فەیلی-نامە (وەشانی 1، بەشی 1 لە 1)

تەواوی ئەو زانیارییانەیە کە ڕێکخراوی کوردیپێدیا لەسەر دۆزی کوردە فەیلییەکان ئەرشیڤی کردووە

بەشەکانی ئەم بایندەرە 745 تۆمار بەم زمانانە لەخۆدەگرێت:
عربي | کوردیی ناوەڕاست | English | لەکی | Deutsch | فارسی |
لوڕی | هەورامی | کرمانجی |

ئامادەکردنی: ڕێکخراوی کوردیپێدیا
ڕۆژی دەرچوون: 2024-11-08

ئەرشیڤوانانی بەشداربوو لەم بەرهەمەدا	ژمارەی بابەت
هەژار کامەلا	270
ئاراس حسۆ	242
هاوڕێ باخەوان	103
زریان سەرچناری	20
ڕۆژگار کەرکووکی	18
سەریاس ئەحمەد	15
ئەڤین تەیفوور	10
شەنە بەکر	10
ڕاپەر عوسمان عوزێری	10
زریان عەلی	7
هومام تاهیر	7
ئاراس ئیلنجاغی	4
بەناز جۆڵا	4
سارا سەردار	4
ڕۆژ هەژار	3
میلانۆ محەمەد سالح	2
ڤەژەن کشتۆ	2
شادی ئاکۆیی	1
کاروان م. ئاکرەیی	1
کاکۆ پیران	1

ڕێکخراوی کوردیپێدیا بۆ کۆکردنەوەی زانیاری دەربارەی کوردستان و کورد
https://www.kurdipedia.org
2008 - 2024

فەیلی-نامە (وەشانی 1، بەشی 1 لە 1)

تەواوی ئەو زانیارییانەیە کە ڕێکخراوی کوردیپێدیا لەسەر دۆزی کوردە فەیلییەکان ئەرشیڤی کردووە

بەشەکانی ئەم بایندەرە 745 تۆمار بەم زمانانە لەخۆدەگرێت:
عربي | کوردیی ناوەڕاست | English | لەکی | Deutsch | فارسی | لوڕی | هەورامی | کرمانجی |

ئامادەکردنی: ڕێکخراوی کوردیپێدیا
ڕۆژی دەرچوون: 08-11-2024

ئەرشیڤوانانی بەشداربوو لەم بەرهەمەدا	ژمارەی بابەت
هەژار کامەلا	270
ئاراس حسۆ	242
هاوڕێ باخەوان	103
زریان سەرچناری	20
ڕۆژگار کەرکووکی	18
سەریاس ئەحمەد	15
ئەڤین تەیفوور	10
شەنە بەکر	10
ڕاپەر عوسمان عوزێری	10
زریان عەلی	7
هومام تاهیر	7
ئاراس ئیلنجاغی	4
بەناز جۆڵا	4
سارا سەردار	4
ڕۆژ هەژار	3
میلانۆ محەمەد ساڵح	2
ڤەژەن کشتۆ	2
شادی ئاکۆیی	1
کاروان م. ئاکرەیی	1
کاکۆ پیران	1

ڕێکخراوی کوردیپێدیا بۆ کۆکردنەوەی زانیاری دەربارەی کوردستان و کورد
https://www.kurdipedia.org
2008 - 2024

ناوەڕۆک

ناوەڕۆک **3**
چەند وتەیەک **23**
بڵاوکراوەکانی کوردیپێدیا **24**
دەربارە **27**
کوردیی ناوەڕاست **29**
پۆل: ژیاننامە 31
ئارام گەردی *31*
ئیبراهیم نادری - میرزا ئیبراهیم *32*
ئەحمەد یاسین غەنی *34*
حەیدەر شێخ عەلی غوڵام - حەیدەر فەیلی *35*
سوهەیر قەیسی *36*
سەعد فەیلی *37*
شیرین فەیلی *38*
عادل موراد *39*
عیسام کازم عەبدولڕەزا فەیلی *41*
عەباس بەدری *43*
عەبدولڕەزاق فەیلی *45*
عەلی حسێن فەیلی *46*
عەلی فەیلی *47*
لوقمان فەیلی *49*
میر شوکروڵلای دیناوەردی فەیلی *50*
کامەران محەمەد ڕەحیمی *50*
یەدوڵڵا فەیلی *54*
پۆل: شوێنەکان 57
ئیلام *57*
خانەقین *68*
شارەبان *69*
پۆل: پارت و ڕێکخراوەکان 71
ئینستیتیوتی فەرهەنگی یارسانی *71*
کۆمەڵەی ژنانی کوردی فەیلی *73*
کۆمەڵەی کوردە فەیلییەکان لە باکووری بەریتانیا *74*
یەکگرتنی دیموکراتی کوردی فەیلی *75*
پۆل: وێنە و پێناس 76
چاوپێکەوتنی نێوان حەبیب فەیلی و ڕۆژنامەنووسێکی فەڕەنسی لە چۆمان ساڵی 1973 *76*
چەند کوردێکی فەیلی لەگەڵ کارمەندێکی ئینگلیز لە شاری بەغدا *77*
خێزانێکی کوردی فەیلی پاش دەرکردنیان بۆ ئێران *78*
خێزانێکی کوردی فەیلی کە ئەسپسواری دەکەن *79*
دامەزرێنەرانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان *80*
دوو پیاوی فەیلی لەگەڵ پیاوێکی ئینگلیز لە شاری بەغداد ساڵی 1927 *82*
دوور خستنەوە و گواستنەوەی کوردە فەیلیەکان بۆ وڵاتی ئێران *83*

دیمەنێک لە ڕاگواستنی کوردە فەیلییەکان لە ئێراقەوە بۆ ئێران 84
سەعدون فەیلی و کەیفی عەبدوڵلا شێخانی 85
شەهید ئازاد و فاتیح کفری و سڵاح خانەقینی و موحسین فەیلی 85
عەبدولڕەزاق فەیلی و کریس کۆچێرا.. چۆمان 1973 86
عەبدولکەریم قاسم و چەند کەسایەتیەکی مێژوویی 1959 87
مام جەلال لەگەڵ سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان 88
وێنەی پۆلێک پێشمەرگەی حیزبی شوعی هاوینی ساڵی 1985 لە کەڕەجاڵ لە بناری شاخی سورێن مەقەڕی بەتالیۆنی 7 90
کۆمەڵێک پیاو و ئافرەتی کوردی فەیلی، ساڵی 1949 90
کۆمەڵێک گەنجی فەیلی لە زیندانی نوگرە سەلمان کە هەموویان ئەنفالکراون 91
کۆمەڵە ئافرەتێکی کوردی فەیلی 92
پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا) 93
1981-05-00 93
1971-09-00 94
1975-06-01 95
2002-06-01 96
1980-04-04 96
2001-04-05 97
2001-04-09 98
2002-09-13 99
1744 99
1839 100
پۆل: وشە و دەستەواژە 101
پاوشایی 101
پاڵەوانەتی 102
پاڵەڤانی 102
پلەیپاڵەوانی 103
پەلیڤانی 103
تاوا 104
ترۆلاق 105
چەفت 106
دەسکەلایی 106
سەڵتەنەتی 107
شیر 108
فەیلی 109
مەیدانداری 110
پۆل: شوێنەوار و کۆنینە 110
قەڵای شاپوورخاست (فەلەک ئەلئەفلاک) لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان 110
پۆل: پەرتووکخانە 111
بەندەر فەیلی 112
تاریخ کورد فەیلی لە عیراق 113
تاوانی ئەنفال و کاریگەرییە ئابوورییەکانی لەسەر کوردستان 114
تۆنە جیاوازەکان لە ڕۆمانی (بەندەر فەیلی) بەختیار عەلیدا 116
جینۆسایدی کوردستان 118
شعر کوردی باشوور 119
هەندێک لایەنی ڕێزمانی زاری فەیلی 120

کوردانی فەیلی - تراژیدیای ڕابردوو، هیوا بۆ ئاینده 122
پۆل: کورتەباس 123
ئاوڕدانەوەیەک لە ئەدەبیاتی (بەختیار عەلی) و چەند سەرنجێک لەمەڕ ڕۆمانی بەندەر فەیلی 123
ئەنجوومەنی گشتی کوردە فەیلییەکان 125
ئەنفال، پەیوەندیی کورد و عەرەب! لەبەردەم یادەوەری 35 ساڵەی تارماییەکانی جینۆسایددا 128
ئەنفال؛ قەتماغەی برینێکی تەڕ و تازە 130
بۆ ئەوەی بۆ چرکەیەکیش تاوانی جینۆساید لە بیر نەکەین 133
بۆ کوردە-فەیلییەکان لە عێراق دەرپەڕێنران؟ 134
بە ناوی کوردستان حیزبی ژ.ک لە کرماشان 138
بەردەوام بوونی سیاسەتی بە عەرەبکردن هەڕەشەیە بۆ لەناوبردنی کوردی پارێزگای دیالە 140
بەردەوامبوونی مەینەتیی کوردە فەیلییەکان 142
بەندەر فەیلی وەک ئەدەبێکی باڵا 144
پرسی کوردە فەیلییەکان، زمان، ناسنامە و کولتوور 147
پێگەی ئەدەبی کوردی لە کرماشان و ئیلام و قۆناغەکانی 157
پێگەی شاری خانەقین.. کاریگەرێتی لەسەر پێکهاتەی نەتەوەیی دانیشتووانەکەی 164
پێوەندییەکانی نێوان عیراق و ئێران و گرفتی فەیلیەکان لە عیراقدا 166
پەیوەندی کورد و سۆمەرییەکان تا کەی کێشەی سۆمەرییەکان بەهەڵواسراوی بمێنێتەوە؟ 169
تاریق مەندەلاوی: هەزاران گۆڕی بەکۆمەڵی سەردەمی بەعس هەڵنەدراونەتەوە 176
تەڵەی سەرژمێری بە پێی کورد دا دەتەقێت 179
جینۆسایدی بێدەنگی کوردانی فەیلی 182
جینۆسایدی کوردانی فەیلی تەنیا قەتڵوعامکردنی کورد نییە، بەڵکو گۆڕینی دیمۆگرافیا و شوناسی نەتەوەیەکیشە
185
حەیدەر فەیلی... پاڵەوانە کوردەکەی ڕۆمانی دیارترین ڕۆماننووسی عەرەب 188
خوێندنەوەیەک بۆ ڕۆمانی تووتنەوانەکە 189
د. حەسەن کاکی فەیلی نووسەر و توێژەر بۆ گوڵان: کوردانی فەیلی مەلا مستەفا بارزانییان خۆش دەویست، چونکە خەباتی بۆ نەتەوە و نیشتمانە 195
دامەزراندنە هەزارکەسیەکە و غەدر لە کاکەییەکان 198
دیبەیتی ڕووداو لەگەڵ کوردانی فەیلی لە سوید؛ زیاتر لە 5 هەزار کوردی فەیلی لەو وڵاتە دەژین 198
دەبوایە حکومەتی هەرێمی کوردستان مۆنۆمێنتی ئەنفالەکانی لە جەبەل حەمرینی سنووری کوردستان دامەزراندایە 204
دەربارەی ڕۆمانی نیشتمانی سارا 205
زمانی کوردیی پەهلەوی (فەیلی) زمانی فەرمی دەوڵەتی ساسانی یان شێوەزارێکی ناوچەیی 208
زۆرزانیش بەهەڵە دەچێ 209
ژیان ڕەزا حەسەن فەیلی بۆ گوڵان: کوردانی فەیلی لە عێراقدا لە کاریگەری و شوێنەوارەکانی جینۆساید ڕزگاریان نەبووە و پێگە و مافەکانیا 212
ژەنەراڵ مستەفا بارزانی یەکەمین مقاوەمەتی لە دژی ڕژێمی عێراق بۆ داکۆکیکردن لە مافەکانی نەتەوەی کورد بەڕێوە برد 215
سێگۆشە 218
سەرۆکی حکومەت: ئامادەیی بۆ دامەزراندنی ناوەندێک بۆ کاروباری کوردی فەیلی دەردەبڕین 221
شێخ عەدنان حەمید شەفی سەرۆکی هۆزی قەرەلووسی بۆ گوڵان: مەلا مستەفا بارزانی هەستی خۆشەویستیی بۆ کوردانی فەیلی زۆر بەرز بوو 222
شێوەزاری لوڕی 224
عەرەب بەرامبەر کوردە نەک شیعە و سوننە 226
فەیلی یەکان، کوردەکان و لوڕەکان : ناڕوونی لە سەر سنووری ئێران و عێڕاق 228
فەیلییەکان، بنەچە وکلتور و ناسنامە 239
فەیلییەکان، پێکهاتەیەکی پەراوێزخراو 247

قوتابخانەی سۆمەری...قوتابخانەی کوردی کورد خاوەنی یەکەمین قوتابخانەیە لە مێژوودا 248
قەڵا سفیی مەندەلی، هی سەردەمی ساسانییەکانە کەچی فەرامۆش کراوە 252
گشتپرسی و خامنەیی 254
گوتاری مانەوە لە ڕۆمانی (بەندەر فەیلی)ی بەختیار عەلی 255
لۆرستانی غەربی کوێیە؟ ئەکەوێتە کوێوە؟ 256
لە بەڵگەنامە و دەکومێنتەکانی شۆڕشی ئەیلول: یەکەمین کۆبونەوەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی 258
نووسەرێکی یارسان: مێژووی هۆرە بۆ مرۆڤە ئەشکەوتنشینەکان دەگەڕێتەوە 263
هەواڵگری سەردەمی شای ئێران: دایک و باوکی عەبدولکەریم قاسم کوردی فەیلی بوون 266
ڕانانێکی کوورتی ڕۆمانی بەندەر فەیلی بەختیار عەلی 267
کتێبی (نوگرە سەلمان.. قەلای مەرگ و پاکتاوی نەژاد) چاپ و بڵاوکرایەوە 270
کورتە مێژووی کوردی فەیلی 271
کورتەیەک دەربارەی مێژووی ڕاگواستن و تەعریب لە باشووری کوردستان دا 274
کوردی فەیلی 279
یاداشتێکی کورت دەربارەی ڕۆمانی بەندەر فەیلی 280
یادەوەریەک بۆ کارێکی کوردانە و شۆڕشگێڕانە لە بەرلین دا 283
پۆل: بەڵگەنامەکان 286
ئەنجامنامەی سێیەمین کۆنفرانسی کوردی فەیلی لە پەرلەمانی ئەروپا، 12ی ئاپریلی 2018 286
بيان الجبهة الفيلية عن تهجير المكون الفيلي مجدداً 287
پرسەنامەی بارەگای بارزانی بۆ کۆچی دوایی یەدوڵڵا فەیلی 289
پرسەنامەی بافڵ تاڵەبانی بۆ کۆچی دوایی سەلاح جان 29-06-2023 290
پرسەنامەی مەسرور بارزانی بۆ کۆچی دوایی حەیدەر فەیلی 04-05-2023 291
پەیامی جێگری سەرۆکی هەرێم لە ساڵیادی جینۆسایدی کوردانی فەیلیدا 292
پەیامی هاوخەمی بەرهەم ساڵح بۆ خانەوادە و کەسوکار و بنەماڵەی خوالێخۆشبوو حەیدەر فەیلی 05-05-2023 293
قوباد تاڵەبانی پرسەنامەیەک ئاراستەی خانەوادەی کۆچکردوو سەلاح جان دەکات 29-06-2023 294
نا بۆ بێسەروشوێنکردن, بەڵێ بۆ گەڕاندنەوەی ماف بۆ قوربانیان 295
نێچیرڤان بارزانی، لە پەیامێکدا یادی جینۆسایدکردنی کوردانی فەیلی دەکاتەوە 296
ڕاپۆرتی پێشێلکاری مافی مرۆڤ لە مانگی ئۆکتۆبەری 2016 لە لایەن کۆماری ئیسلامی ئێران لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان 297
ڕاگەیەنراوی یەکێتیی نووسەرانی جینۆسایدی کوردستان بەبۆنەی هێنانەوەی 100 ڕوفاتی قوربانیانی جینۆسایدی بارزانی 302
ڕێکخراوی کوردستان بێ جینۆساید بە بۆنەی ڕۆژی بێسەروشوێنکراواندا ڕاگەیەنراوێک بڵاودەکاتەوە 303
کوردانی فەیلی 304
کۆسرەت ڕەسوڵ هاوخەمی بۆ کۆچی دوایی حەیدەر فەیلی دەردەبڕێت 305
کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان (کەنەکە) لە ڕاگەیەنراوێکدا کۆمەڵکوژی کوردانی فەیلی شەرمەزارکرد 306
کەجەکە ڕاگەیەندراوێکی بۆ کۆچی دوایی عەبدولڕەزاق فەیلی بڵاوکردەوە 307
کەنەکە: لە ساڵیادی ئەنفالکردنی خەڵکی کوردستاندا 308
پۆل: ئامار و ڕاپرسی 309
48 هەزار کوردی فەیلی لە مافی ژیان بێبەشن 309
کوردانی فەیلی لەسەر گشتپرسی لە بەغدا دەردەکرێن 310
پۆل: ڤیدیۆ 311
بۆ نەهامەتی جینۆسایدی کوردانی فەیلی 311
پەیوەندیی مێژوویی کوردانی فەیلی و سومێرییەکان 312
ڕاگواستنی کوردانی فەیلی ساڵی 1980 312
پۆل: هۆنراوە 313
تاسەی دیدار؛ بە زمان دایکی کوردستانەوە بۆ برا فەیلییەکان 313

کرمانجی **315**
پول: کەسایەتی 315
حەیدەر شێخ عەلی غوڵام *315*
هەورامی **316**
پێرە: کوڵەباس 316
چێشما کەرد بەشێ جە ویرەوەری دوێ رچە مارِ و پێشەنگا شیعرێ نەوەی هۆرامیێ 03 قەقنەس وکەیلاو *316*
لوڕی **319**
پۆل: بەڵگەنامەکان 319
تاڵان مەنابەی تەبیعی زاگروس مەحکوومن منیم *319*
ENGLISH **320**
GROUP: BIOGRAPHY 320
Haidar Sheikh Ali Gholam - Haidar Faili *320*
Ra'ouf Rasheed Abdulrahman *321*
Yadullah Karim *322*
GROUP: IMAGE AND DESCRIPTION 322
Faili Kurds wait for deportation *322*
Failis in Western Luristan *323*
Last Faili tribal chieftans of luristan-i-kuchik *324*
GROUP: ARCHAEOLOGICAL PLACES 325
Shapur-khwast castle *325*
GROUP: LIBRARY 327
From Crisis to Catastrophe: the situation of minorities in Iraq *327*
Statelessness and Risks of Statelessness in Iraq: Faili Kurd and Bidoon Communities *328*
Statelessness in Iran Country Position Paper November 2019 *331*
GROUP: ARTICLES 332
Faili Kurds *332*
Faili Kurds and the Basij *336*
Faylee Kurds in Iraq, the present *337*
Feili Kurds in Iran seek way out of identity impasse *341*
Genocide as a state-building model in Iraq *343*
Iraqi Faylee Kurds and their role in the iraqi kurdish national movement *361*
Kurds Outside Iraqi Kurdistan Region Faylee Kurds at the Turn of the Century Challenges, Aspirations, and Opportunities (*) *373*
The Deportation of the Faili Kurds From Iraq. By Ismet Chériff Vanly *386*
The Feyli Kurds in Iraq: A Geopolitical Crisis with Complex Identity Consequences *390*
THE TREATY OF LAUSANNE: 100 YEARS OF SYSTEMATIC DESTRUCTION OF KURDISTAN *404*
Unveiling the Genocide of the Faili Kurds: Urgent Calls for International Action *413*
GROUP: DOCUMENTS 417
The International Conference for Faylee Kurds *417*
GROUP: CLAN - THE TRIBE - THE SECT 420
Sheikh Bazni Clan *420*
DEUTSCH **422**
GRUPPE: ARTIKEL 422

Anfal und Halabja: Ein dunkles Kapitel der kurdischen Geschichte 422
Die Operation Anfal macht nur einen Teil des Völkermordverbrechens aus 428
Feili-Kurden, Khanaqin und Diala 431

عربي 438

صنف: السيرة الذاتية 438
احمد الحمد المندلاوي 438
اشرف محمد علي حسين الفيلي 440
الحاج أحمد الكوردي (أحمد المجبرجي) 441
العلاّمة المُجتهد والمرشد الديني للكورد الفيليين الشيخ مصطفى الطالب البغدادي 443
بشرى احمد رستم شيرخان شيرواني 445
جعفر علي اكبر 446
جعفر محمد كريم الفيلي 449
جليل غلام امام علي 451
حيدر الحيدر 453
رياض جاسم محمد فيلي 456
زكية إسماعيل حقي 458
زكي جعفر الفيلي العلوي 460
سعد الفيلي 461
سليم البصري 461
سيف الدين ولائي 463
شيما موحسين حەیدەر حسێن ئەلحەسەني 465
عباس البدري 467
عبد الأمير ملكي 469
عصام اكرم منصور خيري فيلي 470
عوني الداوودي 471
كمال عزيزي قيتولي 473
لقمان الفيلي 474
ماجد علوان رضا ميرزا سالار 476
محمد مُكري 477
منير صبري حداد 479
منيرة أميد 480
نجم سلمان مهدي الفيلي 481
نوري علي 483
يدالله الفيلي .. رجل من زمن النضال 486
صنف: الأماكن 489
الشورجة أو الشورچة 489
بيستون 490
علي الغربي 492
صنف: الأحزاب والمنظمات 494
الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين 494
جمعية الكورد الفيليين في شمال بريطانيا 495
صنف: صور وتعريف 496
موكب الاكراد الفيلية في يوم عاشوراء، شارع الكفاح 1971 496
صنف: المواقع الأثرية 497
آثار زاكروس في كوردستان 497

أول امرأة تصلي في متحف اللوفر من بلاد عيلام 500
صنف: المكتبة 502
إمرأة من ورق قصص قصيرة مؤيد عبد الستار 502
الابادة الجماعية للكورد الفيليين في العراق 504
الإسلام في كردستان: السنة، الشيعة، الخورشيديون 505
الأكراد الفيليون في التاريخ (صدر عام 1959) 507
الأكراد الفيليون في التاريخ (صدر عام 1971) 507
البعد القانوني للابادة الجماعية ضد الكورد الفيلية 508
التهجير القسري و الآثار المترتبة عليه مدينة خانقين انموذجا دراسة ميدانية 509
العراق الملون مدخل للتعرف على التنوع العراقي 510
الفيليون الأصالة التاريخية والمواطنة المهدورة 511
الفيليون تاريخ. قبائل. انساب. تراث قومي 512
الكورد الفيليون.. إشكالية المواطنة والجنسية في ضوء القانونين العراقي والدولي 513
اللُّر كرد أم لُرّ 514
اللور (الكورد) الفيليون في الماضي والحاضر 515
المسؤولية القانونية في قضية الكورد الفيليين 516
الكورد الفيليون بين الماضي والحاضر 518
تاريخ الكرد الفيليون و آفاق المستقبل دراسة في الجذور التاريخية والجغرافية ومراحل النضال 519
تاريخ الكورد الفيلييون وآفاق المستقبل 520
تسفير 521
حالات انعدام الجنسية و مخاطر غيابها في العراق: مجتمعات الأكراد الفيليين و البدون 522
دراسة اللهجات الكردية الجنوبية والفيلية 524
صهر ونزوح واستئصال: جماعات الأقليات في العراق منذ عام 2003 526
قصة الفيليين العراقيين 527
كوردی فەیلی هوکۆره بو تعلم الكوردية الفيلية 529
مأساة الانتساب وملهاة التنسيب دراسة التاريخية - ثقافية حول الكود الفيليين 530
مقترح للكتابة باللهجة الفيلية 531
صنف: بحوث قصيرة 532
الاستشراق ومحاولة تغييب الهوية الفيلية 533
(دا) للكاتبة الكردية زهراء حسيني 534
(قسمت) ونصيب الكورد الفيليّة في رواية حوراء النداوي 536
* متى ينصف الكرد الفيليين في العراق الجديد ؟ 538
40 عاما من معاناة العوائل الفيلية "المسفرة" في مخيمات ايران 540
أبرزها يوم عالمي للإبادة.. المؤتمر العلمي الدولي للابادة الجماعية ضد الكورد الفيليين يحدد توصياته 542
أبو علي النداف.. الفيلي الذي يضرب بعصاه القطن بحثا عن الرزق 543
آثار العلامة عباس العزاوي المخطوطة 545
إخترنا لكم لأهميته : سيف الدين ولائي الفيلي الكاظمي قيثارة الزمن الجميل 548
أربعة عقود على جريمة تهجير الكورد الفيليين 550
إشكالية – التيه الفيلي 551
أضواء على الكورد الفيلية في العراق/القسم 1 556
أضواء على الكورد الفيلية في العراق/القسم 2 557
إطفاء ثلاثة قناديل كوردستانية وهاجة 559
أغاني زاهد محمد لثورة تموز 560
آفستا: كتاب زرادشت المقدس والملاك فروهر 566
إقتلوا الكرد الفيليين لأنهم أصلاء! 570
أقدم ختم بابلي لحقوق الانسان .. عهد كورش 571

أقدم شعر في تاريخ اللغة الكردية 573
أكاديمي يروي لرووداو قصة مساهمة الكورد الفيليين بجلب إذاعة لثورة أيلول 575
ألخيار ألأمثل للكُرد ألفيليّين 578
ألفيّليّون قادة ألمُستقبل؟ 580
ألكرد ألفيليية وحدهم أهلٌ للحكم 582
أمثال كردية من مندلي/قسم 2 583
أمثال كورديّة من بدرة: جمال في المبنى وحكم في المعنى/2 585
أمثال كورديّة من بدرة: جمال في المبنى وحكم في المعنى/3 587
أمثال كورديّة من بدرة: جمال في المبنى وحكم في المعنى/4 589
أنكيدو في ملحمة جلجامش .... بطل من بلاد الكورد الفيليين 590
أوراق لم تنشر.. عندما ارتوى كورد فيليون على يد دهوكيين خلف قضبان الرهيب 594
أوزان الشعر الكردي قبل الإسلام 596
اﻻفيليين الكورد والالعاب الرياضية 601
ابادة أبناء الديانة الايزدية وتهجير الكرد الفيليين 603
ابادة الكورد الفيليين في نيسان 605
ابطال الكورد الفيلية في زورخانات إيران 607
ابطال الكورد الفيلية في زورخانات العراق (2) 608
ابطال ونجوم خانقين أيام زمان 610
احذروا اندثار الفيليين 611
اخي الفيلي .... لكي لا نجعل من الكوتا هدفاً 613
ادعاءات النساطرة (الآثوريون) بين وهم الانتساب إلى الأشوريين وخيال الانتماء إلى العراق 5-9 614
اسرار الكوتا الفيلية 618
اصل الكرد الفيلية 620
اعيدوا حقوقهم في ذكرى تهجيرهم القسري 622
اغتيال الكورد الفيلية مجدداً (النصيحة التي يمكن ان اتقدم بها ممتناً لهم) 624
اقليات دينية مهمشة ... وأعياد عراقية منسية 626
الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/1 631
الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/2 633
الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/3 634
الأصالة في تأريخ الفيلية الكورد 636
الأصول القانونية لمحاكمة مرتكبي جرائم إبادة الكرد الفيليين 637
الأكراد الفيلية الى اين 640
الأكراد الفيلية.. جدل الهوية والاندماج، دراسة أنثروبولوجيا في محافظة واسط 641
الأكراد الفيليون- 42 عاما على إخراجهم من العراق.. من هم؟ 642
الأكراد في النجف 645
الاحصاء السكاني ... الكورد الفيليون ، جدل القومية والمواطنة 649
الاعتقاد والانتماء عند الكورد الفيلية 651
الاكراد الفيلية بين نارين .... نار التبعية الايرانية ونار العنصرية 652
الامارات الكوردية قبائل ملكشاهية جمشكزك 653
البروفيسور كامل حسن البصير اقحوانة البلاغة 657
البعد القومي لحملات الإبادة الجماعية في المناطق المتنازعة عليها - مدينة خانقين أنموذجاً 659
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 1 660
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 10 661
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 2 662
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 3 663
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 4 665

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 5 666
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 6 667
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 7 669
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 8 670
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 9 671
التمزق الفيلي الى متى 673
التنظيمات الفيلية والبوصلة الكردية 674
التهجير القسري للكورد الفيليين 677
التهجير القسري للكورد الفيليين في الذاكرة 678
التهجير النسائي بين بغداد وطهران بذاكرة الشاعرة والكاتبة أحلام عسكر 679
الثقافة الفيلية 681
الثقافة والمثقف الفيلي والعطاء المستمر 685
الثقافة والنشر الكوردية تستذكر احمد ناصر الفيلي 687
الحاج احمد(بيك) مؤسس حسينية (الاحمدي)... 688
الحاجة أم عبد دا الفيلي 690
الحزن يلف كرماشان بفقدان شاعر آيات اللحن الأرضي 692
الحق الفيلي لم يعد يتيما 694
الحقوق المشروعة وكوتا الكورد الفيليين المغصوبة 695
الحملة الاولى لتهجير الكورد الفيليين في النظام الملكي 697
الدكتورة منيرة أميد رئيسة مركز كلكامش: لم نسترجع اي من الحقوق التي سلبت منا بالضد من كل الشرائع السماوية 698
الدور الهش للاعلام ومنظمات المجتمع المدني في تغطية مظلومية الكورد الفيليين وسير المحكمة الجنائية العليا 702
الدولة الزندية 707
الروائية الرائدة زهراء أوميدي: أنا كوردية فلماذا عليّ الكتابة بالفارسية؟ 709
الزورخانات أيام زمان 711
السليمانية تحتضن جدارية لشهداء الكُرد الفيلية 715
السوداني يوجّه بنقل سجلات الكورد الفيليين بدوائر الجنسية من الأجانب إلى العراقيين 716
السومرية والجذور المشتركة مع اللغة الكوردية 1 من 2 717
السومريون كانوا كورداً.. حتى وأن لن تظهر أدلة جديدة 2-8 719
السياسي الفيلي .. الوعي والإدراك بالمسؤولية 721
الشاخص الوحيد لشهداء الكورد الفيليين يندثر 723
الشروكية والكورد الفيلية احفاد السومريين والعيلاميين 724
الشعب الكوردي في الانتخابات الأخيرة و الانتخابات القادمة 726
الصحفي الوزير مدحي مندلاوي: انا قرويّ في اعماقي 732
العروبيون وجرائمهم ضد الكورد (الفيلية) 733
العشائرالكوردية في بغداد وجنوبها /ق2 737
العلاقات الحضارية بين الكورد الميديين والمصريون 740
العلاقة الحضارية بين الكاشيين والمصريين – القسم الاخير 742
العلامة الفيلي عبد الرحمن البوطي الخندكي 744
الفائز بالكوتا في بغداد لروداو: الكورد الفيليون فقدوا الثقة بالسياسيين والأحزاب 746
الفرسان السبعة 748
الفن هوية القومية 3-3 750
الفنانة الكوردية ماريا يونسي: لغة الفن أفضل طريقة لتعزيز الثقافة والقيم الإنسانية الخالصة 755
الفيليون .. نُفِذت بحقهم كل الجرائم 757
الفيليون ..عراقيون اصلاء 758

الفيليون ..من الاقوال الى الافعال 760
الفيليون ..والرؤية المستقبلية 761
الفيليون "يخشون" اقصاءً سياسيا يذكرهم ب"قمع صدام" 763
الفيليون في العراق/1 764
الفيليون في مدينة الصدر.. علامة فارقة في التنوع الاجتماعي 767
الفيليون كثرة وضياع 768
الفيليون كورد أصلاء 769
الفيليون هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين 770
الفيليون و الشعر / القسم الثاني 777
الفيليون و الشعر / القسم الرابع 779
الفيليون و الشعر /القسم الأول 782
الفيليون و الشعر /القسم الثالث 784
الفيليون والتنظيم المجتمعي 787
الفيليون والحظ 788
الفيليون والعودة الى الذات والحفاظ على الهوية 789
الفيليون وثقة القيادة والبناء 790
الفيليون وزنبقة الامل في يقضتهم 792
الفيليون وشارع الشيخ عمر 793
الفيليون.. كوردٌ أصلاء لا هم أنباط ولا هم آراميون 1-2 795
الفيليون.. كوردٌ أصلاء لا هم أنباط ولا هم آراميون 2-2 799
الفيليون.. والرؤية المستقبلية 803
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (13) شخصيات فيلية معروفة 805
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (10) 808
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (11) 811
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (12).. توحيد كلمة الشريحة الفيلية ضمان لإسترجاع حقوقها المغتصبة
814
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (14) 816
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (15) شخصيات فيلية معروفة 820
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (16) القسم الأخير 824
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (8) الفيليون بحاجة الى مرجعيات دينية و حوزات علمية كوردية 829
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (9) 833
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (1) 837
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (2) 841
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (3) 846
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (4) 852
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (5) 855
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (6) 858
الفيليون، جرح امة 862
الفيليون... الثمرة لا تبتعد عن الشجرة 863
القبائل الكوردية في وسط وجنوب العراق 865
القضية الفيلية وتجير المتحقق 869
الكرد الفيلية مرة اخرى 870
الكرد الفيلية وابناء الكاظمية وفقراء العراق ... استشهدوا في سبيل الثورة والزعيم 872
الكرد الفيلية والعثمنة : من يزكي من... ؟ 874
الكرد الفيلية ومعاناتهم بالعراق، وطنهم الأصلي 876
الكرد الفيلية: بصيص امل من قرارات منصفة اطفأه التلكؤ في تنفيذها 879

الكرد الفيليه.. معاناة على الرفوف الخلفية 881
الكرد الفيليين وجريمة إبادتهم الجماعية ومنع تكرارها 883
الكوت واشتقاقاتها: الكوتي ، الكرتي ، الكردي 887
الكوت واشتقاقاتها: الكوتي، الكرتي، الكردي 888
الكوتا الفيلية .. لماذا واسط !؟ 890
الكورد االفيلية بين ماضيها وحاضرها (5) 892
الكورد الفيلية (ولاءات متعددة وأهداف متفرقة) 894
الكورد الفيلية , 40 عاماً والمعاناة مستمرة 895
الكورد الفيلية : من جحيم الأرض الى الهروب نحو الفضائية الإلكترونية 897
الكورد الفيلية الشجاعة والولاء 898
الكورد الفيلية الى اين 900
الكورد الفيلية بين الامال المعلقة والحقوق المغتصبة 901
الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (1) 903
الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (2) 904
الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (3) 905
الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (4) 907
الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (6) 909
الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (7) 911
الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (8) 912
الكورد الفَيلية بين مطرقة الدكتاتورية وسندان الديمقراطية 914
الكورد الفَيلية بين مطرقة الدكتاتورية وسندان الديمقراطية ! 915
الكورد الفيلية رهان المستقبل 916
الكورد الفيلية ريحانة الأرض 918
الكورد الفيلية عنوان معاناة الأمة الكوردية الجريحة 919
الكورد الفيلية في الذاكرة 921
الكورد الفيلية في الميزان 922
الكورد الفيلية كورد أُصلاء أكثر منكم 923
الكورد الفيلية و غدر الحكومات العراقية 925
الكورد الفيلية والأخطاء القاتلة 926
الكورد الفيلية والاخلاص المتطرف... 927
الكورد الفيلية والاصل العربي 929
الكورد الفيلية والالعاب الرياضية 930
الكورد الفيلية والتشيع 932
الكورد الفيلية وفلسطيني القدس العربية .... ذكرى متجددة للألم 934
الكورد الفيلية.. وإشكالية الأقلية 935
الكورد الفيليون ابناء الرافدين هل تتبرع بهم الحكومة الى ايران 938
الكورد الفيليون الشيعة والعرب الشيعة بين قانوني جهرم ورفحاء 939
الكورد الفيليون حان موعد الافعال لا الاقوال 941
الكورد الفيليون في الركب الثقافي و الحضاري /2 942
الكورد الفيليون في الركب الثقافي و الحضاري /القسم الأول 944
الكورد الفيليون في العراق / تاريخ في ذاكرة الشجن 946
الكورد الفيليون في حوار قناة دجلة الفضائية حول مشروع قانون الجنسية العراقية 951
الكورد الفيليون قتلوا بسبب اتباعهم مذهب ال البيت ع 954
الكورد الفيليون من الشرق الى الجنوب حماة الارض والتاريخ والثقافة الكوردستانية 957
الكورد الفيليون وسط المثلث العراقي / الايراني واقليم كوردستان 958
الكورد الفيليون وضرورة استعادة حقوقهم الكاملة 959

الكورد الفيليون ونادية مراد 960
الكورد الفيليون ونجم الفيلي 962
الكورد الفيليون يطيرون الى المريخ في حدث استثنائي 965
الكورد الفيليون يعلنون تعرضهم لحملة تهجير جديدة واستهداف ممنهج بمحافظة عراقية 966
الكورد الفيليون.. انعدام المقومات يغيّب لبنة مندلي السكانية 967
الكورد الفيليون.. صفة ظلمتهم ام ظلموا أنفسهم؟ 968
الكورد الفيليون.. قلب الوطن وذاكرته 970
الكورد الفيليون.. مراجعة الذات 971
الكورد الفيليون: شقاء الهوية المركبة وجراح الذاكرة الجماعية 972
الكورد الفيليين صفة ظلمتهم ام ظلموا أنفسهم ؟ 973
الكورد الفيليين..قلب الوطن وذاكرته 974
الكورد يَرحلون.. رووداو ترصد التغيير الديموغرافي في مندلي 975
المبدعون وتراجيديا الكورد الفيليين 977
المحنة واحترام شخصيتنا الفيلية 980
المذاهب بين الكورد الفيليين 981
المرأة الفيلية محراب الصبر وبيرق الامل 983
المرأة الفيلية والخروج من شرنقة التقوقع 985
المراة الفيلية ...المطلوب المساهمة في التغيير 987
المراة الفيلية.. الاقحوانة التي تتحرك بصمت 988
المرسوم رقم (93) لسنة 1962 في سوريا ونظيره في العراق وجهان لعملة واحدة 989
المسؤولية القانونية في قضية الكورد الفيليين 1002
المعدان .. الكورد الفيلية .. المندائيون ... شعوب بلاد الرافدين العريقة 1055
المكون الفيلي يحكم بغداد ستة اعوام سنة 1523 1058
الناشطة الفيلية مهين عباسي: النساء يقدن العالم وقريبا سنقول للرجال تنحوا جانبا 1059
النباتات الجبلية تواجه خطر الانقراض في إيلام الفيلية 1061
الهوية الفيلية والحفاظ على المستقبل السياسي 1062
الوجع القديم والجديد 1063
اليوم العالمي لحقوق الانسان وحقوق الكرد الفيلية 1064
انكيدو في ملحمة جلجامش .... بطل من بلاد الكورد الفيليين 1067
ايلام الفيلية.. "وجهة سياحية" تجذب العراقيين برحلة تستغرق ساعتين فقط (صور 1070
ايلام الفيلية.. تجارة "حصران كبوبافي" تنتعش في العراق ودول الخليج 1073
ايلام الفيلية.. صدور كتاب عن قواعد اللغة الكوردية (البهلوية) لأول مرة 1074
بالرغم من اعلانها تجنيس كورد فيليين.. الهجرة العراقية: لا وجود لانعدام الجنسية 1075
بحث علمي: الكورد الفيليون هم سكان العراق الأصليين 1076
بختياري:إحدى القبائل الكوردية العريقة 1077
بسفوح جبال الفيليين.. نظم الشعر القصير يعيش ضمير اللغة والثقافة الكوردية 1078
بضعة أضواء على التواجد الفيلي في مركز بغداد 1080
بطولة الكورد الفيليين في مقاومة انقلاب 8 شباط 1082
بعد قرار السوداني .. رحلة خلاص الكورد الفيليين من التبعية من أين تبدأ وعند أي نقطة تنتهي؟ 1085
بعض من مشاهير الكورد الفيلية 1087
بلاد الكرد الفيليين مهد الحضارة 1089
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 1) 1090
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 2) 1092
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 4) 1094
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 5) 1096
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 6) 1098

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 7) 1100
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 8) 1101
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 9) 1103
بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 1) 1104
بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 2) 1106
بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 3) 1108
بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 4) 1110
بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 5) 1112
بندر الفيلي.. من السجن إلى الإبادة الجماعية 1113
بيبلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :1 1115
بيبلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :2 1116
بيبلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :3 1118
تأريخ التهجير القسري في العراق المعاصر...الأكراد الفيلية نموذجاً 1119
تأريخ مملكة و قبيلة ملكشاهي (چمشگزگ) 1121
تاريخ التطورات السياسية والاجتماعية في محافظة (إيلام الفيلية) 1144
تحديد هوية الكرد الفيليه 1147
تحية من القلب لكوردسات المناضلة 1148
تصعيد الخطاب الفيلي ضرورة من ضرورات نهضة المجتمع 1150
تطوير ثقافة الاكراد الفيلية مساهمة في تطوير الثقافة العراقية 1152
تعرض أكبر نهر في محافظة إيلام الفيلية للجفاف 1153
تعليق على مقال كورد العراق الفيلية للكاتبة اليزابيث كامبل 1154
تهجير الكُرد الفيليين في العهد الملكي 1156
تهجير الكورد الفيلية هموم لا تُنسى 1157
تهجير الكورد الفيليون ... صفحات الم لا تنطوي 1159
تهجير الكورد الفيليين نار تحت الرماد 1160
تهديد الكرد الفيليين بالويل والفرهود 1161
توضيح عن دور حزب البعث في الارهاب الداعشي 1162
ثورة 14 تموز ... والزعيم ... والكرد الفيليين 1166
ثورة الثائرة الكوردية خير قدم (1927-1933) 1168
جرائم الثامن من شباط الأسود عام 1963 1170
جريمة إبادة الكرد الفيليين ... والصمت الحكومي والتجاهل الرسمي عن إستنكار هذه الفاجعة الآليمة ! 1172
حالات التبعية الإيرانية وتنافضها مع أحكام الدستور 1173
حداد يبحث حسم ملف الكورد الفيليين وضمان حقوقهم 1175
حروف على ابواب الفيليين..ما هي دلالاتها؟ 1176
حضارة سومر من الشمال الى الجنوب .... الكورد الفيليون رواد صناعة الفخار 1178
حقائق الطعن في كوتا الفيليين,, وجهة نظر قانونية 1182
حقوق الفيليين في ندوة للجنة شؤون الكورد الفيليين في وزارة النقل الاتحادية 1184
حكاية الكورد الفيليين مع البنك المركزي العراقي 1186
حوار مع متحدي الجواهري وصاحب سجّلْ أنا كردي 1187
خريطة المكونات (المجموعات المتميزة) الكُردية في إيران 1194
خطفت القلوب بهايدا واسرت شجريان.. تعرف على الفنانة غزال فيلي 1195
خير الفيليين لغيرهم 1197
د. منيرة أميد في حوار خاص لمنبر الإعلام الفيلي 1198
دفعة مردي و عصا الكوردي 9-1 1204
دفعة مردي و عصا الكوردي 9-4 1206
دفعة مردي و عصا الكوردي 9-8 1210

دلالات النقاط المشتركة بين هوية الفيلية و الشبك 1213
دلمون أرض السعادة السومرية ... من جبال زاغروس الى البحرين 1215
ذكرى 16 تشرين الأول.. من مأساة قرية صغيرة الى مأساة شعب كبير 1218
ذكرى انتفاضة شباب الكرد الفيليه في سجن ابوغريب 1219
ذكرى كارثة أنفال الكرد الفيليين عام 1980 1221
رأي ووجه نظر بشأن حقوق الكرد الفيليين في مشروع دستور إقليم كردستان العراق 1223
رائحة الوقت.. رواية بطعم البرتقال وآلام المهجرين 1225
راحلون وذكريات ... زاهد محمد زهدي 1229
راحلون وذكريات..الدكتور علي بابا خان 1231
راحلون وذكريات: -رحلتي- مع عبد الكريم قاسم 1233
راحلون وشخصيات..الدكتور جعفر محمد كريم 1235
رحلة من سومر الى جنة عدن .... عبر بلاد الكرد الفيليين 1237
ردّ على خزعبلات خزعل الماجدي حول الأصل النبطي الآرامي للفيليين 1242
رسالة اطمئنان للاخوة الفيليين 1243
رسالة محبة و لحظة مراجعة فيلية 1244
زكية اسماعيل حقي: لا اريد الموت لحين تحقيق حلمي.. ولهذا بكيت باربيل 1246
زكية.. قصة الكوردايتي والحب 1250
زورخانات الكورد الفيلية في بغداد 1252
ساسة العهد الجديد يتجاهلون الكورد الفيلية 1254
سامي الفيلي يكشف محطات غير معلنة من تاريخ الحركة الكوردية وأول جمعية للفيليين 1255
سطور في ذكرى رحيل الاديب المسرحي حيدر الحيدر 1257
سندس ميرزا.. الكوردية الفيلية التي خصت اطفال شريحتها بألف قصة وقصة 1259
شاعر كردي جمع بين جانبي بغداد 1262
شاهنامة الفردوسي ومصادرها الكردية 1263
شخصيات كوردية فيلية /1 1265
شخصيات كوردية فيلية /2 1266
شخصيات كوردية فيلية /3 1268
شرح وتفسير مفهوم إقصاء الكورد الفيلية من أية فعالية سياسية 1270
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الأول 1271
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الثامن 1274
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الخامس 1276
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الرابع 1278
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم السابع 1280
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم السادس 1282
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم:الثالث 1284
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم:الثاني 1286
شهادات وفاء بحق زهير كاظم عبود شهادات عن نتاجه ومواقفه الانسانية 1288
شهداء الكورد الفيلية 1291
شهداء الكورد الفيليين ضريبة الكرامة 1292
شيعة العراق هم أحفاد الإيلاميين و السومريين و الميديين 1293
صبيحة ألماس: الفيليون خسروا هويتهم بعد تفضيل المذهبية الدينية على القومية 1296
صفحات مضيئة من نشاطات الكُرد الفيليين في اوربا 1298
صورة شمسية مقاهي الكورد الفيلية في بغداد 1300
ضابط بالنظام السابق لرووداو: قرار أنفلة البارزانيين إتخذه صدام حسين ونفذه فاضل البراك 1302
طقوس الكرد الفيليين 1309
عراقيون بلا جنسية.. من هم الكرد الفيلية؟ وكيف وقعوا في كمين السياسة؟ 1311

عروس زاغروس.. إيلام الفيلية تتزين الطبيعة لاستقبال سياح عيد نوروز 1313
عشائر وقبائل الكورد الفيليين 1316
عشيرة الأركوازي في العراق 1317
عشيرة اللّك:عمق في التاريخ 1319
عضوا على عبقرية الكورد الفيليين بالنواجذ..! 1320
عفوا مولاي زهير كاظم عبود ... لا أتفق معك 1321
عمالقة الكورد للموسيقى واغاني فلكلور في ذاكرة التاريخ – شرق كوردستان 3 1328
عمالقة الكورد للموسيقى واغاني فلكلور في ذاكرة التاريخ – شرق كوردستان 5 1331
عمره آلاف السنين.. اكتشاف نظام إمدادات المياه الإيلامية غربي إيران 1333
عملية الآنفال الآولى ضد الآكراد الفيليين في العراق: قضية إبعاد ورهائن لمواطنين عراقيين من قبل نظام صدام البعثي ، 1980 إلى 1990 1334
عن معاناة الكرد الفيليين – عبد الحسين شعبان 1339
عودة إلى -فارسية- الكورد الفيلية! 1340
عيلام وأيلام المبغضين والمغرضين 1341
فؤاد جواد.. الفيلي الإستثنائي الذي زاوج بين أربع مهن 1344
فرزانه تقلب الموازين وتؤنث الشعر الكوردي الجنوبي 1346
فرصة الكورد الفيليون في كتابة تاريخهم 1348
فقدان مناضلة فيلية 1349
في استمرار أنفلة الكورد 1350
في الذكرى ال70 لاتفاقية منع جرائم الإبادة الجماعية.. ضحايا الكورد شلال من الدم 1352
في الذكرى العالمية للمفقودين 1354
في اليوم العالمي لمناهضة التعذيب.. متى ينتهي عذاب الكورد الفيليين؟ 1356
في رحيل شاعر..هل يحتفي الكورد بمبدعيهم 1357
فيلية سطع نجمها في سماء المسرح الإيراني: العشق المستعجل ساقني للتمثيل بالكوردية 1363
قدماء الكورد الفيلية والألعاب الرياضية 1365
قصة التهجير للكورد الفيليين، جاسم الخيبري ابو زهراء 1367
قصّة الشعب الفيليّ داميّة 1369
قضية الكورد الفيليين الموسميّة بين الإرادة والضمير 1371
قضية الكورد الفيليين وأبعاد معاناتهم وتسفيرهم في ظل التشريع العراقي 1373
كتاب اللهجات الكردية الجنوبية.. موسوعة لغوية وثقافية 1378
كتاب عن اللهجات الكردية 1381
كوتا الكورد الفيليين في واسط ، نعمة ام نقمة؟ 1381
كورد العراق الفيلية : ثلاثون عاماً بلا جنسية ؟ 1383
كورد طهران يتفوقون ثقافيا ومدنيا و يخفقون سياسيا 1384
كوردي فيلي مقيم في السويد: نيجيرفان بارزاني وحده تبنى قضية الكورد الفيليين 1386
كوردية الدولة الساسانية 1392
كوردية اللهجة الفيلية، حقائق جديدة 1395
كيف وقع الكورد الفيليون في كمين السياسة؟ 1396
كيف يعيش 15 الف كوردي فيلي في بصرة العراق؟ 1398
لإنهاء ممارسات صدام على فئات بينها الفيليون .. برلمانية تطالب بتعديل الجنسية قبل التعداد 1399
لا انصاف للفيلية وان أُنصفوا ! 1400
لغة إيلام القديمة وعلاقتها باللغتين الفارسيّة والكرديّة 1402
لكي لا ننسى الكورد الفيلية 1405
لماذا أُنتخب حبيب محمد كريم سكرتيرا؟ 1407
لماذا يعيش الكورد الفيلية في الظل 1409
مؤتمر الكفاءات والطاقات الفيلية والمسؤولية 1410

مؤسسة الشهداء: الكثير من ضحايا الكورد الفيليين مسجلون أحياء بسجلات النفوس العراقية 1412
مؤسسة الشهداء: ثلث ضحايا جرائم حزب البعث من الكورد الفيليين 1414
ماذا قال فؤاد حسين عن ابادة الفيليين؟ 1416
متحف الشرق.. ختم اسطواني لحقوق الانسان من بلاد الرافدين 1417
متحف الشرق: فرسان الشرق في لورستان 1418
متى تصحوا من غفوتكم القومية يا كورد الفيلية؟! 1419
متى يكون للكورد الفيليين كلمة مسموعة 1421
محطات رياضية مشرقة في تاريخ الكورد الفيليين في العراق الجزء الاول 1422
محطات رياضية مشرقة في تاريخ الكورد الفيليين في العراق.. الجزءالثاني 1424
محكمة الجنايات العراقية وآخر تفاهات حزب البعث المجرم 1426
محنة ألكورد ألفيليين قراءة في التشريعات ألمؤسِسة للدولة العراقية 1430
مدينة خانقين 1432
مزهرية عمرها 3500 عام في ايلام بشرق كوردستان 1437
مسؤول المعهد الكوردي في طهران: مجلتان لشفق اعادتا الأمل في إثبات وجود الفيليين على الساحة 1438
مسؤول بالاتحاد الوطني: استقدام 8000 شخص من المكون العربي للمناطق الكوردستانية بديالى 1439
مساهمة الكُرد الفيليين في نضال الحزبين: الديمقراطي الكردستاني والشيوعي العراقي 1441
مسلة الموسيقى من العهد الكاشي 1448
مشاهد فيلية – فيليات في عدن 1450
مشاهد فيلية – ما سبق الانفال 1453
مشاهد فيلية- جامع براثا والكورد الفيلية 1455
مشاهير الكرد في التاريخ (الحلقة 53) الموسيقي إبراهيم الموصلي (توفي عام 188 /804 م) 1456
مصطلح العجم خلط الاقوام والاجناس وعانى منه الكورد الفيليون 1463
مصطلح العجم خلط الاقوام والاجناس وعانى منه الكورد الفيليون في العراق 1466
مظلومية الكورد الفيليون 1469
مظلومية الكورد الفيليين ملفات غير محسومة 1471
مع أخوتنا الكرد الفيليين – شفان شيخ علو 1473
معنى كلمة الفيلي (البيلي) 1474
مقابلة مع الدكتور إسماعيل قمندار - كتاب اللهجات الكردية الجنوبية 1476
مقابلة مع رائد الامن السابق صباح الحمداني حولة جريمة الانفال و حلبجة 1481
مقترحات باستثمار الدراما لتوثيق الجرائم بحق الكورد الفيليين 1499
ملاحظات حول قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 وغيره من التشريعات !! 1501
ملاحظات على مقال (الجبهة القومية التقدمية .. البعث والشيوعيين وجه لوجه)؟! 1504
ملاحظات ومقترحات حول دستور إقليم كوردستان العراق 1510
ملاحظة مُمَلحة عن ما جاء في كلام رائد الأمن السابق صباح الحمداني حول تهجير الكورد الفيلية إلى إيران؟
1529
ملالي وكتبه كورد فيلية 1531
ملحمة فرهاد وشيرين 1533
من أصل غير أجنبي 1534
من التاريخ الفيلي – منقول 1536
من ذاكرة فنان.. 8 شباط والمقاومة الفيلية للبعث 1537
من كبريات العشائر الفيلية زنكنة 1540
من كتاب -راحلون وذكريات- لعزيز الحاج (1) 1541
من كتاب -راحلون وذكريات- لعزيز الحاج (2) 1544
من كفري مفري إلى جصان مصان 1546
من مأساة الفيليين في دجلة 1549
من هم الأكراد الفيلية؟ 1550

من هم الكرد الفيليون؟ 1552
من هم الكورد الفيليون .. ؟1 1554
مناشدة بتدخل دولي لانصاف الكورد الفيليين 1562
مندلي المدينة المنكوبة وطي النسيان 1-2 1563
مندلي تاريخها وأثارها وارتباطها بحضارة وادي الرافدين 1566
مندلي سحر المكان وعبق الزمان 1568
مندلي قبل التعريب البعثي 1571
منير حداد لرووداو: تيارنا الوطني الكوردي الفيلي منفتح على الجميع وسنخوض العمل السياسي قريباً 1578
مهنة الندافة لدى الفيليين.. ما بين التراث والحداثة 1580
مواقف للكورد الفيليين بشهادة الحزب الديمقراطي الكوردستاني 1581
موسيقى بلاد الكورد الفيليون 1584
موطن واصل عشيره القيتول القباد الكرديه العيلاميه 1586
نادي الكورد الفيليين شعلة وضاءة في بغداد 1588
نبذة مختصرة عن القبائل والعشائر الفيلية في محافظة إيلام 1590
نجوم كرة القدم الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ 1596
نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين بغداد – القسم الاخير 1598
نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ 1599
نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ – بغداد (1) 1601
نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ- شرق كوردستان- القسم الاول 1603
نداء للإحتفاء بالعلم الفيلي عبد الستار كاظم السّورَميري 1606
نصب الشهيد الكورد الفيلية 1612
نصب الكورد الفيليين متى سيرى النور 1613
نصب شهداء الكورد الفيلية 1615
نظرة الى حياة الكورد الفيلية 1617
نقرة السلمان.. فارغة من المعتقلين ومليئة بذكريات الفيليين والبارزانيين 1618
هادي العامري ارحموا الفيليين..! الحلقة الرابعة 1620
هذا عنف لفظي وليس تضامناً مع الكورد الفيلية يا صباح السعدي؟ 1621
هل تبقى قضية الكورد الفيلية دون حل جذري ؟ 1622
هل حفظ دستور إقليم كوردستان كوردستانية بدره و جصان و زرباتية؟ 1623
هل مشكلة الكورد الفيلية في الجنسية؟ 1626
هيئة شؤون الكورد الفيليون تابعة للرئاسة الجمهورية – حدود صلاحياتها و ما المنتظر منها 1628
وا مسعوداه -- الكورد الفيلية بين نيران عديدة 1632
واخيراً .. حقيقة نسب الزعيم قاسم 1633
وفاة الكاتب الكوردي الفيلي عبد الامير عبد الحسين ملكي ببغداد 1638
وفاة الوزير الأسبق في حكومة إقليم كوردستان والقيادي في الحزب الديمقراطي يدالله كريم الفيلي 1639
ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة إيلام الكوردية 3-6 1640
ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة ايلام الكوردية 4-6 1646
ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة ايلام الكوردية 6-6 1651
ياكورد بغداد متى تدفعوا ضريبة الانتماء القومي الكوردي والوطني الكوردستاني!!! 1659
يارساني من كرماشان جابت أشعاره العرب.. هذا ما يتمناه للكورد الفيليين 1660
يوميات سجين فيلي 1663
صنف: وثائق 1665
إقصاء المكون الفيلي من مفوضية حقوق الإنسان إبادة سياسية بإمتياز 1665
البيان الختامي للمؤتمر الدولي الثالث للكورد الفيلية المنعقد في مقر البرلمان الاوروبي في بروكسل بتاريخ 12 ابريل 2018 1666
بيان إستنكار صدور قرار مجلس قيادة الثورة رقم (666) لسنة 1980 الجائر 1667

بيان إستذكار قرار مجلس النواب حول إنصاف المكون الفيلي 1668
بيان الجبهة الفيلية بمناسبة الذكرى السنوية الأولى لتأسيسها 1670
بيان الجبهة الفيلية بمناسبة الذكرى السنوية العاشرة لصدور قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 1672
بيان الجبهة الفيلية حول إستذكار اليوم الدولي للحق في معرفة الحقيقة 1673
بيان الجبهة الفيلية حول إستعادة حقوق المواطنة العراقية المغتصبة تعسفياً إلى المكون الفيلي 1675
بيان الجبهة الفيلية لإستذكار جريمة إبادة وتهجير المكون الفيلي 1676
بيان الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين حول إقصاء المكون الفيلي من لجنة إعداد دستور كوردستان 1678
بيان الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين حول مقابلة السيّد رئيس مجلس القضاء الأعلى 1679
بيان الذكرى السنوية الثانية لتأسيس الجبهة الفيلية 1681
بيان المجلس السياسي الفيلي حول إستحواذ حقوق المكون الفيلي 1682
بيان المكتب السياسي للجبهة الوطنية للكورد الفيليين وقيادة لواء الكورد الفيليين / حشد شعبي حول إنطلاق مشروع البطاقة الوطنية الموحدة 1683
بيان صادر عن الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين بمناسبة الذكرى السنوية الخامسة والثلاثين لإبادة وتهجير المكون الفيلي 1684
بيان قيادة لواء الكورد الفيليين / حشد شعبي بمناسبة ذكرى صدور تعليمات الجنسية الجديدة 1686
بيان قيادة لواء الكورد الفيليين بمناسبة ذكرى تأسيسه 1687
بيان قيادة لواء الكورد الفيليين بشأن إسناد الحشد الشعبي 1688
بيان مُشترك صادر عن لواء الكورد الفيليين والجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين 1690
تصريح صحفي للأمين العام للجبهة الفيلية بمناسبة الذكرى السنوية الرابعة لإقرار رئيس الجمهورية بجريمة إبادة المكون الفيلي 1691
تصريح صحفي للأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين بمناسبة إنعقاد المؤتمر الثاني لإنعدام الجنسية في العراق 1692
ذكرى الإعلان الأممي لحقوق الأقليات 1694
ذكرى اليوم العالمي لضحايا جريمة الإبادة الجماعية وحقوق الإنسان 1695
رسالة مام جلال الى الأخوة الكرد الفيليين 1696
صيانة الهوية الوطنية الأصيلة للمكون الفيلي 1697
نتائج إنتخابات المؤتمر التأسيسي الأول للجبهة الفيلية 1698
نعي المرحوم / فخامة رئيس جمهورية العراق السابق / الأستاذ الدكتور جلال الطالباني طيب الله ثراه 1699
صنف: فيديو 1700
مأساة تسفير الأكراد الفيليين الى ايران 1700

فارسی **1701**

گروه: زندگینامه 1701
جواد ملکشاهی 1701
مصطفی بیگی (رودوس فەیلی) 1703
کریم خان زند 1705

لەکی **1706**

ڕزگ(دەسە): کتاووخانە 1706
گوڵدەم سۆر 1706
واژا 1708
ڕزگ(دەسە): مەقالەل گۆجەر 1709
خەسارناسی کوردی خوارین دە چە¬مسار زوان ناسی 1709
وتوێژ تایبەت وەگەرد حسام لورنژاد گوورانی چڕکرماشانی 1712
وتوێژ شەفەق نیوز وەگەرد ژاکان باران شاعیر ئیلامی 1716

چەند وتەیەک

ئەمەی بەردەستتان، بایندەرێکی ڕێکخراوی تەواوی ئەو زانیارییانەیە کە ڕێکخراوی کوردیپێدیا لەسەر دۆزی کوردە فەیلییەکان ئەرشیڤی کردووە.
لەم بایندەرەدا ڕەچاوی ڕیزبەندیی ئەلفوبێی پۆل و سەرباسەکان کراوە، پاشان زمان و شێوەزمانەکان.
تۆمارەکان بەپێی توانا و دەستکەوتنی زانیاری، پێناسیان نووسراوە، وێنە و فایلی پی. دی. ئێف ئەگەر دەستمان کەوتبێت خراوەتە پاڵ تۆمارەکەیەوە. هەروەها هەر مێتاداتایەکی تری پێویستیش وەک پاشکۆ لەگەڵ تۆمارەکاندا دانراون.
لەگەڵ هەر تۆمارێک لینکێک هەیە، ئەو لینکە گرێدراوە بە تۆمارەکەوە لەسەر ماڵپەڕی کوردیپێدیا، بابەتەکان هەندێکجار گۆڕانکارییان بەسەردادێت و باشتر دەکرێن، مێتاداتا، وێنە و فایلی پەیوەندیداریان دەخریتەسەر، بۆ ئەوەی لە دوا ڤێرشنی ئەو تۆمارە ئاگاداربیت، کلیک لە بابەتەکە بکە و لە ماڵپەڕی کوردیپێدیادا بیکەرەوە.
لە کۆتایی هەر بابەتێکدا، وێنەی کویک ڕیسپۆنس هەیە، ئەم وێنەیە کە سکێن دەکرێت، یەکسەر دەتباتە سەر بابەتەکە لەسەر ماڵپەڕی کوردیپێدیا.
هەندێک بابەت پەیوەستکراوە بە بابەتی ترەوە، بۆ نموونە نووسەر بە پەرتووکەکانییەوە، یان هەندێک بابەت فایلی پەیوەندیداری لەگەڵە، ئەوانە لێرەدا پیشان نەدراون و بۆ بینینیان دەبێت لە ماڵپەڕی کوردیپێدیادا سەیریان بکەیت.

تێبینی: وەشانی یەکەمی ئەم کوردیپێدیانامانە، تاقیکردنەوەن!
ئەم پەرتووکە بەشێوەیەکی ئۆتۆماتیکی لە بەرنامەیەکی کۆمپیوتەریی تایبەت بە ڕێکخراوی کوردیپێدیاوە ئافرێندراوە.
بەهیوای ئەوەی ئەم بایندەرە زۆرتر و پاکژتری بکەین و بەزووترین کات وەشانێکی تر بخەینە بەردەستی ئێوەی بەڕێز..

ئەم بایندەرە، سەرئەنجامی کاری بەردەوامی چەند ساڵەی ئەرشیڤوانانی کوردیپێدیایە. بەبڵاوکردنەوەی ئەم بەرهەمە کوردیپێدیا هیچ دەستکەوتێکی ماددی پەیداناکات. تکایە لە کاتی سوودوەرگرتن لەم بایندەرە لە تۆژینەوە و نووسینەکانتاندا، ئاماژە بە ناوی ئەم بایندەرە، ژمارەی وەشان، ساڵی دەرچوون و کوردیپێدیا بکەن.

گرنگە ئەوە بگووترێت کە ئەم بایندەرە لێکۆڵینەوە نییە! تەنها کۆکردنەوەی زانیارییە وەک سەرچاوەیەک بۆ لێکۆڵینەوە پەیوەندیدارەکان بەم بابەتەوە.
سوپاس.

ڕێکخراوی کوردیپێدیا
https://www.kurdipedia.org
contact@kurdipedia.org
08-11-2024

بڵاوکراوەکانی کوردیپیدیا

#	ناوی پەرتووک	زمان	ژمارەی وەشان	لاپەڕەکان - A4	بابەت	ڕۆژی دەرچوون
51	زمانی کورد، بگونجێنە بۆ 0 و 1	کوردیی ناوەڕاست	1	138	0	2024-10-28
50	ژینانامە - وەشانی 2	کوردیی ناوەڕاست	2	448	258	2024-09-16
49	مەتەڵنامە - وەشانی 2 (دوو بەرگ)	کوردیی ناوەڕاست	2	6.426	6.202	2024-09-03
48	شوێنەوارنامە - وەشانی 3	کوردیی ناوەڕاست	3	1.801	1.272	2024-08-29
47	کۆڵبەرنامە - وەشانی 2	کوردیی ناوەڕاست	1	484	352	2024-08-28
46	سیاسەت و پلانی زمان بۆ هەرێمی کوردستان	کوردیی ناوەڕاست	1	54	1	2023-08-19
45	لۆزاننامە - وەشانی 2	کوردیی ناوەڕاست	2	1.425	339	2023-07-17
44	سایکس-پیکۆنامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	1.100	235	2023-04-07
43	سیڤەرنامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	1.416	274	2023-03-25
42	وەرزشنامە - وەشانی 3	کوردیی ناوەڕاست	3	1.106	1.351	2023-02-09
41	ئەنفالنامە - وەشانی 3	کوردیی ناوەڕاست	3	3.821	4.613	2023-01-26
40	ژنکوژینامە - وەشانی 4	کوردیی ناوەڕاست	4	105	122	2022-08-18
39	شهدائنا في حرب ضد الدولة الاسلامية - داعش، الطبعة 2	عربي	2	501	698	2022-08-18
38	ئاراسنامە – وەشانی 3	کوردیی ناوەڕاست	2	957	1.526	2022-02-08
37	2020نامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	687	366	2021-02-25
36	2019نامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	459	363	2020-01-01
35	ژینگەنامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	173	158	2019-01-10
34	2018نامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	624	365	2019-01-03
33	2017نامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	472	363	2018-01-03
32	چۆنێتی بەکارهێنانی کوردیپیدیا	کوردیی ناوەڕاست	1	30	0	2017-04-02
31	2016نامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	208	348	2017-01-22
30	دور احداث شنكال في تطوير القضية الكردية	عربي	1	20	0	2016-09-26

29	رۆژی ڕووداوەکانی شنگال لە پێشخستنی دۆزی کورد	کوردیی ناوەڕاست	1	21	0	2016-08-08
28	شەهیدانی شەڕی داعش - وەشانی 1ەم	کوردیی ناوەڕاست	1	1.734	3.287	2016-05-12
27	2015نامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	153	339	2016-01-01
26	یارینامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	11	9	2015-09-17
25	ناندینامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	29	45	2015-09-17
24	یاسۆکنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	189	141	2015-09-11
23	هونەرنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	1.219	2.075	2015-09-10
22	چالاکواننامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	1.249	2.075	2015-09-10
21	وێنەنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	882	2.333	2015-09-10
20	بەڵگەنامە - وەشانی 1ەم	کوردیی ناوەڕاست	1	847	771	2015-09-10
19	ئەتڵەسنامە - وەشانی 1ەم	کوردیی ناوەڕاست	1	42	93	2015-09-10
18	ئامارنامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	901	1.191	2015-09-09
17	نووسەرنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	2.703	4.563	2015-09-09
16	بڵاوکراوەنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	325	719	2015-09-08
15	پەرتووکنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	5.207	11.223	2015-09-08
14	گەینامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	190	476	2015-09-07
13	ناونامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	1.347	4.294	2015-09-07
12	پەندنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	1.579	5.613	2015-09-07
11	زیندانینامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	2.849	7.015	2015-09-07
10	داعشنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	58	92	2015-03-14
9	کۆبانێنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	136	191	2015-02-01
8	شوێننامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	1.347	2.957	2015-01-22
7	پێشمەرگەنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	353	536	2015-01-21

6	جاشنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	140	287	2015-01-18
5	ڕێکخراونامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	510	960	2015-01-16
4	هاوڕێنامە - وەشانی 4ەم	کوردیی ناوەڕاست	4	1.859	5.035	2015-01-15
3	براکوژینامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	172	285	2015-01-11
2	شەهیدنامە - وەشانی 2ەم	کوردیی ناوەڕاست	2	3.935	7.345	2015-01-04
1	2014نامە - وەشانی 1	کوردیی ناوەڕاست	1	166	344	2015-01-01

دەربارە

دەربارەی کوردیپێدیا

Derbarê Kurdîpêdiya

دەربارێ کوردیپێدیایێ

چە بارەو کوردیپێدیای

About Kurdipedia

Über Kurdipedia

حول كورديبيديا

درباره كورديپيديا

О Курдипедии

Kurdipedia Hakkında

پێناسە
کوردیپێدیا، پرۆژەیەکە بۆ کۆکردنەوەی هەر زانیارییەکی پەیوەست بە کوردستان و کورد و بەهیوایە لە پاشەڕۆژدا ببێتە پڕ زانیاریترین سەرچاوەی کوردی و بەهۆیەوە بەئاسانی بزانرێت: کێ، کێیە؟! و کوێ، کوێیە؟! و چی، چییە؟...!
ڕێکخراوی کودیپێدیا ساڵی 2008 لەلایەن (هاوڕێ باخەوان)ەوە دامەزراوە.
کوردیپێدیا وشەیەکی لێکدراوە و لە کوردی و پێدیا پێکهاتووە. وشەی پێدیا، وشەی دووەمی وشەی لێکدراوی گریکیی ئەنسیکلۆپێدیایە (encyclopedia) کە بەواتای ناسین یان زانین یاخود زانیاریی گشتی دێت. وشەی کوردیپێدیاش لەوەوە داتاشراوە و دەکرێت واتای کوردناسی، کوردیناسی یان کوردزانین یاخود زانیاریی کوردی بدات. بۆ یەکەمجار وشەی کوردیپێدیا لەلایەن دامەزرێنەری کوردیپێدیاوە ئافرێنراوە.
سەرچاوەکانی کوردیپێدیا
-ئەو تۆمارانەی کە هاوکارانی کوردیپێدیا لەنێو ماڵپەڕەکانی ئنتەرنێت دەیدۆزێتەوە و لە یەکێک لە پۆلەکانی کوردیپێدیادا چرووپریدەکاتەوە و هەندێک جاریش هەوڵی گۆڕینی ڕێنووسە هەڵەکانی دەدرێت و بەشێوەیەکی درووست تۆماری دەکاتەوە، بەبێ ئەوەی دەستکاریی ناوەڕۆکی بابەتەکان بکرێت. هەر بابەتێک لە هەر ماڵپەڕێکەوە وەربگیرێت، وەک ئەمانەتێکی زانستی ناوی ماڵپەرەکە لە لیستی سەرچاوەکەدا
تۆماردەکرێت "=KTML_Quote_Begin==KTML_Style=width:30%;float:right;=KTML_Quote_Icon=.
=KTML_Quote_Content=کوردیپێدیا، هیچ پەیوەندییەکی بە ویکیپێدیا و هەر ڕێکخراوێکی ترەوە نییە، پرۆژەیەکی سەربەخۆیە و ئەرکێکی تایبەتیی ڕێکخراوی کوردیپێدیایە=KTML_Quote_End=.
-ئەو بابەتانەی کە میوانانی کوردیپێدیا بۆمان دەنێرن و لە ڕێی فۆرمی تۆمارکردنی بابەتێکەوە ئامادەیدەکەن. هەر بابەتێک لەلایەن هەر میوانێکەوە بەدەستمان بگات، ناوی ئەو میوانە دەبێتە سەرچاوەی ئەو بابەتە. تکایە هەر کەسێک نایەوێت ناوی لە لیستی سەرچاوەکانی کوردیپێدیادا ببێت با ئاگادارمان بکاتەوە.
-ئەو نامە تایبەتیانەی کە بەدەست کوردیپێدیا دەگەن و پەیوەستن بە ژیان و کارنامەی ئەو کەسانەی کە دەخوازن وەک بابەتێک بێنە نێو ئەم کوردیپێدیایەوە.
-ئەو بابەتانەی کە هاوکارانی کوردیپێدیا لە دوو توێی بڵاوکراوەکاندا ئامادەی دەکات و چرووپریدەکاتەوە و پۆلێنی دەکات.
-ئەو دیمانانەی کە هاوکارانی کوردیپێدیا لەگەڵ کەسانێکدا ئەنجامی دەدات، بە مەبەستی نووسینەوەی بیۆگرافیی کەسێک،

شوێنێک، ڕێکخراوێک، بڵاوکراوەیەک یان هەر شتێکی تری پەیوەست بە کوردستان و کورد.
-تەواوی بابەتەکانی پۆلی ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا) تا ساڵی 2010 لە داتابەیسی هاوڕێنامەوە وەرگیراوە، بڕوانە:
هاوڕێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و پەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چاپخانەی ڕوون – سلێمانی – 1999 .
هەر تۆمارێک بێتە نێو کوردیپیدیاوە، بە شێوەیەک لە شێوەکان پەیوەندیی بە کوردستان و کوردستانییانەوە هەیە، هیچ بابەتێک لە دەرەوەی ئەو تەوەرانە تۆمار ناکرێت. لەو تێڕوانینەوە هەندێک جار ژیان و کارنامەی کەسێکی ناکورد دەبینیت، ئەو کەسە یان کوردناسە و خاوەنی باسێکە لەسەر کورد یان کوردستانییە، یاخود پەیوەندیی بەڕووداوێکی کوردستانییەوە هەیە.
کوردیپیدیا، هیچ پەیوەندییەکی بە ویکیپیدیا و هەر ڕێکخراوێکی ترەوە نییە، پرۆژەیەکی سەربەخۆیە و ئەرکێکی تایبەتیی ڕێکخراوی کوردیپێدیایە.
تکایە ئەگەر هەر زانیارییەک لەم داتابەیسەدا بۆ بەڕێزتان گونجاو نییە و ناخوازن لێرەدا ببێت، ئەوا کوردیپێدیای لێ ئاگاداربکەنەوە.
کوردیپیدیا هەر زانیاری و وێنەیەک لە هەر سەرچاوەیەکەوە وەربگرێت، بۆ مەبەستێکی بازرگانی بەکارناهێنێت.
کوردیپیدیا بەردەوامە لەسەر پاکژکردنی بابەتەکان و وەرگێڕانی ساڵە کۆچی و هەتاوییەکان بۆ ساڵی زایینی بەشێوەیەکی درووست، تکایە لە هەڵە و کەموکوورتییەکانمان ببوورن.
هەر زانیارییەک لە کوردیپێدیاوە وەربگیرێت، پێویستە ناوی سەرچاوەکەی و ناوی کوردیپێدیای لەسەر بنووسرێت.
ماڵپەڕ و داتابەیسی کوردیپیدیا بە دۆت نێت C - شارپ و SQL بەتایبەت بۆ ڕێکخراوی کوردیپێدیا ئامادە و بەرنامەکراوە، بەردەوامیش لە باشکردن و گەشەکردندایە. ڕۆژانە لەسەر دوو سێرڤەری جوودا بەکئەپی داتا و وێنەکان دەکرێت، تاوەکوو پارێزراوبن لە هەر هێرشێکی هاکەرەکان.!
ماڵپەڕی کوردیپێدیا لەسەر براوسەرەکانی ئنتەرنێت ئێکسپلۆرەر، فایەر فۆکس، سەفاری، ئۆپێرا و گووگڵ کرۆم بەتەواوەتی تێست کراوە و بە بێکێشە کاردەکات، تکایە ئەگەر هەر کێشەیەکتان بوو ئەوا ئاگادارمان بکەنەوە..
بەهۆی هەوڵەکانی هاوکارمان کاک (هەڤاڵ نەژاد) ەوە، کوردیپێدیا لە ڕۆژی 11-11-2013 بووە ڕێکخراوێکی فەرمی و لە هەولێر لە فەرمانگەی ڕێکخراوە ناحکومییەکان تۆمارکرا.
لۆگۆی کوردیپیدیا بەتایبەتی بۆ کوردیپێدیا لەلایەن کۆمپانیای لۆگۆ-لەف-ەوە درووستکراوە. کۆپی ڕایتی فەرمیی هەیە و جگە لە کوردیپێدیا یان ئاماژە بۆ کوردیپیدیا، هیچ کەس و لایەنێک بۆی نییە بەکاریبهێنێت.
بەهیوای ئەوەی کوردیپێدیا بکەینە پڕ زانیاریترین سەرچاوەی کوردی و بانکی زانیاریی نەتەوەیی کوردا!

ئەرشیڤوانانی کوردیپێدیا :ئاراس ئیلنجاغی | ئاراس حسۆ | ئەسعەد ڕەشید | ئەمیر سیراجەدین | ئەڤین تەیفوور | بەناز جۆڵا | زریان سەرچناری | زریان عەلی | سارا سەردار | ساراک | سروشت بەکر | سەرباس ئەحمەد | شادی ئاکۆیی | شەنە بەکر | لانۆ ڕێبوار جەمال سەگرمە | میلانۆ محەمەد ساڵح | هاوڕێ باخەوان | هومام تاهیر | هەژار کامەلا | ڕاپەر عوسمان عوزێری | ڕۆژ هەژار | ڕۆژگار کەرکووکی | ڕێبوار جەمال سەگرمە | ڤەژەن کشتۆ | کاروان م. ئاکرەیی | کاکۆ پیران | کشمیر کەریم...
هاوکارانی کوردیپێدیا

دامەزرێنەری کوردیپێدیا: هاوڕێ باخەوان
2008-2024

https://www.kurdipedia.org

contact@kurdipedia.org

كوردیی ناوەڕاست

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 1
ئارام گەردی

2010122014130813158=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

ئەندامی دەستەی داکۆکیکار لە مافی کوردە فەیلیەکان

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس: مافناس
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
نەتەوە: کورد
وڵات (لەدایکبوون): باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس: نێر
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 2010-12-20

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 2
ئیبراهیم نادری - میرزا ئیبراهیم
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=2014060922023576638

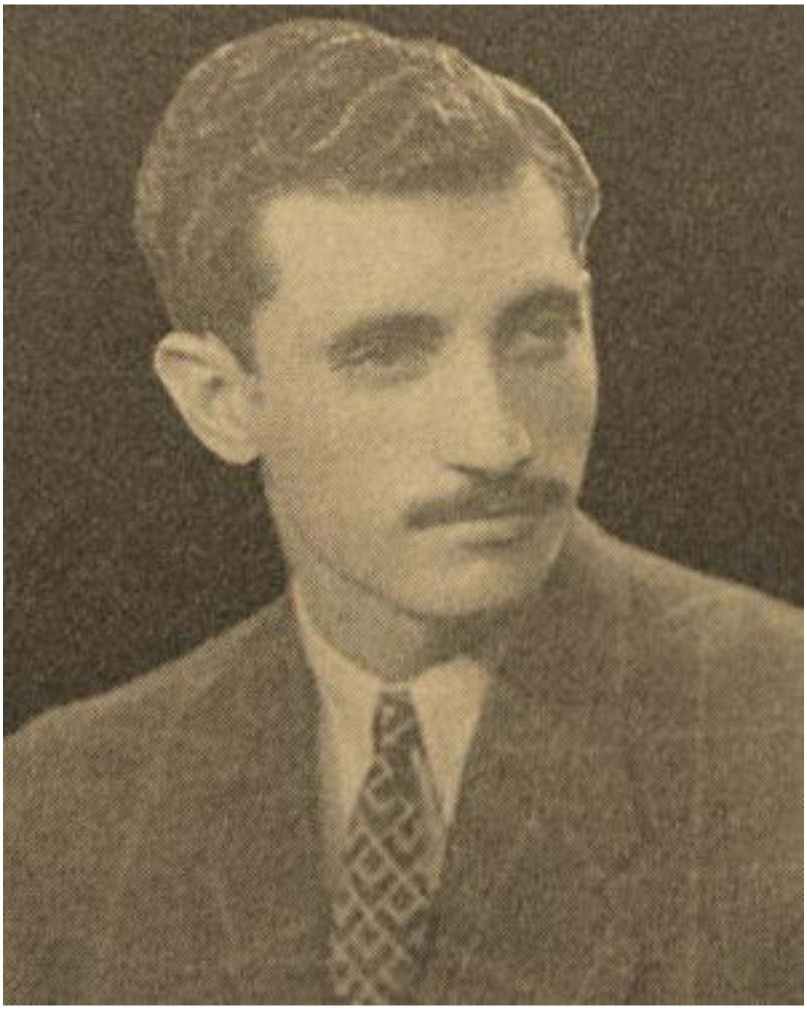

ناو: ئیبراهیم
نازناو: ئیبراهیم خان نادری -میرزا ئیبراهیم
ناوی باو: فەیزوڵڵا خان نادری
شوێنی لەدایکبوون: شاری کرماشان
ساڵی لەدایکبوو: 1911
شوێنی کۆچی دوایی: وڵاتی سووریا

ژیاننامە
ئیبراهیم نادری لە ساڵی 1911 لەدایکبووە. ناوی باوکی فەیزوڵڵا نادری بوو. لە بنەماڵەی کوردە فەیلییەکان بووە، هەموویان دانیشتووی شاری کرماشان بوون. تا سەردەمی گەنجی لە شارەکانی کرماشان و بەغدا ژیاوە و لەم شارانەدا وانەی خوێندووە. دوای کۆتایی هاتنی خوێندنی لە بەغدا چووە بۆ ئەورووپا و لە بەشی یاسا لە زانکۆ خوێندوویەتی و بڕوانامەی بەدەست هێناوە. ئیبراهیم نادری ئەندامی لیژنەی زانکۆی فەرەنسی بووە، دوای گەڕانەوەی بۆ ئێران لە زانکۆی سەربازیی تاران وانەی مێژووی وتوەتەوە.

چالاکییەکانی

کۆمەڵەی ژیانەوەی کوردستان (کۆمەڵەی ژ. ک) کە لە سەردەمی جەنگی جیهانیی دووەم وەکوو ناوکی سەرەتایی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران دامەزرابوو، دوای دەستپێکردنەوەی جەنگ لە ناوچەکانی باشووری رۆژهەڵاتی کوردستان وەکوو کرماشان، ئێلی کەڵهوڕ و پێشتکوو (ئیلام) چەند لقێکی دامەزراند. بەرپرسی لقەکانی (سنە ، کرماشان، پێشتکوو، ئێلی کەڵهوڕ و هەروەها لوڕستان) میرزا عەبدوڵڵا مودەبیر بوو. لە لقی کرماشان جگە لە ئیبراهیم نادری، سەید محەمەد تاهیر هاشمی و ڕەشید باجەلان چالاک بوون.

کۆماری کوردستان

لە کاتی دامەزرانی کۆماری کوردستان، ئیبراهیم نادری لەگەڵ میرزا عەبدوڵڵا مودەبیر چوو بۆ مەهاباد ، لەو کۆمارە بەهۆی شارەزایی لە کاروباری سەربازی و سیاسی و هەروەها زانینی زمانەکانی فەرەنسی، ئینگلیزی، عەرەبی و فارسی و زاراوە جۆراوجۆرەکانی زمانی کوردی لەلایەن پێشەوا قازی محەمەد وەکوو سەرۆکی گشتیی چاندی کۆماری مەهاباد هەڵبژێردرا و وەکوو ڕاوێژکاری سەرکۆمار بوو بە سەرهەنگی ئەرتەشی کۆماری کوردستان.

چالاکیی رۆژنامەوانی

ئیبراهیم نادری لە چاپەمەنییەکانی وەکوو کوردستان (ئۆرگانی کۆماری کوردستان) ،گەلاوێژ (بە زمانی کوردی) و کووهستان (بە زمانی فارسی) وتارەکانی دەنووسی. لە گۆڤاری کووهستان سەبارەت بە سەڵاحەدینی ئەیوبی زنجیرە وتارێکی نووسیوە. هەروەها خوازیاری بڵاوکردنەوەی گۆڤارێک بە ناوی ژیان بوو کە چاپ نەبوو، بەڵام دوای ماوەیەک بوو بە بەرپرسی گۆڤاری دەنگی کورد کە عوبەیدوڵا ئەیوبیان سەرنووسەری بوو و لە دوایەمین ژمارەکەی هەواڵی ڕووخانی کۆماری کوردستانی بڵاوکردووە وە.

ڕووخانی کۆماری کوردستان و زیندان

ئیبراهیم نادری دوای ڕووخانی کۆماری کوردستان لەگەڵ محەمەد ئەیوبیان (وەزیری تەندرووستی) ، جێگری سەرۆک کۆمار قازی محەمەد و چەند کەسێکی تر دەستبەسەرکرا، لە دادگا خۆی وەکوو پارێزەر بەرگری لە خۆی کرد و بە دوو ساڵ زیندانی سزا درا. دوای کۆتایی هاتنی ماوەی زیندانییەکەی لەژێر چاودێری و فەرمانبەرانی پاراستنی ڕژێمی پادشایەتی ئێران بوو، لە ساڵی 1949 بەشێوەی نەهێنی ئێرانی بەجێهێشت و ڕووی لە وڵاتی سووریا کرد.

ژیان لە سووریا

لە سووریا حوسنی زەعیم لە ڕاوێژکارانی سەرۆک کۆماری سووریا و کەسایەتییە ناسراوەکانی ئەو وڵاتە چوون بۆ پێشوازیی ئیبراهیم نادری. لە سووریا لە هێزی ئاسمانیی سوپا کاری دەستکەوت و تا ئاستی سالاری (لیوا) گەیشت. ئەم قۆناغە لە ژیانی ئیبراهیم نادری زۆر تاریک و نارۆونە.

کۆچی دوایی

ئیبراهیم نادری لە ساڵی 1956 لە کارەساتێکی ئاسمانیدا بەهۆی کەوتنە خوارەوەی فرۆکەکەی کۆچی دوایی کردووە، بەڵام هەندێک کەس مردنی بە پیلانگێڕی دەزانن و ئەم قسە زۆر بیستراوە کە نادری لەگەڵ چەند ئەفسەرێکی تری کوردی سوپای سووریا بڕیاری کوودەتایان دابوو، لەبەر ئەم هۆیەش لەلایەن دامودەزگای پاراستنی سووریاوە کوژراون. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	ژێ کاف - ژ. ک
جۆری کەس:	چالاکی سیاسی
شار و شارۆچکەکان (لەدایکبوون):	کرماشان
فۆلدەرەکان:	کوردانی فەیلی
نەتەوە:	کورد
وڵات (لەدایکبوون):	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
ڕەگەزی کەس:	نێر
QR Code:	

سەرچاوەکان

[1] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | سۆران کارباسیان

کاتی تۆمارکردن: 2014-06-09

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 3
ئەحمەد یاسین غەنی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20160826225649133458

یاریزانی هێڵی ناوەندی یانەی (ئایک سۆلنا)ی شاری ستۆکهۆڵمی سویدییە. لە 22-04-1991 لە شاری بەغداد لە دایکبووە، ناوبراو کوردی فەیلییە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس: وەرزشەوان
زمان - شێوەزار: کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوڕی، فەیلی و ...)
شار و شارۆچکەکان (لەدایکبوون): بەغدا
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟: بەڵێ (تا ڕۆژی تۆمار/چاککردنی ئەم بابەتە، ئەم کەسایەتییە لە ژیاندا ماوە)
نەتەوە: کورد
وڵات (لەدایکبوون): باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس: نێر
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 26-08-2016
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: ژیاننامە

بابەت: 4
حەیدەر شێخ عەلی غوڵام - حەیدەر فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20081106152504502

ناو: حەیدەر
نازناو: فەیلی
ناوی باوک: عەلی
ساڵی لە دایکبوون: 1947
شوێنی لە دایکبوون: بەغدا
ڕۆژی کۆچی دوایی: 2023-05-04
شوێنی کۆچی دوایی: نەرویج
ژیاننامە
ساڵی 1947 لە بەغدا لەدایک بووە، ئامادەیی و پەیمانگای زانستی پیشەسازی لە بەغدا تەواوکردووە، ئەندامی مەکتەبی سیاسی حزبی شیوعی کوردستان و لە کابینەی چوارەمی حکوومەتی هەرێمی کوردستان دا لە ساڵی 1999 تا 2006، وەزیری گواستنەوە و گەیاندن بووە.
ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی 2023-05-04 بەهۆی نەخۆشییەوە لە وڵاتی نەرویج کۆچی دوایی کرد. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ئاستی خوێندن:	پەیمانگا (لیسانس)
پارت / لایەن:	حزبی شیوعی کوردستان
جۆری خوێندن:	تەکنیک

جۆری کەس: چالاکی سیاسی
جۆری کەس: وەزیر
زمان - شێوەزار: کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوڕی، فەیلی و ...)
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟: نەخێر
نەتەوە: کورد
هۆکاری گیان لەدەستدان: مەرگی سروشتی و نەخۆشی
وڵات (لەدایکبوون): باشووری کوردستان
وڵات (کۆچی دوایی): نەرویژ
ڕەگەزی کەس: نێر
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | تەواوی کەناڵەکانی ڕاگەیاندن 2023-05-04
کاتی تۆمارکردن: 2008-11-06
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 5
سوهەیر قەیسی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20171209104602103048

میدیاکاری بەناوبانگی عەرەب کە بەرەچەڵەک کوردە و لەدایکبووی ساڵی 1985ی بەغدایە، و بە ڕەچەڵەک کوردی فەیلییە، دەرچووی بەشی پزیشکی ددانە لە زانکۆی بەغداد.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس: ڕاگەیاندکار
شار و شارۆچکەکان (لەدایکبوون): بەغدا
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟: بەڵێ (تا ڕۆژی تۆمار/چاککردنی ئەم بابەتە، ئەم کەسایەتییە لە ژیاندا ماوە)
نەتەوە: کورد
ڕەگەزی کەس: مێ
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 2017-12-09
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 6
سەعد فەیلی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=201406151631487669

[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری کەس: گۆرانیبێژ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
نەتەوە: کورد
وڵات (لەدایکبوون): باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس: نێر

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - هاوڕێ باخەوان
کاتی تۆمارکردن: 15-06-2014
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 7
شیرین فەیلی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20101111121034106700

چالاکی سیاسی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس:	چالاکی سیاسی
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی

نەتەوە: کورد
وڵات (لەدایکبوون): باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس: مێ
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 11-11-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 8
عادل موراد
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20150820210505125398

- لە 11ی کانونی یەکەمی 1949 لە خانەقین لە دایکبووە.
ئەندامی دەستەی دامەزرێنەری یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان و لێپرسراوی ئەنجوومەنی ناوەندی یەکێتیی بوو.
خوێندنی سەرەتایی لە خوێندنگەی کوردانی فەیلی و هەردوو قۆناغی ناوەندی و ئامادەیی لە بەغداد تەواوکردووە.

عەدل موراد، سەرەڕای دووری لە کوردستان ژیانی سیاسیی لەپێناو کوردایەتیدا بەزوویی دەستپێکرد وە.
لەو پێناوەشدا لە ساڵی 1965 لە بەغدا پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی پارتی دیموکراتی کوردستانەوە کردووە.
لە ساڵی 1966دا لە بەشی کیمیای کۆلێژی پەروەردەی زانکۆی بەغدا وەرگیراوەو لەو ماوەیەدا سەرپەرشتی بەشێکی ڕێکخستنەکانی بەغدای کردووە.
لە ساڵی 1969 کاتێک بەشێکی ڕێکخستنەکان ئاشکرا دەبن و واز لە خوێندن دەهێنێت و ڕوو دەکاتە شاخ و دەبێتە پێشمەرگە.
لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا دەبێتە ئەندامی ناوچەی پارتی لە ناوچەی باڵەکایەتی و لە هەمان کاتدا لەبەر کەمی مامۆستای گوندەکان، لە خوێندنگەی یەکێک لە گوندەکان دەست بە کاری مامۆستایەتی دەکات.
پاش ڕاگەیاندنی بەیاننامەی 11ی ئازاری ساڵی 1970 لە کۆنگرەی یەکێتی قوتابییانی کوردستان بە سکرتێری یەکێتییەکە هەڵدەبژێردرێت.
لەدوای ئەمە، دەگەڕێتەوە بەغداو تا ساڵی 1974 و بەر لە دەسپێکردنەوەی شەڕ لەنێوان کورد و ڕژێمیدا، بەغدا بەجێ دەهێڵێت.
دواتر و لە پاش هەرەس هێنانی شۆڕشی ئەیلول لە ساڵی 1975 ئاوارەی ئێران دەبێت، و هەر لەو ساڵەشدا ئێران بەجێدەهێڵیت و ڕوو دەکاتە وڵاتی سووریا.
کاتێک دەچێتە سووریا، لەوێ لەگەڵ مام جەلال پەیوەندی درووست دەکات و بەشدار دەبێت لە دامەزراندنی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان.
دوا بەدوای دامەزراندنی یەکێتی، لێپرسراوێتی ڕێکخستنی نێو وڵاتی دەکەوێتە ئەستۆ و دواتریش بۆ دروووستکردنی ڕێکخستن لە ئەوروپا، دەچێتە ئەورووپا و توانی بناغەیەک بۆ ڕێکخستنی یەکێتی لە چەند وڵاتێکی ئەورووپی دابنێت.
پاش گەڕانەوەی بۆ سووریا، لەگەڵ ئەندامانی دیکەی دەستەی دامەزرێنەردا سەرقاڵی دابینکردنی پێویستییەکانی دەستپێکردنەوەی خەباتی چەکداری دەبێت لە کوردستان و لەم ڕووەوە لێپرساوی ئەرکە لۆجستییەکان و ناردنی مەفرەزە سەرەتاییەکانی بۆ ناو وڵات دەکەوێتە ئەستۆ...
لە مانگی کانوونی دووەمی ساڵی 1979 دەگەڕێتەوە بۆ کوردستان و لە ناوزەنگ دەگیرسێتەوە.
بەڵام لە مانگی شوباتی هەمان ساڵدا، لەبەر هەندێ هۆکاری سیاسی واز لە یەکێتی دەهێنێت و دەگەڕێتەوە بۆ سووریا، پاشان لە ڕۆژنامەی سەفیر وەک ڕۆژنامەنووس دەست بەکار دەبێت.
لە ساڵی 1981 پەیوەندی بە حزبی سۆسیالیستی کوردستان دەکات و لە کۆنگرەی یەکەمی ئەو حزبەدا کە لە مانگی ئایاردا بەسترا، بە ئەندامی کۆمیتەی سەرکردایەتی هەڵدەبژێردرێت.
پاشان و لە ساڵی 1994 پەیوەندی بە ڕیزەکانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانەوە دەکاتەوەو پلەی ئەندامی کۆمیتەی سەرکردایەتی پێ دەدرێت.
دواتر لە شاری هەولێر لێپرسراوێتی مەکتەبی ناوەندنی ڕاگەیاندی یەکێتی پێ دەسپێردرێت و تا ساڵی 2000 بەردەوام دەبێت.
هەر لە هەمان ساڵدا وەک لپرساوی پەیوەندییەکانی یەکێتی لە سووریا دەگیرسێتەوە..
لە کانوونی دووەمی ساڵی 2003دا دەگەڕێتەوە بۆ کوردستان و بەشدار دەبێت لەو هەوڵانەی کە بۆ ڕژێمی بەعس لە ئارادا بوون.
لەگەڵ ڕووخانی ڕژێمی بەعس لە ساڵی 2003دا دەچێتە بەغداو ئەرکی پەیوەندی و دیپلۆماتکارانە دەگرێتە ئەستۆو ماوەیەکیش لە ئەنجوومەنی حوکم نوێنەری مام جەلال دەبێت.
ساڵی 2004 دەبێتە باڵیۆزی ئێراق لە ڕۆمانیا.
لە دوای ئەوەی لە ساڵی 2010 لە کۆنگرەی سێیەمی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستاندا خۆی بۆ کۆمیەتی سەرکردایەتی هەڵنابژێرێت. لە ساڵی 2012دا لێپرساوێتی ئەنجوومەنی ناوەندی یەکێتیی پێدەدرێت. کە ئەمە دواین وێستگەی کاری سیاسی بەگشتی و بەتایبەتیش لە ناو یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان دەبێت.
- بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە کیمیا لە زانکۆی بەغدا بەدەستهێناوە.
- لە تەمەنی 16 ساڵییەوە دەستی بە کاری سیاسی کردووەو یەکێک بووە لەدەستەی دامەزرێنەرانی یەکێتی.
- لە حکومەتی کاتی ئێراق نوێنەری یەکێتی بووە لە بەغدا.
- ماوەیەک نوێنەری مام جەلال بووە لە دیمەشق.
- ماوەی چوار ساڵ باڵیۆزی ئێراق بووە لە ڕۆمانیا.
- ماوەی چەند ساڵێک لێپرساوی ناوەندی ڕاگەیاندنی یەکێتی بووە.
- دوا پۆستی، سکرتێری ئەنجوومەنی ناوەندی یەکێتی بوو.[1]
- ڕۆژی 18-05-2018 لە ئەڵمانیا بەهۆی نەخۆشییەوە کۆچی دوایی کرد.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

ئاستی خوێندن: زانکۆ (بەکالۆریۆس)

پارت / لایەن:	یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
جۆری خوێندن:	زانست - کیمیا
جۆری کەس:	چالاکی سیاسی
شار و شارۆچکەکان (لەدایکبوون):	خانەقین
شوێنی نیشتەنی:	کوردستان
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟:	نەخێر
نەتەوە:	کورد
هۆکاری گیان لەدەستدان:	مەرگی سروشتی و نەخۆشی
وڵات (لەدایکبوون):	باشووری کوردستان
وڵات (کۆچی دوایی):	ئەڵمانیا
ڕەگەزی کەس:	نێر
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەری دوارۆژ - 2018-05-18
کاتی تۆمارکردن: 2015-08-20
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە

بابەت: 9

عیسام کازم عەبدولڕەزا فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20110503142944457246

[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس:	نووسەر - لێکۆڵەر
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
نەتەوە:	کورد
وڵات (لەدایکبوون):	باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس:	نێر
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - هاوڕێ باخەوان
کاتی تۆمارکردن: 2011-05-03
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 10

عەباس بەدری

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20101005193854980

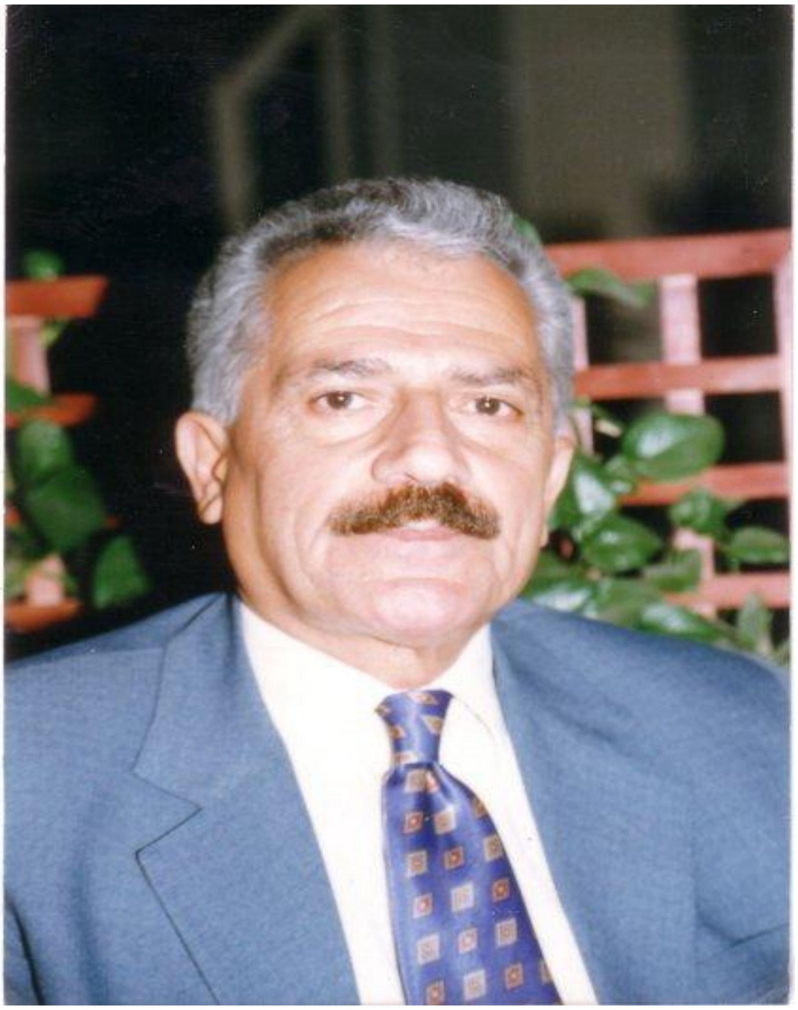

عەباس باقر کازم، ناسراو بە (عباس البدری)
ساڵی (1943) لە گەڕەکی (عقد الاکراد _گەڕەکی کوردان) لە شاری بەغدا لە دایک بووە.
سەرەتای نووسینی دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی (1959).
بۆ یەکەم جار لە ساڵی (1960) لە ڕۆژنامەی (خەبات) کاری کردووە.
ساڵی (1961) لە بەشی ڕۆشنبیری (صوت الاکراد -دەنگی کوردان) کاری کردووە.
لە ساڵی 1963 پەیوەندی کردووە بە شۆڕشی ئەیلول.
لە ساڵی 1964 دەگەڕێتەوە بۆ بەغدا بە مەبەستی کاری ڕێکخستن، بەڵام لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئەوکاتی بەغدا دەستگیر دەکرێت و بۆ ماوەی (3) ساڵ لە زیندانی نوگرەسەلمان زیندانی دەکرێت.
دوای ئازاد کردنی و لە ساڵی (1968) لە ڕۆژنامەی (النور-ڕووناکی) درێژە بەکاری ڕاگەیاندن دەدات تا ئەوکاتەی لەلایەن دەسڵاتدارانی ئەوکاتەی بەغدا دادەخرێ.
لە ساڵی 1973 لە هەردوو گۆڤاری (ڕادیۆ و تەلەڤزیۆن و سینەما و شانۆ) کاری کردووە، هەروەها لە ڕۆژنامەکانی وەک (الفکر الجدید، الجمهوریە، العراق) و ڕادیۆی (بەغدا) کاری کردووە.
هەتا ساڵی (1980) لەبەر هەڵوێستەکانی لە دژی بەعس و لەبەر ئەوەی کە کوردی فەیلی بووە (تەرحیل) واتا بەرەو وڵاتی ئێران ڕادەگوێزرێ، بەو شێوەیە لە ئاوارەیدا دەمێنێتەوە، لە وڵاتی ئێران بەڵام پەیوەندی نەپچڕا لەگەڵ هەڤاڵەکانی و هاوڕێکانی و بەردەوام دەبێت لە نووسین تا ساڵی (1988) کە لەلایەن هەڤاڵەکانی دەزگای ناوەندی ڕاگەیاندن داوای لێدەکرێت کە جارێکی تر درێژە بە کاری خۆی لە ڕاگەیاندنی (ی.ن.ک) بدات، کە ئەمەش لەسەر ڕاسپاردەی جەنابی (مام جلال) بووە، ئەویش بەبێ هیچ دوودڵییەک بەردەوام دەبێت لە خزمەتی گەل و نیشتمان و ئەو ڕێبازەی کە باوەری پێ بوو.
وەک هاوڕێ و هەڤاڵەکانی دەگێڕنەوە دەستێکی باڵای هەبووە لە گەشەکردنی بڵاوکراوەی (الشرارە) و بەشی عەرەبی (ڕادیۆی دەنگی گەلی کوردستان) ، بەمشێوەیە بەبێ (دابڕان) بەردەوامی دەبێت لە خەبات هەتا ڕاپەڕینی (ئاداری1991)، لە دوای

ڕاپەڕین یەکێک دەبێت لە ڕاگەیاندنکارانی هاوڕێ شاندی دانووستکارانی کورد لەگەڵ ڕژێمی بەعس، کە ئەوکات بۆ ئاسایی کردنەوەی پەیوەندییەکان ئەنجام دەدرا، هەر دوای کۆنگرەی یەکەمی (ی.ن.ک) ، کاتێک بڕیار دەدرێت بە گۆڕینی ناوی (الشراره) بۆ (الاتحاد) دەبێت بە یەکەم سەرنووسەری ڕۆژنامەی (الاتحاد) ، سەرەڕای ئەوەی ڕۆڵێکی کارای هەبوە لە گەشەکردنی ڕۆژنامەی (کوردستانی نوێ) ، پاشان دەبێتە بەڕێوەبەری (ڕادیۆی دەنگی گەلی کوردستان) و بەرپرسی بەشی هەواڵی تەلەڤزیۆنی گەلی کوردستان.
لە ساڵی (1993 بۆ 1997) لە (تەلەڤزیۆنی گەلی کوردستان) بەرنامەی (حديث اليوم) ئامادە و پێشکەش دەکرد و بەڵام درێژەی داوە بە نووسینەکانی لە ڕۆژنامەی (الاتحاد).
لە ساڵی (2000) دامەزرێنەری بەشی عەرەبی کەناڵی ئاسمانی (kurdsat) دەبێت و بەرنامەیەکی دەبێت بە ناوی (الى الملتقى) هەتا ساڵی (2003) و دوای ڕووخانی ڕژێمی بەعس جارێکی تر دەگەڕێتەوە بۆ بەغدا و لەگەڵ هەڤاڵەکانی (الاتحاد) دادەمەزرێنن کە ئەوکات وەکوو یەکەمین ڕۆژنامەی کوردی دوای ڕووخانی ڕژێم بوو بە مانشێتی زۆرێک لە ڕاگەیاندنەکان، بەوشێوەیە بەردەوام بوو لە (الاتحاد) ، هەتا ساڵی (2006) دوای ئەوەی لەسەر ڕاسپاردەی جەنابی (مام جلال) داوای لێدەکرێت لە (تۆڕی میدیایی ئێراق) وەکوو کوردێک لەناو کوردیش کە بۆ (ی.ن.ک) بووە کاربکات و دەبێتە (ئەندامی دەستەی دادوەری) لەو دەزگایە هەتا ساڵی (2010) .
(عباس البدری) دانەبڕا لە نووسین و بڵاوکردنەوەی بابەتەکانی بە تایبەت دوای هەڵگیرسانی شۆڕشی (تەکنەلۆژی) ئەویش لە ڕێگەی ماڵپەرە ئەدەبی و ڕۆشنبیری سیاسەکان و تۆڕە کۆمەڵاتییەکان، کە بە داخەوە دوا نووسینی (عباس البدری) نووسەر و ئەدیب و عاشق بابەتی (العشق مصارع لا يصرع) ، واتە (عەشق زۆرانبازێکە زۆرانی لەگەڵ ناگیرێ) بوو کە لە ڕۆژی (31-12-2014) نووسیویتی.
مامۆستا (عباس البدری) زۆر بەئارامی ماڵئاوای لێکردین هەروەک چۆن بە هێمنی لەگەڵماندا ژیا، لە ڕۆژی (14-01-2015) دڵی لە لێدان کەوت و بەجێی هێشتین.
بەڵی عباس بدری بە جەستە لەلامان نەما، بەڵام هەروەک چۆن دۆستان و هاوڕێ و هەڤاڵەکانی دەڵێن عەباس بەدری بەقسەخۆشەکانی و نووسینەکانی و ئامۆژگاری و ڕەخنە (بوونیاتنەرەکانی) لە ناوماندا بۆ هەتاهەتایە بەزیندوویی دەمێنێتەوە.
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس:	هۆزانەوان - هۆنەر
جۆری کەس:	ڕۆژنامەنووس
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟:	نەخێر
نەتەوە:	کورد
وڵات (لەدایکبوون):	باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس:	نێر
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (barzan abas albadri) سەبارەت بە (عەباس بەدری) لە: 18-4-2015 19:52:58
[2] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (barzan abas albadri) سەبارەت بە (عەباس بەدری) لە: 23-4-2015 3:43:14
کاتی تۆمارکردن: 05-10-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 11

عەبدولڕەزاق فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20110630221900603952011063022190060395=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

عەبدولرەزاق عەزیز میرزا، ساڵی 1945 لە بەغدا لەدایکبووە. ئەو کوڕی بازرگانێکی دەوڵەمەندی بەغدا بوو، بەڵام خەبات گەیاندیە ئەو ئاستەی، کە لە کۆگایەک کاری دەکرد، تا خۆی بژیەنێت. هەمیشە مرۆڤێکی گەشبین بوو. دیارە جگە لە زاراوەی فەیلی، کوردی ناوەند و کرمانجیەکەی، زۆرزۆر باش بوو. کاتێک کە بە کرمانجی دەدوا، وات دەزانی لە قامیشلۆ هاتووە. هەروەک ئینگلیزیی، سویدیی، فارسیی و عارەبیی، بەو ئەندازەیە باش بوو، کە ماوەیەک کاری وەرگێڕی دەکرد. یەکێک بوو لە دامەزرێنەرانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان. چەندین پۆستی حیزبی و حوکومیی بینیوە. ڕۆژی 13-06-2018 لە سلێمانی کۆچی دوایی کرد.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
جۆری کەس:	چالاکی سیاسی
جۆری کەس:	وەرگێڕ
جۆری کەس:	وەزیر
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوڕی، فەیلی و ...)
شار و شارۆچکەکان (لەدایکبوون):	بەغدا
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟:	نەخێر
نەتەوە:	کورد

هۆکاری گیان لەدەستدان: مەرگی سروشتی و نەخۆشی
وڵات (لەدایکبوون): باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس: نێر
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | کوردیپیدیا دڵنیا نییە کە دروست سەرچاوەی ئەم بابەتە لە کوێوەیە! یارمەتیمان بدە بۆ دۆزینەوەی سەرچاوەکەی
کاتی تۆمارکردن: 30-06-2011
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە

بابەت: 12

عەلی حسێن فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20100126232137337

نوێنەری کوردی فەیلی لە پەرلەمانی کوردستان

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس:	پەرلەمانتار
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟:	بەڵێ (تا ڕۆژی تۆمار/چاککردنی ئەم بابەتە، ئەم کەسایەتییە لە ژیاندا ماوە)
نەتەوە:	کورد
وڵات (لەدایکبوون):	باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس:	نێر
QR Code:	

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 26-01-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 13
عەلی فەیلی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20180914013750155823

کاندیدی لیستی پارتییە، بۆ هەڵبژاردنەکانی ساڵی 2018ی پەرلەمانی کوردستان.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

بیروباوەڕی سیاسی: نەتەوەیی
پارت / لایەن: پارتی دیموکراتی کوردستان
جۆری کەس: بەربژێری هەڵبژاردنی پەڕلەمانی کوردستان
جۆری کەس: چالاکی سیاسی
شوێنی نیشتەنی: کوردستان
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟: بەڵێ (تا ڕۆژی تۆمار/چاککردنی ئەم بابەتە، ئەم کەسایەتییە لە ژیاندا ماوە)
نەتەوە: کورد
وڵات (لەدایکبوون): باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس: نێر
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 14-09-2018

ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 14
لوقمان فەیلی

201105031600535725 6=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

چالاکی سیاسی و مەدەنی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس:	چالاکی سیاسی
جۆری کەس:	چالاکی مەدەنی
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟:	بەڵێ (تا ڕۆژی تۆمار/چاککردنی ئەم بابەتە، ئەم کەسایەتییە لە ژیاندا ماوە)
نەتەوە:	کورد
وڵات (لەدایکبوون):	باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس:	نێر

QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 2011-05-03
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 15
میر شوکروڵلای دیناوەردی فەیلی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20110828134238592l9
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری کەس: میر و سەرکردەی کورد
جۆری کەس: هۆزانەوان - هۆنەر
زمان - شێوەزار: کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوڕی، فەیلی و ...)
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟: نەخێر
نەتەوە: کورد
ڕەگەزی کەس: نێر
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - هاوڕێ باخەوان
کاتی تۆمارکردن: 2011-08-28
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ژیاننامە
بابەت: 16
کامەران محەمەد ڕەحیمی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20181112154537162701

ناو: کامەران محەمەد ڕەحیمی
نازناو: کامران ڕەحیمی
ناوی باوک: عەبدولڕەحمان
ڕۆژی لەدایکبوون: 01-09-1973
شوێنی لەدایکبوون: ئیلام

ژیاننامە
ڕاستکردنەوە و نووسەری بەشێک لە وانەی جوگرافیای پارێزگا، پۆلی دووەمی دواناوەندی
ئەندامی پێشووی کۆڕی بەڕێوەبەری ژووری چاپەمەنییەکانی پارێزگای ئیلام، 2011- 2013ز
ئەندامی ئەنجومەنی زانستیی زمانی فارسی-ئیلام، 1998-2021ز
ئەندامی جڤاکی زانستی زمانی کوردی-تاران، 2002-2009
خاوەنی پتر لە بیست ساڵ ئەزموون و کاری ڕۆژنامەوانی و سەرنووسەری کۆمەڵێک بڵاوکراوە لە سەر ئاستی پارێزگا، ناوچە و وڵات
بەرپرسی ئەنجومەنی فەرهەنگیی زانست
بەڕێوەبەری ئەنستیتۆی زانستیی زاگرۆس
ڕۆڵی هۆزەکانی کورد لە سەردەمی عوسمانییەوە تا سەردەمی هاوچەرخ، بنیاد حفظ آثار، 2005ز(کتێبی هەڵبژێردراوی ساڵی 2006)
مێژووی وێژەیی کوردی پارێزگای ئیلام، (لەگەل کۆمەڵێک لە هاوکاران)، دایرەی گشتی فەرهەنگی ئیسلامی پارێزگای ئیلام2006ز.
بنەماکانی وشەسازی و وشەڕۆنان، گوتار(کتێبی هەڵبژێردراوی ساڵی 2009ز)
نادیارا، کۆمەلە شیعری هایکوی کوردی، مستەفا بەیگی، ڕاڤە و ڕاستکردنەوە کامەران ڕەحیمی، گوتار 1388هـ/2009ز
واژا، کۆمەلە چوارینەی کوردی، مستەفا بەیگی، بە هەوڵی کامەران ڕەحیمی، گوتار، 2010ز

ڕێزمانی گشتگیری کوردی، شێوەزاری ئیلامی-فەیلی، بە پێی تیۆری ستراکچراڵیستەکان(ئامادەی چاپ)
دارشتنی بەرنامەی زمانی و بەستانداردکردن(خەریکی نووسین)
وەرگێران و ئافراندنەوەی شانۆنامەی (براکوژی) بە شێوەزاری ستانداردی کوردی خوارووی، 1999ز(چاپ نەکراو)
زوانی ئیمە، کۆمەڵە وتاری ڕۆژنامەوانی کامەرانی ڕەحیمی، بە هاوکاری دکتۆر عەلی حەیاتنیا، زاگرو، 2015ز
قامووسی گرەکانی زمانی کوردی، ئامرازەکانی وشەسازی، کامەرانی ڕەحیمی؛ ڕەزا شەجیعی، (ئامادە چاپ)
بخوەنیمن و بنۆسیمن، کلاس اول ابتدایی کوردی (ئامادە چاپ)
بخوێنین و بنووسین، وانەی پۆلی یەکەمی سەرەتایی کوردی (ئامادەی چاپ)
کوردی نووسینی پاڵەوانی، بۆ دواناوەندی و زانکۆ (ئامادەی چاپ)
ڕێزمانی مێژوویی و بوژانەوەی کوردی گۆڕانی (ئامادەی چاپ)
زمانی وێژەیی کوردی (لە سەرتاوە تا سەدەی 13) زمانەوان 5 و 1387.1(چاپ نەکراو)
ڕەخنەی کتێبی قامووسی وشە و ئێتیمۆلۆجی، فرهنگ ایلام، ش 7 و 8، 1380
خەسارناسی وشەسازی و وشەرونان لە زمانی کوردیدا، زمانەوان 3، تاران، 2006ز
ریشەناسی ناوە تایبەتەکان، پیک ایلام، 19 فروردین 1999/1378ز
فۆنۆلۆجیای کوردی ئیلامی(فەیلی)، زمانەوان 3، تاران، 2006ز
خۆفێربوونی ئەلفوبێ، ویرا، 1و2، زانکۆی ئیلام 2002ز
هەناسەی تازەی ئێمە، سەیمەرە، ژمارە 17، /2004ز
لێکدانەوەی شیعری هاوچەرخی ئیلام، 20 گوڵانی 2001/1380ز
ناوی باڵندەکان لە شێوەزاری ئیلامی(فەیلی)، پیک ایلام، 2 و 9 و 16 گوڵانی، 2001ز
وشەسازی خۆکرد و زارەکی، پیک ایلام، /2000ز
ڕەخنەیەکی ڕۆنکەرەوە لە سەر قامووس–نووسی، یەکەمین سێمیناری قامووس نووسین، مەریوان، 1998 ز
دەسپێکی شیعری مناڵان لە ئیلام، آلامتو، ایلام/1998ز
مادی ناوەراست زمانێکی نەناسراو، گفتمان انتقادی، ژمارە 4، /2020ز
پرۆسەی گرسازی و سەیرێکی گرۆەکان(چاپ نەکراو)
قەسیدە نەمرەکانی وەلی بێگانە، گۆڤاری کرماشان، تاران /1999ز
بەرە و نوێخوازی، مەهاباد 122، /2011ز
ناوی من خەو، باوکم چیا، شیعرو ژیانی شێرکۆبێکەس، شکوە ئازادی، /2013ز

لەکی بەشێک لە کوردی خواروو نییە، سەیمەرە لۆرستان، 2009/1388ز
کیسەڵی باوەڕم و سەودای هەر ڕێبوارێک، هەژین، زانکۆی پیام نور مهاباد/2013ز
ئایا شێعری ژنانە لە ئیلامدا هەستاوە، مهاباد، 1390
پێشەکییەک لە سەری بنەما و یاساکانی وشەسازی، ئاشتی، تاران /2009ز
مادەی 15ی دەستوور، چی دەبێژێ، کوشک، ژمارە 5، /2011ز
لە سیفرەوە دەست پێکردن درەنگ نییە، کوشک، ژمارە2/2011ز

کەش و هەوای ئەکۆتوریستی ناوەندی گەشتیاریی مەلکشایی لە بیر نەکەین، ژمارە6، /2011ز
ڕەخنەی ناوەرۆکیی کەناڵی تەلفیزیونی ئیلام، نجوا، ژمارە 346، 2011/1390
مینی مالیستەکان ناچن بۆ بەهەشت، کوشک، ژمارە11، 2012/1391ز
فەرهاد ئاگرپژانی شیعری کوردی خواروو، ژمارە8، /2012ز
سێ سێکانسی چەواشەکارانە، ژمارە9، 2012/1391ز
پەشیوی دە جوانەیل، دکتر آتش پور، پیک ایلام، 1379
چل دەروێش، پارێزگاناسی ئیلام، کۆمپانیای چاپ و بڵاوکردنی کتێبی وانەیی ئێران، تاران /2012ز
ڕەخنە و پێداچوونەوەی زاراوەکانی تایبەتی ڕێزمانی کوردی، گۆڤاری زمان و زار، ژمارەی4، هەولێر، ئەنستیتوی خانی، 2022
پاڵەوانی، ئەڵقەی داگیرکراوی زمانی کوردی، ئاراستەی کونفراسی هەرەشەکانی زمانی کوردی، یەکیەتی نووسەرانی کورد، سلێمانی 2022

چالاکی ڕۆژنامەوانی:
سەرنووسەری یەکەمین گۆڤاری کوردی - فارسی (ویرا) ژمارەی 1و2، زانکۆی ئیلام، /2002ز
سەرنووسەری یەکەمین بەشی کوردی حەوتەنامەی پیک ئیلام (زوان ئیمە) لە ساڵی 1988-2002ز.
ئەندامی دەستەی نووسەرانی یەکەمین گۆڤاری تایبەتی زمانناسیزمانەوان تاران/2002-2008ز

ئەندامی دەستەی نووسەرانی گۆڤاری فەرهەنگی کرماشان، تاران، /2007ز
ئەندامی دەستەی نووسەرانی گۆڤاری زرێبار، مەریوان، /2011ز
سەرنووسەری مانگنامەی کوردی – فارسی کوشک، ئیلام، / 2011-2012ز
ئەندامی ڕاوێژکاری گۆڤاری زمان و زار، هەولێر/2021-2022
هاوکاری لەگەڵ حەوتەنامەی ئاویەر لە کوردستان، گۆڤاری مەهاباد لە مەهاباد، گۆڤاری سروە لە ورمێ، سەیمەرە لە لۆڕستان، گۆڤاری ئاوێنە لە تاران، ئاشتی لە تاران، گۆڤاری صبح، گۆڤاری وریا، گۆڤاری فەرهەنگی ئیلام، گۆڤاری نجوا لە ئیلام و...

ئیدیت و پێداچوونەوەی دەیان بەرهەمی لێکۆلینەوەی و زانستگایی:
پێداچوونەوەی زانستی-وێژەیی بۆ پتر لە 50 بەرهەمی لێکۆڵێنەوەیی و ئەکادیمی کە گرنگترینیان بریتن لە:
شاعیری لوتکە تەم گرتووەکان، زاهرسارایی، تاران، گویە، /2000ز
شۆڕشی خەڵکی ئیلام، عەباس محەمەدزادە، تاران، گویش، 2003/1382ز
3- دە بان بال سیمرخ، عباس محمدزادە، نشر ژ، 1399
لیسک زەڕین، محەمەدجەلیل بەهادری، تاران، ڕامان/2006ز
دیوانی شیعری وەلی محەمەدی ئومێدی، یاسر سنایی، ڕامان /2007ز
لێدوان لە بارەی پێگەی کوردی خواروو لە کۆڕی زانیاری کوردی، هەولێر، هەرێمی کوردستان عێراق /2002ز
ئاراستەی وتارێک سەبارت بە ڕەخنە لە قامووس نووسی کوردی، مەریوان، /2008
ئەندامی پەنێلی تایبەتی ڕێزلێنان لە ئەحمەدبەگ کوماسی، مەریوان 2014/1393ز
لێدوان لەبارەی مەکتەبگەلی وێژەیی ڕۆژئاوایی، کافە اندیشە /2018ز
لێدوان بۆ فێستیڤالی باباتاهیر، سلێمانی، هەرێمی کوردستانی عێراق /2010ز
پەنێلی ڕەخنە و شیکاری هۆنەر و سینەمای کوردی، کافە اندیشە /2018ز
کارگەی تایبەتی شیکاری ئەلفوبێی کوردی و هەڵسەنگاندنی لەگەڵ فارسی، ئەنجومەنی زمانی فارسی پەیوەندبە وەزارەتی آموزش و پرورش، پاییزی 2018/1397ز
لێدوان لەبارەی جیهانیکردن و شوناسی گەلەکان، ئەنجومەنی جوگرافیای پارێزگای ئیلام، پەیوەندبە وەزارەتی آموزش و پرورش، زمستانی، 2018/1397ز
کارگەی تایبەت بە پۆست¬مودێرنیزم و وێژەیی کوردی، خانووی هۆنەر، /2020
داوەری بەشی لێکۆلینەوەکانی وێژەیی خەڵاتی کتێبی ئیلام، هاوینی /2020ز
داوەری فێستیڤالی فیروزە و بەرهەمەکانی هونەری، زستانی /2020ز
لێدوان لە دووەمین کۆنفرانسی نێونەتەوەیی زمانی کوردی و زاراوە یاساییەکان، هەرێمی کوردستانی عێراق، سلێمانی، بەهاری/2021ز
هاوبەشی لە 25مین فستیڤالی گەلاوێژ، سلێمانی، جوزەردانی 2022
هاوبەشی لە پەردەلادانی کتێبی دۆندەکانی توووفان، زیاننامسی کوردی خواروو و کوردی فەیلی، هەولێر، جوزەردانی 2022
داوەری پێنجمین فستیڤالی چیرۆکەلەی سەرتاسەری کوردی، ئەنیستیتوی هاژە، مەهاباد، جوزەردانی 2022

دیاریەکان و ڕێزلێنان
ڕێزلێنان و سوپاسی بەڕێوبەری جێبەجیکاری گرۆپی فێرکاری دایرەی پەروەردەی پارێزگای ئیلام بۆ نووسین و پیداچوونەوە کتێبی وانەی خوێندن، 2013/1392ز
دیاری سوپاس لە فستیڤالی یەکەمین کتێبی ساڵی کوردستان /2011ز
ڕێزنامە لە لایەن پارێزگاری و بەرێوبەری گشتی دایرەی ڕۆشنبیری لە پارێزگای ئیلام /2006ز
ڕێزنامە لە لایەن سەرۆکی خانووی ڕۆژنامەوانی پارێزگای ئیلام، بە بوونەی پێشەنگی لەم بوارەدا/2011ز
ڕێزنامە لە لایەن بەرێوبەری گشتی دایرەی پەروەردە بۆ چالاکی لە ئەنجومەنی زانستی زمانی فارسی2011/1390ز
بەدەستهێنانی پلەی یەکەم بۆ نووسینی سەروتارێک لە فێستیڤالی ڕۆژنامەوانی و هەواڵنێرەکان ئیلام /2011ز
ڕێزلێنان وەکو کەسایەتی زۆرباش بە هۆی 25 ساڵ، تێکۆشانی لێکۆلینەوەی و ڕۆشنبیری لە نوهەمین پێشانگای نێونەتەوەیی سنە /2019ز
ڕێزلێنان و سوپاس بەرێوبەری گشتی دایرەی پەروەردە پارێزگای ئیلام بە هۆی بەدەستهێنانی پلەی سەرتر لە کەسایەیتی لێکۆلینەری زۆرباش لە پارێزگا /2019ز
ڕێزنامە بە پێی تێگەیشتنامەی وەزارەتی ڕۆشنبیری وەکو نووسەر و لێکۆلینەر، پاییز /2020ز

ڕێزنامە و خەڵاتی یەکیەتی نووسەرانی کورد، بە وتاری پالەوانی، ئەڵقەی داگیرکراوی زمانی کوردی، لە کونفراسی هەرەشەکانی زمانی کوردی، سلێمانی 2022[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری کەس:	نووسەر - لێکۆڵەر
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوڕی، فەیلی و ...)
شار و شارۆچکەکان (لەدایکبوون):	ئیلام
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟:	بەڵێ (تا ڕۆژی تۆمار/چاککردنی ئەم بابەتە، ئەم کەسایەتییە لە ژیاندا ماوە)
نەتەوە:	کورد
وڵات (لەدایکبوون):	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
ڕەگەزی کەس:	نێر
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئەم ژیاننامەیە بەتایبەتی لەلایەن (کامەران محەمەد ڕەحیمی)ەوە لە ڕۆژی 17-09-2022 بۆ کوردیپێدیا نێردراوە

کاتی تۆمارکردن: 12-11-2018

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: ژیاننامە

بابەت: 17

یەدوڵڵا فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230105193033456861

ناو: یەدوڵلا
نازناو: یەدوڵلا فەیلی-کاکەی یەدی-زاڵ
ناوی باوک: عەبدولکەریم موراد فەتحوڵلا فەیلی
ساڵی لەدایکبوون: 1934
ڕۆژی کۆچی دوایی: 19-09-2000
شوێنی لەدایکبوون: شاری بەغدا
شوێنی کۆچی دوایی: شاری هەولێر
ژیاننامە
سیاسەتمەدار، ساڵی 1950 پەیوەندی بە ڕیزەکانی پارتییەوە کردووە، ساڵی 1959 بە دەنگی ئەندامانی کۆنگرەی چوارەم بووتە ئەندامی دەستەی پشکنین و چاودێری پارتی دیموکراتی کوردستان و ساڵی 1960 ئەندامی دەستەی پەنجا کەسی پشتگیریکاری دامەزراندنی پارتی دیموکراتی کوردستان بۆ قۆناغی کاری ئاشکرا بووە و هەرلە و ساڵە و لە کۆنگرەی پێنجەم بە دەنگی ئەندامانی کۆنگرە بە ئەندامی لێژنەی سەرەوەی چاودێری و پشکنینی پارتی دیموکراتی کوردستان هەڵبژێردراوە، ساڵی 1964 لە کۆنگرەی شەشەم و ساڵی 1966 لە کۆنگرەی حەوتەم بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستان هەڵبژێردراوە.
عەبد کەریم موراد فەتحوڵا لە ساڵی 1934 لە شاری بەغدا لەدایک بووە، لە بنەماڵەیەکی بازرگانی کوردی فەیلی شاری بەغدا پەروەردە بووە و بەخۆشی بە کاری بازرگانی خەریک بووە، دەرچووی قۆناغی ئامادەییە، ساڵی 1942 لە شاری بەغدا چوویتە بەر خوێندنی ئایینی، ساڵی 1943 چوویتە قوتابخانەی سەرەتایی و لەبەر زیرەکی لە پۆلی سێیەمی سەرەتایی دانراوە، ساڵی 1949 قوتابخانەی ناوەندی جەعفەری تەواوکردووە، ساڵی 1954 لە فەرمانگەی کەرەستەی درووستکردنی خانوبەرە بە فەرمانبەر دامەزراوە، لە ڕۆژی 19-09-2022 لە شاری هەولێر کۆچی دوای کردووە. شارەزای زمانەکانی کوردی، عەرەبی و فارسی بوو.
خەباتنامە
ساڵی 1950 پەیوەندی بە ڕیزەکانی پارتییەوە کردووە و بە ناوی نهێنیی زاڵ لە ڕیزەکانی پارتی چالاکی نواندووە، ساڵی 1951 کراوەتە ئەندامی لێژنەی ناوچەی بەغدای پارتی دیموکراتی کورد، ساڵی 1953 پەیوەندی بە ڕیزەکانی یەکێتی لاوانی دیموکراتی کوردستانەوە کردووە، ساڵی 1957 بووەتە بەرپرسی لێژنەی ناوچەی بەغدای پارتی دیموکراتی یەکگرتووی کوردستان، ساڵی 1958 ئەندامی شاندی پێشەوازیکەرانی سەرۆک مستەفا بارزانی (1903 1979) بووە لە فڕۆکەخانەی موسەنای شاری بەغدا، ساڵی 1958 ئەندامی لێژنەی پێنج کەسی سەرپەرشتیی یانەی سەرکەوتن بووە لە شاری بەغدا، ساڵی 1959 بەشداری کۆنفرانسی دووەمی بەغدای پارتی دیموکراتی یەکگرتووی کوردستان کردووە، ساڵی 1959 لەلایەن نوێنەرانی کۆنگرەی چوارەم

بە ئەندامی دەستەی پشکنین و چاودێری پارتی دیموکراتی کوردستان هەڵبژێردراوە، لە ڕۆژی شەمەی 8 کانونی دووەمی 1960 ئەندامی دەستەی پەنجا کەسی پشتگیریکاری دامەزراندنی پارتی دیموکراتی کوردستان بۆ قۆناغی کاری ئاشکرا بووە، ساڵی 1960 لەلایەن نوێنەرانی کۆنگرەی پێنجەم بە ئەندامی لێژنەی چاودێری و پشکنینی باڵا پارتی هەڵبژێردراوە، لە ڕێکەوتی 30-07-1961 لەلایەن هێزەکانی ئاسایيشی گشتی ئێراقەوە بە تۆمەتی بڵاوکردنەوەی بەیاننامەی پارتی دیموکراتی کوردستان لە دژی عەبدولکەریم قاسم (1914 1963) کە باسی لە پێشێلکردنی مافە دەستووری و ڕامیارییەکانی کوردی دەکرد لە شاری بەغدا بۆ ماوەیەکی کوورت دەستبەسەر کراوە، ساڵی 1961 بەشداری کردووە لە دوا کۆبوونەوەی سەرکردایەتی پارتی و لێژنەی باڵای پشکنیندا، کە بە مەبەستی دۆزینەوەی چارەسەر بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ عەبدولکەریم قاسم و پێشیلکارییەکانی لە بەرانبەر کورد لە ماڵی دکتۆر موراد عەزیز (1918-1980) لە گەڕەکی کەرادەی ڕۆژهەڵاتی شاری بەغدا بەسترا، لە کۆتایی مانگی ئەیلوولی 1961 سەردانی دەڤەری پشدەری سەر بە سنووری پارێزگای سلێمانی کردووە بە مەبەستی پەیوەندی بە هۆزە ڕاپەڕیووەکان و ئامادەکاری بۆ شۆڕشێکی سەرانسەری، ساڵی 1963 نوێنەری کۆنگرەی یەکەمی گەل لە شاری کۆیە بووە، لە ڕێکەوتی 30 ئاداری 1963 وەک ئەندامی شاندی کوردی گەیشتە شاری بەغدا بۆ دانووستاندن لەگەڵ کاربەدەستانی ئێراق بۆ مسوگەر کردنی مافی کورد لە ئێراق، ساڵی 1963 لەلایەن هێزەکانی پاسەوانانی نەتەوەیی (الحرس القومی) یەوە بەند کراوە و بە سەختی ئەشکەنجە دراوە، ساڵی 1963 لە بەندیخانەی حیلە بەند کراوە و ئەشکەنجە دراوە و دواتر بۆ بەندیخانەی ناوەندی بەغدا گواستراوەتەوە، ساڵی 1964 لە دوای ئازادکردنی لە بەندیخانە پەیوەندی بە ڕیزەکانی هێزی پێشمەرگەوە کردووە، ساڵی 1964 بەقارەمانی کوردستان ناسراوە بۆ بەرگری و خۆڕاگری لە بەرانبەر ئەشکەنجە. ساڵی 1964 بەشداری کۆبوونەوەی فراوانی ماوەتی کردووە و نوێنەرایەتی سەرۆکی لێژنەی چاودێری و پشکنینی باڵا بووە و دژ بە بڕیارەکانی کۆبوونەوەکە وەستاوەتەوە و پشتگیری سەرۆک مستەفا بارزانی کردووە، ساڵی 1964 لەلایەن نوێنەرانی کۆنگرەی شەشەم بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستان هەڵبژێردراوە، ساڵی 1964 نوێنەری کۆنگرەی دووەمی گەل لە شاری قەڵادزێ بووە، ساڵی 1964 ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە باشووری کوردستان بووە، ساڵی 1964 ئەندامی لێژنەی دارایی سەر بە نووسینگەی جێبەجێکاری (المکتب التنفیذی) سەر بە ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە باشووری کوردستان بووە، ساڵی 1964 کراوەتە بەرپرسی دووەمی لێژنەی لقی پێنجی پارتی دیموکراتی کوردستان، لە کۆتایی ساڵی 1965دا بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان هەڵبژێردراوە، لە کۆتایی ساڵی 1965 کراوەتە بەرپرسی لێژنەی لقی پێنج، ساڵی 1966 لەلایەن نوێنەرانی کۆنگرەی حەوتەم بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستان هەڵبژێردراوە، لە ڕێکەوتی 15-04-1967 نوێنەری کۆنفرانسی سەربازی ڕامیاری کانی سماق (هەولێر) بووە، لە کۆتایی مانگی ئابی 1967 ئەندامی لێژنەی سەرکردایەتی پارتی دیموکراتی کوردستان بۆ چارەسەری کێشەی دوو باڵی یەکێتی قوتابیانی کوردستان لە گوندی ناوپردانی سەر بە پارێزگای هەولێر، ڕۆژی هەینی 12-60-1970 بە فەرمانی سەرۆک مستەفا بارزانی بووەتە ئەندامی شاندی پارتی بۆ سەردانی شاری نەجەف لە ناوەڕاستی ئێراق بە مەبەستی بەشداری لە پرسەی ئایەتوڵای مەزن عەبدولموحسین حەکیم (1889 -1970) گەورەمەرجەعی شیعەی جیهان کرد، لە ڕێکەوتی 17-06-1970 بە فەرمانی ئەحمەد حەسەن بەکر (1914 -1982) سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش، بە بەڕێوەبەری کۆمپانیای ئەنباری بەڵێندەرایەتی کەرەستەی خانوبەرە لە بەغدا دامەزراوە، ساڵی 1970 کراوەتە بەڕێوەبەری شارەوانی شاری ئەنبار لە ڕۆژاوای ئێراق، ساڵی 1970 سەرۆکی دەستەی دامەزرێنەری قۆناغی ئاشکرای یەکێتی لاوانی دیموکراتی کوردستان بووە،
لە ڕۆژی شەممە 07-12-1970 بەشداری لە کردنەوەی بارەگای سەرەکی یەکێتی ئافرەتانی کوردستان لە شاری بەغدا کردووە، ساڵی 1971 دەستی هەبووە لە پوچەڵکردنەوەی هەوڵی تیرۆرکردنی ئیدریس بارزانی لە شاری بەغدا بە دەستی دەزگای ئاسایيشی گشتی ئێراق، لە مانگی حوزەیرانی 1971 وەک سەرۆکی یەکێتی لاوانی دیموکراتی کوردستان دەستنیشان کراوە، ڕۆژی یەکشەممەی 20-06-1971 لە بارەگای سەرەکی یەکێتی لاوانی دیموکراتی کوردستان لە شاری بەغدا پێشوازی لە شاندی یەکێتی لاوانی یەکێتی سۆڤێت کردووە، لە ڕێکەوتی 2 شوباتی 1972 وەک سەرۆکی یەکێتی لاوانی دیموکراتی کوردستان بەشداری کۆنگرەی چوارەمی یەکێتی مامۆستایانی کوردستانی لە شاری هەولێر کردووە، لە ڕێکەوتی 30-03-1972 وەک سەرۆکی یەکێتی لاوانی دیموکراتی کوردستان وتاری پێشکەشی کۆنگرەی حەوتەمی یەکێتی قوتابیانی کوردستان لە شاری سلێمانی کردووە، ساڵی 1972 لەلایەن نوێنەرانی کۆنگرەی دووەم بە سکرتێری یەکێتی لاوانی دیموکراتی کوردستان هەڵبژێردراوە، ساڵی 1974 لەلایەن نوێنەرانی کۆنگرەی سێیەم بە ئەندامی سەرکردایەتی یەکێتی لاوانی دیموکراتی کوردستان هەڵبژێردراوە، ساڵی 1974 بۆ دووەمین جار لە ژیانی پەیوەندی بە ڕیزەکانی هێزی پێشمەرگەوە کردووە، لە ڕێکەوتی 28-04-1974 لە دوای دەستبەسەرداگرتنی ماڵەکەی لەلایەن حکومەتی ئێراقەوە خێزانەکەی بەرەو ناوچە ئازادکراوەکان دەرکراوە، ساڵی 1974 کراوەتە کارگێڕی لێژنەی لقی حەوت، ساڵی 1974 کراوەتە ئەندامی لێژنەی سەرپەرشتیی کەمپی ئاوارەکانی باشووری کوردستان لە شانشینی ئێران، ساڵانی (1975 -1976) لە دوای نسکۆی شۆڕشی ئەیلوول ئاوارەی شانشینی ئێران بووە، ساڵی 1976 گەڕاوەتەوە شاری بەغدا و لەوێ نیشتەجێ بووە، ساڵی 1992 شاری بەغدای بەجێ هێشتووە و ڕووی کردووەتە هەرێمی کوردستان، ساڵی 1999 نوێنەری کۆنگرەی دوازدەیەمی پارتی دیموکراتی کوردستان لە شاری هەولێر بووە، ڕۆژی پێنجشەمەی 24-08-2000 لە ڕۆژنامەی برایەتی ئۆرگانی پارتی دیموکراتی کوردستان وتاری بڵاو کردووەتەوە، لە ڕێکەوتی 08-01-2001 کراوەتە وەزیری هەرێم لە کابینەی چوارەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان، ساڵی 2003 لە

دامەزرێنەرانی بزاڤی دیموکراسی بۆ کوردی فەیلی (حركه الديمقراتيه للكورد الفيليه) بووە. ساڵی 2010 نوێنەری کۆنگرەی سێزدەیەمی پارتی دیموکراتی کوردستان لە شاری هەولێر بووە. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

بیروباوەڕی سیاسی:	نەتەوەیی
پارت / لایەن:	پارتی دیموکراتی کوردستان
پلەی پارتایەتی:	ئەندام
پلەی پارتایەتی:	ئەندامی سەرکردایەتی
پلەی پێشمەرگایەتی:	پێشمەرگە
جۆری کەس:	پێشمەرگەی دێرین
جۆری کەس:	چالاکی سیاسی
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی سەروو
شار و شارۆچکەکان (لەدایکبوون):	بەغدا
شار و شارۆچکەکان (کۆچی دوایی):	هەولێر
فۆلدەرەکان:	کوردانی فەیلی
لەژیاندا ماوە؟:	نەخێر
وڵات (لەدایکبوون):	ئێراق
وڵات (کۆچی دوایی):	باشووری کوردستان
ڕەگەزی کەس:	نێر
QR Code:	

سەرچاوەکان

[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی پارتی پیدیا

کاتی تۆمارکردن: 2023-01-05

ناوی تۆمارکار: سەرباس ئەحمەد

پۆل: شوێنەکان

بابەت: 18

ئیلام

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20151001113134127265

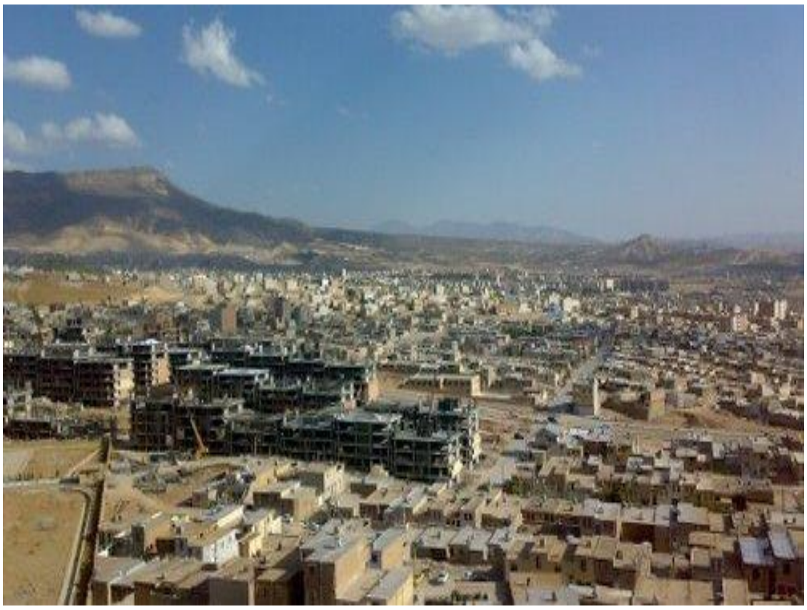

پارێزگای ئیلام یەکێک لە پارێزگاکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستانە.
ڕووبەری 20,164,11 کم2 (7,785,41 میل چوارگۆشە) دەگرێتەوە، لە هەمان کاتدا 425 کم (264 میل) سنووری لەگەڵ ئێراقدا هاوبەشە، هەروەها هاوسنوورە لەگەڵ پارێزگای کرماشان، پارێزگای لوڕستان و پارێزگای خووزستان. گەورەترین شار و هەروەها پایتەختی پارێزگاکە شاری ئیلامە کە ژمارەی دانیشتووانەکەی 194 هەزار و 30 کەسە. ژمارەی دانیشتووانی ئەم پارێزگایە بەپێی سەرژمێریی ساڵی 2016، 580 هەزار و 158 کەس بووە و کەمترین پارێزگایە لە ئێراندا لە ڕووی دانیشتووانەوە.
ناو
ئیلام بە ناوی شارستانییەتی پێش مێژوویی ئیلام ناونراوە کە لە ناوچەکانی ئێستای باشووری ڕۆژاوای ئێران بۆ هەزاران ساڵ ژیاوە، لەنێوان ساڵانی 2700 بۆ 539 پێش زایین. بۆ ماوەیەکی زۆر ناوچەی پارێزگای ئیلامی ئێستا ناوی 'پشتکۆ' بووە و لەگەڵ 'پێشکۆ'، لوڕستانی پێکهێناوە. کاتێک حسێن قولی خان فەرمانڕەوای پشتکۆ بوو، بە 'حسێن-ئاباد'یش ناسرابوو.
لەسەردەمی ڕەزاشا لە ئەیلوولی 1929 و دوای پەسەندکردنی کابینەی ئەو، گوندی 'حسێن-ئاباد' ناوی گۆڕدرا بۆ 'ئیلام' بۆ یادکردنەوەی هەیبەت و شکۆی شارستانێتی کۆنی ئیلام.
دیمۆگرافی
پارێزگای ئیلام زمانەوانی هەمەچەشنی هەیە، ئەگەرچی کەمترین ژمارەی دانیشتووانی لە ئێراندا هەیە. ئەم فرەچەشنییە لە هەڵکەوتەی جوگرافیایی پارێزگاکە سەرچاوە دەگرێت، کە لە ناوچەی ئینتقالی نێوان بلۆکی زمانی کوردی و کوردیی باشووری و لوڕیدا هەڵکەوتووە. زمانی باڵادەستی کوردییە، بە تایبەتیتر زاراوەی کوردیی باشووری، کەڵهوڕی، ئیلامی، لەکی و زاراوەی خێزەلی پەیوەندییەکی نزیکیان بە لەکییەوە هەیە. زمانی کوردی بە هەموو زاراوەکان لەتەواوی پارێزگاکە قسەی پێدەکرێت. زمانی عەرەبی لە شارۆچکە بچووکەکان لە نزیک سنووری پارێزگای خووزستان قسەی پێدەکرێت لەوانە لە شەهراک زول فەقاری.
ئایین
زۆربەی دانیشتووانی پارێزگای ئیلام پەیرەوی ئایینی ئیسلام شیعەن.
کەمینەیەک لە شوێنکەوتووانی یارسان لە پارێزگای ئیلامیش دەژین. (هێنری ڕاولینسۆن) کە لە ساڵی 1836 سەردانی پشتکۆی کردووە، زۆر جار خەڵکی پشتکۆ بە عەلیئوڵلاهی دەناسێنێت، کە پێی دەوترێت پەیڕەوانی ئایینی یارسانن.
ئێڵەکان و هۆزەکان
لە ئیلامدا ئێڵی کورد هێندە تێکەڵاون کە ناسینەوەیان ئاسان نییە. محەمەد ئەمین زەکی بەگ لە پەرتووکی خولاسەیەکی تاریخی کورد و کوردستاندا دەنووسێت:
ئێڵ و هۆزە کوردەکان بە تەواوی پارێزگاکەدا بڵاوبوونەتەوە وەک کەڵهوڕ و لوڕ و فەیلی و لەک....هتد.
خەڵکی عەرەبی پارێزگای ئیلام زیاتر لە شارستانی دێلوڕان و بە تایبەت لە موسیان دەژین.
جوگرافیا
نەخشەی تۆپۆگرافی پارێزگای ئیلام کە ئاماژە بە شاخ و ڕووبارەکان دەکات.
پارێزگای ئیلام بە ڕووبەری 20 هەزار و 150 کیلۆمەتر دووجا (7 هەزار و 780 میل چوارگۆشە) 22هەمین پارێزگای گەورەی ئێرانە. دەکەوێتە باشووری ڕۆژاوای ئەو وڵاتە، لە ناوەڕاستی زاگرۆس، لە ڕۆژاوا لەگەڵ ئێراق و لە باشوورەوە لەگەڵ پارێزگای خووزستان و لە ڕۆژهەڵاتەوە لەگەڵ پارێزگای لوڕستان و لە باکوورەوە لەگەڵ پارێزگای کرماشان هاوسنوورە.
پارێزگای ئیلام لە لێواری باشووری ڕۆژاوای چیای زاگرۆس و ڕاست لە شوێنی ڕاگوزەری نێوان فەلاتەکانی عەرەبی و ئێران

هەڵکەوتووە. بەهۆی ئەمەوە دابەش دەبێت بەسەر دوو ناوچەی سرووشتی جیاوازدا؛ بەشی باکوور و ڕۆژهەڵاتی چیاییە، لە کاتێکدا باشووری ڕۆژاوا بە دەشتی نزم داپۆشراوە کە تا سنوورەکانی ئێراق و خوزستان درێژ دەبێتەوە.
چیاکانی باکوور و ڕۆژهەڵات زۆربەیان هاوتەریبن، بە ئاراستەی باکووری ڕۆژاوا-باشووری ڕۆژهەڵات دەڕۆن. ئەم شاخانە بە دەشت و گردە چرچ و لۆچەکان جیا دەکرێنەوە کە زیاتر لەلایەن دانیشتووانەوە بۆ چاندنی بەرهەم و باخەکان بەکاردەهێنرێت.
دیارترین شاخی پارێزگای ئیلام، چیای کەبیرە. کە دەکەوێتە بەشی ڕۆژهەڵاتی ئەو پارێزگایە و 160 کیلۆمەتر لە نزیک پۆلی زەل لە باشووری ڕۆژهەڵاتەوە تا گوندی میشخاس لە نزیک شاری ئیلام لە باکووری ڕۆژاوا درێژ دەبێتەوە. بەرزترین خاڵ لە پارێزگاکەدا، لوتکەی کان سێفییە کە 2775 م (9104 پێ) لە ئاستی دەریاوە بەرزە، بەشێکە لە زنجیرە چیای کەبیر.
چیا سەرەکییەکانی تر بریتین لە
مانێشت و قولاڕەنگ لە نزیک ئیلام.
شەرەح-زول و بانکۆڵ لە شارستانی ئەیوان.
قەڵاجە و ئاهوران لە شارستانی چەرداوڕ.
دینار، لە شارستانی ئاودانان.
ئاناران و سیاه کۆ لە ناوەڕاستی شارستانی دێلوڕان.
لانێ و چارمین لە نزیک لوومار.
چەمەن گیر و سیڤان لە نزیک میشخاس.
بە پێچەوانەی باکوور، بەشی باشوور و باشووری ڕۆژاوای پارێزگاکە بە دەشتی نزم داپۆشراوە کە بەرزییەکەی لەنێوان 50 بۆ 300 م (160 بۆ 980 پێ) لە ئاستی دەریاوە دەگۆڕێت. سەرەڕای ئەوەی کە بارانبارینێکی کەمیان لێدەکرێت، بەڵام ڕووبەرێکی بەرفراوانی ئەم زەوییە نزمانە، بە تایبەتی دێلوڕان، موسیان و دەشت عەباس، بەهۆی تێکەڵەیەک لە هۆکارەکانی وەک ڕووبارەکان کە لە شاخەکانەوە بەرەو ڕۆژهەڵات دەڕژێن، بەنداو و تۆڕەکانی ئاودێری، دەچێنرێن.
دەریاچەی دوانە سیاه-غاڤ، نزیک ئاودانان
ڕووباری غاماسیاب دوای ئەوەی بە پارێزگای کرماشاندا تێدەپەڕێت، بەرەو ئیلام دەڕوات. لەگەڵ گەیشتن بەو خاڵەی کە سنووری پارێزگاکانی ئیلام و لوڕستان و کرماشان لێی یەکدەگرنەوە، ناوی سەیمارەی لێنراوە. پاشان بەرەو ڕۆژاوا و باشوور دەڕوات و لە شوێنێک لە نزیک گوندی کال سێفید، شارستانی دەرەشار، لەگەڵ ڕووباری کاشکان یەکدەگرن و پێکەوە ڕووباری کەرخێ درووست دەکەن، کە سێیەم درێژترین ڕووباری ئێرانە و درێژییەکەی نزیکەی 755 کم. سەیمارە و کەرخە سنووری ڕۆژهەڵاتی ئیلام لەگەڵ پارێزگای لوڕستان پێکدەهێنن.
بەهۆی زەوی و زارەوە، ئەو ڕووبار و چەمە هەمیشەیی و وەرزییەی کە لە بەرزاییەکانی ئیلامەوە سەرچاوە دەگرن، یان دەکەونە ناو سەیمارەوە، وەک ڕووبارەکانی چەرداوڕ، گەرەب، سیکان، دەررێ شەهر و مەجین؛ یان، بەرەو ڕۆژاوا بەرەو زەوییە نزمەکان دەڕژێن و دەچنە ناو ئێراق و پارێزگای خووزستان، وەک ڕووبارەکانی غەنگهیر، غودار-خۆش، کەنجان-چەم، ڕوود غاوی، چنگولە مێیمە، مورموری، دۆیرەج و سیاه غەڤ.
جگە لە چەند کانییەکی کەم لێرە و لەوێ، وەک دەریاچەی دوانە سیاه-غاڤ لە نزیک ئاودانان، هیچ ئاوێکی سرووشتی سەرەکی لە پارێزگاکەدا نییە. بەڵام چوار بەنداوی هەن کە ئاوی خواردنەوەی گرنگ دابین دەکەن، لەوانە بەنداوی ئیلام، سەیمار، ئەیوان و دۆیرەج.
ژینگەناسی - ڕووەکناسی
دارستانی دار بەڕوو لە پارێزگای ئیلام
ئیلام کە نزیکەی 31٪ی خاکەکەی بە دارستانی پەرش و بڵاو تا چڕ لە دار بەڕوو داپۆشراوە، لە دوای پارێزگاکانی کۆهگیلویە و لوڕستان لە پلەی سێیەمدایە، بەبێ پارێزگاکانی باکووری مازەندەرن و گیلان.
بەرزاییەکان و دارستانەکانی پارێزگاکە شوێنی نیشتەجێبوونی زۆرێک لە ئاژەڵەکانن لەوانە ورچی ڕەشی ئاسیایی، پشیلەی کێوی، کۆترە قەوقازییەکان، هەڵۆی ئیمپراتۆری ڕۆژهەڵات، هەڵۆی زێڕین، قەلەڕەش، کۆترە ڕەشەکان، مارە لووت کوێرەکان، و پڵنگی فارسی کە لە مەترسی لەناوچووندایە.
ئیلام شوێنی مارە قۆچدارەکەی کلکی جاڵجاڵۆکەیە کە لە مەترسی لەناوچووندایە، جۆرێکی ناوازەیە کە تەنیا لە پارێزگای ئیلام لە جیهاندا دەبینرێت.
زیاتر لە 6400 کیلۆمەتر دووجا (2500 میل چوارگۆشە) لە پارێزگاکە کە نزیکەی 31%ی خاکەکەیە، بە دارستانی پەرش و بڵاو تا چڕ داپۆشراوە. ئەمەش نزیکەی یەک لەسەر سێی کۆی دارستانەکانی چیای زاگرۆسە. جۆرە باڵادەستەکانی ئەم دارستانانە بریتین لە دار بەڕوو، هەرچەندە دەتوانرێت درەختی دیکەی وەک بادەمی کێوی، تێرپێنتینی فارسی، ئەسپێی مۆنتپێلیە و یەهودا بدۆزرێتەوە. کانیۆنی ئەرغەڤان لە نزیک ئیلام بە گوڵی پەمەیی دارەکانی یەهودا ناسراوە کە لە بەهاردا گوڵ دەکەن.
ئاژەڵناسی
ماری قۆچداری کلک جاڵجاڵۆکەیی

پارێزگای ئیلام بە هۆی هەڵکەوتەی جوگرافی و هەلومەرجی سرووشتی و هەمەجۆری شوێنی نیشتەجێبوونی، 32 شیردەر و 183 باڵندەی تێدایە. ناوچە شاخاوییەکان بە تایبەتی شوێنی شیردەرەکانی وەک:
بزنی کێوی، مەڕە کێوی، ئاسک و ئاسکی کێوی.
پلنگ و چیتای ئاسیایی کە لە مەترسی لەناوچووندایە
هەروەها کاراکال، لینکسی ئۆراسیا، ورچی ڕەشی ئاسیایی، ورچی قاوەیی، گورگ، جاکاڵی زێڕین، ڕێوی سوور و بەرازی کێوی
جۆرە بچووکەکانی وەکوو کۆترە قەوقازییەکان، دوپشک، کۆترە گوێ درێژەکان، کۆترە ئەوروپیەکان، کۆترە چەقۆدارەکانی هیندی.
پارێزگای ئیلام تەنیا ناوچەیەکی جیهانە کە تێیدا ماری قۆچداری کلک جاڵجاڵۆکەیی دەدۆزرێتەوە.
سرووشتی پارێزراو
ناوچەی پارێزراوی چیای کەبیر، نزیک دەرەشار
نزیکەی 13٪ی کۆی خاکی پارێزگای ئیلام لەژێر پاراستن و چاودێری ڕێکخراوەکانی یەدەگی سرووشتی خۆجێی و نیشتمانیدایە.
چوار ناوچەی پارێزراو هەیە، کە بە گشتی، 1377 کم2 (532 میل چوارگۆشە) دەگرێتەوە:
جگە لەو ناوچە پارێزراوانەی کە لەسەرەوە باسمان کرد، ئەمانەش هەن:
(تانگی بینا و بیجار) ڕووبەری قەدەغەکراوی ڕاوکردن: نزیکەی 500 کم2 (190 میل چوارگۆشە) لە ڕووبەردا، نزیک چاڤار.
(دارستانی پارێزراوی دۆڵی ئەرخەوان) لە نزیک شاری ئیلام: بە گوڵی بەهاری پەمەیی درەختی یەهودا (ئەرخەوان) ناسراوە.
(دارستانی پارێزراوی لارک) : بە دارەکانی لارک ناسراوە. ئەم دارانە بەزۆری لە دارستانە باراناوییەکانی باکووری ئێراندا دەبینرێن، بەڵام بە شێوەیەکی سەرسوڕهێنەر لەم پارچە زەوییە بچووکەدا لە دۆڵی لارت لە نزیک بەدرە گەشە دەکەن.
وە دوو شوێنی میراتی سرووشتی تۆمارکراوی نیشتمانی:
دەربەندی ڕازیانێ: کانییەکی قووڵ و تەسک کە لەلایەن چەمەکانەوە لە جێگەی بەردەکانی نزیک چنار باشی هەڵکەندراوە، قووڵیەکەی 10 بۆ 30 م (33 بۆ 98 پێ) ، پانییەکەی 2 بۆ 10 م (6.6 بۆ 32.8 پێ) ، 1.5 کم (0.93 میل) درێژ.
دێلوران: ڕووبەرێکی 1400 هێکتار (3500 دۆنم) لە نزیک دێلوڕان کە ئاوی گەرم و کانیاوی قیر لەخۆدەگرێت، هەروەها 'ئەشکەوتی شەمشەمەکوێرە'.
بوومەلەرزە لە شارستانی دەرەشار
یەکێک لە گەورەترین زەوی لەرزینەکانی نیوەگۆی ڕۆژهەڵات و جیهان، پێدەچێت لە پارێزگای ئیلام، ڕوویدابێت. بە تایبەتیتر، لە دژە هێڵی چیای کەبیر لە گۆرز-ی لانگار لە شارستانی دەرەشار. بەپێی (هاریسۆن و فالکۆن) لە وتارەکەیاندا لەسەر کۆمەڵەی جوگرافی شاهانە کە لە ساڵی 1937 بڵاوکراوەتەوە، زەوی لەرزینەکەی سەیمارە 30 کم3 (7.2 میل سێجا) بەردی جووڵاندووە تا 14 کم (8.7 میل) . گومان دەکرێت بوومەلەرزەیەک بتوانێت زەوی لەرزینێکی وا گەورە درووست بکات.
کەش و هەوا
پۆلێنکردنی ئاووهەوای کوپێن لە پارێزگای ئیلام
بەهۆی کاریگەریی هۆکاری جۆراوجۆری وەک بەرزی، نزیکی لە بیابانی عەرەبی، دەشتەکانی خوزستان و ئێراق، کەشوهەوای پارێزگاکە زۆر هەمەچەشنە.
سیستەمی بەرگەهەوای جیاواز کاریگەریی لەسەر پارێزگاکە هەیە و دەبێتە هۆی بارانبارینی پایز و زستان و بەهار و ناوبەناو هاوین. بارستە هەوای دەریای ناوەڕاست و دەریای ڕەش لە ڕۆژاواوە، بارانبارینی پاییز و زستان لە پارێزگاکەدا دەست پێ دەکات.
دەریای سوور و ڕەوتی بیابانی سعودیەش، بارانبارینی زستان و بەهار دەهێنێت. هەر هەمان ڕەوتەکان و دەشتی فراوانی ئێراق بەرەو ڕۆژاوا هۆکاری سەرەکی گەرمبوونی کەشوهەوای هاوینەکانن. لە لایەکی دیکەوە ئەو بارستە هەوایانەی باکوور کە لە زستاندا لە سیبیریاوە دەچنە ناو وڵاتەکەوە، پلەکانی گەرما دادەبەزێنن و دەبێتە هۆی بەستنی ناوچەکانی باکووری پارێزگاکە.
پارێزگای ئیلام بە یەکێک لە ناوچە گەرمەکانی ئەو وڵاتە دادەنرێت، بەڵام بە هۆی جیاوازی بەرزی و پلەی گەرمی و بارانبارینەوە دەتوانرێت سێ جۆری جیاوازی کەشوهەوا بەدی بکرێت:
ناوچە شاخاوییەکانی باکوور و باکووری ڕۆژهەڵات، کە کەشوهەوای سارد و زستانی درێژیان هەیە. کەمترین پلەی گەرمی لە زستاندا دەگاتە -15 بۆ -20 پلەی سەدی (5 بۆ -4 پلەی فەهرەنگی) و بڕی بارانبارین لە 600 ملم (24 ئینچ) لە ساڵێکدا تێدەپەڕێت.
دەشتەکانی ڕۆژاوا و باشووری ڕۆژاوای پارێزگاکە کەشوهەوای وشک و گەرمیان هەیە. زۆرترین پلەی گەرمی لەم ناوچانەدا دەتوانێت لە 52 پلەی سەدی (126 پلەی فەهرەنگی) زیاتر بێت. بارانبارین لەم ناوچانە نزیکەی 200 ملم (7,9 ئینچ) لە ساڵێکدا.
ناوچەکانی تر پلەی گەرمییان هەیە بۆ گەرمبوونی کەشوهەوا لەگەڵ هاوینەکانی گەرم و زستانی سووک. پلەی گەرمی دەتوانێت لە بەرزاییە بەرزەکاندا بگاتە -15 پلەی سەدی (5 پلەی فەهرەنگی) و لە هاوینەکاندا لە بەرزاییە نزمەکاندا دەتوانێت سەرووی 45 پلەی سەدی (113 پلەی فەهرەنگی) بڕوات. بارانبارینی ساڵانە لەم ناوچانەدا لەنێوان 200 ملم

(7,9 ئینچ) بۆ 450 ملم (18 ئینچ) دەگۆڕێت.
لافاو
ناوبەناو بارانبارینی بەخوڕ لە بەهار و پایزدا، هەندێک جار، لافاوێکی گەورە دەهێنێت. لێوارە بەرزەکانی چیای زاگرۆس، جۆری خاک، کەمی ڕووەک لە هەندێک لە هۆکارەکانن کە پارێزگای ئیلام تووشی لافاو دەبێت. جگە لەوەش زۆربەی کۆمەڵگەکانی پارێزگای ئیلام لە دەشتە لافاوییەکان، لە دامێنی چیاکان، لە کەناری ڕووبارەکان و لە نزیک سەرچاوە ئاوییەکان هەڵکەوتوون، بۆیە هەمیشە مەترسی لافاو لەگەڵ ئەگەری تێچووی مرۆیی و داراییدا هەیە. بەپێی ئەو ئامارانەی کە لەبەردەستدان، شارستانی مێهران و شارستانی دێلوڕان بەهۆی کەمبوونەوەی بەرزییان بە بەراورد لەگەڵ باقی پارێزگاکە و دواتر چڕبوونەوە و یەکگرتنی ڕووبار و چەمەکان، زۆرترین مەترسیی لافاویان لەسەرە.
دوایین لافاو لە مانگەکانی ئازار و پووشپەڕی 2019 ڕوویدا کە زۆربەی وڵات لەوان پارێزگای ئیلامیش ئاستی لافاویان بەخۆوە بینی. لە 1ی نیسانی 2019، لافاوەکە چەندین پردی وێران کرد لەوانە پردی گەڤمیشان لە دەرەشار کە پردێکی گرنگە بەسەر ڕووباری کەرخە کە باشووری پارێزگاکە بە لوڕستان و باقی وڵاتەوە دەبەستێتەوە. پردەکە دوای چەند مانگێک لە 6ی تشرینی یەکەمی 2019 کرایەوە.
تۆز
ئیلام ناوبەناو تووشی تۆز و خۆڵ دەبێت، بەتایبەتی لە وەرزی هاویندا. لە دە ساڵی ڕابردوودا زیاتر بووە. شارەکانی مێهران و دێلوڕان زۆرترین مەترسییان لەسەرە لە پارێزگاکەدا، ئەوەش بەهۆی کەمبوونەوەی بەرزایی و نزیکی لە بیابانەکانی ئێراق و سعودیە. بەڵام لە ئەگەری ڕوودانی زریانی تۆزاوی گەورەدا، دەکرێت کاریگەریی لەسەر بەشی ڕۆژاوای وڵاتەکە هەبێت. هەروەها وشکەساڵییە یەک لە دوای یەکەکانی ئەم دەیەی دوایی لە ئێران و شەڕە درێژخایەنەکانی ئێراق و سووریا، ئەو پرسەی خراپتر کردووە.
پێش مێژوو
ناوی ئیلام لە شارستانییەتی ئیلامەوە هاتووە، ئەو شارستانییەتی پێش مێژووییە کە لە ساڵی 2700 پێش زایین تا 539 پێش زایین لە باشووری ڕۆژاوای ئێرانی مۆدێرن فەرمانڕەوایی ناوچەکەی کردووە. دۆزینەوە شوێنەوارییەکان مێژووی نیشتەجێبوونی مرۆڤەکان لە ناوچەکە دەگەڕێتەوە بۆ دەوروبەری 5000 پێش زایین.
ئاشوربانیپاڵ، پاشای ئەوکاتی ئاشوور، لە ساڵی 639 پێش زایین هێرشی کردە سەر ئیلام و بە تەواوی لەناوی برد. هەرچەندە وەک جاران یەکگرتوو نەبوون، بەڵام ئیلامییەکان لە دوای لەشکرکێشییەکە لە ژیاندا مانەوە و بەرکار بوون لە ژیان. لەنێوان ساڵانی 612 بۆ 546 پێش زایین ئیلام خرایە ناو ئیمپراتۆریەتی مادەوە و دواتر لە ساڵی 539 پێش زایین خرایە ناو ئیمپراتۆریەتیی هەخامەنشی. لەسەردەمی ئیمپراتۆریەتی هەخامەنیشدا، ئیلام بۆ هەمیشە سەربەخۆیی خۆی لەدەستدا و دوای فارس و میدیا بووە سێیەم پارێزگای ئیمپراتۆریەت.
لەسەردەمی ماد و هەخامەنی و سێلوسی و پارتەکاندا بە هۆی نزیکی لە قەزاکانی هەمەدان و کوردستان و کرماشان و لوڕستان و لە هەمووی دیارتر شوش ئەو ناوچەیە و شوێنەوارەکانی گرنگییان گرت.
لەسەردەمی ساسانییەکاندا ئیلامی ئێستا لە دوو دەوڵەتی پێکهاتبوو: مێهرجانقەزاق لە ڕۆژهەڵاتدا کە دەرەشار مۆدێرن بوو و لە ڕۆژاوادا مەسباسان.
دەسەڵاتی عەرەبی
دوای ئەوەی موسڵمانان لە ساڵی 640ی زایینیدا مێزۆپۆتامیایان داگیرکرد، عەرەبەکان ئەو ناوچەیەیان ناونا خاکی شاخەکان، یان جیبال. لەسەردەمی دەسەڵاتی عەرەبەکاندا، شانشینی جیبال کە پایتەختەکەی سەیمار بوو، یەکێک بوو لەو خاکانەی لەژێر کۆنترۆڵی بەغدا و بەسرەدا بوو، تا ساڵی 961ی زایینی بەرکار بوو.
خەلافەتی ڕاشدین تا ساڵی 640ی زایینی مێزۆپۆتامیای داگیرکرد و دواتر تا ساڵی 643ی زایینی هەموو ئیمپراتۆریەتیی ساسانی داگیرکرد و کۆنترۆڵی هێشتەوە تا لە ساڵی 661ی زایینیدا ڕووخانیان. پێش ڕووخانیان، شەڕی ناوخۆ دەستی بەسەر خەلافەتدا گرتبوو، دوای ئەوە فراکسیۆنی موعاویە سەرکەوتنی بەدەستهێنا و بەم شێوەیە دەوڵەتی ئەمەوی دامەزراند. ئومەویەکان کۆنترۆڵی ناوچەکەیان کرد تا ئەوکاتەی خۆیان لە ساڵی 750ی زایینیدا ڕووخان، دوای ئەوە خەلافەتی عەباسی دەستی بەسەردا گرت و بۆ ماوەی نزیکەی دوو سەد ساڵ تا ساڵی 945ی زایینی حوکمڕانی کرد. پاش داگیرکردنی ڕۆژاوای ئێران لە ساڵی 945ی زایینیدا، دەوڵەتی بوەیهی تا ساڵی 1055 حوکمی ئەم ناوچەیەیان کرد.
دەسەڵاتی کورد
حکومڕانی دەوڵەتی بوەیهی لە ڕۆژاوای ئێراندا
بۆ ماوەی 270 ساڵ، لەنێوان ساڵانی 1155 بۆ 1424، چیای زاگرۆس بە تایبەت ناوچەکانی دەوروبەری پارێزگای لوڕستان حوکمڕانی کرد. هەزارئەسپیان کە بە ئەتابەگەکانی لوڕستانیش ناسراون لە دوو گرووپ پێکهاتبوون، لۆری بچووک کە زۆربەیان بە ڕەچەڵەک لۆر بوون و ئەتابەگەکانی گەورە لۆر کە بە ڕەچەڵەک کورد بوون. پێشتر بەشێک لە پارێزگاکانی ئێستای پارێزگای مەرکەزی، پارێزگای هەمەدان، پارێزگای کرماشان، پارێزگای لوڕستان، پارێزگای خووزستان و ئیلامیان کۆنترۆڵ کردبوو.
لە ساڵی 961 تا 1015 بنەماڵەی حەسەن وەحید لەژێر کاریگەریی دەوڵەتی بوەیهی حوکمڕانی بەسەر ڕۆژاوای ئێراندا کرد.
حەسەن وەحیدەکان کە لە دیناوەر لە نزیک شاری کرماشانی ئێستا ناوەند بوون، موسڵمانانی کورد کە پەیوەندییان بە

عەشیرەتی کوردانی بارزکانیەوە هەبوو، ناوچەکانی ناوەندی چیای زاگرۆسیان کۆنترۆڵ کردبوو. ئەو بنەماڵەیە لە گەورەترین ئاستی خۆیدا ناوچە مۆدێرنەکانی دەوروبەری خورەماوە، وروگر، نیاوەن، ئەسەداوا، ئەهواز، ئیلام، کرماشان، هولوان و کەرکووکی لەخۆ گرتبوو. شانشینی بنەماڵەی حەسەن وەحید لەلایەن عەننازیەکانەوە ڕووخێندرا، کە بە یارمەتیی دەوڵەتی بوەیهی، ناوچەکەیان کۆنترۆڵ کرد تا ڕووخانیان لە ساڵی 1116ی زایینی.

بنەماڵەی خورەشیدی

لوڕستانی بچووک و گەورە

پایتەختی لۆری بچووک شاپوورخواست یان خورەماوەی سەردەمی مۆدێرن بوو، بە تایبەت قەڵای فەلەک-ئەفلاک. لوڕ ئەتابەگەکانی بچووک یان بنەماڵەی خورەشیدی زیاتر لە 412 ساڵ فەرمانڕەوایی ناوچەکەیان کردووە، لە ساڵی 1184 تا 1597ی زایینی، دوای ئەوە شا عەباسی گەورە دوا فەرمانڕەوای شاهوێردی خانی لە سێدارە دا و لە شوێنی خوشکەزای شاهوێردی گرتەوە، حسێن بەیگ/خان، بەم شێوەیە کۆتایی بە دەسەڵاتی لوڕی بچووک هات و سەرەتای بنەماڵەی ڤالی/والی کە بە فەیلی وەلی ناسراوە.

سەردەمی قاجار (1789-1925)

لەسەردەمی قاجارەکاندا لوڕستان بەسەر دوو ناوچەدا دابەش بوو: پشتکۆ (پارێزگای ئیلامی ئێستا) کە ناوەندی شاری ئیلامی ئێستایە و پێشکۆ (لوڕستانی ئێستا) بە ناوەندی خورەماوە. پشتکۆ بە واتای وشەیی "پشت شاخ" دەگەیەنێت و بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە کە ئیلام لە ڕۆژاواترین بەشەکانی چیای زاگرۆس هەڵکەوتووە و بۆ باقی وڵات بە ڕوونی لە پشتی چیاکان لەبەرچاو گیراوە.

لەو کاتەوە ئیلام بە سەربەخۆیی لە لوڕستان حوکم دەکرا و پارێزگار ڕاستەوخۆ ڕاپۆرتی بۆ حکومەتی ناوەندی دەدا، بەمەش کۆتایی بە کۆنترۆڵی لوڕستان بەسەر ئیلام و پشتکۆ هێنا. دواتر ناوی ئەو دوو شارستانە گۆڕدرا بۆ دێ باڵا و دێ پاین کە لە بنەڕەتدا بە واتای گوندەکانی سەرەوە و خوار دێت.

لەسەردەمی فەرمانڕەوایی حسێن قولی خاندا بەسەر دێ باڵا (1863-1900ی زایینی) ، ناوەکەی گۆڕدرا بۆ حسێن ئابادی پشتکۆ.

قەڵای والی ئیلام دواتر بە ناوی غولامرەزا خان فەیلی لە ساڵی 1908 دروستکراوە. ئەم قەڵایە ئێستا میراتێکی تۆمارکراوی نەتەوەییە و هەروەها مۆزەخانەی ئەنترۆپۆلۆژیای ئیلامە.

سەدەی بیستەم

دوای دامەزراندنی شانشینی پەهلەوی لە ساڵی 1925دا، ڕەزاشا بۆ چەسپاندنی هەژموونی خۆی، حکومەتە خۆجێییەکانی سەرکوت کرد. لە ساڵی 1928 هێزەکانی حکومەت دەستیان بەسەر پشتکۆدا گرت و (غوڵامرەزا خان فەیلی) ، دوایین پارێزگاری فەیلی بە هەر خۆڕاگرییەکەوە پشتکۆی بەجێ هێشت و ڕۆیشت بۆ ئێراق، بەمەش دوای 332 ساڵ دەسەڵاتی فەیلیەکان لە ئیلام هەڵوەشایەوە.

دوای ساڵێک و لە ساڵی 1929 بە پێشنیاری ئەکادیمیای زمان و ئەدەبی فارسی ناوی حسێن-ئاباد گۆڕدرا بۆ ئیلام.[46]

لە 7ی تشرینی دووەمی ساڵی 1937، پەرلەمان یاسایەکی تایبەت بە دابەشکردنی سیاسی وڵات لەژێر ناونیشانی یاسای دابەشکردنی نیشتمان و ئەرکەکانی پارێزگاران دەرکرد، بەمەش وڵاتەکە بەسەر 6 پارێزگا و 50 شارستاندا دابەشکرا. پشتکۆ، بەهۆی ئەوەی کە شارستانێک بوو، بەشێک بوو لە پارێزگای ڕۆژاوا.

یاسای دابەشکردنی سیاسی ساڵی 1937 زۆری نەخایاند و ماوەیەک دواتر لە 9ی ژانویەی 1938 هەموارکردنێک پەسەندکرا کە وڵاتەکەی بەسەر 10 پارێزگا و 49 شارستاندا دابەشکرد. بە پشتبەستن بە دابەشکردنی نوێ، ئیلام یەکێک بوو لە شارستانەکانی پارێزگای پێنجەم.

لە ساڵی 1964 دەرەشار، ئاودانان و دێلوران لە پارێزگای لوڕستان و مووسیان لە پارێزگای خووزستانەوە لکێنران بە ئیلامەوە، بەمەش پێگەی ئیلام بەرزکرایەوە بۆ پارێزگاری گشتی وەک بەشێک لە پارێزگای کرماشان. دواتر ئیلام لە مانگی ئازاری 1974 بوو بە پارێزگا.

ئیلام دوای شۆڕشی ئیسلامیی ئێران ساڵانێک لە گۆڕەپانی سەرەکی شەڕی ئێران و ئێراق بوو. شەڕەکە بە لەشکرکێشی ئێراق بۆ سەر ناوچەکانی ڕۆژاوا و باشووری ڕۆژاوای ئێران لە 22ی ئەیلولی 1980 دەستی پێ کرد. ئیلام وەک پارێزگایەکی سنووری، ئامانجێکی بەرکاری هەڵمەتی بۆردومانی ئێراق بوو و لە ڕووی ژێرخانی ئابوورییەوە زیانێکی زۆری بەرکەوت. ئەو شەڕە چەندین ساڵ پارێزگای ئیلامی بە وێران هێشتەوە و بووە یەکێک لە پارێزگاکانی کەم گەشەسەندنی ئێران.

کەلتوور

دانیشتووانی ڕەسەنی ئیلام، گۆتی و کاسییەکان بوون و لەگەڵ هاتنی ئارییەکان بۆ ئێران، مادەکان لە ناوچەی زاگرۆس نیشتەجێ بوون. بەدرێژایی مێژوو خەڵکێکی زۆر لەو ناوچەیە نیشتەجێ بوون و حوکمڕانییان کردووە و لە ئەنجامدا ئەمڕۆ ئیلام بە کورد (فەیلی و لوڕ و لەک) و عەرەب نیشتەجێیە. هەر لەبەر هەمان هۆکار، فەرهەنگی ئیلامییەکان هەمەچەشنن، زۆربەیان تێکەڵەیەک لە چەندین کولتوورە.

کاری دەستی

کلیم، پیشەیەکی دەستی کە لە ئیلام بەناوبانگە

کلیمی چەسپاو (بەڕە یان سیپاڵ) تێکەڵەیەک لە کلیمی سادە و گرێی فەرش لە دەقەکەیدا کە بە گرنگترین و ڕەسەنترین کاری دەستی لە پارێزگای ئیلام دادەنرێت. کلیمی چەسپاوی ئیلام جیاوازە لە ناوچەکانی دیکەی وڵات. کلیمی چەسپاوی ئیلام لەگەڵ درووستکردنی لەلایەن سەحەر چاڵەنگار، دانیشتووی گوندی زەنجیرەی سەر بە ناوچەی سەراوڵە، هەم لە ئێران و هەم لە جیهاندا بووە جێی بایەخ. ئێستا، زیاتر لە 4500 جۆڵا ئەم جۆرە تایبەتەی کلیمە لە پارێزگای ئیلام هەن کە ساڵانە نزیکەی 3000م2 بەرهەم دەهێنن. بەپێی خەمڵاندنەکان نزیکەی 50٪ی ئەو کەسانەی لە هەموو کاری پیشە دەستییەکان لە پارێزگای ئیلام بەشدارن لە بواری بەرهەمهێنانی کلیمدان.
کلیمی چەسپاوی ئیلام جیاوازە لە ناوچەکانی دیکەی وڵات چونکە جۆڵایەک بە ناوی سەحەر چلەنگەر، دانیشتووی گوندی زەنجیرە (یەکێک لە گوندەکانی شارستانی سەراوڵە لە پارێزگای ئیلام) ، سەرکەوتوو دەبێت لە ئەنجامدانی ڕۆڵێکی دیار لە بەشێک لە کیلیمە تواوەکەیدا بە بەکارهێنانی گرێی فەرش. لەمەوە پاشخانێک بۆ گەشەکردن و بەرەوپێشبردنی کلیمە چەسپاوەکان دابین دەکرێت. کلیمی چەسپاوی ئیلام هۆلۆگرامی نیشتمانیی وەرگرتووە و وەک یادگاری و براندی پارێزگای ئیلام تۆمار کراوە. دواتر ئیلام وەک پایتەختی نیشتمانی کلیمی چەسپاو دەستنیشان کرا.
خواردن
ترخێنە، خواردنێکی نەریتییە لە ئیلام
خواردنی ئیلام، وەک کولتوورەکەی، تێکەڵەیەک لە خواردنی کوردی و لوڕی. هەندێک لە خواردنە نەریتییە ناوخۆییەکان بریتین لە:
بیرساق
کەلەکونجی
ترخێنە
جیزینیک ڕیقۆ
شلکێنە
لیک سیتوو
کنگر
جگەرواز
نانی ساج
قەڵاماسەوا
قاورمە
مەکاش
دەسەڵات
باڵاترین دەسەڵاتی حکومی پارێزگاکە پارێزگارە، کە لەلایەن وەزیری ناوخۆوە بە ڕەزامەندی کابینەی حکومەت دیاری دەکرێت. پارێزگار، دواتر قایمقامی شارستانەکان دیاری دەکات. قاسم سولەیمانی دەشتەکی، پارێزگاری گشتیی ئێستای ئیلامە و لە مانگی تشرینی یەکەمی 2017ەوە لە پۆستەکەیدایە.
دابەشی کارگێڕی
پارێزگای ئیلام بەسەر 12 شارستان و 28 ناوچە و 52 گوندەواردا دابەش بووە.[53] دوای پەسەندکردنی کابینەی حکومەت، شارستانی هولەیلان لە 4ی یانواری 2020 دامەزرا، کە پێش ئەوە ناوچەیەکە شارستانی چەرداوڕ بووە. هۆلێلان بوو بە یازدەهەمین شارستانی، پارێزگای ئیلام.
شارستانی ئاودانان
شارستانی ئیلام
شارستانی ئەیوان
شارستانی بەدرە
شارستانی چەرداوڕ
شارستانی دەڕەشار
شارستانی دێلوڕان
شارستانی سیروان
شارستانی مەڵگشای
شارستانی مێهران
شارستانی هولەیلان
شارستانی چەوار
ئەم شار، شارۆچکە و شارەدێیانە لە ساڵی 1937دا بوونە بەشێک لە پێنجەمین پارێزگای کرماشان لە دابەشکردنی وڵاتدا. لە ساڵی 1964دا، ناوچەی ئێستای پارێزگای ئیلام لەلایەن دەستەی وەزیرانەوە وەک شارستانێک پەسەند کرا کە شارستانی

ئیلام، شارستانی بەدرە، شارستانی دێلوڕان و شارستانی مێهران کە بەشێکن لە پارێزگای کرماشان لەخۆدەگرێت.
لە مانگی پووشپەڕی ساڵی 1974دا دوای ڕەزامەندی دەستەی وەزیران، پارێزگاری ئیلام بە شارستانەکانی ئیلام، دەرەشار، مێهران و دێلوران، بوو بە پارێزگای ئیلام. لە ساڵانی دواتردا شارستانەکانی چەرداوڕ، ئاودانان، ئەیوان، مەڵگشای و سیروان لە ئۆرگانی خاکی پارێزگای ئیلام دامەزران.
ناوچە شارییەکانی پارێزگای ئیلام بریتین لە
ئاودانان
ئاسماوە
ئەرکەواز
ئیلام
ئەیوان
بەدرە
پەهڵە
تۆحید
چەوار
دەرەشار
دێلوڕان
سەراوڵە
ساڵحاباد
loومار
مورموری
مووسیان
مێهران
مەیمە
ماژین
شەباب
لە تشرینی یەکەمی ساڵی 2012 شیروان و چەرداوڕ دابەش کران بەسەر دوو شارستاندا، شیروان و چەرداوڕ کە ناوەندیان لەسەر سەراوڵە بوو، هەروەها شارستانی سیروان سەنتەری لوومار بوو، هەروەها لە تەمموزی 2013 بە ڕەزامەندی دەستەی حکومەت، شیروان و چەرداوڕ بە فەرمیناوی گۆڕدرا بۆ شارستانی چەرداوڕ، و ناوچەی بەدرە لە شارستانی دەرەشار جیاکرایەوە و پلەی بەرزکرایەوە بۆ شارستانی بەدرە. هەروەها لە ژانویەی 2018دا شارستانی هولەیلان لە شارستانی چەرداوڕ جیابووەوە و سەربەخۆ بوو.
ئابووری
ئیلام بە نزیکەی 0,99٪ بەشداری لە بەرهەمی ناوخۆیی نیشتمانی تا ساڵی 2016 یەکێکە لە کەمترین گەشەسەندنی پارێزگاکانی ئێران کە لە کۆی 31 پارێزگا لە پلەی 26 دایە. زۆربەی چالاکییە ئابوورییەکانی پارێزگاکە لەسەر کشتوکاڵ و ئاژەڵداری لە کۆمەڵگە گوندنشینەکاندا چڕکراوەتەوە؛ و، پیشە لێهاتووەکان، خزمەتگوزارییە گشتی و تایبەتەکان لە ناوچە شارییەکان. پیشەسازییەکە پشکێکی کەمی لە ئابووری پارێزگاکەدا هەیە و کارگەی کەم هەیە.
کشتوکاڵ
بەرهەمهێنانی بەروبووم و میوە لە پارێزگای ئیلام تا ساڵی 2018.
بەروبووم: 700,732 تەن (97,8٪)
میوە: 15,409 تەن (2,2٪)
گەورەترین کەرتی ئابووری ئیلام کشتوکاڵە، هەرچەندە بە بەراورد لەگەڵ پارێزگاکانی دیکەی ئێران زۆر کەمترە. لە پارێزگای ئیلام زیاتر لە 55 هەزار جوتیار هەن. بەپێی خەمڵاندنەکان، نزیکەی 50٪ی هەموو ماڵەکانی پارێزگاکە یان ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ بەشدارن لە چالاکییە کشتوکاڵییەکان.
لە ساڵی دروێنەی 2018دا 223 هەزار و 228 هێکتار (551 هەزار و 610 دۆنم) زەوی (11,1٪ی خاکی پارێزگای ئیلام) بۆ بەروبوومی جۆراوجۆری وەک گەنم، جۆ، گەنمەشامی، شووتی، کاڵەک و خەیار چێندرا و 700 هەزار و 732 تۆن بەرهەمی لێکەوتەوە بە گشتی، 14٪ لە ڕێگەی کشتوکاڵی وشکەوە. پارێزگای ئیلام لە ڕووی بەرهەمی بەروبووم لە هەر هێکتارێکدا 3,14 تۆن لە پلەی سێهەمی خوارەوەی ئەو وڵاتەیە و تەنیا لە پارێزگای کۆهگیلوویە و بۆیەر ئەحمەد و پارێزگای کوردستان تێدەپەڕێنێت. بۆ بەراوردکردن، تێکڕای بەرهەمهێنان 9,88 تۆن بۆ هەر هێکتارێک و بەرزترینیان 25,64 تۆن بۆ هەر هێکتارێک لە پارێزگای ئەلبۆرز.
زەوییە کشتوکاڵییەکانی ئیلام وەک جوگرافیاکەی، دابەش بوون؛ بەشی باکوور و ڕۆژهەڵاتی پارێزگاکە شاخاوین و سەرەڕای

بوونی سەرچاوەی ئاو، زەوییە کشتوکاڵییەکان تەنیا لە دەشتەکانی نێوان شاخەکان و دامێنی گردەکان و کەنارەکانی ڕووبارەکاندا سنووردار دەبن؛ بەپێچەوانەوە دەشتە گەرمەکانی کەشوهەوای باشوور و باشووری ڕۆژاوای وەک دەشتی هۆژەندان، ئەمیرئاباد، مێهران، مووسیان، دێلوڕان و دەشت عەباس، لە قەبارەدا گەورەن بەڵام لە سامانی ئاودا سنووردارە.
تا ساڵی 2019، کۆی ڕووبەری سەرجەم باخەکانی پارێزگای ئیلام 3950 هێکتار (9800 دۆنم) بووە. بەگشتی ئەم باخچانە 15 هەزار و 409 تۆن میوەیان بەرهەم هێناوە کە دەکاتە 0,1٪ی بەرهەمی وڵاتەکە. زۆرترین بەرهەمی باخداری بریتین لە: ترێ، گوێز، هەنار، هەنجیر، زەیتوون و قۆخ.
پیشەسازی
کەرتی پیشەسازی ئابووری ئیلام بە شێوەیەکی خراپ گەشەسەندووە تەنانەت بوونی نییە؛ تا ساڵی 2017 کۆی گشتی وۆرک شۆپی پیشەسازی (دە کارمەند یان زیاتر) لە پارێزگاکەدا تەنیا 52 کەسە کە 85٪یان کەمتر لە 50 کارمەندیان هەیە. ئەم وۆرک شۆپانە بە گشتی 3350 کارمەندیان هەیە، کە نزیکەی تەواو (96٪) لە ڕەگەزی نێرن، کە تەنیا 0,6٪ی دانیشتووانی ئیلام پێکدەهێنن. وەک بەراوردێک، ژمارەی هەمان جۆری وۆرک شۆپ بۆ تاران 6806 و بۆ پارێزگاکانی ئەسفەهان 3892 وۆرکشۆپە، ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەی کەرتی پیشەسازی ئیلام چەندە پێشکەوتووە. بەپێی دوایین ئامار، ئیلام کەمترین پارێزگای پیشەسازیی ئێرانە. لە ساڵانی ڕابردوودا هەندێک هەوڵ چوو بۆ هاندانی پیشەسازی ئیلام بە بنیاتنانی شارۆچکە و ناوچەی پیشەسازی، دەرفەتی هاندەرانە بۆ کاروبارەکانی وەک هەرزانتر زەوی، خزمەتگوزاری و باج ڕەخساند. لە ساڵی 2005ەوە تا ئێستا 8 شارۆچکەی لەو جۆرە و 5 ناوچە درووستکراون.
گەورەترین کۆمپانیاکانی پارێزگای ئیلام بریتین لە
کۆمپانیای چیمەنتۆی ئیلام
کۆمپانیای ئیلامی پترۆکیمیایی
کۆمپانیای چارەسەرکردنی غازی ئیلام
کۆردی پۆڵا ماداکتۆ
کوشتارگەی پیشەسازی سێپید مۆرگ مانێشت
کۆمپانیای بەرهەمهێنانی پۆڵا ئاتینا
کۆمپانیای بەرهەمهێنانی سرنجی ئیلام
کۆمپانیای بەرهەمهێنانی تارەکانی پویاناخ
کۆمپانیای ئاوی کانزایی کووڵاک
چەند کۆمپانیایەکی ئارد
وزە
ئیلام بە مەزەندەکردنی 14 ترلیۆن م3 یەدەگی گاز و 17 ملیار بەرمیل یەدەگی نەوت کە یەکسانە بە 6٪ و 11٪ یەدەگی ئێران، لە ڕووی گاز و نەوتەوە لە پلەی دووەم و سێیەمدایە. پارێزگای ئیلام ڕۆژانە زیاتر لە 230 هەزار بەرمیل نەوت بەرهەم دەهێنێت و ساڵانە یەک ملیار و 500 ملیۆن مەتر سێجا گاز بەرهەم دەهێنێت، کە نزیکەی 90٪ی نەوت و گازی ڕۆژاوای ئێران پێکدەهێنێت، بەمەش ئیلام دەکاتە ناوەندی وزەی ڕۆژاوای ئێران. گرنگترین کێڵگە نەوت و گازییەکانی ئیلام بریتین لە: (دێلوڕان، تەنگ بیجار، چشمە خۆش، پەیدەر غەرب، ئازەر و دانان) . سەرەڕای یەدەگی گەورەی نەوت و گاز لە پارێزگاکەدا، کەمترین وێستگەی پرۆسێسکردنی خوارەوە هەیە لەوانە:
لیستی وێستگەکانی پرۆسێسکردنی نەوت و گازی خوارەوە لە پارێزگای ئیلام
کارپێکردن لە درووستکردنەوەدایە پلانی بۆ دانراوە
کۆمپانیای ئیلام پترۆکیمیایی، قۆناغی یەکەم
کۆمپانیای چارەسەرکردنی غازی ئیلام
یەکەی بەرهەمهێنانی چشمە خۆش
یەکەی بەرهەمهێنانی تانگی بیجار
کۆمپانیای دێلوڕانی پترۆکیمیایی
کۆمپانیای ئیلام پترۆکیمیایی، قۆناغی دووەم
کۆمپانیای پترۆکیمیای مێهران
کۆمپانیای دەرەشاری پترۆکیمیایی
کۆمپانیای هۆلەیلانی پترۆکیمیایی
کانەکان
پارێزگای ئیلام بەشێکە لە پێکهاتەی نیشتووی زاگرۆس و بە تەواوی بە بەردی نیشتووی تەمەنی جیاواز داپۆشراوە. بە واتایەکی تر دیاردەیەکی ماگماتیزم و میتامۆرفیزم لە پارێزگاکەدا نییە. بۆیە یەدەگی کانزای کانزاکانی پارێزگاکە کەموێنەیە. بەڵام یەدەگی بەرچاوی ناکانزایی لە جبس، بەردی لیمۆ، بەردی شنی، دۆلۆمیت، شیل، قیر، سێلێستین، بەردی بیناسازی و بەردی ڕووبەر هەیە.

جپسی پارێزگاکە زیاتر لە 99٪ پاکە و دەتوانرێت بە ڕێژەیەکی زۆر لە دێلوڕان، مێهران و بولی ئاودانان بدۆزرێتەوە. کارگەی جپسی دێلوڕان بەرهەمێکی کوالێتی بەرز لە وڵاتدا بەرهەم دەهێنێت.
هەروەها یەدەگی بەردی لیمۆ لە قەبارەدا زۆر گرنگە و لە پاکیدا زۆر بەرزە (93-99,9٪) . کارگەی چیمەنتۆی ئیلام کە ساڵی 1989 بۆ بەکارهێنانی ئەم کانانە دامەزراوە، یەکێک لە باشترین چیمەنتۆکانی ئێران بەرهەم دەهێنێت و چەندین خەڵاتی نیشتمانی و نێودەوڵەتیی بەدەستهێناوە. هەروەها بڕێکی زۆر لە سێلێستین لە باکووری ڕۆژاوای دێلوڕان دۆزراوەتەوە. سێلێستین لە پیشەسازی کونکردنی بیرە نەوتەکاندا بەکاردێت.
بەنرخترین کانزای پارێزگاکە بریتییە لە قیر. وەک جیلسۆنیت دەدۆزرێتەوە و پاکییەکەی زیاتر لە 70٪. قیر لە ناوچەکانی ئەیوان، دێلوڕان و مەڵگشای دەبینرێت. پارێزگای ئیلام لە ڕووی بەرهەمهێنان و یەدەگی قیرەوە لە دووهەمین پارێزگای ئەو وڵاتەیە. ئەیوان خاوەنی زۆرترین یەدەگی قیر لە پارێزگاکەدا هەیە و بە گەورەترین کانگای قیر لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست دادەنرێت. یەدەگی قیری ئیلام بە 465 هەزار تۆن سەلمێنراوە و ئەگەری زۆرە تا 900 هەزار تۆن مەزەندە دەکرێت. لە هەندێک شوێنی پارێزگاکەدا قیری شل دەڕژێتە سەر زەوی و کانی درووست دەکات. بەهاری قیری دێلوڕان شوێنەوارێکی سرووشتی تۆمارکراوی نیشتمانییە لە ئێران.
لە ناوچەی بەلووتستانی سەر بە زەرین ئاباد بەردی خوێ دۆزرایەوە. هەروەها دەمارەکانی خوێی شین لە نزیک دەشتەڵەک (میماک) و ماژین (دەڕەشار) هەڵکەندراوە.
بە لەبەرچاوگرتنی جیۆلۆجیای پارێزگاکە، دەتوانرێت بەردی بیناسازیش بە ڕێژەیەکی زۆر بدۆزرێتەوە؛ لە نزیک شاری ئیلام بەردی مەرمەڕی سپی و ڕەش دۆزرایەوە. لە ساڵی 2019دا نزیکەی 2 ملیۆن و 200 هەزار تۆن کانزا هەڵکەندراوە و یەدەگی ئیلام بە نزیکەی یەک ملیار تۆن مەزەندە دەکرێت.
خوێندن
بەشی پەروەردەی پارێزگا، هاوتەریب لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە، سەرپەرشتی خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی لە پارێزگاکە دەکات. خوێندنی باڵا لەلایەن وەزارەتی زانست، توێژینەوە و تەکنەلۆجیا (ئێران) سەرپەرشتی دەکرێت. تا ساڵی 2019، 1778 قوتابخانە و 112 هەزار و 503 خوێندکار و 26 هەزار و 804 خوێندکاری خوێندنی باڵا هەبووە. تا ساڵی 2016 ڕێژەی خوێندەواری لە پارێزگای ئیلام بۆ پیاوان 89,1٪ و بۆ ژنان 80,6٪ بووە.
پەیمانگاکانی خوێندنی باڵا لە پارێزگای ئیلام:
زانکۆی زانستە پزیشکییەکانی ئیلام.
زانکۆی ئیلام
زانکۆی ئازادی ئیسلامی ئیلام
زانکۆی پەیام نووری ئیلام
زانکۆی فەرهەنگیانی ئیلام:
کەمپی شەهید مودەڕیس
کەمپی ئیمام جەعفەر سادق
زانکۆی تەکنیکی و پیشەیی ئیلام
زانکۆی زانست و تەکنەلۆجیای کارپێکراو - لقی پارێزگای ئیلام
دامەزراوەی باڵای پەروەردەی بەختار
تەندرووستی
تا ساڵی 2018، ئیلام یەکێکە لە بەرزترین ڕێژەکانی ژمارەی پزیشکانی گشتی بە ژمارەی دانیشتووان لە وڵاتدا و لە پلەی دووەمدایە. لە پارێزگای ئیلام لە هەر 10 هەزار دانیشتووان 3.48 پزیشکی گشتی هەیە کە تێکڕای ئەو وڵاتە 2.37 کەسە. هەروەها ئیلام زۆرترین ڕێژەی پزیشکی ددان لە وڵاتدا هەیە.
دابەشکردنی پزیشکانی پزیشکی لە پارێزگای ئیلام
سەرەڕای ئەوەی کە ئامارەکان بە شێوەیەکی ئەرێنی دەڕوانن کاتێک بەراورد دەکرێن لەگەڵ پارێزگاکانی دیکە، ئیمکاناتی پزیشکی و شارەزایی لە پارێزگای ئیلامدا بە شێوەیەکی نایەکسان دابەشکراون؛ ئیلامی پایتەخت وەک ناوەندی پزیشکی لە پارێزگاکەدا کاردەکات و زۆرینەی نەخۆشخانەکان و تاقیگەی پزیشکی و پسپۆڕانی: لە کۆی 12 نەخۆشخانەی پارێزگاکە، شەش نەخۆشخانە؛ لە کۆی 60 تاقیگەی پزیشکی 23 تاقیگە؛ 18 لە کۆی 19 دامەزراوەی ئەتۆمی پزیشکی؛ لە کۆی 189 پزیشکی پسپۆڕ 123 کەس؛ هەموو دکتۆرای پۆست پسپۆڕ و پیشەیی؛ 13 لە کۆی 14 دەرمانناس؛ و، تاکە زانکۆی پزیشکی لە پارێزگاکە لە ئیلامن.
دیارترین نەخۆشخانەکانی پارێزگاکە بریتین لە:
نەخۆشخانەی ئیمام خومەینی
نەخۆشخانەی مستەفا خومەینی
نەخۆشخانەی ئایەتوڵڵا تاڵەغانی
نەخۆشخانەی ئەهلی کۆسار و بەشی منداڵبوون

نەخۆشخانەی ئەهلی غەیم و بەشی منداڵبوون
گواستنەوە
فڕۆکەخانە
ئیلام بە بەراورد لەگەڵ باقی وڵات لە ڕووی گواستنەوەوە کەم گەشەسەندووە. فڕۆکەخانەی ئیلام تاکە فڕۆکەخانەی ئەو پارێزگایەیە. فڕۆکەخانەی ئیلام بە 2850 گەشت و 215 هەزار و 799 سەرنشین و نزیکەی 1416 تۆن (1561 تۆن کورت) لە پلەی 21ی وڵات و دووهەمین بۆ فڕۆکەخانەی کرماشان لە ناوچەی ڕۆژاوا بووە. فڕۆکەخانەی ئیلام لە ساڵی 1996 دروستکراوە و بەرکار گەشتەکانی بۆ تاران و مەشهەد هەیە. لە ساڵی 2016 فڕۆکەخانەکە بەرزکرایەوە بۆ پلەی نێودەوڵەتی (فەزای ئاسمانی کۆنترۆڵکراو) و هەفتانە خزمەتگوزاری بۆ نەجەف دەستی پێ کرد.
ڕێگا
تا ساڵی 2019، تەنیا 179 کم (111 میل) ڕێگای خێرا لە پارێزگای ئیلام هەیە:
ڕێگای 17: بەستنەوەی ئارووناوا بە مێهران لە ڕێگەی ئەیوان و ئیلامەوە.
ڕێگای 19: بەستنەوەی ئارووناوا بە ڕێگای 37 لە نزیک پاپێل لە لوڕستان کە بەشێکی بچووکی بە گەورەبوونی باکووری ڕۆژهەڵاتی پارێزگای ئیلامدا تێدەپەڕێت، کە شارستانی چەرداوڕە.
ڕێگای 21: بەستنەوەی ئیلام بە ڕێگای 19 لە پردی سیمارە و پاشان بە کرماشان.
ڕێگای 64: بەستنەوەی شاری سنووری مێهران بە شارستانی دێلوران و بە ڕێگای 37 لە نزیک ئەندیمشک لە پارێزگای خووزستان.
تا ساڵی 2019، دە تونێلی ڕێگاوبان لە پارێزگای ئیلام هەبووە کە گرنگترینیان بریتین لە:
تونێلی قەڵاجە: 2,583 m (8,474 پێ) درێژ، بە ژێر چیای قەڵاجە و سنووری ئیلام-کرماشان تێدەپەڕێت، بەشێک لە ڕێگای 17. کراوەتەوە لە ساڵی 2019
تونێلی ئازادی: 1,178 m (3,865 پێ) درێژ، نزیک شاری ئیلام، بەشێک لە ڕێگای 21؛
تونێلی ڕەحی کەربەلا: لە قۆناغی دروووستکردندایە، بەشێک لە ڕێگای 17.
تونێلی چیای کەبیر: 6,250 m (20,510 پێ) درێژە، بەمەش درێژترین تونێلی لەژێر دروووستکردندایە لە ئێراندا. لەژێر شاخی چیای کەبیر لە نزیک شارەکانی ئاودانان و دەرەشار دەپەڕێتەوە.
وەرزش
تۆپی پێ
تیمی تۆپی پێی ژنانی پالایەش گاس ئیلام تاکە هەڵبژاردەیە لە پارێزگای ئیلام کە لە ئاستی پیشەگەردا کێبڕکێی دەکات، کە بریتییە لە خولی نایابی تۆپی پێی ژنانی ئێران کە بە خولی تۆپی پێی ژنانی کەوسەر ناسراوە.
بەرزکردنەوەی قوورسایی
یەکێک لە ناسراوترین کەسایەتییە وەرزشییەکانی پارێزگای ئیلام (موجتەبا مەلەکییە) کە دوو جار خاوەنی میدالیای زێڕ لەپاڵەوانێتی جیهانی بەرزکردنەوەی قوورسایی لە ساڵانی 2017 و 2018 بووە، هەروەها خاوەنی زیاتر لە دە میدالیای زێڕی ئاسیا بووە. مەلەکی دووەم کەسە لە جیهاندا کە 500 کیلۆگرام بە خاوی بە پێچەوە هەڵتروشکانەوە لێداوە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شار

زمان - شێوەزار:	کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوری، فەیلی و ...)
فۆلدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | کوردیپێدیا دڵنیا نییە کە دروست سەرچاوەی ئەم بابەتە لە کوێوەیە! یارمەتیمان بدە بۆ دۆزینەوەی سەرچاوەکەی

کاتی تۆمارکردن: 2015-10-01
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: شوێنەکان
بابەت: 19
خانەقین

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20090723155701186

خانەقین شارێکی کوردستانییە کەوتۆتە باشووری کوردستان، شارۆچکەیە و تا ئێستا سەر بە پارێزگای دیالەیە. سنووری ئیدارەی خانەقین لەنێوان هێڵی پانیی (Latitude 343469 N) وە هێڵی درێژی (Longitude 454006 E) . رووبەری ئیداریی 3915 کم2، و بەرزایی لە ئاستی دەریاوە 201 مەتر.
شارۆچکەی خانەقین کەوتۆتە نێوان شارۆچکەی هەڵەبجە لە باکوورەوە. شارۆچکەی مەندەلی و شاخی حەمرین سنووری لە باشووردا دیاری دەکات. رووباری سیروان لە رۆژاوا و سنووری ئێراق و ئێران لە رۆژهەڵات. لە ساڵانی هەفتاکانی سەدەی ڕابردوو، ژمارەی دانیشتووانی بە 175000 کەس مەزەنە کراوە. بەڵام ڕاستی ژمارەی دانیشتووانی نەزانراوە لە ئەنجامی تەقەلای حکومەتی ئێراق بو گۆڕینی دیمۆگرافییای شارەکە.
زۆربەی هەرە زۆری دانیشتووانی خانەقین کوردن و بە زاراوەی کەڵهوڕی و گۆرانی زمانی کوردی قسەدەکەن کە هەندێ جار بە هەڵە بە فەیلی ناویان دەبردرێت. کوردی فەیلی زاراوەیەکی دیکەی زمانی کوردییان هەیە، ئەویش زاراوەی (لوڕی و لەکی) یە. زۆربەی دانیشتووانی باشووری خانەقین بەرەو شاری مەنەلی و بەدرەوجەسان لە بەشی ئێراق و ئیلام و کرماشان لە بەشی ئێران، لوڕن یا لەکن و بەو زاراوەیە قسەدەکەن. لە رووی ئایینییەوە ئیسلامن و بەشێکی زۆری شیعە مەزهەبن بەشەکەی دیکەش سوننە. بەشێکیش کاکەیی و سنجاوی. بێجگە لە کورد، ژمارەیەکی تورکمان، عەرەب، جوولەکە و کریستیان و سائبی و مەندائی لە خانەقین دژین. لەبەر هەمەڕەنگی ئایینی و مەزهەبی پێکهاتەی دانیشتووانەکەی، ژمارەیەکی زۆری حسێنیەی شیعە و مزگەوتی سوننەی تێدایە. کڵێسایەکی کریستیان تییدایە. سیناگوگی جوولەکەکانیش تێدابوو، بەڵام لە ساڵانی دوای دامەزراندنی ئیسرائیل و دەرکردنی جوولەکەکان لە خانەقین، رووخێنرا.
لە ساڵانی حوکمی ڕژێمی بەعسدا، گۆڕانکارییەکی زۆر بەسەر پێکهاتەی دانیشتووانەکیدا هات کە بە پرۆسەی (بەعەرەبکردن) ناسراوە. کوردی ڕەسەنی خەڵکی شارەکە بەزۆر دەرکران و دوورخرانەوە بۆ باشووری ئێراق، عەرەبی ئەوێ لە شوێنەکانیان نیشتەجێ کران. دەستکرا بە رووخاندنی دیهاتەکان وەکوو بانمیل، مەلا عەزیز، قولە یەهودی و پێوکەونەیکەنە و چەندین دیهاتی دیکە. ڕووخاندنی پاڵاوگەی نەوتی خانەقین کە بەپاڵاوگەی ئەڵوەند ناسرابوو. گواستنەوەی کرێکارەکانی بۆ شارەکانی دیکەی ئێراق. درووستکردنی چەندین گەڕەک بۆ نیشتەجێکردنی عەرەبی بەعەرەبکردن لە خانەقین، بۆ نموونە: گەڕەکی (شعلة) لە ئەرکەوازی، (7 نیسان) لە کارێز، (الاشتراکیة) لە مەڵکشای، (آبو عبیدة ابن الجراح) لە عالیاوەی کوێخا زۆراب، (التأمیم) لە تۆڵەفرۆش، (الشیبانی) لە یوسف بەگ کە هەر گەڕەکێکی لە (100-150) خانوو بێکهاتبوو.
شاری خانەقین زۆر دێرینە، بەدرێژایی مێژوو شوێنی نیشتەجێی مرۆڤ بووە. هەبوونی رووباری ئەڵوەن کە بەم ناوچەیەدا دەروات، ڕۆڵێکی دیاری هەبووە لە ئاوەدانیبوونی و بەپیتکردنی خاکەکەی. زەویوزاری دەوروبەری رووباری ئەڵوەن بۆ کشتوکاڵ و بەکارهێنراوە هەر بۆیە مرۆڤ لێی نیشتەجێ بووە و بووەتە خاڵێکی گرنگی رێگای هاتووچۆ لەنێوان رۆژهەڵات و رۆژاوا کە ئەوسا بە رێگای خراسان ناسراوە،
لە سەردەمی مەملەکەتی کۆتییەکان (8 سەدە پ. ز.) ، ناوی خانەقین وەکوو (ئاوارتیوم) هاتووە. لە کاتی تێپەربوونی

ئەسکەندی گەورە بەو ناوچەیەدا (3 سەدە پ.ز.) ناوی وەکوو (ئارتیمیتا) لە مێژووی یونانی کۆن هاتووە. ناوی مەرکەزی ویلایەتی سابینا لە نووسراوەکانی سەردەمی ئاشورییەکان بە (خودون) هاتووە کە دەکاتە شوینی ئێستای خانەقین.
لە کتابی (المسالک و الممالک، أبو القاسم عبد الله بن أحمد، بن خرداذابه/ ساڵی 300 هجری – 912ی میلادی مردووە) لاپەڕەی 3 و 7 ناوی خانەقین هاتووە وەک (طسوج-ناحیه) کە حەوت فەرسەخ لە جەلەولاو و شەش فەرسەخ لە قەسری شیسرینەوە دوورە.
لە کتابی (معجم البلدان، یاقوت الحموی ساڵی 621ی هجری 1227ی میلادی، لاپەڕەی 340 بەشی دووەم) ناوی خانەقین بەم شێوەیە هاتووە (خانقین: بلدة من نواحی السواد فی طریق همذان من بەغداد، بینها وبین قصر شیرین ستة فراسخ لمن یرید الجبال، ومن قصر شیرین إلی حلوان ستة فراسخ؛ قال مسهر بن مهلهل: وبخانقین عین للنفط عظیمة کثیرة الدخل، وبها قنطرة عظیمة علی وادیها تکون أربعة وعشرین طاقاً، کل طاق یکون عشرین ذراعاً)
لەکتابی (صبح الاعشی، ساڵی 821ی هجری نووسراوە لە لایەن الشیخ ابی العباس أحمد القلقشندی (756-827ی هجری) ، بەشی چوارەم لاپەڕەی 403 ناوی خانەقین هاتووە بە هەمان شێوە کە حەوت فەرسەخ لە جەلەولا وە شەش لە قەسری شیرین ەوە دوورە.
ئاشکەرایە کە هاتنی هێزی ئیسلام بۆ خانەقین پاش شەڕی جەلەولا بووە لەنێوان موسڵمانان و ساسانییەکان لە ساڵی (16 هجری - 637 میلادی) ، شەڕەکە 8 مانگی خایاند و موسڵمان سەرکەوتن و بەردەوام بوون لەداگیرکردنی ناوچەکە بەرەو خانەقین و حەلوان (سەرپێڵ زەهاو) . کەواتە هەر لەو سەردەمەدا ناوی خانقین بووە بەهەمان شێوەی ئێستا. لەکاتی هاتنی مەغول بۆ داگیرکردنی بەغدا لە ساڵی (635 هجری) خانەقین بەتەواەی ڕووخێنراوە، لە تۆڵەی شکاندنی هێرشی پێشتریان لە ساڵی (634 هجری) . خانەقین ناوی وەکوو (کاروانسەرا و حەلوان) یش هاتووە، حەلوان یان ئەلوان، ئەلوەن ناوی ناوەندی چەند شاریک بووە کە دەکاتە ئێستای سەرپێڵ زەهاو.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

تۆپۆگرافی:	دەشت
تۆپۆگرافی:	لەسەر ڕووبار
جۆری شوێن / شوێنەوار:	شارۆچکە
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوڕی، فەیلی و ...)
ژمارەی دانیشتووان:	100 هەزار تا نیو ملیۆن
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
گۆڕینی ڕەگەز :	بە عەرەب کراوە
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | محەمەد جەهاد - ماڵپەری خانەقین
کاتی تۆمارکردن: 2009-07-23
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: شوێنەکان
بابەت: 20
شارەبان
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20100926222029663

شارەبان یان شارەوان شارێکە لە باشووری کوردستان لە پارێزگای دیالە و دەکەوێتە نێوان بەغدا و خانەقین.
ڕوون نییە ژمارەی دانیشتوانی دەگاتە چەند بەس دەبێت لە نێوان 150 هەزار و 250 هەزار بێت. هەمان لەگەڵ ژمارەی کورد لەم ناوچەیە. ماوەیەکی زۆر ئەم باوەڕە بەربڵاو بوو کە کورد تەنها 5% دانیشتوانی شارەبانە بەڵام لە بڵاوکراوەکی ساڵی 2016 ئەلجەزیرە ڕاگەیاند کە کورد دەبێتە 20% دانیشتوانی شارەبان.
کوردەکانی شارەبان بە فەیلی ناسراون و بە زاری کوردی باشووری دەدوێن و لە مەزهەبی شیعەن.
ناوی فەرمی ئەم شارە المقدادية یە.
لە ڕابردوودا زۆرینەی ئەم ناوچە کورد بوون. بەهۆی عەرەبکردنی شارەبان ناوی گۆڕدرا بۆ المقدادية ئەمەش لە پەنجاکان دەستیپێکرد بوو. ئەمە گرینگە کورد بزانێت، کە لە سەرەتای دروستبوونی دەوڵەتی عێراقیش دژایەتی بە کورد دەکرا و لە سەرەتادا ئامانجی عێراق عەرەبکردنی ناوچەکانی کوردەکان بوو و ئەم کێشە ناگەڕێتەوە تەنها بۆ شۆڕشی پێشمەرگە لە کاتی سەدام.
زێیەک (ڕووبار) بەم شارەدا دەڕوات بە ناوی شاخە. شاخە لە ژێرزاراوەی فەیلی بە واتای زێ(ڕووبار) دێت. بەڵام بەهۆی عەرەبکردنی ئەم شارە جگە لە ناوی شارەکە، ناوی زێیەکەش گۆڕدرا بۆ بنهر المقدادية. لە پەنجاکان دەسەڵاتی عێراق بۆ عەرەبکردنی شارەبان زۆر گەڕەکی نوێ دروستی کرد وەکوو النضال و العسكري و فلسطين هتد. و عەرەبی لەم گەڕەکانە نشتەجێ کرد. بەڵام کە بەعسییەکان لە ساڵی 1968 دەسەڵاتی عێراقیان هەبووە، چەوسانەوەی کوردانی فەیلی بە شێوەکی دڕندە دەستیپێکرد بوو، هەم لەبەر کوردبوونیان و هەم لەبەر شیعە بوونیان. 300 هەزار تا 500 هەزار کورد لە ناوچەکانی خانەقین، مەندەلی، بەدرە سپی، عەلی غەربی، شارەبان، کوت، عەمارە و بەغدا هتد. دەرکران لە خاکی خۆیان و چەند هەزار کوردیان لێ کوشتن.
شارەبان بەشێک لەو ناوچانە نییە کە دەکەونە ژێر مادەی 140 و لە ڕاستیدا ئەم ناوچانەیە لە لایە ڕامیاروانی کوردەکان زۆر ئیهمال کراوە.
بەس شارەبان شتێیەکی زۆر سەیری ماوە. تا ئێستا زۆرینەی لە عەرەبە هاوردە بەم شارە دەڵێن شارەبان نەک المقدادية و بە زێەیکە نەڵێن بنهر المقدادية بەڵکو الشاخە. تا ئێستا دانشتوانی ئەم ناوچەیە ناوە کوردیەکە بەکار دەهێنن. ئەم شارە، بەو هەوڵدانی عەرەبکردنی، توانیوەتی تا ئێستا بە ڕادەیەکی کەم کوردبوونی خۆی بپارێزێت.
بێگومان شارەبان وەکو شار و شارۆچکەکانی دیکە بەشێکە لە کوردستان.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

تۆپۆگرافی: دەشت

جۆری شوێن / شوێنەوار: شارەدێ

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
زمان - شێوەزار: عەرەبی
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
گۆڕینی ڕەگەز : بە عەرەب کراوە
وڵات: باشووری کوردستان
کاولکردن و ڕاگواستن : بەڵێ
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | مێژوو بۆ کورد
کاتی تۆمارکردن: 26-09-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: پارت و ڕێکخراوەکان
بابەت: 21
ئینستیتیوتی فەرهەنگی یارسانی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20200817140647386950

ئینستیتۆی فەرهەنگی یارسانی

detta institut är en vetenskaplig, kulturell, litterär och konstnärlig förening. regionerna pahlavian och yarsan, som inkluderar lak, kalhor, hawramani, fili, dimli och andra invandrare .från regionen, är aktiva

این انستیتو یک انجمن علمی، فرهنگی، ادبی، هنری است؛ که در خصوص منطقه ی پهلویان و یارسان که شامل ایلات لک، کلهر، هورامانی، فیلی، دیملی و سایر مهاجرین از این منطقه هستند فعالیت میکند.

ئەم ئەنیستیتۆیە ئەنجومەنێکی زانستی، فەرهەنگی، وێژەیی و هونەرییە؛ لە تایبەتمەندییەکانی ناوچەی پەهلەوییان و یارسان کە ئێلاتی: لەک، کەلهوڕ، هەورامان، فەیلی، دیملی و تەواوی کۆچبەرانی ئەو ناوچەیە دەگرێتە خۆ، دەکۆڵێتەوە.

ئەنستیتۆی فەرهەنگی یارسان درێژەی بەرنامەگەلێکە کە لە ساڵی 1390هەتاویدا لە ژێر ناوی بونیاد ئینسکلۆپیدیای یارسان دامەزراوە. ئەم دامەزراوەیە ئێستا بە شێوەی بەربڵاوتر لەژێر ناوی ئەنستیتۆی فەرهەنگی یارسان لە وڵاتی سوێد ناوی تۆمار کراوە و درێژە بە کار و چالاکییەکانی خۆی دەدات. ئەنستیتۆ خاوەنی ئارشیڤ و پاشخانێکی گەورەیە لە بەڵگەنامە و دەستنووسی کۆن و لە چوارچێوەی دامەزراوەیەکی فەرهەنگی – هونەری و ئەدەبی دامەزراوە و لە پێناوی زانستی مرۆڤی (مێژوو، فەلسەفە، ئایین، هونەر، جوگرافیا و کۆمەڵناسی...) لە قەڵەمڕەوی جوگرافیای پەهلەوییان توێژینەوە دەکات.

تێکۆشانی ئەم ئەنستیتۆیە لەژێر ناوی یارسان دەگەڕێتەوە بۆ سەر ئەوەی کە بە درێژایی مێژوو لە ناوچەی پەهلەوییان، یارسان گەلێک جار لە گەڵ هێرشی بێبەزەییانە ڕووبەڕوو بووە و هاوکات هەموو مێژوو، فەلسەفە، هونەر، ئەدەبیات و زمانی ئەم ناوچەیە قەرزاری یارسانە. لە لایەکی دیکەوە ڕەسەنایەتی ئێڵ و تایفەکانی ناوچەی پەهلەوییان بە گشتی لە سەر بناخەی وشەی یارسان بونیاد نراوە. دانانی وشەی یارسان لە سەر ناو ئەنستیتۆکە بۆ ئەوە نییە کە ئەم ناوەندە تەنیا بۆ کۆمەڵگەی یارسان تێکۆشان بکات، بەڵکوو هەر کەسێک ئەگەر بیەوێت لە بارەی مۆسیقا، زمان، ئەدەبیات و کۆمەڵناسی، دیرۆک... لە ناوچەی پەهلەوییان لێکۆڵینەوە بکات، ناچارە دواجار پەنا بەرێتە بەر یارسان و مێژووی یارسان. هەم بەم بوونەوە هەڵبژاردنی وشەی یارسان بە واتای باری ئیدۆلۆژی ئەم وشەیە نییە، لە بەر ئەوەیە بە پێی بەڵگە، یارسان گەنجینەی فەرهەنگی و هونەری ناوچەکەیە. قەڵەمڕەوی کاری ئەم ئەنستیتۆیە وەک پێشتر ئاماژەمان پێ کرد ناوچەی پەهلەوییانە و ئێڵ و تایفەکانی وەک: هورامی، لەک، کەڵهوڕ، فەیلی، گۆران، سنجاوی، کولیایی، گروسی لە خۆ دەگرێ. هەروەها ئەو کۆچبەرانەی کە لەم

ناوچەیەوە کۆچیان کردووە وەک: دیملی، شەبەک، باجەلان، جموور، زەنگنە و کۆچبەرانی لەک لە باکووی ئێران، قەزوین و شیرازیش لە خۆ دەگرێ. ئەم دامەزراوەیە ناوەندێکی فەرهەنگی و زانستییە و دوورە لە کاری بازرگانی و سیاسی. داهاتی ماڵی ئەنستیتۆ لە لایەن ئەندامان و کەسانی دڵسۆزی کۆمەڵگای یارسان دابین دەکرێت و پێوەندی بە هیچ وڵات و پارتێکەوە نییە.
ئەم ناوەندە خاوەنی شورای زانستی، هونەری، ئەدەبی و کادری ئیدارییە و چالاکیەکانی ئەم بەشانەی خوارەوە لە خۆی دەگرێ:
1_ چاپ و بڵاوکردنەوەی وەرزنامەیەکی زانستی، ئەدەبی، فەرهەنگی و هونەری. لە گۆڤارەکەدا ڕا و بۆچوونی موخاڵفیش بڵاو دەکرێتەوە، بە مەرجێگ بابەتەکە زانستی بێت و پشت بە بەڵگەی زانستی ببەستێت.
2_ چاپەمەنی: هەموو ئەو پەرتۆکانەی کە شیاوی بڵاوکردنەوەن و تایبەت بە ئەم ناوچەیەن، چاپ و بڵاو دەکرێنەوە. هاوکات پشتیوانی لە کار و پرۆژەی توێژینەوە دەکات.
3_ئینسکلۆپیدیای یارسان کار لە سەر چەن هەزار مدخل و نووسراوەی زانستی دەکات کە پشت بە بەڵگەی زانستی دەبەستێت. ئەو بابەتانە لە ماڵپەڕی یارسان تۆمار کراون. هەر نووسەرێک کە دەخوازێت هاوکاری بکات، دەتوانێ لەم بەشە ناوی خۆی تۆمار بکات.
4_ خوێندنەوەی دەق، ئامادەکردن و ساخکردنەوەی کەلامەکانی یارسان.
5_ بەڕێوەبردنی چالاکی هونەری و کارکردن لە سەر مەقام و میلۆدیەکانی ناوچەکە.
6_ سازکردنی سیمینار، کۆنفرانس و کۆنگرەی نێونەتەوەیی.
ئەنستیتۆی فەرهەنگی یارسان بە شانازییەوە دەستی هاوکاری و ڕێنوێنی بۆ کەسانی شارەزا و خاوەنی زانست و هونەر درێژ دەکات.[1]
www.journal.yaresan.com
www.yaresan.com
journal@yaresan.com
info@yaresan.com
20200817140647386950

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری ڕێکخراو : کلتووری
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
هێشتا چالاکە: بەڵێ (تا ڕۆژی تۆمار/چاککردنی ئەم بابەتە، ئەم ڕێکخراوە چالاکە)
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | تۆمارێکی تایبەت بۆ کوردیپێدیا لەلایەن (ئینستیتۆی فەرهەنگی یارسانی) سەبارەت بە (ئینستیتۆی فەرهەنگی یارسانی) لە: 17-10-2020 10:14:20
کاتی تۆمارکردن: 17-08-2020
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: پارت و ڕێکخراوەکان
بابەت: 22
کۆمەڵەی ژنانی کوردی فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20110503155002572541

[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری ڕێکخراو : ژنان

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - هاوڕێ باخەوان

کاتی تۆمارکردن: 2011-05-03

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: پارت و ڕێکخراوەکان

بابەت: 23

کۆمەڵەی کوردە فەیلییەکان لە باکووری بەریتانیا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20110503155146572551

[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری ڕێکخراو : کلتووری

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: دەرەوە

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - هاوڕێ باخەوان

کاتی تۆمارکردن: 2011-05-03

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: پارت و ڕێکخراوەکان

بابەت: 24

یەکگرتنی دیموکراتی کوردی فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20140523140423764420

یەکگرتن دیمقراطي کوردی فـیلي
الاتحاد الديمقراطي الكوردي الفيلي
Faylee Kurd Democratic Union

[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری ڕێکخراو : ڕامیاری

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - هاوڕێ باخەوان

کاتی تۆمارکردن: 23-05-2014

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: وێنە و پێناس

بابەت: 25

چاوپێکەوتنی نێوان حەبیب فەیلی و ڕۆژنامەنووسێکی فەڕەنسی لە چۆمان ساڵی 1973

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220207175456404214

شوێن: چۆمان
ساڵی گیرانی وێنەکە: 1973
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: حەبیب فەیلی سکرتێری گشتی پارتی دیموکراتی کوردستان، ڕۆژنامەنووس کریس کۆچرا، وەرگێر عەبدولرەزاق فەیلی. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

دەیە:	70کان (70-79)
سەدە:	سەدەی 20 (1900-1999)
شار و شارۆچکەکان:	چۆمان (باڵەکایەتی)
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | کەیفی ئەسعەد
کاتی تۆمارکردن: 07-02-2022
ناوی تۆمارکار: زریان عەلی

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 26
چەند کوردێکی فەیلی لەگەڵ کارمەندێکی ئینگلیز لە شاری بەغدا
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20211209202016398161

وێنەیەکی مێژوویی کوردانی فەیلی لە شاری بەغداد، ساڵی 1927ی زایینی، ئینگلیزەکان ئەوەندە سەرسام بوون بە هێز و توانای جەستەیی و دەسەڵاتی بازرگانیی و شانازیی کوردانەی فەیلییەکانی شاری بەغدا بە جلوبەرگی کوردییەوە، وێنەیان لەگەڵ گرتوون بۆ یادگاری، بە هاتنە سەر حوکمی حیزبی بەعسی سۆسیالیستی نەتەوەپەرست، لە ساڵی 1963دا، وردە وردە و بە بەرنامەیەکی دارێژراو هێزی بازرگانی و دەسەڵاتی بازاڕ لە کوردانی فەیلی سەندرایەوە، هەروەها بە سەدانیشیان لێ شەهید کران و موڵک وماڵیان تاڵان کرا و بە هەزارانیشیان لێ ڕاونرا و بێسەروشوێن کران، ڕووحیان شاد و یادیان هەرمان بێت[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

دەیە: 20ەکان (20-29)

سەدە: سەدەی 20 (1900-1999)

شار و شارۆچکەکان: بەغدا

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ئێراق

وڵات: شانشینی یەکگرتوو (بەریتانیا)

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | موحیب مەهابادی

کاتی تۆمارکردن: 2021-12-09

ناوی تۆمارکار: زریان عەلی

پۆل: وێنە و پێناس

بابەت: 27

خێزانێکی کوردی فەیلی پاش دەرکردنیان بۆ ئێران

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20120116141758638

؟

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ئێران

وڵات: ئێراق

QR Code:

سەرچاوەکان

کاتی تۆمارکردن: 2012-01-16

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: وێنە و پێناس

بابەت: 28

خێزانێکی کوردی فەیلی کە ئەسپسواری دەکەن

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20160323182203130912

وێنەی خێزانێکی کوردی فەیلی کە ئەسپسواری دەکەن لە پێدەشتەکانی شاری ئابدانانی پارێزگای ئیلام

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شار و شارۆچکەکان: ئیلام

فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

کاتی تۆمارکردن: 23-03-2016

ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: وێنە و پێناس

بابەت: 29

دامەزرێنەرانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20180807083659153350

ئەم وێنەیە دامەزرێنەرانی یەکێتی نیشتمانی کوردستانن لەساڵی 1976گیراوە لەراستەوە:
1-دکتۆر کەمال خۆشناو
2-عەبدولرەزاق فەیلی
3-مام جەلال تاڵەبانی
4-دکتۆر فواد مەعسوم
5- عادل موراد
هەر یەک عومەر شێخموس و نەوشیروان مستەفا-دوو لەدامەزرێنەرانی ترن لە وێنەکەدا ئامادەنەبوون.

بە کۆچی دوای عەبدولڕەزاق فەیلی، ژمارەی ئەو ئەندامانەی دەستەی دامەزرێنەری یەکێتی نیشتمانی کوردستان کە لەماوەی 13 مانگی ڕابردودا کۆچی دواییان کرد، بوو بە (4) کەس.
ئێستا (2018)تەنیا (2) کەس لە دامەزرێنەرانی یەکێتی ماون،
لە کۆی (7) ئەندامی دەستەی دامەزرێنەری یەکێتی، (5) ئەندامیان کۆچی دواییان کردووە و تەنها (2) ئەندامیان لە ژیاندا ماون:
د. کەمال فوئاد: 16-11-2004 کۆچی دوایی کرد
نەوشیروان مستەفا: لە 19-05-2017 کۆچی دوایی کرد
جەلال تاڵەبانی: لە 03-10-2017 کۆچی دوایی کرد
عادل موراد: لە 18-05-2018 کۆچی دوایی کرد
عەبدولڕەزاق فەیلی: لە 13-06-2018 کۆچی دوایی کرد

ئێستا(2018) تەنیا دوو کەس لە دەستەی دامەزرێنەر لە ژیاندا ماون کە بریتین لە هەریەکە لە:
- د. فوئاد مەعسوم
- عومەر شێخموس

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
شار و شارۆچکەکان: دیمەشق (شام)
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: سووریا

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - ئاراس ئیلنجاغی
کاتی تۆمارکردن: 2018-08-07
ناوی تۆمارکار: ئاراس ئیلنجاغی

پۆل: وێنە و پێناس

بابەت: 30

دوو پیاوی فەیلی لەگەڵ پیاوێکی ئینگلیز لە شاری بەغداد ساڵی 1927

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20211210114033398220

وێنەیەکی دەگمەن و مێژوویی کوردانی فەیلی لە شاری بەغداد، ساڵی 1927ی زایینی، ئینگلیزەکان ئەوەندە سەرسام بوون بە هێز و توانای جەستەیی و دەسەڵاتی بازرگانیی و شانازیی کوردانەی فەیلییەکانی شاری بەغدا بە جلوبەرگی کوردییەوە، وێنەیان لەگەڵ گرتوون بۆ یادگاری.
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

دەیە: 20ەکان (20-29)
سەدە: سەدەی 20 (1900-1999)
شار و شارۆچکەکان: بەغدا
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئێراق
وڵات: شانشینی یەکگرتوو (بەریتانیا)

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | فەیسبووکی بەڕێز (موحیب مەهابادی)
کاتی تۆمارکردن: 2021-12-10
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 31
دوور خستنەوە و گواستنەوەی کوردە فەیلیەکان بۆ وڵاتی ئێران

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220123213809402582

شوێن: بەغدا
ڕۆژ یان ساڵی گیرانی وێنەکە: 1980ی زایینی
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: دوور خستنەوە و گواستنەوەی کوردە فەیلیەکان بۆ وڵاتی ئێران.
ناوی وێنەگر: لە ئەکاونتی عەباس مەحموود[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

دەیە: 80کان (80-89)
سەدە: سەدەی 20 (1900-1999)
شار و شارۆچکەکان: خانەقین
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | لە ئەکاونتی عەباس مەحمود-ەوە
کاتی تۆمارکردن: 23-01-2022
ناوی تۆمارکار: ئاراس ئیلنجاغی

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 32
دیمەنێک لە ڕاگواستنی کوردە فەیلییەکان لە ئێڕاقەوە بۆ ئێران
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20210116104734390901

سەرەتای هەشتاکانی سەدەی بیست.

تایبەتمەندییەکانی بابەت
دەیە: 80کان (80-89)
سەدە: سەدەی 20 (1900-1999)
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئێران
وڵات: ئێڕاق
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 16-01-2021
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 33

سەعدون فەیلی و کەیفی عەبدوڵڵا شێخانی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220211092408404629

شوێن: هەولێر-هۆڵی میدیا، کۆنگرەی یەکەمی یەکێتی نیشتمانی کوردستان
ڕۆژ یان ساڵی گیرانی وێنەکە: 28-01-1992
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: لەڕاستەوە: سەعدون فەیلی و کەیفی عەبدوڵڵا شێخانی.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
دەیە:	90دەکان (90-99)
سەدە:	سەدەی 20 (1900-1999)
شار و شارۆچکەکان:	هەولێر
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئەم وێنەیە بەتایبەتی لەلایەن (کەیفی عەبدوڵڵا شێخانی)ەوە لە ڕۆژی 11-02-2022 بۆ کوردیپێدیا نێردراوە

کاتی تۆمارکردن: 11-02-2022
ناوی تۆمارکار: ئاراس ئیلنجاغی

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 34
شەهید ئازاد و فاتیح کفری و سلاح خانەقینی و موحسین فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220117135429401831

شوێن: گوندی بلکە جار
ڕۆژ یان ساڵی گیرانی وێنەکە: 1985
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: لای ڕاست شەهید ئازاد، مالا فاتیح کفری، سڵاح خانەقینی، موحسین فەیلی.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

دەیە:	80کان (80-89)
سەدە:	سەدەی 20 (1900-1999)
شار و شارۆچکەکان:	کەلار (گەرمیان)
فۆلدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | پەیجی ئەرشیفی پێشمەرگە دێرینەکانی گەرمیان
کاتی تۆمارکردن: 17-01-2022
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 35
عەبدولرەزاق فەیلی و کریس کۆچێرا.. چۆمان 1973
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20140412092629706844

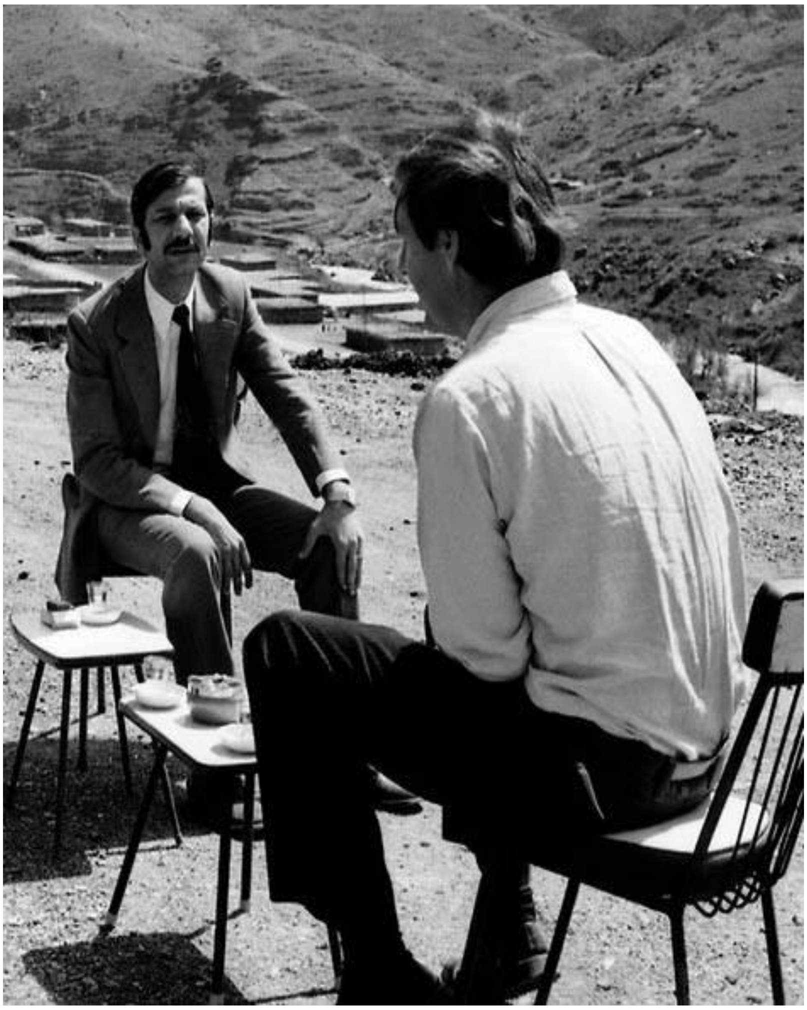

[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شار و شارۆچکەکان: چۆمان (باڵەکایەتی)

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپیدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپیدیا - هاوڕێ باخەوان

کاتی تۆمارکردن: 2014-04-12

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: وێنە و پێناس

بابەت: 36

عەبدولکەریم قاسم و چەند کەسایەتیەکی مێژوویی 1959

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220208181357404336

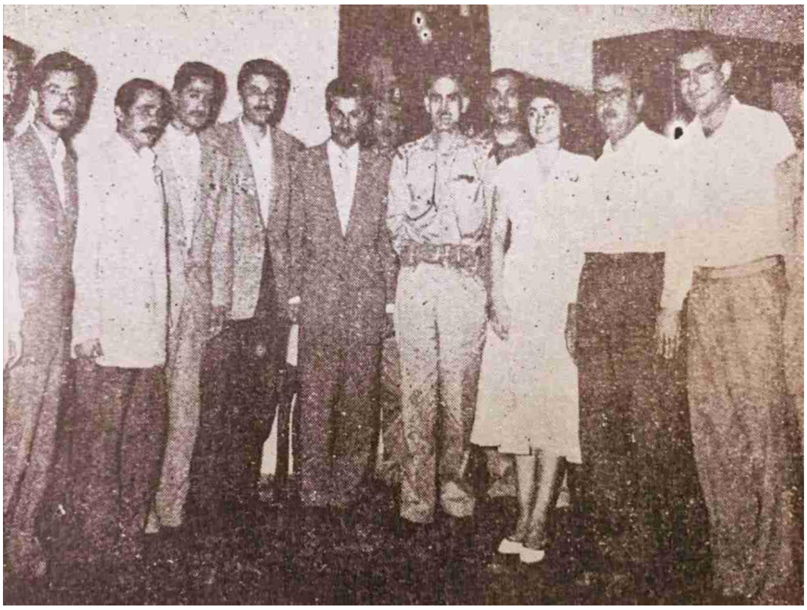

شوێن: کۆیە
ڕۆژ یان ساڵی گیرانی وێنەکە: 1959
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: لە ڕاستەوە بۆ چەپ (1- حەبیب فەیلی 2- هەژار موکریانی 3- نەناسراو 4- عەبدولکەریم قاسم 5- جەلال تاڵەبانی 6- ڕوناکبیر فازڵ سەعید ئاغا، کوڕی شاعیری کۆیی زەینەب خانی خوشکە گەورەی دڵداری شاعیر 7- نەزانرا 8- عەبدولڕەحمان زەبیحی 9- نەزانرا.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

دەیە:	50کان (50-59)
سەدە:	سەدەی 20 (1900-1999)
شار و شارۆچکەکان:	کۆیە
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | پەیجی شاری کۆیە
کاتی تۆمارکردن: 2022-02-08
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 37
مام جەلال لەگەڵ سەرکردەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220205223211404044

شوێن: قەڵاچوالان
ڕۆژ یان ساڵی گیرانی وێنەکە: 2001-01-18
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: ڕیزی یەکەم لەڕاستەوە: عیماد ئەحمەد، بەرهەم ئەحمەد ساڵح، شێروان شێروەندی، چەتۆ حەوێزی، فەرەیدون عەبدولقادر، فوئاد مەعسوم، ملازم عومەر، مام جەلال، کۆسرەت ڕەسوڵ عەلی، مستەفا چاورەش، شێخ محەمەد شاکەلی، شۆڕش ئیسماعیل، عومەر فەتاح.
ڕیزی دووەم لە ڕاستەوە: دارۆ شێخ نوری، عوسمان حاجی مەحمود، عەدنان موفتی، سەعدون فەیلی، حازم یوسفی، شێخ عەبدولکەریم حاجی، مەلا بەختیار، گۆران، جەلال جەوهەر، مستەفا سەید قادر، سالار عەزیز، ئەرسەلان بایز، ئەبوبەکر خۆشناو، بەهرۆز گەڵاڵی، سەعدی ئەحمەد پیرە، عارف ڕوشیدی، کوردۆ قاسم، شێردڵ حەوێزی).
وەرگیراوە لە: ئەکاونتی دیدار ئەبوبەکر خۆشناو[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
دەیە:	01ەکان (00-09)
سەدە:	سەدەی 21 (2000-2099)
شار و شارۆچکەکان:	سلێمانی
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | وەرگیراوە لە: ئەکاونتی دیدار ئەبوبەکر خۆشناو
کاتی تۆمارکردن: 2022-02-05
ناوی تۆمارکار: ئاراس ئیلنجاغی

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 38

وێنەی پۆلێک پێشمەرگەی حیزبی شوعی هاوینی ساڵی 1985 لە کەڕەجاڵ لە بناری شاخی سورێن مەقەڕی بەتالیۆنی 7

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20160429122344131453

لای ڕاستەوە: 1-زمناکۆ. 2-کامەرانی مامە عەلە ڕەش. 3-عەتا 4-فازڵ(عبدولا قەراخی نوسەر) 5-شەهید ابو عیناد کوردی فەیلی

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: حزبی شیوعی کوردستان

شار و شارۆچکەکان: هەڵەبجە

فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | فەیسبووکی بەڕێز کاک (کامەرانی مامە عەلی ڕەش)

کاتی تۆمارکردن: 2016-04-29

ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: وێنە و پێناس

بابەت: 39

کۆمەڵێک پیاو و ئافرەتی کوردی فەیلی، ساڵی 1949

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190105133549184098

شوێن: نەزانراو
ساڵی گیرانی وێنەکە: 1949
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: (کۆمەڵێک پیاو و ئافرەتی کوردی فەیلی)
ناوی وێنەگر: نەزانراو
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

دەیە: 40ەکان (40-49)
سکۆپی وێنە: ڕەش و سپی
سەدە: سەدەی 20 (1900-1999)
فۆڵدەرەکان: مێژووی هاوچەرخ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | کەناڵی کۆنەواری کوردەواری لە تیلیگرام
کاتی تۆمارکردن: 05-01-2019
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 40
کۆمەڵێک گەنجی فەیلی لە زیندانی نوگرە سەلمان کە هەموویان ئەنفالکراون
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20221126130909447771

شوێن: نوگرە سەلمان
ڕۆژ یان ساڵی گیرانی وێنەکە: هەشتاکانی سەدی 20
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: نەزانراو
ناوی وێنەگر: نەناسراو [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

دەیە: 80کان (80-89)

سەدە: سەدەی 20 (1900-1999)

فۆڵدەرەکان: ئەنفال

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ئێراق

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | سەرچاوەی وێنە: نەزانراو!
کاتی تۆمارکردن: 26-11-2022
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: وێنە و پێناس
بابەت: 41
کۆمەڵە ئافرەتێکی کوردی فەیلی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20121218210708743

ساڵی گیرانی وێنەکە: نەزانراو
کەسایەتییەکانی ناو وێنەکە: (کۆمەڵە ئافرەتێکی کوردی فەیلە)
ناوی وێنەگر: نەزانراو
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

سکۆپی وێنە: ڕەش و سپی
سەدە: سەدەی 20 (1900-1999)
فۆڵدەرەکان: مێژووی هاوچەرخ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - هاوڕێ باخەوان
کاتی تۆمارکردن: 2012-12-18
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)
بابەت: 42
1981-05-00

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=201008301120407211

- زێتر لە 38 هەزار کوردی فەیلی لەلایەن ڕژێمی ئێراقەوە ئاوارەی ئێران کرا، بەتاوانی ئەوەی کە گوایا ئەمانە ئێرانین.
- بەستنی کۆنگرەی حزبی سۆسیالیستی یەکگرتووی کوردستان - حسیک، لە گوندی دۆڵەتووی خۆرهەڵات، لە کاتی کۆنگرەکەدا چەند فڕۆکەیەکی ئێراقی هێرشی کردە سەر نێوچەکە، بەڵام بە هەڵە زیندانی حدکای بۆردمانکرد و بووە هۆی کوشتنی دەیان کەس لە زیندانییەکانی حدکا. لە کۆنگرەکەدا ڕەسوڵ مامەند بووە سکرتێری حسیک و ئەمانەش بوونە ئەندامانی سەرکردایەتی: قادر عەزیز، مامۆستا سەعد، سەید کاکە، حەمەی حاجی مەحمود، ئەحمەد خۆرەش، خالە حاجی -

هەڤاڵ جووجەڵە، عادل موراد، شێروان شێروەندی، عەبدولخالق زەنگنە، قادر شۆڕش، شەهید شێرکۆ شێخ عەلی.
- بەستنی کۆنفرانسی یەکەمی کۆمەڵە1 لە دۆڵی مالیمۆسی گوندی کانی زەردی نزیک چیای بلفەتی خۆرهەڵات، کە 182 پێشمەرگە و ئەندامانی کۆمەڵە1 بەشداربوون تێیدا، لە کۆنفرانسەکەدا نەوشیروان مستەفا کرایە سکرتێری کۆمەڵە1 و ئەمانە4 کرانە ئەندامانی سەرکردایەتی: فەرەیدوون عەبدولقادر، دوکتۆر کەمال خۆشناو، مەلا بەختیار، عومەری سەی عەلی. هەروەها هەرێمەکانی هێزی پێشمەرگەی کۆمەڵە1 هەڵوەشێنرانەوە و چەند هێزێک بۆ نێوچەکان دروست کران، کە ئەمانە نێوی ئەو هێزانەیە: هێزی دەشتی هەولێر - شاخەوان، خۆشناوەتی - مولازم خولە، کۆیە - مامۆستا عەزیز، کۆسرەت - مەلا حەسەن، قەراخ، گەرمیان، باڵەک، سۆران، مەرگە، هەورامان، شارباژێر، کەرکووک و جافەتی.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: حزبی دێموکراتی کوردستان (ڕۆژهەڵات)
شار و شارۆچکەکان: هەولێر
شار و شارۆچکەکان: کۆیە
شار و شارۆچکەکان: کەرکووک
شار و شارۆچکەکان: کەلار (گەرمیان)
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ئێران
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاوڕێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و بەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چایخانەی ڕوون – سلێمانی – 1999.
[2] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | تەواوی کەناڵەکانی ڕاگەیاندن
[3] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | ڕێباز - قەندیل بەغدای هەژاند - یاداشتی پێشمەرگایەتی 1980-1988 - بەشی دووەم - چایخانەی وەزارەتی رۆشنبیری حوکومەتی هەرێمی کوردستان - 1993. لایەرە: 37
[4] پەرتووک | عربي | منظمة العفو الدولية - نقض العهود واهدار حقوق الانسان ڧ كردستان العراق منذ 1991 - الطبعة الاولى - لندن - ايلول 1995.
کاتی تۆمارکردن: 30-08-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)

بابەت: 43

1971-09-00

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20100830112020686

- دەرکردنی 20 هەزار کوردی فەیلی لەلایەن د.ق -ەوە، لە ئێراقەوە بۆ ئێران.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ئێران
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاورێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و پەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چایخانەی روون – سلێمانی – 1999.
[2] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کریس کۆچیرا - مێژووی کورد لە سەدەی 19 و 20 دا - وەرگێڕانی محەمەدی رەیانی - چاپی یەکەم - چاپخانەی کارون - تاران - 1369ی هەتاوی. لاپەڕە: 431
کاتی تۆمارکردن: 2010-08-30
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)
بابەت: 44
1975-06-01

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20100830112035698

دەروەوەی کوردستان
- دامەزراندنی یەکێتی نیشتمانیی کوردستان ینک. لە شاری دیمەشقی پێتەختی سووریا، کە ئەمانە دامەزرێنەری بوون: جەلال تاڵەبانی، نەوشیروان مستەفا، دوکتۆر فوئاد مەعسوم، دوکتۆر کەمال فوئاد، عادل موراد، عەبدولڕەزاق فەیلی و عومەر شێخموس.[1][2]

تایبەتمەندییەکانی بابەت
پارت / لایەن: یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
شار و شارۆچکەکان: دیمەشق (شام)
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان

وڵات: سووریا

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاورێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و پەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چاپخانەی روون – سلێمانی – 1999.
[2] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | ڕێباز - قەندیل بەغدای هەژاند - یاداشتی پێشمەرگایەتی 1976-1980 - بەشی یەکەم - چاپخانەی زانکۆی سەلاحەدین - 1993. لاپەڕە: 42

کاتی تۆمارکردن: 30-08-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)
بابەت: 45
2002-06-01

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20100830112126853

- تا 02-06: بەستنی یەکەمین کۆنگرەی فەیلییەکان لە شاری دوسلدۆرفی ئەڵمانیا. کۆنگرەکە پرۆتستۆی ڕاگوێزانی فەیلییەکانی لە ساڵی 1980دا کرد و ڕەوشی فەیلییەکانی ئەمڕۆی خستە بەر لێکۆڵینەوە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئەڵمانیا
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاورێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و پەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چاپخانەی روون – سلێمانی – 1999.
[2] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | هەواڵەکانی کوردستان لەسەر سایتی ینک http://www.puk.org

کاتی تۆمارکردن: 30-08-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)
بابەت: 46
1980-04-04

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20170121182227138055

ئێراق و باشووری کوردستان
- پرۆسەی گرتن و ڕاگواستنی کوردە فەیلییەکان لە بەغداد و شارەکانی تری ئێراق لەلایەن بەعسییەکانەوە دەستپێکرد. لەم پرۆسەیەدا زۆرتر لە نیو ملیۆن کوردی فەیلی بۆ ئێران دەرکران و ماڵ و سامانیان لەلایەن داگیرکەری ئێراقییەوە زەوتکرا.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شار و شارۆچکەکان: بەغدا

فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
وڵات:	ئێران
وڵات:	ئێراق
QR Code:	

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 21-01-2017
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)

بابەت: 47

2001-04-05

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20100830112121835

- دامەزرانی بەرەی دیموکراتی کورد لە سوریا، کەپێهاتووە لەم پارتانە: پارتی دیموکراتی کورد لە سوریا، پارتی دیموکراتی پێشکەوتوو لە سوریا و پارتی چەپی کورد لە سوریا.
- کوردە فەیلییەکان لە شاری هەولێر یادی 21ەمین ساڵرۆژی ڕاگواستنیان کردەوە. کە د.ق 21 ساڵ لەمەوبەر بۆ ئێران ڕایگواستن.
- شاندێکی سویدی کەپێکهاتبوو لە 3 تۆژەر سەردانی عەبدوڵلا ئوجەلانی لە دورگەی ئیمرالی کرد، تاوەکو لە کوشتنی ئۆلۆف پاڵمە بکۆڵنەوە.
- بەبۆنەی خراپتربوونی باری ئابووریی تورکیاوە، لەم ڕۆژانەی دوواییدا باری ناوخۆی تورکیا زۆر خراپ بووە و کۆمەڵێک

خۆپیشاندانی زۆر پیادە کراوە و خەڵکی داوای وازهێنانی حوکمەت دەکەن.

تایبەتمەندییەکانی بابەت
شار و شارۆچکەکان: هەولێر
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ئێران
وڵات: ئێراق
وڵات: تورکیا
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاورێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوری باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و بەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چایخانەی روون – سلێمانی – 1999.
[2] رۆژنامە | عربي | الزمان 2001-04-06
[3] رۆژنامە | عربي | الحياة 2001-04-06
کاتی تۆمارکردن: 2010-08-30
ناوی تۆمارکار: هاوری باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)
بابەت: 48
2001-04-09
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20100830112121835 2

- نزیکەی 15 کورد و تورک لە شاری ڕۆتەردامی هۆڵندا بانکی گرنتیی تورکیایان بۆ ماوەی چەند کاژێرێک کۆنترۆڵکرد و داواکایان چاکردنی بارودۆخی زیندانەکانی تورکیا بوو.
- کۆمەڵەی کوردە فەیلییەکان لە بەریتانیا، خۆپیشاندانێکیان لەبەردەم باڵوێزخانەی ئێراق لە لەندەن ڕێکخست وەک نارەزاییەک بۆ ڕاگواستنی کوردە فەیلییەکانی 21 ساڵ لەمەوبەر.

تایبەتمەندییەکانی بابەت
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئێراق
وڵات: تورکیا
وڵات: شانشینی یەکگرتوو (بەریتانیا)
وڵات: هۆڵاند
QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاورێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و بەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چاپخانەی روون – سلێمانی – 1999.
[2] ڕۆژنامە | عربي | الزمان 11-04-2001
[3] ڕۆژنامە | Nederlands | Spits 10-04-2001
کاتی تۆمارکردن: 30-08-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)
بابەت: 49
2002-09-13

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=201008301121278589

- تا 15-09: بەستنی کۆنگرەی دامەزراندنی ئەنجوومەنی گشتیی کوردە فەیلییەکان لە ئەڵمانیا، لەم کۆنگرەیەدا زۆربەی ڕێکخراو و کەسایەتیی کوردە فەیلییەکانی جیهان بەشدارییان کرد.
- دکتۆر کازم حەبیب، نووسەرێکی عەرەبی ئێراقییە لەسەر تۆڕی ئنتەرنێت لە ژووی پێشکەوتنخوازان وەک عەرەبێک داوای لێبووردنی لە کورد کرد بۆ ئەو تاوانانەی کە لەلایەن داگیرکەری ئێراقییەوە لەدژی کراوە، لەوانە ئەنفال و کیمیابارانی هەڵەبجە. شایانی باسە ئەمە یەکێکە لەو کەمینە زۆر کەمە عەرەبانەی کە تاوەکو ئێستا داوای لێبووردنیان لە کورد کردبێت. دکتۆر عیسام خەفاجیش پێشتر داوای لێبووردنی لە کورد کردووە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شار و شارۆچکەکان: هەڵەبجە

فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	ئێراق
وڵات:	ئەڵمانیا
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاورێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و بەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چاپخانەی روون – سلێمانی – 1999.
[2] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | تەواوی کەناڵەکانی ڕاگەیاندنی کوردی
[3] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | هەواڵەکانی کوردستان لەسەر سایتی ینک http://www.puk.org
کاتی تۆمارکردن: 30-08-2010
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)
بابەت: 50
1744

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=201008301119255601

- لەدایکبوونی هۆزانەوان میر شوکروڵڵای دیناوەردی فەیلی.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاوڕێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و بەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چاپخانەی ڕوون – سلێمانی – 1999.

[2] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | عەلادین سوجادی - مێژووی ئەدەبی کوردی - مێژوو, ئەدەب, زانیاری - ئێراق - 1952.

لاپەڕە: 541

کاتی تۆمارکردن: 30-08-2010

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڕێکەوت و ڕووداو (کرۆنۆلۆژیا)

بابەت: 51

1839

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20100830111928574520100830111928574

- لە لایەن ن. نیفیدێڤەوە، وتارێک لەسەر کورد لە پەرتووکی ناوچەی ئەرمەنستان دا بە زمانی ڕووسی بڵاوکرایەوە.
- میر بەدرخان پەیمانێکی لەگەڵ عوسمانییەکاندا بەست.
- یان ساڵی داهاتوو، مردنی سیخوڕی بەناوبانگ مەلا یەحیای مزوری.
- مسیۆنێرێکی پزیشک بەنێوی گرانت، سەردانێکی کوردستانی کرد، لەو سەردانەدا سەری لە ئاسوورییەکانی کوردستاندا و نێوەندێکی گەورەیان لە ئاشیتا، لە هەکاری دامەزراند.
- بڵاوکردنەوەی پەرتووکێک بە نێوی کورد و وڵاتەکەیان، لەلایەن ڕایمۆندەوە.
- بڵاوکردنەوەی پەرتووکی گەشتی زستان... لە نێو کوردستاندا، لەلایەن ڕ. مینیانەوە لە لەندەن.
- تێشکانی هێزی تورکەکان لە سووریا لە بەردەم هێزەکانی میسر بە سەرۆکایەتیی براهیم پاشای کوڕی هەمە عەلی پاشای گەورە.
- کۆچی دوایی هۆزانەوان میر شوکرڕوڵڵای دیناوەردی فەیلی.
- لەدایکبوونی هۆزانەوان حاجی مەلا عەبدوڵڵای کۆیی.
- لەدایکبوونی هۆزانەوان حاجی مەلا ڕەسوڵی دێلێژەیی.
- لەدایکبوونی هۆزانەوان شێخ عومەری بیارە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

شار و شارۆچکەکان: بیارە (هەورامان)

شار و شارۆچکەکان: هەکاری

فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	ئەرمەنستان
وڵات:	تورکیا
وڵات:	شانشینی یەکگرتوو (بەریتانیا)
وڵات:	یەکێتیی سۆڤیەتی پێشوو و ڕووسیا

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هاوڕێنامە بۆ مێژووی کوردستان و کورد – دانانی: هاوڕێ باخەوان - چاپی یەکەم – بنکەی چاپ و پەخشی سەردەم - زنجیرە (16) - چاپخانەی روون – سلێمانی – 1999.
[2] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | عەلادین سوجادی - مێژووی ئەدەبی کوردی - مێژوو, ئەدەب, زانیاری - ئێراق - 1952. لاپەڕە: 541
[3] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | عەلادین سوجادی - مێژووی ئەدەبی کوردی - مێژوو, ئەدەب, زانیاری - ئێراق - 1952. لاپەڕە: 543
[4] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | عەلادین سوجادی - مێژووی ئەدەبی کوردی - مێژوو, ئەدەب, زانیاری - ئێراق - 1952. لاپەڕە: 549
[5] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | د. سادق شەرەفکەندی - کورتە مێژووی بزووتنەوە نەتەوایەتییەکانی کورد - وەرگێڕانی لە فارسییەوە, تەها عەتیقی - چاپخانەی ئاییک - سوید - 1995. لاپەڕە: 30
[6] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | موحەمەد ڕەسوڵ هاوار - سمکۆ (ئیسمایل ئاغای شوکاک) و بزووتنەوەی نەتەوایەتی کورد - چاپخانەی ئاییک - چاپی یەکەم - سوید, ستۆکهۆڵم - 1995. لاپەڕە: 95
[7] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | ساڵح موحەمەد ئەمین - کورد و عەجەم: مێژووی سیاسی کوردەکانی ئێران - چاپی یەکەم - 1992 - (ئەم پەرتووکە نێوی شوێنی چاپی لەسەر نییە و وەک دەڵێن هی نەوشیروان موستەفایە). پێدەچێت لە هەولێر چاپکرابێت. لاپەڕە: 260
[8] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کریس کۆچیرا - مێژووی کورد لە سەدەی 19 و 20 دا - وەرگێڕانی محەمەدی ڕەیانی - چاپی یەکەم - چاپخانەی کارون - تاران - 1369ی هەتاوی. لاپەڕە: 45
[9] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | ئەکرەمی مەحموودی ساڵحی ڕەشە - شاری سلێمانی - پێداچوونەوە و پێشەکی د. عیزەدین موستەفا ڕەسوڵ - بەرگی دووەم - چاپی دووەم - چاپخانەی دار الحریە - بەغداد - 1989. لاپەڕە: 65
[10] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | بەرکورتێکی خەرمانی کوردناسی لە ئەورووپا - نووسینی چەند مامۆستایەکی کورد - لە چاپکراوەکانی کۆڕی زانیاری کورد - چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد - بەغداد - 1974. لاپەڕە: 77
[11] پەرتووک | عربي | جمال نبز - الأمير الكردي مير محمد الراوندزي, الملقب ب(ميري كوره) - مساهمة عملية في دراسة التأريخ الكردي علي صفحة مراة الشواهد و الأدلة الشرقية و الغربية - اطروحة دكتوراه - ترجمها من الألمانية الي العربية: فخري سلاحشور - من منشورات الأكادمية الكردية للعلم صفحة: 46
کاتی تۆمارکردن: 2010-08-30
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: وشە و دەستەواژە
بابەت: 52
پاوشایی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094947270584

1- ؛ فەیلی، کوردانی کۆنی پەهلەوی کەپادشایانی ساسانی لەڕەگەزی وان بوون و ئەورۆ عەرەب پێیان دەڵێن فەیلی، 2- ؛ ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیداندارى، 3- ؛ پلەی پاڵەوانی، نازناوی پاڵەوانی، 4- ؛ پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 5- ؛ شارەیی، 6- ؛ زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 7- ؛ فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 8- ؛ ئی پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی - فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، 9- سلطنتی؛ پاتشایی، پادشایی، پاوشایی، سەڵتەنەتی، شایی، پهلوی (پهلوی)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵڵا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە

بابەت: 53

پاڵەوانەتی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094718270499

1- ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیدانداری، 2- پلەیپاڵەوانی، نازناوی پاڵەوانی، 3- پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 4- شارەبی، 5- زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 6- فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 7- ئی پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی ~ فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، پهلوانی (پهلوانی - حامص)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵڵا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە

بابەت: 54

پاڵەڤانی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094714270497

1- ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیدانداری، 2- پلەیپاڵەوانی، نازناوی پاڵەوانی، 3- پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 4- شارەبی، 5- زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 6- فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 7- ئی پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی ~ فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، پهلوانی (پهلوانی - حامص)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵڵا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە

بابەت: 55

پلەیپاڵەوانی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094720270503

1- ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیدانداری، 2- پلەیپاڵەوانی، نازناوی پاڵەوانی، 3- پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 4- شارەبی، 5- زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 6- فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 7- ئ‌ی پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی ~ فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، پهلوانی (پهلوانی - حامص)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵڵا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە

بابەت: 56

پەلیڤانی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094718270500

1- ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیدانداری، 2- پلەیپاڵەوانی، نازناوی

پاڵەوانی، 3- پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 4- شارەیی، 5- زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 6- فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 7- ئی پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی ~ فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، پهلوانی (پهلوانی - حامص)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵلا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە

بابەت: 57

تاوا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20211120103942396641

تاوا: بە (لەکی، لوڕی، فەیلی) واتا: تاوە.[1]

تاوا: تواپەوە؛ حەل بوو.[2]

⚠️ تێبینی: ئەم بابەتە بە ڕێنووسی سەرچاوەی ئاماژە پێکراو نووسراوە، کوردیپێدیا هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وشە: ناو - سادە، دارێژراو و لێکدراو

وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | فەرهەنگی خاڵ (کوردی- کوردی)
[2] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | هەنبانەبۆرینە
کاتی تۆمارکردن: 20-11-2021
ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە
بابەت: 58
ترولاق

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20211124065444396923

ترۆل: (لەکی، لوڕی، فەیلی) شیاکە.[1]

ترۆل: (هەنبانە بۆرینە)
کوردی:
1-زۆر ترکەن.
2-پیس و چەپەڵ.
3-ڕیخ؛ شیاکە.
فارسی:
1-گوزو
2-پلید
3-سرگین

ترۆل (فەرهەنگی ڕێژگە)
کوردی: ڕەشەکوژی؛ تیرۆر.
فارسی: ترور

⚠ تێبینی: ئەم بابەتە بە ڕێنووسی سەرچاوەی ئاماژە پێکراو نووسراوە، کوردیپێدیا هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وشە: ناو - سادە، دارێژراو و لێکدراو
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | فەرهەنگی خاڵ (کوردی- کوردی)
کاتی تۆمارکردن: 2021-11-24
ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە
بابەت: 59
چەفت

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190131203402243260
چەفت: فەرهەنگی خاڵ
(لەکی، لوری، فەیلی) چەوت

چەفت: هەنبانە بۆرینە
کوردی:
خوار، لار؛ چەوت؛ چەوێل
ئاسنۆکەی دەرکەی پێ دادەخەن
فارسی:
کج
چفت

چەفت: فەرهەنگا کانی
چەوت، نەڕاست؛ هەڵە

چەفت: فەرهەنگی مەردۆخ
کوردی: گێڕ؛ لار؛ چەفتیاگ؛ خوار؛ چەوت
فارسی: چَفت، جَفت، چَفته، چِفده، جَفته، چَم، چَمیده، کج، کجیده، خم، خمیده.
العربية: مُعوَجّ، مُعَوَّج، مُتَعَوِّج، مُنحَني.
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | VejinBooks
کاتی تۆمارکردن: 2019-01-31
ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە
بابەت: 60
دەسکەلایی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094719270501

1- ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیدانداری، 2- پلەیپاڵەوانی، نازناوی پاڵەوانی، 3- پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 4- شارەیی، 5- زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 6- فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 7- ئ پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی ~ فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، پهلوانی (پهلوانی - حامص)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵلا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە

بابەت: 61

سەڵتەنەتی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094948270585

1- ؛ فەیلی، کوردانی کۆنی پەهلەوی کەپادشایانی ساسانی لەڕەگەزی وان بوون و ئەورۆ عەرەب پێیان دەڵێن فەیلی، 2- ؛ ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیدانداری، 3- ؛ پلەی پاڵەوانی، نازناوی پاڵەوانی، 4- ؛ پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 5- ؛ شارەیی، 6- ؛ زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 7- ؛ فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 8- ؛ ئ پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی - فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، 9- سلطنتی؛ پاتشایی، پادشایی، پاوشایی، سەڵتەنەتی، شایی، پهلوی (پهلوی)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵلا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە
بابەت: 62
شیر

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=2011011014282825028

شیر: لە فەرهەنگی خاڵ دا
1-شتێکی سپی شلی چەورە لە گوانی گیاندارێک دێتە دەرەوە کە ساوای بەبەرەوە بێ
2-تیغێکی دەمپانی درێژی کەوانەدارە دەکرێ بەکاڵاندا
بە لەکی، لوڕی و فەیلی: شێر

شیر: لە هەنبانە بۆرینە دا
کوردی:
1-شوور؛ شمشێر
2-سووت؛ ئەوەی لە گوان و مەمک دەدۆشرێ
فارسی:
1-شمشیر
2-شیر خوراکی

شیر: لە فەرهەنگا کانی دا
1-شمشیر
2-ئەوەی لە گوان و مەمک دەدۆشرێت

شیر: لە فەرهەنگی شێخانی دا
– شلەیەکی خەستی سپی بەنرخە، لەرووی خواردەمەنییەوە لە گوانی ئاژەڵەوە دەردێت، ماست و کەرە و پەنیری لێ دروست دەکرێت
– شمشێر

⚠️ تێبینی: ئەم بابەتە بە رێنووسی سەرچاوەی ئاماژە پێکراو نووسراوە، کوردیپێدیا هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی ئێ-فەرهەنگ
کاتی تۆمارکردن: 2011-01-10
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: وشە و دەستەواژە
بابەت: 63

فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094940270582

1- ؛ فەیلی، کوردانی کۆنی پەهلەوی کەپادشایانی ساسانی لەڕەگەزی وان بوون و ئەورۆ عەرەب پێیان دەڵێن فەیلی، 2- ؛ ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیدانداری، 3- ؛ پلەی پاڵەوانی، نازناوی پاڵەوانی، 4- ؛ پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 5- ؛ شارەیی، 6- ؛ زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 7- ؛ فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 8- ؛ ئی پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی - فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، 9- سلطنتی؛ پاتشایی، پادشایی، پاوشایی، سەڵتەنەتی، شایی، پهلوی (پهلوی)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵڵا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: وشە و دەستەواژە
بابەت: 64
مەیدانداری

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190222094720270502

1- ئازاتی، ئازایەتی، ئازایی، ئەترەش، ئەزنەق، ئەزنەک، بەجەرگی، پاڵوانی، پاڵەڤانی، پاڵەوانی، پاڵەوانایەتی، پاڵەوانەتی، پەلیڤانی، دلاوەری، دلێری، دەسکەلایی، ڕەشیدی، فێرسی، قارەمانی، گەڕناسی، مەیدانداری، 2- پلەیپاڵەوانی، نازناوی پاڵەوانی، 3- پاڵەوانی، پەیوەندیدار بەپاڵەوان، 4- شارەیی، 5- زمانی پەهلەوی، زمانی فەیلی، 6- فیردەوسی بەفارسیی ڕەوانی کوتووە، 7- ئی پاڵەوانەتی (داستانهای پهلوانی ~ فدک)، پاڵەوانی، قارەمانی، پهلوانی (پهلوانی - حامص)[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] پەرتووک | کوردیی ناوەڕاست | کاوە - فەرهەنگی فارسی - کوردی - بەرگی 1؛ دانانی: عەبدوڵلا ئیبراهیمی؛ چاپی یەکەم - 2012

کاتی تۆمارکردن: 2019-02-22

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: شوێنەوار و کۆنینە
بابەت: 65
قەڵای شاپوورخاست (فەلەک ئەلئەفلاک) لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220904145545432002

ئەم قەڵایە یەکێکە لە قەڵا شوێنەواری و مێژووییەکانی پارێزگای لوڕستان، دەکەوێتە ناوەندی شاری خوڕەم ئاباد، یەکێکە لە دیارترین پاشماوەی شوێنەواری لە شارەکە و بووەتە شوێنێکی گەشتیاری، کە لەناوەوە و دەرەوەی ئێران سەردانی دەکەن.
قەڵاکە دەکەوێتە سەر لوتکەی گردێک، لەناو شاری (خوڕەم ئاباد)، پایتەختی هەرێمی لوڕستانی بچووک- ڕۆژهەڵاتی کوردستان. بنیاتنانی ئەم قەڵایە لەسەر لوتکەی گردەکە بۆ چەند هۆکارێک دەگەڕێتەوە، وەک بوونی ڕووبار لەلای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای گردەکە، ئەم ڕووبارانە لە کاتی هێرشکردن بۆ قەڵاکە، دەبنە پارێزگارییەکی سروشتی، هەروەها سەرچاوەی دابینکردنی ئاون لە کاتی ئاسایی بۆ قەڵاکە، ئێستا لای باکوور و ڕۆژئاوای گردەکە بە گەڕەک و کۆڵانەکانی شاری خوڕەم ئاباد دەورە دراوە.
سەبارەت بە مێژووی ئەم قەڵایە، تا ئێستا کاتی دروستکردنی بەوردی دیاری نەکراوە، بەڵام بەڵگە مێژووییەکان باس لەوە دەکەن، مێژووی دروستکردنی ئەم قەڵایە لە سەردەمی ساسانییەکان ولە کاتی فەرمانڕەوایی شاپووری یەکەمدا بووە، لە سەدەی سێیەمی زایینیدا، بە تێپەڕبوونی کات و لەسەردەمە جیاوازەکان، ئەم قەڵایە کۆمەڵێک ناوی لێنراوە، وەک: شاپوور خەست، یان قەڵای سابر خەست، دێسباز، قەڵای خەمیرەئاباد، دواجار قەڵای فەلەک ئەلئەفلاک.
ڕووبەری ئەم بینایە نزیکەی پێنج هەزار و 300 مەتر چوارگۆشەیە و هەشت تاوەر و دوو قەڵای بچووکتر لەناوەوە و 300 پەناگە لەخۆ دەگرێت. بەرزترین دیواری گردەکە 23 مەترە، دیوارەکانی قەڵاکە لە خشت و کەرپووچ، هەروەها جۆرە کەرپووچێکی تایبەت، کە لە گەچ و ماددەی کلس پێکهاتوون، دروست کراوە. دەرگای چوونە ژوورەوەی دەکەوێتە لای باکووری، لە ڕێگەی ڕێرەوێکەوە بە یەکەم حەوشەی قەڵاکە دەبەسترێتەوە، کە بە شێوەی چوارگۆشە دیزایین کراوە، دەورە دراوە بە چوار تاوەر، کە بە شێوەی ئەڵقەیی دروست کراون، دووانیان لە لای باکوور و باکووری ڕۆژئاوان، دوو تاوەرەکەی دیکە لە لای باشوور و باشووری ڕۆژئاوان و بە شێوازی هونەری و تەکنیکی ئەندازەیی زۆر ورد دروست کراون.
لەدواوەی حەوشەی یەکەمی قەڵاکە، بیری ئاوی هەیە، قووڵاییەکەی 40 مەترە و تاکو ئەمڕۆش دەتوانرێت بەکار بهێنرێت. بەشی ناوەوەی قەڵاکەش لە کەرەستەی خشت، خشتی سوورکراوە، بەرد، دار دروست کراون. شاری (خوڕەم ئاباد) دوو هۆزی کوردی لە کۆنەوە تێیدا نیشتەجێن، کە بریتین لە هۆزەکانی (بەختیاری و لەک)، قەڵای شاپور خواست لەنێوان ساڵانی (959ز - 1015ز) بوو بە بارەگای فەرمانڕەوایی دەوڵەتی حەسنەویی کوردی. هەروەها بارەگای فەرمانڕەوایی کوردەکانی ئەتابەکی خورشیدییەکان و حەسنەوی بووە (ئەتابەکانی لوڕستان) لەنێوان ساڵانی (1184ز - 1598ز)، پاشان لەنێوان ساڵانی (1598ز - 1796زم) بوو بە بارەگای فەرمانڕەوایی کوردی خانەکانی فەیلی (خانەکانی لوڕستان).
ئەمڕۆ قەڵای شاپور خواست لە خوڕەم ئاباد وەک مۆزەخانەیەک بۆ فۆلکلۆری کوردی و لوڕ و ئەو شوێنەوارانەی لە ناوچەی لوڕستان دۆزراونەتەوە، بەکار دەهێنرێت.
ئامادەکردنی: سارا سەردار
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری شوێن / شوێنەوار: قەڵا
جۆری شوێن / شوێنەوار: کۆشک
جۆری شوێن / شوێنەوار: کۆمەڵگا
شار و شارۆچکەکان: لوڕستان
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەری باسکورد - 2022-09-04
کاتی تۆمارکردن: 2022-09-04
ناوی تۆمارکار: سارا سەردار

پۆل: پەرتووکخانە

بابەت: 66

بەندەر فەیلی

1=https://www.kurdipedia.org/?lng&q=20220805211511426690

ناونیشانی پەرتووک: بەندەر فەیلی
ناوی نووسەر: بەختیار عەلی
دەزگای پەخش: ناوەندی ڕۆشنبیری ڕەهەند
ساڵی چاپ: 2022
ژمارەی چاپ: یەکەم. [1]

بەندەر فەیلی لە ساڵی 1980دا لە یەکێک لە زیندانەکانی بەغدا لەدایک دەبێت. لەبەر چەند هۆیەکی نادیار و بە فەرمانی بەرپرسە باڵاکانی دەوڵەت، دەبێت منداڵەکە لە زیندان بمێنێتەوە و لەوێ گەورە ببێت. چیرۆکی ئەم پەرتووکە بەسەرهاتی ژیانی بەندەر و وردبوونەوەیە لە ڕۆژبەڕۆژ گەورەبوونی، باسکردنی ئەو شتە بچوکانەیە کە هەنگاوبەهەنگاو و پلەبەپلە بەندەر بەسەر پەیژەی ژیانێکی سەختدا سەردەخەن. پەرتووکەکە لەسەرخۆ و بە ڕەوتێک کە خێراتر نییە لە ڕەوتی ژیانی بەندەر خۆی، چیرۆکی ساتە گرنگەکان و هەڵچوونە دەروونییە کتوپڕەکانی کەسێک دەگێڕێتەوە کە لە زیندانە هەمیشەییەکەی خۆیدا کەمترین دەرفەتی هەیە دونیا ببینێت و تێبگات. بەندەر لە جیهانێکدا دەژی بەسەر دوو بەرەدا دابەشبووە، بەرەی فەرمانبەرانی زیندان لەگەڵ بەرەی زیندانییان و مەحکومەکان، بەرەی ئەوانەی کاروباری مەرگ ڕێکدەخەن لەگەڵ بەرەی ئەوانەی بەرەو مەرگ بەڕێدەکرێن. بەندەر لە سەرەتاوە بۆ کۆتایی قوربانیی ئەو هێزە گەورانەیە کە بە مێژووی وڵاتەکەدا تێدەپەڕن، بێئەوەی ئەو هیچیان دەربارە بزانێت یاخود بیانناسێت یان تێیانبگات، ئەو منداڵێکە دەرکراوەتە دەرەوەی ژیان و مێژوو، لەگەڵ ئەوەشدا هەست بە تێپەڕینی هەموو گەردەلول و ڕەشەبا توند و وێرانکەرەکان دەکات لەسەر جەستەی خۆی. ڕۆمانەکە نیشاندانی ئەو فشارە ترسناکەیە کە ژینگەی سیاسی لەسەر مرۆڤەکان درووستیدەکات تا بیانکات بە بەشێک لە خۆی، بەڵام ئەوە تەنیا دیوێکی ئەم کارەیە، وەک گێڕەرەوەی پەرتووکەکە لە سەرەتادا دەڵێت: ئیشەکە تێڕامان و

قووڵبوونەوەیە لە دەروونی سادە و ساکاری مەخلوقێک کە جیهانی بە جۆرێک بۆ بچوککراوەتەوە، دواتر هەموو شتێکی بێبایەخ، لای ئەو بەرتەقای دابەزین لەسەر ڕووی ئەستێرەیەکی نامۆ، گەورە و گرنگ دەردەکەوێت. گواستنەوەی ئەو ناکۆکییە بۆ خوێنەر، بەشێکە لە خواستی ئەم تێکستە، چۆن کەسێک هەموو ئەو شتانە سەیر دەبینێت کە چاو و نیگا و ئیدراکی ئێمە ئاسایی و بێبایەخ تەماشایاندەکات. جیهانی بەندەر جیهانێکە تا دوا ئەندازە بچوککراوەتەوە، بەڵام لە خودی ئەو بچوککردنەوە و بەرتەسککردنەوەیەدا چییەتی و چۆنێتی ئەم جیهانە ڕوونتر لە هەر ڕوانینێکی فراوانبیندا پانۆرامایی دەردەکەوێت. ڕۆمانەکە بیرهێنانەوە و ئاوڕدانەوەیەکیشە لە تراژیدیایەکی گەورە و ترسناک و فەرامۆشکراوی میللەتەکەمان کە تراژیدیای کوردانی فەیلییە... بەندەر فەیلی تەنیا ناوێک نییە، بەڵکوو میتافۆرێکە بۆ میللەتێک هەمیشە دۆخی زیندان و نامۆبوون دەژی.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەرۆک: ڕۆمان

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

جۆری وەشان: چاپکراو

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فایلی PDF: نەخێر

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | فەیسبووکی بەختیار عەلی

کاتی تۆمارکردن: 05-08-2022

ناوی تۆمارکار: زریان عەلی

پۆل: پەرتووکخانە

بابەت: 67

تاريخ كورد فەیلی له عيراق

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20150429203135851802

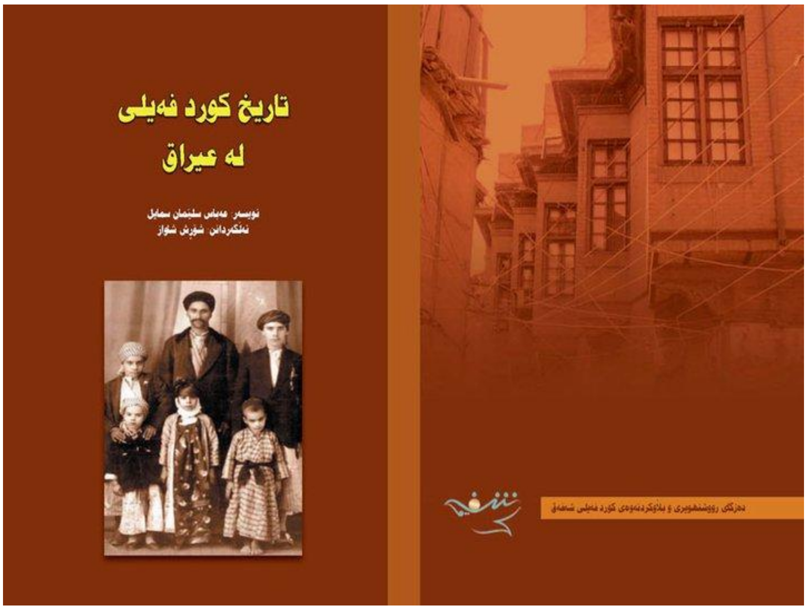

عەباس سلێمان سمایل

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەرۆک: مێژوو

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

فایلی PDF: بەڵێ

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

کاتی تۆمارکردن: 29-04-2015

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: پەرتووکخانە

بابەت: 68

تاوانی ئەنفال و کاریگەرییە ئابوورییەکانی لەسەر کوردستان

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220826130911430509

ناونیشانی پەرتووک: تاوانی ئەنفال و کاریگەرییە ئابوورییەکانی لەسەر کوردستان
ناوی نووسەر: هیوا حسێن ئەمین
ساڵی چاپ: 2021
ژمارەی چاپ: یەکەم

نووسەری پەرتووکەکە بە (باسنیوز)ی ڕاگەیاند: پەرتووکەکەم لە 360 لاپەڕە پێکهاتووە کە یەکەمین پەرتووکی ئابوورییە لەسەر کاریگەرییە ئابوورییەکانی ئەنفال لە کوردستان و دیراسەیەکی ئابوورییە بۆ پێش پرۆسەی ئەنفال لە کوردستان کە خاوەنی چ سەروەت و سامانێکی ئابووری بووین و لە دوای پرۆسەی ئەنفال ئەو هەموو سەروەت و سامانە لەناو چووە، من لە پەرتووکەکەدا بۆ هەرکام لەو تاوانانەی دەرهەق بە میللەتەکەمان کراوە، نموونەیەکم هێناوەتەوە، بۆ نموونە باسی کاریگەریی مێژووی کیمیاباران دەکەم لە کوردستان بە درێژایی مێژوو تاکوو کیمیابارانی هەڵەبجە و هەڵەبجەم بە نموونە هێناوەتەوە و باسی جینۆساید دەکەم کە بە جینۆسایدکردنی کوردە فەیلییەکان و دواتر بارزانییەکان دەستم پێ کردووە و دواتر بە پرۆسەی ئەنفال کۆتایی هاتووە.

ئەوەشی خستە ڕوو: باسم لەوە کردووە کە ئەو چەکانەی دژ بە میللەتەکەمان بەکار هێنراون، کاریگەریی خراپی بۆ سەر ژینگە و خاکمان هەبووە، هەروەها باسم لەوە کردووە کە لەڕووی ئابوورییەوە بە هەموو شێوەیەک زیانمان کردووە وەکوو کورد و لە پەرتووکەکەمدا ئاماژەم بەوە داوە کە ئەنفال کاریگەریی زۆری لەسەر تێکدانی ژێرخانی ئابووریی کوردستان هەبووە و لە تێکدانی گوندەکانەوە بۆ تێکدانی ناحییەکان و تێکدانی سرووشتی کوردستان کە بەردەوام دارستانەکانی کوردستان سووتێنراون و کانیاوەکانی تێک دراون لەگەڵ پرۆژەکانی ئاودێری.

ئەو نووسەرە ئاماژەی بەوەش دا: بەراوردی پرۆسەی ئەنفالم کردووە بە کارەساتە گەورەکان لە جیهاندا بە نموونە کارەساتی

هۆلۆکۆست، بەپێی بەڵگەنامەکان کە لە پەرتووکەکە بڵاوم کردووەتەوە، ئەنفال ئەگەر هاوشێوەی ئەو جینۆسایدە بەناوبانگانە نەبێت، لەوانیش زیاترە و پەرتووکەکم لە چەمچەماڵ لە ڕێووێنەیکدا بڵاو کردەوە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئابووری
پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید
پۆلێنی ناوەڕۆک: لێکۆڵینەوە
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: چاپکراو
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فایلی PDF: نەخێر
فۆڵدەرەکان: ئەنفال
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەری باسنیوز
کاتی تۆمارکردن: 26-08-2022
ناوی تۆمارکار: زریان عەلی

پۆل: پەرتووکخانە
بابەت: 69
تۆنە جیاوازەکان لە ڕۆمانی (بەندەر فەیلی) بەختیار عەلیدا
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240329001123562905

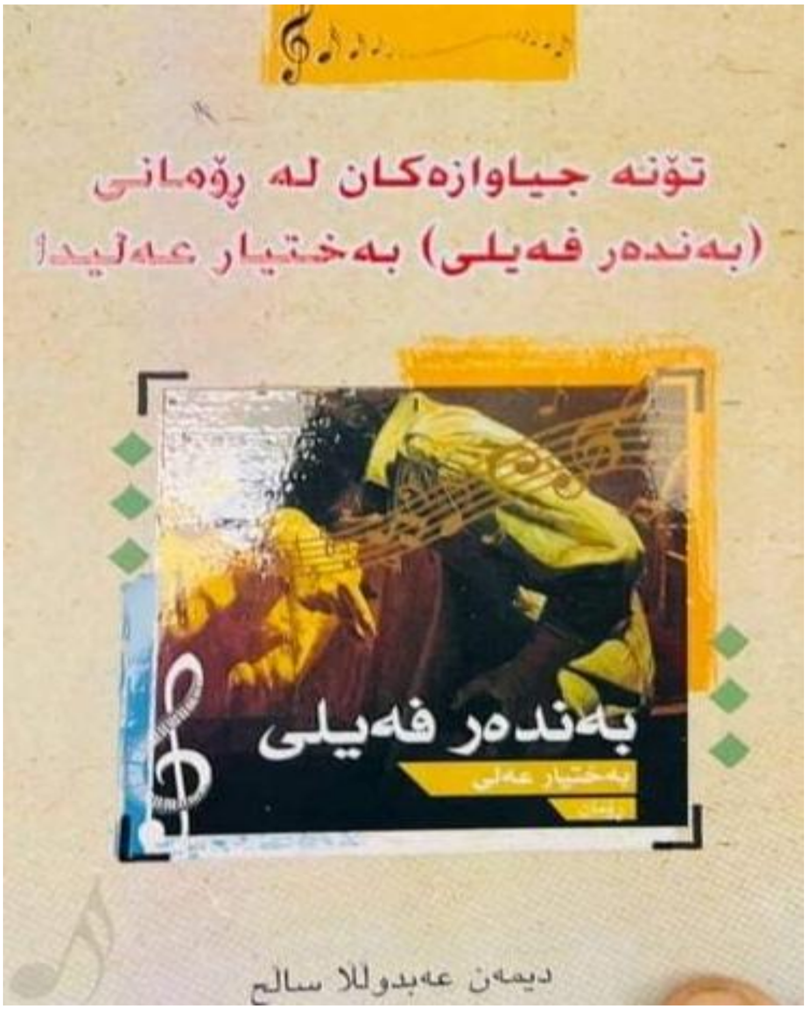

ناونیشانی پەرتووک: تۆنە جیاوازەکان لە رۆمانی (بەندەر فەیلی) بەختیار عەلیدا
ناوی نووسەر: دیمەن عەبدوڵلا ساڵح
شوێنی چاپ: سلێمانی
دەزگای چاپ و پەخش: پاندا
ساڵی چاپ: 2024
ژمارەی چاپ: چاپی یەکەم. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک:	ئەدەبی / ڕەخنەی ئەدەبی
پۆلێنی ناوەڕۆک:	لێکۆڵینەوە
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
جۆری وەشان:	چاپکراو
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان (چاپکردن):	سلێمانی
فایلی PDF:	نەخێر
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان؛ فەیسبووک؛ پەیجی (چایخانەی یاندا) ڕۆژی 29-03-2024
کاتی تۆمارکردن: 29-03-2024
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: پەرتووکخانە
بابەت: 70
جینۆسایدی کوردستان
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20190504002952286309

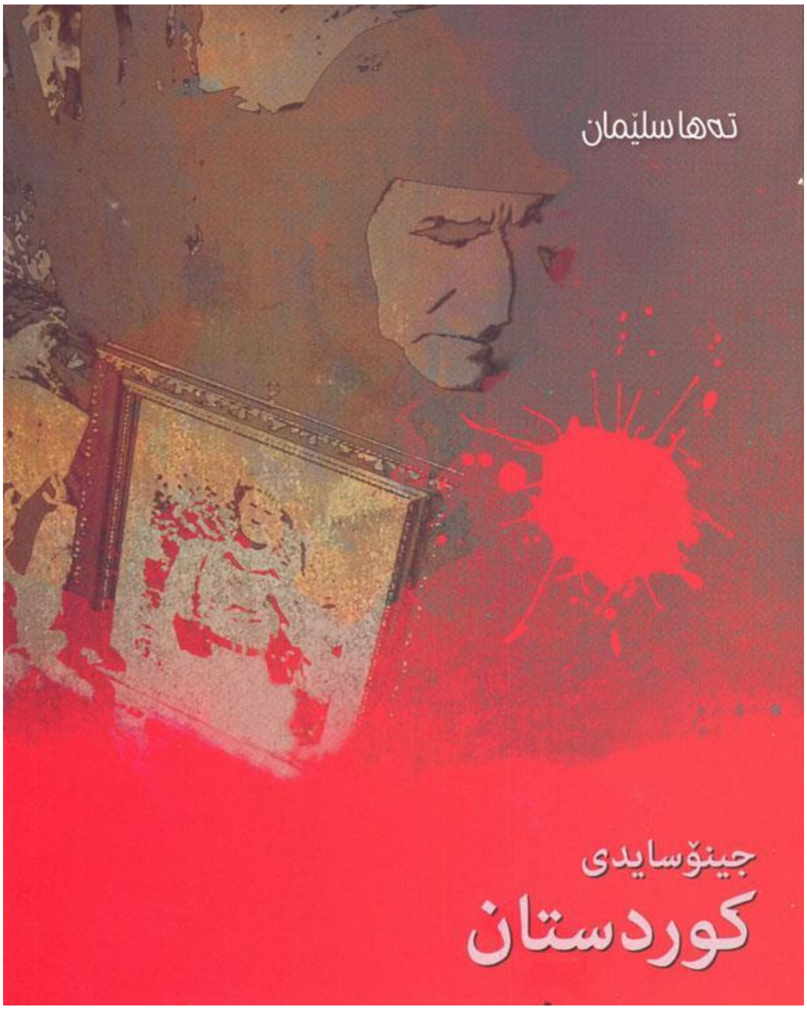

تەها سلێمان
2016
ئەم بەرهەمە یەکێکی تر لە بەرهەمەکانی تەها سلێمان-ە لەبارەی تاوان و جینۆسایدکردنی کوردستان، ئەم کتێبە لە چەند بەشێک پێکهاتووە، جینۆسایدی قەلادزێ، جینۆسایدی کوردی فەیلی، جینۆسایدی بازرانییەکان، جینۆساید و کیمیابارانی سەردەشت، کیمیابارانی هەڵەبجە، جینۆسایدی ئەنفال، جینۆسایدی ئێزدییەکان، جنیۆسایدی باکووری کوردستان.

دەستەواژەی جینۆساید:
نووسەر باس لەوە دەکات کە ڕافائیل لیمکین – ی پۆڵۆنی یەکەم جار ئەو وشەیەی بەکارهێناوە، ڕافائیل لە بنەڕەتدا کابرایەکی یەهودییە و لە ساڵی 1900 لەناو بنەماڵەیەکی یەهودیدا لە پۆڵۆنیا لە دایکبووە. ئەو لە جەنگی جیهانی دووەمدا ئەندامانی خێزانەکەی لە جەنگ لە دەستدا.

پاش تاوانەکانی هیتلەر لە جەنگ جیهانی دووەم، لە نێوانی ساڵانی 1945 بۆ 1946 دادگای سەربازی نێودەوڵەتی لە نۆرمبێرگ دەستی کرد بە دادگایی کردنی 22 سەرکردەی نازییەکان بە تۆمەتی تاوانی دژی مرۆڤایەتی و کۆمەڵکوژی. بۆ یەکەم جاریش وشەی جینۆساید لە دادگایەکی سەربازی نێودەوڵەتی بە کار هێنرا. لەبەشێکی تر نووسەر ئاماژە بە چەندین جنیۆساید لە سەرتاسەری جیهان دەکات، لەوانە جینۆساید سربیا لە بۆسنە، جینۆساید لە ڕواندا، جینۆسایدی دارفۆر.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فایلی PDF: نەخێر

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

کاتی تۆمارکردن: 2019-05-04

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: پەرتووکخانە

بابەت: 71

شعر کوردی باشوور

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220502062157412262

ناونیشانی پەرتووک: شعر کوردی باشوور; یادەوەری شاکە و خانمە سویر 2001
ناوی نووسەر: عەلی حوسێن فەیلی
ناوی وەرگێڕ: شۆڕش شاواز[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک:	لێکۆڵینەوە
پۆلێنی ناوەڕۆک:	هەڵبەست
جۆری دۆکومێنت:	وەرگێردراو
جۆری وەشان:	چاپکراو
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوڕی، فەیلی و ...)
فایلی PDF:	بەڵێ
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | ئەم بەرهەمە بەتایبەتی بۆ کوردیپیدیا نەنێردراوە! پێشتر خاوەنەکەی یان لایەنی سێیەم لە ئنتەرنێت بڵاوی کردووەتەوە و هاوکارانی کوردیپێدیاش ئەرشیفیان کردووە.
کاتی تۆمارکردن: 2022-05-02
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: پەرتووکخانە
بابەت: 72
هەندێک لایەنی ڕێزمانی زاری فەیلی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230628195553501714

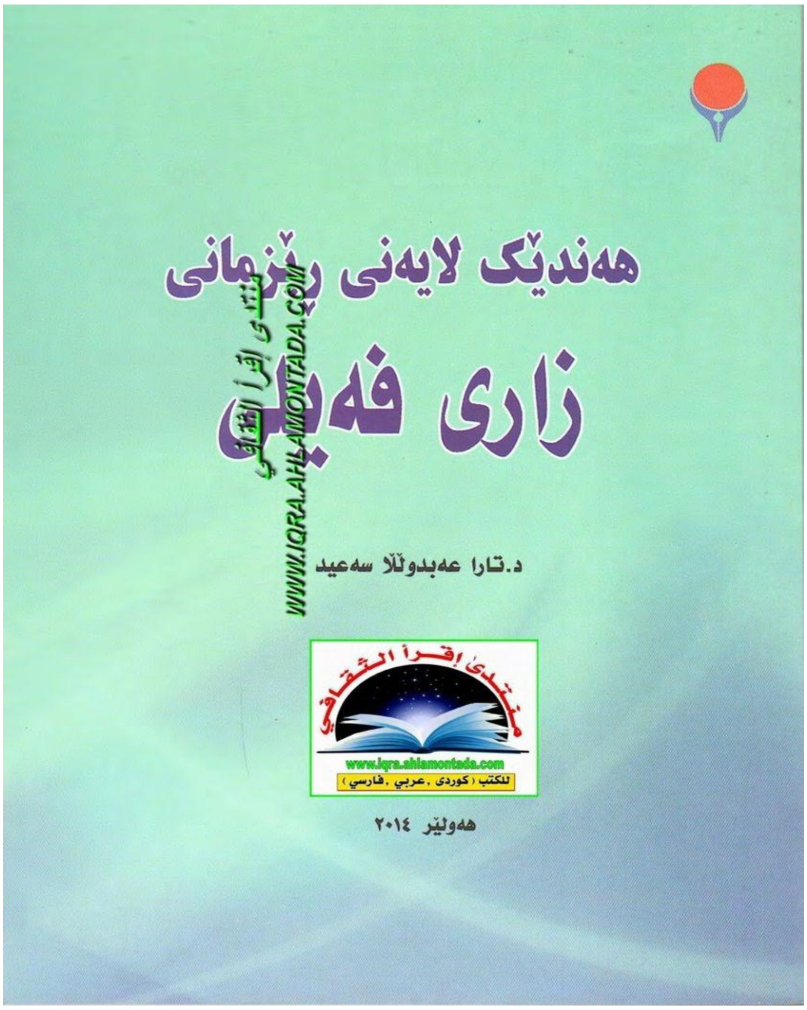

ناونیشانی پەڕتووک: هەندێک لایەنی ڕێزمانی زاری فەیلی
ناوی نووسەر: تارا عەبدوڵلا سەعید
شوێنی چاپ: هەولێر
چاپخانە: ئەکادیمیای کوردی
ساڵی چاپ: 2014
ژمارەی چاپ: یەکەم
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک:	زمانەوانی و ڕێزمان
جۆری تیز:	پۆست-دکتۆرا
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
جۆری وەشان:	چاپکراو
زانکۆ:	زانکۆی سەلاحەدین
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی خواروو (لەکی، کەڵهوڕی، فەیلی و ...)
شار و شارۆچکەکان:	هەولێر
فایلی PDF:	بەڵێ
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان؛ فەیسبووک؛ پەیجی (زانستی زمان و مەنامەی کوردیی)
ڕۆژی 2023-06-28

کاتی تۆمارکردن: 2023-06-28

ناوی تۆمارکار: ڕاپەر عوسمان عوزێری

پۆل: پەرتووکخانە

بابەت: 73

کوردانی فەیلی - تراژیدیای ڕابردوو، هیوا بۆ ئایندە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=2012091611461765596

کوردانی فەیلی

تراژیدیای ڕابردوو، هیوا بۆ ئایندە

"تاوانەکانی دژ بەکوردی فەیلی، لەچوارچێوەی شالاوێکی تۆقاندنی سەرتاسەریی بوو"

11

9+8

7

6+5+4

کوردستانی نوێ

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕاپۆرت

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فایلی PDF: بەڵێ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 16-09-2012
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: کورتەباس
بابەت: 74

ئاوڕدانەوەیەک لە ئەدەبیاتی (بەختیار عەلی) و چەند سەرنجێک لەمەڕ ڕۆمانی بەندەر فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20221003164038437435

ئاوڕدانەوەیەک لە ئەدەبیاتی (بەختیار عەلی) و چەند سەرنجێک لەمەڕ ڕۆمانی بەندەر فەیلی
ئیسماعیل سابیر

دەروازەیەک
سەبارەت بە سروشتیی ئەدەبیات دەبێت بزانین ئێمە لەبەردەم لێکچواندنی فۆرمە جیاوازەکانی دەربڕین و چێژی لەبن نەهاتووی میتافۆڕ و خەیاڵ داین. بە دیوێکی تریشدا وەک ئۆرهان پاموک لە کتێبی ڕەش دەنووسێت: (نووسین تاکە دڵنەواییە لە بەرانبەر هێزی سەرسووڕهێنەری ژیاندا) بۆیە کاتێک بە یارمەتیی هەندێک تیۆر و میتۆد بمانەوێت بە تەواویی لەم هێزە سەرسووڕهێنەرە نزیک ببینەوە، لەوسەرەوە مەتەڵئاسا ئەم هەوڵەمان هەندێک درز و کەلێن دروست دەکات، چونکە دەبێت ئەوە بزانین ئێمە کاتێک کارێکی ئەدەبیی وەک ژانری گێڕانەوە دەگرین بە دەستەوە و دەمانەوێت بیخوێنینەوە، باشتر وایە کەمێک پشووفراوان بین و ئەوەمان لەبەرچاو بێت چ تایبەتمەندییەکی گەورەی خەیاڵ لەبەردەمماندا ئامادەیی هەیە. هەر بۆیەش بە پێی ئەو تایبەتمەندییە؛ وا گونجاوە مامەڵە لەگەڵ هەڵکشان و شفرەکانی دەق بکەین، نەک وەک ئەوەی خۆمان لە ڕێی هەندێک تیۆر و تێگەیشتنی ئامادەوە چیمان دەوێت بە زۆر لەسەر دەقێک باری بکەین. لە خاڵێکدا ئەگەر پایەکانی گێڕانەوە پۆلێنبەندی بکرێت بۆ چەند بنەما و ڕەگەزێک، ئەوانیش خۆیان دەبیننەوە لە (پلۆت، ناوەڕۆک، کارەکتەر، گۆشەنیگای گێڕانەوە، گرێچن، شوێن و کات، دیالۆگ، فەزا و ئەتمۆسفێر، زمان، شێواز، تەکنیک) ئەم کەرەستە تیۆرییانە لە بەردەستن بۆ هەموو ڕۆماننووس و چیرۆکنووسێک وەک کۆمەڵێک خام تاوەکوو لە خزمەت دەقەکەیدا وەگەڕی بخات. بەڵام بە وردبوونەوە لە زۆرێک لە کارە ئەدەبییەکان ئەوە ڕوون دەبێتەوە کەمجار هەبووە ڕۆماننووسێک ببینرێت کەوا توانیبێتی هەر یەک لەم ڕەگەزانە وەکوو یەک بە هەمان ئاست و هێز و توانا لە گێڕانەوەکانیدا سەرڕێ بخات و وەکیەک تێیاندا قووڵ بێتەوە. بە پێچەوانەوە ئەوەی من بینیومە زۆرجار لە بەشێکی بەرچاو لە چیرۆک و ڕۆمانە کوردییەکاندا ڕەگەزێک لە ڕەگەزەکانی گێڕانەوە بەسەر ڕەگەزەکانی تردا زاڵبووە و ئەوانی تریش فەرامۆش. ڕاستی بە شێوە تیۆرییەکەیش ئەگەر بمانەوێت هەموو ئەو ڕەگەزانە لە دەقدا وەکیەک جێیان بکەینەوە؛ نایشارمەوە کەوا کارێکی ئەستەم نییە بەڵام دەکرێت بڵێین نزیکیەکی هەیە لەگەڵ مەحاڵ، چونکە ئەم ئارگیۆمێنتەی کەوا ئێمە پێشکەشی دەکەین خاڵی نییە لە ئیشکالیەتی هونەریی و هێنانەپێشەوەی خورافەی موتەکامیلی دەق.

مەبەستی نووسین
لە پاڵ ڕستەسازی و گۆشەنیگای گێڕانەوە و فەزا و کارەکتەرسازی، زۆربەی جار شەڕی گەورە لەنێوان ڕێکخستنی فۆرم و زماندا بووە، یان لەنێوان مانا و تەکنیکدا بووە. زۆربەی ئەو نووسەرانەی کەوا کار لە تەکنیک و دروستکردنی فۆرمێکی دیاریکراو لە گێڕانەوە دەکەن، مانا لایان زۆر سادە و سەرەتایی دەبێتەوە تا حاڵەتی فەرامۆشکردن و برەو نەدان بە چی گوتن. ئەوانەیشی لەسەر مانا دەوەستن، هێندە لە خەمی کوشینی ئایدیا و گەیاندنی ماناداں، هێندە لە خستنەڕووی شێوەکانی مانا قووڵ نابنەوە.

ئەمڕۆ دوای خوێندنەوەی دواین ڕۆمانی بەختیار عەلی بە گەڕانەوە بۆ کۆی کارە تیۆریی و ئەدەبییەکانی دەتوانم بڵێم بەختیار عەلی لەم جۆرە ئەدیبانەیە کەوا مانا لای ئەو پانتاییەکی فراوانی داگیر کردووە. هەرێمێکی لە مانا پێکهێناوە کەوا بە جۆرێک هەموو ڕەگەزەکانی گێڕانەوەی لە خزمەت گەیاندنی ئەو فیکرە ئایدیالییەدا زین کردووە کە ئەمەش خۆی دەبینێتەوە لە ڕۆحێکی بەرەنگاری و ڕامنەکراو دژ بە ستەمکاری و کۆتوبەندی ئایدۆلۆژیادا. بە شێوەیەکی تر دەتوانم بڵێم یاخیبوون لای ئەو ڕۆماننووسەی ئێمەدا یاخیبوونێکی مەعریفیی و ئینجا تیۆرییە بە ڕووی تێگەیشتن و ڕاوکردنی ئایدیادا، تەنانەت ئەمە وای کردووە هەندێکجار ئەم تیۆریزەکردنە لە یۆتۆپیا نزیک بێتەوە. بەوەی نەقدی سەرتاپا و گشتگیر دەکات بەبێ خستنەڕووی چاوساغی یان ئەلتەرناتیڤێکی دیاریکراو. ئەمەش بۆ هەندێک کەس قەبوڵکردنی ئاسان نابێت کە لەپێناو گەیاندنی تێزێکی لەم جۆرەدا میتۆدی واقیع بکرێت بە قوربانی. بۆیە وای لێهاتووە لە زۆرێک لە ڕۆمانەکانیدا بە هۆی ئەو پاشخانە دوور و قووڵەی بۆ ئاراستەکردنی ئەدەب و فیکر سەری خستووە، کەشێک بڕەخسێنێت بۆ کۆمەکیکردن بە کارەکتەر لە هەندێک حاڵەتی ناپێویستدا وەک جۆزێف کارۆل مامۆستای زانکۆ دەڵێت: (مرۆڤ هەرچەندە زیاتر چیرۆک بخوێنێتەوە، ئاسانتر دەتوانێت خۆی بخاتە شوێنی کەسانی تر.) تا لە هەندێک دۆخ و ساتدا ئاگایانە یان نائاگایانە سەرکوتکاری لە تۆن بەجێ دەهێنێت، بەوەی ڕێ بەم کارەکتەرانە نادرێت بە ئازادانە وەک خۆیان کە هەن؛ بدوێن و دەربکەون. لەم بارەیەوە نووسەری ئەفغانی عزیز حکیمی دەربارەی تۆنی دەنگ لە گێڕانەوەدا دەنووسێت: (دەقی باشی چیرۆک دەبێت بتوانێت دەنگی گێڕەرەوە لە زیهنی خوێنەردا بخوڵقێنێ) واتا لە کاتی خوێندنەوەی ڕۆمانێکدا ئەگەر گێڕەرەوە منداڵێک بێت ئەوا لە مێشکی خۆماندا دەنگ و ڕووخساری ئەو منداڵە گێڕەرەوەمان بۆ وێنا بکرێ، یان ئەگەر گێڕەرەوە لە گۆشەنیگای بکوژێکەوە بێت دەبێت بتوانرێت بیرکردنەوە و شێوازی گوفتاری ئەو کەسە لە مێشکی خوێنەردا زیندوو ڕا بگرێت و لەگەڵ دەقەکەدا ئاوێزانی بکات. چونکە ئەو پێی وایە (نووسەر گێڕەرەوە نییە، بەڵکو نووسەری ئەو شتانەیە کە کارەکتەری چیرۆک دەیانڵێت، بەم پێیە ڕیتمی نووسین دەبێت ڕەنگدانەوەی تایبەتمەندییەکانی کارەکتەرەکان بێت نەک نووسەر).

خستنەڕووی وێنەیەک لە (بەندەر فەیلی)

لە یەکەم نیگای تایتڵی ڕۆمانەکەدا خوێنەر تووشی جۆرێک لە بەهەڵەداچوون دەبێتەوە، چونکە لە ڕێی ئەم تایتڵەوە وا دەزانرێ ڕۆمانەکە تایبەتە بە ناسنامە و مێژوویەکی کورد لە تۆپۆگرافیایەکی دیاری کراودا وەک لە ڕۆمانی (داگیرکردنی تاریکی)دا ئەمە هەیە. ئەگەرچی لە جوزئێکی بچووکدا خاڵی نییە لەم تێگەیشتنە بەڵام خواستنی پاشناوی فەیلی دوای خوێندنەوەی تەواوی ئەم کارە دەردەکەوێت تەنیا خوازە و بەهانەیەکی ئەدەبییە بۆ نیشاندانی ستەمکاریی و دڕندەیی بەعس لە سەردەمێکی دیاریکراودا نەک ڕۆچوونی تەواوبێت بەناو مێژووی ڕاگواستن و کێشەی فەیلییەکاندا. ئەگەرچی خۆی لە کتێبی (وەک باڵندەی ناو جەنگەڵە ترسناکەکان) دەنووسێت: (من مێژوو ناگێڕمەوە بەڵکو ژیانی هەندێک پاڵەوان لە سەردەمێکی دیاریکراو دەگێڕمەوە) ئەمەش وەک کاری بنەڕەتیی ئەدەب جێی بایەخە بەوەی لە پرسە پەراوێزەکانی ژیاندا بچێتە ناو نەست و دونیای ترس و ئارەزوو و کێشە ڕۆژانەییەکانی تاکەوە. وەک محموود فلکی لەسەر ڕۆمانی مێژوویی دەنووسێت: (لە ڕۆمانێکدا تەنانەت ئەگەر لایەنی مێژووییش تیایدا بەهێز بێت، یاسای ئیستاتیکا بە شێوازێک ئیش دەکات کە ملکەچی پەیوەندی نێوان نەست و لۆجیکی زمانی ئەدەبییە.)

لە پنتێکدا ئەگەرچی پلۆت و ناوەڕۆکی ئەم کارە درێژکردنەوە و دووپاتکردنەوەی ئەزموونەکانی پێشووترە، چونکە لە زۆرێک لە کارەکانی تریدا ئەو پانتاییەمان بینیوە کەوا بۆ فاشیزم و دڕندەیی بەعس تەرخانی کردووە. وەک (چێژی مەرگدۆستی) و (دوا خەندەی دیکتاتۆر) و (جەمشیدخانی مامم) و (شاری مۆسیقارە سپییەکان) و (ڕەخنە لە عەقڵی فاشیستی) و بەشێکی زۆر لە وتار و کارە تیۆرییەکانی تریدا. لەم کارەدا گێڕانەوە تەنانەت هەندێک ڕاستەوخۆتر دەبێتەوە بەهۆی نزیکی ڕۆمانەکە لە بایۆگرافیا. بەڵام لەبەر ئەوەی لە خۆرهەڵات ئایدۆلۆژیای ستەمکاریی و دیکتاتۆرییەت کۆتایی نەهاتووە یان بە فۆڕمی تر هەمیشە بیری بەعسیزم بەرانبەر بە گەلانی ناوچەکە لە هەوڵی سەردەرهێنان و خۆ نوێکردنەوە دایە. بۆیە فاشیزم هێشتا پرسێکی نوێ و تازەیە بە نیسبەت خەڵکی ناوچەکەوە، لەمەشدا هەموو هەوڵێکی بەختیارعەلی ئەوەیە لە ڕێی ئەم خوێندنەوانەوە زیاتر ڕۆبچێت بەناو ترسناکیی و کاریگەریی ئەو ئایدۆلۆژیا دژە ژیانەدا. یان وەک کروگەر دەڵێت: (دەرس و پەندی ئەم چیرۆکانە ئەوەیە لە بەرانبەر دیکتاتۆرییەت ڕابوەستین و خۆشمان نەبین بە دیکتاتۆر)* بە تایبەت ئێستا کە زۆرێک لە ڕۆمانەکانی وەردەگێڕدرێن بۆ سەر زمانەکانی تر، ئەویش ئەمە بە دەرفەت دەزانێت بۆ ئەوەی ئەم پرسە تەنیا لە کروزانەوە و زارەکیی میللییەوە نەمێنێتەوە بەڵکو ئەم پرسە ناوچەییە گشتگیر بکرێ و بگوازێتەوە ناو دونیای ڕۆشنبیری وڵاتانی تردا. تا لە ڕێی ئەم کتێبانەوە نیشانی بدات کەوا ئێمە لە چ سەردەم و ڕۆژگارێکی تاریک ژیاوین و بە چ قۆناغێکی ماڵوێرانکاری کۆلۆنیالیزمیدا تێپەڕیوین. ئەگەرچی عزیز حکیمی نووسەرانی ئەفغانی ڕای وایە (هەرچەند ڕۆمانێک پەیوەندیی زیاتری بە ژیان و کۆمەڵگەی خوێنەرەوە هەبێت، ئەو خوێنەرە زیاتر دەتوانێت لە پێچوپەنا شاراوەکان یان نەنووسراوەکانی ڕۆمانەکە تێ بگات و چێژی لێ ببینێ) بەڵام هەر خۆی دواتر ڕوونکردنەوەی زیاتر دەدات و دەڵێت ئەمە بەو مانایە نییە کە خوێنەرێک ئەگەر ئاشنای ناوەڕۆکی جوگرافیی ڕۆمانێک نەبێت چێژ لە خوێندنەوەی نابینێ بەڵکو ئەوەی ئەو ڕۆمانە وا دەکات بۆ ماوەیەکی زۆر بمێنێتەوە بریتییە لە کارەکتەری بەهێز، گێڕانەوەی جوان، بینای پتەوی ڕۆمان و فەزای لەیادنەچوو. وەک لە دیالۆگی یەک لە پەرەگرافەکانی ئەم ڕۆمانەدا هاتووە: (ئەو ڕۆژانە هەر کەس دەهات شتێکی لەو چەشنەی

دەخوێندەوە، گەر کورد نەبایە وای بەسەر نەدەهات، گەر فەیلی نەبایە وای بەسەر نەدەهات، گەر لە سەردەمی بەعس نەبایە وای بەسەر نەدەهات.) ڕۆچوون بەناو ژیانی منداڵێکی فەیلی کە قەدەری وایە لە زیندان لە دایک بێت، جۆرێک لە خۆخستنە شوێن دەسازێت بۆ ڕاهێنان و بەرزکردنەوەی هۆشیاریی یان کەشێکی دڵنەوایی کە ڕەنگە بەندەر تەنیا خوازراوێک بێت بۆ کۆی هاوڵاتیانی عێراق وەک لە پەرەگرافێکدا هاتووە: (بەندەر فەیلی ڕەمزی گەورەی هەموو گیراو و سزادراوە بێگوناهەکانی عێراق)ە.

لە کۆتاییدا ئەم ڕۆمانە تێرمانە لە ئامادەیی مەرگ لەم ناوچەیەی ئێمە. پرسیارکردن دەربارەی زیندان و دووبارە پێناسەکردنەوەی ئازادی و گەشەکردنی منداڵ لەژێر سایەی زوڵم؛ تیشکی خراوەتەسەر. بە دیوێکی تریشدا لە ڕێی درەندەیی بەعسەوە، ترسناکی هەموو هێزێکی ستەمکاریمان بە جۆرێک لە جۆرەکان بۆ پێناسە دەکات.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەدەبی / ڕەخنەی ئەدەبی
پۆلێنی ناوەڕۆک: وتار و دیمانە
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی گەلاوێژ - 2022-10-01
کاتی تۆمارکردن: 2022-10-03
ناوی تۆمارکار: زریان عەلی

پۆل: کورتەباس
بابەت: 75
ئەنجوومەنی گشتی کوردە فەیلییەکان

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230411172212481423
ناونیشانی بابەت: ئەنجوومەنی گشتی کوردە فەیلییەکان
ئامادەکردن: هۆشیار جەمال

حیزب و لایەنەکان و پێکهاتە کەمینەکانی ئێراق
لە وڵاتی فەرەنسا لە شاری (لیل) لە مانگی کانوونی دووەم لە ساڵی 2003 دامەزراوە، ڕێکخراوێکی دیموکراتی سەربەخۆیە، چەند ئامانجێکی سیاسی هەیە کە لە چوارچێوەیەدا خزمەتی کوردە فەیلیەکان دەکات، لە مانگی ئایاری ساڵی 2004 بە ئامادەبوونی ئەندامانی نووسینگەی گشتی و نوێنەرانی ڕێکخراوە فەیلیەکان لەگەڵ نوێنەرانی ڕێکخراوەکان لە وڵاتانی (سوید، ئەڵمانیا، دانیمارک، هۆڵەندا، ئێراق) کۆبوونەوەیەک لە شاری (کۆبنهاگن) لە وڵاتی دانیمارک سازکرا، لەو کۆبوونەوەیەدا بڕیار لەسەر هەموارکردنی بەرنامە و پەیڕەوی ناوخۆی ئەنجوومەن درا. ئەنجوومەن تێدەکۆشێت بۆ کارکردن لەگەڵ هەموو لایەنە نیشتمانییە ئێراق و کوردییەکان بۆ دامەزراندنی دەوڵەتێکی دیموکراتی پەرلەمانی، کە ڕێز لە گەلی کورد بگرێت لە داواکردنی فیدراڵیەت و مافە نەتەوایەتییە ڕەواکانی بە مافی چارەی خۆنووسین.
حیزبی کوردی فەیلی ئێراق"
ئەم حیزبە لە مانگی نیسانی ساڵی 2005 لە شاری (لەندەن) دامەزرا، دوای ڕێککەوتنی نێوان چەند کۆمەڵە و لایەنێکی سیاسی و ڕۆشنبیری کوردی فەیلی لەسەر بنەما هزر و سیاسییەکانی ئەم حیزبە، کە پشت دەبەستێت بە باوەڕهێنان بە بنەماکانی مافی مرۆڤ و دامەزراندنی دەوڵەتی دامەزراوەیی دەستووری و کۆمەڵگەی مەدەنی، بۆیە خۆی بە بەشێک لە بزووتنەوەی

ڕزگاریخوازی کورد دەزانێت لە لایەکەوە، لەلایەکی ترەوە وەک بەشێک لە بزووتنەوەی نیشتمانی ئێراقی کاردەکات.
"لە خاڵە گرنگەکانی بەرنامەی ئەم حیزبە"
1-حیزب لەسەر بنەمایەکی ناسیۆنالیستی جوگرافی نیشتمانی لیبراڵی دیموکرات درووست دەبێت، هەموو ئەو کوردانەی لەدەرەوەی هەرێمی کوردستانی ئێراق (باشووری کوردستان) دەژین، دەگرێتە خۆی.
2-حیزب باوەڕی وایە کە کوردە فەیلییەکان بەشێکن لە نەتەوەی کورد.
3-حیزب باوەڕی وایە کە ئایینی ئیسلام یەکێکە لە سەرچاوەکانی یاساادانانی دەوڵەتی ئێراقە.
حیزب ئامانجەکانی دابەشکردووەتە سەر دووبەش، ئامانجە تایبەتییەکان و ئامانجە گشتییەکان:-
لە ئامانجە تایبەتییەکانی حیزب؛ گێڕانەوەی ڕێز و مافەکانی ئەو خەڵکەی ڕەگەزنامەی ئێراقی یان لێ وەرگیراوەتەوە لەلایەن ڕژێمەکانی پێشووی ئێراق، دەستەبەرکردنی مافەکانی کوردە فەیلییەکان لە بوونی قوتابخانەی تایبەت و گەشەپێدانی ژیانی ڕۆشنبیریان.
لە ئامانجە گشتییەکانی حیزب؛ کۆکردنەوەی ئەو کوردانەی لەدەرەوەی هەرێمی کوردستانی ئێراق (باشووری کوردستان) دەژین بۆ ئەوەی ڕۆڵیان هەبێت لە دامەزراندنی ئێراقی نوێ.
ئەم حیزبە ناکۆکی کەوتە نێوانی سەرکردەکانیان و لە 17 ی تەمووزی ساڵی 2005، (133) کەس لە کادیر و ئەندامانیان وازهێنانی خۆیان ڕاگەیاند، لەسەروو هەموویان (عەبدولئەمیر سەلمان، ئەلجیزانی، سەعد موسا عەباس، جەبار عەلی باش، ئەحمەد ئەسەد) .
"حیزبی پەیمان"
حیزبێکی ناسیۆنالیستی کوردە فەیلییەکانە، لیژنەی ئامادەکاری بۆ دامەزراندنی لە شاری (لەندەن) ی پایتەختی وڵاتی بەریتانیا لە ڕێکەوتی 30 تشرینی یەکەمی ساڵی 2004 پێکهات لەسەر دەستی کۆمەڵە کوردێکی فەیلی، لەوانە "سەباح دارا".
دامەزرێنەرانی؛ هۆیەکانی دامەزراندنی دەگەڕێننەوە بۆ؛ -
1- دابین نەکردنی باردۆخێکی لەبار لەلایەن حکومەتە یەک لە دوای یەکەکانی ئێراق بۆ کوردە فەیلییەکان، بۆ ئەوەی هەلومەرجێکی سەقامگیری سیاسی و کۆمەڵایەتی ئایینیان بۆ دابین بکرێت.
2-سەرنەکەوتنی حکومەتەکانی ئێراق لە جێبەجێ کردنی مافە بنجینەییەکانی کوردە فەیلییەکان.
3-سەرنەکەوتنی حیزبە کوردستانییەکان لە نوێنەرایەتی کردنی فەیلییەکان و دەستەبەرکردنی مافەکانیان.
4-سەرنەکەوتنی خودی فەیلییەکان لە پێکهێنانی قەوارەیەکی سیاسی بۆ نوێنەرایەتی و بەرگری لێکردنیان.
5-بێ توانایی ئەو ڕێکخراوە فەیلییانەی کە هەبوون.
6-بوونی پێویستییەکی زۆر بۆ درووستکردنی قەوارەیەکی سیاسی بۆ کوردە فەیلییەکان.
"یەکێتی دیموکراتی کوردە فەیلییەکان"
ڕێکخراوێکی سیاسی کوردە فەیلییەکانە لە 26 ئابی 2005 دامەزراوە، لیژنەی ئامادەکاری لەم ناوانەی خوارەوە پێکهاتبوو (د.ئەزدەهار عەبدولکەریم، ئەیان ئەنوەر حیدەری، جەمیل زیلەتی، پارێزەر حسێن عیدان، د، سعاد حسێن، سەعدون سیفەڵڵا، سەلمان حەبیب مزاهیر، سەمیر جراغ وەندی، سەمیرە مراد، عەبدولجەبار سەلیم محەمەد، عەدنان عەباس، غەفور خەنجەر) .
ئامانجەکانی ئەم ڕێکخراوە؛
1- دەرکردنی بڕیارێکی فەرمیلەلایەن حکومەتی ئێراق، تێیدا کردەوەکانی دەرکردن و کۆچ پێکردنی بەزۆری کوردە فەیلییەکان لەسەردەمی ڕژێمە یەک لە دوا یەکەکانی پێشووی ئێراق، بە تایبەت ڕژێمی بەعس، تاوانبار بکات.
2-هەوڵدان بۆ پێشکەوتنی نوێی کۆمەڵگەی کوردی-فەیلی لە ڕووی کۆمەڵایەتی و ئابووری، کولتوورییەوە.
3-هەوڵدانی بەردەوام بۆ کۆکردنەوەی ڕێکخراوەکانی کوردە فەیلییەکان، لەسەر بناغەی برایەتی و هاوکاری.
"هاوپەیمانی کوردی فەیلی یەکگرتوو"
ئەم هاوپەیمانییەتییە لە شاری (گۆتەنبێرگ) لە 12ی حوزەیرانی 2005 دامەزراوە، نوێنەرایەتی (دە) ڕێکخراوی کوردی فەیلی دەکات، بریتین لە (ڕێکخراوی ئازادیخوازانی کوردی فەیلی، یەکێتی ئیسلامی کوردە فەیلییە ئێراقییەکان، حیزبی کوردی فەیلی ئێراق، بزووتنەوەی کوردە فەیلییە مسوڵمانەکان، یەکگرتووی ژنانی فەیلی، گردبوونەوەی عەشیرەتە کوردە فەیلییەکان، کۆمەڵەی ئافرەتانی فەیلی لە وڵاتی هۆڵەندا، کۆمەڵەی ژنانی کوردی فەیلی لە مانجستەر، کۆمەڵەی کوردە فەیلییەکان لە مانجستەر، ڕێکخراوی خێرخوازی کوردە فەیلییەکان لە وڵاتی ئێراق) . بۆ بەشداریکردن لە هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی ئێراق.
ئامانجەکانی هاوپەیمانییەتییەکە:
سەپاندنی مافەڕەواکانی گەلی کورد و چەسپاندنی بنەما بنچینەییەکانی یاسای بەڕێوەبردنی دەوڵەت بۆ قۆناغی گواستنەوە بە مافی بڕیاری چارەنووس، پتەوکردن و بڵاوبوونەوەی کولتووری لێبوردەیی ئایینی و، سیاسی و، ژیانی برایانە لەنێوان هەموو پێکهاتەکانی گەلی ئێراق و ڕێزگرتن لە فرەیی سیاسی و نەتەوایەتی و کولتووری بۆ هەموو پێکهاتەکانی گەل، سەرەڕایی ئامانجە سیاسی و ئابووری کۆمەڵایەتییەکان. هەروەها بەرنامەی هاوپەیمانێتی، پەیمانێکی شەرەفی گرتووەتە خۆی، کە هەموو لایەنەکان بەڵێن دەدەن پابەندی بن.
"ئەنجوومەنی نەتەوایەتی کلدانی"

لە مانگی نیسانی ساڵی 2002 لەلایەن کۆمەڵە کلدانییەکانی ئێراق نیشتەجێ لە ئەمریکا دامەزرا، بە بۆچوونی خۆیان ئەنجوومەن ڕێکخراوێکی سیاسییە، ئامانجی هێنانەدی بەرژەوەندییەکانی کلدانییە ئێراقییەکانە لە ناوەوە و دەرەوەی ئێراق، ئەمینداری ئەنجوومەنەکە (غسان شزایا) یە.
"حیزبی نیشتمانی ئاشووری"
حیزبێکی ناسیۆنالیستی ئاشوورییە کە لە ڕێکەوتی 14 ی تەمووزی ساڵی 1973 لە شاری بەغدا دامەزراوە، بە دەست پێشخەرییەک لەلایەن "مالک یاقو مالک".
یەکەم کۆنگرەی حیزب لە 26 ئەیلول لە ساڵی 1974 بەسترا، لەو کۆنگرەیەدا سەرکردایەتییەکی هەڵبژارد بە نهێنی، لە ساڵی 1981 لەگەڵ بزووتنەوەی دیموکراسی ئاشووری بە مەبەستی ڕێکخستنی خەباتیان کەوتنە گفتوگۆ. لە ئاکامدا بڕیاردرا لەناو یەک ڕێکخراو (گردبوونەوەی دیموکراتی ئاشووری) کاربکەن.
لە سەرەتای ساڵانی نەوەدەکان بەهۆی ناکۆکی و ململانێی ناوخۆی جارێکی تر هەردوولا لەیەک جودابوونەوە. ڕۆژنامەی ناوەندی حیزب، لەژێر ناوی (قویامن) لە مانگی ئابی ساڵی 1977 یەکەم ژمارەی دەرچووە. لە کەسایەتییە ناودارەکانی حیزب (نمرود بیتو، کورکیس یاقو) .حیزب باوەڕی بە چەند بنەمایەکی سیاسی هەیە وەک (فرەیی سیاسی، پێکهێنانی بەرە لەسەر ئاستی جیهانی و نیشتمانی، ڕێزگرتن لە هەموو بیروڕایەکی سیاسی) .
"گردبوونەوەی نیشتمانی ئاشووری"
ئەم هاوپەیمانییەتییە لە کۆمەڵە حیزب و ڕێکخراوێکی سیاسی ئاشووری دامەزرا بۆ بەشداریکردن لە هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی ئێراق لە ساڵی 2005.
لەم گردبوونەوەیە پێکهاتبوو لە (بەرەی نیشتمانی ئاشووری، حیزبی (بین نهرین) ی دیموکراتی، ڕێکخراوی ناسیۆنالیزمی ئاشووری، کۆنگرەی ناسیۆنالیستی ئاشووری، یەکێتی خوێندکارانی ئاشووری لە ئێراق، یەکێتی لاوانی ئاشووری لە ئێراق، ئاشورییە سەربەخۆکان، کڵێسە ئاشورییەکان، هاوپەیمانی نیشتمانی ئاشوری، بزووتنەوەی ئاشووری) .
"بزووتنەوەی دیموکراتی ئاشووری"
ئەم بزووتنەوەیە لەلایەن چەند ڕێکخراوێکی سیاسی و، چەند کەسایەتییەکی ئاشووری دامەزرا، لە 12 نیسانی ساڵی 1979 ، یەکەم کۆنگرەی خۆی لە شاری دهۆک بەست لە مانگی ئەیلولی 1992، چەند بارەگایەکی بۆ لقەکانی کردووەتەوە لە کوردستانی ئێراق (باشووری کوردستان) ، وڵاتانی ئەوروپا و ئەمریکا.بزووتنەوە بەشداری خەباتی چەکداری کردووە لە کوردستانی ئێراق (باشووری کوردستان) دژ بە ڕژێمی سەدام، داکۆکی لەسەر ئەوە دەکات کە کێشەی ئاشوورییەکان کیشەیەکی نەتەوایەتییە نەک ئایینی، بۆیە داوای دانپێدانان بە بوونی نەتەوەی ئاشورییەکان دەکات، لەسەردەمی ڕژێمی سەدام چەندین کادیر و سەرکردایەتیان تووشی ئەشکەنجە و گرتن و کوشتن هاتوون، لە مانگی شوباتی 1985 سێ سەرکردە (یوسف توما، یوبرد بنیامین، یوخنا ججو) بڕیاری کوشتنیان لەسەر جێبەجێکراوە. بزووتنەوە بەشداری لە کۆنگرەکانی ئۆپۆزسیۆنی ئێراق کردووە، هەروەها بەشداری ژیانی سیاسی کردووە لە کوردستانی ئێراق (باشووری کوردستان) دوای ڕاپەڕینی ساڵی 1991 کوردستان، دوای ڕوخاندنی ڕژێم لە ساڵی 2003، بەشداری لە کاروباری سیاسی ئێراق کردووە نوێنەریان لە پەرلەمانی ئێراقدا هەیە، ئەم بزووتنەوەیە ڕۆژنامەی (بهرا) لە ساڵی 1982دەردەکات وەک زمانحاڵی خۆی، لەکەسایەتییەکانی ئەم بزووتنەوەیە (کورکیس خوشایە، یونادم یوسف) .
"حیزبی میزۆپۆتامیای دیموکراتی"
حیزبێکی سیاسی ئاشوورییە لە کوردستانی ئێراق (باشووری کوردستان) کاردەکات لە ساڵی 1991 وە لەلایەن کۆمەڵە سیاسەتمەدارێکی ئاشووری دامەزرا، لە سەرکردەکانی "جەمیل نمرود"، لە مانگی تشرینی یەکەمی ساڵی 2004، کۆنگرەی شەشەمی لە شاری هەولێر سازکردووە، لە کۆنگرە کۆمیتەی ناوەندی حیزب، کە لە 15 ئەندام پێکهاتووە هەڵبژێردراوە.
"بەرەی ئاشووری یەکگرتوو
ئەم بەرەیە لە ڕێکەوتی 26 کانوونی دووەمی ساڵی 2004 لە شاری بەغدا دامەزراوە. بە پێی ناوەڕۆکی یەکەم بەیانی، هۆیەکانی دامەزراندنی بەرە دەگەڕێتەوە بۆ ئەو بارودۆخەی گەلی ئاشووری و پرسە نەتەوایەتییەکەی پێیدا تێپەڕدەبێت، پێویست بە یەکگرتن دەکات و خۆ ئامادەکردن بۆ کۆنگرەی نەتەوایەتی ئاشووری پاش سازدان و ئامادەکردنی پشتیووانی جەماوەری بۆ هزر و بیروڕاکانی لە ناو وڵات، کە حیزب و کەسایەتی و دامەزراوە گرنگ و پسپۆڕەکان بگرێتە خۆی.
بۆ ئامادەکردنی ئەم بابەتە کەڵک لە پەرتووکی (محەمەد فاتیح، حیزب و ڕێکخراوە سیاسیە ئێراقیەکان، بڵاوکراوەکانی ئەکادیمیای هۆشیاری و پێگەیاندنی کادیران، سلێمانی، ساڵی 2012) بینراوە. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: لێکۆڵینەوە

پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

جۆری وەشان: دیجیتاڵ

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی چاوی کورد - 2023-04-11
کاتی تۆمارکردن: 2023-04-11
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: کورتەباس
بابەت: 76
ئەنفال، پەیوەندیی کورد و عەرەب! لەبەردەم یادەوەری 35 ساڵەی تارماییەکانی جینۆسایددا
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240710011838579592

ئەنفال، پەیوەندیی کورد و عەرەب! لە بەردەم یادەوەری 35 ساڵەی تارماییەکانی جینۆسایددا
ئیبراهیم مەلازادە

جەوهەری پەیوەندی نێوان نەتەوەی کورد و نەتەوەکانی ناوچەکە و دەوڵەتە داگیرکەرەکان، بەتایبەتیش لە کەیسی، دەوڵەتی ئێراق دا، "جینۆسایدە". ئەم دەستنیشان کردنە، لە بابەتێکی کورتدا لەلایەن ئەمیری حەسەن پوورەوە ئاماژەی پێکراوە و شرۆڤەیەکی کورتی کردووە، منیش لێرەدا بە گرنگم زانی بەرهەمی بێنمەوە.

تا ئەو چرکەساتەش، خواست و ئیرادەی نەتەوەکانی ناوچەکە، کە هەژموونیان بەسەر دەوڵەتەکانی ناوچەکەدا هەیە و وەکوو کابووسێک وان بەسەر خاک و خەڵکی کوردستانەوە، درێژەدانە بە داگیرکاریی و زەوتکردنی مافەکانی خەڵکی کوردستان، زەوتکردنی سادەترینی ئەو مافانەش لە باکوور و ڕۆژهەڵاتی کوردستان دا خوێندن و فێربوون و پەروەردەن بە زمانی دایک. ئەو پەیوەندییەی کە تا ئەمڕۆش کورد و دەوڵەتی ئێراق بە یەکەوە دەبەستێتەوە، پەیوەندییەکی ئاساییی نییە، پڕە لە ئەزموونی تاڵ و کۆمەڵکوژی و جینۆساید. یەکێک لەو تاوانە گەورانەش "شاڵاوەکانی ئەنفال"ە، وەک فۆرمێکی جینۆساید. تا ئەمڕۆش دەستەبژێری سیاسی و ڕۆشنبیری و کلتوریی نەتەوەی عەرەب لە ئێراق ئامادە نییە بوێرانە دان بەو تاوانانەدا بنێن و داوای لێبوردن بکەن، قەرەبووی قوربانییەکان بکەنەوە؛ لەو پێناوەشدا، پەیوەندییەکی مرۆڤدۆستانە و یاسایی، بۆ ئایندەیەکی گەشتر لە ناوچەکەدا بینا بکرێت.

ئەوەی لای من ڕۆشنە، تا ئەو چرکەساتەش، ئەو خواستە لای عەرەبی شیعە خۆبوواردنە لەو بەرپرسیارییەتییە. ئەوان خۆیان بە میراتگری دەوڵەتی ئێراقی دوای ڕژێمی سەدام/بەعس دەزانن، بەڵام خۆیان لە هەموو بەرپرسیارییەتێکی ئەخلاق و یاسایی ئەو دەوڵەتە دەدزنەوە. توزخورماتوو "ڕاوەدوونانی کورد بەهۆی کوردبوون"، لە سەردەمی عەبادی و بەعەرەبکردنی بەردەوام لەسەر پارێزگای کەرکووک دا، شایەتی بەردەوامیی ئەو پەیوەندییە ناهاوسەنگە دوژمنکارەیە.

عەرەبی سوننە، لە دەستەڵاتیش نەماون، بەڵام لە پەیوەندییەکانیدا لەگەڵ کورد هەرگیز نەک هەر بەو لایەدا ناچن، بەڵکوو تا ئەمڕۆش بێ ئەوەی ڕێز لە هەستی برینداری کورد بگرن، شانازی بە "سەدام حسێن"ەوە دەکەن. ئەگەر خۆیان لە کورد بە قوربانیتر دانەنێن، خۆیان بە کەمتر دانانێن، لەکاتێکدا ئەوان لەو پەیوەندییەدا بەرپرسیاری یەکەمن، ئێستاش عەرەبی شیعە. ئەگەر بیانویستبایە ئەو پەیوەندییە بگۆڕن، بۆ نموونە وەک "ڕواندا"، کە سەردەمێکی نوێیان دەستپێکرد، سەردەمێک بە سڕینەوەی هەموو شوێنەوارەکانی جینۆساید، دەبوایە لە "ئێراق"یش بە ڕەسمیی داوای لێبوردن لە کورد بکەن و هەموو شوێنەوارەکانی جینۆسایدیان بسڕیبانەوە. بەڵام پرسیارە جەوهەرییەکە ئەوەیە ئایا ئێراق وڵاتی کوردە، یان داگیرکەر؟

تا ئەو چرکەساتەش، ئەو پەیوەندییەی کە کورد و دەوڵەتی ئێراق بە یەکەوە دەبەستێتەوە، پەیوەندییەکی ئیشکالئامێزە.

زۆرینەی عەرەب خۆیان بە تاکە خاوەنی بنەڕەتی ئێراق دەزانن. متمانەشیان بە کورد نییە و پێیان وایە کورد خۆی بە ئێراق دا شۆڕکردووەتەوە، تەنیا بارگرانییە. هەروەها لەڕووی تیۆرییەوە، زۆرینەی کوردیش خۆی بە داگیرکراو دەزانێت، بەڵام لە پراکتیکدا بەو زیهنییەتە ڕەفتار ناکات. بۆیە کورد بە قەد ئەوەی خۆی بە ئێراقی دانانێت، بەهەمان ڕێژەش "ئەگەر دانیشی پێدا نەنێت، ئێراقییە". ئەمەش مانای وایە کورد لەنێوان هاووڵاتیبوون و بێگانەبوون لە ئێراق، گیری خواردووە و لە ماوەی ئەو نەوەد ساڵەدا نەیتوانیوە لەو زۆلکاوە دەرباز بێت یا خۆی دەرباز بکات.

ئەگەر کورد لە ڕووی وشیارییەوە، لە دووڕیانی ئەو تێگەیشتنەی ئەمیری حەسەن پوور هەیەتی، هەنگاوی بنابوایە، دەبوایە دەوڵەتی ئێراق لەسەر بنەمای پەیوەندیی جینۆساید دابمەزرێتەوە، ئەوسا، خودی دەستووری ئێراقیش لەسەر ئەو بنەمایە ڕەنگڕێژ دەکرا و دەنووسرایەوە.

تا ئەمڕۆش عەرەبی ئێراق بە سوننە و شیعەوە، تێگەیشتنیان وەهایە کە "سەدام لە هیچ شتێک دادوەر نەبووبێت لە دابەشکردنی ستەمدا دادوەر بووە"، ئەم تێگەیشتن و دەربڕینە جگە لەوەی کە ڕاستیی تێدا نییە، بۆ دیزەبەدەرخونەکردنی تاوانی جینۆسایدە، بیزانن یا نەیزانن، بە ئەنقەست وا بڵێن یا بە نەشارەزایی، کە کاتی خۆی سەرکردە کوردەکانیش وەکوو بەبەغا هەمان قسەیان دەکردەوە. بەڵام ئەوە ڕوونە کە جینۆساید تاوانێکی نێودەوڵەتییە و جیاوازە لەگەڵ ئەوەی کە ڕژێمی بەعس کێشەی لەگەڵ ئۆپۆزسیۆنی عەرەبی شیعە و کەمێک لە عەرەبی سوننەدا هەبووە، تا ئەو ئاستەی خودی دادگای باڵای تاوانەکانی ئێراق، تاوانی دوجێلی بە جینۆساید هەژمار نەکرد، کە قوورسترین تاوان بوو بۆ ئەوان، بەڵام دەبینین کە هەموو ئێراقیان خسووەتە خزمەتی بەرژەوەندییە باڵاکانی شیعەوە. بە زیادەوە قەرەبووی هەموو زیانلێکەوتووەکانی شیعەی عەرەبیان کردووەتەوە، بەڵام کوردە فەیلییەکان، لەگەڵ ئەوەی کە شیعەشن، تا ئەوڕۆ دەسەڵات ئامادە نییە وەکوو پێویست قەربۆی کوردە فەیلییەکان بکاتەوە و مافەکانیان بۆ بگەڕێنێتەوە، چونکە کوردن.

کێشەی زۆرینەی کورد و کلۆلییەکەی لە ئێراق و "هەڵبەت لە پارچەکانی دیکەشدا" لەوەدایە کە تا ئێستاش لەو پەیوەندییە "توندوتیژە" تێناگات کە لەگەڵ بەغدا یان پێتەختەکانی دیکەدا کۆی دەکاتەوە. پەیوەندییەکە هێندە سادەیە، لەبەر سادەیی لێی حاڵی نابن. لە هەر کوردێک بپرسیدەڵێت سوپای ئێراق داگیرکەر بوو، ئەمەش مانای وایە کە بەغدا پێتەختی داگیرکەرە. هەر لەسەر ئەو بنەمایەش جینۆساید دژ بە نەتەوەی کورد ئەنجام درا.

لە ئاماژەکردندا بۆ باشووری کوردستان، زۆربەی هەرە زۆری کورد دەڵێت "باشووری کوردستان" لە 1926 بە ئێراق لکێندرا، یاخود لە "پەیماننامەی سیڤەر"دا دان بە مافەکانی کورد دا نرا"، یاخود "ئێمە میللەتێکی داگیرکراوین"، سەرنج لەو دێڕانە بدەن، هەموومان دەست خۆشی لە ئیسماعیل بێشکچی دەکەین کە پەرتووکی "کوردستان کۆلۆنییەکی نێودەوڵەتیی" نووسیوە، بەڵام هیچ ڕەفتارێک و کردارێک کورد بەو ئاقارەدا نابات. لە هەمان کاتیشدا دەچنەوە بەغدا و بە پێتەختی ئێراقی فیدراڵ ناوزەدی دەکەن و دەستەبژێری سیاسی بە پێتەختی خۆیانی دەزانن. لەتەک دەیان و سەدان سیاسی کە بە شێوەی ڕاستەوخۆ یا ناڕاستەوخۆ لە حیزبی بەعسدا، لە دەوڵەت، لە سوپا و لە دامەزراوەکاندا بەشدار بوون، دادەنیشن و سمێڵیان دەپەشتن. لەو چەند ساڵەی دواییش، هەر بەهۆی ئەو ناهەشییە و شکستی نوخبەی دەستەڵاتی هەرێمی کوردستان لە پرۆسەی نیشتمانسازییدا، بە هەزاران کورد دەست خۆشی لە دادگای فیدراڵی و سەرۆک وەزیرانی ئەو پێتەختە دەکەن. کەواتە، چۆن ئەو پەیوەندییە لەسەر بنەمای جینۆساید ڕێکبخرێتەوە؟

دەبوایە، پەرلەمانی کوردستان لە ڕابردوو یەکێک لە کارە هەرە لە پێشینەکانی دارشتنی قانونێک بوایە بریتی بێت لە بەتاوانکردنی نکوڵیکردن (تەجریمکردنی ئینکارکردنی) لە جینۆسایدی کورد لە ئێراق. لە داهاتووشدا ئەگەر ئەو پەرلەمانە دامەزرایەوە، هەمان قانون یەکێکە لە پێویستییەکان. لە هەمان قانوندا، دەبێت ئەو پەیوەندییە لەگەڵ بەغدا ڕێک بخرێتەوە، ئەو ڕێکخستنەوەیە خزمەت بە چەندین تەوەری جیاواز دەکات:

یەکێکیان؛ ئەگەر بڕیار بێت بەغدا پێتەختی دەوڵەتی فیدراڵ بێت، پێویستە ئەم بەتاوانکردنە (تەجریمکردنە) لە بەغداش بە یاسایی بکرێت، پێویستە کارێک بکرێت چۆن ئەڵمانەکان ئارەقەی شەرمەزاری دەیانگرێت کە باس لە هۆلۆکۆست دەکرێت، ئاواش عەرەبەکان شەرمەزاری بیانگرێت کە باس لە شاڵاوەکانی ئەنفال، قڕکردن و لە ڕیشەدەرهێنانی کوردانی فەیلی و بارزانییەکان و کیمیاباران دەکرێت.

دووەمیان: ئەگەر خواستێک، ئیرادەیەک درووستبێت، ئەو پەیوەندییەی جینۆسایدی نێوان کورد و عەرەب بگۆڕدرێت بۆ پەیوەندییەکی ئاسایی، مرۆیی و یاسایی، دەبێت سەرەتا یاسای بەتاوانکردنی نکوڵیکردن لە جینۆسایدی کورد لە ئێراق تەواوی پرۆسەی جینۆسایدی کورد لە ئێراق بگۆڕدرێت، لە پەرلەمانی ئێراق وەها یاسایەک دەربچێت. ئەمەش وەکوو سەرەتایەکی ئەرێنی بۆ گۆڕینی ئەو پەیوەندییە. ئەوکات، هاووڵاتی ئێراق ئاسایی، بە هەموو پێکهاتەکانەوە لەوە تێدەگەن کە کورد

میللەتێکی جینۆسایدکراوە و دەبێت لەسەر ئەو بنەمایەش ڕەفتاری لەگەڵدا بکرێت. بەشێکیش لە ڕێوشوێنەکان، قەدەغەکردنی ناوی سەدام و سڕینەوەی هەموو ئەو بۆرد و ناوانەش کە پەیوەندییان بە ئەنفالەوە هەیە، لەوانەش ناوی ئەو قوتابخانە و دائیرە و ڕێکخراوانەی کە بەناوی ئەنفالەوە کراون. ئەگەر ئەوە نەکرێت، ئەگەری دووبارە بوونەوەی جینۆساید لە ئێراق، هەمیشە ئەگەرێکی کراوە دەبێت و ئێراقیش وەکوو دەوڵەتێکی داگیرکەر دەمێنێتەوە. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: شانشینی یەکگرتوو (بەریتانیا)
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی سەکۆ - 14-04-2024
کاتی تۆمارکردن: 10-07-2024
ناوی تۆمارکار: هومام تاهیر

پۆل: کورتەباس
بابەت: 77
ئەنفال؛ قەتماغەی برینێکی تەڕ و تازە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230606011106496477
ناونیشانی بابەت: ئەنفال؛ قەتماغەی برینێکی تەڕ و تازە
ئامادەکردن: عادل قادری

دوای تێپەڕینی سی و چوار ساڵ بەسەر تاوانی ئەنفال هێشتا ئەم برینە تازەیە، هێشتا پرسیارەکان لە دەورووخولی هۆکارەکانی ئەم برینە ئامادەن.
(لە یادی سی و چوارەمین ساڵوەگەڕی "ئەنفال"ی کورد)
ئەنفال هێشتا زامێکی تازە و تەڕە، خوێناوی و دەم بە هاوارە. نە هونەر و توانست و سوبژێکتیفیتەی ئێمە دەرەقەتی گێڕانەوە و، نواندنەوەی برین و، قێژە و بێدەنگییەکانی ناو بیابان و، یانە شەوانەکانی میسر و، فرمێسکی دایکانی ڕەشپۆش و پێڵوی چرچ و لۆچیانی و... هەبووە و نە جیهانیش وەکوو ڕووداو و کارەساتێک سەرنجێکی وای خستووەتە سەر کە ببێت بە مژارێکی تێرامان لە ئاستە جیاجیاکانی مەعریفە و زانستی مرۆیی لە دونیادا، ڕاستە ئێمە وەکوو کورد کەمتەرخەمی و پەشێوی و تەمەڵیی خۆمان هەبووە و هەیە، بەڵام ئەمە بە ڕادەی بەرژەوەندیپەرستی و بێدەنگی و بێئەخلاقییەکی گشتگیری جیهانی نییە لە ئاست ئەنفالدا!. هەمووومان دەزانین ئەنفال تا کاتێک کە ڕۆژاوا و بەدیاریکراوی ئەمریکا هەستی نەکرد ئیتر سەدامی بۆ ناگیرێت ئاوڕی لێ نەدرایەوە، "تەیمووری ئەنفال" تەنیا کاتێک وەکوو شایەتحاڵێکی زیندووی گۆڕی ژنان و کچانی ئەنفالکراو دانی پێدا نرا و وەرگێڕا کە ئەمریکا و ڕۆژاوا خەریکی ڕێکخستنی پرۆژەیەکی گەورە بۆ لەناوبردنی سەدام بوون، ئەم کایەیەی ڕۆژاوا لەگەڵ ئەنفال و کەیسی ئەنفال فەزای گشتی و زانکۆ و ڕۆشنبیریشیانی داگیر کردووە، و ئەمە مایەی ناهومێدی و دڵتەنگییەکی گەورەیە بۆ ئێمەی کورد، بە زایەڵەیەکی خوێناوییەوە بمانەوێت ڕۆژاوا و سیستەمە ئەخلاقی و سیاسییەکەی، ئەنفال ببەنە سەر شانۆی مێژوو و بکەران و سەرچاوە مەعریفی و ئایدۆلۆژییەکەی بخەنە بەر لێپرسینەوە و بڕیاری لەسەر

بدەن، حاشا بۆ هەلپەرستان کە لە زایەڵەی ئازار و ئەشکەنجەی مێژوویی ئێمە لە هەمبەر بکوژان و ئایدۆلۆژیستانی ناوچەکە و جیهان، بتوانن هەنگاوێک لە دادوەری و عەدالەت نێزیک ببنەوە.

دوای تێپەڕینی سی و چوار ساڵ بەسەر تاوانی ئەنفال هێشتا ئەم برینە تازەیە، هێشتا پرسیارەکان لە دەورووخولی هۆکارەکانی ئەم برینە ئامادەن، هێشتا وەکوو ڕەشایی و نووتەکێکی سامهێنەر و ترسناکە، هێشتا وەکوو دۆڵپا و دێوەزمەیەک دەستی ناوەتە بینی کۆمەڵگە و نەتەوەی کورد و و ئارەزوو و خەون و خەیاڵەکانی، هێشتا کۆمەڵگەی ئەنفال بەرەو ئاسمان و باشووری بیابانەکان و بەرزایی شاخەکانی باکوور چاو دەگێڕن و دەپرسن چی بوو؟ بۆ؟ بۆچی؟ بە چ تاوانێک؟ بۆچی دونیا بێدەنگیی لەم کارەساتە کرد؟ ئایا بەرژەوەندیی وڵاتانی بەناو مرۆڤدۆست و زلهێز لە شەڕی ئێران و ئێراق لەوەدا بوو کە ئێمەی کورد ئاوا سەروماڵمان تیا بچێت؟ ئەمانە و دەیان پرسیاری دیکە لە ناخی مرۆڤی وشیاری کورد دا پەنگی خواردووەتەوە و کەم تا زۆریش وەڵامی بۆیان هەیە و کۆی پڕۆسەی پاکتاوکردن و قڕانکردنەکە و بێدەنگیی دونیا و وڵاتانی دەروبەریش لە لای بوغز و ڕقی ئەم برینە قووڵ و سارێژهەڵنەگرەی، زیاتر کردووە. "مەریوان وریا قانع" لە وتارێکدا ئەم پرسیارە دەخاتە ڕوو؛ کە ئایا ئەنفال ڕووداوێکە لە دوامانەوە یان ئەگەرێکە لە بەردەممماندا؟ ڕەنگە بە ئاسانی تەنز و ئایرۆنییەکی تاڵ کە لەم پرسیارەدا هەیە نەخوێنینەوە، بەڵام "ئەنفال" چ ڕووداوێک بێت لە دوامانەوە و چ ئەگەر بێت لە پێشمانەوە کارەسات و برین و تاوانێکی وەها گەورەیە کە شووناس و سایکۆلۆژی کوردی بە هەموو ڕەهەندەکانییەوە لە "ئێستا"ماندا خستووەتە ژێر کاریگەریی و سێبەری ڕەشی خۆیەوە، خەون و خەیاڵکردنەکانی بردووەتە ناو سەردابێکی تاریک و ترسناکی مێژووییەوە کە تێیدا خەریکی لێوەلەرە و لاواندنەوە و سۆزە بۆ برینێکی بەکوڵ، بۆ ئەو چرکەساتانەی کە بەر لە ئەنفالبوونی ئەنفالەکان نە ئاو، نە نان، نە ژیان و نە تەنانەت نوێژ و عیبادەت بە زمانی ئەنفالچییان بۆ خودایەک، بۆ ئەڵلایەک کە ئەنفالچییان و باپیرانیان بە خزمی خۆیانیان دەزانی، ڕەوا نەبوو و بواری نەدەدرایە.

خاڵی جێی سەرنج لە پرسیارەکەی "مەریوان وریا قانع"دا جگە لەلایەنی ڕابردووی ئەنفال و زەمەنی داهاتوو و مەترسی دووبارە بوونەوەی ئەنفال، ڕەهەندێکی دیکەی کاتە لە زەین و ڕۆح و سوبژێکتیڤیتەی کورد واتە زەمەنی "ئێستە"یە! ئێمە لە ئێستەی پاش ئەنفال و داهاتووی دوای ئەنفال و ئەگەری بارگاویبوونی بە ئەنفالدا دەژین. "ئێستە"یەکی پڕ لە شیوەن و خەمۆکی و لێوەلەرە و ڕەشپۆشانە، لێرەدا دەتوانین هەڵوێستە لەسەر ئەم پرسیارە بکەین؛ بۆچی ئێمەی پاش ئەنفالی ڕابردوو و پێش ئەنفالی داهاتوو لە ئێستەیەکی ئەنفالزەدەدا دەژین و ڕزگارمان نابێت؟ ئەوەی لە هەناوی ئەم پرسیارەدا خەوتووە ئاماژە بە قووڵایی برینێک و سامی کووشتن و مەعدوومکردنێکە کە پەیوەندی ئێمەی لەگەڵ ئێستەدا تووشی ئاڵۆزی و ناتەبایی و پەرتپەرتبوون کردووە، ئایا ئەو قەیرانەی کە ئێمە وەکوو کورد "ئێستە" لەناویدا دەژین وەکوو قەیرانی شووناس و قەیرانی ئینتیمای نەتەوایەتی و... ئەنجامی هەمان پڕۆسەی لێسەندنەوە و داگیرکردنی جەمسەری "ئێستە"ی کات نییە لە ڕێگەی ئەنفالکردنەوە؟ ئەگەر ئەزموون-ژینەکانی مرۆڤ وەکوو بوونەوەرێکی قسەکەر لە ناو سێ جەمسەری ڕابردوو، ئێستە و داهاتوودا پێناسە بکەین، ئەوا ئەنفال وەها شۆک و سەدمەیەکی بۆ زەینییەت و سوبژێکتیڤیتەی ئێمە درووست کردووە کە ناتوانین زەمەن لە ئاستە ئاسۆیی و ئاساییەکەیدا ئەزموون بکەین، ڕابردوویەک کە ئەنفالی تێدا کراوە، ئێستەیەک کە بیر لە ڕابردوویەکی ئەنفالزەدە دەکەینەوە و داهاتوویەک کە دەترسین وەکوو ڕابردوو دووبارە بێتەوە و ئێستە لە ترس و دڵەڕاوکێیدا دەژین و هەناسە هەڵدەکێشین! ئەنفال بووە بە کاتژمێری بەرباخەڵی ئەو پیاوانەی کورد کە لە بیابانەکاندا کران بە ژێر خۆلەوە! سووڕان و پێوانە و ژمارەکردنێکی دیکەی وەرگرت، هیچ فریشتە و خوداو و فریادڕەسێکیش نەبوو هەرچی هەبوو سێبەری عروبە و زمان و زیلەکانیان بوو! کاتژمێرێکی نوێ کەوتە گەڕ! کە زەمەنی سرووشتی و خوداوەندییانەی لێ ون بووە، بە چرکەی پەشۆکان و خولەکی دڵەڕاوکێ و کاتژمیری بێدەسەڵاتی میلەکانی دەسووڕێتەوە، 12 کاژێرەکەی بووە بە 182 هەزار کاژێر، بە پێوانەی گەردوونی و پێوەری خەلیقەتی ئیلاهی لە شە و و ڕۆژدا ئیش ناکات، ئەم زەمانپەشێوی و تێکدانی کات و زەمانییە، داهاتووی ئێمەی وەکوو خەیاڵکردن و ئاسۆبینین خستۆتە ژێر پەشێوییەکانی "ئێستە" کە لە ڕابردوویەکی کوشندەوە بەناوی "ئەنفال" سەرچاوە دەگرێت، ناتوانین حاشا لەم ڕاستییە بکەین کە لە هەندێ چرکەسات و خولەکی زەمەنی ئێستەماندا قووڵبوونەوە و تیشکپژاندێک لەسەر تاریکە قووڵ و نووتەکەکانی ئەنفال هاتۆتە ئاراوە و یادەوەری و وشیاریی گشتیی نەتەوەیی و بەکۆمەڵی ئێمەی ڕوون کردووەتەوە، حاشا لەوە ناکرێت کە برین و کارەساتی ئەنفال دەنگی بەشێکی زۆری کوردانی چوارپارچە و جیهانی لە یەک نێزیک کردەوە، لەسەر پێوەری برین، ژانی هاوبەشی مێژوویانی قووڵتر کردەوە، ژانێکی لەبیرنەکراو و یادەوریزوێن و وشیاریساز کە ڕۆحێکی گشتی و بەکۆمەڵی لە وێرانە و پێچ و پەناکانی مێژوومان ڕاساندەوە و ئیرادەی وشیارییانی قیت و قوت کردەوە، ئەگەرچی ئەنفال کارەساتێکە کە هەموان واتە هەموان لەسەر گۆی زەوی، دەبێ وەڵامدەرەوەی بن و بە جۆرێک لێی بەرپرسیارن و ئەگەر تاوانباریش نەبن ناتوانین بە بێتاوان دایانبنێین، بەڵام کورد و سوبژێکتیڤیتەی کوردی بە هەموو دەرکەوتەکانی زیاتر بەرپرسیارە، زیاتر ئەرکی لەسەرە بۆ ناساندن و گێڕانەوە و نیشانەسازی و بەرەمزکردنی ئەنفال و بۆ ئەمەش پێش هەر شتێک دەبێ لە خۆی و جیهان-ژین و دەوروبەری خۆیەوە دەست پێ بکات، لەو ساڵانەی کە ئەنفال وردەوردە ئێسک و پرووسەکانی کەوتە دەرەوە، یەک جەمسەری تۆکمە و بەهێز کە کوردی لە ڕۆژهەڵات هاودەنگ و هاوسۆز دەکرد لەگەڵ برا دابڕاوەکانی باشووری نیشتمان، ئەنفال و ئەو ڤیدیۆ و وێنە کەمە سامناک و دڕندانەیە بوون کە بە زمانی عەرەبی فەتوای لەناوبردنی ژیار و مرۆڤ و منداڵیان دەردەکرد، هەر ئەمە هەوێنی یەکگرتن و یەکانگیری بەشێکی زۆر لە خوێندکارانی کورد لە هەموو زانکۆکانی ئێران بوو، خاڵێکی ڕەش بۆ جیاکردنەوەی خود لە ئەویدی فارس و عەرەب، خاڵێکی وەها ڕەش کە جگە لە ئازار و ئیرادە بۆ پێشگیریکردن لە ئەنفالچێتی و داهاتووی ئاوس بە

ئەنفال هیچ قەدەر و ڕێگایەکی دیکەی لە بەردەمدا زەق نەدەکردەوە، تیشکێک لە وشیاری لە کوانووی ڕەشی برینەوە دەدرەوشایەوە.
لەگەڵ ئەم تیشکە درەوشاوە تاڵەدا هەمدیس ئێمە لە کۆمەڵگەیەکین کە تارمایی و سێبەرەکانی ئەنفال و ئەنفالچێتی لەسەری نەرەویوەتەوە، واتە داهاتووی بەردەممان ئێستەی ناخمان دەخاتەوە ناو تۆڕ و هاوکێشەکانی ڕابردوو، ڕابردووی ئەنفال و چاڵ و ڕێچکەچاڵ و زیل و لایت و لمی بیابان و عەرعەر و نوگرە سەلمان و ...ئێستە لە باشووری کوردستان و لەژێر ئاڵای کوردستان و بە بەرچاوی دایکانی "ئەنفال" و شایەتحاڵانی ئەنفالەوە کۆمەڵێک گرووپ و لایەن بە پەیج و ئەکاونتی جۆراوجۆرەوە خەریکن ستایشی سەدام و هێزی دیکتاتۆر و عودەی و قوسەی و بوێرییەکانیان دەکەن، کێن ئەوانەی بۆ ئامێزی خوێناوی دیکتاتۆر و سمێڵە کەوونینە خورافییەکەی و شمشێرە درەوشاوە جوانیکوژەکەی شیوەن دەکەن؟ ئەمانە نە قوربانین نە جەلادن، ئەمانە ڕۆحی کۆیلە و ڕیسوا و سووکی تاقمێک کورد و عەرەبن کە بەعسیبوون لەم زەمەنی ئێستادا جگە لە مانیفێستکردن و دەرخستنی گەمژەیی و نەزانییێکی سەیر وسەمەرەیان هیچی دیکەیان بۆ بەدیاری ناهێنیت، ئەمانە فۆکۆسیان خستۆتە سەر هەندێ هەڵسوکەوتی سەدام لە کاتی دادگایکردنەکەیدا، بە تێڕوانینێکی نەرێتی و دواکەوتووانە بەرگریی سەدام لە خۆی و بەرزان تیکریتی برای لە قەفەسێکی دیموکراتیکدا کە قەت شایستەی ئەو قەفەسەش نەبوو بەبوێری و جوامێری دادەنێن و لەژێر ناوی هەڵوێست و بوێرییەکانی سەرۆک بانگەشەی بۆ دەکەن، یان هەندێ لایەنی ژیانی پیس و خوێنمژانەی عودەی دەخەنە ڕوو، گوایە زۆربەی ژیانی ئەو لە شەودا دەستی پێ کردووە چون ڕۆژانە لە خەودا بووە، شەوانەش زۆربەی کاتی لە یانە شەوانەکاندا چاودێر و بینەرێکی سەمای ژنان و کچان بووە، ئەم تێڕوانینە بۆ بانگهێشتکردنەوەی دیکتاتۆر و ڕۆحییەتی ئەنفالچێتی جگە لەوەی کە شایستەی بەزەیی و خەم بۆ خواردنە هیچ شتێکی دیکە ناخوازێت تاکوو مرۆڤێکی وشیار بەرەو ئەو قسە بێناوەرۆک و ماوەبەسەرچووانە ڕابکێشێت، ڕاستە دۆخی ئاڵۆزی ژیان و کەموکوورتییەکانی خزمەتگوزاری و حوکمڕانی کوردی لە باشوور ڕەنگە هەندێ هەلی مەجازییان لە تۆڕ کۆمەڵایەتییەکان بۆ دابین بکات، بەڵام بە دڵنیاییەوە ئەمە شتێکی کاتییە و گۆڕانێکی گشتیی لە ژیان و گوزەرانی خەڵک هاواری نەفرەت و ڕاپەڕینی خەڵک دژی دیکتاتۆرپەرستان و بانگهێشتکەرانی ڕابردووی کارەسات و نیشانە و ڕەمزەکانی بەرز دەکاتەوە.
ئەگەرچی من پێم وایە دەبێت ئەم پەیج و ئەکاونتانە بەپێی یاسای پەرلەمانی کوردستان سزا بدرێن و بەرێوەبەرانیان سزای دیاریکراوی خۆیان بەسەردا بسەپێت، ئەم بابەتە دەبێ بەرەو ئەم تێڕامان و بڕیارەش بمانبات کە دەبێت یاساکانی هەرێمی کوردستان بە نیسبەت کەیسەکانی وەکوو ئەنفال، هەڵەبجە، بارزانییەکان و فەیلییەکان و...بەشێوەیەکی توونداوتۆڵ و دوور لە لێبوردن بجووڵێنەوە، ئەم پەیج و ئەکاونتانە کە دەشێت وەکوو تڵت و ورەخاشاکی ئارەزووی دیکتاتۆرپەرستی بخوێنرێنەوە لاپەڕەیەکی ڕەمزین بۆ نیشاندان و خستنەڕووی بەشێک لەو نەخۆشییەی کە ئەنفالچییەکان لە کۆمەڵگەی ئێمەدا بە شێوەیەکی سیستەماتیک دروستیان کرد و بڵاویان کردەوە. ئەمانە لە قەتیسکردن و پەشێوکردنی زەمەنی "ئێستە"ی ئێمە لە گێژەنی ڕابردوویەکی تاڵ و داهاتوویەکی لێڵدا ڕۆڵ دەگێڕن و وەکوو وتم نە قوربانین نە جەللادن بەڵکوو کۆیلەن، هەم جەللاد و هەم قوربانی پێگە و کورسی و شوێنی تایبەتی خۆیان لە چرکەساتی دیاریکراوی خۆیاندا هەیە، بەڵام کۆیلە جگە لە خاوێنکەرەوەی ڕێگەی خوێنڕێژی بۆ جەللاد و زەمینەخۆشکەری خوێنڕژانی قوربانی هیچ ئەرکێکی دیکەی نییە، ئەو هیچ هەستێکی ئینسانی و سوبژێکتیڤیتەیەکی تێدا نەماوە، نە دەترسێت لە خوێنڕژان نە سۆزی مرۆڤانەی هەیە، نە دڵڕەقە، نە بوێرە، نە هیچ ئاوەڵناوێکی دیاریکەری مرۆڤێکی پێ دەبرێت کە دەشێت لە جیهاندا ڕۆڵێکی بکەری هەبێت، ئەو کۆیلەیە و بەس، تەنیا کۆیلە، مەکینەیەکە کە فرمان و بڕیار جێبەجێ دەکات و خۆیشی لێیان تێنەگەیشتووە، قووربانی دەتوانێت جەنگاوەرێک بووبێت کە پێوە بووە، تووش بووە لە ڕێگایە بەرگری و بەرخۆدان دژی جەللاد و ئێستە ڕووبەڕووی جەللاد دەبێتەوە، جەللاد دەشێت خوێنڕێژێک بێت کە حەز لە دەسەڵات و خوێنڕشتن دەکات، بەڵام کۆیلە نە حەزی هەیە نە ئیرادەیش، ئەو ئیرادەیەکی سڕکراو و نەزۆکە، کە کۆمەڵێک یادەوری وەکوو نۆستالۆژیا ئەقڵ و سوبژێکتیڤیتەی سووک و چرووک کردووە هەر بەم هۆیەشەوە هیچ هەستێک بە ملکەچی و سەرشۆڕی و سووکیش ناکات.
لێرە و لە هاوکێشەیەکی ئاوەها دایە کە ئێستەیەکی ئەنفالزەدە ڕابردوویەکی ئەنفالکراومان بۆ مانیفێست دەکات و داهاتوویەکی ئاوس بە ئەنفالمان بۆ دەنوێنیتەوە. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید

پۆلێنی ناوەڕۆک: وتار و دیمانە

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

جۆری وەشان: دیجیتاڵ

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

KURDIPEDIA کوردیپێدیا

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی چاوی کورد - 06-06-2023
کاتی تۆمارکردن: 06-06-2023
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: کورتەباس
بابەت: 78
بۆ ئەوەی بۆ چرکەیەکیش تاوانی جینۆساید لە بیر نەکەین
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220804230712426491

لە کۆتایی مانگی تەمموزی ئەمساڵ، رووفاتی پیرۆزی سەد شەهیدی جینۆسایدی بارزانییەکان لە بیابانەکانی عێراقەوە گوازرانەوە، و لە زێدی نیشتمان بە خاک سپێردران. ساڵانە لە کوردستاندا یادی ئەنفال و جینۆسایدی گەرمیان و بارزان و بادینان و شوێنەکانی دیکە، و یادی هەڵەبجەی شەهید و باس لە ئەنفالکردنی فەیلییەکان، دەکرێت. کارەسات و نەهامەتی گەلەکەمان لەم چوارچێوەیش نەمایەوە و برینەکان بە ئەنفال و جینۆسایدکردنی ئێزیدییەکان نوێ بۆوە، و سەرلەنوێ مێژووی ستەمکاران 74 جینۆسایدی مێژووی دژ بە ئێزیدییەکانمان دەخاتەوە یاد.
برینەکان تا ئێستا سارێژ نەبوونە. تا ئێستا باس لە باری دەروونی ئەو ژن و منداڵانە دەکرێ چ لە گەرمیان و چەمچەماڵ و هەڵەبجە و بارزان و شوێنەکانی دیکە بێت کە ئازیزترین کەسیان لە شاڵاوی بەدناوی ئەنفال و جینۆساید و قڕکردن و فەرماندا لە دەستچووە. ئەم حاڵەتە تەنانەت لە فۆلکلۆری گەلی کوردستاندا ڕەنگی داوەتەوە و با بڕوانینە ئەو گۆرانییە فۆلکلۆریانەی ئێزیدییەکان کە باس لە فەرمانی دەوڵەتی عوسمانی بۆ قڕکردنی ئێزیدییەکان دەکات.
تێکڕای ئەم بابەتانە ئاماژەیە بەوەی کارتێکردن و شوێنی ئەم کارەساتە لە ویژدای نەوە بە نەوەی گەلەکەماندا ماوەتەوە.
کاتێک هیتلەر فەرمانی کۆمەڵکوژی جووەکانی دەدا، و هۆلۆکۆستی ئەنجام دا، ڕایگەیاند (کێ کۆمەڵکوژی ئەرمەنییەکانی لە بیر ماوە؟). بەڵام ڕووداوەکان بە پێچەوانەی بۆچوونەکانی هیتلەر بوو. ناوەندێکی فراوانی جیهان دانی بە قەسابخانە و قەتلوعامی ئەرمەن دا نا، جگە لەو لایەنانەی کە خۆیان بە شێوەیەکی مێژوویی بە میراتگری تاوانباران دەزانن نەبێت. جگە لە هەندێ بیرتەسک و هەڵوێست وەرگر لە سەر بنەمای دوژمنداری پێشوەخت نەبێت، جیهان دانی بە هۆلۆکۆست نا. بە پێچەوانەی بۆچوونی هیتلەر جیهان تاوانی جینۆسایدی ئەرمەنی لە بیر نەکرد و ئازایەتی ئەممەش بۆ خودی ئەرمەنییەکان دەگەڕێتەوە، کە گیانی موقاوەمەتیان تیایدا بوو و لە حاڵەتی بەرەنگاربوونەوەدا بوون هەر لەو ڕۆژەوەی کە تێکۆشەرێکی ئەرمەنی لە ساڵی 1922 لە شاری تبلیسی جەمال پاشای خوێنڕێژی کوشت، تا کاروانەکانی دیکەی تێکۆشانی ئەم گەلە و بنیاتنانی مۆنۆمێنتی جینۆساید لە یەریڤان کە لە ساڵی 1967 لە لایەن ئەنتۆن کۆچینیان سکرتێری حزبی شیوعی ئەرمەنستان کرایەوە. دوای کۆتاییهاتنی دووەمین شەڕی جیهان وەک وڵامدانەوەیەک بۆ هۆلۆکۆست جووەکان کاریان بۆ دامەزراندنی دەوڵەتی خۆیان کرد، و لە جیهاندا بە دوای ئەو تاوانبارانە دەگەڕان کە تاوانی قەتلوعامی جوویان ئەنجام دا بوو.
ئەرمەنییەکان و جووەکان چاوەڕوانی هەڵوێستی کۆمەڵگای نێودەوڵەتییان نەدەکرد بۆ ئەوەی کۆمەڵکوژی گەلەکانیان لە لایەن یاسای نێودەوڵەتییەوە بە تاوان دابنرێت. ئەوان پێش دارشتنی دەستەواژەی جینۆساید لە لایەن پارێزەی پۆڵەند رافیل لمکین لە ساڵی 1944 لە کتێبی ڕۆڵی دەوڵەتانی محور لە ئەورووپای داگیرکراو، کاریان بۆ پاراستنی گەلی خۆیان دەکرد.
ئەمڕۆ لە کوردستاندا بەرپرسیارییەکی مێژووی سیاسی و تەنانەت ڕەوشتی کەوتۆتە ئەستۆی هێز و لایەنی سیاسی و ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتی گەلی کوردستان نەک تەنیا لە کوردستانی باشور، بەڵکو لە هەر چوار پارچەی کوردستان و لە دیاسپۆرا بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ دۆسیەی جینۆساید وەک ئەرکێک بەرانبەر شەهیدان و قوربانیان و خێزانە بەجێماوەکانیان و، لە هەمان کاتدا وەک بەرپرسیارییەک بەرانبەر مێژوو و ئەرکێکی تێکۆشەرانە بۆ ئایندە بەتایبەتی ئەگەر ئەوەمان لە بەر چاو بێت کە لە هەموو کاتێکدا ئەگەری جینۆسایدکردنی گەلی کوردستان لە ئارادایە و تەنیا ڕێگاش بۆ ڕەواندنەوەی ئەو مەترسییە تێکۆشان و کارکردنە بۆ وەدیهێنانی مافی چارەنووسی گەلەکەمان لە هەر چوار پارچە دابەشکراوەکەیدا، کە کۆمەڵگای نێودەوڵەتی لە ڕێکەوتننامەی لۆزان ساڵی 1923 گەورەترین زوڵمی و بێدادی لە گەلی کوردستان کرد.
نەیارانی گەلی کوردستان و تەنانەت ئەو هێز و تاقمانەی کە ناتوانن لە بازنەی عەقڵیەتی شۆڤێنی دەسەڵاتدارانی دەوڵەت و نەتەوەی زۆرینە لەو دەوڵەتانەی کە کوردستانیان بە سەردا دابەشکراوە، بەردەوام بیانووی ئەوە دەهێننەوە کە ئەوەی کە دەرهەق بە گەلی کوردستان کراوە بەشێک بووە لە ململانێ بە هۆی یاخیبوونی گەلی کوردستان و، ناچێتە بابەت یان

پێناسەی جینۆسایدەوە، لە کاتێکدا یاسای نێودەوڵەتی لە ساڵی 1948دا وەک تاوان لە ڕێکەوتننامەی نەهێشتنی تاوانی ئیبادەکردنی بە کۆمەڵ و سزادانی دانی پێدانا و تا ساڵی 2018، 149 دەوڵەت مۆریان کردووە و، دادگای دادی نێودەوڵەتیش ئەم ڕێککەوتننامەیەی بە بەشێک لە یاسای نێودەوڵەتی مرۆیی و عرفی داناوە و ئیبادەکردنی بە کۆمەڵ تاوانێکی قەدەغەکراوی یاسای نێودەوڵەتییە.
ئەگەر بگەڕێینەوە سەر پێناسەکردنی دەستەواژەی ئیبادەی بە کۆمەڵ ئەوا ڕێکەوتننامەی ناوبراو لە پێناسەی ئەم تاوانەدا ئاماژە بۆ تیکڕای ئەو کارانە دەکات کە مەبەست لێی نەهێشتنی بەشێک یان تەواوی کۆمەڵێکی نەتەوەیی یان ئەتنیکی یان ڕەگەزی یان ئاینییە لە ڕێگای کوشتنی ئەندامانی ئەو کۆمەڵە، یان ئازاردانی جەستەیی و دەروونی بەو ئەندامانە، یان ناچارکردنیان کە لە بارودۆخێکی بژێوی ئەوتۆ بن بە مەبەستی نەهێشتنیان، یان ناچارکردنیان کە منداڵیان نەبێت و گواستنەوەی منداڵەکانیان بۆ گرووپێکی نەتەوەیی دیکە و، تێکڕای ئەمانەش بە مەبەست و نیازی ئەنجامدانی تاوانی قڕکردن بێت دەرهەق بەو پێکهاتە کۆمەڵایەتییە.
تێکڕای ئەم خاڵانەی کە لە پێناسەی جینۆساید هاتووە لە سەر تێکڕای ئەو شاڵاوانەی کە بە شێوەی مێژوویی کراوە و مەترسییەکانی کە تا ئێستا دووچاری گەلی کوردستان بۆتەوە، بەتەواوی جێبەجێ دەبێت.
ئەوەی لەم هەلومەرجەدا کە دەبێتە بەرپرسیارییەکی ڕەوشتی، پێش ئەوەی لە ڕوانگەی سیاسییەوە تەماشا بکرێت، بەرپرسیارییە بەرانبەر خێزانی قوربانیانی ئەنفال و جینۆساید بە قۆناغ و شێوازە جۆراجۆرەکانیەوە و، کارکردن بە بنەماکانی عەدالەتی ڕاگوزاری کە تاوانباران و هاوکارانیان لە سزا دەرباز نەبن، جگە لەوەی کە ئەم بابەتە بکرێت بە بابەتی نیشتمانی کوردستانی پلە یەک، و نموونەی ئەمەش لە گەلانی دیکەدا دەبینین، و دووای تێپەربوونی یەک سەدە لە سەر جینۆسایدی ئەرمەن و زیاتر لە نیو سەدە لە سەر هۆلۆکۆست، ئەم دوو بابەتە لە یادەوەری و بیری سەرجەم گەلی ئەرمەن و ئیسرائیل زیندووە و بەشێکە لە کارەکتەری پێکهاتەی بوونیان.
ئەوەی ڕووبەڕووی گەلەکەمان لە ناوەوە و لە دیاسپۆرا دەبێتەوە چۆن کۆمەڵگای نێودەوڵەتی و پەرلەمانەکانی جیهان هان بدەین کە بە شێوەیەکی فەرمی و لە ئاستی نێودەوڵەتی دان بە تاوانی جینۆساید دژ بە گەلی کوردستان بنێن. [1]
کاوە مەحمود

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک:	ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
جۆری وەشان:	دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان:	کەرکووک
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | Kawa Mahmoud
کاتی تۆمارکردن: 2022-08-04
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: کورتەباس
بابەت: 79
بۆ کوردە-فەیلییەکان لە عێراق دەرپەڕێنران؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240319050331560310

بۆ کوردە-فەیلییەکان لە ئێراق دەرپەڕێنران؟
نووسەر: شێرکۆ کرمانج

زۆر نووسین و توێژینەوە لەسەر چۆنییەتی و هۆکارەکانی پشت دەرپەڕاندن و قڕکردنی کوردە-فەیلییەکان ئەنجامدراوە. زۆربەی ئەکادیمی و توێژەرەکان هۆکاری ناسنامەی نەتەوەیی، کوردبوون، یان ناسنامەی مەزهەبی، شیعەبوون، لە پشت جینۆساید و دوورخستنەوەی کوردە-فەیلییەکان دەبینن و حکومەتی بەعس و سەدام حسێن بە تاوانباری سەرەکی لە پشت ئەو تاوانەدا دەناسێنن. لەم کوورتە شرۆڤەیەدا بە ئیزافەی ناسنامەی نەتەوەیی و مەزهەبی ڕەهەندێکی دیکە گفتوگۆ دەکرێت و دەخرێتە بەرباس و لێکۆڵینەوە، ئەویش پێگەی ئابووری و بازرگانی و سیاسیی کوردە-فەیلییەکانە لە بەغدا بەگشتیی و بازاڕی شۆرجە بەتایبەتی. هاوکات، پێداگری لەسەر ئەوە دەکەین کە لێدان و بنکۆڵکردنی پێگەی ئابووری کوردە-فەیلییەکان چەندین ساڵ پێش هاتنی بەعسییەکان بۆ سەر حوکم دەست پێدەکات و دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی عەبدولسەلام عارف لە 1964. گرنگی ئەم توێژینەوەیە لەوەدایە کە لێکۆڵینەوە لەسەر ڕەهەندی ئابووری و بازرگانی لێدانی کوردە فەیلییەکان لەپێش هاتنی بەعسییەکان دەکات، کە توێژەر پێیوایە تا ئەو ڕادەی ئەو ئاگادار بێت، قسەی لەسەر نەکراوە و ئەمە یەکەمین توێژینەوەیە کە ئەم ڕەهەندەی کردۆتە ئامانج.

قسەکردن لەسەر هەڵوێستی سوننەکان بەرابەر شیعەکان لە شەستەکانی سەدەی ڕابردوو لە ئێراق دا زۆر گرنگە بۆچوونە ناو بابەتەکە و تێگەیشتن لە ڕەفتاری دەوڵەتی ئێراقی لە دژی کوردە-فەیلییەکان، دەوڵەتێک کە لەو سەردەمەدا لەلایەن سوننەکانەوە حوکمدەکرا. لە سەردەمی عارفەکان، ململانێ و پێکدادانی سوننە و شیعەکان زۆر زەقتر لە قۆناغەکانی پێشوتر، سەردەمی پاشایەتی، دەردەکەوت. کارەکتەر و هەڵوێستە دینیی و موحافیزکارەکانی عەبدولسەلام عارف و کەسانی دەوروبەری وای کردبوو کە هەڵگری دیدێکی دژە-شیعە بێت. بۆ نموونە، وەک ئەوکۆنە بەعسییانەی کە لە 1963 دا لەگەڵ عارف هاوسەنگەربوون لە بیرەوەرییەکانیاندا دەگێڕنەوە ئەو زۆرجار وەک ڕەوافز و شعوبی ناوی شیعەکانی بردووە . لەوەش زیاتر، لە شەستەکان چەند پەرتووکێک لەلایەن نووسەران و کەسایەتییە ناسراوە عەرەبی و ئێراقییەکان دەرچوون کە لە ئەسڵی بزووتنەوە "شعوبییەکانیان" دەکۆڵیەوە. لەوانەیە بەهەڵەدا نەچووبین ئەگەر بڵێین گرنگترین پەرتووک لەو بوارەدا پەرتووکەکەی عەبدولعەزیز دوری بوو، کە ئەکادیمییەکی سوننە و ئەوکات سەرۆکی زانکۆی بەغدا بوو، کە بەناوی "الجذور التاريخية للشعوبية" (ڕەگوڕیشەی مێژوویی شعوبییەت) بڵاوی کردبووەوە. پەرتووکەکەی دوری بنەماکانی شیعەگەریی و شعوبییەتی هاوتاکردبوو و پێکەوەشی گرێدابوو. هەروەها، ڕەگی شیعەگەریی خستبووە ژێر پرسیار لەگەڵ دڵسۆزیی و ئینتیمای شیعەکان بۆ ئێراق. ئەمەش بەدڵنیایی دیاردەیەکی نوێ نەبوو لە مێژووی ئێراق هاوچەرخ بەڵام بەو زەقییە نا. دوری باس لە مێژوو و چۆنییەتی نیشتەجێبوونی خەڵک و گرووپە جیاجیاکان دەکات لەو ناوچانەی ئێستا پێیدەگوترێت ئێراق و دەڵێت:

"ئێراق... درێژکراوەیەکی جوگرافی نیمچە دوورگەی عەرەبییە، بۆیە ئەو خەڵکانەی [عەرەبانەی] کە لەوێوە هاتوون کارەکتەری عەرەبیی-سامییان داوە بە ناوچەکە. کەچی، ئەو خەڵکانەی کە لە ڕۆژهەڵاتەوە [شیعە و کوردە ئێرانییەکان] هاتوون بۆ [ئێراق] تەنیا وەک داگیرکەر هاتوون. سەرەڕای ئەوەی دواى، مانەوەیەکی کەم یان زۆر، ڕۆیشتون و گەڕاونەتەوە بۆ وڵاتی خۆیان، بەڵام لە دوای خۆیان هەندێک خەڵکیان لێرە [لە ئێراق] بەجێهێشتووە. ڕەگوڕیشەی کولتووری ئەو خەڵکە بەجێماوە، کە نامۆ و بێگانەیە [بەم خاکە]... لەکاتێکدا کە خەڵکانی [عەرەبەکانی] ئەم خاکە تەماشای میرات و ڕەگوڕیشە فەرهەنگییەکانی [ئەم خاکە] دەکەن و ئێستای خۆیان وەک درێژکراوەی میراتەکە دەبینن ئەوە خەڵکە هاتووەکانی دیکە تەماشای دەرەوە دەکەن بۆ ئیلهاموەرگرتن، کاریش دەکەن لەسەر بڕینی ڕەگوڕیشە فەرهەنگییەکانی [ئەم خاکە]".

دەبێت ئەوە بگوترێت کە قسەکردن لەسەر پرسێکی وا هەستیار لەلایەن کەسایەتییەکی ناسراو و سەرۆکی تاکە زانکۆی ئێراق لەوکاتدا وەک عەبدولعەزیز دوری ناکرێت وەک دەنگی تاکەکەسێک تەماشابکرێت. لەڕاستیدا ئەم دەنگە ئاوێنەی ڕەوتێکی فکری/بەعسی مەزهەبی/سوننی نەتەوەیی/عەرەبییە کە خۆی لە ناسیونالیزمی عەرەبیی و ئیسلامیزمی سوننەدا دەبینێتەوە، کە تارادەیەک لە زۆر شتدا هاوبەش و هاوبیرن. بە وردبوونەوە لەم دەقەی سەرەوە بۆمان دەردەکەوێت کە عەبدولعەزیز دوری دوو پێکهاتەی ئێراقی، کورد و شیعە، بە بێگانە دادەنێت و ڕیشەیان دەباتەوە بۆ سەر ئێرانییەکان، وەک بەشێکیش لە گەلی ئێراق تەماشایان ناکات، تەنیا لەبەر ئەوەی بە ئەسڵ "عەرەب" نین و لە نیمچە دوورگەی عەرەبییەوە نەهاتوون.

ئیسلامییە سوننەگەراکان، وەک ناسیونالیستە عەرەبەکان، زۆرجار زەقتر و توندتر هێرشیان دەکردە سەر شیعەکان و شیوعییەکان و بە شعوبی ناویان دەبردن. ڕۆژنامەی "الفجر الجديد" (بەرەبانگی نوێ)، کە لە شەستەکانی سەدەی ڕابردوو لە بەغدا دەر دەچوو و نزیک بوو لە حیزبی تەحریر، کە حیزبێکی ئیسلامیی سوننە بوو، لە سەروتارێک وەسفی شعوبییەکان دەکات و دەڵێت ئەوان "دوژمنی نەتەوەی عەرەبن و ڕقیان لە عەرەبە"، هەروەها وەک ناسیونالیستە عەرەبەکان، ئەوانیش شعوبییەکان، مەبەست شیعە و کوردە، بە پاشماوەی ئەو شەپۆلە داگیرکارییانەی کە لە ڕۆژهەڵاتەوە، مەبەستیان ئێرانە،

هاتوون دادەنێت، وەک بێگانەش ناویان دەبەن . ڕۆژنامەکە بەردەوام بە شیوعییەکانی دەوت شعوبییەکان و بەگاڵتەپێکردنیشەوە بە ڕۆژنامەکەی حیزبی شیوعی، کە ناوی اتحاد الشعب (یەکێتیی گەل) بوو، دەوت اتحاد الشعوبین (یەکێتی شعوبییەکان). ڕۆژنامەی "الفجر الجدید" بۆ وروژاندنی هەستی خەڵک لە دژی شیوعییەکان، واتە شیعەکان کە ئەو ناوی نابوون شعوبییەکان، دارمانی "دەوڵەت و شارستانی عەرەبی-ئیسلامی" دابووە پاڵ بزووتنەوەی شعوبییەکان، ئەوان ئەم قسەیەیان لەکاتێکدا دەکرد کە هەموو خەڵک دەزانێت دەوڵەتی عەرەبی-ئیسلامی لەسەر دەستی مەغۆلەکان ڕووخا. ڕۆژنامەکە جەختی لەسەر ئەوەش دەکردەوە کە "پاشماوەکانی [شعوبییەکان] ئەمڕۆ گەڕاونەتەوە بۆ بینینی هەمان ڕۆڵی مێژوویی لە بێهێزکردنی نەتەوەی عەرەب".

بەکورتی، شیعیزم لەلایەن هەندێک سوننەوە وەک هێلانەی شعوبیزم دەبینرا. ئەمەش وای کردبوو کە هەر داوایەک بۆ مافی یەکسان و دادپەروەریی کۆمەڵایەتیی و ئازادی لەلایەن شیعەکانەوە بەرزکرابێتەوە، جا شیعەکە سێکولار بووبێت، شیعەکە نیشتمانپەروەر بووبێت یان شیعەیەکی ئیسلامیی، بەگشتی لەلایەن سوننەکانەوە وەک هەستێکی شعوبی بینراوە یان چاکتر بڵێین بۆ چەواشەکردن وەک شعوبیزم ناسێنراوە. بەکورتی، لەکاتێکدا سیاسەتە جیاکاریی و دەمارگیریی و سەرکوتگەرییەکانی سوننەکان وەک هەوڵ و تەقەلا بۆ لادانی کۆسپەکانی پێش پرۆژەی ناسیونالیزمی عەرەبی دەناسێنران، لە هەمانکاتدا بەرگریی و خەبات و تێکۆشانەکانی شیعەکان وەک هەوڵی تایفەگەریی مامەڵەیان لەگەڵدا دەکرا. بۆیە لێرەدا دەکرێت بگوترێت کە یەکێک لە هۆکارە سەرەکییەکانی گەڕانەوەی شیعەکان بۆ دین و مەزهەب وەک بوارێک بۆ سیاسەتکردن، ئەوا سیاسەتە جیاکاریی و دەمارگیرییەکانی سوننەکان بوو لە بێبەشکردن و پەراوێزخستنی شیعەکان بەدرێژایی تەمەنی دەوڵەتی ئێراقی هاوچەرخ. بەخستنەژێر پرسیاری دڵسۆزی و ئینتیمای شیعەکان و بەستانەوەی جووڵانەوە و ڕەوتەکانیان بە شعوبیزم لەلایەن ناسیونالیستە عەرەبە سوننەکان و ئیسلامییە سوننەکان نوخبەی سیاسی دەسەڵاتبەدەست نزیکەی 60% دانیشتووانی ئێراق لە پرۆسەی ئامێزانی نیشتمانیی وەدەردەنا. ئەمە تاڕادەیەک بۆ کوردەکانیش ڕاست بوو، بەمەش ڕێژەی وەدەرنانی ئێراقییەکان لە پرۆسەی ئامێزانی نیشتمانیی بەرزدەبێتەوە بۆ نزیکەی 80%.

هاوشان و هاوکاتی ئەو دەربڕە دژە-شیعە و دژە-کوردییانەی کە لە توێی پەرتووکەکان و ڕووپەڕی ڕۆژنامەکان دەبینران چالاکییە ئابووریی و بازرگانییەکانی شیعەکان و کوردە-فەیلییەکان لە سەردەمی عارفەکان دا سنووردار دەکران. لە 1964 دا، سیاسەتەکانی حکومەت بۆ خۆماڵیکردنی (تەئمینی) کۆمپانیا تایبەتەکان چوارچێوەکانی سنووردارکردنی کار و چالاکییەکانی شیعەکان و کوردەکانی پێکدەهێنا. وردبوونەوە لە سیاسەتی خۆماڵیکردنی کۆمپانیاکان، بۆمان دەردەخات کە پاڵنەری مەزهەبیی و نەتەوەیی لە پشت ئەو سیاسەتانەدا بوون.

لە هەشتاکاندا، واتە دوای ئەوەی کە حیزبی بەعس بۆ جاری دووەم هاتەوە سەر حوکم، بەعسییەکی ناسراو و پایەبەرز، فازل بەڕاک، کە هەم کەسێکی ئەکادیمی بوو هەم بەڕێوەبەری دەزگای موخابەراتی ئێراق بوو (1983-1989) لە پەرتووکێکدا بەناوی "المدارس الیهودیة والایرانیة فی العراق" (قوتابخانە یەهودی و ئێرانییەکان لە ئێراق) باس لە هەندێک پرس دەکات کە بۆ ئەم باسەی ئێرە کەڵکی ئێجگار زۆرە. فازل بەڕاک لە پەرتووکەکەیدا دەڵێت لە پەنجاکان و شەستەکاندا بازرگانە کوردە-فەیلییەکان کۆنترۆڵی کەرتی بازرگانی و پیشەسازی ئێراقیان کردبوو . وەدەرنان و ڕێگەلێگرتن لە کورد و شیعەکان لە کارکردن و سەرکەوتن بۆ پلەبەرزەکان لە دامودەزگاکانی دەوڵەت، بەتایبەتیی حکومەت و سوپا و پۆلیس و دامەزراوە ئەمنییەکان، وای لە ئەندامانی ئەم دوو پێکهاتەیە کردبوو کە ڕوو لە بواری بازرگانی بکەن وەک پیشە. ئەمە بەتایبەتیی بۆ کوردە-فەیلییەکان ڕاستە چونکە ئەوان لەبەر ئەوەی کە بەشی هەرە زۆریان ناسنامەی ئێراقییان نەبوو نەیان دەتوانێت لە سوپا و پۆلیس و دامەزراوە فەرمییەکان دامەزرێن. بۆیە زیاتر ڕوویان لە بازرگانی و پیشەسازیی کردبوو. بەپێی ئەو داتایانەی کە فازل بەڕاک لەو پۆستە باڵایە و ئیمکانییەتە زۆرەی کە لەبەردەستی دابووە دەستی پێڕاگەیشتووە ، چ وەک زانیاری گشتیی چ تایبەتی، کە لە سەرچاوە سیخوری و ئەمنییەکان وەریگرتوون و خستوویەتییەڕوو، لە شەستەکانی سەدەی ڕابردوو، زیاتر لە 140 کوردی-فەیلی لە پۆستە باڵاکانی بانکەکانی ئێراقدا بوون، ئەمە بە ئیزافەی پۆستی گرنگ لە ژووری بازرگانی بەغدا و بەسرە کە بەگشتی کوردە-فەیلییەکان پڕیان کردبووەوە. هەر بەپێی ئەو داتایانە کوردە-فەیلییەکان بەس لە بەغدا زیاتر لە 3245 بازرگانیان هەبووە کە 1177 یان بازرگانی جوملە بوون. هاوکات کوردە-فەیلییەکان خاوەنی 258 پرۆژە و کارخانەی پیشەسازی بوون لەگەڵ 35 زێڕنگەر کە کڕین و فرۆشی زێڕ و دروستکردنیان دەکرد. بازرگان و پیشەسازکارەکان زۆربەیان لە بازاڕی شۆرجە جێگیربوون. فازل بەڕاک دەڵێت 36٪ خانوبەرەی کازمییە، یەکێک لە گەڕەکە هەرە گەورەکانی بەغدا، هی کوردە-فەیلییەکان بووە. لە ناوچەکانی دیکەی بەغداش ڕێژەکە خۆی لە 32٪ دەدا. ڕێژەی ئەو کوردە-فەیلییانەی لە بواری بازرگانی کەلەپەلی ناوماڵ و بۆن و قوماش و گەنمدالە سەرتاسەری ئێراقد کاریان دەکرد زیاتر لە 49٪ بوو. بێجگە لەوەی کە ژمارەی بازرگانە کوردە-فەیلییەکان زۆر لەسەرێ بووە بە بەراورد بە ئێراقییەکانی دیکە، فازل بەڕاک دەڵێت توانای هەر بازرگانێکی کوردی-فەیلی لە توانی 100 بازرگانی ئێراق بەسەریەکەوە زیاتر بوو . بەکورتی، کوردە-فەیلییەکان لە پەنجاکانەوە تاڕادەیەکی چاک کۆنترۆڵی بازاڕە سەرەکییەکانی بەغدایان کردبوو، لەوانە بازاڕی شۆرجە (سوق الشورجة). یەکێک لە هۆکارە هەرە سەرەکییەکانی بوونی ژمارەیەکی ئێجگار زۆر لە وشەی کوردی لەنێو زمانی عەرەبی، بەتایبەتیی لەنێو بەغدایەکاندا، بۆ هەژمووونی کوردە-فەیلییەکان

بەسەر بازاڕی شۆریجە دەگەڕێتەوە.

بێجگە لەوەی کە کوردە-فەیلییەکان لە دامودەزگا فەرمیی و حکومییەکان جێگەیان نەدەکرایەوە، وەک پێشووتر ئاماژەی پێکرا، دەرپەڕاندنی جووەکان لە ئێراق لە کۆتایی چلەکانی سەدەی ڕابردوو لە سەروبەندی دامەزراندنی دەوڵەتی ئیسرائیل، هۆکارێکی دیکە بوو لە پشت کۆنترۆڵکردنی بازاڕی شۆرجە و بەغدا لەلایەن کوردە-فەیلییەکان. جووەکان، پێش دەرکردنیان لە ئێراق، تارادەیەک زاڵبوون بەسەر بازاڕەکانی بەغدا، بەتایبەتیی بازرگانی هەنارده و هاوردەکردن، بانکەکان، لەگەڵ بازاڕی پارەگۆڕینەوە (سوق الصرافین). بە دەرچوونی جووەکان بۆشاییەکی گەورە لە بازاڕدا درووست بوو کە لەلایەن کوردە-فەیلییەکان و شیعە-ئێراقییەکانەوە پڕکرایەوە. گوایە جوو کۆچپێکراوەکان کۆمپانیا و دوکان و کەلوپەلەکانی خۆیان لە سەروبەندی دەرپەڕاندنیان لە ئێراق فرۆشتۆتە کوردە-فەیلییەکان.

هەندێک سەرچاوە ئاماژە بەوە دەکەن کە پێش ئەوەی حکومەتی ئێراق سیاسەتی خۆماڵیکردن بخاتە بەرنامەی کاری خۆی لە 1964، تاهیر یەحیا، کە ئەوکات سەرۆک وەزیرانی ئێراق بوو، سەردانێکی بازاڕی شۆرجە دەکات، لەوێ گوێی لە گریان و نوزانەوە و نزای شیعەکان وەک بەشێک لە عاشورا و مەواکیبی حسێنی، دەبێت. دەگێڕنەوە کاتێک تاهیر یەحیا گوێی لە دادوفیغانی کوردە-فەیلییەکان دەبێت هەر لەو شوێنە بەڵێن دەدات کە بوونی شیعە لەو بازاڕەدا کۆتایی پێبێنێت . ئیدی زۆری پێناچێت حکومەت پرۆژە یاسای خۆماڵیکردنی بەشێکی زۆر لە کۆمپانیاکانی بوارەکانی بازرگانی و پیشەسازی دەردەکات و کۆمەڵێک کۆمپانیا و دامەزراوەی حکومی، کەرتی گشتی، دادەمەزرێنێت. بەمەش لە تەموزی 1964 دا، حکومەت 27 کۆمپانیای پیشەسازی و چوار کۆمپانیای بازرگانی و نۆ کۆمپانیای بیمە و پێنج کۆمپانیای بواری بانکی خۆماڵیکرد . ئەم کار و هەوڵەی حکومەت پێدەچێت بەئانقەست بووبێت و ورد بیری لێکرابێتەوە و زیاتر مەبەست لێی سنووردارکردنی توانا ماددی و داراییەکانی کوردە-فەیلییەکان بووبێت، بەتایبەتیی لە کەمکردنەوەی دەسەڵاتیان بەسەر کەرتی بازرگانی و ئابووری، لەوەی چاکسازی لە سیستەمی ئابووری و بازرگانی بووبێت.

دوای ئەوەی کە حکومەتی ئێراق لە شەستەکانی سەدەی ڕابردوو کۆمپانیاکانی کەرتی تایبەتی کە هی کوردە-فەیلییەکان بوو خۆماڵی کرد، کەچی دوای ئەوەی بەعسییەکان لە کۆتایی هەشتاکان زۆربەی کۆمپانیا خۆماڵی کراوەکانیان فرۆشتە کەرتی تایبەت. ئەوەی بەعس لە سەردەمی سەدام کردی من ناوم ناوە پرۆسەی بەسەدامکردن، کە بریتی بوو لە دەستبردنی سەدام بۆ پەیرەوکردنی پراکتیزێکی کۆن، خزمخزمێنە. بەرزکردنەوەی ئەندامانی خێزانەکەی و عەشیرەتەکەی بەتایبەتیی و خەڵکی تکریت و سوننەکان بەگشتی بۆ پۆستە باڵاو گرنگەکانی دەسەڵات . لە کۆتایی هەشتاکاندا، بەناوی چاکسازی ئابووری، ڕژێمەکەی سەدام زۆربەی کۆمپانیا دەوڵەتییە قەبارە بچوکەکان و ناوەندییەکانیان فرۆشت بە کەرتی تایبەت. مەبەستی شاراوەی ئەم سیاسەتەی حکومەت دەستبەسەراگرتنی کۆمپانیاکان بوو لەلایەن کەسوکاری سەدام و داروودەستەکەی، لەوێشەوە کۆنترۆڵکردنی نەک هەر کەرتی گشتی، کە لە دەستی خۆیاندا بوو، بەڵکوو کەرتی تایبەتیش لە ئابووری ئێراق. ئەوەی جێگەی سەرنجە بەشێک لەو کۆمپانیایانە لە 1964 دا لەلایەن سوننە دەسترۆیشتوەکانی حکومەتەکەی عارف خۆماڵیکرابوون، ئەویش، وەک پێشتر ئاماژەی پێکرا، بە مەبەستی کەمکردنەوەی دەسەڵاتی کوردە-فەیلییەکان بوو لەسەر بازاڕو ئابووری بەغدا. ئەم سیاسەتە ڕەهەندێکی نەتەوەیی و مەزهەبی هەبوو.

لە هەشتاکانی سەدەی ڕابردوودا، سەرچاوە بەعسییەکان باسیان لەوە دەکرد کە حکومەتەکانی پێش خۆیان ڕێوشوێنی پێویستیان نەگرتبووەبەر بۆ نەهێشتنی کاریگەریی ئەو بازرگانانەی کە بەڕەچەڵەک ئێرانی (کوردی-فەیلی) بوون. پرۆسەی خۆماڵیکردنی کۆمپانیاکان لە شەستەکان پشکی دەوڵەتی لە بەرهەمهێنانی گشتیدا لە 12% لە 1968 گەیاندە 51% لە 1974، هاوکات، پشکی حکومەت لە بازرگانی لەگەڵ دەرەوەدا لە 42% لە هەمان ماوەدا بردەسەر بۆ 90% . هەندێک پێیان وایە کە خۆماڵیکردنی کۆمپانیاکان بووە مایەی کەمبوونەوەی دەسەڵاتەکانی حیزبی بەعس لەسەر سەنتەرە گرنگەکانی دەسەڵاتی ئابووری. لەوانەیە ئەم قسەیە بۆ ئێراقی حەفتاکان ڕاست بێت، کاتێک کە حیزبی بەعس دەسترۆیشتوترین دامەزراوە بوو لە ئێراق، بەڵام لە هەشتاکاندا لە دوای یەکتابوونی سەدام لە دەسەڵات و دوای بەسەدامکردنی حیزبی بەعس، بەڕادەیەک کە ناوی بەعس وەک حیزبی سەرۆک (حیزب القائد) و ئێراق وەک ئێراقی سەرۆک (عراق القائد) دەهات، ئەم لێکدانەوەیە کوورت دێنێت.

لەڕاستیدا نە خۆماڵیکردنی کۆمپانیاکان لە شەستەکاندا و نە فرۆشتنیان بە کەرتی تایبەت لە هەشتاکاندا بە مەبەستی چاکسازی ئابووری و ئیداری ئەنجامدران، بەڵکوو لە هەردوو حاڵەتدا مەبەستی سیاسییان لە پشتبوو. وەک ئاماژەی پێکرا، خۆماڵیکردن بۆ کەمکردنەوەی دەسەڵاتی کوردە-فەیلییەکان لەسەر بازاڕ و ئابووری بەغدا بوو. فرۆشتنی کۆمپانیاکانیش بە کەرتی تایبەت بۆ ئەوەبوو نوخبەی سیاسیی ئێراقی، کە لە هەشتاکان لە بنەماڵەی سەدام و کەسوکارەکانی پێکهاتبوو، دەستبگرنە سەر کەرتی تایبەت. بەمەش نوخبەی سیاسی و بیزنێس کلاس لە ئێراق ئاوێتەی یەکدی کران.

دەرپەڕاندنی کوردە-فەیلییەکان، کە دوو مەبەستی لەدواوەبوو، یەکێکیان بەعەرەبکردنکردنی ناوچەکانیان لە خانەقین و مەندەلی، ئەوی دیکەش بۆ کەمکردنەوەی هێندەی دیکە دەسەڵات و توانای کوردە-فەیلییەکان لەسەر ئابووری و بازاڕی بەغدا، هاوکات بێبەشکردنی بزووتنەوەی ڕزگاریی نیشتمانی کوردستان لە سەرچاوەیەکی سەرەکی داهات چونکە لەگەڵ دامەزراندنی پارتی دیموکراتی کوردستان، کوردە-فەیلییەکان یەکێک لە سەرچاوە هەرە سەرەکییەکانی دابینکردنی کۆمەکی دارایی بوون بۆ بزووتنەوەکە بەگشتی و هێزی پێشمەرگە بەتایبەتی. فازل بەڕاک لە پەرتووکەکەی ئاماژە بەوە دەکات کە بەشێک لە کوردە-فەیلییەکان لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان ئەندام بوون و پەیوەندیان لەگەڵ بزووتنەوەی کوردایەتیدا هەبووە. بۆ ئەم مەبەستە، حکومەت مافی نیشتەجێبوون و وەرگرتنی ناسنامەی ئێراقی لە زیاتر لە 200 هەزار کوردی-فەیلی، لەنێوان ساڵانی 1968 تا 1982، سەندەوە. دەستیشی گرت بەسەر هەموو سەروەت و سامانی گوازراوە و نەگوازراوەشیان و وڵاتبەدەریش کران بۆ ئێران. هەر لەم ماوەیەدا هەزارانیشیان گیران و ڕەوانەی زیندانەکانی بیابانەکان کران، لەوێش بێسەر و شوێنکران. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: لێکۆڵینەوە
پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی سەکۆ - 2023-10-14
کاتی تۆمارکردن: 2024-03-19
ناوی تۆمارکار: هومام تاهیر

پۆل: کورتەباس
بابەت: 80
بە ناوی کوردستان حیزبی ژ.ک لە کرماشان

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240104225852541553
ناونیشان: بە ناوی کوردستان حیزبی ژ.ک لە کرماشان
ناوەڕۆک: وتاری مێژوویی
ئامادەکردنی: کۆسار سەرداری
درێژەی بابەت
لە بارودۆخی سیاسیی دوای مانگی 6 ی 1941ز، گۆڕانکارییە فکری و کۆمەڵایەتییەکان و گەشەکردنی چالاکییە حیزبییەکان لە ئێران نوێنەرایەتی حیزبی ژ.ک لە مەهاباد وە گەیشتە شارەکانی (سنە ، کرماشان و لوڕستان) و ڕۆژ لە دوای ڕۆژ زیاتر گەشەی دەسەند، سەرۆکایەتیی نوێنەرایەتییەکانی سنە تا کرماشان و لوڕستانیش لە ئەستۆی (میرزا عەبدوڵا مودەبیر) ، کە ناسراو بە ئاغا گەورە بوو، میرزا عەبدوڵا لە هاوڕێ نزیکەکانی (لنین، مائۆتسە و ئەبولقاسمی لاهوتی- ابوالقاسم لاهوتی) بوو، لەگەڵ ئەوانەدا هەمیشە دانیشتی هەبووە.
باڵی ژ.ک لە کرماشان کۆمەڵێک خوێندەوار و زانا، لە بواری سیاسەت سەرپەرشتییان دەکرد، یەک لەوانە، (میرزا ئیبراهیم

خان نادری) بوو، لە کەسایەتییە نەناسراوەکان کە لە بواری سیاسەت زۆر زیرەک و هەروەها سکرتێری ژ.ک لە ئەستۆیدا بوو و چالاکیی خۆی دەکرد.
هاوکات مامۆستا (شێخ حەمە تاهیری هاشمی -سید محەمەد طاهر هاشمی) سەرۆکایەتیی ناوچەی کرماشاهانی بوو (کرماشاهان بریتییە لە پارێزگاکانی ئێستای کرماشان و ئیلام و ناوچەی هەورامان) .
شێخ حەمە تایەری هاشمی بێجگە لەوە یەک لە دادوەرەکانی ناوچەی کرماشاهان بوو.
(ڕەشیدی باجەلان) کە پارێزەری دادگا لە ئێراق و نیشتەجێی لە خانەقین بوو، دەستنیشانکراو بە ناونیشانی سەرۆکایەتی حیزبی ژ.ک لە خانەقین هەروەها بەرپرسی پەیوەندییەکانی نوێنەرایەتییەکان لە شارە جیاوازەکان لە بەغدا و هەتا کرماشان و خانەقین و...هتد بە ئەو سپێردرا بوو، ڕەشیدی باجەلان شارەزایی زۆریشی لە سیاسەت و کاروباری فەرهەنگی و کولتووری هەبوو.
کوورتە باسێک لە بارەی میرزا ئیبراهیم خانی نادری:
بە داخەوە لەنێو کۆمەڵگە نەناسراو مایەوە بەڵام چالاکی و خەباتی زۆری هەبووە بوو کوردستان.
ناوبراو کوڕی فەیزوڵا نادری لە ساڵی1912 لە دایکبووە، لە ڕەچەڵەکدا خەڵکی کرماشان بوون و بەزاراوەی کەڵهوڕی (فەیلی) قسە دەکەن. بە گوێرەی وتەکانی بنەماڵەی و هاوڕێیانی میرزا ئیبراهیم خان، تەواوی ژیانی لە هەوڵدان و خوێندن و شۆڕش و تاقەت لە هەموو بوارەکاندا بووە و هێندێک کەس دەڵێن لەم بوارانەدا قەرینەی ئەبولقاسمی لاهووتی بووە.
ناوبراو خوێندنی لە کرماشان و بەغدا و ئەوروپا تەواوکرد و دەرچووی بەشی مافناسی و ئەندامی لژیونی زانکۆی فەرەنسە بوو، ماوەیەکیش لە کۆلێژی سەربازی تاران و مامۆستای مێژوو بوو.
پاش ماوەیەک هاتووەتەوە بۆ کرماشان و هاوسەرگیری کردووە و بوو بە خاوەنی کچێک.
لە بەشی کاروباری کارەبا و ئێلێکتریسیتە شارەزا بوو و لە کرماشان شۆێنێکی چاک کردنەوەی کەلوپەلی کارەبایی دامەزراند.
ئەوەندە درێژەی نەخایاند کە شەڕی دووەمی جیهانی دەستی پێ کرد و هەموو شتێک گۆڕرا و حیزبە سیاسییەکان چالاکیان دەست پێ کرد.
میرزا ئیبراهیم خان دەستی لە ژیانی ئاسایی و خێزانی کێشا و سەفەرەکانی خۆی لەناوخۆ و دەرەوەی وڵات دەستپێکرد (دوای ساڵانی1943-1944) کە بووە بەهۆی ئەوە کەشارەزایی لە هەموو زاراوەکانی کوردی و فێربوونی زمانی ئینگلیزی، هەروەها زمانەکانی فارسی و عەرەبی و فەرەنسی کە زمانی خوێندنی بوو دەزانی.
ئەو کاتە کە پێشەوای نەمر لە مەهاباد کۆماری کوردستانی ڕاگەیاند لەگەڵ (میرزا عەبدوڵلا مۆدەبر) بەرەو مەهاباد بە ڕێ کەوتن و لە نێو حکومەتی کۆماری کوردستان لە لایان پێشەوا بوو بە بەڕێوەبەری فەرهەنگ و کولتووری کوردستان، هاوکات پلەی سەرهەنگی لە بەشی سەربازیشی پێدرا، هەروەها یەکێک لە ڕاوێژکارەکانی نزیک بە پێشەوا بوو و لە ڕۆژنامەکانی کوردستان و گەلاوێژ و کوێستان (کوهستان) کە لە تاران بە فارسی چاپ دەکرا بابەتی دەنووسی.
زنجیرە بابەتەکانی سەڵاحەدینی ئەیوبی کە بە فارسی لە ڕۆژنامەی کوێستان (کوهستان) چاپ دەکرا نووسەری میرزا ئیبراهیم خانی نادری بوو.
(بێجگە لە میرزا ئیبراهیمی خوا لێ خۆشبوو یەدۆڵلا ڕەزایی کوڕی عەوڵا خانی زەیغەمەڵسوڵتان کە بەرپرسی کۆمەڵەی ژ.ک لە ناوچەی کەڵهوڕ بوو لەو کاتە لەگەڵ ڕۆژنامەی گەلاوێژ هاوکاری دەکرد و هۆنراوە و زانستەکانی خۆی بە زاراوەی کەڵهوڕی دەنووسی)
پرۆژەی لاوانی پێشڕەو کاری میرزا ئیبراهیم بوو کە بە هاوکاری ئەنوەری دڵسۆز، مامۆستا سەید حەمەی ئەیوبیان، سدیقی ئەنجیری، مەحموودی مەحدود، عزەت عەبدولعەزیز و...هند ئەنجام درا.
پێشنیاری گۆڤاری ژیانەوەی بە وەزارەت خانە دا بەڵام پەسند نەکرا و دوای ماوەیەک گۆڤاری ((دەنگی کوردی)) دامەزراند کە دوایین ژمارەی رووخاندنی حکومەتی کۆماری کوردستان بوو.
لەگەڵ کۆتایی هاتنی حکومەت، ناوبراو و سەید حەمەی ئەیوبیان وەزیری تەندرووستی و جێگری قازی محەمەد و چەند کەسی دیکە دەستبەسەر کران و دوای دادگایی کردن 2 ساڵ زیندانی پێ درا.
دوای دوو ساڵ کە ئازادکرا بە بۆنەی ئەوە کە لە ژێر چاوەدێری دەزگا ئەمنییەکانی حکومەتی ئێران بوو ماوەیەک لە تەورێز لە ماڵی سکرتێری پێشووی خۆی بەسەربرد، کە لە ژنانی کوردی جوول بوو و هاوژینەکەشی لە هاوڕێیانی نزیکی وی بوو.
پاش ماوەیەک لە ساڵی 1951، مەجاڵێکی دەستکەوت و ڕۆیشتە سووریا کە لەلایەن حوسنی زەعیم برازلی کە یەک لە ڕاوێژکارانی سەرۆکی سووریا بوو کە دواتریش خۆی بوو بە سەرۆک، پێشوازی گەرمی لێ کرا و پلەی ئەفسەری لە هێزی ئاسمانی سووریای پێ درا، پاش ماوەیەک دووبارە هاوسەرگیری کردەوە و بوو بە خاوەنی چەند ڕۆڵەیەک و ژیانێکی ئاسایی گرتە بەر و دوای ماوەیەک گەیشتە پلەی سەر لەشکەری.
لە ساڵی 1957، میرزا ئیبراهیم خانی نادری لە کوردەکانی ڕۆژئاوای کوردستان دەیانویست شۆڕشی نەتەوەیی دەست پێ بکەن و خاکی خۆیان لە ڕژیمی داگیرکەری سووریا ئازادبکەن، بەڵام حکومەتی سووریا ئاگاداری ئەم بابەتە بوو فڕۆکەکەی میرزا ئیبراهیمیان نوقسان کرد و ناوبراو لە کاتی فڕین تووشی کێشەکرا و فڕۆکەکەی کەوتەخوارەوە و بە داخەوە شەهید کرا و لە دیمەشق بە خاک سپێردرا.
شیخ حەمە تایری هاشمی دوای ڕاگەیاندنی کۆماری کوردستان پەیوەندییەکانی لەگەڵ ژ.ک تووشی کێشە بوو و بەم بۆنەیە

نەۆیشتەوە مەهاباد و دواتر بە گشتی لە کاروباری سیاسی لای دا و پاش ماوەی ژیانی بە خوێندن و مامۆستایی و توێژینەوە و نووسینی پەرتووک گوزەراند.
یەکێک لە پەرتووکەکانی ناوی ((اظر من الشمس)) کە بەناوبانگە.[1]
2023-07-15

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	ژێ کاف - ژ.ک
پۆلێنی ناوەڕۆک:	مێژوو
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان:	هەولێر
فۆلدەرەکان:	مێژووی هاوچەرخ
فۆلدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئەم بابەتە بەتایبەتی لەلایەن (هیوا ساعدی)یەوە لە ڕۆژی 15-07-2023 بۆ کوردیپێدیا نێردراوە
کاتی تۆمارکردن: 2024-01-04
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: کورتەباس
بابەت: 81
بەردەوام بوونی سیاسەتی بە عەرەبکردن هەڕەشەیە بۆ لەناوبردنی کوردی پارێزگای دیالە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230117125319458749

د. خەلیل ئیسماعیل محەمەد

پارێزگای دیالە بەهۆی ئەوەی کە نزیکە لە سەرسنووری ئێراق و ئێرانەوە پێگەیەکی ستراتیژی و گرنگی هەیە، بە درێژایی 300 کیلۆمەتر ئەم سنوورە درێژ دەبێتەوە، هەروەها بارێکی جیوستراتیژی ئەم پێگەیەی پارێزگاکە گرنگتر دەکات، چونکە بەرزونزمایییەکانی لەسەر سنوورەوە تا قوڵایی ناو خاکی ئێراق لە بەغدای پایتەختی ئێراق نزیکی دەخاتەوە، هەروەها بەدرێژایی سەر ئەو سنوورە کۆمەڵێک سامانی نەوتی لەخۆ دەگرێت. هێڵی خوراسانی مێژوویی کە تا ئێستاش ڕۆڵێکی کاریگەر لە پێوەندییەکانی نێوان ئێراق و ئێران دەگێڕێ، هەر بەو سنوورەدا تێدەپەڕێ و کاریگەرییەکەی لەسەر هەردوو ئاستی بازرگانی و سەربازییە، پارێزگای دیالە یەکێکە لەو چوارده لیوایەی کە لەگەڵ دروستبوونی دەوڵەتی ئێراق لەدوای جەنگی جیهانی یەکەمەوە درووست بووە، پێشترچەند قەزایەکی لەخۆدەگرت، لەوانە: دلتاوا (خالس) ، خانەقین و مەندەلی و شارۆچکەی ناوەند کە بە شارۆچکەی خوراسان دەناسرا، بەڵام ئەم پێکهاتە کارگێرییە بەپێی بارودۆخەکان زۆربەی جار گۆڕانکاری زۆری بەسەردا دەهات، ئامانجی سەرەکیش لەم گۆڕانکارییانە چەسپاندنی سیاسەتی بەعەرەبکردن بوو لەو پارێزگایەدا، کەواتە دەتوانین بڵێین پارێزگای دیالە لەهەردوو لایەنی سرووشتی و مرۆییەوە نموونەیەکی بچووککراوەی ئێراقە، لەپاڵ ئەو دۆڵ و دەشتاییانەی کە لەخۆراوا و باشووری خۆراوای ئەو پارێزگایەوەن چەند زەوییەکی بەرزایی و شاخیشی تێدایە، کە تا بەرەو خۆرهەڵات و باکووری خۆرهەڵات سەربکەوێت چیاکان بەرزتر دەبنەوە، بارانێکی زۆریش دەشت و دۆڵەکانی پارێزگاکە دەگرێتەوە، دانیشتووانی کورد زیاتر لە خۆرهەڵات و باکووری خۆرهەڵاتی ئەم پارێزگایە کۆبوونەتەوە، بەڵام چڕی دانیشتووانی عەرەب لە ناوچەکانی خۆراوا و باشووری خۆراوا هەن، بۆیە بەشێک لە جوگرافیاناسان ئەم پارێزگایە دەخەنە سەر باکووری

ئێراق، هەندێکیشیان بە بەشێک لە هەرێمی کوردستانی دەزانن، هەروەکو چۆن لە پەڕتووکی (باکووری ئێراق) ئاماژەی پێکراوە، کە لە نووسینی هادی دەفتەر و عەبدوڵلا حەسەنە، لە جێگەی تریش بە (ناوچەی ناوەندی ئێراق) دەناسرێت، وەک لە پەڕتووکی (باکووری ئێراق) دیاریکراوە کە لەنووسینی شاکر خسباکە، لەبەر ڕۆشنایی بایەخی ئەم پێگە جوگرافی و جیۆستراتیژییەی پارێزگاکەدا، هەروەها لەبەر ئەو توانا زۆرەی لە ڕووی ئابووری و دیموگرافییەوە هەیەتی، دیالا پێگەیەکی بنەڕەتی پێکهێناوە لەناو تەوەرە سیاسییەکانی بە عەرەبکردندا کە سێ تەوەرن و دەسەڵاتدارانی ئێراقی بە وردی پلانیان بۆ داڕشتووە، لەپاڵ هەردوو تەوەری کەرکووک و موسڵدا، گرنگترین ئاماژە سیاسییەکانی بەعەرەب کردن لەم پارێزگایانەدا ئەمانەن:

1- جێبەجێکردنی یاسای ڕەگەزنامەی ئێراقی، کە کۆمەڵگەی ئێراقی کردە دوو بەشەوە، بەشێکیان پاشکۆی عوسمانییەکان و بەشێکی تریش پاشکۆی ئێرانین، ئەم یاسای ڕەگەزنامەیە لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئێراقییەوە بۆ جێبەجێکردنی پرۆسەکانی دەرکردن و دوورخستنەوەیەکی بەرفراوانی کوردە فەیلییەکان لەپارێزگای دیالە دۆزرایەوە، تاکو دووریان بخەنەوە بۆ ئەو دیوی سنوور، بە هەنجەتی پێنەدانی ڕەگەزنامەی ئێراقی، ئەم پرۆسانەش چڕ تر دەبوونەوە هەرکاتێک پەیوەندییەکانی نێوان هەردوو دەوڵەتی ئێراق وئێران تووشی قەیران دەهاتن.

2- هەڵمەتەکانی کۆڕەو پێکردن کە دانیشتووانی کورد لەو پارێزگایەدا دووچاری دەبوونەوە بەتایبەتی لە ساڵانی حەفتاکان و هەشتاکانی سەدەی پێشوو، دوای ئەوەی بەرەو پارێزگاکانی ناوەند و باشووری ئێراق دەگوازرانەوە، هەندێکیشیان دەخرانە ناو کۆمەڵگەی نیشتەجێبوون لە نزیک شارە گەورەکان، یان لە نزیک شەقامە گشتییەکانی هاتوچۆ، بۆ ئەوەی بەئاسانی کۆنترۆڵیان بکەن.

3- پشتگوێ خستنی بە ئەنقەستی ژێرخانی ئابووری شاروشارۆچکە کوردییەکان، بەتایبەتی فەرامۆشکردنی تەواوی شارۆچکەی مەندەلی و دەوروبەری کە خەڵکەکەی بەردەوام بەهۆی نەبوونی ئاوی خاوێنەوە، لە سکاڵا دابوون، ڕەز وباخ و ئاژەڵەکانیان بێ ئاو دەکران، بۆیە زۆربەیان ناچار بوون بەرەو بەعقوبە و بەلەتروز و بەغدا و میقدادیە کۆچ بکەن، ئەمە جگە لەوەی کە جەنگی نێوان ئێران وئێراق کۆمەڵێک ئاکامی سلبی خستە سەر دانیشتووانی کورد لەوپارێزگایەدا کاتێک شاروگوندەکانیان بوونە گۆڕەپانی جەنگێکی هەشت ساڵە لەنێوان ساڵانی 1980 هەتا 1988، ئەمەش حکومەتی ئێراقی خستەسەر ئەو هەنجەتەی کە ناوەندی شارۆچکەی مەندەلی بگوازێتەوە بۆ بەلەتروز، بەوشێوەیە شارۆچکەی مەندەلی تەنیا وەک شارەدێیەکی بچکۆلەی لێهات، لەبەر ڕۆشنایی ئەمانەی کە ڕوویدا پێکهاتەی نەتەوەیی دانیشتووانی پارێزگاکان بە درێژایی سەدەی ڕابردوو لە بەرژەوەندی عەرەبە نیشتەجێبووەکاندا گۆڕانکاری زۆری بەسەرداهات، لە ساڵی 1947 ڕێژەی کورد لە پارێزگاکەدا لە 26، 6% بووە، کەچی لە ساڵی 1977 ئەم ڕێژەیە دابەزی بۆ لە 10، 7% ئەمەش ئەو واتایە دەگەیەنێ کە ڕێژەی دانیشتووانی کورد لە 16% لەو ماوەیەدا دابەزیوە، بەڵام ڕێژەی دانیشتووانی عەرەب لە 76% تا 88% لە کۆی دانیشتووانی ناوچەکە بەرز بۆتەوە، لە شارۆچکەی خانەقینیش ڕێژەی دانیشتووانی کورد لە ساڵی 1947 دەگەیشتە لە 80%، بەڵام لەژێر ڕۆشنایی ئەنجامەکانی سەرژمێری دانیشتووانی ساڵی 1977 ڕێژەی کورد دابەزی بۆ 27% هەروەها ڕێژەی کورد لە شارۆچکەی مەندەلی دابەزی بۆ کەمتر لە 1%، نسیبی شارۆچکەی سەعدیە لە سیاسەتی بەعەرەب کردن زۆر زیاتر بوو، لێکۆڵینەوە مێژوییەکان ئاماژە دەدەن بەوەی زۆربەی زۆری دانیشتووانی سەعدیە کورد بوون، بەرلەوەی دوچاری گۆڕینی نەتەوەیی و کۆچپێکردن ببنەوە، لە بەرژەوەندی دانیشتووانی عەرەبدا، لە لێکۆینەوەیەکی خوالێخۆشبوو محەمەدەمین زەکی هاتووە، کە شارۆچکەی قزلەر باخ «سەعدیە» دوو گەڕەکە، یەکەمیان بەناوی «چولک» کە کوردی تێدا دەژی، دووەمیان بە ناوی «خالیدی» کە کورد و تورکمانی تێدا نیشتەجێیە، ئەوەش لەسەردەمی عوسمانییەکانەوە، دواتر لە پەڕتووکی مێژوونووسی بەناوبانگ عەبدولرەزاق حەسەنی، کە لەژێر ناوی ئێراق لەکۆن و نوێدا هاتووە کە دەڵێت دانیشتووانی شارۆچکەی سەعدیە زۆربەی زۆریان بە کوردی قسە دەکەن، هەروەک شارۆچکەی خانەقین، گەڕیدەیەکی بەناوی ڕیچ لە پەڕتووکێکیدا بەناوی گەشتەکەی ڕیچ بۆ ئێراق ساڵی 1820 ئاماژە دەدات بەوەی کە دانیشتووانی شارۆچکەی سەعدیە بە زمانی تورکی و کوردی و فارسی دەدوێن، هیچ جۆرە زمانێکی عەرەبی لەو شارۆچکەیەدا نییە، لە درێژەی وتەکانیدا ڕیچ دەنووسێت دوای ئەوەی بەرزاییەکانی حەمرینی تێپەڕاندووە لە دەشتاییەکدا کە چوار دەوری تەپۆلکەی بەرزایی بووە نزیک شارۆچکەی «قزلر باک» کۆمەڵێک ڕەشماڵی سوورەمیری و زرگوشی و خێڵەکانی دەلۆ و قەرەلوس و جافەکانی بینیوە، کە ئەمانە هەموویان هۆزەکانی کوردن، لە پەڕتووکێکی تریش دا بەناوی «خەنجەرەکان و چیاکان» کەنووسەرەکەی مێژوونووسێکە بەناوی ئەحمەد فەوزی ئاماژە دراوە بەوەی ڕێژەی کورد لە شارەدێی «قزلر باک» تا دەگاتە جەلەولاش لە 50% زیاترە ئەوەش بەپێی ئەو ئەنجامانەی کە لە سەرژمێری دانیشتوواندا ساڵی 1947تۆمار کراون، بەڵام سەرژمێرییەکەی ساڵی 1977 دابەزینێکی زۆری لەو ڕێژەیە پێوە دیارە بە شێوەیەک دانیشتووانی کورد دابەزیون بۆ 5% ئەوەشمان لەبیر نەچێت کە لە ڕاپۆرتەکەی «د میستۆرا» نوێنەری تایبەتی ئەمینداری گشتی نەتەوەیەکگرتووەکان ساڵی 2009 بە تەواوی ددانی ناوە بە گۆڕانکارییەکی دیموگرافی کە بەسەر پارێزگای دیالەدا هاتووە، هەروەها ئاماژەی داوە بە سیاسەتی بەعارەبکردنی هەردوو شارۆچکەی خانەقین و مەندەلی، جەخت لەسەر ئەوەش کردەوە کە لە 90% ئەفسەرە کوردەکان لە جەلاولاوە بەرەو شوێنانی تر گواستراونەتەوە، هەروەها ئاماژەی بە بڕیاری ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی ژمارە1496 دا کە لە ساڵی 1981 دەرچووە تیایدا فەرمان دەرکراوە بۆ تەرحیل پێکردنی هەموو خێزانە کوردەکانی شارۆچکەی جەلەولا.

سەبارەت بە شارۆچکەی مەندەلیش کە لە قووڵایی مێژوودا بەشێک بووە لە میرنشینە کوردییەکانی «حەسنەوی و گاوانی و

عیاری و بابانی» هەروەکو چۆن لە پەرتووکی شارە کوردییە کۆنەکان کەنووسەرەکەی خوالێخۆشبوو جەمیل ڕۆژبەیانییە ئەو ڕاستییە هاتووە کە مەندەلی شارێکی کوردییە دانیشتووانەکەشی بە کوردی قسەیان دەکرد، هەروەکو چۆن لە فەرهەنگی ئیعلامی تورکی ئاماژەی پێدراوە و تێیدا هاتووە «کورد نیوەی دانیشتووانی شاری مەندەلی پێکدەهێنن، هەر لەبارەی ئەم پرسەوە عەبدولرەزاق حەسەنی لە نووسینەکانیدا ئاماژەی داوە بەوەی کە دانیشتووانی مەندەلی بە زمانی کوردی و هەندێکیشیان بە فارسی و تورکی لەگەڵ یەکدا دەدوێن، هەندێک لە عەرەبیش تێدەگەن، بەڵام بە خواروخێچی» کەچی سیاسەتی بە عەرەبکردن کە درێژەی کێشا بەرەو ناو شارۆچکەی مەندەلی بووە هۆی نەهێشتنی بوونی کورد لەپێناوی سەپاندنی بەرژەوەندی عەرەبە هاوردەکان، لەلایەکی ترەوە بەپێی ڕاپۆرتەکەی «دیمیستۆرا» ئاماژە کراوە بە موعانات و ئازاری دانیشتووانی مەندەلی لەبەرانبەر سیاسەتی جیاکاری و رەگەزایەتی، ئەوەش بە ئامانجی درووستکردنی پشتێنەیەکی ئەمنی کە لەسەر سنووری ئێراق و ئێران درێژ دەبێتەوە ئەنجام دەدرێت، لە ئاکامی کۆچپێکردن و دەرپەڕاندنی دانیشتووانی کورد لەسەر زێد و ماڵی خۆیان، لەلایەکی تریشەوە ڕاپۆرتەکە جەختی لەسەر پەیوەندییە مێژووییەکانی نێوان هۆزەکانی دەوروبەری مەندەلی کردۆتەوە، کە لە ڕووی بازرگانی و زمانەوە بەستراونەتەوە بە هەرێمی کوردستان، هەروەها داخوازینامەی ئەنجوومەنی شارەدێی مەندەلی لە ساڵی 1926 بۆ ئەوەی شارەدێکە بچێتەوە سەر هەرێمی کوردستان سیاسەتی بە عەرەب کردن کە ئەمڕۆ لە پارێزگای دیالە دەکرێت، سیاسەتێک نییە کە ئێستا پلانی بۆ دارێژرابێ، بەڵکوو درێژبوونەوەی سیاسەتی بەعسییە شۆڤینییەکانی پێشووە، ڕەنگدانەوەی هەمان ئامانجی بەعسییەکانە، هەروەها لە ئامراز و کەلوپەلەکانیشدا هەمان ئامانجیان هەیە، چونکە گرفتی کورد لە ئێراقدا لەسەر بناغەی جیاوازی بوون لە ڕووبەڕوی جوگرافی نییە، هەروەها لەسەر نەخشەدانانی سنووری هەرێم نییە، بەڵکوو گرفتەکەیان لەسەر بناغەی بوونی کوردە لە ناوچەکەدا، کوردستان لە تێڕوانینی حاکمدارانی عەرەبەوە بەشێکە لە نیشتمانی عەرەبی، گەلی کوردیش بەشێکە لە گەلی عەرەبی، هەموو ئەو نەتەوانەی کە زمان و سیمای نەتەوەییانەی تایبەت بەخۆیان هەیە لەناو چوارچێوەی نەخشەکانی نیشتمانی عەرەبدا دەژین، وەک نەتەوەی کورد لە تێڕوانینی ئەیدۆلۆژیانەی عەرەبەوە بەشێکن لە درێژبوونەوەی دەوڵەتێکی عەرەبی، هەروەها ناسنامەی عەرەبیش بەسەر خاک و نیشتمانیاندا دەچەسپێن، ئەمەش لە ڕێگەی داگیرکاری و زاڵبوونەوە نەهاتووە بەڵکوو لەئاکامی واقیعێکی مێژوویی درێژبۆتەوە، بۆیە ئەو عەرەبانە چاویان بەڕایی نادات کوردەکان ببینن زەوی و نیشتمانی خۆیان هەبێت، توانەوە و لەناوبردنی گەلی کورد تەنیا ئامانجی نەتەوەی عەرەبییە، هەر بەو ئامانجەشەوە حکومەتەکانی یەک لە دوای یەک لە ئێراقدا سیاسەتی خۆیان دادەڕێژنەوە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: وتار و دیمانە
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 17-01-2023
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 82
بەردەوامبوونی مەینەتیی کوردە فەیلییەکان
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230121094453459969
زوهێر کازم عەبود

لەم ڕۆژانەدا دە ساڵ تێپەڕدەبێت بەسەر لەناوچوونی ڕژێمی دیکتاتۆری و سەرهەڵدانی سەردەمێکی نوێدا، مەزەندەی ئەوە لە ئارادا بوو بە هاتنی ئەم سەردەمە نوێیە هەرچی ستەمکارییە لاببرێت و هەموو برین و ئازارەکانیش سارێژ بن و ئەو مەینەتییانەش ڕابگیرێت کە پێشتر بە دەستی ئەنقەست بۆ هاووڵاتیانی ئێراق درووست دەکران..
گریمانەی ئەوەش دەخرایە ڕوو کە میکانیزم و پلانی ئەوتۆ دروووست بن بۆ ئەوەی هەرچی زووە مەینەتی ئێراقییەکان کەمبکرێنەوە و ئەو زامە بەسوێیانەی ڕژێمی لە ناوچووی بەعس بکەری بوون سارێژبکرێن..
هەروەها لە چاوەڕوانی ئەوەشدا بووین ئەوانەی لە ناوەندوچەقەکانی یاسادارشتنەوەدان و ئەوانەش کە جڵەوی دەزگاکانی جێبەجێکارو دادوەری بە دەستەوە دەگرن خاوەن ویژدانێکی زیندووی وا بوونایە کە هەمووانیان ئاسوودەو دڵنیابکردایەتەوە، چونکە خاوەن دەسەڵات لەو چەقانەدا پێویستە ئەمینداری بەرژەوەندییەکانی ئێراقییەکان بن و پارێزەرانی مافەکانیان و وەدیهێنەرانی ئاوات و خەونە ڕەواکانی خەڵکی گشت ئێراق بوونایە، پێویست بوو بەرپرسان لە هەر کەس و لایەنێک بوونایە مێژووی ئێراقی تازە شارەزا بوونایەو ئەو تاوان و نەهامەتییانەی پێشووی وەچەکانی ئێراقیان فەرامۆش نەکردایە..
لێرەوە نامانەوێت ڕەسەنایەتی و سیمای ڕاستەقینە و دێرینەیی کوردە فەیلییەکانی ئێراق بێنینەوە یاد، هەروەها نامانەوێت زەینی ئێراقیی وەبیربخەینەوە لەسەر ئێراقیی بوونی ئەم پێکهاتە زوڵم چەشتووە، ئەو زەینەی مخابن بۆی؛ کە تووشی شەوکوێری بووە، ناشمانەوێت باس لە ڕۆڵی کارای فەیلییەکان بکەین لە بزووتنەوەی سیاسی ئێراقدا چ لە مێژووی تازەو مێژووی کۆنیشیدا، ناشمانەوێت کاروانی شەهیدەکانیان بخەینەوە پێش چاوان، ئەو شەهیدانەی بە شکۆوە لاپەڕەکانی مێژووی ئێراقیان درەوشاندۆتەوە، یان ئەوانەیان کە بەشداربوون لە بوونیادنانی ڕۆشنگەری و هونەر و سیاسەتی ئەم وڵاتەدا..
لەم ڕووەوە زۆر خامەبەدەستی ڕۆشنفیکر لە بارەی مافەکانی ئەو پێکهاتەیەیان نووسیوە، لە دەسپێکی دیباجەی دەستووری ئێراقیشدا ئەو جینۆساید و ستەمە شۆڤینستانەی دەرهەق بە کوردە فەیلییەکان ئەنجام دراون خراونەتە ڕوو، هەر لە بەزۆرکۆچپێکردنیان و داماڵینیان لە ڕەگەزنامەی ئێراقیبوونیان بەهۆی هەندێک فاکتەرەوە کە بە لای خاوەن ویژدانەکانی خەڵکی ئێراقەوە شاراوە نین..
چەندین تێزو لێکۆڵینەوە لەلایەن مامۆستایانی زانکۆیی و ئەکادیمیستە زانستخوازەکانەوە نووسراون لەسەر هەموو ئەو ستەمانەی کە ئەوساو تا ئێستاش ئەم پێکهاتەیە بە دەستیەوە گیرۆدەن، نا دادپەروەری و ناجوامێرییە گەر بێت و دۆزی ڕەوای ئەم کەسانە فەرامۆش بکرێت کە جادەیان تەخت کردووە بۆ ڕزگاربوون لە دیکتاتۆریەت، تەنیا ئەوانیشن کە تا ئەمڕۆش تەرمی کەسوکاریان لە گۆڕە بە کۆمەڵەکاندا پێ نەدۆزراوەتەوە، ئەوپەڕی شەرمەزارییە بۆ ڕژێمی نوێ سیاسەتی خۆ لە گێلیدان لە هەمبەریان بەکار بهێنێت و گوێچکەکانی خۆی بئاخنێت تا گوێبیستی مەینەتی و دۆزی ڕەوایان نەبێت کە پڕ بایەخترین دۆزێکە بۆ ئەم زەمانەو پێویستی بە لێتوێژینەوەی زیاترە..
کێشەی مانەوەی کوردە فەیلییەکان لە ناو ئۆردوگاکانی جاهروم و ئازنای ئێراندا بە جڵەوکراوی نەک تەنیا جێی نیگەرانییە، بەڵکوو ویژدانیش دەهەژێنێت، ئەوانە نە ڕەگەزنامەی ئێراقییان پێ ڕەوا دیترا، نە ڕەگەزنامەی وڵاتێکی دیکەیش، واتە بە هەڵواسراوی و لە بێ مافیدا باروگوزەرانیان لێشێوێنراوە، لە پاش گۆڕانکارییەکانی ئەم دواییەش نە حکومەتە ئێراقییە یەک لە دوا یەکەکان و نە ئەنجوومەنی نوێنەران و نە حکومەتی هەرێمی کوردستانی ئێراق و نە وەزارەتی کۆچ و کۆچبەران دۆزەکەی بۆ چارەسەر نەکردوون و ماوەی چارەکە سەدەیەکە بە ئاوارەیی و دەربەدەری و دوور لە زێدی خۆیان هێڵراونەتەوەو ماوەی ئەم دە ساڵەی دواییش هەر فەرامۆش کراون..
هەر کەسێک بیەوێت نەهامەتییەکانی کوردە فەیلییەکان بە چاوی خۆی ببینێت پێویستە بچێتە ناو مافە مرۆییەکانیانەوە کە چۆن ڕژێمی سەدام لەوتاندوونی و تا ئەمڕۆش لە شوێنەوارەکانی ئەو لەوتاندنەی مافەکانیان دەناڵێنن و کەس ئاوڕێکی بۆ نەداونەتەوە، ئەهلی سیاسەت و بەرپرسان بە ململانێ سیاسیی و شەڕە کورسیی پۆست و دەسەڵاتەوە خەریکن کە لە خێرو بێری چاڵە نەوتەکانەوە گەنجینەی لەسەر کەڵەکە دەکەن و برا کوردە فەیلییەکانیشیان زستانان خەون بە تەنەکە نەوتێکەوە دەبینن، هیوا دەخوازن بەو ئامرازانەی کە ناهەقیی لادەبات لەسەریان و سەرلە نوێ دەیانگێڕێتەوە بۆ زێدی لەدایکبوون و سەر ماڵ و حاڵی خۆیان کە ڕژێمی سەدام لێی زەوت کردبوون، لە کاتێکدا باری بێ ڕەگەزنامەیی تاوانێکە یاسای نێودەوڵەتی حەرامی کردووە کەچی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتیش گوێی خۆیان لە ئاست کوردە فەیلییەکان قەپات کردووە..
مەینەتیی کوردە فەیلییەکان بەردەوامە، چاوەڕێن خاوەن ویژدان زیندووانی ئێراق ئەوانەیان کە بۆ بوونیادنانی ئێراقی نوێ لە خەمدان لێیان وەدەنگ بێن، شەرمەزارییە لەم زەمەنەدا پێکهاتەیەکی گەورەی وەک کوردی فەیلی تا ئێستاش گەمارۆدراوی ئۆردوگاکان بن و سێبەری یاسا ستەمکارەکەی ڕژێمی بەعس کە لە هیچ و خۆڕایی سزای شۆڤێنستی بەسەردا سەپاندوون بەسەریانەوە مابێت، پێویستە قەرەبووی ئەو قوربانیانەیان بکرێتەوە، قەرەبووی ئەو ساڵانەش کە خانەوادەکانیان بێ ماڵ و حاڵ کراون و لە مافی ڕەوای ژیان و کارو نیشتەجێ و پیشەو موڵکەکانیان داماڵراون..
لەو بڕوایەداین هەموو خاوەن ویژدانێکی زیندوو چیتر مانەوەی کوردی فەیلی لە ناو ئۆردوگاکانی ئێراندا پێ قبوڵ ناکرێت، هەر نیشتمانپەروەرێک بە پێی تواناو ئەو دەسەڵاتەی کە هەیەتی هەوڵ بدات باروگوزەرانی مرۆیی و یاسایی ئەو پێکهاتەیە ڕێکبخاتەوە چونکە شوورەییە وەچەکانیشیان هەر گیرۆدەی غوربەت و قۆڵبەستی و باری بێ ڕەگەزنامەیی بن و لە وڵاتێکی دراوسێ فرێدرابن بە بێ ئەوەی ئەو وڵاتە لە ماوەی ئەو چارەکە سەدەیەدا کە دووچاری زوڵملێکردن بوونەتەوە مافی هەمیشەیی پەنابەریی پێ بەخشیبن، چیتر چاوەڕوانی بەسە..
زەمەنێک تێپەڕی پێویست وا بوو حکومەتی ئێراقی نوێ لەپێناوی دەسەبەرکردنی مافی هاووڵاتیەکانیدا کوردە فەیلییەکانی لە

مافەکاندا یەکسان بکردایەتەوە بە تاکەکانی دیکەی ئەم کۆمەڵگەیە، بە شوێن گۆڕە بە کۆمەڵەکانیانەوە بووایە، وەک چۆن لە دەق دەستووورداو لە مادەی 132دا هاتووە کە بە یاسا قەرەبووکردنەوەی ئەوانەی زیانمەندبوون بە تاوانەکانی رژێمی دیکتاتۆری دیاریکراوە و پێویستیشە، کوردە فەیلیەکان بە ئومێدی ئەوەوە دەژین یاسایەک دەربچوێنرێت بۆ رێکخستنەوەی ژیانیان و زەمینەسازان بۆ گەڕانەوەیان و گێڕانەوەی بەڵگەنامە فەرمییەکانیان بە بێ ئاڵۆزکاریی رۆتیناتی وشک و برینگ..
لاکردنەوە لە نەهامەتیەکانی کوردی فەیلی لە ئۆردوگاکانی ئێراندا ئەمڕۆ داخوازییەکی نیشتمانییەو بە رێژەی دڵسۆزی نواندن لەبەرانبەر دۆزە رەواکانی گەلی ئێراق پیرۆزە، پێوانەی راستەقینەیی دڵسۆزی نواندنە بەرانبەر پێکهاتەیەکی زوڵم لێکراوی ئەم وڵاتە، پێویستە هەر کەسێک بە پێی بەرپرسیارێتی مرۆیی خۆی ئەو دڵسۆزییە مرۆییە تۆمار بکات..
گەرچی دادگای باڵای تاوانەکان لە ئێراق سزای هەندێک لە باڵادەستانەی رژێمی پێشووی داکە دەستیان هەبووە لە کوشتن و دەرکردن و دەربەدەرکردنی ئەو پێکهاتەیەدا، بەڵام چەندین مافی دیکە هەن کە پێویست بە یاسا رێکبخرێن، داوا لە هەموو ئەندامانی ئەنجوومەنی نوێنەران دەکەین لە ئاستیدا یەکدەنگ بن، بە تایبەتی باشترە کە لە دوایەمین قۆناغی مانەوەیان لەو ئەنجوومەنەدا لاپەڕەیەکی پرشنگدارو نیشتمانیی تۆمار بکەن بە وەستانیان شان بە شانی گێڕانەوەی مافەکانی نەوەکانی کوردی فەیلی، داوا لە ئەندامانی پەرلەمانی کوردستانیش دەکەین هەڵوێستی نیشتمانی خۆیان هەبێت لە ئاست ئەو پێکهاتەیەی زۆریان بەم وڵاتە بەخشی و نە سیاسەت و نە دادپەروەری تا ئێستاش مافە لەوتاوەکانیانی نەگێڕاوەتەوە، تا ئێستاش قەرەبووی زیانە زۆرو زەبەنەکانی خێزانە فەیلیەکان نەکراوەتەوە، کوردی فەیلی بە چاوی پڕ ئەشکەوە تەماشای موڵک و ماڵیان دەکەن کە تا ئێستاش بە دەست کەسانی دیکەوە داگیرکراوە و پێیان نادەنەوە، دە ساڵە تێر بەڵێن بوون بێ ئەوەی تێر ماف بکرێن..[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: مافی مرۆڤ
پۆلێنی ناوەڕۆک: رەخنەی سیاسی
پۆلێنی ناوەڕۆک: کۆمەڵایەتی
جۆری دۆکومێنت: وەرگێڕدراو
جۆری وەشان: چاپکراو
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | gulanmedia.com
کاتی تۆمارکردن: 2023-01-21
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 83
بەندەر فەیلی وەک ئەدەبێکی باڵا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230708004048504478

ناونیشان: بەندەر فەیلی وەک ئەدەبێکی باڵا
ئامادەکردن: نەهرۆ ئیبراهیم

ڕەنگە هەرکەسێ دەست بداتە خوێندنەوەی ڕۆمانی بەندەر فەیلی ، بگەرێ بەدوای هەوڵ و تاقیکردنەوەیەکی جیاوازی نووسیندا . تاقیکردنەوەیەکی نوێ لە ڕووی ئەدەبی و شێوازی نووسین و فۆرمدا .هەر کەسە و پێشبینییەکی هەیە و چاوەڕوانی

یەکی هەیە. هەندێک لە نووسەر و هەندێک لەدەق نووسینەکە . هەندێک پاڵپشت بە ناونیشانی ڕۆمانەکە و هەندێکیش پاڵپشت بەناسینی هێڵی گشتی جۆری نووسینی پێشتری نووسەر واتا ، ئەزموونی پێشووی نووسەر لە نووسیندا . جێی خۆیەتی ، لەسەرەتای نووسینەکەوە دان بەوەدا بنێین کە ئەم ڕۆمانە سحرێکی نوێی لە خۆدا هەڵگرتووە وبە تەلیسمی گەورەتر و قوورستر لەوانی دی ڕازاوەتەوە . بەندەر ئەوکاتەی وەک جەستەیەکی مادی سێری بکەین دەبێت بە مێژوویەک ، لەسەردەمانێک ڕوویداوە و لە تاوانێک زیاتر تێپەرنابێت ، کە ڕژێمێک لە سەروەختێک هەڵساوەپێی ، بەڵام کاتێ بە شێوەیەکی مەجازی سەیری بکەین ، کۆمەڵێ هێما دەبینین وزیاتر لێی تێدەگەین . خۆ ئەگەر لە بۆتەی تاکێکدا بچوکی بکەینەوە ، هەر ئەوەندە دەنگی دەگات ، تا گوێی دەوروبەری خۆی هەراسان بکات ، یان دەبێت بە کلپەیەک ولە سنووری تەسکی یەک کەسیدا ون دەبێت یان لە سنووری خودی تاکی . بەڵام کاتێ وەک ناسنامەی کۆمەڵگەیەک یان گرووپێک خەملاندنمان بۆی کرد ، چەمکی مرۆڤایەتی وپەیوەندیە مرۆڤایەتییەکان دەخاتە ژێر پرسیارەوەو ڕەونەقی ئازارێکی قولی کۆمەڵگەیەک لە خۆ دەگرێ . ئای چەند زۆرن ئەو تاوانانەی هەر دەانەیەکیان دەبن بە دەیان ڕۆمان . بە گوزارشتم لە پێشدا کە ئاماژەم بۆ پێشبینی خوێنەر کردووە لەم ڕۆمانە ، من بە باشی دەزانم هەر لە دەستپێکەوە ، بێ ئەوەی باسێکی کوورتی ڕۆمانە کە بکەم خۆم وەسوی ڕێبازێکی ڕەخنەیی دوای هاوچەرخ بخشێنم و ببکەمە ڕێرۆشنکەرەوەی سەرەتای باسکردن و چونە ناوەوەی ئەم دونیایە .بەو هیوایەی لە نووسینەکانی داهاتودا لەژێر ڕۆشنایی چەند ڕێبازێکی تری ڕەخنەیی خوێندنەوەو ڕاڤەکانمان بەردەوامی هەبێت .پرۆسەی مانابەخشین و پێشبینی من و دەیان خوێنەری تر بۆ ئەم ڕۆمانە بە مەبەستی زیاتر تێگەیشتن و دیاریکردنی بەهای ئەدەبی دەقەکە ولایەنە جوانی و پرشنگدرەکانی و لە هەمان کاتیشدا لایەنی کەمووکوڕیشی . دەبێ سکێچ و هێڵکاری پتەوی هەبێ ، نەک سەوڵ لێدان بێ بە بێ هیچ ئاڕاستەیەکی دیاری کراوو . بە پێی ئەزموونی هەر یەک لە هانز یاوس و ڤۆلفگانگ ئیزەر کە دوو هزرەوانی ئەڵمانین و لە بواری ڕەخنەی ئەدەبی و شیکاری دەقدا ناوو نیشانیان هەیە . پەیوەندییەکی توند هەیە لەنێوان خوێنەر و دەقێکی ئەدەبی . هەر لەو ڕوانگەیەشەوە ، ڕێبازێکیان پەرەپێدا ، بەسوود وەرگرتن لە چەند ڕێباز و نەهجێکی تر وەک قوتابخانەی شێوازی ودیاردەگەرایی . تیوری وەرگر تیورێکە ، چۆن ڕێژەیەک لە داهێنان دەداتە نووسەری دەق ، ئاوهاش برێک داهێنان دەداتە خوێنەر یان وەرگر . بەواتایەکی تر ئەم تیوری یە ، مافی بەشداریکردنی داهێنان وبالآبوونی کارێکی ئەدەبی یان هونەری دەبەخشێتە خوێنەر وەک ئەوەی خوێنەر بەشێک بێت لە پرۆسەی کامڵ بوون و پێگەیاندنی کارە ئەدەبێکە و بەشێکی نەپساوەبێت لە نووسینەکە بۆ خۆی بە لێکدانەوە جۆراوجۆرەکان وبە تێگەیشتنە جیاوازەکانیان . ئەم تیورە ڕەخنەیی یە ی ئەدەب کە لە سەرەتای حەفتاکان لە زانکۆی کۆنستانسی ئەلمانی پەرەی پێدرا هەوڵێک بوو بەرانبەر بوونیاتگەرایی و بە ڕێبازێک ئەژمارکراوە کە ئەلتەرناتیڤی هەندێ نەهجی پێش بوونیاتگەرایی یان بۆ بەرانبەری هاتۆتە کیەوەو کاری نێوەند گەری گرتۆتە ئەستۆ لەنێوان بوونیاتگەری و ڕێبازە نوێکانیی پێش ئەو وەک دەروونی وکۆمەڵایەتی و مێژووی .چونکە خوێندنەوەی کاری ئەدەبی وهونەری بەگشتی لە دوورروانگەوە ئەنجام ئەدرا ، ریزبەندی و چوارچێوەیی واتا لە سیاقی کام ئەدەبیدا یان لە ڕێی ریزبەند و نەسەقی چ جۆرە ئەدەبی یەکدا ، هەر کارێکی ئەدەبی نامەیەکە لە نووسەرەوە بۆ وەرگر کەواتە ، وەرگر دەبێ دەورو ڕەنگ و خوێندنەوەی خۆی هەبێ و هەر خوێندەوەیەکیش لە خوێندنەوەیەکی تر جیاواز ، . ئەم ڕێبازە چوار چەمکی سەرەکی هەیە ، بۆ ئەوەی لە ڕێگایانەوە لە کارێکی ئەدەبی بگەین و لەژێر چەتری ئەو تێگەیشتنانەدا وردکاری بکەین ، یەکەمیان تێگەیشتن لە ، ئاسۆی پێشبینییەکان ، مەودای جوانی ، پرکردنەوەی بۆشاییەکان ، خوێنەری ناوخنی یان خوێنەری شاراوە . ئەم چوار تێگەیشتنە و هەندێ تێگەیشتنی تر ، دەبنە پایەی جۆرێک لە ڕێبازی ڕەخنەیی ، کە دەتوانین لە ڕێیانەوە ڕاڤە یان خوێندنەوە بۆ دەقێکی ئەدەبی بکەین ، بەڵام مەرج نی یە ، ڕەخنەگر یان ئەوەی خوێندنەوە بۆ دەقێک دەکات سەرجەم ، کۆنتێستەکان بەکار بهێنێ ، ئەو ئازادە کامیان هەڵدەبژێرێ یان سەرجەمیان تێکرا . ئاسۆی پێشبینی ، ئەم کۆنتسێپتە بەواتای ئەوە دێت ، کە خوێنەر پێش ئەوەی کارێکی ئەدەبێ بخوێنێتەوە ، لە خەیاڵی خۆیدا ئاسۆیەکی بۆ پێشبینی هەبووە ، کەواتە ئاسۆی پێشبینی ، بریتی یە لە کۆمەڵێ پێشبینی و بیرۆکە و زانیاری ئەدەبی و ڕۆشنبیری پێش ئەوەی کارێکی ئەدەبی بخوێنێتەوە .بەواتایەکی تر، خوێنەر کاتێ دەس دەداتە خوێندنەوەی کارێکی ئەدەبی ئاسۆیەکی پێشبینی لەگەڵ خۆی دەبات و لە ئەنجامی خوێندنەوەشدا بەرانبەر ئاسۆیەکی تر دەبێتەوە ، ئەویش ئاسۆی دەقەکەیە کە نووسەر لە کاتی نووسیندا دایناوە . بەرکەوتنی ئەم دوو ئاسۆیە شێوەیەک لە ئیبداع و داهێنان لەگەڵ خۆی دەهێنێت و دەمان بات بۆ چەمکی دووەم ئەویش مەودای جوانی کارەکەیە . بەڵام پێش ئەوەی بچینە سەر ئەو چەمکە ، دەبێ جارێ لە قۆناغی یەکەم هەڵوەستە بکەین چونکە لە کاتی بەرکەوتنی ئەو دوو ئاسۆیە ئاسۆی پێشبینیەکانی خۆینەر و ئاسۆی دەقەکە ، دوو گریمانەمان هەیە ، یەکەم ئەوەیە کە ئاسۆی پێشبینیەکان و ئاسۆی کارە ئەدەبی یەکە وەک یەک دەردەچن ، لەوکاتەدا نووسەر هیچ شتێکی نوێی لە نووسینەکەدا نەهێناوە بە واتایەکی تر ئەوکارە ئەدەبی یە ، کارێکی ئاسایی و باوە. بەڵام کاتێ ئاسۆی کارەکە لەگەڵ ئاسۆیی پێشبینیەکانت یەک ناگرێتەوە ، لێخشان و بەریەکتە ڕوودەدات ، مەودایەک درووست دەبێت ئەو مەودایە، مەودای جوانی ئەدەبێکی باڵا پیشان دەدات ، ئەدەبێکی جوان و نەمر . ئەگەر تێکەڵی بکەم لەگەڵ بەندەر فەیلیدا ، ئاسۆی پێشبینی خوێنەری هەمیشە تێپەراندوە ، نەک لەبەر ئەوەی وێنەیەکی نامۆ پێشکەش دەکات یان زمانێکی نامۆ دێنێتە زمان، بەڵکوو لەبەر ئەوەی وێنەیەکی ئاسایی بە جۆرێکی سحری پێشکەش دەکات ، گێڕانەوەیەکی ئاسایی بە وشەگەلێکی جاویدانە دەگۆڕێتەوە . تەنانەت ئەو وێنەیە دەتوانی لە ناوی کەسایەتییەکانی ناو ڕۆمانەکانی ببینی تەوە . ناوگەلێک بە بیستنی هەر کامێکیان ، ئاسۆیەکی پێشبینی ترت لا درووست دەبێت و هێندە دەزانی کارەکە بەتەنیا یەو لەلای تۆ بووەتە کۆمەڵێکی بێ پسانەوە لە ئاسۆی پێشبینی کە هەردەم لەگەڵ دوو

ئاسۆی تردا بەرانبەریان دەبێت ئاسۆی کارەکە بەگشتی و ئاسۆی هەر ڕووداوێک یان هەر کرداور و گوزارشتێکی کرداری بەلایەک . بۆ نموونە بەندەر وەک جەستە لە زیندانە ، وەک ناوو لە زیندانە وەک ڕوحیش لە زیندانە تۆ چاوەڕوانی ئەوە دەکەی هەوڵ بدات بۆ ئازادی ، پڕۆسەیەکی گەورە لە مێشکی منی خوێنەر درووست دەبێت ، دەیان پلانی ئازاد بوون ، دەیان ڕێگای تێکەڵ بە پەرچوو کە مرۆڤ تێیدا بێ توانا چاوەڕوانی دەستێکی غەیبی دەکات سەقەتی و نارێکی کاری مرۆڤەکان چاکبکاتەوە . وردترین بیرۆکە بۆ پرسیارێکی گەورە چۆن لەوێ ڕزگاری بکەم ، کەچی کە بەندەر ئەدوێ ، گۆمانت لادورست دەبێت کام لەم دوولایەنە ئازادن یان زیاتر ئازادن و کام لەم دوو لایەنە زیندانین یان زیاتر زیندانین . ئەوانەی لە کونجی ژورێکی تاریکدان یان ئەوانەی لە دەرئەنجامی لۆکەیشنی پەیوەندییەک ناتوانن لە دیواری ئەو پەیوەندی یە دەرچنە دەرەوە. ئەم تەنیا دێوارەکان بەربەستیان گرتووە تا ئازاد بێت . ئەوەی بەرانبەری چەندین دیوار ، دیواری ترس ، دیواری ئینتما ، دیواری ئینسانییەت ، دیواری کارە قێزەوەندەکانی، دیواری بژێوی ماڵومنداڵی ، دیواری دادپەروەری ناخی خۆی . ئەم دوو دنیایە دوو وێنەی جیاواز نیشان ئەدەن ، یەکێکیان هەرچەند زیندانە بەڵام ئازادە لە بنەڕەتدا و ئەوانی ترهەرچەند ئازادن بە کڵێشە ، زیندان لە بنەڕەتدا . لەوەوە ئاسۆی پێشبینی ڕووداوەکان دەگۆڕێن بۆ ئەوەی بگەڕێ بەدوای ئەگەری ئازادی بۆ ئەوانەی تر . لەوەبەدوا ئەرکت دەبێ بە کۆمەڵناسێک یان بە دەروونناسێک . ئاسۆیەکی تری خوێندەوە لەگەڵ گەورە بوونی بەندەر درووست دەبێ ئاخۆ کەی گەورە دەبێت و دەبێت بەچی ، ، لێرە ئاسۆیەکی تری کارەکە دێتە پێشمان بەرانبەر تەواوی ئەو گریمانانەی لە مێشکماندا بوونی هەیە بۆ گەورەبوونی بەندەر، دوارۆژی بەندەر و چارەنووسی بەندەر . دەکەوین بەسەر ویستی بەڕێوەبەری زیندان بۆ گۆڕینی بەندەر بە جەلادێک ، ویستێکە لەگەڵ نائیب تائێ گەورە بووە لەو کاتەوە کە ترسی کوشتن و دورکەوتنەوە لە گرووپێک دەیهەژێنێ ، ویستێک پێش ئەوە هێناوێتە زمان مرۆڤ مەخلوقێکی بکوژە وهیچ شتێک تینوێتی ئێمە بۆ کوشتن ڕاناگرێت . هەر یەک لە ئێمە جگە لە هەندێک کەسی نزیکی خۆمان ، لامان گرنگ نییە کێ دەمرێت و کێ دەژی، ژیانی ئادەمیزادەکانی دی لە دیدی مرۆڤدا شتێکی لابەلایی و بێبایەخە ئەم ئاسۆیەی نووسەر ڕێک هەندێ تیوری دەروونناسی فرۆید دەهێنێتە زمان کە هەوڵی دۆزینەوەی غەریزەی ژیان و مردن لە ناخی مرۆڤدا دیاری دەکات . دەبێ بەختیار بەدووی میتۆدێکی تری دەروون زانی بگەرێ و بنەما وهێلکاری گۆڕینی هەڵسوکەوتی مرۆڤ نیشانبدات لە ڕێگای ویستی بەجەلاد کردنی ، خودی بەندەر خۆی . بەندەر کە منداڵێکە وادانێ لێرە جەستە نی یە تەنیا کۆمەڵێ هەستە، کۆمەڵێ دەرئەنجامە ، کۆمەڵێ داتایە . پڕۆسەی گۆڕانکاری لە پاکی یەکی تەواو ، بۆ ناپاکی یەکی تەواو ، لە فریشتەیەکەوە بۆ جەلادێک دەبێ پڕۆسەیەکی حەتمی بێت چونکە چۆن مامەڵە لەگەڵ ئەو داتایانە بکەیت ئەو دەرئەنجامەت دەدەنێ کە تۆ ئەتەوێ . بەڵام ئاسۆیەکی تری ڕووداوەکان دیسان بەرلێککەوتن درووست دەکات لەگەڵ ئەم ئاسۆی پێشبینییە کە بەهیچ جۆرێ یەکناگرنەوە . بەندەر نەک نابێتە جەلاد بەڵکوو لە شێوەیەک لە قوربانی بوون ، خۆی درێژدەکاتەوە بۆ شێوەیەکی تری قوربانی بوون . ئازادی نووسەر لە درووست کردنی ئاسۆی هەر ڕووداوێک لە ناو دەقەکەی خۆی ، چەند بەند بێت بە خەیاڵی خۆی ڕیشاڵێکیش هەیە پابەندی دەکات بەخۆیەوە ، ئەویش خوێنەرێکی شاراوەیە لە مێشک وهزری نووسەر خۆی ، ، ئەو کە بیرۆکەیەک لە مێشکیدا دەزرینگێتەوە ، دەینووسێ کاتێکیش دەینووسێ ، لەپر خوێنەرە شاراوەکە دێت و ڕاوبۆونی خۆی دەردەبرێ . هەر لە هەمان کاتی نووسینەوەکەدا ، کەسێکی شاراوە ، خوێنەرێکی شاراوە ، ڕاڤەی خۆی دەست پێ دەکات ، شیتاڵی هەستی و نەستی خۆی دادەرێژێتەوە . لێرەوە دەتوانین بڵێین ، من وەک خوێنەر دەبمە دووەم کەسی خوێنەر . من وەک کۆی خوێنەران کە دەقێک دەخوێنینەوە مەبەستمە . کەواتە ئەو دەقەی لەبەردەستمە ، خوێنەرێک پێش من گەراوە بەدوای بینییەوەی ماناو ڕێگە چارەی لۆژییکی بۆ ڕووداواکانی یان هەڵوێست و گوزارشتەکانی . ئەم کۆنتسێبتە گەر لێرە تەوزیفی کەم دەتوانم لە ناوی ڕۆمانەکەوە دەست پێبکەم کە بۆخۆی ، دەلالەتێکی سیمالاتسیۆنی هەیە و فرە خوێندنەوە هەڵدەگرێ . یەکێ لەوانە کەسایەتی ئەو منداڵە دەبێتە بەندەری ڕەوانەی ڕوحەکان بۆ دنیایەکی نادیار ، وێستگەی سەدان و هەزاران هەستی ئالۆزی مرۆڤەکان ، لەنگەرگەری هەزاران ویستی ناوەکی ئینسانەکان . لەگەڵ ئەوەش پنتێکی ناوەندی بۆ دوودنیا جیاواز لەیەکدی سەربەست و ژێردەست ، ئازاد وزیندان ، خراپ و چاک ، مرۆڤدۆست و درندە ، ، ، هتد ئەم هارمۆنی یەتە من لە ناوەکەیدا یان لەو ڕووداوانەدا کە لەخۆی دەگرێ ، بەشێوەیەک دەیبینم بەهیچ شێوەیەک لایەنگیری ناکات ، واتا ئەم نووسینە گەرانێکی هەمیشەییە بۆ ڕێگایەکی سێیەم بەدەر لە دوولایەن ، بەدەر لەوەی ڕەش بێت یان سپی بێت . زادەی ئەم هارمۆنێتە ، وڵامی ورد بەکەس ناداتەوە ، ، بەکەس ناڵێ ئاخۆ بەندەر زیندانە یان ئازادە ، ئەو وڵامێکی تر دەداتەوە ، بەکەس ناڵێ ئاخۆ بەندەر چەند قوربانی یە یان چەند قوربانی نییە ، ئەو هێلکاری یەکی تر دەداتە دەستەوە ، ، ئەو تەنانەت سەید هاشم کە بەڕێوەبەری بەشی لەسێدارەدانیشە ، وەک تاوانبار ئەژمارد ناکات . ئەوەی من لەم دەقەدا وەک خوێنەر هەستی پێدەکەم کە ڕەنگە لای من خالێکی پۆزەتیف نەبێت ئەوەیە ، کە نووسەر زۆر کەم بۆشایی هێشتۆتەوە تا خوێنەر خۆی پریکاتەوە . هەندێک دەڵێن ئەو کارە بەرەو کامڵ بوون دەروات کەواتە لایەنێکی نەگەتیف نی یە لە نووسین دا . من دەڵێم کار نابێت کامڵ بێت ، یان نزیک لە کامڵ بوونیش بێتەوە ، بوونی بۆشایی نەک هەر تەندورستە ، بەڵکوو پێویستی یەکی هەر کارێکی ئەدەبیشە ، ئەمە ئەگەر لە بواری شیعر زیاتر هەستی پێ ئەکرێ ، بەڵام ڕاستیشە بۆ هەموو بابەتە ئەدەبێکان . کاتێ بەختیار ورد کاری لەدایک بوون و گەورە بوونی بەندەر دەهێنێتە زمان ، بەجارسی یەکی بێ سنوورەوە ، بە هەوڵێکی پروکێنەری وەستان لەسەر خاڵ بەخاڵی لۆژیکدۆزینەوەی ڕووداوگەلێک ، منی خوێنەر تووشی بێزاربوون دەکەی . چونکە هەمیشە بەرلێکەوتنێک دەبینم لەگەڵ مێشکی خۆمدا بۆ بوونی حاڵەتێکی ئاسایی لە شوێنێکی نائاسایی ، ، هەمیشە

هێلکاری کۆمەڵایەتی یان ڕۆشنبیری یان زانستی دەبینم لەگەڵ لۆژیکی حەبکەی دەقەکە ، پەرتەوازە دەبێت و هارمۆنییەت درووست ناکات. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕانانی پەرتووک
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی چاوی کورد - 08-07-2023
کاتی تۆمارکردن: 08-07-2023
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: کورتەباس
بابەت: 84
پرسی کوردە فەیلییەکان، زمان، ناسنامە و کولتوور
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220902014556431544
نووسین: فەرەیدون سامان
پرسی کوردە فەیلییەکان، زمان، ناسنامە و کولتوور
پێشەکی:
فەیلییەکان پێکهاتەیەکی ڕەسەنی نەتەوەیی کوردن لە دێرزەمانەوە لەسەر خاکی کوردستاندا ژیاون، یەکەم گرووپی ئیتنیکی کوردیشن لەسەدەی بیستەمدا لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئێراقەوە دووچاری کۆمەڵکوژی و ڕاگواستن هاتوون، لەرووی زمانەوە سەرچاوە زمانناسییەکان ئەوە پشڕاست دەکەنەوە، کە لەبنەڕەتدا "فەیلی"یەکان سەر بە زاراوەی "کەڵهوور" ن و کە دیالەکتێکی کوردییە (دیالێکتی کوردی باشوور) وەک زاراوەگەلی "لەک، لور، کرمانج، گۆران- زازاکی" کە پێکڕا نەتەوەی کورد پێکدەهێنن.
بەڵام بە پشت بەستن بە پۆلێنکردنەکانی پەرتووکی مێژوویی (شەرەفنامە) ی شەرەفخانی بەدلیسی، زاراوەی فەیلی بە کۆمەڵێک هۆزی لوڕی دەگوترێت، لەراستیدا سەرچاوە زمانناسییەکان پشتگیری لەو بۆچوونە ناکەن، بەڵکوو فەیلییەکان لەکۆمەڵێک هۆزی کەلهور پێکدێن، بەڵام لەسەردەمانێکدا دەڤەرەکەیان لەرووی کارگێڕییەوە بەشێک بووە لەئوستانی لورستان (توێژینەوە لەسەر دیالێکتە کوردییەکانی باشوور- دکتۆر ئیسماعیل قومەندار) .
فەیلییەکان زۆرینەیان نیشتەجێی کێوەکانی (پێشکۆ، پشتکۆ) ی زنجیرە چیای زاگرۆسن، هاوکات زۆرینەی مێژوونووسانیش کۆکن کە فەیلییەکان لەڕەچەلەکی (ئیلامی) یا (گۆتییەکان) ن، کە لەناوەڕاست و باشووری ئێراق لەناوچەکانی (مەندەلی، زرباتییە، بەدرە، جاسان، خانەقی، کەرکووک، بەغدا، کوت، عەمارە و بەسرە) ژیاون، لەلایەن چەند کەسانێکی ڕۆژهەڵاتناسی وەکوو فلادیمێر مینۆرسکی ڕووسی و جۆن ماڵکۆن، هەروەها توێژەری ناسراوی کوردی فەیلی د.ئیسماعیل قوماندار پشتگیری ئەو بۆچوونە دەکەن کە بڕوایان وایە سەرەتای دەرکەوتنی زاراوەی فەیلی لەسەدەی شازدە بووە، ئێستاش ئەم زاراوەیە بۆ ئەو کوردانە بەکاردێن کە نیشتەجێی ئەو ناوچانەن کە بەر دەوڵەتی ئێراق کەوتون، لەرووی جوگرافییەوە ناوچەکانیان بەشێکیان لەباشووری ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەدەڤەرەکانی (لوڕستان وکرماشان و ئیلام) ی سەر بە ئێران دەژین و بەشێکی دیکەش لەباشووری کوردستان لەئێراق لە ڕۆژهەڵاتی دیجلەن، کوردی فەیلی ئاینزا شیعەن لەبەغدا و پارێزگای دیالە دەژین، بۆجوێکردنەوەی میرنشینی "لوڕی بچوک" و حکومڕانییە.ی، کە خۆیان بە لوڕی ڕەسەن دادەنا، بە بەراورد بە "لوڕی گەورە" کە وایان دادەنا "لوڕی بچوک" بەشێکن لە"لوڕی گەورە" نەک ڕەسەن و بنچینە، "جۆن ماڵکۆن و براون" هەروەها

توێژەری کوردی فەیلی "د.ئیسماعیل قوماندار" پشتگیری بۆچوونەکەی "فلادمیر مینۆرسکی" دەکەن و پشتڕاستی دەکەنەوە.
سەرەڕای ئەوەی ئەم زاراوەیە لەم ناوچانە بە دەگمەن بەکارهاتووە، بەڵام لەسەدەی نۆزدەیەم تەنیا لەلایەن دانیشتووانی "پشتکۆ" وە بەکارهاتووە، لەسەردەمی ئێستاش ئەم زاراوەیە تەنێ بۆ ئەو کوردانە بەکاردەهێنرێت، کە نیشتەجێی ئەو ناوچانەن، کە لەناو سنووری دەوڵەتی ئێراقن لەدوای دیارکردنی سنووری نێوان "ئێران و عوسمانییەکان" لە ساڵی 1905، بەڵام دانیشتووانی "خانەقی و مەندەلی" کە کوردی گەرمەسێرن، ئەم زاراوەیە بۆ ناساندنی خۆیان بەکارناهێنن، بەڵکوو زاراوەی کوردی فەیلی بۆ ئەو توێژەی کورد بەکاردەهێنرێت، کە لەرووی ئایینییە.ە سەربە ڕێبازی ئایینزای شیعەن، واتا ناولێنانەکە لەسەربنەمای مەزهەبیە نەک نەتەوەیی.
ناسنامەی نەتەوەیی فەیلییەکان:
بە بۆچوونی د. ئیسماعیل قومەندار لەپەرتووکی (توێژینەوەی زاراوە کوردییەکانی باشوور) دەڵێت: کوردانی فەیلی هەزاران ساڵە لەو ناوچانەی کە تا ئێستا نێشتەجێین و دەژێین جێگیرین، دەکەوێتە هەردوو دیوی باشووری کوردستان و باشووری ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە سنووری نێوان دەوڵەتی ئێراق و ئێران، لەخانەقین لە باکوورەوە تا عەلی غەربی لەباشووری ئێراق، لەئیلام، کرمانشان و لوڕستان و شوێنی دیکە لەوڵاتی ئێران نیشتەجێن، کوردانی فەیلی بە ژمارەیەکی بەرچاوی زۆرەوە لەهەردوو شارە گەورەکانی وەک بەغدا و تاران دەژێین و نیشتەجێن، بەڵام هێشتا بە فەرمیهیچ ئامارێکی متمانە پێکراو بۆ ژمارەی فەیلیەکان نەکراوە، بەڵام بە گشتی بۆ زیاتر لە سێ ملیۆن کەس مەزەندە دەکرێن، ڕووبەرێکی بەرفراوانی خاکی کوردستان دەکەوێتە پشت خانەقینەوە و لەنێوان خانەقین تا دواسنووری خاکی باشووری کوردستان سەدان گوند و چەندین شارەدێ و دوو شارۆچکەی تری کوردستان هەن، کە ئەوانەش شارۆچکەی مەندەلی، لەگەڵ دوو شارەدێی بەلەدروز و قەزانییە و 234 گوند کە ڕووبەرەکەی 6586 کم2یە. شارۆچکەی بەدرە و شارەدێی جەسان و زورباتییە، لەگەڵ 53 گوند کە ڕووبەرەکەی 3650 کم دووجایە، جگە لەو ناوچانەش شارۆچکەی عەزیزییە و ناوچەکانی عەلی غەربی و عەلی شەرقی و شارۆچکەی (حەی) یش ناوچەی کوردنشینن.
کە هەموویان دەکەونە سنووری پارێزگای واست لەخوارووی ئێراقدا، ئەمە جگە لە شاری کووت، کە ناوەندی پارێزگاکەیە و کوردانی فەیلی بەشێکی زۆری دانیشتووانەکەی پێکدەهێنن، شارۆچکەی بەدرە و شارەدێکانی جا سان و زورباتییە لەپارێزگای کووت (واست) ، لەسەر سنوورە دەستکردەکانی نێوان باشوور و ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەڵکەوتوون و دەروازەی سنوورییان هەیە لەنێوان ئێران و ئێراقدا، بەدرە دەکەوێتە ڕۆژهەڵاتی شاری (کووت) ی ناوەندی پارێزگای واست و 70کم لە شاری کووتەوە دوورە، 45کم لە شاری مەندەلی و 75کم لە شاری خانەقینەوە دوورە. شارەدێی (جەسان) یش دەکەوێتە باشووری ڕۆژاوای شاری بەدرە و 15کم لەو شارەوە دوورە، شارەدێی زورباتییەش دەکەوێتە باکووری ڕۆژهەڵاتی شاری بەدرە و 18کم لەو شارەوە دوورە. لە ساڵی 1947دا ژمارەی دانیشتووانی شارۆچکەی بەدرە نزیکەی 22 هەزار کەس بووە. سەبارەت بە ژمارەی دانیشتووانی ئێستای قەزاکە، ئامارێکی ورد و فەرمیلە بەردەستدا نییە، بەڵام بەپێی ئامارە نافەرمییەکان، ژمارەی دانیشتووانی بەدرە لەگەڵ هەردوو شارەدێی جەسان و زورباتییە لەنێوان 30- 40 هەزار کەس مەزەندە دەکرێت. کوردانی بەدرە و جەسان و زورباتییە بە شێوەزاری کوردیی کەلهوری- فەیلی قسە دەکەن. هاوشێوەی کوردانی فەیلیی ناوچەکانی خانەقین و مەندەلی، کوردانی خەڵکی شارەکانی بەدرە و جەسان و زورباتییەش، لەسەردەمی ڕژێمی بەعس، کۆچی زۆرەملێیان پێ کرا بۆ بەغدا و ناوچەکانی تری ناوەڕاست و خوارووی ئێراق و شارەکەیان بەعەرەبکردن کرا. سەبارەت بە ناوی بەدرە، کە کوردانی خەڵکی شارەکە بە کوردی پێی دەڵێن (بەیْرە) ، بیروبۆچوونی جیاواز هەیە، بەڵام زۆربەی بۆچوونەکان لەسەر ئەوە کۆکن کە بەدرە لە (بەد+راە) ەوە هاتووە، کە مانای ڕێگای سەخت و دژوارە. بەدرە خاکێکی پڕ پیت و بەرەکەتی هەیە و ژمارەیەکی زۆر باخی خورما و میوەی لێیە. ڕووباری (گەڵاڵ) کە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانەوە سەرچاوە دەگرێت و بە شاری بەدرەدا دەگوزەرێت، سەرچاوەی سەرەکیی ئاوی شارەکە و باخەکانییە.ی. سەرەڕای بەرهەمە کشتوکاڵییەکان، بەدرە ناوچەیەکی دەوڵەمەند بە نەوت و غازە، کە یەدەگی نەوتەکەی بە 109 ملیۆن بەرمیل مەزەندە دەکرێت و نەوتەکەی نەوتی خاوی API=35O، ڕووبەری کێڵگەی نەوتی بەدرە 96کم2یە، لەپاش پرۆسەی ئازادیی ئێراق، پرۆسەی بەرهەمهێنانی نەوتی کێڵگەی بەدرە بەشێوەی فەرمیلە 2014/8/26 لەلایەن کۆمپانیای گازپرۆمی ڕووسییەوە دەستی پێکرد، بە بەرهەمهێنانی 15000-17000 بەرمیل لە ڕۆژێکدایە.
فەیلییەکان لە مێژووی کۆن و نوێدا:
سەرچاوەی پەرتووکە مێژووییەکان باس لەوە دەکەن کە کوردانی فەیلی بەشدارییان لە دروستکردنی شاری بەغداا کردووە لە ساڵی 762 ی زایینی و لەسەردەمی خەلیفەی عەباسی (ابو جعفر المنسوور) دا، فەیلییەکان بە سەرۆکایەتی (ذولفقار الموسلی) لەنێوان ساڵانی (1623 تا 1629) ی زایینیدا حوکمی ئێراقیان لە کەرکووکەوە تا بەسرە کردووە، بەڵام لەئەنجامی ڕێکەوتنێکی نێوان هەردوو ئیمپراتۆری عوسمانی و سەفەویدا حوکمیان لەکوردەکان سەندۆتەوە و زاڵ بوون بە سەریاندا.
سەرەتای کێشەی فەیلییەکان بە دامەزراندنی دەوڵەتی ئێراق دوای جەنگی جیهانی یەکەمەوە دەس پێدەکات، کە بە پێی ڕێکەوتنی سایکس پیکۆ دەستی پێکرد، لەیەکەمین بڕیاری یاساییدا بۆ هاووڵاتیانی ئێراقی (یاسای ژمارە 42 ی ساڵی 1924) بەوەی کە ئێراقییەکانی سەر بە تەبەعیەی عوسمانی (هاووڵاتی پلە یەک) و تەبەعیەی ئێرانی بە (هاووڵاتیانی پلە دوو و سێ) سەپاند و دەسڵاتدارانی ئەوکاتی ئێراق کوردی فەیلییان خستە خانەی تەبەعیەی ئێرانییەوە.

سەرەڕای ئەوەی کە کوردی فەیلی بە پلە دووی هاووڵاتیانی ئێراق دەژمێردران، بەڵام لەدامەزراندنی ئابووری دەوڵەتی ئێراقەوە لەرووی خاوەندارێتی تایبەتدا بەشدارییان کرد، بۆیە دەڵێین لە ڕێگای خاوەندارێتی تایبەت، چونکە دەرگای دامەزراندن لەکەرتی گشتیدا بە سەریاندا داخراوو ڕەوا نەبوو، لەرووی سیاسیشەوە بەشدارییەکی چالاکانەی جموجۆڵی بزووتنەوەی دیموکراسی ئێراق و کوردستانی بوون.
فەیلییەکان لەساڵانی پەنجاکانی سەدەی ڕابردوودا توانیان دەست بەسەر کەرتی تایبەتی بازرگانی لەبەغدای پایتەخت بگرن و لەو ڕووەوە لە جموجۆڵ و کاری بازرگانیدا سەرکەوتوو بوون، بەشداری فەیلییەکان لەژیانی سیاسی ئێراق و لەنێو ڕیزەکانی هێزە دیموکراسی و پێشکەوتوخوازەکانی ئێراقیدا بەرچاو و ئاکتیڤانە بووە، تا ئەو ئاستەی گەیشتنیان بە پۆستی بەرپرسایەتی باڵا لەریزەکانی ئەو بزووتنەوانە وەرگرن، لەهەمان کاتدا بەشداریکردنی کوردانی فەیلی لەبزووتنەوەی ڕزگاریخوازیی گەلی کوردا لەسەرەتای دامەزراندنییە.ە و لەهەمانکاتدا بەشێک بوون لەدامەزرێنەرانی پارتی دیموکراتی کوردستان لە ساڵی 1946 لە شاری بەغدا، بۆ نموونە تا پێش ئاداری ساڵی1975 سەرۆکەکانی یەکیەتی ئافرەتان، یەکیەتی قوتابییان، یەکیەتی لاوان و سکرتێری خودی پارتی دیموکراتی کوردستان خۆیشی لەکوردانی فەیلی بوون، هەروەها لەریزەکانی پارتی کۆمەنیستی ئێراق و دامەزراندنی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانیشدا ڕۆڵی کارایان گێڕاوە.
فەیلیەکان بە گشتی بە دەستئاواڵەیی پشتگیریی ئابووری، سیاسی، لۆجستیکی و خزمەتکردنی سەربازیی ئێراقیان کرد و لەرووی سیاسی و بەشداری چەکداری لەریزەکانی پێشمەرگەدا، هەروەها لەبەشداری دەزگاکانی ڕاگەیاندن و خزمەتی ئەکادیمی، پزیشکیی و تەندرووستی و ئەندازیاری بیناسازی لەو وڵاتەدا کردووە، بەهۆی ڕۆڵی دیار و بەرچاوی کوردی فەیلی لەژیانی ئابووریدا (بازرگانی کەرتی تایبەت) و کایەی سیاسی لەنێو ریزەکانی بەرهەڵستکاریی ئێراق و کوردستانیدا لەبەرانبەر سەرنەکەوتنی بەعس لەبەدەستهێنانی پشتگیری فەیلیەکان بۆ بەرژەوەندی دەسەڵاتی بەعسییەکان، بۆیە فەیلیەکان بوونەتە ئامانجی زەبروەشاندن و لێدانی سەرەکی لەلایەن دەسەڵاتی بەعس لە ئێراقدا، هەربۆیە دەوڵەتی ئێراق دەستی کرد بە زۆرەملێ ڕاگواستنی 50000 پەنجا هەزار ڕۆڵەی کوردی فەیلی لەنێوان ساڵانی 1969 1972 بۆ ئێران.
لە ساڵی 1924 یاسای ڕەگەزنامەی ئێراق جەختی لەسەر دابەشکردنی گەلی ئێراق کرد، بۆ سێ بەش لە سەربنەمای "ئایین و نەتەوە"، کوردی فەیلی لەبەرئەوەی لە پەیڕەوکەرانی ڕێبازی مەزهەبی "شیعە"ی جەعفەری بوون، بۆیەش بە ڕەچەڵەکی "ئێرانی" ناونووسکران، بە بەردەوامی کەوتنە بەردەم هێرش و پەلامار و شاڵاوەکانی فەرمانڕەوایانی ئێراق، چ بە کوشتن و زیندانی کردن، یان بەتاڵان بردنی سەروەت و سامانەکانیان و وەدەرنانیان لە ئێراقدا.
ئەم کوردانە لەلایەن دەوڵەتی ئێراق کە بەعس فەرمانڕەوایی دەکردن لە ساڵی 1963وە بەهەموو شێوەیەک ڕوو بەڕووی کۆمەڵکوژی و پاکتاوی ڕەگەزی بوونەتەوە، بەڵام بە درووستی لەسەرەتای هەفتاکانەوە شاڵاوی کۆمەڵکوژی فەیلیەکان دەستی پێکرد، کە 40 هەزار خێزانی کوردی فەیلی بۆ ئێران ڕاگوێزران، لە ساڵی 1980 بە پێی بڕیاری ژمارە (666) وەزیری ناوخۆی ئێراق، فەرمانی وڵاتبەدەرکردنی کوردە فەیلییەکانیدا، لە فەرمانەکەی وەزیری ناوخۆی ئێراقدا هاتووە، ئەو ئێرانیانەی لە وڵاتدان و ڕەگەزنامەی ئێراقییان نییە، هەروەها ئەوانەش کە مامەڵەیان کردووە و بڕیاریان لە بارەیەوە دەرنەچووە دەردەکرێن، لەهەمانکاتدا بڕیارەکەی حکومەتی ئێراق ئەوەشی تێدا بوو کە لاوانی کوردی فەیلی لەتەمەنی 18 تا 28 ساڵ، بگیرێن و لەبەندیخانەی پارێزگاکاندا تا ماوەیەکی نادیار دەسبەسەربکرێن. هەروەک بڕیارەکە وەزیری ناوخۆی حکومەتی ئێراق ئەوەشی دووپات کردووەتەوە، کە هەر کەسێک لەو کوردانەی ئاودیوی ئێران دەکرێن، ئەگەر هەوڵیاندا بگەڕێنەوە تەقەیان لێبکرێت، واتا بکوژرێن و ئەمەش لە ناوەرۆکی بڕیارەکەدا بە ڕوونی هاتووە.
لەرۆژی 26-2-1981 لەرۆژنامەی (السووره) ی زمانحاڵی حکومەتی بەعسی ئێراق "سەدام حسێن" لەبارەی کوردە فەیلیەکانەوە دەڵێت: ئەم توێژە لەئێراق ڕیشەکێش بکەن، تاکو خاک و خوێن وهەوای ئێراق پیس نەکەن.
بەپێی زانیارییە بەردەستکەوتووەکان پێش ساڵی 2003 زیاتر لە دووسەد هەزار دانیشتووانی ئێراق ئاوارە یان ڕاوەدووی ئێران نراون، کە 65% کە ئەو ژمارەیە لە کوردی فەیلی بوون و تا ئێستاش زۆرێکیان لەو وڵاتە ماونەتەوە، ئەمە جگە لەوەی لەماوەی دەسەڵاتی بەعسییەکان بە هەزاران کوردی فەیلی زیندانی کراون ولە سێدارە و کۆمەڵکوژی کراون.
فەیلییەکان لە بزووتنەوەی ئازادیخوازیی ئێراق و کوردستاندا:
لە ئیلۆنی ساڵی 1930فەیلییەکان وەکوو دەسپێکی هۆشیاربوونەوەی هەستی نەتەوەیی لەنێو یەکەم وەچەی کوردە سکولار و شارنشینەکانە دا، هێندێکان بەگەڵ پارتیی کۆمۆنیستی ئێراق کەوتن، خەڵکی دیکەش چوونە ناو ڕیزەکانی گرووپێکی لیبێراڵی ئێراق ڕیفۆرمیست، وروژاندنی پانعەرەبایەتیی بە نۆرەخۆی بووە هۆی گەشانەوەی هەستی نەتەوەیی کوردی کاتێک کە چاپەمەنی عەرەبییەکان کوردەکانیان تاوانبار دەکرد بە پشتیوانی کردن لەتورکەکان بۆ وەدەست خستنی ئەسکەندروون لە سوورییە لە ساڵی 1937 دا، هێندێک لە ڕووناکبیرانی کورد بانگەشەیان دەکرد هۆی کێشەی نێوان کورد و عەرەب لەبەرگرژیی لەنێوان کۆمەڵگەکاندا نییە، بەڵکوو لەبەر زۆرداریی حکوومەتە دژی کۆمەڵگەکان جا هەر کامێکیان بن.
شەڕ بە دژی ناسیۆنالیزمی کوێرانە کە هیچ ڕێزی ئەوانیدی لە بەر نەبوو و لەدژی ئەوە بوون هەر گەلەی چارەنووسی خۆی بەدەستەوە بگرێ بۆ بەڕێوەبردنی کارو بارەکانی لەئەنجامی ئەوەدا دەرکەوت چینی نوێی کوردە گەنجە پرۆفێشنالەکان کە هیوایان ئەوە بوو ئاستێک لەسەربەخۆییان هەبێ خەریک بوو سەری هەڵدەهێنا و پەیدا دەبوو. زۆر گرووپ درووستبوون بۆ نموونە (کۆمەڵە، برایەتی، ئازادی، هیوا) و هتد...کوردە فەیلییەکان بەگەڵ ئەو گرووپانە کەوتن و زۆر لەوان لەهاو دامەزرێنەرانی ئەو گرووپانە بوون و ڕەگ و ڕیشەی ناسیۆنالیسمی کورد خەریک بوو خۆی دادەکوتا، لە 16-ی ئووتی 1946

پارتیی دێموکراتی کوردستان دامەزرێندرا، لێرەشدا فەیلییەکان لە هاودامەزرێنەرانی بوون. کوردە فەیلییەکان پشتیوانی خۆیان لە ' پێشمەرگە ' و شۆڕش کەمتر نەکردەوە چ لەڕووی مادی و چ وەکوو دیکە، بۆ نموونە: یەکەم ئامراز و کەرەستەی ڕادیۆ بۆ شۆڕش لەلایەن ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پدک عەبدولحسێنی فەیلی کڕدرا و بە نهێنی بە ڕێگای شەریکەی تڕانسپۆرتەوە ڕاگوێزراوە بۆناوچە ئازادکراوەکان لە شاخ.
لە ساڵی 1970 و لە ساڵی 1980 دەرکردنی بە کۆمەڵی زیاتر لەمیلیۆنێک کوردی فەیلی بۆ ئێران قەوما، موڵک وماڵ، حیسابی بانکی، و تیجارەتخانەکانیان زەوت کران، بە هەزاران گەنجی خوێندەواری فەیلی شوێن بزر و کوژران، لە ساڵی 1973و لەبەر بۆچوون سەبارەت جینیایەتەکانی ڕێژیمی بەعس بە دژی فەیلییەکان و چاوەڕوانی ئەوەی کە دوژمنکاری لەنێوان هەر دوولادا پێشی ناگیرێ و چی لەگەڵ ناکرێ، لە مانگی مارسی 1975 هەزاران پیر و لاوی فەیلی کچ و ژن و پیاو لەگەڵ بزووتنەوەی کورد کەوتن چ وەک پێشمەرگە یان لە بواری دیکەدا و زۆر لەوان میداڵی شانازیان وەرگرتووە لە بەر ئازایەتی خۆیان و ئەوانیدی لە بەر دڵپاکی، لێوەشاوەیی بەرێوەبردن و فیداکارییەکانیان. لەوساڵەدا ڕێژیمی فاشیزمی بەعس هێرشی کردە سەر هێزی پێشمەرگە و بەتایبەتی هێرشی خەست بۆ سەر ناوچە مەدەنییەکان، تەنانەت نەخۆشخانەکانیشیان نەبوارد.
ئێراق و نەهامەتی کوردە فەیلییەکان:
کێشەی کوردە فەیلییەکان وەک کێشەی عەرەبە شیعەکان پەیوەستە بەو ململانێیە سیاسیانەی نێوان دەوڵەتی تورکی عوسمانی و سەفەوی ئێرانی، کە ڕێخۆشکەربوو بۆ دابەشکردنی دانیشتووانی ناوچەکە لەنێوان دوو دەوڵەتی ئێرانی و عوسمانی. زۆر لەشیعە ئێراقییەکان بە دووکەوتەی ئێرانی ناونووسکران، کە لەناویاندا کوردە فەیلیەکان بوون لەسەرەتای دامەزراندنی دەوڵەتی ئێراقی ڕووبەڕووی جیاکردنەوە بوونەتەوە لەگەڵ توێژو چینەکانی تری کۆمەڵگەی ئێراقی، لە ساڵی (1924) یاسای ڕەگەزنامەی ئێراقی جەختی لە دابەشکردنی گەلی ئێراقی کردەوە بۆ سێ بەش لەسەر بنەمای ئایین و نەتەوە. لەبەر ئەوەی کوردە فەیلیەکان سەر بە ڕێبازی شیعە بوون بە ڕەچەڵەکی ئێرانی ناونووس کران، بۆیە هەمیشە کەوتونەتە بەر هێرشی دەسەلاتدارانی ئێراق، لەدوای هاتنی ڕژێمی بەعس بۆ سەر دەستەڵات و دەست بەسەرداگرتنی، لە ساڵی (1968) ەوە کوردە فەیلیەکان ڕووبەڕووی شاڵاوی توندی ڕاگواستن و لەناو بردن بوونەوە. لە سەرەتای ساڵانی (1970) ڕژێمی بەعسی پێشوو نزیکەی (40000) چل هەزار کوردی فەیلی بۆ ئێران ڕاگواستەوە، بەو بیانووەی کە ڕەچەڵەکیان ئێرانییە، لە درێژایی ئەم سیاستە بەرانبەر بە کوردە فەیلیەکان، لە ساڵی (1980) بەپێی بڕیاری (666) مافی هاووڵاتیبوونیان لێسەندرایەوە، ئینجا دەست گیرا بەسەر ماڵ و موڵک وسامانانەکەیان، هێرشی زۆر توند و دڕندانە دەکرانە سەر کوردە فەیلیەکان ئەویش بە بە زەوتکردنی ژن و کوشتنی پیاو و منداڵەکانیان، کە لە مێژوودا کەموێنەبووە. لە میانەی چەوسانەوەو توندوتیژی، سەرۆکی پێشووی ئێراق لەسەردەمی یدام حسێن دا بڕیارێکی نوێ هاتە کایەوە، کە بڕیاردرا ئەو پیاوەی ئێراقییە و ژنەکەی فەیلیە دەبێ لێی جیا ببێتەوە، بەرانبەر بە (4000) چوار هەزار دینار ئەگەر سەرباز بێت، (2500) دوو هەزار و پێنج سەد دینار (بەپێی دراوی پێشووی ئێراق) ئەگەر سڤیل بێت، بەپێی ئامارەکانی (خاچی سوور) و (مانگی سوور) ی نێودەوڵەتی، (400000) چوارسەد هەزار هاووڵاتی فەیلی بوونەتە قوربانی ڕژێمی پێشووی ئێراق، بە کوژران و ڕاگواستنەوە.
ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش کە گەورەترین دەسەڵاتی بەعسییەکانی ئەو سەردەمەی ئێراق بوو، بڕیارێکی دەرکرد بە (ژمارە 666 ی ڕێکەوتی 7ی ئایاری 1980) و لە ڕۆژنامەی ڕووداوەکانی ئێراق (الوقائع العراقیە) ی (ژمارە 2776 ی ڕۆژی 26ی ئایاری1980) دا بڵاوکرایەوە و کوورتەی بڕیارەکەش ئەمە بوو.
هەرهاووڵاتیەکی ئێراقی بە ڕەسەن بێگانە بێت، ڕەگەزنامەی ئێراقی لێدەسەنرێتەوە، لەسەر وەزیری ناوەخۆ کە فەرمان بدات ئەوانەی ڕەگەزنامەی ئێراقیان لێدەسەندێتەوە بەپێی بڕگەی یەک دوور بخرێنەوە... هتد.
هێرشی بە زۆرەملێ گواستنەوەی کوردانی فەیلی لە (4 ی نیسانی 1980) دا، سەرەتا لە بازرگانە گەورەکانەوە دەستپێکرد و تا ساڵی 1990 بەردەوامی کرد، دوای ئەوەی کە ڕەگەزنامەی ئێراقییان لێسەندرایەوە دەستیان بە سەر هەرچی ماڵ و موڵکی ڕاگوێزراو ڕانەگوێزراوەکانیشدا گرت و گشت سەنەد و دیکۆمینت و بەڵگەنامە فەرمیو نافەرمیەکانیشیان لێ زەوتکردن، بە پێی وتەی سەرۆک وەزیرانی پێشووی ئێراق فیدراڵ نوری المالکی لە میانەی کۆنگرەیەکی کوردە فەیلیەکان دا کە لە بەغدا ئەنجام درا پێشکەشی کرد دانی پیدانا کە بە هەزاران کوردی فەیلییان لە تەمەنی نێوان 11 تا 30 ساڵیەوە دەستەسەرکرد و بێ سەروشوێنیان کردن، کە ژمارەیان لە 20000 بیست هەزار کەس زیاتربووە.
بە پێ تەئکیدکردنی داواکاری گشتی لە کەیسی بە زۆرڕاگواستن و کوشتنی کوردە فەیلیەکان، عەبدالقادر الحمدانی و بڵاوبوونەوەی زانیارییەکان لە ڕۆژنامەی شەفەق نیوزدا لە ڕێکەوتی 4 8 / 2012 بە گوێرەی ئەو بڕیارە (600000) شەشسەد هەزار لە کوردی فەیلی لە هەموو لایەکی ئێراقەوە ڕاکێشرانە سەنتەرەکانی کۆکردنەوە و یەکسەر ڕەوانەی ڕاگوێزرانە سەر سنوورەکانی ئێران.
خەڵکانی کوردی فەیلی ئەوانەی کە ڕاگوێزران، هەموویان لەسەر کار، جێگای کار، قوتابخانە و یەکە سەربازییەکانیان لابران، لێرەدا دەمانەوێ ئاماژە بەوە بدەین کە ئەوەی بە گوێرەی بنەماکانی بنکەی سەرژمێری، کۆی ژمارەی کوردی فەیلی بە زۆرڕاگوێزراو (1600000) ملیۆنێک و شەشسەدهەزار کەس دەبێت، لەسەر بنەمای ئەوەی ڕێژەی زیاد بوونی نفوس باری کەسێتی لەئێراقدا لە 2، 8 ٪ یە.
لەدوای ڕوخانی ڕژێمی پێشووی ئێراقیش لە ساڵی (2006) یاسای ڕەگەزنامەی ئێراق، بڕیاری (666) ی ساڵی (1980) ی پوچەڵکردەوە، لە مەیانەدا کۆمەڵێک لە کوردە فەیلیەکان توانیان مافەکانیان بەدەست بهێننەوە، لە دوای ڕووخانی ڕژێمی

بەعس لە ئێراق لە ساڵی 2003، کوردانی فەیلی تەنیا ژمارەیەکی کەم نەبێت، نەیانتوانی بگەڕێنەوە بۆ سەر ماڵ و موڵک و ناوچەکانیان، بۆ ئەوەی ماف و بەڵگەنامە و ماڵ و موڵکیان بۆ بگەڕێتەوە، تا ئێستایش حکومەتی ئێراق هیچ زانیاری و ڕوونکردنەوەیەکی لە بارەی چارەنووسی ونبوو و دەستبەسەرەکانی پێشکەش نەکردووە کە بە چ شێوەیەک ڕژێمی بەعس لە ناوی بردوون و ئێسک و پروسکیان کەوتۆتە کوێ؟.
بە داخەوە دوای ساڵی 2013 فەیلییەکان دیسان ڕووبەڕووی کارەساتی نامرۆڤانەی تازە بوونەوە، ئەمجارەیان لەسەر دەستی چەتەکانی بەعس و سەلەفی و بەکرێگیراوانی تر و دواتر بەدەستی چەتەکانی داعشەوە بەتایبەت لە دیالا (خانەقین، مەندەلی، شارەبان، سەعدیە و جەلەولا) و بەغدا و مەدائن (سەلمان پاک) و چەند شوێنێکی تر.
کوردی فەیلی لە ئێراقدا داوای چارەسەرییەکی ڕیشەیی کێشەکانیان دەکەن و داوا وگەیشتن بە مافە ڕەواکانیان پێویستی بە جێبەجێکردنە، لە دوای ڕووخانی بەعس تا ئێستا چاوەڕوانیی درێژەی کێشا و ئەو ڕەوشەی ئێستای گشتی لە ئێراقدا هەیە تروسکەی ڕووناکی بۆ وەرگرتنی مافەکانی کوردی فەیلی بەدی ناکرێت و بێ هیوان لێی، مەگەر بزووتنەوەیەکی جیدی و دڵسۆزانە بۆ کەیسەکە کار بکات.
داخوازییە سەرەکییەکانی کوردی فەیلی لە ئەنجامنامەی یەکەم کۆنفرانسی جیهانی کوردی فەیلی کە لە بڕۆکسلی پایتەختی بەلجیکا لە 2 ی ئایاری 2016 دا بەسترا ڕاگەیێندرا. چەندێک لەو داواکارییانە پەیوەستن بە ئەو بەسەرهاتانەی کە لە ڕابردوودا بەسەر کوردی فەیلیدا هاتووە و لە بەندەکانی 1 8 لە داواکاریەکان پێویستی بە وەڵامدانەوەی حکومەتی ئێراق و ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکانەوە هەیە، بە تایبەت کە دادگای باڵای تاوانەکانی ئێراق لە ڕێکەوتی 29 11 2011 ەدا بڕیارێکی دەرکرد کە بەسەرهاتی کوردانی فەیلی و بە کۆمەڵکوژی جینۆساید ئەژماری کرد، هەروەها پەرلەمانی ئێراقیش بڕیارێکی لە 812011 دا دەرکرد ئەو تاوانانەی کە بەسەر کوردە فەیلیەکان هێنرا بە تاوانی کۆمەڵکوژی ئەژمار دەکات، دیسان ئەنجوومەنی وەزیرانی ئێراق بە بڕیاری ژمارە 426 ی 9122010 هەموو ئاسەوارێکی نەگەتیڤی لەسەر کوردی فەیلی لابرد، لێرەدا داواکاریش هەیە کە بەستراوە بە داهاتووی کوردی فەیلیەوە لە ئێراقدا، خاڵی 9و 11 و 13 و 14 بە تایبەت خاڵی 9 کە گرنگە و لەوانەیە ببێتە مەسەلەیەکی چارەنووسساز بۆ داهاتوویێکی دوور.
لێرەدا پێداگریێکی زۆر جیدی پێویستە بۆ وەرگێڕانی ئەم داوایانە بۆ هەنگاوی پراکتیکی و بەرەو جێبەجێکردن و بەردەوامی بەدواداچوون بە هەوڵ و تێکۆشانی کوردانی فەیلی خۆیان و بە پشتگیری خوشک و برا کورد و کوردستانییەکان لە هەموو بەشەکانی کوردستان، بەتایبەتی لە باشوور و ئێراق و هەروەها پشتگیری لەلایەن ئێراقییەکان کە لەسەر کەیسی کوردی فەیلی تێگەیشتوون و پشتگیری داواکانیان دەکەن.
زۆرینەی کوردانی فەیلی خۆشحاڵ بوون بە گرتنی کۆنفرانسی یەکەمی نێونەتەوەیی لەسەر دۆزەکەیان لە بڕۆکسل ئەوەی لە ڕۆژی 2 ی ئایاری 2016 بەڕێوەچوو و بە دڵخۆشییەوە پشتگیریان لە ئەنجامنامەکەی کرد و ئومێد و چاوەڕوانییە.ی گەورەیان هەیە و داوای جێبەجێکردن و بەدواداچوونی داواکارییەکان دەکەن، دەمانەوێ پشتڕاستی بکەینەوە کە هەر پێشکەوتنێک لەسەر ئاستی نێونەتەوەیی بەسەر کەیسی فەیلیەکاندا بێت کاریگەریی ڕاستەوخۆ و ئەرێنی دەبێت لەسەر باری دەروونی و ژیانی کوردی فەیلی لە ئێراق و پەنابەر و ڕاگوێزەکانی ئێران و هەموو ئەوانەیش کە لە وڵاتانی جیهاندا ژیان بەسەردەبەن.
لە خاڵی دوازدەهەمینی ئەنجامنامەی کۆنفرانسدا هاتووە کە بەردەوامی لە کارو هاوکاری لەسەر ئاستێکی بەرفراوانتر لەگەڵ کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان ک ن ک دا، سیمینار و کۆنفرانس لەوڵاتانی ئەوروپا لەسەر کۆمەڵکوژی کوردانی فەیلی لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی ببێتە بەشێک لە بەرنامەی ساڵانەی کارو خەباتی کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان.
کوردانی فەیلی لە ئێراقی نوێدا:
لەم ماوەیەی دواییدا، واتە دوای ڕووخانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی بەعس، کوردانی فەیلی هەموو هەوڵەکانی خۆیان خستە گەڕ بۆ ئەوەی لە هەڵبژاردنەکانی داهاتووی ئەنجوومەنی نوێنەرانی ئێراق، بە لایەنی کەمەوە 3 کورسیی کۆتا بۆ پێکهاتەکەیان لە هەرسێ پارێزگای دیالە و بەغدا و کووت (واست) دیاربکرێت، بەڵام پاش هەوڵێکی زۆری فەیلییەکان بۆ ئەو مەبەستە، لە ڕێگەی نەتەوە یەکگرتووەکان و لایەنە سیاسیە ئێراقییەکان و فراکسیۆنە کوردستانییەکان، سەرەنجام ئەنجوومەنی نوێنەرانی ئێراق لە دانیشتنی ڕۆژی 22ی 1ی 2018دا، بڕیاری دا کورسییەکی کۆتا بۆ کوردانی فەیلی لەپارێزگای واست دیار بکرێت و بە نوێنەرێک بەشداریی پرۆسەی هەڵبژاردنی داهاتووی پەرلەمانی ئێراق بکەن..
لایەنە سیاسییەکانی ئێراق و بە تایبەتی هێزە شیعەکانی نێو پەرلەمانی ئێراق، ڕازی نەبوون بەوەی لە بەغدا و دیالە کورسیی کۆتا بۆ کوردانی فەیلی دیار بکرێت، بەڵام لەکووت لەوبارەیەوە ڕەزامەندییان دەربڕی، لەکاتێکدا کە ژمارەی کوردانی فەیلی لە بەغدا و دیالە، زیاترە لە پارێزگای کووت (واست) ، هۆکارەکەشی بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە، کە ئەوان دەزانن بەپێی واقعی سیاسی و جیۆگرافی و دیمۆگرافی، لە پارێزگای کووت کە پارت و لایەنە سیاسییە شیعەکان تێیدا باڵادەستن، چانسیان زۆرترە بۆ ئەوەی ببنە خاوەنی ئەو کورسیە کۆتاییەی کوردی فەیلی، بەڵام لە بەغدا و دیالە، ئەگەری زۆر بوو کە پارت و لایەنە کوردستانییەکان ئەو کورسیە کۆتایانەی کوردی فەیلی بەدەست بهێنن، بۆیە بەوە ڕازی نەبوون کە لە بەغدا و دیالە کۆتا بۆ کوردانی فەیلی دیار بکرێت.
ئەگەر واقعبینانە تەماشای ئەو پرسە بکەین، نەک کورسیەک و دوو کورسی، تەنانەت ئەگەر 5 کورسیش بۆ کوردانی فەیلی دیار بکرێت، نە هیچ لە واقعی ئەم پێکهاتە ستەملێکراوە دەگۆڕێت و نە دەبێتە کارتێکی بەهێزیش بۆ پارت و لایەنە

کوردستانییەکان، چونکە کێشەی کوردانی فەیلی زۆر لەوە گەورەترە کە بە چەند پەرلەمانتارێک لە پەرلەمانی ئێراق چارەسەر بکرێت. سەبارەت بە پارت و لایەنە کوردستانییەکانیشەوە، هیچ لە هاوکێشەکان ناگۆڕێت، ئەگەر 60 کورسیمان هەبێ، با ببێتە 61 کورسی، چی لە مەسەلەکە دەگۆڕێت؟ خۆ هەر عەرەب زۆرینەیە.
لەگەڵ ئەوەشدا ئەو تاقە کورسییەی کە لە کووت بۆ کوردانی فەیلی دیارکراوە، بایەخێکی یەکجار زۆری بۆ کورد و هەرێمی کوردستان هەیە. ئەگەر بپرسن بۆ؟ دەڵێم بە لایەنی کەمەوە، دیارکردنی کورسییەک بۆ کورد لە واست، خۆی لە خۆیدا دانپێدانانێکە بە وجودی کورد لەو ناوچەیە و شەرعیەتدانە بەوەی کە بەدرە و جەسان و زورباتییە ناوچەی کوردستانین و دواخاڵی سنووری باشووری کوردستانن.
لەگەڵ سەرەتای هاتنی تیرۆریستانی داعش بۆ ئێراق و پێکهاتنی میلیشیاکانی حەشدی شەعبی لە ساڵی 2014دا، چەند هەواڵێکی بێ بنەما لە میدیاکانی ئێراقدا بڵاو کرانەوە، کە گوایە چەندان هەزار کوردی فەیلی لە بەغدا و ناوچەکانی تری ناوەڕاست و باشووری ئێراق و لەو ناوچە کوردستانییانەی کە کوردانی فەیلی تیایاندا نیشتەجێن، پەیوەندییان بە ڕیزەکانی حەشدی شەعبییەوە کردووە. زۆری پێ نەچوو کە هەمان هەواڵ، بوو بە مانشێتی سەرەکیی زۆربەی ئاژانس و ماڵپەڕە هەواڵدەرە کوردییەکان و میدیاکانی تریش دوو ئەوەندەی تر ئەو بابەتەیان وروژاند، بەبێ ئەوەی شرۆڤەی ناوەرۆکی هەواڵەکان بکرێت و لە ڕاستی و درووستیی زانیارییەکانیان بکۆڵدرێتەوە. دوی پرۆسەی ریفراندۆمی سەربەخۆیی لە کوردستان کە لە 25ی ئیلۆنی 2017 بەڕێوەچووە و دەوڵەتی ئێراق و میلیشیاکانی حەشدی شەعبی بە هاندانی وڵاتانی دراوسێ، بوونە هەڕەشە بۆ سەر کوردستانی باشوورو مخابن دواتر ئەو هێزە داگیرکارە دەڤەرەکانی دەرەوەی هەرێمی کوردستانیان داگیرکردەوە کە نزیکەی 51لەسەدی خاکی کوردستان بوو، بەشێکی زۆری ناوچە فەیلینشینەکانیشی گرتەوە، دیسان پرسی کوردانی فەیلی وەکوو ماددەیەکی میدیایی بە مەبەستی شەڕی سایکۆلۆژی لە دژی شەقامی کوردستانی و بانگەشەی پێشوەختی هەڵبژاردن بۆ شەقامی ئێراقی بەکار دەهێنن و دەیانەوێت وای پیشان بدەن کە گوایە بەشێکی زۆری گەنجانی کوردی فەیلی پەیوەندییان بە ڕیزەکانی حەشدی شەعبییەوە کردووە و ئەو گەنجە کوردانە ئامادەی بەشداریکردن لە هەر شەڕ و پەلامارێکن کە لەلایەن حەشدی شەعبییەوە ئەنجام بدرێت.
ئەو لایەنانەی کە ئەو جۆرە لێداوونانە بۆ ماکینە میدیاییە زەبەلاحەکەی پارت و لایەنە سیاسییە شیعەکانی ئێراق دەدەن و بانگەشەی ئەوە دەکەن کە گوایە چەندین هەزار چەکداری فەیلییان ناردووەتە ڕیزەکانی حەشدی شەعبییەوە، پڕوپاگەندەکانیان هیچ بنەمایەکی نییە. ئەوانەی کە بە ناوی کوردی فەیلییەوە بانگەشە بۆ میلیشیاکانی حەشدی شەعبی دەکەن، چەند گرووپێکی بچووکی سەر بە پارتە ئیسلامییە شیعەکانن و لەلایەن ئەوانەوە دامەزراون و پاڵپشتی دەکرێن، ئامانجی سەرەکیشیان سڕینەوەی ناسنامەی نەتەوەیی کوردانی فەیلییە و دەیانەوێت بە بیانووی تایفەگەری و مەزهەبییەوە ئینتیمای نەتەوەییان کاڵ بکەنەوە.
کۆمەڵکوژی کوردە فەیلییەکان:
پاکتاوکردن و ڕاگواستن پێکرا کردەگەلێکی نامرۆڤانەو ناشارستانینە بوون کە بە درێژایی مێژووی ستەمکاریی و دیکتاتۆریی ڕوویانداوە و تائەوڕۆکە کاریگەرییە مەترسیدار و نامرۆییەکانی لەسەر جەستەی کۆمەڵایەتی و شارستانی وەک خۆیان هەرماون، یەکێک لەو کۆمەڵکوژی و ڕاگواستنە هەرە نامرۆییانەو دڕندانەی مێژوو، کە تائەوڕۆکە ڕژد ئاوڕی لێنەدراوەتەوە کۆمەڵکوژی و پاکتاوکردنی کوردانی فەیلی بووە، ئەم شاڵاوە لەساڵانی شەستەکانەوە تا هەشتاکانی سەدەی پێشوو بەردەوام بوو کە زیاد لە 600.000 مرۆڤ بە زۆرەملێ لە ئێراقەوە ڕاگوێزراون بەرەو ئێران و هاوکات زیاد لە 20.000 گەنج بێ سەروشوێن کراون. سەبارەت بە جیهانیکردنی دۆسییەی جینۆسایدی کوردانی فەیلی شاڵاوی یەکەم لەدوای هاتنی ڕژێمی بەعسەوە لەساڵانی 1963 تا 1968 کێشەو گرفتی کوردە فەیلییەکان لەوێوە وەرچەرخانێکی ترسناکی بەخۆوە بینی، شاڵاوی دووەم 1969 تا 1971 دەستپێکرد بەپێی ئەو بەڵگانە نزیکەی 50.000 کوردی فەیلی ڕاگوازران بۆ ئێران بە بیانوی ئەوەی کە ناسنامەی ئێراقیان نییە. بەڵام شاڵاوە گەورەکە ئەوکاتە بوو کە لە 1980 دا بەپێی بڕیاری 666 کە لە باڵاترین دەسەڵات سەرۆکایەتی شۆڕشی ئێراقەوە ئەو بڕیارە دەرچوو کە نزیکەی 600.000 هەزار کوردی فەیلی لەماوەی 10 ساڵدا ڕاگوێزران بۆ ئێران و دەست بەسەر ماڵ و موڵکیاندا گیراو نزیکەی 20.000 هەزار جەوانیان بێ سەروشوێن کران، کارەساتێکی زۆر گەورە بوو..." سازکردنی کۆنفرانسێکی ئەکادیمی لەگەڵ پەرلەمانی ئەوروپادا بۆ بە جینۆساید ناساندنی کۆمەڵکوژی و پاکتاوکردنی کوردە فەیلییەکان، کۆنفرانسەکە دەسکەوتێکی زۆر گرنگ بوو بۆ کوردە فەیلییەکان کە بتوانرێت ئەو کەیسە جموجۆڵێکی پێبکرێت، چونکە ئەو کەیسە کە بە دەیان ساڵە خۆڵی لەسەر نیشتبوو، بە ڕاستی کاری بۆ نەکراوە، توانرا جارێکی تر لاپەڕەیەکی تر لەم کەیسە لابرێت، ئێستا کار بۆ ئەوە دەکرێت کە زیاتر ئەم کەیسە بناسرێت، داوەکە ئەوەبوو بە پشتبەستن بە بڕیاری دادگای تاوانەکان لە ئێراق ئەوەی بەسەر کوردە فەیلییەکاندا هاتووە جینۆسایدە، داواکرا لە پەرلەمانی ئەوروپا لە هەموو ڕێکخراوە نێودەوڵەتییەکان ئەوانیش دانپیادابنێن کە کوردە فەیلییەکان لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە ڕووبەڕووی کارەساتی جینۆساید بوونەتەوە. جینۆسایدی فەیلیەکان لە باشووری کوردستان لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئێراقەوە چەندین وێستگەی جۆراوجۆری بەخۆوە بینیوە. بەعس وەک پارتی فەرمانڕەوای ئێراق لە ساڵی 1963 تا 2003 گەورەترین بەرپرسیارێتی تاوانەکانی جینۆساید دژ بەگەلی کوردی لە ئەستۆیە. ئێستاش لەگەڵ پشتگیری فەیلییەکان لە گشتپرسی باشووری کوردستان، جارێکی دیکە کەوتوونەتەوە بەر هەڕەشی میلیشیا شیعەکان و ڕووبە ڕووی مەترسی جددی بوونەتەوە.
7ی مانگی نیسانی هەموو ساڵێک گەلی کورد بە تایبەتی بۆ کوردانی فەیلی یادی جینۆساید و ئەنفالکردنی ڕۆڵەکانیان

دەکەنەوە، کوشتن و بڕین، ئەنفال، کۆمەڵکوژی و لەناوبردنی کورد و کوردستانیان لە ناو دەوڵەتی ئێراقدا و بەدەستی ڕژێمە داپلۆسێنەرەکانی داگیرکەری ئێراق، هەر لەدەستپێکی دامەزراندنی ئەو دەوڵەتەوە دەستی پێکردووە و لە مافەکانیان بێبەشکراون، لەبەرانبەریشیدا کورد بەهەموو چین و توێژو دین و مەزهەبەکانییە.ە خەبات و تێکۆشانی لەپێناو بەدەستهێنانی ئەو مافانەدا کردووە و قوربانیی داوە، کوردە فەیلیەکانیش پێکهاتەیەکی دانەبڕاوی ئاکتیڤ و کارای ئەو تێکۆشان و خەباتە مێژوویی و نەتەوەییەن، بۆیە بوونە یەکەمین قوربانیدەری لێکترازان و پارچەبوونی نەتەوەی کورد و خاکی کوردستان. کوردە فەیلیەکان بەهۆی شوێنی جوگرافیای نیشتەجێبوونیان کە دەکەوێتە ناوەڕاستی ئێراق و بەدرێژایی سنووری درووستکراوی ئێراق و ئێران وەک خانەقین، مەندەلی، بەدرەو جەسان و زورباتیە...هتد و خودی شاری بەغدایش بڵاوبوونەتەوە، لەهەمان کاتیشدا بەشی هەرەزۆریان موسوڵمانی شیعە مەزهەبن. مێژووی دەستپێکردنی کێشەو ئەو کارەساتانەی کە دژ بە کوردە فەیلیەکان دەکرێ، دەگەڕێتەوە بۆ ململانێی سیاسی دوورودرێژی نێوان هەردوو دەوڵەتی عوسمانی و سەفەوی لە دەورانی سەدەکانی 15و16 کاندا. وەکوو توێژ لەنێوانی ئەو دوو دەوڵەتەدا لەبەرەکانی پێشەوەی شەڕە خوێناویەکانی ئەم ململانێیە بوون و بوونە قوربانی کێشمەکێشمەکانیان. بە سەقامگیربوونی دەوڵەتی ئێراق و هاتنە سەر دەسەڵاتی بەعسی شۆفینیستی عەرەبی لە کۆتایی شەستەکانی سەدەی ڕابردوودا. بۆ پاڵاوتنی حساباتی لەمێژینەو ئاڵۆزکاوی ئایینی و نەتەوەیی خۆیان، بەتایبەتی عەرەب و فارس و بە عەرەبکردنی ناوچە کوردستانییە.انی ژێر دەسەڵاتی ئێراق، ئەو ڕژێمە داگیرکەرە هەڵمەتی لەناوبردنی کوردی دا بەتایبەتی لە سنووری شاری بەغدا و باشووری شاری کەرکووک و ناوچە سنووریەکانی نێوان ئێراق و ئێران.
ئامانجیان کوردە فەیلیەکان بوون. هەم لەبەرئەوەی بە هۆکاری سەرەکی کوردبوونیان و هەم شیعە بوونیان وەکوو مەزهەب بەپێی پرۆسەی بەعەرەبکردنی ئەو ناوچانەی کە کورد خاوەنی ڕەسەنین لە سەری. لە سەرەتای حەفتاکانی سەدەی ڕابردوودا لەلایەن ڕژێمی فاشیستی ئێراقی داگیرکەرەوە گەورەترین پیلان و پیلانگێری بۆ سەرکوتکردنی کوردە فەیلیەکان کرا، لە ساڵی 1980 بە بڕیارێکی دەوڵەتی ئێراق بە بیانووی ئەوەی کە کوردە فەیلیەکان هاووڵاتی ئێرانین، پرۆسەی ئەنفال، کوشتن و بڕین و ڕاگواستنیان بەسەردا سەپێنرا و کۆمەڵکوژ و زیندەبەچاڵکران. بە هەزاران ژن و پیاو و پیر و منداڵیان بە دڕندانەترین شێوە قەتلوعام و بێسەروشوێن کرد. بە هەزارانی دیکەشیان بۆ سەرسنوورەکانی دەوڵەتی ئێران گواستەوەو دەربەدەرکران و زۆریشیان بێ سەروشوێنکران. تاوەکو ئێستایش چارەنووسیان دیار نییە. جگە لەو زیانە مرۆییەی کە کوردە فەیلیەکان دووچاری هاتن، موڵک وماڵیشیان بە تاڵان برا و دران بە خەڵکی عەرەبی ناوچەکە. ئەوانەی کە مابوونەوەش لە هەموو مافەکانیان بێ بەشکران و لە کارەکانیان دەرکران و لە ژیاندا سەرگەردان کران و بەکولەمەرگی ژیانیان بردەسەر. ئەو کارەساتە و کۆستە گەورەیەی دژ بە گەلەکەمان، کوردانی فەیلی دیسان بەبیردێنینەوە و سەری ڕێزو نەوازش بۆ شەهیدان و قوربانیانی ئەو کارەساتە دڕندانەیە دادەنوێنین. داوای مافەکانیان لە ئێراق و کوردستان و سەکۆ نێودەوڵەتییەکان بە ڕەوا دەزانین و هەوڵ و خەبات و تێکۆشانی لەپێناودا دەکەین. سەرەڕای ئەوەی کە ئەوا 15 ساڵە ڕژێمی گۆڕبەگۆڕی بەعس و شۆڤێنی عەرەبی لە ئێراقدا ڕوخاوەو لە جیاتی ئەو دەوڵەتێکی فیدراڵی فرە پێکهاتەیی دامەزراوە. باشووری کوردستانیش 27 ساڵە لە قەوارەیەکی سەربەخۆ و ئازاددایە. بە داخەوە کەچی هێشتاش ئەو کۆمەڵکوژیەی کوردە فەیلیەکان بە کەیسێکی هەڵواسراوی چارەسەرنەکراو ماوەتەوە. سەرگەردانی بە دوای مافە مرۆیی و مادیەکانی خەڵکانی کوردی فەیلی زوڵملێکراو هەر بەردەوامە و بە ڕەسمی پێناسەیەکی نەتەوەیی، نیشتمانی و مرۆیی لەهەردوو دەستوری ئێراق و کوردستاندا بۆ دانەنراوە، بۆ ئەوەی بێ بە پشتیوان و پاڵپشت و بە مافەکانیان شادبن و قەرەبووی مادی و مەعنەوی بکرێنەوە.
ڕاسپاردەکان:
– داوا لەپەرلەمانی کوردستان و هەردوو حکومەتی هەرێم و و فیدراڵی دەکەین بەتایبەت نوێنەرانیان خەبات بۆ ئەوە بکرێت کە بەزووترین کات کۆمەڵکوژی کوردە فەیلیەکان لە ناوەوەی ئێراق و کوردستان و سەکۆکانی نێودەوڵەتیدا بە جینۆسایدی دژ بە مرۆڤایەتی و سیاسیانەی دژ بە خەڵکی کورد بناسێنرێت. وەک کەیسەکانی هەڵەبجە و ئەنفال، کەیسی کۆمەڵکوژی کوردە فەیلیەکانیش بایەخی پێبدرێت و لە هەوڵ و تێکۆشانی جیدیدا بن بۆ بەدەستهێنانی مافەکانی زیانپێکەوتوان و قەرەبوکردنەوەیان.
— بۆ دڵنیابوونی کەسوکاری کوردە فەیلیەکان، کاری جیدی و پراکتیکی بۆ ئاشکرا کردنی چارەنووسی بێسەروشوێنکراونیان بکرێت.
— داوا لە حکومەت و پەرلەمانی هەرێمی کوردستان بکرێت کە هۆبەیەکی تایبەت بە کەیسی کۆمەڵکوژی و شەهیدانی فەیلی لە لیژنەی شەهید و ئەنفالی پەرلەمان و لە وەزارەتی شەهید و ئەنفالکراوەکان دابمەزرێت و کارا بکرێت و بە لەبەرچاو گرتنی هەموو ئەو نەهامەتیانەی کە بەسەر کورد و بەتایبەت کوردە فەیلییەکاندا هاتووە، پێویست دەکات، وەک خۆیان ئاماژەیان پێداوە کار بۆ پاراستنیان بکرێت، لەبەرانبەر عەرەبە فاشیستەکان بەتایبەت میلیشیا شیعەکان، تا بتوانن بەشداربن لە یەکلایی کردنەوەی چارەنووسی گەلی کورد لەئێراقدا.
–هەرێمی کوردستان لەکۆبوونەوە باڵاکان لەگەڵ بەغدا ئاوڕی جددی لە پاراستنی ئەو کوردانەی بەغدا و ناوچەکانی تری ئێراق بدەنەوە تاچیدی تووشی ماڵوێرانی و کوشتار نەبنەوە کۆمەڵکوژی کوردانی فەیلی برینێکی سارێژنەکراوی نەتەوەیی گەلی کوردە.
–ئەگەر بە کۆتا وەرگرتنیش بێت، هەوڵ بدرێت لە هەردوو پەرلەمانی بەغدا و هەرێمدا کورسی نوێنەری کوردە فەیلیەکان وەک پەرلەمانتار مسۆگەربکرێت.

ئەنجام:
فەیلییەکان پێکهاتەیەکی ڕەسەنی نەتەوەیی کوردن لەدێرزەمانەوە لەسەر خاکی کوردستان ژیاون، یەکەم گرووپی ئیتنیکی کوردیشن لەسەدەی بیستەمدا لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئێراقەوە دووچاری کۆمەڵکوژی و ڕاگواستن هاتوون، لە ڕووی جوگرافییەوە ناوچەی فەیلیەکان بەشێکیان لەباشووری ڕۆژهەڵاتی کوردستانن لەدەڤەرەکانی (لوڕستان و کرماشان و ئیلام) ی سەر بە ئێران دەژیین و هەروەها بەشێکی دیکەش لە باشووری کوردستان لە ئێراق لە ڕۆژهەڵاتی دیجلە کە کوردی فەیلی ئایینزا شیعەن لە بەغدا و پارێزگای دیالە دەژیین، زماناسان پێیان وایە کە لە بنەڕەتدا زاراوەی فەیلی بە کۆمەڵێک هۆزی کەلوڕی دەگوترێت، کە نیشتەجێی کێوەکانی (پێشکۆ، پشتکۆ) ی زنجیرە چیای زاگرۆسن، زۆربەی مێژوونووسانیش کۆکن کە کوردە فەیلیەکان لە ڕەچەلەکی (ئیلامی) یا (گۆتییەکان) ن، کە لە ناوەڕاست و باشووری ئێراق لە ناوچەکانی (مەندەلی، زرباتیە، بەدرە، جەسان، خانەقین، کەرکووک، بەغدا، کوت، عەمارە و بەسرە) ژیاون، لەلایەن چەند کەسانێکی ڕۆژهەڵاتناسی وەکوو (فلادیمێر مینۆرسکی) ڕووسی و (جۆن ماڵکۆن) ، هەروەها توێژەری کوردی فەیلی (د.ئیسماعیل قوماندار) پشتگیری ئەو بۆچوونە دەکەن، کە بڕوایان وایە سەرەتای دەرکەوتنی زاراوەی (فەیلی) لە سەدەی شازدە بووە، ئێستاش ئەم زاراوەیە بۆ ئەو کوردانە بەکاردێت کە نیشتەجێی ئەو ناوچانەن کە بەر دەوڵەتی ئێراق کەوتون.
بۆ جیاکردنەوەی میرنشینی "لوڕی بچوک" و حکومڕانییە.ەی، کە خۆیان بە لوڕی ڕەسەن دادەنا، بە بەراورد بە "لوڕی گەورە" کە وایان دادەنا "لوڕی بچوک" بەشێکن لە "لوڕی گەورە" نەک ڕەسەن و بنچینە. "جۆن ماڵکۆن و براون" و توێژەری کورد "د.ئیسماعیل قوماندار" پشتگیری بۆچوونەکەی "فلادمیر مینۆرسکی" دەکەن و پشتڕاستی دەکەنەوە، سەرەڕای ئەوەی ئەم زاراوەیە لەم ناوچانە بە دەگمەن بەکارهاتووە، بەڵام لە سەدەی نۆزدەیەم تەنیا لەلایەن دانیشتووانی "پشتکۆ" بەکارهاتووە، لە سەردەمی ئێستاش ئەم زاراوەیە تەنیا بۆ ئەو کوردانە بەکاردەهێنرێت، کە نیشتەجێی ئەو ناوچانەن، کە سنووری دەوڵەتی ئێراقن لە دوای دیارکردنی سنووری نێوان "ئێران و عوسمانییە.ان" لە ساڵی 1905، بەڵام دانیشتووانی "خانەقین و مەندەلی" کە کوردی گەرمەسێرن، ئەم زاراوەیە بۆ ناساندنی خۆیان بەکارناهێنن، بەڵکوو زاراوەی کوردی فەیلی بۆ ئەو توێژەی کورد بەکاردەهێنرێت، کە لە ڕووی ئایینییە.ە سەربە ڕێبازی مەزهەبی شیعەن، واتا ناولێنانەکە لە سەربنەمای مەزهەبیە نەک نەتەوەیی. زۆر سەرچاوەی تریش ئەوە پشڕاست دەکەنەوە، کە لە بنەڕەتدا، "فەیلی" لە زاراوەی "لوڕ و کەڵووڕ" پێکدێت، کە زاراوەی "لوڕ، کەڵووڕ، کرمانج، گۆران- زازاکی" نەتەوەی کورد پێکدێنن و هاوکات "لەک و لوڕ و کەڵووڕ" نوێنەرایەتی نزیک لە نیوەی نەتەوەی کورد دەکەن و بەشداری کارایان لە بوارەکانی ئەدەب و ڕۆشنبیریدا هەبووە، هەر لە شاعیر، نووسەر و زمانزانەوە تا لە بواری هونەر وەک گۆرانیبێژ، موسیکسیۆن و بواری نواندن و شانۆ و وەرزش و تێکرای بوارەکانی ژیانی مەدەنیانە لە ئێراقدا هەبووە و بەشداریان کردووە. بە پشت بەستن بە پۆلێنکردنەکانی پەرتووکی مێژوویی (شەرەف نامە) ی شەرەفخانی بەدلیسی، بە ڕاوەستانیش لە وێستگە مێژووییەکاندا ئەوەمان بۆ ڕوون دەبێتەوە کە نازناوی "فەیلی"، بۆ کورد سەرچاوەی ڕەسەنایەتی و چاونەترسی و ئازایەتیە، لە سەردەمی ڕووخانی حکومەتی "کاردۆنیا"وە تا ساتەوەختی ئەمڕۆ، لەپێناو بەرگری و پاراستنی کولتوورو زمان و ناسنامە و خاک و مانەوە، هەروەک ئەمە نازناوە بۆ هەموو بەش و پێکهاتەکانی تری کوردیش ڕەوا و درووستە، کە هەمیشە لە بەرگری سەخت و پڕ قوربانی بووە لەپێناو پارێزگاری لە خۆی و مانەوە و ژیاندا و نەچەمینەوە لەبەرانبەر پەلاماربەرو هێرشەکان بۆ سەری.
دۆزی کوردی فەیلی وەک پرسی بەشێک لە نەتەوەی کورد و مەزهەبی شیعە، پەیوەستە بەو ململانێ سیاسییە دوورو درێژەی نێوان "دەوڵەتی عوسمانی تورک و دەوڵەتی سەفەوی ئێرانی"، کە هۆکار و ڕێخۆشکەر بوو بۆ پەرتکردن و دابەشبوونی ناوچەکەیان لەنێوان "هەردوو دەوڵەتی عوسمانی و سەفەویدا"، هەروەک زۆرێک لە شیعەکانی ئێراق بە دواکەوتەی "ئێران" ناونووس کران، کە لە ناویاندا کوردی فەیلییەکان پشکی شێریان بەرکەوت و لە سەرەتای درووستبوون و دامەزراندنی دەوڵەتی ئێراقیەوە لەگەڵ چین و توێژەکانی تری کۆمەڵگەی ئێراق جیاکرانەوە.
پووختەی توێژینەوە:
فەیلییەکان پێکهاتەیەکی ڕەسەنی نەتەوەی کوردن لە دێرزەمانەوە لەسەر خاکی کوردستاندا ژیاون، یەکەم گرووپی ئیتنیکی کوردیشن لە سەدەی بیستەمدا لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئێراقەوە دووچاری کۆمەڵکوژی و ڕاگواستن هاتوون، وێڕای ئەوەی کە زمانەکەیان دیالەکتێکی کوردییە هاوکات فەیلییەکان خاوەنی دابوونەریتی ڕەسەن و فەرهەنگ و ئەدەبی زارەکی خۆیانن، لەڕووی زمانەوە زاری "فەیلی سەر بە بن زارێکی کوردی باشوور پێکهاتووە و کە وەک زاراوەکانی "لەک و لوڕ، کەڵووڕ، کرمانج، گۆران" کە نەتەوەی کورد پێکدێنن، بە پشتبەستن بە پۆلێنکردنەکانی پەرتووکی مێژوویی (شەرەف نامە) ی شەرەفخانی بەدلیسی زماناسان پێیان وایە کە زاراوەی فەیلی لەبنەڕەتدا بە کۆمەڵێک هۆزی لوڕی نیشتەجێی کێوەکانی (پێشکۆ، پشتکۆ) ی زنجیرە چیای زاگرۆسن دەگوترێت، بەڵام ئەم بۆچوونە زانستی نییە تەنیا لەبەر ئەوەیە کە فەیلیەکان لە ڕووی کارگێڕییەوە سەر بە هەرێمی لورستان بوون، واتە بۆ خۆیان لور نین، بەڵکوو دیالەکتێکی کوردی باشوورن. کە لەناوەڕاست و باشووری ئێراق لەناوچەکانی (مەندەلی، زرباتیە، بەدرە، جاسان، خانەقی، کەرکووک، بەغدا، کوت، عەمارە و بەسرە) ژیاون، لەلایەن چەند کەسانێکی ڕۆژهەڵاتناسی وەکوو (فلادیمێر مینۆرسکی) ی ڕووسی و (جۆن ماڵکۆن) ، هەروەها توێژەری کوردی فەیلی (د.ئیسماعیل قەماندار) پشتگیری ئەو بۆچوونە دەکەن، کە بڕوایان وایە سەرەتای دەرکەوتنی زاراوەی (فەیلی) لەسەدەی شازدەهەم بووە، ئێستاش ئەم زاراوەیە بۆ ئەو کوردانە بەکاردێت کە نیشتەجێی ئەو ناوچانەن کە بەر دەوڵەتی ئێراق کەوتون، لەڕووی جوگرافییەوە ناوچەکانیان بەشێکیان لەباشووری ڕۆژهەڵاتی کوردستانن لەدەڤەرەکانی

(لوڕستان و کرماشان و ئیلام) ی سەر بە ئێران دەژین و بەشێکی دیکەش لە باشووری کوردستان لەئێراق لە ڕۆژهەڵاتی دیجلەن، کوردی فەیلی بە ئایینزا شیعەن، بەشداری کارایان هەبووە لە بوارەکانی ئەدەب و زانست و ڕۆشنبیریدا، بە دەیان شاعیر، نووسەر و زمانزان، لە بوارەیلی هونەر وەک گۆرانیبێژ، موسیکسیۆن و نواندن و شانۆ و وەرزش و تێکڕای بوارەکانی ژیانی مەدەنیانە لە ئێراقدا هەبووە و بەشداریان کردووە، ناوە هەرە دیارەکانی ڕووناکبیرانی کوردی فەیلی وەکوو (د.کامل حەسەن ئەلبەسیر، د، ئیسماعیل قەمەندار، دعەدنان عودە عەباس، داری ساری، عەباس بەدری، حسێن مردان، محەمەد بەدری....هتد)

پەراوێزەکان:

- ڕاگەیانراوی کەنەکە لە ساڵیادی کۆمەڵکوژی کوردە فەیلییەکان

لەیادی 36 ساڵەی شەهیدو پاکڕەوانانی کۆمەڵکوژی کوردە فەیلیەکاندا

. کۆمەڵکوژی کوردانی فەیلی، برینێکی سارێژنەبووە

7ی مانگی نیسانی هەمووساڵێک گەلی کورد بە تایبەتی کوردانی فەیلی یادی جینۆسای دو ئەنفالکردنی ڕۆڵەکانیان دەکەنەوە، کوشتن و بڕین، ئەنفال، کۆمەڵکوژی و لەناوبردنی کورد و کوردستانیان لە ناو دەوڵەتی ئێراقداو بەدەستی ڕژێمە داپلۆسێنەرەکانی داگیرکەری ئێراق، هەر لە دەستپێکی دامەزراندنی ئەو دەوڵەتەوە دەستی پێکردووە و لە مافەکانیان بێبەشکراون. لەبەرانبەریشیدا کورد بەهەموو چین و توێژو دین و مەزهەبەکانییە.ە، خەبات و تێکۆشانی لەپێناو بەدەستهێنانی ئەو مافانەدا کردووە و قوربانیی داوە. کوردە فەیلیەکانیش پێکهاتەیەکی دانەبڕاوی ئاکتیڤ و کارای ئەو تێکۆشان و خەباتە مێژوویی و نەتەوەییەن، بۆیە بوونە یەکەمین قوربانیەدری لێکترازان و پارچەبوونی نەتەوەی کورد و خاکی کوردستان. کوردە فەیلیەکان بەهۆی شوێنی جوگرافیای نیشتەجێبوونیان کە دەکەوێتە ناوەڕاستی ئێراق و بەدرێژایی سنووری درووستکراوی ئێراق و ئێران وەک خانەقین، مەندەلی، بەدرەو جەسان و زورباتیە...هتد و خودی شاری بەغدایش بڵاوبوونەتەوە، لەهەمان کاتیشدا بەشی هەرەزۆریان موسوڵمانی شیعە مەزهەبن. مێژووی دەستپێکردنی کێشەو ئەو کارەساتانەی کە دژ بە کوردە فەیلیەکان دەکرێ، دەگەڕێتەوە بۆ ململانێی سیاسی دووروردرێژی نێوان هەردوو دەوڵەتی عوسمانی و سەفەوی لە دەورانی سەدەکانی 15و16 کاندا. وەکوو توێژ لەنێوانی ئەو دوو دەوڵەتەدا لەبەرەکانی پێشەوەی شەڕە خوێناویەکانی ئەم ململانێیە بوون و بوونە قوربانی کێشمەکێشمەکانیان. بە سەقامگیربوونی دەوڵەتی ئێراق و هاتنە سەر دەسەڵاتی بەعسی شۆڤینیستی عەرەبی لە کۆتایی شەستەکانی سەدەی ڕابردوودا. بۆ پاڵاوتنی حساباتی لەمێژینەو ئاڵۆزکاوی ئایینی و نەتەوەیی خۆیان، بەتایبەتی عەرەب و فارس و بە عەرەبکردنی ناوچە کوردستانییە.انی ژێر دەسەڵاتی ئێراق، ئەو ڕژێمە داگیرکەرە هەڵمەتی لەناوبردنی کوردی دا بەتایبەتی لە سنووری شاری بەغدا و باشووری شاری کەرکووک و ناوچە سنووریەکانی نێوان ئێراق و ئێران. ئامانجیان کوردە فەیلیەکان بوون. هەم لەبەرئەوەی بە هۆکاری سەرەکی کوردبوونیان و هەم شیعە بوونیان وەکوو مەزهەب بەپێی پرۆسەی بەعەرەبکردنی ئەو ناوچانەی کە کورد خاوەنی ڕەسەنین لە سەری. لە سەرەتای حەفتاکانی سەدەی ڕابردوودا لەلایەن ڕژێمی فاشیستی ئێراقی داگیرکەرەوە گەورەترین پیلان و پیلانگێڕی بۆ سەرکوتکردنی کوردە فەیلیەکان کرا. لە ساڵی 1980 بە بڕیارێکی دەوڵەتی ئێراق بە بیانووی ئەوەی کە کوردە فەیلیەکان هاووڵاتی ئێرانین، پرۆسەی ئەنفال، کوشتن و بڕین و ڕاگواستنیان بەسەردا سەپێنرا و کۆمەڵکوژ و زیندەبەچاڵکران. بە هەزاران ژن و پیاو و پیر و منداڵیان بە دڕندانەترین شێوە قەتلوعام و بێسەروشوێن کرد. بە هەزارانی دیکەشیان بۆ سەرسنوورەکانی دەوڵەتی ئێران گواستەوەو دەربەدەرکران و زۆریشیان بێ سەروشوێنکران. تاوەکو ئێستایش چارەنووسیان دیار نییە. جگە لەو زیانە مرۆیییەی کە کوردە فەیلیەکان دووچاری هاتن، موڵک وماڵیشیان بە تاڵان برا و دران بە خەڵکی عەرەبی ناوچەکە. ئەوانەی کە مابوونەوەش لە هەموو مافەکانیان بێ بەشکران و لە کارەکانیان دەرکران و لە ژیاندا سەرگەردان کران و بەکولەمەرگی ژیانیان بردەسەر.

ئێمە لەکۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان ک ن ک، ئەو کارەساتە و کۆستە گەورەیەی دژ بە گەلەکەمان، کوردانی فەیلی دیسان بەبیردێنینەوە و سەری ڕێزو نەوازش بۆ شەهیدان و قوربانیانی ئەو کارەساتە دڕندانەیە دادەنوێنین. داوای مافەکانیان لە ئێراق و کوردستان و سەکۆ نێودەوڵەتییەکان بە ڕەوا دەزانین و هەوڵ و خەبات و تێکۆشانی لەپێناودا دەکەین. سەرەڕای ئەوەی کە ئەوا 13 ساڵە ڕژێمی گۆڕبەگۆڕی بەعس و شۆڤێنی عەرەبی لە ئێراقدا ڕوخاوەو لە جیاتی ئەو دەوڵەتێکی فیدراڵی فرە پێکهاتەیی دامەزراوە. باشووری کوردستانیش 26 ساڵە لە قەوارەیەکی سەربەخۆ و ئازاددایە. بە داخەوە کەچی هێشتاش ئەو کۆمەڵکوژیەی کوردە فەیلیەکان بە کەیسێکی هەڵواسراوی چارەسەرنەکراو ماوەتەوە. سەرگەردانی بە دوای مافە مرۆیی و مادیەکانی خەڵکانی کوردی فەیلی زوڵملێکراو هەر بەردەوامە و بە ڕەسمی پێناسەیەکی نەتەوەیی، نیشتمانی و مرۆیی لەهەردوو دەستوری ئێراق و کوردستاندا بۆ دانەنراوە. بۆ ئەوەی بێ بە پشتیوان و پاڵپشت و بە مافەکانیان شادبن و قەرەبووی مادی و مەعنەوی بکرێنەوە.

ئێمە لە ک ن ک. دووبارە داوا لە هەردوو حکومەت و پەرلەمانی مەکەزی بەغدا بەتایبەت نوێنەرانی کورد تیایدا و حکومەت و پەرلەمانی هەرێمی باشووری کوردستان دەکەین. هەوڵ و خەبات بۆ ئەوە بکرێت کە بەزووترین کات کۆمەڵکوژی کوردە فەیلیەکان لە ناوەوەی ئێراق و کوردستان و سەکۆکانی نێودەوڵەتیدا بە جینۆسایدی دژ بە مرۆڤایەتی و سیاسیانەی دژ بە خەڵکی کورد بناسێنرێت.

هەروەک کەیسەکانی هەڵەبجە و ئەنفال، کەیسی کۆمەڵکوژی کوردەفەیلیەکانیش گرنگی پێبدرێت و لە هەوڵ و تێکۆشانی جیدیدا بن بۆ بەدەستهێنانی مافەکانی زیانپێکەوتوان و قەرەبوکردنەوەیان

بۆ دڵنابوونی کەسوکاری کوردە فەیلیەکان، کاری جیدی و پراکتیکی بۆ ئاشکرا کردنی چارەنووسی بێسەروشوێنکراونیان بکرێت.
داوا لە حکومەت و پەرلەمانی هەرێمی کوردستان ئەکەین کە هۆبەیەکی تایبەت بە کەیسی کۆمەڵکوژی و شەهیدانی فەیلی لە لیژنەی شەهیدو ئەنفالی پەرلەمان و لە وەزارەتی شەهیدو ئەنفالکراوەکان دابمەزرێت و کارا بکرێت.
ئەگەر بە کۆتا وەرگرتنیش بێت، هەوڵ بدرێت لە هەردوو پەرلەمانی بەغدا و هەرێمدا کورسی نوێنەری کوردە فەیلیەکان وەک پەرلەمانتار مسۆگەربکرێت.
سڵاو لە گیانی شەهیدانی کۆمەڵکوژی کوردانی فەیلی و تەواوی قوربانیانی کورد و کوردستان. یادی 36 ساڵەی جینوسایدی کوردە فەیلیەکان بە رێزوحورمەتەوە رادەگرین. بۆ گەیشتن و وەدەستهێنانی مافەکانیان لە هەوڵ و خەبات و تێکۆشانی نەتەوەیی و نیشتمانی خۆمان بەردەوام دەبین و کۆڵنادەین.
کۆنسەی بەرێوەبەی کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان کنک
7 ی نیسان 2016، برۆکسل
2- – بە بۆنەی رۆژی پاراستنی مافی کەمەنەتەوەکان کە دەکەوێتە 18ی کانونی یەکەمی هەموو ساڵێک، بەرەی نیشتمانی کوردە فەیلییەکان بەیاننامەیەکیان بڵاو کردەوە
بەرەی نیشتمانی کوردە فەیلییەکان، داوای پاراستنی مافەکانیان دەکەن وەکوو کەمینەیەک لە ئێراق و دەشڵێن: پاراستنی مافی کەمینەکان زامنی سەقامگیریی و ئاشتییە لە ئێراقدا..
لە بەیاننامەکەدا هاتووە:"بە پشتبەستن بە بڕیاری ژمارە 47/135 کۆمەڵەی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان، کە تایبەتە بە پاراستنی مافی کەمینە ئایینی و ئەتنیکییەکان، پێمانوایە کە رێزگرتن و پاراستنی مافی کەمینەکان و پێکهاتەکانی ئێراق، وڵات بەرەو وەدیهێنانی سەقامگیری سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی و ئەمنی دەبات، نەک ئەوەی، کە لە سیستەمە دیکتاتۆرییەکەی جاران مافەکان نەدەپارێزران و بە هەموو شێوەیەک بێڕێزی بەرانبەر کەمینەکان دەکرا.لە بەشێکی دیکەی راگەیەنراوەکەدا ئاماژە بەوە کراوە:"کەس ناتوانێت نکۆڵی لەوە بکات، کە ئێراق چەند کارەسات و ناخۆشی و نەهامەتی و شەڕی بەخۆیەوە بینیوە، ئەوەش بووەتە هۆی ئەوەی گەلەکەی پارچەپارچە ببێت جیاکاری لەنێوان پێکهاتەکانی گەلی ئێراق بکرێت بەهۆی جیاوازی نەتەوە یان مەزهەب و ئایین". کوردی فەیلی، ناو یان نازناوێکە بەوکوردانە دەوترێ کەبەزۆری لەشاروشارۆچکەکانی ناوەڕاست و خوارووی ئێراق نیشتەجێبوون و لەرووی ئاییینیە.ە سەربەمەزهەبی شیعەن. ئەم کوردانە لەلایەن دەوڵەتی ئێراق کەبەعس فەرمارەوایی دەکرد، لە ساڵی 1963وە بەهەموو شێوەیەک ڕوو بەرووی کۆمەڵکوژی و جینۆسایدو پاکتاوی رەگەزی بوونەتەوە. ژێدەرو ئامارەکان ئەوە دەردەخەن و پشڕاست دەکەنەوە، کە بەدەیان هەزار لەم توێژەی کورد ڕوو بەرووی مەرگ بوونەتەوە.. بەڵام بەدرووستی لە ساڵی 1980 وەزیری ناوخۆی ئێراق، فەرمانی وڵاتبەدەرکردنی کوردە فەیلییەکانیدا، لەفەرمانەکەی وەزیری ناوخۆی ئێراقدا هاتوە": ئەو ئێرانیانەی لەوڵاتدان و رەگەزنامەی ئێراقییان نییە، هەروەها ئەوانەش کەمامەڵەیان کردووە و بڕیاریان لەبارەوە دەرنەچوە دەردەکرێن". لەهەمانکاتدا بڕیارەکەی حکومەتی ئێراق ئەوەشی تێدا بوو ": کەلاوانی کوردی فەیلی لەتەمەنی 18 تا 28 ساڵ، بگیرێن و لەبەندیخانەی پارێزگاکاندا، تاماوەیەکی نادیار دەسبەسەربکرێن". هەروەک بڕیارەکەی وەزیری ناوخۆی حکومەتی ئێراق ئەوەشی دووپات کردووەتەوە ": کەهەرکەسێک لەو کوردانەی ئاودیوی ئێران دەکرێن، ئەگەر هەوڵیاندا بگەرێنەوە تەقەیان لێبکرێت.." لەرۆژی 26-2-1981 لەرۆژنامەی سەورەی زمانحاڵی حکومەتی ئێراق "سەدام حسێن" لەبارەی کوردە فەیلیەکانەوە دەڵێ": ئەم توێژە لەئێراق ریشەکێشبکەن، تاوەکو خاکی ئێراق و هەوای ئێراق پیس نەکەن و خوێنی ئێراقیش پیس نەکەن، کاتێک بەرێگەی ژن و ژنخوازییەوە خوێنیان تێکەڵی خوێنی ئێراقییەکان دەبێت". سەرنجدان و وردبوونەوە لەم قسەیەی "سەدام" سەرۆکی دەوڵەتی پێشووی ئێراق بەسن بۆ ئەوەی تێبگەین کە شۆڤێنییە. و رادەی رەگەزپەرستی بیرکرنەوەی حزبی بەعس و سەرۆک و سەرکردەو حکومەتەکەی لەئێراق تاچ رادەیەک دژ بەمرۆڤ و هاوکات لەهەوڵی ئەوەبوە لەناوییان ببا، بەتایبەت ئەوانەی جیاوازبوون لەگەڵییاندا. بەپێی زانیارییە بەردەستکەوتووەکان، پێش ساڵی 2003 زیاتر لە "200" هەزار دانیشتووانی ئێراق ئاوارە یان راوەدووی ئێران نراون، کە 65% کە شەست و پێنج لەسەدی ئەو ژمارەیە لە کوردی فەیلی بوون و تائێستاش زۆرێکیان لەو وڵاتە ماونەتەوە. ئەمە جگەلەوەی لەماوەی دەسڵاتی حزبی بەعس بە هەزاران کوردی فەیلی زیندانی کراون و لەسێدارە دراون و کۆمەڵکوژی کراون.
ژێدەرو ئاماری تریش زۆرن کەژمارەی وەدەرنانی کوردە فەیلیەکان لەئێراق و زیندانی کردن و کوشتن و زەوتکردنی سەروەت و سامانیان و بێسەرو شوێنکردنیان، بە "500" پێنج سەد هەزار کەس ئەژمار دەکەن، بەڵام بەپێی ئەو سەرچاوانەی لەبەردەستی ئێمەدان، وە ئەوەشی کەسەرچاوەو بەڵگەنامەکان بۆ ئێمەیان ساغکردووەتەوە "380" هەزار کوردی فەیلی رووبەرووی قڕکردن و جینۆسایکردن بوونەتەوە و ئاسەوارەکانیشی تا ئێستا ماون و بۆچەندین دەیەی تریش هەردەمێن.باری ژینگەو کولتور و ئابووری و بایۆلۆژی ئەو دەڤەرەبوو پارێزگاکانی دیکەی ناوەڕاست و باشووری ئێراق زیاتر بووە.

سەرچاوە عەرەبییەکان:
— من هم الکرد الفیلیون- د.ئەحمەد ڕاسم النفیس
— محنه الکراد الفیلیه فی العراق- کازم حبیب
— الاکراد الفیلیون الانتماء المذهبی والهویه القومیه- عەبد الکەریم ابراهیم
– دراما الاقلیات العراقیه والدیمقراطیه المزیفه- عەزیز الحاج.

سەرچاوە کوردییەکان:
– د.ئاورەحمانی حاجی مارف، چی لەبارەی زمانی کوردییەوە نووسراوە، بەغدا – 1974
– وشەی زمانی کوردی، کۆڕی زانیاری کورد، 19751979
– نووسینی کوردی بە ئەلفوبێ عەرەبی، هەولێر 1986
– بە ستاندار کردنی زمان و ئە لفوبێ کوردی ڕە فیق سابیر.
– ڕۆژی نێونەتەوەیی زمانی دایک، کوورتە باسێک سەبارەت بە زبان ناسی کوردی و ڕێزمان سمکۆ ئەبرام. (یونسکۆ-ڕێکخراوی پەروەردەیی، زانستی و فەرهەنگیی نەتەوە یەکگرتووەکان)
– Zimani Kurdi interview with Amir Hassanpour/ – دیمانەیەک سەبارەت بە زمانی کوردی.یوتوپ
جنکینز، ریچارد (Richard Jenkins) ، (- پییر بوردیو) ، ترجم لیلا جوافشانی و حەسەن چاوشیان، چاپ اول، 1385، نشر نی
(آسار و اندیشه پیر بوردیو بررسی میشود.) . خبرگزاری مهر. بازبینیشده در 25 فوریه 2008.
برومبرژە، کریستین. پیر بوردیوی مردم شناس.. شب بوردیو، 5 اسفند 3.86.
[1]
⚠ تێبینی: ئەم بابەتە بە ڕێنووسی سەرچاوەی ئاماژە پێکراو نووسراوە، کوردیپێدیا هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	دەوڵەتی ئیسلامی - داعش
پۆلێنی ناوەڕۆک:	دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک:	لێکۆڵینەوە
پۆلێنی ناوەڕۆک:	مێژوو
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
جۆری وەشان:	چاپکراو
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان:	هەولێر
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەری ئەنفالستان
کاتی تۆمارکردن: 2022-09-02
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: کورتەباس
بابەت: 85
پێگەی ئەدەبی کوردی لە کرماشان و ئیلام و قۆناغەکانی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20151104234948127765

نووسینی: شەریف فەلاح

کوردستانی ئێران کە پێکهاتووە لە چوار پارێزگای ئیلام، کرماشان، کوردستان و ئازەربایجانی ڕۆژئاوا، نەتەوەی کوردی تێدا دەژی کە بە زمانی کوردی و بە زاراوە و دیالێکتە جۆراوجۆرەکانی قسە دەکەن. بە درێژایی مێژوو ئەم نەتەوەیە لە مافە فەرهەنگی و سیاسییەکانی بێبەش بووە و لەلایەن حکوومەتەکانی زاڵ بەسەر ئێرانەوە بە فەرمی ئیزنی خوێندن و نووسین بە زمانی کوردی پێ نەدراوە کە ئەمە یەکێکە لە گرفت و ئاستەنگە فەرهەنگی و سیاسییەکانی نەتەوەی کورد لە کوردستانی ئێران.

زمانی دایک وەک یەکەمین دیاری و توێشە کە هەر لە سەرەتای منداڵییەوە لە دایک و باب و لە داوێنی بنەماڵەوە لە ڕێگای داب و نەریت، هەڵسوکەوت، خواردن و گۆ کردن، ئاخاوتن و... هتد، بۆ منداڵ دەگوازرێتەوە، هەوێن و جەوهەری پەروەردە و قاڵب گرتنی فکر و جیهانبینیی تاکە. پەروەردە بە زمانی دایک و خوێندن و نووسین بەو زمانە یەکێک لە سەرەکیترین و ئاساییترین مافە سروشتییەکانی هەر مرۆڤێکە.

زمان وەک کۆڵەکە و شادەمار و ڕۆحی نەتەوە لە پرۆسەی فەرهەنگسازیدا دەورێکی ئێجگار گرینگ دەگێڕێت، لە ڕێگای زمانەوە مرۆڤ سەرەتا پێناسە و شوناسی فەرهەنگی و نەتەوەیی تاک وەردەگرێت و لە سنوورێکی بەربڵاوتر و لە کۆمەڵگادا شوناسێکی دیکەی کۆمەڵایەتی و فەرهەنگیشی پێ دەبەخشێت.

ئەوەی لەم وتارەدا دەمەوێ هەڵوەستەی لەسەر بکەم، وەڵامدانەوە بە چەند پرسیارێکی گشتیە لەمەڕ زمان و ئەدەبی کوردی لە دوو پارێزگای کوردنشین لە کوردستانی ئێران، ئەویش کرماشان و ئیلامە. مەبەست لە هەڵبژادرنی ناوچە و جوغرافیایەکی تایبەت بۆ تاوتوێی ئەم بابەتە ئەوەیە کە دوو پارێزگای دیکەی کوردنشینی ئێران (کوردستان و ئازەربایجانی ڕۆژئاوا) ڕەوش و بارودۆخی فەرهەنگی و زمانییان بە نیسبەت ئیلام و کرماشان جیاوازە.

ئاخۆ پرسی خوێندن و نووسین بە زمانی کوردی لە کوردستانی ئێران لە هەر چوار پارێزگاکە وەک یەکن؟ ئاخۆ زاراوە جیاجیاکانی زمانی کوردی شانبەشانی یەک گەشەیان کردووە؟ هۆکاری لاوازی و نەبوونی دەرفەت و دەرەتانە فەرهەنگی و ئەدەبییەکان لە کرماشان و ئیلام چین؟

قۆناغە جۆراوجۆرە فەرهەنگی و ئەدەبیەکان لە کرماشان و ئیلام لە کەیەوە دەستیان پێکردووە و ئێستا لە چ دۆخێکدان؟ ئەم پرسیارانە و چەندین پرسیاری دیکەی پێوەندیدار بەم پرسە لەم وتارەدا دەخەینە بەرباس و تاوتوێیان دەکەین.

ئەگەر لە ڕوانگەی مێژووییەوە لەم بابەتە بڕوانین، بە جوانی بۆمان دەردەکەوێ کە لە هەڵکەوتەی جوغرافیایی دوو پارێزگای

کرماشان و ئیلامدا هەر لە چاخەکانی کۆنی مێژووەوە زاراوەی کۆنی گۆران (هەورامی)، لەکی، فەیلی، لوڕی، کەلهوڕی، ئیلامی کۆن لەناو پێکهاتەی هۆز، تایفە و عەشیرە جیاجیاکاندا زمانی ئاخاوتنی جەماوەری کوردی ئەو دەڤەرانە بووە و کۆنترین دەق و بەڵگەی نووسراوی کوردی بە زاراوەی گۆران دۆزراوەتەوە کە دەربڕی بوونی ژیار و شارستانیەتێکی کۆن و دێرینە لەو ناوچانە.
گەلێک بەڵگە، دەستنووس، بەیاز و دەقی حیماسی، چیرۆک و ئەفسانە و ئوستوورە لە کرماشان و ئیلام سەریان هەڵداوە کە نیشانەی دەوڵەمەندی و بەهێزیی زاراوە جۆراوجۆرەکانی ئەو ناوچەیە. ئەدەبیاتی دەوڵەمەند و پڕ ناوەرۆکی زارەکی، فۆلکلۆر و پەند و قسەی پێشینیان کە چەند ساڵێکە لەسەر دەستی نووسەر و لێکۆڵەرانی ئەم بوارە کۆکراونەتەوە و ئێستا لەبەردەستدان، دەربڕی بوونی پاشخان و خەزێنەیەکی ئێجگار دەوڵەمەند و پڕناوەڕۆکی کولتوور و ئەدەبی نەتەوەییە لەو ناوچانە.
جیا لە کورد بوون و پێکهاتە و تایبەتمەندییە هاوبەشە نەتەوەییەکان، لەلایەن حکوومەتە یەک لە دوای یەکەکانەوە کار بۆ ئەوە کراوە کرماشان و ئیلام لە ناوچەکانی دیکەی کوردستانی ئێران جیا بکەنەوە کە دەتوانین لە چەند خاڵدا ئاماژەیان پێ بکەین کە بریتین لە:
1 بوونی مەزهەب، ئایین و ئایینزای جیاواز.
2 گرتنەبەری سیاسەتی هەڵاواردن و دابڕان و بەرینتر و زەق کردنەوەی جیاوازییە فەرهەنگی و ئایینییەکان لەگەڵ ناوچەکانی دیکە لەلایەن سیستمی دەسەڵاتەوە.
3 هەوڵدان بۆ گۆڕینی دێمۆگرافیای سیاسیی و فەرهەنگی و ئاسیمیلاسیۆنی زمانی و فەرهەنگی.
4 لە خشتە بردنی زمانی کوردی و قەدەغە کردن و نامۆ و ناشیرین نواندن و گاڵتە کردن بە زاراوەکان.
5 هەڵاواردنی مەزهەبی، ئایینی و پێشگیری لە بەڕێوەبردنی بۆنە و ڕێوڕەسمە مەزهەبییەکان و پەرەدان بە ناکۆکی و ئاژاوە لە نێوان مەزهەب و ئایینە جیاوازەکاندا.
6 دنە و هاندانی کوردی ناوچەکانی دیکە بۆ بە گژدا چوونی کوردی کرماشان و ئیلام و جێخستنی جۆرێک تێڕوانینی چەواشەی وەک (زرە کورد) و (کوردی ڕەسەن و نارەسەن).
7 ڕەواندنەوەی دەرەتان و دەرفەتە فەرهەنگی و ئەدەبییەکان لە کرماشان و ئیلام و دوور خستنەوەیان لە چەقی ڕەوتە زمانی و ئەدەبییەکانی کوردستانی ئێران.
8 زاڵ کردنی کولتووری غەیرە کورد لە هەموو ئاستەکان و سەپاندنی بەسەر جەماوەر و هێنانی هێزی ئابووری و ئیداریی ناخۆجێیی لەباتی خەڵکی خۆجێیی.
9 پەرەدان بە ناکۆکییە تایفەیی و عەشیرەییەکان لە ڕاستای لاواز کردنی هەستی نەتەوەیی و بە هێند نەگرتنی بەها و بایەخە نەتەوەییەکان لەلای خەڵک و سەرقاڵ کردنیان بە پرسی لاوەکییەوە.
10 داتاشینی تۆمەتی جیایخواز، ئاژاوەگێڕ و هەروەها هێژمۆنیی زاڵی تێڕوانینی نیزامی ئەمنیەتی بۆ ناوچەکانی کرماشان و ئیلام.
ئەو دە خاڵە و زۆر هۆکاری دیکەش، دۆخێکی وایان خولقاندووە کە هەم لە سەردەمی دەسەڵاتی پاشایەتی و هەم لە سەرەدەمی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیدا لە دوو پارێزگای مێژوویی و کەونارای کرماشان و ئیلام، دوو دەڤەری دەوڵەمەند و بەپێز لە باری مێژوو، زمان فەرهەنگ و ئەدەب و کولتووری کۆمەڵایەتی، پەراوێز بخرێن و لە ڕەهەندی مێژووی سیاسی و فەرهەنگی کوردستانی ئێراندا بۆ چەند قۆناغێک لەبیر بکرێن و لەباتی کولتوور و زمانی ڕەسەنی خۆماڵی و گرێدان بە ناوچەکانی دیکە، کولتووری غەیرە کورد و جیهانبینییەکی دیکە زاڵ بووە و لە چوارچێوەی نووسین و داهێنان و بەرهەمهێنانی زمانی و ئەدەبیدا کەمڕەنگ بیت و خەون و خولیا و ئاواتە نەتەوەیی و نیشتمانییەکانیان بە زمانی فارسی بهێننە سەر کاغەز.
ناکرێ ئەم پرسە وا لێک بدرێتەوە کە دوو پارێزگای کرماشان و ئیلام کە بەپێی ئامارە فەرمییەکان دوو لە سەر سێی حەشیمەتی کوردی کوردستانی ئێران پێک دەهێنن، بەدەرن لە نووسەر، ئەدیب، داهێنەر و لێکۆڵەر، بەڵکوو بە پێچەوانەوە کەسانی پسپۆڕ، لێکۆڵەر، داهێنەر، کارامە و هەڵکەوتە لە دوو پارێزگای ئیلام و کرماشان و شار و شارۆچکەکانی دەورووبەری لە چاو پارێزگاکانی کوردستان و ئازەربایجانی ڕۆژئاوا گەلێک زۆرن. نووسەران و داهێنەرانی کرماشان لەژێر هێژمۆنیی ئەوکەش و دۆخە زاڵەی کە هەبووە و لەبەر ئەو هۆکارانەی کە باسمان کرد نەیانتوانیوە بە زمانی دایکیی خۆیان واتە گۆران، کەلهوڕی، لەکی، لوڕی، باجەلان، گەهوارەیی و فەیلی خۆ دەربخەن و بە ناچاری پەنایان بردۆتە بەر زمانی فارسی و وزە و توانا هزرییەکانیان لە پانتایی ئەو زمانەدا دەرخستووە و خەم و ئازارەکانی نیشتمانیان باس کردووە و ویستوویانە لەو ڕۆچنەیەوە سیما، ئەندێشە و فکری کورد بخەنە ڕوو کە هەوێن و جەوهەری زۆرێک لە نووسراوەکانیشیان کوردین.
بێگومان ئایین و مەزهەب لە کوردستان یەک لەو پرسانە بووە کە ڕۆڵ و کاریگەرییەکی زۆری لەسەر فکر و ئەندێشە و بەرهەمی نوخبەکانی کورد هەبووە، ئایینەکانی زەردەشت و یارسان لەبەر ئەوەی جەماوەر و لایەنگرێکی زۆریان لە هەورامان، کرماشان و ئیلام هەبووە و ئێستاش هەیە، بوونەتە ڕەوت و ڕێچکەیەکی ئەدەبی و گەلێک شاعێر و ئەدیبی ناودار هەڵکەوتوون کە لە قاڵبی ئەدەبی میللی مەزهەبیدا زۆر شاکاریان بە زاراوەکانی گۆرانی کۆن، لەکی، فەیلی و کەلهوڕی لێ بەجێماوە کە دەتوانین ئاماژە بە کەلام و دەفتەرەکانی یارسان و کەسانێکی وەک: بابا سەرهەنگی دەوان، سەی یاقووب ماهیدەشتی، پەرێشان دینەوەری لە سەدەی چوارەمی زایینی، باباتاهیری هەمەدانی لە سەدەی دەیەمی زایینی بە زاراوەی لەکی، مستەفا بێسارانی لە سەدەی شازدەیەمی زایینی بە زاراوەی هەورامی، محەممەد کەنوولەیی لە سەدەی هەڤدەی زایینی، خانای

قوبادی لە نیوەی دووەمی سەدەی هەڤدەیەمی زایینی، سەرهەنگ ئەڵماس خان و میرزا شەرەف دینەوەری لە ناوەڕاستی سەدەی هەژدەیەمی زایینی، شەیدا هەورامی لە کۆتایی سەدەی هەڤدەیەم و هەروەها محەممەد وەلی کرماشانی لە سەرەتای سەدەی بیستەم، وەلی محەممەد ئومێدی، غوڵامڕەزا ئەرکەوازی و...هتد، بکەین.
زۆرێک لە لێکۆڵەر و توێژەرانی بیاڤی زمان و ئەدەبی کوردی لەو باوەڕەدان کە گەلێک دەق، حیکایەت و چیرۆکی حیماسی و ئەدەبی زارەکی لە کرماشان و شارەکانی دەورووبەری خولقاون و بەپێی بەڵگەی سەلمێنراو کە ئێستا لەبەردەستدان (شانامەی کوردی) بە ناوەرۆکی جیاواز لە شانامەی فارسی بە زاراوەی گۆران و بە چەند گێڕانەوەی جیاواز ئێستا لەبەردەستدایە و لە زۆر باردا شان لە شانی شانامەی فیردەوسی دەدات.
یان لە بەرهەمەکانی دیکە دەکرێ ئاماژە بە (ڕۆسەم و زەنوون) شاکاری بەنرخی ئەڵماس خان کەنوولەیی بکەین. هەروەها دوو هۆنەری شاکار خولقێنی ناوچەی ئەیوان (شاکە و خان مەنسوور) جۆر و شێوازێکی ترە لە ئەدەبی میللیی کوردی کە دەگمەن و بێ وێنەن.
یان (برزوونامە) وەک دەقی حیماسیی کوردی بەڵگەیەکی گرینگە لە بوونی ڕەهەند و ڕەوتێکی بەرین لە ئەدەبی حیماسی و میللیی لە کرماشان و ئەو دەق و چیرۆکە میللی و مێژووییانە بە چەشنێک ڕۆچوونەتە قووڵایی ژیان و کولتووری خەڵکی ناوچە جیاجیاکانی ئیلام و کرماشان کە بوونەتە بەشێکی جیا نەکراوە لە پێکهاتە و شوناسی فەرهەنگی و نەتەوەییان. ئەو کەسانەی کە لەم بارەوە گەلێک بەرهەمیان خولقاندووە بریتین لە: (سەی ساڵح و سەی یاقووب ماهیدەشتی، میرزا ئەڵماس خان کەنوولەیی، تەقی خان ئازاد، ترکەمیر، مەلا نەجەف، کەیخوسرەو، پەرواره) کە بەرهەمگەلێکی وەک: برزوونامە، زوحاک و کاوەی ئاسنگەر، ڕۆسەم و زەنوون، ڕۆستەم و زۆراو و شیرین و فەرهاد بەشێکی بەرچاون لە ئەدەبی حیماسیی دەوڵەمەند و بەپێزی کوردی، لە بواری هۆرە چڕین و ئاواز و گۆرانیە میللی و فۆلکلۆریکەکان، کرماشان و ئیلام مەڵبەندی سەرهەڵدان و ڕاچەنینن کە بەناوبانگترین هۆرەچڕی ئەو ناوچەیە عەلی نەزەرە.
نووسین و داهێنان بە زمانی کوردی لە کرماشان و ئیلام لە ڕابردوودا بەهۆی بارودۆخی سیاسی و کۆمەڵایەتی هیچکات بە شێوەی ڕەوت و گرووپ و بەرنامە داڕێژراو نەبووە، بەڵکوو لە چوارچێوەی کاری تاکەکەسی و بە هەست کردن بە خزمەتی زمان و ئەدەب و لەپێناو هەست و دڵسۆزیدا بووە، بەڵام کاریگەریی خۆشیان لەسەر جەماوەر بەجێهێشتووە.
ئەدەبی هاوچەرخ لە کرماشان و ئیلام:
لە ساڵانی 1330ی هەتاوی بەرەو ئەملا لەسەر دەستی کەسانێکی تر و نەوەیەکی تر شەپۆل و ڕەهەندێکی دیکە لە نووسین و داهێنانی ئەدەبی و بەتایبەت ژانری شێعر لە کرماشان و ئیلام سەر هەڵدەدەن و دەبنە ئاوێنەی باڵانوێنی کۆمەڵ و لەباری فەرهەنگییەوە پێشەنگایەتیی ئەو قۆناغە دەگرنە ئەستۆ.
لەم قۆناغەدا ئیدی فەرهەنگی ئەدەبی نویسیاری، چاپ و بڵاو کردنەوەی بەرهەمە ئەدەبی و هونەرییەکان، شانبەشانی ڕووداوە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکانی ئەودەمی ئێران و کوردستان بە ئاسانی جێگیر دەبن و جێگای خۆیان لە ژیانی خەڵکدا بە ئاسانی دەکەنەوە و هەر ڕۆژە بەربڵاوتر دەبن.
ئەوەی گرینگە و دەبێ هەڵوەستەی لەسەر بکرێت و و هۆکارەکانی ڕوون بکرێنەوە، ئەوەیە، هەرچەند بزووتنەوە سیاسییە نەتەوەییەکانی ئیلام و کرماشان بەهۆی بارودۆخی سیاسیی ناوخۆیی و ناوچەییەوە نەیانتوانیوە وەک پێویست بە شۆڕش و ڕاپەڕینە سەرکییەکانی ناوچەکانی دیکەی کوردستانەوە گرێ بدرێن، بەڵام دەبێ دان بەو ڕاستیەدا بنرێ کە هەوێن و بناغەی فکری نەتەوەیی، ئاگایی و شوناسی نەتەوەیی لە کرماشان و ئیلام شۆڕشی فەرهەنگی و ئەدەبی بووە و لەسەر کۆڵەکەیەکی قورس و قایمی فەرهەنگی دەواری ئاسۆی نەتەوە بنیات نراوە کە بەدوور بووە لە توندوتیژی و شەڕ و شێوازی خەباتی چەکداری و بەرەنگاریخوازانە.
لەو قۆناغەدا شێعر وەک گوتاری زاڵی کۆمەڵگای کوردی و یەکەم تریبوونی هاواری ڕاچەنینی ژان و برک و ئازارە کۆمەڵایەتی و ئینسانییەکان، دێتە مەیدانەوە و بە ڕەهەندێکی کۆمەڵایەتی، سروشتی، کرێکاری و تێکەڵ بە بیری چەپ بە جوانی خۆی دەردەخات.
بەرچاوترین و کاریگەرترین شاعیرانی ئەو قۆناغە سەرەتا شامی کرماشانی و دواتریش (پەرتەو کرماشانی و ئەحمەد عەزیزی و کەرەمڕەزا کەرەمی)ن کە بە زاراوەی شیرینی گۆران و کەلهوڕی دڕ بە تاریکی دەدەن و پێناسە و سیمایەکی دیکە بە شێعری کوردیی جنووبی کوردستانی ئێران دەبەخشن کە هەتا هەتایە ڕۆڵ و کاریگەرییان دەمێنێتەوە. شانبەشانی ئەم ڕەوتە لە ئەدەبیاتی کوردی لە کرماشان و ئیلام، بەهۆی بارودۆخی تایبەتی سیاسی و ناوچەیی کۆمەڵێک نووسەر، شاعیر، چیرۆکنووس و ڕۆمانووس سەر هەڵدەدەن و لەژێر کاریگەریی هێژمۆنیی بیری چەپ، زوڵم و ستەمی قۆناغی دەرەبەگایەتی و فیۆدالیزم و فکر و تێڕوانینی زاڵی ناوچەیی، شێواز و ڕێچکەیەکی ئەدەبی بەناوی (ئەدەبیاتی داستانیی ناوچەیی) بنیات دەنێن، بەڵام هەموویان بە زمانی فارسی دەنووسن.
لە پەخشان و مێژوونووسیدا کەسێکی وەک ڕەشید یاسمی، لە بواری شێعردا کەسایەتییەکی ئەدەبی و سیاسیی وەک (ئەبولقاسم لاهووتی)، کە تەنانەت بە یەکێک لە ڕچشکێنانی ڕەوتی نوێی شێعری فارسی دێتە ئەژمار، بەڵام بەهۆی تێکەڵ بوون بە جەریانە سیاسییەکان وەک پێویست بەردەوام نەبووە و لە ڕەوتەکە لای داوە.
لە بواری ئەدەبیاتی داستانیدا چیرۆک و ڕۆماننوسگەلێکی وەک: عەلی شیرازپوور ناسراو بە (شین پەرتەو)، عەلی محەممەد ئەفغانی، مەهشید ئەمیرشاهی، عەلی ئەشرەف دەرویشیان، مەنسوور یاقووتی و لاری کرماشانی حزوورێکی چالاک و

ئەکتیڤیان لە ڕەوتی بنیاتنانی ئەدەبیاتی داستانیی سەرانسەریی ئێراندا هەبووە و لە نەوەی یەکەم و دووەمی چیرۆکنووسانی ئێراندا دێنە ئەژمار.
بەڕای خاوەن ڕا و شارەزایانی ئەدەبیاتی داستانیی ئێران، کرماشان لەناو شارەکانی ڕۆژئاوای ئێراندا لە بواری فەرهەنگ و ئەدەبەوە لانیکەم لە کاتی لەدایک بوونی ڕۆمانی (شوهر آهو خانم) لە نووسینی عەلی محەممەد ئەفغانی کە بە یەکێک لە شاکارە ئەدەبییەکان ئێران دێتە ئەژمار، لە هەموان دەوڵەمەندتر و چالاکترە.
لەناو ئەو نووسەرانەدا کە ناومان هێنان عەلی ئەشرەف دەرویشان و مەنسوور یاقووتی لە هەموان بەرچاوتر و حزووری چالاکتریان هەبووە و بەناوبانگترن، ئەو کەسانە لە دوو ڕەهەندەوە کەوتوونەتە بەر ڕەخنە و بیروڕای جیاواز لەمەڕ ناوەرۆک، شێواز و جیهانبینیانەوە، یەکەم لەلایەن کۆمەڵگای کوردستانەوە ئەو ڕەخنەیەیان بە توندی ڕووبەڕوو کراوەتەوە کە بۆچی ئەو هەمووە بەرهەم و شاکارانەیان بە زمانی کوردی نەنووسیوە، چونکە ئەو بەرهەمانە بەپێی پێوەرە زمانی و ئەدەبییەکان هەرچەندە ناوەرۆک و جەوهەری زۆربەیان کوردین و خەم و ئازارەکانی کۆمەڵگای کوردستانیان وروژاندووە، لەبەر ئەوەی کە بە زمانی فارسی نووسراون، ناچنە خانەی (ئەدبیاتی کوردی)یەوە.
ڕەخنەیەکی دیکە کە ڕووبەڕووی نووسەرانی کوردی فارسی نووسی کرماشان بۆتەوە، گشتیە و هەم لەلایەن بەردەنگانی فارس و کورد و ڕەخنەگرانەوە ڕووبەڕوویان بۆتەوە، ئەویش پێوەندیی بە شێوازی نووسین، گرتنەبەری ڕێچکەی ڕیالیزمی سۆسیالیستی، گوزارشت ئاسا، سیاسی و چریکی بوونی ئەدەبیاتی نووسین، هاوشێوەیی و هەروەها زاڵ بوونی فکری چەپ، چینی کرێکار و گرینگی دان بە ئەدەبیاتی گوند و دوورکەوتنەوە لە کولتوور و ئەدەبی شار، خۆ دوور خستنەوە لە گرێ و خەون و خولیاکانی تاک و گرینگیدان بە خەمە گشتییەکان و فیدا کردنی هونەر و لایەنی ئەدەبیەت لە بەرامبەر ناوەرۆکدا.
جیا لە هەموو ئەو ڕەخنە و گازندانەی کە ڕووبەڕووی ئەو جۆرە لە ئەدەبیاتی داستانیی نووسەرانی کوردی کرماشان بۆتەوە، پێکهاتە و جەوهەری ئەو ئەدەبە خەم و دەردەکانی ئینسانی کوردن و هاواری ڕاچەنینی نەداری، زوڵم و ستەمی چینی چەوساوەی کۆمەڵە کە لەژێر تەوژمی سیستم و کۆمەڵگای فیۆدالیزم و نابەرابەریدا چەوساوەتەوە کە دەکرێ وەک بەشێک لە ئەدەبیاتی بەرگری و ڕاپەڕینخوازانە لە قەڵەمی بدەین.
قۆناغی (پیوار) (غیاب)ی ئەدەبی کوردی لە ئیلام و کرماشان:
لە دەیەی 50 بەرەو ئەملا هەتا سەرەتای دەیەی 70 کە جۆرێک لە کرانەوەی سیاسی و فەرهەنگی لە ئێران و کوردستان دەرەخسێ، لە کرماشان و ئیلام جیا لە کاری دەگمەن و تاک و تەرا و ناوبەناو، جموجۆڵێکی ئەدەبی و فەرهەنگیی ئەوتۆ بە زمانی کوردی بەدی ناکرێت، واتە20 ساڵ بە جۆرێک بێدەنگی و پەراوێز خران و بەدوور بوون لە جەریانە فکری و ڕۆشنبیرییەکان باڵ بەسەر ئەو دەڤەرانەدا دەکێشێ و ئەمەش بۆتە هۆی دواکەوتن و تەریک کەوتنەوەی ئەو ناوچانە و تێکەڵ نەبوون لەگەڵ ناوچەکانی دیکەی کوردستان وەک: پارێزگاکانی کوردستان و ئازەربایجانی ڕۆژئاوا و جۆرێک لە نامۆیی، دوڕدۆنگی و لێک تێنەگەیشتنی ڕووکەش لە نێوان ڕۆشنبیراندا بێتە ئاراوە کە دام و دەزگا ئیتلاعاتی، ئەمنیەتی و فەرهەنگییەکانی دەسەڵاتیش پەرەیان بەم ڕەوتە داوە و بە قازانجی خۆیان کەڵکیان لێ وەرگرتووە کە بە زەرەری زمان و ئەدەبی کوردی شکاوەتەوە. ئەم لێک تێنەگەیشتنە لە ئاستی ئاخاوتنی ئاخێوەرانی ئاساییشدا بە جوانی خۆی دەرخستووە.
نەبوونی پێوەندیی فەرهەنگیی قووڵ و لە گشت گرینگتر زمانی پێوەر (یەکگرتووی)ی نووسین کە گرینگترین هۆکار و پردی پێوەندیی کولتوور و زاراوە جیاجیاکانی هەر زمانێکە، یارمەتیی بە لێڵی و شپرزەیی و بێ ئاسۆیی زمان و ئەدەبی کوردی لە کرماشان و ئیلام کردووە کە هەڵبەت لە بنەڕەتدا دەگەڕێتەوە بۆ ئەو تێڕوانین و سیاسەتە قەدەغە و هەڵاواردنە سیستماتیکەی کە حکوومەت لە هەمبەر زمان و فەرهەنگی کوردیدا گرتوویەتە پێش.
قۆناغی سەرهەڵدانی ئەدەبی مۆدێرنی کوردی (دەیەی 70ی هەتاوی):
هەروەک پێشتریش باسمان کرد سەرەتای دەیەی 70ی هەتاوی قۆناغێکی گرینگ و گەلێک هەستیارە لە مێژووی زمان و ئەدەبی هاوچەرخی کوردی بەگشتی لە کوردستانی ئێران و بەتایبەتی لە کرماشان و ئیلام.
لەم قۆناغەدا کە هاوکاتە لەگەڵ شەپۆلی بیری فەلسەفی و ئەندێشە و جیهانبینیی مۆدێرن، ئەم قۆناغەی ئەدەبی کوردی لە کرماشان و ئیلام لەژێر سێبەری زاڵی فکر و قۆتابخانە مۆدێرن و پێکهاتەشکێنەکانی ئەدەبی فارسی کە لە ڕێگای وەرگێڕانی دەقی بیانییەوە هاتوون، خۆی دەردەخات و لەلایەک دەیهەوێ بە تێڕوانین و ئاراستەیەکی نوێ پێناسەی کۆمەڵگا و ژیان و مرۆڤ بکات و لەلایەکی دیکەشەوە لەناو بازنەی نەریت، ئەدەب و زمانی کلاسیک و خۆماڵی و ناوچەییدا دەخولێتەوە. لەم قۆناغەدا نەوەیەک دەبێتە ڕچەشکێن و جڵەوی کاروانی داهێنانی ئەدەبی دەگرێتە دەست کە دوو خولیای سەرەکیی هەیە و هاوکات دەیهەوێ بە دوو زمانی جیاواز خەم و ئازار و کەتوارەکانی دەڤەرێکی گرینگ لە کۆمەڵگای کوردی لە دووتوێی ئەدەبدا بخاتە ڕوو.
نەوەی داهێنەری ئەدەبی مۆدێرنی کوردی لە کرماشان و ئیلام ئەزموونی شۆڕشی گەلانی ئێرانی هەیە و نەوەیەکی خوێندەوارن و زۆرێکیان خاوەنی بڕوانامەی زانکۆ و خوێندنی باڵان و کەسانێکی جیدی و کونجکۆڵن و بە تێڕوانینێکی زانستی و ئاکادیمیانەوە لە پرسی نووسین و ئەدەبی دەڕوانن و بەرپرسیارێتیی ئەدەبی لەلایەن گرینگترین خەونە.
نەوەی نوێ هاوکات لەگەڵ گرتنەبەری شێوازی نووسینی نوێ و خۆ گونجاندن لەگەڵ ئەدەبی مۆدێرن و پۆست مۆدێرن، لەلایەکی دیکەشەوە خولیای ئەزموون نەکردنی قۆناغەکانی پێش خۆی و تێپەڕین لێیان لەباری زەمانیەوە، بۆتە کەڵکەڵەی و دەیهەوێ هاوسەنگییەک لە نێوان ئەم دوو فکر و خولیایەدا دروست بکات. بۆیە (چالاکانی ئەدەبی و ڕەخنەگرانی شێعر و

ئەدەبی هاوچەرخی ئیلام و کرماشان لەو باوەڕەدان کە ئەدەبی کوردی لەو دەڤەرانە لە قۆناغی پۆست مۆدێرندا لەدایک بووە)، بۆیە ئەرکێکی مێژوویی دەکەوێتە سەرشانی، لەلایەک دەبێ قەرەبووی20 ساڵ نەبوونی حزوور و دواکەوتن لە ڕەوتی گشتیی ئەدەبی کوردی بکاتەوە، لەلایەکی دیکەشەوە کەلکەڵەی داهێنان و حزووری چالاک لەناو کۆمەڵگەی ئەدەبیی کوردستان و ئێران بەشێک لە هزری داگیر کردووە.
بەرهەمی ئەم نەوەیە کە خاوەنی وەها تێڕوانینێکە، ئێستا گوتاری زاڵی ئەدەبیی کرماشان و ئیلامە و بەرەبەرە خەریکە ڕێچکە، پێناسە و فۆرمی تایبەت بە خۆی دەستەبەر دەکات. ئەم نەوەیە کە زۆربەیان زمانی کوردی، واتە زاراوەکانی (گۆران، کەلهوڕی، لەکی، فەیلی و بن زاراوەکانی دیکە) دەزانن و بەرهەمی پێ دەخولقێنن، هاوکات بە شێوەی زانستی لە زمان و ئەدەبی فارسی دەزانن و زۆربەیان لەناو کۆمەڵگەی ئەدەبیی فارسیشدا حزووری چالاکییان هەیە و هێندێکیان خاوەن دەنگ و سەنگی تایبەت بە خۆیانن.
بەشێکی زۆری نووسەر و ئەدیبانی کرماشان و ئیلام و شار و شارۆچکەکانی دەوروبەری بەهۆی جۆراوجۆر نیشتەجێی تاران و شارە فارس نشینەکانی دیکەی ئێران بوون و بەهۆی دوور بوون لە جوغرافیای شوێنی لەدایک بوونیان و زاڵ بوونی گوتاری زمان و ئەدەبی فارسی بەسەر ژیان و نووسینیاندا، بەرهەمە فارسییەکانیان لە کوردی زیاترە، کە دەتوانین ئاماژە بە کەسانێکی وەک: ڕەشید یاسمی، دوکتور محەممەد عەلی سوڵتانی، عەبدولجەبار کاکایی، محەممەد ڕەزا کەلهوڕ، فەریبا کەلهوڕ، جەلیل سەفەر بەیگی، دوکتور میرجەلالەدین کەزازی، فەریاد شیری، فەرهاد حەیدەری گۆران و...هتد، بکەین.
لە بواری شێعری کوردیدا لەناو نەوەی نوێی نووسەرانی کرماشان دەتوانین ئاماژە بەم کەسانە بکەین کە ئەمڕۆ لە مەیدانی ئەدەبیدا کە کەسانێکی وەک: فەرشید یووسفی، کەرەم ڕەزا کەرەمی، محەممەد شەکەری، ئەحمەد عەزیزی، ئەحمەد جەلالی گۆران، سولێمان داوەند، ئەمانوڵڵا خان ڕەشیدی، وەلی ڕەزایی، عەلی ئەسغەر زەعفەرانی، کەیوومەرس عەباسی قەسری، عەبدوڵلا مورادی (دلڕیش مایەشتی)، میرزا یووسف تاڵاندیشی دەبینرێن کە لە نووسەران و چالاکانی ئەدەبیی دەیەکانی 50 و 60ی هەتاوین و چالاکانی دەیەی 70 بەرەو ئەملا بریتین لە: جەلیل ئاهەنگەرنژاد، عەلی ئۆڵفەتی، فەریاد شیری، سەعید عبادەتیان، عەلیڕەزا خانی، عەلیڕەزا جەمشیدی، عەباس جەلیلیان، شێردڵ ئیلپوور، ئەردەشیر کەشاوەرز، کوورش هەمەخانی، سەلاحەدین قەرەتەپە، ئیرج قوبادی، بێهرووز ئیبراهیمی، ڕەزا مەوزوونی، پەرویز بەنەفشی، ڕەزا یەعقووبی، ئەمین گەجەری، مەهوەش سولێمان پوور، پەریوەش مەلەکشاهیان، عەلی محەممەد محەممەدی، میهرداد محەممەدی، ئەمروڵلا عەزیمی، مەنووچێهر کەمەری، عەزیزی، فەتاحیان، ئازەرپەیک، جەلیلی یەکان، شیرزادی، تەقی ڕەشیدی، یەدوڵلا لورنژاد، سەید محەممەد پەروەر و....هتد، لە پارێزگای ئیلام و شار و شارۆچکەکانی دەوروبەری کەسانێکی وەک: زاهیر سارایی، ناهید محەممەدی، کامران ڕەحیمی، عەبدولجەبار کاکایی، مستەفا بەیگی، ئیرج خالسی، ئیسلام ئەنساری فەر، سەید محەممەد درەخشەندە، عەلی شەهبازی، حەبیبوڵلا بەخشوودە، دوکتور عەلی سەهامی و....هتد.
لەسەر دەستی نەوەی نوێ شەپۆلێکی بەرین لە شێعر، چیرۆک، و بەتایبەت نووسینەوە و ساغکردنەوە و کۆ کردنەوەی ئەدەبی فۆلکلۆر و زارەکی بە زاراوە جۆراوجۆرەکانی زمانی کوردی و فەرهەنگ نووسی لە هەرێمەکانی کرماشان و ئیلام سەری هەڵداوە و دەتوانین وەکوو قۆناغی زێڕین لە بووژانەوەی زمانی ئەدەبی نویسیاری ناودێری بکەین، لەناو ژانرە ئەدەبییەکان وەکوو نەریتی باوی گشت کۆمەڵگای کوردی، ژانری شێعر گوتاری زاڵە و ڕێژەی دەق نووسراو و چاپ کراوی شێعر لە ژانرەکانی دیکەی وەک چیرۆک، پەخشان، ڕەخنە و لێکۆڵینەوە زیاترە و هەر بەم بۆنەشەوە ئەو شەپۆلە نوێخوازیی و گەشە سەندنە زیاتر بە سیما و قەڵافەتی ژانری شێعرەوە دیارە و بیروڕا جیاوازەکان زیاتر خۆیان لە قەرەی شێعر داوە و شاعیرانی ئەو دەڤەرە خەریکن بە ڕوانینێکی دیکە و بەرینتر لە ڕەهەند و فکری ناوچەیی لەناو کایە زمانی و ئەدەبییەکاندا جێگای خۆیان دەکەنەوە.
هەروەک لە شار و شارۆچەکەکانی دیکەی کوردستانی ئێران ئەنجومەنە ئەدەبی و فەرهەنگییەکان لە ڕەوتە شێعری و ئەدەبییەکاندا ڕۆڵیان هەبووە، لە کرماشانیش ئەو دیاردەیە هەبووە و لە پلەی یەکەمدا ئەنجومەنی ئەدەبیی (سروە) لە ئیسلام ئابادی ڕۆژئاوا و دواتر ئەنجومەنی ئەدەبیی (قەڵەم) لە گیلان غەرب و پاشان ناوەندە فەرهەنگییەکانی شارەکانی ئیلام و کرماشان و بەتایبەت لەناو زانکۆکان ڕۆڵی بەرچاویان لە گۆڕانکاری و شەپۆلی نوێخوازیی (ئەدەبی مۆدێرنی کورد باشووری کوردستانی ئێران)دا هەیە و بۆ یەکەم جار بەیاننامەی شێعری مۆدێرنی کوردیی کرماشانی (کەلهوڕی) لە ئەنجومەنی ئەدەبیی سروە سەرییهەڵدا و ناوچەکانی دیکەی گرتەوە. بەڵام بەهۆی نەبوونی ڕەخنەی ئەدەبیی چالاک و بنیاتنەر کە لەسەر بنەمای ئەدەبیەت و لایەنی هونەریی دەق بەرهەمەکان هەڵسەنگێنێ، هەتا ئێستا لایەنە بەهێز و لاوازەکانی (ئەدەبی کورد باشووری کوردستانی ئێران) دەرنەکەوتوون و ئەمەش بۆشاییەکی مەزنە لەناو بازنەی کۆمەڵگەی ئەدەبیی کرماشان و ئیلامدا.
گرفت و کێشەیەکی دیکە کە بەرۆکی نووسەران و ئەدیبانی کوردی ئیلام و کرماشانی گرتووە، مەسەلەی ڕێنووس و ئەلف و بێی نووسینە کە هەتا ئێستا نەیانتوانیوە لە شێوە ڕێنووسینی باوی زاراوەی سۆرانی کەڵک وەرگرن و ئەو هەمووە بەرهەمە ئەدەبیە کە ساڵانە چاپ و بڵاو دەبنەوە، زۆربەیان لەگەڵ گرفتی ڕێنووس بەرەوڕوون. ئەمەش دوو هۆی هەیە، یەکەم بەپێی فۆنۆتیک، ڕیتم، واک و شێوازی گۆ کردنی هێندێ پیت و دەنگ لە زاراوە جۆروجۆرەکانی ئەو دەڤەرە پێویستە هێندێ نیشانەیان بۆ دابنرێ کە لەگەڵ ڕێنووسی سۆرانیدا ناگونجێن و دووەمیش دەگەڕێتەوە بۆ ئاشنا نەبوونی نووسەرانی کوردی ئیلام و کرماشان لەگەڵ ڕێنووسی باوی کوردی کە ئەم پرسە هەم بۆ خوێنەر و بەردەنگی ئەو ناوچانە و هەم شارەکانی دیکەی کوردستان گرفتی ساز کردووە.

لەم وتارەدا هەوڵ درا جیا لە خستنە ڕووی گۆشەیەکی کەم لە ڕەوشی فەرهەنگ، زمان و ئەدەبی کوردی و قۆناغە جیاجیانی لە کرماشان و ئیلام، هاوکات هۆکارە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ناوچەییەکانیش کە هەم لە گەشە کردن و هەم لە لاواز کردنی زمان و ئەدەبدا دەوریان گێڕاوە، بخرێنە بەرباس.
ئەم وتارە زیاتر ڕەهەندی مێژوویی، سەرەتای سەرهەڵدان و قۆناغ بەندی و هێندێ سیماکان و بەشێک لە خاڵە بەهێز و لاوازەکانی خستە ڕووو. بەردەوامیی هەر ڕەوت و شەپۆلێکی ئەدەبی و فەرهەنگی لە هەر کۆمەڵگایەکدا بەستراوەتەوە بۆ کۆمەڵێک هۆکار، دەرەتان و فاکتەری گرینگ کە بەڕای من لە کرماشان و ئیلام ئەو دەرەتان و هۆکارانە یان بوونیان نیە، یان ئەگەریش هەبن هێندە لاواز و بەرتەسکن کە نەیانتوانیوە ئەو شەپۆلە بەرینە فەرهەنگی و ئەدەبیەی کە لە ئاستی تاک و نوخبەکاندا سەریهەڵداوە بکەنە ڕەوت و شەپۆلێکی بەرین هەتا بتەنێتەوە و کاریگەریی لەسەر گشت کۆمەڵگای کوردستانی ئێران هەبێت و پێناسە و مۆرکی تایبەت بە خۆی پێ بدرێت کە ئەو پێویستی و هۆکارانە بریتین لە:
نەبوونی ناوەندێکی جیدیی فەرهەنگی و ئەدەبی و ئەنجومەن و سەنتەرێکی بەردەوام کە نووسەر و ئەدیبان لە دەورووی خۆی کۆ بکاتەوە و بە بەرنامە و پرۆژەوە کار بکات.
نەبوونی ڕۆژنامەگەریی چالاکی ئەدەبی و گۆڤاری تایبەت و پسپۆڕانەی ئەدەبیات.
گرفتی چاپ و بلاو کردنەوە و کێشەی ماڵی و بێدەرەتانیی نووسەران.
نەبوونی یەکڕیزی لەناو کۆمەڵەی ئەدیب و نووسەران کە هۆکارە لاوەکییەکان کەڵکیان لەو بۆشاییە وەرگرتووە و مانا و واتایەکی تریان بە بیرورا جیاوازە ئەدەبییەکان بەخشیوە.
جیاوازی و بەرفرەهیی زاراوە و بن زاراوە و ئایین و ئایینزاکان، کە لە زۆرێک لە کۆمەڵگاکان نیشانەی دەوڵەمەندی و شارستانیەتن، بەڵام بەهۆی دنەی دەسەڵاتدارانی حکوومەتی ئێران زۆر جار لەو دەڤەرانە بوونەتە هۆی کێشە و ناکۆکی.
سەرەڕای بوونی ئەو هەموو کێشە و ئاستەنگانەی کە ڕووبەڕووی داهێنەر، شاعیر و چالاکانی فەرهەنگیی دوو پارێزگای ئیلام و کرماشان بوونەتەوە، لە کەش و دۆخێکدا کە ڕۆژنامە و گۆڤار و نامیلکە و ڕاگەیەنی سەربەخۆ نیە و سانسۆر و سەرکوت و زەبر و زەنگ سەراپای کۆمەڵگای تەنیوە، لە دۆخێکدا کە نووسەر و قەڵەم بەدەستان ڕاوەدوو دەنرێن و حوکمی زیندان و بێبەش بوون لە نووسینیان بەسەردا دەسەپێ، نووسین و داهێنان بە زمانی کوردی لە ماوەی چەند ساڵی ڕابردوودا لە هەموو قۆناغەکان زیاتر بووە و کۆمەڵێک کتێبی جۆراوجۆر لە هەموو ژانرە ئەدەبییەکان چاپ کراون و ئەم ڕەوتە هەر بەدەوامە و لە فەزای ئینتێرنێت و مەجازیدا چالاکییەکان بەرچاوتر خۆ دەنوێنن و کاروانی داهێنانی زمان و ئەدەبی کوردی لە کرماشان و ئیلام خەریکە ببێتە پردی پێوەندیی نێوان بەشە جیاجیکانی کوردستان.
سەرچاوەکان:
1 گۆڤاری زرێبار، فایلی تایبەت بە ئیلام و کرماشان.
2 فەرهەنگی باشوور، عەباس جەلیلیان.
3 وتووێژی نووسەر لەگەڵ عەلی ئۆلفەتی و فەریاد شیری دوو شاعێری هاوچەرخی کرماشان.
4 وتاری (شاعیرانی عەشق و ڕەنج و بەڕوو) لە نووسینی جەلیل ئاهەنگەرنژاد.
5 ماڵپەڕی بەلووت (فەرهەنگ و هونەری ڕۆژئاوای ئێران).
6 وتووێژی محەممەد باقر پیری لەگەڵ عەلی ئەشرەف دەرویشیان نووسەر و ڕۆماننووسی گەورەی کرماشان، لە وەرگێڕانی نووسەری ئەم دێڕانە ژمارە 113ی گۆڤاری ڕامان.
سەرچاوە؛ بەرگی دووهەمی پرۆژەی ئەدەبی (ڕۆچنەیەک بۆ ئەدەبی کوردی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان) شیعر (لە ژێر چاپدایە)

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەدەبی / ڕەخنەی ئەدەبی

پۆلێنی ناوەڕۆک: وتار و دیمانە

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

کاتی تۆمارکردن: 2015-11-04

ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: کورتەباس
بابەت: 86
پێگەی شاری خانەقین.. کاریگەریتی لەسەر پێکهاتەی نەتەوەیی دانیشتووانەکەی
[20221218093117452613=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1](https://www.kurdipedia.org/?q=20221218093117452613&lng=1)
فەرید ئەسەسەرد

شاری خانەقین پێگەیەکی تایبەتی هەیە لە نزیک سنووری ئێراق- ئێران، لەو شوێنەی کە ئەم سنوورانە زۆر لە بەغدای پایتەختەوە نزیک دەبنەوە، هەروەها رێگای مێژوویی (خوراسان) کە تا ئێستاش گرنگی ئابووری و بازاڕی خۆی هەیە، بەو شارە تێپەڕ دەبێت، بۆیە شارەکە گرنگییەکی ستراتێژی هەیە کە رەنگی داوەتەوە لەسەر بارودۆخی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری هەروەها دیمۆگرافیش.
دیارە سنووری رۆژهەڵاتی ئێراق هەر لە سێگۆشەی سنووری نێوان ئێراق و هەر یەکە لەئێران و تورکیای دراوسێی و تا دەگاتە رێڕەوی (شەت ئەلعەرەب) لە کەنداو، ئەمە لە پاشماوەی دەیان رێکەوتننامە و پەیماننامەی نێوان هەردوو دەوڵەتی فارسی و عوسمان(پێشوو) و دواتریش لەنێوان ئێراق و ئێران و بە درێژایی چەند سەدەیەک، سەرەرای ئەمەش ئەم رێکەوتننامانە ئەو کات و ئێستاش چەندین هۆکاری بارگرژی و ناسەقامگیری لەخۆ دەگرێت، بەجۆرێک لەوانەیە لە هەر کاتێک بێت هەرەشە لەناوچەکە بکەن.
لە دیارترین شوێنە(گرژەکانی) نێوان ئێراق و ئێران، ناوچەی کەمەرەی سنوورییە کە درێژ دەبێتەوە لە شارۆچکەی (هەڵەبجە)وە لە پارێزگای سلێمانی لە باشوورو، تا (بەدرە) لە پارێزگای واست، لەو ناوچەیەدا سنووری ئێراق- ئێران قووڵ دەبێتەوە بەرەو بەغدا، بەجۆرێک لە ناوچەی خانەقین ماوەی نێوانیان تەنیا (150) کیلۆمەتر کەمترە.
شاری خانەقین توانیویەتی کارلێک بکات لەگەڵ فاکتەرەکانی مێژوو و جوگرافیا، بەجۆرێک خۆی بەسەر رووداوەکاندا سەپاند، تا ماوەی ساڵانی شەستەکانی سەدەی رابردوو پێگەیەکی بەرزی هەبوو لە وێژدانی گەلی کورد و گەیشتە ئاستی شاری کەرکووک لە باشووری کوردستان و هەروەها یەکێک بوو لە گرنگترین شارە سنوورییەکانی ئێراق.
گرنگترین ئاماژەکانی ئەم کارلێک کردنە بریتین لە:
1- پێگەیەکی جیۆستراتێژی هەیە لە نزیک سنووری ئێراق- ئێران چ لەسەر ئاستی کردەوە سەربازییەکان، یان ئاساییشی نەتەوەیی.
2- تێپەربوونی رێگای مێژوویی (خوراسان) کە هەردوو پایتەخت (تەهران و بەغدا) بە یەکەوە دەبەستێت لە رێگای خانەقینەوە، ئەم رێگایە پێشتر و ئێستاش رۆڵێکی کاریگەری هەیە لە جووڵەی گواستنەوەو بازرگانی، هەروەک رەنگدانەوەی شێوازی پێوەندی سەربازی و ئابووری و کۆمەڵایەتی نێوان هەردوو وڵاتە.
3- پەرەسەندنی پیشەسازی نەوت، چونکە بیرە نەوتییەکان درێژ دەبنەوە لە بیرەکانی چیاسوورخ لە باکووری شارەکە تا بیرەکانی نەفتخانە لە باشوور، یەکەم پاڵاوگەی نەوت لە ئێراق ساڵی 1927 لە نزیک شاری خانەقین دامەزرا بەناوی پاڵاوگەی (ئەلوەند)، ئەمەش رۆڵی هەبوو لەپاڵپشتی کردنی ئابووریی لە ناوچەکە، بەرلەوەی حکومەتی ئێراق دایبخات.
4- پەرەسەندنی کشتوکاڵی- ئاژەڵی: لە رێگای ئیستیغلال کردنی زەوییە بە پیتەکان نەخاسمە لە دەوروبەری رووباری ئەلوەند لە پرۆسەکانی گەشەسەندنی کشتوکاڵی، بەڵام بەکارهێنانی بەرفراوانی سەرچاوەکانی ئەم رووبارە لەلایەن ئێرانەوە، شارەکەی لەمە بێبەش کرد، بۆیە بەناچاری کەناڵێک لە رووباری سیروان کرایەوە بۆ قەرەبووکردنەوەی کەمی ئاوی رووباری ئەلوەند.
کەسوکارانمان لەخانەقین لە رێگای کارلێک کردنیان لەگەڵ (موعتەیات)ە جوگرافیەکان توانییان مێژوویەکی پرشنگدار دروست بکەن کە هەمیشە شانازیی پێوە بکەن بەجۆرێک رکابەریتی شاری (بەعقوبە)ی سەنتەری پارێزگاکەی دەکرد، لەرووی زۆربوونی ژمارەی دانیشتووان و پەرەسەندنی ئاوەدانی و گەشەسەندنی ئابووری، ئەگەر سیاسەتی تەعریب نەبوایە کە حکومەتی ئێراق پیادەی کرد بەتایبەتی لەنیوەی دووەمی سەدەی رابردوو.
لەلایەکی دیکەوە پێگەی جوگرافی شاری خانەقین، بەو پێیەی لە پەرەسەندنی و بووژانەوەی شارەکەدا بەشداری کردووە، هەروەها رۆڵی هەبووە لە تێوەگلانی ناوچەکە لە کێشە و رووبەڕووبوونەوەی درێژخایەن لەگەڵ رووداوەکان، بە هەموو ململانێی ناوچەیی و هەرێمی و نێودەوڵەتی، نەخاسمە بە بەرزبوونەوەی زیاتری قەیرانە ئابووری و سیاسییەکانی نێوان هەردوو وڵات، چونکە شووری پێشەوەی بزووتنەوەی بەرگری کوردی بوو لە بەرانبەر جووڵانەوەکانی سوپای ئێراق لە کوردستان ئێراقدا.
گرنگترین ئەو دەرەنجامانەی لەم رووداوانە کەوتنەوە بریتین لە:
1- دەرەنجامە دیمۆگرافییەکان: ئەنجامەکانی یەکەم سەرژمێری رەسمی کە لە ساڵی 1947ئێراق ئەنجامدرا دەریخست کە ژمارەی دانیشتووانی شاری خانەقین کەمتر نییە لە (20.000) بیست هەزار کەس و لە ساڵانی دواتردا ژمارەی دانیشتووان بە

بڕی (5%) ساڵانە زیادیکرد لە ئەنجامی سەقامگیر بوونی بارودۆخ کە خزمەتی پڕۆسەی گەشەسەندنی کشتوکاڵ و بازرگانی و گەشتیاری دەکرد.. لە توێژینەوەیەکی مێژوونووس (عەبدولرەزاق ئەلحەسەنی)دا ئاماژە بۆ گرنگی بازرگانی شاری خانەقین دەکات و دەڵێ: (ڕەواجێکی گەورەی هەیە بە حوکمی پێگەی جوگرافی و چەندین بازاڕی ڕێکخراو و شەقامی ڕاست و قیرتاو کراو)، هەروەها نووسەرانی پەرتووکی(العراق الشمالی) جەختیان لەسەر ئەوە کردۆتەوە و تێیدا هاتووە(پڕ بوو لە جووڵە و چالاکی بازرگانی بەتایبەتی لەگەڵ ئێران و ئەفغانییەکان)، لەلایەکی دیکەوە گۆڕانکارییە سیاسییەکان کاریگەری سلبییان هەبوو لەسەر واقیعی ئابووری و کۆمەڵایەتی دانیشتووانی شارەکە، چونکە گرژی و هەڵکشانی بەردەوامی سیاسی و ئابووری لەگەڵ ئێرانی دراوسێ لەنیوەی دووەمی سەدەی ڕابردوو ڕەنگدانەوەیەکی مەترسیداری لەسەر کەرتی کشتوکاڵی و گەشتوگوزار هەبوو ئەویش بەهۆی کۆنترۆڵ کردنی ئاوی ڕووباری ئەلوەندەوە، هەروەها سیاسەتی تەعریب کە حکومەتی ئێراق پیادەی کرد بەتایبەتی لە هەردوو دەیەی حەوتەم و هەشتەم لەپاڵ دەرەنجامەکانی جەنگی ئێراق- ئێرانی لەنێوان ساڵانی 1980-1988، ئەم شارە یەکێک بوو لە بەرچاوترین گۆڕەپانەکانی و کاریگەری هەبوو لەسەر واقیعی دیمۆگرافی دانیشتووانی شارەکە، بەمەش گەشەی دانیشتووان ڕووی لە کەمی کرد.

ئەنجامی سەرژمێرییەکانی دانیشتووان لە ئێراق ئاماژە بەوە دەکەن کە ڕێژەی گەشەی دانیشتووان ساڵانە دابەزیوە بۆ 2% تەنیا لەنێوان ساڵانی (1965-1977)، کەچی لە ساڵانی دواتردا ژمارەی دانیشتووان بەشێوەیەکی خێرا کەمی کرد بە ڕێژەیەکی نزیک لە 4%، تێبینی ئەم خشتەیەی خوارەوە بکەن:

ڕێژەی گەشەی دانیشتووانی شاری خانەقین (1947-1987)

ساڵ	شار %	قەزا%
1957-1947	5	3.1
1965 -1957	7	2.0
1977-1965	2	1.2
1987-1977	-3.8	0.4

2- دەرەنجامە نەتەوەییەکان: دەرەنجامە نەتەوەییەکان کە لە ئەنجامی ئەو ڕووداوە سیاسیانە کە پێشتر ئاماژەمان پێدان، دیارترین گۆڕانکاری دیمۆگرافی و گرنگترینیان بوون، چونکە شاری خانەقین هەر لە سەردەمێکی زووەوە دووچاری سیاسەتی گۆڕانکاری نەتەوەیی بۆوە بە ئامانجی کەمکردنەوەی بوونی کورد لەو شارە کە لە بەرژەوەندی نیشتەجێیە عەرەبەکان کەوتەوە، هەروەها مسۆگەر کردنی کۆنترۆڵی حکومەت بەسەریدا.

لەژێر ڕۆشنایی ئەنجامەکانی سەرژمێری دانیشتووانی ساڵی 1947 ڕێژەی کورد لە شارۆچکەی خانەقین لە (80%)ی لە کۆی ژمارەی دانیشتوان، تێپەڕی کردبوو بەڵام ڕووی لە کەمی کرد بەتایبەتی لە نیوەی دووەمی سەدەی ڕابردوو، بەجۆرێک ڕێژەی کورد نەگەیشتە تەنیا (27%)لە ساڵی 1977، ئەم کەمبوونەوەی ژمارەی کورد بەردەوام بوو بەشێوەیەکی خێرا لە ساڵانی جەنگی ئێراق- ئێران، ئاشکرایە حکومەتی ئێراق ڕاستەوخۆ دوای دامەزراندنی دەوڵەتی ئێراق یاسای ڕەگەزنامەی ئێراقی دەرکرد بە مەبەستی لەناوبردنی کوردە فەیلییەکان، لە ناوچەی کەمەرە کە لەم توێژینەوەیەدا ئاماژەمان پێداو لە پێشەوەی هەموویان شاری خانەقین بوو، بەم پێیەش ئەم شارە بەدرێژایی سەدەی ڕابردوو چەندین هەڵمەتی (تەسفیری) دانیشتووانی بەخۆیەوە بینی بەتایبەتی لەکاتی توندبوونی گرژییەکانی نێوان ئێراق و ئێران، هەروەها دووچاری چەندین هەڵمەتی ڕاگواستن و تەرحیل بۆوە چ بۆ شارەکانی ناوەڕاست و خوارووی ئێراق یان بۆ ئۆردوگای (تایبەت) کە بۆ ئەم مەبەستە ئامادە کرا بوو لەسەر ڕێگا گشتییەکان یان لە نزیک شارە گەورەکان بۆ ئەوەی چاودێری کردن و کۆنترۆڵ کردنیان ئاسان بێت، ئەمەش خێزان و هۆزە عەرەبەکانی هانداوە بۆ ئەوەی لە شارەکە نیشتەجێ بن و هەموو ئاسانکارییەکی ئابووری وئەمنی وخزمەتگوزارییان پێشکەش کرا بۆ ئەوەی سەقامگیر بن ئەمەش ئەنجامەکەی گۆڕانکاری بوو لە پێکهاتەی نەتەوەیی دانیشتووانەکەی.

لە توێژینەوەیەکی زانستی کە ساڵی 1972 لە زانکۆی بەغدا و بەشێوەیەکی مەیدانی (نووسەر) ئەنجامیداوە دەرکەوتووە کە ڕێژەی کورد لە شاری خانەقین زیاتر لە (90%) بووە، کەچی ڕێژەی عەرەب و تورکمان کەمتر بوو لە (6%)، بەڵام ئەنجامەکانی سەرژمێری دانیشتووانی ساڵی 1977 دەریخست کە ڕێژەی کورد نزیکەی (45%) و ڕێژەی عەرەب (48%) و ڕێژەی تورکمانیش کەمتر لە (2%) بوو، ڕێژەی عەرەب بەرز بۆوە لە دواترین سەرژمێری لە ئێراق، ساڵی 1977 گەیشتە (55%) لە کۆی دانیشتووانی شارەکە.

لە ساڵی 1988 لە سەردانێکی (تەها یاسین ڕەمەزان) بۆ شاری خانەقین، فەرمانی بە سەرکردایەتی حزبی و نەتەوەیی بەعس کرد بە کەمکردنەوەی ژمارەی کورد بۆ کەمتر لە (20%) ئەویش بە نووسراوی قایمقامیەتی شارۆچکەی خانەقین بە ژمارەی 363/25 لە ئاداری 1999 کە ئاڕاستەی سەرکردایەتی هۆبەی حزبی لە قەزاکە کرا بوو، ئەمەش ڕەنگدانەوەی هەبوو لە پڕۆسەی دووبارە دابەشکردنەوەی نەتەوەیی دانیشتووانی شاری خانەقین.

لەگەڵ ئازاد بوونی ئێراق شارەکە پێشوازیی لە ڕۆڵە کۆچ پێکراوەکانی کردەوە، هەروەک چۆن پێشوازی لە پێشەنگی سوپای ئازادی کردو دەست لەناو دەست جەماوەری ڕاپەریوو و توانی هەموو شوێنەوارەکانی تەعریب لاببەرێت کە پێشتر ڕژێم پیلانی بۆ دانا بوو و گشت تواناکانی خۆی خستبووە ڕوو بۆ جێبەجێکردنی لە دەیان ساڵی ڕابردوودا.

بەڵێنی خوای گەورە هاتە دی(و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا فنجعلهم أئمة و نجعلهم الوارثین) و ڕۆڵەکانمانیش لە

شاری خانەقین بەڵێنی خۆیان بۆ سەرکردایەتی سیاسی باشووری کوردستان هێنایە دی و نموونەیەک بوون بۆ شارەکانی هەرێم لە ڕۆژانی تاقیکردنەوەدا، کاتێک کۆبوونەوە لە دەوری سندووقەکانی هەڵبژاردن و بەڵێنیان دووپات کردەوە بۆ سەرکردایەتی و بۆ نیشتمان.
دەرهاوێشتەکانی توێژینەوەکە:
1- پێگەی جوگرافی شاری خانەقین، شوێنەواری قووڵی هەبوو لەو گۆڕانکارییانەی کە لە سەدەی ڕابردوو بەخۆیەوە بینی.
2- سیاسەتی تەعریب دیارترین ئەو سیاسەتانەی ڕووبەڕووی بۆوە، کە خۆی لە تەسفیر و ڕاگواستن و نیشتەجێکردنی عەرەبە هاوردەکان دەبینیەوە.
3- پێشتر و ئێستاش ڕۆڵەکانمان لە شاری خانەقین قەڵغانی پێشەوەی گشت ئەو پرۆسانە بوون کە دژی بزووتنەوەی شۆڕشی کوردو تەجرەبەی هەرێمی کوردستان ئەنجامدراوە لە پێشەوەی هەموویشیان جێبەجێکردنی ماددەی(140) و لکاندنی بەهەرێمەوە.
4- داوا لە سەرکردایەتی سیاسی لە هەرێمی باشووری کوردستان دەکەین لەگەڵ ڕۆڵەکانمان بن لەو شارە بەو ڕێژەیەی کە ئەوان لە ڕۆژانی تەنگانەو ئاستەنگەکاندا پشت و پەنایان بوون، جا لەسەر ئاستی ئابووری یان کۆمەڵایەتی یان سیاسی بێت و فشار بخەنە سەر حکومەتی ئیتیحادی بە ئاراستەی پەرەپێدانی ژێرخانی شارەکەو کارا کردنی سەر لەنوێی کەرتی نەوت، بۆ ئەوەی جارێکی تر ببێتە ناوەندێک بۆ ڕاکێشانی بزووتنەوەی بازرگانی و گەشتیاری و ئاوەدانی.
5- پاڵپشتی کردنی داواکاری جەماوەری ناوچەکە بۆ گۆڕینی شارەکە بۆ سەنتەری شاری خانەقین وەک ڕاستییەک کە هۆکاری مێژوویی و جوگرافی فەرزی کردووە ئەویش بەوەی چەند شارەدێیەکی وەک : مەندەلی، قەزانیە، نەفتخانە بخرێتە سەر شارەدێکانی قەزاکە، بەمەش سنوورەکان درێژ ببنەوە لە ڕووباری سیروان لەلای ڕۆژاوا تا سنوورەکانی ئێراق- ئێران لەلای ڕۆژهەڵات و بۆ پارێزگای واست لە باشوور.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: جوگرافیا
پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: چاپکراو
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: خانەقین
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | www.gulanmedia.com
کاتی تۆمارکردن: 18-12-2022
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 87
پەیوەندییەکانی نێوان عیراق و ئێران و گرفتی فەیلیەکان لە عیراقدا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230117133140458763
د. خەلیل ئیسماعیل محەمەد

لەبەر ڕۆشنایی سەردان و هاتوچۆی ئەم دواییانەی نێوانی بەرپرسانی ئێراق و ئێران کە دوایەمینیان لە سەردانەکەی وەزیری

دەرەوەی کۆماری ئیسلامی ئێراندا خۆی دەدیتەوەو دوای ئەوەش سەرۆکی حکومەتی هەرێم سەردانی تەهرانی کردەوە، بە ئومێدی سەردانی زیاتری هەردوولا لەسەر ئاستی هەردوو سەرۆک کۆمار، بۆ ئەو مەبەستە ئەم لێکۆڵینەوەیەم نووسی تا تیشک بخەمە سەر تەوەرێکی بنەڕەتی کە تا ئێستاش ڕۆڵی هەیە لەسەر نەخشاندنی پێوەندییەکانی نێوان هەردوو وڵاتی دراوسێ ئەویش تەنگژەی کوردە فەیلییەکانی ئێراقە کە دیارترین پاشماوەی سیاسەتی چەوتی سەردەمانی حکومەتی پێشووە ..
دەسپێک:
کوردە فەیلیەکان لە بنەچەی مێژووییاندا دەچنەوە سەر گەلی للوڕی، زۆربەی کاتیش بە للوڕی ڕەسەن ناودێر دەکرێن، للوڕستانی ئێستا تا سەدەی شازدەیەمینی زایین بە للوڕستانی فەیلی یان وڵاتی فەیلیەکان ناوی هێنراوە، لە شەرەفنامەی بدلیسی للوڕ لکێکی سەرەکیی چوار لکە کە گەلی کوردیان پێکهێناوە: کورمانج، گۆران، کەلهوڕ، للوڕ..
سپایزەر وای دەبینێت کە للوڕ لە بنەچەدا دەچنەوە سەر لۆلۆیی، بە لای مینۆرسکیشەوە دەخرێنە پاڵ کاشییەکان، توێژینەوە مێژووییەکان ئاماژە بە پێوەندی توندو تۆڵی نێوان للوڕ و کاشییەکان دەدەن کە کەوتونەتە بەرزاییەکانی زاگرۆس ئەمەش واتا للوڕستانی ئێستا..
هەرێمی للوڕستان لە دوو گرووپگەل پێکدێن:
1 گرووپی للوڕی گچکە: ناوچەکانی پشتی کوە لە ئێراق و پێشی کوە لە ناو ئێراندایە..
2 - گرووپی للوڕی گەورە: ئەم ناوچانە دەگرێتەوە: بەختیاری، کۆهلۆ، مامەسانس لە ئێران، واتە کوردانی فەیللی کەوتوونەتە ناوچەکانی قەسری شیرین و خانەقین و باکووری جەلەولا و خۆراوای شۆش. گورانی دەڵێت ناوچەکانیان لە باکووری کرمانشاوە درێژ دەبێتەوە بۆ باشووری دیزفوول هەندێکی تر تا کەنارەکانی کەنداویان دەگەیەنن..
پێوەندییەکانی نێوان ئێراق و ئێران
بە درێژایی مێژوو هەردوو گەلانی ئێراق و ئێران جگە لە دراوسێیەتی کە پێویستی بە تەنسیق و کاملبوونی کۆمەڵایەتی و ئابوورییە بە تایبەتیش لە هەرێمی کوردە فەیللییەکاندا کۆمەڵێ پێوەندی دیکەی هاوبەشی ئایینی و نەتەوەیی و بازرگانیی ئەم گەلانە بە یەکەوە گرێدەداتەوە، دیواری شاخاوی بەرزاییەکانی زاگرۆس بەشێکە لە سنووری نێوان هەردوو دەوڵەت.
مێژوو شایەتحاڵی پێوەندییە بازرگانی و کشتوکاڵی و ئایینی و نەتەوەییەکانی سەر ئەم سنوورانەیە کە لێرەوە لەچاو شارەکانی ناوەوەی وڵاتیاندا زیاترن، وارێککەوتووە دانیشتووانی بەری ئێراق منداڵیان ناردووە بۆ گوندانی ئەودیو سنوور تا لەوێ پێگەییون و دواتر گەڕێنراونەوە بۆ ناو کەسوکاریان..
لێکۆڵینەوە مێژووییەکان شێوازی ئەم پێوەندییانەی نێوان شارو شارۆچکەکانی سەر هەردوو سنوور نیشان دەدەن، لە توێژینەوەیەکی عەبدولرەزاق ئەلحسێنی هاتووە: شاری خانەقین بە جموجوڵی بازرگانی و گەشتوگوزارییەوە ناسراوە کە تژییە بە بازاڕگەو شەقامی فراوان لەوانە ئۆتۆبانی خوراسان کە بەغدا دەبەستێتەوە بە تهرانەوە بە تایبەت هاتوچۆی گەشتیارانی ئێران بۆ کەربەلا و نەجەف و کازمییەو سامەڕا و لەمسەریشەوە گەشتیارانی ئێراق بۆ سەردانی قوم و مەشهەد، جگە لەمەش ناوچەی خانەقین دۆڵێکی قووڵی نەوتییە هەر لە چیاسوورخەوە تا نەفتخانە کە ئەمەش بایەخی خۆی هەیە لەرووی ئاوەدانی بۆ هەمووئێراق تا ڕادەی ئەوەی کێبەرکێ دەکات لەگەڵ شاری باقووبەدا.
مەندەلیش هەروەها بە دانیشتووان و کشتوکاڵ و بازرگانییەوە بە تایبەتیی بەروبوومی ئاژەڵدارییەوە دەوڵەمەندە چونکە پڕە لە سەرچاوەی ئاوی و بێستان و داروردەختی میوەو خورما چاک و دانیشتووانێکی زۆر بەر لەوەی دیمۆگرافیای دانیشتووانی تێکبدرێت..
دانیشتووانی هەردوو پارێزگای کوت و عەمارەش کە تێکەڵەیەکن لە عەجەمی و عەرەبی شارۆچکەی سەرەکییان بەناوی حەی پڕی کوردی ئێران و عەرەبی ئێراقییە، هەموو دانیشتووانی عەلی غەربی لە کوردی فەیللی پێکهاتوون. لە پارێزگای مەیسان ناوی شارۆچکەی کەرادی بۆ ڕەفاعی گۆڕدرا، لە لێتوێژینەوەکەی ئەنترۆپۆلۆژیکی ئەمریکی هەنری فیلد کە لەسەر دانیشتووانی ئێراقە هاتووە ((کوردانی فەیللی لە بەشێکی فراوانی عەلی غەربیدان، بەلەمیان هەیە بۆ گواستنەوەی خەڵووز، دانیشتووانی کەرادی) ش کە کراوەتە ڕەفاعی بە کشتوکاڵەوە خەریکن، سێ بەشی دانیشتووانی قەلعەی سوکەر لە کوردانی فەیللین)) ..
ئێراق و گرفتی کوردە فەیللییەکان
بەر لە درووست بوونی دەوڵەتی ئێراق لە ساڵی 1921 کوردانی فەیللی چ گرفتێکی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتییان نەبوو، وێڕای بەربەستی سرووشتی و لەمپەڕی ئەمنی، کەچی دۆستایەتی لەسەر هەموو ئاستەکان لەنێوان خەڵکانی هەردوو دیوی سنووردا هەبوون، بەپێی یاساکانی باری کەسێتی ئێراق کە لە ساڵی 1925 دەرچووێنراون کوردانی فەیلی لە ڕووی تیۆرییەوە کەوتنە سەر کۆمەڵگەی ئێراق چونکە شوێنی نیشتەجێیان دەکەوتنە سەر خاکی ئێراق بەڵام لەرووی کردارەکییەوە و لە تێڕوانینی دەسەڵاتدارانی ئەوسای ئێراق بە تەنۆچکە و لەشێکی نامۆیان دەژماردن..
نەخشاندنی سنووری خۆرهەڵاتی ئێراق بە پێی ڕێکەوتننامەو پەیماننامە نێودەوڵەتییەکان لە مێژوودا هەنگاوی زۆری بۆ نرابوو تا بەم ئەنجامەی ئێستا گەیشتبوو:
1 سنوورەکە لە ناوچەی کوردانی فەیللی چڕ بۆتەوە هەر لە باشووری هەڵەبجەوە تا نزیک شارۆچکەی بەدرە لە پارێزگای واست لەم شوێنانەوە سنوور لە پایتەختی ئێراق نزیکە و بە ناوچەکانی چەقبەستووی سنووریی دەناسرێن
2 ئێران لە بەرزاییەکانی سەر سنووری ناوچەکانی کوردانی فەیللییەوە زاڵە بەسەر دەشتاییەکانی نزیک بەغداا ئەمەش بۆ ئێران بایەخێکی جیۆستراتیژی گرنگی هەیە کە دەڕوانێتە سەر ڕێگای گشتی بەغدا تەهران..

3 حەوزی نەوتینەیی نەفتخانە ئێراق و نەفتشای ئێرانی دەکەونە سەر سنوورەکان..
4 کۆنترۆڵی ئێران بەسەر سەرچاوەکانی رووبارو لکەکانی ئاو بۆ ناوچەی کوردانی فەیلی زاڵبوونی ئێران بەسەر ناوچەکەدا نیشان دەدات.
لەمیانەی ئەمانەوە پێگەی جیۆگرافییانەی ناوچە فەیلی نشینەکان لەژێر سایەی نەخشاندنی سنووری خۆرهەڵاتی ئێراقیدا ترس وسامناکی بۆ دەسەڵاتە پێوەندیدارەکان خوڵقاندووە، لەگەڵ گرژبوونە سیاسی و گۆڕانکارییە کۆمەڵایەتی و ئابوورییەکاندا ئەم ترسەی نێوان ئێراق و ئێران لە هەڵکشانداوەو زیاتر دەبن بە تایبەتی لە نیوەی دووەمی سەدەی ڕابردوو لە دوای دروستبوونی کۆماری ئێراق لە ساڵی 1958ی زایینی و دوای درووستبوونی شۆڕشی ئیسلامی ئێران لە ساڵی 1979ی زایین ناوچە فەیلی نشینەکان گرژی زیاتریان بە خۆوە بینی و دەروازەبوون بۆ جەنگی نێوان هەردوو وڵات کە لە ساڵانی 19801988ی زایینی هەڵگیرسا.
حکوماتەکانی ئێراق بەردەوام لە هەوڵی دابەشکردنەوەی دانیشتوواندا بوون، لە پارێزگاکانی دیالا و واست و مەیسان و بە بەغداوەش سیاسەتی ئاشکرای بەعەرەبکردن بەرانبەر کوردان پیادە دەکرا بەم شێوەیە
1 هەڵمەتەکانی دەرکردنی فەیلییەکان بۆ ئەودیوی سنوور هەزاران خێزانیی فەیلی گرتەوە و لە بری ئەوان هۆزە عەرەبییەکان دادەنران..
2 فەرامۆشکردنی بە ئەنقەستی ژێرخانی ئابووری، زیاترکردنی گرفتی ئاو تا ڕەز و باخەکان وشک ببن، ئەمەش ببێتە پاڵنەرێک بۆ ڕەوکردنی خەڵکی لەسەر زێدی خۆیان.
ئەمەش لە ئەنجامی سەرژمێرییەکاندا دەردەکەوت کاتێ فەیلییەکان ژمارەیان کەم دەبووەوە لە ناوچەکانی خۆیاندا بە نموونە دانیشتووانی خانەقین بە ڕێژەی 2%، 1 ساڵانە لە 1970 تا 1987 کەم دەبوونەوەو لە مەندەلیش ساڵانە5%لە کاتێکدا لەنێوانی ساڵانی 1947تا1970 ژمارەی دانیشتووانی ئەو شارانە لە زیادبووندا بوون بە ڕێژەی 7%، 7بۆ خانەقین و 1%، 5 بۆ مەندەلی، ئەمەش ڕەنگی داوەتەوە لەسەر پێکهاتەی نەتەوەیی لەبەرژەوەندی عەرەبە هاوردەکاندا..
ئەنجامەکانی لێکۆڵینەوەکە
1 گشت گرفتەکانی لەنێوان ئێراق و ئێراندان لە ناوچەکانی جێنشینی کوردی فەیلیدا خەست دەبنەوە لەبری ئەوەی سنوور ببێتە ئامرازێک بۆ هاوکاری و کامڵبوونی نێوانیان کەچی هەمیشە بنکەی گرژیی و ململانێ بوون
2 بەهۆی بایەخی ستراتیژیانەی ئەو ناوچانەوە بە تایبەت ئەوانەی لە بەغداوە نزیکن ناوچەکانی کوردی فەیلی بوونەتە گەرمی پێویک بۆ ئاستی پێوەندییەکانی نێوان ئێراق و ئێران
3بەهۆی گرنگی ناوچەکانی جێنشینی کوردانی فەیلی بە درێژایی ماوەی حوکمی حکوماتەکانی ئێراق سیاسەتی بەعەرەبکردن و هێنانی عەرەبی هاوردە لە بری بنەچەی ڕەسەنی ناوچەکە پیادەکراوە
4 رووخانی ڕژێمی ئێراق ساڵی 2003 دەرفەتێک بوو بۆ هەڵدانەوەی پەرەیەکی سپی لە پێوەندییەکان بە تایبەتی لە بوارەکانی ئابووری و کۆمەڵایەتیەوە دەکرێت ئەم ناوچانە بکرێنە پردی پێوەندی بۆ پەرەپێدانی پێوەندی دۆستانەی نێوان هەردوو وڵات.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: مافی مرۆڤ
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: چاپکراو
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئێران
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | www.gulanmedia.com
کاتی تۆمارکردن: 17-01-2023

ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 88
پەیوەندی کورد و سۆمەرییەکان تا کەی کێشەی سۆمەرییەکان بەهەڵواسراوی بمێنێتەوە؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220401235043409750

پەیوەندی کورد و سۆمەرییەکان، تاکەی کێشەی سۆمەرییەکان بە هەڵواسراوی بمێنێتەوە؟
نووسینی: فاتیح عەبدوڵڵا محەممەد
مامۆستای یاریدەدەر لە زانکۆی سلێمانی، پسپۆڕ لە بواری مێژووی دێرینی کوردستان، بڕیاردەری بەشی زانستە کۆمەڵایەتییەکان.

سۆمەرییەکان یەکێکن لە گەلە دێرینەکانی کوردستان و باشوور و باشوری ڕۆژهەڵاتی وڵاتی نێوان دوو ڕووبارە. لەسەر کاتی دەرکەوتن و ڕەچەڵەکی ئەم نەتەوەیە مشتومڕی زۆری هەیە و تاکو ئێستا یەکلانەکراوەتەوە کە سەر بە چ ڕەگەزێکن و لە کوێوە هاتوون؟ تەنها ئەوە نەبێت سەلمێنراوە ڕەگەزی سامی نەژاد نین، واتە زۆر جیاوازن لە ئەکەدی و ئاشوری و بابلی و کلدانی و ئارامی و عەرەب. هەروەها چەندین بۆچوون هەن دەربارەی ئاری بوونی سۆمەرییەکان، بەڵام تا ئێستاش بڕیار نەدراوە ئەمانە ئاری نەژادن، یان نا، ئەوەش سەرنجمان بۆ خاڵێکی تر ڕادەکێشێت ئەویش ئەوەیە ئەگەر ئەمانە سەر بەو دوو کۆمەڵەیە نەبن کەواتە ئەی خەڵکی کوێن، لە کوێوە هاتوون؟ لە چ ڕەگەزێکی مرۆڤایەتییەوە نزیکن؟ خۆ کۆمەڵێک گەلی ڕەسەن لە کوردستاندا هەن وەک سوباری و گۆتی و لۆلۆ کە ئاریی نین، بەڵام بە خەڵکی ڕەسەنی کوردستان دادەنرێن. کەواتە سۆمەرییەکان زۆر نزیکن لە سوباری و کاشییەوە لە ڕووی دیاریکردنی ڕەگەزەوە. خۆشبەختانە تاکو ئەمڕۆ بەپێی مێژووی شارستانی و جوگرافی و زمانەوانی و مرۆی و ڕەگەزناسی و.. هتد. ئەوەش سەلمێنراوە کە سۆمەر نزیکایەتیان لەگەڵ کورد و نەتەوە کۆنەکانی کوردستان وەک سوباری و کاشی و گۆتی و لۆلۆی و خوری میتانی و ئیلامی و هەندێ خێڵی گەورەی ئەمڕۆی کوردستاندا هەیە، وەک فەیلی و ئەو کوردانەی ئەمڕۆ لە ناوچەی بەدرە و جەسان و شوێنی نزیک لە پاشماوەی شارە سۆمەرییەکاندا دەژین. ئەگەر ئێمە یەک بە یەک باس لەو بەڵگانە بکەین دەتوانین بگەینە ئەو ڕاستییە و کێشەی هەڵواسراوی سۆمەر یەکلایی بکەینەوە. با لە سەرەتاوە بە بەڵگەی جوگرافیایی و شوێنناسی دەست پێبکەین کە وەک ئاراستەی کۆچی سۆمەر بە هەند وەردەگرێت.
لێرەدا بۆچوونی هەندێ شوێنەوارناس دەخەینەڕوو لەسەر ڕەگەز و چۆنێتی هاتنی سۆمەرییەکان بۆ میسۆپۆتامیا، دواتر شێیان دەکەینەوە. پێش ئەوە پێویستە بزانین وشەی سۆمەر لە چییەوە هاتووە و شوێنیان کوێیە؟ بەشێکی زۆر لە توێژینەوەکان جەخت لەسەر ئەوە دەکەنەوە وشەی (سۆمەر – شومر) بۆ یەکەمجار لە دەقەکانی سەردەمی پاشای ئوور کە نازناوی خۆی وەک پاشای وڵاتی سۆمەر ئەکەد داناوە، هاتووە. بەمانای (زەوی) یان (سید الارج القیب – گەورەی زەوی ناوچە قامیشەڵانەکان).(1) هەروەها سۆمەر لە بنچینەدا لە دوو بەش پێکهاتووە (سو) واتە گەڵ (مر) واتا دانیشتوو – نیشتەجێی – مرۆڤ.(2) هەروەها جۆرج ڕوو دەڵێ: (ناوی سۆمەر بۆ ناوی ناوچەیەک لە باشوری میسۆپۆتامیا بەکارهاتووە

کە بە شۆمەریش ناسراوە یان بۆ دەوڵەتەکەیان بەکارهاتووە).(3) هەروەها (یولیوس ئۆپیرت) یەکەم کەس بوو زاراوەی سۆمەری بەکارهێنا لە ساڵی 1869زدا.(4)
سنووری جوگرافیای وڵاتی سۆمەر دەکەوێتە باشور و ناوەڕاستی میسۆپۆتامیاوە، لە باشورەوە کەنداوی عەرەب و وڵاتی ئیلام هەندێجار هەموو وڵاتی نێوان دوو ڕووبارەیان لە ژێر دەستبووە لە باکورەوە خاپوور لە ڕۆژئاواشەوە ڕۆژئاوای کوردستان.(5)
لە گرنگترین شارەکانی سۆمەر ئەمانە بوون: (لکش، ئورک، ئوور ئایسن و لارسا و ئوما و ئەریدۆ و نیپور)(6)
سەبارەت بە ڕەگەزیان بۆچوونی جیاواز و ناکۆک هەیە، هەر لەبەرئەوەشە تاوەکو ئەمڕۆ زاناکان نەیانتوانیوە ئەو کێشەیە یەکلایی بکەنەوە و ناویاناوە (کێشەی سۆمەر) (المشکلە السومریە). ئەمەش بە پشتبەستن بە هەندێ بەڵگەی زمانەوانی و ڕەگەزی ... هتد. بۆچوونێک دەڵێت: سۆمەرییەکان کۆمەڵە خەڵکێکن لە چاخەکانی پێش مێژووەوە لەوێدا ژیاون و بناغەی شارستانییەتییەکان داناوە. گەلێکی ڕەسەنی ناوچەکەن و سەر بە هیچ ڕەگەزێکی سامی و ئاری نین، ئەمانە بە سۆمەر یان شومر ناسراون.(7) هەندێکی تر دەڵێن: لە ڕۆژهەلات و باکوری ڕۆژهەلاتەوە هاتوون لە ڕێگای ئێران و ئەرمینیاوە، بەڵگەش بۆ ئەمە داستانێکی سۆمەرییە کە هی پاشای سۆمەر (انمرکار) لە خێزانی یەکەم لە شاری ئوور و لە دوای تۆفان، باس لەوە دەکات کە باووباپیرانیان بە ناوچەی شاخاویی و بەرزدا هاتوون. هەر بۆیە (سمۆئیل کریمەر) پێیوایە لە قەوقاز و قەزوینەوە هاتبن و لە چاخی نوێ و کانزایی و سەردەمی شارستانییەتی عوبێد و وەرکاءدا. هەروەها دەڵێت دوای ئەوەی بەرێگای ئێراندا گەیشتۆنەتە ناوچەکە، خۆیان بەهێزکردووە و خۆیان سەپاندووە، چونکە ئەو سەردەمە بە چاخی پاڵەوانیش (العصر البطولی)ش دەناسرێت. هەندێکی تر دەڵێن: پێدەچێت لە هندستان و ئەفغانستان و بلوجستانەوە هاتبن و لە ئێران ماونەتەوە، پاشان بەرە و میسۆپۆتامیا هاتوون بە ڕێگای ئاوی.(8) تاکە بەڵگەشیان بۆ ئەم بۆچوونە لێکچوونی گڵێنەسازی (فخار)ە لەگەڵ وڵاتی سۆمەردا. کۆتا بۆچوون دەڵێت: لەوانەیە لە ناوچە شاخاوییەکانی دیالەوە چوبێتن بۆ باشوور، چونکە سۆمەرییەکان گەلێکی شاخاوی جەنگاوەر بوون سەرەڕای ئەوەش خاوەن شارستانییەتێکی پێشکەوتوو بوون پێش داهێنانی نوسین، کەلوپەلی پێشکەوتوویان بەکارهێناوە کە سەرچاوەکەی ناوچە شاخاوییەکان بووە، لە هەزارەی چوارەمی پ. ز دا بەرەو باشوور ڕۆیشتوون. هەروەها سمۆئیل کریمەر پێیوایە سۆمەرییەکان لە کۆتایی هەزارەی چوارەمی پ. ز و هەزارەی سێیەمی پ. ز هاتوونەتە ناوچەکەیان لە چاخەکانی پێش مێژوو، یان لە چاخی (عوبێد و وەرکاء و ئەریدو) کە هەزارەی پێنجەم دەکات. لەم ڕوانگەیەوە هەریەک لە زانایانی وەک سمۆئیل هنری کوک و سمۆئیل نوح کریمەر و فرانکفۆرت وجۆرج ڕوو، تەها باقر و فازڵ عبدالواحید لەگەڵ ئەو بۆچوونەن کە سۆمەرییەکان نیشتمانی ڕەسەنیان وڵاتی ناوچە شاخاوییەکانی میسۆپۆتامیایە لەوێشەوە دابەزیونەتە خوارەوە. کەواتە زێدی ئەوان کوردستانە. هەروەها هندکوک و ئەحمەد سوسە پێیانوایە لە ناوچەی ئیلامەوە هاتوون، هاری ساکزیش دەڵێ: لە ڕۆژهەلاتی بابلەوە هاتوون.(9) لەگەڵ ئەمانەشدا لە کۆنفرانسێکی زانستیدا لە ساڵی 2000 ز لە بەغداد، سەبارەت بە کنە و پشکنینەکان و پاشماوە شوێنەوارییەکان هەڵسەنگاندنی ئەوکارانە ئەنجامدراوە، لە ئەنجامی ئەوکارەدا لەلایەن شارەزایانی ئەو بوارەوە ئەوە ڕاگەیەندرا بە بەڵگەی ڕاستی و زانستی سەلمێنرا نیشتمانی ڕەسەنی سۆمەر باکووری میسۆپۆتامیا بووە.(10)
وەک پێشتر ئاماژەی پێدرا هەموو ئەو بیروبۆچوونانە ئاماژەن بۆ سەلماندنی ئەو ڕاستیەن کە سۆمەرییەکان پەیوەندیان بە دانیشتوانی کۆنی کوردستانەوە هەیە. ئیتر چی لەگەڵ گوندی چەرموو یان زاوی چەمی یان شانیدەر و هەزارمێرد لە چاخەکانی پێش مێژووەوە، چی لە ڕووی ڕەگەز و چی لە ڕووی شوێنی یەکەم و نیشتمانی ڕەسەنی سۆمەرەوە بێت.(11) بەتایبەتی لەگەڵ سوبارییەکان وەک توێژەر نعیم فرح دەڵێ: (یەکەمین گەلی باکووری میسۆپۆتامیا سوبارییەکانن و لەگەل سۆمەردا زۆر نزیکن و دەگەڕێنەوە بۆ سەر یەک ڕەگەز، لە بنچینەدا یەک کۆمەڵ بوون و دواتر بوونەتە دوو بەشەوە، سۆمەر بەرەو باشور ڕۆشتوون و سوباریش لە باکور نیشتەجێبوون).(12)
هەروەها کێشەی کۆچی گەلان و جولەیان لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر، یان ئەو ئاڕاستەیەی کۆچەکەی لێوە دەکرێت و بۆی دەچێت جێی بایەخی توێژەران دەبێت. بۆیە هەموو ئەو توێژەرانەی باس لە کۆچی مرۆڤایەتی دەکەن باس لە ئاڕاستەی جوولەی کۆچەکان دەکەن. یان باس لە تواندنەوەی بەفر و خۆشبوونی ئاووهەوا دەکەن. مەبەست لەمە ئەوەیە کە دوای ئەوەی شوێنەوارناسەکان چەندین شوێنەواری گرنگ و سەرەتای ژیانی مرۆڤایەتییان لە باشووری کوردستان دۆزییەوە وەک شانیدەر و هەزار مێرد و پاڵی گەورە و زاوی چەمی و چەرموو لە چاخەکانی بەردینی کۆن و ناوەڕاست و نوێدا، کە مێژووی ئەمانە بۆ (100.000 – 6500)پ. ز دەگەڕێتەوە، ئەمانە ئەوە دەسەلمێنن کە کۆمەڵێ مرۆڤی سەرەتایی لەم ناوچەیەدا ژیاون، یەکەم هەنگاو مرۆڤی ئەشکەوتی هەزارمێرد و شانیدەر بوو، لە چاخی بەردینی کۆن. بە ڕاوشکار و بەری درەختەکان ژیاون سادە و ساکار بوون جگە لە چەند کەلوپەلێکی لە بەرد دروستکراو و بەکارهێنانی ئاگر و ئەشکەوت هیچی تریان نەبووە، بەڵام هەر ئەم مرۆڤانەن و نەوەکانیان وردە وردە پێش دەکەون. بۆ نموونە دانیشتوانی شانیدەر لە چاخی بەردینی ناوەڕاستدا ئەشکەوت جێدەهێڵن و دێنە کەناری زێی گەورە و دەست دەکەن بە کشتوکاڵ و خانوو دروست دەکەن بە شێوەی کوخ و وەک سەرەتایەک بناغەی بەردیان بەکارهێناوە. ڕەنگە وەک شوێنی هاوینەش بەکارهاتبێت و لە زستاندا گەڕاونەتەوە ئەشکەوت، بەڵام پشکنینەکانی زاوی چەمی ئەوەی سەلماند ئەم مرۆڤانە لە گوندی بچوکدا ژیاون. کەواتە ئەمە هەنگاوێک لە ئەشکەوت دوورکەوتنەوە و بەرەو کەناری ڕووبارەکان هاتوون دوای ئەوەی ئاووهەوا خۆش بووە، هەروەها پێدەچآ هەر ئەم مرۆڤانە لە چاخی بەردینی نوێدا بەرەو باشور و خۆرئاوا ڕۆشتون و بنکەی شاری بچوک بچووکیان دامەزراندوە وەک ئەوەی گردی حەلەف لە ڕۆژئاوای کوردستان و حەسونە و شمشارە و سامەرا لە باشوری کوردستان لە چاخی بەردینی کانزای

لە ماوەی سالآنی (6500 – 3500)پ.ز.(13)
ئەمە لە لایەک لەلایەکی ترەوە دانیشتوانی ئەشکەوتی هەزار مێردی سلێمانی و باڵی گەورەی بازیان لە چاخی بەردینی کۆندا ڕاستییەکە و لەلایەن شوێنەوارناسە بەناوبانگەکانی ئەمریکاوە ئیشی تێداکراوە وەک (دروسی گارودی و هاو ...) ئەوەی جێی سەرنجە پێدەچێت دوای خۆشبوونی ئاووهەوا ئەم دانیشتوانە بیریان لە گۆڕینی ژیانی سەرەتایی خۆیان کردۆتەوە و بەرەو کەناری ڕووبارەکان هاتوون و ژیانی ئەشکەوتیان تێپەڕاندوە، لە نزیک ڕووباری باسەڕە و شیوەسور خەریکی کشتوکاڵکردن و نیشتەجێبوون بوون. باشترین نموونە دانیشتوانی گوندی چەرمووە کە گوندێکیان لە بناری چیا و کەناری ڕوباری شیوەسور دروستکردووە کە (25) ماڵ بووە و 150 کەسی تێدا ژیاوە، پاشماوەی گۆزە و کەلوپەلی قوڕین وەک قاپ و قاچاخ و داس و تەور و کەرەسەی دورینەوە و گەنم و جۆ و پاقلە و ئێسکی ئاژەڵی ماڵیکراو دۆزراوەتەوە.(14) ئەمەش بۆ ماوەیەکی زۆر لە جیهانی زانستی شوێنەوارناسی و مرۆڤایەتیدا بە یەکەم گوندی کشتوکاڵی دادەنرا لە جیهاندا.[2]
دەکرێت بپرسین ئەم خەڵکە لە کوێوە هاتوون خۆ هەر لەو گوندە درووست نەبوون. خۆ دەبێت لە شوێنێکی نزیکی ئەو ناوچەیەوە هاتبێتن، بە بۆچوونی ئێمە ئەم دانیشتوانەی گوندی چەرموو هەمان مرۆڤەکانی هەزارمێرد و پاڵی گەورەن، وردە وردە لە ئەشکەوت دورکەوتونەتەوە و لە کەناری دەشتاییەکانی دۆڵی بازیان و ئەودیوی دەربەند ی بازیان نیشتەجێبوون و بە کشتووکاڵ و ئاژەڵدارییەوە خەریکبوون و دەستیانکردووە بە دروستکردنی خانوو وەک گوندی چەرموو، چاخی بەردیی نوێ بە تایبەتی لە ماوەی 6500 پ. ز تا 3500 پ. ز هەروەها دوای زیاتر خۆشبوونی ئاووهەوای ناوچەکە و زۆربوونی ژمارەی دانیشتوان و هاتنەکایەی خێزان و کار دابەشکردن و بیرۆکەی زەویداری و پاوانخوازی وای لەمانە کرد زیاتر فراوان بن و بەرەو خواروتر برۆن، چونکە ئەکرێت ئەم قۆناغە بە سەرەتای پەیدابوونی خێزان و خێڵ و خاوەندارێتی و سەرەتای پەیکەر و هونەر و ئایین و خواوەندەکان دابنرێت وەک دۆزینەوەی پەیکەری دایک وەک یەکەم خواوەند لە ناوچەکەدا. دیارە ئەم خێزانانەی چەرموو هەریەکەیان هەوڵیداوە زیاتر بەرهەمبهێنێن و زیاتر کشتوکاڵ بچێنن ئەوەش پێویستی بە زەوی زیاتر بووە. بۆیە جوڵان و گەڕان بەدوای زەوی باشتر خواستی ئەو کۆمەڵەیە بووە، وردە وردە بەرە و پێدەشتەکانی کەرکووک و دۆڵی ڕووبارەکاندا شۆڕبوونەتەوە، بە بەڵگەی ئەوەی کەناری ڕووبارەکانی ناوچەی کەرکووک و دیالە مەڵبەندی شارستانیەتی کۆن بوون.
لێرەوە دەمەوێت ئەوە بڵێم دەشێت ئەم کۆمەڵە مرۆڤانە لە هەزارەی (4 – 5) پ. ز داگەیشتوونەتە باشوور و باشوری ڕۆژ هەڵاتی میسۆپۆتامیا و تێیدا نیشتەجێبوون، چونکە زەوی فراوان و خاکی بە پیتیان لە بەردەستدا بووە، هەر لەوێدا دەستیانکردووە بە کێڵگە و شاری بچوک بچوک دواتر لە سەردەمێکدا گەشەی کردووە و بووە بە شارە دەوڵەت.
لێرەدا خاڵێک جێی تێڕامانە، ئەویش ئەوەیە لە سەرجەم شوێنەواری سۆمەریدا گوند نابینرێت، جگە لە شار و پەرستگا، ئەمەش بەڵگەی ئەوەیە کە ئەم خەڵکانە قۆناغی گوندیان تێپەراندووە لە گوندی چەرموو، هەروەها خاوەن پەیکەر و خواوەند بوون تەنها پێوستیان بە شوێنێک هەبووە ئەو پەیکەر و خواوەندانەی تێدا بپارێزن و پەرستنی تێدا بکەن. کەواتە ئەم خەڵکە بیرۆکەی شار و پەرستگا و هێز و دروستکردنی کۆمەڵە چەکدار و وردە وردە بوونە میرنشین و دەوڵەت، دواتریش ئیمپراتۆرییەتی سۆمەر لە یەکەم بنەماڵەوە تا بنەماڵەی ئوری سێیەم و کۆتایی دەسەڵاتی سۆمەر. بۆیە زۆر دوور نییە دانیشتوانی سۆمەر هەمان دانیشتوانی چەموو و هەزارمێرد بن. هەر بۆیە لەگەڵ سوبارییەکانیش هاوچاخ و هاورەگەز و هاونیشتمانن و لەو کۆمەڵە مرۆڤانەوە دروستبوون کە باسکران، ئەمەش وەک بەڵگەیەکی جوگرافی و ئاڕاستەی کۆچی سۆمەرییەکان کە لە کوردستانەوە بۆ باشور و ناوەڕاستی میسۆپۆتامیا چوون و نیشتەجێبوون و بناغەی شارستانییەتێکی پرشنگداریان دانا.
وەک دەزانین لە کۆی بۆچوونەکانی هاتنی سۆمەر دوو بۆچوون گەلاڵە دەبێت لەسەر ڕۆشتنی سۆمەر بۆ ئەو ناوچانە. یەکەم ئەوەیە بە ڕێگای وشکانی بووە ڕەنگە ئەمەش پاڵپشت لە بۆچوونی ئێمە بکات کە لە ناوچە شاخاوییەکانی کوردستانەوە بەرەو پێدەشتەکان هاتوون، ئەمەش هەنگاو هەنگاو بووە نەک لە یەککاتدا، چونکە بە پێی قۆناغەکانی خۆشبوونی کەشوهەوا و سەردەمە جیاجیاکان بوون. بۆچوونی دووەم دەڵێ: ڕەنگە بە ڕێگای ئاوی هاتبێتنە باشوری میسۆپۆتامیا کە ئەمەش بۆ خۆی دوو ڕاستی تر دەسەلمێنێت: یەکەم ڕەنگە ڕووباری زێی بچووک و سیروانیان بەکارهێنابێت ئەگەر لە دیوی ڕۆژهەڵاتی کوردستانیشەوە کۆچیان کردبآ، ئەمەش هەر بە کوردستاندا ڕۆیشتون وەک سمۆئیل کریمە دەڵێ: لە ئێرانەوە هاتوون، ناشکرێت گەلێک کە گەیشتۆتە ئەو شوێنە هەروا بە خێرایی تێپەڕ بووبن، چونکە ئەم گەلانە هەر چەند پێشکەوتویش بووبن ئاژەڵدار بوونە و پێوستیان بە لەوەڕ و پشوودان بووە لە کۆچەکانیان، بۆیە هەر دەبێت هەر هەنگاو هەنگاو و قۆناغ و قۆناغ بە گەیشتبنە زێدی سۆمەر، هەروەها ئەگەر بە ڕێگای دەریایی هاتبن چی لە دەریای هندی یان دەریای عەرەبی، ئەمەیان بۆ هەزارەی چوارەمی پ. ز جێی گومانە. کەواتە هەر لە کوردستانەوە هاتوون و تێپەڕیوون، هەروەها زۆرێک لە شوێنەوارناسان زاراوەی ناوچە شاخاوییەکانیان بەکارهێناوە وەک زێدی سۆمەر یان باکوری میسۆپۆتامیا کە ئەمانەش مەبەست لێی کوردستان بووە. لە هەمووی گرنگتر تاکو ئەمرۆ کۆنە گوندێک کە ئێستە بۆتە شاروچکە لە هەرێمی ئیلامدا ماوە بەناوی (سۆمار) کە دەتوانین بڵێین لەگەڵ سۆمەردا هەر یەکن. لە شاری دیواندەرەش گوندێکی تر هەیە بەناوی (کۆ سۆمەر).(15) بێگومان ئەمەش پەیوەندی بە سۆمەرییەکانەوە هەیە، وەک دەزانین لە زمانی سۆمەردا (کو) بە واتای چیا دێت، (کوسۆمەر) واتە چیای سۆمەر یان ناوچەبەرزەکانی سۆمەر. بە بۆچوونی ئێمە ئەمەش پاڵپشت لەوە دەکات کە سۆمەرییەکان هەرخەڵکی کوردستانن.

ئەوەی پێشتر و لێرەدا باسکرا تەنها وەک بەڵگەیەکی جوگرافی و ئاراستەی کۆچی سۆمەر بووە کە ڕەنگە وەڵامی پرسیاری سۆمەرییەکان لە کوێوە هاتوون، درابێتەوە تەنها بەم بەڵگەیە.
لایەنێکی تر کە هەر پەیوەندی جوگرافی و سنووری سۆمەرەوەیە ئەوەیە کە ئەو ناوچانەی بنکە گرنگەکانی سۆمەریان لێدۆزراوەتەوە بەشێکی زۆریان لە سنووری جوگرافی کوردستاندایە. لە پارێزگای کووت و عەمارە و ناسریە و بەسرە و هاوشانی کوردستانی ڕۆژهەڵات. هەروەها دەتوانرێت ئەوە بسەلمێنین کە بەر لە ئەکەدی و ئاشووری و بابل تەنها سۆمەرییەکان لەو ناوچەیە بوون جگە لە کۆمەڵێک کە بە فوراتییە سەرەتاییەکان ناسراون، واتە ناوەڕاست و باشووری میسۆپۆتامیا نیشتمانی سۆمەرییەکانە بەر لەوەی نیشتمانی ئەکەد و ئاشور و بابل کلدان و ئارامی و عەرەب بێت. بە شێوەیەکی زانستی و پشتبەستوو بە سەرچاوە شوێنەوارناسەکان ئەوە ڕاستکراوەتەوە کە چۆن هەریەک لە ئەکەد و ئاشور و بابل و نەتەوە سامی نەژادەکان هاتوون بۆ ئەم ناوچەیە. کۆچی ئەم گەلانە لە نیمچە دوورگەی عەرەبییەوە بەرەو ڕۆژ هەڵات و باکوور هاتوون. (ئەم سامی نەژادانە کە دەگەڕێنەوە سەر سامی کوڕی نوح لە دوای تۆفانەوە لە کوردستانەوە بەرەو باشور و ڕۆژئاوا چوون لە نیمچە دوورگەی عەرەبی نیشتەجێبوون، زانایان ڕوودانی تۆفان بە ڕووداوێکی ڕاستی دەزانن و تەها باقر بە بەڵگەی شوێنەوارناسی و ناوی تۆفانی لە چیرۆکی (گلگامیش) دا ساغکردۆتەوە، بەڵام لەسەر کاتی ڕوودانەکەی سێ بۆچوون هەیە: هەندێک دەڵێن زۆر دوور نییە (4500 – 6000)پ. ز و هەندێک دەڵێن (6500 – 8000) ئەوی تر (80000 – 10000) ساڵ پ. ز دادەنرێت.) هەرچۆنیک بێت گەلانی سامی وەک ئەکەد و ئاشور و بابل لەو ماوانەدا لە دوورگەی عەرەبیدا ژیاون، بەڵام لە هەزارەی چوارەم و سێیەمی پ. ز دا بەهۆی چەند هۆرکارێکەوە هاتونەتە باشور و ناوەڕاستی میسۆپۆتامیا وەک:
1. لە هەزارەی چوارەمی پ. ز دا وشکەساڵی و قاتوقری ڕویداوە و گەلانی سامی بەشەپۆلێک کۆچوڕەویان کردووە، چونکە ئەوان کۆمەڵگایەکی ئاژەڵدار بوون.
2. بەشێک لەو خەڵکە بە شێوەی شوانکارەیی و ئاژەڵداری بە دوای لەوەڕگاوە هاتونەتە وڵاتی سۆمەر و وردە وردە نیشتەجێبوون و نەگەڕاونەتەوە.
3. هەندێ خێڵی سامی نەژاد وەک سەرباز و بەکرێگیراو لە دەوڵەتی سۆمەردا کاریانکردووە، یان لە پەرستگاکانی سۆمەردا بۆ نموونە سەرجۆنی ئەکەدی کە دامەزرێنەری دەوڵەتی ئەکەدە وەک سەرباز و خزمەتکارێکی کۆشک کاریکردووە دواتر دەرفەتی بۆ ڕەخساوە توانی کودەتایەکی سەربازی ئەنجامبدات و ببێتە پاشای وڵاتی سۆمەر و ئەکەد و بابل.
4. بە ڕێگای بازرگانی ئەمەش بەڵگەی ڕوون و ئاشکرایە کە دەوڵەمەندن و خاوەن سامانەکان لە دەوڵەتی سۆمەردا وەک چینی بازرگان کاریانکردووە و بناغەی پەیوەندییەکی پتەویان لەگەڵ دەورووبەردا هەبووە و سامییەکانیش بەشێک بوون لەو بازرگانانە و دواتریش نیشتەجێبوون و خۆیان لە وڵاتی سۆمەر چەسپاند، سەرەڕای بوونی بنکەکانی ئایینی و شارستانییەت لە وڵاتی سۆمەر.(16)
مەبەست لەم ڕوونکردنەوەیە ئەوەیە بزانین کە سۆمەرییەکان خەڵکی ڕەسەنی ناوچەکەن و دواتر گەلانی سامی نەژاد هاتوونەتە وڵاتی سۆمەر و میسۆپۆتامیاوە، کەواتە ئاراستەی سامی نەژادەکان بەرەو باکور و خۆرهەڵاتی دوورگەی عەرەبی لە هەزارەی (4 -3) پ. ز دا ئەو ڕاستییە دەسەلمێنێت کە سۆمەر وڵاتێکی پێشکەوتووتر و ئاوەدانتر و شارستانییەت و ئاسایشتر بووە. هەر بۆیە زۆر توێژەر و شارەزایانی بواری مێژووی دێرین خۆیان لەو ڕاستییە لادەدەن و بایەخ و بەو کۆچە مێژووییانە نادەن و دەڵێن باشور و ناوەڕاستی میسۆپۆتامیا پەیوەندی بە کوردستانەوە نییە و سۆمەرییەکانیش دوورن لە ناوچە کوردییەکانەوە، لە کاتێکدا سۆمەر پێش سامی نەژادەکان هاتوونەتە ئەو ناوچەیە و لە هەموو نەتەوەکانی تری ناوچەکە لە پێشترن و ڕەسەنترن. هەروەها هەڵەیەکی تری توێژەری کورد ئەوەیە باشور و ناوەراستی میسۆپۆتامیا بەخاکی عەرەب و سامییەکان دەزانن. ئەوەیان لەبیرکردووە کە عەرەب لەگەڵ پەیامی ئیسلامدا زیاتر بڵاوبوونەتەوە و گەیشتوونەتە ئەوناچانە. زۆربەی سەرچاوە ئیسلامییەکان باس لەوە دەکەن کە بەرلە پەیدابوونی ئایینی ئیسلام، عەرەب تەنها لە دورگەی عەرەبی بووە و هیچ پەیوەندی بە باشور و ناوەڕاستی میسۆپۆتامیاوە نەبووە، بەڵکوو بەهۆی داگیرکاری و خۆسەپاندنی دەوڵەتی ئیسلامییەوە عەرەب هاتوونەتە ناوچەکە و هێدی هێدی و هەنگاو هەنگاو داگیریانکردووە و کوردستانیان کردووە بەچەندین هەرێمەوە و فەرمانڕەوای عەرەبیان لێداناوە. کەواتە دەوڵەتی ئیسلامی هاوکاری یەکەمی هاتنی عەرەبە بۆ کوردستان.
هەروەک چۆن لە بیستەکانی سەدەی بیستدا چەندین خێڵی عەرەب وەک ئاژەڵدار و کۆچەر هاتبوونە ئەمدیوی شاخەکانی حەمرین و دواتر دەوڵەتی عەرەبی هاشمی بە زۆر و ستەم دروستکراو بووە هۆی نیشتەجێبوونی ئەو عارەبە ئاژەڵدارانە لە خاکی کوردستاندا بە ناوی پرۆژەی ئاودێری حەویجەوە لە ساڵی 1937ز، ئێستا ئەوان بە خاوەن ماڵ و کورد بە داگیرکەر و تێکدەر دادەنرێت. کەواتە میسۆپۆتامیا کوردستان بووە و بە عەرەبکراوە لە هاتنی ئیسلامەوە تا ئەمڕوش بەردەوامە.
بەڵگەی دووەم ئەوە دەسەلمێنێت سۆمەر و سۆمەرییەکان لە کوردەوە نزیکن لە ڕووی شارستانییەت و مێژووەوە. لە بەڵگەی شارستانی و مێژوویدا هەموو ئەوانەی مێژووی لە دایکبوونی شارستانییەتی میسۆپۆتامیا دیاری دەکەن دەڵێن سەرەتاکانی بوونی دەگەڕێتەوە بۆ 5000 ساڵ پ. ز بە داهێنانی نووسین کۆتای دێت و ئەو ماوەیەش بە دەرکەوتنی گوندی پێشکەوتوو شار ناسراوە. کە لە پێشترین شوێن و ناوچەدا وەک چەرموو و حسونە و سامەڕا و حەلەف و عوبێد و وەرکاء و پاشان جمدەنێر. ئەمەش ئەوە دەسەلمێنآ ئەم ناوچەیە خاوەن پێشینەیەکی شارستانییەت بووە نەک وەک ئەوەی بەشێک لە زانایان دەڵێن سۆمەرییەکان لە ناوچەکانی ئەفغانستان و هندستان و بلوجستانەوە بە ڕێگای دەریا هاتوونەتە میسۆپۆتامیا، بۆ ئەمەش تەنها بەڵگەیان لێکچوونی شێوازی کلێنەسازی (فخار)ی ئەو وڵاتانەیە لەگەڵ سۆمەردا کە ئەمەش جێی گومانە،

چونکە لێکچوونی گڵێنەسازی ناکرێتە بنەمایەکی یەکلاییکەرەوی ڕەگەز و شوێنی گەلێک، هەروەها پێدەچێ ئەم گۆزە و گڵێنانەی سۆمەر لە بلوجستان و ئەفغانستان و هندستان بەهۆی ئاڵوگۆڕی بازرگانییەوە بووبێت نەک سۆمەر خەڵکی ئەوێ بێت. کەواتە دەبێت سۆمەرییەکان هەر بەشێک بن لە گەشەپێدانی ئابووری و کۆمەڵایەتی و شارستانییەتی گەلانی پێشووی خۆیان لە ناوچەکەدا، نەک لە ناکاو هاتبن و توانیێتیان داهێنانێکی گەورە لە دروستکردنی شار و پەرستگا و نووسین و یاسا ودەوڵەت و ڕامیاریدا بکەن. دروستکردنی کۆشک و پەرستگای گەورە و پەیکەر و کەلوپەلی جەنگی و خانووبەرە کەرەستەکانیان لە ناوچە شاخاوییەکانەوە دەستکەوتووە، چۆن ئەمانە بەباَ بوونی پێشینەیەکی پەیوەندی و مێژوویی توانیویانە و ئەو کەلوپەلانەیان دەستبکەوێت.(17) هەر وەک چۆن شوێنەوارناسەکان باس لەوە دەکەن کە دۆڵ و بناری چیاکانی میسۆپۆتامیای سەروو بە یەکێک لە مەڵبەندە گرنگەکانی پەیدابوون وگەشەسەندنی کەلتووری و کشتوکاڵی و ئاژەڵداری و داهێنانی گڵێنەسازی ڕەنگاوڕەنگ دادەنێن و هەر لە وێشەوە بۆ ناوچەکانی خوواروی دووزێ (سۆمەر) و ڕۆژئاوای سوریا بڵاوبۆتەوە.

پێشکەوتن و گەشەسەندنی کلتوری برۆنزی کە چەرخی بەکارهێنانی مس و تێکەڵکردنی بە کەرەستەی تر وایکرد جێگای کلتوری ئێنیولیتی، واتە چەرخی پەیدابوونی یەکەم کەلوپەلی لە مس دروستکراو لە پاڵ ئامێرە بەردینەکاندا، پەیوەندی بە پێشکەوتنی ئابووری و کۆمەڵایەتی خەڵکی ناوچەی میسۆپۆتامیاوە هەیە.

هەموو ئەگەرەکان ئەوەمان پێدەڵێن یەکێک لە ئەنجامەکانی ئەم پرۆسەیە ئەوەبووە کە پیشەکاری لە کشتوکاڵی جیابووە بە تایبەتی پەیدابوونی پسپۆڕی گۆزە و گڵێنە دروستکردن و پەیدابوونی ئاسنگەری گەڕۆک وەک ئەوەی (چایڵد) دەڵێ زۆر گرنگە بۆ ئەم بابەتە.

لێرەشەوە باری سروشتی دۆڵ و بەشی خواروی بنارەکانی ناوچە شاخاوییەکانی میسۆپۆتامیای سەروو لە ڕووی کشتوکاڵییەوە گەشەیسەند و داهێنانێکی گرنگیان ئەنجامدا کە کشتوکاڵی بەراو و باخچەکان بوون و کشتوکاڵ و ئاژەڵ بەخێوکردنیش هاوشێوە و هاوشان بوون کە بە زاراوەی (جوتیارە ئاژەڵبەخێوکەرەکان) بەکاردێت، نمونەی ئەمەی سەرەوە لە لای چایلد دانیشتوانی حەسونەیە.(18)

هەروەها دواتر لە کۆتایی هەزارەی چوارەمی پ. ز دا، واتە لە سەرەتای ئەو چەرخەی کە لە نێوان دووزآ دا، لە خوارووی دیجلە و فوراتدا، یەکەمین کۆمەڵگای چیندارە کۆیلەیییەکان دروستبوون، ئەوکات دانیشتوانی ناوچە چیاییەکانی میسۆپۆتامیای سەروو ناوچەکانی هاوسآ لە بانەکانی ئێران پلەی پێشکەوتنی کلتوریان لە خێڵەکانی بەشی خوارووی نێوان دووزآ بەرزتر بوو. کە هەندآ لەو نمونانەش هەریەک لە سوباری و هۆری و گوتی و لۆلۆی و کاشی ... هتد بوون. ئەمەش لەوەوە سەرچاوە دەگرێ کە پەیوەندییەکی توندوتۆڵ لە نێوان ئەمانە وەک خەڵکی ڕەسەنی ناوچەکە و سۆمەرییەکاندا هەبووە. هەر بۆیە (س. پ. تۆڵستۆف و پ. گروزنی و ی. م. دیاکۆنۆف) بە بایەخەوە لە ناوچە و زمان و پەیوەندی هۆرییەکان لە ناوچەکە دەڕوانن. هەروەها ڕۆڵی گۆتییەکان لە هی هۆرییەکان کەمتر نییە لە چارەنووسی مێژووی نێوان دووزآ دا، چونکە ئەمانە خەڵکی ڕەسەنی ناوچەکەن بە تایبەتی لە لایەن زمانەوە کە زمانەکەیان یەکێکە لە زمانە کۆنەکانی زاگرۆسە. هەروەها لۆلۆییەکان و کاشییەکان و ئیلامییەکان پەیوەندی پتەویان هەبووە لەگەڵ وڵاتی سۆمەر بە تایبەتی کاشییەکان لە ڕووی جوگرافییەوە کە ناوچەی لوڕستانی ئەمڕۆ نیشتمانیان بووە و لوڕەکان خۆیان بە پاشماوەی کاشییەکان دەزانن.(19) ئەو نەخشە شارستانییەتی و پەیوەندییە ڕەگەزی و ناوچەییە ئەوە دەردەخات لە ئەنجامی پەیدابوون و گەشەسەندنی کۆمەڵگای چینی کویلەداری و دامەزراندنی دەوڵەتی کۆیلەداری بەهێزدا کە یەکەمجار لە خواروو لە نێوان دووزآ دا لە خوارووی ڕووباری کارون و کەرخی دەرکەوت، دواتریش لە وڵاتی دوو ڕووبار، واتە ناوچەی میسۆپۆتامیای سەروو کە کوردستانی ئەمڕۆ دەکات ئەو نەخشەیە بەجارێک دەگۆڕآ.

فیلێپچفسکی دەڵآ: بەلای ئێمەوە گرنگ هەر ئەوە نییە کە کلتوری ئەم کۆمەڵگا کۆیلەدارانەی نێوان دووزآ و ناوچەکانی دەوروبەری کارێکی یەکجار زۆری کردەسەر میلەتانی ناوچەی میسۆپۆتامیا، بەڵکو ئەمەش گرنگە کە ئەم کلتورە خۆی بە جۆرێکی سەرەکی بە دەستی خەڵکی ناوچە چیاییەکانی میسۆپۆتامیای سەروو یان ناوچەکانی ڕۆژئاوای بانی ئێران دروست بوو، لەسەر لاشەی ئەوان. واتە گەلانی دێرینی ئەو ناوچانە هەر لەم ناوچانەدا کۆمەڵگا کویلەدارەکان هەوڵیاندەدا دەستکەوتی مادی و هێزی کار، واتە کویلە پەیدا بکەن. بۆیە هەموو مێژووی ناوچەکە لە هەزارەی سێیەمی پ. ز بریتی بوو لە زنجیرەیەک هێرش و پەلاماری دەوڵەتی کویلەداری لە بەردەم ئەو سامان و دەغڵ و دانی ئەم ناوچانەیان بۆ خۆیان دەبرد و خەڵکەکانیان دەکرد بە کۆیلە. ڕاستە ئەمە لایەنی خراپیشی هەبووە، بەڵام لە ڕووی ڕەگەزی و شارستانییەوە گرنگی خۆی هەیە و بەشێکی زۆر لە کەلتووری گەلانی ناوچەکەی ڕوخاند و تێکەڵ بە خۆی کرد. ئەم لایەنەی کۆمەڵگای کۆیلەداری ڕێگەمان دەدات دەستنیشانی ئەم توخمانە بکەین کە دواتر بوون بە بناغەی دروستبوونی خەڵکی سەرەکی و نەتەوەی کورد.(20) ئەمەش بەڵگەیەکی تری ناڕاستەوخۆ بوو بۆ بوونی پەیوەندی گرنگی نێوان نەتەوەی کورد و سۆمەر. چوونکە بەو پێیە بێت سۆمەرییەکان پێکهێنەری بەشێکی گەورەی نەتەوەی کورد و شارستانییەتی کوردستانن

بەڵگەیەکی تر لایەنی ڕەگەزییە وەک وتمان ئەوە خاڵێکی گرنگە کە سۆمەر ناچێتەوەسەر نەژادی سامییەکان و ئەگەر ئاریش نەبێت، ئەوا وەک گەلێکی ڕەسەنی ناوچەکەن و بەپێی شەپۆلی کۆچوڕەویان بێت لە کوردستانەوە ڕۆیشتون. کەواتە ئەمانیش وەک سوبارییەکان ڕەگەزێکی تایبەت بە خۆیان هەیە و سوبارییەکانیش بە گەلێکی دێرین کوردستان دەناسرێن و خاوەن شارستانییەتی تایبەت بە خۆیانن. کەواتە دەکرێت بە سەلماندن و پشکنینی ئێسک و پروسکیان کەلەسەرێکی کەسێکی

سۆمەری و کوردێک ئەو ڕاستیە زیاتر بسەلمێنرێت و گومان لە نزیکایەتی کورد سۆمەری نەمێنێت. وەک لایەنێکی تر لە تێروانینی پەیکەر و وێنەی پاشاکانیان شتێکی ئەوتۆ ناتوانین بە دەستبهێنین، چونکە سۆمەر و ئەکەد و گۆتو ئەوانی تر تارادەیەک لە یەک دەچن.
بەڵگەیەکی تر کە زۆر گرنگە زۆرێک لە توێژەران جەختی لەسەر دەکەنەوە نزیکایەتی سۆمەر و فەیلییەکانە کە ئەمەش لە دوو ڕێگاوەیە.
یەکەم: فەیلییەکان خۆیان بە پاشماوە و نەوەی سۆمەرییەکان دادەنێن. ئەمەش ڕەنگە بەهۆی ئەوەوە بووبێت کە ناوچەی سۆمەر هەمان ناوچەی فەیلییەکانە و خێڵەکەیانیش بە درێژایی مێژوو لەو ناوچەیە ژیاون بە خەڵکێکی ڕەسەنی ئەو هەرێمە دەناسرێن تاکو ئەمڕۆش ماون.
ڕێگای دووەم: بە دۆزینەوە و لێکدانەوەی زمانەوانی ولێکچوونی سەدان وشەی سۆمەر لە وشەی فەیلیدا کە ئەمەش شتێکی زانستی و باوەڕپێکراوە، دوایی لە بەڵگەی زماندا لەسەری دەدوێین.
لە ڕووی ڕەگەزییەوە دەشێ لە کورد و ئارییەکانەوە نزیک بن، چونکە سۆمەرییەکان مەیلیان بەلای گەلانی میسۆپۆتامیای سەروە هەبووە، وەک لەوەی بەلای سامییەکاندا.(21) سەیر لەوەدایە بەشێک لە نووسەرە عەرەبەکان دان بەوەدا دەنێن کە سۆمەرییەکان ناچنەوە سەر ڕەگەزی سامی، بەڵام خۆشیان لەو بۆچوونە دووردەخەنەوە کە دەڵێ سۆمەرییەکان لە ئاری نەژادەوە نزیکن. بۆ نمونە تەها باقر دەڵێ: ڕەگەز (عرق – Race)ی سۆمەرییەکان سەر بە ڕەگەزێکی سپین لە جۆرێک لە جۆرەکانی ڕەگەزی ناوچەی دەریای ناوەڕاست. هەروەها دۆزینەوەی پەیکەرە ئێسکی مرۆڤ لە هەزارەی پێنجەمی پ. ز دا هاوکاری ڕەگەزناسەکان نییە لە دۆزینەوەی ڕەگەزی سۆمەر، بەڵام جۆری پەیکەری پیاوان و کەسەکانیان کە بە جلوبەرگ و ڕیش و کڵاو هەندێ تایبەتمەندی تر، ڕەنگە چەند خاڵێکی هاوبەش بدۆزرێتەوە سەبارەت بە ڕەگەزی سۆمەر، بەڵام بەهۆی تێکەڵبوونی گەلانی میسۆپۆتامیا ئەم کارەش قورس بووە.(22) ئەم بۆچوونەی باقر سەبارەت بە دیاریکردنی ڕەگەزی سپی بۆ سۆمەرییەکان خۆ دوورخستنەوەیە لەو ڕاستییەی کە مرۆڤی دێرینی کوردستانیش بەشێکیان ئاری نین و بە قەوقاسی و ئاسیایی ناودەبرێت، بەڵام بە دانیشتوانی ڕەسەنی کوردستانیش دادەنرێن. کەواتە ئەم خاڵانەی سەرەوە نزیکایەتی نێوان سۆمەر و سوبارتو و گوتی و لۆلۆ زیاتر دەردەخات، چونکە خۆ مەرج نییە هەموو گەلانی دێرینی کوردستان ئاری بوون، بەڵکو شەپۆلی یەکەمی دانیشتوانی دێرینی کوردستانن و بەشێکن لە دروستکەرانی نەتەوەی کورد.

بەڵگەی زمان و زمانەوانی:
یەکێک لە لایەنە هەرە گرنگەکانی دۆزینەوەی پەیوەندی سۆمەر بە گەلانی دێرینی کوردستان و کوردەوە، لایەنی زمانەوانیە لەم ڕوانگەیەوە چەندین توێژینەوە دەریخستوە زمانی سۆمەر و زمانی کوردی و چەند شێوەزارێکی کورد پەیوەندییەکی پتەویان هەیە. ڕەنگە هەندێ کەس لێرەدا بڵێین ناکرێت لێکچوونی هەندێ زاراوە بکرێتە پێوەری نزیکایەتی و یەکبوونی دوو زمان و نەتەوە. بەلای ئێمەوە زمان بە یەکێک لە بنەماکانی دروستبوونی نەتەوەیەک دادەنرێت. کاتێ مێژووی زمانی کوردی شێدەکەینەوە. دەمانەوێ ڕەگ و ڕیشەکەی دیاری بکەین، دەبێت بگەڕێینەوە بۆ هەزارەی سێیەم و دووەم و یەکەمی پ. ز، چونکە پایەی یەکەمی زمانی کوردی لە لایەن گەلانی ڕەسەنی دێرینی کوردستانەوە دانراوە وەک سۆباری گۆتی و هۆری و کاشی و لۆلۆ، تەنانەت سۆمەریش.
لە هەزارەی یەکەمیشدا میدییەکان و ئۆرارتوو و ئاڤێستای زەردەشتی پایەی دووەمی زمانی کوردییە. لە دواتریش لە دوای دروستبوونی نەتەوەی کوردەوە لەسەر دەستی میدییەکان کە لە سەردەمی ئەشکانی و ساسانیدا بە شێوەیەکی فەرمی ناوی کورد هاتووە، بەڵگەی چەسپاندنی زمان و نەتەوەیەکی گەورەی وەک کوردە، کەواتە لێرە ناکرێت هیچ گەل و نەتەوەیەکی سەر خاکی کوردستان بێ بەش بکرێت لە دروستبوونی نەتەوەی کورد و زمانەکەی. ئێمە لێرەدا هەوڵ دەدەین هەندێ لایەنی زمان و زاراوەی سۆمەری و کوردی بەراورد بکەین. لە سەرچاوە سۆمەرییەکاندا وشەی (کو) بەواتای چیا هاتووە لای کوردیش (کو) بەکاردێت بۆ هەمان مەبەست بەتایبەتی لای کوردانی فەیلی و لوڕ، بۆ نموونە (پشتکو) چیای پشت کو.
هەروەها وشەی (هورمز) کە بۆ ناوی کەس بەکارهاتوە لە وشەی (هورمیس)ی خواوەندی سۆمەرییەوە وەرگیراوە و دواتریش لای گەلانی میدیا کراوە بە (هورامیزدا) کە بە مانای خواوەند دێت. هەروەها وشەی (پیرکشسف) واتە خاوەن ئەسپ یان سوارەی سەرلووتکە دەگەیەنێ لێرە وشەی (پیر) لای ئەهلی حەق ولای شوێنکەوتوانی زەردەشت و هەندێ خەڵکی تری کوردستان مانای پیرۆز دەگەیەنی وەک (پیر شارلیاری زەردەشتی) و هەورامییەکان. لە هەمانکاتدا وشەی پیر لای سۆمەر لە ناوە پیرۆزەکانە وەک (پیر خورتوری) سۆمەرییەکان و (بیرام و بهرام)ی کاشییەکان و (پیر مشاتی) ئورارتووەکان.(23)
هەروەها ئەگەر بمانەوێت وشەی زیاتر بەراورد بکەین زیاتر بابەتەکە ڕوونتر دەبێتەوە بۆ نموونە وشەی (kar) کار (ئیش گار =ئیش وکار) بەمانای جموجۆڵی بازرگانی و ئیشوکار دێت لە زمانی سۆمەردا و بە هەمان مانا لە زمانی کوردیشدا بەکاردێت.(24) هەروەها (می – ئیمە – کچ) (کەل = کەل بلند) (بادی =بادە)(لو=لاو) (هورو=ڕۆژ).(25)
ئەمانە ئەو چەندین زاراوەی تر دەمانگەیەنێتە ئەو باوەڕەی کە زمانی سۆمەری و زمانی کوردی و بەتایبەتیش شێوەزاری کرمانجی باشور وەک لوڕ و کەلهوڕ و مامەسەنی و بەختیاری و کوردی فەیلی پەیوەندییەکی مێژووی ڕیشەیان پێکەوە هەیە و تەنانەت دەتوانین بڵێین زمان و جوگرافیا بە تەواوەتی لەلای فەیلییەکان و سۆمەرییەکان ئاوێتەن و ناتوانرێت فەیلییەکان لە

سۆمەرییەکان جودا بکرێنەوە.(26)

سەرچاوە و پەراوێزەکان:

1. جورج رو: العراق القديم، ترجمة حسين علوان، ط2، بغداد، 1986.ص 223 – 224 – وليد محمد الشبيبي : السومريون من هم ومن أين جاؤوا ؟ – بغداد 1993 –External Link سومر في موقع ويكيبيديا.
2. عبدالخالد سابیر: سۆمەرییەکان، سلێماني، 2009، ل27- و: حەمەی حەمە سەعید، سلێماني، 2004.ل37.
3. جورج رو: العراق القديم، ترجمة حسين علوان، ط2، بغداد، 1986.ص 223 – 224
4. جانكلود ماركرون: علم اثار بلاد الرافدين، ترجمه: يوسف حجي، بغداد، 1986، ص38.
5. طلعت الشيمانى: دساتير الحكم فى العراق القديم, مجلة قظاء العدد الاول, شباط, 1957, السنة الخامسة عشرة, مطبعة العانى, بغداد, ص21.
6. كريمر صمويل: من الواح سومر, ترجمه, طه باقر, قاهرة, 1957 , ص 9.
7. فاتح عبدالله محمد: العلاقات السياسية و العسكرية بين الاشوريين و الميديين، رسالة ماجستير، غير منشورة، جامعة السليمانية، 2008، ص266.
8. عبدالخالد سابیر: سۆمەرییەکان، سلێماني، 2009، ل27.
9. ول ديورانت: الوجيز في قصة الحضارة، اجزه، غازي مختار طليمات، ج1، ط2، دمشق، 1995.ص 93.
10. طه باقر: مقدمة في تأريخ الحضارات القديمة الوجيز في تاريخ حضارات وادي الرافدين، ج1، ط1، بغداد، ، 1973ص90.
11. نەژادي كورد رەوتي مێژووي دروست بووني ميللەتي كورد، و. رەشاد ميران، ض2، هەولێر، 2000, ل32 – 33.
12. نعيم فرح : معالم حضارات العالم القديم، دارالفكر، ص 198-حمزة احمد :اكراد ودورهم في حضارة الجزيرة
13. طه باقر : عصور ماقبل تأريخ في وادي الرافدين، على ضوء التنقيبات الأثرية في كوردستان العراق، قسم الثاني.گۆڤارى كۆڕى زانيارى كورد، 1974 ص 618.
15. حەكيم مەلا سالح: سانسكريتي سةرچاوەيەكى دێريني زماني كوردى,سلێمانى ,2008,ل7.
16. احمد سوسة: حضارة وادي الرافدين بين الساميين والسومريين، .ج2، بغداد، 1980, ص 163.
17.نەژادي كورد، س.ث, ل32.
18. هەمان سةرچاوة، ل33.
19. هـ. س, ل33 – 36.
20. نەژادي كورد، س.ث, ل 39- 41
21. ئەحمەد مەحمود: مەملەكەتی ماد
22. طه باقر، وآخرون: تأريخ العراق القديم، ج1، 2، جامعة صلاح الدين، 1987، ص 58 – 59.
23. جورج رو : العراق القديم، ترجمة حسين علوان، ط2، بغداد، 1986.ص 223 – 224- اتحاد
24. تأريخ العراق القديم، ج1، ص 114
25. عبدالخالد سابیر: سۆمەرییەکان، ل45.
26. حول العلاقة بين السومرين والكورد الفيلين والحقائق، الاتحاد، ، سنة العاشرة، العدد 455، 2002/1/11، ص15.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: ئیلام
شار و شارۆچکەکان: سلێمانی
شار و شارۆچکەکان: کەرکووک
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: کوردستان

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | kurdia.net
[2] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | historyofkurd.com
کاتی تۆمارکردن: 2022-04-01
ناوی تۆمارکار: ڕاپەر عوسمان عوزێری

پۆل: کورتەباس
بابەت: 89
تاریق مەندەلاوی: هەزاران گۆڕی بەکۆمەڵی سەردەمی بەعس هەڵنەدراونەتەوە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20231017104734526571

نالین حەسەن

بەڕێوەبەری گشتیی دەزگای شەهیدان و قوربانیانی تیرۆر لە هەڤپەیڤینێکدا لەگەڵ تۆڕی میدیایی ڕووداودا، باس لە ژمارەی شەهیدان لە ئێراق، ژمارەی گۆڕە بە کۆمەڵەکان، بریندار و پەککەوتەکانی قوربانی دەستی شەڕ و تیرۆر دەکات.

تاریق مەندەلاوی کە خۆیشی کوردی فەیلییە، ژمارەی شەهیدانی کوردی فەیلی لە دەزگاکەی باس دەکات و، دەڵێت زیاتر لە 16 هەزار و 350 شەهیدی کوردی فەیلی هەن و یەک لەسەر سێی شەهیدانی تاوانەکانی بەعس، کوردانی فەیلین.

سەبارەت بە هاوئاهەنگیی دەزگاکە لەگەڵ دەزگای شەهیدان و ئەنفالکراوانی هەرێمی کوردستان، تاریق مەندەلاوی دەڵێت هەندێک ناکۆکی سیاسی هەبوون کە بوونە هۆکاری ئەوەی دانووستاندنی نێوان هەردوو دەزگاکە ڕاوەستن و بە ڕاستی دەبێ ئەمە چالاک بکرێت و بۆ هەموو ئێراقییەکان هەمان شایستەی دارایی هەبێت بۆ قەرەبووکردنەوەی زیانەکانیان.''

دەقی هەڤپەیڤینەکە:

ڕووداو: ژمارەی کەسوکاری شەهید و زیندانیانی سیاسی کە لە دەزگای شەهید لای ئێوە تۆمار کراون و مووچەیان هەیە، چەندە؟

تاریق مەندەلاوی: بە ناوی خوای گەورە، سوپاس بۆ ئێوە و سوپاس بۆ کەناڵی ڕووداو بۆ ئەم دەرفەتە تا بتوانین لەبارەی پرسی شەهیدان قسە بکەین. سێ جۆری شەهید لە لای ئێمە هەن، کە لە دەزگەی شەهیدان تۆمار کراون، ئەوەش بە گوێرەی یاسای ژمارە 2ی ساڵی 2016. ئەوەی یەکەم، شەهیدانی تاوانەکانی حیزبی بەعسن، کە ژمارەیان زیاترە لە 60 هەزار شەهید و بەپێی داتا و بڕیارەکانی کۆمیتەی پێداچوونەوەی دەزگای شەهیدانەوە تۆمار کراون. ئەمە جۆری یەکەمە. ئەوەی دووەم، شەهیدانی فەتوان، ئەوانەی خۆبەخش بوون، واتە شەهیدەکانی حەشدی شەعبی کە ژمارەی شەهیدانی تۆمارکراو لەلای ئەوان 10 هەزار و 131 شەهیدە. ئەمە بێجگە لە 29 هەزار بریندار کە بە پێی داتاکانی دەستەی حەشی شەعبی تۆمارکراون و ئەو ژمارانە لە بەڕێوەبەرایەتیی دەستەی حەشدی شەعبییەوە پشتڕاست کراونەتەوە. بەڕێوەبەرایەتییەکی دیکە هەیە بەناوی بەڕێوەبەرایەتیی قوربانییانی ئۆپەراسیۆنەکانی شەڕ و هەڵە سەربازییەکان و ڕووداوە تیرۆریستییەکان، کە سێ جۆری شەهیدان لەخۆدەگرێت، شەهیدانی وەزارەتی ناوخۆ، کە ژمارەیان زیاتر 29 هەزار شەهیدە، شەهیدەکانی وەزارەتی بەرگری کە ژمارەیان 23 هەزار شەهیدە، هەروەها بریندارەکانی وەزارەتەکانی بەرگری و ناوخۆ. هەروەها شەهیدی فەرمانبەریش هەن، کە لە ئەنجامی ئۆپەراسیۆنەکانی سەر دامودەزگەی دەوڵەتدا شەهید بوونە و، ژمارەیان زیاترە لە 76 هەزار شەهید، هەروەها ژمارەیەک برینداریش هەن. جۆرێکی دیکەی شەهید هەیە بە ناوی شەهیدانی کەسەبە، کە داتای ئەوانە لەلایەن کۆمیتەکانەوە تۆمار دەکرێن و لە تەواوی ئێراقدا زیاتر لە 22 کۆمیتە هەن، دادوەرێک سەرۆکایەتی ئەم کۆمیتانە دەکات و نوێنەری لایەنە پەیوەندیدارەکانیش تێدان، وەکوو وەزارەتی بەرگری، وەزارەتی ناوخۆ، وەزارەتی داد و نوێنەری دەزگەی شەهیدان، هەروەها نوێنەری پارێزگا و نوێنەری وەزارەتی تەندرووستی. کۆمیتە لاوەکییەکان بە بڕیاری

بەڕێوەبەر لەلایەن دەزگەی شەهیدان پێکدەهێنرێن. دواتر کۆمیتەکانی قەرەبووکردنەوە کە لە هەموو ئێراقدا هەن، لەگەڵ دەزگەی شەهیدان دۆسیەی ئەوانە پەسەند دەکەن و داتاکانی تایبەتیان تۆمار دەکەن، دواتریش ماف و شایستەکانیان دەدەن، ئەوەش بەپێی یاسای ژمارە 20ی ساڵی 2009.

ڕووداو: مووچەی مانگانەی هەر کەسوکارێکی شەهیدی دەستی تیرۆر چەندە؟ مووچەی هەموویان وەک یەکە، یان جیاوازە؟

تاریق مەندەلاوی: یاسای ژمارەی 2ی ساڵی 2016 کە دوو جۆر شەهید لەخۆدەگرێت، شەهیدانی تاوانەکانی حیزبی بەعس، شەهیدانی حەشدی شەعبی، هەروەها یاسای ژمارەی 20ی ساڵی 2009 و هەمووارکردنەکەی بە ژمارەی 57ی ساڵی 2015، هەموو مافی خانەنشینی بۆ هەموو شەهیدانی ئێراق وەکوو یەک لێهات. سێ بەرانبەری ئاستی هەرە کەمی مووچەی خانەنشینییە، کە دەکاتە یەک ملیۆن و 200 هەزار دیناری ئێراقی و دەدرێتە بنەماڵەی شەهیدان و لەسەر میراتگرەکان بە یەکسانی دابەش دەکرێت.

ڕووداو: ژمارەی بەندکراوانی سیاسی چەندە و مووچەیان چەندە؟

تاریق مەندەلاوی: بەڵێ، هەموو خێزانێکی شەهیدانی ئێراق هەموو مانگێک مووچەی خۆیان وەردەگرن. ئەو شەهیدانەی لە لای دەزگای شەهیدان ناویان تۆمار کرابێت. دەزگای شەهیدانی ئێراق ساڵی 2006 دامەزراوە، ئەوەش بەپێی مادەی 104ی دەستووری ئێراق، کە سەر بە ئەنجوومەنی وەزیرانە و یەکەم یاساکەشی یاسای ژمارەی سێی ساڵی 2006 بوو، کە دواتر بە یاسای ژمارەی دووی ساڵی 2016 هەڵوەشێندرا و، بەرفراوان کرا و ئێستا زیاترین ژمارەی شەهیدان لەخۆدەگرێت. وەکوو شەهیدانی 63 و شەهیدانی فەتوا کە لەسەر داوای مەرجەعەوە چوونە نێو ڕیزەکانی حەشدی شەعبی، هەروەها شەهیدانی قوربانیی ئۆپەراسیۆنەکانی شەڕ و هەڵە سەربازییەکان و ڕووداوە تیرۆریستییەکان کە پێشتر سەر بە ئەنجوومەنی پارێزگاکانەوە بوون. ئەمڕۆ لە دەزگەی شەهیدان، ناوی هەموو شەهیدان هەن، بێجگە لە شەهیدانی هەرێمی کوردستان، شەهیدانی هەر سێ پارێزگا، پارێزگاکانی هەولێر، دهۆک و سلێمانی. براکانمان لە هەرێمی کوردستان، یاسایەکی تایبەتیی خۆیان هەیە کە یاسای وەزارەتی شەهید و ئەنفالکراوانە.

ڕووداو: جگە لە مووچەی مانگانە چ ئیمتیازاتێکی دیکەیان هەیە وەک سولفە و شتی دیکە؟

تاریق مەندەلاوی: دەزگایەکی تایبەتیی زیندانییە سیاسییەکان هەیە، کە یەکێکە لە دامەزراوەکانی دادپەروەری گواستراوە. ئەم دەزگەیە بەپێی مادەی 132ی دەستووری ئێراق دامەزراوە کە بەپێی ئەو مادەیە، دەوڵەت پابەندە بە بەخێوکردنی کەسوکاری شەهیدان، زیندانییە سیاسییەکان و زیانمەندانی کارەکانی دەسەڵاتی پێشووی ئێراق و ژمارەیەکی زۆری یاسایان دەرکردووە، بەتایبەتیی یاساکانی دادپەروەری گواستراو وەکوو یاسای دەزگای شەهیدان، یاسای دەزگای زیندانییە سیاسییەکان و یاسای ئەژمارکردنی دوورخراوانی سیاسی، هەروەها یاسای ژمارە 16ی ساڵی 2010 ، قەرەبووکردنەوەی زیانمەندان، یاسای وەزارەتی کۆچ و کۆچبەران و یاسای ژمارە 24ی ساڵی 2005 و یاسای ژمارەی 9ی ساڵی 2005ی تایبەت بەو کەسانەی گۆیچکەیان بڕاوەتەوە و هەموو ئەو تاوانانەی کە لە سەردەمی ڕژێمی بەعسەوە ئەنجامدراون. بەپێی دەستووری ئێراق، مادەی 132، دەوڵەت پابەندە بە قەرەبووکردنەوەی بنەماڵەکانی شەهید و بریندارانی، هەروەها یاسای ژمارەی 20ی ساڵی 2009. ئەم هەموو یاسایانە بۆ قەرەبووکردنەوەی زیانەکانی هەموو ئێراقییەکانە بەبێ جیاوازی. ساڵی 2017 لە سەردەمی عادل عەبدولمەهدی و لە ساڵی 2018دا، ئێمە دانووستاندنمان هەبوو لەگەڵ براکانمان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان ، بۆ ئەوەی یەک دەزگا هەبێت و یاساکەشی لە هەموو ئێراق جێبەجێ بکرێت، چونکە بەپێی مادەی 14ی دەستووی ئێراق، ئێراقییەکان لە ماف و ئەرکدا یەکسانن.

ڕووداو: بۆ ئەوە هاوئاهەنگی لەگەڵ کوردستان هەیە؟

تاریق مەندەلاوی: نەخێر، ئەوەی ڕاستی بێت، هەندێک ناکۆکی سیاسی هەبوون کە بوونە هۆکاری ئەوەی دانووستاندنی نێوان هەردوو دەزگاکە ڕاوەستن و بە ڕاستی دەبێ ئەمە چالاک بکرێت و بۆ هەموو ئێراقییەکان هەمان شایستەی دارایی هەبێت بۆ قەرەبووکردنەوەی زیانەکانیان، چونکە لە سەردەمی ڕژێمی پێشووی دیکتاتۆریدا تووشی زۆر ئازار و نەهامەتی بوون، بەتایبەتیش براکانمان لە هەرێمی کوردستان تووشی ئازار و زیانێکی زۆر بوون، تووشی ئەنفال و کیمیابارانکردنی هەڵەبجە و چەند شاری دیکە بوون، براکانمان لە هەرێمی کوردستان تووشی کۆمەڵکوژی بوون، کە بەپێی بڕیاری دادگەی نێودەوڵەتی تاوانەکان، ئەوە تاوانە، بۆیە ئێمە داوا دەکەین مافی یەکسان بۆ هەموو ئێراقییەکان هەبێت.

دەزگەی شەهیدان ئەو خێوەتەیە، کە هەموو ئێراقییەکان لەخۆدەگرێت، عەرەبی سوننە، شیعە لە باشوور و ناوەڕاست،

هەروەها لە کەرکووک و نەینەوا و خانەقین، لەوانەش کوردانی فەیلی کە ئێستا لە دەزگەی شەهیدان و لە لای حکومەتی ئێراق تۆمارکراون، هەروەها ئێزدی، سائیبە، تورکمان و کریستیان و هەموو ئێراقییەک لەژێر خێوەتی دەزگەی شەهیدان تۆمار کراون، بێجگە لە هەر سێ پارێزگای هەولێر، دهۆک و سلێمانی کە حکومەتی هەرێمی کوردستان هەیە و پێویستە لە پرسی شەهیداندا زیاتر هاوئاهەنگ بێت و دەبێ هەڵوێستێکی یەکگرتووی سیاسی هەبێت لەسەر پرسی خوێن، چونکە هەموو شەهیدان خوێنی خۆیان لەپێناو ئێراق و پیرۆزییەکانیدا بەخت کردووە و پێویستە لە ماف و ئەرکەکاندا یەکسانی هەبێت.

لە دەستووری ئێراقدا باسی کوردانی فەیلی و شەهیدانی بارزان و باسی ئەنفالەکان و شەهیدەکانی ئەهوار و قوربانیدانی گۆزی دلێم لە ئەنبار کراوە و هەموویان شەهیدی ئێراقن و پێویستە لە ماف و ئەرکدا یەکسان بن، ئێمە داوای ئەو شتە دەکەین.

ڕووداو: ژمارەی قوربانییانی کوردی فەیلی لای ئێوە چەندە؟ هەموویان مووچەیان هەیە؟

تاریق مەندەلاوی: بەڵێ، من خۆم سەرۆکی کۆمیتەی شەهیدانی کوردانی فەیلیم لە دەزگای شەهیدان و بەپێی ئامارەکانی لای ئێمە، تا ئێستا زیاتر لە 16 هەزار و 350 شەهیدی کوردانی فەیلی هەن، کە لە دەزگای شەهیدان تۆمارکراون و نزیکەی یەک لەسەر سێی شەهیدانی تاوانەکانی حیزبی بەعس، لە کوردانی فەیلین و ماف و ئیمتیازاتیان هەیە و دەدرێتە میراتگر و کەسوکاریان.

ڕووداو: ماف و ئیمتیازاتەکانیان چین؟

تاریق مەندەلاوی: وتم بەپێی ئەو داتایەی لەلای ئێمە هەیە، 16 هەزار و 350 شەهید هەن، کە بنەماڵەی هەر هەموویان مووچەی خانەنشینی وەردەگرن. هەندێک ماڵبات هەن هەموویان بوونەتە قوربانی و هیچ میراتگرێکیان نەماوە و لە داتاکانیاندا تۆمارنەکراون. سەرۆکوەزیرانی ئێراق، محەمەد شیاع سوودانی کە خۆی کوڕە شەهیدە، زۆر هاوکارە لەگەڵ دەزگای شەهیدان و دەزگای دادپەروەریی گواستراو، تەنانەت لەگەڵ دەزگای زیندانییە سیاسییەکان، بۆیە دەرفەتێکی زێڕین هەیە بۆ یەکخستنی هەڵوێستەکان، ئەوەش بۆ دامەزراندنی دەزگەیەک لەنێوان حکومەتی هەرێمی کوردستان و حکومەتی فیدراڵ کە دەسەڵاتی هەبێت و ماف و ئیمتیازەکان بدرێن، هەروەها لەوانەیە یاساکەش هەموار بکرێتەوە، لەبەرئەوەی خوێنی ئێراقییەکان بەنرخە و لە ڕێگەی ئەو خوێنەوە کابووسی سەر ئێراقییەکان لا درا، کە ئەوەش ڕژێمی پێشووی دیکتاتۆری بوو و بەو خوێنە زۆربەی ناوچەکانی ئێراق ئازاد کران.

ڕووداو: هاوئاهەنگیتان لەگەڵ وەزارەتی شەهیدانی کوردستان هەیە؟

تاریق مەندەلاوی: بەڵێ، بۆ دروستکردنی کۆمیتە لاوەکییەکان، من وەکوو سەرۆکی دەزگای شەهیدان سەردانی هەرێمی کوردستانم کرد و لەگەڵ وەزیری شەهیدان و ئەنفالکراوان کۆبوومەوە، هەروەها بریکاری وەزارەتی شەهیدان و ئەنفالکراوان لە کۆبوونەوە ئامادە بوو و کۆنگرەیەکمان کرد، ئەوەش بە مەبەستی دروستکردنی کۆمیتە لاوەکییەکان بەپێی یاسای ژمارە 20ی ساڵی 2009 و یاسای هەموارکراوی ژمارە 57ی ساڵی 2015 و پێویستە سێ کۆمیتە لە هەرێمی کوردستان دابمەزرێن لە پارێزگاکانی هەولێر، سلێمانی و دهۆک، وەکوو تەواوی پارێزگاکانی دیکەی ئێراق بۆ ئەوەی یاسای ژمارەی 20ی ساڵی 2011 ئەوانیش لەخۆ بگرێت، نە تەنیا ئەمە، هەروەها بۆ ئەو کەسانەی لە شار و گوندە ئێراقییەکان لە هەرێمی کوردستان بەهۆی هێرشەکانی تورکیا شەهید بوونە، بۆ ئەوەی یاسای ژمارە 20ی ساڵی 2009 ئەوانیش لەخۆ بگرێت، بەڵام دیسان هەڵوێستێکی سیاسی هەبوو کە نەیهێشت کۆمیتە لاوەکییەکان دابمەزرێن، سەرەڕای ئەوەی یاسا بەڕوونی دەڵێت: کۆمیتە لاوەکییەکان لە هەموو ئێراق و هەرێمی کوردستان بەپێی مادەی شەشی یاساکە پێکبهێنرێن.

ڕووداو: ژمارەی گۆڕە کۆمەڵەکانی سەردەمی سەدام چەندن؟

تاریق مەندەلاوی: ژمارەیەک گۆڕی بەکۆمەڵ تاوەکوو ئێستا لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی کاروباری گۆڕە بەکۆمەڵەکان هەڵدراونەتەوە، کە بەڕێوەبەرایەتییەکی گشتی سەر بە دەزگەی شەهیدانە و پێشتر سەربە وەزارەتی مافی مرۆڤ بوو، بەڵام دوای ئەوەی وەزارەتی مافی مرۆڤ نەما، ئیتر خرایە سەر دەزگەی شەهیدان و ئێستا خەریکی هەڵدانەوەی گۆڕی بەکۆمەڵە. زیاتر لە 250 گۆڕی بەکۆمەڵ دۆزراونەتەوە لە ناوچە جیاوازەکانی ئێراق، لە نەجەف، کەربەلا، بابل، هەروەها لە سەربازگەی مەحموودییە و لە ئەنبار و دەوروبەری بەغدا، هەروەها لە جەزیرەی سەماوە. دوایین جار گۆڕێکی بەکۆمەڵ دۆزرایەوە کە زیاتر لە 197 ڕووفاتی ژن و منداڵی تێدا بوو و خەڵکی هەرێمی کوردستان بوون، بەتایبەتیی خەڵکی کەلار و چەمچەماڵ بوون. ئەو گۆڕە دوو ساڵ لەمەوبەر لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی کاروباری گۆڕە بەکۆمەڵەکانەوە هەڵدرابووەوە و لە ڕێگەی تاقیکردنەوەی دی ئێن ئەی ڕووفاتەکان ناسران و تیمی هاوبەش هەبوو بۆ ناسینەوەی ناسنامەی تەرمەکان و ڕادەستکردنیان

بە کەسوکارییان. هەروەها گۆڕی بەکۆمەڵی دوای ڕووخانی ڕژێم هەبوون، گۆڕە بەکۆمەڵەکانی کۆشکەکانی سەرۆکایەتی و سپایکەر کە زیاتر لە 17 گۆڕی بەکۆمەڵ دۆزراون و، 1350 ڕووفاتیان تێدا بووە، بەتایبەت ئەوانی تازە ببوونە سەرباز کە چووبوونە ڕیزی سوپا و سەربە وەزارەتی بەرگری بوون، هەروەها زیاتر لە 512 ڕووفات لە گوندی کۆچۆ.

ڕووداو: بەمدواییە چەند گۆڕێکی سەردەمی داعش دۆزراونەوە ئەوانە ژمارەیان چەند دەبن؟

تاریق مەندەلاوی: سەردەمی داعش زیاتر لە 512 ڕووفات تەنیا لە گوندی کۆچۆ (دۆزرانەوە) . هەروەها لە پارێزگای نەینەوا لە ناوچەی جیاواز کە دوایین گۆڕ هەڵدرایەوە، گۆڕی زیندانیانی بادۆش بوو کە بەهۆی ناسنامەیان کۆمەڵکوژ کران. بەڕێوەبەرایەتی کاروباری گۆڕە بەکۆمەڵەکان لە کارەکانی گەڕان و هەڵدرانەوەی گۆڕەکان بەردەوامە. بەمدواییە و چەند ڕۆژێک لەمەوبەر، سەرۆکی دەزگای شەهیدان لەگەڵ سەرۆککۆماری ئێراق کۆبووەوە، ئەوەش بۆ گەڕان و هەڵدانەوەی ئەو گۆڕە بەکۆمەڵانەی سەردەمی ڕژێمی پێشوو کە هێشتا هەزاران گۆڕ هەن، هەڵنەدراونەتەوە، لەوانەش ئەو گۆڕانەی گەنجە کوردەکانی فەیلی تێدا کۆمەڵکوژ کراون.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: حزبی بەعس

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید

پۆلێنی ناوەڕۆک: مافی مرۆڤ

پۆلێنی ناوەڕۆک: وتار و دیمانە

جۆری وەشان: دیجیتاڵ

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

وڵات: ئێراق

Code QR:

سەرچاوەکان

[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | rudaw.net 03-10-2023

کاتی تۆمارکردن: 2023-10-17

ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس

بابەت: 90

تەڵەی سەرژمێری بە پێی کورد دا دەتەقێت

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240905125217594706

تەڵەی سەرژمێری بە پێی کورد دا دەتەقێت

عارف قوربانی

بەشێک لە وڵاتانی جیهان گەیشتوونەتە ئاستێک پێویستیان بە پرۆسەی سەرژمێریی گشتی دانیشتووان نەماوە، چونکە بەهۆی پێشکەوتنی تەکنەلۆژیاوە ڕۆژانە ئەم پرۆسەیە بەشێوەی ئەلیکترۆنی ئەنجام دەدرێت. دەزاندرێت چەند کەس لەدایک دەبن و چەند کەس دەمرن. نەک هەر لای دەوڵەت تەنانەت بۆ هەر کەسێک بیەوێت دەستی بەو زانیارییانە بگات، بە ئاسانی دەتوانێت هەر لە ڕێگەی مۆبایلەکەی دەستییەوە بزانێت ژمارەی دانیشتووانی وڵاتەکەی چەند کەسە و هەریەک لە شارەکانی چەند کەسی تێدا دەژین، هەروەها دەزانێت چەندیان منداڵ و گەنج و چەندیان پیرن، چەندیان ڕەگەزی نێر و

چەندیان مێینەن.

بەڵام لە ئێراق وانییە، ڕەنگە تاکە دەوڵەت بێت تا ئێستا ژمارەی ڕاستەقینەی دانیشتووانی نازاندرێت. ژمارەی ڕاستەقینەی ئەندامانی هێزە چەکدارەکانی و ژمارەی فەرمانبەران و مووچەخۆرانی ناڕاستن، تەنانەت ژمارەی ئەوانەی بەشەخۆراکی مانگانە وەردەگرن هەر ناڕاستە و ژمارەی دەنگدەر و کارکەر و بێکار، ژمارەی گەورە و منداڵ، نازاندرێت چەند لە هاووڵاتییەکانی لە ناوخۆی وڵات دەژین و چەندیان لە دەرەوەن. تەنانەت هەموو ئەو ژمارانەی لە وەزارەتی پلاندانانیش بڵاودەکرێنەوە جێگەی تێبینی و گومانی زۆرن، چونکە جیا لەوەی لە بنەڕەتدا کێشەیەک هەیە لەنێوان پێکهاتە نەتەوەیی و مەزهەبیەکانی ئێراقدا پەیوەندی بە ژمارەی دانیشتووانەوە هەیە، هۆکاری دیکەش هەن کە ناوی مردوو ناسڕدرێتەوە و ناوی وەهمی لە تۆماری دەنگدان و لەنێو لیستی مووچەخۆرانی فەرمانبەرانی دەوڵەت و لە لیستی هێزە چەکدارەکاندا هەیە. بۆیە بۆ ئێراق پرۆسەی سەرژمێریی گشتی دانیشتووان بووەتە یەکێک لە پێویستییە سەرەکی و لەپێشینەکان.

تا ژمارەی ڕاستەقینەی هاووڵاتییان، چین و توێژەکانی کۆمەڵگە، دابەشبوونیان بەسەر ڕەگەز و تەمەن و جوگرافیا، ژمارەی منداڵ و گەنج و بەتەمەن، کارکەر و بێکار، شارنشین و لادێنشین، خوێندەوار و نەخوێندەوار، لەشساخ و نەخۆش، هەژار و دەوڵەمەند، فەرمانبەر و ئەندامانی سوپا، ئەوانەی لە ناوخۆی وڵات دەژین و ئەوانەی لە دەرەوەی وڵاتن، تا ئەمانە و دەیان پێویستیی دیکەی زانیاری هەن لەبارەی کۆمەڵگەوە بە درووستی نەزاندرێت، ناتواندرێت پلانێکی گونجاو بۆ خزمەتگوزاریی گشتی و بەڕێوەبردنی وڵات دابنرێت. ئێراق هیچ کام لەوانەی بە ڕاستی و درووستی لە بەردەست نییە. هەر پرۆسەیەکی وردبینی لە هەر جومگەیەکی دەوڵەتی و نادەوڵەتی نێو کۆمەڵگەی ئێراقی دەکرێت، بە قەبارەی زۆر ژمارەی ناڕاست ئاشکرا دەبێت.

گرفتەکەش تازە نییە، هەر لە سەرەتای درووستبوونی دەوڵەتی ئێراقەوە بەهۆی بوونی ململانێ و ناکۆکی نێوان پێکهاتەکانی، هەندێکجار لە ناوەندی دەسەڵاتەوە کار بۆ شێواندنی ژمارەی ڕاستەقینەی دانیشتووان کراوە. بە درێژایی 100 ساڵی ڕابردووی تەمەنی ئێراق هیچ ئامار و سەرژمێرییەکی نییە بە درووستی و دوور لە ئەجێندای سیاسی و نەتەوەیی و مەزهەبی ئەنجام درابێت.

ئێراق تاکە دەوڵەتە خۆی دەستکاری تۆماری گشتیی دانیشتووانی کردبێت، تاکە دەوڵەتە لە سەرژمێریی گشتیی دانیشتووواندا بە مەبەست و بۆ ئامانجی ڕەگەزپەرستی، ڕێگەی نەدابێت چەند ناوچەیەک سەرژمێری تێدا ئەنجام بدرێت وەک ئەوەی لە سەرژمێریی ساڵی 1987 دا کردی و ڕێگەی نەدا بەشێکی زۆری گوندەکانی کوردستان پرۆسەی سەرژمێری بیانگرێتەوە و وەک ناوچەی قەدەخەکراو ناسێندران، دواتر دانیشتووانەکانی کۆمەڵکوژ کران. هەر ئەوکات لە بەغدا و بەشێک لە شارەکانی نێوەڕاست و خوارووی ئێراق ڕێگەی نەدا ناوی کوردە فەیلییەکان لە پرۆسەی سەرژمێریی گشتی وەک هاووڵاتی ئێراق تۆمار بکرێن. بە پێچەوانەی ئەمەشەوە، لە هەندێک ناوچەی وەک کەرکووک و خانەقین و لە دەشتی نەینەوا بە مەبەستی بەرزکردنەوەی ژمارە و ڕێژەی عەرەب ئەوکرێکارە میسرییانەی لە سەرژمێریی گشتی وەک هاووڵاتیی ئێراقی تۆمارکردووە کە بۆ کارکردن هاتبوونە ئێراق. هەروەها لە سەرژمێریی ساڵی 1997 دا دانیشتووانی ناوچەکانی ژێر دەسەڵات و ئیدارەی هەرێمی کوردستان لە سەرژمێریی گشتی تۆمار نەکراون.

لە مێژووی ئێراقدا ڕووداوێک تۆمارکراوە کە دەتوانرێت وەک پێوەر بۆ هەموو ئاست و قۆناخەکانی ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتیی ئێراق وەک نموونەیەکی بەرجەستە وەربگیرێت، ئەویش ئەوەیە دەڵێن لە سەروبەندی جەنگی دووەمی جیهانی، کاڵا و پێویستیی خۆراکی زۆر کەم بووە، دەوڵەت بڕیاریداوە لە ڕێگەی پسوڵەیەکەوە هەندێک پێویستیی خۆراکی بداتە هاووڵاتییان، لە کاتێکدا ئەوکات ژمارەی دانیشتووانی ئێراق کەمتر بووە لە چوار ملیۆن کەس، بەڵام ئەوانەی ناویان تۆمارکراوە بۆ وەرگرتنی ئەو پسوڵە خۆراکییە گەیشتووەتە سەرووی 20 ملیۆن هاووڵاتیی ئێراقی. لە هەموو ئاستەکاندا ئەم دیاردەیە تا ئێستاش بەردەوامە.

هەر ئەو هۆکارانەشە ڕێگربووە لەوەی لە سێ دەیەی ڕابردوودا پرۆسەی سەرژمێریی گشتی دانیشتووان لە ئێراق ئەنجام بدرێت، لە کاتێکدا پێشتر وەک نەریتێک هەر 10 ساڵ جارێک ئەگەر بە ڕووکەشیش بووبێت پرۆسەکە بەڕێوەچووە. بەڵام لە دوای ڕووخاندنی سەدام و درووستکردنەوەی ئێراقی نوێ، کە پێویست بوو لە پرۆسەیەکی دوور لە ئامانجی سیاسی و تائیفی و نەتەوایەتی سەرژمێری گشتی دانیشتووان ئەنجام بدرایە و بکرایەتە بنەمایەکی ڕاست و درووست بۆ ئێراقی نوێ. بەڵام نەک ئەوە نەکرا، بەدرێژایی ئەم 20 ساڵەش هاوشێوەی دەسەڵاتی شۆڤێنیانەی سوونەی عەرەب کە لە دەسەڵاتی بەعسدا بەرجەستە بووبوو، دەسەڵاتی شیعەیش لە چوارچێوەی پرۆسەی تەشەیوعدا بەهەمان ئەو ڕێگایانەدا ڕۆیشت تا سەرژمێری بۆ بەرژەوەندی شیعە بەکاربەرێت. ساڵی 2007 کە دەبوو پرۆسەی سەرژمێری بەڕێوە ببرێت، دەسەڵاتی زاڵی شیعە ڕێگەیان نەدا و بڕیاربوو لە ساڵی 2010 ئەنجامی بدەن، ئەوەشیان نەکرد و بۆ ساڵی 2017 دوایانخست، لە ساڵی 2017 بە هەندێک

پاساوی دیکە خۆیان لە ئەنجامدانی دزییەوە، بەدەستی دەستی پێ کردن هێنایان بۆ ئێستا و بڕیارە لە مانگی 11ی ئەمساڵ پرۆسەکە بەڕێوە ببرێت.

بەپێی ئەو ڕێکارانەی لەلایەن حکومەتەوە گیراونەتەبەر پێدەچێت ئەم جارە دوانەخرێت و لەو وادەیەی بۆی دیاریکراوە پرۆسەی سەرژمێری گشتی دانیشتووان لە سەرتاسەری ئێراق ئەنجام بدرێت. هەرچەندە بڕیار وایە هیچ ئاماژەیەک بە مەزهەب و نەتەوە نەدرێت لە تۆماری کەسی سەرژمێری گشتیدا، بەڵام ئامانجەکە بەدەر نییە لەو ململانێ نەتەوەیی و مەزهەبییەی ئێراق گیرۆدە کردووە. خۆدزینەوەکانی دوو دەیەی ڕابردووش هەر لەو چوارچێوەیەدا بوو.

ئێستا لە هەموو ڕوویەکەوە هەلومەرج بۆ شیعەی دەسەڵاتدار لەبارە، بۆیە سەرژمێری ئەنجام دەدات. لە بەرانبەر کورد ڕێژەیەکی زۆری عەرەب هێنراونەتە ناوچەکانی کوردستان، چی ئەو بەشەی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم کە ڕاستەوخۆ بەعدا بەڕێوەی دەبات و چی ناو هەرێمی کوردستانیش. هەروەها شیعەیەکی زۆری بردووەتە ناو قووڵایی ناوچە سوونییەکانەوە، لە بەغدا و دیالەوە بۆ سەڵاحەدین و نەینەوا و تا ئەنبار. بڕیار وایە هەموو ئەوانەی لە ئێستادا لەم ناوچانە دەژین وەک شوێنی نیشتەجێبوون لە سەرژمێری گشتی تۆمار بکرێن. گرنگ نییە ئاماژە بەوە نادرێت ئەمانە سەربە چ مەزهەبێکن. یاخود ئەو عەرەبانەی هێنراونەتە کەرکووک و تەواوی ناوچە کوردستانییەکان، هیچ ئاماژەیەک بەوە ناکرێت چ نەتەوەیەکن، ئەمە تاکتیکێک بوو گرتیانە بەر تا سوونە و کورد ڕازی بکرێن بۆ ئەنجامدانی سەرژمێری. گرفتەکە بۆ کورد و بۆ سوونە ساڵانی دواتر دەردەکەوێت.

بەدەر لەو ڕێکارانەی دیکە بۆ هێنانی عەرەب و نیشتەجێکردنیان گرتبوویانەبەر، چەند مانگێکە ڕێژەیەکی زۆری عەرەب دێنە کەرکووک و لە گەڕەک و ناوچە کوردنشینەکان دەبن بە کرێچی، نموونە زۆرن کە پێشەکی شەش مانگ کرێیان داوە و هەر بۆ شەش مانگ خانووەکانیان بەکرێ گرتووە. ئامانجەکە ئەوەیە ئەم هاووڵاتییە عەرەبە لە سەرژمێری گشتی دانیشتوواندا وەک هاووڵاتییەک لە کەرکووک تۆمار بکرێت، با هەر نەنووسرێت عەرەبە، بەڵام دواتر وەک عەرەبێک دەبێت بە هاووڵاتی کەرکووک و ئەم سەرژمێرییە دەکرێن بە بناغە بۆ داهاتووی. ئەمە بۆ عەرەبەکانی دانیشتووی ناو پارێزگاکانی هەرێمیش هەر ڕاستە.

لە بەرانبەر ئەمەدا مەترسییەکی دیکەش هەیە کە کورد هەستی پێناکات تا وەک تەڵەیەک بە پێیدا نەتەقێت، ئەویش ئەوەیە ڕێژەیەکی زۆری کوردی کەرکووک لە دەرەوەی کەرکووک دەژین لە دهۆک و هەولێر و سلێمانی، پێشتر بۆ کاتی دەنگدان لە پرۆسەکانی هەڵبژاردن دەچوونەوە بۆ کەرکووک، بەڵام ئایا لە پرۆسەی سەرژمێری دانیشتووان لە کوێ ناویان تۆمار دەکرێت؟ ئایا ڕێگە دەدرێت لە هەر خانوویەکدا لە کەرکووک چەند ماڵ لەسەر ئەو خانووە تۆمار بکرێت؟ ئەم کوردانەی کەرکووک کە لە دەرەوەی کەرکووک دەژین و پێشتر دەچوونە ماڵە خزم و کەسوکار بۆ دەنگدان، ئایا تەگبیری ئەوە کراوە لە سەرژمێری شوێنی تۆمارکردنیان بۆ دابین بکرێت؟ ئەی کە لە سەرژمێری ناویان لە کەرکووک تۆمار نەکرا، لە پرۆسەکانی داهاتووی دەنگدان چی مافێکیان دەمێنێت بەشداری پرۆسەی هەڵبژاردن بکەن. کە بەمەش ڕێژەیەکی زۆری دەنگدەری کورد کەم دەبێتەوە.

جیا لەوانەش بەشێکی زۆر لە دانیشتووانی کفری و کەلار و چەمچەماڵ، بەهۆی مادەی 140ی دەستوورەوە تۆماری دەنگدان و کۆبۆنی خۆراکیان لە کەرکووکە. بەڵام هیچ بنە و شوێنێکیان نییە لە کەرکووک تا ئەگەر ڕێگەش بدرێت بچن لە کەرکووک لەسەر خانوویەک وەک شوێنی نیشتەجێ خۆیان تۆمار بکەن لەسەر کەرکووک. سبەینێ چی گرفتێکیان بۆ دروووست دەبێت کە ناویان لە سەرژمێری گشتیدا لە کەرکووک تۆمار نەکراوە؟

ڕاستە ئەو فۆرمەی ئێستا لە پرۆسەی سەرژمێری گشتی دانیشتووان ناوەکانی لەسەر تۆمار دەکرێت، ئاماژە بە نەتەوە و مەزهەب نادات. بەڵام خۆ ئەم سەرژمێرییە مەزهەب و نەتەوە لە کەس دانامالێت و دوای پرۆسەکە شیعە هەر شیعەیە و کورد هەر کوردە و عەرەب هەر عەرەب. بە سەتان هەزار و بگرە زیاتر عەرەبی تازە هێندراونەتە کەرکووک و ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم و لە داهاتوودا سەرژمێری گشتی دانیشتووانی ساڵی 2024 دەکرێت بە بنەما و پێوەر بۆ ئەوەی بیسەلمێنێت خەڵکی کام ناوچەی ئێراقە. ئەو وەک هاووڵاتییەک دەبێت بە کەرکووکی با هەر لە سەرژمێرییەکەدا نەنووسرابێت عەرەبە یان کورد.

کورد سەرقاڵکراوە بە هەندێک پرس و بابەتی لابەلا و ناپێویستەوە ئاگای لەم هاوکێشانە نەماوە، بەڵام لە سەرژمێریدا و دوای پرۆسەکە دەردەکەوێت چی پرۆژەیەکی مەترسیداری تەشەیوع و بەعەرەبکردن بەسەر کورد دا سەپێنراوە. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: هەولێر
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی (Rudaw) - 10-07-2024
کاتی تۆمارکردن: 2024-09-05
ناوی تۆمارکار: هومام تاهیر

پۆل: کورتەباس
بابەت: 91
جینۆسایدی بێدەنگی کوردانی فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230415234549482791
ناونیشانی بابەت: جینۆسایدی بێدەنگی کوردانی فەیلی
ئامادەکردن: فاتیح عەبدوڵلا شوانی

دەروازەیەک
فەیلیەکان وەک لقێکی گەورەی نەتەوەی کورد لە باشووری میسۆپۆتامیاو باشوورو ڕۆئاوای زاگرۆس لە هەزارەی سێیەمی (پ.ز) ەوە لەو ناوچەیە نیشتەجێن و هەتا ئەمڕۆش بەشێکی زۆریان ماونەتەوە و لەسەر خاکی باوباپیرانی خۆیان دەژین و بەشێکی سەرەکین لە خاک وخەڵکی کوردستان. ئەمانە لەرووی کلتوری و زمان و شارستانی و ڕەگەزیەوە کوردن، دەگەڕێنەوە سەر سومەر، بە پاشماوەی سومەریەکان دادەنرێن، لە ناوچەکانی ئێستای باشووری ئێراق و باشوورو باشووری ڕۆژئاوی ئێراندا وەک خەڵکی کورد دەژین و بە ژیانی ڕۆژانەی خۆیانەوە خەریکن. ئەم بەشە گەورەیەی گەلی کورد تا هاتنی ئیسلام بۆ ناوچەکە بە کشتوکاڵ و ئاژەڵداری و بازرگانی و بازارەوە خەریک بوون لەسەر خاکی خۆیان و ئەو زەویانە هەموی موڵک و خاک و نیشتمانی ئەوان بوو، هیچ کێشەیەکیان نەبوەو ماونەتەوە لەسەر خاکی خۆیان.
کاتێ هێزە دەرەکیەکان هاتوون لە ئەنجامی شەڕو سەرهەڵدانی کێشە ڕامیاریەکاندا ئەمانیش وەک بەشێکی سەرەکی خەڵکی ناوچەکە زیانیان بەرکەوتووە. لە ئەنجامی هاتنی شەپۆلی یەکەمی گەلانی سامی نەژاد لە نیمچە دورگەی عەرەبییەوە بۆ میسۆپۆتامیا وەک ئاکەدو بابل و ئاشور کە توانیان جێ پێی خۆیان بکەنەوەو دەستیان بە داگیرکردنی ناوچەکە کرد. ئەوەش بە یەکەم شەپۆلی داگیرکاری کوردستان دادەنرێت لەلایەن سامی نەژادەکانەوە، وەک یەکەم قۆناغی بەعەرەبکردنی کوردستان، چونکە ئەو پرۆسەیە هەر ناوچەی سومەرو فەیلی نەگرتەوە، بەڵکوو گەیشتە زۆربەی خاکی کوردستان.
لە ئەکەد و بابلەوە بۆ هاتنی سامی نەژادەکان
هەرچۆنێک بێت سەردەمی داگیرکاری ئەکەدو بابل و ئاشور، نەبووە هۆی هەڵکەندن و ڕاگوێزانی تەواوەتی فەیلیەکان و دەرکردن و کۆمەڵکوژیان لەسەر خاکی خۆیان کە بەشێکی سەرەکی کوردستانە. کەچی بە هاتنی ئیسلام وەک شەپۆلی دووەمی هاتنی سامی نەژادەکان و بەعەرەبکردنی کوردستان لێرەوە کوردستان و خاک و خەڵکی فەیلی تووشی کارەسات بوون، کە ئەکرێ وەک شەپۆلی دووەمی بەعەرەبکردن دابنرێت لەژێر ناونیشانی فتوحاتی ئیسلامدا، چونکە لەو سەردەمەدا سەدان خێڵی بەربەری عەرەب لە نیمچە دورگەی عەرەبی و کەناری دەریاوە بەرەو خاکی میسۆپۆتامیاو کوردستان هاتن و دوای داگیرکردنی تیدا نیشتەجێبوون و دەستیان بەسەر هەزاران دۆنم زەوی کشتوکاڵ و خاک و ماڵی کورددا گرت، وردەوردە خەڵکە

ڕەسەن و خاوەن ماڵەکەیان تووشی کێشە و شەڕو کوشتن و دەرپەڕاندن و ماڵوێرانی کرد. لە سەرەتاشدا بەناوی ئیسلامەوە دەستیپێکرد لەبەرئەوەی ئەم ناوچانە لە پایتەختی دەوڵەتی ساسانیەوە نزیک بوون و ناوچەیەکی دەوڵەمەند بوون بە ئاوو خاک. هەروەها کاتێ دەوڵەتی ئیسلامی هەر ناوچە و هەرێمێکی داگیردەکرد سەرۆک خێڵ و سەرکردە سەربازیەکانی عەرەبی دەکردە فەرمانڕەوای ئەو ناوچانەو هێزو سوپای خێڵە عارەبەکان لەو ناوچانە دەمانەوەو دەیانکرد بە موڵکی خۆیان و خەڵکە ڕەسەن و خاوەن خاکەکەش وەک ژێردەستە مامەڵەیان لەگەڵ کراوە و وردەوردە خاکەکەیان لەدەست دەرچووە، بەو شێوەیە عارەب وەک هێزێکی داگیرکەر بوون بە خاوەن ماڵ لەسەر خاکی کورد لە ناوچەی سومەرو فەیلی.

ئەم قۆناغەش لە سەردەمی ڕاشدین دا بەرِوونی دیارە خێڵە عەرەبە بەربەرییەکان چۆن نیشتەجێکراون لە ناوچەکەدا، دواتریش لەسەردەمی دوا خەلیفەدا ئەم ناوچەیە بووە مەیدانی شەڕو پێکدادانی بنەماڵەی عەلی و موعاویەو ئەو عەرەبانەی هاتبوونە ناوچەکە زیاتر پشتگیری عەلی بوون و ئیتر لێرەوە کێشەکە زیاتر دەستی پێکردو ڕق و کینەو کوشتن و فیتنەو داگیرکاری زیاتر سەریهەڵداو بەتایبەتی دوای هاتنی ئومەویەکان و ناوچەکەیان کردە جێی تۆڵەکردنەوە و کوشتارگەو ماڵوێرانیەکی زۆریان بۆ ناوچەکە هێنا.

لەسایەی دەسەڵاتی ئیسلامیی عەرەب و تورکدا

بەدرێژای حوکمی دەوڵەتی ئیسلامی عەرەب بەناوی ئاژەڵداری و لەوەڕگاوە ڕۆژ لەدوای ڕۆژ بەرەو ڕۆژهەڵات و باکووری میسۆپۆتامیا دەهاتن. ئەمە جگە لەو بنەماڵە عەرەبانەی وەک حاکمی دەوڵەتی ئیسلامی لە ناوچە کوردسانیەکان جێگیربوون و خۆیان سەپاند بەسەر خەڵکی ناوچەکەدا. ئەم شەپۆلی کۆچبەریەی هۆزە عەرەبە بەربەریەکان بەدرێژایی چەندین سەدە بەردەوام بوو، واتە بەتەواوەتی لە سەدەکانی ناوەڕاستدا تا هاتنی شەپۆلی سێیەمی بەتورککردن و بەعەرەبکردن لەسەردەستی دەوڵەتی عوسمانیەکان وەک درێژەپێدەری دەوڵەتی ئیسلامی، عوسمانیەکان هەر لە سەرتاوە دەستیانکرد بە سیاسەتی بەتورککردنی کوردستان و داگیرکردنی خاکی کورد، بەڵام ئەوەی ئەم جارە جیاوازە بەتایبەت دژی خەڵکی فەیلی ئەنجامدراوە بە سیاسەتی بەعەرەبکر نی ناوچەکەیان لە سەدەی هەژدەو نۆزدەدا.

دەوڵەتی عوسمانی دەستی کرد بە گۆڕینی دیمۆگرافی گەلانی ناوچە بەتایبەتی دژی کورد بە بیانوی ئایینی و مەزهەبی و شۆڕش و ڕاپەرینەکانەوە، بۆ نموونە ڕاگوێزانی هەزاران کوردی هۆزی هەمەوەند بۆ لیبیاو هۆزی فەیلەیەکان بۆ ئێران بە بیانوی ئەوەی خەڵکی فەیلی شیعە مەزهەب بوون.

لێرەدا غەدرێکی گەورە لە خەڵکی فەیلی کراوە لەلایەن والی بەغداوە بە فیتی خەلیفەی عوسمانی. کاتێک سەرژمێری دانیشتووانی دەوڵەتی عوسمانی کراوە، فەیلیەکان بێبەش کراون و تۆمارنەکراون بە بیانوی ئەوەی سونە مەزهەب نین و مەیلیان بەلای دەوڵەتی شیعەی ئێراندایە، یان ڕەنگە ئەمە بۆ فەیلیەکان هەنگاوی یەکەمی کارەساتەکە بێت لە لێسەندنەوەی زەوییەکانیان و بە بێگانە زانینیان لەلایەن دەستەڵاتەوە. کە دواتر بووە بنەمایەک بۆ دەستبەسەراگرتنی موڵک و ماڵ و دەرکردنیان. هەر بۆیە لەم سەردەمەدا بەتایبەتی سەردەمی مەدحەت پاشا سەدان خێلی کۆچەری و ئاژەڵداری عارەب هاتنە ناوچەکەو بەرەسمی بڕیاری نیشتەجێکردنیان دراوەو لە زۆربەی ناوچەکانی موسڵ و کەرکووک و دیالەو ناوچەی فەیلەکانیش بۆ نموونە (لە نیوەی دووەمی سەدەی 19دا لە سەردەمی مەدحەت پاشا 1869 کە والی بەغدا بوو، خێڵێکی عەرەبی وەک (ڕەبیعە، بەنی ئەوس، جبور...) دەشتەکانی مەندەلی و بەلەدروزو قزڵرەبات و قەرەتەپەیان گرتەوە، ئاشکرایە کە مەدحەت پاشاو ئەو والیانەی دوای ئەو هاتن هانی ئەو عەشیرەتە عەرەبانەیان دا بۆ نیشتەجێکردنیان) . ئەمەش بە قۆناغێکی مەترسیداری بەعەرەبککردن و دەرکردنی کورد و فەیلی دادەنرێت لە سەردەمی دەوڵەتی عوسمانیدا.

بەعس و سڕینەوەی کوردی فەیلی

قۆناغی چوارەمی بەعەرەبککردن و جینۆسیادی هۆزی فەیلی کورد و دواتر ئەنفال و ڕوخاندنی گوندەکان و کیمابارانکردن لە سەردەمی دەوڵەتی نەتەوەپەرستی عارەبی سونەدا کە لەدوای جەنگی یەکەمی جیهانەوە لەلایەن بریتانیاوە درووستکراوە لەسەر خاکی کوردستان. ئەوە بوو بەشێکی گەورەی کوردستان کەوتە ژێردەستی کەمینەیەکی عارەبی سونەوە لە ساڵی 1921وەک یەکەم دەوڵەتی سونی عارەبی کەوتە جینۆسایدکردن و بەعەرەبککرن و ڕاگوێزانی کورد بەتایبەتی فەیلیەکان.

ئەم دەوڵەتە ناسوێنالیستە سونە مەزهەبە هەر لە سەرەتاوە کەوتە دژایەتی کوردی فەیلی بە بیانوی ئەوەی شیعە مەزهەبن، لەکاتێکدا عارەبیش هەبوون شیعە بوون، بەڵام فەیلیەکان باجی کوردبوونیان داوە نەک مەزهەب. بۆ نموونە داگیرکەری بریتانیا تا ساڵی 1930 کە خۆیان بە فەرمانڕەوای کرداری ئێراق دەزانی و دەوڵەتی پاشایەتی لەژێر دەستی ئەواندا بوو، یاسای ئێراق کە بریتانیای داگیرکەر دایڕشتبوو چەمکی هاوڵاتی نارەسەنی دەرکرد، ئەوکەسانەی دەگرتەوە کە شوناسنامەی عوسمانییان نیە یان لە سەرژمێری عوسمانیدا ناونووس نەکراون. ئەمەیان کردە بیانویەکی باش بۆ ئەوەی فەیلیەکان بە هاووڵاتی نارەسەن و شوێنکەوتەی ئێرانی شیعە لەقەڵەم بدەن و پاشان ڕایان بگوێزن و دەست بەسەر ماڵ و موڵکیاندا بگرن.

ئەمەش بووە بنەمایەکی گرنگ بۆ دەوڵەتی پاشایەتی و کۆماری کە کاری زیاتری لەسەر بکەن، هەر لەم ڕوانەگەو یاسایەوە کار بۆ جینۆسایدی فەیلیکان کرا، بۆ نموونە لە سەردەمی دەستەڵاتی بەعسدا نیو ملیۆن کورد لە خەڵکی فەیلی لە سەرەتای ساڵی 1970دا دەستکرا بە پرۆسەی دەرکردن و ڕاگوێزان و ڕەوانەکردنیان بۆ ئیران، ئەمەش وەک قۆناغێکی ترسناکتر و بۆ جینۆسایدی فەیلی و کورد لەو ناوچانە پەیڕەوکرا.

بە نزیکبوونەوەی جەنگی ئێراق –ئێران مەترسیەکە زۆرتر بوو بۆ خەڵکی فەیلی بەتایبەتی بۆ ئەوانەی هێشتا مابوونەوەو لەسەر خاکی خۆیان، ئەوانیش دەرکراون و ڕاگوێزران بە بیانووی ئەوەی شیعەن و لەگەڵ سەدان هەزار عەرەبی شیعەدا دەرکران لە

زێدی ڕەسەنی خۆیان، بەڵام ئەمجارەیان شێوازی ڕاگوێزان و دەرکردنیان ئاسایی نەبوو، چونکە فەیلەیەکان وەک خەڵکی کورد بەشێکی گەورەی بازرگان و ئابووری بازاڕی بەغدایان بەدەستەوە بوو هاوشێوەی ڕاگوێزانی جوولەکەکانی سەردەمی نازیی هیتلەر بوون لە ئەڵمانیا، چونکە هەموو ماڵ وموڵک و سەرەوەت و سامانیان دەستی بەسەردا گیرا لەلایەن دەوڵەتەوە، خەڵک و ژن و منداڵ و پیاوو گەنجیان وەک ئەنفال گیران و دەست بەسەر کران و گەنجەکانیان جیاکردەوەو دواتر لەناوبران و بێسەروشوێن و ئەنفالکران، پاشان پیرو پەککەوتەو ژن و منداڵیان بە ماشێنی سەربازی لەسەر سنووری ئێراق-ئێران فڕێدا و بەدەم لێدان و تەقەکردنەوە بەسەریاندا لە سنووری ئێراق دەرکران.
ئەم کارە دڕندانەیە بەرانبەر کورد و خەڵکی فەیلی زۆر سەیر نەبوو، چونکە فەیلیەکان هەم ناسنامەیان کوردی بوو هەم لەرووی مەزهەبەوە شیعە بوون، بۆیە لەلایەن ڕژێمی نەتەوەپەرستی عارەبی سونەوە دەبوو دوو جار جینۆساید بکرێن. یان دووقات ئەنفال بکرێن، دواتر سەرجەم ماڵ و موڵک و خاک و هەرچییان هەبوو دابەش کرا بەسەرعارەبی سونەو شیعە بەتایبەتی بەعسییەکان.
تەنانەت دوای بەعسیش، سڕینەوەی فەیلییەکان
قۆناغی پێنجەمی بەعەرەبکردن و لەناوبردنی فەیلیەکان لەدوای ڕوخانی ڕژیمی بەعسەوە دەستی پێکردو ئەو فەیلی و کوردانەی لەو ناوچانە مابوون بەهۆی ئەوەی کوردن گێچەڵیان پێکراوە و بۆ ئەوەی دەست بەسەر زەوی و خاکیاندا بگرن لەلایەن گرووپی چەکداری سونەو تیرۆرستەوە بە هاوکاری و چاودێری دەوڵەت. ئەوەی جێی داخە بەدرێژای مێژووی دەوڵەتەکانی ناوچەکە فەیلیەکان بە بیانوی شیعەبوون جینۆساید دەکران و هەندێ جارێش کوردبوونیان. واتە شیعەبوون ببووە بەڵایەکی گەورە بەسەر فەیلیەکانەوە بۆ لەناوبردنیان لەلایەن دەوڵەتی ئیسلامی و عوسمانی و پاشایەتی و بەعسەوە.
ئەوەی لێرەدا جێی سەرنجەو دەبێت ئاماژەی پێبکرێت ئەوەیە لەدوای ساڵی 2003ەوە شیعەکان بوون بە دەستەڵاتداری ئێراق، کەچی فەیلی زیاتر تووشی کێشە وماڵوێرانی بوونەتەوە، ئەم جارەیان بەناوی کوردەوە کۆمەلکوژ دەکرێن و دەربەدەر دەکرین و بەترس و تۆقاندن و کوشتن و هەرەشەکردن لێیان ماڵ و موڵک و زەوییەکانیان لێ داگیردەکرێت بە بەرچاوی حکومەتی بەغداو ئێرانی شیعەو هەرێمی کوردستاتانیشەوە.
خەریکە ئەم بەشە گرنگەی نەتەوەی کورد (فەیلییەکان) بەرەو لەناوچوون دەڕوات، هەم لە ئێران و هەم لە ئێراق. هەتا دێت کێشەی زیاتر بۆ ئەم خەڵکە ڕەسەن و پاکەی گەلی کورد درووست دەکەن و ڕۆژ لەدوای ڕۆژ زیاتر فەرامۆش دەرکرێن و مەترسی جینۆسایدێکی تریان لێدەکرێت و بەردەوام لەژێر مەترسی و هەڕەشەدان بە ئاشکرا هەوڵی سڕینەوەی ناسنامەو ڕەگەزیان دەدرێت و بەیەکجاری لەسەر نەخشەی کوردستان و بەتایبەتی ناوچەکانی خۆیان لە وڵاتی سومەر و فەیلی بەغداو کوت و سەماوە بەدرەو جەسان و مەندەلی و سۆمار، چونکە شوێنەکەیان کەوتۆتە ناوجەرگەی عارەبی سوونەو شیعەو دورن لە هەرێمی کوردستانەوەو دابڕاون لە کوردستان. ئێرانیش لەبەرئەوەی کوردن هاوکاری و پاڵپشتیان ناکات، لە هەمان کاتدا شیعەی عەرەبی ئێراق خۆیان بەشێکی سەرەکی بوون لە تالانکردن و دەست بەسەراگرتنی موڵک و ماڵی کورد و داگیرکردنی خاک و ئاویان بەدرێژایی مێژوو بەتایبەتی لە ناوەندی شاری بەغداا خەڵکیان تیرۆر دەکرێت و کۆمەڵکوژ دەکرێن.
ئەم کارە بە بەرنامە دەکرێت دژی فەیلیەکان، نەک هەر داگیرکردن و دەست بەسەراگرتنی خاکی فەیلی، بگرە گەیشتونەتە ناوچەکانی دیالەو خانەقین و کەرکووک و موسڵ و دوزخورماتوو هەندێ شوێنیان بەتەواوەتی داگیرکردووەو لەدەستی کوردیان دەرهێناوە بە هاوکاری حکومەت و میلیشیاو چەکدارە تیرۆرستەکانی سەربە شیعەو سونە، واتە داعش و حەشدی شەعبی.
سەرچاوەو پەراوێزەکان:
(1) سۆمەرییەکان یەکێکن لە گەلە دێرینەکانی کوردستان و باشوور و باشووری ڕۆژهەڵاتی وڵاتی نێوان دووروبارە سنووری جوگرافیای وڵاتی سۆمەر دەکەوێتە باشوورو ناوەڕاستی میسۆپۆتامیا وە، لە باشوورەوە کەنداوی عەرەب و وڵاتی ئیلام هەندێ جار هەموو وڵاتی نێوان دوو ڕووبارەیان لەژێر دەستبووە لە باکوورەوە خاپوور لە ڕۆژاواشەوە ڕۆژاوای کوردستان.
كريمر، صمويل: من الواح سومر، ترجمة طه باقر، قاهرة 1957، ص 9.–طلعت الشيماني: دساتير الحكم في العراق القديم ، مجلة قظاء ،العدد الاول ، شباط ، 1957 ، السنة الخامسة عشرة ، مطبعة العاني ، بەغدا ، ص21 .
بۆ پەیوەندی نێوان سومەرو فەیلی، بڕوانە:
حول علاقة بين السومريين و الكورد الفيليين والحقائق، جريده الاتحاد، العدد ا455، السنة العاشرة، ص15، 11- 2002.
فاتیح عەبدوڵلا محەمەد: مێژوویی دێرینی کوردستان، بەرگی یەکەم، چاپی یەکەم، چاپخانەی کاروخ / سلێمانی 2716 کوردی 2016، ل63.
(2) ڕەفیق سابیر: ئیمپراتۆریای لم، چ3، 2014، غەزەلنووس، سلێمانی، ل116-117.
(3) فاتیح عەبدوڵلا شوانی: پارێزگای کەرکووک لە ساڵانی 1957-1977، چ1:2000، سلێمانی، ل23-24.
(4) ڕەفیق سابیر: ئیمپراتۆریای لم، 111-116.
(5) ڕەفیق سابیر: ئیمپراتۆریای لم، ل116-117.
(6) ڕەفیق سابیر: ئیمپراتۆریای لم، ل116-117.
(7) نعيم الهاشمي الخفاجي: مظلومية الكورد الفيليون- ، جاسم الخيبري ابو زهراء قصة التهجير للكورد الفيليين .ء –

External Link
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید
پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕاپۆرت
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی چاوی کورد - 15-04-2023
کاتی تۆمارکردن: 15-04-2023
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: کورتەباس
بابەت: 92
جینۆسایدی کوردانی فەیلی تەنیا قەتڵوعامکردنی کورد نییە، بەڵکو گۆڕینی دیمۆگرافیا و شوناسی نەتەوەیەکیشە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240126192845546641

دکتۆر ساحێب قارەمان وەکوو شارەزا و پسپۆڕێکی ئامار و سەرژمێری و کەسایەتییەکی ناسراوی ناو کوردانی فەیلی ، لەم دیدارەدا لەگەڵ گۆڤاری گوڵان باس لە کەیسی کوردانی فەیلی و گۆڕینی دیمۆگرافیای دانیشتووانی بەغدا و ناوچەکانی کوردانی

فەیلی دەکات. چەند ڕاستییەکی نوێ ئاشکرا دەکات، بۆ قسەکردن لەسەر ئەم پرسە چەند پرسیارێکمان ئاڕاستە کرد.

* بەو پێیەی شارەزاییەکی باشت.ە زانستی ئامار و سەرژمێریی دانیشتووانی ئێراقدا هەیە، خوێندنەوەشت.ۆ هۆکاری سەرەکیی پاکتاوکردنی کوردی فەیلی لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە بۆ بەرزیی ڕێژەی دانیشتووانی کوردی فەیلی لە بەغدا و ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی دیجلە دەگەڕێنیتەوە، ئایا لەسەر چ بنەمایەک پشتت.ەم خوێندنەوەیە بەستووە؟

-ژمارەی زۆری دانیشتووان و چڕیی ئەم ژمارەیەی کوردانی فەیلی لەناو جەرگەی بەغدا و ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی دیجلە وای کرد، ڕژێمی بەعس بۆ کەمکردنەوەی ئەم ژمارەیە و گۆڕینی دیمۆگرافیای ناوچەکە، دەست.ە جینۆسایدی کوردانی فەیلی بکات، هەرچەندە هەر لەبەر ئەم هۆکارە و چەند هۆکارێکی دیکە ڕژێمەکانی پێشووی بەعسیش بە بیانووی (التبعیة) لە ڕەگەزنامەی ئێراقیدا دژایەتیی کوردانی فەیلییان کردووە، بەڵام لە سەرژمێریی ساڵی 1977 دا بڕگەیەکی نوێیان بۆ زیادکرد، کە تایبەت.وو بە نەتەوە و ئاستی خوێندنیان، بەمەش بەڕوونی دەرکەوت.ەنیا لە بەغدا ژمارەی دانیشتووانی کوردانی فەیلی لە ملیۆنێک کەس زیاترە، ئەو سەردەمە کوردانی فەیلی جگە لەوەی کاسب و پیشەوەر و بازرگان و زەنگین بوون، ژمارەیەکی یەکجار زۆری خوێنەوار و ڕۆشنبیریان تێدا بوو، منداڵەکانیان زۆربەی دەرچووی زانکۆ و دواناوەندی بوون، ئەوانیش دواڕۆژ بە زۆرینە دەبوونە کارمەند لە بەغدا، بە واتایەکی دیکە بەغدا گەورەترین شاری باشووری کوردستان بوو لەو سەردەمەدا، گەڕەکەکانی باکوور و ڕۆژهەڵاتی ناو سەنتەری بەغدا جگە لە گەڕەکی ئەعزەمییە و وەزیرییە کە عەرەب و تورکمان بوون، گەڕەکەکانی دیکە تاکوو سەلمان پاک هەر هەمووی کورد بوون، لە ساڵی 1979 کاتێک داوایان لە کوردانی فەیلی کرد، سەردانی فەرمانگەکانی نفووس بکەن لەوێ هەموو ماڵەکانیان دەستنیشان کرد، بەعسییەکان بۆ شاڵاوە گەورەکەی جینۆسایدی کوردانی فەیلی لە ساڵی 1980 خۆیان ئامادە کرد.

* پێش ئەوەی باسی جینۆسایدەکەی ساڵی 1980 بکەین، دەمەوێت.ەسەر ئەو خاڵە ڕابوەستین، ئایا جگە لە ناوەندی بەغدا بارودۆخی کوردانی فەیلی لە ڕۆژهەڵاتی دیجلە و باکووری بەغدا چۆن بوو؟

-بەعەرەبکردن و شاڵاوی جینۆساید دژی کورد مێژوویەکی کۆنی هەیە، ئەوەی من لەبیرم دێت.ە دەرەوەی بەغدا هەرچی ناوچەکانی بەری ڕۆژهەڵات. باکووری شاری بەغدا و تەنانەت.وت.ەبوو، هەمووی کورد بوون، دانیشتووانی خاڵس و بەعقوبە و شارەبان کە ئەو دەمە بەعقوبە بە خراسان ناو دەبرا و خاڵسیشیان پێ دەوت، دوەڵەتئاباد (دیلتاوە) و تا مەندەلی و بەدرە و جەسان و بە زرباتییەشەوە کورد بوون، مەحموود خورشید پاشا لە «سیاحەتنامەی حدود» باسی ویلایەتی بەغدای کردووە و دەڵێت: «عەشیرەتی فەیلی کە تایفەی کوردن لە بەدرە و جەسان و زرباتییەن، لە خوار مەندەلی و زرباتییەشەوە تێکەڵ بە ئیلامی عەرەبی بوون». من خۆم کاتێک لە ساڵی 1964 منداڵ بووم و لەگەڵ خێزانەکەم چوومە کوت.ە دووکاندارێک کە جامانەی لەسەردا بوو، بە زمانی عەرەبی سۆراخی ماڵی خزمێکم پرسی، خاوەن دووکانەکە پێمی وت: تۆ چی ئەوێت؟ لە وەڵامدا وتم: خزمە، کەچی بە تووڕەییەوە پێی وتم: ئەی بۆچی بە کوردی قسە ناکەیت، نەمدەزانی هەرچی دووکاندار و خەڵکی سەرشەقام هەبوون بە زمانی کوردی قسەیان دەکرد، بابەتی جینۆسایدی کوردی فەیلی تەنیا باسکردن و زیندووکردنەوەی ئەو جینۆسایدە نییە کە دەرهەق بە نەتەوەی کورد کراوە، بەڵکوو زیندووکردنەوەی گۆڕینی دیمۆگرافیا و شاڵاوی بەعەرەبکردنیشە. بەم شێوەیە هەرچی پاساوی (التبعیة) هەیە کە لە یاسای ڕەگەزنامەی ساڵی 1924 هەبوو، زۆربەی کوردانی فەیلی خۆیان بەو (التبعیة) دانابوو، تاوەکوو خزمەتی بەزۆرەملێی سەربازی نەیانگرێتەوە، لە کاتی ڕاپێچکردنی کوردانی فەیلی لە ساڵی 1970 ڕژێمی فاشیزمی ئەو سەردەمە تەنانەت.ەگەزنامەی ئێراقییان لەو کوردانەی فەیلیش سەندەوە کە ڕەوانەی ئێرانیان کردن، لە کاتی هەڵگیرسانی شۆڕشی ئەیلوول بە ڕابەرایەتیی مەلا مستەفا بارزانی ژمارەیەکی زۆری کوردانی فەیلی پاڵپشتی و هاوکاریی مەلا مستەفا بارزانییان کرد، ئەمەش بووە پاساوێکی دیکە تاوەکوو ڕژێمی بەعس پیلان و مەرامە قێزەوەنەکەی لە دژی کوردی فەیلی جێبەجێ بکات.

* زۆر باس لەو پەیوەندییە بەهێزەی نێوان مەلا مستەفا بارزانی و کوردانی فەیلی دەکرێت، بەتایبەتیی ئەو دەمەی سیمبولی نەتەوەی کورد مەلا مستەفا لە ڕووسیا گەڕابووەوە، دەکرێت.اسێکی ئەم پەیوەندییەمان بۆ بکەیت؟

-پەیوەندیی نێوان کوردانی فەیلی بە مەلا مستەفا بارزانییەوە و بەشداریکردنیان لە شۆڕشی ئەیلوول و خۆشەویستییان بۆ مەلا مستەفا بارزانی مێژوویەکی کۆنی هەیە، دکتۆر جەعفەر محەمەد کەریم کە براگەورەی حەبیب محەمەد کەریمی سکرتێری پارتی دیموکراتی کوردستان بوو، ئەو دەمە دکتۆر جەعفەر محەمەد کەریم لە ساڵی 1946 ئەندامی مەکتەبی سیاسی بووە و لە دامەزرێنەرانی پارتی بووە، ئەوە بوو لە ساڵی 1952 لە ئێراق دەریان کرد، ساڵح یوسفی کاتی خۆی باسی دکتۆر جەعفەر محەمەد کەریمی کردووە، دەیوت: «جەعفەر محەمەد کەریم فێری کوردایەتی کردم»، دوای ئەمیش نەوەیەکی دیکە هات.ە حەبیب محەمەد کەریم و یەدوڵڵا کەریم و عادل موراد و زەکییە ئیسماعیل و.. تادوایی کە هەر لە پۆستی سکرتێری پارتی و بەرپرسی یەکێتیی قوتابییان و ئافرەتان و چەندین پۆستی گەورەی دیکەیان هەبوو، ئەمە وێڕای ئەوەی کاسبکارەکان و

بارزگانەکانی کوردانی فەیلی کۆمەک و هاوکاریی باشی شۆڕشیان کردووە، یەکەمین ئێزگەی کوردانی فەیلی هێنایان بۆ بەغدا و دواتر ناردیانە هەرێمی کوردستان، تەنانەت.اتێک مەلا مستەفا لە ڕووسیا گەڕایەوە لە ئوتێل سەمیرئەمیس دادەنیشت، ئەوە بوو کوردانی فەیلی هەموویان پۆل بە پۆل دەچوونە خزمەتی، تا وای لێهاتبوو کاتێک حکومەت.ەیویست.ابەتێک لەگەڵ مەلا مستەفا بارزانی باس بکات، بە کوردێکی فەیلی و لە ڕێگەی عەبدولڕەحیم فەیلییەوە دەیناردن، مەلا مستەفا بارزانی باش دەیزانی کوردانی فەیلی چ قوورساییەکیان لە بەغدا هەیە و پەراوێزیش خراون، بۆیە بەردەوام داکۆکی لە خێزانەکانی کوردی فەیلی دەکرد، لە بەرانبەریشدا کوردانی فەیلی مەلا مستەفا بارزانییان زۆر خۆش دەویست، لە ساڵی 1970 لقی 5 ی پارتی گەورەترین لقەکانی پارتی بوو لە بەغدا و نزیکەی نیوملیۆن ئەندامی هەبووە و زۆرینەیان کوردی فەیلی بوون .

* لە زۆر نووسراوەکان و لێدوانەکانی کەسایەتییەکانی کوردانی فەیلیدا خۆشەویستیی ئەوان بۆ نەتەوەکەیان نەشاردووەتەوە، پرسیار لێرەدا ئەوەیە چۆن کوردانی فەیلی پارێزگارییان لەم خۆشەویستی نەتەوەییە و مەزهەبەکەشیان کردووە؟

-کوردانی فەیلی موسڵمانن و سەر بە مەزهەبی شیعەن، بەڵام پێش هەموو شتێک ئەوان کوردن و نەتەوەی خۆیان خۆش دەوێت، تەنانەت.ەو یەک دوو مەوکیبەشی بە ناوی کوردانی فەیلی ساڵانە لە ئیمامی موسا لە کازمییە ئامادەی دەکەن، بۆ ناوبانگ و بوونی کورد لە بەرانبەر عەرەبەکان دەگەڕێتەوە، ئەوان حزبی توندڕەوی ئیسلامییان خۆش ناوێت، لە پەنجاکاندا کاتێک حزبی دەعوە درووست.وو، یەک کوردی فەیلی تێدا نەبوو، ئەوان لەو سەردەمەدا شیوعی یان پارتی بوون. لە ساڵی 1963 لەگەڵ عەبدولکەریم قاسم دژی بەعسییەکان ڕاوەستان . جەمشید حەیدەری لە پەرتووکەکەیدا باسی کردووە کە چۆن لە ماڵی فەیلییەکان شاردراوەتەوە، خۆشەویستیی کوردانی فەیلی بۆ مەلا مستەفا بارزانی لە هەمان کات.ق و قینێکیشی لە دڵی بەعسییەکاندا درووست.رد، تا لە ساڵی 1980 بە بیانووی تەقینەوەی زانکۆی موستەنسرییە گوایە دەستی کوردانی فەیلی تێدا بووە، شاڵاوە گەورەکەیان دەست.ێ کرد و بڕیاری 666یان لە 1980/5/7 دەرکرد دژی هەموو مافێکی هاووڵاتیبوون و ڕەگەزنامەیەکی کوردانی فەیلی.

* لە بارودۆخی ئەو سەردەمەی جینۆسایدی کوردانی فەیلی تێدەگەین کە بۆچی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی بەرانبەر ئەو جینۆسایدە گەورەیە بێدەنگ بوو، بەڵام ئەی بۆچی لە دوای ڕووخانی ڕژێمی بەعس ئەم خەمساردییە بەرانبەر جینۆسایدی کوردانی فەیلی هەبوو؟

-سەرۆک مەسعود بارزانی لە کۆنفرانسی زانستی نێودەوڵەتیی جینۆسایدی گەلی کوردستان کە بۆ کوردانی فەیلی لە هەولێر ڕێکخرا، وەرچەرخانێکی لە دووبارە زیندووکردنەوەی ئەم تاوانکارییە گەورەیەی درووست.رد، ئەمە بۆ خەمخۆریی بەرێزیان و ئەو پەروەردەیە دەگەڕێتەوە کە بارزانیی باوک لەسەر ڕێبازێکی کوردایەتی پەروەردەی کردووە، لە ئێرانیش لە دوای ئاوارەبوونی کوردانی فەیلی سەرۆک بارزانی و ئیدریس بارزانی لە کەمپەکاندا یارمەتییان داون، سەبارەت.ە فەرامۆشکردنی کەیسی کوردانی فەیلی لە دیباجەی دەستووری کۆماری ئێراقدا کە لە ساڵی 2005 ددان بەم تاوانەدا نراوە و لە یاسای ژمارە 10ی ساڵی 2005ی یاسای دادگای باڵای تاوانکاریی ئێراقیش بڕیاری لێ درا، لەلایەن پەرلەمانی ئێراقەوە بڕیاری بەجینۆسایدکردنی کوردانی فەیلی دەرکرد، بەڵام بڕیارەکە وەکوو مەرەکەبی سەر کاغەز مایەوە و لە ڕووی واقیعەوە کرداری پێ نەکرا، هەروەکوو چۆن بۆ کوردانی ئێزدی هیچ نەکرا و قەرەبووی مەعنەوی و دارایی نەکرانەوە و مافەکانیان بۆ نەگەڕاوەتەوە، بۆ کوردانی فەیلییش هەر وا بووەوە، هۆکاریشی ئەوەیە نوێنەرانی کورد لە بەغدا کەمتەرخەم بوون.

لەگەڵ ئەوەی لە کۆنفرانسەکە ئومێد و هیوایەکی بۆ کوردانی فەیلی درووست.وو، هەندێک تێبینی و سەرنجم لەسەر بەڕێوەبردن و بانگهێشتکردنی میوانەکانی کۆنفرانسەکە هەبوو، بەتایبەتی کە هەندێک کەسی ناشایستە و فەرامۆشکردنی هەندێک کەسایەتیی گرنگی ناو کوردانی فەیلی بەڕوونی دیار بوو.

* بڕیاری دامەزراندنی دامەزراوەیەک بۆ کوردانی فەیلی لەلایەن سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە گرنگ بوو، ئایا ڕا و پێشنیارت.ەسەر ئەم دامەزراوەیە چییە؟

-دامەزراوەیەکی وا گرنگی تایبەت.ە کەیسی کوردانی فەیلی جێگەی دەست خۆشییە، بەڵام سەرەتا دەبێت.امانجی ئەو دامەزراوەیە ڕوون بێت، دوای دەستنیشانکردنی وەزیفەکەی بەپێی ئەمە کەسایەتی بۆ دادەنرێت، دوور لە مەحسووبییەتەوە، لە هەموو حاڵەتێکدا نابێت.ەلە لە دامەزراندن و پەیکەری ئەو دامەزراوەیەدا بکەین.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد

پۆلێنی ناوەڕۆک: دیمانە
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | gulanmedia.com 12-06-2023
کاتی تۆمارکردن: 26-01-2024
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 93
حەیدەر فەیلی... پاڵەوانە کوردەکەی ڕۆمانی دیارترین ڕۆماننووسی عەرەب
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230505021207487557

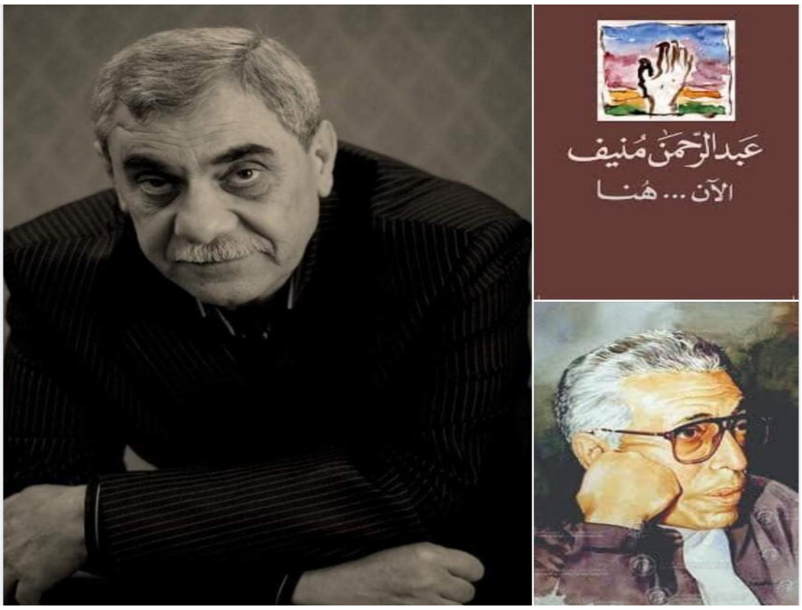

حەیدەر فەیلی (1947-2023) ... پاڵەوانە کوردەکەی ڕۆمانی دیارترین ڕۆماننووسی عەرەب.
ئەزموونی تاڵ و سەختی ژیان و ئەشکەنجەی زیندانی ئەم پیاوە، بووەتە پاڵەوانی ڕۆمانی (الآن...هنا)ی نووسەری عەرەب عەبدولڕەحمان مونیف.
بەداخەوە حەیدەر فەیلی هەر لەلایەن دوژمنانەوە ئازار نەدرا، مونیفیش بێ ناوبردن چیرۆکی ژیانی دزی و کردییە ڕۆمان.
نووسەری ئێراق (د.فالح عبدالجبار) لە ڕۆژنامەی ئەلحەیاتی لەندەنی ئەو غەدرەی ئاشکرا کرد، چونکە فالح خۆی چیرۆکی ژیانی حەیدەر فەیلی تۆمار کردبوو بەنیازی ئەوەی بە ناونیشانی یاداشتەکانی زیندانییەکی ئێراقی، بیکاتە پەرتووکێک، دواتر فالح چیرۆکی ژیانی حەیدەر فەیلی بۆ مونیف باسدەکات و کاسێتە دەنگییەکانی بە شێوەیەکی کاتی پێدەدات تا گوێیلێبگرێت، بەڵام

مونیف تەواوی ژیانی حەیدەر فەیلی بێ ناوهێنان دەکاتە پاڵەوانی ڕۆمانی (الآن هنا) (ئێستا...لێرە) .
کورد هەر خاک و مێژوو نا، بەڵکوو چیرۆکی ئازارەکانیشی دەدزرێن... [1]
نەوشیروان سەعید (Nawsherwan Saeed)

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: پۆلێننەکراو
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: هەولێر
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان؛ فەیسبووک؛ پەیجی (Nawsherwan Saeed) ڕۆژی 2023-05-04
کاتی تۆمارکردن: 2023-05-05
ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: کورتەباس
بابەت: 94
خوێندنەوەیەک بۆ ڕۆمانی تووتنەوانەکە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220103235650400337

خوێندنەوەیەک بۆ ڕۆمانی تووتنەوانەکە
مێژووی سەد ساڵەی ئێراق و ناوچەکە لە دیدی عەلی بەدرەوە
ئامادەکردن و لێکۆڵینەوە: ئەردەڵان عەبدوڵڵا

هەمیشە لە ئێراقدا شاعیری بەهێز و بەتوانای تێدابووە، هەر بۆیە بە وڵاتی شاعیرە مەزنەکان دادەنرێت، بەڵام لە ڕووی ڕۆمانەوە، بەو شێوەیە نەبووە. ڕاستە لە سەرەتادا کەسانی وەکوو غائب توعمە فەرمانی تێدابووە، کە بە یەکێک لە ڕۆمان نووسە ناودارەکانی مێژووی ئەدەبی ئێراقیی و عەرەبی دادەنرێت، لێ هێشتا وەکوو شیعر پێشەنگ نەبووە. بەڵام لەم چەند ساڵەی پێشوودا کۆمەڵێک نووسەری بەتوانا دەرکەوتون، کە بەداخەوە ئێمە کەمتر ئاگامان لێیانە، یەکێکیش لەو نووسەرە بەتواناکانە، عەلی بەدرە.
لە ماوەی پێشوودا ڕۆمانی " تووتنەوانم" خوێندەوە کە هاوڕێی هێژام کاک شێرزاد هەینی کردوویەتی بە کوردی. بەڕاستی ئەم ڕۆمانە زۆر سەرسامی کردم، بەتایبەتیی شێوازی نووسینەکەی ئێجگار جوان و مۆدێرن و ناوازە بوو، هەروەها بابەتی ڕۆمانەکەش، زۆر گرنگ بوو. بەلاشمەوە زۆر سەیر بوو چۆن ئەم نووسەرە، توانیویەتی ئەو هەموو ڕووداو و کارەساتە گەورانەی ئێراق و ناوچەکە لە ڕۆمانێکدا بە شێوازێکی ئەدەبی جوان باس بکات.
زۆریش نیگەران بووم لەوەی کە زۆر درەنگ دەستم بە خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە کردووە، چونکە ئەم ڕۆمانە لە ساڵی 2008 ەوە نووسراوە، دەبوایە زۆر زووتر من بیخوێنمەوەو ئاگاداری کارو چالاکی ئەم نووسەرە بەتوانایە بم. لەکاتێکدا کە ڕۆمانی بەشێکی زۆری نووسەرانی جیهانم خوێندۆتەوە کە بە هەزاران کیلۆمەتر لێمەوە دوورن، کەچی ئاگام لە کارو بەرهەمی نووسەرێکی بەتوانای وڵاتەکەم نەبووە.
هەرچەندە ئێمە چ لە ڕووی مێژوویی و ئیداریی و سیاسیشەوە بە ئێراقەوە بەستراوین، لێ بەداخەوە زۆرکەم ئاگامان لە ڕەوشی

ئەدەبیی و فەرهەنگی ئێراق هەیە، بەتایبەتیی لەم چەند ساڵەی دواییدا، ئەوەش زۆر کەم ئاگادارین.
من پێم وایە ئەم ڕۆمانە دەچێتە قاڵبی ڕۆمانە جیهانییەکانەوە، هەرلەبەر ئەمەشە بۆ زۆربەی زمانە جیهانییەکان وەرگێڕاوەو خراشە لیستی ئەو ڕۆمانانەی کە بۆ خەڵاتی بۆکەر کاندیدکران. ئەمەش مایەی خۆشحاڵییە بۆ هەموو نووسەرانی ئێراق، کە یەکێک لە نووسەرەکانی، بگاتە ئاستێکی جیهانی. لەراستیشدا دەتوانم بڵێم عەلی بەدر، چ لە ڕووی شێوازی نووسین و چ لە ڕووی بابەتەوە، گەر لە نووسەرە جیهانییەکان بەتواناتر نەبێت ئەوا لەوان کەمتر نییە و ئاستێکی ئێجگار بەرزی هەیە و شایستەی خەڵاتی نۆبڵە.
مێژووی سەد ساڵەی ئێراق و ناوچەکە
مێژووی سەد ساڵی پێشووی ئێراق، پڕیەتی لە کارەسات و ڕووداوی ئێجگار ناخۆش، زۆر پەڕتووکی سیاسی و مێژوویی لەمبارەیەوە نووسراون، بەڵام لە ڕووی ئەدەبییەوە زۆرکەم باس لەم قۆناغە کراوە. ڕۆمانی تووتنەوانیش یەکێکە لەو هەوڵە باشانە، کە خوێنەر لە ڕێگەی ئەم ڕۆمانەوە دەتوانێت شارەزاییەکی باشی لە بارەی مێژووی سەد ساڵی پێشووی ئێراق و ناوچەکە هەبێت.
گەڕان بە دوای مێژوو، ناسنامەی ئێراقیدا
نووسەر لەم ڕۆمانەیدا هەوڵیداوە پرسی " ناسنامە" بکاتە تەوەری سەرەکیی، ئەوەش لە ڕێگەی گێڕانەوەی مێژووی سەد ساڵەی ئێراق. لە هەمانکاتیشدا هەوڵیداوە، لە ڕێگەی گێڕانەوەی ڕووداوە ناخۆشەکانی مێژووی کۆنی ئێراق، تێگەیشتنێکمان لەبارەی ئێستای ئێراقەوە دەستبکەوێت. هەروەها بەوپەڕی ڕاستگۆییەوە، باسی هۆکاری توندتیژی تایەفی، شەڕەنگێزیی، نائارامیی، جەنگ دەکات. نووسەر هەوڵیداوە لە ڕێگەی باسکردنی ژیانی موزیکژەنێکی جوولەکەوە، باسی هەموو ئەم کێشانە بکات.
ئاخر ئەمە کارێکی زۆر گرنگە، تۆ بێیت لە ڕێگەی موزیک و هونەرە جوانەکانەوە، مێژووی تاڵیی و ناشیرینی وڵاتەکەت بگێڕیتەوە، هەرئەمەش جوانی بەم ڕۆمانە بەخشیوە. لە هەمووشی گرنگتر بەلای منەوە، کە مایەی سەرسامیم بووم، نووسەر توانیویەتی گەمەیەکی زۆ جوان بە کات و شوێن بکات، نووسەر وەکوو گەشتیارێکی شارەزا، خوێنەر بە وڵاتانی ڕۆژهەڵات و ڕۆژاوادا دەگەڕێنێت بەتایبەتیی " دیمەشق، عەمان، بەیرووت، تاران، مۆسکۆ" هێندە بەجوانی باسی ئەم شوێنانە دەکات، ڕێک دەڵێیت خەڵکی ئەو شوێنانەیە، بەدڵنیاییەوە بەغداش دەبێتە سەنتەری ڕۆمانەکە.
کەمال مدحەت موزیکژەنێکی ناسراوی ئێراقییە، لە ساڵی 2006 لەلایەن گرووپێک چەکدارەوە دەرفێنرێت و پاشتریش دەیکوژن و لاشەکەی لە نزیک ماڵی خۆیان فڕێدەدەن. ئەمەش دەبێتە هەواڵێکی گرنگ بۆ ڕۆژنامەیەکی ئەمریکی، دواتر ڕۆژنامەکە داوا لە ڕۆژنامەنووسێکی ئێراق دەکات بە دوای ئەم کوژرانە بگەڕێت و ڕاپۆتێکی هەزار وشەیی لەمبارەیەوە بۆ بنووسێت، بەڵام بەناوی خۆیەوە نا بەڵکە بەناوی " جۆن باری" کە ڕۆژنامەنووسێکی ناوداری ئەمریکییە. لێرەشدا نووسەر باسی پیشەیەکی نوێی ڕۆژنامەگەری دەکات کە پێی دەڵێن" بلاک ڕایتەر" واتە ڕۆژنامەنووسێکی ئاسایی دەچێت ڕاپۆرتێک دەنووسێت، لەبەرانبەر بڕێک پارە ئەو ڕاپۆتە دەفرۆشێتەوەو بە ناوی ڕۆژنامەنووسێکی ناودارەوە بڵاودەکرێتەوە.
ئاژانسێکی ئەمریکیش داوا لەم ڕۆژنامەنووسە دەکات، پاشتر پەڕتووکێک لەبارەی ژیانی ئەم موزیکژەنەوە بنووسێت کە دواتر دەردەکەوێت، کەسێکی جوو بووە و لە ماوەی پێشوودا بە سێ کەسایەتی جیاواز لە بەغدا ژیاوە. هەر ئەم ڕۆژنامەنووسەش کە ناوی نازانین، دەبێتە گێڕەوەری ڕۆمانەکە.
سەرەتای ڕۆمانەکەش لە ناوچەی سەوزی بەغداوە دەستپێدەکات و کاتەکەش سەردەمی داگیرکاری ئەمریکایە لە ئێراق. نووسەر بەشێوەیەکی زۆر جوان و کارامەییەوە، باسی ئەوکاتەی بەغدا و ئێراق دەکات، لە هەمانکاتیشدا وەسفێکی زۆر جوانی ناوچەی سەوز دەکات، ئەو ناوچەیەی کە زۆربەی ئێراقییەکان هیچ زانیارییان لەبارەوە نییە. لە هەمانکاتیشدا هەر لە ڕێگەی ئەم ڕۆژنامەنووسەشەوە، تیشک دەخاتە سەر ڕەوشی ڕۆژنامەگەری لە ئێراق و ناوچەکە. دواتریش بەشێوەی فلاش باگ، دەگەڕێتەوەو بۆ سەرەتاکانی سەدەی بیستەم و باسی ژیانی ئەم موزیکژەنە جوولەکەیە دەکات.
یوسف سامی سالح جوولەکەیەکی ئێراقییە، لە ساڵی 1926 لە بەغدا لەدایک دەبێت. ئەو سەر بە بنەماڵەی ناوداری قووچمانە، کە یەکێکە لە بنەماڵە ناسراوەکانی جوولەکەی بەغدا. هەر زوو حەزی لە موزیک دەبێت و بەهرەمەندی تێدا دەردەکەوێت پاشانیش خەڵاتی مەلیک فەیسەڵی ئێراق وەردەگرێت، بەڵام بەهۆی سەرهەڵدانی بیری نازیەت لە ئێراق بەتایبەتیی لەکاتی کودەتاکەی ڕەشید عالی گەیلانی و ڕووداوی " فەرهوودی" تاڵانکردنی ماڵە جووەکانی بەغدا، پاشانیش درووستبوونی ئیسرائیل، هەموو ئەمانە وا دەکەن کە کۆچی زۆرەملێی جوو لە ئێراق دەستپێبکات. یوسف سامی سالح و فەریدە و مائیری کوڕی باڵبەست دەکرێن و ساڵی 1952 لە ئێراق دەردەکرێن. نووسەر بەشێوەیەکی زۆر جوانی ئەدەبی، باسی ڕووداوە سیاسی و فەرهەنگییەکانی سەردەمی پادشایەتی لە ئێراق دەکات.
بەڵام یوسف سامی هەر دڵی لەلای ئێراقە و بەهیوای ئەوەیە کە بگەڕێتەوە، ماوەیەک لەئیسرائیل دەژی، پاشان دەچێتە مۆسکۆ و لە ڕێگەی چەند کۆمۆنیستێکی ئێراقییەوە، دێتە ئێران و لێرەشەوە ناوێکی ساختەی بۆ درووست دەکەن بەناوی " حەیدەر سەلمان". لێرەشەوە کەسایەتی دووەم دەستپێدەکات.
لە تاران تاهیرە دەناسێت و پاشانیش دەبێتە خێزانی، ئەویش کچی بازرگانێکی دەوڵەمەندی ئێراقییە بەناوی ئیسماعیل تەبتائی. لێرەش ماوەیەکی باش دەمێنێتەوە. نووسەر بەشێوەیەکی ئەدەبی جوان، باسی تاران و ئێرانی سەردەمی شا دەکات، تاران لەوکاتەدا لەوپەڕی پێشکەوتن بووە بەتایبەتیی لە ڕووی بیناسازی و ژێرخانی ئابووریی و فەرهەنگییەوە.

دواتر لەپاش کودەتاکەی تەمموزی 1958، ئەویش لەگەڵ تاهیرەو حسێنی کوڕی، دەگەڕێتەوە بەغدا و هەتاوەکوو ساڵی 1980 دەمێنێتەوە، بەڵام پاشان بەهاتنە سەرکاری سەدام حسێن، دووبارە ڕووبەڕوی کۆچ و دەربەدەری دەبێتەوە، چونکە دەڵێن تۆ " تەبعیەی ئێرانی" یت هەیە و دەبێت لە ئێراق دەربکرێت، بۆیە لە شەوێکدا هێزە ئەمنییەکان دێن و خۆیی و تاهیرەو حسێنی کوڕی، باڵبەست دەکەن و فڕێیان دەدەنە سەر سنووری ئێران. لە ڕێگادا تاهیرەی ژنی دەمرێت و حسێنی کوڕیشی دەگیرێت و لە دایک و باوکی جیا دەکرێتەوە، پاش سێ ساڵ ئازاد دەکرێت و دواتریش بەدوای باوکیدا دەگەڕێت بەڵام هەر نایدۆزێتەوە. نووسەر لە ڕێگەی کەسایەتی حەیدەر سەلمانەوە، باسی ڕەوشی گشتی سیاسی و ئەدەبی و فەرهەنگی ئێراق لەنێوان ساڵانی شەست هەتاوەکوو سەرەتای هەشتاکان دەکات.
پاشماوەیەک حەیدەر سەلمان لە ئێران دەمێنێتەوە، لێرەش باسی تاران و ئێرانێکی ترمان بۆ دەکات، کە تەواو جیاوازە لەگەڵ ئێرانی سەردەمی شا. تارانی سەردەمی شۆڕش و جەنگ و کۆماری ئیسلامی. دەتوانم بڵێم ئێرانێکی ناشیرینی پیشانی خوێنەر داوە.
بەهەرحاڵ دووبارە حەیدەر سەلمان خەونی گەڕانەوە بۆ بەغدا دەبێتە مەرامی سەرەکی، حەسەن قزڵچی " نووسەری ناسراوی کوردەوە" دەناسێت و ئەویش دەربازی دەکات و ناهێڵێت پاسدار بیگرن و ناسنامەیەکی ساختەی بەناوی "کەمال مدحەت" بۆ درووست دەکات و دەچێتە دیمەشق، لێرەشەوە کەسایەتی سێیەم و کۆتایی دەستپێدەکات.
ماوەی ساڵێک لە دیمەشق دەمێنێتەوە، لێرەشەوە نووسەر باسی ژیانی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی ئەو شارە دەکات بەتایبەتیی لە سەرەتاکانی هەشتادا. چۆن لەو سەردەمانەدا، ڕژێمی سووریا لە جەنگێکی گەورەی ناوخۆیی و دەرەکی بووە، لەناوخۆدا دژی گرووپە ئیسلامییەکان جەنگی کردووە، لەدەرەوەش لە دژی ڕژێمی بەعسی سەدامی.
- کەمال مدحەت لەو ڕۆژانە کە لە دیمەشق دەژیا، شارەکە بەردەوام تەقینەوەو گرتن و ڕاکردن بوو، ڕەوشی شارەکە ترسناک بوو، بەردەوام لە شەقامەکانی پۆلیس و پیاوانی ئەمن بە چەکەوە دەگەڕان، تەقینەوەکان ڕۆژانە ڕوویان دەدا، ، ل314
پاش ماوەیەک ژنێکی دەوڵەمەندی ئێراقی دەناسێت بەناوی نادیة العمري، پاشان ساڵی 1982 بە پاسپۆرتە ساختەکەیەوە دەگەڕێتەوە بۆ بەغدا، لە ماڵی نادیەی ژنی دەژیی و پاش ماوەیەکیش یش کوڕێکی دەبێت بەناوی " عومەر". لە بەغدا دەمێنێتەوە، پاشان لە دەسەڵاتی بەعسیەکان نزیک دەبێتەوە چەند جارێکیش سەدام دەبینێت. بەمێشوەیە لە بەغدا دەمێنێتەوەو دەبێتە موزیکژەنێکی ناسراو ناوبانگ لە ئێراق و ڕۆژهەڵاتی ناڤین پەیدا دەکات.
لێرەش باسی جەنگی ئێران و پاشان کوێت دەکات، دواتریش باسی ساڵەکانی نەوەتەکان دەکات، چۆن برسێتی و گرانی و هەژاری باڵی بەسەر ئێراقدا کێشاوە. دواتریش باسی داگیرکردنی ئێراق لەلایەن ئەمریکاوە دەکات، چۆن پشێویی و نا ئارامی بڵاودەبێتەوەو ڕەوشی ئەمنی بەغدا تێکدەچێت، لە ساڵی 2006 گرووپێکی چەکدار کەمال مدحەت دەرفێنن و پاشانیش دەیکوژن، ئەمەش کۆتایی حکایەتی یوسف سامی جوو دەبێت.
دواتر هەر سێ کوڕەکەی دەگەڕێنەوە بۆ بەغدا، کوڕی یەکەمی " مائیر" لە ئیسرائیلەوە دەچێتە ئەمریکا و لەگەڵ سووپای ئەمریکییەکان دەگەڕێتەوە بەغدا. حسێنی کوڕی ماوەیەکی زۆر لە تاران دەبێت و تێکەڵی گرووپە شیعەکانی ئێراق دەبێت و هەر لەگەڵ ئەوانیشدا دەگەڕێتەوە بەغدا. کوڕی سێیەمیان کە ماوەیەکی زۆر لە قاهیرە ژیاوە، ئەویش دەگەڕێتەوە بەغداو تێکەڵی گرووپە سوونەکانی ئێراق دەبێت و تێدەکۆشێت بۆ کەمکردنەوەی هەژموونی شیعەکان لە ئێراق و بەرگری لە عەرەبە سونەکان دەکات.

نووسەر هەوڵیداوە لە ڕێگای سێ کوڕەکەشیەوە، پرسێکی گرنگ و گەورە بوروژێنێت کە ئەویش کێشەی ناسنامەیە لە ئێراق.
شێوازی نووسین
یەکێک لە خاڵە بەهێزەکانی ئەم ڕۆمانە، شێوازی نووسینییەتی. نووسەر بە شێوازێکی پۆست مۆدێرنانە هەوڵیداوە ڕۆمانەکەی بنووسێت. بەڕاستی شێوازی نووسینەکەی، تەواو سەرسامی کردم، نووسەر زۆر بەجوانی توانیویەتی ڕەگەزەکانی ڕۆمان بەکاربهێنێت، بەتایبەتیی شێوازی گێڕانەوەی ڕۆمانەکە، زۆر تایبەتە. تا ئێستا لە هیچ ڕۆمانێکی تری ئێراقیدا، ئەو شێوازی نووسینە بەکارنەهێنراوە. لە هەمووشی گرنگتر، نووسەر گەمەیەکی زۆر سەیر بە "کات و شوێن" دەکات. دیارە ئەمەش کارێکی ئاسان نییە، چونکە دەبێت شارەزاییەکی زۆرت لە کات و شوێنەکان هەبێت، نووسەریش زۆر شارەزای ئەو ناوچانە بووە کە باسی کردوون بەتایبەتیی " دیمەشق، بەیرووت، عەمان، تاران، مۆسکۆ، براگ" لە هەمانکاتیشدا زۆر شارەزای مێژووی ئەو شوێنانە بووە. هەروەها زۆر بەباشیش توانیویەتی ڕەگەزی فلاش باگ بەکاربهێنێت. لە رووی گێڕانەوەش، نووسەر هەوڵیداوە لە ڕێگەی نامەکانی یوسف ساڵح کە بۆ فەریدەی ژنی نووسیوە، هەروەها بلاک ڕاپتەرەکە" ڕۆژنامەنووسە نەناسراوەکە" دەزووی کۆلارەی ڕۆمانەکەی بۆ خوێنەران بکاتەوە، واتە ڕۆمانەکە بە دوو شێوە دەگێڕێتەوە، ئەمەش تەکنیکێکی زۆر جوان و تایبەتە.
کاریگەریی پێسواو دوکانی تەباک
فێرناندۆ پێسوا شاعیر و نووسەر و ئەدیب و فەیلەسووفێکی پورتوگالییە و لە ساڵی 1888 لە دایک بووە و لە ساڵی 1935 کۆچی دوایکردووە. ئەم نووسەرە بە یەکێک لە شاعیر و ئەدیبە مەزنەکانی پورتوگال و جیهان دادەنرێت لەسەدەی بیستەمدا. ئەم شاعیرە تایبەتمەندییەکی زۆر سەیری هەبووە، کۆمەڵێک ناو و کەسایەتی جیاوازی بۆ خۆی هەڵبژاردووە، لەپاش خۆی کۆمەڵێک کاری جوانی بەجێهێشتووە، یەکێکیش لەوانە دیوانی شیعری " دوکانی تەباک فرۆش" لەم دیوانەدا باسی سێ کەسایەتی دەکات لەیەک کەسدا بوونیان هەیە. ئەم دیوانەش بە یەکێک لەکارە جوان و داهێنەرەکانی پێسوا دادەنرێت.

عەلی بەدریش زۆر لەژێر کاریگەریی ئەم نووسەرەدایە، ڕۆمانەکەشی لەژێر سایەی ئەم دیوانە شیعریە و نووسەرەکەیدا نووسیەوە. هەر لە ناونیشان و سەرەتای ڕۆمانەکەیەوە هەتا کۆتایی لە زۆر شوێندا باسی دوکانی تەباک فرۆشەکە و پێسوا دەکات. نووسەر زۆر سوودی لە شێوازی نووسینی پێسوا وەرگرتووە، هەوڵیداوە هەمان تەکنیکی نووسین لەم ڕۆمانەدا بەکاربهێنێت، ئەویش هاتووە سێ کەسایەتی جیاوازی بۆ پاڵەوانی ڕۆمانەکەی داناوە، ئەمەش جوانی زۆری بەم ڕۆمانە بەخشیوە.

گەڕان بەدوای ناسنامە و توندوتیژی

هەر لەگەڵ دروستبوونی دەوڵەتی ئێراقەوە، کێشە ی ناسنامە درووستبووە، ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ بوونی کۆمەڵێک ئێتنی و مەزهەب و ئاینی جیاواز، بەداخەوە ئەمەش وایکردووە کە بەهۆی بوونی ناسنامەی جیاوازە، زۆرجار توندوتیژی و کێشەی گەورە ڕووبدات. نووسەریش هەوڵیداوە بەشێوەیەکی ئەدەبی باسی ئەم کێشەیە بکات. ئەو سەرەتا هاتووە باسی یوسف سامی موزیکژەنی جوو دەکات، لە ڕێگەی ئەمیشە هەوڵیداوە تیشک بخاتە سەر ژیانی پێکهاتەی جوو لە ئێراق. پاشان باسی بەهێزبوونی گیانی ڕاسیزم لە دژی جوو دەکات و دواتر لە ساڵی 1941 ئاگرە گەورەکە درووست دەبێت و کارەسات ” فەرهوود ” دەستپێدەکات، کە ئەویش پەلاماردان و کوشتن و دزین و تاڵانکردنی جووەکانی ئێراقە. نووسەر ئەمە بەسەرەتای هەموو توندوتیژییەکانی تر دادەنێت.

- ئەو ڕووداوە ژیانی هەموو بەغدای بەیەکجاری دەگۆڕێت، ئەو ڕووداوە پێشەکی هەموو کارەستە ئەهلییەکان بوو، لەوانەوە دەستدرێژییەکان پەیدا دەبێت، هەموو ڕووداو و کارەساتەکان، بۆ پاش ئەو ڕووداوانە دەگەڕێتەوە، ئەوەی لە ساڵی 1941 دا ڕوویان دا. ل 162

لەمەشدا نووسەر ڕاست دەکات، چونکە سەرەتای پەلاماردان و چەوساندنەوە بە جووەکان دەستی پێ کرد، کاتێک دەستکرا بە تاڵانکردن و پاشان کۆچپێکردنیان، دواتریش لەگەڵ هاتنە سەرکاری سەدام حسێن، ئینجا دەستکرا بە پەلاماردانی کوردە فەیلییەکان و ئەوانەی کە ناسنامەی ئێرانیان هەبوو. نووسەر لەکاتی باسکردنی دیمەنی دەرکردنی جووەکانی ئێراقدا زۆر بەجوانی وەسفی ئەو ڕەوشە نامرۆییەی کردووە، کە چۆن تەنیا خۆیان و منداڵەکانیان و جانتایەک بۆیان هەیە ببەن لەگەڵ خۆیان و نابێت هیچ پارەو ئاڵتون و سامانەکەیان لەگەڵ خۆیان بەرن، هەمان دیمەنیش لە ساڵی 1980 دا دووبارە دەبێتەوە، کاتێک حەیدەر سەلمان و تاهیرەی ژنی و حسێنی کوڕی، لە ئێراق دەردەکرێن، ئەوانیش ڕێک وەکوو جووەکانیان پێدەکرێت و تەنیا بە جلەکانیانەوە، ڕەوانەی سەر سنووری ئێران دەکرێن.

بەراستی نووسەر لە باسکردنی کێشەی ناسنامە و گەڕان بەدوای هۆکارەکانیدا، زۆر ژیرانە ئەم باسەی وروژاندووە، لە هەمانکاتیشدا هەوڵیداوە، تیشکێک بخاتە سەر ئەم کێشەیە کە بە دایکی هەموو کێشەکانی ئەم وڵاتە دادەنرێت.

- ئەو لەناو گێژاوی بەربەرەکانیی ناسنامەکانی ناو خۆرهەڵاتی ناوەڕاست دەژیا. ئەو هەستی دەکرد ناسنامەکان نیشانەی کۆتایی هەبوو شتەکانە، لەو دەمانە هەستی دەکرد، خنکاوەو یان دەمرێت، وڵاتەکە وەکوو پاپۆڕێک بوو سەبر سەبر نقووم دەبوو، ، ل189

هەروەها ژیانی جیاوازی هەر سێ کوڕەکەشی، گوزارشت لەو چارەنووسە ناخۆشەی پێکهاتەکانی ئێراق دەکات.

ژیانی جوولەکەی ئێراق

خاڵێکی گرنگی تر بەلای منەوە مەسەلەی باسکردنی جووەکانی ئێراقە، بەداخەوە لەناو نووسەرانی ئێراقی بەتایبەتیی عەرەبەکان زۆر بەکەمی باسی جووەکانی ئێراقیان کردووە، ڕاستە لە ڕووی مێژووییەوە پەرتووک و لێکۆڵینەوە هەیە، بەڵام زۆر بە کەمی لە ئەدەبدا باس کراون. ئەمەش بە بڕوای من، خاڵێکی جوانی عەلی بەدرە، کەهاتووە بەدەر لە زاڵبوونی هزری تەسکی نەتەوەپەرستییەوە، بە شێوەیەکی مرۆڤانە، باسی ئەم پێکهاتە گرنگەی ئێراقی کردووە لە هەمووشی گرنگتر باسی چەوساندنەوەو پەلاماردانیان دەکات، لەلایەن زۆرینەی عەرەبی موسڵمانەوە، ئەمەش بەراستی هەڵوێستێکی مەردانەی نووسەرە.

کۆچی کوردە فەیلییەکان

خاڵێکی گرنگی تر باسکردنی کۆچی هەزاران کوردی فەیلی و هەموو ئەوانەی کە گوایە ناسنامەی ئێرانیان هەیە. زۆر بەکەمی لەناو ئەدەبی ئێراقی و تەنانەت کوردیشدا، باسی ئەو کارەساتە گەورەیە کراوە، کە ڕووبەڕوی هەزاران کوردی فەیلی و عەرەبی ناسنامەی ئێرانی کراوە. ئەمەش خاڵێکی گرنگ و جوانی تری ئەم ڕۆمانەیە، کەمایەی دەست خۆشی لێکردنە.

مەرگ دۆستی

پرسێکی گرنگی تر کە نووسەر تیشکی خستۆتە سەر، مەسەلەی زاڵبوونی گیانی مەرگ دۆستی یان ئەوەی فەیلەسووفی جوولەکەی ئەڵمانی ئەریک فرۆم ناوی لێناوە ” نیکرۆفیلی”. نووسەر لە ڕێگای گێڕانەوەی ڕووداوە مێژووییەکان، باسی ڕەگوریشەی بڵاوبوونەوەو بەرفراوانبوونی ئەم مەرگ دۆستییە لە ئێراق دەکات. بە بڕوای نووسەر لەگەڵ یەکەمین کودەتا و درووستبوونی جەوێکی شۆڕشگێڕی لەناو ئێراق لەسەرەتای شەستەکان، ئەم گیانی مەرگ دۆستییە بڵاودەبێتەوەو هەتاوەکوو ئەمڕۆش پێوەی دەناڵێنین.

- لە ساڵی یەکەمی شۆڕش هەستی بە هیچ نەدەکرد، بەڵام لە ساڵانی دوایی هەستی بە زۆر شت کرد، هێڵەکان ورد و گچکە بوون، هێشتا هەموو گرد و کۆنەبوونەوە، بەڵام هێدی هێدی مەترسییەکان دەردەکەوتن، ئەو مەترسییەش کولتوورێکی

مەزنی تایبەتیی خوڵقاند، ئەوەش بە زاراوەی نوێ، وەکوو مردن بۆ بەکرێگیراوان، مردن بۆ کلکەکانی کۆڵۆنیزم، هەموو خەڵکەکە باسی مردن و کوشتن دەکەن، جەماوەرەکە لەگەڵ چەپڵە لێدان بۆ زەعیم یەک دەنگ هاوار دەکەن (لەسێدارەدان، لە سێدارەیان بدە، مەڵی کاتم نییە، ، ، ل 232
دواتر کودەتا خوێناوەیەکەی 8 شوبات ڕوو دەدات، لێرەشەوە هەستی مەرگ دۆستی پەرەدەستێنێت و دواتریش بەهاتنە سەرکاری سەدام حسێن، ئەم هەستە زیاتر دەبێت و دەگاتە ترۆپکی خۆی، کاتێک جەنگ لە دژی ئێران بەرپا دەکات. نووسەر زۆر بەجوانی باسی ئەو کاتە دەکات.
- کەمال دڵنیا بوو لەوەی کە جۆرێک لە نیکرۆفیلیای نەخۆش، لە شەیدابوون بە شتە خاپوورەکانەوە سەرچاوەی گرتبێت، ئەو میللەتەی داگیرکردووە. ل 340

جەنگی ئێراق و ئێران
ئێراق و ئێران یەکێکە لە کارەساتە گەورەکانی مێژووی هەردوو وڵات، ئەم جەنگە ماڵوێرانی، خاپووربوونی ئابووریی و ژێرخانی ئابووری هەردوو وڵات، کوشتنی هەزارن کەس، ئاوارەبوونی ملیۆنان کەسی لەگەڵ خۆیدا هێنا. نووسەر زۆر ژیرانە و مرۆڤانە توانیویەتی وەسفێکی ڕاست و درووستی ئەو ساتە مێژوویە بکات، لە هەمانکاتیشدا باسی ئەو ڕەوشە گشتییە بکات، کە بەسەر هەردوو وڵاتدا زاڵبووە. ئەمەش خاڵێکی بەهێز و جوانی تری ئەم ڕۆمانەیە.
لە کاتی باسکردنی نیقاشی کەمال مدحەت و ئەمجەد مستەفا و ودادی خێزانی، ئەم دیدە جیاوازەمان بۆدەردەخات:
-ئەمجەد باسی شەهادەت و سەرەوەرییان دەکرد، ئەو بڕوای وابوو ئەو ئێراقییانەی کە لە جەنگدا دەکوژرێن شەهیدن، بەڵام ئەو سەربازە ئێرانیانەی کە لەو جەنگەدا دەکوژرێن مرۆڤ نین. ئەوانە زیندەوەرێکی زیان بەخشن، لەوکاتەدا کەمال بۆچوونی ئێرانییەکانی بە بیر دەهاتەوە کە دەیانگوت، سەربازە ئێراقییە کوژراوەکان دەچنە دۆزەخ و سەربازەکانی خۆمانیش دەچنە بەهەشت ل 336
موزیک و جوانی و هونەر
خاڵێکی گرنگی تر لەم ڕۆمانەدا ئەوەیە، نووسەر هەوڵیداوە، لە ڕێگەی موزیک و هونەرەوە، باسی ڕووداوە ناخۆشەکانی ژیانی ئێراقییەکان بکات. لە زۆر شوێنیشدا باسی گرنگی هونەر و موزیک دەکات بەسەر مرۆڤ و کۆمەڵگەوە.
لەزاری یوسفەوە دەڵێت:
- دەبێ موزیک هەموو خەڵکە جیاوازەکان لە یەکتری نزیک بکاتەوەو بچنەوە ناو یەک قاڵب، ئەو وایدەزانی ڕەنگە موزیک بتوانێت هەموو مەزهەب و ئایین و نەتەوە و ڕەگەزەکان کۆبکاتەوە، ، ، ل 185
لە شوێنێکی تردا دەڵێت:
- ئەو هەر لە ڕۆژی فەرهوودەکەوەوە، بەشێوەیەکی گشتی خەڵکەکەی وەکوو دوژمنی سەرەکی جوانایەکان سەیر کردووە، ئەوەی دژایەتی جوانی کردبێت، دژایەتی هەموو شتەکانی تری ژیانی کردووە، ئینجا بەرەکەی لەبێهودەییەوە دەگوزارێتەوە بۆ بەرەی داژیەتی و دوژمنداری، لە قبووڵکردنەوە بۆ ئینکارکردن، ، ، ل229
ژیانی سیاسی و ئەدەبی و فەرهەنگی ناوچەکە
نووسەر ئەم ڕۆمانەی وەکوو پانۆرامایەکی مێژوویی خێرایە، بەناو وڵاتانی ناوچەکە، باسی مێژووی ململانێ سیاسیەکانی ئێراق و ئێران و سووریا و لوبنان دەکات، لە هەمانکاتیشدا جگە لەسیاسەت تیشکیشی خستۆتە سەر ژیانی هونەری، ئەدەبی، شارستانی ئەم وڵاتانە. هەروەک چۆن باسی پارت و جووڵانەوە سیاسییەکانی دەکات، بەهەمانشێوەش باسی بزووتنەوە فکری، ئەدەبی و هونەرییەکان دەکات بەتایبەتیی لە ئێراقدا، باسی کۆمەڵێک شاعیر و نووسەر و تابلۆکێش و موزیکژەنی ناوداری ئێراق دەکات. ئەمەش هێندەی تر ڕۆمانەکەی ڕازاندۆتەوە.
کورد
ئەوەی مایەی خۆشحاڵییە نووسەر لە چەند شوێنێکدا لە ڕێگەی چەند کەسایتییەکەوە، هەوڵیداوە بە باشی باسی کورد بکات، لە هەمانکاتیشدا وێنەیەکی جوانی بەو کەسایەتیانە داوە کە کوردن، نووسەر باسی یەکێک لە ئەدیبە ناسراوەکانی کورد دەکات کە ئەویش چیرۆکنووسی و ناسراوی گەلەکەمان "حەسەن قزڵچییە" لەم ڕۆمانەشدا ڕۆڵێکی زۆر جوانی پێبەخشیوە.
چەند سەرنجێک
دیارە ئەم ڕۆمانەش وەکوو هەموو بەرهەمێکی تری ئەدەبی چەند لایەنێکی هەیە کە بەلای منەوە مایەی سەرنج یان ڕەخنە بوون، بەڵام ئەمە لە مەزنیی و جوانی ڕۆمانەکە کەم ناکاتەوە.
یەکێک لەو خاڵانەی کە بوونە مایەی سەرنجم، پەیوەندی بە گێڕانەوەی ژیانی ئەو سێ کەسایەتییەوە هەیە. نووسەر لە سەرەتای ڕۆمانەکە باسی یوسف سالح دەکات، کە ناوبانگی لەناو بەغدا پەیداکردووە، چ لەناو دەسەڵاتداران، چ لەناو ڕۆشنبیرانی ئەوکاتە کەسێکی ناسراو بووە. پاشانیش کاتێک باسی حەیدەر سەلمانیش دەکات، ئەویش بەهەمانشێوە موزیکژەنێکی ناسراو بووە و لەناو خەڵکی و دەسەڵاتدارانیش ناسراو بووە، پاشتریش کاتێک کەسایەتییەکە دەبێتە کەمال مدحەت هەمانشێوەیە. پرسیاری گرنگ لێرەدا ئەوەیە، چۆن دەکرێت کەسێک هێندە ناسراو بێت، پاش چەند ساڵێک بگەڕێتەوەو ناوی خۆی بگۆڕێت و کەسایەتییەکی تر بەخۆی ببەخشێت و کەسیش نەیناسێتەوە؟!
لەکاتێکدا هەموو ڕژێمەکانی ئێراق، خاوەنی دەزگای ئەمنی بەهێزبووە، ڕاستە لە کۆتاییدا نووسەر بەکەمی باسی دەزگای

هەوالگری ئێراق دەکات، کە گوایە ئەوان ناسیویانەتەوە. بەڵام ئەی خەڵکی؟ ئەی نوخبەی ڕۆشنبیران؟ چۆن کەسیان ئەم کەسایەتییە ناناسنەوە؟ لەکاتێکدا هەر سێکیان، خاوەنی تۆڕێکی پەیوەندی بەهێزبوون.
خاڵێکی تریش مەسەلەی نامەکانە، بەراستی لە هەندێک نامەدا دەتوانم بڵێم موبالەغە دەکرێت یان دوورە لە ڕاستی، بۆ نموونە کاتێک یوسف باسی ئەو ژنانە دەکات بۆ فەریدەی خێزانی کە لە ئیسرائیل دەژی، یوسف دەڵێت نامەی بۆ پیاوێکی هاوڕێی نامە دەنووسێت، چونکە هیچ پیاوێک ناتوانێت ئاوا بە ئاشکرا باسی خەوتن و ئەڤینداری خۆی لەگەڵ ژنانی تردا بۆ ژنەکەی بنووسێت، جا با ئەو ژنەش زۆر مۆدێرن و کراوەش بێت، بەڵام ئەمە زۆر زەحمەتە و مایەی قبووڵ کردن نییە.
خاڵێکی تریش بە بڕاوی من دەتوانم بڵێم نووسەر کەمێک زیادەڕۆیی یان وەکوو عەرەب دەڵێن " افراط" ی کردووە لەکاتی باسکردنی پەیوەندییە ئەڤینداریی و سێکسییەکانی پاڵەوانەکەی لەگەڵ ژنان، چونکە ئەم پیاوە دەچێتە هەر شوێنێکەوە لەگەڵ چەند ژنێک ئەڤینداری دەکات، پەیوەندی ئەڤینداریی و سێکسی لەگەڵدا زیاتر لە 10 ژن هەبووە، ئەمەش بۆ کۆمەڵگەی ڕۆژهەڵاتی کەمێک قوورسە یان ڕێی تێ ناچێت.
خاڵێکی تریش ئەوەی من هەستی پێدەکەم، نووسەر بەشێوەیەکی زۆر خراپ، دژی خەڵکی عەوام یان خەڵکی سادە دەوەستێتەوەو هەروەها بەسەر چاوەی هەموو کێشەکانیشی دەزانێت. لەمەشدا تارادەیەکی زۆر، هزری ڕۆژاوایی یان نیتچەیی بەسەریدا زاڵە، لە زۆر شوێنیشدا هەست بەمە دەکەیت. ئەمەش ڕاست نییە، چونکە هەمووکاتێک خەڵکی عەوام قووربانیی سیاسەتی نوخبەی سیاسی و ڕۆشنبیرانە، ئەوە ئەوانن بڕیاری سیاسیان بە دەستە و کێشە و جەنگەکان دەخوڵقێنن نەک خەڵکە ئاسایییەکە.
دوا قسە
بەدڵنیاییەوە ئەم ڕۆمانە زۆر بابەتی جوان و گرنگی ورژاندووە، لە هەمووشی گرنگتر، نووسەر هەوڵیداوە جوانترین و مۆدێرنترین تەکنیکی ڕۆمان نووسین بەکاربهێنێت. بە بڕوای من خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە زۆر گرنگە، چونکە لە ڕێگەی ئەم ڕۆمانەوە، خوێنەر بە مێژووی سەد ساڵەی ئێراق ئاشنا دەبێت، هەروەها وەڵامی هەندێک کێشەی داوەتەوە، کە ئەمڕۆ ڕووبەڕوی کۆمەڵگەی ئێراق دەبێتەوە لە پێش هەمووشیانەوە جەنگی مەزهەبی و تایەفیی و ئێتنی، کە بەرۆکی ئەم وڵات بەر نادات. هەر بۆیە هیوادارم حکومەتی ئێراق و هەرێمی کوردستانیش ئەم ڕۆمانە بخەنە مەنهەجی خوێندنەوە، بۆ ئەوەی نەوەی نوێ، ئاگاداری کارەسات و ڕووداوەناخۆشەکانی وڵاتەکەی بێت.
لە کۆتایشدا دەست خۆشی لە برای هێژام کاک شێرزاد هەینی دەکەم، بەراستی لە وەرگێڕانەکەیدا سەرکەوتووبووە و هیوای کاری باشتری بۆ دەخوازم.
سەرچاوە:
عەلی بەدر. تووتنەوانەکە. وەرگێڕانی شێرزاد هەینی. چاپی دووەم. ناوەندی ڕۆشنبیری ڕەهەند. سلێمانی. 2019.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕانانی پەرتووک
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: سلێمانی
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | هەواڵنامەی کتێب
کاتی تۆمارکردن: 2022-01-03
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: کورتەباس
بابەت: 95

د. حەسەن کاکی فەیلی نووسەر و توێژەر بۆ گوڵان: کوردانی فەیلی مەلا مستەفا بارزانییان خۆش دەویست، چونکە خەباتی بۆ نەتەوە و نیشتمانە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240126191311546632

نووسەر و توێژەری بەناوبانگی کورد و ئێراقی دکتۆر حەسەن کاکی، کە خاوەنی چەندین بڕوانامەی ئێراقی و عەرەبییە و لە بوارەکانی مێژوویی و سیاسی و ئەدەبیدا.ەندین پەرتووکی چاپ کردووە، خاوەنی بڕوانامەی فەخریی یەکێتی ڕۆشنبیرانی عەرەبە و لە چەندین ڕێکخراو و سەندیکا. یەکێتیی نووسەرانی کوردستان و ئێراقیدا.ەندامە، لە ساڵی 2003 سەرنووسەری ڕۆژنامەی (الخالد) بووە، لەسەر پرسی جینۆسایدی کوردانی فەیلی و ڕۆڵی کوردانی فەیلی لە شۆڕشی ئەیلوول دیدارێکمان لەگەڵیدا.از دا.، بەمجۆرە وەڵامی پرسیارەکانی گۆڤاری گوڵانی دایەوە.

* پێکهاتە نەتەوەیی و کەمینەکان لە سەرجەم ئایین و ئایینزاکان لە ئێراقدا.ەردەوام کەوتوونەتە بەر شاڵاوی هێرش و جینۆساید، نەتەوەی کورد بەشی هەرە زۆری ئەو تاوان و جینۆسایدەی بەرکەوتووە، سەرەتای پرسیارەکەمان بەوە دەست پێ دەکەین، وەکوو توێژەرێکی مێژوویی، چۆن ئەم جینۆسایدە هەڵدەسەنگێنیت، بەتایبەتیی جینۆسایدی کوردانی فەیلی ؟

-سەدام حسێن ستەمی گەورەی لە نەتەوەی کورد کردووە، کوردانی فەیلییش بەهۆی کوردبوونیانەوە لەو ستەم و چەوسانەوەیە پشکی زۆریان بەرکەوتووە. کورد لەژێر زەبری ستەم و چەوسانەوەدا.ەنگە بتوانێت بژی، بەڵام هەرگیز بێ خاک و نیشتمان و ئاییندەیەکی نادیار و ناڕوون زەحمەتە بتوانێت بژی. کوردی فەیلی بە ئێرانی و عەجەم و پاڵپشتیکردنی مەلا.ستەفا.ارزانی تۆمەتبار دەکران، دڕندەیی ڕژێم گەیشتبووە ئاستێکی وا.ەموو خێزانێکی کوردی فەیلی لە شەودا.ە دەنگی لێدانی دەرگاکەی دەترسا، چونکە موخابەرات و پیاوانی ڕژێم لە درەنگانی شەودا.ەڵیاندەکوتایە سەر ماڵە کوردەکان و گەنجەکانیان ڕاپێچی زیندانەکان دەکرد، کە تا.ێستاش چارەنووسی زۆربەیان دیار نییە، کوردانی فەیلی بەهۆی کوردبوونیانەوە سەرەتا.ژێم بە بڕیاری (محکمە الپورە-666) لە07-05 -1980 ڕەگەزنامەی ئێراقییانی لێ سەندنەوە و، پارە و ماڵ و حاڵیان دەستی بەسەردا.یرا، ئەمەیە چارەنووسی کوردێک لە ئێراقدا.ە مێژوویەکی دەوڵەمەندی لە ناوچەکەدا.ەیە و چەندین ئیمپراتۆریەتی هەبووە، لەوانە (کیشی و ئیلامی و میدیا. زەندی) مێژوو و بەڵگەنامەکان سەلمێنەری ئەم ڕەسەنایەتییەی کوردانی فەیلییە، کەچی ڕژێمە یەک لە دوای یەکەکانی ئێراق تۆمەتباریان دەکردن بە «التبعیە الایرانیە»، تەنانەت ڕژێمی بەعس دەستی برد بۆ ناو پیرۆزیی خێزانەکان و بڕیاری ژمارە 474ی لە15-04 -11981 دەرکرد و 4000 دیناری بۆ هەر سەربازێک تەرخان کرد و 2500 دیناریش بۆ کەسێکی مەدەنی ئەگەر هاوسەرەکەی فەیلی بێت و تەڵاقی بدات، بۆ ئەوەی ئەو ئافرەتە داماوە لە ماڵ و منداڵی بکات و ڕەوانەی ئێرانی بکات، هەر بەمەشەوە ڕانەوەستا، بە بڕیارێک ماڵ و موڵکی ئافرەتەکەی دەدایە پیاوەکە بەو مەرجەی ئافرەتێکی دیکەی ئێراقیی غەیرە فەیلی بهێنێت، ئەمە جگە لە چەندین تاوانی دیکەی وەکوو دەستدرێژیکردنە سەر ئافرەتی کوردانی فەیلی لەناو زیندانەکاندا.

* کەواتە «التبعیە الایرانیە» بۆ ئەم جینۆسایدەی کوردانی فەیلی تەنیا.اساوێکی دروستکراو بوو؟

-هۆکاری یەکەمی جینۆسایدی کوردانی فەیلی لە ئێراقدا.ۆ بوونی عەقڵییەتی قەومیی شۆڤێنیی دژ بە کورد دەگەڕێتەوە، دواتر

بە پاساوی جۆراوجۆری مەزهەبی جەعفەری شیعە و بوونی «التبعیە الایرانیە» لای زۆربەی کوردانی فەیلی، هەر خۆی لەخۆیدا.ەگەزنامەی ئێراق بۆ دژایەتیکردنی کورد بەکار هێنراوە، پێشتر عوسمانییەکان و ئێرانییەکان وڵاتی ئێراقیان داگیر کردبوو، کاتێکیش بەریتانییەکان ئەم وڵاتەیان لە دەوڵەتی عوسمانی داگیر کردەوە، گرفتی «التبعیە العیمانیە والتبعیە الایرانیە» مابوو، ئەوە بوو لە ساڵی 1924 بڕیاری ژمارە 42ی ڕەگەزنامەی ئێراق دەرچوو، ئەو دەمە ئیدارەی بەریتانیا.ەلایەن بێرسی کوکس و میسس بیل و سەرۆکی ئێراق عەبدولڕەحمان ئەلنەقیب بەڕێوە دەچوو، ئەمەش پێش دەرچوونی دەستووری ئێراق بوو، بەپێی بڕیارەکەی ڕەگەزنامەی ئێراق هاووڵاتییانیان سەرپشک کرد لە هەڵبژاردندا.ە نێوان هەردوو «التبعیە العیمانیە و التبعیە الایرانیە) ، بەبێ ئەوەی ئاماژە بە (التبعیە العراقیە) بکرێت، بەمەش زۆر لە کوردەکان و عەرەبیش (التبعیە الایرانیە) یان هەڵبژارد، چونکە کەوتبوونە سەر ناوچە سنوورییەکان و ئارەزووی هاتوچۆ و سەردانی کەسوکار و کاروکاسبی و بازرگانییان لەگەڵ دیوی ئێراندا.ەبوو. کورد بە سرووشتی خۆی خاک و نیشتمانەکەی خۆی خۆش دەوێت و ئەم خۆشەویستییە بەسەر هەموو مەزهەب و بۆچوون و ئایدیۆلۆژییەکانیدا.اڵە.

* باسی زاڵبوونی لایەنی کوردبوونی فەیلیت کرد، بەسەر لایەنی مەزهەبیدا، تەنانەت یەکێک لە هۆکارە سەرەکییەکانی جینۆسایدی کوردانی فەیلی بۆ خۆشەویستیی فەیلییەکان بۆ نەتەوە و نیشتمانەکەیان دەگەڕێتەوە، ئایا.ۆڵی کوردانی فەیلی لە بزووتنەوەی ڕزگارخوازی کوردستاندا.ۆن بوو؟

-کوردەکانی فەیلی ڕۆڵێکی کارا. گەورەیان لە پاڵپشتی و هاوکاریکردنی مەلا.ستەفا.ارزانی و بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کوردستان هەبووە. حەبیب محەمەد کەریم سکرتێری پارتی دیموکراتی کوردستان بوو، هەروەکوو چۆن براکەی دکتۆر جەعفەر محەمەد کەریم چالاکێکی سیاسی بوو کە پاڵپشتیی گەلی کوردی دەکرد، بۆیە هەر زوو حکومەتی پادشایەتی بە زۆرەملێ ڕاپێچی ئێرانیان کرد، یەدوڵلا.ەریم و فەهیم سەعید فەیلی و دەیان کوردی دیکە پێگە و پۆستی گەورەیان لەناو پارتیدا.ەبوو. یەکەمین کۆنگرەی پارتی لە بەغدا.ە ساڵی 1946 لە ماڵی فەهیم سەعید فەیلی بەڕێوەچوو، کاتێکیش مەلا.ستەفا.ارزانی لە یەکێتی سۆڤێتی پێشوو گەڕایەوە هەر لەبەسراوە تاکوو بەغدا.وردەکانی فەیلی پێشوازییەکی گەورەیان لە مەلا.ستەفا.ارزانی کرد، لە شوێنی حەوانەوەشی لە هۆتێلەکە هەر کوردانی فەیلی بوون لە ترسی ناپاکی و خیانەت، پاسەوانییان دەکرد، کۆمەک و هاوکاریی شۆڕش و پێشمەرگەیان دەکرد، بە کۆمەک و هاوکاریی کوردانی فەیلی یەکەمین ئێزگەی ڕادیۆی کوردییان گەیاندە حاجی ئۆمەران، لە ڕێککەوتنامەی مێژوویی 11 ئاداری ساڵی 1970 گەورەترین ڕێپێوانیان لەناو جەرگەی بەغدا.ە گۆڕەپانی ڕەسافەوە بۆ باب ئەلشەرجی ئەنجام دا، تا.ای لێهات لە کۆبوونەوەیەکدا.ەدام حسێن وتی، دەرکەوت گەورەترین شاری کورد بەغدایە، بەعسییەکان لە کوردانی فەیلی زۆر دەترسان، چونکە ژمارە و ڕێژەیان زۆر بوو، هاوکات کەسایەتیی ناسراوی باشیان هەبوو، هەر ئەمەش بوو پێشتر وای لە سەرکردەی کورد مەلا.ستەفا.ارزانی کرد، حەبیب محەمەد کەریم هەڵبژێرێت وەکوو کوردێک بۆ پۆستی جێگری سەرۆک کۆماری ئێراق، ئێ خۆ عادل موراد‌یش سەرۆکی یەکێتی لاوانی پارتی دیموکراتی کوردستان بوو، هەروەکوو چۆن زەکییە حەقی ئیسماعیل سەرۆکی یەکێتیی ئافرەتانی کوردستان بوو، لە 8ی شوبات لە کاتی کودەتاکانی بەعسییەکان بۆ ڕووخاندنی عەبدولکەریم قاسم کە بە 8ی ڕەشی شوبات ناسراوە، فەیلییەکان ڕووبەڕووی بەعسییەکان بوونەوە.

کوردانی فەیلی بڕوای تەواویان بە کوردبوون و خۆشەویستییان بۆ نەتەوە و نیشتمانەکەیان هەیە، ئەوان دوای مەلا.ستەفا.ارزانی کەوتن، چونکە خەباتی بۆ نەتەوە و نیشتمانەکەی دەکرد. چوونی ژمارەیەک لە کوردانی فەیلی لە بەغدا.ۆ ناو حزبە شیوعییەکان بۆ پەراوێزخستنی حزبە کوردستانییەکان و سەرکردایەتیی ئەو حزبانە دەگەڕێتەوە، کە جگە لە فوئاد حسێن، تەنانەت یەک بەڕێوەبەری گشتییان لە پشکی هەرێم لەناو کوردانی فەیلی دانەمەزراندو، حزبە شیوعییەکان گەنجانی کوردی فەیلییان بۆ مەبەست و دوورخستنەوەیان لە دۆزی ڕەوای کورد دامەزراندووە، بەڵام کۆتا.ر خۆشەویستیی نەتەوە و نیشتمانەکەیان هەر لە خوێن و دڵیاندایە .

* لە دوای ڕووخانی ڕژێمی بەعس لە ساڵی 2003 ئایا.اچەند حکومەتە یەک لە دوای یەکەکانی ئێراق مافەکانی کوردانی فەیلییان گەڕاندووەتەوە؟

-لە دوای ساڵی 2003 و ئێراقی دوای ڕژێمی بەعس، مەینەتییەکانی کوردانی فەیلی درێژەی کێشا. لەبری ئەوەی ناسنامەمان بۆ بگەڕێتەوە و مافەکانمان لە ماڵ و حاڵ و زەوی و پێگە و پارەمان بۆ بگەڕێندرێتەوە و قەرەبوو بکرێینەوە، کەچی کەوتینە ناو گێژاوێکی پەراوێزخستن و فەرامۆشکردنی کەیسی جینۆساید و تا.ێستاشی لەگەڵدا.ێت، مافە ماددی و مەعنەوییەکان و سۆراغی بێسەروشوێنەکانمان دیار نییە و یەکلا.ەکراونەتەوە.

* واتە شوێنەواری جینۆسایدی کوردانی فەیلی دوای تێپەڕبوونی ئەو هەموو ساڵە هێشتا.اوە، ئایا.کومەتی فیدراڵی لە ڕووی یاسای نێودەوڵەتییەوە هیچی ناکەوێتەسەر؟

-تەنیا.ەبەر کوردبوونمان بەم شێوە درندەیە جینۆساید کراین و ناسنامە و ماڵ و حاڵیان لێ تاڵان کردین و، گەنجەکانمان سۆراغیان دیار نەما، سوپاسی سەرۆک مەسعود بارزانی دەکەم کە فشارەکانی بۆ سەر حکومەتی ئێراق دەستپێکردووە و هەندێک لەو داواکارییانەمان جێبەجێ کرا، سەرۆک بارزانی ڕۆڵی لە ناساندنی جینۆسایدی کوردانی فەیلی زۆر بوو، بەڵام حکومەتە یەک لە دوای یەکەکانی دوای ڕووخانی ڕژێمی بەعس کەمتەرخەم بوون، چونکە جینۆساید تاوانێکی دژی مرۆڤایەتییە و کەیسێکی نێودەوڵەتییە، واتا.ەبێت حکومەتی ئێراق ئەو ئەرکە بگرێتە سەرشانی بەوەی قەرەبووی قوربانییەکان بکاتەوە.

* وەکوو کەسایەتییەکی ئەکادیمی و مێژوونووس و توێژەرێکی ناسراوی ئێراقی، پێنشار و داواکاریت چییە بۆ زیندووکردنەوەی کەیسی جینۆسایدی کوردانی فەیلی و گەڕانەوەی ماف بۆ خانەوادەکانیان؟

-هەر دوو حکومەتی فیدراڵی و حکومەتی هەرێمی کوردستان دەبێت بە ئەرکی خۆیان هەڵسن و ئەم کەیسە و ئازار و مەینەتییەکانی پێکهاتەیەکی گرنگی کورد لەناو پەرلەمان و سەرۆکایەتی حکومەت پشتگوێ نەخەن، ئێسک و پرووسکی شەهیدەکانمان دەربهێنن و ئاوارەکان بگەڕێندرێنەوە کە 250 خێزانی کوردانی فەیلی لە هەر دوو کەمپی (ئیزانە و جەهرۆم) بهێننەوە و کارئاسانییان بۆ بکرێت، دەبێت بە ڕێز و خۆشەویستییەوە کوردانی فەیلی لە پۆستە باڵاکان دەبمەزرێنن و لە هەر دوو پەرلەمانی ئێراق و کوردستان کورسیی خۆیان هەبێت و لە زانکۆکانی کوردستان کوڕ و کچ و نەوەکانیان دابمەزرێنن، خانوو و شوێنی نیشتەجێبوونیان بۆ تەرخان بکەن.

* لە کۆنفرانسی بەجینۆسایدناساندنی کۆمەڵکوژیی کوردانی فەیلی و بانگهێشتکردنی ئەو هەمووکەسایەتی و خەڵکەی ناو کوردانی فەیلی لەنێوخۆی ئێراق و دەرەوەی ئێراق، تاچەند بۆ ئێوەی کوردانی فەیلی گرنگ بوو؟

-سەرۆک مەسعود بارزانی باوک و پارێزەرێکی سەرسەختی کوردانی فەیلییە، وتاری سەرۆک بارزانی لە کۆنفرانسی بەجینۆسایدناساندنی کۆمەڵکوژیی کوردانی فەیلی لەناو دڵی کوردانی فەیلیدا.ێگەی بایەخ و گرنگییە، کە لەسەر ئاستی ناوخۆ و دەرەوەی وڵات دەنگدانەوەی گەورەی هەبوو، بۆ ئێمەی کوردانی فەیلییش ئومێدێکی زۆری بۆ گەڕاندینەوە، بۆیە گرنگە لە دووتوێی ئەم کۆنفرانسەشدا.وو دامەزراوەیەی دادەمەزرێت، بۆ بەدواداچوونی کاروباری کوردانی فەیلی و پێشکەشکردنی کارئاسانی و هاوکاریی کوردانی فەیلی بێت.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: دیمانە
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | gulanmedia.com 12-09-2023
کاتی تۆمارکردن: 2024-01-26
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس

بابەت: 96

دامەزراندنە هەزار کەسیەکە و غەدر لە کاکەییەکان

20220814110028428335=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

لە فۆڕمی ئۆنلاینی بۆ دامەزراندنی 1000 هەزار کەس، غەدر لە کاکەییەکان، وەک پێکهاتەیەکی ئاینی کراوە و هیچ تایبەتمەندییەکیان بۆ دانەنراوە.
لە فۆرمە ئۆنلاینەکە بۆ پێشکەشکردنی داواکاری دامەزراندن، ئاماژە بە پێکهاتە کەمینەکان کراوە، بەم پێیەش بێت، ڕێژەیەک لە دامەزراندنەکە بۆ کەمینەکان دیاریکراوە کە هەنگاوێکی باشە پشکی کەمینەکان دیاری بکرێت.
ئەوەی جێی تێڕامانە...کاکەییەکان کە خاوەنی مێژوو و ڕەچەڵەکێکی دێرین لە شاری کەرکووک، لە لیستی کەمینەکان دەرهێنراون و تەنها ئاماژە بە پێکهاتە ئاینیەکانی (مەسیحی سابئە ئێزیدی شەبەک کوردانی فەیلی) کراوە.. کە من لەگەڵ ئەوەم بەبێی هیچ جیاوازییەک، ڕێز لەم پێکهاتە ئاینیانە بگیرێت.
لە کاتێکدا جگە لە مەسیحیەکان، مێژووی کاکەییەکان لە (سابئە ئێزیدی شەبەک کوردانی فەیلی) دێرینترە لە کەرکووک..
تەماشا تا ساڵی هەشتاکان (سابئە) لە کەرکووک نەبووە.
پاشان ئەگەر پاساو ئەوەیە، کاکەییەکان کوردن و بەس ئاینیان جیاوازە، ئەوە (ئێزیدی و شەبەک)یش کوردن و ئاینیان جیاوازە.
تا ساڵی 2014، تاک و تاک ئەگەر (ئێزیدی شەبەک کوردانی فەیلی) هەبووبێت و ئەگەر ئێستاش ئەوەی هەیە تەنها بەهۆی ئاوارەبوونەوە لە کەرکووکە. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئایین و ئاتەیزم
پۆلێنی ناوەڕۆک: مافی مرۆڤ
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | Hemin Hassib
کاتی تۆمارکردن: 14-08-2022
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: کورتەباس

بابەت: 97

دیبەیتی ڕووداو لەگەڵ کوردانی فەیلی لە سوید؛ زیاتر لە 5 هەزار کوردی فەیلی لەو وڵاتە دەژین

20230909090045519774=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

تۆڕی میدیایی ڕووداو وەک یەکەم میدیای کوردی بۆ یەکەم جار دیبەیتێکی کراوەی لەگەڵ ژمارەیەک کەسایەتی و چالاکوانی کوردی فەیلی لە سوید کرد. ئەوان باسی دۆخی خۆیان کرد و دەڵێن، زیاتر لە 5 هەزار کوردی فەیلی لەو وڵاتە دەژین کە بەشێکیان بەهۆی هەڕەشەکانی دەسەڵاتی پێشووی ئێراق وڵاتەکەیان جێهێشتووە.
هێمن عەبدوڵلا، پێشکەشکاری بەرنامەی دیاسپۆرا لە 'ماڵی کوردی فەیلی' لە ستۆکهۆڵم میوانداریی هەریەک لە فوئاد چراخوانی، کارساز. خانم لەیلا سەلمان، هاوژینی شەهید. موحسین سەلمان، پیشەگەر. ساڵح جادری، یەکێک لە کۆنترین کوردی فەیلی لە سوید وکەسایەتییەکی ناسرا کرد. هەروەها ئیبراهیم جازگیر، چالاکڤانی مەدەنی و عیسا فەیلی، کەسایەتی سیاسی دوو میوانی دیکەی دیبەیتەکە بوون.
بەپێی ئامارەکان لە هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو زیاتر لە 22 هەزار گەنجی فەیلی بێسەروشوێنکران، 5000 کاسبکار و بازرگانی فەیلی زیندەبەچاڵ کراون. هەروەها 600 هەزار کوردی فەیلی لە ئێراق بۆ ئێران دەرکران، ئەوە جگە لە گیانلەدەستدانی چەندین کەسیان لە ڕێگەی دەربەدەریدا.
بەپێی ئامارە نافەرمییەکان، نزیکەی 500 هەزار کوردی فەیلی لە بەغدا و خانەقین دەژین، بەڵام بەردەوام ژمارەیان لە کەمبوونەوەدایە و هەمیشە 'هەڕەشەی کوشتن'یان لێدەکرێت.
دوای جینۆسایدی ساڵانی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو، بەشێکی زۆریان ڕوویان لە ئەوروپا کرد و زۆربەیان لە سوید نیشتەجێبوون، ئێستا ئەوان ماڵێکیان دروستکردووە بە ناوی 'ماڵی کوردی فەیلی لە ستۆکهۆڵم' و ژمارەیان لەنێوان 5 بۆ هەشت هەزار کەس دەبن و زۆربەیان خاوەنی بڕوانامەی بەرزن.
بەرنامەی دیاسپۆرا بۆ ئەم هەفتەیە چووەتە ماڵی کوردی فەیلی لە ستۆکهۆڵم و لەوێ لەگەڵ چەندین کەسایەتی و چالاکڤانی کوردی فەیلی بەرنامەیەکی لەشێوەی دیبەیت کردووە، ئەوان باسی مەینەتیی ژیانی خۆیان لەکاتی حکومەتی بەعس دەکەن و باسی ڕاگواستن و دەرکردنیان و جینۆسایدکردنی کەسوکاریان دەکەن، هەروەها باسی ژیان و ڕۆڵی خۆیان دەکەن دوای ئەوەی گەیشتوونەتە سوید.
دەقی دیبەیتەکە کە هێمن عەبدوڵلا پێشکەشی کرد:
ڕووداو: بینەر و بیسەری ڕووداو ئەم کاتەتان باش، بەرنامەی ئەمجارەی دیاسپۆرا لە شاری ستۆکهۆڵمی پایتەختی سویدە، بەرنامەیەکی تایبەتە، تایبەت بە کوردی فەیلی، دیاسپۆرای کوردی فەیلی لە ستۆکهۆڵم، وەک دەزانن فەیلییەکان لە مێژووی کوردستاندا بەتایبەتیی لە مێژووی شۆڕشەکانی کوردستاندا لە 100 ساڵی ڕابردوودا ڕۆڵی زۆر گەورەیان هەبووە لە باشووری کوردستان بەتایبەتی، لە دامەزراندنی ئەو پارتە گەورانە کە ئێستاش لە کوردستاندا هەمیشە ڕۆڵی گەورەیان هەبووە و هەیە، ئەوان دیاسپۆرایەکی گەورەیان هەیە و بەزۆر لە هەشتاکان و حەفتاکان و پێشتریش لە ئێراق و کوردستان ڕاگوێزراون، دیاسپۆرایان هەبووە لەدەرەوەی کوردستان و ئێراق، بەڵام لە دوای ڕاپەڕینیشەوە بەتایبەتی لە ئەوروپا دیاسپۆرایەکی گەورەی فەیلی درووست بووە، بۆ یەکەمجارە لە تەلەڤیزیۆنێکی کوردییەوە کوردی فەیلی باسی کێشەکانی خۆیان و باسی ژیانی خۆیان دەکەن لە بەرنامەی دیاسپۆراوە لە سوید.
میوانداریی هەریەک لە بەڕێزان فوئاد چراخوانی، کارساز. خانم لەیلا سەلمان، هاوژینی شەهید. موحسین سەلمان، پیشەگەر. ساڵح جادری، یەکێک لە کۆنترین کوردی فەیلی لە سوید و کەسایەتییەکی ناسراوە لێرە. هەروەها ئیبراهیم جازگیر، چالاکڤانی مەدەنی و کاک عیسا فەیلی، کەسایەتی سیاسیم کردووە. هەمووتان بەخێربێن و پێم خۆشە گفتوگۆیەکی زۆر ڕاشکاومان هەبێت بە یەکەوە باسی کۆمەڵگەی کوردی فەیلی دەکەین لە سوید، بەڵام بێگومان دەبێت باسی کوردستانیش بکەین و باسی بەغداش بکەین بەحوکمی ئەوەی دەزانین کاریگەریی کوردی فەیلی لە 50 بۆ 70 ساڵی ڕابردوودا لەسەر بەغدا

چۆن بوو، چۆن هەوڵدرا بگۆڕدرێن. بە حوکمی ئەزموون و تەمەنەوە بە کاک ساڵح جادری دەستپێدەکەم، کە کەسایەتییەکی ناسراوی فەیلییە، کاک ساڵح جەنابت کۆنترین کوردی فەیلی لە سوید وایە؟
ساڵح جادری: تەنیا یەک کوردی فەیلی پێش من لە ساڵی 1956 هاتووەتە سوید لە باشووری سوید نیشتەجێبووە، بەڵام من لە ساڵی 1971 هاتوومەتە ئێرە.
ڕووداو: دوای ئەوە کەی کۆمەڵگەی کوردی فەیلی لێرە فراوان بوو و وردەوردە خەڵکی دیکەی فەیلی هاتن و تاوەکوو چەند ساڵ تەنیا هەر ئەو دوو کەسەبوون؟
ساڵح جادری: ئێمە وردەوردە زیادبووین و بووین بە حەوت بۆ هەشت کەس، کاک حەمید نەورۆز و کاک عیسا و چەند کەسی دیکە، تەقریبەن بووین بە 30 کەس، ئێستاش نزیکەی 5 هەزار کەسین لێرە. واتە 5 هەزار کوردی فەیلی لێرە دەژین و هەمووشیان لە ستۆکهۆلم و دەوروبەری ستۆکهۆلم نیشتەجێن.
ڕووداو: بۆچی سویدت هەڵبژارد و بۆچی هاتی بۆ سوید؟
ساڵح جادری: حکومەتی بەعس و ڕژێمی سەدام حسێن دەستیان کرد بە هێرشکردن بۆ سەر نەتەوەی کورد، بەتایبەتی فەیلییەکان، چونکە بازرگانی ئێراق هەمووی بەدەست فەیلییەکان بوو، خانووە گەورەکان و شوێنە گرنگەکان بەدەست فەیلییەکان بوو، هۆکارەکەش ئەوەبوو یەکەم وایان حیساب دەکرد فەیلییەکان پشتیووانی لە شۆڕشی کورد دەکەن و پارە کۆدەکەنەوە بۆ جەنگی ئازادی، ئەم تووڕەییە لەسەرمان بوو، بۆیە ئەوکات خەڵکێکی زۆرمان لێگرا، بەڵام ئەوکات کوشتن کەم بوو، وەک ئێستا نەبوو، دواتر کوشتن دەستی پێ کرد و لە پێشمەرگە و جوانانی کورد لە ساڵی 1963 تاوەکوو ساڵانی حەفتاکان، بەڵام لە ساڵی 1969 بۆ سەرەوە هەزاران کوردی فەیلی زیندانی کران و کوژران و لە وڵات دەرکران، من ئەوەم بەچاوی خۆم دیوە، دواتر کوشتنی بە کۆمەڵ دەستی پێ کرد، کاتێک سێ گەنجی کوردی فەیلی لە بەغدا دەستگیرکران لە ناوەندی نیزاڵ لە بەغدا کە تەمەنیان 16 ساڵان بوون، هەریەکەیان حەوت گوللەیان لێدرا و کوژران و دواتر لاشەکانیان لەسەر شەقام فڕێدران، یەکێکیان لە بەغدا و دووانی دیکەش لە دیالە، ئیتر لەوکاتەوە دەستیان بە هێرشکردن کرد بۆ سەر فەیلییەکان، خانووەکانیان لێسەندن و هەروەها مافی بازرگانیان لێوەردەگرتنەوە، دەیانویست دەریان بکەن و ژمارەیان کەمبکەنەوە، ئەمەش دوو هۆکاریان هەبوو، یەکەمیان کوردایەتی بوو، بۆ ئەوەبوو کە یارمەتیی شۆڕشی کورد نەدەن کە هەمیشە لە کوردستان شۆڕش هەر هەبووە، جەنابی بارزانی خوا لێخۆش بێت چوار شۆڕشی کردووە و ئینجا شێخ مەحموودی حەفید و ئەوانی دیکە بەم شێوەیە دەستی پێ کرد.
ڕووداو: پرسیارەکەی من ئەوەبوو بۆچی هاتی بۆ سوید؟
ساڵح جادری: بۆیە هاتم بۆ سوید، چونکە فەرمانی دەستگیرکردنم بۆدەرچوو بوو، لەلایەن نازم گزارەوە داواکرابووم کە ساڵح جادری بەمردوویی یان زیندووی بگەڕێندرێتەوە بۆ بەغدا، بۆیە من ماوەی شەش مانگ لەژێر چاودێریی ئەمن و هەواڵگریی ئێراقدا بووم، دواتر منیان دۆزییەوە و تەقەیان لێکردم و منیش دەمزانی کەس نییە ڕێگەیان لێبگرێت و دەکوژرێم، ئینجا چوومە لای ساڵح یوسفی خوا لێیخۆش بێت و بابەتەکەم تێگەیاند و پێی وتم 'کوڕم خۆت بڕیاربدە'، منیش وتم ڕادەکەم و دەچم بۆ سوید دواتر پەیوەندییان بە جەمال عەلەمدار کرد کە نوێنەری پارتی بوو لە سوید وتی 'با بێتە سوید'، منیش وێنەکانی خۆم لە خۆپێشاندانەکانی بەغدا نارد، چونکە من سەرکردەی خۆپێشاندانەکانی بەغدا بووم، لەگەڵ برادەرانی کوردی خۆمان ئیتر وەرگرتنی ڤیزاکەم ئاسان بوو، بە ڤیزای گەشتیاری هاتم بۆ سوید و دواتر چوومە لای پۆلیس و هەموو بەڵگەکانی خۆم پێدا و ئەوانیش قبووڵیان کرد و وەک پەنابەر وەرگیرام.
ڕووداو: خانم لەیلا سەلمان وەک هاوژینی شەهید لێرەی، شەهیدی کوردستان دەزانم برین کوڵاندنەوەیە و ناخۆشە، بەڵام پێش بەرنامە بە منت وت کە 40 ساڵ ئەم جلە ڕەشانەم دانەناوە چیرۆکی تۆ چییە؟
لەیلا سەلمان: ساڵی 1982 ئێمەیان ڕاگواست، سەرەتا لە بەغدا زیندانییان کردین بۆ ماوەی مانگ و نیوێک و ژن و پیاوەکانیان لێکتر جیاکردنەوە، دواتر ئێمەیان ئاودیوی سنووری ئێران کرد و پیاوەکانیشیان هێشتەوە، من ماوەی 15 ساڵ لە ئێران مامەوە پیاوەکەم و براکەی کە پێشمەرگەبوون لەگەڵ دوو برای دیکە واتە چوار کەس بوون هیچ هەواڵێکمان لێیان نەبوو، تاوەکوو دوای کەوتنی ڕژێم لە 2003 وتیان لە سێدارەدراون و نەماون.
ڕووداو: هاوژینەکەت پێشمەرگە بوو؟
لەیلا سەلمان: بەڵێ پێشمەرگە بوو، هەروەها حاکم بوو لە ناوچەی خانەقین لە ساڵی 1982.
ڕووداو: هاتنت بۆ سوید بڕیارێکی باش بوو، سوید وڵاتێکە باشە بۆ ئەوەی تێیدا بژی؟
لەیلا سەلمان: 15 ساڵ لە ئێران مامەوە زۆر زەحمەت بوو، هەروەها وڵاتینامەیان پێنەداین و گوزەرانمان زۆر خراپ بوو، بۆیە ناچاربووین هاتمە سوید و لێرە باشە منداڵەکان توانیان زانکۆ بخوێنن و خاوەن کار و کەسابەتی خۆیانن.
ڕووداو: یەکێک کە زۆر زانیاری نەبێت دەڵێت خۆ ئێران وڵاتێکی موسڵمانە و هاوسێی کوردستان و ئێراقە، سویدێکی سارد و دوور کە کۆمەڵگەیەکی کریستیانی بووە پێشتر بۆچی ئێرە باشتر بوو لە ئێران بۆ ئێوە؟
لەیلا سەلمان: چونکە ئێران وڵاتینامەیان پێنەداین و تەنیا کارتێکی سەوز نەبێت، منداڵەکانیش کاتێک خوێندن تەواو دەکەن مافی کارکردنیان نەبوو، سەرچاوەی بژێویی ژیانمان لە ئێران نەبوو، بۆیە ناچاربووین بێین بۆ سوید.
ڕووداو: کاک فوئاد چراخوانی، کارساز، فەیلی بەناوبانگن بەتایبەتی کاتێک جوو لە ئێراق نامێنن، ئابووریی ئێراق دەکەوێتە دەستی فەیلییەکان بەتایبەتی بەغدا وەک ناوەند، یەکێک لەو هۆکارانەی کە بووە هۆی جینۆسایدکردنی فەیلییەکان ئەوەبوو

کە ئابووریی ئێراقیان بەدەستەوە بوو و، لێیان دەترسان، جەنابت کارسازی بەو عەقڵییەتە بازرگانییە کە لەوێوە هاتن بۆ ئێرە، کوردی فەیلی توانیویانە لێرەش لەڕووی ئابوورییەوە وەک ڕۆژانی زێڕین کە لە بەغدا هەیان بوو لێرەش درووستی بکەنەوە؟
فوئاد چراخوانی: ڕاستە بەهەمان عەقڵییەتی بازرگانی بەغداوە هاتینە ئێرە و لێرەش بەرەوپێشچووین و ئێمە بەردەوام بووین و لێرەش وەک عەرەب و فارس نەبووین کە نەدەهاتنە نێو بازرگانیکردنەوە، سوپاس بۆخوا توانیمان بەردەوام بین، من ئەوکات لە بەغدا تەمەنم 15 ساڵ بوو، باوکم بازرگانی دار بوو، بەڵام بازرگانیکردنی لە ئێراق و سوید جیاوازە تەنانەت لە ئەوروپاش کەمن ماوەیەک لە هۆڵەندا ژیاوم، لێرە یارمەتیی بازرگانان دەدرێت و هاوکاریان دەکەن وەک ئێراق نییە، کاتێک لەوێ پارەت نەمێنێت ئیتر تەواو ناتوانیت کار بکەیت، بەڵام لێرە باوەڕ و متمانەت پێدەکەن و باوەڕ بە عەقڵییەتی بازرگانیکردنت دەکەن و ئامۆژگاریت دەکەن و بانکەکان هاوکاریی باشیان دەکەن و پێیان دەڵێن فەرموو کاربکەن، ئێمەی فەیلییەکان سەرکەوتووترین لە کەسانی دیکە لە ئێراق.
ڕووداو: مەبەستت ئەوەیە کوردی فەیلی ئێرە سەرکەوتووترن لە فەیلییەکانی ئێراق؟
فوئاد چراخوانی: نا مەبەستم ئەوە نییە، ئێمەی فەیلییەکان لە جووەکان فێری بازرگانیکردن بووین، پێشتر ئێمە چەند ماڵباتێکی دەوڵەمەندمان هەبوو خەڵکی دیکە وانەبوون، بەڵام ئێمە عاقڵ و زیرەکین و توانیمان خۆمان پێشبخەین و بەرەوپێش بچین، ئێمە لە جووەکان فێربووین و ئیتر وتمان بۆچی خۆمان کاری بازرگانی نەکەین لە جیاتی کرێکاری، خۆ خوا ئەو عەقڵەی بە جووەکانی داوە بە ئێمەشی داوە، عەقڵمان بەکارهێنا و ئەزموونمان پەیداکرد، وەک هۆڵەندییەکان دەڵێن ئەزموون، بۆیە توانیمان بازرگانی ئێراق بەدەستبهێنین و ئەمەش وایکرد سەدام حسێن ڕامانگوێزێت.
ڕووداو: کاک موحسین سەلمان لێرە کاری خۆتت هەیە و کار دەکەی؟
موحسین سەلمان: لێرە لە کۆمپانیایەکی سویدی کارمکرد بۆ ماوەی 25 ساڵ، لە بەغدا ئاسنگەربووم و لە کوردستانیش زۆر کاری ئاسنگەرییم کردووە، بەتایبەت لە تانکیی ئاوی ماڵان کە 25 مەتر بەرزبوون، ئەو کار و ئەزموونەم سوودی زۆری بۆ من هەبوو لە سوید.
ڕووداو: لە سەرەتای بەرنامەکە ئەو پرسیارەم کرد بۆ چی ئێوەی کوردی فەیلی سویدتان هەڵبژارد، لەکاتێکدا ئێوە گەرمیانین و هیی شوێنی گەرمن، بۆچی سویدت هەڵبژارد؟
موحسین سەلمان: وەڵڵا خۆ هەر خۆمان خوێنمان گەرمە.. ئەوەی نەمانناسێت دەڵێت کەسێکی تووڕەیە، وەک کاک ساڵح باسی کرد کە ئەو دوو کەسە خزممان بوون جەبار قەمبەر عەلی کوژرا، هەروەها سالم سادق کە کوژران، ئێمە نەمانزانی چییان بەسەرهاتووە دواتر پێیان وتین سالم لە نەجەف کوژراوە و جەباریش لە دیالە ئەمە ئەمین عەبوڵڵا ئەمین بۆی باسکردین، کە چووینە سەر تەرمەکانیان، سەیری تەرمی جەبارمان کرد کە گوللەیەکی لە کەللەی سەری درابوو لە خوار چەنەگەی دەرچووبوو.
ڕووداو: هەرچەندە سوید وڵاتێکی پێشکەوتووە و شەڕی تێدانییە، هەروەها چەند ساڵێکە کە ژیانێکی ئارامتان لێرە هەیە، بەڵام هەست دەکەم ئەوەی بەسەرتان هاتووە هێشتا لە هزر و بیرکردنەوەتاندا ماوە و زیندووە لەگەڵتانە و کاریگەریی خراپی هەیە؟
موحسین سەلمان: ڕاستە بەڵام کاریگەریی خراپی نەبووە، بۆ نموونە بەکارهێنانی ماددەی هۆشبەر و ئەوانی دیکە کە لێرە لەنێو کوردی فەیلیدا نەبووە، نییە هەرچەندە لێرە ئازادیی زۆریش هەیە، بەڵام کوردی فەیلی دەستی بۆ نەبردوون.
ڕووداو: کەواتە ئەو گوشارە دەروونییە و ناخۆشییەی بەسەرتان هاتووە، هەر توانیوتانە خۆتان ڕاگرن. کاک عیسا فەیلی، کاک ساڵح وتی پێنج هەزار کوردی فەیلی لە سوید دەژین، بەڵام دەگوترێت ژمارەکە زیاترە، ئایە جەنابتان هیچ ژمارەیەکی فەرمیتان لایە چەند کوردی فەیلی لە سوید دەژین؟
عیسا فەیلی: بەڕاستی تاوەکوو ئێستا ئامارێکی تەواو نییە، بەڵام ڕاستییەکەی ئەوەیە زۆر زیاترە وەک کاک ساڵح وتی کە پێنج هەزار کەس بن، لەوانەیە ژمارەکە لەنێوان پێنج هەزار بۆ هەشت هەزار کەس بێت، نەک تەنیا لە ستۆکهۆڵم لە هەموو شارەکانی سوید کوردی فەیلی هەن، تەقریبەن پەیوەندیمان لەگەڵ هەموویان هەیە، کوردی فەیلی زۆربەیان خزمی یەکن و یەکدی دەناسن و زیاتر لە پێنج هەزار کەسن و پێم وایە دەگاتە هەشت هەزار کەس.
ڕووداو: ئەو کوردە فەیلییانەی لێرە دەژین زۆربەیان گەنجن یان بە تەمەنن؟
عیسا فەیلی: زۆربەیان گەنجن و ئەوانەی بەتەمەنن زۆربەیان دەگەڕێنەوە، زۆربەی گەنجەکانمان لە دەزگا و دامەزراوەکانی سوید کاردەکەن و بەشێکیان بە سەربەخۆ کاردەکەن، پزیشک، ئەندازیار و ئابووریناس و هەموو جۆرە پسپۆڕییەکمان هەیە، حکومەتی سویدیش هاوکارە، ئێمەی دایک و باوکانیش لە سوید کاریگەریی زۆرمان بەسەر منداڵەکانمان هەیە ئێستا ئەوان گەیشتوون بە قۆناخێک کە ئێمە شانازییان پێوە دەکەین، لەکاتێکدا ئێمە ناخۆشیی زۆرمان چەشت، بەتایبەت کە حکومەتی بەعس لە ئێراق دەریکردین ئەمە کاریگەریی خراپی دەروونی بەسەر هەموو کوردی فەیلی درووستکردبوو، بەتایبەت کە زیاتر لە 20 هەزار کوردی فەیلی بێسەروشوێن بوون و چارەنووسیان نادیارە، ئەمە کاریگەریی دەروونی خراپی هەبوو، بەڵام منداڵەکانمان گەیشتن بە قۆناخێک شانازییان پێوە بکەین و کورد شانازییان پێوە بکات و ئەوان کە قسە دەکەن دەڵێن کوردین، هەرچەندە کوردی فەیلی، سۆرانی، بادینی هەورامیش هەن، بەڵام ئێمە هەمیشە خۆمان بە کورد ناساندووە، سەیرە کە کوردی فەیلی شیعەن کە دەچنە نێو مەوکبێکەوە دەنووسن مەوکبی کوردی فەیلی، یاخود کە تیپێکی تۆپی پێ درووست دەکەن، هەمیشە ناوێکی کوردی پێوە دەلکێنین، ئێمە شانازی بەو شتەوە دەکەین.

ڕووداو: لە سوید هەمیشە ناوی کورد لەگەڵ فەیلی بە یەکەوە دێت؟
عیسا فەیلی: بەڵێ هەمیشە.
ساڵح جادری: دەمەوێ ئیزافەیەک بکەم، ئێمە بووین بە حەوت کوردی فەیلی لە ئۆبسالا، لە هەر ژوورێک کە تێیدا دەژیاین ناوی کوردستانی لێ نووسرابوو، بۆ نموونە ساڵح ئەلجادری- کوردستان، یان سەمیر شاکر کوردستان، لە هەر حەوت ژوورەکە ناوی کوردستان بەهەموویانەوە لێکێنرابوو، تەنانەت خەڵک لەسەر سەقامەکانیش کە دەیبینین پێیان دەوتین کوردستان و بەدەستیان ئاماژەیان بۆ خانووی ژمارە 15 دەکرد، چونکە کاتێک ئێمە لەوێ نیشتەجێبووین لەژێر ناوی هەریەکێکمان نووسرابوو کوردستان، نەک بنووسرێت فەیلی یان شتێکی دیکە ، تەنیا کوردستان بوو.
ڕووداو: دەمەوێ بە بینەرانم بڵێم ئەو خانووەی لێتانەوە دیارە لە پشتی میوانەکان ئەمە ماڵی کوردی فەیلییە لە سوید، ئەو ڕۆژانەی کە هاتین سەردانمان کرد لە ژوورەوە بینیمان وێنەیەکی مەلا مستەفای بارزانی لێیە، ئەو بەرێزانەی کە لەوێ پێشوازییان لێکردین پێیان وتین ئەوە وێنەی موللایە، ئەوان وایان دەوت بە ڕێبەری شۆڕشی کوردستان، وتیان لە حەفتاکانەوە ئەم وێنەیە لێرەیە، لەم ماڵەدا ماوەتەوە. کاک ئیبراهیم بازگیر، خۆت گوتت من چالاکوانی مەدەنیم چ شتێکی فەیلییەکان هەیە لە سوید کە چالاکی بۆ بکرێت؟
ئیبراهیم بازگیر: کاتێک ئێمە باسی چالاکییەکان دەکەین، هەمیشە داوا لە منداڵەکانمان دەکەین بخوێنن و چالاکی بکەن و تێکەڵاوی یەکدی بن و یەکتر بناسن، من هەمیشە وتار دەنووسم و مێژوو دەنووسم و زۆربەیان نازانن مێژوومان چۆنە من فێریان دەکەم و شارەزایان دەکەم.
ڕووداو: ئایە سویدییەکان دەزانن کە کوردی فەیلی لە ئێراق چییان بەسەرهاتووە؟
ئیبراهیم بازگیر: وابزانم دەزانن و ناکرێت نەیزانن و دەزانن.
ڕووداو: هەمان پرسیار لە کاک ساڵح جادری دەکەم وەک دووەم کوردی فەیلی نیشتەجێێ سوید، ئایە سویدییەکان دەزانن کوردی فەیلی چییان بەسەرهاتووە؟
ساڵح جادری: کاتی خۆی لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکانی سوید وتارم نووسیوە و بە چوار لاپەڕە چیمان بەسەرهاتووە هەموویم نووسیوە و بڵاوکراونەتەوە، هەروەها لە کاتی ڕاگەیاندنی ڕێککەوتننامەی 11ی ئازار لەگەڵ دوو ڕۆژنامەڤانی سویدی دانیشتبووین و هەموو چیرۆکی خۆمان و کوردم بۆ گێڕانەوە، یەکەمجار لە ڕۆژنامەی ئۆبسالا بڵاوکرایەوە لە ساڵی 1984 جارێکی دیکە وتارم بڵاوکردەوە، هەروەها لەکاتی لەسێدارەدانی لەیلا قاسم خۆپێشاندانمان کرد و ئەوەی بۆمان کراوە کردوومانە بۆ ناسینی کورد و مەینەتییەکانی بڵاومان کردووەتەوە، تەنانەت جیاوازیی نێوان کوردی پارچەکانیشمان نەدەکردووە و هاوکاریمان دەکردن بەبێ جیاوازی.
ڕووداو: خاتوو لەیلا هەمیشە لە کۆنگرە و کۆبوونەوەکان لە ئەوروپا و برۆکسەل بەشداری دەکەی؟ پێتوایە گرنگیدان هەیە بەوەی کە کوردی فەیلی چییان بەسەرهاتووە؟
لەیلا سەلمان: هەر کۆنگرەیەک میوانداریمان بکەن بێگومان ڕۆیشتووین و بەشداریمان کردووە، پێم وایە بە کەمی بایەخ بە نەهامەتییەکانی کوردی فەیلی دەدرێت، بۆ نموونە لەو کۆنگرەی کە مانگی پێنج کاک مەسعود داوای کرد قوتابخانەیەک بە کوردی فەیلی دروست بکرێت، ئەوە ڕاستە بەڵام کێشەکە ئەوەیە کەس بەدواداچوونی بۆ ناکات، ئێمە دەمانەوێ بەدواداچوونەکان جیددی بن.
ڕووداو: کاک فوئاد دەمەوێ باسی منداڵەکانیشتان بکەم، سەرەتا چوویە هۆڵەندا دواتر هاتییەوە سوید یان بە پێچەوانەوە؟
فوئاد چراخوانی: من ساڵی 1980 لە هۆڵەندابووم، دواتر هاتمە سوید، سویدم پێ لە هۆڵەندا باشتر بوو، چونکە لەسوید زۆر گرنگی زیاتریان بە منداڵ دەدا، بۆ نموونە کاتێک ئێمە کاردەکەین ئەوان گرنگی زۆر بە منداڵ دەدەن لە مامۆستا و خوێندن و پەروەردە، بۆ نموونە لە هۆڵەندا بایەخی زۆر و ڕێکلامی زۆر ئەوکات بۆ جگەرە دەکرا، منیش پێم قبووڵ نەبوو، بۆیە هاتمە سوید و لێرە کارمکرد و زیاتر بایەخم بە پەروەردەی منداڵەکانم دا.
ڕووداو: هەندێکجار دەگوترێت سوید بۆ بابەتی منداڵ باش نییە، وایان لێدەکەن زۆر لەژێر کۆنترۆڵی دایک و باوکیان نەبن، بەڵام تۆ پێچەوانەکەی باس دەکەی ئەمە چۆنە؟
فوئاد چراخوانی: نا زۆر گرنگیان پێدەدەن، ئێستا ئازای کوڕم ڕاوێژکاری وەزیری دادی سویدە، هەروەها ڕاگری شاری هۆدێنگە سەربە وەزارەتی داد، کوڕەکەی دیکەم زانای فیزییە و ئێستا لە کامبریج لە بەریتانیا دەخوێنێت و ئەمە بەرهەمی پەروەردەی سویدییە.
ڕووداو: کاک موحسین تۆ گوتت نا زۆر باشە، بەڕاستی زۆر باشە بۆ منداڵەکانتان؟
موحسین سەلمان: بەڵێ زۆر باشە، بەڵام دەبێت دایک و باوکیش زۆر ئاگاداریان بن، منداڵێکم مامۆستایە و ئەوانی دیکەش خوێندیان تەواوکردووە و کاری خۆیان دەکەن و ڕێزیان لێدەگرن.
ڕووداو: لەیلا خانم وەک دایکێک لێرەیە باوکەکان زۆر ڕازین، لە کورد دا شتێک هەیە دایکان دەڵێن باوک کوا ئاگای لە منداڵە و لەدەرەوە خەریکی ئیش و کارە دەردەکە لای منە؟ ئایە سوید بۆ منداڵەکانتان باشە؟
لەیلا سەلمان: بەڵێ زۆر باشە، خانەوادەی ئێمە و نزیکەکانمان زۆربەیان خوێندیان تەواوکردووە و زۆربەیان پزیشکن، منداڵی خوشکم و براکانم، هەموویان بڕوانامەی بەرزیان هەیە، ئێمە لێبووینەوە، بەڵام ئەوان بەدەستیان هێناوە.
ڕووداو: کاک ساڵح ئەمساڵ لە کوردستان کۆنگرەیەکی گەورە لەبارەی فەیلییەکان کرا، لە بەرانبەردا باسی مێژووی جوانی

فەیلییەکان کرا و کاریگەرییان بەسەرشۆڕشەکانی کوردستانیش کرا، چ شتێک پێویستە لە هەولێرەوە لە کوردستانەوە بکرێت بۆ کوردی فەیلی؟
ساڵح جادری: ئەوەی بەلای ئێمەوە گرنگە بوونی پەیوەندییەکی بەهێزە، بۆ نموونە پەیوەندی نێوان کوردی فەیلی لەگەڵ سۆرانی و کورمانجی و ئەوانی دیکە وەک پێویست بەهێز نییە و دەبێت بەهێز بکرێت و نابێت مەزهەب ببێتە هۆی نەبوونی ئەو پەیوەندییە، هەر کەسێک نوێژ بکات یان یادی ئیمام حسێن بکات سەرچاوم، بەڵام دەبێت ئاڵای کوردستان لە هەموو بۆنەکان ئامادەبێت و ئێمە یەک نەتەوە و یەک گەلین، ئێمە دژی ئەوانە نین و نابێت ڕێگە بە کەسان بدرێت ناکۆکی بخاتە نێوانمان لە ڕێگەی جیاکاریی مەزهەبییەوە، کورد مێژووی میدیای هەیە و هەریەکە و بە شێوەیەک باسی دەکەن، لوڕ، کەڵهوور، میدیا و زۆری دیکە، پێویستە ئێمە پەیوەندی بەهێزمان لەنێواندا هەبێت و دەبێت حکومەتی هەرێمی کوردستان هەوڵی بەهێزکردنی ئەو پەیوەندییە بدات ئەمە بەلای ئێمەوە گرنگە.
ڕووداو: ڕەنگە ئێستا لە کوردستانیش بیر لەوە بکەنەوە بڵێن کوردی فەیلی لەدەرەوە چ هێزێکی مرۆییان هەیە کە سوودی بۆ هەرێمی کوردستان هەبێت و دەتوانین سوودیان لێببینن؟
ساڵح جادری: هەموو ئەوانەی لێرەن دەیانەوێ یارمەتیی وڵاتی خۆیان کوردستان بدەن، نموونەیەکت بۆ بێنمەوە، برادەرێک لێرەیە ناوی سەعدون موراده و پرۆفیسۆرە، لە سوید و ئەبوزەبی و تەواوی ئیمارات، هاتەوە کوردستان و ویستی هاوکاری کوردستان بکات، بەڵام گەڕایەوەو نەیکرد، بەهۆی گەندەڵی ئیداری و دارایی، پرۆفیسۆری دیکەشمان هەیە، ئێستا چووەتە ئێران وانە دەڵێتەوە، زۆر پزیشکی دیکەمان هەیە لە ئەوروپا و کوردستان دەتوانێت سوودی زۆریان لێوەربگیرێت و هیوام وایە سوودی باشیان لیوەربگیرێت.
ڕووداو: کاک ئیبراهیم جاران دەگوترا سەددام کوردی فەیلی جینۆساید دەکات بەهۆی کوردبوون و شیعەبوون، ئێراقی دوای سەددام ئێراقێکی جیاوازە، هیچ نەبێت بۆ لایەنی مەزهەبی دەبێت بۆ کوردی فەیلی لە ناوەوەو دەرەوە زۆر باش بێت، بەغدا چۆنە بۆ کوردی فەیلی؟
ئیبراهیم بازگیر: ئەسڵەن لە ئێراق عەرەب نەبوون، ئەوان لە دوای فتوحاتی ئیسلامییەوە هاتوونە ئێراق، پێشتر هەموویان کلد و ئاشووری و کورد بوون.
ڕووداو: ئێستا حوکمی ئێراق شیعەیە و فەیلیش شیعەن، ئەوان بۆ ئێوە چۆنن؟
ئیبراهیم بازگیر: کێشەکە ئەوەیە کۆمەڵگەی کوردی فەیلی یەکگرتوونین، کێشەکە ئەوەنییە کوردن یان شیعەن، بڕیار هەیە لەکاتی سەدام حسێن دەرچووە کە ماڵ و سەروەت و سامانی فەیلییەکان دەستی بەسەردابگیرێت، ئێستا شیعەکان بڕیاری ئەوە نادەن کە ماڵ و سامانی شیعەکان کە سەددام دەستیبەسەرداگرتبوو هەڵبوەشێتەوە، ڕاستە بەهۆی کوردبوونمانە، بەڵام سەرپەرشتێکمان نییە.
ڕووداو: جارجار بەرپرسانی ئێراق دێنە سوید و لەگەڵ ڕەوەندی ئێراق کۆدەبنەوە، ئایە لەگەڵ ئێوە کۆدەبنەوە؟
عیسا فەیلی: ئەوانەی دێینە ئێرە باسی کوردی فەیلی ناکەن، مەسەلەکەش سیاسییە و گفتوگۆی لەسەر ناکەن، لەکاتێکدا زۆر کێشەمان لە ئێراق هەیە چارەسەر نەبووە، ئێمە سوپاسی سەرکردایەتی کورد دەکەین لەکاتی نووسینەوەی دەستوور ئەوان نەبوونایە ناوی کوردی فەیلی لەناو دەستوور نەدەبوو، چونکە دان بە ئێمەدا نانێن، حکومەتەکانی ئێراق لە ساڵانی سییەکانەوە تاوەکوو هەشتاکان خەریکی دەرکردنی کوردی فەیلین لە ئێراق، واتە حکومەتە یەکلە دوای یەکەکانی ئێراق دژی کوردی فەیلی بوون، نەک تەنیا لەبەر ئەوەی شیعەن، سەیرکە 65٪ی دانیشتووانی ئێراق شیعەن، بۆچی سەددام ئەوانی لە ئێراق دەرنەکرد، بەڵای ئێمەی دەکرد، بەهۆی ئەوەی کورد بووین، بەهۆی ئەوەی لە بەغدا بەهێزبووین و ئابووری ئێراق بەدەست ئێمەوە بوو و کوردە فەیلییەکان بەشداربوون لە دامەزراندنی حیزبە کوردستانییەکان.
ڕووداو: خاتوو لەیلا چارەنووسی کوردە فەیلییەکانی بێسەروشوێنکراو بەتایبەت دوای ئازادکردنی ئێراق چیلێهات و بەغدا چیتان پێدەڵێت؟
لەیلا سەلمان: هیچمان پێنالێن، نازانین لە کوێ لە سێدارەدراون یان زیندەبەچاڵکراون، هیچ نازانین و هەرچەندە هەرێمی کوردستان هاوکاری کردین بۆ ئەوەی لە دادگا بەشداربین، بەڵام هیچمان دەستنەکەوت.
ڕووداو: زۆر سوپاس بۆ ئێوەو ماڵی کوردی فەیلی کە هاوکارمان بوون لە تۆمارکردنی ئەم بەرنامەیە لێرە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دیمانە
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: سوید

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | rudaw.net 08-09-2023
کاتی تۆمارکردن: 2023-09-09
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس

بابەت: 98

دەبوایە حکومەتی هەرێمی کوردستان مۆنۆمێنتی ئەنفالەکانی لە جەبەل حەمرینی سنووری کوردستان دامەزراندایە

20170905212527102096=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

دوای ڕاپەڕین ی ئازاری 1991 و گۆڕانکاری 09-04-2003 هەزاران دیکۆمێنتی پڕ لە نهێنی تراژیدیای گۆڕی بە کۆمەڵی بێسەرشوێنەکان و ئەنفالەکان کە وەتنە ڕوو.کە لەماوەی 35 ساڵی دەسەڵاتی ڕژێمی تۆتالیتاری کۆماری عێراق دا بە شێوەی جیا جیا لە سەراپا عیراق دا جینۆساید کراون. ئە و گۆڕە بەکۆمەڵانە نهێنی پڕ لە پەنهانی هەزاران گۆڕی بە کۆمەڵی مرۆڤی کورد و هاوڵاتی خوارو ناوەڕاستی عیراق ی خستوەتە ڕوو، ئە و هەموو گۆڕە بەکۆمەڵانە پرە لە کەلەسەر ودەست و قاچ و ئێسک و پروسکی ژن و پیاو گەنج و مندال و ئە و کەرەسە سادانەی کە پێیان بووە، زۆربە یا ن کوردن،ئە و هاوڵاتیانەن کە لە 8 زنجیرەکەی ئەنفال دا دەسگیر کران و کۆمەڵ کوژ کران، زۆربەیان خەڵکی گەرمیانن، ئەوانی تر بادینان و ناوچە جیا جیاکان، ئێسک وپروسکی 8 هەزار بارزانی و کوردە فەیلیەکان و ئە و تێکۆشەرانەن کە لە زیندانەکانی کوردستان و موسل و ئەبوغریب و نوگرەسەلمان دوای گولە باران کردنیان تەرمەکانیان بێسەروشوین کردن. دەبوایە دەسەڵاتی کورد لە سەر بەرنامە و نەخشەیەکی وردی زانستی دوای سود وەرگرتن لە ئەزمونی جینۆسایدکردنی ئەرمەنییەکان و جولەکەکانی هۆلۆکۆست، بەراوێژ بە پسپۆرانی بوارە جیا جیاکان، بە بەشداری نوێنەری نەتە وە یەگرتوەکان،ڕیکخراوەکانی مافی مرۆڤ و پزیشکی پسپۆری بواری دادوەری، بە ئامیری نوێ پزیشکی تەکنەلۆژیای نوێوە، گۆرەکان هەڵبدەنەوە،لیکۆڵینە وەی زانستی وردو چریان لە هەموو بوارەکان دا لە سەر بکردایە بۆ ئەوەی جۆری کوشتنەکانیان بۆ هەموو دنیا دەربکەوێت،لە سەر ئەنجامی ئە و توێژینەوانەوە سەدام و عەلی حەسەن مەجید و هەموو جەلادەکانی تر ڕووبە ڕووی دادگا بکرانایە تەوە، لە مەراسیمێکی گەورە و پر لە شکۆمەندی بەریلاو دا ئە و گۆڕە ونانە لە جەبەل حە مرین ی سنوری سروشتی جوغرافیای هەرێمی کوردستان لە سایەی مۆنۆمێنتێکی گەورە بە قەد قەبارەی جینۆسایدەکە بە خاکی جەبەل جەمرین بسپێرایە، پارێزگاریان لە و هیما شکۆمەندە و لە سنوری کوردستان بکردایە،نەک گۆرە بەکۆمەلەکانی جەبەل حەمرین و ناوەراست و خواروی عێراق

بهێننەوە بۆ چەمچەماڵ و گوندی دێبنەی ناحیەی رزگاری و دوکان و ناوچەکانی تر، بۆ ئەوەی لەسەراپا هەرێمی کوردستان دا تەنیا یەک مۆنۆمێنتی گۆری ئەنفال هەبێت، بە هەمو دنیای بسەلمێنین ئەمە سنورمانە و مۆنۆمێنتی جینۆسایدمانە، کورد بە ئێسکو پروسک و رووباری خوێنی شەهیدەکانی، باڵای[جەبەل حەمرین] ی سنوری جوغرافیای کوردسیانیان سوور کردوە،کالی نەکەینەوە، ئە و سنورە بکەین بە هێمای جینۆسایدی کورد، کورد،جارێکی تر کورد ئەنفال نەکرێتەوە.
عەبدوڵڵا کەریم مەحمود

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

کاتی تۆمارکردن: 05-09-2017

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: کورتەباس

بابەت: 99

دەربارەی ڕۆمانی نیشتمانی سارا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230708180812504785

ناونیشان: دەربارەی ڕۆمانی نیشتمانی سارا
ئامادەکردن: ئاسۆ بیارەیی
1
دەبێت شەرم لە باو و باپیرانی خۆمان بکەین، داوای لێبوردن لە جووەکانی کوردستان بکەین، بۆ؟
کە دەستم بە خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە (نیشتمانی سارا) نایابە کرد، زوو ویستم بگەمە کۆتاییەکەی، هەرچەندە سەرەتا و کۆتاییەکەی بە ستەم دژی جوو و کورد دەست پێ دەکات، ستەمێک کە جووەکان لە دێرزەمانەوە پێ وەی دەناڵێنن و فرە جاریش کورد ئەوە ستەمەی لەلایەن داگیرکەرانەوە بەرکەوتووە و تا ئێرۆش بەردەوامی هەیە، ستەمێک بەداخەوە کورد تێیدا بەشدارە و هەستیشی پێ نەکردووە و ئەزموونیشی لێ وەرناگرێت، بگرە خۆی چەکێکی ژەهراوی ئەو ستەمەیە. سەرانی وەک سەلاحەدینی ئەیووبی و شێخ و کۆلاکەکان و پاشایەکی لۆکاڵی سەر بە تورکیای وەک شێخ مەحموودی حەفید، ئامرازێکی لەناوی بردنی دۆزی کورد و سەربەخۆیی نیشتمانەکەیان بوون و...
لە ڕووی مێژووییەوە، ئەم ڕۆمانە نایابترین وێنای کۆمەڵگەی کردووە و توانیویەتی زیرەکانە بە تێر و تەسەلی باسی کۆمەڵگەی کورد و بەتایبەتی شاری سلێمانی و دۆخی ژیانی هەمەلایەنەی نەک تەنیا جووەکان، بگرە کورد و کەمە نەتەوەکانی دیکەش پێناسەیەکی تەواوی ئاستی هۆشیار و گەشەکردنەکان بخاتە ڕوو.
ئەم ڕۆمانە، سەرباری ستەمی خوێناوی و پاکتاوی نەژادی جووەکان لەلایەن ئیسلامی سیاسی ئیخوانییەوە، جا ئیدی عەرەبی بووبێت یان تۆرانی، بەڵام بوێرانە دەستی خستووەتە سەر برینەکان کە بۆ چی و چۆن جووەکانیان لە نیشتمانی خۆیان (کوردستان) بێ بەری کردووە، چۆن کوردیش بەشدارێکی کارا بووە لەو ستەمە. نووسەر ئەوەی سەلماندووە کە کورد بۆ چی نەبووەتە خاوەنی نیشتمانێکی سەربەخۆ، چۆن بووەتە دار دەستی ئیسلام و بە پان تورکیزمی عوسمانیی فریوی داوە، چۆن شێخ مەحموود لەپێناوی بەهەشتی عەرەب و تورک سەری کوردستانیش خواردووە و جووەکانی کوردستانیش تووشی گەورەترین لەناوبردن کردووە.
ڕەفتاری سەربازی تورک و کوردە موالییەکانی عوسمانلی دەر حەق بە جووەکانی باشووری کوردستان لە ساڵی 1908 وە:
* ل 16 باوکم بەردەوام دەیگوت، خوێندن بە زمانی تورکی، زیانی تەنیا بۆ منداڵانی ئێمەی جوو نییە، بگرە بۆ منداڵانی کوردە

مواليیەكانیش زۆر زەرەرە، تورک بەو جۆرە زمان و كولتووری ئێمە دەسڕێتەوە..
* ل25- 26 كاتێک لە قەراتی هەولێر ئاشكرا بووین، كە جووین ئاوا مامەڵەمان لەگەڵ كرا: ئەدی پێمان نەگوتن ئەو ڕۆژە لە ماری خۆتان نەێنە دەریێ (مەبەست ڕۆژی مەولوودی پێغەمبەرە) ، فرەیەكمان دار كاری كراین...
* ل 34 بە موسڵمان بوونمان هەموو بێ ڕەوشتی و ناشیرینەكانمان چاوپۆشی دەكرێن
* ل 40 شێخوڵاكان زۆر لە ئێمە خەڵكی ئاسایی جیاوازترن، خودا ئەوانی بە تایبەتی خولقاندووە و تەنیا گون و هەوسی پێ داون، كێرەكەی بۆ ئەو دونیا هەڵگرتوون
* ل 40 حەسەن لە ترسی خودا بۆ لای توركەكان گەڕاوەتەوە
* ل 50 مەلاكان چاوساغ و دار دەستی توركەكان بوون، ماڵ بە ماڵ لەگەڵیان دەگەڕان، ئەو كەسانەی دەگیران ڕەوانەی سەربازگەكانی مووسڵ و كەركووک دەكران، ئەو ماڵانەی دوو ژەم خواردنیان هەبووایە، ژەمێكیان تاڵان دەكرد..
2
ئایین ئەو چەكە ڕۆحییەیە كە ڕیشەی بۆ وردترین مولولەی مرۆڤ دەكێشێت و ئەندێشەكانی بیركردنی ئینسان لە سنوورێكی گۆشەگیردا داگیر دەكات، بەرگرییەكی خۆسەری تێدا درووست دەكات و دەیكاتە سەحابەیەكی سابیر و بەردەوام ئامادەی جیهادە. ئیدی بۆ سەیرە سەدان داعشی مرۆڤكوژ بەرهەم دەهێنرێت..
نووسەر ئەو تابلۆ خوێناوییەی سەرەوە بە جوانتری شێواز لەم ڕۆمانە نایابەدا وێنا دەكات:
* ل 56 مەلاكان چاوساغ و دار دەستی توركەكان بوون، ماڵ بە ماڵ لەگەڵیاندا دەگەڕان... گەلێک جار مامە سلێمانم بە من و یاقوبی كوڕی دەیگوت، خۆتان لە چاوی مەلا و شێخەكان بپارێزن... زۆربەی خەڵكی شار و لادێی كوردستان خۆیان لە لەشكری شێخ مەحمووددا ناونووس كردبوو... چەند ڕۆژێک سەرباری پەتای تاعوون، مەلاكان خەڵكیان بۆ غەزا هان دەدا...
* ل121-122 كاتێک گەیشتینە بەر دەرگای شێخ (نووسەر مەبەستی شێخ مەحموودە) ، یەكێک لە دەرگاوانەكان لێی پرسین ئێوە جوولەكەن؟ بەڵێ! یەكێک لە پاسەوانەكان هاتە بەردەممان و یەكێكی تریان خێرا ڕووی لوولەی تفەنگەكەی تێ كردین، كابرایەكی سمێڵ ڕەشی باڵابەرز پێی وتین: ئەمری جەنابی شێخ حەسەن ئێوەی جوو ڕووی ئەم مەجلیسەتان نییە...
* ل 209 ساڵی 1951 بە فەرمانی وەزارەتی ئەوقاف، بە مەبەستی نۆژەنكردنەوە، كەنێسەتەكان داخراون و دوای سێ ساڵ زۆربەیان كرانە مزگەوت و مجێوەریان بۆ دەستنیشان كرد، تەنانەت ناوەكانیشیان گۆڕا. كە نیسەكەی گەرەكی جوولەكان ناو نرا مزگەوتی شێخ عەباس..
میتۆدی پاكتاوی نەژادی جووەكانی باشووری كوردستان (بڕوانە ل 191-209) ، هەمان نەخشە پیلانی هۆلۆكۆست لە ئەڵمانیا و پۆڵەندە، ئەردۆغانی تۆرانیش كە شاری عەفرینی داگیر كرد، یەكەم هەنگاو سڕینەوەی فەرهەنگی كوردی بوو و بە گۆڕینی سیمانی نیشتمانی كورد لە ماوەیەكی كووڕتدا دەست پێ كرد. ئەوە با ڕژێمی عەروبەی ئێراق و سووریا بوەستن كە ناوی زۆربەی ناوچە و شارەكانی كوردستان گوڕی، بۆ نموو كەركووک تەئمیم و كۆبانێ بە رأس العين. ئێخوانەكانی باشووری كوردستانیش كە كۆپییەكی ئاكەپەی تۆرانین، هەمان شێوازی ئەردۆغانیان بۆ سڕینەوەی فەرهەنگی كوردی لە باشوور ئەمڕۆ دەست پێكردووە، كەوتوونەتە وێژەی زمانی كوردی و ناوانی عەرەبی و توركی لە منداڵانی كوردستان.
نووسەر ڕاست دەكات، نەدەبوو شێخ و مەلاكان، بەتایبەتی شێخ مەحموود بۆ مسۆگەركردنی بەهەشتی تورک و عەرەب دژی نەتەوەكەی خۆی بێ و بەرانبەر چەوسانەوەی جووەكانی هەڵوێستی نەبێت، بەڵكوو شوێنكەوتووانی بخاتە خزمەتی دەوڵەتێكی ستەمكاری وەک تورک و دواتریش دژایەتی جووەكانی كوردستان، كە پێكهاتەیەكی گرنگی كۆمەڵگەی كوردی بوون. بەداخەوە ئەگەر كەمێک میلی دەمژمێری دیرۆكی ئێراق بۆ دواوە بسوورێنین، دەبینین شۆڤێنییە عەرەبەكان و بە تایبەتی حیزبی بەعس لە ئێراق هەمان ستەمی لە كوردی فەیلی كرد، دواتر پرۆسەی پاكتاوی نەژادی لە هەڵمەتەكانی ئەنفالدا ساڵی 1988 و بەرزانی و دواتر هەمان شوێنكەوتووانی ئایین، سەدان مرۆڤی بێ تاوانیان لە شنگال لە ناو برد و ئافرەتەكانیان لە بازاڕی سەبا فرۆشتن، (بڕوانە ل 191، میشێل عەفلەق: كوردەكانی سووریا و ئێراق كۆسپێكی گەورەن لە بەردەم یەكێتی نیشتمانی عەرەبی) ...
ڕۆمانی نیشتمانی سارا، بۆ خۆی گەنجینەیەكی بەنرخە، لێوانلێوە لە بەڵگەی مێژوویی و سەلماندنی پێكهاتە ڕەسەنەكانی كۆمەڵگەی كوردی لە باشووری نیشتمان، لە هاووڵاتی جوو، كورد، گاور و ئەرمەنی.
3
من وەک كوردێک قێز لەو كوردە ناسیۆنالیستانە دەكەمەوە كە لەتەک عەرەبەكان، تاوانی پاكتاوی نەژادی جووەكانیان لە باشووری كوردستان ئەنجام داوە، بە تایبەتی لە شارەكانی سلێمانی و هەولێر، ئەوە مێژوویەكی ڕەشە بە ئاسانی سپی ناكرێتەوە، ئێ ناكرێت مرۆڤ خۆی دیل بێ و دیلیش لە ناوبەرێت...
جوو و كورد یەک خاڵی هاوبەشی گرنگیان هەیە، هەردووكیان دووچاری پاكتاوی نەژادی و قڕان بوونەتەوە، جیاوازییەک گەورەی نێوان جوو و كورد ئەوسە، كورد خۆی بەشدارە لە ئەنفالی خۆ، بوونی پتر لە 400 هەزار جاش و 300 هەزار بەعسی و نەبوونی هیچ پرۆسەیەكی دادگایی بۆ تاوانباران، گەورەترین خاڵی لاوازی نەتەوەی كوردە. جووەكان تاكوو ئەمڕۆ لە هەر كونجێكی دونیا تاوانبارێكی ئەڵمانیا هەبێت، یان نازی دەستی خوێناوی بێ بە كوشتنی جووەكان، بێ سزا وازی لێ ناهێنن... ڕەنگە هەندێک كوردی نەتەوەیی، یان لایەنگری حیزبەكان، نووسەری ئەم ڕۆمانە بەوە تاوانبارەكەن كە كورد ناشیرین دەكات. بەڵام مێژوو ون نابێت و دەبێت ڕووە تاڵییەكانیش بخرێتە ڕوو، ئەوەش بۆ ڕێگەگرتن لە دووبارەبوونەوەیان:

* ل 216 -217 ڕەفیق شاباز بەردەوام باسی ئەوەی دەکرد کە چۆن جووەکان ستەم لە فەلەستینییەکان لە شاری حەیفا دەکەن. ئەو شابازە سمێڵێکی هیتلەریانەی دانابوو..ئەو ناسیۆنالیستانە بەتوندی دژی شیوعییەکانیش دەجووڵانەوە..
ل 233-235 ئەو هەموو گەڕەکە جووانەی شارەکانی کوردستان وێران و تاڵانکران، خوانەکا نووسەرێک یان ڕۆشنبیرێک هەڵوێستی هەبێت. ڕۆژنامەیەکی وەک ژین، هۆنراوەی دڵداری گۆران و ئەحمەد هەردی بڵاو کردەوە...
* ل 172 لە بەینی بازیان و دێ لێژەدا جەردە، هاتبوونە سەر ڕێگای یەعقووب کە ئامۆزای باپیرە خایم بوو، ڕووتیان کردبووە و دوای کوشتنێکی دڵڕەقانە کەلوپەل و پارەکەیان بردبووە...
نووسەر بوێرانە دەیان تاوانی کوردی (بە تایبەتی چەتەی هەمەوەندی) خستووەتە ڕوو، کە جووەکان چەند خوێن ساردانە لەلایەن کوردە موسڵمانەکانەوە کوژراون...
* ل 313 کاربەدەستانی میری دەشیانویست خەڵکی شار بەدەستی خۆیان ئاسەواری جووەکان لەسەر نەخشەی شارەکانییان بسڕنەوە... پڕوپاگەندەی ئەوەیان دەکرد کە هەموو گۆڕێک جوو زێڕ و زیوی تیایە... خەڵکی شاری سلێمانی وەک هی شارەکانی دی بە پاچ و خاکەنازەوە دەهاتن یەک یەک گۆڕەکانیان هەڵدەدایەوە... ئەم دێڕۆکە ڕەشە، بۆردوومانی گۆڕستانی گەریلاکانی یەپەگەی بیر خستمەوە کە چۆن فڕۆکەی ئێف 16 تورکی ناتۆ، بۆمبی بەسەردا دە باران، بەتایبەتی لە شارەکانی گرێ سپی و عەفرین و بگرە قەندیلیش... ئەوە بەجێ گەیاندنی پڕۆژەی بەغدای ساڵی 1952 بوو پاکتاوی نەژادی جوو لە کوردستان ئێراق) بڕوانە هەمان ل
سووکایەتی و ئەتککردنی جوو لە ئێراق، بە تایبەتی لە بەشە عەرەبییەکەی ئێراق گەیشتبووە ئەوپەڕی دڕندەیی، بڕوانە (ل 326-327) ..ئەو ڕۆژە یووسف حەمۆ خۆی لە ماڵ نابێت، عەرەبە دژە زایۆنیستەکان سەری سوهام حەمدانی ژنی دەتاشن و مەمکی دەبڕن و بە درەختی حەوشەکەیانەوە هەڵی دەواسن... هەمان ڕەفتاری تۆرانییەکان دەر حەق بە کچە زیندانییەکان وەک ساکینە و سەدان زیندانی دی...
من دوای خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە، پتر ئەو ڕاستییەم لا بەهێزتر دەبێت، کە ئایینی عەرەب، پتر 1400 ساڵە، کاریگەرترین چەکی کوشندەی ئینسانەکانە، خودی عەرەب لە مێژە بۆ بەعەرەبکردن کردن و تاڵانکردنی گەلانی دی بەکاری هێناوە، تۆرانییەکان لەو باشتر، فارسیش پانشیعیزمی لێ درووست کردووە. گەیشتوومە ئەو باوەڕەی ئێراق برینێکە دەبێت، لە ڕیشەوە ڕەگەکانی هەڵبکەنرێن و پارچەپارچە بکرێت... ئایینی عەرەب گەورەتین زەبری لە ئاشتەوایی نێوان گەلانی ناوچە داوە...
4
لەو جۆرە ڕۆمانانەدا، وەکی ئەمەی نیشتمانی سارا، (خەوی پساوەی قەندیل و گوڵ ئەستێرەکان کوژانەوە) ی کەریم کاکەی قەراتی هەولێری، (کوڕەزاکەی زیتۆ) ی حەمەفەریق حەسەن، بیرەوەرییەکانی عاسی ئەحمەد، (خەون لەسەر زەمینی شێرە پەڕۆکان) ی سەبا ئەحمەد لە هەڵەبجە، ڕۆمانەکانی شێرزاد حەسەن، (تەونی جاڵجاڵۆکە) ی شاد ڕەوان حەکیمی کاکە وەیس لە کەرکووک..هتد دیرۆکی نیشتمانێکی چەند پارچە دەبینیم کە بەداخەوە هێندە کەرتبووگە، ئەو لەت بوونە دەروونی تاک و پێکهاتەکانیش چەند قاژکردووە، گشتێکیان تێدا بەدی ناکەم بۆی یەکبوونی نیشتمان و ئاشتەوایی گشتی بدا، پێکەوە لکاندن سارێژکردنەوەی ئەو سەر بردە و دیاردە تاڵانە سانا نییە.
* ل 2019 هەورامییەکان فریای جووەکان کەوتن: کۆمەڵێک هەورامی بوونە ڕزگارکەری گەڕەکی جووەکان کە ناسیۆنالیستەکان دەیانویست هێرش بکەنە سەر جووەکان و کنێسەتەکەیان تێک بدەن.. (ئەرێ لالۆ گیان ئێوە چ کارەن و لە کوێوە تەشەریفتان هێناوە، چۆن بە فریادڕەسی ئێمەی زەبوونەوە هاتن؟ ئێمە سۆفی خوداوەندین لە هەورامانەوە وە دەنگی نزاکانی ئێوەوە هاتگین...) بڕوانە هەمان لاپەڕە!
نیشتمانێک هێندە خوێنی لێ بتکێ، هێندەش پێکهاتەکانی ناکۆک و دژە یەکبن، ئەزموون وەرنەگرن، بێگومان دەیان جاریش دیکەش تووشی نەهامەتی و نشستی دەبێت. ئاخۆ وێنە خوێناوییەکانی ئەو نیشتمانە، ئەو نیشتمانەی سارا و کە زێدی من و هەزاران کورد و پێکهاتەکانی دیکەیە، تاکەی وادەبێ؟
لە نیشتمانەکەی سارا، شەڕە بەردی گەڕەکەکان ناو شاری سلێمانیم بیر دەکەوێتەوە، بدەلێیت سبەینێیەکی نزیکە، لە بەرچاومە لەگەڵ کوڕانی گەڕەک، بەرەیەکی شەڕە بەردمان دژی گەڕەکی کانێسکان و مەجید بەگ فرە جار بەرپا دەکرد، جاری وا هەبوو، گلۆپی سەر جادە و پەنجەرەی ماڵان و باڵندەکانیش لە ڕەفتاری شەڕخوازی ئێمە ڕزگاری نەدەبوو.
بەڵێ ڕەفتاری شەڕخوازی و زۆران و کین هەڵگرتن و گەلەکۆمە! نووسەری ڕۆمانی سارا هەموو ئەو تابلۆیانە بەجوانی بۆ خوێنەر کێشاوە و ناسینەوەیانی ئاسان کردووە. من پەنجە لەسەر ڕەفتاری جەنگەران (شەڕانگێزی بە هەورامی) ئەو پێکهاتانە کۆمەڵگە و تاکەکانیان دادەنێم و هەڵوێستە دەکەم، دەپرسم بۆ چی هێندە ڕیشەکانی لە هەستی تاکەکاندا ڕۆچووە، مەبەست لە پێکهاتەکانی ئێراقە؟ هاندەرەکان چین؟ ئایا هۆکاری سەرەکییان ئابوورییە، یان دەستتێوەردانی سیاسییە؟ ئەوەش پێ ئەدی ڕۆڵی تاکی چەس؟
لەم ڕۆمانەدا، هەست دەکەم نووسەر پێگەی هەمەلایەنی جووەکانی لە باشووری کوردستان، بەتەواوەتی شی نەکردووەتەوە، ڕاستە گەڕەک و بازاڕ و پیشەیان دیارە، بەڵام ئەگەر جوو ئایین بێ، بۆ چی بۆ نموونە وەک ئێزدییەکان یان کاکەییەکان ئاوێتەی کۆمەڵگەی کوردی نەبوون؟
نووسەری ئەوەی ڕوون نەکردووەتەوە کە چۆن بزووتنەوەی زایۆنیزم زیانی بە جووەکانی دونیا گەیاندووە، ئایا ئەوە تەگبیرە نەخشەی زلهێزەکان بووگە کە جووەکانی هەموو دونیا لە فەلەستین کۆ بکەنەوە؟ یان تەنیا دژایەتی موسڵمان و عەرەبی

ناسیۆنالیست و عوسمانییەکان بووە؟
دەبارە دەست خۆشی لە نووسەر دەکەم و هیوادارم هێندەی دی خامە بەپیت و خەرمان بێ! [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕانانی پەرتووک
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی ئاوێنە - 2023-07-08
کاتی تۆمارکردن: 2023-07-08
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: کورتەباس
بابەت: 100
زمانی کوردیی پەهلەوی (فەیلی) زمانی فەرمی دەوڵەتی ساسانی یان شێوەزارێکی ناوچەیی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240310210058557851

زمانی کوردیی پەهلەوی (فەیلی) زمانی فەرمی دەوڵەتی ساسانی یان شێوەزارێکی ناوچەیی
لێکۆڵەر: فەرهاد عەزیز حەسەن
گۆڤاری زانکۆ بۆ زانستە مرۆڤایەتییەکان-زانکۆی سەلاحەدین؛ بەرگی 24؛ ژمارە 5؛ ساڵی (2020). [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: زمانەوانی و ڕێزمان
پۆلێنی ناوەڕۆک: لێکۆڵینەوە
پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زانکۆ: زانکۆی سەلاحەدین
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: هەولێر
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | hewalname.com
کاتی تۆمارکردن: 10-03-2024
ناوی تۆمارکار: کاکۆ پیران

پۆل: کورتەباس
بابەت: 101
زۆرزانیش بەهەڵە دەچێ
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220607133343416651

زۆرزانیش بەهەڵە دەچێ
دەسنووسی مامۆستا هێمن موکریانی
شوێنی نووسینی دەسنووسەکە نادیارە.
1972
[1]
وتارەکەی مامۆستای مەزن و زانای کورد تۆفیق وەهبی بەڕێزم لە گۆواری پەروەردە و زانستدا وەبەرچاو کەوت و سەرنجی

ڕاکێشام. پاش یەک دوو جار خوێندنەوە و چەند جار پێداچوونەوە هەر چۆنێک بوو شتێکم لێ هەڵکرِاند.

خودا مامۆستای گەورەمان ڕاوەستاو و پایە بەرزتر بکا. خۆی ڕێچکەی بۆ شکاندووین و فێری کردووین ڕەخنە بگرین و لە هەڵەی زمان نەبوورین. کە وا بوو ئەگەر کوردێکی ساکاریش ڕەخنەی لە مامۆستایەکی زۆرزان گرت؛ نە بەردی بە کابە داداوە، نە کوفری چوار ئیمامانی کردووە و نە دەبێ سەنگەسار بکرێ. چونکە جاری وایە زۆرزانیش بەهەڵە دەچێ.

پاش شێو و وەرد دانەوەی پوخت و وردی وتارەکەی مامۆستا هاتمە سەر ئەم بڕوایە کە ماشاڵلا هەزار ماشاڵلا مامۆستا لەو دووروڵاتە وا لە «زانستی» خۆیدا سووتاوە و هەڵچزاوە و ئەوەندە توند لەبەر ڕاچووە کە بێ ئەوەی خۆی هەست بکا وەک هەموو ئینسانێک تووشی هەڵە دەبێ، دیارە هەڵەی پیاوی وا بەناوبانگ و جێ گەورەش وەک هەڵەی ئێمەمانان نییە و زیانی گەورە دەگەیەنێ.

لا حیاء فی الدین، پەرژینێکی قایم بێ، وتارەکەی مامۆستام زۆر شپرزە و شپرێو هاتە بەرچاو، ڕەنگە دەریای بێبەستێنی زانستی مامۆستا وا شەپۆلان بدا کە ئەدەبی تێدا نوقم بووبێ و مامۆستا هێندە زمانی بێگانە فێر بووبێ کە کوردییە ساکارەکەی خۆمانی لەبیر نەمابێ. یا ئەوەیان پتر وێدەچێ، زمانی زانا و زمانەوانان لەگەڵ هی بۆرە پیاو و کەرە کرمانجان فەرق و جیاوازییەکی زۆری هەبێ.

من وام لێک دابۆوە کە مامۆستا لە کاتی نووسینی ئەم وتارەدا بە فارسی بیر کردۆتەوە و بە کوردی نووسیویەتی. چونکە شێوەی دارشتنی ڕستەکانی زیاتر وەک فارسی دەچن تا کوردی. بەڵام کوردێکی ئینگلیزیزانی خوێندەوار دەیگوت نا مامۆستا بە ئینگلیزی بیر دەکاتەوە و بە کوردی دەنووسێ.

جا هەر چۆنێک بێ قسەی من بێ یا هی ئەو مامۆستا بە فارسی بیر بکاتەوە یا بە ئینگلیزی ئەم ڕاستییە ناگۆڕێ کە ڕستەکانی وتارە بەنرخەکەی مامۆستا زۆربەیان کوردانە دانەڕێژراون و تامی کوردی نادەن دەڵێن نا، فەرموون یەز دوورە گەز نیزیکە ئەم عیبارەتە سەرلەنوێ بخوێننەوە و حوکمی لەسەر بدەن. «لەبەر ئەوە دان نەنان بەهەڵەی زمانیدا پاش ئەوە پێ زانرا گوناهێکە لێ نەبووردنی». جاری با کارمان بەوە نەدابێ ڕستەکە مەبەست بە دەستەوە نادا و «دان نەنان» مانای ئیعتراف نەکردن و پێ لێ نەنانە، نەک چاو لێ پۆشین و خۆ گێل کردن کە وادیارە مەبەستی مامۆستا بووە. من دەڵێم ڕستەکە کوردانە دانەڕێژراوە و چاکی سەر نەگیراوە. «گوناهێکە لێ نەبووردنی» وشەکانی هەموو کوردین، بەڵام هەر کەس کەمێک فارسی بزانێ تێ دەگا مامۆستا «گناهیست نبخشودنی» فارسی لە مێشکیدا دارشتووە و گوناهێکە لێ نەبووردنی بە قەڵەمدا هاتووە. دەنا بۆ خاتری خودا کوردی چۆن وا دەنووسرێ؟ وتارە بەنرخەکەی مامۆستا بەداخەوە وشەی کلک و گوێ براو و ڕستەی شێواوی تری تێدا هەن. بەڵام ناکرێ لەسەر یەک یەکی ئەوان بدوێم. کورد گوتوویەتی «چ کەوێژێک چ مەویژیک؟».

شتێکی ترم بەلاوە سەیر بوو ئەویش ئەوەیە مامۆستا کە بە کوردیزانێکی گەورە ناوبانگی ڕۆیوە. چۆنە لەم وتارەدا بێ ئەوەی دامابێ و ناچار بێ وشەی بێگانەی بەکار هێناوە. بۆ نموونە لەباتی «نەتەوە» کە کوردییەکی ڕەسەنە «قەوم»ی عەرەبی و لەباتی «نێوان»، «مەیان»ی فارسی نووسیوە.

دیارە من لەو کەسانە نیم پێم وایە نووسەری کورد هەقی نییە لە کاتی ناچاری و پێویستیدا وشەی بێگانە بەکار بێنێ و هەر کە وشەیەکی بێگانەم لەناو نووسراوێکی کوردیدا ڕەچاو کرد، پێم وابێ ئاسمان کۆڵەکەی پەڕیوە و قیبلە کەچ بووە و پردی قیامەت پساوە.

بەڵام بەو حاڵەوە بە هەقی خۆمی دەزانم ڕەخنە لە مامۆستا تۆفیق وەهبی بگرم، چونکە ئەو لەو کەسانە بوو کە ڕێچکەی پەتی نووسینی تەخت کرد.

من لە سەردەمێکدا خەریکی کوردی فێربوون بووم کە پرشنگی گەلاوێژی گەش خەریک بوو وردە وردە ئاسۆی لێڵ و تەماوی زمانەکەمان، ڕوون و ڕوونتر بکاتەوە و فۆلکلۆری ئەدەبیمان ببووژێنێتەوە و ئەدەبەکەمان بەرەو پێش بەرێ و بەردی بناخەی زمانی یەکگرتووی کوردی دابمەزرێنێ.

کوردی ساکار دەڵێ گوناهێکە بۆ لێ بووردن نابێ، گوناهێکە لێ بووردنی نییە، گوناهێکە ناکرێ لێی خۆش بی. بەبڕوای من ئەو کەسانەی ڕستە لەسەر شێوەی زمانی بێگانە دادەڕێژن پتر زیان دەگەیەنن لەو کەسانەی وشەی بێگانە لە کاردێنن. بەداخەوە دەبێ بڵێم کە ئەم مەترسییە هەڕەشە لە زمانەکەمان دەکا و زۆریشی پەرە گرتووە.

مامۆستای بەڕێز، دیسان نووسیویەتی «من بەم چەند وشە پێشەکییە ویستم زەمین ئامادە بکەم بۆ ئەوە کە گلەیی نەکرێ لێم کە دەس بدەمە کۆڵینەوە لە...»

من جووتیاری کوردم دیبوو زەمین ئامادە بکا بۆ چاندنی توور و گێزەر و چەقاندنی تووتن و تەماتە. بەڵام لە زانای کوردم نەبیستبوو زەمین ئامادە بکا، بۆیە سەرم لێ شێوا و لە دڵی خۆمدا گوتم: خودایا زەمین ئامادە بکەم لێرەدا چ مانایەکی هەیە؟ خودا ڕاوەستاوی بکا مامۆستا لە داوێنی وتارەکەدا مانای لێ دابۆوە.

زەمین ئامادە بکەم: حازر کردن «نەمردین و ئەم جۆرە مانا لێ دانەوەشمان دی» تێگەیشتم مەبەستی مامۆستا دەبێ «زەمینە»ی فارسی بێ کە زۆرجار لە کوردیدا بەکار دەهێندرێ. بەڵام خوا هەقە ئێستاش نەمزانیوە مامۆستا بۆ وەک بەیتاڵی تەڕدەست باسکی لێ هەڵماڵیوە و کلکی پەڕاندووە و نەرگزەی بڕیوە و نژدی کردووە؟

بەڵام هەر لەو کاتەدا مامۆستا و هاوکارەکانی لە دەنگی گێتی تازەدا خەریک بوون فێری کوردیی پەتی نووسینمان بکەن. هەر ئەو پەلە پەلە و کوردیی پەتی نووسینە بوو بەجارێک ڕایەڵ و پۆی تێکداین و سەری لێ شێواندین و شاعیر و نووسەرە لاوەکانمانی بەهەڵە برد، تا گەیشتە جێگایەک شاعیر بێ بە هەستیار و شێعر بێ بە هەڵبەست و قافیە بێ بە سەروا و خزمەت بێ بە ڕاژە و ئیمزا بێ بە واژوو و ئێستاش هەر نەبڕێتەوە و تۆزی هەر بکا.

مامۆستا ئەو دەمی ئێمەی فێر دەکرد کە بە هیچ جۆر توخونی وشەی عەرەبی نەکەوین و وامان لێ هات هەرچی عەرەبی نەبوو بە کوردیمان زانی و ئەو خۆ لە عەرەبی پاراستنە سەدان وشەی دزێوی بێگانەی خستە زمانەکەمانەوە کە ئێستا بۆمان لە گێژەو نادرێن. کەچی ئێستا خۆی لەباتی وشەی کوردیی ڕەسەن و کۆن وشەی عەرەبی بەکار دێنێ، ڕەنگە مامۆستا بڵێ ئەم وشانەی من لەکاریان دێنم زۆر سواون و بوونە کوردی. بەڵام منیش عەرزی دەکەم بۆچی وشەی دنیا نەسواو بوو؟ نەببوو بە کوردی؟ هەموو پروپرێژنێک نەیدەزانی؟ ئەی بۆ «گێتی» فارسیت لەجێ دانا؟

با بێینە سەر ڕایەکەی مامۆستا لەسەر پەروەردە و زانست، ئەگەر پێویست بێ، «التربیة و المعرفة» ڕاست و ڕاست بکەینە کوردی ئەوە ڕایەکەی مامۆستا ڕاستە نە پەروەردە «التربیە»یە و نە زانست «المعرفة»یە. بەڵام بەداخەوە ئەزیش پێشنیارەکەی ئەوم پێ ڕاست نییە. چونکە نە پەروەریشت بە کوردی دەزانم و نە شناسایی.

پەروەریش ناوە، چاوگەیەکی فارسییە. ئەم ناوە چاوگانەی کە «ش» دەبێتە پاشگریان لە فارسیدا یەکجار زۆرن و تایبەتی ئەم زمانەن. دیارە هاتوونەتە ناو کوردیشەوە، بەڵام زۆر بەهاسانی دەناسرێنەوە، بڕوا ناکەم بەو هاسانییەش کە مامۆستا فەرموویەتی بتوانین بیانکەینە کوردی. یانی بە لابردنی ژێر و زیاد کردنی «ت» شکڵیان بگۆڕین.

بەڵام لەم درۆیەدا من نازانم بەختیاری چۆنیان لەکار دێنن. بەڵام ئەوە چەند ساڵە لە کوردستانی ئێران و عێراقدا وشەی شۆڕیش بۆتە بنیشتە خۆشکە و لە کەسم نەبیستووە بڵێ شۆڕشت. ئەگەر مامۆستا وەک زمانەوانێک ئەم کارەی پێ ڕەوایە کە زمانی گەلێکی تر بڕووتێنێتەوە و زمانی خۆمانی پێ برازێنێتەوە لە چی ڕاوەستاوە هەموو ئەم ناوچاوگانە وەبەر دەستوورەکەی خۆی بخا. کوردی دەوڵەمەند بکا و فارسی لەسەر ساجی عەلی دابنێ. دەنا ئەم کلک پەڕاندن و کلک لێ نانە بێسوودە. جا ئەو دەمی مامۆستا دەتوانێ لەباتی پەروەرشت و شناسایی. ئاموزشت و پەروەرشت پێشنیار بکا. هەم خۆی بحەسێنێتەوە و هەم ئێمە. مامۆستا دەزانێ لە ئێراندا «آموزش و پرورش» ئەوە چەند ساڵە جێگای «تعلیم و تربیت»ی گرتۆتەوە ئەگەر دەستوورەکەی مامۆستا ڕاست بێ فەرقێک لەنێوان «آموزش، گنجایش آلایش، گرایش و پرورش»دا نییە.

لە کوردستانی ئێراندا نەک هەر لە ئەردەڵان بەڵکوو لە زۆر شوێنان وشەی شناسایی بەکار دەهێنن. بەڵام ئەوە بەڵگە نییە بۆ کوردی بوونی ئەم وشەیە. لە کوردستانی عێراقیش بەشی زۆر ئیش بەکار دێنن لەباتی کار، بەڵام ئیش هەر تورکییە.

مامۆستا نووسیویەتی «وشەی زانست لەپاش جەنگی گێتیگری یەکەمەوە بڵاو بۆتەوە لە ناوماندا. بێ ئەوەی لە کوێوە هاتووە و بەپێی کام مادە دروست بووە، ئێمە ئێستا پەیمان بەوە بردووە کە شکڵی زانست غەڵەتێکی دەستوورییە. ئەم وشە غەڵەتە، هەبێ و نەبێ لەلایەن کەسێکەوە هاوێژراوەتە زمانەکەمانەوە کە هەرچەندە ئاگادار نەبووە لە فۆنۆلۆژی کورد و فارسی، زۆر بە پەرۆش بووە بۆ بڵاوکردنەوەی کوردیی پەتی لە سلێمانیدا ئەوکەسە یا فەیلی بووە، یا کەلهووڕی یا لەکی»

منیش ئەوەندەی لێ زیاد دەکەم و دەڵێم: ئەوکابرایە هەم زۆر گەڕیدە بووە و هەم زۆر بەدەسەڵات چونکە ئەو وشەی هەر لە سلێمانیدا نەکردۆتە باو و بەشێکی زۆری کوردستانی پێ گرتۆتەوە.

دەگێڕنەوە دەڵێن حەریق شاعیری بێبەش و چارەڕەشی کورد، جارێک دەردی دڵی دەکرد و دەیگوت: بۆ پاروە نانێک هەموو گوندێکی کوردستان گەڕاوم بەڵام نازانم سەرم بە هەموو ماڵێکدا کردووە یا نا؟ منیش وەک حەریق گەڕیدەم و هەر لەپشت تەپی تەنیشت مەهابادەوە تا دەرگەزنی نیزیکی سلێمانیم دیوە و تەماشا دەکەم ئەو کابرایەش دێ بوێری نەکردووە و بە زەبری کوتک وشەی زانستی بەسەر هەموو دانیشتوانی ئەو مەڵبەندە فراوانە دابڕیوە. بەڵام زۆر پێش شەڕی یەکەم ڕاست یا غەڵەت زانست بە مانای عیلم بەشێکی زۆری لە کوردستان تەنیوەتەوە. بەڵام زانست پێم وایە جگە لە مامۆستا بە زمانی کەسدا نەهاتووە منیش نازانم زانست بەپێی کام مادەی دەستووری دروست کراوە بەڵام هەرچی کێشام و پێوام هەر سێ نوختەی لە زانشت کەمتر بوو. نازانم بۆ ئەوەیان غەڵەتە و ئەویان ڕاست.

نووسەر: هێمن موکریانی
سەرچاوە: هەواری خاڵی [1]

تێبینی: ئەم بابەتە بە ڕێنووسی سەرچاوەی ئاماژە پێکراو نووسراوە، کوردیپێدیا هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەدەبی / ڕەخنەی ئەدەبی
پۆلێنی ناوەڕۆک: زمانەوانی و ڕێزمان
جۆری وەشان: دەستنووس
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | Kurmancî | institutkurde.org.
کاتی تۆمارکردن: 2022-06-07
ناوی تۆمارکار: ڕاپەر عوسمان عوزێری

پۆل: کورتەباس
بابەت: 102
ژیان ڕەزا حەسەن فەیلی بۆ گوڵان: کوردانی فەیلی لە عێراقدا لە کاریگەری و شوێنەوارەکانی جینۆساید ڕزگاریان نەبووە و پێگە و مافەکانیا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240126192228546638

ڕژێمی سەدام 43 ساڵ لەمەوبەر لە جینۆسایدێکی پڕ لە ڕق و قیندا دژ بە کوردبوونیان هێرشی کردە سەر کوردانی فەیلی و ماڵ و حاڵیانی تاڵان کرد و گەنجەکانیانی خستە ناو زیندانەکانەوە و بێسەروشوێنی کردن، سەرۆک بارزانی لە کۆنفرانسی بەجینۆسایدناسانی کوردانی فەیلی ئەم تاوانەی بە بیری کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی هێنایەوە، کە هیچی کەمتر نەبووە لە جینۆسایدەکانی دیکەی ڕژێمە یەک لە دوای یەکەکانی ئێراق و داعشە تیرۆریستەکان، گۆڤاری گوڵان لە زنجیرە چاوپێکەوتنێکیدا بۆ هەڵدانەوەی ڕۆژە ڕەشەکانی ڕژێمە یەک لە دوای یەکەکانی پێشووی ئێراق دژ بە کوردانی فەیلی، دیدارێکی لەگەڵ ئەندازیار ژیان ڕەزا حەسەن فەیلی سازدا، ژیان ڕەزا لە خانەوادەیەکی کوردپەروەر و کەسایەتییەکی ناسراوی ناو کوردانی فەیلییە و باوک و دایکی لە ساڵی 1961دا لە شۆڕشی ئەیلوول بەشدار بوون و لە کۆنفرانسی بەجینۆسایدناساندنی کوردانی فەیلی ئەندامێکی کارای کۆنفرانسەکە بوو، لێرەدا پوختەی قسەکانی بڵاو دەکەینەوە.

* ئەگەرچی جینۆسایدی ساڵی 1980ی کوردانی فەیلی لە قۆناغ و سەردەمێکی هەستیاردا ئەنجام درا و جۆرێک لە پەراوێزخستن و شاردنەوەی پێوە دیارە، بەڵام تاوانێکی نێودەوڵەتی بووە دژ بە نەتەوەی کورد، پرسیار لێرەدا ئەوەیە وەکوو ئافرەت و کەسایەتییەکی ناو کوردانی فەیلی ئەم پاکتاوکردنە دەخەیتە خانەی چ شێوازێکی جینۆسایدەوە؟

-کوردانی فەیلی لە ئێراقدا بەهۆی کوردبوونیان و پشتگیرییان بۆ شۆڕشی ئەیلوول ڕووبەڕووی جینۆسایدێکی بەرنامە بۆ داڕێژراو بوونەوە، بابەتەکە تەنیا بەزۆرەملێی ڕاپێچکردنیان نییە بۆ ئێران لە ساڵی 1980، بەڵکوو ڕاپێچێکی زۆرەملێی دیکەش لەلایەن ڕژێمەکانی پێشووەوە لەنێوخۆی ئێراقدا ڕووی داوە، کە چۆڵکردن و بەعەرەبکردنکردنی ناوچەکانیانی لێ کەوتەوە، ئەمەش هاوکات بوو لەگەڵ زیندانیکردن و کوشتنی گەنجەکانمان و ژمارەیەکی زۆریشیان تاکوو ئێستا سۆراخیان نییە و بێسەروشوێنن، بەو پێیەی زۆربەی کوردانی فەیلی دانیشتووانی بەغدا و ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی ڕووباری دیجلە و بەشێکیان لە ناوچە جێناکۆکەکان بوون و ناوچەکانیان دەوڵەمەند و بەپیتە لە سامانی سەر زەوی و ژێر زەوی، بۆیە ڕووبەڕووی بەعەرەبکردنێکی بەرنامەبۆداڕێژراو بوونەوە. لە دوای ساڵی 1980 سەدام وتی ئەوەی ژنی کوردی فەیلی هێناوە، دەبێت تەڵاقی بدات، چونکە کوردە فەیلییەکان ڕاگواستن دەکەین و نابێت وەچەتان لێیان هەبێت، بەمەش تەنانەت دەستیان بۆ تێکدانی شیرازەی پیرۆزی خێزانەکانیش برد، بۆیە جینۆسایدی کوردانی فەیلی دەچێتە قاڵبی تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی و بە تێپەڕبوونی کاتیش شوێنەوارەکان و تاوانەکان ناسڕێنەوە، بەتایبەتیی ئەم جینۆسایدە کە ئامانج لێی سڕینەوەی ناسنامەی نەتەوەیەکە. گەورەترین مەترسی لەوەدایە هەروەکوو چۆن سەرۆک بارزانی ئاماژەی پێ دا، تاکوو ئەمڕۆ پەراوێزخستن و فەرامۆشکردنی کوردانی فەیلی لە بەغدا و ناوچەکانیان بەردەوامی هەیە و قەرەبووی ماددەی و مەعنەوی نەکراونەتەوە.

* ئاماژەت بە شۆڕشی ئەیلوول و ڕۆڵی کوردانی فەیلی کرد، ئایا تاچەند کوردانی فەیلی پاڵپشتیی شۆڕشەکەیان کردبوو؟

-کوردانی فەیلی کە پێکهاتەیەکی بنەڕەتیی کۆمەڵگەی کوردین و تایبەتمەندێتیی نەتەوەیی و مەزهەبییان هەیە، لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە ڕووبەڕووی شاڵاوێکی فراوان بوونەوە و سەرەتا لە ساڵی 1970 ڕەگەزنامەی ئێراقییان لە کوردانی فەیلی سەندەوە و بە ئێرانییان دانان، کەچی کاتێک ڕاپێچی ئێران کران، لەوێش بە ئێراقییان دادەنان، لە ڕووداوەکانی ساڵی 1963 و دواتر لە شۆڕشی ئەیلوول لە 1961 ڕژێمی بەعس بەهۆی هەڵوێستی کوردانی فەیلی ئەم ڕق و قینەی بەرانبەریان هەبوو، بۆیە چەندین تاوانی قێزەوەنی نامرۆڤانەیان ئەنجام دا، ئەمەش بەهۆی ئەوەی خۆشەویستی و ڕێزێکی زۆریان بۆ مەلا مستەفا

بارزانی هەبوو و بە داکۆکیکارێکی سەرسەختی خۆیانیان دادەنا و بە ڕۆح و گیان فیدای مەلا مستەفا بارزانی بوون، لە شۆڕشی ئەیلوول زۆر لە کوردانی فەیلی بە کۆکردنەوەی کۆمەک و بەشداریکردن لەناو ڕێکخستنەکانی پارتی ڕۆڵێکی کارایان لەناو شۆڕشەکەی مەلا مستەفا بارزانی هەبوو، لە سەردەمی حەرەس قەومی باوکم لەگەڵ ژمارەیەکی دیکەی کوردانی فەیلی لە گەڕەکە کۆلان تەسکەکانی ئەو سەردەمەی بەغدا چەک و تەقەمەنییان لەژێر عەبای خێزانەکانیان لە بەغداوە دەگواستەوە بۆ سەر شەقامەکان، کە لەوێ ئۆتۆمبێلەکان چاوەڕوانی دەکردن و دواتر لەناو ئۆتۆمبێلەکان دەشاردرایەوە و دەنێردرا بۆ شاخ، ئەو دەمەی باوکم وەکوو یاریدەدەری پزیشک بە سیفەتی پزیشک چووە ناو ڕیزەکانی شۆڕش و لە کاکە ئیدریس بارزانی نزیک بوو، پێکەوە بە ڕۆح و گیان نەک بۆ پۆست و پارە و دەسەڵات، کوردایەتییان دەکرد، دایکیشم مامان بوو، سەرپەرشتیی منداڵبوونی خێزان و خانەوادەی بارزانی و پێشمەرگەکانیشی دەکرد، کوردانی فەیلی ڕێز و خۆشەویستییەکی زۆریان بۆ ئیدریس بارزانی هەبوو، چونکە جگە لەوەی کوڕی مەلا مستەفا بارزانی بوو، گرنگییەکی زۆریشی بە کوردانی فەیلی دەدا و لێیانەوە زۆر نزیک بوو. لە ڕێککەوتنامەی ئادار لە ساڵی 1970 لەناو گۆڕەپانی تەحریری بەغدا لەناو ئاپۆڕای جەماوەریدا کوردانی فەیلی پاڵپشتییان لە مەلا مستەفا بارزانی و ڕێککەوتنامە مێژووییەکە دەکرد، لەو ئاپۆرایەی خەڵکدا کە بەڵگەنامە و وێنەکان ماون، بەرڕوونی دەردەکەوێت کە چۆن کوردانی فەیلی پاڵپشتیی مەلا مستەفایان دەکرد. یەدوڵڵاو کوڕەکانی و جەعفەر محەمەد کەریم و حەبیب محەمەد کەریم و زەکییە ئیسماعیل حەقی فەیلی و سەدان کوڕی گەنج و کەسایەتیی بەناوبانگی دیکە لە بەغدا پاڵپشتیی مەلا مستەفا بارزانییان دەکرد. ئەو سەردەمە پارتی خاوەنی پارە و داراییەکی باش نەبوو، پشتی بە کۆمەکی بازرگان و کاسبکار و پیشەوەرەکانی کوردانی فەیلی دەبەست، تەنانەت ئامێرەکانی ئێزگەی ڕادیۆ لەلایەن کوردانی فەیلییەوە گواسترایەوە بۆ شاخ، ژمارەیەکی زۆری کاسبکار و بازرگان و پیشەوەران بەشدارییان لەو ڕێپێوانانە دەکرد کە بۆ پاڵپشتیکردنی مەلا مستەفا بارزانی لەناو جەرگەی بەغدا ڕێک دەخرا، هەر ئەمەش بوو وای کرد لە ساڵی 1980دا 400 بازرگانی کوردی فەیلی بانگهێشت کرانە ناو هۆڵێک بە بیانووی پێدانی مۆڵەتی نوێی بازرگانی کە لەلایەن تەها یاسین ڕەمەزان بەڕێوەچوو، لە دەرگای پشتەوە بە زۆر خرانە ناو پاس و بەرەو سنوورەکانی ئێران ڕاپێچ کران و دواتریش نیو ملیۆن کوردی فەیلی بەپێی بڕیاری 666 لە 07-05-1980 دەست بەسەر ماڵ و حاڵیاندا گیرا و، خانوو کەلوپەلەکانیان تاڵان کران و ڕاپێچی ناوچە سنوورییەکانی نێوان ئێراق و ئێران کران و بە کۆڕەوێکی پڕ لە مەترسی و مردنی ژمارەیەکی زۆری منداڵ و کەسی بەتەمەن، گەیشتنە ئۆردوگاکانی ئێران، ئەو ئۆردوگایانەی هەرگیز جێگەی ژیان نەبوون، بەمەش دەیان هەزار کوردی فەیلی لە گەڕەکەکانی بەغدا و کوت و خانەقین و بەدرە و جەسان و بەسرە و دیالە و میسان و کوفە و ناسرییە لە ماوەی چەند مانگێکدا لەلایەن پیاوانی موخابەراتی بەعسەوە دەستنیشان کران و بە شەو هەڵیانکوتایە سەریان و گەنجەکانیان دەستگیر کردن، لە گرتووخانەکانی کازمییە و فەیسەڵییە و سەدر و ئەبوغرێب و حەبانییە بێسەروشوێن کران، من خۆم و خانەوادەکەم و کەسوکارەکەم لە وەجبەی یەکەمی بەزۆرەملێی ڕاپێچکردنەکەدا بووین، لە وەجبەی دووەم گەنجەکانیشیان دەستبەسەرکرد و ڕاپێچی زیندانەکانیان کردن.

* لە دوای بەزۆرەملێ ڕاپێچکردنی کوردانی فەیلی بۆ ئێران، لەوێش تراژیدیایەکی دیکە دەستی پێ کرد، بەو پێیەی خێزانەکەی خۆتیش دەربەدەر کران، دەکرێت، دەمانەوێت باس ژیانی ناو ئۆردوگاکان بکەیت؟

-بەهۆی کوردبوونمانەوە لە ئێراق پێمان دەوترا ئێرانی، لەوێش پێمان دەوترا ئێراقی، ئۆردوگاکانیش سادەترین بنەماکانی ژیانی تێدا نەبوو، ئەو دەمە ئێران لە سەروبەندی شۆڕشێکی نوێی کۆماری ئیسلامیدا بوو، جیهان پاڵپشتی لێ نەدەکرد و ئێراقیش دەستی بە هێرشکردنە سەر ئێران کرد و زۆربەی دانیشتووانە سەر سنوورییەکانی ئەو وڵاتە ئاوارە بوون، بەمەش برسێتی و نەخۆشی و نەبوونی پێداویستییەکانی ژیان تراژیدیا و ئازارێکی نوێی ئاوارەبوونی کوردانی فەیلی دەستی پێ کرد و چەندین ساڵی خایاند، تەنانەت زۆر لە پیاوان و ئافرەتانی بەتەمەن و منداڵ لە نەخۆشی و ژیانێکی قوورسدا گیانیان بەخشی.

* وێڕای ئەم تراژیدیا و پاکتاوکردنە کەچی لە ئێراق دوای بەعس کەیسی جینۆسایدی کوردانی فەیلی پشتگوێ خرا و گرنگییەکی ئەوتۆی پێ نەدرا، تەنانەت قەرەبوو نەکرانەوە و پێگە و دەسەڵات و مافەکانیان بۆ نەگەڕێنرایەوە، ئایا هۆکارەکەی بۆچی دەگەڕێتەوە؟

-جینۆساید وا تا تاوانی تاوانەکان و بە هۆکاری سیاسی و نەتەوەیی ئەنجام دراوە، لەناوخۆدا پەرلەمانی ئێراق و زۆر دادگا و تەنانەت حکومەت و ئەنجوومەنی پارێزگای بەغدا بە جینۆسایدی ناو بردووە، تا ڕاددەیەک ڕەگەزنامەی ئێراقییان بە ژمارەیەک لە کوردانی فەیلی بەخشی، بەڵام کەس نەبووە ئەم کەیسە لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی بناسێنێت، بۆ ئەوەی حکومەتی ئێراق بخاتە ژێر باری یاسای تاوانکاریی نێودەوڵەتی، ئێراق دوای ساڵی 2003 نەیتوانی مافەکانی گەلی کورد زامن بکات، ئیتر چۆن دانپێدانان بە جینۆساید و دووبارە ماف بۆ خاوەن مافەکان دەگەڕێننەوە؟ من خۆم کە ڕەگەزنامە و نفووسم گۆڕی بۆ کارتی نیشتمانی داوای نووسخەیەکی ڕەگەزنامەی باوکمیان کرد، کە پێم دان، وتیان دەبێت لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی ڕەگەزنامەی ئێراق هەموو بۆکسەکەمان بۆ ڕەوانە بکەن، تاوەکوو بزانین خۆت و خێزانەکەت تەجمید نەکراون، ئەمەش ڕۆتین و هێنانەوەی بروبیانووە، حکومەتی ئێراق لە ڕووی ڕاگەیاندنەوە ئیدعای ئاسانکاری بۆ کوردانی

فەیلی دەکات، بەڵام لە ڕووی کردارەوە وا نییە، بڕینی کوردانی فەیلی و شوێنەوارەکانی جینۆساید تا ئێستاش سارێژ نەبووە.

* کۆنفرانسی بە جینۆسایدناساندنی تاوانی دژ بە کوردانی فەیلی ئومێدێکی گەڕاندەوە بۆ دووبارە ناساندنی تاوانەکە، ئایا لە دوای کۆنفرانس پێشنیازی چی دەکەیت بۆ قەرەبووکردنەوەی قوربانییەکان و گەڕانەوەی مافەکانتان؟

-سەرۆک بارزانی نوێنەرایەتی و بەرگریکاری مافەکانی هەموو چین و توێژەکان و پێکهاتە و ئایین و ئایینزا و نەتەوەکانی کوردستانە، هەروا بۆ ئێمەی کوردانی فەیلی پشت و پەنایە، کۆنفرانسەکە گرنگی و بایەخی گەورەی هەبوو، وەکوو لایەنی زانستی و زیندووکردنەوەی تاوانەکە، بۆیە داواکارین لە سەرۆک بەردەوام بێت لە گرنگیدان بەم کەیسە و گەڕانەوەی مافەکانی کوردانی فەیلی و قەرەبووکردنەوەیان، هەروەکوو چۆن ئەرکی حکومەتی ئێراقە ڕەگەزنامە بداتەوە بەو کوردانەی فەیلی کە لە زەمەنی ڕژێمە یەک لە دوای یەکەکانی ئێراقدا نەیاندراوەتێ، یان لێیان زەوتکراوە، کوڕ و کچەکانیان لە دامەزراوەکانی ئێراق دابمەزرێنن، هەر هیچ نەبێت لەناو نەتەوەکەی خۆماندا لە شاری هەولێر بەشێک لە مافەکانیان بۆ بگەڕێتەوە، چونکە ئەگەر چاوەڕوانی ڕژێمی ئێستای ئێراق و دادگا و هەیئەی نیزاعی موڵکییە بکەین، ئەوا لە بازنەیەکی داخراودا بەهۆی کوردبوونمانەوە دەمانهێنن و دەمانبەن، قەرەبووکردنەوەی ماددی و مەعنەوی زۆر پێویستە، تەنانەت لەبەر باری ئەمنی و ئەو حزبایەتی و شۆڤێنییەتەی لە ئێراقدا لە هەڵکشاندایە، ڕەنگە زۆر لە کوردانی فەیلی (ئەوانەی لە ئێران و لە هەندەرانن) نەتوانن بگەڕێنەوە بۆ سەر زێدی باوک و باپیرانیان، بۆ خۆ دەبێت لە کوردستان نیشتەجێ بکرێنەوە، لێرە داواکارین کوردانی فەیلی لەلایەن سەرۆک بارزانییەوە پێگەیەکی زیاتریان پێ بدرێت.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دیمانە
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | gulanmedia.com 20-08-2023
کاتی تۆمارکردن: 2024-01-26
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 103
ژەنەراڵ مستەفا بارزانی یەکەمین مقاوەمەتی لە دژی ڕژێمی عێراق بۆ داکۆکیکردن لە مافەکانی نەتەوەی کورد بەڕێوە برد

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20231213143205536419

دکتۆر عیسام فەیلی پسپۆڕی مێژوو لە کۆلێژی پەروەردەی زانکۆی موستەنسرییە بۆ گوڵان: ژەنەڕاڵ مستەفا بارزانی یەکەمین مقاوەمەتی لە دژی ڕژێمی ئێراق بۆ داکۆکیکردن لە مافەکانی نەتەوەی کورد بەڕێوە برد

سەرۆک بارزانی درێژەپێدەری خەباتی کوردایەتیی بنەماڵەیەکی ئایینی و نیشتمانپەروەر بووە، بۆیە لای کوردانی فەیلی خۆشەویستە
لە مێژووی نوێی هاوچەرخدا جینۆسایدی کوردانی فەیلی لە ئێراقدا بە یەکێک لە تاوانە نێودەوڵەتییەکان دادەنرێت، دەرهەق بە کوردانی فەیلی کە بەهۆی کوردبوون و هاوکاریکردنی شۆڕشی ئەیلوول و پاڵپشتیکردنی مەلا مستەفا بارزانی تووشی بوون، تاکوو ئێستاشی لەگەڵدا بێت، هیچ هەنگاوێک نەنراوە بۆ قەرەبووکردنەوەی ئەم پێکهاتە ڕەسەنەی کورد. لەسەر ئەم پرسە چەند پرسیارمان ئاڕاستەی دکتۆر عیسام فەیلی پسپۆڕ و شارەزای بواری مێژوو لە کۆلێژی پەروەردەی زانکۆی موستەنسرییە کرد، کە هاوکات بە یەکێک لە لێکۆڵەرەوە ناسراوەکانی سیاسی دادەنرێت و، بەمجۆرە وەڵامی پرسیارەکانی گوڵانی دایەوە.
* کورد لە مێژوودا زۆرجار ڕووبەڕووی کۆمەڵکوژی و سڕینەوەی ناسنامە بووەتەوە، جینۆسایدی کوردانی فەیلییش کە لەلایەن ڕژێمە یەک لە دوای یەکەکانی ئێراق بەتایبەتی ڕژێمی بەعس تووشی بوون، تا چەند ئەم تاوانە دەچێتە چوارچێوەی تاوانی دژ بە مرۆڤایەتییەوە؟ ئایا ئەم تاوانە گەورەیە دەرهەق بە کوردانی فەیلی دەچێتە چ شێوازێکی جینۆسایدەوە؟
- پێش ئەوەی وەڵامی پرسیارەکەتان بدەمەوە، ڕاستییەکی مێژوویی هەیە، دەبێت بوترێت، ئەویش ئەوەبە جینۆسایدی کوردانی فەیلی کە لە ئێراق تووشی بووین، لەچوارچێوەی زنجیرەیەک تاوانی دژ بە مرۆڤایەتییەوە دێت، کە گەلی کورد لە هەر چوار پارچەی کوردستان تووشی بوون، ئەم ڕژێمانە جگە لەوەی بڕوایان بە ماف و پێکەوەژیان نەبووە، بەردەوامیش چاوی تەماعیان لەسەر خێروبێری خاکی کوردستان بووە، بۆیە تاوانی بەردەوامیان بەرانبەر خەڵکی سڤیلی کورد ئەنجام داوە، لە مامەڵەکردنیاندا لەگەڵ گەلی کورد توندوتیژ و بگرە زاڵم و خوێنڕێژ بوون، ئەم واقیعە تاڵە سەلمێنراوە لە مێژوودا هەر لە کۆمەڵکوژیی بارزانییەکان و گەرمیانییەکان و کیمیابارانکردنی هەڵەبجە و شاڵاوە یەک لە دوای یەکەکانی ئەنفال، تا وێرانکردن و دەرکردنی دانیشتووانی ڕەسەنی زیاتر لە 4500 گوند و وێرانکردن و سووتاندنیان و بەعەرەبکردنکردن تاوەکوو بە زۆرەملێ دەرکردنی دانیشتووانی کورد لە پارێزگاکانی کەرکووک و دیالە و مووسڵ و ناوچەکانی دیکە، لە تورکیا و ئێران و سووریاش بارودۆخی کوردەکان باشتر نەبووە.
سەبارەت بە وەڵامی پرسیارەکەش، بەڵێ ئەم تاوانە دەچێتە چوارچێوەی تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی و بە جینۆساید دادەنرێت، چونکە بەهۆی کوردبوونیان و پاڵپشتیکردنی شۆڕشی ئەیلوول و بەپێتی خاکەکەیانەوە بە زۆرەملێ ڕاپێچی ئێران کران و ناسنامەکانیان لێ سەندرایەوە و ماڵ و حاڵیان تاڵان کرا و گەنجەکانیان زیندانی کران و تاکوو ئێستاش ژمارەیەکیان بێسەروشوێنن، ئەو تاوانانەی بەرانبەر کوردانی فەیلی کراوە، بە هەموو پێوەرێک دەچێتە قاڵبی جینۆساید و تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی و سڕینەوەی ناسنامەی نەتەوەیەکەوە.
* باسی شۆڕشی ئەیلوولت کرد، بەوەی کوردانی فەیلی ڕۆڵێکی گەورەیان لە شۆڕشی ئەیلوول و پاڵپشتیکردنی مەلا مستەفا بارزانی هەبوو، ئایا ئەم پاڵپشتییە بۆچی دەگەڕایەوە؟
- کوردانی فەیلی لەناو جەرگەی بەغدا پاڵپشت و هاوکاریی هەموو بزووتنەوەیەکی ڕزگاریخواز بوون، لەناو بزووتنەوەی چەپ و حزبی شیوعی و پارتی دیموکراتی کوردستان بەشدارییەکی کارایان هەبوو، کوردەکانی فەیلی یەکەمین کەس بوون لە بەسراوە تاوەکوو بەغدا پێشوازییان لە گەڕانەوەی سەرکردەی گەورەی کورد مەلا مستەفا بارزانی کرد. لە 8ی شوباتی 1963 بەعسییەکانی ئەو سەردەمە کە کوردەکان بە حەرەس قەومی ناویان دەبردن، چەندین تاوانیان دژی کورد ئەنجام دا، حەرەس

قەومییەکان لە کۆچە و کۆڵانەکانی بەغدا کەوتنە گیانی خەڵکی سڤیلی کورد و ئازارێکی زۆری کوردە فەیلییەکانیان دا، بۆیە کورد بەگشتی و کوردی فەیلی بەتایبەتی لە بەغدا ڕووبەڕووی کودەتاچییەکان بوونەوە، کاتێکیش حزبی بەعس دەسەڵاتی گرتە دەست، ڕق و قینیان بەرانبەر کوردانی فەیلی لەدڵدا مابوو، کە لە دوو زەمەنی جیاوازدا لە شۆڕشی ئەیلوول و لە کاتی کودەتای بەعسییەکان ڕۆڵی ئازادیخوازانەیان گێڕا و لەسەر نەتەوەکەی خۆیان هاتنە دەنگ، تەنانەت کوردەکانی فەیلی پاڵپشتی مەلا مستەفا بارزانی بوون و لە ڕێپێوانەکەی کوردانی فەیلی لە بەغدا کە بۆ پاڵپشتیکردنی مەلا مستەفا بارزانی و ڕێککەوتننامە مێژووییەکەی ڕێک خرا، پێگەی بەهێزی کوردانی فەیلی باشتر دەرکەوت و ئەوەندەی دیکەی بەعسییەکانی ترساند. چەندین بەڵگەنامەی تایبەت بە موخابەرات هەن، کە باس لە مەترسیی کوردانی فەیلی بۆ سەر سەقامگیریی سیاسیی ئێراق دەکات، تەنانەت بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی کوردانی فەیلی موخابەرات لە بەڵگەنامەیەکدا دوو پێشنیاری داوەتە حکومەت، بەوەی کوردانی فەیلی بە زۆرەملێ ڕاپێچی ئێران بکرێن، یان لە ناویان ببەن، بەمەش بەعسییەکان دەستیان کرد بە پیلاندانان بۆ دەستپێکردنی شاڵاوی ڕاپێچکردنی فەیلییەکان بە بڕیاری (مجلس قیادە الثورة) و پیلانی موخابەرات، ئەوە بوو هەڵمەتەکەیان لە ساڵی 1970 دەستپێکرد و 1980 گەیشتە ئاستێکی زۆر دڕندانە، بێگومان جگە لەم بیانوو و ڕق و کینەش، دەوڵەمەندیی کوردانی فەیلی کە هێزێکی گەورەی ئابووری بوون، بابەتێکی دیکەی هۆکاری جینۆسایدەکە بوو، چونکە سرووشتی دەسەڵات و پێگەی کوردی فەیلی لە بەغدا خۆی بینییەوە لە بەردەم پابەندبوونێکی ئەخلاقی و مرۆیی و نەتەوەیی بۆ هاوکاریکردنی مەلا مستەفا بارزانی بە پارە و توانای بەردەستی.
کوردانی فەیلی لە دەوری مەلا مستەفا بارزانی کۆبوونەوە، لەبەر ئەوەی سەرکردەیەکی ئاسایی نەبوو، لە بنەماڵەیەکی ئایینی و نەتەوەیی و نیشتمانپەروەر بوو، لە سییەکانی سەدەی ڕابردووەوە ژەنەڕاڵ بارزانی دەستە ڕاستی شێخ ئەحمەد بارزانی بوو، یەکەمین ئۆپەراسیۆنی سەربازی دژی دەسەڵاتی مەلیکی بەڕێوە برد و، بە یەکەمین ژەنەڕاڵی ڕووبەڕووبوونەوەی دەسەڵاتی خراپی حوکمڕانیی ئێراق دادەنرێت، بەمەش مەلا مستەفا بارزانی سیمبولی نەتەوەیی کوردە و لەلایەن زۆربەی پێکهاتە و تیرە و هۆزە کوردەکانی ئەو سەردەمەوە پاڵپشتی دەکرا، لەناو پارتییش مەلا مستەفا بارزانی پێگە و ڕۆڵێکی گەورەی دایە فەیلییەکان و دەسەڵات و پێگەی خۆیان هەبوو، بە نموونە دکتۆر جەعفەر محەمەد کەریم و حەبیب محەمەد کەریم و یەدوڵڵا فەیلی و سەعید فەهیمی و...تادوایی، بەمەش گرنگیدانی مەلا مستەفا بارزانی بە کوردانی فەیلی هەروا لەخۆڕا نەبوو، باش دەیزانی مامەڵە لەگەڵ چین و توێژێکی کورد دەکات، کە لە ئاستێکی بەرزی ڕۆحی نەتەوەییدان و بڕوای تەواویان بە دۆزە ڕەواکەی مەزڵوومییەتی کورد لە ئێراقدا هەیە. دوای مەلا مستەفا بارزانی کوڕەکانی ئیدریس بارزانی و سەرۆک مەسعود بارزانی لەسەر هەمان ڕێچکەی نەتەوەیی باوکیان ڕۆیشتن.
* ئەگەر لەسەر ئەم خاڵە کەمێک ڕاوەستین، دوای شۆڕشی ئەیلوول و ڕۆڵی ئیدریس بارزانی و سەرۆک مەسعود بارزانی بۆ پاڵپشتیکردنی کوردانی فەیلی چۆن هەڵدەسەنگێنیت؟
- دوای ڕێککەوتننامەی شوومی جەزائیر ڕۆڵ و پێگەی هەر دوو سەرکردە ئیدریس بارزانی و مەسعود بارزانی زیاتر دەرکەوت، بەتایبەتی ئیدریس بارزانی کە شوێن پێی مەلا مستەفا بارزانی هەڵگرتبوو، لە نزیکەوە پەروەردەی ئەو سەرکردە مێژووییە گەورەیە بوو، لە نزیکیشەوە لە کاروباری نهێنی و ڕۆڵ و پێگەی کوردانی فەیلی لەناو جەرگەی بەغدا و ناوچەکانی دیکەی دیالە و ڕۆژهەڵاتی دیجلە شارەزا بوو، بەتایبەتی کە کوردانی فەیلی نوخبەی ڕۆشنبیر و خاوەن بڕوانامە و پێگەی ئابووری و بازرگانییان ناو جەرگەی بەغدا زۆر بوون، هەر دوو سەرکردەی کورد ئیدریس بارزانی و مەسعود بارزانی بیروباوەڕی تەواویان بە عەقیدەی بارزان و بەستنەوەی ڕابردوو بە ئێستا و داهاتووەوە بۆ بەدەستهێنانی مافی نەتەوەی گەلی کورد هەبووە، لە ناوچەیەکی پڕ لە مەترسی و ئاشووب و توندوتیژی خاوەنی خەباتێکی گەورەن. هەر خۆی لەخۆیدا سەرۆک بارزانی لە بەغدا ژیاوە و لەو شارە خوێندوویەتی و لەگەڵ دەستپێکردنی هێرشکردنە سەر کوردستان خوێندن بەجێ دەهێڵێت و لە 1962 پەیوەندی بە ڕیزەکانی پێشمەرگەوە دەکات. ئەم سەرکردەیە لە بنەماڵەیەکی ئایینی و نیشتمانپەروەرە و بنەماڵەکەی لەپێناو بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد قوربانییەکی زۆریان بەخشیوە. ئەم سەرکردەیە لەلایەن کوردانی فەیلی لە بەغدا خۆشەویست بووە و لای هەموو کوردێکی نیشتمانپەروەر خۆشەویستە و ڕەمزی نەتەوەیی و نیشتمانپەروەرییە، هەر ئەمەشە وای کردووە سەرۆک بارزانی لای کوردانی فەیلی خۆشەویست بێت.
* مەبەستت چییە بەوەی پێگەی بەهێزی کوردانی فەیلی لەناو کایەکانی بازرگانی و کاسبی و ئابووری هۆکارێکی دیکەی جینۆسایدەکەی کوردانی فەیلی بووە؟
- کەلتووری توندوتیژی و مۆرکی تاڵانی و زەوتکردنی ماڵ و حاڵی کوردان مێژوویەکی کۆنی هەیە. بەعسییەکان لە پێگەی بەهێزی کوردانی فەیلی لەناو جەرگەی بەغدا دەترسان، ئەو سەردەمە لە حەفتاکان و هەشتاکاندا حزبی ئیسلامی و مەزهەبی نەبوون، یان لاواز بوون، زیاتر بەلای بزووتنەوەی نەتەوەیی و چەپەکاندا دەچوون، کوردانی فەیلییش بە دابینکردنی هاوکاریی ماددی و یارمەتیی بۆ مەلا مستەفا بارزانی و پارتی و شۆڕش هاوکار و یارمەتیدەرێکی باشی شۆڕش بوون. یەکێک لە بازرگانە کوردە فەیلییەکانی ئەو سەردەمە 400 دیناری ساڵی شەستەکانی پێشکەش بە شۆڕش کرد، ئەمەش هاوکارییەکی گەورەی دارایی بوو. تەنانەت جووڵەی بازرگانییان لەنێوان ئێراق و وڵاتانی دراوسێ ئاڕاستەی ناوچە ئازادکراوەکانی شۆڕشی ئەیلوول کرد، تاوەکوو شۆڕش سوودی لێ وەربگرێت، کوردانی فەیلی مەلا مستەفا بارزانییان بە داکۆکیکاری سەرسەختی خۆیان دەزانی، بۆ نموونە کاتێک حکومەتی ئێراق پاڵێوراوێکی بۆ پۆستی جێگری سەرۆکی ئێراق داوا کرد، مەلا مستەفا بارزانی کوردێکی فەیلی بۆ ئەو پۆستە دیاری کرد.

* ئەگەر باسی هەڵگیرسانی شەڕی ئێراق- ئێران بکەین، کە لەو ساڵانەدا جینۆسایدی کوردانی فەیلی گەیشتە لووتکە، بەڵام ئەمە بۆشاییەکی درووست نەکرد لەنێوان پەیوەندیی کوردانی فەیلی لەگەڵ شۆڕش، هۆکاری ئەوە چی بوو؟
- ئەم پرسیارە بۆ ئێمەی کوردانی فەیلی گرنگە. لەناو جەرگەی بەغدا بە سەدان کوردی فەیلی لە ماڵ و حاڵی خۆیان دەربەدەر کران و بە زۆرەملێ ڕاپێچی ئێران کران و لەو ژیانە مەدەنی و خۆشگوزەرانی و پێگە داراییەوە ئاوارەی کەمپەکان بوون و دەست بەسەر ماڵ و حاڵیاندا گیرا، لە قۆناغێکی ناسکی شۆڕشی کورد و نەبوونی کەسایەتییەکی وەکوو مەلا مستەفا بارزانی بە تەئکید بۆشاییەکی مەترسیدار لەنێوان دوو مێژووی خەبات درووست دەکات، کە شوێنەوارەکانی لە دوای 2003 زیاتر دەرکەوت و ژمارەیەک لە فەیلییەکان خۆیان بە مەندەلاوی و ناوی دیکە ناساند، ڕەنگە بەهۆی ترسیان لە دووبارە ڕاپێچکردنیان و پەراوێزخستنیانەوە بێت، یان زۆربەیان ڕوویان لە وڵاتانی ئەوروپا کرد، دەرەنجام ژمارەیان کەم بووەوە و پێگەی جارانیان نەماوە. من وەکوو ئەکادیمییەکی مێژوویی لە توێژینەوەکانمدا ئەو ڕاستییەم بۆ دەرکەوتووە، بە بەرنامە کار بۆ کاڵکردنەوە و کەمکردنەوەی ڕێژەی کورد لە بەغدا کراوە، لە کاتێکدا کوردەکان زۆر نیشتمانپەروەرتر و کاریگەرتر بوون لە زۆربەی ئەو هۆز و تیرانەی ئیدعای نیشتمانپەروەری دەکەن. خۆ ئەگەر کوردەکان نەبوونایە ویلایەتی مووسڵ بە دەستی تورکیاوە دەبوو، لەو کاتەدا زۆر لە هۆزە عەرەبییەکان دەنگیان دا بەوەی لەگەڵ تورکیادا بن، بوونی حزبە مەزهەبییەکانیش دەسەڵاتی زۆریان هەیە لە دامەزراندن و بەخشینەوەی ئیمتیازات. بۆیە ئەرکی سەرۆک بارزانی بۆ کۆکردنەوە و پاڵپشتیکردنی کوردانی فەیلی و قەرەبووکردنەوەیان و کۆکردنەوەیان بۆ پاڵپشتیکردنی دۆزە ڕەواکەی کورد لە بەغدا ئاسان نییە و دەبێت هەمووان پاڵپشتی بکەن. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
پۆلێنی ناوەڕۆک: وتار و دیمانە
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: چاپکراو
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | gulanmedia.com 17-09-2023
کاتی تۆمارکردن: 2023-12-13
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 104
سێگۆشە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240916004148596583
سێگۆشە
نووری بێخاڵی

تەعریب و یادەوەری!
مەترسیی نەوەی داهاتووی عەرەب لە بەرهەمهێنانی شێوازێکی دیکەی تەعریب لە هەرێمی کوردستاندا، زۆر لەو تەعریبە ترسناکترە کە حوکمڕانەکانی عێراق بەدرێژایی 100 ساڵی رابردوو، وەک چەکێکی سیاسی بۆ گۆڕینی دیمۆگرافیای کوردستان بەکاریان هێناوە.

مەبەستم لە نەوەی داهاتووی ئەو عەرەبانەیە، کە بەناوی بزنس و بازاڕ و بازرگانییەوە، ساڵانێکە و ئێستاشی لەگەڵدا بێت، باوانیان رووبەرێکی زۆری شوققە و ڤێلا و خانوبەرەیان لە شارەکانی هەرێمی کوردستان کڕیوە و دەکڕن.

ئەو نەوانەی داهاتووی عەرەب کە لە سایەی زیرەکیی باوانیان و خۆشخەیاڵیی ئێمە، بوونەتە خاوەنی موڵک و زەویوزار، دەبنە کاکڵی جۆرێکی دیکەی تازە و ترسناکی تەعریب، کە بەرپێگرتنی نەک هەر سەخت و ئەستەمترە، بەڵکو نزیکەی مەحاڵیشە.

ڕەنگە لە رووکەشدا پرۆسەکە ئاسایی بێتە بەرچاو، بەڵام لە داهاتوودا، کە دوو نەوەی ئەو عەرەبانە لێرە دەبنە خاوەنی یادەوەریی شوێن و وەک هەر منداڵێکی کورد، ئەم دەشت و دۆڵ و شاخ و کەژ و کێوانە دەبنە بەشێک لە بیرەوەرییان، ئەوکات دەمامکی ئەم پرۆسە مەترسیدارەی تەعریب دەکەوێت، کە دەسەڵاتدار و حوکمڕانەکانمان ئەمڕۆ لەپێناوی بزنس و بەرژەوەندییەکانیاندا بە پاساوی جووڵەی بازاڕ و بازرگانیی ناوخۆیی، مەترسی و هەڕەشەکانیان کاڵ و سادە کردووەتەوە.

ئەم دوو نەوەیەی داهاتووی عەرەب و هی دوای ئەوانیش، کە لێرە خاوەنی موڵکن و دەبنە خاوەنی یادەوەری، هەرگیز وەک سەربازەکانی سوپای عێراقی سەدەی رابردوو نین، کە تەنیا بۆ ئەرکێک لەو شاخانە بوون و شەوانەش لە ترسی هێرش و هەڕەشەکانی پێشمەرگە زراوتۆقیو و زارەترەک دەبوون. وەک چۆن هاوشێوەی جەللادەکانی دەزگا ئەمنی و هەواڵگرییە سەرکوتکەرەکانی رژێمە یەک لەدوا یەکەکانیش نین، کە بەردەوام لەبەردەم نەعرەتەی شۆڕش و راپەڕیندا بوون و هەمیشە گەلی کوردستان ئومێدی ئەوەی هەبوو خۆیان و دەزگاکانیان رابماڵێت.

بەپێچەوانەوە، نەوەکانی داهاتووی ئەو عەرەبانە، ئەوانەی وەک کەروێشک زاوزێ دەکەن و وەک شانە مێرووله زۆر دەبن، کە ئیدی وەکو تۆی کورد لێرە خاوەن زەوی و موڵکدار، کە وەک تۆ بە هەوای ژینگە و سرووشتەکەی ئێرە گۆش و گەورە دەبن، وەک تۆ ئاشنای بست بە بستی دەشت و دەر، چەم و چیا، دۆڵ و ئەشکەوت، گرد و کێوەکانی دەبن، کە وەک تۆ ئێرە بۆیان دەبێتە جوگرافیای منداڵیی و یادەوەرییان تیایدا دەبێت. ئیدی وەک تۆ و زیاتریش، ئێرە بە موڵک و بە بەشێک لە بوون و شوناسی خۆیان دەزانن و لە هەستکردنیان بە هەر هەڕەشەیەک، لەوەی کە ئەم یادەوەری و خاوەندارییەتییەیان لێ دەستێنیتەوە، شاخەکانت لێ دەگرن و دەیانکەنە سەنگەر!

کەمینە و کورسیی کۆتا
تورکمان، ئاشووری، کلدانی، ئەرمەنی، مەسیحی، ئێزدی، سابیئە، کاکەیی، شەبەک، فەیلی، زەردەشتی و جووی هەرێمی کوردستان، کەمینەی نەتەوەیی و ئایینین. بۆ ئەوەیش وەک کەمینە هەست بە مافخوراوی و پەراوێزخستن نەکەن، دەبێ رێز لە تایبەتمەندییەکان و مافەکانیان بگیرێت.

رێزگرتن لە تایبەتمەندی و مافەکانی (کەمینە)، بەوە ناکرێت بە رۆمانسیەتی سیاسی ناویان بنرێت (پێکهاتە)، بەڵکو بەوە دەکرێت کە ئیرادەیان کۆت نەکرێ، دەستوەرنەدرێتە ژیانی سیاسییان و نوێنەرایەتیکردنیان لە دامەزراوەکانی یاسادانان و جێبەجێکردندا، بۆ را و کێبرکێی نێو خۆیان جێ بهێڵدرێت.

ئێستا کە پرسی کورسیی کۆتاکان لە هەرێمی کوردستان بووەتە گرێیەکی وشکی ئاڵۆز، بەتایبەتی کە سکاڵا و پێشنیازەکان بۆ چارەسەری ئەم کێشەیە لەبەر دەستی دادگەی باڵای فیدراڵیدان، بەوەی کورسییەکان بەپێی ناوچەی جوگرافی و بەسەر بازنەی جیاوازدا دابەش بکرێن. وا باشترە تا دەرفەت ماوە، ئەو گرێیە لە هەرێمی کوردستان بەدەست بکرێتەوە و نەخرێتە دەم و ددان، دەنا دادگا ددانی هەمووان دەشکێنێت!

لە بنەڕەتدا لایەنە سیاسییە کوردییەکان ئەم ئاوەیان رشتووە، بۆیە تا پێی زیاتری تێ نەخراوە، پێویست دەکات هەر خۆیان وشکی بکەنەوە. ئەمەش بەوە دەکرێ پرسەکە بۆ خودی کەمینەکان جێ بهێڵن و دەست وەرنەدەنە ژیان و کاروباری سیاسییان.

لەم نێوەدا، رەنگە هەڵاوێرکردنی لیستی ناوی دەنگدەرانی ئەم کەمینانە (لەسەر بنەمای ئاماری وەزارەتی بازرگانیی عێراق) لە لیستی گشتیی دەنگدەرانی هەرێمی کوردستان، هاوکات بەوەی تەنیا حیزب و گرووپە سیاسییەکانی کەمینەکان بۆیان هەبێت لیست و کاندیدیان هەبێت، ئەمەو لەگەڵیاندا هەرێمی کوردستان بکرێتە یەک بازنەی دەنگدان و تەنیا دەنگدەرانی ئەو کەمینانە بۆیان هەبێت دەنگ بە لیست و کاندیدەکان بدەن، گونجاوترین رێگەچارەی ئەم کێشەیە بێت. بەمەش ئاکام و ئەنجامی هەڵبژاردنەکان هەر چییەک بێت، کەمینەکان بۆ خۆیان بەرپرسیارێتییەکەی هەڵبگرن و لۆمەی کەسی دیکە نەکەن.

ڕاستییەکەی، لەبری بابەتی کورسیی کۆتاکان، دەبوو کێبڕکێی لایەنە سیاسییە کوردییە ناکۆکەکان لە پەیوەست بە پرسی مافەکانی کەمینەکان، لەسەر ئەوە بێت کە کامەیان زەمینەی لەبارتریان بۆ دەڕەخسێنێت و هاودەنگیان دەبێت لەوەی وەک دانیشتووی هەرێمی کوردستان، پۆستە سیادییەکان وەربگرن (بۆ نموونە، تورکمانێک ببێتە جێگری سەرۆکی هەرێمی کوردستان، مەسیحییەک ببێتە جێگری سەرۆکی حکومەت). هەروەها کە هەر خەمی کورسیی کۆتایانە، بۆچی لەبری ململانێ و ناکۆکییان لەسەر تورکمان و مەسیحییەکان، بۆ جارێکیش بیریان لەوە نەکردووەتەوە، کە هەر یەکە لە ئێزدی و کاکەییش وەک دوو کەمینەی دیار و کاریگەر، هەر یەکەیان بەپێی قەبارەی خۆیان، خاوەنی کورسیی کۆتا بن؟

گرێبەستی فریو!
نابێ ڕقی مرۆڤی کورد بەرامبەر بە خراپیی حوکمڕانیی پارتی و یەکێتی، بگاتە ئەو ئاستەی بەرپێی خۆی نەبینێت و بەناوی شرۆڤە و شیکاری و چی و چییەوە، دۆ و دۆشاو تێکەڵ بکات و هۆشیاریی خەڵک کوێر بکات و بەلاڕێیاندا ببات.

ڕاستییەکەی، بەراوردکردنی دۆخی سیاسی و کۆمەڵایەتی و کولتووری و حوکمڕانیی وڵاتانی ئەوروپا بە هەرێمی کوردستان، بەتایبەتیش تەنزیرکردن بۆ ئەوەی دەبێ کورد وەک ئەورووپاییەک بیربکاتەوە، هەر تەنیا سادەگۆیی نییە، بەڵکو ئاماژەی جۆرێکیشە لە بێ ئاگایی بە مێژوو و زۆر شتی دیکە.

ئینجا پاساودانەوەی ئەم سادەگۆییە و شاردنەوەی ئەم بێ ئاگاییە، بە بیانووی (گرێبەستی کۆمەڵایەتی)ی باکوور و ڕۆژهەڵاتی سووریا (نەک ڕۆژئاوای کوردستان!)، کە گوایە کورد لەوێ لە سەروو ئینتیمای نەتەوەیی و نیشتمانی بیردەکاتەوە، کۆمیدیایەکە بۆ خۆی!

ڕاستییەکەی، ئەم گرێبەستەی ناویان ناوە دەستوور و پێش پەکەکە و پەیەدە، لێرە لە باشوور کوچک لە ئاگر گەرمتر دەهۆنێ بۆ دەکوترێت، نەخشەڕێگەی پراکتیزەکردنی درووشمی ڕۆمانسییانەی برایەتیی گەلان و پرۆژەی کۆنفیدراسیۆنی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستە، کە بە هۆیەوە کورد لە باکوور و ڕۆژئاوای کوردستان وەک خاوەنی دۆزێکی نەتەوەیی و نیشتمانیی ڕەوا، چیدیکە کێشەی ناسنامە و خاکی نییە و دەبێ دەست و پەنجەی خۆی لەگەڵ برایەتیی ساختە و بە تورکیایی و سوورياییبوونەوە گەرم بکات.

ڕوون و ڕاشکاوتر، ئەم گرێبەستە هیچ نییە جگە لە چوونەژێرباری جەبر و مەرجی ئەو پرۆژە ئایدیۆلۆژییەی، ئامانجەکەی دیزەبەدەرخۆنەکردنی دۆزی نەتەوەیی کورد و پرسی نیشتمانیی کوردستانە.

باش نییە پارتی و یەکێتی لێرە وەک حیزب و بەرژەوەندیی حیزبیی، بۆ خۆیان عێراقچێتی دەکەن و بە مەنتاڵێتیی پەکەکە و هاوشێوەی بڕیارسازیی ستالینیانەی ئەو حیزبە، ئەو ماف و بوێرییەیان بە خۆیان نەداوە و نادەن، کە بە دەستووری حیزبی و گرێبەستی ئایدیۆلۆژی، عێراقچێتی بەسەر کوردستانیانی هەرێمی کوردستاندا بسەپێنن، وەک ئەوەی کە پەکەکە بەسەر گەلی کورد لە باکوور و ڕۆژئاوادا سەپاندوویەتی! [1]

تێبینی: ئەم بابەتە بە ڕێنووسی سەرچاوەی ئاماژە پێکراو نووسراوە، کوردیپێدیا هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک:	دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک:	ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
جۆری وەشان:	دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان:	هەولێر
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی (Rudaw) - 25-12-2023
کاتی تۆمارکردن: 2024-09-16
ناوی تۆمارکار: هومام تاهیر

پۆل: کورتەباس

بابەت: 105

سەرۆکی حکومەت: ئامادەیی بۆ دامەزراندنی ناوەندێک بۆ کاروباری کوردی فەیلی دەردەبڕین

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230518114645491421

ئەمڕۆ پێنجشەممە ڕێکەوتی 04-05-2023، مەسرور بارزانی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە تویتێکدا ئامادەیی حکومەتی هەرێمی کوردستانی بۆ جێبەجێکردنی فەرمانی مەسعود بارزانی بۆ دامەزراندنی ناوەندێک بۆ کوردی فەیلی ڕاگەیاند.
لەمبارەیەوە سەرۆکی حکومەت ڕایگەیاند، بە بۆنەی کۆتاییهاتنی یەکەمین کۆنفرانسی زانستیی نێودەوڵەتیی جینۆسایدی گەلی کوردستان - جینۆسایدی کوردی فەیلی، کە بە دەستپێشخەری و لەژێر سەرپەرشتی جەنابی سەرۆک بارزانی ئەنجامدرا، سوپاسی ڕێکخەرانی کۆنفرانس و بەشداربووانی دەکەم کە بە توێژینەوە بەنرخەکانیان لەم کۆنفرانسەدا بەشداربوون.
هەروەها سەرۆکی حکومەت ئاماژەی بەوەشکردووە، ئامادەیی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ جێبەجێکردنی فەرمانی جەنابی سەرۆک بارزانی بۆ دامەزراندنی ناوەندێک بۆ کاروباری کوردی فەیلی لە هەولێر دەردەبڕین. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	پارتی دیموکراتی کوردستان
پۆلێنی ناوەڕۆک:	هەواڵ
پۆلێنی ناوەڕۆک:	ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
جۆری وەشان:	دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان:	هەولێر
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | تەواوی کەناڵەکانی ڕاگەیاندن 04-05-2023
کاتی تۆمارکردن: 2023-05-18
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: کورتەباس

بابەت: 106

شێخ عەدنان حەمید شەفی سەرۆکی هۆزی قەرەلووسی بۆ گوڵان: مەلا مستەفا بارزانی هەستی خۆشەویستیی بۆ کوردانی فەیلی زۆر بەرز بوو

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240126082317546574

کوردانی فەیلی هەرگیز ڕاپێچکردنی زۆرەملێ و کوشتن و بەتاڵانبردنی ماڵ و حاڵیان لەبیر نەکردووە، ئەوان بە شانازییەوە باسی مێژووی پڕ لە سەروەریی کوردبوونی خۆیان و خۆشەویستییان بۆ مەلا مستەفا بارزانی دەکەن، نیگەرانیشن بەوەی کەیسی بەجینۆسایدناساندنی کوردانی فەیلی لەلایەن حکومەتی ئێراقی فیدراڵی بەپێی پێویست گرنگی و بایەخی پێ نەدراوە و قەرەبوو نەکراونەتەوە. بۆ قسەکردن لەسەر جینۆسایدی کوردانی فەیلی، گۆڤاری گوڵان دیدارێکی لەگەڵ شێخ عەدنان حەمید شەفی سەرۆکی هۆزی قەرەلووسی و کەسایەتیی دیاری ناو شۆڕشی کوردستان ساز دا، لێرەدا پوختەی وەڵامەکانی بڵاو دەکەینەوە.

* وەکوو سەرۆک هۆزی قەرەلووسی و کوڕی حەمید شەفی قەرەلووسی، کە بنەماڵەکەتان لە مەندەلی ڕۆڵێکی گەورەی لە شۆڕشی ئەیلوولدا هەبووە، دەمانەوێت لەو پرسیارەوە دەست پێ بکەین، کە مەندەلی وەکوو شارێکی دێرینی کورد چۆن دانیشتووانە ڕەسەنەکەی بەر شاڵاوی جینۆساید کەوتن؟

-مەندەلی ناوچەیەکی دەوڵەمەندە بە سامانی سرووشتیی نەوت و گاز و کشتوکاڵ و بازرگانی و، پێگەیەکی جوگرافیی لەنێوان ئێران و ئێراقدا لەسەر ڕێگەی ئاوریشم هەیە، مەندەلی بە کۆنترین شارەدێکانی ئێراق لە پارێزگای دیالە دادەنرێت، بەو پێیەی ئەم شارە و ناوچەکانی دەوروبەری نزیک بووە لە سنووری ئێرانەوە، بۆیە لە شەڕی ئێران و ئێراقدا زۆربەی گوندەکانی وێران و خاپوور کراون و، خەڵکەکەی کە زۆرینەی کوردی فەیلی بوون، کۆچیان پێ کراوە، لە ئێستادا سیاسەتی بەعەرەبکردن دیمۆگرافیای مەندەلی گۆڕیوە. باوکم کە سەرۆکی هۆزی قەرەلووسی بووە و بازرگانێکی گەورە و ناسراوی سەردەمی خۆی بووە، هەر لەبەر کوردبوونی و بەشداریکردن و پاڵپشتیکردنی لە خەباتی مەلا مستەفا بارزانی، کەوتووەتە بەر نەفی و دەرکردن، ئەوە بوو لە سەردەمی (نووری سەعید و عەبدولسەلام عارف) دا سێ جار نەفی کراوە بۆ شارەکانی (حلە و ناسرییە و عەمارە) و دوور خراوەتەوە لە نیشتمانی کوردانی فەیلی، کە لە ڕۆژهەڵاتی دیجلەوە لە خانەقین و بەدرە و زورباتییە و جەلەولا و سەعدییە و خاڵس و بەعقوبە و شارەبان دەستپێدەکات، تا دەگاتە شێخ سەعد لە چیاکانی حەمرین، لەوێشەوە وەکوو سنوورێکی ئیلاهی ئەم سنوورەی کوردستان درێژ دەبێتەوە تا دەگاتە شنگال، ئەم سنوورە ناوچەیەکی فراوان و دەوڵەمەندە و کەوتووەتە سەنگەری پێشەوەی بەردەم هێرشی بەعەرەبکردن و ڕاگواستن. لەناو کوردانی فەیلیدا پیاوانی ئایینی و بازرگان و سەرۆک هۆز و کاسبکار و فەرمانبەری زۆر هەبوون، بۆیە لە دامەزراندنی دەوڵەتی ئێراقەوە لە ساڵی 1921 ڕۆڵێکی باشیان لە بوونیادنانی بناغەی دەوڵەتی ئێراق هەبووە، تەنیا جوو لە ڕووی بازرگانی و کاسبییەوە لە پێش کوردانی فەیلی بوون، هەر لەبەر ئەم کوردبوون و پێگە ئابوورییە و بەشداریکردنیان لە شۆڕشی ئەیلوول و پاڵپشتیکردنیان بۆ مەلا مستەفا بارزانی بوو کە جینۆساید کران، کوردانی فەیلی خۆشەویستییان بۆ ئەم سەرکردەیە زۆر بوو، لەبەر کوردبوون و خۆشەویستی و هاوکاریکردنی بارزانی بووە کە بە زۆرەملێ ڕاپێچی ئێران کراون، ئێ خۆ لە ئێراقدا دەیان هۆز و پێکهاتەی دیکەی شیعە هەبوون، ئەی بۆچی بە زۆر ڕاپێچی ئێرانیان نەکردوون؟ لەو شاڵاوەشدا لە نوگرە سەلمان زیاتر لە 22 هەزار کوردی فەیلی دەستگیر کرابوون، ژمارەیەکی کەمیان دەربازیان بوو، ئەوانی دیکە بێسەروشوێن کران.

* کەواتە دەستپێکی شاڵاوی جینۆسایدی کوردانی فەیلی کەی دەستی پێ کرد و ئایا دەکرێت بگوترێت ئەم جینۆسایدە دەچێتە چ شێوازێکی کۆمەڵکوژی و تاوانی نێودەوڵەتییەوە؟

-هەرچەندە پەراوێزخستن و دژایەتیکردن و ڕاپێچکردنی بەزۆرەملێی کوردانی فەیلی و دەستگیرکردن و کوشتنی گەنجەکانیان مێژوویەکی کۆنی هەیە، بەڵام هاتنی ڕژێمی بەعس بۆ سەر حوکم تاوانەکەی چڕتر و قێزەوەنتر و خێراتر کرد، سەدان خێزانی کوردی فەیلی بە زۆرەملێ ڕاپێچی ئێران کران و دەست بەسەر ماڵ و حاڵ و بەڵگەنامەکانیاندا گیرا و، بە سەدان گەنجی کوردی فەیلییش ڕاپێچی زیندانەکان کران و بێسەروشوێن و قەتڵوعام کران، ئەمە تاوانێکی دژ بە مرۆڤایەتی و پێکهاتەیەکی ڕەسەنی نەتەوەییە و دەچێتە قاڵبی تاوانی نێودەوڵەتییەوە، چونکە ئامانجی سەرەکیی سڕینەوەی ناسنامەی کوردانی فەیلی و چۆڵکردنی بەغدا بوو لەم پێکهاتە ڕەسەنەی کورد، هەر خۆی لەخۆیدا تاوانبارکردنتان بە «التبعية الايرانية» و تەقاندنەوەی زانکۆی موستەنسرییە زیاتر پاساوێکی بێ بنەما و بیانوویەک بووە بۆ ئەوەی بەزۆرەملێ ڕاپێچی ئێرانیان بکەن، دواتریش بۆ هەڵگیرسانی شەڕی (ئێراق-ئێران) ڕژێمی بەعس خۆی ئامادە کرد، بە هۆکاری ئەو جەنگە هەشت ساڵەی لەنێوان دەوڵەتی ئێراق و ئێران ڕووی دا، تەواوی ناوچەی کوردانی فەیلییان لە ڕۆژهەڵاتی دیجلە و لەسەر سنوورەکان تەختی زەوی کرد، کورد هەر ئەوە چارەنووسی بووە کەوتووەتە نێوان سێ ئیمپراتۆریەتی ساسانی و عوسمانی و عەرەبی، حوکمڕانەکانیان دڕندە و داگیرکەر بوون و ئازارێکی زۆری میللەتی کوردیان داوە، لەگەڵ ئەمەشدا کورد سازشی لەسەر ناسنامە و کوردبوونی خۆی نەکردووە، شای ئێران ناردی بە شوێن باوکمدا و وتی ڕەگەزنامەت پێ دەدەین، لە وەڵامدا باوکم پێی گوت: «ناسنامەی کورد بە هەموو دنیا نادەم»، ئەمە لە کاتێکدا باوکم لە ئێراقدا سێ فەرمانی لەسێدارەدانی هەبوو، بەهۆی بەشداریکردنی لە شۆڕش و خەباتی مەلا مستەفا بارزانی بە خۆی و 350 پێشمەرگەی کوردی فەیلییەوە.

* باسی ئەو خۆشەویستی و پاڵپشتییەی کوردانی فەیلیت کرد بۆ مەلا مستەفا بارزانی، دەکرێت باسێکی ئەو خۆشەویستییەمان بۆ بکەیت کە کوردانی فەیلی بەستووەتەوە بەم سەرکردە گەورەیەی کوردەوە؟

-ژەنەڕاڵ مستەفا بارزانی خۆشەویست و ئومێدی کوردانی فەیلی بوو، ئەو سەرکردە گەورەیەی کورد ڕێز و خۆشەویستی بۆ هەموو پێکهاتەکانی گەلی کورد و کوردستانیان هەبوو، بە یەک چاو سەیری هەمووانی دەکرد و خۆشەویستی بۆ کوردانی فەیلی و قەزییەی کوردی هەبوو. لە بیرمە باوکم کە سەرۆکی هۆزی قەرەلووسی بوو، چەند جارێک لەگەڵ پیاوانی ئایینی و کەسایەتییە ناسراوەکانی مەندەلی چوونەتە خزمەتی ژەنەڕاڵ مەلا مستەفا بارزانی، باوکم خەنجەرێکی زێڕی پێشکەش بە مەلا مستەفا بارزانی کردووە، بارزانی لە چەندین مەجلیسدا گوتوویەتی حەمید شەفی برا و خۆشەویستی منە، لەو سەردەمەدا حەبیب محەمەد کەریم کە کوردێکی فەیلی بوو، جێگیری سەرۆکی کورد بووە، باوکم لە شەڕی زۆزکدا سەرکەوتنێکی بێ وێنەی بەسەر سوپای ئێراقدا تۆمار کردووە، ئێمە بە چاوێکی بەرزەوە دەڕوانینە بنەماڵەی مەلا مستەفا بارزانی، کە هەمیشە درێژکراوەی ڕۆحی کوردایەتی و خەبات و قوربانیدان بوون، بنەماڵەکانی کوردانی فەیلی مەسعود بارزانی بە درێژەپێدەری ڕێبازی کوردایەتی دەناسن، عەقیدە و ڕێباز و مێژوویەکی دەوڵەمەند و شەرەفمەندی هەیە، لەناو کوردانی فەیلیدا خەڵکی کاسب و هەژار و بازرگان و دەوڵەمەند هەبوون، هەمووان بەپێی توانا کۆمەک و هاوکاریی بارزانییان دەکرد، لە هەموو ماڵەکانی ئێمەدا (بنەماڵەی شەفی) ئەگەر وێنەی بارزانی وەکوو بڕوانامەیەک هەڵنەواسرابێت، بە شتێکی نامۆی دادەنێین، ئێمە حزبایەتی بە بابەتێکی ئاسایی و سرووشتی و لاوەکی دەبینین بەرانبەر خۆشەویستیمان بۆ بارزانی و عەقیدەی بارزان.

* پێشنیارت چییە بۆ ئەوەی کەیسی جینۆسایدی کوردانی فەیلی بە زیندوویەتی بمێنێتەوە و، جارێکی دیکە کەس جورئەتی ئەوە نەکات، ئەم تاوانە قێزەوەنە دووبارە بکاتەوە؟

-وێڕای گلەیی و نیگەرانیمان لە سەرکردایەتیی کورد بۆ ئەو هەڵە و کەموکوورتییانەی لە بەغدا و ناوچەکانی دیکەی دیالە پەیڕەوی دەکات، کە کەسانی وا پۆست و دەسەڵاتیان دراوەتێ، لای کوردانی فەیلی خۆشەویست نین، ئێمە ئومێدمان بە سەرۆک بارزانی و سەرکردایەتیی سیاسی کوردستان زۆرە بەوەی پاڵپشتیی تەواوی کەیسی کوردانی فەیلی بکەن و کێشە و گرفتەکانمان بۆ چارەسەر بکەن. بەغدا بۆ ئێمەی کورد زۆر گرنگە، نابێت خۆمان لە هەرێمێکدا قەتیس بکەین کە لە هەر چوار لاوە بە دوژمن دەورە دراوە، لە سەرجەم قۆناغەکانی مێژوودا هەمووان شەڕیان لەسەر بەغدا کردووە، کەچی ئێمە ئەو هەموو کوردەمان هەیە و نازانین کۆیان بکەینەوە و ڕێکیان بخەین، لە کاتێکدا ئەو هەموو کوردە فەیلییە لە بەغدا هەیە و هەرگیز شەرم لە کوردبوونی خۆیان ناکەن. من شانازی بە کۆنفرانسی بەجینۆسایدناساندنی کوردانی فەیلی دەکەم، کە لە هەولێری پایتەختی کوردستان بە سەرپەرشتیی سەرۆک مەسعود بارزانی بەڕێوەچوو، خۆم بەشداریی ئەو کۆنفرانسەم کرد، کە تێیدا ئازار و ئەشکەنجەکانی کوردانی فەیلی خرانە ڕوو، ئومێدەوارم لە قۆناغی داهاتوودا سەرۆک بارزانی زیاتر ڕوو لە بەغدا بکات و ئیعتیماد لەسەر ئەو کوردە فەیلییانە بکات کە ماڵ و خانەواده و هۆزەکانیان لە بەغدایە، نەک کەسانێک لە شارەکانی دیکەوە بێن و شارەزاییان لە واقیعی بەغدا و سیاسەتدا نەبێت، پێم سەیرە لە بەغدا ئەو هەموو گەندەڵی و کەمتەرخەمییە هەیە، کەچی لێپرسینەوە نییە، با بەرپرسێکی کەمتەرخەم، دڵی لە حزبەکە بڕەنجێت، نەک پێکهاتەیەکی زیاتر

لە دوو ملیۆنیی کوردانی فەیلی کە بارزانی ڕابەرایەتییان دەکات، لە بەغدا پشتگوێ بخرێن، با پرسیار لەو بەرپرسانە بکەن، بزانن چەند کەس لە دەوریان کۆبوونەتەوە، لە بەغدا عەشیرەت ڕۆڵی هەیە، دەبێت تۆش ڕوو بکەیتەوە ئەو هۆز و عەشیرەتانەی پێگە و مەکانەتیان لەناو جەرگەی بەغدا هەیە، چونکە هۆز و عەشیرەت ئاسۆیەکی فراوانی هەیە و پشتگوێخستنی هەروا ئاسان نییە، ئێمە لە بەغداین و هۆزەکانمان لێرەیە و بازرگانی و کاروکاسبیمان لێرەیە، ئیتر نازانم بۆ دەسەڵاتی سیاسیی کوردستان کەڵک لەم سامانە مرۆییە نابینێت؟ لە کاتێکدا کوردانی فەیلی ئەو پردەن لەنێوان کورد و میللەتی ئێراقدا کە نابێت هەروا بە ئیهمالی پشتگوێ بخرێن.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دیمانە
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | gulanmedia.com 22-01-2024
کاتی تۆمارکردن: 26-01-2024
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 107
شێوەزاری لوڕی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20150920194349127059

لە بەر ئەوەی زاراوەو زمانی کوردە لوڕە کان بە شێوەیە کی زانستیانە ئیشی ڕێزمانیو لێکۆڵینەوەی لە سەر نەکراوەو تا ئێستاش کوردە لوڕەکان بە تایبەتی ئەوانەی کە نیشتەجێی ناوچە لوڕ نشینەکان لە ڕوژهە ڵاتی کوردستانن ڕێزمانێکیان نییە بۆ نووسینی زمانەکەیان، زۆر لایەن وەکو فارسەکانو تورکە ئازەرییەکان هەوڵیانداوە تاکو کوردە لوڕەکانو شێوە زاری کوردی لوڕی وەکو بەش یان لقێک لە نەتەوەو زمانەکانی خۆیان لە قەڵەم بدەن، یان بۆ ئەوەی جیاوازی بخەنە نێوان پیکهاتە کانی نە تە وە ی کورد، زاراوەی کوردی لورییان بە زمانێکی جیاواز لە زمانی کوردی پێناسە کردووەو چەندین تیۆری دوور و درێژ و بەڵگەی ساختەشیان بۆ تاشیوە.

ئەوەی کە شێوە زاری لوڕی بەشێکی جیایی هەڵنەگرە لە باقی شێوە زارەکانی زمانی کوردی لە لایەن زۆر کەسایەتی پایەبەرز و زماننناسو لێکوڵەرو دەیان پسپۆڕو شارەزا لە بواری زماندا پشتڕاست کراوەتەوە، ئەگەر پسپۆڕانی زمانناسو نەتەوەناس ئەو دەرفەتەیان ببوایە کە لێکۆڵینەوەیە کی مەیدانی و زانستی وپراکتیکیان کردبا لە سەر شێوە زارەکانی زمانی کوردی لە هەر چوار پارچەی کوردستان بە گشتیو ناوچە لوڕ نشینەکان بە تایبەتی بیگومان هیچ دوو دڵییە کی نەدەما لەوەی کە نەک تەنها شێوەزاری لوڕی، بەڵکو دابو نەریتو کولتورو زۆرینەی فاکتەرە کۆمەڵایەتییەکانی کۆمەڵگای کوردی لوڕ لە گەڵ باقی پێکهاتەکانی نەتەوەی کورد وەکو یەکنو مێژوویە کی هاوبەشو دێرینیان هەیە.

زاراوەی لوڕیش دەچێتە چوارچێوەی شێوە زاری کرمانجی خواروو کە بۆ خۆیشی چەندین شێوە زاری جۆربەجۆری هەیە وەکو زاراوەی خۆرماوایی (خورەم ئابادی)، بەختیاری، بویرئەحمەدی، مامەسەنی (مەمەسەنی)، کێوە گێلو، زاراوەی دزپێلی (دزفولی)و ئەندیمشکی، زاراوەکانی بوشەهریو هورموزیانی، دەشتستانیو تەنگستانی، بەردستانی، شوانکارەو ...هتد کە زۆرینەیان زۆر لە یەک نزیکنو بە باشی لە یەکتر تێدەگەنو هەروەها هەزاران وشەی هاوبەشیان هەیە لەگەڵ شێوە زارەکانی دیکەی زمانی کوردی.

جوگرافیای دانیشتنی کوردەلوڕەکان

زۆرینەی ئەو شوێنانەی کە کوردە لوڕەکان تیایدا نیشتەجێن هەڵکەوتوتە ڕۆژهەڵاتی کوردستانو و ژمارەیەکی زۆریش لە کوردە لوڕەکان دانیشتوی باشووری کوردستان.

لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان نزیکەی 7 پارێزگا بە تەواوەتی بە جەماوەرو جوگرافیای سرۆشتیو ڕامیارییەوە ژینگەی مێژوویی و هاوچەرخی کوردە لوڕەکانە کە ئەمانەن :

لوڕستان یان خۆرماوا (خورەم ئاباد) – چهارمەحاڵو بەختیاری -کۆەگیلویەو بویرئەحمەد – پارێزگای شیراز کە ئێستا بە فارس دەناسرێت– مەرکەزی (ئەراک) – بوشەهر- هورموزیان (هورموزگان).

جگە لەمە کوردە لوڕەکان وناوچە لوڕنشینەکان بەشێکی لە پێکهاتەی کۆمەڵایەتی وجوگرافیایی ئەم پارێزگایانە پێکدێنن واتە پارێزگاکانی :

کرماشان – ئیلام – هەمەدان – ئیسفەهان – باشووری کرمان –باکووری خوزستان.

لە باشووری کوردستانو وڵاتی کوردە لوڕەکان دانیشتووی ئە م پارێزگایانەن:

هەولێر – کەرکووک – سلێمانی – دیالە – صلاح الدین – واست – میسان. واتە لە شارو شارۆچکەکانو دەشتەکانی وەکو : چەمچەماڵ، خانەقین، دووزخورماتو، جەلەوڵا، دەشتی کۆیە، شارەزوور، دەشتی بیتوێن، مەنەلی (مەندەلی)، جەسان، ترساق، هەشیمە، زرواتیە، بایرای(بەدرە)، عەلی غەربی، عەلی شەرقی، باغسای، کووت و...هتد.

جیاواز لەمانە ژمارەیەکی زۆر لە کوردە لوڕەکان لە دەرەوەی جوگرافیا وناوچەکانی خۆیان دەژین، بۆ وێنە بەشێکی زۆر لە کوردە لوڕەکان لە باکووری ئێران لە پارێزگاکانی گیلانو مازەندەران، لە باکووری خۆرهەڵسان(خوراسان)،قەزوین، زەنجان وناوچەی سایین قەلای پارێزگای ئازەربایجانی ڕۆژئاوا دەژین کە زۆرتر لە خێڵەکانی "چگنی"، "پاپی"، "بەیرانوەند"و "چاردۆڵی (چەرداوڵی)ن. بەشێکی دیکە لە کوردە لوڕەکان کە لە خێڵی مامەسەنی (مەمەسەنی) ناوچەی نوورئابادی شیرازن کەوتوونەتە پارێزگای سیستان وبەلووچەستان. لە وڵاتی عێراقیش جگە لەو کوردە لوڕانەی کە دانیشتوی ناوچەکانی باشووری کوردستانو لێواری سنووری عێراقو ئێرانن هەتا پارێزگای میسان، ژمارەیەکی زۆر لە کوردە لوڕەکان (کە هەندێ لە سەرچاوەکان ژمارەیان بە زیاتر لە یە ک ملیون دەزانن) دانیشتوی شارە گەورەکانی عێراقن وەکو بەغدا کە بە "کوردی لوڕ" یان "کوردی فەیلی ناسروان.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: زمانەوانی و ڕێزمان

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

:QR Code

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 20-09-2015
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: کورتەباس
بابەت: 108
عەرەب بەرامبەر کوردە نەک شیعە و سوننە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240911040235595604

عەرەب بەرامبەر کوردە نەک شیعە و سوننە
عارف قوربانی

چەند رۆژێکە پرۆژەیاسای گێڕانەوەی زەوی و خانووی زەوتکراو بۆ خاوەنەکانیان لە پەرلەمانی عێراقە، خوێندنەوەی یەکەم و دووەمی بۆ کراوە و رۆژی 3ی ئەیلوول خرابووە بەرنامەی کارەوە بۆ ئەوەی دەنگی لەسەر بدرێت، بەڵام بەهۆی نارەزایەتی کوتلە سوننییەکان کە دژی پرۆژەیاساکەن، هەروەها بەهۆی ئەوەی کوتلە شیعییەکانیش پشتگیریی عەرەبە سوننییەکانن لەم بابەتەدا، نەیانهێشت ئەو دانیشتنەی پەرلەمان بەڕێوەبچێت و روونیش نییە ئەگەر کورد گوشار نەخاتە سەریان لە داهاتوودا، دەهێڵن بە هەمان ناوەرۆکەوە لە پەرلەمان تێپەڕێت یاخود نا.

ئەوەی لێرەدا گرنگە پێش هەر شتێکی دیکە سەرنجی بخرێتەسەر، کە لەناو هێز و کوتلە سیاسییە عەرەبییەکانی عێراقدا رەنگیداوەتەوە، رووی زاڵی عەرەبچێتییە بەسەر کێشە و ناکۆکییە ئەزەلییەکانی شیعە و سوننەدا لە هەمبەر هەر پرس و بابەتێک پەیوەندی بە نەتەوەی کورد و جوگرافیای کوردستانەوە هەبێت، هەموو کێشە و ناکۆکییە مەزهەبی و سیاسییەکانیان وەلادەنێن و پێکەوە رووبەرووی کورد دەبنەوە.

سوننە و شیعە لەسەر بنەڕەتییەکانی ئایینی ئیسلام ناکۆکن، لەسەر مێژووی ئیسلام و جوگرافیای ئیسلام ناکۆکن، لەسەر شێوازی حوکمڕانیی ئیسلام و بەڕێوەبردنی دەوڵەتی ئیسلامی ناکۆکن، بە هەموو شێوەیەک بۆ یەکدی لە بۆسەدان. هەر کامیان جڵەوی دەسەڵاتی کەوتبێتە دەست هەوڵی پاکتاوکردنی ئەوی دیکەی داوە. لە سەتەی رابردوو هیچ شتێک نەما دەسەڵاتی سوننەی عەرەب بە عەرەبی شیعەی نەکەن. لە دوو دەیەی رابردووشدا کە دەسەڵات بە دەستی شیعەوەیە بە زیادەوە تۆڵەی خۆیان لە سوننەکان کردووەتەوە و ئێستاش تەواوی ناوچە سوننییەکان لەژێر کۆنترۆڵی میلیشیا شیعییەکاندا ناڵە ناڵیانە. هەر لەناو ئەو پەرلەمانەش سەرۆکی پەرلەمان کە پشکی عەرەبی سوننەیە، شیعەکان لێیان زەوتکردوون و رێگە نادەن کوتلە سوننییەکان کەسایەتییەکی سوننەی دەرەوەی بازنەی شیعە بخەنە سەر کورسیی سەرۆکی پەرلەمان، بەڵام کاتێ پرس و بابەتێک لە پەرلەمان گفتوگۆی لەبارەوە بکرێت و پەیوەندی بە گەلی کوردستانەوە هەبێت، ئەم (دوو دووژمنە باوک کوشتەیە) دەچنە یەک سەنگەرەوە و دژ بە کورد یەک دەگرن.

بە درێژایی دوو دەیەی رابردووی تەمەنی عێراقی نوێ، لە دەیان وێستگەدا ئەم دیمەنە چەند بارە بووەتەوە. ئەم یەکهەڵوێستییەی ئێستاشیان بەرانبەر بە پرۆژەیاسای گەڕانەوەی زەوی و خانووی زەوتکراو، دوا هەڵوێست و دوا دیمەنی پێکەوەییان نابێت لە دژی کورد. چەند ناکۆکی و دووژمنایەتییەکانی نێوان سوننە و شیعە قوڵتریش ببنەوە، لە بەرانبەر کورد و کوردستان، ئەوان عەرەبن نەک شیعە و سوننە.

هەر ماجەرای خودی ئەم پرسە (گێڕانەوەی زەوی و خانووی زەوتکراو بۆ خاوەنەکانیان) گەواهی ئەو راستییە تاڵەیە، کە هەر جارەو بە پاساو و بیانوویەکەوە ئەم پرسە مردار دەکەنەوە. لە گەرماوگەرمی دوای رووخانی سەدام و لە سەردەمی حوکمی پۆل بریمەردا، ئەنجوومەنی حوکم بڕیاریدا هەموو بڕیارەکانی (مجلس قیادە سەورە) هەڵبوەشێنێتەوە. هەموو ئەو موڵک و زەویوزارانەی لە سەردەمی بەعس دەستیان بەسەرداگیراوە، بە بڕیاری مجلس قیادە سەورە بووە. واتا دەبوو هەر ئەوکات ئەم مافە بۆ خاوەنەکانی بگێڕدرایەتەوە، بەڵام نەیانکرد. دواتر لە سەردەمی یەکەم خولی ئەنجوومەنی نیشتمانی و ساتی نووسینی

یاسای کاتی بەڕێوەبردنی دەوڵەت هەمان قەوان لێدرایەوە. دواتریش چەند جارێک لە پەرلەمان و لە ئەنجوومەنی وەزیران لەژێر ناو و پەرچەمی جیاوازدا، هەمان بڕیار دەمەزەرد دەکرانەوە و تائێستاش هەر جێبەجێ نەکراون.

هۆکاری سەرەکیی مانەوەی ئەم کێشەیە لە عێراق، بەهۆی کوردەوەیە. هەرچەندە سەدام تەنیا دەستی بەسەر زەوی و ماڵ و موڵکی کورددا نەگرتووە، لە ناوەڕاست و خوارووی عێراقیش، بە بەغدای پایتەختیشەوە هاوشێوەی کوردستان، ماڵ و موڵکی چەندین گرووپ و کەسایەتیی ئایینی و سیاسی دەستیان بەسەردا گیراوە، بەڵام دوای رووخانی سەدام شیعەکان بە زەبری هێز مافی خۆیان بە زیاترەوە وەرگرتەوە. ئەوەی ماوەتە لە بەغدا گێڕانەوەی ماڵ و موڵکی کوردە فەیلییەکان و مەسیحییەکانە. لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێمیش، ئەوەی تائێستا بە زەوتکراوی ماوەتەوە زەوی و زاری کشتوکاڵی و خانووی کورد و تورکمانە.

دەسەڵاتی ئێستای بەغدا ئەگەرچی 180 پلە پێچەوانەی دەسەڵاتی پێشووتری عێراقە، بەڵام نایەوێ لەم پرسەدا بڕیارەکانی سەدام هەڵوەشێنێتەوە، چونکە پەیوەندیی راستەوخۆی بە سیاسەتی تەعریبەوە هەیە کە بەشێکە لە ستراتیجی دەوڵەت و هەر کامیان دەسەڵات بگرنەدەست، درێژەپێدەری دەبن. هەموو ئەو ماڵ و موڵک و زەویوزارانەی کورد لە بەغدا و لە بەدرە و جەسانەوە بۆ کەرکووک و دەشتی نەینەوا زەوتکراوە، لە چوارچێوەی سیاسەتی پاکتاوی رەگەزی کورد، بەخشراون بەو عەرەبانەی لە چوارچێوەی سیاسەتی تەعریبدا هێندراونەتە ناوچەکە. یاخود بۆ هەڵکەندنی کورد لەسەر خاک و زێدی خۆی خاوەندارێتیی زەوییە کشتوکاڵییەکان خراونەتە سەر وەزارەتەکانی نەوت و دارایی و دامودەزگە سەربازییەکانی عێراق، بۆیە ئەم پرسە بەلای عەرەبەوە جا شیعەبن یان سوننە، بابەتێکی ستراتیجییە.

بەڵام ئەوەی جێگەی هەڵوەستەکردنە ئەوەیە، کورد بە هەمان ئەو بایەخە ستراتیجییەوە لەم پرسە ناڕوانێت. سەرباری ئەوەی تواندرا نەخشە رێگەیەک بۆ چارەسەرکردنی بە رێگەی دەستووری و یاسایی بدۆزرێتەوە، بەڵام لەبەرئەوەی دەسەڵاتی زاڵ کە هەژموونی بەسەر جومگە و دامەزراوە دەوڵەتییەکاندا هەیە و دژی چارەسەربوونی ئەو کێشانەیە، نەتوانراوە هەنگاو بە ئاراستەی چارەسەر بگیرێتەبەر، بە پێچەوانەوە لەم دوو دەیەیەی رابردوودا کێشەکان ئاڵۆزتر و زیاتر کراون. هۆکارەکەشی ئەوەیە کورد ئەم پرسەی نەکردە ئەولەویەتی کارکردنی لە بەغدا، ئەگینا لە چەندین وێستگەی رابردوودا کوردیش دەیتوانی گێڕانەوەی ئەم مافەی بکردایەتە مەرج بەسەر عەرەبەکانەوە.

هەرچەندە تازە زەمەن ناگەڕێتەوە، بەڵام پێویستە عیبرەت لە رابردوو وەربگرین. ناکرێت لەبەرئەوەی هەموو دەرفەتەکانی رابردوو تێپەڕین، یاخود لەدەستدران و کەس سەرزەنشت نەکرا لەسەریان، ئیدی بێباک و کەمتەرخەم بین لەوەی کە دەرفەتێکی دیکە هاتەپێش، لێگەڕێین ئەویش لەدەستبچێت.

ئەم خولەی پەرلەمانی عێراق دەتواندرێت وەک سەرلەنوێ رەخساندنەوەی دەرفەتێکی نوێ ببیندرێت بۆ دەستپێکردنی هەنگاوی کرداری بە ئاراستەی چارەسەری موڵکدارێتی کە بۆ کورد بەرامبەرە یان یەکسانە بە ریشەی تەعریب. بۆ دەڵێم ئەم خولەی پەرلەمانی عێراق؟ لەبەرئەوەی کورد زۆرینەی دەستەی سەرۆکایەتییەکەی پێک دەهێنێت و بەهۆی ناکۆکیی سوننە و شیعەوە، سەرۆکە سوننییەکەی دوورخرایەوە و وا بۆ ساڵێک دەچێت دوو جێگرە کوردەکە، پەرلەمان بەڕێوەدەبەن. جێگری یەکەمی کوردێکی فەیلی شیعی و جێگری دووەمیشی کوردێکی سوننەی کەرکووکییە. زۆربەی زەوی و خانووی زەوتکراویش لە بەغدا ماڵ و موڵکی کوردە فەیلییەکانن و لە ناوچە کوردستانییەکانیش بەشی هەرە زۆریان لە کەرکووکە. بۆیە دەبێت ئەم دوو کارەکتەرە کوردەی پەرلەمانی عێراق بەڕێوەدەبەن، درک بەوە بکەن بەرپرسیارێتیی مێژوویيان لە ئەستۆیە بۆ ئەوەی ئەم دەرفەتە لە دەست کورد نەدرێت.

لە پێشتردا چەندجارێک هەوڵی ئەوە دراوە پرۆژەیاسایەک بخرێتە بەردەستی پەرلەمان، بەڵام هەوڵەکان سەریان نەگرتووە یاخود لە دەستپێکەوە مردار کراونەتەوە، بەڵام ئێستا بەشێک لە پرۆسە یاساییەکەی لە پەرلەمان تێپەڕاندووە، هەنگاوێکی دیکەی ماوە بکرێتە یاسا. پێویستە ئەم پرۆژەیاسایە بکەنە پێشمەرجی کارەکانیان، یان ئەوەتا نابێت رێگە بە تێپەڕینی هیچ پرۆژەیاسایەک بدەن و پەرلەمان پەکبخەن، یان دەبێت ئەم پرۆژەیاسایە تێپەڕێنن.

سەرباری ئەوەی فراکسیۆنە کوردییەکان لەم پرسەدا لە بەغدا یەکهەڵوێستن، دەبێت لە کوردستانیشەوە هێزە سیاسییەکان ببنە پاڵپشت بۆ دوو جێگرە کوردەکە و فراکسیۆنە کوردییەکان، بەڵام جێگەی نائومێدی و نیگەرانیی گەورەیە کە هێزە سیاسییەکان درک بە بایەخ و گرنگیی ئەم پرسە و قۆستنەوەی دەرفەتەکەی بەغدا ناکەن، لەم چرکەساتە گرنگ و هەستیارەدا هەموو سەرنج و تواناکانیان لە شەڕەجنێوی ناو راگەیاندن دژ بەیەک چڕکردووەتەوە. [1]
تێبینی: ئەم بابەتە بە رێنووسی سەرچاوەی ئاماژە پێکراو نووسراوە، کوردیپێدیا هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕەخنەی سیاسی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: هەولێر
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی (Rudaw) - 09-08-2024
کاتی تۆمارکردن: 11-09-2024
ناوی تۆمارکار: هومام تاهیر

پۆل: کورتەباس
بابەت: 109
فەیلی یەکان، کوردەکان و لوڕەکان : ناڕوونی لە سەر سنووری ئێران و عێراق

20180418140330148852=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

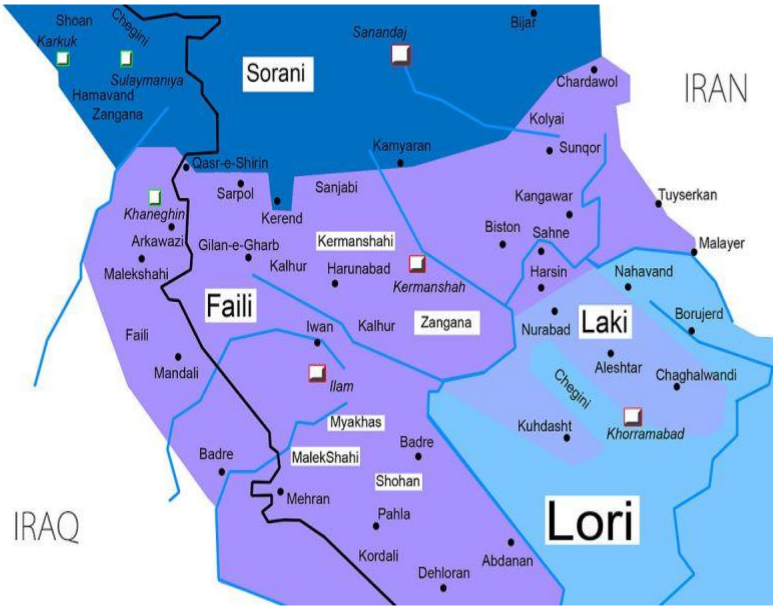

پێداچوونەوەیەک بە ئەدەبییات دا
ئەو بابەتە لە سێهەمین کۆنفرانسی ناونەتەوەیی سەبارەت بە کوردە فەیلییەکان پێشکێش کراوە
برووکسێل، پارلمانی ئورووپا، 12ی ئاوریلی 2018
نووسینی: مارتین ڤان براونێسن (Martin van Bruinessen) زانکۆی ئوترێخت
وەرگێڕان لە ئینگلیسییەوە حەسەن قازی

ڕێگام بدەن قسەکانم بە سپاس کردن لە ئەکرەم هەواس دەست پێ بکەم بۆ بانگ کردنم بۆ ئەم کۆنفرانسە و پێداگری لە سەر ئەوەی هەر دەبێ بەشدار بم ئەگەر چی پێم گوت ئەمن قەت لێکۆڵینەوەیەکی تایبەتیم لە سەر فەیلی نەکردووە. ئەوەی ئەمن ئەمڕۆ باسی دەکەم لەو ئەدەبییاتە زانستکاریانەیە دا دیتوومنەتەوە کە لە بەر دەست دان و چەند چاوەدێری و بە سەرهاتی کە لە زەینم دا ماوەتەوە ئی ئەو سەروبەندەی کە لە هەرێمە کە دا لێکۆڵینەوە و هاتووچووم دەکرد.
ئەمن بەکورتی ئەو فەرزەی کە لە پشتەوەی نێولێنانی ئەم کۆنفرانسەی ئەمڕۆ دایە دەبەمە ژێر پرسیار: ئایا ئەوە ڕاستە فەیلییەکان کوردن؟ ئەوان بە چ مانایەک کوردن، و ئایا هەموو فەیلییەکان خۆیان بە کورد دادەنێن؟ ئەگەر ئەوان ئێستا کوردن، ئایا لە ڕابردووش دا هەمیشە کورد بوون، یان ئەوەی دەکرێ ناسێنەی دیکەیان بووبێ؟ لە کەنگێوە ئەوان وەک فەیلی ناسراون؟ چ شتێکە فەیلییەکان لە کوردەکانی دی (یان لە لوڕەکان، یان ئێرانییەکان) هەڵ داوێرێ؟ ئایا بەشداری هێندێک لە فەیلییەکان لە بزووتنەوەی کورد دا بەڵگەیە بۆ سەلماندی کورد بوونیان؟ باشە بەڵام ئەوە چی ئەگەر فەیلی دیکە بڕیار بدەن چین یان فیرقەی دینی زۆر گرینگترە لە نەتەوایەتی و لە گەڵ بزووتنەوە کۆمۆنیستی و ئیسلامیستەکان بکەون؟ ئایا ئەوە لە کورد بوونیان کەم دەکاتەوە؟ ئایا نائومێدی سەبارەت بە بۆچوون و هەڵسوکەوتی پارتییە کوردەکان (پارتیی دێمۆکڕاتی کوردستان و یەکێتیی نیشتمانی) چ شوێنێکی هەبووە لە سەر ئەوەی فەیلییەکان چۆن خۆیان بناسێنن ؟ ئایا فەیلی بوون ناسێنەیەکی ئێتنیکی، زمانی، دینی، هەرێمی یە یان ناسێنەیەکی سیاسی یە ؟
بە ئاوڕدانەوە لە دسپێکی مرخ و عەلاقەی خۆم سەبارەت بە کوردەکان، یەکەم کوردی کە ئەمن وەبیرم دێ دیتبێتم لەوانەیە فەیلییەک بوو بێ. ئەوە لە هاوینی ساڵی 1967 دا بوو، و ئەمن تازە گەیشتبوومە بەغدایە بە ئوتوبۆسێک لە کرماشانەوە کە ژمارەیەکی زۆر خاو و خێزانی هەڵگرتبوو کە وا وێدەچوو ماڵ بار کەن بۆ عێڕاق، چونکە دەستەنوێنی زۆر و پێداویستی دیکەی ناو ماڵیان پێ بوو و ئەوەش بووە هۆی ئەوەی لە سەر سنوور لە لایەن گومرگەوە چەند سەعات ڕابگیرێین.، دوای خەوێکی چەند سەعاتە لە سەر بانی میوانخانەیەک. ئەمن لە کورسی پێشەوەی ئوتوبۆسەکە دانیشتم و چاوم لە کرۆکاشی سەر لە بەیانی خەڵک دەکرد و بیرم لەوە دەکردەوە لە کوێ دەست پێبکەم بۆ سەردەرهێنان لەو شارە گەورەیە دا. سەری قسەم لەگەڵ پیاوێک کردەوە کە پێی گوتم کوردە. ئەو گوتی، ' خزمەکانم ' لە شیمالن، لە ناو چیاکان و بە دژی حکوومەت شەڕ دەکەن. ئەو پیاوە منی بە دۆستەکانی خۆی ناساند، کە ئەوانیش کورد بوون، بازرگانی پچووک بوون کە کەلوپەلی ئوتۆمۆبیل و وەسیلەی دیکەیان دەفرۆشت. ئەمن وەبیرم نایە ئێمە لە کام گەڕەکی شارەکە بووین - ئەو ساڵە زۆربەی شاری بەغدام دیت بەڵام هێشتا نەخشەیەکی شارەکە لە زەینم دا نەبوو. بە ئاوڕدانەوە لە ڕابردوو زۆر جار بیرم کردووەتەوە بڵێی ئەو پیاوە فەیلی نەبووبێ، و جیاوازی نێوان فەیلییەکان و کوردەکانی دیکەی دانیشتووی شارەکە چەند بووە. چونکە بە وەبیرا کە ئەو گوتی خزمەکانی شەڕی حکوومەت دەکەن، ئەمن پێم وابوو ئەو خەڵکی کوردستان و سوننی یە. بەڵام زۆر زوو بۆم دەرکەوت هەر وەها چەند فەیلی و شیعەکانی دیکە لەو ساڵانە دا لە ڕیزی پارتیی دێمۆکڕاتی کوردستاندا چالاک بوون.
لە ساڵانی 75-1974، کاتێک لە کوردستانی عێڕاق لە ناوچە ئازاد کراوەکان دا خەریکی توێژینەوە بووم، چاوم بە چەندین فەیلی دیکە کەوت، بە تایبەتی حەبیب محەمەد کەریم، کە ئەو دەمی سکرتێری گشتی پارتیی دێمۆکڕاتی کوردستان بوو، و هەر وەها برا ژنەکەی، زەکییە ئیسماعیل حەقی، حاکمێکی عێڕاقی کە یەکێتیی ژنانی کوردستانی دامەزراندبوو و بەڕێوەی دەبرد.
ئەوان هەر دووکیان بە چاو منەوە زۆر لەو کوردانەی دیکەی کە چاوم پێیان کەوتبوو جیاواز بوون، و ئەوە ڕەنگە لە بەر ئەوە بووبێ ئەوان ئەندامانی نموونەیی ئێلیتی شارستانی بوون و شێوەی هەڵسوکەوتیان لەگەڵ ئەو پێشینەیە دەگونجا. وا وێدەچوو زمانی یەکەمیان عەرەبی بێ و بە ڕوونی دیار بوو بەکارهێنانی عەرەبی هەتا بڵێی بۆیان هاسانە، بەڵام ئەوان سۆرانیش فێر ببوون، و بە پێی هەلومەرج بەکاریان دەهێنا. زەکییە یەکەم حاکمی ژن بوو لە عێڕاقدا، و ئەمن تەسەورم وایە ئەو بەر لەهەموو شت وەک عێڕاقییەک هەستی بە خۆی دەکرد. ئەو یەکێتیی ژنانی کوردستانەی کە ئەو بەڕێوەی دەبرد، ئەو دەمی ئەمن لەو باوەڕە دابووم، لە ڕووی مۆدێلی یەکێتیی ژنانی عێڕاق ساز کرابێ و بە شێوەی عێڕاقی دەیەویست لە سەرەوە ڕا بەرەو خوار ژنان لە کوردستان ڕاهێنێ و ڕێکیان بخا. کە لەوێ تەنێ ئێلیتێکی کەم ئامادەی وەخۆ کردنی ئەو فکر و کردەوە نوێیانە بوو. دوای هەڵوەشانی بزووتنەوەی مەلا مستەفای بارزانی لە مانگی مارسی 1975، ئەگەر ئەمن چاکم لە بیر بێ، حەبیب محەمەد کەریم و زەکییە ئیسماعیل حەقی لێخۆشبوونی ڕێژیمیان پەژراند و لەو دەمییەوە هیچ دەورێکیان لە بزووتنەوەی کورد دا نەگێڕاوە. زەکییە زۆر دواتر دیسان دەوری هەبوو لە سیاسەت و کار کردن بۆ مافی مرۆڤ وەک کەسێکی سەربەخۆ و نەک لە ڕیزەکانی یەک لە پارتییە کوردەکان دا.
ئەمن دواتر زانیم حەبیب محەمەد کەریم برای جەعفەر کەریم (دوکتور جەعفەر ڕەحمانی، وەرگێڕ)، پزشکێک لە بەغدا بوو، کە لە ساڵی 1945 یەک لە دامەزرێنەرانی پارتیی ڕزگاری ببوو (ئەو پارتییەی پارتیی دێمۆکڕاتی کوردستان لە سەر بناغەی ئەو پێک هات) و ئەندامێکی مەکتەبی سیاسی پدک بوو لە ساڵی 1946 [1]. جەعفەر وەک کەسێکی چەپ بوو، و نوێنەرایەتی باڵی لایەنگری کۆمۆنیسمی دەکرد لە پارتی دا. برایەکەی حەبیب کە لە ساڵی 1964، دوای ئەوەی بارزانی توانی ئیبراهیم ئەحمەد و باڵەکەی لە پارتی دەرکا، بوو بە سکرتێری گشتی پدک و بە کەسێکی نا ئیدیئۆلۆژیک دا دەندرا.[2] باسی ئەوە کراوە کە زۆربەی ئەو فەیلیانەی فکری سیاسییان هەبووە، بەتایبەتی ئەوانەی دانیشتووی بەغدا، لە پارتییە ناسیۆنالیستییە عەرەبەکان درذۆنگ بوون، کە عەرەبە سونییەکان بە سەریاندا زاڵ بوون، و ئەوان وەک کەمایەتییەکی دووچاوکی لەگەڵ کراو بەرەو چەپ دەچوون و یان لەگەڵ پارتیی کۆمۆنیست دەکەوتن یان باڵی چەپی پارتیی دێمۆکڕاتی کوردستان. لەو فەیلیانەی کە لەگەڵ پارتیی کۆمۆنیست کەوتن عەزیز ئەلحاج لە هەموویان ناسراوترە. [3] ئەو دواتر لە سەر دۆزی کورد کتێبێکی

نووسی کە لەوێدا دەردەکەوێ ئەو خۆی وەک کورد ناناسێنێ و مەسەلەی کورد یەکجێ بە کوردەکانی جوگرافیای کوردستانەوە دەبەستێتەوە. [4]
بنەماڵەی کەریم لە فەیلییە هەرە نێو بەدرەوەکان بوون لە ڕیزەکانی پارتیی دیمۆکراتی کوردستاندا، بەڵام بە لەبەرچاو گرتنی ئەو ڕاستییەی کە بەغدا یەک لە ناوەندە سەرەکییەکانی چالاکییە سەرەتاییەکانی پارتی بووە، و لە ساڵانی 74-1970 دا، وێدەچێ فەیلییەکانی دیکەش تێوە گلابن. [6] پارتیی دیمۆکراتی کوردستان هەر وەها بە تایبەتی بابەتی ئەتۆی دەورووژاند کە پەیوەست بوو بە فەیلییەکان – بە ڕەسمی ناسینی هاووڵاتێتی، و هەڵوەشاندنەوەی حوکمی دەر کردن بۆ ئێران (لە ساڵانی 71- 1969 دا بە دەیان هەزار کەس دەرکران) - وەکوو مژاری هەموو بزووتنەوەی کورد. ئەوە ی ئەمن لە ئەدەبییات دا دۆزیومەتەوە نێشانەی هەرە دەستپێکی پەرۆش و نیگەرانی کوردی سەبارەت بە فەیلییەکان دەگاتەوە ساڵی 1958. هەر چەند ڕۆژ لە دوای ئەوەی عەبدولکەریم قاسم پاشایەتی ڕووخاند، ئیبراهیم ئەحمەد چووە لای بە داوخوازەکانی کوردەوە بۆ هەبوونی ئۆتۆنۆمی ئیداری. ئەو داوخوازە وەدوا دراوە بەڵام قانوونی بنەڕەتی کاتی عێراق لە 27ی ژووییە دا ئاماژە دەکا بە عەرەبەکان و کوردەکان وەکوو شەریکی نیشتمانی عێراق و باسی مافە نەتەوایەتییەکانیان دەکا. سێ حەوتوو دواتر، ئیبراهیم ئەحمەد و ڕێبەرانی دیکەی پارتیی دیمۆکراتی کوردستان چاویان کەوت بە وەزیری بە وەکالەتی ناوخۆ عارف بۆ ئەوەی پێڕۆزبایی قانوونی بنچینەیی لێ بکەن و سێ داوخوازی دیکەی کوردیان پێشکێش کرد، کە یەک لەو داوخوازانە بریتی بوو لە دانی هاووڵاتێتی بە کۆمەڵ بە فەیلییەکانی بەغدا، کە کوردەکان بە ئی خۆیانیان دەزانن. [6] عارف ئەو داوخوازەی وەدوایە داوە، بەڵام بەڵێنی پێدان پێواژۆی پێڕاگەیشتن بە دانی هاووڵاتێتی بەتاک خێراتر بکا. قاسم، کە دەگوترێ دایکی خۆی فەیلی بووە، وەک باس دەکرێ لە کۆتاییەکانی ساڵی 1959 دا سەنەد و بەڵگەی هاووڵاتێتی بۆ بە هەزاران فەیلی دەر کرد.
فەیلی چ جۆرە ناسێنەیەکە؟
لە ئەدەبییاتی ناوەڕاست سەدەی بیستەمدا مرۆڤ دەتوانێ نووسەری جیدی ببینێتەوە کە دەڵێن فەیلی کوردن (ئەگەر چی ڕەنگە کاتەگۆریەکی برێک جیاوازی کورد، واتە، ' کوردە فەیلییەکان ') و نووسەری جیدی دیکە پێکێشی دەکەن کە فەیلی کورد نین بەڵکوو یەک لە جۆرەکانی لورەکانن (کە واتە ' لوڕە فەیلییەکان '، زاراوەیەک کە چەندین جار لە سەرچاوەی جێی ئعتباری ئەنسێکلۆپێدیای ئیسلام دا دەکار کراوە). [8] جیاوازی نێوان کوردان و لوڕان بە دەرەجەی یەکەم زمانییە بەڵام ڕەهەندی جوگرافیایی و سیاسیشی هەیە. شەرەفنامە مێژووی کۆتاییەکانی سەدەی شازدەهەم لە قسەکانیدا لە مەڕ ئیمارەت و فەرمانڕەوایی کوردی باسی ئیمارەتەکانی لوڕستانی گەورە و لوڕستانی پچووک دەکا(لر بزرگ و لر کوچک) بەڵام ئەوەش دەڵێ ئەوان تا ڕادەیەک جیاوازن لەو ئیمارەتانەی لە کوردستانی سەرەکی دا هەن. لەو دەمییەوە کوردستان و لورستان وەک دوو هەریمی جیاواز ماونەتەوە بە مێژووی سیاسی جیاوازەوە، و لە کاتیکدا ناسیۆنالیسمی مۆدێرنی کوردی دەتوانێ ئاماژە بە مێژوویەکی درێژی بزووتنەوە نەتەوەییەکانی سەرەتایی بکا، قەت ناسیۆنالیسمێکی لوڕ بوونی نەبووە.
لە ساڵی 1971لە کتێبی ڕێنوێنی ناساندنی هەرێمەکانی عێراق دا کە حکوومەتی ئەمریکا دەری کردووە لە بەندی لەمەر گرووپە ئێتنیکییەکاندا، نەک لە بەشی سەبارەت بە کوردەکان بەڵکوو لە بەشی لەمەڕ ' فارسەکان و لوڕەکان ' دا ئاماژە بە فەیلی کراوە و جەخت لە سەر ئەوە کراوەتەوە لە بەر شیعەگەری ئەوانە چوون دەباڵ یەکەوە و لە بەر ئەوەش کە زۆربەی لوڕەکان لە ئێران دەژین. ئەو کتێبی ڕێنوێنە دەڵێ کوردە ناسیۆنالیستەکان جار جار گوتوویانە کە لوڕەکانی عێراق و ئێران کوردن، هەر وەک ' فەیلییەکان. بەڵام وێناچێ لوڕەکان ئەو ناودێر کردنەیان پەژراندبێ و خۆیان بە گەلێکی جیاواز دەزانن. ' [9]
لەگەڵ ئەوەشدا، بەجێیە ئاماژەی پێ بکرێ کە ئەو کتێبی ڕێنوێنە پێداگری دەکا کە لە عێراق، ئێرانییەکان و لوڕەکان لە ڕاستیدا کۆمەڵگەی تەواو جیاوازن. ' لوڕەکان گەلێکی عەشیرەتین، و دەوری وان لە عێراق لە جێدا جیاوازە لە فارسە ئێتنیکەکان '.
سەبارەت بە ژمارەی فەیلییەکان و بڵاو بوونەوەی جوگرافیاییان ئەو کتێبە ڕێنوێنە ئاوا دەڵێ:
'لوڕەکان بەتەنێ دەکرێ 0.5 تا یەک لە سەدی گشت عێراقییەکان بن؛ فارسەکان دەکرێ گرووپێکی گەورەتر بن – لە 1 تا 1.5 تا 2 لە سەد.' ' زۆربەی لوڕەکان لە ڕۆژهەڵاتی عێراقن، لە باشووری ناوچە شاخاوییەکانی کوردی، بە شێوەی سەرەکی لە ناوخۆ و لە دەرەوەی مەندەلی، بەڵام ئی دیکەش هەن لە شار و گوندەکانی سەر چۆمی دەجلە و کاناڵی غەڕاف (باشووری کووت)، و ژمارەیەکیشیان لە بەغدا و بەسرە هەن. لە عێراق ئەوان زۆربەیان کرێکارن لە گوندەکان و شارەکاندا، و زۆریان وەکوو کۆڵ هەڵگری باری قورس لە شارە گەورەترەکاندا کار دەکەن. ' [10]
چاوەدێری ئەو کتێبە ڕێنوێنە لە مەڕ ئەوەی کە لە ساڵی 1971 دا زۆربەی فەیلییەکان وەک کورد خۆیان نەناساندووە (ئەو زانیارییە لەوانەیە لە ڕووی نوسخەی کۆنتری بەڵگەی ڕەسمییەوە کۆپی کرابێ) بەو ڕاستییەڕا بەرپەرچ دەدرێتەوە کە ئەو گەڕەکەی بەغدا کە زۆر لە فەیلییەکانی لێ دەژین ناوی عەقدەل ئەکراد، واتە 'گەڕەکی کوردان ' ە. ئەوە هەر کوردە ناسیۆنالیستەکان نەبوون کە فەیلییەکان بە کورد دادەنێن. بەڵکوو چەندین چاوەدێری بێگانەش هەر ئاوایان ناودێر کردوون، بۆ نموونە مێژوونووسی بریتانیایی س.ئیچ. لۆنگریگ. ئەو لە کتێبەکەیدا مێژووی سیاسی عێراق لە نیوەی یەکەمی سەدەی بیستەمدا لە مەڕ لوڕ ئاوا دەڵێ:
' ئەو خەڵکە پڕتاقەتە بوومییەی زاگرۆسی خواروو، و ڕەعییەتی والییە ئیرس دارەکەیان لە بەغدا و بەسرە وەک کۆڵ کێشی باری قورس دەناسرانەوە، و ئەو پێشەیەیان تەرخانی خۆیان

کردبوو، ئەوان وەکوو بازرگان و سەنعەتگەر لە هەرێمەکانی ناوەڕاستی دەجلە و غەرافیش دادەنیشن، و لەوێ بە کوردی فەیلی ناسراون ؛ و ئەوان سنوورەکانی نێوان مەندەلی و بەسرە و گوندەکانی نزیک ئەوێیان داگرتبوو. نیو سەدەی ڕابردوو گشت ئەوەی هیچ نەگۆڕیوە...'[11]

سەبارەت بە نیشتمانی ماکی فەیلی دەنووسێ:

لە باکووری ' عەرەبستان و تەقریبەن تەواو سەربەخۆ لە سیلسیلەی قاجار لوڕستان هەڵکەوتووە، واتە ئوستانی لوڕەکان. کە لە ڕووی ڕەگەزی و لەهجەییەوە جیاوازن لە فارسەکان. ئەوێ بە دووبەش دابەش دەبێ، بەشی گەورە و بەشی پچووک. پۆشتی کوە، کە بەشی ڕۆژئاواییەکەی ئەوێیە و زێدی کوردە فەیلییەکانە، و سنوورەکانی لە ویلایەتی بەسرە و بەغدا دەگەڕێتەوە. بۆ ماوەی سێ سەدە لە ژێر فەرمانڕەوایی تاقە زنجیرەیەک لە والییەکان دا بووە. تاقە بەرعۆدەیی ئەو حکوومەتە دانی باج و خەراجێکی کەم بە حکوومەتی ناوەندی بوو. هێز و دەسەڵاتی لە چوار چێوەی پوشتی کوە دا بێ سنوور بوو. دەستەڵاتی لە ڕۆژهەڵاتی عێراق بەرچاو بوو. غوڵامڕەزا خان، چاردەهەمینی ئەو ڕێبازە، لەبەر شەوکەت و جەلالی خۆی و لەبەرچاوگرتنی دین جێگای ڕێز و حورمەت بوو بەڵام لەبەر ماڵپەرستی لە ڕادەبەدری خۆی بێز و قێزی لێ دەکرا. [12]

لێرە لە ئاماژەیەکی کەم زیاتر هەیە لەمەر ئەوەی کە بۆچی فەیلی لە کوردەکان جیاوازن، و لە هەمان کاتیشدا وەک ئەوانن. ئەویش ئەوەیە ئەوان بۆ ماوەی درێژ لە ژێر حوکمی سەرۆکێکی ئۆتۆنۆمی لە مەڕ خۆیاندا ژیاون واتە والی پوشتێ کوە. ئەوە لایەنێکە کە ئێمە دەبینین لە زۆر لەسەرچاو مێژوویەکانی سەرەتایی دا دووپاتە دەبێتەوە. لە بەکارهێنانی هەرە دەستپێک دا، وا وێدەچێ ناوی فەیلی بچێتەوە سەر ئەو سیلسیلەی والییانەی ئەوێ، کە لە سەدەی حەڤدەهەم و هەژدەهەمدا بە سەر گشت ناوچەی لوڕستانی پچووک دا حکومیان دەکرد، کە وەکوو ' لوڕستانی فەیلی ' یش بە نێو دەکرا '. [13] لە سەدەی نۆزدەهەمدا، کاتێک کە حکوومەتی والی هەر داکشا بۆ سەر پۆشتی کوە، عەشیرەتەکانی ئەو هەرێمە وێدەچێ بە فەیلی سەرەکی داندرابن، ئەگەر چی ناوی فەیلی زۆر لە گۆترەتر عەشیرەتەکانی بەشەکانی دیکەی لوڕستانیشی (پێشێ کوە و باڵا گەورا) دەگرتەوە.

نیشانەیەکی دیکەی کە خۆ ناساندن وەک فەیلی بە دەرجەی یەکەم لە سەر بنەمای ئەو لەهجەیە نییە کە قسەی پێ دەکرێ دەکرێ لە چاوەدێرییەکانی ئۆسکار مان دا ببیندرێتەوە سەبارەت بەو لەهجانەی لە لوڕستان قسەیان پێ کراوە. مان کە خەرێکی لێکۆڵینەوەی مەیدانی بوو لە مەڕ زمان لە هەرێمەکە لە سەرەتای سەدەی بیستەمدا، جیاوازێکی تەواو و گردبڕ دادەنێ لە نێوان لەهجە لوڕییەکانی وەکوو فەیلی و شێوە زۆر و زەوەندە کوردییەکان. ئەو ئاماژەی پێ دەکا چەندین عەشیرەتی دانیشتووی پیشێ کوە بە لە هجە لەکییەکان قسە دەکەن، کە خزمایەتیان هەیە لەگەڵ کوردیی خواروو، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا خۆیان بە فەیلی دادەنێن.[14] وەکوو دەستەیەکی دانیشتوویی فەیلی ژمارەیەکی زۆر گەورەی وەبەر دەگرت کە بە فەیلی قسەیان نەدەکرد بەڵام بە زمانێکی دیکە. بۆ ئەوەی شتەکان ئەوەندی دیکەش ئاڵۆز بن، وا وەبەر چاو دێ بە لانی کەمەوە هێندێک لەو خەڵکانە بەو لەهجەیەی کە قسەیان پێ دەکرد پێیان دەگوت فەیلی. لە پێداهاتنەوەیەکی ئەو دواییانە بە سەر لەهجەکانی کرماشان دا. حەبیب بورجیان ئاماژە دەکا کە زاراوای فەیلی هەم بۆ ئەو لەهجە کوردیانەی خواروو بە کار دەهێندرێ کە لە خوارووی ڕۆژئاوای کرماشان قسەیان پێ دەکرێ و هەم بۆ لەهجەی سەرەکی فەیلی لوری. کە لە پۆشتێ کوە قسەی پێ دەکرێ. [15]

ڕەچەڵەکی ناوی فەیلی ڕوون نییە. ڕێبوارانی بریتانیایی لە سەدەی نۆزدەهەم دا زۆر شی کردنەوەی نادۆستانەیان لەمەر ئەو وشەیە وەبەر گوێ کەوتووە، کە وێناچێ مانایەکی ئەتۆی لێ بکەوێتەوە: ' ووشەی فەیلی مانای سەرهەڵداوێک دەدا، لە کاتێکدا ووشەی لور بە گشتی وەکوو هاو واتای کەسی بێ ئەدەب لە زمانی فارسیی مۆدێرن دا دەکار دەکرێ '. [16]

زانستکارانی مۆدێرنی بوومی هیچ ڕیشەی ئەو ووشەیە بە دەستەوە نادەن بەڵام دەڵێن ئەوە پێوەندی پەیدا دەکاتەوە بە پلە و پایەی بەرێژە سەربەخۆی والییەکانی لوڕستان: ' ووشەی فەیلی ناوەکەی دەچێتەوە سەر حاکمەکانی(والییەکانی) لوڕی پچووک لە سەردەمی قاجار دا، کە پوشتێ کوهی لوڕستانیان ئیدارە دەکرد... ' [17] لە ڕاستیدا وێدەچێ ئەو ناوە چەند جار بەر لە سەردەمی قاجار ئاماژەی پێ کرابێ، ئەو دەمیش هەر لە پێوەندی لەگەڵ والییەکانی لوڕستاندا. [18]

هاووڵاتێتی و دەر کران لە عێراق

لە عێراق، بەسترانەوەی فەیلی بە لوڕستانەوە وەک بێگانەی سەرەکی مۆری پێوەناون (ئەگەرچی لایەنی لەتی هەرە ڕۆژئاوای پۆشتێ کوە، ئەو شوێنەی کە فەیلییە کۆچەرەکان ئارانی زستانەیان بوو و دواجار لەوێ ماڵیان دانا، لە عێراق هەڵکەوتووە). کێشە سەبارەت بە ستاتوسی هاووڵاتێتی ئەوان و هەر وەها ئەو دووچاوکییەی لەگەڵیان کراوە لە بەر شیعە بوون و عەرەب نەبوونیان بووە بە هەوێنی فۆرم گرتنی ناسێنەیان. لە عێراق، ئەوان بە جوانی لە دەر و دراوسێیان جیاوازن، لە کاتێکدا لە ئێران جیاواز بوونیان زۆر کەمتر بەدەرەوەیە. دەر کردن و بە زۆرملی ڕاگواستنی ژمارەیەکی زۆری فەیلی بێ کاغەزی هاووڵاتێتی بۆ ئێران (لەگەڵ ئێرانییەکانی دیکە)، لە دەوروبەری ساڵی 1970 و دیسان بە ژمارەیەکی زۆرتر لە دەوروبەری ساڵی 1980 کاردانەوەی هەبوو لە سەر گشت کۆمەڵگەی فەیلی و ڕەنگە بووبێتە یەکەم ناساندنی ئەوەی کە فەیلی بوون لە عێراق مانای چییە.

دەرکردن و ڕاگواستنی زۆر ملی فەیلییەکان و وولام و کاردانەوەی پارتیی دیمۆکراتی کوردستان و دواتر یەکێتیی نیشتمانی کوردستان بە سەرپێی لە چەندین کتێب و مەقالەی لە مەڕ عێراق و کوردەکانی عێراقدا ئاماژەیان پێ کراوە. [19] ئەو دەرکردنانە بە وورده ڕیشاڵی زیاترەوە لە لایەن باباخان (1994، 2002)، مونیر (1992)، ئەسکەندەر (2006) و جەعفەر (2008) باس کراون. ئەو سێ سەرچاوەیەی دوایی قسەی چاوڕاکێش و تا ڕادەیەک جیاواز سەبارەت بە مژاری هاووڵاتێتیش دەهێننە گۆڕێ.

مونیر دەڵێ لە کۆتاییەکانی سەردەمی عوسمانیدا، ئەو فەیلییانەی لە عێراقدا دەژیان دەستیان لەوە پاراست هاووڵاتێتی عوسمانی وەربگرن بۆ ئەوەی خۆیان لە خزمەتی سەربازی بدزنەوە. لە ژێر ئینتیدابی بریتانیا دا و لە ساڵە بەراییەکانی عێراقی سەربەخۆ دا، جووڵە و هاتوچوو لە نێوان سنوورەکانی عێراق و ئێراندا ڕێوشوێنی پەتوتری بۆ داندرا، و فەیلییەکان تووشی بژارێک هاتن لە نێوان هاووڵاتێتی ئێرانی و عێراقی دا. زۆر لەوانەی کە بۆ ماوەی درێژ لە عێراق ژیابوون بڕیاریان دا هاووڵاتێتی ئێران وەربگرن لە بەر ئەوەیکە خزمەکانیان و ئەندامانی عەشیرەتەکانیان زۆربەیان ئێرانی بوون و ڕەنگە هەر وەها لە بەر ئەوەش ئەوان شیعەبوون و عەرەبە سوننییەکان بە سەر عێراقدا زاڵ بوون. تا ناوەڕاستی سەدە، کاتێک ئەوان هەستیان کرد بە نرخی هەبوونی هاووڵاتێتی عێراقی، ئەوە ئیتر چیر بژارێک نەبوو حکوومەت ببیەوێ لە بەر دەستیان بنێ. [20] ئەسکەندەر شرۆڤەیەکی زۆر هەمەولایەنتر دەهێنێتە گۆڕێ و پێداگری دەکا زۆربەی فەیلییەکان لە ڕاستیدا هاووڵاتێتی عێراقییان هەبوو، کە ئەوەش نیشانی دا چ دەستەبەر نییە بۆ ئەوەی بە زۆرملی ڕانەگویزرێن. نزیکەی 200، 000 لەو فەیلییانەی کە لە ساڵی 1980 و ساڵانی دواتری دەر کران بەرەو ئێران زۆر لەوانەشی وەبەر دەگرت کە هاووڵاتێتییان هەبوو لەتەک کەسی دیکە داکە ستاتوسی دانیشتووی هەمیشەییان لە عێراقدا هەبوو. فەرمانێک لە لایەن ئەنجومەنی قیادەی سەورەی بەعس (فەرمانی ژمارە 666، بە بەرواری 7ی ئاوریلی 1980) ئەو عێراقییانەی کە ڕەچەڵەکی بێگانەیان هەبوو لە مافی هاووڵاتێتی بێ بەش دەکرد ئەگەر بێتوو بە ' نا وەفادار دابندرێن لە ئاست نیشتمان، نەتەوە و (...) و شۆڕش ' و فەرمانی دەرکردنیانی دەر کرد. [21]

هۆی ڕاستەوخۆی ئەو فەرمانە لە بەر ڕووداوێک بوو 6 ڕۆژ پێشتر قەومابوو کە تێیدا نارنجۆکێک بەرەو ژمارەیەک لە کاربەدەستانی پایە بەرز، بە سەرۆکایەتی تاریق عەزیز، فڕێ درابوو لە کاتێکدا خەریکی سەردان بوون لە زانکۆی موستەنسەرییە لە بەغدا. گرووپێکی ئۆپۆزیسیۆنی شیعە، ڕێکخستنی کردەوەی ئیسلامی، دەگوترا لە پشت ئەو هێرشە دا بوو بێ، و ئەو پیاوەی نارنجۆکەکەی هاویشتبوو ئیدیعا دەکرا فەیلییەک بووبێ.[22] ئەو دەرکردنە پای خەڵکێکی زۆری لە بەغدا و شارە سەرەکییەکانی دیکەی گرتەوە کە ڕەچەڵەکی ئێرانییان هەبوو و هەر وەها دانیشتووانی ناوچەکانی سەر سنوور.

ئەسکەندەر هۆی پشت ئەو هەنگاو و بڕیارە بە قێز و بێزێکی قووڵی دژی ئێرانی و، دژی شیعە دەزانێ و ئەو دڕدۆنگییەی کە بەشێکی جیانەکراوە بووە لەناسیۆنالیسمی عەرەبی سونی لە وەتا سەردەمی ساتیعولحوسری. ئەو بابە گەورەیەی ناسیۆنالیسمی عەرەب زاراوەی شعووبی داتاشیبوو بۆ ئاماژە بەو خەڵکەی کە وا دادەندرا لە بەر پێشینەی خۆیان دژی عرووبە بن. دە کردەوە دا، ئەو بە تایبەتی شیعەکان و ئێرانییەکانی وەبەر دەگری (هەڵبەت، دیارە جووەکانیش) کە بە شعووبی دادەندران، نەک کەمایەتییەکانی دیکەی وەکوو تورکومانان. [23] لەگەڵ ئەوەشدا ڕیشەی دیتنی دژی شیعە، دژی ئێرانی دەکرێ لە قۆناخێکی بەراییتری مێژوو دا بێ، هەر وەک کارەن م. کرن لە لێکۆڵینەوەکەی خۆی لەمەر کۆتاییەکانی سیاسەتی عوسمانی نیشان دەدا ئەو دەمی پێش بە چوونە سەر مەزهەبی شیعە دەگیرا و ڕێگە بە ژنوشوویی نەدەدرا لەنێوان هاووڵاتییانی عوسمانی و ئێرانی دا. [24] ئەو سیاسەتانە بە نۆرەی خۆیان وولام بوو بۆ لە دین وەرگەڕانی عەشیرەتە عەرەبەکان لە خوارووی عێراق بەرەو شیعەیایەتی، بە شێوەی سەرەکی سەدەی نۆزدەهەمدا. لەو پێواژۆیەی لە دین وەرگەڕانە دا ئەو لە دووی لێکۆڵینەوە هەمەولایەنەکەی یێتساق نەقاش کە دەڵێ زۆربەی شیعەکانی عێراق هێندە لەمێژنییە مەزهەبیان گۆڕیوە. ن نەقاش هەر باسی عەرەبە شیعەکان دەکا، و هیچ سەرنج ناداتە سەر ئەو دەستە عەشیرەتانەی بە زمانە ئێرانییەکان قسە دەکەن (فەیلی ش دەناو دا لە سەر سنوورەکانی عێراق – ئێراندا. [25]

لورستان و فەیلی لە سەرچاوە مێژوویەکاندا

شەرەفنامە. هەر وەک باش پێی دەزاندرێ، لە بەندی یەکەمی خۆیدا، باسی ئەو بنەماڵە فەرمانڕەوایانە دەکا کە لە لوڕی بوزرووگ و لە لووری کووچەک دا حوکماتیان کردووە. بەڵام ناوی فەیلی وەکوو ناوێکی ئێتنیکی یان عەشیرەتی باس ناکا. دوایین توێژی فەرمانڕەوایانی لوری کووچەک (ئەتابەکەکان) لە شەرەفنامە دا باسیان کراوە، شاهوێردی خان، کە بە دەستی شا عەبباس کووژرا (لە دوایین ساڵەکانی سەدەی 16 هەمدا). لە جێگای ئەو شا عەبباس حوسێن خانی بەڕەسمی ناسی، کە سەر بە لقێکی جیاوازی هەمان بنەماڵە بوو وکە ئابا و ئەژدادی (کە ئێمە پێشتر وەک والییەکانی لوڕستان باسمان لێوە کردن) حاکمی لوڕستانی پچووک بوو تەقریبەن بە سەربەخۆیی بۆ ماوەی نزیک بە سێ سەدە. ناوی فەیلی بەو سیلسیلەی حاکمانەوە هەرە نزیک دەبەسترێتەوە. مینۆرسکی دەنووسێ خاکەکەیان بە ناوی لوڕستانی فەیلی دەناسرا، بەڵام ئاماژە بە هیچ سەرچاوەیەکی دیار ناکا، جا بۆیە ئێمە نازانین کەنگێ ناوی فەیلی بۆ یەکەم جار دەردەکەوێ. [26]

مەقالەکانی مینۆرسکی لە ئەنسیکلوپێدیا دا، لێکۆڵینەوەی کلاسیلی لۆنگرینگ سەبارەت بە عێراق لە سەردەمی عوسمانیدا، و سەرەتای پڕ لە زانیاری شارمۆی بۆ وەرگێڕانی فەرانسەیی شەرەفنامە، باسی مێژووی جۆر بە جۆری فارسی، عەرەبی و عوسمانی دەکا کە هێندێک زانیارییان تێدایە سەبارەت بە پێشوەچوونەکان لە لورستانی پچووک دا.[27] ئەمن لێرە دا هەر بە گێڕانەوەی چەند سەرچاوە خۆم سنووردار دەکەم کە خۆشم لە سەریان دەزانم

ئەولیا چەڵەبی
یەک لە نووسەرانی هەرە بەدڵی من دنیاگەڕی تورکی ناوەڕاست سەدەی حەڤدەهەم ئەولیا چەڵەبی یە کە سەفەرەکانی (سەفەرنامە) زۆر جار چاوەدێری زۆر جێی سەرنجیان تێدایە سەبارەت بە بارودۆخی خۆجێی ئەو شوێنانەی سەری لێ داون. لە ساڵی 1655 یان 1656، ئەولیا لە بەغداوە سەفەری کرد بۆ شارەزوور و هەولێر و بەو خاک و کەوشەنە دا تێپەڕی کە لە ژێر کۆنترۆڵی فەرمانڕەوای لوڕ (لوڕ حاکمی)، حوسێن خان دا بوو. ئەوە گۆیا دامەزرێنەری بە ناوبانگی سیلسیلەی والییەکانی لوڕستانە. لەگەڵ ئەوەشدا، وا وێدەچێ لێرو لەوێ ئەولیا ئەردەڵان و لوڕستانی لێ تێکەڵ بووبێ و ئەو سنە بە مەکۆی سەرەکی جێی دانیشتنی فەرمانڕەوای لوڕ دا دەنێ. ئەو هەر وەها ئاماژە بە فەرمانڕەوایەکی دووەمی لوڕ دەکا، بە ناوی سولەیمان خان، کە نازانین پێوەندی لەگەڵ حوسێن خان چ بووە.
ئەگەرچی ناوی ئەو شوێنانە و ئەو قەڵایانەی کە ئەو سەری لێداون ناکرێ گشتیان بناسرێنەوە، و زۆربەی ئەو زانیارییانەی ئەو بە دەستەوە یان دەدا دەکرێ لە سەر بنەمای دەنگۆ بن تا ئەوەیکە بریتی بن لە چاوەدێری شەخسی، بەڵام لە یادداشتەکانییەوە دەردەکەوێ کە کۆنترۆڵی زەوی و خەڵک بە دەستی حوسێن خان تەواو دەگەیشتە ئەو شوێنەی کە ئێستا خاکی عێراقە.[28] ئەولیا باسی لورستان دەکا وەک هەرێمێکی کە خاوەنی حکوومەتی خۆیی بووە و نە بەشێک لە ئیمپراتۆری عوسمانی بووە و نە بەشێک لە دەوڵەتی سەفەوی. لە سەر دەمی دوو پەلاماری گەورەی عوسمانیدا بۆ داگیرکردنی عێراق، لە ژێر فەرمانڕەوایی سوڵتان سولەیمان لە ساڵی 1525 دا و دیسان لە سەردەمی سوڵتان مورادەی چوارەم لە ساڵی 1638 دا، فەرمانڕەوا لوڕەکان ئەو شارانەی وا کونترۆلیان دەکردن ڕادەستی عوسمانییەکان کرد بوو. کە دواتر عوسمانییەکان کۆنترۆڵی ئەو شوێنانەیان پێ دانەوە لە بری دانی بەڵێنی وەفاداریی دا. دانیشتووانی ئەو شارانە فرە چەشنە بوون، و ئەولیا چەڵەبی کوردە سوننییەکان (لە قزڵجە و لە کوردستانی سەرەکی) و کوردە لورستانییەکان (ئەکرادێ لوڕستان، لە نوقوود و زەڵم عەلی) لەیەک دەکاتەوە. ئەوانەی دوایی لە ئێرانییەکان بە گشتی(عەجەم) دەکاتەوە، کە شێوەیەک لەوانیش لە نوقود دەژیان. مرۆ فکری ئەوەی دەکەوێتە سەری کە 'ئەکرادی لورستان 'ی ئەولیای چەڵەبی وەک ئاماژە بە گەلێک ببینێ کە دواتر وەکوو فەیلی ناسراون.
محەمەد خورشید پاشا
ئەوە سەیاحەتنامەیەکی دیکەیە، کە تەقریبەن دوو سەدە دواتر نووسراوە، کە نەک بە ڕاشکاوی ئاماژە بە ناوی فەیلی دەکا بەڵکوو زانیاری بە ووردەڕیشاڵ بە دەستەوە دەدا سەبارەت بە فەیلییان بە درێژایی سنووری ئێران – عوسمانی. نووسەری ئەو سەیاحەتنامەیە محەمەد خورشید پاشایە، کە ئەندامێکی کۆمیسیۆنی رووسی – عوسمانی – ئێرانی دیاریکردنی سنوور بووە کە ماوەی 4 ساڵی خایاند (لە 1852 – 1864) ئەو کۆمیسیۆنە بۆ ئەوەی درێژایی تەواوی سنوور بپشکنێ. [29] لە هەرێمی نێوان بەغدا و سنووری ئێران دا، خورشید ئاماژە دەکا بە دوو گرووپی گەورەی عەشیرەتی، عەرەبی بەنی لام و فەیلی (کە لە تراسکریپسیۆنی مۆدێرنی تورکی دا بە هەڵە وەک فیلی نووسراوە). ئەو باسی فەیلییەکانی تەبعەی ئێران (ئیرانە تەبەیی) دەکا. لیستی عەشیرەتەکانی پۆشتی کوە و پیشی کوە دەنووسێ، هەژماری گشتیان بە تەخمین دەڵێ 50000 ە و لێی زیاد دەکا کە گشت ئەو عەشیرەتە فەیلییانە کوردن (کافەسی ئەکراد) و بە فارسی قسە دەکەن. ئەو لە سەری دەڕوا، ئەوان زۆر زانا و شاعیریان هەن بە زمانی فارسی و ' بە زمانی خۆیان، گۆرانی' خوێندەوارن. زۆربەی هەرە زۆریان شیعەن و کەمایەتییەکی کەمیان ' نوسەیری یان عەلی ئەڵاهین' (واتە، ئەهلی حەق ن). [30]
ناوی ئەو عەشیرەتە فەیلییانەی وا خورشید لیستەی گرتوون ئاوایە:
ئا) لە پۆشتێ کوە : کوردە، ڕەزا وەند، مەحەکی، چەرخەستوون، دیناروەند، شاد خوون
ب) لە پیشێ کوە : کاکە وەند، بیتیاوەند، موئمین وەند، بیترنا وەند، جەواری
پ) لە دێلفان: سیلە سیلە
ت)عەمەلە (وەرزێرانی ناکۆچەر و جووتێران)
ج)عەشیرەتەکانی حولەیلانی : عوسمان وەند، جەلالاوەند، جیاوەند، باڵاوەند، سوورە مەری
چ)عەشیرەتەکانی باجەڵان : دالیاوەند، سەگوەند
خ)عەشیرەتەکانی بیراناوەند : عالییە وەند، دووشیە وەند. [31]
شارەکانی بەدرە، زورباتییە و مەندەلی دانیشتووی تێکەڵیان هەیە، زۆربەیان سوننین بەڵام کەمایەتییەکی گەورەی شیعەشی هەیە (و، لە مەندەلی هێندێک عەلی ئەڵاهی ش'). عەشیرەتە فەیلییەکانی پۆشتی کوە ڕەعییەتی ئێرانن، لێرە زەوییەکی زۆریان کڕیوە، و ڕەنێویان دەهێنن. [32]
لە ناوچەی خانەقین، خورشید ئاماژە دەکا بە لێ بوونی چەندین لک لە عەشیرەتی باجەڵان لە ناو دانیشتووان دا، کە بریتین لە زۆربەی کورد و کەمایەتییەکی گرینگی عەرەب. لە ناو هەر دوو گرووپەکاندا، موسوڵمانانی سوننی شافیعی باڵا دەستن بەڵام شیعەشی لێیە. [33] لێرە دا خورشید کوردەکان بە فەیلی دانانێ. لە جێگای دیکە ئەو ئاماژە دەکا کە ناوەندەکانی دانیشتووانی فەیلی ناگاتە ئوستانی ئێرانی کرماشان ؛ دوایین ناوەندیان شوێنێکە بە ناوی دێهێ باڵا. [34]
جۆرج ن. کرزن و دنیاگەڕەکانی دیکەی بریتانیایی
دەوڵەمەندترین ئەنباری زانیاری لە سەر عەشیرەتە فەیلییەکان بەر لە دایکبوونی سەربەخۆیی عێراق لە ڕاپۆرتەکانی دنیاگەڕانی بێگانە دا دەبیندرێتەوە، کە زۆربەیان ئەفسەری عەسکەری یان سیاسیی بریتانیایی بوون. بەرژەوەندی بریتانیا لە ناوچە دا

هەمیشە ستراتێژیک بوو و پێوەندی پەیدا دەکردەوە بە ئەگەری هەبوونی ڕێگای وشکایی بەرەو هیندستان و کاروباری دیکەی ئاساییشی. ئەو دنیاگەڕانە ڕاپۆرتی بە ووردەڕێشاڵیان سەبارەت بەو ڕێیانە، لەمەڕ چۆم و ڕۆبار، سەبارەت بە بارودۆخی سیاسی، لە مەڕ عەشیرەتەکان و سەرۆک عەشیرەتەکان دەنووسی. سی، جەی. ئێدمۆندس، کە یەک لە دوایین جۆرەکانی ئەو لکە لە ڕێبواران و دنیاگەڕان بوو، لیستێکی زۆر گرینگ لەو کەسانەی بەر لەو بەو ناوچانە داگەڕاون بە دەستەوە دەدا. [35] مەیجر ڕاولینسۆن، کە فەرماندەیی هەنگێکی گۆرانی دەکرد لە چوون بەرەو پۆشتێ کوە لە ساڵی 1836 دا، یەکەم کەس بووە کە زانیارییەکی بە ووردە ڕیشاڵ سەبارەت بە عەشیرەتە فەیلییەکان بە دەستەوە بدا.[36] ڕێبوارانی دواتر جۆرج ن. کرزن وەبەر دەگرێ، کە پاشان بوو بە نایبی پادشا لە هیندستان، کتێبە دوو بەرگییەکەی لە سەر ئێران، کە لە سەر بنەمای سەفەرەکانی خۆی و ئەفسەر و کاربەدەستە بریتانیاییەکانی نووسیویەتی کۆکراوەی زانیاری زانستی هەرە جێی باوەڕە سەبارەت بەو وولاتە. ئەو کورتەیەک لە مێژووی سیاسی هەرێمەکە دەگێڕێتەوە کە ئێستاش شیاوی خوێندنەوەیە.
کرزن لە نووسین سەبارەت بە گرووپە کۆچەرە جۆر بە جۆرەکانی ئێراندا، دەست دەکا بە دەستەبەندی کردنی ئەوان لە ڕووی زمانی و بنەمای کولتوورییەوە و بە چوار دەستەیان دابەش دەکا، تورکی، عەرەب، بەلوچ و دەستەیەکی گەورە لە عەشیرەتان کە بە زمانە ئێرانییەکان قسە دەکەن، جار جار لە ژێر ناوی لەک دا دەگونجێن بەڵام زۆر بەربڵاوتر وەکوو کورد و لور باسیان لێوە دەکرێ. گشت گرووپە کۆچەرەکان دەستەی گەورەی دانیشتووی دامەزراویان هەیە، ئەگەرچی لە ناو کوردەکان و لوڕەکاندا ئەوانە هێشتا کەمایەتییەکن. عەشیرەتەکان تا ڕادەیەکی زۆر خراونەتە بەر حوکمی حکوومەتی ناوەندی و ' ئەو سەرۆکە عەشیرەتانەی کە لە ئێراندا ئێستا سێبەرێک لە دەستەڵاتی ڕاستەقینەیان بۆ مابێتەوە بریتین لە خانی قووچان، ئەمیری قائێن و والی پۆشتی کوە. [37] بە مانایەکی هەراوتر، لوڕستان سنووری لە دەشتەکانی دەجلەو چیاکانی سنووری دەگەڕێتەوە بە لای ڕۆژئاوا دا بەرەو سنووری ئیسفەهان و فارس لە لای ڕۆژهەڵاتەوە، و لە ناوچەکانی هەمەدان و کرماشانەوە لە باکوور تا دەگاتە دەشتەکانی عەرەبستان لە باکوور. عەشیرەتە سەرەکییەکانی بریتین لە فەیلی، بەختیاری، کوهگەلوو و مەمەسەنی. ئەوانە گشتیان لوڕن، ئەگەرچی هێندێک لەوانە لەوانەیە خۆیان لەو ناوە بێ بەری کەن. بە مانایەکی سنووردارتر، لوڕستان ئەو ئوستانەیە کە بە شێوەی سەرەکی فەیلییە لوڕەکانی تێدا دەژین، کە بە لوڕی کووچەک بەناو بانگە. کە ئەوە بە ئابێ دێز یان چۆمی دێزفوول، لە لوڕی بوزورگ جوێ دەکرێتەوە کە لەوێ بەختیارییەکانی لێ نیشتەجێن. [38] ئابا و ئەژدادی والی پێشتر حوکمیان بە سەر هەمموو لورستاندا دەکرد، بەڵام ئاغا محەمەد شا، دامەزرێنەری سیلسیلەی قاجار، توانی هەرێمی پیشی کوە بخاتە ژێر کۆنترۆڵی ڕاستەوخۆ لە کۆتاییەکانی سەدەی هەژدەهەمدا، و لەو دەمییەوە، هەر پۆشتی کوە لە لایەن حاکمێکەوە ئیدارە کراوە و ئەو وەک والی لوڕستان ناچار کراوە هەر بە پۆشتی کوە ڕازی بێ وەک ئوستانی لوڕستان، و خۆی لە خوڕەم ئاباد دادەنیشێ. (...)جا بۆیە ناوی فەیلی، کە پێشتر بۆ هەمموو لوڕی کووچەک دەکار دەکرا، لە زمانی خەڵک دا سنووردار کراوە بۆ ناو هەڵدانی پوشتێ کوە، کە تێیدا فەیلی سەرەکی زۆربەی دانیشتووان پێک دەهێنن. [39] والی لە سەردەمی کرزن دا حوسێن قوڵی خان بوو، کە وەک جێگرەوەکانی ژیانێکی کۆچەری تێ دەپەڕاند. 'شوێنی حاوانەوەی هاوینان و هەواری لە دۆڵی دوورەدەستی دێهباڵا بوو؛ ئارانیشی حوسەینییە، لە داوێنی پوشتی کوە دایە، لە چوارچێوەی سنووری تورک دا. (...) ئەو بە ڕێگای کووت دا لە گەڵ بەغدا ساتوسەودا دەکا. ئەو تاڵان و پەلامارەکانی لە خاکی تورک دا دەکا، کێشەی هەمیشەیی هەیە سەبارەت بە داگیر کردنی خاکی عوسمانی بە دەست لوڕەکان ؛ و دوژمنە سوێند خواردوو و قەستەسەرەکانی بریتین لە عەرەبە بنی لامەکان، کە ڕەعییەتی تورکن. ئەو ڕەنگە نوێنەری هەرە باشی شێوازی کۆنی سەرۆکانی سنووری بێ کە ئێستاش دەژی، و دەگوترێ لە توانایی دا هەیە 30، 000 جەنگاوەر دەنگ بدا '. [40]
سەبارەت بە دینی فەیلییان، کرزن جەخت دەکاتەوە زۆربەیان موسوڵمانی شیعەن بەڵام لە بەجێ هێنانی ڕێوشوێنی مەزهەبیدا وەنەبێ هێندە دەمار گرژ بن (' ئەوان حورمەتێکی زۆر کەمیان لە بەرە لە ئاست پێغەمبەر یان قورئان')، و بە کێشەکانی خۆ جێیەوە بەستراونەتەوە : ' پیر یان چاکی پیرۆزی لەمەڕ خۆیان هەیە، کە گۆڕی ئەوانە بە شوێنی پیرۆز دا دەندرێن، و سەرۆکەکەیان، بابە بوزورگ (...) لە وولاتەکەیان دا نێژراوە.' هەژمارێکی کەمتریان عەلی ئەڵاهی، واتە ئەهلی حەق ن. [41]
زمانزانی ئەڵمانی ئۆسکار مان یەکەم کەس بوو کە لێکۆڵینەوەی بە ووردە ڕیشاڵی کرد لە ناو ئەو کۆمەڵگەیانەیدا کە بە لەهجە کوردی و لورییەکان قسە دەکەن. ئەو بە گردبڕی لەهجە لەکییەکان جیا دەکاتەوە (کە سەر بە بنەماڵەی کوردین) لە فەیلی (کە سەر بە بنەماڵەی دەستەی لوڕی یە) کە لە هەمان هەرێم قسەی پێ دەکرێ و نموونەی هەر دوویانی کۆ کردووەتەوە.
مان ئەو چاوەدێرییە جێی سەرنجەی کردووە، کە لە سەرەوە دا ئاماژەی پێ کرا، کە چەندین عەشیرەت لە پیشێ کوە بە لەکی قسەیان دەکرد تا ئەوەی کە بە لەهجە فەیلییەکان بدوێن بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا بە هۆی سیاسییەوە خۆیان بە فەیلی دەزانی. [42] فەیلی دەتوانێ ناوێکی زمانی بێ، بەڵام سیاسەتی بەسترانەوەیی و خۆ لێ گرێدان دەکرێ جیاوازی زمانی وەبن دا.
ئەو زانیارییانەی بە دەست گشت ڕێبوارانی بریتانیایی لە سەدەی نۆزدەهەم و لە بەراییەکانی سەدەی بیستەم دا کۆ کرانەوە، چ ئەوانەی چاپ کراون و چ مادە و کەرەستەی ناو ئارشیوان، لەلایەن ستافی گشتی هیندستانی بریتانیاوە لە شێوەی غەزەتە مێژووییەکانی لەمەڕ ئێران دا کۆ کرانەوە سەر یەک و وەکوو ئەنسیکلۆپێدیایەکی ناوی شوێنەکان و عەشیرەتەکان ئامادە کران. ئەو غەزەتەیانە، قەت بە شێوەی ماک بڵاو نەکرانەوە، ودواتر هێندێک ماتریاڵی دیکەیان لە سەرچاوەی جۆر بە جۆرەوە لێ زیاد کرا. لە لایەن لودویگ و. ئادامێجەوە ئێدیت کران و وەکوو کتێبێکی ڕێنوێن لە چوار بەرگ دا بڵاو کراوە. بەرگی سێیەم شرۆڤەیەکی دوور و درێژی تێدایە سەبارەت بە عەشیرەتە فەیلییەکان و سەرچاوەیەکی هەتا بڵێی بەکەلکە بۆ ناسینەوەی ناوی شوێنەکان و هتاد. [43]

ئەنجام
دیارە ئەو ئەنجامەی من لەم باسە پێی گەیشتووم بە پێویستیی زۆر سەرەتاییە. لورستانی پچووک (لوریٚ کووچەک) وەکوو هەبوونێکی سیاسی جیاواز دەناسرا هەر وەک ئیمارەتە کوردییەکان بە ئاستێکی بڵند لە سەربەخۆییەوە زۆر بەر لەوەی کە شەرەفنامە ئامادە بکریٚ. ناوی فەیلی بە جۆرێک دواتر دەکار کرا وەکوو ناوێکی گشتی و هاوبەش بۆ عەشیرەتەکانی لوڕی کووچەک، کە سەرۆکی هەرە گەورەیان والی بوو. کاتێک کە قاجارەکان بەشێک لە لوری کووچەکیان خستە ژێر کونترۆڵی ڕاستەوخۆوە و تەنیٚ پۆشتیٚ کوە لە ژێر حوکمی والی دا مایەوە، ئیدی ناوی فەیلی بە تایبەتی هەرە زۆر بۆ ئاماژە بە عەشیرەتەکانی پۆشتیٚ کوە دەکار کرا، لە کاتێکدا بەردەوام بوو بۆ بەکارهاتن بە شێوەی زۆر شلتر لە مەڕ ئەوانەی پیشی کوە و تەنانەت لە هێندێک بەشی کرماشانیش. زۆربەی عەشیرەتە فەیلییەکان بە لەهجەی فەیلیی لوڕی قسەیان دەکرد، بەڵام لە لوڕستان عەشیرەتی ئەوتۆش هەبوون کە بە لەهجەکانی دیکە قسەیان دەکرد (لەکی و ڕەنگە لەهجەکانی دیکەش) و هەر وەها خۆشیان بە فەیلی دەزانی.
لە سەدەی نۆزدەهەمدا عەشیرەتە فەیلییەکان زۆربەیان کۆچەر یان نیوە کۆچەر بوون و زستانانیان لە دەشتەکانی لێواری دەجلە تیٚ دەپەڕاند واتە لە خاکی عوسمانیدا. ئەوان لە گەڵ شارە سەرەکییەکانی سەر دەجلە ساتوسەودایان دەکرد.
هێندێک لە فەیلییەکان لە دەوروبەری گوندی وەکوو بەدەرە، زورباتییە و مەندەلی زەویان کڕی و لەویٚ لیٚی دامەزران و پەیوەست بوون بە دانیشتووانی تێکەلی وێندەریٚ کە ڕەچەلەکی جۆر بە جۆریان هەبوو. ئەوانی دیکەیان بوون بە کرێکاری تاجران لە شارە گەورەکانی وەک: کووت، بەغدا، بەسرە.
مێژووی کۆمەڵایەتی کۆمەڵگە فەیلییەکان لەو شارانە دا، ڕزگاربی بە شێنەییان و یەکانگیر بوونیان لە ئابووری عێراق و ژیانی سیاسی عێراق لە سەدەی بیستەمدا هێشتا دەبیٚ لە سەری بنووسریٚ. لە لێکۆڵینەوە هێژایەکەی حەنا باتاتوو دا چەند چاوەدێرییەکی پێوەندیدار بە سیاسەتەکانی ئێلیتەوە هەیە، و چەند چاوەدێری وەسوەسە هێنەر سەبارەت بە پەروەردە لە لێکۆڵینەوەکەی خەلیل عوسمان دا سەبارەت بە فیرقەگەری. عوسمان دەنووسیٚ: ' لە ناوەڕاستی 1940 کاندا، کۆمەڵگەی فەیلی شیعە خوێندنگەی فەیلی دامەزراند (ئەلمەدرەسە ئەل فەیلییە)، کە وەک خوێندنگەیەکی سەرەتایی دەستی پێکرد بەڵام زۆر زوو بوو بە خوێندنگەیەکی ناوەندی و لە ساڵی 1946 دا خوێندنگەیەکی شەوانەشی دایر کرد. ئەو خوێندنگەیە خۆی لەگەڵ بەرنامەی دەرسی وەزارەتی پەروەردە ڕێک خست و لەو مەدرەسەیە دا بە عەرەبی دەرس دەگوترایەوە. [44] بێگومان زۆر شتی دیکە دەکریٚ لە ئارشیوی بریتانیایەکان و لە بیرەوەرییە بڵاو کراوە و بڵاو نەکراوەکاندا بدۆزرێنەوە. بۆ سەروبەندی زۆر نزیکتر، وتووێژ لە بەستێنی مێژووی زارەکی دا زۆر زانیاری بە نرخ هەڵدەخاتەوە.
ژێدەرەکان
[1] کۆچێرا 193، 151 : 1979
[2]کۆچێرا 270 : 1979 ؛ والئی 231: 1970
[3] موراد 19927 : 131 .n228 عەزیز ئەلحاج لە ساڵی 1967 لە حیزبی شیوعی عێراق جویٚ بووە وە و حیزبی کۆمۆنیستی عێراق – قیادەی مەرکەزی دامەزراند و دەستی بە ئامادە کاری کرد بۆ وەڕێخستنی شەڕی پارتیزانی لە تاڵاوکانی خوارووی عێراقەوە. لە ساڵی 1969 ئەو لە بەغدا گیرا و لە ژێر هەڕەشەی ئەشکەنجە دا ناوی هاوڕییانی خۆی درکاند و بە ئاشکرا پەشیمانی خۆی لە کارو کردەوەکانی ڕاگەیاند.
[4] کتێبەکە ڕەنگە تەسلیم بوونێکی دیکەی بیٚ لە بەرانبەر ڕێژیمی بەعس دا؛ ئەو کتێبە دوای شکانی سەرهەڵدانی بارزانی لە ساڵی 75-1974 دا نووسراوە ؛ کە تێیدا ئەلحاج ئەو سەرهەڵدانە بە دژی – شۆڕشگێڕانە دا دەنیٚ. (ئەمن تەنیٚ وەرگێڕانی فەڕانسەیی ئەو کتێبەم دیتووە: ئەلحاج 1977). لە هیچ جێیەکی کتێبەکە دا ئەو ئاماژە بە فەیلی ناکا و ئەو گێرە و کێشە و گۆڵمەزانەی کە لەو ساڵانە دا تووشیان هاتن.
[5] والئی باسی فەیلییەکی دیکە دەکا کە لە ساڵی 1964 دا بوو بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتیی دێمۆکراتی کوردستان : م. یەدووڵا، ' فەیلییەکی خەڵکی بەغدا کە بەرپرسی ڕێکخستنی پارتی بوو لە بەشی عەرەبی عێراق دا.' والئی 231: 1970.
لیستەیەکی ناوی ئەو فەیلییانەی کە لەو ساڵانەی دواییدا لە ڕیزەکانی بزووتنەوەی کورد دا چالاک بوون – هەم لە ڕیزی پارتیی دێمۆکراتی کوردستان و هەم لە ڕیزی یەکەتی نیشتمانیی کوردستان – لەم ووتارە دا هەیە و دەکریٚ ئانلاین بخوێندرێتەوە ' دەوری کوردە فەیلییەکان لە بزووتنەوەی نەتەوەیی کوردیی عێڕاقدا'
.External Link
[6] دان 7-136 : 1969 دوو داوخوازەکەی دیکە دانی ئیزنی دەرکردنی ڕۆژنامەی زمانحاڵی پدک. و بە ڕەسمی ناسینی جێژنی نەورۆز بوو وەکوو پشوویەکی سەرانسەری. بولتەنێکی پارتیی دێمۆکڕاتی کوردستان سەبارەت بەو دیدارەی کە هیچی لیٚ شین نەبوو لە کتێبەکەی باباخان دا چاپ کراوەتەوە 172: 19994
[7] دان.19693: n137. لەمەڕ دایکی قاسم : دان.21 : 1969
[8] سەردێڕەکانی ' عەلی مەردان خان ' (نووسینی ل. لاکهارت)، ' ئیلات ' (ئەی، کەی.س لەمپتۆن)، ' کێرمانشاە ' (ئەی.کەی.ئێس. لەمپتۆن)
[9] سمیت و ئەوانیدی 63 : 1971
[10] سمیت و ئەوانیدی 63 : 1971

[11] لۆنگریگ 10 : 1953
[12] لۆنگریگ. 14 – 13 : 1953
[31] مینورسکی، ' لورستان '، لەمپتۆن ' کێرمانشاه '
[14] مان 1910 : XXII
[15] بورجیان، ' کێرمانشاه ' ئەوە نا ئاسایی نییە. زمانناسان گۆرانی و کوردی بە زمانی لە یەک جیاواز دادەنێن.، گۆران، کە ناوی گۆرانی لێ داکەوتووە، دەکرێ سەردەمایەک لە ڕابردوو دا بەو زمانە قسەیان کرد بێ، بەڵام لەم ڕۆژگارە دا ئەوان بە شێوەیەک لە شێوەزاری کوردیی کێرمانشاهی (کرماشانی) قسە دەکەن. ئەوان بە زمانەکەیان دەڵێن گۆرانی، ئەگەرچی زۆر لەو شتە جیاوازە کە زمانزانان پێی دەڵێن گۆرانی. [تێبینی وەرگێڕ، دوکتور بێهرووز چەمەن ئارا لەسەرەتای تێزی دوکتورایەکەی The Kurdish Shahnama and its Literary and Religious Implications (English and Kurdish Edition)Paperback – May 8, 2015) و لە چەند بۆنەی دیکەش دا دەیسەلمێنی کە گۆرانی نە ناوی زمانێک و نە ناوی شێوەزارێکە، بەڵکوو ستایلێکی نووسینی شێعرە کە لە تێکەڵاوێک لە شێوەزارەکانی هەورامی، سۆرانی و لەکی پێک دێ. شێعری مەولەوی تاوگۆزی نموونەیەکە لە ستایلی گۆرانی.]
[16] کرزن، 274، بەرگی II، 1892
[17] بۆرجیان، لە زمان ئیسماعیل کەماندار فەتاحەوە دەگێڕێتەوە، لەهجە کوردییەکانی خواروو : لێکۆڵینەوەیەکی زمانی و لەهجەناسانە، ئاکتا ئیرانیکا 37، لیبیژ، 2000، 74 - 70
[18] نموونە لە لەمپتۆن، ' کێرمانشاه ' و ' ئیلات '، مینۆرسکی، ' لوڕ '.
[19] وانلی 255 : 1978 ؛ کۆچێرا 279 : 1979 ؛ سلوگلێت 196 : 1986 ؛ ئەل خەلیل 19 : 1989 ؛ میدڵ ئیست واچ 71: 1990 ؛ مەکداوڵ 360، 332 : 1996
[20] مونیر 30 – 129 : 1992
[21] ئەسکەندەر 1-190 : 2006 ؛ زۆر بە وورده ڕیشاڵتر جەعفەر لێی دواوە 2008
[22] باباخان 193 : 2002، باسی کتێبی دژی جوولەکە، دژی ئێرانی نووسینی فازل بەڕاک دەکا، ئەلمدارس الیهودیه الایرانیه فی العراق، بەغدا 1984.
[23] ئەسکەندەر 9- 197: 2006. لە خاڵی پێشوو دا ئاماژە بە کتێبەکەی بەڕاک کرا، کە نموونەی هەر ئاشکرای بێزو قێز و ترسی سەرۆکایەتی بەعسە لە جووەکان و ئێرانییەکان.
[24] کرن 2011.
[25] نەقاش 1994.
[26] کورتە مێژووی هەرە بەدڵ ' لوڕ ' ی مینۆرسکی یە. ووتارەکانی لەمپتۆن ' کێرمانشاه ' و 'ئیلات' یش بە کەلکن.
[27] مینۆرسکی، ' لوڕ '، ' لوڕێ کووچەک '، ' لوڕستان ' ؛ لۆنگریگ 1925؛ شارمۆا 1868
[28] ئەو شوێنانەی لە کۆنترۆڵی لوڕ دا بوون ئاوا باس کراون : (هەوار (یان، بە کوردی کوێخا کرمان)، باشیقە، نوقوود، نەریمان، قزڵجە، زەڵم، عالی. بڕوانە ئەولیای چەڵەبی 2- 301 : 2001
[29] سەبارەت بە پێشینەی ئەو کۆمیسیۆنی دیاریکردنی سنووره و کارەکانی، لە لێکۆڵینەوەی گرینگی سەبری ئاتەش بڕوانە (2013)، بەندی 3
[30] هورشید [خورشید] پاشا 9 – 65 : 1997. ئەوە لە ڕووی نوسخەیەکی ماکی عوسمانییەوە نووسراوەتەوە کە لە ساڵی 1277 / 1860 لە ئەستەنبووڵ چاپ کراوە.
[31] هورشید پاشا 8 – 66 : 1997
[32] هورشید پاشا 1- 80. 71 : 1997
[33] هورشید پاشا 91 – 88 : 1997
[34] هورشید پاشا 114: 1997، کرزن وەک باس کرا، ئاماژەی پێ دەکا کە دێهێ بالا لە پۆشتێ کوه هەوار و وارگەی هاوینی والی یە. ش شرۆڤەیەکی بە ووردە ڕیشاڵ لەو بارەیەوە لە نووسینەکەی ئادامێج دا هەیە 4 – 203 : 1989
[35] ئێدمۆندس 40 – 339 : 1922
[36] ڕاولینسۆن 1839
[37] کرزن 70 – 269 : II، 1892. قایین و قووچان هەر دووکیان لە خۆراسانن، لە باکووری ڕۆژهەڵاتی ئێران.
[38] کرزن 273 : II، 1892
[39] کرزن 275 : II، 1892
[40] کرزن 280 : II، 1892
[41] کرزن 282: II، 1892
[42] مان 1910
[43] ' فەیلی '، لە کارەکەی ئادامێج دا 1989 : 4 – 230
[44] عوسمان 186 : 2010

کتێبنامە

Bibliography

An asterisk () indicates works that contain significant information on Faylis

Oriental sources and academic studies based on oriental sources (a

Ateş, Sabri. Ottoman-Iranian Borderlands: Making a Boundary, 1843–1914, Cambridge: .Cambridge University Press, 2013

Charmoy, François Bernard. Chèref-nâmeh ou fastes de la nation kourde … traduits du person .et commentés, I/1. St.-Pétersbourg, 1868

.Seyit Ali Kahraman. Istanbul: YKY, 2001 & Evliya Çelebi. Seyahatnamesi, 4.cilt. Ed. Yücel Dağlı

Hurşîd [Paşa], Mehmed. Seyâhatnâme-i hudûd. Çevrimyazi: Alâattin Eser, Istanbul: Simurg .Kitapçılık ve Yayıncılık, 1997

.Minorsky, V. 'Lur,' 'Lur-i Kūčik' and 'Luristān', Encyclopaedia of Islam, 2nd ed

.Lambton, Ann K.S. 'Īlāt', Encyclopaedia of Islam, 2nd ed

.Lambton, Ann K.S. 'Kermānshāh', Encyclopaedia of Islam, 2nd ed

.Longrigg, Stephen Hemsley. Four centuries of modern Iraq, Oxford: Clarendon Press, 1925

Sharaf Khān bin Shams al-Dīn Bidlīsī, Sharafnāma. Jild 1-2. Ed. V. Véliaminof-Zernof. St.-.Pétersbourg, 1860-62

.Travel accounts, with lists of tribes etc (b

Adamec Ludwig W. (ed.), Historical Gazetteer of Iran, vol. 3. Abadan and Southwestern Iran, .Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1989

.Curzon, George N. Persia and the Persian question. Vol 2, London: Longmans Green, 1892

Edmonds, C. J. 'Luristan: Pish-i-Kuh and Bala Gariveh', The Geographical Journal 59(5), 1922, .335-356

Edmonds, C. J. Kurds, Turks and Arabs. Politics, travel and research in North-Eastern Iraq, 1919-.1925, London: Oxford University Press, 1957

Layard, Henry. 'A description of the province of Khuzistan', Journal of the Royal Geographical .Society 16, 1846, 1-105

Mann, Oskar. Die Mundarten der Lur-Stämme im südwestlichen Persien [Kurdisch-Persische .Forschungen, Abteilung II], Berlin: Georg Reimer, 1910

Rabino, H.L. Les tribus du Louristan. Médailles des Qādjārs. Paris: E. Leroux [Collection de la Revue du monde musulman], 1916. [A very rare book; not seen by the present author]

.Rabino, H. L. 'Kermanchah', Revue du monde musulman 38, 1920, 1-40

Rawlinson, H.C. 'Notes on a march from Zoháb... to Khúzistán, in the year 1836', Journal of the .Royal Geographical Society 9, 1839, 26-116

.Razm-ārā, Sartīp `Alī. Jughāfiyā-yi niẓāmī-yi Īrān: Pusht-i Kūh. Tehran 1320/1941

Linguistics (c

.Borjian, Habib. 'Kermanshah vii. Languages and Dialects', Encyclopaedia Iranica

Dehqan, Mustafa. 'Arkawazi and his Baweyal: a Feylî elegiac verse from Pistiku', Iranian Studies .42(3), 2009, 409-422

Fattah, Ismaïl Kamandâr.Les dialectes kurdes méridionaux: étude linguistique et dialectologique [Acta Iranica 37], Leuven: Peeters, 2000. [Not seen by the present author]

Mann, Oskar. Die Mundarten der Lur-Stämme im südwestlichen Persien [Kurdisch-Persische .Forschungen, Abteilung II], Berlin: Georg Reimer, 1910

.MacKinnon, Colin. "Lori language, i: Lori dialects,' Encyclopaedia Iranica

Iraqi and Kurdish politics general (d

Batatu, Hanna. The old social classes and the revolutionary movements of Iraq. A study of Iraq's old landed and commercial classes and of its communists, Ba'athists, and Free Officers, .Princeton: Princeton University Press, 1978

Dann, Uriel. Iraq under Qassem. A political history, 1958-1963, Jerusalem and New York: Israel

.Universities Press / Praeger, 1969
.Ghareeb, Edmund. The Kurdish question in Iraq, Syracuse: Syracuse University Press, 1981
.El Hajj, Aziz. L'Irak nouveau et le problème kurde. Essai politique, Paris: Editions Khayat, 1977
Ibrahim, Ferhad. Die kurdische Nationalbewegung im Irak: Eine Fallstudie zur Problematik .ethnischer Konflikte in der Dritten Welt, Berlin: Klaus Schwarz, 1983
Kern, Karen M. Imperial citizen: marriage and citizenship in the Ottoman frontier provinces of .Iraq, Syracuse, NY: Syracuse University Press, 2011
Al-Khalil, Samir. Republic of fear: the politics of modern Iraq, Berkeley: University of California .Press, 1989
.Kutschera, Chris Le mouvement national kurde, Paris: Flammarion, 1979
.MacDowall, David. A modern history of the Kurds, London: I.B. Tauris, 1996
Longrigg, Stephen Hemsley. `Iraq 1900 to 1950. A political, social, and economic history, .Oxford: Oxford University Press, 1953
.Middle East Watch. Human rights in Iraq, New Haven: Yale University Press, 1990
.Nakash, Yitzhak. The Shi`is of Iraq, Princeton: Princeton University Press, 1994
Osman, Khalil. Sectarianism in Iraq: the making of state and nation since 1920. Oxon, .Routledge, 2010
Sluglett, Peter. ‘The Kurds’ in Fran Hazelton (ed.), Saddam’s Iraq: revolution or reaction? .London: Zed Books, 1986, pp. 177-202
Smith, Harvey H., et al., Area handbook for Iraq, Washington DC: U.S. Government Printing .Office, 1971
Vanly, Ismet Chériff. Le Kurdistan irakien: entité nationale. Étude de la révolution de 1961, .Neuchâtel: Editions de la Baconnière, 1970
Vanly, Ismet Chériff. 'Le Kurdistan d'Irak' in Gérard Chaliand (ed.), Les Kurdes et le Kurdistan, Paris: Maspéro, 1978, pp. 225-305 [English trl.: ‘Kurdistan in Iraq’, in Gerard Chaliand (ed.), .People without a Country: The Kurds and Kurdistan, London: Zed Books, 1980, pp. 153-210]
Citizenship and deportations (e
leur déportation par le régime de Saddam & Babakhan, Ali. Les Kurdes d'Irak. Leur histoire .Hussein, Paris: [private], 1994
Babakhan, Ali. 'The deportation of Shi`is during the Iran-Iraq war: causes and consequences' in Faleh A. Jabar (ed.), Ayatollahs, Sufis and ideologues. State, religion and social movements in .Iraq, London: Saqi, 2002, pp. 183-210
Eskander, Saad B. 'Fayli Kurds of Baghdad and the Ba`ath regime' in Faleh A. Jabar and Hosham .Dawod (ed.), The Kurds: nationalism and politics, London: Saqi, 2006, pp. 180-202
Jafar, Majeed. ‘Kurds Outside Iraqi Kurdistan Region: Faylee Kurds at the Turn of the Century. Challenges, Aspirations, and Opportunities’, paper presented to the International Academic Conference on the Kurds and Iraqi Kurdistan at the turn of the 20th and 21st centuries, Adam .External Link :Mickiewicz University, Poznań, Poland, March 17-18, 2008. Online at
.Gökcan, Özcan. 'Irak’ta bir Kürt topluluğu: Feyliler', Kürt Tarihi 10, 2013, 8-13
Morad, Munir. 'The situation of Kurds in Iraq and Turkey: current trends and prospects' in Philip G. Kreyenbroek and Stefan Sperl (ed.), The Kurds: a contemporary overview, London / New .York: Routledge, 1992, pp. 115-133
Tan, Vivian. ‘Feili Kurds in Iran seek way out of identity impasse.’ UNHCR, 28 May 2008. External Link :Available online at
سەرچاوە: وێنووسی ڕوانگە، 17ی ئاوریلی 2018[1]
2018-04-17

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد

جۆری دۆکومێنت: وەرگێڕدراو
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئێراق
وەرگێڕدراو لە زمانی: ئینگلیزی
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | وێنووسی ڕوانگە - 2018-04-17
کاتی تۆمارکردن: 2018-04-18
ناوی تۆمارکار: نالیا ئیبراهیم

پۆل: کورتەباس
بابەت: 110
فەیلییەکان، بنەچە وکلتور و ناسنامە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240330054908563016

فەرەیدون سامان

فەیلییەکان پێکهاتەیەکی ڕەسەنی نەتەوەی کوردن لە دێرزەمانەوە لەسەر خاکی کوردستاندا ژیاون. یەکەم گرووپی ئیتنیکی کوردیشن لە سەدەی بیستەمدا لەلایەن دەسەڵاتدارانی نەتەوەپەرستی ئێراقەوە دووچاری بەعەرەبکردن و کۆمەڵکوژی و ڕاگواستن هاتوون. وێڕای ئەوەی کە زمانەکەیان زارێکی کوردی (زاری کەڵهور) ڕەسەنە، هاوکات فەیلییەکان خاوەنی دابوونەریتی ڕەسەن و فەرهەنگ و ئەدەبی زارەکی خۆیانن. لە ڕووی زمانەوەش بنزاری فەیلی سەر بە زاری کوردی باشووره و وەک زارەکانی لەک و لوڕ، کەڵهوور، کرمانج، گۆران کە زمانی کوردی پێکدێنن.

بە پشتبەستن بە پۆلێنکردنەکانی پەرتووکی مێژوویی "شەرەفنامە"ی شەرەفخانی بەدلیسی، زماناسان پێیان وایە کە زاری فەیلی لە بنەڕەتدا بە کۆمەڵێک هۆزی لوڕی نیشتەجێی کێوەکانی (پێشکۆ، پشتکۆ) ی زنجیرە چیای زاگرۆس دەگوترێت، بەڵام ئەم بۆچوونە زانستی نییە، تەنێ لەبەر ئەوەیە کە فەیلییەکان لە ڕابردوودا لە ڕووی کارگێڕییەوە سەر بە هەرێمی لوڕستان بوون، واتە بۆ خۆیان لوڕ نین، بەڵکوو دیالەکتێکی کوردی خوارینن کە لە ناوەڕاست و باشووری ئێراق لە ناوچەکانی مەندەلی، زرباتییە، بەدرە، جاسان، خانەقی، کەرکووک، بەغدا، کوت، عەمارە و ناسریە و بەسرە ژیاون. لەلایەن چەند کەسانێکی ڕۆژهەڵاتناسی وەکوو "فلادیمێر مینۆرسکی"ی ڕووسی و "جۆن ماڵکۆن"، هەروەها زانا و توێژەری کوردی فەیلی "ئیسماعیل قەماندار" پشتگیری ئەو بۆچوونە دەکەن. ئەوان بڕوایان وایە سەرەتای دەرکەوتنی زاری فەیلی لە سەدەی شازدەهەم بووە، ئێستاش ئەم زارە بۆ ئەو کوردانە بەکاردێت کە نیشتەجێی ئەو ناوچانەن کە بەر دەوڵەتی ئێراق کەوتون. لە ڕووی جوگرافییەوە ناوچەکانیان بەشێکیان لە باشووری ڕۆژهەڵاتی کوردستانن لە دەڤەرەکانی لوڕستان و کرماشان و ئیلامی سەر بە ئێران دەژین و بەشێکی دیکەش لە باشووری کوردستان لە ڕۆژهەڵاتی دیجلە دەژین.

کوردی فەیلی بە ئایین موسڵمانی شیعەن، بەشداری کارایان هەبووە لە بوارەکانی ئەدەب و زانست و ڕۆشنبیریدا، بە دەیان شاعیر، نووسەر و زمانزان، لە بوارەیلی هونەر وەک گۆرانیبێژ، مۆسیقاژەنی و نواندن و شانۆ و وەرزش و تێکڕای بوارەکانی ژیانی مەدەنییانە لە کوردستان و ئێراقدا هەبووە و بەشدارییان کردووە. ناوە هەرە دیارەکانی ڕووناکبیرانی کوردی فەیلی وەکوو: کامل حەسەن ئەلبەسیر، ئیسماعیل قەمەندار، عەدنان عودە عەباس، غائب توعمە فەرمان، داری ساری، عەباس بەدری، حسێن مردان، خەلیل ڕفاعی، محەمەد بەدری ...هتد.

سەرچاوەی مێژووییەکان باس لەوە دەکەن کە کوردانی فەیلی بەشدارییان لە دروستکردنی شاری بەغدا دا کردووە لە 762 ی زایینی و لە سەردەمی خەلیفەی عەباسی ئەبوو جەعفەر ئەلمەنسوور دا. فەیلییەکان بە سەرۆکایەتی زولفەقار موسلی

لەنێوان 1623 تا 1629ی زایینیدا حوکمی ئێراقیان لە کەرکووکەوە تا بەسرە کردووە، بەڵام لە ئەنجامی ڕێکەوتنێکی نێوان هەردوو ئیمپراتۆری عوسمانی و سەفەویدا حوکمیان لە کوردە فەیلییەکان سەندۆتەوە و زاڵ بوون بە سەریاندا.

ناسنامەی نەتەوەیی
بە بۆچوونی ئیسماعیل قومەندار لە پەرتووکی "توێژینەوەی زاراوە کوردییەکانی باشوور، کوردانی فەیلی هەزاران ساڵە لەو ناوچانەی کە تا ئێستا نیشتەجێن و دەژین جێگیرن، نیشتمانەکەیان دەکەوێتە هەردوو دیوی باشووری کوردستان و باشووری ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە سنووری نێوان دەوڵەتی ئێراق و ئێران، لە خانەقین لە باکوورەوە تا عەلی غەربی لە باشووری ئێراق، لە ئیلام، کرمانشان و لوڕستان و شوێنی دیکە لە وڵاتی ئێران نیشتەجێن. کوردانی فەیلی بە ژمارەیەکی بەرچاوی زۆرەوە لە هەردوو شارە گەورەکانی وەک بەغدا و تاران دەژین و نیشتەجێن، بەڵام هێشتا بە فەرمی هیچ ئامارێکی متمانە پێکراو بۆ ژمارەی فەیلییەکان نەکراوە. بە گشتی بە زیاتر لە سێ (3) ملیۆن کەس مەزەندە دەکرێن. ڕووبەرێکی بەرفراوانی خاکی کوردستان دەکەوێتە پشت خانەقینەوە و لەنێوان خانەقین تا دواسنووری خاکی باشووری کوردستان سەدان گوند و چەندان شارەدێ و دوو شارۆچکەی تری کوردستان هەن، کە ئەوانەش شارۆچکەی مەندەلی، لەگەڵ دوو شارەدێی بەلەدروز و قەزانییە و 234 گوندن، کە ڕووبەرەکەی 6586 کیلۆمەتر دووجایە. شارۆچکەی بەدرە و شارەدێی جەسان و زورباتییە، لەگەڵ 53 گوند کە ڕووبەرەکەی 3650 کیلۆمەتر دووجایە. جگە لەو ناوچانەش شارۆچکەی عەزیزییە و ناوچەکانی عەلی غەربی و عەلی شەرقی و شارۆچکەی حەی یش ناوچەی کوردە فەیلییەکانن.

هەموویان دەکەونە سنووری پارێزگای واست لە خوارووی ئێراقدا، ئەمە جگە لە شاری کووت، کە ناوەندی پارێزگاکەیە و کوردانی فەیلی بەشێکی زۆری دانیشتووانەکەی پێکدەهێنن. شارۆچکەی بەدرە (بەیرە) و شارەدێکانی جاسان و زورباتییە لە پارێزگای واست، لەسەر سنوورە دەستکردەکانی نێوان باشوور و ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەڵکەوتوون، دەروازەی سنوورییان هەیە لەنێوان ئێران و ئێراقدا. بەدرە دەکەوێتە ڕۆژهەڵاتی شاری کووت. شارەدێی جەسانیش دەکەوێتە باشووری ڕۆژاوای شاری بەدرە و 15 کیلۆمەتر لەو شارەوە دوورە. شارەدێی زورباتییەش دەکەوێتە باکووری ڕۆژهەڵاتی شاری بەدرە و 18 کیلۆمەتر لەو شارەوە دوورە.

لە 1947 دا ژمارەی دانیشتووانی شارۆچکەی بەدرە نزیکەی 22 هەزار کەس بووە. سەبارەت بە ژمارەی دانیشتووانی ئێستای قەزاکە، ئامارێکی ورد و فەرمی لە بەردەستدا نییە، بەڵام بەپێی ئامارە نافەرمییەکان، ژمارەی دانیشتووانی بەدرە لەگەڵ هەردوو شارەدێی جەسان و زورباتییە لەنێوان 30-40 هەزار کەس مەزەندە دەکرێت. کوردانی بەدرە و جەسان و زورباتییە بە شێوەزاری کوردیی کەلهوڕی-فەیلی قسە دەکەن.

هاوشێوەی کوردانی فەیلی ناوچەکانی خانەقین و مەندەلی، کوردانی خەڵکی شارەکانی بەدرە و جەسان و زورباتییەش لە سەردەمی ڕژێمی بەعس کۆچی زۆرەملێیان پێ کرا بۆ بەغدا و ناوچەکانی تری ناوەڕاست و خوارووی ئێراق و ناوچەکانیان بەعەرەبکردن کرا. سەبارەت بە ناوی بەدرە، کە کوردانی خەڵکی شارەکە بە کوردی پێی دەڵێن بەیرە)، بیروبۆچوونی جیاواز هەیە، بەڵام زۆربەی بۆچوونەکان لەسەر ئەوە کۆکن کە بەدرە لە "بەد+راه"ەوە هاتووە، کە مانای ڕێگای سەخت و دژوارە. بەدرە خاکێکی پڕ پیت و بەرەکەتی هەیە و ژمارەیەکی زۆر باخی خورما و میوەی لێیە. ڕووباری "گەڵاڵ" کە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانەوە سەرچاوە دەگرێت و بە شاری بەدرە دا دەگوزەرێت، سەرچاوەی سەرەکیی ئاوی شارەکە و باخەکانییەتی.

لەپاڵ بەرهەمە کشتوکاڵییەکان، بەدرە ناوچەیەکی دەوڵەمەند بە نەوت و غاز، کە یەدەگی نەوتەکەی بە 109 ملیۆن بەرمیل مەزەندە دەکرێت و نەوتەکەی نەوتی خاوی API=35Oە. ڕووبەری کێڵگەی نەوتی بەدرە 96 کیلۆمەتر دووجایە. لەپاش پڕۆسەی ئازادیی ئێراق، پڕۆسەی بەرهەمهێنانی نەوتی کێڵگەی بەدرە بەشێوەی فەرمی لە 26-08-2014 لەلایەن کۆمپانیای گازپرۆمی ڕووسییەوە دەستی پێ کرد، بە بەرهەمهێنانی 15-17 هەزار بەرمیل لە ڕۆژێکدا.

فەیلییەکان لە مێژووی نوێدا
سەرەتای کێشەی فەیلییەکان بە دامەزراندنی دەوڵەتی ئێراق دوای جەنگی یەکەمی جیهانییەوە دەست پێدەکات، کە بە پێی ڕێکەوتنی سایکس پیکۆ دەستی پێ کرد، لە یەکەمین بڕیاری یاساییدا بۆ هاووڵاتیبانی ئێراقی یاسای ژمارە 42 ی ساڵی 1924 بەوەی کە ئێراقییەکانی سەر بە تەبەعیەی عوسمانی هاووڵاتی پلە یەک و تەبەعیەی ئێرانی بە هاووڵاتیبانی پلە دوو و سێ سەپاند و دەسڵاتدارانی ئەوکاتی ئێراق کوردی فەیلییان خستە خانەی تەبەعیەی ئێرانییەوە.

سەرەڕای ئەوەی کە کوردی فەیلی بە پلە دووی هاووڵاتیبانی ئێراقی دەژمێردران، بەڵام لە دامەزراندنی ئابووری دەوڵەتی ئێراقەوە لە ڕووی خاوەندارێتی تایبەتدا بەشدارییان کرد، بۆیە دەڵێین لە ڕێگای خاوەندارێتی تایبەت، چونکە دەرگای دامەزراندن لە کەرتی گشتیدا بە سەریاندا داخراوو ڕەوا نەبوو، لە ڕووی سیاسیشەوە بەشدارییەکی چالاکانەی جموجووڵی

بزووتنەوەی دیموکراسی ئێراق و کوردستانی بوون.

فەیلییەکان لە ساڵانی پەنجاکانی سەدەی ڕابردوودا توانیان دەست بەسەر کەرتی تایبەتی بازرگانی لە بەغدای پایتەخت بگرن و لەو ڕووەوە لە جموجووڵ و کاری بازرگانیدا سەرکەوتوو بوون، بەشداری فەیلییەکان لە ژیانی سیاسی ئێراق و لەنێو ڕیزەکانی هێزە دیموکراسی و پێشکەوتوخوازەکانی ئێراقدا بەرچاو و چالاکانە بووە، تا ئەو ئاستەی گەیشتنیان بە پۆستی بەرپرسایەتی باڵا لە ڕیزەکانی ئەو بزووتنەوانە. لە هەمان کاتدا بەشداریکردنی کوردانی فەیلی لە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازیی گەلی کوردستاندا لە سەرەتای دامەزراندنییە.ە کاریگەر بووە، فەیلییەکان بەشێک بوون لە دامەزرێنەرانی پارتی دیموکراتی کوردستان لە 1946 لە بەغدا. بۆ نموونە، تا پێش ئاداری 1975 سەرۆکەکانی یەکێتیی ئافرەتان، یەکێتیی قوتابییان، یەکێتیی لاوان و سکرتێری خودی پارتی دیموکراتی کوردستان خۆیشی لە کوردانی فەیلی بوون. لە ڕیزەکانی حزبی شیوعی ئێراق و دامەزراندنی یەکێتیی نیشتمانی کوردستانیشدا ڕۆڵی کارایان گێڕاوە.

فەیلییەکان بە گشتی بە دەستواڵایی پشتگیریی ئابووری، سیاسی، لۆجستیکی و بەشداری چەکداری لە ڕیزەکانی پێشمەرگەدا، هەروەها بەشداری دەزگاکانی ڕاگەیاندن و خزمەتی ئەکادیمی، پزیشکیی و تەندرووستی و ئەندازیاری بیناسازی لە کوردستان و ئێراق دا کردووە. بەهۆی ڕۆڵی دیار و بەرچاوی کوردی فەیلی لە ژیانی ئابووریدا (بازرگانی کەرتی تایبەت) و کایەی سیاسی لەنێو ڕیزەکانی بەرهەڵستکاریی ئێراق و کوردستانیدا لە بەرانبەر سەرنەکەوتنی بەعس لە بەدەستهێنانی پشتگیری فەیلییەکان بۆ بەرژەوەندی دەسەڵاتی بەعسییەکان، بۆیە فەیلییەکان بوونە ئامانجی زەبروەشاندن و لێدانی سەرەکی لەلایەن سیستەمی دەسەڵاتی بەعس لە ئێراقدا، هەر بۆیە دەوڵەتی ئێراق دەستی کرد بە زۆرەملێ ڕاگواستنی پەنجا هەزار ڕۆڵەی کوردی فەیلی لەنێوان 19691972 بۆ ئێران.

لە 1924 یاسای ڕەگەزنامەی ئێراقی جەختی لەسەر دابەشکردنی گەلی ئێراق کرد، بۆ سێ بەش لە سەربنەمای ئایین و نەتەوە، کوردی فەیلی لەبەر ئەوەی لە پەیڕەوکەرانی ڕێبازی مەزهەبی شیعەی جەعفەری بوون، بۆیە بە ڕەچەڵەکی ئێرانی ناونووس کران، بە بەردەوامی کەوتنە بەردەم هێرش و پەلامار و شاڵاوەکانی فەرمانڕەوایانی ئێراق، چ بە کوشتن و زیندانی کردن، یان بەتاڵانبردنی سەروەت و سامانەکانیان و وەدەرنانیان لە ئێراقدا.

ئەم کوردانە لەلایەن دەوڵەتی ئێراق لە 1963 وە بە هەموو شێوەیەک ڕووبەڕووی کۆمەڵکوژی و پاکتاوی ڕەگەزی بوونەتەوە، بەڵام بە درووستی لە سەرەتای هەفتاکانەوە شاڵاوی کۆمەڵکوژی فەیلییەکان دەستی پێ کرد، کە 40 هەزار خێزانی کوردی فەیلی بۆ ئێران ڕاگوێزران. لە 1980 بە پێی بڕیاری ژمارە 666 وەزیری ناوخۆی ئێراق وڵاتبەدەرکردنی کوردە فەیلییەکان لەلایەن وەزیری ناوخۆی ئێراق بەفەرمی کرا. بەمەش ئەو ئێرانیانەی لە ئێراق بوون و ڕەگەزنامەی ئێراقییان نەبوو، هەروەها ئەوانەش کە مامەڵەیان کردووە و بڕیارییان لە بارەیەوە دەرنەچووە، دەردەکرێن. لە هەمانکاتدا بڕیارەکەی حکومەتی ئێراق ئەوەشی تێدا بوو کە لاوانی کوردی فەیلی لە تەمەنی 18 تا 28 ساڵ، بگیرێن و لە بەندیخانەی پارێزگاکاندا تا ماوەیەکی نادیار دەسبەسەر بکرێن. هەروەک بڕیارەکەی وەزیری ناوخۆی حکومەتی ئێراق ئەوەشی دووپات کردووەتەوە، کە هەر کەسێک لەو کوردانەی ئاودیوی ئێران دەکرێن، ئەگەر هەوڵیاندا بگەڕێنەوە تەقەیان لێ بکرێت، واتا بکوژرێن.

لە 26-02-1981 لە ڕۆژنامەی ئەلسەورەی زمانحاڵی حکومەتی بەعسی ئێراق سەدام حسێن لەبارەی کوردە فەیلییەکانەوە دەڵێت: ئەم توێژە لە ئێراق ڕیشەکێش بکەن، تاکوو خاک و خوێن و هەوای ئێراق پیس نەکەن.

بەپێی زانیارییە بەردەستکەوتووەکان تاوەکوو 2003 زیاتر لە 200 هەزار دانیشتووانی ئێراق ئاوارە یان ڕاوەدووی ئێران نراون، کە 65٪ ئەو ژمارەیە لە کوردی فەیلی بوون و تا ئێستاش زۆرێکیان لەو وڵاتە ماونەتەوە. ئەمە جگە لەوەی لە ماوەی دەسەڵاتی بەعسییەکاندا بە هەزاران کوردی فەیلی زیندانی کراون و لە سێدارە و کۆمەڵکوژی کراون.

فەیلییەکان لە بزووتنەوەی ئازادیخوازیی کوردستاند:
لە 1930 دا، کوردە فەیلییەکان وەکوو دەسپێکی هۆشیار بوونەوەی نەتەوەیی لەنێو یەکەم وەچەی کوردە سکولار و شارنشینەکاندا، هێندێکیان بەگەڵ حزبی شیوعی ئێراق کەوتن، خەڵکی دیکەش چوونە ناو ڕیزەکانی گرووپێکی لیبراڵی ئێراقی ڕیفۆرمیست. وروژاندنی پانعەرەبایەتی بە نۆرە خۆی بووە هۆی گەشانەوەی هەستی نەتەوەیی کوردی، بەتایبەتیی کاتێک کە بڵاوکراوە عەرەبییەکان کوردەکانیان تاوانبار دەکرد بە پشتیووانیکردن لە تورکەکان بۆ وە دەست خستنی ئەسکەندرون لە سووریە لە 1937 دا.

هێندێک لە ڕووناکبیرانی کورد بانگەشەیان دەکرد هۆی کێشەی نێوان کورد و عەرەب لەبەر بوونی گرژیی لەنێوان کۆمەڵگەکاندا نییە، بەڵکوو لە بەر زۆرداریی حکومەتە دژی کۆمەڵگەکان جا هەر کامێکیان بن.

شەڕ بە دژی شۆڤێنستەکان کە هیچ ڕێزێکی لە ئەوانی دی نەدەگرت کە ئازادانە چارەنووسی خۆیان بەدەستەوە بگرن بۆ بەڕێوەبردنی کاروبارەکان بووە مایەی دەرکەوتنی توێژێکی نوێ لە کوردە گەنجە پرۆفیشنالەکان کە هیوایان ئەوە بوو ئاستێک لە سەربەخۆییان هەبێت.

زۆر ڕێکخراوی سیاسی و گرووپ درووست بوون، بۆ نموونە کۆمەڵە، برایەتی، ئازادی، هیوا ...هتد. کوردە فەیلییەکان بەگەڵ ئەو گرووپانە کەوتن و زۆر لەوان لە هاودامەزرێنەرانی ئەو گرووپانە بوون و ڕەگ و ڕیشەی ناسیۆنالیزمی کورد خەریک بوو خۆی دادەکوتا، لە 19-08-1946 پارتی دیموکراتی کوردستان (پارتی) دامەزرێندرا، لێرەشدا فەیلییەکان لە هاودامەزرێنەرانی بوون.

کوردە فەیلییەکان پشتیووانی خۆیان لە هێزی پێشمەرگە و شۆڕش لە کوردستان بەردەوام بوو، چ لە ڕووی ماددی و چ مەعنەوی. بۆ نموونە، یەکەم ئامراز و کەرەستەی ڕادیۆ بۆ شۆڕش لە کوردستان لەلایەن ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی عەبدولحسێن فەیلی کڕدرا و بە نهێنی بە ڕێگای شەریکەی ترانسپۆرتەوە گەیەنرا.

لە حەفتاکان و هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو، دەرکردنی بە کۆمەڵی زیاتر لە میلیۆنێک کوردی فەیلی بۆ ئێران ئەنجامدرا، موڵک و ماڵ، حیسابی بانکییان زەوت کرا، بە هەزاران گەنجی خوێندەواری فەیلی شوێنبزر کران یان کوژران. لە مارسی 1974، هەزاران پیر و لاوی فەیلی کچ و ژن و پیاو چوونە ڕیزەکانی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی گەلی کوردستان، چ وەک پێشمەرگە یان پشتیووانی، زۆر لەوان میداڵیای شانازیان وەرگرتووە لەبەر ئازایەتی خۆیان و ئەوانی دی لەبەر دڵپاکی، لێوەشاوەیی بەڕێوەبردن و فیداکارییەکانیان. لەو ساڵەدا ڕژێمی فاشیزمی بەعس هێرشی کردە سەر هێزی پێشمەرگە و بەتایبەتیی هێرشی خەست بۆ سەر ناوچە مەدەنییەکان، تەنانەت نەخۆشخانەکانیشیان نەبوارد.

مەینەتی کوردە فەیلییەکان
کێشەی کوردە فەیلییەکان وەک کێشەی عەرەبە شیعەکان پەیوەستە بەو ململانێیە سیاسیانەی نێوان دەوڵەتی عوسمانی و ئێرانی، کە ڕێخۆشکەر بوون بۆ دابەشکردنی دانیشتووانی ناوچەکە لەنێوان دوو دەوڵەتی سەفەوی ئێرانی و تورکی عوسمانیدا. زۆر لە شیعە ئێراقییەکان بە دووکەوتەی ئێرانی ناونووس کران، کە لە ناویاندا کوردە فەیلییەکان بوون.

لە سەرەتای دامەزراندنی دەوڵەتی ئێراق ڕووبەڕووی جیاکاریی بوونەتەوە. لە 1924 یاسای ڕەگەزنامەی ئێراق جەختی لە دابەشکردنی گەلی ئێراق کردەوە بۆ سێ بەش لەسەر بنەمای ئایین و نەتەوە. لەبەر ئەوەی کوردە فەیلییەکان سەر بە ڕێبازی شیعە بوون بە ڕەچەڵەک ئێرانی ناونووس کران، بۆیە هەمیشە کەوتونەتە بەر هێرشی دەسەڵاتدارانی ئێراق، لە دوای هاتنی ڕژێمی بەعس بۆ سەر دەستەڵات و دەست بەسەرداگرتنی لە 1968، کوردە فەیلییەکان ڕووبەڕووی شاڵاوی توندی ڕاگواستن و لەناوبردن بوونەوە . لە سەرەتای 1970 ڕژێمی بەعسی نزیکەی 400 چل هەزار کوردی فەیلی بۆ ئێران دەرکرد، بەو بیانووەی کە ڕەچەڵەکیان ئێرانییە. لە درێژەی ئەم سیاستە بەرانبەر بە کوردە فەیلییەکان، لە 1980بەپێی بڕیاری 666 مافی هاووڵاتیبوونیان لێسەندرایەوە، ئینجا دەست گیرا بەسەر ماڵ و موڵک و سامانەکانیان. هێرشی زۆر توند و دڕندانە دەکرانە سەر کوردە فەیلییەکان ئەویش بە بە زەوتکردنی ژن و کوشتنی پیاو و منداڵەکانیان، کە لە مێژوودا کەموێنەبووە.

لە سەردەمی سەدام حسێن، دەوڵەتی ئێراق بڕیارێکی نوێی دەرکرد. بەپێی بڕیارەکە، ئەو پیاوەی ئێراقییە و ژنەکەی فەیلییە دەبێت لێی جیا ببێتەوە بەرانبەر بە چوار هەزار دینار ئەگەر سەرباز بێت، دوو هەزار و پێنج سەد دینار ئەگەر مەدەنی بێت. بەپێی ئامارەکانی خاچی سوور و مانگی سووری نێودەوڵەتی چوارسەد هەزار هاووڵاتی فەیلی بوونەتە قوربانی ڕژێمی پێشووی ئێراق، بە کوژران و ڕاگواستنەوە.

هێرشی بە زۆرەملێ گواستنەوەی کوردانی فەیلی لە 04-04-1980 دا، سەرەتا لە بازرگانە گەورەکانەوە دەستی پێ کرد و تا 1990 بەردەوامی کرد. دوای ئەوەی کە ڕەگەزنامەی ئێراقییان بەپێی بڕیاری 6666 لێسەندرایەوە دەستیان بە سەر هەرچی ماڵ و موڵکی ڕاگوێزراو ڕانەگوێزراو داگرت و گشت سەنەد و دۆکومێنت و بەڵگەنامە فەرمی و نافەرمییەکانیشیان لێ زەوت کردن. بە پێی سەرۆک وەزیرانی پێشووی ئێراق فیدراڵ نوری ئەلمالکی، ئێراق هەزاران کوردی فەیلی لە تەمەنی نێوان 11 تا 30 ساڵییەوە دەستبەسەرکرد و بێسەروشوێنی کردن، کە ژمارەیان لە 20 هەزار کەس زیاتر بووە.

بە پێی داواکاری گشتی لە کەیسی بە زۆر ڕاگواستن و کۆمەڵکوژی کوردە فەیلییەکان، عەبدولقادر ئەلحەمدانی کە لە ڕۆژنامەی شەفەق نیوز لە 04-08-2021 شەش سەد هەزار لە کوردی فەیلی لە هەموو لایەکی ئێراقەوە ڕاکێشرانە سەنتەرەکانی کۆکردنەوە و یەکسەر ڕەوانەی ڕاگوێزرانە سەر سنوورەکانی ئێران. بە گوێرەی بنەماکانی بنکەی سەرژمێرییش

بێت، کۆی ژمارەی کوردی فەیلی کە بەزۆر ڕاگوێزراون نزیکەی ملیۆنێک و شەش سەد هەزار کەس دەبێت.

لە دوای ڕووخانی ڕژێمی سەدام، لە 2006 دا یاسای ڕەگەزنامەی ئێراق بڕیاری 666 ی ساڵی 1980ی پوچەڵکردەوە. بەم پێیە کۆمەڵێک لە کوردە فەیلییەکان توانییان مافەکانیان بەدەست بهێننەوە. بەڵام ژمارەیەکی کەم نەبێت نەیانتوانی بگەڕێنەوە بۆ سەر ماڵ و موڵک و ناوچەکانیان، تا ئێستاش حکومەتی ئێراق هیچ زانیاری و ڕوونکردنەوەیەکی لە بارەی چارەنووسی ونبوو و دەستبەسەرەکانی پێشکەش نەکردووە کە بە چ شێوەیەک ڕژێمی بەعس لە ناوی بردوون و ئێسک و پروسکیان کەوتووەتە کوێ؟

دوای 2013، کوردە فەیلییەکان دیسان ڕووبەڕووی کارەساتی نامرۆڤانەی تازە بوونەوە، ئەمجارەیان لەسەر دەستی چەتەکانی بەعس و سەلەفی و بەکرێگیراوانی تر و دواتر بەدەستی چەتەکانی داعشەوە بەتایبەت لە خانەقین، مەندەلی، شارەبان، سەعدیە و جەلەولا و بەغدا و مەدائن (سەلمان پاک) و چەند شوێنێکی تر.

کوردی فەیلی لە ئێراقدا داوای چارەسەرییەکی ڕیشەیی کێشەکانیان دەکەن و داوا وگەیشتن بە مافە ڕەواکانیان پێویستی بە جێبەجێکردنە، لە دوای ڕووخانی بەعس تا ئێستا چاوەڕوانیی درێژەی کێشا و ئەو ڕەوشەی ئێستای گشتی لە ئێراقدا هەیە تروسکەی ڕووناکی بۆ وەرگرتنی مافەکانی کوردی فەیلی بەدی ناکرێت و بێ هیوان لێی، مەگەر بزووتنەوەیەکی جیدی و دڵسۆزانە بۆ کەیسەکە کار بکات.

داخوازییە سەرەکییەکانی کوردە فەیلییەکان
ئەنجامنامەی یەکەم کۆنفرانسی نێونەتەوەیی کوردی فەیلی کە لە برۆکسلی پایتەختی بەلجیکا لە 02-05-2016 دا بەسترا، ڕاگەیێندرا. لەوێدا چەندێک لەو داواکارییانە پەیوەستن بەو بەسەرهاتانەی کە لە ڕابردوودا بەسەر کوردی فەیلیدا هاتوون و لە بەندەکانی 1 8 لە داواکارییەکان پێویستی بە وەڵامدانەوەی حکومەتی ئێراقی و ڕێکخراوە نێونەتەوەییەکانەوە هەیە، بە تایبەت کە دادگای باڵای تاوانەکانی ئێراق لە ڕێکەوتی 29-11-2011 ەدا بڕیارێکی دەرکرد کە بەسەرهاتی کوردانی فەیلی و بە کۆمەڵکوژی جینۆساید ئەژمار کرد. پەرلەمانی ئێراقیش بڕیارێکی لە 08-01-2011 دا دەرکرد ئەو تاوانانەی کە بەسەر کوردە فەیلییەکان هێنرا بە تاوانی کۆمەڵکوژی ئەژمار دەکات.

لێرەدا داواکاریش هەیە کە بەستراوە بە داهاتووی کوردی فەیلییەوە لە ئێراقدا، خاڵی 9و 11 و 13 و 14 بە تایبەت خاڵی 9 کە گرنگە و لەوانەیە ببێتە مەسەلەیەکی چارەنووسساز بۆ داهاتوویێکی دوور.

زۆرینەی کوردانی فەیلی خۆشحاڵ بوون بە گرتنی کۆنفرانسی یەکەمی نێونەتەوەیی لەسەر دۆزەکەیان لە برۆکسل. دەمانەوێ پشتڕاستی بکەینەوە کە هەر پێشکەوتنێک لەسەر ئاستی نێونەتەوەیی بەسەر کەیسی فەیلییەکاندا بێت کاریگەریی ڕاستەوخۆ و ئەرێنی دەبێت لەسەر باری دەروونی و ژیانی کوردی فەیلی لە ئێراق و پەنابەر و ڕاگوێزەکان لە ئێران و هەموو ئەوانەیش کە لە وڵاتانی جیهاندا ژیان بەسەردەبەن.

لە خاڵی دوازدەی ئەنجامنامەی کۆنفرانسدا هاتووە کە بەردەوامی لە کارو هاوکاری لەسەر ئاستێکی بەرفراوانتر لەگەڵ کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان ک ن ک دا، سیمینار و کۆنفرانس لە وڵاتانی ئەوروپا لەسەر کۆمەڵکوژی کوردانی فەیلی لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی ببێتە بەشێک لە بەرنامەی ساڵانەی کارو خەباتی کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان.

کوردانی فەیلی لە ئێراقی نوێدا
دوای ڕووخانی ڕژێمی بەعس، کوردانی فەیلی هەموو هەوڵەکانی خۆیان خستەگەڕ بۆ ئەوەی چەند کورسییەکی کۆتا ئەنجوومەنی نوێنەرانی ئێراق مسۆگەر بکەن. بەڵام پاش هەوڵێکی زۆری فەیلییەکان بۆ ئەو مەبەستە، لە ڕێگەی نەتەوە یەکگرتووەکان و لایەنە سیاسییە ئێراقییەکان و فراکسیۆنە کوردستانییەکان، سەرەنجام ئەنجوومەنی نوێنەرانی ئێراق لە دانیشتنی ڕۆژی 22-01-2018 دا بڕیاریدا تەنیا یەک کورسی کۆتا بۆ کوردانی فەیلی لە پارێزگای واست دیاری بکرێت.

لایەنە سیاسییەکانی ئێراق، بە تایبەتی هێزە شیعەکانی نێو پەرلەمانی ئێراق، ڕازی نەبوون بەوەی لە بەغدا و دیالە کورسی کۆتا بۆ کوردانی فەیلی دیار بکرێت تەنیا کوت نەبێت. ئەمە لەکاتێکدا کە ژمارەی کوردانی فەیلی لە بەغدا و دیالە، زیاترە لە پارێزگای واست، هۆکارەکەشی بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە، کە ئەوان دەزانن بەپێی واقیعی سیاسی و جیۆگرافی و دیمۆگرافی، لە پارێزگای کوت کە پارت و لایەنە سیاسییە شیعەکان تێیدا باڵادەستن، چانسیان زۆرترە بۆ ئەوەی ببنە خاوەنی ئەو کورسییە کۆتاییەی کوردی فەیلی، بەڵام لە بەغدا و دیالە، ئەگەری زۆر بوو کە پارت و لایەنە کوردستانییەکان ئەو کورسییە کۆتایانەی کوردی فەیلی بەدەست بهێنن، بۆیە بەوە ڕازی نەبوون کە لە بەغدا و دیالە کۆتا بۆ کوردانی فەیلی دیار بکرێت.

ئەگەر واقعبینانە تەماشای ئەو پرسە بکەین، نەک کورسییەک و دوو کورسی، تەنانەت ئەگەر پێنج کورسیش بۆ کوردانی فەیلی دیار بکرێت، نە هیچ لە واقیعی ئەم پێکهاتە ستەملێکراوە دەگۆڕێت و نە دەبێتە کارتێکی بەهێزیش بۆ پارت و لایەنە کوردستانییەکان، چونکە کێشەی کوردانی فەیلی زۆر لەوە قووڵتر و گەورەترە کە بە چەند پەرلەمانتارێک لە پەرلەمانی ئێراق چارەسەر بکرێت. سەبارەت بە پارت و لایەنە کوردستانییەکانیشەوە، هیچ لە هاوکێشەکان ناگۆڕێت، ئەگەر 60 کورسیان هەبێت یان 63، خۆ هەر عەرەب زۆرینەیە.

لەگەڵ ئەوەشدا ئەو تاقە کورسییەی کە لە کوت بۆ کوردانی فەیلی دیارکراوە، بایەخێکی یەکجار زۆری بۆ کورد و هەرێمی کوردستان هەیە. ئەگەر بپرسن بۆ؟ دەڵێم بە لایەنی کەمەوە، دیارکردنی کورسییەک بۆ کورد لە واست، خۆی لە خۆیدا دانپێدانانێکە بە بوونی کورد لەو ناوچەیە و شەرعیەتدانە بەوەی کە بەدرە و جەسان و زورباتییە ناوچەی کوردستانین و دواخاڵی سنووری باشووری کوردستانن.

لەگەڵ سەرەتای هاتنی تیرۆریستانی داعش بۆ ئێراق و پێکهاتنی میلیشیاکانی حەشدی شەعبی لە 2014 دا، چەند هەواڵێکی بێبنەما لە میدیاکانی ئێراقدا بڵاو کرانەوە، کە گوایە چەندان هەزار کوردی فەیلی لە بەغدا و ناوچەکانی تری ناوەڕاست و باشووری ئێراق و لەو ناوچە کوردستانییانەی کە کوردانی فەیلی تیایداندا نیشتەجێن، پەیوەندییان بە ڕیزەکانی حەشدی شەعبییەوە کردووە. زۆری پێ نەچوو کە هەمان هەواڵ، بوو بە مانشێتی سەرەکیی زۆربەی ئاژانس و ماڵپەڕە هەواڵدەرە کوردییەکان و میدیاکانی تریش دوو ئەوەندەی تر ئەو بابەتەیان ورووژاند، بەبێ ئەوەی شرۆڤەی ناوەرۆکی هەواڵەکان بکرێت و لە ڕاستی و درووستیی زانیارییەکانیان بکۆڵدرێتەوە.

پرۆسەی ڕیفراندۆمی سەربەخۆیی
لە 25-09-2017 کە ڕیفراندۆم بەڕێوەچوو، دەوڵەتی ئێراق و میلیشیاکانی حەشدی شەعبی بە هاندانی وڵاتانی دراوسێ بوونە هەڕەشە بۆ سەر کوردستانی باشوور، مخابن دواتر ئەو هێزە داگیرکارە دەڤەرەکانی دەرەوەی هەرێمی کوردستانیان داگیرکردەوە کە بەشێکی زۆری ناوچە فەیلینشینەکانیشی گرتەوە، دیسان پرسی کوردانی فەیلی وەکوو ماددەیەکی میدیایی بە مەبەستی شەڕی سایکۆلۆژی لە دژی شەقامی کوردستانی و بانگەشەی پێشوەختی هەڵبژاردن بۆ شەقامی ئێراقی بەکار هات، وا پیشاندرا کە گوایە بەشێکی زۆری گەنجانی کوردی فەیلی پەیوەندییان بە ڕیزەکانی حەشدی شەعبییەوە کردووە و ئەو گەنجە کوردانە ئامادەی بەشداریکردن لە هەر شەڕ و پەلامارێکن کە لەلایەن حەشدی شەعبییەوە ئەنجام بدرێت.

ئەو لایەنانەی کە ئەو جۆرە لێداونانەیان دەدا لە ماکینە میدیاییە زەبەلاحەکانیان خزمەتیان بە پارت و لایەنە سیاسییە شیعەکانی ئێراق دەکرد و بانگەشەی ئەوەیان دەکرد کە گوایە چەندین هەزار چەکداری فەیلییان ناردووەتە ڕیزەکانی حەشدی شەعبییەوە، پروپاگەندەکانیان هیچ بنەمایەکی نەبوو. ئەوانەی کە بە ناوی کوردی فەیلییەوە بانگەشە بۆ میلیشیاکانی حەشدی شەعبی دەکەن، چەند گرووپێکی بچووکی سەر بە پارتە ئیسلامییە شیعەکانن و لەلایەن ئەوانەوە دامەزراون و پاڵپشتی دەکرێن، ئامانجی سەرەکیشیان سڕینەوەی ناسنامەی نەتەوەیی کوردانی فەیلییە و دەیانەوێت بە بیانووی تایفەگەری و مەزهەبییەوە ئینتیمای نەتەوەییان کاڵ بکەنەوە.

بەجیهانیکردنی دۆسییەی جینۆسایدی کوردانی فەیلی
سازکردنی کۆنفرانسێکی ئەکادیمی لەگەڵ پەرلەمانی ئەوروپادا بۆ بەجینۆساید ناساندنی کۆمەڵکوژی و پاکتاوکردنی کوردە فەیلییەکان دەسکەوتێکی زۆر گرنگ بوو بۆ کوردە فەیلییەکان کە بتوانن ئەو کەیسە تەکانێکی پێبدرێت، چونکە ئەو کەیسە کە بە دەیان ساڵە خۆڵی لەسەر نیشتووە، توانرا جارێکی تر لاپەڕەیەکی تر لەم کەیسە لابرێت، ئێستا کار بۆ ئەوە دەکرێت کە زیاتر ئەم کەیسە بناسرێت. داواکە ئەوەبوو بە پشتبەستن بە بڕیاری دادگای تاوانەکان لە ئێراق ئەوەی بەسەر کوردە فەیلییەکاندا هاتووە جینۆسایدە، داواکرا لە پەرلەمانی ئەوروپا ئەهەموو ڕێکخراوە نێودەوڵەتییەکان ئەوانیش دانپیادا بنێن کە کوردە فەیلییەکان لەلایەن دەوڵەتی ئێراقەوە ڕووبەڕووی کارەساتی جینۆساید بوونەتەوە.

جینۆسایدی فەیلییەکان لە باشووری کوردستان لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئێراقەوە چەندین وێستگەی جۆراوجۆری بەخۆوە بینیوە. حزبی بەعس وەک پارتی فەرمانڕەوای ئێراق لە 1963 تا 2003 گەورەترین بەرپرسیارییەتی تاوانەکانی جینۆساید دژ بە گەلی کوردی لە ئەستۆیە. ئێستاش لەگەڵ پشتگیری فەیلییەکان لە گشتپرسی باشووری کوردستان، جارێکی دیکە کەوتوونەتەوە بەر هەڕەشی میلیشیا شیعەکان و ڕووبەڕووی مەترسی جددی بوونەتەوە.

لە 7 ی نیسانی هەمووساڵێک گەلی کورد بە تایبەتی بۆ کوردانی فەیلی یادی جینۆساید و ئەنفالکردنی ڕۆڵەکانیان دەکەنەوە، کوشتن و بڕین، ئەنفال، کۆمەڵکوژی و لەناوبردنی کورد و کوردستانیان لەناو دەوڵەتی ئێراقدا و بەدەستی ڕژێمە

دادپلۆسێنەرەکانی داگیرکەری ئێراق، هەر لەدەستپێکی دامەزراندنی ئەو دەوڵەتەوە دەستی پێ کردووە و لە مافەکانیان بێبەشکراون. لە بەرانبەریشیدا کورد بە هەموو چین و توێژو دین و مەزهەبەکانییە.ە خەبات و تێکۆشانی لەپێناو بەدەستهێنانی ئەو مافانەدا کردووە و قوربانیی داوە.

کوردە فەیلییەکان پێکهاتەیەکی دانەبڕاو و کارای ئەو تێکۆشان و خەباتە مێژوویی و نەتەوەییەن، بۆیە بوونە یەکەمین قوربانیدەری لێکترازان و پارچەبوونی نەتەوەی کورد و خاکی کوردستان. کوردە فەیلییەکان بەهۆی شوێنی جوگرافیای نیشتەجێبوونیان کە دەکەوێتە ناوەڕاستی ئێراق و بەدرێژایی سنووری دروستکراوی ئێراق و ئێران وەک خانەقین، مەندەلی، بەدرەو جەسان و زورباتییە ...هتد و خودی شاری بەغداش بڵاوبوونەتەوە، لە هەمان کاتیشدا بەشی هەرە زۆریان موسوڵمانی شیعە مەزهەبن. مێژووی دەستپێکردنی ئەو کارەساتانەی کە دژ بە کوردە فەیلییەکان دەکرێت، دەگەڕێتەوە بۆ ململانێی سیاسی دوورودرێژی نێوان هەردوو دەوڵەتی عوسمانی و سەفەوی لە دەورانی سەدەکانی پازدە و شازدەدا. وەکوو توێژ لەنێوانی ئەو دوو دەوڵەتەدا لەبەرەکانی پێشەوەی شەڕە خوێناویەکانی ئەم ململانێیە بوون و بوونە قوربانی کێشمەکێشمەکانیان.

بە سەقامگیربوونی دەوڵەتی ئێراق و هاتنە سەر دەسەڵاتی بەعسی شۆڤێنیستی عەرەبی لە کۆتایی شەستەکانی سەدەی ڕابردوودا. بۆ پاڵاوتنی حساباتی لەمێژینە و ئاڵۆزکاوی ئایینی و نەتەوەیی خۆیان، بەتایبەتیی عەرەب و فارس و بەعەرەبکردنکردنی ناوچە کوردستانییە.انی ژێر دەسەڵاتی ئێراق، ئەو ڕژێمە داگیرکەرە هەڵمەتی لەناوبردنی کوردی دا بەتایبەتیی لە سنووری شاری بەغدا و باشووری شاری کەرکووک و ناوچە سنووریەکانی نێوان ئێراق و ئێران. ئامانجیان کوردە فەیلییەکان بوون. هەم لەبەر ئەوەی بە هۆکاری سەرەکی کوردبوونیان و هەم شیعە بوونیان وەکوو مەزهەب.

لە سەرەتای حەفتاکانی سەدەی ڕابردوودا لەلایەن ڕژێمی فاشیستی ئێراقی داگیرکەرەوە گەورەترین پیلان و پیلانگێڕی بۆ سەرکوتکردنی کوردە فەیلییەکان ئەنجام درا. لە 1980 بە بڕیارێکی دەوڵەتی ئێراقی بە بیانووی ئەوەی کە کوردە فەیلییەکان هاوڵاتی ئێرانین، پرۆسەی ئەنفال، کوشتن و بڕین و ڕاگواستنیان بەسەردا سەپێنرا و کۆمەڵکوژ و زیندەبەچاڵکران. بە هەزاران ژن و پیاو و پیر و منداڵیان بە دڕندانەترین شێوە قەتلوعام و بێسەروشوێن کرد. بە هەزارانی دیکەشیان بۆ سەرسنوورەکانی دەوڵەتی ئێران گواستەوەو دەربەدەرکران و زۆریشیان بێ سەروشوێنکران. تاوەکوو ئێستایش چارەنووسیان دیار نییە. جگە لەو زیانە مرۆییەی کە کوردە فەیلییەکان دووچاری هاتن، موڵک و ماڵیشیان بە تاڵان برا و دران بە خەڵکی عەرەبی ناوچەکە. ئەوانەی کە مابوونەوەش لە هەموو مافەکانیان بێ بەشکران و لە کارەکانیان دەرکران و لە ژیاندا سەرگەردان کران و بەکولەمەرگی ژیانیان بردەسەر.

سەرەڕای ئەوەی کە ئەوا 20 ساڵە ڕژێمی گۆڕبەگۆڕی بەعس و شۆڤێنی عەرەبی لە ئێراقدا ڕووخاوە و لە جیاتی ئەو دەوڵەتێکی فیدراڵی فرە پێکهاتەیی دامەزراوە. باشووری کوردستانیش 32 ساڵە لە قەوارەیەکی سەربەخۆ و ئازاددایە کەچی هێشتاش ئەو کۆمەڵکوژیەی کوردە فەیلییەکان بە کەیسێکی هەڵواسراوی چارەسەرنەکراو ماوەتەوە. سەرگەردانی بە دوای مافە مرۆیی و مادیەکانی خەڵکانی کوردی فەیلی ستەملێکرا و هەر بەردەوامە و بە ڕەسمی پێناسەیەکی نەتەوەیی، نیشتمانی و مرۆیی لەهەردوو دەستووری ئێراق و کوردستاندا بۆ دانەنراوە، بۆ ئەوەی بیێ بە پشتیوان و پاڵپشت و بە مافەکانیان شاد بن و قەرەبووی ماددی و مەعنەوی بکرێنەوە.

ڕاسپاردەکان

داوا لە هەردوو حکومەت و پەرلەمانی کوردستان و فیدراڵی دەکەین بەتایبەت نوێنەرانیان خەبات بۆ ئەوە بکەن کە بەزووترین کات کۆمەڵکوژی کوردە فەیلییەکان لە ناوەوەی ئێراق و کوردستان و سەکۆ نێودەوڵەتییەکاندا بە جینۆسایدی دژ بە مرۆڤایەتی و سیاسیانەی دژ بە خەڵکی کورد بناسێنرێت.

وەک کەیسەکانی هەڵەبجە و ئەنفال، کەیسی کۆمەڵکوژی کوردەفەیلییەکانیش بایەخی پێبدرێت و لە هەوڵ و تێکۆشانی جدیدا بن بۆ بەدەستهێنانی مافەکانی زیانپێکەوتوان و قەرەبووکردنەوەیان.

بۆ دڵنیابوونی کەسوکاری کوردە فەیلییەکان، کاری جدی و پراکتیکی بۆ ئاشکرا کردنی چارەنووسی بێسەروشوێنکراونیان بکرێت.

داوا لە حکومەت و پەرلەمانی هەرێمی کوردستان بکرێت کە هۆبەیەکی تایبەت بە کەیسی کۆمەڵکوژی و شەهیدانی فەیلی لە لیژنەی شەهید و ئەنفالی پەرلەمان و لە وەزارەتی شەهید و ئەنفالکراوەکان دابمەزرێت و کارا بکرێت.

بە لەبەرچاو گرتنی هەموو ئەو نەهامەتیانەی کە بەسەر کورد و بەتایبەت کوردە فەیلییەکاندا هاتووە، پێویست دەکات، وەک

خۆیان ئامادەیان پێداوەکار بۆ پاراستنیان بکرێت، لە بەرانبەر عەرەبە فاشیستەکان بەتایبەت میلیشیا شیعەکان، تا بتوانن بەشداربن لە یەکلایی کردنەوەی چارەنووسی گەلی کورد لە ئێراق.

هەرێمی کوردستان لە کۆبوونەوە باڵاکان لەگەڵ بەغدا ئاوڕی جددی لە پاراستنی ئەوکوردانەی بەغدا و ناوچەکانی تری ئێراق بدەنەوە تا چیدی تووشی ماڵوێرانی و کوشتار نەبنەوە.

ئەگەر بە کۆتا وەرگرتنیش بێت، هەوڵ بدرێت لە هەردوو پەرلەمانی بەغدا و هەرێمدا کورسی نوێنەری کوردە فەیلییەکان وەک پەرلەمانتار مسۆگەربکرێت.

ئەنجام
دۆزی کوردی فەیلی وەک پرسی بەشێک لە نەتەوەی کورد و مەزهەبی شیعە، پەیوەستە بەو ململانێ سیاسییە دووردرێژەی نێوان دەوڵەتی عوسمانی تورک و دەوڵەتی سەفەوی فارس، کە هۆکار و ڕێخۆشکەر بوو بۆ پەرتکردن و دابەشبوونی ناوچەکەیان لەنێوان هەردوو دەوڵەتی عوسمانی و سەفەویدا. وەک زۆرێک لە شیعەکانی ئێراق بە دواکەوتەی ئێران ناونووس کران، کە لە ناویاندا کوردی فەیلییەکان پشکی شێریان بەرکەوت و لە سەرەتای دروستبوون و دامەزراندنی دەوڵەتی ئێراقەوە لەگەڵ چین و توێژەکانی تری کۆمەڵگەی ئێراق جیاکرانەوە. بۆیە گەرەکە لە ئێراقێکی دیموکرات و فیدراڵدا چارەسەری بنەڕەتی کوردانی فەیلی بکرێت و بە گشت مافەکانی هاووڵاتی بوونیان شاد بن، ئەویش گەڕاندنەوەی موڵک و ماڵە زەوتکراوەکانیان و ناسنامەی هاووڵاتیبوون و نیشتمانی بوونیانە لە ئێراق و کوردستاندا.

سەرچاوە عەرەبییەکان
د.احمد راسم النفيس، من هم الكرد الفيليون.
كاظم حبيب، محنة الأكراد الفيلية في العراق.
عبدالكريم ابراهيم، الأكراد الفيليون الانتماء المذهبي والهوية القومية.
– عزيز الحاج، دراما الأقليات العراقية والديمقراطية المزيفة.

سەرچاوە کوردییەکان
ئاورەحمانی حاجی مارف، چی لەبارەی زمانی کوردییەوە نووسراوە، بەغدا، 1974.
کۆڕی زانیاری کورد، وشەی زمانی کوردی، 1975 و 1979.
نووسینی کوردی بە ئەلفوبێ عەرەبی، هەولێر 1986.
سەلام ناوخۆش، نەریمان عەبدوڵلا و ئیدریس عەبدوڵلا، پەرتووکی کوردۆلۆجی.
ڕە فیق سابیر، بە ستاندار کردنی زمان و ئە لفوبی کوردی.
یونیسکۆ، ڕۆژی نێونەتەوەیی زمانی دایک.
سمکۆ ئەبرام، کوورتە باسێک سەبارەت بە زبان ناسی کوردی و ڕێزمان.
چاوپێکەوتنێک لە یوتوب لەگەڵ ئەمیر حەسەنپوور. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: لێکۆڵینەوە
پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕاپۆرت
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی سەکۆ - 2023-12-13
کاتی تۆمارکردن: 2024-03-30
ناوی تۆمارکار: هومام تاهیر

پۆل: کورتەباس
بابەت: 111
فەیلییەکان، پێکهاتەیەکی پەراوێزخراو

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=2018082414161893680

فەیلییەکان، بەشێکی کورد و یەکێک لە پێکهاتە پەراوێزخراوەکانی عێراق-ن، کە لە ڕابردوودا سەدان هەزار کەسیان لێ کوژراو و بێسەروشوێن کراوە و دەست بەسەر ماڵ و موڵکیاندا گیراوە، هەروەها لە وڵات دەرکراون و ڕەگەزنامەی عێراقییان لێوەرگیراوەتەوە، لە ئێستاشدا کەمترین گرنگییان پێ دەدرێت.
فەیلی بەو کۆمەڵە هۆزە کوردانە وتراوە، کە لە چیاکانی زاگرۆس، پشتکۆ و پشکۆدا نیشتەجێ بوون، لە دامێنی چیا و کێوەکاندا ژیاون، بنەڕەتی وشەکە پەیلی-یە، کە بەواتای (ڕەسەن) دێت، بەڵام لە زمانی عەرەبیدا ناوەکە گۆڕاوە و بووە بە فەیلی.
بە گشتیی فەیلییەکان لە ئێران و ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە لورستان، تاران، کرماشان و ئیلام دەژین، هەروەها بەشێکیش لە عێراق و باشوری کوردستان لە ناوچەکانی (مەندەلی، زرباتییە، بەدرە، جەسان، خانەقین، کەرکووک، بەغدا،کوت،عەمارە و بەسرە) دەژین.
فەیلییەکان، بە شێوەزاری کوردیی کەلهوڕیی، دەدوێن و هەندێک لە ئاماژەکان باس لەوە دەکەن کە مێژووییان دەگەڕێتەوە بۆ زیاتر لە 5000هەزار ساڵ بەر لە ئێستا، هەرچەندە هیچ سەرژمێرییەک بۆ کوردی فەیلی نەکراوە و ئامارێکی فەرمیی نییە، کە باس لە ڕێژەی کوردانی فەیلی بکات، بەڵام دوترێت بە گشتیی زیاتر لە سێ ملیۆن کەس مەزندە دەکرێن.
دۆزی کوردە فەیلیەکان لە عێراقدا
بە دامەزراندنی دەوڵەتی عێراق دوای جەنگی جیهانیی یەکەم، لە یەکەمین بڕیاری یاساییدا بۆ هاوڵاتیانی عێراق یاسای ژمارە 42 ی ساڵی 1924، بەوەی کە عێراقیەکانی سەر بە تەبەعیەی عوسمانی هاوڵاتی پلە یەک و تەبەعیەی ئێرانیی بە هاوڵاتیانی پلە دوو و سێ سەپاند، بەهۆی ئەوەی فەیلییەکان شیعە مەزهەب بوون، دەسەڵاتدارانی ئەوکاتەی عێراق کوردی فەیلی خستە خانەی تەبەعیەی ئێرانیەوە، واتا سەر بە ئێران.
بەهۆی ئەو جیاکارییەوە، کەرتی گشتیی بەڕووی فەیلییەکاندا داخرا، لە بەرامبەردا کوردانی فەیلی توانیان سەرکەوتنی گەورە لە بواری بازرگانییدا بەدەست بێنن، هەروەها لەناو حزبە عێراقیی و کوردییەکاندا جێگایان گرت و بەرپرسیارێتییان وەرگرت.
ڕژێمی بەعس دەیویست پشتگیریی فەیلییەکان بەدەست بهێنێت، بەڵام لەو هەوڵەدا سەرکەتوو نەبوو، بۆیە فەیلیەکان بوونە ئامانجی زەبر و لێدانی سەرەکی لەلایەن دەسەڵاتی بەعس، هەر بۆیە دەوڵەت دەستی کرد بە زۆرەملێ ڕاگواستنی 50 هەزار کوردی فەیلی لەنێوان ساڵانی 1969 1972 بۆ وڵاتی ئێران.
هەر سەبارەت بە فەیلییەکان، ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش، کە گەورەترین دەسەڵاتی ئەو سەردەمەی عێراق بوو، بڕیارێکی دەرکرد بە ژمارەی 666 ی ڕێکەوتی 7ی ئایاری 1980 و لە ڕۆژنامەی ڕوداوەکانی عێراق (الوقائع العراقیە) ی ژمارە 2776 ی ڕۆژی 26ی ئایاری1980 دا بڵاوکرایەوە.
کورتەی بڕیارەکە
هەر هاوڵاتیەکی عێراقی بە ڕەسەن بێگانە بێت، ڕەگەزنامەی عێراقی لێدەسەنرێتەوە.
لەسەر وەزیری ناوەخۆیە، کە فەرمان بدات ئەوانەی ڕەگەزنامەی عێراقیان لێدەسەندێتەوە بەپێی فەقەرەی 1 دوور بخرێنەوە... هتد
بەپێی بڕیارە، فەیلییەکان بە ڕەسەن بێگانەن و خەڵکی ئێرانن، بۆیە هێرشی بە زۆرەملێ گواستنەوەی کوردانی فەیلی لە 4 ی نیسانی 1980 دەستپێکرد و تا ساڵی 1990 بەردەوامی کرد، دوای ئەوەی کە ڕەگەزنامەی عێراقیان لێسەندرایەوە دەستیان بە سەر هەرچی ماڵ و موڵکی ڕاگوێزراو ڕانەگوێزراوەکانیشدا گرت و گشت سەنەد و دەکۆمینت و بەڵگەنامە فەرمی و نافەرمیەکانیشیان لێ بردن و دوترێت 22 هەزار کوردی فەیلیان لە تەمەنی نێوان 11 تا 30 ساڵیەوە دەستبەسەرکرد و بێ سەروشوێنیان کردن.

ئاماری فەرمیی سەبارەت بە قوربانیانی فەیلییەکان لە بەردەستدا نین، هەندێک دەڵێن، نزیکەی 100 هەزار، خاچی سور و مانگی سوری نێودەڵەوتی ئاماژە بە 400 هەزار قوربانیی و هەندێک سەرچاوەش دەڵێن، کە بەگشتیی ملیۆنێک و 500 هەزار کوردی فەیلیی لەسەر دەستی رژێمی بەعسی عێراق، بوونەتە قوربانیی بە کوژران و راگواستنەوە.
بە هاتنە سەرکاری سەدام حسێن، لە ساڵی 1979 بریارێکی نوێ هاتە کایەوە، کە بریار درا ئەو پیاوەی عێراقییە و هاوسەرەکەی فەیلییە دەبێت لێی جیا ببێتەوە، بەرامبەر بە چوار هەزار دینار ئەگەر سەرباز بێت، دوو هەزار و پێنج سەد دینار (بەپێی دراوی پێشوی عێراق) ئەگەر سڤیل بێت.
دوای رووخانی رژێمی بەعس لە عێراق لە ساڵی 2003، کوردانی فەیلی تەنها ژمارەیەکی کەم نەبێت، نەیانتوانی بگەڕێنەوە بۆ سەر ماڵ و موڵک و ناوچەکانیان، بۆ ئەوەی ماف و بەڵگەنامەو ماڵ و موڵکیان بۆ بگەرێتەوە، تا ئێستایش حکومەتی فیدراڵی عێراق هیچ زانیاری و روونکردنەوەیەکی لە بارەی چارەنووسی ونبوو و دەستبەسەرەکانی پێشکەش نەکردووە کە بە چ شێوەیەک رژێمی بەعس لەناوی بردوون و ئێسک و پروسکیان کەوتۆتە کوێ.
لەدوای رووخانی رژێمی پێشووی عێراق، لە ساڵی 2006 یاسای رەگەزنامەی عێراق، بریاری (666)ی ساڵی 1980ی پوچەڵ کردەوە و جارێکی دیکە رەگەزنامەی عێراقیی درایەوە بە کوردانی فەیلیی.
کوردانی فەیلی لە پارێزگای هەولێر 3 رێکخراو و لە سلێمانی رێکخراوی کوردی فەیلی-یان لە 2014/3/20لە ژێر ناونیشانی یەکگرتوویی کورد، بەدەستخستنی زمان و کەلتوری کوردی و پیکەوە ژیانی ئاشتیخوازانە، دامەزراندووە کە رێکخراوێکی ناحکومی و ناسیاسییە و گرنگی دەدات بە کێشەی کۆمەڵایەتیی و کاروباری پەروەردەیی ئەو خێزانە کوردە فەیلیانەی کە لە پارێزگای سلێمانی نیشتەجێ بوون..
نەزیرە ئیسماعیل، سەرپەرشتیاری ئەو رێکخراوە سەبارەت بە فەیلییەکان و کێشەکانیان بە رۆژنیوزی وت: ئێمە لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق کورسییەکمان پێدراوە بە کۆتا، بەڵام نەک لەسەر ناوی کوردی فەیلی، هەروەها کاتێک بمانەوێت لە هەرێمی کوردستان بژین ئەوا هاوکاریمان ناکەن کە فایلەکەمان بۆ ئێرە بگوازینەوە، دەچینە لای کورد بە شیعەمان دادەنێن و لای شیعەش بە کورد، کێشەی موڵکەکانمان هەیە، کە تا ئێستا وەرمان نەگرتووەتەوە، سەرەکیترین کێشەشمان دیارنەبوونی شوێنی تەرمی شەهیدەکانمانە.[1]
2018-08-24

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەرۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەری رۆژنیوز - 2018-08-24
کاتی تۆمارکردن: 2018-08-24
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: کورتەباس
بابەت: 112
قوتابخانەی سۆمەری...قوتابخانەی کوردی کورد خاوەنی یەکەمین قوتابخانەیە لە مێژوودا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230103085833456081
وەرگێڕ: عیسا بۆتانی

سەرهەڵدان و دامەزراندنی قوتابخانەی سۆمەری لە دەرەنجامی ڕاستەوخۆی داهێنانی شێوازی نووسینی مێخی (بزماری) بوو،

کە بووە هۆی پێشکەوتنی شارستانیەت لە و وڵاتەیە دا.

یەکەمین دیکۆمێنتی نووسرای پەیوەست بە قوتابخانە لە شاری (ئۆرۆک/وارۆک) دۆزرایەوە و لەمیانی هەزار خشتی بچووکی قوڕین کە بەشێوازی ڕێنووسی وێنەدار نووسرا بوو؛ بەشێکیان تایبەت بوون بە وانەگوتنەوە و ڕاهێنان و مێژوویان بۆ بەر لە 3000 ساڵی پێش زایین دەگەڕێتەوە. لە و سەردەمەدا بیر لە خوێندن و شێوازەکانی وانەگوتنەوە کراوەتەوە و چەند سەدەیەک لەپاش ئەوە پێشکەوتنی بواری پەروەردەیی بە هێواشی بەڕێوە چووە، تاکو پاش ئەو قۆناغە ژمارەیەک قوتابخانە لەسەرتاسەری وڵاتی سۆمەردا دەرکەوتن و لە شاری شرۆباک کە دەکەوتە نزیک ئۆرۆک وانەی نووسین بەشێوازێکی ڕێکخراو گوتراوەتەوە.

لە ساڵی 1902 و 1903 کاری کنە و پشکنین لە و ناوچەیە کرا و ژمارەیەک لە گڵەنووسی قوتابخانە دۆزرانەوە کە مێژوویان بۆ 2500 ساڵی پ.ز دەگەڕایەوە و لە و سەردەمەدا بۆ فێرکردنی قوتابیان بەکار هێنراون، لە ئەنجامی پشکنینەکان بەهەزاران تابلۆی قوڕین دۆزرانەوە کە پەیوەندیان بە لایەنی کارگێڕی و ئابووری و هەموو بوارەکانی دیکەی ژیان هەبووە و لەنێو ئەو گڵەنووسانەشدا بەشێکیان بە مەبەستی خوێندن و قوتابخانە نووسراونەتەوە و ئەوەیە کە هیچ گومانێک ناهێڵێتەوە لەوەی قوتابخانەکان لەسەرتاسەری ئەو وڵاتە جێی بایەخ بوونە و کاریان بۆ پێشخستنی بواری خوێندن و فێرکردن کردووە.

سەرەڕای ئەوەی ئەو گڵەنووسە قوڕییانە بەس نین بۆ ئەوەی سیستەمی قوتابخانە سۆمەرییەکان و شێوازی بەڕێوەبردنی بزاندرێ کەوا چۆن و بە چ شێوەیەک بووە، بەڵام دۆزینەوەی ئەو ژمارە زۆرەی تابلۆکان کە جۆرەها ڕاهێنانی قوتابخانەییان لەخۆوە گرتووە و لەمیانی وەرگێڕانی بۆ زمانی ئەمڕۆ ئاشکرا بووە کە خشتەکان وەکوو ئەرکی ماڵەوە لەلایەن قوتابییەکانەوە نووسراونەتەوە و بەشێکیان بە دەستخەتی جوان و هەندێکیشیان بە دەستخەتی نارێک و ناشرین نووسراون کە ئەمەش بۆ ئاستی زیرەکی و لاوزای قوتابییەکان دەگەڕێتەوە. تەنانەت باس لەوەش دەکرێ کە مامۆستایانی سۆمەریی وتار و نووسینەوەیان لەبارەی شێوازی وانەگوتنەوەی ئەو سەردەمە هەیە، بەهۆی ئەمەوە لە ئێستادا ئەگەر زانیارییەکان کەمیش بن بەڵام بیرۆکەیەکیان تۆمار کردووە کە مەبەست و ئامانج لە خوێندن و قوتابخانەکان چ بووە و لەبارەی قوتابی و دەستەی مامۆستایان و پرۆگرامی خوێندن و شێوازی وانەگوتنەوەی ئەوسا و لەڕێگەی نووسینەوە لەسەر خشتە قوڕییەکان ئەوەیان ڕوونکردۆتەوە.

شوێنەوارناسان بەدواداچوونیان کردووە و ئەوەیان لەلادا ئاشکرا بووە کە مەبەستی سەرەکی لە دامەزراندنی قوتابخانەی سۆمەری بۆ ئامادەکردنی پسپۆران و مەشقی پیشەیی بووە تاکو لە ڕێیەوە نووسەران بۆ کایەکانی کارگێڕی و بەڕێوەبردنی وڵات و تەنانەت بۆ پەرستگا و کۆشک ئامادە بکرێن، وردە وردە ئەو قوتابخانانە گەشەیان کردووە تاکو پرۆگرامی خوێندنیان فراوانتر بوو و بوونەتە مەڵبەندی زانست و ڕۆشنبیری لە وڵاتی سۆمەر دا.

لێکۆڵەرەوەیەکی ئەڵمانی بەناوی نیکۆلاس شنایدەر کە پسپۆری بواری نووسینەوەی مێخییە باسی لەوە کردووە کە فێربوون لە قوتابخانەکانی سۆمەریدا نە تەوزیمی و نە ئارەزوومەندانەش بووە، و زۆرینەی قوتابییەکان لە خانەوادە دەوڵەمەندەکان بوونە و مووچەی مامۆستایان لەلایەن ئەو خانەوادانەوە دابین کراوە ... بۆیە خانەوادە هەژارەکان نەیانتوانیوە منداڵەکانیان بخەنە بەر خوێندن و شنایدەر ئەوەشی خستۆتە ڕوو کە ناوی هیچ نووسەرێکی ئافرەت لە و گڵەنووسانەدا نەهاتووە و ئەوەش دەیسەلمێنێت کە قوتابیانی ئەو قوتابخانانە تەنیا کوڕ بوونە.

کە دەگوترێ کورد لە ڕەچەڵەکی سۆمەرییەکانن بەهۆی بەڵگە و دیکۆمێنت و زانیارییە مێژووییەکانە کە لە تابلۆ قوڕییەکاندا هاتوون، سەبارەت بەمە د. مەهدی کاکەیی پسپۆری مێژوو و شاستانیەتە دێرینەکان، دەڵێ: ئەگەر تەنیا کەسێک ئەندامی ئەو تیمە بوایە کە گڵەنووس و تابلۆکانی سۆمەرییان خوێندەوە کورد بوایە، ئەوسا بەبێ دوودڵی ئەو تیمە دەیگوت سۆمەرییەکان کوردن، بەڵام لەبەر ئەوەی کوردیان لەگەڵ نەبووە بۆیە هەر کەسەو دێ دەڵێ سۆمەریەکان ئێمەین. هەروەها لێکۆڵەرەوەیەکی دیکەی کورد دەڵێ: ئەگەر کەسێکی سۆمەری و کوردێکی ئێستا بەیەکەوە قسە بکەن، ئەوە بە ڕێژەی ٪70 لەیەکتری تێدەگەن، لەبەر ئەوەی هەردوو زمانی سۆمەری و کوردی بەو ڕێژەیە لەیەکترەوە نزیکن و بەشێک لە و وشە کوردییانەی کە ئەمڕۆ کورد بەکاری دێنن لەگەڵ وشە سۆمەرییەکانی ئەوسا نەک هەمان واتا دەدەن بەڵکوو دەقاودەق وەک یەکن.

بە نموونە ئەمانە هەندێ لەو وشە هاوبەشانەی نێوان سۆمەری و زمانی کوردین:

(ئار، ئور-وار/خاک و زێد و نیشتمان) ، (کار-کار/ئیش و کار) ، (بالا-باڵا/بڵند) ، (بالا-باڵ/قۆڵ، پەڕوباڵ) ، (ئا-ئاو/ئاو) ، (ئارابانا-عەرەبانە/عەرەبانە) ، (ئارەزو-ئارەزو/هیوا و داخواز و نزا و پاڕانەوە) ، (گا-گا/نێرەی چێل، گامێش) ، (کال-کال/پیاوی

بەتەمەن) ، (کال-کەل/کەلەپیاو، کەلەگەت، گەورە) ، (گلگامش-کەلەگامێش/گامێشی قەبە، کەلەکێوی) ، (گەل-گەل/میللەت، نەتەوە) ، (گشتۆ-گشتی/گشت، هەمووان) ، (گۆت گۆ-گۆتەگۆت/قسەوباس) ، (دڤیسار-نڤیسار/نووسەر) ، (دد-دوو/ژمارە دوو) ، (دەست-دەست/دەست) ، (شەشا-شەش/ژمارە شەش) ، (هەشە-هەشت/ژمارە هەشت) ، (راست-راست/پێچەوانەی خوار) ، (باران-باران/ئاوی باران) ، (سەرکار-سەرکار/سەرپەرشتیاری کار) ، (دار-دار/بنەدار) ، (بەند-بەند/بەندە) ، (جی-جێ/جێگا و شوێن) ، (موش-مێش/مێش و مەگەز) ، (نەنە-نەنە/داپیرە) ، (نەمۆ-نامە/نامە) ، (نەندا-ناندین/نان، خۆراک، لە هەولێرناندین ماوە) ، (کور-کوور/قۆر، قوولَ) ، (کور-کۆر/کۆرت، قۆرت) ، (را-رۆ/رۆژ) ، (شە-جە/جۆ) ، (دەپ-دەپە/تەپە دار، تابلۆی دار) ، (کو-کۆ-کێو/شاخ، چیا) ، (برا-برا/برا لە دایک و باوک) ، (باپیرا-باپیر/باوکی باوک یان دایک) ، (ئابزو-ئاوزێ/ئاوی زێ، ڕووبار) ، (چیاسۆر-چیای سوور/چیای سوور) ، (مر-مار/مار) ، (سلان-شێلان/شێلانی هەویر) ، (ئاریَ-هارێ/هارین، هارینی گەنم) ، (بر-بڕ/بڕین) ، (نو زو-نەزان/نەزان) ، (دۆس-دۆست/دۆست) ، (وێسا-وەستا/شارەزا) .

لەلایەکی دیکەشەوە هەر لەبارەی نزیکی و هاوواتایی وشەکانی کوردی و سۆمەریی، (محەمەد بەکر) لەنووسینێکیدا دەڵێت: ئێمەی کورد بۆ ڕۆژەکانی هەفتە وشەی شەممە بەکاردێنین، ناشزانین و ناشپرسین ئەرێ واتای شەممە چییە؟ شەممە واتای ڕۆژ دەگەیەنێت، لە شەمش (ئوتو) خوداوەندی ڕۆژ خۆری سۆمەرییەوە ماوەتەوە...بابلیەکانیش بەکاریان هێناوە و عەرەب تا ئەمرۆش بەخۆر دەڵێ شەمس، چۆن بزانین وایە، ئایا زمانی کوردی هێندە رەگی لە مێژوودا هەیە؟ تۆ سەرنج بدە لە وشەی شەمشەمەکوێرە...کەواتە شەمە واتا ڕۆژ و وەلی دێوانەش دەڵێ: (ئەی شەمی شەوان، ئەی شەمی شەوان، ئەی شەمی بەشەوق چل چرای شەوان) . شەمی شەوان....واتا خۆری شەوان، مەدحی یارەکەی بەزیادەوە کردووەو دەڵێ وەک خۆر لەشەودا دەردەکەوێ. هەڵە نەبم دلدارەکەی هەر ناوی شەمسە بووە، کورد بەزۆری واتای شەم بە مۆم بەکاردێنێت، ئەی چۆن بزانین لە کوردستانی کۆندا هەمان ناوی خودای ڕۆژ واتا شەمش بەکارهاتووە؟ بەڵگە چییە.... هیچ پێویست بە خۆماندوو کردن ناکات، لە نووسینی تابلۆکەی دەربەندی بێلولەدا هاتووە: هەر کەسێک ئەم یادگارە لەناوببات خوداوەند شەمش و ئەدەد تۆوی نەهێڵن و لەناوی ببەن.

ئەوەی پەیوەستە بە لایەنی خوێندن و قوتابخانە لە مێژووی سۆمەرییدا و جێ و پێگەی لەبەرێوەبردنی قوتابخانەکانی ئەو سەردەمەدا هەبووە مامۆستایە، لەمرووشەوە دوای وردبوونەوە و بەراوردکرنی زمانەوانی و وشەسازیی سەبارەت بە وشەی (مامۆستا) ی ئەمرۆ و (ئامیا) ی سۆمەری و پەیوەندییان بەیەکەوە، وەک دەرەنجام بەدیاردەکەوێ کە: ئامیا لە سۆمەری مامۆستا و شارەزا و برای گەورەیە، (وستات) لە فەیلی بەمانای شارەزا و وەستایە، لە کوردستان بەربڵاوە و هەتا ئێستاش وەستا بەکاردێ، عەرەبیش وەک ئوستە و أستاذ بۆ خۆی بردووە؛ کەواتە لێکدانی هەردوو وشە سۆمەری و فەیلی پەهلەویەکە دەبێتە: براگەورەی شارەزا و فێرکەر، مامۆستا، بۆیە دەشێ هەردوو وشەکە دوای پشتبەستن بە و زانیارییانەی لە پەرتووکی (لە گلەنووسەکانی سۆمەر) لەنووسینی (سامۆئیل کەریمەر) دا هاتووە و بە بەراوردکردنەوی لەگەڵ سەرچاوەی دیکە بگەینە ئەو ئەنجامەی کە: پێدەچێت وشەی (مامۆستا) ی ئێستا لە وشەی (ئامیا) ی کوردی سۆمەری و لێکدانی لەگەڵ وشەی (وستات) ی کوردی پەهلەوی فەیلی هاتبێ، کە هەردووکیان بۆ وشەی مامۆستا و شارەزا و خبیر و فێرکار بەکارهاتووە. کەواتە ئەگەر: (ئامیاستات، ئاماستا، ماماستا و پاشان بۆ مامۆستا) گۆرا بێ زۆر بەجێ و ڕێتێچووە، لە کوردی ئێستاش زۆر ئاساییە (ئا) و (ما) جێگۆرکێ بکەن وەک دەنگ، بۆ نموونە (ئامۆژن و مامۆژن) کە یەک وشەن لە ڕووی مانا و ئاوەڵناوی کۆمەڵایەتییەوە، کە دەکەنە خێزانی مام. وەک ئەگەری یەکگرتنی هەردوو وشەکەش، بەڵگە ئەوەیە کە ئیلامیەکان (ئیلام شار و ناوچەیەکی فەیلی نشینە) لە ڕۆژهەڵاتی وڵاتی سۆمەرەوە هێرشیان کردۆتە ناوچەی قەڵەمڕەوی سۆمەریەکان و دواتر زمانی سۆمەری وەک زمانی نووسین لەسەردەمی ئەکەدییەکانیش کە بە ڕەچەڵەک سامی بوون هەر کاری پێکراوە، تێکەڵاوی درووست بووە، وەکوو تر ڕەچەڵەکی سۆمەریەکان بۆ باشووری کوردستان و سنووری وڵاتی سۆبار دەگەڕێتەوە، بۆیە یەکەمین نشتیمان و سەرزەمین وشەی (ئامیا) باشووری کوردستانە و سۆمەریەکان لەگەڵ خۆیان بردویانە بۆ خوارووی میزۆپۆتامیا.

سەبارەت بە پرۆگرامی خوێندن لە قوتابخانەکانی سۆمەریدا ڕوونکراوەتەوە کە بریتی بووە لەدوو بەش، بەشی یەکەمیان دەکرێ بە زانستی ناو ببرێ کە پشتی بە لێکۆڵینەوە بەستووە و بەشەکەی دیکەشی تایبەت بووە بە داهێنان و بەرهەمی وێژەیی.

زانا و شوێنەوارناسەکان لە ئێستادا گرینگی پرۆگرامەکانی خوێندنی ئەو سەردەمە دەزانن کە پەرتووک بووە لەشێوەی گلەنووس کە نەک تەنیا ناوی درەخت و جۆرەها گیانەوەر و ڕووەک و باڵندەی لەخۆوە گرتووە، بەڵکوو ناوی شار و وڵاتانی ئەوسا و بەرد و کانزاکان و جوگرافیا و هاوکێشەی درێژەی ماتماتیک و ئەنجامەکانیشی لەخۆوە گرتووە و زۆرترین بایەخ بە زمانی سۆمەریی دراوە. لەپاش لەناوچوونی شارستانیەتی سۆمەر لەلایەن ئەکەدییەکانەوەش زمان و دەستنووس و دەقە ئەدەبییە سۆمەرییەکان پشتی پێ بەستراوە و جێی گرینگیان بووە.

ئەگەر لە شێواز و ڕێگاکانی پەروەردەیی قوتابخانە سۆمەرییەکان ورد بینەوە و لەگەڵ ئەمڕۆدا بەراوردی بکەین، بۆمان ڕوون دەبێتەوە کەوا تاکو هەتا ئەمڕۆ هەمان شێواز کاری پێ دەکرێ، ئەمە ئەوە دەگەیەنێت کە سۆمەرییەکان لەڕووی کاری پەروەردەییەوە تا چ ئەندازەیەک داهێنەر و بەتوانا بوونە. لە تابلۆ قوڕینەکاندا هاتووە کە قوتابی لە بەیانی قوتابی چووتە قوتابخانە لەسەری پێویست بووە وانەی ڕۆژی پێشتر بڵێتەوە و دواتر مامۆستا وانەی نوێی لەسەر گڵەنووسەکاندا بۆیان گوتووە و ئەوانیش گوازتوویانەتەوە بۆ سەر تابلۆکانیان.

لەیەکێک لە تابلۆ قوڕینەکان باس لە نموونەیەکی داڕشتن کراوە کە لەلایەن مامۆستاوە نووسراوەتەوە و بە پرسیارێک دەستپێدەکا و دەڵێ: (ئەی قوتابی ڕۆژانە بەیانیان بۆ کوێ دەچویت؟ قوتابی وڵامی داوەتەوە: دەچووەمە قوتابخانە. مامۆستا پرسیار دەکا و دەڵێ: چیت دەکرد لە قوتابخانە؟ قوتابی باس باس لە ماڵەوە دەکا و دەڵیت: سەیری گڵەنووسەکانم دەکرد و چێشتەکەمم دەخوارد و تابلۆی نوێم دەردەهێنا تاکو بینووسمەوە و تەواوی بکەم، پاشان بۆ وانەی زارەکی یارمەتیان دەدام و ئێوارەش وانەی نووسینم ئامادە دەکرد. کاتێک قوتابخانە تەواو دەبوو دەگەڕامەوە ماڵ و باوکم دەبینی لەوێ دانیشتووە و منیش ئەو وانانەم پیشانی دەدا کە نووسیبووم و باوکیشم پێی دڵخۆش دەبوو. بەیانیان کە لەخە و هەڵدەستام دەچوومە لای دایکم و پێمدەگوت: خواردنەکەمم پێ بدە چونکە دەمەوێ بڕۆمە قوتابخانە و ئەویش دوو کولێرەی دەدامێ و منیش بەرەو قوتابخانە دەکەوتمە ڕێ. مامۆستا پێی دەگوتم بۆچی دواکەوتی؟ منیش چوومە ژوورەوە و لە حزووری مامۆستادا دڵم خورپەی دەکرد و بە ڕێزەوە سڵاوم لێی دەکرد) .

ئەمە نموونەیەکی نووسینەوەی داڕشتنە کە مێژووەکەی بۆ سێ هەزار ساڵ دەگەڕێتەوە و کە سەیری شێوازی مامۆستا لە ڕاهێنانی قوتابی دەکەی کە چۆن ویستوویەتی وا لەقوتابی بکا بتوانێت گوزارشت بکا، دەبینی چەندە شێوازێکی سەرکەوتووە ... تا ئەمڕۆشی لەگەڵدا بێت ئەم شێوازە لەلایەن زۆرینەی مامۆستایان کاری پێدەکرێ و لەڕووی زانستی فێرکردیشەوە بە ڕێگایەکی ڕاست و سەرکەوتوو هەژمار دەکرێ.

سەرباری لایەنە باشەکانی بواری فێرکردن لە قوتابخانە سۆمەرییەکان دا، لە و دیکۆمێنت و تابلۆ قوڕییانە باس لە کەسایەتی مامۆستا کراوە کە نموونەی خراپیان تێدا بووە و باس لە حاڵەتی وا کراوە کە مامۆستا بە ڕەفتاری توند هەڵسوکەوتی لەگەڵ قوتابیاندا کردووە و بەدار لێی داون، لە گڵەنووسەکاندا باس کراوە کە لەبەرانبەر قسەکردنی قوتابی لە پۆل و یان ڕاکردنی لە قوتابخانە توندوتیژی لەبەرانبەر کراوە و تەنانەت کاتێک مامۆستا بە قوتابی گوتووە (دەستخەتت خراپە و لێی ڕازی نیم) و بەدار لێی داوە، قوتابییەکە نەیتوانیووە بەرگەی ئەمە بگرێت و بە باوکی گوتووە مامۆستاکەی بانگهێشتی ماڵ بکات و دیاری پێ بدا، لە گڵەنووسەکەدا وەها هاتووە کە: باوکەکە بە گوێی کوڕەکەی کرد و بانگهێشتی کرد و لە شوێنی باش داینا و قوتابییەکەی خزمەتی کرد، ئەو نووسینانەی فێری بووبوو لە تابلۆ قوڕینەکانی پیشانی باوکی دا و باوکەکەش مەی دایە مامۆستاکە و خواردنی باش و پۆشاکی نوێ و دیاری پێی دا و ئەموستیلەی خستە پەنجەی، مامۆستاکە بە و سەخاوەت و میواندارییە دڵخۆش بوو و دڵنیایی دایە قوتابییەکە و پێیگوت: (ئەی گەنج، لەبەر ئەوی تو بە قسەکانمت کرد و ئامۆژگارییەکانمت پشتگوێ نەخست لەوانەیە لە هونەری نووسیندا بگەیتە لووتکە و زۆر باش فێری بی و لەوانەشە لەنێو براکانتدا ببیتە سەرکردە و سەرۆکی هەموو هاوڕێکانت، خۆزیا لەنێو هاوڕێکانت ببیتە خاوەنی بڵندترین پایە... بەڕاستی لە ئەنجامدانی ئەرکەکانی قوتابخانەدا زۆر باش بوویت و تۆ بوویتە پیاوی زانست) .

مامۆستای زانکۆیەکی ئەمریکی لەبارەی ئەم نووسینەدا دەڵێت: بەم نامەیە ڕۆژانی قوتابخانە بە وشەی هاندان و ئومێدبەخشین کۆتایی دێت، ئەمە لەلایەن مامۆستاکەوە نووسراوەتەوە کە هەرگیز خەونی بەوە نەبینیووە کە ئەو دەقەی لەبارەی ڕۆژانی قوتابخانە نووسیوەتەوە و لەسەردەمی ئەودا خەڵک بینویانە لەپاش چوار هەزار ساڵ دووبارە لەلایەن مامۆستای زانکۆیەکی ئەمریکییەوە گیانی دەخرێتەوە بەر و دەخوێنرێتەوە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: پەروەردە

پۆلێنی ناوەڕۆک: زمانەوانی و ڕێزمان

پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو

جۆری دۆکومێنت: وەرگێڕدراو

جۆری وەشان: چاپکراو

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | www.gulanmedia.com
کاتی تۆمارکردن: 03-01-2023
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 113
قەڵا سفیی مەندەلی، هی سەردەمی ساسانییەکانە کەچی فەرامۆش کراوە
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230304065445471684

ناونیشانی بابەت: قەڵا سفیی مەندەلی، هی سەردەمی ساسانییەکانە کەچی فەرامۆش کراوە
ئامادەکردنی: فاتمە قاسم

مەندەلی شارەدێیەکی کوردستانە و سەربە شارۆچکەی بەلەدرووزە لە پارێزگای دیالە و نزیکە لە سنووری ئێران. تا پێش ساڵی 1987 مەندەلی شارۆچکە بوو، بەڵام دواتر بوو بە شارەدێ و ئێستا لە رووی ئیدارییەوە سەربە شارۆچکەی بەلەدرووزە و دانیشتووانی پێکهاتەی کورد و عەرەب و تورکمانن و ژمارەیەکیش لە کوردانی کاکەیی، بەڵام لەگەڵ گۆڕینی مەندەلی لە قەزاوە بۆ شارەدێ و هەڵمەتی بەعەرەبکردن، رێژەی کورد رووی لە کەمی کرد و ئێستا دانیشتووانی عەرەبی زیاترن. لەولاشەوە گرنگیی بە زمانی کوردی نادرێت، بەڵام کوردەکانی مەندەلی بەردەوام بە زاراوەی کەڵهوڕی و فەیلی دەئاخفن.
مێژووی شاری مەندەلی دەگەڕێتەوە بۆ زیاتر لە شەش هەزار ساڵ پێش ئێستا و شارەکە بە مەزارگەی ئایینی و باخ و سامانی نەوت و ئاژەڵ، هەروەها شوێنەواری دێرین ناسراوە، کە سەرنجی خەڵک بۆ لای خۆیان ڕادەکێشن.
لە مەندەلی کۆمەڵێک شوێنەواری دێرین هەن کە بەداخەوە پشتگوێ خراون و لەلایەن میدیاکانەوە وەکوو پێویست تیشک ناخرێتە سەریان، تەنانەت لەلایەن ناوەندی شوێنەوارییش گرنگییان پێ نادرێت، کە یەکێکیان شوێنەواری (قەڵا سفی) یە، واتە قەڵای سپی.
وەلید رەشید، یەکێک لە هاووڵاتییانی مەندەلی و مامۆستای زمانی ئینگلیزییە، بەوردی مێژووی شوێنەواری قەڵای سفی بۆ (باسنیوز) و (باسکورد) باس دەکات و دەڵێت: "هەرچەندە من مێژوونووس نیم، بەڵام بەهۆی ئارەزووی زۆرم بۆ مێژوو، ساڵانێک دەبێت لەسەر مێژووی مەندەلی و شوێنەوارەکانی، لە رێگەی خوێندنەوە و دیڤچوون و پرسیارکردن لە بەتەمەنەکان

زانیاری کۆ دەکەمەوە، چونکە بەداخەوە ئێمە ناوەندی شوێنەوارمان نییە، بۆیە پێویستە کەسێک هەبێت بۆ ئەوەی لەسەر مێژووی مەندەلی بەگشتی بزانێت، تا لە ڕێگەیەوە زانیارییەکان دیکۆمێنت بکرێت و بخرێتە بەر دیدی خوێنەران و بینەران.“
وتیشی: قەڵا سفی قەڵایەکی کۆنی شوێنەواری سپی ڕەنگە و لە زاراوەی مەندەلییەکانەوە سفی بە مانای سپی دێت، کە مێژووەکەی دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی ساسانییەکان و لە ڕووی هەڵکەوتەی جوگرافییەوە دەکەوێتە ڕۆژهەڵاتی مەندەلی، نزیک بە سنووری ئێران، واتە تەنیا دوو کیلۆمەتر لە ئێرانەوە دوورە، قەڵاکە لە شێوازی شاخێکە کە بەرزییەکەی لەنێوان 12 بۆ 15 مەترە و پانییەکەی دوو هەزار و 500 مەتر دووجایە، هەروەها چەندین پارچەی شوێنەواریی وەکوو پارچەگۆزەی شکێنراو لەسەر و دەوروبەری قەڵاکە هەیە، کە ڕەنگەکانیان گۆڕاون و خاوەن مێژوویەکی کۆنن، بەڵام ئەگەر بێت و لێکۆڵینەوەیەکی زانستیی ورد لەسەر ئەو شوێنەوارە بکرێت، لەوانەیە پارچە شوێنەواریی کۆنتری تێدا بدۆزرێنەوە، بەڵام بەداخەوە تاکوو ئێستا هیچ لێکۆڵینەوەیەکی زانستیی ورد لەسەر ئەم شوێنەوارە نەکراوە، بۆ ئەوەی مێژوو و تەمەنەکەی بەتەواوی دیاری بکرێت.
ڕا و بۆچوونەکان لەسەر قەڵا سفی
وەلید ڕەشید ئاماژەی بەوەش کرد: چەندین ڕا و بۆچوونی جیاواز لەسەر قەڵا سفی هەن، گرنگترینیان:
یەکەم- ئەم قەڵایە پێش سەردەمی ئایینی ئیسلام، خەڵکی تێدا نیشتەجێ بووە، بەڵام ئەم شوێنە بەسەریاندا ڕووخاوە و سیمای قەڵایەکی سپی دەرچوو.
دووەم- ئەم شوێنە پەرستگایەکی گەورەی پێش ئیسلام بووە، کە یان بەسەریاندا ڕووخاوە، یان چۆڵ کراوە.
سێیەم- ئەم قەڵایە لە سەردەمی ساسانییەکان بە مەبەستی چاودێریکردن و پاراستنی خۆیان بەرانبەر بە هێزە بێگانەکان دروست کراوە.
کاریگەریی گۆڕانی کەشوهەوا لەسەر قەڵا سفی
وەلید ڕەشید، زیاتر وتی: گۆڕانی کەشوهەوا لە (بای بەهێز، باران، بوومەلەرزە) بەدرێژایی مێژوو کاریگەرییان بەسەر قەڵا سفی بەجێ هێشتووە و بەدڵنیاییەوە لەگەڵ گۆڕانی کەشوهەوا ئەم گۆڕانکارییانە لەسەری بەردەوام دەبن، بۆ زیاتر ڕوونکردنەوە، ئەم گۆڕانکارییە بووە بەهۆی ئەوەی قەڵاکە بەرزییەکەی کەم ببێتەوە و دەرەنجام پانییەکەی زۆرتر بێت، ڕەنگە پێشتر خاوەن بەرزییەکی زۆر و پانییەکەی کەم بووە، بەڵام ئێستا پێچەوانەیە و بەرزییەکەی هەروەک لەسەرەوە ئاماژەمان پێ کرد، لەنێوان 12 بۆ 15 مەترە و پانییەکەی دوو هەزار و 500 مەتری دووجایە.
ئێستای قەڵا سفی
وەلید ڕەشید ڕوونیشی کردەوە: ئەم شوێنە لە چوارلاوە پەرژین نەکراوە و بەدووریی دوو کیلۆمەتر لە قەڵاکە خانوو و ماڵی هاووڵاتییان هەیە، ئێستا وەکوو شوێنێکی گەشتیاری بەکار دەهێنرێت، کە خەڵک لە ڕۆژانی جەژن، بەتایبەت لە نەورۆز دەچنە سەر قەڵاکە و ئاهەنگی خۆیان دەگێڕن، هەروەها جێی باسە، کە زەویی دەوروبەری قەڵاکە لەلایەن جووتیارانەوە بۆ کشتوکاڵ بەکار دەهێنرێت، بەتایبەت بۆ گەنم و جۆ، چونکە مەندەلی کەشوهەوایەکی باشی هەیە و گونجاوە بۆ کشتوکاڵ.
قەڵاکە لە ڕووی گرنگی پێدانەوە
ئەو هاووڵاتییەی مەندەلی وتیشی: بەداخەوە ئێمە لە مەندەلی ناوەندی شوێنەوارمان نییە و تاکوو ئێستا هیچ لێکۆڵینەوەیەکی زانستیی ورد لەسەریان نەکراوە، بۆیە مێژووی شوێنەوارەکانمان دیکۆمێنت نەکراوە، ئەوەی کە باسیش دەکرێت، بەهۆی گێڕانەوەی باوک و باپیرانمان بۆمان ماوەتەوە، هەروەها لە ڕێی خوێندنەوەی بەردەوامم لەسەر مێژووی مەندەلی، ئێستاش جگە لەم قەڵایە، چەندین قەڵای جیاوازی دیکەش لەنێو مەندەلیدا هەن، وەک قەڵای (قەلەولەس، قەڵەم حاج، جەمیل بیک) بەڵام قەڵا سفی گەورەترین و بەناوبانگترین قەڵایە لەنێو قەڵاکانی دیکە، بەڵام بەداخەوە لەو شوێنانەش هیچ لێکۆڵینەوەیەکی زانستی و ئەکادیمی نەکراوە، بۆیە پێویستە ناوەندی شوێنەوارمان هەبێت، بۆ ئەوەی گرنگی بەم شوێنەوارە دێرینانە بدات و لە ڕووخان بیانپارێزرێت، چونکە هەر یەک لەو شوێنانە مێژوو و چیرۆکێکی تایبەت بە خۆیان هەیە، کە مێژووی مەندەلیین .[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: مێژووی کۆن
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی baskurd.basnews.com - 26-02-2023
کاتی تۆمارکردن: 2023-03-04
ناوی تۆمارکار: سارا سەردار

پۆل: کورتەباس
بابەت: 114
گشتپرسی و خامنەیی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230603163015495734

ناونیشان: گشتپرسی و خامنەیی
نووسەر:هێمن عەبدوڵلا
ڕۆژی دەرچوون:2017-07-03

خامنەیی بەڕاست یان بەشۆخی لە دیداری هەفتەی ڕابردوویدا لەگەڵ عەبادی، هەوڵەکانی ئەنجامدانی گشتپرسی لە کوردستان بە مقۆمقۆ ناوبرد و گوتیشی قبووڵ ناکرێ. ڕۆژانی ڕابردووش کوردی فەیلی لە بەغدا کەوتنە هەڵوێستێکی ناخۆشەوە.
هاومەزهەبە عەرەبە چاوڕەشەکانیان بە ناردنی ئۆتۆمبێلی بۆمبڕێژکراو بۆ گەڕەکەکانیان، پێیانگوتن پاش گشتپرسی چیدیکە هاومەزهەبی دادیان نادات و کورد هەر کوردە. ئەمەش پێچەوانەی ئەو هەڵوێستەیە کە لە سعودیەوە دەیبیستین و خەڵکی سادە جگە لە سیاسییەکانیان، بە هاشتاگ نەک پشتیووانی لە گشتپرسی دەکەن، بەڵکوو پەلەشیانە بۆ سەربەخۆیی کوردستان.
ڕۆڵەکان زۆر سەیر گۆڕاون. لە هەشتاکاندا هەر ئەو سوپا سوننە عەرەبییە، کە پشتیووانیی سعودیە و وڵاتانی دیکەی کەنداویشی هەبوو، بەشداریی دەکرد لە ئەنفالکردنی کوردی زۆرینە هاومەزهەبی. هەمان خامنەیی و کۆماری ئیسلامییەکەشی پشتیووانییان لە شۆڕشی باشووری کوردستان دەکرد کە لەوپەڕی چەپەوە تا ئەوپەڕی سوننەی توونددائاژۆی تێدابوو، کەچی ئێستا گشتپرسی بۆ خامنەیی مقۆمقۆیە و بۆ شاسەلمان، وەک لە حەرەکات و سەکەناتی دەردەکەوێ، پلانە و دەبێ وەدیبێت.
زۆر کەس ئەو پێشبڕکێیەی سعودیە و ئێران لەسەر گشتپرسیی کوردستان بە شەڕی چاڵدێران دەچوێنن. ئەمە هەڵەیەکی گەورەیە، شەڕی چاڵدێران کە ئەنجامەکەی دابەشبوونی کوردستان بوو، لەنێوان دوو ئیمپراتۆریەتی هاوسنوور و مەزهەب جیاوازدا ڕوویدا کە هێزی سەربازی و مەعنەوییان تاڕادەیەک وەکوو یەک بوو.
ڕەنگە بکرێ کۆماری ئیسلامی بە ئیمپراتۆریەتی سەفەوی بچوێندرێ و ڕاستییەکەی لە پەلهاویشتن لە ناوچەکەدا لە سەفەوییەکانیش واوەتر چووە، بەڵام سعودیە ئیمپراتۆریەتی عوسمانی نییە و ناشتوانێ بێ. سعودیە پارەی نەوتی هەیە، مەککە و مەدینەی هەیە و لۆبییەکی یەکجار بەهێزی لە ئەمریکا و ناوەندەکانی بڕیاردانی جیهاندا هەیە. ئەمانە پراگماتیکانە بیری لێبکەینەوە گرنگترن لەو چەکانەی ئێران بەدەستییەوەن، بەڵام بۆ نموونە سعودیە ناتوانێ بە سوپاکەی بێتە سەر سنووری ئێران و کوردستان دابەش بکات.
ئەوەی لە قەیرانی یەمەنەوە دەستی پێ کرد و دواتر قەیرانی قەتەری بەدواداهات و سبەی قەیرانی پاش گشتپرسیی باشووری کوردستان دەبێت، هەمووی نیشانەکانی ئەوەن کە سعودیە و هاوپەیمانەکانی بەرژەوەندییەکانیان لەگەڵ کۆنسێرڤاتیڤە ئەمریکییەکان لەو خاڵەدا یەکیانگرتووەتەوە کە لەپاش داعش ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاستێکی نوێ درووست بێت و تێیدا سنوور بۆ هەژموونی فراوانی ئێرانی پاش ڕووخانی سەدام دابنرێ و بەرژەوەندییە وزەییەکانی ئەو بەرەیەش پارێزراو بن. یەکێک لە ڕێگەکانی سنووردانانەکەش درووستکردنی دیوارێکە لەنێوان ئێران و سعودیە و دەوڵەتانی دیکەی کەنداو لە ڕێگەی خاکێک کە ناوی باشوور و ڕۆژاوای کوردستانە.
من وای تێدەگەم کە قەیرانی قەتەر کۆتایی دێت و ئەو وڵاتەش دەتوانێ دیوارێکی دیکە بێت بۆ سنووردانان بۆ هەژموونی ئێرانی، ئەمەش بەو مانایە نییە کە قەتەر بەلای سعودیەدا دەیشکێنێتەوە، بەپێچەوانەوە ئەوەی سعودیە دەیکات ئەوەیە کە ناهێڵێ پلانە قەتەرییەکە بۆ ملکەچپێکردن و گۆڕینی سیستمی حوکمڕانی لە وڵاتانی کەنداو سەرکەوێ، بەڵام قەتەر وەک هێڵی

نێوەڕاست دەمێنێتەوە لەنێوان ڕیاز و تاراندا کە ناچار دەبێ لەبەر بەرژەوەندییەکانی سیاسەتی بێلایەنی هەڵبژێرێ. ئەمە دەکرێ پاش چەسپاندنی گشتپرسی کەیس ستەدییەکی باش بێ بۆ کوردستان.
واتە لە ئێرانی بگەیەنێت کە هەم لە بەرژەوەندیی تاراندایە و هەم لە بەرژەوەندیی ڕیازیشدا کە کوردستانێکی سەقامگیر لەو نێوانە وەک هێڵی نێوەڕاست هەبێ، کە نە بهێڵێ پریشکی ئاگر بگاتە نێو ئێران و نە ڕێگەش بدات سعودیە هەست بکات شیعە دەستیان لە بینەقاقای گیرکردووە. ئەگەر من لەجێی جەنابی خامنەیی بم، هەر وا بیری لێدەکەمەوە. چونکە دەزانم هەولێر نە دژایەتیی تارانی پێدەکرێ و نە دەیەوێ بیکات. بۆیەش باشترە مقۆمقۆکەی بکاتە کردەوە و ناوچەکە لە جەنگێکی گەورەی دیکەی بێئەنجام ڕزگاری بێ. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: لێکۆڵینەوە
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕەخنەی سیاسی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: هەولێر
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی ڕووداو 03-07-2017
کاتی تۆمارکردن: 03-06-2023
ناوی تۆمارکار: هومام تاهیر

پۆل: کورتەباس
بابەت: 115
گوتاری مانەوە لە ڕۆمانی (بەندەر فەیلی)ی بەختیار عەلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240308195423557427
گوتاری مانەوە لە ڕۆمانی (بەندەر فەیلی)ی بەختیار عەلی
لێکۆڵەران: 1. هەرێم عوسمان مەعروف ، 2. عەلی تاهیر بەرزنجی
گۆڤاری ئەکادیمیای کوردی، ژمارە (56)، 2022، ل: 163-204
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەدەبی / ڕەخنەی ئەدەبی
پۆلێنی ناوەڕۆک: لێکۆڵینەوە
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕانانی پەرتووک
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زانکۆ: زانکۆی سلێمانی
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: سلێمانی
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | http://journal.kurdish-academy.dev.krd/ 2024-03-08
کاتی تۆمارکردن: 2024-03-08
ناوی تۆمارکار: ڕاپەر عوسمان عوزێری

پۆل: کورتەباس
بابەت: 116
لۆرستانی غەربی کوێیە؟ ئەکەوێتە کوێوە؟
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230105184048456845

لۆرستانی غەربی کوێیە؟ ئەکەوێتە کوێوە؟

کوردە لوڕەکان هەر لە ئێراندا نیشتەجێ نین و لە ئەفغانستان و عومان و ئێراق و کوەیت و بەگشتی لە وڵاتانی کەنداو نیشتەجێن.
لوڕەکان جگە لە ئێران لە ئێراقیش بەشێوەیەکی بەربڵاو هەر هەن و هەبوون.

تا ئەم دەقەیە 3 پارێزگای ئێڕاق بە موڵکی خۆیان ئەزانن وەک کوردێکی لوڕ.
ئەوانیش ئەم 3 پارێزگایەن:
1. میسان
2. دیالە
3. واسیت
ئەم 3 پارێزگایە زۆرینەی دانیشتووانی لوڕ و فەیلیە (فەیلیەکانیش هەر لوڕن) وە کەمینەی عەرەبیشی تیادا هەیە، هۆکاری نەتوانەوەی ئەم کوردە لوڕانە لەناو عەرەبدا بەهۆی ئەوەوە بووە کە زاوزێی زۆریان کردووە، وە زۆربەی شیعەکانی خواروی ئێڕاق بەتایبەت ئەم 3 پارێزگایە کە باسمان لێوەکردن لوڕن، هەر هۆکاری زۆربوونی شیعەکان لە 20 ساڵی ڕابردووەوە تا ئێستا بەهۆی لوڕەکانەوە بووە و زۆری عەرەبەکانیش هەر بەهۆی لوڕەکانەوە بوونەتە شیعە.
کوردە لوڕەکان لەسەر کلتور و جلوبەرگ و زمانی خۆیان ماونەتەوە و بەردەوام لە زیادبوونن لەڕیزی سوپای ئێڕاق و دامودەزگاکان.
وە تا ئێستاش شاری بەسرە وەک کەرکووکە، لەنێوان عەرەب و لوڕ، چونکە لە بەسراش لوڕ و فەیلی زۆر ئەژین و ناوچەش هەر هەیە بەناویانەوە.
بەڵام بەهۆی ئەوەی ناهەمواری ژیان و سەختی ژیان لە ئێران زۆرینەی عەرەبەکانی پارێزگای خوزستان بەتایبەت شاری ئەهواز کۆچیان کردووە بۆ ئێڕاق بەگشتی و بۆ بەسرا بەتایبەتی، هەر ئەمە وایکردووە کە لوڕ و بەختیاریەکان لە پارێزگای خوستان بەگشتی و شاری ئەهواز بەتایبەتی ببنە زۆرینە، وە عەرەب ڕێژەیەکی کەمی لێ ماوەتەوە لە خوزستان و لوڕەکان جێگایان گرتونەوە.
وە ئەو عەرەبانە کە لە خوزستان کۆچیان کردووە چونەتە بەسرا بەتایبەتی، هەر بۆیەش ئەمە وایکردووە کە ڕێژەی لوڕەکان لە کەمی بدا لە بەسرا لەگەڵ ئەوەی بەشێکی زۆری لوڕیش ئەژین لە بەسرا.
بەداخەوە حکومەتی هەرێم بۆ تەنیا جارێکیش ئاوڕی لەم لوڕانە نەداوەتەوە، ئامادەن لەسەر کەناڵەکانیان بابەتی سێکسی و پیاوی درێژ و ژن مارەکردن لە خەستەخانە و.. هتد چەندان بابەتی بێسوودی تر بگوازنەوە بەس ئامادەنین ئەم لوڕانە بهێننەوە سەر نەخشەی حکومەتی هەرێمی کوردستان.
وە بەردەوامن لە فرۆشتنی خاکی کورد و تەنیا لەماوەی 6 ساڵدا لە 43%ی خاکی هەرێمیان فرۆشتوە.
گەر حکومەتی هەرێم لەگەڵ ئەم لوڕانە دابنیشتایەو لەسەر یەکگرتن ڕێکبکەوتایە لەگەڵیان.
هەرێمی باشووری کوردستان لە پارێزگای دهۆکەوە درێژدەبۆوە تاوەکو بەسرا و لەجیاتی کەرکووک ببێتە شاری کێشەلەسەر بەسرا ئەبوە شاری کێشەلەسەر.
وە لەجیاتی ئەوەی حکومەتی هەرێم وەک ئێستا 3 پارێزگا بوایە ئەوکات ئەبوە ئەم پارێزگایانە..
هەولێر، سلێمانی، کەرکووک، دهۆک، نەینەوا، سەڵاحەدین، دیالە، میسان، واسیت، بەسرا.
بەکورتی:
حکومەتی هەرێمی کوردستان دەیتوانی لەگەڵ لوڕستانی غەربی یەکبگرێ و سنووری هەرێمەکەی لە دهۆکەوە تا بەسرا درێژبکاتەوە و 10 پارێزگا لەخۆ بگرێت، بەڵام لەجیاتی ئەوە چوو خاکەکەی خۆی فرۆشت و عەرەبی لەخۆگرت و قوتابخانەی لە خاکی خۆیدا بۆیان کردەوە تا بەزمانی خۆیان بخوێنن و..هتد. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: بەڵگەنامەیی
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕامیاری، جیۆپۆلیتیک و پەیوەندیی نێودەوڵەتی
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕەخنەی سیاسی
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: چاپکراو
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ئێران
وڵات: ئێڕاق

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان؛ فەیسبووک؛ پەیجی (Aso Babuta)
کاتی تۆمارکردن: 2023-01-05
ناوی تۆمارکار: شادی ئاکۆیی

پۆل: کورتەباس

بابەت: 117

لە بەڵگەنامە و دەکومێنتەکانی شۆڕشی ئەیلول: یەکەمین کۆبونەوەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20160315103430130663

د. جەبار قادر

دوا بەدوای ڕاگەیاندنی ئاگربەستی 10 شوباتی 1964 لە نێوان سەرکردایەتی شۆڕشی ئەیلول و حکومەتی عەبدوسەلام عارف ناکۆکی و ئاڵۆزی، کە ماوەیەک بوو لە نێوان باڵی بیرۆی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان و سەرکردایەتی بارزانیدا لە ئارادا بوون، تەقینەوە و یەکێتی ڕیزەکانی کورد و دەستکەوتەکانی شۆڕشی ئەیلولی ڕوو بە ڕووی مەترسی و ئەگەری لە دەستدان بووبوونەوە. لەو کاتە ناسک و هەستیارەدا کە دڵەراوکێی و سەرگەردانی باڵی بەسەر لایەنگرانی شۆڕش و ئەندامان و دۆستانی پارتی دیموکراتی کوردستان و پێشمەرگەکاندا کێشابوو، هەردولا هەوڵیاندەدا خۆیان بە هەڵگری ڕاستەقینەی ئاڵای شۆڕش بەکورد بدەنە قەبوڵ کردن. باڵی مەکتەبی سیاسی لە ماوەیەکی کورتدا پێگەکانی خۆی لە کوردستان لە دەستدا و ئەودوای چیرۆکەکە ئاشکرایە و لە چوارچێوەی ئەم وتارەدا ناکرێ لە وردەکارییە خەمگینەکانی بکۆڵینەوە.

لە بەرامبەر کۆنفرانسی پارتی لە ماوەت 4 - 9 نیسانی 1964 کە لە لایەن باڵی مەکتەب سیاسییەوە بەسترا و بڕیاردرا مافی وت و وێژ و ڕێکەوتن لە گەڵ میریدا و سەرکردایەتی هێزی پێشمەرگەی کوردستان و مافی داواکردنی بەستنی کۆنگرەی پارتی لە بارزانی بسەندرێتەوە، لە سەر داخوازی بارزانی کۆنگرەی شەشەمی پارتی دیموکراتی کوردستان لە 7 تەمموزی هەمان ساڵدا لە قەڵادزە بە بەشداری 450 کەس بەسترا و لایەنگیری تەواوی خۆی لە ڕێبازی سیاسەی بارزانی ڕاگەیاند و بڕیاری دەرکردنی 14 ئەندامی سەرکردایەتی باڵی مەکتەب سیاسی داکە ئەمانە بون : (ئیبراهیم ئەحمەد، جەلال تاڵەبانی، عومەر دەبابە، عەلی عەسکەری، حیلمی عەلی شەریف، عەلی عەبدولا، نوری شاوەیس، مەلا ماتۆر (عەبدولا ئیسماعیل)، سەید عەزیز شەمزینی، عەلی حەمدی، محەمەد حاجی تایەر، عەلی عەسکەری، شەمسەدین مفتی و نوری ئەحمەد تاها) و لە جێگەیان سەرکردایەتیەکی نوێ بۆ پارتی هەڵبژاردر کە بریتی بو لە (حەبیب محەمەد کەریم - سکرتێر،دکتۆر مەحمود عوسمان، دکتۆر فوئاد جەلال، عەلی سنجاری، ساڵح یوسفی، ئیسماعیل عارف، سدیق ئەمین، عومەر شەریف، عەبدولی سۆران، هاشم عەقراوی، شێخ محەمەد هەرسینی، یەدولا کەریم فەیلی و عەزیز عقراوی). بێجگە لە بەستنی کۆنگرەی پارتی سەرکردایەتی بارزانی بۆ مامەڵە کردن لە گەڵ ئەو بارە ئاڵۆزەدا و ڕێکخستنەوەی ڕیزەکانی لایەنگرانی لە نێو پارتی و پێشمەرگە و کۆمەڵگەی کوردیدا دوای ئەو هەژانە گەورەیە و لێکترازانە پڕ لە مەترسیە زنجیرەیەک کۆبونەوەی ئەنجامدا کە وادیارە بۆ ئەوە بو کە هەموو شەرعیەتیەک لە باڵی بیرۆی سیاسی وەربگرێتەوە و پێگەیان بەجۆرێک لاواز بکا کە لە بەرامبەریدا خۆیان پێنە گیرێ.

ئەو کارانەی بارزانی ململانێیەکی سیاسی بوو بۆ بەهێزکردنی پێگەی سیاسی و کۆمەڵایەتی بەرەکەی خۆی لە دژی بەرەی بەرامبەردا. لێرەدا باس لە باشی و دروستی ئەو بارە و ئەو هەوڵانە ناکەین بەڵکو تەنها وەکو بابەتێکی مێژوویی و بە شێوەیەکی بابەتیانە دەیانخەینە بەرچاو بۆ ئەوەی لەدواییدا لێیان بکۆڵرێتەوە. ئەو هەنگاوانە بریتی بوون لە بەستنی کۆنگرەی شەشی پارتی دیموکراتی کوردستان لە قەڵادزە (07-07-1964)و دەرکردنی 14 ئەندامی سەرکردایەتی پارتی لە لایەنگرانی باڵی مەکتەبی سیاسی و هەڵبژاردنی (ڕاستتر دەستنیشانکردنی) ئەندامی نوێ لە جێگەکەیان و بەستنی کۆنفرانسی سەربازی بۆ سەرکردە و بەرپرسەکانی هێزی پێشمەرگە و ڕێکخستنەوەی ڕیزەکانیان و دروستکردنی بیرۆی سەربازی و ئەنجومەنی ڕاپەراندن و بەستنی کۆنفرانسێکی میللی کە نوێنەرانی توێژەکانی کۆمەڵگەی کوردی و کەسایەتیە سیاسی و کۆمەڵایەتیەکانی گرتبوە خۆی بۆ ئەوەی مەسەلە چارەنوسسازەکان وەکو شەڕ و ئاشتی و وت و وێژ لە گەڵ حکومەتی عارفدا تاوتوێ بکەن و بڕیاری لە سەر وەربگرن. ئەم شێوازە هەرچەندە لە ئەنجامی هەڵبژاردنێکی ڕاستەقینەی نوێنەرانی کوردا نەهاتبوە کایەوە بەڵام بۆ ئەو بارەی کوردستان و شۆڕشی ئەیلول شێوازێکی لە جێ بوو و پێموابە لەو کاتەدا لەوە زیاتر ئەستەم بوو بکرێ. ئەگەر لە گەڵ باری قاڵبگرتوی ئەورۆی کوردستاندا بەراوردی بکەین دواکەوتوویی بیری سیاسی و ئیداری ئەورۆی سەرکردایەتی کوردمان بۆ دەردەکەوێ.

یەکێ لەو هەنگاوانەش دامەزراندنی (ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش) بوو کە نوێنەرانی سیاسی و سەربازی حیزب و هێزەکانی پێشمەرگە و سەرک هۆز و کەسایەتیە نیشتمانپەروەرەکان و پیاوانی ئاینیی ئیسلام و کریستیان و نوێنەرانی قوتابیانی کورد لە کوردستان و لە ئەوروپای گرتبوە خۆی.
ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشی کوردستان لە 4 ئوکتۆبەری 1964 دامەزراو و یەکەمین کۆبونەوەی گشتیی لە 9 ئوکتۆبەری 1964 لە دێی بۆسکێن بەست بە ئامادەبوونی زوربەی هەرە زۆری ئەندامەکانی. کۆبونەوەکە بە وتەیەکی کورت لە لایەن شێخ محەمەد هەرسینەوە کرایەوە. لە وتەکەیدا شێخ محەمەد دەڵێ (براینە پێشەکی بەخێرهاتنێکی گەرم و گورتان دەکەم بۆ ئەم هاتنە مێژووییە و هیوادارم ئەو رەنجەی کە ئەیکێشن لەم رێگەیە هەمووی رەنجێکی بەردار و بەکەڵک بێ بۆ بەرژەوەندی هەموو گەلی کورد. ئێستا دانیشتنەکەمان دەکەینەوە بە وەستان یەک دەقیقە بۆ رۆحی پاکی شەهیدانی رێگای رزگاری کوردستان .....لە زمانی هەموتانەوە داوا ئەکەم لە کاک مستەفای بارزانی کە دانەری بەردی بناغەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشە و یەکەم کەسێکە کە بیری لەم رووداوە مێژووییە گەورەیەوە کردەوە بۆ گەلی کورد و بۆ چارەسەرکردنی هەموو گیر و گرفتێکی میللەتەکەمان وتەیەک پێشکەش بکات).
بارزانی : هەر لێرە راوەستم باشتر نیە هەمویان گوێیان لێ دەبێ ؟. (بەشی یەکەمی وتارەکەی بارزانیم کردۆتە کوردی باوی ئەورۆ و بەشەکەی تریم وەکو خۆی هێشتۆتەوە. دەقی تۆمارکراوی وتەکەی بارزانی بەدەنگی خۆی لە گەڵ ئەم وتارەدا بۆ یەکەمین جار بڵاودەکرێتەوە).
(هەروەکو شێخ محەمەد فەرموی بەخێرهاتنی هەموتان ئەکەم و سوپاسی ئەو زەحەمەتیەی کە کێشاوتانە و ئەو قوربانیانەی کە ئێوە داوتانە، ئەو گەلی کوردە هەمووی پێکەوە کە هەمووشیان بەشدارن پێکەوە شانازی پێوە ئەکەم و ئینشائەڵا هیوامان ئەوەیە کە ئێوە هەموتان هەوڵی خۆتان پەرەپێدەن لە سەر بیرێکی پاک و راست بۆ ئەو میللەتە هەژارە کە ستەمی لێکراوە و ئامانجیش ئەوەیە لەم چەوسانەوەیە رزگاری بێ و بگاتە مافی مرۆڤانی و لە باری نامرۆڤانی رزگاری بێ لە بەر چاوی دونیا و بگاتە حاڵەتێکی مرۆڤانی. هیواشم ئەوەیە کە هەموتان پێکەوە بە بیرێکی راست و دروست و برایەتی و دۆستایەتی و دڵسۆزییەوە دەست بدەنە دەستی یەک و خزمەتی ئەو گەلە زۆرلێکراوە بکەن لە سەر بیرێکی پاک نەوەک بیرێکی وا کە ئێمە ئەگەر شتێکمان لە دەست بێ ببینە زۆردار بەسەر خەڵکەوە دەبێ ئێمە هەموو کاتێ لایەنگری زۆرلێکراوەکان و چەوسانەوەی خۆمان لە بیر نەکەین و هیچ کاتێک زۆرداری لە کەس نەکەین و بە برایەتی لە گەڵ هەموو کەسێکدا لە سەر بیرێکی پاک لە پێناوی بەرژەوەندی گشتیدا کار بکەین. ئێستاش کە ئێوە نوێنەرایەتی گەلی کورد دەکەن و هاتونەتە ئێرە دانیشتون بۆ بەرێوەبردنی کاروباری میللەت و دەستنیشان کردنی چارەنوسی کورد. ئاسان نیە مرۆڤ دوور لە بەرژەوەندیی تایبەتی خۆی یا بەرژەوەندیی رێبازێکی دیاریکراو ولە پێناو بەرژەوەندیی گشتیدا خزمەت بکات. پێویستە هەموو بەرژەوەندی و رێبازی تایبەتی وەلاوە بنێن. هەمووتان دەبێ بیری خۆتان لە چوارچێوەی بەرژەوەندی گشتی گەلی کوردا کۆبکەنەوە. ئێمە ئەم گروپەی کە لێرە کۆبوینەتەوە و ئەوەی بە عەقڵماندا بێ لە هێز و تواناماندا بێ بۆ ئەو میللەتەی خەرج دەکەین بۆ ئەوەی بگاتە ئاستێکی وا کە مرۆڤ بتوانێ بڵێ ئەمانەش وەکو ئەو عالەمە هەموویان مافێکیان هەیە. مافێک کە پێی دەڵێن مافی رەوا وانە کە بڵێن بەزۆرداری یا بە ستەم و دوژمنکاری بە دەست هێنراوە یا مافیان نیە مافی بۆ دروست بکەن. مافی خۆیانە و مافی ئەوەیان هەیە. بۆیە تکای من ئەوەیە هەموتان بە برایەتی دەست بدەنە دەستی یەک و بە بیرێکی پاک ئەو خزمەتە بۆ ئەو میللەتە بکەن لە سەر خاڵی بەرژەوەندی گشتیی یەک بگرنەوە. من بۆ خۆم لێرەدا ئامادەم هەر هەڵەیەک، هیچ مرۆڤێکیش لە هەڵەکردن بەدەر نیە، هەر هەڵەیەک کە پێتان وایە من کردومە و بە پێویستی دەزانن ئاگادارم بکەنەوە لێی و حەز دەکەم پێم بڵێن و ئەو هەڵانەی کە دەیکەم بڵێن ئەمانە هەڵەن بۆ ئەوەی جارێکی تر نەیکەمەوە و ئەگەر هەڵەشم کردووە لەوانەیە بتوانم دروستی بکەمەوە و ئەگەر ئەو جۆرانەش کە توانای چاکردنەوەیان نیە بۆهەموو سزایەک ئامادەم کە هەڵەیەک لە سەر بێ. دەمەوێ بەم بۆنەیەوە بڵێم کە بەرژەوەندی گەلەکە لای من لە سەرەوەی هەموو شتێکەوەیە، تکا دەکەم ئێوەش هەموو بەو شێوەیە وەکو بۆتانم باس کرد بۆ ئەو میللەتە خۆتان فیدا بکەن نەک میللەت بۆ خۆتان فیدا بکەن. چونکە ئەگەر ئێمە وا نەبین کە خۆمان بۆ میللەت قوربانی بکەین تا میللەت سەر بکەوێ، ئەمە ناکرێ ئێمە گەل بۆ خۆمان بفرۆشین و بەرژەوەندی تایبەتی خۆمان بەدەست بێنین یا رێبازێکی تایبت بگرین و میللەتەکەش بکەینە قوربانی. نابێ ئێمە بە تەمای ئەوە بین کە ئێمە بڵێین بەڵێ میللەت وا یا ئەمە، ئێمە دەبێ بەرژەوەندی میللەت لە ژیانی خۆمان و لە رووناکی چاوی خۆمان زۆر بەرزتر بگرین. گەلانیش هەموو دەزانن کە میللەتەکەمان زۆری لێکراوە تا دوا پلە و بە هەموو واتایەکی ئێمە پێویستیمان بە عەقڵ و لە خزمەت و لە تەدابیری باش و لە هەموو شت لە زانست کە ئێمە ئەم میللەتە پێبگەنین، بەڵام من ئێستا ناتوانم قسە لەوە بکەم بڵێم بەڵێ زانست و ئەوانە چونکە شتێکی وامان بەدەستەوە نیە کە بتوانین بەخۆمان چارەنوسی خۆمان بە خۆمان و بیر و را و بریار خۆمان بڵێین ئەمە بکەین و ئەمە وا بێ و ئەمە وابێ. ئێستا هەر ئەوەیە دەبێ خزمەتی میللەت بکەین تا بگاتە پایەیەکی وا تا بتوانێ بۆ خۆی تەقریری مەسیری خۆی قەرار بدا. ئێستاش حاڵی حازر مەسەلەکە لە ئەوەڵەوە لە گەڵ ئەم حکومەتە شەر راوەستاوە، سێ ساڵ ئەم حکومەتە شەری لە گەڵ ئەم میللەتە کردووە ئەم میللەتەش کە ئەو قارەمانییەی نواندووە وەکو ئێستاش ئێمە هەموو دەقیقەیەک شانازی دەکەین بەو شەهیدانە کە خۆیان کردووە بە قوربانی بۆ ئەم میللەتە. ئەورۆ جێگەی شانازی ئێمەیە و من بە هموو دڵێکی پاکەوە و بەهەموو مانایەک شانازی پێوە ئەکەم بەو کورانەی کە شەهید کراون و هەتا دونیا مابێ بۆ ئێمە مایەی شانازین. لە هەموو میللەتێکیش هەتا قوربانی نەدراوە نەگەیشتوەتە مافێکی وا کە بۆ خۆیان دەخوازن لە سێبەریدا ئاسودە بژێن ~ ئێستاش تکای من ئەوەیە

حکومەت تا ئێستا هیچ بڕیارێکی نەداوە هیچ شتێکی نەکردووە و ئەو شتەی کە دەیکا مەبەستی حکومەتیش تا ئێستا دیار نیە و تاوەکو ئێستا شتێکی مەلموسی نەداوەتە دەستی ئێمە کە بڵێ ئەمە. ئێمە داوای ئەوانەمان کرد بەڵێ کە دێهاتی کوردستان لە کەرکووک و لە هەولێر ملکی کوردە هی باوکیانە هی ئەجدادیانە داوا دەکەین شتێکی زۆر بە قانونی و ئوسوڵی موڵکی ئێمەیە بماندەنەوە تا ئێستا عەرەبیان هێناوە و دایانەونەتە سەر و ئەوە نمونەی گشتیی کوردستانە لە ژێر دەستیاندا کە ئەوەی دەستیان بەسەردا گرتوە و نایدەنەوە و ئەوی تریش هەموو وا لێبکەن و شتێکمان نادەنێ. ئینجا لە بەر ئەوە پێویستە میللەتی کورد بۆ خۆی بە برایەتی و دڵسۆزی و دۆستایەتی دەستی یەکێتی و هاوکاری درێژ بکا و هەتا لە توانای ئێمەدا بێ ئێمە بە ئاشتی و ئاشتیخوازی لە گەڵ حکومەتدا دەڕۆین، بەڵام حکومەت ئیسپاتی کردووە کە فیکری ئەوە نیە حەقمان بدا بە قسە دەڵێ بەڵێ بەڵام لە پراکتیکدا هیچی نەکردوە. ئەم دێهاتانە دەڵیلی ئەوەن کە موڵک موڵکی کوردە و کوردی لە سەر دەرکردووە و عەرەبی هێناوە لە سەر داناوە ئەمە هەشت مانگە ئێمە تکا دەکەین تا ئەرۆ موڵکی ئێمە و دێهاتی ئێمەی بۆ ئێمە ئیعادە نەکردووەتەوە، هەموتانیش ئەزانن کە ئەم جاشانە لە عیراق چەکدار کراون بۆ ئاژاوەگێڕان و فیتنە و فەساد و وێرانکردن و کوشتن و سوتاندن. تا ئێستاش داوا دەکەین بڵاوە بەم جاشانە بکەن بڵاوەیان پێ ناکەن. ئێمە داوای ئەوە ئەکەین کە حکومەت لێبوردنێکی گشتیی بۆ هەموو گەلی عیراق دەربکا و ئەمە لە بەرژەوەندی حکومەتە بەڵام تا ئێستا ئەم کارەشی نەکردوە. بۆیە شتێکی وای بۆ ئێمە نەکردوە کە ئێمە هیوامان پێی هەبێ بەڵام ئەساسی هەموو شت حکومەت بۆ ئێمە بیکا یا نەیکا ئەساس ئەوەیە ئێوە ئیعتماد بکەنە سەر ڕۆحی ئەوە شەهیدانە و ئەو میللەتەی کە ئەمە سێ ساڵە بە سەر و ماڵ و ڕۆح خۆی داوەتە بەر ئەوانە. ئەم میللەتە هەر ئەو میللەتەیە و دەبێ هەر لە سەر ئەو حاڵە بە ئیعتمادی ئێمە لە سەر خۆمان بێ و خۆمان هەین حەقێکی واش نیە ئێمە تەڵەب ئەکەین حکومەت بمان داتێ حەقی ئێمەیە تەڵەب ئەکەین لێمان نەسێنێ و قەناعەت بکا شەر و فیتنە لە سەر ئەو حەقەی ئێمە نەکا کە لێمان دەسێنێ. حەقی خۆمانە حەقێکی تەقریری مەسیری میللەتێک. ئێمە ڕازین لە گەڵی بە برایەتی بەهەموو مەعنا، بەڵام تا ئێستا فکری ئەوەی نیە. ئەگەر ببا ئەیکرد بەقسەش ئەیڵێ بەڵام عمەلی شتێک دیار نیە. ڕجای من ئەوەیە ئێوە ئعتماد بکەنە سەر ئینسانیەت و شەرەف و ناموسی ئەم میللەتە کە دیاری کردووە بۆ عالەم، و هەر لە سەر ئەو ڕێگە دەست لە دەست یەک و ئیتجاهی موعەیەن تەفرەقە نەخەنە بەینی میللەت. بەهەموو مەعنا یەکێتی و برایەتی و ئینشائەڵا ئەمەلیشم ئەوەیە بە دڵێکی ساف و پاکەوە هەموو لایەک ئەو قسانە قەبوڵ دەکەن و ئەو نوقتەی مەسڵەحەتی عام دەخەنە بەرچاو خۆتان تا ئێمە هەموو لە سەر ئەو نوقتە پێکەوە بین و بۆ مەسڵەحەتی عام و مەسڵەحەتی خۆمان نەیەنین پێش و فیتنە و فساد بخەینە بەینی یەکەوە. ڕجاش ئەکەم ئەو ئینسانەی کە ناو ئێمە ئەگەر من و ئەگەر هەرکەسێ بێ و ئەگەر لە خاریج بێ یا لە داخیل بێ بزانین کە دەست درێژ دەکا بۆ تەفرەقە و مەسڵەحتی خۆی و تەفرەقەی میللەتی کورد و زەرەر بە ئێمە بگەیەنێ گوێ لەو کەلیمانە نەگرن و دوای ئەو جۆرە کەسانە مەکەون و هیچ وەختێ ئیتاعەی ئەو نەوعە ئەشخاسانە نەکەن کە قسەی تەفرەقە لە بەینی میللەتی کورد دەکا بە هەرچی نەوعێکی کە هەیە. سەد دەفعەش من ئەوەم گوتوە کە من ئێستا ڕەئیم ئەوە نیە ئێمە شەر بکەین لە سەر ناوی کورد و عەرەب. بۆ؟ کورد و عەرەب وەکو دوو ناوە مەسلەن وەکو بڵێین موستەفا و شێخ ڕەزا یا وەکو بڵێین بۆسکین و ڕانیە وا نیە دوو ناوە دانراوە بەڵام ئەمانە دوو بران پێکەوە لە ئەرزێک دەژێن. ئەگەر عاقڵ بن بە خۆ بە برایەتی و دەستی تەعەدا و غەدر لە سەر یەک و دوو درێژ نەکەن ئەو ناوە نابێتە سەبەب بەڵام کە سەبەبی شەر و فیتنە ئەبێ زوڵم و غەدر و تەعەدایە. زوڵم و غەدر و تەعداش لازمە ئێمە چاوی ئەوەمان نەبێ و نەهێڵین ئەوە بێ بە هەموو مەعنا بۆ ڕێگای مەسڵەحەتی ئەو میللەتە بەرێگەیەکی عەدڵ و ئینسافەوە ئیش بکەین و تەماشا بکەین و ڕجای منیش ئەوەیە کە ئێوە بروا بکەن ئەو میللەتە سەرکەوتوە و سەریش ئەکەوێ، و بۆ خاتری ئەو ڕێگەیە قسور نەکرێ بە دڵێکی ساف و پاکەوە دەست لە دەستی یەک تەوەکول بەخوا ڕجاشم ئەوەیە کە هەمووتان بە ڕۆح و بەگیان لە سەر ئەو وزع و زروف و زەمانەی کە هەیە تیدا ئیش بکەن بۆ خاتری مەسڵەحەتی عام و ئەو شەعبە و هەر شەعبێکی تریش لە دونیا بە ڕێگایەکی برایەتی و سەلامەتی ئێمە حازرین لە گەڵیدا کە هەموو تەعاون و تەفاهوم بکەین. بەڵام شەخسێ تەعدا لە سەر حەقی میللەتی کورد بکا ئێمەش حازرین بۆ دیفاع لە حاڵی خۆمان. ڤێجا ئێوە کە تەقریری مەسیری میللەتی کورد تەمسیل ئەکەن لازمە زۆر بە عەقڵ و حیکمەت زۆر بە ئینسانیەت و وێژدان و عەدل و ئینساف ئێوە فیکری لێ بکەنەوە ئینجا قرارات بدەن و زۆر بە چاکەش مەسڵەحەتی شەخسی خۆ و حەیاتی خۆ بزانن کە مەسڵەحەتی عام مەسڵەحەتی ئێوەیە مەسڵەحەتی ئێوە تەنیا هیچ فایدەیەکی تیا نیە. لە بەر ئەوە ڕجام وایە زۆر بەعەقڵ و حیکمەت و بە ئوسوڵ هەموو وەخت فکری لێ بکەنەوە و قرارات لە سەر ڕێگەی عەدل و ئینساف بدەن و ئینجا هەموتانیش وەکو من باشتر ئەزانن ئێشەکە هەموی لەوەیە لە جدیات و ئیخلاس بۆ ئەو میللەتە لازمە دەستی ئیخلاس و برایەتی و ئیتیفاق درێژکەن و سەلام لە هەموو لایەکیش ئەکەم و ئەمانەت بەخوا بن ئیتر من چی تر ناتوانم عەرزتان بکەم). (وتەکانی بارزانی تەواو بوون)

ئەم کۆنگرەیە لە دێی بۆسکێن بەسترا و لە لایەن ڕۆژنامەنوسی ئایسلەندییەوە Erlender Haraldsson، کە بە گەشتێکی ڕۆژنامەوانی چوبوە کوردستان و زنجیرەیەک وت و وێژی لە گەڵ بارزانیدا ئەنجام دابوو، لە سەر کاسێت تۆمار کرابوو و لە دوای گەرانەوەی کتێبێکی لە سەر کورد و شۆڕشەکەی بڵاوکردەوە.

دوا بە دوای بارزانی، مستەفا قەرەداخی وتاری پارتی دیموکراتی کوردستانی پێشکەش کرد. کە بریتی بوو لە نرخاندنی باری سیاسی کوردستان و خەباتی گەلی کورد و پێشمەرگە و وت و وێژ لە گەڵ حکومەتی عەبدولسەلام عارفدا لە دوای ئاگربەستی نێوان هەردوولا لە 10 شوباتی 1964.

دوای ئەویش موقەدەم عەزیز (عەزیز عەقراوی) بە ناوی هێزەکانی پێشمەرگەوە وتەیەکی کورتی پێشکەش ئەندامانی کۆبونەوەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش کرد و باسی بەستنی کۆنگرەی پارتی و کۆنفرانسی سەربازی و میللی کرد کە پێش ئەم کۆبونەوەیە کرابون و پێی لە سەر ئەوە داگرت کە دەبێ بۆ بەرێوەبردنی کارو باری پێشمەرگە و ناوچە ئازادکراوەکان سیستەم و قانون دابنرێ و گرنگی لەوەدا دەبینی کە جێ بە جێ بکرێن نەک تەنها لە سەر کاغەز بمێننەوە.
ئەوجا نوێنەری پارتی دیموکراتی کورد لە سوریا وتەیەکی بە زمانی عەرەبی پێشکەش کرد. لە وتەکەیدا نوێنەری پارتی دیموکراتی کورد (کە وادیارە لە بەر هۆی ئەمنی نێوی رانەیەگەندرا بەڵام پێدەچێ حەمید دەروێش بێ) لە سەر نێوی گەلی کورد لە سوریا و هەموو بەشەکانی تری کوردستان بەگەرمی پشتگیری خۆی بۆ شۆرشی ئەیلول و بارزانی ڕاگەیاند و بە دوور و درێژی باسی لە هاوسۆزی و هاودەنگی کوردی دەرەوەی عیراق لە گەڵ کوردی عیراق و شۆرشەکەیدا کرد.
دوای نوێنەری پارتی دیموکراتی کوردی سوریا کەمال فوئاد (دوایی دکتۆر) لە سەر نێوی کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لە ئەوروپا وتەیەکی پێشکەش کرد. لە گەڵ تەقینەوەی ناکۆکیەکاندا لە نێوان باڵی مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتی بارزانیدا ئەو کۆمەڵەیە و هەندێ رێکخراوەی تر لە ئەوروپا داوایان لە دکتۆر کەمال فوئاد و دکتۆر عیسمەت شەریف وانلی کردبو بچنە کوردستان و هەوڵبدەن ناوبژی لە نێوان هەردوو لادا بکەن و لێکیان نزیک بکەنەوە و دلگرانی خوێندکاران و دۆستانی کوردلە ئەوروپا بە هەردولا ڕابگەیەنن. دوای هاتن و چون لە نێوان هەردوولادا هەوڵەکانیان سەری نەگرت و هەردووکیان کران بە ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش و لە دواییدا دکتۆر عیسمەت شەریف وەکو نوێنەری شۆرش و بارزانی دەست بەکار دەبێ و دکتۆر کەمال فوئادیش وەگەڵ باڵی مەکتەب سیاسی دەکەوێ. لە وتەکەیدا کەمال فوئاد دلگرانی خوێندکارانی کوردی لە ئەوروپا گەیاندە ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بە هۆی دوو بەرەکیەوە لە نێو ڕیزەکانی پارتی و هێزی پێشمەرگەدا و ئەوەی وەبیر هێنایەوە کە تەنها بە یەکێتی ڕیزەکانی گەلی کورد دەتوانن بگەنە ئامانجەکان.
بەدوای دکتۆر کەمال فوئادا دکتۆر عیسمەت شەریف وانلی لە سەر ناوی
(کۆمیتەی پارێزگاری لە مافەکانی گەلی کورد) وتەیەکی دوور و درێژی بە زمانی عەرەبی پێشکەش کرد. وتەکەی بریتی بوو لە هەڵسەنگاندنی باری شۆرش لە سەر ئاستی نێوخۆ و دەرەوەدا. هەروەها ئاماژەی بە دووبەرەکی و هۆیەکانی کرد و کۆمەڵێ پێشنیاری پێشکەش بە کۆبونەوە کرد.
دوا بە دوای دکتۆر عیسمەت شەریف وانلی قەشەیەکی کوردستان بە نێوی ئەلئەب خوری وتەیەک پێشکەش دەکا و تێیدا باسی دوو مەسەلەی سەرەکی دەکا کە پێی وایە بێ ئەوانە سەرکەوتن بەدەست نایە ئەویش رێکخستنی کاروبار و یەکێتی ڕیزەکانی گەلە. ئەب خوری لە وتەکەیدا هەمیشە وتەی ئێمەی کورد بەکار دێنێ و وەکو کوردێکی کریستیان قسە دەکا نەک وەکو نوێنەری گەلێکی تری کوردستان و وتەکەی بە دروشمی بژێت کوردستانێ دەلال و بژێت قیادە و کورێت کوردستانێ ێ ڕاست مستەفا بارزانی کۆتایی دێنێ.
دوای ئەویش شێخ لەتیفی شێخ مەحمود بەنێوی ئەندامانی میللی و عەشایەرەوە وتەیەک پێشکەش دەکا و باسی مێژوو و سەرهەڵدانەکانی کورد و پلانەکانی دەوڵەتانی کۆلۆنیالی لە دژی کورد و شۆرشەکانی دەکا و ناکۆکی و دووبەرەکی لە نێوان کوردا بە هۆی سەرەکی تێکشکانی دادەنێ و ڕەخنە لە هەڵس وکەوتی هەندێ لە کاربەدەستانی ناو شۆرش دەگرێ وداوای یەکێتی و برایەتی دەکا و لێبوردن دەخوازێ کە تەندروستی باش نیە و ناتوانێ بە باشی بیر و بۆچونەکانی خۆی پێشکەش بکا.
مەترانی بەرواری باڵا ئەندەرێوس کە ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بوو لە بەر دووری رێگە نەیتوانیوە ئامادە بێ بۆیە نامەی ناردووە بۆ کۆبونەوەکە و لێبوردنی لە ئەندامان خواستوە کە نەیتوانیوە لە گەڵیاندا بێ.
دوای خوێندنەوەی ئەو وتارانە پرۆسەی سوێندخواردن دەستی پێکرد. دەقی سوێندەکە بەم شێوەیە (سوێند دەخۆم بە خوای گەورە و بەقورئانی پیرۆز و بە ڕۆحی شەهیدانی رێگای ڕزگاری کوردستان و بە نیشتمانم کە بەو پەری دڵسۆزییەوە ئیش بکەم و بە هیچ جۆرێ لە مەسڵەحەتی کورد و شۆرش لانەدەم) دەبوایە ئەندامان دەست بخەنە سەر قورئان و سوێندە بخۆن.
بارزانی وەکو سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش دەبوایە یەکەم کەس بێ کە سوێند بخوا. دوای ئەوەی هاتە بەردەم ئەندامان وتی(من لە عومرم سوێندم نەخواردوە ئەگەر قسورم عەفو بکەن من سوێند ناخۆم. ئەگەر داشبنیشم من خیانەت ناکەم. هەتا بمێنم خیانەت ناکەم. من وەقفێکم بۆ میللەتی کورد. ئێوەش بیکەن من هەر نایکەم. من وەعدم داوە بەڵام قەت سوێندم نەخواردوە). هەموو بە یەک دەنگ قەبوڵ دەکەن کە بارزانی سوێند نەخوا.
دوای مشت و مر لە سەر ئەوەی یەک یەک سوێند بخۆن یا شێخ محەمەد دەقی سوێندەکە بخوا و هەموو بەدوایدا بیڵێنەوە یا پێنج پێنج سوێند بخۆن. شێوازی دوایی پەسەند کرا و ئەندامان سوێندیان خوارد. لە گۆر ئەوەی لە کاسێتەکەدا مرۆڤ گوێی لێ دەبێ نزیکەی 50 کەس سوێند دەخۆن. ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش و هەموو ناوەکانم بۆ ڕوون نەبۆتەوە. بەڵام لە هەندێ ئەندامانی ئەو ئەنجومەنەم پرسی بەتایبەتی لە دکتۆر عیسمەت شەریف وانلی ئەو پێی وا بو کە دەور و بەری 60 کەس دەبون. بێجگە لە بارزانی کە سەرۆکی ئەنجومەن و سەرکردەی باڵای هێزی پێشمەرگە بوو، ئەندامانی لێژنەی ناوەندی پارتی و ئامیر هێزەکان و دەستەیەک لە سەرەک هۆز و کەسایەتی و پیاو ئاینییەکانی کورد و نوێنەرانی خوێندکارانی کورد لە ئەوروپا و دوو لە پیاوانی ئاینی مەسیحی کوردستان و دوو نوێنەری حیزبی شیوعی عیراق ئەندام بوون لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشدا.
نێوی ئەو ئەندامانەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش کە لە کاسێتەکان و لێرە و لەوێ بۆم ساغ بونەتەوە ئەمانەن :
مستەفا بارزانی (سەرۆکی ئەنجومەن)، نوری مەلا مارف، شێخ لەتیفی شێخ مەحمود، ئەب خوری، ئەب ئەندرێوس ، دکتۆر

عیسمەت شەریف وانلی، دکتۆر کەما فوئاد، عەبدولرەحمان قازی ، دکتۆر حیکمەت ، موقەدەم عەزیز عەقراوی، موقەدەم نامق، موقەدەم عەبدوڵا تەوفیق،نافیز جەلال، تاها بامەرنی، شێخ ڕەزا گولانی، محەمەد عەبدولرەحمان، محەمەد ئەمین، یەدوڵا کەریم، حامید قادر، ڕەمەزان موحسن، عومەر شەریف،حاجی ئیبراهیم، هاشم عەقراوی، مستەفا قەرەداخی، حەمید دەروێش، عەباس مامەند، محەمەد بۆسکێن، کەوکەس سەید تاها، شەمسەدین مفتی، سلێمان سندی، ساڵح میران، دکتۆر فوئاد جەلال، عەلی سنجاری، حاجی مەحمود ئاغا، باباتاهیر شێخ جەلال، محەمەد سەید عەلی، عەبدولوەهاب ئەتروشی، وهاب ئاغای جندیان، حەبیب محەمەد کەریم، شێخ ساڵح، مولازم تاهیر، مستەفا بەگ، شەوکەت ئاکرەیی، د.مەحمود عوسمان، کاکە زیاد حەمە ئاغا، ئەنوەر بەگ بێتواتە، مەجمود بەگ گولی، ئیسماعیل مەلا عەزیز، شێخ ڕەوف هەنجیرە، شێخ حوسێن بۆسکێن و عەگید سدیق.
لە کۆتایی کۆبونەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشدا بریاردرا پێنج لێژنە دروست بکرێن کە ئەمانە بوون :
1. لێژنەی سەربازیی : بۆ ڕێکخستنی کاروباری سەربازی و هێزەکانی پێشمەرگە و لەم ئەندامانە پێکهاتبو : نوری مەلا مارف، عەبدولرەحمان قازی، دکتۆر حیکمەت، موقەدەم عەزیز، موقەدەم نامیق، موقەدەم عەبدوڵا تۆفیق و شێخ ڕەزا.
2. لێژنەی دارایی : بۆ ڕێکخستنی کارو باری گومرک و باج و دارایی کە ئەندامەکانی ئەمانە بوون : محەمەد عەبدولرەحیم (هەرسینی)، محەمەد ئەمین، یەدوڵا کەریم، حامید قادر، ڕەمەزان موحسن، عومەر شەریف و حاجی ئیبراهیم.
3. لێژنەی بەرێوەبەرایەتی : بۆ بەرێوەبردنی ناوچە ڕزگارکراوەکان و ئەندامانی ئەمانە بوون : سلێمان سندی، ساڵح میران، دکتۆر فوئاد، عەلی سنجاری، حاجی مەحمود ئاغا، باباتاهیر شێخ جەلال، محەمەد سەید، عەبدولوەهاب ئەتروشی، وەهاب ئاغا.
4. لێژنەی داد : بۆ ڕێکخستنی کاروباری دادگاکانی شۆڕش و ئەو کێشانەی پێویستیان بە دادگا دەبێ. ئەندامانی حەبیب محەمەد کەریم، شێخ ساڵح، مولازم تاهیر و موحسن .
5. لێژنەی دەستور: بۆ دانانی ستروکتور وپەیرە و پرۆگرامی نێوخۆی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و ئەرک و مافەکانی ئەنجومەن و سەرۆکەکەی. ئەندامان : هاشم عەقراوی، عیسمەت شەریف وانلی، کەمال فوئاد، مستەفا قەرەداخی، شێخ لەتیف، حەمید دەروێش، عەباس مامەند، محەمەد بۆسکێن کەوکەس سەید تاها و شمسەدین مفتی.
بریاردرا کە ئەو لێژنانە بۆ ڕۆژی دوای ڕۆژی کۆبونەوە واتە 10 ئوکتۆبەر 1964 لە کاتژمێری 8.30 سەر لەبەیانی بە یەکەوە کۆببنەوە و ئەوجا هەر لێژنەیەک بە جیا کۆبیبێتەوە و لە ماوەی پێنج ڕۆژدا لە کارەکانیان ببنەوە. هەندێ کەس لە دژی ئەوە بوو و ڕایگەیاند کە ئەگەر پەلە بکرێ ئەوا کارەکان کاڵ و کرچ دەبن بۆیە بریاردرا ئەگەر کارەکانیان بۆ تەواو نەبوو ئەوا دەکرێ کاتی لێژنەکان درێژ بکرێتەوە بە تایبەتی بۆ ئەو لێژنانەی کە پێویستیان بە گەرانەوە بۆ سەرچاوەی زانستی و کتێب هەبوو. ئەوانەی کە ئەندام نەبون لە هیچ لێژنەیەکدا، بەتایبەتی سەرکردەکانی هێزی پێشمەرگە، بۆ ئەوەی کارەکانیان پەکی نەکەوێ بریاردرا بچنەوە بە لای کار و باری خۆیاندا و لە 15 ئوکتۆبەر بگەرێنەوە بۆ کۆبونەوەی کۆتایی بۆ بریاردان لە سەر پلان و پرۆژە و پێشنیارەکانی لێژنەکان.
مخابن لەم کاتەدا سەرچاوەی وام لە بەردەستدا نیە نێوی هەموو ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشمان بۆ ساخبکاتەوە. کاک مەسعود بارزانی لە کتێبەکەی خۆیدا کە گەلێ لە بەڵگەکانی شۆڕشی ئەیلولی بڵاوکردۆتەوە و لەوانەش دەقی دەستوری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی کوردستان، کە وادیارە ئەنجومەن لە کۆبونەوەی 23 ئەیلولی 1968 دەستکاری تێدا کردووە و دوا فۆرمی داوەتێ، زانیارییەکی ئەوتۆی لە سەر ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و ئەندامان و کۆبونەوەکانی تۆمار نەکردوە.
دەستور لە دیباجەیەک و 25 مادە پێکهاتوە. لە دیباجەکەدا بە کورتی باس لە کورد و مافەکانی و چەوسانەوەی لە لایەن دەوڵەتەوە دەکرێ. مادەکانی 1 - 14 باس لە پێناسە و دەسەڵات و پێکهاتە و ئەرک و شێوازی کارکردن و ئەندامەتی و ئەرک و مافەکانی سەرۆک و ئەندامان و هەڵوەشاندنەوەی ئەنجومەن دەکا. مادەکانی 15 - 21 بۆ باسکردن لە دادگا و سیستەمی دادوەری لە کوردستان تەرخان کراون. مادەکانی تری بۆ شێوازی ڕاپەراندنی بەرێوەبەرایەتی و دارایی و پرسە سیاسی و سەربازییەکان تەرخان کراون.
بەڵگەنامەکانی دوا کۆبونەمان لە بەردەستدا نین و نازانم کەی بەسترا و بریار لە سەر چی درا. ئەوەندە دەزانم بە خێری ڕۆژنامەنوسێکی ئایسلەندی ئەم بەڵگەنامەیەمان بۆ ماوەتەوە. لە گۆر گفت و گۆیەکی دوور و درێژی هەمان ڕۆژنامەنوس لە گەڵ مستەفا بارزانیدا (کە دەقەکەی لای نوسەری ئەم چەند دێرە پارێزراوە) پێش بەستنی کۆبونەوەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی بە بارزانی وت کە ئەو دەبێ لە ناوەراستی ئوکتۆبەردا کوردستان بە جێ بێڵێ. وا پێدەچێ دوا کۆبونەوە تۆمار نەکرابێ و بەڵگەکانی لە نێوچوبن وەکو زوربەی بەڵگەنامە و دەکومێنتەکانی بزاڤی نەتەوەیی کورد. هیوادارم لە داهاتودا تیشکیان بخرێنە سەر.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەرۆک: مێژوو

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 15-03-2016
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: کورتەباس
بابەت: 118
نووسەرێکی یارسان: مێژووی هۆرە بۆ مرۆڤە ئەشکەوتنشینەکان دەگەڕێتەوە
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220808073441427153

ڕووداو دیجیتاڵ

نێعمەت زەحمەتکێش، نووسەر و چالاکڤانی یارسان، مێژووی هۆرە بۆ ئەو سەردەمە سەرەتاییانە دەگەڕێنێتەوە کەوا مرۆڤ لە ئەشکەوتەکاندا ژیاوە، بەڵام دواتر خراوەتە خزمەت حەماسە و ئایین.
هۆرە شێوازی گۆرانیی ناوچەکانی خوارووی ڕۆژهەڵاتی کوردستانە و زیاتر لە پارێزگاکانی کرماشان و ئیلام باوی هەیە، بەڵام نیعمەت زەحمەتکێش دەڵێت: لە باشووری کوردستانیش هۆرە ئۆگری هەیە.
بەگوتەی نێعمەت زەحمەتکێش، 72 مەقامی هۆرە هەبووە، بەڵام بەهۆی ئەوەی هۆرە خاوەنی نەبووە و ناوەندێک نەبووە کۆی بکاتەوە، ڕەنگە هەندێکی لەنێو چووبێت.

دەقی هەڤپەیڤینی نێعمەت زەحمەتکێش:

ڕووداو: هۆرە شێوازێکی گۆرانیی تایبەت بە یارسانەکانە، وایە؟ یان تایبەت بە ناوچەکانی خوارووی کوردستان بە گشتییە؟

نێعمەت زەحمەتکێش: هۆرە جوگرافیایەکی تایبەت بە خۆی هەیە. بۆ نموونە هەولێر هۆرەچڕی نییە یان ڕەنگە هۆگریشی نەبێت. بەڵام هەر لە کرماشان و لەو شوێنانەی کەوا ناوەندی هۆرەن تاوەکو ناوچەی سووورداشی نزیک سلێمانی هۆرەچڕی

هەیە و پێشوازیش لە هۆرە دەکرێ. بۆ نموونە لە گەرمیان پێشوازی لە هۆرە دەکرێ.

ڕووداو: پرسیارەکە ئەوە بوو، هۆرە تایبەت بە یارسانەکانە یان ناوچەکانی خوارووی کوردستان.

نێعمەت زەحمەتکێش: جارێ باسی جوگرافیای هۆرە بکەم. لە کامێران [شارێک لە نێوان کرماشان و سنە] بەرەو سەرەوە پێشوازیی لە هۆرە ناکرێ، بەڵام کامێران ناوەندێکی هۆرەیە. لە شاری پاوە کە نزیک کامێرانە، هۆرەچڕ نییە. هۆرە جوگرافیایەکی تایبەت بە خۆی هەیە. ئەوە ڕاستە لەنێو یارسانەکان گرنگیی زۆر بە مۆسیقا و ئاوازی ڕەسەن دراوە، بە هەمان شێوە گرنگیی زۆریش بە هۆرە دراوە. چونکە سەردەمانێک هۆرە بۆ ستایشکردن و پیاهەڵگوتنی ئایین بووە.

ڕووداو: مێژووی هۆرە بۆ کەی دەگەڕێتەوە؟

نێعمەت زەحمەتکێش: تاوەکوو ئێستا کەس لێکۆڵینەوەی لەسەر ئەمە نەکردووە و کۆنترین بەڵگە لەسەر هۆرە بخاتەڕوو. بۆ نموونە لەسەر ئامێری مۆسیقا دەڵێن بەپێی ئەو بەڵگەیە لە فلان کاتەوە هەیە، یان لەسەر شتێک دەڵێن نەخشێک یا پەیکەرێکیان لێ دۆزیوەتەوە، بەڵام هۆرە چونکە دەنگ بووە، دەنگیش وەکو بەرهەمێک کەمتر دەمێنێتەوە، بۆیە کەس نازانێ. بەڵام لە دەقە کۆنە یارسانەکان، کە ڕیشەیان بۆ هەزار ساڵ دەگەڕێتەوە، ئاماژەی پێکراوە و گرنگیی پێدراوە.

ڕووداو: لە دەقی چەند ساڵ لەمەوبەر؟

نێعمەت زەحمەتکێش: لە دەقەکانی نزیک هەزار ساڵ لەمەوبەر نیشانەکانی هۆرە دەبینرێت. بەڵام هەندێک کەس پێیان وایە بۆ 7 هەزار، 8 هەزار و 10 هەزار ساڵیش دەگەڕێتەوە. بەڵام من پێم وایە بۆ سەردەمێک کەوا مرۆڤە سەرەتاییەکان کە لە ئەشکەوتەکاندا ژیاون هەستە دەروونییەکانی خۆیان بە دەربڕینی ئەم دەنگەدەنگانە دەربڕیوە و وردەوردە چوارچێوەیەکی بۆ دروست بووە و کاتێک زمان کراوەتەوە و شیعر گوتراوە هۆرەش ڕێکدەخرێت و هۆرە دەکەوێتە خزمەت حەماسە و ئایین.

ڕووداو: هۆرە سەرەتا عاشقانە بووە؟

نێعمەت زەحمەتکێش: هۆرە سەرەتا عیشقی مرۆڤ و سرووشت بووە، شتێک بووە لەنێوان مرۆڤ و سرووشت

ڕووداو: بەڵام دواتر تێکەڵ بە ڕێوڕەسمە ئایینییەکانیش بووە؟

نێعمەت زەحمەتکێش: ڕێک وایە. ئەو کاتەی مرۆڤ لە سرووشت و ئەشکەوتدا ژیاوە، جوانییەکانی سرووشتی بە هۆرە گوتووەتەوە. دواتر کە ئایین و باوەڕ دروست بوو، هۆرە دەکەوێتە خزمەت ئایینەوە. هەر ئێستاش کاریگەریی هۆرە دەبینیت، هۆرە هەم لەنێو پەیڕەوانی سوننە مەزهەب یان لەنێو یارسان یان لەنێو تەریقەتەکان بە هۆرە وەسفی پیرەکانیان دەکەن.

ڕووداو: یاسا زەردەشتییەکان بە هۆرە دەخوێنرێت؟

نێعمەت زەحمەتکێش: نا. ڕەنگە لە سەردەمی کۆندا خوێندرابێت، بەڵام ئێستا لەنێو زەردەشتیدا نییە، ئێستا هۆرە موڵکی خەڵکی کوردە و تەنیا لەنێو کورددا هەیە.

ڕووداو: چەند جۆر هۆرەمان هەیە؟

نێعمەت زەحمەتکێش: هۆرە بەسەر چەندین بەش دابەش بووە. ناتوانین بڵێین چەند جۆر هۆرە، دەتوانین بڵێین چەند مەقامی هۆرە. ئەمە بۆ توانایی هۆرەچڕەکە دەگەڕێتەوە. هۆرەچڕی وا هەیە دەتوانێت چەندین مەقام بچڕێت و هۆرەچڕیش هەیە دەتوانێت یەک مەقام بچڕێت. بۆیە ناتوانین چەند مەقام دەستنیشان بکەین. بەڵام چەند شێوە هۆرە... هۆرە سەردەمانێک لە بواری ئاییندا بەکار هاتووە، ئێستا لە وەسفی سرووشت و حەماسە و... هەیە

ڕووداو: هۆرە چۆن تێکەڵ بە ئایین بووە؟

نێعمەت زەحمەتکێش: ئەوانەی کە ستایشی خودایان کردووە و نزاکانیان لە ڕێگەی هۆرەوە دەربڕیوە.

ڕووداو: هۆرە خزمەتی کردووە بە زیندوو مانەوەی ئایینی یارسان؟

نێعمەت زەحمەتکێش: هۆرە نەک تەنیا خزمەتی بە ئایینی یارسان کردووە، بەڵکو خزمەتی بە سێ زاراوەی سەرەکیی زمانی کوردی کردووە. بۆ نموونە هۆرەچڕمان هەیە کەڵک لە شیعری سۆرانی وەردەگرێت، یان هۆرەچڕمان هەیە کەڵک لە گۆرانی وەردەگرێت، یان هۆرەچڕمان هەیە کەڵک لە شیعری ناوچەکانی خوارووی کوردستان وەک کەڵهوڕی، ئیلامی و فەیلی و... وەردەگرێت. یەکێک لە هۆکارەکانی مانەوەی فۆلکلۆری کوردی بەتایبەت لە ناوچەکانی خوارووی کوردستان، هۆرەیە. هۆرە بووەتە هۆی ئەوەی ئەو هەمووە شیعرە کوردییە لەبەر بکرێ.

ڕووداو: هیچ کام لە شێواز و مەقامەکانی هۆرە لەنێو نەچوون؟

نێعمەت زەحمەتکێش: باسم کرد، ئێمە بەڵگەیەک یان شتێکمان لەبەردەستدا نییە کە لە مێژووی کۆندا هۆرە چەند بەزمی هەبووە. بۆ نموونە ئێمە دەزانین لە ڕابردوودا 72 مەقامی فردیوەریی مۆسیقامان هەبووە. بەڵام هۆرە چونکە خاوەنی نەبووە و ناوەندێک نەبووە ئەم شتانە کۆ بکاتەوە، ڕەنگە هەندێکی لەنێو چووبێت. بەڵام دیسان ئەمە بۆ توانایییەکانی هۆرەچڕ دەگەڕێتەوە، هۆرەچڕ هەیە لە هۆرەچڕە کۆنەکان باشتر هۆرە دەچڕێت.

ڕووداو: ئێستا هۆرە بۆ کۆڕ و کۆبوونەوەی شین و سەرخۆشی یان دانیشتنە دۆستانەکان و... هۆرە دەچڕن

نێعمەت زەحمەتکێش: بەڵێ. هۆرە حەماسی هەیە، دڵداری هەیە، دەتوانێت لە وەسفی خودا و ئاییندا بچڕێت، دەتوانێت وەسفی مەعشووقدا بچڕێت، لە وەسفی هەموو شتدا دەتوانێت بچڕێت.

ڕووداو: جیاوازیی نێوان هۆرە و سیاچەمانە چییە؟

نێعمەت زەحمەتکێش: جیاوازییان زۆرە. سیاچەمانە دەکرێ لەگەڵ مۆسیقا یان بەبێ مۆسیقا و بە چەپڵەش بگوترێت، بەڵام هیچ مۆسیقایەک لەگەڵ هۆرەدا ناگونجێت. ئاهەنگی هۆرە لەگەڵ خۆیدایە.

ڕووداو: خۆت هۆرە دەچڕیت؟

نێعمەت زەحمەتکێش: دەنگم خۆش نییە، بەڵام هەر بۆخۆمان هۆرە دەکەین، هۆرەچڕین لای ئێمە نەریتە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: مۆزیک
پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
پۆلێنی ناوەڕۆک: هونەری
پۆلێنی ناوەڕۆک: وتار و دیمانە
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | www.rudaw.net

کاتی تۆمارکردن: 08-08-2022
ناوی تۆمارکار: هەژار کامەلا

پۆل: کورتەباس
بابەت: 119
هەواڵگریی سەردەمی شای ئێران: دایک و باوکی عەبدولکەریم قاسم کوردی فەیلی بوون

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20200715125312385717

(نمونه ب) (جدول ب)

سازمان اطلاعات و امنیت کشور
س . ا . و . ا . ك
گزارش اطلاعات خارجی

محرمانه

شماره ۷-۹۷۲۱۴ (ف - ب)
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۵
تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۱
تاریخ گزارش ۳۷/۹/۲

کشور: عراق
موضوع: کردها ونخست وزیر عراق
(عطف) سابقه
منبع: ج
تقویم: ۳

طبق اطلاع واصله

بین اکراد شایع است که عبدالکریم قاسم از نژاد کرد بوده و برای استقلال کردستان فعالیت میکند و منظور وی این است متهمینی که زندانی بوده و از دشمنان سرسخت کرد میباشند نابود و سپس نقشه خود را مبنی بر جدائی اکراد از اعراب بمرحله عمل درآورد روی این شایعات اکراد بانظر خوشبینی باو مینگرند

محرمانه

۱۰۴۱۸

گیرندگان

ڕاپۆرتێکی دەزگای هەواڵگریی (ساواک) دەوڵەتی پەهلەویی دووەم
لە ڕێککەوتی ۲۳۱۱۱۹۵۸ کە باس لەوە دەکات لە نێو کوردەکانی عێراق
ئەم قسەیە بڵاو بووەتەوە کە عەبدولکەریم قاسم لە نەژادی کوردە
و گوایە بۆ سەربەخۆیی کوردستان هەوڵ ئەدات!
ئەرشیفی ناوەندی کوردستان بۆ دۆکیۆمێنت و لێکۆڵینەوەی ئەکادیمی

بۆچوونی جیاواز هەن لەبارەی ڕەچەڵەکی عەبدولکەریم قاسم، زۆرینە تاوەکو ئێستا گوتوویانە عەرەبە و دەیگێڕنەوە سەر هۆزەکانی زوبێدی و فەزڵی، هەندێک بۆچوونی دیکەش هەبوون کە گووتوویانە کورد بووە، ئێستا بەڵگەی کوردبوونەکەی لە هەمووان بەهێزترە.

عەبدولواحید فەیلی، سیاسەتڤانی کوردی فەیلی بۆ ڕووداو باسی ڕەچەڵەکی عەبدولکەریم قاسمی کرد، ئەویش بە پشتبەستن بە کتێبی (نهێنییەکانی ڕێککەوتننامەی جەزائیر)، کە عیسا پژمان، بەرپرسی دۆسیەی کورد لە عێراق لە دەزگای هەواڵگریی سەردەمی شا، کە بە ساواک ناسرابوو نووسیویەتی. هەروەها قسەی جەعفەر ڕائید، کە سکرتێری باڵیۆزخانەی سەردەمی محەممەد ڕەزا شای پەهلەوی بووە لە عێراق.

ئەو سیاسەتڤانە کوردە دەڵێ، لە کتێبەکەی عیسا پژمان-دا یەکلاییکراوەتەوە، کە نەک تەنیا دایکی، بەڵکو عەبدولکەریم قاسم باوکیشی کوردی فەیلی بووە و داپیرەشی لە دایکییەوە هەر کوردی فەیلی بووە. ئەو دەڵێ عیسا پژمان کاتێک لە بەغدا سەردانی عەبدولکەریم قاسمی کردووە ئەوەی بۆ دەرکەتووە کە قاسم کورد بووە و لە کتێبەکەشیدا نووسیویەتی.

داپیرەی عەبدولکەریم قاسم ناوی (کەیفی حەسەن یەعقووب) بووە. عەبدولواحید فەیلی دەڵێ ئەو ژنە سەر بە هۆزی سواگنی تمێمی بووە، کە ئەوانەش کوردی فەیلین.

تاوەکو ئێستا نەزانراوە عەبدولکەریم قاسم سەر بە چ مەزهەبێک بووە، ئەوەش خۆی نەیویستووە ئاشکرابێت و نزیکەکانی

گوتوویانە هەرکاتێک نوێژی کردبێت، دەرگای لەسەر خۆی داخستووە بۆئەوەی شێوازی نوێژکردنی نەبینرێت.
عەبدولواحید فەیلی لە زاری دادوەر زەکی ئیسماعیل حەقی، کە شایەتحاڵی دیدارێکی مەلا مستەفا بارزانی، ئیبراهیم ئەحمەد و جەلال تاڵەبانی بووە لەگەڵ عەبدولکەریم قاسم، دەیگێڕێتەوە: کاتێک ئەو کەسایەتییانەی کورد گەیشتوونەتە بەغدا، عەبدولکەریم قاسم دەرگای ئۆفیسەکەی داخستووە، سکرتێرەکەی پێیگوتوون نوێژ دەکات بۆیە دەرگاکەی داخستووە، دوای ماوەیەکی کەم دەرگای کردووەتەوە و فەرمووی لێکردوون بۆ ئۆفیسەکەی. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

وڵات: ئێراق

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەری ڕووداو - 2020-07-14

کاتی تۆمارکردن: 2020-07-15

ناوی تۆمارکار: ڕۆژ هەژار

پۆل: کورتەباس

بابەت: 120

ڕانانێکی کورتی ڕۆمانی بەندەر فەیلی بەختیار عەلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230708010653504480

ناونیشان: ڕانانێکی کورتی ڕۆمانی بەندەر فەیلی بەختیار عەلی
ئامادەکردن: کامیل محەمەد قەرەداغی

ئێمەی ئەو وەچەیەی کە تەمەنمان لە دەوروبەری پەنجا ساڵیدایە و لە ئەم وڵاتەدا لەدایک بووین و ژیاوین چەند قۆناغێکی جیاجیای ناو ژیانی سەر خاکی وڵاتی ئێراقمان بینیوە، کە هەڵچوون و داچوونی زۆریان تێدابووە، بەڵام ڕایەڵی هاوبەشی ناو مێژووی تەواوی ئەو پەنجا ساڵەی ڕابوردووی تەمەنی ئێمە ئەوەیە، کە هێڵی ستەمکاریی فاشیستیانە هەمیشە بە دیوە زبر و دزێوەکەیدا بەردەوام بووە. ستەمێک کە ئەگەر لەدەرەوە سەیری بکەیت، بووە بە ناسنامەی وڵاتەکە و ئەگەر لەناویشەوە تیایدا بژیت، خۆت بە ئاسانی لێی تێدەگەیت، کە بۆچی ژیانکردن لە ناویدا بووە بە دۆزەخ.
وڵاتێک هەیە کۆی گشتیی دارشتەکەی ئەوەیە کە بریتییە لە زیندانێکی گەورە، لە دیوی ناوەوەشیدا زیندانی وا تێدایە، کە مێژووەکەی بریتییە لە کۆی مێژووی وڵاتەکە، بۆیە ستەم و زیندان و کوشتن و ئەو شتانەی تر کە لە ناو زیندانەکاندا ڕوو دەدەن بوون بە ئەو پێناسانەی، کە ئیتر بۆهەمیشە و هەتاهەتایە ئەم وڵاتەیان پێ دەناسرێتەوە.
ئەو دابەشبوون و ناکۆکییانەی لەناو ئەم وڵاتەدا هەن، وادەکەن کە ڕوانینی جیاجیا لەبارەی مێژو و شەرعیەتی ئەو ڕووداوانەوە درووست ببن، بۆیە ڕەنگە لە گێڕانەوەی مێژوودا کەسانێک هەبن کۆی زوخاوەکانی ئەو نەهامەتییانە بە سەرەوەری لە قەڵەم بدەن و بە باشییش باسی بکەن. وا پیشانی بدەن کە ئەوە حیکمەت و سەلیقە و تێگەشتنی سەرۆک و فەرماندەکان بووە ئەو جۆرە مامەڵەیەیان بە ڕەوا و دادپەروەرانە بینیوە، بۆیە بەهانەی کارپێکردن و پیادەکردنیان هەبووە. تا ئێستەش خەڵکی وەها هەن، کە پێیانوایە فرەجۆریی پێکهاتەکانی ناو کۆمەڵگەی ئەم وڵاتە بە جۆرێکە، کە بە ستەم نەبێت بە هیچ زمانێکی تر ناتوانرێت سازان لەنێوانیاندا درووست بکرێت. بۆیە بەهانە بۆ هەمو ناڕەواییەک دەهێننەوە، کە دەرماف بە خەڵک (خەڵکانی تر) پیادە بکرێت. ئەم ڕەواییدانە بە ستەم و کوشتن و زەبر و زەنگ و خوێن حەڵاڵ کردنە مێژوویەکی قوورسی لەبارکردن نەهاتویان درووست کردووە، کە ڕەنگە بە دەیان ساڵی تریش گرێکانی ئاڵۆزییەکانی نەکرێنەوە.
ڕاپەڕینی بەهاری 1991 ی کوردستان توانی لە ناو زۆنگاوی لێڵ و پیسی ئەم وڵاتەدا، پێدەشتێکی بەهاریی گەش و جوان درووست بکات، کە بۆ ژیان لەبار و شیاو بێت و ئەگەر دەستی پێوەبگیردرێت، کەڵکی ئەوەی هەبێت ژیان گەشەی تیادابکات

و هەندێک لە زمانی خوێن و کوشتن و زیندانیکردن دووریکەوینەوە، بەڵام پەرژینی دەوری پێدەشتەکەمان بە لەرزۆکی درووستکرا، زۆری نەخایاند و جارێکی تریش تێکەڵی زۆنگاوە لیخن و پڕ لە خوێن و کوشتارەکەمان کردەوە، لەوەدەچێت ئێمەش خۆشمان سرووشت و پێکهاتەمان وەهابێت، کە نەتوانین لە دەروەی ئەو فەوزاو مەرگدۆستییە ژیان بکەین، بۆیە بە ئاسانی و بە ویستی خۆمان ڕژاینەوە ناوی، چونکە لەوەدەچێت هەر شایەنی ئەوەبین، کە لەوێدا و لە ئەو کەشەدا بژین.
لە ناو ئەم فەوزایەدا، کە هەموو شتێک بۆنی نائارامیی لێدێت، کارێکی ئەدەبیی زۆر جوان لە چارەکی کۆتایی ساڵی 2022 دا دەردەکەوێت و بە قووڵی و لە ئاستێکی ئەدەبیی زۆر بەرزدا کۆی ئەو فەوزا و کوشتار و نامافی و نائارامییەت بۆ کوورت دەکاتەوە لەسەر دەفری زێڕینی دارشتنی بەرزی هونەری و ئەدەبی و پێشکەشت دەکات. دوا کاری ئەدەبیی بەختیارعەلی کە بریتییە لە ڕۆمانی (بەندەر فەیلی) لە تەونی ڕۆمانێکی شیریندا مێژووی بیست و سێ ساڵێکی ئەم وڵاتەت دەخاتە بەردەست، کە هێندەی سەدەیەک نائارامی و ستەم و زیندانیکردن و کوشتن و بڕین و یاریکردنی بە چارەنووسی مرۆڤەکان تێدایە. ئەم ڕۆمانە توانیویەتی ببێت بە ئێراقێکی ڕاستەقینە، تیایدا دەبینین کە مرۆڤ هەیە لە ناو زینداندا لەدایک دەبێت، لەوێدا گەورە دەبێت، لەوێدا دەژی. بۆیە هەر ناو زیندان دەناسێت، ئەگەر بیشیبەیتە دەرەوەی زیندانەکە دەبێت بە پێکانی خۆی بگەڕێتەوە ناوی، لەوێ ئامادەبکرێت بۆ ئەوەی دواجار ملی پێ بەرزبکرێتەوە بۆ بەر پەتەکە، یان ملی کەسانی تر بکات بە پەتدا. چونکە جگە لەوە شتێکی تری نەبینیوە و نایزانێت. لە ڕۆمانی بەندەر فەیلیدا هەموو کەس قوربانییە، وەک ئەوەی کە دەشێت هەموو کەسێکیش جەلاد بێت، کەس نییە ئازادبێت، بۆیە کە ئازادیش کرا ناتوانێت هەستی پێ بکات، یان زۆر بەپەلە دەیەوێت لێی ڕابکات.
لە ڕۆمانی بەندەر فەیلیدا، بەندەر کەسێکە لەبەر نەفرەتی ئەوەدایە، کە دایکی فەیلییە، ئەگەر فەیلیش بیت لە ئەم وڵاتەدا جێگەیەک نابێت بۆ تۆ تیایدا بژییت، یان دەبێت دەربکرێیت یان دەبێت بکوژرێیت، گریمانی شانسی سێیەمت نییە، لەبەرئەوەی تۆی فەیلی کوردیت و عەرب نییت، هەروەها شیعەیت و سووننە نیت، کە ئەمەش مایەی بێزاری و درووست کردنی مەترسییە بۆ دەستەڵاتێک کە خۆی وادەبینێت عەرەبە و سوننەیە و ڕاستییەکەشی هەروەهایە.
بەندەر فەیلی کوڕی ئەسرا فەیلییە، بەهۆی چارەنووسە خراپەکەی خۆیەوە ئەوکاتە لەدایک دەبێت، کە دایکی لە زینداندا لە سێدارە دەدرێت، کە دایکی دەخنکێت، ئەمیش بەردەبێتەوە بۆ سەر ئەو زەوییەی کە جگە لە زەویی ژوری لەسێدارەدانی مرۆڤەکان شوێنێکی تر نییە. نەفرەتی فەیلی بوون (واتە کوردبوون و شیعەبوون) تا مردن لە بەندەر فەیلی نابێتەوە.
ئەسرا کچێکی فەیلیی جوانە و لە بەغداا دەژی و خێزانەکەیان کاری بازرگانی دەکەن. نەقیب یاسریش پیاوی دەوڵەتە و لە دەزگای گرنگدا کاردەکات، چونکە خزمایەتیی لەگەڵ بنەماڵەی دەستەڵاتدارداهەیە و ئەم یاسرە حەز لە ئەسرا دەکات، بەڵام ژنیشی هەیە و ژنەکەشی (عەبیر) خزمی بنەماڵەی سەرۆکە، بۆیە، سەرباری ئەوەی کە نەقیب یاسر ئەسرا زەوت دەکات، دەشیخاتە زیندانەوە بۆ ئەوەی لەوێ لەسێدارەبدرێت. شانسی ئەوە دەدرێت بە ئەسرا شوو بە یاسر بکات، بەڵام ئەسرا هەرگیز نایەوێت ببێت بە بەشێک لەو ڕژێمەی کە ستەمکار و خوێن ڕژە و مافی ژیان بە کەس ڕەوا نابینێت، بە تایبەتییش کوردە فەیلییەکان. کە ئەسرا لەسێدارەدەدرێت عەبیر لە ڕێگەی دەستەڵاتەکەی خۆیەوە بەرێوەبەرانی زیندانەکە ناچاردەکات، کە منداڵەکەشی لەناوبەرن. نەقیب یاسریش لە ڕێگەی پەیوەندییەکانی خۆیەوە ناچاریان دەکات، کە هەر لە ناو زیندانەکەدا بەخێوی بکەن و بیهێڵنەوە. بۆیە سەیدهاشمی کارمەندی بەشی سێدارە، کە کەسێکی فەرمانبەری پلەدووی ناو زندانەکەیە و ژنە چێشت لێنەرەکانی ناو زیندان و چەند کەسێکی دیکە دەست بە بەندەرەوە دەگرن و دەیهێڵنەوە و بە جلەکۆنەی منداڵی خۆیان و بە خۆراک و خواردنەکانی ناو زیندان گەورەی دەکەن و جگە لە ناوەوەی زیندان و ژوری لەسێدارەدان هیچ شوێنێکی تر نابینێت، هێشتا تەمەنی لە سێ چوارساڵیدایە، کە لەناو ژورەبچوک و ڕەشەکەی لەسێدارەداندا کورسییەکی بۆدادەنێن، بۆ ئەوەی بە چاوی خۆی کرداری لەسێدارەدانی حوکمدراوەکان ببینێت، پێیدەڵێن کە ئەوکەسانەی لەسێدارەدەدرێن کەسانی تاوانبارن، هەڵە و کاری خراپیان بەرانبەر بە دەوڵەت کردووە، بەڵام بەندەر نازانێت دەوڵەت چییە و ئەوەش مانای چییە، کە کاری خراپی بەرانبەر بکرێت.
لەڕاستیدا بەندەر دەرکەوتە و زادەی ناو زیندانێکی وڵاتێکە، کە کۆی وڵاتەکە خۆی زیندانێکی گەورەترە، کە شەڕ و کوشتار و لەسێدارەدان حوکمی دەکات. بۆیە ڕەهەندی پەیوەندییەکانیشی هەر ئەوەندەن کە دەتوانێت لە ناو زیندان و بەشی سێدارەدا پەیوەندی بە کارمەندەکانەوە بکات، کەواتە بەندەر بەناو فەیلییە، دەنا خۆی هیچ ناسنامەیەکی نییە. ئێمە دەزانین کە ناسنامە لە پەیوەندی لەگەڵ کەسانی تردا درووست دەبێت، بۆیە بە بوونی زمان و ئینتیما گەڵاڵە دەبێت، بەڵام جگە لە ئەوشوێنە سارد و ڕەش و پڕتاوانانە بەندەر پەیوەندیی بە هیچ شوێنێکی تری دنیاوە نییە، ئێمەش دەزانین، کە ئەم وەک چارەنووسی خۆی فڕێدراوەتە ئەوێوە، بۆیە نە زمانێکی دیاریکراو و نە ئایین و نە ناسنامە هیچیانی نییە. بەندەر لەگەڵ سەیدهاشمدا فێری زمانەکەی ئەودەبێت و لەگەڵ ئەو و کارمەندەکانی تردا قسەو مامەڵەی پێدەکات، چەندجارێک باسی ئایین دێتە پێشەوە بەڵام بەندەر ئایینیشی نییە، ناشزانێت کە بۆچی دەبێت مرۆڤ ئایینی هەبێت، ناسنامەی نەتەوەیی نییە وابەستەبێت پێیەوە، بەڵام هێندە دەزانێت کە پێیدەگوترێت فەیلی، تێش ناگات فەیلیبوون چییە.
ئەودەمەی کە مرۆڤ ئازاد بێت دەتوانێت قسەی لەسەر ئینتیما و ناسنامە و ئایینی خۆی هەبێت. زۆرجار ئەوە دەبیستن، کە مرۆڤەکان ئایینی خۆیان دەگۆڕن و بۆ بەڵگەش دەڵێن، کە خۆیان ئازادن، یان دەیانەوێت ئازاد بن، بۆیە ئایین و ئازادی وەک دوو هاوکێشەی بەرانبەر بەیەکتری کار دەکەن، ئەگەرچی توانای پێکەوەهەڵکردنیشیان نییە، کەچی بەندەر هیچیانی نییە، بۆیە ئایین لەلای ئەو هیچ کێشەیەک نییە.

لە قۆناغێکدا دەستەی کارگێڕیی زیندانەکە دەچنە ئەو بڕوایەی کە ئیتر پێویستە هەندێک خوێندەواریی فێربکرێت، بەڵام ناشیانەوێت ئەوەندە خوێندەواربێت کە چاوی بکرێتەوە و بیرکاری و کیمیا و فیزیاش بخوێنێت، بەڵکوو دەیانەوێت هێندە شت فێرببێت، کە گەمژە دەرنەچێت. بۆیە لە ناو زیندانیکراوەکاندا بەدوای کەسانێکی وادا دەگەڕێن کە بەندەر فێری خوێندەواری بکات، پاداشتی ئیدارەکەش بۆئەوکەسانە کە فێری دەکەن ئەوەیە کە جێبەجێکردنی حوکمەکانیان دوادەخەن.
فوئاد شەبیب زیندانیکراوێکی چەپڕەوی خەڵکی شارۆچکەی موسەییەبە، هەندێک وانەی پێدەڵێت: بەڵام حەزی ئەوەشی تێدادەچێنێت کە دەبێت هەمیشە چاوی لەسەر دەستخستنی هەلێک بێت، بۆ ئەوەی بتوانێت هەڵبێت و خۆی لە زیندان دەرباز بکات، چونکە لەدەرەوەی زیندان ژیان هەیە و بە جۆرێکی ترە. فێری دەکات، کە دەبێت هەوڵ بدات هەڵبێت و بچێت بۆ موسەیەب بۆلای ژنەکەی فوئاد خۆی، کە لەوێ کارمەندی شارەوانییە، هەوڵ بدات قەناعەت بە ژنەکەی بهێنێت، کە وەک منداڵی خۆی وەریبگرێت و بەخێوی بکات. بۆئەم مەبەستەش وشەیەکی نهێنیی دەداتێ، کە بیگەیەنێتەوە بە ژنەکەی خۆی، وشەکە بریتییە لە (مانگی شیراز) ئەمە سەرەتای شت فێربوونە لەلای بەندەر، بەڵام لەسەرئەوەی کە فوئاد ئەمی فێری ئەوەکردووە هەوڵی هەڵاتن بدات، بڕیاری لەسێدارەدانەکەی پێش دەخەن و زوو هەڵیدەواسن.
لە ماوەی چەند ساڵێکی کەمدا بەندەر دەخرێتە بەردەستی چەند کەسێکی جیاجیا بۆ ئەوەی هەریەکە و شتێکی فێربکات، بۆ نموونە فێری چاککردنەوەی ڕادیۆ و کاتژمێری دەکەن بەبێ ئەوەی دەستی بگات بە هیچیان، فێری شەترەنجی دکەن بەبێ ئەوەی شەترەنجی بینیبێت، فێری خۆشنووسیی دەکەن، بەبێ ئەوەی کە پیت بناسێت، بەڵام دوواییش دەبێت بە خۆشنووسێکی ناودار. ژنێکی زیندانی فێری گرنگیی بوونی پەیوەندیی جەستەیی نێوانی پیاو و ژنی دەکات و چەندجارێک هەموو لەشی خۆیی بەڕووتی پیشان دەدات و ئەندامەکانیشی پێ دەناسێنێت.
بەندەر دوو جار هەوڵی ڕاکردن لە زیندان دەدات، جارێک لەسەر پێشنیارەکەی فوئاد شەبیب و جارێکیش بەخواستی خۆی لەبەرئەوەی کە دەیەوێت لەدەرەوە بگاتەوە بە کچێک کە لە زینداندا ناسیوەیەتی ناوی نەدا زەرغام بوەستانی یە بە لێخۆشبوونی گشتی ئازادبووە و بەندەریش دەیەوێت بگات بە دەرەوە و پێی بگاتەوە بۆ ئەوەی هاوسەرگیریی لەگەڵدا بکات، (واتە دەکەوێتە داوی وەهمێکی خۆشەویستییەوە) بەڵام لە هەردوو جارەکەدا هەر دەگیرێت و دەگەڕێندرێتەوە ناو زیندان، وەک ئەوەی کە هەر بۆ ناو زیندان خولقابێت و لەدەرەوەی تەلبەندەکانی زیندانەوە شوێنێک بۆئەو بوونی نەبێت.
ساڵانی نێوانی 1982 تا 2003 بەم شێوەیە بەسەر بەندەردا تێپەڕ دەبن. لە ساڵی 2003 داکە هێزە ئەمریکییەکان دەست بەسەر بەغداا دەگرن و هەموو زیندانەکان بەهۆی بۆردومانەکانەوە دەڕوخێندرێن، ڕۆژێک چەند سەربازێکی ئەمریکی لەناو تەپوتۆز و پاشماوەی ڕوخاوی زیندانەکەدا بەندەر دەدۆزنەوە، هەندێک فریاگوزاریی سەرەتایی بۆدەکەن و دەیبەنەلای خۆیان، کە لەچیرۆکەکەی تێدەگەن ئەمانیش لەبریی ئازادکردن و قەرەبووکردنەوەی ئەو تەمەنەی کە بە زایە لەدەستی چووە دەستی بەسەردادەگرن بۆ ئەوەی وەک بابەتێکی ڕاگەیاندن سوودی لێ وەربگرن، بەرگ و جێگەی مانەوە و خواردنی بۆ دابین دەکەن، بەڵام دەشیکەن بەدیلی مەکینەی ڕاگەیاندنەکەی خۆیان، تا ئەو ئاستەی کە کۆمپانیایەکی کەرتی تایبەت مافی دەرکەوتن و دیدارەکانی بەندەر دەکڕێتەوە و ئیتر ئەوان مامەڵە بە لێدوان و دەرکەوتنەکانییەوە دەکەن، بەبێ ئەوەی ئەو کارە هیچ داهاتێک بخاتە دەستی بەندەرەوە، تا ئەو جموجوڵانەی ڕاگەیاندن داهات و پارەی تێدابێت ئەو کۆمپانیایە دەیخوات، کە تیایدا نەما، ئەمجا فڕێ دەدرێتەوە سەر شەقام و لەو نێوەندەشدا تووشی نەخۆشییەکی سەخت دەبێت کە توانای ئیدارەدانی خۆیی نامێنێت و دەبێت بە بەردەوامی ئامێری هەناسەدانی دەستکردی پێوەبێت. بۆیە دکتۆرێکی فەیلیی ناودار کە ناوی (خالق) ە دەیگرێتەخۆی، لەبەرئەوەی فەیلییە، لە ناو نۆڕینگەکەیدا کە لە نهۆمی سەرەوەی بینایەکدایە شوێنێکی مانەوەی بۆ دابین دەکات بۆ ئەوەی لەوێوە و لە ئەو دوری و بەرزییەوە بڕوانێتە خەڵک و ژیانی ناو شەقامەکان، چونکە خۆی توانای چونە ناو خەڵکی نییە.
پەیامی ئەم ڕۆمانە لەوەدایە، کە پێمان دەڵێت کە چارەنووسی ئەو وڵاتەی ناوی ئێراقە مەحکومە بە جۆرێک لە فاشیزمی ئەبەدی. گۆڕانکارییەکان لەبەرانبەر ئەم حوکمەدا کارێکی ئەوتۆیان پێ ناکرێت، شەڕی ساڵی 2003 کە کۆتایی بە دەستەڵاتێکی دڕندە و سەرسەختی شەڕخواز و شەڕەنگێز هێنا، زۆر بوونیادی سیاسی و ئابووریی تێکشکاندا، کەچی هیچ شتێکی لە ناسنامە فاشیستییەکە نەگۆڕی، ستەم و زیندان و کوشتن و سەرکوت وەک خۆیان مانەوە، یان دیسانەوە درووست بوونەوە، لەبەرئەوە ئەم وڵاتە لەگەڵ ئازادیدا کاری ناڕوات، کەس ناتوانێت تیایدا ئازاد بێت، مەگەر تەنیا ئەوانەی کە بەجێیدەهێڵن و جاربەجار لە بۆنەکاندا سەردانی دەکەنەوە بۆ ئەوەی چەپکە گوڵێک لەبەر لێواری پەنجەرەی بیرەوەرییەکانی خۆیاندا دابنێن و بگەڕێنەوە بۆ جیهانێکی تر کە تازە هەڵیانبژاردوە و تیایدا بوون بە پەنابەر.
ڕۆمانەکە زۆر جوانە، مایەی خۆشحاڵی و شانازییە، کە ئەم ڕۆمانە کوردییە. زەین و خەیاڵ و دەست و پەنجەی کوردێک نووسیویەتی، کە چەند هەنگاوێکی باش لەسەر ئەو ڕێگەیە چووەتە پێشەوە کە وەک نووسەرێکی جیهانی ڕێزی لێ بگیردرێت.
لە چەند لاپەڕەی یەکەمی دەست پێکدا جاربەجار هەندێک لاوازیی زمانی دەربڕین و ئامانج نەپێکان لە گوتندا دەبیندرێت، بەڵام دووای ئەو چەند لاپەڕەیە دەچینەوە سەر ئەو ڕیتم و سەلیقەی دەربڕینەی کە لەلای ئەم نووسەرە پێی ئاشناین و زمانی گوتن بەباشی دەڕژێتەوە. گۆڕانکارییەکی تریش لە ئەم کارەدا کراوە، کە شایانی ئاماژەپێدانە و بریتییە لە کوورتکردنەوەی تێکستی ڕۆمانەکە. ئێستە سەردەمەکە گۆڕاوە، ئەستەمە ئەوەندە کات هەبێت مرۆڤ بتوانێت دابنیشێت ڕۆمانێکی درێژی وەک (پیاوی نیازەباشەکان) ی (جول ڕۆمین) ی فرەنسی بخوێنێتەوە، کە دوو ملیۆن و حەفتاهەزار وشەیە، یان ڕۆمانی (ئەرتامین) ی (جۆرج سکۆدێری و مادلین سکۆدێری) بخوێنێتەوە، کە 13100 لاپەڕەیە. دووایین ڕۆمانەکانی کاک بەختیار

(دەریاس و لاشەکان) قەبارەکەی زۆر باش بوو، بەڵام کەشتیی فریشتەکان و غەزەلنووس و باخەکانی خەیاڵ و داگیرکردنی تاریکی زۆر درێژن، ئەو درێژکردنەوەیە ڕەنگە بشێت ببێت بە نیشانەیەک بۆ شکانەوەی دەستەڵاتی نووسەر بەسەر دەق و دەربریندا، بەڵام خوێنەریش ماندوو دەکات. دەمەوێت ددان بەوەدا بنێم، کە یەکێک لە ئەو ڕۆمانانەی ناویان هات سێ جار گەڕاومەتەوە بۆ خوێندنەوەی نەمتوانیوە تەواوی بکەم، تەنیا هۆکارەکەشی درێژیی دەقەکەیەتی، نەک شتی تر. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕانانی پەرتووک

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

جۆری وەشان: دیجیتاڵ

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

Code QR:

سەرچاوەکان

[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی ئاوێنە - 2023-07-08

کاتی تۆمارکردن: 2023-07-08

ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: کورتەباس

بابەت: 121

کتێبی (نوگرە سەلمان.. قەڵای مەرگ و پاکتاوی نەژاد) چاپ و بڵاو کرایەوە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230911102642520069

ناونیشانی بابەت: پەرتووکی (نوگرە سەلمان.. قەڵای مەرگ و پاکتاوی نەژاد) چاپ و بڵاو کرایەوە
ئامادەکردنی: هەڵمەت بتوێنی
نووسەری دیاری کورد، سمکۆ سابیر، نوێەمین بەرهەمی پەرتووکی خۆی بە ناوی (نوگرە سەلمان... قەڵای مەرگ و پاکتاوی نەژاد) چاپ و بڵاو کردەوە.
لەوبارەیەوە، سمکۆ سابیر، نووسەری پەرتووکەکە بە (باسکورد) ی ڕاگەیاند: ئەو پەرتووکە نۆیەمین بەرهەمی پەرتووکمە، کە تازە چاپ و بڵاوکراوەتەوە و 312 لاپەڕەیە و لە چوار بەش پێکهاتووە.
وتیشی: لە پەرتووکەکەدا مێژووی دروستکردنی هەردوو قەڵاکەم خستووەتە بەرچاو، کە قەڵای یەکەم لە ساڵانی بیستەکانی سەدەی ڕابردوو درووست کراوە و قەڵای دووەمیش ساڵانی حەفتاکان، کە هەردووکیان لە شارۆچکەی سەلمانی پارێزگای سەماوەن لە ئێراق و دەسەڵاتی ئەوکاتی ئێراق بۆ زیندانییان و ئەنفالکراوانی کوردانی باشووری کوردستان و کوردانی فەیلی و عەرەبە شیعەکان بە کاری هێناوە.
باسی لەوەش کرد: لە پەرتووکەکەدا جۆری سزای زیندانییانم لە نوگرە سەلمان باس کردووە، هەروەها پشتم بەستووە بە چاوپێکەوتنی 14 دیمانە، لە 11 گوندی جیاوازی گەرمیان، کە چیرۆکی هاوبەشن و ئازاراوین و بەڵگەن بۆ ستەمدیدەیی کورد و دڵڕەقیی بەعس.
سمکۆ سابیر ئاماژەی بەوەش دا، کە بەشی سێیەمی پەرتووکەکەی ئەلبوومی وێنە و دۆکیۆمێنتارییە لەسەر ئەنفال و کۆتابەشی پەرتووکەکەش دۆسیەیەکی تایبەتە بە ئەنفالکردنی ئەو هاووڵاتییە بریندارانەی کیمیابارانکردنی هەڵەبجە، کە دوای کارەساتەکە گەڕانەوە هەڵەبجە و حکوومەتی بەعس بە فێڵی چارەسەرکردن دەستگیری کردن و بردنی بۆ زیندانی نوگرە سەلمان، کە ژمارەیان هەزار و 152 کەس بووە و هەر لەوێ 52 کەس گیانیان لەدەست داوە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەرۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید
پۆلێنی ناوەرۆک: مێژوو
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
جۆری وەشان: دیجیتاڵ
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان: سلێمانی
شار و شارۆچکەکان: هەڵەبجە
فۆڵدەرەکان: مێژووی هاوچەرخ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی baskurd.basnews.com- 11-09-2023
کاتی تۆمارکردن: 11-09-2023
ناوی تۆمارکار: سارا سەردار

پۆل: کورتەباس
بابەت: 122
کورتە مێژووی کوردی فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20150925163844127136

نووسینی: ناسری ڕەزازی -بەشی یەکەم
زمانی کوردیی، یەکێ لە زمانە کۆنەکانی ڕیشەی هیند و ئورووپییە کە لە بنەماڵەی زمانەئێرانییەکانە! ئەم زمانە خاوەنی چەند زاراوەیە کە بنزاراوەشی زۆرە! وەکوو چۆن لە کۆندا هۆزگەلێکی وەکوو: (لۆلۆ، گۆتی، کاسی، مانایی، نایری، سۆباری، ئۆرارتۆ، میتانی، کاردۆخ و ماد)مان هەبووە، ئەمڕۆش، کورد هۆز و تیرەی زۆری هەیە کە هۆزەکان، زاراوەی تایبەت بە خۆیان هەیە و زمانی کوردیش بە پێی ئاخاوتنی ئەو هۆز و تیرەگەلە دابەش دەکرێ، وەکوو:

یەکەم کرمانجیی: کە بنزاراوەکانی بریتین لە: بۆتانیی، بایەزیدیی، بادینانیی، شەمدینانیی قۆچانیی، کە شارەکانی قارس، ئەرزەرۆم، ئەرزنجان، مووش، ئەلعەزیز، وان، دیاربەکر، ئورفا، جزیر، ماردین، سیرت، بتلیس، قامیشلیی، حەسەکە، سەرێکانی، عەفرین، ماکۆ، بازرگان، قوتوور، کوردەکانی ورمێ، کوردەکانی خوراسان و ئازەربایجان و گورجستان و قەزاقستان و ئەرمەنستان و تورکمەنستان و هیدیکە قسەی پیدەکەن!
دووهەم موکریی: کە زاراوەی (سۆران)ی بەسەردا براوە و بنزاراوەکانی بریتین لە: موکوریانیی، سۆرانیی، شارەزووریی، جافیی، بابانیی، ئەردەڵانیی، گەرمیانیی و هیدیکە! کە شارەکانی شنۆ، نەغەدە، پیرانشار، سەردەشت، مەهاباد، بۆکان، سەقز، هەوشار، ڕانیە، قەڵادزە، هەولێر، ڕواندز، کۆیە، سلێمانی، هەڵەبجە، کەرکووک، سنە، قوروە، بیجاڕ، مەریوان، بانە، سەقز، دیواندەرە، کامیاران، جووانڕۆ و ڕوانسەر قسەی پیدەکەن!
سێهەم گۆرانیی: کە بنزاراوەکانی بریتین لە هەورامیی، زازاکی، باجەڵانی، شێخانی، زەنگەنە، سیامەنسووری و شەبەک. کە شارەکانی پاوە، نەوسوود، دزلی، هەورامانی تەخت، هەورامانی لهۆن، ژاوەرۆ، کە داگری بێساران و هوویە و سەرهوویە و پاڵنگانە، هەروەها بیارە و تەوێڵ و بەشێک لە خورماڵ و هەڵەبجە، قسەی پیدەکەن!
چووارەم پالەوی (فەیلی): کە بنزاراوەکانی بریتین لە:
کرماشانیی، لەکیی، کەڵوڕیی، گەرووسیی، بیجاڕیی، شیروانیی، چەرداوڕیی، ئەرکەوازیی، کە شارەکانی: قەسری شیرین، شەهاباد، سەحەنە، کرند، کەنگاوەر، ڕێژاو، بێستوون، ئیلام، سەرەشار، نەهاوەند، خانەقین، سۆمار، بەدرە، جەسان، زرباتییە، کووت، عەمارە و کوردەکانی بەغدا، قسەی پیدەکەن!
پینجەم لوڕی: دیارە لوڕەکان بەشێکیان خۆیان بە کورد دەزانن و بەشێکیشیان دەڵێن: ئیمە لوڕی، نە کوردین نە فارس! بنزاراوەکانی زاراوەی لوڕیی بریتین لە: خورەمابادی و بەختیاری و هەفتگوڵی و سووسەنگردیی. کە شارەکانی خورەماباد، برووجرد، دزفوول، شارکورد، چووارمەحاڵ، ئەلەشتەر، ئەلیگوودەرز، سووسەنگرد و پێشکۆ، مێران و دێلوڕان قسەی پیدەکەن!
"بە پێی لیکۆڵینەوەکانی ئەم دواییانە گاتاکان کوردین، یان بە کوردییەوە نزیکن! نێوی زەردەشت لە بنەڕەتدا (زەرەتا وەشتەرای) یە کە لە دوو وشەی (زەرەتا) واتە نوور و (وەشتەرای) ش واتە داباری پێکهاتووە و واژەکان کوردین! گاتاکانیش زەردەشت و هەندێ لە پەیڕەوانی نووسیویانە کە وشەکان بە وشەگەلی هەورامی و کەڵوڕیی یەوە نزیکن کە ئەوانیش دوو زاراوەی کۆنی زمانی کوردین"
وشەی فەیلی واتای چییە؟
لەراستیدا وشەی فەیلیی بە هەڵە بەسەر ئەم بەشە لە کورد، کە کۆنترین تیرەی کوردن لە کوردستان داسەپاوە، من لە ژێرەوە ئاماژەی پیدەکەم!
فەیلیی، تیرەیەکن لە کورد کە لە بنەڕەتدا خەڵکی ئیلامن و سەر بە هۆزی کەڵوڕن، بەڵام نزیکەی 400 ساڵ دەبێ کە لە بەغدا دەژین و لەبەر نەبوونی کار و باری ئابووری لە ئێران و لە هەمووی گرنگتر شەڕی نێوان عوسمانیی و سەفەوییی، کۆچ دراونەتە ئەوێ، یان هەڵداژراونەتە ئەوێ؛ هەندێک کەس وا بیر دەکەنەوە کە فەیلی یانێ: فێئەت عەلی واتە: پەیڕەوانی حەزرەتی عەلی و زاراوە گۆڕیویەتی؛ دیتنێکی دیکەش هەیە کە دەڵێن: لە بەغدا بە کرێکاری کوردیان گوتووە: پاڵە و فەلە و وشەی فەیلی لەبەر ئەو هۆیە بە سەر فەیلییەکاندا دابڕاوە؛ بەڵام گرنگتر لە هەمووی ئەمانە، فەیلی واتە ئەو کوردانەی کە بە زاراوەی کەڵوڕی یان پالەوی قسە دەکەن و وشەی پالەوی عەرەب کردوویەتی بە فەهلەوی و بەو تیرەیەشیان گوتووە فەیلی و ئەو نێوەیان بەسەردا براوە؛
فەیلییەکان لەبەرئەوەی کە شیعەن، سەددام حسێن، بە تاوانی شیعەبوون، زڵمی زۆری لێکردوون و هەتا ئێستا بە هەزارنیان لێکۆژراوە و هەڵداژراونەتەوە بۆ ئێران. وشەی فەیلی لەراستیدا بە هەڵە لێکدراوەتەوە و بەسەر ئەو بەشە لە کورددا داسەپاوە، کە لە بەغدا و گوندێکی ئیلام دەژین! فەیلییەکان لە بنەڕەتدا هەموویان ئیلامین کە لە بەغدا گیرساونەتەوە! تەواوی خاکی ئیلام سەروژوور بگەڕیی، جگە لە گوندێک نەبێ لە دووڕیانی سۆمار، شوینێکی دیکە شک نابەی کە خەڵکێکی لێ هەبێ بە نێوی فەیلی! ئەو گوندەش نێوی(زەرنە)یە کە 150 ماڵن!
فەیلی بە واتایەکی دیکە!
دیتنێکی دیکە دەڵێ: چەند سەد ساڵ لەمەوبەر، حاکمێک بە نێوی حوسین خانی عەباسی عەلەوی، کە لە شیعەکانی نەجەف بووە، لە ئیلام حوکمی کردووە و بەم دەسەڵاتەیان گوتووە: (فیئەت عەلی) واتە: (جەماعەتی عەلی، یان، پەیڕۆیانی عەلی)! ئەم حاکمە باسی خۆی وەکوو شەجەرە لە سەر بەردێک لە(دەرەشار) هەڵکەندووە و گوتوویەتی: ئیمە عەرەبین و لە شیعەکانی نەجەف و خەڵکی ئەوێین! دوای چەندساڵ دەسەڵات لەوێ، لە شەڕی(ڕنوو)دا شکست دەخۆن! دوای ئەو شکستە ئیلام بە جێدێڵن و دەچنەوە نەجەف! لەو کۆچەشدا زۆر لە کوردەکانی ئیلام ڕەگەڵیان دەکەون و دەچنە کووت و بەغدا! حوسین خان دەمرێ و قەبری لە نەجەفە! ئەمانە کە بە فیئەت عەلی نێویان دەڕوا، لە بەغدا دەس دەکەن بە ساتوسەودا و بازرگانی و دەوڵەمەن دەبن! کوردە شیعەکانی ئیلامیش کە خۆیان بە پەیڕەوی فیئەت عەلی دەزانن، پاڵیان پێوە دەدەن و زۆربەی شوێنەکانی بەغدا و کووت دەخەنە ژێر دەسەڵاتی خۆیان! لە ڕاستیدا ئەمە مێژووی فەیلییەکان نییە و مێژووی ئەم تیرە گەورەیەی کورد، زۆر دوور و درێژە و دەگەڕێتەوە بۆ زیاتر لە 4000 ساڵ.
(فەیلییەکان) خەڵکی کوێن؟

ئەو فەیلییانەی کە لە بەغدا دەژین، خەڵکی ئیلامن و شیعەن و کوردی ڕەسەنن، ڕەگاژۆیەکی دوور و درێژی چەندسەدساڵەیان هەیە لەو شارەدا و لە کاروباری دەوڵەتدا زۆر دەستیان دەڕوا و، زاراوەی ئەم کوردەفەیلییانە، کاری کردۆتە سەر مۆسیقا و فەرهەنگی عەرەبیش! بۆ نموونە من گۆرانیی فەیلیم لە (محمد قوببانچی) مەقامبێژی گەورەی بەغدا بیستووە کە بە عەرەبی گوتوویەتی، ناوی ئەو گۆرانییە بە کوردی: (دڵەگەم خەمگینە)یە کە فۆلکلۆری کۆنی کەڵوڕییە!
کوردەفەیلییەکان لە سەردەمی عەبدولکەریم قاسم و لە شۆڕشی بارزانیی و زۆر تێکۆشانی دیکەدا دەوریان هەبووە! بەڵام حوکوومەتی ئیراق، زەربەی قورس و گەورەی لێدان و هەزارانیانی لە زیندانەکانی ئیراقدا بێسەروشوێن کرد و مێژوویەکی پڕ لە کارەساتیان هەیە و زوڵموستەمێکی زۆریان لێکراوە، لەبەرئەوەی کە شیعەن! بۆ باسکردنی تیرەی فەیلی و مێژووەکەیان پێویستە ئاوڕێک لە کۆن بدرێتەوە تا بە ئاکام بگەین کە فەیلی کێن و چین و لە کوێوە هاتوونەتە بەغدا.
فەیلییەکان سەتلەسەت ئیلامین؟!
ناوی هەر گەل و نەتەوەیێکی سەر رووزی زەوی، لەسەر زمانی ئەو نەتەوەیە تاپۆ دەکرێ، یان ناودێر دەکرێ، جیاواز لە هەندێ وڵاتی دروستکراوی وەکوو: ئامریکا و ئوسترالیا و نیووزلاند و کانادا و هیدیکە، بۆ نموونە: فەرانسەییەکان خەڵکی فەرانسەن و بە زمانی فەرانسەیی قسە دەکەن، سپانیاییەکان خەڵکی سپانیان و بە زمانی سپانیایی قسە دەکەن. دیسان وەکوو: کورد کوردستان، تورکەمەن تورکمەنستان، هند، هندووستان و هیدیکە. کوردستان وڵاتێ کوردانە و کوردیی زمانی ئەو خەڵکەیە کە لەوێ دەژین، جگە لەو کەمەنەتەوەگەلەی کە لەوێن. وەک لەسەرەوە نووسیمان، زمانی کوردیی خاوەنی چەند زاراوەیە کە پالەوی (فەیلی)، یەکێ لە زاراوەکۆنەکانی ئەم زمانەیە.
ئیلام و فەیلی!
فەیلییەکان سەتلەسەت ئیلامین و ئیلام هەرێمێکە لە کوردستان کە یەکێ لە زێدە کۆنەکانی کورد بووە لە درێژەی مێژوودا؛ زمانی خەڵکی ئیلام پێکهاتووە لە دوو بنزاراوەی زمانی کوردیی: کەڵوڕی و لەکیی، بەڵام لە ڕاستیدا دەبێ بە زاراوەی ئیلامییەکان بڵێین: فەیلی یان پالەوی کۆن کە هەمان زاراوەی کەلهوڕییە و زاراوەیێکە لەو زمانەی کە گاتاکانی زەردشتی پێ نووسراوەتەوە؛ ئیلام لە کۆندا بەرلەوەی بێ بە ئوستان پێیگوتراوە: پشتکۆ؛ ئیلام لە کۆندا دەوڵەتێکی گەورە بووە و پایتەختەکەی شاری شووش بووە، ئەو دەوڵەتە لە سەردەمی خۆیدا داگری: خووزستان و لورستان و پشتکۆ و کێوەکانی بەختیاری بووە؛ لەمە کۆنتریش سنووری دەوڵەتی ئیلام لە ڕۆژهەڵاتەوە ڕۆباری دیجلە بووە و لە ڕۆژاوا‌وە ویلایەتی فارس یان شیراز، لە باکوورەوە بابل و هەمەدان و لە باشووریشەوە کەنداوی فارس و بووشار، شارە بەنێوبانگەکانیشی: کارداکا (کەرکووک)ی ئێستا، شووش و مادا‌کتۆ و خایدالوو، یا خاڵدا، یان (خورەماوا)ی ئێستا بووە. خەڵکی ئیلام زمان و خەتی تایبەت بە خۆیان هەبووە و بتپەرست بوونە، یان سەتلەسەت ڕەدووی ئایینی زەردەشت بوونە. مێژووی ئەم دەوڵەتە سێ سەردەم بووە: سەردەمی یەکەم، هاوسەردەمی سۆمەرییەکان و ئەکەدەکان، سەردەمی دووهەم، هاوسەردەمی بابلییەکان و سەردەمی سێهەمیش هاوسەردەمی ئاشوورییەکان بوونە، بەڵام ساڵی (645)ی بەرلە زایین بەدەست ئاشوورییەکان دەوڵەتەکەیان هەڵدەوەشرێ؛ دوای ئەوە ئیلامییەکان کە بە لوڵوییەکانیش ناوبراون، لەگەڵ مادەکان و تیرەکانی دیکەی کوردستان یەک دەگرن و لە ساڵی (580)ی بەرلە زایین ئاشوورییەکان لەناو دەبەن و دەوڵەتی ماد دادەمەزرێنن و یەکێ لە دامەزرێنەرانی شاری کارداکۆ (کەرکووک)ی ئێستان.
مۆسیقای ئیلامییەکان:
ئیلامییەکان لەکۆندا، لەکاتی گێرانی ئاهەنگەمەزهەبییەکانیاندا مووزێکیان بەکار بردووە! گێڕانی ئاهەنگەکانیان بە یەک دوو جۆر چنگ و شمشاڵ و دووزەلە و هەندێ ئامێری زەربیی بووە! لەگەڵ ئەوانەشدا سازێکیان هەبووە وەکوو سەنتوور کە دواتر دەستی تیوەردراوە و، وەکوو خۆی نەماوە و کۆگر(کامڵ) بووە، وەک دەرکەوتووە، سازگەلی کلاویەداری ئورووپایی، کە کامڵترینیان پیانۆیە لەرووی ئەم سازە دروست کراون! لەناو شوێنەوارەکانی ئیلامیدا کە دۆزراونەتەوە، دوو نەخشی بەرجەستە هەن کە دوو نموونەی کۆگری ئورکیسترەکانی ئەو سەردەمەن، یەکێکیان دەستەی ژەنیاران و ئەوی دیکەشیان دەستەی گۆرانیبێژانن و ئێستاکە لە(مووزەی لەندەن)ن! دەستەی ژەنیاران لە یازدە ژەنیار پێکهاتوون کە حەوت کەسیان چنگ و دوو کەسیان دووزەلە و یەکێکیان سازێک لە شێوەی سەنتوور لێدەدەن! ژەنیارێکی دیکەش سازێکی زەربی لێدەدا! لەناو دەستەی گۆرانیبێژەکاندا نۆ منداڵ و شەش ژن بەشدارن! ئەو ژنەی کە لە پێشەوەیە ڕێنوینیکەری ئەوانی دیکەیە و ژنەکەی دیکە، وەک چۆن گۆرانیبێژەکانی ڕۆژاوا لێراهاتوون دەست دەنێنە بناگوێیان، دەستی ناوەتە بناگوێی! ژن و منداڵەکانی دیکەش چەپڵە لێدەدەن! لە پێوەندیی لەگەڵ (هۆرە و موور)یش، چەند پەیکەری دەهۆڵ و زوڕنا و هیدیکە لەم ناوچەیە دۆزراونەتەوە، کە نیشاندەری ئەوەیە چەمەریی لە بنەڕێتدا هی ناوچەی ئیلامە و هەموویان بە زاراوەی کەڵوڕیی بەڕێوە دەبرێن. فەیلییەکان خەڵکی ئیلامی ئەمڕۆن و ئێستای ئیلام لەباری زمان و فەرهەنگەوە، جیاوازە لە ئیلامی 100 ساڵ بەر لە ئێستا، بۆ میناک ئێستا بە هۆی تەلەڤزیۆنی کوردییەوە، لە ئیلامی مەڵبەندی زمانی پالەویدا، گۆرانیی سۆرانیی ڕیشەیەکی سەیر و بەرچاوی داکوتاوە و هەستی نەتەوەیی لەو ناوچەیەدا گەییشتۆتە ئاستێکی بەرچاو.
گات (گاتاکان)
ئەم وشەیە چەندین واتای لە زمانی کوردیدا هەیە من تەنیا چەند دانەی دەنووسم:
1. گاس، گات، گاز، کە بە کوردیی واتە: بانگکردن، قاوکردن، چڕین، وەکوو شیلانم بۆ گاز کە؛ 2. جێگای زۆر بەرزی چیا، لووتکە، ترۆپک؛ 3. قەڵشتی شاخی بەردین؛ 4. چڕین بە هەوای خۆشی گۆرانی؛ 5. هۆنراوەکانی زەردەشت؛ 6. ئەو گۆرانییە

ئایینیگەلەی کە گۆسانەکان چڕیویانن؛ 7. ئەو هۆنراوە بیستبڕگەییانەی کە لە سەردەمی زەردەشتدا وەکوو سروود خوێندراون و ئەمڕۆکە شوێنەواریان لە هەموو کوردستان ماوەتەوە!
گاتاکان، کۆنترین و پیرۆزترین بەشەکانی ئاڤێستان کە لەناو یەسنادا هەڵگیراون، یان لە ناو یەسنادا ماونەتەوە؛ بە کۆی هەموو گاتاکانیان گوتووە (گاسانیک) و بەو گۆرانیبێژ یان بەیتبێژانەی کە ئەم گاتاگەلەی چڕیوە، گوتراوە: (گۆسان) واتە: بەیتبێژ یان بێژەری گاتاکان!
بە پێی لیکۆڵینەوەکانی ئەم دواییانە گاتاکان کوردین، یان بە کوردییەوە نزیکن! نێوی زەردەشت لە بنەڕەتدا (زەرەتا وەشتەرای) یە کە لە دوو وشەی (زەرەتا) واتە نوور و (وەشتەرای) ش واتە داباری پێکهاتووە و واژەکان کوردین! گاتاکانیش زەردەشت و هەندێ لە پەیرەوانی نووسیویانە کە وشەکان بە وشەگەلی هەورامی و کەڵوڕی یەوە نزیکن کە ئەوانیش دوو زاراوەی کۆنی زمانی کوردین! ئەم گاتاگەلە ئەگەریش کوردیی نەبن، لانیکەم دەتوانین لە 1000 وشە، زۆرتر لە 600 وشە کوردیی تێدا دەربێنین کە لە زمانی کوردیدا هەن و ماون، چونکە لە چەند زاراوە و بنزاراوە بۆ نووسینی ئەم گاتاگەلە کەڵک وەرگیراوە! بۆ پاشماوەی ئایینی زەردەشتیش لە کوردستان دەتوانین ئاماژە بە ئایینزاگەلێکی وەکوو: ئێزیدی و ئەلحەق و عەلەوی بکەین لە کوردستان، چونکە دوو ئایینزای ئێزیدی و ئەلحەق، بنەما و رێوڕەسمی نیایش و ستایشیان بە کوردییە!
وشەی (هات)یش کە بەندبەندی گاتاکانی زەردەشت پێکدێنێ هەر کوردییە کە لە چاوگی وشەی (هاتن) وەرگیراوە و چەندین مانا دەدا، هات: بەخت و شانس؛ هات: بە واتا ئایینیەکەی: نەدا، واتە: بانگێک کە لە ئاسمانەوە دێتە سەر پێغەمبەران!
گاتاکان وەک لە سەرەوە ئاماژەم پێکرد، بە هۆنراوەی بیستبڕگەیی گوتراوە نەک پەخشان! من لێرەدا نموونەیەک دێنمەوە لە بەندێک لە گاتاکان کە سەتلەسەت کوردییە و بە زاراوەی کەڵوڕی گوتراوە، بەڵام لە ئێراندا لە ژێر پەردەی (زبان پهلوی) دا ناسێنراوە و وەرگێڕدراوەتە سەر فارسی، زمانی پالەویش فڕی بە سەر فارسییەوە نییە و کوردییە و یەکێ لە زاراوە کۆنەکانی زمانی کوردییە! ئەمەش هۆنراوەی هاتی 31 لە بەندی 16 ی گاتاکان:
ئەشاوۆ فرەدەسای ئەسپەرێزەتا تواڤانەس مەزدا ئەهوورا یە دا!
وشەی (گیتار) کە ئامێرێکی مۆسیقایی یە و (قەتار) کە هەوایەکی گۆرانییە و (دووگا) و (سێگا) و (چوارگا) ش کە گۆشەن لە دەزگای مەقاماتی ئێرانیی، هەروەها (هۆرە) و (سیاچەمانە) ش کە دوو هەوا، یان قەتاری کۆنی مۆسیقایین لە کوردیدا، پێوەندییان بە گاتاکانەوە هەیە.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
پۆلێنی ناوەڕۆک:	مێژوو
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
شار و شارۆچکەکان:	نەغەدە
شار و شارۆچکەکان:	کۆیە
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
وڵات:	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 25-09-2015
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: کورتەباس
بابەت: 123
کورتەیەک دەربارەی مێژووی ڕاگواستن و تەعریب لە باشووری کوردستان دا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20160101000919128869

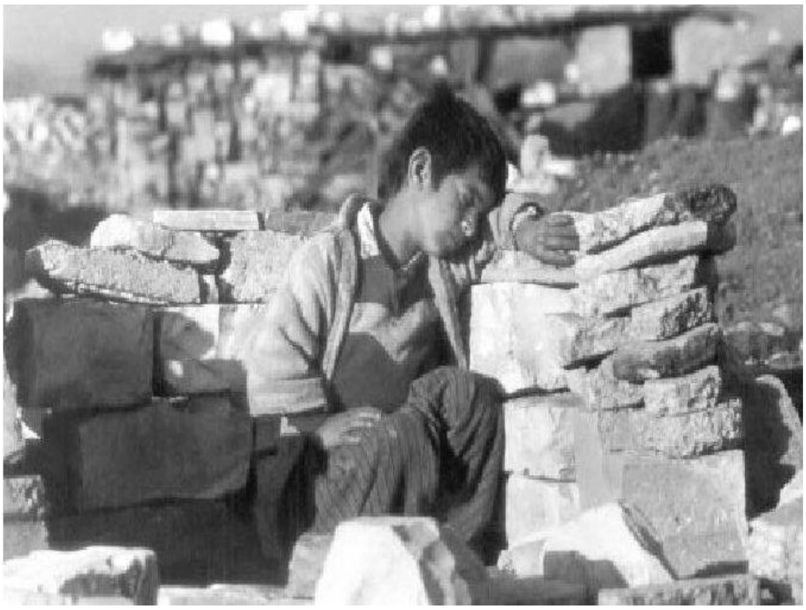

نووسینی: ڕەحیم حەمید عەبدولکەریم
بابەتەکەمان تایبەتە بە ناوچەیەک کە بەپێی شوێنی جوگرافی کەوتووەتە سنوری باشوری کوردستان کە ئێستا بەشێکە لە دەوڵەتی عیراقی، ئاشکرایە کە (وشەی عیراق) بە بەشەکانی خوارووی دۆڵی ڕافیدەین دەوترا ئەمەش لەبەر تەختیی خاکەکەی و نەبوونی چیا و نشێوییەکان(1)، هەروەها لە نەخشەی ئەم گەریدەانە: (ئەلبەلغی، ئەستەخری، ئیبن حەوقەل، مەقدیسی)دا هاتووە کە ئەو شوێنە جوگرافیەی عیراق دەینوێنێت :لە لای باکورەوە لە(تکریت)ی سەر ڕووباری دیجلەوە دەست پێدەکات تا دەگاتە بەسرە ودەریای فارسی لە لای باشوورەوە(2)، لەدوای هاتنی ئایینی ئیسلام وردەوردە دەستیانکرد بە بڵاوبوونەوە و بێگومان عەرەب وەکو نەتەوە توانییان ئایینی پیرۆزی ئیسلام بقۆزنەوە بۆ بڵاوبوونەوەی نەتەوەیی خۆیان و دروستبوونی شار و شارۆچکەی جۆراوجۆر لەسەر خاکی عیراق و دواتریش لە سەرەتاکانی هەرێمی شاخ کە دەکاتە خاکی کوردستان(3)، بۆ نموونە بنیاتنانی شارێک بەناوی (واسیت) واتە شاری (کوت)ی ئێستا کە شوێنێکی قامیشەڵان بوو هەربۆیە ناونرا بە (واسیتی قامیشەڵان) ئەویش لە سەردەمی خەلافەتی ئەمەویدا لەلایەن ئەلحەجاج (الحجاج)ەوە سەرپەرشتیدەکرا، (یاقوتی حەمەوی) دەڵێت: (ئەو شارە لە ساڵی 84 کۆچی دەستیپێکرد ولە ساڵی 86 کۆچی تەواوبوو و دانیشتوانەکەی تێکەڵەیەکبوون لە عەرەب و عەجەم)(4)و شاری (کوفە) لە سەردەمی عومەری کوڕی خەتاب و بە سەرپەرشتی (سەعدی کوڕی وەقاس) دروستکراوە و هەروەها شاری موسڵ کە ئەوکات ناونراوە و پێشتر ناوی (خولان) بووە و بۆیە موسڵمانەکان ناویانناوە (موسڵ) چونکە لەوکاتەدا گەیشتوونەتە ئەو شارە و فەتحیانکردووە و هەروەها شوێنێکە کەوتووەتە نێوان عیراق و جەزیرەوە،(5) هێرش و تەوژمی جێنشینبوونی عەرەبی لە سایەی فتوحاتی ئسلامی لە سەدەی حەوتەمی زایینیدا بە مەزنترین کاریگەریی لەسەر پێکهێنانی ڕەگەزی بۆ دانیشتوانی عیراق پێکدەهێنێت، چونکە بەسرە و بەغدا و موسڵیان جێنشینکرد و چەندین شاری نوێیان دروستکرد و بە درێژایی مێژوو بوونە پێگەگەلێک بۆ هاتنی خەڵکانێکیتر و ئەو تەوژمەی کۆچی عەرەبییە بۆ عیراق بەررزتربووەتەوە تاوەکو لە سەدەی شەشەمی کۆچیدا (سیانزەهەمی زایینی) گەیشتووەتە ترۆپکی گەشەسەندنی.(6) (مێژوونووسەکان جەختدەکەنەوە لەسەرئەوەی کە شتێک نەبووە ئاماژەبکات بە بوونی عەرەب لەعیراقدا تا هەزارەی یەکەمی پێشزایین و زاراوەی (ئەلعەرەب) هاوتابووە بۆ وشەی (بیابان- بادیە) لە زمانە سامییەکاندا، (جورجی زیدان) وادەبینێت کە عەرەب پێشئیسلام مەبەستلێی دانیشتوانی دوورگەی عەرەبی بووە بەتەنها و تەوژمی بەعەرەبکردن لە سەردەمی عەباسییەکاندا بەتوندی بەردەوامبووە)،(7) دەستپێکردنی هێرشەکانی هێزەکانی ئیسلام بۆ ناوچەکانی کوردستان بێگومان لە ناوچە باشورییەکانی کوردستانەوە دەستیانپێکردووە و گەورەترین شەڕی ئەو ناوچەیە شەڕی (جەلەولا) بووە کە لە سەردەمی خەلافەتی عومەری کوڕی خەتاب بووە لە ساڵی 16ی کۆچی،(8) هەواڵەکانی نەتەوەی کورد کە لەسەر زاری مێژوونووس و گەڕیدە موسڵمانەکان لە کورد و عەرەب و فارس وەکو (ئەلەمدائینی و بلازەری و ئەحمەد ئەلکوفی دینەوری و یەعقوبی و ئیبن فەقیە و تەبەری و ئیبنوئەسیر و ئیبنوکەسیر و ئیبن خەلدون و ئەستەخری و یەعقوبی و مەقدیسی و ئیبن مەسکویە) هەموویان جەخت لەسەرئەوەدەکەنەوە کە کورد لە سەردەمی سەرەتای بڵاوبوونەوەی ئایینی ئیسلام ڕووبەرووی فیکری داگیرکاریی عەرەبی بوونەتەوە دژی حوکمی کۆلۆنیالیی ئەمەوی و عەباسییەکان، هەموو ئەو نووسەرانە باس لە چەندین بەسەرهاتی شەڕی نێوان کورد و عەرەب دەگێڕنەوە لە وڵاتی شاخ و زەوی جەزیرە و فارس و حەلوان و دیناوەر و هەمەدان و شەهرەزوور و گرنگترینیان شەڕی شازادە (دیسم کوڕی ئیبراهیمی کوردی) بووە وەکو ئەوەی کە (ئیبنوئەسیر و ئیبن خەلدون) باسیانکردووە و ئەمەویەکان دەستی حەجاجی کوڕی یوسفی

سەقەفیان واڵاکردبوو بۆ لەناوبردنی خەواریج و ئەو کوردانەی کە لەگەڵیاندا بوون ئەویش هێزی شامیی ناردبوو بۆ شەڕی کوردەکان و هەروەها (محەممەد ئیبن ئەلقەسیمە)ی وەکو حاکمی هەرێمی فارسی دانابوو بۆ هێناوەی هۆزە کوردەکان بۆ ژێر رکێفی خۆیان،(9) هەروەها ئیبنولئەسیر (ابن الاپیر) لەکتێبەکەیدا ئەلکامیل (الکامل/ بەرگی سێیەم/ لاپەرە :29) باس لە هێرشی (عومەر عەزرە بن قەیس) بۆسەر شارەزوور دەکات، بەڵام نەیتوانی و دواتر بە کوشتار و شەڕ (عەتبە ئبن فەرقەد) چووە شارەزورەوە، ئەو شەڕ و هێرش و نەبەردییانەی کە بەدرێژایی مێژوو بەناوی ئایینی ئیسلامەوە دژی میللەتی کورد ئەنجامدراوە ئەوەند زۆرن کە ناکرێت ئێمە لێرەدا باسیبکەین و ئەو نووسەرانەی کە ئاماژەمانپێدان گەواهی ئەو راستییەن و ئەوە بێگومان چەندین کاردانەوەی خۆی هەبووە لەسەر دانیشتوانانی کوردستان و تێکەڵبوونی عەرەب و هاوردەکردنیان بۆنێو خاکی کوردستان بەچەندین هۆکار کە کاریانکردووەتەسەر کەلەکەبوونی دانیشتوانانی غەیرە کورد لەکوردستاندا، (دەستبەسەراگرتنی رەگەزی عەرەبی بەسەر ناوچەکانی دەرەوەی نیمچە دوورگەی عەرەبیدا، تەنها لەرووی سەربازییەوە نەبووە، بەڵکو لەرووی مرۆییشەوە ئەنجامدراوە و تەنانەت زۆر لە هۆز و تیرەی جەنگاوەرەکان لەکاتی جەنگدا خێزانەکانیان لەگەڵ خۆیان دەبرد)(10)و کاریانکردووەتەسەر زمان و ئەدەب و شێوەی نووسین و.. هتد.(11)، لە سەدەی حەڤدەهەمی زایینیدا چەندین پێشهات روویاندا کە پەیوەندییان هەبوو بە پێگەی هۆزەکان لە دابەشبوونیان و بڵاوبوونەوەیاندا و ئەوەش بووە هۆی گۆڕانکاری لە نەخشەی عەشایری عیراقیدا ولە ناوەڕاستی ئەو سەدەیەدا کۆچی عەشایری گەورە روویدا لە ناوچەی جەزیرەی رۆژئاوای فورات لەوانە هۆزەکانی شەممەر و لە ساڵی 1640 زایینیدا چەندین کۆمەڵە بارکردن و کۆچکردنیان دەستیپێکرد لە (نەجد)ەوە بۆ (عیراق) وەکو هۆزەکانی (شەممەر و دلێم و زوبێد) و (شەممەر توقە) بۆ ناوچەکانی (کوت و دیالا)و هەروەها هۆزەکانی (زۆبەع و ئەلبوحامید وحەدیدی و تەی و عوبێد)و.. هتد.(12) لە سەردەمی دەستەڵاتدارێتی عوسمانیدا (مەدحەت پاشا) هەوڵێکی دیاریداوە بۆ جێنشینکردنی هۆزە عەرەبییەکان لەسەر ئەو زەوییانەی کە سەربە دەوڵەت بوون و لەوانە هۆزەکانی (شەممەر و عەنزە و دلێم و کەعب).(13) جگەلەو چەندینجۆر لە دوورخستنەوە و راگواستن بەدرێژایی مێژوو ئەنجامدراوە دژی هۆزە کوردییەکان لەوانە و لە سەردەمی دەستەڵاتدارێتی عوسمانییەکاندا لە کۆتاییەکانی سەدەی نۆزدەهەم ئەویش راگواستنی عەشیرەتی (هەمەوەند)(14) بوو، بۆ (تەرابلوس)ی لیبیا دوای ئەوەی کە دەستەڵاتدارێتیی عوسمانی چەندینجار بەرانبەر شۆرشەکانی ئەو عەشیرەتە بوونەتەوە بەناردنی لەشکری گەورە و زۆرجار تووشی شکست بوونەتەوە و بەتایبەتی لە راپەرینەکەی ساڵی 1890ز، راگواستنی هۆزی هەمەوەند لە سەردەمی ویلایەتی (ئەحمەد راسم پاشا 1882ز - 1896ز) ئەنجامدراوە کە لەو سەردەمەدا والیی تەرابلوس بووە (15)، هەروەها کۆمەڵێکیتریان رەوانەی (بەنغازی) کران.(16) بەپێی بەڵگە مێژووییەکان بەدرێژایی مێژوو کوردستان لە کیانێک نەبووە کە ناوی عیراق بێت و بەدرێژایی جەنگی یەکەمی جیهانی و هەڵوەشانەوەی دەوڵەتی عوسمانی و داگیرکردنی بەغدا لە لایەن بریتانیاوە و گەیشتنی سوپای بریتانی بۆ نێو بەغدا لە 11/3/1917 و کۆنترۆڵکردنی لە لایەن بریتانیاوە(17)و بێگومان لەچەندین شوێنیشدا شەر و پێکدادانی قورسیش روویداوە بە رووی سوپای بریتانیدا(18)و بریاردانی ئیدارەی بریتانی کە حکومەتێکی عیراقی کاتیی دابمەزرێنرێت بە سەرۆکایەتی (عەبدولرەحمن ئەلنەقیب)و بەشێوەیەکی رەسمی ئەم حکومەتە لە 11/11/1920 راگەیەنرا(19)و دواتریش دامەزراندنی مەملەکەتی عیراق و دانانی شا فەیسەلی یەکەم وەکو مەلیکی ئەو مەملەکەتە لە 23/8/1921دا کە هیچ نوێنەرێکی کورد لە پارێزگاکانی سلێمانی و کەرکووک لە ئاهەنگی دانانیدا ئامادەنەبوون،(20) پێشنیارکردنی مەلیک فەیسەڵ دوای ئەوە هات کە لە 24ی ئاداری ساڵی 1921دا لە کۆنگرەی قاهیرە ئامادەکاری بۆکرا(21)و هەروەها لەلایەن ئەنجومەن وەزیرانی عیراقەوە (عەبدولرەحمان ئەلنەقیب) لە 11تەموزی هەمانساڵ داوایانکردبوو کە (فەیسەڵ) بکرێتە مەلیکی عیراق بەمەرجێک کە حکومەتێ بێت پابەندبێت بە دابی پەرلەمانی و دیموکراتی بەندکرابێت بە یاسا،(22) بێگومان تاوەکو ئەوکاتە کوردستان بەشێکنەبووە لەو کیانە و (ویلایەتی موسڵ) کە زۆربەی خاکی کوردستان باشووری گرتەوە جێگای ململانێ بوو لەنێوان تورکیا و عیراقدا و دواتر کێشەکە خرایەبەردەستی کۆمەڵەی گەلان ئەویش لە 30/9/1924بریاری بێکهێنانی لێژنەیەکی لێکۆڵینەوەی دا بۆ لێکۆڵینەوە و پێشکەشکردنی پێشنیاری چارەسەرکردن بۆ کێشەی موسڵ،(23) (لە چوارچێوەی دەرەنجامەکانی ئەو لێژنەیە زۆر بە روونی ئاماژەدەکات بە بوونی سێ ناوچەی جیاواز لەناوچەکەدا هەن کە ئەوانەش عیراق عەرەبی، جەزیرە، کوردستان و سنووری عیراق عەرەبی لە باکوورەوە لە هیت و تکریت یاخود چیای حەمرین تێپەرناکات هەروەها ئەدەبیاتی جوگرافیا لە فتوحاتی ئیسلامەوە تا مێژووی لێکۆڵینەوەکە 1925 نە باسکراوە ونە دەردەکەوێت کە ویلایەتی موسڵ (باشووری کوردستان) رۆژێ لە رۆژان بەشێ بووبێت لە عیراق)(24)و دەربارەی پێشنیاری ئەو لێژنەیە ئەوا پێشنیاری ئەوەیانکردبوو (کە ئەگەر رەهەندی ئیتنۆگرافی بەهەند بگیرێت، ئەوا پێویستە دەوڵەتێک بۆ کوردەکان دروستبکرێت، بەڵام ئەگەر رەهەندی ئابوری بەهەند بگیرێت ئەوا دەبێت بلکێنرێت بە عیراقەوە)(25)و لەوکاتە کۆمەڵەی گەلان بریاریدا بە لکاندنی باشوری کوردستان بە عیراقەوە بە مەرجێک مافی نەتەوەیی و رۆشنبیری و.. هتد، دانیشتوانەکەی بپارێزرێت، بەمشێوەیە کوردستانی باشوور خرایەسەر عیراق عەرەبی و لە 16/12/1925 تورکیا بریارەکەی پەسەندکرد و لە 28/1/1932 ئەوکات عیراق وەکو ئەندامێکی سەقامگیری کۆمەڵەی گەلان وەرگیرا.(26) لەدوای ئەم بریارەوە کوردستان وەکو بەشێکی نامۆ کەوتەسەر لاشەی عیراقی تازە دروستکراوی نێودەوڵەتی پشتئەستور بە بریارێک کە بەرژەوەندی ئابووری زلهێزەکان وایکرد کە بلکێندرێت بەو عیراقەوە، هەربۆیە دەستەڵاتدارانی یەک لە دوای یەکی عیراق هیچکات درێغیاننەکردووە لەگرتنەبەری رێوشوێنگەلێکی زۆر بۆ کەمکردنەوەی رێژەی کورد و کەمکردنەوەی پانتایی بڵاوبوونەوەیان لەو خاکەدا بەو ئومێدەی کە بتوانن رەگەزی عەرەب زۆرینە بێت

لەناوچەکەدا و خاکی کورد تا بتوانن کورتبکرێتەوە و دیارە ئەم ئامانجە هەروا بەئاسانی نایەتەدی بۆیە لە چەندین ڕێگاوە هەوڵیانداوە بۆ گەیشتن بەو ئامانجانە، بەڵام ئەوەی پەیوەندی بە باسە سەرەکییەکەمانەوە هەیە دوو پرۆسەی سەرەکین کە لەڕاستیدا کاریانکردووەتەسەر بوونی کورد لەناوچەکەدا و بەتایبەتی لە ناوچەکانی جێی ململانێ و سنوورییەکاندا لەگەڵ عیراقی عەرەبی،(27) ئەو دوو پرۆسەیە (ڕاگواستن و بەعەرەبکردن)ە کە بە (تەعریب و تەرحیل) ناوزەدکراون و کارێکی زۆر خراپیان کردووەتەسەر بوونی ڕەگەزی کورد لە ناوچەکەدا(28)و لەهەموو ڕوویەکەوە کارکراوە بۆ سڕینەوەی مۆرکی کۆنی شار و شوێنەکان (بڕوانە خشتەی ژمارە1/(29)و پرۆسەی ڕاگواستن و تەعریب بەچەندین قۆناغدا تێپەڕیوە هەر لە سەرەتای دروستبوونی دەوڵەتی عیراقەوە تاوەکو ئەمڕۆ ئەو پرۆسەیە بەردەوام بوونی هەیە، بەڵام بەشێوازی جۆراوجۆر هەر لە هێنانی خێزانی عەرەب بۆ ناوچە سنوورییەکان تاوەکو ڕاگواستنی گوندە سنوورییەکانی کوردستان و تەسفیرکردنی کوردە فەیلیەکان و ڕاگواستنی ناوچەکانی ململانێ لەدوای هەرەسی شۆڕشی کورد لە ساڵی 1975 بە دوو جۆر ئەوەی کە بەشداری شۆڕشی کردبوو (عائدون) دەنێردران بۆ خواووی عیراق و ئەو گوندانەی دەوروبەری ناوچەکانی جێی ململانێبوون لەگەڵ ئەواندا ڕاگوێزران بۆ خوارووی عیراق و ڕاگواستنی 5000 گوندی ساڵانی 1987-1988و ڕاگواستنی بارزانییەکان و ڕاگواستنی ناوچەکانی جەنگی عیراق- ئێران و.. هتد. د.مارف عومەرگوڵ لەکتێبەکەیدا جینۆسایدی گەلی کورد دەڵێت: (تاوەکو ساڵی 1979ژمارەی ڕاگوێزراوان لە هەرێمی کوردستان گەیشتە 700 هەزار کەس و ئەو ڕاگواستن و پەلاماردانە 1222 گوندی گرتەوە لە ناوچەکانی دیالا و سلێمانی و هەولێر و کەرکووک و دهۆک و موسڵ سەرباری ئەوەی کە گوندە سنوورییەکانی عیراق- ئێران وێرانکران)،(30) هەموو یاساکانی زەویوزاری کشتوکاڵی بەدرێژایی حوکمڕانییە جیاوازەکانی عیراق هەردەم وا داڕێژراوە کە دەرەنجامی جێبەجێکردنی ببێتە فاکتەرێک بۆ ڕاگواستن و تەعریبی کوردستان بۆ نموونە لە ساڵی1932 بڕیاری ژمارە (50)ی تایبەت بە مافی زەویوزاری کشتوکاڵی دەرکرا و دواتر لە 1938دا گۆڕدرا بە یاسای ژمارە(29)ی تایبەت بە هەمان مەبەست و بەپێی ئەم یاسایە (اللزمە) مافی خاوەندارێتی بەڕەسمی درا بەو هۆز و بنەماڵانەی کە لەسەر ئەو زەویانە نیشتەجێبوون و بەمشێوەیە چەندین هۆز و عەشیرەتی عەرەب کە هاتبوونە ناوچە کوردنشینیەکان و نیشتەجێکران و هێنرانەسەر زەوی کورد سوودیان لەو یاسایە وەرگرت و هەر بۆ هەمان مەبەست لە ساڵی 1951 یاسای ژمارە(43)ی تایبەت بە ئاوەدانکردنەوە و وەبەرهێنانی زەوییەکانی میری داڕێژرا و ساڵی 1952چەند تەعدیلێکی تێداکرا و بەتایبەتی لە خاڵی چوارەم و پێنجەمدا ئاماژەکانی بەعەرەبکردن تیایدا بەئاشکرا نیشاندەدەن،(31) دواتریش لە چوارچێوەی یاساکانی (30) ساڵی 1958و ژمارە (117)ی ساڵی 1970و ژمارە (90)ی ساڵی 1975 هەموویان وا داڕێژراون کە هاوردە عەرەبەکان بتوانن ببنە خاوەن زەویی کشتوکاڵی و بێگومان لەپشتەوەش مرامەکەی تەعریب بووە.(32) ڕاگواستن و تەعریب بێگومان دوانەیەکی تەواکەری یەکتربوونە بۆئەو مەرامەی کە باسمانکرد و تەعریب بە مانای: (دامەزراندنی شوێنی نیشتەجێبوون بۆ کۆمەڵ و هۆزەکانی عەرەب و گۆڕینی ناوی گوند و شار و ناوچەکانی وڵاتی کورد و ڕێگەخۆشکردن بۆ پەلهاوێشتنی زمانی عەرەبی و چەسپاندنی وەک نەتەوە و ئایین و دەوڵەت)(33)و بەدرێژایی ساڵانی دەستەڵاتی دەوڵەتی عیراق کاریانکردووە بۆ کەمکردنەوەی دانیشتوانانی ڕەگەزی کوردی لەو دەوڵەتەدا بەهەموو شێوازەکان و بۆئەوەش توانیویانە تاڕادەیەک ئامانجەکانیان بپێکن بۆ نموونە لەنێوان ساڵانی 1947 تاوەکو ساڵی 1997کە بەپێی سەرژمێرییەکانی ئەو ساڵانە دەرکەوتووە کە ژمارەی کورد زۆر کەمیکردووە لە ڕێژەی 30.4% لە ساڵی1947ەوە تاوەکو گەیشتۆتە ڕێژەی 14.6% لە ساڵی 1997دا و ئەمەش بۆ خۆی ڕێژەیەکی بەرچاوە(34)و زۆرترین ئەم دابەزینە لە ناوچەی دیالا ڕوویداوە (بڕوانە خشتەی ژمارە2 وخشتەی ژمارە 3).(35) تەعریب و ڕاگواستن دوو هۆی سەرەکی بوون بۆ سنووردارکردنی جوگرافیای هەرێمی کوردستان دەنا (ڕووبەری هەرێمی فیدرالی دەگاتە 78736کم2، ڕێژەی 18%ی ڕووبەری عیراق پێکدەهێنێت، دانیشتوانەکەی 22.4% کۆی گشتی دانیشتوانانی عیراقە).(36) ئەوەی کە گومانی تێدانییە کە سەردەمی دەستەڵاتداریی حیزبی بەعس دڕەندەترین و سەختترین و خوێناویترین قۆناغ بووە کە دژ بە گەلی کورد ئەنجامدراوە لە ڕاگواستن و تەعریبدا و بێگومان ئەویش لەوەوە سەرچاوەی گرتووە کە ئایدیای حیزبەکە ئاراستەکەی بەو شێوەیە بووە کە دروشمەکەی (ئومەتێکی عەرەبی یەکپارچە بە پەیامێکی زیندووەوە - امە عربیە واحدە ژات رسالە خالدە- ئەو ئاراستەیە دەگەیەنێت و خودی دامەزرێنەری حیزبەکە کە (میشیل عەفلەق) بووە وتوویەتی:(گەلی کورد بەشێکە لە نەتەوەی عەرەب)و ئەمەش جەختکردنە لەسەر فەوتاندنی گەلی کوردی لەپرۆگرامیدا هەربۆیە لەپراکتیکدا هەموو هەوڵێکیداوە کورد وەکو نەتەوەیەکی سەربەخۆ نەمێنێ و کوردستان لە کورد دابڕێ و بیکاتە نشینگەی عەرەب،(37) (عەبدولسەلام مەحەمەد عارف) یەکەمین سەرۆککۆماری عیراق لەچەندینجاردا بەئاشکرا دژایەتی بوونی کوردی کردووە بۆ نموونە لە زمانی مەهداوییەوە گێڕاویەتییەوە کە عەبدولسەلام بەرانبەر بە کورد وتوویەتی (چیمان داوە لە ئێوە و ئێوەش چیتان داوە لە ئێمە، ئێمە جیاین و ئێوە جیان)، لەشوێنێکیتردا کاتێک کە ئامادەکاریانکردووە بۆ شۆڕشی 1958و لە شەوی 14ی تەمووزدا وتوویەتی دوای ئەگەر شۆڕشەکەمان سەرکەوتوویێت سێ کۆمەڵ هەیە پێویستە قڕیانبکەین ئەوانیش کورد و مەسیحی و شیعەن.(38) بەهەمانشێوە و بەهەمان بیرکردنەوە لە یەکەمین ڕۆژی دروستبوونی کیانی عیراقەوە تاوەکو حوکمی سەدام حسەین کە دڕندەترینیان بووە لەسەر هەمان ڕێچکە کاریانکردووە دژ بە بوونی کورد، لەدوای ڕووخانی ڕژێمی سەدام و دروستبوونی دەوڵەتی نوێی عیراق بە دەستورێکی نوێوە و بە سیستەمێکی فیدرالییەوە، بەڵام هێشتا چەندین کێشە ماون بۆ چارەسەرکردن و لەسەرووی هەموویانەوە ناوچەکانی جێی ململانێیە و تاوەکو ئەمڕۆ هێرشی ناسیۆنالیستی عەرەبیش بە شێوازی جۆراوجۆرەوە و بە بەکارهێنانی هەمان شێوازی بەرجەستەکردنی بنەماکانی ئیسلام وەکو داردەست بۆ ڕاگواستن و تەعریبکردن لە ناوچەکانی ژێر دەستەڵاتی حکومەتی ناوەند بەتایبەتی هەر

بەردەوامە و کاری خۆی کردووەتەسەر ئاوارەبوونی هەزارەها خێزانی کورد لە ناوچەکانی ململانێ. ●●● خشتەکان: خشتەی ژمارە(1) ناوی ئەو قەزا وناحیانەی کە بەمەبەستی بەعەرەبکردن گۆڕاون خشتەی ژمارە(2) ڕێژەی کورد لە عیراقدا لە ساڵی 1947ەوە تاوەکو 1997ز خشتەی ژمارە(3) ڕێژەی گۆڕانی ساڵانەی دانیشتوانانی هەندێ لە پارێزگاکانی کوردنشینی لە 1947 تا 1977 پەراوێزەکان: 1. د. خەلیل ئیسماعیل محەممەد/ و: لە عەرەبیەوە: عەبدوڵا ڕەشید حسێن/ کێشەی کورد لە عیراق، کێشەی سنوورە یان بوون/ چاپی یەکەم/ هەولێر 2010/ لا: 17. 2. هەمان سەرچاوەی پێشوو/ ل17. 3. لە سەردەمی سوڵتانی سەلجوقی (سنجر)ەوە کە لە ساڵی 1157 زایینیدا مردووە، هەرێمی شاخەکان (اقلیم الجبال) لەوکاتەوە بە کوردستان نێوەزەدکراوە – سەرچاوە; د.جمال رشید أحمد/ ڤهور الکرد فی التاریخ/ الجز و الاول/ الگبعە الاولی/اربیل 2003:ص: 314 4. د. علی حسن الخربوگلی/ تاریخ العراق فی ڤل الحکم الاموی/ مصر:1959/ص303. 5. هەمان سەرچاوەی پێشوو /لا: 295، 299. 6. د. خلیل اسماعیل محمد/ اقلیم کردستان العراق/ دراسات فی التکوین القومی للسکان/ الگبعە الپالپە/ اربیل 1999/ ص82. 7. د. خەلیل ئیسماعیل محەمەد/و: عەبدوڵا ڕەشید حسێن/ کێشەی کورد لە عیراق، کێشەی سنوورە یان بوون/ چاپی یەکەم/ هەولێر 2010/ لا:70-71. 8. محمد جمیل بندی الروزبیانی/ مدن کردیە قدیمە / الگبعە الاولی/1999/ ص 257. 9. د. جمال رشید أحمد/ ڤهور الکورد فی التاریخ/ الجز و الاول/ الگبعە الاولی/ اربیل 2003/ ص: 105-106. 10. ڕەحیم ئەحمەد ئەمین/ بەعەرەبکردن لە هەرێمە کوردنشینیەکاندا 637-847ز/ سلێمانی/ لا:14. 11. (لە سەردەمی شەشەمی پێشزایینیدا جۆرە پیتێک داهاتووە پێیدەوترا (پیتی ئوستانی) تا دەرکەوتنی ئایینی ئیسلام، کورد لەنووسیندا بەکاریانهێناوە و پێیاننوسیووە و لەهەمانکاتدا نووسینی ئارامی و لاتینییان بەکارهێناوە، بەڵام لەپاش سەپاندنی ئایینی ئیسلام لەناوچەکەدا وازیان لەم پیتانە هێناوە و بە پیتی کوفی عەرەبی نووسیویانە) سەرچاوە; ڕەحیم ئەحمەد ئەمین/ بەعەرەبکردن لە هەرێمە کوردنشینیەکاندا637 -847ز/ سلێمانی/ لا:43. 12. د. خلیل اسماعیل محمد/ اقلیم کردستان العراق/ دراسە فی التکوین القومی للسکان/ الگبعە الپالپە/ اربیل1999/ ص: 83. 13. د. خلیل اسماعیل محمد/ اقلیم کردستان العراق/ دراسات فی التکوین القومی للسکان/ الگبعە الپالپە/ اربیل1999/ ص44. 14. هەمەوەند عەشیرەتێکی گەورەی کوردە زۆرتر لە ناوچەکانی چەمچەماڵ و شوان دەژێن و لەچەند تیرەیەک پێکهاتوون لەوانە: (بەگزادە، ڕەشەوەند، ڕەمەوەند، سەفەروەند، سیتەبەسار)، دەگێڕنەوە کە ئەم عەشیرەتە لە سەدەی 18هەمی زایینیدا لە ئێرانەوە هاتوونەتە ناوچەکە و ڕۆڵی گرنگیان بینیوە لە مێژووی کورددا وەکو هاوکاریکردنی بابانییەکان و بەرەنگاربوونەوەی تورکەکان و دەستەڵاتگرتنەدەست لە زەهاو و هاوکاریکردنی شێخی نەمر). 15. د. جرجیس فتح اللە/ یقڤە الکرد/ تاریخ سیاسی 1900-1925/ اربیل2002/ دار اراس للگباعە والنشر/ ص61-63. 16. بۆ زانیاری زیاتر دەربارەی ئەم بابەتە بڕوانە (رحیم حمید عبد الکریم /لاپەڕەیەک لە مێژووی ڕاگواستن لەکوردستاندا/ گۆڤاری بانەڕۆژ/ ژمارە7/ ساڵ2004/ لا:12-13. 17. العراق فی الوپائق البریگانیە1905-1930 / ت.فؤاد قزانجی/ تقدیم عبد الرزاق الحسنی/ ص27. 18. بۆ زانیاری زیاتر بڕوانە: د.کمال مڤهر احمد/ کردستان فی سنوات الحرب العالمیە الاولی/ ترجمە محمد الملا کریم/ بغداد / مگبعە المجمع العلمی الکردی/ ص185 19. د.محمد مڤهر الادهمی/ الملک فیصل الاول/ بغداد/1991/ ص 54-55. 20. د.سروە اسعد صابر/ کوردستان الجنوبیە1926-1939/ دراسە تاریخیە-سیاسیە/ الگبعە الاولی/2006/ السلێمانیە/ ص:24. 21. د. محمد مڤهر الادهمی/ الملک فیصل الاول/ بغداد/1991/ لا 21. 22. د. علی الوردی/ لمحات اجتماعیە من تاریخ العراق الحدیپ/ من عام 1920-1924/ مگبعە المعارف/ بغداد/ ص80. 23. د. فاچل حسین/ مشکلە الموصل، دراسە فی الدبلوماسیە العراقیە والانجلیزیە والترکیە/ بغداد 1977/ ص120. 24. فەرمان عەبدولڕەحمان/ پاکتاوکردنی ڕەگەزی کورد لە کوردستانی عیراقدا/ دەزگای چاپ و پەخشی حەمدی / 2006/ سلێمانی/ لا 21-22. 25. هەمان سەرچاوەی پێشوو / لا20. 26. بۆ زانیاری زیاتر دەربارەی کاری لێژنەکەی کۆمەڵی گەلان بۆ چارەسەرکردنی کێشەی موسڵ کە ئەوکات هەموو ناوچەکانی هەولێر و سلێمانی و کەرکووک و موسڵی لەخۆگرتبوو و زانینی وردەکاری ئەو لێژنەیە و دەرکەوتنی زۆرینەیی کورد لەباشوردا بڕوانە: د.جرجیس فتح اللە/ یقڤە الکرد، تاریخ سیاسی1900-1925م/ اربیل 2002/ ص:535. 27. عیراق عەرەبی هەر لە کۆنەوە بە (ارچ السواد) ناوبراوە و مارودی بەمشێوەیە باسی (ارچ السواد) دەکات: بەدرێژایی حەدیپە وموسلەوە تا دەگاتە عەبادان و پانییەکەی لە قادسیەوە تاوەکو حەلوانە، بەمجۆرە درێژییەکەی 160 فەرسەخە ڕووی بەری سەواد ڕووی بەری عیراقە، بەڵام درێژییەکەی هەندێک کەمترە) سەرچاوە; د. علی حسن الخربوگلی/ العراق فی ڤل الحکم الاموی/ 1959 مصر/ ص: 348. 28. پێوانەی خاکی کوردستانی بندەستی عیراق دەگاتە 86 هەزار کم2 واتە 19.62% خاکی عیراق پێکدێنێت و زیاتر لە 36684 کم2 بەر شاڵاوی ڕاگواستن کەوتووە کە دەکاتە 42.66% خاکی کوردستانی عیراق، لەلایەکیترەوە ئەو ناوچانەی کە بەپێی یاسای ئۆتۆنۆمی لە 11-03-1970دا دیاریکراوە ڕووبەرەکەی دەگاتە 36347 کم2و بەوپێیە 42.26% خاکی کوردستانی عیراق پێکدەهێنێت و 53.74%ی لێدابڕاوە بۆ دەستەڵاتی مەرکەزی (سەرچاوە; ئەمین قادر مینە/ ئەمنی ستراتیجی عیراق و سێکوچکەی بەعسیان تەرحیل، تەعریب، تەبعیس/ سلێمانی/ 1999/ لا: 149). 29. فەرمان عەبدولڕەحمان/ پاکتاوکردنی ڕەگەزی کورد لە کوردستانی عیراقدا/ دەزگای چاپ و بەخشی حەمدی/ سلێمانی 2006/ لا:109. 30. د.مارف عومەرگوڵ / جینۆسایدی گەلی کورد لەبەر ڕۆشنایی یاسای نێودەوڵەتیدا/ چاپی چوارەم/ هەولێر 2007/ لا:35. 31. فەرمان عەبدولڕەحمان/ پاکتاوکردنی ڕەگەزی کورد لە کوردستانی عیراقدا/ دەزگای چاپ و پەخشی حەمدی/ 2006/ سلێمانی/ لا :60-61. 32. بۆ زانیاری زیاتر بڕوانە: بەختیار مستەفا محەمەد/ خاوەندارێتی زەویوزاری کشتوکاڵی/ گۆڤاری بژوێن/ ژمارە6و7/ ساڵی 2000/ سلێمانی/ لا118-131. 33. د. خلیل اسماعیل محمد/

مؤشرات سیاسه التعریب والتهجیر فی اقلیم کردستان العراق/مکتب الفکر والتوعیه للاتحاد الوگنی الکردستانی/ السلێمانیه2003/ ص:9. 34. د. خلیل اسماعیل محمد/ اقلیم کردستان العراق،دراسات فی تکوین القوی للسکان/اربیل/1998/ص46. 35. د. خەلیل ئیسماعیا محەمەد/ کورد لە سەرژمێریە ڕەسمییەکانی عیراقدا/ گۆڤاری سەنتەری لێکۆڵینەوەی ستراتیجی/ ژمارە 22ساڵی شەشەم/ مانگی5/1998/ لا:12. 36. د. خەلیل ئیسماعیا محەمەد/ و: عەبدوڵلا ڕەشید حسێن/ کێشەی کورد لە عیراق، کێشەی سنوورە یان بوون/ چاپی یەکەم/ هەولێر 2010/ لا:58. 37. د. مارف عومەر گوڵ / جینۆسایدی گەلی کورد لەبەر ڕۆشنایی یاسای نێودەوڵەتیدا/ چاپی چوارەم / هەولێر2007/ لا:33. 38. احمد فوزی/ عبد السلام محمد عارف، سیرته، محاکمته، مصرعه/ الگبعه الاولی/ بغداد 1989/ ص: 63 و 139.

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: تورکیا
وڵات: سووریا
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 2016-01-01
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: کورتەباس
بابەت: 124
کوردی فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20180414234756148507

کوردانی فەیلی لە پارێزگاکانی عەمارە، کوت، دیالە، بەغدای پایتەختی ئێراق و بەشی خوارووی باشووری کوردستان و پارێزگاکانی کرماشان و ئیلامی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەژین و نزیکەی 3 ملیۆن کەسێک دەبن.
فەیلیەکان، هەر لە سەرەتاکانی درووستبوونی دەوڵەتی ئێراقدا و دوای جەنگی جیهانی لە سایەی ڕێکەوتنی سایکس پیکۆی ساڵی 1916دا ڕووبەڕووی کێشەو ئاریشەی پاکتاوکردن بوەتەوە، بە تایبەتی کێشەی ڕەگەزنامە و هاووڵاتیبوون، لە کاتی دەرچوونی یاسای ڕەگەزنامەی ئێراقی لە ساڵی 1924دا، لە کاتێکدا ئەو کێشانە بەرەوە ئاقارێکی خەتەرناکتر ڕۆیشتن و کاتێک حیزبی بەعس لە ساڵی 1963 هاتە سەر حوکمی دەسەڵات و دواترلە ساڵی 1968گەیشت بە خراپترین.
ڕژێمی بەعس دوژمنایەتی خۆی بەرانبەر کوردانی فەیلی بە ئاشکەراو لە ڕێگای هەڵسوکەوتی درندانەیان لە بەرانبەردا، مامەڵەی نامرۆڤانە لە دژیان بەکار هێنا. سزای توند وبەکۆمەڵ بە سەریاندا سەپێنرا، بە ڕاگوێزانی زۆرەملێ و دوورخستنەوەو کۆمەڵکوژی و جینۆسایدکردنی ڕۆڵەکانی کوردی فەیلی پیادە کرد. زیاتر لە 5000 پێنج هەزار کوردی فەیلی لەنێوانی ساڵانی 1969 1972 و زیاتر لە 600000 شەشسەد هەزار ی تر لە پرۆسەیەکی ڕێکخراوو بەردەوام دا، لە ساڵی 1980 تا ساڵی 1990.
پرێکی دیکە کە فەیلییەکان ڕووبەڕووی بوونەوە، لێسەندنەوەی ڕەگەزنامەی ئێراقی بوو. دوای لە دەستدانی ڕەگەزنامەی ئێراقی و دەستبەسەرداگرتنی بە گشتی ماڵومولکیان و لێسەندنەوەی دەکۆمێنتی یاسایی لە بارەی ڕەگەزنامەیی و موڵکداریدا، بە هەزاران لاو و گەنجی فەیلی خرانە زیندانەکانەوە و زیاتر لە 22000 بیست و دوو هەزار کەس لەوانە شوێنزرکران. بە بیانووی ئەوەی کە کەسان و هاووڵاتیی بێگانەن و ملکەچ و پابەند نین بە ئامانجە باڵاکانی نەتەوەیی و کۆمەڵایەتی شۆڕش ئەمە لە بەندی 1 لە بڕیاری ژمارە 666 ی 7 / 5 / 1980 ی دەرچوو لە ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی (لەناوچوو) ی ئێراق و لە

ڕۆژنامەی الوقائع العراقیەی ڕەسمی ژمارە 2776 ی 26 / 5 / 1980 دا بڵاوکرایەوە.
ئەمەو، دادگای باڵای تاوانی ئێراق، کە لە دوای ساڵی2003 وە دامەزرا، لە ڕێککەوتی، 11/29 2010دا، تاوانی ڕاگواستن و کوشتنی کوردی فەیلی، بە تاوانی کۆمەڵکوژی و دژ بە مرۆڤایەتی ناساند و لە قەڵەمیدا. هەروەها ئەنجومەنی نوێنەرانی ئێراق، ئەو تاوانەی بە تاوانی لەناوبردنی بە کۆمەڵ (کۆمەڵکوژی) بە تەواوی ماناکانی بەپێی بڕیاری ژمارە 18 و بە تەواوی دەنگەکانی ئەنجومەن لە کۆبوونەوەی 8/1 2011 وبە ژمارەی 6 ی ساڵی 2012 بڕیاری کۆماری لەسەر درا. لە دوای دەرچوونی حوکمی دادگا بە پەیمانێکی حکومەتی ئێراق و بە بڕیاری 426 ی ساڵی 2010 بە لەناوبردن و سڕینەوەی هەموو ئاسەوارە ناشرینەکانی سەر کوردانی فەیلی بڕیاری لەسەر درا. بەڵام تا ئێستاشی لەگەڵدا بێت، فەیلیەکان بەشێکی زۆری موڵک و ماڵیان بۆ نەگەڕاوەتەوە و قەرەبووی مادی و مانەوی نەکراونەتەوە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید
پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک: مێژوو
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەری ئەی ئێن ئێف نیوز - 12-04-2018
کاتی تۆمارکردن: 14-04-2018
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: کورتەباس
بابەت: 125
یاداشتێکی کورت دەربارەی ڕۆمانی بەندەر فەیلی
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20220917205745434598

یاداشتێکی کورت دەربارەی ڕۆمانی بەندەر فەیلی بەختیار عەلی
نووسینی: ڕەوا زەیدان

(لێرەدا هەوڵمداوە دوور بم لە گێڕانەوەی ڕووداوە سەرەکییەکانی ناو ڕۆمانەکە)

کارەکتەر وەکوو توخمێکی سەرەکی ڕۆمان، جووڵێنەری ڕووداوەکانە. کارەکتەرەکانی ناو ڕۆمان دەژین، دەمرن، دەخۆن، دەخۆنەوە و تووڕە دەبن، بەردەوام لەڕێی پەیڤەکانیانەوە دەیانەوێت خۆیان نمایش بکەن. تەکنیکی پەیڤینی کارەکتەر دیالۆگە. دیالۆگیش بە هەموو جۆرەکانییەوە، چ ڕاستەوخۆ، چ ناڕاستەوخۆ، یان خۆدواندن و تەنانەت مەنەلۆگیش، زمان خولقێنەری هەموو ئەمانەیە. دەبێ کارەکتەرەکە بەپێی شوێنی ژیان و پێگەی کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیریی خۆی قسە بکا. دەبێ هەر کارەکتەرێک بە وشەیەک، یان شێوە قسەکردنێک لە کارەکتەرێکی دیکە جودا بکرێتەوە. ئەگەر نا، خوێنەر چۆن کارەکتەرەکانی لە زەیندا دەمێنێتەوە. ئەوەی لەم ڕۆمانەدا تێبینم کرد، نەمدەتوانی زمانی کارەکتەرەکان لەیەک جیابکەمەوە، قورسە جیاوازی لەنێوان کارەکتەرەکان بکەیت. جگە لەوەش قورسە جیاوازی لە نێوان کارەکتەری ئەم ڕۆمانە نوێیە و ڕۆمانەکانی تری نووسەردا بکەیت. هەر زوو بۆت دەردەکەوێت جیاوازی کارەکتەری ناو ڕۆمانەکانی نووسەر تەنها ناوە. لەم ڕۆمانە نوێیەدا، نووسەر دەیەوێت ژیانی بەندەر فەیلی بۆ ئێمەی خوێنەر بگێڕێتەوە، ژیانێک کە لە منداڵییەوە دەست پێ دەکات تا دەگاتە گەورەبوون. منداڵێک نە دونیا دەبینێت و نە هیچ دونیابینییەکی بۆ دەوروبەری هەیە، نە هیچ دەزانێت و نە پەرۆشی زانینیشە. منداڵێک کە هەر کارەکتەرێک دەیەوێت بەجۆرێک حەز و خولیاکانی خۆی بەسەردا بسەپێنێت، هەر کەسەو بە جۆرێک دەیەوێت دروستی بکات، بیکاتە ئەو کەسەی خۆی دەیەوێت. یەکێک دەیەوێت بیکاتە جەللاد، یەکێک فێری عەشق و یەکێکی تریش فێری ئازادی دەکات، یەکێک دەیەوێت سواڵکەر بێ، هەر یەک بە جۆرێک دەیەوێت فکر و بیرکردنەوەیەک بەسەر ئەم منداڵەدا بسەپێنێت.

لە ڕووی چیرۆکەوە، دەتوانم بڵێم ئەم ڕۆمانە تا ڕادەیەک هاوشێوەی ڕۆمانی داگیرکردنی تاریکییە، بە هەندێک جیاوازییەوە. ئەم چیرۆکە نوێیە، چیرۆکی ئازاری کوردبوون دەگێڕێتەوە، ڕەنگە تا ڕادەیەک چیرۆکێکی فەرامۆشکراو و لەبیرکراو بێ، چیرۆکی کوردانی فەیلی. ئاوڕدانەوەیەک لە هەموو ئەو ئازار و نەهامەتییانەی کوردانی فەیلی لە ڕابردوودا بینیویانە، بەندەر فەیلی لەم ڕۆمانەدا تەنها ناوێک نییە، بەڵکو میتافۆرێکە بۆ میللەتێک کە هەردەم لە دۆخی زیندان و نامۆبووندا دەژی، هەڵچوونە دەروونییە کتوپڕەکانی کەسێک دەگێڕێتەوە، کە لە زیندانە هەمیشەییەکەی خۆیدا کەمترین دەرفەتی هەیە دونیا ببینێت و تێی بگات. بەندەر لە جیهانێکدا دەژی بەسەر دوو بەرەدا دابەشبووە، بەرەی فەرمانبەرانی زیندان لەگەڵ بەرەی زیندانییان و مەحکومەکان، بەرەی ئەوانەی کاروباری مەرگ ڕێک دەخەن لەگەڵ بەرەی ئەوانەی بەرەو مەرگ بەرێ دەکرێن. بەندەر لە سەرەتاوە بۆ کۆتایی قوربانیی ئەو هێزە گەورانەیە کە بە مێژووی وڵاتەکەدا تێدەپەڕن، بێ ئەوەی ئەو هیچیان دەربارە بزانێت یاخود بیانناسێت یان تێیانبگات، ئەو منداڵێکە دەرکراوەتە دەرەوەی ژیان و مێژوو، لەگەڵ ئەوەشدا هەست بە تێپەڕینی هەموو گەردەلوول و ڕەشەبا توند و وێرانکەرەکان دەکات لەسەر جەستەی خۆی. ڕۆمانەکە نیشاندانی ئەو فشارە ترسناکەیە کە ژینگەی سیاسی لەسەر مرۆڤەکان دروستی دەکات تا بیانکات بە بەشێک لە خۆی، بەڵام ئەوە تەنیا دیوێکی ئەم کارەیە، وەک گێڕەرەوەی کتێبەکە لە سەرەتادا دەڵێت، ئیشەکە تێڕامان و قووڵبوونەوەیە لە دەروونی سادە و ساکاری مەخلوقێک کە جیهانی بە جۆرێک بۆ بچوککراوەتەوە، دواتر هەموو شتێکی بێبایەخ، لای ئەو بەرتەقای دابەزین لەسەر ڕووی ئەستێرەیەکی

نامۆ، گەورە و گرنگ دەردەکەوێت. یەکەم دیمەنی بردنە دەرەوەی بەندەر و بینینی پردی جمهوری، یادەوەری بینینی ئەو پردەی بۆ یەکەم جار بیر هێنامەوە، هەستم دەکرد تا ساڵانی پێش ئێستایش خەونم ئەوە بوو ئەو پردە بەو شێوازە جوانە ببینمەوە. دەتوانم بڵێم ئەو رووداوە، تاکە رووداوی ناو ڕۆمانەکە بوو کە سەرنجی ڕاکێشام ئەویش تەنیا لەبەرئەوەی پەیوەندی بە یادەوەرییەکی منداڵیمەوە هەبوو.

لەبارەی گێڕانەوەوە، ئەم ڕۆمانە یەک ئاراستە و تاک گێڕەرەوەیە، ریتمێکی هێواشی هەیە، پڕ لە مەنەلۆگ و دیالۆگە، زمانێکی سادەیە و تەکنیکەکانی هیچ جیاوازییەکی لە تەکنیکەکانی پێشوو نییە، گەر ورد بیت لە خوێندنەوە زوو تێدەگەیت چی ڕوودەدات، ڕووداوەکان لە زاری کەسی سێیەمی تاک وە باس دەکرێن، لێرەدا چیرۆکخوان هیچ بەژدارییەکی لەناو ڕووداوەکانی چیرۆکەکەدا نییە، چیرۆکخوان شاراوەیە، گێرانەوە بە کەسی سێیەمی تاک شێوازێکە بۆ گێڕانەوەی چیرۆک کە تیایدا چیرۆکخوان ئاگاداری هەست و سۆز و بیرکردنەوەی هەموو کارەکتەرەکانی ناو چیرۆکەکەیە، دەکرێ لە چەند گۆشە نیگایەکی جیاوازەوە چیرۆکەکە بگێڕدرێتەوە، بەڵام لەم ڕۆمانەدا هەست بەو گۆشە نیگا جیاوازانە ناکرێت، زیاتر وا هەست دەکەیت گێرەرەوە یەک کەسە و خودی چیرۆکخوان خۆیەتی نەک کەسی دی. گێڕەرەوەی بەشدار لە زۆر شوێندا زانیاری لە کارەکتەر زیاترە، تارمایی گێرەرەوە باڵی بەسەر ڕۆمانەکەدا کێشاوە، هەندێ بیرەوەری و زانیاری هەن کە قورس کارەکتەری سەرەکی کە بەندەر فەیلییە، دوای ئەو هەموو بارودۆخە دەروونی و لەبیرچونەوەیە، توانیبێتی بەو شێوە ورد و درشت بۆ کەسێکی باس بکات، کە لە چەندین شوێندا لە زاری خۆیەوە دەڵێت کە تەنانەت ناوی شتەکانیشی لەبیر چۆتەوە، چ بگات بەوەی وردەکاری ڕووداوێک بەو شێوە بیر مابێت و بگێڕێتەوە. لەم ڕۆمانەدا کارەکتەر مردووە، من وەک خوێنەر هیچ کام لە کارەکتەرەکانم نە خۆشویست نە ڕقیش لێ بووە، جیاواز لە ڕۆمانەکانی پێشوو پێم وایە کەم کەس هەبێ کارەکتەری سەوسەن گوڵدانچی و غەزەلنوس لەبیر بکات، بەڵام بەندەر فەیلی و هەموو کارەکتەرەکانی تری ناو ئەم ڕۆمانە و ڕۆمانی داگیرکردنی تاریکیش کارەکتەرێک نین لە فکر و بیری خوێنەردا بمێننەوە. لە هەندێ شوێندا ڕووداوەکان خۆیان دووبارە دەکەنەوە، بەندەر دوو جار دەخرێتە بەر فێرکردن، دووجار مامۆستای بۆ دەگیرێت، دووجار ڕا دەکات، دووجار جیا دەکرێتەوە لەوانی تر، ئەوەی منی خوێنەر دەیبینم ئەوەیە نووسەر ڕووداوەکانی دووبارە کردۆتەوە بە جیاوازییەکی کەمەوە، کە دەکرا زۆر شتی جیاوازتر باس بکات. ڕەنگە ئەم ڕستەیە لەسەرم قورس بێت کە دەیڵێم، بەڵام هەندێ چاپتەر دەتوانیت جێی بهێڵیت و نەیخوێنیتەوە بێ ئەوەی هیچ کاریگەری لەسەر چیرۆکەکە هەبێت، من هەمیشە کێشەم لەگەڵ ئەم جۆرە لە زیاد وتنەی کارەکتەرەکانی ناو ڕۆمانەکانی بەختیار عەلی هەبووە، ناکرێت ئەوەی دەکرێت لە یەک لاپەڕەدا جێی بکەیتەوە دە لاپەڕەی بۆ تەرخان بکەیت. ئەوەی دەیڵێم، لە دژایەتی و ڕقلێبوونەوە نییە، بەڵکو لە خەمخۆری و خۆشەویستی کەسێکە کە کۆی کارەکانیم خوێندۆتەوە هەمیشە چاوەڕێی کاری باشتر و باشتری لێ دەکەم. ئەوەی من دەمەوێت لەبارەی تەکنیکی ئەم ڕۆمانەوە بیڵێم زۆر کورت و پوختە، هەست بە جیاوازیی لە داڕشتنی تەکنیکی نووسینی ئەم ڕۆمانە و هیچ کام لە ڕۆمانەکانی تری نووسەردا ناکەم. لە سەرەتاوە ئاماژەم بە کێشەی هاوزمانی کارەکتەرەکان دا، کارەکتەرەکان هەموویان وەک یەک دەپەیڤن. ئەمەش بەڵگەی ئەوەیە کە ڕۆماننووس هێندەی خەمی گەیاندنی تێمەکەیەتی، هێندە لە خەمی ئێستاتیکای کارەکتەرسازی و زمانی ڕۆمانەکەدا نییە. ئاخر تا ئێستایش جاوازی لەنێوان شێوە قسەکردنی "نەوفەل خەلیفە سەفوان" و "شادی ڕەزوان حەمدان" و "نەدا بوستانی" ناکەم. هیچ قسەیەک نییە، یەکیان پێ بناسمەوە. ئەم کێشەیە لە دواهەمین هەناری دونیاشدا بەدی کردووە بەهەمان شێوە جیاوازی لەنێوان شێوە قسەکردنی "محەممەدی دڵشووشە" و "یاقووبی سنەوبەر" و "سەریاسی سوبحەدم" لە ڕۆمانی (دواهەمین هەناری دونیا)ی "بەختیار عەلی"دا ناکەم. کارەکتەرەکان وەک یەک قسە دەکەن، بەدرێژای ڕۆمانەکەش هیچ شێوازێکی تایبەت بە کارەکتەرەکان بوونی نییە. ئاخر ناکرێ دوو کارەکتەر لە ڕۆمانێکدا هەمان شێوەژیان و شێوەئاخاوتنیان هەبێ.

هەموومان ئەتوانین بگێڕینەوە، بەڵام هەمووومان ناتوانین بە شێوازی جیاواز بگێڕینەوە، نووسین بۆ خۆی دۆزینەوەی شێوازە جیاوازەکانی گێڕانەوەیە. من پێموایە هەموو خولقاندنی دنیایەک پێویستی بە شێوازێکی تایبەت بە خۆی هەیە، وەک چۆن هەموو قەڵایەک ڕێگای نهێنی خۆی هەیە بۆ چوونە ژوورەوەی، ئاوهاش هەموو ڕۆمانێک ڕێگای تایبەتی و ڕاستەقەنەی خۆیی هەیە بۆ گێڕانەوە. جیاوازی ڕۆمانە لە جیاوازی دەستنیشانکردنی شوێن و کولتوور و کەسایەتییەکانیەوەیەتی. هەروەها بە کۆنکرێتکردنی زمان لە گوزارشتکردن و فرەبێژی نەکردن لە ئاوەڵناو و درێژنەکردنەوەی ڕستەدا، هەروەها خۆدزینەوە لەو داڕشتنە باوەی کە لە ناو زمانی کوردیدا هەیە بۆ گێڕانەوە. دەتوانم دانی پێدابنێم، بەختیار عەلی یەکێکە لە نووسەرە گەورەکانی ئێمە و شایەنی ڕێز و پێزانینە، بەڵام ئەمە ئەوە ناگەیەنێت، هەرشتێکی نووسی لامان پەسەند بێت. توانەیەکی گەورە و داهێنەرانەی هەیە لە هۆنینەوەی چیرۆک و دارشتندا، بەڵام لەرووی تەکنیک، زمانی کارەکتەرەکانەوە بەندەر فەیلی لە لاوازترین ڕۆمانەکانی نووسەرە.

ئەم یاداشتە کورتەی سەرەوە، دەکرێت وەک نائومێدبوونێکی سادە و ڕوونی من بۆ دوا ڕۆمانی نووسەر سەیربکرێت نەک هیچی دی، وەک خوێنەرێکی بەردەوامی بەرهەمەکانی و ڕۆمانیش. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕانانی پەرتووک

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی کوردڕاوم (kurdrawm) - 16-09-2022

کاتی تۆمارکردن: 2022-09-17

ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

پۆل: کورتەباس

بابەت: 126

یادەوەریەک بۆ کارێکی کوردانە و شۆڕشگێڕانە لە بەرلین دا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230417043119483049

ناونیشانی بابەت: یادەوەریەک بۆ کارێکی کوردانە و شۆڕشگێڕانە لە بەرلین دا
وێنەکە فەرید فەیلی ڕەوان شادە لە قونسلی ئێراقیدا
ساڵ 1984 گەر هەڵەنەبم مانگی 5 یان شەش بوو ،
لە شاری بەرلین، ماوەیەک پێش گەڕانەوەی من و کاکە شەماڵی ڕەوان شاد بۆ کوردستان هەواڵیان پێداین ، کە کۆمەڵێک گۆرانی بێژو موزیک ژەنی ئێراقی هاتوونەتە ئەڵمانیا و لە شاری بەرلینین، لەگەڵیاندا کۆمەڵێک گۆرانی بێژی جاش و زوورنا ژەنی کوردیشیان لەگەڵدایە ، هاتوون لە بەرلین ئاهەنگ بگێرن ، لەژێر ناوی (بەراوردکردن لەنێوان موزیکی ئێراق و ئەڵمانی) بۆئەم کارە لە چەند شوینێک ئاهەنگ دەگێرن بەڵام چەقی کارەکە ئەکادیمیای هونەر و مۆزیکی ئەڵمانیایە لەبەرلین ، دەمانزانی کە کۆمەڵێکی زۆر لەموزیک ژەنان و هونەرمەدان و خەڵکێکی زۆری ئەکادیمی و ڕۆشنبیرانی ئەڵمانی بەشداری ئەم ئاهەنگە دەبن ، ئاهەنگەکە ماوەی سێ ڕۆژ دەخایەنێت ، کە تیایدا گورانی موزیکی ئێراق وکوردی پێشکەش دەکەن ، لە ژێرناوی بەراوردکردنی هونەری موزیک وگۆرانی ئێراق و ئەڵمانیدا ، لەم ڕیگەیەوە ئێراق دەیەویت ڕووی ڕەشی خۆی سپی بکاتەوەو پڕۆ پاگەندە بۆ دیموکراتییەت و بەشداری کورد و مافی کورد بکات لە ئێراقدا ، لە کاتیکدا بەعس و سەدام ئێراقیان تووشی شەرێکی ناهەموار کردبوو ، ڕۆژانە دەیان مەیت دەهێنرایەوە بۆ کەس وکاریان سەدانیش بێسەرو شوین بوون ، کوردیش لە ژیر دەسەڵاتی فاشتی داگیرکەردا لەخراپترین ژیاندا دەیگوزەراند و دە چەوسێنرایەوەو هەڵواسین وسێ کوچکەکەی بەعس دیاری کوردبوون (بەعەرەبکردن تەرحیل و تەبعیس) کوردستانیش ویراندەکرا ، بەداخەوە کە لەو کاتەدا یەکیەتی نیشتمانی لە گەرمەی دان و ستاندا بوو لەگەڵ سەدام وبەعسدا ،
بریارماندا دژ بەم ئاهەنگیرانە کارێک بکەین وهەوڵبدەین کە نەکریت ، یەکەم ئێوارە تەنیا خۆمان، ڕێکخراوی خوێندکارانی سۆسیالیستی کورد (Sokse) (کە سەر بە پاسۆک بوون هەستاین بەکارەکە) ، ئاهەنگەکە لە کلێسەی سریانی ئێراقی، کە دەکەوێتە سەر شەقامی پۆتس دامەر، لەدەرەوەی کلێسەکەدا ، لە بەردەم دەرگای چوونە ژورەوەدا وەستاین بە شیعارات و بەیاناتەوەو داوامان لە قەشەو خەڵکانی کلێسە کەکرد کە بەشدارنەبن پێمان وتین کە تاوانە ئەوان لەژێردەسەڵاتی سەدامدا وەها کاریک ڕێکبخەن بەشی زۆری بەشداربووان عەرەبیان دەزانی ،
ئەوان لە ژورەوە ئاهەنگیان دەگێرا بۆ کرستیانەکان ، لەبەر ڕێزمان بۆ کلێسە نەچووینە ژورەوە ، بۆ بەیانی لەگەڵ بەرپرسانی پارتی و حیزبی شیوعی ئێراقی ودەعوەی شیعیدا قسەمان کرد کە ئێوارەکەی لە ئەکادیمیای هونەری بەرلین دەست دەکەن بە

ئاهەنگەکەو سێ ڕۆژ دەخایەنێت ، دەبێت هەوڵی تێکدانی ئەو ئاهەنگە بدەین ، هەر چوارلا پارتی، پاسۆک شیوعی، دەعوە ڕێکەوتین بۆ تێکدانی کارەکە ، بەیانێکمان بە ئەڵمانی نووسی بەخواستی هەر چوارلامان، کە تیایدا باسی ڕژێمی گۆر بەگۆر دەکراو کوشتن و وێرانکردن و جەنگە بەد ناوەکە، تاوانەکانی دەسەلاتە فاشیەکە بەرانبەر بە کورد و شیعە، جەنگی ئێراق وئێران کەماڵوێرانیە بۆ هەموو گەلی ئێراق ، لەگەڵ کۆمەڵێک نووسین بە ئەڵمانی لەسەر کارتون ، هەندێک ڕەسمی ویرانکردنی دیهات و بریندارن ئامادە کران، ئێمەش لەدەرەوەی بیناکە وەستاین و بەیانمان بلاو کردەوەو هیتافات کیشان بە ئەڵمانی داوا کردنی پشتگیری بۆ وەستانەوە دژ بەجەنگی ویرانکەر، هەرچی دەچووە ژورەوە بەیانیکمان دەدانی ، ئاهەنگ لە ژورەوە دەستی پێکرد ، بۆ ماوەیەکی زۆر لەوێ ماینەوە ، هەوالآمان بیست کورێکی کوردی فەیلی بە ناوی فەرید، چۆتە ژوورەوە ، بەداخەوە کە فەرید پێش چەند ساڵێک هەر بەگەنجی کۆچی دوایکردووە ، زانیمان کە پاش ئەوەی لە قونسلێداوە پۆلیس گرتوویەتی ، شەو لە کاتژمێر نزیکی دەی شەودا بوو تەلەفونێکم بۆ کرا کە هەڵم گرت، فەرید فەیلی بوو وتی ، کاک پشکۆ من فەریدم ئێستا لە زیندانم و گیراوم چوونکە لە قونسلی ئێراقمدا ، وتم لێدا وتی زۆرباش کووتام سەرو دەموچاوی پر بوو لەخوێن ، پۆلیس گرتووی دەبێت بەرەڵامکەن کەفیلیان دەوێت ، وتم بە حەمە ئەمین دەلوێ بلێ ، (حەمە ئەمین) بەرپرسی پارتی و ڕیکخراوی خویندکارانی پارتی بوو کە بە KSS ناسرابوو ، وتی ئەو کار ناکات، ئێوە باش کاردەکەن ، فەیلیەکان بەشی زۆریان یان پارتی یان شیوعی بوون ، فەرید پارتی بوو ، وتم فەرید ئێستا شەوە بەیانی دەچمە لای فیوگارتی پاریزەر تا ئازادت بکات ، سبەینی نیوەڕۆ تەلەفونم بۆ بکە ، بەیانی پیش نۆ بە بێکات وەرگرتن (مەوعید) وەرگرتن و تەلەفون چوومە لای خانم (فیوگارت حەسۆ) کە ژنە پاریزەرێکی یەهوودی بوو زوربەی کارەکانمان ئەو بۆی دەکردین ، خانمێکی بەتەمەن کوردی خۆشدەویست ،
سکرتێرەکەی دەرگاکەی کردەوەو وتی نابێت بە بێ تەلەفون و کاتی نییە ئێستا ، تۆ هیچ مەوعیدێکت وەرنەگرتووە ، وتم پچۆ پێی بلی پشکۆ هاتووە ، کاتێکم زانی فیوگارت خۆی هاتە دەرەوە بە سکرتێرەکەی وت وازی لێبێنە ، ئەوە ئیشی هەیە ، بردمیە ژورەکەی دانیشتین باسەکەم بۆ گێرایەوە ، فیوگارت پرسی جا باشی لێداوە وتم دەڵێت ، خوێن لە سەرو دەم و لووتی هاتووە وتی دەستی خۆشبێت ، فیوگارت تەلەفونی کرد بۆ پۆلیس باسکەی بۆ ئەفسەری پۆلیس گێرایەوە ، پۆلیس داوای غەرامەی 500 مارکیان دەکرد ، فیوگارت وتی نیانە ئەمانە پەناهیندەو خویندکارن ئەو پارەیەیان لەکوێ بوو ، ئەو کورە گیراوە کوردی فەیلیە ، تۆ نازانیت کوردی فەیلی چیان بەسەر هاتووە ، ئەوە هەموو کەس وکاری لەلایەن سەدامەوە بێسەرو شووێنە ، ماڵ و موڵکیان داگیرکراوە باوک ودایکی ڕەوانەی ئێران کراون ، ئەو کورە گەنجە تورەیە بۆیە ئەوکارەی کردووە ، بەمەئەفسەرەکەی نەرمکرد، سزاکەی هێنایە سەر 200 مارک ، فیوگارت لێی پرسیم کێ پارەکە دەدات، وتم لە کوردەکانی کۆدەکەمەوە ، هەریەکە شتیکیان لێوەردەگرم ، وتی باشە کە پارەکەت کۆکردەوە پرۆ بۆ ئەم پۆلیسە لەم شوێنە کاغەزێکی مۆرکرد و ناوەکەو پارەکەی لەسەر نووسی وتی ئەوەو پارەکەیان پێبدە ،
فیوگارتی مرۆڤ دۆست ڕەوانی شادبیت وگۆری چراخان ، لە باتی پارەم لێوەرگرێت 20 مارکی داپێم وتی ئەوەش بەشەکەی من بۆ بەرەلا کردنی ، لە کەفیتیریای دانیشگای بەرلین کە کوردەکان لێی دادەنیشت و دەهاتنە ئەوێ پارە کۆکراوەیە و فەرید ئازادکرا ، ئێوارە خەڵکانێکی زۆر زیاتر هاتن بۆ شوێنی مەبەست ، بریارماندا ئەم جارە لەدەرەوە نەوەستین بلیتی چوونە ژورەوەمان بری ، ڕۆشتینە ناو هۆڵی ئاهەنگەکە تەلەفون کرا بۆ ڕۆژنامەنووسان هاتن بۆ ئاهەنگ ، خۆمان بەناو هۆڵەکەدا دابەشبووین ، دوور لەیەک، دوو دوو ، سێ سێ دانیشتین ، لە ناو هەموو هۆڵەکەدا زیاتر لە 400 ئەڵمانی لێبوو ، ئێمەش نزیکەی 50 کەسێک دەبووین ، کاتێک ئاهەنگ دەستی پێکرد و گۆرانی بێژ گۆرانیان دەوت ئێمە هاواری پشتگیریمان دەکرد، دژ بە سەدام ، کە گورانیان دەوت دەمانکردە هاوارو هەڵا ، یەکێک دەیقیراند ئەوی تر هاواریە کرد ئاهەنگمان تێکدا ، بەرپرسەکان هاتن وتیان چیتان دەوێت بۆ وادەکەن ، پارتی و شیوعی و دەعوە ڕازی بوون کە هەر یەکەیان 3 بۆ 5 خولەک ڕێگەیان بدەن کە قسە بۆ خەڵکە کە بکەن ، وتیان باشەچوونە سەر شانۆکەو قسەی خۆیان کرد وملیی ڕێگەیان گرت و چوونە دەرەوە و ئێمەیان جیهێشت ، ئێمەی خویندکارانی سۆسیالیستی کورد سەربە پاسۆک ماینەوە، دەستمان پێکردەوە ، کابرای بەرپرس هاتە لامان، وتی ئێوە واتان کە دەرۆن ، وتمان نا ئێمە وامان نەوت ، ئەوە ئێراقیەکان بوون وایان وت، پرسی ئێوە چین؟ وتمان ئێمە کوردین ، کوردستانین ڕازینابین لە ئەڵمانیای دیموکراتدا پرۆپاگەندە بۆ سەدام و فاشستییەت بکرێت هەر شەرمە ئێوە ئەمەتان ڕێکخستووە ،
ئێوە خۆتان بە دیموکراتخواز دەزانین، لەوکاتەدا کە ئێمە قسەماندەکرد ، یەکێک لە پێشەوە هەستایە سەر پێ، دەستی کرد بەقسەکردن کە سەیرم کرد دکتور فریاد فازیل بوو، بە خۆی و قژە زۆرەکەیەوە، بە ئەڵمانەکانی وت ، ئێوە نازانین ئەوانە بۆ وا تورە دەبن ئەوانە هەموویان ڕاکردووی دەستی ڕژێمی سەدامن ، ئەمانەی لێرە گۆرانی دەڵێن بە گورانییەکانیان قسەو جوێن بەوان دەدەن، بە سەگ ناویان دەبەن ، ئێوە لەمانە تێناگەن کە چی بەوان دەڵێن، ئەمانە جوێن بەوان دەدەن ، کاتێک دکتۆر فریاد تەواو بوو ، کەسێکی تر هەستا کە ڕۆشنبیرێکی ئەڵمان بوو ، وتی دەبێت ئەوەی لەسەر شاشەکە دەوترێت بۆم بکرێتە ئەڵمانی تا لێی تێبگەم، ناکرێت ئێمە پشتگیری فاشست بکەین لە وڵاتی خۆماندا کە جوێن بە پەناهیندە بدات، ئەوانە داوای پشتگیری لە ئێمە دەکەن ، بەمشێوەیە توانیمان دەنگی ناڕازی بوون و پشتگیری ناو خەڵکەکە بەدەست بهێنین ، ئەوانەی لەکۆرەکە بوون هەموویان دیموکرات خوازو ڕۆژنامەنووس و نووسەر و ڕۆشنبیرانی بەرلین بوون ، ئیتر ئەو خەڵکە ڕۆشنبیرەی ئەڵمانیا هاتنە بەرەی ئێمە ،
لەوکاتەدا لەدەرەوە نەناسراوێک تەلەفونی کردبوو کە لەناو هۆڵەکەدا بۆمب هەیە ، کە ڕاست نەبوو ، بریاری وەستان و نەکردنی ئاهەنگدراو نەهێلرا ئیتر بکرێت،

لەسەر شانۆکەوە وتیان پارەی بلیتەکان وەرگرنەوە ، سوپاسی خەڵکەکمان کرد بۆ پشتگیری کردنیان، چووینە دەرەوە هەریەکە ئەو 10 مارکەی دابوومان وەرمانگرتەوە ،
هەمان ئێوارە سەدامی فاشی لەسەر تەلەفزیونی ئێراقەوە کەوتە دوان دژمان ، وتی ئەوانەی ئەوکارە ناشیرینەیان لەبەرلیندا کردوو بوونە هۆی نەکردنی ئەو ئاهەنگە ، ناهێڵم لە ئاوی ئێراق بخۆنەوەو ناشبیت جارێکیتر هەوای ئێراق هەڵمژن ، ئێمەی کورد سەرکەوتین و سەدام و نۆکەرەکانی فەشەلیان هێنا کە هاتبوون بۆ پرۆ پاگەندە کردن. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: یاداشت

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

جۆری وەشان: دیجیتاڵ

زمان - شێوەزار: کرمانجی ناوەڕاست

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: دەرەوە

QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان؛ فەیسبووک؛ پەیجی (پشکۆ ئەمین) ڕۆژی 17-04-2023

کاتی تۆمارکردن: 17-04-2023

ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 127

ئەنجامنامەی سێیەمین کۆنفرانسی کوردی فەیلی لە پەرلەمانی ئەرووپا، 12ی ئاپریلی 2018

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20180418225036148877

سەرەتا سوپاسی پەرلەمانی ئەورووپا ئەکەین بۆ ڕەخساندنی دەرفەتی بەستنی ئەم کۆنفەرانسە، هەروەها سوپاسی کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان و ئینستیتوتی کوردی لە بروکسل ئەکەین بۆ هاوکارییان.
سێیەمین کۆنفرانسی کودی فەیلی لە کاتێکدا بەسترا کە ڕۆژهەڵاتی ناوین وعێراق بە ڕەوشێکی ئاڵۆز وگورانکاریی گەورەدا تێپەڕ ئەبێت.
لەکاتی بەرێوەچوونی دوەمین کۆنفرانسدا تا ئێستا لە عراق ڕووداو و گۆرانکاری گەورە ڕوویانداوە، گرنگترینیان کۆتایی هێنان بە دەوڵەتی ئیسلامی ناسراو بە داعش، پەیوەندیەکانی نێوان حکومەتی مەرکەزی عیراق و حکومەتی هەرێمی باشووری کورستان، هەر وەها ئامادەکاریی بۆ ئەنجامدانی هەڵبژاردنی پەرلەمانی عێراق.
سەرباری ئەوەی کە ئەم گوراںکاریانە ئەرێنی بوون بە گشتی، بەلام ڕەوشی ئاسایش بە تەواوی بەر قەرار نەبووە و مەترسیەکی زۆر لە سەر کەمایەتیەکان لە وانە کوردانی فەیلی هەیە، کە تا ئێستا کوردانی بەغدا و شارەکانی دیکە و ناوجەکانی کورردانی فەیلی وەکو خانەقین، مەنەلی، بەدرە و کوت ڕووبەڕووی هەرەشە توندوتیژی و کردەوەی تێرورستی دەبنەوە. ئەو ناوچانە لە ڕووی سیاسی وگەشەپێدان پشتگوێ خراون، بە شێوەیەک کە بناخەی مێژویی ئەم ناوچانە ڕووبەڕووی تواندنەوە ولە ناوچوون بونەتەوە و لە خزمەتگوزاری بێ بەشن و سکاڵایان پشت گوێ دەخرێت. پرۆژەی سیاسی وفکری وگەشپێدان کە لە لایەن خەڵکی ئەم ناوچانە پێشکەش دەکرێن، ناهێڵرێن بگەنە ناوەندەکانی بریار لە بەغدا و هەولێر.
لە بەرامبەر ئەم تەحەدیانە ئێمە جەخت لە سەر ئەم خاڵانە دەکەینەوە:
یەک/جەختکردن لە سەر جێ بەجێکردنی ناوەرۆک و داخوازیەکانی هەردوو کۆنفرانسی ڕابردوو. هەروەها پێداگری لە سەر پێداچونەوە و جێبەجێکردنیان.
دوو/ جەختکردن لە سەر پرۆسەی دیموکراتی،گوراٍنی کۆمەڵایەتی، ئابوری، سیاسی و یاسایی، بۆ ئاواکردنی کۆمەڵگایەکی یەکسان وهاوڵاتیبوون و جەسپاندنی کەلتوری پێکەوەژیان ودانپێدانانی سیاسی وکۆمەڵایەتی بە مافی کێمایەتیکان ودابین

کردنی پێداویستی گەشەپێدانی لە سەر بنەمای ئاشتی و پێکەوە ژیان و بەشداربوونی ئەکتیف لە هەموو بوارەکاندا.
سێ/ ژن وەکو گرنگترین پێگەی بناخەی کۆمەڵگا پیویستی بە زەمینەی فەرهەنگی وسیاسی هەیە بۆ دابین کردنی بەشداربونی یەکسان لە سەرجەم کایەکانی کۆمەڵگا وچالاکیە سیاسی وئابوری وکۆمەلایەتییەکان.
چوار/ پێویستە هاوکاری گەنجان و منالان بکرێت تا بتوانن ڕوانینی پاشەڕۆژی خۆیان دوور لە توندوتیژی و تاوان گۆشەگیری مسۆگەر بکەن.
پینج/ داواکاریی لە یەکتی ئەروپا لە روی مادی و مەعنەوی بۆ بەدەستهێنانی ئەم ئامانجانەی خوارەوە:
1/ ڕێگەپیدان بە کۆمەڵگای کوردی فەیلی لە بەغدا و شارەکانی دیکە و هەر وەها لە جوگرافیای کوردی فەیلی بۆ خۆئاواکردن، بەگەڕخستنی خۆبەڕێوەبەریی لە چوارچێوەی سیستەمی لامەرکەزی بۆ بەرەو پێشبردنی کۆمەڵگا و گەشەپێدانی. هەر وەها دابین کردنی هێزی خۆ پاراستن.
2/ بەرقەرابوونی ئاشتی بە شێوەیەک کە بتوانێ بوار بدات بە پەرەپێدانی ئەزموونی مێژوویی پێکەوەژیان، تاکو ڕۆڵێکی مەزن لە درووستکردنی بەربەستێک لەبەر دەم پێکدادانەکان لە باکورو باشوورو ڕۆژاواو ڕۆژهەڵات پێکبێنێ.
3- داوا لە حکومەتی فیدراڵ و حکومەتی هەرێمی کوردستان بکرێت کە چالاکانە کار بۆ بوژانەوە و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکان بکات. بودجەی تایبەتی لە لایەن حکومەتی ناوەندی و حکومەتی هەرێمەوە بۆ تەرخان بکرێت.
4-گرنگی دان بە ژێرخانی ناوچەکانی کوردانی فەیلی و ئاواکردنی دامەزراوەی پەروەردەیی وتەندروستی. هەروەها دابینکردنی ئاوی ئاودێری ودامەزراندی پروژەی بجوک وگەورە بۆ گەشەپێدان.
5-رەخساندنی دەرفەتی پەروەردە وراهێنان بۆ کەرتی فەرمانبەران وپۆلیسی مەحەلی، هەروەها بۆ ژنان و جەوانان و منداڵان بۆ ئەوەی بتوانن پروژەی تایبەتی خۆیان بەرێوە ببەن و رۆلیان هەبێ لە بەرێوەبەریە مەحلیەکان.
ئێمە ئەم داواکاریانە دەکەین لە هەمان کاتدا پێداگری لە سەر پابەندبوون بە پەیمانە ئەخلاقیەکان دەکەین بۆ ئاشتی وژیانی هاوبەش لە گەل سەرجەم پێکهاتە ئاییی وئیتنیەکان، و هێزە سیاسیەکان. لە سەر ئەو بنەمایەداوا لە حکومەتی بەغدا و هەولێر هەر وەها سەرجەم هێزە سیاسیەکان دەکەین بۆبەدیهێنانی ئەم دیدە و جێبەجێکردنی وەکو پروژەیەک بۆ دابین کردنی ئاسایش و ئاشتی لە ناوچەکە، هەروەها ڕەخساندنی زمینەیەک بۆ ژیانی هاوبەشی گەلان لە عیراق و دەوروبەری. هەروەها داوا لە رێکخراوە نێودەوڵەتیەکان دەکەین لە سەرووبانەوە نەتەوەیەکگرتوەکان، یەکێیتی ئەوروپا و دەولەتە هەرێمیەکان پێشتیوانی ئەم پروژە مرۆڤایەتییە بکەن کە بتوانێت ببێتە هەنگاوێک لە ئاواکردنی ئارامی و ئاسایش لە رۆژهەڵاتی ناوین.
سێیەمین کۆنفرانسی کوردانی فەیلی لە پەرلەمانی ئەوروپا
برۆکسل
2018-04-12

تایبەتمەندییەکانی بابەت

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شێوازی دۆکومێنت: چاپکراو
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: دەرەوە
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 18-04-2018
ناوی تۆمارکار: نالیا ئیبراهیم

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 128
بيان الجبهة الفيلية عن تهجير المكون الفيلي مجدداً
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20170620133450140317

عقدت الأمانة العامة للجبهة الفيلية إجتماعاً طارئاً من أجل الرد الحازم والقوي على ما جاء في البيان المزعوم لرئيس الوزراء والمنشور في موقع إيلاف السعودي حول طرد أبناء المكون الفيلي من العراق بعد إجراء إستفتاء الإستقلال في إقليم كردستان ومصادرة عقاراتهم وإسقاط الجنسية العراقية عنهم ومعاملتهم بصفة أجانب غير مرغوب فيهم، ونبين ملاحظاتنا ومطالبينا على شكل نقاط، وكما يأتي :

1. على الرغم من تكذيب ونفي مكتب رئيس الوزراء عن إصداره لهذا البيان المختلق، إلا أنه لا يمكن لأيّ وسيلة إعلامية وخاصةً الخارجية منها التحدث عن تفاصيل الشأن العراقي بهذه الدقة المتناهية ما لم تساهم فيه أطراف داخلية ولديها أذرع سياسية وحكومية وتتكلم بلغة الدولة.

2. إن إستخدام عبارة (تسفير) وليس (تهجير) في البيان وغيرها من العبارات التي تفوح منها رائحة الفكر البعثي الصدامي المقبور هو تمجيد لجرائم الإبادة الجماعية والتهجير القسري والإنتهاكات والخروقات والفظائع الوحشية والتطهير العرقي والتمييز العنصري التي أرتكبها النظام الدكتاتوري المباد بحق أبناء المكون الفيلي، والتي تسببت في إقتلاع أكثر من مليون مواطن عراقي فيلي من جذورهم الأصيلة ورميهم خارج الوطن وإختفاء أكثر من (23000) شاب فيلي مغيب في مصير مجهول لحد الآن، ويعد هذا تحريض متعمد عن سبق إصرار وترصد من أجل تكرار إرتكاب تلك الجرائم مجدداً وفي إساءة لا تغتفر وإستهانة بالغة بالتضحيات الجسمية للمكون الفيلي ومساس مرفوض بهويته الوطنية وإنتمائه الأصيل إلى العراق الذي يمتد إلى الآف السنين، ونحذر بشدة من هذه القضايا البالغة الخطورة.

3. إن المكون الفيلي يعد جزء أساسي لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في دبياجة الدستور، وهذا يستوجب إحترام خصوصيته الجغرافية والإثنية والديمغرافية والإجتماعية والثقافية وإنتشاره السكاني في وسط وجنوب العراق في إطار وحدة وطنية متكاملة مع تأمين الضمانات والحصانات الدستورية والقانونية الواجبة والمشروعة ضد كل هذه الإعتداءات والتجاوزات ووقوف الدولة ومؤسساتها والجيش والقوات الأمنية وأبناء الشعب صفاً واحداً في القضاء على الفتن والإنقسامات ومنعها نهائياً وإجهاضها في مهدها وترسيخ النظام الديمقراطي الإتحادي التعددي وتعزيز المشاركة الحقيقية للمكون الفيلي في الشراكة والتوافق والتوازن الوطني دون إقصاء أو تهميش.

4. وجوب خروج الكتل السياسية وإقليم كردستان عن الصمت المطبق والموقف المتفرج والتعبير عن الرفض الصريح والعلني والقاطع للبيان والدفاع عن المكون الفيلي بكل شجاعة وصلابة وإقدام والإلتزام بما تعهدت به تجاه المظلومية الفيلية في مواثيقها وبرامجها ووعودها من باب الوفاء للقيادات والكوادر الفيلية في تلك الجهات وتأريخها البطولي الحافل وأدوارها الوطنية ونضالاتها المشرفة.

5. التأكيد على تنفيذ التوجيهات العليا الرسمية والتي تقضي بحظر إستعمال المصطلحات والعبارات التي أطلقها النظام المباد بحق أبناء المكون الفيلي وعدم الإساءة إليهم بتاتاً ومنع ترويجها ومحاسبة المقصرين وإخضاعهم إلى التبعات القانونية وإنهاء حالات التميز بمختلف صوره وأشكاله إستناداً إلى أحكام الدستور وحظر التمييز العنصري وفقاً للمادة (7) من الدستور وأحكام القسم الرابع / عدم التمييز من أمر سلطة الإئتلاف المؤقتة المنحلة رقم (7) لسنة 2003 النافذ ونصه (يتعين على جميع الأشخاص الذين يؤدون مهام حكومية أو يشغلون مناصب عامة بمن فيهم جميع العاملين في الشرطة والمدعين العامين والقضاة إن يطبقوا القانون دون تحيز في أداء مهامهم الرسمية ولن يمارس التمييز ضد أي شخص بسبب نوعه أو بسبب إنتمائه العرقي أو لون بشرته أو لغته أو إنتمائه الديني أو رأيه السياسي أو جنسيته أو أصله الإثني أو الإجتماعي أو موقع مسقط رأسه).

6. العمل على تطبيق أحكام قانون حظر حزب البعث والكيانات والأحزاب والأنشطة العنصرية والإرهابية والتكفيرية رقم (32) لسنة 2016 المنشور في الجريدة الرسمية / الوقائع العراقية العدد : (4420) والمؤرخ في 17-10-2016، نظراً لوجود العناصر البعثية التي أستطاعت الإفلات من إجراءات المساءلة والعدالة الواردة في قانون الهيئة الوطنية العليا للمساءلة والعدالة رقم (10) لسنة 2008 وتمارس الضغط والتأثير في منع إعادة الحقوق المغتصبة في إطار ما يتعرض إليه أبناء المكون الفيلي طيلة (14) عاماً من سقوط النظام الدكتاتوري المباد ولحد الآن من أفعال السب والقذف والشتائم والإهانة والإزدراء والإعاقات والإعتداءات السافرة والإتهامات والأقاويل البطلة والنعت الجائر بالتبعية الأجنبية والصفوية والبويهية والفرس المجوس والمساس بالكرامة الإنسانية وغيرها الألفاظ والسلوكيات البعثية والعبارات والكلمات الجارحة والمعاملة المهينة ونشرها وترويجها إعلامياً والتفخر بها والتحريض على التطهير العرقي والطائفي والتمييز العنصري وتمجيد ما أرتكبه الطاغية المقبور بحق المكون الفيلي من قتل وإبادة وتهجير وإسقاط جنسية ومصادرة تعسفية.

7. معاقبة كل من يُسيء قولاً أو ممارسةً أو تصرفاً أو فعلاً أو نهجاً إلى حرمة ومكانة المكون الفيلي وشهدائه وتضحياته الجليلة في سبيل العراق وإنزال القصاص العادل بكل مجرم أرتكب هذه الأفعال وبغض النظر عن منصبه ودرجته ومكانته وإصراره وتعمده في سلب المكون الفيلي من حقوقه المقررة إليه دستورياً وقانونياً ووضع العراقيل والمعوقات لأسباب سياسية وقومية وعرقية وعنصرية وإساءة إستعمال نفوذ الوظيفة والإخلال بها وتطبيق العقوبات الرادعة والإنضباطية الأخرى بما فيها العزل والطرد من الوظيفة والحرمان من الحقوق التقاعدية إذا كان المدان من موظفي الدولة وإخضاع المخالف إلى المساءلة والتعبات القانونية وفقاً لأحكام قانون حظر حزب البعث والكيانات والأحزاب والأنشطة العنصرية والإرهابية والتكفيرية رقم (32) لسنة 2016 وقانون العقوبات رقم (111) لسنة 1969 المعدل وقانون أصول المحاكمات الجزائية رقم (23) لسنة 1971 المعدل وقانون إنضباط موظفي الدولة والقطاع العام رقم (14) لسنة 1991 المعدل وأمر

سلطة الإئتلاف المؤقتة المنحلة رقم (57) لسنة 2004 المعدل وقانون هيئة النزاهة رقم (30) لسنة 2011 والقرارات المرقمة (715) لسنة 1987 و (880) لسنة 1988 و (79) و (114) لسنة 1992 و (18) لسنة 1993 و (137) لسنة 1994 وغيرها من القوانين والقرارات العقابية والأحكام الجزائية النافذة من أجل صون كرامة المكون الفيلي.
8. قيام سلطات الدولة وحكومة إقليم كردستان من باب مسؤوليتها الوطنية في تطبيق سيادة القانون والإلتزام بمبادئ حقوق الإنسان والتعامل الإنساني مع أبناء المكون الفيلي ومراعاة ظروفهم الصعبة القاهرة بصفتهم ضحايا جرائم الإبادة الجماعية والتهجير القسري والعمل على متابعة وإنجاز معاملاتهم وطلباتهم المشروعة والإسراع بها وإنهاء المعوقات وتذليل وتخفيف واقع المعاناة في إسترجاع وإصدار شهادة الجنسية العراقية وهوية الأحوال المدنية والبطاقة الوطنية وبطاقة السكن وجواز السفر والوثائق الرسمية وغيرها من الحقوق وتقليل سلسلة الإجراءات الإدارية أثناء مراجعة الدوائر الحكومية كافة ومنحهم الأولوية والأهمية القصوى والتسهيلات اللازمة دون فرض أية قيود تعجيزية وعنصرية عليهم.
9. العمل على معالجة قضايا المكون الفيلي بشكل جذري وفقاً لما جاء في حكم المحكمة الجنائية العراقية العليا الصادر بتأريخ 29-11-2010 الذي صادقت عليه الهيئة التمييزية للمحكمة آنفاً بشأن إعتبار ما تعرض له مكوننا المضطهد جريمة إبادة جماعية بكل المقاييس والأعراف وتعهد الحكومة العراقية وبيانها الرسمي بموجب قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 وتوجيهات رئيس الجمهورية بموجب القرار الجمهوري رقم (6) لسنة 2012 وقرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2011 وتوصيات التقرير البرلماني حول المكون الفيلي وتنفيذ المادة (18) من الدستور والمواد (3/أ) و (17) و (18) من قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 وقراري مجلس الحكم المنحل المرقمين (111) و (117) لسنة 2003 والمادتين (13) و (17) من تعليمات تسهيل تنفيذ أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (3) لسنة 2014 المعدلة مع وجوب العمل على تشريع القوانين المطوبة.
10. وأخيراً نأسف لعدم وجود مواقف تجاه ما حصل إساءة للمكون الفيلي، حيث كانت ردود الأفعال ضعيفة وخجولة، بل إن طرد مكوننا الفيلي وجدت صدى لدى الأوساط التي تشبعت بالفكر البعثي الصدامي طيلة (40) عاماً الماضية، وليكن معلوماً للجميع لن ولن نخرج من بيوتنا وأن كان ذلك تحت تهديد السلاح ونفضل الموت فيها بشرف وكرامة على الخروج منها بذلة وإهانة، ولن نتنازل عن حقوقنا وحرياتنا وأموالنا وعقاراتنا وأعراضنا وأشرافنا وأرزاقنا لتكون عرضة للنهب والسلب وإقتسامها كالغنائم مثلما حصل سابقاً، ولن نسكت أبداً وندافع بكل ما أوتينا من قوة وعزيمة لأنه إذا سكتنا فلن تكون لنا قائمة.
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية
2017-06-20

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: عەرەبی
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆماری تایبەت بۆ کوردیپێدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - ئەڤین ئیبراهیم فەتاح
کاتی تۆمارکردن: 20-06-2017
ناوی تۆمارکار: ئەڤین ئیبراهیم فەتاح

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 129
پرسەنامەی بارەگای بارزانی بۆ کۆچی دوایی یەدوڵلا فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20221031211345442909

دەق پرسەنامەکەی بارەگای بارزانی:
بارەگای بارزانی سەرەخۆشیی لە خانەوادەی یەدوڵڵا فەیلی دەکات
بەناوی خودای بەخشندە و میهرەبان
بەڕێزان، لە خانەوادەی کۆچکردوو یەدوڵڵا فەیلی،
بەداخێکی زۆرەوە هەواڵی کۆچی دوایی پێشمەرگەی دڵسۆزی شۆڕشی ئەیلوول و وەزیر لە کابینەی چوارەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان و کەسایەتی دیاری خوشک و برایانی فەیلی کاک (عەبدولکەریم موراد) ناسراو بە (یەدوڵڵا فەیلی)مان پێگەیشت.
بەم بۆنە خەمناکەوە، سەرەخۆشی ئاڕاستەی خانەوادە بەڕێز و نیشتیمان پەروەرەکەتان و کەسوکار و خزم و خوشک و برایانی فەیلی دەکەین، خۆمان بەهاوبەشی خەمی هەموو لایەک دەزانین.
لە خودای گەورە داواکارین دڵنەوایی و ئارامی بە خانەوادەکەتان ببەخشێت و گیانی خوالێخۆشبوو کاک یەدوڵڵا فەیلی بەر ڕەحمەتی خۆی بخات و بە بەهەشتی بەرینی شادبکات.
إنا لله وإنا اليه راجعون
بارەگای بارزانی
22ی ئەیلوولی 2022[1]

تێبینی: ئەم بابەتە بە ڕێنووسی سەرچاوەی ئاماژە پێکراو نووسراوە، کوردیپێدیا هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	پارتی دیموکراتی کوردستان
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
شێوازی دۆکومێنت:	چاپکراو
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی کوردستان24 - 2022-09-22
کاتی تۆمارکردن: 2022-10-31
ناوی تۆمارکار: ڕۆژ هەژار

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 130
پرسەنامەی بافڵ تاڵەبانی بۆ کۆچی دوایی سەڵاح جان 2023-06-29

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230629181159502030

بەخەمێکی قووڵەوە هەواڵی کۆچی دوایی هەڤاڵ (سەڵاح جان) تێکۆشەری دێرین، یەکێک لە جوامێرەکانی هەڵۆی سوور و ئەندامی ئەنجوومەنی ڕاوێژکاریی مەکتەبی ڕاگەیاندنمان پێگەیشت.
هەڤاڵ سەڵاح کەسایەتییەکی نیشتمانپەروەر و شۆڕشگێڕێکی بەئەمەکی کوردستان و کوردانی فەیلی بوو، لە قۆناغە سەختەکانی خەباتی گەلی کورددا ڕۆڵێکی جوامێرانەی گێڕا و هەڤاڵێکی وەفاداری یەکێتی بوو.
بۆ ئەم خەمە گەورەیە پرسە و هاوخەمی قووڵی خۆمان ئاڕاستەی ئێوە و بنەماڵە تێکۆشەرەکەتان دەکەین، لە خوای گەورە داواکارین هەڤاڵی کۆچکردوومان بە بەهەشتی بەرین شاد بکات و سەبووری بە هەموولایەک ببەخشێت. [1]

دڵسۆزتان

بافڵ تاڵەبانی
سەرۆکی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
دەیە:	20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە:	سەدەی 21 (2000-2099)
شێوازی دۆکومێنت:	دیجیتاڵ
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان
QR Code:	

سەرچاوەکان
[1] بەیان و ڕاگەیاندننامە | کوردیی ناوەڕاست | ڕاگەیاندنی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان 29-06-2023
کاتی تۆمارکردن: 29-06-2023
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 131

پرسەنامەی مەسرور بارزانی بۆ کۆچی دوایی حەیدەر فەیلی 04-05-2023

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230505135036487671

ئەمڕۆ پێنجشەممە (4ی ئایاری 2023) ، مەسرور بارزانی، سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان، لە پرسەنامەیەکدا ئاماژەی بەوەکردووە، بە داخەوە هەواڵی کۆچی دوایی تێکۆشەری ناسراوی کوردستان و وەزیری پێشووتری گواستنەوە و گەیاندنی حکومەتی هەرێمی کوردستان خوالێخۆشبوو حەیدەر فەیلیم بیست.
لە پرسەنامەکەدا هاتووە، پرسە و سەرەخۆشی لە بنەماڵە بەڕێزەکەی و کەس و کار و هاوڕێیانی دەکەم و هاوخەمیانم. خوای مەزن گیانی بە بەهەشت شاد بکات و ئارامی و دڵنەوایی بە هەمووان ببەخشێت.

دەقی پرسەنامەکەی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان
بە داخەوە هەواڵی کۆچی دوایی تێکۆشەری ناسراوی کوردستان و وەزیری پێشووتری گواستنەوە و گەیاندنی حکومەتی هەرێمی کوردستان خوالێخۆشبوو حەیدەر فەیلیم بیست. پرسە و سەرەخۆشی لە بنەماڵە بەڕێزەکەی و کەس و کار و هاوڕێیانی دەکەم و هاوخەمیانم. خوای مەزن گیانی بە بەهەشت شاد بکات و ئارامی و دڵنەوایی بە هەمووان ببەخشێت. [1]

مەسرور بارزانی
سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان
تێبینی: ئەم بەڵگەنامەیە کێشەی ڕێنووس و ڕێزمانی هەیە، کوردیپێدیا بەمەبەست هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	پارتی دیموکراتی کوردستان
پارت / لایەن:	حزبی شیوعی کوردستان

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
دەیە: 20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە: سەدەی 21 (2000-2099)
شێوازی دۆکومێنت: دیجیتاڵ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] بەیان و ڕاگەیاندننامە | کوردیی ناوەڕاست | ڕاگەیاندنی پارتی دیموکراتی کوردستان 04-05-2023
کاتی تۆمارکردن: 05-05-2023
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 132
پەیامی جێگری سەرۆکی هەرێم لە ساڵیادی جینۆسایدی کوردانی فەیلیدا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230404185946479473

لە (43) هەمین ساڵیادی جینۆسایدکردنی کوردانی فەیلیدا بە شکۆوە یادی قوربانییانی ئەم تاوانە دژ بە مرۆڤایەتییە دەکەینەوە، کە لە سەدەی بیستەمدا لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئەوکاتی عێراقەوە دووچاری کۆمەڵکوژی و ڕاگواستن و پاکتاوی ڕەگەزی هاتن.

کوردانی فەیلی مێژوویەکی دێرینیان هەیە و پێکهاتەیەکی گرنگی عێراق و کوردستانن، هەر لەسەرەتای دروستبوونی دەوڵەتی عێراقەوە ستەمی زۆریان بەرامبەر کراوە، بە چەندین قۆناغی جیاواز دووچاری (دەربەدەری و ڕاگواستن و بێسەروشوێنکردن) بوونەتەوە و بێبەشکراون لە هەبوونی ناسنامە و مافە سەرەتاییەکانی ژیان.

ئەرک و بەرپرسیارێتییە لەسەر حکوومەتی عێراق، کە قەرەبووی ماددی و مەعنەوی کەسوکاری قوربانییانی ئەم تاوانە بکاتەوە، هەروەها گرنگە بەدواداچوونێکی زانستی و ئەکادیمیانە لەسەر ئاستی ناوخۆیی و نێودەوڵەتییەوە بکرێت بۆ بە دۆکیۆمێنتکردن و نووسینەوەی مێژووی کوردانی فەیلی و ئەو قوربانییانەی کە لەپێناو بوونیان بەخشیوویانە.

سڵاو لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردانی فەیلی و سەربەرزی بۆ کەسوکارەکانیان. [1]

شێخ جەعفەر
جێگری سەرۆکی هەرێمی کوردستان
04-04-2023
تێبینی: ئەم بەڵگەنامەیە کێشەی ڕێنووس و ڕێزمانی هەیە، کوردیپێدیا بەمەبەست هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
دەیە: 20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە: سەدەی 21 (2000-2099)

شێوازی دۆکومێنت: دیجیتاڵ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] بەیان و ڕاگەیاندننامە | کوردیی ناوەڕاست | ڕاگەیاندنی جێگری سەرۆکی هەرێم 2023-04-04
کاتی تۆمارکردن: 2023-04-04
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 133
پەیامی هاوخەمی بەرهەم ساڵح بۆ خانەوادە و کەسوکار و بنەماڵەی خوالێخۆشبوو حەیدەر فەیلی 2023-05-05

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230505133953487667

بەرێزان / خانەوادە و کەسوکار و بنەماڵەی خوالێخۆشبوو حەیدەر فەیلی
بەرێزان / هاورێیانی حزبی شیوعی کوردستان و عێراق

بەداخ و پەژارەیەکی زۆرەوە هەواڵی کۆچی دوایی خوالێخۆشبوو (حەیدەر فەیلی) پێشمەرگەی دێرین و تێکۆشەری بەئەمەک و کەسایەتی نیشتمانپەروەر و ئەندامی پێشووی مەکتەبی سیاسی حزبی شیوعی کوردستان و وەزیری پێشووتری گواستنەوە و گەیاندنی حکومەتی هەرێمی کوردستانمان بیست.
کاک حەیدەر فەیلی خەباتکارێکی خۆڕاگر و هاوڕێ و دۆستێکی ڕاستگۆ بوو، کەسایەتییەکی دڵسۆز و بەئەمەک و نموونەیەکی بەرزی تێکۆشان بوو، بۆیە کۆچی دوایی جێگای داخ و کەسەرێکی زۆرە، یاد و یادەوەری هەمیشە بەزیندووی دەمێنێتەوە.
بەم بۆنە خەمبارەوە پرسە و هاوخەمی قووڵی خۆم ئاراستەی خانەوادە و کەسوکار و بنەماڵە و هاوڕێ و هاوسەنگەران و حزبی شیوعی کوردستان و عێراق دەکەم و داواکارم لە خودای گەورە بەر ڕەحمەتی خۆی بخات و بە بەهەشتی بەرینی شاد بکات و سەبووری و دڵنەوایی هەموو لایەک بداتەوە. [1]

انا لله و انا الیه راجعون
بەرهەم ئەحمەد ساڵح
تێبینی: ئەم بەڵگەنامەیە کێشەی ڕێنووس و ڕێزمانیی هەیە، کوردیپێدیا بەمەبەست هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت
پارت / لایەن: حزبی شیوعی کوردستان
پارت / لایەن: یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
دەیە: 20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە: سەدەی 21 (2000-2099)
شێوازی دۆکومێنت: دیجیتاڵ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] بەیان و ڕاگەیاندننامە | کوردیی ناوەڕاست | ڕاگەیاندنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان 05-05-2023
کاتی تۆمارکردن: 05-05-2023
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 134

قوباد تاڵەبانی پرسەنامەیەک ئاڕاستەی خانەوادەی کۆچکردوو سەڵاح جان دەکات 29-06-2023

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230629131722501931

دەقی پەیامەکە...
بەڕێزان خێزان و خانەوادەی کۆچکردوو سەڵاح جان
بەبیستنی هەواڵی کۆچی دوایی تێکۆشەری دێرین (سەڵاح جان)، نیگەران و دڵگران بووم.
کۆچکردوو کەسایەتییەکی نیشتمانپەروەر و دیاری کوردانی فەیلی و ئەندامی ئەنجومەنی ڕاوێژکاریی مەکتەبی ڕاگەیاندنی (ی.ن.ک) بوو، کۆچکردنی جێگەی داخە.
بۆ ئەم خەمە پرسە و سەرەخۆشی ئاراستەی خانەوادە تێکۆشەرەکەتان دەکەم و هاوبەشی غەمتانم، خوای گەورە لە کۆچکردوو خۆش بێت، سەبوری و دڵنەواییش بە هەموو لایەک ببەخشێت. [1]

انا لله و انا الیه راجعون
قوباد تاڵەبانی
سەرپەرشتیاری مەکتەبی سکرتارییەتی سەرۆک مام جەلال
تێبینی: ئەم بەڵگەنامەیە کێشەی ڕێنووس و ڕێزمانی هەیە، کوردیپێدیا بەمەبەست هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن:	یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
دەیە:	20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە:	سەدەی 21 (2000-2099)
شێوازی دۆکومێنت:	دیجیتاڵ
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] بەیان و ڕاگەیاندننامە | کوردیی ناوەڕاست | ڕاگەیاندنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان 29-06-2023
کاتی تۆمارکردن: 29-06-2023
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 135

نا بۆ بێسەروشوێنکردن, بەڵێ بۆ گەڕاندنەوەی ماف بۆ قوربانیان

20210830200655395109=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

ئەمرۆ 30ی ئاب ڕۆژی بێسەروشوێنکراوانە لە جیهان, کوردستانیش هەرێمێکە لە وڵاتێک کە عێراقە یەکێکە لەو 80 وڵاتەی جیهان کە ژمارەیەک زۆر لە هاووڵاتیانی بێسەروشوێنکراون بەهۆکاری سیاسی, ئەم بەشە لە جیهاندا ژمارەیان بە 52250 کەس دیاریکراوە, کە ئەوانەن تۆمارکراون لە ناوەندە جیهانیەکان بە تایبەت نەتەوە یەکگرتووەکان و خاچی سوری جیهانی و هاوپەیمانی جیهانی دژ بە بێسەرو شوێنکردن و.... لە کاتێکدا تەنها ژمارەی بێسەرو شوێنکراوانی کوردستان لە قوربانیانی ئەنفال و بارزانی و فەیلی و ئێزیدی و...چەندین بەرابەری ئەو ژمارەیەیە, بە شێوەی گشتی ژمارەی بێسەروشوێنکراوان خۆی دەدات لە 50 ملیۆن هاووڵاتی لە جیهاندا, لە ناویشیاندا لە 30 وڵات زیندانی نهێنی هەیە, لەناویاندا لە عێراق بونی هەیە.

• بێسەروشوێنکردن تاوانێکی زەق مافی مرۆڤ و یاسای نێو دەوڵەتی و جاڕنامەی گەردونی مافی مرۆڤە, بە پێی پەیمانامەی ڕۆما دەچێتە چوارچێوەی تاوانی دژ بە مرۆڤایەتییەوە, کات و شوێن تاوانەکە بە زیندویی دەهێڵێتەوە , بنەماڵەی قوربانی مافی قەرەبوو و زانینی ڕاستیەکانیان هەیە.

هیچ دەسەڵات و گروپێک مافی بێسەروشوێنکردنی هاووڵاتیانیان نییە, کە تاوانکار بە پێی یاسای نێودەوڵەتی نابێت لە سزا ڕزگاری بێت.

بێسەرو شوێنکردن پێشێلی مافی یاسایی تاک,مافی ئازادی و ئاسایش, مافی ئەشکەنجە نەدان , مافی ژیان, مافی ناسنامە, مافی دادگاییکردنی دادپەروەرانە, مافی قەرەبوکردنەوە, مافی وتنی ڕاستیەکان, مافی ئابووری, کۆمەڵایەتی, ڕۆشنبیری, مافی ئاستی ژیان, مافی تەندروستی و فێربوون , مافی کەرامەت و داوالێبوردنکردنی قوربانی..هە یە.

لەم بۆنەیەدا وێڕای ئیدانەکردنی بوونی سەدان دیاردەی بێسەروشوێنکردن بەهۆی عەقیدەی سیاسیەوە لە باشوری کوردستان و دەیان هەزار لە پارچەکانی دیکەی کوردستان لە لایەن ڕژێمە دکتاتۆرییەکانی ناوچەکەوە, داواکارین :

1- حکومەتی هەرێمی کوردستان لیستی ناوی بێسەروشوێنکراوان, هۆکاری بێسەروشوێنکردن و هۆکاری مردن, شوێنی مردنیان بڵاو بکاتەوە, ئەوانەشی ماون ئازادیان بکات.

2- شوێنی کۆکردنەوەی بێسەروشوێنکراوان بپارێزرێت و بۆ یادەوەری بێسەرو شوێنکراوان و دروست کردنی مۆنمێنتی یادەوەریان.

3- بە یاسا بێسەروشوێنکردن لە کوردستان قەدەغە بکرێت.

4- داوای لێبوردن لە بنەماڵەکانیان بکرێت و پەیمانی دوبارە نەکردنەوەی بدرێت.

5- ڕوفاتی قوربانییەکان بگەڕێنرێتەوە بۆ کەسوکاریان.

6- قەرەبووی ئابووری کەسوکاریان بکرێتەوە بۆ ماوەی ڕابردوو, ژیانێکی شەرافەتمەندانەیان بۆ دابین بکرێت لە ڕوی دارایی و خوێندن و چارەسەری تەندروستی.

7- مافی کەسوکاری بێسەروشوێنکراوانە هەموو ڕاستییەکان لەسەر بێسەروشوێنکردنی ڕۆڵەکانیان بزانن, تەواوی زانیارییەکانیان لە بەروراری بێسەروشێوێنکردنەوە بۆ ئاشکرا بکرێت.

8- بە یاسا پارێز بەندی بۆ کەسوکاری قوربانیان, پارێزەرەکانیان, ڕێکخراوەکانیان دیارییکرێت بۆ وتنی ڕاستییەکان و داکۆکیکردن لە مافەکانیان.

9- پێویستە زیندانەکانی کوردستان سجلی هاتووان و دەرچوانی هەبێت, هیچ کەسێک لە دەرەوەی زیندانە فەرمییەکان زیندانی نەکرێن و زیندانی نهێنی وەک تاوان سەیر بکرێت.

ڕێکخراوی کوردستان بێ جینۆساید

Kurdistan without Genocide

2021-08-30

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

شێوازی دۆکومێنت: چاپکراو

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 30-08-2021
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 136
نێچیرڤان بارزانی، لە پەیامێکدا یادی جینۆسایدکردنی کوردانی فەیلی دەکاتەوە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20200406142436382312

لە یادی چل ساڵەی جینۆساید و تاوانی ڕاگواستن و بێسەروشوێنکردنی کوردانی فەیلیدا کە یەکێکی دیکە بوو لە زنجیرەی تاوانەکانی ڕژێمی بەعس بەرامبەر بە گەلی کورد، سەری ڕێز و نەوازش بۆ گیانی پاکی شەهیدانی کوردی فەیلی دادەنەوێنین و بە ڕێز و شکۆوە یادیان دەکەینەوە.
ڕاگواستن و دەرکردنی سەتان هەزار کوردی فەیلی و بێسەروشوێنکردنی دەیان هەزاری دیکەیان، دەستبەرسەرداگرتنی موڵک و ماڵ و لێسەندنەوەی ڕەگەزنامەیان تەنیا لەبەر ئەوەی کە کوردن و پشتگیرییان لە شۆڕش و مافەکانی گەلەکەیان کردووە، بە هەموو مانایەکی وشە جینۆسایدێک بوو بەرامبەر بە کوردانی فەیلی ئەنجام درا.
لەم یادەدا و بە و پێیەی ئەم تاوانەی بەعس بەرامبەر کوردانی فەیلی لەلایەن دادگای باڵای تاوانەکانی عێراقەوە بە جینۆساید ناسراوە، دووبارە داوا لە حکوومەتی عێراق دەکەینەوە قەرەبووی کوردانی فەیلی بکاتەوە و ئەرکی یاسایی و ئەخلاقیی خۆی بەجێ بگەیەنێت، هەروەها کێشەی گێڕانەوەی ڕەگەزنامە و ملک و ماڵەکانیان چارەسەر بکات.
درود بۆ گیانی پاکی شەهیدانی کوردی فەیلی و تەواوی شەهیدانی کوردستان.
سڵاو و ڕێز بۆ خانەوادە سەربەرزەکانیان.
نێچیرڤان بارزانی
سەرۆکی هەرێمی کوردستان
06-04-2020

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
سەرچاوەی بەڵگەنامە:	بەڵگەنامەکانی سەرۆکایەتیی هەرێم
شار و شارۆچکەکان:	هەولێر
شێوازی دۆکومێنت:	چاپکراو
فۆڵدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 06-04-2020
ناوی تۆمارکار: بەناز جۆڵا

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 137

ڕاپۆرتی پێشێلکاری مافی مرۆڤ لە مانگی ئۆکتۆبەری 2016 لە لایەن کۆماری ئیسلامی ئێران لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان

2016110121504297470=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

ڕاپۆرتی پێشێلکاری مافی مرۆڤ لە مانگی ئۆکتۆبر 2016 بەرانبەر بە 10 ڕەزبەر تا 10ی خەزەڵوەری ساڵی 1395ی هەتاوی کە بە هەوڵی کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستان و بە پشت بەستن بەو ڕاپۆرتانە کە لەلایەن کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستان بڵاوکراونەتەوە، کۆبەندی بۆکراوە. شایانی باسەئەم ڕاپۆرتانە، بەهۆی ئێزن نەدانی حکومەتی جمهوری ئیسلامی ئێران بەلێژنەکانی مافی مرۆڤی جیهانی، ڕاپۆرتێکی تەواو نییە وتەنیاوێنەیکی بچوکی لەژێر پێنانی مافی مرۆڤ لەڕۆژهەڵاتی کوردستان پێ نیشان دراوە.

بەپێی برگەی 19 ی جاڕنامەی گەردونی مافی مرۆڤ هەر تاکێک مافی ئازادی ڕادەربڕینی هەیە هەروەهالەدێری یەکەمی برگەی 9 بەشی نێونەتەوەیێ مافی مەدەنی وسیاسی داهاتوە؛ هەرکەسەومافی ئازادی وئەمنیەتی تاکەکەسی هەیە؛ هیچ کەسێک نابێت بەبۆنەی بیروباوەڕیەوەئازاربدرێتو سەرکوت بکرێت، لەبرگەی دووی بەشی 19 دادیسان دەڵێت؛ هەموو کەسسێک ئازادی ڕادەربڕینی هەیە، ئەومافانە ئەمانەلەخۆدەگرن، ئازادی گوتار ولێکۆڵینەوە و پەروەردەو بڵاوکردنەوەی زانیاری وبیروباوەڕ، هەر چەشن و جۆرێک بێ ئەوەی سنوری بۆدابنرێت جا ئیتر سەرزارەکی یا نوسراوە یان چاپی یابەشێوەی هونەری یا هەر چەشنێک کەمرۆڤ خۆی هەڵی بژێرێت.

هەروەهاله برگەی 22 داداهاتوە هەرتاکێک وەکو کەسێک لەکۆمەڵگا مافی ئەمنیەتی کۆمەڵایەتی هەیە ولەڕێگەی تێکوشان لەپانتایی نەتەوەیی و هاوسۆزی نێو نەتوەیەوە بەرێکخراوەیی کردنی سەرچاوەکانی هەر وڵاتێک، مافی لێ زەوت نەکراوی ئابوری، کۆمەڵایەتی و کلتوری خۆی بپارێزێت بۆ پەرە پێدانی ئازادانەی کەسایەتی تایبەتی خۆی بەدەست بێنێت؛

وهەروەهابەپێی برگەی 5هیچ کەسێک نابێت ئەشکەنجە بدرێت یان سزابدرێت یان بەشێوەی نامرۆڤانەو دڕندانە وڕوخێنەرهەڵسوکەوتی لەگەڵ بکرێت. بەپێی بڵاوکراوەفەرمیەکانی جیهانی لەمەڕ مافی مرۆڤ و مافی سیاسی وکۆمەڵایەتی و کۆمەڵگای بەشەری، هەر تاک و کۆمەڵگایک مافی خۆیەتی داوای مافی سیاسی وکۆمەڵایەتی و ئابوری وکلتوری خۆی بکات وبۆ وەدەست هێنانی تێبکۆشێت، هیچ کومەڵێک یان گروپێک لەسەرو کەسی ترەوەنییەوهەمو کەسێک دەبێت لەمافی سروشتی بەفەرمی ناسراوی خۆیی بەهرەمەند بێت.

کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستان هەموو مانگێک کۆکراوە و گوزارشێکی پوخت لە پێشێلکاریەکانی مافی مرۆڤی لە کوردستان دا بڵاو دەکاتەوە. لە گوزارشی ئەو مانگەش دا دەردەکەوێ کە ڕەوشی مافی مرۆڤ لە کوردستان خراپتر بووە و دەوڵەتی ئێران کردەوە دژە مرۆڤیەکانیان دژی گەلی ڕۆژهەڵاتی کوردستان زیاتر کردوە.

لەو مانگەش دا، ئێعدام، گرتن و ئەشکەنجەدان، خەسارەکانی ژینگە و هتد زۆر بەرچاون و ڕەوشێکی مەترسیدار نیشان دەدەن کە گەل کوردستان بە تایبەت لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان ڕوبەڕووی بۆتەوە.

- لەسێدارەدان

بەرپرسانی زیندانی ورمێ پێوەن کە سزای ئێعدامی زەینەب سکانوەند جێبەجێبکەن، دەنگۆی ئەوە هەیە کە سزای ئێعدامی خاتو زەینەب سکانوەند بە هۆی دووگیان بونییەوە وە دواخراوە کە بەم زوانە سزاکەی جێبەجێ دەکرێت.

بەداخەوە لە مانگی دەربازبوودا ژمارەیکی زیندانی کورد کە ناوەکانیان لە لایەن کار بەدەستانی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە ئاشکرا کرابێت و ڕاگەیەندرابێت لە سێدارە دران.بەڵام بە پێی ڕاپۆرتەکانی کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستان زۆر جار ناوی ئێعدامییەکان ناسراو بە سزای جۆراو جۆر لە لایە کاربەدەستانەوە ڕاناگەیندرێت و مێدیایی ناکرێت.

سەرلەبەیانی ڕۆژی سێشەممە 27ی ڕەزبەر بەندکراوێکی کورد بە ناوی (فەردین سلێمان پەنا)کوڕی عەزیز،خەڵکی شاری سەقز لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان،لە بەندیخانەی میاندوواو بە تۆمەتی بازرگانی بە مادە هۆشبەرەکان لە سێدارە درا.

سەرلەبەیانی ڕۆژی 3ی ڕەزبەر دووبەندکراوی کورد بەناوەکانی بەختیار خالیدی خەڵکی شاری سەڵماس وشقرش میرزاپوور خەڵکی شاری ورمێ لەڕۆژهەڵاتی کوردستان لەزیندانی سەڵماس ئێعدام کران.

- دەسبەسەر کردن و بەندیخانە

(دەستبەسەرکردن، بانگهێشت و سزا دەرکردن،دۆسیە سازدان و گوشار)

لەم مانگەدا ڕێژەیەکی بەرچاو لەهاوڵاتیانی کورد لەڕۆژهەڵاتی کوردستان دەستبەسەرکران یان ڕەوانەی دادگا و ناوەندە ئەمنییەکان و بانگهێشت و یان بۆ ئەم هاوڵاتیانە حوکم بردرایەوە و یان گوشار خرایە سەریان.

ڕزگار ئەمینی خەڵکی شاری ورمێ ودانیشتووی شاری شنۆ بەهۆکاری نادیار لەلایەن هێزە ئەمنییەکانی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە ڕۆژی یەکشەممۆ 11ی ڕەزبەر دەستبەسەرکرا وڕاگوازرا بۆشوێنێکی نادیار.

خوێندکارێکی کورد خەڵکی گوندی زێوەی سیلوانای ورمێ بەناوی محەممەد ئێحسانی کوڕی عەلی خوێندکاری بواری مافەکانی زانکۆی ورمێ لەلایەن هێزە ئەمنییەکانی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە دەستبەسەرکرا.

دوچالاکی کوردی بەناوەکانی ئومێد ئەحمەدی ومێهرداد سەبووری ڕۆژی 12ی ڕەزبەری بانگهێشتی دادگا کران.
سێ شەممە 12ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی لە لقی یەکی دادگای شۆرشی سنە چالاکانی کرێکاری دادگایان بەڕێوەچوو. لەم دادگایەدا کە 3 کاتژمێری خایاند، چالاکانی کرێکاری (مێهرداد سەبووری، ئۆمێد ئەحمەدی، ئارام محەمەدی، شاهۆ سادقی) بە تۆمەتی پروپاگەندە دژی کۆماری ئیسلامی ئێران دادگای کران.
هێزە ئەمنییەکانی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامی ئێران لەگوندی قەرە گوڵ سەربە شاری مەهاباد لەڕۆژهەڵاتی کوردستان،هەڵیان کوتایە سەر سێ بنەماڵە بەناوەکانی "یونس حەسەنپور،بایزید حەسەنپوور و ئەسعەد حەسەنپوور" و بێ ڕێزییان پێ کردن.هەروەها هۆشدارییان پێدان کەئەوکەسانە هەرچی زووترە سەردانی ئیدارەی ئیتلاعات بکەن.پاشان دەستیان کردبوو بەپشکنینی ماڵەکەیان وهەندی لەکەلوپەلی ئەوکەسانەشیان لەگەڵ خۆ بردبوو.تاهەنووکەیش دیارنییە هۆکاری ئەم پەلاماری هێزەکانی ئیتلاعات بۆچییە.شەوی پێنج شەممۆ 8ی ڕەزبەری 95ی هەتاویش دوو هاوڵاتی کورد خەڵکی ئەو گوندە(قەرەگوڵ) بەناوەکانی "عەلی بەرناسر" ناسراو بە عەلی قەرەگوڵی و"حەسەن حەمزەپوور"کوڕی محەممەد ڕەسووڵ لەلایەن هێزە ئەمنییەکانەوە دەستبەسەرکرا وڕاگوازران بۆ شوێنێکی نادیار.
کاتژمێر 9ی سەرلەبەیانی 15ی ڕەزبەر هێزەکانی ئیتلاعات و ئینتزامی کۆماری ئیسلامی چوار کەسیان بە ناوەکانی بەهرە عارفی شێخ سەیران خۆرنکا ڕۆژین ڕەزایی ئارتین حەسەنزادە لە خۆ پیشاندەران ڕۆژانی پێشویان لە ماڵەکانییاندا بە مەبەستی چاو ترسێن کردنی ڕێگری کردن لە درێژە پێدانی ناڕەزایەتییەکانی مەریوان دەستبەسەر کرد، ڕێپێوانەکان شێلگێرتر لە پێرێ بوو و خۆپیشاندەران ئەمجارە خوازیاری ئازاد کردنی بێ شەرت و مەرجی دەستبەسەر کراوەکانن.
ڕۆژی پێنج شەممۆ 15ی ڕەزبەر 40 کەس لەهاوڵاتیانی بۆکانی لە ناویاندا ئیمامی جەماعەتی گوندەکانیش پێش چاو دەکەوێ لەلایەن هێزەکانی سەر بە ئیتلاعات و سپای پاسدارانی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە بە لێدان و توندوتیژی دەستبەسەر کران.
ڕۆژی پێنج شەمە 15ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی هێزەکانی ئیتلاعاتی شارستانی بۆکان دەڕژێن بەسەر ماڵی "ئەمین مەحمودی" دا و ناوبراو و کوڕێکی دەستبەسەر دەکەن.
دوشەممۆ 19ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی تەشەنە و بڵاوبوونەوەی ئەنفلۆئانزا لە زیندانی ئیلام و پێڕانەگەیشتنی پزیشکی بووە بە هۆی پەژارە ونیگەرانی زیندانیان و بنەماڵەکانیان.
دڵشاد وەسیمی 27 ساڵان کە ڕۆژی 14ی ڕەزبەر 95 هەناردەی زیندانی (ڕەجایی شاری کەرەج) کراوە، جێ دەستی ڕەش و مۆر هەڵگەڕاو و هەڵرووشان بە دەور مل و قورگییەوە دیار بوەو دۆخێکی دەرونی زۆر ناجێگیری هەبوە. دڵشاد وەسیمی هاووڵاتی کورد و خەڵکی شاری پاوە لە کرماشان بە هۆی ئەشکەنجە و سازدانی (شانۆی ئیعدام) لە لایەن دامەزراوە ئیتلاعاتییەکانی کۆماری ئیسلامییەوە لە دۆخێکی نالەباری جەستەیی و ڕۆحیدایە و هیچ چارە سەرێکی بۆ نەکراوە.
ڕۆژی یەکشەمە 19ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی هاووڵاتیکی شاری شنۆ لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا بە هۆی ئەشکەنجەی زۆرەوە لە لایە ئیتلاعاتەوە هەناردەی نەخۆشخانە دەکرێت. (حاسڵ عەزیزی) کە ماوەیێکە بە تۆمەتی پەیوەندی بە حیزبێکی ڕۆژهەڵاتییەوە لە لایەن ئیتلاعاتەوە دەسبەسەر کراوە ڕۆژی یەکشەمە لە ئەنجامی ئەشکەنجەو ئازارێکی زۆرەوە بۆ ئەوەی دان بە تاوانی نەکراودا بنێت، دۆخی جەستەیی تێک دەچێت و بەناچار هەناردەی نەخۆشخانەی گشتی لە شاری شنۆ دەکرێت.
ڕۆژی دووشەممە 19 ڕەزبەر ئەحمەد تەمویی، بەندکراوی سیاسی کورد لە بەندیخانەی ناوەندی ورمێ لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە لقی 10 لێپرسینەوە دادگای شۆرشی شاری ورمێ کەوتە بەر لێپرسینەوە و بە تۆمەتی پەروپاگەندە دژی کۆماری ئیسلامی ئێران لە ڕێگای ناردنی هەواڵ سەبارەت بە لەسێدارەدانەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ ڕاگەیاندنەکان و ناوەندە مافەمرۆڤیەکان، ئەم تۆمەتانەی پێڕاگەیەندرا.
دەزگای قەزایی کۆماری ئیسلامی ئێران گوشاری خستۆتە سەر زەینەب جەلالیان زیندانی سیاسی کورد کە دەبێ لەپرۆگرامێکی تلەڤزیۆنیدا ئامادەبێت بۆ دان پێدانان،و ئەگەر ناوبراو ئامادە نەبێت بۆدان پێدانانی تلەڤزیۆنی لەپێدانی مەرەخەسی(پشوو) بێ بەری دەکرێت.
مێهرداد سەبوری، ئۆمێد ئەحمەدی، شاهۆ سادقی، ئارام محەمەدی، ڕۆژین ئیبراهیمی ودڵنیا سەبوری بە تۆمەتی پەروپاگەندە دژی کۆماری ئیسلامی ئێران و بە ڕێوەبردنی ڕێوڕەسمی 1 ی ئایار لە لایەن لقی یەکی دادگای شۆرشی کۆماری ئیسلامی ئێران لە شاری سنە زیندانیان بەسەردا سەپێندرا.لقی یەکی دادگای شۆرشی کۆماری ئیسلامی ئێران لە شاری سنە مێهرداد سەبوری بە یەک 1 ساڵ، شاهۆ سادق بە 3 مانگ، ئۆمێد ئەحمەدی بە ساڵێک، ڕۆژین ئیبراهیمی بە یەک ساڵ، ئارام محەمەدی بە 3 مانگ و دڵنیا سەبوری بە ساڵێک زیندان سزا دەدات.
بارمتە، شەڕی نەرمی کۆماری ئیسلامی لە گەڵ کۆمەڵگا-مەنیژە فاتحی و سەحەر فەیزی بەدانانی (بارمتە) بەشێوەی کاتی ئازادکران.
ڕێدارانی زیندانی سنە لەڕۆژهەڵاتی کوردستان سوکایەتی وتۆمەت بۆزیندانیانی سیاسی هەڵدەواسن وئەم تەرزە بەچەشنێکی مەترسیدار لەم مانگانەی دواییدا تەشەنەی ساندووە.بەگوێرەی ڕاپۆرتەکە بەرپرسان وڕێدارانی زیندان دژبە زیندانیانی سیاسی بیانوو دێننەوە وبەتۆمەت وسوکایەتی وبیانوو هێنانەوەی پرووپوچ ئاستەنگییان بۆ دێننە ئاراوە.
هاوڵاتی کورد سەعدی خالدیان خەڵکی دێولان(دهگلان) لەڕۆژهەڵاتی کوردستان ڕۆژی دوشەممۆ 26ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی لەلایەن هێزە ئەمنییەکانی ئێرانەوە لەنێو ماڵەکەی خۆیدا دەستبەسەرکرا.

چەنگیز قەدەم خێری بەندکراوی سیاسی کورد لە بەندیخانەی مەسجد سلێمان بە هۆی نەخۆشی لاقەکانیەوە بۆ چارەسەری و دەرمان کردن پێویستە بنێریەتە نەخۆشخانەی دەرەوەی بەندیخانە، بەڵام بەرگری لە ناردنی دەکرێت.
لە (25 ڕەزبەری95 هەتاکوو 28ی مانگ) چەندین کەس لە هاووڵاتییانی کامێرانی دەستبەس کراون:(حوسەین ڕۆحانی، حەسەن قوربانی و حەیدەر قوربانی) ئەو کاسانەن کە ناوەکانییان ئاشکرا بوە و لە لایەن ئیدارەی ئیتلاعاتی شاری کامێرانەوە بە هۆکاری نادیار و بێ مۆڵەتی دادگا دستبەسەر کراون.هەروەها هەواڵی دەستبەسەر کردنی 8کەسی تر لە هاووڵاتییانی گوندی "تەختی زەنگی" مان پێگەیشتوە کە هێشتا ناو و کەسایەتی ئەو کەسانە ئاشکرا نەبوە و لەلایەن ئیدارەی ئیتلاعاتی کامێرانەوە قۆڵبەست کراون و ڕاپێچی ئەو ناوەندە کراون.
سۆران ڕەشیدی چالاکی سیاسی کورد خەڵکی مەریوان، لە کاتی گەڕانەوە لە باشوری کوردستان بۆ ڕۆژهەڵات لە لایەن هێزە ئەمنیەکانی کۆماری ئیسلامیەوە دەستبەسەر دەکرێت.
شەڕی نەرم (سارد) لەڕێی بارمتەوە- ماریا کەوسەری بە شێوەی کاتی ئازاد کرا
ڕۆژی 20ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی دوو کەس لە کامێراوان و هونەرمەندانی شاری سنە لە لایەن هێزەکانی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامییە وە دەستبەسەر دەکرێن. هونەرمەندان مێهدی تەوەکولی و موحەمەد عەبدی لە شەقامی بلواری شاری سنەدا لە لایەن هێزەکانی وەزارەتی ئیتلاعاتی شاری سنەوە دەستبەسەر کران.
هێزە ئەمنییەکانی وەزارەتی ئیتلاعات وسپای پاسدارانی کۆماری ئیسلامی ئێران ڕۆژی پێنج شەممۆ 15ی ڕەزبەری ئەوساڵ بە پەلاماری هاوکات و پلان بۆ داڕێژروو بۆ سەرماڵی تاقمێکی زۆر لە هاوڵاتیانی کوردی بۆکان و دەوروبەری لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بەلێدان و بێ ڕێزی واندن بەرانبەربە ئەندامانی بنەماڵەکانیان دەستیان دایە دەسبەسەری ڕێژەیەکی زۆر لە هاوڵاتیان.
بەگوێرەی ڕاپۆرتەکە زۆرینەی دەستبەسەرکراوان (گەنجان ومێرمنداڵانی کەم تەمن وهەندێکیشیان مەلای مزگەوتەکان)بوون.پاش ئەشکەنجە ولێپرسینەوە زۆربەی ئەم هاوڵاتیانە بەدانانی بارمتە وبەشێوەی مەرجدار وبەشێوەی کاتی ئازاد کروون؛بەڵام لەنێو ئەم گیراوانەدا چوارکەس بەناوەکانی (عەبدولغەفوور ئاسوار،یەعقووب نوورە،کەماڵ عەلی ئەقدەم وهەژار فارووقی)هێشتا لەگرتووخانەی ئیتلاعاتی سپای کۆماری ئیسلامی لەورمێ ڕاگیراون و نیشانەکان باس لە گوشار و ئەشکەنجەی لە ڕادەبەدەرە لە سەریان.
لقی دووی دادگای شۆڕشی ورمێ یەکێک لە بەندکراوانی سیاسی کورد(حاتەم کامەران هاوڵاتی کوردی خەڵکی ورمێ) کە لەزیندانی ناوەندی ورمێیە بەتۆمەتی هاریکاری کردنی یەکێک لە حیزبە کوردییەکان 18مانگ زیندانی بۆ بڕیوەتەوە.
عادڵ حسێن زادە 26ساڵ تەمەن و یاسین کەنعانی 29 ساڵ تەمەن دوو هاوڵاتی خەڵکی شاری سەقز لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، دوو حەوتەی پێش لەلایەن هێزکانی سەربە وەزارەتی ئێتلاعات کەجلی مەدەنییان لە بەردا بوو دەستبەسەر کران و لەو دەمەوە تا ئێستە هەواڵ و زانیارییەک لە هەمبەر چارەنووسیان لە بەر دەست نییە.
• کۆڵبەران و مین
ڕاپۆرتی پێوەندی دار لەگەڵ مین ودۆخی کۆڵبەران لەم مانگەدا:
لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان مەترسی تەقینەوەی مین لە 706250 هێکتار لە خاکی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بوونی هەیە.
هێزەکانی سپای پاسدارانی کۆماری ئیسلامی 10 ڕەزبەری ساڵی 95ی هەتاوی، کۆڵبەران لە سنوور چۆمان دەدەنە بەر دەستڕێژ و گەنجێکی 21 ساڵان (مهدی ڕەحیم زادە) خەڵکی ئاوایی بڵەسەن سەر بە شارستانی بانە دەکوژن.
لەدەورووبەری شاری سەوڵئاوا لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە بنکە وبارەگایەکی سەبازی چۆڵکراوی سپای پاسداران کەپاش چۆڵکردنی مابوویەوە بووبەهۆی برینداربوونی ئەم دوگەنجە(یەکیان 19 ساڵان بەناوی جەماڵ فەتحی وئەوەی دیکەش 27 ساڵ بەناوی ئارمین عەبدوڵاهی). ئەم کارەساتە پاش نیوەڕۆی ڕۆژی یەکشەممۆ 18 ڕەزبەری ئەمساڵ ڕووی داوە.
ڕۆژی 21ی ڕەزبەر لە دەڤەری بەردەسۆران سەر بە شارستانی پیرانشار لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان،هێزەکانی سپای پاسدارانی کۆماری ئیسلامی ئێران کاروانی کۆڵبەران دەدەنە بەر دەسڕێژ. بە هۆی ئەو دەسڕێژانەوە کۆڵبەرێک کە خەڵکی پیرانشار بوە بە توندی بریندار دەبێت.
شەوی هەینی 23ی ڕزبەر ئەحمەدی نەزەری کوڕی فاتێح لەناوچەی شێخ سالە بەتەقەی ڕاستەوخۆی هێزە ئینتزامییەکانی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە لەڕۆژهەڵاتی کوردستان کوژرا.
23ڕەزبەری 1395هەتاوی پۆلێک کۆڵبەری کورد لە دەڤەری سۆمابرادۆس سەر بە ورمێ لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان کەوتنە بەر تەقەی ڕاستەوخۆی هێزە ئینتزامیەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران و لە ئاکامدا کۆلبەرێک گیانی لە دەستدا.ئەم کۆڵبەرە گەنجە ناوی حەسەن ئەمینی و 20ساڵ تەمەنی بوە کە بۆ بژیوی ژیانی ڕۆژانە دەستی داوەتە پیشەی مترسیداری کۆڵبەری و لە نێوان سنوری دەستکردی باشور و ڕۆژهەڵاتی کوردستان کۆڵبەری کردوە.
ڕۆژی یەک شەممە 25ی ڕەزبەر لە دۆڵی هەرات لە نێزیکی نەوسوود ئەشکان فەتاحی 19 ساڵان کە بە پیشەی کۆڵبەری سەرقاڵ بوە، دراوەتە بەر دەستڕێژی هێزە ئینتزامیەکان کۆماری ئیسلامی و بە گرانی بریندار دەبێت.
• کرێکاران وناوەندی پیشەکان
ڕاپۆرتی تایبەت بەکرێکاران:
ڕۆژی یەکشەممۆ 18ی ڕەزبر گەنجێک باناوی (غالب مەلایی) لەگوندی تودارمالا سەربە شاری سنە لەڕۆژهەڵاتی کوردستان

لەکاکارکردند بەهۆی دارمانی چاڵاو ونەبوونی کەرەستەی پاراستن گیانی لەدەست دا.
مامۆستای زانکۆی پەیام نوری مەریوان حامید کۆنەپۆشی ڕۆژی یەکشەمە 26ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی، کاتێک دەچێت بۆ ئەوەی یەکەم ڕۆژی وانەگوتنەوەی لە زانکۆی پەیام نوور بەڕێ بکات، زۆر بەڕێزەو پێدەڵێن؛ مامۆستا باش دەزانیین کە مامۆستاییکی لێهاتویت و بە باشی وانەکانت دەڵێیتەوە بەڵام ئیتر ئیزنی وانە گوتنەوەتان نییە.
پترلە نیوەی بازاڕیانی کرماشان تایەک ملوێن تمەنیش بەدەستیانەوە نییە.
ڕۆژی سێشەممە 4ی خەزەڵوەر، (میلاد مورادی) کاتی کارکردن و دامەزراندنی ئاسانسۆر لە نەخۆشخانەی کەوسەری سنە، لە نهۆمی حەوتەم کەوتە خوارەوە و دەست بەجێ گیانی لە دەست دا.
• ژینگەپارێزی و تەندرستی:
ڕاپۆرتی پیوەندی دار بە ژینگە و تەندروستی لە م مانگەدا:
گوندێک بەناوی (میراولی) سەربەشارستانی پاوە لە پارێزگای کرماشان ئاوی خواردنەوەیان نییە. بەپێی ئەم ڕاپۆرتە ئەم گوندە 180 ماڵەییە ئاوی پاکژی خواردنەوەیان دەست ناکەوێت وناچار لە شارەوە دەیکڕن.
سێ ئاگرکەوتنەوەی دیکە لە دارستان ولەوەڕگەکانی کوردستان هاتە ئاراوە وبووبە هۆی خەسارێکی گران لە سروشتی ڕازاوە و بەپیتی کوردستان.دارستان ولێڕەوارەکانی سەیرانبەند لەناوچەی حەیدەرییە سەربەشاری گێلان غەرب لەلایەنن کەسانێکی نەناسراوەوە ئاگری تێبەردرا. هەروەها بۆجاری چەندەم ئاگر لەدارستانەکنی ناوچەی ناودار سەربەگێلانغەرب بەردرا.
قامیشەڵانەکانی گۆلی زرێبار ئاگریان تێبەردرا.
ئاگرکەوتنەوە لە ناوچەکانی (گرمەزنا و شەشوول) کە بە شێکە لە لەوەڕگەکانی گوندی (نوئێل) سەربە شاری جوانڕۆ لەڕۆژهەڵاتی کوردستان لە نیوەڕۆی دوێنێوە تا سەرلە بەیانی 21 ی ڕەزبەر لەلایەن کەسانێکی نەناسراوەوە تووشی ئاگرکەوتنەوە هات.
ڕێژەی زۆری نەخۆشی ئایدز لە پارێزگای کرماشان لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان
ڕۆژی هەینی 23ی ڕەزبەر، دارستانەکانی چیای (قەلە بەرد) لەناوچەی مەریوان لەڕۆژهەڵاتی کوردستان بەهۆی تۆپ بارانی پایەگای (بیەکەرە)تووشی ئاگرکەوتنەوە هات.
خەمساردی لە نەخۆشخانەی پاوە دەبێتە هۆی مەرگی منداڵێک. ڕۆژی شەمە 17ی ڕەزبەر کاتژمێر شەش و نیوی سەرلەبەیانی، ژنێکی دووگیان (شەش مانگان) کە بە بەرەژانەوە دەڕوات بۆ نەخۆشخانە، کەچی بەشی منداڵ بوونی نەخۆشخانە بە خەمساردیەوە هەڵسوکەوتی لەگەڵ دەکەن و ئەو ژنە وەری ناگرن و ژنە لە گەڕانەوەدا لە ماڵی خویاندا منداڵەکەی لەبار دەچێت و دوای دووسێ خولەک منداڵ تەڵەف دەبێت.
ماوەیەکە شەپۆلێکی نوێ لە پارازیت، شوخت دەخاتە سەر تۆری مێدیاکان لە شاری کامێران و بوەتە هۆی ئەوەی خەڵکی نەتوانن بینەری تۆرە مێدیاییەکان بن.
هەستیاربوونی لەش بە پنی سیلین، مەترسیەکی بێدەنگ-منالی کوردی بیجاڕی گیانی لەدەست دا
شارۆمەندانی مهابادی ماوەیەکی زۆرە کە بۆ خواردنەوەی پەرداخێک ئاوی خاوێن وپاک، ناچارن ئاو بکڕن.شارۆمەندانی بەشێکی زۆر لە شاری مهاباد بە تایبەت گەڕەکە هەژارنشینەکان لە گەڵ کێشەیەک ڕووبەڕوو بونەتەوە بە چەشنێک کە لە هەندێک گەڕەکەکاندا ئاوی لێڵ و قووڕاوی،بۆگەن یا ئاوێکی کۆلۆراوی دەگاتە ماڵەکانیان.و ئەمە بوە بە هۆی ساز بوونی کێشە بۆ خەڵکی مهاباد و گوندەکانی نێزیک لەم شارە.
• بەشەکانی دیکەی پێشێل کاری مافی مرۆڤ
ژنان،منداڵان،خۆکوژی،خزمەتگوزاری و...
ئاروختە بوونی قوتابخانەکان وکەمبوونی شوێنی فێرکاری و وانەکوتنەوە یەکێک لەگرفتە سەرەکییەکانی ناوەندی پەروەردە وفێرکاری شاری بۆکان لەڕۆژهەڵاتی کوردستانە.
سێشەمە 13ی ڕەزبەری 1395ی هەتاوی هاووڵاتیانی شارستانی مەریوان لە گردبوونەوەیێکی نارەزایەتیدا سەردانی (فەرمانداری) مەریوانیان کردوە و بەیاننامەی نارەزایەتی، هاوپێچ لەگەڵ 5هەزار واژۆی نارەزایەتی بە دۆخی نالەباری جادەی مەریوان سنەیان گەیاندە بەرپرسانی شار و لە بەرفەرمانداری شارەوە بۆ گۆرەپانی یاری کەوتنەڕێ. بە کۆبونەوە وراوەستان لەو شوێنەدا، پەیامی نارەزایی دەربڕینەکە بۆ جەماوەری ئامادە بوو خوێندرایەوە.
کچێکی تەمن 15 ساڵ خەڵکی ئاوایی نێروێ سەر بە نودشەی شاری پاوە بە هۆی نەبوونی ناسنامەی ئێرانی(شناسنامە) لە خوێندن بێ بەش کرا.
چوارشەمە 14ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی لە گوندی "دەرەویانی شێخ"سەر بە ناوچەی خورخورەی سەقز لاوێک خۆی دەکوژێت. بەپێی هەواڵەکە جەهانگیر میری کوری سادق میرە تەمەن شازدە ساڵان بە هۆکاری نادیار بە تاپڕێک خۆی کوشت.
پێنج شەمە 15ڕەزبەری 95ی هەتاوی گەنجێک لە شاری بۆکان خۆی کوشت. بەپێی هەواڵەکە ئەو گەنجە بە ناوی (ئا م) دانیشتوی گەڕەکی زیبا شاری بۆکان بوە.
48 هەزار هاوڵاتی کوردی فەیلی لەپارێزگای ئیلام لەمافی خاوەنداریەتی ومافە سەرەتییەکانی هاوڵاتی بوون بێ بەشن.
16ی ڕەزبەری 1395 هەتاوی کرێکارێکی خەڵکی گوندی گوڵچێر سەر بە شاری مەریوان بە ناوی (ئێقباڵ قادرپوور)بە، بە

کارهێنانی چەک دەستی دایە خۆکوشتن و کۆتایی بە ژیانی خۆی هێنا.
ڕۆژی یەکشەمە 18ی ڕەزبەرکچێکی 21 ساڵان لە گەورە دێ سونەتە سەر بەشارستانی سەقز بە هۆکارێکی نادیار ئاگری لە جەستەی خۆی بەرداوە و لە پاش ئەوەی ڕەوانەی نەخۆشخانەی بێعسەتی سنە دەکرێت بەهۆی قوڵی و زۆری سوتانەکەیەوە گیانی لە دەست دەدات.
ڕۆژی 17 ی ڕەزبەری 95ی هەتاوی ژنێکی 42 ساڵان کە خاوەنی دوو منداڵ بوە لە گەڕەکی ئاساوڵە سەر بە ناوچەی نایسەری شارستانی سنە لە ڕێگەی خۆهەڵواسینەوە کۆتایی بە ژیانی خۆی هێناوە.
سێ شەممۆ 20 ی ڕەزبەری 1395ی هەتاوی کچێکی تەمەن 17 ساڵ لەگوندی پووشاوێی سەربەشاری شنۆی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەماڵی باوکیدا خۆی هەڵواسی وکۆتایی بەژیانی خۆی هێنا.
هێزە سنوورییەکانی شاری ماکۆ لەناوچەی سنووری (گوندی خولخولە) دەسرێژیان کردە سەر ئوتومبیلێکی نەفەرهەڵگر وهەرسێ کەس دانیشتووی ناو ترۆمبێلەکە گیانیان لەدەست دا.
بەپێی زانیارییەکانی ناوەندی ژمێریاری ئێران، ئەنجامی گەڵاڵەی ژمێریاری لە تێچوو وداهاتی بنەماڵە لەساڵی 1394، لەسەر پێوانەی کەم داهات ترین بنەماڵە کە لە جوگرافیای سیاسی ئێران دەژی، لەپارێزگاکانی ئیلام بەداهاتی نێوەنجی ساڵانەی هەربنەماڵە 19 ملوێن و 798هەزارتمەن و لە پارێزگای سنە 20 ملوێن و 145هەزارتمەن بووە، پڕداهات ترین بنەماڵەی ئێرانیش لەتاران، هورموزگان وئەلبورز دەژین.
لە بەرەبەری ئاوایی خەوتنی (کاتژمێر 11) یەکشەمە 25 ڕەزبەردا لە شاری بروجرد سەر بەپارێزگای لوڕستانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان باوکێک کچە 13 ساڵانەکەی لە سەر شەقامێکدا دەکوژێت.
28ی ڕەزبەری ساڵی 1395ی هەتاوی کاتژمێر 8، فەردین قوربانی لەماڵەکەی خۆیدا بە شێوازی خۆ هەڵواسین (پەت هەڵخستن) کۆتایی بەژیانی خۆی هێنا.
مێهران حاتەمی نەژاد گەنجێکی تەندرووست و تێگەیشتوو لە بنەماڵەیەکی هەژار کە بەهۆی هەژاری و نەبوونی تێچووی خوێندن، بەچەکی ڕاوکردن کۆتایی بەژیانی خۆی هێنا.
محەمەد ڕەزا شادانفەڕ 36 ساڵ تەمەن وخاوەنی ژنێک ومنداڵێک بەهۆی هەژاری ونەبوونی بژێوی ژیان لەڕێی خۆهەڵواسینەوە کۆتایی بەژیانی خۆی هێنا.
کاتژمێر 4ی ئێوارە ژنێکی تەمەن 22 ساڵ بەناوی سومەییە ئەڵماسی سەرەڕای ئەوەی خاوەنی مێرد ومنداڵێک بوو بەهۆی هەژاری وداهاتی کەمی مێردەکەیەوە کەکرێکاربوو وەتوانای دابین کردنی هەزینەی ژیانی هاوبەشیانی نەبوو لەڕێی خۆهەڵواسینەوە کۆتایی بەژیانی خۆی هێنا.
هەروەها کەسێکیش لەشاری گێلان غەرب لەڕۆژهەڵاتی کوردستان بەهۆی نەبوونی پارەی دەوا ودەرمانەوە خۆی دەکوژێ کەهێشتا ناوەکەی نەزانراوە.
لە دوایدا کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستان، داوا لە خەڵکی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەکات، هەوڵ بدەن بۆ وەرگرتنی مافی ڕەوای خۆیان و هەر جۆرە پێ شێلکاریەک کە لە لایەن کۆماری ئیسلامی ئێران لە مەڕ ئەوان دەکرێت، دەنگی خۆیان بە خەڵکانی جیهان بگەیەنن.
کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستان
2016-11-01

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 2016-11-01
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 138

ڕاگەیەنراوی یەکێتیی نووسەرانی جینۆسایدی کوردستان بەبۆنەی هێنانەوەی 100 ڕوفاتی قوربانیانی جینۆسایدی بارزانی

20220906133800432417=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=1

بابەت: بەیاننامە

ڕاگەیەنراوی یەکێتیی نووسەرانی جینۆسایدی کوردستان بەبۆنەی هێنانەوەی 100 ڕوفاتی قوربانیانی جینۆسایدی بارزانی هێنانەوەی پۆلێکی تر لە ڕوفاتی قوربانیانی جینۆسایدی بارزانیان دەکەینە بۆنەیەک بۆ بانگەوازی کارکردن لەسەر پرسی جینۆسایدی کوردستان و کردنی بە ئەجندای هاوبەش و لەپێشینەی هەموو لایەکی کوردستانی و ناوەندە ئەکادیمی و مەدەنیەکان و دامەزراوە گشتیەکان.لەڕێکەوتی 31-07-1983 لەڕۆژێکی وەک ئەمڕۆدا گاردی کۆماری بەعس لەپەلامارێکدا لەئۆردوگاکانی (قوشتەپە، بەحرکە، دیانا و هەریر) 8000 هەشت هەزار مرۆڤی بێتاوانی جینۆسایدکرد. هاوشێوەی شاڵاوەکانی تاوانی ئەنفال و کیمیابارانی هەڵبجەو کۆمەڵکوژی فەیلییەکان. تاوانەکانی تری جینۆسایدو دژی مرۆڤایەتی.لەم ڕۆژەدا 30-07-2022 (100) ڕوفاتی جینۆسایدکراوانی بارزانی هێنرایەوەو لە زێدی خۆیان بەخاک دەسپێردرێن.ئەم ڕوفاتانە لەبادیەی سەماوە لە باشوری عیراق دۆزراونەتەوەو هەڵدرانەوەو هێنرانەوە.بەپێی ئامارەکان لەساڵی 2003 بەدواوە ڕوفاتی (597)لەجینۆسایدکراوی بارزانیەکان هێنراوەتەوە کوردستان.وەک یەکێتی نووسەرانی جینۆسایدی کوردستان جەخت دەکەینەوە لەسەر بەردەوامی و پەلە کردن لە هێنانەوەی ئێسک و پروسکی قوربانیانی ترو بەدیکۆمێنتکردنی بەڵگەکانی جینۆساید.داواکارین پەرلەمانی کوردستان و حکومەتی کوردستان کەیسی جینۆسایدی کوردستان بکەنە لەپێشینەی بایەخی کارکردنیان و ببێتە بنەمای گفتوگۆ لەگەڵ حکومەتی عیراق بۆ ڕاپەڕاندنی ئەرکەکانیان سەبارەت بە قەرەبوی قوربانیان و دۆزینەوەو پشکنین بۆ گۆڕە بەکۆمەڵەکان و پشکنینی دی ئێن ئەی بۆ ڕوفاتەکان بۆ ناسینەوەیان پێش هێنانەوەیان.یەکێتیەکەمان خۆبەخشانە هاوکارو هەماهەنگ دەبێت لەگەڵ دامەزراوە گشتی و مەدەنیەکان بۆ ڕاپەڕاندنی ئەرکەکانی پەیوەست بە جینۆسایدی کوردستان.هێنانەوەی ئێسک و پروسکی بەشێک لە قوربانیانی گەلەکەمان دەکەینە بۆنەی بەردەوامی لە کارکردن بەنوسین و لێکۆڵینەوەو بەدیکۆمێنت کردن و ساغکردنەوەو بەدواداچوون لەم پرسە نیشتمانی و ئینسانیە باڵایەدا.درود بۆ گیانی پاکی شەهیدانی جینۆسایدیەکێتی نووسەرانی جینۆسایدی کوردستان
2022-07-31
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
دەیە: 20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە: سەدەی 21 (2000-2099)
شار و شارۆچکەکان: سلێمانی
شێوازی دۆکومێنت: دیجیتاڵ
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 2022-09-06
ناوی تۆمارکار: سەریاس ئەحمەد

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 139

ڕێکخراوی کوردستان بێ جینۆساید بە بۆنەی ڕۆژی بێسەروشوێنکراواندا ڕاگەیەنراوێک بڵاودەکاتەوە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20180830115411672051

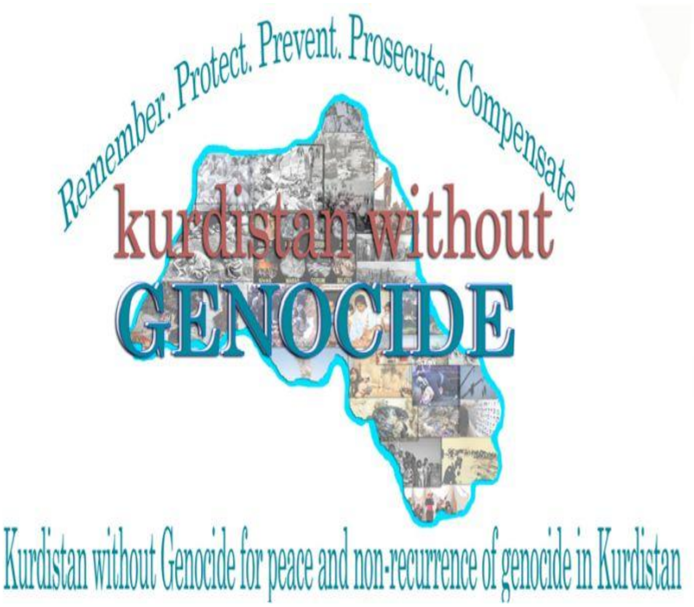

ئەمڕۆ 30 ی ئاب ڕۆژی بێسەروشوێنکراوانی جیهانە، کوردستانیش هەرێمی وڵاتێک چ خۆی و چ عیراق، یەکێکە لە و 30 وڵاتەی جیهان کە هاووڵاتیانی تێدایە بێسەروشوێنکراون بەهۆکاری سیاسی، لە ئاستی جیهان ژمارەیان بە 46000 کەس دیاریکراوە، ئەوانەی تۆمارکراون لە ناوەندە جیهانیەکان بە تایبەت نەتەوە یەکگرتووەکان و خاچی سوری جیهانی و هاوپەیمانی جیهانی دژ بە بێسەرو شوێنکردن و لە کاتێکدا تەنها ژمارەی بێسەرو شوێنکراوانی ئەنفالکراوان و بێ سەروشوێنکردنی فەیلییەکان، چەندین بەرابەری ئە و ژمارەیەیە.

بێسەروشوێنکردن تاوانێکی زەق مافی مرۆڤ و یاسای نێو دەوڵەتی و جاڕنامەی گەردونی مافی مرۆڤە، هیچ دەسەڵات و گروپێک مافی بێسەروشوێنکردنی هاووڵاتیانیان نییە، تاوانکار بە پێی یاسای نێودەوڵەتی نابێت لە سزا ڕزگاری بێت.

بە بێسەروشوێنکردنی مرۆڤ، پێشێلی مافی ژیان، مافی داکۆکی لەخۆ، مافی ئەشکەنجە نەکردن، مافی دادگاییکردنی دادپەروەرانە، مافی ناسنامە، مافی وتنی ڕاستیەکان، مافی قەرەبووکردنەوە و داوای لێبوردنکردنی قوربانی پێشێلکراوە، هاوکات بێسەروشوێنکردن پێشێلی مافی بنەماڵەکانیشیانە لە دابین نەکردنی ئاسایش، مافی ئابووری بۆ ژیان، مافی خوێندن، چارەسەری تەندروستی.

لەم بۆنەیەدا وێڕای ئیدانەکردنی بێسەروشوێنکردن بەسۆی بیروباوەڕی جیای سیاسییەوە لە کوردستان داواکارین:

1- حکومەتی هەرێمی کوردستان لیستی ناوی بێسەروشوێنکراوان، هۆکاری بێسەروشوێنکردن و هۆکاری مردن، شوێنی مردنیان بڵاوبکاتەوە، ئەوانەشی ماون ئازادیان بکات.

2- شوێنی کۆکردنەوەی بێسەروشوێنکراوان بپارێزرێت و بۆ یادەوەری بێسەرو شوێنکراوان و دروست کردنی مۆنمێنتی یادەوەریان.

3- بە یاسا بێسەروشوێنکردن لە کوردستان قەدەغە بکرێت.

4- داوای لێبوردن لە بنەماڵەکانیان بکرێت و پەیمانی دوبارە نەکردنەوەی بدرێت.

5- ڕوفاتی قوربانییەکان بگەڕێنرێتەوە بۆ کەسوکاریان.

6- قەرەبووی ئابووری کەسوکاریان بکرێتەوە بۆ ماوەی ڕابردوو، ژیانێکی شەرافەتمەندانەیان بۆ دابین بکرێت لە ڕوی دارایی و خوێندن و چارەسەری تەندروستییەوە.

7- بە یاسا پارێز بەندی بۆ کەسوکاری قوربانیان، پارێزەرەکانیان، ڕێکخراوەکانیان دیارییبکرێت بۆ التنبی ڕاستییەکان و داکۆکیکردن لە مافەکانیان.

8- پێویستە زیندانەکانی کوردستان سجلی هاتووان و دەرچوانی هەبێت، هیچ کەسێک لە دەرەوەی زیندانە فەرمییەکان زیندانی نەکرێن.

9- بێسەرو شوێنکردن وەک تاوان سەیر بکرێت و بکەرانی سزا بدرێن، بڕیاردەران، ئەنجامدەران، هاندەران لە سزا نابێتت ڕزگاریان بێت.

رێکخراوی کوردستان پێ جینۆساید
2018-08-30

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم

زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست

شێوازی دۆکومێنت: چاپکراو

فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: باشووری کوردستان

QR Code:

سەرچاوەکان

کاتی تۆمارکردن: 30-08-2018

ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 140

کوردانی فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20221228174757454917

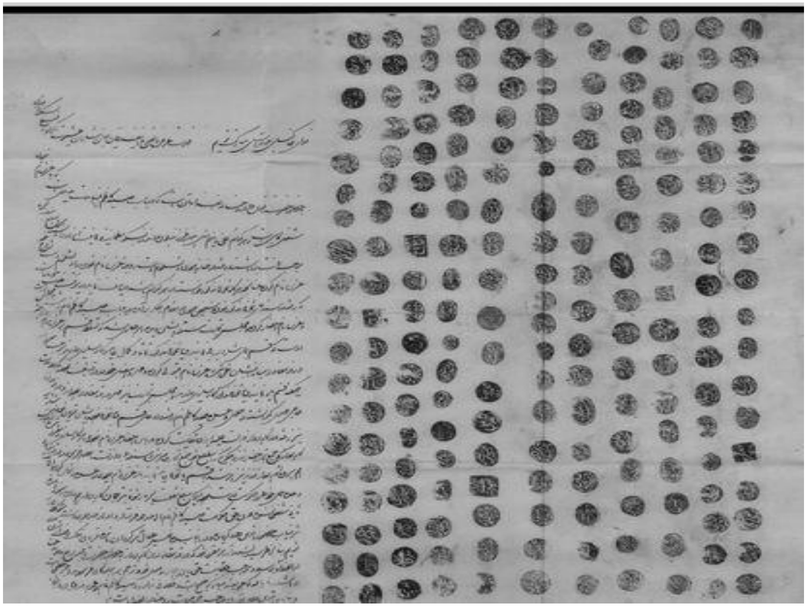

یەکەم:
سکاڵا نامەی کۆمەڵێک لە کوردانی فەیلی لە شاری بەغدا، کە پارەیان بە قەرز داوە بە کەسێک و ئەو کەسەش پارەکە ناداتەوە. دەگەڕێتەوە بۆ سەرەتای سەدەی 20ز. هەموو خاوەن قەرزەکان مۆری خۆیان لێ داوە.
دووەم:
بەردەنووسی کێلی گۆڕی «حسێن خان فەیلی»یە کە والیی لوڕستان بووە و ساڵی 1043 کۆچی مانگی بەرانبەرە بە 1633 زاییني مردووە:
تاریخ وفات مرحمت
و غفران پناه رزوان آرامگاه

حسين خان فيلى تاب سراه
و جعل الجنه مئوائه فى سنه
سلاس و اربعين بعد الالف
من الهجره النبويه سلى الله
عەليه و آله التاهيرين
سنه هزار و چهل و سه
[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
دەیە: 20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە: سەدەی 21 (2000-2099)
شێوازی دۆکومێنت: دیجیتاڵ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان؛ فەیسبووک؛ پەیجی (Rizgar Jabari) ڕۆژی 27-12-2022

کاتی تۆمارکردن: 28-12-2022
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 141

کۆسرەت ڕەسوڵ هاوخەمی بۆ کۆچی دوایی حەیدەر فەیلی دەردەبڕێت

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230504141151487464

بەڕێزان: خانەوادە و کەسوکاری کاک حەیدەر فەیلی
بەداخێکی زۆرەوە هەواڵی کۆچی دوایی تێکۆشەری دێرین و ئەندامی پێشووی مەکتەبی سیاسی حزبی شیوعی و وەزیری پێشووتری گواستنەوەی حکومەتی هەرێم (حەیدەر فەیلی) م بیست، دڵگران و خەمباری کردم، هاوبەشی خەمتانم.

کاک حەیدەر فەیلی تێکۆشەرێکی دیاری گەلەکەمان بوو، ژیانی خۆی بۆ خزمەتی گەلەکەی تەرخان کردبوو، ڕۆڵێکی دیار و بەرچاوی هەبوو لە خزمەتکردن و هەمیشە لەگەڵ ئاشتی و ئارامی و پێکەوە ژیان بوو، خوازیاربوو خزمەتی گەلەکەمان بکرێت، بەداخەوە بۆ لەدەستدانی ئەو تێکۆشەرە گەلەکەمان.
پرسە و سەرەخۆشی و هاوخەمی خۆم ئاراستەی خانەوادە و کەسوکار و هاوڕێیانی کۆچکردوو دەکەم، هیواخوازم ئەمە دواکۆست و ناخۆشی هەموو لایەک بێت، خوای گەورە سەبووری هەموو لایەک بدات و کۆچکردوو جێگای بەهەشتی بەرین بێت. [1]

کۆسرەت ڕەسوڵ عەلی
سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای سیاسی و بەرژەوەندی
یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
تێبینی: ئەم بەڵگەنامەیە کێشەی ڕێنووس و ڕێزمانیی هەیە، کوردیپێدیا بەمەبەست هیچ دەستکارییەکی نەکردووە!

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: حزبی شیوعی کوردستان
پارت / لایەن: یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
دەیە: 20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە: سەدەی 21 (2000-2099)
شێوازی دۆکومێنت: دیجیتاڵ
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] بەیان و ڕاگەیاندننامە | کوردیی ناوەڕاست | ڕاگەیاندنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان 2023-05-04
کاتی تۆمارکردن: 2023-05-04
ناوی تۆمارکار: شەنە بەکر

پۆل: بەڵگەنامەکان

بابەت: 142

کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان (کەنەکە) لە ڕاگەیەنراوێکدا کۆمەڵکوژی کوردانی فەیلی شەرمەزارکرد

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20200406192708382350

چل ساڵ بەسەر کۆمەڵکوژی کوردانی فەیلی تێدەپەڕێت. 40 ساڵ لەمەوبەر ڕێژیمی زۆرداری بەعس کە ئەوکاتە دەسەڵاتدار بوو لەدژی کوردانی فەیلی کۆمەڵکوژیەکی گەورەی ئەنجامدا.
ڕژێمی بەعس بە بیانۆی ئەوەی کە هاوڵاتی ئێرانن 60 هەزار کوردی فەیلی لە بەغدا و شارەکانی تری عێراق نەفی کرد. ڕژێم دەستی بەسەر ناسنامە، ماڵ و موڵکی کوردانی فەیلیدا گرت و نزیکەی 20 هەزار گەنجی دەستگیرکرد کە تا ئێستاش چارەنووسی زۆربەیان نادیارە.
لەگەڵ ئەوەی 17 ساڵ بەسەر ڕووخانی ڕژێمی بەعش تێدەپەڕێت، بەڵام مافی کوردانی فەیلی بەدەستنەهێنراوە و نادادپەروەری لەبەرانبەر کوردانی فەیلی بەردەوامە. تا ئێتاش فشارێکی زۆریان لەسەرە.
ئێمە وەک کەنەکە ئەو کارەساتە کەبەر کوردانی فەیلی هێنرا شەرمەزار دەکەین و داوا لە حکومەت و دەسەلاتدارانی باشووری کوردستان دەکەین خاوەنداری لە کوردانی فەیلی بکەن و هەوڵ بدەن زوڵمی مێژوویی لەسەر کوردان فەیلی هەڵبگیرێت.
بۆ بەدەستهێنانی مافی کوردانی فەیلی پێویستی بە یەکگرتن و هاوپەیمانی هەیە و بە هەوڵێکی هاوبەش کوردانی فەیلی دەتوانن مافە کۆمەڵایەتی، سیاسیی و ئاییني خۆیان بەدەستبهێنن.
2020-04-06

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان - کەنەکە
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شێوازی دۆکومێنت: چاپکراو
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

وڵات: بەلژیک

QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 2020-04-06
ناوی تۆمارکار: بەناز جۆڵا

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 143
کەجەکە ڕاگەیەندراوێکی بۆ کۆچی دوایی عەبدولڕەزاق فەیلی بڵاوکردەوە

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20180615143442104250

ئێمە بە غەمبارییەکی گەورەوە هەواڵی کۆچی دوایی عەبدولڕەزاق میرزا یەکێک لە دامەزرێنەرانی یەکێتی و دۆست و برای خۆمان پێگەیشت. کۆچی دوایی هاوڕێمان عەبدولڕەزاق، کە لە هەموو قۆناغەکانی تێکۆشانی ئازادیی گەلەکەماندا لە باشووری کوردستاندا ڕۆڵی هەبووە، بۆ هەمووومان لە دەستدانێکی گەورەیە. ئەو کۆچە ئەمڕۆ هەمووومانی تووشی خەم و ئازار کرد، بۆیە خۆمان بە هاوبەشی خەم و ئازاری بنەماڵەکەی و بەڕێوەبەرانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان دەزانین.
هاوڕێی بەهەشتیمان عەبدولڕەزاق میرزا هەموو ژیانی بۆ تێکۆشان لە پێناو ماف و ئازادیی گەلی کورد دا بەخت کرد. بە کەسایەتیی خۆڕاگر و بەرخۆدێری، کە لە هیچ هەلومەرجێکی قورس و دژواریشدا هەنگاوێکی بۆ دواوە هەڵنەگرتووە، لە دڵی هەموو کوردێکدا جێگەیەکی تایبەتی بۆ خۆی دروستکردووە.
هاوڕێمان عەبدولڕەزاق لە ژیانی تێکۆشەرانەیدا بە هۆشیاری و عەقڵیەتی ئەوەی کە کێشەی کورد لە هەر چوارپارچەی کوردستاندا یەک کێشەیە و بە هیچ شێوەیەک لە یەک جیاناکرێتەوە، ئەرک و کارەکانی بەجێ گەیاندووە. لەبەر ئەوەشە، کە هەمووکات پشتیوانییەکی کارای لە تێکۆشانی پارچەکانی تری کوردستان کردووە و چالاکانە بەشداربووە لە خەباتی یەکێتیی نەتەوەیدا و پشتیوانیی لێکردووە. بەو هۆیەوە دۆستایەتیی عەبدولڕەزاق برادەرمان لەگەڵ حیزبەکەمان و بەڕێوەبەرایەتییەکەماندا دروستبوو. لەبەر ئەوەی خۆیشی لە کۆمەڵگەی فەیلەییەکان بوو، لە نزیکەوە کاری بۆ چارەسەرکردنی کێشەکانی کۆمەڵگەی فەیلی دەکرد و بە بەردەوامی پشتیوانیی لە سیاسەتەکانی حیزبەکان دەکرد بۆ کۆمەڵگەی فەیلی.
کۆچی دوایی عەبدولڕەزاقی برادەرمان، کە لە هەموو ڕووییەکەوە خاوەنی ژیانێکی پڕاوپڕ لە تێکۆشان بوو، ئێمەی بە قوڵی غەمبارکرد. ئێمە بەو هەست و بیرکردنەوەیەوە، لە خودای گەورە داواکارین بە بەهەشتی بەرینی شاد بکات. سەرەتا خۆمان بە هاوبەشی خەمی بنەماڵە غەمبارەکەی و هەروەها خۆمان بە هاوبەشی ئازاری بەڕێوەبەران و هەموو ئەنجوومەن و ئەندام و لایەنگرانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان دەزانین، بۆیە سەرەخۆشی لە بنەماڵە، دۆستان و گەلەکەمان دەکەین.
2018-06-15

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: پارتی کرێکارانی کوردستان - پەکەکە
پارت / لایەن: یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شێوازی دۆکومێنت: چاپکراو
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: باکووری کوردستان

:QR Code

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 15-06-2018
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 144
کەنەکە: لە ساڵیادی ئەنفالکردنی خەڵکی کوردستاندا

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20200414093151382836

ڕژێمی بەعسی عێراق لە مەودای دەسەلاتیدا هەوڵی زۆری بۆ پاکتاوکردنی گەلی کوردستانی دا. هەر لەسەرەتای کۆدێتاکانییەوە لە 1963 و دواتریش لە 1968دا، چەندین پرۆسەی کۆمەڵکوژیی دژ بە خەڵکی کوردستان جێبەجێ کردووە. بێگومان ئەم سیاسەتە هەڵقولاوی ئایدیۆلۆژیاو ڕوانینی ڕەگەزپەرستانەی ئەو پارت و دەسەڵاتە بووە بەرامبەر خەڵکی باشووری کوردستان.
لەو چوارچێوەیەشدا لەسەرەتای ساڵی هەشتاکانی سەدەی ڕابردووەوە بە پاکتاوکردنی کوردانی فەیلی دەستی پێکرد. سەدان هەزاری لێ گرتن. چەکە بایۆلۆژی و کیمیاویەکانی لەسەر جەستەی بەشێکیان تاقیکردەوەو کۆمەڵکوژی کردن. هەمانکات سەدان هەزار کوردی فەیلی لە وڵات دەرکرد. هەر لەو ساڵانەدا پەلاماری خێزانە بارزانیەکانی داو هەزاران بارزانی سڤیلی گرت و بێسەروشوێنی کردن.
لە ساڵی 1987 بەدواوەوە کەوتە دارشتن و جێبەجێکردنی پرۆسەیەکی فراوانتر تر، کە بە پرۆسەی بەدناوی ئەنفال ناسراوە. لە ناویشیدا بەکارهێنانی چەکی کیمایی. ئەمەش ترۆپکی ئەو سیاسەتە شۆڤێنی و ڕەگەزپەرستییە بوو کە ڕژێمی بەعس بۆ پاکتاوکردنی ڕەگەزیی لە باشووری کوردستان دەستی پێکردبوو. لە هێرشەکانی ئەنفالدا کە بە هەشت قۆناغ و لە سەرانسەری باشووری کوردستاندا بەڕێوەچوون، هەزاران گوندو شارۆچکە لەگەڵ زەوی تەخت کران و دەیان هەزار لە دانیشتوانی ئەو ناوچانە گیران و لە بیابانەکانی ناوەراست و باشووری عێراقدا کۆمەڵکوژ و زیندە بە چاڵکران.
ئەنفال لە پارچە جیاوازەکانی کوردستانشدا بە شێواز و ڕێبازی جیاواز لە لایەن ڕژێمە داگیرکەرەکانی کوردستانەوە پەیڕەو ئەکرێن. دەوڵەتی تورکیاش هەر لە ساڵانی 1990وە و تا ئێستاش بە هەزاران گوند و شارۆچکەی باکوری کوردستانی خاپوورکردووەو خەڵکەکەی دەربەدەر کردوون. ئاوارەکانی کەمپی مەخموری باشووری کوردستان کە ئێستا لە ژێر ئابڵوقەدان، نموونەیەکی ئەو هێرشە ئەنفالئاسایانەی تورکیان. ڕژێمی کۆماری ئیسلامیی ئێرانیش لە دوای ساڵی 1980وە بە هەمانشێوە چەندین هێرشی کۆمەڵکوژیی لە ئاستی جیاوازدا دژ بە خەڵکی کوردستان بەڕێوەبردووە. لە هێرشەکانی ڕژێمدا بۆ سەر ڕۆژهەڵاتی کوردستان و داگیرکردنەوەی ئەو پارچەیە، لە شارەکانی سنەو سەقز و مەهاباد و گەلێک ناوچەی تر، گولەبارانکردن و کوشتنی بەکۆمەڵی خەڵک بەڕێوەچوون. لە ئێستاشدا دەوڵەتی تورکیا لە ڕۆژاوای کوردستان، هەمان پرۆسە بە شێوازێکی تر پەیڕەو ئەکات. کوشتن و ئاوارەکردن و گۆڕینی دیمۆگرافیای شاری عەفرین و ناوچە کوردییەکان، بە هەمانشێوە ئەچنە چوارچێوەی پاکتاوکردنی نەژادییەوە.
هەموو ئەم ڕاستییانە ئەوەمان بۆ ساغ ئەکەنەوە کە داگیرکەرانی کوردستان تا ئێستاش ڕوانینێکی هاوبەشیان هەیە لە بەرامبەر چارەسەرکردنی پرسی کوردستاندا. ئەویش پاکتاوکردنی خەڵکی کوردستانە. ئایا لەبەرامبەر ئەم سیاسەت و پراکتیکە هاوبەشەی ئەواندا، ئیتر کاتی ئەوە نەهاتووە کوردانیش سیاسەت و پراکتیکێکی هاوبەشیان بۆ وەلامدانەوەی ئەم تاوانانە هەبێت؟ کاتی ئەوە نەهاتووە بەرژەوەندییەکانی خەڵکی کوردستان بخرێنە پێش بەرژەوەندییە تەنگە حزبی و کەسییەکانەوە؟ کاتی ئەوە نەهاتووە هەنگاو بۆ دارشتنی ستراتیژێکی نەتەوەیی هاوبەش بنرێت، کە بتوانێ زامنی ڕێگریی لە دووباربوونەوەی ئەم هێرشانە بۆسەر خەڵکی کوردستان بێت؟
دوای ڕاپەڕینی گەلی باشووری کوردستان و دەرکردنی دامودەزگا سەرکوتکەرەکانی ڕژێم لە ساڵی 1991دا، هەروەها دوای ڕوخانی ڕژێمی بەعسی عێراق لە 2003. بە هەزاران دۆکۆمێنت دەرکەوتن کە ئەو ڕاستیانەیان پشتراست کردنەوە. لە چەندین شوێنی جیاواز گۆڕی بە کۆمەڵ دۆزرانەوە. بەڵام تا ئێستاش کەسوکاری ئەنفالکراوان و ئەوانەی لەو پرۆسە نامرۆڤانەیەدا ڕزگاریان بوو، چارەنووسی کەسو کارە ئەنفالکراوەکانیان بە تەواوی نازانن. سەرەڕای ئەوەش وەک ئەوەی پێویستە هاوکاری نەکراون. بێگومان هیچ شتێک ناتوانێ قەرەبووی گیانی ئەو دەیان هەزار قوربانییە بکاتەوە. بەڵام ئاوڕدانەوەی جدیی لەو کەسانەی لە ئەنفال ڕزگاریان بووە، ئەرکێکی گرنگ و سەرەکی حکومەتی هەرێمی کوردستان و عێراقیشە. دوای ئەوەی کە

هەموو بەڵگە یاساییەکان ڕاستییەکانی ئەو تاوانەیان سەلماند و هەندێک کەس لە سەرانی ئەوکاتەی عێراق سزای مەرگ دران، پێویست بوو ڕێکارە یاساییەکانی تریش بگیرێنە بەرو حکومەتی عێراق بە شێوازێکی شایستە قەرەبووی زیانلێکەوتووان بکاتەوە.
ئێمە لە کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان جارێکی تر سەری ڕێز لە بەرامبەر قوربانیان ئەنفال و هەموو کۆمەڵکوژییەکاندا دائەنەوێنین. هەمانکات داوا لە دەسەلاتدارانی عێراق و حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەکەین، بە تەنگ داواکاریی خەڵکی ناوچە ئەنفالکراوەکانەوە بچن. هیچ نەبێ قەرەبووی زیانە مادییەکانیان بکەنەوە و ژیانێکی شایستەتریان بۆ بڕەخسێنن.
هەروەها داوا لە خەڵکی کوردستان، پارت و ڕێکخراوە سیاسییەکان، ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی و ئێلیتە جۆراوجۆرەکانی کوردستان ئەکەین، هەنگاوی جدیی بۆ یەکدەنگی و یەکڕیزیی لە پێناو دووبارە نەبوونەوەی ئەم تاوانانەدا بنێن.
2020-04-14

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پارت / لایەن: کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان - کەنەکە
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
شێوازی دۆکومێنت: چاپکراو
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: بەلژیک
QR Code:

سەرچاوەکان
کاتی تۆمارکردن: 14-04-2020
ناوی تۆمارکار: بەناز جۆڵا

پۆل: ئامار و ڕاپرسی
بابەت: 145
48 هەزار کوردی فەیلی لە مافی ژیان بێبەشن

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20161008135439968581

ناوەندی هەواڵەکان
کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستان ڕاپۆرتێکی تایبەتی سەبارەت بە کوردانی فەیلی بڵاوکردوەتەوە، ئەو ڕاپۆرتە باس لە پێشێلکردنی مافە سەرەتاییەکانی ئەو کوردانە لە ژێر دەسەڵاتداری ڕژێمی ئێران دەکات.
هەروەها ڕاپۆرتەکە باس لە کۆمەڵکوژکردنی ئەو کوردانە دەکات، کە لە سەروبەندی شەڕی نێوان عێراق و ئێران بەسەریان هاتووە، هەروەها باس لە بە جینۆسایدناساندنی تاوانەکانی ڕژێمی بەعس دژی ئەو پێکهاتەیە دەکات.
لە ڕاپۆرتی تایبەتی کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستاندا هاتوە، کە 48 هەزار هاوڵاتی کوردی فەیلی لە پارێزگای ئیلام لە مافی خاوەندارێتی و مافە سەرەتاییەکانی ژیان وەکوو خوێندن، وەگرتنی کۆبوونی خۆراک و بیمەی دەرمان و تەندروستی و تەنانەت دەنگدانیش بێبەشن.
ئەو ڕاپۆرتە ئاماژەی بۆ ئەوەشداوە، کە ئەو هاوڵاتیانە دانیشتووی شارەکانی ئیلام، مەلەکشاهی، سیروان، چرادول، ساڵح ئاوا، موسیان، بەدرە، دێهلۆران، ئابدانان، ئەلشوتور، کوهدەشت، دیلفان و ئەندیمشکن لە ئێرانن.
ئەو ڕاپۆرتە ئاشکرای دەکات، کە لە سەردەمی شۆڕشی مەشرووتەی ئێران لە ساڵی 1906دا کوردە فەیلیەکان پشتگیری هێزە ئازادیخوازەکانیان کرد و هەر ئەوەش بوو بە هۆی ڕقهەڵگرتنی دەسەڵات لەو پێکهاتەیە، یەکێک لە دەرئەنجامەکانی ئەو ڕقهەڵگرتنەش کۆمەڵکوژکردنی ئەو پێکهاتەیە لەلایەن سوپاسالار ڕەزم ئاراوە بووە، کە لە ساڵی 1932 و بە فەرمانی ڕەزاشای پەهلەوەی ئەنجامدراوە، پاش شۆڕشی گەلانی ئێران لە ساڵی 1979شدا، ڕژێمی ئێران لەبەرامبەر ئەو پێکهاتەیەدا سیاسەتی سەرکوتی گرتوەتە بەر و سەدان هەزار کوردی فەیلی ناچار بە کۆچبەری بۆ ئەو دیوی سنوورەکان کردوە.

لە کۆتایی ڕاپۆرتەکەدا هاتوە، کە لە شەڕی نێوان دەوڵەتانی ئێران و عێراق لە 80کاندا، کوردانی فەیلی وەکوو قوربانیانی سەرەکی تاوانەکانی شەڕی ئەو دوو ڕژێمە دەناسرێن.
هەروەها پاش ڕووخانی ڕژێمی بەعس، داداگای تاوانی عێراق تاوانەکانی حکومەتی بەعس دژی ئەو پێکهاتەیەی بە جینۆساید بەناو کرد، ڕاپۆرتەکە ڕاشیگەیاندوە، کە لە سەروبەندی شەڕی نێوان ئێران و عێراقدا زیاتر لە نیو ملیۆن کوردی فەیلی بوونە قوربانی.
2016-10-08

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری ئامار و ڕاپرسی : تاوانی جەنگ
شار و شارۆچکەکان: ئیلام
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: ڕۆژهەڵاتی کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی ڕۆژنیوز -
کاتی تۆمارکردن: 08-10-2016
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ئامار و ڕاپرسی
بابەت: 146
کوردانی فەیلی لەسەر گشتپرسی لە بەغدا دەردەکرێن

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20170806103644101797

لە بەغدا و ناوچەکانی عێراقەوە کوردە فەیلییەکان دەردەکرێن، بە ناچاری واز لە خانوو و موڵکیان دێنن و ڕوو لە باشووری کوردستان دەکەن.
لە ڕاگەیاندنی ڕۆژی گشتپرسییەوە هەڵمەتی دەرکردنی کوردە فەیلییەکان لە بەغدا فراوانتر بووە و بە ئاشکرا ئەنجام دەدرێ.
بەشێک لەو کەسانەی هەڕەشەیان لێکراوە ڕوویان لە سلێمانی کردووە و دەڵێن بە ڕۆژی ڕووناک بێ منەتانە گرووپێکی نەناس چوونەتە سەریان و پێیان گوتوون دەبێ لە بەغدا بڕۆن گەر نا دەکوژرێن.
سەرۆکی ڕێکخراوی کوردە فەیلییەکان بۆ ڕووداو دەڵێ، هەرچەند گوشاری زیاتر بخەنە سەریان کوردە فەیلیەکان سوورتر دەبن لە پشتگیری گشتپرسی و دەنگدان بە بەڵێ لە 25ی 9دا.
یەکێک لەو کەسانەی لە بەغدا دەرکراوە، باسی ئەو هەڕەشانە دەکات کە ئێستا لە بەغدا ڕووبەڕووی کوردە فەیلییەکان بووەتەوە، ئەو ئێستا لە سلێمانی دەژی و دەڵێت: دوای بڕیاری گشتپرسی لە باشووری کوردستان ژیان لە بەغدا بۆ ئێمەی فەیلی گران بووە.
سەلاح حەسەن، کوردێکی فەیلی هەڵاتوو لە بەغدا و نیشتەجێ لە سلێمانی بە تۆڕی میدیایی ڕووداوی ڕاگەیاند: ئەڵێن لە بەغدا دامەنیشن دەربچنە دەرەوە بڕۆن بۆ کوردستان تۆ کوردی بۆ لێرە دانیشتوویت، ئێمە دەمێکە لە بەغداین ئیشمان لەوێیە، ئێستا قبوڵ ناکەن لە بەغدا بمێنینەوە، بۆیە هاتووین بۆ کوردستان، غەیری کوردستان بۆ کوێ بڕۆین.
چیرۆکی هەڕەشە و کووشتنی کوردە فەیلییەکان دەیان ساڵە دووبارە دەبێتەوە، نەزیرە تاوەکو ئێستا دووجار لە بەغدا دەرکراوە، ئەو مامۆستای کۆلێژی ئەندازیاری نەوت بوو، لە هەڵبژاردنەکانی ڕابردووش کاندیدی لیستی هاوپەیمانی کوردستان بوو، بەڵام ساڵی 2010 بە نامەیەک ئاگادار دەکرێتەوە ئەگەر بەغدا بەجێ نەهێڵێت پارچە پارچە دەکرێت.
نەزیرە ئیسماعیل، کوردی فەیلی بە ڕووداوی ڕاگەیاند: نامەیەکیان خستە بەردەم دەرگاکەم نوسرابوو ئەگەر لەماوەی 24 سەعات بەغدا بەجێ نەهێڵیت تیکە تیکەت دەکەین، تۆ جاسوسی کوردیت و جاسوسی ئەمریکایت، کاکە من جاسوسی چیم!.
کوردە فەیلیەکان ئێستا لە سلێمانی بۆ ڕێکخستنی کاروبارەکانیان ڕێکخراوێکیان بۆخۆیان دروستکردووە، ڕێکخراوەکە 650

ئەندامی هەیە و دەشڵێن دوو هەزار خێزانی فەیلی لە سلێمانی دەژین سەرباری هەڕەشەکان پشتیان لە هەوڵەکانی سەربەخۆبوونی کوردستان نەکردووە و پشتگیری گشتپرسی دەکەن.
ئیسرا محەممەد، بەرپرسی ڕێکخراوی کوردی فەیلی بە تۆڕی میدیایی ڕووداوی ڕاگەیاند: هیچ کوردێک ئەگەر بەڕاست کورد بێت بەرژەوەندی میللەتی کوردی بوێت و نەهامەتی میللەتی کوردی زانیبێت موستەحیلە هەر بە عەقڵدا ناچێت پشتگیری گشتپرسی نەکات، کوردی فەیلیش بەعام کوردە و پشتگیری گشتپرسی دەکات، ئەگەر چی لەدەرەوەی هەرێمی کوردستان بژی لەوانەیە نەتوانێت بەزمان بڵێت من لەگەڵ گشتپرسیم، بەڵام هەموو کوردێکی فەیلی تا ئەو ڕادەیەی من دەیزانم لەگەڵ گشتپرسییە.
باجی کورد بوون و ناسنامەی نەتەوایەتی ڕەنگە کوردە فەیلییەکانی لەو ژیانە بێزارکردبێت کە ساڵانێکە تێیدان بۆیە بۆ داهاتوو ڕەنگە بیر لە هەنگاوێکی دیکە بکەنەوە.
2017-08-06

تایبەتمەندییەکانی بابەت

جۆری ئامار و ڕاپرسی : توندوتیژی
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
وڵات: ئێراق
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | ماڵپەڕی ڕووداو - 2017-08-06
کاتی تۆمارکردن: 2017-08-06
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

پۆل: ڤیدیۆ
بابەت: 147
بۆ نەهامەتی جینۆسایدی کوردانی فەیلی

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240519094932571709

بۆ نەهامەتی جینۆسایدی کوردانی فەیلی
نووسینی: شەماڵ عەبدوڵڵا
خوێندنەوەی: پەرژین کامەران
*ئەم ڕاپۆرتە لە ژمارە یەکی گۆڤاری دۆکیۆمێنت بڵاوکراوەتەوە.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: ئەنفال، هەڵەبجە، شنگال و جینۆساید
پۆلێنی ناوەڕۆک: ڕاپۆرت
جۆری دۆکومێنت: زمانی یەکەم
دەیە: 20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار: کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە: سەدەی 21 (2000-2099)
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی

:QR Code

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان؛ فەیسبووک؛ پەیجی (گۆڤاری دۆکیۆمێنت) ڕۆژی 21-03-2024
کاتی تۆمارکردن: 19-05-2024
ناوی تۆمارکار: زریان عەلی

پۆل: ڤیدیۆ
بابەت: 148
پەیوەندیی مێژوویی کوردانی فەیلی و سومێرییەکان

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240408015110564409

پەیوەندیی مێژوویی کوردانی فەیلی و سومێرییەکان. کوردانی فەیلی سەدان ساڵە جامانەی کوردی و فەرهەنگی ڕەسەنییان پاراستووە. [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک:	دۆزی کورد
پۆلێنی ناوەڕۆک:	مێژوو
جۆری دۆکومێنت:	زمانی یەکەم
دەیە:	20ەکان (20-29)
زمان - شێوەزار:	کرمانجیی ناوەڕاست
سەدە:	سەدەی 21 (2000-2099)
فۆلدەرەکان:	کوردانی فەیلی
وڵات:	ڕۆژهەڵاتی کوردستان
:QR Code	

سەرچاوەکان
[1] تۆڕی کۆمەڵایەتی | کوردیی ناوەڕاست | تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان؛ فەیسبووک؛ پەیجی (کوردستان) ڕۆژی 08-04-2024
کاتی تۆمارکردن: 08-04-2024
ناوی تۆمارکار: ڕۆژگار کەرکووکی

پۆل: ڤیدیۆ
بابەت: 149
ڕاگواستنی کوردانی فەیلی ساڵی 1980

https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20230714131620506595

بەبیانووی فەیلییەکان بە ڕەسەن بێگانەن و خەڵکی ئێرانن، بۆیە هێرشی بە زۆرەملێ گواستنەوەی کوردانی فەیلی لە 04-04-1980 دەستی پێ کرد و تا ساڵی 1990 بەردەوامی کرد، دوای ئەوەی کە ڕەگەزنامەی ئێراقیان لێسەندرایەوە دەستیان بە سەر

هەرچی ماڵ و موڵکی ڕاگوێزراو ڕانەگوێزراوەکانیشدا گرت و گشت سەنەد و دەکۆمینت و بەڵگەنامە فەرمی و نافەرمیەکانیشیان لێ بردن و دەوترێت 22 هەزار کوردی فەیلییان لە تەمەنی نێوان 11 تا 30 ساڵییەوە دەستبەسەرکرد و بێ سەروشوێنیان کردن.[1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی ناوەڕۆک: بەڵگەنامەیی
پۆلێنی ناوەڕۆک: پۆلێننەکراو
پۆلێنی ناوەڕۆک: دۆزی کورد
دەیە: 80کان (80-89)
سەدە: سەدەی 20 (1900-1999)
فۆلدەرەکان: کوردانی فەیلی
وڵات: باشووری کوردستان
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] دیارینەکراو | کوردیی ناوەڕاست | کوردیپێدیا دڵنیا نییە کە دروست سەرچاوەی ئەم بابەتە لە کوێوەیە! یارمەتیمان بدە بۆ دۆزینەوەی سەرچاوەکەی
کاتی تۆمارکردن: 14-07-2023
ناوی تۆمارکار: زریان عەلی

پۆل: هۆنراوە
بابەت: 150
تاسەی دیدار؛ بە زمان دایکی کوردستانەوە بۆ برا فەیلییەکان
https://www.kurdipedia.org/?lng=1&q=20240902095549594164

ڕۆڵەی دووری ئاوارەبووم
کەڵلەی پڕ بوو لە ئارەزووم
سەودای سەری، تاسەی دڵی
خۆزگە و ئاواتی بەکوڵی
هەر ئەوە بوو: کە باڵ بگرێ
وەک مەل، تا باوەشم بفڕێ!
دەم بنێتە دەمی کانیم،
دەست بکاتە ملی لووتکەم،
گوێچکە شل کا بۆ گۆرانیم،
بۆم پێکەنێ وەک خوڕەی چەم!
بەڵام ساڵان،
ساڵانی زووی،
کوندەبەبوو
کوندەبەبووی شووم ئەیقڕان:
قەدەغە بوو لە مناڵان
بۆ گۆی مەمک بەرن دەمیان،
قەدەغە بوو دەستی دایک
بنێتە دەم ساوا مەمک!

سەردەمێک بوو،
کوندەبەبوو،
قەل ئەیقڕان،
گورگ ئەیلووران،
پڵنگی دوو پێی دارستان
شارستانیەتیی ئەلەرزان!
ڕۆژ تاریک بوو، ڕێگا ترس بوو،
«جووڵە» پەڵپی هەزار پرس بوو...
ڕۆڵەی دووری دەشت نشینم
ئەبوو، هەرگیز، تێر نەبینم!
ڕۆلەم لەگەڵ ڕۆڵەی دیجلە،
لەگەڵ ڕۆڵەی دیجلە و فورات:
لە خوێناوا ئەیکرد مەلە،
بە خوێنی جەرگ ئەیکرد قنیات!
ڕۆڵەم دیل بوو،
دیل زەلیل بوو،
ڕۆژی شەو بوو،
شەو بێ خەو بوو،
پۆلیس وا بە سەریا زاڵ بوو
وەک کۆتر نێچیری داڵ بوو!
سەرەڕای هاودەردیی دیجلە،
ترس هەبوو، شەق و زللە،
وشەی کوردیی سەر زمانی
باتە قەڵەم بە تاوانی!
بەڵام ڕۆڵەی من و فورات
ڕۆژی پیرۆزیان لێ هەڵهات،
چواردەی تەمووز پچڕی زنجیر:
لەسەر مل لاچوو دەمی شیر،
پرشنگی ڕۆژی ئازادی
وێرانەی پڕ کرد لە شادی،
بای فێنکی زەردەخەنە
بەسەر کوڵما کەوتە شنە،
چاو وەکوو گوڵ مەستی ڕەنگ بوو
زمان بەستەی خەستی دەنگ بوو،
کوڕ کۆشی دایکی کەوتە بیر،
دایک مەمکی پڕ بوو لە شیر...
ئەوا، ئێستا: خوشک و برا،
برا و برا،
لە یەکتری بوون ئاشکرا
هەر دەستە، هەر دەستە گوشرا،
تینوو، تینوو! لە مل کرا...
هەر ڕۆڵەی دوور کوردستانە
لە کۆشی دایکا میوانە!

سەرچاوە: دیوانی گۆران
هۆزانەوان: گۆران [1]

تایبەتمەندییەکانی بابەت

پۆلێنی هەڵبەست: نیشتمانی

جۆری هەڵبەست: فۆلکلۆر
فۆڵدەرەکان: کوردانی فەیلی
کێشی هەڵبەست: پەنجە
QR Code:

سەرچاوەکان
[1] ماڵپەڕ | کوردیی ناوەڕاست | سەرچاوەی دەق/ ڤەژینبوکس
کاتی تۆمارکردن: 2024-09-02
ناوی تۆمارکار: زریان سەرچناری

کرمانجی

پول: کەسایەتی
بابەت: 151
حەیدەر شێخ عەلی غولام
https://www.kurdipedia.org/?lng=3&q=20230506142201487911
ناڤ: حەیدەر
ناسناڤ: فەیلی
ناوی باوک: عەلی
سالا ژ دایکبوونێ: 1947
جهێ ژ دایکبوونێ: بەغدا
رۆژا وەغەرا داوی: 2023-05-04
جهێ وەغەرا داوی: نەرویج
ژیاننامە
سالا 1947 ل بەغدا ژدایک بوویە، ئامادەیی و پەیمانگەها زانستی یا پیشەسازی ل بەغدایێ تمام کرییە، ئەندامێ مەکتەبا سیاسی یا حزبا شیوعی یا کوردستانێ و ل کابینەیا چارێ یا حکوومەتا هەرێما کوردستانێ دە ل سالا 1999 تا 2006، وەزیرێ گواستنەوە و گەهاندنێ بوویە.
رۆژا شەممێ رێکەفتا 2023-05-04 ب ئەگەرێ نەساخیێ ل ولاتێ نەرویج وەغەرا داویێ کر. [1]

تایبەتمەندیێن بابەتی

ئاستێ خواندنێ:	پەیمانگە (لیسانس)
پارت / لایەن:	حشک
جورێ خواندنێ:	تەکنیک
جورێ کەسی:	چالاکی سیاسی

جورێ کەسی:	وەزیر
زمان - شێوەزار:	ک. لوڕی
فۆلدەر:	کوردێن فەیلی
د ژیانێدا مایە؟:	نەخێر
نەتەوە:	کورد
هۆکارا گیان ژ دەستدانێ:	مەرگێ سروشتی و نەساخی
وڵات (ژدایکبوون):	باشوورێ کوردستانێ
وەڵات - هەرێم (کۆچا داوی):	نەرویژ
رەگەز:	پیاوان
QR Code:	

ژێدەر
[1] تۆمارا تایبەت ب کوردیپێدیایێ | کرمانجی | ئامادەکرنا کوردیپێدیایێ - کامەران ئاکرەیی
دەمێ تومارکرنێ: 06-05-2023
ناڤێ تومارکەری: کاروان م. ئاکرەیی

هەورامی

پێرە: کوڵەباس

بابەتە: 152

چێشما کەرد بەشێ جە ویرەوەری دوێ رچە مارِ و پێشەنگا شیعرێ نەوەی هۆرامیێ 03 قەقنەس و کەیلاو

https://www.kurdipedia.org/?lng=5&q=20221205184029449280

نامونیشانو بابەتی: چێشما کەرد بەشێ جە ویرەوەری دوێ رچە مارِ و پێشەنگا شیعرێ نەوەی هۆرامیێ 03 قەقنەس و کەیلاو
بەشو یەری
ئاادە کەردەی پەی کوردیپێدیای: جەلیل عەباسی
واتیوە جە ئامادەکاری:
تاریخو ئەدەبیاتو هەورامانی نەنویسیانۆ، تۆمار نەکریان. پی بۆنۆ بەشی فرەو سامانی ئەدەبیما وڵاویان. فرەو کەسایەتییەکاما مەژناسمێ و مەزانمێ چکۆ و چەنی ژیوێنێ و بەرهەمشا کامە بیەن و چ سەروەتیوەشا پێشکەشو وڵاتی و خەڵکو وەڵاتی کەردەن. بەڵام ئارۆ هامکێشەکە جیاوازا، ئارۆ ئامێر و هۆکارێ پەیوەندی و هەرپاسە تۆماری فەتوفراوان هەنێ وەرو دەسیمانە و ئێتر مەتاومێ بەهانێ نەبیەی ئا ئیمکانات و ئا دەرفەتا گێرمێ. ئیسە ئێتر پەنەوازا گردما هەولو تۆمارو بەشێ جە تاریخو ئەدەبیما بدەیمێ و پەی سەوای و ئایەندەی پارێزنمێش. بە تایبەتی ئەدەبو ئارۆیما و بەتایبەتیتەر ئەدەبی تازە و مۆدێرن کە چرکە بەچرکەش ئەشۆ تۆمار کریۆ. ئی دەقە هەر پی بۆنۆ نویسیان تا بەشێ جە تاریخو ئەدەبیما پارێزیۆ.

ئی ویرەوەریێ بەشێێ جە مێژوو ئەدەبیاتو هۆرامانی بەتایبەت جە ژانرو شیعریێ نەوەی هەورامیێ کە دویێ پێشەنگا ئی ڕەوتیە (جەلیل عەباسی/ قەقنەس و ڕەوف مەحمودپوور/ کەیلاو) پێوەرە نویستەن تا بۆ بە بنەمێوە پتەوە پەی وشکنای و کونجکۆڵی و نویستەی سەرو مێژوو ئەدەبو هەورامانی.

***

جە ورمێچۆ لوایمێ تاران. چاگەیچ برێوتەر کتێبێما سانێ. لوایمێ دەفتەرو مەجەلەو ئاوێنەی لاو کاک عەلی فەیلی. ئا وەخت کورێوە جوانی باریکەلە بێ و وەڵتەر چەنی قەقنەسی ئاشنایەتیش بێ. پێشوازی عالش چەنە کەردیمێ و سەرو ڕەوتی ئەدەبی دماو جەنگی و کاروبارو مەجەلەکەی باسی فرەما کەرد. هەرێو چند شێعرێما دا لا تا چاپشا کەرۆ.
بەڵام چاگەیچ تەنیا دویێ شێعریێ قەقنەسی ساڵەو 69ی چاپێ بیێ. لافاوو ونێ و شیوەنوو هەڵەبجەی جە ژمارە چوارو(4) مەجەلەکەیەنە. گوایە ئەوێشا جە ئاروفاڕ کەردەی دەفتەرو مەجەلەکەیەنە گمێ بیێبێنێ. ئا وەختە مەجەلەو ئاوێنەی تازە کەوتەبێ ڕا و هەڵای خاس پاش نەگێرتەبێ.
سەفەرەکەما بەسەرکۆتەی یاونا ئەنجام و گێڵایمێ و کتێبخانەو مەولەوی ڕێکوپێکتەر کەوت ڕا و هەرپاسە کە واتما، بی بە یاگێ باس و خواسی ئەدەبی و ئاشنایی فرەتەری چەنی قەڵەم بەدەساو مەریوانی.
چاگەوە چەنی برێوتەر جە قەڵەم بەدەساو مەریوانی ئاشنا بیەیمێ. جە پاییزو ساڵەو 1368 یەوە کەوتیمێ وات و ویتوو نیایرە ئەنجومەنێوە ئەدەبی. چی ڕانە برێو فەرهەنگ و ئەدەبدۆسێ زەحمەتی فرەشا کێشت و ئاماولوای فرەما کەرد کە وێش ماجەرایێوە تایبەتەنە و ئەشۆ پێسەو ویرەوەری بەجیا سەرش بنویسیۆ.
بەڵام ئاخرش ئی ئەنجومەنە جە ساڵیادو مەرگو مامۆسا هەژاریەنە ساڵەو 1369 بیەی ویش جاڕ دا. ئێمەیچ پێسەو کەسە ورکەدارەکا هامبەشێ دەسەو ئەرەمەرزنایش بێنمێ.
ئێتر ئەنجۆمەن بی بە هیلیانێوە پەی کۆ بیەیۆ قەڵەم بەدەسا و هۆگراو ئەدەبیاتی. گرد حەفتێ چاگە باس و بابەتی ئەدەبی گەرم بێ. ئاشنایی چەنی دەنگەکا فرەتەر بێ. ئێمەیچ بەردەوام هەم سەرو دیوانە کلاسیکەکا هەرمانە کەرێنمێ و هەمیچ بە ڕەوتو نەوگەرایی درێژە دێنمێ. چا مەراسیم و وێرەگا شێعرانە کە ئەنجۆمەن نیێشەرە و بەرێش ڕاوە، شێعریێ نەویێ هەورامیێ وانێنمێوە.
هەرچند جە ئەوەڵۆ چەنی برێ گیروگرفتا دەسەویەخە بێنمێ، بەڵام وردە وردە هەرمانەکێ یاگەگیرە بیە و جە نیمەو حەفتاکاوە دیما برێوتەر دەنگێ بەرکەوتێ و ئامێ دڵێ ڕەوتەکەی و بیێ مایێ دڵگەرمی و هەست کەردەی پانەی کە ئێمە بە یۆ جە ئاواتەکاما یاوێنمێ.
ساڵەو 1368ی قەقنەس دەفتەرە شیعرو (یەلدای شووم)یش چەنی دویێ ورگێڵنایا جە چیخۆفی و عەزیز نەسینی دێ بە وەزارەتو فەرهەنگی بەڵام ئیجازەو چاپیشا نەدریا. سەرەنجام ساڵەو 1381 یەکەم دەفتەرە شێعرو کەیلاوی بە نامێو (زەڕنەو ئاسۆی) بە شێواز و سەبکێ جیاوازۆ چاپ بی و کەوت وەردەسوو هۆگرا. فرەش نەبەرد بەڕێز فەرزاد میرئەحمەدی یەکەم وتاری ڕەخنەییش سەرو شێعرەی تازێ هەورامیێ جە حەوتەنامەو سیروانیەنە چاپ کەرد(سیروان ژمارە 40). برێو دەنگێیەتەرێچ هانی درێ تا بەیا شۆنیشەرە و جوابش داوە. بەتایبەتی کاک عادڵ محەمەدپوور و دماتەریچ کاک فەرشید شەریفی و کاک کەیهان عەزیزی، چا سەردەمنە بە وتارەکاشا باسەکەشا درێژە پەنە دا.
ئێتر ڕەوتەکە سەقامگیر بی و بە وەشێۆ درێژەش هەن و تا ئیسەیچ، نەوە دماو نەوەی چا بوارەنە هەرمانە کەرا و دەنگێ عالێ و ئێژێ پەنە یاوێێ و کریۆ واچمێ: ڕەوتەکە بە ئۆجاخ کۆری نەمەنۆ و ئا شۆڵە چراوە ور کریایێ، ڕاش پەی خەڵکێ فرەتەری ڕۆشنە کەردۆ و ئارۆ، شیعرەی نەوەی هەورامیانێ تاوۆ نازۆ وێشەرە کە دەنگێ دلێرێش هەنێ.
ئێمە دڵوەشێنمێ پی دەنگا و ئومێد وازمێ نەوە دماو نەوەی گورجوگۆڵتەر و ژیرانەتەر درێژەو ئی ڕەوتیە درێۆ و دەنگوو شیعریێ نەویێ جە هەورامانەنە بلۆنە دڵێ دەنگە دلێر و دیارەکا ئەدەبیاتوو جیهانی و پاسەما پەنە بێ کە بە باوەڕێوە هێقمۆ ڕووە دەمی کەرمێ جیهانو ئەدەبی و بەتایبەت شیعریێ نەویێ و واچمێ: بەڵێ، ئێمەیچ هەنمێ، ئێمەیچ زیندێنمێ و قسێما پەی کەردەی هەنە...
وەرە وەرە مەریوان ئاوەدانیش کەوتەناوە، فەرمانگەکێ گێڵێوە دڵێ شار و خەڵک ئاماوە خانە و لانەو وێش. ئێتر قەقنەس کە ئێوە مەریوان، خرۆزگاش هەر یانەو کەیلاوی بێ، هۆدێوەنە پەی وێشا خەریکێ نویستەی و ئەوەوانای بێنێ و قسە کەردەی سەرو شیعرەکا وێشا، باسوخواسشا گەرموگوڕ و شیعراوی بێ.
[خراب نیا برێ جە نوکتە وەشەکا ئا ئەرەنیشتایچە وزیاوە ویر]: عەسرانێوە هەردویێ خەریکێ نویستەی دەقێوە بێنێ، قەڵەم دەسو قەقنەسیۆ بێ. قەڵەمەکە، پاندان (خودنویس)ێوە پارکر بێ و کەیلاوی دابێ دەسو قەقنەسی، قەقنەس قەڵەم فرە سفت گێرێ، قەڵەمێ فرێش مارێیێنێ، کە خەریکو نویستەی بێ، کەیلاوی وات: هۆشت (نیش)ەکەیش بۆ. ئێدیچ نووکو پادانەکەیش پیلاوپۆلارە ئارد قالیەکێرە. کەیلاو تەماشێوەش کەرد و بە لەهجە وەشەکەو وێش بۆڵناش: ئەی هەڕە سەرەمرە.. من ماچو هۆشت پۆشۆ بۆ، ئاد مارۆش قالێەرە قەقنەس یاوانە چ کارێ خرابش کەردەن. ئێتر هەردوی قلێوەشا داوەنە، ئندە خوێ، ئا تاقە نەتاواشا هیچ بنویسا.
سالێ ئامێ و لوێ، قەقنەس جە سنۆ ئاماوە مەریوان تا زەمینەسازی کەرۆ پەی ئاردەیۆ بەرنامەو هەورامی ئەو ماوا و مەکانو ئەوساینێش. وەڵێنە بەرنامێوە سۆرانیش نیارە بە نامێ (دەنگی زرێبار) کە بەرنامێوە ڕوانەی گردگیر بێ، روێ ئەدەبی، روێ

کۆمەڵایەتی، ڕوێ هونەری، ڕوێ زانشتی و....
ماوێوەش پەنە شی و پەی یاردیدای بەرنامەکەی کەیلاوش ئارد ڕادیۆ و یۆجە بەرنامە ئەدەبیەکاش دا پەنە و ئێتر پێوەرە بە گەرموگوڕ هەرمانە کەرێنێ. قەقنەس ئامادەکارو ئا بەرنامەیە بێ و کەیلاویچ پێشکەشکارش. ڕوێشا وەختو تۆمارو بەرنامەکەینە، قەقنەسی کەیلاوش مدرنا پەی ئانەی برگێوە دلێ دەقی نویسیاو بەرنامەکەینە وارۆ. کەیلاوی برگەکەش وارا بەڵام قەقنەسی پەسەند نەکەرد و واتشۆ پەنە کە دیسان وارۆش، ئەویچ کۆت ڕکەرە کە مەواڕووش، بیشا وەنە دەمقرە و قەقنەس کەیلاوش ستۆدیۆنە ئارد بەر و قەسەمش وارد ئا بەرنامە تۆمار مەکریۆ. هامکارەکێتەرێشا کە دەنگو قرەیشا ئەژنیەبێ، گرد ئامێ (اتاق فەرمان) بە فکرو وێشا پەی میانجیگەری! وەرپەرسو ئاوەختەو ڕادیۆی گیانشاد (سەی حسێن حسێنی) بێ کە پێوەرە ڕەفێقی و هامڕێ فرە نزیک و عالێ بێنێ، گەرەکەش بێ گنۆ بەین و (مەسەلەن) نازۆ ئێ دوە گژیا. قەقنەس دەسش کەرد خوای و پەنەش واتێ: کاکە شمە وێتا تێکەڵ مەکەردێ، ئینە جەنگ نیا و من و کەیلاویچ دماو بەرنامەکەی ملمێ یانەو وێشا، یانی ئارۆ نیمەڕۆ یانەو ئێمە ئینیامێ یانەو کەیلاوی، ئێتر شمە یاوێنە و واز باردێ. هەردوێ تووریە و بەرنامەکە تۆمار نەکریا و دماییچ هەردوێ پێوەرە ڕادیۆنە زیەرە و بە قسە کەردەی یاوێوە یانەو کەیلاوی. چاگە بەزمەکەشا گێڵناوە پەی هامسەرەکاشا و ئەویچێ کۆڵێ خوێ بە شێتیا ئێدیشا.
کەیلاو فرە ڕادیۆنە نەمەنۆ بەڵام ئێدێ چ دماو وازئاردەی کەیلاوی جە کتێبخانەکەی و چ دماو ڕادیۆیچ، هەر پێوەرە مەنێوە و دۆسی و هامدڵیشا هەردەم گەشەی فرەتەرش کەرد.
ئەرەنیشتەکا ئەنجومەنینە چەنی یۆی، گردو چالاکیە فەرهەنگیەکانە چەنی یۆی هامدەنگێ و هامهەنگامێ بێنێ. بەشدارو هەوڵەکا پەی وستەی ڕاو مەجەلێوە بێنێ و کە هەوڵەکێشا سەرشا گرت و مەجەلەو (زرێبار)ێ کەوت ڕا، ئێدێ هەردوێ بیێ بە دەسەو نویسەراش، چا ئەووەڵاوە تەنیا ئێدێ و عادڵ محەمەدپوور و ئەنوەر ڕۆشن مەجەلەکەی بەرێنێ ڕاوە. عادڵ محەمەد پوور سەرنویسەر و ئێدیچێ دەسەو نویسەراش. پاساژو عەداڵەتینە دووکانێشا پەی گێرت و بە عشق و سۆزۆ دەسشا کەرد شەونخونی پەی دای بەرۆ مەجەلێوە کە خزمەتو ئەدەبی کوردی کەرۆ.
قەقنەس تا یەرێ ژمارێ چەنی زرێبارێ بی و وازش ئارد، دماتەر ڕەوفیچ دەسش چەنە کێشا و کەوتێ ویرو وەڵاوکریایە تەری چەنی (کیان جەهانی)ی، فرە پەشتیشا گرت و شەونخونیشا کێشت تا (تیشک)شا دا بەرۆ، چاگەیچ هەردوێ پێسە دەسەو نویسەرا خزمەت و هەرمانێ بێ درێغەشا کەردە...[1]

تایبەتمەنییی تۆماری

کتێب - کوڵەباس: ئەدەبی / ڕەخنی ئەدەبییە
جورو بەڵگەنامەی: زۆانی یەکەم
جورو ۋەڵاکەرڎەی: دیجیتاڵ
زۆان - بنەزۆان: هۆرامی (کرمانجیی گۆرانی)
شار و شارەکلێ: هەڵەبجە
بۆخچێ: تاریخی هامچەرخ
بۆخچێ: کورڎی فێلیی
وڵات - هەرێم: پانیشتو کورڎەسانی
QR Code:

سەرچەمێ
[1] تۆماری تایبەت پەی کوردیپێدیای | هەورامی | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - جەلیل عەباسی
کاتو تۆمارکەرڎەی: 2022-12-05
نامۆ تۆمارکەری: جەلیل عەباسی

لوڕی

پۆل: بەڵگەنامەکان
بابەت: 153
تاڵان مەنابەی تەبیعی زاگروس مەحکوومن منیم

https://www.kurdipedia.org/?lng=6&q=20210517201127394106

سەرکوت، دووچەشەکی و تاڵان مەنابەی تەبیعی و سروەت ملی خەڵقیای لوڕ و بەختیاری د لا حکومەت مەرکەزی، ئمری ڤ درازی تاریخ دەسڵاتدارانێ مەرکەزگرا و تمامیەتخوا ئێرانی دارە.
هوومسایی مەناتق دەوڵەمەن و پڕ ئاو ئێ بەخش د زاگروس، بخوسوس چارماڵ بەختیاری و کوکیلویەو بویر ئەمەد چی یەکێ د حەوزیای کەڵن و ئاوڕێز مەنتەقە، ڤا سەرزەمینیای کەم ئاو مەرکەزگرا، هە د قەدیمەو سی ئێ بەشە ک نمیتوونی د کوردسان جوداش بەکی.
با تەوجو ڤێ ئنتقاڵ بەشێ کەڵنیک د ئاویا و زەخیرێ مەعدەنی زاگروس ڤ مەرکەز ئێران، بێجگە د ئەسەرات خراوێ زیست موحیتی و ئقتسادی، ئەسەراتیک د لەحاز ئشتماعی و سیاسی هەم ڤ سەر کوردسان داشتیە. ئو سیاسەتیای ک ڤ نووم ڕیکار مهم سی حفز باڵادەسی ئقتسادی و تەمەرکوز قودرەت د مەناتقێ ک کورد نیسن (لوڕ، بەختیاری، لەک، فەیلی، کەڵهڕ، گوران، هەورامی، زازا، کرمانج و سۆران)و د مەرکەز جیڤێ جیشو میکن، تەنیا دەساوردشو سی مەناتق کوردسان(زاگروس) خراوی یەیجارەکی موحیت زیستە، هوشکەساڵیە، خراوکردن بناڤای کشاورزیە و کوچ کردن د ری ناچاریە مەردم زاگروسە و تاڤانن د ساختار دچشەکیکەر مەرکەزی ئێرانە.
دەسڵات توتالیتر ئێران، ڤ بردن نادرس ئاو و تاڵان سەرمایەێ سروشتی کوردسان د لاێ دوودەسەکی دروسکردن د مێن مەردم شەرق کوردسان(د ئرومیە هەتا شارکورد و یاسوج) ڤ حەزڤ و د نوومبردن فرەتر کورد دامەن مێزنە. وە مێها بەشێ د ئێ جوقرافیا ڤا مەنابە مادی و فەرهەنگی لوڕسان کەڵن جودا بەکن و بەچەسپنن ڤ ئوستان ئسفەهان.
د لا تر باعس مووە ک پەیوەندی و ئرتبات مەناتق لورسان شماڵی ڤا جنوبی ڤا یەک بووێڕن و قەت بەکن. دیارە ک ئێ بەرنامەێ خەتەرناکە زنەی مردم کوردسان میگووڕە و خراو میکە. هەر ڤێ علەتو پەێ بووێردن ڤێ ئەبعاد جوراوجور ئێ مەسائل سی فەهمشو و مقابڵە ڤا ئی چنێ سیاسەتیای کورکورانەێ مەرکەزگرا و تەبعیز ساختارمەند ملیەتی، ئەهمەیت فراڤونێ دارە، هەمخوانی سیاسەتیای گفتمان مەرکەزگرا، ئەهمیەت نیاێن ڤ ئاو ڕی زەمینی و ژێر زەمینی و گووش نیاێن ڤ قسەو هوشدار کارشناسیا و پسپووران ئاو، هەمەێ ئێ چیەلە بائس بیە تا سەنایە کەڵن و دالک چی فوڵاد و زەوب ئاهەن ک باێەس د لاێ دەریا درسشو میکردن ک د ئاو ئقیانوس و دریا سیش ئستفادە بەکن، ئێسە د دڵ بیاڤان و هەڵەت مەرکەزی دروسشو کردن، ڤا زەێن تونل و کاناڵ سی بووێردن ئاو کوردسان هەمەش ئاو زاگروس قیت دان. زێا بین بێ تام وبێ ڕەویەێ جەمیەت د مەرکەز و هاستن زێاتر ئاو سی بەش کەڵن سەنعەت و کشتوکاڵ و کشاوەرزی فەلات مەرکزی دیار مووە ک ئەهمیەت ئێ تەرح ئاوە، نە سی ئاو هەردنە د شاریاێ مەرکەزی، بەلکی د پشت ئێ ئنتقاڵ ئاو سی هەردن، سیاسەتیاێ خەتەرناک مەرکەزگرا هێ، ک حقوق ئنسانی و تەبیعی زاگروس نشینیا د نووم مەیوەن و نەفی میکن، ڤ کاربردن سیاسەتیاێ بەهرەکشی، ئستسمار و تەوسعە نیان ڤ زاگروس، هەمزەموو ڤا سیاسەتیاێ د نوم بووێردن ساختاری و زەوب سیستماتیک فەرهەنگی مەردمان زاگروسی بیە.
ئێ چنێ ساسەتیاێ د شاریاێ مەرکەزی ئێران سەبەب زیاد بینێ میزان ڕزایەت ئقتسادی و خوەشگوزەرانی گشتی و هەمیش فرە بین فەعالیەتیاێ کشاوەرزی، سەنعەتی و ئقتسادی یەێ جانبە بیە.
کونگرەێ ملی کوردسان د مقابڵ ئێ چنێ سیاسەتیاێ، وەزیفەێ خوش دونە ک مردمە ئاگا بەکە د ئێ چنێ سیاسەتیاێ فاجعەبار دەسلاتداران جمهوری ئسڵامی و شەفاف سازی د ئێ هەمە تالان و خارت مەنابەێ تەبیعی و نیشان دان ئێ هەمە خراوکردن موحیت زیستە.
چنێ ڕاکارێ میتوونە سەد کەڵن مەردمی د کوردسان سێ مقابڵە ڤا چنێ سیاسەتیاێ تاڵان و خارەتکەری و تەقیرات جەمعیەتی ک بەرنامەڕیزی بیە د لا مەرکەز، ڤا تەوەجو ڤێ ئێ گفتیا و د مقابڵە ڤا سیاسەتیاێ تمامیەت خوازانەێ مەرکەز، کونگرەێ ملی کوردسان لازم دوونە ک گوفتمان جونبش حەق خوازی کوردسان د چوارچوو ناسین دەقیق تاریخی و فەرهەنگی و پتانسیلیاێ ئستراتژیک مەناتق هارێن زاگروس(لورسوون کەڵن، بەختیاری) چێ چەترێ هەمەگیر سێ زاگروسیا بووە، ڤا فەهمێ قیل د نواگری گفتمان حاکمیەت ئسڵامی ئێران نەقش خوش ئەنجام بەیە. تاریخ گەوا و شاتە، تەنیا ڕی ڕەهایی ئێموو، فەهم هوومبەشمون د تاریخ سەرکوت و تەبعیزە ک د ری زاگروسیان ئەنجام بیە حاکمیەت مەرکەز گراێ ئێرانی و نوڕسن قیل ڤ بانان و ئایەندە و مەنافەێ هوومبەشمونە.

کونگرەیێ ملی کوردسان
کومسیون موحیت زیست

تایبەتمەندییەکانی بابەت

Party:	Kurdistan National Congress - KNK
Document Type:	Original language
Language - Dialect:	Lur
Document style:	Printed
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	Belgium
QR Code:	

Sources
کاتی تۆمارکردن: 2021-05-17
ناوی تۆمارکار: هاوڕێ باخەوان

English

Group: Biography

Article: 154

Haidar Sheikh Ali Gholam - Haidar Faili

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20230223002014469679

He was born in 1947 in Baghdad, he finished secondary school and the institute of Industrial Science in Baghdad, he is a politburo of the Kurdistan communist party, and he was the minister of transportation ministry of the Erbil cabinet. [1]

Items Property	
Education level:	Institute
Party:	Kurdistan Communist Party
Education:	Technique
People type:	Political activist
People type:	Minister

Language - Dialect:	Kurdish - Lur
Folders:	Kurdish Failis
Alive?:	No
Nation:	Kurd
Country of birth:	South Kurdistan
Gender:	Male
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | Source: Kurdipedia.org Translated for Kurdipedia by: Milano Mohammed Salih

Added on: 23-02-2023

Editor Name: Mîlano Mihemed Salih

Group: Biography

Article: 155

Ra'ouf Rasheed Abdulrahman

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20221121214600446930

Year and place of birth: 1947, Halabja.
Education: Graduated from the College of Law, Baghdad University in 1963.
In 1970, he became a reserve member of the Iraqi Bar Association.
From 1984 to 1991 he was a coach of the Bar Association in Sulaymaniyah.
He was a member of the founding committee of the Kurdistan Human Rights Organization, the founding committee of the Kurdistan Lawyers Union and the Halabja Revival Association.
In 1997, he became a judge in the Erbil court.
In 2004, after the enactment of the law of the Supreme Criminal Court to try the leaders of the Ba'ath regime, he was appointed as a member of the Criminal Court.
He was the head of the first chamber of the Criminal Court in Baghdad in the cases of Dujail, businessmen, Barzanis, Failis and killing of political opponents.
He is married.
He was appointed Minister of Justice in the sixth cabinet of the Kurdistan Regional Government.[1]

Items Property

People type:	Jurist
People type:	Minister
Language - Dialect:	Kurdish - Sorani
Place of birth:	Halabja
Folders:	Kurdish Failis
Nation:	Kurd
Country of birth:	South Kurdistan

Gender: Male

QR Code:

Sources

[1] Exclusive for Kurdipedia | English | Translated from Kurdish for Kurdipedia

Added on: 21-11-2022

Editor Name: Roj Hejar

Group: Biography

Article: 156

Yadullah Karim

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20230724150105509272

From the early 1950s until the end of the September Revolution, he played a significant role among the Failis Kurds in Baghdad and the Kurdistan Democratic Party (KDP). He was elected as a member of the leadership at most of the party's congresses and spent most of his life in Kurdishness, imprisonment, secret organization, and as a Peshmerga.[1]

Items Property

Party: K. D. P.

People type: Political activist

People type: Political prisoner

Folders: Kurdish Failis

Nation: Kurd

Gender: Male

QR Code:

Sources

[1] Website | English | Source: Kurdipedia.org Translated for Kurdipedia by: Milano Mohammed Salih

Added on: 24-07-2023

Editor Name: Mîlano Mihemed Salih

Group: Image and Description

Article: 157

Faili Kurds wait for deportation

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20131027104142881590

The Iraqi Faili Kurds, have been forcibly displaced during the reign of former Iraqi President, Ahmed Hassan al-Bakr in 1970 and 1975 and in Saddam Hussein's regime in April 1980, under the pretext of subordination of Iran[1]

Items Property

Decade:	80s (80-89)
Scope:	Black and White
Century:	20th Century (1900-1999)
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	Iraq
QR Code:	

Sources

Added on: 27-10-2013

Editor Name: Hawrê Baxewan

Group: Image and Description

Article: 158

Failis in Western Luristan

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=2013122510160587081

... [1]

Items Property

Scope:	Black and White
Cities:	Ilam
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	East Kurdistan
QR Code:	

Sources

Added on: 25-12-2013

Editor Name: Hawrê Baxewan

Group: Image and Description

Article: 159

Last Faili tribal chieftans of luristan-i-kuchik

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20131225101748870 79

... [1]

Items Property

Scope:	Black and White
Cities:	Ilam
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	East Kurdistan
QR Code:	

Sources

Added on: 25-12-2013

Editor Name: Hawrê Baxewan

Group: Archaeological places

Article: 160

Shapur-khwast castle

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20230607191813496876

Shapurkhwast Castle
Is an historical castle in Khorramabad, was built in 215-270 AD. (Shapur-Khaust) Fort, which was formerly called (Dizbar) Fort, and is known today as (Falak-al-Aflak) Fortress as well. It is located at the top of a large hill bearing the same name in the city of Khorramabad Castle is located on a hill in the center of the city of Khorramabad , in lorestan region, the capital of the Lorestan Province, east of Kurdistan. This majestic building was built during the reign of the Sasanian king , on the banks of the river. and it was built by the Sassanian Kurdish king Shapur Khawast. Shapur Khawast Castle is also called the Twelve Towers Castle, The Shapur-Khaust Fortress is currently used as a museum of local heritage for the residents of Khorramabad. Shapur Khawast, 215 AD - 270 AD. The Khorramabad River flows on the eastern and southwestern side of Falak al-Aflak hill, which provides natural protection for that fort. And now the western and northern sides of the hill are surrounded by the residential quarters of the city of Khorramabad, The city of Khorramabad is inhabited by two Kurdish tribes: the Bakhtiari tribe and the Lak tribe. Shapurkhwast Castle in the city of Khorramabad became the seat of the rule of the Kurdish Hasanids between the years 959 AD - 1015 AD. It was also the seat of the rule of the Atabeg of the Khurshidids and Husseinis Atabeg of Luristan between the years 1184 AD - 1598 AD, And then the seat of rule of the Faili Kurdish Khanate Khanate of Lorestan between the years 1598 AD - 1796 AD, At the present time, Shapurkhwast Castle in the city of Khorramabad is used as a museum for the Kurdish folklore and the artifacts that were found in the Lorestan region.[1] [2]

Items Property

Place:	Castle
Place:	Museum
Century:	03rd century (0200- 0299)
Century:	03rd millennium BC
Cities:	Lurrstan
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	East Kurdistan

QR Code:

Sources
[1] Exclusive for Kurdipedia | English | Translated from Arabic to English by Kurdipedia - Vejen Kişto
[2] Social Media | English | Social Media; Facebook; Page (تاريخ كورد و حضارة كوردستان)
Added on: 07-06-2023
Editor Name: Vejen Kişto

Group: Library

Article: 161

From Crisis to Catastrophe: the situation of minorities in Iraq

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240716121527581204

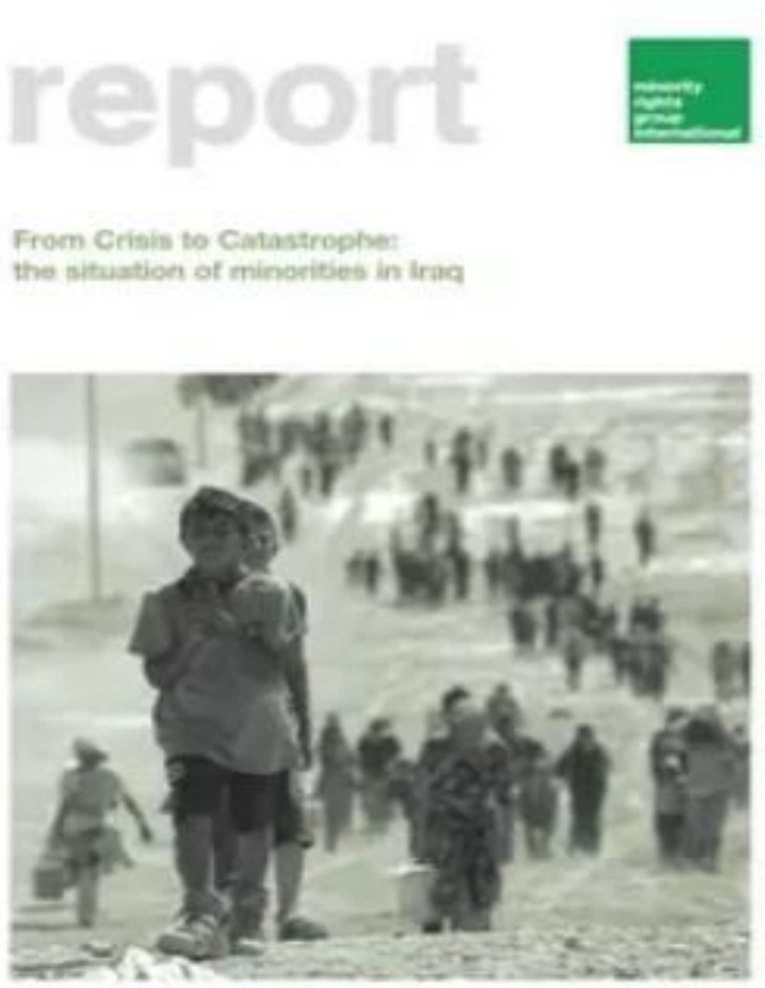

Title: From Crisis to Catastrophe:
the situation of minorities in Iraq
Publisher: Minority Rights Group
Release date: 2014

The situation of Iraq's minorities is one of unfolding catastrophe, say Minority Rights Group International (MRG) and the Ceasefire Centre for Civilian Rights, in the first comprehensive report on religious and ethnic minorities published since the advance of the Islamic State of Iraq and al-Sham (ISIS) in the country.

In the first nine months of 2014, over 12,000 civilians have been killed in Iraq, and minorities – including Chaldo-Assyrian and Armenian Christians, Turkmen, Yezidis, Kaka'i, Shabak, Sabean-Mandaeans, Baha'i, Faili Kurds, Black Iraqis and Roma - have been among the primary targets, say the rights organisations.

In areas controlled by ISIS, minorities have been subject to summary executions, forced conversions, kidnappings, torture, sexual violence and destruction of property. At least half a million have been forced to flee Ninewa, home to minority communities for thousands of years, with little more than the clothes on their backs.

'With terrifying speed, ISIS is completing a process of ethnic cleansing that has been underway for years. Many minority communities have been reduced in size by emigration and killing to the point that they are now in danger of extinction,' says Mark Lattimer, MRG's Executive Director.

However, 2014 did not mark the beginning of the crisis for Iraq's minorities. For years MRG has been documenting assassinations, torture, kidnappings, armed robberies, and bombings targeting their religious rituals.[1]

Items Property	
Content category:	Human Right
Publication Type:	Born-digital
Language - Dialect:	English
PDF:	Yes
Folders:	Kurdish Failis
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | reliefweb.int
Added on: 16-07-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Library

Article: 162

Statelessness and Risks of Statelessness in Iraq: Faili Kurd and Bidoon Communities

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240120172537545256

UNHCR
United Nations High Commissioner for Refugees
Haut Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés

Statelessness and Risks of Statelessness in Iraq: Faili Kurd and Bidoon Communities
September 2022

Table of Contents

Summary 2
Background 4
Legal Framework 5
Iraqi Nationality Certificate 7
Populations Affected by or at Risk of Statelessness in Iraq 9
Overall Findings 13
Faili Kurds 18
Bidoons 23
Comparative Analysis: Faili Kurd and Bidoon Communities 27
Recommendations 29

1

Title: Statelessness and Risks of Statelessness in Iraq: Faili Kurd and Bidoon Communities
Publisher: UNHCR
Release date: 2022

In line with the IBelong Campaign to End Statelessness by 2024 and the Global Action Plan, UNHCR Iraq is accelerating efforts to ensure everyone has a nationality and access to nationality documents in Iraq. In a renewed attempt to better understand the situation of stateless and at-risk populations in Iraq in order to concretely address the issue, a quantitative study was initiated at the end of 2021 with data collected between November-December. The study targeted the two main population groups known to be stateless or at-risk of statelessness in Iraq, namely the Faili Kurds and Bidoons.

The survey was rolled out by UNHCR's partner, the Legal Clinic Network (LCN), in 10 Centre/South Governorates. A total of 1,163 heads of households (HoHs) were interviewed at household-level (covering 4,906 individuals), with 570 Faili Kurd HoHs and 593 Bidoon HoHs. The survey was complemented by nine key informant interviews (six Faili Kurds and three Bidoons).

The results suggest that an overwhelming majority of 97% of the surveyed HoHs and their spouses amongst both communities, self-report to have a nationality (2,220 out of 2,290 individuals). The number of individuals reporting to be stateless is relatively limited and far less than previously assumed. Amongst those who self-declared as Iraqi (2,096 HoHs and their

spouses), 91% hold the Iraqi Nationality Certificate (INC), leaving 9% without an INC (205 individuals) in the provinces that were included in the study (Baghdad, Diyala, Wassit, Maysan, Thi-Qar, Basra, Diwaniya, Najaf,
Muthanna and Kerbala.

Gender disparity exists both in terms of the number of stateless individuals as well as those holding an INC. A higher percentage of women reported to not have a nationality as compared to men (64% versus 36%, amongst 70 individuals reporting to be stateless). The gender disparity is higher in relation to access to the INC, with 73% of women not holding an INC versus 28% of men (126 women and 48 men amongst 205 Iraqi individual HoHs and/or their spouses with missing INC).

UNHCR, with support of its partner LCN, will advocate and coordinate with relevant authorities on the simplification of procedures and removal of barriers for the identified individuals and households and through the provision of legal and financial aid, and support the identified individuals in securing nationality and necessary documents by mid-2023. UNHCR together with relevant government authorities will provide targeted sensitization campaigns amongst the communities on the importance of securing nationality and legal documents as well as the relevant procedures. The mapping will be expanded in 2022-2023 to other identified population groups at risk of statelessness which were not covered in this study.

In recognition of the efforts and positive measures taken by the Government of Iraq which has contributed to the reduction of statelessness, UNHCR will strengthen its advocacy for Iraq's accession to the 1954 Convention relating to the Status of Stateless Persons and the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness, in addition to advocacy to eliminate remaining gaps in the Nationality Law, including for example gender inequality in terms of conferral of Iraqi nationality to children born abroad.[1]

Items Property

Content category:	Human Right
Content category:	Politic
Content category:	Social
Language - Dialect:	English
PDF:	Yes
Folders:	Kurdish Failis
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | reliefweb.int 26-10-2022
Added on: 20-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Library

Article: 163

Statelessness in Iran Country Position Paper November 2019

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240114114810543830

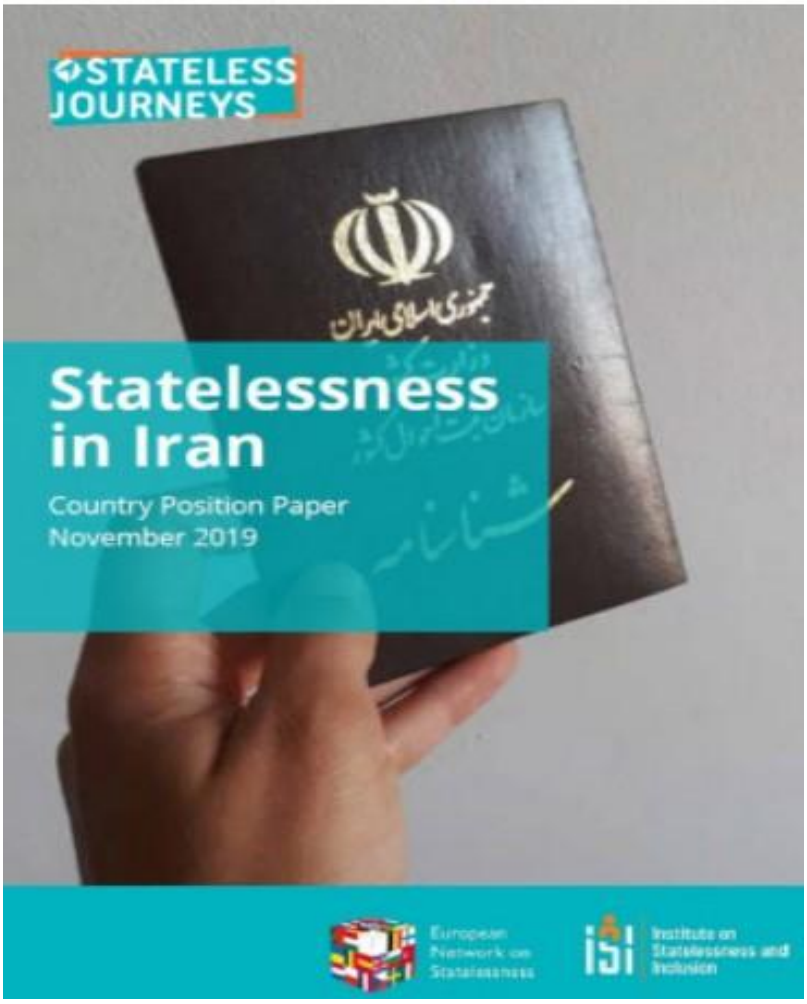

Title:Statelessness in Iran Country Position Paper November 2019
Publisher:The European Network on Statelessness (ENS)
Release date: 2019

Iran has an estimated population of 82.1 million people and is home to an unknown number of stateless people. Comprehensive data about the problem of statelessness and the size of the stateless population residing in Iran is not available. Gender discrimination and other gaps in Iran's Nationality Law, and a lack of access to vital civil status events, including marriage and birth registration, means that there is a significant risk of statelessness both within and outside Iran.[1]

Items Property

Content category:	Politic
Publication Type:	Born-digital
PDF:	Yes
Folders:	Kurdish Failis

QR Code:

Sources
[1] Website | English | statelessness.eu 01-11-2019
Added on: 14-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles
Article: 164
Faili Kurds
https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20231217075022537772
Faili Kurds are an ethnic group historically inhabiting both sides of the Zagros mountain range along the Iraq-Iran border, and can be considered a cross-border population. Today, the estimated 1.5 million Faili Kurds in Iraq live mainly in Baghdad, as well as the eastern parts of Diyala, Wasit, Missan and Basra governorates. A sizeable population can also be found in the autonomous Kurdistan region. They speak a distinct dialect of Kurdish, which is a sub-dialect of Luri. Unlike the majority of Kurds, who are generally Sunni Muslims adhering to the Shafi'i school of Islam, Faili Kurds are Shi'a Muslims. Their dual Shi'a and Kurdish identity has historically exposed them to stigmatization and persecution, most notoriously in the 1970s and 1980s under the Ba'ath regime.
Historical context

Beginning in the nineteenth century, Faili Kurds began moving westwards from the Iran-Iraq border region, settling in Baghdad and other Iraqi cities. Due to their connections with trade routes between Baghdad and Iran, they flourished as traders, becoming central players in Baghdad's commercial life. Following the establishment of the state of Israel in 1948 and the departure of many Jewish trading families, Faili Kurd merchants moved in to fill the gap, quickly rising to the ranks of the middle and upper classes. They came to control many of the main bazaars in Baghdad, including Shorja and Jamila markets.

Despite their economic and social preeminence, Faili Kurds faced official discrimination from early on. Historically, they had tended to be viewed as Persians, and some had acquired Persian nationality as a means of avoiding conscription in the Ottoman army. In 1924, an Iraqi Nationality Law was introduced which distinguished between descendants of Ottoman citizens, who were considered 'original' Iraqis and automatically granted Iraqi nationality, and citizens of Persian origin, who had to acquire Iraqi nationality. Faili Kurds were relegated to the latter category and considered second-class citizens, despite the fact that many had been in Iraq for hundreds of years.

These initial distinctions introduced by the 1924 Nationality Law served as the basis for increased repression after the Ba'ath Party came to power in 1963. That same year, a new Nationality Law was introduced that built upon the discriminatory provisions of the 1924 law, and led to many Faili Kurds being stripped of their nationality. After the second Ba'ath coup in 1968, the government began large-scale deportations of Faili Kurds to Iran. According to one

source, 40,000 Faili Kurds were deported across the border in one episode in the fall of 1971. According to another source, almost 70,000 Faili Kurds were displaced between 1969 and 1971.

Scholars have posited different reasons for the Ba'ath party's targeting of the Faili Kurds. In part, their harsh treatment at the hands of the regime was undoubtedly a form of retaliation for their oppositional political activity. Beginning in the early 1960s, many Faili Kurds backed the Kurdish uprising, providing both moral and material support. They were also active in the Dawa and Communist parties, which were viewed as adversaries to the regime. However, the Ba'ath regime likely also felt threatened by their economic and social influence.

After the 1979 revolution in Iran, as relations between Iraq and Iran turned hostile, the Ba'ath regime, now firmly under the control of Saddam Hussein, escalated its campaign of violence against the Faili Kurds. Government propaganda portrayed citizens of 'Iranian origins' as traitors to Arab nationalism and fifth columnists for Iran, and even as contamination of Iraqi blood. By vilifying the Faili Kurds, the regime played on both anti-Shi'a sentiments, in the context of brewing enmity with Iran, and anti-Kurdish sentiments, in the context of the wider Kurdish rebellion against the Ba'ath regime.

A Faili Kurd by the name of Samir Ghullam was blamed for the April 1980 assassination attempt on Deputy Prime Minister Tariq Aziz, which helped spark the Iran-Iraq war. Saddam Hussein vowed to take revenge on all those responsible. Ghullam's entire family was rounded up and executed. Shortly after the assassination attempt, the Revolutionary Command Council passed Decree No. 666 of 1980, which mandated that Iraqi citizenship be revoked from all those of foreign origin 'whose disloyalty to the nation, people and the higher social and political principles of the revolution had been revealed' and authorized the Minister of the Interior to expel all those whose nationality had been revoked.

Faili Kurds were systematically rounded up, and various state agencies cooperated in compiling lists of names for deportation. In one notorious incident, 900 of Baghdad's leading businessmen were summoned to the Chamber of Commerce building, and told that they were going to be given new import licenses. The Faili Kurds among them, who numbered around 400, were then separated and led out of the back door, where they were loaded onto buses and transported to the Iranian border. As deportations gathered speed, government, security and intelligence officials were instructed to bring their national IDs to security offices for inspection, and the government instructed children to bring their IDs and those of their parents to school to be checked. Security services conducted raids on Faili Kurd homes. All those found to be of Iranian origin were stripped of their identification documents and swiftly deported. Estimates of the total number of Faili Kurds who were denationalized and deported range from 150,000 to 500,000. Decree No. 666 remained in place for 24 years, along with approximately 30 other decrees issued by the Revolutionary Command Council against the Faili Kurds.

Faili Kurds identified for deportation were not permitted to take any of their belongings with them, save for the clothes on their backs. Their movable and immovable assets were confiscated, and inventoried for redistribution to Ba'ath party members. Upon arrival at the border, they were forced to travel into Iran on foot. During this period the government also reportedly offered 10,000 Iraqi dinars (US30,000) to Iraqi nationals who divorced their Faili Kurd spouses and allowed them to be deported. In addition to the deportations, the government also separated thousands of military-age young men from their families and detained them in Nigrat Al-Salman, Abu Ghraib, and other Iraqi prisons. They were allegedly

subject to torture and, according to some reports, testing of chemical and biological weapons. The estimated number of disappeared young men, whose corpses have never been found, ranges from 10,000 to more than 20,000. Others were used as human shields during the Iraq-Iran war, when they were sent across the border into territory heavily contaminated with land mines.

Of the Faili Kurds deported to Iran, unknown numbers died making the journey on foot, especially women, children and the elderly. Those who survived the journey were treated as foreigners by their Iranian hosts, although a small number who had proof of Iranian ancestry were able to apply for citizenship. Many others lived as stateless refugees for decades in camps without access to education or employment, despite the fact that many had been wealthy and successful in Iraq.
Current issues

State-sanctioned persecution of the Faili Kurds officially came to an end after the U.S.-led deposition of the Ba'ath regime in 2003, and many Faili Kurds began returning to Iraq from Iran. The preamble to the new Iraqi constitution passed in 2005 recognized the Faili Kurds as victims of oppression and massacres. In 2006, a new nationality law was passed, which repealed Decree No. 666 and established the right to regain Iraqi nationality for those previously denaturalised on political, religious or ethnic grounds. The Iraqi parliament also unanimously passed a resolution in 2011 recognizing the crimes perpetrated against the Faili Kurds as genocide, and the Iraqi High Tribunal convicted four Ba'ath party officials in connection with their roles in the deportations.

Since then, many Faili Kurds have been able to have their Iraqi nationality reinstated. At one point, the Iraqi government reported that 97 per cent of Faili Kurds denaturalized had been able to restore their nationality. However, the UNHCR and other observers pointed out that the government did not release any baseline data indicating the total target group on which this statistic was based. Reportedly, the process of reinstatement is slow and bureaucratic, sometimes taking years to complete, and often requires applicants to pay bribes to officials. Moreover, the documentary requirements are fairly onerous, requiring applicants to provide a copy of their registration from the 1957 census, amongst other documents that many Faili Kurds are unlikely to possess. According to recent statistics from the Minister of Immigration, between April 2003 and April 2013, only 16,580 Faili Kurds had their nationality reinstated and 6,853 were in possession of national identification documents, out of an estimated total population of at least 150,000 Faili Kurds denaturalized during the Ba'ath era.

Without nationality documents, Faili Kurds cannot access public services such as education and healthcare. They are also unable to obtain other documents such as birth, death and marriage certificates. For those Faili Kurds who managed to obtain nationality documents, it has been reported that the identity cards issued are a different colour than those of other Iraqis, or show them as citizens of 'Iranian origin,' which could open them up to discrimination. Reportedly, Faili Kurd files and records are still being kept in the foreigners' section of the General Nationality Directorate. Some community members have reported facing insults, harassment and humiliation, such as being called "Safavids," when visiting government offices. It is worth mentioning that many Iraqis educated during the Ba'ath era were raised to harbor deep hostility towards Iran.

Another major challenge facing Faili Kurds denaturalized during the Ba'ath era is the issue of

recovering their confiscated properties. Upon returning to Iraq, many found that other people had occupied their homes. While the Property Claims Commission established after the fall of Saddam Hussein was mandated to resolve Ba'ath-era disputes, the process of compensation was reportedly inefficient, and incapable of dealing with cases in which property deeds had been confiscated. Apparently, there are few reports of compensation actually being transferred to families. There has also been little progress on implementing Law No.16 of 2010 on Compensation for Persons Affected by the Ba'ath Regime.

Politically, Faili Kurds lack representation in a unified body capable of backing their demands. Due to their unique minority status, they do not fit in neatly with either the Kurdish or the Shi'a bloc, and neither of these dominant groups has taken up their cause. Consequently, they do not benefit from the quota system through which government posts are divided between the three major blocs (Sunnis, Shi'a, and Kurds). They also do not have a reserved seat in parliament, unlike many of Iraq's other minorities.
Ways forward

An immediate priority in addressing the situation of the Faili Kurds is completing the process of reinstating the nationality of all those denaturalized during the Ba'ath era. This requires the government of Iraq to find ways to facilitate the currently onerous procedures in place and to accommodate applicants whose papers were lost or destroyed. The government should also standardize and clearly communicate the process and documents required to its citizens. Moreover, it should cease the practice of issuing identification cards of a different colour or designating Faili Kurds as being of Iranian origin, which could open them up to further discrimination.

Similarly, further progress is required to compensate Faili Kurds for property lost due to the actions of the previous regime, and facilitate their reintegration into Iraqi society and economy. The government should devote adequate resources to implementing Law No. 16 on Compensation for Persons Affected by the Ba'ath Regime. Faili Kurd activists also call for investment and development in their areas, including removing remaining landmines and ensuring the provision of basic services.

Finally, efforts are needed to ensure proper documentation, recognition and commemoration of the atrocities perpetrated against Faili Kurds and to build public awareness of the crimes perpetrated during that period of Iraq's history. The government should take all possible measures to determine the whereabouts of the thousands of disappeared Faili Kurd prisoners whose fate remains unknown, including by systematically investigating Ba'ath party records and locating mass grave sites. Efforts to build public awareness and end legacies of discrimination could include producing programming for the state media that covers the genocide of the Faili Kurds, as well as incorporating this history in the official curriculum.[1]

Items Property

Content category:	Articles & Interviews
Publication Type:	Born-digital
Language - Dialect:	English
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	Iraq

QR Code:

Sources
[1] Website | English | minorityrights.org
Added on: 17-12-2023
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles

Article: 165

Faili Kurds and the Basij

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240121075721545313

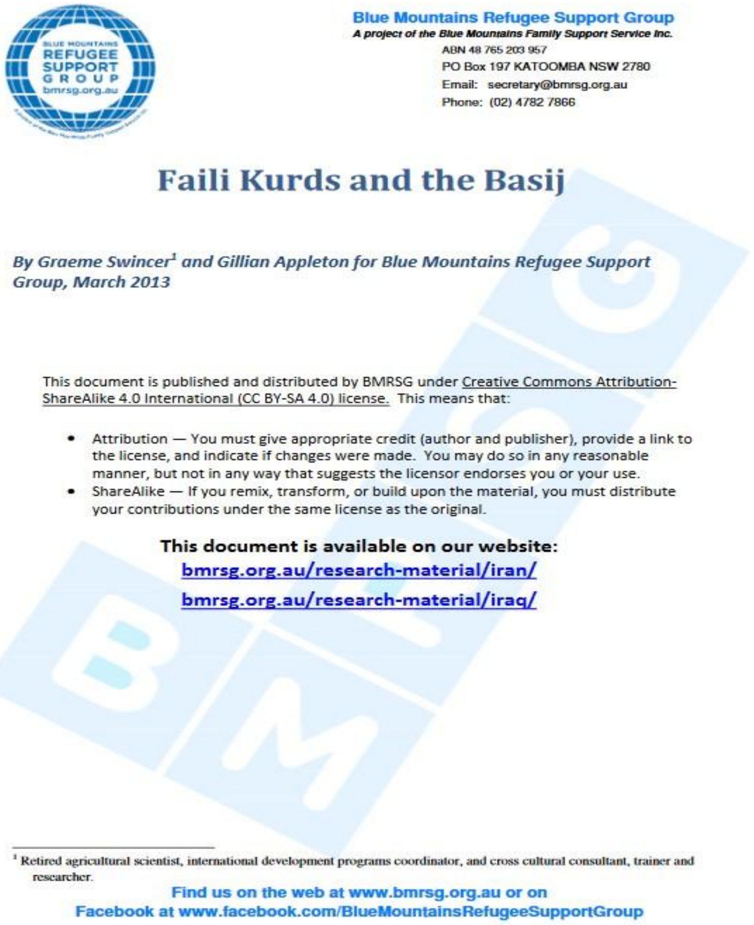

Blue Mountains Refugee Support Group
A project of the Blue Mountains Family Support Service Inc.
ABN 48 765 203 957
PO Box 197 KATOOMBA NSW 2780
Email: secretary@bmrsg.org.au
Phone: (02) 4782 7866

Faili Kurds and the Basij

By Graeme Swincer[1] and Gillian Appleton for Blue Mountains Refugee Support Group, March 2013

This document is published and distributed by BMRSG under Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0) license. This means that:

- Attribution — You must give appropriate credit (author and publisher), provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

This document is available on our website:
bmrsg.org.au/research-material/iran/
bmrsg.org.au/research-material/iraq/

[1] Retired agricultural scientist, international development programs coordinator, and cross cultural consultant, trainer and researcher.

Find us on the web at www.bmrsg.org.au or on Facebook at www.facebook.com/BlueMountainsRefugeeSupportGroup

Background
The citizens of Iran have been experiencing great turmoil over the past several decades. This has intensified since the disputed presidential election of June 2009. At that time any semblance of law and order all but disappeared as the “elected” president Mahmud Ahmadinejad and his supporters moved to quash all forms of opposition and dissent. More than a year later, the events of the Arab Spring beginning in Tunis in December

2010,engendered great additional nervousness in the regime. This international phenomenon fomented both ongoing protests and increasingly severe crackdowns. Key instruments in the government persecution of perceived non-supporters are the national security guards, the police and the infamous volunteer force the Basij. All of these groups act without restraint or accountability and without consistent reference to national laws. Consequently Iran is now reported as the number 1 nation in term of violence against its own citizens.While the general picture is quite clear, comprehensive and detailed reporting has not been possible. Journalism and research are tightly monitored and controlled. Government propaganda cannot be challenged by objective analysis and opinion. Critics of the regime (and often their families) are imprisoned, tortured and even killed. It is therefore almost impossible to find solid information on some of the important sub-themes that have emerged,especially in relation to the Kurdish refugees who fled from Iraq in the 1980s and 1990s due to persecution by Saddam Hussein and his Baath party. It is common knowledge that these people and their descendants have been treated as second class citizens, at best. That generalisation, at least, is well documented. There are complex reasons for this and these
will be examined below. This group, known as Faili Kurds, are vulnerable to oppression and cannot count on the protection of the state. In practice the key oppressors are the Basij who act at their own discretion, condoned by the rulers.

Items Property

Content category:	Kurdish Issue
Content category:	Military
Content category:	Human Right
Content category:	Social
Publication Type:	Born-digital
Language - Dialect:	English
Folders:	Kurdish Failis
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | bmrsg.org.au 01-11-2021
Added on: 21-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles
Article: 166
Faylee Kurds in Iraq, the present

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240120094902545082

Background

Iraqi society is a mosaic of ethnic and religious sections. There are within the ethnic Kurds

different sub-sections, religions, denominations (or sect), places of residence and dialects, each facing a different set of difficulties and problems.

The Faylee Kurds are a sub-section of the Kurdish population of Iraq living mainly in Baghdad and in the eastern areas of central and southern Iraq along the borders with Iran. They speak their own Kurdish dialect (Faylee which is a sub-dialect of Lori). Faylee Kurds are one of the oldest sections of Iraqi population in general and the Baghdad society in particular. They have lived and still live in one of the oldest quarters of Baghdad, a quarter named after them, namely, “Agd al-Akrad”, meaning “The Kurds´ Quarter”.

Faylee Kurds have been and are generally secular and moderately nationalist Kurds and Iraqi patriots. They have not been sectarian or extremists throughout history and this is why they have interacted with the other social, religious and ethnic sections of Iraqi society from all parts of Iraq.

The number of Faylee Kurds in Iraq before the mass-deportation and mass-murder, the ethnic cleansing, was more than double their number now, most of them in Baghdad, Khanaqin and Mendali. The former Iraqi totalitarian regime expelled Faylee Kurds en mass starting April 1980 on unjust, unsubstantiated and arbitrary pretexts. This ethnic cleansing campaign was the largest and most atrocious against Faylee Kurds. Large numbers of Faylee Kurds were earlier expelled in 1969-1970 by the same regime.

The plight of Faylee Kurds continues, among other things, because:

1- Faylee Kurds have neither been extremist nationalists nor religious fundamentalists. They are known to be law-abiding citizens. Faylee Kurds have not carried arms and have not been involved in acts of terrorism.

2- Faylee Kurds are not “under the wings” of any of the neighboring countries governments to act on their behalf or for Faylee Kurds to act as proxies of these countries’ governments.

3- There is no political party or group now in power in Iraq that has the will to act to restore Faylee Kurds rights.

4- There are some doubts among certain circles that Faylee Kurds might be a “chess piece” in the ongoing power game in Iraq and the redrawing of the geo-political map of the country.

5- Influential circles and individuals now in power in Iraq do not want the truth about what happened to the Faylee Kurds under the old regime to come to light because the fact may implicate them in the atrocities that accompanied the expulsion of Faylee Kurds, the confiscation of their property and documents and the internment of their youth.

Decrees Number 666 of 7 May 1980 started the Plight of Faylee Kurds
The decision to strip hundreds of thousands of Faylee Kurds of their Iraqi citizenship, confiscate all their documents and property and the deport them keeping thousands of their young women and men in detention camps was taken by the Revolution Command Council (the highest executive and legislative branch of the State of Iraq, at the time) in Decree No. 666 dated 7 May 1980 signed by Saddam Hussein Chairman of the Council, President of the Republic and Commander-in-Chief of the armed forces of Iraq. Decree No. 666 is obviously a

political decision directed against a whole section of the Kurdish people in Iraq, stigmatizing its members as being of “foreign origin” and accusing them of “disloyalty to the people and fatherland and to the political and social principles of the Revolution”, an accusation tantamount to treason.

As a consequence of this arbitrary and unjust decree hundreds of thousands Faylee Kurds (as well as other Iraqis such as, Kurds from Kurdistan living in Baghdad as well as Turkomans, Arabs and from other ethnic groups) were forcibly and inhumanely deported to Iran starting with Faylee Kurd big merchants from Baghdad on 7 April 1980. The deportees were not allowed to take with them anything apart from the clothes they were wearing when they were picked up from homes, schools, government offices, work places, shops and military units. Thousands of young Faylee Kurds, women and children were detained and then disappeared without a trace. Unconfirmed reports indicate that some of them were use in the chemical and biological experiments and the others were emptied of their blood and vital organs during the war.

The plight of Faylee Kurds in Iraq is part of the overall plight of the Kurdish people in Iraq. The mass forcible deportation of Faylee Kurds from Iraq was an integral part of the policy of Saddam Hussein’s regime of ethnic cleansing.
The forcible deportation of Faylee Kurds in 1969-1971, sending returnee Kurds after the collapse of the Kurdish movement in 1975 to the south in small number scattered among Arab communities, the mass forcible deportation of Faylee Kurds starting April 1980, the Anfal campaign at the end of the 1980s (killing 180.000 Kurds, destroying over 2200 villages and communities, forcible displacing Kurds from Kirkuk, Khanaqin, Sinjar among others), and Decree Number 199 issued by the Revolution Command Council on 6 September 2001 – the correction of ethnicity - giving every Iraqi aged 18 years or more “the right” to change his/her ethnicity to Arabic, are all parts of a concerted campaign of ethnic cleansing by the regime of Saddam Hussein.

The Current Situation
Although more than four year has passed since the totalitarian regime was toppled, Faylee Kurds have not yet regained their Iraqi citizenship, retrieve their documents and property. Very few of the expellees could return to their homes in Iraq. No information is yet available on the whereabouts and fate of their “disappeared” youth. In addition to not regaining anything, their situation inside Iraq, particularly in Baghdad, Khanaqin and Mendali, has worsened drastically because of the rampant terrorism and insecurity. Hundreds and thousands of Faylee Kurds have been killed, maimed and injured by suicide bombers, in car bombs, roadside bombs and kidnappings, and have suffered greatly as victims of extortion and threats.

The new order in Iraq has failed its citizens the Faylee Kurds, who have no presence and play no role what so ever in the ongoing political process. There are no political forces, whether Kurdish or Arabic, that seriously engage themselves or endeavor to alleviate the plight of Faylee Kurds or defend their rights in the echelons of power in Iraq, although Faylee Kurds have tried hard to convince the Government and the political forces in power of the necessity of dealing with the issues relating to the Faylee Kurds.

Faylee Kurds Basic Demands
Since the new order in Iraq and because the political groupings ruling the country have so far failed the Faylee Kurds, there is a growing feeling among them that they need to turn to the outside world for help and assistance, hoping the UN, EU, the Congress, the European

Parliament and Governments, as well as political parties in Europe may be willing to intercede with the Iraqi authorities, the Parliament, Presidency and the Government, to restore their rights, put an end to their plight and put right the wrongs done to them and undo the injustices brought upon them by the former totalitarian regime. Faylee Kurds demands are legitimate and elementary in any democratic system of government in the world, namely:

1- Annulling Decree number 666 of 1980 and all its consequences.
2- Reinstating their arbitrarily confiscated Iraqi citizenship.
3- Giving back their unlawfully confiscated Iraqi documents.
4- Returning their illegally confiscated movable and immovable property.
5- Giving them information on the fate and whereabouts of the remains of their “disappeared” youth and other Faylee Kurd political prisoners.
6- Repatriating wrongfully expelled Iraqi Faylee Kurds who want to return to their original places of residence or choose other places within Iraq.
7- Safeguarding their constitutional rights.
8- Giving them the opportunity to play their constructive role and be integrated in the ongoing political process in Iraq.

Political Issues and Problems Need Political Measures
Since it was the state of Iraq that carried out the above-mentioned atrocious ethnic cleansing and mass-murder as well as other illegal and wrongful politically motivated acts against the Faylee Kurds, it is the political, legal and moral duty of the same state of Iraq to put right the wrongs it had brought upon the Faylee Kurds through political means and measures.

The plight, problems and difficulties of the Faylee Kurds stem from Decree No. 666 issued on 7 May 1980 by the Revolution Command Council, the highest executive and legislative authority in Iraq then. Undoing that decree and all its consequences needs a decision by the highest executive authority at present, namely, the Presidency and the Government and the legislative authority, the Parliament, in the form of an amendment to the Constitution or a special law on the question of Faylee Kurds.

The problems of Faylee Kurds in Iraq are political-economic problems that need political-economic solutions through political-economic measures. Instead of such solutions and measures, the Sate of Iraq and its authorities renege on their duties and promises to Faylee Kurds and adopted endless bureaucratic “measures” that often lead nowhere, except in very rare cases where there are the right “connections” to the right political and/or militia groups and/or where bribery is paid. The state of Iraq transformed these political-economic problems between the state and an entire section of society into bureaucratic give and take and “property disputes” between individuals, which practically complicated the problems and made these problems even worse. The judicial processes of these “property disputes” are endless, risky and inconclusive due to rampant corruption and bribery, threats and loopholes in the law.

M JAFAR, Ph. D.
10 September 2007
e-mail address: m.jafar@telia.com .[1]

Items Property

Content category: Human Right

Content category: Politic
Publication Type: Born-digital
Language - Dialect: English
Folders: Kurdish Failis
QR Code:

Sources
[1] Website | English | faylee.org
Added on: 20-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles

Article: 167

Feili Kurds in Iran seek way out of identity impasse

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240120102455545111

By Vivian Tan
After decades of exile in Iran, thousands of Feili Kurds may now have a chance to return home and restore their Iraqi nationality.
JAHROM CAMP, Iran, May 28 (UNHCR) - They were expelled from Iraq nearly 30 years ago, accused of not being Iraqi. After decades of exile in Iran, it seems like thousands of Feili Kurds now have a chance to return home and restore their Iraqi nationality. But not everyone is convinced.

“We are like ice thrown out to melt in the sun. Everyone knows that we have been oppressed, but the world is not paying attention,” complained Jasim Kurt Feili, a representative of the Feili Kurd community in Jahrom camp in Iran’s southern province of Fars.

The Feili Kurds say they originated in the Zagros mountain range of Iran. For centuries, they lived on both sides of the Iran-Iraq border in the regions of Khuzestan and eastern Iraq. Unlike the Sunni Muslim Kurds of northern Iraq, Feili Kurds are Shiite Muslims. Generations ago, their ancestors moved to Iraq and integrated successfully with local communities.

However, under former Iraqi President Saddam Hussein's Baathist regime in the 1970s, the Feili Kurds were accused of being Iranian, stripped of their nationality and expelled from the country. Their expulsion continued through the 1980s, over the course of the Iran-Iraq war. They became stateless, or without a nationality and unable to enjoy the rights and benefits accorded by a state.

At its peak, there were estimated to be several hundreds of thousands of Feili Kurds in Iran, living in the border provinces of Ilam and Ahwaz, as well as further inland, in camps like Jahrom, also known as Dastgheib camp.

Some 760 in Ilam were able to obtain Iranian citizenship after a complicated process, while the general number has dropped in recent years as many repatriated to Iraq after the fall of Saddam. Today there are believed to be some 7,000 registered Feili Kurds remaining in Iran.

Summing up their dilemma, Jahrom Camp Manager Gholamneza Ghasbarian said, "When they go back to Iraq, people say they're Iranians. But here, people say they're Iraqis and should go back. In Iraq, they face many problems - first there's the insecurity. Also, they've been in exile for so long, they have no contacts, no jobs and no homes to go back to."

In 2005, the new Iraqi Constitution stated that Iraqis who had been stripped of their nationality could now apply to restore it, together with their rights and property. This seemed like the legal solution to the Feili Kurds' woes, but not everyone is optimistic.

"We've survived the Saddam regime, when we were thrown into acid pools," said Kurt Feili. "But you can't separate the past from the present. There's no trust between us and the government - old or new. There's no way we can return, for security, political and sectarian reasons."

He claimed some friends had repatriated to Iraq, only to be given identity cards of a different colour from normal Iraqis - a possible basis for discrimination. In other cases, such as in the Iraqi governorates of Missan, Wassit and Karbala, the process of reacquiring nationality has reportedly been long and complicated.

Without nationality certificates, returnees face problems accessing basic services such as health care, education and employment. Their freedom of movement is also limited.

According to the Feili Kurds of Jahrom camp, resettlement to a third country is the only way out. "We're not asking for resettlement because we come from a poor country. After all, Iraq has oil. What we're looking for is security and stability for our children," Kurt Feili insisted, his face flushing in exasperation. "We've had embassies coming to visit and promising to help. But it's been 28 years and we're still here."[1]

Items Property

Content category: Human Right

Content category: Articles & Interviews
Publication Type: Born-digital
Language - Dialect: English
Folders: Kurdish Failis
Country - Province: Iran
QR Code:

Sources
[1] Website | English | web.archive.org 28-05-2008
Added on: 20-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles

Article: 168

Genocide as a state-building model in Iraq

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20230821085447516372

Ibrahim Sadiq Malazada

Iraq, as a Middle Eastern nation-state, emerged following the First World War, similarly to Turkey, Iran and Syria. However, it has struggled to establish its foundations based on democratic principles and human rights, as well as a political system that promotes inclusive citizenship. Instead, these states have been characterized by ethnic identities from their inception, leading to discrimination among their citizens. Iraq, under King Faysal, was no exception as it was built on two principles, Arabism and Sunnism, resulting in significant discrimination based on religious and ethnic criteria.

Iraq, as a Middle Eastern nation-state, emerged following the First World War, similarly to Turkey, Iran and Syria. However, it has struggled to establish its foundations based on democratic principles and human rights, as well as a political system that promotes inclusive citizenship. Instead, these states have been characterized by ethnic identities from their inception, leading to discrimination among their citizens. Iraq, under King Faysal, was no exception as it was built on two principles, Arabism and Sunnism, resulting in significant discrimination based on religious and ethnic criteria.

Arab nationalism, like many nationalist movements in the Middle East including Turkish and Persian nationalisms, has unfortunately been tainted by a phenomenon known as Kurdophobia, leading to ethnic discrimination. Even a century after the Treaty of Lausanne, Iraq, just as well as Turkey, Iran and Syria, have failed to establish citizenship based states founded on universal principles such as freedom, human rights and the right to education in one's mother tongue.

In the case of Iraq, after the Baathists came to power in 1963, representing an extreme form of Arab nationalism, three genocides were perpetrated in Baghdad against various Kurdish groups. The first targeted the Feyli Kurds, the second affected the Barzanis, and the third was directed against the rural Kurdish areas. Each of these genocidal operations was executed

systematically, with the final one becoming widely recognized as the Anfal campaigns.. Even the Ezidi genocide in 2014 had a Baathist/Sunni dimension. This article aims to explore the century-long denial and its correlation with the Kurdish genocide in Iraq.

Introduction

After the division of the Kurdish territory during the battle of Chaldiran in 1514, the Safavid Empire took hold of Eastern Kurdistan, while the biggest part of this territory remained under the domination of the Ottoman Empire 1 . Throughout the conflict between these two empires, the Kurds remained in both parts and they did not get the opportunity to establish a state like the other components dominated by the Ottoman authorities, especially the Turkish and Arab people, for many reasons that cannot be mentioned here.

When the Middle East got divided by the victorious countries of the First World War, such as Great Britain and France, and especially after the Treaty of Lausanne, three countries were formed in the Middle East, containing parts of Kurdistan, such as Turkey, Iraq and Syria. The other part, Eastern Kurdistan, has stayed under the domination of Iran. All these countries became nation-states and have adopted policies aiming to develop a nation building model in accordance with the Western model, particularly the French one. This model required a civilizing process conforming to their agenda and ideology. The German sociologist Norbert Elias presented the concept of “civilizing process”, implying a progression towards the legitimation of the state and the creation of harmonious relations between the multiple components of society, involving the least amount of violence 2 . According to Elias, this procedure could go both ways, forward or backward: the civilizing process coexists with the process of de-civilisation 3 . It all depends on the construction of a state on solid grounds, such as democracy, human rights and dignity, without giving the state any racial identity.

Nation building in the Middle East, and particularly in Turkey, Iraq and Syria, has begun with the de-civilizing process because of two factors. First, the failure to build a citizenship state where humanity is at its centre, and not the demographic majority or minority, tribes or families. Furthermore, these states have adopted a biased nationalist ideological orientation, imposing its nationalist ideology to communities living on their territory. This policy resulted in the failure of policies of complementarity or integration. These countries have consistently denied the Kurdish people's fundamental rights to exercise their political and cultural freedoms in Kurdistan regions. Additionally, they have suppressed the cultural rights of minorities residing both within and outside Kurdistan regions, prohibiting the use of their mother tongue and other cultural rights. Consequently, they have resorted to violence and ethnic and sectarian solutions at different levels. The recourse to security solutions remains the preference of some of these states.

Thus, the development of the nation-building model with violent means requires specific policies and bureaucratic methods to overcome the dominant ideology and achieve the desired goals. One of these means could be a long-term bureaucratic one, such as the genocide of a group of people when this group is considered to be an obstacle to this goal. This is why, according to the Arab nationalist’s strategies and particularly Baathists, Kurds are perceived as the main obstacle to the Arabization of Iraq to become a fully Arab country because they possess their own region and having a demographic weight. To understand the characteristics of the genocide in Iraq, specialists have identified the main characteristics of the genocide’s author, corresponding perfectly to the model described by Raul Hilberg in his book “The

Destruction of European Jews" 4 . In this book, Hilberg has identified multiple steps through which all genocides go through in their modern societies to achieve their goals.

According to Hilberg himself:'' The destruction process was a step-by-step operation, and the administrator could seldom see more than one step ahead. The steps were introduced in the following order: At first the concept of Jew was defined; then the expropriator operations were inaugurated; third, the Jews were concentrated in ghettos; finally, the decision was made to annihilate European Jewry"

«There might have been other steps depending on the execution mode. There could be multiple examples where a targeted separation of population followed the first step, meaning that after their identification, two other steps were put in place:

1- Separation of population or their isolation

2- Confiscation of their possessions" 5 .

This is precisely what has happened during the Anfal campaign, in the context of the purification process in Iraq and the genocide of the Feyli Kurds. 6

By examining the model of nation-building, it is evident that the Turkish state primarily practiced a negation policy in order to complete its policy of "Turkification" which has become primordial for the latter 7 . It refuses the recognition of the Kurdish people or any other group on its territory. Turkey continues to negate the specificities of these people, forbidding Kurdish children to study in their mother tongue, resolving discriminatory juridical measures, and violating the principles of human rights and democracy. In most cases, it invokes the security challenges to repress Kurdish claims. The genocide against the Kurdish people has been a documented historical continuity for the past 100 years, with significant events such as the Dersim uprising of 1938 marking its tragic timeline. 8 . Similarly, Iran has also adopted a nation-building model relying on similar principles, although the means used have been different during modern history. The Iranian state has denied the cultural rights of minorities residing on its territory, such as the Baloch people, the Kurds, the Arabs as well as the religious minorities like the followers of Baha'ism and Sunnis under the domination of the Islamic Republic. Education in their native tongue is also forbidden. Furthermore, detention camps for Kurds have been established in Iran where personalities such as Teacher Zara Mohammadi 9 and Teacher and writer Souleyman Abda 10 have been arrested just because they taught the Kurdish language to Kurdish children. In Syria, the national identity has been put forward since the country's first Constitution, which was presented like the Arab Kingdom of Syria, under the direction of King Faysal ibn Hussein 11 which will later become the king of Iraq. After Syria's independence, a new Constitution was written under the French mandate in 1930, in which Kurds were often marginalized and were trying to find their place.

However, in the context of this research, we will be focusing on the process of negation and violence in Iraq, as well as the security argument used, particularly after 1963 and the rise to power of the Baath party. From the beginning, the Baath party has put in place a policy of devastation, of displacement and Arabisation, to the extent of perpetrating a genocide. Furthermore, discriminatory policies based on race have been applied against the Kurdish people in Iraq, the "Kurdish threat" being the main raison evoked" 12 .

The importance of this study lies in the understanding of the historical context, in the policy of negation and Arabization of the Iraqi territory in order to become aware of the stakes of this conflict, even if they remain marginal at the moment. In this perspective, we have adopted a descriptive methodology and carried out investigations that we have identified using the available sources.
From marginalization to genocide

The birth of the Iraqi state took place in 1920, after the fall of the Ottoman empire, and was followed by the involvement of the League of Nations who decided to annex the city of Mosul on December, 16th 2925. This decision was in line with the treaties concluded during the last two decades, first with the Royal Government, and then with the Iraqi state. In accordance with article 16 of the law regarding the British mandate in Iraq" nothing in this mandate forbids the British to establish an administratively independent government in the Kurdish regions" 13 . Thus, during the announcement on December 24th, 1922, it was agreed that there would be a Kurdish region in Mosul under a Kurdish government. However, the Constitution "does not refer to the rights of the Kurdish people". According to this declaration, Iraqi and British governments have affirmed recognition of the Kurdish people to form a government inside the Iraqi territory 14 .

However, after the withdrawal of the British troops, all declarations and agreements concluded have been ignored and no dispositions were put in place regarding Mosul 15 . This situation was confirmed when Faysal Ibn Husein, coming from the Arab Peninsula, became King of Iraq. Many reasons explain this situation:

Under the British mandate of 1920 16 , Iraq has been divided into two regions, Mosul and Basra. Faysal Ibn Husein took power in Iraq in 1921 17 . The first Iraqi Constitution was written in 1925 18 . Although Kurds represented the majority in the region of Mosul, which was in reality annexed by Iraq before the decision of the League of Nations, the Arab language has been recognized as the official language in the first Constitution 19 of 1925. This shows how the Arab identity was attributed to the country. Article 2 states that "Iraq is free, independent, sovereign and indivisible 20 ». According to Professor Sherko Kirmanj, Kurds were considered to be a threat 21 , although they did not claim their independence. Thus, Iraq took an Arab turn with the constitutional monarchy under the British mandate. According to historian Hanna Batatu, the period from 1921 to 1939 was the "example of an integrated society (Iraqi people, and an Arab nation) 22 ".

Secondly, the core of the Iraqi army "was constituted of 600 officers reformed from the previous army, all of them coming from Arab Sunni families 23 ». These officers have all served in the Ottoman army where they were trained. Most of them were heavily influenced by the Arab nationalist ideology, and some even tried to stage a coup and caused instabilities in the country 24 25 .

Third, King Faisal also brought a non-Iraqi Arab intellectual elite, among whom an Arab nationalist philosopher, Sati al Husri, of Turanian descent, during the Ottoman period 26 . He was an advocate for Turkisation, and after the fall of the Ottoman empire, he developed the idea of Arab Nationalism. Sati al Husri was appointed Minister of Education in Damascus when King Faysal was in Syria in 1919. Then, he went to Iraq and was appointed by King Faysal as "General director at the minister of Education where he dedicated 20 years to studying and directing educational and cultural aspects of Iraq 27 ».

Generally, for the Baathists and Arab nationalists, the national link is the only link existing in Arab countries that can guarantee harmony and cohesion between citizens 28 . This Arab nationalism doctrine enables us to understand the words of the Baath party's founder, Michel Aflaq, affirming that "Kurds have been living with Arabs for centuries, they fight, are ready to die to defend their Arab land». He also stated that the oppressed people were not the ethnic or religious minorities, but rather the Arab majority, oppressed by colonialism 29 . According to Michel Aflaq, Kurds were accused of rallying with the colonizers against Arabs, which justified their persecution. This vision is confirmed by another source close to Michel Aflaq, which deemed that the Kurds of Iraq and Syria, as well as the Berbers, were an obstacle to the Arab unity and had to be exiled 30 .

Thus, the Iraqi political elite was not built on the respect of human rights and democracy. This has led researchers to qualify the Iraqi state as fragile 31 and has provoked a series of unresolved conflicts 32 during the monarchy 33 , the Republic 34 35 and the Shia era after 2003 36 . In this study, our attention will be focused on the excessive authority used by the different regimes, with a particular interest for those claiming to adhere to Arab nationalism, especially during the rise to power of Sunnis following the Baath party in 1963, thus marking the start of systematic Arabization.

The Iraqi government, led by the Ba'ath party, implemented a series of discriminatory procedures such as displacement, elimination and genocide. These practices became systematic and were overseen by the entire Iraqi bureaucracy, dividing up tasks according to individual skills. For example, the Arabization policy in the fields of education and culture started under King Faisal and was conducted for over 20 years by Sati al-Husri.
The Arab State and the Arabization Policy

Giving Iraq a racial identity or imposing the Arabic language on non-Arab citizens is seen as a catalyst for ethnic and ideological conflict. Thus, it was after King Faisal came to power in Iraq that the clashes and conflicts over identity in Iraq began 37 ". This marked the beginning of the nationalization process, which took the form of Arabization policies. Iraq has consequently witnessed the Arabization of its state, institutions, educational programs, media, culture, non-Arab peoples, land, monuments and natural landscapes. According to Abbas Ali Suleiman's study entitled The place of Arabization in Arab states: Iraqi Kurdistan as a model, the Arabization process began under the reign of Midhat Pasha (1829-1853), who settled Arab clans on lands proclaimed by the state, among which the clans of Shammar, Anza, al-Dalim and Kaab. After the establishment of the Iraqi state in 1931, the government undertook projects to settle nomadic Bedouin tribes from the Arabian Peninsula in the Kurdish regions. These projects, such as Latifiya, Dejla and Houija 38 , expanded considerably throughout the 20th century.

Arabization policies regarding culture began with the Arabization school curricula and, more generally, modern education. This initiative began with the arrival of Sati al-Husri, in agreement with King Faisal himself 39 . For twenty years, from 1921 to 1941, he held a number of high-profile teaching positions, including Director-General of Education, Professor at the Institute of Advanced Study, Supervisor of Public Instruction, President of the University of Law, Director of Historical Heritage and Advisor to the King on educational matters 40 . In addition to the Arabization of culture and education, the Arabization of Iraqi Kurdistan took place, which started during the monarchic times with the settlement of Bedouin Arabs in regions such as

Garmian, Hawija, Makhmur, Rabia, Sinjar and Zamar 41 . Although Arabization during this period was not systematic, it nevertheless had a considerable impact and changed Kurdish demographics.

The Baath Party's rise to power began unofficially, but they managed to exploit the laws to their advantage 42 . They began taking advantage of legislation relative to the fragile security situation and seized power in a coup d'état on February 8, 1963 43 . At that point, they formed a militia called the National Guard, using the legal framework, and then promulgated National Guard Law number 35 on May 18, 1963, making it the official militia in charge of implementing the Arab nationalization plan. In this respect, Fayiz Al-Khafaji, in his book entitled “The National Guard and its bloody role in Iraq”, mentions that the National Guard is the most dangerous and bloody paramilitary militia in the history of contemporary Iraq 44

One of the first rules of this militia is to protect Arab identity, i.e. the Arabization of Iraq, as stated in the first article, which stipulates its duty to protect the Arab movement in Iraq and pave the way for revolutionary practices 45 , an essential characteristic of this militia is willpower, as mentioned in the third article. However, it is not simply a matter of being an Iraqi volunteer, but an Arab volunteer from Arab countries, under the approval of the Chief of Staff 46 . Subsequently, the armed combat campaign was launched, with the National Guard militia violating the borders of Iraqi Kurdistan, making use of state force and its capabilities. Kurds, not being Arabs, were targeted and subsequently expelled from targeted areas. There are no precise figures for the number of Kurdish victims of this operation. Dozens of Kurdish villages in the Kirkuk region, the Erbil plain and the Mosul area were taken by storm.

In this regard, Ibrahim Jalal's book, “South Kurdistan and the July Revolution”, mentions that Alongside the Iraqi army and Syrian Yarmouk forces, thousands of Arab mercenaries (from the National Guard) took part in the military campaign in Kurdistan. The conflict was described to them as the Kurds' war against the Arabs, and that if they didn't annihilate them, the Kurds would attack to occupy Arab villages and towns and wipe them out. Furthermore, they were promised that if they succeeded in taking a Kurdish region, they would have the right to plunder everything. In conclusion, this attack was extremely violent. The press in certain socialist countries even described it as genocide (1999). 47 ”

The systematic attack on Iraq's Kurdish borders caused great concern among the great powers of the time. The Soviet Union persuaded Mongolia, its ally, to table a motion at the next session of the UN General Assembly condemning the Iraqi government for waging a genocidal war against the Kurds. Mongolia, through its Foreign Minister, sent a message during the 18th session of the UN General Assembly on June 20, 1963 regarding the genocide against the Kurdish people. This led to a diplomatic campaign by the Soviet Union against Iraq and became a threat in July 1963. However, under pressure from other countries, in particular Arab countries, the draft resolution was withdrawn 48 .

The Baathists, in their party’s constitution, considered Iraq and present-day Syria to be an integral part of the Arab nation. Consequently, Iraqi and Syrian Kurdistan are considered parts of the Arab nation. This vision implies that Kurdish citizens living in these territories are foreigners or guests, and must therefore abide by the rules established in this respect. This gave the Baathists carte blanche to Arabize these territories.

The Arabization process in Syria has led to the division of Kurdish regions into isolated islands,

with Arab settlements between Kurdish towns and villages 49 . This isolation also extended between Iraqi Kurdistan, Turkish Kurdistan and Syrian Kurdistan, due to Arab settlements along the borders 50 . In Iraq, the Arabization of land was mainly imposed in the regions of Diyala, Kirkuk and Mosul. Laws no. 30 of 1958, no.117 of 1970 and no.90 of 1975 allowed assimilated Arabs to own agricultural land, with the aim of Arabizing these regions 51 52 .

As a result, the process of Arabization and displacement was extended to the policy of colonization. Ismaël Bichkouji highlighted this approach, pointing out the divide-and-conquer strategy, while adding the notion of destroying Kurdish civilization 53 54 .

After 2003, with the rise of the new regime in Baghdad led by the Shiite political elite, the non-Arab population hoped for the end of exclusion, Arabization and displacement policies. However, this hope was confronted by the internalized mentality of exclusion as well as the problems and violence accumulated in Arab regions added to the ignorance and non-application of the Constitution, which included principles for restoring the rights of excluded populations in the concerned areas 55 56 .

This was confirmed by the launching of the Arabization process, mainly in Kirkuk and Khanaqin 57 . It is no longer a secret that families and individuals from Baghdad and southern Iraq are being registered to transfer their files to Kirkuk and Khanaqin 58 . As I write these lines, a vast Arabization campaign is being carried out in the targeted areas to protect the army and Arab militias in the village of Palkana, neighbouring villages and near Kirkuk. In this respect, Mariwan Qarani, member of the Iraqi parliament's security and defence committee, declared: The persecution of the Kurds in Palkana of the Sargaran district in Kirkuk Governorate, as well as in all Kurdish territory outside the Kurdistan Regional Administration, must come to an end. Likewise, the attacks by incoming Arabs should be halted. 59 ».
They were told that they are without a homeland

Based on the Arab colonial policy, according to Ismail Beşikçi 60 , the Baathists decided to remove the Feyli Kurds from their native regions and relocate them beyond the country's borders. It is estimated that the number of Feyli Kurds exceeds 800,000, the majority of whom live in the regions of Diyala, Baghdad, Wasit and Kirkuk 61 .

The story began when the Iraqi government promulgated the Iraqi Nationality Law in 1924, in which the government classified Iraqi society into two categories: Ottoman dependence and Iranian dependence. It was easy for the first category to obtain Iraqi nationality, however, for the second category, citizens had to face many difficulties to do so 62 . Thus, the Feylis were deprived of Iraqi nationality or were considered Iranian, as they had not completed their military service for religious beliefs. Their situation is very similar to that of the Shiite Arabs, however, the latter obtained Iraqi nationality because they were considered Arabs, whereas the Feyli Kurds did not because they weren't.

The displacement and genocide of the Feyli Kurds didn't stop after they were considered dependent on Iran, the pressure resumed a year after the Baath party came back to power in 1968. For example, it was not until 1970 that 40,000 Feyli Kurds were moved to Iran, and since then the displacements and arrests have not stopped 63 64 . The authorities have always adopted an aggressive and violent attitude towards the Feylis, focusing particularly on refusing to grant them Iraqi nationality. The second major campaign against them began in 1980, starting with telegram no. 2884 of April 10, 1980, sent to security institutions in Iraq. This

document revealed the true intentions and plans of the authorities.

Telegram text:

We have noticed some confusion and errors from your services regarding the identification of those who are to be deported and those who are not. To clarify previous instructions, you will find below the checks and instructions to be followed:

1- All Iranians present in the country, as well as those who do not have Iraqi nationality, those who are applying for naturalization and those whose status has not yet been decided, will be deported (note: By Iranians we mean Kurdish Feylis).

2 - Regarding families, some of them have a certificate of nationality and are therefore not affected by the controls, but if other members are normally subject to these measures in the name of family unity, their papers and, if applicable, their nationality must be withdrawn. You must then send the Ministry the lists of people affected by our measures, so that we can revoke their nationality.

3 - Some families are deported through the police stations, but if they fail to show up, they will be deported through the usual border regions.

Exceptions:

1°: Military personnel, regardless of their rank, will be turned into Baghdad officers, who will then act according to the orders given.

2°: Young people to be deported will not be deported if they reside in the country, but they must be identified in a register listing their identity and job, which will then be sent to the Ministry.

3°: Iranian women married to Iraqis must be identified and the list sent to the Ministry.

4°: Young people aged between 18 and 28 should not be expelled, but kept in the governorate until further notice.

5°: Iranian Armenians who reside in the country are not subject to deportation, but their identity and employment must be registered and sent to the Ministry.

6°: Iranian political refugees are not subject to deportation.

7°: Khuzestan Arabs who reside in the country are excluded from deportation.

8°: If you come across a case that is not mentioned above, please call us before making a decision.

We reaffirm our order to open fire on those attempting to return to Iraqi soil, please act accordingly. (Kazeem 2007:12) 65

Signed the Minister of the Interior

This telegram is considered the starting point for planning, organizing and classifying the victims into three categories.

The first category is deported in all cases, and under no circumstances must they return, otherwise they will be shot. When they were pushed outside the borders, at the time of the Iran/Iraq war, the victims remained for days on the front line between the two camps, exposed to bullets and the winter cold. Many lost their lives on this deadly journey. The second category: those who were excluded from the deportation, such as soldiers regardless of their rank, young people residing in the country, Iranian women married to Iraqis, and young people between the ages of 18 and 28. There was no mercy for them; their names were listed, arrested directly, and transferred to mass graves. The third category: Iranian Armenians, Iranian political refugees and Khuzestan Arabs were spared deportation because they were considered foreign residents of Iraq.

Kurdish Feylis faced numerous discriminatory measures throughout Iraqi history until 2003. After 2003, the pressure on the Kurds was lifted, but their civil status remained that of foreigners, and around 100,000 Feyli Kurds are still deprived of Iraqi nationality 66 .They have never been compensated and their rights have never been restored. For example, they have never retrieved the property stolen before their deportation 67 . Also, the graves of thousands of those who were exterminated under mysterious circumstances, known as the absents and estimated at 25,000 people, have not been identified. The legend says that they were used for chemical experiments 68 .
Scorched Earth Policy

Following the Algiers agreements between the Iraqi and Iranian regimes, and the collapse of the armed Kurdish movement in 1974, the way was paved for the Iraqi government to continue the Arabization and ethnic cleansing plans that were originally part of the Baath Party ideology and had been going on since the 1960s in the Kirkuk, Diyala and Mosul regions. These policies have led to the displacement of at least 70,000 Kurds from the completely Sunni Arab eastern region of Mosul» 69 . In addition, as the Arabization process continued in areas occupied by Kurds, the Iraqi government launched a massive campaign against the Kurds along the border from Khanaqin on the Iranian side to Sinjar on the Syrian-Turkish side » 70 . The operation extended from 15 to 30 kilometres around the border, in line with the Algiers agreements 71 72 73 , arguing the need to clear border areas that could be dangerous for the Iraqi government due to the activity of Kurdish fighting movements in these areas. However, despite the arguments used to justify the deportation and the policy of evacuating the borders, they targeted remote Kurdish villages, particularly those in the Garmiyan region. They carried out expulsions, eventually destroying 4,500 Kurdish towns and villages and sending their inhabitants to forced labour camps. This gave rise to a scorched earth policy, destroying villages and the entire ecosystem (wells, rivers, domestic and wild animals). People were sent to militarized locations surrounded by Iraqi armed forces, intelligence services and militias. It is important to know that at the time, the inhabitants of this region were mainly peasants or farmers, but suddenly, due to these destructive measures, they became unemployed. According to the Human Rights Watch research centre, more than 250,000 people 74 were deported and stripped of their land, their history and their memories.

By emptying these regions of their inhabitants and destroying them, the Baghdad government has achieved at least five security and strategic objectives:

The first: total control over Kurdish areas by driving out its population as a security measure. The Kurds are now under control, living in difficult conditions and lacking the bare minimum.

Second: the successful fragmentation and even destruction of the Kurdish cultural structure, urban planning and historical heritage. The village and rural life were the cradle and main source of the Kurdish people's values and traditions. A guarded treasure that foreigners had so far been unable to damage.

Third: the Baath Party was unable to set up party headquarters in these isolated villages, most of which were located in mountainous and rugged regions. But as soon as the residents were sent to the detention centres, they were given televisions, food and the necessities to live.

The Fourth: Once the Kurdish population had been deprived of their lands and sources of income, thousands of people were recruited into armed militias and enrolled in Iraqi military and intelligence activities. This was done in exchange for a monthly salary. In so doing, the government hopes to divide Kurdish society by making them fight against each other. Once again, they are applying the policy of divide and conquer in order to destroy everything.

The fifth: The areas that have been emptied are off-limits, and it is totally forbidden to move around in them. This makes it easier for the Iraqi government to control and monitor the region.
Annihilation of the population

As part of the deportation campaign mentioned above, the entire Barzan region was emptied. The Barzanis were deported from their native regions to certain areas of southern Iraq, especially to the Diwaniyah and Nasiriyah regions, in extremely precarious living conditions 75 76 . After years of living in southern Iraq, the Barzanis were sent to four detention centres in Iraqi Kurdistan: Qushtapa, Bahrka, Harir and Diana 77 ». The Barzanis began to have a more decent life in these centers as the rest of Kurdish society was forced to be here too. These centres were often located close to towns or at least next to the main roads. This geographical location was consciously chosen, as it was essential for controlling the Kurds on a security, intellectual and social level. As with all genocides, the rulers only need an excuse to act and justify their crimes and failures. For example, in the midst of the Iran-Iraq war, Iranian forces attacked Haj Imran on July 22, 1983, with the participation of Kurdistan Democratic Party forces led by Masoud Barzani. The latter took control of Shorsh, Alan, Azadi and Rayat 78 . These attacks were extremely deadly for both countries. In response to these attacks and the damage caused to Iraqi forces, the Baath regime led by Barzan and Watban Ibrahil al-Tikriti decided to besiege the silk camp on the night of August 8, 1983, then the Bahraka and Qushtapa camps were attacked on the night of August 10, 1983. During these attacks, all Barzani men aged between 12 and 65 were arrested. According to Kurdish sources, 8,000 Barzanis were abducted during the military operations, while human rights observers estimate the number to be over 5,000. In a speech delivered in the Erbil governorate on September 12, 1983, President Saddam Hussein made it clear that the Barzanis have been sent to hell. These abductions of 5,000 to 8,000 men did not go smoothly, as they all had families or children. Not only were these men abducted, but they also left behind women and children full of grief.
Extermination

Halbaja became the symbol of chemical weapon attacks. This city was bombed on March 16,

1983, killing 5,000 people, including many women and children 79 . According to a report by Middle East Watch, this caused an international scandal which was replaced by a new one when the international community learned that the first use of toxic gas against the Kurds was already eleven months old» 80 . The case was brought to international attention, and on December 23, 2005, the Dutch court sentenced Frans Van Anraat, the businessman who bought the chemicals on the international market and then sold them to Saddam Hussein's regime, to 15 years in jail. As for Saddam Hussein, the court ruled that he had committed genocide against the inhabitants of Halabja. This was a significant event, as it was the first time the word genocide had been used to refer to Iraqi actions 81 .

According to the survivors of the chemical gas attack and their testimonies, it was a real extermination process, but instead of the rooms designed for this purpose during the Second World War, in the Halabja attack the whole town became a crematorium. It was impossible to escape the bombings, which affected all civilians. Their only crime was to be Kurdish and to live on the land where their parents, grandparents and ancestors had always lived. In this regard, Adalat Omar, a well-known activist for the recognition of the Kurdish genocide, tells the story of a woman from the Balisan people who told him what had happened to their village during the bombardment:

The village suddenly turned into a dark zone, we couldn't see anything, couldn't recognize anyone. A thick cloud fell over the village and everyone lost their sight. Some of them were vomiting, their faces and eyes turned black. Most people began to bloat under their shoulder blades or, in the case of women, under their breasts. They were highly suffering. Then a yellow substance came out of their noses and eyes.

The inhabitants of the town of Ranya came to help them. However, in the morning, the intelligence services went to the hospital to transfer all the wounded to Erbil hospital. They were told that Iran had used this chemical weapon against them, and that 346 people had been killed, including 103 adults. Among the injured, 70 to 75 young men were killed by Erbil security forces, including 22 from Balisan, 50 from Sheikh Wasan and the rest from four other surrounding villages. (Adalat Omar, 2022 interview).

The chemical attacks went on for over a year. Middle East Watch recorded forty attacks targeting Kurds, some of which included airstrikes lasting several days between April 1987 and August 1988. All these events were war crimes, committed with completely prohibited weapons 82 .

Unlike Middle East Watch, which considered the attack on the town of Halbaja a war crime, Iraq's Supreme Court declared on February 20, 2010 that the bombing of the town of Halbaja constituted a genocide. Likewise, on March 16, 2010, the Iraqi Council of Elected Officials recognized that the attack was an act of genocide 83 .
Anfal Campaigns

Anfal is a religious term, and because of its origin it has led to contradictory thinking among Kurdish Muslims. It's the name of a Sura in the Qur'an, in which the battle of Khaybar is mentioned, and more precisely the first confrontation between the Muslim Arabs and the polytheist ones. The Muslim Arabs won, taking great spoils which led to quarrels over their management. The Qur'anic verses described how to manage it. By using this term, the Ba'ath regime assimilates the Kurds to apostates, foreigners to the central authority, who therefore

deserve to be exterminated, dispossessed of everything they own, and have their goods considered as spoils of war and distributed to the soldiers and mercenaries who collaborate with them 84 .

On the other hand, the extermination campaign has begun to empty Kurdistan of its inhabitants. It destroyed thousands of villages and concentrated its inhabitants in the places mentioned above. However, the Iran-Iraq war disrupted the extermination plan and it was postponed. When Iraq felt that the war was coming to an end, the regime resumed its annihilation plan to implement the ideology of the Ba'ath party and remove the so-called Kurdish obstacle to Arab unity. They prepared a final solution plan they called the security solution. This new stage came at a time when the policy of Arabization was in full swing, through institutionalized marginalization, assimilation policies and the hunting down of Kurdish inhabitants 85 . In short, it was a policy of destruction, mobilizing all the capacities of the Iraqi state.

The Battle of Anfal began with the nomination of Hussein Majid, Saddam Hussein's cousin, as Commander-in-Chief of the Northern Region on March 29, 1987. This was approved in decree n°160 and signed by President Saddam Hussein himself. He was granted absolute powers and the ability to mobilize all military capabilities, as well as intelligence for the northern region. It's clear that all this was orchestrated. When the new head of the northern region, Ali Hassan al-Majid, came to Kirkuk, he issued his first decision, which can be considered a major first act and inaugurated what was planned. Here is the decision:

Northern Organization Office Command

Secretary

Decision 4408

N°28/4408

June 20, 1987

Northern Organization Bureau Command

Command of the 1st Corps, 2nd Corps and Army Corps

Dealing with the security threat in the villages

Considering that the time limit for action in the villages is due to expire on June 21, 1987, we have decided to proceed as follows from June 22, 1987:

1-All villages that have not been treated by our services, nor removed, are considered terrorist zones, where Iranian agents are present, traitors among Iraqi traitors.

2-Any human or animal must be eliminated from these zones, which are considered forbidden areas. It is authorized to open fire without any restrictions unless we mention it.

3-It is forbidden to go there, to make any investments (agricultural, industrial or breeding). All

competent agents will closely monitor this measure and will be intransigent.

4-Air strikes are planned to kill as many people as possible at any time of the day or night.

5-Anybody in these zones will be arrested, investigated and sentenced to death if aged between 15 and 70, depending on the information gathered.

6-The competent authorities will investigate those who voluntarily turn themselves in to the government or a branch of the party for a period of three days. If necessary, this period can be extended to ten days, in which case we must be informed. If this period is still not sufficient, to continue it is necessary to have our approval by telephone or telegram through comrade Taher al Ani.

7-All items obtained by members of national defense regiments will be considered theirs, with the exception of heavy and medium weapons. Small arms can remain in their possession. They will just need to declare their numbers. Legion leaders will have to be reactive and quickly inform commanders and inform us in detail of their activity within the regiment.

Signature:

Comrade Ali Hussein al-Majid, member of the national leadership and head of the northern organization office 86 87 »

This decision, issued seven months before the operations, was a guideline in preparation for the Anfal campaign, which began on February 22 and ended on March 9, 1988. Ali Hussein al-Majid's violence provoked astonishment among senior Iraqi army officials and commanders. In a 1991 recording, experts formally identified his voice. He expresses his vision of the Kurds:

Next summer there must be no villages left, except for the centres, the Kurds must be rounded up like a hen puts her chicks under her wing, and strictly so » 88 .

After the deadline had passed, the target areas were attacked by land and air, using gas and weapons of mass destruction such as cyanide and mustard gas. Firstly, the remaining villages in Iraqi Kurdistan were destroyed, along with the ecosystem. Secondly, the operations resulted in the death and disappearance of some 180,000 people, most of them women and children, whose bodies were then dumped in mass graves. Thirdly, the operations destroyed all infrastructure, from wells to roads, buildings and anything else that might have stood in their way.

Fourthly, hundreds of thousands of hectares of agricultural land were destroyed and burned, resulting in high unemployment and lasting damage. Fifthly, the entire popular heritage of the region was completely destroyed. Sixthly, the confinement and stigmatization of the Kurds led to violence and the emergence of militias in Iraq.

In the context of what happened during the Anfal campaign, we come across the theory of Raul Hilberg's phased program. In the beginning, Ali Hussein Al Majid determined the group of people to be exterminated, and the target locations were determined with the utmost precision. Thousands of red zone citizens were arrested by the Iraqi army, special forces and Baath Party militias. In the second stage, these areas were bombarded with lethal weapons,

including chemical and heavy weapons, after which the survivors were arrested and rounded up in detention camps such as Tobzawa. Once gathered, they were classified and isolated from each other, and then exterminated. To this end, they were transported by bus along large pits, where they were shot and then dumped.

Most observers and experts on the Kurdish genocide agree that the Anfal campaign was part of a longer series of events following the genocide of the Feyli Kurds and the extermination of Barzanis. If the regime hadn't collapsed and the uprisings hadn't taken place, Arabization would have taken another turn. The regime was ready to transfer hundreds of thousands of Arabs to the cities of Kurdistan.

Historical continuity

The city of Mosul began to be occupied on June 9, 2014, by the Islamic State (ISIS), however this was perceived as a liberation for some Sunnis particularly those of the revolutionaries of the army of Naqshbandi men. This statement reflected the current tensions between Shiites and Sunnis 89 . Less than a month later, the conflict took on another dimension and shifted to the Sinjar where the genocide against the Kurdish Ezidis began on August 3, 2014. To date, more than 2,800 women and children are still being held by ISIS or are missing 90 . Many experts see this as a new episode in the Kurdish genocide, for several reasons. Firstly, because the ISIS structure is made up of former Baath Party members and their senior officers. As mentioned in Mosul: Mosul's board of directors includes former officers and representatives of the Islamic fighting factions 91 .” According to Atheel al-Nujaifi, the governor of Mosul There are a number of fighting factions involved with the Islamic State and the local population is organizing protection committees in coordination with the armed factions 92 ».

Secondly, Sunni Arabs living in villages adjacent to the Ezidis played an important role in the genocide. Indeed, some of them participated directly in the massacres and looting. Christine Van den Toorn, Director of the Institute for Regional and International Studies, confirms that ISIS assault on Kurdish villages was carried out with the sometimes-enthusiastic support of the Sunnis, in order to expel them from their farms and homes. Hundreds of men were killed, and Ezidi girls and women were abducted, jailed and sold on the slave market 93 .”

Thirdly, the religious factor is another dimension of the Ezidi genocide. Indeed, if we look at the procedures, we can see that the issue of the captivity and enslavement of Ezidi Kurds were carried out in the name of a verse of the Quran and concerning the measures relating to the captivity of Ezidi girls as sexual slaves, it can be traced back to certain Islamic jurisprudence 94 95 .

Conclusion

The genocide in Iraq is multidimensional and cannot be summed up in a single event. It refers to a multitude of factors, some of which date back to the beginning of Iraqi history, such as the marginalization of the Kurds, the Arabization policy and the deportation. After the Baath party came to power, Iraq became the scene of the Kurdish genocide, beginning with a campaign of hatred and culminating in extermination. Achieving total annihilation was a multi-stage process, starting with a divide and-conquer policy, then moving on to the next stage of total destruction. Initially, the Iraqi state was founded on an Arab identity, so all means were mobilized to achieve the total Arabization of the country. Hundreds of thousands of hectares of farmland were seized from the non-Arab populations. After the Baath Party came to power in a violent, bloody coup, the Feyli Kurds living in the capital Baghdad and neighbouring towns were

told they were stateless and had to leave Iraq. Most of them emigrated to Iran, and over 20,000 young people were eliminated. They were soldiers in the regular army, shopkeepers, students...

The scorched earth policy was adopted in the late 70's, after the suppression of the Kurdish armed movement with the Algiers Agreement between Iran and Iraq. As a result, the targeted regions and villages were destroyed, the inhabitants deported to camps, homes and water sources destroyed, and pets left to their fate. Many were deported to southern Iraq, including many Barzanis, but it wasn't long before they were sent back north. One morning they were all killed under unknown circumstances. This was followed by the massacre of the town of Halabja. These towns were destroyed by chemical weapons and heavy artillery. Immediately afterwards, the Final Solution and Anfal campaign were implemented. The goal was the total extermination of the Kurdish population and the permanent transformation of the region into Arab territory. The operations lasted more than eight months. Less than 35 years later, after the republican era of the Ba'ath party and the centenary of the Armenian genocide at the beginning of the 20th century, history repeated itself with a process of killing, captivity and enslavement, during which the Ezidis were exterminated on purely religious motives.

Tehrani, A.B. and Sümer, F., 2017. chaldiran, battle of (1514). The Ottoman Empire: A Historical Encyclopedia [2 volumes], p.14.
Sadiq, I., 2021. Origins of the Kurdish Genocide: Nation Building and Genocide as a Civilizing and De-civilizing Process. Rowman & Littlefield.p.14
Van Krieken, R., 1999. The barbarism of civilization: cultural genocide and the ‘stolen generations’1. The British journal of sociology, 50(2), p.5.
Hilberg, R., 2003. The destruction of the European Jews. Yale University Press. p. 273.
Ibid. P.99,360.
Al-Barrak M., (2004), Victims of ethnic cleansing crimes, the Faili Kurds as a model! External Link, [accessed 19 April 2023]
Liebisch-Gümüş, C., 2020. Embedded Turkification: Nation Building and Violence within the Framework of the League of Nations 1919–1937. International Journal of Middle East Studies, 52(2), pp.229-244.
Deniz, D., 2020. Re-assessing the genocide of Kurdish Alevis in Dersim, 1937-38. Genocide Studies and Prevention: An International Journal, 14(2), p.5.
Daraj, 2022. زارا محمدي المعلّمة التي تعتقلها إيران بسبب لغتها الكردية!, External Link, [accessed 25 March 2023]
kurdpa, 2023. نقل سليمان عبدي إلى معتقل مديرية مخابرات سنندج, External Link, [accessed 25 March 2023]
RT, 2019. The most prominent constitutions of Syria in 100 years... The field struggle and politics, bit.ly/3nrmwq4, [accessed 28 March 2023]
Mina, Amin Qadir (1999) Iraq's Strategic Security and the Ba'athist Triangle: Deportation, Ta'rib & Exclusion (Kur), 2nd edition, Sulaimani: Kurdistan Strategic Research Center.
Kirmanj Sh., 2017. (Kur). Sardam Printing House, Sulaimani. p.114.
Ibid.p.126.
Fayez Abdullah Al-Assaf, (2010). Minorities and their impact on the stability of the nation-state; Iraqi Kurds as an example (Ar), External Link, [accessed 2 April 2023]
Abdullah, T., 2014. A short history of Iraq. Routledge.
Batatu, H., 1978. The old social classes and the revolutionary movements of Iraq (p. 6506991190). Princeton: Princeton University Press.p.23.
Inis, 1925. The Iraqi Basic Law of 1926, External Link, [accessed 25 March 2023]
Inis, 1925. The Iraqi Basic Law of 1926, External Link, [accessed 25 March 2023]

Ibid.
Kirmanj Sh., 2017. Iraqi identity, ethnic and sectarian conflict (Kur). Sardam Printing House, Sulaimani. p.130.
Batatu, H., 1978. The old social classes and the revolutionary movements of Iraq (p. 6506991190). Princeton: Princeton University Press.p.27.
Sadiq, I., 2021. Origins of the Kurdish Genocide: Nation Building and Genocide as a Civilizing and De-Civilizing Process. Rowman & Littlefield.p.45.
Nahi S., (2020), Iraq is a country of bloody coups and assassination of opponents. bit.ly/3omQsE1, [accessed 19 April 2023]
Al-Quds, (2021), The military coup is an established Arab tradition! bit.ly/3LekmTX, [accessed 19 April 2023]
Aljazeera, 2019. Sati' al-Husri. fanatic Ottoman towards the presenter to the Theorizing of Arab nationalism, External Link, [accessed 25 March 2023]
Ibid.
Al-alwani M. J., (2012), The Universality of the Quranic Discourse: An Analytical Study in the Surahs of the Five Rosaries. p.53, bit.ly/41dGp2Z, [accessed 8 April 2023]
Aflaq M., (2013), Our liberated nationalism in the face of religious and racist segregation. bit.ly/3osE5Xg, [accessed 19 April 2023]
Suleman Kh., 2005. Anfal, towards establishing a historical reading of what happened (Ar). Kurdish Papers, (5)p.1
Kirmanc, Ş., 2013. Identity and nation in Iraq. Lynne Rienner Publishers, Incorporated.
Lazhar A., 2020. The Failed State: A Conceptual Study (Ar). Volume 3, Issue 3. p.184.
Moqatel, 1925. ملامح الحكم في العراق في الفترة ما بين 1920-1958, bit.ly/3JWT172, [accessed 3 April 2023]
Ayad al-Anbar (2021), 1925. Iraq, from the Republic of Fear to the Republic of Chaos(Ar), bit.ly/40Tr5rp, [accessed 3 April 2023]
Makiya, K., 1994. [BOOK REVIEW] Republic of fear, Saddam's Iraq. World Politics, 46, pp.262-289.
Abdel Moneim Bakr, M., 2022. Political sectarianism and the challenges of state effectiveness in Iraq (Ar). Journal of the Faculty of Economics and Political Science, 23(2), pp.146-173.
Kirmanj Sh., 2017. Iraqi identity, ethnic and sectarian conflict (Kur). Sardam Printing House, Sulaimani. p.114.
Suleiman A. A., (2013), The reality of Arabization in the Arab countries: Iraqi Kurdistan as a model (Ar). bit.ly/43Yyloc (pdf) p.6., [accessed 21 April 2023]
Abdeldaim A., (2012), Educational thought when shining exclusive (ar). bit.ly/3L3KiBF, [accessed 16 April 2023]
Ibid.
Kirmanj Sh., 2017. Iraqi identity, ethnic and sectarian conflict (Kur). Sardam Printing House, Sulaimani. p.366.
Marefa, (2004), National Guard militia (al-Haras al-Qawmi). bit.ly/3KPRsbv, [accessed 19 April 2023]
Hussain D., (2022), February 8 coup. Nationalists and Baathists seize power (Ar). bit.ly/3LdmLOT, [accessed 19 April 2023]
Al-Khafaji, F., 2016. The National Guard, and bloody role in Iraq (Ar): Dar Sutur Publication, Baghdad.P.7.
Dorar, (1963), National Guard Law No. (35) of 1963(Ar), External Link, [accessed 3 April 2023]
Ibid.
Jalal, Ibrahim. Xiwarui Kurdistan u Shorishi Eylul, Bunyatnan u Haltakandin, 1961– 1975. Sweden: Herman Publisher, 1999.

Haji Khidir S., (2021), Anfal and a legal review of the crime of genocide (Ar), bit.ly/3zpKHYA, [accessed 3 April 2023]
Koseh H., (2019), The Arab Belt... the story of the largest demographic change process in Syria (Ar). bit.ly/3mmCXBr, [accessed 19 April 2023]
Ibid.
Kurdipedia, (2018), A Brief History of Deportation and Arabization in Southern Kurdistan (Kur). bit.ly/3LdhZzR, [accessed 19 April 2023]
Areq, (2013), Baathist Arabization campaigns in northern Iraq (Ar). bit.ly/40tXhB8, [accessed 19 April 2023]
Beşikçi, İ., 2001. International Colony Kurdistan (Kurdistan koloniyekî NêwdewLetî). Alexandirna Assiciation. P.19.
Sadiq I., (2022), The Kurdophobia and the bankruptcy of the ideology of Turcocentrism! (Kur). bit.ly/3ovO9ig, [accessed 19 April 2023]
Marsaddaily, (2022), Kirkuk and the disputed areas. Continued attacks and extension of the Arabization policy (Ar). External Link, [accessed 21 April 2023]
Kurdistan24, (2022), Arab immigrants attack a Kurdish family in a village in Kirkuk (Ar). bit.ly/3H2fZJ5, [accessed 21 April 2023]
PUKmedia, (22.4.2023), The start of Arabization operations in Kirkuk and Khanaqin officially (Ar). External Link, [accessed 21 April 2023]
Ibid.
Basnews, (22.4.2023), Ending the persecution of the Kurds in Balakana, putting an end to the attacks of the incoming Arabs (Ar). External Link, [accessed 21 April 2023]
Beşikçi, İ., 2001. International Colony Kurdistan (Kurdistan koloniyekî NêwdewLetî). Alexandirna Association. P.19.
Muhammed S., (2020), Faili Kurds pay two taxes: the first is national and the other is sectarian (Ar), External Link, [accessed 3 April 2023]
MUHAMMAD, K.I., 2021. (The national dimension of the genocide campaigns in the disputed areas (the city of Khanaqin as a model). Journal of Duhok University, 24(1), pp.163-175. (Ar).
Gulpy N., (2016), Filipino Kurdish generosity (Kurdi), External Link, [accessed 3 April 2023]
Salih O. H., 2009. The Deportation; Geography and date of deportation (Kur): Khani Publication, Duhok
Abbud Z. K. (2007). المسؤولية القانونية في حالة الكورد الفيلية. Shafak Foundation for Culture and Media for the Faili Kurds. Baghdad.
Campbell E., (2010), The Faili Kurds of Iraq: Thirty Years Without Nationality. bit.ly/3KThtGZ, [accessed 21 April 2023]
Youtube, (2023), The Kurdish elephants want to restore their conditions and ease their gender identity. bit.ly/41sIY15, [accessed 21 April 2023]
Youtube, (2023), The Kurdish elephants want to restore their conditions and ease their gender identity. bit.ly/41sIY15, [accessed 21 April 2023]
Areq, (annown), Baathist Arabization campaigns in northern Iraq (Ar), bit.ly/3ZXfKFP, [accessed 8 April 2023]
HRW, (0000), Correcting the effects of ethnic cleansing in northern Iraq (Ar), bit.ly/3MJIHm3, [accessed 8 April 2023]
MUHAMMAD, K.I., 2021. (The national dimension of the genocide campaigns in the disputed areas (the city of Khanaqin as a model). Journal of Duhok University, 24(1), pp.163-175. (Ar).
Khidir Sh., (2021), Anfal and a legal review of the crime of genocide (Kur), External Link, [accessed 8 April 2023]
Marion Farouk-Sluglett, Peter Sluglett & Joe Stork, (1984), Not Quite Armageddon, External Link, [accessed 8 April 2023]

Ibid
Salih O. H., 2009. The Deportation; Geography and date of deportation (Kur): Khani Publication, Duhok.P.51.
Middle East Watch, 1993. Genocide in Iraq: The Anfal Campaign Against the Kurds
Salih O. H., 2009. The Deportation; Geography and date of deportation (Kur): Khani Publication, Duhok.P.51.
Moqatel, (1983), Iranian attack from Fajr 1 to Fajr 6, bit.ly/3Un1Bkd, [accessed 8 April 2023]
Aljazeera, (2021), Learn the full story of the bombing of Halabja with chemical weapons (Ar). bit.ly/3UWfUww, [accessed 21 April 2023]
Middle East Watch, 1993. Genocide in Iraq: The Anfal Campaign Against the Kurds. P. xiv.
Aljazeera, (2021), Learn the full story of the bombing of Halabja with chemical weapons (Ar). bit.ly/3UWfUww, [accessed 21 April 2023]
Middle East Watch, 1993. Genocide in Iraq: The Anfal Campaign Against the Kurds. P. xiv.
VOA, (2012), Iraqi parliament declared Halabja chemical attack genocide (Kur). bit.ly/43zvrGB, [accessed 17 April 2023]
Middle East Watch, 1993. Genocide in Iraq: The Anfal Campaign Against the Kurds. p.83.
Sadiq, I., 2021. Origins of the Kurdish Genocide: Nation Building and Genocide as a Civilizing and De-Civilizing Process. Rowman & Littlefield. p.113.
Middle East Watch, 1993. Genocide in Iraq: The Anfal Campaign Against the Kurds. p.41
Salih M., (2012), Genocide of the Kurds in the documents of the Baath Party. bit.ly/43j3i6i, [accessed 12 April 2023]
Middle East Watch, 1993. Genocide in Iraq: The Anfal Campaign Against the Kurds. p.347
Ussam W., (2014), The fall of Mosul: a Sunni insurgency led by ISIS (Ar). bit.ly/3GUTvcZ, [accessed 19 April 2023]
Amnesty, (2014), Germany/Iraq: The world's first verdict on the crime of genocide against the Yazidis (Ar). External Link, [accessed 19 April 2023]
Ussam W., (2014), The fall of Mosul: a Sunni insurgency led by ISIS (Ar). bit.ly/3GUTvcZ, [accessed 19 April 2023]
Ibad
Van den Toorn Ch., (2014), On the Ground, Collaborators with ISIS Could Be Its Big Weakness. bit.ly/41nbotf, [accessed 19 April 2023]
Alifta, (2012), or (the captives) whom their right hands possess. External Link, [accessed 21 April 2023]
Alro7, (2013), or (the captives) whom their right hands possess. bit.ly/43Sb6My, [accessed 21 April 2023].[1]

Items Property

Content category:	Al-Anfal & Halabja
Content category:	Politic
Content category:	Legal
Publication Type:	Born-digital
Language - Dialect:	English
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	Iraq

QR Code:

Sources
[1] Website | English | cfri-irak.com 13-07-2023
Added on: 21-08-2023
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles
Article: 169
Iraqi Faylee Kurds and their role in the iraqi kurdish national movement
https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240120091555545031
Who Are Faylee Kurds and where do they live?
Faylee (Faylee, Faili, or Feli) Kurds are, as their name tells, an inseparable segment of the Kurdish population in Iraq and an integral part of the Kurdish nation, which is divided among many countries in the Middle East, mainly Iraq, Iran, Syria and Turkey. Faylee Kurds have themselves shown, over the years, and still show this fact and reality by words and deeds. They speak a dialect that belongs to the southern Kurdish dialect called Luri which is spoken in the southern areas of Kurdistan proper, particularly on both sides of the border areas between Iraq and Iran (1).

However, all Kurds speaking this dialect are not called Faylee (2). One can say that Kurds speaking this dialect and living in and around Baghdad as well as some cities and towns in eastern and southern Iraq are called Faylee. There are many and diverse explanations for why these Kurds are called “Faylee”; however there is no plausible, well documented and generally convincing or accepted one.

Faylee Kurds in Iraq have lived mainly in Baghdad (largely in the Kurdish Quarter (Agdelkrad, a Ghetto) and when they became better off economically they moved to more affluent areas, such as Etefiya, Jamila and Shari’ Falastin) and in lesser numbers in towns and cities near the borders with Iran from as north as south of the historically and demographically Kurdish city of Kirkuk to as far south as north of the southern city of Basra (3). On the Iranian side of the borders, Faylee Kurds (though not referred to by this name) live in the provinces of Kirmashan and Ilam and southward though not called Faylee Kurds. Since the mass expulsions from Iraq in the seventies and eighties there is a large number of Faylee Kurds in Tehran as well (4).

As many other things in the former police state of Baathist Iraq the number of Faylee Kurds in the country has been a “state secret”. However, estimates vary from several hundreds of thousands to a few millions, but most people speak of one million Faylee Kurds living in Baghdad before the mass deportations of the 1970s and 1980s (5).

Faylee Kurds in Iraq are Kurdish Iraqi citizens by birth and naturalization. However, and due to repeated arbitrary deportations on several occasions and by different regimes some of the naturalized Faylee Kurds have kept dual nationalities in order to protect themselves and their families in case “their turn may comes”.

Faylee Kurds have lived in Baghdad in lesser numbers for hundreds of years (6) and their numbers have increased after the creation of the state of Iraq and the drawing of the more strict national borders when their numbers increased more rapidly. This increase was mostly due to a number of factors, among them, social and spatial mobility, geographical proximity (ease of movement), economic vitality (risk and initiative taking) and demographic fertility (very high birth rate).

Faylee Kurds have been business, especially trade, oriented for the above-mentioned factors and because they could not get employment from the almost only employer, the state. (7) They were engaged in economic activities within the private sector, particularly in trade and commerce. (8) Only since the nineteen fifties when Faylee Kurds' economic situation improved and they could send their sons and daughters to schools did they emerge as technocrats, engineers, doctors, lawyers and teachers.

Discrimination and Injustice

Faylee Kurds have suffered many an injustice and ill-treatment. Arbitrary and illegal deportations on a large scale took place in 1969 and 1971-1973 and again, and by far the most far-reaching, concerted and brutal, at the beginning of the nineteen eighties. Thousands upon thousands were rounded up from their homes, schools, work places and army units, taken to the security offices in Baghdad and the other cities of Iraq, stripped and robbed by the state ("state robbery") of all official documents (birth certificates, certificates of citizenship, passports, military books, school and university degrees, property deeds, marriage contracts and last but not least money), body searched and interrogated in the typical Baathist manner. They were, with few exceptions, not allowed to take with them neither food nor water, insulted in different ways and then put into mostly military trucks or busses, driven to the eastern border areas and told to march ahead and never look back otherwise they would be shot . (9)

Because of the dominant and strong economic, especially commercial, position of Faylee Kurds, as mentioned above, the latest deportation wave began deceitfully by calling the Faylee economic elite to a meeting at the chamber of commerce in Baghdad supposedly to grant them new and bigger import licenses. They were rounded up there and then, stripped of all documents, taken to the security headquarters for body searching and interrogation, and then taken to the borders in trucks without informing their families or relations. Literally everything they owned was confiscated; they were allowed to only keep the clothes they were wearing then. Subsequently, many of them suffered depression or died of heart attack or stroke after seeing their lives' hard won achievements being so arbitrarily taken from them and their families by the state of Iraq and being reduced from a life of prosperity and high social ranking to a life of destitute and obscurity.

Total Silence

The latest wave of deportation lasted for many months during which thousands of young Faylee Kurds, both women and men, were detained and kept as hostages. Their number varies from 5.000 to 10.000 and up to 30.000. Only after the defeat of the Baath regime and the availability of the security forces' records did the horrible truth about them emerge. None of them has been spared; all had been executed or, according to some unconfirmed but probable accounts, were forced to walk in mine fields to clear the way for Iraqi army units during the war against Iran or were used in the regime's experimentations with chemical and biological

weapons development (10) . If this is confirmed, it means that chemical weapons were tested on young Faylee Kurd detainees before being dropped on Halabja in 1988.

The rather rigorously planned and ruthlessly executed mass deportation of Faylee Kurds was only a prelude to, and part of a larger strategy of the Baath regime against the Kurdish population. The crux of the matter was to deprive the Kurds in Iraq of all economic power and drive them from all geographically strategic areas by demographical measures and forcible ethnic cleansing and shifts and alterations. They began by crushing the Kurds' economic dominance (11) at the center of power Baghdad through deportation and ethnic cleansing in, among other places, Kirkuk and Khanaqin and as part of this overall strategy the regime tried to alter the ethnic identity of some Kurds, such as the Yezidis and the Shebaks claiming they were Arabs.

Despite this large-scale and brutal ethnic cleansing of Muslim Iraqi citizens taking place openly and being a lead up to the still enormously much larger, and by far much more ruthless, ethnic cleansing in Iraqi Kurdistan, Arab and Muslim states or Islamic organizations, media, politicians and governments in particular and international media, organizations, politicians (with a very few exceptions) and governments in general did indeed keep a deafening silence on these tragic events and some of them did indeed support these measures openly or tacitly.

Some people say what could they otherwise do since Saddam Hussein and his regime was then the hero of the Arab nation (he was backed politically, militarily, and financially and was hailed for "defending and safeguarding its "Eastern Gate" from the "Persian enemy" as was written and said then by Arab regimes, with the exception of Syria, by Arab media and intellectuals) and who later turned into an Arab bully in the eyes of some Arab regimes when he invaded Kuwait in 1991; and he was also the darling of the West and the milk-cow of the Soviet Union, USA and Western Europe. Everyone was competing and rushing to appease the despot and gain some of his favors and petrol-dollars, notwithstanding the suffering he and his regime brought upon and the hardships he and his regime inflicted upon the Iraqi people in general and the Kurds in particular.

Plausible Reasons

The question that begs itself is why the Baath regime treated the Kurds so ruthlessly. The main reasons for this treatment are among others and briefly:

1- The Baath party ideology is rooted in Nazism (the party was founded during WW2 when Nazi Germany was at the peak of its military might) (12) and inspired by Stalinism which had great influence on the head of the dictatorial regime, namely, Saddam Hussein. Nazism's national superiority and Stalinism's ill-treatment of national and religious minorities are well known. Another influence on Saddam Hussein was the strict and rigid tribal and peasant norms and mentality.

The ideological and mental framework was already in place.

2- The ruthless treatment of the Kurds in general in Iraq is well known and documented, varying from arbitrary arrests to the use of chemical weapons against them. It is a reflection of the Nazi and Stalinist ideology and Arab ultra-nationalism which is intolerant of minorities. And because Faylee Kurds are part and parcel of the Kurdish nation they have evidently suffered from the same treatment.

3- As mentioned earlier, Faylee Kurds achieved prominence in the commercial field especially in Baghdad, the seat and center of power. Because of the regime's then hidden agenda against the Kurds and its preparation for war against Iran, it aimed at destroying this dominance by

destroying Faylee Kurds and their economic power base through mass deportation.
4- The Baath party carried out a bloody and cruel coup d'etat on Feb 8, 1963. Among the few places putting up popular resistance was the Kurdish quarter in Baghdad. The Baath party did not forget this resistance nor forgive the Kurds for that.
5- The archaic Iraqi Citizenship Law inherited from the Ottoman Empire era and incorporated in the newly created state of Iraq by the British. This law clearly favored those who had cooperated with the Ottoman and British authorities, namely, Arabs from the Sunni triangle against both the Kurds and the Shiite Arabs.
6- As part of its preparations for the war on Iran, the Iraqi regime aimed at creating social instability in that country by deporting hundreds of thousands of Iraqi citizens to the country and, in addition, creating further economic difficulties for the unprepared and weakened Iranian economy after the 1979 Islamic take over. Similar tactics were used by the Baath regime in 1974 against the Kurdish movement in Iraq before launching its military onslaught on the Kurds.
7- A contributing factor that some people mention in this context is that Faylee Kurds are Shia Muslims. Because the Iraq regime and state was sectarian-oriented both in ideology and practice and was from the overwhelmingly Sunni triangle of Iraq.

Faylee Kurds Role in the Iraqi Kurdish National Movement:

World War Two - 1975
Faylee Kurds have been involved in the Kurdish movement in Iraq and with the emerging Kurdish political party, the Kurdistan Democratic Party (KDP) since it was founding in 1946, both as members and active supporters.
Some of them assumed higher positions and gained fame among Faylee Kurds, such as Dr. Jafar (Jafar Muhammad Karim) (13) Among the rank and file were, for example Shaban Nour Ali and others. There were special party cells and organizations for the Faylee Kurds living in Baghdad and elsewhere. These organizations were clandestine because the party was considered illegal from the start.

Involvement of Faylee Kurds with the KDP increased especially after the return of the renowned Kurdish national leader the late Mustafa Barzani from exile and the subsequent start of the Kurdish armed resistance against the central government in 1961.

In the middle of the nineteen sixties the KDP suffered a split, the late Mustafa Barzani leading the bigger faction and Jalal Talabani the other faction. Faylee Kurds, although joining both factions, were very disturbed and disappointed by this split and the subsequent infighting between the two factions.

Ordinary Faylee Kurds also supported the movement by making financial contributions and supplying safe houses in Baghdad and other Iraqi towns and cities for KDP members and high ranking figures. Faylee Kurdish merchants in Baghdad and elsewhere aided the armed Kurdish movement with supplies and agricultural products and sold agricultural and animal produce from the Kurdish region proper. Many of these merchants were arrested more than once, tortured and imprisoned. (14)

After the signing of the March 11, 1970 agreement between the re-united Kurdish movement, headed by the late General Barzani and the central government, Faylee Kurds joined the KDP on a large scale. It was mostly after that agreement that Faylee Kurds assumed prominent

positions within Kurdish organizations.

Among Faylee Kurds who assumed very high positions within the Kurdish movement were Zakia Ismail Haqqi, the first women judge in Iraq, who became the President of the Kurdistan Women Association, Adel Murad who became President of the Kurdistan Student Union, Yadollah Karim who had a leading post of Kurdistan Youth Association and Habib Muhammad Karim, who became acting secretary-general of the KDP, in the middle of nineteen seventies (15). It must sadly be added that the first woman in Iraq to be executed for political reasons was a Faylee Kurd, Leila Qasim, from Khanaqin; she was hanged by the Baath regime in May 1974 along with 4 more young Kurds (16).

When the central government went back on the March 11, 1970 agreement, the armed struggle began again when the Kurdish region was attacked by government troops in March 1974. Many Faylee Kurds joined and took active part in that armed struggle; they included ordinary people, technocrats, students and others. Some became Peshmerga guerillas.

It can be said that so far the period between March 1970 and March 1974 was probably the “golden age” of Faylee Kurds’ participation in the Iraqi Kurdish movement when that movement was united under the leadership of the late Mustafa Barzani. The promotion of Faylee Kurds to these high positions was an expression of both his confidence in them and his recognition of their role in the movement as a whole. Some observers say this may have also been his response to the Iraqi regime’s deportation of Faylee Kurds at the beginning of the nineteen seventies on the pretext that they were not Iraqis but of Iranian origin and the of lack of, or weak, response from the Kurdish movement. At the time of the deportation of Faylee Kurds many of the leading figures in the Kurdish movement preferred inaction and acquiescence on the issue “in order not to upset relations with the Baath regime”. It must, however, be added that the late Mustafa Barzani again confirmed his position vis-à-vis Faylee Kurds by nominating Habib Muhammad Karim, a Faylee Kurd, to the post of Iraqi Vice President, a post given to the Kurds in accordance with the March 11, 1970 agreement between the Kurdish Movement and the central government (17).

Between 1976 and 2003
The armed movement collapsed in 1975 for internal and external factors, which will not be mentioned at this occasion. After the collapse, the Kurdish movement suffered internal divisions and bitter and sometime bloody conflict.

New political organizations emerged and old ones changed. Faylee Kurds joined these two main parties in increasing numbers. Here again Faylee Kurds played a prominent and sometimes a central part in the establishment of these organizations. The patriotic Union of Kurdistan (PUK) was established in 1976; among its founding members were Jalal Talabani along with two Faylee Kurds, Adel Murad and Abd al-Razzaq Aziz Mirza (usually known as Razzaq Faylee) and others. The KDP started a new organization, which was partly a revival of the old KDP, called the Provisional Leadership with a Faylee Kurd in charge of its foreign relations office in London.

After the 1991 popular uprising in Kurdistan Iraq Faylee Kurds began to come to the liberated areas in increasing though limited numbers and within the ranks of most Kurdish and Iraqi opposition parties. Some even worked within the new Kurdish administration in the liberated areas in various capacities. Among them can be mentioned Habib Muhammad Karim, Yadollah

Karim, Jalil Faylee, Adel Murad, Razzaq Faylee and others. (18)

At the Present
Faylee Kurds have joined the two main Kurdish political parties, the KDP (Kurdistan Democratic Party), headed by the Kurdish leader Masoud Barzani and the PUK (Patriotic Union of Kurdistan) headed by the Kurdish leader Jalal Talabani.
Faylee Kurds have also joined other secular and religious Iraqi political parties and organizations, within which some of them have sensitive posts.

A number Faylee Kurds have been or are currently ministers or deputy ministers in the regional government in Arbil (such as Yadollah Karim, KDP, and Haider Sheikh Ali, Communist Party) and the government in Suleimania (such as Abdul Razzaq Myrza and Sadoun Faylee, PUK). Others are commanders of Peshmerga (Kurdish guerrilla) units. And still others work in other capacities. (19)

Due to the economic, social, security and political unfavorable conditions prevailing in Iran during the Iran-Iraq war (1980-1988) and the many restrictions imposed on them and on their movement in Iran (because they were officially considered Iraq citizens and commonly called Arabs (Arabaha, in Persian) by the population, tens of thousands of deportee Faylee Kurds chose to leave Iran by every and any possible way and method, however risky and dangerous. Many of them became victims of unscrupulous smugglers and corrupt officials. (20)
Faylee Kurds are at present spread over many parts of the world. Many of them still live in Iraq, especially in Baghdad and some in Iran after the latest mass deportation at the beginning of the nineteen eighties; others have chosen a life in exile, in Europe (Sweden, Denmark, Germany, England, Holland and France) North America and Australia.

Since Faylee Kurds see themselves as part of the Kurdish people in Iraq and the Kurdish nation at large, they have not had and do not have any intention or desire to establish political organizations for Faylee Kurds as such, preferring instead to join existing Kurdish and other Iraqi political parties. However, they have established non-political-party organizations, such as, for example, cultural, sports and academic associations and societies in order to keep the ties among themselves and take up their common problems and aspirations. (21)

Some Faylee Kurds feel that Kurdish parties can and should do more to address their specific grievances and problems and take up, in the appropriate forums, the apparent and obvious injustices committed against them by the Iraqi state for decades. They feel they are forgotten most of the time, especially when it counts. Some leaders of these parties counter this complaint by saying that the best way to do this is for the Faylee Kurds themselves to take up their case, their grievances and their demands and pursue their aspirations because no one else can or will do that as good as themselves (22).

It must be added that, on the one hand and regrettably, there are still among some leading figures in these parties and among some members of the Kurdish intelligentsia there is still limited and sometimes confused knowledge about the identity of Faylee Kurds and/or of their specific problems and the injustices committed against them. This has in turn led to some sort of indifference and lack of attention on their part towards these Kurds and their problems. This may be blamed in part on the Faylee Kurds themselves, though they have tried to bring or attract attention to their case.

Nevertheless, this would not justify that attitude. On the other hand, a number of Iraqi Arab writers and religious-cum-political leaders have publicized the plight of Faylee Kurds and strongly and relentlessly defended their rights.

There are Faylee Kurds who argue that they are still being ignored because they have no voice in either the Iraqi Governing Council or the government. However, others firmly believe that they must be represented and their representation should, if any, be within the Kurdish group in the Council and/or the government not as representative of Faylee Kurds per se but as part of the representatives of the Kurdish inhabitants of Iraq and as an affirmation and recognition that they are Kurds and Iraqis, as the late Barzani did in the seventies when Faylee Kurds reached high positions in the party and the other organizations of the movement not as representatives of Faylee Kurds as such but as an expression of his insistence both within the ranks of the Kurdish movement itself and as a stand vis-à-vis the central government that these people are both an integral part of Kurdish people as well as Iraqis.

Conclusions:
Faylee Kurds are ethnically and nationally an integral part of the Kurdish people in Iraq and politically an inseparable section the Iraqi Kurdish movement. This is a fact that no one can factually or reasonably question or deny.
Developments and various events during the last half a century have proven that. However, Faylee Kurds do have specific problems due to the denial of their Iraqiness and forcible expulsion from Iraq in the same way as Kurds from the area of Kirkuk have their own specific problems caused by forcible internal displacement or the Yezidis and Shebaks whose very Kurdish identity was questioned and/or denied.

Faylee Kurds' specific problems are complex and difficult especially the issue of citizenship, residence and property that has changed hands several times over the past 25 years and has new owners now. Among the most acute of these problems are the following:
1- The issue of citizenship: they have been arbitrarily looked upon by the Iraq nationalist regimes as being of Iranian origin (23). When they were deported to Iran the Iranian authorities regard them as Iraqi subjects (and the Iranian public at large called them Arabs ("Arabaha")) with very limited and restricted rights.
2- The question of the return of confiscated and sold businesses and properties to their rightful and legal owners, including homes and houses currently occupied by other people, while their legal and rightful owners cannot move back into them or claim them back. Should the deportee Faylee Kurds choose to return home they have no where to go to. This problem is similar to the plight of Kurds in and around Kirkuk who have been internally displaced.
3- The question of compensation for the non-movable property illegally and wrongfully taken from them by the Iraqi Baath authorities.
4- The question of the thousands of young detainees or disappeared and their whereabouts, their fate and their graves. Thousands of families are still looking for clues about their loved ones.
5- The question of the return of deportees to Iraq in a legal, organized, orderly and viable manner. (24)
6- These problems and others relating to the plight of Faylee Kurds must be more thoroughly investigated and addressed by the new order in Iraq with the aim of reaching practical solutions acceptable to all sides involved without too much sacrificing justice and historical facts at the altar of expediency and/or pragmatism (25).
Faylee Kurds believe that their rights can only be restored by political will and action in the

form of constitutional, legal, administrative and procedural measures as well as political assurances, safeguards, checks and controls. Mere statements and expressions of goodwill do not give sufficient and binding guarantees to these Kurds who are more exposed and more vulnerable due to the fact that they are (or, more correctly, have been) living at the center of power and therefore have no way to defend themselves (as recent history has clearly shown) when subjected to arbitrary and extra judicial measures by the state. They are also of the opinion that these measures and safeguards must be binding and workable and can only be put to work with the direct and active engagement by Kurdish political forces, with the backing of Iraqi political forces and the direct involvement of the Civilian Administration during this transitional phase.
They add that so far they have merely heard sympathetic views and sweet words from these quarters but, unfortunately, have seen neither tangible steps nor practical administrative and procedural measures to deal with their problems. Faylee Kurds say that they can only present their case in different forums and arenas adding that they have no power tools or means to do more than that.

The Iraqi Kurdish Movement, especially the KDP and PUK and their leaders, have not only the national and political duty but also the moral obligation to deal with these issues and come up with proposals that return the basic legitimate rights to these Kurds. They can do this, not for the Faylee Kurds only but also for the Kurds of Kirkuk, Khanaqin, Mandali, Garmiyan, Sinjar and other areas affected by the ethnic cleansing of Kurds in Kurdistan and Iraq, and they can do this more vigorously and with much heavier weight when the Kurdish movement becomes, hopefully soon, united and speaks with one forceful voice. Kurds everywhere have made advances and progress when united and suffered many setbacks when in discord or in disarray (26).

Many Faylee Kurds abroad, both the first and second generations, have gained skills and experience and become highly educated with high degrees of expertise in various fields and who want to return home. However, they are afraid of the current generally unfavorable circumstances, of uncertainties, of the high risks involved, of being seen as “foreigners” again, and of “not belonging” should the above-mentioned issues not be addressed and solved on all the legal, political and practical levels. Otherwise Kurdistan and Iraq will loose a significant and vigorous segment of its human resources, sources of investment and know-how, at a time when they are most urgently needed. The defunct Baath regime has left a very heavy and complicated burden and a complex legacy, which need be dealt with sooner than later.

The Kurds in Kurdistan and the rest of Iraq as well as elsewhere have, as recent history has proven, no other viable alternative than to close ranks, be united and work together if they want to be accounted for and achieve their goals. Progress and development in all sectors and fields can only be accomplished through unity, harmony, peace and stability, whereas disunity, schism and internal fighting have always been, and still are, a formula for disaster for the Kurdish people and a recipe for setbacks for their aspirations.

Faylee Kurds, given the opportunity, are a positive and constructive segment in the Kurdish and Iraqi societies with a great potential; they are a big reservoir for both the Kurdish movement and for Iraq.

M Jafar, Ph.D. (27)

Some sources (updated September 2007):
Below is only a sample of articles and papers on Faylee Kurds in Iraq written by Kurds including Faylee Kurds, Arabs and others. Among them are: Dr. Kahdim Habib, Dr. Qasim al-Mandelawi, Dr. Ismail Kamandar, Dr. Kamal Ketuly, judge Zuhair Kadhim Abbod, Karzan Khanaqini, Ali al-Erkowazi, Dr. Mu'aiyad Abd al-Sattar, Dr. Abd al-Rahim al-Rifa'i and many others. A comprehensive list of articles, papers and other sources on Faylee Kurds is also found at the internet sites mentioned below.

1-Proposal for writing in the Faylee Kurdish dialect, by Hiwa Zandi, Stockholm 2007, Copyright 2007 by The Faylee Kurd Democratic Union (Arabic and Latin).
2- Najm S. Mehdi, al-Faylee, Stockholm 2001.
3- Middle East Watch, The Forgotten mass deportations in Iraq, Middle East International, Nov. 20, 1992.
4- Judge Zekia I. Hakki, The Iraqi Faylee Kurds and their catastrophic case, National Press Club, Washington DC, Oct 4, 2002.
5- Dr. Kadhum Habib, The plight of Faylee Kurds in Iraq, June 15, 2003.
6- Dr. Munther al-Fadhel, Faylee Kurds and their rights in the future of Iraq.
7- Abdul Rahman Ghassemlou, Kurdistan and the Kurds, London, 1965.
8- M Jafar, 1976, Under-underdevelopment, A Regional Case Study of the Kurdish Area in Turkey, in English (Helsinki), Turkish (Istanbul) and Arabic (Beirut).
9- Muhammad A Zeki, History of the Kurds and Kurdistan, Baghdad, 1961 (Arabic).
10- Dr. Mundhir al-Fadhl, Faylee Kurds and their role in future Iraq.
11- The late Dr. Ali Babakhan, The Faylee issue in Iraq: origins and solutions, London, Dec. 2002.
12- Wittfogel, K.A., Oriental Despotism, A Comparative Study in Total Power, New Haven, 1967.

The internet: the following are a few among many other Faylee Kurdish sites in the Arabic language:
www.faylee.org
www.shafaaq.com
www.9neesan.com
www.afka.org
www.fkgc.com
www.wattan4all.org
www.gilgamish.org
www.kurdishfaily.com
www.alfaily.com
External Link
www.sotaliraq.com/feli.html
External Link Arabic/English
www.moradbrothers.com/ English

References
1. Faylee Kurds are Muslims and the vast majority of them are of the Shiite faith.
2. A distinction must be made between Faylee Kurds from Khanaqin, Mandali and surrounding areas that are within or in proximity of the southern end of the Kurdistan Region in Iraq and Faylee Kurds living in Baghdad and other cities and towns in central and southern Iraq inhabited by an Arab majority. The former have suffered from forcible internal displacement whereas the latter have been subjected to forcible deportation to a neighboring country,

namely, Iran.
3. They live in the cities and towns of Khanaqin, Mendeli (Manali in Kurdish), Saadiya, Shahraban, Kut, Amara, Bedra, Zurbatiya, Jassan, Kumet, Sheikh Saad, Nu'mania, Hei, Rifa'i, Ali al-Sharji and Ali al-Gharbi and other towns in the central and southern parts of Iraq.
According to the late Iraqi writer Jirjis Fathulla in Roj, No. 8, the Faylee Kurds led by Zolfiqar Ahmad Sultan Moosali, conquered Baghdad ruled Iraq from north of Samara to Basra between 1523 to 1529, but their rule came to an end because of intrigues relating to the conflict between the two neighboring empires, the Ottoman and the Safawid.
Moreover, and according to the Kurdish author Izzedin Mustafa Rasool, the Sharafnameh, the first Kurdish work on the history of Kurds and the geography of Kurdistan, written by Sharafkhan Bidlisi in 1584, refers to the fact that Faylee Kurds were then settling in Baghdad permanently.
4. Some Faylee Kurds living in close proximity to Arabs in Iraq dress themselves like Arabs but speak Kurdish and see themselves as Kurds. Among them are the Rewari and Kurdeli. The same phenomenon is observed in Kurdistan Iraq too, especially among Yezidi and Shebak Kurds and Kurds from Sinjar.
5. According to American estimates there are at present 700.000-750.000 Faylee Kurds living in Baghdad (source: personal communication after a recent visit to Baghdad). According to Ayatollah Seyid Hadi Muderrisi there are 3 million Faylee Kurds in Iraq (written statement on the still continuing injustices against Faylee Kurds, Sept 24, 2003).
6. According to Prof. Izzedin M. Rasol, the Sharaf Nameh, a Kurdish work written more than four centuries ago refers to Faylee Kurds settlement in Baghdad. And according to Georgis Fat-hullah, the first reference to Faylee Kurds (or Lurs) in English texts he has found is in James Frazer, The History of Nadir Shah, London, 1744. He adds that Faylee Kurds, under the leadership of Tholfiqar Ahmad Sultan, ruled Baghdad and other Iraqi cities from north of Samara to Basra for six years from 1523 to 1529. (Pages from the History of Faylee Kurds, Roj, No. 8 citing Ilam, Gothenburg, Sweden). This means that Faylee Kurds have settled and been present in these cities for more than 4.5 centuries.
7. For example, Faylee Kurd contractors had contracts with the British authorities in Iraq in the nineteen thirties and forties to build roads in areas south of Baghdad.
8. They began to emerge as a dominant trade and commerce force in Baghdad from the beginning of the nineteen fifties after the migration of almost the entire Iraqi Jewish community to Israel beginning 1948. Many of the emigrating Jews sold their properties and businesses to Faylee Kurds.
9. Most of these operations took place at night. A number of babies, children and elderly men and women did not make it and some of them could not continue walking to the other side of the borders and collapsed. Shots were fired over their heads to scare them into keeping walking and some were shot at directly.
10. No body really knows what has happened to these detainees although some documents have been found on a number of them stating that they have been "executed". Have they actually been executed? Were they then buried? And in that case where are their graves? The questions are many but the answers are no where to be found. One of the writer's brothers is among these "executed" Kurds.
11. This political objective was later (in 1991-1992) confirmed by Saddam's deputy prime minister Tariq Aziz when he told a Kurdish delegation visiting Baghdad after the 1991 popular uprising in Kurdistan and southern Iraq that, "we will never allow the emergence of an economic base in the Kurdish areas"; private communication from a member of that delegation.
12. It was during this time that a pro-Axis and pro-Nazi Germany coup d'état took place in

Baghdad; it was brought to an end by British troops entering Iraq from Jordan. This coup has been considered and celebrated by Baath ideologists as a land-mark in the modern history of Iraq.
13.Because of his political activities within the ranks of the Kurdistan Democratic Party (KDP) he was imprisoned, ill-treated and expelled from Iraq more than once.
14. Among these merchants are, just to mention a few names, Hajji Ali Jan, Jasim Neriman and two of his sons and Haider Tawfiq, on charges that they supplied the Kurdish rebels with supplies and funds.
It is worth mentioning in this context, and as two examples, that when relations between the central government in Baghdad and the KDP became tense at the beginning of the sixties and Mr. Mustafa Barzani risked being arrested or assassinated by the security forces, the Faylee Kurds gave him protection and secretly transported him to Kurdistan (from Baghdad to Mosul) in a truck (carrying cereals) driven by the late Khetana Hozali, and that the first Kurdish clandestine radio station was secretly transported from Baghdad to Suleimaniya, by a transport company owned by a Faylee Kurd, the late Amrali Zetali.
15. According to reliable sources a KDP member, Abdul Hussein Faylee, contacted the office of the Grand Ayatollah Abdul Muhsin al-Hakim and convinced them to receive a Kurdish delegation. The Grand Ayatollah agreed and Abdul Hussein Faylee secretly took Jalal Talabani and Shakhawan Shewan to the Grand Ayatollah. After the meeting he issued a Fatwa (religious decree) banning the killing of Kurds.
16. Mentioning these and other names is only a statement of historical facts as they are known now and does not by any means imply a stand on their political convictions and/or acts during the various phases of the development of the Kurdish movement in Iraq or of the situation of Faylee Kurds in Iraq.
17. The Baath regime never accepted the nomination and the late Barzani never changed his decision refusing to give in to demands from some leading figures with the Kurdish movement or to the regime to nominate another Kurd. He refused to compromise on this issue preferring to leave the post vacant than yielding to Baathist discrimination. The regime chose Taha Muhiddin Ma'aroof, its ambassador to Rome and a Kurd to the post, which remained ceremonial and used mostly for propagandistic purposes.
18. Some names figure out repeatedly because they have been in the Kurdish movement for many decades and at various phases of development and cross-roads.
19. To what extend these persons take up issues relating to Faylee Kurds within their respective parties or in other forums is a question the writer cannot answer. However, a hasty watch of the KDP's and PUK's satellite TV stations gives the impression that the latter allocates more time to these issues than the former.
20. As late as 2001, 271 asylum seekers, many of them Faylee Kurdish, died and became fodder for sharks when a not see-worthy boat on its way to Australia carrying 400 children, women and men capsized outside Indonesia; those who survived are living a life of misery and pain. Two persons responsible for this crime are currently being tried, a 37 year's old Egyptian citizen and an Iraqi citizen, Khalid Sharif, who has been handed over by the Sweden to Australia for trial.
21. In the light of what has been said above, what Faylee Kurds need is the formation of lobbies and pressure groups both in Iraq and abroad in order to make their voice heard, their grievances addressed and their problems solved. These lobbies and pressure groups need not be formed of Faylee Kurds only but also of others too and again both in Iraq and abroad where they live.
22. It is in fact in the self-interest of the Kurdish parties to address Faylee Kurds specific problems since in a year or two elections will be held in Iraq, as promised. The votes of these

Kurds will be substantial, especially in Baghdad. This means that the winning of the confidence of Faylee Kurds means winning their votes and winning seats in the future Iraqi parliament.
23. It must be pointed out that the same regime granted Iraqi citizenship to any and every Baathist and Arab, regardless of country of origin, after a few years and some immediately whether they came from Mauritania, Sudan, Palestine, Lebanon, Syria or any other Arab or non-Arab country.
24. Ambassador L. Paul Bremar III, issued a decision in July 2003 restoring Iraqi citizenship to all Faylee Kurds expelled by the former Iraqi regime (Iraq al-Ghad, July 6, 2003). Moreover, the UNHCR has decided to send a legal team to study the problem of refugees in Iraq (al-Zaman, July 20, 2003) and later decided on voluntary return of Iraqi refugees –estimated to be 220.000 in Iran and 200.000-300.000- in Europe (al-Hayat, Baghdad, August 8, 2003). An Iraqi Ministry of the exiled and the expelled has recently been established and began its work at the beginning of September (al-Sharq al-Awsat, September 11, 2003).
According to a source within the Governing Council, Kurdish representatives, namely, of the two main political parties and the independent members, are of the opinion that the vacant seat at the Council after the murder of Aqila al-Hashimi, should go to the Shiite Faylee Kurds who constitute a substantial section of the Iraqi population. They concentrate on two names, Azhar Abd al-Karim and Hedia Askar. (al-Sharq al-Awsat, Arabic daily, October 10, 2003).
25. Faylee Kurds at home and abroad were and still are very enthusiastically, wholeheartedly and openly supportive of the liberation of Iraq by the Coalition and hopeful that this will eventually lead to the restoration of their rights and the return of their Iraqi citizenship and properties.
26. The solution of the Kurdish national issue in Iraq is a necessary pre-condition for solving the Faylee Kurds specific problems but it is not a sufficient one. Faylee Kurds problems can only be solved when the Kurdish movement in Kurdistan Iraq takes a firm stand by insisting on solving these specific problems, not a half-hearted one as it did at the beginning of the nineteen seventies when Faylee Kurds were deported en mass and the Kurdish movement adopted silence on these violations and chose good relations with the Baath regime to the interest of these Kurds and its own self-interests.
27. Ph.D. in Economics and Regional Planning, University of Helsinki, Finland, 1976.
Post Doctoral Research Fee Student, the London School of Economics and Political Science 1977-80.
“Under-underdevelopment, A Regional Case Study of the Kurdish Area in Turkey”, Helsinki, 1976, was the title of his doctor dissertation (which has been a text book taught at the universities of Helsinki, Finland, and Uppsala, Sweden) and has been translated into Turkish and Arabic Alumni member, London School of Economics and Political Science Member of the Swedish Writers´ Union since the eighties of the last century
The writer has also been politically active within the Kurdish movement since 1970, as Kurdistan Democratic Party (KDP) representative to Finland (1970-1976), in charge of the KDP-Provisional Leadership’s Foreign Relations Office in London (1977-1980), member of the Central Committee and later of the Political Bureau of the Kurdistan Popular Democratic Party (KPDP) and subsequently after the unification of three political parties, of the Kurdistan Unity Party (KUP), and representative of the Kurdistan Front in the Nordic Countries, until 1993, when he left party politics. [1]

Items Property

Content category: Kurdish Issue

Content category: History

Language - Dialect: English
Folders: Kurdish Failis
Country - Province: South Kurdistan
Country - Province: Iraq
QR Code:

Sources
[1] Website | English | faylee.org
Added on: 20-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles

Article: 170

Kurds Outside Iraqi Kurdistan Region Faylee Kurds at the Turn of the Century Challenges, Aspirations, and Opportunities (*)

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240120090658545014

Dr. M. Jafar
Ph. D. in Economics and Regional Planning, 1976, University of Helsinki, Finland.
Postdoctoral Research Fee Student,1977-1980, The London School of Economics and Political Science, London, UK.
Member, Swedish Writers' Union, Stockholm, Sweden.

Background
As it is, Iraqi society is a mosaic of diverse ethnic, religious and sectarian groups or sections. These groups and sections are in turn made up of subgroups and subsections according to dialect, habitat, sect, and legal status, each facing different sets of challenges, difficulties and problems and each having different sets of aspirations and opportunities.

Iraq is situated in a volatile area, the Middle East, and has been, for a long time, a coveted target of invaders and conquerors, as well as a battlefield for fighting armies of strong powers competing to control it. Iraq has also been in the pathway of large population movements. Greek, Roman, Persian, Arab, Mongol and others have invaded and conquered Iraq. Population movements of Arabs from as far as Yemen and Najd and other countries, Moguls from Central Asia and Ottomans from neighboring Turkey, Persians from neighboring Iran, immigrated to and/or settled in Iraq. Kurds settled in Iraq outside Kurdistan long before as well as after the drawing of present day borders, which are still disputed by, among others, Turkey and Iran .

Many of the problems facing Iraq at the present have their roots in the historical protracted political, territorial, military, national and sectarian conflicts between the ever competing Ottoman and Safavid empires, aggravated by the policy of the colonial powers and the border lines they draw after World War One (the Sykes-Picot Agreement) and the hesitation on the part of the USA to implement policies for the post World War One era in the Middle East envisioned by President Woodrow-Wilson.

Introduction

The issues discussed below concerning the de facto and de jure situation, the challenges and opportunities facing Faylee Kurds living outside the Iraqi Kurdistan Region are in several aspects not unique but rather more common than they appear. Similar situations, challenges and opportunities are found in the other neighboring countries with areas inhabited pre-dominantly by Kurds. Large numbers of Kurds from Kurdistan Iraq, Iran, Syria and Turkey live, among other cities, in Mosul, Istanbul, Damascus and Tehran respectively. The interests of these Kurds (a sub-groups) are often convergent with the interests of their fellow Kurds inhabiting their respective areas of Kurdistan but these interests can sometimes be divergent or dissimilar, but not necessarily conflicting. In the case of Iraqi Faylee Kurds a few areas of such divergences and dissimilarities are mentioned below in brief.

Faylee Kurd are a subgroup of the Kurdish population of Iraq. Kurds in Iraq in general have a common language and share generally common aspirations and hopes, their general interests usually being convergent. Nevertheless, their geographic location (habitat), the circumstances they live in, the opportunities available to them, and the challenges, difficulties and problems facing them, are noticeably dissimilar. Therefore, their interests in specific issues can sometimes be different. The situation of Iraqi Faylee Kurds have a number of characteristics that are unlike those of their fellow Kurds living in the Iraqi Kurdistan Region, among them can the following be mentioned:

1- Faylee Kurds largely inhabit areas situated outside the current borders of the Kurdistan Region and the majority of them outside the disputed areas, though a significant numbers inhabit these disputed areas.

2- Most Faylee Kurds live in the midst of another ethnic group, among the Arab majority. Most of them do not have their own (Kurdish) areas, their own “backyard”, their own mountains (“the Kurds only friends” as the proverb says) apart from the disputed areas mentioned in 1 above.

3- They face more challenges and threats because where they live they have been and still are physically and culturally more exposed and therefore more vulnerable to the consequences of the sectarian divide and the resultant strife, as well as to terrorist acts, displacement, extortion and killing.

4- They speak one of the three major dialects of the Kurdish language, namely, Kirmanji, Sorani, (both of which spoken in the Iraqi Kurdistan Region) and Lori (a variant of which is spoken by Faylee Kurds). All these dialects have numerous sub-dialects. And in the absence of a unified national language, there are actually different degrees of difficulties in communications between the speakers of these distinct dialects and sub-dialects .

5- By and large, Faylee Kurds are Shiite Muslims whereas Kurds living in the Kurdistan Region are Sunni Muslims. In the present heated and entrenched sectarian mood in the country, this difference plays its big role as a de facto reality and affects everyday life in Iraq in many ways, even if one opposes it or wants to wish it away.

6- Faylee Kurds have been stigmatized and victimized since the establishment of the present state of Iraq through various political decisions, measures and mechanisms, as well as “legal” instruments, which will be referred to below, classifying them as being of “Iranian

Dependency" (Taba´iya Iraniya) treating them as lower class "suspect aliens". Therefore, their "legal status" is, to put it mildly, "precarious" . Kurds from the Kurdistan Region are not considered of "Iranian Dependency" and thus their legal status is not in question.

Faylee Kurds are one of the older segments of Iraqi society. They have inhabited the mideastern and southeastern border areas as well as the central areas of Iraq, with the biggest population concentration in Baghdad. An old area of Baghdad is named after them, namely, "Aqd al-Akrad" (meaning the "Kurdish Quarter), adjacent to the Sunni inhabited area of "Bab al-Sheikh" where the Shrine of the Sunni scholar Sheikh "Abd al-Qadir al-Gailani" is situated.

Faylee Kurds were prominent in the trade and commerce sector and in the professions. They had reached a dominant position within this sector of the Iraqi economy since the fifties of the last century, taking over from and helped by Jewish merchants who had left for or been expelled to Israel from Iraq at the end of the Nineteen forties of the last century.

Faylee Kurds have been known to be generally secular and moderately nationalists, as well as Iraqi patriots. They have generally kept themselves out of sectarianism and extremism and, therefore, they have interacted and intermixed with all other social, religious (different sects), and ethnic sections of Iraqi society from all parts of the country. Faylee Kurds have been working actively within the ranks of various Iraqi political factions and groupings, with the exception of Arab nationalist groups, where they had no place, although they sometimes rode on the political tide of the time.

Statistics on the number of Iraqi Faylee Kurds is impossible to come by, and estimates vary wildly and are difficult to ascertain due to first, most of them live in pre-dominantly Arab areas; second, (claims that) documents have been lost and/or (deliberately) destroyed during and in the aftermath of the 2003 war; third, the Decision Number 199 of 2001 (the decision to change ethnicity mentioned at the end of this paper); fourth, the adoption by some Faylee Kurds, who had not been expelled, of Arab surnames and tribal names in order to "pass", "be accepted" and rid themselves of the stigma of "Iranian Dependency"; and fifth, the former regime's policy of ethnic cleansing and forcible expulsion of Faylee Kurds from Iraq. Estimates of the number of Iraqi Faylee Kurds vary widely from a few hundred thousand to two or three million. Probably the actual number is somewhere in-between. The number of expelled and of disappeared Faylee Kurds vary likewise widely. Since the former regime was meticulous with keeping records (written records and/or on electronic media, CDs), the loss of these records, whether accidental or deliberate, is seen by some writers, as attempts to prevent the real numbers of deported and disappeared Faylee Kurds from coming to light, to conceal the identity of the actual beneficiaries among the current Iraqi elite of the movable and immovable properties confiscated from Faylee Kurds, and/or to bury evidence of the harsh action taken during the campaign of expulsion, as well as to protect those who had participated in these acts from being brought to justice.

The number of Iraqi Faylee Kurds before the mass-deportation of hundreds of thousands and the total disappearance of thousands of internees, was more than double their current number, most of them inhabiting Baghdad, Khanaqin and Mendali. The former Iraqi totalitarian regime began expelling Faylee Kurds en mass in 1980, starting at the beginning of April, on arbitrary and unsubstantiated pretexts, not even adhering to the text and provisions of its own decision number 666 of 1980.

Expelled and interned Faylee Kurds were never interrogated to ascertain whether they were of "foreign dependency" or not, whether they were "not loyal" to "the homeland and people" or not. Neither the judiciary nor the courts were involved in carrying out Decision No. 666. The intelligence agencies, the Baath party apparatus and the army were given the task of implementing Decision 666. This politically and economically motivated ethnic cleansing campaign was the largest ever and most ruthless against Faylee Kurds. Large numbers of Faylee Kurds were earlier expelled during 1969-1971 by the same regime.

The Past

The Origin of the Problem: Law of Citizenship No. 42 of 1924

Faylee Kurds have been victimized since the establishment of the state of Iraq through various political decisions, measures and mechanisms, as well as "legal" instruments, such as the Law of Citizenship No. 42 of 1924, that made all the inhabitants of Iraq not of "Iraqi Dependency" but rather dependents of two foreign states by dividing the country's citizens into those of "Ottoman Dependency" (Taba´iya Othmaniya) and those of "Iranian Dependency" (Taba´iya Iraniya), privileging the former (as upper class, "genuine" citizens) and discriminating against the latter (as lower class "suspect" aliens). The Iraqi authorities classified Iraqi Faylee Kurds mainly among the latter, their "legal status" being, the least said, very "precarious". The new Law of Citizenship No. 43 of 1963 made the legal position of Faylee Kurds even more "uncertain" than before.

The Crux of Present Problems: Decrees Number 666 of 7 May 1980

The decision to rescind the Iraqi citizenship from hundreds of thousands of Iraqi Faylee Kurds, and other Iraqi citizens, and expel them from the country, and the subsequent decisions and laws to seize all their documents and confiscate all their businesses and movable and immovable property, intern thousands of their youth in detention camps, were taken by the all-powerful Revolution Command Council (the highest executive, legislative and, often the de facto, judicial authority in the state of Iraq at the time) in its Decision No. 666 dated 7 May 1980 signed by Saddam Hussein himself, Chairman of the Revolution Command Council, President of the Republic and Commander-in-Chief of the armed forces etc. Decision No. 666, which was applied retroactively and selectively largely against Faylee Kurds, is obviously a political decision taken at the highest level and directed primarily against a substantial segment of the Kurdish population of Iraq, stigmatizing them as being of "foreign origin" and accusing them of "not being loyalty to the fatherland and the people and the high political and social principles of the Revolution", an accusation tantamount to treason. However, almost half of the same Iraqi Faylee Kurds, mostly poor and dispossessed, continued, albeit under very harsh conditions and great uncertainty, to live in Iraq, keeping their Iraqi citizenship, documents and property. Hence, the decision was obviously politically motivated and was applied selectively and arbitrarily. The main political aims of the decision were: preparation for the coming war with Iran in 1980 (the detention of thousands of young Faylee Kurds who had done their military service and those still in active service is indicative of this fact); to punish Faylee Kurds for their prominent and active role within the Kurdish movement and in the other political groups opposing the regime, and for participating in the financing of this movement and these groups; to even the scores with Faylee Kurds for resisting the Baath coup d'état of February 1963 and their participation in the later urban uprising against the second Baath coup d'état of July 1968; to take possession of Faylee Kurds businesses and moveable and immovable property since the first group to be entrapped and expelled were the biggest and richest Faylee Kurd businessmen and merchants from Baghdad (see footnote 9); the general policy of the former totalitarian regime to bring the Kurdish population in Iraq under its tightest possible

control by ethnic cleansing and by whatever other means available, beginning with Faylee Kurds living in Baghdad, the center of the central power, and ending with the “Anfal” and the use of chemical weapons, declared as genocide by a high Iraqi court, the Iraqi High Tribunal.

As a consequence of Decision 666 hundreds of thousands of Faylee Kurds (in addition to other Iraqi citizens such as, Turkomans, Arabs and from other ethnic groups) were forcibly expelled from Iraq to neighboring Iran. It started, as mentioned above, with the expulsion of the biggest Faylee Kurdish businessmen and richest merchants from Baghdad on 7 April 1980. The other deportees were picked up soon after from their homes, shops, businesses, schools, government offices, work places, military units etc. Thousands of young Faylee Kurds were detained in internment camps and then disappeared without a trace.

It is worth mentioning here that while the former Iraqi regime called the expelled Faylee Kurds officially “of foreign origin” and “Iranian Dependents” and unofficially “Iranians”, the Iranian authorities considered them officially as stateless aliens “of Iraqi origin”, giving some of them the “Green Card” and a few the Iranian citizenship, called them unofficially “guests” with no legal status or rights, while common Iranians called them “Arabah”, meaning Arabs.

The forcible expulsion of Faylee Kurds in 1969-1971, the sending of :refugee” Kurds returning from Iran after the collapse of the Kurdish movement in 1975 to the south in small numbers scattered among Arab communities, the mass forcible expulsion of Faylee Kurds starting April 1980, the “Anfal” campaign at the end of the 1980s, the Decision Number 199 issued by the Revolution Command Council on 6 September 2001 – the so-called “change of ethnicity” - giving every Iraqi aged 18 years or more “the right” to change his/her ethnicity to Arabic, as well as other decrees, decisions and laws of this kind, are all part and parcel of the concerted campaign of ethnic cleansing directed against Iraqi Kurds and ethnic minorities by the former regime.

The Present

Although almost five years has passed since the totalitarian regime was toppled, Faylee Kurds believe the new order has so far totally failed them, their expectations unfulfilled, their rights not restored and their grievances not addressed seriously. They notice a general lack of interest, indifference and even procrastination on the part of the Iraqi authorities to restore their Iraqi citizenship and give them back their documents and confiscated businesses and property, inform them about their “disappeared” interned youth, let them play their role in the current political process and let them have a say in the ongoing reconciliation efforts, as victims . They feel they are still considered and treated as lower-class “citizens” in the new “democratic” Iraq. Very few of the expelled Iraqi Faylee Kurds have been able to return to their homes in Iraq, for the afore-mentioned reasons and because of the general lack of security, wide-spread unemployment, run-away inflation, and lack of basic services and amenities.

The situation of Faylee Kurds inside Iraq, particularly in Baghdad, Khanaqin and Mendali, has worsened drastically because of terrorism and insecurity. Hundreds and thousands of Faylee Kurds have been killed, maimed and injured by suicide bombers, car bombs, roadside bombs and kidnappings, and have suffered greatly as victims of forcible displacement, extortion and threats.

There are no political forces, whether Kurdish or Arabic, that has engaged itself wholeheartedly or take real steps to alleviate the plight of Iraqi Faylee Kurds or defend their rights in the

echelons of power in Iraq, although Faylee Kurds have petitioned and pleaded to the government and the political forces in power on the necessity of dealing with the issues concerning Faylee Kurds in a concerted effort rather than in piecemeal steps in order to help improve their situation in general as a group rather than only help individuals with the “right” political contacts and connections or those who are party members, sympathizers or supporters.

According to Faylee Kurds themselves, the continuation of the problems facing Iraqi Faylee Kurds is due, among other things, to the following factors:
1- Faylee Kurds have neither been extremist nationalists nor religious fundamentalists or sectarian fanatics. They are known to be law-abiding citizens. They have lived in harmony and intermixed with the other social segments and ethnic, religious and sectarian sections of the Iraqi population. Faylee Kurds have not carried arms under the new order and have not been involved in acts of terrorism. On the contrary, they have been victims of such acts.
2- As the political scene in Iraq has been since the overthrow of the old regime, and since Faylee Kurds are a relatively small, scattered and unarmed group that is not under the ”guardianship” or “sponsorship” of any of the neighboring governments, and because Faylee Kurds do not act as a proxy for any of these governments, neither politically nor militarily, none of these governments acts on their behalf either.
3- There is practically no Iraqi political party or grouping now in power in Iraq, whether Kurdish or secular or religious, that has shown a real will to act to restore Faylee Kurds rights, although most, if not all, of them pay them lip-service now and then. The main reason being that these parties and groupings have priorities and agendas, where Faylee Kurd issues are obviously much less significant for them at the present time than other for them more vital issues.
4- There are some doubts among certain Faylee Kurd circles that Faylee Kurds might be one of the minor “chess pieces” in the ongoing power game and political cum armed struggle in Iraq and the redrawing of the geo-political and the regional-administrative map of the country.
5- Influential circles and individuals now in power in Iraq do not want the facts about what happened to Faylee Kurds under the old regime to come to light because these facts may embarrass and/or implicate them in the harsh measures that accompanied the expulsion of Faylee Kurds and the internment and subsequent “disappearance” of their youth, as well as to conceal the identities of the actual beneficiaries of the businesses and property confiscated from Faylee Kurds.
6- Faylee Kurds are now scattered over four continents, Asia, Europe, North America and Australia. They are organizationally fragmented into numerous organizations. They have so far not been able to maintain a viable degree of co-ordination in their endeavors.

The Future
Aspirations, Opportunities and Challenges
In addition to the above mentioned weaknesses, and as a direct and indirect consequence of the mass expulsion campaign, Faylee Kurds in Iraq suffer other weaknesses.

1- They are spatially and geographically spread over many areas inside Iraq and in countries in Europe, North America, and Australia, in addition to the Middle East.

2- Their cultural coherence and social fabrics are substantially weakened as a result. By the passage of time, their identity and self awareness, language and cultural heritage risk disappearing, especially among the new generations. They are under the constant pressure of the other cultures amidst which they live and study and by which they are influenced, in

addition to the pressure to "assimilate" and the need to "be accepted" by these cultures and thereby can "pass".

3- They are politically and organizationally fragmented and to some extent disoriented, having no common "reference group" or leadership coordinating or stream-line the piece-meal efforts of each faction, or speak on their behalf with one effective voice.

4- After the initial general sense of optimism and expectations among Faylee Kurds after the fall of the former regime, there is now a wide-spread sense of pessimism and frustration and helplessness, as well as a growing feeling of dissatisfaction and a sense of betrayal. The common attitude among them is that the new order in Iraq has so far failed the them and that the political groupings ruling the country now have shown a remarkable degree of indifference towards them and much duplicity in lifting the injustices brought upon them by the former regime.

5- As a consequence, there is a growing demand among them in general and their elite in particular to take matters into their own hands and if necessary turn to the outside world for help and assistance, hoping that the UN, EU, and other governments, the US Congress and the European Parliament, may be willing to intercede on their behalf with the Iraqi authorities so that their rights are restored, their problems brought to an end, the wrongs done against them are put right, and the injustices brought upon them by the former regime are undone.

6- Faylee Kurds consider their demands to be basic human rights, legitimate and quite reasonable; they see them as elementary in any democratic system of government. Their main demands are:
A- Declare null and void Decision No. 666 of 1980 and all the decisions, decrees, and laws issued based upon it, as well as all their legal and practical consequences.
B- Declare as baseless and void the stigma of being of "Iranian Dependency" and of "Foreign Origin", and the allegation of being " not loyal to the fatherland and the people", arbitrarily leveled against them by the former totalitarian regime.
C- Constitutionally and legally safeguard their full rights as Iraqi citizens, and politically guarantee that they will not be once again subjected to similar policies and treatment, nor to discrimination, neither in law nor in practice.
D- Give them the opportunity to be integrated in the ongoing political process and efforts of national reconciliation in Iraq in order to enable them to play their constructive role in both.
E- Restore their repealed Iraqi citizenship without red tape and endless requirements and unreasonable bureaucratic procedures and pass a enlightened law of citizenship that does not discriminate between Iraqis on any pretexts, and that respects the right of all citizens.
F- Give them back their Iraqi documents seized from them by the Iraqi authorities themselves, and pass a law that prohibits the seizure of these documents by the authorities except after a decision from a court of law in serious criminal cases.
G- Return to them their businesses and movable and immovable property confiscated from them by the State of Iraq and register to the Ministry of Finance and other ministries and departments, and pass a law that respects the rights of all Iraqis to their businesses and property, a law that prohibits confiscation except for public good, provided that a fair compensation is paid to the owner(s).
H- Provide them with information on the fate and whereabouts of the remains of the thousands of their "disappeared" interned youth and other Faylee Kurd political prisoners.
I- Facilitate the repatriation of expelled Iraqi Faylee Kurds who want to return to their original

places of residence and compensate those who choose to live in other places, whether inside or outside Iraq. J- Attend to the needs of expelled Iraqi Faylee Kurds and other Iraqis, and their children still in Iran especially those living in (tent) camps in Iran, by giving them economic support, healthcare, education and other basic amenities, until they can be repatriated to their homeland Iraq.
These measures and steps need be initiated and demanded by Iraqi Faylee Kurds themselves and their sympathizers. Nevertheless, these measures and steps must be proposed to Parliament by the Iraqi government, passed by parliament and approved by the presidential council in order to be binding and have any lasting effects.

Political Issues Need Political Measures and Instruments
The above account and analysis show that it was the state of Iraq, at the highest political level, that has issued the various laws of citizenship and the numerous decrees and decisions that led to the above- mentioned consequences of ethnic cleansing and large-scale killing of Faylee Kurds. These laws, decrees and decisions were politically and economically motivated and directed mainly against the Faylee Kurds, though they are, for obvious reasons, written in general terms and do not openly mention “Faylee Kurds” by name. Therefore, it is the duty of the same state of Iraq, at the highest political level, to put right the wrongs it had brought upon its own Iraqi citizens the Faylee Kurd citizens by means of political measures, decisions, measures and instruments.

The problems and difficulties facing Faylee Kurds have their root in the historical protracted political, territorial, military, national and sectarian conflicts between the strong neighbors to the north and the east. The origins of these problems and difficulties are in the excessive nationalist ideology and openly discriminatory doctrine of the elite, reflected in the laws adopted by the newly created state of Iraq, Citizenship Law Number 42 of 1924 (written by officials from the former Ottoman bureaucrats with the help of the British colonial power); this law arbitrarily divided the citizens of the new state of Iraq into dependents of two foreign powers, of “Ottoman Dependency” (upper class citizens) and of “Iranian Dependency” (lower class citizens). The Citizenship Law Number 43 of 1963 was more discriminatory against the latter than its predecessor. The crux of current problems is Decision No. 666 issued on 7 May 1980 and its consequences. Nullifying that decision and all its consequences and passing a democratic non-discriminatory citizenship law require political will and decisions by the highest executive authority in Iraq, namely, the Presidency and the Government, as well as by the legislative authority, the Iraqi Parliament, in the form of an amendment to the Constitution and/or a the adoption of laws outlawing and banning the repeat of the past, of what the state of Iraq had done against Faylee Kurds and other Iraqi citizens en mass.

The problems facing Faylee Kurds in Iraq are political and economic, problems that need political and economic solutions and measures. Instead of such solutions and measures, the state of Iraq and its authorities have so far adopted administrative and judicial measures that have led to red tape and endless and costly bureaucratic “procedures”, as well as partial and piece-meal decisions that often lead to more problems and complications , except in very rare cases where there are the right “connections” to the right political party and/or militia group, and/or where the right amount of bribery is paid. The state of Iraq has transformed these political and economic problems it had itself created between itself a whole segment of its own citizens into administrative and bureaucratic procedures of individual “property disputes” and routine applications for official documents, which have practically complicated these problems rather than solved them. The judicial processes and court procedures of these “disputes” and

the applications for documents are endless, risky and generally inconclusive usually leading nowhere, due to rampant corruption, bribery on a large scale and tampering with official documents, weak legal system, threats and violence, and loopholes in the laws, according to Faylee Kurd sources following cases of people trying to get back their businesses, property and documents.

However, if and when the area of Baghdad, the seat of federal power, becomes its own region in the federal Iraq that is made up of several regions, Faylee Kurds will then constitute a significant segment of the population of that region. This may mean that they will then carry a heavier political weight and that will give them more influence at the regional level and probably some more leverage on the federal level, if they can present themselves as a coherent viable group. Consequently that may become their source of hope and opportunity in order to be able to influence and improve their position and their fortunes in the not very far future in the new democratic and federal Iraq. Meanwhile, they need act themselves after coordinating their efforts and endeavors, and at the same time engage and seek support from the political forces in power and those engaged in the political process. This in turn presupposes that Faylee Kurds continue to be on good terms with all sections and segments of Iraqi society (from all ethnic groups, religions and sects) since they cannot politically and otherwise afford alienating any of the major Iraqi political forces representing these segments, especially in areas they inhabit in which they are relatively small and weak and have neither a “backyard” nor a “backer” and very limited room for maneuvers.

The success of Faylee Kurds to achieve their human, cultural, economic and political rights and play a viable role in the political and national reconciliation process will ultimately depend on how well they can mobilize and organize themselves. It likewise depends on how intelligently they utilize their human and financial resources as well as the media. Getting positive responses to their demands will depend on how clear they can formulate their demands and priorities and, more importantly, how articulate they are in formulating their case and how subtle and tactful they are in presenting their demands to the Iraqi and Kurdish authorities, to the leading Iraqi political forces, and to public opinion, as well as to the real power in Iraq, the Multi-national Force, the USA, and eventually to the international community when and if necessa

Decision 666 of 1980
In the name of Allah the Compassionate the Merciful
The Revolution Command Council
Decision Number / 666
Decision Date / 07.05.1980
Decision

In accordance with the provisions of Paragraph (A) of Article Forty Two of the Interim Constitution, the Revolution Command Council decided in its session held on 07/05/1980 the following:
1. To repeal (nullify) the Iraqi citizenship of every Iraqi of foreign origin if it is shown that he is not loyal to the homeland and the people and the high nationalist and social objectives of the Revolution.
2. The Minister of the Interior must order the expulsion of anyone whose Iraqi Citizenship had been repealed (nullified) according to Paragraph (1), unless he is convinced, on the basis of sufficient reasons, that his stay in Iraq is a matter required by judicial or legal necessity or for

the safeguarding of officially documented rights of other persons.
3. The Minister of the Interior undertakes to execute this resolution.

Saddam Hussein
Chairman of the Revolution Command Council
Translation by the writer from the Arabic text as published in the official Gazette, al-Waqa'i al-Iraqia, Baghdad, number 2776, 26/05/1980 and scanned and published on the internet site www.faylee.org, Documents.

Decision 199 of 2001
Decision Number 199 of 2001
Issued by the Revolution Command Council on 6 September 2001

Since there are inherited cases in the registries of the Ottoman rule of Iraq, and in order to give each Iraqi to choose his ethnicity, and in harmony with the principles of the Arab Baath Socialist Party that an Arab is he who has lived in the Arab homeland and spoken the Arabic language and chose Arabism as his ethnicity, and in accordance with Clause (1) of the Forty Second Article of the Constitution, the Revolution Command Council has decided the following;
First: Each Iraqi who has filled eighteen years of age has the right to apply for the change of his ethnicity to the Arab ethnicity.
Second: The application to change ethnicity is send to the Office of Citizenship and Civil Affairs where the person is registered.
Third: The director of Citizenship and Civil Affairs in the province decides on the application within (60) days from the date of the application.
Forth: The decision to change ethnicity is recorded in the Civil Register, and is considered a basis for changing all other official registers and documents.
Fifth: The Minister of the Interior issues instructions to facilitate the implementation of the articles of this decision.
Sixth: This decision is implemented from the date it is published in the official gazette.

Saddam Hussein
Chairman of the Revolution Command Council

Translation by the writer from the Arabic text as published on the internet site www.faylee.org, Documents.

References

(*) A paper presented to the International Academic Conference on the
KURDS AND IRAQI KURDISTAN AT THE TURN OF THE 20th AND 21st CENTURIES
held at the Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland, on March 17-18, 2008 (Monday-Tuesday)

1. According to the late Iraqi author and translator Jirjis Fathulla in "Ilam" (a publication issued in Gothenburg, Sweden) citing another publication, "Roj", No. 8, Faylee Kurds under the leadership of Zolfiqar Ahmad Sultan Moosali conquered Baghdad and ruled Iraq from north of Samara to Basra between 1523 and 1529. However, their rule came to an end because of

intrigues relating to the conflict between the two neighboring empires, the Ottoman and the Safawid. He adds that the first reference to Faylee Kurds in English books is made by James Frazer in his book The History of Nadir Shah, published in 1744.
W. A. Wickram, The Cradle of Civilization, Life in Eastern Kurdistan, translated into Arabic by Jirjis Fathulla, Baghdad, Iraq, 1971.
Moreover, according to the Kurdish author Izzedin Mustafa Rasool, the Sharafnameh, the first Kurdish work on the history of Kurds and the geography of Kurdistan, written by Sharafkhan Bidlisi in 1584, mentions that (Faylee) Kurds were then settling Baghdad permanently. (Private communication during the first Academic Conference on the Kurds and Kurdistan in Poznan, Poland).

2. Some Turkish circles now and then lay claims to the Mosul Vilayat – the present day provinces of Mosul, Dahok, Arbil, Suleimaniya and Kirkuk. The Algiers Agreement of 1975 fixing the borders between Iraq and Iran is still a bone of contention and a source of disagreement between Iraq and Iran. The Iraqi invasion of Kuwait and the ensuing first Gulf War at the beginning of the nineteen nineties was about borders too. Dr. Majeed Jafar, Under-underdevelopment, an Economic, Social and Political Study of Kurdistan, Turkey, 1st Edition Beirut, Lebanon, 1990, 2nd Edition, Suleimaniya, Kurdistan Region, Iraq, 2007.

3. Nejim Salman, Fayliyoun (Faylees), Stockholm, 2001, in Arabic.

4. M. A. Zeki, A Summary of the History of Kurds and Kurdistan, 2 volume, 2nd Edition, Baghdad, Iraq, 1961, in Arabic.

5. Hiwa Zendi, “Proposal for Writing in the Faylee Kurdish Dialect”, 1st Edition, Stockholm, Sweden 2007, 2nd Edition, Arbil, Kurdistan Region, Iraq, 2007.

6. Many Faylee Kurds expected that being both ethnically Kurds and religiously Shiite Muslims and will be to their advantage and will enhance their fortunes in the new Iraq, since the two main political groupings ruling Iraq after the overthrow of the old regime are the Shiites and the Kurds. However, they maintain, available indicators do not point in this direction. Some Faylee Kurds maintain that, it is actually to the contrary. They say that significant sections of Shiite Arab politicians suspect that Faylee Kurds will at the end lean more towards their fellow Kurds, whereas some Kurdish politicians openly or privately maintain or suspect that Faylee Kurds lean more towards their fellow Shiites.

7. This is not unique to Kurds living in Iraq outside the Kurdistan Region. Kurds living in Syria and Lebanon as well as expelled Iraqi Kurds living in Iran have/have had similar problems of being “aliens” or “of foreign origin”.

8. Army Reserve Lt. Col. Joe Rice, who recently returned from a tour of duty in Iraq, expressing his personal opinion, said that Baghdad is a deeply mixed city, and he noted: The largest Kurdish city in Iraq? Baghdad. The largest Sunni city? Baghdad. The largest Shiite city? Yep, Baghdad. (By Thomas E. Ricks, Washington Post Staff Writer, The Washington Post, Sunday, April 30, 2006).

9. Subsequently an exodus from Iran of these Iraqi expellees took place mostly to a number of the West European countries, mainly Sweden, as well as Denmark, Germany, Holland, England and France, and some to Australia, Canada and the USA.

10. This law required every Iraqi citizen to have a document of citizenship “Jinsiya” as well as a certificate of citizenship “Shahadat al-Jinsiya”. This duality is a novelty unheard of in other countries, according to many.

11. On April 4, 1980, more than a month before Decision 666 was taken, wealthy Iraqi Faylee Kurdish merchants and businessmen were called to a meeting at the Baghdad Chamber of Commerce ostensibly to be informed about improved new import licenses. All present were rounded up there and then, taken to the security headquarters (al-Amn al-Amma), interrogated, abused and insulted, their documents and money taken from them, driven to the airport and put on plane(s) to Tehran.

12. Some Kurdish writers and politicians emphasize that “Anfal” did not begin in 1988 but it rather began with the mass deportation of Faylee Kurds in 1980, and some go back even further in time and maintain that “Anfal” actually began with the first large-scale deportation of Faylee Kurds in 1970 (Prof. Delwar Ala Aldin, External Link).

13. The Iraqi High Tribunal, External Link.

14. Unconfirmed reports indicate that they were used in military practices and experiments as living targets in the chemical and biological programs of the former regime, others were drained of their blood and vital organs which were given to injured high officers during the Iraq-Iran and Kuwait wars, and the rest died of disease and starvation or killed during the economic sanction on Iraq.

15. After 28 years in Iran some of the expelled Faylee Kurds still live in tents in “refugee” camps with very limited facilities, in temperature very much below freezing, children have no right to attend schools, with restrictions on their freedom of movement, and living under very harsh economic and living conditions.

16. Faylee Kurds commonly strongly feel that the Kurdish and the secular and religious Arabic political parties and groups ruling Iraq at present have also failed them wholly, despite the sacrifices they made and the suffering they endured for financing, joining and supporting these parties and groups when they were in opposition to the former regime, notwithstanding the lip-service these parties and groups pay to Faylee Kurds and the promises they have made and make to address their problem.

17. A preliminary finding by a Faylee Kurd research group, among them the writer, Stockholm, 2007, unpublished yet.

18. Many of the neighboring countries act as “guardians” or “sponsors” of certain sections of Iraqi population. Syria, Jordan, Egypt and Saudi Arabia for Sunni Arabs, Iran for the Shiite Arabs and Turkomans and Turkey for the Turkomans. Other countries act as “guardians” or “sponsors” for certain political parties and armed groups, such as Syria. Kurds in the Region enjoy sympathy and support from the international community at large, in particular the USA, because of what they have suffered but also because of earlier US policies and duplicity.

19. For the Kurdish main parties the vital issues that are at the top of their agenda are understandably Kirkuk and the other disputed areas and the implementation of Article No. 140

of the constitution, the Region's oil contracts and the Region's share in the central budget. As for the Arab Shiite parties their main top priorities are to secure their newly won freedom, tighten their grip on over power, secure their share in the over-all oil-revenues and prevent the return to the "old order".

20. The disagreements and conflicts among Iraqi political parties and groupings on the issue of power-sharing, the structure of the state, decentralization and federalism, control over natural resources - oil, the sharing of state revenues and the budget, are all part of the ongoing struggle and conflict to secure political power and economic privileges, although this struggle and conflict appears sometimes as sectarian and/or ethnic.

21. This fragmentation is used against them by the ruling political forces as a reason, or pretext, for not addressing their issues, maintaining that this fragmentation and lack of co-ordination among Iraqi Faylee Kurds hinder them from taking any measure in this respect.

22. They cite examples from some democracies, two from the USA, the real power in Iraq, namely, of both the strong presidential contender, Mr. Obama, who is of a Kenyan father, and California's Governor Mr. Schwarzenegger, a naturalized American of Austrian parents (Wikipedia, External Link). They also mention numerous ministers and members of parliament, in Europe, Sweden for example, who are naturalized citizens but born in Iraq, Iran and Turkey. Such things are unthinkable in Iraq, and therefore, they wonder what kind of democracy is that which is applied in Iraq today?

23. When applying for Iraqi documents at home and especially at Iraqi embassies, Faylee Kurds are required to show their Iraqi ID-documents, documents which the Iraqi authorities themselves had earlier seized from them; a vicious circle and a no-win Catch 22 situation. Among others, Dr. Kadhum Habib, Is Not there an End to Faylee Kurds Suffering Despite the Fall of the Regime, www.shafaaq.net, 24-1
-2008, Dr. Mehdi Kakei, Faylee Kurds, Originality, Authenticity, Hopes and Worries, a series of 16 articles so far, www.faylee.org, 2007, Archives, Documents and Articles, www.faylee.org.

24. Citizens of any country in the world have one document proving their citizenship of the country. In Iraq an Iraqi citizen needs, in addition to such document of citizenship (Jinsiya), a second document called "certificate of citizenship" (Shahadat al-Jinsiya), in which the holder's so-called "dependency" (Ottoman or Iranian) is recorded either openly in clear text, as was the practice in totalitarian Iraq, or by a code, as the practice is in today's "democratic" Iraq. Those who are registered as of "Iranian Dependency" are prohibited from joining the military (except sometimes as conscripts), and the police, or hold (high) posts within the state apparatus in Iraq. Therefore, Faylee Kurds usually choose trade and business and the professions, such as physicians, dentists, engineers, lawyers, etc. However, recent officially unconfirmed media rapports (such as the Iraqi al-Sharqiya TV station) indicate that the condition of dependency (Tabaiya) will not be applied to Iraqi citizens who had been forcibly deported from Iraq and who apply to, among others, the police corps or the armed forces.

25. The problem of businesses and property confiscated from Faylee Kurds was originally between the lawful owners, the expelled Faylee Kurds, and the state that confiscated these businesses and property and registered them to Ministry of Finance and other ministries. The new order, through, a legal device, some say trick, turned the problem into disputes and conflicts between the original lawful owners, the expelled Faylee Kurds, and the current

owners. This has led to armed conflicts and killings as well as endless court procedures and bureaucratic red tape, in a situation of corruption, nepotism and greed. Among others, Judge Zuhair Kadhum Abbod, The Legal Responsibility in the Case of Faylee Kurds, Arbil, Kurdistan Region, Iraq, 2007 and Dr. Prof. Adnan Abbas, A Look in the Judge Zuhair Kadhum Abbod's (The Legal Responsibility in the Case of Faylee Kurds), www.faylee.org, 31-12-2007. [1]

Items Property

Party:	The Ba'ath Party
Content category:	Kurdish Issue
Content category:	Human Right
Content category:	History
Publication Type:	Born-digital
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	Iraq
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | faylee.org
Added on: 20-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles

Article: 171

The Deportation of the Faili Kurds From Iraq. By Ismet Chériff Vanly

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240120084820544986
Ismet Chériff Vanly

The « forgotten » Faili Kurds
Britain was invested by the Allied Supreme Council of San Remo, in April 1920, with the mandate over « Mesopotamia and the vilayet of Mosul» . By Mesopotamia was meant Southern Mesopotamia, also said Desertic or Lower Mesopotamia, as Arab Iraq was known in Europe. Arab Iraq was composed of the two Ottoman vilayets of Baghdad and Basra, which were occupied by Britain during the WW1. In its diplomatic correspondence of 1915 with the Sherif Hussein ben Ali of Mekka, Britain promised him, as the price for the Arab revolt against the Ottomans, the creation of a large Arab State including most of Arabia , most of Syria , with Palestine and Lebanon, and Arab Iraq, the latter excluding the Mosul vilayet (1). This latter vilayet , roughly corresponding to the southeastern part of Ottoman Kurdistan (2) , was for its largest part occupied by Britain after the Moudros armistice of 30 October 1918. Then the Mandatory Power , interested by the oilfields of Southern Kurdistan , to the south of Kirkuk , in the Mosul vilayet, planified to put together the three vilayets – Mosul, Baghdad and Basra – to create a new state to which they gave the Arab name of Iraq. Lord Curzon, chief of the British delegation to the Conference of Lausanne, explains in the Conference meeting of 23 January

1923 that « a little later on, however, the name of Iraq was given because of its greater local familiarity to the country which we had hitherto called Mesopotamia » (3) . The Treaty of Sèvres of August 10, 1920 provided for an autonomous or independent Kurdish state in Ottoman Kurdistan , including « the part of Kurdistan hitherto included in the Mosul vilayet » (Art. 64 in fine). At the Conference of Lausanne , 1922-1923, the Mosul vilayet was disputed between Britain , speaking for « the Arab king of Iraq » , and Turkey, pretending to speak on behalf of the Kurdish people. Lord Curzon said that Southern Kurdistan would enjoy autonomy if the Mosul vilayet was to be attached to Iraq (4) . Such was eventually the decision of the Council of the League of Nations on December 16, 1925. The ancient vilayet of Mosul was dismembered in the kingdom of Iraq into four provinces : Sulaimaniya, Kirkuk, Arbil and Mosul. But the Kurds of these provinces had to fight by arms against Baghdad for their promised autonomy. The British Royal Air Force sided with Baghdad against the Kurds (5).

In all that it was forgotten that Southern Kurdistan did not consist only of the major part of the former Ottoman vilayet of Mosul. More southern than the Kurds of this vilayet were the Kurds comprised within the vilayet of Baghdad , in the Kurdish districts of Khanaqin and Mandali , to the south of the Diyala river (Sirwan in Kurdish) , near the Persian border. Still more southern than Khanaqin and Mandali were the Faili Kurds , who lived in the districts of Badra and Zurbatiya and within the Basra vilayet, close to the border of Persia. A number of Faili Kurds also lived in Mandali and Khanaqin, together with Sorani Kurds. Neither in the Treaty of Sèvres nor in the talks at the Lausanne conference it was question of these most southern Kurds . They were just left to their own devices. The Faili Kurds indeed had no problem with the Arabs in Iraq. They are Shi'a Muslim, like the Arabs of the Basra vilayet.

Geographical and historical data on the Faili Kurds

The homeland of the Faili Kurds is the fairly hilly area called Pusht-i-Kuh in Iran, on the western bank of the Saymara river , tributary of the Karkha . Covering the southern part of the Kurdish Iranian province of Ilam and the northwestern part of Khuzistan , also hilly, Pusht-i-Kuh means « the Area Beyond the Mountain » , the mountain in consideration being the difficult range of Kabir-Kuh, which constitutes a barrier separating Pusht-i-Kuh from Pish-Kuh (the « Area Before the Mountain ») and from the rest of Iran . But Pusht-i-Kuh is open towards the lowlands of Arab Iraq , with no geographical obstacle to cross the border into the Iraqi plain. The Ottoman-Persian border in this area is inherited from the 1639 Kasré-Shirin treaty between the two empires . A part of Pusht-i-Kuh is in the plain, on the Iraqi side of the border, with the Faili Kurdish towns of Badra and Zurbatiya, facing Mehran on the other side.

The designation of Faili Kurds was originally used only by the Arabs of Iraq, to distinguish them from the other Kurds to the north speaking south-Kurmanji (Sorani) or north-Kurmanji. This designation was unknown in Kurdistan and Iran. In Pusht-i-Kuh the Faili Kurds call themselves just Kurds (without Faili) . Curiously enough, the adjective Faili is not Arabic , but an Arab corruption of the ancient Iranic name of Pahli, whence Pahlawi and Pahlawani . In the pre-Islamic time, under the Sasanians, the Iranic Pahlawi language was used in most of what was to become Arab Iraq consecutively to the Arab conquest, including in Ctesiphon, the Sasanian capital (al-Madayin in Arabic, today in ruins, to the south of Baghdad). Differences between the southeastern Kurdish dialects are progressive . The Faili dialect, the most southern Kurdish dialect, is somehow halfway between Sorani Kurdish and Persian. The oldest origin of the Faili Kurds should go back to the Kashshi people of the great antiquity, who inhabited the present Kurdish country from Kirmanshah to Mehran, through Ilam, together with the province of Luristan and the area of Pusht-i-Kuh, in Iran . The Kashshi invaded Babylonia, rather peacefully, in Lower Mesopotamia, where they created the kingdom of Karduniash , which lasted for

nearly six centuries in the second millennium BC (from 1747 to 1171.)

From their homeland in Pusht-i-Kuh the modern Faili Kurds used to immigrate pacifically into nearby Arab towns in Iraq , Kot, Amara, Ali-Gharbi, Ali-Shargi, al-Hay, Basra , Baghdad, into Khuzistan, and into the Kurdish towns of Khanaqin and Mandali. They are traditionally much appreciated by their Arab neighbours for their hard work as porters , their honesty as merchants or their savoir-faire as businessmen. According to the Iraqi census of 1947, the number of the Faili Kurds in Iraq represented 6 % of the total population , which amounted to 4'564'000 inhabitants in that census. It is generally admitted that the growth rate of population is practically the same in Iraq for the Arabs and the Kurds. The population of Iraq was 6'822'000 in 1960, 9'414'000 in 1970 , and 13'233'000 in 1980 (6). This should allow to estimate the number of the Faili Kurds in Iraq at 564'000 in 1970, and at 794'000 in 1980 , the year in which they suffered the largest deportation campaign by the Baathist government.

The deportation of the Faili Kurds under the Baath

Baghdad had a Faili Kurdish community of workers and flourishing merchants going back, for many of its members, to the Ottoman time. It received new Faili immigrants in the 1930s and the 1940s. Most of them had Iraqi identity papers, some others Iranian papers. The Iraqi citizenship bill which goes back to the 1920s considers as Iraqi the inhabitants of Iraq who had Ottoman citizenship. Some of the Faili Kurds in Iraq, to escape military duty under the Ottomans, had declared themselves Persian citizens and were registered as such in Iraq. Some Iraqi Arabs did the same.

The first anti-Faili measures go back to the WW2 when the pro-Nazi Rashid Ali al-Gailany was Prime Minister . But that was a parenthesis. In February 1963 military officers for the most Baathist seized power in Baghdad, and General Abdul Salam Arif , who was not a Baathist, was made president of the Republic. A propaganda campaign was soon launched against the Faili Kurds. Hundreds of these were expelled to Iran. About six months later the Arif brothers eliminated the Baathist . But the Baath party seized again power , this time alone, in the coup of 17 July 1968 and established their dictatorial rule from then till today. They resumed the anti-Faili campaign , with selective expulsions . After the Islamic revolution of February 1979 in Iran, the campaign became racist, the Faili Kurds were said to be « foreigners » , Iranian citizens , spies and agents of Iran.

On April 7, 1980 , as a prelude to the Baathist aggression against the Islamic Republic of Iran , in September of the same year, 480 merchants of Baghdad , the wealthiest among them, were convoked to the Chamber of Commerce . The government discovered that one third of them were Faili Kurds. These , dispossessed of their properties, their belongings and their papers, were expelled almost barefooted to Iran. The Baath leadership plundered them.

On the same day, and during the next months and the following years, when the first Gulf War was raging between Iran and Iraq , The Baathist authorities committed mass deportations of the Faili Kurds from the Arab cities of Baghdad, Basra, Kot, Amara, Ali-Shargi, Ali Gharbi, al-Hay, Musayyib, and others, as well as from the Kurdish towns of Badra, Zurbatiya, Mandali and Khanaqin. That was done according to a brutal plan. The deportees, men, women and children were awaken up when sleeping at home, and, dispossessed of their properties , their belongings and their papers, were transported by lorries to the Iranian border and asked « to go home » into Iran, on foot, without food, sometimes across mined land. The Iraqi Arab population , unfamiliar with such inhuman methods, were unhappy , but powerless to stop it. Many Shi'a Arabs too were expelled to Iran, with the same brutality.

The number of the Faili Kurds thus expelled from Iraq and despoiled of their properties in a

couple of years is generally estimated at about 300'000 people. They were Iraqi citizens, to the exception of a minority who had Iranian papers. Most of these were members of the Faili community in Baghdad, but fully integrated in the Arab society. If the total number of the Faili Kurds in Iraq was about 794'000 in 1980, as mentioned above, that makes 37,8 % of them who were deported. Expelled to Iran as Iranians, they were considered in Iran as foreigners, and kept for years in poor refugee camps . Some of these are said to have managed to return back to Iraq , but they have not recovered their properties . About 7000 other Faili Kurds, all young men between 15 and 25 old, were arrested and kept in Iraqi jails , but their fate remains so far unknown , save for about 2000 among them who were detained in the prison of Nuqret-al-Salman , situated in a desert area and known for the practice of torture. There is enough evidence that these 2000 young men were killed in 1887 , within the Baath campaign of « prison cleansing » . Their bodies were reportedly buried somewhere in the desert near the Saudi Arabia or Jordanian border (7). With a total Iraqi population of 22'676'000 in 2000, the Faili Kurds would have numbered some 1'360'000 in Iraq had they not suffered ethnic cleansing.

The Faili question part of the Kurdish genocide in Iraq
The deportation of the Faili Kurds from central and southern Iraq is part of the policy of ethnic cleansing practiced , in northern Iraq, against « the Kurds inhabiting that part of Kurdistan which has hitherto been included in the Mosul vilayet » (Art. 64 in fine of the Sèvres Treaty, as said above) . The murder, in 1987, of 2000 young Faili Kurds , and probably of all of the group of 7000 young Faili Kurds who were then kept in jail , was the prelude to the genocide perpetrated against the Kurds of the former Ottoman vilayet of Mosul, in the well known Anfal Campaigns of 1988 (8) .
On the general policy of ethnic cleansing still practiced against the Kurdish people in Iraq , in the provinces of Kirkuk (said now Tamim), Nineva (Mosul), and in the Kurdish part of the Diyala province, see our enclosed paper entitled « Ethnic cleansing and genocide against the Kurdish people in Iraq » , also dated 16 August 2001.

Claims for compensation on behalf of the Faili Kurds
This paper was written to respond to a resolution by the General Assembly of the Kurdistan National Congress, seated in Brussels, which speaks on behalf of the Kurdish people and includes Faili Kurds as members.
On behalf of the Faili Kurds in Iraq , in particular, and of all of the Kurdish people we request the international organisations , national governments, NGOs and all those attached to human rights to do so that :

The Faili Kurds deported from Iraq be authorized to return back to Iraq , reinstated in the properties and rights which were theirs , compensated for the moral and material wrong which they have endured, and guaranteed security for their future ;
an investigation be open, if not by the Prosecutor of the International Criminal Court (ICC), then by decision of the UN Security Council, with a view to punish those Iraqi persons responsible for – and authors of the genocide committed in Iraq against the Kurdish people, including the Faili Kurds.

Ismet Chériff Vanly
President of the Kurdistan National Congress
16 August 2001

References
1. See the letter of the Sherif Hussein of Mekka dated 15 July 1915 to Sir Henry MacMahon, the British ambassador to Cairo, and the latter's reply of 24 October 1915.
2. See Sir Mark Sykes, « The Caliphs' Last Heritage », London, 1911, about Ottoman Kurdistan.
3. See « Lausanne Conference on Near Eastern Affairs, 1922-1923 : Records of Proceedings and Draft Terms of Peace », pub. By the British Government, 1923 : page 352.
4. Idem, p. 380 , and p. 384.
5. See Colonel Arnold Wilson, « Layalties Mesopotamia», vol. II, London, 1923.
6. See US Census Bureau, IDB Summary Demographic Data for Iraq.
7. See Ali Babakhan, « Les Kurdes d'Irak, leur histoire et leur déportation par le régime de Saddam Hussein » , Paris, 1994.
8. See « Genocide in Iraq : The Anfal Campaigns Against the Kurds », by Human Rights Watch, Division of Human Rights, 1992. [1]

Items Property

Content category:	Human Right
Content category:	History
Content category:	Articles & Interviews
Publication Type:	Born-digital
Language - Dialect:	English
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	South Kurdistan
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | faylee.org
Added on: 20-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles

Article: 172

The Feyli Kurds in Iraq: A Geopolitical Crisis with Complex Identity Consequences

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240105090253541615

Researcher Sinaa Salah explains, for the CFRI, the tragic history of the Feylis Kurds, their culture, language and gradual integration into Iraqi society.
n a cold, rainy winter night in the early 1980s, Fatima, known as Um Abbas, left her house in the neighborhood of Jameela1 when she heard cries and wails coming from her family house — located next to her husband's house. She saw Ba'athist soldiers forcibly removing all her Feyli family from her home. She was too confused to ask what was happening, fearing that the Ba'athists might take her along with them and deprive her of her husband and children, who held Iraqi citizenship. The family's house was looted, and all their belongings, furniture, and valuables were stolen. She managed to save a photo of her father, which she took secretly when the perpetrators left. Throughout the subsequent years, she stared at her father's picture, wondering about their fate after they were loaded onto trucks at the Iranian border.

The Crisis of Political Geography

Fatima and her family did not know that their tragedy was related to the crisis of political geography and the Ba'ath regime's policy of ethnic purity, which made them and other minority groups scapegoats. The plight of the Feyli Kurds dates back to before the Ba'ath party's success in seizing power in 1968, even before the establishment of modern Iraq in the 20th century.

The definition of geographical boundaries between the Ottoman Empire (which ruled Iraq) and Iran began in 1049 AH (1639 CE) during the time of Sultan Murad IV and Shah Safi Abbas I. However, the two parties did not reach a final agreement on the border delineation, as evidenced by the Treaty of Kasr-e Shirin and the Sehribil-Zahab agreement. Numerous treaties and protocols were signed between the two sides, spanning nearly three centuries. The agreement was finally ratified on 15 Rajab 1348 AH (1929 CE) without consulting the Feylis residing in the border regions2.

Even though many Bedouin tribes had summer and winter pastures on both sides of these borders, they were forced to change their migration routes3 — they either found alternative pastures or were forced to settle down. As a result, the regions inhabited by the Feyli Kurds, their land and the land of their fathers and ancestors, were divided into two parts: half of it being annexed to the Mosul province after the announcement of the new Iraqi state, and the

other half being annexed to the Kingdom of Iran under the protocol previously mentioned.

Border Planning between Iraq and Iran

Before the birth of modern Iraq, Iranian-Ottoman relations represented a history of bloody wars between the two countries, often with Kurdistan as the theater for these armed conflicts, contributing to its backwardness and poverty. The border strip extending from the northeast of Halabja, Shalir, the regions of Zahab, Mandali, Badrah, Zurbatiyah, and even al-Qamit, among other areas adjacent to the Iranian provinces of Ilam and Kermanshah, was a subject of dispute and differences between the two neighboring states4.

Due to these regions, including other parts of Kurdistan in Iraq, being inhabited by Kurdish tribes and Feyli Kurds since ancient times, it was natural that when the borders were established after the foundation of the Iraqi state, Kurdish tribes would be divided according to their residing areas. Some clans remained within either the Iranian or Iraqi territories. Other clans were split between the two kingdoms. Among these clans were the Jaff, and Horamanis in the north of Kurdistan, along with Kalahur, Arkawazi, Boli, Zirkosh, Mulkhatawi, and Kurdliya in the south. Given that these tribes formed cohesive social units in terms of kinship and lineage, it was not surprising to see brothers and relatives divided in their allegiance to the two states, as happened to some Arab tribes like the Shammar5.

Poverty levels increased there, due to worsening economic conditions in Iran and the oppressive policies of regimes like that of Reza Khan Pahlavi, who imposed heavy taxes on the people living in Kurdish regions under his rule. This was in stark contrast to the thriving economic situation in Iraq during its monarchy. Consequently, the British government initiated various industrial projects in response to these challenges.

The Feyli Kurds decided to leave their native regions and migrate to neighboring border areas, including Khanaqin, Mandali, Zurbatiyah, and Kut. They did so primarily because they had relatives and acquaintances who could help them secure employment opportunities. These migrations occurred either individually or as entire families, dispersing to different regions, with a notable preference for Baghdad and other urban centers in Iraq. This voluntary migration was driven by the pursuit of employment opportunities.

The Feyli Narrative: a Tale of Forced Displacement and Identity Revocation

The Feylis narrative is centred around a distinctive pattern of oppression, stemming from their individual characteristics, collective affiliations, national ties and religious identity. Over time, this narrative has evolved into one of victimisation as successive regimes have oppressed them on the basis of these attributes. The Feyli Kurds, known for their physical strength, endurance, and outstanding work ethic, mainly worked as porters due to their ability to carry heavy loads. Wherever they worked, they were trusted and considered a source of security because their loyalty to their employers was unshakeable, having left their homes in search of work and sustenance. According to Salah Shamsheer, a Feyli journalist, a striking example of this narrative is recounted with the Deputy President of the Saddam Hussein regime, Izzat al-Douri, in the early 1980s. At that time, al-Douri aimed to move large, heavy iron gates within his palace from one location to another. He ordered the recruitment of workers exclusively from the Feyli Kurds and entrusted them with this task, knowing their exceptional strength and reliability. The Feyli Kurds persevered and worked diligently until they established themselves

independently.

In the 1950s, however, with the displacement of the Jews, the Feyli Kurds began to occupy economic and commercial centers in Baghdad’s markets, especially the large Shorja commercial market, and in other cities. They even owned a portion of the shipping industry (Lenjat) in Basra. In the 1960s and 1970s, they became known for trading in grains, tea, sugar and dates, and played a significant role in the fruit and vegetable trade in Alawi. Additionally, they were involved in the trade of wood and iron in the Sheikh Omar region. Many of them were wholesale and retail fabric traders, as well as participating in heavy and light industrial projects. Some Arab traders of good names and reputations collaborated with them. In the 1950s, the Feyli Kurds of Baghdad began to establish economic influence, becoming a significant economic and financial presence in the Iraqi market, and integrating into the Baghdadi society.
Shorja market, Baghdad, March 2023

Perhaps this early economic influence alarmed the Ba’athist regime. The Ba’ath government adopted forced displacement mechanisms as part of a plan to Arabize the border areas adjacent to the Iranian side, such as Khanaqin and Mandali, which were inhabited by Feyli Kurds. In the early 1970s, they began to deport families from their homes and lands, transferring all employees of the Wand refinery and teachers from Khanaqin to central, southern, and western provinces of Iraq, such as Maysan, Nasiriyah, and Anbar.

As for the Mandali Kurds and Feyli Kurds who integrated with the Mandali Kurdish clans and adopted the Mandali tribal identity, they were displaced by force in large trucks and in poor conditions. They were initially moved to the barren area in the southern part of Baldruz district to work on a mandatory water project. Their situation was dire and miserable, reminiscent of Nazi labor camps for Jews and other groups. Before other groups were subjected to similar treatment, they escaped their detention locations to Baghdad, with a majority heading to Muqdadiyah and Diyala.

These areas were considered opposition strongholds against the Ba’ath party and its regime at that time. Land belonging to the Feyli Kurds in the cities of Zurbatiyah, Badrah, Jassan, and Ali al-Gharbi was confiscated.

The forced displacement6 of the Feyli Kurds continued until the early 1980s, as ordered by Saddam Hussein’s regime during the Iran-Iraq war. This directive was set out in a letter from the Secretary of the central office of the Ba’ath organisations at the time, Mazban Khader Hadi. The letter stated the aim to Arabize the region by transferring villages adjacent to the Iranian border and welcoming Arab tribes known for their loyalty to the party and the revolution. This policy involved the distribution of land that had been confiscated from its original owners by the 5 November 1981 Revolutionary Command Council Resolution No. 617. The regime implemented these measures out of fear that the former owners would return and reclaim their property and orchards.

Forced displacement campaigns began in the early 1970s and continued in stages until the mid-1980s. The government did not stop at displacing but also confiscated their properties, revoked their Iraqi nationality, confiscated their documents and rights, and detained their young men and men aged 16 to 40 years old. Approximately 20,000 young men were arrested and subjected to various forms of brutal violence. Many of them were killed. Some disappeared

without a trace, and their bodies have not been found to this day, but their names are recorded on lists of individuals who were captured. Some were arrested in their homes, others were taken from their schools, colleges and universities. Some were seized from the Iraqi army, where they were serving like all other Iraqis. They were detained without trial and subjected to chemical experiments. Some of them were used as human shields on the Iraq-Iran border, while others were thrown into human meat grinders to eliminate any remnants.
Iraqi Kurdish Feylis, archive, undated photo

Mehdi Abbas, a member of the Arkawazi tribe, talks about his experience of displacement, explaining that it began with his aunts and uncles in the 1980s. He was detained with his brother because their nationalities were marked as Iranian in the Naqra Salman prison along with Feyli Kurdish youths. Approximately 2,500 of them were executed, while survivors, numbering around 480, were called the Surviving group and he was one of them. Arkan Shihab Ahmad al-Majbargi, the grandson of the well-known Ahmad al-Majbargi from the Bab al-Sheikh region, was also detained in Naqra.

In 1982, Salman was spared execution. He recounted: “We were a group of 11 people who boarded a bus, while many others were taken in different buses to a place that only God knows. We haven’t heard from them since”. Unfortunately, his uncle, Malik Ahmad al-Majbargi, who was the Director General of the Ministry of Commerce at the time, was not so lucky and was executed in 1979. Malik’s friends, including Jamal al-Khayat and Fadel Kasl, suffered the same fate. They were targeted because of their affiliation with the Communist Party and their opposition to the Ba’athist regime. Mehdi Abbas revealed that when the families of those detained visited their imprisoned sons, they faced humiliation, physical abuse, harassment of women and other degrading treatments. Um Husayni, a woman who spoke about her relatives and their forced displacement, described the tragedy they endured on the border between Iraq and Iran. The regime’s henchmen cruelly abandoned them without access to food, water or basic human needs. Her words were filled with bitterness and sadness, and she often repeated the phrase: “Our men fought, and our women were forcibly displaced”. This phrase drew on Shia history and the symbol of sacrifice embodied in the tragedy of Imam Hussein, symbolising the strength of Shia identity. She added that many men were killed or forcibly displaced, while women and children, particularly if the woman was of Iraqi nationality and Arab origin, were left behind. Some women were forced to divorce their husbands. All these events contributed to the fragmentation of the social fabric of the Feyli Kurds, as families and individuals were dispersed to various European countries, Iran and Iraq. After the U.S. invasion of Iraq, successive Iraqi governments began to address the situation of the Feyli Kurds. In 2006, Law No. 26 was enacted to address the problems faced by those whose Iraqi nationality had been revoked and who had lost their identity. The law aimed to freeze their restrictions, and many of them had been deprived of documentary evidence, leaving them with no means of proving their identity.

However, the law still faces significant challenges. For example, the activist Talib Nouruz mentioned in an interview on 10 April 2023, that many problems related to the revocation of their nationality have not been resolved yet. Currently, many of them are located on the borders of Iranian territory in camps such as Azna and Jahrom. Forty-three years have passed since their displacement, and they have not regained their nationality. The Iranian government has avoided integrating them as Iranians, leaving them in limbo between the Iraqi and Iranian officials. Seventy-three families possess a single documentary proof, known as the “White Card”, which must be handed over to the Iraqi government if they wish to cross the borders to

return to Iraq. This results in them being unable to return to Iran if they face difficulties in Iraq, their country of origin.

Additionally, based on the Iraqi Criminal Court's recognition of what the Feyli Kurds endured as a genocide, Resolution 426 was issued on 29 November 2009. It aimed to remove all the damages inflicted on them during the genocide. However, this resolution has not been fully implemented to restore their rights.

Some positive discrimination decisions were also issued, such as the Ministry of Higher Education Resolution (No. 10316) on 29 April 2012. It was based on the General Secretariat of the Council of Ministers' decision to allocate seats for postgraduate studies and fellowships, with a special quota for Feyli Kurds, exempting them from age and grade requirements. However, this resolution has not been fully implemented either up to the present time.

It was also difficult to apply Law 35 of 2016 concerning political prisoners due to the exclusion of political prisoners from the provisions of this law, as they were detained for periods ranging from one year to ten years without receiving a verdict from a judge. Since most political prisoners remained outside the country, many of them became disinterested in reviewing their cases with the specialized authorities due to the lengthy bureaucratic procedures involved.

Law 13 of 2010, concerning property rights, guarantees the rights of citizens whose properties were confiscated or seized unlawfully, including properties seized for political, ethnic, religious, or sectarian reasons. However, only about 20% of those who were entitled to compensation under this law have received indemnity. Similarly, Law 16 of 2010 — aimed at compensating those affected by the confiscation of their movable and immovable properties by the previous regime — has not been effectively implemented despite numerous appeals from the affected individuals.

Article 140 of the Constitution deals with disputed territories between the region and the central government, particularly Kirkuk, Nineveh, and Salah al-Din, which underwent demographic changes and Arabization policies under the previous regime from 1968 until its overthrow during the U.S. invasion in April 2003. Due to multiple technical and political complexities, especially in Kirkuk, Article 140 of the Iraqi constitution has not been implemented by successive governments, leading to continuous debate among various parties. Some returning Feyli families in 2006 faced armed attacks by Arabs who had settled in their areas, resulting in casualties and preventing many of them from returning to their land.

The cultural and complex identity of the Feyli Kurds

The Feyli Kurds possess a unique culture and identity that exists within the rich tapestry of religious and ethnic diversity in Iraq. They share ethnic ties with the Kurdish community and religious affiliations with Arab Shia, often referred to as Kurdish Shia. However, they maintain their distinct customs, traditions, and heritage, which help define the boundaries of their cultural identity. This complex identity plays a pivotal role in their sense of belonging, navigating between their Kurdish national affiliation and their Shia religious identity.

From a linguistic perspective, the term 'Feyli' is generally understood by most Iraqi linguists to encompass all speakers of Luri Kurdish, particularly the Luri dialect7. Some linguists may refer to this dialect as 'Kurdish Kermanshahi' or its sub-dialects, which include Kulhariya, Likriya, and

the original Luri dialect found in the Poshtuk8 regions of Iran9, such as Ilam and Kermanshah. This term 'Lur Feyli' has been mentioned in the works of Danish orientalist S.G. Welberk and Professor Jan Ruff Karthuit10.

In the context of Iraq, the term 'Feyli' is used to describe all Kurds residing in the hot and plain regions of the country, with historical roots that date back to ancient times. These areas are collectively known as 'Karmania', which translates to the hot regions of Kurdistan. It's important to note that Feyli Kurds may not originally hail from the Soran region or Kurdish Iraq. The term 'Feyli' is also applied to Kurds living in the border regions adjacent to Iran across three Iraqi provinces: Diyala (formerly Baquba province), Wasit (formerly Kut province), and Maysan (formerly Amara province). These regions are home to various Feyli populations, including places like Badra, Zurbatiya, Jassan, Nahiyat al-Jabal, Hnjeera, Bakasiya, Sheikh Saad, Al-Hay, Al-Nu'maniya, and even within the city of Amara11.
Iraq-Iran border in Diyala province, July 2020

The term 'Feyli', in its general and idiomatic sense, encompasses all Kurdish tribes residing in the southern extensions of Kurdistan on the Iranian side, primarily referred to as Lurestan. This region also includes Ilam and Kermanshah, which have been divided into the provinces of Elam, Lurestan, and the vicinity of Mahal, Shahr Kord. On the Iraqi side, these areas are indicated as well. It's noteworthy that the absence of a province or region named Lurestan in Iraq has contributed to the emergence of the term 'Feyli' while the word 'Luri' has become less common except within the context mentioned.

Referring to the population as 'Feyli' in a comprehensive sense, and considering 'Lur' as a specific term used in Iraq, aligns scientifically with historical facts. The ancient term 'Feyli' or 'Bailey' can be traced back to the title 'Pahlavi', which has been associated with the Kurdish people since the Middle Ages, during the Sassanid era. This historical connection continued through the Islamic expansion, including the time of the Messenger (peace be upon him), the Rightly Guided Caliphs, and the Umayyad and Abbasid dynasties12.

In summary, the Feyli Kurds are residents of the far south of Kurdistan, specifically in the Peshtko13 and Pishko regions of Iran, as well as the regions of the eastern Tigris, central, and southern Iraq. Consequently, the Feyli Kurds are considered an ethnic group with a dual identity, embodying both a Kurdish national character and adherence to the Islamic Shiite sect, which forms a distinctive part of their identity. This unique identity sets them apart from other ethnicities and components in Iraq, making them an essential part of the Kurdish people. The Feyli Kurds comprise numerous clans, each with its own ethnic, cultural, and social characteristics while maintaining connections with other Iraqi clans to the present day.

The cultural perspective of Feyli identity's specificities

The cultural perspective of the Feyli Kurds includes all the characteristics and cultural elements that distinguish them and have their specificity in defining the Feyli Kurdish identity. The Feyli Kurds are distinguished by a popular heritage rich in poetry, art, proverbs, chants, hymns, games, popular foods, etc.

Language:

Language serves as a vessel for transmitting culture, ideas, and heritage while expressing one's

identity. It’s a system of verbal and non-verbal symbols that facilitates understanding and communication among individuals, setting each person apart within a society due to their unique linguistic identity.

In the world of languages, there exists a hierarchy of dialects, with dialects being further divided into sub-dialects, and these, in turn, may have quasi-dialects. This division arises from geographical, ecological, and communicative factors. For instance, the Arabic language shares a common origin, yet each Arab country possesses a distinctive dialect that sets it apart. The Iraqi dialect, for example, differs from other Arabic dialects, and even within Iraq, the dialect varies between different governorates and regions. Similarly, the Kurdish language, despite its dialectical diversity, has a single origin, a consensus among linguists. There is consistency in phonetic similarities and grammatical structures among these dialects, signifying a shared linguistic heritage.

While the Kurdish language boasts multiple dialects, it adheres to a unified alphabet. This alphabet differs from the Arabic script, primarily due to variations in the form and pronunciation of some letters.

Feyli Kurds possess a unique dialect among the diverse Kurdish dialects. The Feyli dialect traces its roots to the Luri dialect within the broader classification of the Kurdish language. What distinguishes the Feyli Kurds is their use of a coded language when they wish to communicate without others understanding. This secretive language is intricate and not rooted in any known linguistic structure. It was learned and passed down among the community members through generations as they resided in their ancestral areas. Not everyone masters this coded language, and it tends to be limited to the elderly. The coded language relies on specific patterns and does not conform to conventional linguistic principles; instead, it is acquired through continuous practice. These coded languages have largely faded away but remain a part of the cultural heritage that distinguishes the Feyli Kurds as an ethnic group.

As mentioned earlier, the Feyli, Mandalawi, and Khanaqin Kurdish dialects serve as a shared cultural and personal identity, expressing their unique heritage and identity. Despite the influence of social and cultural interactions that led to some dispersion between the Kurdish and Arabic languages, these dialects persist within their communities, albeit on a smaller scale. This situation poses a potential threat to the preservation of linguistic distinctions from within their communities unless measures are taken to address it.

The continued use of these dialects underscores the importance of their identity as Feyli Kurds, which holds significance not just in terms of their Kurdish nationality but also as an expression of their distinct ethnic identity. This distinction reflects their cultural heritage and the preservation of their unique linguistic features, which are integral to their identity as a distinct ethnic group within the broader Kurdish community.

The Feyli Folklore:

Al-Hura14

Kurdish folklore is a rich tapestry of artistic expression, with its roots deeply intertwined with the land’s natural beauty, encompassing its lush waters, majestic mountains, and verdant meadows. This captivating natural backdrop has been a profound source of inspiration for

poets and artists. Among the ancient and authentic forms of Kurdish folklore is “al-Hura”, a unique art form traditionally sung by men.

What sets al-Hura apart is its distinctive structure, which doesn’t rely on rhyme and meter but rather reflects the singer’s personal taste and psychological and social experiences. It is a versatile form of expression that encapsulates both moments of joy and emotions of pain, sorrow, and separation. Al-Hura delves into specific life events and experiences, allowing the vocalist to convey their feelings through a melodic narrative. The singer exercises creative control over their voice, modulating it by raising or lowering it to match the length or brevity of the poetic phrases. Furthermore, the singer often improvises and enhances the poetry with additional verses, incorporating the names of individuals who hold special significance to them, such as a beloved or a departed loved one, into the sung verses of al-Hura.

Understanding al-Hura and its lyrics can be challenging, especially for those not deeply rooted in the same cultural context. Even some within the same culture may find it difficult to grasp its nuances. Al-Hura is often described as a poignant form of folk poetry that uniquely captures the social and psychological states of Kurdish men, providing them with an outlet for self-expression.

This art form covers a wide range of themes, including themes of courtship, separation, wartime experiences, and calls for peace. Its delivery requires great skill in recitation, making it a truly remarkable and culturally significant form of expression within the Kurdish folklore tradition.

Lawa Lawa 15

The “Lawa Lawa” is a cherished and authentic form of Feyli Kurdish folklore, reflecting the deep cultural roots of the community. It is especially associated with Feyli mothers who sing these hymns to their children, often when putting them to sleep. These hymns carry profound meanings and convey a heartfelt human and social message. They encapsulate a mother’s hopes and aspirations for her children, sometimes sung with a melancholic melody and at other times with a joyful tune, aligning with the content of the poetic verses.

Through the “Lawa Lawa”, the deep love and affection of Feyli mothers for their children, particularly their sons, are unmistakably expressed. These mothers wish for their children to grow up, get married, and attain success and prosperity, often envisioning them as future masters or sultans. It’s a reflection of the high regard and nurturing provided to children, a sentiment shared by Kurds in general and notably emphasized among the Feyli Kurds. Mothers are known to make great sacrifices, dedicating themselves and their resources to the well-being and happiness of their children.

Similarly, Arab mothers also have their melodious hymns, known as “Dalloul”, which they sing to their children. These hymns share cultural and social purposes with the Feyli mother’s “Lawa Lawa”. They often carry a similar melancholic tone, highlighting the cultural similarities between these two communities. This cultural commonality is further underscored by the similarity in the names of these two forms of lullabies, “Lawa Lawa” and “Dalloul”.

The Names of Individuals in the Kurdish Feyli Society

Claude Levi-Strauss explores the significance of names, highlighting that some people are not just named, but they become the embodiment of their names. This concept encompasses both the giver of the name and the bearer, with the name carrying a lifelong message that often provides insights into the circumstances of a person's birth. However, names can serve various functions, some individual, others religious or protective. Some names aim to influence a child's destiny positively16 or ward off misfortune, acting as a safeguard and conveying a particular message17.

Names hold a defining role for individuals, serving as a means to distinguish them from others or signaling their belonging to specific social or ethnic groups. Names can also signify social status or fit into social classifications and categories. A person may be given a specific name by their father, mother, or another person either before or at the time of their birth. In the Kurdish Feyli culture, popular names have historically been used to establish distinctive identities. These names often carry cultural symbols, with many representing attributes like strength and courage, frequently symbolized by names related to lions, such as "Sher Dil", meaning Lion Heart.

Other names convey high status and prestige, as seen with "Dara", signifying ownership or wealth. Some names draw inspiration from nature's beauty, like "Kolstan", meaning garden rose, while others represent good fortune, like "Qadam Khair", which translates to the bringer of good luck. These names were prevalent in the past and were closely associated with the older generations born in Feyli areas and neighboring Iraqi border regions such as Kordi Mendili, Khanqin, Badrah, and others. However, as these individuals migrated to Baghdad and integrated into Baghdadi society, their distinctive names gradually faded, giving way to ancestral names. In contemporary times, many have adopted Arabic names, especially those of prophets and the twelve Imams, including names like Muhammad, Ibrahim, Isma'il, Ali, Hasan, Hussein, Abbas, Fatimah, Zainab, and Zuhra, among others. These names reflect both their religious affiliation and their integration into Baghdad's society, particularly in areas with a Shia majority population. Consequently, their distinctiveness through names has diminished, and specific boundaries associated with their names have largely disappeared.

Holidays, Religious and National Celebrations of the Feyli Kurds

Feyli Kurds, like other sects and communities in Iraq, enthusiastically celebrate Islamic holidays as well as national holidays. The term 'Eid' (holiday) is thought to originate from the tradition of coming together on a specific day, as it recurs annually with fresh joy18. Feyli Kurds join in the celebration of their national holiday, 'Nowruz', alongside their fellow Kurds19 in Kurdistan. However, they observe it in a unique manner distinct from other communities. Some of the most significant holidays celebrated by Feyli Kurds include:

Eid al-Fitr and Eid al-Adha

Feyli Kurds wholeheartedly celebrate both Islamic holidays, and their preparations are akin to those of other sects and communities in Iraq. These preparations involve cleaning their homes, purchasing new clothes, especially for children, and preparing special dishes such as "Kleicha" and various pastries. On the morning of the Eid, determined by their religious authority, they come together to perform the Eid prayer, either collectively at Husseiniyas (Shi'a community centers) or, when that's not feasible, in their homes with their family members. In the past, they used to perform this prayer at the shrine of Imam Musa ibn Ja'far, the seventh Shia Imam

from the lineage of Prophet Muhammad. However, due to security concerns and traffic congestion, visiting the shrine, located in the Kadhimiya area and protected by concrete barriers, has become less common. As a result, they usually perform their prayers at home. Subsequently, they visit relatives and neighbors to exchange holiday greetings and well-wishes. If someone in their family has recently passed away, they offer condolences to the deceased's family. Following the exchange of holiday greetings, they begin giving "Eidiyah", a monetary gift, to children based on their financial means. Some families opt to go to parks and public gardens to celebrate the holiday. One of the traditions followed by Feyli Kurds during Eid is the collection and distribution of "Zakat al-Fitr"20 which they provide to families in need both within and outside their community. This practice fosters social unity and strengthens family bonds.

On Eid al-Adha, Feyli Kurds adhere to the Sunnah (traditions of Prophet Muhammad) and Ja'fari Shia sect guidelines when making sacrifices. These sacrifices usually occur on the second day of Eid, while the first day is reserved for specific rituals. Typically, they sacrifice a bull for men and a cow for women21 when the deceased is a relative, as previously mentioned. If they are facing financial constraints, they may opt for a ram for men and an eye for women. The tradition is to continue these sacrifices for seven years to fulfill the rights of the deceased, even if their financial situation is not robust. This tradition is deeply rooted in their belief in the afterlife and its influence on their lives. They hold that they maintain a connection with their departed loved ones, particularly when encountering them in their dreams. How they perceive these dreams — whether as sources of joy or fear — determines their interpretation. These customs differ from those of Arabs, who traditionally perform a single sacrifice.

Eid al-Ghadeer and Sha'ban celebrations

Feyli Kurds celebrate Eid al-Ghadeer, an important holiday observed by Shia Muslims to commemorate the appointment of Imam Ali ibn Abi Talib as the successor of Prophet Muhammad. During this celebration, they engage in the tradition of distributing sweets, chocolates, and juices. Many Feyli Kurds also embark on journeys to Najaf, where the shrine of Imam Ali is situated, to pay visits and partake in the festivities. Imam Ali holds a significant position as the first Imam for Shia Muslims.

Regarding Sha'ban celebrations, Shia Muslims, including Feyli Kurds, observe this holiday to mark the birth of the twelfth Shia Imam, Imam al-Mahdi, who is believed to be in occultation and is expected to reappear in the future to establish justice and truth. The date associated with his birth in their belief is the 15th of Sha'ban. On this occasion, many of them visit the shrines of the Imams in Kadhimiyah and Karbala. They participate in the custom of distributing sweets and juices from their homes, as well as in the streets and shops, underscoring their social interactions with fellow Shia Muslim Arabs. This practice highlights their integration into Baghdad's society and their deep commitment to the Shia faith, influencing their social behavior.

Newroz Festival22

Newroz is a significant national holiday celebrated by Kurds across the board, symbolizing the arrival of a new day and the celebration of nature's beauty as spring unfolds with its vibrant flowers. Additionally, it commemorates the legendary Kurdish hero23, Kawa the Blacksmith, who, according to Kurdish folklore, defeated a tyrant ruler using fire and iron.

Feyli Kurds, like their fellow Kurds, wholeheartedly celebrate Newroz with joy and enthusiasm. Many families from Baghdad embark on journeys to their ancestral regions, particularly Khanaqin and Mandali, which have undergone significant changes and development since 2004. During their visits, they reunite with relatives and friends who warmly welcome them into their homes. Alternatively, some Feyli Kurds travel to the Kurdistan region of Iraq to partake in the national festivities. On this occasion, they don new clothes and colorful Kurdish folk attire, particularly for women and children, reflecting the vibrant hues of nature. They venture into the mountains, verdant meadows, and breathtaking landscapes, as Newroz signifies the arrival of spring, bringing pleasant and mild weather. The celebration entails Kurdish dances, such as Dabke, accompanied by the melodies of Kurdish music, particularly Saz Dahol24. Families bring traditional dishes like dolma and grilled delicacies to share, culminating the day with happiness and merriment.

Feyli Kurds, however, observe Newroz in a distinct manner that sets them apart from other Kurdish communities. They journey from Baghdad to Najaf al-Ashraf to visit the shrine of Imam Ali and the graves of their deceased relatives, seeking guidance or insights about the upcoming year. Nevertheless, their Newroz celebration is not characterized by the same level of festivity and joy that is commonly seen in the rest of Kurdistan, including Khanaqin and Mandali. This divergence highlights the inclination of Feyli Kurds toward observing Newroz through a Shia religious lens, despite it being a national holiday celebrated by all Kurds. Their visits to the shrine of Imam Ali and the graves of their departed loved ones underscore their deep religious attachment. This religious inclination during Newroz can be attributed to various aspects, as follows:

- On the authority of Imam al-Sadiq Jaafar bin Muhammad, he said: “When Newroz comes, take a bath, put on your cleanest clothes, and perfume yourself with the best perfume you can, and on that day you will be fasting. The source of religion and the universe is one, and it is God Almighty. He is the One who has subjected the entire universe to a responsive system, because religion is in harmony with the reality of man and the universe. Imam al-Nayrouz said, “It is a universal reality and it is constant”.”

- On the authority of Maalla bin Khanis25, he said: “I entered upon Imam Al-Sadiq and it was Newroz. He asked, “Do you know this day?”, I responded, “May I be made your ransom, and this is the day the Persians were glorified and forbidden.” Then the Imam said: “And the ancient house in Mecca is nothing but an old matter that was explained in Wadi al-Jinn to take the pledge of allegiance from them to him, and it is the day on which the second pledge of allegiance was given to the Commander of the Faithful, Ali, and it is the day that the Commander of the Faithful defeated the people of Al-Nahrawan”.”

- The author of the book says: “I found a piece of news that I liked to mention. Abu Rayhan Al-Biruni said: “Some of the Hashawiyya said: “When the Prophet of Suleiman bin David lost his ring and his kingdom was gone, then it was returned to him after forty days, his splendor returned to him, kings came to him, and birds flocked to him, so they said “Efres Newroz Amed”. In Arabic, it means the new day has come, so it is called Newroz”.”

- Imam Al-Sadiq26 (peace be upon him) said: “It is the day on which our Qa’im and those in charge appear, and it is the day on which our Qa’im defeats the Antichrist and crucifies him on the throne of Kufa. There is no day of Newroz without us expecting relief because it is one of

our days and the days of our Shiites. The Shiites preserved it and you lost it. And Imam Al-Sadiq said: " "We expect relief" means the emergence of the state of truth and the disappearance of falsehood, and that will not be yours until you understand it". I answered: "Oh, my lord, to learn here from you is dearer to me than for my dead to live and my enemies to die". He said: "O Ali, the day of Newroz is the day on which God took the covenants of His servants. They worship Him, and do not associate anything with Him, and believe in His Messengers and His proofs, and believe in the Imams"."

- It was the first day on which the sun rose and the winds blew and created the flower of the earth.

- It is the day that Noah's Ark rested on Mount Judi.

- It is said that Imam Ali bin Abi Talib was appointed on this day as Caliph over the Muslims27. On this day, the Messenger of God (may God bless him and grant him peace) placed Ali on his honorable shoulder until he threw the idols from the Sacred House and smashed them28.

- In addition, Newroz is considered, from an astronomical perspective, the first day of the new solar year. It is the blessed day on which night and day are equal29.

Thus, it is clear that the Feyli Kurds celebrate all religious and national holidays in a way that is closer to religion and sect than to nationalism, which strengthens the sectarian aspect over the national aspect, unlike the Mandalawians and Khanaqis, most of whom celebrate the national holiday of Newroz with the general Kurds with manifestations of joy and happiness, and the interaction and integration of the Feyli with Muslim Arabs also appears on this holiday.

Partisan Affiliations and Political Representations of the Feyli Kurds

The complex identity of the Feyli Kurds has led to a dispersion of their political affiliations. Similar to other minority groups, they have sought alignment with leftist movements to better express their national aspirations, moving away from being perceived as a suspicious minority. This was particularly pronounced during the rule of the Arab nationalist regime in Iraq from 1963 to 2003. Due to their Kurdish ethnicity, some Feyli Kurds joined Kurdish parties such as the Kurdistan Democratic Party and the Patriotic Union of Kurdistan. Moreover, due to their Shia religious affiliation, others became members of Islamic political parties like the Islamic Dawa Party, the Badr Organization, and the Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq, among others30.

This diversity in the political preferences of Feyli Kurds reflects their alignment with various political ideologies, encompassing secularism, Islamism, and nationalism. Initially, some Feyli Kurds leaned towards Kurdish parties, notably the Kurdistan Democratic Party founded by Mustafa Barzani in 1946, followed by the Patriotic Union of Kurdistan in 1975 under the leadership of Jalal Talabani. Over time, these parties received substantial support and financial backing from Feyli Kurds, particularly from their skilled traders.

The political landscape for Feyli Kurds began to shift due to forced displacements, especially to Iran, which strengthened their Shia religious affiliations with parties like the Islamic Dawa Party and the Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq, among others. Furthermore, after the fall of the previous regime and the return of many Feyli families, political affiliations

became more apparent. Some individuals, previously members of Kurdish parties, shifted their allegiance to Shia Islamic parties. This change was partly due to the influence of these Shia parties in Iraq's governance and the perception among Feyli Kurds that they were considered minorities by the mainstream Kurdish parties.

A political framework for Feyli Kurds was established in the form of the National General Conference of Feyli Kurds in 2010 to enhance their political participation. It was managed by Feyli personalities affiliated with various political currents, with the Shia religious aspect often prevailing over the nationalist aspect. Nevertheless, the Feyli political scene remains fragmented among multiple party affiliations, weakening their political influence despite their significant presence in Iraqi social and political life.

While some Feyli individuals held ministerial and parliamentary positions during the governments of Iyad Allawi and Ibrahim al-Jaafari, in the subsequent government led by Prime Minister Muhammad Shia al-Sudani, the most notable Feyli figure was Mohsen Ali Akbar al-Mandali, who became the First Deputy Speaker of the Iraqi Parliament in 2022 through an independent electoral list.

In conclusion, Feyli Kurds' political affiliations are shaped by their interests, party ideologies, and the prevailing circumstances in Iraq. Whether they succeed in elections or not, their representation in various political roles does not always translate into effective fulfillment of their demands, a common experience for most minority groups in Iraq31.

Conclusion

Feyli Kurds grapple with a complex identity that intricately weaves together their Kurdish national identity and their Shia religious affiliation. This religious identity has become increasingly dominant since the fall of the previous regime in 2003, often overshadowing their nationalist sentiments, even in their daily lives and during significant occasions, particularly among the younger generation.

A prime illustration of this transformation is the voluntary participation of Feyli Kurds in response to a religious decree issued by the eminent religious authority in Najaf, Grand Ayatollah Ali al-Sistani. This decree called for countering terrorism and organizing against ISIS. Many Feyli Kurds joined the Popular Mobilization Forces (Hashd al-Shaabi), with some even traveling to Syria to protect Shia holy sites, including the shrine of Lady Zainab, the daughter of the first Imam in Shia Islam, and other revered shrines and locations. This intricate identity exposes them to potential national and religious discrimination, leaving them with a sense of vulnerability and inequity in their interactions with others. Additionally, their political participation has been hampered by fragmentation among different parties with conflicting orientations following the U.S. invasion in Iraq.

Regarding their remaining cultural distinctiveness, including their dialect, folk heritage, customs, and traditions, it has gradually eroded primarily due to cultural and social interactions with Arabs and other components of Iraqi society over time.

In summary, Feyli Kurds navigate a multifaceted identity that intertwines Kurdish nationalism and Shia religious affiliation. While their religious identity has taken precedence, their unique cultural attributes have gradually diminished in the face of cultural and social influences from

the broader Iraqi society.

To cite this article : Sinaa Salah, The Feyli Kurds in Iraq: A Geopolitical Crisis with Complex Identity Consequences, Centre français de recherche sur l'Irak, (CFRI), 01/12/2023, External Link [Online][1]

Items Property

Content category:	Geography
Content category:	Kurdish Issue
Content category:	Politic
Publication Type:	Born-digital
Language - Dialect:	English
Folders:	Kurdish Failis
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | cfri-irak.com 01-12-2023
Added on: 05-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles

Article: 173

THE TREATY OF LAUSANNE: 100 YEARS OF SYSTEMATIC DESTRUCTION OF KURDISTAN

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20230727082853509825

By Himdad Mustafa
From the late medieval period until the mid-19th century, Kurdish lands were ruled by Kurdish hereditary chiefs. From the mid-19th century until WWI, the centralization process in the Ottoman empire and Qajar Iran brought Kurdistan under the direct rule of the central governments. The Treaty of Lausanne, which was signed on 24-07-1923, resulted in the division of Kurdistan among Turkey, Iraq and Syria. This division fragmented the Kurdish people across four states, preventing the establishment of a unified Kurdish state.

The newly founded nation-states of Turkey, Iraq, Syria, and Iran adopted a policy of promoting a single dominant ethnic identity and language within their respective territories using punitive methods to create a homogeneous nation-states: Turkishness in Turkey, Arabness in Iraq and Syria, and Persianness in Iran. This led to the marginalization and suppression of Kurds and other minoritized ethnonations and the denial of their identity and basic ethnic and human rights.

This article offers a summary of the devastation endured by the Kurds and Kurdistan over the past 100 years, both in terms of physical and cultural aspects. This devastation has been a consequence of the statelessness imposed on the Kurds as a result of the Treaty of Lausanne.

Northern Kurdistan (Bakur) – Turkey

Kurdistan was the only colony that didn't gain independence after WWI. For 100 years the

Turkish regime had brutally kept this colony under its control. Even before the Treaty of Lausanne was signed, during WWI the Ottoman Turkish government implemented violent Turkification and deportation policies. More than 700,000 Kurds, but probably closer to 1 million, were forced on death marches to inner Anatolia between 1916 and 1918, with more than half of them perishing along the way. Some Kurdish sources report that around 700,000 Kurds perished.

In 1921, after a failed rebellion by the Koçgiri Kurds in the western Dersim region, the Turkish army committed a massacre against local Kurds. 132 villages were burned to the ground, hundreds of people were killed and hundreds more were deported to western Anatolia, their goods and livestock plundered, and many villagers, terrified of the repression, took refuge in the mountains where they perished from starvation and suffering.

In mid-1925, the government started a pogrom in Diyarbakir executing 15,200 Kurdish civilians and burning 206 villages to the ground. In 1930, following the Ararat rebellion in Wan, the Turkish army massacred 45,000 Kurds in the Zilan valley, where it was reported that the river was filled with dead bodies of Kurds. Osman Illeri, a survivor of the massacre, recalled "with my own eyes, I saw them [Turkish soldiers] tear apart a pregnant woman's stomach open, taking the baby out and placing it on her chest. The soldiers were betting among themselves on the sex of the baby." Between 1937 and 1938 during the suppression of the Dersim uprising, as many as 45,000 Kurds were massacred by the Turkish government and thousands more were deported to western Turkey.

Overall, between WWI and WWII, it is estimated that more than 1.5 million Kurds were deported or massacred and northern Kurdistan remained under martial law until 1950.

The Turkish regime also employed a systemic poverty and economic deprivation policy coupled with violent repression of Kurds to force them to leave northern Kurdistan. Between 1950 and 1980, more than one million Kurds moved to western Turkey to escape the dire poverty, joblessness and forced relocation and deportation.

From 1984 until the arrest in 1999 of Abdullah Ocalan , the leader of the Kurdistan Workers Party (PKK), 4,000 Kurdish villages were destroyed and more than 3 million Kurds were removed from their homes and deported to Turkish areas by the Turkish army. Around 25,000 Kurds were killed, and thousands more fled to western countries, particularly Germany.

In July 2015, the Turkish regime resumed the militarization of Northern Kurdistan. The attacks on Kurds 2015 and 2019 took a tremendous toll, killing at least 4,397 people, destroying large parts of Kurdish cities, and displacing some 350,000 Kurds. The political repercussions have been equally disastrous, fueling extreme polarization, political repression, and violations of human rights. Selahattin Demirtaş, Leyla Güven and numerous other duly elected Kurdish political leaders, as well as Kurdish intellectuals and journalists, have been among the thousands of Kurds who have been imprisoned on dubious terrorism-related charges. "The draconian state response has left little room for Kurdish political expression."

Southern Kurdistan (Başur) – Iraq

Southern Kurdistan was annexed to Iraq by the British in the 1920s and the Kurds were deprived of the right to self-determination. The Kurdish people responded with a series of

revolts against the British and Iraqi rule and were violently suppressed. After 1963 under the Ba'athist regime, Kurds faced systematic persecution and Arabization. Between 1968 and 2003 an estimated 300,000–500,000 Feyli Kurds had been denationalized and deported to Iran on the grounds that these Kurds were 'Iranians' and traitors to Arab nationalism and fifth columnists for Iran, and even because they were 'contamination of Iraqi blood.' At least 15,000 Feyli Kurds were forcibly disappeared, their remains have not yet been found. In September 1971 alone, the Iraqi government expelled 40,000 to 50,000 Feylis from Baghdad and deported them to Iran.
Before WWII, Kakai Kurds, whose religion was not officially recognized by the Iraqi government, were forced to change their official nationality to 'Arab' and they were deported and displaced from their original homeland. After 1963, under the Ba'athist regime, the Kakais were subject to attacks and deportations by the Iraqi army, followed by further deportation campaigns in 1970-1971 and from 1975 to 1987. Kakai villages in Kirkuk were destroyed and their people arrested, and some were executed because they were Kurds. Like the Feylis, many Kakai were deported from Baghdad and the occupied Kurdish regions bordering Iran. When the 1980-88 war broke out between Iraq and Iran, their assets, houses, and belongings were confiscated, and they were persecuted in the same way as the Feyli Kurds. The program of Arabization continued in Kirkuk until the Ba'ath regime was toppled in 2003. Throughout the 1990s, Kurds and other non-Arab residents continued to face harassment and pressure to change their ethnic identity and join the Ba'ath party. During the 1990s, a further 120,000 Kurds and other non-Arabs were driven out of Kirkuk and other territories under the control of Iraqi government.

Similarly, the Yezidi areas of Shinagl (Sinjar) and Bashiqa were exposed to Arabization through violence, intimidation and assimilation in the years 1965, 1973-75 and 1986-89. Yezidi villages were destroyed or depopulated by the Arabs, and the Yezidi population were routinely expelled and resettled in the collective villages far from their historic homelands. Like the Kakayis, the Yezidis were also declared to be Arab in origin to distance them from the larger Kurdish community.

Overall, during the Kurdish revolution against the Iraqi regime between 1960 and 1970 and the ethnic cleansing campaigns against Kurds, around 100,000 civilians were killed. Throughout the 1960s the Iraqi airforce bombed Kurdish villages indiscriminately as much as the British had done a few decades ago. Around 6000 Syrian Arab troops participated in suppressing the Kurdish uprising and ethnic cleansing campaigns in present-day Duhok and Mosul provinces in 1963.Two days before the Six-Day War in 1967, Iraqi Brigadier General Mahmoud Arim addressed a speech to the Syrian public in which he spoke of the impending war as an opportunity to repay Damascus for its participation in the joint Iraqi-Syrian military campaign against the Iraqi Kurds:

"You [Syrian Arabs] came to us to finish off the Second Israel [Iraqi Kurds], and now we have come to discharge the debt and finish off the first Israel."

In the 1980s during the Anfal campaign, the Iraqi regime perpetrated genocide against the Kurdish people with 180,000 Kurds systematically executed, thousands more were gassed in Halabja and Balisan, and thousands of Kurdish women were sold to other Arab countries as sex slaves. A further half million Kurds were deported and 12 towns and 4,000 villages were razed to the ground, and hundreds of thousands of Arabs were settled in Kurdish regions particularly in Kirkuk and Mosul provinces. Even after the Kurdish leadership called on the international

community to help stop the Kurdish genocide, as David McDowall remarks:

“the West was generally inclined to dismiss the Kurdish claims of genocide, either because they were politically inconvenient, or because it was suggested such reports were probably wild exaggeration. It was only in the aftermath of the Persian Gulf War that evidence collated by Middle East Watch showed that previous Kurdish claims were not only incontrovertible, but also in many cases an understatement.”(18)

In 1991 following the Kurdish uprising in March, the Iarqi army launched a military campaign to re-invade Kurdistan, which led to a mass exodus of the Kurds known as Korew in Kurdish. By the beginning of April some 1.5 million Kurdish refugees were stranded on the Iranian and Turkish borders without shelter on cold mountain slopes. According to reports, in April more than 1000 Kurdish refugees died each day from hunger, disease and exposure.

Since the reoccupation of Kurdish areas in 2017, the Iraqi government and Iranian-backed militia continue to terrorize Kurds, expel them from their ancestral lands, and confiscate their properties and farmlands as part of a systematic policy which some observers have called ‘a silent genocide of the Kurds.’

Eastern Kurdistan (Rojhilat) – Iran

Following the foundation of modern Iranian nation state in 1925, Reza Shah launched aggressive ‘Persianization’ campaigns targeting non-Persians. Although the official line of Iranian nationalism hailed the Kurds as ‘the descendants of the Medians’ and thus ‘the most original Iranians’, in reality the central government harshly persecuted the Kurds, deporting Kurdish tribes to Persian regions of southern Iran such as Fars and Kirman. Their lands were confiscated and Kurdistan was militarized. As Koohi-Kamali points out “the rule of Reza Shah left the Kurds with bitter memories of killing and looting by the regime.”(20)

The short-lived Republic of Kurdistan with its capital in Mahabad was founded in 1946; when the Iranian and British armies toppled the republic in 1947, they left a trail of death and destruction across Kurdish areas. Qazi Mohammed, the president of the republic, was executed, and more than a thousand Kurds were killed as punishment.

Hoping for greater autonomy, in 1979 the Kurds participated in the Iranian revolution against the Pahlavi monarchy. However, they refused to endorse the theocratic system as their demands for autonomy were rejected. In August 1979, Ayatollah Khomeini issued a firman (Fatwa) for jihad ‘holy war’ against the Kurdish people. More than 25,000 Kurds were murdered between 1979 and 1983 by the Iranian regime,untold numbers of Kurdish towns and villages were razed to the ground. Kurdish women were especially targeted by Islamic soldiers who had been told to consider them as war booty.

Kurds under the Islamic Republic of Iran have become a doubly oppressed minority, both as Kurds and as Sunni Muslims. Despite being rich in natural resources, Kurdistan remains one of Iran’s poorest regions. Many Kurds have become Kolbers (cross-border porters) traversing vast distances in rugged mountainous terrain through extreme weather conditions, endangering their own lives in pursuit of livelihood, while Iranian and Turkish border guards do not hesitate to fire live ammunition if they spot the porters. According to Hengaw Organization for Human Rights, “in 2022, at least 290 Kolbars fell victim to harsh weather conditions and mistreatment

at the hands of Iranian border guards, with 46 dead and 244 injured. These figures show a 35 percent increase in casualties compared to 2021.”

Over the past decade, tensions between the Iranian central government and its Kurdish minority have been rising, as economic inequality and cultural and ethnic oppression grew. Although Kurds comprise less than 15% of Iran’s population, a report by Iran Human Rights shows that between 2010 and 2021 more than half of those who were executed for political affiliation in Iran were Kurds. The recent uprising in Iran following the brutal murder of the Kurdish woman Jina Amini highlighted the discriminatory socio-economic and political conditions facing the Kurds and other minorities such as the Baluch people in Iran.

Western Kurdistan (Rojava) – Syria

In 1962 the Syrian government stripped about 200,000 Kurds of their Syrian citizenship in order to eliminate ‘the Kurdish danger’ through denationalization. A Syrian Arab official, al-Hilal, described the Kurds as “a people with neither history nor civilization, neither language nor ethnic origin” and added that:

“the Kurdish question… is simply a malignant tumor which has developed and been developed in a part of the body of the Arab nation. The only remedy which we can properly apply thereto is excision.”

In 1963, the Ba’ath Party took power in Iraq and soon after in Syria too. A massive media campaign started against the Kurds with slogans like ‘Save Arabism in al-Jazirah’ and ‘Fight the Kurdish threat.’

Between 1967 and 1973, the Syrian regime designed and implemented violent Arabization and ethnic cleansing policies targeting the Kurds. For this purpose, in 1973 an ‘Arab belt’ that was 300 kilometers long and 10 to 15 kilometers wide was created along Syrian-Turkish border to Arabize the region and to separate the Kurds from their brethren across the border. Many of these regions were also imbedded with mines that continue to date to explode and cause regular human casualties. Around 140,000 Kurds were deported from their ancestral lands to towns in Syria’s southern desert and Arabs were settled on Kurdish lands. Forty one Arab settlements were built on lands confiscated from Kurds with 233,000 hectares given to Arab families.

For fifty years, the Ba’ath Party’s Arab nationalism ideology discriminated against Syria’s Kurdish population. The regime’s Arabization policies reduced the Kurds to second-class citizens, Kurdish language and culture was prohibited until the early 2010s when during the Syrian civil war Kurds managed to bring their homeland under their control and establish a semi-autonomous region.

However, the Turkish regime didn’t tolerate the existence of a Kurdish political entity and revived the ‘Arab belt’ project, but calling it a ‘safe zone,’ in order to commit ethnic cleansing of Kurds. In an interview with the state-run TRT channel Erdogan justified the rationale behind his genocidal plans to uproot Kurds from their homes and repopulate their regions with 3 million Arabs, saying:

“What is important is to prepare a controlled life in this enormous area, and the most suitable

people for it are Arabs. These areas are not suitable for the lifestyle of Kurds, because these areas are virtually desert."

As Shukriya Bradost remarked "it is clear that Erdogan's claim is illogical. Added to that, there is no desert in northern Syria and the lifestyle of Arabs has changed as well — they do not live in the desert." Adding:

"Erdogan is planning to apply the same initiative [Arab belt]. He is trying to change the Kurdish region in the Middle East by eliminating Kurdish social and political structures in this part of Syria. For some observers, it is believed that the Turkish president is not going to stop there and will extend this plan to Kurdish areas of Iraq and Iran as well."

The Turkish regime carried out two genocide campaigns against Kurds in Afrin and Seri Kaniye (Ras Al-ain) between 2018 and 2019, killing thousands of Kurds and uprooting over 500,000 more while settling hundreds of thousands of Arabs and Turkmens on colonized Kurdish lands.

The Turkish regime has continued to attack Rojava's infrastructure, assassinate the Kurdish officials, cut off water to millions of Kurds and non-Kurds, assist ISIS and other terrorist organizations, and threaten to wipe out Rojava.

Destruction of Kurdish ethnic identity

Apart from the physical devastation, the Kurds endured additional policies that sought to eradicate their Kurdish identity. The occupying authorities either labeled them as 'aliens' or denied their existence altogether, employing linguicide and culturicide tactics to rationalize ruthless campaigns of ethnic cleansing or to strip the Kurds of their ethnic identity.

The Turkish government categorized Kurds as "Mountain Turks,". Accordingly, the use of Kurdish language, dress, folklore, and names were banned for decades until the 1990s. Furthermore, the Turkish regime denies the crimes it has committed against Kurds, with the exception of Dersim massacre. The official institutions have made concerted efforts to erase these events from the collective memory, prohibiting the establishment of any memorials commemorating these events.

In 1967, all references to Kurds in Syria were removed from textbooks, and Kurdish parents started to come under intense pressure from officials to prevent them from registering Kurdish names for their children in the state birth registry. As Kajjo shows, after 1962 the Syria's Kurds were divided into three categories: Kurds who enjoyed Syrian citizenship; Kurds who were stripped of their citizenship and registered in civic records as aliens – commonly known as Ajaneb (Arabic for aliens); and Kurds who were stripped of their citizenship and not registered in civic records at all- called Maktoumeen, or hidden. These Kurds had no papers to prove their existence. Technically, they didn't exist.

Similarly, Iraqi Arab nationalists often considered Kurds as 'aliens' or dehumanized them to the extent that they were often called 'the children of the Jinns (supernatural beings)' with tails. While some other Arab nationalists claimed that Kurds were originally Arabs from Arabia who have forgotten their language and that Kurd means 'expelled Arabs' in complete contradiction of the centuries of Kurdish presence and influence in Mesopotamia and basic history. The ethnic slurs and racial tropes propagated by the Ba'athists continue to inform the collective

perception of Kurds among the Arabs and Christians in Syria and Iraq to this day.

In Iran, significant efforts have been made in recent decades to divide the Kurdish population into various new ethnic groups based on linguistic or tribal affiliations. Kurds are referred to as 'Iranian nomads,' suggesting that the term 'Kurd' historically did not signify an ethnic identity but rather denoted a shepherd or nomad. Consequently, the Kurds not only suffer from a policy that seeks to render their Kurdish identity invisible but also from a policy that strives to eradicate their existence altogether.

Despite their disagreements on various matters, ethnic groups in the Middle East find common ground in their opposition to the establishment of a Kurdish state. Kurdish aspirations for Kurdistan are frequently denounced as the "second Israel" by Arab, Turkish, and Iranian regimes, with the intention of demonizing both Kurds and Israelis, and mobilizing Muslims against them.

Alongside cultural and physical eradication, the Kurds have endured degrading stereotypes that dehumanize them, such as being compared to animals with claims like 'Kurds have tails' or being labeled as 'dirty.' Within Arab societies, terms like 'istikrad' meaning 'being a Kurd and 'Kurdi' are frequently employed to denote 'stupidity.'

Kurdophobia has led to numerous massacres and hate crimes against Kurds. One notorious historical incident was the Amouda Cinema massacre, which took place in November 1960 in the town of Amuda in the Hasakah Governorate of Rojava (northeast Syria). During this tragic event, over 283 Kurdish children were burned to death when a fire engulfed the movie theater. The massacre was driven by racial hatred towards the Kurds. In more recent times, Kurds continue to be subjected to brutal assaults and murder by Turkish nationalists, marking them as specific targets of violence in Turkish areas.

In conclusion, the absence of a Kurdish state primarily due to the Treaty of Lausanne has resulted in a fragmented Kurdish population scattered across various nations, subjected to varying degrees of recognition or oppression. This complex circumstance has posed significant difficulties for the Kurds in safeguarding their people and asserting their cultural and political rights, ultimately leading to their marginalization and increased vulnerability in the face of threats. Since the 1920s, the Kurdish people and Kurdistan have endured immense loss and devastation, including the forced displacement or deaths of millions of Kurds by the four states occupying Kurdistan.

References

Üngör, U. (2012). The Making of Modern Turkey: Nation and State in Eastern Anatolia, 1913-1950. Oxford: Oxford University Press. p.117.
Kutlay, N. (1992). İttihat Terakki ve Kürtler. Ankara: Beybun Yayınları. P.272.
Elise, M. (2019). The Repression of the Koçgiri Rebellion, 1920-1921, Mass Violence & Resistance. Accessed June 26, 2023., External Link
Üngör, op. cit., pp. 123–129
Rudaw (2020). The red sky: Zilan massacre. Accessed June 26, 2023.External Link
Rudaw (2021). Documentary: Eyewitnesses of the Dersim Massacre. Accessed June 26, 2023.External Link
Nezan, K. (1993). "Kurdistan in Turkey," in Chaliand. G. (ed.), A People Without Country: The

Kurds and Kurdistan. London: Zed Books, pp. 38–138.
Abdulla, J. J. (2012). The Kurds: A Nation on the Way to Statehood. Bloomington, IN: AuthorHouse. p 34.
Report by AHPAC (1999). Hearings Before a Subcommittee of the Committee on Appropriations, House of Representatives, 106th Congress, 1st Session, v. 4. Washington, D. C.: U.S. Government Printing Office, 1999. p.191. External Link
Hoffman, M. (2019). The State of the Turkish-Kurdish Conflict. Accessed June 26, 2023.External Link
Rafaat, A. (2017). The 1926 Annexation of Southern Kurdistan to Iraq: the Kurdish Narrative. American Research Journal of History and Culture, 3 (1). pp.1-10.External Link
Minority Rights Group (2017), Minorities and indigenous peoples in Iraq – “Faili Kurds”. External Link
Hosseini, S. (2019). “Kakai internal displacement in Kirkuk and the fear of violence from the so-called Islamic State in Iraq (ISIS)”, in Sevdeen, B. M., Schmidinger, T., (eds.), Beyond ISIS: History and Future of Religious Minorities in Iraq. Transnational Press London: London. pp.189-97. External Link
Açikyildiz, B. (2018). The Yezidis, in Rowe, P. S., (ed.), Routledge Handbook of Minorities in the Middle East. New York and London: Routledge. p.156, n.17.
Simons, G. (1994). Iraq: From Sumer to Saddam. London: Macmillan Press Ltd. p.301.External Link
Vanly, I. Ch. (1965). The Revolution of Iraki Kurdistan: From September 1961 to December 1963. p.46External Link
Abramson S. (2019). Early Zionist-Kurdish Contacts and the Pursuit of Cooperation: The Antecedents of an Alliance, 1931-1951. PhD Thesis, UCLA Near Eastern Languages and Cultures. External Link
Alborzi, M. R. (2006). Evaluating the Effectiveness of International Refugee Law: The Protection of Iraqi Refugees. p.29.
Haulman, D. L. (1998). The United States Air Force and Humanitarian Airlift Operations, 1947-1994. Washington, D. C.: Air Force History and Museums Program p.369.External Link
Koohi-Kamali, F. (1992) ‘The Development of Nationalism in Iranian Kurdistan,’ in Kreyenbroek, P. G, Sperl, and S. (eds.). The Kurds: A Contemporary Overview. London and New York: Routledge. pp.171–92. Esp.140-41. External Link
U.S. Foreign Broadcast Information Service (1983). Near East/South Asia Report, issue 2752, p.217. External Link
International Solidarity Front for the Defense of the Iranian People’s Democratic Rights (1982). The Crimes of Khomeini’s Regime: A Report on the Violations of Civil and Political Rights by the Islamic Republic of Iran. p.44.External Link
Fatah, Kh. (2019). Iranian Kurdish Porters Face Death With Every Trip Into Iraq.External Link
Hengaw (2023). Hengaw’s exclusive report on Kolbers: 290 Kurdish Kolbers and tradesmen were killed and wounded in 2022. External Link
Mustafa, H. (2023). The Execution Of Kurds By The Islamic Republic Of Iran. MEMRI Daily Brief No. 447 External Link
Vanly, I. Ch., 1992, p. 151, cf. Zabad, I. (2017). Middle Eastern Minorities: The Impact of the Arab Spring. London and New York: Routledge. p.216. External Link
Tejel, J. (2008). Syria’s Kurds: History, Politics and Society. London & New York: Routledge. pp.61-2. External Link
Kajjo, S. (2020). “Syrian Kurds”, in Khen, H. M., Boms, N. T., Ashraph, S. (eds.), The Syrian War: Between Justice and Political Reality. Cambridge: Cambridge University Press. 281. External Link

Al-Arabiya (2019). Turkey's Erdogan: Northeast Syria is suitable area for Arabs, not Kurds, to live. External Link
Bradost, Sh. (2019). What Is Erdogan's Real Plan for Kurds?. External Link
Tejel, J. (2008). Syria's Kurds: History, Politics and Society. London & New York: Routledge. p.62. External Link
Kajjo, S. (2020). "Syrian Kurds", in Khen, H. M., Boms, N. T., Ashraph, S. (eds.), The Syrian War: Between Justice and Political Reality. Cambridge: Cambridge University Press. 280-1.External Link
Hawarnews (2018). Witnesses on Amuda Cinema Massacre: Massacre was planned. External Link

Author
Himdad Mustafa

Himdad Mustafa is an independent researcher based in Southern Kurdistan. His main interests include Kurdish and Iranian studies with a special focus on Kurdish history in Late Antiquity. He has published a number of cultural and political studies articles in KurdSat and Middle East Media Research Institute (MEMRI).[1]

Items Property

Content category:	Kurdish Issue
Document Type:	Original language
Publication Type:	Born-digital
Language - Dialect:	English
Folders:	Treaty of Lausanne
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	Kurdistan
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | nlka.net 11-07-2023
Added on: 27-07-2023
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Articles

Article: 174

Unveiling the Genocide of the Faili Kurds: Urgent Calls for International Action

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20230819094326515773

The international scientific conference on the genocide of the Faili Kurds was held in Erbil, the capital of the Kurdistan Region, from 2-4-05- 2023. This groundbreaking event aimed to shed light on the tragic genocide perpetrated against the Faili Kurdish community and to seek recognition and justice for the victims.

Through powerful testimonies, presentations, and scholarly research, the conference put forth irrefutable evidence of the systematic targeting, displacement, and killings of the Faili Kurds. By recognizing the genocide, the conference sought to break the silence surrounding these atrocities, ensure that the truth is known and acknowledged, and raise national and global awareness about the genocide.

Participants included international human rights activists, scholars, and policymakers who united to amplify the voices of the victims and shed light on this tragic chapter in history. By creating a platform for international dialogue, the conference aimed to foster solidarity and garner support for justice and recognition of the genocide.

History of the Faili Kurds

The plight of the Faili Kurds, a minority group within the Kurdish population, has often been overlooked in discussions surrounding the Kurdish struggle. However, the recent conference Genocide of the Faili Kurds in Erbil aimed to bring attention to the genocide unfolding against the Faili Kurds. This article sheds light on this tragic situation and highlights the immediate need for international intervention to halt the atrocities being committed against this vulnerable community.

The Faili Kurds, also known as Shias of Kurdish origin, are a distinct group within the larger Kurdish population. They are primarily found in regions spanning Iraq and Iran. The term Faili is derived from the Persian word Fayli, which refers to the Faili Kurds' historical connection to the Fayli tribe.

The Faili Kurds are ethnically Kurdish but adhere to the Shia branch of Islam, distinguishing them from other Kurdish groups, who are predominantly Sunni Muslims. Their unique religious identity sets them apart and has often made them targets of discrimination and

marginalization.

Historically, the Faili Kurds have faced various challenges and hardships due to their minority status. In Iraq, under the regime of Saddam Hussein, they experienced severe repression and persecution. Many were forcibly displaced, and their properties were confiscated or destroyed. The Iran-Iraq War also resulted in displacement and casualties among the Faili Kurdish population.

Despite the difficulties they have faced, the Faili Kurds have preserved their distinct cultural heritage, including their own dialect, traditions, and customs, and have made significant contributions to Kurdish society, particularly in the fields of art, literature, and intellectual discourse.

Forced displacement and exile, property seizures, and the missing

In the 1970s and 1980s, the Faili Kurds faced a devastating tragedy as successive Iraqi regimes implemented a deliberate and systematic policy to target the community, which included a campaign of forced displacement and exile.

Nearly 600,000 Faili Kurds were uprooted from their homes and forcibly sent to Iran, resulting in the disruption of families, the loss of livelihoods, and the tearing apart of social fabric within the Faili Kurdish community.

The homes, lands, and businesses of those displaced were also confiscated, which left the Failis without their means of sustenance and stripping them of their assets and further exacerbated their plight and contributed to their long-term marginalization.

Tragically, during this period, approximately 22,000 Failis also went missing during the forced displacement and exile, leaving behind a legacy of pain and unresolved questions. These individuals disappeared without a trace, leaving their families and loved ones searching for answers and living with the anguish of uncertainty. The lack of information or inability to gain any type of closure regarding the fate of these missing individuals has perpetuated the pain and grief for the Faili Kurdish community.

The forced displacement, property seizure, and loss of thousands of Faili Kurdish lives have had far-reaching consequences. The community continues to grapple with the trauma and challenges of rebuilding their lives. The unresolved issue of the missing Failis adds an additional layer of pain and unresolved justice, demanding attention and action from the international community.

Seeking justice and recognition

It is imperative that the international community recognizes and acknowledges the suffering endured by the Faili Kurdish community. Efforts should be made to seek justice for the victims and their families, ensuring that those responsible for the forced displacement, property seizure, and disappearances are held accountable for their actions. The families of the missing Failis deserve answers and closure, and steps should be taken to investigate and shed light on their fate.

The forced displacement, exile, and tragic disappearances of Faili Kurds in Iraq during the 1970s and 1980s represent a dark chapter in history that demands attention and recognition. The international community must stand in solidarity with the Faili Kurdish community, advocating for justice, accountability, and reparations. Only through acknowledging the past injustices and addressing the ongoing consequences can we hope to heal the wounds of the Faili Kurds and ensure a more inclusive and just future for all.

The Genocide of the Faili Kurds conference

The conference in May sought to shed light on the escalating violence and targeted attacks against the Faili Kurdish community. It brought together human rights activists, scholars, journalists, and representatives of the Faili Kurdish community to raise awareness about the severity of the situation and to call for urgent international intervention.

The conference participants presented compelling evidence of systematic human rights abuses and acts of violence targeting the Faili Kurds. Reports of mass killings, forced displacements, arbitrary detentions, destruction of property, and sexual violence were shared, painting a grim picture of the dire circumstances faced by this vulnerable minority group.

Urgent need for international action

The international community must acknowledge its responsibility to protect vulnerable populations and ensure the human rights of all individuals are respected. The conference in Erbil highlighted the pressing need for immediate international action to address the genocide of the Faili Kurds and to halt the ongoing genocide, protect vulnerable populations, and ensure justice for the victims. Here are crucial steps that should be taken:

- International Awareness and Advocacy: The conference played a significant role in raising awareness about the plight of the Faili Kurds. It is essential to continue advocating for their rights on a global scale, urging governments, international organizations, and human rights bodies to take notice and respond with urgency.

- Humanitarian Aid and Support: The international community should provide immediate humanitarian aid to the affected Faili Kurdish communities. This includes access to essential resources such as food, clean water, medical assistance, and shelter. Collaborative efforts between non-governmental organizations, governmental bodies, and international organizations are vital to ensure the delivery of much-needed aid.

- Accountability and Justice: Perpetrators of the genocide against the Faili Kurds must face accountability for their actions. International bodies, such as the United Nations and relevant human rights organizations, should conduct thorough investigations into the atrocities and support the establishment of legal mechanisms to bring the perpetrators to justice.

- Empowering Faili Kurdish Communities: To safeguard the future of the Faili Kurds, it is crucial to empower their communities. This includes promoting their cultural heritage, ensuring equal access to education and employment opportunities, and creating an inclusive environment that respects their rights as citizens.

By raising awareness, providing humanitarian aid, advocating for accountability, and

empowering Faili Kurdish communities, the international community can contribute to a brighter and more inclusive future for all Kurds, regardless of their ethnic or religious background. It is time to act decisively and protect the fundamental rights of the Faili Kurds who have suffered for far too long.[1]

Items Property

Content category:	Al-Anfal & Halabja
Content category:	Report
Publication Type:	Born-digital
Cities:	Erbil
Folders:	Kurdish Failis
Country - Province:	South Kurdistan
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | kurdistanchronicle.com 01-07-2023
Added on: 19-08-2023
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Documents
Article: 175
The International Conference for Faylee Kurds

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20240120092617545058
--The Cry of the Oppressed --
Held on 2nd February, 2008 until 08-02- 2008
Under the slogan: No lost rights behind demands
The Closing Statement
Introduction
The Faylee Kurds are ethnic groups of ancient peoples of the Middle East, who are part of the Kurdish people. They lived in the land of Kurdistan, which was divided between Turkey, Iran, Iraq and Syria.
The Faylee Kurds who lived in an area called the Elam, This area is between western Iran and eastern Iraq, which includes the plateau Loristan. Loristan was one of the first place who had known civilization, this civilization is known Al Elamia one of the mothers of the Sumerian civilization.
The Faylee Kurds contributed to the modern era in the formation of civilizations. They were the builders of Baghdad, where the traders of the Faylee Kurds were distinguished.
The Faylee Kurds faced harsh suppression campaigns and frightening at the time of the rule of Saddam Hussein regime. The families and civilian citizens were deported by force from Iraq. Large numbers of them had been deported in the early eighties to Iran. Most of the families had been looted. Their money and property had been confiscated their papers and personal identities had been taken from them; the Iraqi government had ceased thousands of youth and then killed them without trial. These young people are still unaccounted and no one knew

about their death till now. Their deaths become a secret.
The Faylee Kurds are demanding their rights to be return today, and struggling for the restoration of Iraqi identity and compensation for the damage had been done to them and to prosecute those who were responsible for the campaigns of genocide committed against them and the disclosure of the fate of their children who were killed and buried in anonymous graves.
Proceedings of the Conference:
In response to an invitation from the Website Sotaliraq (the voice of Iraq), which had been widely supported by group of Faylee Kurds inside and outside Iraq
Conference met for the Faylee Kurds with the name of The Cry of the Oppressed, under the slogan: No lost rights behind demands.
Because of the difficulties of holding the conference in a country or in a specific place, it has been asked for the meetings through the Internet. The Conference started their functions at the Iraqi Parliament's chat room at the Paltalk system on 02 / 02/ 2008 and lasted for six days until 08 / 02 / 2008.
The conference was opened on Saturday, the second of February, 2008 at 8:00 p.m. Central Time of Europe.
The congress started with a minute of silence and read Al Fateha (the opening) a verse from Holy Qur'an on the lives of the Faylee Kurds innocent martyrs and all the martyrs of Iraq.
After the national Kurdish anthem Aey Raqeeb finished playing. It was announced the launching of the conference procedures,
Mr. Anwar Abdul Rahman, director of the Sotaliraq web site (Voice of Iraq) detailed the explanations on the reasons for launching the cry of the oppressed conference and the need to unite the efforts among the Faylee Kurds.
The Faylee Kurds need a united organisation for them to take the responsibility of representing themselves in the national and international forums, and to end the fragmentation and multiple organizations that operate randomly, which Resulting in wasted opportunities to obtain the legitimate rights to the Faylee Kurds.
Mr. Abdul Rahman turned in his speech also to the negligence of the Iraqi government to issue of Faylee Kurds and how the Iraqi government dumped them on the shelves of forgotten.
Mr. Abdul Rahman advised the demands and the rights of Faylee Kurds to be represented in the Iraqi parliament and the parliament of the Iraqi Kurdistan region and the necessity of their participation in the Iraqi government and the Kurdistan Regional Government in just and reasonable proportion.
The conference witnessed extensive deliberations over the week. It focused on the most prominent issues claimed by Faylee Kurds and the ways to address these issues.
Many of the Iraqi guests contributed in enriching discussions on the political realities of Iraq and the problems of dealing with the Iraqi key issues, including the issue of Iraqi Faylee Kurds.
Participated in and contributed to the debate of the Faylee Kurds men and women from various countries around the world, from the territory of Iraq and Kurdistan, Europe, America, Japan and other countries. It demonstrates the great interest in this conference and determination to get their work peaceful political and civilization.
The contributors asked the conference, including the following:
First: the formation of a democratic Faylee Kurds organization working to extract human Faylee Kurds and achieve their demands to be ancillary and support of other Iraqi Kurdish organizations.
We hope that the Kurdistan Regional Government to provide real support to the Faylee Kurds to achieve the hopes together, as Faylee Kurds work to achieve the hopes and goals of their people and sacrificed so much of money and lives to the Kurdish people in particular and the

Iraqi people generally
We do not want the political opinions to be short-sighted. We do not want it to become like the beating together the wedge between the Faylee Kurds and the Kurdish people, sometimes because of the pretext of religious belief and another pretext of the elections, everyone knows that anyone who attempts to split the ranks together are our enemies. These enemies try to work on the abolition of our legitimate rights.
Second: the development of a permanent representation of the Faylee Kurds inside and outside Iraq, as a political platform, cultural, social and economic activity stems from Faylee Kurds to achieve its goals, and establishing a fund to support financial activities coming to rely on sons of the Faylee Kurds people to contribute and donate to the fund.
Third: The Conference requested of the Iraqi government to develop solutions to the urgent question of nationality certificate and Iraqi nationality and the right of citizenship of each kind of owned, as it robbed of Faylee Kurds unlawfully.
The Faylee Kurds are the owners of the historic home. Like all Iraqi people, and legislating special laws and thus the money and property to the Faylee Kurds must be returned, the looted funds must be returned to them. Disclosure of the fate of the thousands of martyrs who had become victims of Saddam's deposed regime. No one knows anything about them. Saddam Hussein's regime had buried Faylee Kurds youth in the Iraqi prisons.
Rehabilitation of the martyrs and the establishment of a symbolic statue to them, compensate the families of the martyrs who had suffered a lot for the past years.
Fourth: Return all the displaced people who are still living in camps in the Islamic Republic of Iran and to provide necessary assistance to them to return back to their motherland Iraq. Return the identity papers back to all the Faylee Kurds and grant them the facilities to enable them to return to the same previous lives which will enable them to live in their homeland a new Iraq. Allocate good salaries and pensions for the elderly people.
Fifth: reconstruction of cities inhabited by the Faylee Kurds, which had suffered from the ravages and neglect such as Khanaqin, Mandali, Zorbatiyah and Badrah and others. Also to compensate the owners of orchards and land of the Faylee Kurds to enabled them to rebuild their towns and homes and rehabilitation of infrastructure and service to those cities.
Sixth: preserving the independence of the organization that will emerge from this conference, which will take upon itself the liaison with the Iraqi government institutions and to demonstrate a peaceful marches and demonstrations in front of Iraqi embassies, international organizations and to make notes of protest for actors to play their duty towards the Faylee Kurds.
Seventh: bring the attention to the media and try to establish a dedicated a Faylee Kurds web site and Faylee Kurds newspaper, approached the Iraqi and Kurdistan television channels to provide special programmes dealing with issues of the Faylee Kurds and their culture.
Eighth: Faylee Kurds should get fair representation in the Iraqi government institutions and the Council of Deputies and the allocation of a reasonable proportion of their government jobs and scholarships and fellowships in foreign universities to address the injustices which the Faylee Kurds have suffered over the past years.
Ninth: to bring to justice all those who were responsible for crimes committed against Faylee Kurds. Disclosure of the fate of their children and to expedite the trial of everyone who contributed to displacements and implement genocide war against them, which was the first exercise of the Anfal operations, conducted by the criminal Saddam's regime against the Faylee Kurds people.
Discussions have continued long and have a large number of loyal and dedicated to the restoration of the rights together. Because of the large number of proposals and interventions and constructive contributions, all the proposals and the work of the Conference will be issued

later in a special supplement. This supplement will be accessible on the proposals and discussed at length.
As for the conference meeting received many greetings and messages of support and the support of the organizations and political figures, independent organization supported in solidarity with the rights of Faylee Kurds.
Al-Fayhaa Television Channel contributed thankfully, when preparing a special programme on the issue of Faylee Kurds. It quoted the views of the participants in the conference through live broadcasting on the air and brought to the observers the conclusion of the conference discussions.
We would like to thank the Iraqi Television Channel AL Iraqia; in particular the famous media man Mr. Wajeah Abbas for submitting a live programme on the issue of the Faylee Kurds.
Many writers and journalists, researchers published a wide range of articles on the occasion of the conference. This research supports and stresses the need to restore the rights of the Faylee Kurds,
Thanks for all the sincere feelings towards our Kurdish people and Faylee Kurds segment.
At the conclusion of this statement, we would like to thank the Chamber of the Iraqi Parliament Chat Room and Sotaliraq Web site (Voice of Iraq) for their continuing efforts to the success of the conference.
Dhia Soramli
2008,-02-15
www.kadhem.net .[1]

Items Property

Decade:	20s (20-29)
Language - Dialect:	English
Century:	21st Century (2000-2099)
Document style:	Digital
Folders:	Kurdish Failis
QR Code:	

Sources
[1] Website | English | faylee.org
Added on: 20-01-2024
Editor Name: Hejar Kamela

Group: Clan - the tribe - the sect

Article: 176

Sheikh Bazni Clan

https://www.kurdipedia.org/?lng=8&q=20230603190435495793

Sheikh Bazni Clan
Is one of the Kurdish clans, and according to the genealogical tree of this clan, they descend from Hassan Agha bin Mahmoud Agha bin Haj Hamzah bin Mulla Abbas, and they are the descendants of Sheikh Bazni, The naming of this clan, and according to the transmitted

narrations, there was a person who lived in the Zab region, and his name was Bazin, and he was an ascetic and owner of dignities, and one day the bandits attacked his house and robbed his house's belongings, but this sheikh struck his stick on the ground and prayed against the bandits, and during that swarms of wasps came out from the ground And they attacked the bandits, so the bandits left the stolen things and ran away, so people called him Sheikh Bazin, Historians differed about the original home of this clan. Some say that the original home of this clan is Bahdinan, and others say Botan. In 1919, their number in Iraq was 4,000 families and In Iraq, they live in Kirkuk, Erbil, Koysanjak, Amadiyah, Aqrah and Baghdad, This clan has rebelled many times against the rulers, and therefore they have been exiled and displaced many times, A section of this clan lives in Shiraz and Khorramabad, and they have close relations with the Failis, During the time of Sultan Salah al-Din al-Ayyubi, a large part of them came to Aleppo, and In the Mamluk era, this clan and the Sheikhan clan were guarding the borders of Aleppo And a part of this clan live in the Hayman area in Ankara, as well as they are present in more than 30 Turkish provinces, We also encounter people from this clan in Aleppo, Egypt, Jordan, Damascus and Palestine.[1] [2]

Items Property

Language - Dialect: Kurdish - Badini
Language - Dialect: Kurdish - Sorani
Folders: Kurdish Failis
Country - Province: South Kurdistan
Country - Province: North Kurdistan
Country - Province: West Kurdistan
Country - Province: Jordan
Country - Province: Palestine
Country - Province: Lebanon
Country - Province: Egypt
QR Code:

Sources
[1] Exclusive for Kurdipedia | English | Translated by Kurdipedia - Vejen Kişto
[2] Website | English | Send to Kurdipedia by (hakar khorshid) on 24-05-2023
Added on: 03-06-2023
Editor Name: Vejen Kişto

Deutsch

Gruppe: Artikel

Betreff: 177

Anfal und Halabja: Ein dunkles Kapitel der kurdischen Geschichte

https://www.kurdipedia.org/?lng=10&q=20230414122218482201

Der kurdische Kampf um Selbstbestimmung reicht bis ins osmanische Reich und die Zeit des Widerstands gegen britische Herrschaft zurück. Über Jahrzehnte hinweg kämpften Kurden im Irak für ihre grundlegenden Menschenrechte und die lange versprochene Autonomie. Mit der Machtergreifung des Baath Regimes 1968 und dem Scheitern des März Abkommens im Jahr 1970, das den Kurden weitreichende Autonomie eingeräumt hätte, erreichte der kurdische Befreiungskampf einen neuen Höhepunkt.
Der Iran-Irak Krieg (1980-1988) und das daraus resultierende Sicherheitsvakuum sowie Unterstützung von iranischer Seite ließen die kurdische Bewegung weiter anwachsen. Das Baath Regime unter Saddam Hussein reagierte daraufhin mit unvorstellbaren Gräueltaten – ein systematischer Feldzug gegen die Kurden im Irak folgte.
In mehreren Wellen organisierte das Regime Deportationen, willkürliche Verhaftungen, Massenhinrichtungen sowie die Zerstörung ganzer Dörfer und ordnete die Verwendung chemischer Waffen an, um gegen den kurdischen Widerstand, inklusive der Peshmerga (kurdische Freiheitskämpfer) vorzugehen. Der Genozid an der kurdischen Bevölkerung Iraks erreichte mit dem Giftgansangriff auf Halabja und der darauf folgenden Anfal Kampagne, die Vertreibung, Zerstörung und die Auslöschung eines ganzen Volkes zum Ziel hatte, seinen Höhepunkt. Zwischen den ersten systematischen Morden in den frühen 1980er Jahren und dem Ende der Anfal Kampagne wurden hunderttausende Kurden vom Regime getötet. Viele mehr wurden von aus ihren Häusern und ihrer Heimat vertrieben..

Die Anfangsphase
Eine der ersten systematischen Kampagnen des Baath Regimes gegen irakische Kurden bestand aus Angriffen auf Failis, schiitische Kurden. Während der 1970er und 1980er Jahre wurden zahlreiche Failis aus Bagdad vertrieben und an die iranische Grenze gebracht. Nicht nur verloren sie ihr gesamtes Hab und Gut sondern auch ihre irakische Staatsbürgerschaft und alle damit assoziierten Rechte. Männliche Failis im Alter von 18 bis 55 wurden zudem Opfer willkürlicher Verhaftungen und wurden vom Regime in Gefängnisse rund um Irak deportiert. Zahlreiche Failis fielen außerdem Angriffen mit Bio- und Chemiewaffen zum Opfer und Studien gehen davon aus, dass Personen oftmals lebendig begraben wurden. Es wird vermutet, dass etwa 13,000 bis 30,000 Failis unter den Angriffen des Regimes zu Tode kamen.
Während des Iran-Irak Krieges erreichten die Gräueltaten gegen irakische Kurden einen neuen Höhepunkt. Inmitten der Kriegswirren unterstützen iranische Truppen den kurdischen Widerstand gegen das irakische Baath Regime. Gemeinsam mit iranischen Streitkräften wurde 1983 die Stadt Hajj Umran im Nordirak eingenommen. Im Juli und August 1983 antwortete die irakische Armee hierauf mit der Vertreibung von tausenden Familien des Barzani Stammes in Flüchtlingslager im Norden und Süden des Irak. Rund 8,000 Männer und Jungen wurden von ihren Familien getrennt und kehrten nie wieder zurück. Nach dem Sturz des Baath Regime wurden hunderte der „verschwundenen" Barzanis in Massengräbern im Süden des Irak gefunden. Die meisten Opfer bleiben jedoch bis heute verschollen. Laut einem Bericht der Menschenrechtsorganisation Human Rights Watch ereilte viele Kurden in den darauffolgenden

Jahren ein ähnliches Schicksal.
1987 ernannte Saddam Hussein seinen Cousin Ali Hassan al-Majid zum Generalsekretär für den gesamten Nordirak und überließ ihm damit die Kontrolle über sämtliche staatliche Einrichtungen, so auch die Armee und alle Einsätze gegen kurdische Peshmerga. Kurz nach seiner Ernennung ordnete al-Majid, der später unter dem Namen „Chemie-Ali“ bekannt wurde, die Verwendung von Giftgas auf ländliche kurdische Gebiete an. Vor allem jene Gegenden, die als Wohnstätten von Peshmerga bekannt waren, sollten angegriffen werden.
Während die exponierteren Dörfer schon im Frühsommer des Jahres 1987 zerstört worden waren, gelang es den irakischen Truppen nur schwer in die höher gelegenen Berge und Täler vorzudringen. Um auch diese abgelegenen Gebiete zu erreichen, erließ man Anordnung SF/4008, welche die kurdischen Dörfer zu „verbotenen Zonen“ erklärte. Artikel 4 der Anordnung hielt die Armee ausdrücklich dazu an, “[…] wahllose Bombardements mit Artillerie, Helikoptern und Flugzeugen zu allen Zeiten Tag oder Nacht durchzuführen, um die größtmögliche Anzahl von Personen in den ‚verbotenen Zonen‘ zu töten“ In Artikel 5 hieß es: “Alle Personen, die in diesen Dörfern gefasst werden, müssen von den Sicherheitskräften verhaftet und verhört werden und alle zwischen 15 und 77 Jahren müssen nach der Extrahierung aller nützlichen Informationen hingerichtet werden […]“.
Mit dieser neuen Gesetzgebung verwandelten sich ganze Dörfer, bewohnt von Peshmerga aber auch von Zivilisten, in Todeszonen. Die neue Bedrohung betraf vor allem die männliche Bevölkerung, wie eine weitere Anordnung von September 1987 zeigt: “Die Abschiebung von Familien in Gebiete, wo ihre Saboteur-Verwandten sind muss begonnen werden. Ausgenommen sind Männer im Alten zwischen 12 und 50, welche verhaftet werden müssen.“
Um weiteren Druck auf die kurdische Bevölkerung zu erzeugen, wurden die Dörfer von jeglicher Versorgung abgeschnitten und ihre Bewohner in Lager im Süden des Irak deportiert.
1988 gipfelte der Feldzug gegen irakische Kurden in der Anfal Kampagne, durch welche tausende kurdische Zivilisten und Peshmerga ihr Leben verloren.

Anfal Kampagne
Anfal bedeutet übersetzt „Kriegsbeute“ und bezieht sich auf die achte Sure des Koran, welche eine strategische Kriegshandlung gegen Ungläubige beschreibt. Das irakische Baath Regime nutzte diesen Namen für eine systematische Vernichtungsaktion gegen Kurden, die zwischen dem 23. Februar und dem 6. September 1988 stattfand.
Die Anfal Kampagne wurde in den letzten Zügen des Iran-Irak Krieges von Ali Hassan Al-Majid angeordnet und in acht Phasen organisiert:

Phase 1: 23. Februar – 19. März 1988, Bezirk Dollee Jaffayeti
Phase 2: 22. März – 1. April 1988, Bezirk Karadagh
Phase 3: 7. April – 20. April 1988, Bezirk Garmeyan
Phase 4: 3. Mai – 8. Mai 1988, Bezirk Hawze Zey Bichok
Phasen 5, 6, und 7: 15. Mai – 26. August, Bezirk Shaqlawa und Rewandiz
Phase 8: 25. August – 6. September 1988, Bezirk Bahdinan
Jede der einzelnen Phasen zeichnete sich durch militärische Angriffe der irakischen Armee, durchgehende Bombardierungen, Giftgasangriffe, Deportationen, Vertreibungen und Verhaftungen von Personen in Verbotszonen sowie die Zerstörung ganzer Dörfer und Vernichtung von Gemeinschaften aus.
Obwohl hauptsächlich die kurdische Bevölkerung des Irak von der Kampagne betroffen war, fielen ihr auch andere ethnische Gruppen, wie etwa Schabak, Yesiden, Assyrer, Turkmenen und Mandäer zum Opfer. Schätzungen gehen davon aus, dass während der Anfal Kampagne insgesamt über 4,000 Dörfer und Städte ausgelöscht und 182,000 Kurden getötet wurden.

Zurück blieben mehr als 100,000 Witwen und eine noch größere Anzahl an Waisenkindern.
Halabja
Traurige Bekanntheit erlangte der grausame Giftgasangriff auf die Stadt Halabja vom 16. März 1988, der auch als „Blutiger Freitag“ bekannt wurde. Offiziell nicht ein Bestandteil der Anfal Kampagne, war der Giftgansangriff auf Halabja doch ein Teil des vom Baath Regime geplanten Völkermordes an der kurdischen Bevölkerung des Irak. Der Angriff wirkte sich unmittelbar auf die kurdische Widerstandsbewegung aus und ebnete den Weg für die weiteren Phasen der Anfal Kampagne, die noch bis September des Jahres 1988 andauern sollte.
Inmitten des Iran-Irak Krieges wurde eine neue Front in der Nähe der Stadt Halabja eröffnet. Am 15. März 1988 war die Stadt zur Gänze in der Hand kurdischer Truppen. Einen Tag später konterten irakische Streitkräfte mit Giftgasangriffen, bei denen Senfgas und andere Nervengase gegen die Bevölkerung zum Einsatz kamen. Da sich die Peshmerga größtenteils in den umliegenden Gebirgsgegenden aufhielten, fielen dem grausamen Angriff auf Halabja vor allem in der Stadt lebende Frauen, Kinder und ältere Personen zum Opfer. Mehr als 5,000 Personen wurden getötet, 7,000 schwer verletzt. Während vorherige Angriffe der irakischen Armee vor allem gegen Peshmerga gerichtet waren, zielte die Halabja-Attacke direkt auf Zivilisten.
Laut Human Rights Watch waren mehr als 250 kurdische Städte und Dörfer Giftgasangriffen ausgesetzt. Bis heute ist der Angriff auf Halabja der größte Giftgasanschlag auf eine zivile Bevölkerung in der Geschichte. Viele Opfer und ihre Nachkommen leiden noch heute nicht nur unter den psychologischen Folgen des Angriffs sondern vor allem auch unter Krankheiten, wie Leukämie und anderen Krebsarten, Geburtsfehlern, Nervenlähmungen oder Atemwegserkrankungen.
Eine persönliche Geschichte über Halabja
Viele Opfer und ihre Kinder leiden bis heute an Krankheiten wie Leukämie und anderen Krebsformen, Geburtsdefekten, Nervenlähmungen oder Atemwegserkrankungen, Hautdefekten und psychischen Traumata. Für die überwiegende Mehrheit der Opfer war eine adäquate medizinische Behandlung innerhalb des Iraks nicht möglich.Kayvan war einer der wenigen Überlebenden, der im Ausland behandelt wurde. Professor Dr. Gerhad Freilinger, Spezialist der plastisch-rekonstruktiven Chirurgie, behandelte vier Opfer des Giftgasangriffs aus Halabja in Wien, darunter auch Kayvan. Dies ist die Geschichte von Dr. Freilinger und Kayvan.

Internationale Medienberichterstattung zu den Giftgasangriffen in Halabja
Die Bilder der Opfer des Giftgasanschlages auf die kurdische Stadt Halabja am 16. März 1988 gingen um die Welt. Internationale Medien, darunter auch österreichische Zeitungen, berichteten über diesen traurigen Höhepunkt der Gräueltaten des Regimes Saddam Husseins gegen die kurdische Bevölkerung. Das wahre Ausmaß des Anschlages und seine Konsequenzen wurden jedoch erst im Laufe der folgenden Monate und Jahre bekannt.
Nachfolgend finden Sie ausgewählte Links und eine Galerie zur Berichterstattung über Halabja der vergangenen 26 Jahre. Die Medienberichte setzen sich mit dem Anschlag selbst, der Frage der rechtlichen Verantwortung und dem bis heute andauernden Prozess der Aufarbeitung dieses dunklen Kapitels kurdischer Geschichte auseinander.

Tagesspiegel, 13.04.2013: Brennende Luft

Südostschweiz, 18.03.2013: Getötet, weil wir Kurden sind

Springer Medizin, 03.03.2013: Es war Völkermord

Aargauerzeitung, 18.03.2013: Chemieprofessor: Saddam wollte uns vernichten

Human Rights Watch, Juli 1993: Genocide in Iraq – The Anfal Campaign Against the Kurds

Human Rights Watch, 10.03.1991: Whatever Happened To The Iraqi Kurds?

Der Spiegel, 04.04.1988: Golfkrieg: Gas auf Großstädte?

Die Zeit, 01.04.1988: Lautloser Tod

Ö1 Mittagsjournal, 31.03.1988: Augenzeuge Michael Wrase über Halabdscha – Vergasung (von Minute 36:00-43:40)

The New York Times, 24.03.1988: Iran charges Iraq with Gas Attack

Die Folgen

Um den Angriffen der Anfal Kampagne zu entkommen, flohen zehntausende Menschen über die Berge in die Türkei und den Iran. Am 6. September 1988 erließ die irakische Regierung mit Dekret 736 eine „generelle und umfassende Amnestie für alle irakischen Kurden (…) sowohl innerhalb als auch außerhalb des Irak". Zahlreiche kurdische Flüchtlinge kehrten daraufhin aus dem Exil zurück. Dennoch blieb die kurdische Bevölkerung unter völliger Kontrolle des Regimes. Verschiedene Berichte gehen davon aus, dass zahlreiche zurückgekehrte Flüchtlinge verhaftet und ermordet wurden oder „verschwanden".

Andere Flüchtlinge entschieden sich dazu, in den Flüchtlingslagern im Iran oder in der Türkei zu bleiben. Oftmals lebten sie hier in trostlosen Bedingungen unter Mangel an notwendigen Medikamenten und Nahrung. Selbst in den Lagern waren die kurdischen Flüchtlinge allerdings nicht sicher vor Anschlägen. Zwischen 1989 und 1990 kam es in den türkischen Flüchtlingslagern Mus, Mardin und Diyarbakir zu Vergiftungen. Da die Türkei alle Ermittlungen untersagte, ist bis heute unklar, wer für die Vergiftungsversuche verantwortlich war.

Erst mit dem Ende des Golfkrieges 1991 und mit der Einrichtung von Flugverbotszonen durch die USA, Großbritannien und Frankreich, kamen die Angriffe auf die kurdische Bevölkerung Iraks endlich zu einem Ende.

Internationale Anerkennung

Während der Anfal Kampagne und dem Angriff auf Halabja wurden die Verbrechen an Kurden von der internationalen Gemeinschaft nicht sofort anerkannt. Ein Grund dafür war, dass die Anschläge von dem Regime in Bagdad als Gegenangriffe auf kurdische Peshmerga präsentiert wurden. Später fand man zahlreiche Beweise dafür, dass es einen breit angesetzten Plan zur kompletten Vernichtung der kurdischen Bevölkerung des Irak gab. Darüber hinaus befand die USA, welche während des Iran-Irak Kriegs mit dem irakischen Regime alliiert waren, den Iran als teilweise schuldig an dem Giftgasangriff auf Halabja. Bis heute konnten jedoch noch keine Beweise für diese Anschuldigungen gegen den Iran gefunden werden. Basierend auf den Behauptungen der USA, hielten die Vereinten Nationen sowie eine Reihe von westlichen Ländern den Iran und Iraq für lange Zeit als gleichermaßen verantwortlich für den Angriff. Internationale Anerkennung für Anfal und Halabja als Genozid blieb daher für lange Jahre aus. Erst nach dem Rückzug der irakischen Truppen aus Kuwait und aus der Region Kurdistan sowie der Etablierung der Kurdischen Regionalregierung im Jahr 1992 konnten internationale Beobachter Untersuchungen vor Ort durchführen. Fünf Jahre nach dem Angriff auf Halabja begann Human Rights Watch als eine der ersten und größten internationalen Organisationen

mit einer Untersuchung der Anfal Kampagne und des Giftgasangriffs auf Halabja. Die Experten sammelten Bodenproben, führten Interviews mit Zeugen und Überlebenden und besuchten zahlreiche Dörfer, Internierungslager und Massengräber. In dem 1993 erschienen Bericht Genozid im Irak: Die Anfal Kampagne gegen die Kurden, erklärte die Organisation, dass das Vorgehen des irakischen Regimes gegen Kurden einem Genozid nach Artikel 2 der Konvention über die Verhütung und Bestrafung des Völkermords (1948) gleichkam. Artikel 2 der Konvention definiert Genozid als „eine der folgenden Handlungen, die in der Absicht begangen wird, eine nationale, ethnische, rassische oder religiöse Gruppe als solche ganz oder teilweise zu zerstören: (a) Tötung von Mitgliedern der Gruppe; (b) Verursachung von schwerem körperlichem oder seelischem Schaden an Mitgliedern der Gruppe; (c) vorsätzliche Auferlegung von Lebensbedingungen für die Gruppe, die geeignet sind, ihre körperliche Zerstörung ganz oder teilweise herbeizuführen; (d) Verhängung von Maßnahmen, die auf die Geburtenverhinderung innerhalb der Gruppe gerichtet sind; (e) gewaltsame Überführung von Kinder der Gruppe in eine andere Gruppe."
Seit 2003 beschäftigt sich die Internationale Kommission für Vermisste Personen (ICMP) gemeinsam mit der Regionalregierung Kurdistan-Irak mit der Aushebung von Massengräbern, um Opfer mittels DNA-Analysen zu identifizieren. Bei der Suche Massengräbern stoßen Experten immer wieder auf neue Beweise, wie etwa kürzlich die Barzani Massengräber. Viele „verschwundene" Kurden bleiben aber bis heute vermisst.
Einer der wichtigsten Schritte in der internationalen Anerkennung des Genozids an der kurdischen Bevölkerung des Irak fand 2005 statt, als ein niederländisches Gericht den Geschäftsmann Frans van Anraat für den Verkauf von chemischen Substanzen an das irakische Regime verurteilte. Darüber hinaus erklärte das Gericht die Anfal-Kampagne als Genozid im Sinne der offiziellen Definition in der Konvention über die Verhütung und Bestrafung des Völkermords.
Als erster wichtiger Staat erkannte Kanada 2010 die Angriffe auf irakische Kurden als Verbrechen gegen die Menschlichkeit an. Derzeit läuft eine weitere Kampagne, welche auf die Anerkennung der Verbrechen als Genozid zielt.
Die Vereinten Nationen und die Europäische Union hielten im März 2011 internationale Konferenzen ab, um die Anerkennung als Völkermord sowie die Entschädigung von Opfern und Langzeitfolgen zu diskutieren.
Im November 2012 erklärte das norwegische Parlament die Anfal-Kampagne und den Halabja Giftgasangriff als Genozid; im Dezember 2012 folgte das schwedische Parlament. Nach einer nationalen Kampagne und einer Petition mit fast 28,000 Unterschriften erkannte auch das Britische Parlament den Völkermord an der kurdischen Bevölkerung des Irak einstimmig an.
Der Irak ist kein Mitglied des Internationalen Strafgerichtshofes, der sich mit der Strafverfolgung von Personen auseinandersetzt, welche angeklagt sind, Völkermord, Verbrechen gegen die Menschlichkeit, Kriegsverbrechen oder Verbrechen der Aggression begangen zu haben. Obwohl sich die Jurisdiktion des Internationalen Strafgerichtshofs nur auf Verbrechen erstreckt, die nach seiner Gründung im Jahr 2002 begangen wurden, befürwortet die KRG einen Beitritt des Irak, um Verbrechen wie die Anfal-Kampagne oder den Giftgasangriff auf Halabja in Zukunft vorzubeugen.

Nationale Anerkennung
Nachdem Saddam Hussein, Ali Hassan al-Majid und andere wichtige Akteure des Baath Regimes verhaftet worden waren, gründete die irakische Übergangsregierung ein Tribunal (das „Supreme Iraqi Criminal Tribunal"), um die Verantwortlichen für Kriegsverbrechen, Verbrechen gegen die Menschlichkeit und den Genozid an Schiiten und Kurden vor Gericht zu stellen. Einen Monat nach Beginn des Anfal Prozesses wurde Saddam Hussein 2006 für das 1982 Massaker an

irakischen Schiiten zum Tode verurteilt und hingerichtet. Nach Husseins Tod wurden alle anderen Anklagepunkte gegen ihn, unter anderem jene in Zusammenhang mit Anfal und Halabja, fallengelassen. Ali Hassan al-Majid wurde 2007 für Völkermord, Kriegsverbrechen und Verbrechen gegen die Menschlichkeit an der kurdischen Bevölkerung des Irak verurteilt und 2010 hingerichtet.

2008 bestätigte der irakische Präsidentschaftsrat offiziell die Resolution 26, welche Saddam Husseins Kampagne gegen Kurden als Völkermord anerkennt. 2010 folgte der Oberste Gerichtshof Iraks mit der Erklärung der Angriffe aus dem Jahr 1988 zum Völkermord. Zudem wurden die Verbrechen gegen Barzanis im Jahr 1983 vom irakischen Gerichtshof, dem irakischen Repräsentantenrat und dem irakischen Parlament als Genozid und Verbrechen gegen die Menschlichkeit anerkannt.Seit ihrer Gründung setzt sich die Regionalregierung Kurdistan-Irak für die Gesundheitsversorgung, Bildung und die soziale Absicherung von Witwen, Opfern und betroffenen Familien eingesetzt. 2006 wurde das Ministerium für Märtyrer und Anfal Angelegenheiten gegründet, um die Unterstützung von Anfal Opfern zu vereinfachen. Darüber hinaus arbeitet das Ministerium mit internationalen Organisationen und internationalen Vertretungen der Regionalregierung Kurdistan-Irak zusammen, um eine internationale Anerkennung des Völkermords zu erreichen.
Zum Gedenken an die schrecklichen Angriffe auf die kurdische Bevölkerung, wurden zwei Gedenkstätten in Halabja errichtet. Auch das alte Hauptgebäude der Sicherheitspolizei des Baath Regimes in Sulaimani wurde in ein Museum umgewandelt, welches über die Gräueltaten des ehemaligen Regimes aufklärt.
Wie Premierminister Nechirvan Barzani in seiner Antrittsrede im April 2012 betonte, bleibt die internationale Anerkennung des Völkermords an irakischen Kurden eines der Hauptziele der Regionalregierung Kurdistan-Irak: „Die Verbrechen, die gegen die kurdische Bevölkerung begangen wurden, waren nicht geringer als das, was in der internationalen Gemeinschaft als Genozid bekannt ist. Vieles wurde bereits erreicht mit den Bemühungen, die Anerkennung des Genozides gegen die kurdische Bevölkerung durch Regierungen und Organisationen in der ganzen Welt voranzutreiben. Trotzdem müssen wir unsere Anstrengungen noch weiter ausbauen, um zu erreichen, dass die internationale Gemeinschaft die Anfal Kampagne und die Nutzung von chemischen Waffen durch das frühere Regime des Iraks universell als Genozid anerkennt.“.

Werden Sie aktiv
Seit den 1960er Jahren sind im Irak etwa eine Million Menschen „verschwunden“. Im ersten Bericht der Menschenrechtsorganisation Human Rights Watch aus dem Jahr 1993 wird von einer Opferzahl zwischen 50,000 und 100,000 Kurden allein während der Anfal-Kampagne ausgegangen. Spätere Berichte sprechen sogar von über 180,000 toten Kurden. Besonders Jungen und Männer, die man als potenzielle Peshmerga ansah, wurden verhaftet und hingerichtet. Eine Studie aus dem Jahr 2007 geht davon aus, dass etwa 15% der kurdischen Bevölkerung Iraks Anfal Witwen sind, die oftmals nicht wieder heiraten konnten und in kompletter Abhängigkeit von ihren Familien leben. Über 90% aller kurdischen Dörfer und Städte wurden zerstört.
Die Anerkennung des Genozids durch Regierungen und internationale Institutionen, wie etwa die Europäische Union oder die Vereinten Nationen, wäre wichtig für die Opfer, um Gerechtigkeit zu erlangen und diese bei der Forderung nach Entschädigungszahlungen zu unterstützen. Eine internationale Anerkennung des Völkermords an irakischen Kurden im Jahr 1988 würde außerdem dazu beitragen, ähnliche Tragödien in der Zukunft zu verhindern.
Wenn Sie das Bestreben einer internationalen Anerkennung des Völkermordes an der

kurdischen Bevölkerung des Irak unterstützen wollen, kontaktieren Sie bitte die Vertretung der Regionalregierung Kurdistan-Irak in Österreich.[1]

Artikel-Eigenschaften

Partei:	Die Baas-Partei
Inhaltskategorie:	Anfal , Halabja , Shengal und Kurdisch Genocide
Dokumenttyp:	Ursprache
Art der Veröffentlichung:	Born-digital
Dialekt:	Deutsch
Ordner:	Feyli Kurden
Provinz:	Süd-Kurdistan
QR Code:	

Quellen
[1] Website | Deutsch | http://austria.gov.krd 14-11-2013
Hinzugefügt am: 14-04-2023
Ersteller: Hejar Kamela

Gruppe: Artikel

Betreff: 178

Die Operation Anfal macht nur einen Teil des Völkermordverbrechens aus

https://www.kurdipedia.org/?lng=10&q=20230418121335483237

Die im Zentrum der Anklage stehende Operation Anfal, macht nur einen Teil des Völkermordverbrechens an den Kurden, kurdischsprachigen Yeziden, Assyro-Chaldäern und Turkmenen des Nord- Irak / Kurdistan aus sagte der Generalsekretär der GfbV, Tilman Zülch.
Ist Saddam Hussein für die Vernichtung einer halben Million Kurden verantwortlich?
Zum Auftakt des neuen Prozesses des Sondertribunals in Bagdad gegen Iraks Diktator Saddam Hussein erinnert die Gesellschaft für bedrohte Völker daran, dass der Völkermord an den Kurden einschließlich der mit ihnen lebenden kurdischen Yeziden, christlichen Assyro-Chaldäer und Turkmenen, 1968 von Saddam Hussein begonnen wurde und mit immer neuen Verbrechen bis zu seiner Entmachtung 2003 andauerte. Formal war General Ahmed Hassan Al Bakr bis 1979 Staatschef im Irak, Saddam Hussein bereits aber der starke Mann des Regimes. Nach unseren Schätzungen könnten in den 35 Jahren der Herrschaft Saddam Husseins bis zu 500 000 Menschen im Nord-Irak umgekommen sein, erklärte der Generalsekretär der deutschen Sektion der Gesellschaft für bedrohte Völker (GfbV), Tilman Zülch, dazu heute in Göttingen.

1. Die Anfal-Offensive
Verhandelt werden soll in Bagdad ab dem heutigen Montag die so genannte Anfal-Offensive, das Verbrechen an den irakischen Kurden mit den höchsten Opferzahlen, das von März 1987 bis September 1988 andauerte. Die Giftgasangriffe auf kurdische Dörfer und auf die Stadt Halabja wurden von Massendeportationen, der Zerstörung von 4000 Dörfern und von Massenerschießungen begleitet. Nach heutigen Schätzungen seriöser kurdischer Institutionen

im Nord-Irak sollen 182 000 Menschen während der Anfal-Offensive und an ihren Folgen ums Leben gekommen sein. Westliche Menschenrechtsorganisationen waren früher von bis zu 100 000 Opfern ausgegangen, der britische Nahost-Experte Prof. David Mc Dowall von 150 000 Opfern.
Mit Saddam Hussein sind angeklagt: der Organisator der Operation Anfal Ali Hassan Madschid, seither auch Chemie-Ali genannt, der damalige Verteidigungsminister Sultan Haschim Ahmad, Ex-Geheimdienstchef Saber Abdul Asis al-Duri, ein ehemaliger Befehlshaber der republikanischen Garde, Hussein al-Tikriti, der frühere Militärkommandeur Farhan Mutlak al-Dschuburi und der Ex-Gouverneur der Provinz Ninive, Taher Tafwik al-Ani.
Im März 1987 wurde Chemi-Ali Generalsekretär des Büros der Organisation der Baath-Partei in Nordirak. Unmittelbar Danach begann der Vernichtungsfeldzug des irakischen Regimes gegen die kurdische Zivilbevölkerung. Unter seinem Kommando wurde zum ersten Mal Giftgas gegen eine Volksgruppe innerhalb des Irak eingesetzt. Durch Vernichtung größerer Teile der kurdischen Bevölkerung sollte der Widerstand der kurdischen Befreiungsbewegung endgültig gebrochen werden. Chemie-Ali wurde 1990 nach der Eroberung Kuwaits durch Saddam dort dessen Gouverneur und war danach für unzählige Morde an Kuwaitis verantwortlich.
Unter dem Kodenamen Anfal hat die irakische Armee seit dem April 1987 bis 1988 mehr als vierzig Giftgasangriffe auf kurdische Ortschaften durchgeführt. Die irakische Armee erhielt Anweisungen die Kurden in ausgewählten Teilen der Provinzen Arbil, Dohuk, Suleymania, Kirkuk und Mosul zu deportieren oder zu vernichten. Jede Person zwischen 14 und 70 Jahre, die in den für verboten erklärten Zonen aufgegriffen wurden, sollten umgehend liquidiert werden.
Deutschsprachige Medien hatten bereits im Frühjahr 1987 Berichte der GfbV über Giftgasangriffe auf kurdische und assyro-chaldäische Dörfer publiziert. Erst der Giftgas-Angriff auf die kurdische Stadt Halabja jedoch führte zu weltweiter Aufmerksamkeit und Empörung. Allein in dieser Stadt der Provinz Suleymania starben 5000 Kinder, Frauen und Männer bei dem Bombardement. In Deutschland protestierten zur gleichen Zeit Friedens- und Umweltbewegte gegen Chemiewaffen, allerdings gegen jene der Amerikaner in der Pfalz, die erfreulicher Weise nicht eingesetzt wurden, während die Dank deutscher Firmen aufgebauten Giftgaswaffensysteme zwei Jahre lang zur Vernichtung der Kurden eingesetzt wurden.
In der Regel verlief die Anfalloperation stets nach dem gleichen Muster: Zuerst Luftangriffe auf die Dörfer und anschließend Einmarsch der irakischen Infanterie, die meist Verletzte sowie Männer und Kinder liquidierte und Frauen vergewaltigte. Die Dörfer wurden dem Erdboden gleichgemacht, Gärten und Felder wurden verbrannt. Zehntausende von Männern zwischen 14 und 50 Jahren wurden in Übergangslager verschleppt, oft in Wüstenregionen abtransportiert und häufig getötet. Überlebende wurden in neu gebauten Massensiedlungen kaserniert. Sie durften diese Camps bis 1991 nach der Befreiung durch kurdische Truppen nicht verlassen. Die Zahl der so genannten Anfal-Frauen, Alleinstehende, Hinterbliebene, deren Männer, Söhne und Brüder, häufig sogar die gesamte Verwandtschaft während der Anfal-Offensive getötet oder verschleppt und verschwunden sind, wird heute auf rund 50 000 geschätzt.
Als kurdische Unterhändler im Sommer 1991 in Bagdad die irakischen Gesprächspartner über den Verbleib der verschleppten Kurden befragten, antwortete der anwesende Al-Majid darauf: Es können nicht mehr als 100.000 gewesen sein, die während Anfal-Operation getötet worden sind..

2. Die Massaker in den 1960-ger und 1970-ger Jahren
Immer wieder hat die GfbV - wie auch andere Menschenrechtsorganisationen - über Pogrome und Massaker in jenen Jahren berichtet. Nur eines sei hier genannt: 55 Einwohner des assyro-chaldäischen Dorfes Sorija, zwischen Zakho und Dohuk gelegen, waren 1969 vor nahenden

irakischen Truppen in eine Höhle geflüchtet. 38 von ihnen, Kinder, Frauen und Männer, verbrannten dort.

3. Massenflucht und Vertreibung 1975
Nach dem Zusammenbruch der kurdischen Widerstandsbewegung unter Mustafa Barzani, nach der Vermittlung eines in Algerien unterzeichneten Abkommens, das 1975 zwischen dem irakischen Regime und dem Schah von Persien durch den amerikanischen Außenminister Henry Kissinger vermittelt worden war, mussten 250 000 Kurden in den Iran flüchten. 500 000 Kurden wurden 1975 - 1978 aus ihren Dörfern vertrieben. 14 000 kurdische Widerstandskämpfer landeten in Konzentrationslagern. Man muss davon ausgehen, dass in dieser Zeit mehrere Zehntausend Kurden während der Flucht, Vertreibung oder Inhaftierung umgekommen sind.

4. Das Verschwinden der Faili-Kurden 1980
Im Jahre 1980 deportierte das Saddam Hussein Regime 10 000 junge männliche Faili-Kurden aus Bagdad, sowie aus ihrer Heimatregion um die Städte Kanaquin und Mandali im südlichsten irakischen Kurden-Gebiet an der iranischen Grenze. Diese shiitische kurdischsprachige Bevölkerung wird auf der iranischen Seite ihres Siedlungsgebiets auch als so genannte Kleinluren bezeichnet. Das Verbleiben dieser deportierten Menschen ist bis heute unbekannt. Man geht davon aus, dass sie exekutiert wurden.

5. Zwölf Jahre vor Srebrenica: Die Vernichtung von 8000 Angehörigen des Barzani-Stammes im Jahre 1983
Im Jahre 1983 trieben irakische Regierungstruppen 8000 Knaben und Männer des Barzani-Stammes aus der Barzan-Region, unter ihnen auch assyro-chaldäische Christen, zusammen und deportierten sie. Inzwischen hat man erste Massengräber exhumiert und man geht davon aus, dass diese 8000 Opfer in Konzentrationslagern im Süden des Irak inhaftiert waren und dann exekutiert und in Massengräbern verschart wurden.

6. 1985: 300 kurdische Kinder inhaftiert, gefoltert und ermordet
300 im Jahre 1985 inhaftierte kurdische Kinder und Jugendliche gelten als verschwunden. 1987 stellte amnesty international fest: Viele der Jugendlichen seien geschlagen, sexuell missbraucht und mit Elektroschocks gefoltert worden. Über 29 Hinrichtungen erhielt man direkte Informationen. Verschiedene der Ermordeten mussten von ihren Eltern gegen Gebühr abgeholt werden.

7. 1991: Massenflucht und Verfolgung von zwei Millionen Kurden
Nachdem von Präsident George Bush sen. initiierten Kurden-Aufstand schlug die irakische Armee zurück und trieb bis zu zwei Millionen Kurden in die türkischen und iranischen Grenzgebiete. Die genaue Zahl der Menschen, die die Strapazen dieser Flucht in zum Teil 2000 m hohe schneebedeckte Bergregionen im März/April 1991 nicht überlebt haben, ist nicht bekannt. Sie könnte Zehntausende erreicht haben. So fanden damals Mitarbeiter der GfbV auf 2000 m Höhe ein noch nicht von Hilfsorganisationen erreichtes Lager mit 50 000 Flüchtlingen an. Das Sterben der Kinder und Alten dort hatte bereits begonnen. Das GfbV-Team konnte schnell Medikamente und humanitäre Hilfe für zwei Wochen organisieren, die aber für sehr viele schon zu spät kamen. Niemand kennt die genaue Zahl der von den vorrückenden irakischen Truppen Ermordeten, der Verluste, der in die unwirtlichsten Gegenden Geflüchteten oder Vertriebenen. Auch hier wird es sich um zehntausende Opfer gehandelt haben.

Umfangreiche Berichte und Chronologien der Verbrechen Saddam Husseins können bei der Gesellschaft für bedrohte Völker angefordert werden.[1]

Artikel-Eigenschaften

Partei:	Die Baas-Partei
Inhaltskategorie:	Anfal , Halabja , Shengal und Kurdisch Genocide
Dokumenttyp:	Ursprache
Art der Veröffentlichung:	Born-digital
Dialekt:	Deutsch
Ordner:	Feyli Kurden
Provinz:	Süd-Kurdistan
Provinz:	Irak
QR Code:	

Quellen
[1] Website | Deutsch | gfbv.de 21-08-2006
Hinzugefügt am: 18-04-2023
Ersteller: Hejar Kamela

Gruppe: Artikel
Betreff: 179
Feili-Kurden, Khanaqin und Diala

https://www.kurdipedia.org/?lng=10&q=20240120104405545126

Dr. Kamal Sido , Nahostreferent der GfbV

Feili-Kurden (Feyli, Faili oder Pahli, arabisch Al-Fayliah) sind eine zahlenmäßig große Gruppe der sog. Süd-Kurden, die überwiegend in Bagdad und in der irakischen Provinz Diala in dem Gebiet zwischen Khanaqin und Mandali leben. Sie sprechen den Feili-Dialekt. Feili-Kurden leben auch im kurdischen Siedlungsgebiet des Iran.

Im Irak leben sie - von Norden nach Süden - in folgenden Ortschaften: Khanaqin, Al-Meqdadia (früher Shahraban) Mandali, Badrah, Zorbateyah, Jassan, Al-Kut und Al-Azizyah. Diese Ortschaften liegen jetzt außerhalb des irakischen Bundeslandes Kurdistan, werden aber von Kurden beansprucht.

Im Iran leben sie - von Norden nach Süden - in folgenden Ortschaften: Qassre Sherin, Kermanshah, Karand, westliche Islam Abad (früher Shah Abad), Sarepol-e-Zahab, Gilan, Ilam, Saleh Abad, Moseyan, Dehloran und Andimashek.(1)
Über die Zahl der Feili-Kurden kann nur spekuliert werden. Im Irak ist von 1 – 2,5 Mio. die Rede. Im Iran wird ihre Zahl auf 2,5 – 3 Mio. geschätzt.

Die Bekanntesten Stämme und Clans der Feili-Kurden sind: Ali Sherwan, Malek Shahi, Jaberi,

Ansari, Laki, Ckalhor, Zouri Qaitoli, Khezell, Showhan und Mousi. Seit der Gründung des Staates Irak waren Feili-Kurden aktive Teilnehmer des politischen Lebens des Landes. In den politischen Auseinandersetzungen bezogen sie überwiegend prokurdische, linke und demokratische Positionen. Nach 1968 waren die politisch aktiven Feili-Kurden in Opposition zum Baath-Regime. Viele Feili-Kurden haben sich parteipolitisch engagiert und waren Mitglied der kommunistischen Partei Irak und der Demokratischen Partei Kurdistan.(2) In den letzten Jahren traten einige Feili-Kurden schiitischen Parteien wie Addwawpartei oder dem höchsten Rat der islamischen Revolution im Irak bei. In Bagdad waren Feili-Kurden die Speerspitze der irakischen Opposition zur Diktatur von Saddam Hussein. Als die Baath-Nationalisten im Februar 1963 ihren Militärputsch organisierten, leisteten die Feili-Kurden heftigen Widerstand gegen die Putschisten. Daraufhin wurde das Stadtviertel der Feili-Kurden in Bagdad von der Armee mit schweren Waffen angegriffen. Viele Feili-Kurden wurden getötet, andere wurden inhaftiert, einer unbekannten Zahl ist die Flucht ins Ausland über den Iran gelungen.(3) Dies war die erste Welle der Unterdrückung der Feili-Kurden.

Die zweite Welle begann nach der Niederlage der kurdischen Nationalbewegung 1975. Tausende von Feili-Kurden wurden inhaftiert oder in den Iran deportiert. Wobei man aktiv das Gesetz über die Staatsangehörigkeit, das die Feili-Kurden nicht als Iraker definierte, als Instrumentarium angewandt hat. 1979/80 setzte die dritte Welle der Verfolgung ein. Vom Kommandorat der Revolution, der von Saddam Hussein geführt war, wurden mehrere Dekrete erlassen. Davon hatten die Dekrete 180 und 666 die gravierendsten Folgen.

Mit Dekret Nr. 180/1980 wurden Nicht-Iraker, Feili-Kurden und einige andere Bürger des Irak hatten tatsächlich keine Staatsbürgerschaft, obwohl sie schon seit Jahrhunderten im Irak lebten, aufgefordert, binnen 6 Monaten Anträge auf Erteilung der irakischen Staatsangehörigkeit zu stellen. Feili-Kurden, die dies taten, wurden festgenommen, zur irakisch-iranischen Grenze gebracht und in den Iran abgeschoben.(4) Staatsangehörigkeit sollte jenen vorbehalten bleiben, die keine Gefahr für die Sicherheit des Landes darstellten. Feili-Kurden wurden als Perser betrachtet und waren daher von der sofortigen Deportation betroffen. Im Falle eines Interpretationskonfliktes entschieden die irakischen Sicherheitsbehörden und nicht die Justiz darüber, wer eine Gefahr für den Staat darstellt und wer nicht.

Am 07.05.1980 erließ der Kommandorat das Dekret Nr. 666. Demnach konnte das irakische Innenministerium beliebig jeden Iraker ausbürgen und sein Eigentum beschlagnahmen, wenn er dem Vaterland, dem Staat und, den höchsten arabischen nationalen Zielen und seiner Revolution nicht treu und loyal war.(5) Dieser Absatz des Dekretes bedeutete für Zehntausende Feili-Kurden sofortige Deportation und Beschlagnahmung ihres gesamten Eigentums.

Die vierte Welle der Verfolgung und Unterdrückung der Feili-Kurden erfolgte 1987/88 während der sog. Anfal-Operation gegen die Kurden in gesamten Irak. Was man in den 60er und 70er Jahren gegen die Feili-Kurden nicht erzielt hatte, erreichte man während dieser berüchtigten Unternehmung. Bis zum Jahre 1988 wurden mindestens 300 000 Feili-Kurden in den Iran deportiert.(6) Während der letzten Terrorwelle gegen die Feili-Kurden wurden mehrere Tausend von ihnen interniert oder verschwanden.(7)

1998 baute die irakische Regierung sieben Siedlungen für jeweils sieben arabische Stämme aus Süd- und Zentralirak in der Ortschaft Khanaqin, in der viele Feili-Kurden lebten.(8) Gleichzeitig wurden Kurden, Feilis und andere, die in zwei Stadtteilen (Hay al-Dubat und 7 Nisan) Khanaqins

wohnten, aus der Stadt vertrieben.(9) Ziel dieser Maßnahme war die Arabisierung der an Erdöl reichen Stadt.

Mit dem Sturz von Saddam Hussein 2003 erhofften sich die Feili-Kurden eine Verbesserung ihrer Situation und die vollständige Anerkennung ihrer bürgerlichen Rechte. Obwohl das Land über eine demokratische Verfassung, die von zwei dritteln der Iraker gebilligt wurde, und eine legale gesetzgebende und ausführende Gewalt verfügt, werden die Feili-Kurden immer noch massiv benachteiligt. Dies betrifft vor allem jene Feili-Kurden, die aus dem Exil zurückgekehrt sind. Für diese Rückkehrer fehlt eine menschenwürdige Versorgung. Wie die Mehrheit der Iraker sind auch die Feili-Kurden auf staatliche Nahrungsmittelunterstützung angewiesen. Die meisten Rückkehrer verfügen weder über ein gesichertes Einkommen noch über eine feste Arbeitsstelle. Der Wiederaufbau des Landes, der staatlichen Einrichtungen und der Wirtschaft kommt überhaupt nicht voran. Eine Ausnahme stellt das irakische Bundesland Kurdistan dar. Aber auch dort ist die Entwicklung für die Rückkehrer nicht zufrieden stellend.

Auf Grund von Antipersonenlandminen, irakischen Munitionsdepots, nicht explodierten Bomben und verseuchtem Trinkwasser besteht nach wie vor eine erhebliche Gefahr für das Leben und die körperliche Unversehrtheit der Rückkehrer, sowohl im Bundesland Kurdistan als auch im sonstigen Irak. Hinzu kommen die bürgerkriegsähnlichen bewaffneten Auseinandersetzungen zwischen verschieden Ethnien und Religionsgruppen. Die neu entstandene irakische Polizei und die Armee können der Lage nicht Herr werden. Viele Sicherheitsbehörden wurden von den Terrorgruppen unterwandert.(10) Die Menschen wollen und können dem Sicherheitsapparat keinen Glauben schenken. Nicht selten kommt es zu Übergriffen, bei denen die Angreifer uniformiert sind. Monat für Monat fallen Tausende Kinder, Frauen und Männer aller Volksgruppen Bombenanschlägen zum Opfer. Die Menschen fliehen in alle Richtungen. Sicherheit können sie aber an keinem Ort finden.

Die bisher zurückgekehrten Menschen werden mit vielen Problemen konfrontiert:

- Fehlende Infrastruktur, Wohnungen, medizinische Versorgung und hinzu kommt das allgemeine Sicherheitsproblem.
- Das Problem der Staatsangehörigkeit
- Die Problematik der Blutrache im Zusammenhang mit dem Streit über die Rückgabe des von Saddam Hussein beschlagnahmten Eigentums der Feili-Kurden und der damit verbundenen anderen noch nicht geklärten Eigentumsfragen.

Das Problem der Staatsangehörigkeit

Das erste irakische Staatsangehörigkeitsgesetz (Gesetz Nr. 42) von 1924 teilte die Bevölkerung in zwei Kategorien A und B ein und schuf damit eine Zwei-Klassen-Staatsbürgerschaft. Klasse A umfasste alle ehemalige Angehörigen des Osmanischen Reiches. Demnach konnte nur ein Osmane ein echter irakischer Staatsbürger werden.(11) Unter Klasse B fielen alle anderen Bürger des Irak. Darunter waren auch diejenigen Bürger, die zum Zeitpunkt der Verabschiedung des Gesetzes nicht registriert waren oder aus irgendeinem Grund eine andere Staatsangehörigkeit hatten. Von dieser Benachteiligung waren vor allem Feili-Kurden betroffen, da viele von ihnen die persische Staatsangehörigkeit hatten.

Hintergrundinformation

Ab der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts war das Osmanische Reich immer wieder in

kriegerische Auseinandersetzungen mit Russland, Persien und später auch mit den neu gebildeten Balkanstaaten verwickelt. Um diese Kriege erfolgreich führen zu können, wurden regelmäßig Mobilmachungen angeordnet. Bei diesen Mobilmachungen wurden Zehntausende Bürger rekrutiert. Aufgrund des katastrophalen Zustandes der Armee und des Reiches insgesamt gab es für die Einberufenen praktisch keine Rückkehr nach Hause. Aus diesem Grunde versuchten viele Männer, sich dem Militärdienst zu entziehen, zum Beispiel indem sie die Staatsangehörigkeit wechselten. Dazu benötigten sie entsprechende Urkunden, die durch Bestechung am Einfachsten aus Persien zu erlangen waren. So konnten die Menschen dem sicheren Tod in den Türkenkriegen entkommen. Seit der Gründung des irakischen Staates (1921) haben auf diese Weise viele Feili-Kurden die iranische Staatsbürgerschaft erlangt.

Auch nach dem Ende der Monarchie im Irak (1958) bestand die Zwei-Klassen-Staatsbürgerschaft fort.

Das Gesetz Nr. 42 von 1924 und seine späteren Modifikationen wurden von der Baath-Partei nach ihrer Machtübernahme (1963 bzw. 1968) benutzt, um folgende Ziele zu erreichen:
- Verankerung des arabisch-nationalistischen Gedankenguts in der irakischen Gesellschaft zum Nachteil der Kurden und der Schiiten; die Feilis waren sowohl Kurden als auch Schiiten und damit am Schwersten betroffen.
- Ideologisch-politische Beeinflussung der irakischen Gesetzgebung in einem der wichtigsten Bereiche: Staatsangehörigkeit
- Die Bekämpfung der politischen Opposition: Ausbürgerung, Benachteiligung in Eigentumsfragen usw.
- Veränderung der demografischen Zusammensetzung der an Erdöl reichen irakischen Gebiete, wie Kirkuk und Khanaqin

Nach dem Sturz von Saddam Hussein versuchen Feili-Kurden immer wieder, die ihnen entzogene Staatsangehörigkeit wiederzuerlangen. In der Regel bleiben diese Versuche ohne Erfolg. Am 15.08.2006 berichtete die Zeitung Afaq Kurdiya, dass die Generaldirektion für Staatsangehörigkeit und Passangelegenheiten in Bagdad 450 Anträge auf Erteilung einer Urkunde über die Staatsangehörigkeit von Feili-Kurden mit der Begründung, die Antragsteller würden nicht über die irakische Staatsangehörigkeit verfügen, abgelehnt hat.(12)

Die gegenwärtige Lage in der Stadt Khanaqin – Streit über die verwaltungsmäßige Zugehörigkeit

Heute leben 140 000 Menschen in Khanaqin, 96% Kurden, 3% Araber und 1% Turkmenen.(13) Nach dem Einmarsch der kurdischen Truppen im Frühjahr 2003 sind die meisten arabischen Siedler aus Khanaqin geflüchtet, da sie Racheakte der altansässigen Kurden fürchteten. Nachdem sich die Lage einigermaßen normalisiert hat, kehrten die geflüchteten Araber nach und nach nach Khanaqin zurück. Sie werden von Kurden für die Bombenanschläge verantwortlich gemacht. Deshalb wurden einige verdächtige Araber von der lokalen kurdischen Polizei festgenommen.(14) Die Araber, allen voran die Sunniten, wünschen sich eine Rückkehr der alten Baath-Herrschaft und haben somit ein unmittelbares Interesse an der Instabilität des Iraks.

Die absolute Mehrheit der Menschen in Khanaqin ist gegen einen Verbleib der Stadt in der Zuständigkeit der Zentralregierung in Bagdad. Dies dürfte erklären, warum Bagdad der Region Khanaqin kaum wirtschaftliche Hilfe zukommen lässt.

Was die in Khanaqin verblieben Araber angeht, so sind sie in zwei Lager gespalten: Dem einen Lager ist die Eingliederung in dem Bundesland Kurdistan gleichgültig. Das zweite Lager ist aber strikt dagegen, dass Khanaqin verwaltungsmäßig von Kurden verwaltet wird.(15) Die Letzteren bekämpfen die kurdische Lokaladministration. Dabei kooperieren sie aktiv mit den Terrorgruppen im gesamten Irak.

In einem Interview mit der irakischen Tageszeitung Al Sabah vom 24.08.2006 sagte der Bürgermeister von Khanaqin: Wir warten auf die Zentralregierung in Bagdad. Es ist ihre Pflicht, uns hier in Khanaqin Hilfe zu leisten. Vor den Toren Khanaqins sind Tausende Flüchtlinge in Zelten bei 45 ° Hitze untergebracht. Wir haben überhaupt keine Möglichkeit, den Menschen zu helfen, uns fehlt es an allem. Das Bundesland Kurdistan tut, was es kann. Die Kapazitäten der Regionalregierung Kurdistan sind aber begrenzt. Zumal für Khanaqin nicht die kurdische Regierung zuständig ist, sondern die Zentralregierung in Bagdad.(16)

Der Streit über die verwaltungsmäßige Zugehörigkeit Khanaqins ist ein wesentlicher Grund für die ethnischen und konfessionellen Konflikte in der Stadt. Solange nicht klar wird, wo die Region Khanaqin administrativ hingehört, bleibt die Lage hochexplosiv. Mit einer deutlichen Entspannung der politischen, sozialen und wirtschaftlichen Lage ist nur dann zu rechnen, wenn der Status der Stadt geklärt ist.

Sicherheitslage in der Provinz Diala und in der Stadt Khanaqin

Am 18.11.2005 kam es in der Stadt Khanaqin zu zwei der schlimmsten Bombenanschläge im Irak. Bei den Anschlägen von drei Selbstmordattentätern kamen mindestens 150 Menschen ums Leben. Die Selbstmordattentäter zündeten ihre Sprengsätze in zwei schiitischen Moscheen (schiitisch: Husseinnye). Die Moscheen waren wegen des Freitag-Gebets voll besetzt. Der dritte Sprengsatz explodierte in der Nähe einer Bank.(179 Die Attentäter und ihre Hintermänner wollten vermutlich einen Bürgerkrieg zwischen den schiitischen und sunnitischen Kurden in Khanaqin provozieren. Auch diese Attentäter sind in den Reihen der arabischen Siedler zu vermuten.

20.05.2006 berichtete die NZZ, dass viele schiitische (Feili) Kurden aus der Stadt Bakuba (Provinzhauptstadt von Diala) vertrieben worden sind.

Anfang Juni 2006 wurde aus der Provinz Diala, zu der auch Khanaqin gehört, berichtet, dass dort geheime Gefängnisse existieren, in denen eine Volksgruppe oder Religionsgemeinschaft die Gefangenen der jeweils anderen Gruppen festhält und misshandelt.(18) Der Gouverneur von Diala, Raad Rashid al Mulla Jawad Atamimi, dementierte zwar die Existenz dieser Gefängnisse, bestätigte aber gleichzeitig, dass es in den staatlichen Haftanstalten zu schweren Übergriffen kommt. Der Gouverneur forderte die Zentralregierung in Bagdad auf, die lokale Polizei durch neue Einheiten zu verstärken. Er verlangte, die Zahl der Polizisten von 10 000 auf 15 000 Mann aufzustocken. Nur dann würde die Verwaltung im Stande sein, die ethnischen Säuberungen, gezielte Attentate und andere willkürliche Übergriffe zu verhindern.(19)

Seit dem Anschlag auf ein schiitisches Heiligtum in Samarra am 22. Februar 2006 hat sich das Konfliktpotenzial zwischen den Schiiten und Sunniten in der Provinz Diala dramatisch verschärft. Hinzu kommt, dass die islamisch-sunnitschen Terrorgruppen, nachdem sie schwere Niederlagen in der Provinz Al Anbar, Südwestirak, durch die US-Armee erlitten haben, ihre

Operationsgebiete immer mehr nach Diala verlagern. Auch die Aktivitäten der schiitischen radikalen Gruppen, die hier sowohl Kurden, als auch Araber-Sunniten bekämpfen, sind eine große Gefahr für Bevölkerung.

Auch das Stabquartier des aus Jordanien stammenden Terroristenchefs Zarqawi, der am 7. Juni 2006 von den US-Spezialkräften getötet wurde, lag der Provinz Diala.(20)

Der Streit über die verwaltungsmäßige Zugehörigkeit von Khanaqin und der anderen in der Provinz Diala vorwiegend von Kurden besiedelten Regionen ist ein anderer wichtiger Faktor für die ethnischen Konflikte in der Region.

Immer wieder kommt es in der Provinz Diala zu Entführungen. In den meisten Fällen werden die Entführten getötet und die Leichen in Massengräbern bestattet. So fanden die Bauarbeiter am 23. Juni 2006 ein Massengrab am Rande der Stadt Khanaqin mit Dutzenden von Leichen.(21)

Am 26.06.2006 kam es auf zwei belebten irakischen Märkten in Bakuba und in Hilla zu Bombenanschlägen. Dabei wurden mindestens 40 Personen getötet.(23)

Am 13.08.2006 sind bei verschiedenen Anschlägen in der irakischen Stadt Bakuba mindestens 10 Personen getötet worden.(23)

Am 23.08.2006 wurde aus verschieden Ortschaften in Diala gemeldet, dass es zu mehreren Anschlägen gekommen war. In Bakuba wurden bei Anschlägen ein Polizist und sechs Zivilisten getötet. Am selben Tag gegen Mittag wurde im Dorf Addwaser ein Mann namens Muhammad Schamchi Al Masudi Opfer eines gezielten Attentats. Kurz danach wurden zwei Leichen an unterschiedlichen Stellen in dem Ort Al Katon gefunden. Nicht weit von Al Katon, in der Ortschaft Beni Saad wurde auf den Schiiten Mahnad Jasem gezielt geschossen. Dieser wurde tödlich verletzt. Am Rande der gleichen Ortschaft wurde am selben Tag ein Unfall vorgetäuscht, bei dem ein schiitischer Arbeiter ums Leben kam. In dem Ort Al Mukdadiya haben Unbekannte auf den Schiiten und Lebensmittelhändler Salwan Ahmad geschossen und ihn getötet. Parallel zu dem letzten Attentat wurde ein anderer Bewohner von Al Mukdadiya, Khaled Abdulkader, entführt. Auf der Landstraße zwischen Al Mukdadiya und Al Chales wurde ein Passant, Kasem Al Anbaki, durch mehrere Schüsse schwer verletzt. Am Abend desselben Tages haben Sprengstoffexperten in Hibib eine Bombe mit Zeitzünder entschärfen können.(24)

Am 25.08.2006 kamen bei mehreren Bombenanschlägen und Überfällen erneut mindestens vierzehn Iraker ums Leben. In der Ortschaft Buhris wurden zudem drei irakische Soldaten getötet.(25)

Am 28.08.2006 wurden zwei Hirten bei der Explosion einer Bombe in der Stadt Mandali getötet. Am selben Tag wurde ein Stadtviertel von Mandali mit Mörsern beschossen, wobei mindestens zehn Menschen verletzt worden sind.(26)

Am 03.09.2006 wurden in der Ortschaft Al Khales bei einem Bombenanschlag auf einem belebten Markt drei Passanten getötet und 17 weitere verletzt. Der Ort Al Azim, der auf der Hauptstraße von Diala nach Kurdistan liegt, wurde mit Mörsern beschossen.
Am selben Tag wurde aus Diala gemeldet:
- Der schiitische Geschäftsmann Hazim Muhammad ist entführt worden.

- Die Schiiten Abas Jasem und Hussen Al Abadi wurden von Unbekannten getötet.
- Bei einem Anschlag in dem Ort Nahr Al Imama wurde ein Kind getötet und 2 Frauen verletzt.
- Zwei Bomben sind auf der Verbindungsstraße Bldoser-Al Muqdadiye und Baquba-Bani Al Saad explodiert.(27)

Fußnoten
(1)Kazem Habib, Mihnat al Akrad al Feiliien fi al Irak (die Tragödie der Feili-Kurden im Irak), www.nawandihalabja.com, S. 2. (arabisch)
(2) ebd., S.3.
(3) ebd., S. 4
(4) ebd., S. 7
(5) ebd., S. 8
(6) www.unher.de
(7) ebd.
(8) www.glocities.com (arabisch)
(9) ebd.
(10) FR vom 09.11.2005
(11) Kazem Habib, Mihnat al Akrad al Feiliien fi al Irak (die Tragödie der Feili-Kurden im Irak), 17.05. 2006, www.nawandihalabja.com, S. 4. (arabisch)
(12) www.shafaaq.com, (arabisch)
(13) www.iwpr.net (arabisch)
(14) ebd.
(15) ebd.
(16) In: Al Sabah, 24.08.2006, www.alsabah.com (arabisch)
(17) www.kurdshia.com (arabisch) und Reuters
(18) www.aswatalirak.info, 14.06.2006 (arabisch)
(19) ebd.
(20) ebd.
(21) ebd. 23.06.2006
(22) NZZ, 27.06.2006
(23) NZZ, 14.08.2006
(24) www.peyamner.com (arabisch)
(25) NZZ, 25.08.2006
(26) www.peyamner.com (arabisch)
(27) ebd. [1]

Artikel-Eigenschaften

Inhaltskategorie:	Kurdenfrage
Inhaltskategorie:	Geschichte
Art der Veröffentlichung:	Born-digital
Dialekt:	Deutsch
Ordner:	Feyli Kurden
Provinz:	Süd-Kurdistan
Original Language:	Deutsch

QR Code:

Quellen
[1] Website | Deutsch | archive.ph 01-10-2006
Hinzugefügt am: 20-01-2024
Ersteller: Hejar Kamela

عربي

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 180
احمد الحمد المندلاوي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230308084703472632

*أحمد الحمد رمضان المندلاوي من مواليد1945م مندلي / ديالى.
*تخرج في دار المعلمين في بعقوبة عام 1965م،عمل في مجال التربية والتعليم.
*عاش في المهجر من 02-10-1980 - 20-05-2003.
*عمل مديراً للمركز الوثائقي لحقوق الانسان في العراق/في طهران منذ عام 1998م.
*عمل مديراً لتحرير صحيفة (صوت الفيلي) منذ صدورها عام 2008م.
*رئيس تحرير مجلة (التراث الفيلي) – 2012م.
*عضو تحرير مجلة (صوت ثقافتنا) الجامعية – عام 2011م.
*من كتّاب مجلة (حوار الفكر) الفصلية – عام 2005م.
*يتقن اللغات التالية : العربية ،والكوردية،والفارسية،والتركمانية.
*يزاول كتابة الشعر باللغتين العربية و الكوردية.
*أسس مركز مندلي الحضاري للتوثيق و الدراسات عام 2004م.
*له ما يقارب من 20 مخطوطة متنوعة جاهزة للنشر، و عدة بحوث منشورة في وسائل الإعلام.
*من مؤلفاته المطبوعة:
1- تعريف موسوعة مندلي الحضارية/2008م.
2- حان الفرح – مجموعة شعرية للأطفال/ 2008م.
3- تباريح ملونة – مجموعة شعرية /2012م.
4- بقايا ظمأ – مجموعة قصصية/ 2013م.
*نال عدة جوائز و شهادات تقديرية عن إبداعاته الثقافية.[1]

خصائص السجل

نوع التعليم: التربية

نوع الشخص: كاتب
نوع الشخص: صحفي(ة)
اللغة - اللهجة: ک. لري
المدينة والبلدة (الولادة): مندلي
ملف: الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟: نعم (حتى وقت تسجيل/تعديل هذا السجل، هذه الشخصية على قيد الحياة)
القومية: كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة): جنوب كردستان
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 08-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 181
اشرف محمد علي حسين الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=201002211647053630

محل وتأريخ الولادة/ 1974
تحصيل الدراسي/ بكلوريوس ادارة اعمال كلية الادارة و الاقتصاد
نشاطات/ يجيد اللغات العربية و الكردية و الانكليزية
كانديدي ليسي گۆڕان لە پارێزگاي بەغداد بۆ هەڵبژاردني پەرلەماني ئێراق لە 2010دا.

خصائص السجل
الحزب: گوران - تغيير
نوع الشخص: ناشط سياسي
ملف: الكرد الفيلة
القومية: كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة): جنوب كردستان
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] غير محدد | کوردیی ناوەڕاست | موقع سبەي
وقت التدوين: 21-02-2010

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 182

الحاج أحمد الكوردي (أحمد المجبرجي)

20220621063843419281=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

نظيرة اسماعيل كريم/ ولد احمد علي قنبر الملقب بااحمد الكوردي او (احمد المجبرجي) في محلة باب الشيخ ببغداد عام 1879م. من ابوين كورديين فيليين من عشيرة موسي الكوردية الفيلية ، كبر وترعرع في أجواء وبيئة هذه المنطقة العراقية التاريخية التي تتميز بوجود الكورد الفيلية فيها بنسبة عالية جداً منذ تواجدها، ولم يغادرها ألى اي مكان آخر طوال حياته المثمرة بالعمل والعطاء رغم يسر احواله المادية وامتلاكه لعدة دور في مناطق مختلفة في بغداد لكنه كان يحب ان يعيش بين الناس الذين كان يحبهم وترعرع بينهم . وكان قد تعلم مهنة التجبير على يد خاله شكر والتي اصبحت فيما بعد مهنته الرسمية . كان لاحمد المجبرجي اخ وحيد اسمه محمود (والذي كان جد كنته زوجة ابنه شهاب) ولم يكن لهذين الاخوين اخوات .

تزوج احمد مجبرجي مرتين ، كانت زوجته الاولى تدعى كه وهر وتكنى (كه وي) ورزق منها عام 1920 بابنه عبد ومن ثم ولدت له بنت سماها تاوس . لكن القدر شاء ان تتوفى كه وي في شبابها ، وان يتزوج الحاج احمد من شقيقتها زينب (زينه و) لاعتقاده ان الخالة عادة تكون أحن من غيرها على اولاد اختها المتوفاة ، وعاش حياة طويلة ومثمرة مع زينه و حيث انجبت له ستة اولاد من البنين والبنات وهم : جه سي ، شهاب ، كميلة ، لميعة ، شوكت ومالك . وتعلم ثلاثة من اولاده مهنة والدهم وهم : جه سي وشهاب وشوكت. لكن عملياً امتهن مهنة الوالد ابنه شهاب فقط وهو نجله الاكبر من زوجته الثانية .

كان الحاج احمد قد تم تجنيده في اوائل شبابه بالجيش العثماني ، حيث شارك في حرب الدولة العثمانية ضد روسيا القيصرية . وكان يجيد لغات كثيرة وهي : الكوردية والعربية والتركية والفارسية والاثورية وقليل من الانكليزية .

قام بمعالجة الملكة عالية زوجة الملك غازي من كسر كانت قد اصيبت به بعد ان عجزت اللجنة الطبية البريطانية برئاسة البروفسور البريطاني رسن درسن من معالجتها. ونتيجة لنجاحه في علاج الملكة منحته وزارة الصحة العراقية في العهد الملكي شهادة رسمية لمزاولة هذه المهنة بشكل رسمي.

وحين قيام ثورة تموز عام 1958 شارك الحاج احمد مجبرجي بمعالجة جرحى الثورة ومساعدتهم مادياً . وزاول مهنته في المستشفى الجمهوري ببغداد لمدة ستة اشهر بأمر من الزعيم الراحل عبد الكريم قاسم وكان لا يتقاضى اجرة عملياته من الشريحة الكوردية الفيلية حين معالجتهم . عرف عنه دماثة الخلق ومساعدة المحتاجين والفقراء وفي هذا السياق يقول حفيده فائق قاسم الفيلي شقيق المناضل الكوردي المعروف كردو قاسم والحاج احمد هو جدهم لأمهم :

في يوم من الايام توفي احد الاشخاص في منطقتهم (باب الشيخ) وتأخر دفنه لافتقاره لاي قريب يتكفل دفنه ولكن الحاج احمد مجبرجي دفنه على حسابه الشخصي . كما كان يقيم مجالس حسينية في ذكرى استشهاد الأمام الحسين عليه السلام لانه كان من محبي آل البيت عليهم افضل الصلاة والسلام . ويحب اولاده واحفاده ولا يفرق بينهم . وفي الاعياد كان يتوجه

الجميع الى بيت الجد للتهنئة بالعيد وكان احفاده الكثر يشكلون صفاً طويلاً لتقاضي عيدياتهم من جدهم الكريم الطيب . وانا نظيرة اسماعيل كريم كان لي الشرف ايضاً أن اعالج على يد الحاج احمد مجبرجي وان المس خبرة ودماثة اخلاق هذه الشخصية الكوردية الفيلية العراقية الاصيلة ، فقد كنت في ربيع عام 1963طفلة بالمرحلة الابتدائية وكنا قد انتقلنا منذ فترة قصيرة الى بيتنا الجديد في حي جميلة ببغداد ، وصادف ان الوالد ذهب الى البصرة وقد اوصته امي ان يأتي لهم بقباقيب من هناك، أي لها وهدايا تقدمها لمن تريد. وكان القباب ذو الكعب العالي الحديدي الذهبي آخر صيحات الموضة آنذاك ، طبعاً ، انا ونظراً لكوني البنت الوحيدة لوالدي اصريت ان تكون واحدة من تلك القباقيب من نصيبي انا ايضاء وبعد عويل وبكاء اعطوني قبقاب واثناء تجوالي بالبيت به تزحلقت ووقعت من عليه وامتليء البيت بصراخي لان يدي كانت لا تتحرك وتؤلمني للغاية .. اخذني الوالد والوالدة الى باب الشيخ لكي يعالجني شهاب المجبرجي ابن الحاج احمد المجبرجي لكن المرحوم شهاب لم يكن بالبيت فقام الشيخ الجليل من على فراش المرض وجلس امامي وطلب من اهل داره ان يحضروا له العدة لكي يعالجني بنفسه ... طبعا كان الخوف قد اعتراني بشكل فضيع وكأنه سيعمل لي عملية جراحية خطيرة وخاصة وان القلق كان بادياً بوضوح على وجه ابي وعيون امي مليئة بالدموع ... فتصورت اني على وشك الموت فانفتح فمي على آخره من الصراخ والرهبة. جيء له بإناء كبير فيه ماء دافيء .. جلس امامي وطلب مني بصوت هادئ حنون ان اعطيه يدي ، في البداية رفضت لاني كنت خائفة للغاية لكنه مد يده الكريمة وامسك بيدي الضعيفة النحيفة المعوجة آنذاك ... وقال لي لا تخافي .. هاي مامكسورة انما شويه انتي امسويه وكاحة وانخلعت ، وبدء بصب زيت خاص على يدي المصابة وتوزيعه عليه بلطف ليعمل له المساج اللازم وفي الوقت ذاته يتحدث معي لكي يلفت نظري عما سيفعله بي لمعالجتي ، وبصراحة انجذبت لوجهه المريح وحتى علت البسمة شفاهي عندما قال ناظراً لي بنظرة ماكرة من طرف عينه :لعد معرفتي لمن صعدتي على القبقاب انو ممكن توكعين !! وفي هذا الاثناء لا ادري ماذا عمل لي لكني شعرت انه بسحبه ليدي بشده دارت بي الغرفة واغمي علي ... وعندما فقت رأيت الجميع حولي بما فيهم هو وبيده كوب عصير برتقال قدمه لي وقال بصوته الذي كان يقطر حنية : اشربي بنتي هذا العصير وبعد لتلعبين بملاعيب الكبار... بعدج صغيرة ووين لمن تكبرين وتلبسين كعب عالي . نعم عالج الحاج احمد مجبرجي يدي ولفه برباط ابيض ولم انسى حتى الان كم كان لطيفا ويعالج مرضاه بخفة وراحة .

في عام 1963 ، واثناء مقاومة اهالي باب الشيخ للانقلاب العسكري الذي قام به القوميون العرب والبعثيون ضد ثورة 14 تموز والزعيم عبد الكريم قاسم، هرب اولاده جميعا الى بيته الذي كان يملكه في منطقة البياع شارع 20 خوفاً منه على حياة اولاده واحفاده لكنه ظل باقيا هو وزوجته زينب ونجله الاكبر عبد في داره بباب الشيخ لكي يكون في خدمة أهالي المنطقة في تلك الاوضاع العصيبة . وفي احدى الليالي تلك وبعد تناوله للعشاء واقامته لصلاة العشاء طلب من زوجته ان تبسط له فراشه ، وحال رقاده أنسابت روحه الكريمة لبارئها . ووصل خبر وفاته الى عائلته في البياع فهرعوا جميعا عائدين الى باب الشيخ . واقيم له تشييع كبير للغاية بحيث تم خلاله قطع شوارع عديدة من بغداد ومنها شارع الكفاح وشارع الجمهورية والصالحية وعلاوي الحلة ، وشارك في التشييع مدير مرور بغداد ورافقت نعشه 180 سيارة ...سارت جميعها خلفه من بغداد الى مقبرة وادي السلام في النجف الاشرف حيث يرقد في المقبرة العائلية التي بناها بنفسه هناك. [1]

خصائص السجل

نوع الشخص: الاجتماعي

نوع الشخص: شخصية

اللغة - اللهجة: ك. لري

مدينة الوفاة: بغداد

ملف: الكرد الفيلة

على قيد الحياة؟: كلا

القومية: كردي(ة)

سبب الوفاة: الوفاة الطبيعي والامراض

الجنس: ذكر

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 21-06-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 183

العلاّمة المُجتهد والمرشد الديني للكورد الفيليين الشيخ مصطفى الطالب البغدادي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220801113805425915

اعداد التآخي

تكاد مؤلفات التاريخ الاسلامي لا تتسع بعض الاحيان لتسجيل الوفرة الوافرة من الخدمات الجليلة التي قدمها الكورد للشريعة الاسلامية منذ فجر الاسلام.

ولقد ترك الكورد الفيلية، ولا يزالون يتركون، بصماتهم في شتى المجالات، وان التاريخ شهد ولادة كوكبة من الشخصيات النادرة من الكورد الفيليين لم تزل اسماؤهم تلمع في حياتنا الحاضرة ومستقبلنا، ومن هذه الشخصيات العلامة المجتهد الشيخ مصطفى الطالب البغدادي..

حياته ودراسته

اسمه الكامل مصطفى بن اسد (اسعد) كركوكلي بن الحكيم عبد الله ديار بكري من عشيرة (اللك) الواسعة الانتشار والذائعة الصيت.

لقب بالطالب لحرصه الشديد على طلب العلم، وولد ببغداد محلة سراج الدين عام 1879 ودرس مبادئ العلوم الدينية على يد العالم الفاضل المرحوم عبد الحسين البغدادي في جامع الهادي بادي -الواقع- في (عكد القشل) ببغداد.

وبعد إكماله مبادئ العلوم الدينية داخل الحوزة العلمية في النجف الاشرف (كلية الفقه) وكان شديد الحرص على الدراسة وطلب العلم.

وكان يمكث في النجف للدراسة مدة ثلاثة اشهر ، ثم يعود للعمل في مقهى قرب شريعة المصبغة (عند نهاية شارع النهر) ، واستمر على هذا المنوال لسنوات طوال يناوب فيها بين الدراسة والعمل.

حصل على شهادة عالمية في الفقه والتفسير وعلى العديد من الشهادات الفخرية من العلماء والاعلام ودرس الطب القديم وتفسير الاحلام وكان يجيد اللغات العربية والكوردية والفارسية والتركية وله مؤلفات في الفقه والارشاد الديني والطب القديم وقصة يوسف (ع).

وبعد إكماله الدراسة وتخرجه بدرجة مجتهد وبتفوق على يد سماحة حجة الاسلام السيد ابو الحسن (رحمه الله) ، عينه وكيلاً عنه ومرشداً في محلة عكد الكورد ببغداد ووكيلا عنه واوصى ان يكون مرجعا من بعده.

مسيرته

اتخذ من دار مستأجرة مكانا للعبادة والارشاد لمدة عشر سنوات، وفي اوائل الثلاثينيات من القرن العشرين تم شراء قطعة ارض مساحتها (100) متر مربع على نفقة ابناء المحلة الموسورين شيد عليها حسينية الفيلية (الحسينية الصغيرة) عام 1934 تسلسل العقار في سجلات الطابو دائرة التسجيل العقاري (535) سراج الدين، ثم اتخذها مسكنا له.

وبالنظر لصغر المساحة شيد الحاج احمد محمد الاحمدي الفيلي (الحاج احمد بيك) عام 1940 من ماله الخاص جامعا واسعا باسم (جامع الفيلية)، (مسجد الاحمدي حاليا).

وعين جزءا من املاكه وقفا للجامع المذكور وكلف الشيخ باقامة صلاة الجماعة والقاء المحاضرات كما عين له راتبا شهريا بمبلغ (ثلاثين ديناراً).

اليوم الاول لافتتاح اول مدرسة للكورد الفيليين

في صبيحة يوم من ايام ايلول 1946 كنا نتجمع لاول مرة امام باب المدرسة - مدرسة (الاكراد الفيلية الابتدائية) الاهلية - الواقعة في منطقة علاوي الصدرية . كانت البناية عبارة عن دار كبيرة تبرع بها احد المؤسسين وهو المرحوم الحاج احمد محمد لتكون اول مدرسة للاكراد الفيلية. بكرنا في الحضور قبل الموعد المحدد لفتح باب المدرسة، وكان العدد كبيرا وكبيرا جدا لم تسعنا (الدربونة) التي تقع المدرسة في نهايتها ، ملأنا منطقة العلاوي بحشد هائل ومنذ الصباح الباكر ، في مشهد لن تزول ذكراه من الاذهان، وقبيل اقتراب ساعة فتح باب المدرسة حضر المدرسون والمدير واعضاء الهيأة الادارية جميعا وكذلك قسم كبير من المؤسسين الذين لم يستطيعوا اختراق تجمعنا والوصول الى المدرسة الا بصعوبة بالغة.

اخيرا فتح الفراش محمد حيدر باب المدرسة فاندفعنا كجيش غاز او كسرب من النحل الى داخل المدرسة ونحن نتدافع بالاكتاف والمناكب حتى ملأنا الساحة ثم الغرف والشرفات المطلة على الساحة ، حقا كانت لحظة تبعث على مزيج من الاحاسيس لا اجيد وصفها ، سوى انها كانت ساعة مرح ، اذ يتكلم الكل يضحك بمرح طفولي وسعادة ما بعدها سعادة ، وكيف لا وهو اليوم الاول لدخولنا المدرسة . كان عددنا اكبر مما تسعة المدرسة لوحدها ، اذ لم يكن احد يتوقع ان يكون الاقبال بهذا الحجم ، الى جانب ان كثيرا من الطلاب كانوا من الاخوة العرب والتركمان وحتى الارمن ، لذلك واجهتنا مشكلة

ايجاد بناية اخرى لايواء العدد الاضافي من الطلبة . وحلت هذه المشكلة بطريقة تدعو الى الاعجاب حين افتى المرشد الديني للاكراد الفيلية المغفور له الشيخ مصطفى الطالب (رحمة الله عليه) بجواز تحويل حسينية الاكراد الفيلية الى ملحق للمدرسة مستندا الى الحديث النبوي الشريف (طلب العلم فريضة على كل مسلم ومسلمة) وهكذا تم بناء حاجز في المصلى لتحويله الى صفين كل صف يسع 50 طالبا وكنت احدهم.
لم يطل انتظارنا طويلا حتى سمعنا رنين جرس المدرسة فسكتنا .. عندها افتتح المرحوم حديث الاب لابنائه مرحبا بنا وداعيا الى الاهتمام بالدراسة وتمتين العلاقات الاخوية وتبادل الاحترام والمحبة ... جرى بعد ذلك تنظيم التلاميذ في مجموعات ، دخلت كل مجموعة الى صفها الدراسي، ثم جرت المناداة على مجموعة (الحسينية) حيث جرى تنظيمنا على طريقة مجموعات فرق الكشافة ... وكل مجموعة ضمت 4 تلاميذ وسرنا بمسيرة رائعة مخترعين علاوي الصدرية ، شارع غازي ، محلة الجنابين ، باب الشيخ ثم حسينية الاكراد الفيلية حيث نظمنا الى صفين في قاعة المصلى وابتدأ الدرس الاول في اليوم الاول لافتتاح اول مدرسة للكورد الفيليين في العراق.
جلسات وامسيات حول (منقلة) حسينية الشيخ مصطفى
اشتهر الشيخ مصطفى بتلك الجلسات والامسيات التي كان يعقدها في حسينيته. التي كان يتجمع فيها وحول (المنقلة)، في فصل الشتاء، جمع غفير من اخواننا واعمامنا واخوالنا، الكثيرون منهم كانا قد انتقلوا آنذاك من عكد الكورد في بغداد الى مناطق واحياء اخرى مثل: جميلة والعطيفية ودور العقاري وغيرها. ولم يمنع بُعد هذه المناطق عن الحسينية من المجيء كل ليلة تقريبا اليها وتمضية امسية وجلسة في معية الشيخ مصطفى يتبادلون خلالها احاديث، قد يتصور البعض انها كانت دينية فقط، كلا ان امسيات وجلسات الشيخ مصطفى كانت تتناول كل شؤون الحياة ولاسيما الاجتماعية والثقافية والتاريخ بل حتى شؤون الرياضة والسياسة.
لم يكن هؤلاء يقطعون كل هذا الطريق: بعضهم بسياراتهم الخاصة وآخرون بسبل اخرى لمجرد احتساء استكان الشاي وانما ايضا للاستمتاع بسهرة اجتماعية وثقافية مفيدة لاسيما وان الظروف السائدة في وقتها لم تكن توفر، باستثناء المقاهي، وسائل واساليب كافية لتمضية اوقات الفراغ في عمل مفيد.
و(المنقلة) في الحسينية حيث كان هؤلاء الرجال يتجمعون حولها في الشتاء كانت في نظري آنذاك اضافة لكونها مصدر دفء فانها كانت ايضا مصدر نور في تلك امسيات، اما الاقوال التي كانت تصدر من افواه الحاضرين فكنت انا شخصيا اتلقفها وكأنها مواعظ وحكم ودفء من نوع آخر تصل الى النفوس.
كانت تلك المجالس والامسيات يؤمها ايضا اناس يحملون هموما ومشاغل ومشاكل شخصية واجتماعية وعائلية فيجهد الشيخ مصطفى والحاضرون الآخرون الى حلها في مسعى من اجل فعل الخير.
اسهاماته
كان يراجعه الكورد من مناطق ديالى والكوت ولوستان وبختيارية، ويراجعه كذلك العرب (سنة وشيعة).
أسهم في تأسيس جمعية مدارس الكورد الفيليين ، وشجع التجار الكورد على ذلك، وكان الاجتماع الاول لتأسيس جمعية المدارس الفيلية في مكتبه عام 1946 وكذلك الاجتماعات التالية.
ونشط في كثير من الاعمال الخيرية والانسانية اذ كان عضوا فخريا ضمن جماعة انصار السلام.
استخارة
الشيخ الخطيب الملا سلمان بن حسين بن حسن السلمان الانباري قال: تعلمنا من المعلم الحكيم والمثقف الحليم العلامة مصطفى الطالب الكثير من التعاليم والارشادات من خلال محاضراته التي كان يلقيها في حسينية الفيلية وجامع الفيلية (الاحمدي) وفي عدد من الدور في المناسبات الدينية وكذلك في مناطق اخرى، وفي عام 1953 سألت الشيخ حول ولدي الوحيد ورغبته في دخول كلية القوة الجوية، الا ان الشيخ مصطفى بعد الاستخارة طلب مني ان انصح ولدي بتغيير رأيه لكن الولد رفض وبعد تخرجه بمناسبة الذكرى الاولى لثورة تموز عام 1958 كان مشاركا في استعراض جوي اصطدمت طائرتان ولقي مصرعه مع احد زملائه.
تاريخه السياسي لم يقابل في حياته بصورة مباشرة أياً من الرؤساء والزعماء العراقيين ، إلا اثنين لا ثالث لهما ، وهما : (الزعيم عبد الكريم قاسم لتهنئته بثورة 14 تموز ، باسم الكورد الفيليين ضمن وفد علماء بغداد ، والثاني الزعيم الكوردي الخالد الملا مصطفى البارزاني عند عودته الى العراق عام 1958)، حيث أقام الكورد الفيليون حفلة استقبال له في دار احد ابناء الكورد الفيليين. والقى الشيخ مصطفى كلمة ترحيبية باللغة الكوردية ابتهاجاً بعودته الى الوطن سالماً .
مصرع الرئيس عبد السلام عارف
ترأس عام 1966 وفد الكورد الفيلية لزيارة قبر الرئيس عبد السلام محمد عارف وصلى على روح المرحوم والقى كلمة رثاء ومواساة عند القبر وتمت اقامة مجلس الفاتحة في جامع الفيلية (مسجد الاحمدي)، وبعد ان اختير عبد الرحمن محمد عارف رئيسا للجمهورية ارسل من ينوب عنه لتقديم الشكر على ما قام به الكورد الفيلية من واجب وبوساطة المندوب تم ابلاغ الشيخ مصطفى ان هناك تقريرا رفع الى مكتب الرئيس من ان سكنة محلة الكورد يحتفلون فرحا بمصرع الرئيس عبد السلام، وان السيد الرئيس عبد الرحمن يبلغكم التحيات ويرفض التقرير ويعتبره عملا كيديا ضد ابناء المحلة، وامر في وقتها براتب تقاعدي للشيخ الا انه رفض ذلك.
وفاته

انتقل الى جوار ربه فجر يوم الخميس 24-9-1970 للميلاد الموافق 23 رجب 1390هجرية وشيعت جنازته سيرا على الاقدام الى المتحف العراقي، ومن هناك الى مدينة كربلاء ودفن في صحن الامام الحسين (ع) بعد صلاة المغرب.
والقى الشاعر قهرمان الحاج حسن قصيدة في رثائه مطلعها:
يا حسين عندك ضيف من بغداد
هل ليلة يمك ابو جواد
واخيرا..
من جهتنا نطالب الحكومة ومن يهمه الامر بالحفاظ على تراثنا وان نذكر الناس بمثل هؤلاء وان نحفظ ذكرهم وابراز مآثرهم، ويجب الاهتمام بما تركه هذا الشيخ الفاضل من ارث حقيقي والعمل على نشر علمه الذي تركه فضلا على القيام باحياء ذكرى معلم من المعالم الحضارية ليكون عبرة للكثيرين في وقتنا الراهن.
كما نجدد مطالبتنا بتكريم الشيخ مصطفى البغدادي من خلال احياء سيرته والدعوة للتمسك بخطاه.[1]

خصائص السجل

نوع التعليم:	الدراسات الدينية
نوع الشخص:	ديني
نوع الشخص:	شخصية
اللغة - اللهجة:	ک. لري
المدينة والبلدة (الولادة):	بغداد
مدينة الوفاة:	بغداد
ملف:	الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟:	كلا
القومية:	كردي(ة)
سبب الوفاة:	الوفاة الطبيعي والامراض
البلد - المنطقة (الولادة):	عراق
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | www.altaakhipress.com
وقت التدوين: 2022-08-01
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 184
بشرى احمد رستم شيرخان شيرواني

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20100222125503367

مواليد: 01-01-1960بەغداد -الرصافة
التحصيل الدراسي: خريجة كلية علوم-قسم الرياضيات-جامعة المستنصرية-بەغداد
انني من الاكراد الفيليين الذين تعرضوا لتهجير بين اعوام 1970الى 1980 واكملت كافة مراحلي الدراسية في محافظة بەغداد، اشتغلت في مجال التدريس لسنوات عدة في اعداديات هولير حتى عام 1995 التحقت بعدها بصفوف الاتحاد الوطني الكوردستاني عام 1991 وكان مسؤولي المباشر انذاك الاستاذ(نيازي حسن) وبعدها عملت في منظم (Help)الالمانية لمساعدات الانسانية وكننا نقوم بتوزيع المساعدات الانسانية المختلفة0 على محافظات اقليم كوردستان والان اشتغل

منصب عضو (كوميتة/هيوا/ملبند موصل) ولي تنظيمات نسوية في المحافظة و عضوة في نقابةصحفيي كردستان/فرع موصل ولي مقالات عدة حول المراة وقضيتها الشرعية المنشورة في اعداد مختلفة في جريدة التواصل التي يصدرها الاتحاد الوطني الكردستاني في محافظة نينوى، شاركت في العديد من المؤتمرات في محافظات (السليمانية و دهوک واربيل و موصل)
وشاركت في العديد من المؤتمرات حول قضايا المراة و شؤونها.
كانديدي يەكێتي بۆ ليسي هاوپەيماني كوردستان لە پارێزگاي موسڵ بۆ هەڵبژاردني پەرلەماني ئێراق لە 2010دا.

خصائص السجل

الحزب:	الاتحاد الوطني الكردستاني
نوع الشخص:	ناشط سياسي
ملف:	الكرد الفيلة
القومية:	كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة):	جنوب كردستان
الجنس:	انثى
QR Code:	

المصادر
[1] غير محدد | کوردیی ناوەڕاست | موقع يوک ميديا
وقت التدوين: 22-02-2010
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 185

جعفر علي اكبر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2013111121182187896

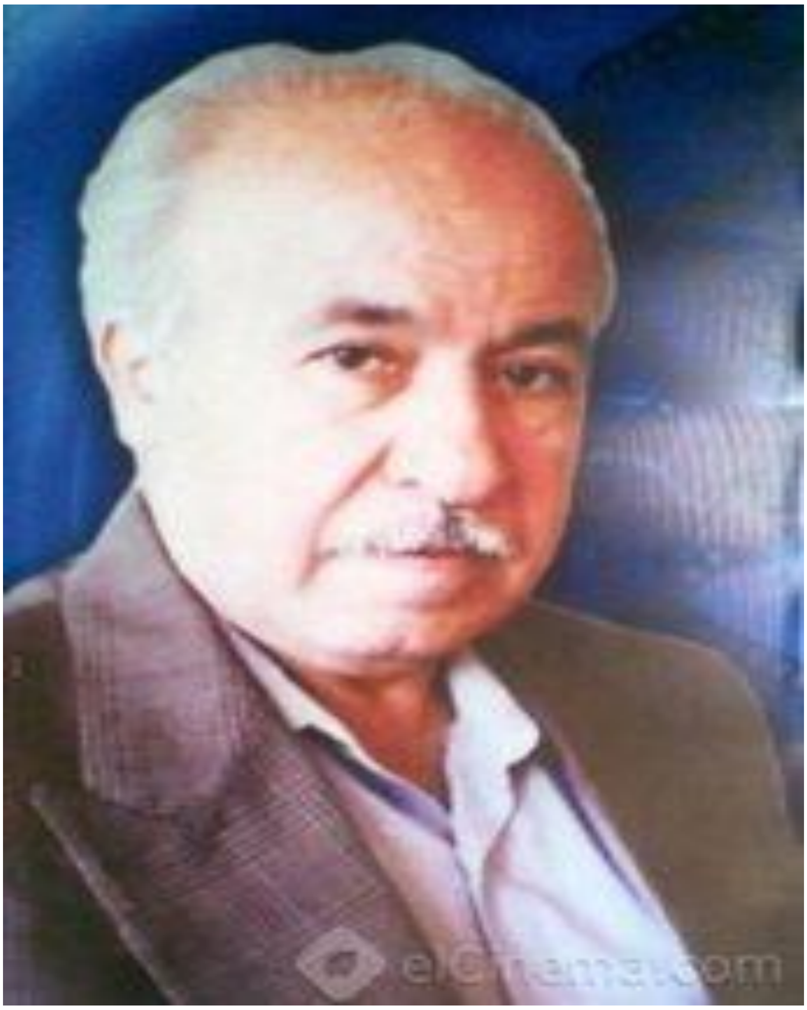

. جعفر علي اكبر مخرج سينمائي ومسرحي عراقي كبير ... ولد في بغداد سنة 1933
حصل على شهادة البكالوريوس في الأدب الانكليزي من كلية الآداب ...وحصل على ماجستير في السينما والتلفزيون من جامعة (ايوا) الامريكية عام 1961
بعد عودته من امريكا عمل على تحقيق سينما عراقية هادفة .
....
* المواقع الفنية التي شغلها والمهام التي قام بها
. أ شغل الراحل جعفر علي عدة مواقع فنية منها :
. مدرس للصوت والالقاء في معهد الفنون الجميلة .
. مدرس التمثيل في اكاديمية الفنون الجميلة .
. رئيس قسم السينما في اكاديمية الفنون الجميلة .
. رئيس فرقة مسرح اليوم
. المدير العام لتلفزيون العراق اوائل الستينيات
....
* اسهاماته في الاخراج السينمائي والافلام التي قام باخراجها :
. تأثر جعفر علي بالواقعية الايطالية واخرج عدة افلام منها :
اسعد عبدالرزاق ومشهد من الجابي
. الجابي . 1968/ اول فلم اخرجه جعفر علي بعد تاسيس مصلحة السينما والمسرح في العراق ،وقد كتب القصة والسيناريو والحوار بنفسه ، وتدور القصة في حافلة نقل الركاب
قام بتمثيله : اسعد عبد الرزاق وخليل الرفاعي وقاسم الملاك وكامل القيسي وآخرون .
عبد الجبار عباس في الفيلم المنعطف - من اخراج الراحل
. المنعطف . 1974 / المأخوذ من رواية (خمسة اصوات) لغائب طعمه فرمان ، وهو من انتاج الشركة الوطنية للافلام ، مثل فيه يوسف العاني وطعمه التميمي وسامي عبد الحميد

وعرض في مهرجان موسكو 1975 وبعض المهرجانات العربية والمحلية .
. سنوات العمر . 1976 / صورت اكثر مشاهده في المانيا بالالوان ولم يعرض لأسباب انتاجية أو ربما لأن الفلم يتحدث عن اليد العاملة الواعية .
. نرجس عروس كردستان . 1991 / فلم ناطق باللغة الكردية عن قصة حب شعبية من الفولكلور الكردي ، كتبها علاء محمد ،

....
* مشاركات في افلام اخرى ممثلاً و فنياً :
. شارك ممثلاً في فلم(المسالة الكبرى)1982 للمخرج محمد شكري جميل .
. شارك ممثلاً في فلم (الملك غازي) 1988 للمخرج محمد شكري جميل .
. شارك مخرج منفذ في فلم (حمد وحمود) للمخرج ابراهيم جلال .
. شارك بكتابة سيناريو فلم (فائق يتزوج) 1984 للمخرج المصري ابراهيم عبد الجليل .
وعمل في الادارة الفنية لنفس الفلم .

....
* تأسيس فرقة مسرح اليوم ,الاعمال التي اخرجها للفرقة :
. اسس عام 1969 فرقة مسرح اليوم مع عدد من الفنانين من بين بينهم (نجيب عربو/ احمد فياض المفرجي / قاسم حول / مكي البدري / نور الدين فارس / خليل شوقي)
وقد ترأس جعفر علي هذه الفرقة ليوم رحيله ، حيث استلم رئاسة الفرقة من بعده (الراحل عادل كوركيس)
واخرج جعفر علي لهذه الفرقة عدداً من المسرحيات منها :
. الغريب .
. ضرر التبغ .
. قصة حديقة الحيوان .
. عروس بالمزاد .
. السؤال . وغيرها من الاعمال ،
. ومثل في مسرحية مواطن بلا استمارة بدور السجين والتي اخرجها وجدي العاني .
. ومن التمثيليات التي اخرجها للتلفزيون لصالح الفرقة : (حكاية الرجل الذي فقد رائحته) تمثيل قاسم حول وأديب القليچي

....
* مسرحية (فيت روك) لمؤلفها ميغان تيري :
. واحدة من ابرز المسرحيات التي اخرجها جعفر علي وهي تتحدث عن عالم امريكي مريض بالذهان في الحرب الامريكية الفيتنامية ، وقد قدم جعفر علي هذه المسرحية في حصن الاخيضر بكربلاء وعلى الهواء الطلق ومثلها قسم من طلبة اكاديكية الفنون الجميلة ، وحضر الشاعر الكبيرمحمد مهدي الجواهر لمشاهدة العرض في كربلاء .

....
* دوره الريادي في المسرح الصامت
. كان له دور الريادة والسبق في اخراج هذا النوع من الإداء المسرحي
حيث اخرج عام 1962 المسرحية الصامته (قضية شعب) على شكل لوحات تجمعها وحدة الموضوع وهي من تأليفه ايضاً واشترك في تمثيله(سالم الزيدي/ كاظم فارس/سامي السراج)
وكانت اول تجربة للمسرح الصامت في المعهد ، وعمل جعفر علي على وضع برنامج نظري وعملي لخوض هذه التجربة .. والمسرحية تندد بطغيان العهد الملكي ، وتم بثها من التلفزيون مباشرة ، فيكون جعفر علي قد سجل لنفسه دور الريادة في تقديم اول بذرة لفن التمثيل الصامت في العراق .

....
* تأسيس قسم السينما في كلية ومعهد الفنون الجميلة :
. كان للراحل جعفر علي دور ريادي في تأسيس قسم السينما في اكاديمية الفنون الجميلة عام 1973 واصبح رئيساً لهذا القسم وانتقل هذا التأسيس الى معهد الفنون الجميلة كذلك .
واستدعى ابرز الاساتذة العرب ليدرسوا في هذا القسم منهم توفيق صالح وهاشم النحاس ..
كما عمل في عام 1978 على نصب ستوديو تلفزيوني واذاعي يبث في دائرة مغلقة كانت في الاصل خاصة بكلية الآداب فاستفادت منها الاكاديمية ، فتأسس بذلك قسم السمعية والمرئية .

....
* حديث عن أيامه الأخيرة :

. في ايامه الأخيرة بدأ يفقد كل شئ ، فزوجته قتلها متهور في نفق الشرطة ، وابنته الدكتورة ماتت هي الاخرى ، فحزن كثيراً وبدأ الضعف والمرض في جسده ،
وأتذكر الجلسة التكريمية الأخيرة له في منتدى المسرح حيث قال بأسى :
(اعتقد ان هذه الجلسة جلسة توديع بيننا) وقد صدق الرجل كل الصدق .
وفي لحظاته الاخيرة كان يقف في طابور مع حفيدته ليتسلم دواء الأمراض المزمنة ، فسقط ارضاً ومات ونقل جثمانه الى الطب العدلي ، وحين استلام جنازته لم يجد اصدقاؤه صورة كي تعلق امام التابوت وكان ذلك عام 1997
....
* استذكر الفنان جعفر علي بعد رحيله
.كان الراحل جعفر علي واحد من اهم الفنانين العراقيين ممن ترك اثراً لا ينسى على تاريخ الفن السينمائي والمسرح العراقي رغم ما تعرض اليه من تهميش في أيامه الاخيرة ..
وفي الذكرى الحادية عشرة لرحيله اقامت كلية الفنون الجميلة قسم السمعية والمرئية حفلاً استذكارياً ، حضره عدد كبير من الأساتذة الجامعيين والأدباء والمسرحيين ، استذكروا فيه حياته وانجازاته الفنية الكبيرة ...
وعرض فلم وثائقي عن حياته بعنوان (عراب السينما) اخرجه عدي فاضل خليل ، القى بعض الضوء على اعمال الفنان الراحل وبداياته في السينما والمسرح .
وبقي الذكر الطيّب لهذا الفنان الكردي الفيلي والعراقي الأصيل جعفر علي أكبر .

خصائص السجل

نوع الشخص: فنان

نوع الشخص: اعلامي

ملف: الكرد الفيلة

القومية: كردي(ة)

الجنس: ذكر

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 2013-11-11

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 186

جعفر محمد كريم الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240623110841576218

الأسم: جعفر محمد كريم
اللقب: جعفر الفيلي
تأريخ الميلاد: 1910
تأريخ الوفاة: 2000-08-01
مكان الميلاد: الكوت
مكان الوفاة: طهران

الدكتور جعفر محمد، المعروف ب الدكتور جعفر الفيلي، جعفر مام كريم والدكتور جعفر رحماني، ارتبط عام 1943 مباشرة بزعيم ثورة ايلول الثانية مصطفي بارزاني(1903 1979)، في عام 1946 تم انتخابه عضواً للجنة المركزية للحزب الديمقراطي الكوردي من قبل مندوبي المؤتمر الأول للحزب، توفي في مدينة طهران يوم الثلاثاء 01-08- 2000.
السيرة الذاتية

الدكتور جعفر محمد، المعروف ب الدكتور جعفر الفيلي، جعفر مام كريم والدكتور جعفر رحماني، ولد في مدينة الكوت مركز محافظة واسط عام 1910، ثم انتقلت اسرته الى مدينة بغداد، لتتحول الى اسرة شهيرة في بغداد تعمل في التجارة، في عام 1948 كان والده الحاج محمد كريم من مؤسسي جمعية الكورد الفيليين في مدينة بغداد، كان شقيقه الكبير حبيب محمد كريم(1931-2013) سكرتيراً للحزب الديمقراطي الكوردستاني من عام 1964 ولغاية 1975.

في عام 1936 حصل على شهادة بكالوريوس بالمرتبة الأولى من كلية الطب بجامعة بغداد، ويعتبر اول طبيب كوردي الذي تخرج من الكلية المذكورة، في عام 1936 خدم في جيش المملكة العراقية برتبة ملازم ثاني، كانت عيادته الطبية كائنة في محلة باب الشيخ في مدينة بغداد التي كان معظم سكانها من الكورد، في عام 1942 فتح عيادته الطبية في مدينة اربيل، وفي عام 1937 خدم في جيش المملكة العراقية برتبة ملازم ثاني. في ستينيات القرن العشرين حصل على اختصاص الطب النفسي من جامعة لندن، وفي عام 1970 اسس له اول مستشفى خاص للأمراض النفسية في المملكة الأيرانية، توفي يوم الثلاثاء01 08- 2000 في مدينة طهران، ودفن في مقبرة بهشت زهراء القريبة من مدينة طهران، وفي 04-08-2000 وجه الرئيس مسعود بارزاني رسالة مواساة الى اسرته الكريمة، كما بعث المكتب السياسي للحزب الديمقراطي الكوردستاني رسالة عزاء الى اسرته، واقام المكتب السياسي للحزب مجلس عزاء له في جامع رشاد المفتي بمدينة اربيل، كان يجيد اللغات الكوردية، العربية، الفارسية والأنكليزية.
الصفحات النضالية

انظم الى حزب هيوا عام 1939، تم نفيه كطبيب الى قضاء سنجار بمحافظة الموصل، ويعتبر من الأوائل الذي نشرالشعور القومي في هذه المنطقة، في عام 1941 كان من مؤيدي حركة رشيد عالي الكيلاني (1892-1965) ضد سلطات المملكة المتحدة البريطانية، وقد القي القبض عليه وسُجن بعد اخماد الحركة من قبل سلطات المملكة العراقية بالتعاون مع مؤيدي بريطانيا، في عام 1942 اسس مع المحامي عوني يوسف احمد(1908- 1988) فرع الموصل لحزب هيوا الكوردي، وفي عام 1942 خدم برتبة نقيب طبيب في الثكنة العسكرية بمدينة زاخو التابعة الى محافظة الموصل سابقاً والى دهوك حالياً، أودع السجن مع المحامي عوني يوسف احمد وحسن طه عبدالعزيز(1915-1999) والمعروف ب حسن كتاني من قبل محافظ اربيل مصطفى يعقوبي.

في (1942 -1944) تم اعتقاله بسبب نشاطاته السياسية ونُفي الى مدينة العمارة جنوبي العراق، في عام 1943 كان له اتصال مباشر مع زعيم ثورة بارزان الثانية مصطفى بارزاني(1903-1979)، في عام 1945 كان من مؤسسي وقادة حزب رزگارى الكوردي، في عام 1945 التحق بصفوف ثورة بارزان الثانية برتبة نقيب طبيب، واستمر في خدمة جمهورية كوردستان الديمقراطية حتى سقوطها وكان يرتاد الى بغداد بين حين وآخر وبشكل سري، في عام 1946 شارك في المؤتمر الثاني لحزب رزگارى الكوردي في مدينة بغداد، وصوّت لصالح حل الحزب تمهيداً للدخول الى صفوف الحزب الديمقراطي الكوردي، في عام 1946 تم انتخابه عضواً للجنة المركزية من قبل مندوبي المؤتمر الأول للحزب الديمقراطي الكوردي، وفي 1946 انتخب عضواً للمكتب السياسي في اول اجتماع اللجنة المركزية، في عام 1946 اشرف على ادارة العلاقات بين الحزب الديمقراطي الكوردي وكامل جادرجي عضو قيادة الحزب الوطني الديمقراطي، في 4 نيسان 1947 نشر مقالاً باللغة العربية في صحيفة الأهالي طبعة بغداد دفاعاً عن البارزانيين، في عام 1948 أيّد عن بُعد مندوبي الحزب الديمقراطي الكوردي في مؤتمر الأسود لأتحاد العام لطلبة العراق، في عام 1948 اتصل في العاصمة البريطانية لندن بالحزب الشيوعي السوفيتي عن طريق الحزب الشيوعي البريطاني ونقل له مطالب الكورد في تلك الفترة، وفي عام 1948 تم سحب جنسيتهم مع عدد كبير من النشطاء السياسيين بالمملكة العراقية ومن الجنسيات والقوميات المختلفة بحجة اصولهم الايرانية، ولكنه تمكن عن طريق خاله محمد باشقة والذي كان موظفاً كبيراً في وزارة الداخلية للمملكة الأيرانية الوصول الى المملكة الأيرانية، حيث أقام في البداية لمدة سنتين وبشكل سري في قضاء ايلام بمحافظة كرماشان شرقي كوردستان، في نهاية عام 1949 تم الكشف عنه كعضو قيادي في الحزب الديمقراطي الكوردي وذلك بعد اعتراف يهودا ابراهيم صديق عضو قيادة الحزب الشيوعي العراقي أمام مديرية تحقيق الجنايات، في عام 1949 ادار العلاقات بين الحزب الديمقراطي الكوردي وحزب توده الأيراني، في عام 1950 فتح عيادة طبية في مدينة ايلام وقدّم منها الخدمات الى اهالي المنطقة، وفي عام 1952 فتح ايضاً عيادة طبية في عاصمة المملكة الأيرانية طهران وأقام في تلك المدينة. وفي عام 1953القي القبض عليه في طهران وسُجن في معتقل قصر لمدة ثلاث سنوات بتهمة مشاركته في جمهورية كوردستان الديمقراطية، في عام 1951 ارسل تصميم صحيفه رزگارى وختم المكتب السياسي للحزب الديمقراطي الكوردي من مدينة طهران الى قيادة الحزب الديمقراطي الكوردي، في عام 1953 ساعد القيادة المؤقتة للمؤتمر الثاني للحزب الديمقراطي الكوردي في كتابة ومتابعة المنهاج والنظام الداخلي للمؤتمر الثالث، في عام 1953 أيّد الدكتور محمد مصدق(1882-1967) ضد الشاه محمد رضا البهلوي(1919-1980)، تم سجنه وتعذيبه من قبل سلطات المملكة الايرانية في الأنقلاب الذي وقع ضد رئيس وزراء المملكة الأيرانية الدكتور محمد مصدق، وفي عام 1953 تم انتخابه غيابياً عضواً للجنة المركزية للحزب الديمقراطي الكوردستاني من قبل مندوبي المؤتمر الثالث للحزب، في

عام 1956 ترك العمل السياسي، في عام 1958 اعيدت له الجنسية العراقية وفق مرسوم جمهوري من قبل الزعيم الركن عبدالكريم قاسم(1914-1963) ولكنه لم يهتم بها ولم يثق بالحكومة العراقية في العودة وبقي في مدينة طهران، كان منذ البداية شخصاً محباً للمحتاجين ولذوي الدخل المحدود حيث فتح ابواب عيادته بوجههم في مدينتي بغداد وطهران، وقد كتب على يافطة عيادته(العلاج للفقراء مجاناً)، وفي طهران ايضاً كان يخدم الفقراء والمحتاجين الكورد من شرقي كوردستان، زار بغداد مع رفاقه من الحزب الديمقراطي الكوردي عام 1960 للقاء اقاربه وذويه، وبعد انقلاب حزب البعث العربي الاشتراكي في 8 شباط 1963 ومطاردة المعارضة، قام بمد يد العون الى انصار الحزب الشيوعي العراقي ومساعدتهم الذين فروا الى المملكة الأيرانية.[1]

خصائص السجل

الأتجاه السياسي: قومي

الحزب: ح. د. ك.

الدرجة الحزبية: عضو المكتب السياسي

نوع الشخص: سياسي

جامعة: جامعة بغداد

اللغة - اللهجة: لوري

إجادة اللغة: انجليزي

إجادة اللغة: عربي

إجادة اللغة: فارسي

ملف: الكرد الفيلة

على قيد الحياة؟: كلا

القومية: كردي(ة)

سبب الوفاة: الوفاة الطبيعي والامراض

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | partipedia.org

وقت التدوين: 23-06-2024

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 187

جليل غلام امام علي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=201002211650513634

محل وتأريخ الولادة/ 1961 بەغداد
تحصيل الدراسي/ دبلوم فني
عمل الحالي/ كاسب
نشاطات/ عضو الامانة العامة في المنظمة العراقية للكرد الفيليين، اعتقلت في مديرية امن الثورة.
كانديدي ليسي گۆڕان لە پارێزگای بەغداد بۆ هەڵبژاردنی پەرلەمانی ئێراق لە 2010دا.

خصائص السجل

الحزب: گوران - تغيير
نوع الشخص: ناشط سياسي
ملف: الكرد الفيلة
القومية: كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة): جنوب كردستان
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] غير محدد | کوردیی ناوەڕاست | موقع سبەي

وقت التدوين: 21-02-2010
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 188
حيدر الحيدر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20131112130259878866

* تولد زرباطية 1950
* انهى دراسته الابتدائية والمتوسطة والاعدادية في بغداد .
* دبلوم معهد اعداد المعلمين / بغداد .
* بكلوريوس فنون مسرحية (اخراج) كلية الفنون الجميلة /جامعة بغداد .
* عضو الهيئة الادارية لفرقة مسرح اليوم / منذ السبعينيات .
* عضو فرقة مسرح الصداقة / في المركز الثقافي السوفييتي سابقاً .
* عضو عامل في :.
.نقابة الفنانين العراقيين / المقر العام .
.اتحاد المسرحيين العراقيين / بغداد .
.نقابة فناني كوردستان .
.نقابة صحفي كردستان .
.إتحاد الاذاعيين والتلفزيونيين العراقيين .
.الإتحاد العام للأدباء والكتاب في العراق .

* مارس مهنة التعليم في عدد من مدارس بغداد .
* كتب المسرحيات والقصص القصيرة والخواطر والبحوث والبرامج التلفزيونية .
* نشر بعض اعماله في الصحف والمجلات العراقية والمواقع الثقافية والأدبية.
* اخرج عدد من الاعمال المسرحية للاطفال في المدارس الإبتدائية في السبعينيات .
* نشر عدداً من المقابلات الصحفية مع فنانين رواد :
(هردويل كاكايي/ حمودي الحارثي/ الفنان الراحل ابراهيم الهنداوي ..)
* اصدر مجموعة قصصية بعنوان :(اصداء تدوي في فضاءات احلامي /2007)
عمل في قناة الحرية الفضائية منذ تأسيسها اداريأً ومخرجاً ومعداً ومقدماً للبرامج .

---

* من اعماله المسرحية المنشورة:
....
. نهاية الثعلب الماكر(مسرحية للأطفال تأليف وأخراج)
قُدم على خشبة مسرح الرشيد في مهرجان مسرح الطفل /الثاني 2002
كما ترجمها الى السريانية (ليون سمسون) وقدمها في احتفالية لنادي آشور
. النبع العظيم في الأرض الطيبة (مسرحية للأطفال)
. الضباب في امريكا
. أصحاب الطرابيش
. نابو (اعداد عن قصة قصيرة لجابريل جارسيا ماركيز)
. لوحة مسرحية لنوروز
. ولديه أعمال مسرحية مخطوطة

---

* من بحوثه الدراسية :
....
. المسرح الاليزابيثي وتطور الدراما في انكلترا 1576 1603
. حكاية الأسماء في الأمثال البغدادية
. حكايتي مع التذوق الموسيقي

---

* من منشوراته النقدية والأدبية:
....
. فونتا مارا بني ويس
. حزمة ضوء على اوراق الخفاجي
. رسالة متاخرة الى صديقي كامل شياع
. مرثية الى عادل كوركيس ...)
. الإنتداب البريطاني وثورة العشرين
. الجواهري في ذكرى رحيله
. خواطر ساخرة تحت عمود الكلمة اللسناء
. وعشرات المواضيع الأخرى

---

* كتابات أخرى :
....
. مجموعة شعرية (مخطوطة) نشرت بعض قصائد المجموعة
. حكايات من الماضي (كتاب مخطوط لم ينشر)
. مختارات من دفتري القديم (مجموعة شعرية معدة للطبع)

---

* من المسرحيا ت التي شارک فيها بأدوار رئيسية :
....
. يحدث هذا في الربع الرابع / اخراج : عادل كوركيس 1980
. وداعاً ايها الشعراء / اخراج : عادل كوركيس 1981
. البوليس / اخراج : ياسين ماهود 1980
. العلوه : اخراج : صبحي الخزعلي 1992
. الحقيقة / اخراج : عبد الحسين الحيدري 1994
. كلكامش بدور اتنوبشتم / اخراج: سا مي عبد الحميد 2002
. واعمال كثيرة أخرى....

من أعماله التي قدمها لقناة الحرية:
....
. برنامج : قريباً من الماضي / اعداد وتقديم (67 حلقة)
. برنامج : ضيف وسهرة / اعداد واخراج (12 حلقة منه) تقديم أمل غازي
. برنامج : محلات بغدادية / اعداد (حلقات نشرت بعضها في الصحف والمواقع الأدبية)
. برنامج : اديان وطوائف / اعداد واخراج (20 حلقة)
. برنامج : رمضانيات / اعداد وتقديم (30 حلقة)
. برنامج : بغدادنه خوش بغداد / اعداد وتقديم عدة حلقات / من اخراج حكيم الشيخ
. برنامج : بورتريه إمراة (اعداد حلقات عديدة منه)
. برنامج : اطفال الحرية / مشاركة في التقديم مع الفنان محمد فوزي
. برنامج : اعيادنه ايام زمان / اعداد وتقديم / من اخراج احمد الشافعي
. برنامج : طقوس وتقاليد رمضان / اعداد وتقديم (24 حلقة)
. برنامج : طقوس وتقاليد العيد في العراق/ اعداد وتقديم
. برنامج : اجمل طرفة واحلى عيد / اعداد واخراج من تقديم شاكر عواد
. برنامج : كيو(4 حلقات / تمثيل) من اعداد واخراج صباح الجاف
. المشاركة في العديد من البرامج السياسية
. سبعة سبوتات / تمثيل عن الانتخابات البرلمانية 2005
. تنفيذ برامج خاصة عن شهداء الكرد الفيلية .
. عدد من السبوتات عن مكافحة الارهاب / تمثيل .

---

* أعمال أخرى:
....
. شارك بأدوار ثانوية في بعض المسلسلات التلفزيونية :
(المتنبي / الشافعي / خاص جداً ... الخ)
. اكثر من 20 تمثلية تلفزيونية تربوية قصيرة في اوائل التسعينيات
/ اعداد وتمثيل / وكانت من اخراج صبحي الخزعلي
. فلم (10 دقائق) اخراج لؤي فارس
. شارك بشكل فعال في العديد من المؤتمرات والمهرجانات والندوات الثقافية والأدبية والفنية

من الصحف والمجلات والمواقع التي نشر فيها :
....
. الصحف (الإتحاد / التآخي / طريق الشعب / الأهالي / الديمقراطي 2003 /
إقرأ 2003 / الرسالة 2003 / البلاغ 2003 / الراصد 1970 /
الزمن 2002 / التأميم 2002 /نبض الشباب 2002 / حمرين /
خانقين / آفاق الكورد / الفيلي)
. المجلات (فدرال / روافد دورية زاكروس / الف باء 1972 /

الأحد البيروتية 1970 / الفكاهة 1967)
. المواقع (إيلاف / الحوار المتمدن الموقع الشخصي / صوت كوردستان /
منتدى البارتي / شفق / وعشرات المواقع والمنتديات الأخرى)

خصائص السجل

نوع الشخص: صحفي(ة)
ملف: الكرد الفيلة
القومية: كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة): جنوب كردستان
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 2013-11-12
اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 189

رياض جاسم محمد فيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508110925488448

1)الأسم الكامل : رياض جاسم محمد فيلي .
2)محل وتأريخ الولادة : جمهورية العراق / مدينة بغداد – 30-09-1972.
3)التأهيل الجامعي : شهادة بكالوريوس علوم محاسبة – كلية الإدارة والإقتصاد / جامعة بغداد .
4)المجالات الصحفية والإعلامية : العمل في مجالات الثقافة والفنون والآداب ، وحقول الصحافة والإعلام ، وكتابة الكثير من المقالات والدراسات والبحوث على الصعيد السياسي والدستوري والقانوني والمالي ، وحقوق القوميات وشؤون الكرد الفيليين والمُكونات الأثنية والمجموعات العرقية في العديد من الصحف والمجلات والدوريات العراقية والعربية والمواقع الإلكترونية ، والمساهمة في أنشطة منظمات حقوق الإنسان والشؤون الإجتماعية الخيرية والطوعية ومؤسسات المجتمع المدني غير الحكومية ، وإعداد البحوث والدراسات بشأن مواثيق القانون الدولي .
5)عنوان البريد الإلكتروني : riyadhjasim@yahoo.com / riyadhfaylee@gmail.com
6)النقابات والجمعيات المنُتمي إليها :
{أ}.عضو الإتحاد الدولي للصحفيين / بلجيكا - بروكسل .
{ب}.عضو نقابة المحاسبين والمدققين العراقيين / المركز العام .
{ج}.عضو جمعية الإقتصاديين العراقيين / المركز العام .
{د}.عضو نقابة محاسبي ومدققي كردستان العراق / المركز العام - أربيل .
{هـ}.عضو نقابة صحفيي كردستان العراق / فرع بغداد .
{و}.عضو الهيئة الإدارية للمركز الثقافي والإجتماعي للكرد الفيليين .
{ز}.عضو جميعة حقوق الإنسان للكرد الفيليين .
{ح }.عضو المكتب الثقافي الكردي / الإتحاد العام للأدباء والكتاب في العراق .
{ي}.عضو مُؤسس ومُشارك في العديد منظمات حقوق الإنسان ومؤسسات المجتمع المدني .[1]

خصائص السجل

نوع التعليم: احصاء

نوع الشخص: ناشط حقوق الأنسان
نوع الشخص: كاتب
نوع الشخص: صحفي(ة)
جامعة: جامعة بغداد
اللغة - اللهجة: ک. لري
المدينة والبلدة (الولادة): بغداد
ملف: الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟: نعم (حتى وقت تسجيل/تعديل هذا السجل، هذه الشخصية على قيد الحياة)
القومية: كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة): عراق
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org
وقت التدوين: 2023-05-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 190
زكية إسماعيل حقي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230105151405456781

السيرة والنشأة
تعتبر زكية أول قاضية تعينت في العراق والوطن العربي. ولقد ولدت من عائلة كردية فيلية معروفة في العاصمة بغداد في نهاية عقد الثلاثينات. عرفت بحبها لطلب العلم، واكملت دراستها الجامعية في الحقوق بجامعة بغداد بدرجة أمتياز في عام

1957، وحصلت على شهادة بكالوريوس في إدارة الأعمال من إحدى الجامعات السويسرية عام 1966، ثم حصلت على شهادة ماجستير في القانون من جامعة بغداد بدرجة امتيازايضا في عام 1972. ثم حصلت على الدكتوراه في القانون الدولي من إحدى الجامعات الأمريكية.

عملت كمحامية منذ تخرجها حتى تعيينها كأول قاضية في العراق في 9 شباط /فبراير 1959 خلال فترة حكم عبد الكريم قاسم، في المحكمة الشرعية ببغداد.ثم عينت بمنصب مستشارة قانونية عام 1964 في المعهد الحكومي، وعملت كمديرة عامة للشؤون الإدارية والقانونية في المؤسسة العامة للدواجن حتى عام 1969، حيث عينت كمستشارة وخبيرة في الشؤون القانونية بوزارة الزراعة حتى التحاقها بالثورة الكردية التي اندلعت في العراق عام 1974 بقيادة مصطفى البارزاني. وبعدها عملت محامية لحين سفرها خارج العراق عام 1996.

وهي متحدثة جيدة وتتقن خمس لغات هي اللغة الكردية، والعربية، والفارسية، والأفغانية والإنكليزية. ولقد نشرت دراستان حول الحقوق الدستورية كجزء من دراستها الاكاديمية. ولها بحوث ودراسات كثيرة ومقالات منشورة حول خروقات حقوق الإنسان في العراق ودور المرأة العراقية في تسريع نسبة التطور الاقتصادي في المجتمع. وقد دافعت عن كثير من المتهمين العراقيين والأكراد في المحاكم العسكرية نظراً لوعيها المبكر في مجال حقوق الإنسان وحقوق المرأة، وشعورها بمظلومية قومها.

وعندما التحقت بالحركة التحررية الكردية كانت من روادها حيث كانت من المؤسسات لاتحاد نساء كوردستان في 11 كانون الأول 1952، وكان الاتحاد أول تنظيم نسوي في العراق، وقد شغلت منصب رئيسة الاتحاد منذ بدايته ولغاية عام 1975، وذلك بعد فشل الثورة الكردية عقب إبرام اتفاقية الجزائر من نفس العام.

وقد انتخبت للجنة القيادة في الحزب الديمقراطي الكردستاني في مؤتمر الحزب عام 1970، وكانت المرأة الوحيدة في تلك القيادة. وخلال الثورة الكردية عام 1974 انتخبت كعضوة في المجلس القانوني الخاص للتحضير لمسودة دستور مستقبلي لعراق فيدرالي ولاقليم كردستان العراق. ومثلت الحزب والاتحاد في كثير من المؤتمرات العالمية في العديد من الدول الأوربية والآسيوية ولمرات كثيرة ومن هذه البلدان: المملكة المتحدة، وفرنسا، والنمسا، وإيطاليا، والسويد، وألمانيا، وتشيكوسلوفاكيا، ورومانيا، والاتحاد السوفيتي، والصين، ومنغوليا، وإيران، والهند، وتونس، والسودان، ومصر، والأردن، وسوريا، ولبنان.

وقد تعرضت للاضطهاد نتيجة لمواقفها السياسية، حيث جردت من منصبها كقاضية في 6 حزيران 1962 لاشتراكها في تظاهرة مطالبة بالسلام في كردستان ووقف العمليات العسكرية ضد الشعب الكردي وثورته، في ثورة أيلول التي اندلعت في عام 1961 بقيادة مصطفى البارزاني، وبعد تنصل الثورة من تنفيذ مطالب الشعب الكردي المشروعة في حكم ذاتي. نفذ فيها حكماً بالإقامة الجبرية لمدة تزيد على 21 عاماً ما بين الاعوام 1975-1996 صدرت بحقها من قبل سلطة حزب البعث، ولحين مغادرتها العراق إلى الولايات المتحدة. ولكن كانت خير سفيرة للمضطهدين في العراق، ولم تنسى قط انتمائها الكردي حيث كانت سباقة للدعوة للكشف عن مصير ابنائهم المحتجزين في العراق، وتوضيح معاناة الكرد الفيلية في وسط المجتمع الأمريكي.

وانتخبت كناطق رسمي لمجلس العراقيين الامريكان في عام 1996. وكذلك عضوة في مشروع القانون الانتقالي منذ عام 2002، وفي مشروع الشفافية ومحاربة الفساد ومجلس إعادة اعمار العراق منذ عام 2003. وعادت إلى بغداد بعد ذلك لتستلم مهامها كمستشار أقدم في وزارة العدل وخبيرة، لتساهم في تحديث النظام القانوني للعراق. فمثلت الحكومة العراقية ضمن وفد مكون من أربعة أعضاء والذين قدموا إلى لندن في تشرين الأول 2003 للمطالبة بحقوق العراقيين ضد المشاركين في فضيحة استيراد «الدم الفاسد إلى العراق» ابان الحكم السابق والتي شغلت الرأي العام لفترة. كما كانت ضمن الوفد القانوني المفاوض الذي سافر إلى كل من فرنسا والولايات المتحدة في كانون الأول 2004 لرفع دعوة قضائية ضد الشركات المساهمة في تلك الفضيحة وتفويض مجموعة من المحامين الأمريكان للمطالبة بالتعويضات لأسر الضحايا.

وترأست منظمتين محليتين غير حكومية تسعى من خلالهما إلى تزويد كل النساء والأطفال المشردين بالخيام كسكن مؤقت. ولقد عينت بمنصب مفتشة عامة لوزارة العمل والشؤون الاجتماعية في آذار 2004. ثم انتخبت كعضوة إلى الجمعية الوطنية العراقية في الانتخابات التي جرت في 30 كانون الثاني 2016 عن قائمة العراقيون. وساهمت في ثلاث لجان منبثقة من الجمعية هي: لجنة النزاهة ومكافحة الفساد، ولجنة السيادة ولجنة صياغة مسودة الدستور العراقي الجديد.[1]

خصائص السجل

مستوى التعليم:	دكتوراه
الأتجاه السياسي:	قومي
الحزب:	ح. د. ك.
الدرجة الحزبية:	عضو القيادة
نوع التعليم:	قانون
نوع الشخص:	ناشط حقوق الأنسان
نوع الشخص:	سياسي
اللغة - اللهجة:	ك. لري
المدينة والبلدة (الولادة):	بغداد
مكان الأقامة:	خارج البلد
ملف:	الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟:	كلا
القومية:	كردي(ة)
سبب الوفاة:	الوفاة الطبيعي والامراض
البلد - المنطقة (الولادة):	جنوب كردستان
الجنس:	انثى
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ar.wikipedia.org
وقت التدوين: 2023-01-05
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 191
زكي جعفر الفيلي العلوي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20131126164508876052013112616450887605=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
...

خصائص السجل
نوع الشخص: كاتب

ملف:	الكرد الفيلة
القومية:	كردي(ة)
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر

وقت التدوين: 26-11-2013
اسم المحرر: بەناز جۆڵا

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 192
سعد الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20140615164004100924

[1]

خصائص السجل

نوع الشخص:	مطرب
ملف:	الكرد الفيلة
القومية:	كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة):	جنوب كردستان
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر
[1] سجل مخصوص لكورديبيديا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - هاوڕێ باخەوان
وقت التدوين: 15-06-2014
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 193
سليم البصري

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220910172014433338

شفق نيوز/ تقول المصادر عن حياته، ان سليم عبد الكريم البصري من مواليد بغداد محلة الهيتاويين قرب منطقة باب الشيخ في الرصافة في عام 1926 وهو من الكورد الفيليين، بحسب المصادر الكوردية ولم ينفي أحد ذلك. اكمل دراسته الابتدائية في مدرسة (العوينة) وأكمل الاعدادية فيها، متزوج من السيدة لطيفة العبيدي وله منها اربعة اولاد ..

وتشير المصادر إلى أن كثيرين يعتقدون انه من البصرة، ولكن لاعلاقة له بالبصرة برغم حمله لقبها، ويوضحون أن اللقب مطابق لاخلاق البصرة وطيبة اهلها وهي صفاته التي عرفها الناس فيه.

التحق (حجي راضي) في سنة 1942 م بأول فرقة أهلية للتمثيل وكان مقرها قرب ساحة الرصافي الواقعة في شارع الرشيد في بغداد، التي كانت بحسب ما ينقل قبة لضريح ولي صوفي بغدادي، ثم حدث إن انقطع الفنان سليم البصري عن التمثيل بين عامي 1944- 1948 ثم عاد ليقدم مسرحية (سليم البصري في ساحة التدريب) ، ودخل كلية الآداب والعلوم الإنسانية، قسم اللغة العربية، جامعة بغداد، عام 1950، وتخرج منها في 1954. وكان من أساتذته آنذاك (جبرا إبراهيم جبرا، جميل سعيد، عبد العزيز الدوري الذي كان عميد الكلية في وقتها)، بعدها أصبح الفنان سليم البصري مديرا للمسرح الجامعي في كلية الآداب في جامعة بغداد.

من الأعمال الفنية التي اسهم فيها، في مجال السينما، افلام؛ أوراق الخريف 1964 للمخرج حكمت لبيب، تمثيل: راسم الجميلي، سهام السبتي. فائق يتزوج 1984 – للمخرج إبراهيم عبد الجليل، تمثيل قاسم الملاك، إبراهيم جلال. عمارة 13 1987 – للمخرج صاحب حداد، تمثيل محمد حسين عبد الرحيم، سهى سالم. العربة والحصان 1989 – للمخرج السوري محمد منير فنري، تمثيل، حمودي الحارثي، إقبال نعيم، جلال كامل.

ومن المسرحيات، فنان رغماً عنه، كتبها سليم البصري و سليم البصري في ساحة التدريب. و الصحراء، ليوسف وهبي ومثل فيها دور أحد الشيوخ الثائرين وجرى عرضها في سينما علاء الدين ببغداد في وقتها.

وشارك البصري في مسلسلات تلفزيونية مهمة وكثيرة من اهمها، تحت موس الحلاق، شاركه في بطولتها حمودي الحارثي، إخراج: عمانوئيل رسام، تمثيل: خليل الرفاعي، راسم الجميلي، سهام السبتي، كتبها سليم البصري.

النسر وعيون المدينة، إخراج: إبراهيم عبد الجليل، تمثيل: خليل شوقي، بدري حسون فريد، قاسم الملاك، الذئب وعيون المدينة، إخراج: إبراهيم عبد الجليل، تمثيل: خليل شوقي، بدري حسون فريد، قاسم الملاك

الأحفاد وعيون المدينة، تمثيل: بدري حسون فريد، هند كامل، محسن العلي.

تحت موس الحلاق ج2، تمثيل سهام السبتي، حمودي الحارثي، إبتسام فريد.وتمثيليات تلفزيونية منها هواجس

الصمت.وتمثيلية لو، لم تعرض لأسباب سياسية، بحسب المصادر.

في آخر سنين حياته انزوى الفنان سليم البصري بعيداً عن الأضواء حتى وافته المنية في بغداد؛ في يوم 8 \ 5 \ 1997 في مستشفى النعمان ونقل إلى منزله على اثر نوبة قلبية، وكان في موكب جنازته ستة اشخاص فقط، بحسب معاصريه، منهم اربعة فنانين احدهم حمودي الحارثي واثنان اخران احدهم هو زوج ابنته واحد الجيران ووري الثرى بعد ان ترك ارثا فنيا كبيرا لازال يتصدر مكتبة الفن في العراق ..قال فيه المرحوم راسم الجميلي : في كثير من الاوقات كنت اظن ان عمله حقيقي وانه لايمثل من شدة التلقائية التي لديه ...وقال فيه حمودي الحارثي : ان من اهم اسباب هجرتي خارج العراق هو عدم الوفاء الذي شاهدته عند وفاة المرحوم سليم البصري.

للمرحوم سليم البصري اعمال فنية عديدة فهو بالاضافة الى التمثيل، كاتب مسرحي جيد ورسام وقد كتب نصوص (العربه والحصان , فايق يتزوج , اوراق الخريف , عماره /13 ,كاسب كار , حب في بغداد / 6 كراسي , وجهة نظر , الشارع الجديد , الى من يهمه الامر , لعابة الصبر/ وادى الدور فيها يوسف العاني .. لعابة الصبر اني صبر وانتي صبر ليشوكت اصطبر) ..

وبحسب النقاد فإن من اكثر المسلسلات التي كان له دور متميز فيها هي (الذئب وعيون المدينة) وقام بدور (غفوري) وهو دور لم يألفه المشاهد العراقي للفنان سليم وتبعه (النسر وعيون المدينة والاحفاد وعيون المدينة).[1]

خصائص السجل

مستوى التعليم:	الجامعة (بكالوريوس)
نوع التعليم:	الدراسات الدينية
نوع التعليم:	الأدب الأجنبي
نوع الشخص:	ممثل(ة)
نوع الشخص:	فنان
المدينة والبلدة (الولادة):	بغداد
ملف:	الكرد الفيلة
القومية:	كردي(ة)
سبب الوفاة:	الوفاة الطبيعي والامراض
البلد - المنطقة (الولادة):	عراق
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | www.shafaq.com

وقت التدوين: 2022-09-10

اسم المحرر: هەژار كاملا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 194

سيف الدين ولائي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929120545599596

الأسم: سيف الدين
اللقب: سيف الدين ولائي
تأريخ الميلاد: 1915
تأريخ الوفاة: 1984
مكان الميلاد: مدينة الكاظمية في بغداد
مكان الوفاة: دمشق

هذا العملاق الذي خلَّف لسهراتنا العائلية، ولمناسباتنا السعيدة والحزينة معا، كل هذه الأغاني الرائعة التي تنبض بالدفء والعفوية والصدق، يستحق أن يُمنح على كل واحدة منها وساما، ليس من وزير ولا رئيس وزراء ولا رئيس جمهورية، بل من شعب العراق كله، بعربه وكورده، بشيعته وسنته، بمسلميه ومسيحييه ويهوده.

.........من اشعاره المغناة ....
(أدير العين ما عندي حبايب/ حك العرفتونا وعرفناكم/ جيرانكم يا أهل الدار/ حركت الروح لمن فاركتهم/ هذا مو أنصاف منك/ لو إلي وحدي لو روح لهلك/ عروسة والحبايب زافيها/ هلهلي بلله يا سمره/ يا حلو كلي شبدلك كلي/شلي بالروح أخذها وروح/ هاليله ليله من العمر/ على بالي أبد ما جان فركاك/ شدعيلك يلي أحركت كلبي/ داده د سمعي داده/ أخاف أحجي وعليّ الناس يكلون/ على الميعاد أجيتك/ غريبة من بعد عينج يايمه/ أسألوه لا تسألوني/ سمر سمر/ من علمك ترمي السهم ياحلو بعيونك/ ياغريب أذكر هلك/ يابه يابه شلون عيون / إتدلل علي إتدلل/ ما يكفّي دمع العين/ هاي خدود لو لا لا/ خاله شكو/ الله الله من عيونك/ والردته سويته، وغيرها عشرات؟
ولد الشاعر في مدينة الكاظمية في بغداد عام 1915م، درس في مدرسة الفيصلية الابتدائية (الكرخ حاليا) حتى عام 1928، حيث فصل لمشاركته في الانتفاضة الشعبية ضد زيارة البير موند لبغداد ، أعتقل مع من أعتقل من معلمين وطلبة ، وصدرت ضدهم أحكام متباينة ، رفض الملك فيصل الأول توقيعها ، ووضع هامشا يقول ، (لقد أكتفينا بفصلهم من مدارسهم وأعمالهم) ، بعد ذلك أعيد الطلبة وبعض المدرسين إلى مقاعدهم الدراسية ، لكن سيف الدين ولائي لم يكن ضمن المشمولين بالإعادة، وهو أحد مؤسسي الإذاعة العراقية في قصر الزهور عام 1936م، توفي الشاعر ودفن في دمشق عام 1984م.

سيف الدين ولائي كافأه الوطن باقتلاعه من جذوره العراقية العميقة، وطوح به بعيدا، على حدود إيران، باعتباره من التبعية الإيرانية، ولأنه لا يعرف شيئا من الفارسية، وليس له في إيران أهل ولا أقارب ولا حبايب، فقد ألقيَ به فردا عاديا بين آلاف المهجرين الأبرياء، في خيمة عارية على الحدود.
فلم يجد سيف الدين ولائي غير أن يرحل عن إيران إلى السيدة زينب في دمشق، ليقضي آخر أيامه، غارقا في كآبة مطبقة، لا يبارح سريره، ولا يستقبل أحدا، ولا يكلم حتى نفسه، ودمعه يتراقص على أجفانه، صباح مساء.

وحين زارته مذيعة عراقية من إحدى إذاعات المعارضة، في الثمانينيات، وحاولت استدراجه لحديث إذاعي رفض، ولاذ بصمته المطبق ولم يرد عليها بشيء. وحين سألته عما يريد، لم يُجب، وحين ألحت عليه نطق بثلاث كلمات لا غير، قال لها:

أعيديني إلى العراق ....[1]

خصائص السجل

نوع الشخص:	شاعر
اللغة - اللهجة:	ک. لري
المدينة والبلدة (الولادة):	بغداد
إجادة اللغة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟:	كلا
القومية:	كردي(ة)
سبب الوفاة:	الوفاة الطبيعي والامراض
البلد - المنطقة (الإقامة):	سورية
مكان الوفاة:	سورية
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 195

شيما موحسين حەیدەر حسێن ئەلحەسەنی

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20100221165501363

محل وتأريخ الولادة/ 1976
تحصيل الدراسي/ دبلوم فني
عمل الحالي/ عضو الامانة للمنظمة العراقي للكرد الفيلية.
کاندیدي ليسي گۆڕان لە پارێزگای بەغداد بۆ هەڵبژاردني پەرلەماني ئێراق لە 2010دا.

خصائص السجل

نوع الشخص:	ناشط سياسي
ملف:	الكرد الفيلة
القومية:	كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة):	جنوب كردستان
الجنس:	انثى
QR Code:	

المصادر
[1] غير محدد | کوردیی ناوەڕاست | موقع سبەي
وقت التدوين: 21-02-2010
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 196

عباس البدري

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20150419120711120919

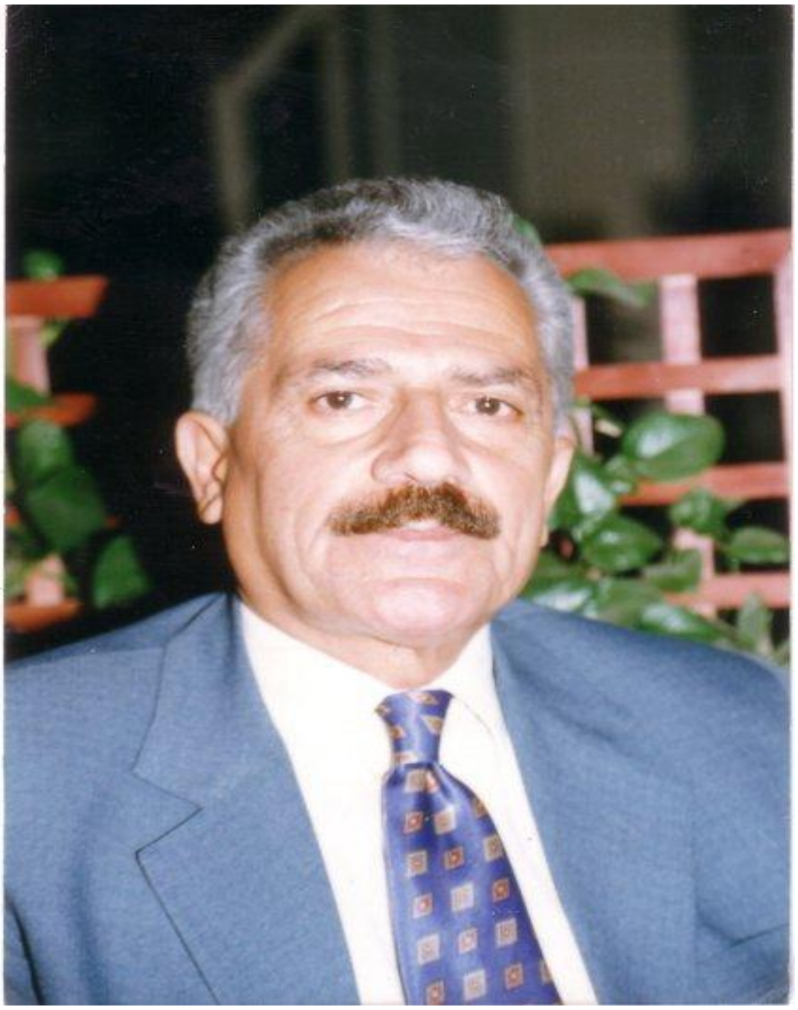

عباس باقر كاظم (عباس البدري)
مواليد 1943 التسابيل عقد الاكراد، بداية كتاباته تعود الى عام 1959 و في عام (1960) عمل في جريدة (خه بات – النضال)، في عام (1961) محرر القسم الثقافي في جريدة (صوت الاكراد). في عام (1963) التحق بثورة (ايلول)،اعتقل في عام (1964) لانه كان يعمل في تنظيمات بغداد و سجن لمدة (3) سنوات، من ابرز السجون الذي اعتقل في كان سجن (نقرة السلمان).
في عام (1968) اي بعد اطلاق سراحه عمل في جريدة (روناكى – النور) لحين اغلاق الجريدة في عام 1971.
في عام (1973) عمل في مجلتي (الاذاعة و التلفزيون و السينما و المسرح) و عمل ايضا في صحف (الفكر الجديد – الجمهورية – العراق) و اذاعة (بغداد) حتى عام (1980) عام الهجرة الكبرى للكورد الفيليين.
عام (1988) مدير التحرير في صحيفة (الشرارة) و عمل ايضا في الاذاعة المركزية للاتحاد الوطني الكوردستاني (صوت شعب كوردستان)،حتى اذار عام (1991) و كان له دور كبير في الانتفاضة المذكورة.
و بعد ما قرر الحزب تغير اسم صحيفة (الشرارة) الى (الاتحاد) اصبح عباس البدري اول رئيس تحرير لجريدة (الاتحاد)، و كان له دور كبير في تطوير جريدة (كوردستانى نوى).
عام 1993 – 1997
مدير الاذاعة المركزية للاتحاد الوطني الكوردستاني (صوت شعب كوردستان).
مسؤول قسم الاخبار في قناة شعب كوردستان.

اعداد و تقديم برنامج سياسي ثقافي ادبي اجتماعي يومي بعنوان (حديث اليوم).
عام 1998 – 2000
اعداد و تقديم برنامج باسم (مع الحدث و ما وراء الحدث) في اذاعة صوت شعب كوردستان.
عام (2000)
مؤسس قسم العربي لفضائية (kurdsat) وكان له برنامج بعنوان
(الى الملتقى) و ايضا كان يعمل في جريدة (الاتحاد).
عام (2001)
مراسل جريدة الشرق الاوسط.
و شارك ايضا في مسلسل (خەمی چۆلەکەکان - احزان العصافير) للمخرج الكوردي الكبير (حسين ميسري). مقاطع من هذا المسلسل موجود على موقع (يوتوب).
عام (2003)
بعد سقوط الدكتاتورية كان له دور كبير في نقل جريدة الاتحاد من كوردستان الى العاصمة بغداد و اصبحت اول جريدة كوردية و عراقية تطبع بعد سقوط حكم البعثيين.
واستمر في العمل في الجريدة المذكورة الى عام 2006.
عام 2006 – 2010
عضو هيئة الامناء في شبكة الاعلام العراقي.
عباس البدري عاد الى السليمانية او (عشقستان) كما سماه، و استمر في الكتابة في عديد من الصحف اليومية العراقية او العربية و بعض المواقع العراقية و العربية.
و في ظهيرة اليوم 14-01-2015 و بعد هذه السنوات من الكفاح و النضال الاعلامي و السياسي و الادبي توقف قلب عباس البدري و وري جثمانه في تراب كوردستان و (عشقستان).
قالت لي امراة: انا وانت مجنونان حبا بكوردستان، فهل تحبنا كوردستان؟
فقلت لها : و هل هناك حب اعظم من ان تضمنا ذات يوم تحت ترابها؟!
عباس البدري 1993
المطبوعات و الكتابات :
مع الاسف كتابات عباس البدري ليس كلها موجودة لاسباب عدة, والسبب و بالاخص بعد ترحيله من بغداد و ايام الحرب الاهلية في كوردستان العراق.
من اعماله الذي موجودة الان :
رواية :
1- (المقيدون من الخلف – قضية ممدوح زوزان) 1970 – 1972
2- فضول من الليليات الهضبة الموسيقية 1976
3- كتاب الجرائم – طلقة الى الحلبجة – طلقة لوعول الجميلة 1988
4- الميديون والليليات القديمة / مجموعة شعرية 1990 طبعت في الجبال.
5- يوميات الانتفاضة / توثيق ليوميات انتفاضة كردستان آذار 1991طبعت في اربيل، والطبعة الثانية في السليمانية(عشقستان).
6- بغداديات عباس البدري / ذكريات الطفولة والصبوة/ طبعت في السليمانية (عشقستان(1999
7- قرنلفة الصباحات/ مجموعة شعرية تحت الطبع 2008
8- ترجم عدة نصوص من الكردية والفارسية الى العربية

خصائص السجل

نوع الشخص: شاعر
نوع الشخص: صحفي(ة)
ملف: الكرد الفيلة
القومية: كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة): جنوب كردستان
الجنس: ذكر

:QR Code

المصادر
وقت التدوين: 19-04-2015
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 197
عبد الأمير ملكي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240930074239599745

الأسم: عبد الأمير
اللقب: ملكي فيلي
اسم الأب: عبد الحسين
تأريخ الميلاد: 1943
تأريخ الوفاة: 05-12-2023
مكان الميلاد: بغداد
مكان الوفاة: بغداد

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

ولُد الكاتب الراحل في بغداد العام 1943 وأكمل فيها دراسته الإبتدائية والثانوية والجامعية، وحصل على شهادة البكالوريوس في علم الرياضيات الحديثة، وعلى شهادة الدبلوم في التربية وعلم النفس.
تعرض الى الاعتقال والسجن في بداية الستينيات من القرن المنصرم بسبب نشاطه الوطني، وللملاحقة المستمرة والمراقبة من قبل السلطات الأمنية في حقبة نظام حزب البعث.
وانتمى إلى العديد من النقابات والمنظمات حيث كان الراحل عضوا في نقابة المعلمين ببغداد، وعضواً في رابطة معلمي الكورد خارج إقليم كوردستان، وعضوا في نقابة صحفيي كوردستان/ فرع بغداد، وعضواً مؤسساً لمنظمة البيت الكوردي، وعضواً مؤسساً لنادي الفيلية الرياضي في بغداد، وعضوا مؤسسا للمركز الثقافي والاجتماعي للكورد الفيليين.
وكانت له العديد من المساهمات من كتابة المواضيع والمقالات في المجلات والصحف منها مجلة فيلي، وجريدة آفاق الكورد وكانتا تصدران عن مؤسسة شفق للثقافة والاعلام للكورد الفيليين في بغداد، وجريدة الأهالي، والتآخي.
وقام بتأليف كتاب بعنوان الأيام العصيبة الذي طُبعَ في العام 2009، والذي تناول فيه أماكن ومناطق تواجد الكورد الفيليين، واهم الاحداث التي مرت بهم، مع ذكر أسماء عديدة من الشخصيات والوجهاء من أبناء تلك الشريحة، واحتوى الكتاب أيضا على عدد من صور الشهداء وكذلك بعض الوثائق الرسمية المهمة.
توفي عبد الأمير عبد الحسين ملكي يوم05 -12- 2023 عن عمر ناهز 80 عاماً وذلك في مسقط رأسه بالعاصمة بغداد.[1]

خصائص السجل

نوع الشخص:	سجين سياسي
نوع الشخص:	مدرس
نوع الشخص:	صحفي(ة)
جامعة:	جامعة بغداد
اللغة - اللهجة:	ک. لري
المدينة والبلدة (الولادة):	بغداد
مدينة الوفاة:	بغداد
إجادة اللغة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟:	كلا
القومية:	كردي(ة)
سبب الوفاة:	الوفاة الطبيعي والامراض
البلد - المنطقة (الولادة):	عراق
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com
وقت التدوين: 30-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 198

عصام اكرم منصور خيري فيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20100221155924360

محل وتأريخ الولادة/ 1971 بەغداد
تحصيل الدراسي/ اعدادية
عمل الحالي/ موظف بدرجة معاون مدير_وزارةت الصناعة والمعادن
نشاطات/ معتقل سياسي و عضو منظمة الأغاثة و التنمية الدولية IRD و عضو المجلس العام للكرد الفيليين و عضو مجلس الاقليات العراقي و عضو لجنة الأعلام بمؤسسة التقدم للأستطلاع و كتب عديد من المقالات التي تتناول الشأن السياسي العراقي و الكردي بصورة خاصة و له خبرة 19 سنة في الاعمال الادراية و مجال مجتمع المدني.
كانديدي ليسي گۆڕان لە پارێزگای بەغداد بۆ هەڵبژاردني پەرلەماني ئێراق لە 2010دا.

خصائص السجل

نوع الشخص:	ناشط سياسي
ملف:	الكرد الفيلة
القومية:	كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة):	جنوب كردستان
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر
[1] غير محدد | کوردیی ناوەڕاست | موقع سبەي
وقت التدوين: 21-02-2010
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 199

عوني الداوودي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230309103238472990

ولد في كوردستان العراق في كركوك في منتصف الخمسينات من القرن المنصرم .
ترك العراق عام 1984
يقيم منذ عام 1985 في السويد
له عدة بحوث منجزة منشورة في عدة مجلات وصحف عن بعض جوانب التاريخ الكوردي والعراقي
شارك في تأسيس عدة جمعيات كوردية في السويد
شارك في الندوة العلمية المنعقدة في لندن برعاية مركز كربلاء للبحوث والدراسات حول كركوك باعتبارها كركوك مدينة القوميات المتآخية
كتب عشرات المقالات المنشورة في الصحف والمجلات وفي مواقع الأنترنيت
وله كتاب عبارة عن ترجمة وأعداد من اللغة الكوردية إلى العربية تحت أسم كركوك رحلة في ذاكرة التاريخ وتضمن الكتاب بحثاً له عن تاريخ كركوك وسياسة التعريب
شارك في العديد من الندوات حول التاريخ السياسي الكوردي والعراقي
كما شارك في عدة برامج تلفزيونية سواء في فضائية كورد سات التي تبث برامجها من مدينة السليمانية و فضائية ميديا التي تبث برامجها من بروكسل .
له بحوث غير منجزة عن تاريخ الكورد الفيليون ومعاناتهم ، الإيزيدية ومحاولات سلخهم عن جذورهم الكوردية و خرافة بكر صدقي ، ومحاولات تأسيس الدولة الكوردية [1]

خصائص السجل

الأتجاه السياسي:	قومي
نوع الشخص:	كاتب
اللغة - اللهجة:	ك. جنوبي
اللغة - اللهجة:	عربي

المدينة والبلدة (الولادة): كركوك
مكان الأقامة: خارج البلد
ملف: الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟: نعم (حتى وقت تسجيل/تعديل هذا السجل، هذه الشخصية على قيد الحياة)
القومية: كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة): جنوب كردستان
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 09-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 200

كمال عزيزي قيتولي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240930064258599737

الأسم: كمال عزيزي قيتولي
مكان الميلاد: بغداد

السيرة الذاتية
الأستاذ كمال عزيز محمد قيتولي هو أكاديمي عراقي ذو أصول كردية فيلية. ومرشح لرئاسة جمهورية العراق سنة 2022م .السيرة الذاتيةولد في بغداد، درس الأبتدائية في مدرسة الجعفرية في بغداد وتخرج من الإعدادية المركزية في بغداد عام 1972.درس وتخرج من قسم الكيمياء في جامعة بغداد عام 1976، ثم أكمل الماجستير في العلوم التطبيقية عام 1978 والدكتوراه في الكيمياء الطبية عام 1982 من جامعة غلاسكو في المملكة المتحدة.عمل أستاذا باحثا في جامعة غلاسكو

للفترة 1982-1991، بعدها مستشارا للشركات الطبية في المملكة المتحدة. عمل في جامعة ملايا في ماليزيا للفترة من 1997 إلى 2002 وكذلك للفترة من 2009 إلى 2011، كما عمل ممثلا لحكومة إقليم كردستان العراق لمعظم دول منطقة الشرق الأقصى ومن ضمنها الصين وماليزيا للفترة من 2003 إلى 2007.يعمل أستاذا جامعيا بكلية الطب في جامعة دهوك منذ عام 2012 حتى الآن.ذكر اسمه مرشحا لمنصب رئيس جمهورية العراق في أيلول 2018.[1]

خصائص السجل

مستوى التعليم:	دكتوراه
نوع الشخص:	(اكاديمي)
اللغة - اللهجة:	ک. لري
المدينة والبلدة (الولادة):	بغداد
إجادة اللغة:	انجليزي
إجادة اللغة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟:	نعم (حتى وقت تسجيل/تعديل هذا السجل، هذه الشخصية على قيد الحياة)
القومية:	كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة):	عراق
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | ar.wikipedia.org

وقت التدوين: 30-09-2024

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 201

لقمان الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240829140016593869

الأسم: لقمان
اللقب: لقمان الفيلي
اسم الأب: عبد الرحيم
تأريخ الميلاد: 1966
مكان الميلاد: بغداد

السفير لقمان عبد الرحيم الفيلي وُلدَ في بغداد في منطقة العطيفية عام 1966، و عاش في فضاءاتها و بين جدرانها. أكملَ المرحلة المتوسطة فيها ثم غادر مع عائلته الى المملكة المتحدة في اوائل الثمانينات، نتيجة حملة التسفيرات التعسفية التي مارسها النظام البائد ضد العراقيين من الأكراد الفيلية. و أكمل الفيلي دراسته الثانوية و الجامعية في بريطانيا. ومثّل العراق في العديد من المحافل الدولية والاوساط السياسية و المؤسسات البحثية والمجتمع الاكاديمي و التجاري.حاصل على شهادة الدبلوم العالي في المحاسبة التجارية و الصناعة. كما حصل على شهادة البكالوريوس في علوم الحاسوب و الرياضيات. و شهادة الماجستير في ادارة الاعمال - ادارة التقنية.يعمل حالياً بصفة المتحدث الرسمي لرئيس جمهورية العراق د. برهم صالح عند تاريخ طبع الكتاب. شغل منصب سفير العراق لدى الولايات المتحدة (2013-2016) و اليابان (2010-2013). كما انه تسنّم عدة مناصب ادارية و قيادية في شركات عالمية و عضواً في مجالس الأمناء للعديد من المنظمات غير الربحية. يتحدث الإنكليزية والعربية والكوردية بطلاقة، متزوج واب لخمسة أبناء.[1]

خصائص السجل

مستوى التعليم:	ماجستر
نوع التعليم:	محاسبة
نوع الشخص:	دبلوماسي
نوع الشخص:	سياسي
اللغة - اللهجة:	ك. لري
المدينة والبلدة (الولادة):	بغداد
إجادة اللغة:	انجليزي
إجادة اللغة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟:	نعم (حتى وقت تسجيل/تعديل هذا السجل، هذه الشخصية على قيد الحياة)
القومية:	كردي(ة)

:QR Code

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | everand.com

وقت التدوين: 29-08-2024

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 202

ماجد علوان رضا ميرزا سالار

11=https://www.kurdipedia.org/?lng&q=20100221155531360

محل وتأريخ الولادة/ 1956 بەغداد

تحصيل الدراسي/ بكلوريوس في المحاسبة وادارة الاعمال

عمل الحالي/ مدير أقدم في وزارة الآتصالات

نشاطات/ عضو فخري في عدد من مؤسسات المجتمع المدني و لديه كثير من مقالات تخص الشعب الكردي عموما الفيليين خصوصا في عدة من مجلات والجريدات و المواقع الانترنت. و له خبرة في مجال تأهيل معامل السمنت و ابراج الاتصالات مع شركة اوراسكوم المصرية.

كانديدي ليسي گۆڕان لە پارێزگای بەغداد بۆ هەڵبژاردنی پەرلەمانی ئێراق لە 2010دا.

خصائص السجل

الحزب:	گوران - تغيير
نوع الشخص:	ناشط سياسي
ملف:	الكرد الفيلة
القومية:	كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة):	جنوب كردستان

الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] غير محدد | كوردیی ناوەڕاست | موقع سبەي
وقت التدوين: 2010-02-21
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 203

محمد مُكري

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220721122653424137

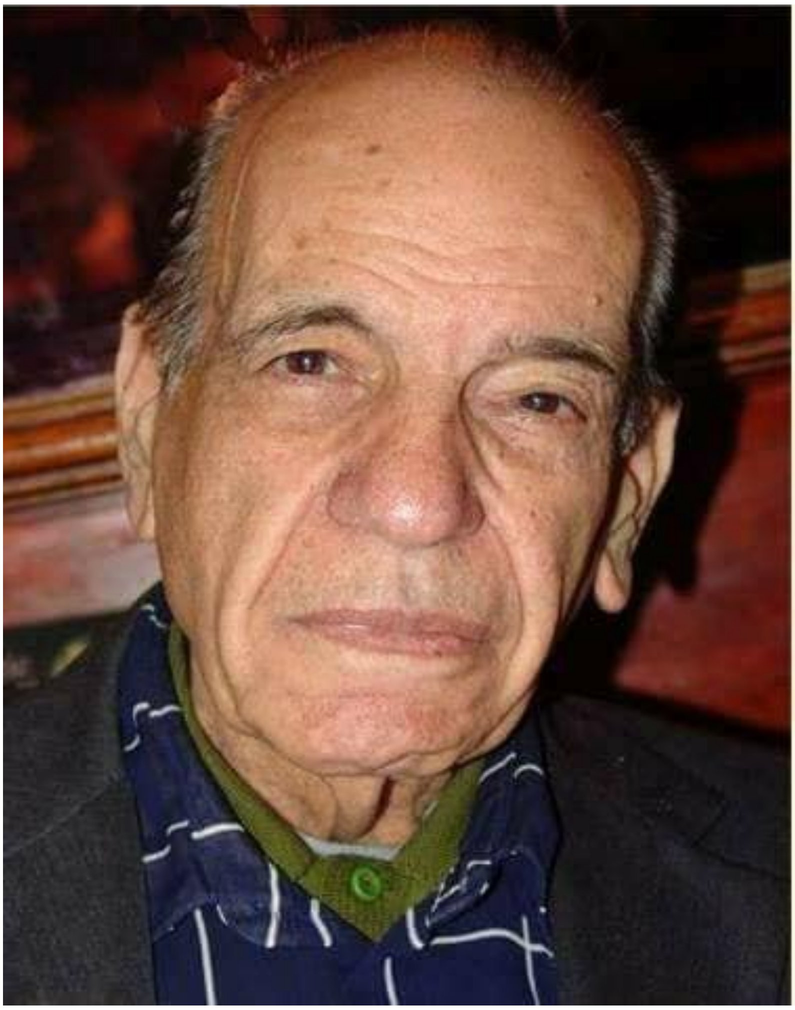

شخصيات كردية :
العلامة الدكتور: محمد مُكري: كاتب وباحث وعالم لغوي ومؤرخ وشاعر.
- ولد سنة 1921 في مدينة كرمشان في كردستان الشرقية
- حاصل على شهادة الدكتوراة في الأدب الفارسي
- تعرض للسجن والملاحقة في عهد الشاه وعهد ولاية الفقيه

- سنة 1940 ولغاية 1945 أصبح المدير الثقافي للإدارة العامة للتأليف في وزارة الثقافة
- سنة 1943 ولغاية 1944 تولى مديرية المعارف في محافظة كردستان
- سنة 1945 ولغاية 1949 من مؤسسي إدارة شؤون القبائل والعشائر في إيران وأول رئيس لها
- سنة 1946 أصبح المعد لخطط تعليمات التعليم الإجباري والعمومي في إيران
- سنة 1950 ولغاية 1953 أصبح أستاذ التاريخ وعلوم الأدب في كلية الضباط
- سنة 1951 أصبح المدير العام في وزارة الثقافة الإيرانية
- سنة 1952 أصبح المدير المسؤول لمجلة - ماد وبغستان -
سنة 1951 ولغاية 1953 أصبح أستاذ اللغة الفارسية والأدب الفارسي واللغة البهلوية الساسانية في جامعة طهران
- سنة 1951 ولغاية 1953 أصبح أستاذ علم الأساطير في كلية الفنون الجميلة
- سنة 1965 نال جائزة مجمع الفنون والأثار الوطنية والأدبية من فرنسا
- سنة 1979 عاد إلى إيران إثر إنتصار الثورة الإسلامية
سنة 1979 ولغاية 1983 أصبح سفير إيران في موسكو ومنغوليا
- سنة 1985 ولغاية 1986 أصبح المستشار الأول لوزير النفط الإيراني
- سنة 1988 غادر إيران إلى فرنسا
- سنة 2005 أصبح أستاذاً في جامعة السوربون الفرنسية
- كان عضواً في أغلب الجمعيات العلمية الأوربية
- كتب باللغات / الفرنسية - الكردية - الإنكليزية - العربية - الفارسية /
- سنة 1975 شارك في المؤتمر الرابع والعشرين للمستشرقين والمنعقد في ميونيخ وقد قدم بحثين في المؤتمر وهما: نشوء العالم عند أكراد طائفة أهل الحق - ومزية الطيور في الفلكلور الفارسي والكردي
- له أكثر من 100 كتاب وأكثر من 700 مقالة وبحث
- ومن مؤلفاته نذكر:
- الهدية الحميدية في اللغة الكردية - تحقيق
- الغناء الكردي
- قاموس اللغات الهندوأوربية
- التصوف في الإسلام
- الموسيقا والتصوف
- الأساطير في إيران قبل الإسلام
- توفي في فرنسا بتاريخ 12 تموز سنة 2007 عليه رحمة الله تعالى[1]

خصائص السجل

مستوى التعليم:	دكتوراه
نوع التعليم:	الأدب الأجنبي
نوع الشخص:	لغوي
نوع الشخص:	مؤرخ
نوع الشخص:	كاتب
المدينة والبلدة (الولادة):	كرمانشاه
ملف:	الكرد الفيلة
القومية:	كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة):	شرق كردستان
مكان الوفاة:	الخارج
الجنس:	ذكر
QR Code:	

المصادر

[1] التواصل الاجتماعي | عربي | صفحة جبل ليلون
وقت التدوين: 21-07-2022
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 204
منير صبري حداد
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20110503153359572511

من مواليد عام 1964 في الكاظمية ببەغداد، ويتحدر من عشيرة (شوان) الكردية الفيلية. أنهى حداد دراسة القانون في جامعة بەغداد، وعمل فيها محاميا ومستشارا قانونيا، ثم انتقل الى سلطنة عمان ليعود منها الى بەغداد بعد سقوط نظام صدام حسين عام 2003.
نێوبراو دادوەري لێکۆڵینەوەي سەددام و تاوانباراني تر بووە لە دادگاي بالاي بەغدا.

خصائص السجل

نوع الشخص: حقوقي
ملف: الكرد الفيلة
القومية: كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة): جنوب كردستان

الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 2011-05-03
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية
سجل: 205
منيرة أميد
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230507070149488089

الأسم: منيرة أميد
اللقب: ملكشاهي
مكان الميلاد: بغداد

أكاديمية وباحثة وناشطة في مجال حقوق الانسان
رئيسة الجمعية النسوية للكورد الفيليين

وجمعية اهالي واقارب ضحايا المقابر الجماعية
دكتوراه في الاحصاء وأدارة الاعمال جامعة كودولو هنكاريا 1988
بكلوريوس أحصاء جامعة بغداد 1976
رئيسةمركز كلكامش للدراسات والبحوث الكوردية وبييستون للدراسات الفيليية .[1]

خصائص السجل

مستوى التعليم:	دكتوراه
الأتجاه السياسي:	اليساري
نوع التعليم:	احصاء
نوع الشخص:	ناشط حقوق الأنسان
نوع الشخص:	كاتب
نوع الشخص:	صحفي(ة)
اللغة - اللهجة:	ک. لري
المدينة والبلدة (الولادة):	بغداد
ملف:	الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟:	نعم (حتى وقت تسجيل/تعديل هذا السجل، هذه الشخصية على قيد الحياة)
القومية:	كردي(ة)
البلد - المنطقة (الولادة):	عراق
الجنس:	انثى
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 206

نجم سلمان مهدي الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2014010120005786951

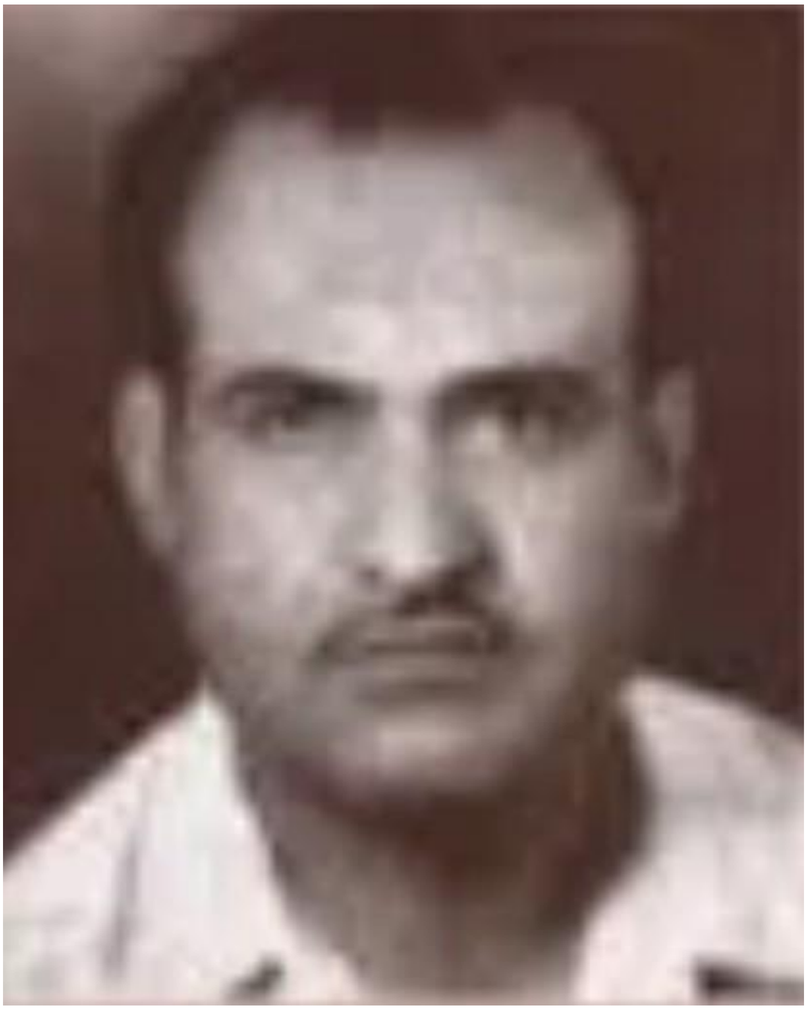

ولد ببغداد فى 06-03 -1933 و تلقى علومه فى مدارسها، و أتم معهد المعلمين. و عين في الثانوية الدينية الاهلية بمنطقه الدهانه فى بغداد. و بعد 13 سنه قضاها فى التدريس، انيطت به اداره المدرسه عينها لمده 4 سنوات، و بعدها شمله التهجير العام الذى باشرته سلطات البعث هو و سائر افراد اسرته. و فى منفاه بايران انكب على التاليف و الدراسات الخاصه ببنى قومه. وافاه الاجل في:09-03 -1999.
[1]

خصائص السجل

مستوى التعليم: المعهد

نوع التعليم: التربية

نوع الشخص: مدرس

نوع الشخص: كاتب

اللغة - اللهجة: عربي

اللغة - اللهجة: فارسي

اللغة - اللهجة: لوري

المدينة والبلدة (الولادة): بغداد

مدينة الوفاة: طهران

ملف: الكرد الفيلة

على قيد الحياة؟: كلا

القومية: كردي(ة)

سبب الوفاة: الوفاة الطبيعي والامراض
البلد - المنطقة (الولادة): عراق
مكان الوفاة: ايران
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | 01.01.2009 neelwafurat.com
وقت التدوين: 2014-01-01
اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 207

نوري علي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230715055734506939

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

الأسم: نوري علي
تأريخ الميلاد: 1941
مكان الميلاد: الكوت

اكمل دراسته الابتدائية والمتوسطة وإعدادية التجارة في مسقط رأسه
أكمل تعليمه الجامعي وحصل على شهادة البكلوريوس اقتصاد 1965/1966.
عمل في مختلف مجالات العمل الادارية والإعلامية والاعلان والخط العربي والتمثيل المسرحي منذ عام 1959 فأكتسب خبرة علمية وعملية ومنها:
- تدريس مادة القيادة الإدارية لحساب معهد النفط في بغداد للموظفين من ذوي المناصب الإدارية المتقدمة ..
- آخر وظيفة شغلها في شركة نفط الجنوب كانت رئيس هيئة الرقابة والتدقيق وعضوا في مجلس ادارة الشركة. قبل مغادرته العراق خوفا من بطش السلطة.
- ساهم في وضع المناهج الدراسية لقسم المواد في معهد النفط .
- خبرة في مجال مواد ومعدات الصناعات النفطية الإستخراجية .
- خبرة في هيكلة الدوائر والشركات وإعادة هيكلتها.
- خبرة في المفاوضات بشأن إقامة المشاريع وعقود التوريد .
- خبرة ادارية عامة .
- خبرة في مجال الرقابة والتدقيق المالي .
- خبرة في إعداد خطط الشركات وإعداد المناهج الأستيرادية .
- كتب الكثير من الدراسات والتحليلات السياسية والمقالات وألف كتابا بعنوان (المشتريات بين النظرية والتطبيق) لحساب شركة نفط الجنوب .
- يعمل حالياً في مجال الاعلام والكتابة الصحفية. ويرأس تحرير عدد من الصحف الألكترونية
- عضو مؤوسس للأتحاد الكورستاني للأعلام الألكتروني .
- كتب مقالات عديدة في الأتحاد ونداء الكورد والمؤتمر والوفاق ، وكان يوقع مقالاته قبل سقوط النظام السابق بأسم نوري العلي - كوبنهاكن .

من المدينة التي بناها الحجاج بن يوسف الثقفي عام 78 للهجرة مدينة الكوت العامرة بالكورد الفيلية ولد الأديب والعالم والمعلم نوري علي سنة 1941 ، وهي السنة التي شهدت أحداث مايس التي أقترنت بأسم رشيد علي الكيلاني عراقيا وأشتداد اوار الحرب العالمية الثانية كونيا وبروز الحركات اليسارية والقومية المشهورة كوردستانيا ، وهناك وعلى أي شاطئ في المدينة الأشبه بشبه جزيرة كان العلي يجلس ويسأل دجلة القادمة من آمد وشرناخ عن مأساة أهله في أقاصي شمال كوردستان ، ومن أطلال القلعة الأثرية التي ضربت مثلا رائعا للصمود العراقي عام (1915 م) بوجه الأستعمار الأنكليزي الذي لم تردعه قوة في طريق غزوها الا عندها ، يجلس أستاذنا ويرمق قامات هندرين وهلكورد وبيره مكرون ويبعث من خلال أجنحة خياله الخصب سلاما أرق من النسيم إلى تلك القمم الشامخة مقرونا بجوارح الكورد الفيلية في الكوت وأقضيتها ونواحيها كالحي والبدرة وجصان ، والآن ومن وسط أوروبا يلتفت عشرات المرات في اليوم الواحد ليرسم لوحات من التأمل لبلاده الممتد حيثما يمتد التسامح والأخوة والسلام وهو الذي عاش عاشقا لهذه القيم منذ نعومة أظفاره ومنذ نشأته الأدبية الأولى على مسارح المدارس الثانوية ممثلا مسرحيا مع كوكبة من شباب الكوت من العرب والكورد لا يحجز بينهم حاجزا من الحواجز الأثنية والطائفية المتفشية اليوم تفشي الطاعون أيام هولاكو في العراق فيقدمون في الشطر الثاني من خمسينات القرن المنصرم مجموعة من المسرحيات الجادة .
أحد أهم معلم الكوت هو السجن الذي يحمل أسمه (سجن الكوت) الأشبه باستيل فرنسا الذي نزلت بين جدرانه وأسواره أجيال من الطاقات الوطنية وكما يقول الشاعر والفنان هشام شاوي عنه :
(من تُرى..
يطلقُ (سجن الكوت)..!؟
أو يدفعُ ب(الكوت) الى المنفى..؟

انا غادرتُ نفسي..؛
آه..
من ينقذني الآن ..
سواها..؟)
ومن ذلك السجن يستمد باحثنا العلي روح الوطنية فينضم الى الحزب الشيوعي العراقي ويعمل ناشطا فيه على أمل أنقاذ الشعوب العراقية مما كانت تعانيها وما زالت ، ويرى من الزعيم الركن عبدالكريم قاسم تجربة جديدة وصورة من نكران

الذات ولا زال يتذكر أيامه بفخر وحزن عجيبين ، غير أن أنقلاب شباط الأسود علم 1963 جاء ليشوه كل جميل في العراق وليدشن مرحلة لا زالت تحمل لون الأنقلاب حيث السواد الذي أصبح السمة الطاغية على الألوان في هذا البلد الأمين ، لنقرا ما يقوله العزيز نوري على عن الأنقلاب الذي أمتد قيده الى يديه بعد مضي أيام معدودة عليه :
(صباح يوم الجمعة الاسود 8 شباط 1963, شأني شأن كل موظفي الدولة , ان أتأخر في النوم , خاصة ان كانت الجمعة من ايام شهر رمضان المبارك ... كنت في لحظات من النوم و الاستيقاظ الصباحية... بين الحلم و اليقضة ... مع كابوس يقض مضجعي و يثقل علي انفاسي ... صوت امي... ضاع كل شيء ... راح كل شيء...سنصبح شذر مذر ... لقد عملوها ابناء الحرام ...
لم يكن حلما , بل صوتها فعلاً ...
خرجت الى رأس الشارع مع جارنا و ابناءه, وهم عائلة من الاخوة الفلسطينين مع بعض سكان شارعنا . مرت امامنا في الشارع الرئيسي جموع حاشدة من المتظاهرين تهتف بحياة الزعيم عبد الكريم قاسم وبسقوط الخونة المتآمرين... صباح اليوم التالي كان جارنا من (الاخوة) الفلسطينين هو وابناءه قد انضموا الى الحرس القومي و باشروا مهامهم مع (اخوتهم) القوميين والبعثيين تجاه النجباء من ابناء العراق.
بتاريخ 10-02- 1963 و انا اعمل في دائرتي صباحاً , جاءت مفرزة من شرطة الامن حيث اقتادتني بسيارة كاز روسية الى دائرة الامن , عند باب هذه الدائرة تجمع مئات من القوميين والبعثيين , وعند توقف السيارة كي يفسح لها المتجمعون ممرا للولوج الى الداخل... اخرجتني الجموع من السيارة وانهالت عليّ بالضرب ... لم اعرف بعدها ما الذي حصل ... بعد الظهر عاد لي الوعي وانا ملقى تحت احد المناضد الخشبية في غرفة مدير الامن الذي ساعدني على الجلوس مبديا تعاطفه معي ...
عند المساء نقلت الى اسطبل خيول وبغال مع مئة من المعتقلين ... المكان يتسع اساسا لعشرة رؤوس من الخيول او البغال , ولاتتوفر فيه دورة مياه , سوى صفيحة مركونه في الزاوية... كان المكان ضيق لايسمح سوى للوقوف , بقينا على هذا الحال الى الصباح حيث نقلنا الى بناية لسجن قديم جدا , ولكن يحتوى على كافة المرافق الضرورية ....
بعد منتصف ليلة 18 شباط تم استدعاء مجموعة منا , حيث طُلب منهم ارتداء ملابسهم للذهاب خارج السجن , عند الفجر عاد قسم منهم , و تخلف آخرون , العائدون كانوا في حالة يرثى لها , من الآلام التي يعانون منها , بسبب من التعذيب الذي مارسته معهم لجنة تحقيق مدنية , من البعثيين والقوميين في دائرة الامن ... استمرت عملية التحقيق كل ليلة , وكل ليلة يتخلف البعض و يعود الاخرون بالامهم و اوجاعهم , رغم انتهاء التحقيق بعد عدة أيام مع كافة الموقوفين , الا انه لم يعد ممن لم يعودوا من التحقيق الى السجن في تلك الليالي .... ورغم انقضاء اربعون عاما لم يعد اي من منهم .... وبعد ان اصبح الشعب العراقي شذر مذر ,كما توقع عبد الكريم قاسم في خطابه بعيد شفاءه من اصابته اثناء محاولة اغتياله , في العملية الارهابية التي شارك فيها المدان صدام حسين , هنا في اوربا علمت انه بعد سقوط سلطة البعث الاولى في 18 تشرين 1963 , عُثر على مقابر جماعية , باجساد ادمية متحللة بملابسها الكاملة ... اولئك من كنا ننتظرهم , ممن لم يعودوا في تلك الليالي الرمضانية البعيدة القريبة , لانهم اخذوا للتحقيق كي لا يعودوا...
رحم الله عبد الكريم قاسم وكل الذين ذهبوا ولم يعودوا...)
هذه صورة من شاهد عيان على تلك الأيام أحببنا نقلها نصا لأتمام الفائدة .
أسفا لم ألتق الاستاذ نوري أبدا ، غير أن كثرة الرسائل الواردة منه الى بريدي الألكتروني توحي الى علاقة تمتد الى سنين بعيدة ، ولست الوحيد من يحتفظ برسائله فكل من يتعامل إياه يحتفظ بكم وافر منها ، وسمته أنه يخاطب الجميع بأدب جم وبأخلاق رفيعة جدا ولا يهمل أية رسالة اليه الا ويرد عليها بالتفصيل رغم ضيق وقته حيث أنه يحرر عدد من الصحف الألكترونية ومنها (الوطن للجميع) و (الأخبار) و (شمس الحرية) ويشرف على تحرير عدد آخر من الصحف ومنها (سعوديات نيت وكلكامش) ويدير عدد آخر ومنها (موقع الأكاديمية العربية في الدانمارك والموقع الشخصي للمؤرخ العراقي سيار الجميل) وسبق وأن أصدر عدد من الصحف الألكترونية الرائعة ومنها (موقع الجيران وكوردستان تايمز وعراق الغد) ، وما نعلم أن الاشراف على موقع واحد يستولي على معظم الوقت من المشرف فكيف مع الأشراف على كل تلك المواقع والصحف الألكترونية الجادة ، فإن وجد خللا فنيا في رسالة أحد رواد صحفه يبادر بالكتابة أية مراتا ويتصل به تلفونيا إن أقتضى الأمر مخابرته ، وأن راسلته مستفسرا من أمر ما فيأتيك الجواب كالبرق شافيا كافيا فيخال الامر لي بانه ربما قد أصبح جزءا من الفضاء الألكتروني ولا يفارقها إلا نادرا ، أذكر أننا حينما شرعنا بتشكيل الأتحاد الكوردستاني للأتحاد الألكتروني كان الاستاذ هو المحوروالمنسق والجسر الذي ربطنا جميعا من خلال البريد الخاص الذي كان يشرف عليه وفي أول أجتماع لنا في صالة ألكترونية حرص على الحضور بيننا الى آخر الأجتماع الذي أستغرق ساعات وقد نقل لي الزميل دانا جلال عنع بأنه بكى بعد الاجتماع فرحا لأجتماع تلك الكوكبة الكبيرة من الكتاب والأعلاميين في الجهات الأربعة لكوردستان والعالم كأوراق الثريا لهدف جميل وهو الداعي دوما الى الأتحاد والنابذ دائما للتفرقة بين الناس .
أشتغل الزميل الكبير في ميادين عديدة وكان ملهما ومبدعا في كل ميدان ، ففي ميدان الأدراة كان باحثا معروفا وأصبح كتابه الموسوم (المشتريات بين النظرية والتطبيق) مرجعا هاما للباحثين في ميدان الإدارة والاقتصاد ، ويعتبر أحد مؤوسسي معهد النفط وكان محاضرا فيه في مجال (القيادة الإدارية) ، ومن مواهبه جمال الخط وهذه الأخيرة خدمته فعلا حيث أصبحت مصدرا لكسب رزقه بعدما فصل من الوظيفة إثر محاكمته الصورية بعد أنقلاب البعثيين عام 1963 .
نتضرع الى الله أن يمد العمر المديد لزميلنا الكبير نوري علي نبراسا للنشئ الجديد أن يتعلموا من معلميهم الأوائل الجدية في

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

العمل والصدق في الكلمة والامانة في العمل والاخلاص للمبدأ

قيس قرداغي [1]

خصائص السجل

مستوى التعليم: الجامعة (بكالوريوس)
نوع التعليم: الأقتصاد
نوع الشخص: خبير اقتصادي
نوع الشخص: كاتب
نوع الشخص: اعلامي
نوع الشخص: صحفي(ة)
اللغة - اللهجة: ك. لري
مكان الأقامة: خارج البلد
ملف: الكرد الفيلة
على قيد الحياة؟: نعم (حتى وقت تسجيل/تعديل هذا السجل، هذه الشخصية على قيد الحياة)
القومية: كردي(ة)
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | http://al-nnas.com/ 29-12-2006
وقت التدوين: 2023-07-15
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: السيرة الذاتية

سجل: 208

يدالله الفيلي .. رجل من زمن النضال

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220926094626436251

فؤاد روند

الغريب في الامر وبعد 88 سنة من حياته لم يعرف احد اسمه الحقيقي إلا القليلون منهم. عرف باسم يدالله الفيلي وكاكه يدي، وكان يحمل اسما حركيا ايضا يعرف به زال. ذكي في عمله السياسي وحتى آخر ايام حياته ذاكرته كانت تحتفظ بأدق التفاصيل عن عمله السياسي من سنة 1948 الى رحيله.

عبد كريم مراد فتح الله، من مواليد العام 1934 مدينه بغداد. خريج اعدادية التجارة، من أسرة كانت تعمل بالتجارة، كان يحتفظ بكل وارده من المال ويدون كل مصاريفه، بأدق التفاصيل، مع انه كان سياسيا لم ينس بأنه تاجر ايضا، حتى كان يدون أسعار كل شيء يشترى له. عند ذلك اكتشفت بانه أنسان دقيق ونزيه.

يتقن الكوردية بثلاث لهجاتها الفيلية، السورانيية، والبهدينية، مع العربية، الفارسية والانگليزية. قاريء جيد، كانت له مكتبة، كل مقتنياتها نظيفة وبأحسن الاحوال. في سنة 2017 تيمنا بالأستفتاء في جنوب كوردستان اهداها لمؤسسة موسوعة الحزب الديمقراطي الكوردستاني. كتب، مجلات، وجرائد. لكنه لم يهد البوم صوره، وقال: انها ليست ملكي بل ملكا لأسرتي. أعجب بكتاب للتاريخ بقلم الزعيم مسعود البارزاني وكان يردد دائما، أن الزعيم أكمل عملية أستفتاء استقلال

كوردستان بكتابته لهذا الكتاب.

ترعرع بمدينه بغداد، ومن المعجبين بالدكتور جعفر محمد كريم الفيلي، عضو المكتب السياسي للپارتي، وكان اول من اعلمه بوجود زعيم كوردي في المنفى، وعلم بأن مصطفى البارزاني يعيش في الاتحاد السوفيتي، وبتعليمات منه شجع شباب محلته بالانخراط في مظاهرات بغداد ضد معاهدة بورتسموث، التي كانت تخدم بقاء النفوذ البريطاني في العراق. وجد نفسه العام 1950 بين انتخاب الحزب الشيوعي العراقي أو الحزب الديمقراطي الكوردي. لم يطول الأنتظار وأصبح من أنشط اعضاء الفريق الثاني. سنة 1951 لنشاطه المشهود رشح لعضوية لجنة محلية بغداد، العام 1953 كان الوسيط لايصال البريد الحزبي بين قيادة الپارتي والدكتور جعفر محمد كريم الساكن في مدينة طهران، العام 1953 أشترك بالمؤتمر الاول لاتحاد الشبيبة الديمقراطي الكوردستاني، الذي انعقد بمدينة بغداد وهو من مؤسسيها الأوائل. العام 1954 عين موظفا حكوميا وكان يستفيد من اجهزة الطباعة المتوفرة في عمله لطباعة النشرات السرية. العام 1957 أصبح المسؤول الأول للجنة محلية بغداد، المهم في ذلك ان هذا الترشيح جاء بعد الاتحاد الثاني العام 1956 والاتحاد الثالث 1957 للحزب الديمقراطي الموحد الكوردستاني. في 6 تشرين الأول 1958 كان في مطار المثنى ضمن فريق أستقبال الزعيم مصطفى البارزاني. وبأمر من الزعيم أصبح عضوا في اللجنة الخماسية لتجديد أنتخاب الهيئة العاملة لنادي الترقي الكوردي، وهو اعرق ناد كوردي بمدينة بغداد.

في 30 حزيران 1959 كان مندوب كونفرانس بغداد الثانى، وأعجب بالزعيم الكوردي عندما ختم الكونفرانس بقوله : يا رفاق، أنتم تتهمون المحامي حمزه عبدالله بالذيلية للحزب الشيوعي العراقي، يجب علينا حل هذا الموضوع في المؤتمر الرابع. وليكن المؤتمر هو الحكم. كان مندوبا في المؤتمر الرابع للحزب العام 1959، ومن خلال البارزاني تعرف على الدكتور مراد عزيز، وهو فيلي من شرق كوردستان، الذي اصبح عضوا في المكتب السياسي. العام 1960 انتخب احتياطا لعضوية لجنة المتابعة والتفتيش العليا وبعد مدة قصيرة اصبح عضوا رسميا، وقال: إن البارزاني كان يريد بسلطة قانونية اعلى من خلال المؤتمر كمحكمة عند وقوع المشاكل التي تقع بين مؤسسات الحزب. وشاهدت عمق تفكير البارزاني حول هذا الموضوع في وقائع العام 1964. في ايلول 1961 كلف مع المرحوم جلال الطالباني من خلال المكتب السياسي، الى الذهاب الى السليمانية للتنسيق مع العشائر المنتفضة ضد سلطة بغداد. كان معجبا بشجاعة صديق دربه الطالباني وكان يقدر قدراته السياسية، لكنه لم يوافقه الرأي بعد انشقاقه العام 1964 و 1966.

سنة 1961 كان مسؤول تمويل قوات ثورة أيلول بالمعدات اللازمة. ويساعد عبدالحسين الفيلي عضو اللجنة المركزية في ادارة الخط العسكري السري.

العام 1963 كان مندوب مؤتمر الشعب الذي اقام في كويسنجق، وانتخب عضوا في لجنة التفاوض مع حكومة بغداد، في 9 حزيران 1963 سهل هروب المحامي حبيب محمد كريم الى مملكة ايران، وجلس في بغداد بصورة سرية مع الجنرال تيمور بختيار الرئيس السابق للسافاك الايراني، لانقاذ جلال الطالباني الموجود في مدينة بيروت، الذي كان ينوي الرجوع الى بغداد، تكلما بالكوردية معا، ساعد الجنرال لايصال رسالة الى الطالباني مفادها، بأن الرجوع فيه خطر. مع كل الاحتياطات اللازمة لكنه اخيرا وقع في الأسر بعد كشف وكره. عذب حتى الموت على يد الحرس القومي، لكشف خيوط الخط العسكري. اعتقل في سجن الحلة وسجن بغداد المركزي، واصبح ايقونة المقاومة وتوج من قبل الحزب بلقب بطل كوردستان، خطط للهروب من المعتقل مرتين وفشل لعدم استجابة رفاقه خارج المعتقل.

العام 1964 كان ينوب عن حبيب محمد كريم، في الإجتماع الموسع في ماوت، تحدى القرارات لجناح المكتب السياسي، واقترح الحوار مع الرئيس، لكنه فشل. أنتخب سنة 1964 من قبل مندوبي المؤتمر السادس لعضوية اللجنة المركزية، رغم انه لم يكن موجودا في قاعة المؤتمر الواقع في قلعةدزه. وفي نفس السنة اصبح عضوا بمجلس قيادة الثورة في كوردستان العراق والمكتب التنفيذي وعضوا في اللجنة المالية لهذا المكتب، الذي كان يشبه بعمل مجلس الوزراء والحكومة. وبخبرته قام بتنظيم السجلات، والاستمارات و الارشيف، وضع الارشادات للعمل بها وتربية الكوادر اللازمة للقيام بالعمل المخول لهم. العام 1965 اصبح عضوا في المكتب السياسي ومسؤول الفرع الخامس في بغداد، الذي كان محل الاتصالات الخارجية للثورة ومحل تمويل اكثر احتياجاته.

انتخب سنة 1966 في المؤتمر السابع في گلالة الواقعة بمحافظة أربيل لعضوية اللجنة المركزية، في اوئل نيسان 1967 خرج بأعجوبة من مدينه هولير المحاصرة، المتجحفل فيها قوات عسكرية عراقية كبيرة وهو ينوي السفر لمقر المكتب التنفيذي في ريزانوك الواقعة في منطقة بالك، للاشتراك بكونفرانس هام، (أشترك بتاريخ 15 نيسان 1967 في الكونفرانس السياسي العسكري).

سألته كيف عبر كل حلقات الحصار وسر وصوله الى ذلك المكان، قال : كان لي أتصال سري مع أسعد آغا الهركي شيخ عشيرة الهركي في هولير، وصديقنا المشترك كان كريم مكنزي وهو مثقف وطني فيلي وصاحب مكتبة مكنزي المشهورة بمدينة بغداد.

بعد الاتصال المباشر وشرح اهمية سفره، خول أسعد آغا ابنه محمد آغا ذا الخبرة العسكرية العالية والكتوم لايصاله بسلام الى المنطقة المحررة، ومحمد آغا حي يرزق ويتذكر هذه المجازفة المميته المشتركه لكليهما. ودامت صداقة أسعد آغا الهركي مع يدالله الفيلي حتى أستشهاد الاول بمواد كيمياوية سامه من قبل حكومة بغداد، ومرات كثيرة اراد مني ان ارشده الى بيت المهندس محمود أغا ابن الشيخ الشهيد وشيخ عشيرة الهركية ولم تتسن لي الفرصة، وكان يقول: دائما بان المعلومات العسكرية التي كان يقدمها أسعد آغا للثورة كانت سرية جدا ومهمة للغاية، رغم مرور كل السنين كان كتوما واحياننا كان يجبرني على وقف التصوير وكان يتكلم لي باختصار لكي يوضح لي الموضوع.

1969 1970 ساعد يدالله الفيلي الجنرال تيمور بختيار ضد شاه ايران، وسافر عدة مرات الى شرق كوردستان ليبني تنظيما سريا له، واخذ منه عهدا بعد وصوله الى السلطه بأن تكون ايران جمهورية فدرالية. ويحظى الكورد بحكم فيدرالي. وبذلك رد له الجميل بانقاذ جلال الطالباني من الموت على يد الحرس القومي، سألته ذات مرة الم تخف من هذه المجازفة، قال : الكفاح من اجل قضية يراد منها التضحيات.

العام 1970 قدم مذكرة الى وزارة الداخلية في بغداد، لطلب اجازة اتحاد الشبيبة الديمقراطي الكوردستاني. ثم ساعد القاضية زكيه اسماعيل حقي للم شمل تنظيمات اتحاد نساء كوردستان واخذ الاجازة من وزارة الداخلية وعقد مؤتمرهم الاول.

العام 1972 أنتخب سكرتيرا من قبل مندوبي المؤتمر الثاني لاتحاد الشبيبه الديمقراطي الكوردستاني، العام 1974 أنتخب في المؤتمر الثالث للاتحاد لعضوية القيادة، العام 1974 أصبح عضوا عاملا للفرع السابع للحزب وكان عضوا في الجنة المشرفة على اعمال اللاجئين في المملكة الايرانية. كان معجبا بنزاهة واخلاص محمد امين بيگ القيادي في الپارتي، ويصفه بالشجاعة في عمله والتواضع في سلوكه، وكان يذكره بالخير دائما. كان لأعجابه اسباب كثيرة لا يسع المقام بأن اذكرها. من صفاته الحميدة ذكر مناقب الصالحين والمخلصين. وذكر لي مرات عن اخلاص وشجاعة الشهيد عمر شريف زنگنه القيادي الپارتي، قال : إن عمر شريف كان يتجول بدون حماية، ولم يكن يهاب العدو والموت، كان محل عمله الحزبي في كركوك، مع ان كركوك كانت محل تجمع اصناف لاتحصى من قوات سلطة بغداد. ويكرر مرارا كنا لانعرف الخوف، التعب وقساوة النضال، بقي مخلصا لاصدقائه مع كل الفوارق السياسية.

بعد النكسة رجع في العام 1976 الى مدينة بغداد، بعد مدة قصيرة احس بالندم، كان يترقب الظروف للعودة الى النضال من جديد. وللاسف طالت به السنين. وبقى على أتصال بالشهيد صالح اليوسفي والشهيد شوكت عقراوي. دون في ذاكرته شجاعة صالح اليوسفي بعد النكسة وكيف كان يتكلم بدون خوف من بطش البعث ويدافع عن المنفيين الكورد الى جنوب العراق، كان الشهيد ينتقد بصورة علنية البعث واسلوبهم بتعريب كوردستان.

العام 1991 بعد الانتفاضة رجع الى صفوف حزبه، في 8 كانون الثاني 2001 رشح لوزير الاقليم في الكابينة الخامسة. توفى يوم الأثنين المصادف 19-09-2022 ودفن في يوم الثلاثاء المصادف 20-09- 2022 في مقبرة كسنزان الواقعة بضواحي مدينة هولير عاصمة اقليم كوردستان. قبل وفاته بعدة اشهر اخذته بنزهه على الشارع 120، فرح جدا بمشاهدت كل مشهد يوحي بالاعمار، علق على ذلك وقال : هولير سوف تصبح عاصمة دولة. لم يتزوج بحياته، كان الكفاح همه الوحيد. رجل نزيه، شجاع، مغوار وعاشق لقضية شعبه. لكنه بقى شامخا بنضاله.[1]

خصائص السجل

مستوى التعليم:	الأعدادية
الأتجاه السياسي:	قومي
الحزب:	ح. د. ك.
الدرجة الحزبية:	عضو القيادة
نوع التعليم:	التجارة
نوع الشخص:	سياسي
نوع الشخص:	شخصية
اللغة - اللهجة:	ك. لري

المدينة والبلدة (الولادة): بغداد
مدينة الوفاة: هولير - أربيل
ملف: الكرد الفيلة
القومية: كردي(ة)
سبب الوفاة: الوفاة الطبيعي والامراض
البلد - المنطقة (الولادة): جنوب كردستان
الجنس: ذكر
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 26-09-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: الأماكن
سجل: 209
الشورجة أو الشورچة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240830084932593911

هل تعلم أن الفيليون هم البناة الأوائل لسوق الشورجة التجاري المعروف في بغداد
وكلمة (شورجه) هي كلمة كوردية فيليه صرفة و التي تعني (البئر الصغير المالح).
و الإسم يتألف من كلمتين هما (شور) التي تعني (المالح) و (جه) و التي هي بالاصل (چه) تعني (البئر الصغير) وكان هذا البئر عند مدخل السوق و تجتمع عنده قوافل التجارمع دوابهم قديما قبل ان تدخل المركبات الحديثة للقيام بعمليات النقل و الحمل منه و اليه ,
و الشورجة تقع في منطقة بجانب نهر دجلة كانت تعرف سابق بمحلة او درب النوبختية في العهد العباسي نسبة الى عشيرة النوبختية الفيليه التي تسكنها و التي يرجع اليها نسب السفير الثالث و نائب الامام المهدي ((عجل الله تعالى فرجه الشريف)) في غيبته الصغرى و هو الشيخ ابو القاسم الحسين ابن روح ابن بحر النوبختي و الذي عاصر ثلاثة من الخلفاء العباسيين

وهم المقتدر بالله و القاهر بالله و الراضي بالله و قد دفن هناك و ما يزال مرقده قائما و ظاهرا في مدخل السوق الى يومنا هذا
لذلك ترى ان أخلاق التجار قديما" في سوق الشورجة هو عند دكاكينهم في الصباح ، يضعون كرسياً صغيراً بجانب باب الدكان ، وأول زبون يأتي للدكان يقوم ذلك التاجر بإدخال الكرسي لداخل الدكان ويبيع للزبون يعني : (يستفتح) . وعندما يأتي زبون آخر ويسأل عن سلعة إن كانت موجودة يخرج التاجر خارج دكانه وينظر الى السوق ويلاحظ أي دكان لا يزال الكرسي موجوداً على بابه فيقول للزبون : أنظر ذلك الدكان ، ان شاء الله تجد طلبك عنده . أنا خلاص استفتحت ؛ وجاري في السوق لم يستفتح بعد .
هذه هي رسالة المحبة التي نقلها اجدادنا وابائنا لنا ونفتخر بها وتحملها جيناتنا ولن نتخلى عنها
سلام الربيعي.[1]

خصائص السجل

تضاريس: سهل
تضاريس: قرب النهر
المكان: سوق
المكان: منطقة
اللغة - اللهجة: ک. لري
المدن: بغداد
ملف: الكرد الفيلة
التغيير العرقي: تعريب
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 30-08-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: الأماكن
سجل: 210
بيستون
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230616204924499328

جبل بيستون ، في محافظة كرماشان (كرمانشاه)
يقع جبل بيستون Bêstûn في قرية بيستون التابعة لمدينة هرسين Hersîn بمحافظة كرماشان (كرمانشاه) شرق كردستان ،روزهلات''
يشتهر جبل بيستون بالكتابات الصخرية التاريخية المنقوشة على صدر الجبل.كما ان أسم جبل بيستون مربوط باسطورة (شيرين و فرهاد)وهي اسطورة الحب بين عشيقان كرديان والمشهورة في الأدب الكوردي ، والتي تعتبر احدى الحكايات الشعبية الكوردي القديمة.فرهاد وشيرين قصة حب من التراث الكوردي(شيرين)هي بطلة الحكاية الاسطورية الشهيرة(شيرين وفرهاد) او (خسرو وشيرين). لا زالت هنالك خرائب على الحدود بين العراق
(خانقين) وايران، وهي بقايا قصر اسمه(قصر شيرين) وتحمل هذه المدينة اسمه. وهو القصر الذي بنته هذه الملكة،لتمضي فيه الصيف ليس
بعيدا عن اهلها وناسها في ارض النهرين.
وقد اتفق المؤرخون الاغلبية اتفقوا على اصلها العراقي وانها من منطقة(ميشان) أي (ميسان)
وانها رغم زواجها من كسرى الا انها اختارت العيش فى بلدها العراق فى منطقة المدائن
أسطورة حب جمعت بين شيرين_وفرهاد، حيث كتبت كملحمة شعرية باللهجة الكردية الفيلية. تتناقل شفاهاً جيل بعد جيل.
تقول الملحمة ، أن شيرين وفرهاد رأى كل منهما الاخر في حلم وهما صغار، فجمعهما عشق أبدي. وعندما كبر فرهاد وهو أمير قومه، ذهب يجوب البلدان باحثاً عن حبيبته، متنكراً في زي (درويش). حتى وصل الى مدينتها، وكانت حين ذاك متزوجة من ملك (خسرو). كانت قد أُجبرت على الزواج منه وهو كبير في السن. ولدى أكتشافها وجود فرهاد، تتفق مع أحد أبناء زوجها الملك من زوجته الاولى للتخلص منه، بعد أن تعده بمنحه الملك والوقوف الى جانبه والزواج منه. وينفذ الابن الخطة ويغدر بوالده بينما تولول شيرين وتعلن عن قاتل زوجها الملك، فتتخلص منهما معاً.
يتقدم فرهاد للزواج منها. فيجتمع أعيان المدينة للنظر في هذا الطلب، ولكي يضمنوا عدم أبتعاد ملكتهم المحبوبة عنهم. طلبوا منه طلباً تعجيزياً، كمهر لها. وهو أن يشق جبلاً كان قد وقف عائقاً عن تدفق مياه النهر الواقع خلفه الى الجهة الاخرى.وفي مدة لا تتعدى أربعين يوماً.
يوافق فرهاد ويباشر العمل. وذات يوم تأتي شيرين لزيارته (كانت تذهب اليه راكبة فرسها شه وديْز). وكانت هناك عصابة تتربص لهما.وأرادوا أختطافها. فتصدى لهم، ولكن شيرين تمنعه خوفاً من وقوع الفتنة. وترضى ان تذهب معهم. ويطلبون منه أن يحفر لهم (طاق) في الجبل حيث سيذهبون مع شيرين، وتطلب منه شيرين تنفيذ ذلك خوفاً عليه. فيمتثل لامرها. وينفذ البناء حسب طلبهم (الطاق مازال شاخصاً). ولكن ما أن رحلت حبيبته، يسمع نداءها، فيهب على العصابة ويقتلهم جميعاً. يواصل فرهاد عمله في شق الجبل ويقترب من نهايته. فأصبح واضحاً أنه سيفوز بحبيبته. وحينها تتطوع أمرأة عجوز شريرة شقيقة أحد أفراد العصابة الانفة الذكر للتخلص منه. وتهتدي الى خطة جهنمية، حيث تطلب من كل الرعاة منع صغار الحيوانات عن أمهاتهم. حتى تصل الجبل حيث فرهاد منهمك في عمله. ومن عادة الحيوانات حيث تلتقي بصغارها، ان تحدث جلبة عالية. عندما وصلت الى فرهاد وحدثت تلك الاصوات الغريبة تسأئل من العجوز عن سبب ذلك فاجابته: أن شيرين قد توفيت، فيلعن المرأة على ذلك الخبر، و يقتلها. ثم يرفع فأسه الذي عمل خصيصاً له وأجهد في صناعته أشهر الحدادين المهرة من فرنسا، والمصنوع من الفولاذالخاص
ليقتل به نفسه.ترى شيرين عن بعد، تحلق النسور والغربان على الجبل حيث يعمل.

فأحست بأنه هناك مصاب جلل (تقول الاسطورة أن هذه الطيور تشابكت أجنحتها وهي تحلق، لتعمل له ظلالاً لتحميه من الشمس). فهرعت الى هناك لتجده غارقاً في دمائه.
دفن فرهاد على حافة بيستون. وتذهب شيرين لزيارة القبر، فتأخذ معها سكيناً برأسين. تغرز أحد أطرافه في القبر والاخر في قلبها. فتدفن الى جواره. ويقال أنه في ربيع كل عام تنبت وردتان من قبريهما. وتكبرا حتى توشكا على التلاقي فتنمو (صبيرة) بينهما، فتمنع ذلك اللقاء.
[1]

خصائص السجل

تضاريس:	جبلية
نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
المكان:	جبل
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	كرمانشاه
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	شرق كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (Essam Omar) ؛ تاريخ 16-06-2023
وقت التدوين: 16-06-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: الأماكن
سجل: 211
علي الغربي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230326080439477637

مدينة علي الغربي هي مدينة عراقية ومركز قضاء علي الغربي في محافظة ميسان جنوب شرق العراق. تقع بالقرب من الحدود العراقية الإيرانية وسكان مركز هذه المدينة خليط من الاكراد الفيليه والعرب إضافة إلى العشائر العربية المنتشرة على اطراف المدينة منذ تأسيسها و بعد سيطرة نظام حزب البعث على مقاليد السلطة في العراق تم اتباع سياسة ممنهجة شملت كل البلاد ولم تسلم منها علي الغربي حيث قام صدام بتهجير الاكراد من هذه المدينة بسياسة التعريب المتبعه من قبل النظام البعثي فأسقط على الاكراد الساكنين في هذه المدينة الجنسية العراقية واعتبرهم تبعيه ايرانيه على الرغم من كونهم من السكان الاصليين وليست لهم صلات واضحة تربطهم بإيران

التسمية
هنالك عدة تسميات اطلقت على هذه المدينة منها:-

المنصورة :-
سميت قديما بالمنصورة وهي المنطقة الممتدة من ذرايا الكوت وحتى مدينة المذار التاريخية في قضاء قلعة صالح 60 كم جنوب مدينة العمارة اسسها الحجاج بن يوسف الثقفي وسكنتها القبائل العربية وتوجد أماكن اثرية تعود إلى تلك الحقبة التاريخية منها فم الصلح وفليفلة والصروط ونهر المبروك ونهر كليب

علي الغربي :-
نسبة إلى قائد ثورة الزنج في أيام المتوكل العباسي والذي يرجع نسبه إلى زيد الشهيد وهو (أبو الحسن أو أبو عبد الرحمن علي بن احمد بن محمد بن الحسين بن عيسى بن زيد بن علي بن محمد بن عبد الله جعفر بن محمد بن زيد بن علي بن الحسين بن علي) بن ابي طالب وسمي الغرابي أيضا ويوجد مرقده على جانب دجلة على مسافة 1 كم من مركز القضاء ومنه اخذت المدينة اسمها والذي اشتهرت به

الجغرافية والطبيعة
يقع القضاء إلى الشمال الشرقي من مدينة العمارة على مسافة 110 كم تقريبا حيث لا يبعد سوى 27 كم عن الحدود العراقية-الإيرانية حيث امتداد سلسلة جبال حمرين وتحديدا جبال بشتكو الوعرة كما انه يتوسط المسافة تماما بين بغداد والبصرة ويمر الطريق الرئيسي الرابط بين المحافظات الجنوبية (البصرة-عمارة-كوت)من الجانب الايسر منه، اما المدينة القديمة فهي تقع على الجهة اليمنى (الغربية) من نهر دجلة حالها حال المدن المجاورة اتخذت من نهر دجله درعا للوقاية من السيول الجارفه التي تنزل من جبال بشتكو القريبة والتي تجرف امامها ما تجده، فذهب الكثير من الرعاة واغنامهم لعدم تحسبهم من غدر هذا السيل الجارف (اما في الفترة الحالية فان معدل الأمطار انخفض كثيرا عن السنين الماضية ولا تكاد تلحظ تلك السيولة)، لهذا لم تتكون لا مدينة وحتى قريه بين الحدود العراقية-الايرانيه ونهر دجله، على الرغم من صعوبة المرور عبر الحدود. اما مركز المدينة فانه يقع على انحناء دجله الكبير بالاتجاه الايسر ثم الأيمن ليستمر النهر بالانحدار تجاه الجنوب العراقي وهذا ما يلاحظ من خلال خارطه العراق، وتحد غابات من اشجار الغرب الذاتية النمو شمال المدينة ويطلق عليها غرب السيد يوسف ومن جنوبها وأيضا على نهر دجله هناك الغابة الأكبر الكثيفه ويطلق عليها غرب الامام على الغربي أو الذهيبات حيث اراضي هذه العشيرة تجاور هذا الغرب (الغابة الطبيعية)، تتمتع هذه البلدة بجو جميل في الصيف والشتاء مقارنه ببقية البلدات في الجنوب العراقي. وتتكون البلدة من جزئيين الجزء الصغير الذي يقع على الجانب الايسر حيث يمر طريق بغداد – عمارة والجانب الأيمن وهو الجزء الرئيس للبلده فيتكون من محلتين الكبيرة الفخريه والأخرى القلعة يفصلهما سوق طويل مسقف بالبليت المضلع (جنكو) وعلى شكل رقم ثمانيه وبشكل انيق ومنظم هذا قبل الحريق الذي التهم السوق بكامله. ضمت هذه البلدة بين جناحيها شاعر العرب الكبير محمد مهدي الجواهري في فترة الاربعينات والخمسينات حيث يمتلك اراضي واسعه هناك ومضخه كبيره للماء ولازلت تسمى المنطقة في شمال القضاء باسم (الجواهري) وهناك صدحت عقيرته وقال رائعته:(يا أم عوف عجيبات لياليناً).

السكان
سكن المدينة العراقيون القدماء بمختلف مشاربهم ومناحلهم منهم اليهود والصابئة وألاكراد الفيلية والعربستان إضافة إلى القبائل والعشائرالعربية، يتحدثون بعدة لهجات منها العربية ولهجة قريبة من اللور (لغة فارسية-كردية).وهذا الخليط المتجانس من القوميات والاعراق أدى إلى بروز واقع علمي وثقافي وظهور شخصيات لامعة في مجتمع المدينة. كما ان المنطقة هي معقل لعشائر بني لام وبني كعب وحليفاتها من عشائر كنانة وعتاب والدلفية وعشائر أخرى بالإضافة إلى عشائر السادة آل السيد نور السادة البخات السادة الموزان السادة الدنين السادة العلاق كما وان مدينة علي الغربي بنيت قبل مدينة العمارة وقد كانت ملتقى القوافل حيث ملتقى الطرق بين الكوت والحي والعمارة وجبال بشتكو تعرضت هذه البلدة إلى هجوم شرس من قبل نظام البعث السابق أدى إلى تسفير ومصادرة اموال الكثير من أبناء هذه البلدة وعلى دفعتين الأولى سنة 1972 والثانية الأكبر عام 1980 أدى إلى تخلخل النظام الاجتماعي هناك فمن لم يشملهم التسفير فروا إلى مدن

أخرى ليضيعوا انفسهم هناك من جرائم البعث الموجهة لهم

تاريخ المدينة
قضاء علي الغربي تسكنه العشائر العربية واليهود والصابئة وزهرون كان الشخصية البارزة من الصابئة وكان هناك معبد لليهود يؤدون طقوسهم بكامل الحرية ويقع بالقرب من التلع سوق الكبير ولا زالت املاكهم وبساتينهم وقبور تلاشت في السنين القريبة ومنهم إبراهيم المنصور الذي يملك الكثير من الأراضي الزراعية وبستانه قائم لحد الآن اما الاكراد فيرجع تاريخ وجودهم إلى الثلاثينيات من القرن الماضي حيث كانو يعملون بالعطارة والحدادة وكان هناك الكثير أيضا من أهل السنة وكان لهم جامع ومؤذنه السيد وهيب قدوري وابتلعه الفيضان مثل باقي المساكن أيام فيضان دجلة وكان يسمى في العهد العثماني قصبة علي الغربي حسب المصادر العثمانية.[1]

خصائص السجل

تضاريس: سهل

تضاريس: جبلية

المكان: مدينة

اللغة - اللهجة: عربي

اللغة - اللهجة: ك. لري

عدد السكان: 10 الاف الى 50 الف

ملف: الكرد الفيلة

التغيير العرقي: تعريب

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ar.wikipedia.org

وقت التدوين: 26-03-2023

اسم المحرر: هەژار كامەلا

صنف: الأحزاب والمنظمات

سجل: 212

الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20150323102420849659

[1]

خصائص السجل

المنظمة: سياسي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] سجل مخصوص لكورديبيديا | عربي | إعداد كوردييبديا - هاورێ باخەوان

وقت التدوين: 2015-03-23

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: الأحزاب والمنظمات

سجل: 213

جمعية الكورد الفيليين في شمال بريطانيا

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20131126164255587606

[1]

خصائص السجل

المنظمة: مدني

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: الخارج

QR Code:

المصادر

[1] سجل مخصوص لكورديبيديا | عربي | إعداد كورديپيديا - هاوڕێ باخەوان

وقت التدوين: 26-11-2013

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: صور وتعريف

سجل: 214

موكب الاكراد الفيلية في يوم عاشوراء، شارع الكفاح 1971

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20131222160008871118

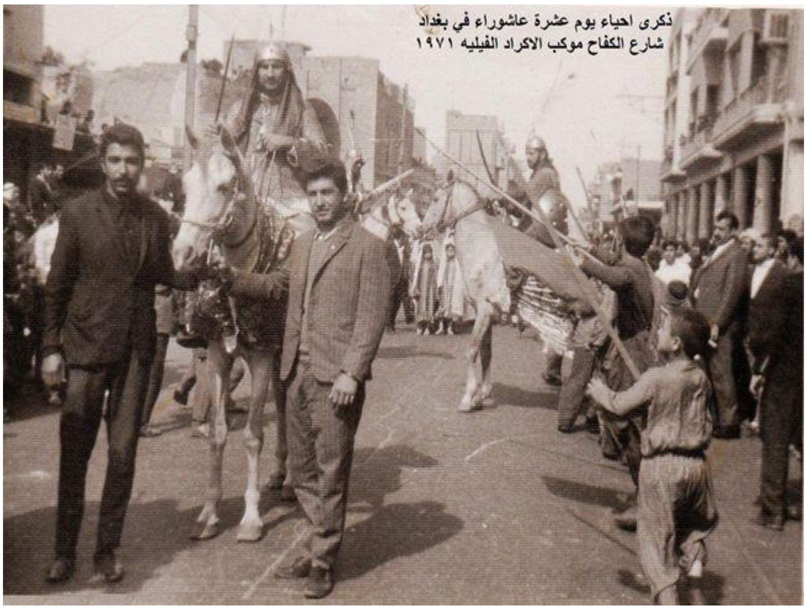

[1]

خصائص السجل

المدن: بغداد

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] سجل مخصوص لكوردیپیدیا | عربي | إعداد كوردیپیدیا - هاورێ باخەوان

وقت التدوين: 2013-12-22

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: المواقع الأثرية

سجل: 215

آثار زاكروس في كوردستان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20131110225141879381

عدنان رحمن

لقد أظهرت التنقيبات في tepe-giyai تبه چيان وتپه جمشيدي وجود صناعات معدنية في المنطقة منذ الالف الرابع ق- م منها الاسلحة البرونزية المزينة وشكائم اللجام والجلل ومقابض من الحجر المشحوذ والقواعد والدبابيس والاواني منذ القرن 9 حتى القرن 7 ق- م . الا ان البرونزيات اللرستانية في المنطقة قد سلبت من المقابر، وقد صنعت العديد من قطع الحديد في وقت مبكروكشفت في المنطقة المجاورة لعيلام على قبور تاريخها قديم جدا تحوي على برونزيات غيرملوّنة بينما اظهرت التنقيبات في بابا جان عن مستوطن مبني من الحجرتاريخه فترة البرونزيات الملوّنة (المزيّنة) ، وفي وديان صلدوز- اشنو في جنوب غرب بحيرة اورميا في منطقة اذربيجان الايرانية وجد العلماء فخاريشبه ما وجد في بلاد وادي الرافدين من عهد حسونة 5200 ق- م ، وفي گه نج داره في كرمنشاه وجد لبن مستوي محدب مثل ما في مواقع حوض حمرين (تل رزوق- تل الكبة- تل سليمة) التي يرجع تاريخها الى عصر فجرالسلالات وأن موقع علي گوش في خوزستان الاهواز تاريخ موادها6700 ق- م . ولقد تم نبش القبورفي لورستان التي تقع بين بحرقزوين وجبال زاگروس , ثم في 1937عمل د- سمث من ج- شيكاغو

في تل سورخ \ موضع خارسين 35 كم جنوب شرقي كرمنشاه فوجد معبد وفيه اشياء مصنوعة من النحاس تختلف عما معروضه في الاسواق , ولم تنشرأبحاث د- سمث حتى الان عدا ما كتبه في مجلة المؤسسة الامريكية للفنون الايرانية . ثم جرت حفريات في تل الاب وموضع چشمة حفيد وموقع بابا زيد وكلش كاران , وفي1963 أوفدت الدنمارك بعثة من د- فيلد كارد ود- مورتنسن وعملوا في موقع تبه گوران جنوب كرمنشاه . وكُتب مقال عن المواد الاثرية اللرستانية الموجودة في متحف اللوفر وفيها وصف لمنطقة لورستان وسكانها والقبورالتي عثرفيها وعلى الاثار النحاسية وقد ذكرالفخارالتي وجدت في هذه القبور وهي : جراركروية الشكل وخشنة الطينة وواسعة الفوهة ولبعضها مصب طويل ومقابض وعلى بعضها نقوش ملصَقة على السطح وكثيرمن هذه الجرارشبيه بنظائرها التي من موقع تپة گيان وتپة سيالک وتوصل كودارالى ان أصل هذه الصناعة كاسية متأثرة بالفن العراقي . فالكاسيون سكان منطقة لورستان- عند حكمهم للعراق وتأثرهم بحضارته قداقتبسوا كثيرا من الفكر والفنون والصناعات العراقية ونقلوها الى بلادهم , ويذكر مورتكات في كتابه وصف للمواد اللرستانية الموجودة في المتحف الالماني في برلين ويرجع كلا منها بدقة الى اصله من حيث نوعه وما فيه من نقوش بالتشابه والمقايسة الى الفن العراقي القديم من العهد السومري أوالبابلي أو الاشوري ويرى انه بالرغم من ان بعض القطع تحتوي على مناظرمألوفة من العهد السومري والبابلي القديم الا أن تاريخ صنع اكثرها يقع في منتصف الالف 1 ق- م , وقد وصف البروفسور دوسو القطع اللورستانية وصفا فنيا وتاريخيا . كرشمان ، فون ديراوتسن : حضارة ايران : فيه تصوير روعة وتأثير القطع اللرستانية . فرانكفورت : الفن والعمارة القديمة : فصل اللرستانيات : ان البرونزيات اللرستانية صناعة خاصة قائمة بذاتها طورها سكان المنطقة عما كانت تحيط بهم من فنون وحضارات لتلائم حاجاتهم ثم اتسعت هذه الصناعة وانتشرت انتشارا كبيرا في العهد الاخميني . بارو : نينوى وبابل : فيه فصل خاص بالفن اللورستاني وعن استعمال المحاربين والصيادين من الاسقيطيين والگمريين لادوات من النحاس متأثرين فيها بالفن اللورستاني وانه وحسب مقارنتها مع نظائرها في العراق بحسب الزخرفة الهندسية لها يرجعها الى أصلها العراقي القديم , ولقد ايدت بورادة في كتابها ايران القديمة ذلک حيث تتبعت فيها رسوم الاختام التي وجدت في القبورمع البرونزيات والخواتم البرونزية المنقوشة بمناظرمعروفة في رسوم الاختام الكاسية والعيلامية وقسّمت اصناف اللرستانيات الى 3 أدوار:

الاولى : وهي الاقدم انها متأثرة بالحضارة الكاسية- البابلية والميتانية ولاسيما من القرنين 12- 11 ق- م ومن أمثلة قطع هذا الدَورالخناجر والفؤوس واسلحة اخرى على بعضها كتابات مسمارية وكانت تصب صبا .

الثانية : متأثرة بالحضارة العيلامية ويرجع زمنها الى القرنين 10- 9 ق- م ومن أشهرقطع هذا الدورالصوالجة التيكانت التي كانت تستعمل لتزيين العربات والخيل وكانت منها على صورة الماعزالجبلي والاسد والانسان .

الثالث : في القرنين 8-7 ق- م حيث تطورت الصناعة الى زيادة عدد التماثيل التي تزين الصوالجة من حيوان وانسان وزخارف وكذلک القطع التي تستعمل لعدّة الخيل والزينات الاخرى وطرق الدبابيس وطرق الطاسات والآنية ذوات المصاب وكثرة لجم الخيل المزيّنة من جانبيها بصورة ماعز أو حصان ثم اندمجت الصناعة اللرستانية بالصناعة الميدية ثم الاخمينية ثم اختفت , جين دي شيه , وبوتراتس له مقالات حول لجم الخيل ثم الصوالجة ونقوشها . وهؤلاء لم تتوحد اراؤهم حول الاصل لهذه البرونزيات في حين سمّى البعض منهم البرونزيات بالصناعة الكاسية . لهذا اقر اكثرالباحثيين ان زمن القطع اللرستانية يقع بين العهد الكاشي \ الكاسي من منتصف الالف الثاني ق- م الى العهد الاخميني من القرن 5 ق- م . وان تقدمات المعابد أوالتي كانت تستعمل في الاحتفالات الخاصة أو السروج أو اللجام وملابس الفرسان التي كانت تخيط بازرار واقراص من البرونزمنقوشة بزخارف واشكال مختلفة تفنن اللورستانيون فيها في سبک اسلحتهم وخناجرهم وفؤوسهم وزينوا مقابضها بتمثيلات وبزخارف وتخريمات وقد وجد الكثيرمنها في قبورالرجال , أما بالنسبة للنساء فقد وجدت في قبورهم دبابيس للشعر وأساور ومعاصم وخلاخل واقراط بكثرة . عن د- فرج ان 234 قطعة من البرونز اللورستاني اهديت الى المتحف في 1957 وان خيلهم تعلق عليه أجراس , وان الدلايات والحروز والتي كانت بهيئة تمثيلات باشكال الحيوان كالماعز والثور والانسان والتي كانت فيها عروة صغيرة في اعلاها مثقوبة لكي تعلـّق منها في صدرصاحبها اوعنقه كحرز أو للزينة , وان الحلي النسائية كان منها سلكي الشكل ومنها عريض كالشريط ومنها ما هومبروم وان اغلبها ينتهي عند الطرفين برأس حيوان كالكبش أوالماعزأو الاسد وبينها ما هوغليظ قد يستعمل خلخالا للارجل ومن هذه الخلاخل زوج منها نقش برسوم سومرية على احداهما صورة رجل ملتح وعلى الاخر صورة امرأة وعليهما كتابة مسمارية ونقوش غير واضحة , وفيها اقراط وخواتم ومن شكل الدبابيس ، ونعلم ان المرأة اللورستانية قد اهتمت بتصفيف شعرها باشكال هندسية ويتصل بالقرص للدبوس بميل رفيع ليغرس في الشعر. مسلـّة (گل گل ملكشاهي) : تعود هذه المسلة الى زمن الغزو والاحتلال الاشوري لهذه المنطقة في القرون السحيقة ق- م ومكانها في الناحية الشمالية لقرية (گل گل) في منطقة ملكشاهي وتنتصب على الواجهة الشرقية صخرة مرتفعة بحدود 3 م فوق الارض . الشكل العام للمسلة عبارة عن مستطيل بطول (135) سم وعرض (90) سم وفي وسطها يظهررسم بارزلملک اشوري بنصف وجه وبقامة كاملة مرتديا قلنسوة مخروطية الشكل ورداء طويل يمتد حتى القدمين وبسبب التخريب فان معالمه غير واضحة وكذلک ترى مثل هذا التخريب قرب منطقة الجبهة وخلف رأس الملک مكان يفترض ان يشيرالى صورة الهلال والتي من المحتمل انها ترمز الى آلهة السماء التي تحمي الملک الاشوري وتمده بالعون والنصر في الحرب . وابتداء فان نص المسلة محفور بعمق 2،5 سم متضمنة صورة بارزة للملک وكذلک يمكن ملاحظة الخطوط المسمارية الاشورية وبشكل افقي وبنتوءات بارزة على سطح المسلة وبحيث ان كل سطر من هذه السطور يتميزعن السطر الذي يليه اما معرفة عائدية هذه المسلة لأي من ملوک الاشوريين فان ذلک شي غيرمعلوم

على وجه الدقة رغم ان البعض يرى انها قد تعود الى الملك الاشوري (اشورباني بال) الذي احتل ايلام القديمة والذي ادى في نهاية الامرالى انقراضها في عهده . ويشيرالبعض الا انها قد تعود الى الملك الاشوري (سرجون الثاني). ويستفاد من المتن المكتوب على الصخرة ان الاشوريين كانوا يطمعون بضم النواحي الشرقية المتاخمة لمملكتهم وهي الاراضي الايلامية وكانوا يتحينون الفرص للهجوم على الايلاميين . ان الفأس التاريخية المحفوظة في المتحف البريطاني هومن أقدم الصناعات الكوردية في لورستان من اثار حضارة ايلام بلاد الكورد الفيليين وتعود للقرن 10 ق- م وأهم مايميزهذه الفأس زاوية ميلها ، فزاوية الميل تتيح استخدامها بشكل عملي ، عند نحرالقرابين وفي طقوس العبادة وعند حفرالقبور ، وفي الفأس نلاحظ الشفرة تخرج من بين فكي حيوان ، وكان طول شفرة الفاس حوالي 20 سم . توجد مقبرة قرب كرمانشاه في تلال لورستان ألف ق- م عثرعليها الالماني شميدت 1932 وجد فيها حجرلتحديد الحدود (الاراضي الزراعية) سميت كودور, وعثرعلى العديد مثلها في مدينة سه وزا عاصمة عيلام حيث نقلت من مناطق حكم الكاسيين الى مناطق ملك عيلام والحجرطولاني مخروطي على احد جانبيه مكتوب رموزللآلهة كشاهد على صحة الوثيقة وفي الجانب الاخراسم مالك الارض والامتيازات الاخرى الممنوحة له واسماء الشهود وتذكر فيها لعنات الآلهة على من يكسرالحجر او من يبدِل في نصوصها- توجد صخرة على سفوح جبل بيستون وهي من اطلال مدينة پرسي بولس عليها كتابة مسمارية بثلاث لغات فارسي- بابلي- عيلامي وهي تحت تمثال دارا وتقع على ارتفاع 100 م . منحوتة انوبانيني على صخر جبلي في سه رپول زهاو فيه اسم احد الزعماء اللولوبين 3000 ق- م وقد كتب اسمهُ منقوشا وبالخط المسماري (صنع انوبانيني صورته امام الآلهة عشتارعلى جبال بادير) والزعيم اللولوي واقف وباحدى يديه سوط واليد الاخرى هراوة وعلى راسه غطاء وفي يديهِ اساور ولابسا صندل وفي اعلى المنحوتة النجمة الخماسية رمز الآلهة عشتاروفي اسفل المنحوتة بعض الاسرى مقيدون وماثلون امام الملك - قلعة مدينة وان فيها لوحة (توبرک قلا) التي تخص الملك ساروِدي الثاني التي اكتشفها العالم أ- اوربيلي بعد 1900. التاريخ الكوردي القديم : فوزي رشيد : الاطلال في قرية في مدينة اسماعيلي (ايوان) على نهرگنگير مساحتها 20 هكتار مبنية من الحجر والكلس , ويتوزع فيها الماء بواسطة السواقي الفخارية وأزقتها مرصّفة بالاحجار. وهناک تلة صناعية في الجهة الجنوبية من ناحية زرنة (ايوان) ارتفاعها 40 م وعليها جرارمكسورة وعظام منخورة وعن راولسون انه يمكن مشاهدة 3, 4 بنايات على اطراف التلة التي تعود الى عصر الملوک الساسانيين وتشبه خرائب قصرشيرين ويوجد في أحد الابنية كمية كبيرة من الآجر وبجانب التلة مقبرة قديمة وعين ماء ويقال ان 20 ألف عائلة يهودية كانت تسكنها وذلک لوجود قبر في بداية طريق زرنة يـُعرَف بأسم (حلوج) , وفي الجهة الشمالية الغربية لزرنة وجدت أواني حجرية وكذلک في المنطقة قناة اقبال خان . وفي تخت شيرين (ايوان) تماثيل لطيور فلزية وسيوف وتماثيل محاربين وانواع مختلفة من الخرز. وفي قلعة كر خزينة\ قلعة محمد خان \ قلعة الجواهر التي تسميها العالـِمة ستارک بالقلعة النرگسية لانها تقع في قرية نرگس : وهي تلة ترابية أثرية إرتفاعها50 م وبأنحدار شديد ومساحة سطح القلعة 3535x م وهناک مقبرة في الجهة الشمالية , ويـُقال انها كانت محلا لسک النقود فلهذا سـُميـّت كرخزينة . قلعة دزسبدان \ شميران تقع على بعد 1 كم غرب قرية سه رتنگ على نهرالگنگير وهي شبه جزيرة والگنگيرعلى ثلاث جهات منها وأرتفاعها عن الماء 180 م وبنائها من العهد الساساني وآثارجدران القلعة موجود على الصخور وكان للقلعة 5 أبراج وعرض الحائط 1 م وبـُنيـَت بالحجروالكلس ويبلـُغ محيط القلعة 700 م وهناک آثارلخندق امام القلعة . والى الشرق من قرية سه رتنگ بمسافة 2 كم قلعة طولها30 م وعرضها 14 م وبنفس مواصفات قلعة شميران وتعود للحقبة الساسانية . وتخت كرا جنوب مضيق هلوان بين كرمنشاه وقصرشيرين وهومن الآثارالساسانية وفيه طاق وآثارميدية وأشكانية . مذكرات مأمون بيگ : ان آثار گنگورتعود الى العهد اللؤلؤي وفيها آثارمعبد اناهيتا (ناهيدا) سميـّت سابقا گنگوبار وهي الان مركز ناحية تابعة لاسد آباد \همدان وقلعة كلک\ كلاوه جنوب شرق چه م گه نير ومدخل وادي ده رآباد أو دره كوري وهي أسفل قرية گية گران وهي تلة لها غرف عديدة متصلـّة بعضها ببعض وبعض الغرف قائمة لحد الان ومن المحتمل ان تكون قلعة عسكرية . قلعة طوبراق \ سور تلاي غازان : بناها غازان 1295م \ أرومية \ آذربيجان وعن اوليا چلبي ان محيطها10 ألف خطوة وارتفاعها70 ذراع وسمكها 30 ذراع وعرضها 80 ذراع وطول الخندق 15 ألف خطوة. وان أطلال سيه گول (الوردة السوداء باللغة العربية) مجاورة لقرية بنفس الاسم على الساحل الايسرلنهر گنگيروعلى تلة وارض مساحتها 3500 م مربع وفيها أبنية من الحجروالكلس . قلعة ساتيان جنوب شرق قرية ساتيان والى الجنوب الغربي لقرية گوله جو والى الشمال من نهر گنگير. طاق شيرين وفرهاد اسفل مضيق كوشک ويمين طريق ايوان- سومار. قبرالملک فراورطيس الميدي الكوردي بالقرب من سه ر پول في السفوح الغربية من زاگروس وفي واجهته نحت بارز وقد صورت الفرد الميدي بلحية وشارب وملابس من جلد الحيوان لابسا حذاء . مدينة حلوان \هلوان 190 كم شرق بغداد قرب سه رپيل زهاب وذكرت في سجلات الاشوريين , وخربها تيمورلنگ ثم أقيمَ عليها بلدة بأسم ده رتنگ وقد اختفت قبل 400 سنة . نمرود داج \ الجبل المقدس : يوسف زعبلاوي مجلة العربي : العدد : 336 في 1986: تقع في كوماجين \ الاناضول بالقرب من الحدود التركية السورية ومن مجرى نهرالفرات المحاذي لتلک الحدود منطقه جبلية وسط الصحراء ، كانت سابقا غابات ومليئة بالسكان وفيها الجبل المقدس نمرود داج وارتفاعها 2 الف م وفوقه الكثيرمن التماثيل ويبلغ طول التمثال فيها من 9 الى 12 م ولايقل طول الوجه عن 2 م وعلى قمة الجبل بناء هرمي الشكل من حجارة مطحونة لأيواء جثمان ملک كوماجين الملک انطيوخوس الاول وذلک نظرا لوصيته وذلک لتعلقـه بالخلود ويرجع تاريخ كوماجين الى القرن 6,7 ق- م حيث كانت بين الامبراطورية الفارسية وامبراطورية الاسكندرالمقدوني وقد برزت في القرن 1 ق- م في زمن ملكها انطيوخوس الاول 69- 34 ق- م والدليل خزينة المملكة والثاني بلدة آرساميا التي أقامها وسط الوادي وأقام خزانات

الماء بالقرب من البيوت بحيث تصل المياه اليها بالانابيب بين الدوروالخزانات وفيها عمود بوجهِ نسر سمـيّ قره قوش أي العصفورالاسود ويمثـِل العمود ضريح 3 نساء ملكيات وحسب النقوش التي عثرعليها فان آلهتهم المفضلة هي الآلهة ميثراس وهو من آلهة الفرس القدماء وقصته ان آلهتهم لاحق الثورحتى تمكـّن من ذبحه وعندها كانت عربة الشمس المضيئة في أنتظاره ركبها ميثراس وأرتفع الى السماء وانتقلت عبادة ميثراس الى الرومان من كوماجين وأكتسحت شتى أرجاء الامبراطورية الرومانية وأشتهرت دوليش بالحديد ودوليش هواقليم واسع ضم كوماجين ايضا وقد صـُور دوليش على ظهر ثور كما نحته الرومان وأن إستقلال كوماجين قد إنهار في 72 م حيث ضـَمتها الامبراطورية الرومانية لها وهي مهددة بإنغمارالمياه الان بسبب السد المزمع بناءه في تركيا . خضر دوملي : أكتشفـت 3 معابد مثرائية تاريخها1400 ق- م في شرق دهوك في جبل باعدري وهي مثل المعابد الميثرائية في أوربا , وعثرعلى كهف أثري في العمادية من الحقبة الميثرائية . ولقد تم أكتشاف تمثال لتوت عنخ أمون المصري في دهوك .

الأربعاء 05-10-2011

التآخي

خصائص السجل

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 10-11-2013

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: المواقع الأثرية

سجل: 216

أول امرأة تصلي في متحف اللوفر من بلاد عيلام

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20131110224923879391

د. مؤيد عبد الستار
تمثال المرأة الخاشعة / المصلية / العابدة ، راكعة تعتمر رداء واسعا – جبة ، تنورة ، عباءة - شاع في الحضارة السومرية منذ ثلاثة الاف عام قبل ميلاد المسيح ،وظهر لاول مرة قبل ذلک بعدة قرون في مدينة سوسة / عيلام ، بلاد الكورد الفيليين / ايران .(جدير بالذكر ان بلاد الكورد الفيليين او بلاد اللور – لورستان – انقسمت بين ايران والعراق بعد رسم الحدود بين الدولة الصفوية والعثمانية واخذت شكلها النهائي بعد الاحتلال البريطاني لايران والعراق اوائل القرن العشرين).
لا بد من الاشارة الى ان تطور النحت رافق نشأة وتطور المدينة كما جرت تحولات كبرى في حقل العمارة والادارة / تنظيم السلطة ، والفنون خلال عصور التمدن الاولى .
تطورت المنحوتات واصبحت على شكل مسلات ، مزهريات واواني مزخرفة ، تماثيل بسيطة دائرية الشكل ، ثم تطور الحضور الانساني ليصبح واقعيا ، مع شكل وجه حقيقي وتشكيل الجسم بشكل يشبه الجسم الحقيقي نوعا ما .
ان افضل تمثال لهذه الحقبة هو تمثال الملك / الكاهن ، المنحوت في عدة نماذج عثر عليها في بلاد الرافدين .
اما في سوسة / عيلام - ايران ، فان الشكل الاساسي للنحت تطور حين نحتوا الحيوانات باوضاع مثيرة وحيوية ، على سبيل المثال الضفادع التي تتسلق الضفاف وتتحفز للقفز ، او الدب الذي يجلس على مؤخرته ويحاول فتح صندوق يحمله بمخالبه، اما التماثيل الوحيدة للبشر فهي تماثيل المصلين ،كانت شائعة في الالف الثالثة قبل الميلاد ، وظهرت لاول مرة في مدينة سوسة في عيلام / ايران ، علما ان مدينة سوسة هي المدينة التي عثر فيها على مسلة حمورابي وهي الان محفوظة في متحف اللوفر ايضا .
التمثال الاول الذي عثر عليه في مدينة سوسة لانسان يصلي عثر عليه في موقعين صنع من مادة المرمر ، وهو حجر متوفر ويسهل نحته ، له قيمة أكبر من حجر الكلس الذي كان يستخدم في النحت بشكل واسع اواخر الالف الرابعة قبل الميلاد .
ان وضع الركوع للمصلي – العابد – في الرداء (العباءة ، التنورة ، الجبة) كان خاصا بعيلام ، كما عثر على تمثال من هذا النوع في منطقة تل اغراب في منطقة ديالى / العراق .
هذا التمثال لامرأة تضم يديها او تحمل وعاء تقدم فيه قربانا .
ان تماثيل المصلين في مدينة سوسة لها عيون على شكل حبة اللوز ، وانوف معقوفة ، والشعر معقود برباط يتدلى الى الخلف على شكل دائري، وايدي مضمومة تسند الصدر المرتفع .

انه تمثال فريد ، اكبر من التماثيل الاخرى ،نقش فوق صخرة واحدة ، يحتل كتلة الحجر بشكل جديد ، الذراعان منفصلان عن الجسد ، والاصابع ترتفع الى الحنک .
التمثال يحاول اظهار خشوع – المصلي – في حالته الحقيقية ، الواقعية ،الاصابع الصغيرة تتشابک ، والابهامان يلتقيان اسفل الحنک ويظهر الوجه في حالة انتباه خاص .
الحنک والذراعان أطول قليلا من الواقع .
ان هذا التمثال يبقى أجمل تماثيل مدينة سوسة /عيلام في ذلک العصر و أحد أهم و أفضل التماثيل القديمة التي تعبر أو تمثل المصلي كما يقول العالم المختص بالاثار العيلامية بيير اميت
ينظر : متحف اللوفر / باريس . المصدر المشار اليه في تعريف المتحف :
Amiet Pierre,Elam , Paris 1966

خصائص السجل

المكان: قطعة أثرية

المدن: ايلام

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: الخارج

الدولة - الأقليم: شرق كردستان

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 10-11-2013

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 217

إمرأة من ورق قصص قصيرة مؤيد عبد الستار

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303144044471563

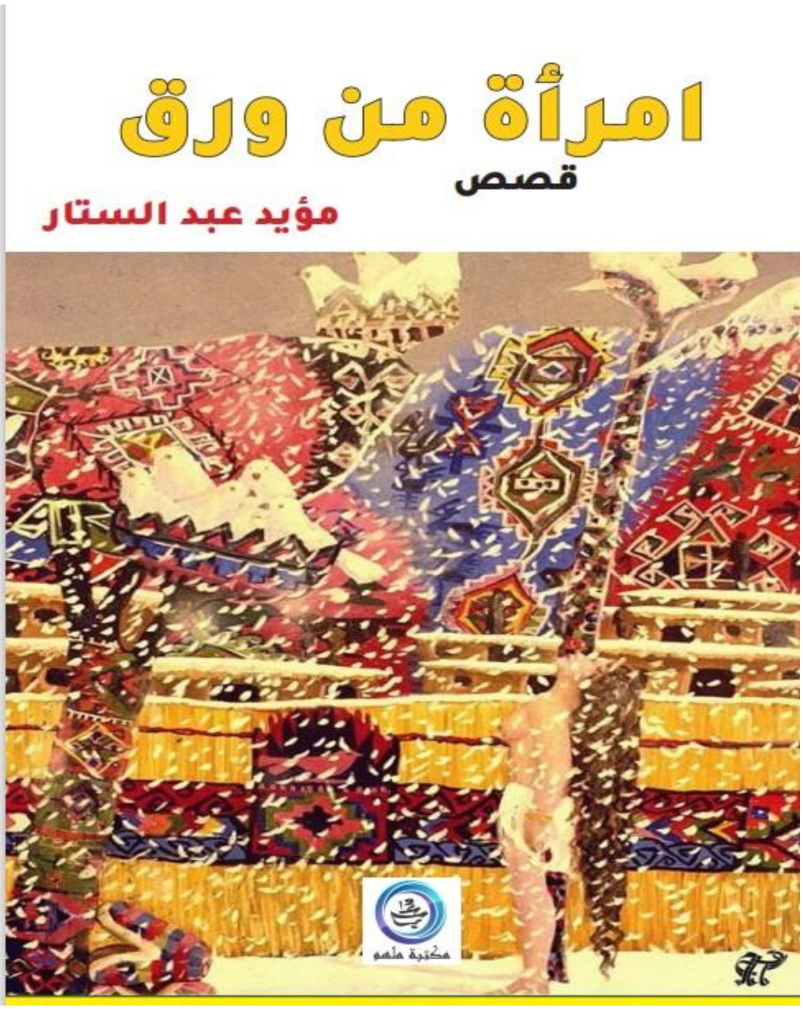

عنوان الكتاب: إمرأة من ورق . قصص قصيرة
اسم الكاتب(ة): مؤيد عبد الستار
مؤسسة النشر: مكتبة ملهم.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: قصة

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 218

الابادة الجماعية للكورد الفيليين في العراق

2024032316410956166=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

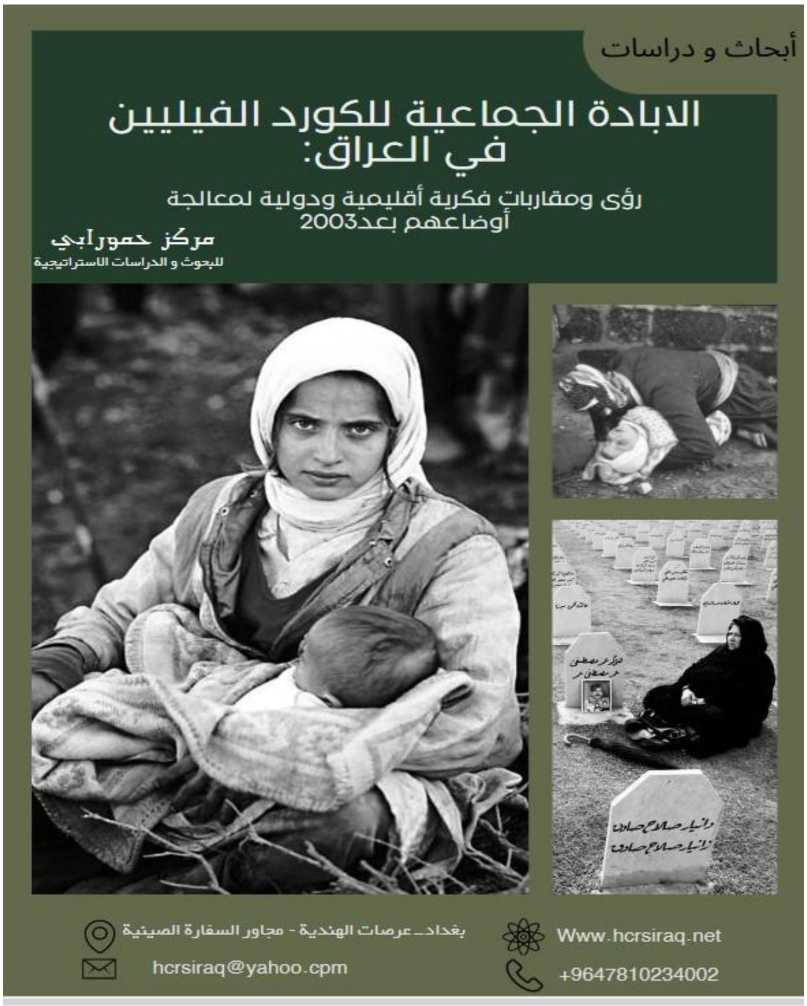

عنوان الكتاب: الابادة الجماعية للكورد الفيليين في العراق
مكان الأصدار: بغداد
مؤسسة النشر: مركز حمورابي للبحوث و الدراسات الاستراتيجية
تأريخ الأصدار: 2023.

من الاهداف العامة للبحث التعرف على مأساة الكُرد الفيليين في العراق بين الاعوام 1968-2003 لانهم عانوا من تلك الفترة العصيبة من أضطهاد ممنهج من قبل النظام السابق ، وأدى ذلك الى ترحيلهم بالقوة، والاكراه، الى ايران بالرغم من جذورهم العراقية منذ الاجداد وصولا الى الابناء منذ مئات السنوات ، وتعرضوا الى حملات الاعدام الممنهجة من قبل النظام السابق في مدن بغداد وخانقين عام1979 ثم أمتدت تلك الجرائم الى مناطق عراقية اخرى حيث تم ترحيل أكثر من 350 الف كُردي فيلي الى ايران نتيجة حملات الاضطهاد ، وغاب عن الانظار 15الف كُردي فيلي لم يتوصل بعد على رفاتهم لحد الان.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى:	أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية
نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي
المدينة والبلدة (الطبع): بغداد
PDF: نعم
ملف: الكرد الفيلة
البلد - المنطقة (الطبع): عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | hcrsiraq.net
وقت التدوين: 23-03-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 219

الإسلام في كردستان: السنة، الشيعة، الخورشيديون

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20180629132054152140

قام مركز المسبار للدراسات والبحوث في إصداراته الشهرية السابقة بدراسة التعدد الإثني والعرقي في دول المنطقة، ويركز في كتابه «الإسلام في كردستان: السنة، الشيعة، الخورشيديون» (الكتاب الخامس والثلاثون بعد المئة، مارس (آذار) 2018) على التنوع المذهبي عند المسلمين في إقليم كردستان العراق، ساعياً إلى استكمال تغطيته للمشهد الإسلامي في هذه المنطقة الحيوية من العالم، والتي استهلها برصد الحركة الإسلامية هناك بأجنحتها المختلفة، وتابعها بإصدار عن السلفية الكردية، وقد أتى هذا العدد لفهم المجال الأوسع لاستقبال الكرد للإسلام وتفاعلهم معه من نواحٍ عقائدية وفقهية وسياسية.
تبحث دراسات الكتاب في الإسلام السني بشقيه الحنفي والشافعي، والإسلام الشيعي في صيغته الكردية وتأثره بمحيطه الجغرافي، كما تنظر للتصوف، دون أن تغفل عن سطوة العادات والتقاليد الكردية التي أخذت من الأديان . وراقبت الدراسات تحولات القبيلة والعشيرة وفق تغير المكان والزمان؛ واضعة كل ذلك أمام تحديات الإرهاب التي فرضت طرح أسئلة جديدة حول الدين والوطن والهوية والتطرف.
تناول الكتاب إشكالية العلاقة بين الانتماء العرقي والهويّات الدينية والوطنية، وتتبعت إحدى دراساته ذلك من خلال تشكل المذاهب تبعاً للمرحلة التاريخية الخاصة بكل واحدة منها، منذ العهد العباسي الذي ساد فيه المذهب الحنفي، إذ استطاع الأكراد حينها أن يبزوا الآخرين في مهاراتهم القتالية ووفائهم، قبل أن ينزوي مجتمعهم على مدارس ونظم تختلف فيما بينها. ثم تكاملت لاحقاً داخل المجتمع الكردي الطرق الصوفية التي أدت وظيفة الأداة اللاحمة بين الدين والتقاليد.
يشكل الشيعة جزءاً كبيراً من النسيج العراقي عموماً، وفي الحالة الكردية لهم وجود نوعي، درس الكتاب المكوّنات الأصيلة «الفيلية والشبك والأركوازية» والمتحولين من السنة منهم المعروفين باسم المستبصرين، والتوزع الجغرافي للفيلية، ورموزهم المعاصرين، وتاريخهم. عالج-أيضاً- أصل الشبك ومناطق سكناهم وتعدادهم، والصراع على الهوية الشبكية. وكيف تعاطت داعش مع هذا المكوّن الكردي، واختلفت ردة فعلهم عن بقية الأكراد بانضمامهم للحشد الشعبي.
يصر العلويون الكرد على تقديم أنفسهم متمايزين عن فرق دينية تشاركهم الاسم سواء العلوية النصيرية السورية، أو القزلباش. فحص الكتاب جدل الديني/ المذهبي في تمايز العلوية عن الطريقة الصوفية المعروفة بالبكتاشية، وما تفرضه من نقاش؛ لأن العلوية تسعى لرسم فكرتها لتكون كهوية قومية، آخذاً بالاعتبار المنظور الديني والفلسفي للعلويين في كردستان، وتأثيرهم السياسي.
من ملامح التعدد داخل المجال الكردي أيضاً، حركة حقة، التي قُدمت على أنها تؤكد أنّ التقاليد عصيّة على الكسر، كما فتح الكتاب ملف الخورشيديين المبهم.
راهن الكتاب على ضرورة اقتصار دراساته على أقلام الباحثين الكرد، ليقدموا رؤية كردية صرفة، توثق اختلاف استقبال الإسلام في التاريخ الكردي القديم والمعاصر، كاشفاً عن أهمية هذه التعددية الإسلامية الثرية داخل هذا المجتمع الذي يحاول التقدم ليشكل حالة سياسية جديدة.
في الختام، يتوجه مركز المسبار بالشكر لجميع المشاركين في الكتاب، ويخص بالذكر الزميل ابراهيم صادق ملازاده الذي نسق العدد، ونأمل أن يرضيكم ثمرة جهده وفريق العمل.
رئيس التحرير
مارس (آذار) 2018

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: الدين والألحاد
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
PDF: كلا
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: الخارج
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.almesbar.net
وقت التدوين: 29-06-2018
اسم المحرر: زريان سەرچناری

صنف: المكتبة

سجل: 220

الأكراد الفيليون في التاريخ (صدر عام 1959)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20140203100918188544

محمد توفيق ووردي

نشر عدنان رحمن في 2012 [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

وقت التدوين: 2014-02-03

اسم المحرر: هاورِێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 221

الأكراد الفيليون في التاريخ (صدر عام 1971)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20140203101450928688

محمد توفيق ووردي

نشر عدنان رحمن في 2012 [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

وقت التدوين: 2014-02-03

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 222

البعد القانوني للابادة الجماعية ضد الكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240323162520561657

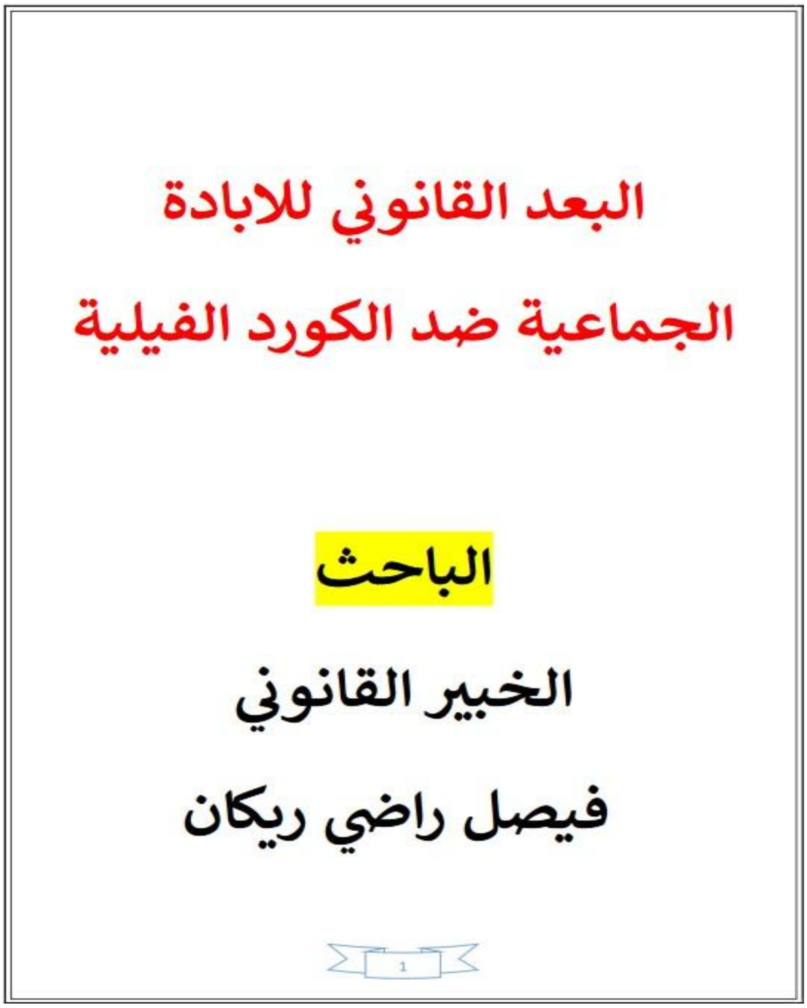
البعد القانوني للابادة
الجماعية ضد الكورد الفيلية
الباحث
الخبير القانوني
فيصل راضي ريكان
1

عنوان الكتاب: البعد القانوني للابادة الجماعية ضدالكورد الفيلية
اسم الكاتب: فيصل راضي ريكان.[1]

خصائص السجل

الحزب:	حزب البعث
تصنيف المحتوى:	أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية
نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | hawri
وقت التدوين: 23-03-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 223

التهجير القسري و الآثار المترتبة عليه مدينة خانقين انموذجا دراسة ميدانية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240103093413541027

جمهورية العراق
حكومة إقليم كوردستان العراق
وزارة التعليم العالي والبحث العلمي

التهجير القسري والآثار المترتبة عليه
مدينة خانقين أنموذجًا _ دراسة ميدانية _

م.م. كويان إسماعيل جمعه
جامعة كويه / فاكلتي التربية
قسم اللغة العربية

م.م. محمد إسماعيل جمعه
جامعة بغداد / كلية القانون
قسم القانون الدولي

عنوان الكتاب: التهجير القسري و الآثار المترتبة عليه مدينة خانقين انموذجا دراسة ميدانية
اسم الكاتب(ة): كويان اسماعيل جمعه .محمد اسماعيل جمعه
مؤسسة النشر: حكومة إقليم كوردستان العراق
تأريخ الأصدار: 2022.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
PDF: نعم
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | uhd.edu.iq 28-08-2022
وقت التدوين: 2024-01-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 224

العراق الملون مدخل للتعرف على التنوع العراقي

20240106102900541878=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

عنوان الكتاب: العراق الملون مدخل للتعرف على التنوع العراقي
مؤسسة النشر: منظمة كابني
تأريخ الأصدار: 2023.

لمناسبة اليوم الوطني للتسامح في 6 آذار من كل عام، اصدر قسم المناصرة في منظمة كابني كراسا بعنوان "العراق الملون" وهو مدخل للتعرف على مكونات التنوع العراقي حيث يتضمن الكراس الذي يقع في 48 صفحة ملونة تعريفا بثلاثة عشر من مكونات المجتمع العراقي من الاقليات الاثنو-دينية وهم (بحسب التسلسل الابجدي):
الارمن، الايزيدية ، البهائية، التركمان، ذوو البشرة السمراء، الزرادشتية ، الشبك ، الشركس، الصابئة المندائيون، الكاكائية ، الكلدان السريان الاشوريين (السورايي)،الكورد الفيليين ، اليهود
شارك في اعداد محتوياته اكاديميون ونخب وناشطون من ابناء التنوع ذاته .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تقرير
تصنيف المحتوى: أجتماعي
تصنيف المحتوى: علم الأجتماع
نوع الأصدار: مطبوع
PDF: نعم
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | capni-iraq.org
وقت التدوين: 2024-01-06
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 225

الفيليون الأصالة التاريخية والمواطنة المهدورة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20130828094331192138

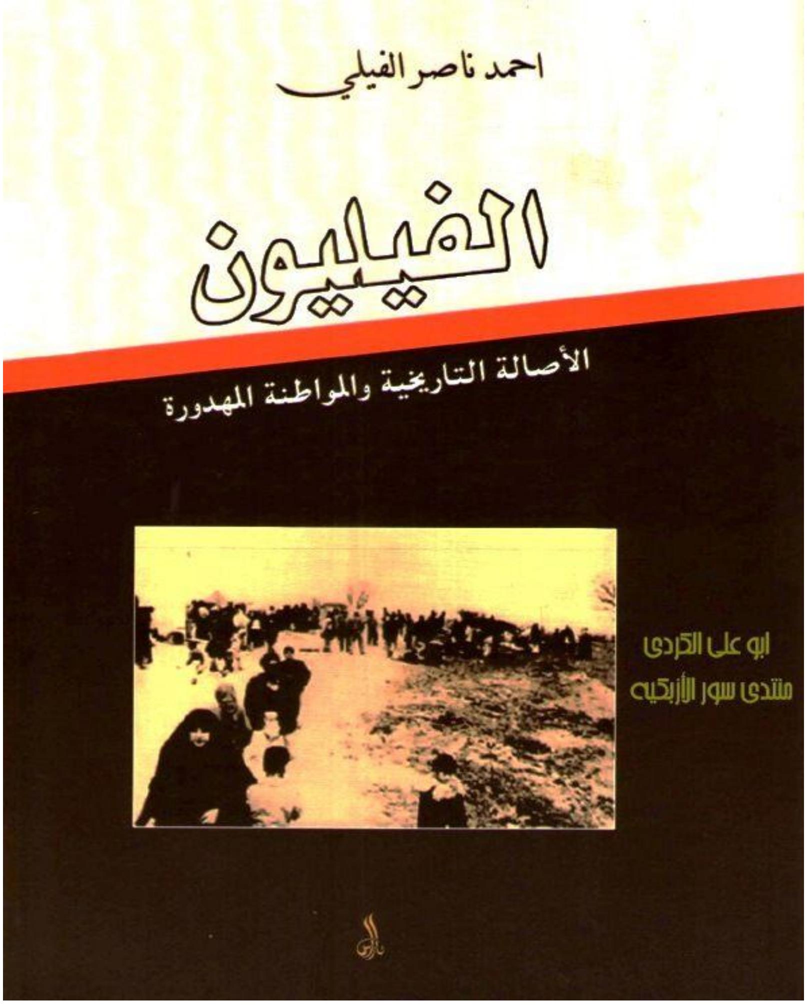

تأليف: أحمد ناصر الفيلي
الناشر: دار آراس - أربيل
الطبعة: الأولى 2012

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

اللغة - اللهجة: عربي

PDF: نعم

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 28-08-2013

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 226

الفيليون تاريخ. قبائل. انساب. تراث قومي

2012070921205071947=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

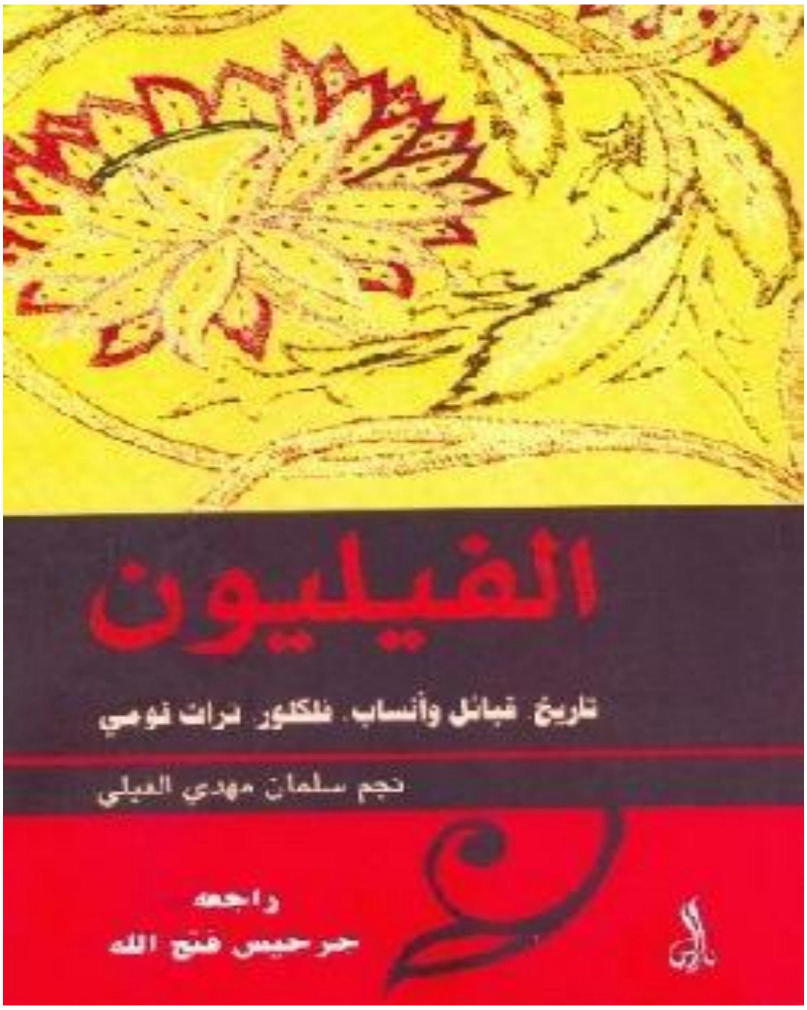

نجم سلمان مهدي الفيلي

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
وقت التدوين: 09-07-2012
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 227

الكورد الفيليون.. إشكالية المواطنة والجنسية في ضوء القانونين العراقي والدولي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240208095743550900

الكرد الفيليون

إشكالية المواطنة والجنسية

في ضوء القانونين العراقي والدولي

د. عبد الحسين شعبان[1]

[1] أكاديمي ومفكر عربي (من العراق) – له أكثر من 80 كتاباً ومؤلفاً في قضايا الفكر والقانون والسياسة الدولية والأديان والمجتمع المدني والثقافة والأدب. ورئيس مجلس أمناء المعهد العربي للديمقراطية (تونس) ، عضو إتحاد الكتاب العرب (دمشق) وعضو إتحاد الأدباء والكتاب العراقيين (بغداد)،عضو مجلس أمناء مركز دراسات الوحدة العربية (بيروت)، عضو مجموعة السلام العربي (عمان)، وحائز على عدّة جوائز وأوسمة وفي مقدمتها جائزة أبرز مناضل لحقوق الإنسان في العالم العربي، القاهرة، 2003.

والأصل في هذه المادة محاضرة ألقاها الباحث في المؤتمر الدولي حول الأكراد الفيليين الذي انعقد في أربيل (2-4 أيار / مايو 2023)، وكانت تحت عنوان "الكرد الفيليون: المواطنة الملتبسة والجنسية المستلبة".

ونشرت في مجلة "قضايا سياسية" – "Political Issues"، وهي مجلة فصلية محكمة، تصدر عن جامعة النهرين، كلية العلوم السياسية، العدد 73، نيسان / أبريل – أيار / مايو – حزيران / يوليو 2023.

1

عنوان الكتاب: الكورد الفيليون.. إشكالية المواطنة والجنسية في ضوء القانونين العراقي والدولي
اسم الكاتب: د. عبدالحسين شعبان
تأريخ الأصدار:2023.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: قانوني
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
PDF: نعم

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | kurdistan24.net
وقت التدوين: 2024-02-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة
سجل: 228
اللّر كرد أم لُرّ

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2011102609171462573

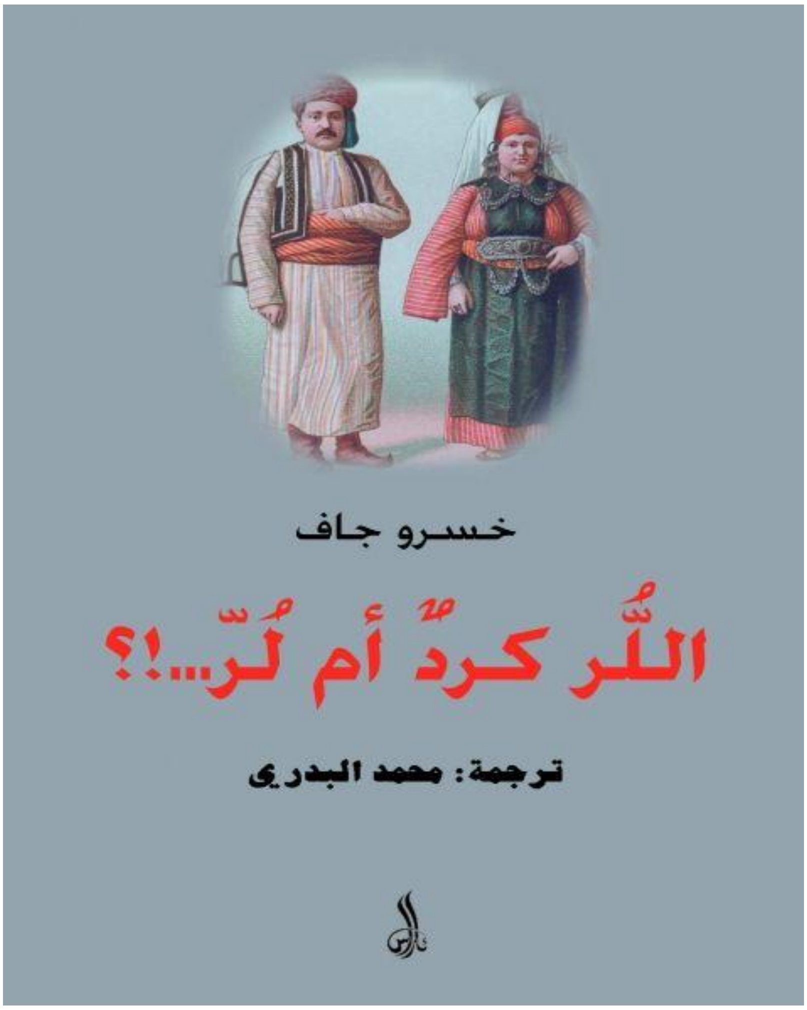

عنوان الكتاب: اللّر كرد أم لُرّ
اسم الكاتب: خوسرەو جاف
اسم المترجم: محمد البدري
ترجم من اللغة: الكردية

مكان الأصدار: أربيل
مطبعة: وزارة التربية
مؤسسة النشر: دار آراس للطباعة و النشر
تأريخ الأصدار: 2005
رقم الطبعة: الأولى

للور أو لُر أو الكرد الفيلية هي إحدى الفروع من القومية الكردية الذي يعتبرون جزء لا يتجزء من الشعب الكردي وهو أقدم الفروع والأعراق الشعوب الكردية وأوسعها يتواجدون في غرب إيران في لورستان وكرمنشاه وايلام وهمدان ومزندران وكردستان ومهاباد وبختياري وباحران في إيران وفي شرق العراق في محافظة ديالى في مناطق خانقين ومندلي وجلولاء وبلدروز والسعدية وفي محافظة واسط في بدرة وجصان وزرباطية والعزيزية والكرمشية والشهابي وترماق وفي محافظة سليمانية في حلبجة وبعض المناطق الحدودية. الكرد الفيلية هي شريحة من اللور وتقطن المناطق الحدودية من العراق وإيران ابتداءً من مناطق جلولاء وخانقين ومندلي شمالاً إلى منطقة على الغربي جنوباً مروراً بمناطق بدرة وجصان وكوت والنعمانية والعزيزية وتقع أغلب هذه المناطق في محافظة واسط العراقية إضافة إلى بعض قرى محافظة ميسان وشرق محافظة ديالى.

مناطق الوجود المميزة

إيران 6,630,020

العراق 3,000,160

الكويت 50,000

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر

وقت التدوين: 26-10-2011

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 229

اللور (الكورد) الفيليون في الماضي والحاضر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20120709211705719461

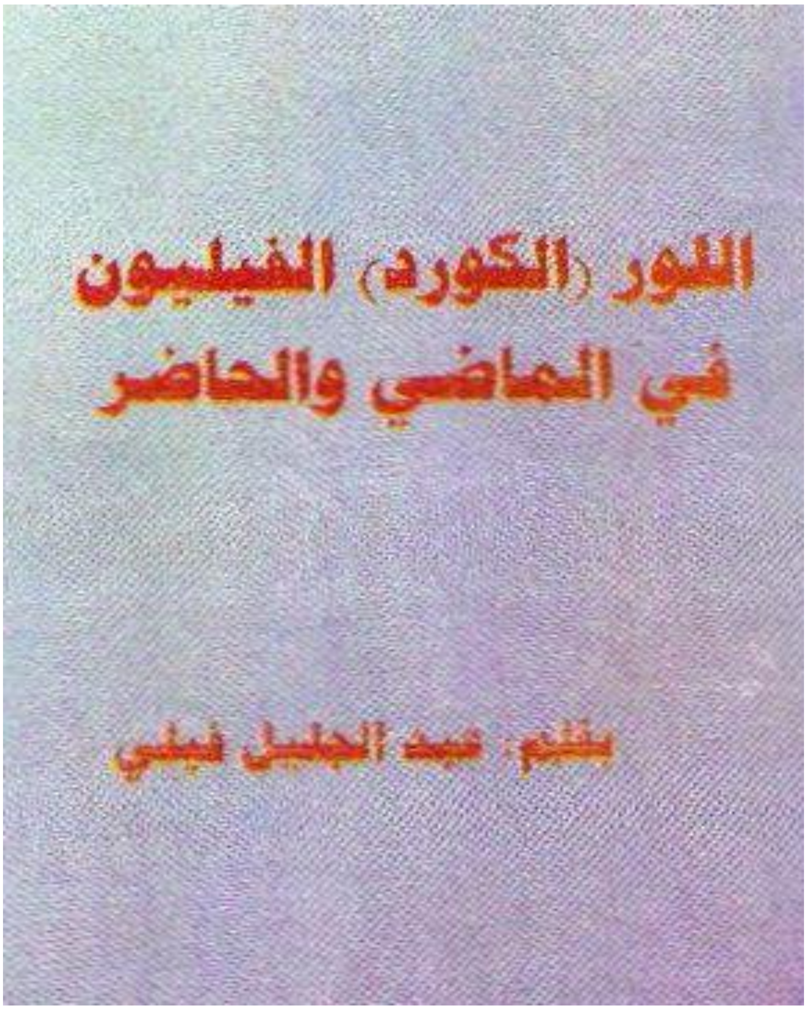

عبد الجليل فيلي

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

اللغة - اللهجة: عربي

PDF: كلا

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 2012-07-09

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 230

المسؤولية القانونية في قضية الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20120206204844641922

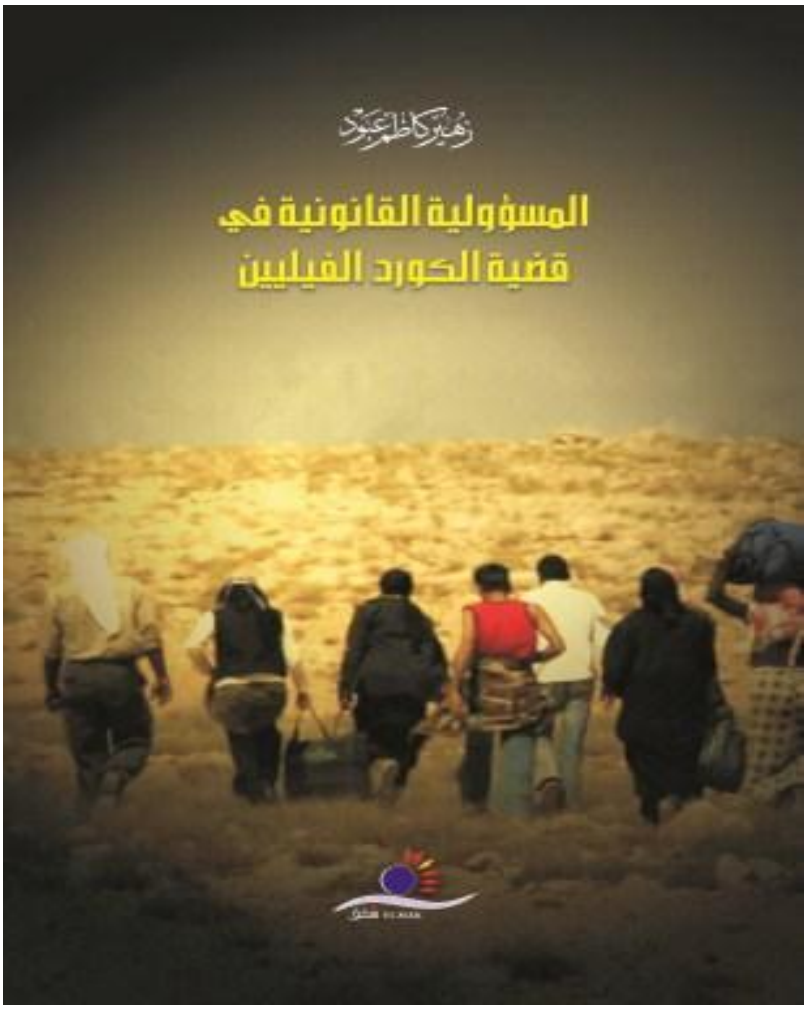

زهير كاظم عبود
بغداد - 2007

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	الخارج
QR Code:	

المصادر

وقت التدوين: 2012-02-06

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 231

الكورد الفيليون بين الماضي والحاضر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20120206204525641912

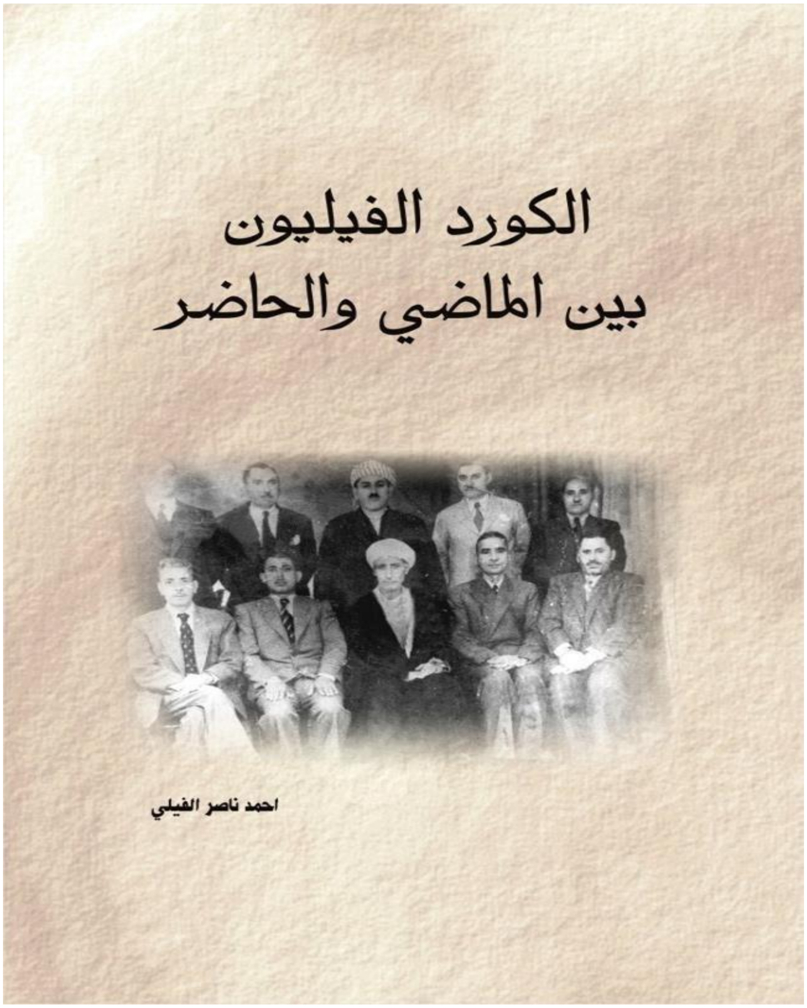

احمد ناصر الفيلي
بغداد - 2005

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

اللغة - اللهجة: عربي

PDF: نعم

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: الخارج

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 2012-02-06

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: المكتبة

سجل: 232

تاريخ الكرد الفيليون و آفاق المستقبل دراسة في الجذور التاريخية والجغرافية ومراحل النضال

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240323170307561668

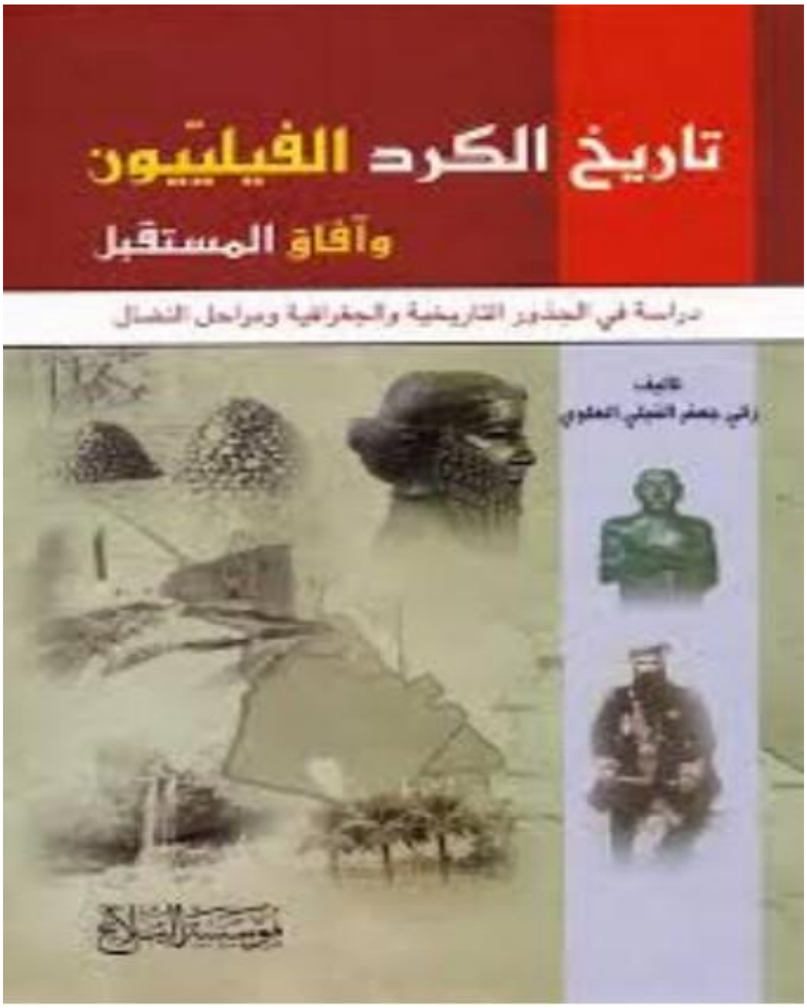

عنوان الكتاب: تاريخ الكرد الفيليون و آفاق المستقبل دراسة في الجذور التاريخية والجغرافية ومراحل النضال
اسم الكاتب: زكي جعفر الفيلي العلوي
مؤسسة النشر: موسسة البلاغ
تأريخ الأصدار: 2009.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	مطبوع
اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | abualsoof.com
وقت التدوين: 23-03-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 233

تاريخ الكورد الفيليون وآفاق المستقبل

2013111023024487936=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

زكي جعفر الفيلي العلوي
٢٠٠٩

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	الخارج

:QR Code

المصادر

وقت التدوين: 2013-11-10
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: المكتبة
سجل: 234
تسفير
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303110103471506

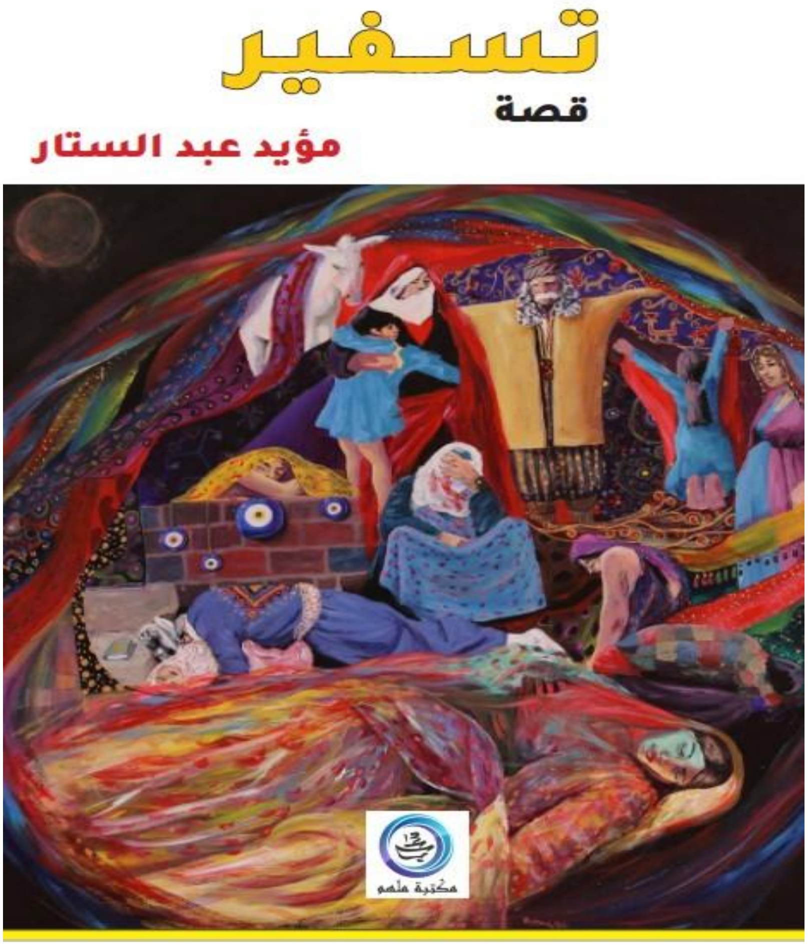

عنوان الكتاب: تسفير
اسم الكاتب(ة): مؤيد عبد الستار
مكان الأصدار: السويد
مؤسسة النشر: مكتبة ملهم
تأريخ الأصدار: 2020

تستوحي قصة تسفير أحداثها من معاناة الشريحة الفيلية من الشعب الكردي الذي تعرض الى التهجير القسري عدة مرات خلال القرن العشرين ، وكانت أقسى موجة تهجيرحدثت عام 1980 اذ هجرت آلاف الاسر الكردية من بغداد وواسط وديالى وميسان وبقية مدن وسط وجنوب العراق ، وغيبت السلطات آنذاك الاف الشباب الذين تتراوح أعمارهم بين 15 عاما و40 عاما وتعرضوا الى الموت باساليب همجية، وكشفت المقابر الجماعية الاساليب الفضيعة التي مورست بحق الالاف من الشباب الكرد الذين فقدوا حياتهم جراء تلك الحملات .
كانت حملات التهجير القسري التي مورست بحق الكرد في بغداد و وسط وجنوب العراق قد بدأت منذ وضع قانون

الجنسية العراقي أواسط العشرينات من القرن السابق والذي نص على أن العراقي هو من كان يحمل الوثائق العثمانية ، وبذلك حرم نصف أبناء العراق من حق المواطنة وجعلهم تابعين لايران ، لان العراق قبل الاستقلال كان تحت نفوذ الدولتين العثمانية والايرانية ، وكان أغلب سكان وسط وجنوب العراق يحملون الوثائق الايرانية لذلك اصبحوا يسمون - تبعية - اي التبعية لايران ، وكانت أوائل حملات التهجير القسري جرت ابان العهد الملكي المباد بعد أحداث انتفاضة الحي في خمسينات القرن الماضي .
إن قصة تسفير تعيد صياغة رغبات الشاب جوامير الذي يطمح للعودة الى مدينته وحبيبته التي أُجبر على تركها وتتوالى أحداث القصة حول هذا المحور .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: قصة

تصنيف المحتوى: قصة حقيقية

نوع الأصدار: مطبوع

اللغة - اللهجة: عربي

PDF: نعم

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 03-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 235

حالات انعدام الجنسية و مخاطر غيابها في العراق: مجتمعات الأكراد الفيليين و البدون

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240121101900545385

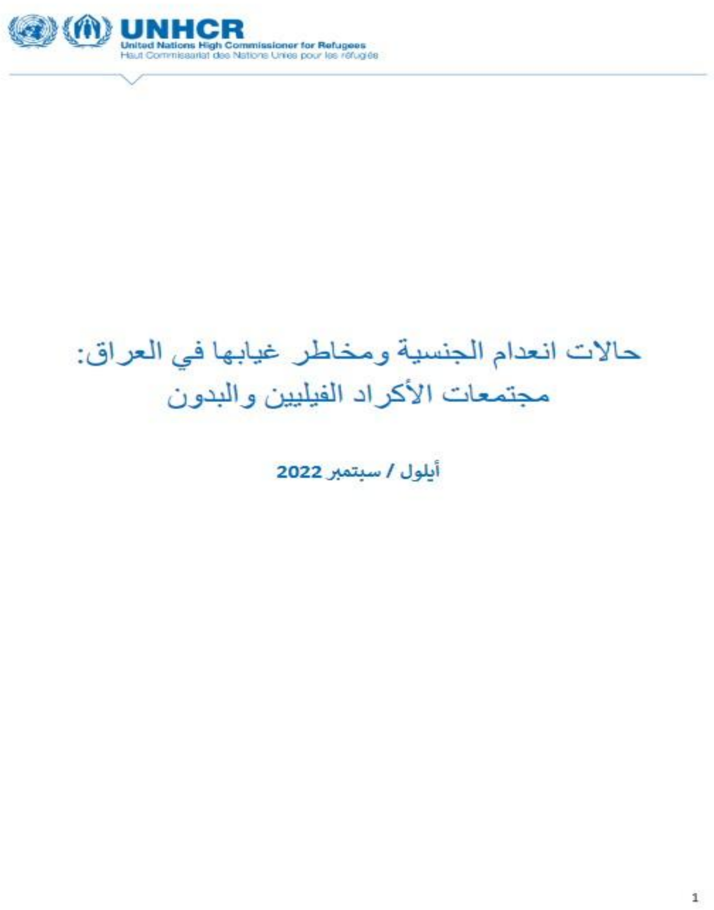
UNHCR
United Nations High Commissioner for Refugees
Haut Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés

حالات انعدام الجنسية ومخاطر غيابها في العراق:
مجتمعات الأكراد الفيليين والبدون

أيلول / سبتمبر 2022

1

عنوان الكتاب: حالات انعدام الجنسية و مخاطر غيابها في العراق: مجتمعات الأكراد الفيليين و البدون
مؤسسة النشر: المفوضية السامية للأمم المتحدة لشؤون اللاجئين
تأريخ الأصدار: 2022

قامت المفوضية السامية للأمم المتحدة لشؤون اللاجئين في العراق بالشروع في دراسة كمية في نهاية عام 2021 مع البيانات التي تم جمعها بين تشرين الثاني وكانون الأول. وقد استهدفت الدراسة المجموعتين السكانيتين الرئيستين المعروفتين بأنهما عديمتا الجنسية أو معرضتان لخطر انعدام الجنسية في العراق، وهما الأكراد الفيليون والبدون. تم نشر استطلاع (دراسة استقصائية) من قبل شريك المفوضية السامية شبكة العيادات القانونية، في 10 محافظات في وسط وجنوب العراق. وتم إجراء المقابلات على مستوى الأسرة مع ما مجموعه 1163 رب أسرة شملت (4906 فرداً)، منهم 570 أسرة من الأكراد الفيليين (2410 فرداً) و 593 أسرة من البدون (2496 فرداً). تم استكمال الاستطلاع من خلال تسع مقابلات مع مقدمي معلومات رئيسين (ستة من الأكراد الفيليين وثلاثة من البدون).
تشير النتائج إلى أن الغالبية العظمى (97%) من أرباب الأسر وأزواجهم/زوجاتهم الذين شملهم الاستطلاع، من كلا المجتمعين (الفيلي والبدون)، قد أفادوا بأنهم هم وأزواجهم/زوجاتهم لديهم جنسية (2202 فرداً من أصل 2290 فرداً).
وعليه، فإن العدد الفعلي للأفراد الذين لا يمتلكون /عديمي الجنسية محدود نسبياً وأقل بكثير مما كان متوقعاً في السابق.
ومن بين أولئك الذين أعلنوا عن أنفسهم على أنهم عراقيون كانت (2096 أسرة، هم وأزواجهم/زوجاتهم)، 91% يحملون شهادة الجنسية العراقية، وهذا يقودنا إلى أن هناك 9% فقط بلا شهادة الجنسية العراقية أي (205 أفراد فقط) في المحافظات التي غطتها الدراسة وهي (بغداد، ديالى، واسط، ميسان، ذي قار، البصرة، الديوانية، النجف، المثنى، و كربلاء).[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: ترجمة

اللغة - اللهجة: عربي
PDF: نعم
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
ترجم من اللغة: انجليزي
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | reliefweb.int
وقت التدوين: 21-01-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 236

دراسة اللهجات الكردية الجنوبية والفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230207211123464764

عنوان الكتاب: دراسة اللهجات الكردية الجنوبية والفيلية
اسم الكاتب: إسماعيل قمندار
المترجم: اسماعيل قمندار
ترجم من اللغة الفرنسية
مكان الأصدار: بغداد
مؤسسة النشر: مكتبة عدنان للطباعة والنشر
تأريخ الأصدار: 2014

يقول المؤلف الدكتور إسماعيل قمندار:
تشكل دراسة النظام القواعدي لفروع ولهجات عشرات المدن والمناطق الكردية الجنوبية غير المطروقة أو المدروسة في معظمها، مثل خانقين، مندلي، إيلام، كرمنشاه.
وكلام عشائر مثل كلهر، وملكشاهي، واركواز، وبيري، وكردلي، الخ، الجزء الأكبر من الكتاب الذي يبلغ عدد صفحاته الألف وأربعين صفحة. وأقصد هنا بدراسة النظام القواعدي دراسة الأنظمة الصوتية والصرفية والنحوية لهذه اللهجات. بالمقابل يمثل التمهيد الموسع بصفحاته المئة وعشرين كتاباً بحد ذاته، فهو يضم مواضيع مهمة وحساسة تتعلق بهوية بعض الشرائح الكردية التي تعرضت إلى تنظيرات وأخطاء حول لهجاتها أو حتى أحياناً حول انتمائها العرقي، فضلاً عن توضيحات تاريخية ولهجية جوهرية حول الكرد اللك، وعن اللر، وعن المجموعة اللهجية الكورانية الزازائية إلى جانب شروح مهمة وضرورية حول الكرد الفيليين. كما ويحتوي هذا التمهيد الموجه لكل صنوف القراء على موضوعين مهمين مازالا يشغلان قطاعات واسعة من الكرد، وهما مسألة اختيار الأبجدية المناسبة لكتابة الكردية، وموضوع توحيد اللغة الكتابية الكردية.
وعن اختيار هذا الموضوع كبحث علمي يقول قمندار :
في الوقت الذي جرت أبحاث لغوية منذ القرن التاسع عشر والقرن العشرين على اللهجات الكردية الكبيرة مثل الكرمانجية والسورانية، إلى جانب الزازائية من قبل مستشرقين غربيين وروس وغيرهم، ومنذ بضعة عقود من قبل عدد متزايد من الكرد، لم تحظ اللهجات الكردية الجنوبية بنفس الاهتمام والفرص عدا كتابات جزئية قديمة حول مناطق محدودة لهذه المجموعة اللهجية. وكان ذلك في النصف الأول من القرن الماضي وبشكل لا يمكن اعتماده كمرجع علمي. وانطلاقاً من هذا التشخيص، فقد بادرت تدريجياً منذ مايقارب الأربعين سنة ، وضمن دراساتي الجامعية أولاً، بتبني هذا الموضوع عبر قيامي بأبحاث لغوية ميدانية مع أقسام من متكلمي اللهجات الكردية الجنوبية في الطرفين العراقي والإيراني اللتين تضمان أقساماً من هذه المنطقة اللهجية. ولقد حرصت طوال هذه السنين على تبيان الأهمية اللهجية لهذه المنطقة الكردية الشاسعة التي ظلت مجهولة القيمة رغم التنوع الملفت لتفرعاتها.

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى:	لغوي
نوع الوثيقة:	ترجمة
نوع الأصدار:	مطبوع
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	بغداد
PDF:	كلا
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
ترجم من اللغة:	فرنسي
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | 01.09.2020 Adnan.com
وقت التدوين: 2023-02-07
اسم المحرر: ڕاپەر عوسمان عوزێری

صنف: المكتبة

سجل: 237

صهر ونزوح واستئصال: جماعات الأقليات في العراق منذ عام 2003

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20231213091327536318

عنوان الكتاب: صهر ونزوح واستئصال: جماعات الأقليات في العراق منذ عام 2003
اسم الكاتب(ة): بريتي تانيجا
اسم المترجم(ة): عبد الاله النعيمي
مؤسسة النشر: جماعة حقوق الاقليات الدولية
تأريخ الأصدار: 2007

يتعرض السكان المدنيون في العراق منذ عام 2003 الى مستويات مريعة من العنف والارهاب. ولكن الأزمة شديدة الوطأة بصفة خاصة على أقليات العراق المحشورة بين الأطراف المتنازعة ، حتى ان وجود بعض هذه الجماعات في موطنها القديم ذاته بات مهددا في الوقت الحاضر.
تشكل الأقليات عشرة في المئة من سكان العراق. وهي تتألف من الأرمن والمسيحيين الكلدوآشوريين والبهائيين والكرد الفيليين واليهود والصائبة المندائيين والفلسطينيين والشبك والترآمان والايزيديين. عاشت بعض هذه الجماعات في العراق

منذ الفي سنة أو آآثر. وثمة الآن خوف حقيقي من ان بقاءها لن يستمر بسبب النزاع المحتدم وان ثقافتها وتراثها الفريدين في العراق يمكن ان يندثرا الى الأبد. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: ترجمة

اللغة - اللهجة: عربي

PDF: نعم

ملف: الكرد الفيلة

ترجم من اللغة: انجليزي

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | minorityrights.org 11-02-2007

وقت التدوين: 13-12-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: المكتبة

سجل: 238

قصة الفيليين العراقيين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240327002412562420

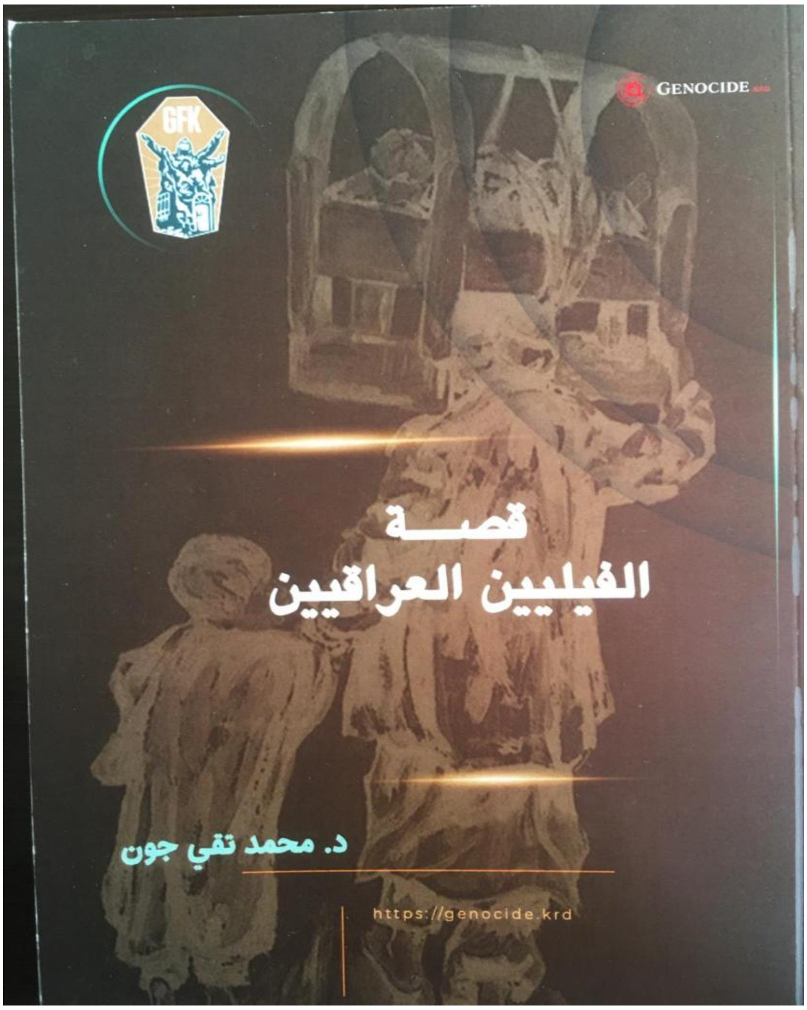

عنوان الكتاب: قصة الفيليين العراقيين
اسم الكاتب: د. محمد تقي جون [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: مطبوع
اللغة - اللهجة: عربي
PDF: كلا
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (كتێبخانەی PDF) ؛ تاريخ 27-03-2024
وقت التدوين: 27-03-2024

اسم المحرر: ڕۆژگار کەرکووکی

صنف: المكتبة

سجل: 239

کوردی فەیلی هوکۆرە بو تعلم الكوردية الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240327001129562418

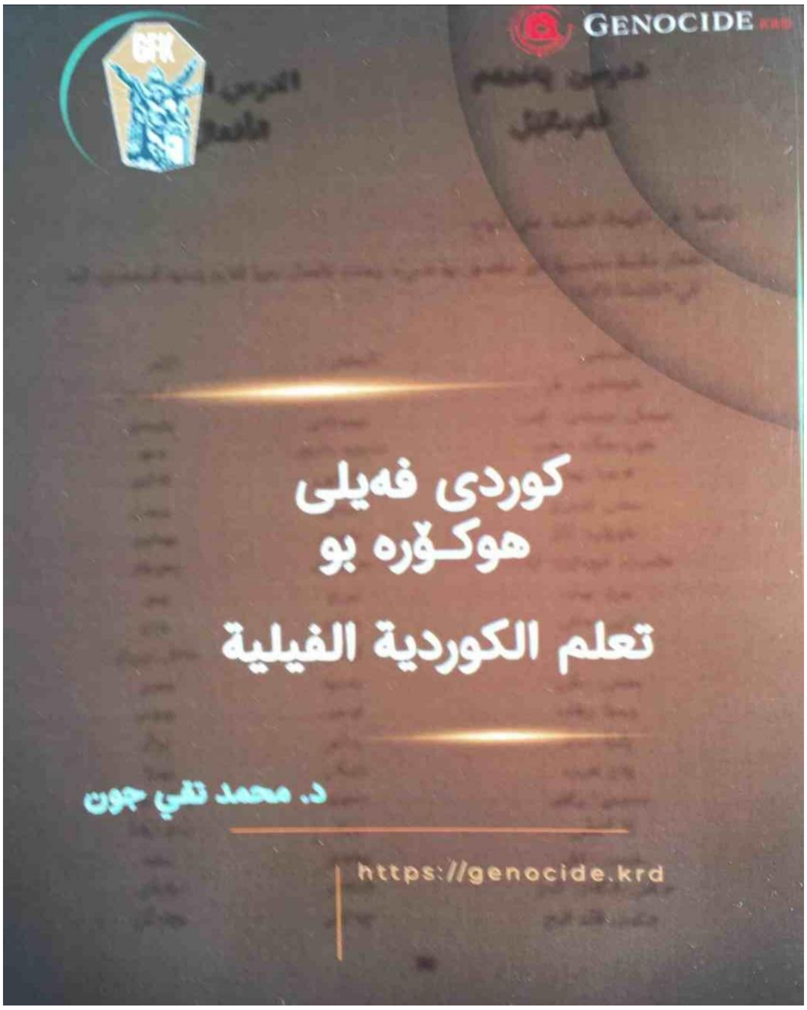

عنوان الكتاب: کوردی فەیلی هوکۆرە بو تعلم الكوردية الفيلية
اسم الكاتب: د. محمد تقي جون [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	مطبوع
اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	كلا
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان

QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (كتێبخانەی PDF) ؛ تاريخ 27-03-2024
وقت التدوين: 27-03-2024
اسم المحرر: ڕۆژگار کەرکووکی

صنف: المكتبة
سجل: 240
مأساة الانتساب وملهاة التنسيب دراسة التاريخية - ثقافية حول الكود الفيليين
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240327003546562422

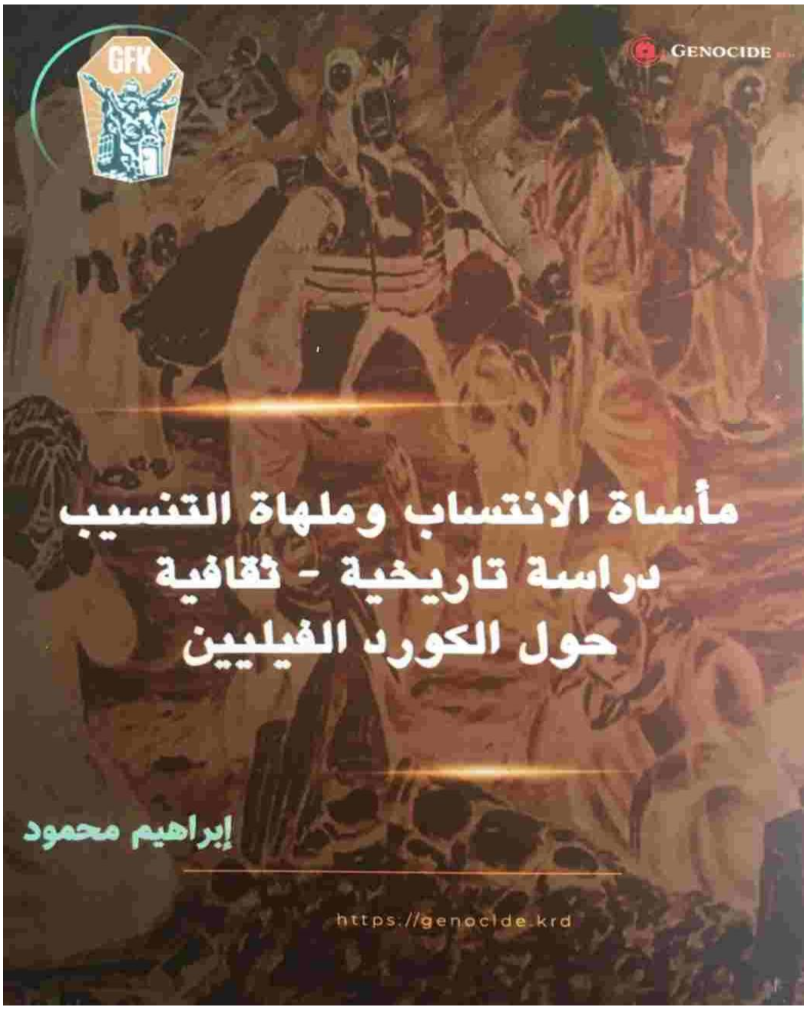

عنوان الكتاب: مأساة الانتساب وملهاة التنسيب دراسة التاريخية - ثقافية حول الكود الفيليين
اسم الكاتب: ابراهيم محمود [1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	مطبوع
اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	كلا
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (كتێبخانەی PDF) ؛ تاريخ 27-03-2024
وقت التدوين: 27-03-2024
اسم المحرر: ڕۆژگار کەرکووکی

صنف: المكتبة

سجل: 241

مقترح للكتابة باللهجة الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20111020110538624577

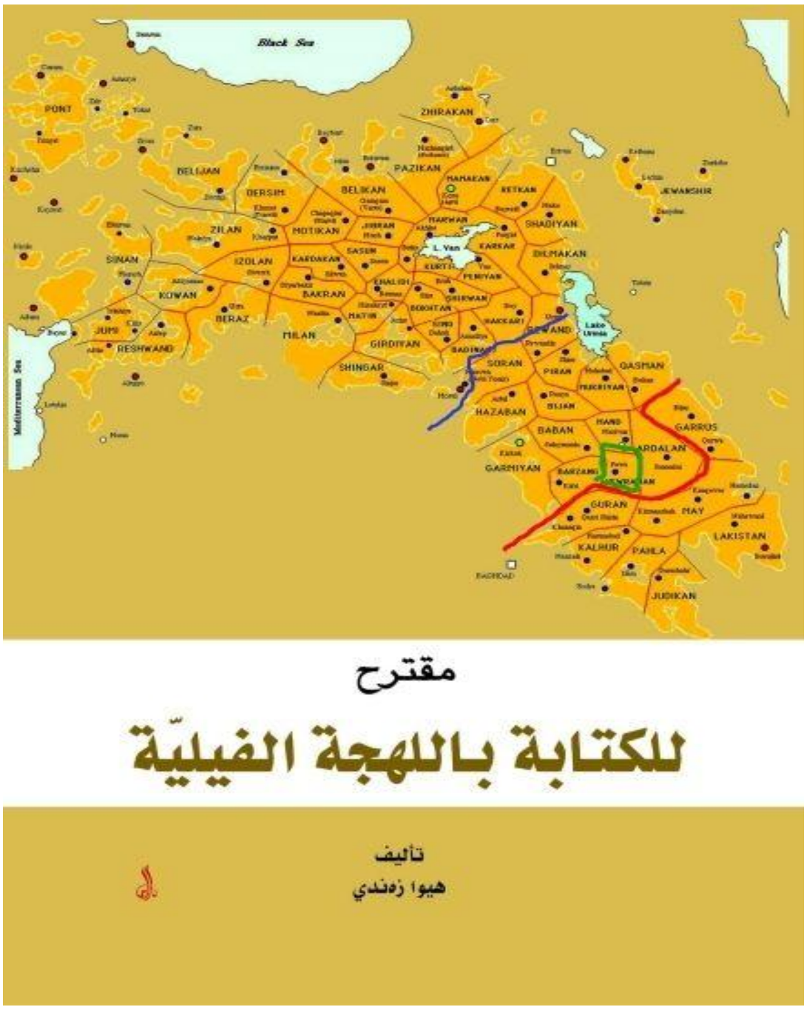

هيوا زەندي
دەزگاي ئاراس - 2007

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي

اللغة - اللهجة:	عربي
PDF:	نعم
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر

وقت التدوين: 20-10-2011

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 242

الاستشراق ومحاولة تغييب الهوية الفيلية

20221005071734437833=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

شفق نيوز/ يقول المؤرخون والمراقبون ان الفيليين عموماً والعراقيين منهم بخاصة لم يحظَوا من الدراسات الاستشراقية إلا بالقليل، فأكثر دراسات المستشرقين عن (الكرد) تتجاهل الفيليين أو تذكرهم باختصار شديد، على حد وصفهم، مشيرين الى ان الدراسات التي تتناول كورد العراق إذا أوردت لفظة (الكرد) قصدت (كرد كردستان) ولا تنصرف اللفظة إلى الفيليين إلا إذا أضيفت إلى (الفيليين)، وكأنهم لا يعترفون بوجود فرعين كورديين في العراق، الكوردستانيين والفيليين، بحسب قولهم.

ويضيفون، ان الفيليين انكر كورديتهم مستشرقون مثل سي. جي أدمونز فعدّهم مجرد حمالين في بغداد يشبهون ما ورد في ألف ليلة وليلة، ولم يجعل اللر واللك من الكورد. واعترف أرشاك بولاديان الباحث العلمي في معهد الاستشراق لدى أكاديمية علوم أرمينيا وأستاذ المواد العربية بجامعة يريفان الحكومية وغيرها بكوردية الفيليين إلا انه أسماهم تبعاً لدراسته في المصادر العربية (لريين) ولم يذكر الفيلية قط.

وزعم توماس بوا مؤلف تاريخ الاكراد بأن اللريين والبختياريين لا يعدُّون كورداً أصليين. ويردد بعض الباحثين في كوردستان أن الفيليين لا ينتمون الى الكورد!؛ ويذكر المراقبون انه يكفي انصافاً لهم أن الأستاذ الدكتور كمال مظهر يعدهم مع الايزيديين كورداً ظلمتهم الجغرافيا.

ويزعم آخرون انه يجب عدم النظر الى الفيليين باستقلال؛ اذ هم جزء بسيط من شغلة منطقة (گرميان) أسفل كوردستان. ويرى المراقبون ان هذا إجحاف وخلط واضح فليس من شك أن الفيليين مكون مستقل عن مكون إقليم كوردستان الحالي ولا ينتمون لهم البتة.

وبحسب المتابعين فان تلك المزاعم تأتي برغم امتلاك الفيليين لتاريخ حافل وواسع ويثبت ذلك ما تطرق أليه الباحثون والمؤرخون في شؤون القوميات والأديان ومنهم المؤرخ جورج-ن-كرزن الذي كتب ان كلمة فيلي تعني الثورة او التمرد وكذلك ذكرها العالم الامريكي هنري فيلد بمعنى المتمرد، وكما ورد في المصادر الأخرى يعني الشجاع والفدائي والثائر اما اصل الكرد الفيلي فقد نسبه هوكو كروته آلى الأيلاميين القدماء.

كما ذكر بعض المؤرخين ان اصل تسميتهم بالفيلي مشتق من اسم الملك peli الذي أسس سلالة باسمه في أيلام ولما كان حرف الباء يكتب قديما عوضا عن حرف الفاء كما كان يلفظ في كلمة بارس بالاسم الجديد فارس وبولي يكتب بالاسم الجديد فيلي وذكر المستشرق الروسي جريكوف بان الفيلية قبائل متعددة من اللر تقيم في النواحي الجبلية بين إيران والعراق ويطلق على قبائل بشتكوه كما عرضه شوبرل.

اما الاثاري المؤرخ الانجليزي الشهير لابارد يقول؛ كان اسم الفيلية يطلق على جميع سكان لورستان ثم انحصر في منطقة بشتكوه، وعلى العموم مرت التسمية الفيلية في المراحل التاريخية المتعاقبة بين الظهور والخفاء تبعا لعوامل سياسية وجغرافية.

وقد تجزأ وطن الكورد الفيلية بين دولتي العراق وإيران من دون ان يؤخذ رأيهم بحسب بعض المؤرخين، بل تم ممارسة سياسة التعريب الإجباري بحق المقيمين في هذه المناطق؛ وفي عهد رضا خان البهلوي الإيراني تم تجزئة المنطقة السكنية للفيليين آلى ثلاث مقاطعات وأقاليم (منها إقليم بشتكوه وإقليم أيلام وإقليم لورستان) وتتالف من طوائف وعشائر كثيرة أهمها لك ولر وكروالي وملكشاهي وعلي شيروان واركواز وباوي وكلاواي وشوهان وزنكنة و كلهر وبختياري وسوره ميري وجزل وقرولس زركوش وغيرها.

وفي العهد الاسلامي أصبحت المنطقة الكوردية الفيلية ضمن الإمبراطورية الإسلامية وسميت بالجبال وكانت مدن ميمرة وشيرون جزءا من حكومة بغداد ومدينة درة شهر ضمن ولاية البصرة في زمن الخليفة العباسي ابي العباس السفاح.

ومن أمراء الكورد الفيلية، الأمير ذو الفقار نخود وهو من عشيرة كلهر الفيلية الذي احتل بغداد فأصبحت تحت حكمه لمدة ستة اعوام أي من عام 930 هجرية لغاية 936 وفي مدة حكمه كان حسن السيرة والتدبير خدم اهل بغداد ويعد المؤرخون ان تلك السنوات ساد فيها الامن والازدهار.

ويقول المتخصصون، ان الباحث لتاريخ الكرد الفيلية ومناطق تواجدهم يكتشف حقيقة أصولهم العرقية العراقية لان

منطقة الفيلية ظلت جزء من جغرافية العراق ومن حضارته وتمازجه السكاني.

ويعبر كتاب ومؤرخون كورد عن رفضهم لنظريات كثير من المستشرقين، ويقول احدهم كما يرفض أي كردي يعتز بأصله، نظرية المستشرق الروسي (فلاديمير مينورسكي) التي تقول: إن الكرد اختلطوا مع أقوام أقدم منهم سكنوا المنطقة فكوَّنوا من هذا الخليط الشعب الكردي الحالي، اني بذلك أرفض الغسيل العرقي بهذه الطريقة الذي لا يقل سفاحاً عن غسيل الأموال غير الشرعي، بل أرى أن الكرد حلوا بالتدريج محل هذه الأقوام، وبعد ان امتلكوا الصبغة الكردية استمروا بها إلى الآن. أما التحاق أقوام بهم فهو أمر نعيشه الى اليوم فهناك أعراب وأتراك تزيوا بزي الكرد وحسبوا عليهم كجماعات طي التي ذكرها راضي الطباطبائي، وهؤلاء الملتحقون بالكرد لا يشوهون نقاء الكرد، بحسب تعبيره.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: علم الأجتماع

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-10-05

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 243

(دا) للكاتبة الكردية زهراء حسيني

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303114747471535

مؤيد عبد الستار

صدر في ايران كتاب الكاتبة الكردية زهراء حسيني بعنوان (دا) اماه ، والكلمة هي نداء الابناء لامهم ، تقابل ماما في العربية ، وهي مختصر دالكة او دايكه ، استخدمته الكاتبة عنوانا لكتابها الذي ذاعت شهرته بايران وطبع اكثر من 150 طبعة وبالاف النسخ .

اقدم لمحة من الفصل الاول والثاني للكتاب بترجمة موجزة ، لما للكتاب من اهمية كون السيدة زهراء حسيني كانت من اسرة كردية تسكن البصرة وانتقلت بسبب الظروف السياسية الى ايران .

تروي زهراء حسيني خواطرها باللغة الفارسية ، واختارت الكلمة الكردية دا عنوانا لكتابها الذي حررته الكاتبة السيدة اعظم حسيني .

ترجمة موجزة عن الفارسية للفصلين الاول والثاني

بسبب نشاطه السياسي نادرا ما كان ابي يعود الى البيت ، زياراته متباعدة ، ولكن هذه المرة طالت غيبتة .

كنا نعيش في مدينة البصرة ، نسكن حي الرباط على ضفاف دجلة ، محلة محاطة بالبساتين والنخيل .

كان الجيران يسألون امي عن والدي فتجيبهم انه يعمل في القرنة ، وبسبب بعد المدينة فانه نادرا ما يزورنا .

محلتنا فقيرة ، لا كهرباء فيها ، نستخدم (لالة) فانوس نفطي للاضاءة ، بينما كان بيت عمي في محلة العشار يضاء بالمصابيح . حين نذهب اليهم نرى اسواق العشار والدكاكين مضاءة وكأن الليل نهارا .

في مدينة البصرة كنت اتكلم العربية بطلاقة ، كذلك كانت امي تجيد العربية ، حين تتكلم بها لا احد يعرف انها كردية ، حتى ملابسها كانت مثل الملابس العربية ، ترتدي عصابة على الرأس وعباءة سوداء ، ولكننا نناديها بالكلمة الكردية - دا - وهي تقابل ماما العربية .
كان اغلب سكان محلتنا يعملون مثل والدي في صناعة و بيع اكياس الطحين (الكواني) او عمالا في الميناء .
في البيت كانت والدتي تعد الطعام على البريمس - طباخ نفطي - كان طعاما لايختلف عن الطعام المألوف في المنطقة ، يتكون عادة من السمك الصبور ومرق البامية ، احيانا كانت تردنا بعض المواد الغذائية هدية من الاقارب في ايران ، مثل الترخينة والسمن الحيواني - دهن حر - فيكون طعامنا له نكهة عيلامية.
والدي من مواليد عام 1947 م ، يصغر امي بثلاث سنوات ، كان يلعب رياضة الزورخانة بعد الصلاة ، يلعب بالميل - اداة من خشب على شكل مخروطي - ويردد الاشعار الحماسية ، وحينما كان يرد اسم الامام علي في الشعر يردد الصلوات بصوت مرتفع .
بعد الصلاة كان يفتح الراديو ، الراديو يفتح فقط حين يكون هو في المنزل ، عدا ذلك لا احد يقترب منه ، كانت له زاوية خاصة . فيما بعد اشترى والدي راديو اكبر ، كان يأخذ وقتا اطول حتى يبدأ البث ، كان يقول : يجب ان تحمي لمباته .
طال غياب ابي عن البيت ، وخضع بيتنا لمراقبة الامن السري ، ثم جاءوا يسألون عن ابي ، فالقوا القبض على عمي الذي كان يسكن جوارنا ، طلبوا منه معلومات عن مكان ابي ، فاخبرهم انه لا يعرف اي شيء عنه ، اطلقوا سراحه بعد ايام قليلة ، قال ان جميع الاحداث هي بسبب صدام ، وان احمد حسن البكر لا يحكم ، ليس بيده شيء، صدام شمر ابن شمر .
كانت في بيتنا صورة للسيد محسن الحكيم مرسومة في صحن معلق على الجدار ، اشار اليه بيده وقال ان صدام لم يرحم هذا السيد فكيف بنا نحن .
بعد ذلك علمنا ان ابي اعتقل في خانقين وهو مسجون هناك بتهمة التجسس لصالح ايران .
كنت دائمة السؤال لامي :
دا .. متى نرى بابا ؟
ترد علي : انشوفه انشاء الله .
اخيرا في يوم ربيعي من عام 1968 م اخذتني امي مع اخي علي لرؤية ابي .
كان من عادة الناس السير على اقدامهم ، ولكن لان المسافة بعيدة ركبنا السيارة . اول مرة اركب فيها السيارة ، سيارة قديمة طويلة لونها مثل الماء ، على غير عادتها كانت امي مضطربة ، سألتها :
نشوف بابا !!
هزت رأسها بالايجاب ولم تقل شيئا .
بعد ساعات وصلنا خانقين ، توقفت السيارة امام بناية يحرس بابها حارسان مسلحان ، دخلنا الى البناية ، رأيت فيها غرفا تشبه الاقفاص .
التقينا ابي بواحد من تلك الاقفاص ، كانت هيئته قد تغيرت ، افزعني وضعه وحالته ، لم اكن قد تجاوزت الخامسة من عمري يومذاك.
لما رأت امي حالته المزرية اجهشت بالبكاء ، ثم رفعتنا الى اعلى الحاجز الذي بيننا وبين ابي كي يرانا.
قبلنا ابي .
لما رأى ابي عدم ارتياحنا للموقف ، قال لامي لماذا جئت بالاطفال ؟
لم يكن يرغب ان نراه على هذه الحال.
بعد هنيهة قال لامي ، حاولي عدم البقاء هنا ، اذهبي بالاطفال الى بلدنا.
لم ينقطع بكائي حين عزمنا على فراق ابي ، فهدأني ومسح بيده فوق رأسي وقال بالكردية :
نه گريو دالگه كم ، لاتبكي يا امي .
بعد تلك الزيارة ظللت مشغولة البال ، اتساءل : لماذا ابي هنا ؟ لماذا هو في السجن ؟ فهو ليس من الذين يرتكبون افعالا سيئة .
واخيرا توصلت الى نتيجة مفادها ان ابي برئ ، ولانه محب للامام علي زجوه في السجن .
فيما بعد ذهبت امي الى القنصل الايراني في البصرة ، حسب وصية والدي ، وطلبت الموافقة على انتقالنا الى ايران ، كوننا في العراق من التبعية الايرانية ، ولذلك كان سفرنا الى ايران سهلا دون عوائق .
غادرنا البصرة الى ايران ، وظلت ذكريات البصرة وبيتنا الجميل والجيران لا تفارق خيالي.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شرح الكتاب
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 244

(قسمت) ونصيب الكورد الفيليّة في رواية حوراء النداوي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607093944416621

حكى روّاد المقهى الّذي يقع على ناصية الشارع الكبير، المحاذي للنهر، أنّهم رأوا قسمت حين قدمت في تلك الليلة، ماشية على عجالة، و بصحبتها طفلة في الثانية من عمرها، ثمّ خلعت نعليها، ومن ثمّ عباءتها، لتكشف عن بطنها الحامل خلف (دشداشتها البازة)، ما جعل بعض زبائن المقهى ينفضون عنهم آثار السهر لينتبهوا إليها، غير أنّها لم تمهلهم كثيرًا ليستفهموا، فبادرت ببساطة و سرعة إلى إلقاء الرضيع في النهر، ثمّ قبل أن يفيق السهارى من المفاجأة، أو يفكّر أحد منهم في أن يهرع نحوها، كانت قد ألقت بالطفلة، ثمّ بنفسها.

بعد يومين من الحادثة، أُعلن في بغداد خبر وفاة الملكة عالية، لكنّ أحدًا من أهل الدار أو (النزل) المستأجرين فيها، لم يكن ليسمع به أو يهتمّ، و هم مشغولون جميعًا في العزاء الّذي استمرّ ثلاثة أيّام طويلة، حيث لم يخلُ البيت من المعزّيات اللواتي توافدن من جميع أنحاء الدهّانة و باب الشيخ و شارع الملك غازي، كلّ من سمع بالفاجعة، جاء إمّا مواسيًا أو ليروي فضوله برؤية الأب و الأمّ المثكولَين بابنتهما والأحفاد.

الجميع لديهم أسئلة فضوليّة يطرحونها بطريقة مطمئنة، وكانت الأجوبة والتعقيبات دائمًا ما تأتي من (قَيم) أو (شازي) بكلمات قليلة و متكسّرة، أمّا (فرست) أخت قسمت الصغرى، والّتي أُجّل زفافها للمرّة الثانية، بسبب وفاة عمّها قبل شهور عدّة، ثمّ تلقائيًا مع انتحار اختها، فكانت تنظر إلى المعزّيات الفضوليّات بنظرات فارغة، وقد التزمت الصمت.

بهذا المشهد، تبدأ الكاتبة حوراء النداوي روايتها الّتي اختارت (قسمت) عنوانًا لها.

لا ينفكّ شبح قسمت يزور تلك العائلة، و ربّما اختارت الكاتبة هذا الاسم عنوانًا لروايتها، لأنّها تريد أن تلوّح بتلك ال (قسمة) الّتي تلاحق الكورد الفيليّة، الّذين لم يروا استقرارًا أو سكينة.
تحدّثنا الرواية عن عدّة أسر من الفيليّة في مناطق باب الشيخ في بغداد، و علاقاتها بأسر أخرى من معارفهم، حيث يظهرون في تلك المناطق و الأزقّة كعائلة واحدة، و يبدو جليًّا أنّهم يعاضدون بعضًا، و يزورهم شبح قسمت، ليخاف البعض من الشبح، و يستبشر البعض الآخر بهذا الشبخ الّذي أصبح رمزيّة لتلك الأحداث المباغتة الّتي يعيشها الفيليّون، والّتي ربّما تكون مخيفة، أو مبشّرة.
تتوغّل الرواية إلى تاريخ تلك الأسر، الّذي جاءوا من پشت كوه (خلف الجبل) و كيف أنّهم هناك في قراهم قرب المناطق الجبليّة، يجدّون في العمل خلال فصل الصيف في التجارة و الزراعة و الرعي.
مع أحداث الرواية، نلاحظ عودة إلى تاريخ تلك العوائل، الّتي جاءت من پشت كوه (خلف الجبل)، و تخبرنا أنّهم مع فصل الصيف كانوا يبذلون جهدهم في أعمال التجارة و الزراعة و الرعي، و عند اقتراب الشتاء، يعودون إلى قراهم في الجبال، كما أنّ الرواية تحدّثنا أيضًا عن قوّتهم في إنجاز الأعمال الّتي تتطلّب جهدًا جسديًّا، و كيف أنّ قسمًا منهم كانوا يعملون في جميع الفصول في الأماكن الدافئة ك بغداد.
و تخبرنا عن والد قسمت، الّذي انغمس في حزنه العميق، من أجل ابنته و أحفاده الّذين غيّبهم النهر، والّذي كان يدعى ب ملّا غلام علي، و كان جدّه جهانگير مسؤولًا ماليًّا لدى والي پشت كوه في لورستان، و كان الوالي حسين قلي خان يجمع قبائل القرلوس و بختياري و كلهر كي يحارب قبائل خرّم آباد، الّذين كانوا ينضوون تحت لواء الأمير محمود.
وقد قُتل الأخ الصغير لجهانگير في تلك الحرب، و مع فوضى ما بعد الحرب، رحل والد ملّا غلام إلى بغداد، و قد وُلد ملّا غلام في بغداد، و استقرّ أحد عمومته في مدينة الحلّة، ثمّ رحل إلى البصرة، و أنشأ مطحنة، و مع الأيّام، ذاب ذلك العمّ بين العرب هناك.
لم يكن الملّا غلام قد زار پشت كوه سوى مرّة واحدة، وذلك بعد سقوط سلطة الولاة على يد الشاه البهلوي، و قد وقعت لورستان تحت سلطة الفرس، وقد أصبح لتلك الدولة اسمها الجديد (إيران).
كان الملّا غلام يشعر بغبطة في زيارته تلك، لأنّه يسكن بغداد، وليس تحت سلطة البهلوي، الّذي كان يجنّد الكورد إجبارًا، و يلاحق وجهاءهم ويسجنهم، لكنّه في ذلك الوقت قد انقسم إلى نصفين، نصف إيراني، و آخر عراقي.
في تفاصيل هذه القضيّة، يظهر جليًّا فيما يصيب الكورد الفيليّة، كما تسرده حوراء النداوي في روايتها، أنّ الكورد الفيليّة منذ ذلك العصر، إلى يومنا هذا، أصابهم التشظّي، فبعد أن كانوا كيانًا واحدًا، و لهجة كورديّة واحدة، و ثقافة واحدة، أصبحوا مع كلّ معضلة و معاناة، تتمزّق أطرافهم، و يصبحون أبعد عن الرتق.
ونجد في الرواية شخصًا يظهر كمجنون، و أحيانًا يبدو حكيمًا، وهو شخصيّة پرگة، يظهر برفقة قطّتين، تلجأ إليه النسوة، عندما يرتعبن من شبح قسمت، و يطرقون بابه، هو يستشير قطّتيه، وكأنّه يفهم من موائهما، ثمّ يضع الحلول.
قبل تسفير الكورد الفيليّة من بغداد والعراق بأسره، بأيّام قليلة، كان پرگة يقتحم بيوت معارفه الكورد الفيليّة، و يتفوّه بكلمات مخيفة، تبثّ فيهم القلق حول مصيرهم.
الهيئة المضطربة ل پرگة، تظهر كعلامة مميّزة في الرواية، حيث تلجأ إليه العوائل الفيليّة، إلى هذا الشخص، الّذي لا يبدو مجنونًا، و لا عاقلًا، لأنّهم دومًا يعيشون في دوّامة اللامصير.
أحد شخصيّات الرواية، وصل إلى مراتب متقدّمة بعد أن عمل عتّالًا في سوق الشورجة، حتّى أصبح يلمّ بالتجارة، ولكونه رجلًا أمينًا و ذكيًّا، تدرّج إلى أن أصبح تاجرًا غنيًّا، و اشترى لنفسه منزلًا كبيرًا في حيّ جميلة.
وعندما بدأت التسفيرات، كان من أوائل الكورد الفيليّة الّذي استولى النظام على أمواله في المصارف، و كذلك صودر بيته، و رُمي به و أسرته، في تلك البريّة و المرتفعات بين العراق و إيران، شريطة أن لا يعودوا إلى العراق.
واستطاعت زوجة ذلك التاجر المسلوب، أن تربط حزمة من المال على بطنها سرًّا، و عندما وصلوا إلى إيران، أسعفت أسرتها بذلك المال، و أصبح زوجها من أصحاب الأعمال مرّة أخرى، لكن هذه المرّة في مدينة إيلام الفيليّة.
أحد أبناء رجل الأعمال ذاك، يحكي معاناته الّتي يعيشها في مدينة إيلام الفيليّة، حيث يسخر البعض من لهجته و لكنته والمفردات العربيّة الّتي تتخلّل لغته، وهم في ذات الوقت، يتناسون أن تلك المفردات الفارسيّة في حديثهم.
حول هذه القضيّة، ربّما أرادت الكاتبة أن تشير إلى تلك النقطة الهامّة، إذ تتعرّض اللهجة الفيليّة إلى الذوبان في تلك القوميّات، الّتي تشتّت بينها مجتمعات و لهجة و تراث الكورد الفيليّة.
حوراء النداوي، مؤلّفة رواية قسمت، من مواليد بغداد عام 1984 من أب عربيّ و أمّ فيليّة، هاجرت أسرتها بعد انتفاضة عام 1991 إلى الدنمارك، وهي ابنة أياد بنيّان المسؤول عن نادي الشرطة الرياضي، و زوجة لاعب المنتخب العراقيّ لكرة القدم نشأت أكرم، و تعيش حاليًّا في لندن.
في حديث مقتضب أجرته وكالة شفق نيوز مع الكاتبة حوراء النداوي، أخبرتنا أنّ أهل والدتها قد تعرّضوا للتسفير إلى إيران، وقد ترعرعت بعيدًا عن العراق، و كلّ ما استقرّ في ذاكرتها ووجدانها عن الكورد الفيليّة، إنّما استقته من أمّها، و قد زارت مدينة إيلام، و حاورت الكورد الفيليّة هناك، والمسفّرين أبّان الحملة من العراق.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شرح الكتاب
تصنيف المحتوى: رواية
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 07-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 245

* متى ينصف الكرد الفيليين في العراق الجديد ؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508122044488478

رياض جاسم محمد فيلي
سقط النظام الدكتاتوري المُباد في 09-04-2003 ، وأول من فرح بهذا التغيير هم الكرد الفيليين نتيجةً ما لحق بهم من ظُلم تعسفي مُتراكم على يد حكومة البعث وما قبلها منذ تأسيس الدولة العراقية الحديثة في عام / 1921 ، وتجّسد بإسقاط الجنسية العراقية عن أكثر من نصف مليون فيلي ، وإعتبارهم أجانب خونة وعملاء وطابور خامس وما شابه دون مسوغ قانوني سليم ، ومصاردة ممتلكاتهم العقارية وأموالهم المُنقولة ومقتنياتهم الخاصة ، وإتلاف وثائقهم الثبوتية الرسمية ، وإبعادهم إلى خارج الوطن دون أية أمتاع شخصية كالملبس والمأكل ... تائهين بين السماء والطارق وبين حقول الإلغام والسير لمسافات طويلة ، ومات خلالها الجائع والمريض والمرأة الحامل والمُسِن والطفل الرضيع بالمئات والآلاف ، علاوةً على إحتجاز فلذات أكبادهم وتغييبهم في السجون الرهيبة وهم أكثر من سبعة عشر ألف شاب مغيب ، وإسكان المُهجّرين قسراً في معسكرات اللاجئين العراقيين في إيران ، وبظل أوضاع مأساوية وظروف قاسية تحملوا خلالها فصل الشتاء القارص وقلة الغذاء والدواء وتجاهل المجتمع الدولي وشحة الإغاثة الإنسانية وإنعدام الخدمات الضرورية ، مما أدى ذلك إلى موت الكثير منهم بسبب الفاقة والجوع والحرمان والمرض وسوء المعاملة ولم يجدوا من يدفنهم ، وأضطر قسم آخر إلى مغادرة إيران للبحث عن فرصة حياة أفضل في دول أوربا الغربية وأمريكا وتشتتوا تشتياً في بقاع الأرض المعمورة ، ومضى على هذه الفاجعة الآليمة أكثر من ربع قرن من الزمان ... فماذا تحقق بعد كل هذه السنوات المريرة ؟ فأول ما حصل هو منح العائدين من المُهجّرين . البطاقة الخضراء وهي (وثيقة مؤقتة) وكأنهم أجانب وليسوا عراقيين ، وعندما بدأت المناقشات حول تشريع قانون جديد للجنسية (رغم كونه لم يكن بالمستوى المطلوب) ... فقد رفض رئيس سلطة الإئتلاف المؤقتة المُنحلة (بول بريمر / الحاكم المدني الأمريكي) الأمر معبراً إياه من صلاحية الحكومات العراقية اللاحقة المنتخبة ديمقراطياً ! ، وقام مجلس الحكم الإنتقالي وتشكيله الوزارية (المستبعد منهما الكرد الفيليين !) بإصدار القرارين المرقمين (111) و (117) لسنة 2003 بشأن إستعادة الجنسية العراقية لمن إسقطت عنه تعسفاً منذ عام / 1958 ، وتحت رقابة القضاء على المنازعات المتعلقة بالجنسية ، ولكنه بقى مجرد حبر على ورق ، ولم تلتزم دوائر الدولة بتنفيذه مثل بقية قرارات مجلس الحكم التي ركنت على الرفوف يأكلها الغبار والتراب ، نتيجة لكون الأخير ذا صفة إستشارية لا أكثر ، وعلى الرغم من مبادرته بتشكيل وزارة المُهجّرين والمُهاجرين بموافقة سلطة الإئتلاف المؤقتة ، إلا أنها لم تستوعب جرائم التطهير العرقي التي حلت بالشريحة الفيلية المنكوبة ، وبالتالي لم تتمكن من تخفيف حجم كارثتهم الكبيرة ، كذلك الشيء نفسه بالنسبة لهيئة حل نزاعات المكلية العقارية التي شُكلت بموجب اللائحة التنظيمية رقم (8) لسنة 2004 ، ثم أعقبتها اللائحة التنظيمية رقم (12) لسنة 2004 ، وأخيراً القانون رقم (2) لسنة 2006 الصادر عن الجمعية الوطنية من دون إجماع مجلس الرئاسة وهذه مخالفة دستورية ، فكثرة هذه التشريعات دليل واضح على عجز الهيئة المذكورة عن إنجاز المهام المناطة بها وتقاعسها غير مبرر ، إضافةً إلى عدم إنصاف من صودرت ممتلكاته نظراً لمطالبته بدفع قيمة المستحدثات والإضافات على عقاراته ، وكأنه

لم يُهجّر قسراً بالقرار رقم (666) لسنة 1980 الصادر من مجلس قيادة الثورة المنحل { أعلى سلطة تشريعية في الدولة آنذاك } ، مع تجاهلها حق أجر المثل وحق الإنتفاع طيلة سنوات التهجير والتعويض عنها بشكل منصف ، علاوة على بطء الإجراءات وسياقها الروتيني التي إنعكست سلباً بعدم إسترجاع العقارات المُصادرة من قِبل أصحابها الشرعيين ، وعندما صدر قانون إدارة الدولة العراقية للمرحلة الإنتقالية لعام / 2004 ، وأنحل كل من مجلس الحكم وسلطة الإئتلاف المؤقتة ، تتجدد الأمل في غدٍ مُشرق نتيجةً لما نص عليه أحكام القانون الإنتقالي وبالأخص المادتين (6) و (11) منه ، ولكن سرعان ما تلبدت فيها الغيوم عندما تأسست الحكومة المؤقتة والمجلس الوطني المؤقت ولم يكن الصوت الفيلي حاضراً فيها ، وعندما رأت تلك الحكومة ضرورة معالجة أوضاع المُهجّرين زادت من الطين بلة بإصدارها كتاباً رسمياً مخالف للدستور بعنوان [حالات التبعية الإيرانية] ، مما رسخ مفهوم خاطىء موروث عن النظام المُباد ، وهو بأن الكرد الفيليين أجانب ، كما لم يحل مظلوميتهم جذرياً ، إذ أعادهم إلى المركز القانوني ما قبل التهجير أي بصفة أجنبي مكتسب للتجنس وليس عراقياً أصيلاً وإستناداً إلى القانون رقم (43) لسنة 1963 الجائر ، وتبعه إجراء لاحق برفع شارات الترقين والتجميد وكأن المشكلة متوقفة عند هذا الأمر ، وعلى أساسه تم منح نموذج شهادة الجنسية للمُهجرين ، ومدون فيها العبارات الآتية : - { الجنسية السابقة ، تبعية الأم السابقة ، تبعية الأب السابقة } ، مع العلم بأن هذا النموذج من الإصدار قد ألغي في عام / 1980 وفي زمن الطاغية المقبور ذاته !! ، ومسلسل الظلم وحلقاته مستمرة لا تتوقف دون إنقطاع ، فأجريت إنتخابات الجمعية الوطنية وتشكلت على أثرها الحكومة الإنتقالية التي شهدت لأول مرة دخول وزير كردي فيلي إليها مع أكثر من عشرة نواب في الجمعية المذكورة إلا أن هذا العدد تراجع في الإنتخابات اللاحقة ، ولكن معظمهم كانوا محسوبين على الجهات السياسية والحزبية التي رشحتهم ، فكانت المسألة ذات غايات دعائية بحتة بهدف كسب أكبر عدد من الأصوات ، ومن باب تنويع القوائم الإنتخابية صورياً من أطياف الشعب العراقي فقط ، وذلك بفعل الثقل السياسي الإقتصادي والإجتماعي والثقافي للكرد الفيليين في مناطق كثافتهم السكانية المُتمركزة في المجتمع البغدادي ووسط وجنوب العراق ، وعند بدء المناقشات المثيرة حول مشروع الدستور الدائم ، جرى إقصاء الفيليين بشكل متعمد من المادة (125) من الدستور والتي توضح مكونات الشعب العراقي ، بل أن الطامة الكبرى عندما أرادت لجنة إعداد الدستور إدراج الفيليين كقومية فارسية لقلعهم نهائياً من عراقيتهم الأصيلة التي لا غبار عليها ، وبالتالي تثبيث مشروعية الجرائم التي إرتكبها النظام المقبور بحقهم !! ... وعليه تم الإكتفاء بوضعهم في ديباجة الدستور والتي لا تُعد جزءً منه (نظراً لعدم وجود نص دستوري صريح يشير إلى ذلك !) وهي مجرد ذر الرماد في العيون ، كما أخرجت المادة (18 / البند أولاً) من محتواها الحقيقي ، حيث عُدلت قبل ثمانِ وأربعين ساعة من الإستفتاء على الدستور في15-10 -2005 ، نتيجةً لترضية أطراف سياسية متعددة على حساب مظلومية الفيليين بإضافة عبارة { وينظم ذلك بقانون } إلى النص الأصلي وهو { يعتبر عراقياً من ولد لأب عراقي أو أم عراقية } ليتحول من حق دستوري إلى حق أدنى مرتبةً ، وعليه أقر قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 بتأريخ 28-09-2005 [ولم ينشر في الجريدة الرسمية إلا بعد ستة أشهر من إقراره !] في زحمة إنشغال الجمعية الوطنية بوضع الدستور المرتقب ، ومن غير دراسته بشكل متأنٍ ، ولم يشرع من أجل الكرد الفيليين بل لضمان مشاركة المُترشحين لعضوية مجلس النواب في إنتخاباته القادمة نظراً لكونهم يحملون أكثر من جنسية ، إذ أن بقاء قانون الجنسية السابق نافذاً يعني حرمانهم من خوض الإنتخابات لمنعه إزدواج الجنسية وتعددها ! ثم جاءت تعليمات وزارة الداخلية أكثر تشدداً بشروطها المجحفة على الفيليين ، وهي (إثبات ولادة أحد والديه ، وجده ، وأصل إنتمائه العشائري ، ورعويته السابقة ، وصورة القيد لعام / 1957 ، مع إفادة ثلاثة شهود ؟؟) ، وهذا مخالف لأحكام المادة (3/أ) من قانون الجنسية الجديد ، وينطبق الحال نفسه على إجراءات مؤسستي الشهداء والسجناء السياسيين عندما أعتبرت كل منهما الفيلي بصفة (مُحتجز) وليس (محكوم) بشأن إعادة الحقوق للمُتضررين تعسفياً من النظام المُباد ، وفوق ذلك وضعت هذه الشريحة ضمن الأقليات في إنتخابات مجالس المحافظات بهدف تحجيم كثافتها السكانية والتقليل من شأنها وما قدمته من تضحيات جسام يشهدها لها تأريخ العراق المعاصر ، والطعن بها لا يتوقف فعندما جرت مناقشة مشروع قانون الخدمة والتقاعد العسكري إعترض العديد من النواب البرلمانيين حول شرط أن يكون عراقي الجنسية لمن يصبح ضابطاً في الجيش ، وإقترحوا صيغة مغايرة وهي أن يكون عراقياً بالولادة ومن أبوين عراقيين بالولادة ، والمُقصود بالأمر هو إستبعاد الكرد الفيليين ومنعهم من تولي المناصب العسكرية والأمنية مثلما حصل تماماً في عهود الحكومات العراقية السابقة .
هذا كله غيض من فيض ، وبالتالي لن يتحقق شيء إلا بمشاركة الكرد الفيليين وكفاءاتهم ونخبهم المُثقفة خاصةً في عملية إتخاذ القرار السياسي بعيداً عن الإقصاء والتهميش ... فمتى يتم إنصافهم في العراق الجديد ، واليوم مضى خمس سنوات على سقوط الصنم في09-04- 2003 ؟![1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 31-10-2008
وقت التدوين: 2023-05-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 246

40 عاما من معاناة العوائل الفيلية "المسفرة" في مخيمات ايران

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607110014416630

الكورد الفيليون هم أول ضحية للفكر العنصري منذ استلام البعث للحكم عام 1963

ا . د . قاسم المندلاوي
نشرت وكالة " شفق نيوز " بتاريخ 18- 9 -2021 تحت عنوان " معظمهم كورد فيليون .. لاجئون عراقيون في مخيم بايران منذ 40 عاما " تاسيسا عن بيان ورد لهذه الوكالة " ان وكيل وزارة الهجرة و المهجرين " كريم النوري " تفقد مخيم " ازنا " في لورستان " غربي ايران " و اطلع على مشاكلهم ومعاناتهم طيلة اربعين عاما على بقائهم في هذا المخيم "، وان " اغلب المهجرين من الكورد الفيلية ممن تم تسفيرهم من قبل النظام السابق في بداية ثمانينيات القرن الماضي ولم يحصلوا على الجنسية الايرانية رغم مرور اربعة عقود من الزمن كما لم يحصل بعضهم على الجنسية العراقية او الجواز العراقي وهم يعيشون في ضنك الحياة و الظروف القاسية " وذكر البيان بان " النوري " تعهد بانجاز معاملاتهم وحل مشاكلهم من خلال الجهات المختصة .. " انتهى الاقتباس ".

وفي صوت العراق 22 - 9 -2021 نشر هذا الموضوع و تحت عنوان " زيارة تجدد فتح ملف العراقيين المهجرين الى ايران " بقلم الكاتب " فاضل النشمي " حيث سلط الضوء على اوضاع نحو 600 عراقي في مخيم " أزنا " في ايران من بين الاف هجرهم نظام حزب البعث ابان الحرب مع ايران في الثمانينيات القرن الماضي بسبب" اصولهم الايرانية " وان المهجرين "

يعيشون حياة اقرب الى حياة الكهوف ، ظروفهم معقدة وصعبة جدا ، ومعظمهم لا يجد ما يسد حاجته ، ومعظمهم محرومون من الوثائق الرسمية سواء العراقية او الايرانية ، وذلك يجعل من تحركهم اوسفرهم خارج مدينتهم او خارج ايران شبه مستحيل ، كما ان اغلبهم يعملون في مهن متواضعة ، وان غالبية هؤلاء المهجرين من الاكراد الفيلية سكنت العراق منذ مئات السنين تنتمي اثنيا الى القومية الكوردية ودينيا الى الطائفة الشيعية ، وكان معظمهم يتمركزون في بغداد ويزاولون اعمال التجارة و المهن الخاصة وجاء في المقال ايضا .. حمل " كريم النوري "السلطات الايرانية والعراقية مسؤولية الماساة التي يعيشها هؤلاء المساكين اذا لم تهتم السلطات في ايران بمنحهم الجنسية او جوازالسفر ، وكذلك لم تهتم السلطات العراقية بمنحهم الوثائق باعتبار اصولهم العراقية.

ويضيف الكاتب .. استطيع التاكيد انهم عبارة عن جماعة معلقة في فضاء من المجهول " وترجح اوساط وزارة الهجرة و المهجرين ان طهران لا تسمح للمنظمات الدولية بالوصول اليهم وتستخدمهم لاهدافها الخاصة و تؤكد ان الايرانيين لا يفضلون خروج قضية المهجرين الى العلن و تداولها من قبل وسائل الاعلام . و تشير الارقام الرسمية الى ان اجمالي الاكراد الفيلية الذي تم ترحيلهم الى ايران يبلغ نحو 350 الف شخص مع اختفاء 10 الف في السجون و المعتقلات " انتهى الاقتباس " .. ان جهود السيد " كريم النوري – وكيل وزارة الهجرة والمهجرين العراقية " و تفقده لعوائل الكورد الفيلية في مخيم " ازنا " وتعهده بانجاز معاملاتهم وحل مشاكلهم من خلال الجهات المختصة يعتبر عملا انسانيا كبيرا يشكر عليه ، كذلك الشكر والتقدير للسيد " فاضل النشمي " لنشر هذا الموضوع بكل دقة وباسلوب رائع في " صوت العراق " و في جريدة " الشرق الاوسط " و هو الهدف المطلوب من كل كاتب ومفكر و اعلامي مخلص وشجاع " حامل القلم الحر " ان يدافع عن العدالة و حقوق المظلومين والفقراء من ابناء وطنه و غيرهم .

وتاسيسا لما جاء انفا نستنكر وبشدة " الموقف السلبي " لحكام بغداد وتهميشهم المقصود للمهجرين الكورد الفيلية رغم انهم يمسكون مقاليد الحكم في العراق بعد التغييرعام " 2003 " وتاسيس وزارة خاصة لهذا الغرض في نفس العام المذكور ، وكان من الواجب الديني والوطني و الانساني عليهم معالجة هذه المشكلة المؤلمة والحزينة وليس ترك واهمال هؤلاء الكورد الفيلية العراقيين الاصلاء في مهب الريح ، ولا ندري الغرض الحقيقي من زيارة مخيم " ازنا " وفي هذا الوقت بالذات ، آكان من باب انقاذ المهجرين المنكوبين وخلاصهم من العذاب نهائيا ام كان من باب الدعاية الانتخابية ؟ ومن الغريب ايضا استمرار التعامل العراقيين بمكيالين مختلفين " كما في زمن نظام البعث " وبمعنى آخر تفضيلكم عوائل " رفحا " ومنحهم كافة المزايا و رواتب سخية حتى لاطفالهم وبالمقابل تهميشكم لعوائل الكورد الفيلية علما انهم ايضا من " الشيعة العراقيين " ، وعلى اساس هذا المذهب و قوميتهم الكوردية تم تسفيرهم قسرا و ظلما الى ايران وانتم تعرفون ذلك حق المعرفة ، ولا ننسى ان عوائل " رفحا " يعيشون في دول اوربية وامريكا بنعيم ومعظمهم حصلوا على حقوق المواطنة وشملهم كافة المساعدات " المالية و الصحية والخدمية وغيرها " ، في حين عوائل الكورد الفيلية وكما جاء انفا يعيشون حياة صعبة و معقدة شبيه بحياة اهل الكهوف في مخيمات اشبه بالسجون المظلمة ويعانون الويلات والمآسي.

اما بالنسبة للجانب الايراني هناك عتاب كبير لحكام طهران " الذين يتحدثون دوما عن عدالة الدين الاسلامي وعجبا يخالفون وينحرفون وبشدة عن ما جاء في الاسلام وفي المقدمة القران الكريم "كتاب الله " الذي اكد على رفض الظلم و الطغيان والفساد رفضا قاطعا ، اذن باي قانون وميزان تتعاملون مع هؤلاء العوائل المسلمة وهم يعانون ويصرخون من شدة الظلم و الاضطهاد و الالام في مخيماتكم ؟؟ و ماذا تجيبون عند وقوفكم بين يدي الله العادل يوم القيامة ؟ هل تقولون بانهم كانوا ارهابيين ؟ وانتم تعلمون جيدا لايضيع عند الله الخالق العظيم مثقال حبة من خردل " بسم الله الرحمن الرحيم " يا بني انها ان تك مثقال حبة من خردل فتكن في صخرة او في السماوات او في الارض يات بها الله ان الله لطيف خبير " صدق الله العظيم / سورة لقمان الاية 16 . !!!! 40 عاما تحرمونهم من ابسط الحقوق الانسانية وعلى سبيل المثال وليس الحصر " الهوية وجواز السفر والعمل في الدوائر و التعليم المدرسي و الجامعي لاطفالهم و شبابهم و حتى الزواج الرسمي " 40 عاما منعتم عنهم زيارة المنظمات الانسانية العالمية ووسائل الاعلام للاطلاع على احوالهم و ظروفهم المعيشية وتقديم العون والمساعدة لهم ؟ هل هؤلاء العوائل الفيلية هم الذين شاركوا مع جيش صدام لمحاربتكم ام العكس هو الصحيح ؟ 40 عاما تضطهدون وتظلمون هؤلاء العوائل الفيلية دون مبرر ودون وجهة حق ، اين انتم من الاسلام ؟ و ما هو الفرق بين ظلمكم وظلم صدام الفاشي ؟ نناشد جميع الشرفاء من الكتاب والمفكرين و الاعلاميين وغيرهم عدم السكوت ازاء هذه الجريمة و الكارثة النكراء مطلقا ، فهذا العمل من صميم واجباتكم ومسؤلياتكم ، عليكم وعلى كل انسان وطني وغيور و يحمل القلم تحريك هذه القضية من خلال مختلفة وسائل الاعلام المحلية و العالمية و مواقع التواصل الاجتماعي وغيرها وعلى المنظمات الكوردية في العالم رفع هذه القضية الى المحافل الدولية والعالمية ، كما على جمعيات الكورد الفيلية داخل ايران و العراق وفي الخارج عدم السكوت عن قضيتهم العادلة و رفعها الى مواقع القرار في العالم .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 247

أبرزها يوم عالمي للإبادة.. المؤتمر العلمي الدولي للابادة الجماعية ضد الكورد الفيليين يحدد توصياته

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172235551225

أبرزها يوم عالمي للإبادة.. المؤتمر العلمي الدولي للابادة الجماعية ضد الكورد الفيليين يحدد توصياته

طالبت توصيات اللجنة المشرفة على المؤتمر العلمي الدولي حول الإبادة الجماعية للشعب الكوردي (الابادة الجماعية للكورد الفيليين)، بقيام البرلمان العراقي بإصدار قانون خاص لتعويض المتضررين من ضحايا الابادة الجماعية من الكورد وتحديدا الكورد الفيليين وإعادة أملاكهم والعثور على رفاتهم ،وتعريف المنظمات العالمية وتحديد يوم عالمي للابادة الجماعية ضد الكورد
وقالت اللجنة المشرفة على المؤتمر العلمي الدولي حول الإبادة الجماعية للشعب الكوردي (الابادة الجماعية للكورد الفيليين) في التوصيات الختامية للمؤتمر والذي حضرته وكالة شفق نيوز انه " تم تنظيم هذا المؤتمر تحت إشراف الرئيس بارزاني للفترة من 02 مايو إلى 04-05-2023 في أربيل ، عاصمة إقليم كوردستان".
واضافت انه"تم تشكيل لجنة عليا من رؤساء جامعات صلاح الدين وسوران ودهوك الثلاثة لعقد هذا المؤتمر، إذ تم تقديم أكثر من 160 ورقة قصيرة و 88 ورقة بحثية من 25 دولة إلى اللجنة العلمية للمؤتمر موضوعات أيام المؤتمر الثلاثة".
وأوضحت اللجنة أنه "بعد المناقشة واستلام اقتراحات المشاركين في المؤتمر، وفي ضوء توصيات الرئيس بارزاني في إطار المؤتمر التاسع ، ندعو المؤسسة وطنية لإعادة تنظيم إدارة ومتابعة وخدمة الجوانب المختلفة للإبادة الجماعية للأسرة الكوردية. إنشاء مركز للكورد الفيليين في اربيل. في هذه المرحلة ، لتصبح جميع توصيات المؤتمر خارطة طريق مفصلة للعمل".
وتضمنت التوصيات؛ "مقترحا للدولة العراقية الدخول في اتفاقية روما التوقيع عليه، كما نقترح على البرلمان العراقي إصدار قانون بشأن توقيع العراق اتفاقية منع الإبادة الجماعية ومعاقبة مرتكبيها. لأن الدولة العراقية وقعت في عام 1959 على هذه الاتفاقية لكن لا يتم تنفيذها على الصعيد الداخلي العراق ولأنه لم يتم حتى الآن تثبيت عضوية العراق في هذه الاتفاقية بالقانون".
وأضاف المؤتمر في توصياته "نقترح على البرلمان العراقي إصدار قانون يخص المحكمة العليا الدائمة للجرائم ويكون خاص بجرائم الإبادة الجماعية والجرائم ضد الإنسانية، وإصدار البرلمان العراقي قانونا حول تثبيت ميزانية خاصة سنوية من أجل تعويض المتضررين وضحايا الإبادة الجماعية من الشعب الكوردي بشكل عام والمكون الكوردي الفيلي بشكل خاص".
كما طالب المؤتمر في توصياته "تقديم الحكومة العراقية اعتذارا للكورد الفيليين وجميع الشعب الكوردي الذين تعرضوا للابادة الجماعية وجرائم الأنفال والقصف الكيمياوي والتهجير من قبل الحكومات المتعاقبة على العراق والاعتراف بأن الحكومة الحالية للعراق هي خليفة للحكومات السابقة قبلها".
كما اقترحت التوصيات على "المشرع العراقي تشريع قانون وطني خاص بجرائم الإبادة الجماعية، وعلى الحكومة العراقية وحكومة اقليم كوردستان إضافة مادة الإبادة الجماعية في المناهج الدراسية للجامعات وخاصة مناهج كلية العلوم الإنسانية، والتأكيد على الحكومة العراقية حل مشاكل الهوية والجنسية وإعادة الأملاك المنقولة وغير المنقولة المسلوبة

للكورد الفيليين".
وطالبت التوصيات الحكومة العراقية وحكومة اقليم كوردستان "بالعمل و تكثيف الجهود للعثور على رفات الكورد الفيليين وإعادتها بهدف جمعهم في مكان مستحق مثل مقبرة وطنية، وزيادة عدد مقاعد الكوتا للكورد الفيليين في البرلمان العراقي".
كما طالبت الحكومة الاتحادية العراقية وحكومة اقليم كوردستان "بتشكيل (بورد) خاص بالخبراء النفسيين للتحقيق و معالجة التأثيرات النفسية السلبية لهذه الفاجعة على الناجين من الابادة الجماعية للكورد الفيليين، ووضع خطة مناسبة للاهتمام بلهجة الكورد الفيليين و تنميتها بهدف حماية الهوية القومية للمتحدثين بهذه اللهجة، وإقامة مؤتمرات دولية خارج البلاد خاصة بمسالة الإبادة الجماعية ضد الشعب الكوردي بشكل عام والكورد الفيليين بشكل خاص وبالأخص في البلدان أصحاب القرار داخل مجلس الأمن وذلك بالتنسيق مع مراكز الدراسات والمراكز الأكاديمية في تلك البلدان".
كما طالبت التوصيات "بزيادة تواجد المواضيع الخاصة بالابادة الجماعية ضد الشعب الكوردي بشكل عام و الكورد الفيليين بشكل خاص في المناهج الدراسية لحكومة اقليم كوردستان والحكومة الاتحادية العراقية، ووزارة الثقافة في حكومة الإقليم والحكومة الاتحادية بإقامة مهرجان سنوي فني وأدبي للمواضيع الفنية والأدبية في إطار الإبادة الجماعية بشكل عام والكورد الفيليين بشكل خاص و تخصيص جوائز ثمينة للإبداعات الفنية والأدبية المستحقة".
كما اقترحت التوصيات على "حكومة إقليم كوردستان تأسيس متحف وطني للابادة الجماعية بحق الشعب الكوردي تحتوي على عدة قاعات وتجسد واقع مراحل الإبادة الجماعية بحق الشعب الكوردي ، مثلا قاعة خاصة في الإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين بمستوى هذه الفاجعة إلى جانب الملفات الأخرى للابادة الجماعية ضد الشعب الكوردي وينقل للسائحين شعور وقت حصول هذه الواقعة المريرة".
كما اقترحت التوصيات على حكومة إقليم كوردستان "محاولة تعريف الإبادة الجماعية ضد الشعب الكوردي عن طريق الأمم المتحدة و تحديد يوم عالمي للابادة الجماعية ضد الشعب الكوردي، مع مطالبة حكومة إقليم كوردستان بالتنسيق مع الحكومة الاتحادية العراقية توفير الأرضية المناسبة لإعادة الكورد الفيليين الذين مازالوا يعيشون كلاجئين في مخيمات خارج البلاد".
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 248

أبو علي النداف.. الفيلي الذي يضرب بعصاه القطن بحثا عن الرزق

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230623070535500006

شفق نيوز/ يجلس الثمانيني أبو علي، وهو رجل كوردي فيلي، وسط محله للندافة في منطقة الكفاح ببغداد وهو من بين أقدم الندافين في المنطقة وبغداد ليعمل في ندافة القطن وتجهيز المراتب (الدواشك) للعوائل التي لا زالت تطرق بابه في ظل المستورد.

بداية القصة

يعمل العم أبو علي بحب لمهنته الوحيدة التي لا يعرف غيرها حاملاً بيده عصاه التي يروض بها قطع القطن ويقول في حديث لوكالة شفق نيوز مستذكراً بداياته بهذه المهنة بدأتُ العمل بهذه المهنة حينما كنت طفلاً صغيراً، وجاء بي أهلي الى أحد الندافين، وطلبوا منه تشغيلي حتى وإن لم يكن ذلك بأجرة يومية وإنما لتعلم المهنة فقط.

ويضيف الرجل الذي يجلس على أرض محله أوصاني أهلي بألا اكذب وان اعمل بإخلاص ما حييت وهذا ما أخذته وأصبح ملازماً لي في عملي وتعاملي مع الزبائن وفي الحياة بشكل عام.

الوضع الحالي

وينظر الرجل الثمانيني في أرجاء محله وكأنه يستكشفه لأول مرة، حينما تم سؤاله عن الوضع حالياً وكيفية تدبير معيشته ليقول إن هذا المحل هو ايجار واعمل بهذه المهنة التي لا اعرف غيرها طيلة حياتي، وبالكاد يتم تدبير إيجار هذا المحل وحاجات المنزل في هذه المنطقة، فالمراتب (الدواشك) المستوردة أثرت كثيراً على عملنا فموادها تتكون من (البولستر والحرير) وعملنا خاص جداً وبعناية، ولكن الناس تفضل المستورد على العودة الى العمل المحلي.

انتقاد الوضع

وينتقد الرجل الطاعن بالسن الأوضاع الحالية والطبقة السياسية التي لم تقدم للجيل الحالي من الشباب حقهم في التعيين، مبينا أنه لا يطلب ذلك لنفسه وانما لهذه الأجيال التي لم تحصل في بلدها الغني على ما تستحق مقارنة بدول أخرى تمتلك مقومات وثروات شبيهة بالعراق كنعمة النفط[1].

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: بغداد
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 12-06-2023
وقت التدوين: 2023-06-23
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 249
آثار العلامة عباس العزاوي المخطوطة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230316113822475013

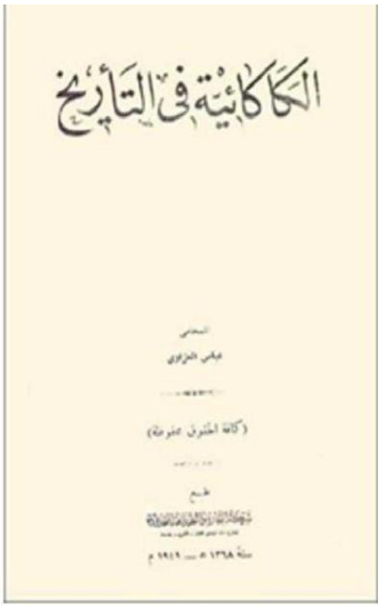

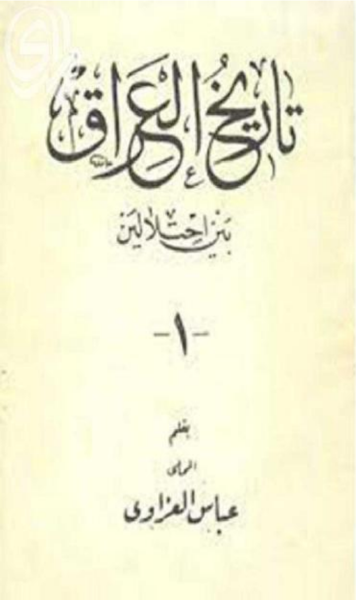

اسماء سالم احمد
قدم الاستاذ الشيخ محمد علي القرة داغي (الذي حقق كتابي العزاوي عن تاريخ السليمانية واربيل) هذه المعلومات حول مؤلفات العزاوي، والتي جمعها من جهتين:
أولا: مؤلفات العزاوي رحمه الله في المجمع العلمي العراقي.
ثانياً: مؤلفات عباس العزاوي رحمه الله الموجودة في المركز الوطني للمخطوطات، فقال:
آثار العزاوي قد انحصرت غالبا حسب ما نعلم في مكانين هما المجمع العلمي العراقي، المركز الوطني للمخطوطات، وما وجدناه من آثاره في (د،ص) وجدناه متناثرًا ومتفرقا غير مجموع في مكان واحد، بينما وجدنا آثاره في المجمع محصوراً ومفهرساً ومبوباً، ورأينا أن ننقل هنا موجز فهرس المجمع كما هو، ثم نذكر ما وجدناه في (د،ص) حسب تسلسل المخطوطات بادئاً من أصغر رقم إلى أكبر رقم، وقد قسم ما في المجمع من مؤلفات العزاوي إلى ثلاث مجموعات على النحو التالي:-
المجموعة الأولى: مسودات كتب تامة أبو بحوث قصيرة غير منشورة كتبت بخط نسخ واضح. وهي كالآتي:
1. شهرزور السليمانية اللواء والمدينة 308صفحة من القطع الكبير مبيضة مهيأة للطبع بخط عبد الرزاق فليح البغدادي.
2. تاريخ أربيل في مختلف العصور، اللواء والمدنية 220صفحة من القطع الكبير، بخط عبدالرزاق فليح البغدادي.

3. تاريخ الأدب التركي في العراق 499صفحة من القطع المتوسط بخط المؤلف.
4. المساجد والمدارس في بغداد 159صفحة من القطع الكبير من سنة (132هـ إلى 656هـ).
5. التعريف بالمؤرخين 173صفحة من القطع الكبير في العهود العثمانية (941هـ 1534م) إلى (1335هـ 1917م).
6. تاريخ عقائد الشيعة 186صفحة.
7. تاريخ علوم الحديث المسمى تاريخ مصطلح الحديث187صفحة من القطع الكبير مبيضة عليها مراجعة المؤلف.
8. النقد اللغوي ومصادره في العهد العباسي 44صفحة من القطع الكبير.
9. تاريخ الفقه العراقي 58صفحة من القطع الكبير.
10. بغداد في مختلف العصور 88صفحة من القطع المتوسط مبيضة بخط عبدالرزاق البغدادي، وعليها مراجعة المؤلف.
11. مجموعة بحوث قصيرة بعضها مكتوب بالآلة الكاتبة وبعضها بخط نسخ واضح مرفقة أحيانا بالمسودة الأصلية التي بخط المؤلف. وهي:
أولا: رسائل في الخطوط 9صفحات.
ثانيا: مشاهير المؤلفين في الغناء والموسيقى 13صفحة.
ثالثا: صفحة من تاريخ البيوتات العراقية بيت عراقي قديم، 79صفحة تناول بحث أسرة مرتضى آل نظمي.
رابعا: الإمام الغزالي والباطنية 9 صفحات.
خامسا: حياة الأستاذ إسماعيل صائب سنجر(ت 1940م) 23صفحة.
سادسا: عشيرة أولوس عشيرة تركية مغولية. 3صفحات.
سابعا: عشائر العزة 47صفحة من القطع الصغيرة.
ثامنا: التشريع المقارن في الشريعة الإسلامية أو علم الخلاف. 33صفحة.
تاسعا: شمر. 16صفحة بحث في أصلهم وقبائلهم ونزوحهم إلى العراق.
عاشرا: إجازات خطيب بعلبك لجميع كتاب السنن.
الإجازة الأولى. 7صفحات.
الإجازة الثانية. 28صفحة.
حادي عشر: ذكرى عضوية المؤلف للمجمع العلمي العربي بدمشق سنة 1943م (28صفحة).
ثاني عشر:المؤتمر العلمي العربي الأول في الإسكندرية سنة 1953 الذي حضره العزاوي وكتب عنه حلقتين.
ثالث عشر: مصطلحات العلوم واتجاهها التاريخي 16صفحة.
رابع عشر: وحدة المصطلحات في القوانين 181صفحة.
خامس عشر: نقد لكتاب تاريخ العرب قبل الإسلام للدكتور جواد علي. كتبه الأستاذ العزاوي في 9حلقات مكتوب بخط نسخ واضح مرفقه بمسوداتها.
المجموعة الثانية: وهي مسودات بحوث مختلفة، بعضها طويل، والآخر قصير، جلّها بخط المؤلف. وهي كالآتي:-
1. تاريخ التصوف، ويقع في 159صفحة.
2. تاريخ العقيدة الإسلامية 229صفحة تتناول بحث عقيدة أهل السنة والجماعة في العراق لما بعد العهود العباسية من 665هـ-1258م إلى 1335هـ-1917م.
3. مقالات في الشيعة، تتناول 8 مواضيع.
4. تاريخ تطور النقد الأدبي ومصادره 101صفحة من القطع الكبيرة وهذا غير تاريخ الأدب العربي في العراق.
5. الجوامع والمساجد تتضمن التعريف ب15 جامعاً ومسجداً.
6. السيد طاهر سيف الدين والإسماعيلية بمناسبة وفاته 17صفحة. المذكرات الأولى رحلة المؤلف إلى الشام 63صفحة.
7. الشيخية الكشفية 47صفحة.
8. كتب البيزرة 17صفحة.
المجموعة الثالثة: مسودات بحوث مختلفة كتبت بخط المؤلف غير منسقة، وفيها شطوب وحواش، وتعليقات مع قصاصات ورق، وحرازات مستلة من الجرائد، وهذه البحوث أغلبها غير تامة، والترقيم فيها مضطرب، ويلاحظ أن بين هذه البحوث مسودات مكررة لبحوث من المجموعة الأولى، وبعضها مسودات لبحوث منشورة، وهي كما يلي:-
1- التصوف في الإسلام بحث في 8 مواضيع تقع 145صفحة.
2- بغداد عاصمة الخط العربي، الجزء الثاني، مسودة ضخمة مع مستل من مجلة المجمع العلمي العراقي.
3- الخط العربي في العراقي في العراق(1) القسم الأول 66صفحة، الخط العربي في العراق (2) القسم الثاني 14صفحة.
4- الخطط العراقية أو التشكيلات الإدارية.
5- العقائد، مسودة بخط المؤلف غير مصنفة.
6- عقائد الشيعة من 90-190صفحة.
7- الرياضيات والفلك القسم الثاني، الفلك والرياضيات في الشام، الفلك والرياضيات في الأقطار الإسلامية، هذا غير تاريخ الفلك في العراق وعلاقته بالأقطار العربية والإسلامية.

8- نظرة عامة في الفلسفة، العهود العباسية،ويقع في 40صفحة.
9- أصل البابية والبهائية في التاريخ وظهور عقائدهم في إيران ودخولهم العراق.
10- مجمل التشكيلات الإدارية في العراق.مجمل التشكيلات الإدارية في الموصل.
11- لمحة من تاريخ العراق لمختلف العصور.
12- البصرة، يتناول بحث تاريخ البصرة ومختلف موضوعات المدينة.
13- دولة آل بويه في العراق، مسودة غير كاملة.
14- أدب البادية والشعر العامي.
15- الفيلية حكومتهم وعشائرهم، أكثر من 160صفحة.
16- تاريخ المحاماة في العراق.
17- بغداد، مسودة بخط المؤلف غير منسقة فيها عدة مواضيع من:
- احتلال الانكليز بغداد.
- الحكومة الوطنية الدائمة.
- فيصل الأول.
- غازي بن فيصل الأول.
- فيصل الثاني بن غازي.

18- مشاكل الأرض.
19- تاريخ العراق الحديث.13صفحة.
20- كتب الجغرافية لعهد المغول والتركمان. 54صفحة.
21- الحروفية. 16صفحة بحث عن فضل الله الحروفي.
22- حديث الإذاعة في القضاء والقضاة عندنا، 12صفحة التاريخ السياسي للمماليك 4 صفحات، لواء المنتفق 8صفحات، سوق الشيوخ صفحتان.
23- اللهجات وأدب البادية، مسودة بخط المؤلف.
24- سعد الدولة بن صفي الدين الأبهري.
25- كركوك المدينة واللواء.
26- بحث عن النقود مسودة بخط المؤلف، تشمل:
النقود العراقية في العهد الإسلامي، نقود الخلفاء الراشدين، 54صفحة، النقود العراقية في العهد العباسي. 54صفحة،النقود العراقية في عهود التغلب آل بويه.
27- معروف الرصافي في حياته الخاصة والعامة. محاضرة ألقاها العزاوي في نادي القلم.
28- النصيرية، العلي اللهية، غير كامل.
29- مسودات غير منسقة تبحث عن الدولة الأموية والعباسية.
30- الأخلاق، مسودة بخط المؤلف.
31- أمثال عامية، مسودة بخط المؤلف مع قصاصات من الورق.
32- قضاة بغداد 15صفحة.
33- الأمثال.
34- مسودة موضوعات، بخط المؤلف فيها موضوعات مختلفة منها:
أولا: مقدمة في العقائد.
ثانيا: الإسماعيلية.
ثالثا: التشكيلات الإدارية.
35- الطباعة والمطبوعات عندنا مسودة بخط المؤلف. توجد نسخة منه في (د،ص).
36- التاريخ العلمي والأدبي في العراق لما بعد المماليك.
37- تواريخ العراق في عهود المغول والتركمان.
38- المؤتمر العلمي العربي الأول في الاسكندرية سنة 1953م.
39- لواء شهرزور السليمانية مسودة بخط المؤلف، وهي غير المبيضة الأولى.
40- شهرزور السليمانية مسودة بخط المؤلف (نسخة المؤلف).
41- شهرزور السليمانية مسودة ثالثة بخط المؤلف.
42- تاريخ أربل مسودة بخط المؤلف، وهي غير المبيضة الأولى.
43- الأداب التركية في العراق 40صفحة مسودة بخط المؤلف.
44- فهارس كتاب سمط الحقائق.
45- تاريخ العراق بين احتلالين 9صفحات والكتاب مطبوع في 1-8 أجزاء.

46- ذكرى أبي الثناء الألوسي مسودة، الكتاب مطبوع.
47- تاريخ النقود العراقية في العهود التالية لأيام العباسيين، مطبوع مسودة.
48- إمارة الكويت، بقلم حسين الشيخ خزعل.
49- أتابكة الموصل وأربل، مسودة بخط المؤلف.
50- الموصل في التاريخ من أول الإسلام إلى أيامنا الحاضرة، 14صفحة مسودة بخط المؤلف ناقصة.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | almadasupplements.com
وقت التدوين: 16-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 250

إخترنا لكم لأهميته : سيف الدين ولائي الفيلي الكاظمي قيثارة الزمن الجميل

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929115819599594

*بقلم عبدالامير العبدلي
(... كثير منا لا يعرف النصوص التي غناها أكثر مطربي بغداد ويا حبذا لو نشرت هذا المقال لطفا
شاعر من بلادي / سيف الدين ولائي الفيلي الكاظمي قيثارة الزمن الجميل .. وغريبه من بعد عينج ي يمه
اذا ذكر اسم الشاعر الغنائي سيف الدين ولائي فأننا نرحل على بساط الذكريات الى ايام الصبا والشباب ، وتتفتح دفاتر الايام بأجمل صفحاتها كما تتفتح أكمام الورد في حدائق الصباح .
فمنذ الشباب ونحن نتعايش مع النغم الجميل والكلمة المموسقة والصوت الساجر الذي يتدفق بأمواج الحب والجمال لشاعر العواطف المرهفة المرحوم ولائي الذي أسس له عالما خاصا وكيانا فنيا شامخا تدور حوله اصوات خالدة أمدها من فيض قوافيه المترفة بتحف فنية تترنم بها الاجيال على مر العصور ....
الشاعر الراحل ولائي يمثل ركنا هاما من اركان الفن العراقي الاصيل في مجال الأغنية الصادقة المشاعر العميقة الجذور في المجتمع فهي أنعكاس للقيم الأخلاقية الرصينة والمشاعر الانسانية الجميلة ....
فراق الأم يرسم لوحة حزينة تتصاعد نبراتها منذ عقود من الزمن حيث يشعر الانسان بالغربة القاسية لفراق مدرسته الاولى في الحياة فكانت ولا زالت وستبقى (غريبه من بعد عينج يا يمه محتاره بزماني) صرخة قلب يحترق بنار الفراق الدامي لأعز إنسانة في الحياة التي بفقدها تفقد الحياة طعمها ويغيب الحنان بغياب الحضن الدافيء والقلب الحنون..............
غريبه من بعد عينج يايمه
محتاره بزماني
يا هو اليرحم بحالي يا يمه
لو دهري رماني
حاچيني .. يايمه
فهميني .. يايمه

غريبه من بعد عينچ .. يايمه
محتاره بزماني
گلبي لو فرح انتي فرحتي
گبلي يا حبيبه
ترد الروح لو يمي گعدتي
يالريحتچ طيبه
حاچيني .. يايمه
فهميني .. يايمه
غريبه من بعد عينچ.. يايمه
محتاره بزماني
آسف للاطالة لأن الشاعر يستحق ان نكتب عنه لطمس كل ما كتبه بعد تسفيره ورميه على الحدود وكل اغنية كانت من كلماته تسجل باسم
(من التراث) كي لا يذكر اسمه ....
* بقلم عبدالامير العبدلي
(... القسم الثاني *
كانت اللهجة البغدادية طاغية على كل اللهجات المحلية وكل الشعراء والفنانين من بغداد كانت لياليناالجميلة في عهد الطفولة والشباب تنام على أضواء الفوانيس النفطية الهادئة مع سويعات متواضعة من الكهرباء البائسة المنتجة من محطات محلية متعثرة ، فالطرقات تعيش في ظلام دامس لساعات عديدة قبل أن تمنحها المصابيح الشاحبة بصيصا من النور الخافت فكنا نتابع البرامج الأذاعية والحفلات الغنائية الاسبوعية من خلال اجهزة المذياع العاملة بالبطارية السائلة وهي مستطيلة وثقيلة تكفي لمدة شهر ، كانت اغنيات زهور حسين وعفيفة اسكندر ولميعة توفيق تشد المستمعين وتشيع في مجالسهم روح الزهو ونشوة الطرب وكان اسم الشاعر الولائي يتردد مع كل واحدة من هذه التحف الفنية الخالدة مع اسمي الفنان الراحل رضا علي والفنان الراحل عباس جميل البغدادي وكلاهما من أهلنا واخوتنا الفيلية وغيرهم من الملحنين لم يسع المقال لذكر اسماءهم فتحولت هذه الاغنيات الى امثال شعبية متداولة بين الناس لصدق تعبيرها وملامستها للواقع العراقي وللاسرة العراقية الكريمة المحافظة في افراحها واحزانها ...ففي الأفراح العائلية ترتفع الهلاهل وأصوات الطبول تعبيرا عن الحدث السعيد فكانت اغنيات (هلهلي) و(عروسه والحبايب زافيها) و (الليله ليله من العمر تسوه الف ليله) تشد من روح المودة بين العوائل المختلفة وتعمق جذور الفرح في النفوس المستبشرة بأغنيات (سمر سمر) و(خاله شكو) و (أدلل علي أدلل) وسواها من الاغنيات الخالدة التي تحمل في مضامينها العاطفية والنفسية عمق المعاني وروعة الذكريات لقد كانت كلمات الشاعر سيف الدين الولائي ضيفا مقيما في منازلنا ومرافقا خفيف الظل في حلنا وترحالنا.... إنها اسهمت في شد أواصر المحبة بين أبناء المجتمع فكل أغنية خالدة لها الفنان الكبير ولائي تعطي زخما عاطفيا نبيلا وترتقي بالأحاسيس الى أسمى مراق الذوق ونشوة الطرب المنبعثة من أعماق الوجدان وعندما نسمع أية أغنية قديمة من شعره فأنها تفتح كنوز الذكريات المخبوءة في أعماق النفس وتعيدنا الى أيام الطفولة المرحة والأعياد السعيدة النائمة في صفحات كتاب الحياة حيث السفرات المدرسية والشباب ...[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com

وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 251
أربعة عقود على جريمة تهجير الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220620200941419232

زكي رضا/ قبل أربعة عقود وفي مثل هذا اليوم الرابع من نيسان 1980 ، بدأ النظام البعثي العنصري الفاشي واحدة من أكبر عمليات التهجير وأقساها في تاريخ العراق والمنطقة بحقّ مكوّن عراقي أصيل ساهم الى جانب باقي مكوّنات شعبنا العراقي، في نضاله من أجل بناء عراق متقدّم تُحترمُ في حقوق الإنسان وتُقدّس فيه المواطنة. وقدّم أبناء هذا المكوّن وهم ينخرطون في العمل السياسي من خلال أحزاب وطنية يسارية وقومية كوردية وإسلاميّة، الآلاف من السجناء والمبعدين والمئات من الشهداء بنكران ذات قلّ نظيره. وقد كان لدور الكورد الفيليين في إنتفاضات ووثبات شعبنا العراقي، ومقاومتهم البطولية وهم يقاومون الضباع البعثية دفاعا عن ثورة الرابع عشر من تموز في شباط عام 1963 ، ولموقفهم الرافض للبعث وهو يعود للسلطة من جديد في تموز 1968 . سببا كافيّا ليقوم البعث الفاشي بأوّل عمليات تهجيره في العام 1970 ، والتي لم تكن بوحشيّة هذا الحزب وهو يعود من جديد لتنفيذ المرحلة الثانية من عمليات التهجير التي بدأت عام 1980 وإستمرّت لأكثر من عقد من الزمان. إذ تفتّقت عقول البعثيين الإجراميّة هذه المرّة عن خطط جديدة للإبادة الجماعية، فقام النظام الفاشي علاوة على عمليات التهجير التي طالت الآلاف من العوائل من الكورد الفيليين والعرب الشيعة، ومصادرة ما تمتلكه هذه العوائل من أموال منقولة وغير منقولة ووثائق ثبوتية وشهادات دراسية. بجريمة لازالت العوائل المهجّرة تنتظر إجابات حولها، الا وهي تغييب الآلاف من الشابّات والشبان الكورد الفيليين.

لقد كان الرأي العام الكوردي الفيلي وحتّى إنهيار النظام البعثي، لديه بصيص أمل في أن يكون أبناءه على قيد الحياة في سجون ومعتقلات الفاشيّة، أو على الأقّل كان يُقنع نفسه في أن يكونوا على قيد الحياة. لكن وما أن أنهار النظام الدموي في نيسان 2003 ، حتّى بدأت الآمال تتلاشى ليحل محلّها اليأس الذي لفّ حياتهم ولليوم. لكن الأقسى كان في الطريق وسلطة المحاصصة تبدأ بكشف مقابر جماعية للشيعة والكورد في مختلف مناطق العراق الصحراويّة، كان الوضع ولا يزال مأساويا وقاسيّا لأن السلطة التي نجحت في كشف المقابر الجماعية التي تخصّ أبناءها، فشلت في العثور على قبر واحد وليس مقبرة جماعية للكورد الفيليين!

قبل أسابيع من اليوم، كشفت سلطة المحاصصة والفساد عن طريق مؤسسة الشهداء من أنّه تمّ العثور على مقبرة جماعية لشهداء الكورد الفيليين، هذا الإكتشاف الذي جاء متأخرا جدا منح مع ذلك شيء من الأمل للعوائل الكوردية الفيلية في أن تدفن عظام شهدائها بشكل لائق. الا أنّ أملها هذا إصطدم بتصريح رئيس هذه المنظمة الفاسدة كما فساد السلطة، والذي صرّح من أنّه سيتم فتح المقبرة حال توفر التخصيصات المالية اللازمة لذلك!!

السلطة التي نهبت مئات المليارات من قوت شعبنا خلال سنوات حكمها العجاف، لا تمتلك أموالا لفتح مقبرة جماعية لمكون إنتظر 40 عاما ليسمع بهذا الخبر ويشهد هذا الحدث، مؤسسة الشهداء الغارقة في فسادها وموظفيها الفضائيين لا تمتلك هي الأخرى التخصيصات المالية الكافية لفتح هذه المقبرة، الأحزاب الشيعية التي كان الفيليون يتقاسمون معها رغيف الخبز في المنافي القسرية لا يمتلكون الأموال التي من الممكن تخصيصها لفتح هذه المقبرة، المرجعية الدينية التي كان التجار الكورد الفيليون يمدونها بخمسهم وزكاتهم وتبرعاتهم قبل أن تهيمن على خزائن العراق بوصول الشيعة للسلطة لا تمتلك هي الأخرى المال الكافي لمساعدة الكورد الفيليين في فتح السلطات لمقبرة يتيمة تمّ إكتشافها!! فهل كل هؤلاء لا يملكون أموالا بالفعل، أم أنّه نكران متعمّد لدور هذا المكون كونه كوردي، على الرغم من شيعيّته.
أن لا يمتلك كل من ذكرناهم أعلاه أموالا تُخصّص لفتح هذه المقبرة، أو التهرّب من تخصيص هذه الأموال وهو الأقرب الى الحقيقة. فأنّ تجاوز سلطة إقليم كوردستان لهذا الأمر وصمتها حول تصريح رئيس مؤسسة الشهداء، وعدم تكفّلها ماليا وتقنيا في فتح هذه المقبرة. يضع حكومة الإقليم أمام الف سؤال وسؤال، أوّلها هل نحن كورد؟ وهل ناضل المئات من شبابنا في تنظيماتكم وقدّموا حياتهم وزهرة شبابهم في الجبال؟ هل ساهم التجار الكورد الفيليون في مدّ الثورة الكوردية بالمال والرجال؟ وآخرها هل حقيقة لا تمتلكون أنتم كما الشيعة اموالا لفتح المقبرة!؟
المجد لشهداء الكورد الفيليين وشهداء المقابر الجماعية
الذكر الطيب للأمهات والآباء الذين رحلوا دون أن يجلسوا الى قبور أبناءهم
المجد لشهداء الوطن
الخزي والعار لبعثيي الأمس واليوم من أحزاب سلطة المحاصصة الفاسدة.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 20-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 252
إشكالية – التيه الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212604552367

إشكالية – التيه الفيلي
شاكر النعماني ..

لاشك إن أي متتبع منصف سواء من وسطنا الفيلي او الأوساط المحيطة بنا، يدرك بلا لبس ان القضية الفيلية أصبحت خارج المشهد السياسي العراقي وسقطت – موضوعيا – من اللعبة – لأنها فقد فاعليتها الذاتية بغياب قيادة حرة مخلصة يتوفر عندها الفهم السياسي اللازم والممارسة الغنية لأدارة هكذا ملف معقد فضلا عن أستكانة الجمهور الفيلي وضعف الولاء لقضيته لأسباب عديدة ، ولكوننا نمر بمرحلة عصيبة فقدنا فيها الممثل الحقيقي والنصير الصادق ، واذا اردنا ان نصحو لنثب على اعتاب مرحلة جديدة لا مكان فيها للمتسلقين، ولا احباط فيها للمظلومين ، فلا بد لنا من نقد ذاتي ومراجعة صريحة نشخص فيها الاسباب والتداعيات والقراءات لما نرى ان له شأنا في وضعنا وواقعنا الفيلي، والتي اهمها من وجهة نظرنا يتمثل بالنقاط التالية:

1 – القيادات السياسية الفيلية المتصدية للشأن الفيلي منذ عام 2003 لحد الآن , فشلت فشلا ذريعا في بلورة القضية الفيلية والحصول على الاستحقاقات القانونية والسياسية , على الاقل , لهذا المكون , فضلا عن الاستحقاقات الأخرى .
واهم أسباب ذلك هي : –
أ – الأستبداد بالرأي واحتكار القرار والنرجسية المفرطة لدى رئيس التنظيم او الحزب .
ب – الأستحواذ غير المشروع على الأموال الطائلة التي تدفعها الجهات الداعمة (قيادات سياسية ودينية ومنظمات أو جمعيات شعبية وغيرها) لدعم الملف الفيلي , والتكتم الشديد على اصولها وحجمها وابواب صرفها , والخوف من مسائلة الطبقة الثانية في التنظيم السياسي (الهيئة السياسية او مجلس شورى التنظيم او اي مسمى آخر) والتي غالبا تعلن استيائها واعتراضها لينتهي بها المطاف مستبعدة أو منسحبة (دون اعلان الاسباب طبعا) ولأن هذه الأموال تصل بشكل مباشر لرأس التنظيم أو قائد الحزب حصرا فأنها تبقى سرا لايعلمه الا الله وأصحاب الحانات الفيلية (الدكاكين) وتبعا لذلك فهي وقفا حصريا لهم وليس للقضية الفيلية مما جعل غالبية الجهات الداعمة توقف هذا الدعم .
ج – أفتقار غالبية التنظيمات والاحزاب الفيلية الى نظام داخلي اصولي وبرنامج سياسي واقعي وحقيقي ينظم عمل الحزب او المنظمة بتوزيع الصلاحيات والواجبات ويقر بموافقة الهيئة السياسية او المجلس السياسي الذي يفترض أن يكون هو المرجعية العليا لصياغة البرامج والقرارات والسلوك السياسي للتنظيم , مما أدى بالنتيجة لاحتكار التنظيم بكافة مقدراته المادية و قراراته ومواقفه وبرامجه السياسية والتنظيمية لصالح الرئيس أو الامين العام ولايبقى للهيئة السياسية أو مجلس الشورى (الحلقة المفرغة) سوى الرضوخ أو الانسحاب .
د – غالبا مايتم أختيار أعضاء الهيئة الساسية – مجلس الشورى – من قبل رئيس الحزب او التنظيم بشكل انتقائي وفق رغباته الشخصية وبما يحقق ثلاث اهداف مهمة – اولها – الولاء التام له شخصيا وعدم الاعتراض او حتى الاستفسار عن اي موقف او قرار يتخذه رئيس التنظيم فضلا عن عدم مسائلته عن الملف المالي فهو خط احمر – وبمعنى آخر يجب أن يكون عضو الهيئة السياسية (أمعة من الأمعات الوصولية والنفعية والمنافقة التي تسعى لتحقيق ذاتها على حساب معاناة أهلنا الفيليين وضحايانا) 0 والهدف الثاني – رسالة وهمية للجمهور والنخبة الفيلية (ومن باب ذر الرماد في العيون) بأن من يقود التنظيم هم الهيئة السياسية او مجلس الشورى بشكل ديموقراطي أصولي , وهذه مغالطة كبيرة وخداع واحتيال على الجمهور الفيلي والجهات الداعمة أحيانا , على فرض ان التنظيم حر ولايتبع أجندات وأمزجة الجهات الداعمة ..!! 0
أما الهدف الثالث وببساطة فهو لتحقيق أحد الشروط اللازمة لتسجيل الحزب لدى دائرة تسجيل الاحزاب والكيانات السياسية والتي تشترط لكل حزب نظام
داخلي وبرنامج سياسي وهيئة عامة تنبثق عنها الهيئة سياسية او مجلس الشورى 0
هـ – افتقار قادة الاحزاب والتنظيمات الفيلية الى الخبرة والتجربة السياسية التي تتطلب الكثير من الحنكة والحكمة في التعاطي مع الاحداث العاصفة والمتتالية وتداعياتها السلبية المتراكمة (فخبرتهم وثقافتهم الدينية لم تسعفهم في أدارة المشروع السياسي .. !) وكذلك سوء التعاطي مع القيادات السياسية المهيمنة على القرار الوطني فضلا عن الاهم بهذا الخصوص وهو عدم القدرة على الحصول على ثقة وولاء الجمهور الفيلي المستاء والمرتاب غالبا والذي ينظر لقياداته السياسية على انهم اصحاب حانات (دكاكين) للمتاجرة بدماء ابنائهم وتضحياتهم لاستجداء الاموال لحسابهم الشخصي ..
و – أخفاق التنظيمات والاحزاب السياسية الفيلية عن تحقيق اي منجز عام يخص الفيليين ويمنحهم الامل في استعادة هويتهم الوطنية واستحقاقاتهم القانونية والاجتماعية طيلة السبعة عشر عاما المنصرمة من عملها على اختلاف مشاربها ومواردها على الرغم من حجم الدعم المادي والسياسي الكبير الذي حصلوا عليه وكثرة الفرص التي كان من الممكن اغتنامها لتحقيق بعض المنجزات تحت مظلة القرار 426 لسنة 2010 بناء على قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا في 29 / 11 / 2010 (الجينوسايد) وما يمكن ان يتمخض عنه قانونيا وسياسيا واخلاقيا على المستووين الوطني والدولي 0
ز – ارتباط رؤساء الاحزاب والتنظيمات الفيلية باجندات الجهات والقوى الداعمة , جعلها مكبلة بقيود المواثيق والتعهدات الذاتية للحفاظ على تدفق الاموال والامتيازات الخاصة ولم يترك لهم مساحة واسعة لاتخاذ القرارات والمواقف الحرة خصوصا الوطنية منها , سوى هامشا بسيطا يخص العمل الفيلي الداخلي حصرا حتى اصبح العمل السياسي الفيلي مبتذلا لايعنيه سوى احياء المناسبات الدينية والاستغراق في استذكار وقائع الجريمة واجترار الأحداث المأساوية لاستجداء العطف واستدرار
الدموع وكأن كل ماينقصنا هو حائط مبكى آخر وحسب , فضلا عن افتقار القادة لفن المناورة لاستثمار المعطيات والاصطفافات والصراعات السياسية لانتزاع اوراق رابحة في اللعبة لصالح قضيتهم التي يدعون ..!! 0
ح – خلال سنوات التغيير السبعة عشر المنصرمة وخصوصا فترة حكومتي السيد المالكي , صدر ماينيف على السبعين مابين قانون وقرار وتعديل قانوني وأمر ديواني وأوامر وزارية وتعليمات واعمامات وتوصيات من الامانة العامة لمجلس الوزراء وما الى ذلك ... وتم تشكيل العشرات من اللجان لمعالجة المشاكل الكثيرة التي تخص الملف الفيلي , أذكر منها على سبيل المثال وليس الحصر (قانون رقم 13 لسنة 2010 – قانون رقم 16 لسنة 2010 – قانون رقم 21 لسنة 2010 – قانون رقم 24 لسنة 2005 – قانون رقم 2 لسنة 2016 – قانون رقم 26 لسنة 2006 – وقرار المحكمة الجنائية (الجينوسايد) المذكور اعلاه وتعهد الحكومة العراقية – الاكثر أهمية – رقم 426 لسنة 2010 – قرار رقم 7 لسنة 2008 – قرار رقم 6 لسنة 2012 – قرار رقم 26 لسنة 2008 – ....) وغير ذلك الكثير كما أسلفنا .. لم يتبن أو يتابع اي من الاحزاب والتنظيمات

الفيلية ايا من هذه القوانين او القرارات والاوامر الديوانية او الوزارية لغرض تفعيلها واستثمارها لمعالجة المشاكل وانهاء معاناة الفيليين في اي موضوع كان مما جعل هذه القرارات والاوامر طي النسيان والتجاهل – المتعمد أحيانا – يغطيها الغبار في أدراج المكاتب الوزارية ومؤسسات ودوائر الدولة , حتى اصبح البعض ممن يديرون هذه المؤسسات من الشوفينيين وحملة الجين البعثي القذر يتمادون في تغذية حقدهم تجاه الفيليين بتعطيل او ايقاف تنفيذ أو الغاء او عرقلة الكثير من هذه القرارات كما حدث في مؤسسة السجناء ومؤسسة الشهداء وكذلك هيئة دعاوى الملكية – سيئة الصيت – ووزارة الثقافة ووزارة التربية ووزارة التعليم العالي وغيرها من مؤسسات الدولة (وهذا موثق لدينا) ولدى جهات أخرى , ومن يقول غير ذلك من هذه الاحزاب والتنظيمات فهو مدع وأفاق والا ليقدم للجمهور الفيلي مايثبت أدعائه .. !! 0

ط – تشظي التنظيمات الفيلية وعدم توحيد صفوفهم تحت مظلة سياسية واحدة نتيجة عدة عوامل منها : – الخوف لدى رؤسائها من فقدان كل او بعض من الدعم المالي والسياسي وبعض الامتيازات الاخرى – فضلا عن ارادة الجهات الداعمة التي تسعى لتكريس وادامة عوامل الشتات والفرقة الفيلية لتوظيفها لاهداف كثيرة سنذكرها في مقالات اخرى مخصصة لهذا الموضوع , مما أفرز تداعيات كبيرة وخطيرة على الملف الفيلي على كافة الأصعدة وألقى بظلاله الثقيلة على الجمهور الذي اصبح تائها لايعرف بمن يثق ولا الى من يعطي ولائه ثم صوته الانتخابي وهو يتلقى الاحباطات والانكسارات وخيبات الامل تباعا – كذلك هيمنة الغرور والتعالي ونزعة الاستبداد واحتكار الرأي والقرار ورفض النقد والتقييم وما الى ذلك من عقد وامراض نفسية غالبا مايتعرض لها اي قائد كان ولاينجو منها سوى القائد الحقيقي المؤمن والمخلص لقضيته – كذلك هناك سبب مهم يحول دون توحيد التنظيمات الفيلية ويكاد يكون مشخصا لدى الجميع حتى الفيلي البسيط , وهو الشرط الممهد لاي حوار للتقارب او الائتلاف بين التنظيمات الفيلية الا وهو منصب (الرئيس) لهذا التحالف او الائتلاف وهو يشكل عقدة كبيرة لقادة التنظيمات والاحزاب الفيلية لايمكن تجاوزها – وهناك ثمة سبب آخر يكاد يكون حاضرا على طاولة اي حوار للتقارب الفيلي وغالبا مايضع القيادات الفيلية امام خياران أحلاهما مر , فأما التخلي عن المذهب وأما التخلي عن القومية وهو تحد كبير الى حد ما بمعنى ان اختيار احدهما يعني خسارة الآخر , وبحسابات مادية بحتة ليس من بينها الانتماء المذهبي او القومي ولا الايمان بقضية والنضال من اجلها – والامر الآخر هو التنافس المحموم ومحاولة التنكيل والتجريح للمنافس في الاوساط السياسية والجماهيرية وقد يصل الى حد قسر الجمهور تحت شعار (أن لم تكن معي فانت عدوي) 0

2 – ضعف الانتماء والولاء عند الجمهور الفيلي لقضيتهم والاسباب كثيرة منها موضوعية ومنها ذاتية , فالتركيبة الشخصية لدى الفيلي معقدة جدا نتيجة تراكمات كثيرة ومريرة من سنوات القهر والبؤس والاضطهاد والغربة والمعاناة المتوالدة لعدة أجيال مع فقدان الأمل بحياة كريمة آمنة

في وطن حاني واليأس والاحباط المتراكم مع خذلان الناصر والمنصف اضافة لسوء اداء القيادات السياسية الفيلية طيلة السنوات الماضية منذ 2003 , فلو اردنا ان نحيط باسباب هذا الوهن وتدني مستوى الانتماء والولاء الفيلي فعلينا ان نفرد مقالا خاصا بذلك , ولانرغب في الاستغراق في سرد المعاناة الفيلية هنا على حساب موضوعنا هذا وحسبنا أن نؤشر النتائج التي افرزتها هذه المعاناة , ومنها نجد أن الفيلي أكثر مغالاة عمن سواه في الانتماء الحزبي او المذهبي على حساب قضيته المصيرية .. ومن المؤشرات الخطيرة التي ظهرت مؤخرا بدعة (الاستعراب او الاستسياد) لدى بعض الافراد والمجموعات العشائرية الفيلية والتنصل عن قوميته الأصيلة ليصبح محط سخرية وتندر والنظرة الدونية والاستضعاف لأن الأخوة العرب بطبيعتهم يعتزون بنسبهم وكما سمعنا من آبائنا واجدادنا عنهم (العرب , حفاظة نسب) وينظرون لمن يتنصل عن اصله نظرة اللقيط كما يقول مثلهم الشهير (اللي ينكر أصله – نغل) ولا اقصد هنا مايدعى (ذباب الجرش أو الوداي) (مع تحفظنا الشديد طبعا) فقد يكون هناك تبرير أو تفهم لهذا الامر نتيجة الوسط العشائري العربي الذي يعيش فيه الفيلي في مدن الوسط والجنوب والذي يحتاج فيه الى مظلة عشائرية منيعة يحتمي بها من عدوانية وهمجية الرعاع والسيئين من هذا الوسط مقابل انعدام او ضعف سلطة القانون في حماية المواطن الحضري والمديني عموما فضلا عن ابناء المكونات والأقليات – وضعف الصلات العشائرية لديه ومن الملاحظ أن هذه البدعة (الاستعراب او الاستسياد) اصبحت ظاهرة تتسع وليس هناك من رادع – كذلك من الافرازات لسوء أدارة هذا الملف , خسارة الصوت الانتخابي الفيلي لصالح الصندوق الانتخابي الحزبي ببعديه – المذهبي والقومي – في حين ان صاحب هذا الصوت نجده في الغالب ناقما على العملية السياسية برمتها لكنه مستكين خاضع تحت مظلته الحزبية , وفي ذات الحين يرفع عقيرته منتقدا ومطالبا النخب السياسية الفيلية باستعادة حقوقه المسلوبة واستحقاقاته الوطنية في محاولة للتخلص من عقدة الشعور بالذنب ووخز الضمير الذي يصيبه جراء عدم نصرة قضيته – فالفيلي المتحزب غالبا يتصف بالسلبية عندما يكون مطالبا بالوقوف مع قضيته , في حين نجده عند حاضنته

الحزبية الأخرى (ايجابيا 0 مبادرا و فاعلا في نصرة حزبه والترويج له) ....!!!! –

3 – الامم المتحدة –

لايمكن التعويل على الامم المتحدة في نصرة القضية الفيلية لاننا وفق حساباتهم الموضوعية لانشكل خطرا يذكر ولايمكن ان نكون لاعبا سياسيا فاعلا في الساحة العراقية وكل مايعنيهم من الملف الفيلي هو جمع الاحصاآت والبيانات والتقارير لاستكمال أرشيف المكونات والأقليات العراقية (ديموغرافيا وتاريخيا) وحسب , فمنذ 2003 ولحد الآن دأبت ممثلية الامم المتحدة في العراق على استضافة الوفود والنشطاء الفيلية لتزويدها بتقارير واحصاآت تخص الفيليين دون اي تحرك رسمي لدى الحكومة العراقية او المنظمات الدولية وعليه فهذا من الخيارات الخاسرة الكثيرة التي ربما يعول عليها الفيليين في

نصرة قضيتهم 0
4 – المرجعية الدينية 0
لنا مقال خاص يتناول موضوع موقف المرجعيات الدينية من جرائم الابادة الجماعية بحق الكورد الفيليين ..
5 – طرفي الانتماء الفيلي – الكورد والشيعة –
وهنا نقصد القيادات السياسية – فالفيلي في نظر القادة الشيعة كوردي الانتماء لايمكن الوثوق به امام صراع شيعي كوردي مهما ادعى غير ذلك , كما هو الحال في نظر الساسة الكورد فهو شيعي الولاء ولايمكن الاعتماد على انتمائه القومي لانه راسخ العقيدة المذهبية – وفي كلا الحالين فأن هذا التقييم مجحف بحق الفيلي , فلو نظرنا من نافذة واحدة من النوافذ الكثيرة للمواقف الفيلية وبانصاف سنجد أن الفيلي بالوقت الذي يكون فيه على ربى جبال كردستان يقاتل مع (العصاة ....!) ويجمع الاموال من التجار والحمالين ..! لتمويل حركة التحرر في كوردستان والكثير من قيادات المغفور له عراب الحركة التحررية في كوردستان الملا مصطفى البارزاني كانوا فيليين , نجده في ذات الوقت يجمع الاموال من نفس التجار و – الحمالين والعتالين..! لدعم المرجعيات في النجف ويقف في مقدمة المدافعين عنها امام الحكومات الجائرة ومن هذه الاموال كان يقيم الشعائر الثورية وطالما كان الكوردي الفيلي في طليعة التنظيمات السياسية الدينية ومن أوائل المضحين لها كما هو حاضرا في الحركات والتنظيمات العلمانية واليسارية , بمعنى آخر أنه كوردي واضح مع الشيعة وشيعي واضح مع الكورد غير مخاتل ولامحابي ولا مداهن او مرائي , لكن المشكلة تكمن في أن الكورد يريدون من الفيلي ان يكون كورديا فقط متجردا منسلخا من ولائه المذهبي , والشيعة يريدونه شيعيا فقط متجردا متنصلا عن انتمائه القومي ... !!! ولسبب واحد لاغير هو ضمان صوته الانتخابي خالصا شيعيا كان ام كورديا , دون النظر بعين الانصاف للسفر الطويل من التاريخ النضالي والتضحيات التي قدمها الفيلي لكلا الطرفين الشيعي والكوردي .. , وهناك ايضا اسباب اخرى مهمة قد تكون عائقا لكلا الطرفين في دعم وتبني الملف الفيلي تقف في مقدمتها – مشكلة المادة 140 الدستورية وحدود الاقليم والدعوة لأستقلاله ومشاكل النفط والثروات الطبيعية ومشكلة كركوك وعائدات المنافذ الحدودية وجملة من المواقف المتقاطعة بين الاقليم والمركز من الاحداث الداخلية والاقليمية والدولية – ليس لها مكان في هذا المقال 0
6 – منظمات المجتمع المدني –
ومنظمات حقوق الانسان او حقوق الاقليات والمكونات العاملة على الساحة العراقية – الاممية منها او التطوعية – لاتستطيع أن تكون فاعلة ومؤثرة لمعالجة المشاكل الفيلية كما تسوق نفسها اوكما يتصور البعض من الناشطين ويعلق عليها الآمال العريضة فهي ادوات تنفيذ برامج الجهات الداعمة في عقد المؤتمرات وورش العمل وتنفيذ الاستبيانات وجمع التقارير والمعلومات وما الى ذلك , ولايعنيها من الامر سوى ماتحصل عليه من المنح المالية لتنفيذ هذه البرامج وليس هناك اعتراض او تحفظ تجاه هذا الامر 0 فهي تاخذ ثمن ماتقدمه من عمل أصولي مشروع 0
7 – العشائر الفيلية –
التي تشكلت بعد عام 2003 على انقاض العشائر القديمة وبمبادرات نخبوية فرضتها الحاجة وتحديات المرحلة الفوضوية ورغم السعي الغيور والعمل الجدي والمضني لشيوخها الاجلاء ووجهائها الفضلاء – الا انها لازالت دون مستوى الطموح من تحقيق الحصانة للفرد الفيلي في وسط عشائري عدواني , تحتاج الى الالتفاف الجماهيري والدعم السياسي والسلطوي اسوة بالعشائر العربية لتكون منيعة ومهابة ونطمح لان تكون حواضن اجتماعية حصينة لحماية جمهورها ضد الاعتداآت والمشاكل وانتزاع حقوقهم دون مجاملة ومحاباة من اطراف النزاع الاخرى 0
8 – جميع القيادات والاحزاب السياسية الوطنية –
يتعاطون مع الفيلي بتعاطف لكنهم يتعاملون معه صوتا انتخابيا مجردا يجب استثماره واحيانا استغلاله وهذا امرا مشروعا بعرفهم السياسي ولايلامون على ذلك , ومن يتحمل المسؤولية في ذلك هو الفيلي فقط ولايوجد اي مبرر اخلاقي يوجب عليه التفريط بصوته الانتخابي الثمين لصالح جهة سياسية غير فيلية في وقت يكون فيه هو نفسه احوج الناس لهذا الصوت 0
9 – مقعد الكوتا الفيلية البرلماني –
غير محصن قانونيا حاله حال بقية مقاعد الاقليات والمكونات الاخرى في مجلس النواب , مما جعله عرضة للسرقة وصيدا ثمينا وسهلا للاحزاب السياسية الكبيرة فضلا عن التفريط به من قبل الفيليين انفسهم بسبب صراعاتهم الداخلية , لذا يجب السعي لحمايته وتحصينه قانونيا ليكون صوتا فيليا خالصا مع المطالبة الجادة لزيادة التمثيل وفق الاستحقاقات الدستورية – ولنا مقال خاص بهذا الموضوع 0
10 – ممثلي الكورد الفيليون في مجالس محافظتي بغداد وواسط –
الاستاذ فؤاد علي اكبر والاستاذ حيدر هشام الفيلي – نجحوا مهنيا ووظيفيا رغم بعض الكبوات , لكنهم لم يوفقوا سياسيا .. !! – لنا مقال يتناول هذا الموضوع سينشر قريبا 0
....
ختاما وأمام كل ماتقدم لم يبق لنا سوى البحث عن خيارات جديدة تأخذ بعين الأعتبار معالجة كل الاخطاء والتداعيات المذكورة باعلاه وتؤشر مواطن الخلل بكل شجاعة وصدق ودون مجاملة ومداهنة لتصحيح المسارات في المرحلة المقبلة واستبعاد المتسلقين والوصوليين وبهذا الصدد فاننا نوجه دعوة لكل الناشطين السياسيين والنخب ورؤساء العشائر

والمعنيين بالشأن الفيلي من المخلصين لقضيتهم المصيرية , السعي الجاد والمخلص لتوحيد الجهود سياسيا وجماهيريا ونضم صوتنا للدعوة الكريمة التي اطلقها قبل أيام وعبر صفحته الخاصة في الفيس بوك , الأعلامي والناشط الفيلي الاخ العزيز صادق المولائي بضرورة تشكيل مرجعية سياسية للكورد الفيليين , فبدون توحيد الصف والامكانيات فالجميع خاسر وسيستمر هذا التيه في تراجع خطير 0
شواهد للتذكير ...
منذ مايقرب من اربعة عقود والحال كما يلي : –
1- لازالت أملاكنا المغتصبة وأموالنا المصادرة ملكا للبعثيين وغيرهم من الفاسدين – رغم وجود قانون رقم 13 لسنة 2010 وقانون رقم 16 لسنة 2010 0 (مقارنة باملاك وأموال ورواتب مجرمي النظام البعثي التي أعيدت اليهم)
2- لازالت رفاة اكثر من إثنين وعشرين الف شهيد من شبابنا المغيبين قسرا مجهولة ولم نعثر لهم على رفاة او شاهدة قبر 0 رغم وجود قانون رقم 57 لسنة 2015 وقانون رقم 2 لسنة 2016 0(مقارنة بشهداء المقابر الجماعية من ثوار الانتفاضة الشعبانية وشهداء سبايكر وغيرهم من شهداء العراق) 0
3- لايزال الكوردي الفيلي عند مراجعته لاستعادة جنسيته العراقية المسقطة عمه ظلما عليه ان يثبت عراقيته أولا وتحت آليات تعجيزية وعليه أن يراجع شعبة شؤون الأجانب , رقم وجود قانون رقم 26 لسنة 2006 وتعديلاته 0(مقارنة بالوافدين والمقيمين العرب والاجانب الذين يتم منحهم الجنسية وفق القانون دون اي مشكلة تذكر) 0
4- لازالت مدننا المنكوبة مدمرة ومهجورة منذ اربعين عاما مثل زرباطية وورمزيار ومندلي وقره لوس وغيرها , والمدن الكبيرة عرضة للتغيير الديموغرافي مثل بدرة وخانقين وغيرها, بالرغم من تعهد الحكومة العراقية بازالة كافة الآثار التي خلفتها جريمة الابادة الجماعية بحقنا وذلك بقرارها 426 لسنة 2010 0(مقارنة بحملة الاعمار للمدن التي دمرها الارهاب مؤخرا والتي يمولها العراق وجامعة الدول العربية والامم المتحدة والمنظمات الدولية) 0
5- لازال الغالبية من مهجرينا لم يحصلوا على كامل حقوقهم وفق القانون رقم 21 لسنة 2010 0ولازال الكثير منهم يرزحون تحت وطاة الغربة والقهر والفاقة في مخيمات اللجوء في جهرم وازنا وغيرها وبدون الحصول حتى على هوية انتماء الى وطنهم العراق او بلد اللجوء في جمهورية إيران فضلا عن مئات الآلاف منهم في مهاجر ومنافي اوربا وامريكا واستراليا وغيرها 0 (مقارنة بحملات أعادة توطين ورعاية النازحين جراء العمليات الحربية وقتال داعش والتي ايضا ترعاها الحكومة والمرجعية الدينية وبعض دول الجوار والدول العربية والمنظمات الدولية)
6- رغم صدور قانون رقم 35 لسنة 2013 وتعديلاته وقانون رقم 24 لسنة 2005 وتعديلاته الا أن معتقلينا وسجنائنا لازالوا يتعرضون لشتى انواع الإذلال والإهانة والابتزاز عند محاولتهم استجداء .. ! تعويضاتهم من مؤسسة السجناء ولجان الفصل السياسي 0 (مقارنة بنازحي رفحاء وارطاوية) 0
00000
وللحديث بقية ....
....
تنويه : –
قريبا سنتناول مواضيع أخرى تخص الشأن الفيلي ستنشر تباعا , منها –
1 – ظاهرة الاستعراب والاستسياد الفيلي 0
2 – مقعد الكوتا الفيلية في البرلمان – أسرار وخفايا 0
3 – مفهوم المكون الفيلي – ما له – وما عليه ..؟
4- المرجعية الدينية والملف الفيلي 0
5 – ممثلي الكورد الفيليين في مجالس محافظتي بغداد وواسط 0
6 – العمل السياسي الفيلي – ماهو الخيار الامثل .. ؟
7 – قناة الأشرا ق الفضائية . ..
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 253
أضواء على الكورد الفيلية في العراق/القسم 1

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220600578349

أضواء على الكورد الفيلية في العراق/القسم 1
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4320 - 29-12-2014 - 19:41
المحور: القضية الكردية

مقدمة
قبل الخوض في سرد الموضوع لابد وأن نشير الى أنَّ الكورد الفيليين في عراقنا الحبيب لهم مزايا قلّ ما تجدها في الإثنيات الأخرى في المنطقة و غيرها،وذلك لثلاثة أمور تتسم بها هذه الشريحة دون غيرها،وهي:
1- الكورد الفيليون ،من التسمية يظهر جلّياً،بأنَّهم من القومية الكوردية بلا أدنى شك في ذلك، فما للأكراد لهم أيضاً من التراث الحضاري والإنساني، و ما الى ذلك من التبعات التاريخية والثقافية،إذن فهم حسب الانتماء القومي كورد (أكراد) .
2- الكورد الفيليون، أغلبيتهم (98./.) مسلمون،وهناك الكاكائية (مندلي و خانقين و كركوك)،،وقلة قليلة من اليهود ،هذا من ناحية الديانة ،ومذهبياً هم من الطائفة الشيعية (الأثنى عشرية) ،بينما بقية الكورد من الطائفة السّنّية (غالبيتهم من الشافعية)،إذن فهم مسلمون شيعة،و لهم باع مشهود في حبهم للطائفة ،وترسيخ أركانها في البلاد.
3- الكورد الفيليون، تقع مناطق سكناهم في وسط العراق وجنوبه ،أي أنَّهم حلقة وصل بين شمال الوطن وجنوبه ،وأمسى بذلك جسر المودة والمحبة بين طرفي البلاد في تواجدهم السكاني.
والنتيجة الحاصلة من الأمور الثلاثة المتجذّرة في كيان المواطن الكوردي الفيلي ،هي:
- الكوردي الفيلي قومياً جزء لا يتجزّأ من الكورد عموماً و يشاركهم في الحس القومي.
- الكوردي الفيلي عقائدياً جزء لا يتجزّأ من المسلمين عموماً، ويشاركهم في الحس الديني.
- الكوردي الفيلي مذهبياً جزء لا يتجزّأ من المسلمين الشيعة، ويشاركهم في الحس المذهبي.
من هنا يلتقي الكوردي الفيلي مع الكورد قومياً،ويلتقي مع العرب المسلمين السنة و غير العرب دينياً(عقيدة)، و يلتقي مع العرب المسلمين الشيعة و غير العرب مذهبياً ،فمن هنا يلتقي مع الجميع في معاملاته التجارية و غير التجارية ،و ترفع الحواجز و الستائر بينهم و بين من يعايشونهم، و يساكنونهم ،وهذه ميزة فريدة لهذه الشريحة المظلومة،بل ترسخت في أعماقهم ،و سرت في دمائهم،و أمست جزءاً مهماً من التكوين الثقافي و الحضاري لهم عبر حياتهم الاجتماعية ،و السياسية ،و هناك عشرات المئات من الأمثلة الواقعية ،والحقائق المبينة على الساحة المدنية و الشعبية،من حالات الزواج و الانخراط في الأحزاب السياسية، والمنظمات الإجتماعية ،والأعمال التجارية،و تسري هذه الحالات بلا أي أدنى تحفظ، رغم الجور و الاضطهاد المبرمج لهم من قبل الأنظمة على مسار الزمن، فمنذ تشكيل الدولة العراقية(1923م) الى سقوط الصنم في (2003م)،بل كانت ردود الفعل لتلك الإنتهاكات الفظيعة، والمخالفة الجهورية لمبادئ الإعلان العالمي لحقوق الانسان بالنسبة للشريحة ايجابية أكثر من ذي قبل ،وتمثّلت في موردين رئيسين ،و هما:
ألف – المطالبة بحقوقهم المشروعة وفق الشريعة الاسلامية ،والقوانين الدولية،و بعيداً عن ممارسات العنف،والردّ بالمثل.
باء – تكوين أنفسهم (مادياً و معنوياً) في بلدان المهجر، و مدّ يد العون لكل عراقي مغترب يعاني من جور النظام البائد و إنتهاكاته الفظيعة لحقوق الانسان.

من هنا أمسى الكورد الفيليون جسر المودة و المحبة بين جميع أطياف المواطنين العراقيين في فَسيفساء عراقنا الحبيب.
احمد الحمد المندلاوي
بغداد
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 254
أضواء على الكورد الفيلية في العراق/القسم 2
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220537578348

أضواء على الكورد الفيلية في العراق/القسم 2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4321 - 2014-12-30 - 00:13
المحور: القضية الكردية

تعريف موجز للكورد الفيليين
نواصل موضوعنا الذي بدأناه في العدد الأول ،فبعد المقدمة جاء دور تعريف موجز للكورد الفيليين، بدءاً أودُّ أن أذكر شيئاً عن لفظ (الكورد- الكُرد) قد يقول سائل ما الفرق بينهما؟ الكورد أو الكُرد،هنا يأتي التوضيح على ذلك .
فمن الشائع في الكتابة العربية أن يكتب اسم الشعب الكوردي ب(الكُردي) بحذف (الواو) والاستعاضة عنها ب(الضمة)،أو لفظ الإسم ب(كسر الكاف)،و ذلك إعتماداً على ما ورد في معجم (لسان العرب) الذي يذكرهم بالضم،و ينسبهم الى قبائل اليمن،أو إعتماداً على سليقة بعض اللهجات العربية،فمن معانيه كما ورد في لسان العرب :
- الكَرد- الطَّرد.
- الكَرد – العنق.
- الكُرد – المشارة من المزارع.
- الكُرد – جيل من الناس معروف،والجمع أكراد (1) .
ألا أنَّ حقيقة لفظ (الكورد) لا تعود لجذر الكلمة العربية (كُرد)،و إنَّما للفظ غير عربي أصلاً،لفظ سومري هو جذر ومبنى لفظ الكلمة ألا وهو ال (كور) كلمة سومرية تعني (الجبل)،ومن اشتقاقات النسب في السومرية كما جاء في بعض المصادر إضافة الياء أو الدال و الياء أحياناً.بحيث يكون معنى لفظ (كوردي) بالسومرية هو(الجبلي)،و هي التسمية التي كان السومريون يطلقونها على سكان الجبال المجاورة والحضارة المجاورة التي تسمى تاريخياً ب (الإيلامية) أو (العيلامية) كما تذكر بعض الكتب و المصادر، و من هنا فإنَّ لفظ (كوردي) هو سومري الأصل،وقد جاء ذلك في بعض الرقم والوثائق

السومرية التي تعود للألف الرابع و الثالث قبل الميلاد.
لذا يُرجى الإنتباه الى ذلك و تصحيح هذا الخطأ الشائع بين كتّابنا و باحثينا(2).
و الكورد الفَيْليون أو الكورد الفَيْلية (بفتح الفاء وتسكين الياء)،ترمز إلى شريحة من اللور التي تنسب إلى القومية الكوردية التي تقطن المناطق الحدودية من العراق وإيران إبتداءً من مناطق جلولاء، وخانقين، و مندلي في محافظ ديالى شمالاً، إلى منطقة علي الغربي جنوباً ، مروراً بمناطق بدرة و جصّان و زرباطية و الكوت و النعمانية و العزيزية، وتقع أغلب هذا المناطق في محافظة واسط العراقية (الكوت) إضافة إلى بعض قرى محافظة ميسان (العمارة)،و الناصرية .. والكثير منهم (الكورد الفيليون) يسكنون في بغداد العاصمة منذ أمد بعيد،و أُطلق عليهم الكورد الفيليون،(3) ولو إنَّ لهذا الاصطلاح آراء عديدة بين الرفض و التأييد،كما إنَّ هناك تفاسير كثيرة له ، وكأنَّما أصبح من نظريات (الأمر الواقع) لإستخدامه الشائع حتى في أوساط الهيئات الدولية، ووسائل الإعلام، ومادام هذا الاصطلاح يجمع الكورد الفيليين لإيجاد حلَّ مناسب لمعاناتهم المزمنة،و المعروفة لدى الجميع..فدعه عنواناً لجمع شتاتهم للصالح العام،الى تستقر آراء الباحثين و المتخصصين على إصطلاح أدقّ و أشمل،و أقرب علمية؛ وأكثر مقبولية لدى أبناء هذه الشريحة المظلومة، وهذا الطرح هو بحث شائك يحتاج الى دراسة بحثية مستفيضة،ورغم ذاك نذكر هنا رأي أحد الباحثين حول لفظة الفيلي،حيث يقول الدكتور مهدي كاكه يي بهذا الخصوص:
أحبُّ أن أذكر بأنَّ إطلاق إسم (الكورد الفيليون) على الشريحة الفيلية،هو إستعمالغير دقيق حيث أن ذكر كلمة (الكورد) مع (الفيليون) كأنّما يُراد بها إ إثبات كوردية هذه الشريحة الكوردية،فهي يوحي إلى التشكيك في كوردية الفيليين،مثلاً يُقال : (سوراني، و بهديناني، و مرمياني، و إيزدي) دون الحاجة ذكر كلمة (كورد) معها، في رأيي (و الكلام عائد الدكتور مهدي كاكه يي):إنَّ
إستعمال مصطلح (الفيليون) لوحده كتسمية لهذه المجموعة،يكسبها مدلولاً صحيحاً و عمقاً في كورديتها (4).
هوامش
1- راجع لسان العرب ،ج 12 ،للعلامة ابن منظور،مؤسسة التاريخ العربي-1993م.
2- (الكورد الفيليون – محاولة لمعرفة أصلهم و فصلهم /د.برهان شاوي)
3- أما من الجانب الإيراني فتتوزع مناطق الكورد الفيلية و الذين يسمون اللُر في منطقة لورستان التي تشمل محافظات كرمانشاه و إيلام و خوزستان ومدنها من الشمال إلى الجنوب وهي خسروي و قصر شيرين و كرمانشاه و إسلام آباد غرب و سريل ذهاب و إيلام و بدرة الإيرانية و مهران و أنديمشك التي تحاذي الجنوب العراقي في محافظة ميسان. ويسمى-;- موطن الأكراد الفيلية باسم (لورستان) او لرستان، و إنهم يتكلمون بلهجتهم الخاصة،ويقال لها ف-;- العراق الفيلية وفي إيران اللورية .
4- (بحزاني نت 02-08-2006 م الفيليون هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين د. مهدي كاكه
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 255

إطفاء ثلاثة قناديل كوردستانية وهاجة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240325140714562065

إطفاء ثلاثة قناديل كوردستانية وهاجة
محمد مندلاوي

خلال أسبوع واحد فقدت كوردستان ثلاثة من فطاحل السياسة والأدب والشعر، وكان في مقدمة الذين رحلوا عنا بكل هدوء، كالنسيم الصباح المنحدر من جبل كبير كوه نحو نهر زرباتية المتدفق، (گلال) الذي يشكي منذ سنوات من التعريب المقيت على أيدي الأنظمة الحاكمة في العراق، السياسي الكوردي الفيلي (حبيب محمد كريم) السكرتير السابق للحزب الديمقراطي الكوردستاني، القادم من مدينة زرباتية الكوردستانية، التابعة لمحافظة واسط، حاملاً هموم ومعانات أهلها الكورد الغيارى الصامدون الباقون على العهد رغم عوادي الزمن. للأسف الشديد أن يد المنية لا تعرف المواعيد وتأتي متى شاءت الأقدار دون سابق إنذار. ونحن في خضم الانعطافة التاريخية الكبيرة التي ستغير وجه المنطقة، كم نكون أحوج إلى هذا المعلم العظيم وإلى نصائحه وإرشاداته حيث انعقاد المؤتمر القومي الكوردي الذي انتظره الشعب الكوردي على مدى عقود بفارغ الصبر على الأبواب. والفارس الثاني الذي ترجل عن صهوته، هو ابن مدينة كركوك السليبة، قلب وقدس كوردستان، الأديب المعروف (فلك الدين كاكه ئي) الذي يعد امتداداً لذلك العالم الكوردي اليارساني الزاهد (بهلول ماهي) إن أوجه التشابه بين الاثنين كثيرة، من أهمها إن بهلول عاصر الخليفة العباسي الدموي هارون الرشيد، و الطيب الذكر (فلك الدين كاكه ئى) عاصر طاغية آخر هو صدام حسين. عندما كان هذا الأخير نائباً للرئيس العراقي أحمد حسن البكر كان (أبو برشه نگ) رئيساً لتحرير جريدة التآخي الناطقة بلسان الحزب الديمقراطي الكوردستاني، التي كانت نداً لجريدة الثورة الناطقة بلسان حزب البعث المجرم، وكانت التآخي تقف لها بالمرصاد و تفضح باستمرار أكاذيبها وتلفيقاتها للشعب العراقي، خلال السنوات الأربع التي صدرت فيها التآخي في بغداد، وهي السنوات التي تلت بيان آذار منحتها قيادة الثورة الكوردستانية لحزب البعث كمساحة زمنية من أجل تطبيق بنود بيان آذار، لحل القضية الكوردية حلاً سلمياً، إلا أن حزب البعث العروبي، بعد انقضاء السنوات الأربع التي منحتها إياه قيادة الثورة الكوردية تملص من تعهداته للشعب الكوردي، وشن حرباً عشوائية مدمرة على قرى ومدن كوردستان، حيث ذهبت ضحيتها عشرات الآلاف من الأبرياء من النساء والأطفال والشيوخ. وفي مثل هذه الظروف العصيبة وتحت نيران النابالم وعلى رائحة غاز الخردل، كتب (أبو برشه نگ) وأبدع. أنه كأقرانه الكورد، لم يمس بقلمه الرصين يوماً ما الشعب العربي بسوء، بل واجه العروبيين الأوباش كأصحاب مدرسة إجرامية دنيئة، وفضح بمداد قلمه أعمالهم الوحشية للعالم. وثالث الفرسان في طريق ذات الشوكة، كان الشاعر الكبير والمجدد (شيركو بيكه س) الذي أثرى المكتبة الكوردية بدواوينه الشعرية، والذي أدى رسالته على أكمل وجه، بكل نزاهة و أمانة وإخلاص ولم يهاب يوماً الأنياب القاتلة لأدوات الاحتلال من الكورد الجنسية أصحاب الوجوه الشتوية، بل واجه سكاكينهم الصدئة بقلمه الزاخر، وفضح أعمالهم الإجرامية بكل شجاعة واقتدار. وأيضاً على الساحة العالمية، لم يهدأ له بال، حتى انتقل بالشعر الكوردي من المحلية إلى مصاف الشعر العالمي، حيث حلق به عبر القارات والمحيطات، منطلقاً من وطنه الجريح كوردستان، إلى أوروبا التي قدرت وثمنت إبداعه الشعري، و منحته جائزة توخولسكي، ومن ثم ذاع صيته في إفريقيا و الولايات المتحدة الأمريكية وكندا، اللتان تدرسان أشعاره في مدارسهما بعد أن شاهدوا شعره المترجم إلى لغات عالمية عديدة وفيه يظهر الشاعر اقتداراً شعرياً قلما يرى عند الشعراء المعاصرين.لا شك إن الموت اختطف هؤلاء الثلاثة العظام من بيننا، إلا أن أعمالهم الخالدة، ستبقى أبد الدهر، حية تنبض بالحياة، وتلهم مشاعر الشعب الكوردي نحو غداً أفضل، لا يروا فيه محتلاً دنساً على أديم وطنهم الممتد من البحر إلى البحر.
من أشعار (شيركو بيكه س):
ذات يوم
ولدتْ الأرض بركاناً
ومن البركان ولدتْ كوردستان
ومن آرارات ولد الكورد
ومن الكورد ولد تؤامان: القهر والتحدي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 25-03-2024
وقت التدوين: 2024-03-25
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 256
أغاني زاهد محمد لثورة تموز
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220612114012417306

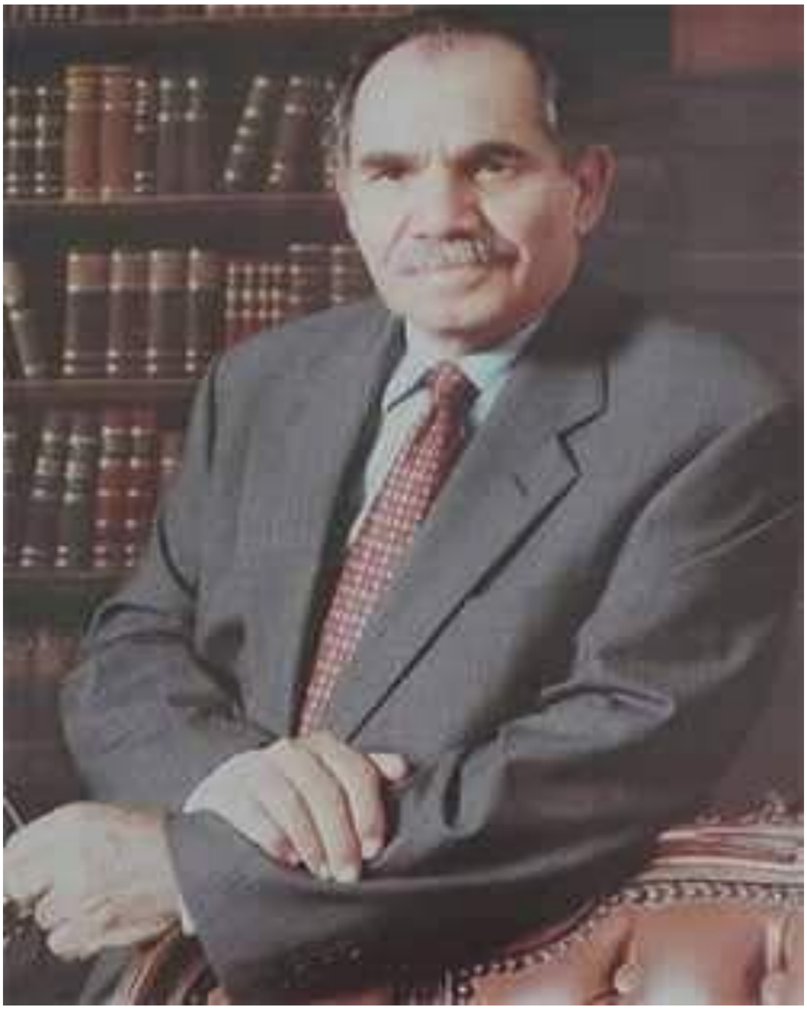

مؤيد عبد الستار

ثورة الرابع عشر من تموز 1958 ناقوس أيقظ العراق من سباته فانطلقت أقلام الشعراء وحناجر الفنانين تشدوا أعذب الالحان والاغاني لهذه الثورة التي وضعت البلاد على بداية مسار التقدم والعمل والبناء .
ورغم ان المؤامرات توالت عليها منذ الايام الاولى ، وحاول المجرمون اغتيال زعيم الثورة في شارع الرشيد ، في محاولة فاشلة الا انهم استمروا بمؤامراتهم حتى تمكنوا من رقبة الاسد في الثامن من شباط 1963 فاطاحوا بآمال الشعب الذي قاومهم بما تيسر له من قوة وسلاح، ولكن الشياطين كانوا امضى سلاحا من الاخيار، وما زلنا ندفع ثمن ذلك اليوم المشؤوم الذي أطفئوا فيه لهيب الثورة واخمدوا نارها .
من بين أشهر الشعراء الذين نظموا أجمل الاغاني والاوبريتات لثورة تموز وقائدها الزعيم عبد الكريم قاسم الشاعر الكبير زاهد محمد زهدي . شاعر غنائي له دواوين معروفة في الفصحى والعامية .
كان منذ شبابه متعلقا بالحزب الشيوعي العراقي وله اتجاهات يسارية بناءة، نشأ وسط بيئة شعبية في مدينة الحي والكوت بين أهله الكرد الفيليين الذين تعرضوا مرارا للتهجير القسري ، درس وعمل ببغداد .
بالاضافة الى موهبته الشعرية درس الاقتصاد وحصل فيه على درجة الدكتوراه من تشيكوسلوفاكيا في السبعينات وعمل في المجالات الجامعية والصحفية والاذاعة والتلفزيون .
كانت بداياته الشعرية تمجد انتفاضات الشعب الذي ناضل من أجل الخلاص من استبداد النظام الملكي الاقطاعي المتخلف ، واشتهر بقصيدته المعروفة التي أصبحت نشيدا للنضال والمناضلين :

يالرايح للشعب خذني // وبنار المعركة ذبني

لو نادى شعبك الشجعان // تقدم واعتذر عني

يا وسفه بنكرة السلمان // أضل مقيد بسجني

وقد نظمها حين كان سجينا في نقرة السلمان في العهد الملكي ، وكانت هذه القصيدة تُنشد في وداع السجين الذي يغادر السجن بعد انتهاء مدة سجنه .

وقصيدته التي نظمها بعد ثورة تموز التي لحنها وغناها الفنان أحمد الخليل فاصبحت نشيدا يغنى في كل محفل وطني :

هربزي كرد وعرب رمز النضال

اشتهر زاهد محمد باوبريت للاذاعة بعنوان غيده وحمد وهو اوبريت غنائي فيه حوار عاطفي رقيق اضافة الى العديد من الاغاني العاطفية الاخرى مثل اغنية :

مروا عليَّ الحلوين / و عذبوني

نظره تهيم الروح // بيها رموني

غناء ناظم الغزالي والحان ناظم نعيم

واغنية

كلما امر عالدرب // عيني على الباب

انتظر نسمة تهب // من عطر الاحباب

غنتها مائدة نزهت ولحنها ناظم نعيم

واشتهرت له اغان ريفية عديدة غناها أشهر المغنين والمغنيات مثل أغنية :

ارد انشد من اهل الهوى / هلبت الي عدهم دوا

نيران احس بمهجتي / جن ﮔلبي المعذب هوا

لحنها وغناها الفنان محمد نوشي

واغنية :

شكَي الارض يامسحاي / خل يجري بزروعي الماي

الكاع صارت لي ملك / والخير هل بدنياي

شكي الارض يامسحاي

وأغنية أم حسين. غناء مائدة نزهت والحان سمير بغدادي

آنه أمك يازين // أهبش لك متّين

وغيرها العديد من الاغاني الريفية المشهورة

غنى زاهد محمد لثورة تموز منذ فجر انطلاقها وفي مقدمة لقصائده يقول : فيما يلي من الصفحات ، تخصص المجموعة الشعبية موقعا خاصا لعدد من الاغاني الوطنية الشهيرة التي غنتها فرقة الاذاعة العراقية أو أداها مطربون معنيون ، خلال العام الاول والثاني من ثورة 14تموز 58 المجيدة) وعن تقديمه لاوبريت ثورة الشعب كتب (في أحد أيام العام الثاني للثورة ، استدعي الشاعر - زاهد محمد - من قبل مسؤولي الاذاعة لاعلامه بأنه مطلوب في وزارة الدفاع لمقابلة الزعيم عبد الكريم قاسم . وعندما ذهب لمقابلته ، شكره الزعيم على إهدائه مجموعته الشعرية الاولى (شعاع في الليل) خلال الالتقاء به ضمن وفد من الاذاعة ضم أبرز كتاب الاغاني والمخرجين وكتاب البرامج الاذاعية ومدير عام الاذاعة والتلفزيون . وخلال المقابلة الخاصة ، أشار الزعيم الى اهتمامه الخاص بما يكتبه الشاعر من أغاني تدعو الشعب الى المحافظة على الثورة وزخمها المتدفق ، ثم اقترح بنفسه على الشاعر أن يكتب حوارية غنائية - اوبريت بالعربية الفصحى عن الثورة التي شارك فيها ليس الجيش الذي فجرها فحسب ، بل العمال والفلاحون والمثقفون رجالا ونساء مع إبراز دور المرأة بوضوح وفي الواقع فقد كان الشاعر قد بدأ محاولة من هذا النوع في الاذاعة ، ولكن باللغة الشعبية ، وكانت في طور الاعداد وبالاتفاق مع الفنانين أحمد الخليل والسيد وديع خونده / سمير بغدادي على التلحين . غير ان الفكرة التي طرحها الزعيم الراحل عبد الكريم قاسم قد غيرت الموضوع من أساسه واتجه الشاعر بعد ذلك الى كتابة الحوارية - الاوبريت باللغة الفصحى . من مسودة المجموعة الشعرية الشعبية للشاعر)

والاوبريت - ثورة الشعب - يتالف من عدة مقاطع - كوبليه - لعدة اصوات مثل المرأة ، الفلاح ، الجندي ، المثقف . وهذه مقدمة الاوبريت - كوبليه -

صوت الحياة - فتاة

أطبق الليل وسدءالافقا / وامتلت كأسي جورا وشقا

لي مع التاريخ بشرى حلوة / من ينادي شمسها أن تشرقا

لي يومٌ عاطرٌ يزكو شذى / قبل أن يولدـ أو أن يخلقا

من سيغزو روضه مفتتحا / عهد مجد بالاماني عبقا

لي لواءٌ باحثٌ عن ساعدٍ / ثائرٍ يرفعهُ كي يخفقا

ومن أغانيه الشهيرة لثورة تموز والتي أذيعت من الاذاعة العراقية

الاغاني التالية :

1 - محلاك ياتموز غناء ناظم الغزالي

محلاك ياتموز ببلادي تهل / محلاك محلاك

حتى الطبيعة اليوم تزهي / وتحتفل وتغني وياك

***

يايوم مثلك للوطن / من يومك أهنأ

گلبنا صفحات الزمن / غيرك مشفنه

كل گلب يهواك / يتمنى ملگاك

تموز يوم 14 / محلاك .. محلاك

***

تموز يا أعظم أمل / ياحلم الاجداد

ارتفع ما بين الدول / بيك اسم بغداد

كل گلب يهواك / يتمنى ملگاك

تموز يوم 14 / محلاك .. محلاك

***

تموز ياأجمل فجر / مرّ ببلادي

صوت المبشر بالنصر/ بسمك ينادي

كل گلب يهواك / يتمنى ملگاك

تموز يوم 14 / محلاك .. محلاك

***

2 - أغنية مصباح تموز غناء ناظم الغزالي

مصباح مثله أبد / ما هل ولا مصباح

هبت نسايم رغد / بي والتحرر لاح

حكَنه نعيده بكل سنه

وبمهرجانات وهنه

نحييه لولد الولد / ونقيم اله الافراح

***

ما أعظمك من شهر / عهد الظلم بي زال

يومك الرابع عشر / بي تفتخر الاجيال

ذكره عليها من يمر

بَسمه تشع بكل ثغر

ويغني طير السعد / أهلا بها المصباح

***

تموز إلنه وهب / خير وحياة ونور

عبره اصبح لكل شعب / ضد الطغاة يثور

هبت الدنيا مرحّبه

لتموز تهتف مرحَبه

يانورأجمل عهد / للعامل وفلاح

***

3- اغنية ذكرى تموز الحان وغناء أحمد الخليل

مرَّ ياتموزُ عامٌ لم أجد مثلهُ عام

عامرا بالحب يزهو بأغاريد السلام

ويغني كلُّ قلب فيه يستقبل بشرى

أيُّ شهر منك يا تموز بالتخليد أحرى

أنت يا حاطم قيدٍ طوَّقَ الاعناقَ دهرا

دمت في التاريخ رمزَ المجدِ للشعب المضام

مرَّ ياتموزُ عامٌ لم أجد مثلهُ عام

عامرا بالحب يزهو بأغاريد السلام

***
4- يابلادي الحان وغناء أحمد الخليل

يابلادي يا بلادي / يا ضياءً في العيون

الهوى ملء فؤادي / لك يا أمي الحنون

بورك العهد الجديد / أشرق الفجر السعيد

كلنا قلب يغني وينادي / عشت دوما في هناء يابلادي

***
يوم تموزَ نهضنا / ننشدُ النصرَ المبين

وعلى الظلم انتفضنا / وهزمنا الخائنين

قد مضى عهد الظلام / فلتعيشي في سلام

كلنا قلب يغني وينادي / عشت دوما في هناء يابلادي

***
5- أغنية حمد الله عالسلامة : الحان سمير بغدادي غناء مائدة نزهت

يذكر الشاعر انه حالما انتشر خبر محاولة اغتيال قائد الثورة وفشل المحاولة التي اشترك فيها صدام وضع سمير بغدادي لحنا جميلا وطلب من الشاعر أن يكتب له الكلمات الملائمة للحن . وهكذا ولدت هذه القصيدة وسجلت صباح اليوم التالي وانتشرت على الفور بين الجماهير . وهذا مطلعها .

حمد الله عالسلامة / قايدنا ترف أعلامه

أقوى من رصاص العدوان / خاب الغادر واحلامه

حمد الله على السلامة

6- أغنية : عيّد . غناء مجموعة اخوان الريف

عيّد يا گلبي وعايد / هنّي الشعب والقايد

أرضي سعيدة وحرة / والسلم بيها سايد

أهلا بفخر الايام / يمحقق النا الاحلام

نتمنى يومك كل عام / عالشعب خيرَ يعاود

* * *
هذا غيض من فيض مما نظمه الشاعر زاهد محمد في ثورة تموز من الشعر الفصيح والعامي .

كما نظم العديد من القصائد حين كان سجينا في سجون النظام الملكي كسجن نقرة السلمان وسجن بعقوبة. وله أغاني واوبريتات ومنلوجات تمجد ثورة تموز واحداثها البارزة مثل الاصلاح الزراعي وتحرر الفلاحين وعيد العمال والشبيبة وهي الاغاني التي غناها العديد من الفنانات والفنانين امثال مائدة نزهت وانصاف منير وناظم الغزالي ومحمد نوشي وأحمد

الخليل وفاضل رشيد .
نتمنى على من يحتفظون بالتسجيلات القديمة لهذه الاغاني نشرها في موقع اليوتيوب كي تستعيدها الاجيال الجديدة وثيقة تاريخية لذلك العهد الجمهوري المجيد .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: فني

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 12-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 257

آفستا: كتاب زرادشت المقدس والملاك فروهر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410203420564787

آفستا: كتاب زرادشت المقدس والملاك فروهر
د. مؤيد عبد الستار

نشر ويسترغارد N.L.Westergard نصوص الزند (افستا) المتبقية من العصور السابقة، والمحفوظة في جامعة كوبنهاغن، والتي نجح ايراسموس راسك Erasmus Rask في الحصول عليها خلال زيارة علمية لبومبي عام 1820م وبعض النصوص التي حصل عليها من صديقه الدكتور جون ويلسون من بومبي Dr.John Wilson ونصوصا اخرى تعود للمتحف البريطاني ومكتبة اوكسفورد ومكتبة الامبريال في باريس ، وتلك التي تعود ليوجين بورنوف. نشرها في الجزء الاول من كتابه الزند افستا وترجمها الى الانجليزية ، والبروفسور ويسترغارد كان استاذ اللغات الشرقية في جامعة كوبنهاغن، ونشر كتابه في ثلاثة اجزاء بين عامي 1852 و1854م.(1)
جاء ذكر زرادشت نبي الديانة الزرادشتية لدى مؤلف اغريقي في القرن الرابع قبل الميلاد، اي قبل ظهور الاسلام بالف عام، وكتاب الزند افستا هو الكتاب المقدس عند الزرادشتيين، ونلاحظ في لغة الزند افستا لهجتين متميزتين اقدم من اللغة الفارسية القديمة التي عرفت في زمن داريوس – وهي اللغة التي استخدمت الكتابة المسمارية التي تم حل رموزها من قبل علماء الاشوريات والسومريات، من خلال اللوح السومري في عيلام / كردستان- وهي اقرب فرع للغة الزند افستا،(عيلام هي إحدى محافظات كردستان ايران، وعاصمتها التاريخية تسمى في العربية سوسة، والحضارة العيلامية إحدى الحضارات القديمة المعروفة والمعاصرة لحضارة وادي الرافدين.)*
استطاعت الديانة الزرادشتية المحافظة على تعاليمها رغم تغير الازمان ومازال لها أتباع في ايران والهند – في الهند يطلق عليهم البارسي Parsi-.
[[article_title_text]]
شعار الفروهر – الملاك الزرادشتي
كتبت الزرادشتية بلغتين، الاولى هي زند، تعود لحقبة قديمة وتشمل النص الاقدم، واللغة الاخرى البهلوية، وتعود لحقبة أحدث وتستخدم في ترجمة نصوص الزند.
يتكون الزند افستا من مجموعة نصوص مقدسة توارثها أبناء الديانة الزرادشتية، وهي النصوص المتبقية من العصر

الزرادشتي في ايران، وقد نجح الباحث الدانمركي ويسترغارد في نشر ماجمع منها في ثلاثة اجزاء منفصلة، الجزء الاول هو نصوص كتب الزند افستا، والجزء الثاني يتعلق بلغة الافستا وفحص نصوصها وقواعدها ومقارنتها باللغة الفارسية القديمة التي تعود للعصر الاخميني، والجزء الثالث ترجمة نصوص الزند افستا من السنسكريتية الى اللغة الانجليزية.
وأنقل في هذه المقالة أهم ما جاء في مقدمة كتاب ويستغارد من الانجليزية الى العربية اضافة لملاحظاتي، لتكون معينا للاطلاع على هذه الديانة العريقة وكتابها المقدس الزند افستا، علما انها كانت ديانة شائعة في ايران وكردستان والعراق، وانحسرت بعد الفتوحات الاسلامية، وهي التي اطلق على اتباعها عبدة النار دون وجه حق، من أجل التقليل من مكانتهم الدينية، وتسهيل القضاء عليهم.
ان كلمة زند Zend زند بكسر الزاي، او زند Zand بفتح الزاي ترجمة لكلمة أفستا، فان لغة الزند هي البهلوية التي تستخدم من قبل الفرس، ومنهم مجموعة في الهند تدعى البارسي Parsi - وهم الزرادشتيون في الهند، وهم جالية صغيرة غنية تعيش في بومبي، هاجرت الى الهند من ايران بعد سقوط الدولة الساسانية، وهم الذين استخدموا السنسكريتية في كتابة الافستا.
يقول نيريوسنغ Neriosangh مترجم الافستا الى السنسكريتية، انه ترجم كتاب الياسنا الى السنسكريتية من البهلوية – والياسنا نص زرادشتي وهو جزء من الزند افستا–.
إن سوء فهم كلمة زند تعود للعصور الحديثة، اذ يذكر W.Jones عام 1789 م . ان بهمن – كاهن زرادشتي - أخبره أن حروف كتاب نبيه زرادشت تسمى زند، ولغة الكتاب تسمى افستا، ويقول ويسترغارد أن جميع نسخ الزند افستا التي حصلنا عليها في حقب مختلفة، رغم اختلافها، فان النص الوارد فيها هو نفسه في جميع النسخ.
إن النسخ تختلف كثيرا في اسلوب هجاء الكلمات، ولكن مهما كان اختلاف الهجاء كبيرا الا أن الكلمة هي نفسها، حتى وإن كنا لانستطيع تتبع ومعرفة شكلها الاصلي أحيانا بسبب تعرضها للحوادث والاهمال، الا اننا نجد أن الكلمة تتبع الكلمة بنفس النظام، والعبارة تاتي إثر العبارة، والقطعة بعد القطعة، والفصل بعد الفصل، بترتيب متسق.
ونلمس حقيقة أخرى من تشابه النسخ هي ان الحقبة التي جُمعت فيها، ليست عين الحقبة التي ألفت فيها، ونستطيع القول إن النص القديم للزند افستا الذي لدينا يعود لزمنين، الاول هو زمن انتاج النص، والاخر هو زمن جمع النص – النص المتبقي والذي حصلنا عليه بصورته الحالية.
لقد اثرت التقاليد القديمة في الزرادشتية، ومن الطبيعي ان لا يكون هذا السفر – الزند افستا – من ابداع شخص واحد فقط ، سواء أكان زرادشت نفسه أو أحد تلامذته، ولاتحتوي الزند افستا على تعاليم محددة او نظام ديني قانوني شخصي، عقائدي وتعليمي.
وفي نفس النسق فان اناشيد الفيدا واغاني الايدا – مقطوعات في الزند افستا- لابد وانها ذات جذور قديمة وانها جاءت من مختلف الشعراء والاساتذة ، الذين قدموا مختلف المواضيع، كل واحد استنادا الى رؤياه الخاصة.
وتدل كتابة الزند افستا على انها تعود لشمال بلاد ايران، وتتألف من لهجتين، اللهجة الاولى هي التي نجدها في كتاب ياسنا - الجزء الاول من الافستا- وهي لهجة قوم من سكان الجبال الوعرة، بينما اللهجة الثانية تعود لاقوام من سكان السهول، وبذلك تكون اللهجة الاولى هي اللهجة المبكرة التي تعود للفرع الشمالي من ايران واللهجة الثانية تعود لعهد داريوس من غرب ايران. (غرب ايران مصطلح يطلق على عيلام ، وهي بلاد اللور الكرد وعاصمتهم – سوسة - كما ترجمت عن السومرية الى الانجليزية Susa وارجح ان اسمها سوزة ويعني بالكردية الاخضر او الخضراء دلالة على كثافة الغابات).
ويمكننا ان نمثل المقارنة بينهما باللغة البولونية والروسية ذات الاصول المشتركة، ولكن لان اللغات الايرانية المستخدمة في الزند افستا تعود لقرون قديمة، فان الفروق بينها ليست كبيرة مثلما هي الفروق بين اللغات الاخرى.
إن تصور الزرادشتية للاله وصفاته كانت بلا شك فلسفية عميقة ،فلم توجد من قبل مثل هذه الفكرة وبهذا العمق عن الله، وبهذا الشيوع والايمان بها، ومع دخول الاسكندر الكبير الى ايران حدث تغيير كبير لم يكن في صالح الثقافة الوطنية، فقد خضعت ايران كلها لحكام أجانب، وكافحت الثقافة الهيلينية للحصول على موطىء قدم لها في ايران، وتتابعت على ايران اقوام حكمتها لقرون، ما جعل لغة الزند افستا تتغير بعض التغيير، وعلى سبيل المثال فان الكلمة القديمة ميرو Mipro تغيرت الى ميهرو Mihiro**، كما داهم خطر اخر الزرادشتية من الشرق، هو البوذية، التي انتشرت زمن الحاكم اشوكا – حوالي 263قبل الميلاد- ووصلت الى الحدود الشمالية للهند، وفي القرن الاول قبل الميلاد وصل اتباعها الى بلخ – تقع بلخ في الوقت الحاضر في افغانستان، وكانت سابقا مقاطعة كبيرة تمتد في ايران وافغانستان- ومنذ ذلك التاريخ بدأ افول الزرادشتية.
لقد أهملت الزرادشتية ونسيت، ولا ننسى ان الاسكندر الكبير أمر باحراق الكتب المقدسة القديمة، ومع ذلك ظل الناس على ايمانهم، ولما ظهر الساسانيون على المسرح بعد حوالي خمسة قرون - حوالي 226م - وجدوا الدعم القوى من خلال ايمان وعقيدة ودين الناس وكان ان سمى اردشير وابنه شاهبور واحفادهم أنفسهم عباد مزدا، وقد جاء في الحكايات ان أردشير جمع الموابذة - جمع موبذ – كهنة المعابد من أجل إعادة الحياة للديانة الزرادشتية وجمع الكتب القديمة.
كانت الكتابة المسمارية تستخدم من قبل الاخمينيين ولدينا اثارها، ولانجد لدى سكان شمال ايران حروفا اخرى، اما الملوك الهيلينيين الاوائل فقد استعملوا الحروف الاغريقية على نقودهم ومسكوكاتهم، بينما استخدم معاصروهم في الشرق اللغة الهندية والرموز الهندية.
كما لم يستخدم البلخيون أية لغة ايرانية، ولكنهم حين وجدوا ان بامكانهم استخدام لغة خاصة بهم استخدموا لهجة هندية

مع الفباء آرية، الالفباء التي اقتبسوها من سكان جبال الهندكوش.
ولما كانت هذه الالفباء قد وصلت منذ وقت طويل الى الهند حيث استخدمت عند الضرورة في الهند، كما استخدمها الامبراطور آشوكا، ولاحقا استخدمت في العصر البارثي Parthian، واخيرا من قبل الساسانيين،ومن المحتمل جدا ان البلخيين كانوا يمتلكون مثل هذه الحروف - الالفباء – وان الزرادشتية قد دونت في فارس وبلخ ، قبل الساسانيين بزمن طويل، إذ ارجعت الروايات لا ردشير شرف جمع النصوص الزرادشتية وان نجيرفان – نوشيروان، نوشيرفان – جمع في القرن السادس من جميع اركان امبراطوريته، قصص الملوك والابطال، وخزنها في مكتبته، وقد استأنف الشاه الساساني يزدجرد هذا العمل واوكل الى واحد من المع اتباعه في بلاط المدائن الدهقان دانشوار ترتيب ما جمعه نجيرفان ومعالجة النواقص من قبل الموابذة – الكهنة - .
بعد ان جمع الاخمينيون الكتب والنصوص المقدسة الزرادشتية القديمة، اعتنى بها الساسانيون الذين كانوا يجيدون الكتابة، ويستخدمون الرموز المسمارية الشائعة في عيلام وسومر وبابل، واصبحت الزرادشتية الدين الرسمي للساسانيين، واعادوا كتابة النصوص باللغة البهلوية او الفارسية.
وفي الهند ترجمت من البهلوية الى الكوجراتية – لغة مقاطعة كوجرات -.
إن سقوط الامبراطورية الساسانية عام 636 م وسقوط مدينة نهاوند عام 641 م- الفتح الاسلامي لبلاد فارس - وجه ضربة قاصمة للزرادشتية، وان الحقبة التي تلت ذلك كانت صراعا طويلا مع الموت. وخلال القرون الاولى التي تلت سقوط الامبراطورية الساسانية كان عبدة النار يعدون كفارا، ولكن وجودهم كان مقبولا، ومع تقدم الاسلام في ايران كانت تهدم معابد النار ويختفي الدين القديم أو يتراجع الى مناطق محدودة، ويشيع دين الاسياد الجدد -الاسلام- وحيثما كان يشيع الدين الجديد كانت الزرادشتية تختفي، والكتب المقدسة القديمة التي تحوي النصوص المقدسة والتي كانت متوفرة بكثرة، تفقد، فالابناء الذين دخلوا الدين الجديد لم يحرصوا على الاحتفاظ بها، بسبب المتاعب التي تسببها كتب (الاباء الكفرة) من وجهة نظر الدين الاسلامي الجديد الذي كان ينظر اليهم بعين الكراهية . ومن ثم تراجعت الزرادشتية الى يزد وكرمان، وفي هذه المناطق فقط استطاعت الكتب المقدسة النجاة من الضياع التام وانتقلت من جيل الى آخر.
وبسبب انحسار الزرادشتية ونكوص الزرادشتيين وانهيار مقوماتهم الاقتصادية، اصبحوا فقراء، وفقدوا كتبهم ولم تبق سوى نسخ قليلة، ضرورية لممارسة الشعائر الدينية، ولذلك نجد بعض النصوص موجودة في نسخ قليلة، اوفي نسخة واحدة فقط.
ومن المؤكد اننا لانملك كل ما كان موجودا من نصوص مقدسة في العصر الساساني او الذي يليه.
يقول ويستر غارد: خلال وجودي في يزد وكرمان عام 1843 م كان عدد الزرادشتيين حوالي الف اسرة في مدينة يزد، وحوالي مائة اسرة في كرمان، اي حوالي خمسة الاف وخمسمائة شخص، كانوا جميعا يعيشون في فقر مدقع، اما الكتب التي كانت لديهم فلم استطع الاستفادة منها الا قليلا، وذكرت مجلة Oriental Christian Spectator الصادرة في بومبي عام 1849 م عدد يناير/ كانون الثاني انه نتيجة لوفاة الشاه ، تعرض الزرادشتيون الى اضطهاد شديد، وهرب نحو خمسمائة مواطن من كرمان الى الجبال للنجاة بحياتهم ، ومثلهم هرب من يزد ووصلوا الى الجبال.
اما البارس – الزرادشتيون في الهند – فلهم موقع أفضل، وقد وصلوا الى الهند بعد سقوط الامبراطورية الساسانية بفترة وجيزة، وقد اشاروا الى جزيرة هرمز*** باعتبارها نقطة الانطلاق، ومن المحتمل ان المهاجرين الاوائل جاءوا الى الهند من جنوب شرق بلاد فارس ، فهي الاقرب الى الهند، ولاشك في وجود علاقات تجارية بينهما منذ وقت طويل وقد تكون ارباح تجارتهم هي التي جاءت بهم الى الهند وليس الاضطهاد.
إن المهاجرين الاوائل لابد أن يكونوا وفدوا باعداد محدودة ، ولحق بهم اتباعهم بمرور الوقت من بلاد فارس .
لقد وجد البارس مجتمعا مقسما الى طبقات في الهند، مما اضطرهم الى تشكيل طبقة خاصة بهم للحفاظ على وجودهم من الانصهار في المجتمع الجديد الذي قدموا اليه، ورغم انهم هربوا من الاضطهاد الديني الا انهم لم يحرصوا على الاهتمام بكتبهم ونصوصهم، وكما اشار بورنوف Burnouf لم يحرصوا على استمرار الاتصال بين الزرادشتيين في الهند وبلاد فارس.
وقد جُلبت بعض الكتب المقدسة من يزد وكرمان – وكانت تعود لعصور حديثة – ولذلك نجد لها علاقة قوية باللغة الفارسية.
نستنتج مما سبق ان الاجزاء المهمة من الزند افستا تعود لعصور أقدم من العصر الاخميني وفي العصر الساساني الاول تم جمع نصوص الزند افستا باخلاص ونزاهة وكتبوها بالالفباء المسمارية التي كانت مستخدمة عهد ذاك وربما كتبت في لغات اخرى ضاعت.
ومع ان النسخ المتوفرة لدينا هي حديثة نسبيا الا ان الذين نقلوها من لغاتها الاصلية حاولوا جهدهم باخلاص إعادة نقل الاصل كما هو، وان أغلب النسخ التي وصلتنا هي من شرق بلاد فارس، وانحدرت من مختلف الاتجاهات التي تحمل الاثر الساساني.
يقول ويسترغارد إن الكتاب الاصلي الزند افستا أخفي عنا، والذي هو بلا شك نسخة من العصر الساساني، والذي نجا من التلف، وهو المصدر الوحيد لمعرفتنا بالزند افستا، ويضيف كنت أرغب في الوصول الى النسخة الساسانية كي أنقل عن نسخة قريبة من الاصل قدر المستطاع، وحيثما كانت هناك نسخ متعددة من الياسنا والفينديدار والفسبيرد، كنت أعتمد على أقدم النسخ، ومن ثم الى أقرب نص الى الاصل .

الفروهر Farohar ملآك زرادشت
هو الملاك في الديانة الزرادشتية وهو الروح الموجودة منذ الازل ، وستستمر في الوجود بعد الموت .
يذكّر الفروهر الناسَ بسبب وجودهم في الحياة على الارض ، والعيش بطريقة تجعل الروح تتسامى وتتحد بالاله آهور مزدا – الحكيم – وهذه الحالة تدعى في الافستا فرشته كرتي ، ويمكن ترجمتها الى السمو او الاتحاد مع الذات الالهية كما في المصطلح الصوفي .
وجه الفروهر وجه انسان ، فهو من البشر، وله جناحان لهما ثلاث مجموعات من الريش ، وهذه المجموعات الثلاثة من الريش ترمز الى ثلاثة رموز هي (الخير، الكلمة الطيبة ، وعمل الخير)
وفي نفس الوقت هي مصدر الطيران والتقدم .
الجزء الاسفل يحتوي على ثلاثة رموز ايضا هي (الشر، والكلمة السيئة ، وعمل الشر) ، التي تسبب البؤس والخيبة للبشر .
وعلى جانبي الفروهر عروتان ، العروة الاولى تتجه نحو وجه الفروهر والاخرى نحو ظهره ، وهما ترمزان الى التوجه نحو الخير والابتعاد عن الشر .
اما الدائرة التي وسط الصورة فترمز الى لانهائية الروح (الدائرة ليس لها بداية ولا نهاية)
احدى الفروهر تشير الى الاعلى ، تدل على العمل من أجل الازدهار والنمو ، واليد الاخرى تحمل (حلقة) تعبر عن الالتزام بالعهد ، وهوالميثاق الذي يمثل الاخلاص و الوفاء وهو أساس الديانة الزرادشتية .
توجد عدة مواقع أثرية في كوردستان نقشت عليها لوحات الفروهر منها على صخرة في جبل بيستون في كرماشان / ايران.
....
هوامش
1 - ينظر : الزند افستا - كتب الزرادشتيين المقدسة ، لمؤلفه ويسترغارد
ZENDAVESTA - The Religious Books of the Zoroastrians
.By N.L.Westergaard, Copenhagen -Denmark, 1854
* عند قراءة هذه العبارة في كتاب ويسترغارد، نتساءل عما اذا كانت هناك علاقة بين هذه اللغة – الزند – ولقب الاسرة الزندية التي حكمت عيلام وايران وبغداد، في عهد السلطان كريم خان زند، والمعروفة باسم العائلة الزندية، وارجح ان اللغة الزندية هي اللغة الكردية اللورية ، وهي لغة كتاب الافستا القديم قبل ان ينقل الى البهلوية ومن ثم الى الفارسية الحديثة إن إخفاء نسخة كتاب الزند افستا تفتح باب الشكوك على لغة الافستا الاصلية، وارجح من خلال العديد من الدلائل اللغوية ان اللغة الاقرب المحتملة لكتاب الافستا هي اللغة الكردية.
** - ميبرو التي تحولت الى ميهرو، نستطيع ان نجد لها مقابلا في الكردية ، فكلمة ميبر Mipro أو ميفر مازالت تستخدم في الكردية، وفي اللهجة الفيلية، فان من اسماء الكرد الفيليين، الاسم ميفر، واعتقد ان هذا الاسم هو الاقرب الى الاسم ميبر لعلاقة القرابة بين الباء المثلثة والفاء، مثل كلمة فيلي وبيلي، واستنادا الى القواميس القديمة فان ميبر – ميفر - تعني المؤسس، او الاساس..
***- جزر هرمز – هورمزكان – مجموعة جزر ايرانية تقع في الخليج في مضيق هرمز مقابل عمان ، وقد وصفها هيرودوتس المؤرخ الاغريقي حين زارها وتحدث عن اسواقها التجارية التي كانت تحفل بالحرير والعاج والابنوس، ومن اشهر مدنها بندر عباس .
شعار الفروهر – الملاك الزرادشتي[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: الدين والألحاد
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 10-04-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 258

إقتلوا الكرد الفيليين لأنهم أصلاء!

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230317143039475426

إقتلوا الكرد الفيليين لأنهم أصلاء!
قيس النجم/ مشتركون في المأساة مع الشيعة العرب في وسط وجنوب العراق، كانوا ضحية مؤامرات ومكائد دبرها النظام المقبور، ليتم تسفيرهم خارج العراق، فإسقطت عنهم الجنسية العراقية، وتجاهل الطاغية كل الحقائق التاريخية التي تثبت الروابط القديمة، والأواصر المتينة بين الكرد الفيليين، وبقية المكونات على حد سواء، لكنه أبادهم بطريقة متوحشة بربرية، فأجبروا على الرحيل وتم إلقاؤهم على الحدود العراقية الإيرانية، ونهبت كل ممتلكاتهم وأموالهم، حتى أوراقهم الثبوتية لكي لا يتمكنوا مستقبلا من المطالبة بجنسياتهم، وحقوقهم المسلوبة.
تجاوز النظام الصدامي كل الأعراف والمواثيق الدولية والإنسانية فقد تم إعتقال الشباب ممن تتراوح أعمارهم بين (18 28) وإيداعهم السجون ويشير بعض مَنْ نجا من الأساليب القمعية الى أنه تم إستخدام بعضهم في التجارب الكيماوية والبيولوجية وكدروع بشرية في الحرب العراقية الإيرانية بين الأعوام (1980 1988).
مصائب كبيرة أصاب هذا المكون الأصيل، حيث تم إجبار بعض العوائل الكردية الفيلية على السير في حقول الألغام لتفجيرها بأجسادهم العارية، لتمهيد الطريق للقطعات العسكرية المهاجمة في الحرب، وأشار العديد منهم الى صنوف التعذيب البشع في سجون النظام ورهبته وظلمه، بعد أن تعرض له هؤلاء العراقيون الأبرياء، الذين لا ذنب لهم إلا أنهم إختاروا التابعية الإيرانية، أيام الصراع القائم بين السلطتين العثمانية التركية، والصفوية الإيرانية، واختيارهم كان بسبب التقارب الروحي والمذهبي، لأنهم أتباع الإمامية الاثنى عشرية.
عقاب يدنى له الجبين من النظام السابق، إذ كانت الجريمة إبادة جماعية، لمجاميع بشرية لها كل الحق في العيش الكريم على أرضهم ووطنهم، وما زالت الى اليوم منظمات الدفاع عن حقوق الإنسان تتحدث نيابة عن هؤلاء المظلومين، الذين يحاولون بشتى الطرق إثبات جنسيتهم وحقوقهم المادية والمعنوية والسياسية التي حرموا منها عقوداً طوال ولا زال الصندوق البعثي البغيض يكشف لنا يوما بعد آخر المفاجآت والغرائب والمصائب التي حدثت لهؤلاء المظلومين.
الغريب في الامر هو الاستمرار من قبل الحكومات المتعاقبة ما بعد التغيير، على معاقبتهم وتجريدهم من حقوقهم المشروعة، وكأنهم ليس بعراقيين أصلاء، حتى لو ردوا لهم القليل من حقوقهم المغتصبة المادية، ولكن اين حقوقهم السياسية كمكون اصيل وجزء من هذا الشعب؟!
ختاماً: هناك أجيال ولدت في المهجر، بعد عقود القمع والتشريد منذ عام (1980) وحتى سقوط النظام البائد، وهذه

الأجيال تتمنى العودة لحضن الوطن، فهل تنبهت الحكومة لهؤلاء الشباب؟ وما هي حجم معاناتهم كونهم من عوائل عانت ما عانت؟ وهل أدركت عمق مشكلتهم؟ وهي أنهم يشكون قضية هوية ووطن فهل من منصف ينصف هؤلاء؟ أسئلة لابد من الإجابة عليها من قبل الحكومة، ولكن لا حياة لمن تنادي! [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: أكراد من المنفى

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: الخارج

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | موقع 2023-03-17 -/https://shafaq.com

وقت التدوين: 2023-03-17

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 259

أقدم ختم بابلي لحقوق الانسان .. عهد كورش

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303133016471548

مؤيد عبد الستار

(انا الذي جعلت جميع البلدان تعيش بسلام ... كورش)

ترجمة وتعليق وهوامش : مؤيد عبد الستار

ان الروابط والعلاقات والآثار التاريخية المشتركة بين بابل في بلاد ما بين النهرين ومدينة سوسة عاصمة عيلام موثقة بالعاديات التي اكتشفت في المدينتين ، ففي عيلام عثر المنقبون الفرنسيون على مسلة حمورابي ونقلوها الى باريس لتستقر في متحف اللوفر ، وفي بابل عثر المنقبون البريطانيون على أول ختم يمثل أقدم وثيقة لحقوق الانسان ، ختم الامبراطور كورش.

ونظرا لاهمية هذا الختم والنص السومري الذي نقش عليه ، ارتأيت ترجمته الى العربية .

الختم يدعى ايضا عهد كورش ، وفي الفارسية (فرماني كورش) عثر عليه في بابل ، يعود للملك كورش الذي حكم الامبراطورية الفارسية بين (559 – 530 قبل الميلاد) ، وهو الذي استولى على الدولة الميدية وآسيا الصغرى وبابل وأسر الملك البابلي نابو نيدس اخر ملوك بابل .

اشار كورش الى انه تمكن من الاستيلاء على بابل بمساعدة الاله مردوك اله مملكة بابل ، وشرح الامتيازات والفوائد التي جناها المواطنون من حكمه والاحكام النافعة التي طبقها في بابل ، وبين في هذا الختم الاسطواني الطيني كيف أعاد تماثيل الالهة التي استولى عليها نابو نيدس واحتفظ بها في بابل الى معابدها .

اعاد كورش تماثيل الالهة الى معابدها الاصلية في بلاد مابين النهرين وغرب ايران، كما يصف تجديده المعابد وتنظيمه لعودة الاسرى الذين كانوا محتجزين في بابل من قبل الملوك البابليين، ومع انه لا يأتي على ذكر اليهود في هذه الوثيقة ، الا ان عودتهم الى فلسطين بعد اسرهم وجلبهم الى بابل في عهد نبوخذنصر الثاني كان جزء من هذه السياسة التي وضعها كورش، اي ان كورش وضع سياسة لحل مشكلة الاسرى الذين كانوا في بابل واطلق سراحهم ، ومن بين هؤلاء الاسرى اليهود .

يعد هذا الختم الاسطواني أقدم وثيقة لحقوق الانسان مدونة في ختم اسطواني من الطين المفخور، وهو محفوظ في

المتحف البريطاني بلندن في قسم العاديات الايرانية في الصالة رقم 52 ، وتحتفظ الامم المتحدة بنسخة من هذا الختم الاسطواني كرمز لاول وثيقة لحقوق الانسان حفظت حقوق الاسرى واعادت لهم حريتهم واعادت تماثيل وصور الالهة المسلوبة الى اهلها ومعابدها ، وهو ما يشكل بادرة متميزة لملك تجاوزت حدود مملكته بلاد فارس الى بابل و فلسطين .
ومن الجدير بالذكر ان عادة تدوين القوانين التي يصدرها الملوك في بلاد الرافدين وايران كانت شائعة وكانوا يدونونها على اختام ومسلات ورقم طينية، ومن أشهر تلك المدونات اللوحة التي دونها الامبراطور دارا ، المنقوشة في طاق بستان / غرب ايران ، على سفح جبل بيستون باللغة الكوردية القديمة والبابلية ، ولهذه اللوحة يعود الفضل في فك رموز الكتابة المسمارية ، اذ ساعد تدوين انتصاراته بلغات ثلاث مختلفة والمقارنة بينها في التوصل الى فك وتحليل و قراءة الرموز المسمارية .
طول الختم 5, 22 سم ، المتحف البريطاني ، لندن.
ترجمة الوثيقة (ختم كورش) * :
حين..... مردوخ ، ملك السماء والارض ، الذي .. من ، في عهده
..... تهشم جزء من الختم يصعب معرفة مضمونه ....
ان الاله انليل غضب بشدة لشكوى الناس ، ورق لهم وشفق على سكان سومر وأكد ، الذين اصبحوا كالموتى ، زار وفتش جميع البلدان بحثا عن ملك مستقيم الخلق ليختاره.
اخذ يد كورش ، ملك مدينة انشان Anshan (1) ، ودعاه باسمه ليتوجه ملكا على الجميع .
جعل بلاد الكوتي Guti (2) ، وجيمع الجيوش الميدية يسجدون تحت اقدامه ، هؤلاء القوم أصحاب الرؤوس السوداء الذين وضعهم انليل تحت رعايته.
ان مردوخ الاله العظيم الذي يرعى مواطنيه ، راى بسرور قراره الجيد وقلبه السليم وأمره بالذهاب الى بابل ، وجعله يسير في الطريق الى تنتير Tintir (بابل) ومثل صديق ورفيق سار الى جانبه.
ان جيشه الذي كان كما السماء – النجوم ! - في نهر ، لا يعد ولا يحصى، سار معه بكامل عدته وسلاحه.
جعله يدخل شوانا دون معركة وحرب . حمى مدينة بابل من الجور والاذى ، وسلمه نابونيدوس Nabonidous ، الملك الذي لا يخافه.
ان جميع الناس في تنتير ، ابناء سومر واكد ، النبلاء والحكام، ركعوا أمامه وقبلوا أقدامه.
فرحوا وأشرقت وجوهم لتوليه الحكم .
الملك الذي بمساعدته نجوا من الموت والذي صانهم من الكرب والاذى ، باركوه بفرح وحيوا اسمه.
انا كورش ، ملك العالم ، الملك العظيم ، الملك القوى ، ملك بابل ، ملك سومر واكد، ملك الجهات الاربع للعالم.
ابن قمبيز ، الملك العظيم ، ملك مدينة انشان Anshan ، حفيد كورش الملك العظيم ، ملك مدينة انشان، وريث تيسبيس Teispes، الملك العظيم ، ملك مدينة انشان .
الجذر السرمدي للملكية ، الذي يستمد سلطته من مردوخ وحبه من نابو ، والذي لملكه يفرحون، ويحفظون ، حين ذهبت بشيرا للسلام الى بابل .
لقد اسست اقامتي الملكية في القصر وسط الاحتفالات والحبور ، وقد أنعم عليّ العاهل العظيم مردوخ بالشهامة الكبرى كمحب لبابل ، وانا اطلب منه كل يوم الورع والتقوى.
إن عساكري العديدة تسير بسلام في بابل ، وليس لسومر وأكد أن تخاف شيئا.
انا أريد سلامة مدينة بابل وجميع مقدساتها ، وان سكان بابل جميعا الذين لا يطيقون العبودية سوف لن تفرض عليهم .
انا اطلق سراحهم من قيودهم .
مردوخ سيدي العظيم ، إبتهَجَ لقراري الجيد ، وعملي الصالح
وأنعمَ علي بالبركة الطيبة .
إن كورش الملك الذي يخاف مردوخ ، انه فوق قمبيز ابني ، وفوق جميع قواتي وعساكري.
يجب أن نعيش سعداء في حضوره . تحت إمرته العليه ، جميع الملوك الذين يجلسون على عروشهم.
من جميع الاقطار، من البحارالعليا الى البحار السفلى ، جميع من يسكنون في المناطق النائية وملوك بلاد امورو الذين يسكنون في الخيام ، جميعهم
جاؤا بجلال قدرهم الى شوانا – بابل – وقبلوا اقدامي .
ومن شوانا – بابل – اعدتهم الى اماكنهم في مدينة اشور وسوسة .
أكد ، بلاد اشنونا ، مدينة زامبان ، مدينة ميترونو ، دير ، بعيدا على مسافة بعيدة كبلاد الكوتي Guti ، المعابد التي على نهر دجلة ، وقبابهم التي خربت سابقا.
الالهة التي كانت تسكن فيها هناك ، صَنعتُ معابدَ دائمة لهم ، جمعتُ سكانهم وأعدتهم الى مستوطناتهم.
والهة سومر وأكد الذين جلبهم نابونيدوس الى شوانا بامر مردوخ أعدتهم الى مواقعهم (صوامعهم) دون اذى ، في معابدهم التي يسعدون فيها (3)
عسى أن (يتفرع) (4) جميع الالهة الذين أعدتهم الى معابدهم كل يوم أمام الاله بيل ونابو ، يطلبون لي طول العمر ، ويذكرون جميل صنيعي ، ويقولون لمردوخ : سيدي ، نريد ان يزود كورش الملك الذي يخافك – يهابك – وابنه قمبيز

معابدنا بالمؤن والطعام حتى يوم (القيامة !) ويلهج سكان بابل بالدعاء لملكي . انا جعلت جميع البلدان تعيش بسلام
كل يوم اضيف الى القرابين بطتين وحمامتين.
واكافح من أجل تعزيز دفاعات جدار امغور – انليل ، الجدار العظيم لبابل ،
وقد اكملت بناء الرصيف بالطابوق المفخور على ضفة الخندق التي بدأها ملك سابق ولم ينجز عمله...
(فراغات وفقرات غير واضحة ، تتحدث عن اكمال بناء اعمال سابقة بالطابوق المفخور وعمل بوابات كبيرة واضافة النحاس اليها ، ويذكر اسم الملك اشور بانيبال بعبارة : الملك الذي سبقني ...)
وفي الختام نقرأ رجاء وتضرع كورش لمردوخ يقول فيه :
سيدي مردوخ العظيم ، هل تسمح لي بتقديم هدية تسعدك الى الابد ....
* * *
ملاحظات وهوامش لا بد منها :
*تمت ترجمة النص عن الانجليزية ، نسخة ارفنج فينكل Irving Finkel ، اضافة الى الاطلاع والاستئناس بالترجمة الفارسية التي ترجمها عن النص البابلي الدكتور شاهرخ رزمجو ، الاستاذ في قسم الشرق الاوسط في المتحف البريطاني.
** تعرض الختم الى تهشم بسيط سبب عدم قراءة بعض السطور
*** نلاحظ ان كورش يطلب من الملوك ان يتفرعوا (يخلعوا غطاء الرأس) ويتضرعوا للاله بيل والاله نابو و يدعوا له بطول العمر . ان هذه الشعيرة اي خلع غطاء الرأس ما زالت سارية في وسط وجنوب العراق ومناطق الكورد الفيليين ، اللور في لورستان وعيلام وكوردستان الجنوبية ، اذ يتفرع – يكشف الرجل عن شعره او المرأة عن شعرها للتضرع والدعاء و طلب الشفاعة ، وان طول العمر كان غاية مبتغاة منذ عهود قديمة
(1) انشان Anshan Enshan ,: مدينة تاريخية قديمة تقع قرب مدينة سوسة في عيلام – كوردستان ايران – وهي اقدم من العاصمة سوسة ، تعد المدينة الكوردية الاقدم وعاصمة اولى لايلام .
(2) الكوتي : اقوام من الشعب الكوردي في عيلام ووسط العراق ، وحول مدينة الكوت .
(3) ان الملك الذي ينتصر على مملكة اخرى في بلاد الرافدين ، ياخذ الكهنة و تماثيل الالهة من المعابد اسرى الى بلاده ، فيحجز تماثيل الاله لديه اسرى كي يبقى شعب تلك المملكة تابعا له .
(4) لاحظ تعبير – يتفرع – اي يكشف عن شعر رأسه / ها ، ويزيل عنه الغطاء عند الدعاء ، هذا الطقس ما زال يمارس في العراق ، فحين يريد المرء او المرأة الدعاء من الله دعاء حارا قويا ، يخلع / تخلع غطاء الرأس امعانا في الخضوع الى الله كي يستجيب الدعاء.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: ترجمة
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 30-01-2012
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 260
أقدم شعر في تاريخ اللغة الكردية

20230515221229490175=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

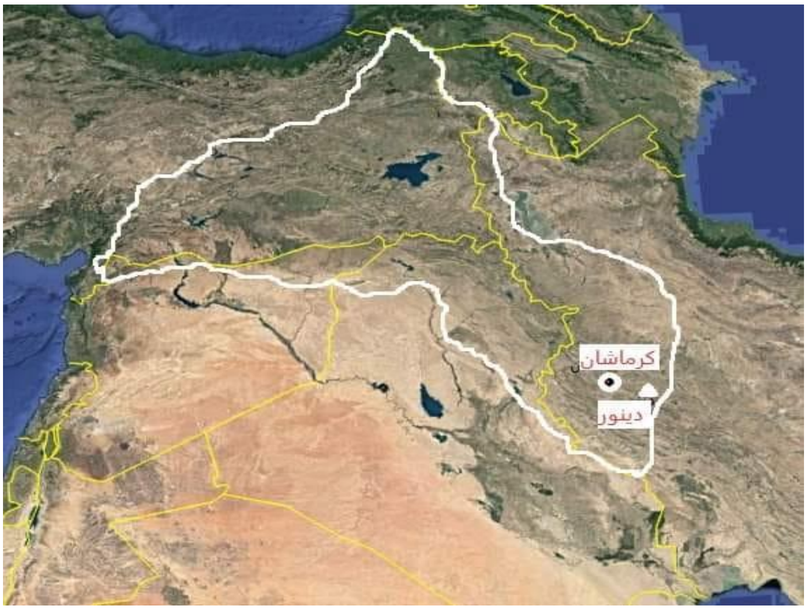

أقدم شعر في تاريخ اللغة الكردية
يرى البعض من المختصين ان ابو القاسم دينوري المعروف ب ملا پريشان هو صاحب اقدم ديوان شعري مطبوع باللغة الكردية.
ولد في بلدة دينور التاريخية (شرق كرماشان) سنة 1356 وتوفى في 1431 وينتمي لعشيرة قياسوند اللكية.
كتب الشعر باللهجتين اللكية (الفيلية) والگورانية، يعتبر ديوانه پريشان نامه من اقدم ما كتب باللغة الكردية، وهو من الشعر العرفاني اللي يمجد الرموز الدينية
من شعره بالللهجة الفيلية اللكية:

ساقی باوری جامی پی مستی
سودم مستین زیانم ژه هستی
فدات بم ساقی تر زوانم که
من دردهدارم داوی گیانم که

.May you barmaid pass a glass
.Only when drunk I do gain, so being is a drain
.Kindly moisten my brittle tongue
.Though healing away my spirit's pain

مدينة دينور التاريخية كانت من اكبر المدن وسميت بعد الاسلام ب ماه كوفه لان الاموال كانت تجبى من فلاحيها المساكين وتوزع على العرب اللي احتلوا الكوفة بإسم الاسلام (الف هنيالهم).
اشتهر منها شخصيات ادبية وسياسية، بالاضافة الى ملا پريشان، مثل:
القاضي ابن كج
ابن قتيبة الدينوري (828 - 889 م)
العالم ابو حينفة الدينوري (828 - 895 م)
الكاتبة شداده فخر النساء (توفت سنة 1112م)
دمرت المدينة على يد تيمور لنك في نهاية القرن الرابع عشر الميلادي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: شعر
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
المدن: دينور
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: شرق كردستان
QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (يحى ئاغا) ؛ تاريخ 15-05-2023
وقت التدوين: 15-05-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 261

أكاديمي يروي لرووداو قصة مساهمة الكورد الفيليين بجلب إذاعة لثورة أيلول

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240924070414598597

مشتاق رمضان
يروي الأكاديمي في كلية اللغات بجامعة بغداد، حسين قلي خان الفيلي، لشبكة رووداو الاعلامية، تفاصيل مساهمة الكورد الفيليين في جلب إذاعة لثورة أيلول الكوردستانية، مشيراً الى أن مرسلة الإذاعة تم جلبها من المانيا الشرقية سابقاً.

ويقول حسين قلي خان الفيلي إن ثورة أيلول كانت بلا إذاعة، وبدأت الثورة تتطور بعد أن أخذ منحاها ينتقل من العشائرية الى ثورة جماهيرية، مردفاً أن الزعيم الخالد الملا مصطفى بارزاني كانت لديه حنكة غير طبيعية، فهو زعيم بكل مقاييس الزعامة، واحتاجوا الى أن يسمع العالم صوتنا.

ويضيف أن العالم لا يعرف أن هناك شعباً مغضوباً على أمره يعيش في فقر مدقع وبلا حقوق في هذه المنطقة، لذا كيف يصل صوتنا ويعلم الناس أن هناك شعباً مظلوماً هنا؟.

جمع الكورد الفيليين أموال الإذاعة

ويبين حسين قلي خان الفيلي أن أحد أعضاء اللجنة المركزية في الحزب الديمقراطي الكوردستاني كان يد الله كريم الفيلي، والذي قام بتكليف تجار الكورد الفيليين في بغداد بايجاد طريقة للإتيان بمرسلة من خارج العراق لكي تصبح إذاعة للبيشمركة في ثورة أيلول، وتم جمع الأموال من الكورد الفيليين وغيرهم من الكورد سواء من التجار أو الصناعيين، بل وحتى الكورد الفقراء تبرعوا بما يستطيعون لجلب المرسلة من المانيا الشرقية، والتي كانت من مخلفات الحرب العالمية الثانية.

وصلت الاذاعة عن طريق البحر الى موانئ الكويت، ومن هناك دخلت الى الأراضي العراقية عن طريق البصرة، ومن ثم الى العمارة والناصرية، ثم علي الغربي ثم الكوت، وهناك بقيت لمدة زمنية قبل أن يتم نقلها الى بغداد، وفق قوله.

ويوضح أن والده كان يملك ورشة كبيرة في شارع الشيخ عمر وسط بغداد تحت اسم كراج الاسطة علي، وكان والده مساهماً في شراء المرسلة من المانيا الشرقية، وفي نفس الوقت ارسالها الى العراق لأن أغلب عمله كان في المانيا.

إيصال الإذاعة الى جبل بمو

بخصوص طريقة إرسال المرسلة الى كوردستان، يلفت حسين قلي خان الفيلي الى أن المرسلة تم تخبئتها في كراج (الاسطة علي) في شارع الشيخ عمر، ومن العمال الكورد الفيليين الذين كانوا موجودين في ذلك الوقت لازالوا على قيد الحياة وهم من رووا لنا تفاصيل هذه القصة.

ويضيف: بعد ذلك تم تحميل الإذاعة في سيارة تابعة للنقليات من نوع مرسيدس لصاحبها حميد الكرادي، لكن من دون علمه، حيث كانت السيارة تحت قيادة سائق معروف لدى الكورد الفيليين، وهو أكرم كوكي الفيلي، ومعه مساعده مهدي سكن، الذي يتولى ابنه الآن مسؤولية تنظيمات الحزب الديمقراطي الكوردستاني في السويد.

أوصلوا السيارة التي كانت تحمل المرسلة الى جبل بمو في كوردستان وقاموا بتسليم المرسلة الى البيشمركة، ومن ثم تم نصب المرسلة من قبل البيشمركة والخبراء المتخصصين ممن لديهم معرفة بعمل الإذاعة.

بدأت الاذاعة بالعمل في عام 1962، حيث قال الشهيد ادريس بارزاني هاتوا لنا بمذيع كوردي فيلي لأن لهجة الكوردي الفيلي باللغة العربية جيدة على اعتبار أن تكون الأخبار باللغتين العربية والكوردية، وفقاً لحسين قلي خان الفيلي، الذي نوّه الى أن أول مذيع في الإذاعة كان البيشمركة الراحل طالب جبار داوود الملكشاهي الفيلي، وبدأ في وقتها عملية التجربة للاذاعة وردد ثلاث مرات (هنا صوت كوردستان) لكي يعرفوا الى أين تصل مديات الإذاعة.

جاءت برقية من الشهيد الخالد والحي في القلوب ادريس بارزاني الى مسؤولي الاذاعة ووجّههم بقول (هنا صوت كوردستان العراق) باللغتين الكوردية والعربية، فيما كان طالب جبار داوود الملكشاهي الفيلي مع فكرة أن يقال (هنا صوت كوردستان)، لأن أدبيات الحزب الديمقراطي الكوردستاني هي النضال من أجل (كوردستان الكبرى)، ومن ثم تم جلب شخص آخر من زاخو قال (هنا صوت كوردستان العراق)، حسب قوله.

ويشير الى أن الإذاعة استمرت وتطورت، وبدأ صوتنا يصل الى العالم الذي عرف أنه يوجد شعب مضطهد ومظلوم يسكن في هذه الجبال بلا وطن وبلا حقوق، مؤكداً أن الزعيم الخالد ملا مصطفى بارزاني أمر بوجوب أن تكون هنالك إذاعة للثورة، والشهيد ادريس بارزاني تابع مسألة شراء الإذاعة ونصبها وعملها.

دور الكورد الفيليين بالحركة الكوردية

ويوضح حسين قلي خان الفيلي أن الاسطة علي، كان لديه اسم حركي في القيادة الكوردية، وهو ميرواس الفيلي، مشدداً على أن الكورد الفيليين كان لهم دور كبير مع الحركة التحررية الكوردية، وهو مبعث فخر لنا، حيث لا يوجد بيت كوردي فيلي لا توجد به صورة للملا مصطفى بارزاني.

ويضيف الأكاديمي الكوردي الفيلي: تقريباً في عام 1973 كان بيت جدي في منطقة عكد الأكراد في بغداد، وكانوا يضعون صورتين وكنت طفلاً في وقتها لا أعرف صورة أي الأشخاص تلك، فسألت جدتي عن الشخصين في الصورتين، فقالت هذا أمير المؤمنين (تقصد الإمام علي) وسألتها من هو الشخص الآخر، فقالت باللغة الكوردية (فديت الملا مصطفى بارزاني)، مؤكداً: تربينا في هذه الظروف وثقافتنا من أهلنا هي الكوردايتي.

كما ويقول: كنا نشاهد آباءنا كيف يجمعون الأموال لإيصالها الى يد الله كريم الفيلي، كي تصل الى الحركة الكوردية صاحبة روح الكوردايتي والتي مازالت عالية.

الكورد الفيليون بيشمركة مرتان

بشأن تعامل القيادة الكوردستانية مع الكورد الفيليين، يشير حسين قلي خان الفيلي الى أن هنالك ضغوطات على الكورد في بغداد، لكن القيادة لم تقصر معنا، حيث قال رئيس اقليم كوردستان نيجيرفان بارزاني (أنتم بيشمركة مرتان) فالبيشمركة في كوردستان بيشمركة، وأنتم الذين ناضلتم سابقاً والآن ومستقبلاً في بغداد أنتم بيشمركة مرتان، عاداً ذلك دليل على اعتزازنا بقياداتنا التي ترانا بيشمركة مرتين وهو وسام فخر وشرف لنا.

وعن كيفية تداول موضوع الإذاعة بين أوساط الكورد الفيليين في تلك الحقبة، أردف حسين قلي خان الفيلي أن الوضع والنظام في بغداد كان دموياً، لذلك لم يستطع كبار السن أن يتحدثوا بالبيشمركة والإذاعة، لكننا كنا نسترق السمع من خلال همسات ونشعر أن ارتباطاً لديهم مع القضية الكوردية وأن لديهم علاقة بها.

ويضيف أنه لا يوجد بيت كوردي فيلي إلا وبه بيشمركة أو شهيد، لذلك لجأ النظام الدموي السابق الى الانتقام من الكورد الفيليين، لأنه كان الداعم الحقيقي للقضية الكوردية ومايزال، مبيناً: نحن في بغداد ونرتدي الزي الكوردي ونتجول في الشوارع ونفتخر بقوميتنا وبالزي الكوردي وبأننا أعضاء في الحزب الديمقراطي الكوردستاني، وهو الحزب الوحيد الذي يدافع عن القضية الكوردية ويدافع عن حقوق الكورد ولا يستميل أبداً.

أما بخصوص تمثيل الكورد الفيليين في مجلس النواب، يقول حسين قلي خان الفيلي إن كتلة الحزب الديمقراطي الكوردستاني حاولت وبجهد كبير في مجلس النواب العراقي وخارجه النضال، وكأنهم في جبالهم من أجل حقوق الكورد الفيليين، لافتاً الى أن اسم الكورد الفيليين كتب في ديباجة الدستور العراقي في بيت الرئيس مسعود بارزاني.

عندما يتحدث الرئيس مسعود بارزاني عن تضحيات الشعب الكوردي يقول الكورد الفيليون ثم يقول البارزانيون، ويقول انه لا أحد يزايد علينا نحن البارزانيين بعدد الشهداء والتضحيات، باستثناء الكورد الفيليين، وهذا دليل على أن الحزب الديمقراطي الكوردستاني هو الحزب الوحيد الذي يناضل من أجل حقوق الشعب الكوردي، وفقاً لكلامه.

كما يشير الى دور مكتب نيجيرفان بارزاني خلال محاكمة النظام السابق في قضية الكورد الفيليين بجلب كل الكورد المضطهدين من أوروبا وتحمل مصاريفهم ومصاريف المحامين واقامتهم في بغداد وعودتهم الى أوروبا، عاداً حقوق الكورد الفيليين واجبة على الحكومة الاتحادية وليست على حكومة اقليم كوردستان.[1]

خصائص السجل

الحزب: ح. د. ك.

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net

وقت التدوين: 2024-09-24

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 262
ألخيار ألأمثل للكُرد ألفيليّين

[20240213190847552331=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11](https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213190847552331)

ألخيار ألأمثل للكُرد ألفيليّين
بقلم:عزيز الخزرجي

أمام الكُرد الفيليون خيارٌ وحيد أمثل في الانتخابات القادمةبعد إنكشاف فساد جميع القادة المتحاصصين, أعرضها عليكم من خلال 10 نقاط لكسب حقوقهم المهضومة من قبل الأعداء و الأصدقاء إلى جانب نشر العدالة و الامن و تخليص العراق من الأزمات و المحن , بسبب طيبتهم ألزّائدة و إخلاصهم و صدقهم و عطائهم ألمعروف للعراق و للناس أفراداً و أحزاباً و حكومات و أمم, فقد كانوا حتى الأمس وجه بغداد ألجّميل خصوصاً قبل مجيئ صدام للحكم, حيث بنوا آلعراق و حملوا بغداد على ظهورهم بصدق و أمانة و هم يديرون تجارتها و صناعتها و حديدها و حتى سكرابها لإدارة العراق كله, و هم يخدمون الناس و يبيعوهم رزقهم في الشورجة و العلاوي وسوق الحديد و السكراب بباب الشيخ و أسواق الخشب في النهضة و محلات بغداد في الكفاح و غيرها ولم يكلّوا أو يملّوا بل فوقها و بدل ردّ الجميل لهم؛ هجم الغُربان الصداميون عليهم لتسفيرهم وتشريدهم بدل إكرامهم و إسعادهم لتبقى هذه الشريحة النموذجية مظلومة و مهضومة الحقوق للآن .. مُتغرّبة عن أوطانها في بلاد العالم, بل و تفاقمت و تعقدت أمورهم حتى بعد إستلام الأصدقاء للحكم بعد 2003م, فما زالت الحكومات المتواليّة تسحقهم و تستغلّ طيبتهم و تخصّصاتهم و أمكانياتهم و تسرقهم بلا ضمير و وجدان, لذلك فإنّ الخيار الوحيد و الأمثل لهذه الشريحة الكبيرة بهذا الظرف الذي قد يكون آخر فرصة لِلَمّ شملّهم و ردّ حقوقهم وإثبات وجودهم المُهدّد بين إجحاف الدول و الأطراف الرئيسيّة من الخارج و آلفرعيّة و آلأقليات المتحاصصة لحقوقهم من آلداخل حتى من أكراد الشمال للأسف؛ فمثلاً ألمسيحية لا يمثلون سوى نسبة أقل من 2% من سكان العراق بحسب تعداد 47 المشهور في العراق, بينما الكُورد الفيلية وقتها كانوا يشكلون ثلاثة أضعاف المسيحيين(1) ألذين حدّدوا لهم بالكوتا أكثر من مقعد في النواب و وزارة مع عدد كبير من السفراء و المدراء!
هذا بحسب أرقام رسميّة وردت من (وزارة الشؤون الاجتماعيّة) ألعراقيّة, حيث كان يبلغ تعداد الفيليّية عام 1947م أكثر من 30 ألف نسمة أنذاك و بذلك شكلوا نسبة 6% من نفوس العراق الذي بلغ عام 1947م مليوني و 968 نسمة, كان يسكن حوالي 14 ألف نسمة منهم في المدن في حين يسكن 16 ألف نسمة في الريف و بآلمناسبة لو أردنا إضافة الكُورد الفيلية الذين كانوا يسكنون في (بشت كوه) و الشريط الحدودي و هي مهران و إيلام و دهلران و زرين آباد يقابها بدرة و زرباطية وقصر شيرين و توابعها شمالا ثم إلى الجنوب بدءاً بعلي الغربي و الشرقي فالعمارة حتى آلبصرة ليتضاعف العدد لأنّ أكثر المدن تابعيتها أنذاك لم تكن معلومة بدقة.
و بحسب ألنّسب التصاعدية إعتماداً على قانون (ألأنتكرال) و حتى قانون (ألأحتمالات) يجب أن تكون الزيادة تصاعدياً, ليصبح عدد الفيليين أضعاف أضعاف عدد المسيحين! هذا كمثال فقط عرضناه لنبيّن بوضوح مدى المظلومية التي لحقت بآلفيليين في قضية الحقوق و الحصص التي إختارها السياسيون لا نحن بآلمناسبة, لتحديد النظام ألسّيئ الجديد بعد 2003م, لأننا و الشعب أساسا نرفض التحاصص, لفقدان العدالة فيه وعدم وجود مثل هذه الحكومة في أيّة دولة أو نظام في العالم, و بناءاً على هذا يجب أن يكون حصة الفيليين(ألعراقيين) الآن أكبر من حصة المسيحيين و آلتركمان بأضعافٍ مضاعفةٍ بمستوى أكراد الشمال تقريباً إن لم يكن أكبر!
ألمطلوب الآن من وجوه و شيوخ و أساتذة الكرد الفيلية ألمُثقفون و هم يملؤون آلدّنيا وأساس العراق مناقشة المسائل المصيريّة الواردة في هذه الورقة لوضع ألأولويات و تحديد النقاط لدخول الانتخابات القادمة المزمع عقدها في حزيران عام 2021م بقوة حيث ستنقلب الموازيين بشكلٍ كبيرٍ بحسب توقعاتنا في الوضع الجاري و بعد كل الذي كان, و نأمل فوز الفيليّين الذين ضحّوا بسخاء و كانوا كآلماء بلا إسمٍ و لون و عنوان و رائحة, لكنهم في نفس الوقت أصل و عماد الحياة, و المحاور الهامّة أدناه أضعها بين أيدي أساتذتنا و شيوخنا الكرام خاصة الأساتذة العاملين في الحكومة العراقية الحالية للنظر فيها ودراستها وتحقيقها لتكون ورقة عمل أساسية للمرحلة القادمة وهي:
أولاً: دراسة وضع الفيليين و تشتتهم و مراكز تواجدهم في بغداد و وسط العراق و الجنوب و بشكل خاص محافظة واسط و توابعها.
ثانياً: ملاحظة أن أكثريّة هذا الشعب ألمُضطهد خصوصاً المُسفّرين منهم في إيران و العالم حيث وصل عددهم لأكثر من مليون مُسفّر و مهاجر و ما زال أكثرهم يفتقدون حتى هوياتهم و جناسيهم العراقية؛ بينما أكثرهم – إن لم يكن كلّهم – قد ولدوا في العراق و خدموا الناس في أهم مرافق الحياة الأقتصادية و حتى العسكرية, و إستشهد منهم الكثير سواءاً أثناء

الخدمة أو في سجون البعث و في نقرة السلمان و أبي غريب و آلألاف منهم لحدّ هذه اللحظة لا يعرف مكانهم ربما أُذيبوا بالتيزاب أو بثرامات اللحم في دجلة!؟ و هذا العمل بحدّ ذاته أكبر دليل على مظلوميّة هذا الشعب.
ثالثاً: تحديد الأسماء و الخطوط و مراكز الثقل لأهم العشائر و الكيانات الفيليية و مدنهم خصوصا في الداخل العراقي و في وسط بغداد و تشخيص الناشطين و المثقفين منهم و القيادات التي برزت خلال فترة المعارضة و حتى بعد السقوط, الغاية الأساسية هي إستخلاص قيادة بحسب الموجود و القوى العاملة, و لعلّ إنتخاب ممثل عن كل تيار أو عشيرة أو تكتل في البدء هو الحل الأمثل إبتداءاً .. لصالح الشريحة الفيليية التي تعتبر الثالثة في العراق من ناحية العدد و الأولى من ناحية المظلومية.
رابعاً: تحديد الأولويات و المحاور الرئيسية في ورقة العمل الأولية .. كأساس لتقديمها لإستخلاص ألمنهج ألأمّ الذي سيتم تحديده خلال المؤتمر (العام) الأوّل ألذي يسبق موعد المؤتمر (الخاص) لتحديد التفاصيل و الأولويات و المسائل الجديرة بآلبحث لوضع النقاط على الحروف, من خلال مجمل النقاط التي يطرحها كلّ مشارك أو مندوب في ورقته و توصياته في الأجتماع التمهيدي.
خامساً: تحديد الإستراتيجيات العامّة بخصوص العلاقات الداخلية و الخارجية و التنسيق مع الكيانات الأخرى بما يحقق مصلحة الوطن الذي يضمّ الجّميع لتحقيق العدالة.
سادساً: ألأتفاق على مرشح لرئاسة الوزراء و قد أشرت لأسماء بعضهم سابقاً, يتم خلال المؤتمر الخاص الذي ينعقد بعد المؤتمر العام بداية السنة القادمة, و هي خطوة ضرورية, خصوصاً بعد فشل الكيانات و الأحزاب الأخرى بآلأخصّ المتحاصصون للرئاسات كرئاسة الوزراء و مجلس النواب و رئاسة الجمهورية و هيئة القضاء الأعلى, بحيث لم نجد أيّاً من أعضاء الخط الأوّل و آلثاني و آلثالث في تلك الأحزاب التي مثّلت تلك الرئاسات؛ لم يصبح مليونيراً؟ لأن النيّات كانت منصبّة لذلك و لم تكن سليمة بل كانت مقوّضة بآلأنا و التعصب الحزبي و القومي البغيض؛ لهذا لم تكن لدى الجهات التي رشحت ممثليها أهدافاً وطنية – إنسانية .. سوى تحقيق مصالح أحزابهم و عوائلهم و قومياتهم و تياراتهم و ذلك كان مستوى فهمهم و ثقافتهم, و باقي الشعب في العراق كان يأتي دائما بآلدرجة الثانية و الثالثة هذا إن كان يبقى لهم شيئ لأن العراق آلآن مدين بمئات المليارات بسبب ألأميّة الفكرية ففشلوا بل و إنسحبوا بشكل طبيعي حيث لم يبق لهم مكان في قلب الشعب خصوصا الفقراء منهم, و السبب فقدانهم للحكمة الكونية القائلة:
[لا ينال السعادة مجتمع فيه شقيّ واحد ؛ فكيف الحال إذا كان الشعب كله يشقى!؟].
لهذا فإنّ إنسانيّة و طيبة الفيليّ و وعيه الكونيّ المُميّز لمُثقفيه وعطائهم وكما ثبت ذلك للجميع سيجعلهم بحكم السّماء قادرين على تحقيق هذه الحكمة الكونيّة ليكون ممثلين حقيقيين لكل الشعب العراقيّ خصوصاً المظلومين منهم إن شاء الله بعد محاكمة الفاسدين.
سابعاً: طرح صيغة محددة لآلية الترشيح و الانتخابات, حيث يبدوا أنّ جميع الأحزاب بسبب الأميّة الفكريّة لا تعرف ذلك لأنها للآن لم تظهر ولم تُبيّن, و هي خطوة ضروريّة و كافية لوحدها لكسب ودّ الجماهير بجميع إنتماآتهم, مع بيان كيفية الترشيح فردياً أو حسب القوائم, و بنظري؛ ألفرديّة أفضل من القوائم(نقطة للدّراسة), و يتطلب فرز و تحديث سجلات الناخبين و شطرها حسب المناطق الأنتخابيّة و مراكز متعددة لفرز النتائج بجانب إشراف لجنة من هيئة الأمم المتحدة لدرأ التلاعب بآلنتائج وكما يحدث عادةً, فإذا كان قانون الانتخابات لم يقرّ للآن مع دراسة المستلزمات و الكوادر و الأمكانات و التفاصيل الفنية؛ فأرى من المناسب قيام الأخوة بتقديم ذلك خصوصا و إن بعض أساتذتنا لهم خبرة و تجربة غنيّة في هذا المضمار.
ثامناً: الأهتمام بآلجانب الأعلامي و الأنفتاح ألمهني – المدروس على جميع المحاور الرسمية و غير الرسمية و إستغلال كل فرصة و لقاء خصوصا عبر القنوات الفضائيّة و شبكات التواصل لعرض مشروع الفيليية الوطني – الأنسانيّ – العالميّ لنجاة العراق من المحن التي أحاطت به بسبب التحاصص و الفساد و نهب الأموال التي جعلت العراق مَديناً لمئات المليارات للعالم بسبب سوء الأدارة و الأميّة الفكريّة و العقائديّة, إلى جانب أنّ الحديث عن الانتخابات و مشروع الانتخابات للآن كان مجرد للإستهلاك الأعلاميّ حتى من قبل الحكومة و لذلك لم يتقدم أحد بمشروع مفيد و مثمر و واضح لفقدانهم لعلمه وفنونه بجانب فقدان الأخلاص في وجودهم.
تاسعاً: تحديد حلّ للأوضاع الغير المستقرة التي تنذر بعواقب وخيمة في الوسط و الجنوب و حتى بغداد, فمن المحتمل أن تقوم القوات الأجنبيّة بضرب جميع المقرات خصوصا المقاومة, و دفع الشعب لحرب شاملة تكون سيئة العواقب.
عاشراً: ألتنسيق مع جميع الكيانات و الدّول خصوصا أمريكا و إيران للعيش بسلام و إنهاء الحرب لأن العراق لم يعد فيه شيئ يخيف الطرفان ؛ فآلنفط بأيديهم و المدن مباحة و القوى كلها مرتبطة بهم سراً و علانية بعضهم له إرتباط مزدوج؛ والأموال منهوبة بل العراق مَدين؛ و الشعب مُتمرّد حتى على نفسه بجانب تمرّده على ألاحزاب السيئة الصيت؛ و الدول العربيّة باتت أعرابية تتمنى أن يحترق العراق كله بسبب الطائفية, و هكذا يمكنكم القول بأننا وصلنا خط النهاية و لا بد من حكومة إنقاذ لتلافي الخطر الأكبر القادم الذي سيجسد كل الأزمنة العراقية المحروقة بضربة واحدة.
هذا هو مجمل ما أردت بيانه هنا للسّادة و الشيوخ و الوجهاء الأكارم في الطائفة الفيليّية لدراستها و إتخاذ ما يلزم بشأن تفعيلها كفرصة مناسبة للمشاركة في الانتخابات القادمة إن شاء الله .. و يتطلب هذا الأمر الأهمّ أوّل ما يتطلب هو:
الدعوة لجلسة تمهيدية بآلوجوه وبكل من يرغب ألمشاركة لإحياء و إقامة المؤتمر التمهيدي لدراسة هذه المقترحات من

قبل كلّ مشارك بحسب تجربته و بصيرته للواقع و الأحداث, لترتيب النقاط الهامة و الضروريّة بحسب الأولويات, كمقدمة لعقد المؤتمر الخاص لدراسة الوضع الداخلي(المنهاج) والنقاط التي قد لا يمكن مناقشتها أمام الأعلام .. للمشاركة و الدخول في الانتخابات القادمة بثقة وقوة بإذن الله على أمل الحصول على رئاسة الوزراء, و الله و لي التوفيق.
خادمكم: ألحكيم عزيز إذ أنذركم بآلأحقاف و قد خلت النّذر من بين يدي و من خلفي أ لا تعبدوا إلا الله إنّ أخاف عليكم عذاب يوم عظيم.

(1) حنا بطاطو, ألعراق. الطبقات الأجتماعية و الحركات الثورية من العهد العثماني حتى قيام الجمهورية, المجلد الأول. ص60.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 263
ألفيّليّون قادة ألمُستقبل؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183840552080

ألفيّليّون قادة ألمُستقبل؟
عزيز الخزرجي

بداية .. ألفيليون وقبل كل شيئ هم رابع مُكوّن في العراق إن لم يكونوا الثالث, لأنّ نفوسهم بحدود أكثر من 4 ملايين نسمة لو تمّ جردهم جميعاً خارج و داخل العراق.
و ثانياً : لا يوجد مُكوّن تضرّر بقدر هذه الشريحة المظلومة التي تعرّضت حتى للأبادة الجماعية بعد ما نهب البعثيون جميع ممتلكاتهم المنقولة و غير المنقولة و رموهم في العراء تصطادهم الأسود و الضباع و الحيوانات الوحشية على الحدود العراقية – الإيرانية.
و ثالثاً : تعرض هذا المكون المظلوم للأستغلال في كل الفترات الزمنية التي مضت قبل و بعد 2003م و للآن, حيث لم يحصلوا على رئاسة واحدة من الرئاسات الثلاث و هي من حقهم الطبيعي والقانوني و العرفي.
لذلك كلّه ؛ لا بُدّ من الأعلان بأنّ معظم الفيليين – إن لم أقل كلّهم – ولمدى طيبتهم و إنسانيتهم و مظلوميتهم في نفس الوقت كأكبر شريحة تضررت وبآلعمق وعلى كلّ المستويات المادية و المعنوية من النظام السابق وما قبله وبعده حتى من إخوتهم الكردستانيين؛ حتى أنك .. حين تسأل أيّ كرديّ فيليّ؛ عن هويّته وإنتمائه آلفكريّ, فإنّهمُ سُرعان ما يُجيبك بعفوية

وبلا تردّد مُتعدّياً الأطار القوميّ والمناطقيّ والأثنيّ والمذهبيّ .. قائلاً: أنا إنسان مسلم و مظلوم, بعكس الكيانات العراقية الأخرى التي تذكر الحزب و القومية أولاً!
بإستثناء الكردي الفيلي الذي لا يعير أهمية للقومية و المناطقية و العشائرية و الحزبية, حيث تأتي عنده بآلمرتبة الثانية و الثالثة, وهذه الصّفة الكونيّة الفريدة لا تجدها لدى أيّ عراقيّ إسلاميّ كان أو قومي أو عشائري أو وطني أو علماني .. آلجميع مُتعصّبون حدّ ألموت لحزبهم ولمناطقهم و لقوميتهم و عشائرهم و مناطقهم و مراجعهم مع سبق الأصرار وكما شهدناهم في الواقع العملي, وتلك الميزة ألأنسانية للفيليّن حصراً تُعطيهم الحقّ وبلا منازع لقيادة العراق وفي هذا الوقت بعد ما جرّب الجّميع حظّهم فيها .. لكونهم – أي الفيليّون – الطائفة الوحيدة ألأنسانية المثقفة غير عنصرية أو حزبية أومناطقية أوعشائرية؛ ولا ينحازوا لأية حكومة في العالم.
لهذا كانوا دائماً أوّل المُضحّين أينما كانوا يعملون بجدية و إخلاص و صمت, ممّا سهّل إستغلالهم من قبل الأحزاب و الحكومات الأخرى وبشكل ظالم .. من هنا حرّي بجميع الجهات و الأئتلافات أنْ تنتبه لهذه الميزة الفريدة ألتي ميّزت هذه الشريحة الأنسانيّة الطيبة ومن بين جميع الأطياف العراقية وعلى مختلف إنتماآتهم العقائدية والحزبية والعشائرية والقومية وكما شهدنا من مواقفهم و تعاملهم ألسلبي معهم أثناء تسلطهم على مواقع الحكم والسلطة خلال العقدين الماضيين بآلتحاصص المقيت وقبلها زمن البعث حدّث ولا حرج, كما إنهم لم يتوانوا في دعم ونصرة أيّة جهة أو حزب عارض صدام وبعفوية غير مسبوقة من دون آلنظر لمدى ربحهم أوخسارتهم من وراء ذلك الأنتماء .. لأنّ هدفهم الأول والأخير كان هو القضاء على الظلم لتحقيق العدالة, فقدموا الضحايا و الشهداء بسخاء وتحملوا التهجير و السجون و الغربة و للآن بعد ما نهب النظام كل ممتلكاتهم المنقولة و الغير المنقولة و هذه المظلومية الفريدة ميّزتهم حقاً عن غيرهم من طبقات الشعب وأحزابه, لانها وصفت بالأبادة الجماعية بكل معنى الكلمة, المشكلة الوحيدة التي تمّ حلها الآن هي فقدانهم للقيادة.
ولعلّ علّة العلل والفاصل الأكبر في تلك الابادة الجماعية الموغلة بآلحقد القوميّ البعثيّ الشوفيني الوحشي الجاهليّ للفيّليّن؛ قد تمّ لسببٍ واحد .. لكنه عظيم, وهو عملية الشهيد القائد البطل (سمير نور علي) ألذي كسر حاجز الأرهاب و الخوف و الخنوع في العراق متحدّياً الهمجيّة الصداميّة بهزيمة قيادته و الأجهزة البعثية القمعية حين واجههم وجهاً لوجه في حرب (المستنصرية) التي لم نشهدها إلا في عاشوراء الحسين(ع), بينما كان الشعب العراقي كلّهُ خائفاً يرتجف ويتذلل للبعث غاطساً في نوم عميق وأحزاب الجبهة الوطنية إختبئت أو نزلت للشارع وهي تهتف بغباء مفرط طمعا براتب وجاه و حياة ذليلة: (بآلروح؛ بآلدم نفديك يا صدام)!
فهل من الأنصاف بعد هذا التأريخ الأنساني البطولي العظيم و هذه آلحُجج ألكونيّة إقصائهم من المناصب السياديّة كرئاسة الوزراء او الجمهورية او النّواب وفي وقت كهذا, حيث يحتاج حكومة العراق لجهة إنسانية محايدة وهم الأنسب, لكونهم الشريحة الوحيدة الغير متحاصصة والغير المتعصبة و المثقفة التي قدّمت الكثير في نفس الوقت و تعاملت و تتعامل حتى اللحظة بإخلاص على أرض الواقع ومع الجميع بروح إنسانية طيبة وفريدة بعيدة عن الأطر الضيقة التي أشرنا لها, و لنا في تعامل و إخلاص البعض منهم من الذين يتحملون مسؤوليات مهمة آلآن كمدراء عامين في رئاسة الوزراء و غيرها خير مصداق ومثال حيّ على إنسانيتهم و تفانيهم في أداء أعمالهم الرسمية بلا رياء وإدّعاء؟
وهل سنشهد في الحكومة القادمة تصدّي (الفيّليون) لرئاسة الحكومة بدعم الأحزاب الأخرى لهم بإخلاص لكونها تدعي الوطنية والأيمان و الأخلاص وحب العراق لنجاح برنامجهم لضمان مستقبل العراق وخلاصه من الفساد والفاسدين لتحقيق الأمن والعدالة والرفاه, أم سنشهد العكس لا سامح الله؟
وعلى العراقيين؛ أحزابا وجماهير ألأنتباه إلى أنّهم لو أرادوا نجاة العراق وخلاصه هذه المرة؛ فعليهم إحتضان و دعم هذه الشريحة ألأنسانية المثقفة المتفانية للعراق وكما أثبتت الوقائع والأحداث وأزمنة التأريخ المحروقة! لكني أراهم – أي الأئتلافات يجهلون لتفرقهم عن الحقّ و لتعاظم (الأنا) بداخلهم ولقمة الحرام و حبّهم للرئاسة التي قتلوا لأجلها خير خلق الله عبر التأريخ, وهم الأنبياء و الرسل و الأئمة وعلى رأسهم الأمام عليّ(ع) و إبناهُ الحسن و آلحسين(ع) بجانب ملايين الشهداء الذين لم تستوعبهم سوى المقابر الجماعية!
لهذا على الفيليين المظلومين الأستعداد هذه المرة والسعي للأتحاد وآلتآلف و التوحد لتحقيق هذا المطلب الذي لا يستحقه غيرهم والذي قد يعارضه الخونة العابدين للدولار و لأنفسهم ولأسيادهم الشياطين, وما النصر إلا من عند الله العزيز الحكيم.
الفيلسوف الكونيّ
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 12-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 264

ألكرد ألفيلية وحدهم أهلٌ للحكم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183125552070

ألكرد ألفيليية وحدهم أهلٌ للحكم
كتب الفيلسوف الكونيّ عزيز الخزرجي:

ألأكراد آلفيليية بآلمقايس النسبية .. و لوحدهم لا يملكون آليوم شيئا و ما زالت الأكثرية الساحقة منهم مُشردين تتلاعب بهم أهواء ألأحزاب الضالة في الساحة العراقية و يعيش للآن أكثرهم خارج العراق و في إيران بآلذات فاقدين لوثائقهم الرسمية التي سرقها صدام الأجهل, حيث سرق النظام البائد و الأنظمة التي لحقت بعدهُ؛ كلّ أموالهم و ثائقهم و حقوقهم و حاجياتهم و ممتلكاتهم و أموالهم وشهاداتهم و حتى أبنائهم – من سن السادسة عشرة و حتى الأربعين – و لم يبق لديهم شيئاً في مأساة تأريخية لم يشهد العالم لها مثيلاً – بعد أن كانوا معززين و يَملكون كلّ شيئ و في قلب العراق (بغداد) كسوق ألشّورجة و آلعلاوي و جميلة و غيرها من المراكز التّجاريّة و منها تجارة الخشب و الحديد و السكراب و الأسواق المختلفة و حتى آلتحميل و كراجات السيارات و ورش الميكانيك و الحدادة .. بل كانوا يخدمون العراق حتى بحمل أثقال الناس على أكتافهم بكلّ أمانة و صدق و كأنّهم كانوا يحملون على ظهورهم القوارير و من دون آلجّميع – أكرّر كانوا عماد ألحركة التجاريّة و الصّناعية و الغذائيّة و الخدميّة و الإجتماعية في العراق .. يعنى هم وحدهم مَنْ أعطى لوناً مدنيّاً زاهياً لبغداد .. من دون جميع ألأحزاب و الإئتلافات و الكيانات الفاسدة ألذين كانوا قبل السقوط يستجدون على أعتاب الفيليين ألذين لم يبخلوا حتى بدمائهم لنصرة العراق, و عندما جاء ألبعثيين ألبدو دخل جميع الشعب خصوصاً الأحزاب و الأئتلافات الحالية في سلك الأمن و الشرطة و الجيش و المخابرات .. و لقدرتهم على النفاق و الأنتهازية ؛ أصبحوا حتى بعد السقوط يملكون كل شيئ حتى البنوك و العقارات و العمارات و الحمايات و الرّواتب الجمعيّة لا الفردية بآلأضافة إلى رواتب الأئمة و على رأسهم راتب صاحب الزمان(ع) من قبل دعاة العار و الخزي و الفساد .. و فوق هذا كلّه يأتيك من كنتَ تحسبه ناصراً و من الفيليين لِيُدافع عن بعضهم أو ربما كلّ ألفاسدين و بغباء مفرط لمصلحة خاصّة أو ضيقة أعمت بصره, و نسى إن هؤلاء حطموا حاضر العراق و مستقبله و حتى الأجيال المسكينة القادمة!

لذلك أطلب من رئيس الوزراء, و كأوّل رسالة أرسلها لهُ بعد آلرؤوساء السابقين الذين ما إستكنت أراسلهم على الخاص و العام رغم علمي بعدم كفائتهم و قدرتهم على إدارة العملية التربوية و العلميّة و السياسية و الأقتصادية و غيرها لتحسين الأمور .. كما معظم مناصب الحكومة, خصوصا رئاسة الجمهورية و البرلمان الذي قلتُ بحلّه و معاقبة أعضائه قبل عشر سنوات لعدم جدواه و فاعليته في خدمة العراق بل بآلعكس و هكذا رئاسة الجمهورية و جيوشه العاطلة عن العمل و التي تعتبر بؤرة الفساد المالي و السياسي الذي أنهك العراق بنزيف المال و الثروة و المشاريع ألتي لم نسمع و لم نقرأ عنها سوى في الورق أحياناً .. و عدم تنفيذ حتى مشروع واحد على أرض الواقع. و رسالتي الأولى و ربما الأخيرة هي:

ألسّيد مصطفى الكاظمي رئيس الوزراء:

ألمصدر : بغداد/سكاي برس و وكالات:

كشف مصدر مطلع، الاثنين، عن أسماء مالكي المصارف الأهلية المتورطة بغسيل ألأموال و تهريب العملة الصعبة لبنوك خارج العراق.

و قال المصدر ل"سكاي برس"، أنّ هناك العديد من المصارف الأهلية المتورطة بغسيل الأموال و تهريبها خارج العراق وهم:
1- مصرف إنتركونتنتال يملكه روز نوري شاويس التحالف الكردستاني
2- مصرف آشور يملكه برهم صالح – التحالف الكردستاني
3- مصرف البحر المتوسط يملكه همام حمودي – كتلة المواطن
4- مصرف الشرق الأوسط للاستثمار يملكه أحمد الفتلاوي- كتلة المواطن
5- مصرف المتحد للاستثمار يملكه عادل عبد المهدي- كتلة المواطن
6- مصرف البلاد الإسلامي يملكه علاء الموسوي- كتلة المواطن
7- مصرف المنصور للاستثمار يملكه طلال الزوبعي – اتحاد القوى
8- مصرف دجلة والفرات للتنمية والاستثمار يملكه طلال الزوبعي – اتحاد القوى
9- مصرف الموصل للتنمية يملكه أسامة النجيفي – اتحاد القوى
10- مصرف الاستثمار يملكه خميس الخنجر – اتحاد القوى
11- مصرف بيروت والبلاد العربية يملكه مهدي العلاق – دولة القانون
12- المصرف العراقي للتجارة يملكه وليد الحلي – دولة القانون
13- مصرف دار السلام يملكه علي التميمي – كتلة الاحرار
14- مصرف الهدى يملكه حمد الموسوي – كتلة الاحرار
15- المصرف اللبناني الفرنسي يملكه محمد الدراجي – كتلة الاحرار
علماً أنني كتبت مقالات عن فساد (البنك المركزي العراقي) نفسه أيام العلاقيين و العباديين و النوريين و غيرهم بحيث أصبح علناً و بلا حياء.
ألحل الوحيد: كما قلنا أيضا منذ أكثر من عقد مع تفاصيل أرسلتها للأخ هادي العامري .. و نكرّر اليوم هو :
محاكمة كلّ الذّين تحملوا مسؤوليات في الدّولة مع ذويهم لأن أكثرهم جعلوا العقارات والأموال بإسماء أقربائهم و نسائبهم و زوجاتهم خصوصاً الكبار في الخط ألأول و الثاني و الثالث .. و سيكون العراق بعدها أغنى دولة و أسعد دولة و أنظف دولة في العالم.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-12
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 265
أمثال كردية من مندلي/قسم 2

20240705220927578357=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
أمثال كردية من مندلي/قسم 2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4246 - 2013-10-15 - 14:12
المحور: القضية الكردية

بسم الله الرحمن الرحيم
أمثال كردية من مندلي/قسم 2
بقلم/ احمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
** بعد أن ذكرنا في القسم الأول عدداً من الأمثال و الحكم الكردية التي يتداولها أهالي مندلي ؛نستمر بعرض لآلئ أخرى من تلك الدرر..وهذه باقة جديدة من تلك الأمثال:
4- (ده نك دهل وه دوير خوه شه)
ويعني: نقرُ الطبلِ جميلٌ من بعيدٍ، يُضرب هذا المثل لمن يسمع عن أشياء سرعان ما يَنبهرُ و يؤمن بها و يحسبها جميلة ونافعة ويحاول تطبيقها دون رويّة و تفكير،أي يدعونا هذا المثل الكوردي الى التأني في اتخاذ القرارات ،وعدم حسم الأمور بسرعة،ويقابله المثل الفارسي في نفس المعنى1:آواز دهول أز دور خوش است،ويعني:لحنُ الطبلِ جميلٌ من بعيدٍ أوموسيقى الطبل جذابة من بعيد2،وكذلك يقال شعبياً في عراقنا الحبيب هذا المثل:
على حس الطبل خفن يا رجليَّ ، و يطابقه هذا البيت من الشعر العربي :
شبيهُ الطبلِ يدوي من بعيدٍ وداخلُهُ من الخيراتِ خالِ
*****
5- (جوور ته نوير شيوانه)
ويعني: إنَّه يشبه محراث التنورِ، يُقال في شخص ضعيف البنية ،وطويل القامة،أسمر اللون،وجاء وصف محراث التنورِ في المثل السوري الشعبي3 أيضاً:مثل محراث التنور ،من أين ما مسكته بشحور.
*****
6- (به س جيود فايده ئه راد ديريك)
ويعني:جيبُكَ فقطْ يفيدُكَ،يدعونا المثل الى حسن التدبير،و الإعتدال في صرف المال كي لا تكون محتاجاً للآخرين،وحينذاك لا ينفعك ما في جيوبهم ،لذا المثل يحمل جنبة إقتصادية في التعامل السليم مع ما في حوزتك من المال،وبذا تبقى عزيز الجانب بلا عوز، وهو من الأمثال المستحدثة في الستينات،والجيب:جيب القميص و الدرع و الجمع جيوب 4،ويعني الجيب هنا كناية عن المال، وجيبك:في اللهجة الكوردية الفيلية تقلب الباء الى واو خالصة،وبذا تصبح:جيود ،والدال تعادل ضمير الكاف للمخاطبة، ويعني المال الموجود في جيبك هو مالك الحقيقي،لا شئ عدا ذلك،وهذا ما يطابقه المثل الايرلندي:صديقُكَ في جيبِكَ،وكذلك يقول البلغاريون أيضاً في هذا المعنى: لا أثقُ إلا بما في يدي واليد والجيب بمعنى واحد هنا مجازاً،والمثل برمته يدعو الى عدم التبذير والإسراف،وبالمناسبة قالت العرب:
رأيتُ الناسَ قد مالُوا الى مَن عندَه المالُ
ومَن ليسَ له مالٌ فعَنهُ الناسُ قد مالُوا
والجيب كلمة قرآنية ،قال تعالى: 5اسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاء مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِن رَّبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ.
و قال الشاعر6 :
إلبسْ قميصَكَ ما اهتديتَ لجيبِهِ فاذا أضَلَّكَ جيبُهُ فاستبدلِ
وهناك علاقة بين المرأة والجيب، كما ورد في المثل الفرنسي إذ يقول:7خُلقتِ المرأةُ لجيبِ الرجلِ.
وهناك مثل ايطالي جميل من المفيد ذكره:
لا تُرِ أحداً قرارةَ كيسِكَ ،ولا قرارةَ نفسِكَ،وأما المثل السويدي فيقول في هذا المجال: المالُ لا يمزِّقُ جيوبَكَ8 ويرى الشاعر أحمد الصافي النجفي في الجيب غير ذلك إذ يقولُ 9:
أنا حسبي ثروةٌ من أدبِ قد كفتْني عن طِلابِ الذهبِ
فليعشْ جَيبي فقيراً إنّما فقرُ جيبي ثروةٌ للأدبِ
ويعاكسُ مثلنا هذا المثل الشعبي العراقي إذ يقول:
اصرفْ ما في الجيبْ، يأتيكَ ما في الغيبْ ، أو كما يُقال في مجتمعنا العراقي :منو أبو باجر10 ، والمثلانِ يضربانِ لتشجيع الممسك والبخيل على الصرف والكرم فما أوسع دنيا الأمثال في ثقافات الأُمم و الشعوب !!..
*****
7- (مينيكه موم و مه لحه م)

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

ويعني:مثل الشمع والمرهم ويضرب : في منتهى الإطاعة و الليونة ،أوالتوافق والانسجام بين الإثنين، في الصداقة و الأخوة ،أو في الحالة الزوجية .
ويطابقه تماماً باللغة الفارسية 11: مثل موم و مرهم،أي 12:أنّهما مثل الشمع و المرهم. ويقابلهما المثل العربي الشائع 13: وافق شن طبقة .
للموضوع صلة..
احمد الحمد المندلاوي
*****
الهوامش
1- حكم و أمثال – علي أكبر أبي القاسم الحسيني
2- ترجمتي الخاصة – الكاتب
3- أمثالنا الشعبية – أحمد أسعد حمود
4- لسان العرب – للامام العلامة إبن منظور
5- القرآن الكريم – سورة القصص /آية 32
6 - نوادر البخلاء و الطفيليين – إعداد: نديم كامل
7- صحيفة الأهالي / العدد: 31 لسنة 2005م
8- صحيفة الاستقامة / العدد :101 لسنة 2005م
9 - أشعة ملونة – ديوان احمد الصافي النجفي
10- دراسات في المثل العربي المقارن - عبد الرحمن التكريتي
11- ضرب المثل هاي ايراني – إسماعيل شارودي
12- ترجمتي الخاصة – المؤلف
13- مجمع الأمثال - الميداني
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ادبي
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 266

أمثال كورديّة من بدرة:جمال في المبنى وحكم في المعنى/2

20240705221500578360=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
أمثال كورديّة من بدرة:جمال في المبنى وحكم في المعنى/2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4198 -2013-08-28 - 18:40
المحور: دراسات وابحاث في التاريخ والتراث واللغات

المقدمة:
المثل حكمة أطلقها انسان مرّ بتجربة في اكثر الاحيان كانت مريرة ،و من هنا كانت الحكمة وليدة التجربة التي هي مرآة العقل و لذا حمدت آراء الشيوخ حتى قالوا المشايخ أشجار الوقار، و لا يطيش لهم سهم و لا يسقط عنهم الفهم و عليكم بآراء الشيوخ فأنه إن عدموا ذكاء الطبع فقد أفادتهم الأيام حيلة وتجربة ،قال الشاعر:
ألم تر إنّ العقل زين أهله ولكن تمام العقل طول التجاربِ
من هنا جاءت الأمثال متنوعة زاهية بلون التجارب و تباريحها ،و تنتقل من بلد الى بلد دون جواز ،فهي سفيرة العقل البشري، بعد هذه المقدمة القصيرة لنا جولة أخرى مع أمثال كوردية من بدرة
مأخوذة من بيئتها الجميلة ونكهتا الخاصة لنلاحظ الجمال الفني في مبناها والحكمة الرائعة في معناها ،لما فيها من عبر و أثر،و هي باللهجة الكوردية الجنوبيةالفيلية :
9- (به كَى خانه ش سوختيده يه كَى مه لويجك ئاورده مكو ببريز سووم).
ويعني: احترق بيت أحدهم ،ويقول آخر اشوي لي عصفوراً،يقال في استغلال الفرص بطريقة غير سليمة ،و منبوذة من قبل المجتمع ، و ما أجمل ما قاله المتنبي في هذا الباب :
بذا قضت الايام ما بين أهلها مصائب قوم عند قوم فوائدُ
ويقول هكذا عادة الأيام سرور قوم مسآءة آخرين ،وما حدث في الدنيا حدث إلا سرّ به قوم وسيء به آخرون وقد قال أبو تمام، ما أن ترى شيئا لشيء محيياً، حتى تلاقيه لآخر قاتلا،
ويقابله المثل العامي العراقي:يصطاد بالماء العكر، والمثل يستقبح هذا التصرف ،و يدعو الى مؤاساة أهل المصيبة بمد يد المساعدة والعون،لتخفيف وقع المصيبة عن كاهلهم،لذا جاء المثل بهيئة قاسية .
***
10- (بويل جرك ده سه) .
ويعني:النقود وسخ الأيدي،يقال في التشجيع على السخاء والكرم و بذل المال ،لصيانة الشرف و السمعة الطيبة لأنّ المال كما يُقال :غادٍ و رائح ،ويقابله المثل العامي العراقي:(هين فلسك و لا تهين نفسك،و قال تعالى في سورة آل عمران :لن تنالوا البرّ حتى تنفقوا مما تحبون آية /92.
***
11-(نون قه رتى ميخارى).
ويعني:تأكل الخبز بالدين،يقال في شخص هزيل وضعيف البنية،ويقابله المثل العامي العراقي:تاكل بالدين،وهناك مثل دارج في الناصرية يقول:كل بالدين ،تهل دموع العين،والمثل ينتقد حالة اجتماعية في عدم الفائدة من بعض الأعمال التي لا جدوى منها .
***
12-(كهه كوانه به باد مدي).
ويعني:تذري التبن العتيق،يقال في شخص يبحث عن أمور فات أوانها ،و لا جدوى من ذكرها،و هذا العمل أقرب الى إعادة النزاعات،لذا لا يحبذ،ويقابله المثل العامي العراقي:تدور دفاتر عتك،أو يقال: اليهودي من يفلس يدور دفاتر عتك ،و عند أهالي مندلي نفس المثل بالكوردية فيقال: به تك كوانه ده يده يه كه و، والمثل ينتقد حالة اجتماعية في عدم الفائدة من بعض الأعمال التي لا جدوى منها،أو إثارة أمور قديمة أكل الدهر عليها و شرب .
***
13-(مكوم نه ره مكو بدوشش).
ويعني:أقول فحل يقول إحلبه ،يقال في شخص لا يريد أن يستوعب الأمور بسهولة أو يطوي على غباء شديد بحيث لا يفرق بين الذكر و الانثى ،أويصرُّ على فهم خاطئ للكلام .و ثمة في العربية مثيل لذلك يقول المصريون :اقول له ثور ، يقول احلبه،و هو ضرب من العناد و الغرورو الإصرار على الخطأ،و المثل يدعو الى ترك هذه العادة السيئة.
***
14-(تنبه ل بيا به سايه ،سايه خودش مبايه).
ويعني:ياكسلان تعال الى الظل،قال:الظل يأتي بنفسه،ويضرب في منتهى العجز والكسل ويعادله المثل العربي السوري:بده الخبز مخبوز والمي في الكوز،وقيل شعبياً: الكسل مايجيب عسل،ومثلنا الكوردي صورة ساخرة للشخص الكسلان كي نكون مجدين .

*****
احمد الحمد المندلاوي
الباحث في التراث الكوردي الفيلي
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 267
أمثال كورديّة من بدرة:جمال في المبنى وحكم في المعنى/3

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705221511578361
أمثال كورديّة من بدرة:جمال في المبنى وحكم في المعنى/3
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4198 - 2013-08-28 - 20:03
المحور: دراسات وابحاث في التاريخ والتراث واللغات

المقدمة:
المثل حكمة أطلقها انسان مرّ بتجربة في اكثر الاحيان كانت مريرة ،و من هنا كانت الحكمة وليدة التجربة التي هي مرآة العقل و لذا حمدت آراء الشيوخ حتى قالوا المشايخ أشجار الوقار، و لا يطيش لهم سهم و لا يسقط عنهم الفهم و عليكم بآراء الشيوخ فأنه إن عدموا ذكاء الطبع فقد أفادتهم الأيام حيلة وتجربة ،قال الشاعر:
ألم تر إنّ العقل زين أهله ولكن تمام العقل طول التجاربِ
من هنا جاءت الأمثال متنوعة زاهية بلون التجارب و تباريحها ،و تنتقل من بلد الى بلد دون جواز ،فهي سفيرة العقل البشري، بعد هذه المقدمة القصيرة لنا جولة أخرى مع أمثال كوردية من بدرة
مأخوذة من بيئتها الجميلة ونكهتا الخاصة لنلاحظ الجمال الفني في مبناها والحكمة الرائعة في معناها ،لما فيها من عبر و أثر،و هي باللهجة الكوردية الجنوبيةالفبلية :
15- (ئه كه ر كوربه بدانه ،خاك وه سه رى ميشانه).
ويعني: لو يعلم الهر ما أخفيَ له لأهال على نفسه التراب،يقال في حبك المؤامرات في الخفاء لشخص ما ،و هو يمرح و يلعب ،ولا يعلم بذلك ،أي الطعنة من الخلف.،و بالمناسبة نذكر هنا حادثة اسلامية ،حدّث حفيد عباس بن مرداس قال:إنَّ الرسول ص دعا لأمته عشية عرفة بقوله فأجيبت لهم بالمغفرة الا كان من مظالم العباد بعضهم لبعض فإني أخذمن

المظلوم من ظالم إن شئت أعطيت للمظلوم من الجنة و غفرت للظالمفلم يجب في حينه .
فلما أصبح في المزدلفة أعاد الدعاء فأجيب لهم بما سأل فضك النبي ص أو تبسم فقال أبو بكررضبأبي أنت و أمي إن هذه لساعة ما كنت تضحك فيهاأو تبسمُ .فقال:إنَّ ابليس لما علم إنَّ الله غفر لأمتي،جعل يحثو التراب على رأسهو يدعو بالويل و الثبور،فضحكت من جزعه) 1و المثل يدعو الى الصراحة و عدم التآمر على الغير.
***
16- (ئه سب باشه وه رداشت ،وه خومبسانه هه م باشه وه رداشت) . ويعني:الفرس رفعت رجلها للحدوة ،و الخنفساء رفعت رجلها أيضاً،يقال في المنافسات غير المتوازنة والناتجة عن الحسد والتقليد الاعمى والغيرة العمياء ،فأين الخنفساء من الفرس لتطلب الحدوة لرجلها،و يقابله قول الشاعر صفي الدين الحلي :
إن الزرازير لما قام قائمها توهمت أنها أمست شواهينا
***
17-(بوست خه ر ، هه م ئيسبيد).
ويعني:جلد الحمار،كذلك أبيض،يقال في نبذ الجمال بلا عقل ،و تبيان الجمال الحقيقي في الاخلاق و النسب و الاصل ،ويقابله قول نبينا الاكرمص:اياكم و خضراء الدمن ...،والمثل البدراوي يدعو الى اختيار الزوجة الأصيلة ذات العقل و النسب و الحسب،ثم الجمالو يقول المثل السوري خذ الاصلية و لو على الحصيرة.
***
18-(كوفته ن به قرباقه له قله ق خوبيه ،كوفت :حالش ئه زمه ن بوبرس ، دوو دوو ئه ز ئيما قووت ميده).
ويعني: قيل للضفدع : اللقلقُ طيب ،قال :إسأل حالي عنه إنه يبتلع منا اثنين اثنين ،يقال في بيان حال الظالم من المظلوم ،وعدم تصديق الظاهر والتأكد من فعل الشخص حين يكون ذا سلطة و جاه.
***
19-(فه همش كووره).
ويعني:قليل الفهم ،أي انه غبي ،يقال في شخص لا يريد أن يستوعب الأمور بسهولة أو يطوي على غباء شديد بحيث لا يفرق بين الذكر و الانثى ،أويصرُّ على فهم خاطئ للكلام .و ثمة في العربية مثيل لذلك يقول المصريون :اقول له ثور ، يقول احلبه،و هو ضرب من العناد و الغرور والإصرار على الخطأ،و المثل يدعو الى ترك هذه العادة السيئة.
***
20-(بار خاوه ن خودش به زيرشه).
ويعني:صاحب الحمل هو الذي يتحمل عباه،ويضرب في تحمل المسؤولية من قبل الشخص نفسه لا غير، يقول الشاعربهذا المعنى :
لا يعرف الشوق الا من يكابده و لا الصبابة الا من يعانيها

احمد الحمد المندلاوي
الباحث في التراث الكوردي الفيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024

وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 268
أمثال كورديّة من بدرة:جمال في المبنى وحكم في المعنى/4

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215630578334

أمثال كورديّة من بدرة:جمال في المبنى وحكم في المعنى/4
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4715 - 2015-02-09 - 23:59
المحور: دراسات وابحاث في التاريخ والتراث واللغات
بسم الله الرحمن الرحيم

أمثال كورديّة من بدرة:جمال في المبنى وحكم في المعنى/4
بقلم/أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
المثل حكمة أطلقها انسان مرّ بتجربة في اكثر الاحيان كانت مريرة ،و من هنا كانت الحكمة وليدة التجربة التي هي مرآة العقل و لذا حمدت آراء الشيوخ حتى قالوا المشايخ أشجار الوقار، و لا يطيش لهم سهم و لا يسقط عنهم الفهم و عليكم بآراء الشيوخ فأنه إن عدموا ذكاء الطبع فقد أفادتهم الأيام حيلة وتجربة ،قال الشاعر:
ألم تر إنّ العقل زين أهله ولكن تمام العقل طول التجاربِ
من هنا جاءت الأمثال متنوعة زاهية بلون التجارب و تباريحها ،و تنتقل من بلد الى بلد دون جواز ،فهي سفيرة العقل البشري، بعد هذه المقدمة القصيرة لنا جولة أخرى مع أمثال كوردية من بدرة
مأخوذة من بيئتها الجميلة ونكهتا الخاصة لنلاحظ الجمال الفني في مبناها والحكمة الرائعة في معناها ،لما فيها من عبر و أثر،و هي باللهجة الكوردية الجنوبيةالفيلية :
21- (تا ئى شاه شالياره ،خه راوه سه د هه زاره).
ويعني: ما دام الحكم بيد هذا السلطان،فالخرائب في كل مكان،
يقال في حبك المؤامرات في الخفاء لشخص ما ،و هو يمرح و يلعب ،ولا يعلم بذلك ،أي الطعنة من الخلف.،و بالمناسبة نذكر هنا حادثة اسلامية ،حدّث حفيد عباس بن مرداس قال:إنَّ الرسول ص دعا لأمته عشية عرفة بقوله فأجيبت لهم بالمغفرة الاكان من مظالم العباد بعضهم لبعض فإني أخذمن المظلوم من ظالم إن شئت أعطيت للمظلوم من الجنة و غفرت للظالمفلم يجب في حينه .
فلما أصبح في المزدلفة أعاد الدعاء فأجيب لهم بما سأل فضك النبي ص أو تبسم فقال أبو بكررضبأبي أنت و أمي إن هذه لساعة ما كنت تضحك فيهاأو تبسمُ .فقال:إنَّ ابليس لما علم إنَّ الله غفر لأمتي،جعل يحثو التراب على رأسهو يدعو بالويل و الثبور،فضحكت من جزعه) 1و المثل يدعو الى الصراحة و عدم التآمر على الغير.
***
22- (سه ك وه زور ديم سقان شكنى) .
ويعني:الكلب بقوة الذيل يكسر العظم،
يقال في المنافسات غير المتوازنة والناتجة عن الحسد والتقليد الاعمى والغيرة العمياء ،فأين الخنفساء من الفرس لتطلب الحدوة لرجلها،و يقابله قول الشاعر صفي الدين الحلي :
إن الزرازير لما قام قائمها توهمت أنها أمست شواهينا
***
23-(سه ك كوشت سةك نيه خوى).
ويعني:الكلب لا يأكل لحم الكلب،
يقال في نبذ الجمال بلا عقل ،و تبيان الجمال الحقيقي في الاخلاق و النسب و الاصل ،ويقابله قول نبينا الاكرمص:اياكم و خضراء الدمن ...،والمثل البدراوي يدعو الى اختيار الزوجة الأصيلة ذات العقل و النسب و الحسب،ثم الجمالو يقول المثل السوري خذ الاصلية و لو على الحصيرة.
***
24-(ئه را م كوركم وه هروكال بوام).

ويعني: أ أنا ذئب كي أهرب من الصياح ،
يقال في بيان حال الظالم من المظلوم ،وعدم تصديق الظاهر والتأكد من فعل الشخص حين يكون ذا سلطة و جاه.
***
25-(عشتر هج كه ى .. كوش مه هان كه فيكه هويرى).
ويعني:عندما يثور الجمل يتذكر أذن الفرس ،
يقال في شخص لا يريد أن يستوعب الأمور بسهولة أو يطوي على غباء شديد بحيث لا يفرق بين الذكر و الانثى ،أويصرُّ على فهم خاطئ للكلام .و ثمة في العربية مثيل لذلك يقول المصريون :اقول له ثور ، يقول احلبه،و هو ضرب من العناد و الغرور والإصرار على الخطأ،و المثل يدعو الى ترك هذه العادة السيئة.
***
احمد الحمد المندلاوي
الباحث في مجال التراث الكوردي- الفيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 269

أنكيدو في ملحمة جلجامش .... بطل من بلاد الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410222815564803

أنكيدو في ملحمة جلجامش .... بطل من بلاد الكورد الفيليين
د. مؤيد عبد الستار

تعد ملحمة جلجامش إحدى أقدم الملاحم التي نقشها الشعب السومري على الواح الطين المفخور في النار او المجفف تحت أشعة الشمس ، وهي الملحمة التي خلدت الابطال والالهة ومعتقدات شعب عاش في وادي الرافدين منذ الاف السنين
.
تكشف الرقم الطينية التي نقشت عليها ملحمة جلجامش ، والاساطير الرافدينية الاخرى ، جوانب تاريخية هامة عن سكان وادي الرافدين القدماء والشعوب المحيطة بهم ، فالسومريون الذين عاشوا في بلاد ما بين النهرين اسسوا حضارة هامة اقتبست منها واضافت اليها مختلف الاقوام والقبائل والشعوب التي كانت تحيط بهم وتختلط معهم ولكن الاسس التي ارساها الشعب السومري ظلت المنار الذي يهتدي به الاخرون .

كانت للشعب السومري لغته وابجديته لكن العصور اللاحقة التي شهدت تطور الزراعة والتجارة والصناعة في بلاد الرافدين – مصطلح بلاد الرافدين يمتد من الاناضول الى الخليج الفارسي جنوبا والى وادي السند شرقا – شجعت هجرة القبائل والاقوام الى بلاد مابين النهرين - ان تسمية بلاد مابين النهرين لم تطلق على البلاد الواقعة بين دجلة والفرات فقط ، وانما اطلقت ايضا على المنطقة الواقعة جنوب بحيرة اورمية في كوردستان وتسمى (ميان دو آب) اي ما بين النهرين ، وهما نهرا اوزون ودجلة ، وقد جاء نهر اوزون في التوراة باسم بيشون نتيجة قلب بعض الحروف الى العبرية ، راجع مقالنا المعنون رحلة من سومر الى جنة عدن المنشور في عدة مواقع على الانترنيت - وبسبب هذه الهجرة شاعت الحروب والغزوات ، مما اضطر السومريين الى الدفاع عن انفسهم ، ولكنهم فشلوا وخسروا المعركة لان المهاجمين كانوا أقوى وأشرس وأكثر قسوة وهمجية . ورغم انتصار الاقوام الاخرى عليهم وذهاب ملكهم وزوال لغتهم من بعض المناطق التي اكتسحتها الاقوام والشعوب الاخرى ، الا ان اختراعهم العظيم للكتابة المسمارية وتطويرها واستخدامها ، وشيوعها بين شعوب المنطقة ، جعلها شاهدا حيا على تاريخ الشعب السومري الذي دالت دولته ، او على الاصح دوله ، فقد كانت لهم اكثر من إمارة ومملكة ومدينة عظيمة . وقد ظلت الكتابة المسمارية ، وسيلة بيد الشعوب الاخرى للتعبير بها ، ولذلك ظلت الكثير من الاسماء والمفردات السومرية محفورة على الالواح والرقم والجدران والاواني والمنحوتات ، خاصة ما جاء في القصص والاحداث التاريخية التي دونوها .

كما نجد بعض الاسماء ما زالت معروفة ومستخدمة كما هي في اللغة الكوردية ، مما يدلل على وجود علاقة وثيقة بين اللغة السومرية والكوردية. ومن المؤسف ان بعض الدارسين اهملوا النظر في هذه العلاقة بشكل مقصود ، ففي النص البابلي المعتمد لملحمة جلجامش نقرأ في اللوح الاول :

(ارفع اللوح اللازوردي واقرأ
قصة ذلك الرجل ، جلجامش ، الذي تكبد
شتى انواع المشقات
كان متفوقا على جميع الملوك ، سيد محارب ذو قوام عظيم
بطل ولد من اوروك ، ثور بري نطاح)
ص 76 اساطير

نجد في هذا النص تشبيه جلجامش بالثور البري النطاح ، وهوالجاموس او الثور ومما له دلالة ان كلمة غامش تعني باللغة الكوردية : الجاموس ، وكلمة غا تعني بقر ، وكلمة مانغا – تدغم النون مع الغين – تعنى البقرة ، وربما كانت تركيبا - وهو شائع في الكوردية والسومرية - بين كلمتين هما ما + غا ، لتصبح الام البقرة ،او البقرة الام ، ومن الطريف ان الهنود مازالوا يعدون البقرة اما و يحترمونها حد التقديس وتسمى (غائي) ايضا في الهندية ، وربما كانت كلمة (ما) الجذر الاول لكلمة الام = ماما ، وتعني في الاساس الطعام اي هي الكلمة التي يرددها الطفل طالبا الحليب من مرضعته .

اما كلمة (كه ل) وتلفظ بالكاف الفارسية او الجيم المصرية فما زالت مستخدمة في اللغة الكوردية وتعني كبير ، ومن معاني (كبير) المقدس فهو كبير مثلما نقول الله اكبر ، ولذلك تعني جلجامش الثور الكبير او الثور المقدس ، والتقديس في الحضارة السومرية لا يشبه التقديس الذي نعرفه اليوم ، فما يترجم عن السومرية بالمقدس يعني احيانا القوى الذي يضرب فيه المثل ، مثل الثور البري .

اما انكيدو ، فتصفه ملحمة جلجامش بانه الرجل القوي الآتي من الجبل ، ولما كانت اوروك من المدن القريبة لجبال بيشتكوه ، فالمرجح ان انكيدو من تلك المناطق ، اي من بلاد ايلام ، موطن الكورد الفيليين ، والبعض يعتقد ان بلاد ايلام - عيلام - هي المناطق الواقعة اليوم في بلاد ايران فقط ، ان بلاد ايلام كانت تمتد الى وسط وجنوب العراق وشمالا الى كركوك ، ولكن الهجرات والغزوات والفتوح الاسلامية وعوامل اخرى كثيرة سياسية وتاريخية قلصت مساحة مملكة ايلام اليوم ، واقتصرت على المناطق الواقعة داخل الحدود الايرانية وبعض المدن الحدودية الشرقية للعراق والتي ظلت محل خلاف وصراع في معاهدات عديدة بين العراق وايران .

جاء في ملحمة جلجامش :

(قال صياد رأى انكيدو لابيه
ابتاه كان هناك رجل أتى من الجبل
قوته كانت شديدة جدا، كشهاب آنو السماوي
يجوب الجبال دوما
يرعى العشب مع القطعان دوما)
اساطير ص 78 *

فانكيدو رجل الجبال القوي يرعى قطعان الماشية ، تلفت قوته الانظار ، ولكي يستدرجوا هذا الرجل القوي الى المدينة ، ويكسبوه اليهم ، قدموا له المرأة الحسناء، السلاح الذي لايقاوم ، غانية لها مقدرة على الاغراء والاغواء . فمن هي التي تمتلك الصفات التي تؤهلها لاغراء انكيدو واغوائه ، هذا الراعي الجبلي القوي ، انها الفنانة شمخات ، فنانة اوروك الشهيرة .

وعندما ذهب الصياد الى جلجامش وأخبره عن انكيدو ، قال له جلجامش :

(اذهب ايها الصياد واصطحب الباغية شمخات

وعندما يقترب من القطعان عند المشرب
يجب عليها ان تخلع ثيابها وتظهر مفاتنها
سوف يراها ويتقرب منها ...)
اساطير ص 80
ومثلما انتزعت حواء آدم من جنته وهبطت به الى الارض ، كذلك انتزعت شمخات الفاتنة انكيدو من جباله وقطعان ماشيته ، واصطحبته الى المدينة ، فاصبحت الاغنام غريبة عنه ، لانه تركها وهجرها وانتقل الى المدينة.
تصف الملحمة كيفية اغراء شمخات لانكيدو، وكيف شجعته على ممارسة الحب معها :
(فاسفرت البغي عن صدرها وكشفت عن عورتها
فتمتع بمفاتن جسمها
نضت ثيابها فوقع عليها
وعلمت الوحش الغر فن المرأة ، فانجذب اليها وتعلق بها
ولبث انكيدو يتصل بالبغي ستة ايام وسبع ليال
وبعد ان قضى وطره منها
وجه وجهه الى الفه من حيوان البر
فما ان رأت الضباء انكيدو حتى ولت عنه هاربة ......)
ملحمة جلجامش ، طه باقر ، ص 42
لاحظ ايضا علاقة هذه الايام الستة مع قصة خلق الكون كما وردت في الكتب المقدسة والايام السبعة – سبعة العروس - التي مازال يحتفل بها في العراق .
كما ورد في اللوح الثاني من الواح ملحمة جلجامش وصف لانكيدو بعد ان تغويه شمخات ويذهب معها الى اوروك :
(هذا الشاب – كم يشبه جلجامش في بنيته
ناضج البنية ، منيع كاسوار الحصون
لماذا ولد في الجبال ؟
ان قدرته الجسدية تضاهي تماما قوة
شهاب آنو السماوي)
اساطير ص 85
إن ملحمة جلجامش إحدى أقدم وأشهر الملاحم في العالم نعرف منها كيف قتل انكيدو في المعركة التي دارت مع خمبابا حارس الغابة ، وحين يموت انكيدو بعد جرحه بتلك المعركة يبكيه جلجامش مر البكاء ، وقد جاء في اللوح الثامن :
(سوف تبكيك الممرضة الرطبة
التي كانت تمسح بالزبدة اعضاءك السفلى
وسوف يبكيك المسن
الذي كان يضع الشراب في فمك
وسوف تبكيك المومس
التي كانت تمسح جسدك بالزيت العطر)
اساطير 119
نلاحظ في هذه القطعة ، كما في غيرها ، بعض الاوصاف غير المعروفة لنا ، مثل (الممرضة الرطبة)، وربما كانت بسبب الترجمة غير الدقيقة للملحمة ، فقد تكون الممرضة اللدنة او الممرضة الدافئة على سبيل المثال ، وكذلك (المسن) قد يكون الرجل الكبير او المحترم ، وقد تكون هذه الصفات معروفة للسومريين يومذاك وغير معروفة لنا في الوقت الحاضر.
وبسبب الترجمة الحرفية من السومرية الى اللغات الانجليزية والالمانية تعرضت العبارات المترجمة الى الغموض فمثلا حين يرد في النص السومري تعبير (فتح فاه) فانه بمعنى تكلم . ولكنه لم يترجم بكلمة تكلم وانما بعبارة مقابلة للنص السومري او الاكدي . وهذا قد ينطبق ايضا على التعبير الذي ورد اعلاه : المسن الذي كان يضع الشراب في فمك ، ومن الواضح انه المقصود الساقي الذي يسقيك الشراب. وقس على ذلك .
ومن المفيد أن أشير الى ان اسم خمبابا ، يرد في بعض المصادر الانجليزية الصادرة عن المتحف البريطاني باسم هواوا HAWAWA وهو الاسم السومري لحارس الغابة الذي شاعت تسميته خمبابا **، والاسم هواوا اقرب الى الصحة لان السومرية باعتبارها ام اللغات الارية لا تشتمل على لفظ حرف العين ، وربما تحول هواوا فيما بعد بسبب اللغة الاكدية الى عواوا وهو اسم معروف في بعض مناطق وسط العراق ، وكان يطلق في محافظة واسط / الكوت مثلا على بعض الاشخاص ، كما تذكر المصادر البريطانية اسم HUMBABA كصيغة اكدية ، واذا امعنا النظر في هذه التسمية سنجد انها تتركب من كلمتين هي عم وبابا وربما بسبب عدم امكان ترجمة لفظ العين في الانجليزية استخدموا الهاء بدلا منها ، ولذلك قد تكون هواوا السومرية تحولت في الاكدية الى عمو بابا ، ومعروف ان الاكديين الذين استقروا وسط وجنوب العراق بعد انحسار نفوذ السومريين كانوا يقدسون الالهة السومرية بمن فيهم حارس الغابة هواوا ، مثلما تقدس الشعوب الهندية الالهة كالي

التي تصيب الاطفال بالامراض ، كي تبتعد عن اطفالهم .
وارى ان صيغة همبابا ، عمو بابا ، مشابهة لصيغة حمو رابي ايضا اذا فسرنا حمورابي بانه حمو ربي او عمو ربي ...
يصور خمبابا على شكل انسان له مخالب اسد ،و وجه مرعب وشارب مسبل ، وفي المعركة التي دارت بينه وبين جلجامش وانكيدو يسيطران عليه ويقطع انكيدو راسه بسيفه اوخنجره ، وهي الاداة التي نجح سكان ايلام في صنعها من الحديد او المعدن ، لاحظ السكين بيد انكيدو في التخطيط المرفق مع المقال – كما تستطيع مراجعة مقالنا عن الفاس التي تعود الى 2000 عام قبل الميلاد والمحفوظة في المتحف البريطاني والذي نشرناه مع صورة الفاس التي عثروا عليها في سوسة / ايلام في جريدة الاتحاد / بغداد ومواقع انترنيت عديدة – ولربما بسبب امتلاك انكيدو للفأس بالاضافة الى قوته احتاجت اليه اوروك ، وهي القوة التي عرف بها سكان ايلام، الكورد الفيليون ابناء جبال زاغروس ، فقدموا له الفنانة شمخات عربونا للبقاء في اوروك ، والاستفادة من قوته وفأسه .
ومن الضروري أن نبين ان خمبابا او همبابا ، يمثل بمنحوتات اخرى ويوجد قناع لوجهه في متحف اللوفر نرفق صورته ايضا مع هذا المقال عثر عليه في سوسة عاصمة عيلام / كوردستان ايران – ارتفاعه حوالي 6 سم وعرضه 4 سم و يعود الى الفي عام قبل الميلاد 2000 ق . م - وقد عثر على نسخ اخرى منه جنوب العراق وايلام ايضا ، ويوصف فمه من نار وانفاسه الموت ، ويعتقد ان الاله انليل ارسله ليحرس الغابة ، وان هذا المجسم – الوجه الاليف – يستخدم للحظ السعيد ، وان خمبابا يصور في بلاد مابين النهرين بصورة مرعبة جدا – لاحظ التمثال المرفق مع المقال – بينما يصور في عيلام عكس ذلك ، ويحتمل ان هذا المجسم – قناع الوجه – من صناعة ايلام وليس من صناعة بلاد مابين النهرين ، لانه يصور بشكل اليف وهادئ بينما يصور عكس ذلك في وسط وجنوب العراق.
ومن المؤسف ان باحثا نعتز به هو العلامة طه باقر يحاول ابعاد انكيدو عن بلاد الكورد الفيليين، عن جبال بيشتكوه ، فيقول في ترجمته للملحمة ص 40 عن انكيدو :
(جاء الصياد الى ابيه ففتح فاه وقال له :
يا أبي ، رأيت رجلا عجيبا قد انحدر من المرتفعات
إنه اقوى من في البلاد ، وذو بأس شديد)
ويعلق العلامة طه باقر في هامش الصفحة على استخدامه كلمة المرتفعات ، الواردة في ترجمته بقوله : (في بعض الترجمات ، الجبال ، ومهما كان ، فالمقصود بالجبال ، ان صحت الترجمة ، المرتفعات والتلال) انظر هامش رقم 17 ص 40 ، طه باقر ، ملحمة جلجامش .***
ولا ادري لماذا يكون المقصود بالجبال التي ترد في الملحمة (التلال او المرتفعات) وهل جبال عيلام – وجبال بشتكوه – بعيدة عن اور او لم تكن هناك علاقات تجارية بين وسط وجنوب العراق وعيلام ، ام انه امر اضطر عليه الباحث الفاضل طه باقر ، كي لا تكون هناك علاقة بين انكيدو والكورد .
....
* ينظر كتاب: اساطير من بلاد ما بين النهرين ، ستيفان دالي ترجمة نجوى نصر ، دار بيسان بيروت ط1 ، 1977.
** ينظر كتاب:
Jeremy Black and Anthony Green -
.Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia, London 1992
*** ينظر كتاب: ملحمة جلجامش ، طه باقر
ملاحظة 1: التخطيط المرفق مع المقال منقول عن ختم اسطواني ، يمثل جلجامش وانكيدو يهاجمان و يقتلان الثور السماوي ، لاحظ السكين بيد انكيدو ، اذ كانت السكين احدى اهم الصناعات التي ظهرت في سوسة / عاصمة العيلاميين نتيجة تطور سباكة المعادن منذ اكثر من الفي عام قبل الميلاد .
ملاحظة 2 : نشرت هذه الدراسة مع تفاصيل اخرى في كتابي : (الكلام المباح .. مقالات في السياسة والادب) الصادر في السويد عام 2001 ، ومما يؤسف له ان بعض الكتاب نقل وتبنى الاراء الواردة في هذه الدراسة ودراسات اخرى مشابهة صدرت لي حول الموضوع دون الاشارة الى المصدر .
ملاحظة 3: للاطلاع على الفأس المحفوظ في المتحف البريطاني افتح الرابط التالي :
External Link
muayed1@maktoob.com
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 10-04-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 270

أوراق لم تنشر.. عندما ارتوى كورد فيليون على يد دهوكيين خلف قضبان الرهيب

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607095619416623

شفق نيوز/ كثيرة هي محطات الخوف والاضطهاد التي مرت على العراقيين في زمن الحكم الدكتاتوري، إلا أن بعضها بات معلماً بارزاً على الظلم والوحشية التي راح ضحيتها عشرات الآلاف وتركت في من حالفه الحظ وبقي على قيد الحياة آثاراً جسدية ونفسية.
سجن نقرة السلمان واحداً من تلك المعالم الذي كان مجرد ذكر اسمه يثير الرعب والشعور بالنهاية في النفوس، وفي كتاب أوراق لم تنشر يتحدث مؤلفه يونس عبد العزيز، وهو مهندس طرق وجسور ممن شاركوا في تشييد طريق عند السجن الذي يقع في صحراء قاحلة بقضاء نقرة السلمان التابع محافظة المثنى جنوبي العراق.
يتحدث عبد العزيز، المولود في عام 1950، في كتابه عن محطات مميزة من حياته، منها حضوره حين كان طفلاً في العام 1957 عند افتتاح آخر ملوك العراق فيصل الثاني، لجسر السويس في الموصل، حيث كان المؤلف تلميذا في الصف الأول الابتدائي بمدرسة نينوى.
يقول عبد العزيز في مذكراته أن سجن نقرة السلمان الرهيب حسب وصفه، تم بناؤه في العام 1969 بتوجيه من قبل نظام البعث الحاكم آنذاك، بدلاً من السجن القديم.
ويوضح لوكالة شفق نيوز طلبوا منّا انشاء طريق حديث بطول حوالي 150 كيلومتراً من نقرة السلمان والى الحدود السعودية

جنوباً، وبدورنا نحن طلبنا حفر ابار ارتوازية لمشروعنا في كل عشرة كيلومترات على طول مسار الطريق، وكانت مياه بئر واحدة فقط صالحة للشرب.
ويضيف ان محافظ المثنى زار المشروع في سنة 1985 ثم طلب من مهندسي دهوك العاملين هناك اصطحابه لزيارة المعتقل الجديد الرهيب في نقرة السلمان حيث تبين لهم ان هناك اكثر من 500 من الشباب الكورد الفيليين محتجزون هناك بعد ان تم تسفير وتهجير ذويهم الى ايران بعد سنة 1980.
ويتابع عبد العزيز هناك داخل اسوار المعتقل الرهيب اشتكى المحتجزون الفيليون من قلة مياه الشرب والتي تأتي من مدينة السماوة مركز محافظة المثنى وتكون ساخنة بسبب ارتفاع درجات الحرارة في الصحراء حيث يتم نقلها بعجلات حوضية.
ويشير الى ان المهندسين الكورد عرضوا تجهيز المعتقل كل يوم بكميات كافية من مياه الشرب للمعتقل، كما عرضوا أيضاً تسوية الساحة الداخلية للمعتقل وعمل ساحات كبيرة داخلها لالعاب كرة القدم والسلة والطائرة ليتسنى للسجناء قضاء وقت الفراغ وممارسة الألعاب الرياضية، وقد لاقى ذلك تقديراً عالياً من السجناء خاصة عندما علموا ان المهندسين هم كورد من دهوك.
وأشار عبد العزيز الى انهم اقترحوا ترميم ساحة السجن وتسويتها من الاتربة والغبار، وقد قام المحافظ بتوجيه الشكر للمهندسين امام السجناء، كما ان السجناء قاموا بالتصفيق لهم ايضا بعد ان تخلصوا من معاناة طويلة في السجن جراء قلة مياه الشرب وعدم وجود وسيلة للتمرن والمحافظة على لياقتهم البدنية.
ويواصل المهندس يونس عبد العزيز حكايته عن السجن، قائلا ان بعض معارف السجناء من جيرانهم في بغداد كانوا يزورونهم مرة في الشهر، وكنّا نراهم وهم يتوجهون بالسيارات الى المعتقل لكن لاحظنا ان هذه الزيارات بدأت تقل تدريجياً حتى انقطعت وحينها توقعنا انه تم نقل السجناء الى مكان آخر، لكن تبين بعد ذلك انه تمت تصفيتهم.
ويختم عبد العزيز حديثه بالقول بعد عام 1987 تم نقل المؤنفلين والمعتقلين البارزانيين الكورد الى ذلك المعتقل في نقرة السلمان ومعتقل (البصية) والذي يبعد عن نقرة السلمان مسافة 180 كيلومتراً باتجاه الجنوب الشرقي في الصحراء الجنوبية.
وأطلقت تسمية مدينة السجون على قضاء السلمان عام 1928 عندما قام الانكليز إبان احتلالهم للعراق، ببناء قلعة السلمان لصد الهجمات التي تقوم بها الحركات الوهابية آنذاك ومقرا لإدارة البادية الجنوبية، وفي عام 1948 تم تحويل القلعة إلى سجن، كما تم عام 1981 بناء قلعة اتخذت مقرا لحرس الحدود ثم تحولت لاحقا إلى سجن.
وفي زمن أول رئيس للعراق في عهد حزب البعث احمد حسن البكر تم بناء 120 دارا لإسكان البدو الرحل، وتحولت في ثمانينات القرن الماضي الى سجون أيضا.
ويقع قضاء السلمان في بادية السماوة وسط وادٍ كبير، ويبلغ عدد سكان القضاء حسب وزارة التخطيط 9348 ألف نسمة يعيش الغالبية منهم على تربية المواشي والابل والزراعة التي تعتمد بدورها على الآبار الارتوازية.
فيما يقول حبيب مالح رئيس المجلس البلدي في قضاء السلمان هناك خمسة سجون في القضاء هي سجن السياسيين، والقلعة، ولية، والشيحات، وأخيرا ابو الجد، وكان النظام السابق يستخدم تلك السجون من اجل تصفية كل خصومه او كل من يعترض على سياسة حزب البعث لهذا أصبحت المدينة معروفة لدى العراقيين بسجونها وبعدها عن مركز المحافظات.
وطالب مالح بتحويل تلك السجون الى متاحف لتبقى شاهدا على ممارسات النظام السابق بحق الكورد الفيليين والبارزانيين وغيرهم وايضا تتحول ملكية تلك السجون الى وزارة السياحة والاثار من اجل تأهيل البنايات وفتح ابوابها امام المواطنين.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-06-07

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 271

أوزان الشعر الكردي قبل الإسلام

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230515222629490181

أوزان الشعر الكردي قبل الإسلام
الدكتور ايرج وامقي
ترجمة وتقديم: جلال زنگابادي
(من موسوعة الكردلوجيا)

{ ايرج وامقي (1932- 2000) بحّاثة إيراني معروف من أصل كردي ولد في مدينة صحنه من توابع كرماشان، حيث تلقّى تعليمه الإبتدائي، وتعليمه الثانوي في كرماشان وطهران، ثم أكمل دراسته الجامعيّة في جامعة طهران، حاملاً شهادة الليسانس في الأدب الفارسي، ثم حاز على شهادة الماجستير والدكتوراه في الثقافة واللغات القديمة، وكان طوال فترة تلمذته الجامعية ودراساته العليا وبعد تخرّجه ناشطاً في رفد المجلات بمقالاته ودراساته، وقد عمل في التدريس الجامعي بالإضافة إلى نشاطاته البحثيّة. وتوفّي بالسّكتة القلبيّة في خريف 2000.

تتلمذ وامقي على أيدي الأساتذة الكبار المعروفين: جلال همائي (الكردي الفيلي الزندي)، ابراهيم پورداود و پرويز ناتل خانلري، الذي أشار وامقي إلى فضله عليه.

بدأكتابة الشعر والقصة القصيرة في مرحلة الدراسة الثانوية والنشر في المجلّات (سخن) و(فرهنگ ايران زمين) وغيرهما منذ 1954، ومن كتبه:

(1) بيژن نامه: مجموعة مقالات عن شاهنامه الفردوسي
(2) أديان إيران القديمة
(3) ماني النّبي الإيراني
(4) الأدب الإيراني، تاريخ ونقد

وله العشرات من المقالات والدراسات الأدبية واللغوية والتاريخيّة ، ومجموعة منها عن سعدي شيرازي وشعره} (ج. ز)

الشعر الكردي المعاصر منظوم عموماً على العروض الفارسي- العربي، المقتبس، وما عداه على الأوزان المقطعية (الهجائية)، ومن هذه الأوزان الشائعة ثلاثة تطغى على غيرها. وهي الأوزان: سُباعية المقاطع، ثُمانية المقاطع وعَشْرية المقاطع،/ وأكثرها شيوعاً، هو الوزن العشري (ذو المقاطع العشرة) الذي يشمل تقريباً معظم الأبيات والبنود (المصاريع المنفردة) الموسومة ب (گوراني- الأغنية) 1 في اللهجات الكرديّة كافة، ويستخدم أيضاً في صياغة المنظومات الطويلة والملاحم الكرديّة.

ثمة دائماً وقفة قصيرة ما بعد المقطع الخامس، أي ما بين المقطعين الخامس والسادس. وبعد الوزن العشري، يأتي الوزن ثماني المقاطع، الذي غالباً ما يكون المنظوم عليه بثلاثة مصاريع 2، وكان شائعاً بين الكرد قديماً، أمّا اليوم فيكاد يكون مهملاً، والوقفة في هذا الوزن قصيرة ظاهريّاً، تأتي بعد المقطع الرابع، إلاّ إننا نحسّ بوجود وقفة قصيرة بعد كل مقطعين؛ إذا ما أصغينا جيداً ودقّقنا السمع؛ وعليه فإن البيت الشعري الواحد من الوزن ثماني المقاطع تتخلله ثلاث وقفات قصيرة جدّاً، فضلاً عن الوقفة القصيرة ما بين المقطعين الرابع والخامس. أمّا الوزن سُباعي المقاطع، فهو خاص بالقصائد والمنظومات الكردية، لكنه غير رائج نوعمّا، ولا تتخلله أيّة وقفة تُذكر، وله بنيته الإيقاعية المتكاملة، التي تتجسد أثناء الإلقاء.

ولا بدّ من القول هنا، بوجود وزن ذي إثني عشر مقطعاً، فيما مضى، لكنني لم أجد عيّنة ما منه 3 وثمة ما يجب التأكيد عليه، ألا وهو إن الأشعار والمنظومات كافة لا بدّ منْ أنْ تُلقى أو تُغنّى، وهي تبقى بلا أيّة قيمة من دون الإلقاء الموقّع (أي بلحن إيقاعي)

وهنا أيضاً يتمثّل مقصدنا الرئيس في الوزن العشري، بلْ من الضروري أن نوضّح أولاً: إنْ كان هذا الوزن خاصّاً بغربي إيران وموطن الكرد حصراً، أمْ يتواجد أيضاً في مناطق إيران ولغاتها الأخرى.

فهلوي فهلويات:

منذ القِدَم وجد في اللغة الفارسية نمط من الشعر موسوم ب (فهلوي) أو (پهلوي) وهو منسوب الى العديد من المناطق المختلفة، ولا شكّ في ان لفظتي (فهلوي، پهلوي) منسوبتان الى (فهله) أو (پهله).

لعلّ أقدم مصدر يعيننا على معرفة المنطقة المسماة ب(پهله) أو (فهله) هو كتاب (الفهرست) لابن النديم، الذي كان قد استقى المعلومة بدوره من (ابن المقفع)، ويليه كتاب (التنبيه على حدوث التصحيف) لحمزة الأصفهاني، حيث ورد في هذين المصدرين وجود خمس لغات سائدة في ايران، إبان العهد الساساني، وكانت (الپهلوية = الفهلوية) إحداهنّ، وكانت شائعة وسائدة في المناطق الآتية: أصفهان، الري، همدان، نهاوند وآذربيجان.

وهنا يبدو عدم الإنتباه، وعدم الإهتمام واضحين بحقيقة جلية، ألا وهي: إنّ هذه المناطق الخمس، تشكّل مجتمعةً بلاد (ميديا)، وكانت (پهله) أيضاً الإسم الأصلي، بل الرئيس لموطن (الأشكانيين) في خراسان، وهذا أمر آخر.
إنّ ما لا يقبل الشكّ والجدل، هو ان بلاد الميديين (ميديا، ماد) قد أضحت تدعى في العصر الإسلامي ب (ماد) و(پهله) في آن واحد، بلْ ما يثير العجب هو التقارب الواضح الملموس بين لغة هذه المنطقة واللغة الپهلوية الأشكانية 4 لأيّ سبب من الأسباب.
هناك العديد من شعراء المنطقة المعنية، ممّن نظموا أشعارهم على الأوزان الهجائية= المقطعية، تحت تسمية (پهلويات= فهلويات) بالذات* كما هو الحال في المناطق الأخرى من إيران، بلْ ثمّة في آذربيجان اشعار منسوبة إلى الشيخ (صفي الدين الأردبيلي) 5 منشورة في كتاب (سلسلة النسب الصفوية) وقد أوردها المؤرّخ الباحث أحمد كسروي مشفوعة بالشرح والتفسير في كتابه (الآذريّة أو لغة- آذربيجان- القديمة)، لكنّه أخطأ في معرفة وتشخيص أوزانها؛ حيث حسبها من العروض الفارسي- العربي، بلْ لاقى العسر والإلتباس في فهم وتفسير كلماتها 6؛ فمن الجليّ أن وزن هذه (الدوبيتات- أو الرباعيّات) هو الوزن الهجائي ذو المقاطع العشرة. وهنا سنقدم (دوبيتين/ رباعيتين) منها، على سبيل المثال؛ للوقوف (بالتقطيع) على حقيقة وزنها المذكور، ثمّ الإشارة إلى الإلتباس الذي وقع فيه (كسروي)، وهاكم الرباعية الآتية بالإملاء الكردي:
سەفیم، سافی یەم، گەنجان نەمایۆم
بەدڵ دەردەژەرم، تەن بێ دەوایۆم 6
کەس بە هەستی رە نەبوردە با ویان
ئەز بە نیستی چوو یاران خاك پا یۆم 7
لقد ظن كسروي ان المصراعين الأولين منظومان على وزن (مفاعيلن، مفاعيلن، فعولن) والمصراعين الأخيرين منظومان على وزن (فاعلاتن، مفاعيلن، فعولن)؛ ولذا يتضح لنا التناقض الذي وقع فيه كسروي؛ لأن هذه الرباعية (أو الدوبيت)غير منظومة على العروض التقليدي، وسبق أيضاً أن إلتبس الأمر على (شمس قيس) قبل قرون !
يبدو ان هذه الرباعية (الدوبيت) أسلم ما وصلنا من دوبيتات (رباعيّات) الشيخ صفي؛ فطالما تعرّضت أشعاره لتصرّف النسّاخ وتلاعبهم! وهنا تعرّضت كلمة واحدة فقط منها إلى التغيير وهي (دەردەژر) لربّما على يد كسروي نفسه، والذي كان يعرف العروض فقط، لتلائمه اللفظة. ولربما كانت بالاصل (دەردە ژارم) القريبة من الكلمة الكردية المعاصرة (دەردەدار)..
ومع كل ذلك فهي منظومة على الوزن الهجائي ذي المقاطع العشرية، على الوجه الآتي 8 :
Se-Fim- Sa- Fi- Yim Gen- Can- Ne- Ma- Yim
Be- Dil- Der- De- Jar- im Ten, Be- De- Wa- Yim.
Kes-Be-Hes-Ti-Re-He-Ne-Bur-De-Ba-wian
Ez-Be-Nis-Ti-Çu-ya-Ran-Xak-Pa-yim
ويبدو إن كسروي قد ظنّها ؛ بسبب تكرار الحرف (ي) في (صفي) و(صافي) رباعية منظومة على بحر (الهزج، المسدس، المحذوف): (مفاعيلن- مفاعيلن- مفعول).
وإليكم الرباعية الآتية:
هەمان هووی، هەمان هووی، هەمان هووی
هەمان کەوشەن، هەمان دەشت، هەمان کووی
ئەز وا جەم ئەویان تەنها چوو من بوور
بە هەر شە هری شە رم هەی های هەی هووی! 9
وهكذا يذهب كسروي إلى أن المصاريع (الشطرات): الأول، الثاني والرابع، من وزن (مفاعيلن- مفاعيلن- فعولن) أمّا المصراع الثالث فقد عدّه من وزن (فاعلاتن- مفاعيلن- فعولن) ويبدو ان ناظم هذا الشعر كان على دراية بأوزان الشعر الفارسي؛ فخلط من حيث يدري أو لا يدري، بين ثلاثة أوزان:
He-Man- Hui- He-Man- Hui- “u” he- Man- Hui
He-Man- Kew-sen- He- Man- Des- Tu- He Man – Kui
Ez- Wa- Cem-u- Yan- Ten-Ha Çu-Min- Bur
Be-Her- Seh- Ris-Rem- Hey- Hay-Hey- Hui
ويتضح لنا من التقطيع، ان كل مصراع منظوم على الوزن الهجائي ذي المقاطع العشرة، تتخلله وقفة قصيرة.
بالإضافة إلى آذربيجان، هناك مناطق إيرانية أخرى، راجت فيها الأشعار المنظومة على هذا الوزن. وهنا يجب التذكير بأن أقدم نموذج شعري كردي منظوم على هذا الوزن، وجد في منطقة (السليمانية- كردستان العراق) 10 وقد ربط المرحوم (ملك الشعراء بهار) بينه وبين بداية الفتح الاسلامي في كردستان؛ بدلالة ما ورد فيه من وصف لتدمير الغزاة العرب للمدن والمعابد وبيوت النار الزرادشتية ، لكنّما يبقى النموذج مشكوكاً فيه 11؛ لأن أبياته مقفّاة 12
وحسبما أشرنا سلفاً، بقي الوزن الهجائي العشري (الپهلوي) رائجاً في إيران ردحاً من الزمن بعد الفتوح الإسلامية، لكنّما يقتصر شيوعه الآن على اللغة الكردية والمناطق الكردية؛ وهذا يعني أن الشعر الكردي القائم على الوزن الهجائي العشري والأوزان الهجائية الأخرى؛ إنّما هو بمثابة الموروث والدليل النادرين، اللذين يمكنهما أن يعينا الدارسين والباحثين في خوض دراسة

أوزان الشعر في إيران، في حقب ما قبل الإسلام، ولكنّ المعرفة الجيدة والتخصّصية بهذا الوزن في حدّ ذاته؛ تقتضي الدراسة المعمّقة والوافية، أمّا نحن فنتوخّى هنا تبصير القارئ بشكل مقتضب؛ لعله يدرك أهم النقاط والمؤشرات...
لنأخذ مثلاً: البيت الغنائي الآتي 13 ونحلله الى مقاطعه القصيرة والطويلة:

دە نان تەڵاکەت، ڕۆشنای گەلارەم
تۆ تەخسیر نەیری، خۆم سیا چارەم
أسنانك ذهبيّة يا نور عيني
لا تقصير عندك، أنا تعيس حظ!

De- Nan- Te-La-Ket -Ros-Nay-Ge- La-Rem
To-Tex-Sir- Ney-Ri- Xom-Si- Ya- Ça-Rem

وتكون ترسيمته اللحنية - الإيقاعيّة كما يلي:

--V--/--V--
----- /----V

ويتضح من تباين المقاطع القصيرة والطويلة، عدم مراعاة ضوابط العروض التقليدي. والمهم هنا هو ان البيت منظوم وفقاً للوزن الهجائي العشري؛ حيث يحتوي كل بند (شطر، مصراع) على عشرة مقاطع، وهو مقسوم الى قسمين؛ بوقفة قصيرة قائمة ما بين المقطعين الخامس والسادس، ومعلوم أن التباين القائم ما بين المقاطع القصيرة والطويلة، يُعد إخلالاً بالتناسق الوزني، في عرف العروض التقليدي. أمّا التناسق (الإنسجام- الهارموني) هنا - وهو ما يجب التأكيد عليه- فيحصل ويتجسد أثناء الإلقاء أو الغناء، حيث تختفي خلاله الفوارق بين المقاطع الطويلة والقصيرة، فتبدو كافة المقاطع طويلة وقويّة النبر، أي أن المقاطع القصيرة والخفيضة تمد أثناء الإلقاء؛ حتى تتساوى مع المقاطع الطويلة في قيمتها اللحنية، وبعبارة موسيقية نقول إن البيت الشعري المنظوم على الوزن الهجائي هذا، يتجسّد إيقاعيّاً كما لو انه يتضمن عشرة مقاطع طويلة وعالية النبر، على شاكلة الترسيمة الآتية:

تن تن تن تن تن تن تن تن تن تن

أي لا يمكن للمرء أن يدرك القيمة الموسيقية لمثل هذا الوزن، بالتدوين وحده؛ مادامت النقطة الأصلية الجوهرية، في الأوزان الهجائية ، تتجلى في الإلقاء والغناء، أي إن هذه الأشعار لا تتكامل بدون لحن وموسيقى، وبمعنى أوضح، هي أشعار غنائية لا تتكامل؛ إلاّ إذا كانت ملحّنة ألحاناً مختلفة منسجمة مع أوزانها، بلْ مصحوبة بالموسيقى. وحين يطرأ عليها تغيّر وتنويع في الألحان؛ تتغيّر مواضع النبرات وشدّتها موضعيّاً. وهكذا نستخلص من كل ما سلف، أن هذه الأشعار لاتتكامل قراءتها، بدون ألحان ومقامات وإيقاع؛ حيث تبقى مفتقرة إلى الشكل التعبيري، الذي تتجسّد فيه لحناً وغناءً؛ وبذلك سرعان ما تتغيّر أوزانها تبعاً للتغيّر الحاصل في شكلها التعبيري (اللحني- الغنائي)، لكنّما يجب الإنتباه إلى وجود لحن نمطي خاص تؤدى به (عادة) هذه الأشعار والمنظومات والملاحم؛ وهنا يمكننا تبيان قاعدة هذا الوزن حسب الترسيمة الآتية:

⊥ _ ⊥ _ ⊥

حيث لابدّ من وجود النبرة والوقفة القصيرة في المقاطع: الثاني، الثالث والخامس.
وهكذا يمكننا الوصول عبر استقرائنا الخاص في الأوزان الهجائية، وذي المقاطع العشرة منها بالذات، إلى استنتاج مفاده إن لهذا الوزن ثلاثة أسس:
أوّلها: عدد مقاطعه الصوتية.
ثانيها: النبر.
وثالثها: اللحن.
ثم إن موضع النبر يمكن أن يتغير؛ فيتغير اللحن والإيقاع تبعاً لذلك.
وهنا تجدر الإشارة - حيث نتناول أوزان الشعر الكردي- إلى تشابه ملحوظ بين هذه المعطيات ونظيراتها في اللغة الفارسية؛ حيث توجد فيها خمسة أنماط من المقاطع:

- صامت ومصوّت قصير (CV) = مقطع قصير.
- تركيب هذين المقطعين مع صامت آخر (CVC) = مقطع صائت طويل (هجاء طويل).
- مقطع قصير مع صامتين – CVC C.
- صامت مع مصوّت قوي (CVI) = مقطع صائت طويل.
- ثم المقطع (CVICC) الذي يأتي دائماً في خاتمة المصراع (الشطرة)، والذي لايُحسب صامتاها الأخيران عند التقطيع، أمّا المقطع (CVCC) فهو يستخدم في الوقت والموضع المناسبين؛ إن لزم الأمر، ولكن الأمر الآن ليس على هذه الشاكلة، في اللغة الكردية، أي في الشعر الكردي المعاصر، حيث يجوز مجئ أي مقطع مهما كان نوعه، وفي أي موضع كان داخل الشطر الشعري، إلاّ إنه - كما أسلفنا- تتساوى شتى المقاطع، رهن الإلقاء أو الغناء، وتتناهى إلى الأسماع كما لو أنها كلها مقاطع طويلة؛ ولذا فإن غير الملم باللغة الكردية، وخاصة إذا ما عوّل فقط على عدد المقاطع المدونة غير المغنّاة؛ سيبقى عاجزاً بالتأكيد عن تعداد وضبط المقاطع الصوتية (قصيراتها وطويلاتها) بقصد تبيان نظامها الوزني، وقد يستنتج نظاماً وزنياً ذا إثني عشر مقطعاً بدلاً عن نظام المقاطع العشرة!

الشعر الكردي، وخصوصاً ذو النظام الوزني المقطعي (العشري منه بالذات) يتطلّب منّا دراسة مستقلة، تحليلية ووافية.
وهنا سنقوم بتقطيع بيت شعري غنائي للتأكيد على ما ذكرناه:
هەستە لە خەوێ، بزانە چم دەوێ
لە گەردەنی زەردت، دوو ماچم دەوێ
إنهضي من الرقاد؛ لتعرفي ما ابتغي
من جيدك العسجدي، أريد قبلتين..
Hes-Te Le- Xe- Wê- Bi- Za-Ne- Çim-De- Wê
Le- Ger- De-Ni- Zer-Dit- Dû- Ma-Çim- De-wê
ظاهريا تتوزع المقاطع، في التقطيع التدويني، بالصورة الآتية:
-v-v-vvv
v------v-v
ويظهر جليّاً من تقطيع هذا النموذج، عدم الإلتزام بأيّ نظام وزني، ناهيكم عن بروز نظام آخر ذي أحد عشر مقطعاً بدلاً عن الوزن ذي المقاطع العشرة؛ ما دام لكل عنصر من عناصر كل مصرع لحنه الخاص ، ثمّ إن كيفية تشكل المقاطع القصيرة والطويلة، لا تتبع أيّ نمط نظمي، لكنّنا إذا ما قمنا بتقطيع البيت نفسه غنائيّاً، لا تدوينيّاً سنحصل على نتيجة مغايرة 14 :
Hes- Te- Le-Xe-Wê - BiZa-Ne- Çim- De-Wê
Le-Ger- Deni- Zer-Dit - Du- Ma-Çim De-Wê
هوامش واشارات:
1- قام د. محمد موكري بجمع المزيد من الأبيات الغنائية ونشرها في كتابه (گورانی کوردی- الأغنية الكردية)
2- الشعر الموجود في القسمين الأول والرابع من ال (آفيستا) يتشكل من مصاريع (شطرات) ثلاثيّة.
3- توجد نماذج من الشعر الكردي المنظوم على الوزن الاثني عشر مقطعاً، ومنها العديد من أبيات شاعرنا (علي بردشاني) وقد نبّهتُ الدكتور وامقي إلى ذلك (ا.شريفي)
4- لغة (فهلة أو پهله) الوارد ذكرها عند الفرس والعرب لها علاقة بالكرد (الكرد الفيلية بالذات) والذين عاشوا وما زالوا يعيشون في عيلام، خوزستان، همدان، لرستان، خانقين ومندلي. ويعد بابا طاهر الهمداني أعظم شاعر نظم بالفهلوية أشعاره (أ. شريفي)
5- ورد في العديد من المصادر أن السلف الأكبر الشيخ صفي أي (جده السابع فيروز شاه زرين كلاه كرد سنجاري) كرديّ الأصل من سنجار القريبة من الموصل، وكان الشيخ صفي نفسه يتحدث باللهجة الكردية / الآذريّة. ويتبيّن من رباعياته أن اللغة الكردية كانت ما تزال سائدة في محيط عائلته؛ ولذا تعد رباعياته المنشورة في كتاب (آذەری و کاوە وەندنی کسروي، كردية أكثر من كونها فارسية (أ. شريفي)
6- من الطبيعي أن يلاقي كسروي العسر في فهمه لرباعيات الشيخ صفي؛ لجهله باللغة الكردية (أ.شريفي)
7- بالإملاء الفارسي:
صفيم، صافيم، گنجان نمايم
بدل دەردە ژرم تن بی دوايم
كس بە هستی رە نە بردە باويان
از بە نيستی چو ياران خاكپايم
× أوردها كسروي (نبردە رە)
أي:
أنا صفي، الصافي، كاشف الكنوز،
عليل القلب ، جسمي بلا دواء.
لمْ يكتشف أحد السبيل إليه في الوجود
أنا ثرى قدميه في العدم كالصحابة.
8- دوّن د. وامقي هذه الأشعار بالفونتيك الفارسي، ووجدت من الأفضل أن أدونها بالحروف اللاتينية الكردية (أ.شريفي)
9- بالإملاء الفارسي:
همان هوی، همان هوی، همان هوی
همان كوشن، همان دشت همان كوی
از واجم اويان تنها چو من بور
بە هر شهريش رم هێ هاى هی هۆی
× أوردها كسروي (بە هر شهری شرم هی های هی هوی)
أي:
نفس (الهو) أنت النداء نفسه، أنت (الهو) نفسه

نفس الحدود، نفس السهول، نفس الجبل.
حشداً أو وحيداً كمثلي تعال
حيث تتلقفني الضجة في أيّة مدينة أقصدها
× الالهو في الصوفية ذات الله تعالى
10- لهذه القطعة الشعرية روايات متعددة ومختلفة في الكتب الكردية والفارسية، ناهيكم عن شتى الآراء بخصوصها، ولست هنا بصدد إدلاء الرأي بشأنها فهي بحاجة إلى دراسة معمقة، وآمل أن أخصّها بمقالة وافية.
11- ها هو البيت الأول من النص بالإملاء الفارسي:
هرمزگان رمان ، اتران كژان.. الخ
تهدمت المعابد وانطفأت النيران
وأخفى أعظم العظماء نفسه
العتاة العرب دمّروا الديار
من پاله (پهله) حتى شهرزور
آهورا مزدا لن يرحم أحدا
وبقي دين زردشت بلا يد (حول وقوة)
12- من هنا فصاعداً، يتناول د. وامقي نماذج أخرى من أرجاء إيران، لمْ أجد ضرورة لترجمتها، ثمّ يستأنف تناول ما يتعلق بالشعر الكردي (أ. شريفي)
13- ليس الشعر المنظوم على الأوزان الهجائية مقتصراً على كردستان إيران، وإنّما هو رائج في جميع كافة أجزاء كردستان، كما في الملاحم الشعرية الشائعة في أجزاء كردستان (العراق، تركيا، السوفيات، وسوريا).
14- من هنا فصاعداً... يتحدث د. وامقي عن الشعر الحديث المنظوم على الوزن ذي المقاطع العشرة.

* غالبا ما تدعى رباعيات (دوبيتات) بابا طاهر الهمداني ب (فهلويات) ويؤكد أهم الباحثين الفرس على إن لغته فهلوية (ج.ز)

المصدر
مجله (سروه) ژماره 54/ بەفرانباری 1369 ش کێشی شیعری کوردی لەپێش ئیسلام
وەرگێڕ: ئەحمەد شەریفی.
الاديب الموسوعى (جلال الزنگابادى)[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: شعر
نوع الوثيقة: ترجمة
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (Shawnim Shawnim) ؛ تاريخ 15-05-2023
وقت التدوين: 15-05-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 272
االفيليين الكورد والالعاب الرياضية
20240624020519576428=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
االفيليين الكورد والالعاب الرياضية
ا . د . قاسم المندلاوي .

تدل الاكتشافات و الاثباتات الاثرية والدراسات التاريخية بان الكورد الفيلية من الشعوب الاوائل الذين اهتموا بالالعاب الرياضية و مارسوا المصارعة و الملاكمة و المبارزة و العاب الخيل و الفروسية و تمارين بدنية و قتالية في حياتهم اليومية وكذلك خلال المهرجانات و الاحتفالات التي كانت تقام بمناسبات مختلفة " دينية و شعبية وعسكرية " ، ونظرا لجغرافية مناطقهم " التي تمتد من شرق دجلة في وسط وجنوب العراق حتكرمنشاه و ايلام و مهران و خوزستان في ايران " والعوامل الطبيعية و المناخية من جبال و وديان وسهول خصبة وغابات و وفرة المياه ساعدت على هجرة اجدادهم الكاشيين والايلاميين من جبال " زاكروس الى تلك المناطق واستقروا فيها و اكتشفوا الزراعة و تربية المواشي و انتاج المواد الغذائية و استطاعوا بناء امبراطورية كبيرة وقوية ذات حضارة متقدمة قبل حوالي 5000 قبل ميلاد السيد المسيح " ع " بيرآميه " 14 " وقد امتازوا بشجاعة وقوة بدنية عالية ومهارة قتالية متفوقة ، وكانوا مصدر تهديد دائم لمملكة آشور" والتر هينتز " 3 " و يذكرالمستشرق " ادموندز " 12 " الكاشيون هم الاصول الاولى للكورد الفيليين .. علماء الاثار كانوا يدعونهم باسم " كاسي – كاساي – كاسيت " وهم من القبائل التي سكنت جبال زاكروس " موطنهم الاصلي " منذ الاف السنين قبل الميلاد ، و دام حكمهم مدة تقارب ستة قرون منذ عام 1746 وحتى 1171 قبل الميلاد و قد كان حدود امبراطوريتهم تمتد حتى سواحل البحر الابيض المتوسط " وهناك معالم اثرية عريقة للحضارة الايلامية و الكاشية و الميدية في هذه المناطق مثل " قبور ملوك الميديين والكاشيين و المنقوشات الاثرية التي تشير الى عصرهم الذهبي " باسيل نيكيتين " 8 " واكد عالم الاثار " بوتس " 13 " انه نتيجة رقي الحضارة الايلامية فان جوانب عديدة من حياة الامبراطورية الاخمينية مثل شكل الالبسة و كيفية ادارة الدولة قد تاثرت بالحضارة الايلامية لدرجة ان الاخمينيين استخدموا الابجدية الايلامية ، وخلال التنقيبات في مدينة " سوسه "كشفت عن مساكن لمجتمعات زراعية و اواني و ادوات مصنوعة من الفخار المستخدمة لاغراض عديدة بعض هذه الاواني كانت ملونة و بعضها الاخر محلى باعمال الزخرفة ،كما تم اكتشاف لوحات طينية في مدينة " سوسه " تحمل سجلات مكتوبة بكتابة تصويرية " والتر هينتز " 3 " وهناك ادلة و شواهد عديدة وردة في عدد من المصادر على اهتمام الكورد الفيلية بالمصارعة والمبارزة و الفروسية والملاكمة و السباحة والصيد " قاسم المندلاوي " 4 " ، وكانت المصارعة من الالعاب التي انتشرت لدى الاقوام الكوردية انذاك بدليل ان الكلمة الكوردية " البهلوان " وتعني المصارع – بالعربية ، وان هذه الكلمة مشتقة من " اللغة البهلوية " وهي لغة قوم اطلقت عليهم صفة " بهلوان " الشاهنامة الفردوسي – عن " مؤيد عبد الستار " 1 " وكان الفردوسي يجيد " اللغة البهلوية " وقد نظم ملحمته الشعرية بالاعتماد و الاقتباس منها وكانت هذه اللغة هي لغة سكان هضبة أيلام وبلاد الكورد انذاك ، و هناك راي أكيد في اطلاق هذه الصفة اي " بهلوان " على العيلاميين نظرا لما كانوا يتمتعون باجسام قوية واتقانهم فنون القتال والمبارزة و المصارعة حتى اصبحت صفة " بهلوان " تطلق على من يجيد العاب الجمناستيك و الاكروباتيك " نفس المصدر السابق " و في المخطوطات السومرية القديمة جاءت كلمة " البيلي او الفيلي " بمعنى " المحارب او الشجاع " عبد الواحد الفيلي " 9 " كما يؤكد علماء اللغة على ذلك ، و يذكر المستشرق البريطاني جورج كرزون " المجلد الثاني من كتابه التارخي " ان كلمة " الفيلي تعني " الثائر و المتمرد " و يتفق معه في الراي المستشرق " هنري فيلد " 10" في مؤلفه " معرفة الاجناس البشرية – 1987 بيروت " بان كلمة " الفيلي او بيلي " هي قديمة و تعني " الشجاع ، الثائر ، المتمرد " ، و حسب المصادر التاريخية ان الكورد الفيلية كانوا في صراع دائم ضد الاعداء و الطغاة " محمد امين زكي " 6 " ما جاء انفا من اوصاف و مصطلحات يرمز الى قوة شخصية الكورد الفيلية و كدليل ومؤشر واضح لقدراتهم البدنية العالية والشجاعة الفائقة والارادة الصلبة منذ تلك العصور القديمة ، وقد اهتموا اهتماما كبيرا بالالعاب الرياضية التي كانت تهيئهم جسديا ونفسيا لتحمل ثقل الصراع المرير مع قساوة الطبيعة الباردة شتاءا ، كذلك في دفاعهم المستمر ضد الاعداء و الغزاة و الظالمين " قاسم المندلاوي " 2 " ، وهناك ايضا اسماء مدن فيلية لا تزال تحمل صفة المصارعة مثل مدينة " شار زور " و تعني بالعربية " مدينة المصارعة او مدينة القوة " وقد سميت بهذا الاسم لانه كان قديما تقام فيها مسابقة المصارعة و المصارع الذي يفوز في المنازلة يصبح حاكما على المدينة لذا سميت بهذا الاسم او بسبب شهرة هذه المدينة الكوردية الفيلية بمصارعين اقوياء ، وقديما كان يطلق على غالبية ارض جنوب كوردستان اسم " شهرزور " اي مدينة الاقوياء " محمد مندلاوي " 11 " وفي يومنا نجد اثباتات وشواهد اخرى ملموسة عن البنية الجسدية القوية لدى ابطال الكورد الفيلية من خلال فوزهم باوسمة متنوعة في المصارعة ورفع الاثقال " في البطولات الدولية و الاولمبية وهم يمثلون " ايران او تركيا او سوريا او العراق " لان بلادهم "كوردستان " محتلة من قبل

تلك الدول ظلما ، و هناك بقايا لبعض آثار لتلك الالعاب الرياضية التي حافظت على استمرارها وحيويتها و الى يومنا ، وعلى سبيل المثال " الزورخانة و العابها " وهي لاتزال منتشرة في اغلب المدن الكوردية الفيلية في شرق كوردستان مثل " كرماشان و ايلام و مهران و لورستان و شار زور وغيرها ويمارس فيها الشباب و حتى الكبار التمارين و الالعاب ، فضلا عن اندية الكورد الفيلية في بغداد وبدرة و خانقين في صناعة ابطال دولين في المصارعة و رفع الاثقال والملاكمة وغيرها .... لقد امتاز الكورد الفيلية وكما اشرنا اعلاه باجسام قوية نظرا لظروف حياتهم المعيشية و بيئتهم الجغرافية و المناخية و الجبلية والى جانب اهتمامهم بالالعاب الرياضية والمهرجانات والاحتفالات الشعبية والعسكرية مارسوا ايضا الزراعة وتربية المواشي والحرف و الصناعات اليدوية المختلفة " عبد الجليل فيلي " 5 " ، ويعتبر الكورد الفيلية اول من أهتموا بالتجارة في بلاد الرافدين ، ويذكر المؤرخ العالم " هينتز " 3 " في عام 4200 قبل الميلاد بنى الايلاميين او العيلاميين مدينة " شوش او سوس " على نهر كارون وفي ارض زراعية خصبة ، وكانت هذه المدينة عاصمة لدولتهم و مركز حضارتهم في العلوم والثقافة والادب الكلاسيكي و الموسيقى و الفنون الاخرى ، وهي من اقدم المدن التاريخية في العالم " وتقع على بعد اكثر من 130 كم شمال مدينة اهواز و حوالي 40 كم شرق مدينة دزفول و كانت مركزا للايلاميين التجارية في بلاد ما بين النهرين " نفس المصدر السابق " وقد توارث الفيليين صفة " التجارة " من اجدادهم القدماء جيل بعد جيل وتجذرت هذه الصفة في شخصيتهم وحياتهم المعيشية ، بل واصبحت من الصفات البارزة لديهم في الحياة ، حتى انهم مارسوا " مهنة الحمالة " في سوق " الشورجة " ببغداد وكانوا يحملون البضائع الثقيلة جدا على ظهورهم " وهو دليل آخر على قوة اجسامهم ولياقتهم النفسية والصحية الفائقة و قدرتهم العالية في الصبر وشدة تحمل العمل المرهق ومخاطره ، ولم يخجلوا من ممارسة هذه المهنة الصعبة " لانهم كانوا يؤمنون بان العمل " شرف و رمز للنزاهة " ويكسبون قوت عيشهم من عرق جباههم ، ومع مرور الزمن ونظرا لذكائهم وشطارتهم و اخلاصهم وكانوا مصدرا للثقة بين مختلف طبقات المجتمع العراقي استطاعوا مسك زمام التجارة في بغداد و اصبحت تجارة العراق تدار من قبلهم ، كما و لهم الفضل الكبير في تفعيل حركة التجارة بين العراق و ايران و كوردستان ، قبل مجيء الطاغية صدام حسين الى سدت الحكم ... مما جاء انفا يمكننا استنتاج ما يلي : 1 – يعتبر الكورد الايلاميين و الكاشيين " اجداد الكورد الفيلية " من الشعوب الاوائل في بلاد النهرين الذين مارسوا الالعاب الرياضية وخاصة تمارين القوة والعاب قتالية " المصارعة و الملاكمة و المبارزة و الفروسية " و السباحة في حياتهم العادية و خلال المهرجانات و الاحتفالات الدينية و الاعياد الشعبية والعسكرية ومن المؤكد كان هناك اسماء كوردية يطلق على تلك المهرجانات الرياضية وان لم نتعرف عليه الان ، ولكن سيظهر قريبا بفضل التنقيبات الاثرية . 2 – الكورد الفيلية من اوائل الشعوب الذين اهتموا بالزراعة وتربية المواشي والحيوانات الاليفة وخاصة تربية الفرس وقد اشتهروا بالفروسية وسباقتها و الترويض مع الفرس واستخدموا الحمار في نقل الاشخاص و البضائع التجارية 3 – الكورد الفيلية من اوائل شعوب وادي الرافدين الذين اهتموا بالتجارة " وكانت مدينة " سوس اوشوش " مركزا تجاريا لشعوب وادي الرافدين والعلاقات التجارية مع غيرهم من الشعوب و الاقوام كالمصريين والفينيقين وغيرهم 4 — هناك الكثير من الحقائق الاثرية و التاريخية الثمينة والمهمة عن الكورد الفيلية لم تتم كشفها وقسم كبير تمت سرقتها او تحريفها اوتغيرها اوتشويهها " سوزدار ميدي – 7 " ولمجموعة عوامل و اسباب سياسية واجتماعية وغيرها ، فضلا عن الكثير من المعلومات الاثرية والتاريخية الاخرى لا تزال مغيبة والى يومنا بسبب اندثارها نتيجة لعوامل طبيعية و الحروب 5 – الكورد الفيلية يعيشون تحت كابوس الظلم والاضطهاد الممنهج من قبل الطغاة ، وهناك تعتيم كامل و مستمر و شديد على تراثهم و نشاطاتهم الرياضية و الثقافية و الموسيقية والغنائية و الفلكلورية .. .

المصادروالمراجع : 1 – مؤيد عبد الستار " شاهنامة الفردوسي ومصادرها الكوردية " صوت كوردستان 29-04-2021 2 – قاسم المندلاوي " الكاشيون و الالعاب الرياضية 14-05 -2021 صوت العراق 3 – والتر هينتز " دنياي كمشده ي ايلام " ترجمة فيروز فيروزنيا 1376 هجرية " 1956 ميلادية، طهران 4 ، قاسم المندلاوي " الثقافة الرياضية في ميزوبوتامية " 1970 وارشو – بولونيا 5 – عبد الجليل فيلي " اللور الكورد الفيليون في الماضي و الحاضر " 1999 السويد 6 – محمد امين زكي " خلاصة تاريخ الكرد و كردستان من اقدم العصور التاريخية حتى الان " ترجمة محمد علي عوني الجزء الاول – الطبعة الثانية 1961 7 – سوزدار ميدي " تصحيح تاريخ الكورد المحرف و المسروق " 14-12-2013 ، عن موقع " كوكل " 8 – باسيل نكيتين " الاكراد " 1975 بغداد 9 – عبد الواحد الفيلي " تاريخ الكورد وحضارته – مختصر من تاريخ الكورد الفيليين " 05-07-2020 وكالة انباء برثا عن موقع " كوكل " 10 – هنري فيلد " علم الاجناس البشرية " دار العلم للمطابع و النشر 1987 بيروت – لبنان 11 – محمد مندلاوي " ما هو المعنى الحقيقي لاسم البطل السومري كل كاميش باللغة الكوردية " 04-08-2020 صوت كوردستان 12 – ادموندز" كرد و ترك وعرب " ترجمة جرجيس فتح الله المحامي 1971 بغداد 13 – بوتس . د . ت " دليل لعلم الاثار القديم بالقرب من ايلام – امبراطورية ايران الاولى " 2012 " 14 – بيرآميه " تاريخ ايلام " ترجمة شيرين بياني – تهران 1372 هجرية 15 – موقع ويكيبيدبا
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: سياسة
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 29-06-2024
وقت التدوين: 24-06-2024
اسم المحرر: ئەڤین تەیفوور

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 273
ابادة أبناء الديانة الايزدية وتهجير الكرد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303102759471498

مؤيد عبد الستار
استباحة مدينة سنجار وابادة ابناء الديانة الايزدية في 3 اب 2014 وقبلها استباحة ابناء القومية الكردية وتهجير الكرد-الفيليين - في مناطق بغداد ووسط وجنوب العراق عام 1980 نموذجان للممارسة الشوفينية والارهاب العنصري بحق ابناء بلاد الرافدين .
في مقال سابق نشرته عام 2007 بعنوان الايزديون في الاعالي ، جاء فيه :
بين يوم واخر تتعرض مجموعة من ابناء شعبنا الطيب الى جريمة نكراء ويذهبون ضحية سيارة مفخخة او قذائف صاروخية او عبوات ناسفة واطلاقات نارية مختلفة ، فكانت جرائم سوق الشورجة والصدرية التي راح ضحيتها العديد من ابناء الشعب بمختلف انتماءاتهم واديانهم ، وجرائم الحلة والخالص والموصل وكركوك التي الحقت الاضرار الفادحة بالاسواق والمواطنين مثالا لوحشية القتلة وتعطشهم للمزيد من دماء الابرياء ، وتوجت العصابات المجرمة جريمتها النكراء بالاعتداء الجبان على ابناء الديانة الايزدية الكردية التي تعد احدى أقدم ديانات كردستان وبلاد الرافدين .
ان تاريخ الايزدية مثلما هو تاريخ الكرد مليئ بالتضحيات ، وارتكبت بحقهم جرائم بشعة تارة باسم الدين واخرى باسم القومية ، وتعرضوا للابادة على مدى القرون الماضية ، ونالت منهم الانفال الصدامية ، وتعرضوا للتعريب وسلب قراهم وخطف ابنائهم وبناتهم .
ان جريمة تفجير سيارات مفخخة في قرية ايزدية مسالمة بحاجة الى وقفة جدية من قبل المراجع الدينية الاسلامية ، ليس في العراق فحسب وانما في العالم العربي ، والاهم في مكة والازهر ، ومراجعة موقف الاسلام الرسمي من الطوائف والاديان والمذاهب الاخرى ، ومحاولة ايجاد صيغ عصرية متسامحة للتعايش مع العالم والشعوب المختلفة.
لقد قاست الشعوب وابناء الديانات والمذاهب في العراق الامرين في عهد الطاغية صدام ، وذاقت اشكال الاضطهاد ومرارة العسف والظلم الذي وقع عليها جراء اختلاف دياناتها او اصولها واعراقها ، فتعرض الكرد الفيليون الى ابشع عملية تهجير ، وغيب النظام الصدامي ابناءهم ونهب اموالهم واملاكهم ، كما تعرض البرزانيون الى حملات الانفال ، وتعرضت قرى كردستان الى هجمات بالاسلحة الكيماوية الفتاكة ، اضافة الى تهجير ابناء خانقين وكركوك وغيرها من القرى والقصبات الكردية وسلبت اراضيهم وشردوا ونقلوا الى الصحارى والبراري القاحلة ، ومازالت المقابر الجماعية تكتشف وهي تضم رفات مدنيين ابرياء من الكرد ، من النساء والاطفال.
ان استنكار الاعمال البربرية والهمجية التي طالت القرى الايزدية واودت بحياة المئات من المواطنين الابرياء هو الطريق الى ايجاد فهم مشترك للتعايش السلمي بين كافة اطياف المجتمع العراقي من اجل حياة افضل ومستقبل مشرق لامكان فيه

للجريمة والعنصرية والشوفينية . ولن يكون مصير المجرمين الا لعنة التاريخ والبشرية ، وسيمكثون في الدرك الاسفل ومكان الشهداء في الاعالي.
ولا ننسى تجفيف الاهوار وتهجير ابناء سومر من مناطقهم وحرب الابادة السرية والعلنية التي عاثت فسادا في مناطق مختلفة من العراق في محاولة لكسر شوكة المواطنين من خلال تجويعهم وتشريدهم وافقارهم .
تتشابه المجازر التي ترتكب بحق ابناء شعبنا تحت مختلف الشعارات والاكاذيب. ولن تكون نهاية المجرمين سوى مزبلة التاريخ .
ادناه إحصائية معتمدة لدى الأمم المتحدة توثق ما جرى في سنجار منذ 3 آب 2014 ولحد الاول من آب 2021م:
- كان عدد الايزيديين في العراق نحو 550,000 نسمة .
- عدد النازحين من جراء غزوة داعش نحو 360,000 نازح . وعدد الذين رجعوا الى سنجار يقدر ب 150.000 شخص .
- عدد الشهداء في الايام الاولى من الغزوة 1293 شهيد . . .
- عدد الايتام التي افرزتها الغزوة 2745
- عدد المقابر الجماعية المكتشفة في شنگال حتى الان 82 مقبرة جماعية . إضافة الى العشرات من مواقع المقابر الفردية .
- عدد المزارات والمراقد الدينية المفجرة من قبل داعش : 68 مزار .
- عدد الذين هاجروا الى خارج البلد يقدر تقريباً بأكثر من (100.000) .
عدد المختطفين 6417 منهم :
الاناث 3548
الذكور 2869
أعداد الناجيات والناجين من قبضة داعش الإرهابي كالاتي :
المجموع : 3550 منهم :
النساء : 1206
الرجال : 339
الأطفال الإناث : 1049
الأطفال الذكور : 956
عدد المختطفين الذين استشهدوا بأيدي داعش وتم العثور على جثثهم : 104
عدد الباقين : 2763
الاناث : 1293
الذكور : 1470.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org06-08-2021
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 274

ابادة الكورد الفيليين في نيسان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607093341416620

صادق الازرقي/ تمر هذه الايام الذكرى الثانية والاربعين لتهجير أعداد هائلة من العراقيين من اراضيهم وبيوتهم بذرائع عنصرية وطائفية، إذ شهد شهر نيسان من عام 1980 بدء ابشع عملية تهجير جماعية بدأت منذ الرابع من الشهر وتواصلت طيلة المدة اللاحقة.

وفي الحقيقة فإن تلك الجرائم بدأت منذ وقت مبكر منذ عام 1969، حين شنت حكومة حزب البعث التي تسلمت السلطة بانقلاب عسكري في عام 1968 حملة ترحيل ونفي قسري استهدفت الكورد الفيليين لأسباب عرقية ومذهبية اذ جرى في عام 1970، ترحيل أكثر من 70 ألف فيلي إلى إيران وسحبت جنسيتهم العراقية، وجرى الإبلاغ عن كثير من حالات الاختفاء والإعدام بين عامي 1970 و1973.

وتشير الوقائع التاريخية المدونة الى ان اضطهاد الكورد الفيليين في عهد النظام المباد كان قمعا منهجيا لهم وقد تعاظم الاضطهاد وتصاعد الى مديات كبيرة عندما تعرضوا بصورة جماعية لحملة كبيرة من قبل النظام المباد؛ الذي قام بتنفيذ عمليات اعدام نظامية منذ عام 1979 امتدت إلى مناطق عراقية وكوردية واسعة ثم اصدر النظام المباد قرار رقم 666 في عام 1980، الذي حرم الكورد الفيليين من الجنسية العراقية وعدهم ايرانيين، كما مورست ابشع الجرائم الانسانية ومنها اجبار الرجال المتزوجين من كورديات فيليات على تطليق زوجاتهم مقابل مبالغ مالية في حال طلاق زوجته أو في حال تهجيرها إلى الخارج؛ وتهجيره معها او تعرضه للاعتقال في حال الرفض.

وتشير الارقام الى انه جرى ترحيل نحو نصف مليون كوردي فيلي إلى إيران نتيجة حملات الاضطهاد واختفى ما لا يقل عن 15 ألف كوردي فيلي، معظمهم من الشباب، لم يتم العثور على رفاتهم بعد ذلك، وجرى استهداف التجار والأكاديميين الكورد الفيليين البارزين ورفيعي المستوى في بغداد على وجه التحديد.

وصوت مجلس النواب العراقي في عام 2011، على الإقرار بجرائم عام 1980 ضد الكورد الفيليين في ظل نظام صدام حسين على أنها إبادة جماعية.

وبرغم سقوط النظام المباد فان الكورد الفيليين لم ينالوا حقوقهم الكاملة بحسب القرائن المتحققة التي تشير الى ان معظم الذين عادوا إلى العراق من الكورد الفيليين واجهوا صعوبات في التقدم للحصول على الجنسية، او لاسترجاع جنسيتهم العراقية الاصلية؛ وفي عام 2010، أفادت وزارة الهجرة والمهجرين العراقية أنه منذ عام 2003، جرت استعادة الجنسية لنحو 100 ألف كوردي فيلي، وهو رقم قليل طبعا مقارنة بالذين هجروا الذين تعاظمت اعدادهم حتما بفعل الولادات وتكوين اسر جديدة طيلة 42 عاما؛ اذ يشكل منحهم جنسية بلدهم الاصلي حقا واجبا لهم ولأجيالهم.

ولطالما طالب سياسيون ونواب من الكورد الفيليين ومناصريهم بتحقيق مطالب الفيليين بعد تغيير النظام المباد، غير ان القوانين الجديدة لم تنصفهم بصورة شاملة ويقول نائب فيلي في البرلمان الاتحادي السابق ان الكورد الفيليين كانوا يأملون باسترجاع بعض حقوقهم بعد 2003، ولكن ووصولا الى عام 2021 لم يستجد أي تقدم في هذا الملف، لافتا الى كثير من القوانين التي شرعت من دون ان تنفذ بخاصة في مناطق المادة 140 أو في بغداد، بحسب قوله.

ويعطي النواب نماذج عن القوانين في دورة البرلمان الاتحادي المنتهية بالقول انه جرى تبني مشاريع من ضمنها إلغاء قرارات مجلس قيادة الثورة المنحل الخاصة بمصادرة أراضي الكورد الفيليين في مناطق مندلي وخانقين، فضلا عن مشاريع قرارات اخرى تتعلق بالكورد الفيليين وحقوقهم سرعان ما احيلت ملفاتها إلى وزارات اخرى خلافا للقواعد القانونية، بحسب تأكيد النواب.

كما ذُكر ان التعويضات المادية لذوي ضحايا الكورد الفيليين، لا تتجاوز ال25% والنسبة في بعض الملفات اقل من ذلك بكثير، اذ لم تشهد أي تقدم ومنها في موضوع مصادرة الأراضي الخاصة بالكورد الفيليين المهجرين، وانتقد سياسيون ونواب بقاء قرارات مجلس قيادة الثورة المنحل نافذة، وتساءلوا: هل الاحزاب السياسية راضية عما اصدره مجلس قيادة الثورة سيء الصيت من قرارات ضد المواطنين الكورد؟!

ويرى المراقبون انه حتى القرارات والقوانين التي شملت الكورد الفيليين، ومنها قانوني السجناء والفصل السياسي، ليست سوى اجراءات ترقيعية لا ترق الى مستوى تعويض ضحايا الابادة الجماعية عن حجم الاضرار التي تعرضوا لها، بحسب وصفهم، مشيرين الى انه برغم أن الحكومات بعد عام 2003 قدمت بعض التسهيلات والامتيازات والرواتب التقاعدية لآباء وأمهات ضحايا جريمة التهجير، وتسوية القضايا المتعلقة بالوثائق الثبوتية العراقية وشمول البعض من أبناء هذه الشريحة بالتعيينات في دوائر الدولة وحصول البعض على تعويضات مالية، إلا انها لا تساوي ما قدمته هذه الحكومات لضحايا مكونات أخرى، ما قد يثير اتهامات بالتمييز في التعامل مع الضحايا على اختلاف قومياتهم وأطيافهم.

وعلى صعيد متصل يجري التنبيه على الاعلان العالمي لحقوق الانسان والعهد الدولي للحقوق المدنية والسياسية والعهد الدولي للحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية وغيرها من العهود والمواثيق الدولية التي صادق عليها العراق، التي تلزم الحكومة العراقية ان تبحث وتقدم معلومات موثقة عن مصير الكورد الفيليين الذين كانوا محجوزين، ملمحين الى ان لدى الحكومة الوف الوثائق تتعلق بقضية الكورد الفيليين، التي أكد تواجدها المدعي العام في قضية قتل وتهجير الكورد الفيليين.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | ابادة الكورد الفيليين في نيسان

وقت التدوين: 2022-06-07

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 275

ابطال الكورد الفيلية في زورخانات إيران

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220917150644434536

ا . د . قاسم المندلاوي

تشتهر ايران بالزورخانات منذ قديم الزمان وبالمصارعين من الكورد والفرس ذوي المستويات العليا دوليا واولمبيا ولأهمية الزورخانة تم تأسيس اول اتحاد مستقل لها الى جانب الاتحاد المركزي للمصارعة.

وهذا الاتحاد مسؤول عن جميع الأنشطة والفعاليات الزورخانة في عموم البلاد. اما بالنسبة لتاريخ الزورخانة في ايران يرجع الى عهد الدولة الصفوية، فمنذ ذلك الحين كان الاهتمام بشكل كبير لانشاء زورخانات تهدف الى خلق واعداد مصارعين متميزين الى جانب بناء الجسم واكتساب قوة عضلية و لياقة بدنية عالية، وكان عدد الزورخانات في عموم ايران انذاك ما يقارب 999 زورخانة، والى يومنا تحتفظ ايران بالزورخانة حيث توجد فيها اكثر من 400 زورخانة وفي طهران وحدها 27 زورخانة بعد ان كانت عددها زهاء 42 زورخانة في فترة الاربعينيات من القرن الماضي، و ما زالت تعمل بشكل جيد.

وكان هناك نقل مباشر من اذاعة طهران صباح كل يوم ومن داخل الزورخانة مصحوبة بالتواشيح و الادعية الدينية ، و في مدينة مشهد المقدسة عدد من الزورخانات واقدمها زورخانة استان رضوي واشهر ابطال زورخانات مشهد في فترة الاربعينات: المصارع الحاج اكول كر و المصارع احمد بفا دار و المصارع يعقوب شور برزي وغيرهم ، ويعتبر زورخانة نيروشادي في طهران اقدم زورخانة حيث يرجع تاريها لعام 1305 م و تقع في شارع مولوي وسط طهران ، ولا تزال تحتفظ على شهرتها و ابوابها مفتوحة يوميا للشباب والكبار يمارسون تمارينهم و العابهم مع ادوات تقليدية خاصة بالزورخانة ومع انغام ايقاع الطبل و التواشيح الدينية، و اشهر ابطال الزورخانة في طهران خلال الاربعينيات من القرن الماضي : المصارع الحاج حسن رازار و المصارع الحاج محمد صادق بلو فروش و المصارع الحاج اسماعيل فورباني و المصارع الحاج مهدي كريمي وغيرهم من الابطال المشهورين في عالم المصارعة.

وتشتهر مدن كوردستان كرماشان وايلام وشارزور بصناعة الابطال و هناك عدد من زورخانات في تلك المدن الكوردية تحافظ على نشاطها والى يومنا ، و تعد مدينة كرماشان ثاني مدينة بعد طهران للاهتمام بالزورخانة و صناعة الابطال وهناك ايضا عدد من الزورخانات في مدية ايلام و شارزور كمراكز لصناعة ابطال المصارعة من الكورد الذين يمثلون ايران في البطولات العالمية و الاولمبية ، و خلال الاربعينات و ما بعدها برز ابطال من الكورد الفيليين : المصارع محمد حسين مهبي وشقيقه المصارع احمد حسين مهبي و المصارع اصغر كول شير و المصارع سختري و المصارع علي اغا جواد و المصارع غلام رضا رجب خان بن حاج قلي من ابطال كرماشان الذي احرز ميدالية فضية في دورة هلسنكي عام 1952 و ميدالية ذهبية في دورة ملبورن عام 1956 ونال في دورة روما عام 1960 فضية وبسبب نضاله القومي و السياسي ضد نظام بهلوي الارهابي تم اغتياله من قبل مخابرات الشاه سافاك و الرباع كيانوش رستمي الذي احرز ميدالية ذهبية في رفع الاثقال وزن 85 كغم في اولمبياد ريودي جانيرو- برازيل عام 2016 محققا رقم عالمي 179 كغ خطف و 217 نتر و المجموع 396 كغم و هم جميعا من الكورد الفيلية ، والجدير بالذكر ان المصارع سليماني و المصارع توبجي من المصارعين الابطال المشهورين وقد استطاعوا الفوز باغلب المنازلات الدولية على ابطال اوربا و روسيا و امريكا.

اما اشهر ابطال المصارعة في ايران بوزن 90 كغم فما فوق البطل سليماني الذي فاز 6 مرات بلقب بطل ايران و المصارع ميران حقق 4 مرات لقب بطل ايران و المصارع توبجي الذي فاز مرتين بلقب بطل ايران و المصارع مجيد انصاري الذي فاز مرة واحدة بلقب بطل ايران علما ان لقب البطل في ايران لا يطلق الا على الذين اوزانهم من 90 كغم فما فوق و الجدير بالذكران البطل ارش مرادني وزن 90 كغم فما فوق هو من سكان طهران فاز بالمركز الاول بدورة طهران الاسيوية وجاء مواطنه البطل شاروق صديقي من مدينة مازندران بالمركز الثاني .. كما جاء البطل جواد استواري من مدينة كرماشان بالمركز الثالث ، وفي بطولة العالم و التي اقيمت في مدينة لوس انجلس بامريكا عام 2017 فاز الرباع علي هاشمي من مدينة ايلام الفيلية بالمركز الاول وسام ذهبي في رفع الاثقال لوزن 105 كغم حيث رفع 183 كغم خطف و 221 كغم نتر و المجموع 404 كغم ، كذلك فوز المصارع الكوردي هيوا من شرق كوردستان في بطولة العالم التي اجريت في مدينة بيرمنغام - بريطانيا وكان يحمل علم وحدات حماية الشعب - غرب كوردستان وقد تبرع بكامل المبلغ الذي حصل عليه الى هيفا سور - الهلال الاحمر الكوردي . .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: رياضة

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: ايران

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 17-09-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 276

ابطال الكورد الفيلية في زورخانات العراق (2)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220815184857428497

ا . د . قاسم المندلاوي/ الكورد الفيلية من الشرائح الاصيلة والنزيهة و الوطنية والمخلصة في العراق، قدموا خدمات جليلة ومتنوعة للبلاد وخاصة في التجارة والزراعة والصناعات اليدوية والخدمات العامة، وامتازوا أيضا في ميادين الرياضة وفي المقدمة المصارعة ايام تواجد وانتشار الزورخانات في بغداد والكاظمية وكربلاء والبصرة في فترة الثلاثينيات من القرن الماضي وما بعدها حيث هيمن ابطال الكورد الفيلية على اغلب المصارعين المحليين وكان لهم دور كبير وبارز في المنازلات الدولية وفوزهم على ابطال ايران والهند وتركيا ومصر وغيرهم.

في هذا القسم من الدراسة نركز على ابرز ابطال الكورد الفيلية وغيرهم من ابطال العراق الذين تركوا بصمات مشرقة للرياضة في البلاد أيام انتشار الزورخانات في بغداد الجميلة ومدن عراقية اخرى، ونبدأ بالبطل المرحوم الحاج حسن كورد والملقب بحسن بهلوان المولود في محلة، سراج الدين ببغداد عام 1865 كان من أبرز المصارعين دوليا، فقد ابتكر مسكة فنية سميت ب الدراو الكوردي وكانت من المسكات الصعبة في المصارعة آنذاك، واستطاع التغلب على العديد من ابطال المصارعة الإيرانيين أمثال المصارع قاسم كرماشاني من مدينة كرماشان الكوردية، وفاز على المصارع الهندي حسن زوار مواليد 1913 نزح اجداده من منطقة نكلاوور بالهند و القريبة من العاصمة دلهي الى عكد الاكراد في منطقة باب الشيخ ببغداد، توفي

المرحوم الحاج حسن كورد عام 1962 ودفن في مقابر الكورد الفيلية في النجف الاشرف.
المصارع البطل خلاوي و الملقب خلاوي الكوردي من مواليد 1919 في بغداد ، فقد تمكن الفوز على المصارع الهندي حسن غلام وفاز ايضا على المصارع جعفر علي.
المصارع البطل مجيد كسل فيلي استطاع التغلب على العديد من المصارعين العراقين و الاجانب الدولين امثال : المصارع الهندي حسن غلام وعلى عدد اخرين من مصارعين الهنود وتغلب على المصارع المصري عثمان في زورخانة بني سعيد ببغداد و تغلب على المصارع التركي محمد ... المصارع البطل حميد عبد علي الملقب حميد ليوه اي حميد المجنون برز في الثلاثينات من القرن العشرين وكان يمارس تدريباته في زورخانة محلة بني سعيد ببغداد ، استطاع التغلب على العديد من المصارعين امثال : المصارع الايراني دشتي والمصارع آغا بلوري وتغلب ايضا على المصارع يعكوب النجيفي في زورخانة خرمشهر والجدير بالذكر استطاع هذا البطل الذي عشق المصارعة ان يؤسس عددا من الزورخانات على حسابه الخاص ، منها زورخانة في الكويت و اخرى في البصرة واشرف على تدريب عدد من المصارعين الشباب وله الفضل الكبير في ترمبم وتهيئة نادي خاص للمصارعين قرب القوة الجوية ببغداد علما كان النادي يعود للمرحومين اكرم فهمي و حفظي عزيز وفي ايام الصيف الحر كان يقيم التدريب و النزال في جفر الزورخانة على شواطئ نهر دجلة - شارع النهر ببغداد.
وفي عام 1952 اعلن اعتزاله بعد ان امضى في لعبة المصارعة والمنازلات اكثر من 20 عاماً ومن المصارعين الفيليه البارعين والدوليين الاخرين المصارع البطل مجيد خليل ليلو الذي ولد في محلة باب الشيخ عام 1909 وكان من ابطال الفيلية البارزين في المسابقات الداخلية والخارجية.
ان جميع المصارعين الذين تم ذكرهم انفا كانوا من الكورد الفيلية ، ومن سكنة بغداد ، وكان لهم الدور الكبير والمشرق في رفع اسم العراق عاليا في المسابقات الدولية خلال فوزهم على ابطال مشهورين من الهند وايران وتركيا ومصر وغيرهم ، اما بالنسبة للمصارعين العراقين من غير الكورد : المصارع البطل المرحوم الحاج عباس الديك 1902 - 1974 استطاع هذا البطل الفوز على الكثير من المصارعين الاجانب، فقد فاز على المصارع الهندي حسن غلام وفي عام 1921 استطاع الفوزعلى المصارع الايراني اغا صدري في زورخانة الجميكاه في مدينة كربلاء المقدسة .. كما استطاع الفوز على المصارع الايراني الشهير صادق بلاو فروش و فاز ايضا على المصارع الالماني الهير كرايمر ومن ابطال المصارعة الاخرين و الذين اشتهرو ايضا .. المرحوم الحاج محمد بن اسطه برسيم من مواليد 1854 في محلة الفضل - شارع غازي سابقا ببغداد وتوفي عام 1948 فاز على العديد من المصارعين الايرانيين و الانكليز و الهنود منهم المصارع الهندي اشرف وغيرهم ... المصارع المرحوم الحاج حسن نصيف الجميلي 1898 - 1983 احد ابطال الزورخانة البغدادية ... و المصارع المرحوم الحاج غني القره غولي 1898 - 1950 و المصارع الحاج غني صوان والمصارع جميل ابو نيكل والمصارع عباس الصندقجي و المصارع حسن الحداد و المصارع حساني من مدينة الكاظمي المقدسة و المصارع الحاج ظاهر مسعود و المصارع رضا عنجر و المصارع حسين القندرجي و المصارع توفيق الكركولي و المصارع حسن البصراوي و المصارع صبري الجنابي ولا ننسى البطل عويس الاعظمي و الاسم الحقيقي لهذا البطل جاسم محمد طه وهو من محلة الشيوخ في الاعظمية حيث ولد هناك 1917 وقد اشرف على تدريبه كل من البطلين الحاج عباس الديك و الحاج حسن كورد في زورخانة الدهانة وقد تغلب على العديد من المصارعين وبعد اعتزاله افتتح له مكتبة رياضية مقابل مقهى حجازي يحتوي على صحف و مجلات وكتب رياضية وحتى صور ابطال العالم . كان ابطال المصارعة من الكورد والعرب و التركمان يتدربون في زورخانات بغداد وخاصة زورانة جامع المصلوب و زورخانة العوينة و زورخانة خان الدجاج فضلا عن زورخانات الكاظمية و الكربلاء و البصرة و غيرها ، وفي ايام فصل الصيف كانوا يتدربون على شواطئ نهر دجلة ببغداد و يتم التدريب على سماع المقام العراقي و قراءة الادعية الدينية و المدائح النبوية ، و باستخدام الطبلة وبعض الات وترية وكان الابطال يمارسون تمارين والعاب رياضية مختلفة بهدف تنمية القوة العضلية و بناء الجسم مع استعمال ادوات الزورخانة والاثقال وفنون الصراع فضلا عن منازلات فيما بينهم و كانت لمدرسة المصارعة وباشراف كل من الجاج عباس الديك و الحاج حسن كورد أثر فعال في نشر هذه اللعبة و تطورها بين الشباب في العراق
مع الاسف الشديد لم يتم تكريم ابطال الكورد الفيلية بما كانوا يستحقون من منزلة عالية من قبل الحكومات القومية و البعثية وخصوصا في زمن الطاغية صدام حسين بل العكس قامت تلك الحكومات بغدرهم واجتياح مساكنهم ومحلاتهم التجارية ومزارعهم واماكن عملهم والاستيلاء عليها ظلما وقامت ايضا بحملات التهجير و التسفير لعوائلهم وسجن وقتل شبابهم ومصادرة ممتلكاتهم ، فالكورد الفيلية ومع اخوانهم من المصارعين البغدادين وغيرهم رفعوا اسم العراق عاليا في المسابقات الدولية . .
يتبع .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: رياضة

تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
المدن: بغداد
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-08-15
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 277

ابطال ونجوم خانقين أيام زمان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230819080906515746

ا.د.قاسم المندلاوي
خانقين شعلة وضاءة في سماء اقليم كوردستان وهي موطن الثوار البيشمركة والادباء والشعراء والمغنين والموسيقيين وابطال ونجوم الألعاب الرياضية.
في مقال اليوم نسلط الضوء على مشاركات خانقين في السباقات والبطولات والاستعراضات الرياضية المدرسية التي كانت تقام في بعقوبة - مركز محافظة ديالى - وايضا المشاركة في بطولات العراق والتي كانت تقام في بغداد - العاصمة-.

يتمتع قضاء خانقين بتاريخ رياضي حافل ومليء بالانجازات الرائعة، وبدأت الحركة الرياضية تنمو وتزدهر وتنتشر وتتوسع في هذه المدينة الكوردية الجميلة منذ الثلاثينيات القرن الماضي وذلك بفضل نخبة من الموظفين الفنيين الانكليز الذين كانوا يعملون في شركة نفط خانقين آنذاك، وكانوا يمارسون لعبة كرة القدم، ويمكن القول ان للانكليز الفضل الكبير في نشر هذه اللعبة بين شباب خانقين والمناطق الاخرى من كوردستان والعراق.

تكونت في خانقين عدة فرق رياضية نذكر البعض فريق الميدان، فريق المزرعة، فريق المصفى، فريق اركوازي، فريق كهريز، فريق آغا وفريق خليفة وتشكلت ايضا منتخب خانقين لكرة القدم، شارك هذا المنتخب في المباريات مع منتخب محافظات العراق، وحصل على أغلب الجوائز.

وتأسس ايضا منتخب خانقين لالعاب الساحة والميدان حيث شارك هذا المنتخب في الاستعراضات السنوية التي كانت تقام على ملعب بعقوبة ومن نجوم هذه الالعاب انذاك: احمد رجب - بطل ديالى والعراق في ركض 110م موانع و400 م حرة و4 في 100م بريد وجدير بالاشارة كان هذا البطل عضوا في الحزب الشيوعي العراقي ومسؤولا في جنوب العراق، كذلك انضم الى صفوف البيشمركة ايام الثورة فضلا عن انه احد النشطاء والاقلام الحرة النزيهة الوطنية ضد السلطة الظلمة والشوفينية ايام حكم الطاغية صدام، والبطل صالح ابراهيم بطل خانقين وديالى في 400 م حرة، والبطل خليل فرج بطل خانقين وديالى في سباق 800 م وخالد علي مراد بطل خانقين وديالى في رمي الرمح والبطل طه عباس الملقب بالغزال في سباق 100م ومردان محمد ابراهيم اغا بطل العراق ثلاث دورات في سباق 400 م حرة وابراهيم ملا عارف يحيى بطل ديالى والعراق والدول العربية في سباق 5000م ولا ننسى ابطال خانقين في ركض البريد 4 في 100م كل من طه عباس و وصلاح مامه واغا مراد و محمد غلام وفي رفع الاثقال : الرباع محمود كريم جولاني بطل كوردستان و العراق و العرب و الرباع بشير عبدالله بطل كوردستان و العراق و الرباع خرشيد محمد بطل ديالى و العراق.

وفي السباحة ناظم محمود بطل ديالى .. اما بالنسبة لكرة القدم وكما جاء اعلاه كان لوجود الانكليز الذين كانوا يعملون في مصفى الوند اثر كبير في انتشار وتقدم هذه اللعبة في خانقين والمناطق الاخرى مثل : كركوك و البصرة وفي عام 1977 استطاعت منتخب كركوك من الفوز على منتخب بغداد التي كانت تمثل العراق آنذاك 3 - 1 وكان ضمن تشكيلة منتخب بغداد فلاح حسن وعلي كاظم وحسين سعيد و ناظم شاكر و عدنان درجال ورعد حمودي وغيرهم من نجوم الكرة العراقية ، وكان منتخب ديالى تشكل في اغلب الاحيان من لاعبي خانقين فقط وفي زمن الطاغية صدام و حملة التسفيرات و التعريب لخانقين استطاع المرحلين من اهالي خانقين في مدينة كلار المحررة ان يشكلوا فريقا باشراف المدرب حسن منصور حيث اصبح هذا الفريق في فترة وجيزة من الفرق الدرجة الممتازة في دوري كوردستان نذكر بعض لاعبي كرة القدم منهم : اللاعب الدولي قيس شاكر - لاعب منتخب الوطني العراقي لعدة سنوات وشقيقه الاكبر كمال شاكر سكرتير الحزب الشيوعي الكوردستاني ووزير الصحة في كابينة المناضل كوسرت رسول و اللاعب عباس رؤوف و علي حربي و اكرم انور و فاروق حقي ووليد حكمت وحيدر ياور ولؤي احمد وغيرهم . لقد تقدمت الحركة الرياضية في خانقين تقدما كبيرا بفضل الدعم الكبير من قبل حكومة اقليم كوردستان حيث تم افتتاح كلية التربية الرياضية في خانقين فضلا عن معاهد واندية رياضية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: رياضة

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	خانقين
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 08-08-2023

وقت التدوين: 19-08-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 278

احذروا اندثار الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230105145736456778

الاستاذ الدكتور محمد تقي جون

دخل الفيليون الاسلام بوصفهم (موال) بعد سقوط دولتهم الساسانية على يد العرب الفاتحين. و(الموالاة = الجرش) مبدأ أتاحه الإسلام لغير العرب للعيش مع العرب تأسيساً على قول الله (Y) (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ)، فيدخلون في عشائرهم ويلتحقون بأنسابهم برابطة لا تقل عن رابطة الدم العربية لضمان حقوقهم وتساويهم بأبناء العرب، أي جعلهم الانتماء بدرجة الأصلاء كما يوضح ذلك قول الرسول محمد (r): ” الولاء لحمة كلحمة النسب لا يباع ولا يوهب”، فسموا ب(الموالي) و(الحمراء).
وقد حقق الموالي الفيليون حضوراً مبهراً في عصر صدر الإسلام والعصر الأموي قبل أن يشاركهم الموالي الفرس في العصر العباسي، ويورد ابن عبد ربه نصاً يبين بروز موال أفذاذ غالبوا العرب فغلبوهم أحيانا في نواحي الحياة الجديدة كلها الفكرية والدينية ” قال ابن شهاب الزّهري: قدمت على عبد الملك بن مروان فقال لي: من أين قدمت يا زهريّ؟ قلت: من مكة، قال:

فمن خلّفت يسودها؟ قلت عطاء بن أبي رباح، قال: أفمن العرب هو أم من الموالي؟ قلت: من الموالي، قال: فبم سادهم؟ قلت: بالديانة، قال: إنّ أهل الديانة والرّواية لينبغي أن يسودوا. قال: فمن يسود أهل اليمن؟ قلت: طاووس بن كيسان، قال: أفمن العرب هو أم من الموالي؟ قلت: من الموالي، قال: فبم سادهم؟ قلت: بما سادهم به عطاء، قال: فمن يسود أهل مصر؟ قلت: يزيد بن أبي حبيب، قال: أفمن العرب هو أم من الموالي؟ قلت: من الموالي، قال: فمن يسود أهل الشام؟ قلت: مكحول، قال: أمن العرب هو أم من الموالي؟ قلت: من الموالي، عبدٌ نوبيٌّ أعتقته امرأةٌ من هذيل، قال: فمن يسود أهل الجزيرة؟ قلت: ميمون بن مهران، قال: أمن العرب هو؟ قلت: بل من الموالي، قال: فمن يسود أهل خراسان؟ قلت: الضّحّاك بن مزاحم، قال: أفمن العرب هو؟ قلت: بل من الموالي، قال: فمن يسود أهل البصرة؟ قلت: الحسن البصري، قال: أفمن العرب هو؟ قلت: بل من الموالي، قال: ويلك فمن يسود أهل الكوفة؟ قلت: إبراهيم النّخعيّ، قال: أفمن العرب؟ قلت: من العرب، قال: ويلك فرّجت عنّي، والله ليسودنّ الموالي العرب حتى يخطب لها على المنابر والعرب تحتها، قال، قلت: يا أمير المؤمنين، إنّما هو دينٌ، من حفظه ساد، ومن ضيّعه سقط".

ونرى أنهم في تلك الحقبة احتفظوا بخصوصياتهم إلا الدين أبدلوه بالإسلام. فكانوا متأثرين ومؤثرين إذ ادخلوا العجمة إلى العرب الأصلاء بفضل زواج العرب منهم.

ويقابل ما حققه الكرد الفيليون في المجتمع الإسلامي، فقدانهم فيما بعد هويتهم الكردية وتحولهم إلى جزء ذائب في فسيفساء هذا المجتمع. وإذا أشر بقية الكرد (كرديتهم) لسكناهم في مناطقهم الجبلية ككرد كردستان، فان الفيليين عاشوا في دشت المجتمع العربي وصاروا مستعربين. وقد حفظ لنا التاريخ هويات كردية فيلية لأشخاص مشهورين فقط، وهؤلاء لم يتركوا نتاجاً فيلياً، ومن خلال هؤلاء المشهورين تتأكد رغبة الكرد الفيليين في الذوبان في المجتمع العربي.

وقد ذابت عشائر كردية ساكنت العرب كعشيرة (جاوان) في الحلة وهي من (اللور)، فهذه العشيرة التي كانت لها صولات وجولات ورجالات بمختلف الاختصاصات، يقول عنها الدكتور مصطفى جواد: " انقطعت إمارة جاوان بانقطاع الخلافة العباسية...ولم يقع اليَّ فيما قرأت من تواريخ اسم أمير ظهر بعد ذلك الزمان، والظاهر انهم استعربوا استعراباً تاماً، واندمجوا في عرب الفرات الأوسط". وجاء في سيرة تاج العارفين الشيخ أبو الوفاء محمد الزاهد المتوفي في القرن السادس الهجري، انه كان نرجسي الأصل، وعشيرة جاوان تتفرع إلى النرجسية والبشيرية، وانه قال: أمسيت عجمياً وأصبحتُ عربياً(5). وقد هجا ابن الرومي اعجميا استعرب قائلا:

أإسماعيلُ من رَجلٍ تَعرَّب بعد ما شاخا
فأصبح من بني شَيْبانَ ضخم الشأن بذّاخا
وصار أبوه بِسْطاماً وكان أبوه قَيْبَاخا
وصار يقول قُمْ عَنَّا وكان يقول قُوهَاخَا

وبهذا نعدّ الكرد الفيليين العراقيين ابتداء من الفتح الإسلامي والى نهاية العصر القديم مندثرين في المجتمع العراقي وهذا هو (الاندثار الفيلي الأول).

والفيليون في العصر الحديث يمثلون انتماءً لرحلات جديدة من پشتكو إلى العراق، وان كانوا على علاقة معينة بالموجات الفيلية المندثرة مع التسليم بأن أرض العراق موطنهم الاول. وقد جاءت الموجات الجديدة في زمن الصفويين الذين احتلوا العراق اذ كانوا يجندون الفيليين في معاركهم، كما أتاح حكم (ذي الفقار نخود الكلهري الفيلي) (1524- 1530م) فرصة نادرة للنزوح من لرستان وپشتكو والانتشار في محافظات العراق في الوسط والجنوب. وفي بغداد سكنوا أماكن عدة مثل محلة (عگد الأكراد) في باب الشيخ ومحلة (خان اللاوند). وقد اكتسبت هذه المناطق أسماءها بعد النزوح الفيلي، حيث تشير إلى سكناهم وحالتهم في التجنيد غير النظامي وهو ما تعنيه كلمة (لاوند) التركية، مما يشي بأن العثمانيين كانوا يشرفون على تجنيد وتدريب الفيليين في الحكومة النخودية المسنودة من الدولة العثمانية. ويذكر عباس العزاوي أن مدينة العمارة أنشئت عام 1278هـ/1860م، وكانت تسكنها عشيرة (دوزاده) من اللر الفيلية، وجملة عشائر بدوية، وهذا يعني انتقالا جماعيا لهذه العشيرة إلى العمارة.

وقد مرَّ ما ذكره راضي الطباطبائي انه في عام 1273هـ/ 1857م نزح عدد غير قليل من جبل پشتكو بسبب ظلم حاشية حسين قلي خان. ولما كان ظلم الولاة متصلاً فحتماً ليس فقط في هذه السنة نزحوا ولا في زمن هذا الوالي، سوى ان انتقالات مماثلة لم تدوَّن. كما أن فشل الثوار في الالوار وپشتكو وتنكيل الشاه رضا پهلوي بالفيليين عقب ذلك، أدى إلى هرب عائلات كثيرة إلى داخل العراق كما اخبرني والدي (رحمه الله). ودفع إلى الهجرة أيضاً انتقال آخر ولاة پشتكو (غلام رضا) إلى بغداد بعد تهديد الشاه رضا إياه، إذ انتقلت عائلته الكبيرة ومعها الحاشية وكثيرون معهم، ولا يزال أقاربه موجودين في الكوت وغيرها. وسبَّب ترك غلام رضا پشتكو نزوح أعداد غفيرة من الفيليين إلى زرباطية اذ كان لمعظمهم بساتين وأملاك في هذه الناحية.

ودليلنا على قرب العهد بالجيل الثاني من الفيليين تشابه لهجات الفيليين في العراق اليوم مع لهجات فيليي إيران لان الألفاظ والدلالة تتغير بسبب الزمن الطويل. كما ان عشائر الفيلية في العراق كلها لها أصل في إيران ولا توجد عشيرة فيلية واحدة في العراق بلا مقابل في إيران.

والفيليون الذين اختاروا الطريق الذي سلكه أسلافهم في العيش مع عرب العراق يمرون بمحنة الاستعراب نفسها، وهم اليوم يتعرضون إلى اندثار ثان وإذا وقع فهو الأخير بعدما استقرت الدول وحددت الهجرة، وهذا الاندثار أبشع وأشنع من

الأول؛ لان فيلي العهود الإسلامية استعربوا عن طيب خاطر حباً بالإسلام والمجتمع الذي منحهم الأمن والطمأنينة والمستقبل، أما فيليو اليوم فقد استعربوا خوفاً ورعباً، والأولى بالمجتمع العراقي العربي أن يؤمِّنهم على كرديتهم ويتقبل ولاءهم فليس ثمة كرد سيأتون بعد هؤلاء اذا اندثروا. وقد أعرض عباس العزاوي عن ذكر عشائرهم في كتابه (عشائر العراق) لعدم انطباق الوضع العشائري عليهم قائلا:" إن قبائل الفيلية وفروعها منتشرة في مختلف الأنحاء العراقية في ألوية: ديالى وبغداد والكوت والعمارة والبصرة.. إلا أنها لم تكن بوضع قبائل متشخصة، وإنما مالت إلى المدن والقرى أفراداً، وفي بعض المواطن تكونت منها كثرة ولم تكن بوضع قبائلي.
ان تفاقم ظاهرة الاستعراب بعد سقوط صدام ينذر بأن الفيليين سينقرضون تماما خلال جيل او جيلين قادمين بغض النظر عن مناقشة الاسباب والدواعي.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: النقد السياسي

تصنيف المحتوى: أجتماعي

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.sotaliraq.com
وقت التدوين: 05-01-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 279

اخي الفيلي .... لكي لا نجعل من الكوتا هدفاً

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214431552392

اخي الفيلي .... لكي لا نجعل من الكوتا هدفاً
عبد الخالق الفلاح – باحث واعلامي فيلي

لا ننكر وجود صوت واحد افضل من العدم ولكن لابد من التحرك الجاد من قبل ابناء هذا المكون والمشاركة الفعالة في الانتخابات القادمة و لا بد للصوت الفيلي أن يتجسد في قوة فعالة من اجل الاستفادة من الفرصة السانحة القادمة ، إن الجدل الحاصل حول عدد مقاعد الأقليات (الكوتا) والتي من المتوقع ان يحسب للكورد الفيليين كما اقره مجلس النواب اخيرا وآليات حسمها لا يمثل حلاً لسلسلة المشاكل والمعوقات التي يعاني منها أبناء هذا المكون ان العمل الفعال والتحرك على دعم شخصيات فيلية مؤمنة بالهوية والتراث والحضارة لهذه الطائفة وتجسد هموم وتطلعات أبناءها للدفاع عن مصالحهم وتجنبهم التشتت من اهم الامور التي يجب العمل عليها وعدم الاتكاء على التحالفات مع الاطراف الكبيرة التي ما عادة تنفع لوحدها لانها تفكر في مصالحها في الاول والاخر، اختير من ينظر لها العراقيين في ذات الوقت على إنها شخصية وطنية جاذبة وجامعة باعتباره امينا على مصالح المكون وراعيا لحقوقهم ومندفعا لتحقيق احلامهم المشروعة هو السبيل الافضل ، ويفترض ايضا من النائب كان من يكون ان يعرف من تاريخ الفيلي الحديث ما جرى من ويلاتهم والجرائم التي اقترفت بحقهم منذ تاسيس الدولة العراقية وكذلك نتيجة اخطاء و جرائم لم يقترفوها في زمن الحقبة البعثية المجرمة او معاناتهم ومشاكلهم الاجتماعية ، لذا فإن وضع حد لهذه المعاناة الطويلة ووضع حلول واقعية جذرية لمشاكل هذا الطبقة

المظلومة لا يتم بإصدار قرارات فقط من أعلى السلطة تشريعية ويتم متابعتها من قبل السلطة التنفيذية و نحتاج الى من يتابع تلك القرارات عند السلطات الثلاث والدوائر ذات العلاقة من الاشخاص ، فمثل هكذا شخصيات نستطيع ان نجدها بين افراد هذا المكون والحمد لله ان الكفاءات والقدرة لدى شخوصهم يمكن معرفتها اذا ما ابتعدنا عن العشائرية والمناطقية وبحثنا عنهم من بين ابناء مجتمعنا على شرط الاعتماد اولاً على انفسنا ومن ثم التفكير بالتوافق السياسي الذي يمكن أن ينصف مكوننا ، وإن إيصال صوت الشارع الفيلي وإنصاف أبنائه يتطلب وجوداً فاعلاً وحقيقياً داخل مجلس النواب وللحقيقة ان الكوتا ليست (عصا موسى) وحقوقنا مرهونة بقوة تأثيرنا داخل البرلمان و ترجمة المواطنة والشراكة في الوطن وانخراط مكثف في الشأن العام مع تغليب للمصلحة الوطنية
ان التأثير المتوقع من نائب أو إثنين من أصل 328 نائباً داخل البرلمان لايفي بالغرض المطلوب ، فلابد للصوت الفيلي أن يتجسد في قوة فعالة للتحرك من اجل ايصال صوته المقتدر والفعال بجهود مشتركة مخلصة غير ملوثة بالتفكير بالماضي والنظرة الى بناء المستقبل الزاهر.ان الفرصة اتية وعلى الكورد الفيلية بأن يتجاوزوا مشاكلهم وآرائهم المختلفة عليها في هذه المرحلة المهمة مادام هدفهم واحد ، المطلوب منهم تشكيل تحركات واعدة منسجمة حريصة و من الممثلين الحقيقيين لهم ووجوه نستطيع الاعتماد عليها متفانية في سبيل رفع المعاناة لا ابواق اعلامية تريد عبور المرحلة على حساب هذا المكون وعلينا ان نتعض من الماضي لبناء المستقبل كما شاهدنا العديد منهم مع الاعتزاز بكل من ضحى لهذا الشعب الابي المظلوم من اشخاص ومنظمات واحزاب مع حفظ الاسماء الكريمة بجهود حثيثة وذلك من أجل تثبيت وتنفيذ مطالبهم و للقضاء على التركات الثقيلة التي خلفتها الفترة الماضية .لان تأثيرات تلك القرارات لازالت تشكل عبئا كبيرا على كاهل الفيليين ومستمرة لحد الآن بسبب غياب من يمثلهم في مجلس النواب للدفاع عنهم . على كل حال اننا امام مسؤولية يجب ان لا تودي بنا إلى الاستسلام وفقدان الأمل واللامبالاة بل على العكس يجب أن تدفعنا إلى التفكير الجدي بعيدا عن العواطف لتشخيص أخطائنا ونواقصنا ونقاط ضعفنا وأن تحفزنا على أن نواصل جهودنا بأساليب مختلفة وأن نثابر أكثر من السابق إلى أن يتم إحقاق حقوقنا وإنصافنا ونحصل على معلومات عن شهدائنا الإبرار ويتم رد الاعتبار إليهم والينا بإنتخاب الاصلح والاجدر.

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024

وقت التدوين: 2024-02-13

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 280

ادعاءات النساطرة (الآثوريون) بين وهم الانتساب إلى الأشوريين وخيال الانتماء إلى العراق 5-9

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240321205851561199

ادعاءات النساطرة (الآثوريون) بين وهم الانتساب إلى الأشوريين وخيال الانتماء إلى العراق 5-9
محمد مندلاوي

ويستمر الكاتب النسطوري في مقاله الذي تحت عنوان (الأكراد يعيدون كتابة التاريخ على مزاج أوليائهم) بشتمنا قائلاً: المضحك و المقرف معا هو ادعاء أحد كتابهم (محمد مندلاوي) في مقال له في موقع دنيا الرأي (بأن الحضارة السومرية هي من الحضارة الكردية، وقد طورها الأكراد لاحقا) ويضيف، فبالله عليكم هل هناك سخافة أسمج وأشنع من هذه السخافة. تصوّروا بأن الأكراد، الذين ليست لهم لغة موحدة حتى الآن، ونحن في القرن الحادي والعشرين. وكلنا يعلم بأن الكردي من مدينة سليمانية لا يفهم إطلاقا لغة الكردي من دهوك في العراق. كما أن الكردي من عفرين يحتاج إلى ترجمان في محادثة الكردي من عين العرب، في سوريا، والمسافة بينهما لا تتعدى عشرة أميال. تصوروا بأن هؤلاء القوم استطاعوا أن يطوروا الحضارة السومرية، أي أنهم طوروا ملاحم كلكامش، إينوما إيليش، نزول إينانا إلى العالم الأسفل، آدابا، وغيرها من عيون التراث العالمي حتى وصلوا بها، بعد سبعة آلاف عام، إلى قمة الأدب والفكر باختزالها على يد عبقري عباقرة الأكراد، وجهبذ جهابذتهم، ووحيد أزمنتهم وعصورهم، أسطورة الفكر والأدب الكردي، الشاعر الكبير أحمد خاني صاحب الملحمة الشعرية (مم و زين) ولكن لم يذكروا بأية لغة كتبها. أهل كانت الكرمانجية؟. أم الصورانية؟. أم الزازاكية؟. أم الفيلية؟. معذور هذا الكاتب النسطوري البائس، من الواضح، لا يوجد في جعبته إلا الشتم و السباب و التهكم بالآخرين، و إلا قال لنا جملة مفيدة، غير الشتم و السب و الازدراء.
دون أدنى خجل منه، يقولني هذا النسطوري العاق، المختص بالشتم المقدس. بأني قلت، أن الكورد طوروا الحضارة السومرية الكوردية. أليس كلامه المزور هذا هو المقرف و المضحك. أين أنا قلت هذا الكلام. لماذا تحرف الكلم؟ كأنك أنت الشخص الوحيد الذي تملك كومبيوتر و انترنيت و الآخرون ليس لديهم هذا الجهاز و لا يقارنون بين ادعاءاتك و بين الكلام الذي جاء في مقال سابق لي عن سومر، الذي حرفت مضمونه بأسلوب مختلف عن الحقيقة. أنا قلت أن السومريين ينتمون إلى الأمة كوردية، و هم قبيلة من قبائلها. لو نقارن بين السومريين وأي شعب من شعوب العالم نرى أن الشعب الكوردي هو الأقرب إلى السومريين. فلذا أقول بملء فمي أن السومريين قبيلة من قبائل الأمة التي تحمل اليوم اسم الأمة الكوردية. ثم أن مقالك الذي مليء بالشتائم و السباب، هو اعتراف ضمني بكل الذي أنا قلته في مقالي، بأن السومريين من الكورد، والدليل، أنك لم ترد على جملة واحدة مما جاء فيه، كلما هناك، قلت كلاماً قبيحاً وتافهاً، بأسلوب كاريكاتيري سمج، لا يستطيع الشخص المعني، أن لا يرد عليه، لنوضح الصورة المشوشة التي رسمتها للقارئ من خلال الكلمات الملفقة التي طرزت بها مقالك، إن أسلوبك هذا يا أستاذ هو الإفلاس بعينه، لو كان عندك شيء ترد به على مقالنا، لقلت لنا جملة مفيدة.إن هذا التوضيح ليس لك فقط، بل هو لكل شخص من نصارى كوردستان، ناكر جميل الأمة الكوردية و جميل حكومة إقليم كوردستان، التي تقدم لهم كل أنواع المساعدة و الرعاية، في الإقليم الكوردستاني.
لنتحدث مجدداً عن سومر و السومريين. أولاً و قبل كل شيء، يجب أن تعرف، أن السومريين ليسوا من العنصر السامي. هذا الكلام مثبت في كتب التاريخ و في المنجد العربي، الطبعة الحادية و العشرون، طبع بدار المشرق، بيروت، سنة (1973) الذي وضعه نخبة من المفكرين المسيحيين، منهم الأستاذ كرم البستاني، الأب اليسوعي بولس موترد و الأستاذ عادل أنبوبا والأستاذ أنطوان نعمة. لنقرأ معاً ماذا يقول لنا المنجد في هذا الحقل، السومريون: شعب غير سامي استوطن بلاد سومر في جنوبي العراق منتصف الألف الرابع ق.م. أسسوا حضارة رفيعة امتد أثرها امتداداً واسعاً. انتهى الاقتباس من المنجد. هنا انتهينا من شهادة مجموعة من الأكاديميين، يقولوا بأن السومريين ليست لهم أية علاقة بالساميين، أي ليست لهم علاقة بالعرب و اليهود و الطوائف المسيحية، التي تزعم أنها امتداد لشعوب انقضت قبل ما يقارب ثلاثة آلاف سنة. إن الذي وضحناه في سياق الحلقات السابقة من المقال، حيث أتينا بنص من الكتاب المقدس، الذي تنبأ في القرن السابع قبل الميلاد بأن الآشوريين سوف لم يعد لهم وجود على الأرض وهذه النبوءة الصادقة في الكتاب المقدس تحققت في سنة (612) ق.م. حيث انتهوا و انقضوا إلى الأبد. جاء في المنجد العربي عن الأشوريين - برغم أنه يتعارض مع طرحنا و مع نصوص كتاب المقدس- لكن للأمانة ننقل النص كما ورد في المصدر. يقول إن النساطرة أو (الأشوريون): طائفة من المسيحيين ينتسبون إلى نسطور بطريرك القسطنطينية. قطنوا في كردستان بين الموصل و أرمينية إلى أن تبدد شملهم بعد حرب العالمية الأولى 1914.ازدهرت عندهم الحياة الرهبانية فأوفدوا المبشرين إلى آسيا الشرقية في القرن السادس ونشروا المسيحية في إيران و الهند و الصين، انضم قسم منهم إلى الكثلكة في القرن السادس عشر وهم الكلدان. انتهى الاقتباس من المنجد. أ تلاحظ يا أستاذ شيئين مهمين في هذا النص الأول يقول أنكم طائفة دينية، لا شعب، و لا قومية، ولا حتى أقلية، مجرد طائفة دينية، من الممكن، أن تتكون الطائفة الدينية، من عدة قوميات و أقليات، من المرجح، أن يكون فيها من الكورد و العرب و الفرس، وتحمل تسمية، ليست لها أية علاقة أو وشيجة بتلك التسمية، بل هي مجرد تسمية، من مخلفات التاريخ، الديني أو العرقي في المنطقة. مثال الطائفة الشيعية، فيها من الكورد و العرب والفرس والتركمان و غيرهم لكنها تبقى مجرد طائفة مذهبية، كما النساطرة و اليعاقبة وغيرهما. ثم الشيء الآخر و الأهم، في النص الذي أوردناه أعلاه، يقول أن هذه الطائفة، تقطن في كوردستان، أي في بلاد الكورد. يقول الدكتور (عبد الفتاح علي) دكتوراه في التاريخ في مقدمة كتبها، لكتاب (صفحات من تاريخ آثوري كوردستان إبان الحرب العالمية الأولى) تأليف الأستاذ الجامعي (ياسين خالد سردشتي) يقول: أن أشهر علماء الآثار والآشوريات والأنثروبولوجيا في العراق المرحوم (طه باقر) لم يقر دعوى (الآثوريين) بالانتساب إلى

الآشوريين، وإلى هذه اللحظة لا يستطيع علماء و مؤرخو الآثار والآشوريات والمختصون في تاريخ العراق القديم مثل الدكتور فاضل عبد الواحد ذنون، والدكتور وليد الجادر والدكتور فاروق ناصر، والدكتور علي ياسين الجبوري والدكتور سامي سعيد الأحمد و الدكتور عامر سليمان، وجميعهم أساتذة مختصون ومن خريجي الجامعات الأوربية لا يستسيغون دعوى (الآثوريين) على أنهم من بقايا الآشوريين، حتى أنهم أهملوها ولم تعد هذه المسألة موضع نقاش منذ زمن، ويكاد أن يتفق اللغويون وكل من تطرق إلى هذه المسألة وبشكل علمي، على أن اللغة التي يتكلم بها الآثوريون هي اللغة الآرامية (لغة الإنجيل) وهي لغة الكلدان كذلك، ويضيف من المعروف لدى علماء الآشوريات أن الآشوريين دونوا باللغة الأكدية أي نستطيع أن نسمي لغتهم باللغة الأكدية – اللهجة الآشورية -. ومن المناسب أن نذكر أن دعوى (الآثوريين) بالانتساب إلى الآشوريين، ليست قديمة جداً، بل جاءت في مطلع قرن العشرين ولم يكن لهم قبل هذا التاريخ أدب مستقل أو أية دعوى قومية. وجاء في المصدر الذي ذكرناه نقلاً عن كتاب الدكتور أحمد سوسه (ملامح التاريخ القديم ليهود العراق)ص (70): يقول بعض المختصون بأن قول انحدار أصل النساطرة القاطنين في جبال كوردستان من الآشوريين القدماء ما هي إلا بدعة اخترعها الإنجليز وعلى رأسهم (ويگرام) في أواخر القرن التاسع عشر وبالتحديد في عام (1866) ولأغراض سياسية صرفة. في مقالي الذي كان تحت عنوان (ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة إيلام الكوردية) حيث كتب الكاتب النسطوري رده الذي ارتكز فيه على الشتيمة و أقذع الأوصاف عن الكورد و عني شخصياً، لقطع الشك باليقين نتوجه إلى الكاتب بالسؤال التالي، هل أن دينك يحث على التفوه بمثل هذا الكلام البذيء؟؟؟ و نحن لا نعرف. نحن الكورد ديننا الإزدي السامي لا يسمح لنا أن ننطق بمثل هذا الكلام البشع. من خلال قراءتي لمقال الأستاذ أتضح لي أنه لم يستسيغ مقالي جيداً ولم يتمعن بتلك الكلمات السومرية التي قارنتها مع الكلمات الكوردية، والتي يتحدث بها الكورد إلى يومنا هذا، و استشهدت بأقوال أصحاب الاختصاص، الذين يقولون أن السومريين قبيلة من القبائل الكوردية، نزلت من جبال كوردستان واستقرت في المنطقة التي حملت اسمها فيما بعد (سومر). و قسم آخر من هؤلاء العلماء، يقولون أن السومريين من العنصر الآري فقد أثبتنا للجميع من خلال المصادر والشواهد التاريخية، ليس في العراق ولا في محيطها عبر التاريخ عنصر آري غير الكورد. يا أستاذ، إن الكاتب إذا لم تكن تحت يديه مصادر، يجب عليه، أن يلجأ إلى العقل و المنطق، لإثبات ودعم الموضوع الذي يطرحه، لا أن يتهجم ويشتم على الآخرين دون وجه حق.ولا يتطرق في مقاله بجملة مفيدة واحدة، عن مضمون ذلك المقال الذي يرد عليه.

يستخف الكاتب باللغة الكوردية، و يقول أنها غير موحدة. وإن الكورد لا يستطيعون التفاهم فيما بينهم لأنهم يفتقدون إلى لغة موحدة، بحيث أن الكوردي من مدينة السليمانية، لا يفهم لغة الكوردي من مدينة دهوك، كما أن الكوردي من عفرين يحتاج إلى ترجمان عندما يتحدث مع كوردي من (عين العرب) في سوريا. لا حظ هنا يستخدم الكاتب النسطوري الاسمين الذين استعربا من قبل النظام العروبي السوري، بينما الاسمان الحقيقيان الكورديان قبل التعريب، هما كوباني تلك المدينة الكوردية التي عربت إلى (عين العرب) و أفرين التي عربت إلى (عفرين)، ضمن سياسة تعريب أسماء المدن الكوردية، التي تجري منذ عقود، في غرب كوردستان (سوريا). ثم إدعاءك بأن الكورد في بلاد كوردستان يواجهون صعوبة لغوية عندما يتحدثون فيما بينهم هذا كذب وتلفيق، لأن للكورد، ثلاث لهجات فقط، وما الضير في هذه اللهجات، هل يوجد شعب في العالم عنده لغة واحدة فقط، دون لهجات. خذ العرب، على سبيل المثال، عندهم عشرات اللهجات، و كذلك الفرس، و الأتراك . تزعم بأن الكورد لا يفهمون كلام بعضهم بعضا، هذه التهمة باطلة ومردودة عليك، لأن الكورد يتفاهمون فيما بينهم بسهولة، إلا من نسي جانب كبير من لغته الكوردية و استعاض عنها بلغة إحدى الدول المحتلة لكوردستان، في هذه الحالة يصعب عليه التفاهم مع أبناء جلدته بلغتهم الكوردية. الدليل الذي أقدمه لك لدينا (18) قناة فضائية، بإمكانك تشاهدها، لكي تعرف كيف يتواصل الكورد في أنحاء كوردستان، عبر هذه القنوات، باللغة الكوردية فقط لا غير. أنا أدعوك لمشاهدة برنامج (ولاتي مه - بلادي) في (القناة الفضائية كورد1) هذه البرنامج، تقدم من خارج الأستوديو، في مدن و قرى محافظتي سليمانية و أربيل في جنوب كوردستان، و الناس في هذين المحافظتين تتحدث السورانية، و مقدم البرنامج هو (كاوه م أمين) من غرب كوردستان (سوريا) يتحدث مع الناس بالكرمانجية، وهم يردون على أسئلته باللهجة السورانية، لم نشاهد أنه قد واجه، عائقاً لغوياً بينه و بين الناس في تلك المناطق. هنالك عشرات الشواهد، يدحض زعمك، بأن الكورد، لا يستطيعون التفاهم فيما بينهم، بلهجاتهم المختلفة. أنت تريد تلصق بالكورد، تلك المهزلة (اللغوية) التي توجد عندكم كطوائف مسيحية. كما يقول المثل الشعبي – قاله المسيح- يرى القشة في عين أخيه ولا يرى الخشبة في عينه، حيث أن اختلاف (اللغة) شاسع بين النصارى حتى في المحافظة الواحدة. مثال النصراني الذي يسكن في مدينة دهوك، يختلف (لغته) مع نصراني الذي يسكن في مدينة زاخو والمسافة بينهما (50) كيلومتر فقط (الكلداني) يقول للكهرباء (نوره) بينما (الآثوري) يقول (برقة)، (الكلداني) يقول للمرأة (بخته) بينما (الآثوري) يقول (خرزه) و اسم الأرض الأول يقول (أره) بينما الثاني يقول (اتره)، هذا مثل بسيط بين نصارى دهوك و زاخو، هناك عدد هائل من الكلمات بين هذه الطوائف التي تختلف كلياً في النطق والمعنى. ألم تلاحظ يا أستاذ أن المسئولين الأتراك عندما يلتقون بأبناء جلدتهم من الجمهوريات روسيا الاتحادية، يستعينون بمترجم؟. ثم نتساءل هل يستطيع العربي في المغرب، التفاهم مع العربي في سوريا؟ بالطبع لا، لربما تغالط نفسك و تقول نعم يتحدثون بالعربية الفصحى، و هذه اللغة لا يجيدها إلا القليل من العرب. وهي أيضاً، فيها فوارق لغوية كبيرة من بلد لآخر، لأن القرآن الكريم الذي وحد العرب و وحد لغتهم فيه بعض التباين اللغوي حيث يوجد في شمال أفريقيا، قرآن يسمى (ورش) بينما قرآن الذي بين أيدي المسلمين في سوريا هو قرآن (الإمام) الذي يسمى ب(العثماني)، نسبة

إلى الذي جمعه و وحده وهو الخليفة الثالث (عثمان ابن عفان - رض). يعني حتى كلام الله فيه لغات، فلذا قال النبي محمد (ص)، أنزل القرآن على سبعة أحرف كلها شاف كاف، أي سبع لغات، وهذه اللغات جميعها لغات عربية، لكن فيها فوارق و اختلافات و طرق في الأداء، إذا لم تكن بينها فوارق لكان الله قد أنزل قرآنه بلغة واحدة، بما أن فيها اختلافات في طرق الأداء فأنزله الله، بلغات تلك القبائل وهي (قريش) و (هذيل) و (تميم) و (أزد) و (ربيعة) و (هوازن) و(سعد بن بكر) ليعقلوه. حول الفوارق اللغوية عند العرب، جاء في كتاب مشكاة المصابيح الذي بدأ به شيخ الإسلام أبو محمد الحسين بن مسعود البغوي و أكمله ولي الدين أبي عبد الله المعروف بالخطيب التبريزي ((عن عمر بن الخطاب (رض) يقول سمعت هشام بن حكيم بن حزام بن خويلد، يقرأ سورة الفرقان على غير ما أقرؤها و كان الرسول (ص) أقرأنها و كدت أن أعجل عليه ثم أمهلته حتى انصرف ثم لبته إليه فجئت به رسول الله (ص) فقلت إني سمعت هذا يقرأ على غير ما أقرأتنها فقال لي أرسله ثم قال له اقرأ فقرأ قال هكذا أنزلت إن القرآن أنزل على سبعة أحرف فاقرءوا منه ما تيسر)) ذكر هذا البخاري و مسلم أيضاً. ملاحظة، أن القرآن الكريم حتى في زمن الرسول (ص) كان يقرأ على أوجه مختلفة حتى نشأ مخاصمات بين المسلمين البعض تبعوا قراءة ابن مسعود والبعض الآخر تبعوا قراءة أبو موسى الخ. جاء في (الإتقان في علوم القرآن) أن الخليفة عمر بن الخطاب (رض) و هشام بن حكيم بن حزام كانا من قبيلة واحدة وهي (قريش) ورغم ذلك اختلفت قراءتهما للقرآن. من هنا يتضح لماذا وحد الخليفة الثالث (رض) قراءة القرآن و الذي بين أيدي المسلمين الآن، باستثناء بعض الدول في شمال أفريقيا حيث يقال أنهم لا زالوا يقرءون من قرآن (ورش). يستحسن هنا، أن نشير إلى شيء من صميم الدين المسيحي. نتساءل ألم يكن المسيح عبرياً؟ ويتحدث الآرامية، حيث أن اليهود في زمن ما تحدثوا بهذه اللغة ودونوا كتبهم بها. أنتم النساطرة تزعمون أنكم آراميين، وهؤلاء الآراميون كانوا ساكني بلاد الشام، التي كانت تضم آنذاك سوريا و لبنان و فلسطين.إذاً، لماذا، دون الكتاب المقدس باللغة اليونانية من قبل الرسل. بينما رسالة المسيح كانت موجه بادئ ذي بدء إلى اليهود، و من ثم الآراميين، الذين اعتنقوا هذا الدين قبل غيرهم، لا بد وأن هناك خطأً وخللاً و نقصاً خطيراً في اللغة الآرامية التي لم يرسل بها الله وصاياه، ولم يأمر رسله أن يدونوا كتبه بها، لأنه عالم الغيب فلا يظهر على غيبه أحد، وهو يعلم أن هذه اللغة الآرامية، ستكون غير أمينة على كلماته و كتابه، و لا تستطيع أن تواكب كلمات الرب التي تناشد روح الإنسان، لذا أمر الله رسله، بعد أن ملؤ بروح القدس، أن يدون أناجيله باللغة الآرية اليونانية، اللغة الغريبة و البعيدة عن المنطقة، كما أسلفنا أن الرب يعلم علم اليقين أن اللغة الآرامية لغة فقيرة و ركيكة و لا تواكب الحضارة. فلذا لم تنال هذه اللغة شرفا و سمواً ربانياً لكي تدون بها الأناجيل المقدسة. بل حتى الناطقين بها تخلو عنها و قلة قليلة منهم يجيدونها اليوم؟! حتى أن بنات و أبناء هذه القلة تخجل عندما تتحدث بها بصوت عالي، لأنها لغة ليست فيها إحساس ورقة ولا جمالية و حروفها خشنة تقزز الإنسان عند سماعها، لذلك هجرها المسيحيون منذ زمن ليس بقريب، إلا في بعض المناسبات الدينية، حيث يؤدون بها بعضاً من طقوسهم، و حتى أداء تلك الطقوس حسب أقوال الكثير منهم يواجهون الصعوبة اللغوية في أدائها. وفي حياتهم اليومية يتحدثون باللغة الدارجة، وهي الكوردية أو العربية. بعد كل هذا يزعم بعضهم بأنهم شعب واحد ولهم لغة واحدة، بينما كل طائفة منهم بمفرده يسمي - مجرد تسمية- (لغته) باسمه مثال (اللغة الآشورية) (اللغة السريانية) (اللغة الكلدانية) هل يوجد في العالم عبر التاريخ، شعب يقول أن لديه لغة، لكن بثلاث مسميات (اللغة الآشورية اللغة السريانية اللغة الكلدانية). أو بالأحرى لغة، بثلاث لغات!!! أن يصح التعبير. حتى (الهوية القومية) التي تعرفون أنفسكم بها،(الشعب الآشوري السرياني الكلداني) ما هذا يا أستاذ، أ هذا اسم أم فزوره. لقد ذكرت في سياق مقالي أسماء القواميس التي تحمل هذه المسميات، القاموس الكلداني، القاموس السرياني، القاموس الآشوري. أين يوجد شعب، لديه عدة قواميس بهذه التسميات واللغات المختلفة، ثم يدعي أحدهم بأنهم - الطوائف النصرانية - شعب واحد. يا أستاذ كي لا تقع في المطبات و مواقف حرجة ولا تستطيع الخروج منها، يجب أن تكون ملم بجانب كبير في المادة التي تكتب عنها، ولا تأتي بدافع الحقد الأعمى، و تتهجم على أمة عريقة كل الأمة الكوردية و تطعن بوجودها في وطنها كوردستان، هذه الأمة، التي يشهد لها التاريخ و بواطن كتب التاريخ بإسهاماتها العلمية والأدبية و مشاركتها الفعالة جنباً إلى جنب مع الشعوب و الأمم الأخرى ببناء صرح الحضارة.
زعم الكاتب النسطوري بأن الكورد قالوا أنهم طوروا ملحمة كلگاميش. لا يا أستاذ، الكورد لم يقولوا أنهم طوروا هذه الملحمة ولم يقولوا أنهم دونوها، بل يقولون، أن الملحمة و الشخصيات التي فيها، جلها شخصيات كوردية، و يستدل عليها المرء، من أسماء تلك الشخصيات، التي تحمل في اللغة الكوردية ذات المعنى. رب من يقول أن الأسماء التي في الملحمة، والتي نقرأها و نلفظها في العصر الراهن، لم تكن في زمانها بهذه الصيغة والصورة ، نعم بعد مرور آلاف السنين عليها أنها تغيرت حالها حال جميع الأسماء في جميع لغات العالم، لكن هل تجري هذه القاعدة على الأسماء فقط، أليست الأسماء تستنبط من صميم اللغة، فأي تغيير في الأسماء، يأتي أولاً عبر اللغة، بمعنى أن التغيير يجرى في تلك اللغة أولاً ثم يشمل الأسماء و التسميات. بالمناسبة يوم (21) آذار سنحتفل نحن الكورد بعيد نوروز العيد القومي للأمة الكوردية، هل تعلم أن هذا العيد هو عيد سومري أيضاً؟ كانوا يحتفلون به في يوم (21) آذار من كل سنة.
استخف الكاتب في مقاله الذي اشرنا إليه سابقاً، بإحدى ملاحم الكورد الشهيرة و التي تعتبر بشهادة المختصين أنها قلعة من قلاع الأدب العالمي، وهي بجانب الأعمال الخالدة في التاريخ، واحدة من أهم مآثر العالم الكلاسيكية، التي خلفها لنا العقل البشري المبدع. مؤلفها هو العلامة (أحمد خاني) وهو من الكورد الأوائل، الذي نشر من خلال هذه الملحمة (مم و زين) الفكر القومي الكوردي (Nationalist)، و ناشد من خلالها الأمة الكوردية للتوحد ورفع راية الاستقلال من نير الاحتلال الأجنبي. إن عباقرة العالم ثمنوا هذه الملحمة ولم يجدوا فيها أية نواقص حتى ينتقدونها، أما حضرتك إذا يوجد لديك نقد؟

عن ملحمة (مم و زين)، تفضل و انتقدها، واكشف فيها مكامن الخطأ و الركاكة التي تدعيه. لكن الأسلوب السوقي الرخيص غير مسموح به أبد. أنا أيضاً أستطيع أن أقول كلام أجرح مشاعرك و مشاعر أبناء الطوائف النصرانية، بكلام .... عن مقدساتكم الدينية و غير الدينية. لأننا لا نسمح لكائن من كان أن يتحدث بأسلوب خارج عن القيم و أطر الأخلاق عن ملحمة (مم و زين) لأنها مقدسة لدينا كما الأناجيل عندكم. فاحذر يا هذا في المرات القادمة أن قل أدبك على التاريخ والتراث و المقدسات الكوردية ستقرأ و معك الطوائف النصرانية كلام لن يسركم قط. ماذا نقول غير اللعنة على هذا الزمن الرديء، الذي سنح لصعلوك مثلك يتهجم بأسلوب سافر على حرمة ملحمة (مم و زين). هل أنك أعلم من نوابغ الشرق و الغرب؟، الذين ثمنوا عالياً هذه الملحمة، و جهود مؤلفها الذي أبدع في هذا العمل الأدبي الكبير، الذي أضاف إلى المكتبة العالمية عملاً أدبياً و تاريخياً قل نظيره و لا زال صداه يتردد في الأوساط الأكاديمية، بعد مرور ما يقارب أربعة قرون على تأليفه. ألم تقرأ ماذا قال الأكاديميون المختصون عن هذا العمل الخارق، أمثال أ،جاباد. ب، ليرخ. أوربيلي. أ، سون. رودينكو. وغيرهم يعدون بالمئات، هؤلاء العظماء تأثروا بهذا العمل العظيم، و ترجموه إلى لغاتهم، على سبيل المثال و ليس الحصر، لقد ترجم كتاب (مم و زين) إلى عدة لغات حية منها: الألمانية و الفرنسية و الروسية و العربية و الفارسية و التركية و الأرمنية الخ. و أعادوا طبعه: في برلين و باريس و لينينجراد و اسطنبول ودمشق و طهران. يتساءل الأستاذ بأسلوبه المعتاد...؟ بأية لغة كتب أحمدي خاني الملحمة، نعم لقد كتبها الفيلسوف (أحمد خاني) بالكرد مانجية، وما الضير في هذا. ثم تقول بأسلوب تهكمي أنها مفخرة الكورد، هنا أخطأت يا هذا، لقد خانك ....؟ لأنها ليست مفخرة للكورد وحدهم، بل هي بجانب الأعمال الكبيرة التي تخلد في التاريخ، مفخرة للإنسانية جمعاء، تركها لنا العقل البشري النير، فلذا أصبح هذا النتاج الفلسفي التاريخي الكوردي الكوردستاني، موضع اهتمام كبير من لدن ذوي الاختصاص في شتى أصقاع العالم و تشهد له المحافل العلمية والأدبية، ودور النشر العالمية.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/- 21-03-2024
وقت التدوين: 21-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 281

اسرار الكوتا الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214731552396

اسرار الكوتا الفيلية
بقلم : عصام أكرم الفيلي
في البدأكان الكلمة (يوحنا 1:1)

ثلاث دورات برلمانية مرت، دون ان يستطيع احد من الكيانات السياسية ايجاد تمثيل فيلي خالص في مجلس النواب، رغم بعض المحاولات التي لا يمكن انكارها، ولكن واقع الحال اثبت على مدى 14 سنة ان تلك المحاولات الرسمية كانت خجولة في مجملها وان المحصلة كانت صفراً، وان تلك المحاولات لم تتعدَ كونها اما اسقاط فرض أو ذر للرماد في عيون المظلومين لا اكثر، رغم الضغط الشعبي في الدورات الماضية والوفود التي تشكلت وزارت وتحركت على مختلف الاطراف من اصحاب القرار، إذن ماهو الاختلاف الذي انتج تمثيلاً فيلياً الآن ؟ وما هي اسرار الكوتا ولماذا جاءت الآن ولماذا في واسط ؟ هذا ما سنحاول الاجابة عنه في السطور القادمة.
اول تلك الاختلافات هو ان مطالبات السابقين واقصد بهم تحديداً الأخوة في التحالف الكردستاني كانت حذرة بل حذرة جداً لسبب مهم، هو ان لديهم تنظيمات حزبية في بغداد وواسط وديالى تشارك في كل انتخابات، ولم تكن الساحة السياسية والخريطة الانتخابية واضحة لديهم لدرجة تضمن لهم عدم خروج الكوتا من ايديهم فيما لو تم اقرارها، وهم بهذا كانوا يلعبون بالنار، فمسألة ان يخصصوا مقاعد نيابية لتأخذها الكيانات الشيعية يعتبر خطأ فادحاً من وجهة نظرهم حتى لو كان التخلي عن الكوتا على حساب الفيليين، فالفيليون بالنتيجة يمثلون لهؤلاء رقماً انتخابياً يجب حساب ابعاده بدقة واستقراء نتائجه بدقة أكبر، فعالم السياسية بالنتيجة عالم جاف خالٍ من العواطف، ولا مجال ان يضحوا بمقعد او مقاعد من اجل عيون الفيليين مالم يكونوا على ثقة تامة بعدم خروج الزيادة عن فلكهم وهذا ما لا يمكن ضمانه ولهذا لم يصروا عليه أو يقاتلوا من اجله الا على الورق .! اما مطالبات اخوتنا في المذهب فذكروني إن كانت توجد حتى نصف مطالبة !!
اما هذه المرة فقد جاءت المبادرة من كتلة نيابية تختلف في ابعاد مهمة، اولها عدم وجود مصلحة ذاتية لهم في الأمر الا المصلحة الفيلية العامة، وذلك لكون مدينتي بغداد وواسط بالتحديد بعيدة عن ساحة عملهم وتنظيماتهم وليس لهم فيها حتى مقر واحد، الا مقراتهم ومكانتهم في قلوب المحبين، ولهذا فهم حين عقدوا مؤتمرهم الصحفي واعلنوا عن تبنيهم مسألة اخراج الصوت الفيلي الى العلن بشكل واضح وصادح، وكتبهم الرسمية والتواقيع التي جمعوها من نواب باقي الكتل النيابية فقد كانوا يقصدون فعلاً ما يقولون، واختاروا التوقيت الذكي جداً لأسباب تخص دهاليز العمل في مجلس النواب ومستويات التطور في التعديلات التي كانت تجري على قانون انتخابات مجلس النواب، لا مجال لشرحها توخياً للاختصار ونأياً بالقارىء الكريم عن الملل واجباره على قراءة مقال غارق في التفاصيل.
إذن، اسمحوا لي في هذه السطور ان اتحدث من قلب الحدث ، ويعلم المتابعون اني شخصياً كنت جزءاً منه ولهذا ارى من الواجب التوضيح، تعلمون ان المطالبة كانت في البداية بثلاثة مقاعد بواقع مقعد في كل من بغداد وواسط وديالى، إذن ما الذي حدث وكيف تحول الموضوع الى بغداد وواسط ثم استقر على واسط؟ وسنتحدث في هذا المقال عن الجزء الأول وهو كيفية تغير عدد المقاعد من ثلاثة الى واحد، وقريباً جداً وفي مقال لاحق سنبين لماذا واسط وليس بغداد.
المرحلة الاولى من المفاوضات هي التي فرضت نفسها، وكانت بخصوص ديالى، فقد لاقينا فيها رفضاً شديداً بل قاطعاً في موضوع مقعد ديالى بالتحديد ومن كل المكونات بلا استثناء ، لأسباب اهمها ضبابية الساحة هناك وتقاسمها بين الكُرد والعرب والسنة والشيعة والمتغيرات العسكرية والسياسية بل حتى متغيرات ادارة الوحدات الادارية التي حدثت في الفترة القريبة الماضية، وهنا كان لدينا خيارين لا ثالث لهما، اما ان نبقى مصرين على مقعد ديالى على الورق ونخسره في الواقع، أو نغير بالخارطة التفاوضية ونناور بالخيوط التي نملكها ونكسب حوالي ستين صوتاً برلمانياً وهو رقم كبير ومهم جداً جداً في حسابات يوم التصويت ، ولهذا فإن المفاوض الذكي هو من ينجح في كسب ستين صوتاً مؤيداً للكوتا مقابل مقعد في كل الاحوال لن ننجح في اقراره، وهذه الحركة التفاوضية كانت ذكية جداً خاصة اننا كنا في اول مراحل التفاوض بعد البيان والمؤتمر الصحفي، والرفض المقابل كان قاطعاً والجبهة ضد مقعد ديالى كانت شديدة ولا مجال لتفكيكها وتجزئة الصراع تمهيداً لكسب الجولة، فكان تغيير مسار التفاوض بهذا الشكل مع وجود ضمانات التأييد يوم التصويت هو نصر اولي على طريق اقرار الكوتا الفيلية، لا يفهمه اولئك الذي يستيقظون ظهراً ليدلوا بما شاء لهم من تصريحات من على مساطب المقاهي وغرف المقرات التي لم تستطع لحد الان اخراج تظاهرة واحدة للمطالبة بحقهم المهدور وتنتفض من اجل مستقبلهم المجهول وتنتصر لظلمهم المستديم، لكون اهلي الفيليون واقولها بحزن شديد هم اول الظالمين لأنفسهم للأسف.
نأتي الآن الى مرحلة التفاوض الثانية، والتي كانت مع الكيانات الشيعية، وهذه المرحلة في حقيقة الأمر تطلبت عملاً داخل البرلمان وتحركاً اكبر واوسع خارجه، وصل لدرجة ايقاظ احد السادة المراجع في منتصف الليل لابلاغه بوجود معارضة شديدة من قبل ممثله في اللجنة القانونية، وقد استطعنا بجهود اخوتنا في واسط تحديداً من تغيير الموقف وكسب المعارض الى صف الموافق صباح اليوم التالي، وبقينا في ليلتها الى الساعة الواحدة بعد منتصف الليل في مكتب الدكتور حيدر القطبي مدير الاشراق الفضائية التي شكلنا فيها ما يشبه خلية أزمة لكونها مقر قناة عامة ويمكن للجميع الاجتماع فيها، وهكذا استمرت على مدى ايام وليالي العديد من التحركات على زعماء الاحزاب الكبيرة والمؤثرة لكسب التأييد وايجاد منفذ لخروج الصوت الفيلي الى العلن واقرار كوتا فيلية لأول مرة في تاريخ البرلمان.
اما في المرحلة الثالثة من التفاوض، والتي كانت حول حجم التمثيل وعدد المقاعد، ثلاثة أم اثنان أم واحد ؟ وهذه من اصعب المراحل واسهلها في نفس الوقت، اصعبها لكونها المرحلة ما قبل الاخيرة أي قبل التصويت النهائي العام تحت قبة البرلمان الذي لا مجال فيه للمناورة وليس فيه دور ثاني! فإما ان تنجح وإما ان تخسر، والوقت ينفد منا خاصة بعد قرار المحكمة الاتحادية بتحديد يوم الانتخابات ولوجود توقيتات دستورية لا يمكن تجاوزها محددة في المادة 56 من الدستور

بشقيها الأول والثاني، بالاضافة الى الصراع الكبير الذي كان جارياً حول فقرات اخرى من القانون، وبنفس الوقت كانت هذه المرحلة اسهلها من حيث وجود خيارين فقط امام مفاوضنا العتيد النائب أمين بكر داخل اللجنة القانونية ومفاوضتنا الشجاعة السيدة سروه مع رؤساء الكتل، بالاضافة الى باقي الأخوة نواب الكتلة وبالأخص سيادة نائب الرئيس الشيخ ارام الشيخ محمد، وكل هذا كان يجري في تناغم وابداع متميز واتصالات وصراع من الزمن ، فإما ان يكون الاصرار على ثلاثة مقاعد او مقعدين وبالنتيجة يسقط هذا الخيار ويسقط التمثيل الفيلي والكوتا بأجمعها خلال دقيقة واحدة حاسمة لا اكثر اثناء التصويت الأولي في اللجنة القانونية ، واما ان نقبل مضطرين بمقعد واحد ونكسب التصويت.
وهكذا كان الخيار الوحيد امامنا في تلك اللحظات العصيبة هو القبول بالمؤكد وعدم المغامرة بالمجهول، وهذه من اذكى واهم المناورات التفاوضية التي قامت بها كتلة نيابية لا يتعدى عدد اعضائها اصابع اليدين مقابل 328 ، ولكنهم عملوا بجد وجهد وحولوا البرلمان الى خلية نحل واستطاعوا كسب تعديل القانون وتحقيق مصلحة فيلية واخراج صوت فيلي خالص لأول مرة في التاريخ ، حتى إن كانت دون مستوى الطموح بشكل كبير ، وادنى من استحقاقات الفيليين وحجم تضحياتهم، ولكن قد تبين لكم من خلال السطور السابقة التي شرحنا فيها جزءاً يسيراً من اسرار الكوتا الفيلية وما جرى خلف الكواليس، انه لم يكن بالامكان اكثر مما كان واننا لم ندخر جهداً ولو بمقدار شعرة لتحقيق الأكثر، واستطاع فتية آمنوا بربهم وتخلوا عن ال (أنا) ان يحققوا انجازاً للفيليين، في الوقت الذي لا مصلحة ذاتية لهم فيها، فلا هم مشاركون في الانتخابات ببغداد وواسط، ولا فيهم من ينوي الترشح والمشاركة في حصاد الاصوات واولهم كاتب هذه السطور، فها هو مقعد فيلي خالص قد ظهر الى الوجود، والكرة الآن في ملعب الفيليين انفسهم ، فهم ابناء المأساة واصحاب القرار وهم الذين عليهم تدارك وضعهم في كيفية زيادة هذا المقعد وادارة الصراع الانتخابي وهم احرار في تجربة التخلي عن الانانية والتحلي بروح الوحدة سعياً لانتصارات قادمة، أو يستمروا على نفس النهج السابق المتكرر في اختلاق مبررات الفشل والعودة الى التسقيطات والصراع مع انفسهم !!!

عصام أكرم الفيلي
esam2002@gmail.com
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 282
اصل الكرد الفيلية
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220621071609419285

هاشم الطباطبائي/ كثيرون من الأعزاء المهتمون بالقضية الكردية وبالتحديد الكرد الفيلية يسألون عن معنى الفيلية و عن مصدرها ومعناها وتاريخها السياسي والاجتماعي لابد من استيضاح بعض المعلومات عن هذه الشريحة التي تعرضت على مدار المراحل الزمنية السابقة آلى الاضطهاد والظلم بسبب انتمائهم القومي مرة وانتمائهم لمذهب اهل البيت مرة اخرى.
ولغرض التعمق البسيط لتاريخ هذه الشريحة وما تطرق أليه الباحثون والمؤرخون في شؤون القوميات والأديان ومنهم المؤرخ جورج-ن-كرزن في كتابه إيران وقضية إيران ج 2 ان كلمة فيلي يعني الثورة او التمرد وكذلك ذكرها هنري فيلد بمعنى المتمرد وكما ورد في المصادر الأخرى يعني الشجاع والفدائي والثائر اما اصل الكرد الفيلي فقد نسبه هوكو كروته آلى الأيلاميين القدماء كما ذكر بعض المؤرخين ان اصل تسميتهم بالفيلي مشتق من اسم الملك peli الذي أسس سلالة باسمه في أيلام ولما كان حرف الباء يكتب قديما عوضا عن حرف الفاء كما كان يلفظ كلمة بارس بالاسم الجديد فارس وبولي يكتب بالاسم الجديد فيلي وذكر المستشرق الروسي جريكوف بان الفيلية قبائل متعددة من اللر تقيم في النواحي الجبلية بين إيران والعراق ويطلق على قبائل بشتكوه كما عرضه شوبرل اما الاثاري المؤرخ الشهير الانكليزي لابارد يقول كان اسم الفيلية يطلق على جميع سكان لورستان ثم انحصر في منطقة بشتكوه على العموم مرت التسمية الفيلية في المراحل التاريخية المتعاقبة بين الظهور والخفاء تبعا لعوامل سياسية وجغرافية وقد تجزء وطن الكرد الفيلية بين دولتين العراق وإيران دون ان يأخذ رأيهم بل تم ممارسة سياسة التعريب الإجباري بحق المقيمين في هذه المناطق وفي عهد رضا خان البهلوي الإيراني تم تجزئة المنطقة السكنية للفيلين آلى ثلاث مقاطعات وأقاليم (منها إقليم بشتكوه وإقليم أيلام وإقليم لورستان) وتتالف من طوائف وعشائر كثيرة أهمها لك ولر وكروالي وملكشاهي وعلي شيروان واركواز وباوي وكلاواي وشوهان وزنكنة و كلهر وبختياري وسوره ميري وجزل وقرولس زركوش وغيرها.
وفي العهد الاسلامي أصبحت المنطقة الكردية الفيلية ضمن الإمبراطورية الإسلامية وسميت بالجبال وكانت مدن ميمرة وشيرون جزء من حكومة بغداد ومدينة درة شهر ضمن ولاية البصرة في زمن الخليفة العباسي السفاح . ومن أمراء الكرد الفيلية هو الأمير ذو الفقار نخود وهو من عشيرة كلهر الفيلية الذي احتل بغداد فأصبحت تحت حكمه لمدة ستة سنوات أي من عام 930 هجرية لغاية 936 وخلال فترة حكمه كان حسن السيرة والتدبير خدم اهل بغداد ويعتبر المؤرخون ان تلك السنوات كانت الامن والازدهار. ان الباحث لتاريخ الكرد الفيلية ومناطق تواجدهم يكتشف حقيقة أصولهم العرقية العراقية لان منطقة الفيلية ظلت جزء من جغرافية العراق ومن حضارته وتمازجه السكاني ولكن الحكومات العنصرية تعاملت بحذر شديد مع كل من لاينطق العربية وكذلك مع الموالين للمذهب الشيعي حيث يسكن الفيلين في العراق منذ زمن بعيد أي قبل تشكيل الدولة العراقية الحديثة الا ان معانات هذه الشريحة تكمن في المفارقة بين قدم توطنهم في العراق وبين عدم كسبهم حقوقهم المدنية وحقوق المواطنة في الأرض والوطن وفق الحسابات الرسمية والقانونية للدولة لقد وضع قانون الجنسية العراقي الذي هو اغرب قانون جنسية في العالم من حيث التعامل الإنساني فقد وضعه أقطاب الحكم الملكي عند تأسيس الدولة العراقية الحديثة وبأشراف كامل من سلطه الانكليز.
وتم تقسيم المواطنين آلى قسمين القسم الأول هم الاصليون الذين يمتلكون وثائق عثمانية والباقي من المواطنين هم من التبعية الايرانية. ان امتداد مناطق هذه الشريحة من مسجد سليمان آلى مهران جنوبا وشيخ سعد وعلي الغربي وفي هذه الرقعة الجغرافية تم اختلاطهم بالعشائر العربية وتمازجهم بسبب وحدة الولاء المذهبي واصبحت العلاقة متداخلة فرضتها علاقة الجوار وضرورة التعايش والتجانس الشيعي اما جنوبا في مناطق زرباطية وبدرة وجصان ومندلي آلي مناطق سعدية وجلولاء وخانقين شمالا اما لغتهم هي اللغة الكردية اللرية ويعد الباحثون في شؤون القوميات والأديان آلى وجود مذاهب متعددة في هذه الشريحة منهم من المذهب السني (الشافعي) وخاصة القاطنين في الشمال اما الساكنين في وسط وجنوب

العراق من الشيعة الجعفرية اما في بغداد يكون اكثر تمركزهم في جانب الرصافة وبالتحديد مناطق الصدرية وباب الشيخ (عقد الاكراد) والتسابيل والدهانه والشورجة وجميلة ومدينة الصدر حي الاكراد والكاظمية الطالبية والعقاري شارع فلسطين والامين بغداد الجديدة اما مهنتهم كان نسبة كبيرة منهم يعملون في التجارة وكان كبار التجار من هذه الشريحة قام النظام الصدامي بتصفيتهم بدا بدعوى من المجرم طه ياسين آلى اجتماع في غرفة التجارة لأغراض تجارية وهناك تم إغلاق الأبواب عليهم وتسفيرهم جميعا وكان هذا من أعمال المرتزقة وقطاع الطرق وكان أكثرهم هم تجار الحديد والخشب والأقمشة والملابس الجاهزة والعدد وهناك نسبة كبيرة تقوم بأعمال الحمالة لان الحمال الفيلي كان معروفا بقوته وإمكانيته البدنية إضافة آلى توفر الثقة والامان به وهناك الكثير من أصحاب الشهادات من الموظفون والمعلمون والفنانون والشعراء والسياسيون منهم الشاعر الكبير محمد مهدي الجواهري والكاتب الكبير مصطفى جواد و السياسي الكبير عزيز الحاج لقد مارس جميع الحكام للمراحل السابقة حملات الاضطهاد العنصري ضد هذه الشريحة وتصاعد بعد سقوط عبد الكريم قاسم وتولي العنصري الشوفيني عبد السلام عارف وانتهت آلى موجة واسعة من عمليات التهجير الوحشية والإبادة الجماعية في عهد البعث المقبور وكان قوانينهم من اغرب قوانين العنصرية في العالم منه تشجيع الزوجات والأزواج العرب على الطلاق من الكردي الفيلي(التبعي) مقابل مكافات وامتيازات مغرية او تسفير الأب ألام والإبقاء على الأبناء من الشباب وتصفيتهم وهناك أدلة على قتل سبعة عشر الف شاب تم حجزهم سنة 1980م وتم تصفيتهم سنة 1983م هذا نصيب شريحة قومية كردية شيعية عراقية عريقة الأصالة مع العراق بذلت الكثير من اجل العراق وازدهاره ولكن ذنبهم الوحيد هم من أنصار اهل البيت عليهم السلام ولايمكن التخلي عن هذه الروحية المباركة مهما كلفهم ذلك من التضحيات انهم كانو يعيشون سابقا في وسط أنظمة وقوانين تحمل في طياتها الحقد التعصبي الأعمى الذي يعتبر امتداد لأنظمة وقوانين عمرها الف وأربعمائة سنة.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 21-06-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 283

اعيدوا حقوقهم في ذكرى تهجيرهم القسري

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230714085425506551

قيس قرداغي

للكورد الفيليين جذورفي العراق أعمق من جذورمعظم الدول والحكومات التي تشكلت على أرض العراق ، ولو بحثنا عن ثقافة تحمل العراقية الحقة فلا نجدها متكاملة ألا بين أبناء الكورد الفيلية ، أما تاريخ مأساة الفيلية فيبدأ مع بداية سيطرة الفكر الشوفيني العروبي على زمام الحكم في العراق بعد القضاء على وزارة الزعيم الركن عبدالكريم قاسم في شباط 1963 الاسود ، حيث أنهم وجدوا في الفيلية عقبة تقف في طريق ثبات أقدامهم على الارض العراقية ، فالفيلية يسكنون في عموم العراق ويتمركزون في قلبه (بغداد) وهم يسيطرون على الحركة التجارية فيه وناشطوهم ساهم وبفاعلية في تأسيس حزبين

كبيرين في العراق أما الاول فهو الحزب الشيوعي العراقي وهو أقدم الاحزاب السياسية وأنشطها في العراق ، والثاني هو الحزب الديمقراطي الكوردسستاني وهو اقدم الاحزاب الكوردستانية وثم ساهموا في تشكيل الاتحاد الوطني الكوردستاني في اواسط السبعينات وهو من الاحزاب الكبيرة في العراق وسكرتيره يرأس العراق الفدرالي ودواليك مع الاحزاب والتيارات الوطنية الاخرى ، ولذلك تعرضت هذه الشريحة الاصيلة الى مآسي التنكيل والقتل الجماعي (الجينوسايد) والتهجير الجماعي والاستيلاء على ممتلاكاتهم بشكل وحشي ، وأجزم ان شرعية ما يحصل عليه الفيلي من قوته وماله وممتلكاته هي الاطهر نظرا الى استعانة الفرد الفيلي الى عرق جبينه ونشاطه التجاري وذكائه الفطري في التعامل وثقة الآخرين به ، ولا عجب من أن يكون احد اسباب تهجير الكورد الفيلية قبل ستة وعشرين سنة هو طمع جلاوزة البعث في ممتلكات الكورد الفيلية ، حيث تم تجريدهم من كل ما يملكون وحتى اوراقهم الثبوتية لكي يستولوا على كل ما يملكون من أموال منقولة وعقارات ودور ومساكن ، وربما لا يعرف البعض ان خير الله طلفاح خال الدكتاتور ومربيه قد وضع يده على اموال اليهود المهجرين منذ عام 1951 بمسرحية مضحكة ، إذ نشر اعلانا صغيرا في جريدة الجمهورية يوم كان محافظا لبغداد يدعو الى مزاد علني لممتلكات اليهود من عقارات وبساتين (وطبعا معظمها في الاماكن الراقية في بغداد) وقد تم نشر الاعلان بعد يوم من اجراء المزاد ليقوم بشراء جميع الممتلكات بنفسه وجعل سعر المتر الواحد منها ب (خمسة فلوس) فقط لا غيرها واصبح يملك كل ما بناه يهود بغداد طوال حياتهم بسعر وليمة مطعم ، وهكذا مع ممتلكات الكورد الفيلية حيث تم بيعها من يد الى أخرى عشرات المرات في غضون هذه السنين العجاف .

ونحن نستقبل هذه الذكرى الاليمة لا بد لنا ان نسأل الحكومة القائمة التي تتدعي انها حكومة عهد جديد في العراق مجموعة من الاسئلة منتظرين إجابات منهم مكتوبة ومعلنة :

- هل تم اعادة الجنسية العراقية الى الكورد الفيلية بعد أن حرمتها عليهم الحكومة السابقة والحكومات التي سبقتها ، أم ان الحكومة الحالية تتعاهد على المضي في تحريم الكورد الفيلية من حقوق المواطنة ! ؟

- هل خطت الحكومة الحالية خطوة نحو اعادة ممتلكات الكورد الفيلية وتعويضهم الخسائر المادية والمعنوية التي لحقت بهم جراء سياسة التهجير القسرية أم انها تنتظر ان تنتهي المعونات الدولية وتجف منابع البترول لتقول لهم(اعذرونا خزينة الدولة خاوية) ! ؟

- هل فكرت الحكومة الحالية باعادة المهجرين الذين لا زالوا يعيشون في المخيمات الى الوطن أم ينتظرون ان تنسى الاجيال القادمة منهم وطنهم ولغتهم في المهجر الايراني ! ؟

- هل تملك وزارة المهجرين قوائم باسماء شهداء الكورد الفيلية ، وهل قامت بمنح ذويهم رواتب تقاعدية ، وهل فكرت باقامة نصب تذكاري لهم في احدى مناطق بغداد (مثلا في عقد الاكراد أو العقاري أو حي جميلة أو الفضل أو ساحة النهضة) ، وترى هل فكرت باطلاق اسم شهداء الكورد الفيلية على شارع فلسطين مثلا وقد بدأ التهجير منه !؟

- هل تفاجئنا هذه الحكومة بالتبرع بفضائية خاصة للكورد الفيلية ليتكلموا للعالم عن شؤونهم وشجونهم باللهجة اللورية الجميلة التي تنساب الى الاسماع كسمفونية موسيقية !؟

ننتظر ان نسمع صدى اسئلتنا وحبذا لو كانت الاجابة إجراءات على ارض الواقع .

تحية الى شهداء الكورد الفيلية الخالدين .[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | http://al-nnas.com/ 04-12-2006
وقت التدوين: 14-07-2023
اسم المحرر: هەژار كامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 284
اغتيال الكورد الفيلية مجدداً (النصيحة التي يمكن ان اتقدم بها ممتناً لهم)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230228115904470970

دياري صالح مجيد

بعد ان بدأت تنمو حقيقة واقعة ومُسلمٌ بها على نطاق واسع في اوساط اكاديمي ومثقفي المكون الفيلي بأن غالبية المؤسسات والمنظمات (ناهيك عن احزاب السلطة التي جاءت لتطفو على سطح المشهد السياسي بعد 9 / 4/ 2003) غير قادرة ولا تملك الرغبة في ايجاد حلول جذرية ناجعة لمشكلة الكورد الفيلية في العراق , وفي ظل عدم مصداقية وجدية الحكومة في التعاطي مع هذا الملف وبالذات من خلال تجاهل مجلس النواب مؤخراً لهذه القضية وبطريقة متعمدة , برزت رؤية مغايرة عن سياق توجيه تلك المنظمات ذات العلاقة باحزاب السلطة , تشير الى حجم التوجس الذي يلف عقول هذه الفئة في الوسط الفيلي من تلك الاحزاب ومن المنظمات التي اقامتها بالاساس لتشتيت الكورد الفيلية , ليكون الاتجاه مُركزاً في الوقت الحالي نحو البحث عن كيفية توحيدهم تحت كيان واحد والبحث عن عناصر دعم خارجية قد لايزيد حجم دعمهما عن مجرد التعريف والشجب لما يعانيه ابناء هذا المكون في الداخل العراقي , الذي لا يبدو فيه اي استعداد حكومي واضح للتعاطي مع هذا الملف برؤية علمية معبرة عن بعد انساني صادق في رد الاعتبار وفي رفع الغُبن , وهنا ربما يتسائل مُتسائلٌ ما , وما ذا يريد هؤلاء الفيلية وهم الان وكما يعرف الجميع يمدون ذراعا للكُرد فهم من ذات القومية وذراعا اخرى للشيعة وهم من ذات المذهب , وكلا طرفي العلاقة هم الحُكام الحقيقيون وذوو الكلمة العليا النافذة في رسم المشهد السياسي العراقي , فهل هناك افضل من ميزة العلاقة القومية والمذهبية مع طرفي القوة في العراق اليوم ؟ .
ربما لمن لا يعرف حقيقة المشكلة الفيلية في العراق , وهم بالمناسبة كُثر وربما اغلبية ساحقة (وهذا ما اثبتته الايام , وهي بالمناسبة قضية تملك في احد اوجهها بعضاً من الشبه فيما يتعلق بمشكلة بعض الكورد في سوريا ممن تم مصادرة جنسياتهم السورية , ويجري الحديث اليوم في ظل ضغطهم على النظام السوري وما يتعرض له من هزات داخلية , عن اعادة الجنسية لهم واعتبارهم مواطنين سوريين) , يكون مثل هذا التصور امراً معتادا ومنطقياً في سياق التحليل البراغماتي لشؤون السياسة العراقية اليوم , فمن المفترض طبعاً في ظل هذه الرؤية ان يحظى هذا المكون بمكانة اثيرة او على الاقل بمكانة لا بأس بها في ادارة شؤون الدولة وفي استرداد حقوقه وفي التمتع بامكانية ذكره في صفحات التاريخ العراقية طالما انه يُعد وبصدق نقطة التقاء مهمة في الجغرافية السياسية للكورد والشيعة معاً , وعند تلك النقطة يمكن ان تلتقي الرؤوس الكبيرة الراسمة لمستقبل الكورد والشيعة في العراق خاصة اذا ما كان هناك اي احتمال لنشوب خلاف (ربما دموي) بين الطرفين (والعراق بلدٌ مفتوح على كل الاحتمالات) , فاذا ما كان هذا التصور يُحلق في خيال البعض , فلا ينتظر منا ان نُصفق ونُصفر لهُ ليستمر في التحليق عالياً , لان الحقيقة على ارض الواقع اكثر اختلافاً واشد مرارةً , على الاقل وكدليل الى ما ذهبنا اليه , فقد تم استثناء كل اؤلئك الذين انضووا تحت لواء الاحزاب الكوردية والشيعية من ابناء هذا المكون من امكانية التمتع بمقعد برلماني ضمن المقاعد التعويضية (باستثناء خطوة التيار الصدري) , وهو ما يُعد بصدق عنصر دحض لفكرة الترف السياسي لابناء هذا المكون في الواقع العراقي الجديد , والذي لا يمكن ان يُفسر الا بانهُ شكلٌ من اشكال التجاهل المُتعمد لهذا المكون واستحقاقهِ في السياسة العراقية , ويشير كذلك الى الفشل الذريع في تثقيف الفرد العراقي عامة بقضية هذه المجموعة البشرية الواسعة عدداً وانتشاراً من المنظور الجغرافي , والتي لا ياتي ذكرها الا من خلال التعريف بها بكونها ذات اصول غير عراقية بفعل التشويه الذي مارسهُ النظام السابق بحق هذا المكون عندما غرس قسراً في اذهان العراقيين هذه الرؤية الغامضة والضبابية واللامنصفة وفقاً لحقائق التاريخ والجغرافية العراقية بشان ابناء هذا المكون , فكان فعل الاعلام المُستبد لذاك الزمان بقسوته وتراجيديا العنف التي يجيدها , قد خلفت اشكالاً واسعة من الدمار اشدُ من تلك التي خلفتها ذاكرة الحروب وربما اكثر قسوةً منها . وهو ما فشل قادة العراق الجُدد في ازاحة معالمهِ الشاخصة حتى يومنا في الثقافة العراقية التي غاب عن سمائها من يُخطط لاعادة احيائها برؤية انسانية متأنية قائمة على التفكيك الثقافي لكل ما

انتجته الالة الاعلامية السابقة من زيف ومن معلومات خاطئة بحق من عارضها سياسياً واختلف معها ايديولوجياً , وهو فشل يُعبر عن ضعف الرؤية الثقافية لاغلب هؤلاء ممن لا يحترفون الثقافة بقدر ربما ما يهوونها او في احيانٍ كثيرة يتمسكون بنهاية قطارها المُتسارع الخطى , لانهم لم يفكروا يوماً بركوب هذا القطار وبالبحث عن مقعدٍ متميز في احدى مقصوراته الامامية , فالواقع السياسي لما بعد سقوط النظام السابق اجبر الكثير منهُم على الاهتمام بالثقافة , وهو ما افرز مشهداً ثقافياً مُربكاً ضاعت فيه امكانية التعاطي بشكل جاد مع القضايا ذات الصلة بالمكون الفيلي ومعضلتهِ التي لم تُحل الى اليوم فهو لا زال بعد مشكوكاً بعراقيته وغير مُعترف بهويته وممزقٌ في انتمائه الذي عادةً ما يكون عنصراً مهماً للضعف , يُستغل انتخابياً من ابناء القومية تارةً ومن دعاة المذهب تارةً اخرى . وكدليل اضافي الى ماذهبنا اليه نُشير الى ان المؤسسات الاكاديمية الواسعة الانتشار في العراق وبالذات في كردستان لم تُقم ومنذ الاطاحة بالنظام السابق اي مؤتمر علمي لمناقشة مشكلة الكورد الفيلية وما هية الدور الذي يمكن لابناء هذا المكون لعبه في السياسة والمجتمع العراقي !!! .

بعد ان ادرك البعض هذه الحقائق بدات الدعوة الى الاستنجاد بالخارج , اذا ما كان كل الداخل ومجمل الاقليم العربي وغير العربي اما يَصمُّ اذانه ولا يريد سماع عزفٍ مغاير لمعزوفة عتيقة عزفها البعض في سالف الزمان وحولها الى واحدة من مسلمات الحياة في العراق ومجمل المنطقة , او انه لا يعترف بحق ابناء الاقليات بالعيش في هذه الاوطان التي لا يُنظر لها الا على اساس انها اوطان الاغلبية ليس الا !!! . فكانت الدعوة الى الترجمة باللغات الاخرى , لما يُكتب في القضية الفيلية باللغة العربية , التي يجيد ابناء الفيلية عموماً استخدامها منذ ازمنة بعيدة والى الحد الذي وصل فيه وصف (المؤرخ والجغرافي العربي الشهير) المسعودي لهم في كتابه مروج الذهب ومعادن الجوهر بانهم من ولد ربيعة وفقاً لحجم التداخل الكبير بينهم وبين ابناء العروبة . دون ان ينفي عنهم كونهم من الكورد حين قال في حق احدى القبائل الفيلية ما يلي وما قلنا في الأكراد , فالأشهر عند الناس ، والأصحّ في أنسابهم ، أنهم من ربيعة بن نزار . فأما نوع من الأكراد، وهم الشُّوهجان (الشوهان) ببلاد ما بين الكوفة والبصرة ، وهي أرض الدينوَر وهَمَدان ، فلا تناكر بينهم أنهم من ربيعة بن نزار بن مَعَد . فبالترجمة تلك يستطيع المرء ان يضمن نوعاً من التعاطف الدولي المهم ومن الدعم المؤسساتي المُمثل بمنظمة الامم المتحدة وكذلك المنظمات المدنية المختلفة (وهو ما نجحت به واستثمرته بشكل كبير الاحزاب الكردية وغيرها) , كي يضمن ابناء هذا المكون مستقبلاً عدم امكانية تهجيرهم الى ايران التي لم تعترف يوماً الا بكونهم عراقيين وتركتهم لثلاث عقود من الزمن مُهملين على الحدود لا يُسمح لاغلبهم بالدخول الى حياة المجتمع الايراني , في مقابل السماح لهم طبعاً بالتمتع برغيد العيش في خيم فاخرة بما تحويه من اسباب الراحة والسعادة عند الحدود مع العراق (في مناطق كانت بالاساس نطاقات جغرافية مهمة للقتال في فترة الحرب العراقية – الايرانية) الذي كان يُنظر له من قبل السلطات الايرانية على ان قيادته السابقة قد ارسلت عدداً كبيراً من هؤلاء ربما كجواسيس يعملون في قلب ايران لصالح هذا النظام في اشد الفترات توتراً بين الطرفين (وهو ما ادى الى عدم سماح ايران لهم بالتغلغل الى داخل المدن المهمة على اعتبار انهم عراقيون وليسوا من اصول ايرانية) , وكذلك وعبر الية الترجمة هذه يضمن ابناء هذا المكون الاصيل امكانية ضغط الخارج على اي حكومة مقبلة في عدم المساس بحقوق هذا الطيف الواسع في بناء القوميات العراقية .

ربما يتسائل مُتسائل ونحن معهُ ايضاً , لماذا يهمل ((قادة)) العرب السنة في العراق امكانية التعاطي الايجابي البناء مع مظلومية هذه الفئة ؟ وهي التي تعلم جيداً بحجم الظلم الذي وقع عليها انفاً ولاحقاً ؟ وربما تملك الكثير من المتعاطفين في اوساطها مع الفيلية ؟ وربما يتسائل البعض لماذا يغيب عن القائمة العراقية التي تَدعي الوطنية مثل هذا التوجه في ضم البعض من ابناء هذا المكون الى صفها ؟ طالما ترغب في تمتين اواصر الاخوة والوطنية داخل العراق . قد يقول البعض ان كُره الفيلية للبعث هو الذي يحولُ بينهم وبين القائمة العراقية التي تم تصويرها على انها الحاضنة الجديدة للبعث , اذ عادة ما تُتخذ هذه الرؤية المتزمتة كفزاعة من قبل الاخرين لاستمالة اكبر فئة ممكنة من الشعب العراقي نحو تيارات اخرى كَرِهت تجربة البعث ومقتت من يتحدث باسمها , لكن من يعمل في مجال السياسة يُدرك بانها تقوم على مبدأ لا عداوة أبدية ولا صداقة أزلية (وهذا ما اثبتته كل الاحزاب الموجودة في السلطة عدا ابناء هذا المكون , فالبعث لديهم احزاب السلطة مُقسم الى فئات واصناف بحسب المُزاج السياسي والمصلحة الحزبية , لتبرير عملية التحاور معهم !!!) . لذا على من يتخوف من الدعوة الى التواصل مع المؤسسات الغربية ويدعي الوطنية الحقة من كل الاطراف الفاعلة في السياسة العراقية بلا استثناء , النظر بعين الاهتمام الى مشكلة هذا المكون والعمل على التعاطي معها بما يضمن انصهار افراده في المجتمع العراقي عبر منحه كل الحقوق التي سُلبت منه , واعطاءه الضمانات بعدم التلاعب مجدداً بالفرد العراقي عبر تشويه صورهم او غيرهم من خلال الطعن في هويتهم وانتمائهم , خاصة وان الذي عَرفهم عن قرب , يُدرك بانهم كانوا ضمن صفوف القوات المسلحة العراقية التي اقتادها النظام السابق الى ساحات الحرب ضد ايران وبانهم كانوا من العناصر الفاعلة في ميدان التربية والتعليم , ومن العناصر المؤثرة في الاقتصاد وعموم الثقافة العراقية , لذا فان عراقية وعراقة هذا المكون الذي لا يؤمن بالطائفية السياسية , وامكانية الاستفادة من توجهاتِهِ الوطنية الحقة التي لازالت مُغيبة عن المشهد السياسي العراقي , تُعرضُ وعبر هذه المقالة البسيطة امام اصحاب الشأن في العراق والعالم العربي , لنرى اذا ما كان هناك من الحكماء بينهم (وهم كُثر) من يستطيع استيعاب ما كُتب هنا , وهو أملٌ يَشِدنا ويربِطُنا بقوة بمستقبلٍ آتٍ مُغايرٍ لما عاشهُ كل العراق من مآسٍ دامية طوال السنوات الماضية من عمر التجربة الجديدة فيه .... فهل ستتحقق آمالُنا تلك يا ترى ؟

د. دياري صالح مجيد

كاتب واكاديمي عراقي

ملاحظة : يعتذر الكاتب للاخوة والاخوات القراء الكرام عن استخدامه التقسيم الطائفي للعراق , الا بحسب الضرورة التي اقتضاها المقال , وكان القصد منها بالاساس التصنيف للطبقة السياسية وليس للبعد المذهبي , لذا اقتضى التنويه .[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 07-04-2011

وقت التدوين: 2023-02-28

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 285

اقليات دينية مهمشة ... وأعياد عراقية منسية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220718091217423671

المؤلف: تحقيق: حسام صباح / حسنين حسين

يمتاز العراق بالتنوع السكاني ، إذ يضم العديد من الأقليات الدينية والأثنية واللغوية، واجهت عقودا من التهميش والإقصاء ، بل وصل الحد الى الإبادة الجماعية والتهجير ألقسري في بعض الفترات. بعد التغيير عام 2003 ، تحاول تلك الأقليات الحصول على حقوقها، منها الاعتراف الرسمي والاحتفال ببعض أعيادها المهمة ، أسوة بباقي شركائهم في الوطن ..

خريطة التنوع العراقي

تشمل الأقليات في العراق مختلف الجماعات العرقية والدينية واللغوية ، منها دينية مثل المسيحيين والصابئة واليهود والايزيديين والزرادشتيين والبهائيين والكاكائيين. ويقدر سعد سلوم الباحث في شون التنوع الديني عددها بواحد وعشرين طائفة دينية منها أربعة عشر طائفة مسيحية، أما الأقليات القومية فتضم التركمان ، الشبك ، الفيليون، والشركس والشيشان وغيرهم، ويصنف سلوم الاقليات في العراق على أساس لغوي ايضا على أساس اللغات التي يتحدثون فيها مثل العربية والكردية والسريانية والتركمانية والمندائية الخ. ويرى تداخلا بين المحددات الدينية واللغوية والأثنية في تحديد هوية بعض الأقليات.

قانون العطل..هل سيكون منصفا ؟

لقد رفعت وزارة الثقافة العراقية مشروع قانون العطل الرسمية للبرلمان العراقي لغرض مناقشته والتصويت عليه ،

وكان وزير الثقافة والسياحة والآثار د. حسن ناظم، قد عقد خلال الاشهر الماضية اجتماعات مكثفة مع مستشاري رئيس الوزراء بحث ملف اليوم الوطني العراقي وقانون العطل الرسمية والتصويت عليهما تحت قبة البرلمان.

وقال ناظم عملنا بجهد كبير من خلال عقد اجتماعات مع مسؤولين في وزارات الدولة ومثقفين وباحثين وأكاديميين لتسليط الضوء على موضوع اليوم الوطني العراقي وقانون العطل الرسمية، وناقشنا خلال هذه الاجتماعات كثرة العطل الرسمية بسبب الطقوس الدينية وارتباطها بتقويمين هجري وميلادي.

واستمع وزير الثقافة لعدد من الطروحات والآراء الثقافية والفنية والتاريخية حول هذا الأمر والمعايير المرتبطة باختيار المناسبات والعطل الرسمية بما يخدم المجتمع، وكذلك تقليص بعض الأعياد واختيار المناسبات الوطنية دون اعتبارها عطلة رسمية.

وأكد ناظم أن الوزارة راعت في طرح مشروع قانون العيد الوطني ومشروع قانون العطلات الرسمية الوحدة الوطنية والتعددية الثقافية داخل المجتمع العراقي بعد تداول الأمر مع نخبة من المثقفين والمسؤولين والأكاديميين في عدد من الاجتماعات كانت مخرجاتها الحصول على تصور واضح ودقيق للمعاير التي تقلل من العطل الرسمية دون المساس بالثوابت الثقافية والعقائدية في المجتمع.

الايزيديون وظلم الأقربين

يقول خلات باعذري/ إعلام مركز لالش : نستطيع ان نبين بأن حقوق الأقليات الدينية ولاسيما الايزديين مهضومة منذ ولادة دولة العراق وحتى وقتنا الحالي فنلاحظ في بداية تأسيس أول حكومة عراقية وإلى يومنا هذا لم نجد أي مسؤول رفيع المستوى من المكون الايزدي في مركز القرار.

وأضاف باعذري: بعد عام 2003 أي بعد سقوط حزب البعث المنحل نجد قلة قليلة من الايزيديين في المناصب الإدارية وهذه القلة لا تتناسب مع عدد نفوس الايزيدية القاطنين في المناطق خارج حدود اقليم، مشيرا الى انه لحد الان لم نجد اية خطوة إيجابية من جانب الحكومة المركزية بحيث يشعر المكون الايزيدي بأن هناك حكومة تدعم حقوق الأقليات وخاصة الايزيدية وخير دليل على ذلك الإبادة الايزيدية التي حدثت في اليوم المشؤوم 3/8/2013 عندما قامت مجموعة من

المنفلتين التي سمت نفسها الدولة الإسلامية في العراق والشام (داعش) بسبي وذبح وقتل آلاف من الايزديين أطفالا وشيوخا ونساء وإلى الان، مؤكدا ان الحكومة العراقية غير جادة في تعويض المتضررين ولم تصدر بيانا بأن ما حدث بهذا المكون يعتبر (جينوسايد) ابادة جماعية، ولا نخفي القول بأن هناك حرية تامة في ظل الحكومة المركزية بإحياء طقوسنا الدينية في اية بقعة من العراق من أعياد وأفراح والمناسبات الدينية الأخرى.

وكما نشكر حكام العراق وخاصة رئيس الجمهورية و رئيس الوزراء الذين يهنئون الايزديين بكل تلك المناسبات حسب قوله .

وأخيرا اتمنى ان تكون عيد رأس السنة الايزيدية عطلة رسمية في جميع المحافظات العراقية كما فعلت حكومة اقليم كردستان.

(كرصة) المندائيين

وسام فاضل احد العراقيين الذي يعيش في السويد يقول ان المندائيين دين موحد لله وحده لا شريك له نبينا يحيى ابن زكريا عليه السلام وتعاليمنا من ادم يعني من اول ما خلقت البشرية كتابنا الديني اسمه الكنز العظيم (الكنزا ربا) ولدينا عيدين العيد الكبير يكون 5 ايام أول يوم وليله من هذا العيد يسموه (الكرصة) ومعناه يجب ان نبقى في البيت لا نخرج ولا نختلط حتى لا نتعرض للأذى لان كل انسان كما تعرفون عنده ملاكين حارسين على كتفه الايمن والايسر يسجلون كل الاعمال التي نعملها في هذا اليوم حيث نقيم الصلوات (البراخا والرشاما) والادعية وهذا يعني ايام دينية بحتة.

واضاف فاضل: اما عيدنا الصغير فيكون 3 ايام حيث يجب ان نقوم في اليوم الاول صباحا بأكل الرز واللبن والتمر لان هذا الطعام يكون ثواب لكل الموتى بدون استثناء

وبهذين العيدين يستطيع الانسان المندائي ان يتعمد (التعميد هو الاغتسال بالماء الجاري اي ماء الانهار لان من أساسيات الدين الطهارة اي النظافة والماء الجاري اطهر ما خلق الله).

وهنا أؤكد ان الدولة غير جادة في اعتبار هذه الايام عطل رسمية بل مجرد تذكرنا بخطابات التهاني وهذا يحز كثيرا في نفوسنا لذلك هاجرنا واصبح عراقنا حلم لنا حيث اتذكر عندما كنت في المدرسة اخبرتهم اننا نريد عطلة مثل اعياد المسلمين فبدأوا بالضحك وقالوا بالحرف الواحد (مثل ما انت تعطلين بعيدنا احنا لازم نعطل بعيدكم).

واخيرا اتمنى من الحكومة ان تنظر لكل الطوائف بدون استثناء لإنصافهم وليس فقط حبرا على ورق لان الجرح واحد.

الفيليون : نوروز عيدنا القومي

وقال جواد كاظم: بالنسبة للأعياد والمناسبات الدينية، فالكورد الفيليون حالهم حال بقية المسلمين يحتفلون بعيد ي الفطر والأضحى بالإضافة إلى ميلاد الرسول الأعظم محمد ص وعيد غدير الخم وولادة الأئمة المعصومين ع، اما الأعياد القومية فعيد نوروز هو من أهم اعيادهم كسائر أبناء جلدتهم وليس لهم عيد وطني خاص باعتبارهم جزء لا يتجزؤون من الأمة الكوردية.

واضاف كاظم ان هناك فئة أخرى أو شريحة أخرى وهم اتباع الديانة الكاكائية أو المعروفين بالعلي الإلهية ويسمون في تركيا وسوريا بالعلويين وفي لبنان بالدروز هؤلاء ليسوا مسلمين على حد وصفه، ولكن غالبيتهم يعيشون ضمن مناطق الكورد الفيليين في العراق وإيران ويحتفلون بعيد نوروز القومي، هؤلاء لهم أعياد دينية خاصة، يصومون ثلاثة أيام خلال السنة وفي فصل الشتاء تحديدا من دون تغيير الموعد وفي اليوم الرابع يفطرون ويعايدون بعضهم بعضا بذبح الأضاحي أو الديوك وعيدهم الديني يسمى (خاوندكار) ولهم طقوس خاصة يختلف عن المسلمين تماما ويعتقدون بتناسخ الأرواح، اي يعتقدون أن الإنسان عندما يموت إذا كان إنسانا صالحا سيدخل روحه إلى روح انسان اخر ويولد انسان اخر مكانه وإذا كان غير صالحا

في دنياه فعندما يموت يدخل روحه للحيوانات ويخلق على هيئة حيوان أجلكم الله، أي أن المواليد الجدد من البشر هم يحملون روح الأموات الصالحين والمواليد الجدد من الحيوانات هم البشر الذين كانوا أناس مسيئين.

لا للتميز

يرى الباحث د. صباح عواد محمد/ كلية الإعلام/ الجامعة العراقية: ان العراق يستمد قوته من تنوعه الثقافي والديني وتاريخه الغني. وينبغي حماية هذه الثروة ورعايتها من حكومة العراق وشعبه، لذلك ندعو القيادات الحكومية والدينية والسياسية والمدنية للتشديد على هذه النقطة مرة تلو الأخرى في العراق الجديد، حيث هزمت وحدة الشعب تنظيم داعش، أكثر الجماعات الإرهابية شرا، لا مكان والتميز او استهداف وقمع الأقليات. واضاف بالقول انه على الحكومة العراقية ان تتعامل بجدية مع ملف دعم وحماية الاقليات من الايزيديين والمسيحيين والشبك والصابئة المندائية وغيرهم، مؤكدا ان العراق بحاجة إلى جميع مكوناته من جميع الاعراق والديانات لاعادة في مرحلة ما بعد داعش والازدهار في المستقبل كدولة مستقرة وموحدة.

هل تختلف مطالب الشبك ؟

من جهته قال عباس الملا زينل وهو من الشبك انهم قومية من قوميات العراق لهم لغتهم الخاصة ليست عربية ولا كردية انما لغة شبكية خاصة وخالصة يقطن الشبك في سهل نينوى شمال شرق محافظة نينوى قضاء الحمدانية وقضاء بعشيقة وناحية برطلة يعيشون جنبا الى جنب مع المسيحيين والايزيديين والكاكئية يبلغ عدد نسماتهم حوالي 400 الف نسمة وديانتهم هي الاسلام وعلى مذهبي الشيعة بنسبة 70% والسنة 30%.

واشار الى ان اعياد الشبك هي نفسها اعياد الاسلام بالضبط وهي عيد الفطر والاضحى ويحتفل قسم منهم في عيد نوروز ايضاً، مؤكدا بالقول ان عادات العيد عند الشبك هي تتمثل في زيارة اهل القبور حيث يتم توزيع الطعام خيرا على موتاهم يعني في المقبرة صباح العيد يطبخون الطعام ويوزعوها في الوقت نفسه وبعدها يتم الذهاب الى صلاة العيد في المساجد ويتم تحضير فطور خاص في اول يوم العيد وهي (الباجة والقيمر) ومن ثم يتبادلون الزيارات مع الاقرباء والاصدقاء والجيران والضيافة تكون حصرا (كرزات والعصير والحلويات).

واضاف الملا زينل انه لا توجد اي مساعي حكومية لتخصيص يوم للشبك بل الشبك لم يحصلوا على ابسط حقوقهم في الحكومات السابقة والحالية مع العلم انهم ضحوا لغاية الان ب2000 شهيد لأجل الوطن من عمليات ارهابية واغتيالات طائفية وضد داعش الارهابي.

لم نتلق تهنئة من الحكومة !

حقيقة ان الحكومة العراقية لا تتعامل بإنصاف وجدية تجاه مناسبات الاقليات وبالأخص الايزيديين والصابئة والكاكائية وكذلك البهائية وتجامل المسيحيين نظرا لان اعيادهم مناسبات عالمية ونحن لسنا ضد ذلك بقدر ما نطلبه من الاهتمام بجميع الاعياد هكذا يرى سامان داود صحفي عراقي مهتم بشأن الأقليات العراقية ،

ويضيف مثلا عيد رأس السنة الايزيدية يعتبر عيد العراق القديم ويسمى اكيتو وزاكموك في زمن السومريين والاشوريين والاكدين وهو يبين تاريخ الحضارات التي تعاقبت على ارض العراق ولكن ما نراه هو إهمال ولا استطيع ان اسميه متعمد ولكن الاهمال هو سمة ذلك نتيجة الاهتمام بالأمور السياسية والتي أصبحت تغطي الواقع العراق بشكل عام.

اتذكر جيدا ان حكومة المالكي والعبادي لم تقدم التهنئة للإيزيديين مثلا الا مرة واحدة خلال 16 عام من حكمهم وكانت في

العام الاخير للعبادي وهذا يبين مدى إهمالهم لابسط الامور التي تخص الاقليات وفي الوقت نشاهد مبالغة في الاحتفالات التي تخص المكونات الكبير وكما نلاحظ ذلك ايضا من خلال القناة الرسمية للدولة فهي تهمل الاقليات ومناسباتهم خلال الفترة الماضية من المهم جدا ادراج بعض الاعياد المهمة لدى الاديان الاقليات غير المسلمة مثل راس السنة الايزيدية والمندائية لإظهار اهتمام بسيط من الحكومة تجاههم وليشعروا قليلا بانتمائهم لوطنهم الاصلي وستكون رسالة عنوانها روح واحدة ووطن واحد وكما نتمنى التقليل من المناسبات من بعض المناسبات التي اصبحت عبئا على سير الحياة داخل العراق نتيجة عبور العطل احيانا الثلاثة اشهر خلال العام وهذا عدد كبير ويعتبر العدد الاكبر للعطل في العالم أجمع.

الأعياد ..عقيدة مؤمني الديانات

وقال د. صباح القس ان الاعياد كلمة تستخدمها الديانات ويعبر عنها بممارسات لتحكي وتوضح حادثة معينة هامة جدا في تاريخ الديانة والتي كان لها الاثر الكبير في الاحداث الدينية. وقد يعبر عنها بممارسات خاصة توافق وتطابق وتحكي سبب العيد، وهكذا فان الديانة المسيحية لها الكثير من الاعياد والتي قد تقسم الى اعياد مهمة واخرى اعياد لا تقل اهمية عن سابقاتها وانما لا تحكي قصة عقيدة معينة. وعلى هذا فالاعياد هي صورة للعقائد التي يؤمن بها المنتمين الى الديانة.

واضاف القس انه في الديانة المسيحية يحكي (عيد الميلاد) مثلا وهو من الاعياد المهمة جداً عقيدة تجسد الرب الاله بشخصي السيد المسيح من البتول العذراء مريم، وبهذا الميلاد استعدت البشرية للخلاص والنعم الالهية وهذا ما يفرح المؤمن لان حضور الله في وسط شعبه يعني عودة القداسة والفرح والسلام وهذا ما نسمعه من جوق الملائكة المحتفي بولادة الرب يسوع (المجد لله في الاعالي وعلى الارض السلام والرجاء الصالح لبني البشر).

اما عيد الختان والذي به يكون رأس السنة الميلادية المجيدة فهو احتفال بحضور الله والتزامه بعهوده للبشرية والتي تطلب منه ان يبقى الامل والخير والفرح هو عنوان الايام المقبلة. ولان الانسان لم يكن يحسب ضمن جماعة المؤمنين الا بعد الختان ي اليوم الثامن لولادته لذا فان الاحتفال برأس السنة هو احتفال بالعهد والانتماء له، مؤكدا انه لو حاولنا ان نتعمق اكثر في الاعياد المسيحية وأوقاتها لرأينا ان المسيحية تحتفل بعيد مهم جداً وعقائدي الا وهو عيد (عماد السيد المسيح) والذي به اعتمد الرب يسوع من عبده يوحنا العمدان، وعقيدة هذا العيد هي ان الذي يريد ان ينتمي لجماعة المؤمنين عليه ان يعمّد ليدخل من خلال العمودية الى جماعة المسيحيين ويصبح مسيحياً بالولادة الجديدة.

واشار القس الى انه في الديانة المسيحية عقيدة على اساسها تقوم مبادؤها الا وهي عقيدة (الفداء) والتي ملخصها ان الله من شدة محبته للجنس البشري افتداهم بسفك دمه على الصليب دافعاً عنهم ثمن الخطيئة الذي هو (الموت) ومن هنا تأتي اهمية عيد الفصح الذي يحكي عقيدة الفداء الالهي ومنه سيكون الفرح الروحي والمجازاة العظيمة بحادثة قيامة السيد المسيح من بين الاموات بعد ثلاثة ايام من موته على خشبة الصليب، مفصحاً الى ان الاعياد الاخرى التي قلنا عنها انها لا تقل اهمية عن سابقاتها هي اعياد للتوبة والتكريس والبشارة والفرح وسواء كانت صغيرة ام كبيرة (الاعياد) فان همها واحد الا وهو ابقاء المؤمن في علاقة متواصلة مع الله اساسها الالتزام الروحي والجسدي والاخلاقي ليتهذب الانسان ويكون في علاقة صميمية مع اخيه الانسان ولينال حظوة ومكانة لدى الرب الاله فيجني نصيباً ابدياً صالحاً.

سابقة مهمة

وكان مجلس النواب العراقي قد صوت في يوم الأربعاء 16 كانون الأول 2020 ، على اعتبار يوم 25 كانون الاول من كل عام عطلة رسمية لجميع العراقيين بمناسبة ميلاد السيد المسيح.

وكان رئيس الجمهورية برهم صالح، وافق، على طلب قدمه بطريرك الكلدان في العراق والعالم الكردينال لويس روفائيل ساكو، على ان يكون عيد الميلاد (25 كانون الأول) من كل عام عطلة رسمية وطنية.

وارسل رئيس الجمهورية قانون العطل الرسمية الى مجلس النواب بغية تشريعه، داعيا الى عرض الطلب على اللجنة البرلمانية المختصة بدراسة مشروع القانون وتأييد ما ورد بالطلب ودراجه ضمن المقترحات المقدمة بغية التصويت عليه.

وقدم بطريرك الكلدان في العراق والعالم الكردينال لويس روفائيل ساكو شكره لرئيس الحمهورية برهم صالح على تبني طلبه بجعل عيد الميلاد (25 كانون الأول) من كل عام عطلة رسمية وطنية. كما وقدم الكردينال ساكو في بيان له شكره لرئيس مجلس النواب محمد الحلبوسي واعضاء مجلس النواب على تصويتهم الايجابي من أجل مواطنيهم المسيحيين.

الأعياد وحقوق المواطنة

كفلت الأديان والمعتقدات الحق لمريديها ومتبعيها في الاحتفال بأعيادهم ، ومع ظهور الحكومات بصورتها الحديثة راحت تنظم تلك الأعياد والاحتفال بها بصورة نظامية عادلة تضمن المساواة وعدم التميز بين شعوبها ، وفي العراق اتخذت الحكومات عدة خطوات مهمة بهذا الصدد ، إلا ان المطلوب اكثر من الجهات التشريعية والتنفيذية خاصة فيما يتعلق بالاحتفال بأعياد الأقليات ، التي نرى ان الاهتمام بها هو جزء وخطوة مهمة جدا لتعزيز روح الانتماء والمواطنة لدى ابناء تلك الاقليات تجاه بلدهم ، فضلا على تعريف باقي مكونات الشعب بوجود تلك الاقليات ومعرفتهم عن كثب اكثر.[1]

خصائص السجل

الحزب: داعش

تصنيف المحتوى: الدين والألحاد

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: تراث

تصنيف المحتوى: أجتماعي

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: مطبوع

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 2022-07-18

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 286

الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/1

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220754578352

الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/1
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4268 - 2013-11-07 - 21:07
المحور: القضية الكردية

بسم الله الرحمن الرحيم
الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/1
احمد الحمد المندلاوي
المقدمة:قيل كثيراً عن معاني الاسم في كتب اللغة ،فقد ذكر صاحب لسان العرب :بأن الاسم مشتق من سموت السمو لأنه تنويه ورفعة ،وبهذا يأتي الاسم المطلق على إنسان ما بدافع إعلاء شأنه ورفعته أثناء تنويهه به.و للأسماء علاقة صميمية بالتراث الشعبي الذي تتوارثه الأجيال،كما لها قصص ومعانٍ وأصول عبر التاريخ،وتحمل في طياتها نكهات إنسانية و معالم حضارية، و منها ما ينبع من أعماق المجتمع وفق متطلباته اليومية فيجد مكانه في قائمة الأسماء المتداولة،و بعد هذا الكلام الوجيز نقول إنّ للكورد الفيليين أسماءَهم أيضاً جاءت على نفس المنوال الذي ذكرناه أعلاه،و بعد إستقراء سريع للأسماء المتداولة في مجتمعنا الكوردي الفيلي في عراقنا العزيز (خانقين ،مندلي،بدرة،زرباطية،وغيرها من مدننا الجميلة)اتضح لديَّ إمكانية تقسيم تلك الإسماء الى خمس مجاميع رئيسية، وهي كما يلي:
1- أسماء كوردية خالصة ،مثل:خسرو،نوروز،نازنين ،جهان.
2- أسماء واردة من القرآن الكريم،والديانات القديمة،مثل:إبراهيم،دانيال،هاجر ،يونس.
3- أسماء وافدة من بقية الأمم و الشعوب،بمثل: بانو،باشا،جمشيد،خاتون .
4- أسماء عربية منصهرة في الكوردية،مثل: حمه ،قيم خير،
5- أسماء عربية خالصة ،علي، عمر،زينب،فاطمة،محمود،نادر.
وبذا سنلقي نظرة سريعة على باقة من الاسماء الشعبية التي يستخدمها أبناء المجتمع الكوردي الفيلي في عراقنا العزيز،مع ذكر معانيها وأصولها،نأتي بها وفق التسلسل الهجائي ليتعرف القاريء الكريم على اسمه:
1- آسو: يعنيالأفق ، وهو من الاسماء الكوردية الخالصة ،و يطلق على الرجال.
2- آيين:يعنيالدين،المذهب،الرسم،القاعدة،القانونويُلفظ آيينه ، وهو من الاسماء الكوردية القديمة ،و يطلق على الرجال.
3- آغا :من أصل مغولي آقا وتُلفظ آغا يعني :الكبير،العم،السيد،الفاضل، العظيم، و قد يُطلق على الإقطاعي و العمدة،كلمة احترام تأتي مع الاسماء قبلها او بعدها وهي متداولة في ايران،وافغانستان،والهند،وباكستان،والعراق،و لبنان،وكلمة استحسان للسادة أيضاً.مثال على ذلك:احمد آغا ،الياس آغا؛ آغا ولي،آغا حسن.
4- آلتون : يعني الذهبمن أصل تركي – آلتون،و يُلفظ آلتوين من أسماء النساء،و للتحبيب يُنادونها آلتوينهْ ولدينا في محافظة كركوك ناحية باسم آلتون كوبري أي الجسر الذهبي .
5- آهو : يعني الغزال، الجؤذر،و هو من أسماء النساء ،وللغزال أربعة أسماء باللهجة الكردية الفيلية وهي:كَلْ ،وشكار،وآسك،وآهو ،وجَيران, و يُستخدَم الأخيرانِ فقط كأسماء علم للنساء .
6- باش آغا : يعني السيد الرئيس ، من أصل تركي و مغولي، باش يعني الرأس بالتركية،و آغا يعني السيد،كما ذكرنا أعلاه، وبهذا يكون الاسم مركباً من باش و آغا ، وهو من أسماء الرجال.
7- باشا : من أصل تركي ،لقب عثماني مدني و عسكري و اصلها بد شاه،وكان يُلقب به ولاة السلطنة العثمانية مثال :مدحت باشا،ناظم باشا ،محمد علي باشا،داود باشا ،ويُستخدم كثيراً في البلدان الشرقية ويطلق على الرجال.
8- بان :من الكلمات المتداولة في عدة لغات و بمعانٍ مختلفة،ففي الكوردية تعني السطح ،السقف،الأعلى،فوق،و في العربية تعني:الغصن الفارع،ولخفته على اللسان يطلق على النساء و من قبل الآخرين أيضاً.
9- بانو : يعني السيدة،جليلة القدر من أصل فارسي ،وهو من أسماء النساء.
10- براخاس : يعني الأخ الطيب، العزيز، الجيد ، من الأسماء المركبة، من كلمتين كوريتينِ هما :برا يعني الأخ وخاس يعني الطيب ،الجيد ، و هو من الاسماء الكوردية الخالصة ،ويطلق على الرجال.
11- بُلند: يعني العالي،المرتفع،الشامخ،الفارع،وهو من الاسماء الكوردية الخالصة ،و يطلق على الرجال.،ولا ننسى إنّ أحد شعرائنا الكبار كان يحمل هذا الاسم الجميل و هو الشاعر الكوردي الكبير المرحوم بلند الحيدري.
12- بندر : يعني الميناء ، من الأصول الآرية القديمة، ويطلق على الرجال، وما أعتقده حول أصل هذا الاسم:إنّه اسم كوردي خالص مركب من لفظينِ كورديينِ هما:بن _ يعني النهاية أو القعر،و در _ البر أو باحة الدار،و بذا يكوّن المقطعان معنى جديداً هو:نهاية البر وهنا المقصود نهاية اليابسة ؛وهذا ما ينطبق تماماً على معنى المفردة بندر _ الميناء، وهو إسم شائع بين الكورد الفيليين والتركمان،والعرب ،والفرس أيضاً، و أعتقد ذلك لسهولته على الألسن و لطافته ،حتى إنّ أحد الأمراء السعوديين تسمى به و هو:الأمير بندر بن عبد العزيز،و في إيران يطلق على الموانئ مثل:بندر عباس،بندر أنزلي،بندر بو شهر و غيرها،و يكثر استعمال هذا الاسم الجميل في قضاء مندلي أيضاً منهم:الاستاذ المرحوم بندر عبد الكريم ،والدكتور بندر علي أكبر شاكه ،و غيرهم . للبحث صلة

احمد الحمد المندلاوي
/ باحث في الفلكلور الكردي الفيلي
Ahmad.Alhamd2013 @yahoo.com
** بحث في الأصول و المعاني / القسم 1
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 287
الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220814578353

الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4280 -2013-11-19 - 19:09
المحور: القضية الكردية

المقدمة:
نواصل معا سرد باقة أخرى من أسمائنا الشعبية الفيلية التي يستخدمها أبناء الشعب الكوردي في عراقنا العزيز،مع ذكر معانيها وأصولها،،نأتي بها وفق التسلسل الهجائي :
13- جمشيد :اسم ملك أسطوري من ملوك الفرس ذكره الشاعر أبو القاسم الفردوسي في ملحمة الشاهنامه ،و هو من أسماء الرجال.
14- جهان:ويعني:العالم، الدنيا ،وهو من الاسماء الكوردية الخالصة ،والمشتركة للنساء و الرجال،ولإيقاعه الجميل في المعنى والمبنى يُستعمل من قبل الآخرين لا سيما العرب و الترك و الفرس.
15- خانم : يعني السيدة من أصل فارسي ، وهو من أسماء النساء، ويأتي لقب احترام و تعظيم يضاف الى أسماء النساء ،مثال على ذلك :يُقال لمريم - مريم خانم،وزهراء - زهراء خانم و هكذا.
16- خاور : يعني الشروق، شروق الشمس،المشرق و هو من الاسماء الكوردية الخالصة .
17- خداداد :يعنيعطاء الله ،من الأسماء الكوردية المركبة، من كلمتين هما :خودا يعني لفظ الجلالة الله ومقطع داديعني العطاء، وبذا يكون المعنى:عطا الله وهو من الاسماء الكوردية الخالصة.
18- دارا:ويعني:ذو،ذات،المالك،الغني،و يُلحق به مقطع بك للتعظيم فيصبح (داراوَك) .
19- دلشاد :يعني الفرحان ، من الأسماء المركبة من كلمتين كورديتين هما: (دل) يعني القلب ومقطع شاد يعني الفرح،وبذا

يكون المعنى:ذو القلب المبتهجوبذا الاسم يأتي بمعنى فرحان.
20- زرين : كلمة كوردية خالصة ومركبة من لفظينِ هما :زر- الذهب و ين- يفيد النسبةو بما أنَّه من أسماء النساء،لذا يعنيزرين :إمرأة ذهبية ،أو كالذهب ،أو مصنوعة من الذهب).
21- سردار:يعني الرئيس،رئيس العشيرة ،قائد الجيش، السيد، المالك ، من الأسماء المركبة، من كلمتين هما :سر يعنيالرأس ومقطع دار يعني الصاحب،وبذا يكون المعنى:صاحب الرأس فهو رئيس، ومن الناحية اللغوية يأتي اسم فاعل، وهو من الاسماء الكوردية الخالصة ،وهو للرجال.
22- شمه :ويعني السبت أول أيام الاسبوع، وهو من أسماء الرجال.
23- فيان:ويعني :الوداد و هو من الاسماء الكوردية الخالصة ،ويطلق على النساء.
24- ناوخاس:ويعني الأسم الجميل وهو من الأسماء المركبة، من لفظين :ناو إسم، وخاس الجميل و هو للرجال.
** بحث في الأصول و المعانِي / القسم 2
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 288
الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/3

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220834578354
الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/3
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4281 - 2013-11-20 - 11:32
المحور: القضية الكردية

بسم الله الرحمن الرحيم
الأسماء الشعبية للكورد الفيلية/3
احمد الحمد المندلاوي
المقدمة:نواصل معا سرد باقة أخرى من أسمائنا الشعبية التي يستخدمها أبناء الشعب الكوردي في عراقنا العزيز،مع ذكر معانيها وأصولها،،نأتي بها وفق التسلسل الهجائي :
1. أردشير من الاسماء المركبة من :أرد - غضب و شير - أسد اي الأسد الغضوب
2. الله داد : يعني:عطاء الله ،عطية الله ، من الأسماء المركبة، من كلمتين عربي- كوردي هما :لفظ الجلالة الله ومقطع داد كوردي يعني العطاء ، و بذا يكون المعنى:عطا الله للرجال.

3. آزاد : ويعني الطليق و الحر والمستقل (عكس العبد ،المقيّد)، وهو من الاسماء الكوردية الخالصة ،وهو للرجال .
4. باوه : يعني الأب ،وهو من أسماء الرجال، ويُطلق على الزعيم الروحي للكاكائية.يقابل البابا لدى المسيحيين .
5. بهار :يعنيالربيعوهو من أسماء الفصول الاربعة فصل الربيع،و يُلفظُ أحياناً(وەهار) باللهجة الكوردية الفيلية .
6. بيرام : (بەيرام) يعنيالعيد ،من أصل تركي،ويطلق على الرجال،و يُكثر استعماله في المناطق الفيلية من كوردستان .
7. خانم : يعني السيدة من أصل فارسي ، وهو من أسماء النساء، ويأتي لقب احترام و تعظيم يضاف الى أسماء النساء ،مثال على ذلك :يُقال لمريم - مريم خانم،وزهراء - زهراء خانم و هكذا.
8. شوان :و يعني راعي الضأن،و يأتي مالك الشيء أو المسؤول عنه ،وهو من أسماء الرجال.
9. شيركو: يعني:أسد ،ليث ، و هو من الأسماء المركبة، من كلمتين كوردي- كوردي وهما :شير و يعني أسد وكو يأتي للتصغير، وبذا يكون المعنى:إبن الاسد اي الشبل ،وهو من الاسماء المحببة لدلالته على الشجاعة و البسالة،للرجال .
10. دارا : وهو من الاسماء الكوردية الخالصة ،وهو اسم قديم يرجع الى أكثر من الف سنة قبل الميلاد ،وتسمى به الامبراطور الايراني القديم دارا داريوش- داريوسورد ذكره في نقوش على صخرة في جبل بيستون قرب قصر شيرين ،شرق مدينة خانقين و التي اشتهرت بقصة حب شيرين و فرهاد
11. دياري : (دياري)وهو من الاسماء الكوردية الخالصة و يعني الهدية ،التعيين،المعيَّن،
12. ديار:الواضح،العلني،الحاضر،الظاهر،المعيَّن،الشهير،المعلوم،المبين،الوطن،الولاية،والأشهر من بين هذه المرادفات:الواضح والوطن،وهو من الاسماء الكوردية القديمة،ويطلق على الرجال.
13. ديانا : وهو من الاسماء الكوردية القديمة والخالصة ،و يطلق على النساء.وفي الاصل هو اسم معبد في مملكة ليديا الكوردية القديمة ،و نظراً لقداسة الاسم أخذ شهرة عالمية بين مشاهير النساء ،و من بين حاملات هذا الاسم أشهرهن الاميرة ديانا الزوجة السابقة للامير البريطاني تشالز
14. رستم:(روستەم)وهو من الاسماء الكوردية الخالصة ،يتداوله الآخرون في البلاد الاسلامية و العربية منها رستم أوغزالة /وزيرالدفاع المصري/ رستم حيدر رئيس الوزراء في العهد الملكي في العراق،وهناك حي في بغداد يسمى(الرستمية).
15. روا:من الاسماء الكورية المشتركة بنت – ولد و يعني :جائز ،حلال ،حق ،جواز،ونظراً لخفته على اللسان و وقعه الموسيقي بتوالي الراء المفتوحة تلحقها الواو المطلقة،لقي استحساناً في المجتمع بتسمية أبنائهم به.
16. سرحد:(سەرحەد)كلمة مركبة من لفظين: كوردي–عربي و هما:سر-الرأسوحد- الفاصلويعني:الحد،الطرف،حدود الدولة ،علامة فاصلة بين أرضين ،وبذا يعني :فيصل،فاروق وهو من أسماء الرجال.
17. شابندر : (شا بەندەر)رئيس التجار،مدير الميناء، وهو من الاسماء الكوردية الخالصة، من الأسماء المركبة، من :شاه يعنيالملك ومقطع بندر يعني الميناء، وبذا يكون المعنى:ملك ،رئيس الميناءو يطلق على الرجال.
18. شاهين :و يعني العقاب وهو نوع من الطيور،ويطلق على الرجال. ونظراً لسلاسته وايقاعه الموسيقي يُستعمل لدى التركمان والعرب لا سيما لدى المصريين و منهم المخرج السينمائي يوسف شاهين.
19. شيدا :ويعني:الولهان ،الهائم ،المستهام،و بما أنَّه من أسماء النساء فيعني هنا هيام،سهاموهو من الاسماء الكوردية الخالصة،و يُستخدم من قبل الآخرين كالفرس و الترك.
20. شير خان : و يعني: الاسد المهيب وهو من الأسماء المركبة، من كلمتين كوردي – مغولي وهما :شيركوردي و خان لفظ مغولي للتعظيم و الاحترام يُلحق بالاسم وبذا يعني :ليث ،أسد ،ضرغام ،غنضفر ،ويطلق على الرجال.
21. شيردل: ويعني قلب الاسد وهو من الاسماء الكوردية الخالصة، من الأسماء المركبة، من : شير يعنيالأسد ومقطع دل يعني القلب ، وبذا يكون المعنى:قلب الاسد، او له قلب كقلب الاسد أي الشجاع ،ويطلق على الرجال.
22. ليديا/ وهو من الاسماء الكوردية الخالصة ،يعود الى اسم مملكة كردية قديمة ،و فيها معبد ديانا،و هو للنساء فقط.
23. قهرمان : يعني البطل ،الآمر، الشجاع وهو من الاسماء الكوردية القديمة،ورد ذكره في أمثال الامام عليع:المرأة ريحانة،وليست بقهرمانة،ونظراً لدلالته على الشجاعة والفروسية يُستعمل لدى الآخرين أيضاً منهم التركمان ، العرب ،و الفرس ،ويطلق على الرجال فقط.
24. مَلَك : من أصل عربي و معناه معروف لدينا و هو آتٍ من الطهر و البراءة و المعصومية ،لذا استخدمه الكورد الفيليون كإسم علم يُطلق على كلا الجنسين رجالاً و نساءً ،و هو من الكلمات القرآنية اللطيفة.
25. ميترا: ويعني المحبة،مظهرالشمس،الشمس،اسم الملاك الموكل على المحبة - اسم الملاك الحارس على الصداقة
26. ميديا:وهو اسم كوردي أصيل، يعود الى مملكة كردية قديمة،و يُطلق على التساء فقط،تيمناً بتلك المملكة البائدة.
27. مير : من أصل عربي مخفف من أمير يعني صاحب الإمارة ،أو قائد الجيش ,و يوجد لدى الطوائف الاخرى ،و يأتي مع الاسماء للتعظيم :

الف - لاحقة لبعض الاسماء مثل : علي مير ،جوامير ،سايمير.

باء - سابقة لبعض الاسماء مثل : مير ولي ، ميرزا. ميرخاس

احمد الحمد المندلاوي

/ باحث في الفلكلور الكردي الفيلي

Ahmad.Alhamd2013 @yahoo.com

** بحث في الأصول و المعانِي / القسم 3
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 289
الأصالة في تأريخ الفيلية الكورد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230318114400475588

فؤاد حمه خورشيد
ان ابرز واصدق مرجع كوردي تاريخي يدلنا على المصدر الحقيقي والمقبول لكلمة (لور) هو كتاب (الشرفنامه) للأمير شرف خان البدليسي الذي يرجع تاريخه الى عام 1596مز فقد أشار شرفخان الى ان اللور يشكلون فرعا هاما من فروع الشعب الكوردي الأربعة و وأشار الى ان السبب في إطلاق اسم لور على هذا الفرع الكوردي و هو ان في ولاية مانرود كانت هناك قرية تسمى (كرد)، وكان يقع على مقربة من تخوم تلك القرية مضيق يدعى (كول) ، وفي ذلك المضيق كان ثمة موضع يقال له ((لر))، ولما كان أسلاف هذا الفرع الكوردي قد نشأ وترعرع وتناسل في ذلك الموضع، قبل ان ترحل وتبتعد جماعات منه الى المناطق المحيطة به،فقد نسبوا جميعا إليه، فقيل لهم (اللور)، فأصبحوا يعرفون بهذا الاسم نسبة الى المكان-الموضع الجغرافي- الذي ترعرعوا فيه. فهم لور أصليون، تميزا لهم عن بقية القبائل اللورية التي هاجرت الى الإقليم، فيما بعد،وانتسبت إليهم واندمجت كلية بهم وانتسبت لهجتهم الكردية المحلية، كقبائل البختياري ، والكوهكلو ، والمامساني.
وعليه فان هذه القبائل الكردية لا تعتبر من قبائل اللور الأصليين. وتميزا لهاتين المجموعتين اللوريتين الكورديتين فان الشائع في التمييز بينهما حاليا هو مصطلحي(قبائل اللور الصغرى) و(قبائل اللور الكبرى)،
فاللور الصغرى يستخدم اليوم ليدل ويشير الى قبائل اللور الأصلية او (الفيلية)، وهي القبائل الكوردية التي تقطن اليوم في الثلث الشمالي من إقليم لورستان، وتدخل بضمنها ، او في إقليمها قبائل(اللك) و(الكلهور) الكورديتين.
أما اللور الكبرى ، فيستخدم اليوم ليدل ويشير الى قبائل البحتياري والكوهكلو والمامساني التي تقطن النصف الجنوبي من إقليم لورستان. وهذا يعني ان (اللور) اسم لقبائل كوردية أعطت اسمها الى الإقليم الذي تقطنه ، فعرف الإقليم الجغرافي باسمها ، فأطلق عليه اسم (لورستان).
أما لقب (الفيلية) ، فكان لقبا لجميع سكان القسم الشمالي من لورستان، أي كان لقبا لجميع قبائل اللور الصغرى ، عندما كان والي لورستان يتمتع بسلطة قوية فاعلة على جميع أرجاء الإقليم،الا انه نتيجة لانحسار نفوذ الوالي ، واحتلال منطقة (بيش كو)من قبل أغا محمد شاه القاجاري(1787-1797م)،فقد تقلص نفوذ والي لورستان وأصبح يشمل منطقة(بشتي كوه) فقط ، ومنذ ذلك التاريخ اقتصر استعمال مصطلح (الفيلية) ليدل على(سكان منطقة بشتي كوه فقط). وهكذا يصبح مصطلح (اللور)وموطنهم (لورستان) مصطلحين كورديين ضمن سلسلة من المصطلحات الإقليمية الكوردية في انتمائها

القومي والجغرافي شأنهما في ذلك شأن مصطلحات : أردلان ، موكريان ، سوران ، بوتان، بهدينان ، كه رميان ...وغيرها.
لقد أشارت دراسات عديدة الى تقسيمات اللور هذه بوضوح لا لبس فيه، وأكدت كذلك انتماء قبائل البختياري والكوهكلو والمامساني الى اللور. ولعل ابرز هذه الدراسات العلمية هي الدراسة التي قام بها عالم الانثروبولوجيا الأمريكي الأستاذ هنري فيلد.فقد أثبتت نتائج، وأبحاث، واختبارات هذا العالم المختص والتي أجراها على شرائح عديدة من اللور(البختياري،والكوهكلو،والمامساني، والفيلية)على انتماء هؤلاء جميعا الى الشعب الكوردي بدون أدنى شك، وأكد بأنهم ينتمون جميعا الى نفس المجموعة الاثنية الكوردية/ وبأنهم آريون قدماء، وأضاف فوق ذلك ، ان اللور يعترفون أنفسهم بأصلهم الكوردي.
أما كيرزن، فقد أشار كذلك الى ان اللور ينتمون الى نفس المجموعة الاثنية الكوردية الممتدة الى الشمال منهم. أما ريج ، فقد أكد انتماء القبائل البختيارية الى الشعب الكوردي بشكل صريح.
يتضح من كل ما تقدم ان جميع قبائل اللور الصغرى أو الفيلية، وقبائل اللور الكبرى –البختياري، والكوهكلو، والمامساني- تخضع للتسمية العامة- اللور-، وهي جميعا تنتمي تاريخيا وبشريا واصلا الى الأمة الكوردية.
أما المناطق الجغرافية التي تقطنها هذه القبائل الكوردية فيمكن تحديدها كما يلي:
1-إقليم الفيلية ،او اللور الصغرى: تمتد أراضيها لتشمل الجزء الشمالي من إقليم لورستان, وتعود إليها أراضي مناطق بيش كو، وبشتي كوه، وبالاكريوه. وتمتد هذه الأراضي من كرمنشاه شمالا حتى نهر دز جنوبا. وهذا النهر يعتبر ، بشكل عام،الحد الجغرافي الذي يفصل بين أراضي قبائل اللور الصغرى التي تقع الى الشمال منه، وأراضي قبائل اللور الكبرى التي تمتد الى الجنوب منه.وقد فصلت الحدود العراقية الإيرانية مناطق شاسعة من أراضي الفيلية وأدخلتها ضمن أراضي الدولة العراقية ابتداء من مندلي وحتى خانقين، التي هي المواطن الأصلي لفيلية العراق الحالي.
2-إقليم اللور الكبرى:وتمتد أراضي هذه القبائل الكوردية في النصف الجنوبي من إقليم لورستان، اعتبارا من نهر دز شمالا وحتى مدينة كزيرون جنوبا ،وعلى طول امتداد جبال زاجروس، متضمنة أراضي قبائل البختياري والكوهكلو والمامساني.
بعض المصادر:

1-شرفخان البدليسي،الشرفنامة،ترجمة ملا جميل روزبياني،بغداد،1953.
.Curzon,G.N.Persia and Persian question,vol.2,London,1892-2
[1].Rich,Cloudius James, Narrative of aresidence...vol,1,London, 1972-3

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	كوردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 02-04-2012
وقت التدوين: 2023-03-18
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 290

الأصول القانونية لمحاكمة مرتكبي جرائم إبادة الكرد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508121232488476

رياض جاسم محمد فيلي
المقدمة : -
جاء صدور قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا رقم (10) لسنة 2005 ، ليعد أنعطافاً جذرياً في تأريخ النظام الجنائي العراقي ، لكونه تضمن جرائم لم يجري توصيفها بمفهومها الدقيق في قانون أصول المحاكمات الجزائية (23) لسنة 1971 وقانون العقوبات رقم (111) لسنة 1969 ، بغية ملاحقة مرتكبي جرائم التهطير العرقي (الجينو سايد) ومعاقبتهم جزائياً ، ومن هنا عرف قانون المحكمة {جرائم الإبادة الجماعية ، والجرائم ضد الإنسانية ، وجرائم الحرب ، وإنتهاكات القوانين العراقية} ، وإستناداً إلى معايير القانون الدولي ، ومنها : -
1. إتفاقية منع جريمة الإبادة الجماعية والمعاقبة عليها .
2. إتفاقيّة عدم تقادم جرائم الحرب والجرائم المرتكبة ضد الإنسانية .
3. مبادئ التعاون الدولي في تعقب المذنبين بإرتكاب جرائم حرب وجرائم ضد الإنسانية وإعتقالهم وتسليمهم .
4. النظام الأساسي للمحكمة الدّوليّة ليوغسلافيا السّابقة .
5. النظام الأساسي للمحكمة الدّوليّة لرواندا .
6. نظام روما الأساسي للمحكمة الجنائيّة الدّوليّة .
ونظراً لخطورة هذه الجرائم فلا بد من منع إرتكابها مجدداً من خلال عدم سقوطها بالتقادم الزمني وتحديد المسؤولية الجنائية الشخصية وإلغاء الحصانة التي يتمتع بها المتهم ومهما كانت صفته الرسمية وحظر شمول تلك الجرائم بالعفو لأي سبب كان مع توفير الضمانات المطلوبة لتحقيق العدالة الناجزة في جميع مراحل المحاكمة وتنفيذ الأحكام حسب قواعد الإجراءات وجمع الأدلة والمبادىء العامة الجنائية .
قضية الكرد الفيليين : -
عانى الكرد الفيليين من ظلم مضاعف نتيجة لكونهم جزء أساسي مهم من مكونات الشعب العراقي ، ومن أقسى حملات التطهير العرقي خلال عهود الحكومات العراقية المتعاقبة على السلطة والنظام المباد تحديداً ، فقد بدأت سلسلة الجرائم بحقهم منذ صدور قانون الجنسية العراقية رقم (42) لسنة 1924 ، ولكن الإختصاص القضائي للمحكمة الجنائية العراقية العليا إقتصر على الجرائم المرتكبة خلال الفترة من17-07 -1968 ولغاية 01-05-2003 ، حيث جاءت متتالية بشكل زمني ، مع صدور الدستور المؤقت في21-09- 1968 ... إذ نصت مادته (20) على ما يأتي : -
أ الجنسية العراقية يحددها القانون ، ولا يجوز إسقاطها عن عراقي ينتمي إلى أسرة تسكن العراق قبل 6 -08-1924 وكانت تتمتع بالجنسية العثمانية ، وأختارت الرعوية العراقية .
ب يجوز سحب الجنسية عن المتجنس في الأحوال التي يحددها قانون الجنسية .
وتفسيرها إسقاط الجنسية العراقية عما لم يكن عثماني الجنسية سابقاً ، وبالتالي سحب التجنس من الفلبين وإعتبارهم أجانب وإبعادهم إلى خارج البلاد رغم تعارضه مع مبدأ المساواة بين العراقيين المكفول دستورياً ، كما أن المادة (66) من الدستور ، أشترطت [على كل من رئيس الجمهورية ورئيس الوزراء ونوابه والوزراء حين توليهم مناصبهم أن يكون عراقياً ومن أبوين عراقيين ينتميان إلى أسرة تسكن العراق منذ عام 1900 وكانت تتمتع بالجنسية العثمانية ، وأن لا يكون متزوجاً من أجنبية] ، ومعناها حرمان الفيليين من حق المشاركة في الحياة السياسية والشؤون العامة ، ومنعهم من تولي المناصب الحكومية الرفيعة خلافاً لأحكام الدستور ذاته ، وهكذا إتضحت النوايا ، بشن حملة تهجير أستهدفت أكثر (70.000) ألف كردي فيلي للأعوام {1969–1970– 1971} ، لتكون نقطة البداية في مسلسل الإنتقام وتصفية الحسابات ضد كل شارك في مقاومة إنقلاب البعث في الثامن من شباط في عام 1963 أو عارض نهجه السياسي بالإنتماء إلى الحركات الوطنية العراقية وكان الكرد الفيليين على رأس القائمة ، إضافةً إلى ضرب حركتهم التجارية والصناعية الفعالة في عصب الإقتصاد الوطني .
وفي16-07 -1970 صدر دستور مؤقت آخر ، وتضمنت الفقرة (أ) من المادة (42) من هذا الدستور ، سن مجلس قيادة الثورة قرارات لها قوة القانون دون أية رقابة أو مساءلة ، فصدرت سلسلة من التشريعات ذات الصلة بالجنسية ، والرئيسة منها ما يأتي : -
أولاً : - القانون رقم (147) لسنة 1968 {قانون التعديل الثاني لقانون الجنسية العراقية رقم (43) لسنة 1963} ، والقرار رقم (413) في 15-04-1975 وبموجبهما منعت السلطة القضائية من النظر في الدعاوى والمنازعات الناشئة عن تطبيق أحكام قانون الجنسية ، وإجيز الإعتراض على قرارات وزير الداخلية لدى رئيس الجمهورية ويكون قراره قطعياً ، وترتب عليه إلغاء حق المواطن في التقاضي ومراجعة المحاكم والإلتجاء إليها ، وإنتزع منه حق الدفاع القانوني المكفول له دستورياً وفي المواثيق الإنسانية الدولية ، وأدى الأمر إلى تقويض دور القضاء وتحجيم نزاهته وإستقلاليته وخضوعه للإرادة الحاكم وتبعيته المباشرة للسلطة التنفيذية في خرق صارخ لأحكام الدستور ، وبالتالي لن يستطيع الفيلي التميز والإستئناف ضد قرار إسقاط جنسيته وإبعاده إلى خارج البلاد ومصادرة أمواله وممتلكاته وحجز أبنائه .
ثانياً : - القرار رقم (180) في 03-02-1980 ، إذ تضمن شروطاً مشددة للحصول على الجنسية ولم تكن معروفة في التشريعات السابقة ، كما إعتبر القرار عدداً من العشائر الكردية إجنبية وهي عشائر {السوره ميري ، والكركش ، والزركوش ، وملك شاهي ، وقره لوس ، والفيلية ، والأركوازية} ، وهو ما عرف في دوائر الجنسية بمصطلح [العشائر الكردية السبعة المشبوهة] .

ثالثاً : - القرار رقم (200) في07-02 -1980 ، حيث جاء فيه عدم السماح للإجنبي الذي أقام في العراق قبل نفاذ هذا القرار ، أو يقيم فيه مدة خمس سنوات من الإستمرار في إقامته .
رابعاً : - القرار رقم (518) في10-04 -1980 ، والذي إستثنى الأجنبي الإيراني الأصل من الأحكام الخاصة بالتجنس الواردة في القرار رقم (180) في 03-02-1980 .
خامساً : - تعليمات وزارة الداخلية ذي العدد (2884) في 10-04-1980 ، وهي وثيقة سرية صدرت بشأن المُهجرين العراقيين ، حيث يتم طردهم خارج البلاد مع غير الحاصلين على الجنسية العراقية والمتقدمين بمعاملات تجنسهم ممن لم يبت بأمرهم ، وعندما يتبين بأن عدداً من أعضاء عائلة واحدة يحملون الجنسية وقسم آخر منهم لا يحملوها ، حينذاك يطبق مبدأ لم شمل العائلة وراء الحدود ، ويجري سحب الوثائق منهم لتسقيطها ، ويتم إستدعاء العسكريين إلى معسكر الإنضباط العسكري للتصرف بهم حسب التعليمات المُبلغة ، في حين ترسل قوائم بالشبان المشمولين بالإبعاد من الفئة العمرية من {18–28} عاماً إلى الوزارة لإحتجازهم في مواقف المحافظات وحتى إشعار آخر ، وقد أظهر الإجراء الحكومي المتبع نوعاً جديداً من مبدأ لم شمل العوائل وهو وراء الحدود ، وبشكل مغاير عن المفهوم الدولي المعمول به حتى تجاه اللأجئين الأجانب .
سادساً : - القرار رقم (666) في07-05 -1980 حيث جاء تتويجاً لكل القرارات السابقة ، والذي بموجبه تم إسقاط الجنسية العراقية عن كل عراقي من أصل أجنبي أذا تبين عدم ولائه للوطن والشعب والأهداف القومية والإجتماعية العليا للثورة من دون تحقيق أصولي أو أمر قضائي مسبب ، ولوزير الداخلية أن يأمر بإبعاد كل من إسقطت عنه الجنسية العراقية ما لم يقتنع بناء على أسباب كافية أن بقاءه في العراق أمر تستدعيه ضرورة قضائية أو قانونية أو حفظ حقوق الغير الموثقة رسمياً .
سابعاً : - القرار رقم (474) في 15-04-1981 إذ يصرف بمقتضاه للزوج المتزوج من أمراة من التبعية الإيرانية [والمقصود بها الكردية الفيلية] مبلغ قدره (4000) دينار إذا كان عسكرياً و(2500) دينار إذا كان مدنياً في حالة طلاقه من زوجته وتهجيرها إلى خارج القطر ، ويشترط لمنح المبلغ المُشار إليه أعلاه ثبوت حالة الطلاق أو التهجير بتأييد من الجهات الرسمية المختصة وإجراء عقد زواج جديد من عراقية .
تاسعاً : - علاوة على الكثير من التشريعات السرية أو المنشورة في الجريدة الرسمية/الطبعة (أ) المحدودة التداول ، أو على شكل تعليمات وتوجيهات وأوامر إدارية ، وتتركز حول الجنسية وطرق إكتسابها وسحبها ، كمنح الجنسية العراقية للأجنبيات المتروجات من عراقيين ، وتولي السلطة المالية إدارة العقارات العائدة للزوجات العراقيات الملتحقات بأزواجهن المُهجرين ، ومنع الزوج الغير عراقي من التصرف بأموال زوجته العراقية مثل نقل الملكية والوراثة ، كذلك تحديد ضوابط زواج الموظف في دوائر الدولة والقطاع الاشتراكي من أجنبية ، مع تشكيل السكرتارية العامة لتصفية أموال المهجرين التابعة لمكتب النائب الأول لرئيس الوزراء في حينها ، والإيعاز بصرف رواتب تقاعدية مقدارها (54) دينار لعوائل المغيبيين أن وجدوا ، وعليه تجسد حرمان الفيلي من جميع الحقوق المدنية والسياسية والوظيفية والثقافية والإجتماعية والإقتصادية .
وهكذا كان الفيليين تحت رحمة المطرقة والسندان والمتمثلة بتشريعات النظام المباد التي ذهب ضحيتها حوالي (500.000) ألف فيلي وما بين (15.000-20.000) ألف محتجز في غياهب السجون والمعتقلات ولا يعرف مصيرهم لحد الآن ، أثر قيامهم بإنتفاضة السجون في معتقل أبي غريب ومنفى نقرة السلمان بداية الثمانيات من القرن الماضي ، وهذا الإضراب رغم تعتيمه كالستار الحديدي ، إلا أن الحقيقة أكبر من ذلك ، فقد وصلت رائحة التصفية الرهيبة إلى مسمع وأنظار المجتمع الدولي وأصواته الحرة الشريفة مما أضطر حكومة البعث إلى إطلاق سراح مجموعة من الناجين وتصويرهم بشريط متلفز لنشره وبثه بهدف إمتصاص نقمة الرأي العام الدولي ، وشملت الإجراءات الحكومية مصادرة أموال المُهجرين وممتلكاتهم على نحو تعسفي دون تعويض أو منحهم مهلة لتصفيتها ورميهم على الحدود وإتلاف وثائقهم الشخصية الرسمية وإجبارهم على عبور حقول الألغام وجبهات القتال ومات قسم كبير منهم بسبب إنفجار الألغام أو الحرب أو نتيجةً للمرض والجوع والتعب خصوصاً كبار السن والأطفال والنساء ، وكانت الإتهامات ضد الفيليين هي مشاركتهم في نشاطات تخريبية ومنها حادث التفجير المفتعل في الجامعة المستنصرية والمعروفة بإسم بقضية " [سمير غلام] إذ جرى إعتقاله مع عائلته المغدورة قبل أسبوع من الحادث وذهبوا ضحية تصفية رهيبة لم ينجو منها غير شخص واحد وبأعجوبة ، وليظهر بعدها رئيس النظام عبر شاشات التلفزيون يتهدد ويتوعد قائلاً [والله والله والله وبحق كل ذرة من تراب الرافدين ... الدماء التي سيلت في المستنصرية لن تذهب سدا] ، معلناً بدء التهجيرات ، أما الفيليين غير المُهجرين فقد تم تشديد الخناق والتضييق على نشاطهم الإقتصادي والتجاري والصناعي وتجميد أموالهم وممتلكاتهم طيلة أيام الحرب على إعتبار كونهم يشكلون طابوراً خامساً للعدو ، وهذا ما أكده [فاضل البراك] الذي كان مديراً للأمن العام في زمن التهجيرات لعام 1980 ثم رئيس جهاز المخابرات العامة فيما بعد في كتابه الموسوم {المدارس اليهودية والإيرانية في العراق} ، ومما يلفت الأنتباه بصدد الكتاب المذكور آنفاً هو صدوره وطبعه بموافقة ديوان رئاسة الجمهورية المُنحل المرقمة ب (م.ع./126/9/.) المؤرخ في 24-3- 1984 والمُذيلة في أخر صفحة من الكتاب مع تخصيص ريعه للمجهود الحربي آنذاك ، أي أن الكتاب أعلاه ليس مثل بقية المؤلفات التي تصدر عادةً بترخيص من وزارة الثقافة والإعلام آنذاك ، وعليه يعتبر وثيقة رسمية تعكس وجهة نظر النظام الحاكم في حينها .
إن ما قام به النظام المُباد بحق الكرد الفيليين كان مخالفاً لكل الأعراف والمواثيق الدولية ولأحكام دستوره ، إضافةً إلى تعارضه أيضاً مع قانون الجنسية العراقية رقم (43) لسنة 1963 ، الذي لا يجيز إسقاط الجنسية العراقية إلا في حالات

خاصة ومنفردة بنطاق محدود وإستثنائي ، ولا يسمح بإسقاط الجنسية بالجملة ، وعليه كان هذا القانون حجر عثرة لتهجير نصف مليون إنسان دفعة واحدة ، وبالتالي كان سبباً لإقدام مجلس قيادة الثورة بسن الكثير من القرارات غير الدستورية لتسهيل عملية الشروع بحملات التهجير القسري .
الجريمة والعقاب : -
أن الجرائم المرتكبة بحق الكرد الفيليين واضحة لا لبس فيها من خلال الكم الهائل من التشريعات وقرارات مجلس قيادة الثورة المُنحل الصادر بحقهم ، والمنشورة في جريدة الوقائع العراقية التي تعد الجريدة الرسمية للدولة ، وبالتالي هي بمثابة أدلة ثبوتية دامغة تدين النظام الحاكم آنذاك من خلال مجلس قيادة الثورة وأعضائه الموقعين على قراراته ، والذين هم في ذات الوقت أعضاءً في القيادة القطرية لحزب البعث ، وبالتالي تشمل الأدانة بتبعاتها القانونية التنظيم الحزبي الأعلى ، وبما أن وزارة الداخلية هي الجهة المعنية بشؤون الجنسية وبشخص رئيسها يتحمل الأعباء الأكبر في تنفيذ تلك التشريعات بإعتبارها من صلب إختصاصاته ، وأن عملية بمثل هذا التنظيم العالي لا يمكن أن تحصل إلا بالتعاون والتنسيق مع القوى الساندة ، ومنها الأجهزة الأمنية والإستخباراتية والعسكرية والحزبية والمدنية والحكومية ، وجميعها تشرك بمسؤولية تضامنية في الجزاء والعقوبة وإنزال القصاص العادل وتحمل التبعات القانونية ، حيث لا يفكي رد الإعتبار للكرد الفيليين بمحاكمة (17) فرداً من أزلام النظام المباد .
باحث مُتخصص بشؤون الكرد الفيليين.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: قانوني

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 30-06-2009
وقت التدوين: 2023-05-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 291
الأكراد الفيلية الى اين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222810551965

الأكراد الفيلية الى اين
كامل سلمان

في كل مجتمع من مجتمعات الدنيا تعمل الأقليات دور الورقة الرابحة في كل الاحداث التي يعيشها المجتمع ، فتقوم الحكومات والاغلبية الاجتماعية بأستمالتهم والاستفادة من تأثيرهم النسبي في الحدث ، وتكون الاقلية قادرة على لعب ادوار سياسية واجتماعية فاعلة في الحفاظ على وجودها من جانب وأخذ دورها الريادي من جانب اخر ، واذا اخذنا نظرة موجزة لتأريخ الأكراد الفيلية ، نراهم للأسف الشديد لم يتعاملوا مع الواقع كأقلية كباقي الاقليات التي عاشت محترمة من قبل السلطة والمجتمع معا ، فقد أذاب الكردي الفيلي نفسه بالأتجاهات الدينية والطائفية والقومية والاممية فكانت

النتيجة ثمن باهض من دماء شبابها وتهجير عوائلها حتى اصبحت الاضعف وجودا واصبحت الحكومات المتعاقبة والمجتمع معاد لهم ومن ثم اخذوا يصرخون بمظلوميتهم التي هم اوجدوها لانفسهم عندما انخرط الشباب الفيلي المثقف للتجمعات الدينية والحزبية التي لا ناقة لهم فيها ولا جمل، فاللوم كل اللوم يقع عليهم بكل مظلومية تعرضوا لها لأنهم نسوا أنفسهم بأنهم اقلية ومازالوا يعيشون نفس التوجه وبنفس الجهالة ومازالوا يدفعون الثمن ، انظروا الى الاقليات الاخرى كيف استطاعت ان تجد لها مكانة محترمة امام جميع الحكومات ولم تجد من مثقفيهم جزء فاعل في اي حزب او تجمع غير انتماءه، فلماذا يستمر الكردي الفيلي بهذا الخطأ القاتل وهو الأحق بهذا البلد ، أما آن الاوان ان يصحو من غفلته وهو يمثل اكبر قوة ثقافية وعلمية ورياضية في البلد ويسارع الى قطع جميع انتماءاته التي لا تصب اصلا في مصلحة مكونه الفيلي، وهو الأجدر ان يكون القطب من الرحا ، ام انه عازم على المضي قدما لأضاعة نفسه ومستقبل اجياله في هذه الأنتماءات الزائلة.. مرة أخرى على كل كردي فيلي ان يتذكر انه جزء من أقلية كبيرة وفاعلة ومؤثرة وان أستقلالية وجوده عن اي انتماء مذهبي او قومي او اممي كفيل بوضع الخطوة الاولى الصحيحة لأبراز هويته التي طمسها هو عن جهالة وانا على يقين سيكون للكردي الفيلي كلمته المؤثرة في مستقبل هذا البلد اذا اراد لنفسه العزة والبقاء .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024

وقت التدوين: 11-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 292

الأكراد الفيلية.. جدل الهوية والاندماج، دراسة أنثروبولوجيا في محافظة واسط

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20231210052300535465

الأكراد الفيلية.. جدل الهوية والاندماج، دراسة أنثروبولوجيا في محافظة واسط.
ذكرى عبد المنعم إبراهيم، ثناء عبد علي هادي داراب
الناشر: مجلة الآداب (تصدر عن كلية الاداب جامعة بغداد), 2021, ع 139 ، ص.ص499-516. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: علم الأنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

جامعة: جامعة بغداد
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (المكتبة الاكاديمية الكوردية) ؛ تاريخ 10-12-2023
وقت التدوين: 10-12-2023
اسم المحرر: راپەر عوسمان عوزێری

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 293
الأكراد الفيليون- 42 عاما على إخراجهم من العراق.. من هم؟
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508062504488392

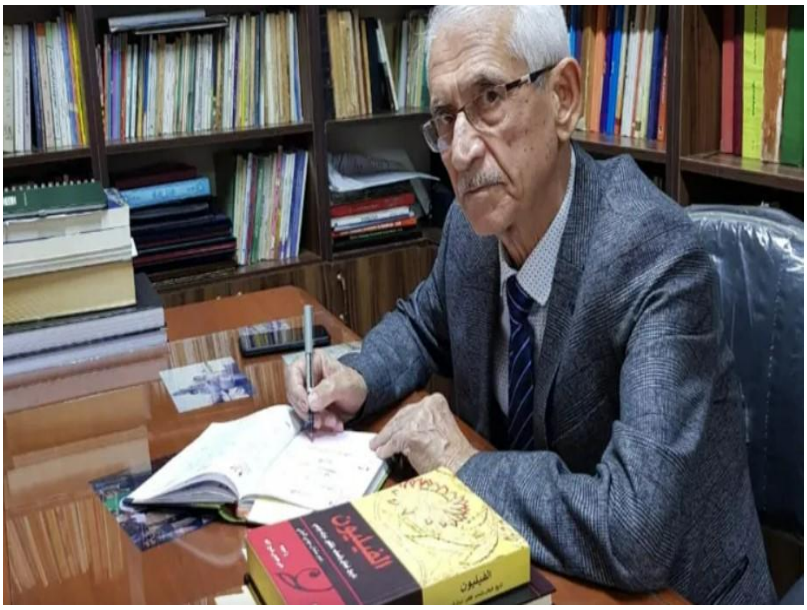

الكرد الفيليين يسكنون بعدة محافظات. وكانوا يأملون بتحسن وضعهم بعد عام 2003، إلا أن واقعهم ازداد بؤسا نتيجة انقسامهم لفئتين على أساس طائفي وعرقي.

طه العاني

قبل فترة وجيزة من بداية الحرب العراقية الإيرانية، عاش الكرد الفيليين في العراق مأساة كبيرة عندما قررت وزارة الداخلية في عهد الرئيس العراقي الراحل صدام حسين في الرابع من أبريل/نيسان 1980 تسفير من وصفتهم بالتبعية الإيرانية وغير حاملي الجنسية العراقية الموجودين في البلد وطردهم إلى إيران ومن ضمنهم الكرد الفيليين.

والكرد الفيليين مسلمون شيعة، ويتحدثون بلهجة كردية تختلف عن مثيلاتها في كردستان العراق، ويسكنون في شرق العراق وتحديدا في أقضية محافظتي ديالى وواسط وفي العاصمة بغداد، إضافة إلى محافظتي السليمانية وحلبجة بكردستان العراق،

في حين يسكن قسم آخر منهم في المناطق الغربية من إيران.
وكان معظم الكرد الفيليين ينتشرون في مناطق شرق دجلة وعلى جهتي سلسلة جبال زاغروس التي تعد الموطن الأصلي لهذه الشريحة، وفق الباحث فريدون كريم الأركوازي مدير المركز الثقافي الفيلي للبحوث والدراسات سابقا.

ويضيف للجزيرة نت أن الكرد الفيليين يشكلون النسبة الأكثر من كرد الوسط والجنوب في العراق وهم موزعون على الخارطة العراقية، وتختلف كثافتهم السكانية من محافظة إلى أخرى.

ويلفت إلى أن الأوضاع السياسية التي مرت بالعراق منذ تأسيس الدولة العراقية وقوانين الجنسية التي وصفها بالجائرة أدت إلى اختفاء العديد من الثوابت الثقافية لهذه الشريحة وبالأخص التي سكنت المدن وأهمها الاندماج الكامل بالثقافة العربية.
رحلة التهجير
ويضيف الأركوازي أن عمليات التهجير التي طالت الفيليين بدأت في وقت مبكر، ولكنها بشكل متقطع تبعا لنوعية العلاقات العراقية الإيرانية حتى وصلت أوجها عام 1980 عندما أقدمت سلطات بغداد آنذاك على تهجير حوالي نصف مليون كردي فيلي وحجز وتغييب أكثر من 22 ألف شاب من الذين كانوا يؤدون الخدمة العسكرية.

وعن أسباب التهجير يبين الأركوازي أن السبب المعلن وفق قرار التسفيرات هو تسفير كل من تثبت خيانته وعدم ولائه للعراق في وقت لم تثبت خيانة وعدم ولاء الفيليين بقرار من أية محكمة أو جهة قانونية، بل كان جميع شبابهم يؤدون الخدمة العسكرية في جميع صنوف الجيش العراقي، مضيفا واستشهد العديد منهم في المعارك الوطنية والقومية.

ويعتقد الأركوازي وجود جوانب سياسية واقتصادية تقف وراء الأسباب الحقيقية لتهجير هذه الشريحة المنكوبة.

ويتحدث عن المآسي الإنسانية التي تخللت عمليات تهجير الفيليين وتمت بأساليب بعيدة كل البعد عن لوائح حقوق الإنسان التي أقرتها المنظمات الدولية، فهي لم تكن وفق آلية معينة أو وفقا لأوامر قضائية، بل كانت أشبه بعاصفة هوجاء لم يسلم منها أحد، فقد تم وفق مزاج الدوائر الأمنية والمسؤولين عنها، ففي بعض العائلات تم تسفير جميع أفرادها واستثنوا الشباب الذين تم حجزهم، وعائلات أخرى تم تسفير رب الأسرة فقط وترك العائلة في العراق.

الاضطهاد الإيراني
ويشير الباحث الأركوازي إلى تعرض الفيليين إلى مآسٍ إنسانية بعد وصولهم إلى إيران من حيث المسكن والملبس والمأكل، حيث تم إسكانهم في معسكرات خاصة بعد أن كانوا يعيشون في العراق في بحبوحة من العيش.

ويضيف أن العديد من العائلات الفيلية اضطرت لمغادرة إيران إلى أميركا والدول الأوروبية حيث يشكل الفيليون جالية كبيرة في السويد وبعض الدول الأخرى، كما لم تعترف الحكومة الإيرانية بالكرد الفيليين الذين لم تثبت أسماؤهم في السجلات الإيرانية.

وينوه إلى أن طهران منحت الجنسية الإيرانية للبعض من الذين ثبتت أسماء أجدادهم في السجلات الإيرانية، وإلى الآن وبعد مرور أكثر من 40 عاما على عمليات التهجير لا يزال العديد من العائلات الفيلية تسكن في معسكرات مثل معسكر إزنة الإيراني وليست لهم أية حقوق في مجالات العمل والنشاطات الأخرى، ويعاني من لا يملك وثائق إيرانية من البطالة والتهميش الاجتماعي.
قوة اقتصادية
ويعتقد أستاذ التاريخ السياسي الدكتور عصام كاظم الفيلي أن محنة الأكراد الفيلية تعد من أكبر المآسي في العالم.

وفي حديثه للجزيرة نت يرى الفيلي أن اضطهاد الفيليين يعود لكونهم كانوا من المتحكمين في الاقتصاد العراقي، واستخدموا قدراتهم المالية العالية في دعم الحركة التحررية الكردية في كردستان العراق.

ويلفت إلى أن نشاط الفيليين الاقتصادي جعل السلطات تنتبه إلى خطورة مقدراتهم المالية، وتشير الوثائق عام 1965 إلى أن الأكراد الفيليين يشكلون عماد الاقتصاد في الحياة الاقتصادية العراقية.

تلاشي الآمال
من جانبه يقول الكاتب والمحلل السياسي كفاح محمود، إنه كان شاهدا للتاريخ على مأساة تهجير عشرات العائلات الفيلية بدون أن تحمل معها حتى وثائقها الرسمية، تاركة وراءها كل ممتلكاتها.

وفي حديثه للجزيرة نت يعرب محمود عن أسفه الشديد لأنه وبعد ما يقرب من عقدين على سقوط نظام الرئيس صدام حسين الذي هجّرهم، لم يتلقَ غالبيتهم التعويض، بل إن الكثير منهم ما يزال يخضع لتلك القوانين التي تم تهجيرهم بموجبها ولم يتم إلغاؤها أو تعديلها، ويعاني معظمهم من إحباط كبير خاصة الذين يعيشون في بغداد أو محافظات الوسط والجنوب.

ويبيّن أنه رغم المحاولات الجادة في حكومة إقليم كردستان التي تبنت قضيتهم؛ لكن مع الأسف لا تزال المعوقات الاتحادية وخاصة الأحزاب الطائفية تتعامل مع قضيتهم على أساس مذهبي بما يساهم في تشتيتهم وتقزيم قضيتهم القومية.

غياب الهوية

بدوره يؤكد الكاتب والباحث شيرزاد شيخاني على أن الإجراءات التعسفية زادت من معاناة الفيليين حتى بعد عام 2003، ففقدان الوثائق الرسمية التي تثبت انتماءهم العراقي، وكذلك تجاهل الأحزاب والقوى العراقية التي تسلمت السلطة بعد سقوط النظام السابق، زادا كثيرا من المعاناة الأصلية لهؤلاء.

ويرجح شيخاني في حديثه مع الجزيرة نت أن أحد أسباب ضياع حقوق هذه الشريحة ووقوعهم ضحية للانقسام المذهبي والقومي هو أنهم لم يستغلوا الفرص المتاحة أمامهم لعرض قضيتهم كقضية سياسية.

وكان الكرد الفيليين يؤملون النفس بنيل حقوقهم بعد سقوط النظام السابق عام 2003، إلا أن واقعهم ازداد بؤسا وإحباطا نتيجة انقسامهم إلى فئتين على أساس طائفي وقومي، الأولى تدين بالولاء للحكومة العراقية، والثانية لحكومة كردستان العراق.

ويلفت إلى أن أكثرية السياسيين من الكرد الفيليين انصهروا داخل أحزاب كردية وعراقية بدون أن يتمكنوا من عرض أنفسهم كطرف سياسي له قضية في إطار المعارضة العراقية قبل 2003، عازيا سبب تشتت تمثيلهم في البرلمان العراقي إلى فقدانهم لتنظيم سياسي موحد يستوعب جميع أبناء هذه الشريحة، وعدم ظهور قيادة سياسية كاريزمية قادرة على تجميعهم ضمن إطار تنظيم سياسي قوي يمثلهم كشريحة مميزة.

ويكشف عن وجود إقصاء متعمد من قبل السلطات الحاكمة اليوم في بغداد وأربيل للفيليين في شغل المناصب المهمة، وهذا يعود إلى ازدواجية الانتماء، فالقيادة الكردية تنظر إليهم كمكون شيعي مما يفترض على الأحزاب الشيعية أن تعطيهم الوظائف باعتبارهم من المذهب، والأحزاب الشيعية تتعامل معهم كمكون كردي ويرون أن أمر إعطائهم المناصب هو من واجب الأحزاب الكردية.

مستقبل الفيليين

ويعتقد عبد الصمد أسد مؤسس صحيفة نداء الكرد، عدم وجود تحركات جادة من أجل إعادة الاعتبار لهذا المكون في المستقبل المنظور.

ويضيف للجزيرة نت أنه من المحزن أن يتم منح لاجئي رفحاء رواتب كبيرة لهم ولأطفالهم وأحفادهم وبينهم كثيرون لا يستحقونها، بينما تم تجاهل مهجري الكرد الفيليين وخاصة ذوي المغيبين في المقابر الجماعية وأولئك الذين ما زالوا يعيشون في خيام بائسة في إيران، معتبرا أن القوانين والقرارات التي تخص رد الاعتبار لهم بقيت دون تنفيذ كامل إلى اليوم.

ويفيد أن هناك أسبابا خاصة، لعدم استعجال العديد من الكرد الفيليين وغيرهم من العراقيين المهجرين، ومن أهم تلك الأسباب هو الشعور بالأمان والاستقرار المعيشي الأفضل من العودة والعيش في العراق، حيث إن العائلات توالدت ونشأت أجيال عديدة وارتبطت بمهن وأعمال تجارية، وعاد آخرون لمتابعة معاملات إعادة حقوقهم المسلوبة من وثائق وعقارات وأموال في البنوك، وزيارة أقاربهم أو أصدقاء الطفولة أو زيارة الأماكن المقدسة.

ويختم أسد بالحديث عن مأساة عائلته، وشارك الجزيرة نت بصور خاصة عن أولاد شقيقته وابن شقيقه داخل سجن أبو غريب وهم من الشباب الذين لم يعثر على أثر لهم في المقابر الجماعية.

ويسترسل بالقول تم اعتقالهم في عام 1982 بعد تهجير أهلهم إلى إيران، وكنت وشقيقي اللاعب الدولي السابق محمود أسد في لندن عام 1980، وقد تم تهجير خالي مع أول دفعة من التجار واعتقل ابنه الذي كان يخدم في الجيش، وأعدم مع أولاد

شقيقتي الثلاث وابن شقيقي، لافتا إلى أنه وشقيقه لم يكونا سياسيين، حيث مثل شقيقه محمود العراق في كأس العرب عام 1966، ومثل هو فرق الشرطة ومنتخب بغداد ومنتخب العراق في كأس العرب العام 1972 والذي سمي بكأس فلسطين.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | aljazeera.net 20-04-2022
وقت التدوين: 08-05-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 294

الأكراد في النجف

20230212091219466150=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
حوار مع الأكاديمي والمفكر الدكتور عبد الحسين شعبان
أجراه: توفيق التميمي

في النجف لم يكن وجود للأكراد باستثناء من نعرفهم من الكرد الفيلية الذين يزورون حضرة الامام علي في المناسبات المختلفة، لكنه قبيل الثورة أو ما بعدها كان هناك أحد الموظفين الحكوميين وإسمه أبو سيروان، صديقاً لوالدي وكان بعد انتهاء الدوام يأتي عصراً في أغلب الأيام للجلوس في محله في السوق الكبير حيث كانت تُثار الكثير من الأحاديث، وكنت أحاول الاشتراك فيها، أولاً لكي اؤكد أنني على معرفة بالشعب الكردي، وثانياً لأبرز موقفي الذي هو جزءٌ من موقف الحزب الشيوعي، بتأكيد مطلب الاستقلال الذاتي لكردستان، وهو القرار الذي اتّخذه الكونفرنس الحزبي العام 1956، وكان الحزب من أول الدعاة لحق تقرير المصير استناداً إلى أمميته. وما زلت أتذكّر بياناً صدر للحزب، أمّا بمناسبة تأسيسه أو بمناسبة عيد نوروز وطبع بورق ملّون (برتقالي وأخضر) بلغتين، فالوجه الأول باللغة العربية والوجه الثاني باللغة الكردية، وكنت قد اطّلعت عليه على ما أتذكر العام 1957 أو العام 1958.
وعلى الرغم من أن الرجل كان متحفّظاً، لكنني أشعر أنه كثير السرور بهذا التوجّه، وبعد نحو عامين أو أقل قليلاً تم نقله إلى السليمانية على ما أظن وترك الرجل انطباعات إيجابية وإنسانية لدينا، وعندما ودّع والدي كاد أن يبكي، وكان أحد الشخصيات الظريفة التي تجلس في محلّنا وهو خيّاط يُدعى علي كبله يعلّق: أبو عبد الحسين وأبو سيروان... فدّ حزام..هزبجي كرد وعرب، هزبجي كرد وعرب رمز النضال.
وعلق في ذهني بعد ذاك شرطي إسمه كاكه حمه، عندما كنت معتقلاً ومفصولاً من الدراسة بعد انقلاب 8 شباط (فبراير) العام 1963، كان يتردد على غرفتنا، وكنت أرسله إلى والدي كل يومين أو ثلاثة أيام، وكان يجلب لي نقوداً وبعض الحاجيات، إلى أن تم منع المواجهات ومنع وصول أي شيء لنا من خارج المعتقل، وكان كاكه حمه حلقة وصل بيني وبين بعض أصدقائي في غرف أخرى.

ولعله هو الذي نقل لنا ما كان يجري خارج معتقل خان الهنود من اضطراب يوم استنفر الأمن والحرس القومي، وهرب كثير من الفلاحين الذي كان قد جلبهم حسين الصافي (محافظ الديوانية سابقاً العام 1963 ووزير العدل في عهد البعث الثاني) حين هوّس الفلاحون مليوصة يحسين الصافي، وألصقت الهوسة باسمه. وأصل القصة يعود إلى ذكرى المولد النبوي الشريف، حيث أقيم احتفال بالمناسبة، وخلال الاحتفال سقط كرسي على كرسي آخر، فأحدث صوتاً مدوّياً، الأمر الذي شهد ضجيجاً وهرجاً ومرجاً، وقيل في رواية أخرى أن إحدى قناني الغاز قد انفجرت، الأمر الذي ساد فيه الهلع، خصوصاً وان السلطة على الرغم من بطشها كانت تشعر بالعزلة والقلق من الآتي، وحصل الاعتقاد بأن هجوماً ما تعرّض له الاحتفال فذُعر الفلاحون وأطلقوا لسيقانهم الريح مرددين هوستهم التي أصبحت على كل لسان.
وبالمناسبة فقد كان الصافي محدثاً لبقاً وشخصية اجتماعية، فكهاً ومنكتاً وقد تميّزت علاقته وصداقته مع الرئيس البكر، وهو من الأصدقاء المقرّبين لأخوالي ناصر ورؤوف وجليل شعبان، إضافة إلى معين شعبان ومهدي الرفيعي ومهدي رجيب وعباس ناجي وآخرين.
لا أدري ما الذي حلّ لكاكه حمه بعد نقلنا إلى مقرات الحرس القومي ثم إلى المعتقل الجديد تحت الأرض، وبقيت أسأل عنه، ولم يخبرنا أحد، ثم قيل : نُقل إلى مكان أفضل، لكننا لا نعلم أين مكانه؟ كان هذا الرسول بيني وبين العائلة قد انقطع وآخر مقابلة لي مع العائلة بعد تعرّضي للتعذيب هو زيارة عمي د. عبد الأمير شعبان بترخيص خاص من مدلول المحنة.
لقد تعزّز موقفي من القضية الكردية نظرياً، انطلاقاً من موقف أممي عام، وشخصياً من خلال علاقات إنسانية، وذلك قبل لقائي وعلاقاتي لاحقاً مع زملاء وأصدقاء ومثقفين أكراد، لاسيما خلال دراستي الجامعية، وكان في مقدمتهم: الدكتور شيرزاد النجار، طيب محمد طيب، صلاح عقراوي، ناوشيروان مصطفى وفرهاد عوني ويوسف مجيد وصلاح زنكنة وبخشان محمد وعبد الخالق زنكنة وشيروان جميل بالطه وعشرات غيرهم، لدرجة لا أستطيع أن أحصي دائرة معارفي وصداقاتي الكردية، ولعل بعضهم إنخرط في سلك الحكومة، فلم تعد تهمّه صداقة مثقفين حردانين كما عبّر أحدهم عن ذلك.
مع الملا مصطفى البرزاني
في العام 1970 تقرر الشروع في حملة تواقيع للضغط على الحكومة العراقية وعلى قيادة الحركة الكردية الممثلة بالملاّ مصطفى البارزاني، للتوصل إلى اتفاق سلمي لحل القضية الكردية، وخلال تلك الفترة جمعنا أكثر من ثلاثة آلاف توقيع، لكن صدور بيان 11 آذار (مارس) جعلنا نعدّل صيغة المذكرة لتنسجم مع التطورات الجديدة وتقدّمها باسم جماهير بغداد إلى الصحف ووكالات الانباء والإذاعة وغيرها، وتشكل الوفد من: لؤي أبو التمن وأحمد الحكيم ومحمد النهر وعبد الحسين شعبان، حيث طفنا على وسائل الاعلام المختلفة لتسليم المذكرة، وبعضهم استقبلنا بمودّة وبعضهم استقبلنا بجفاء، بل رفض حتى تسلّم المذكرة بيده، وطلب وضعها في مكان من الغرفة أو عند الاستعلامات.
في ذات الوقت قررنا إرسال وفد لزيارة الملاّ مصطفى البارزاني، وكنت حينها قد ذهبت إلى إربيل للإشراف على المؤتمر الأول لاتحاد الطلبة العام في كردستان، تساوقاً مع التطورات الجديدة، وضم المؤتمر 37 مندوباً من إربيل ودهوك والسليمانية، إضافة إلى جامعة الموصل وكركوك. وخلال وجودي في أربيل شكّلت وفداً لزيارة الملاّ مصطفى البارزاني في مقرّه بكلاله للتهنئة ببيان 11 آذار (مارس)، وفي الوقت نفسه شاكياً تجاوزات حكومية شملت قوى وتيارات وشخصيات يسارية وقومية وليبرالية، فما كان منه الاّ أن يندد بالارهاب ويعدُ ببذل ما يستطيع لوقفه معبّراً بطريقته الخاصة عن الاخاء العربي- الكردي بإشارته أنه لا يمكن للجزء الكردي أن يتعافى طالما أن الجزء العربي من العراق في وضع غير سليم.
لم يكن البارزاني ليهمل قواعد الدبلوماسية والبروتوكول والحصافة السياسية حين وجّه رسالة تندد بالارهاب بعد أسابيع من بيان 11 آذار (مارس) والتي سرت في وقتها مثل النار في الهشيم كما يقال، لكنه كان شديد الحساسية إزاءه مما دفعه إلى انتقاد الحكومة العراقية علناً محذّراً من مغبة السير في هذا الطريق.
لقد كانت مبادرة البارزاني بتوجيه رسالة تضامن لها وقع كبير على المستوى الداخلي والخارجي، وفي حينها كلف صالح اليوسفي (رئيس تحرير صحيفة التآخي الذي تم تفجيره بواسطة طرد بريدي في بغداد العام 1981) بكتابة الرسالة وبحضور علي عبدالله وعلي السنجاري ود. محمود عثمان و فرانسوا الحريري.
وكانت الرسالة أول بادرة انذار علنية وإشارة سلبية صريحة ضد الممارسات القمعية، إذ أن بيان 11 آذار (مارس) لم يكن بالامكان تطبيقه في ظل تدهور الأوضاع السياسية ودون انفراج حقيقي، وهذا يتطلب القيام باصلاحات ديمقراطية، تلك التي تشكّل صمام الأمان لتلبية مطالب الشعب الكردي. ووعد البارزاني في رسالته بذل ما يستطيع لوقف الانتهاكات والارهاب مختتما اياها الاية القرانية الكريمة لا يكلّف الله نفسا الاّ وسعَها صدق الله العظيم.
ولكي تتم متابعة توجيهاته حاول تنظيم صلة خاصة مع محمد محمود عبد الرحمن (سامي) (وزير الدولة آنذاك) لمتابعة الموضوع عن طريق صحيفة التآخي وأخرى عن طريق الفرع الخامس للحزب في بغداد، وهناك تلقى الأخوة المسؤولون منّي مطالعات ومعلومات عن الحملة التي وجهتها السلطات الحكومية ضد عدد من اليساريين والقوميين، إضافة إلى بعض المنظمات الفلسطينية في حينها.(ونشر التقرير الخاص بالحملة ضد المنظمات الفلسطينية في عدد طريق الشعب السرية حزيران/ أو تموز/العام 1970).
لقد امتدّت الجلسة مع الملاّ مصطفى البارزاني عدّة ساعات وكان معنا ملازم خضر (حالياً الفريق نعمان التميمي) وضمّ الوفد أربعة أشخاص أتذكّر منهم مالك علي. وخلال وجودنا جاء هناك من يهمس في أذنه فاستدار عليّ قائلاً: كاك عزيز شريف وصل، فاستأذنت منه وهممت بالإنصراف، إذْ اعتبرت أن الزيارة قد إنتهت، وشكرته على حسن استقباله، لكنه كرّر عليّ

مرتين: أنت تبقى كاكه، قلت له قد يكون الأمر يتعلق بأحاديث خاصة، فأكّد على بقائي، وفهمت منه أن على الوفد أن يغادر، فطلبت من زملائي انتظاري، في الخارج حيث ضيّفهم فرانسوا حريري.
وعندما وصل عزيز شريف (أبو عصام) واستقبلناه من الباب الرئيسية، جلس إلى يسار البارزاني وجلست أنا على يمينه مثلما كنت جالساً قبل ذلك، ومقابل البارزاني الذي كان يجلس في صدر الغرفة جلس ملازم خضر (بالقرب من مدخلها) وانقسم الحضور على يسار شريف أو يميني وطلب مني البارزاني إعادة ما نقلته له عن قصر النهاية والتعذيب والملاحقات، لاسيما بعد بيان 11 آذار (مارس). وأعدت على مسامع عزيز شريف طائفة من المعلومات التي يكون قد سمع أكثر منها بحكم كونه وزيراً للعدل، واستفضت في عرضي، لاسيما للجوانب القانونية والحقوقية، في حين أنني كنت أركّز في الحديث مع البارزاني على الجوانب العاطفية والانسانية والسياسية. وكلّما انتقلت من فقرة إلى أخرى، لاسيما بخصوص وضع المنظمات المهنية، كان شريف يهزّ برأسه، لكنه لم يعلّق على الاطلاق، وانفضّ اللقاء في ساعة متأخرة من الليل، عاد بعدها شريف إلى بغداد، كما أعتقد وعدت أنا مع الملازم خضر إلى بيرسيرين حيث القاعدة الانصارية للشيوعيين في ذلك الوقت.
كان يفترض أن أبقى هناك لبضعة أيام أو أسابيع، لأغادر بعدها إلى أوروبا حسبما تقرر للحفاظ على كادر احتياطي كما قيل في حينها، لكنه بعد أيام قليلة وصلت رسالة من المكتب السياسي تطلب عودتي إلى بغداد، مع تأكيدها على علنية تحرّكي بوجود وعود بانفراجات وإطلاق سراح بعض المعتقلين، ولكن بعد يومين فقط من عودتي إلى بغداد أي في 13 أيار (مايو) 1970 تم اعتقال لؤي أبو التمن، واضطررت أنا إلى الاختفاء، ولم يكن ممكناً عودتي إلى كردستان، على الرغم من وجود هوية بصفة معلم، كنت قد استخدمتها خلال تلك الفترة.
يمكنني القول بعد أربعة عقود من الزمان أن البارزاني كان عراقي الهوية، كردي الانتماء، وكان لديه القدرة على إلتقاط الجوهري من الأشياء رغم الرياح العاتية وعوامل الجذب الكثيرة والاستقطابات الدولية والاقليمية والضغوط الكثيرة التي تعرّض لها، مثلما يمتلك مؤهلات قيادية متميّزة: الشجاعة والقدرة على حسم الأمور واتخاذ القرار، والمبادرة، والمرونة، والواقعية.. وقبل كل شيء وضع قضية الشعب الكردي العادلة نصب عينيه.
لعلي كلّما كنت أتفرّس في ملامح الرجل، كانت تقفز إلى ذهني قصيدة الجواهري الكبير التي نظمها العام 1964 وألقاها في مؤتمر جمعية الطلبة الأكراد في ميونيخ

قلبي لكردستان يُهدى والفمُ ولقد يجود بأصغريه المعدمُ

إلى أن يقول فيها:

سلّم على الجبل الأشم وأهله ولأنت تعرف من بنيه من همُ
باسم الأمين المصطفى من أمةٍ بحياته عند التخاصم تقسم
صلب الملامح تتقي نظراته شهب النسور ويدريها الضغيم

* * *

لقد شارك البارزاني في الإعداد والتنفيذ والقيادة لحركات بارزان في الثلاثينات، ومن ثم في العام 1943-1945 خلال الحرب العالمية الثانية، وتمرّس في القيادة العسكرية وأسهم في الدفاع عن جمهورية مهاباد الكردية الإيرانية مع القاضي محمد الذي أعدم العام 1947، واضطر البارزاني إلى مغادرة كردستان واللجوء إلى الاتحاد السوفييتي السابق وعدد من أنصاره وعاش في المنفى نحو 12 عاماً حتى حصلت ثورة 14 تموز (يوليو) 1958.
وتمكّن من العودة إلى العراق في 6 تشرين الأول (اكتوبر) 1958 وكان علي السيد سليمان أبو هاشم قد ذهب إلى النمسا لاستخراج جوازات سفر لهم من السفارة العراقية بتكليف من الحزب الشيوعي، ومن فيينا توجّه إلى موسكو لتسليمهم جوازات السفر كما روى لي، وقبل عودته إلتقى مصطفى البارزاني الزعيم المصري جمال عبد الناصر في القاهرة، وفي ذلك إلتفاتة ذكية لتأكيد التآخي العربي- الكردي، كما اختار ميناء البصرة العربية محطة أولى لوصوله ومنها إلى بغداد التي استقبلته استقبالاً حافلاً.
ومن المفارقة الاشارة إلى أن البارزاني كان قد حكم عليه غيابيا بالاعدام في كل من العراق وإيران، وقد سبق للحكومتين أن خصصتا مبلغ 50 ألف دينار كمكافأة لمن يلقي القبض عليه أو يقدّم معلومات عنه (1943). وكانت الحكومة التركية في وقت سابق قد اعتقلت الشيخ أحمد البارزاني وقامت بتسليمه إلى الحكومة العراقية عام 1933، وذلك يعكس البعد القومي لتحركه من جهة ودور الجغرافية السياسية في تعطيل مطالب وحقوق الشعب الكردي من جهة أخرى، والتعاون والتنسيق الحكومي والأمني بين الحكومات الثلاث، الذي ظل يشكل على مدى يزيد عن ثمانية عقود من الزمن العلامة البارزة في سياسات الدول الثلاث إزاء القضية الكردية.
توفي البارزاني في 1 آذار (مارس) 1979 في الولايات المتحدة، ودفن في بلدة شنو (قرب الحدود) واستقبلت رفاته شعبياً في 16 تشرين الأول (اكتوبر) 1993، وأصبح بالإمكان زيارة قبر البارزاني في منطقة بارزان، وقد شاهد كاتب السطور يوم 1 آذار (مارس) 2000 خلال زيارته لكردستان تدفّق جموع غفيرة من المواطنين وعلى نحو عفوي منذ الصباح الباكر متوجهين إلى منطقة بارزان من جميع أنحاء كردستان. ولعل تجربة البارزاني المريرة ينبغي أن تبقى شاخصة في الأذهان والوجدان، لاسيما غدر القوى الخارجية التي تم التعويل عليها، وأعتقد أن ذلك الدرس يجب أن يستلهم في أية علاقة مع القوى الدولية والإقليمية، الرهان عليها سيكون على حساب قوى اليسار والديمقراطية والقوى العراقية المؤيدة لحقوق الشعب الكردي بشكل عام.

وعلى الرغم من التطور الذي حصل بعد ثورة 14 تموز (يوليو) 1958، بإقرار شراكة العرب والاكراد في الوطن العراقي (المادة الثالثة) الذي يعتبر أول نص دستوري يعترف بحقوق الشعب الكردي فإن توتّر الأوضاع ومطالبة الشعب الكردي باستكمال وتطوير حقوقه واستدارة البلاد نحو الحكم الفردي، أدّى إلى تفجير الأوضاع وقصف مناطق بارزان عام 1961 حيث اندلعت ثورة أيلول (سبتمبر) 1961 التي قادها البارزاني.
وكانت اتفاقية (بيان) 29 حزيران (يونيو) 1966 بين حكومة الدكتور عبد الرحمن البزاز وقيادة البارزاني بمثابة هدنة طويلة، كما أن السلام الذي انبثق على أساسها ظلّ مصحوباً بالحذر وأجواء عدم الثقة والترقب ولم يكن يفضي إلى الحل المنشود والطموح الذي يبتغيه الشعب الكردي.
11 آذار
أما اتفاقية (بيان) 11 آذار (مارس) العام 1970 فقد كانت أهم وأشمل المحطات التي اعترفت بحقوق الشعب الكردي. ولعل حتى ذلك الحين أفضل وأعمق نص سياسي وقانوني يحصل عليه الشعب الكردي في تاريخه المعاصر منذ تأسيس الحكم الأهلي في العراق العام 1921 وحتى تاريخه. كما أن بيان 11 آذار (مارس) في حينه كان النص المتميز بالنسبة لدول المنطقة التي تعاني من مشكلة كردية وبخاصة تركيا وإيران.
لقد وضع بيان 11 آذار (مارس) الأساس الصحيح لحل سياسي سلمي معقول للقضية الكردية، كان يمكن تطويره وتعميقه على أساس التفاهم والتوافق والمصلحة المشتركة بعيداً عن الحلول العسكرية والعنفية التي لم تحصد سوى الهزيمة والخيبة والفشل باستمرار. وعلى أساسه تمت صياغة قانون الحكم الذاتي لعام 1974. وهو القانون الذي يعدّ تطوراً مهما في نظرة إحدى حكومات المنطقة إلى القضية الكردية، على الرغم من النواقص والثغرات والمثالب التي احتواها، فضلاً عن الممارسات الحكومية التي أعقبته، لدرجة قادت إلى تسويفه وسلب صلاحياته من الناحية الفعلية.
وتكمن دلالة بيان 11 آذار (مارس) قانونياً وسياسياً في تشريع دستور جديد (مؤقت) للبلاد في 16 تموز (يوليو) العام 1970 (استمرّ نافذاً حتى احتلال العراق في 9 نيسان /ابريل/ 2003) حيث تضمّن صياغة دستورية مهمة للغاية وجديرة بالتأمّل على الرغم من أن العبرة ليست بالنصوص، وإنما بالممارسة، وهو ما تم أخذه بنظر الاعتبار في ضوء النصوص الجديدة والنافذة لقانون إدارة الدولة للمرحلة الانتقالية العام 2004، أو الدستور الدائم في العام 2005، فقد كان للتجربة السابقة دور كبير في وضع الأسس للتخلّي عن الأساليب العنفية والعسكرية لحل القضية الكردية وهي إحدى دروس الحاضر والمستقبل، ولكن ذلك لا يمنع من رؤية التناقضات الكثيرة التي احتواها الدستور النافذ حالياً.
وجاء في النص الدستوري الخاص بالشعب الكردي (دستور عام 1970): أن الشعب العراقي يتألف من قوميتين رئيستين هما القومية العربية والقومية الكردية. كما أقرّ حقوق الشعب الكردي والحقوق المشروعة للاقليات كافة ضمن الوحدة العراقية، كما ورد في المادة الخامسة.
ويلاحظ الباحث والمحلل ان نص المادة المذكور تضمن عبارتين لهما دلالة بالغة وردتا لأول مرة في التشريع العراقي حين نص على القومية الكردية و الشعب الكردي. وذهبت المادة السابعة (الفقرة ب) إلى التأكيد على أن تكون اللغة الكردية لغة رسمية إلى جانب اللغة العربية في المنطقة الكردية، وذلك وفقاً لما ورد في بيان 11 آذار (مارس) الذي اعتبر اللغة الكردية لغة التعليم في هذه المناطق وقرر مراعاة مبدأ الكفاءة ونسبة السكان في تولّي المناصب المهمة والحساسة كالوزارات والجيش وأن يكون أحد نواب رئيس الجمهورية من الأكراد.
ولكن مع الأسف الشديد سارت الأمور باتجاه آخر، حيث اندلع القتال الذي أبعد كل امكانية للتفاهم والحل السلمي وذلك بسبب نهج الغرور والتفرد والاستئثار من جهة وبعض التداخلات الخارجية من جهة أخرى. وبعد اتفاقية الجزائر العام 1975 استخدمت الحكومة عنفاً مضاعفاً ومنظّماً، فقامت بعلميات عقاب جماعي وتهجير قسري في محاولة لتغيير الواقع السكاني والتركيب القومي.
الدرس الآخر الذي يمكن استلهامه بعد اتفاقية 6 آذار (مارس) العام 1975، هو أن أي حلّ مهما كان إيجابياً ويستجيب إلى حدود معينة لمطالب وحقوق الشعب الكردي، سيبقى ناقصاً وقلقاً ومعرضاً للاقصاء في ظل غياب المؤسسات الدستورية والديمقراطية، وذلك لإمكانية العدول عنه وتسويفه وأجهاضه، خصوصاً دون رقابة ومساءلة.كما أن أي تعويل على العنصر الخارجي مهما بدى إيجابياً فإنه يمكن النكوص عنه، تبعاً للمصالح الدولية والاقليمية، الأمر الذي قد يلحق ضرراً بليغاً بالحركة الكردية ومستقبلها وهو ما كان البارزاني يشعر به بمرارة، لاسيما بعد تخلّي كيسنجر وشاه إيران عن وعودهما بدعم الحركة الكردية.
كما أن أي حلّ لكي يكون حلاً راسخاً وثابتاً ولا عودة عنه وليس حلاً مؤقتا أو قلقا أو فوقياً، لا بد أن يحظى بدعم الارادة الشعبية وفي فضاء رحب تستطيع فيه أن تعبّر عن نفسها، ولن يتحقق ذلك الاّ في إطار أوضاع سلمية وطبيعية وعبر برلمان منتخب على أساس حر ونزيه وبعيداً عن المحاصصات، وعند ذلك يمكن أخذ مطالب الشعب الكردي بنظر الاعتبار وفي مقدمتها حق تقرير المصير. وإذا كان برلمان كردستان قد إختار الفيدرالية في تشرين الأول (اكتوبر) 1992، فإن الأمر اتخذ بُعداً قانونياً بعد إبرام الدستور الدائم، على الرغم من الألغام الكثيرة التي احتواها.
لقد عشت في كردستان، في العام 1982-1983 في إطار قوات الأنصار وكنت المستشار السياسي للإعلام المركزي ومسؤولاً عن منظمة الحزب وعضواً في المكتب الآيديولوجي وعضواً في مكتب لجنة العمل الديمقراطي المركزي ومُشرفاً على قطاعات الشباب، لاسيما في محاولة لإعادة تأسيس اتحاد الشبيبة الديمقراطي العراقي. وكان ضمن الاعلام المركزي إصدار جريدة

طريق الشعب التي يرأس تحريرها عبد الرزاق الصافي، وإذاعة صوت الشعب التي يديرها مهدي عبد الكريم، وقد عشنا في غرفة واحدة لمدة نحو عام تقريباً وفي ظروف حياتية بائسة، لكنها كانت مفعمة بالحيوية والحميمية، على الرغم من رداءة الطقس في ذلك العام حيث بلغت درجة الحرارة نحو 20 تحت الصفر، وفي أوضاع مناخية قاسية وبدائية، الاّ أننا كنّا نبّث يومياً، وكانت الجريدة تصدر بانتظام، وكانت نشرة مناضل الحزب التي يصدرها مكتب العمل الآيديولوجي المركزي قد عادت إلى الصدور، كما أصدرنا عدداً من الكرّاسات حينها.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 05.04.2012

وقت التدوين: 12-02-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 295

الاحصاء السكاني ... الكورد الفيليون ، جدل القومية والمواطنة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303135620471557

مؤيد عبد الستار

اثار اعلان الاحصاء السكاني ومن ثم تأجيله الى شهر ديسمبر العديد من الاسئلة والنقاشات التي نرجو ان تكون هادفة وتصب في مصلحة مستقبل العراق الديمقراطي ، وعدم وضع العصي في أية خطة تهدف من ورائها الحكومة لتاسيس قاعدة بيانات علمية تستند اليها في التخطيط والتنمية وتطبيق البرامج الهادفة الى تطوير الواقع المتخلف الذي ورثناه من حقبة حكم العصابة الصدامية .

من بين المشاكل التي تواجه قضية الاحصاء هي حقل القومية الذي سيذكر في استمارة الاحصاء ، ولا بد ان نشير الى قضية حضارية مستقبلية ، هي ان القومية ستكون في المستقبل القريب مسألة هوية شخصية ولن تكون مؤثرة في قضية المواطنة التي يجب ان تبنى على المساواة بين جميع قوميات الشعب العراقي واطيافه ، وان كان من فضل لذكر القومية في استمارة الاحصاء فسيكون من اجل انصاف القوميات العراقية التي عانت الامرين تحت حكم عصابة النظام الصدامي السابق والتمييز الذي لحقها خلال حقب مختلفة ، منذ تاسيس الدولة العراقية حتى اليوم .

ومادام الشعب الكوردي سيحصل على حق تدوين هويته الكوردية في استمارة الاحصاء ، تبقى التفاصيل الفرعية الاخرى مثل العشيرة والطائفة ذات أهمية ثانوية ، لان ذكر القومية الكوردية يغني عن التفاصيل الاخرى ، فسواء كان الكوردي شبكيا او يزيديا او سورانيا او كرمانجيا او فيليا ، فان ذلك لا يغير من المعادلة القومية شيئا، الا اللهم اذا اراد احد المكونات ان يخرج عن هويته القومية وينتمي الى هوية قومية اخرى ، او ان يطلب ان تكون قوميته نفس هوية دينه ، تماما مثل اليهودية التي تعد الدين قومية ، تلك مسألة اخرى ، ولا نعتقد انها نافعة لاي مجموعة عراقية .

ان تسجيل او ذكر القومية في استمارة الاحصاء قضية مرحلية وليست قضية مستقبلية ، لان القومية في المستقبل لا تمثل ضرورة يجب ان يلتزم بها العراقي في الحصول على حقوقه ، في المستقبل يجب ان نحرص جميعا على ان يتساوى اي مواطن مع غيره سواء اكان عربيا ام تركمانيا ام اشوريا ام كلدانيا ام سريانيا... الخ .

وكذلك مسألة الاصرار على تدوين الدين او المذهب في سجلات الاحصاء ، قد تكون قضية ملتهبة اليوم ولكن بعد سنين

قليلة نأمل ان تصبح مسألة احصائية فقط لا علاقة لها بالتوترات التي تنخر جسد الوطن .
مؤخرا حاولت بعض التنظيمات الكوردية الفيلية وبعض الزملاء من الشخصيات المعنية في الشأن الفيلي الادلاء بدلوهم حول تدوين القومية في حقل استمارة الاحصاء السكاني ، ونرى ان تقسيم الكورد الى فئات متعددة ليس في صالح انجاز متطلبات الحقوق القومية المشروعة للشعب الكوردي في العراق ، وكذلك ليست في صالح العراق كبلد ، فكلما تناثرت مكونات الشعب العراقي الى مكونات صغيرة مجهرية كلما اصبح كاهل العراق مثقلا بمشاكل متفرعة كثيرة ستسحبه الى مستنقع التخلف والرجوع الى حضيرة البلدان المتخلفة التي تنخرها الصراعات الطائفية والمذهبية والقومية مثل رواندا والصومال ويوغسلافيا سابقا ... الخ
ان الشعوب العراقية مدعوة - بعد زوال حكم العصابة الصدامية - الى تضييق هوة الاختلافات بين مكوناتها لكي تقلل من حدة الصراعات التي يجب ان لاتتفاقم يوما بعد اخر وانما يجب اخمادها ، اخماد نيران الطائفية والقومية والعنصرية ، لكي نحث السير مع الدول المتقدمة نحو غد مشرق ، ولو اخذنا مثال تركيا في الوقت الحاضر سنلاحظ انها تجاهد من اجل تقليل الصراع بين القوميتين الكبيرتين في تركيا الترك والكورد ، والجميع يعلم ان اطفاء الصراع الدائر في تركيا يعجل في التحاق تركيا بركب مجموعة الدول الاوربية – منظومة الوحدة الاوربية - لكي تاخذ مكانها بين الامم المتقدمة ، وهو سيتحقق في السنوات القريبة القادمة حالما تستطيع التخلص من توترات الماضي والارتقاء بحقوق الانسان التركي والكوردي دون تمييز .
كذلك لدينا في العراق ، فان ازالة الفوارق الطائفية والمذهبية والقومية بين الجميع على اساس المساواة بين جميع المواطنين هو الحلم المنشود للجميع ، ولا اظن ان احدا يتسم بالانفتاح على العالم الخارجي يستطيع التمسك بهويات محلية صغيرة لا تقدم سوى التوتر في العلاقة مع الاخر .
واری ان الكورد في عموم العراق ليسوا بحاجة الى تشتيت هويتهم ، وانما الاكتفاء بالاسم العام لهم ، كورد ، اما الصفات الاخرى مثل الطائفة او الديانة او اللقب او العشيرة فاعتقد انها صفات ثانوية لاتقدم ولا تؤخر في العملية الاحصائية ، لان الغرض من الاحصاء اولا واخيرا هو وضع البرامج النافعة للمواطنين لا تقسيمهم الى كانتونات معزولة بعضها عن البعض الاخر . حتى القومية في المستقبل - عندما تصبح المواطنة هي السمة الاولى للانسان العراقي - لا ارى لزوما لذكرها في احصاء المواطنين العراقيين .
وعلى سبيل المثال هنا في السويد يحصل المواطن المهاجر على الجنسية السويدية بعد خمس سنوات من اقامته الدائمة في السويد ، ونلاحظ ان جميع المهاجرين لا يريدون ان تذكر في اوراقهم السويدية اية اشارة تميزهم عن السويديين ، وقام البعض بتغيير اسمائهم كي لا ينظر اليهم احد بعين التمييز بسبب اسمائهم ، واقترح مكتب العمل – وهو مؤسسة تساعد في الحصول على العمل - في السويد ان تقدم طلبات العمل دون اسماء ، لكي يختار رب العمل من يحتاجه دون تمييز بسبب الاسم الذي قد يدل على ان طالب العمل من المهاجرين فلا يحصل على فرصة متكافئة مع السويديين ، وهناك اقتراحات متعددة من اجل ازالة التمييز بين المواطنين .
الاحصاء في العراق يجب ان يكون هادفا الى تقليل الفروق بين المواطنين وعدم تعميق الهوة بينهم بوضع علامات تمييز مختلفة مثل المذهب والطائفة والعشيرة ... الخ
وبالامكان الاكتفاء في الوقت الحاضر بالدين والقومية فقط اضافة الى البيانات الاحصائية المعروفة عالميا ، وترك التفاصيل الاخرى الصغيرة وعدم التأكيد عليها كي تهدأ التوترات التي خلفها النظام السابق المتخلف ، وبذلك نكون قد نجحنا في وضع خطوة سليمة على الطريق الصحيح نحو عراق ديمقراطي حقيقي يتسع للجميع .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 06-10-2010

وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 296
الاعتقاد والانتماء عند الكورد الفيلية

2024021122203855195&q=https://www.kurdipedia.org/?lng=11

الاعتقاد والانتماء عند الكورد الفيلية
بقلم (كامل سلمان)

اسمع كثيرا من يقول نحن الكورد الشيعة (ويقصد الكورد الفيلية) ويحاول تثبيت من خلال هذا المفهوم ان ما يميز الكورد الفيلية عن الكورد الأخرين هو الانتماء الديني المذهبي ، هذا الكلام هراء . الدين او المذهب هو اعتقاد وليس انتماء اي انك عندما تقول انا كوردي فإنك قد اعلنت هويتك وانتماءك وهذا يشمل كل من انتهى نسبه الى الاصول الكوردية وهذا شيء لا يمكن تغيره او التلاعب به لإنه موجود في التركيبة الجينية ، وأما المذهب او الدين فهو اعتقاد يختلف من إنسان لأخر وهذا الاعتقاد قابل للتغيير في اية لحظة ولا يجوز ربطه بالانتماء ، فعندما يقول فلان من الناس نحن الكورد الشيعة فإنه هنا يتكلم فقط عن فئة كوردية تؤمن بالتشيع وجنى على بقية الكورد الفيلية لإن الكورد الفيلية منهم من بدل دينه ومنهم بدل مذهبه ومنهم من لا يؤمن بالدين والمذهب ومنهم العلماني والملحد وحسب المعتقد الذي يؤمن به ، فكيف يجوز اعطاء حالة الاعتقاد لصفة الانتماء ، لا أدري هذا الكلام ينم عن جهل او تعمد . فإن كان عن جهل فيرجى الانتباه وإن كان عن عمد فهذه سابقة قد تكون لها أثار سلبية على مستقبل هذا المكون المتعدد الاعتقاد وعلى العلاقة مع بقية فئات الشعب الكوردي العريق ، والكل يعلم ان الانتماء لم يكن في يوم من الايام سببا لصراعات بين الناس بل ان الاعتقاد هو الذي سبب معظم الصراعات الدموية في التأريخ القديم والمعاصر ، لذلك يجب ان يبقى الاعتقاد شيء شخصي لا يجوز ربطه بالهوية الوطنية او القومية .
عندما يتحول الاعتقاد من الحالة الشخصية الى الحالة المجتمعية يتحول الإنسان لا شعوريا الى التعصب والتطرف ضد المعتقدات الاخرى ويصبح اعمى فكريا وتصبح له الاستعدادات للتخلي عن هويته الانتماءية والذوبان في المعتقد واحيانا ضد انتماءه الحقيقي وحتى ضد ابناء جلدته في الانتماء ، ولنا شواهد كثيرة على ارض الواقع وبذلك يكون هذا الإنسان قد تم مسخه وتحويله من كائن الى كائن اخر ويخلق العداوة والبغضاء مع اناس هو جزء منهم في الاصل وقد تصل هذه العداوة الى الاقربون الذين هم مصدر وجوده ومصدر قوته ... نحن الكورد الفيليون لا يميزنا عن بقية اخواننا الكورد في ارجاء العالم سوى اختلاف اللهجة واختلاف بعض العادات التي تتولد بحكم البيئة السكنية .
الكورد الفيلية اليوم على المحك وهم في بداية مشوارهم لتثبيت هويتهم وليس اثبات معتقدهم ، فلماذا يتم اضاعة جهود الكوادر الخيرة التي سعت طويلا مع الكم الهائل من التضحيات وتشتيت بوادر الخير للملمة الكيان الكوردي الاصيل وصبها في قالب واحد . فلتكن تجاربنا المريرة وتجارب الشعوب الاخرى امامنا عند اي خطوة نخطوها وعند اي مفهوم نطرحه ، فالكورد امام فرصة تأريخية لا تعوض فهم على اعتاب مرحلة جديدة قد تجعل للفيلين حضور دائم في المستقبل مع الاحترام الشديد لكل معتقدات افراد الشعب الكوردي .
Kamil.salman@gmail.com
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 297
الاكراد الفيلية بين نارين .... نار التبعية الايرانية ونار العنصرية
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304074132471697

مؤيد عبد الستار
اود ان اشير هنا لامر لا مناص منه ، وهو وجود عراقيين من اصول فارسية في العراق مثلما يوجد في ايران ايرانيون من اصول عراقية، ومثلما يوجد في العراق عراقيون من اصول تركية وسعودية وفلسطينية وغير ذلك ، وهذا ليس عارا على العراقيين او على العراق ، فلطالما شهد العراق هجرات حملت اليه مختلف صنوف البشر من بلدان الجوار وابعد من بلدان الجوار ، ولا نعدم اناسا في العراق من اصول قوقازية او مغولية او باكستانية ... الخ .
ولكن هذا لايعني عدم وجود قوميات وشعوب عراقية اصيلة ، وجدت في العراق منذ فجر التاريخ ، فساهمت في تشكيل هويته وفي بناء حضاراته ومجتمعه المعروف حاليا. ولا احد يستطيع ان ينكر وجود الشعب الكردي في العراق ، والذي رافق وجود الشعب العربي ، الذي اتسع وامتد ليشمل اغلب مناطق العراق بعد الفتح الاسلامي .
ان عدم الاقرار بهذه الحقيقة ومحاولة اللعب على حبال العنصرية تجاه مكونات الشعب العراقي تجعل بلادنا نهبا لصراعات ومعارك لاتحمد عقباها ولانجني منها سوى الخسران والاحزان.
لايجهل احد ان الشعب الكردي في العراق له موطنه الذي تقلص بعد الفتوحات فانحسر بمناطق تحدها جبال حمرين ، وشرق دجلة ، وبما ان تلك المناطق مقسمة بين ايران والعراق وتركيا وسوريا ، فسيكون هناك لامحالة تداخل بين انتماء الشعب الكردي الذي يعيش في هذه المناطق ، فالقبيلة الكردية التي تعيش قرب الحدود بين ايران والعراق ، تكون مقسمة او موزعة بين البلدين ، ومادامت الاوراق الشخصية ، مثل الهوية والجنسية وجواز السفر ، اصبحت لازمة تصدرها الدول حسب المناطق الجغرافية التي تحد حدودها، فلا بد ان يحمل ابناء العشيرة الواحدة من الشعب الواحد اوراقا وهويات مختلفة حسب مناطق عيشهم ووجودهم ، خاصة وان هذه الاوراق ، اصدارات حديثة لم تكن معروفة سابقا ولم يكن الناس بحاجة اليها ، ومثلما يحدث بين العراق وايران ، كذلك يحدث بين العراق وتركيا ، والعراق والسعودية ... الخ ، ولذلك لا نعدم ان نجد عشيرة عربية مقسمة بين العراق وسورية او بين العراق والسعودية ، ومنها من يحمل جنسية البلدين .
ولذلك فان تحديد الدستور لوجود اناس في العراق ينتمون لفارس ، ليس عيبا ، ومن حق من عاش وولد منهم في العراق ، ان يحصل على حقوقه كعراقي وفق القوانين التي يجب ان تكون قوانين حضارية انسانية لا قوانين شوفينية عنصرية تحارب كل من عاش وترعرع في العراق لان اصوله فارسية او تركية او مغولية وهلم جرا.
ولكن المعيب في الامر اعتبار الكرد الفيليين العراقيين ، فرسا ، وهم ليسوا كذلك ، وهم الذين انتقم منهم نظام صدام، بسبب انتمائهم الكردي ، اضافة الى انتمائهم الى المذهب الشيعي ، وحاول عبثا ابادتهم عن طريق تهجيرهم وقتلهم وسلب اموالهم وحجز شبابهم ، فجعلهم شواهد على جرائمه المعروفة بالمقابر الجماعية.
ان الفرس امة جديرة بالاحترام ، وقد قدرها العرب حق قدرها ، وهي التي علمتهم اساليب الحكم والادارة ، فكان جل خلفاء المسلمين يعيشون بين اساطين علماء وادباء ووزراء فارس ، ولن يكون الصاق صفة(فارسي) عارا مثلما اراد صدام حين اطلق على الفرس: الفرس المجوس ، ظانا انه بذلك ينتقص منهم ، غير عارف وهو الجاهل الاحمق ، بان المجوسية دين له تعاليم انسانية معروفة ، لم يستح الاسلام ان يقتبس منها ماوجده اهلا للاقتباس .
الا ان تقديرنا واحترامنا للفرس وبلاد فارس لايعني ان يشملنا كتبة الدستور بهذه المكرمة ، لان لتاريخنا حقا علينا ، فالكرد لهم تاريخهم الذي يفخرون به ،تماما مثلما يفخر العرب والترك والعجم بتاريخهم ، فالجميع قرأ التاريخ وعرف ماله وما عليه ، ولا نريد ان يأتي اليوم من يعيد قصة عزة الدوري التي ذهب فيها الى ان صلاح الدين الايوبي عربي ، فمثل هذا الراي يدل على خطل صاحبه ، ولا ينتقص من الكرد ان يسلبهم احد الادعياء علما من اعلامهم يعرفه كل من قرأ الفباء التاريخ، ولا ينتقص من الكرد ان يسميهم الدستور فرسا ، لان كلمة الحق لايمكن طمسها بعباءة الجهل ، فكثيرا ماقال العنصريون ان

الاكراد هم اتراك الجبال، فمن ياترى يصدقهم ، وهل بالامكان الغاء شعب له تاريخه ولغته ويعد بالملايين من على وجه البسيطة، وحتى لو تم ابادة الكرد جميعا ، فكيف يستطيعون الغاء تاريخهم ، مع احترامنا لتاريخ جميع الشعوب التي تقاسمنا معها الاحزان والمسرات ، وعشنا معها العسر واليسر.
يخطأ من يحسب ان كتابة الدستور مغنم ، يستطيع فرض بنوده من حصل على اعلى نسبة من اصوات ابناء شعبنا ، فان تلك الاصوات لم تكن لزيد من الناس ولا لعمر ، حتى وان كانت لصالح جهة معينة ، وهي الائتلاف الشيعي ، فما حاول العراقي اثباته بالتصويت هو ارادته في انجاح الانتخابات ليس الا ، لان الصراع كان يومها ، انتخابات ام لا انتخابات ، مثلما هو قول شكسبير : ان تكون او لاتكون تلك هي المسألة ، ولم يكن الناس يرون امامهم سوى صندوق عليهم ان يتوجهوا نحوه اولا ، وان يجتازوا العقبات الارهابية والوصول اليه ، ولا يهم ان يصوتوا لي او لك ، لانهم حسبوا ان جميع القوائم ، قوائم عراقية ، معظمها يعمل لصالح العراقيين ، لذلك صوتوا لاكبر ائتلاف ، تسريل بعباءة الدين الحنيف وعمامة المرجعية الشريفة ، واليوم ان اثبت هؤلاء عدم امانتهم في احترام من صوت لهم ، فستنقلب الاية عليهم ، ولطالما دارت على الباغي الدوائر .
ان المناورات الصغيرة لاتليق بالاهداف الكبيرة ، فمحاولة اخراج الكرد الفيليين من دائرة الشعب الكردي من اجل اضعاف التحالف الكردستاني في الانتخابات القادمة ، وشق صفوف الكرد ، للاستحواذ على اصوات قسم منهم ، مناورة بائسة ، نربأ بقائمة التحالف ان تلجأ اليها ، لان الخسارة لن تكون في الجانب الكردي فقط ، بل ستشمل الجميع ، فالعراق الان بمثابة القارب الذي يبحر في موج متلاطم ، ان لم يكن ربابنته على مستوى المسؤولية ، سيكون مصير هذا القارب الغرق الاكيد ، وهو بالتأكيد مصير لاحد يريده لشعبه ووطنه .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 06-08-2005
وقت التدوين: 2023-03-04
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 298
الامارات الكوردية قبائل ملكشاهية جمشكزك
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230623183154500238

الامارات الكوردية قبائل ملكشاهية جمشكزك
((أخوكم علي مازن ال عبدالرحمن كرواني ملكشاهي))
كما نعلم ان قبيلة ملكشاه الكبيرة كانت لديها اكثر من إمارة (جمشكزك _بەرتەك _ مجنكورد _ سوقمان) اليوم سوف اتحدث قليلاً عن اماراة جمشكزك الكبيرة ..
مثلما ذُكر في كتب التأريخ ان قبيلة ملكشاه جمشكزك هي من اكبر و اقوى القبائل الكوردية اسم قبيلة ملكشاه هو بالاصل كان (جمشكزك) و اسم جمشكزك يعود للملك الاسطوري الايراني (جمشيد الكبير) جمشيد أو جم أو جمشيذ بن طهمورث بن سيامك بن كيومرث من أهمّ الشخصيات الشاهنامة وقد ذكر اسمه في الأساطير الآرية الدينية والتاريخية.
الملك جمشيد له تأريخ قديم جدا قبل الميلاد بعدة سنوات وقبيلة جمشكزك اخذت لقبها من الملك الاسطوري (جمشيد) و قلعة (كزك) التي بناها الملك جمشيد و بعد الدمج اصبحت بمُسمى (جمشكزك) وفي زمن الملك السلجوقي (ملك شاه) قبائل جمشكزك لشجاعتهم الخيالية اخذت لقب آخر لها و هو (ملك شاه) وكانت لديهم امارة كبيرة باسم (جمشكزك) مدينة جمشكزك الآن واقعة على الاراضي الكوردية في (تركيا) في محافظات (ديرسم _ ارزنجان _ ارزروم _ دياربكر) قبيلة ملكشاه جمشكزك كانت تحت سيطرتها (32) قلعة و (16) منطقة من قلعة (كماخ) في جنوب ارزنجان الى ولاية بشتكوه (ايلام) في شرق كوردستان ..
تاريخ ملكشاه جمشكزك كبير جداً ولكن سأذكر لكم بشكل اجزاء التأريخ المشرّف لقبيلة ملكشاه وفي هذا الجزء سوف اتكلم فقط عن امارة واحدة من امارات ملكشاه و هي امارة (جمشكزك او كوردستان او كاردستان) و في الايام القادمة ان شاءالله سوف اكتب عن باقي الامارات الكوردية الملكشاهية قبل حكم الامراء الذين ساذكر اسمائهم الآن و من بعدهم..
كورد ملكشاه جمشكزك هم من اصل كورد (الكرمانج) وهم اولاد عمومة مع عشائر (كردلي الكبرى _ كردلي الصغرى _بالوي_برواري_مللي) استطيع هنا اقول ان هذه القبائل و العشائر التي ذكرتها بالاخص (كردلي و بالوي مع ملكشاه) هم الوحيدين في المكون الفيلي من كورد الكرمانج في العراق.
اول ذكر لأسم (كوردستان) عبر التأريخ هو كان لأمارة (ملكشاه جمشكزك) في القرن الثاني العشر الميلادي لأول مرة ذكر اسم(كوردستان) بشكل رسمي و هو في زمن السلاجقة..
امارة (ملكشاه جمشكزك) سميت بأمارة (كوردستان) لأن الامارة الوحيدة كانت اجمع سكانها من الكورد عكس باقي الامارات كانت خليط من الكورد و العرب و الاشوريين و الارمن.....الخ
امارة جمشكزك في سنوات القديمة كانت تعرف بأمارة (كوردستان او كاردستان) ملوك العالم مثل (الروم الرومانيين و العثمانيين و جركس في مصر) كانوا يكتبون في كتاباتهم الى امارة جمشكزك امارة (كوردستان) و هذا تأريخ مشرف لقبيلة ملكشاه بأن هم أسياد كوردستان وحتى الملوك و الامراء مثل (جنكيزخان _ هؤلاكو _تيمور لنك و اولادة _ شاهروخ ميرزا _ قرايووسف التوركماني) كانوا يحترمون قبيلة ملكشاه و امارتهم ولا يحاربونهم و ملكشاه القبيلة الوحيدة التي كانت تستطيع الدفاع عن نفسها امام هجمات المغول و التتر ..
عندما وقعت مملكة ايران بيد الملك (حسن بيك البايندرودي) كانت من اهدافة إبادة الكورد بشكل عام و كل الامارات الكوردية التي كانت لديها علاقات حميمة مع ملوك (قرقوينلوو) و في مقدمتهم امارة (جمشكزك_كوردستان) كانت ..
كلفت قبيلة (خربندلوو) التي كانت من اقوى القبائل التابعة ل(آق قؤينلوو) مع جيش نظامي كبير بأن تحتل امارة (ملكشاه جمشكزك) وتقدمها للاتراك .. وفعلا هذا الجيش الكبير هجم على الملكشاهية و احتل امارتهم في وقتها امير امارة (ملكشاه جمشكزك) كان هو الامير (شيخ حسن) ولكن في هذا الوقت (الامير شيخ حسن) كان طفلاً صغيراً..

ولكن وعندما كَبُر أصبح مقاتلاً شجاعاً وكان يفكر دوماً كيف يسترجع ارض آباءِهِ و اجدادِهِ من المحتلين , الامير شيخ حسن جَمَعَ ابناء قبيلة ملكشاه جمشكزك الذين كانوا اقوياء جداً وهجم على العدو واستخرج قبيلة (خربندلوو)القوية من الاراضي الملكشاهية و هزم التركمان هزيمة لاينسوها في تأريخهم و قتل الكثير منهم ..
وعندما الامير و الجد الاكبر للملكشاهية توفى اصبحت امارة ملكشاه جمشكزك لابنه (زوراب بيك) واصبح وريث والده و الامير زوراب بيك حكم فترة دون اي مشاكل تُذكَر و الامير زوراب بيك ايضا عندما توفيَّ اصبح ابنة الامير(حاج روستم بيك) وريث والده و استلم امارة ملكشاه جمشكزك ..
عندما استلم شاه اسماعيل الصفوي الحكم في ايران ارسل جيش الى امارة (جمشكزك) او (كوردستان) بقيادة (نور علي خليفة)
الامير (حاجي روستم بيك) بدون اي قتال معهم سلّمَ الامارة للجيش الصفوي و وقف الى جانب الصفويين ضد العثمانيين وفي المقابل اعطاء الشاه اراضي واسعة في العراق الى الامير الحاج روستم بيك مقابيل امارة جمشكزك ..
نور علي خليفة كان انسان عديم الغيرة و سفاح قتل الكثير من ابناء ملكشاه جمشكزك .. ابناء قبيلة ملكشاه جمشكزك جهزوا انفسهم بالاسلحة و ارسلوا خبرا (للحاج روستم بيك) في العراق لكي يأتي و يقود الثورة ضد الجيش الصفوي ولكن في هذه الاثناء (شاه اسماعيل الصفوي) كان يجهز نفسه لقتال العثمانيين عدّ جيشاً كبيراً من العراق و الفارس و ازربايجان و توجه الى معركة (جالديران) المعروفة في سنة 1514 م .. وعندما خسر الشاه هذه المعركة ضد العثمانيين (السلطان سليم) بقيادة جيشة العثماني توجه الى احتلال (تبريز) الايرانية . الامير(حاجي روستم بيك) في مكان بأسم (يام) في منطقة (مەرند) طلب السماح من السلطان العثماني (سلطان سليم) ولكن السلطان العثماني رفض المسامحة و اعدم الحاج روستم و احفادة و اربعين شيخ من قبيلة ملكشاه جمشكزك.
ان سبب قتل الحاج روستم بيك هو في سنة (1473م) عندما السلطان (محمد خان) والي (روم) غلب (حسن بيك البايندرودي) وارسل رسالة الى الامير (رستم بيك) لكي يسلمة قلعة (كماخ)الملكشاهية و يرافقة بحروبة
ولكن (حاجي روستم بيك) رفض و منع السلطان ان يأخذ قلعة (كماخ)الواقعة الان في شمال كوردستان /تركيا في محافظة ارزنجان ..
وفي مدة الحاج روستم بيك سلم القلعة الى رجال الشاه اسماعيل الصفوي و (فروخشاد بيك البايندرودي) وصل هذا الخبر الى السلطان وابلغة بأن حاجي روستم قام بمنع تسليم قلعة كماخ و من اجل ان لا تكون تحت حكمك و سلمها بكل سهولة الى الصفويين و منذ ذلك الوقت اقسم السلطان بأن يأخذ ثأره من الحاج روستم و قال هذا الشعر (كی لە رووی شاهان وەرگەڕیتەوە ...... تۆلەی زۆر سەختی لی دەكریتەوە) (بير حسين بيك) ابن الحاج روستم كان في العراق و سمع نبأ استشهاد والده وغادر العراق متوجهاً الى مصر عند ملوك (جركس) لكي يحمي نفسة من العثمانيين وفي اثناء سفره الى مصر اخذ قسطاً من الراحة في مدينة (ملاطية_ملاتيه) الواقعة الآن في شمال كوردستان /تركيا .. واصبح ضيف (مامي بيك) الذي كان منسب من قبل ملوك (جركس) على مدينة (ملاتية) و يحكمها ..
الامير (بير حسين بيك) كان يروي كل قصة للحاكم (مامي بيك) و بخصوص ذهابة الى المصر استشار (مامي بيك) طلب منه ان ينصحه ماهو الافضل و (مامي بيك) كان انساناً حكيماً و معروفاً وكان الكثيرون يستشيرونه .. (مامي بيك) نصح (بير حسين بيك الملكشاهي) وقال له : ابني اليوم حكم و سلطة العثمانيين هو فوق كل ملوك العالم و حكمه واسع جدا..!! وفي نفس الوقت ملوك جركس اصبحوا ضعفاء الان و الخيانة اصبحت لديهم سهلة جدا ..!! و في وقت قريب جدا سوف يخسرون كل شيء و دولتهم تكون للغير ..! انا افضّل ان تغير مسار سفرك و تتوجه الى السلطان العثماني و تطلب منة السماح .. (بير حسين بيك ابن الحاج روستم بيك) عجبة نصيحة (مامي بيك) وكان يعلم بأن نصيحة مامي بيك هي من حرصه عليه و نصحه بكل صدق ..
و قد غير مسار سفره من جركس الى السلطان العثماني و توكل على الله و اصبح في حضرة قاتل والده و اقربائه وفي منطقة (اماسية) قابل السلطان العثماني (سليم خان) السلطان العثماني كان متعجبا من شجاعة هذا الرجل الملكشاهي وكان يقول (انا قتلت والده و اقربائة و اربعين شخص من ابناء قبيلته كيف استطاع ان يأتي طوعاً من نفسه الى هنا ويقف امامي بدون اي خوف ويطلب مني السماح !!) السلطان تذكر هذا الشعر وقال (اذا التقيت بشجاعة اي رجل سوف تحبه حتى و إن كان عدوك)
الامير(بير حسين بيك) استطاع ان يقنع سليم خان و يذوب قالب الثلج الذي كان واستقبله السلطان استقبالاً جميلاً و اصدر اوامر الى (محمد باشا بيغلووي) امير امراء (مرعش) بأن يأخذ جيشاً كبيراً و يصطحب معه (بير حسين بيك) و يسترجع امارة (كوردستان او ملكشاه جمشكزك) من الصفويين و يسترد له ارض و امارة اجداده جمشكزك مثل ماكانت بالورثة من الاب للابن ..
ولكن (بير حسين بيك) بدون ان ينتظر القوات العثمانيية بقيادة (محمد باشا بيغلووي) جمع ابناء عمومة الملكشاهية و هجم على (نور علي خليفة) قائد جيوش الصفويين في المنطقة و نور علي خليفة ايضاً أعدَّ جيشاً كبيراً من الصفويين (قزلباشا) و تقدم نحو (بير حسين بيك) ابن الكوردي الملكشاهي البطل الامير حسين بيك كان متعطشاً لدماء المحتليين الايرانيين اصحاب الرؤوس الحمراء , المعركة كانت قوية جداً و الصفويين خسروا الكثير من جنودهم الى ان (بير حسين بيك الملكشاهي) قطع رأس قائد الجيش الايراني (نور علي خليفة) و ثبته على رمحه لعدة ايام ..

بير حسين بيك في هذه المعركة اخذ ثأر الكورد من ظلم الصفويين و بدون اي مساعدة عسكرية من جهة و اصبح يحكم امارة جمشكزك او كوردستان لعدة سنوات و عندما تقدم بالسّن توجه الى رب العالمين في جنان الخلد و ترك من بعدة 16 ابن .. و ان شاءالله عن قريب سنذكر قصة ابنائه و حكمهم و بطولاتهم ..
للمعلومة الامير حسين بيك هو ابن الحاج روستم بيك ابن زوراب بيك ابن مير شيخ حسن بيك .. هؤلاء هم الجد الاكبر للامير شەمير و باقي الافخاذ الملكشاهية في العراق و ايران .
فروع الملكشاهية (چمزی): 1- خميس 2-نقي (نظربگ) – كاظم بگ 4- روسگه (رستم بگ) 5- خداداد 6- ملگه 7- کلگه 8- شكر بگ 9- حسين بگ 10- خرزينوند 11- قيطولی 12- گلان 13- كله وند 14- كينيانه (ماليمان يا چشمه آدينه) 15- خليل وند 16- كناری وند 17- گراوندی 18- سراليوند 19- شه مير و كل كل 20- بابای پيرمحمد 21- كوگر 22-سيه گه 23- جمعه 24- حمانه و كول 25- نقی ملكشاهی گچی: 26- رسولوند 27- باولگ 28- خيرشه 29- كوكی 30- دوقرصه 31- قيتول 32- خلف مهر 33- قطره سيه
سياحت نامة(اوليا جلبي)
شرف نامة,شرف خان البدليسي
نزهة القلوب (حمدالله المستوفي)
الاصطخري (ابن الحوقل المقدسي)
مسالك الابصاري(شهاب الدين العمري)
زبدة التواريخ (السنندجي)
اية الله محمد مردوخي الكوردستاني
فلاديمير مينورسكي
علي عوني
امين زكي بيك
م.س.لازاريف
م.أ.حسرتيان
ي.ي.فاسيليفا
أولغا ميغالينا[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أقتصاد
تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (أعلام إمارة قبائل الملكشاهية) ؛ تاريخ 23-06-2023
وقت التدوين: 23-06-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 299

البروفيسور كامل حسن البصير اقحوانة البلاغة

20220607101615416625=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

عبد الخالق ياره الفلاح/ لقد كان للكورد الفيليين أثرا في الثقافة العراقية المعاصرة وخاصة في جانبها الادبي و هناك اساتذة كان لهم الدور المسبق في سبر غور اللغة العربية سواء في جوانب الأدب والبلاغة او النقد وتقديم خدم اللغة العربية ايما خدمة ومن هؤلاء الاستاذ البروفسور كامل حسن البصير وكان من عائلة بسيطة ويقول في مقتطفات من مذكرات طالب من كردستان الذي طبع في عام 1961 أن الحياة في نظرنا نحن البسطاء، تعني أمورا أربعة :-الليل ،النهار، الشبع والتوالد. وهذه الأمور بعمقها ضحالتها تحدد الأطار الفكري لكل واحد منها . فأن نشر الليل حباله السوداء كان علينا أن نتقوقع في بيوتنا ملتمسين الراحة. وأن صرخ النهار في آذاننا وثبنا كالعفاريت نكدح هنا وهناك لننتزع لقمة الخبز تلبية لبطوننا التي يحرقها الشوق الى الشبع.وآباؤنا وأمهاتنا يتخذون ذلك الليل وهذا النهار وبينهما الشبع أثافي يتوالدون في نطاقه ، وينتجون مولوداً يزيد عددهم فرداً.أنها أموراً أربعه هذه الحياة في نظرنا نحن البسطاء ، رسخت في أذهاننا سنة لا يغيرها تطور ولا يعوق سيرها حدث.
ومن هنا فأية صورة أسجلها عن نفسي مذكرات إنما هي صورة عن حياة غيري من امثالي أيضا مع فارق بسيط :هو أنني تمكنت أن أحس بهذه الحياة وإدراك آلامها نظر اًلظروف أحاطت بي.وهو الذي أشرف على عقد أول مؤتمر تأسيسي لاتحاد معلمي كردستان - العراق وعقده في بيته بتأريخ 1962-5-15 في ثاني أيام عيد الفطر في مدينة السليمانية وقد اختير في الوقت نفسه كأول مؤسس لهذه النقابة.
وكانت من قرارت هذا المؤتمر إصدار مجلة (ئامانج) واستمر بالعمل رئيسا لهذه النقابة حتى تم ألقاء القبض عليه وأودع في السجن في 8- شباط- 1962 بسبب نشاطاته السياسية وبذلك حل الاستاذ المرحوم الشهيد (أنور دارتاش) محله حتى يوم استشهاده وبعدها حل محله الأستاذ (محمد باقي سعيد) الى تأريخ خروج الدكتور البصير من السجن.
وعين رئيسا لقسم اللغة الكردية وعميدا لكلية الاداب –جامعة السليمانية سنة 1973 التي تولى رئاستها بعد تأسيسها من قبل الاستاذ الكبير الدكتور محمد محمد صالح ثم لم يمكث حيث نقل بناء على رغبته سنة 1980 الى قسم اللغة العربية بكلية الآداب –جامعة المستنصرية وأشرف على المئات من الدراسات والأطروحات خلال وجوده في هذه الجامعة .ومن اهم المواضيع التي تطرق إليها وتناولها في كتبه و مؤلفاته،

1-((المجازات القرانية ومناهج بحثها دراسة بلاغية نقدية))

2- (القرآن الكريم ومنهج البحث في التراث العربي)

3-(القرآن الكريم ونظرية الأدب بين الاغريق والعرب)

حيث يقول في احدى كتبه :نحن نرى أن لغة القرآن الكريم في موضوع الجريمة والعقاب تؤهل هذا الكتاب العزيز وأحاديث الرسول الكريم الصحيحة القائمة بين يديه مصدرين لشريعة الله تعالى تمتاز بدقة فائقة فيما وضعت من قواعد محكمة الصنع قامت عليها نظرية العقوبة في الفقه الإسلامي .

كما رأينا في ضوء هذه اللغه : أن الحقيقتين اللتين في البحث عنها والوصول اليهما ينبغي أن تنقشع عنهما ظلال الشك القاتمة ، وينتهي الباحثون المثبتون عن التمارى فيهما ، فأذا أولاهما تقرر : أن سلامة مسألة درء الحدود بالشبهات مبدأ فقهيا لا تستند كل الاستناد الى ظاهر منطق لغة القرآن الكريم في موضوع الجريمة والعقاب .
وثانيهما: تنص على أنه ليس فيما تعلم من لغة القرآن الكريم أي مبدأ التوسل بالشبهة في إسقاط الحدود التى سنها الله تعالى في محكم كتابه عقوبة المجرمين من عباده والله أعلم وهو نعم المولى ونعم الوكيل .
وهم نهجه التحليلي الموازن في تتبع جذور دعوة الالتزام في شعرنا المعاصر بين آراء أفلاطون ومقاييس قرأنيه وما يتصل بهذه المقاييس من ثقافتنا النقديه وما يرتبط بتلك الأراء من المدارس النقدية الاوربيه - إلى ست نتائج رئيسه :-

أولاها: أن اراء افلاطون في تقويم الشعر وتحديد منزلة الشعراء قد جارت على دعوة الالتزام في الشعر وحولتها الى إدانة أخلاقية لهذا الفن الرفيع ، كما صاغتها حلقة ضيقة من التعاليم الدينية والخواطر الفلسفة المثالية : تضيف من استيعاب حركة الشعر الدينامية وهي تتصدى للقضايا الاجتماعية والفكرية والسياسية التي يلتزم تجاهلها الشاعر في كل زمان ومكان .

وثانيهما : أن القرآن الكريم قد أرسى مقاييس اتسمت لدعوة الالتزام في الشعر فتناولته فكرة يؤمن بها الشعراء الملتزمون ، و رسختها نهجا في العمل يسلكه الشعراء العاملون ، وبسطها مصادر ينتهل منها الشعراء المبدعون وأرخ لها مجدا ينتمي إليه الشعراء المظلومون المنتصرون وسنتها ثوابا وعقابا يكافأ بها الشعراء إن خيرا فخير وإن شرا فشر .

وثالثها : أن المدارس النقدية الأوربيه لم تكن بدعوة الالتزام في الشعر عناية ملموسه ، وأن تبشير بعضها بالواقعية يستوي خطوه تقليديه الاعتبار أفلاطون الشعر محاكاة للطبيعة.

ورابعها: أن المقاييس القرآنية في الدعوة الى الشعر الملتزم لم يتهيأ لها النقاد الذين يفصلونها تراثا تليدا وينظرونها تنظيرا معاصرا ، مما خلق فراغا في نقدنا الأدبي ملأه معظم نقادنا بالاقتباس من النقد الأوربي المعاصر بلا تثبت وبلا تدقيق فلم تثمر الدعوة الى الالتزام في شعرنا على أيديهم ثمرتها المرجوة .

وخامسها : أننا لا نرى من الأصالة أن نقتفي مدارس نقدية أوربيه في اصطلاحات وأحكامها واتجاهاتها ، لأن هذه المدارس تصدر عن ظروف اجتماعيه سياسيه وفكريه هي غير ظروفنا ، وتنهل من مناهل ثقافية هي غير مناهلنا الثقافيه وتعالج ألوانا من الأدب هي غير ألواننا الأدبيه .

وسادسها: أن الدعوة الى الالتزام في شعرنا المعاصر ينبغي أن تبدأ من المقاييس القرآنية تاريخا وتطورا في ميدان النقد الأدبي اصطلاحات وأساسا مضمونه وشكله متحدة :

فترى الشاعر الملتزم هو الشاعر المؤمن بما يلتزم به وهو العامل في سبيل ما يلتزم به فعلا وهو المنتمي الى تراث أمته لغة وذوقا متجددا وهو الخائض تجربة خاصة بما يلتزم تجاهه .

وتتجنب المصطلحات الأوربيه المترجمة معتمدة في هذا الميدان اصطلاح المدرسة الثورية في الشعر بدلا عن المدرسة الواقعية ، لأن الثورية اصطلاح يستلهم مفاهيم عديدة من مقاييس القرآن الكريم ويجمع الشعراء الملتزمين بمواصفات هذه المقاييس فنانيين ينتجون الشعر الذي يخلق حياة جديدة في ضوء المبادئ التي تلائم طبيعة مجتمعهم وأهدافه.

وتستقبل الشعر الملتزم وحده ملتحمه في مضمونه وشكله بدءا بالتجربه العاطفية الصادقه التي تدفع الشاعر نحو الالتزام بأفكار معينة والتعبير عن هذه الأفكار بخيال فني له لغته القومية السليمة ، وانتهاء بالبناء الشكلي الذي يقوم على هذا المضمون ويحتويه كائنا حيا.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 300

البعد القومي لحملات الإبادة الجماعية في المناطق المتنازعة عليها - مدينة خانقين أنموذجاً

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20231207112408534977

البعد القومي لحملات الإبادة الجماعية في المناطق المتنازعة عليها - مدينة خانقين أنموذجاً.
خليل اسماعيل محمد
الناشر: مجلة جامعة دهوك / مج24، ع1 (العلوم الانسانية والاجتماعية)، ص.ص 163-175، /2021 (عدد خاص) المؤتمر العلمي الدولي الثاني حول الإبادة الجماعية مركز دراسات الإبادة الجماعية، جامعة دهوك 27 - 28 كانون الثاني 2021. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية
تصنيف المحتوى: القضية الكردية

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
جامعة:	جامعة دهوك
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	خانقين
ملف:	أنفال
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان

QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (المكتبة الاكاديمية الكوردية) ؛ تاريخ 07-12-2023
وقت التدوين: 2023-12-07
اسم المحرر: ڕاپەر عوسمان عوزێری

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 301
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 1

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215232578332

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 1
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5127 - 2016-04-08 - 16:04
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..عدد :1
أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق ،صدر العدد الأول منها عام 1433هـ /2012م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة باشراف الشيخ صلاح المندلاوي ؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،و ضمت بين دفتيها (الخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :
1. كلمة العدد: الكورد الفيليون عبر التاريخ- بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. أضواء على الكورد الفيلية/ق 1- بقلم رئيس التحرير- احمد الحمد المندلاوي
3. فلسفة التاريخ- بقلم الدكتور – محسن البرزنجي
4. الكورد الفيليون في صدر الإسلام -بقلم زكي جعفر الفيلي الموسوي
5. صفحة سوداء من تاريخ النظام البائد- بقلم جليل ابراهيم المندلاوي
6. صرخات فتاة كوردية فيلية ليلة التهجير-شعر- احمد الحمد المندلاوي
7. آخر أيام المدرسة الفيلية-بقلم عبد الستار نور علي
8. قضاة من مندلي - بقلم – اسامة الديالي
9. إضاءات في عالم المرأة – بقلم سمر الخزعلي
10. غدير الحب و الياسمين – شعر احمد الحمد المندلاوي
11. الامام الحسين(ع) اسطورة الصبر والمقاومة- بقلم الشيخ صلاح المندلاوي ..
12. الأسماء الشعبية للكورد الفيلية – مستل من كتاب بنفس العنوان

هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد الثاني.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 302
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 10

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705214630578323

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 10
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5137 - 2016-04-19 - 16:17
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..10
بقلم :رئيس التحري
أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد التاسع منها عام 1437هـ /2016م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :
1. كلمة العدد:رسالة مفتوحة الى الضمائر الحية- بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. 22 بهمن يوم تحطيم الغطرسة الأمريكية و الصهيونية .
3. إصدارات باللغة الكوردية – الفيلية – شهاب احمد المندلاوي.
4. هذا العراق و مجده – شعر: احمد الحمد المندلاوي.
5. الأمثال الكوردية - الفيلية : بتول ملكشاهي .
6. الشهيد المهندس خالد حسين ولي المندلاوي – موسوعة مندلي الحضارية.
7. أشهر الأكلات في مناطق سكن الكورد الفيليين – عدنان رحمن .
8. المرأة فيلية:ايقونة الحياة – عبد الخالق الفلاح .
9. الكورد الفيليون طليعة شهداء العراق – مصطفى محمد القره داغي.
10. الفيليون :أصالة و عراقة و آمال – د. مهدي كاكه يي .
11. رسالة من فتاة فيلية مهجرة لأخيها – طالب مراد.
12. دالية العنب – القاضي منير حداد.
13. حقوق الإخوان–شهيد المحراب السيد محمد باقر الحكيم (قدس)
14. ملحمة الكورد الفيليين في التشبث بأذيال الوطن – علي بداي .
15. من دمر أندية الكورد الفيلية؟ – د.حسين فلامرز طاهر .
هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد العاشر لسنة 2016م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد الحادي عشر .
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 303
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215154578331

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5128 - 2016-04-09 - 21:33
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..2
بقلم :رئيس التحرير
أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد الثاني منها عام 1434هـ /2012م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الواحد والخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :
1. كلمة العدد: العرق الجديد و حقوق الكورد الفيليين - بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. أضواء على الكورد الفيلية/ق 2- بقلم رئيس التحرير- احمد الحمد المندلاوي
3. نص البيان الصادر عن مجلس الوزراء حول إبادة الكورد الفيليين في العراق – وثيقة.
4. مأساة الكورد الفيليين ..المحك الفعلي لمصداقية العهد الجديد – بقلم: البوفيسور خليل شمه .
5. عادات و تقاليد الكورد الفيليين في القرن العشرين – بقلم :نظيرة اسماعيل كريم.
6. مندلي حاضنة العلماء..السيد محمد القمي- بقلم :عمران موسى البياتي.
7. ديوه خان خانقين – بقلم: قيس قره داغي.
8. الأسماء الشعبية للكورد الفيلية ق 2– مستل من كتاب بنفس العنوان
9. إضاءات في عالم المرأة – بقلم سمر الخزعلي

10. حكاية شعبية كوردية – بقلم :دكتور محمد تقي جون.
11. الامام علي (ع) ميزان الأعمال- بقلم الشيخ صلاح المندلاوي ..
12. الرعيل الأول من الكورد الفيليين – بقلم :علي حسين غلام.
13. في رحاب يوم القدس العالمي.
14. سوق الشورجة – مصطفى برهان.
15. الفيلي الصغير و شجرة البرتقال الذهبية – بقلم :اسماعيل اكبر محمد.
16. الامام المهدي (عج) في ذكرى مولده – بقلم :اسامة الديالي .
17. الكورد الفيليون و جسامة المحنة – بقلم :دكتور رشيد الخيون.
18. بيبلوغرافيا المواد الفيلية – ق 2 احمد الحمد المندلاوي

هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد الثاني لسنة 2012م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد الثالث .
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024

وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 304

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 3

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215133578330

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 3
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5129 - 2016-04-10 - 22:15
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..3
بقلم :رئيس التحري

أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد الثالث منها عام 1434هـ /2013م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الثلاثة والخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :
1. كلمة العدد: تاريخ مضيء وجرح عميق - بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. أضواء على الكورد الفيلية/ق 3- بقلم رئيس التحرير- احمد الحمد المندلاويالمؤتمر السنوي للكورد الفيليين .
3. في رحاب شهيد العلم و الفكر- بقلم ابو رؤوف الديالي
4. الكورد الفيلية – رواية حزينة – بقلم : عبد المنعم الأعسم.
5. في رحاب العلامة السيد محمد مهدي الحكيم - بقلم : الباحث احمد الخزعلي.
6. الجهد السياسي الفيلي بين الواقع و الطموح– بقلم: الشيخ مقداد البغدادي .
7. مقصلة الكورد الفيليين – بقلم :عدنان رحمن .
8. ذكريات فيلية - بقلم :بهلول الكوردي
9. مندلي في ضوء التنقيبات الآثارية- بقلم:البروفيسور خليل اسماعيل محمد.
10. أبطال الكورد الفيلية - بقلم:البروفيسور قاسم المندلاوي.
11. الأسماء الشعبية للكورد الفيلية ق 3– مستل من كتاب بنفس العنوان- احمد الحمد المندلاوي
12. المرأة نصف المجتمع – بقلم سمر الخزعلي
13. قافلة الشهداء : جمال علي حيدر.
14. فاطمة الزهراء(ع) من بيت النبوة الى بيت الأمامة- بقلم الشيخ صلاح المندلاوي ..
15. قصة الطاغية و الذبابة – بقلم :سالم بخشي خداداد.
16. الخزل عشيرة عريقة – بقلم :اسامة الديالي .
17. مسلة كل ملكشاهي – الاستاذ ستار نوروز
18. بيستون – شعر :زكريا مهدي فيلي
19. صراخ البلوط - احمد الحمد المندلاوي .
20. ببيلوغرافيا المواد الفيلية – ق 3 احمد الحمد المندلاوي
هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد الثالث لسنة 2013م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد الرابع .
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024

وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 305
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 4

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215039578329

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 4
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5131 - 2016-04-12 - 01:23
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..4
بقلم :رئيس التحري
أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد الرابع منها عام 1434هـ /2013م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :
1. كلمة العدد: القضية الوطنية المعقدة - بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. الكورد الفيليون و حقوق الأنسان – بقلم :محمد علي السماوي .
3. نحو انصاف الكورد الفيليين – بقلم :فوزي الاتروشي .
4. انقذوا الكورد الفيليين من اللاجنسية – بقلم :سجاد سالم حسين .
5. ثورة العشرين و دور الكورد الفيليين فيها ...
6. متى كان الكورد الفيليين شيعة...
7. مسؤوليتنا تجاه التحديات الجديدة – بقلم: الشيخ مقداد البغدادي
8. الأسماء الشعبية للكورد الفيلية ق 4– مستل من كتاب بنفس العنوان- احمد الحمد المندلاوي
9. الكورد الفيليون في الركب الحضاري و الثقافي /ق 1- بقلم رئيس التحرير- احمد الحمد المندلاوي .
10. فيلي – شعر : المهندسة زينب خالد .
11. الفيليون كورد أصلاء – بقلم : عبد الرحمن المندلاوي.
12. عشيرة اللك عريقة – بقلم :اسامة الديالي .
13. مسلة واليان بشتكوه – بقلم :بتول ملكشاهي .
14. السيد حسن الطباطبائي – بقلم :احمد المندلاوي .
15. الحركات و الاحزاب الفيلية – بقلم :دكتور محمد تقي جون.
16. السيدة سوسن – بقلم سمر الخزعلي
17. قافلة الشهداء :العميد صبحي بيرام .
18. ببلوغرافيا المواد الفيلية – ق 3 احمد الحمد المندلاوي
هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد الرابع لسنة 2013م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد الخامس .
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 306

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 5

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215018578328

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 5
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5131 - 2016-04-12 - 20:05
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..5
بقلم :رئيس التحري
أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد الخامس منها عام 1435هـ /2014م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :
1. كلمة العدد: القضية المعقدة هي التي تستحق الدفاع عنها- بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. الكورد الفيليون أزمة الهوية بين المذهب و القومية – بقلم :عباس الفيلي .
3. و أخيراً تحرر الكورد الفيليون من.. – بقلم :د. خليل شمه .
4. الشاعر ميران جمشيد و التراث المفقود – بقلم:احمد الحمد المندلاوي
5. مبدعون من بلادي – مع الباحث الكوردي محسن بني ويس.
6. ليس الكورد قوماً من الجن – بقلم :الشيخ صلاح المندلاوي .
7. عهد الأخوة لبني ويس – بقلم :حيدر الحيدر .
8. الأسماء الشعبية للكورد الفيلية ق 5– مستل من كتاب بنفس العنوان- احمد الحمد المندلاوي
9. دور الأمة في التغيير و السياسة .

10. الكورد الفيليون في الركب الحضاري و الثقافي /ق 2- بقلم رئيس التحرير- احمد الحمد المندلاوي .
11. محاكمة العصر – شعر:ساجدة الفيلي
12. هل تهوى العراق ؟ - شعر: عبد الستار نور علي
13. المكافاة – قصة قصيرة: بقلم ضمد كاظم وسمي
14. كوردي فيلي مرجع للعرب و الكورد – بقلم :عدنان رحمن .
15. أين حقوق الكورد الفيليين؟؟ .بقلم :بهاء صبيح الفيلي.
16. قافلة الشهداء :الشهيد باسل عبدي مرزا .
17. أوراق من المفكرة الكوردية الفيلية..بقلم:شهاب احمد المندلاوي
18. الشيخ الشاعر أيوب يوسف و مناجاته العينية – بقلم :اسامة الديالي .
19. الكورد الفيلية و أبناء الكاظمية – بقلم : د.مؤيد عبد الستار.
20. نظرة سريعة على عيلام .
21. ببلوغرافيا المواد الفيلية – ق 3 احمد الحمد المندلاوي

هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد الخامس لسنة 2015م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد السادس .
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024

وقت التدوين: 2024-07-05

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 307

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 6

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705214949578327

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 6
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5132 - 2016-04-13 - 19:34
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..6
بقلم :رئيس التحري
أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد السادس منها عام 1435هـ /2014م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :

1. كلمة العدد:القضية الانصاف شيمة و الظلم شتيمة- بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. القدس قضية المسلمين جميعاً و لا تقبل المساومة
3. جامع براثا و الكورد الفيلية .
4. عرض كتاب:الكورد الفيليون – بقلم :عكاب سالم .
5. سعدي الشيرازي – بقلم:احمد الحمد المندلاوي
6. مبدعون من بلادي – 1- بندر علي اكبر -2- اسماعيل خياط.
7. الجغرافية الفيلية – د. محمد تقي جون
8. الشيخ صلاح المندلاوي في ضيافة البيت الثقافي الفيلي.
9. الكورد الفيليون في الركب الحضاري و الثقافي /ق 3- بقلم رئيس التحرير- احمد الحمد المندلاوي .
10. المرجعية الدينية امتداد للامامة .
11. هذا أمير الهدى- شعر : احمد الحمد المندلاوي .
12. الحقيبة – قصة :نصير المندلاوي.
13. كوردية فيلية أميرة – شعر:خلدون جاويد
14. محلات بغدادية – حيدر الحيدر
15. الكورد الفيليون .. أصالة – بقلم: سالم اسماعيل
16. الشيخ مراد زنكنة - بقلم –مهدي باجلان
17. لقاء مع الشاعر الحسيني عباس يحيى- أجرى اللقاء رئيس التحرير- احمد الحمد المندلاوي .
18. امثال كوردية من بدرة/1- بقلم الباحث :احمد الحمد المندلاوي
19. قافلة الشهداء .. .
20. الأصوات المطلوبة لقرارات مجلس النواب..بقلم:شهاب احمد المندلاوي
21. الكورد الفيلية و أبناء الكاظمية – بقلم : د.مؤيد عبد الستار.
22. نظرة سريعة على طاقبستان .
23. بيبلوغرافيا المواد الفيلية – ق 4 احمد الحمد المندلاوي

هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد السادس لسنة 2015م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد السابع .
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 308

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 7

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705214909578326

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 7
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5136 - 2016-04-18 - 03:19
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..7
بقلم :رئيس التحري
أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد السابع منها عام 1436هـ /2015م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :
1. كلمة العدد:أ هؤلاء تعضدون و عنا تتخاذلون- بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. الشهيد الفيلي..قضية وطن – سماحة السيد عمار الحكيم .
3. كلمة القاضي مدحت المحمود في يوم الشهيد الفيلي.
4. نصائح بهلول لهارون العباسي.
5. اجراءات ضرورية لانقاذ الكورد الفيليين من التلاشي – عباس الفيلي
6. الصناعات اليدوية في المناطق الفيلية – سيد مرتضى المحمدي .
7. الكورد الفيليون : طيف رائع سحقه الاستلاب – بقلم :د. سيار الجميل
8. الحشد الشعبي انقذ الحياة من الموت – بقلم:الشيخ صلاح المندلاوي
9. التنافذ بين الادبين العربي و الفارسي – محمد تقي جون.
10. ثورة ثقافية – بشرى العزاوي
11. اركوازي تاريخ عشيرة – احمد خليل.
12. بيان بمناسبة الذكرى السنوية لتهجير الكورد الفيليين - بقلم رئيس التحرير- احمد الحمد المندلاوي .
13. النفقة و النشوز – ركن المرأة.
هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد السابع لسنة 2015م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد الثامن .

احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 309
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 8

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705214810578325

التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 8
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5136 - 2016-04-18 - 13:35
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..8
بقلم :رئيس التحري
أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد الثامن منها عام 1436هـ /2015م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و برأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :
1. كلمة العدد:حفظ الثقافة الفيلية واجب وطني- بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. يوم القدس العالمي ملحمة الاجيال .
3. الأسير الشهيد سمير مراد الفيلي الدلوي – الشيخ صلاح المندلاوي.
4. الأسير الشهيد مصطفى العذاري .
5. نصائح بهلول لهارون العباسي.

6. الكورد الفيليون رواد صناعة الفخار – د.مؤيد عبد الستار.
7. الفيليون ضحايا القرار 666 – بقلم :ضرغام الشلاه
8. الأكراد الفيلية و ضياع الجغرافية- متابعة التراث الفيلي .
9. الفيلية عراقيون منذ آلاف الاعوام – د.علي ثويني.
10. عشيرة الملكشاهية – ابو النون
11. الحاج الشيخ حميد شفي .
12. الأديب احمد الحمد المندلاوي :في ضيافة البيت الثقافي الفيلي.
13. هي هي له هاوار – شعر نجف جليليان .
14. آداب الأكل و الشرب.

هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد الثامن لسنة 2015م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد التاسع .
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 310
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 9

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705214704578324
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة - 9
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 5137 - 2016-04-19 - 02:29
المحور: المجتمع المدني

بسم الله الرحمن الرحيم
التراث الفيلي .. حضارة و ذاكرة..9
بقلم :رئيس التحري

أحمد الحمد المندلاوي
** التراث الفيلي :مجلة فصلية ثقافية اجتماعية سياسية عامة ملونة تعنى بشؤون الكورد الفيليين في العراق،صدر العدد التاسع منها عام 1437هـ /2015م عن المركز الثقافي الإسلامي – قسم التراث الفيلي ،و مسجلة في دار الوثائق و الكتب العراقية ببغداد تحت رقم 1722 لسنة 2012م ؛ وهي متخصصة بالتراث لحفظ ما ورد عن حضارتنا .. و ما تجود به أقلام الباحثين و الأدباء و الشعراء في جميع المجالات الحيوية لأبناء شعبنا الكريم.
المجلة بإشراف الشيخ صلاح المندلاوي؛و يرأس تحريرها الأديب احمد الحمد المندلاوي،وضمت بين دفتيها (الخمسون صفحة من الحجم الكبير) مواداً متنوعة ، نذكرها بعضها لقرائنا الأكارم :

1. كلمة العدد:الفيليون بين جدية الوحدة ومخاطر التفرقة- بقلم المشرف العام - الشيخ صلاح المندلاوي
2. زيارة الاربعين تحليق للارواح في سماء الولاية والعز و الاباء .
3. هروب شيطان – قصة قصيرة – احمد الحمد المندلاوي.
4. نريد فيلياً لا ينحني – علي حسين غلام
5. الكورد الفيليون : العيب فيكم – عبد الستار نورعلي.
6. الشهيد كمال رحمن المندلاوي – موسوعة مندلي الحضارية.
7. الكورد الفيلية جذور في الوطن – حسن حاتم المذكور
8. الكورد الفيلية ..كان الدكتاتور يكرههم مرتين – مفيد الصافي
9. مندلي – المركز الثقافي الأسلامي .
10. الكورد الفيليون جراح في الذاكرة العراقية لا تندمل – ثناء البصام.
11. الكورد الفيلية اسئلة و انتظار – جلال باقر
12. نصائح بهلول لهارون العباسي.
13. اول امرأة تصلي في متحف اللوفر من بلاد عيلام – د.مؤيد عبد الستار.
14. جريمة إبادة الكورد الفيليين و الصمت الحكومي – ناهي العامري
15. دور شباب الكورد الفيلية في النهضة الرياضية – عبد الامير دارا فيلي .
16. عشيرة الملكشاهية ج 2– ابو النون

هذه كانت جولة سريعة للتعرف على مجلة التراث الفيلي الفصلية ..الحضارة و الذاكرة ..العدد التاسع لسنة 2015م ومقتطفات من العناوين الواردة فيها.
والى اللقاء مع العدد التاسع .
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 311
التمزق الفيلي الى متى
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929091032599562

عبد الخالق الفلاح كاتب واعلامي فيلي

إنّ مِن مقومات نجاح مسيرة الهيئات والكيانات الاجتماعية والعلمية والسياسية أنْ تسير ضمن إطارٍ واضح المعالم؛ لتتمكن مِن تحقيق الأهداف والرؤى والسياسات التي رسمتها لنفسها، ولعل مِن أبجديات ديمومة التكتلات والهيئات ذات الرؤية الجماعية في مسيرتها ونهضتها؛ الحفاظ على مكونها العام مِن التفرق والتشرذم، ووحدتها الثقافية و العلمية والإدارية، وهذا بطبيعة الحال لا يتأتّى إلا بتضافر جهود العاملين لضمان وحدة الصفّ، وجمع الكلمة.

يلاحظ بين حين وآخر انبثاق تكتل اوجبهة او مجموعة هنا وهناك وكيانات سياسية خاضعة بطريقة أو بأخرى لمعادلات سياسية لا تمت إلى مصلحة القضية الفيلية بوصفهم مجموعة لها تركيبتها الثقافية والاجتماعية بأية صلة لتطرح مجموعة من الأفكار ومتطلبات بطرق وكلمات معسولة ومكررة متناقلة من بيانات سابقة قد لا تكون هي في ذاتها مهمة للقضية بذاتها في إعادة الحقوق وحفظ الهوية ونشر الثقافة ودعم لغتهم فيجب أن يسبق مثل هذه البيانات، تنمية داخلية وتوافق جماعي حتى تتوحد صفوفنا باتجاه الصالح،" وليس أشدّ ضراوةً على اي امة وعلى استِقرارها من اختِلافِ الكلمة، وتنافُر القلوبِ، وتنازُع الآراء. وحدةُ الكلمة سببٌ كلِّ خيرٍ، والفُرقةُ والخلافُ سببُ كل شرٍّ. إن من كمال الدين وكياسَة العقل وسلامةَ الفهم: أن لا ينساقَ المرءُ مع من يُريد تصديعَ وحدة الأمة، لما قد يرَى من ظُلمٍ قد وقعَ، أو حقٍّ قد انتُقِص" ،كي لا تكون قنابل تؤدي معظمها الى التفتيت بدل البناء ولمزيد من التمزيق، وخلق خللا اجتماعيا يزيد الطين بلة.

بعد عام 2003 ظهرت حالة من الطبقية بين أبناء من يفترض أنهم ينتسبون إلى هذا المكون بعد تأسيس مجموعات بتسميات مختلفة تنادي بحقوق المكون تحت ظل أحزاب سياسية معينة لم تأتي بشئ سوا سرعة التشتت واختفاء المسميات على الساحة السياسية او اصبحت في الا وجود ،وكلما نكبر ويمر الزمن ندرك أننا نعيش حلما تهدمه الوقائع، وتنسف الظروف السياسية والاقتصادية والاجتماعية أركان هذا المكون المظلوم بأيدي أبنائه قبل الغرباء .

علينا ان نعرف ان هناك مسألة فيها من ألاهمية، وهي الوحدة المجتمعية، والتي ربما في بعض جوانبها سحقتها الحالة السياسية؛ كان بالإمكان الحفاظ عليها وتقويتها لو عملت هذه التشكلات بصورة سليمة وصحيحة ، أم أن هذا غير ممكن في ظل وضع سياسي يحمل صواعق تفجير كل فكرة وحدوية؟ ولست أقصد بالوحدة المجتمعية وحالة التآلف بين أبناء العراق فهي موجودة اصلاً بعيداً عن السياسيين انما اقصد المكون الفيلي العزيز رغم أنه جزء مهم منه، ما اعنيه هو حالة الوحدة والتجانس والتعاون من اجل نيل الحقوق لانها تحتاج الى قوانين والمتابعة مع المسؤولين المختصين واصحاب القرار، أو على الأقل نبذ الشقاق والبغضاء بين أبناء هذا المكون الاصيل، بما في ذلك الأسرة والعائلة وصولا إلى المنظمة والكتلة او

الحزب الذي يشرع لافتاته باسمهم.

لا شك فيه أن الكثير من ابناء المكون لا يشغلهم ولا يهمهم شأن من السياسة قبل حقوقهم ويهمهم لقمة العيش ويفضلون حتى البعد عن مجرد الحديث فيها، يقلقهم و يؤرقهم ويشعرون بخطر التسارع في التمزق والتشظي في المجتمع، ويحسّون بأن الخطر يكبر ويزداد في الانتماءات وهنا نزداد حيرتهم، إذ كيف نوقف هذه الحالة على مستوى المجتمع.

ليس هناك من سبيل الا بوحدة راية هذه المنظمات والاحزاب تحت مجموعة واحد وتسمية واحدة و لا شيء حاليا سوى أن نبتهل إلى الله أن يؤلف بين قلوبنا التي تسكنها بقليل أو كثير من الضغائن والأطماع والأنانية وحب الذات ،والامل في تأسيس المنظمات والأحزاب والتجمعات التي تظهر بين حين واخر من قبل بعض المخلصين والاعتماد على القواعد الشعبية والعيش معهم والعمل بكل إخلاص في سبيل تحقيق مطالبهم في متابعة تطبيق بعض القوانين التي صدرت لصالحهم ككرد فيليين او أن يكونوا على قدر كبير من المسؤولية لانجاز المهام التي على عاتقهم وضبط كوادرهم في عمل الخير ، وأن لا تكون مجرد منظمات وأحزاب من أجل الحصول على المكاسب لصالح مجاميعهم فقط كما هو الحال عند الكثير منهم الآن ومنذ سقوط النظام البعث بقيادة الطاغية صدام حسين في عام 2003، وما أحوجنا اليوم لاجتماع الكلمة من أجل إيجاد حلول للعديد من المشكلات والتحديات التي تؤرق مكوننا، و يحتاج إلى الدعم والمؤازرة والمساندة لإنصافه مما يكابده، حيث تجاوزت كل الحدود وباتت تهدد كيانه بين المكونات العراقية.

وتحية اجلال واكبار لأبناء شعبنا

والمجد والخلود لشهدائنا الابرار.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى:	مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى:	النقد السياسي
نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 312

التنظيمات الفيلية والبوصلة الكردية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304090026471727

مؤيد عبد الستار

نشطت القوى السياسية والجمعيات الكردية عامة والفيلية من ضمنها في الدول الاوربية قبل سقوط النظام الدكتاتوري في

العراق، فعقدت الاجتماعات واللقاءات العديدة في مختلف البلدان الاوربية، على أمل أن تحقق أفضل سبل التكاتف والتلاحم بين القوى المناهضة للدكتاتورية كي تتوحد وتقدم ما باستطاعتها من أجل تقريب يوم الخلاص من النظام الصدامي المقيت، وكان أن اجتمعت مجموعة من الشخصيات والجمعيات الكردية الفيلية في هامبورغ عام 2002 وشكلت مجلسا عاما فيليا ، وكان لي شرف المشاركة بهذا الاجتماع وتسلمت رئاسة تحرير جريدة (صوت الكرد) التي أصدرنا بعض اعدادها من لندن ، ولكن ما ان سقط النظام الصدامي في نيسان 2003 حتى سارعت العديد من الجهات الكردية الى تشكيل منظمات واحزاب مختلفة ، وكان حصة الكرد الفيليين من تلك الاحزاب والمنظمات بضعة تشكيلات جنينية تحاول البحث لها عن مكان تحت الشمس ، اولا شمس العراق الذي تحرر من قبضة الدكتاتورية، وثانيا شمس كردستان التي تنفست الصعداء لاول مرة ، واعلنت الفدرالية الكردستانية ضمن اطار عراق موحد.
كانت كردستان ساحة واسعة لعدد من الاحزاب الكردية ، منها اكبر حزبين عريقين هما الحزب الديمقراطي الكردستاني (البارتي) ، والاتحاد الوطني الكردستاني (يكيتي) ، ثم احزاب اخرى صغيرة توحدت في صيغة جبهة كردستانية ، استطاعت ان تجد في ائتلافها في قائمة واحدة طريقا ناجحا لدخول الانتخابات موحدة وتتقاسم المقاعد في الجمعية الوطنية بنسبة معقولة فرضتها معادلات التحالفات السياسية مع الاحزاب العراقية الاخرى.
وفي خضم هذه التفاعلات ، ليس غريبا ان تنشأ العديد من المنظمات السياسية الكردية الفيلية ، فانه لامر اعتيادي ان تنتقل حمى الديمقراطية الى الجميع ، فيجدون متعة الحرية في تأسيس احزاب واصدار مطبوعات مختلفة لا يجمعها جامع ولا يحدها حد .
الا ان سير الاحداث ومجرى الحياة السياسية لايسمح للجميع بالرقص كيفما يشاءون في صالة واحدة ، بل يجب مراعاة ايقاع موسيقى الفرقة التي تقف على المنصة لتعزف انغام الحرية كما تمليها القواعد ، وتفرضها القوانين .
ولذلك ستبحث جميع التشكيلات الحديثة ، والتي تفتقر الى الخبرة السياسية ، المحلية والدولية ، عن حلفاء يمهدون لها الطريق الوعر الذي تتلمس فيه مصلحة شعبها وقومها ، وبالنسبة للكرد الفيليين ، فان مصلحتهم مرتبطة ارتباطا عضويا بشعبهم الكردي ، سواء داخل العراق او خارج العراق، ولكن الظروف الدولية والاقليمية الحالية تفرض عليهم الالتزام اولا بالتحالف مع شعبهم داخل الحدود السياسية للعراق، اي ان الشعب الكردي في العراق هو الظهير الاول للفيليين الكرد، مثلما الشعب العراقي – بكافة قومياته وطوائفه- هو الظهير الاول للقوميات والطوائف العراقية المختلفة. ان المعادلة العراقية معادلة مزدوجة ، فالشعب العراقي هو اولا ، والقومية أو الاثنية التي هي احدى مكونات الشعب العراقي ، هي اولا ايضا. ففي العراق ، الجميع واحد ، والواحد – جميع- .
إن هذه المعادلة الصعبة ، هي احدى اهم المشاكل التي تفرض حلولا صعبة على الجميع ، وحده العراقي الواعي يستطيع ايجاد الحلول لهذه المعادلة، ولذلك لايجد السلفي الرجعي المتعصب اية امكانية لفهم وحل هذه المعادلة ، فيرتدي الحزام الناسف لينتحر وسط جمع من العراقيين، اي يقتل نفسه ويقتل الاخرين (طبعا اضافة الى عوامل اخرى عديدة) اي انه لعجزه عن الوصول الى فهم المعادلة يختار اسهل الحلول ، وهو الانتحار ، بالضبط مثل الفتى او الفتاة التي تعجز في حل عقدة حب فاشل فيكون الانتحار هو الخيار، وهو ايضا ما يحدث لطلاب المدارس المراهقين ، الذين يفشلون في اجتياز الامتحان، فيختار بعضهم الانتحار.
عانى الكرد الفيليون انواعا واشكالا متعددة من الاضطهاد، اولها الاضطهاد الطبقي على يد مضطهديهم من امراء وشيوخ ورؤساء عشائر، كانوا يعدون ابناء عشيرتهم عبيدا ، او اتباعا لايستحقون الحياة ، فالامراء والاقطاع ساموا ابناء العشائر من الكرد الفيليين شتى انواع العذاب ، حتى ترك الالاف منهم اراضيهم وهجروها الى المدن ليعملوا ويكدحوا في اشق المهن المتعبة ، فعملوا حمالين في المدن وعمالا كسبة وصباغي احذية وغير ذلك من مهن صعبة كي يعيلوا ابناءهم ويطعموهم لقمة الخبز المغموس بعرق الجبين، وهو مدعاة فخر لنا وليس عارا كما يراه بعض الاباطرة.
اضافة الى هذا الواقع المزري ، عانى الكرد الفيليون من التمييز العنصري على ايدي الحكومتين ، الشاهنشاهية في ايران ، والحكومة العراقية في العراق، وذلك لان اراضيهم قسمت بين الدولتين الصفوية والعثمانية سابقا، والايرانية والعراقية لاحقا، وظلت قضية الكرد الفيليين اسيرة العقلية الشوفينية في البلدين ، مع تعاطف شعبي ، وخاصة من الاحزاب التقدمية واليسارية ، لذلك نجد انتماء العديد من الكرد الفيليين الى الاحزاب القومية الكردية واليسارية العربية، وقتالهم العنيد الى جانب الزعيم عبد الكريم قاسم الى اخر لحظة في حياته، كونه الزعيم العراقي الاول الذي لم يمارس الشوفينية العنصرية معهم او مع الاخرين من ابناء الشعب العراقي.
اما في العهد الصدامي المقيت ، فقد عانى الشعب العراقي جميعا ، ولكن محنة الكرد الفيليين كانت محنة لاتوازيها محنة ، فقد جردهم النظام من مساكنهم واموالهم واوراقهم الشخصية،حتى انه لم يتردد في تجريد الاطفال الصغار من شهاداتهم المدرسية ، ورماهم على الحدود وسط الالغام في عمليات تهجير اتصفت بالهمجية والحقد الاعمى ، فاصبحت قضية الكرد الفيليين من اعقد القضايا في العراق، وستبقى بحاجة الى حلول جذرية لسنوات قادمة ليست قليلة، نظرا للاثار التدميرية التي جرتها وحشية النظام الصدامي المقبور.
وما ان اتيحت الفرصة امام الشعب العراقي لان يمارس حقه في الانتخاب ، ظهرت على خشبة الواقع السياسي تحالفات وقوائم سياسية تحاول حشد اكبرعدد من الاصوات تحت رايتها، ولما كان الكرد الفيليون يشكلون صوتا وطنيا قويا قد يتجاوز تعداده المليونين في وسط وجنوب العراق ، ستحاول قوى سياسية مختلفة الاستفادة منهم لتعزيز وجودها داخل

الجمعية الوطنية والحصول على مقاعد نيابية من خلال اصواتهم.
يعيش الكرد الفيليون في بغداد ومدن محافظة واسط المحاذية لايران ، والعمارة وبصرة والحلة وكربلاء والنجف، وخانقين وبعقوبة وغيرها.
وتتوزع انتماءاتهم وولاءاتهم الايديولوجية والمذهبية بين قوى اليسار والاحزاب القومية الكردية والتنظيمات الدينية الشيعية. وتحاول هذه الاحزاب والقوى السياسية الاستفادة منهم واجتذاب اوسع قطاعاتهم الاجتماعية للفوز باصواتهم.
في هكذا مشهد، توجد امام الكرد الفيليين بعض المهام العاجلة يجب حسم علاقتهم معها ، فمن خلال الصراع السياسي الدائر بين القوى السياسية تمتاز المرحلة الحالية باستحقاقات اولية ، على رأسها الحصول على كامل الحقوق الكردية للشعب الكردي في العراق ، وهذا يشمل جميع الشرائح التي تنضوي تحت مسمى الشعب الكردي مثل السوران والبهدينان والفيليين والكاكائيين والشبك والايزديين والهورامانيين والكوران .... الخ.
ان اولى المهام هي التكاتف الكردي والالتفاف حول القيادة الكردية والبرلمان الكردستاني ومحاولة التعامل مع الحياة السياسية العراقية من خلال البرلمان الكردستاني ، والعمل على ايصال عدد مناسب من الكرد الفيليين الى البرلمان لترسيخ المطالب الكردية وتفصيلاتها والمطالبة بتلبيتها والعمل على تحقيقها بالوسائل البرلمانية المعروفة.
وهذا ما سعينا الى العمل من اجل انجازه من خلال اللائحة التي قدمناها باسم الهيئة التأسيسية لوحدة الكرد الفيليين الى السيد مسعود البرزاني رئيس اقليم كردستان والى البرلمان الكردستاني ، ولجنة صياغة الدستور.
ان هذه المبادرة تعكس الروح التوحيدية لدى الكرد الفيليين بدل الذهاب في متاهات مذهبية وايديولوجية لاتحسم الموقف لصالحهم وتبدد اصوات الكرد فتخسر القائمة الكردية عددا من الاصوات في الانتخابات القادمة مما يضعف تمثيلها في الجمعية الوطنية والحكومات التي ستشكل في المستقبل .
إن المناورات التي تقوم بها بعض المجموعات من خلال تشكيل مجالس باسم المذاهب او باسم احزاب مذهبية تحركها من وراء الستار لا يؤهلها لاحتلال المكان الذي تطمح فيه في الحياة السياسية العراقية ، لان مصالح تلك الاحزاب والقوى الدينية تجمعها مصالح انية ، لا تربطها علاقة مصيرية مع قضية الكرد بصورة عامة ولا مع الكرد الفيليين بصورة خاصة ، لان الانتماء المذهبي يعمل من اجل كسب الساحة الاوسع وهي الساحة العربية ومن ثم الساحة الاسلامية ، وفي كلا هاتين الساحتين لاتحتل القضية الكردية مركز اهتمامها ، لذلك من الافضل للقوى الكردية الفيلية ان تتوحد مع قضيتها الاولى وهي القضية الكردية ، فالشعب الكردي يواجه معركة مصيرية تتمثل بالاعتراف بحقوقه الكبرى مثل الحق في استخدام لغته الكردية وعودة محافظة كركوك الى احضان كردستان، وعودة المدن الكردية الى محافظاتها الاصلية ، واقرار حقوق الشعب الكردي في الفيدرالية وتقرير المصير وعودة المهجرين والمرحلين الى اراضيهم وبيوتهم وغير ذلك ، وان هذه الحقوق بحاجة الى تكاتف جميع القوى الكردية وعدم تشتيت جهودها، واذا كانت هناك مطالب واتجاهات ايدولوجية فمن الافضل ان تتفاعل تحت سقف البرلمان الكردستاني وان تناقش مع القيادة الكردية والوصول معها الى افضل الصيغ المناسبة في العمل والنضال .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org05-07-2005
وقت التدوين: 2023-03-04
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 313

التهجير القسري للكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215607578333

التهجير القسري للكورد الفيليين
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4786 - 2015-04-24 - 12:56
المحور: حقوق الانسان

بسم الله الرحمن الرحيم
التهجير القسري للكورد الفيليين
بقلم /أحمد الحمد المندلاوي
** تمر هذه الأيام الذكرى السنوية الخامسة و الثلاثون لمأساة الكورد الفيليين في عمليات التهجير القسري على يد أزلام النظام البائد عام 1980م،و التي كانت مخالفة قانونية و انتهاك صريح لكل الشرائع السماوية و الدولية. إنها جرائم إبادة جماعية بحقهم ، بعد سلبهم و تجريدهم من كل المستمسكات الثبوتية الدالة على عراقيتهم .. و حجز أبنائهم و اختفائهم في تلك الزنزانات الرهيبة .
لقد ساهم الكورد الفيليون و هم من السكان الأصليين في هذا البلد العريق منذ آلاف السنين، و ساهموا بكل جد و إخلاص عملياً و علمياً في بناء الصرح الحضاري للعراق الحبيب ، و لكن النظام الجائر المقبور شنَّ عليهم تلك الحملة الشعواء بدوافع معروفة لدى الجميع .
واليوم و بعد هذه السنوات العجاف و ما عانوه من مرارات المهجر من شظف العيش و فقدان الأعزة ، عادوا الى ربوع الوطن و مهد الصبا يتطلعون الى غد أفضل في نيل استحقاقاتهم الشرعية و الوطنية في عراقنا الجديد و بعد زوال الدكتاتورية البغيضة بل الأمر أصبح ضرورياً لهم طالما انتظروه ، و رد الإعتبار لهذا المكون الأصيل و المظلوم؛ و المعروف عنهم (الكورد الفيليون) الذين قدموا التضحيات تلو التضحيات بهدف القضاء على كل أشكال الظلم والجور وانتهاكات حقوق الإنسان ؛و قد ساهموا بشكل فعال في هذا الإطار وباعتراف قادتنا، في إقامة العهد الذي نحن عليه اليوم .بل من ثمرات نضالهم و عطاءاتهم .. باذلين الكثير من الجهد والمال والدم كي تنتصر الديمقراطية في عراقنا العزيز..
و في هذه المناسبة يتأمل الكورد الفيليون من الحكومة الموقرة المزيد من الإهتمام بهم و حل مشاكلهم .لبناء عراق مزدهر آمن .و خالٍ من الإرهاب البغيض. و من الله العون و السداد.
احمد الحمد المندلاوي
عن/مركز مندلي الحضاري للتوثيق و الدراسات
2015م
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 314
التهجير القسري للكورد الفيليين في الذاكرة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183534552076

التهجير القسري للكورد الفيليين في الذاكرة

ونحن نعيش ذكرى مؤلمة وهي الحملة الشوفينية المجرمة التي اقدم عليها النظام البعثي المجرم بحق امة كبيرة من الشعب العراقي تمثل الكورد الفيليين هذا المكون الابي بتاريخة وحضارته المشهود بالتفاني والصدق والاخلاص التي تمثل سمت ابنائه رجالا ونساءاً وشيباً وشبابا وفي التضحية والفداء وروت دمائهم ارض الوطن في الدفاع عنه مع بقية المكونات .
لقد مورست بحقهم الظلم والاضطهاد والتهجير و الابعاد الجماعي من قبل الحكومة السابقة وابعادهم من مدنهم و قراهم و اريافهم و ازدادت حملات التهجير و التسفير و اعتقال و قتل الالاف من الشباب ولا يزال مصير اكثر من عشرون الف شاب مجهول بعد اعتقالهم من قبل تلك الزمرة الفاشية وقام نظام البعث بحملات التسفير والتهجير القسري لمحاولة تغيير الهوية الوطنية والقومية للكورد الفيليين بعد ان شتت عوائلهم. و بعد زوال سلطة البعث كان الكورد الفيلية يتأملون انتهاء الظلم و العنصرية و الشوفينية و الفقر و الفساد في العراق و لكن ومع الاسف و الحزن انتقل وضع البلاد الى الاسوء و أصبح التعامل مع الكورد الفيلية داخل العراق بشكل أسوأ والى يومنا لم يحصل الكثير منهم على الحقوق في المساواة و العدالة وقد بقيت حكومة بغداد تنظر للكورد الفيلية بازدواجية وضعف التمثيل في البرلمان.
اليوم في الوقت الذي اعطت هذه الشريحة للمجتمع عطاءا كبيرا من الاقلام الحره الشريفة والايادي العاملة المخلصة والعقول النيرة التي دافعت عن الحق والعدل والوطن بكل ما امتلكت من قدرات ومدى القهر والظلم والتقتيل الذي تعرض له هذا الشعب عبر الحقب الزمنية نستذكرتلك العملية الجبانة و شهداء الكورد الفيلية المغيبون و ندعوا من الله القدير ان يرحمهم و يرحم جميع شهداء كوردستان و العراق و ينعم عليهم برحمته الواسعة و يسكنهم فسيح جناته .
عبد الخالق الفلاح –اعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 12-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 315
التهجير النسائي بين بغداد وطهران بذاكرة الشاعرة والكاتبة أحلام عسكر
20220608123956416840=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

شفق نيوز/ احلام عسكر من مواليد بغداد، من أبوين كورديين فيليين، هي واشقاؤها وشقيقاتها ولدوا في بغداد ايضا، لكن صدام حسين كان يعتقد بأن العراق جمهورية عربية ويتوجب ان يكون جميع سكان العراق من العرب والا فلابد من ان يموتوا أو أن يخرجوا من العراق العربي، والكورد الفيليون هم اقلية معظمهم من الاغنياء والمتعلمين ونشطاء سياسيا واجتماعيا وثقافيا في بغداد، وكانوا في مقدمة الشبهات، بميزان صدام العنصري.
العراق وعاصمته بغداد التي كانت مظهرا لاساطير الف ليلة وليلة المليئة بالأسرار والرموز والعشق والمحبة وحتى مارد المصباح السحري الذي لم يكن يخرج من مصباحه الا لعمل الخير ومساعدة بني البشر.
وبغداد ملاذ للتعامل التجاري والثقافي ومهد العلم والفن والتصوف في الشرق، والتي عاش فيها الكورد والعرب والأعاجم والسنة والشيعة واليهود والمسيحيون الصابئة قرونا والاف السنين معا في تعايش، سواء في العهد البابلي القديم والاشوري ما قبل التاريخ والتي كانت عاصمة للساسانيين لخمسة قرون وهي اكبر امبراطورية في عهدها او في زمان كانت فيه عاصمة للخلافة الاسلامية العباسية التي كانت ايضا واحدة من اعظم دول الخلافة في العالم.
وحطم صدام هذه الشبكة الرقيقة لدرجة أن (أحلام)، وهي فتاة بريئة سماها والداها (بنت الأحلام) وهما محملان بألف أمل وحلم، فنزحت عن الوطن عن عمر يناهز 24 عاماً.
وكان ابوها من أقدم التجار في سوق الصفارين (الصفافير) في بغداد ويملك الجنسية العراقية، ولكن النظام سجن وغيب ابنه البالغ من العمر 17 عاما فقط مثل الاف الشباب من الكورد الفيليين الذين كان ذنبهم الوحيد انهم كورد فيليون ومن دون ان يكون لهم اي نشاط سياسي او ثوري او مسلح، وقد اختطفوا وقتلوا على يد المخابرات وما زال مصيرهم مجهولا.
اب صادروا امواله التي تشمل عددا من المحال في سوق الصفارين في بغداد وبيت كان في شارع فلسطين قريبا من ساحة بيروت وكان عليه أن يبقى من دون علم بمصير ابنه الذي أسر، مع زوجته المعذبة، بينما بقيت بناته المتزوجات في بغداد في العراق، وبينما أُلغيت جنسيته العراقية، تم تسفيره الى ايران خالي الوفاض.
وهكذا كانت الشابة احلام التي بجريرة كونها كوردية فيلية، وهكذا أصبحت أحلام الشابة بغداد بانتظار مستقبل ملؤه انتظار أن ترى أخاها وأختها وابناء اخواتها، ومدرستها الابتدائية وحيها الذي ولدت فيه ووطنها الأم، وجعلت من حياتها سرداً مؤلماً لمأساة إنسانية، سمته (جينوسايد الكورد الفيليين)، الذي كانت نتيجته بعد نصف قرن من بداية الجينوسايد الشامل في البلاد، 22 ألف شاب من الضحايا. مصادرة الاموال المنقولة وغير المنقولة، وضياع الطفولة والأحلام والمستقبل، وحياة مدمرة. لم تدخل قضيتهم في برامج عمل ومهام كل هؤلاء المطالبين بحقوق الإنسان، في العهد الحاضر الذي يدعي التحضر في العراق الحديث.
وحسرات والد أحلام المتوفى، الذي دمرت أحلامه بالسعادة والبقاء معاً من أجل أسرته، بما اقترفته الديكتاتورية العنصرية، وهو أب كان يحلم، مع زوجته، بلقاء ابنه وبناته وبيته، ومتاجره ومحاله التي بناها من رزقه الحلال، وكذلك الحي الذي كان يعيش فيه، ومات في المنفى وهو مشتاق وبعيد عن الوطن.

بهذه المقدمة تحاول شفق نيوز ان تبدأ بحوار ذي شجون مع أحلام وما تريد أن تقوله..
شفق نيوز – بداية، من هي أحلام عسكر؟
أحلام: أنا ولدت في بغداد، دخلت الجامعة هناك ودرست فيها الإحصاء وحصلت على شهادة البكالوريوس.
شفق نيوز- أنت واحدة من الناشطات ومشاركة في المراسم السنوية لاحياء ذكرى الشهداء الفيليين، لماذا؟
احلام: جميع الشهداء هم اخواني وخصوصا شهداء الكورد الفيليين واخي الشهيد المظلوم اركان عسكر، وانا ارى ما أقوم به هو من واجبي اذ يتوجب علينا استذكار الشهداء وان ننقل هذا الاستذكار الى الاجيال اللاحقة.
شفق نيوز- أنت ناشطة في أي مجال ثقافي وأدبي؟
احلام: انا اكتب المذكرات والشعر والمقالات وسابقا كنت منشغلة في مجال تهجير الكورد الفيليين وعن الشهداء، حاليا، من خلال جمع من الأخوات الكورديات الفيليات في مجموعة الفيسبوك، سيما أنه بعد تهجيرنا من العراق، المجموعة انتشرت الآن إلى العالم واصبح من الممكن أن يكون لها تواصل، ولكن بعيدا عن السياسة، لمجرد جمع الأخوات الكورديات الفيليات.
شفق نيوز- بأية لغة؟
احلام: حقيقة نحن نكتب باللغة العربية، انا لا اعرف الكتابة باللغة الكوردية! انا دائما اتكلم الكوردية مع عائلتي واصدقائي، ولكن التعبير والكتابة باللغة العربية أكثر سهولة بالنسبة لي.
شفق نيوز- بعد تهجير الكورد الفيليين من العراق، ماذا تتذكرين، كم كان عمرك حينها؟
احلام: لن يمحى من ذاكرتي اي شيء من ايام تهجيرها ظلما وجورا، واخي الذي اخذوه منا، لقد تم تهجيرنا عام 1980 وكنت في الرابعة والعشرين من عمري ومع والدي وأمي، رحمهما الله وأخي الصغير وزوجة مع اثنين من أبناء أخي، لكن اثنين من إخوتي انضموا إلينا لاحقاً عبر كوردستان، فيما بقيت شقيقتاي المتزوجتان في العراق.
شفق نيوز: هل كنتم تمتلكون الجنسية حينها؟
أحلام: نعم، كنا نمتلك الجنسية وشهادة الجنسية العراقية.
شفق نيوز: تحدثي لنا عن ذكريات التهجير من العراق والصعوبات التي لاقيتمونها.
احلام: في اليوم الذي جاء فيه البعثيون الى بيتنا قالوا لوالدي ان عندنا امرا بمصادرة داركم وكان اخي الشهيد في المدرسة ولم يكن في البيت وكان شقيقي الاخر في البصرة يدرس في الجامعة ولم يكن شقيقي الكبر موجودا في البيت وكان له طفل ذو اربعة اشهر، وجمعنا انفسنا على عجل وانا كنت ابكي وكان احد العناصر الامنيين يقول لأمي اذا لم تسكت فسوف اضربها! واركبونا جميعا في سيارة واحدة الى غرفة مهيأة لسجن العوائل وهناك جاء اخي الشهيد من المدرسة فجاء به الى السجن احد جيراننا الذي كان بعثيا ففرحنا نحن بمجيئه ولكن فرحتنا لم تدم فعندما جاء الليل اخذوا جميع الشباب ومنذ ذلك اليوم لم تقع عيني على اخي لحد الان.
وبعدها بيوم واحد اخذونا الى مكان خاص للعوائل ولكن كان المكان ضيقا لحد اننا لم نستطع ان ننام في الليل اذ كان ابي والرجال الاخرين يتجمعون في مكان واحد لكي تستطيع النساء ان يمددن ارجلهن قليلا. كان سلوك البعثيين معنا غليظا جدا وكان الطعام رديئا جدا بحيث لم نستطع تناول شيء منه.
وبعد مرور اسبوعين في صبيحة احد الايام جاء عدد كبير من البعثيين وهم يحملون الدفاتر وجمعوا العوائل ونادوا باسمائنا، صدق ان العوائل التي لم يتم قراءة اسمائها كانت تنزعج لان الذهاب كان افضل كثيرا من البقاء هذا السجن، اختصارا ، اخذونا يوما الى ملعب الشعب وهناك جاء برزان التكريتي اخو صدام حسين لرؤية العوائل ويطمئن على اننا سنذهب وكان هناك عندما اركبونا في سيارات واخذونا الى الحدود الايرانية في سربيل زهاب وهناك ايضا واجهنا المشكلات حيث توجب على جميع هذه العوائل ان تسير في منطقة حربية وقضينا يوما كاملا في الحدود ومن ثم تفرقنا، وكنت انا مع زوجة اخي مع طفلها واختي مع ابي وبيننا والدتي ولم اكن اعرف ما الذي حصل ولكن بعد فترة جاءت امي مع سيدات اخريات خلفنا ووصلنا ليلا يعني تقريبا في الساعة السادسة مساء وقد توفيت عدد من السيدات في الطريق وعندما وصلنا الى المخيم (اوردگاه) كرماشان ولم تصل والدتي وكنا نظن انها توفيت في الطريق لانها لم تكن مع السيدات وبعد ان تحركنا مرة اخرى تجاه مخيم (جهرم) وبعد ثلاثة ايام وصلت والدتي الى جهرم وتعرضنا للتعب والاهوال الى ان وصلنا الى طهران.
شفق نيوز: اذا عاد بك الزمان، وكان لك حرية الاختيار، ماذا كنت ستفعلين؟ من اجل الا تتكرر هذه الحوادث؟
احلام: حتما الزمان لا يعود الى الوراء، ولكن اذا حدث ذلك فحينها كنا سنقوم بشيء من اجل اخراج اخوتي من العراق والذي كان من ضمنهم شقيقي الاصغر الذي غيبوه في السجن واصبح شهيدا ومفقود الاثر.
شفق نيوز-هل ترين ان التعريب والابادة الجماعية الثقافية هي الاصعب ام الانفال والمقابر الجماعية او الحرمان من الجنسية؟
احلام: بشأن التعريب انا لدي وجهة نظر ترتبط بنا نحن الذين يتوجب على العوائل ان تسعى للحفاظ على اصالة اللغة الكوردية والتي يتوجب ان يكون التخاطب داخل العائلة وبين افرادها والاقرباء هي اللغة الكوردية، وانا اعرف الكثيرين ممن اصلا لا يتقنون اللغة الكوردية وهم من قاموا بتعريب انفسهم بايديهم ونحن نسميهم المستعربين، وكذلك على الادباء والمثقفين السعي للكتابة في التاريخ الكوردي الفيلي والتحقيق بشأنه، في الحقيقة ان الناس وخصوصا الكورد الفيليين مقصرون وخصوصا الذين يعيشون حاليا في العراق ، لا ادري ما هو هاجسهم وخوفهم من تاريخهم واصولهم ولا يرضون

بالواقع.
وحتما الاصعب منها كان الانفال، فمن دون ادنى رحمة تم سجن شبابنا واستشهدوا في سجون صدام. باي ذنب قتل هؤلاء؟
مع الاسف لا يوجد اي خبر عن هؤلاء لحد الان وعن استشهادهم بل حتى لا نعلم عن مكان دفنهم شيئا.
شفق نيوز- ما اسم شقيقك الشهيد وكم كان عمره اثناء اعتقاله؟
احلام : اسمه الشهيد اركان محمود عسكر وكان في 17 من العمر اثناء اعتقاله. ولم يكن قد مارس اي عمل سياسي او مسلح ضد الدولة.
ونحن لا نعلم متى استشهد ولكن شقيقاتي يؤكدن ان زيارته في المعتقل انقطعت عام 1986 م ولم يرينه بعدها ابدا.
شفق نيوز- ماذا عن مكانة الكورد الفيليين في القانون وفي العمل في العراق عهد صدام والعهد الجديد الحالي؟
احلام : في عهد صدام الذي كان أسوأ العهود وانتهى بتهجير الفيليين من العراق ومصادرة جميع اموالهم المنقولة وغير المنقولة وقتل الاف الشباب الفيليين. وفي هذا العهد ايضا لدينا مشكلات والكورد الفيليون الذي لايملك الكثير منهم الجنسية العراقية لحد الان وحتى انهم لا يملكون الجنسية الايرانية ايضا ولم تتم اعادة املاكهم بشكل كامل لحد الان.
شفق نيوز- كيف كان اللقاء الاول مع الاقارب والاخوات في العراق بعد سقوط صدام؟
احلام: عندما سقط صدام وبعد عدة اشهر اجتمعنا نحن العوائل وقررنا العودة الى العراق ودخلنا ارض العراق عن طريق اقليم كوردستان لاول مرة كلنا بدأنا بالبكاء لاول لقاء في الوطن بعد مضي 23 عام وبالتأكيد عندما رأتني شقيقتاي لم تصدقا لانهما لم تكونا تعرفان بعودتي وغمرتنا السعادة ولم نصدق اننا اجتمعنا معا مرة اخرى وفي اول فرصة قمنا بزيارة امير المؤمنين، فرأيت ان شقيقتاي في وادي السلام صنعتا قبرا لاخي الشهيد وهو حتما قبر فارغ ولكن كان يشكل ذكرى من اخي وهو امر صعب جدا، ذلك اليوم بكيت كثيرا كما لو كان يوم تبليغنا باستشهاده.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 2022-06-08

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 316

الثقافة الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607114255416631

عبد الخالق الفلاح/ الذاكرة الثقافية الفيلية في منطقة باب الشيخ معروفة وهي كانت في البداية حسينية الكورد الفيلية الصغيرة الواقعة في منطقة عكد الأكراد في احدى فروعها الضيقة في الدوكجية، وهو بيت صغير قائم لحد الان ولكن آيل للسقوط لقدمه وشيده المرحوم الشيخ مصطفى الطالب واسمه الكامل مصطفى بن اسد (اسعد) كركوكلي بن الحكيم عبد الله ديار بكري من عشيرة (اللك) المعروفة.
وقد ولد الشيخ الجليل في محلة سراج الدين عام 1879 ودرس مبادئ العلوم الدينية على يد العالم الفاضل المرحوم عبد الحسين البغدادي في جامع الهادي بادي -الواقع- في (عكد القشل) ببغداد ولقب بالطالب لحرصه الشديد على طلب العلم وحصل على شهادة اجتهاد علمية في الفقه والتفسير ودرس الطب القديم وتفسير الاحلام وكان يجيد اللغات العربية والكوردية والفارسية والتركية وله مؤلفات في الفقه والارشاد الديني والطب القديم.
وقد اشتهر الشيخ مصطفى الطالب بالجلسات والامسيات التي كان يعقدها في حسينيته التي كان يُجتمع فيها للاستفادة من علومه ، في مدار السنة ، بجمع غفير من من ابناء الكورد الفيلية ،رغم ان الكثيرون منهم كانوا قد انتقلوا الى مناطق اخرى في اواخر الخمسينات والستينات قبل وفاته آنذاك من عكد الكورد في بغداد الى مناطق واحياء اخرى مثل الكاظمية والعطيفية والحرية والثورة. وبعد تأسيس حي جميلة والعقاري ايضاً والكرادة بعد ان تحسنت امورهم المادية ولم يمنع بُعد هذه المناطق عن الحسينية من المجيء على مدار السنة وتمضية امسيات وجلسات في معية الشيخ مصطفى يتبادلون خلالها احاديث دينية ويطلعون على الامور الدينية والفقيه.
وقد يتم التطرق للأمور المختلفة وتتناول كل شؤون الحياة ولاسيما الاجتماعية والثقافية والتاريخ والسياسة والامور المفيدة لاسيما وان الظروف السائدة في ذلك الزمان كانت حساسة ، ولم تتوفر مكانات ونوادي او وسائل اتصالات يمكن الاستفادة منها للحصول على اي معلومة إلأ بالطرق المباشرة من الجهة ذاتها.. والاستفادة من الارشادات التي كانت تصدر منه لتصل الى النفوس الحاضرة من مختلف الطبقات المجتمع.
وبعد إكمال الشيخ الدراسة وتخرجه بدرجة مجتهد وبتفوق على يد سماحة المرجع الكبير السيد ابو الحسن الاصفهاني (رحمه الله) وتم اعطاؤه الوكالة في الارشاد و الوعظ في المحلة واتخذ من المسجد مكاناً للتبليغ أواسط الاربعينيات من القرن التاسع عشر والبناء لازال موجوداً حتى يومنا هذا ولكن افل نجمها بعد ان تم تأسيس حسينية الاحمدي الكبيرة للكورد الفيلية والواقعة على مسافة قريبة من تلك الحسينية في نفس عكد الأكراد والتي شيدها الحاج أحمد الأحمدي عام 1941 ومازالت باقية حتى الآن بجهود الخيرين من هذا الطيف الذي عرف بالاحسان والصدق والامانة والايمان ومحبة اهل البيت (ع) وقد تمت اضافات مختلفة على الحسينية طوال هذه السنوات من الامام ومن الخلف بعد الحاق دار صغيرة تعود الى احدى الخيرات الفيليات (حبيبة القيتولي) رحمة الله عليها والتي تبرعت به في الستينات من القرن الماضي ومن ثم تم توسعة الحسينية بعد اضافة ارض اخرى من الجانب الايمن لها تبرع به الخير المرحوم جبار حسين ميرزا ابو عادل رحمه الله بعد ان اشتراها من المزاد الذي قامت به البلدية وتم تسجيلها في الاوقاف باسم الحسينية في اواخر السبعينات قبل التسفير واصبح جزء منها مخزن ومطبخ لاعداد الاكل و الشاي والقهوة في المناسبات والوفيات في الثمانينات من القرن الماضي بعد ان كان الطبخ يتم في السابق على سطح الحسينية وهي تعد من اكبر واهم الحسينيات في المنطقة وتقام فيها التعازي ايام العاشوراء الحسيني ويشارك فيها ابناء المنطقة من مختلف اطيافهم .
المجتمع الفيلي والثقافة الكوردية الفيلية ثقافة متفتحة ومسالمة ومتسامحة بعيدة عن التطرف والتعصب والعنف والانتقام والثأر وثقافة الموت لأن ثقافتهم هي ثقافة الحياة. لذا لم يبرز في صفوفهم داء الإرهاب.
وهناك تطور وتسامح ملحوظ في تقاليد وعادات ومراسم الزواج. والمدرسة الفيلية التي تأريخ تأسيسها في العاصمة بغداد في

عام (1947 من المظاهر الثقافية المهمة والتي أسستها هيئة من الكورد الفيليين من الحاج أحمد الاحمدي وشقيقه حاج مراد و نوخاس مراد وجاسم ناريمان ومحمود نريمان والحاج شكر محمد رضا والحاج محمد شيره والمرحوم عزيز شيره وابراهيم بشقه وعبدالهادي عزيز، والحاج علي حيدر والد المناضل عزيز الحاج حيث كلف بحكم علاقته بوزير الداخلية سعيد قزاز لأخذ الموافقة بتأسيس المدرسة) وقد نقلت بناية المدرسة لبناية عائدة للمرحوم نوخاس مراد وهي قائم لحد الآن والذي أوصى بالملك في حالة وفاته لجمعية المدارس الفيلية.
وافتتحت المدرسة أصوليا وحسب القانون التربوي وكانت تمول ذاتيا من تبرعات مختلفة بصورة علنية واحيانا بصورة سرية من تجار كورد وتبرعات من أغنياء معروفين ومن أجور التلاميذ الميسورين ماديا. وأسست (جمعية المدارس الفيلية)المدرسة الابتدائية أول الأمر عام 1947 ومن ثم (المدرسة الثانوية الفيلية الاهلية)عام 1958 وتم اختيار السيد مهدي سي خان اول مدير لها واخرين ساهموا معه رحمهم الله وسعوا الى حل القضايا الاجتماعية التي كانت تحدث بين أفراد الطائفة في بغداد ولغيرهم وإعفاء الضعفاء من أجور المدارس دون وتوسعت خلال خمسينيات وستينيات القرن الماضي ووصلت الى قمة ازدهارها وتخرج منها المئات من الطلبة من مختلف فئات المجتمع دون تمييز على حساب الدين او المذهب ودرس فيها من الاساتذة المخلصين في عطائهم والتفاني لتطوير الطلبة بالتدريس ووجبتين الصباح والعصر وتقديم ما أمكن من وسائل الإيضاح وكانت المدرسة مشهودة لها في النشاط الرياضي حيث قدمت الكثير من الابطال الى المنتخبات الرياضية العراقية والعقول والكفاءات العلمية ، ولكن الاقبال عليها أصابه الفتور بعد ان غادر المنطقة اعداد من الكورد الفيلية الى مناطق اخرى او الانتقال الى المدارس الحكومية وقل عدد طلابها واصابتها ازمة اقتصادية خانقة بسبب ضعف مواردها المالية و عدم تمكنها من دفع رواتب ملاكها التعليمي وموظفيها.
وبلا شك لقد أثبتت تجربة المدارس الفيلية نجاح العمل المشترك بين الكورد الفيلية اذا شعروا بالمسؤولية الجماعية تجاه شريحتهم ومجتمعهم وكانوا مستعدين للعطاء والتضحية ونكران الذات والتواضع والتسامح والانسجام والتعاضد من أجل هذه الطائفة ومن أجل قضايا المجتمع العامة المشتركة.واليوم الكورد الفيلية هم جزء مهم المجتمع العراقي وعلى استعداد لتقديم الدعم للمسيرة الديمقراطية في العراق الجديد، بالاعتماد على نخبتها المثقفة وعن طريق وسائل الإعلام المتوفرة والتي تلعب اليوم دورا كبيرا للحفاظ على سلامة الوطن وشعبه و يمكنها أن تلعب بدور أساسي في تعزيز اللحمة الوطنية وترسيخ مبادئ الديمقراطية وحقوق المواطنة الحقيقية.

ومضات تاريخية وثقافية

كانت طبقة الوالي (الباشا) والجيش التركي و الجندرمة (الشرطة) لهم القول الفصل في إدارة البلد وتحت إشراف الوالي يأتي القاضي التركي الذي ربما يجيد اللغة العربية أو لديه مترجم ، وهم يسكنون بيوتهم الخاصة في معسكرات الجيش ، أما الجندرمة فلهم أماكنهم داخل محلة باب الشيخ ثم يأتي دور أعيان المنطقة الممثلة بالنقيب وحاشيته وهم أشراف المحلة ولهم الجاه في الأمور الدينية والاجتماعية من التي لا تتعارض مع توجهات الباشا وحاشيته ؛ ويعتبر النقيب المستشار الأهلي للباشا التركي وأمين إدارة بلدية بغداد (المدني) وله احترامه الديني والاجتماعي والسياسي أمام الحاكم التركي المسلم .
كانت محلة باب الشيخ في جُل فترة الحكم التركي لاتزيد عن قرية متوسطة الكثافة السكانية؛ لم تكن الدرابين (الازقة المغلقة التي لا يمكن الخروج منها) نظيفة إلا من خلال بعض البيوت المعروفة بسمعتها وإمكانياتها المادية الجيدة وقوة علاقاتها الاجتماعية بالسلطة فيقال هذا بيت فلان بن فلان. أما دورة الحياة في المحلة فكانت رتيبة. فالرجال يخرجون للعمل في السوق أو البناء أو غير ذلك لمزاولة اعمالهم ويرجعون وقت الظهيرة للغداء وأخذ قيلولة الصيف الحار ثم يخرجون للعمل بعد العصر مرة اخرى حتى المساء ليرجعوا متعبين ليواجهوا سماع مشاكل العائلة اليومية المتعلقة بمشاكل الأولاد في الحارة أو الحالة المعاشية أو قلاقل العائلة أو الأقارب. لم تكن مواسير نقل المياه متوفرة ، ويستفاد من السقة من قبل المتمكنين من العوائل الغنية وعند العوائل الفقيرة تذهب النساء الفقيرات لغسل الملابس في شاطئ نهر دجلة الذي يقسم بغداد الى قسمين هما الكرخ والرصافة ثم يجلبون الماء قدر المستطاع بجرار خاصة او القدور لقضاء حوائجهم اليومية للطبخ والشاي والغسل . وكانت تحيط باب الشيخ الكثير من البساتين وخاصة من جانب نهر دجلة جهة الباب الشرقي ولم تكن تتوفر سوى جادة واحدة بسيطة ترابية لعبور الناس والدواب قبل دخول العجلات السيارات عالمها و حدثت محاولات لفتح جادة أخرى كما كان الحال بالجادة الوحيدة التي تربطها بنهر دجلة من جهة سيد سلطان علي.
*((ونقل عن المؤرخ محمد بهجت الأثري في كتابه أعلام العراق ان سيد سلطان علي بن إسماعيل بن الامام جعفر الصادق، وهو أخ محمد الفضل. وأضاف الأثري: وما أدعاه بعض الكذابين أن علياً هذا هو والد أحمد الرفاعي بهتان،وهو من مساجد بغداد الأثرية التاريخية، ويقع في جانب الرصافة من بغداد في شارع الرشيد بمنطقة المربعة قرب جسر الأحرار، وتبلغ مساحة الحرم 600م2 ويتسع لأكثر من 500 من المصلين ، ويحتوي الحرم على محراب ومنبر ولقد زينت جدران الحرم بالنقوش والآيات القرآنية من الداخل، كما يحتوي الجامع على تكية تسمى (تكية قرة علي)، وكانت فيها مدرسة قديمة تدرس فيها العلوم الدينية ولقد درس فيها الشيخ أحمد شاكر الآلوسي والشيخ خليل الراوي، وتقام في الجامع حالياً صلاة الجمعة وصلاة العيدين والصلوات الخمس ويشارك فيها العامل والكسبة في المنطقة بعد ان تحولت الى منطقة تجارية وغادرها اهلها إلأ القليل منهم)) و الكتابات التي على باب الجامع فهي بخط عثمان ياور الخطاط المشهور، وهو خطاط معروف من

تلاميذ الخطاط التركي الشهير سامي بك ومن آثاره الخطية ما كتب على الكاشاني الأزرق في مشهد جامع الإمام الأعظم وكذلك مرقد الشيخ معروف الكرخي.
عندما زار بغداد القائد دوغلج باشا الألماني لقيادة الجيوش العثمانية في العراق وتفقد ربوع دار السلام فوجد شوارعها ضيقة ولا تفي بحاجة نقل المهمات العسكرية ، عند ذاك تفاوض مع رئيس البلدية محمد رؤوف أفندي الجادرجي رئيس بلدية بغداد في تلك الفترة وبعد أن اتفقا على احضار مهندسي بغداد المُلكيين (أي المدنيين) والعسكريين وكان بينهم (فوجيل وشكاتيس) و بكر بك قائد المدينة وآخرون، فأمروا بوضع مخطط جديد وبعد أن أتموا ذلك المخطط شرعوا بفتح الجادة من الباب الشرقي أولا فهدموا جدران القنصلية الإنجليزية وخرقوا منفذين من الجانبين ويمكن اعتبارها بداية التغيير الجغرافي لمعالم باب الشيخ الأصلية بعد ان تم تأسيس شارع الكفاح الحالي وهو بداية دخول الآلة المتطورة من أوروبا وبداية فتح شوارع وما صاحب ذلك من تغيرات جغرافية واجتماعية في بغداد.
يعتبر دور مختار المحلة أي المسؤول الشعبي عن المحلة وحلقة الوصل بين أهل المحلة والنقيب أمام الإدارة العثمانية لأجل إنجاز مهمات يكلف بها من قبل هذه الأطراف كحل المشاكل الاجتماعية في المحلَّة أو الطَّرَف أو العَكّدْ لقاء هدايا عينية وتقديم الشُكر له لمواقفه المفيدة. لم يكن المختار متفرغاً لهذا العمل بصورة تامة بل يمارسه بجانب عمله في السوق كبقال أو حلاق أو صاحب مقهى ويرجح بأنه أنف المحلة الحساس.
كان المختار يعرف القراءة والكتابة بعض الشيئ ثم أخذ يُعين من قبل أمانة العاصمة في الحكم الملكي وله طمغة أو خَتِمْ مختص به عليه إسمه ومحلته يحملها معه مع الاستمبة أي المحبرة؛ لقد إختفى المختار بعد توسع محلات بغداد القديمة بمدن جديدة ؛ ثم عاد دوره بعد التغيير الذي حدث في العراق بعد عام 2003 كموثق صادق في بيناته حول أهل المحلة ونوثق بشهود من أهل المحلة وذلك لانهيار مؤسسات الدولة العراقية.
لقد بقيت مكتبة الشيخ الكيلاني و يعود تاريخها إلى القرن الخامس الهجري عندما كانت تدرّس الفقه والشريعة، وقد وضع لبناتها الأولى القاضي أبو سعيد المبارك المخرمي كإحدى مدارس الحنابلة في ذلك العهد، وبعد وفاته انتقلت الى يد الشيخ الكيلاني و لم تخرج المكتبة عن إدارة أولاده وأحفاده الذين توارثوها حتى يومنا هذا.
وتذهلك الرفوف الخشبية التي تستقبلك عند الدخول بمخزون معرفي لا ينضب في شتى المعارف والعلوم والفنون، فينتابك الفضول للوهلة الأولى كي تبحث وتنقب عن أقرب العناوين إلى نفسك، توجد بالمكتبة عشرات الآلاف من الكتب المتنوعة ونسخ القرآن الكريم الضاربة في القدم الموضوعة في صناديق خاصة مغطاة بالزجاج للمحافظة عليها من التلف، منها نسخة خطت بماء الذهب يبلغ طول صفحتها الواحدة قرابة المتر، أهداها للمكتبة حاكم مقاطعة كشمير عبد الله خان الكوزاني قبل 250 عاما، وقدّر خبراء آثار بريطانيون عمرها بأكثر من ألف عام.
كما وتعد مكتبة الخلاني العامة في بغداد (الواقع في (جامع الخلاني) في محلة باب الشيخ وهي من محلات بغداد العريقة في القدم من بين المكتبات المشهورة بعراقتها وما تحتفظ به من المخطوطات ويقال ان نسبه بالخلاني من هذه الرواية لقد عرف بالخلاني نسبة الى بيع الخل، وقيل الخِلاني بكسر الخاء فتكون مأخوذة من الخِلة أي الصداقة والموادعة والخلق الحسن العالي إذ لم يظهر حقداً على أحد قطعا ، فهو كان خل وصديق وصاحب لكل الناس فاشتهر عند الناس بالخلاني المكتبة حالياً تقبع في أحد أركان ضريح الشيخ وفيها الالاف من الكتب المختلفة وتحوي نفائس الكتب فقد اقامت معرضا لها هو الاول من نوعه في العراق عام 1955، عرضت فيه النتاج الفكري لأبناء العراق خلال قرن من الزمن تجلت فيه روعة التنظيم ودقة الترتيب ظهر فيه جليا واضحا المجهود الذي بذل في جمع ذلك التراث الفكري و هذا المكان هو جامع ومرقد الشيخ أبي جعفر محمد بن عثمان بن سعيد العمري الأسدي الذي ينتهي نسبه الى الصحابي الجليل عمار بن ياسر (رض)، وقد عرف بالخلاني نسبة الى بيع الخل، وقيل الخِلاني بكسر الخاء فتكون مأخوذة من الخِلة أي الصداقة والموادعة والخلق الحسن العالي إذ لم يظهر حقداً على أحد قطعا ، فهو خل وصديق وصاحب لكل الناس فاشتهر عند الناس بالخلاني، لقد كانت الفرحة الكبرى عندما بلغ عدد الكتب في مكتبة الخلاني كما يقول المؤرخ المشهور السيد ناجي جواد الساعاتي في اثناء افتتاح معرض للكتاب في المسجد سنة 1950، بلغ عدد الكتب حداً تجاوز ال (25) الف كتاب بعد ان اقام مؤسسها العلامة (الحيدري) معرضا للكتاب في قاعاتها الرحبة عام 1950، الاحتفال بحضور جمهرة كبيرة من المثقفين والعلماء والشعراء والادباء واهل الفضل للمشاركة في الاحتفال، وكان في طليعتهم العلامة الشيخ (محمد رضا الشبيبي) وعميد الحقوق الاستاذ (منير القاضي) والشاعر (محمود الحبوبي) والشاعر (حافظ جميل) والاستاذ (فؤاد عباس) والدكتور (عبد الرزاق محي الدين) . اذاً تصور مجموع الكتب كم هي في الوقت الحالي وقد تعرض المسجد الى عملية ارهابية اثناء خروج المصلين الذين كانوا يهمون بمغادرة المسجد بعد أدائهم صلاة الظهر، مما أدى إلى مقتل وجرح ما يزيد عن 200 مدني في حزيران – 19- يونيو عام 2007.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 317
الثقافة والمثقف الفيلي والعطاء المستمر

11=https://www.kurdipedia.org/?lng&q=20240213212735552369

الثقافة والمثقف الفيلي والعطاء المستمر

ينسجم أي إطار ثقافي مع إطاره المجتمعي الذي قام بخلقه وحدّد صفاته وخصائصه، والمظاهر الاجتماعية المُكتسَبة من قِبَل الأفراد الذين يبذلون كل طاقتهم للحفاظ على بقاء هذا النموذج واستمراريته وتطويره ملك وراثي لأفراد المجتمع كافة وليس لفرد واحد؛ فإنّها لا تموت بموت الفرد الواحد، ولا يمكن القضاء عليها إلا من خلال القضاء على الجماعة التي أنتجت واتّبعت ومارست هذه الثقافة، وبما أنّها إرث مجتمعي جماعي فلها الكثير من الأهمية ويعود ذلك إلى أن الفرد المثقف ليس اسماً انما صفةً بكل المعاني هو القادر على أن يكون متعلماً لأمور جديدة في كل لحظة، مما يفيده ويفيد مجتمعه، والثقافة هي إحدى المكونات للسلوك الإنساني القويم وتعد ثقافة الشعب وهي الميزة التي تجعل هذا الشعب مختلف عن غيره من الشعوب وتميزه بعاداته وقيمه ولغته ودينه ليكون له هوية خاصة به. الثقافة عملية متجددة دائمًا لا تنتهي أبدًا، من الضروري تحرير عقولنا من أن هناك طرق مثلى أو نموذجية أو عالمية في الإدارة أو في تربية الأطفال أو في الديمقراطية، من الضروري احترام التنوع الفكري وتطوره في جميع هذه المجالات وغيرها وبذلك تنفي تحصيل مجتمع ما العلوم التي تجعله على قمة السلم الثقافي؛فكل المجتمعات إذا استوفت مجموعة من القيم الإيجابية التي تحترم الإنسان والمجتمع، فهي ذات ثقافة تستحق الحفاظ عليها أيًا كانت درجة تطورها. والأدب الملتزم يطلق على مشاركة الشاعر أو الأديب او العالم او حتى السياسي الواعي المتسلح بالمعرفة لهموم الناس وفي قضاياهم الاجتماعية والسياسية ومواقفهم الاقتصادية ضمن اطار الوطن . ومن ميزات الاديب الصادق، أن يتكلّم عن الواقع الذي يعيشه والظروف التي تحيط بمجتمعه بكل صدق وشفافية وعدم اللعب على شغاف قلوب الآخرين. لا يتباهون كمن كانوا عقدوا صفقة تجارية .والعمل اهم من الثرثرة المثقف مطالب بالخضوع إلى قوانين التاريخ إن أراد أن يكون له وجود وتأثير..
لاشك من أنَّ قيمة الثقافة تنطلق خلال طريقة تعاطيها مع موضوعات الحياة ولاسيما الموضوعات المصيرية في حياة الإنسان ويكون الإنسان موضوعاً متسعاً له و الطبقة المثقفة، مسؤولةً بشكلٍ مباشر، عن المساهمة في تطوير الثقافة العامة في المجتمع، وتحمل على عاتقها، الهموم الاجتماعية للناس، المعيشية منها، والسياسية، والدينية وتعكسها بالقلم والمحاضرة والحلول .
لقد كان للكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية والمؤلفات التي تم انتاجها لا يمكن ان تغيب في اي مكتبة من المكتبات العامة والشخصية ، والتي تعتبر من أبرز الجهود التي بذلت وناقشت مفهوم الثقافة عند الكورد الفيليين وفي العلوم الاخرى و تقدم صورة واضحة عن حقيقة مفهوم الثقافة عندهم لانهم جزء من المجتمع الذي يعيشون فيه ,و تميزوا بكونهم شموعاً لانارة طريق الامة من الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،فقد شاركوا في اعمار البلاد،وساهوا في اسعاد شعبهم بكل اخلاص وتفاني وقدموا تضحيات ودماء وشهداء في طريق الارشاد ،فكافئوهم بمجازر وتهجير وسلب الحقوق ومعاناة بلا حدود،وهم يحصدون الوعود تلوا الوعود من القادة الجدد في ظل النظام الديمقراطي الحالي دون حصاد رغم زوال نظام الطاغية.
هؤلاء هم الكورد الفيليون،الذين يتمثل بهم الصبر الجميل وحبٌّ للأمة والوطن،وعزم في العطاء دون فتور ودون انثناء ،في كل الظروف ومعاكسات الزمان والمكان،وفي هذا السرد الموجز نذكر باقة ملونة من تلك المواهب التي يتمتع بها الكورد الفيليون،و من الذين حصلوا على السيرة الثقافية المجدة والمستمرة لهم بعطاءات لا تنضب من خلال وسائل الاعلام

المرئية والمقروءة والتواصل الاجتماعي ،و هناك عشرات المئآت من ذوي المواهب غائبون عن وسائل الإعلام والأضواء، ومصطلح الثقافة الانسانية .وفق المفهوم الثقافة هي طريقة حياة تميّز كل مجموعة بشرية عن مجموعة أخرى من الناحية الاجتماعية والسياسية والرياضية والثقافية والتاريخية وهكذا. والثقافة يتم تعليمها ونقلها من جيل إلى آخر؛ ويقصد بذلك مجموعة من الأشياء المرتبطة بنخبة ذلك المجتمع أو المتأصلة بين أفراد ذلك المجتمع وكتابة تاريخهم " لان المثقف الناقص بالتاريخ مثل الذي يعاني من فقر الدم، ثقافته شاحبة وضعيفة و اساس جميع المعارف، مهما كان إهتمامه وتخصصه. لو عرف آلاف من الكتب والمعارض والبلدان والمختبرات، فأن ثقافته تبقى سطحية، و شجرة مقتلعة الجذورمادام يجهل تاريخ شعبه . ويقول :هرمان هيسه "كلما علت ثقافة الإنسان، وكلما عظمت الامتيازات التي كان يتمتع بها، كلما كانت التضحيات التي ينبغي عليه تقديمها في الأزمات كبيرة"
حديثنا هنا عن إبداعات الكورد الفيليين في مجال الأدب و الثقافة فقط لان مجتمعهم كما هي لا تختلف عندهم و تشكل المخزون المعرفي والمجالي والوجداني و لان عناصر الثقافة في اي مجتمع تمثل خلاصة التجارب والخبرات التي عاشها الافراد في حياتهم واكتسبوها . مشتملة على ما تعرضوا له من ازمات وما حددوه من اهداف وما استخدموه من اساليب وما تمسكوا به من قيم ومعايير وما نظموه من علاقات وكان للمرأة الفيلية دور مهم وبارز حيث برعن بشكل مثالي في جميع الاوساط ومنها الثقافي من شاعرات واعلاميات واكاديميات وفنانات تشكيليات واديبات ...الخ. وبهذا المعني تعد الثقافة اساسا للوجود الانساني للفرد والمجتمع الذي ينتمي اليه.وعليهم ان ينقلوا هذا التراث الى الاجيال القادمة وما تعلموه من الماضي وما اضافوه بانفسهم الى هذا الكم الثقافي فعلى سبيل المثال نذكر نماذج من اجيال مختلفة من النشطاء الفاعلين منهم .ويقول نيلسون مانديلا " لا يوجد بلد يمكن أن تتطور حقا ما لم يتم تثقيف مواطنيها."
الدكتور المرحوم زهير عبد الملك ،المرحوم البروفسور اللغوي كامل حسن البصيراستاذ الدراسات العليا في الجامعة المستنصرية ، المرحوم احمد ناصر الفيلي رئيس تحرير صحيفة التآخي ، مؤيد عبد الستار ، فؤاد علي اكبر عضو مجلس محافظة بغداد،الدكتور محمد تقي جون ،الدكتور المحقق اسماعيل قمندار. الكاتب المرحوم محمد البدري .المرحوم الكاتب غائب طعمة فرمان ،الجيولوجية نظيرة اسماعيل كريم،، القاضية زكية اسماعيل حقي، المرحوم شاه محمد علي الصيواني باحث الاثار المعروف ،المحامي عبد الهادي محمد باقر،الدكتورة منيرة اميد ،الكاتبة والباحثة والاعلامية فيروز حاتم ، الكاتب والشاعرعبد المجيد لطفي،المؤلف الموسيقي نصير شمة , الشاعر عبد الستار نور علي، لقمان عبد الرحيم الفيلي ،الشاعر بلند الحيدري، الاستاذ المرحوم سلمان رستم مدير المدرسة الفيلية ،ستار ومظهر احمد منيجة ،والاساتذة المرحوم احمد زينل ابو شوان . الانسان البارع والرياضي الخلوق المرحوم نعمان مراد ، الشاعر الشيخ مراد زنكنة ،المناضل المرحوم حبيب محمد كريم ، المرحوم المناضل عادل مراد ،الكاتب عباس البدري والنحات حسين ماياخان، الدكتور جليل رشيد فالح باجلان، المرحوم الدكتور رعد كوران عميد كلية الأداب في جامعة واسط . الاديبة والصحفية أسماء محمد مصطفى مديرة تحرير مجلة الموروث الثقافية، الاديبة منى محمد غلام، الاديب ماجد الحيدر، الكاتب حيدر الحيدر ، الكاتب والمترجم عبد الستار كاظم السّورَميري ، الكاتب والاعلامي عبد الخالق ياره الفلاح ،الكاتب علي حسين الفيلي شفق نيوز ، الدكتور عزيز الحاج حيدر، حميدة احمد نجف ، الكاتب عبد الستار ياره ، الصحافي كريم محمد عبد، انور عبد الرحمن موقع صوت العراق،الدكتورة والنائبة والاكاديمية كيان كامل حسن عزيز.صمد اسد .الشهيد الصحفي والاعلامي محمد حسن برزو.صلاح شمشير البدري، الاديب محمد المندلاوي، الدكتور علي الثويني،القيادي يد الله كريم ، الكاتبة سندس مرزا، الكاتب المبدع المرحوم نجم سلمان مؤلف كتاب الفيليون ،هاشم الطبا طبائي. سعدون يد الله الفيلي ،الكاتب والمخرج د. قيس القرلوسي ،وهناك الالاف من هؤلاء رجالاً ونساءاً لا يسعف المجال لذكرهم ونعتذر لهم ولعل الفرصة سوف تسنح لنا ان نذكرهم في مجالات او مقالات اخرى انشاء الله .
عبد الخالق الفلاح – باحث واعلامي
تنويه: جميع المقالات المنشورة تمثل رأي كتابها فقط
عبد الخالق الفلاح, فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 318
الثقافة والنشر الكوردية تستذكر احمد ناصر الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213631552380
الثقافة والنشر الكوردية تستذكر احمد ناصر الفيلي

أقامت دار الثقافة والنشر الكوردية بالتعاون مع رابطة مثقفي وفناني الكورد خارج الاقليم اليوم الاربعاء حفلاً استذكارياً بمناسبة الذكرى السنوية الاولى لرحيل الكاتب والصحفي الكوردي احمد ناصر الفيلي، في قاعة شيركو بيكه س.
الحفل الاستذكاري بدأ بقراءة سورة الفاتحة على روح الراحل تبعته كلمة لقسم العلاقات والاعلام جاء فيها ان "الدار وهي تحتفي بالراحل بعد عام من رحيله فانها بذلك تستذكر ذلك القلم الملتزم بالثوابت الوطنية والذي سيبقى نبراساً ينير الدرب من خلال كتاباته التي شكلت تعزيزاً لمفاهيم الوئام بين ابناء الشعب الواحد".
من جانبه استذكر مدير عام الدار بعضاً من المحطات التي جمعته بالراحل احمد ناصر فيلي, مضيفاً بانه "أغنى الثقافتين الكوردية والعربية من خلال فكره الانساني وبحوثه وكتاباته والتي اسهمت وبشكل فاعل في ترسيخ مبادئ الحرية والسلام والديمقراطية".
والقى اسماعيل سايمير كلمة الفرع الخامس للحزب الديمقراطي الكوردستاني ذكر فيها ان "رحيل احمد ناصر الفيلي ترك فراغاً كبيراً واثراً عميقاً بين رفاقه وزملائه من الكتاب والمثقفين والصحفيين ولكن بصمته وابداعاته ماتزال محفورة بالذاكرة كلما نقرأ كتاباته ومؤلفاته", مشيراً الى انه كان كاتباً مثقفاً كوردياً دافع عن الحرية والحق متجاوزاً كل مفاهيم العنصرية والشوفينية التي تجرد الانسان من انسانيته.
رئيس اتحاد طلبة كوردستان فرع بغداد ضياء المندلاوي أكد في الكلمة التي القاها ان "الراحل كان احد اعمدة الصحافة والادب الكوردي في بغداد وعلماً من اعلامها", مبينا ان "الراحل ترك ورائه ارثاً من خلال كتاباته ومؤلفاته وبحوثه ودراساته في الصحف والمجلات والمواقع الالكترونية لتشكل بذلك عطاءً ثراً للوسطين الادبي والصحفي".
وتم خلال الحفل الاستذكاري عرض مقطع من اللقاء الصحفي الذي كانت قد اجرته معه قناة الموصلية الفضائية ضمن برنامج (موعد مع الابداع).
بعدها القى محمد ناصر الفيلي، شقيق الراحل، محاضرته والتي اكد من خلالها ان احمد ناصر الفيلي "شكل علامة متميزة في طريق الصعود العلمي منذ نشأته وترعرعه ومنذ اعتلائه منابر الفكر والادب ومجالات المعرفة والصحافة".
واوضح بانه كان يتشارك مع شقيقه "الافراح والهموم والتحديات, وكان مثالاً للصحفي النظيف والسريع البديهة والدبلوماسي اللبيب والمؤرخ الموضوعي الملم بخبايا الامور والمناضل الصابر المسالم في نضاله".
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 319
الحاج احمد(بيك) مؤسس حسينية (الاحمدي)...
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220623062010419599

اضاءة خالدة في تاريخ العمل الخيري للكورد الفيليين...

عبد الصمد اسد/ تعتبر حسينية الاحمدي (الاكراد الفيلية) في عگد الاكراد، والتي شيدت العام 1942م بمنطقة باب الشيخ، من اقدم الحسينيات التي بنيت في بغداد بعد انهيار الدولة العثمانية اثر الحرب العالمية الاولى وتشكيل الدولة العراقية.
وهذه الحسينية شيدت بديلاً لحسينية صغيرة كانت قد بنيت على قطعة ارض مساحتها (100) متر مربع على نفقة ابناء المحلة الميسورين، ومسجلة في سجلات الطابو دائرة التسجيل العقاري تحت رقم (535) العام 1934 محلة سراج الدين، وبالنظر لصغر مساحتها، بادر الحاج احمد بيك محمد الاحمدي، المولود في بغداد العام 1889م والمتوفي فيها العام 1953 ببناء الحسينية الحالية، وخصص جزءا من املاكه وقفاً للحسينية المذكورة وكلف الشيخ العلامة المجتهد الشيخ مصطفى الطالب البغدادي، باقامة صلاة الجماعة والقاء المحاضرات كما عين له راتبا شهريا من ماله الخاص.
ولم يقتصر تبرع الحاج احمد على بناء هذه الحسنية فقط، وانما قام في بداية الخمسينات ايضاً بتشييد حسينية في النجف واخرى في كربلاء..
وكان المرحوم من احد وجهاء وتجار الكورد البارزين في العراق، ومالك محلات اسواق الاحمدي في شارع النهر الموازي لشارع الرشيد ببغداد.
وفي حديث خاص مع ولده ووصيه الحالي منذ العام 1995 في ادارة املاك العائلة والحسينيات، الاستاذ محمد احمد الاحمدي (ابو تيمور)، قال ان والده»احمد محمد احمد محمد الاحمدي«، قد حج الى بيت الله الحرام في العام 1928، وذكره المؤرخ عباس البغدادي في كتابه (بغداد في العشرينات) ودوره ويده البيضاء في العمل الخيري، واكد الاحمدي على ان

والده، وجد سكان منطقته التي غالبيتها من محبي آل البيت بحاجة الى حسينية ومكان اوسع من تلك الموجودة في المنطقة، لاقامة الشعائر الدينية ومراسم الفاتحة فبادر الى التبرع بدار كبيرة من املاكه وجعلها وقفاً لهذا الغرض، وتقدم الى الجهات المسؤولة للحصول على الموافقات الرسمية ولكن طلبه رفض في بادىء الامر بحجة ،« ان موقع الحسينية يقع مقابل مرقد الشيخ عبد القادر الكيلاني وقد يسبب اختلاف ألآذان بينهما مشاكل، لورود اسم الامام علي في آذان الحسينية. ولكن الوالد قال لهم ان الحسينية لن تكون لها منارة ولا مكبرات للصوت ، وانما سيكون الآذان داخل الحسينية فقط، فتمت الموافقة».
واضاف ابو تيمور قائلاً :« بعد افتتاح الحسينية، عمد الوالد الى تحمله مصاريف مستلزمات الفواتح، ورواتب الحارس وادارة الحسينية.. واما بالنسبة الى حسينية النجف الاشرف وحسينية كربلاء المقدسة، قام الوالد بتشييدهما ايضاً في بداية الخمسينات وعلى حسابه الخاص، بناءاً على طلب زوار الضريحين من الكورد الفيليين، الذين اوضحوا له حاجتهم الى مكان للتجمع والمبيت عند زياراتهم واحياءهم مراسم الشعائر الدينية في هاذين المكانين المقدسين».

موقف نظام صدام المجحف من الحسينيات...

في اواخر ايام انتهاء الحرب العراقية الايرانية،العام 1987، صادر نظام صدام، حسينية النجف التي كانت امام ضريح الامام علي بن ابي طالب(ع)، وحولها الى محلات تجارية وابقى على مقبرة المرحوم الحاج احمد الاحمدي وفوقها المسجد الصغير بعد تعويض لا يذكر الى ورثته، كما اوضح السيد محمد الاحمدي الوكيل الشرعي الوحيد بعد وفاة اشقاءه الكبار الذين تناوبوا على ادراة الاملاك وشؤون الحسنيات، وكذلك اقدمت سلطة البعث المنحل على اغلاق حسينية كربلاء وتم اعادتها لنا من قبل المسؤولين بعد التغيير في العراق، وهي شبه مهدمة بشكل لا يمكن استعمالها.
وفي العام 2006، بالاتفاق مع الوقف الشيعي قمنا بالشروع باعادة البناء على حسابنا الخاص، وتبرعات بعض المحسنين، مضيفاً القول انه« مازال العمل جارياً وفي مراحله الاولى من عملية صب الاسس والارضية» وانه يرحب برغبة المتبرعين من اجل اتمام البناء...
واما بخصوص حسينية الاكراد الفيلية «الاحمدي» في بغداد بمنطقة عكَد الاكراد، يقول محمد الاحمدي« بوصفى الوريث الوحيد للدار المجاورة الى الحسينية وبعد حصولي على موافقات الجهات المختصة في توسعة الحسينية باضافة الدار وافتتاحها، فوجئت في العام 2002 قبل سقوط نظام صدام بإغلاقها من قبل منظمة المنطقة، وتم استدعائي من قبلهم، وطلبوا مني تغيير الحسينية الى مسجد، فقلت لهم، لا يمكن ذلك، لان المسجد يستوجب وجود منارة على سطحها، بعكس الحسينيات، وان هذه الحسينية منذ ان شيدت كمشيلاتها لم تبنى عليها منارة، وهي في الغالب تقام فيها مناسبات الفواتح، وكيف تغلقون دور العبادة والرئيس يعلن عن حملة ايمانية» ويضيف الاحمدي قائلاً،« بعد هذا النقاش، قال المسؤول ساكتب الى الجهات المسؤولة واخبركم النتيجة، وبعد فترة وجيزة ابلغونا بفتح الحسينية. ولكن لم تمض مدة طويلة حتى تم استدعائي هذه المرة من قبل مسؤول امن المنطقة، وطلب اطلاق تسمية مسجد الاحمدي فقط بدلاً من حسينية الاحمدي للاكراد الفيلية وكذلك رفع اللوحة التي تشير الى عنوان الحسينية من شارع الكفاح عند محل جواد باقر الشكرجي. ولكن بدخول القوات الامريكية الى العراق وزوال نظام صدام انتهى هذا الموضوع الذي كنت حتماً سارفض تنفيذه كما سبق وان رفضت تغير الحسينية الى مسجد، مع احترامي وتقديري للمساجد التي هي كما الحسينيات اماكن تقرب الى الله».
يلاحظ من هذا الموقف والتمييز الطائفي والعنصري بين المواطنين العراقيين التي مارستها الحكومات (الديمقراطية البرلمانية الملكية) وحتى غالبية الانظمة الجمهورية من بعدها، ظلت تسير في الكثير من قوانينها، وفق نهج فرمانات السلطنة العثمانية البائدة. وانها لم تنزل على العراق مع صواريخ الاحتلال الامريكي، بغض النظر عن الرأي في نظام المحاصصة الجديد.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: الدين والألحاد

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-23
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 320
الحاجة أم عبد دا الفيلي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220621072423419286

2019-07-22 00:43
بسم الله الرحمن الرحيم {{وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا}} صدق الله العظيم

كانت تسمى في العراق بالحاجة أم عبد، وفي بريطانيا بالحاجة دا الفيلي، وكلمة دا باللغة الكردية تعني الام.

الحاجة ام عبد، او دا جدة، وأم فاضلة، وولية صالحة، عاشت بين ظهرانينا وعلى هذه الارض لأكثر من ثمانية عقود، وخطفها ملك الموت منا في الاول من تموز هذا العام.

من لم يعرفها ويتعامل معها فقد خسر الكثير، وهو لا يعرف ماذا خسر، ومَن تعرّف اليها وتعامل معها، كسب الكثير مما لا يمكن ان يكسبه إلاّ معها.

عمرها كان في حقبتين متساويتين من الزمن، عاشت اربعين عاماً منها في وطنها، ومدينتها بغداد، مع زوجها العبد الصالح الحاج عبد الرحيم الفيلي، وتلتها اربعون عاماً في مدينة مهجرها مانشستر في المملكة المتحدة.

حبها وتمسكها بدارها في بغداد منعها حتى من ان تحلم طوال غربتها بانها خارجه، كانت تقول (رحمها الله):طوال سنيِّ هجرتي لا احلم إلاّ وانا في منزلي في بغداد. قناعتها بقسمتها وقضاء الله وقدره وقوة ايمانها اعطتها من السكينة ما جعلها لا

تشتكي من صعوبة الغربة، او الهجرة القسرية التي عاشتها.

لكي نتحدث عن عظمة السيدة الوالدة التي رحلت عنا الى السماء مع عليين والصالحين، علينا ان نصف صورة واقعها وفضاءات محيطها.

هذه الام الفاضلة ام لاثني عشر من الابناء،وجدة لأكثر من ستين حفيداً وابناء الاحفاد، وام للعشرات من الذين ارضعتهم من حليبها الطاهر. مشروعها التربوي كان قائماً على ثلاث ركائز: إصلاح الأبدان، والاديان، والاخلاق. كانت من الذين تسميهن لغة وكلام العرب من النساء المُخَدِّرَات، اي الكريمات من النساء اللاتي لا يخرجن من دارهن إلاّ لأمر جلل، لم تسافر في عمرها (مع وضعها الميسور مادياً) إلاّ قلة، حجاً لبيت الله الحرام، وزيارة المراقد في سوريا وايران.

لم تعرف القراءة والكتابة (إلاّكتابة الارقام وبحجم كبير وعلى قصاصات غير متشابهة لتتذكر ارقام التليفونات) وتمسك القلم كالأطفال ولم تملك يوماً حاسوباً او هاتفاً ذكياً او تستعمل الكومبيوتر او اي جهاز الكتروني اخر.

كرمها لا حد له، تطبخ بنفسها للضيوف، دارها قبلة، وديوان، ومحل زيارة ودار ضيافة على طول اليوم. لديها مخزون اكل للحالات الطارئة دوماً، طباخة ماهرة وخاصةً للأكلات الشعبية العراقية. اقراص خبزها ليس الذ منها، (باچتها) ماركة مسجلة.

خصالها الحسنة لا تُعد ولا تحصى، المُعرف منها لنا: الحب، الإيثار، الرحمة، البساطة، الصدق، الإيمان، الحِلم، التقوى، بشاشة الوجه والمعشر، الحكمة، الشجاعة، الصبر، الحث على الرزق الحلال، قضاء حوائج الاخرين، ايجابية الطرح، لا تنقل الكلام، لا تذكر الاخر إلاّ بالخير. بالمختصر نقول: لم يتعرف عليها احد الا وأحبها وتمسك بمعرفتها وسُحر بجمال خصالها، كرمها جعلها لا تبخل على الاخر بوقتها وصحتها، ومادياً اذا استطاعت إلى ذلك سبيلا.

اما من ناحية الثقافة، فلغتها العربية متواضعة. لا تعرف من اللغات إلاّ الكردية وباللهجة الفيلية فقط، ولكن مع هذا ترى لها علاقات متشعبة، مختلفة، طويلة الامد، متابعة، صبورة مع الاخر، واصدقاؤها بأعمار واجناس متنوعة ومن جغرافيا مختلفة، لا تميز في هذه العلاقات بين الكردى والعربي، مسلم او غير مسلم، تقيم علاقة صداقة ومحبة وأخوة مع جميع افراد العوائل التي تتعرف عليها، تتذكر مناسبات الاخر وتتواصل معهم، اعراساً كانت ام اتراحاً ام ولادات، وكانت معروفة بدعمها المعنوي للجميع.

كانت ملتزمة دينياً ومواظبة على الصلاة، لبسها محتشم ومن اهل گبل، لا تستمع إلاّ للقران الكريم ولا ترى من التلفاز إلاّ الاذاعات الدينية. لم تتشاجر يوماً مع احد، لا جار، ولا زوجة ابن، ولا قريب أو غريب، تعطي النصيحة بحنان وحكمة، تسامح وتنسى سوء تصرف الاخر معها بسرعة مفرطة، لم تكن تحب ان تطلب من الاخر شيئاً لنفسها بل للأخر المحتاج أينما كان ولا تخجل من ذلك.

تتابع الاخبار السياسية وتتفهم ابعادها وتعطي النصيحة لمن تراهم من سياسيين ولكن بالمختصر المفيد فقط، كانت نبيهة جداً، وتعرف بقوانين البلاد ونظامها السياسي. شجاعة، تواجه الظالم، وتذهب لسجن ابو غريب او غيرها من السجون والمعتقلات لزيارة المعتقلين السياسيين ممن تعرفهم او تعتقد ان لا اهل لهم لتخفف عنهم وحشة السجن والاعتقال، ولا تنسى ان تأخذ معها الاكل ومستلزمات المعيشة للسجين. كانت تشارك الاحزاب الكردية والاسلامية في فعالياتها السياسية ضد نظام الطاغية صدام، تراها في اغلب التظاهرات وكانت حالة انتباه للصحفيين الأجانب لنشاطها وهي طاعنة في السن على كرسي المسنين.

يقال ان بر الوالدين مطلوب إلاّ في حالات شاذة، اما معك يا امي دا فبّرك بالمطلق عبادة. وان كان الاخر يقبل بالتعايش مع سكان هذه الارض، فالحاجة ام عبد كانت تُفعِّل وتُجسِّد لنا نحن البشر معنى الامومة والايثار والرحمة. اسطورة تمشي على الارض وبين ظهرانينا، الاخر يقول ان الهند انجبت السيدة الفاضلة الأم تريزا، اما نحن فقد رزقنا الرحمن بأم عبد الفيلي، وانه لرزقٌ عظيم.

كيف يمكن لنا ان نملأ هذا الفراغ الذي تركتِه في حياتنا برحيلك؟ يقال بأن الزمن كفيل بالنسيان، ولكني اقول بأن الصبر نعمة كفيلة بتخفيف ألم الفراق.

الحاجة ام عبد، اسطورة، إنسانة خارقة، ملاك، ولي، عصمتها اخلاقية وأدبية ، سمّها ما تريد من مسميات انسانية رائعة

وستكون بخيلاً بحقها وبوصفها.

لم تكن من اهل هذه الارض، وكأنها مبعوث او سفير السماء لسكان الارض لتجسد لهم معنى الانسانية وقيم السماء السمحاء. هؤلاء، من امثال الحجية دا، من السفراء القلة النادرين.

لم تكن فقط قائدة للمجتمع الذي عاشت فيه، بل كانت إماماً جسدت لمن عاشرها اثناء عقودها الثمانية على الواقع معنى ايثار القيادة.

من تعرف عليك كان يغبطنا لعشرتنا معكِ، ولا يستحضر مع نفسه ان ألم فراقك عنّا (وهذه من سُنّة الحياة) سوف يكون أضعافاً واشد وطأة. فهل حقيقة الرحيل عنّا ترسخت في حياتنا واستطعنا ان نتعايش معها بعد، اشك في ذلك؟ وهل احدنا يعرف قيمة النعمة الا بفقدانها.

اللَّهُمَّ وَ إِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لَهُمَا (الوالدين) فَشَفِّعْهُمَا فِيَّ، وَإِنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لِي فَشَفِّعْنِي فِيهِمَا، حَتَّى نَجْتَمِعَ بِرَأْفَتِكَ فِي دَارِ كَرَامَتِكَ وَ مَحَلِّ مَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَ الْمَنِّ الْقَدِيمِ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

رحمك الله يا أمي..ويا معلمتي وملهمتي الغالية الحاجة دا الفيلي.. ونسأل العزيز الحكيم لك بالمغفرة وان يجمعنا بك وبوالدي المرحوم الحاج عبد الرحيم الفيلي في جنات النعيم.. امين يا رب العالمين...

ابنك لقمان عبد الرحيم الفيلي[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 21-06-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 321

الحزن يلف كرماشان بفقدان شاعر آيات اللحن الأرضي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220917151611434537

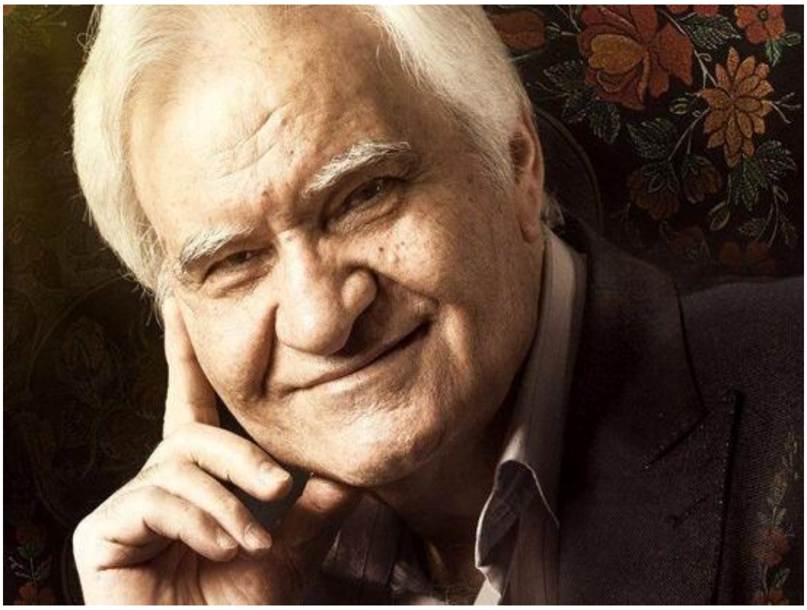

شفق نيوز/ رحل الكاتب والأديب الشاعر الكوردي البارز، كيومرث عباسي قصري، في مدينة كرماشان ووري الثرى تحت أديمها.
قصري المولود في مدينة قصر شيرين عام 1320 هجري شمسي في مدينة قصر شيرين، وحاصل على شهادة البكالوريوس في العلوم السياسية.
وأصدر الراحل ديوانين مطبوعين ضمن إصدارات المجلس الأدبي في كرماشان، وهي أشعار غزلية بقوالب القصيدة الحديثة وهما بستان الحرير وبستان الف حرير، حيث سبق ان نشرت تلك القصائد في الصحف والمجلات الادبية.
وعملَ قصري مع مجلس الشعر الإيراني والمجلس الأدبي (خاجو) في طهران، والأوساط الفنية والمراكز الثقافية في العاصمة الإيرانية.
ومجموعة بستان الحرير وشعراء كرماشان المعاصرين وآيات اللحن الأرضي والوسط الفني 1374 والأدب المعاصر المختار نيسان 1378 ، وحسن الختام، وهمسات الخبز والناي من نتاجات هذا الشاعر، وجميعها مكتوب باللغة الكوردية الجنوبية الفيلية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا
تصنيف المحتوى: اخبار
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: كرمانشاه
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: شرق كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 17-09-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 322

الحق الفيلي لم يعد يتيما

20230714070502506508=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

قيس قرداغي

صرخة بدأت تقطع الأثير من الفضاء متوجهة الى الآذان الخرساء في الأرض ، تلك الآذان التي أبت أن تسمع مطاليب الكورد الفيلية لانهم لا يملكون ميليشات مسلحة تعيث في أرض الخراب خرابا جديدا ، هذه الشريحة الفيلية التي لحقت بها كل الممارسات الشوفينية طبقا لشريعة الغاب غير أنهم ورغم كل القسوة التي لحقتهم ما زالوا يطالبون بحقوقهم بشكل ديمقراطي وبأسلوب حضاري عن طريق الحوار الديمقراطي والمقالات والكلمات الجميلة .
لاول مرة وتحت شعار ماضاع حق وراءه مطالب) وفي عبر الفضاء يجتمع شخصيات كوردية فيلية في غرفة الكترونية (البرلمان العراقي) ليعقدوا مؤتمرهم الذي يحمل أسم (صرخة المظلومين) ، وفي غضون اليومين السابقين ومازالت أعمال المؤتمر جارية ، أتجهت معظم الآراء والمداخلات على أن السكوت عن المطالبة بالحقوق بات غير مجديا في بلد تهزه المصالح الحزبية الضيقة والمنافع الشخصية اللئيمة والأهداف الشوفينية والطائفية التي قذفت بالعراق الى هاوية خطيرة أصبح الداعي الديمقراطي والمتكلم المدني هامشا صغيرا يكاد أن لا تقع عليه عين المتابع ، فالضرورة تدعونا الى التفكير مليا في تفعيل المطالبة بحقوق الكورد الفيلية المشروعة ولم يبقى في قوس التصبر المزيد من الصبر بعد أن ترسبت على هذا الملف الكوردي غبار السنين والعقود الماضية من تاريخ العراق المليئ بصور الظلم والظلم فقط لا غيره .
اذن ، عقد هذا المؤتمر يأتي في الوقت المناسب والمكان المناسب أيضا ، فبالنسبة الى المكان فهو الفضاء الأمين الخال من أعتدائات قوى الظلام التي تعمل في الأرض ، فضاء تجمع شمل الغرباء والمهجرين قسرا في دول العالم وكذلك في الوطن الذي لازال الكوردي الفيلي فيه غريبا ، وحتى أن الكثير من القرارات القرقوشية بحق الكورد الفيلية في عهد النظام السابق لم تلغى رسميا عن طريق اللجنة القانونية التي تعمل وفق المادة 121 من الدستور العراقي القاضية بالغاء القوانين الصدامية الوضيعة والشوفينية ومنها قراره باعتبار الكورد الفيلية طابورا خامسا في زمن القادسية المشؤومة ، فعدم الغاء تلك المادة تعني بان انهم لازالوا طابورا خامسا حشاهم من هذا الاتهام الباطل اللعين ، اذ أن كل قرار لم يجري الغاءه وفق القانون يعامل كقانون عراقي يلتزم به في المؤوسسات العراقية وهذا غبن يتحمل البرلمان العراقي الحالي تبعاته .
مهام المؤتمر كثيرة ومقرراته التي ننتظرها أن تكون خلاقة هادفة ومهمة بحاجة الى متابعات مستمرة ، والمؤتمر يجب أن يكون منطلقا للشروع في مسيرة جديدة في المطالبة غير تلك التي باتت كلاسيكية لم تثمر شيئا لحد الآن ، ولكن يقينا أن الكورد الفيلية لم ولن يلجئون الى أي شكل من أشكال العنف في مطالبتهم لحقوقهم وهم ينبذون مثل تلك الاساليب الوحشية وسوف لن ينظمون الى تلك المجاميع الظلامية التي تزرع في الارض فسادا ، والالتزام بالشكل الديمقراطية من ثوابتهم أما ما يريدونه هو تغير أساليب العمل وتوسيعها وتطويرها وأعطاء الوجه العالمي لتك النشاطات وهذا أيضا حق ديمقراطي مشروع .
ما نتمناه من المؤتمر أن يكون منطلقا لاتحاد كافة القوى الفيلية وفي أية بقعة من الأرض لان القضية أكبر من تحريم كائن من يكون وأقصاء الآخر والتقليل من نشاط القوى التي لم تشترك في المؤتمر لاسباب وجيهة وغير وجية حتى ، وعدم أفساح المجال للبعض أن يدس السم في العسل كمحاولة عن تحييد البعض من المؤتمرين عن الجادة الى تؤدي الى حيث الأهداف المتوخاة من عقد المؤتمر .
كون المؤتمر مؤتمرا علنيا يتيح لكل من يريد المشاركة أن يشارك بمجرد الدخول الى غرفة البرلمان العراقي ولوحة المشاركة مفتوحة للجميع ولاحظنا أن البعض يكتب عبارات أستفزازية أو تحريضية بعض المرات والخطورة تكمن هنا أن تحث الكتابات تلك بعض المتداخلين بالصوت ليؤدي الى إحدام نقاش جانبي لا يخدم المؤتمر ولذلك ومادام المؤتمر لازال منعقدا الى نهاية هذا الاسبوع فاللجنة المنبثقة من المؤتمر للأشراف على المؤتمر مدعوة لفتح المجال فقط الى الذين يعرفون من قبلهم أو دعوة الحضور الى الحضور بأسمائهم العلنية الواضحة لان كل ما يقال وكل ما تترك على لوحة الكتابة تعد من أوراق ووثائق المؤتمر التي يجب المحافظة عليها بعناية وحتى الاسماء الداخلة الى الغرفة والعدد الاجمالي للحضور وأمور أخرى يجب تسجيلها وتدوينها بعناية .
نجاح هذا المؤتمر يؤدي الى نجاحات لاحقة نتمناها للناشطين من أخوتنا من الكورد الفيلية على أمل أن تؤدي كافة السبل الى تحريك الملف الكوردي الفيلي ووضع الحلول للمشاكل التي ظلت عالقة رغم السنوات الخمس التي مرت على زوال أسباب المشاكل ، النظام البعثي السابق ، فاذا كان العراق عراقا جديدا فعلا فعليه أن يكون جديدا في كل شئ واهم شئ هو رفع الحيف على الكورد الفيلية الذين لحقهم الظلم في كافة المراحل الزمنية المتعاقبة وبشتى الاسباب والمبررات البعيدة عن المعقولية ، فالحق الفيلي لم يعد يتيما مادام وراءه مطالبون حقيقيون .[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | http://al-nnas.com/ 02-04-2008
وقت التدوين: 14-07-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 323
الحقوق المشروعة وكوتا الكورد الفيليين المغصوبة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214650552395
الحقوق المشروعة وكوتا الكورد الفيليين المغصوبة

شهد البرلمان العراقي يوم الاثنين الماضي 2018/01/22 بتعديل قانون الانتخابات ومنها ما يخص كوتا الكورد الفيليين وصوت مجلس النواب خلال هذه الجلسة ، على تخصيص مقعد واحد للمكون الكوردي الفيلي خلال الجلسة، وخصص هذا المقعد ضمن نظام الكوتا في محافظة واسط .
رغم اعتزازنا بهذه المحافظة المضحية والمعطاء و مع جل احترامنا لاهلنا فيها وهي ليست منة من احد ولكن اجحاف لحق هذا المكون ككل وتهميشهم ولا يساوي قطرة دم واحدة لكل التضحيات الكبيرة والعظيمة التي قدمها ولايتوازى مع اعدادهم الواقعية التي تم طمسها وعدم الاهتمام بها لعدم وجود من يدافع عنهم في البرلمان بسبب تغيبهم ، خاصة في ظل الظروف الغير انسانية التي تعرض لها هذه المكون المسالم والصادق من عمليات التهجير. وتشير الوثائق عن القرارانف الذكر الذي أصدره النظام الصدامي البعثي الفاشي البائد بتسفير أو طرد العراقيين من الكورد الفيليين الى خارج الوطن في الشهر الرابع – نيسان عام 1980 باعتبارهم من التبعية الايرانية وقد جرى تنفيذ هذا القرار الجائر بصورة بالغة التعسف مما أدى إلى العديد من الكوارث الإنسانية التي شملت اقتلاع اكثر من 600 ألف من الأكراد الفيليين وانفلت عوائل بالكامل من رجال ونساء وحجز 22 الف شاب وشابة وتذوبهم والمزيد من الشيعة العرب الأقحاح من العشائر الاصيلة من بلادهم بعد مصادرة أموالهم المنقولة وغير المنقولة وإتلاف مستندات انتمائهم لوطنهم،في حرب ابادة مبرمجة رعناء لقطع نسل هذا المكون وهوينه وعدم الاعتراف بحقه، وهم كانوا ولازالوا يقطنون مناطق واسعة من ارض الرافدين بتاريخ وحضارة وهوية متميزة وهم كيان مهم من تاريخ وثقافته ككل وجزء من القومية الكوردية الكبيرة ويعيشون في مناطق ومدن ومحافظات مختلفة ويعتزون بهويتهم ولغتهم الخاصة بهم ،و ينقسم كورد العراق إلى الكورد الفيليون فهم من سكان المناطق الوسطى والجنوبية والمناطق الشمالية منهم ولا يختلفون عن أكراد منطقة كوردستان دينياً رغم اختلافهم مذهبياً وهم جزء لايتجزء من كورد كوردستان العراق شمال البلاد والمتواصلة جغرافيا مع الأقاليم الكوردية الممتدة في تركيا وإيران وغيرها وقد سكن الكورد الفيليون بشكل مكثف في مناطق جلولاء وخانقين ومندلي شمالاً إلى منطقة علي الغربي جنوباً مروراً بمناطق بدرة وجصان والكوت والنعمانية والعزيزية،والناصرية والبصرة والحلة والنجف والكوفة كما يسكن الفيليون ايضاً بمناطق عدة من بغداد منها منطقة (عكد الاكراد في منطقة الكفاح وسط بغداد، ومدينة الصدر وشارع فلسطين شرقي بغداد والكاظمية والحرية والكرادة والمنصور ومناطق متفرقة اخرى منها ويعتزون بمقدساتهم .) ولايقل اعدادهم عن المليون ونصف

المليون على اقل تقدير والقرار بشكله الحالي مصادرة لحقوق الكورد الفيليين وتمثيلهم داخل قبة البرلمان وهو "انقلاباً على واقعهم ".
وفي ظل هذا القرار لقد ضاعت المطالبة الحقيقية والمشروعة باقرار نظام الكوتا الفيلية بهذه الصيغة الغير المناسبة لهذا المكون العراقي المظلوم الذي وقعت بحقه ابشع الجرائم والمتمثلة بجريمة الابادة الجماعية التي اقرتها المحكمة الجنائية العراقية العليا برقم (10) لسنة 2005 المعدل، الأمر الذي ترتب عليه إصدار الحكومة العراقية بيانها وتعهدها الرسمي بموجب قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 بتأريخ 2010/12/8 بهدف إزالة جميع الآثار السيئة عن هذا المكون الوطني الأصيل بصفته جزء أساسي لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور ، كما تبعه قرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2011 بتأريخ 2011/8/1 والقاضي بإعتبار ما تعرض له المكون الفيلي وبالإستناد إلى قرار محكمة الجنايات العليا جريمة إبادة جماعية وصادق عليه رئيس الجمهورية بموجب القرار الجمهوري رقم (6) لسنة 2012 بتأريخ 2012/2/8 ، والتي نشرت جميعاً في الجريدة الرسمية لجمهورية العراق / الوقائع العراقية.وصدر على اثرها بيان الحكومة العراقية بازالة اثارها وفقاً للقرار المرقم 427
" إحصاءات رسمية عن عدد الكرد الفيليين في العراق غير متوفرة ، خاصة في ظل الظروف التي تعرضت لها هذه الشريحة من عمليات التهجير القسري وإسقاط الجنسية وعدم الاعتراف بهم . لقد طالب هذا االمكون المهم في المجتمع العراقي اكثر من مرة على وجوب تحقيق العدالة والإنصاف الكاملين للمكون الفيلي المضطهد وضمان تمثيله العادل في التوازن الوطني وتكافؤ الفرص المتساوية في سلطات الدولة وتولي المناصب السيادية والوزارية والحكومية دون إقصاء وتهميش وحسم ومعالجة ملف إستعادة الجنسية العراقية بشكل نهائي وتيسر الاجراءات الكفيلة بانهاء هذا الملف المهم وعدم الإكتفاء بإصدار القرارات الإعتبارية والإدارية والتنفيذية التي تذهب أدراج الرياح بل يتطلب ذلك تشريع القوانين الكافلة للحقوق الدستورية الأصيلة وغير المنقوصة للمكون الفيلي والتي تجاهلتها القوانين الصادرة في العراق الديمقراطي الإتحادي التعددي وتشكيل لجان فعالة لمتابعة تلك القوانين وتطبيقها .
وقد صرح اكثر من نائب في البرلمان في ضم صوته للمطالب الحقة ، بالقول ان "تصويت البرلمان على منح الكورد الفيليين مقعداً واحداً في مجلس النواب مجحف بحق المكون"، مؤكدين أن "المقعد الواحد لايتناسب والحجم السكاني وحجم تضحيات المكون الفيلي".وللعلم فان "عدد المكون الفيلي العراقي يزيد عن أعداد المكون المسيحي لا بل اكثر من باقي الأقليات في الوقت الحاضر حسب المشاهدة "مع احترامنا لحقوق بقيت المكونات العزيزة "ويجسدون الهوية العراقية ودفعوا ضريبة ذلك على يد النظام المباد" والقرارمجلس النواب بشكله الحالي يعد مصادرة لحقوق الكورد الفيليين وتمثيلهم داخل قبة البرلمان ولايوازي ما اقره الدستور العراقي لذا نطالب باعادة النظر في زيادة حصة الكورد الفيليين من الكوتا في البرلمان حسب تواجدهم واعدادهم حيث يجب ان يشمل القرار ايضاً محافظة بغداد وديالى . كما ان المكون الفيلي مطالب اليوم اكثر من قبل بتأسيس كيانات سياسية خاصة بهم للاضطلاع بمهمة تجميع صفوفهم ولم شملهم ورص صفوفهم وتوحيد كلمتهم للدفاع عن حقوقهم وتمثيلهم في كافة المواقع والمجالات أسوة بباقي مكونات وشرائح المجتمع العراقي شريطة تنازل البعض للبعض الاخر والابتعاد عن المصالح الشخصية والعشائرية الملموسة في الوقت الحالي ...
عبد الخالق الفلاح –باحث واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-13

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 324
الحملة الاولى لتهجير الكورد الفيليين في النظام الملكي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240402075133563392

مؤيد عبد الستار
ليس غريبا أن يجري ابعاد دخلاء على بلد ما ، ولكن الغريب أن تقوم السلطات الحاكمة باقتلاع مواطنين اصلاء من وطنهم وتهجيرهم الى بلد آخر بحجة أن اجدادهم جاءوا من هناك، فتلك لعمري جريمة لا تغتفر، علما ان تخطيط الحدود بين العراق وجيرانه خضع لتعديلات عديدة والكثير من القرى والبلدات تغير وضعها حسب القرارات المختلفة التي اتخذت بموجب المعاهدات الدولية التي عقدت بعد حروب أعطت الحق للمنتصر برسم الحدود وأشهرها معاهدة سايكس بيكو التي قسمت الشرق الاوسط بين بريطانيا وفرنسا .

مارست السلطات الحاكمة في العراق سياسة تهجير الكورد الفيليين منذ الخمسينات أبان الحكم الملكي ، وحدث ذلك بعد انتفاضة مدينة الحي ، المدينة الصغيرة التي تبعد نحو 45 كيلومترا عن مدينة الكوت ، وهي قضاء تابع للواء الكوت انذاك (حاليا محافظة واسط) .

ترسخ النشاط الثوري في مدينة الحي منذ أربعينات القرن الماضي وأصبحت بؤرة لنشاط الحزب الشيوعي ، وامتد تأثيرها الى القرى المحيطة بمدينة الحي. وقد صور الكاتب شمران الياسري النشاط السياسي الثوري في ريف واسط تصويرا شيقا في رباعيته (بلابوش دنيا).

شهدت مدينة الحي عدة تظاهرات واشتباكات مع الشرطة في الخمسينات من القرن الماضي . وحين حدث العدوان الثلاثي على مصر عام 1956 حدثت اضطرابات في مدينة الحي واشتبكت الشرطة مع المواطنين فقتلت البعض واعتقلت آخرين فاضربت المدينة .

شارك في حصارها نحو 1500 شرطي وضابط . ثم هاجموها بسيل من النيران . فاستبسلت الجماهير في الدفاع عن المدينة ومواجهة الشرطة التي استباحت المدينة واعتقلت وعذبت حتى النساء والاطفال ، وشوهد البوليس وهو يجهز على الجرحى احيانا (وأنذرت الحكومة 250 عائلة كردية فيلية بوجوب مغادرة المدينة . وسفرت 11 عائلة منها الى ايران . وهرع المجلس العرفي العسكري الى الكوت ليصدر احكامه بالجملة على المواطنين من أهل المدينة وحكم على قائدي الدفاع عنها الشيوعيين علي الشيخ حمود وعطا مهدي الدباس بالاعدام ونفذ الحكم في الحال)*

* ينظر كتاب عقود من تاريخ الحزب الشيوعي العراقي ص 206-209 .

و رواية شمران الياسري الرباعية بلابوش دنيا .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 28-01-2024
وقت التدوين: 2024-04-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 325
الدكتورة منيرة أميد رئيسة مركز كلكامش: لم نسترجع اي من الحقوق التي سلبت منا بالضد من كل الشرائع السماوية
20230507080111488108=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
منيرة أميد
في العراق قضية لا زالت غائبة في زوايا النسيان ولازالت يكتنفها الغموض برأي العديد من الجهات الرسمية والجماهيرية، إنها قضية شريحة كبيرة من شعب أراد له العدو أن يفنى وأن يمحى من خارطة الوجود الإنساني. لازال التعتيم الإعلامي يغلف مأساة أكثر من نصف مليون كوردي عراقي قامت أجهزة النظام الدكتاتوري بتهجيرها وإلقائها خارج الحدود دون سبب سوى حقد دفين نم جانب سلطة مشبعة بالأفكار العنصرية والشوفينية.. تم إخراجهم من العراق في ليالٍ حالكة السواد دون مال ولا ولد مجردين من كل وثيقة تؤكد عراقيتهم، هجر الفيلي وحجز أبنائه في سجون وزنزانات الطاغية ولازالت مصائرهم مجهولة لحد الآن وبعد مرور حوالي ثلاثة عقود على مظالم لم تعرف الإنسانية مثلها إقترفت بحقهم في وقت كانوا في خدمة العلم العراقي يدافعون عن حياض الوطن العراقي. عن الكورد الفيليين وما جرى لهم من مآسٍ إلتقت مجلة فيلي بالدكتورة منيرة أميد للحديث عن هذه القضية وتداعياتها...
س: ما هي مشكلة الكورد الفيليين؟ ومتى بدأت؟ ومن هم أصدقاؤهم ومن هم أعداؤهم؟
ج- أن لمشكلة الكورد الفيليين جوانب مختلفة، قسم منها سياسية وآخرى قانونية، وكان الاول سبباً ومحصلة لظهور الجانب الثاني. فالمشكلة تعود الى بدايات نشوء الدولة العراقية، فكما تعلمون أن ارض كوردستان تم تقسيمها بين اكثر من دولة على أثر الحرب العالمية الاولى في بدايات القرن المنصرم، وعلى اسس سياسية. وأرض الكورد الفيليين كونها جزءاً من ارض كوردستان الكبرى فقد قسمت بدورها وفي نفس الفترة بين ايران والعراق. اي بمعنى آخر أن مشكلتهم لا تتجزأ عن مشكلة الكورد في باقي اجزاء كوردستان، ولو انها مع الوقت اضيفت لها عوامل اخرى عمقتها.. فالمشكلة اصلاً تعود الى اوائل تأسيس الدولة العراقية كما اسلفنا، وبالضبط مع وضع قانون الجنسية العراقي رقم 42 الذي صدر في 23 أب من سنة 1924، فهذا القانون كان شوفينياً بامتياز وضع تحت اشراف المحتل البريطاني الذي كان يستخدم سياسة "فرق تسد" وكذلك العقاب ضد القوى التي عارضتها والمتمثلة بالكورد والشيعة والثواب لتلك التي ساندتها ومع سياسيين عرب متأثرين بالنزعة القومية الطورانية، وجلهم كانوا من العاملين بالبلاط العثماني او في جيوشه، ذلك القانون كان غريباً حيث قسم العراقيين الى تبعيتين عثمانية وايرانية، رغم ان التبعيتين أجنبيتان! وأعد العراقيين من التبعة العثمانية هم مواطنين من الدرجة الاولى، بينما التبعة الايرانية هم مواطنون من الدرجة الثالثة وكان من الغريب ان يعتمد على تلك الفقرات في دولة انشئت حديثاً والذي كان من المفروض ان تنحصر فيها المواطنة بالقاطنين على ارض العراق لدى اعلان دولتهم! وأذا كان لا بد من الاخذ بالاعتبار تلك التبعية، فان الاحتلال الايراني للعراق كان سابقاً بقرون للاحتلال العثماني، وبالتالي ان اصحاب التبعة الايرانية وفق هذا المعيار يكونون هم أقدم وجوداً في العراق وبالتالي اقدم عراقيةً.
وللزيادة في التعريف فأن هذا القانون كان مخالفاً حتى لدستور العراق الاول والذي صدر في 6 آب 1925 اي بعد عام تقريباً من قانون الجنسية، والذي ينص في مادته السادسة على انه لا فرق بين العراقيين في الحقوق أمام القانون، وأن اختلفوا في القومية والدين واللغة، إلا أنه احتاط لهذا الالتفاف حين ذكر في نص المادة الخامسة أن الجنسية العراقية تعين وتكتسب وتفقد وفقاً لأحكام قانون خاص، ويقصد به قانون الجنسية والذي بيت بقصد أن يتم استعماله خلافاً لمبدأ المساواة بين العراقيين، الذين أصبحوا تحت وطأة نصوص قانون الجنسية عراقيين من التبعية العثمانية، وعراقيين من التبعية الأيرانية.
كان الكورد الفيليون الاشد تأثراً بهذا القانون كون ارضهم التاريخية هي كانت مسرح لصراع بين الأمبراطوريتين الفارسية والعثمانية، وتبادل احتلالها عبر قرون طويلة. وتبعاً لهذا تعرضوا الى حملات تهجير متواصلة وحرموا من الدخول في الجيش والوظائف العامة، وتم سن قوانين متعاقبة ضدهم بما اشبه بالعقاب الجماعي لسبب غير واضح المعالم؟ حتى توج باكبر

حملة أبادة جماعية سلبت على اثرها حتى هوياتهم الثبوتية وشهاداتهم حتى الدراسية واملاكهم المنقولة وغير المنقولة وغيب أبناءهم وتمت تصفيتهم بطرق مختلفة فأُستخدموا كرهائن ودروع بشرية و في التجارب الكيمياوية.
برزت على أثر تلك الحملة مشاكل جديدة مرتبطة بالهوية، واعادة الحقوق والاملاك والكشف عن مصير ابنائهم والتعويض، وهذه كلها اصبحت امور قانونية، بالاضافة الى الجانب الانساني. أما بشأن من هم اصدقاؤهم ، فهذا يمكن تحديده من معرفة من هم أعداؤهم، فاعداؤهم هي كل القوى الشوفينية ذات النزعة المتسلطة والدموية والتي لا تقيم أي وزن لحرمة الوطن والانسان الذي حرم الله قتله، واصدقاؤنا هم من يقفون بوجه هذه القوى الظلامية في عالم باسره.
س: البعض يتهم الإنسان الفيلي بأنه يعيش في الماضي، ما رأيك؟
ج- الحقيقة لا اعلم بالضبط ما المقصود بهذا الاتهام؟ فان كان القصد منه اننا ما زلنا نتذكر ما جرى علينا من مآسٍ، فكيف يطلب منا ان ننساها؟ ولم تقدم لحد اليوم تفسير لها ولم يقدم اي حل! ولم نسترجع اي من الحقوق التي سلبت منا بالضد من كل الشرائع السماوية والوضعية!.. هل علمنا بمصير احبتنا الذين اخذوا منا عنوةً وغيبوا غدراً؟ وهل قدم لنا احد اعتذار عما جرى لنا؟ فكيف ننسى الماضي ونحن ما زلنا نعيش اثاره؟ أما اذا كان القصد منه، اننا ما زلنا نحتفظ بقيم الماضي وعاداته واصالته فانه فخر لنا، لاننا جزء من شعب اصيل ساهم في بناء اقدم الحضارات على هذه التربة المباركة.. وتلك صفة متأصلة فينا، وذلك الاتهام والجرم نتقبله، بل نعترف به اننا مهوسون بحب ارضنا ووطنا وملتصقون به مهما بعدنا وتغربنا، فدوماً تهفو قلوبنا الى حاراتنا الجميلة، وتلك العشرة الصادقة التي كانت تجمعنا بجيراننا، كأننا عائلة واحدة في السراء والضراء، وهل يمكن لنا أن نتخلى عن قيمنا الاصيلة؟.
س: ما هي مميزات تاريخ هذه الشريحة؟
ج- قد لا يكون معروفاً للكثيرين من الذين جرت عمليات (غسيل الدماغ لهم ابان حكم الطاغية) أن الكورد الفيليين هم السكان الاصليون لشرق دجلة وبناة حضارات عريقة في هذه الارض، فعاصمة الحضارة الايلامية (العيلامية) (والكورد الفيليين هم ورثتها) تقع في مدينة (كميت) ضمن محافظة ميسان والتي لا تبعد سوى بضع كيلومترات عن مدينة العمارة، وهي برزت في وقت موازٍ لحضارة سومر، حتى اختلط على الباحثين اي منهما سبقت الاخرى او تنتمي اليها، ثم تلتها حضارات اخرى هم كانوا بناتها، وحتى يعتقد ان مدينة بغداد اعاد ابو جعفر المنصور بناءها على بقايا مدينة كان الكورد الفيليون قد بنوها، اما دورهم اللاحق بعد دخولهم الاسلام فقد كان واضحاً بانخراطهم في جيوش الفتوحات التي امتدت حتى الصين، وكان لهم دور بارز في مجمل الحضارات التي تعاقبت على المنطقة، والتي لا يمكن ان نذكرها في هذه العجالة ولكن يمكن العودة الى موقع مركزنا ككامش، لمن يرغب الاستزادة في المعلومات، اما تاريخهم الحديث فهم معروفون بانخراطهم في بناء هذا الوطن، وكان عصب الحركة الوطنية العراقية بكافة الوانها وكذلك الحركة الكوردية، كما برز من بينهم شخصيات بارزة ومرموقة في كافة مجالات الحياتية، كانوا يفتخرون بعراقيتهم قبل انتمائهم القومي. والاهم انه لم يسجل ضد اي كوردي فيلي أي عمل ضد هذا الشعب والوطن، رغم ما جرى ضدهم من اهوال، وكانوا دوماً وما زالوا مخلصين لتربتهم.
س: البعض يحبوننا لأننا كورد وآخرون يحبوننا لأننا شيعة والبعض الآخر يكرهنا للسببين ، ما هو تعليقك ؟
ج- يتصف الانسان الكوردي بالبساطة والطيبة والتسامح وحب الغير، وتلك الصفات اجمع عليها كل الباحثين ومن زاروا مناطق كوردستان من الاجانب، وكذلك الشيعة الذين تربو على حب آل بيت رسول الله ويعملون جاهدين للتخلق باخلاقهم .. فكيف بالفيلي الذي جمع الخصلتين، فحب الاخرين ناجم عن اخلاصهم لصحبهم والامانة في التعامل مع الغير. لذا لا يكون غريباً أن ينالوا حب الاخرين وتقديرهم، لكن الغريب ان يُكره من يحمل هذه الصفات الانسانية الراقية، ولا يقوم بذلك سوى الشخصية العدائية المريضة الكارهة للحياة، وتمثل ذلك في هرم النظام السابق وازلامه وابواق، وذيولهم اليوم من الارهابيين والقتلة.
س: هناك رأي يقول أن هؤلاء الذين يشكلون منظمات وجمعيات للفيليين أنما يعملون على قتل قضية الفيليين، هل هذا صحيح؟
ج- أن قيام جمعيات ومنظمات مجتمع مدني للكورد الفيليين، هي ظاهرة حضارية يجب ان نفتخر بها، وكنا سباقين في ذلك حتى ونحن في أرض الوطن، فأول جمعية رسمية للكورد الفيليين تعود الى عام 1946. أن انشاء جمعيات هي رغبة وطريقة لتواصلنا مع البعض رغم الصعاب، ولتحديد أطر للعمل الجماعي، وبنفس هذا النفس ورغم الصعاب تكونت جمعيات مختلفة للكورد الفيليين في المهاجر المختلفة للم شملهم، وتوحيد صفوفهم، وهي اصلاً تنشأ في بلدان المهجر لتحقيق التواصل ولحل مشاكل آنية يعانون منها في المهجر ومن اجل تذليلها، وكذلك لتعريف الوسط الذي يعيشون به بقضيتهم، ولكن معظم تلك المنظمات تعدت تلك المهمات الى مهام اكبر ومنها طرح قضيتنا على مجال اعم واشمل وتبني قضايا للفيليين في مهاجر اخرى، وخاصة في تلك حيث توجد جاليات اكبر ولديها مشاكل اكبر واعمق وخاصة في ايران والتواصل مع من تبقى في العراق، فسعت الى تبني بعض من تلك المشاكل لوضع حلول مناسبة لها، رغم امكانياتها المتواضعة، اي بمعنى اخر انها لم تعش معزولة عن المجموع، رغم الخصوصية لكل مهجر.
أن قضية الفيليين في رأيي لها جوانب عديدة واهم هذه الجوانب هي:
أولاً القانونية وتشمل بدورها على:
أ. محاكمة من تسببوا في مأساتنا

ب. القوانين التي ما زالت تقف بالضد من استرجاع حقوقنا، ومنها قانون الجنسية، فنحن ندعو الى سن قانون موحد لكل العراقيين يتساوون في ظله بالحقوق والواجبات، والغاء التبعيات بكل الوانها، الا التبعية للعراق. وتغيير قوانين اخرى او تعديها واهمها قانون نزاعات الملكية، وخاصة تلك الفقرة متعلقة بالخصومة فنحن خصمنا الدولة العراقية والمتمثلة بوزارة المالية التي استولت على اموالنا واملاكنا من دون وجه حق.
ثانياً: الجانب الانساني: لالغاء أثار الحملات التي حدثت ضدنا او بالمعنى الادق تخفيفها عبر:
أ. رد الاعتبار للكورد الفيليين، واعتراف حكومي بأن ما حدث ضدهم هي جريمة من جرائم ضد الانسانية والاعتذار منهم كما حدثت في جرائم الانفال وحلبجة. واعتبار ابنائهم المغيبين شهداء في سبيل الوطن.
ب. أعادة ما أخذ منهم من وثائق واملاك منقولة وغير منقولة.
ج. تعويضهم تعويضاً مناسباً عما لحق بهم من أضرار.
د. وضع تسهيلات استثنائية للمهجرين والمهاجرين لعودتهم الى العراق.
ثالثاً: الجانب السياسي: والمتمثل في ضمان تمثيلهم في السلطات الثلاث ومن ضمنها الجيش والشرطة ودوائر الدولة المختلفة وفق معايير الكفاءة والتعويض عما فاتهم، ويجب ان تقوم بهذه المهمة احزاب تمثلهم وتنبثق من بينهم.
واذا راعينا التقسيم اعلاه، وتخصصت كل جهة او منظمة بالاهداف التي أنشئت من اجلها فانها لا تقتل قضيتها. ولكن في الفوضى الحاصلة اليوم في العراق، وفي غياب نخب سياسية حقيقية تمثل قضيتنا (المقصود عدد كمي ونوعي)، وتنظيمات سياسية حقيقية ذات جماهيرية واسعة، وكذلك في ظل المحاصصة الجارية في العراق، تضيع المقاييس وتؤدي الى الخلط بين جمعية ومنظمة مجتمع مدني واخرى سياسية، فلو نظرنا الان وتساءلناكم منظمة سياسية ذات جماهيرية معقولة تحمل اسمنا وتعمل للكورد الفيليين؟ اذا سمعت منكم الاجابة عندها نقدر ان نقول، ان تعدد هذه المنظمات تؤدي الى قتل قضيتنا.
س: نلاحظ كثرة المنظمات الخيرية على حساب المنظمات الثقافية ما أسباب ذلك؟ وهل هؤلاء مؤهلين للعمل الخيري؟
ج- شئ طبيعي ان تكون المنظمات الانسانية أكثر في ظرف العراق الحالي بشكل عام وظرف الكوردالفيليين بشكل خاص، والعمل الخيري لا يحتاج الى مؤهلات خاصة بقدر نظافة اليد والنية الصادقة في تقديم الخدمة، وتوفر الامكانيات لتنفيذ المهمة. أما المنظمات الثقافية فانها تحتاج الى كل ما هو اعلاه بالاضافة الى أمكانيات ثقافية وعلمية متخصصة لا تحتاجها المنظمات الانسانية بالضرورة، بالاضافة الى حاجتها الى دعم مؤسسات ثقافية أخرى، مع موارد مالية من اجل تنفيذ مشاريعها، وفي مرحلتنا هذه وعقب ما تعرضنا له فان هذه الامكانيات المطلوبة ليست بالهينة وغيرمتاحة.
س: لماذا لا نستطيع كمنظمات فيلية العمل بشكل جماعي؟ أتكون الأسباب داخلية أم أسباب خارجية؟
ج- حتى تعمل اي منظمات بشكل جماعي يجب ان يجمعها هدف مشترك وغاية مشتركة، ولكل منظمة جماهير خاصة بها تعمل من اجلها، ولا يجب ان توجد تنظيمات لا خلاف في اهدافها، قصدي ان تعمل وفق اهداف وبرامج متطابقة، فالكورد الفيليون شريحة من مجتمع واسع هو الشعب العراقي، وعليه يضم في صفوفه، ناساً مختلفين في اهوائهم من اقصى اليمين الى اقصى اليسار، فكيف لك ان تجمع المتناقضات، ولكن ربما تتلقى هذه التنظيمات في بعض اهدافها، فيمكن ان تجتمع على القواعد المشتركة بينهم بما اشبه بتحالف مرحلي لا اكثر، من اجل تحقيق تلك الاهداف. الموضوع هذا يطرح كثيراً، وتختلف النيات حسب الجهة التي تطرحها، ولكنها عموماً تستخدم لطمس حقوقنا من قبل جهات اصلاً غير مستعدة ان تعيد لنا ما سلب منا.
س: الشخصية السياسية والاقتصادية الفيلية التي كانت تمتلك دوراً كبيراً في المجتمع هي الآن غائبة عن الساحة، ما أسباب هذا التراجع؟
ج- هناك قانون اقتصادي يؤكد على وجود جدلية مترابطة بين القوى السياسية والاقتصادية. لذا كيف تنتظر من شريحة سلب منها كل شئ، ولم تسترد اي شئ ان تلعب دوراً سياسياً اقتصادياً، فزمن الاجتهاد والعصامية قد ولى، وذلك ما اعتمد عليه الكورد الفيليون في الماضي وكونوا مراكزهم وثرواتهم، اليوم من يمسكون بالسوق على سبيل المثال هم من استفادوا من الحروب والويلات ومصائب الاخرين، او من استولى دون وجه حق على اموال الدولة، وكون امبراطوريات لا تنافس، فلغة التجارة اليوم غير تلك التي في زمن التجار الفيليين، وسوف لا يعود تأثيرهم الا مع عودة الأعراف الاصيلة في التجارة والاقتصاد، والتدهور هذا حاصل عالمياً، ولو ان ظلال الحروب والدكتاتورية اخذت شكلاً اعنف في العراق، في النهاية لا بد ان تعود اسس جديدة منظمة عقلانية صحيحة، عندها سيكون للكورد الفيليين دورهم.
س: كما يقال اللغة هي القومية، هل تعتقدين أن أحد أسباب مشكلتنا هو ابتعاد أجيالنا الجديدة عن لهجتهم الأم؟ أم لأن لهجتنا تختلف عن اللهجات التي كتب بها الأدب الكوردي؟
ج- الحقيقة السؤال يبدو لي مبهماً، هل تقصدون ان الاجيال الجديدة ابتعدت عن توجهها القومي؟ ان كان هذا المقصود وهذا مستبعد، لاني لا أرى ذلك، فالجيل الجديد اراه اكثر اندفاعاً للتعلم بلغته ولهجته، رغم وجودهم في بيئات مختلفة لا توفر لهم التعلم بلغة الام، او على الاقل هذا ما الاحظه في وسط الكورد الفيليين في المهجر، هم اكثر تصميماً في التكلم بلهجتهم ومعرفة تاريخهم، ولكن المشكلة ربما في التواصل مع بقية اخوتنا الذين يتحدثون باللهجات الاخرى، وهذه قائمة ايضاً بين من يتحدثون باللهجة السورانية والكرمانجية ايضاً، قد تخف في اوساط المثقفين، الذين تأثروا بتوفير الكتب المطبوعة بلهجاتهم، ولكن لو عرفت كم هي نسبة الامية في مجتمعنا الكوردي لعرفت حجم المشكلة وعموماً تعدد

اللهجات وعدم وجود لغة كوردية رسمية مشتركة يؤثر في التواصل على المدى القريب ولكن نتائجه المستقبلية ستكون اكثر سوءاً ان لم نقل كارثية اذا لم يجر علاج جدي لها من قبل الباحثين والمتخصصين، ومن لهم شأن في هذا الموضوع.
س: مصادر الفيليين قليلة، وأعلامهم ضعيف وتفاعل الناس مع نشاطاتهم قليل جداً، أين يكمن الخلل؟
ج- أن الظروف التاريخية الصعبة التي مر بها الكورد الفيليون، وخاصة في نهاية القرن التاسع عشر وخلال القرن العشرين، حيث توفرت ظروف افضل بكثير لبقية اخوتهم في الاجزاء الاخرى من كوردستان مما عزز نهوض ثقافي متفاوت، وخاصة الظرف السياسي الصعب الذي منعهم من ازاحة اللثام عن تاريخهم الانساني والثقافي والادبي، ومعظم انجازاتهم كتبت باللغة العربية او الفارسية، وبرزت بينهم شخصيات معروفة وبارزة، فكانوا روافد اضافوا للغات اخرى على حساب لغة الأم، وان كانت هناك بعض المصادر فانها قدمت بجهود فردية، امن اصحابها بمهمة انسانية نبيلة لابناء قومهم وواجهتهم مشاق في تحقيق ذلك. اما بشأن اعلامنا وهل لدينا ما يمكن ان نسميها اعلاماً؟ هي أصلاً مبادرات من افراد قد يكتب لها النجاح او تنتهي الى الفشل، ولكن تبقى على قدر ما تقدم مشكورة وتعد اعمالاً جبارة، اذا ما قورنت بالامكانيات المتوفرة لغيرهم. أما بشأن التفاعل مع نشاطاتهم، فهذه تعتمد على لمن موجه تلك النشاطات؟ وما مردودها والغاية منها؟ وانا لا أرى ان تفاعل الناس ضعيف مع نشاطاتنا، اذا ما قارنّا حضورهم الى تلك النشاطات مع مساهماتهم في نشاطات مماثلة تقوم بها جاليات اكبر واوسع.
س: بصفتك أحد الناشطين في مجال القضية الفيلية، كم تختلف معاناة المرأة عن الرجل في هذا المجال؟
ج- بشأن مشكلة الفيليين قد لا تختلف كثيراً معاناة المرأة عن الرجل، فالكل شمله التهجير وانتزاع الهوية والمعاناة وفقد الاحبة والاهل، رغم ان المرأة لطبيعتها تكون اكثر تضرراً من الناحية العاطفية، لذا ترى ان النساء من شريحتنا يعيشن مأساتهن منذ حدوثها يوماً بيوم، وعندما تتحدث الى اي واحدة منهن تشعرك، ان هذه المأساة قائمة اليوم رغم مرور سنين طوال عليها. يبقى اننا فقدنا ابناءنا الشباب من الذكور بشكل خاص، ادى الى ظهور مشكلة (العوانس) رغم اني ضد هذه التسمية، وهذه هي في حد ذاتها مشكلة اجتماعية تعاني منها مجتمعات ترصد لها ماليات وقوانين من اجل القضاء عليها، وكذلك نقص الذكور في العائلة ادى الى تحمل النساء اعباء الاسرة من الناحية الاقتصادية ايضاً، وايضاً تركت الكثيرات ارامل تكفلن برعاية أبنائهن لوحدهن في ظروف المنافي الصعبة، وما تسببه التربية من مشاكل نفسية في ظل غياب الاب.
س: باعتبارك شخصية أكاديمية، هل تعتقدين أن الثقافة الكوردية واحدة أم موحدة؟
ج- أن اعتبار الثقافة الكوردية واحدة أم موحدة، هي تعتمد على الزاوية التي تنظر لها، فأن ثقافة اي شعب هي ثقافة واحدة موحدة، لأن من الطبيعي ان تكون هناك اختلافات في الجزئيات تعود الى عوامل بيئية وجغرافية، ولكن التنوع يغني ولا ينتقص، ونادراً ما تجد شعب له ثقافة واحدة وتلك الشعوب أن وجدت، تكون منغلقة على ذاتها، وهذا مستحيل في عالم اليوم، فجميع الثقافات تلتقي وتتلاقح، ضمن العولمة الجديدة والتطور في وسائل الاتصال. فلو ننظر الى تاريخ كوردستان وجغرافيتها، فلا بد ان تتأثر أجزاء كوردستان بثقافة الشعوب المسيطرة عليها وفي نفس الوقت تؤثر عليها ، لكنها في النهاية تنتج ثقافة كوردية واضحة تلتقي في بوتقة واحدة.
س: ما هي فكرة تأسيس مركز كلكامش للدراسات والبحوث الكوردية، وكم نسبة تحقق أهدافه؟
ج- فكرة تأسيس مركز كلكامش للدراسات والبحوث الكوردية والتي تقع ضمنها مركز بيستون للدراسات والبحوث الفيلية كان حلماً طفولياً رافقني منذ الصغر، نتيجة ما عانينا من ظلم في عدم التعلم بلغة الام ومن ثم التعبير والكتابة فيها، وعدم توافر المصادر التاريخية المستقلة، والعلمية عن تاريخنا وتراثنا، ورغم التأخر في تحقيق هذا الحلم الا اننا وفي هذا الشهر ونحن نحتفل بالذكرى الثانية لتأسيس مركزنا،ورغم أننا لم نحقق الكثير مما خططنا له ولكننا في الطريق الصحيح، وخروج المركز الى النور هو بحد ذاته يعد انجازاً وتحدياً، لكن اعتماده حتى الان على المبادرات الشخصية والتمويل الذاتي من اعضائه يجعلنا نعاني كثيرا ولكننا مصممون على الاستمرار. بالرغم من كل شئ فاننا حققنا الكثير من المنجزات مقارنة بمؤسسات أخرى لديها دعم كبير. وعلى الصعيد الاعلامي والتعريفي بالكورد فقد حققنا انجازات كبيرة، وهناك عشرات الرسائل تصلنا وتشكرنا على انها حصلت على معلومات غنية في هذا الجانب من قبل الباحثين والجمهور وخاصة الناطق باللغة العربية ومن بلدان عربية مختلفة. وكذلك الكورد الفيليين.
س: ما هي معاناتكم في بلاد الغربة؟
ج: المعاناة في الغربة كبيرة وكثيرة، وخاصة اذا كانت اجبارية فبالاضافة الى مصاعب التأقلم في محيط غريب عنك بكل شئ، وكفاحك من اجل ان تجد لك موطئ قدم، هناك معاناة فراق الاهل والاحبة والوطن، والذي كلما زاد فراقك عنه تزداد التصاقاً به، وخاصة العراقيين بشكل عام والكورد الفيليين بشكل خاص، فنحن نمر بمعاناة مريرة منذ عقود، وخيبة أملنا في الوضع الجديد، الذي كنا نأمل منه أن يعيد الينا جزءاً مما فقدناه، لنضمد جراحنا لكن جراحنا بدأت تتعمق أكثر واكثر ويكفي ان نقول اننا لن نفقد الامل.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org/ 29-12-2008
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 326

الدور الهش للاعلام ومنظمات المجتمع المدني في تغطية مظلومية الكورد الفيليين وسير المحكمة الجنائية العليا

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240216135050552736

الدور الهش للاعلام ومنظمات المجتمع المدني في تغطية مظلومية الكورد الفيليين وسير المحكمة الجنائية العليا
صباح زنكنة
2009-03-11
يمكن القول ان مأساة الكرد الفيليين هي اكبر من ان تبلغه اقلامنا واعظم من ان يستهان بها ذلك لان الذي جرى على الكورد الفيليين من تهجير وابادة تعد صفحة سوداء لطخت هامة التاريخ وعارا مابعده عار لما لحق بهذه الشريحة من نكبات لعقود طويلة ولمرات ومرات ومرات ، مرة عندما اضطهدوا ومرة اخرى عندما تغاضى التاريخ والاعلام بصورة متعمدة عنهم لتُجرد هذه المآسي من حقيقتها بتعتيم قل نظيره ، ومرة اخرى عند موسم حصاد ثمار الدماء اى بعد سقوط النظام حين توفر ممثلون ذوي مناجل متكسرة اي سياسيين ضاقت عليهم المساعي والوسائل من ان ينتزعوا ثمار بركة كبيرة من الدماء ومرة اخرى واخرى ووووو ..

ومع مرور الوقت تكشفت حقيقة واحدة واتضحت معالمها بما لاتقبل الشك ان الاعلام الذي كان ينبغي توفره في زمن الظلم والاقصاء، توفر في الوقت الحالي بعد عمليات قيصرية متتالية ولكنه ولد وللاسف الشديد طفلا مشلولا تخطى مرحلة الاجهاض باعجوبة، حيث لايزال الاعلامي الفيلي ان صح التعبير وللاسف الشديد يراوح مكانه لدرجة عده بعض المتابعين ان وجوده مثل عدمه .

نعم رب معترض يقول كيف تنفي وجود الاعلام وهناك اذاعات خاصة وصحف وما الى ذلك من وسائل تعمل بشكل مستمر؟
وللجواب نرى بان العبرة ليس في ان تمتلك سيفا او بندقية ولكن العبرة في كيفية استخدامها !! وهل تم استخدامهما بالفعل او جيد في استخدامه؟.

ومع ذلك لا يمكنني ان انفي جهودا حثيثة بذلت من هنا وهناك من قبل بعض الجهات الاعلامية المعنية بالشأن الفيلي رغم نزرها وندرتها ،فضلا عن محاولات جادة بدرت من مثقفين واعلاميين سواء كانوا كوردا فيليين او مهتمين بالشأن الفيلي ،وهي بالنتيجة اشبه بجرف او رافد صغير يصب في بحر هائج من الماكنات الاعلامية الضخمخة التي تتعامل مع مؤسسات اعلامية عملاقة لا حدود لدعمها تقصي عبر كاسحاتها الخبرية اي خبر لا يتفق مع اجندتها .

وما دمنا في هذا الصدد لابد من ان أذكر بعض ما اوردته هذه الماكنات الاعلامية العملاقة وكيفي تعاملت مع القضية الفيلية ويمكن ان نختار نموذجين مع عدم الاشارة الى مصادرهما لان الاسلوب هذا ورد في اكثر من مصدر ،صحيفة كانت اوفضائية ، والعبرة ليس في (من قال؟) ولكن في (ماذا قيل؟) مادام المهم كيف يراك الاخرون لا كيف تراهم .

فقد اوردت احدى الوسائل الخبرية خبر محاكمة الجناة في قضية الكرد الفيليين بالشكل التالي :

(استأنفت المحكمة الجنائية العراقية العليا ببغداد اليوم جلساتها لمحاكمة مجموعة يعتقد انهم وراء تهجير كورد عراقين من اصول ايرانية اوائل ثمانينات القرن المنصرم)او (ابان الحرب العراقية الايرانية)
والصورة هذه تضم في طياتها امور مهمة منها ان ماحصل كان في حكم الطاغية صدام, ولكن دون التصريح بذلك وان ايراد عبارة (يعتقد)تأتي بمثابة التشكيك وان كان المدار اللغوي يبين ان هذه العبارة تعني بمعنى الاعتقاد ،والاعتقاد من المراحل العالية للجزم اواليقين بخلاف التصور، ومع ذلك جاءت العبارة للتشكيك في الجرم الذي اقترفه النظام المباد ،ثم ان هذه السياقات التي عادة ما تتداولها بعض وسائل الاعلام العربية تهدف الى تحقيق غايات مريبة وهي التشكيك في التهمة الموجه الى النظام وتبرزها كانها تهمة ضعيفة للغاية ،لاسيما وانها اقتصرت على الاتهام بالتهجير دون الاشارة الى اعدام المئات والاستحواذ على الممتلكات وذلك لتبرئة ساحة صدام مما ووجه اليه من اتهامات.
كما ان ايراد الخبر بان (المحاكمة تأتي لتهمة تهجير كرد عراقين من اصول او جذور ايرانية)!! تعد عملية اقصاء واضحة لعراقية هذه الشريحة واشعار المتلقي انهم ايرانيون ويستحقون ما يجري عليهم لاسيما وان مرحلة الثمانينات شهدت حربا ضروسا مع ايران امتدت لثمانية اعوام و ان وجودهم يشكل خطرا على الامن الوطني والقومي (في ترسيخ واضح للصراع العربي الفارسي التي تحاول الوسائل الخبرية العربية توسيعها بعد بروز ايران في المنطقة كقوة عظمى يتخوف منها) ، باختصار هم يرومون ايصال رسالة مفادها عدم التعاطف مع قضية الفيليين ما داموا يشكلون خطرا سابقا وحاليا وهي رسالة لاتنطلي على السذج فكيف باليقضين!!.

وفي وسيلة خبرية اخرى ورد الخبر بالشكل التالي من ان (المحكمة الجنائية العليا استأنفت محاكمتها لافراد من اعوان نظام صدام حسين يعتقد انهم وراء تهجير عدد من الكرد الشيعة)
ولا داعي لاكرر ماشرحته آنفا ولكن تستوقفنا نقطتان الاولى كلمة(افراد) والاخرى (الكورد الشيعة) ،فعبارة افراد يأتي ضمن سياق التقليل من هول المصيبة من ان ما حدث ليس لشريحة باكملها انما لافراد منها، والتي تعني بها مجموعة قليلة حسب التعبير الاعلامي وايرادها لعبارة الكرد شيعة بمعنى انهم من مخلفات المد الصفوي! وهم ليسوا اصلاء ككراد كردستان ، في اشارة طائفية واضحة تشبة الى حد بعيد بالتشكيك بعروبة العرب الشيعة في العراق ،في وقت يجدون فيه بان العرب السنة الايرانيين(اي ايران مهد الدولة الصفوية عندهم!) انهم عرب اقحاح! وهذه النقطة تثير السخرية واللطم ايضا !!.

ومعروف للقاصي والداني الحراك العربي الكبير لتغذية العنف في العراق وترويجها على اعتبارات طائفية التي القت بظلالها حتى على هذه الشريحة التي هي مزيج بين الكردي والشيعي .

ولايفوتني ان المثل المذكور اورد عبارة افراد من اعوان نظام صدام ما يعني ان القائمين على هذا الجرم هم جماعة صغير ربما ان مافعلته كان باجتهاد شخصي منهم اي انتهم ليسوا منظومة مرتبطة بنظام قمعي!.

والنموذجان التي اوردتهما يكفي لابراز كيفية تعامل الاعلام العربي مع قضية ساخة كهذه وليس لدي علم عن الاعلام الغربي كيف انها تعاملت مع القضية ذاتها.
وحتى لانذهب بعيدين عن انفسنا ومراجعتها ينبغي هنا القول ان هناك اخفاقات كنا السبب ورائها منها:

التظاهرات المنددة والاعلام الضعيف:
فقد شاهدت وسمعت لدى محاكمة المجرمية في قضية الفيليين اصواتا اعلامية دعت الى انزال اقصى العقوبات بحق المتجاوزين على حقوق الانسان وللاسف كانت من مساعي اعلاميين ومثقفين حاولو الالتقاء مع بعض الوجوه السياسية والحزبية للغرض نفسه فضلا عن محاولات من مدنيين من هذه الشريحة ، في ظل غياب كبير وواضح لذوي الضحايا الذين يعتبرون هم الشاهد والحقيقة في آن واحد ، وغياب هذه الفئة تحديدا كانت بمثابة صفعة مؤلمة في وجه القضية !.
فضلا عن مشاهدتي لتظاهرة واحدة نددت بالاستخفاف الحاصل في هكذا محاكمة تاريخية .
فالتظاهرة التي قامت بها بعض المنتظمات المدنية مشكورة، لم تؤتي اكلها بالشكل المطلوب،اذ كانت ضعيفة من حيث حجم المتظاهرين ونحن نعلم ان قوة التظاهرة لا تكتمن فقط في قوة القضية التي انطلقوا لاجلها ، بل ان قوة المشاركين فيها تعد ضغطا كبيرا من الراي العام على القوى الساسية والتنفيذية ، كما ان حجم التغطية الاعلامية والسعي وراء المطالبة بنتائج التظاهرة كان ضعيفا ايضا .

اما كورد المهجر فقد تلمست منها نشاطات مماثلة ولكنها ورغم التكاليف الكبيرة في اقامتها لم ترتقي الى المستوى المطلوب، فالشيء المهم الذي يمكنهم استغلاله ان الكرد الفيلين المنتشرين في المهجر يجيدون العربية فضل عن الانكليزية اجادة تامة بخلاف غيرهم من الكورد ، لذا فان الفرصة الذهبية مواتية لديهم للضرب على اي الطبل اعلامي متوفر في اوربا والغرب من منطلق الشعور بالمسؤولية والحرص ازاء قضيتهم وان لاينتظروا من يأخذ بيدهم للدفاع عن القضية التي هم معنيون بها اكثر من غيرهم وهو ما اثر بشكل ملحوظ على الاعلام الاوربي وكان بوسعهم استغلال الاعلام الناطق بالعربية والموجه الى دول المنطقة حتى يتسنى تعريف المنطقة العربية بهذه المظلومية .

توجيه اللائمة الى وسائل الاعلام
اعتقد ان توجيه الائمة الى وسائل الاعلام امر مطلوب اذا كانت برسالة مكتوبة اوشفوية او اي طريقة ودية بعيدة عن التجريح ، واذا لم يكن هناك تجاوب فيمكن اللجوء عندئذ الى النقد عبر الصحف التقليدية والصحف الالكترونية، أما اللجوء الى طريقة التجريح ونشرها عبر وسائل مقروئة من دون اشعار القناة بشكل مباشر (كما قام به مجموعة من الاعلاميين حينما هاجموا قناة العراقية لانها لم تغطي الجلسات المباشرة للمحاكمة) فهم وان كانوا محقين بعض الشي في دعواهم الا ان التجاؤهم الى الطعن والتشهير قد يأتي على اثرهما ردت فعل عكسية ربما تدفع بعض الوسائل الاعلامية لاخذ موقف مضادا من القضية كأهمالها بدللا من مساندتها!! .
وللحقيقة لابد من ابراز الاهتمام الكبير الذي اوجدتها قناة العراقية لمسالة الكرد الفيليين في بثها الصباحي المباشر الساعة السابعة و النصف صباحا بالتعاون المباشر مع اذاعة جمهورية العراق حيث خصصت البرنامج المعروف (تحت نصب الحرية) الذي كان يعده ويقدم الكاتب والشاعر وجيه عباس وكيف ان البرامج اوجد صدا كبيرا ما حدى بان يشغل مأسات الفيليين الصدارة حتى ان الزميل وجيه عباس معد ومقد البرنامج اكد لي مرارا بالقول : اشعر اني كردي فيلي وان لم انتمي وان من المعيب ان تقتصر المسالة الكردية على الكرد فقط دون غيرهم ؟!؟.

كما ان العراقية التي عملت بها سابقا بصفة سكرتير تحرير دائرة الاخبار ورئيسا لقسم المراسلين اعلنت لمرات عديدة من ان لديها التسجيل الكامل للمحاكمات الفائته مؤرشفة عندها ،يمكن للجهات الاعلامية الاستفادة منها مجانا .

اما الاتهام الموجه الى بعض القنوات الحكومية من انها اعطى مساحة اعلامية واسعة لقضية الدجيل وحلبجة فضلا عن اعدام البرزانين واعدام التجار واحداث جامع المحسن ولكنه في محاكمة الكرد الفيليين شوهد الترك المباشر للبث واقتصاره على قنوات اخرى تابعة لها تقل اهميتها لدى المشاهد وعرضها في اوقات فضية او نحاسية، فهذا امر ينبغي على المعنيين النظر اليه بجدية ما دام اعلام الدولة يشمل الكل وليس فئة دون اخرى .
ومن هنا لابد من التوقف ونسأل انفسنا ماذا قدم اعلامنا لهذه القضية او غيرها من القضايا القومية؟ فهناك وسائل اعلامية كردية من فضائيات وصحف ومجلات جلها تتحدث بالكردية ومكتوبة بالكردية حتى غدا وكأن المجرمين هم من الكرد ليتمكن من ايصال المظلومية اليهم ، او كأن القضية مقتصرة علينا دون غيرنا ويمكننا ان نحلها بانفسنا دون اللجوء الى اطراف اخرى مساندة نكتسب خلالها تعاطف شعبي عربي واجني !! فماذا يعني ان تكون هنا 6 فضائيات كردية فقط واحدة منها تتحدث بالعربية ؟!! فطريقة الانحسار والتقوقع على الذات قد يشل من حراك الكثير من القضايا التي تستدعي كسب وتأيد العالم العربي والغربي ايضا .. فاذا اقتصر آيصال آلامنا على اللغة الكردية فاننا سنظع انفسنا في عزلة تامة لدرجة لانجد

سندنا يحمينا من المخاطر المحدقة بنا في المستقبل ..لما ذا لا نسعى الى تأسيس فضائية بعيدةعن لسان الكرد او قضيتهم ونجعلها عامة لكي نمرر مانحب من قضايانا العالقة ؟ فالمعروف لدى القاصي والداني ان قناة العربية وجريدة الشرق الاوسط هما من تمويل سعوي فالوسيلتان وان لم تذكر السعودية في اخبارها بشكل مباشر ومكثف ولكنها خدمت السعودية اكثر من القنوات الرسمية المحلية في الرياض ، وكذلك الحال بالنسبة للعديد من الفضائيات الاخرى .
ومن هنا لابد من الاشادة الى دور قناة الحرية بما لديها من امكانيات متواضعة فانها تمكنت من تمرر آلام الكرد الفيلي وقضايا كردية اخرى بشكل ملحوظ ،ولكنها في النتيجة تحتاج الى اسناد آخر لان اليد الواحدة لاتصفق!!..
ثم لنأتي الى الوسائل الاعلامية الفيلية .. لماذا الاقتصار على اسم(الفيلي)(جريدة فيلي... مجلة فيلي... وربما في المستقبل فضائية فيلي ...! ولما نقرا في أخبارها مثلا اضطهاد الفيليين في التاريخ ..شخصيات فيلية ...معالم فيلية...الابادة الجماعية للكرد الفيلين ووو غيرها من معالم الانحسار والتقوقع على الذات حتى كاد الاعلام الفيلي ان يشل اخطر قضية لديها عبر اللجوء الى الاعلام التعبوي وليس الاعلام العام يكرس خلاله كل القضايا ويدعمها كانه قضيته بمعنى ان عليه التعاطي مع القضايا الاخرى ويقف منها بمسافة واحد .. فالابتعاد عن الاعلام الانطوائي كفيل في تحرير القضية من اطارها القومي والطائفي وتعظيم شأنها عبر المداخل الانسانية وعاطفية ومن خلال اعلام حر غير مقيد بلغة او بمخاطبة فئة بعينها .

ضعف الاداء السياسي:
اداء السياسيين كان هشا في متابعة القضية او ترويج لها عبر مؤتمرات وندوات حيوية ،فالسياسيين برلمانيين كانوا و متحزبين لم يجيدوا فن انتزاع الحق من افواه السباع، بل للاسف لجأوا الى فن التسول السياسي عبر الطلب بانكسار وترغيب الاطراف الاخرى للدفاع عنهم، حتى غدى كانه ليس ثمة قضية ساخنة سفكت خلالها دماء بريئة لتُنتزع خلالها الحقوق .
فانتشار ظاهرة التشكي وكسب الاشفاق (وبحسب المراقبين) ربما هو اضعف سلاح التجأ اليه الفيليين لدرجة قيل بان السياسيين الفيليين او الكرد الذين يعنيهم الشأن الفيلي هم اقل من ان يعتمدوا لدرجه وُجه الى بعض منهم عبارة (ان حضر لا يعد وان غاب لا يفتقد!!) وهذا بحد ذاته تجني واضح على بعض المثلين الناجحين او السياسيين المخلصين من الكرد .

وحدها قوة القضية ليست كافية لجني المكاسب بقدر ما ان قوة الموقف هو المطلوب لحسم القضايا المتشنجة والمتبعثرة او الغامضة، فكيف بقضية لا تحتمل التأويل لوضوحها ربما كانت من اكثر القضايا تعلقا في الذاكرة العراقية ذلك لان نزاعات الملكية وازمة بيوت المسفرين زمن النظام المباد و ما بعده اعطى بعدا اعلاميا اجتماعيا كبيرا بين ابناء الشعب العراقي من ان هناك ابرياء سُلبت حقوقهم وهذا ماجعل القضية ساخنة لمدة طويلة حتى بعد سقوط النظام المباد الامر الذي دفع القاعدة الشعبية للمساهمة والتعاطف مع هذه القضية اكثر من قضية الدجيل وقضية البرزانيين التي لا تمتلك اثرا قويا في الذاكرة العراقية رغم بشاعتها وهولها ، باختصار ما اعنية ان هناك امورا كثيرة كانت ساخنة و في متناول اليد تم اهمالها وهي سخونة القضية فضلا عن عدم استثمار قوة الموقف وموقف القوة اذا احتدم الامر واعني بها القوة الدبلوماسية في الاطارين اعلاها .

في وقت تلمسنا مواقف ملحوظة لاينبغي التقليل منها ازاء هذه القضية ومجريات سير المحاكمة قد صدرت من سياسيين معنيين بشان الكرد ولكنها بشكل عام مواقف خجولة قد لا تتعدى الموازرة الاعلامية او مجاملات سياسية وهي بالنتيجة لا ترتقي الى تحقيق منجز او انتزاع حق مستلب.

ولا اداعي لان اذكر كيف ان النائب عباس البياتي يقيم الدنيا ولا يقعدها في دفاعة عن حقوق التركمان يؤازرة في ذلك النائب فوزي اكرم ترزي ومعلوم انها من كتلتين متنافرتين قلما تجمعهما طاولة واحدة، وموقفهما يستحق التامل فضلا عن التبجيل وجدير بالاهتمام والاحترام .

وقد شاهدنا كيف ان الاحزاب السنية المشاركة في العملية السياسية كيف انها تقلب الدنيا ولا تقعدها ازاء اي قضية من شانها المساس بادنى مكتسب جنوه او حينما يصاب نائب او عضو لها بمكروة او يتعرض لاهانة معينة كيف انهم يوظفون الممكن والمستحيل بغية خلق اجواء شفقة وتأييد وجذب اكبر عدد من اصوات المويدين فضلا عن تحشيدها للطاقات العربية تجاه مسألة ما والدفاع عنها ،فهم بهذه الطريقة اكتسبوا مغنمان المغنم الاول تبييض صورتهم امام من يمثلونهم من الشعب والمكسب الاخر وضع الامور في نصابها اي احرازهم للفوز السياسي ،ولا يتوقفون عند هذا الحد فحسب بل يسعون الى الابعد من ذلك فقد شاهدنا الرحلات المكوكية والمتناوبة والمتتالية لبرمانييهم الى الاردن وتركيا و الامارات وقطر وغيرها من دول الخليج لايصال اصوات تظلم حيال ما يجري عليهم لدرجة هاجت وسائل الاعلام العربية وماجت، ولشد هوس الاعلام بطريقتهم لاثارة القضايا العالقة وقع بعض وسائل الاعلام في فخ صابرين الجنابي فضلا عن ايقاع الاعلام بعض الشخصيات الكبيرة في ورطة لنفس القضية بفعل التسويق الاعلامي الناجح وتحريكهم لمشاعر الاخرين تجاه اوجاعهم وارجاع الصدى لتنصب في النهاية لصالحهم .

وليس بعيدا فان هناك مواقف متماثلة وما فعله التيار الصدري تجاه الهجمات الامريكية على مدينة الصدر والشعلة وبعض المحافظات الجنوبة فضلا عن اتباعها لنفس الآلية خلال اعتراضاها على عمليات صولة الفرسان وغيرها ووجدنا كيف انهم دفعوا قنوات عراقية ممولة من الخارج الى التعاطف مع قضيتهم، سواء كان دافع تلك القنوات ضرب جهات اخرى عبر توظيفها الاعلامي لمشكلة معينة او كانت غايتها فعلا هي الدفاع عن المواطن الذي لحقه الضرر بفعل العمليات العسكرية، فهذا ليس من مدار البعث، انما ما اردت قولة اننا لا ننمتلك الصيغة التي نهيج بها الاعلام المحلي او العالمي ونكتسب تعاطف الاخرين تجاه قضية ساخنة وواضحة وضوح الشمس .
وتسويقي لهذه الامثال المطولة هي لابراز ما نحن فيه من خمول ومماطلة شديدين، فاذا لم تكن لدينا تجارب خاصة بهذا الصدد، فليس عيبا الاستفادة من تجارب الآخرين ....وهناك اسباب كثيرة اخرى اخفق فيها السياسيون احجمت عن ذكرها خشية الاطالة او التجريح .

منظمات المجتمع المدني
يبقى هنا ان نذكر دور منظمات المجتمع المدني :فالمجتمع المدني معلوم انه بمثابة السلطة الخامسة بعد سلطة الاعلام وربما من طاقاتها ان تهيج الاعلام وتخبرها بخفايا الامور اكثر من الاعلام نفسه، ولكن هذه السلطة بشكل عام غير مفعلة او مستمرة في فعالياتها ، فغالبا ما تأتي اكلها قرب حلول الانتخابات اوفي اوج حملات الدعاية الانتخابية، وربما دفع بعضا من المعوزّين المستفيدين من هذه الظروف ان يقولوا ساخرين :(جعل الله كل ايامنا انتخابات)!!،ناهيك ان اغلب السلع التي تمنح لا تسد حاجة الفصول في اوانها فما بين سلعة شتوية توزع في الصيف واخرى صيفية يُستغنى عنها في الشتاء!! واذا كان هذا واقع بعض المنظمات المدنية او اغلبها وبخاصة تلك التي تعمل تحت مظلة الكرد الفيليين او التي تنطلق باسمها فانها غير مفلحة لا في رحلة الشتاء ولا الصيف!! .
فبحكم عملي في مجال الاعلام ولفترة قد لاتتجاوز الاحد عشر عاما وجدت في السنوات الخمس الماضية ضمن مقابلات كثيرة اجريتها مع منظمات مدنية وجد ان عنصر التحاسد والتنافس اللامشروع سمة طاغية على اغلب مفاصلها فضل عن تلمسي طابع التسقيط والتشهير اكثر من ان يعد اويحصى لدرجة كل منهم يدعي الافضلية على غيره حتى غدا لسان حال متابعيهم يقول:
قومي رؤوس كلهم ... أرأيت مزرعة للبصل !!.

في حين ان هناك مظلوميات كبيرة تعرض لها الفيليون سابقا وحاليا في ظل المحكمة و هوس اعلامي جموح لاقصاء الحقيقة عن مسارها والتقليل من حجمها في حين انها من اولويات اهتمام منظمات المجتمع المدني .

وما لايمكن التغالفل عنه قيام العديد من السياسين والمثقفين المغتربين بالالتقاء مع المرجعية الدينية والمتمثلة من بينها المرجع الديني سماحة السيد علي السيسياني لما لهذه الشخصية من اثر فاعل في الحراك السياسي بدعمه لكل القوى السياسية والوقوف منها بمسافة واحد ، وكيف انهم تمكنوا من كسب تأيد المرجعية لهذه الشريحة، واعتقد ان كثرة طرق ابواب المرجعية والتوقف عند هذا الحد ربما سيقلل من قيمة الكرد الفيليين لانه سيشكل صورة مستهلكة لدى المتابع من ان الفيللين لايمتلكون سياسيين ماهرين ما يدفعهم للجوء الى المرجعيات، فضلا عن ان اللجوء الى المرجعيات الدينية قد تعطي بعدا آخر يقرأها اطراف اخرى من انها زيارات تأتي من دوافع طائفية وفي الوقت الذي لا اويد فيه هذا الكلام فان من الحق للكردي ان يزور المرجعية بعنوان الانتماء من جهة وليس ثمة عيب ان يزور مرجعية دينة ولديه مرجعية سياسية مثلما لايجد الممثلون المسيحيون من زيارة شخصياتهم الدينية وهم في خضم العمليةالسياسية .

وهنا لدي اسألة كثيرة ،واسئلة تطرح على المنظمات المدنية هل قامت بتهيئة مؤتمر ضخم يضم نخبة من المفكرين والمثقفين والكتاب مدعومة بوسائل اعلامية فاعلة لتوصيل صدى اوجاع هذه الشريحة ؟

هل اعلنت هذه المنظمات عن مهرجان لافضل كتاب او مقال او بحث حول هذه المعضلة عبر اشراك شخصيات عربية واجنبية لتحويلة هذه القضية الى قضية عالمية وانسنتها اي تحويلها الى قضية انسانية والابتعاد قليلا عن الاطارين القومي والطائفي ؟
فمحارق النازية في بولونيا اوماتسمى ب (الهلوكوست) التي هزت العالم والتي اتهم فيها اليهود النازية بتذويبها للآلاف منهم في محارق كبيرة يعرفة القاصي والداني انتشرت بفعل قوة الماكنة الاعلامية اليهودية واثرها الفاعل في العالم وقوة المنظمات المدنية الداعمة لها والتي اكتسبت لتراجيديتها وعمقها الانساني اقلام العديد من الكتاب المنددين لما حصل والمدافعين عن ضحاياها ، وبعض الحقائق تشير الى ان الذين قتلول لايتجاوزون المئات او الآلاف من الاشخاص ويشككون من صحة الارقام التي تقول بان: 6 ملايين او في اقل تقديرات مليون وستمائة الف وقيل 180 الف يهودي(وقيل اقل من ذلك) استفاد النازية من شحومهم لصناعة دهون المحركات ومن اجسادهم وقود للطاقة ..وما الى ذلك من قصص رآها البعض انها مبالغ فيها بشكل كبير ..فهي بشكل او بآخر اصبحت حقيقة يتغني بها الكل...فهل يمكن لمنظمات المجتمع المدني المعني بالشأن

الفيلي ان تأتي بعشر معشار هذا المنجز؟

لا بد ان اشير الى شيء مهم ربما تلمسها المتلقي بين السطور، الى ان الاهتمام بشريحة الكورد الفيليين في خضم المحاكمة ليس امرا معدما ننسف خلالها الجهود الخيرة التي بذلت من هذا اوذاك ، ولكنها جهود تراوحية لاتتعدى الدوران في بوتقة الضعف، وكان من الافضل الخروج الى ميدان اوسع والخلوص بنتائج مُرضية وليست مَرَضيّة!!.

****

• كلمة أُلقيت في الندوة التي اقامتها مؤسسة شفق للثقافة للاعلام والبيت الثقافي الكوردي الفيلي والتي جائت تحت شعار(المحكمة الجنائية العليا ومظلومية الكورد الفيلين) وهي مدعمة ببعض التوضيحات الشفوية التي عززت بها البحث اثناء القائها . سنة 11/3/2009

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] سجل مخصوص لكورديبيديا | عربي | رسالة خاصة إلى كورديبيديا من (رعد صباح زنكنة) في 2023-12-09

وقت التدوين: 2024-02-16

اسم المحرر: زريان سەرچناری

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 327

الدولة الزندية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230505075913487570

الدولة الزندية

الدولة الزندية هي دولة كوردية أسسها كريم خان زند في فارس عام [1750] حتى سقوطها في[1794]أتخذت كريم خان من مدينة شيراز عاصمة لدولته.

ينحدر الزند من إحدى القبائل الكوردية الفيلية التي استوطنت مناطق جنوب إيران. سنة [1731]م قام نادر شاه بطردهم من مناطقهم إلى خراسان . عاد الزند مجددا إلى منطقة الجنوب يقودهم كريم خان زند . استولى كريم خان (1750- 1779 م) على مناطق جنوب إيران ثم تلقب بالوكيل . بعد فتح مازندان (1759 م) ثم أذربيجان (1762 م) أصبح يملك مناطق واسعة في إيران والبصرة باستثناء منطقة خراسان . وفي هذه الفترة برز القائد محمد خان الزندي الذي حافظ على حدود إيران الغربية وهزم الجيش العثماني في معركة واجبر قائد الجيش العثماني على الانسحاب إلى كركوك ولم يستطع القائد التركي بعدها على مواصلة حربه وارغم على الرجوع إلى مقره في جولان . قاد دولته إلى أوجها الإقتصادي (ازدهار التجارة مع الهند ، التحكم في مداخيل الضرائب ، تطوير نظام الري) كما جعل من عاصمته (شيراز) مركزا ثقافيا مهما . بعد وفاته دخلت البلاد في حالة فوضى . استمرت الحروب حتى سقوط آخر الزند سنة [1794]م في كرمان على يد القاجار ، والذين خلفوهم في إيران.

الحكام

الحاكم بداية حكمه نهاية حكمه

محمد كريم خان زند {1765 - 1779}

أبو الفتح خان زند {1779- 1779}

محمد علي خان زند {1779 - 1779}

أبو الفتح خان زند (الفترة الثانية) [1779 - 1779]

محمد صادق خان زند [1779 - 1781]

علي مراد خان زند [1781 - 1785]

باقر خان الخراساني [1785 - 1785]

جعفر خان زند[1785 - 1789]

سيد مراد خان زند [1789 - 1789]
لطفي علي خان زند [178 - 1794]
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (صفحاتٌ كرُدية تراكمَ عليها الغُبار) ؛ تاريخ 05-2023-05

وقت التدوين: 05-05-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 328
الروائية الرائدة زهراء أوميدي: أنا كوردية فلماذا عليّ الكتابة بالفارسية؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607155627416699

شفق نيوز/ يسري الاعتقاد بأن العمل في مجال الأدب الكوردي بإيران يتجه نحو سطوة نسائية واضحة.

زهراء أوميدي واحدة من الاديبات اللواتي سبقن الرجال وكتبت اول رواية كوردية باللهجة الكوردية الايلامية (الفيلية) ومن

المؤكد انه ليس هناك في العراق عمل مشابه أيضاً، لذلك بالإمكان القول إنها أول اديبة تكتب رواية بالكوردية الفيلية وجميع تفرعاتها اللهجوية.
ومن أجل تسليط الضوء على هذا الجانب وغيره، أجرت وكالة شفق نيوز مقابلة مع الروائية زهراء أوميدي وهي من مواليد عام 1983 في مدينة ايلام، وحاصلة على شهادة البكالوريوس في العلوم السياسية والاداب الفولكلورية، وهي تعمل منذ سنوات في المجال الادبي في جنس الرواية الكوردية والفارسية.
وفي عام 2003 كتبت رواية باللغة الفارسية تحت عنوان (شاه بري = سيدة الملائكة) وطبعتها ونشرتها في العام نفسه، وفي عام 2020 كتبت رواية (سرب الملائكة) باللهجه الكوردية الفيلية وقامت بطبعها ونشرها في العام ذاته، وهي منشغلة بكتابة رواية كوردية اخرى لم تنته من كتابتها لحد الان.
- كيف ولجت عالم الادب؟
أوميدي: أنا اكتب منذ سن العاشرة، فالكتابة كانت على الاغلب فطرية، واتذكر عندما احصل على شيء بسيط من المال كنت اشتري بها كتبا على الفور، وعندما كنت اقرأ كنت اتساءل متى اكبر واقوم بكتابة ونشر كتاب خاص، كان هذا جل رغبتي، على الرغم من اني انحدر من عائلة ليست عالية الثقافة ولكنني كنت امتلك خيالا متأججا منذ الازل. وكذلك كنت في اماكن، لم اتوقف قط عن تصويرها في خيالي، كنت احب قراءة القصص وكتابتها ، ولا اخفيك قولا اني لما دخلت في مجلس القصص في ايلام اصبحت اعمالي اكثر جدية.
عندما كنت اكتب رواية (شاه بري= سيدة الملائكة) باللغة الفارسية كنت اقرأ اقسامها قسما قسما في المجلس واخيرا اصبحت هذه الاقسام رواية محلية اخذت مطبعة قوقنس في طهران على عاتقها طبعها ونشرها. وبعد هذه الرواية اخذت بالاهتمام باللغة الكوردية، فرأيت انه ليس هناك اي شخص كتب رواية باللغة الكوردية وباللهجة الفيلية، فنحن لدينا شعراء وكتاب معروفون في عالم الادب في ايلام ولكني رأيت ان مكان الرواية الكوردية بهذه اللهجة مازال خاليا.
وتوجهت لنفسي وشعرت باني قادرة من خلال قوة اللغة والثقافة المحلية ان استفيد منها في كتابة الرواية، وهكذا بدأت بالعمل في كتابة رواية (سرب الملائكة).
- ولماذا القصص بالذات؟
أوميدي: أنا غالبا ما اكتب الرواية، منذ الصغر كان انشائي جيدا، ولهذا اخترت الرواية منذ الاول، من المؤكد ان شكل الحياة له دور في تشكل الذهنية والفكر والعقيدة. انا في رواياتي التي اكتبها استخدم الصور العينية وتجاربنا الحياتية في الثقافة الكوردية. سواء كنت اكتب بالكوردية او بالفارسية.
-لماذا كتابة الرواية والاحداث بالكوردية؟
أوميدي: القصص الكوردية لها عنوانها. ورموزها المحلية والاقليمية والثقافية والصور والطقوس الكوردية. اذا نظرنا جيدا الى الثقافة الكوردية ومن بينها الكوردية الإيلامية الفيلية سنجد افكارا ممتازة لكتابة القصة والرواية. انا عندما كنت اسأل نفسي: أنا كاتبة كوردية اللغة فلماذا يتوجب علي ان اكتب بالفارسية واضع اللغة والثقافة الكوردية جانبا؟.
- هل تكتبين للكورد فقط؟
أوميدي: كلا، انا كغيري من كتابنا، لغة روايتي هي الكوردية الجنوبية، بالامكان كتابة الرواية باللغة الخاصة والمناطقية وفي مدينة خاصة وتدور احداثها في ارضها ولكن بالامكان قراءتها في اي بقعة من العالم وبالامكان ان تفهم في اي مكان لان اللغة الاصلية ليست عائقا مؤثرا امام ذلك.
ماذا عن الحكايات والاساطير الكوردية؟ الى اي مدى تأخذينها بعين الاعتبار؟
أوميدي: الحكايات الكوردية لها مساحة واسعة من الحرية لكي تتحول الى اشعار او روايات كوردية على الرغم من انني في رواية (سرب الملائكة) لم ار من الواجب ان استفيد من الحكايات. الكتابة باللغة الكوردية لها حالة اخرى خاصة بها.
- الى اين يمضي مستقبل الادب والقص الكوردي في نظرك؟
أوميدي: لقد تحرك الادب الكوردي منذ زمن، نحن لدينا الكتاب والشعراء الجيدين والمعروفين في الادب الكوردي شقوا لانفسهم اسماءهم في العالم ولكن فيما يخص الكوردية الجنوبية فلعلنا متأخرون قليلا في البدء بالحركة. ولكن بدأ البعض من الادباء في ايلام في التشكل وبالامكان ان تكون لهم نتاجات جادة.
- وماذا عن قصص الاطفال في ايلام، كيف ترينها؟
أوميدي: أدب الاطفال بدأ عندنا بمناغاة الاطفال، وفي الثقافة الكوردية كغيرها من الثقافات هناك امهات يقرأن الشعر بلغتهن الاصلية لاطفالهم، قسم من تلك الاشعار قديمة جدا، والقسم الاخر تم تحويلها الى الصيغ الجديدة، واول نتاج ادبي استمع اليه اطفالنا هي نفسها المناغاة التي تقال شعرا او تروى كحكايا او اساطير .
اما اذا نظرنا الى ادب الاطفال نرى انه بحاجة الى التحليل والتدقيق بشكل اكبر.
وقد تم نشر كتب اطفال جيدة وهناك مطبوعات جيدة جدا في الادب الكوردي وادب الاطفال، ولكن حسب اعتقادي فان الكتاب والشعراء الذين يكتبون للاطفال قليلون جدا فهم افراد قلة وهناك مكان كبير للعمل للاطفال في ايلام وجميع المناطق الجنوبية الاخرى.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 07-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 329

الزورخانات أيام زمان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230327092619477968

عباس البدري
المصارع حميد عبد علي الفيلي
احد البغداديين اللطفاء الظرفاء. بعث برسالة شفهية الى "الزاوية" معاتبا بالقول: (هل شغلتكم اتفاقية "واشنطون" عن استذكار المزيد من تواريخ "بغداد" قديمها وحديثها؟) ونقول بدورنا: "اتفاقية السلام الموقعة في واشنطون بين الزعيمين الكرديين الطالباني والبارزاني،

هي ليست فقط لخير وفائدة كردستان العراق، بل لكل العراقيين. فاراقة قطرة دم واحدة في كردستان تعني اسقاط نخلة في الجنوب، مثلما تعني تحويل حفلة زفاف في بغداد الى مأتم للعزاء، لاسمح الله.
وفي وسط اجواء الارتياح التي تسود كردستان العراق الان، وحيث ينتظر الجميع هنا عودة حمامات السلام نهائيا الى سماء كردستان العراق، نقدم لاعزائنا "البغداديين" هذه اللمحات الحلوة لجانب منسي من حياة البغداديين في مطلع القرن العشرين، وحتى نهاية الخمسينات.
وهذا الجانب يتعلق ب "الزورخانات البغدادية"، اي حلبات المصارعة كما يصطلح عليها عالميا.

ففي كتاب للسيد "جميل الطائي" حول هذا الموضوع يقول: "ان اول شيء كان يلاحظه المرء عند دخوله لاماكن (الزورخانة)، هو بابها الصغير الضيق، ذلك الباب الذي كان لايسمح بالمرور فيه لاكثر من شخص واحد فقط، والذي يضطره لان يطاطئ رأسه وينحني قليلا ليتمكن من الدخول الى ارضها. اما الغاية من صغر بابها وطأطاة الرأس هذه، فهي للدلالة على احترام ارضها وطهر تربتها، ولتذكر الانسان دوما بأنه مهما اوتي من قوة فائقة يجب عليه ان لا يصاب بالغرور او الغطرسة او التعالي على الاخرين".
نعم وهكذا هي اخلاقيات البغداديين وكل العراقيين الشرفاء حيث كانت "جفرة المصارعة"، وهي الجفرة التي يجري فيها النزال، مكانا نموذجيا لممارسة هذه الاخلاقيات العالية السامية.
ومن الزورخانات المشهورة آنذاك في بغداد "زورخانة قمبر علي" و الدهانة" و"جامع المصلوب" و"العوينة" و"خان الدجاج" و"صبابيغ الآل".
ومن ابرز المصارعين في تلك الفترة الحاج غني صوان، وجميل ابو النيكل، وعباس الصندقچي، ومهدي زنو، ومجيد لولو، وموسى ابن ابو طبرة، والحاج حسن كورد، ومجيد كسل، وحميد عبد علي اللملقب ب "حميد ليوه"، والمصارعون الثلاثة الاواخر هؤلاء من الكورد الفيلية.
لقد كان (موسى ابن ابو طبرة) معروفا بشهامته ونجدته للمستضعفين، مثلما كان مشهورا بقوته البدنية الخارقة. ويقول المؤلف عن الوجبات الغذائية التي كان يتناولها المصارع ابن ابو طبرة (كان يقوم بمزج عدد كبير من البيض مع كميات كبيرة من الحليب ويضعها في سطلة ويقوم بضربها دفعة واحدة!).
اما الحاج "حسن كورد" فقد ابتكر مسكة في المصارعة سميت ب (الدراو الكردي)، وكانت مسكة صعبة تقتضي القوة البدنية والفن ورباطة الجاش، مما جعلها من المسكات الصعبة في المصارعة التي لا يقوى الامصارعون معدودون على اتقانها.
ويورد المؤلف السيد جميل الطائي في كتابه اسماء اشهر المسكات في المصارعة ومنها: " الكلنك چكن"، اي مسكة النمر، و"الدراو"، و"الخاك"، و"الكنده"، و"الارنج"، و"كفتر بند"، "بخاو"، و"اللكنه"! اما "خه لاوي الكوردي" فقد لاحق مصارعا هنديا الى البصرة وحتى منطقة الميناء، حيث انزله من الباخرة بكلمات طيبة داعيا اياه الى المنازلة!
وامام دهشة الحاضرين واستغرابهم، خلع المصارعان ثيابهما، وخاضا مصارعة لم تدم سوى فترة قصيرة حيث تمكن "خه لاوي الكوردي" من التغلب على منافسه بسهولة وعاد البطل الى محلة "سراج الدين" في بغداد منتصرا!
يقول المؤلف ان اول نزال تغلب فيه المصارع (عباس الديك)، كان مع المصارع الهندي (حسين غلام).
وفي عام 1921 زار كربلاء، ودخل الى "زورخانة الجميكاه"، حيث نازل المصارع البارز "آغا صدري". كما نازل المصارع الشهير (صادق پلو فروش) والمصارع الالماني "الهر كرايمر"!
ويتطرق المؤلف الى جوانب من حياة المصارع العراقي الفيلي "مجيد كسل" قائلا: لقد نازل العديد من المصارعين العراقيين والاجانب. وقد تغلب على المصارع المصري عثمان في منازلة اقيمت في "زورخانة بني سعيد" ببغداد، وتغلب على المصارع التركي المدعو "محمد". كما شارك الكردي الفيلي العراقي "مجيد كسل" في نزالات المصارعة التي كانت تقام لمنفعة شهداء الشرطة العراقيين ولانقاذ فلسطين، والتي غالبا ما كان يحضرها "الوصي عبد الاله" وكبار رجالات الدولة!
وقد حدث "مجيد كسل" مؤلف الكتاب قائلا: نازلت في يوم من الايام احد المصارعين الهنود. وبالرغم من كسره اصبعي، الا انني تغلبت عليه! ولكني ما ان عدت الى البيت حتى شعرت بشلل في يدي، وما كان من والدي الا واخذ يوبخني قائلا "لك والله فد يوم ايكتلوك! يوميه متصارع ويه واحد، يوميه كاسر جتف واحد!".
لطالما تصور الكثيرون، وما يزالون، بان المصارعة عملية تقتصر على استعراض المسكات الفنية واتقانها، او ان المصارع رجل قوي البنية ليس الا!
ولكن المصارعين العراقيين، ومنهم المصارعون البغداديون، عرضوا نماذج مشرفة للبطولة والشهامة ونجدة الناس المعرضين للخطر، وذلك في العصر الذهبي للمصارعة.
ويسجل مؤلف كتاب "الزورخانات البغدادية"، السيد جميل الطائي في كتابه المصور القيم، نماذج كثيرة من تلك الصور والمشاهد التي تعكس الاخلاقية السامية للمصارع العراقي، سواء في ميدان المصارعة، (الجفرة) او في حياته الخاصة.
ويورد المؤلف حكايات بالغة الروعة والاهمية من حياة المصارع البغدادي الحاج "محمد ابن اسطه بريسم" المولود في محلة الفضل ببغداد 1854 والمتوفى عام 1948 للميلاد. لقد نازل الحاج محمد العديد من المصارعين العراقيين والاجانب ومنهم ايرانيون وانكليز وهنود، ومنهم المصارع الهندي المدعو اشرف حيث نازله الحاج محمد وتغلب عليه، لا بقوته وحسب، بل وبفنونه وجرأته.
لقد دام النزال بينه وبين المصارع "محمد الخياط" اربع سنوات دون نتيجة!
فقد كانا يتنازلان كل يوم جمعة، وفي النهاية اعلنا الهدنة بينهما، واقسما على ان لا ينازل احدهما الاخر!
وفي يوم من الايام سقط ثور في بالوعة ضيقة بمحلة الفضل، وكان الحاج (محمد ابن اسطه بريسم) يزاول تدريباته في الزورخانة القريبة من مكان الحادث.
وبين شخير الثور المسكين وصيحات الناس غادر الحاج محمد الزورخانة وهرع الى نجدة الثور واخراجه من البالوعة سالما بين هتافات الحاضرين ودعاء صاحب الثور!

ان الكورد العراقيين، ومنهم الكورد الفيلية، يغمرهم الفرح، ويسعدهم في اجواء السلام التي تخيم على مرافق الحياة في كردستان العراق الان، ان يستذكروا من وسطهم ابطالا لمعوا في ميادين المصارعة العراقية منذ زمن بعيد.
ومن ابطال الكورد الفيلية في المصارعة في حقبة الثلاثينات المصارع "حميد عبد علي". زاول تدريباته في زورخانة محلة "بني سعيد" ببغداد والتي كان يشرف عليها آنذاك المصارع "نايل الصباغ" ثم ارتاد زورخانة "الدهانة" التي كان يشرف عليها الحاج "عباس الديك" وزورخانة "العوينة" التي يشرف عليها الحاج "حسن كورد".
تغلب على العديد من المصارعين، ومنهم الايراني "آغا بلوري" وعندما جاء الى العراق المصارع الياباني "بوت رونوس"، طلب المصارع حميد تحديه في نزال يقام بينهما، الا ان المصارع الياباني تراجع عن ذلك!
وفي مدينة كربلاء، تغلب المصارع حميد عبد علي على المصارع الايراني دشتي ، كما تغلب ايضا على المصارع "يعكوب النجفي" في زورخانة "خرمشهر".
لقد اسس المصارع حميد عددا من الزورخانات على حسابه الخاص، ومنها زورخانة في الكويت، كذلك في البصرة، وقد اشرف على تدريب عشرات الشباب الرياضيين على فن المصارعة.
يقول المؤلف: شارك المصارع حميد عبد علي في العديد من المهرجانات الخيرية وشارك في تهيئة ناد للمصارعة قرب القوة الجوية يعود للاستاذين "اكرم فهمي" و"حفظي عزيز".
وفي ايام الصيف كان يقيم "جفرا للزورخانة" على شواطئ دجلة، منها تلك التي اقامتها خلف المحكمة الشرعية بشارع النهر.
ترك المصارعة عام 1952 بعد ان امضى فيها عشرين سنة تقريبا، وكان يلقب بين اقرانه ب "حميد ليوه"، وذلك لاندفاعه وعصبيته البالغة!
ولم تكن المصارعة ايام زمان تقتصر على النزالات الفنية، والالتزام الفائق والملزم بالتعليمات والاعراف والمبادئ المعروفة بهذا الصدد.
بل كانت العروض الفنية والنزالات في "الجفرة" تعكس وتحتوي جانبا اخر لاعلاقة مباشرة له بالمصارعة، بل بالمصارعين انفسهم.
لقد كانت تلك العروض والنزالات مناسبة مشهودة وطيبة لتجمع العرب والكورد والتركمان في مكان واحد، وتحت شعار واحد: "المصارعة النظيفة، مصفاة للقلوب!".
وبهذا الخصوص يورد السيد "جميل الطائي" في كتابه الزورخانات البغدادية تعليقات كتابية مدعمة بالصور الفوتوغرافية الرائعة.
ففي احد الاحتفالات القديمة، هناك صورة تمثل المصارع "صادق الصندوق" وهو يقوم بتمزيق (صينية نحاسية) الى قطعتين، ويشاهد خلفه في الصورة مجموعة من المع المصارعين العرب والكورد والتركمان، ومنهم: (الحاج ظاهر مسعود، ورضا عنجر، وحسين القندرچي، وتوفيق الكركولي، ومهدي زنو، وحميد عبد علي، ومحمد حسين البصراوي، ومجيد كسل، وصبري الجنابي).
ان البغداديين الذين عايشوا حقبة الاربعينات والخمسينات، يتذكرون اسما رياضيا كان يرن في اوساط المصارعة والسباحة والدراجات والجمناستك. وهذا الاسم هو "عوسي الاعظمي".
يقول المؤلف في كتابه "الزورخانات البغدادية": (ولد المصارع جاسم محمد طه) والملقب ب "عوسي الاعظمي" في محلة الشيوخ بالاعظمية عام 1917.
تدرب تحت اشراف البطلين "الحاج عباس الديك" و"الحاج حسن كورد" في زورخانة "الدهانة".
تغلب على العديد من المصارعين، وهو اول من اقام لعبة "السكيتنك" في الاعظمية، ابتداء من دار (رشيد عالي الكيلاني) لغاية نادي الاعظمية الرياضي. افتتح له مكتبة رياضية مقابل مقهى "حجازي"، وكان يراسل ابطال العالم مثل "ساندو" و"مكفادن" و"ليدرمان".
ان من الحقائق التاريخية الجديرة بالتدوين مجددا، بعض الاحداث وصانعيها واروميتهم القومية، ومنها احداث تعود الى عشرينات القرن الراهن، كان صانعوها من الكورد الفيلية ايضا. هؤلاء اجتاحت مساكنهم واماكن عملهم حملات التهجير والتسفير والمصادرة والاستيلاء الظالم على ممتلكاتهم المنقولة وغير المنقولة!.
فالاحتفالات التي كانت تقام برعاية الملك فيصل الاول، ويقدم لهم الهدايا الثمينة كان يشارك فيها ابطال المصارعة العراقية امثال "مهدي الزنو" والحاج "عباس الديك" والحاج "نصيف" وغيرهم.
اما حكام تلك النزالات فكانوا كلا من "الحاج محمد ابن اسطه بريسم" و"الحاج حسن كورد" و"الحاج غني محمود القره غولي"!
وهناك صورة نادرة بين دفتي كتاب "الزورخانات البغدادية" تضم لفيفا بارزا من ابطال المصارعة العراقيين وهم علي دبو، محمد جعفر سلماسي، الحاج عباس الديك، خلف يونس، صبري الخطاط، الحاج محمد بريسم، السيد ابراهيم ابو يوسف، الحاج حسن كورد، جميل ابو النيكل، اسماعيل الخياط، الحاج حسن نصيف، نايل الصباغ، محمد علي شحم، الحاج مهدي الصفار، المرشد مهدي قچو، هادي البياتي، اسماعيل ترك، صادق الصندوق، ورضا اسماعيل.
لا نعرف الكثير عن اوضاع الوسط الرياضي في العراق الآن، ولكن معلوماتنا لاتقتصر على كرة القدم والسلة والالعاب الاولمبية المنوعة الاخرى.

فالمصارعة بمعناها القديم والمألوف لم يعد لها وجود الآن في العراق، فيما هناك، وعلى ما يبدو انحسار ملحوظ في النشاطات الرياضية الكبرى، سيما وان الحصار الدولي لم يسقط من قائمة محظوراته حتى الالعاب الرياضية. انه في كتابه "الزورخانات البغدادية" يتطرق السيد (جميل الطائي) جانب طريف من تاريخ الزورخانات وفعاليتها، فيقول: "... اما (الجرص) الكبير المعلق امام المرشد بواسطة سلسلة حديدية من الاعلى، فالغرض من وجوده هو القيام بالضرب عليه عند دخول احد اسطوات الزورخانة او احد ابطالها الكبار، حيث يقوم بقرع "الجرص" تحية لقدومه مع الترحيب به بصوت عال، وفي الوقت نفسه يطلب من الحاضرين التهليل بالصلوات.
حدثني الاستاذ "قهرمان" الابن الاكبر للحاج "حسن كورد"، مدرب ابطال العراق في المصارعة في تلك الفترة قائلا: (حينما كان والدي يدخل الى مكان الزورخانة، كان مرشدها، السيد "مهدي قجو" ينادي باعلى صوته قائلا: ياهله بأبو قهرمان! رحم الله والديكم، الكاعدين فوك واللي جوه، جروا صلوات على النبي! اللهم صلي على محمد... وآل محمد.
ومن الطقوس الخاصة بالزورخانات البغدادية، الخضوع التام من قبل المصارعين للتعليمات، والتعامل مع "ارض الجفرة"، باعتبارها مكانا مقدسا اشبه ما يكون بالمعبد الديني! وبهذا الخصوص يقدم لنا المؤلف وصفا بديعا ودقيقا لما كان يحدث في الزورخانات البغدادية آنذاك.
يقول السيد جميل الطائي: (كان لايجوز للمصارعين مزاولة تمارينهم الرياضية وهم غير مغتسلين من "الجنابة". وكان المرشدون ينادون من فوق منابرهم بين الحين والآخر، وبصوت عال قائلين: "لعنت بر تارك الصلاة لعنت بر جنبات!".
وهناك طرائف ونوادر رياضية وشخصية كثيرة رافقت ولاحقت المصارع والرياضي المعروف "صادق الصندوق". لقد تعرفت شخصيا على المصارع المذكور في الستينات، وبالضبط اثناء حوادث اضراب البنزين في عهد الجنرال الراحل عبد الكريم قاسم.
فقد القي القبض علي اثناء تلك الحوادث، واودعت في معتقل الامن العامة بمنطقة "القصر الابيض" ببغداد. واثناء وجودي في المعتقل، جئ بالمصارع (صادق الصندوق) واودع في الزنزانة التي كنت فيها مع جمع كثير من المعتقلين كانت التهمة الموجهة الى المصارع (صادق الصندوق)، هي اتصاله بضابط باكستاني وللعلم فان المصارع (صادق الصندوق) هو نفسه من اصل باكستاني، ولم يكن ينكر ذلك.
واثناء تواجدنا في الزنزانة كان المصارع المذكور يقوم بالعاب رياضية خارقة وحيل سحرية، كنا نستحسنها كثيرا وتدخل التسلية الى وجودنا الاعتقالي المرير!
اما مؤلف الكتاب السيد "جميل الطائي" فهو يقول: كانت هواية صادق الصندوق قبل مزاولته المصارعة هي الملاواة بالايدي وتمزيق (الصواني النحاسية) بيديه المجردتين. وفي فترة اخرى كان يعرض بعض الحركات البهلوانية على المارة في احياء وازقة بغداد، ومنها قيامه بوضع رأسه على الحائط ومن ثم تقديمه مكافأة نقدية لمن يستطيع من اولئك المارة ان يقوم بابعاد رأسه عن الحائط!
وفي يوم من الايام صادف مرور الحاج "حسن كورد" ومشاهدته هذا المنظر، وتحدث معه واتخذه تلميذا له في زورخانة "الدهانة".
وبذلك احتضن الحاج المرحوم "حسن كورد" ورعى بطلا اصبح له اسم وشهرة في ميادين المصارعة العراقية. لقد مضت تلك الايام..، ولكن ذكر ابطالها ما زال باقيا صفحة مشرقة من تاريخ بغداد والعراق.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: رياضة

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | almadasupplements.com 21-01-2012

وقت التدوين: 27-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 330
السليمانية تحتضن جدارية لشهداء الكُرد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230703165105503132

السليمانية تحتضن جدارية لشهداء الكُرد الفيلية
بجهود ومساعي الخيرين حصلت الموافقة من الجهات الرسمية في مدينة السليمانية لتشيد جدارية لشهداء الكُرد الفيليين في بارك (هواري شار)، لتخليد أسماء وذكرى الشهداء الفيليين المغدور بهم ظلماً وعدواناً والمغيبين الى يومنا هذا.
ومن أجل تشيد هذه الجدارية بكل ما تحمل من معان رمزية وقيمية عالية، تُعبر بشكل علني و واضح عن مدا الظلم والقهر والإضطهاد الذي جرى بحق الفيليين دون ذنب او جريمة تُذكر ودون أي مسوغ قانوني من قبل النظام السابق.
لذا الأمر يتطلب منا المشاركة الجماعية وبدافع المظلومية التي تعرضنا إليها جميعاً ونعاني من آثارها حتى يومنا هذا بضرورة مد يد العون والدعم المالي كل حسب ما يمكن تقديمه من أجل تشيد هذه الجدارية، كونها ستكون شاخصاً ودليلاً على مظلومية الكُرد الفيليين.
هذا وانه لعمل يستحق المشاركة فيه برحابة الصدر فهو خير ألف مرة من أي عمل آخر، كونه يُجسد وحدة الفيليين وشعورهم القومي بعرقهم الفيلي الأصيل عندما يتعلق الأمر بشهدائهم المظلومين، فأنهم يمكن ان يزلزلوا الأرض ان تطلب الأمر ثأراً لقضيتهم المصيرية وحباً لشهدائهم الأبرار.
يرجى ارسال اسماء الشهداء مع نبذة مختصرة عنه ، تتضمن مايلي:
1. الاسم الثلاثي مع اللقب
2. المواليد
3. التحصيل الدراسي
4. تاريخ الاعتقال
5. نبذة مختصرة عن حياة الشهيد
اسماء الشهداء سوف تكتب حفرا على اعمدة الجدارية
الصورة أعلاه توضح شكل جدارية شهداء الكُرد الفيلية
لاستفسار الاتصال باصحاب الارقام التالية:
السيد طالب نوروز 009647702886667 (العراق- بغداد - اربيل)
السيدة اسراء الفيلي 009647702213771 (العراق- السليمانية)
السيدة صبيحة (أم دلير) 0046707714673 (السويد)
ودمتم بعز
@الجميع
الاستاذ صادق المولائى[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تقرير

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	سليمانية
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (Shawnim Shawnim) ؛ تاريخ 03-07-2023
وقت التدوين: 03-07-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 331
السوداني يوجّه بنقل سجلات الكورد الفيليين بدوائر الجنسية من الأجانب إلى العراقيين
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230319162530475936

السوداني يوجّه بنقل سجلات الكورد الفيليين بدوائر الجنسية من الأجانب إلى العراقيين (وثيقة)
اخبار فيلي
شفق نيوز / كشف نائب كوردي فيلي، اليوم الخميس، عن بدء إجراءات حكومية بايعاز من رئيس مجلس الوزراء محمد شياع السوداني بنقل سجلات الكورد الفيليين في دوائر الجنسية من الأجانب الى العراقيين، مبيناً أن هذه الموافقة جاءت بعد تقديمه طلباً بهذا الشأن.

وقال النائب حسين مردان لوكالة شفق نيوز إنه تم تقديم طلب إلى رئيس مجلس الوزراء محمد شياع السوداني بتحويل سجل الكورد الفيليين من الأجانب إلى العراقيين، لأن نظام صدام حسين رقّن وجمّد قيودهم واعتبرهم مواطنين غير عراقيين وتبعية لإيران، وهذه المعلومة غير صحيحة فقد كانت حرباً سياسية ضدهم.
وبيّن أنه بعد العام 2003 تم رفع الترقين والتجميد عن قيودهم واعطائهم الجنسية الا أنهم بقوا في سجل الاجانب، وفي الحقيقة هم عراقيون والكثير منهم يمتلكون الجنسية العثمانية.
وأضاف، مردان أنه بعد تقديم الطلب أوعز رئيس مجلس الوزراء محمد السوداني الى وزير الداخلية بإجراء اللازم وتحويل سجل المكون الفيلي إلى العراقي.
وأظهرت وثيقة تحصلت عليها وكالة شفق نيوز صادرة عن مكتب رئيس مجلس الوزراء بتاريخ (16-01-2021) الايعاز لمكتب وزير الداخلية بتحويل سجل شريحة الكورد الفيليين من سجل الأجانب الى سجل العراقيين.
يذكر أن النظام السابق الذي رأسه صدام حسين ولنحو ثلاثة عقود ساق آلاف الشبان من الكورد الفيليين إلى مكان غير معلوم وما يزال مصيرهم مجهولا ويرجح بأنهم قضوا في المعتقلات أو دفنوا أحياء في مقابر جماعية.
وشرع نظام البعث في نهاية السبعينيات وبداية الثمانينيات من القرن المنصرم بحملة كبيرة لتهجير الكورد الفيليين، وسحب الجنسية العراقية منهم ومصادرة ممتلكاتهم واموالهم المنقولة وغير المنقولة بحجة كونهم مواطنين إيرانيين.
كما تعرض الكورد الفيليون للتسفير والتهجير والاعتقال والقتل إبان حكم الرئيس الأسبق أحمد حسن البكر في عامي 1970 و1975، ومن بعده صدام حسين في 1980 بحجة التبعية الإيرانية، لكن مؤرخين يرون أن التهجير جاء بسبب انتماءاتهم المذهبية والقومية.
ويقطن الكورد الفيلية وغالبيتهم مسلمون شيعة في المناطق الحدودية الشرقية الوسطى من العراق والجنوبية الغربية من إيران.
وأصدرت محكمة الجنايات العليا حكمها في العام 2010 بشأن جرائم التهجير والتغييب ومصادرة حقوق الكورد الفيليين وعدها من جرائم الإبادة الجماعية.
وأصدرت الحكومة العراقية في الثامن من كانون الأول 2010، قرارا تعهدت بموجبه بإزالة الآثار السيئة لاستهداف الكورد الفيليين فيما أعقبه قرار من مجلس النواب في الأول من آب من العام 2010، عد بموجبه عملية التهجير والتغييب القسري للفيليين جريمة إبادة جماعية.[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: وثائقي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تقرير
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع https://shafaq.com/- 19-03-2023
وقت التدوين: 19-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 332

السومرية والجذور المشتركة مع اللغة الكوردية 1 من 2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303134637471554

مؤيد عبد الستار

نشر علماء الاثار واللغات الكثير من البحوث والدراسات حول اللغة السومرية واصولها ، وحللوا رموزها المسمارية وترجموا النصوص المختلفة من رقم طينية مفخورة ونقوش على الجدران والتماثيل والفخار والمعادن، وما زال الكثير من النقوش والكتابات بحاجة الى ترجمة وقراءة ، اضافة الى ان ما ترجم بحاجة الى قراءة جديدة ايضا في ضوء العلوم والدراسات الجديدة التي تنشرها باستمرار معاهد متخصصة في العديد من المتاحف والجامعات .

ونتمنى ان تنهض المتاحف والجامعات العراقية بواجبها تجاه الاثار والرقم والنقوش وترجمتها ودراستها لما في ذلك من اهمية كبرى للعلوم والسياحة والتاريخ ، وترسيخ المكانة المرموقة لبلاد الرافدين بين الامم .

وقد اشار العلماء الى علاقات لغوية وثيقة بين السومرية واسرة اللغات الارية ، فثبتوا اول علاقة للغة السومرية من خلال النقوش الموجودة حتى الوقت الحاضر على جبل بيستون في كوردستان ايران – عيلام – موطن الكورد الفيليين ، والمنقوشة بثلاث لغات قديمة مختلفة ، ولكن تلك الجهود التي اثمرت في فك رموز الكتابة السومرية ومعرفة اسرارها وقراءتها وترجمتها الى اللغات الحديثة ظلت ناقصة وبحاجة الى تدقيق مستمر وتطوير وتصويب ، وهي بحاجة لمعرفة الفارسية والكوردية والهندية بالاضافة الى الانجليزية التي تشترك مع السومرية في الكثير من السمات والالفاظ والتراكيب، مثلما تحتاج دراسة اللغة الاكدية الى معرفة باللغة العربية ومجموعة اللغات السامية.

ومن المفيد ان نذكر ان اللغة السومرية قبل خمسة الاف عام او اكثر لم تكن مثل ما نستخدم اليوم من لغات ، سواء من الناحية الصوتية او البنيوية – بناء الكلمات والتعابير والجمل - ولا من ناحية الكتابة والقواعد الاملائية ، لان سنة التطور قادت الى تطور الجهاز الصوتي للانسان وتطور اللغة ومفرداتها وتراكيبها خلال مئات من السنين التي خلت.

استخدمت السومرية لصق الكلمات بعضها مع البعض الاخر، لصق سوابق او لواحق للكلمة لتؤدي معان جديدة ، وظلت هذه السمة تميز اللغة الكوردية ، فحين نقول في الكوردية (بالا) بمعنى عال ، رفيع . تصبح حين تلتصق بكلمة اخرى مثل دست اي يد (بالا دست) ويكون لها معنى جديد هو ذو شأن، او قوي .. واذا لصقنا كلمة اخرى امامها مثل (كار) اي عمل ستصبح (كار بالا) بمعنى العمل الباهر او العمل الكبير ....الخ وهي بذلك تختلف عن اللغات الاشتقاقية .

اضافة الى وجود علاقة واضحة وقوية بين المفردات السومرية والمفردات الكوردية لاحظ العلماء وجود علاقة بين اللغة السومرية واللغة السنسكريتية ايضا ولذلك ذهبوا الى ان اللغة السومرية واللغات الهندو ايرانية تشترك بصلات رحم قوية، ومعروف ان سجل سلالة الملوك السومريين عثر عليها مثبتة في السنسكريتية .

ومنذ وقت مبكر نشر العلامة البريطاني ويدل L .A. Waddell دراساته اللغوية عن علاقة اللغة السومرية باللغات الارية

والانجليزية وذهب الى ان اكثر من خمسين بالمائة من الكلمات الانجليزية تعود الى جذور سومرية. (1)
وليس غريبا ان نجد الابحاث الحديثة تثبت ان الاصول الجينية لاغلب الرجال الانجليز تعود لاصول من الشرق الاوسط وبالاخص منطقة جبال زاغروس – عيلام – والخليج الفارسي والعراق وسوريا ، بسبب انتقال الفلاحين الى اوربا في العصور القديمة - منذ حوالي عشرة الاف عام - (2).
كما وسبق لي ان نشرتُ دراسة عن العلاقات اللغوية بين اللغة السومرية والكوردية والانجليزية ، ومتابعة لتلك الدراسة وجدت الكثير من الكلمات والاسماء السومرية لها علاقة وثيقة باللغة الكوردية المستخدمة حديثا ، لذلك ساحاول بيان بعض ما استنتجته وما وجدته لدى الدارسين والباحثين ايضا ، مستفيدا من القاموس السومري الاري للعلامة ويدل في ترجمته جذور الكلمات السومرية الى الانجليزية .
ولابد من الاشارة الى ان الكتابة السومرية في عصورها الاولى لم تكن مسمارية وانما كانت تصويرية - Pictography - ويعود تاريخ استخدامها الى اكثر من 3000 سنة قبل الميلاد ، وفيما بعد تطورت الى الرموز المسمارية التي اصبحت اكثر رمزية من الكتابة التصويرية ، ولهذا الموضوع مبحث أخر نأمل ان نتناوله في دراسة اخرى.
جذر الكلمة ار AR السومرية
الكلمة السومرية A تفيد معان عدة من بينها الماء ، ويرمز لها في الكتابة التصويرية السومرية بعلامة خطين منحنيين على شكل نهر ، وكلمة(آو) الكوردية تعني الماء ايضا ، وفي الفارسية الحديثة آب ، وفي لهجة كوردية اخرى آف ، لذلك فان الجذر السومري (آ) لكلمة ماء هو نفسه الذي مازال مستخدما في الكوردية والفارسية .
واذا اخذنا كلمة اري ، التسمية التي عرفت بها الشعوب الارية ، نجد لها جذرا سومريا وعلاقة ظاهرة مع اللغة الكوردية ، فكلمة AR في السومرية تعني الارض .
جاء في قاموس ويدل تحت الجذر السومري AR ان كلمة Arid السومرية تعني : ارض ، صحراء
وفي الكوردية لدينا أرك ، اراك بمعنى مدينة او قلعة ومن هذه الكلمة والمعنى اسم العراق ، وتوجد عشيرة كوردية على طرفي خط الحدود بين ايران والعراق قرب خانقين تدعى عشيرة الاركوازي - الارك واز - وللاسم علاقة واضحة مع الجذر السومري AR واسم القلعة او المدينة اما واز فتعني المفتوح .
ومثل ذلك اسماء هورامان - اورامان - و اورمية و اورفة واربيل ...الخ وهي مدن مشهورة في كوردستان .
AR, ARD
أرد – ارت ، ارز- في الكوردية تعني ارض ، وآرد المستخدمة في الكوردية والفارسية تعني طحين ، ومن المفيد ان نذكر ان الطحين في العصور القديمة لم يكن مثل الطحين الذي لدينا الان ناصع البياض ، وانما كان من الحنطة او الشعير المطحون مع القشور فيكون لونه لون التراب ولذلك اخذ في الكوردية - كما ارى - اسم الارض ايضا لوجود علاقة تشابه من ناحية اللون واستنباته من التربة : الارض.
واشهر بلاد تعود للكورد هي اورارتو ، و تتكون من اور + ارت ، وهي الاصل لكلمة Earth الانجليزية وفي السومرية ARATA تعني ارض ، وبلاد ، ومرتفع .
يذكر ويدل في قاموسه ان الجذر السومري AR , ARA ياتي بمعنى خراب ، خرائب ، ويشار اليه برمز المحراث ، دلالة على الارض المحروثة .
وان ARA ,AR تاتي بمعنى محراث ايضا ويرمز لها برسم المحراث في الكتابة المسمارية .
وفي السنسكريتية AR بمعنى يجرح ، يؤذي ، يظلم وAr-ma بمعنى خرائب و Arya-man بمعنى الشيطان ، لاحظ كلمة اهريمن في الكردية والزرادشتية تعني الشيطان ايضا وهو اله الظلام او الشر ، مقابل اهور مزدا اله النور والخير .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: بحث

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org/ 18-08-2010
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 333

السومريون كانوا كورداً.. حتى وأن لن تظهر أدلة جديدة 2-8

20240322221255561533=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

السومريون كانوا كورداً.. حتى وأن لن تظهر أدلة جديدة 2-8
محمد مندلاوي

لمعرفة بدايات وجود الإنسان في شبه جزيرة العرب، دعنا نلقي نظرة على موقعها الجغرافي كشبه جزيرة قاحلة، تقع في جنوب غرب قارة آسيا، وتحيط بها المياه من ثلاث جهات، من جهة الجنوب الشرقي، بحر الخليج الفارسي، و من جهة الجنوب، المحيط الهندي، و بحر عمان، الذي هو امتداد للمحيط الهندي، و من جهة الشمال الغربي، بحر الأحمر، بسبب وقوعها بين هذه البحار من الجهات الثلاث، سميت بشبه جزيرة، لأن شعوب العالم ومنها العرب، تسمي الأرض المحاطة من ثلاث جهات بالمياه، بشبه جزيرة إذاً، الجهة الرابعة و الوحيدة التي تتاخم شبه الجزيرة العربية، هي سهول كوردستان، التي تسمى اليوم جمهورية (العراق)، باستثناء أرض شبه جزيرة سيناء، قبل شق قناة السويس فيها سنة (1859م) وهي صحراء جدباء، كان اجتيازها صعباً في العصور القديمة، التي كانت وسائل النقل فيها معدومة أو بدائية، حيث تنقل لنا كتب التاريخ، أن اليهود، بعد خروجهم من مصر وتوجههم إلى أرض الميعاد (إسرائيل) عبروا هذه الصحراء الجدباء القاحلة، كان من المؤمل أن يجتازوها في ثلاثة أيام، إلا أنهم تاهوا فيها أربعون عاماً، كما تقول التوراة، وكان الله دليلهم، والنبي موسى قائدهم، رغم هذا، كما أسلفنا، تاهوا فيها أربعة عقود، فكيف بقبيلة أو أفراداً تريد أن تقطع مجاهل هذه الصحراء الموحشة؟ بكل تأكيد اجتيازها يكون في غاية الصعوبة، أن لم نقل مستحيل في تلك العصور القديمة، التي كانت تنقلات الإنسان تتم مشياً على الأقدام، أو امتطاء الدواب. إذاً، الممر و المنفذ الوحيد إلى شبه جزيرة العربية، هي بلاد الكورد، ومن الممكن جداً، أن تكون تلك القبائل العربية الوافدة إليها عبر كوردستان، تكون جذورها آرية، كوردية. نحن هنا لا نجزم، برغم ما أشرنا ونشير إليه في سياق المقال لآراء بعض الأكاديميين ذو اختصاص في هذا الحقل، لكن نقول، هذه مجرد آراء، تحتاج إلى دراسة معمقة أكثر من لدن أكبر عدد من العلماء ذو الاختصاص، إن العلم سائر في هذا الطريق الشائك، ولم يستسلم حتى يضع النقاط على الحروف، ويأتي لنا بالجواب الكافي الشافي، وها أن العلم قد لاحت ببشائره لنا، حيث أن أكاديمياً مصرياً اسمه الدكتور (لويس عوض) حل لنا لغزاً من هذه الألغاز الذي له علاقة بموضوعنا، و وضعه في كتابه الشهير (مقدمة في فقه اللغة العربية)، يقول: أن شعوب شبه الجزيرة العربية في زمن النبي إبراهيم وقبله نزحوا من إيران عبر لورستان، أي من مناطق شرقي كوردستان. استناداً على نظرية الدكتور (لويس عوض) وغيره من الأكاديميين الذين جاؤوا بعده، تكون أرومة تلك (الأقوام) في شبه جزيرة العرب، من الجذور الآرية أو تحديداً، الكوردية. للمزيد راجع كتاب الدكتور (لويس عوض) المشار إليه أعلاه، أو كتاب الدكتور(سيد محمود ألقمني) (النبي إبراهيم و التاريخ المجهول).عزيزي القارئ، أليس الدلائل التي جئنا بها، يستسيغها العلم، والعقل، والمنطق. دعنا الآن نأتي على شبه القارة الهندية، الذي افترض الكاتب أن السومريين ربما جاؤوا منه. حقيقة أن نظرية مجيء السومريون من الهند إلى ما يسمى اليوم بجنوب العراق ضعيفة جداً، و لم يوليها علماء التاريخ أهمية كبيرة، لسبب بسيط، وهو، أن تنقلات الشعوب في تلك الأزمنة الغابرة عبر المحيطات والبحار المتلاطمة مستحيلة و معدومة. إذاً لنناقش الآن آخر نقطة في هذه الجزئية، إلا وهي مجيء السومريون من خوزستان، وهي الأقوى بين المناطق التي ذكرها الدكتور الشوك، لأنها الأقرب، و تتاخم سومر. وتوجد حول اسم خوزستان عدة فرضيات، منها تقول أن الاسم جاء تيمناً بقصب السكر، لأن المنطقة مشهورة بها، وأنا شخصياً رأيت هذا بأم عيني، حيث أن قصب السكر تزرع إلى الآن بكثرة في سهل خوزستان، وأكبر مصانع السكر في إيران تقع في هذه المنطقة. والفرضية الأخرى تقول أنها تعني القوم، خوز المعربة من هوز الكوردية، التي تعني القبيلة، وجمعها أهواز التي هي عاصمة إقليم خوزستان، وكلمة ستان تعني الوطن، وخوزستان هو اسم مركب، على الطريقة الكوردية، بخلاف العربية التي هي لغة اشتقاقية، حيث تشتق الكلمات من جذر الكلمة الواحدة. إن من لا يلم بتاريخ المنطقة ولغات أبنائها، يصعب عليه أن يحدد هوية أبنائها التاريخية. واسم خوزستان القديم، وأعني بالقديم،أي في زمن سومر، هو، سوزيان، نسبة إلى عاصمتها شوش (سوس) التي كانت تشكل مع ساحل الخليج إلى بوشهر جزءاً من دولة إيلام (عيلام) الكوردية، التي ترقى حضارتها إلى الألف الرابع ق.م. والتي كانت تضم لُرستان، وجبال البختياري، وعاصمتها الإقليمية شهر كورد، أي مدينة الكورد. وكانت حدود دولة إيلام، من الغرب نهر دجلة، أي أن نهر دجلة، كان هو الحد الفاصل بين سومر، وإيلام، ومن الشرق جزءاً من

إقليم پارس، ومن الشمال ما يسمى اليوم بطريق بابل الدولي إلى همدان، ومن الجنوب بحر الخليج، الذي كان يسمى في ذلك العصر ب((نار مرتو)) إلى أن تصل إلى بوشهر. كما أسلفنا، كانت عاصمة دولة إيلام تسمى سوزيان، شوشيان، وهي الآن مدينة صغيرة باسم شوش. ليعلم من لا يعلم، أن الكثير من المدن والقرى والأنهار في خوزستان وحواليها، لا زالت تحتفظ بأسمائها الإيلامية الكوردية القديمة، على سبيل المثال، قرية الفيلي في خرمشهر (محمرة). وفيها أيضاً نهر الفيلية، وكذلك منطقة الفيلية، وقصر الفيلية، الذي كان للشيخ (خزعل بن جابر بن مرداو). وهؤلاء الفيلية، هم شريحة كبيرة من الشعب الكوردي وجزءاً من مدنهم أصبح داخل الكيان العراقي بعد خط الحدود المصطنعة، بين إيران والعراق. هناك عدة مدن كوردية تحيط بخوزستان، أو تبعد عنها قليلاً باتجاه ساحل الخليج الفارسي، منها ناحية المُكابرة، التابعة لمحافظة بوشهر المطلة على مياه الخليج، سكنتها من عشيرة شوانكاره الكوردية. و ناحية كوردستان التابعة لقضاء بهبهان، ومدن، كورد شول، و كورد يل، وكورد شيخ، التابعة لكازرون، وناحية كورد يان، وكورد، الخ الخ. أنا ذكرت فقط التسميات التي تحمل اسم الكورد معها فقط في هذه المنطقة، وإلا هناك مدن كوردية عديدة حول خوزستان، إلا أنها لا تحمل اسم الكورد معها، كالمدن التي ذكرتها.

في فقرة أخرى يقول الدكتور علي الشوك: لكن النظريات الكلاسيكية اخذت تفقد قوتها بعد توافر بينات اثارية في العقود الاخيرة عن حضارات رافدينية سابقة للمرحلة السومرية تورث انطباعاً بان الاخيرة كانت امتداداً لها وليست حلقة منفصلة عنها او غريبة عن المنطقة. وهذا يعيد الى الاذهان ما قاله العالم الاثاري الشهير د. فرانكفورت قبل اربعين عاماً: ان المناقشة المسهبة لمشكلة اصل السومريين يمكن ان تتضح في النهاية بانها مجرد ملاحقة وهم لا وجود لها مطلقاً.

ردي على النقاط التي جاءت في الفقرة أعلاه: في بداية مقاله، لكي يثير الهواجس و الشكوك لدى القارئ، يزعم الكاتب، أن الغموض يلف تاريخ سومر، لأنه لا تتوفر أدلة قاطعة حول هويتها، ومن ثم يزعم، أن السومريين قد قدموا من الخليج العربي أو شبه القارة الهندية أو خوزستان. والآن يزعم أن هناك حضارات رافدينية سابقة للمرحلة السومرية لكن لم يستطع لا هو ولا الذي جاء بهذه البدعة أن يأتوا ولو بإبرة من ابتكار تلك الحضارات المزعومة، وأية حضارة، إذا لم تخلف منجزاً علمياً أو أدبياً أو ثقافي، تبقى مجرد خيال أوجده الإنسان في مخيلته ولا تعد حضارة في عداد الحضارات التي كانت سائدة في حقب تاريخية معينة واضحة المعالم. بخلاف الحضارات الوهمية آنف الذكر، أن حضارة سومر في كل مرة عند التنقيب في ثراها تكشف للعالم عن عبقريتها، وتمنحنا ابتكاراً سومرياً جديداً خلفه لنا العقل السومري الجبار. وهذا يؤكد للعام أجمع، أن الحضارة السومرية في بلاد سومر، سبقت جميع الحضارات الرافدينية في الأراضي المنبسطة، وأنها جاءت من أعالي الجبال؟. عن قدم حضارة سومر دعنا نقرأ كلام كبير آثاريي العالم العلامة (صموئيل كريمر) الذي يفند أي تاريخ قبل سومر، وهو القائل التاريخ ابتدأ من سومر. يستمر الكاتب علي الشوك بمحاولاته الكيدية لتشويه تاريخ سومر، وهذه المرة جاء بكلام نسبه إلى مستشرق اسمه (فرانكفورت) يدعي أن هذا الآثاري قال قبل أربعين عاماً أن مناقشة مشكلة أصل السومريين يمكن أن تتضح في النهاية بأنها مجرد ملاحقة وهم. حتى لو نفترض جدلاً، أن الآثاري فرانكفورت صرح بهذا الكلام، ما قيمة كلام شخص واحد، من بين مئات العلماء في العالم، الذين يؤكدون وجود سومر والسومريين؟ ثم، لماذا لم تتحقق شيئاً من نبوءة فرانكفورت الهرطقية بعد مضي أربعة عقود عليها؟. إن الكاتب الشوك هو شخص أكاديمي، لما لم يفحص مضمون النصوص التي يقتبسها و يهلل لها. يتضح من خلال النص الذي نقله لنا، أن فرانكفورت، غير متأكد من أقواله، فلذا قال يمكن أن تتضح في النهاية بأنها مجرد وهم. ها قد مضت أكثر من أربعين سنة على قول فرانكفورت، ولم يتضح لأحد أن سومر و السومريين مجرد وهم، بل بخلاف كلامه، سطع نجم سومر و ازداد وهجه أكثر من أيام وجود فرانكفورت. لم يجدوا في الورد عيب، قالوا له يا أحمر الخدين.

يستمر الدكتور الشوك في رده على الأستاذ (صلاح سعد الله) قائلاً: ومع ذلك لا يزال اللغز السومري قائماً، ولا تزال تظهر بين حين وآخر آراء جديدة حوله. احدث هذه الاراء - في عالمنا العربي- ما طرحه السيد صلاح سعد الله بما يفيد ان السومريين اكراد (جريدة الحياة 29 كانون الثاني 1995)، ورأينا ان نناقش هذه الفرضية التي طرحها السيد سعد الله بشيء من التواضع لكن بمزيد من التسرع، لأنه لفلف اطروحته هذه باقل ما يمكن من الادلة ومن دون ان يحسب حساباً - على ما يبدو- للطعون التي يمكن ان تتعرض لها. لكن فرضيته العجيبة، كقول بعضنا ان السومريين عرب، وقول بعضهم ان اليهود سومريون .

ردي على الجزئية أعلاه، و التي تفوح منها رائحة ال...؟. لاحظ عزيزي القارئ، بعد أن تبنى الكاتب رأي فرانكفورت السلبي عن سومر. دون أن يقول لنا كيف وصل فرانكفورت إلى القناعة التي تقول، أن سومر ربما وهم. وبعد أن رأى الكاتب، أن أربعة عقود مضت على رأي فرانكفورت المتسرع، ولم تتحقق نبوءته المزعومة، ولكي يربط بين ادعاءاته السابقة واللاحقة، يزعم أنه:لا يزال اللغز السومري قائماً. واللغز، في اللغة، هو كل شيء يكون عسير الحل، بهذا الكلام المبهم، يحاول أن يصادر عقول قرائه العرب، ويوهمهم، بفزورة مفادها، بما أن السومريين ليسوا عرباً، كذلك ليسوا من أرومة أخرى، وبهذا لا تكون للسومريين أية علاقة بشعب ما على كوكبنا الأرضي. إذا يستند أحداً من قرائه على فكره المضلل هذا، لم يبقى أمامه، إلا أن يغوص في عالم الخيال ويعتقد، أن السومريين إن وجدوا على الأرض ما هم إلا كائنات فضائية، ليست لها أية صلة بالإنسان على كوكبنا، وبهذه النظرية السفسطائية، يكثر اللغو، و توصد أبواب البحث العلمي في هذا المضمار الهام ويتحقق كلام فرانكفورت الخيالي. في أسطر أخرى في ذات الفقرة، تبنى الكاتب مصطلحاً عروبياً عنصرياً، إلا وهو مصطلح العالم العربي، رغم أن الكاتب وضعه بين الشرطتين، هكذا - عالمنا العربي- التي تستخدم للاحتراز، إلا أن هذا لا يفيد الكاتب بشيء، بما أنه

جاء به في مقاله، فهذا دليل على قبوله بهذا المصلح العنصري، الذي يلغي وجود عشرة ملايين كوردي في شطرين من كوردستان، بجنوبه، وغربه، ويلغي وجود عشرون مليون قبطي في وطنه الأم، مصر. وملايين من الشعب النوبي سكان مصر الأصليين. وملايين من الشعب الأمازيغي في موطنهم في شمال إفريقيا، الخ، إن جميع هذه الشعوب، تواجدوا في هذه المنطقة التي سماها الكاتب بغير وجه حق، بالعالم العربي، قبل مجيء العرب إليها بآلاف السنين. إن الكاتب الشوك، يبحث متسرعاً في ثنايا الكلمات بنية غير سليمة، لكي يلقي الحجة على الكاتب الكوردي (صلاح سعد الله) و أثناء بحثه لا يلقي نظرة فاحصة على المصطلح الالغائي الذي استعاضه من قواميس اليعربيين، هنا نتساءل، هل يوجد شعب ما، اصطلح على المنطقة التي يقيم فيها، مثل هذا المصطلح العنصري المقيت؟. بل أكثر من هذا، ذهب الكاتب علي الشوك، المحسوب على اليسار، مذهباً قومياً، لا يتبناه، إلا العروبيون المتعنصرين حتى النخاع، حيث لم يكتفي بذكر (العالم العربي) فقط، بل سماه، بعالمنا العربي عالم آل الشوك. إن اسم العالم الوحيد المعرف بجهة جغرافية، هو اسم العالم الغربي، الذي يُعَرَّف المنطقة الحيوية من العالم، كمركز هام للديمقراطية، بموقعها الجغرافي، وليس العرقي. كان بمقدورهم يسموها العالم الآري، لأن 99,9% من شعوب الغرب، هم من الجنس الآري، الذي بخلاف الجنس العربي، القادم من جزيرة العرب، و انتشر بعد الإسلام في الشرق الأوسط. بينما الجنس الآري موجود في الغرب منذ عصور غابرة، يصعب تحديد تاريخها. باستطاعة العرب أن تصطلح على شبه جزيرتهم، اسم (العالم العربي)، لأنها جزيرة خاصة بهم، لا أن يوسموا الدول التي احتلوها بحد السيف، وفرضوا على شعوبها نظاماً بدائياً، فأي كاتب عربي، يحترم قلمه، و عنده ذرة كرامة لنفسه، يجب عليه أن يتوخى الحذر، ولا يصطلح على هذه البلاد السليبة، الأسماء الشاذة، التي تؤلم الآخرين، (كالعالم العربي) أو (الوطن العربي)، أو حتى (البلاد العربية)، لأن الشعوب الأصيلة لتلك البلاد لا زالت على قيد الحياة، لم تفنى نهائياً بالسيف العربي، وأصحاب هذه البلاد المغتصبة لا تقاس نفوسهم بالكم، بمعنى، حتى لو كانت نفوس العرب تشكل نسبة مئوية عالية في هذه البلاد، تبقى هوية تلك البلاد الأصيلة هوية غير عربية، كدول شمال إفريقيا، ومصر، وسوريا، ولبنان، والعراق. إن الكاتب الذي نحن نرد على طعونه وأحكامه الظالمة ضد الكورد، يعرف جيداً، أن من يقول، أن السومريين عرب، يكون كمن يقول، أن الصينيين عرب. إن اليهود يا دكتور الشوك، حسب علمي، لم يقولوا يوما ما، أنهم ينتمون لسومر، أو السومريين.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 22-03-2024

وقت التدوين: 22-03-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 334

السياسي الفيلي .. الوعي والإدراك بالمسؤولية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222315551959

السياسي الفيلي .. الوعي والإدراك بالمسؤولية

الكورد الفيليون مقبلون على مرحلة اخرى على أعقاب مرحلة سابقة وتجربة خلقت أمامهم واقع مر ومؤلم ، ولا يوجب الرجوع بالزمن , وعلينا ان نستوعب ان الماضي قد مر فعلا ، وصار تاريخ ، تؤخذ منه العبر والدروس ، وأن التغيير لا محالة ، والوقوف في وجه عجلة التغيير مضيعة للوقت والجهد ، وتأخير للوصول للأفضل ، لان الأفضل هو تجاوز كل معوقات الماضي ومآسيه ، والأكثر سوءا حتى من الماضي نفسه هو الذي يريد ان يعيد ذلك الماضي ، مستخدما أدوات مثخنة بثاراته واحقاده وكراهيته ، ويعتقد أنها الأفضل و المخلص لقضيته.
السنوات التي مضت في ظل التغييرلم تنجز فيها المنظمات و الاحزاب والقوى والتجمعات والتيارات والتي تتحدث باسمهم وخلال فترة 19 عاما اي منجز والذي انجز كان من الغير الفيلي او جهود فردية نكن لها كل التقدير والاحترام من المكون نفسه وعلى رأسهم الاخ الفاضل فؤاد علي اكبر باني مشروع نصب الشهيد الفيلي وهم في الحقيقة قلة ويتقدم في الاخلاص المواقع الالكترونية كصوت العراق وشفق نيوز..الخ ، حتى ظهرت حالة من التململ والتضجر لدى هذا المكون الصابر والمحتسب ، و يشعرون بالغبن وغمط الحقوق وضياع المستقبل، مقابل مجموعات تتمتع بالامتيازات، وتتلاعب بالاموال، وتكدس الذهب والفضة، وهناك بطون تبات جائعة ولا تجد ما تأكله ، اضف الى هذا حجم الخراب والدمارالنفسي، والفقر والبطالة، وآلاف الأيتام والارامل، وغير ذلك دون معيل ، واقول لم تنجز شيء يبقى في ذاكرتهم غير الحسرة والآلم..وشيوع نهب والبطالة و تراجع مريع في أغلب مضامين حياتهم التي تشاهدها في مناطقهم ومحلاتهم لترى البؤس والحرمان مرسوم على وجوههم وثيابهم .
ان " منظمات "الكورد الفيلية لو حافظوا على حقوقهم وحريتهم وعزتهم وأدَّت تلك المسميات التي تتحرك بأسمهم وظائفها على أكمل وجه وبلا تقصير، لما عاش المكون اليوم الوصاية والتشرذم الذي هم فيه، إنني دائمًا ما أقدم خالص احترامي للأجداد وأحاول أن أذكرهم بالخير دائمًا لانهم للحقيقة كانوا بنات للخير ، إلا أنني حين أنظر إلى ما يتعرض له الفيليون اليوم من وصايات بعضها فوق بعض لا أستطيع منع نفسي من عتابهم بعض الشيء؛ لانهم عجزوا عن قراءة الواقع الذي هم فيه الان، بينما هذه المسميات لم تنزع ثوب الطاعة والولاء ووثنيتها بما يتناسب مع أفكارهم ومصالحهم وإن أضخم مشروع لا زلنا نتلمس الطريق إليه منذ سنوات هو مشروع بناء الإنسان الفيلي الذي يشعر بالانتماء للغته وثقافته وتاريخه وهو اول الطريق بعد سنوات التغيب والعذابات والتهجير والابعاد والقتل و التشرذم ولم تنجزسوى الأعمال غير المجدية التي أصابة حياتهم بالشلل والعوز والفقر ومحاولة تكريس الوصاية القسرية الزائفة عليهم و يتعرضون للمؤامرات والدسائس ، ويحاول من يحاول ان يؤذيهم من خلال التوظيف السلبي لقضاياهم و ابتزازهم بدل تدوير الظروف لمصلحتهم كليا ليساهم في نقل حياتهم وخروجهم من الظرف الاستثنائي الذي هم فيه الى مستقبل اجمل وارحب، مما أفرغ ألامل الذي كانوا ينشده من عملية التغييرالذي حصل بعد عام 2003 وسقوط الصنم وزبانيته وهم منقسمون ولا يستطيعون تأسيس حركة لهم بشكل واع واختيار حقيقي حر ، وليس مجرد آليات ومظاهر المشاركة كما لاحظنها في المراحل الماضية ، أن الخيبات ما انفكّت تتوالى، لمّا بدا أن التنافس بين هذه المسميات، تتناسل من بعضها أحيانا، وأخرى تولد لكي تموت، في غالبية تمثيلاته ووقائعه، لا يتعلق ببرامج وخياراتٍ سياسيةٍ واجتهاداتٍ معنيةٍ بالواقع وتحدّياته الثقيلة، وإنما هي الاستقطابات والأوهام والاصطفافات التي تقف على سوء الظن ، من دون إدراك جسامة المسؤوليات والرهانات، بل وأيضا من دون اكتراثٍ بتطلّعات الفيلين وأشواقهم وحاجياتهم ومطاليبهم الملحّة وذلك بسبب النزاعات والخلافات والمأرب الشخصية ،بدلاً من التقدم لإدارة هذه المرحلة ، والنخب والساسة في أماكنهم وعلى مواقفهم القديمة. بل بدا واضحاً أن تلك النخب، ورعاتها هم من تواطأوا ضد مصالح امتهم، كأن الأمر توزيع مغانم وأدوار، ليس للامة فيها نصيب. لذا، ليس مستغرباً أن يستمر الالم الشعبي، وهم يدركون ذلك جيداً، والأغرب أن هذا بذاته يدفعهم إلى المزيد من التواطؤ والارتباط بحزم في مواجهة شعبهم، وهم بات مصيرهم واحداً، ويعيشون كلٌ بوجود الآخر.. بامتهان هؤلاء سياسة الخداع ، مقصوراً على تلك النخب المستعدة للتحالف مع من يحكم، أياً كان. إذ يتعايشون من ذلك الدور الوظيفي في سياقه مؤسساتهم، داخل منظومة الحكم، الطفيلي في جوهره ومدلولاته الاجتماعية والإنسانية. لقد بات كلُ شيء في مجتمعنا يفسّر على أنه سياسي ، بيد أنه بعيد تماماً عن العمل السياسي المرتبط بمفهوم المصلحة العامة. ومن ثمَّ، الإصلاح الحقيقي يبدأ من خلال المفهوم المرتبط بالمصلحة العامة، وليس مصلحة الشخصيات ولا الجماعات التي تمارسها عملياً بعناوين التغالب والغنيمة ولا يمكن للسياسة أن تجسد مفهوم المصلحة العامة إذا كان العمل فيها وممارستها يجري على أساس تقاسم مغانم ، ويهمين على المجال العام فيها جماعات تملك المال بحلالها وحرامها بطريقة لا يعلمها إلاّ الله، لأنَّ ذلك سيحول كل فعل وممارسة سياسية لخدمة مصلحة مجموعة معيّنة، ولا يخدم مصلحةً عامّة.
عبد الخالق الفلاح
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 335

الشاخص الوحيد لشهداء الكورد الفيليين يندثر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230323160127477159

الشاخص الوحيد لشهداء الكورد الفيليين يندثر
ماجد سوره ميري/ كلما تضيق بي شؤون الحياة ويكون لدي فسحة من الوقت من العمل وخصوصا في يوم الجمعة اهيم على وجهي الى الشوارع لعلي اشم شيئا من الهواء الطازج الذي لم يمر عبر جهاز التبريد او مبردة الهواء وافرغ بعض من الكم الهائل من الشحنات السالبة التي تتراكم في نفسي طوال ايام اسبوع كامل من العمل في مجال الاخبار والتقارير الصحفية او مشاكل الزملاء الموظفين او ثرثرات الاطفال او مشكلات الكبار.. وقد امر على بعض الاصدقاء من بني جلدتنا من الكورد الفيليين لنتبادل اطراف الحديث وبشيء من السخرية والتهكم للهروب من الواقع المر، ولكن انتشار جائحة كورونا قد فرق الجماعة وفرط عقد تجمعهم في حدائق ساحة بيروت وسط بغداد، فاعوض ذلك بالوقوف امام النصب الوحيد لشهداء الكورد الفيليين لاقرأ سورة الفاتحة ترحما على ارواحهم التي غيبت قبل اجسادهم الغضة في سجون ومختبرات النظام البعثي الذي جعل الكثير منهم نماذج لاجراء التجارب عليهم لاستعلام مدى قوة اداة القتل الجماعية واعني بها الاسلحة الكيمياوية التي استعملها في حربه ضد ايران تارة وضد ابناء الشعب الكوردي في كوردستان الجنوبية مرارا ولعل جريمة حلبجة هي اكبر من ان تستطيع كلماتي تعريفها.

في الجمعة الماضية احسست بضيق كبير في صدري وحاجة كبيرة للخروج من جو العمل الرتيب فقلت في نفسي لاخرج عصر هذا اليوم الى ذلك المكان لعلي احظى ببعض الاصدقاء لنتبادل الهموم ونشكو لبعضنا ما آلت اليه الامور خصوصا بعد مهزلة الانتخابات النيابية وقانون المفوضية الذي تسبب بنظام الدوائر المتعددة بتقطيع اوصال مناطق تواجد الكورد في بغداد خصوصا في مناطق بغداد الممتدة من باب الشيخ وعبر شارع الكفاح طولا لتصل الى باب المعظم ومن الصدرية الى ساحة الفردوس وشارع فلسطين ومنطقة جميلة وحي الاكراد في مدينة الصدر (الثورة سابقا)، واصبح المرشح الكوردي في حيرة من امره حتى ان بعض المرشحات لم تستطع الحصول على صوتها هي وصوت عائلتها بسبب التقسيم (لعله) متعمد لكي لا تستطيع ولا الاخرين من الفوز بمقعد يتيم لنا نحن كورد بغداد ليمثل نحو مليون شخص في المجلس النيابي العتيد![1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/- 23-03-2023 موقع
وقت التدوين: 23-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 336

الشروكية والكورد الفيلية احفاد السومريين والعيلاميين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410223337564806

الشروكية والكورد الفيلية احفاد السومريين والعيلاميين
د. مؤيد عبد الستار

نشر هذا المقال عام 2002 في صحف المعارضة العراقية بلندن ، يوم كان الشعب العراقي يتعرض لحملة تشهير من قبل صحف نظام الطاغية المقبور ، نعيد نشره منقحا ومزيدا*.

2600 سنة قبل الميلاد

حضارة سامقة ازدهرت وسط وجنوب العراق منذ الاف السنين، هي حضارة السومريين ، كما ازدهرت الى جانبها حضارة اخرى هي حضارة العيلاميين ، كانت بينهما اواصر مشتركة كثيرة ، وليس امر العثور على مسلة حمورابي في المدينة العيلامية سوسة، والعثور على ختم كورش في بابل ، الا مثال على ما جرى من حروب ومعاهدات سلام وتجارة وعلاقات حميمة بين شعوب بلاد الرافدين.

اما النقوش التي استطاعوا قراءة رموزها في جبل بيستون في بلاد العيلاميين فقد كانت المفتاح لقراءة وحل رموز الكتابة المسمارية في بلاد الرافدين ، كما كانت العلاقة بين الكورد الفيليين – عيلام – وسكان بلاد مابين النهرين تحفل بمسيرة طويلة تتداخل لغة وتاريخا واحداثا ، علما ان الجانب الشرقي لنهر دجلة ظل بلاد الكورد اللور – لورستان - ، وغالبا ما كان المؤرخون المسلمون يطلقون عليه عراق العجم تمييزا للكورد عن غيرهم من شعوب المنطقة ، وكانت بلادهم تمتد من جبال حمرين الى عبادان ، وقد تقلصت مساحتها في الوقت الحاضر بسبب تهجير الكورد وتشريدهم من مناطقهم وهجرة العديد من القبائل العربية الى مناطقهم بعد الفتوحات الاسلامية ، اضافة الى الضغط الفارسي من الشرق ، والحملات التركية العثمانية من الشمال الغربي ، فاقتصرت بلادهم في العصر الحديث على شريط من جبال حمرين وخانقين وجلولاء ومندلي وبعض مناطق محافظة ديالى و واسط والعمارة وبغداد وجبال بشتكو ومرتفعات قبائل اللور وبعض مناطق عيلام وكرمنشاه .

ومن أهم مناطق السومريين الاهوار ، فقد كانت ملجأهم الذي يحتمون فيه من هجمات الاعداء ، بسبب القصب والبردي والمياه التي تغمر المنطقة الشاسعة الممتدة من العمارة- ميسان - حتى الخليج جنوبا والناصرية – ذي قار - غربا .

ورغم مناعة المنطقة الا ان تسرب الاقوام الاخرى أخذ طريقه اليها ، ومن اوائل المقاتلين الذين هربوا الى الاهوار بعض رجال علي بن محمد صاحب الزنج ، بعد فشل ثورتهم وهزيمتهم على يد ولي العهد العباسي الموفق بالله وجيوشه اواخر القرن الثالث للهجرة – نحو 883 م – كما هاجرت الى داخل الاهوار بعض القبائل العربية التي سكنت اولا قرب الضفاف ، ولجأ اليها ايضا الكثير من المطلوبين للعشائر او السلطات خوفا من القتل او القصاص.

وكان لمملكة ميسان ميناء هام يربط بلاد العيلاميين ببابل وآشور ، وعُمان والبحرين اضافة الى الهند والصين ، وكان ميناء ميسان يستخدم لنقل السلع وتبادلها ، حيث يجلب الحرير والخزف الصيني والعطور العربية والتوابل والسيوف الهندية والاحجار الكريمة والمنسوجات الفارسية والادوات الحديد التي برع الحداد الكوردي في صناعتها مثل الخناجر وعُدد الخيول و الحيوانات والعربات الكوردية العيلامية المعروفة بمتانتها ، والتي استوردها الاشوريون لشهرتها .

كانت السفن تنطلق من ميسان – المتصلة بالاهوار - عبر الفرات الى الشام وبيزنطة والاناضول وبلاد الاغريق ، وبعد زوال حضارة وادي الرافدين ، ظلت بعض الآثار التي ورثها ابناء الرافدين احفاد السومريين والعيلاميين تشير الى عظمة حضاراتهم ، وظلت الكلمات تجد صداها بين سكان واقوام وادي الرافدين على مر العصور ولذلك تميز العراق بلهجة خاصة به من بين جميع البلدان العربية القريبة منه ، مثل بلاد الشام والاردن والكويت والسعودية .
لقد سادت اللغة العربية اثر انتشار الاسلام في المنطقة ، ولكن مع ذلك عاشت الكثير من الكلمات الكوردية والسومرية والارامية الى جانبها ، اضافة الى الاديان المعروفة قبل الاسلام مثل الايزدية واليهودية والمسيحية والزرادشتية وغيرها .
شروكي
شاع ببغداد وبعض انحاء العراق اطلاق تسمية شروكي على ابناء ميسان خاصة وبعض مناطق الجنوب عامة ، واخذت تستخدم احيانا للانتقاص من ابناء الجنوب وتحقيرهم ، وهو أمر غريب ، ففي الوقت الذي يترنم فيه أغلب الناس في العراق باغانيهم والحانهم العذبة والشجية ويضربون باهل البصرة المثل في الكرم والخلق الجميل ، ويعرفون لاهل الوسط والجنوب باعهم في العلم والمعرفة والادب ويشهدون لهم في صلابة مقاومة الظلم والطغيان ورفض الاحتلال الاجنبي لبلادهم، نرى البعض ممن لايمت بصلة للوطن يحاول اهانة أهل البلاد والانتقاص من قدرهم وتحقيرهم ولهذا تهكم الشاعر علي الشرقي ببيت من الشعر يقول فيه عن نفسه ولقبه :
شروقي ببغداد / وفي البصرة خاقان
(الخاقان لقب من القاب ملوك الصين والترك).
ان تسمية الشروكي تحمل الفخر والتبجيل بدلا من الاهانة ، اذ ان الشروك هم احفاد شعب عريق من شعوب بلاد الرافدين ، واعتقد ان الاسم تحريف او تخفيف لاسم شعب الشروباك ، وان الشروكي هي من اصل هذه الكلمة ، وقد ترجم المترجمون الاسم من السومرية الى شروباك ، ولربما كانت الترجمة مما تقتضيها اللغات التي تمت اليها الترجمة كالالمانية او الانجليزية ، اضافة الى ان السومرية لم تصلنا منطوقة ، وانما مكتوبة فقط ، فيصعب معرفة كيفية نطق الالفاظ السومرية بشكل دقيق ، لذلك اعتقد ان الشروباك هي التسمية الاصل للشروك ، خاصة ان حرف الباء الذي يلي حرف الواو قد يلفظ مخففا للضغط الذي يفرضه قوة نطق الواو فيصبح واوا اخرى كما ان ملحمة جلجامش تذكر في قصة الطوفان مايلي :
بيت من قصب البردي
بيت من قصب البردي جدار
يامك شروباك ، يابن اوبارو – توتو
اهدم بيتك وشيد زورقا
اعتقد ان ملك الشروباك هو ملك الشروك ، وقد يكون هو نوح فيما بعد الذي صنع السفينة التي انقذت ابناء بلاد ما بين النهرين من الفناء ، فهل يكون الشروكي محط استخفاف !
لا ارى لتسمية الشروكي علاقة بالشرق التي حاول البعض ايجاد علاقة لها من خلال موقع العمارة الواقعة شرق دجلة ، وهذا المثال اخذني الى بعض الاسماء العربية الاسلامية التي يحاول البعض تغييرها لتلائم اللغات الاوربية فيتحول حسين الى هوسين ثم يختصر الى هوسه Husse في السويدية مثلا ، ورضا الى ريزا ثم الى ريز Riz في الانجليزية وهلم جرا .
God
وما دمنا في معاني الكلمات فساورد بعضا منها لها علاقة باللغات القديمة والحديثة ، فكلمة غود في اللغة السومرية تعني الثور ، وبما ان الثور كان رمزا مقدسا للقوة والاخصاب ، لذلك اتخذ الملوك قرنيه رمزا وشعارا فوق رؤوسهم .
علما ان العلاقة بين الاله المقدس والملك وثيقة ، بحيث يتماهى الملك مع الاله فيتخذ الملك اسم غود ، واشهر ملوك العراق القديم الملك غوديا ، او جوديا ، تحول في العراق الحديث الى اسم جودي . وبعض القبائل الكوردية في عيلام تفخم الدال فتقول (خودا ، خوضا)
اي الله ، ومازالت تستخدم كلمة خودا / خوضا بمعنى الله .
وخود في الفارسية ضمير مشترك للمتكلم والمخاطب والغائب:
(خود من = انا نفسي ، خود شما = انت نفسك ، خود او = هو نفسه)
و في الكوردية تاتي هكذا ايضا :
(خوم = انا نفسي ، خوت = انت نفسك ، خوي = هو نفسه) .
وخود في الفارسية/ الكوردية هي الخوذة التي تستخدم لحماية الرأس في المعارك والحروب ، دخلت العربية ، وقد يكون اصل كلمة غود God الانجليزية وامثالها في اللغات الهندو اوربية يعود الى الاسم السومري الثور .
بابل
اما اسم مدينة بابل ، فتفسر بانها باب ايل ، اي باب الاله ، ولكني وجدت لها تفسيرا في معاجم اللغة الفارسية بمعنى المغرب ، بينما تعني خوراسان : المشرق ، وهي مركبة من خور : اي شمس في الكوردية / الفارسية ، ومازالت تستخدم بهذا المعنى ، وتاتي بلفظ خورشيد في الفارسية ايضا.
وآسان بمعنى مكان ، فخوراسان تعني مكان شروق الشمس او المشرق ، وبابل مكان غروبها اي المغرب ، ومثلها اسم قصر المناذرة الذي شيده المعمار سنمار للشاه بهرام في الحيرة وسمي قصر الخورنق ، وهو تحريف عن الفارسية / الكوردية عن

خور نكاه ، والكلمة مركبة من خور = شمس + نكاه وتعني في حراسة الشمس او في حفظ الشمس لان نكاه تعني : في رعاية ، حراسة ، حفظ ، ومنها خذا نكاه دار اي في رعاية الله وحفظه ، ومازالت مستخدمة في الوقت الحاضر في الفارسية ، والكرنك في مصر ايضا تحوير لخور نكاه.
شروباك
اما شروباك فهي اسم لمدينة في الحضارة السومرية / الاكدية وتعرف اطلالها حاليا باسم فارة بالقرب من الوركاء الحالية ، وهي موطن بطل الطوفان البابلي ، وقد يكون اسم المدينة احيانا اسم الملك ايضا مثل اشور ، فهي مدينة ولدينا اسم الملك اشور ناصر بال ، والارمن على سبيل المثال يطلقون على انفسم اسم هاي ، وبلادهم هاي ستان ، استنادا الى اساطير قديمة تذهب الى ان الملك هايك هو المؤسس الاول لمدينة هايكاشي في الالف الثالث قبل الميلاد ، وكذلك الكورد الفيلية الذين ينتسبون الى الملك الكوردي بيلي Pily، او Peli , الذي تحول فيما بعد الى فيلي بسبب عدم وجود الباء المثلثة في العربية ، وكذلك العرب ،اذ يعود البعض بالاسم الى الجد الاعلى يعرب ... الخ
لذلك ليس من المستغرب ان يكون هناك شعب وملك ومدينة يحملون الاسم نفسه ، واعتقد ان هذا الاسم السومري شروباك اصبح شروكين حين انتقل من السومرية الى الاكدية ، وهو اسم الملك الاكدي سرجون 2300 ق.م ومعنى شروكين في الاكدية الملك الشرعي ، وهو مؤسس مملكة اكد على نهر الفرات ، حارب وانتصر على شعب اللولو – اكراد عيلام – وقتل ملكهم ئاوان وغير اسم عاصمتهم هار هار الى كار شروكين اي مدينة سرجون ، وارى ان النون في نهاية شروكين هي من بقايا اللغات العراقية القديمة ، وهذه النون مازالت تعيش حتى اليوم في محافظة ميسان فيقولون اروحن بمعنى اروح ، واجيبن بمعنى اجلب .. الخ ولذلك اعتقد ان شروكين اسم اكدي منقول عن السومرية وهو الاصل لكلمة شروكي ، ويعود الى شروباك ولذلك قل شروكي ولا تقل شرقي والسلام .
* ينظر : مقال للكاتب بعنوان : في ظلال اللغة العراقية الدارجة : قل شروكي ولا تقل شرقي ، حديث الشروباك والشروك .جريدة المؤتمر / لندن العدد 299 نيسان 2002 .
** الصورة المرفقة مع المقال : اثر عثر عليه في المقبرة الملكية في اور يعود لعام 2600 قبل الميلاد محفوظ في المتحف البريطاني ، صالة رقم 56 ميسوبوتاميا.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	كوردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 2024-04-10
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 337

الشعب الكوردي في الانتخابات الأخيرة و الانتخابات القادمة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240320224326560969

الشعب الكوردي في الانتخابات الأخيرة و الانتخابات القادمة
محمد مندلاوي

جرت في31-01-2009 انتخابات مجالس المحافظات في عموم العراق باستثناء إقليم كوردستان و محافظة كركوك السليبة. شملت هذه الانتخابات أيضاً المناطق المستقطعة الأخرى من كوردستان التي تنتظر تطبيق المادة (140) لكي تعود إلى مكانها الطبيعي في الإقليم الكوردستاني وهي تبدأ جغرافياً من (جصان – گه چينة) إلى (سنجار - شنگال) والتي تسمى بمنطقة (گه رميان - باجرمي).
جرت الانتخابات أيضاً في العاصمة بغداد التي تسكنها شريحة كبيرة من الكورد والذين هم امتداد لل (الكيشيين) إحدى قبائل الأمة الكردية و التي أسست الدولة (الكيشية - كاردونياش) و حكمت (بابل) من سنة (1531) ق.م إلى سنة (1155) ق.م. قبل هذا التاريخ بآلاف السنين كان أجداد هؤلاء الكورد البغداديين نواة لبناء حضارة عريقة في التاريخ التي تعرف بالحضارة السومرية في بلاد (ميسوپوتاميا – مه يان دوو ئاو – بين النهرين). ليس هنا مجال لخوض تأريخ هذه الشريحة الكوردية في هذه البلاد التي تعرف اليوم ب(العراق)، لكني أردتُ فقط أن أشير إلى عراقة هؤلاء الكورد الأصلاء لكي يعلم القارئ الكريم أن تأريخ وجود هؤلاء الكورد في (بغداد) وفي وسط و جنوب (العراق) يرجع إلى تلك الأزمنة السحيقة و أنهم ليسو طارئين على هذا البلد كما حاول نظام الحكم العروبي العنصري أن يصورهم على مدى عقود من الزمن، بل هم أحفاد تلك السلالة (السومرية) التي وجدت على هذه الأرض قبل الأمم و الشعوب الأخرى بآلاف السنين، أما الذين نزحوا إلى هذه البلاد من الشعوب الأخرى، فأن كتب التراث الإسلامي تكشف لنا بوضوح تأريخ نزوحهم إلى هذه الأرض واستيطانهم فيها.
لنعود الى الموضوع الذي نحن بصدده، و هو انتخابات المحافظات الأخيرة التي أخفقت فيها قائمة التحالف الكوردستاني في عدد من المناطق و منها العاصمة (بغداد)، حيث لم تفز حتى بمقعد واحد في مجلس محافظة (بغداد). إن أسباب هذه الخسارة لا يتحمل معظمها الكورد البغداديين من (الفيليين) و (السورانيين) و (البهدينانيين)، بل إن القسم الأكبر منها تقع على عاتق الأحزاب الكوردستانية نتيجة الإهمال و التقاعس في عملها السياسي و التنظيمي. بعد انتهاء الانتخابات، قال مسئول مركز تنظيمات بغداد للإتحاد الوطني الكوردستاني في برنامج تلفزيوني أن عملنا الدعائي للانتخابات بدأ قبل أسبوع من إعلان بدء الانتخابات و إدلاء الناس بأصواتهم، إن لم يكن هذا إهمال و تقاعس عن أداء الواجب الوطني المقدس، و إلا ماذا نسميه؟! أنا على يقين أن هذا الشخص لا يتحمل وزر هذا الإهمال بل المتقاعس هو حزبه كمؤسسة سياسية غير قادرة على التكيف مع الواقع و المتغيرات الجديدة التي يشهدها العراق وكوردستان. من جهة أخرى كنا نشاهد و نقرأ من خلال وسائل الإعلام المتعددة أن الأحزاب و المنظمات الأخرى بدأت حملتها الدعائية للانتخابات قبل أشهر من إعلان المفوضية العليا المستقلة للانتخابات عن بدء الحملة الانتخابية رسمياً.
إن العقلية العشائرية و المناطقية لدى قيادة الحزبين الاتحاد الوطني الكوردستاني و الحزب الديمقراطي الكوردستاني أوجدت هوة بين شرائح المجتمع الكوردستاني التي تتسع يوماً بعد آخر، حيث يرى المواطن الكوردستاني أن القادة (السليمانيين) في الإتحاد الوطني الكوردستاني هم أصحاب اليد العليا في الحزب، بالنسبة لهم أن مدينة السليمانية هي حاضرة الدنيا ودرتها ويجب أن تكون المدينة الأولى في كوردستان. للأسف أنهم يدلون بهذه الأقوال في تصريحاتهم التلفزيونية و نحن نقول أيضاً فلتكن السليمانية مدينة المدن و زينتها، لكن ليست على حساب المدن الكوردستانية الأخرى و كأن المدن الكوردستانية الأخرى ليست لها وجود ولم تدفع ضريبة التحرير في زمن الاحتلال العروبي. في المقابل فأن قادة الحزب الآخر، الحزب الديمقراطي الكوردستاني، فأن (دهوك) أصبحت عندها مركز الكون وما سواها من المدن التوابع التي تدور في فلكها على سبيل المثال نفذ خلال السنة (600) مشروع في دهوك ماذا كانت نصيب (گرميان) من هذه المشاريع؟، إن حكومة الإقليم تهمل المدن الكوردستانية الأخرى و خاصة في (گه رميان) دون رعاية و اهتمام إلا بالقدر اليسير التي لا تناسب حجم الكثافة السكانية فيها و حجم الدمار الذي ألحق بها في عهد النظام البعثي المجرم الذي كان حاقداً على كل ما هو كوردستاني وعلى وجه الخصوص هذه المنطقة التي صب العروبيون جام غضبهم عليها. أما الكورد في (بغداد) تم تركهم لمصير مجهول بين نارين، نار الإرهابيين العروبيين ونار تعسف حكومة يرأسها رئيس حزب طائفي، أقل ما يقال أنه غير صادق في أقواله ولا يحترم بنود الدستور و ينظر إلى الشعب الكوردستاني نظرة عدائية، حيث أنه يتحين الفرص للتخلص منهم أو إبعادهم عن العاصمة بغداد. إن موقف المالكي و حزبه من الكورد هو نفس موقف سابقاته من رؤساء الحكومات العنصرية التي تعاقبت على دست الحكم في هذا الكيان منذ تأسيسها في العشرينيات من القرن الماضي. إذا يكون رئيس الوزراء نوري المالكي حريصاً على مصالح الشريحة الفيلية و على ممتلكاتهم، لماذا لا يزيل كل هذه العراقيل الجائرة أمام إعادة أملاكهم وأموالهم التي نهبت في بنوك العراق من قبل النظام البعثي المجرم في سنة (1980) قبل تهجيرهم إلى إيران، كيف لنا أن نفهم عدم اهتمام الحكومة بتهيئة الأرضية لعودة مئات الآلاف منهم إلى العراق بعد مضي (29) سنة على تهجيرهم إلى إيران من قبل نظام حزب البعث المجرم، إلى الآن يعيش أعداد كبيرة منهم في ذلك البلد في مخيمات للاجئين تحت ظروف قاسية لا تطاق. في الانتخابات الأخيرة التي جرت في (31) كانون الثاني كدعاية انتخابية التقى رئيس الوزراء نوري المالكي يومياً بشريحة أو عشيرة من العشائر و من ضمن هذه اللقاءات التقى المالكي بعدد من الكورد (الفيلية) ليحثهم على التصويت لقائمته لكن الذي يدعوا للتساؤل أن هذه الشريحة قامت بعد الانتخابات 2009-3-7 في بغداد بإحياء مناسبة تخليداً لذكرى الآلاف من شهداء هذه الشريحة لكن رئيس الوزراء نوري المالكي لم يشارك في هذا الاحتفال الذي جرى

تخليداً لذكراهم الذين قتلهم العروبيون بدم بارد هل كان هناك عمل ما عند رئيس الوزراء في يوم السابع من آذار أهم من حضور إحياء ذكرى استشهاد آلاف من البشر ذبحوا دون وجه حق.
إن الدين أو المذهب له دور كبير و مؤثر في حياة المجتمعات الشرقية ومنها المجتمع العراقي و المجتمع الكوردستاني. لذا يتم استغلال هذا الانتماء المذهبي استغلالاً سياسياً من قبل الأحزاب الطائفية بسنتها و شيعتها أبشع استغلال، حيث يحشون رؤوس الناس بأساطير و خرافات لا أساس لها من الصحة. لذا كان الواجب الوطني و القومي يحتم على القيادة الكوردستانية فضح هذه الأفكار و الطقوس المتخلفة التي تملى على الشعب الكوردي بشكل عام و كورد (بغداد) بشكل خاص كي يكونوا على بينة من أمرهم ولا يسيروا خلف الخرافات و الأوهام التي تؤثر سلباً على انتمائهم القومي و الوطني. نعتقد إن فضح هذه الممارسات التي تلحق الأذى بالكورد و كوردستان واجب مقدس يقع على عاتق الحزب الذي يمثل شرائح كبيرة من هذا الشعب و يدعي العلمانية و عضو في الاشتراكية الدولية، يجب عليه أن يكون صادقاً مع شرائح شعبه و مؤازريه لكي يضعهم على الطريق الصحيح، الطريق الذي يوصلهم إلى بر الأمان و يحقق لهم مطالبهم العادلة.
مقارنة بسيطة بين قائمتين في بغداد قائمة (تيار الإصلاح) التي يرأسها الدكتور إبراهيم الجعفري. هذه القائمة هي قائمة شيعية طائفية كشقيقاتها من القوائم الشيعية الأخرى – هذا لا يعني أن القوائم العربية السنية غير طائفية و غير عنصرية و خاصة تلك التي تسمى بجبهة التوافق وغيرها من الجبهات السنية - وبين قائمة التحالف الكوردستاني التي تتأرجح أفكارها بين العلمانية و الدين و القومية و الاشتراكية ولم تثبت الأحزاب المنضوية تحت رايتها على نهج صائب لكي يكون الناخب الكوردي على بينة من أمره من هذه القائمة، لذا وللأسف الشديد استحوذت القوائم الطائفية على أصوات الناخبين الكورد بعد أن خدروه وحشوا رأسه بالكلام المعسول و فتحوا له رصيداً في بنك الآخرة! لو ألقينا نظرة على قائمة الجعفري في هذه الحملة الانتخابية، لنرى ماذا فعل و كيف تصرف في هذه الانتخابات، حيث كان الرجل يظهر للجمهور وهو متوشح بوشاح أخضر وهو رمز علوي شيعي و كان يخطب في الناس و كأنه يقرأ من كتاب مفاتيح الجنان و كان أقرب إلى (روزخون) منه إلى قائد سياسي. لكن يجب أن نقول الحق، أنه و بهذه الخطب الدينية أو بالأحرى المذهبية دغدغ المشاعر الطائفية في وجدان مستمعيه وبذلك استحوذ على عدد من أصوات الناس التي منحته ثلاث مقاعد في مجلس محافظة بغداد. إن إبراهيم الجعفري لم يكن معروفاً في بغداد إلا بعد تحرير العراق من براثن البعث المجرم، بينما القيادات الكوردستانية و مرشحي قائمة التحالف الكوردستاني معروفون لدى البغداديين منذ عشرات السنين، بل معظمهم هم من ولادة هذه المدينة ومع هذا لم يحصلوا على مقعد واحد. الشئ الذي يدعو للحيرة و التسائل هو أننا نقرأ في وسائل الإعلام أن هذين الحزبين الكوردستانيين يدفعان شهرياً في بغداد فقط رواتب لعشرات الآلاف من الناس، يا ترى أين ذهبت أصوات هؤلاء الناس التي من المفروض أن تمنح أصواتها لأولياء نعمتها. هنا نحتاج إلى وقفة و مراجعة للنفس لنعرف ماذا جرى و أين ذهبت أصوات هؤلاء الناس في هذه الانتخابات و التحالف الكوردستاني لم يسجل أي اعتراض على سير العملية الانتخابية في مكاتب انتخابات محافظة بغداد لأن المهنية و التدقيق كان جيداً حسب شهادة المراقبين المشرفين على سير هذه العملية الانتخابية. إذاً هنا يوجد تفسير وحيد لا غير وهو أن الذي يقبض راتب شهري من الحزب الكوردستاني يقبض أيضاً من الحزب الطائفي، فعليه يمنح صوته للحزب الطائفي و به يضمن دنياه و آخرته حسب فكر واعتقاد هذا المواطن المشوش عليه من قبل تلك الأحزاب الطائفية التي تعده بالويل والثبور و الخلود في النار أن لم يمنح صوته لهم.
للأسف الشديد أن الأحزاب الكوردستانية بعقليتها العشائرية و المناطقية تجهل جوانب تاريخية و عشائرية كثيرة لعموم الكورد في جنوب كوردستان و على وجه الخصوص الكورد في منطقة (گە رميان) أو في العاصمة بغداد، لذا تقع هذه الأحزاب في أخطاء و مطبات كبيرة، على سبيل المثال لا الحصر، يطلقون اسم الكورد (الفيلية) على عموم الكورد في بغداد وهذا غير صحيح إطلاقاً. لذا ترك إطلاق هذه التسمية الخاطئة على جميع كورد بغداد شرخاً و أثراً كبيراً في نفوسهم لأن نسبة الكورد (الفيلية) إلى الكورد غير(الفيلية) في بغداد ضئيل جداً، حيث أن الذين يسمون بالكورد (الفيلية) لا يشكلون أكثر من (15) بالمائة من نفوس الكورد في (بغداد) و إلحاق الكنية بالآخرين على عواهنه لا ترضى بها أي شريحة من شرائح الشعب الكوردي. تخيّل لو تلحق ب(السوراني) كنية (بهديناني) هل يرتضيه أو بالعكس، هل يقبل أن يتخلى (البهديني) عن لقبه القبلي و يحمل لقب (السوراني)؟. لذا يجب على القيادة الكوردستانية التنبه لهذه الهفوة لأن الكوردي الذي ينتمي لهذه الأمة الكوردية و لوطنه كوردستان يعتز أيضاً بعشيرته و قبيلته ولا يقبل التلاعب بكنيته العشائرية حسب أهواء هذه الجهة أو تلك. متى كانت قبيلة (كلهر) التي تضم أكثر من مليون إنسان في شرق و جنوب كوردستان، تنتمي إلى الشريحة الفيلية أو عشيرة (الأركوازي) أو (اللك) متى كانتا تحملان كنية الفيلية هذه العشيرتين تضمان مئات الآلاف من البشر وهناك عشرات من القبائل و العشائر الكوردية تلصق بها كنية (الفيلية) و هي ليست (فيلية) ولا تعلم شيئاً عن هذه الكنية ولا تستسيغها بل هذه العشائر جميعها كوردية و تفتخر بكورديتها و كوردستانيتها أولاً و أخيراٍ.
لقد أشرنا إلى الشخص الذي يتبوأ مركز تنظيمات الإتحاد الوطني الكوردستاني في بغداد وهو مناضل عتيد في صفوف هذا الحزب. لقد ناضل لسنين طويلة في جبال كوردستان الشماء. أثناء وجوده في كوردستان لُقّب من قبل الأخوة في كوردستان بلقب (الفيلي)، أن هذا الرجل لم يكن يحمل هذا اللقب قبل التحاقه بصفوف الحركة التحررية الكوردستانية، وهو من عشيرة عريقة و معروفة ولا أحد من عشيرته يحمل هذه الكنية بل يفتخرون بوطنهم كوردستان و بلقبهم العشائري (قه له ولس). أو المناطقي (مندلي). إن المؤسسة السياسية العربية تستعمل مع الشعب الكوردستاني سياسة (فرق تسد)، لذلك يطلقون هذه الكنية على قسم كبير من العشائر الكوردية لأغراض سياسية لكي يفرقوا بين شعب كوردستان و يسهل لهم

الاستحواذ عليهم. لكن عامة الناس من العرب تطلق هذا اللقب على القسم كبير من العشائر الكوردية نتيجة جهلهم بالشعب الكوردي و تاريخه وعدم معرفتهم بأنساب عشائره العريقة.
السبب الآخر لإخفاق التحالف الكوردستاني في بغداد هو مذهبي كما اشرنا إليه. من المعروف للقاصي و الداني أن بغداد أصبحت منذ (2003) ساحة لنشاطات الأحزاب و المنظمات الطائفية، حيث تغدق هذه الأحزاب ملايين الدولارات على مؤسساتها التربوية المذهبية و بعض المؤسسات الخدمية على الطريقة الإسلامية بينما الأحزاب الكوردستانية لا تفعل شيئاً بالإضافة إلى ما ذكرناه في هذا المضمار أن الحزبين الكوردستانين تدفع رواتب للمنتمين لهما وليس لعامة الشعب وإن فعلت شيئاً للعامة من كورد بغداد يكون ذلك يسيراً جداً. كذلك لم تفعل حكومة إقليم كوردستان شيئاً تجاه التهديدات و القتل التي تعرض لها الشريحة الكوردية في بغداد من قبل الإرهابيين من جهة و من قِبل بعض الميليشيات من جهة أخرى التي جعلت الكثير من كورد بغداد يضطرون إلى ترك المدينة و اللجوء إلى مناطق عشائرهم في (خانقين) و(مندلي) و (جصان) الخ. هذا الإهمال وعدم الاهتمام بهم ترك شرخاً آخراً في نفوسهم التي لمسنا نتائجها في (31) كانون الثاني، بل الأخطر من الذي ذكرناه هو ذلك الكلام العنصري المقيت الذي يدون في الجنسية التي تعاد إلى بعض المهجرين العائدين من (إيران) بينما المسئولون الكورد في الحكومة الاتحادية لم يحركوا ساكناً ضد هذه الجريمة التي تفوح منها رائحة العروبيين السفلة الذين كعادتهم لا يحترمون القانون و لا الدستور و كأنهم لم يقرأو القرار الذي أصدره مجلس الحكم و الذي ألغى بموجبه قرارات مجلس قيادة الثورة المنحل بحق الكورد. ألم يشر الدستور الدائم إلى مظلومية هؤلاء في ديباجته حيث جاء فيه (ومستنطقين عذابات القمع القومي في مجازرِ حلبجة وبارزان والأنفال والكوردِ الفيليين). رغم هذا الكلام الواضح للظلم الذي ألحق بهم و الاعتداء السافر على حقهم الدستوري، لم تتحرك قيادة التحالف الكوردستاني في بغداد لإزالة تلك التهمة التي تدون في جنسيتهم و شهادة جنسيتهم العراقية التي تعاد إليهم إلا وهي (إيراني متجنس) أو وضع بعض الإشارات من قبل الدائرة المختصة على تلك الوثائق لتميزها عن الوثائق المشابهة التي يملكها العراقيون من غير الكورد. كان الأجدر بالوزراء و المسئولين الكورد أن لا يسكتوا عن هذا الاعتداء السافر الذي يجري بحق مواطنيهم و يقدموا من يقف وراءها للعدالة ليكونوا عبرة للآخرين و إلا لن تنتهي هذه المسلسلة الخبيثة ضد هؤلاء المغدورين. ألم يكن هذا الذي ذكرناه أحد العوامل في عزوف الإنسان الكوردي في بغداد عن الانتخاب لأنه يرى نفسه واقعاً في دائرة الخطر، حيث يفتقر للحماية و التعضيد، و ليس هناك من يحميه من الكلاب المسعورة.
الضبابية في الخطاب السياسي الكوردستاني له مردود سلبي على الإنسان الكوردي و بطبيعة الحال يشمل هذا الكورد في بغداد الذين كانوا يأملون من القيادة الكوردستانية بعد تحرير العراق أن تكون لها خطاباً واضحاً مع الحكومة الفيدرالية في بغداد، إلا أن المواطن الكوردي يرى أن القيادة الكوردستانية غير جادة في إصرارها مع بغداد على تطبيق بنود الدستور وعلى وجه الخصوص تطبيق المادة (140)، بل على العكس يرى المواطن الكوردي أن النعرات العنصرية لدى حكومة بغداد في تصاعد بشكل اضطرادي، حيث أنها لا تتوانى في التحرش بهم في أية لحظة. ألم يدرك قادة كوردستان أن إرسال الجيش العراقي إلى (جلولاء) و (خانقين) و (مندلي) و أخيراً (كركوك) له نتائج سلبية على المواطن الكوردي أينما كان و هذه السلبية يُرى جانباً منها في امتناع الكورد عن المشاركة في الانتخابات. أليس من واجب حكومة إقليم كوردستان دراسة سبب انخفاض نسبة المشاركة في الانتخابات الأخيرة حيث أعلنت المفوضية العليا للانتخابات أن نسبة المشاركة لم تتجاوز الخمسين بالمائة، أما انتخابات شهر أيار القادم في كوردستان فسوف نرى ماذا تحمل من مفاجئات. بما أن الوضع الكوردي حساس جداً وليس هناك من يريد الخير لهذا الشعب المثابر حيث تحيط بإقليمنا الفتي أعداء لا يكفوا عن حبك المؤامرات و الدسائس ضده و كذلك أعداء هذا الإقليم في داخل العراق لذا يجب على القيادات الكوردستانية أن لا تهمل شعبها الكوردي أينما تواجد في العراق أو كوردستان ولا تتركهم ليكونوا عرضة لاعتداءات الإرهابيين لأن هذه الأعمال الإرهابية التي تطالهم و تبقى دون رد من لدن القيادة الكوردستانية سوف تؤثر سلباً على انتمائهم القومي.
أما أسباب إخفاق قائمة التحالف الكوردستاني في بغداد و التي تقع جزءً منها على الكورد في بغداد أقصد هنا النخب المثقفة منهم التي تخون الأمة الكوردية بأعمالها الصبيانية حيث تؤسس أحزاباً و منظمات و ... تحت يافطة (الفيلية) وهي في الأساس مطية لدول إقليمية و جهات طائفية في أحيان كثيرة دون دراية منها تنفذ مشاريع تلك الجهات المعادية للكورد و كوردستان. كان الأجدر بهذه النخب أن تخدم هذه الشريحة من خلال انضوائها تحت راية الأحزاب الكوردستانية الحاضنة الطبيعية لعموم الكورد أو تؤسس أحزاب كوردستانية لأن هذه النخب مثل بقية الكورد الآخرين هم كوردستانيين، لا أن تؤسس أحزاباً و منظمات كارتونية تخون شعبها. سؤال يطرح نفسه على هؤلاء (الفيلية): ألم تعش في بغداد جالية كبيرة من (البهدينان) و (السوران)؟ هل رأيتم يوماً ما أحدهم أسس جمعية بإسم (السوران) أو (البهدينان) و في الدول الأوربية حيث تنتشر الجمعيات الكوردية بالمئات لم تُرَ بين هذه الجمعيات جمعية بإسم السوران أو البهدينان. هل هناك سورانياً أو بهدينانياً أسس حزباً كوردياً بأحد هذين الاسمين، ما عدا الجمعيات الكوردية (الفيلية) و كأنهم بإصرارهم على هذه النغمة يعترفون و يقولون أن الانتماء القبلي (الفيلي) أقوى من الانتماء القومي الكوردي وهذا ليس له وجود عند جميع شعوب العالم إلا عند هؤلاء الذين يدعون أنفسهم (الفيلية).
هناك بعض الشخصيات الكوردية ترتمي في حضن أحزاب عراقية (شيعية) أو (سنية) همها الوحيد أن تحصل على منصب حكومي أو مقعد في البرلمان العراقي بينما شعبها لا يزال على الطريق ذات الشوكة ولم يصل بعد إلى هدفه المنشود أسوة بشعوب العالم. هؤلاء أيضاً يخونون شعبهم الكوردي من أجل مصالحهم الشخصية. لو افترضنا أن الكتلة الكوردستانية

قدم مشروعاً في البرلمان العراقي و جرى التصويت عليه داخل البرلمان و الحزب الذي منح هذا الشخص الكوردي مقعداً في البرلمان يريد الوقوف ضده ويرفع يده بالرفض لذلك المشروع. هنا ماذا سيكون دور هذا الكوردي هل يستطيع مخالفة الحزب الذي منَ عليه بمقعد في البرلمان بطبيعة حاله الانتهازي بكل تأكيد لا يستطيع و عليه لا بد وأن يقف ضد مصلحة و إرادة شعبه. و في هذه الحالة، كما أسلفنا، يصبح الأستاذ أو الأستاذة خائناً أو خائنة وبهذا العمل الخياني سوف يلحق به لعنة الشعب و التاريخ.

إن لدى عامة الكورد الشيعة من (الفيلية) و غير (الفيلية) إلى حدٍ ما الانتماء المذهبي أقوى من الانتماء القومي دون أن يدركوا حيثيات هذا المذهب الذي ينتمون إليه. لذا تراهم في الساعات الحاسمة التي يجب عليهم الوقوف إلى جانب شعبهم، للأسف الشديد يتخذوا موقفاً غير مسئول بالضد من مصالح أمتهم الكوردية، و خير دليل على ما نقول الانتخابات الأخيرة التي جرت في (31) كانون الثاني التي اتضحت فيها أن غالبيتهم في بغداد منحوا أصواتهم للأحزاب الطائفية دون إدراك منهم و ما يترتب على عملهم هذا و ما يحمله من مخاطر على مكتسبات شعبهم و الذين هم يشكلون شريحة منه. يجب على الكوردي أن يعلم علم اليقين أنه يستطيع أن يكون كوردياً جيداً و شيعياً جيداً في آن واحد، حيث يجعل الخطان يسيران أحدهما بموازاة الآخر دون أن يكون الغلبة لخط على الآخر لأن أداء طقوس الدين أو المذهب لابد وأن يجري في مكانها الطبيعي المحدد في المسجد أو الحسينية أو زيارة مراقد الأئمة في العتبات المقدسة. أما الواجب القومي الوطني الذي يقع على عاتق كل كوردي أينما كان، لابد أن يكون معروف لديه أين يؤدي تلك الواجبات القومية الوطنية، على سبيل المثال من أولى واجباتها الحفاظ على الخصوصية القومية و على رأسها اللغة الكوردية و كذلك الدفاع عن شعبه إن تعرض لاعتداء من قبل جهة معتدية و المشاركة في استفتاء لتقرير مصير شعبه وأيضاً المشاركة بروحية عالية في الانتخابات الخ، هذه هي بعض الواجبات القومية و المذهبية التي يجب على الإنسان أن يلتزم بتا، إذاً فلا تعارض بين الانتماء القومي واعتناق أي دين أو مذهب لأن الاثنين لا يلتقيان على مضمار واحد، كلُ له ساحته و دوره الذي يؤدى فيه واجباته.

أود هنا أن أشير إلى بعض الروايات الإسلامية الشيعية عن الشعب الكوردي الذي لم يطلع عليها الكثير من الكورد (الفيلية) والتي تحط من كرامتهم و آدميتهم حيث تصفهم بأبناء (الزنا) وأبناء (الشياطين)، أي أنهم ليسو من بني البشر و حتى ليسو من الشياطين الذين أسلموا بل هم من الشياطين الكفرة. حسب بعض هذه الروايات. لا اقصد هنا الإساءة بل الإطلاع على بعض الجوانب التي تتعرض لهذا الشعب بطريقة تدعو إلى التساؤل و خاصةً إن هذه الروايات موجودة في أهم مصادر المذهب الشيعي والتي تدعو إلى عدم التعامل مع الكورد في شتى المجالات كالبيع و الشراء و عدم مصاهرتهم و البعض الآخر من هذه الروايات تدعو إلى قتلهم لأنهم من الجان الكفرة كما تصفهم، إن كان هناك شخص ما أو جهة ما يقول هذه الروايات غير صحيحة و كذا وكذا طيب ليس لدينا أي اعتراض ليزيلوها من هذه الكتب و تنتهي الموضوع. هذه المصادر هي كالآتي:

روى الكليني في الكافي عن أبي الربيع الشامي قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام (الإمام جعفر الصادق) فقلت: إن عندنا قوما من الأكراد، وأنهم لا يزالون يجيئون بالبيع ، فنخالطهم ونبايعهم ؟ قال : يا أبا الربيع لا تخالطوهم ، فان الأكراد حي من أحياء الجن ، كشف الله تعالى عنهم الغطاء فلا تخالطوهم (جاء هذا الكلام في كتب كبار أئمة الشيعة و مشايخهم منهم: الكافي ج (5) ص (158) رياض المسائل للسيد علي الطباطبائي ج (1) ص (520) جواهر الكلام للشيخ الجواهري ج(3) ص (116) من لا يحضره الفقيه - الشيخ الصدوق ج (3) ص(164) (تهذيب الأحكام للشيخ الطوسي ج (7) ص (405) بحار الأنوار، للعلامة المجلسي ج (1)ص(83) تفسير نور الثقلين، للشيخ الحويزي ج (1) ص (601) سند هذه الرواية هو ذات مقام رفيع جداً في التراث الشيعي ألا وهو الإمام جعفر الصادق (ع) الذي يُعرف المذهب الشيعي باسمه أيضاً (المذهب الجعفري). تولد سنة (148) للهجرة المساوي (765) للميلاد وهو ابن محمد الباقر بن علي زين العابدين بن الحسين بن علي بن أبي طالب (ع)، صهر نبي الإسلام (ص) و خليفته من بعده. جاء في الكافي للكليني ج (5) ص (352) لا تنكحوا من الأكراد أحدا فإنهم جنس من الجن كشف عنهم الغطاء).

ويقول الشيخ الطوسي في النهاية ص(373) : وينبغي أن يتجنب مخالطة السفلة من الناس والأدنين منهم، ولا يعامل إلا من نشأ في خير، ويجتنب معاملة ذوي العاهات و المحارفين. ولا ينبغي أن يخالط أحدا من الأكراد، ويتجنب مبايعتهم و مشاراتهم و مناكحتهم. قال ابن إدريس الحلي: ولا ينبغي أن يخالط أحدا من الأكراد ، ويتجنب مبايعتهم ، ومشاراتهم ، ومناكحتهم(السرائر ابن إدريس الحلي ج (2) ص(233)، عن الصادق (ع)) لا تنكحوا من الأكراد أحدا فأنهن حبس من الجن كشف عنهم الغطاء (تذكرة الفقهاء العلامة الحلي ج (2) ص (569).

ينبغي أن يتجنب مخالفة السفلة من الناس والأدنين منهم ولا يعامل إلا من نشأ في الخير ويكره معاملة ذوي العاهات والمحارفين ويكره معاملة الأكراد ومخالطتهم ومناكحتهم» (كفاية الأحكام- المحقق السبزواري ص (84) الحدائق الناضرة - المحقق البحراني ج (81) ص (40) : و ج (42) ص (111) جامع المدارك - السيد الخوانساري ج (3) ص (137) - تهذيب الأحكام - الشيخ الطوسي ج (7) ص (11) وسائل الشيعة (آل البيت) - الحر العاملي ج (71) ص (416). وسائل الشيعة (آل البيت) الحر العاملي ج (82) ص (382) : حدثني أحمد بن إسحاق أنه كتب إلى أبي محمد (عليه السلام) يسأله عن الأكراد فكتب إليه لا تنبهوهم إلا بحر السيف (أي القتل). و رواه الشيخ بإسناده عن أحمد بن أبي عبد الله. جاءت كلمة إل(حر) في لسان العرب لأبن منظور (قاموس اللغة العربية) أي القتل اشتدَّ . ومنه

قول أبي الطيّب المتنبي: بأجسام يحر القتل فيها... وما أقرانها إلا الطعامُ.

لنرى ماذا يقول السيد أبو الحسن مرجع الشيعة الأعلى في عصره و كيف يصف الأكراد ويضعهم مع أبناء (الزنا) و (الفاسقين)

بينما الكورد (الفيلية) و غير (الفيلية) من الشيعة في بغداد و غيرها من المدن لا يزالون يقدسون هذا الرجل بعد مضي أكثر من نصف قرن على وفاته، لنقرأ هذا الكلام للسيد أبو الحسن الموسوي الأصفهاني (قدس) الذي جاء في كتابه: وسيلة النجاة ص (341) في باب النكاح لا ينبغي للمرأة آن تختار زوجاً سيء الخلق والمخنث والفاسق وشارب الخمر ومن كان من الزنا أو الأكراد أو الخوزي أو الخزر.
لا ننسى أن أهل التسنن أيضاً عندهم واحدة من هذه الروايات ينقلها لنا راغب الأصفهاني ت (502) للهجرة في كتابه محاضرات الأدباء و محاورات الشعراء ج (1) ص(160)). ذكر أن عمر بن الخطاب (رض) روى عن النبي (ص) أنه قال:الأكراد جيل جن كُشف عنهم الغطاء، لا نعلم صحة هذا الحديث الذي ينقل عن أحد أهم الشخصيات الإسلامية وهو الخليفة الثاني عمر بن الخطاب (رض) لا نعلم أن المذهب السني في أي مرتبة يضع هذا الحديث و فيما لو يأخذون به أم لا، لكن الأحداث و المجازر التاريخية التي ارتكبت ضد االكورد قد استند فاعلوها إلى مثل هذه الأحاديث. ولا ننسى أن الترك العثمانيين القادمين من حدود الصين قد احتلوا في ما تسمى اليوم ب(تركيا) و أسسوا فيها بالقتل و سفك دماء الأبرياء من الكورد إمبراطورية شاسعة، قد قام هؤلاء الترك بمثل هذه الجرائم الوحشية ضد الشعب الكوردي و قتلوا مئات الآلاف منهم تحت ذرائع شبيهة بهذه الرواية و في عصرنا الحاضر قام المجرم صدام حسين بسلسلة طويلة من الجرائم ضد الشعب الكوردي منها ما عرفت بعمليات (الأنفال) التي هي سورة في القرآن و التي راح ضحيتها مائة و أثنان و ثمانون ألف شهيد من النساء و الشيوخ و الأطفال و كذلك تصفيته للآلاف من شباب الكورد (الفيلي) والكورد الشيعة في معتقلاته الرهيبة.
في النهاية أود أن يعلم الكورد الشيعة في العراق الذين يقطن جزء منهم خارج إقليم كوردستان و على وجه الخصوص الكورد القاطنين في بغداد. مما لا شك فيه أنكم عراقيون و تحملون الوثائق العراقية، لكن يجب أن تعرفوا جيداً أنكم كورداً أصلاء لكم خصوصيتكم القومية ولكم إقليمكم و برلمانكم و حكومتكم. الواجب القومي يحتم عليكم أن ترصوا صفوفكم خلفها وهي التي تمثلكم في دولة العراق الفدرالية و أي ابتعاد عنها و الارتماء في أحضان جهات غير كوردستانية هو نوع من أنواع الخيانة بحق الكورد و كوردستان التي لا تغتفر. لذا يجب عليكم أن تنتبهوا جيداً في الانتخابات القادمة في نهاية هذه السنة و أن تدركوا جيداً أن ممثلكم الشرعي و الوحيد هو الأحزاب الكوردستانية لا غيرها، لذا يجب عليكم اتخاذ الحيطة و الحذر من الجهات التي تعاديكم ولا تريد لكم الخير وكذلك الذين يعدونكم أصنافاً من دون البشر ويأتون بالأساطير و الخرافات عنكم للاستحواذ على أصواتكم التي لها دور كبير في بغداد، عاصمة العراق الفيدرالي. إننا كأبناء هذه القومية ننتقد حكومتنا في الإقليم و أحزابنا الكوردستانية و نشير إلى مكامن الخطأ كي تنتبه لدورها الوطني و تستقيم في أداء واجباتها القومية و الوطنية . قد يكون كلامنا في بعض الأحيان جارحاً لكننا في الأول و الأخير نبقى كورداً و كوردستانيين و نبقى جزءً في هذا الفلك المقدس كوردستان.
إن الذين يتهمون الكورد اتهامات شنيعة و يشككون بأصالتهم وقدمهم في التاريخ البشري و مساهماتهم في بناء الحضارة الإنسانية نقول لهم إن الأمة الكردية كانت على مر التاريخ و مازالت كتلك الشجرة المثمرة التي تتعرض دائما للرمي من قبل الطفيليين.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: الدين والألحاد

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 20-03-2024

وقت التدوين: 2024-03-20
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 338
الصحفي الوزير مدحي مندلاوي: انا قرويّ في اعماقي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220614061142417477

الاستاذ مدحي مندلاوي، الذي شغل منصب وزير الاقليم ووكيل وزارة الثقافة في احدى التشكيلات السابقة لحكومة اقليم كوردستان، جذّاب يأخذك نحو جدليات القضية الكوردية وتفاصيلها المؤلمة في وقائعها المشرقة في مسعاها وغاياتها. لا جدل في كون الحديث مع هكذا شخصية يتفرع نحو شؤون وشجون شتى. البداية كانت من مندلي وايلام...
حاوره: طارق كاريزي

يعرفه الوسط الكوردستاني كصحفي لامع من اسرة دأب افرادها على الولع بالفن والادب. وهو من قدامى البيشمركة المناضلين حيث خاض غمار ثورة كوردستان التحررية وعاش لسنين حياة المهجر ليستقرّ اخيرا في موطنه كوردستان. الحوار مع الاستاذ مدحي مندلاوي، الذي شغل منصب وزير الاقليم ووكيل وزارة الثقافة في احدى التشكيلات السابقة لحكومة اقليم كوردستان، جذّاب يأخذك نحو جدليات القضية الكوردية وتفاصيلها المؤلمة في وقائعها المشرقة في مسعاها وغاياتها. لا جدل في كون الحديث مع هكذا شخصية يتفرع نحو شؤون وشجون شتى. البداية كانت من مندلي وايلام، قال الاستاذ مدحي:
-انا ابن اسرة انحدرت من اجدادنا الرحل الذين كانوا يطفون جبال كوردستان خصوصا في مناطق محافظة ايلام، ومن ثم مارس الجيل التالي منه بعد انحسار السلطات العثمانية تجارة التهريب عبر الحدود العراقية الايرانية في المنطقة التي هي منتصف الخط الحدودي المتعرج الفاصل بين البلدين. اباؤنا حاصرتهم ظروف حياة قاسية اجبروا على اثرها امتهان المستحيل من اجل تأمين لقمة العيش لاسرهم. فالدول التي اقتسمت الجغرافية الكوردستانية مارست شتى الاساليب المجحفة ضد شعب كوردستان وارادته في الحياة، والحرب الاقتصادية وسياسات تدمير البنية الاقتصادية لمجتمع الريف الكوردستاني وتنفيذ سياسة الارض المحروقة، ضيّق خناق العيش على الكوردستانيين، لذلك اضطر سكان المناطق الحدودية تحدي شرطة الحدود وقوات الدرك التي وزعتها الحكومتان على جانبي الحدود الفاصلة بين العراق وايران والمقتسمة لارض لكوردستان، من اجل ضمان عيش اسرهم.
*بودنا ان تسرد لنا البدايات من مندلي؟
-لعله من الممتع الرجوع الى بدايات حياة الطفولة. مندلي تلك المدينة الكوردستانية الوديعة التي استقرّت فيها اسرتنا، تعد بدايات سفر حياتي، وبداياتي مع التعليم ايضا كانت في مندلي. لقد كنا ايام الطفولة لا نجيد غير لغتنا الكوردية، معلمو درس الحساب عندما كانوا يدرّسون الطلبة ويعلمونهم الارقام بالعربية، كانوا يكتبون اسم الرقم تحته بالكوردية، مثلا عندما كانوا يعلمون الطلبة العدد (1) و(2)، كانوا يكتبون اللفظ بالكوردية تحته، اي انهم كانوا يكتبون (يك) و(دو). ومن المهم هنا

الاشارة الى ان الحدود السياسية التي تقطع كوردستان، لم تشكل عائقا نهائيا امام تواصل الكورد كامة ذات ثقافة موغلة في اعماق التأريخ وراسية في ضمير ابنائها.
*يقال بانك دوّنت شذرات من الادب الشفاهي الكوردي الخاص بمناطق الفيلية في شرطي كوردستان الملحقتين بالعراق وايران؟
-نعم من باب الاحساس بالمسؤولية الادبية والاخلاقية ازاء تراث شعبي، وجدت من الضروري وبحسب الفرص المتاحة ان ادون بعض النصوص الادبية من الادب الشفاهي الكوردي الخاصة بمناطق جنوب الوطن الكوردي، وبالتحديد الادب الشفاهي المتداول لدى الناطقين باللهجة الفيلية ونشرته في مطبوعات الثورة الكوردستانية ابان عقد الثمانينيات. ومن المهم هنا الاشارة الى نتاجاتي تلك باتت مقتطفات بسيطة تتراجع من حيث الاهمية بما يقوم به بعض الكتاب الكورد حاليا، خصوصا في محافظة ايلام ومن ثم كرماشان، فهناك ادباء وكتاب من كوردستان ايران استطاعوا اتحاف المكتبة الكوردية بالكثير من ذخائر نصوص الادب الشفاهي الكوردي المتداول في تلك الاقاليم الكوردستانية وخصوصا المرويّة باللهجتين الفيلية والكلهرية.
*لقد تنقلت بين المهجر والموطن، ما سرّ ذلك؟
-حقيقة اقولها بكل صراحة، فمع انني عشت الشطر الاعظم من حياتي في المدينة، لكن انا في اعماق دخيلتي رجل ذو روح قروية، اشعر بالراحة والطمأنينة والانشراح عندما اسكن الريف واتمتع بطبيعته الخلابة وبيئته البكرة. انظر، لدي قطعة ارض في منطقة وادي جافايتي شمال شرق مدينة السليمانية في الوادي العميق المحاذي للجهة الشرقية من جبل بيرمكرون الشاهق، لقد رتبت مكانا اشبه بالغرفة فوق شجرة بلوط عالية ومعمرة، يبلغ ارتفاع هذه الغرفة التي هي اشبه بعش طير هائل الحجم ستة امتار عن سطح المكان. هناك في تلك البقعة المعزولة المعلقة في السماء والمستندة الى جذع شجرة البلوط، اشعر بالطمأنينة التامة ومنتهى الراحة النفسيّة.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردی ناوەڕاست | www.gulanmedia.com
وقت التدوين: 2022-06-14
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 339
العروبيون وجرائمهم ضد الكورد (الفيلية)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240320224255560966

العروبيون وجرائمهم ضد الكورد (الفيلية)
محمد مندلاوي

عقدت المحكمة الجنائية العراقية في السادس و العشرين من كانون الثاني 2009 لمحاكمة ثلة من مسئولي نظام البعث العروبي الدموي الذي اقترف أبشع الجرائم بحق الكورد (الفيلية) الذين ليس لهم ذنب سوى أنهم كورد أصلاء و ينتمون للأمة الكوردية. لذلك كانوا هدفاً للقتلة البعثيين للتنكيل بهم و إنزال المصائب و الويلات عليهم و تشريدهم خارج الديار و مصادرة أموالهم و ممتلكاتهم و إعطائها كهبات، حيث منحها رأس النظام المجرم صدام حسين لأعضاء حزبه العروبي

العنصري. كما أن نظام القتلة احتفظ بأبناء هذه الشريحة الأصيلة كرهائن في معتقلاته سيء السيط، حيث تمت تصفيتهم بدم بارد و إخفاء أثرهم و لم يعثر على رفاتهم إلى الآن رغم مرور ستة سنوات على تحرير العراق من براثن حكمهم الدموي.
السياسة المنهجية للنظام البعثي العروبي ضد الشعب الكوردي بصورة عامة و ضد شريحة الكورد (الفيلية) بصورة خاصة، بدأت بعد انقلابهم الأسود في الثامن من شباط سنة (1963) على الزعيم عبد الكريم قاسم، حيث تسنى لحزب البعث الفاشي بعد هذا الانقلاب الدموي المشاركة في قيادة السلطة في العراق مع شريكهم في القتل و الإجرام والخيانة عبد السلام عارف لمدة تسعة أشهر ثم أطاح بهم عبد السلام عارف ليتفرد وحده بالسلطة. خلال هذه الأشهر التسع أذاق حزب البعث العروبي الكورد مر العذاب و بصورة خاصة الكورد (الفيليين) في بغداد، العاصمة والمدن الأخرى. خلال هذه الفترة الزمنية القصيرة التي لم تتعدَ أشهر معدودة، غيّر حزب البعث بالإرهاب المنظم جزءاً كبيراً من ديموغرافية مناطق الكورد (الفيلية)، حيث هجروا العديد من العائلات في تلك المدن الكردية إلى المدن ذات الكثافة العربية ثم استولوا عنوة على الأراضي الزراعية التابعة لتلك العائلات الكردية المهجرة و منحوها للعرب الذين استقدموهم من مناطق عربية و قاموا كعادتهم الإجرامية بتصفية العديد من أبناء الكورد (الفيلية) في هذه المدن على يد أزلام جهازهم القمعي (الحرس القومي). أتذكر جيداً في سنة (1963) و نحن نذهب إلى المدرسة، كنا نرى الناس في شوارع و محلات مندلي وهم يتحدثون عن قتل أحد المعلمين تحت التعذيب من قبل هؤلاء البعثيين. أتُهم في حينه مسئول البعث في قضاء مندلي، و هو يقف اليوم في قفص الاتهام أمام العدالة و يحاكم مع عدد من مجرمي البعث على جرائمهم التي اقترفوها بحق الأبرياء من الكورد و القوميات الأخرى.
انتقلنا سنة (1964) من مندلي إلى العاصمة بغداد و سكنا في منطقة شارع الكفاح التي تسكنه غالبية كوردية. في سنة (1966) ذات يوم استيقظنا على صراخ وعويل النساء في البيوت المجاورة لبيتنا، حيث اتضح لنا فيما بعد إن أهل الدار و هم من الكورد قد اكتشفوا رفات جثة مدفونة في إحدى الغرف (قبو - سرداب). بعد إخراج الجثة، بدأ الناس تتساءل عن سكان الدار قبل هذه العائلة، حيث تبين أن هذا الدار كان مقراً ل (الحرس القومي)، الجهاز القمعي لحزب البعث الدموي في سنة (1963) و تلك الجثة هي لإحدى ضحاياهم من الكورد (الفيلية) التي تم تصفيته بطريقة وحشية ثم أخفوا جريمتهم في إحدى غرف البيت كي لا تنكشف.
بعد عودتهم المشئومة إلى السلطة في انقلاب (1968) استمروا على نفس النهج السابق بل أشد قسوة من قبل في اضطهاد الكورد (الفيلية) و بشتى الوسائل و الذي يسمى في القانون بإرهاب الدولة المنظم، على سبيل المثال لا الحصر قام البعث بتغيير جميع أسماء القرى و النواحي و الشوارع في المدن الكردية (الفيلية) إلى أسماء عربية ثم قاموا بتهجير أعداد كبيرة من الكورد (الفيلية) إلى إيران تحت ذرائع واهية ومعروفة مسبقاً. بعد هذه السياسات العنصرية المقيتة شنوا هجومهم الواسع على الحركة التحررية الكوردستانية و التي فشلت فشلاً ذريعاً بعد هزيمتهم النكراء في كوردستان و إظهار قوة الكوردستانيين التي أثبتت وجودها كقوة مقاتلة نداً لند لحكومة بغداد لذلك اضطروا لفتح باب المفاوضات مع الحركة التحررية الكوردستانية و التي انبثقت عنها اتفاقية (11) آذار سنة (1970) التي عرفت ببيان آذار. لم تمضِ على هذه الاتفاقية اشهر قليلة حتى قامت حكومة البعث بحملة تسفيرات شرسة ضد الكورد (الفيلية) في العراق و كانت تحت ذريعة كاذبة و ملفقة مدعيّة بأن هؤلاء الكورد (الفيلية) من التبعية الإيرانية. على أثر تلك الحملة الظالمة أبعدوا عشرات الآلاف من هذه الشريحة إلى إيران. كان هدف حكومة البعث من وراء هذه العملية الدنيئة هي ذو شقين: أولاً توجيه ضربة للحركة التحررية الكوردستانية بما تملكها من ثقل جماهيري كبير بين أبناء هذه الشريحة المناضلة في العاصمة بغداد، و ثانياً تقليص ثقل وكثافة هذه الشريحة في العاصمة بغداد التي تعتبر في منظور حزب البعث أكبر مدينة كوردية، لذلك اتخذوا قراراً مسبقاً بإخلاء هذه المدينة من الكورد (الفيلية) لأنها حسب منظور البعث تعتبر مدينة بغداد اكبر مدينة كوردية، حيث كانت نفوس الكورد فيها أكثر من مليونين نسمة، بينما اكبر مدينة كوردية في حينه هي هولير (أربيل) لم تتجاوز نفوسها المليون نسمة. لذا اعتبر نظام البعث وجود الكورد في العاصمة بغداد بهذه الكثافة و بهذا الثقل الاقتصادي يشكل خطراً كبيراً على تطبيق سياساته العنصرية تجاه الشعب الكوردي، لذلك قام النظام بإسقاط الجنسية العراقية عن عشرات الآلاف منهم وتهجيرهم إلى إيران تحت ذرائع و حجج واهية ليس لها أي مسوغ قانوني.
المعروف للقاصي و الداني أن هؤلاء الكورد (الفيلية) هم من سكان العراق قبل النزوح العربي إليها بآلاف السنين، حيث يذكر كتب التاريخ العربي بأن التواجد العربي في العراق جاء بعد نشر الدعوة الإسلامية، حيث أرسل عمر بن الخطاب جيوشه لاحتلال هذا البلد. بينما الكورد (الفيلية) هم أصحاب العراق الشرعيين و بناة مدينة بغداد قبل ميلاد المسيح بعشرات القرون.
لتوضيح أكثر حول سياسات حزب البعث المعادية للكورد (الفيلية)، يقول وزير الدفاع العراقي السابق حردان عبد الغفار التكريتي في مذكراته طبع (الطلبة المسلمين العراقيين) (القسم الأول) صفحة (34) حول الخلاف مع إيران الشاه الذي ألغى اتفاقية شط العرب ما يلي : اعتبر أبو هيثم (أحمد حسن البكر) الظروف مهيئة للقيام بتسفير الإيرانيين من العراق و دعانا لذلك إلى اجتماع في القصر الجمهوري، حيث جرت محادثات بين بعض أعضاء مجلس قيادة الثورة بشأن ذلك. اقترح صالح مهدي عماش إن يجري تمشيط شامل لكل الحاملين للجنسية الإيرانية، – مع العلم أنهم كانوا يحملون الجنسية العراقية، لكن العروبيين لا يعترفون بتلك الجنسية. في مفهوم و أدبيات حزب البعث أن كل كوردي(فيلي) هو إيراني و كل شيعي هو عجمي، حيث لا فرق لديهم إن كان هذا الشيعي عربياً أو كوردياً أو تركياً. في هذا الصدد يذكر أيضاً جواد هاشم وزير التخطيط

العراقي السابق في مذكراته كما يلي: إن الكثير من قادة حزب البعث يحملون موقفاً عدائياً و عنصرياً تجاه الشيعة، و لا يرونهم عربا الخ. - و تسفيرهم إلى إيران .. و قال -: إنها فرصة العمر، و يجب استغلالها للتخلص من الإيرانيين خلال شهر واحد فقط ، و بذلك نخلق مشكلة كبرى لإيران ، لأن الإيرانيين المقيمين في العراق يتجاوز عددهم النصف مليون نسمة، و هذا العدد الضخم يكفي إذا تحول إلى لاجئين أن يخلق مشكلة كبرى لإيران كما إن العملية ستوفر لنا أموالاً ضخمة لأننا سنمنعهم من نقل أية نقود أو حاجيات إلى إيران .. و هذا يعني الملايين . و هكذا ابتدأت السلطات الخاصة بتسفير الإيرانيين بصورة جماعية بدءً من بغداد و الحلة و النجف و انتهاء بالبصرة.

عشية هجومه المباغت على إيران في سنة (1980)، قام النظام البعثي العروبي كعادته بشن هجوم واسع على مدن الكورد (الفيلية) و بصورة أشد و أقسى على مدينة بغداد العاصمة، حيث وضعوا مئات الآلاف من الشيوخ من كبار السن و النساء و الأطفال في ارتال من سيارات الزيل العسكرية التي نقلتهم إلى الحدود الإيرانية وهم بحالة يرثى لها، بعد إنزالهم من السيارات العسكرية هددوهم بحراب البنادق كي يتوجهون نحو إيران و أنذروهم بعدم العودة و من يحاول العودة إلى العراق سوف يكون مصيره القتل. أما الشباب دون الثلاثين من العمر و الذي يقدر عددهم بالآلاف، فحجزوهم في معتقلاتهم لحين تم تصفيتهم جسدياً و لم يعثر على رفاتهم إلى الآن. بعد هذا التهجير الوحشي العنصري، استولى النظام على جميع أموالهم و ممتلكاتهم المنقولة و غير المنقولة وتم توزيعها على القتلة البعثيين كهبات منحها لهم رأس النظام المقبور صدام حسين ولم تعد لهم تلك الممتلكات إلى الآن.

للأسف الشديد الكوردي (الفيلي) إلى يومنا هذا واقع تحت الظلم و التعسف و التفرقة العنصرية بعد السنين الطويلة التي قضاه في إيران والتي أبعد إليها نتيجة للسياسات العنصرية التي أشرنا إليها و التي اتبعها النظام السابق ضد الكورد. عاد جزءٌ من هذه الشريحة بعد التحرير إلى العراق، يعدوه الأمل بأن يتم إنصافه من قبل الحكومة المنبثقة من عدد من الأحزاب الحاكمة التي أصدرت قانوناً اسقط بموجبها تلك القوانين الشاذة التي أصدرها النظام البعث المباد بحق هذه الشريحة و القانون الجديد الذي بموجبه تعاد للكوردي (الفيلي) جنسيته العراقية. لكن النظرة العنصرية الاستعلائية لا زالت قائمة بحق الكوردي (الفيلي)، حيث تعاد له جنسيته العراقية لكن تدون فيها عبارة عنصرية مقيتة (إيراني متجنس في العراق). للعلم أن في عهد نظام صدام المعادي لكل شيء كوردي لم تكن هذه الصيغة موجودة في دفاتر نفوس الكورد (الفيلية). يكاد المرء لا يصدق كيف يرضى الكوردي (الفيلي) لنفسه قبول هذه الصيغة التي سوف تكون كسيف ديموقليس مسلط على رقبته. كيف تفسر الحكومة العراقية هذه الصيغة؟ إن لم تكن هذه الصيغة عنصرية لتتفضل و تقول لأبناء هذه الشريحة ماذا تعني هذه الكلمات التي تدون في هوية هذا الكوردي الذي بني على أكتافه هذا البلد. لماذا لا ينظر مجلس الوزراء العراقي في إحدى اجتماعاتها الأسبوعية إلى إحدى هويات الكورد (الفيلية) الخضراء التي منحوا في إيران و ينظروا إلى الفقرات التي دون فيها و هي كالآتي: فلان ابن فلان عراقي مبعد إلى إيران يحمل هذه الهوية للتعريف به فقط و ليس لها أي اعتبار آخر. ألم يكن أكثر حكام العراق الجدد في الأمس القريب نزلاء طهران و منحوا مثل هذه الهويات الخضراء؟ ألم تعلم الحكومة العراقية أن الكوردي (الفيلي) ممنوع من العمل في جميع المحال في إيران لأنه عراقي ولا يحمل وثائق إيرانية لذا لا تستطيع الجهات الرسمية الإيرانية تسجيله في إدارة العمل والشؤون الاجتماعية وفق القانون التعليمي لا يجوز لهم إنهاء المراحل الدراسية في المدارس و المعاهد الإيرانية لأنهم أجانب ولا يحق للأجنبي إنهاء المراحل الدراسية في إيران في المدارس الإيرانية؟ لكن وزارة التربية في إيران بدافع إنساني تسمح لهم من شغل مقاعد دراسية كذا سنة كي يتعدوا الأمية، إذا كان هذا الكوردي يحمل وثائق إيرانية فلماذا يعامل كأجنبي متواجد على الأراضي الإيرانية؟ مسكين هذا الكوردي (الفيلي)، بعد الحرب العالمية الأولى و احتلال وطنه كوردستان و تقسيمه بين دول المنطقة، أصبح يعاني الأمرين من هذه الحكومات، حيث يقال له عراقي في إيران و يقال له إيراني في العراق. بعد كل هذا التعسف الذي يجري في العراق الجديد بحق الكورد عموماً و(الفيلية) خصوصاً يقولون لدينا حكومة القانون وحكومة الوحدة الوطنية للتلاعب بمشاعر الناس.

كيف تسمح حكومة إقليم كوردستان لنفسها قبول هكذا أعمال عنصرية مشينة تجري بحق مواطنيها الكورد. تحدث بين الحين و الآخر خلافات بين حكومة إقليم كوردستان و الحكومة الاتحادية في بغداد حول بعض الشؤون الإدارية أو ما شابه، حيث تقوم حكومة الإقليم بإرسال إشارات قوية إلى الحكومة في بغداد وتضع أمامها خطوط حمراء و صفراء، إن فعلت كذا و كذا، بينما تتم تسمية المواطنين الكورد (الفيلية) بالإيرانيين، تسكت عنها كأن هذه المسألة لم تحدث في العراق ولا تخص شريحة من شعبها هي مسئولة عن حمايتها دستورياً في الدولة الاتحادية. فواجب حكومة إقليم كوردستان أن لا تسكت على هذه التجاوزات الخطيرة بحق أبنائها من الكورد (الفيلية). على أبناء و بنات الكورد (الفيلية) أن يعتصموا أمام برلمان كوردستان لأنه هو ممثلهم القومي في العراق و كوردستان أو ليعتصموا أمام مقر الحزبين في بغداد و مطالبة قيادة الحزبين، الإتحاد الوطني الكوردستاني و الديمقراطي الكوردستاني بمفاتحة الحكومة الاتحادية في بغداد بإزالة هذه الوصمة التي إن ثبتت في وثائقهم العراقية فسوف يكونون هم و أحفادهم عرضة للتهجير و الاعتداءات في كل لحظة. على الفيليين أن لا يتركوا هذه العملية الدنيئة تمر. حذاري أن يدع العروبيين يتلاعبون بعقولكم بكلام معسول و تحتها سم الأفاعي. طالبوا حكومتكم، حكومة إقليم كوردستان لتكون طرفاً مع الحكومة الاتحادية لإزالة هذه اللعنة التي إن ثبتت في وثائقكم العراقية فسوف تلاحقكم و تكونون في أية لحظة عرضة للابتزاز من قبل الآخرين الذين لا يريدون لكم الخير و ينظرونا إليكم كمواطنين من الدرجة الثانية أو الثالثة.

في الحقيقة يجب أن تقال بكل صراحة و وضوح بأن هذه التسميات المعيبة كإيراني الذي يقال للكوردي أو شعوبي الذي يقال

لمن يحاول أن يعيش حراً دون قيود أو أعجمي لكل شيعي و غيرها من الكلام الذي يطلق على غير العربي هي نابعة من ثقافة عربية صحراوية عدائية. إنه واجب إنساني يقع مسئولية معالجتها على عاتق النخبة العربية من خلال كتاباتهم أو من خلال وسائل الإعلام المتعددة و إلا ستبقى هذه الممارسات العنصرية لطخة عار في جبين الإنسان العربي، لقد حان الوقت في العراق لتشمروا عن سواعدكم لإزالة هذه الصفحات المشينة بالمصطلحات العنصرية من تاريخكم. كيف نفهم هذا عندما نقرأ في جنسية الكوردي (الفيلي) الذي تجاوز عمره السبعين عاماً و يدون في جنسيته ولادة بغداد بين قوسين (إيراني متجنس)، الإنسان يرى صعوبة في فهم هذه الصيغة، مواطن عمره سبعين سنة و ولادته في العراق و مع ذلك يشار إليه في جنسيته العراقية بأنه (غير عراقي)، ماذا يستطيع الإنسان يسمي هذه السياسة إن لم تكن العنصرية. لو نترك آباء و أجداد هذا الكوردي الذين هم أصحاب هذه الأرض الشرعيين (العراق) و نعود إلى هذا الشخص السبعيني فقط، الذي ولد في العراق، ألا تكفي هذه السنين السبعين ليصبح عراقياً؟!!

في لقاء تلفزيوني في قناة الفيحاء قدمه الإعلامي المتميز الدكتور محمد الطائي استضافه فيه القاضي منير حداد و هو كوردي (فيلي) كان البرنامج مخصص لمعانات الكورد (الفيلية) في عهد حزب البعث المنحل و الزمن الحالي، شارك في البرنامج عبر الهاتف القانوني الأستاذ طارق حرب. سوف لا أخوض في مجمل اللقاء و الأحاديث التي جرت، إلا أنني أشير إلى الكلام الذي قاله الأستاذ طارق حرب رئيس جمعية الثقافة القانونية، حيث طرح محاور البرنامج الدكتور محمد الطائي سؤالاً على الأستاذ طارق حرب عن تدوين كلام معيب في الجنسية العراقية التي تعاد للكورد (الفيلية)، حيث يدون فيها (إيراني متجنس في العراق). للأسف كان جواب المحامي طارق حرب كالآتي: شهادة الجنسية العراقية سُميت خطأً بهذه التسمية، هي الواقع الجنسية العراقية أما الجنسية العراقية فهي هوية الأحوال الشخصية، حيث كانت تمنح للعراقيين و لغير العراقيين، يا أستاذ طارق لم يسمع أحدٌ في العراق بهذا الكلام منذ صدور قانون الجنسية في بداية العشرينات من القرن الماضي إلى الآن، كان الكوردي (الفيلي) حاله حال الكثير من العراقيين يحمل الجنسية العراقية فقط و يخدم العسكرية، حيث لم يُقل له في يوم من الأيام أنت أجنبي، إذا كانت الجنسية تمنح للأجانب فكيف يحمل الجنسية العراقية التي تسميه حضرتك هوية الأحوال الشخصية و يخدم العسكرية؟ هل هناك قانون في العالم يسمح للأجنبي بأداء الخدمة العسكرية أم هذا الكلام لتبرير جعل الكورد (الفيلية) أجانب (إيرانيين) وفق القانون لأن أكثرية الكورد (الفيلية) يحملون الجنسية العراقية ولا يمنحوا تلك الوثيقة التي تسمى الشهادة الجنسية (خطأً) على مدى أكثر من ثمانين سنة لم يشاع مثل هذا الكلام في أوساط العراقيين لا في العهد الملكي ولا في العهد الجمهوري. لو كانت هذه التسمية هي حقيقة قانونية أكان يخفى على نظام صدام و الذي كان الكثير من رجال القانون في خدمته و رهن إشارته لاستخدام تلك الثغرة القانونية ضد الكورد (الفيلية) لماذا قام نظام البعث بجريمة التهجير في جنح الظلام و بعيداً عن وسائل الإعلام، حيث كان يستطيع بأن يقول للعالم بملء فمه بأن هؤلاء إيرانيون وهذه الوثيقة (الجنسية العراقية) التي يحملونها خير دليل على أنهم غير عراقيين لأنها تعطى فقط للأجانب ليست هناك أي وثيقة على طول تاريخ العراق الحديث تقول بأن الجنسية العراقية ما هي إلا هوية الأحوال الشخصية، كان كل إنسان عراقي يحمل الجنسية العراقية و هوية الأحوال الشخصية و البطاقة الشخصية. كان هذا حال معظم العراقيين. ربما بعد تهجير سنة (1980) قام نظام صدام حسين بمثل هذه الألاعيب القانونية حيث جعل الجنسية العراقية هوية أحوال شخصية أما قبل سنة (1980) التي تم فيها تهجير الكورد (الفيلية) فلا يوجد مثل هذه القوانين في العراق، حيث تقول أن الجنسية هي هوية الأحوال الشخصية و الشهادة الجنسية هي الجنسية العراقية. كل عراقي يعلم إلى الآن أن الشهادة الجنسية مدونة في أعلاها الشهادة الجنسية العراقية و كذلك الجنسية مدونة على الغلاف الخارجي الجنسية العراقية و الهوية الشخصية و هي كارت صغير عليها صورة حاملها مدونه عليها الصيغة التالية: الهوية الشخصية.

بعد أن هجروا من العراق إلى إيران، انتقل العديد من الكورد (الفيلية) إلى الدول الأوربية لطلب اللجوء و بعد مضي خمسة سنوات على تواجدهم في دول (الكفار) منحوا جنسية تلك البلدان دون أي إعاقة وحالهم حال شعوب تلك البلدان يتمتعون بكامل حقوق المواطنة.

الأحزاب والجمعيات الكوردية (الفيلية) وما أكثرها في العراق و خارج العراق و بعضها تأسست في دول إقليمية تحمل لون نظام ذلك البلد و البعض الآخر تأسست بإيعاز من جهات طائفية، فأنها أقرب ما تكون إلى حسينية من جمعية أو حزب، هؤلاء جميعاً لم يحركوا ساكناً في كل ما يجري ضد هذه الشريحة التي يقولون أنهم يمثلونها وهذا إن دل على شيء إنما يدل على أن هؤلاء لا يمثلون هذه الشريحة بل يمثلون أنفسهم فقط. إن الممثل الشرعي و الوحيد لهؤلاء هو برلمان و حكومة إقليم كوردستان رغم تقاعسها و تلكؤها في الدفاع عن هذه الشريحة يبقى البرلمان و حكومة الإقليم و الأحزاب الكوردستانية الممثلين الشرعيين لإقليم كوردستان و للقومية الكردية في العراق. فيا أيها الكوردي (الفيلي) صحيح انك تحمل الجنسية العراقية كبقية الكورد في العراق، لكن جسدك وروحك و انتماءك هي للأمة الكردية. كن حذراً وإياك إن تخطأ في الحسابات عليك إن تلاحظ نتائج انتخابات المحافظات الأخيرة بأن الحزب الذي حصل على النسبة الأكبر فيها هو ذالك الذي يرفع شعار الدولة المركزية القوية و دولة (القانون) وحكم الدستور. هذه شعارات آنية دعائية ألم ترَ صاحب هذه الشعارات يصرخ ليل نهار ويطالب بتغيير الدستور لإعطائه صلاحيات واسعة لكي يحكم كما يشاء دون حسيب أو رقيب؟ ليعلم الكوردي أن أي تلاعب أو تغيير في الدستور هو عمل عدائي موجه ضد أحرار العراق بصورة عامة و ضد الشعب الكوردي بصورة خاصة.

أيها الأخوة و الأخوات من الشريحة (الفيلية): المنطقة قد بدأت فيها عجلة التغيير ولم تتوقف إلى الآن. إن أردتم كي لا

تتعرضوا إلى تهجيرات و تصفيات جسدية أخرى ونهب لممتلكاتكم ، رصوا صفوفكم وسيروا خلف قيادتكم الكوردستانية المتمثلة ببرلمان و حكومة إقليم كوردستان. إن أهملت هي مطالبكم بقصد أو بدون قصد، طالبوها واعتصموا أمام مقراتها و دوائرها بطريقة حضارية. اعرضوا عليها مشاكلكم و معاناتكم في بغداد و المدن الأخرى لكي هي تتابع و تطالب الحكومة الاتحادية في بغداد بتحقيق مطالبكم المشروعة، بدون برلمان كوردستان وحكومة إقليم كوردستان لن تتحقق لكم مطالبكم وسوف تكونون عرضة للابتزاز و الاعتداء في أي لحظة من قبل قوى الظلام و قوى القومجية، خاصة بعد أن ثبتوا في وثائقكم (الجنسية) نصاً يقول أنكم من الجالية الإيرانية في العراق. لذا يستطيعون في أي لحظة إخراجكم من بيوتكم وقذفكم خارج الحدود.

يحاول البعض من أجل مآربه الخاصة أن يظهر جزءً من اضطهاد الكورد (الفيلية) و يعزونه إلى انتمائهم الطائفي الشيعي، هذا غير صحيح قط، إن هؤلاء الكورد الأصلاء يتعرضون للاضطهاد حتى لو كانوا على أي دين أو مذهب آخر و الانتماء الطائفي ليس له أي دافع في تعرضهم للتشريد و الاضطهاد لأنهم ليسو من غلاة الشيعة بل أنهم متحضرين بعيدين عن التعصب المذهبي. كان وما يزال السبب الوحيد لمعاناتهم على مر التاريخ هو انتمائهم القومي لأنهم جزء لا يتجزأ من الأمة الكردية.

لقد تعرضت هذه الشريحة إلى المظالم حتى في العهود القديمة جداً عندما كان الحكام من الشيعة و الدليل الذي نسوغه فيما نقول لاضطهادهم ككورد هو الحكم الحالي في العراق، أليس الحكم شيعي؟ إذاً ماذا نقول عن إلصاق تهمة الإيرانية بهم في وثائقهم العراقية أليست هذه اضطهاد لهم؟ و ماذا نقول عن ممتلكاتهم التي صودرت من قبل النظام البعثي ولم تعد لهم إلى الآن دون وجه حق؟ أليس هذا اضطهاد أم الاضطهاد في قواميس العروبيين هو القتل و الذبح فقط؟.

كي لا يساء الفهم بين العربي و العروبي: إن العربي ذلك الإنسان المسالم حاله حال أي إنسان متحضر على كوكبنا يتمنى أن يعيش جنباً إلى جنب مع أخيه الإنسان في وئام وسلام، بينما العروبي هو ذلك الإنسان العربي الذي ينظر نظرة استعلاء و ازدراء إلى الآخر و يحمل في داخله الحقد و الكراهية لجميع الشعوب التواقة للحرية و التحرر، ويؤمن بالعنف والقتل لتحقيق أهدافه الشريرة، خير من يمثل تلك المدرسة العنصرية العروبية حزب البعث و من على شاكلته حيث يستعمل العنف و القتل وسيله لتحقيق أهدافه.

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 20-03-2024

وقت التدوين: 20-03-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 340

العشائرالكوردية في بغداد وجنوبها /ق2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705203245578302

العشائرالكوردية في بغداد وجنوبها /ق2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 7914 - 2024-03-12 - 13:07
المحور: المجتمع المدني

11 قبيلة ريزه وَند :
وهي من القبائل الكردية الجنوبية القديمة ، تعيش بعض عشائرها في مدينة زرباطية واطرافها بمحافظة واسط (الكوت) ، وبعض عشائرها تعيش ضمن عشيرة ورمزيار ، ولها عشائر تسكن في مرتفعات ضمن محافظة ايلام شرق كردستان ، قرب الحدود العراقية .
12 عشيرة ورمزيار :
وتوجد عشيرتان كرديتان بنفس الاسم ، الأولى تتكون من مجموعة افخاذ مركزها هي قرية ورمزيار شرق مدينة زرباطية (زيرباتة) بمحافظة واسط (الكوت) ، ويقطنون الكثير من مدن محافظات العراق الوسطى والجنوبية ايضا ، والثانية هي عشيرة تابعة لقبيلة كلهور .
13 قبيلة ملكشاهي :
وهي من أقدم واكثر القبائل الكردية انتشاراً في جنوب ووسط العراق ، ويقع موطنهم الاصلي بين محافظتي واسط (الكوت) والبصرة ، مروراً بمحافظة ميسان (العمارة) .
14 قبيلة كُرد :
وهي من القبائل الكردية الساكنة في مدينة الديوانية واطرافها ، وربما اصولهم من قبيلة جاوان (جاف) الكردية ، ويؤكد المؤرخين على كرديتهم .
15 عشائر كُرد علي :
وهي مجموعة عشائر كردية تنتمي لقبيلة فيلي ، تسكن مناطق متفرقة من وسط وجنوب العراق ، وموطنها الاصلي هي جبال بشتكو (محافظة ايلام) باقليم لُرستان الصغرى شرق كردستان .
16 عشيرة ملك ختائي :
وهي عشيرة كردية تابعة لقبيلة فيلي ، وتسمى (ملخطاوي) ايضا ، تقيم داخل الاراضي العراقية في الشريط الحدودي المقابلة لمدينة مهران شرق كردستان .
17 قبيلة سوره مري :
وهي من القبائل الكردية الكثيرة الانتشار ، حيث تسكن عشائرها في مدن وسط وجنوب العراق مثل : (بعقوبة ، بغداد ، الصويرة ، الحي ، العمارة ، البصرة) ،
وكذلك يسكنون في مدينة خانقين واطرافها جنوب كردستان ،
ومن ابرز الشخصيات الذي اكد انتمائه لهذه القبيلة الكردية هو الدكتور مصطفى جواد ، وذلك في لقاء تلفزيوني ، كما ذكر ذلك في كتاب (الفيليون) لمؤلفه نجم سلمان مهدي فيلي .
18 قبيلة كلهور :
وهي قبيلة كردية جنوبية عريقة ، تتكون من عشائر متعددة ، تسكن بعض عشائرها في وسط وجنوب العراق وتعتنق المذهب الشيعي ، أسس احد أمراء القبيلة (الإمارة النخودية 1522م 1528م) في بغداد ، وهو الأمير ذوالفقار خان كلهور ، اما موطن القبيلة الاصلي فهي محافظة كرمانشاه كرماشان شرق كردستان ، وهم ايضاً يعتنقون المذهب الشيعي ، وفي جنوب كردستان لديها بعض العشائر تعتنق المذهب السنّي مثل عشيرة الداوودي (داودة) في مدينة طوز خورماتو ، وعشائر اخرى في مدن حلبجة وكركوك .
19 قبيلة كلاواي :
وهي قبيلة تتكون من اكثر من 46 عشيرة تنتمي لقبائل كردية مختلفة ، واهمها عشيرة (كوسة) وافخاذ الثائر (إبراهيم بن عبدكة) .
20 قبيلة لَك :
وهي من أقدم القبائل الكردية الجنوبية ، لها تواجد قديم في جنوب ووسط العراق ، تسكن عشائرها في محافظات (بغداد ، ديالى (بعقوبة) ، واسط (الكوت) ، الديوانية ، البصرة) ، وتعتنق المذهب الشيعي ،
اما موطن القبيلة فهي مقاطعة (لكستان) في اقليم لرستان الصغرى شرق كردستان ، وتعتنق عشائرها في مقاطعة لكستان المذهب الشيعي وبعض عشائرها تعتنق الدين اليارساني ، وبعضها تعتنق الدين الزردشتي ،
أسس رئيس القبيلة كريم خان زند (الدولة الزندية 1750م 1794م) ، الذي حكم من مدينة شيراز بلاد (فارس و كردستان و اذربايجان و افغانستان) ،
وفي بعض مدن جنوب كردستان توجد عشائر لهذه القبيلة تعتنق المذهب السنّي مثل : (جمجمال ، اربيل ، طوز خورماتو) ، وفي مدينة داقوق ومدينة حلبجة لها افخاذ تعتنق الدين اليارساني (الكاكائي) ، وفي مدينة مندلي لها افخاذ تعتنق معتقد

يسمى (علي الهي) .
21 قبيلة ميشخاس :
وهي مجموعة عشائر كردية جنوبية تنتمي لقبائل مختلفة ، وبعض عشائرها تنتمي لعشيرة ورمزيار ، يسكنون مدينة زرباطية بمحافظة واسط (الكوت) ، وموطنهم هي الجبال المتاخمة لمدينة زرباطية .
22 قبيلة جاف :
وهي من اكبر القبائل الكردية الوسطى (قبائل كوران) ، لها عشائر تسكن منذ القدم في محافظة بابل (الحلة) ، وقد ذكر اسمها في كتب التأريخ الأسلامي بصيغة (جاوان) ،
وتنتشر عشائرها الكبيرة في مدن وقرى جنوب وشرق كردستان ، حيث يشكلون اكثرية السكان في مدن مثل : (حلبجة ، كلار ، باوه ، جوانرود) وغيرها .
23 قبيلة زركوش :
وهي من القبائل الكردية الشيعية التي تنتشر في مناطق مختلفة من وسط وجنوب العراق .
24 قبيلة فيلي :
وهي من اكبر القبائل الكردية الشيعية التي تسكن وسط وجنوب العراق ، ويتمركزون في مدينة بغداد منذ اقدم العصور ، وموطنهم تمتد من مقاطعة بشتكو (محافظة ايلام) في اقليم لُرستان الصغرى شرق كردستان ، الى محافظة بغداد وسط العراق ، مرورا بمحافظتي واسط (الكوت) وديالى (بعقوبة) ، وتعود اصولهم للكرد البهلويين الذين اسسوا (الدولة الساسانية 226م 651م) .
25 وهناك عشائر كردية أخرى تنتشر في مناطق مختلفة من وسط وجنوب العراق ، ومنها ، عشيرة علي بك ، وعشيرة زهاوي (العشيرة التي ينتمي لها الشاعر العراقي جميل صدقي زهاوي) ، وغيرها من العشائر الكردية .

المصادر :
* الفيليون ، تأليف : نجم سلمان مهدي .
* الشيعة الاكراد الكُرد فيلية (الشيعة الاكراد ماضيهم وحاضرهم) ، تأليف : محمد سعيد الطريجي ، مؤسسة دار نينوى للدراسات والنشر والتوزيع ، سوريا دمشق ، سنة 2013م .
* الكُرد الشيعة في العراق ، بقلم : سيد حسين الحسيني الزرباطي .
* قبيلة الخزل العريقة ، بقلم : احمد الحمد المندلاوي .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	بغداد
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024

وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 341

العلاقات الحضارية بين الكورد الميديين والمصريون

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240624020246576424

العلاقات الحضارية بين الكورد الميديين والمصريون
ا . د . قاسم المندلاوي

الكورد الميديين الذين استوطنوا مناطق جبال زاكروس ، واسسوا اكبر امبراطورية " 678 – 549 ق م " بنو جسور العلاقات الطيبة مع قدماء مصرمنذ فجر التاريخ .. وتدل الاستكشافات الاثرية على اوجه التشابه بين حضارة الميدية و المصرية في مختلف الجوانب .. لقد اهتم الميديين بالاعداد البدني و القتالي و العسكري ، فهم اول من وضعوا قوانين الحرب في زمن القائد الميدي "كياكسار " عام 625 ق.م وقد قام هذا القائد بتقسيم الجيش الميدي الى اقسام وكل قسم منه يختص بنوع خاص من الاسلحة .. فالمشاة من حملة الرماح ، والمشاة من حملة السهام والفرسان ومجموعة اخرى من حملة السيوف .. ان هذا النظام و التنظيم الذي احدثه القائد "كياكسار " في صفوف الجيش الميدي بالاضافة الى تدريب قواته على افضل اشكال استعمال الاسلحة ، كان له دور كبير في تحقيق الانتصارات لدولة ميديا " دياكونوف . م 1978 بيروت " . لقد استفاد الميديين من خبرة واساليب الاشوريين في القتال وفي فنون حرب المشاة و حيل محاصرة القلاع .. كذلك استفادوا من اساليب " الاسكيتين " في فنون الفروسية و الدقة في استعمال السهام في القتال .. يذكر الاستاذ " علي سامي " في المجلد الثاني من كتابه " المدينة الهخامنشيه " ان علماء الاثار اكتشفوا في عام 1949 في كهف " بيستون " قرب مسلة بيستون الات مصنوعة من الحجر كالسهام ، و رؤوس الرماح وسكاكين صخرية ذا حد واحد و ذو حدين والات خاصة بالشحذ تقدر قدمتها بين 30 الى 35 الف عام ، و يذكر المؤرخ " مورتنس " عالم الاثار بان هذه المجاميع من الالات الحجرية مشابهة للالات الحجرية التي تم اكتشافها سابقا في " جه م بازار " و " اسكي كه له ك " و " بردابالكا " الواقعة في جنوب كوردستان و يعود تاريخها الى العصر الجليدي ، وان قدمها هي 80 الى 100 الف عام " جليل الفيلي 1999 السويد " لقد اهتم الكورد الميديين بالمصارعة و المبارزة الى جانب فنون القتال ، و استخدموا الادوات والاحجار الثقيلة خلال التمرينات لاكتساب القوة وبناء الجسم ، كانت الدولة الميدية تنافس الدولة الاشورية ، لذا كان الاعداد القتالي و العسكري و التدريبات البدنية العنيفة عنصرا هاما في نظام حياة الجندي الميدي " محمد امين زكي – خلاصة تاريخ الكرد وكردستان – بغداد 1961 " يذكر الدكتور "كراتكي فرنتيشيك استاذ مادة التاريخ الرياضي – كلية التربية الرياضية – براغ في مؤلفة – تاريخ الرياضة في العالم – 1962 " .. لقد شمل برامج الاعداد البدني لدى الجندي الميدي تدريبات خاصة و شاقة على قدرة التحمل في الجري لمسافات طويلة والمشي عبر جبال عالية وشاهقة و تضاريس وعرة و غابات مكثفة بالاشجار و المخاطر و اجواء مناخية متنوعة ، فضلا عن تعليم و اتقان فنون الفروسية و الرماية و المبارزة ... " لقد استخدم الميديين السهام للهجوم على الاعداء ومحاولة السيطرة على المرتفعات و القلاع الحصينة .. وكان التدريب على السهام يشمل حيزا كبيرا في اعداد الجندي الميدي لمجابهة الحياة الاجتماعية و للدفاع " جوزيف كليما – براغ 1963 " كما استعملت العربات الحربية من قبل الميديين ، وهو علامة تقدمهم انذاك ، لان العربات الحربية لم تكن متوفرة في ذلك الزمان " دياكونوف . م " ميديا " بيروت 1978 " . ويعتبرالهوريين والميتانيين هم اول من ادخلوا العربات والخيول الى المنطقة و حتى مصر لاحقا واستخدموها في الصناعة الحربية . وفي تلالات " تيرعستان " في جبل بيستون – قرب مدينة " كرماشان " تم العثور على صورا للعربات الحربية مكتوبة ب "هيرودوت " يعود الى زمن " داريوس الاول "كما عثر في " اور " من قبل البرفيسور " وولي " على الهياكل العظمية الخاصة بافراد الحاشية من الرجال و النساء وكذلك على المركبات وهياكل الثيران التي كانت تستعمل في الحروب الى جانب استعماله في الحفلات و المناسبات الترويحية و الالعاب الرياضية ، كذلك اهتم الكورد القدماء ايضا بالصناعات و الفنون اليدوية ، فقد عثر في " شوش " خلال التنقيبات الاثرية على اواني فخارية و اشكال هندسية وصور للاشجار و الطيور و الحيوانات و خاصة العنزة الجبلية تعود في قدمتها الى حوالي " 4000 عام ق م " وهي مشابهة للصور و النماذج المكتشفة في " تل سيلك " في – كاشان و كيان – في نهاوند " عبد الجليل فيلي – نفس المصدر السابق " وفي عامي 1920 و 1930 تم اكتشاف اثار في منطقة " لورستان " في " هرسين " على طريق "كرماشان – خورم اباد " مصنوعات يدوية نادرة مثل هياكل الانسان و العنزه الجبلية و النمر و الاسد و الثور والحصان و غير ذلك .. وهنالك معالم و المنقوشات الاثرية الميدية الايلامية العريقة تم اكتشافه في قبور ملوك الميديين التي تشير الى عصرهم الذهبي و تثبت على مدى التقدم الفني في ذلك العصر لدى الكورد " المستشرق باسيل نكيتين – بغداد 1936 " من جانب اخر فان قدماء الكورد اهتموا في فلسفة حياتهم ايضا الى الجانب الفني والترويحي من خلال ممارسة الفولكلور " الرقص الشعبي التراثي " و الغناء و الموسيقى والالعاب الرياضية ، كانت المرأة الكوردية تشاطر الرجل في كافة الانشطة و الاعمال الفنية و الترويحية ، فقد شاركت المرأة الكوردية في الرقص و الغناء و الموسيقى و الشعر وفي الخروج للطبيعة بهدف التسلية و الترويح النفسي ولا ننسى اهتمام الكورد ايضا بالجوانب التربوية والاخلاقية و الانسانية في تربية الصغار منذ المراحل الاولى من حياتهم .. اما قدماء مصر فقد اهتموا ايضا بالجوانب الفنية و بالرقص و التمارين البدنية و تمارين " الاكروباتيك " اي

KURDIPEDIA کوردیپێدیا

التمارين الارضية في المفهوم الحديث " وكانت الرغبة شديدة لدى الشباب في ممارسة واتقان هاتين الفعاليتين ، وقد ادخلوا تمارين " الاكروباتيك " وتمارين تسلق الاعمدة والمرتفعات والمصارعة و المبارزة والفروسية في برامج الاعداد العسكري ، يقول البرفيسور" شاينر 1890" براغ : .. ان قدماء مصر كانوا يمارسون المصارعة و تمارين الاكروباتيك بطريقة مشابهة لعصرنا هذا "، وفي مقابر ملوك الفراعنة و صحراء سيناء عثر على الكثير من الرسوم المنقوشه تدل على انواع مختلفة من الالعاب و التمارين كالرماية و المصارعة و حمل الاثقال و الرقص والمبارزة و الفروسية على الجمال و الخيول واللعب بالكرة والاحجار و العظام و العصا و قد اكتشف المؤرخ البرفيسور " سيلابا 1921 براغ " خلال دراسته للمنقوشات والرسوم و النحوت التي عثر عليها خلال التنقيبات المختلفة ان الفتاة المصرية كانت تمارس قبل اكثر من " 4000عام ق م " العابا مختلفة وبعدة كرات في وقت واحد ، وتدل هذه المنقوشات والرسوم على كيفية اللعب بالكرة كطريقة رميها بيد واحدة ومسكها بكلتا اليدين ، وكيفية ضربها ، وطريقة اللعب باربعة كرات " ويظهر من الاستكشافات الاثرية انه كان هنالك قاعات رياضية خاصة لهذا الغرض وكانت الكرات التي عثر عليها مصنوعة من الطين والجلد محشوة بالشعر او الرمل ، ولا يزال القسم الكبير من هذه النماذج محفوظا في متحفي لندن و برلين . كان قدماء مصر مولعين بانواع مختلفة للالعاب بشعائرهم الدينية ، لان فلسفتهم في الحياة لم تكن من الفلسفات العميقة كما لم يكونوا قوما محبين للحرب ، بل كانوا مسالمين يحبون قضاء وقتهم بطرق سلمية ، ولعب الالعاب دورا مهما في حياتهم الاجتماعية " زاهي حواس – الالعاب و التسلية و الترفيه عند المصري القديم – القاهرة 2011 " ، فقد كانت السباحة شائعة في ذلك الوقت ، حيث شاركت المرأة و الرجل فيها ودلت الصور القديمة على انهم مارسوها على نطاق واسع ، وكانت المسابح موجودة في بيوت النبلاء ، كذلك عثر المنقبون ايضا على رسوم يشير الى المرأة وهي تمارس تمارينها على جهاز العارضة ، وكانت رياضة الاكروباتيك من الالعاب المشهورة حتى عند النساء ، وكانت الفتيات المصريات يمارسن تمارين بدنية بطريقة مشابهة لطريقة اليوم وكانت هناك مدارس خاصة لافراد الشعب يتعلمون فيها تمارين القوة والسرعة و المرونة و المصارعة و الرقص و الصيد و وجدت آثار تدل على انتشار الالعاب الصغيرة للاطفال ، كالتي يلعب بها الاطفال في الوقت الحاضر ولم يقتصر قدماء مصرعلى رياضة الكرة و الجمباز ، بل اهتموا بالمصارعة بشكل خاص ، حيث كانوا يطبقون اوضاعا مختلفة وكانت تجري بنظام و قواعد خاصة ، ولها حكام ، وقد وجدت آثار تمثل صورا لبعض مسكات المصارعة من وضع الوقوف وكان يشترط للفوز ان يجبر المغلوب على ان يضرب الارض 3 مرات ، كما هو معتاد الان وقد وجدت اثار تمثل صورا لبعض المسكات في المصارعة من وضع الوقوف واكد " علي ابو دشيش – عضو اتحاد الاثريين المصريين في بحثه " الفراعنة لعبوا المصارعة وحمل الاثقال وبرعوا في المبارزة 23-02-2018 ... ان قدماء المصريين اهتموا اهتماما كبيرا بالرياضة البدنية حيث كشفت " متون " الاهرام عن وجود نوعين من الرياضة البدنية : نوع يسير خفيف الاداء كان الغرض منه الرشاقة و المتعة ، ونوع من الالعاب يستلزم اداؤها جهدا و مهارة كبيرة .. وقال ايضا .. انه من اهم الالعاب عند الفراعنة كانت المصارعة و حمل الاثقال و القفز و العدو و السباحة و التجديف و الرماية واكد ان مصر هي اول بلد في العالم نظمت دورة للالعاب الاولمبية فمنذ 2000 ق م نظم الفراعنة المسابقات الدولية بصفة دورية واول من اسس تلك الالعاب " الملك رمسيس الاول " ... و ان المصارعة كانت من ضمن الالعاب التي اهتم بها المصريون القدماء بصفة خاصة واضاف ايضا الى ممارسة حمل الاثقال وقد برعوا في المبارزة و استخدام السلاح وكان المتسابقون يستخدمون عصى من الخشب تحمى اطرافها قطع من الرصاص مثل مباريات الشيش الحديثة و اوضح انه في مقابر " بني حسن بالمنيا " و مقبرة " امنحتب " حاكم الاقليم السادس في مصر العليا عثر على مجموعة من الرسوم التي تصور الرياضيين المصريين وهم يمارسون المصارعة الحرة و المبارزة و الرماية و رفع الاثقال و الملاكمة و الجمباز و الجري و غيرها من الالعاب و كانت هذه الالعاب تقام في الاحتفالات بمصر القديمة كما تبين من خلال قراءة النصوص المكتوبة على تلك الرسوم " المصدر : علي ابو دشيش – الفراعنة اول من نظموا دورة الالعاب الاولمبية – القاهرة 2018 .. كما وان هذه الالعاب كانت جزء من حياتهم الدينية وفي " تل العمارنه " تم العثور على المؤشرات الفنية " السومرية " الطابع مثل رسم الثعابين المتشابكة وبطل بين اسدين التي وجدت على مقابض السكاكين المصرية " الناضوري 1967 القاهرة " و يستدل من الاثار المكتشفة في مصر على الارتباط القائم بين مدينة " شوش " عاصمة الكورد الايلاميين و بلاد مصر
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 29-06-2024
وقت التدوين: 24-06-2024
اسم المحرر: ئەڤین تەیفوور

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 342

العلاقة الحضارية بين الكاشيين والمصريين – القسم الاخير

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20221114104748445203

الكاشيون الكورد او" الكاسيون " هم من الشعوب هندو- اوربية سكنوا جبال زاكروس " منذ الالاف السنين قبل الميلاد وكانوا يعملون في الزراعة و تربية الخيول وكانوا متقدمين في العمران و الفنون الصناعية وفي الكتابة و الخط " طه باقر" مقدمة في تاريخ الحضارات القديمة " بغداد 1973 ، وقد حكموا البابليين لقرون عديدة وحققوا نجاح كبيرفي بناء حضارة متطورة و مشرقة وامتازوا بالشجاعة و قوة بدنية و روح قتالية عالية ، ولحبهم للحرية والاستقلال لم يصبروا عل تحكم الاشوريين بهم ، ففي عام 1270 ق م تمكنوا من طردهم من بلادهم و تنصيب القائد الكاشي " رام شوم اوسور" ملكا على بابل " وامتد حدود امبراطوريتهم حتى سواحل البحر الابيض المتوسط ، وكان لهم علاقات سياسية و تجارية كبيرة مع فراعنة مصر ، ففي خرائب " تل العمارنة – مصر " عثر بين آثار الفراعنة على الكثيرمن الرسائل السياسية و التجارية باللغة المسمارية " البابلية " و الهيروغلوفية " المصرية " المتبادلة بين ملوك الكاشيين مع ملوك مصر " امنيوفيس – امنحوتب الثالث و امنحوت الرابع او اخناتون تتعلق بالمصاهرة بين البيتين المالكيين و تبادل الهدايا " يرجع تاريخها الى القرن الرابع عشر قبل الميلاد ، وهي اليوم موجودة في المتحف المصري في القاهرة ، وفي محافظة دهوك " اقليم كوردستان " عثر مؤخرا على قطعة اثرية فرعونية ترجع للفترة 1333 – 1324 ق م تدل على العلاقة الحضارية بين الكورد و المصريين الفراعنة ويؤكد المؤرخون بان خرائب " عقرقوف " الواقعة في غرب بغداد ، هي بقاية مدينة كاشية و قد بناها احد ملوك الكاشيين عام 1410 ق م وقد وجد علماء الاثار في هذه المدينة على الكثير من الات و مخطوطات ترجع للحضارة الكاشية ، وفي قرية " حسن آوه " قرب مدينة " سنندج " شرق كوردستان تم العثور على جثة ملك محنطة اثناء شق الطريق الى تلك القرية وكان يطوق جيد الجثة بحزام ذهبي اضافة الى العديد من المجوهرات و الاحجار الثمينة عثرعليها في قبر الملك .. كما ان الاثار المكتشفة في " تخت خان " في " ابدانان " من صالات و قبور جماعية وجد فيها الرجال مدفونون بكامل اسلحتهم و معداتهم و النساء مدفونات مع حللهن الثمينة كالقلادات و الاساور و الخواتم بالاضافة للمواد الغذائية و المشروبات وهي في اواني من الطين الخام المنقوش او اواني خزرفية ملونة بالوان مختلفة وعليها نقوش هندسية او صور للحيوانات ، ومن خلال ما جاء انفا عن الاكتشافات الاركيلوجية نجد اوجه التشابه بين الحضارة الكاشية الكوردية و حضارة مصرالقديمة .. الكاشيون استخدموا الخيول قبل "2000 ق.م " في جر العربات وفي ساحات المعارك و القتال وفي صيد الحيوانات البرية وفنون الالعاب و المبارزة ويؤكد المؤرخون بان الكاشيين هم اول شعب استعمل الخيول في الحروب وفي سحب العربات وحمل الاثقال وهم الذين ادخلوها الى بلاد ما بين النهرين ، وكانوا يطلقون على الخيول اسم " الحمار الجبلي " وفي الحفريات و التنقيبات الاثرية التي اجريت في كهوف مضيقي " ميرملاس و هميان " وجد اثار يعود الى الالف الثاني قبل الميلاد يظهر بان الكاشيين كانوا يستفيدون من الخيول في الصيد ايضا و اثناء الحفريات التي اجريت في مدينة " سوسة " تم العثور على اواني من المرمرالابيض منحوت عليها بعض الصور ، كما عثر ايضا على مزهريات من الفخار و الواح طينية مكتوبة عليها بعض الحروف ويقارن العالم الاثري " دومركان " هذه الاواني الطينية و الحجرية المكتشفة في " سوسه " بمثيلتها في مصر و يعتقد بانها تعود في قدمتها الى " 8000 عام ق م ... لقد استفاد الكاشين خلال حكمهم لبابل من الحضارة و الكتابة البابلية كما اقاموا روابط سياسية وحسن الجوارمع اقوام و دول المجاورة لامبراطوريتهم و خاصة مع الفراعنة في مصر ومع الاثيوبين وغيرهم وقد استفادوا من المنابع الطبيعية والامكانات المادية والزراعية لبلادهم في تنشيط العلاقات التجارية و الاقتصادية مع تلك الدول ، ويذكر " دياكونوف . م 1978 بيروت " ... الكاشيون كانوا ماهرين في الزراعة و تربية الحيوانات وصناعة الاواني والادوات الفخارية والاسلحة والالات المستخدمة في الصيد و الحروب ، ويؤكد العالم الامريكي "

روبرت جون بريدوود ″ ان الزراعة و تطوير المحاصيل قد وجدتا في كوردستان منذ 12 الف سنة ومنها انتشرت في ميزوبوتاميا ثم الى غرب الاناضول والى الهضبة الايرانية السفلى والهند ثم وصلت الى شمال افريقيا و اوربا .. ويضيف بريدوود قائلا ان كثيرا من المحاصيل التي نعرفها الان كالقمح و الذرة و الشعير ..الخ قد انطلقت من كوردستان ″ ويستدل من الاثار المكتشفة في مصرعلى الارتباط القائم بين مدينة ″ سوسة ″ عاصمة الكورد الايلاميين وبلاد مصر الفرعونية ، والكاشيون جلبوا معهم علم بناء الاهرام لانهم كانوا سباقين الى بناء الاهرامات وهناك الاهرامات الكاشيين في موقع عقرقوف الاثري والذي يقع قرب مدينة بغداد ... لقد عرف المصريون القدماء من خلال الكورد الهكسوس الذين انتقلوا الى مصر واستقروا بدلتا النيل الساحلية واتخذوا مدينة ″ افاريس ″ عاصمة لهم و حكموا مصر الفرعونية مابين 1750 – 1550 اي ما يقاررب من مئتي عام ، على الكثير من الاسلحة الحربية مثل : سلاح القوس المركب ، الخناجر المصنوعة من البرونز ، السيوف القصيرة ، العربات الحربية و ابتكارات حربية اخرى فضلا عن طرق جديدة لري المحاصيل و الزراعة و ابتكارات في صنع عجلات الفخار و الخزف واستحداث انواع جديدة من السراميك العالي الجودة وعثر لهم آثار كثيرة تحمل اسماءهم في اماكن عديدة من مصر ومن بينها تماثيل و احجار منقوشة و بعض آثار اخرى مثل الخنجر المصنوع من البرونز ″ بيار روباري ″ حكم الكرد لمصر في عهودها الثلاثة دام 428 عاما – العهد الفرعوني و الاسلامي – الحديث 9 /9 / 2021 صوت كوردستان ″ و بذلك ترك الهكسوس آثار حربية و زراعية و صناعية و دينية وعربات حربية للقتال ولاغرض الصيد مع الكلاب ، ويؤكد كثير من علماء التاريخ و الاثار المصريين بان حضارة مصر القديمة في عهد السلالة الفرعونية الاثنى عشر الاولى نشاة بفضل المهاجرين السومريين من ميزوبوتاميا ومن خلال المشاركة الفعالة في الحضارة المصرية من لدن الهكسوس و الكورد الميتانيين و ادخالهم عربات الحربية لمصر التي تجرها الخيول و انواع من الاسلحة واساليب حديثة في الري وانواع من المزروعات التي لم يكن يعرفونها المصريين القدماء من قبل وكانت هناك علاقات تجارية فالمصريون القدماء عرف عربات الخيول و الاسلحة البرونزية من الهكسوس الكورد ″ بيار روباري – نفس المصدر السابق ″ لقد اهتم قدماء مصر بالاعداد البدني و القتالي ، ويظهر ذلك جليا من خلال الاكتشافات الاثرية التي عثر عليها المنقبون في مقابر ومعابد ″ بني حسن ، و وادي الملوك ، وادفو ، وسقارة في تل العمارنة ″ حيث عثر على الكثير من الادوات و النقود و الرسوم و الصور جميعها تدل بوضوح على اهتمام الفراعنة بالاعداد البدني و القتالي و الرياضي وكان المصري ينشأ باسلوب يتميز بالنشاط البدني المتعدد وكان يتدرب على استعمال مختلف اسلحة الحرب كالقوس و النشاب و الحربة و البلطة الحربية و الصولجان و المقالع و الدروع وغيرها ، وكان يمارس ابضا تمارين بدنية لغرض اكتساب اللياقة الجسدية و قد احتوى البرامج على المشي العسكري و الجري و المصارعة و الوثب و القفز و الرمي فضلا عن صيد الحيوانات البرية و السمك والتدريب على الجري والوثب على شكل منافسات كما هو واضح من الرسوم و النقوش التي عثر عليها في جدار مقبرة ″ ماحوتي ″ في ″ تل العمارنه ″ وقد فرض على اولاد الملوك و الامراء الجري لمسافة ″ ميلين ″ تقريبا قبل تناول طعام الفطور ، وهناك ادلة واضحة تشير الى ان الملك ″ زوس ″ كان يجري في عيد ملكة الثلاثين ليثبت للشعب بانه يتمتع بلياقة بدنية عالية ، وانه مازال قادرعلى الحكم رغم كبر سنه ″ 70 سنه ″ .. وفي ″ سقارة ″ في قبر ″ بتاح حتبا ″ عثر على وثيقة تشرح فيها طريقة الوثب العالي في تلك العصور الغابرة ، وكان التدريب على رمي الرماح و الحراب من التمارين الاساسية حيث كانوا يرمون رماحهم القصيرة على دوائر مرسومة على قطعة مستطيلة من الخشب ، وكان الرمح يستخدم ايضا في صيد الحيوانات البرية مما دفعهم الى ممارسة التدريب عليه بقصد دقة التصويب و الرمي لمسافات بعيدة . ان قدماء مصر اهتموا ايضا بالمصارعة ووضعوا لها اسس وقواعد قبل 4000 عام ق .م كما تدل نقوشهم الاثرية وعنهم اخذها الاغريق واقاموا لاجلها الشعائر و الابيات الشعرية وجعلوها جزءا لا يتجزء من مهرجانات العابهم الاولمبية .. من جانب اخر اهتم قدماء المصريين ايضا بالتربية الخلقية ، وخصصوا ساعات لتدريسها ضمن التربية البدنية .

المصادر و المراجع

1 – طه باقر ″ مقدمة في تاريخ الحضارات القديمة ″ 1973 بغداد 2 – محمد امين زكي ″ تاريخ كرد وكردستان ″ بغداد 1961 3 – ارنولد توني ″ تاريخ البشرية ″ الجزء الاول ترجمة نيقولا زيادة 1988 بيروت 4 – احمد محمود خليل ″ تاريخ اسلاف الكرد ″ 2013 اربيل 5 – نيقولا جريمال ″ تاريخ مصر القديم ″ ترجمة ماهر جويجاتي 1991 القاهرة 6 – صلوات كرلياموف ″ الكرد من اقدم الشعوب ″ ترجمة اسماعيل حصاف الطبعة الاولى 2011 هولير 7 – جيمس ميلارت ″ اقدم الحضارات في الشرق الادنى ″ 1990 دمشق 8 – احمد فخري ″ مصر الفراعنة ″ 2012 القاهرة 9 – جليل الفيلي ″ اللور الكورد – الفيليون في الماضي و الحاضر ″ 1999 السويد . 10 – اصل الكاشيون – المرجع الالكتروني للمعلوماتية 2 / 12 / 2016 11 – وكيبيديا – الموسوعة الحرة . 12 – كوكل [1].

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
الدولة - الأقليم: مصر
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | sotkurdistan.net
وقت التدوين: 2022-11-14
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 343
العلامة الفيلي عبد الرحمن البوطي الخندكي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213749552381

العلامة الفيلي عبد الرحمن البوطي الخندكي
عبد الخالق الفلاح – منقول

لأستاذ عبد الرحمن البوطي الخندكي هو ملا عبد الرحمن بن ملا عبد الكريم بن ملا علي بن ملا غازي من جهة ألأب ومن جهة ألأم ملا عبد الرحمن بن الشيخة ماريه بنت الشيخ صالح بن الشيخ مصطفى الزاهد. ولد في قرية فيلي التابعة لمنطقة بوتان. 1935 وكانت أسرة الأستاذ من جهة الأب والأم أهل فضل وعلم وتدرس ,توفى والده ملا عبد الكريم وبقي الأستاذ يتيما في أحضان أمه وعمره أحدى عشر سنة وبعد ختمه للقرآن وأخذ بعض الكتب الأولية أرسلته أمه إلى قرية زفنكا شكاكا – الواقعة في منطقة بوتان قرب " جزيرة بن عمر " سنة 1946م عند أستاذ والده الملا محمد الزفنك شكاكي بن ملا طاهر بن ملا رسول ، والتحق ملا عبد الرحمن بمسيرته العلمية في تلك القرية وأخذ التعلّم وابتدأ أولا عند الملا أحمد الجلكي ثم ملا يوسف البزيني ثم سيد حسن ثم الأستاذ ملا محمد الزفنك شكاكي وبعد مرور زمن قصد الملا محمد الزفنك شكاكي الحج ، خلالها نوى ملا عبد الرحمن الذهاب إلى كوردستان الجنوبية لأخذ المزيد من الدروس, وفي سنة 1950م أخذ دروس المنطق والنحو والتفسير من الشيخ عبيد الله البروشكي وبعد مدة من الزمن رجع مرة أخرى إلى الملا محمد الزفنك شكاكي وتم وأكمل دراسته لدى أستاذه ملا محمد – وكان آخر كتاب في الترتيب العلمي لدى المدارس الكوردية الفقياتيه هو جمع

الجوامع – كانت في سنة 1955م ويعطّي ملا محمد الإجازة العلمية شفويا له ، (لم تكن الإجازة الكتابية موجودة لحرق مسوداتها وقرطاسها في ذلك الوقت) وبعدها ذهب إلى قرية خندك وبدأ بوظيفته الدينية من الإمامة والوعظ والشريعة وتدريس الطلبة, وبعد مرور زمن استقبل الشيخ محمد سعيد سيدا وحصل على الإجازة العلمية منه كتابة في سنة 1963 م وبقى ملا عبد الرحمن في الخندك يدرس الطلاب لغاية سنة 1982م ثم ينتقل إلى جزيرة ابن عمر مع عائلته ويستمر بوظيفته هناك حتى سنة1992م وبعدها لزم عليه أن يترك جزيرة بوتان لمرور المنطقة بالمشاكل السياسية وينتقل إلى زاخو كوردستان الجنوبية وما زال هناك وكان اشتغاله المطالعة والتدريس والوعظ والمحاضرات الدينية والتاريخية ، وكان لديه طلاب علم من أول ما بدأ بمسيرته العلمية في الصغر حتى الآن ولم يتوقف يوما من الخدمة الدينية والعلمية والإنسانية وأعطى الإجازة العلمية لكثير من الطلاب ، وله من التأليف الكثير من الكتب .
العلامة البوطي يعتبر منبرا فكريا يحتاج إلى الاهتمام والتحليل والتأويل السليم في عصرنا الحاضر والاستفادة من خبرته الطويلة ، وله مكتبته النادرة التي تعتبر متحفا صغيرا في مساحتها ولكن كبيرة في مضمونها تحتوي الكثير من الامور الفكرية المنطقية في التاريخ والدين والعلم والأدب هذا العالم الجليل لديه أسلوب خاص في الكلام ، يؤدي خطابه وكلامه بالأمثلة الحكمية والقياس والبراهين مقنعا مخاطبه وحين لم يفهم الخصم الكلام يؤدي بأسلوبه الخاص ،مستمعا جيدا إلى من حوله من الكلام ثم يحلل الموضوع ويأتي بالدليل العقلي والنقلي من المصادر الكتبية حافظا رقم الصحيفة لو لزم الأمر, متواضعا ومصرا على العلم والمطالعة ولم يهتم بالمال بل الحياة عنده التدريس ومطالعة الكتب والعلم وخدمة الشعب الكوردي والإنسانية عامة ، وله عزة نفس ووقار العلماء ويحترم العلماء كثيرا ومشتغلا بكل العلوم من العلوم الدينية والعقلية والنقلية ، واجتماعيا جدا ، خالط كل فئات المجتمع وكل طبقة على قدر عقولهم وعنده سرعة الإجابة عندما يطرح سؤال ولم يكن لديه خوف من لومة لائم في الدفاع عن الشعب الكوردي. لديه ذاكرة قوية في حفظ الأشياء ، حافظا لكثٌير من المتون العلمية ومهتما كثٌيرا بتراجم العلماء وحياتهم ،
اهم مؤلفاته
· ميژوي كورد وكوردستان ، بنظم الكوردية البوتانية ، تاريخ وجغرافية دولة كوردستان وغيرها.
· .القضية الكوردية دينيا وسياسيا وتاريخيا (بالعربية) .
· مشاهير الأكراد (بالعربية) تحدث فيها عن العلماء والقادة الميدانين .
· .الدولة الكوردية قبل ظهور الإسلام وبعده (بالعربية) تحدث عن اسم الدولة والشعب المؤسس.
· .تاريخ بعض ملوك الأيوبيين (بالعربية) .
· أصل الأكراد ومنشأهم (بالعربية) .
· الكورد شعب مظلوم (بالعربية) .
· متى يشرع السلم والحرب في الدين (بالعربية) .
· فضلاء من جزيرة بوتان (بالعربية(.
· – فضلاء من بلدة نصيبين (بالعربية).
· – محاضرات حول القضية الكوردية وما يتعلق بها (بالعربية) .
· الثورات الكوردية من القرن الخامس ق.م. إلى عصرنا الحالي (بالعربية) .
· تحقيق بعض المسائل الدينية وفق الشريعة الإسلامية (بالعربية) .
· الأمالي الولدية في مختلف العلوم المادية (بالعربية) هذا الكتاب كان يلقيه ملا عبد الرحمن على ولده محمد هشيار أثناء قراءته علوم المادة عنده من أول كتاب للطالب (بناء في علم الصرف حتى أخر كتاب للطالب العلمي هو جمع الجوامع) يعني كل العلوم المقروءة في المنهج التعليمي من علوم النحو والصرف والمنطق والبلاغة والمناظرة والشريعة والتفسير أصول الفقه وغيرها
· وهناك بعض تحقيقات وإعدادات ورسائل لم ترتب ولم يسم.
· المصدرابنه الأستاذ العلامة محمد هشيار .
· عبد الخالق الفلاح – اعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 344
الفائز بالكوتا في بغداد لرووداو: الكورد الفيليون فقدوا الثقة بالسياسيين والأحزاب

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20231226112446539941

مشتاق رمضان
رأى الفائز بكوتاالكورد الفيليين في العاصمة العراقية بغداد، عامر داوود الفيلي، أن الكورد الفيليين فقدوا الثقة بالسياسيين والأحزاب، معتبراً أن الفساد المستشري بدوائر الدولة وراء اهمال الخدمات في مناطق الكورد الفيليين.

وقال عامر داوود الفيلي، في مقابلة مع شبكة رووداو الاعلامية، إن الحكومة العراقية ألزمت نفسها من خلال القرار 426 لعام 2010 بازالة الاثار السيئة الناجمة عن تهجير الكورد الفيليين، ومن خلال هذا القرار أصدرت تعليمات وتوصيات تحتاج الى تفعيلها ومتابعتها في كل الوزارات والدوائر التي ذكرنا اعلاه، مضيفاً: سيكون جل اهتمامنا متابعة هذه التوصيات والتعليمات الصادرة من الحكومة وتفعيلها في كل الوزارات والدوائر المعنية ذات الصلة المباشرة بازالة الاثار السيئة الناجمة عن تهجير الكورد الفيليين.

وأوضح عامر داوود الفيلي: لدينا قانون الجنسية العراقية رقم 26 الصادر عام 2006، وتشير المادة 17 منه الى اعادة الجنسية العراقية والغاء قرار رقم 666 الصادر عن مجلس قيادة الثورة المنحل، والذي تسبب بتهجير الكورد الفيليين، مشدداً على رفض أي تعليمات مخالفة لنص هذا القانون من قبل دائرة الجنسية، وستكون لنا متابعة حقيقية بهذا المجال.

وأدناه نص المقابلة:

روداو: ما هي أبرز الملفات التي يعاني منها الكورد الفيليون سواء في العاصمة بغداد أو في باقي المدن؟

عامر داوود الفيلي: تعرض الكورد الفيليون الى ابادة وعلى إثرها أصبحت لديهم مشاكل قانونية مع الوزارات ودوائر الدولة العراقية، ابتداء من اسقاط الجنسية عنهم، وبالنتيجة أصبحت لديهم مشاكل قانونية مع وزارة الداخلية متمثلة بدائرة الجنسية ومصادرة العقارات، وفي اثر ذلك أصبحت لديهم مشاكل قانونية مع وزارة المالية متمثلة بدائرة عقارات الدولة وكذلك مع هيئة نزاعات الملكية، وأيضاً من خلال مصادرة أموالهم غير المنقولة، وأصبحت لديهم متابعة مع قرار رقم 16 لسنة 2010 وأيضاً بسبب تغييب أكثر من 22 ألف شاب في سجون الطاغية، وأصبحت لدينا متابعات مع مؤسسة الشهداء والسجناء، فضلاً عن قضية الفصل السياسي، كما أن هنالك متابعة مع وزارة الهجرة والمهجرين فيما يخص معالجة الاسماء المستعارة والمنح المالية، وهذه قد تكون من أبرز الملفات التي يعاني منها الكورد الفيليون.

روداو: من اين ستبدأون بالتعامل مع قضايا الكورد الفيليين في مجلس محافظة بغداد بعد تشكيله مجدداً؟

عامر داوود الفيلي: الحكومة العراقية ألزمت نفسها من خلال القرار 426 لعام 2010 بازالة الآثار السيئة الناجمة عن تهجير الكورد الفيليين، ومن خلال هذا القرار أصدرت تعليمات وتوصيات تحتاج الى تفعيلها ومتابعتها في كل الوزارات والدوائر التي ذكرناها أعلاه، وبالنتيجة سيكون جل اهتمامنا متابعة هذه التوصيات والتعليمات الصادرة من الحكومة وتفعيلها في كل الوزارات والدوائر المعنية ذات الصلة المباشرة بازالة الآثار السيئة الناجمة عن تهجير الكورد الفيليين.

روداو: ما سبب عدم اهتمام الحكومات السابقة بمناطق الكورد الفيليين مثل الكفاح ومدينة الصدر وجميلة وشارع فلسطين وغيرها؟

عامر داوود الفيلي: الفساد المستشري في دوائر الدولة وراء ذلك، وصحيح أن هذه المناطق يتواجد بها الكورد الفيليون الا أنها منطقة تعايش مختلف القوميات والأديان.

روداو: كيف سيتم التعامل مع الخريجين من أبناء الكورد الفيليين من حيث التعيينات وفرص العمل؟

عامر داوود الفيلي: هذا الملف مهم سواء كان للكورد الفيليين أو لغيرهم، وسنعمل جاهدين من جانبنا باعتبارنا ممثلين عن لجنة شؤون الكورد الفيليين في بغداد أن تكون لدينا حصة وتخصيص نسبة من العقود لأهالي بغداد تخص الكورد الفيليين، وسنطرق أبواب جميع الوزارات لمتابعة تخصيص ال 5% زيادة على الخطة المحددة للتعيينات في الوزارات والتقديم على الدراسات العليا لذوي الضحايا الجماعية من الكورد الفيليين، وهذا الشيء موجود في الأمر الديواني رقم 33 لسنة 2019، وايضاً صدر بالأمر الديواني 122 لسنة 2017.

روداو: تفتقد بغداد وباقي المدن لمدارس أو رياض أطفال تتحدث اللغة الكوردية باللهجة الفيلية، ولا توجد مبادرات حتى على مستوى منظمات المجتمع المدني بهذا الصدد. هل ستتعاملون مع هذا الملف؟

عامر داوود الفيلي: من جانبنا سنهتم ونتعامل مع أي ملف يكون من اهتمامات أهلنا في بغداد ومن ضمنها هذا الملف.

روداو: إلى الان لم تحسم ملفات الآلاف من الكورد الفيليين ممن أعدمهم النظام السابق، لا من حيث التعويضات ولا قضية الجنسية والأوراق الثبوتية ولا غيرها؟

عامر داوود الفيلي: لدينا قانون الجنسية العراقية رقم 26 الصادر عام 2006، وتشير المادة 17 منه الى اعادة الجنسية العراقية والغاء قرار رقم 666 الصادر عن مجلس قيادة الثورة المنحل، والذي تسبب بتهجير الكورد الفيليين، وبالنتيجة سنرفض أي تعليمات مخالفة لنص هذا القانون من قبل دائرة الجنسية، وستكون لنا متابعة حقيقية بهذا المجال، وفيما يخص موضوع تعويضات شهداء الكورد الفيليين هنالك عمل منجز على أرض الواقع ووجودنا في مجلس المحافظة سيعزز متابعة هذه القضايا، وحل المشاكل التي يمكن أن ترافق الاجراءات التنفيذية الخاصة بالتعويضات.

روداو: ما سبب عدم توجه الكورد الفيليين في غالبية تصويتهم إلى أبناء جلدتهم وتوجههم صوب الأحزاب الاسلامية او غير

الكوردية الفيلية؟

عامر داوود الفيلي: الكورد الفيليون فقدوا الثقة بالسياسيين الفيليين من جانب، ومن جانب آخر بالأحزاب الكوردستانية في بغداد، وكان الأحرى الاهتمام بشكل جدي أكبر وبالأخص في موضوع الاحزاب الاسلامية عينت وزراء فيليين ووكلاء وزراء ومديرين عامين ومفتشين، وخصصت الكثير من التعيينات للفيليين. الكورد الفيليون بالأغلب لديهم عزوف عن كل الأحزاب سواء كانت اسلامية أو فيلية أو كوردستانية، ونحن من جانبنا وواجبنا أن نعيد الثقة بأهلنا من خلال المصداقية التي تعودوا بها من تعاملنا معهم في الفترات السابقة ونتواصل معهم بشكل جدي في حل مشاكلهم والوقوف معهم.

روداو: هل سنشهد يوما ما وزيراً كوردياً فيلياً أو عدد من النواب الفيليين في البرلمان يوازي نفوسهم على أرض الواقع؟

عامر داوود الفيلي: كان هنالك وزيران من الكورد الفيليين لوزارة الهجرة والمهجرين في الفترات السابقة، ولكن في الفترات اللاحقة من الممكن أن يكون لدينا وزير من الكورد الفيليين، حيث لدينا الكفاءات، لكن هذا الأمر يحتاج الى تعاون من قبل الأحزاب المختلفة، وأهمها الأحزاب الكوردية. أما موضوع تمثيل الكورد الفيليين بما يوازي نفوسهم في بغداد فهو أمر صعب، لكن من الممكن تحقيقه، وأنا اليوم كممثل عن الكورد الفيليين في مجلس محافظة بغداد لا أهتم فقط بالشأن الفيلي وانما بكل الكورد وبكل أهلنا في بغداد، وهو من واجبي القانوني والاخلاقي، وأطمح أن أعيد ثقة أهلنا الكورد في بغداد بالسياسيين، وأكون قريباً منهم لحل مشاكلهم وقريباً لكل المفاصل التي يعتقدون أنه يجب أن نكون معهم فيها. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقابلة

تصنيف المحتوى: النقد السياسي

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: بغداد

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net 24-12-2023

وقت التدوين: 26-12-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 345

الفرسان السبعة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20221016134843440187

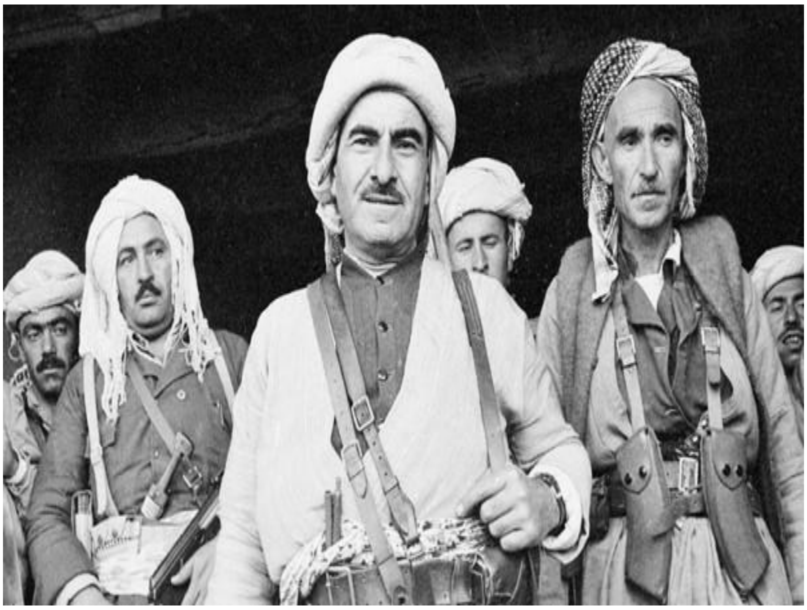

فؤاد روند

قبل 64 عاماً، كانت بغداد تتلهف لرؤية رجل اسطوري ومشغولة باستقباله، خاض معارك من اجل قضيته، كان اسمه بحد ذاته اسطورة، حارب اربعة جيوش حديثه التسليح ببنادق قديمة وعتاد قليل. جيوش المملكة العراقية، المملكة المتحدة البريطانية وقائدها المتمرس الجنرال رنتن ذو اليد الواحدة و دحره وفر الجنرال من ساحه المعركة مخلفا خسائر لا تُحصى وخاب امله بالنصر العسكري السريع والخاطف. جمهورية تركيا والمملكة الايرانية وقائدها الفذ الجنرال الركن حاجعلي رزم آرا (1901 1951) و دحره وكسر شوكته واصبح اضحوكة للصحف الايرانية. ومن ثم طرق باب حدود الاتحاد السوفيتي ليصبح مع رفاقه لاجئين من العام 1947 إلى رجوعه العام 1958، انه القائد الذي خاض أطول مسيرة للمقاومة بعصره وهو مصطفى البارزاني (1903 1979).

اللجنة العليا للاستقبال أُنتخبت من قبل قيادة الحزب الديمقراطي الموحد الكوردستاني. وهم لا يمتلكون المال اللازم والكافي لهذا الاستقبال المهيب ولا جمهورا يُذكر. كانت اللجنة برئاسه المحامي عمر مصطفى (1923 1992) المعروف بعمر دبابة والعضو في المكتب السياسي للپارتي من الكوادر المتمرسة والمحبوبة، وبعضوية كل من: حبيب محمد كريم (1931 2013) المشهور بأسم حبيب الفيلي شقيق الدكتور جعفر الفيلي (1910 2000) من أعضاء المكتب السياسي للپارتي في المؤتمر الأول العام 1948، من الكوادر القديرة والمهنية للپارتي. جلال الطالباني (19332017) وهو العضو في المكتب السياسي للپارتي من مؤسسى اتحاد طلبة كوردستان و إتحاد الشبيبة الديمقراطي الكوردستاني السنة 1953. كانت عملية الاستقبال سهلة من الناحية النظرية وصعبة لا فقط لعدم وجود المال الكافي، بل لان الرقيب للپارتي كان الحزب الشيوعي العراقي كان يمتلك جمهورا كبيرا لا يستهان به، وهم يسيطرون دائما على كل الفعاليات. قررت قيادة الپارتي بان تبني اللجنه السباعية كل المهام ولهم كل الصلاحيات ويتصرفون حسب المهمة ويجب عليهم اكماله بصورة ممتازة.

كان اليوم الموعود، هو 6 تشرين الأول 1958. الزعيم مصطفى البارزاني، العقيد الركن ميرحاج احمد طاهر (1911 1988) المعروف بأسم ميرحاج عقراوي، والمحامي ابراهيم احمد فتاح (19142000) ثلاثه قيادات من الپارتي نزل من سلم الطائرة الذي ودعها الرئيس المصري جمال عبدالناصر من مطار القاهرة. رسم خطة الاستقبال من قبل اللجنة السباعية للاستقبال، أن يكون المحامي عمر مصطفى هو من يترأس اللجنة، جلال طالباني يستقبل الوفود القادمة من المحافظات الكوردية الشمالية، موصل، اربيل، السليمانية و كركوك، ومن ثم يقوم بمساعدة المحامي عمر مصطفى، بحماية الرئيس طول اقامته في بغداد، والبقية الباقية تكون من حصة حبيب الفيلي. كان الفيليون الساكنون بمدينة بغداد بمئات الآلاف، يجب تحفيظهم لهذه المهمة المطولة. واستقبال وفود الفيليين الساكنين المحافظات الشرقية والفرات الاوسط من العراق، بخصوص شرق نهر دجلة.

لا ريب كان اكثر المستقبلين هم من الفيليين. طول الطريق من المطار الى محل اقامه الزعيم كان يحملون لافتات، يحيون الزعيم الكوردي. كان قسم من جمهور الحزب الشيوعي حاضرين و يهتفون للحزب الشيوعي بحرارة. ردد الفيليون شعارات مختلطة من الكوردية السورانية والفيلية والعربية، وهم يهتفون هەر بژى نخه و نژى، رمز النضال، المقطع الاول أي هەر بژى، اي يعيش هيه سورانيه، النخه والنژي فيلية، النخه أي الحمص وهو اصفر رمز للون الپارتي، والنژي أي العدس الاحمر

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

وكما تعلمون أن الأحمر رمز الشيوعيين. وكان قصدهم كلنا معا، ولكننا نحن الاكبر، و يوجد في الشعار فكاهة المتداول عند البغداديين، كان الشيوعيون يريدون السيطرة على كل مسيرة أو استقبال أو مظاهرة، وحبيب محمد كريم كان يريد ان يردهم بلطف دون اي صدام معهم.

كان حبيب محمد كريم يدير جماهير بغداد وشرق نهر دجلة والفرات الاوسط، ويساعده محمد موسى صادق (1927 2007)، وهو المسؤول المالي للجنة، يأخذ المساعدات المالية من التجار الفيليين ببغداد، يصرف الاموال لإستئجار السيارات، شراء القماش لكتابة اللافتات، استضافة الوفود الفيلية من شرق العراق والفرات الاوسط. عبدالحسين علي علوش (1932 2015)، المعروف باسم عبدالحسين الفيلي يترأس وفود التجار والشخصيات في استقبال الزعيم مصطفى البارزاني في المطار. ومن بعدها زيارته في محل اقامته، حسين محمد حسن (1939 2003) المعروف باسم حسين الفيلي، يترأس الكسبة وهم الغالبية ورأس الرمح للإستقبال. عبد كريم مراد (1934 2022) المعروف بأسم يدالله الفيلي يترأس الشبيبة و الطلبة. وكذلك استقبال الضيوف من المحافظات الاخرى وإسكانهم، والحق يُقال كان كاكه زياد الكوبي (1914 1999) أنشط كوردي ساكن ببغداد لإستقبال الضيوف، لا يعرف التعب ويصرف من امواله الخاصة بسخاء، وهو النائب الثاني للزعيم في المؤتمر الأول للپارتي في العام 1946 ومن الملاكين الاثرياء لأربيل ويسكن بمدينة بغداد. خلال 29 يوما كانت الوفود الكوردية و العربية تزور مصطفى البارزاني في محل اقامته، الحفاظ عليه كان صعبا جدا، عمر مصطفى تعرض خلال هذه المدة الى مضايقات كثيرة، وكان مرهقا جدا و يساعده جلال الطالباني بكل جهد.

في يوم 3 تشرين الثاني العام 1958 كانت آخر المطاف. وفي قاعه الشعب بمدينة بغداد، اقامة حفلة على شرف الزعيم مصطفى البارزاني، واشتركت الفرقة الفيلية بدبكات من اللوان الغناء الكوردي المختلف مثل (سەنی سەما، چەپی، فەتاح پاشا)، وكان حبيب محمد كريم عريف الحفل، بصوته الذكوري قدم قطعات قيمة. لكثرت الحضور كان قسم من الجمهور في خارج القاعة. كان المحامي عمر مصطفى قلقا طول 29 يوما من الاستقبال من مطار المثنى الى حفلة قاعة الشعب. وفي الختام اثنى على الفرسان الخمسة الفيليين وهم كل من: حبيب محمد كريم، محمد موسى صادق، عبدالحسين الفيلي، يدالله الفيلي، و حسين الفيلي، لجهودهم بإنجاح حفل الاستقبال العظيمة الى النهاية، وهنا تكلم المرحوم جلال الطالباني وقال: أنا من عشيرة الزنگنه الفيلية منهم. اسرد هذه الوقائع لخلود الذين ساهموا بهذا الاستقبال.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	بغداد
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | https://shafaq.com/

وقت التدوين: 16-10-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 346

الفن هوية القومية 3-3

20240325140930562069=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

الفن هوية القومية 3-3
محمد مندلاوي

يستمر الكاتب محمود القبطان في سرد اتهاماته الباطلة الواهية، قائلاً: لا يعلم احد من أين جاءت الخرائط التي تصل مناطق كردستان العراق الى حد بدرة وجصان, لا بل الى داخل بغداد؟ يصف مندلاوي الساسة الكورد بأنهم أغبياء بسبب تحديد مناطق معينة للإقليم!! يقول إن أصحاب فكرة جبل حمرين كحدود لجنوبي كوردستان, هم أولائك الذين يريدون تأسيس كيان خاص بمحافظة السليمانية بمعزل عن بقية مدن جنوب كوردستان.. واضح جدا على أي وتر يعزف مندلاوي, وإذا قبل أن تتوحد الأمة الكردية لاح في الأفق الخلاف على الحدود فمن أين تتوحد الأمة الكردستانية؟ هل هناك دولة السليمانية ودولة أربيل؟ أفتينا يا فقيه كردستان. ولكن حتى لو انفصل الإقليم عن العراق فسوف لن يكون هناك كيان كامل لكل كردستان بشماله وجنوبه, والأعوام القادمة سوف تثبت ذلك ان تشكلت دولة كردية على ارض شمال العراق الجغرافي الحالي بغض النظر عن الأمنيات والتمنيات القومية..
ردنا على الفقرة أعلاه: يا سيد القبطان،أن سكانها الأصلاء تقول أنها كوردستانية، رغم عمليات التعريب المشؤومة، الجارية على قدم وساق منذ اليوم الأول لدخول جحافلكم أرض العراق في القرن السابع الميلادي وإلى يومنا هذا. وكذلك تقول، أسمائها الكوردية الأصيلة. على سبيل المثال وليس الحصر، اسم المدينة الكوردية المستقطعة جصان بما إنك تتهكم بالكورد لأنهم يطالبوا بعودتها لإقليم كوردستان، لأنها مدينة كوردستانية، أنا ومن هنا، أتحداك ومعك جميع أمتك العربية بمثقفيها وأمييها، أن تقولوا لنا، ماذا يعني اسم جصان في الاسم العربي، في اللغة العربية القحة، وليس في الأسماء المستعربة؟ لكي أسهل عليك المهمة، ابحث جيداً في ثنايا لغة الضاد، ولاحظ، هل يجتمعا حرفا الجيم والصاد في الاسم العربي القح؟، وليس المعرب، كاسم الگچ الذي اقتبستموه من الكورد ومن ثم قلبتم گافه جيماً وچائه صاداً، فأصبح بقدرة التعريب جص وكذلك اسم آلة الچنگ (هارپ) قلبتم چائه صاداً و گافه جيماً، فحولتموه إلى صنج الخ. يا سيد القبطان، أكرر عليك، إن وجد عندكم اسم عربي قح يجتمع فيه الجيم والصاد، كما جاء في اسم جصان عدد لنا اثنان منه، ومن ثم اسمح لنفسك أن تتهكم بأقوالنا يا قبطان الخيبة. سبق لي و قلت لك في سياق المقال، أن رياحنا تجري بما لا تشتهي سفنك المثقوبة، يا قبطان القراصنة. وكذلك الحال لاسم بغداد، سبق لي وتحدثت عنه وعن العراق كثيراً، وفق مصادر عربية معتبرة، قالت أن اسمها منذ (2000) سنة قبل الميلاد هو هكذا بغ داد بغ بمعنى الإله، وداد بمعنى العطية، أي عطية الخالق للكورد الكيشيين الذين أسسوا المدينة في ذلك التاريخ المشار إليه. للأسف، أن بعض العرب ينظروا إلى بغداد بمنظور اليوم، بعد أن قدمت الحكومات العروبية المجرمة الامتيازات العديدة لهم ليكونوا نداً للقوميات الأخرى غير العربية، وكان آخرهم المصريين الذين جاء نظام البعث المجرم بملايين منهم، وأستوطن غالبيتهم في مدينة بغداد. وكان الگدع المصري، حسب قانون عنصري أصدره ما سمي بمجلس قيادة الثورة المنحل، يمنح خلال يوم واحد الشهادة الجنسية العراقية، و الهوية الشخصية، و الجنسية، الخ. إليك نص القرار العروبي: استناداً إلى أحكام الفقرة (ا) من المادة الثانية والأربعين من الدستور المؤقت. قرر مجلس قيادة الثورة بجلسته المنعقدة بتاريخ 11-1- 1975 إصدار القانون الآتي: رقم (5) لسنة 1975 – قانون منح الجنسية العراقية للعرب. المادة الأولى: يجوز لوزير الداخلية منح الجنسية العراقية لكل عربي يطلبها إذا كان قد بلغ سن الرشد دون القيد بشروط التجنس الواردة في الفقرة (1) من المادة الثامنة من قانون الجنسية العراقية رقم (43) لسنة 1963 المعدل، ويستثنى من ذلك الفلسطينيون ما لم يصدر قانون أو قرار تشريعي خاص بخلاف ذلك. المادة الثانية: ينفذ هذا القانون من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية.
أحمد حسن البكر
رئيس مجلس قيادة الثورة
بينما الإنسان الكوردي الذي وجد على أرض كوردستان والعراق قبل مجيء العرب إليها بآلاف السنين،كان مغضوباً عليه من قبل الحكومات العروبية المتعاقبة على دست الحكم في العراق، ويقضي جل حياتهم يسعى وراء شهادة الجنسية اللئيمة، وفي النهاية لا تمنحه السلطات العنصرية تلك الوثيقة التي لا وجود لها في بلدان العالم إلا في الكيان العراقي. من الأشخاص السيئين الذين جاء بها النظام العربي في العراق، شخصاً معتوهاً كان يسمى، شريف الرأس، ولم يكن شريفاً لا رأسه ولا سائر جسده، و كان في السبعينات القرن الماضي مبرطشاً للنظام في سوق إعلامه الصفراء، و يصرخ في التلفزيون العراقي بأعلى صوته: يا عرب تعالوا إلى العراق أبوابه مفتوحة لكم كأن أرض العراق أرض مشاعية، يستوطنها كل من هب ودب. لكي تكون على بينة أكثر، دعني أقدم لك نبذة عن نفوس سكان بغداد قبل حكم العروبيون الهمج، وقتلهم اليهود وغيرهم من القوميات غير العربية، ونهب أموالهم وممتلكاتهم، يقول (حنا بطاطو) في كتابه (العراق، الطبقات الاجتماعية والحركات الثورية في العهد العثماني حتى قيام الجمهورية) ص (285) يوضح في جدول (9-5): كان عدد سكان بغداد سنة (1908) مائة وخمسون ألف (150,000) نسمة، من ضمنها (35000) خمسة وثلاثون ألفا من اليهود، أي بنسبة 35,3% بطبيعة الحال كانت نقوس المسيحيون بجميع طوائفهم تفوق نفوس اليهود في بغداد. وكذلك نفوس الكورد، ونفوس الفرس العراقيون، والأتراك والتركمان الذين كان يحكمون ولاية بغداد آنذاك، بعد نفوس كل هؤلاء في بغداد، كم كانت نفوس العرب فيها؟ من المحتمل، وفي أعلى حالاتها لا تزيد نفوسهم على 3% من مجموع سكان بغداد، أي (4500) نسمة. وبعد الحرب العالمية

الأولى، حين استورد الاستعمار البريطاني الذميم شخصاً قبلياً عميلاً لها من الحجاز ونصبه ملكاً على عرش الكيان العراقي المستحدث، خرجت العرب زرافات من صحرائهم القاحلة في غرب وجنوب العراق متوجهين نحو بغداد والمدن الأخرى، حتى قيل عنهم وقتها عرب جرب أي ينتشرون في الأصقاع كالجرب الذي ينتشر في جسم الإنسان. وكانت الهجرة إلى بغداد أمنية الفلاح العربي لكي ينجو من ظلم الإقطاع، وعبر عن أمنيته هذه شعراً وهو يتحسر لبغداد: أريد أشرد لبغداد من هالعشيرة... لا تجبر المكسور، لا عندها غيرة ... أريد أشرد لبغداد من هلفلاحة ... لا تشبع الجوعان، لا بيها راحة. المصدر السابق ص (171). يا سيد القبطان، أ من الخطأ أن أنتقد القادة الذين ليست لهم حنكة ودراية بجغرافية وطنهم، كوردستان؟ حين يقولوا جبل حمرين حدود جنوب كوردستان، بينما نصف مساحة كوردستان يقع في الجانب الآخر من جبل حمرين. يا قبطان القراصنة، كلامك مشوش لا يفهم، لكن رغم هذا أقول لك، أن الأمة حين تتوحد إرادتها فأنها بلا أدنى شك ستوحد وطنها آجلاً أم عاجلاً، لأن الإرادة هي الأساس عند الشعوب، إذا الأمة لا تملك إرادة، فاقرأ عليها السلام. لا أعرف ماذا تقصد بشماله وجنوبه هل تقصد شمال كوردستان (تركيا) وجنوب كوردستان (العراق) لنفرض جدلاً حتى لو حدث هذا ستتوحد في المستقبل، لو فكرت قليلاً ما كنت تقول مثل هذا الكلام، لأنكم كعرب أكثر أمة ممزقة في العالم، حتى في شبه جزيرتكم العربية، التي غير ذي زرع، لكم سبعة كيانات قبلية فيها. إن الدكتور القبطان، الذي يردد كل مرة في مقاله المواثيق الدولية، وجغرافية العراق المعترف بها دولياً. إلا أنه في نهاية الجزئية أعلاه يقول ارض شمال العراق يقصد بها إقليم كوردستان، عجبي من أكاديمي حين يكتب موضوعاً له علاقة بالقرارات والدساتير لا يلقي نظرة على دستور بلاده الاتحادي الدائم، الذي جاء فيه ذكر اسم إقليم كوردستان بدون لاحقة (العراق) خمس مرات. ولم يقل هذا الدستور ولا مرة واحدة كوردستان العراق.

يتحفنا الدكتور القبطان في الفقرة الآتية: يريد تبديل اسم الإقليم الدستوري الى إقليم جنوب كوردستان.. ويلقي شعره باللغة الكوردية فقط لا غير, وهكذا بالنسبة لأية مطربة أو مطرب, يجب عليها أو عليه أن تؤدي غنائها باللغة الكوردية فقط.. حقيقة لا تلتقي يا سيد مندلاوي في هذا الكلام إلا مع شوفيني ومن أية قومية كانت في العراق أو خارجه. إذا كان أداء الفنانين باللغة الكردية فمن أين سوف يكون انتشارها الى العالم؟ هل تعتقد إن هكذا أفكار يمكن أن تُغني المستمعين والمشاهدين ابعد من منطقة إقليم جنوب كوردستان؟ العالم أصبح قرية صغيرة, يجب أن تخرج من القومية الى الأممية, يا سيد مندلاوي, سوف لن تعيش بقعة مهما كانت مساحتها منعزلا عن الآخرين. ومن قال لك إن الفنانة پرواز تقبل اقتراحاتك بأن تغني فقط باللغة الكردية؟ ومن أعطاك هذا الحق في الوجوب بأن كل شيء يجب أن يكون باللغة الكردية في أي محفل, أدبي, سياسي اقتصادي الخ..!! وعندما يرفض الغناء باللغة العربية.. يقول رفضنا لها نحن القوميون الكورد...

ردنا على الفقرة أعلاه: يا أكاديمي، لماذا لم تذكر اسم الإقليم الدستوري؟. ما الضير في هذا، حين أطالب بإطلاق الاسم الصحيح على جزء من وطننا كوردستان؟ هل هو خروج على الدستور الاتحادي الدائم، الذي لم يعرّف انتماء الإقليم لجهة ما؟ حين يقول في بنود متعددة إقليم كوردستان فقط، دون لاحقة كما أسلفت، فان الاسم وفق ما ذكر في الدستور يقول أنه إقليم كوردي، لأن الدستور يقول صراحة إقليم كوردستان ومصطلح كوردستان يعني أنه وطن الكورد، ومصطلح الإقليم لا يعني أنه إقليم تابع للعراق، لأننا قرأنا كثيراً في العرف السياسي، عن إقليم اليمن، وإقليم الهند، وإقليم الشرق الأوسط الخ، وهذه الأقاليم ليست تابعة لجهة سياسية خارج حدودها، بل هي مستقلة، والشرق الأوسط هو تعريف جغرافي عن رقعة أرض قائم عليها عدة دول وكيانات مستقلة. من الشوفيني يا محمود القبطان،هل، من يريد أن يحافظ على لغته وتراثه الأدبي، أم ذلك الذي يريد أن يمنع ذلك؟، و يتحين الفرصة حتى يصهرها في بوتقته العربية لأنه عروبي... لا يستسيغ أن يسمع لأناس تقدم إبداعاتها في الشعر والغناء بلغتها القومية، حقيقة لا أرى غرابة باتهامك لي بالشوفينية وأنا أطالب شعراء ومطربي شعبي أن يقدموا نتاجاتهم بلغتهم القومية. أن بعض الأعراب على شاكلتك في المنطقة التي أقيم فيها أيضاً اتهموني بذات الاتهام، وعذرهم أقبح من فعلهم في اتهامهم لي، تصور يزعموا أني أقول للكورد المتواجدين في المدينة تكلموا فيما بينكم بلغتكم الكوردية. من قال لك إننا نريد من مطربينا أن ينتقلوا إلى العالمية؟. دعني أذكرك، ألم تقل أنت في سياق مقالك هذا لا يختلف اثنان على تألق السيدة پرواز حسين في العرب آيدل حيث قدمت اجمل الأغاني وتوجت تألقها بإحدى أغانيها في اللغة الكردية مع زوجها كيف عرفت أنها تألقت وقدمت أجمل الأغاني، وهي غنت باللغة الكوردية؟. أليس كلامك هذا الذي جاء في صدر المقال يناقض ما جاء في وسطه؟. ومن قال لك نحن نريد أن ينتشر فننا خارج كوردستان بغير لغتنا الكوردية، التي هي هويتنا القومية. بل خلاف ما تزعم، إننا نشاهد سباقات ومهرجانات غنائية عالمية تشترك فيها فنانون من شعوب متباينة، كل يؤدي غنائه بلغته القومية. يا سيد القبطان، يا أحمر الهوى، صدعتم رأسنا بالأممية التي دون أن تعوا مضمونها، يا حبذا تشرح لنا محتوى هذا المصطلح وما يعنيه وفق مفهومكم... له؟، أليست الأممية جمع أمة، في حالة الاتحاد والترابط والوفاق والتعاون الطوعي، ونحن يا القبطان أمة من هذه الأمم بخصوصية كوردية معروفة، وأمتك أمة بخصوصية عربية، هل تريدنا أن نتحد مع أمم أخرى قبل تأسيس دولتنا القومية لكي تمسخ خصوصيتنا القومية!، أية أممية هذه يا ترى،لا يوافق اسمها مع مضمونها !!!. عزيزي القبطان أن المطربة (پرواز حسين) حين أدت بعض الأغاني العربية أخطأت في أدائها، حولت المذكر مؤنثا وبالعكس، لأنها ليست لغتها، وحين غنت بالكوردية تألقت كما اعترفت بها حضرتك. يا سيد القبطان، إن الدستور العراق الاتحادي وضع اللغتين العربية والكوردية في مستوى واحد في العراق الجديد، فيحق للكوردي كما للعربي أن يتكلم في جميع المؤسسات والدوائر العراقية بدأ من البرلمان وانتهاء بأصغر دائرة حكومية بلغته القومية والجهة المعنية عليها أن تأتي بمترجم.

يقول السيد محمود القبطان: وأخيراً سوف أُغني مندلاوي وعبود ببعض ما حدث من قبل أكراد قوميين اقحاح, وهم بعيدون عن معاناة الشعب الكردي لكن التأليب الحزبي القومي العفن هو وراء كل الأحقاد.. خذ بعض الأمثلة: 1- في مناسبة تضامنية مع الشعب الكردي شاركت وبحماس في أحدى تظاهرات المجموعة الكردية في المدينة التي أعيش فيها, تركت عملي و وصلت الى مكان التجمع وكان احد معارفي واقفا مع الآخرين, فما أن أديت التحية حتى انصرف الباقيين, ومع هذا شاركت في التظاهرة التضامنية. 2- في فعالية ضد الحرب المتوقعة ضد العراق في 2003 قمنا بفعالية في المكتبة العامة في المدينة بمعرض صور ضد الحرب, كان احد الشباب الكرد قد كتب على ورقة الاحتجاج والتي أرسلت الى الأمم المتحدة: عاش شارون وبوش في ضرب العرب, لم يشارك أي كردي في التظاهرة الضخمة التي انطلقت في المدينة قُبيل الحرب على العراق في 2003. وقد أعددت محاضرة بعد 2003 لما شاهدته من ويلات بعد الاحتلال وعملت معرضا للصور وقدمت فلما أيضا فكانت في المعرض صورة واحدة لشهداء حلبجة, مما حدا بأحد الكرد والذي كان بيشمركة أن قال لا تضع شهداء حلبجة بين الصور لأنها ليست الآن وأراد أن يشوش على المحاضرة مما أثار امتعاض الحاضرين وقد كتب نفس الشخص في جريدة المدينة في لقاء له بعد 1994 انه فرح مرتان الأولى بضرب بوش صدام والثانية بضرب بغداد!! هل يمكن أن أعمم هذا التصرف الخبيث اللامسؤول على عموم الشعب الكردي؟ طبعا سوف أكون غير حياديا ومجافيا للحقيقة. لا أعلم هل حياة البيشمرگة القاسية هي التي جعلته يتصرف بتشفي في ضرب بغداد؟ هل هذا يصب في مصلحة السلام بين الشعوب؟. ويعترف مندلاوي بأنه قومي كوردي, فما الفرق بينه وبين أي قومي عروبي في تفكيره الضيق؟.

ردنا على سطره أعلاه: هل سألت هؤلاء وقالوا لك أنهم قوميون اقحاح؟ أم أنت الذي تصنفهم في مخيلتك ضمن لائحة القوميين؟ لأن وجود القوميين بمفهومه الصحيح والسليم في صفوف الشعب الكوردي هم قلة قليلة، وهذه حقيقة للأسف. ثم أن القومي الكوردي أن كان بعيداً أو قريباً من وطنه حسب المساحة الجغرافية هو قريب من شعبه بفكره وأحاسيسه، وبأعماله التي يقوم بها لخدمة قضية شعبه العادلة. أما كلامك (العفن) الذي جاء في السطر الثاني في الفقرة أعلاه، هو خروج من إطار الأخلاق، من الممكن أن تقول مثل هذا الكلام عن بعض الأحزاب الصفراء، لكن حين تسطر معه اسم القومية إلا وهي القومية الكوردية المظلومة، أنه يعد كلاماً غير مسئول، يصدر من شخص يذيل مقالاته بأعلى شهادة أكاديمية إلا وهي الدكتوراه، إذا لم تكن طبيباً، لأن من عادة الأطباء يقولوا عن أنفسهم دكاترة وكذلك تسميهم الناس، أو قد لا تكن لا هذا ولا ذاك. أما كلامك عن المناسبة التضامنية عن معاناة الشعب الكوردي، أنا لا أكذبك، لكني لم أرى شخصاً عربياً شاركنا يوماً ما في مسيرة واحدة التي تقوم بها الجاليات الكوردية في أوروبا، بل العكس رأيتهم يتشفون بنا حين تنزل نازلة على الشعب الكوردي من قبل محتلي وطنه، كوردستان. أما على مستوى الجاليات العربية المتواجدة في البلدان الأوروبية لم تقم هذه الجاليات بأي نشاط لمناصرة الشعب الكوردي، وكذلك لا يوجد في جميع البلدان العربية تيار فاعل لنصرة القضية الكوردية، بخلافه، أن الكثير من مثقفي العرب العنصريون يعدون كوردستان خنجر في خاصرة العرب. وعن عدم استقبالك من قبل الكورد في التظاهرة أيضاً أشك أن يقوم إنسان كوردي بمثل هذا التصرف الصبياني، لو نفترض جدلاً كما تزعم أنهم لم يستقبلوك برحابة صدر، يا عزيزي، تقول أنك إنسان أكاديمي يجب أن تعرف جيداً، أنك تنتمي لشعب أن حكامه منذ عشرات السنين أنزلوا الويلات بالشعب الكوردي، وأخيراً ختمها المقبور صدام حسين بضربهم بالغازات السامة في حلبجة و گرميان وبهدينان، وكذلك عمليات الأنفال وقبلهما تهجير الكورد الفيلية إلى إيران ومن ثم قتل أبنائهم في معتقلات النظام البعثي المجرم بدم بارد. فيا عزيزي إذا تود أن تخدم شعبك العربي و تكون إنسانياً وليس...؟ يجب عليك الاستمرار بمساندة الشعب الكوردي، قد تفلح حينها من تغيير بعض الشيء في الذاكرة الكوردية عن الجرائم التي يندى لها جبين الإنسان و التي قامت بها حكوماتكم المجرمة ضد الشعب الكوردي و وطنه كوردستان. لنفترض أن أحد الكورد قال عاش شارون أ وهل هو يمثل الشعب الكوردي الذي تعداده يصل إلى خمسين مليون نسمة؟. بالمقابل نحن شاهدنا على قنوات التلفزة أحد من (مثقفي) العرب يسمي المقابر الجماعية بالمزابل الجماعية،هل يجوز لي أن أحمل وزر هذا القرد عموم الشعب العربي؟. ثم أن الحرب لم تكن ضد العراق كما تزعم، بل كانت ضد نظام عفن مجرم أحرق الزرع والضرع، وأعلن الحرب الظالمة على كوردستان ودمر أربعة آلاف قرية كوردية وعدد من المدن، كحلبجة، وسيد صادق، وخورمال الخ. وهجم على الإيرانيين في عقر دارهم، وأحرق مدنهم، وقتل أبنائهم. وأزال دولة الكويت من الخارطة الخ الخ الخ. إن المعارضة العراقية، هي التي دعت أمريكا للانقضاض على العصابة الحاكمة في العراق، التي أخذت شعب العراقي رهينة،و من أجل هذه، دعت المعارضة العراقية أمريكا لإنقاذ الشعب العراقي من الويلات التي نزلت به على يد الطاغية صدام حسين. يا سيد القبطان، في ذات الجزئية أعلاه تتحدث عن ذات الشخص وتقول كتب في جريدة المدينة وبعده مباشرة تقول في لقاء معه، لا نعلم هل كتب مقالاً أم أجري معه لقاءاً! ثم تزعم أنه فرحان بضرب البوش لصدام...؟ وهذا شيء جيد جداً، قام به بوش بضرب العصابة الحاكمة في العراق. لا يا سيد القبطان ليست حياة البيشمركة القاسية تدفع نفر من البيشمركة القدامى الذي حمل سلاح الشرف للذود عن شعبه و وطنه أن يشطح أحياناً، بل هو ما رآه من جرائم و خسة ونذالة التي قامت بها الحكومة العراقية ضد شعبه الكوردي و وطنه كوردستان. لا يا القبطان، أن الفرق بيني وبين أي قومي عربي هو أن القومي العربي يحكم منذ عقود وأنا محكوم منذ عقود. ثم أن القومي الكوردي إنساني وتاريخه يشهد بهذا، بينما القومي العربي يداه ملطختان بدماء الأبرياء، بدءاً من المغرب وانتهاءاً بالعراق. إذا أسرد لك تاريخ جرائم قوميين العرب فالقائمة تطول وتطول جداً. أ نسيتم ماذا فعل المجرم عبد السلام عارف برفيق دربه عبد الكريم قاسم. وقبل قاسم سحل القوميون العرب العائلة المالكة في شوارع بغداد وقطعوا أوصالهم وبقروا بطونهم، أليست هذه الأعمال منافية للأخلاق وشيمة الإنسان المتحضر، و

تبقى لطخة عار على جبين مرتكبيها أبد الدهر؟. أليس تنفيذ عمليات الأنفال وقتل (182000) ألف كوردي وبيع الفتيات الكورد في سوق النخاسة وسام عار على صدر العروبيين؟ و قتل خمسة آلاف طفل وامرأة وشيخ مسن بالغازات السامة إدانة ما بعدها إدانة للقوميين العروبيين الأوباش. سبق لي و قلت في مقالات سابقة لبعض العروبيين، أوصدوا هذا الباب، لأن رائحته تزكم الأنوف، لأن تاريخ العروبيين تاريخ إسود، لا يشرف. هذا ليس تهجماً عليكم، بل أنه واقعكم، يجب أن تعترفوا به برحابة صدر وتنتقدوه لا أن تدافعوا عنه بالتلاعب بالألفاظ. بالمقابل ماذا فعل القوميون الكورد على مدى عشرات السنوات من عمر الثورة الكوردية، لم يقم أي قومي كوردي بقتل أي إنسان عربي بريء، ولم يفجر قنبلة في أية مدينة عربية. بينما أنظر إلى حزب البعث العروبي، بشقيه ماذا يفعلان بالعراق وسوريا، حيث القتل والدمار يومياً في شوارعهما.
وفي الفقرة الأخيرة يقول السيد القبطان: وأخيراً, أقول للسيد مندلاوي وعبود في آن واحد, لا أعلم في أي سن وعمر مديد انتم, لكن هل شاركتم بتظاهرات بدية الستينات من القرن الماضي حيث كانت تنطلق التظاهرات تضامنا مع الشعب الكردي في بغداد حيث يهتفون: نريد خبزاً لا دما... الحكم الذاتي لكردستان والديمقراطية للعراق, وهذا في عهد الشهيد عبد الكريم قاسم حيث سُجن الشيوعيون والتقدميون في تلك الفترة وكانوا اللقمة الحارة والحاضرة لأوباش البعث-:- 1963. لك أن تفتخر بقوميتك لكن لا تكون متعصبا أو شوفينيا, لا تحتكر هذا الفعل لنفسك فقط لان الآخرين لهم الحق بأن يفتخروا بقوميتهم لكن على أن لا يكونوا قوميين اقحاح.
ردنا على الفقرة الأخيرة من مقال الدكتور محمود القبطان، الذي خصنا به وكتبه كرد على مقالي السابق: حقيقة لا أتذكر هذه المظاهرات، لكني قرأت عنها وعن المظاهرات الأخرى التي كانت تنطلق في ذات التاريخ، وكان الشيوعيون يقودونها و يهتفوا فيها: إل ما يصفگ عفلقي والحبال موجودة وشعار آخر كانوا يرددوها: إلى متى يا عفلق مثل الحمار تنهق وأتذكر أيضاً طيران طيرهم الذي حلق فوق بكين، وهتفوا له صارخين بأعلى الصوت طير يا حمامة على بكين على خروشوف و على لينين أتريدني أذكرك ببعض الشعارات الأخرى التي كانت تتردد في المظاهرات التي جابت شوارع بغداد حينها: سنمضي، سنمضي إلى ما نريد و وطن حر وشعب سعيد إلا أن الشيوعية انتهت في البلد الأم (الاتحاد السوفيتي) و لم نرى لا وطن حر ولا شعب سعيد،لا عندهم في الاتحاد السوفيتي، ولا عندنا في جمهورية الإجرام، العراق، بل رأينا وطن دمره العروبيون تدميراً تاماً، وشعب كبلوه بأغلال الذل والعبودية . ثم، كيف ترى أنت، هل الحكم الذاتي هو مطلب عادل للشعب الكوردي؟ أم هو انتقاص لحقوقه القومية؟ أليس له الحق أن يؤسس دولته المستقلة أسوة بدول العالم؟ ألم تقل أنت في مقالك هذا، الشعب الكوردي؟ أ و هل يوجد شعب في العالم بدون أرض؟. طيب عزيزي، تقول أن الشيوعيين طالبوا بالحكم الذاتي لكوردستان في عهد قاسم، و ماذا جرى لهم بعد قاسم بسنوات حين تحالفوا مع حزب البعث الدموي قتلة سلام عادل (حسين الرضي) ومن ثم استلموا منه السلاح لمحاربة الحركة التحررية الكوردستانية؟؟ أليست هذه الأخطاء القاتلة هي التي أوصلت الشيوعيين في العراق على ما هم عليه الآن، حتى لم يستطيعوا من الفوز بمقعد واحد في البرلمان العراقي. للأسف، ما زالوا سائرون على نهجهم الخاطئ لقد وافقوا على مضض ب(انفصال) تنظيم إقليم كوردستان من الحزب الشيوعي العراقي، وتأسيس حزب شيوعي كوردستاني، لكن لم يتركهم الحزب الشيوعي العراقي وشأنهم إلى الآن، حيث أن أعضاء مكتبه السياسي لا زالوا أعضاء في المكتب السياسي للحزب الشيوعي العراقي، وهذا يؤكد أن النهج الاستاليني لا زال سائداً داخل الحزب الشيوعي العراقي. عزيزي، سبق وقلت لك، أنا افتخر بقوميتي بقدر مظلوميتها، لو كانت أو تكون في يوم من الأيام قومية ظالمة كبعض القوميات العنيفة التي تحيط بوطننا، لأكون أول الذين يواجهوها و يعرونها. يا سيد القبطان، أنت مخطأ في تقيمك لي شخصياً، أنا لست متعصباً ولا شوفينيا، صدقني لو أكون كما تزعم لأعلنته على الملأ بأعلى صوتي دون أن أهاب أحداً. أما حديثك عن الآخرين حيث تقول لهم الحق أن يفتخروا بقوميتهم يا سيد، أن افتخارهم وصل حد حتى أنكروا على الشعوب حقوقها، وحضرتك واحداً منهم، وها أنك تقدم للشعب الكوردي أنصاف الحلول، وأن الكثير من العرب جاوزوا حدود الشوفينية وأسسوا مدرسة العروبية التي تفوق بإجرامها الشوفينية والفاشية بأشواط طويلة، ونوعية جرائمها هي التي تشهد لها على تبوؤها لهذه المرتبة العليا في عالم الإجرام. يا أستاذ، لا ضير أن يكون الإنسان قومياً قحاً، بشرط، أن لا يكون عدائياً، ولا يرفض الآخر أو ينتقص من حقوقه، يجب على الإنسان القومي أن يعطي للقوميات الأخرى بقدر ما يطلب لقوميته. نحن الكورد يا سيد القبطان أعطينا للقوميات الأخرى حتى أكثر مما نطلب لأنفسنا، إلى درجة قمنا باستصراخ الآخرين وساعدناهم بتأسيس دول وكيانات خاصة بهم واستثنينا أنفسنا منها، وفي النهاية كافأونا بتدمير قرانا ومدننا ورشونا بالغازات السامة، طمعاً بقضم وطننا نهائياً و إبادتنا من الوجود. ورغم هذه الأعمال العدائية الوحشية التي قاموا بها ضدنا، لم نقم تجاه أحد ما بعمل عدائي مشين نخجل منه، بل نفتخر بأننا في مجمل تاريخنا كنا مظلومين ولم نكن ظالمين.
كان هذا ردي على الدكتور محمود القبطان. إن جاء في سياقه بعض المصطلحات الثقيلة على السمع، فالجانب الآخر هو الذي يتحمل وزرها، لأنه هو الذي بدأ، وما كان علي إلا أن أسير قلمي و أرد عليه بالمثل.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 25-03-2024
وقت التدوين: 25-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 347
الفنانة الكوردية ماريا يونسي: لغة الفن أفضل طريقة لتعزيز الثقافة والقيم الإنسانية الخالصة
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220608123242416839

شفق نيوز/ ماريا يونسي، كوردية فيلية من مدينة دهلران، ولجت عالم التمثيل في عام 2001، على الرغم من صغر سنها، متعكزة بشغفها لهذا الفن.

تقول يونسي، خلال مقابلة مع وكالة شفق نيوز، في 2004، سنحت لي دور البطولة كممثل بديل في مهرجان محافظة ايلام في عرض بعنوان (تسرع الحب) الذي حصلت فيه على أول جائزة تمثيل.
شفق نيوز: في محافظة إيلام، وعاصمتها ليس لديها قاعة سينما بالمواصفات القياسية وكذلك دهلران، مسقط رأسك، كيف تدبرت أمر الدخول في عالم المسرح؟
ماريا يونسي: نعم، مسقط رأسي ليس به سينما ولا قاعة مناسبة للتمرين، لكن قاعة الارشاد الاسلامي القديمة كانت المكان الوحيد الذي يمكن أن نسترخي فيه في تلك الحرارة فوق 50 درجة في الصيف، وهذا لم يكن سوى تعبيراً عن حبي لهذا الفن.

شفق نيوز: لماذا كل هذا الإقبال على الفن وعلى الخصوص المسرح والسينما وأنت امرأة؟
ماريا يونسي: الفن ليس خاصًا بالرجال أو النساء، والجنس لا يعني أي شيء في هذا الفن، وبالطبع هناك مشاكل في طريقي.
شفق نيوز: هل كان قدومك الى طهران من أجل المسرح فقط؟
ماريا يونسي: نعم، كان هدفي هو الدراسة في هذا المجال لأن محافظتي لم يكن يتوفر فيها شروط التعليم الجامعي الخاص في هذا المجال، لذلك اضطررت إلى الهجرة.
شفق نيوز: من هم الأساتذة الذين درست عندهم؟
ماريا يونسي: في الكلية، أساتذة جيدون جداً مثل الأستاذ مجيد قناد، والأستاذ مجيد كريمي، والأستاذ رشين إمامي، و...
شفق نيوز: كيف تقيمين حالة السينما والمسرح في محافظة ايلام؟
ماريا يونسي: الحمد لله أصدقائي جعلوني فخورين في هذا المجال، ولكن آمل أن تنظر السلطات في بعض وسائل الراحة للممثلين في مدينتي لتشجيعنا وعدم ثنينا عن اختيار هذه المهنة.
شفق نيوز: ماذا عن وضع المسرحيين الايلاميين في طهران؟ وماهي مكانهم؟
من الصعب جداً العمل في طهران، وفي الواقع، عليك أن تضع كل ما كنت عليه جانبا وتبدأ من الصفر، إنه أمر صعب، ولكن لحسن الحظ، اسم إيلام يضيء كل عام في العديد من المهرجانات التي تقام في إيران.
شفق نيوز: هل ستمتلك إيلام يومًا ما مسرحا وسينما كوردية باللغة الكوردية؟
ماريا يونسي: بالطبع، وأنا متفائلة، لأنه إذا ساعدتنا الجهات المسؤولة، سيكون الأمر لطيفاً.
شفق نيوز: (الكورد الفيليون) ما الذي يذكرك به هذا الاسم؟
ماريا يونسي: لا أعرف لماذا، ولكن أتذكر مدينة (بهله)، في إيلام.
ماريا يونسي:
- السيرة الذاتية الفنية:
2006 مهرجان المقاومة، المركز الثاني في التمثيل
2006 مهرجان القمر الإقليمي، المركز الثاني في التمثيل
مهرجان المسرح الإقليمي 2010، المركز الثالث في التمثيل
عرض قف على خط الاستواء من الحرب 2012، تقدير تمثيل الإناث
مسرحية خودابس (كفى يا رب) 2007 المهرجان الوطني للمسرح، جائزة التمثيل النسائية الثانية في إيران من قبل عزة الله انتظامي
مهرجان المسرح الإقليمي 2004، المركز الثاني في التمثيل
تقدير الدكتور عادل آذر النائب في البرلمان في عام 2005، مهرجان المسرح الكوردى 2016 في محافظة كوردستان في سقز
مهرجان فجر الغرب للكتابة المسرحية في محافظة طهران والمركز الثاني في الإخراج النسائي، جائزة وتقدير في مايو 2013
طبلك فارغ مسرحية للأطفال لمدة عام في قاعة أوسفيه في طهران

الافلام:

الفيلم السينمائي قبلة على الارض من إخراج أحمد كاوري في عام 2004
فيلم وثائقي قصة من السماء للقناة الثانية من إخراج سيد موسى حسيني 2005
مسلسل (طوبى) لشبكة ايلام الإقليمية 2008
مسلسل (هاناي= نجدة) لشبكة ايلام الإقليمية في عام 2008
الفيلم السينمائي (هاوار= الصرخة) 2008
المشاركة في المسلسل الكوردي هەركە_ئەڕا خوى = كل على هواه) ، 2012
نافذة إلى الله مسلسل 2010
فيلم قصير بعنوان العريف 2016
فيلم قصير بعنوان ليلة صمت 2016.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مسرح
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 08-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 348
الفيليون .. نُفِذت بحقهم كل الجرائم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209203016551367

الفيليون .. نُفِذت بحقهم كل الجرائم
*فاضل ميراني

الجريمة التي لم تكن الاولى بحقهم هي التسفير، وهي جريمة ارتكبت استنادا لقرار من مجلس قيادة الثورة، والذي اشتغلت على تطبيقه اجهزة الامن، وقبل ذلك جرت حملات اقدم ولاعداد اقل، لكن التعمد في الاستهداف اقترن لاحقا بسبب ثنائية القومية و المذهب، وايضا بسبب الثقل الاقتصادي الحر الذي شغله الفيليون سيما بعد سدهم لفراغ السوق الذي نتج عن تهجير اليهود العراقيين.
ثمة رأي سياسي يرى ان التسفير وعلى كل قساواته لم يصل بداية للتهجير كما الحملة اللاحقة، خشية من ردة فعل ايران الشاهنشاية يومها، بعكس ايران الثورة حيث جرى التهجير، ثم جرى الفرز لاحقا قبل التهجير، حيث جرى حجز الوف من الفئة العمرية التي هي دون الشيخوخة، ثم تمت عمليات تغييب و تصفية و اجراء تجارب عسكرية عليهم.
ليست الصورة القاتمة فقط هي تلك التي تظهر فيها منازل و مواقع عمل وقد جرت مداهمتها و انتزاع من فيها ليرمى على الحدود العراقية الايرانية، بل الاشد قتامة هي الجرح الاجتماعي الذي سلخ من بنية المجتمع العراقي مقطعا بأكثره بمخدر امني و دعاية مخيفة صورت للمجتمع وسوقت له ان امن البلاد و اقتصادها و حصانتها مهدد بوجود "عناصر مرتبطة بالعدو".
تعالوا ندرس ما جرى لأكثر الفيليين، فثمة عوائل جرى تهجير اجدادها ثم تسفير اولادها و احفادها او حجزهم لقتلهم لاحقا، وتمت مصادرة ممتلكاتهم بعد ان جرى حرمانهم ليس من حق الحياة، بل من الانتماء الرسمي القانوني للبلاد.
تهجير، اسقاط الجنسية، الحجز، التسفير او القتل، مصادرة الاموال و بيعها، الاتهام بجريمة بالباطل.
الحكومة وقتها و كالمعتاد حصنت اجراءاتها بقانون، وتلك جريمة اكبر تطال العدالة التي صارت ضحية القانون الجائر.
ايضا ثمة تفسيرات تتعلق بجزء من عقل السلطة، يعتمد في تقييمه على صلاحية المواطنة من خلال وضع المذهبية ركنا للحكم على الفرد، ويمكن قبول التفسير اذا ما جرى ميل السلطة- وقد فعلت- لتقليل نسبة طائفة لصالح طائفة، وهكذا جرى قبل الحملات في سبعينيات و اوائل ثمانينيات القرن الماضي، اذ و بحجة التمايز بالتبعيتين الايرانية و العثمانية، جرى تسفير لعراقيين و منهم فيليون بحجة التبعية.
ليست القضية الاخطر فقط في سن قانون جائر، قانون لا طعن فيه، و لا تهاون في تنفيذه، بل الاخطر هو عدم فهم السلطة او رفضها لفهم معنى الحكم الرشيد، وهو حكم لا يجيء بالاماني و لا بالشعارات الباحثة عن التصفيق، بل بالعمل و في اثناء شغل المنصب لتركيز فكرة المواطنة مهما تعددت العرقية فيها والدينية و العقائدية، و الفيليون و البارزانيون و مئات الالوف من مواطني هذا البلد ضحايا تاريخية و حاضرة لعقل السلطة اذا ما انحرف نحو الاستبداد و الاستعداد لمغادرة الرشد والعدالة.
* مسؤول الهيئة العاملة للمكتب السياسي للحزب الديمقراطي الكردستاني.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 349

الفيليون ..عراقيون اصلاء

20240209172729551231=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

الفيليون ..عراقيون اصلاء
بقلم: علي م. طالب

تعرض الشعب الكردي, اينما وُجد,ولايزالّ يتعرض ابناؤه الى مراحل ودرجات متنوعة من حملات كان الغرض منها ابادته او على الاقل "تأديبه" وعدم فسح المجال امامه للنهوض .. الا ان جغرافية الفيليين كانت اشد قساوة وادت الى استفحال مظاهر الغبن والظلم والتميز التي هي بنظري من الممهدات لحملات الابادة .
ان موطن العشائر والقبائل الفيلية في لورستان وبيشتكوه على امتداد الحدود العراقية الايرانية اي على جانبي الحدود الحالية تعرض الى التقسيم . وبالنسبة للجانب العراقي الحالي فان اراضي الفيليين امتدت حتى الى محافظة الكوت بل ولربما ابعد من ذلك. لذا فان الترسيم الجائر لخط الحدود الحالي هذا ادى الى انشطار الجغرافية الفيلية .
هذه الملاحظة تدفعني الى الخوض في ملف العراق في العهد العثماني وولايته الثلاث : الموصل وبغداد والبصرة.. تُرى اين اختفت ولاية بيشتكوه التي كانت اراضيها تشكل مساحة شاسعة من الاراضي العراقية الحالية ولماذا لم تدخل بيشتكوه كواحدة من الولايات التي يتكون منها عراق ما بعد الدولة العثمانية. ولماذا لم يُعترف بها امارة او ولاية مستقلة؟
لن ادخل هنا في الجدل بشأن القوى الاقليمية او الخارجية التي كانت وراء جريمة التقسيم ولا عن الذين ساهموا في ترسيخ ذلك التقسيم. لكن يمكن القول ان تقسيم ولاية او امارة بيشتكوه كان ظلما لحق بالفيليين كما كان بمثابة بداية لقهر بحق الفيليين وهذا القهر مهد لارتكاب الابادة الجماعية بحقهم.
وبدوره فان منح الجنسية العراقية المنقوصة للفيليين بموجب قانون الجنسية (الصادر منتصف عقد العشرين من القرن الماضي) ادى الى تهميش الوجود الفيلي ودور ابنائه في العراق.
لاادعي المعرفة العميقة بصفحات التاريخ لكنني اشير الى ما قرأته وسمعته من تسميات أُطلقت على اهالي مناطق جنوب وجنوب شرق كوردستان: الكورد, اللور, البختيار والفيلي.كما قرأت ان مناطق اللور قُسمت خلال العهد المغولي الى اللور الكبير واللور الصغير وان البختياريين شكلوا اغلبية مناطق اللور الكبير.. وان مناطق اللور الكبيرشهدت التقسيم اكثر من مرة اولا في عهد الصفويين (منتصف القرن السادس عشر) ومن ثمة بعد معركة جالداران (1514) ثم في عهد القاجار.
وفي ذات العهد (القاجاري)سُميت مناطق اللور الصغير ب لرستان نسبة الى الولاة اللور الذين حكموا المنطقة, وهنا يأخذ التقسيم نصيبه ايضا, اذ قُسمت هذه المناطق الى 1- بشتكوه (خلف الجبل) و 2- بيشكوه(امام الجبل).
صارت تسمية "فيلي" تُطلق على بشتكوه. واختلف المتابعون بشأن تفسير هذه الكلمة ولن اخوض في التفاصيل بهذا

الخصوص,لكن بالرغم من وجود قائمة واسعة من التفسيرات, اسمحوا لي بعرض هذا الرأي المتواضع الذي ربما يحتاج الى دعم تاريخي لكن مع ذلك ساعرضه مبتعدا عن التأكيد بانه صحيح مائة بالمئة: ان كلمة فيلي هي اختصار لكلمة (فيل علي) اي اتباع ومحبي علي اذ ان اغلبية اولربما كل العشائر الفيلية تنتمي الى المذهب الشيعي ولهذا الانتماء سببه هوالآتي: ان احد الائمة من اهل البيت (ربما يكون الامام الحسين عليه السلام) تزوج من امرأة فيلية.. كما ان نهج الامام على (ع) كان نهجا امميا (حسب التعبير المتعارف عليه في هذا العصر) اي انه كان يطبق حرفيا ما جاء في القرآن الكريم "لافرق بين عربي او اعجمي الا بالتقوى"..وبعد ذلك وحين ظهر العباسيون فانهم فتحوا ابواب الدولة للمسلمين من غير العرب. بقي ان نشير ونحن في هذا السياق الى ان الفيليين ولنسميهم اللور دخلوا الاسلام بعد سقوط دولتهم الساسانية على يد المسلمين العرب .اعود الى تسمية الفيلي لاؤكد على ان اشارة بعض الباحثين الى "بيلي" باعتباره تفسيرا لاطلاق تسمية الفيلي على هذه الشريحة جديرة بالملاحظة والاخذ بعين الاعتبار..اذ تحول حرف ب (بتشيد الباء) الى ف كما حصل مع بارس التي صارت فارس.

وهنا انقل ما افاد به الكاتب احمد فوزي في كتابه "قاسم والاكراد.. خناجر وجبال" الصادر سنة 1961 "..لقد تجاور العرب والاكراد قرونا عديدة وعاشت دولة لورستان الكردية في القرون الوسطى تعايشا سلميا هي الاخرى, فلقد تمكنت دولة لورستان التي امتدت على طول الحدود الايرانية في جبال بيشتكوه حتى القدمات العليا من الجبال الكردية ان تعيش دون ان تثير اية ضغائن مع العرب الذين جاوروها".

ولتأكيد ما جاء اعلاه انقل ما قرأته اخيرا من ان زعيم عشائر اللور الفيليين حسين قولي خان(الوالي قبل الاخير لولاية بيشتكوه) استجاب لطلب ورده من رؤساء عشائر عربية بمنع الانكليز (بداية القرن العشرين) من التسلل والتغلغل عن طريق البصرة والاحواز الى داخل العراق.. ولعل هذا الموقف كان احد اسباب حقد البريطانيين وشاه ايران عليه وعلى الفيليين عموما بعد انتهاء الحرب العالمية الاولى. وللتوضيح انقل ما قرأته من ان عرب جنوب العراق كانوا قد شكلوا بعثة عسكرية أُلحق بها الشيخ محمد رضا الشبيبي واوفدت الى عشائر اللور الفيليين وان ذلك حدث اواخر عام 1914 وضمت تلك البعثة عددا من الضباط ورجال الدين واتجهت عن طريق مدينة البدرة الى المناطق الجبلية للاجتماع بزعيم الفيليين حسين قلي خان في مخيم له بوادي عريض يسمى "باقسا".

رغم هذه الحقائق كلها وغيرها من الوقائع التاريخية الا ان حفنة من الذين تولوا السلطة في العراق انكروا على الفيليين ذلك وظلوا يكررون الاكاذيب بخصوص العراق والفيليين حتى انهم انفسهم صاروا يصدقون تلك الاكاذيب. .. لكن دعونا نواصل ما حصلت عليه من معلومات بخصوص تاريخ الفيليين في العراق..

اذ يذكر المؤرخ العراقي عباس العزاوي في كتابه "موسوعة تاريخ العراق بين احتلالين" بان والي البصرة(المعين من قبل العثمانيين بصفة وزير)عمر باشا كان يسيء معاملة الفيليين وكان يأخذ اموالهم ويقسوا عليهم وانه قبض ذات مرة على جماعة من الفيليين من سكنة منطقة الكاظمية وعذبهم بالضرب بالعصي مما ادى الى وفاة احدهم. وعلى اثر ذلك قام كريم خان زندي لكي فيلي (وحدث ذلك سنة 1773م حسب المصادر التي نقل عنها العزاوي) بتكليف رسول من عنده بالذهاب الى الوزير عمر باشا لنصحه لكن عمر باشا لم يستجب لهذه النصيحة عندها قرر كريم خان تكليف اخيه صادق خان زندي لكي فيلي وأحد ابناء اعمامه (وكانا من كبار قادة الجيش ومن المتمرسين في ادارة الجيوش) وكلفهما بالاستيلاء على البصرة بجيش قوامه 30 الف مقاتل من كل العشائر الفيلية وكذلك من العرب المتحالفين معهم. دخل جيش صادق خان البصرة بتاريخ 17 نيسان 1776 . وترك صادق خان احد امرائه هو السردار محمد علي خان فيلي حاكما على البصرة وابقى معه 12 الفا من الجند وعاد بالباقين.ويضيف العزاوي في موسوعته بان كريم خان زندي لكي فيلي استطاع ان يهزم تحالفا (عثماني وعماني وبريطاني وهولندي) في معركة البصرة وانه بعد تلك الهزيمة طلب العثمانيون السلم وارسلوا رأس عمر باشا والي البصرة الى كريم خان.

اقوم بسرد هذه الاحداث التاريخية للاشارة الى ان للتواجد الفيلي جذورا تاريخية في بغداد وجنوب العراق عموما.. وايضا لكي اعيد الى الاذهان تجربة التحالفات واخذ العبرة منها ولكي اشير الى التقسيم والانقسام في تاريخ الكرد عموما والفيليين خاصة .. وانتقل هنا الى ما افاد به الدكتور المرحوم مصطفى جواد صاحب البرنامج التلفزيوني الشهير خلال ستينات القرن الماضي " قل ولا تقل" عندما قال (انقطعت امارة جاوان بانقطاع الخلافة العباسية .. والظاهر انهم استعربوا استعرابا تاما واندمجوا في عرب الفرات الاوسط).. وللتوضيح اقول ان ابناء عشيرة جاوان التي هي من اللور قاموا ببناء مدينة الحلة مع العرب وان تلك العشائر الكردية سكنت الحلة مع العرب .

ان مثل هذه الامثلة كثيرة في تاريخ العراق اذا قام الباحث بمعالجة موضوعية لها واذا تمعن في تاريخ بغداد نفسها التي كانت عبارة عن بستان يمتلكها فيلي يدعى "داد" وهذه التسمية منتشرة في اوساط الفيليين اما "باغ" فتعني بستان.اذن ان بغداد تعني بستان داد. وقام الخليفة العباسي بشراء هذا البستان من داد الفيلي ليبني عليه مدينته المدورة. علما بان مصادر تؤكد على ان عشائر فيلية كانت تقيم منذ ذلك الحين في ضواحي البستان المذكور مما يفسر تواجد الفيليين واقامتهم في قلب بغداد الحالية وايضا في مناطق اخرى منها, الامر الذي يؤكد على ان ارض العراق كانت موطن الفيليين وليس كما يدعي دعاة التهجير القسري. كما ان عشائر فيلية اقامت في مدن جنوب العراق ومنها العمارة التي انشأت عام 1860 وكانت تسكنها عشيرة "دوزادة" اللورية الفيلية.

وهل يجب ان نؤكد على ان آخر ولاة بيشتكوه (غلام رضا) الذي كان يقيم في بغداد كان من بين المرشحين لنيل لقب

وسلطة ملك العراق. وقد سمعت على لسان وجهاء من الفيليين ان بعض احفاد واولاد حاشية غلام رضا وبعض اقاربه ما زالوا موجودين في مناطق جنوب العراق ولاسيما في الكوت التي كان لغلام رضا اراض وممتلكات كثيرة.
لعل الكثيرين سمعوا او قرأوا عن تأكيد رئيس وزراء العراق الراحل الزعيم عبد الكريم قاسم امام وفد ضم نخبة من رجالات الكرد الفيليين (وكان والدي المرحوم الشيخ مصطفى ضمن الوفد) اذ قال الزعيم قاسم ما معناه ان اراضي شرقي دجلة هي موطن الفيليين.
ومع ذلك فان قلة من الفيليين لم يعانوا من بند التبعية في قانون الجنسية فهذا البند ادى الى حرمان اغلبية او لربما يصح القول تقريبا جميع الفيليين من الوظيفة الرسمية ومن الانتماء الى اختصاصات جامعية اقتصرت على غيرهم من العراقيين.
على الرغم من هذه الحقائق التاريخية التي أُخفيت عمدا عن العراقيين عموما الا ان جرائم كثيرة ارتكبت بحقهم وفي مقدمتها الجنسيةالمنقوصة وجرائم عام 1963 ومن ثم جرائم التسفيروالتهجير القسري التي بدأت بعد ذلك التاريخ وامتدت حتى الثمانينات.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 350
الفيليون ..من الاقوال الى الافعال

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183715552078
الفيليون ..من الاقوال الى الافعال

إنّ كلمة التوحيد وتوحيد الكلمة خرجت في الوقت الحاضر من طور الدعوة والبرهان والحجة والبيان إلى الضرورة الحتمية بأنْ ترى بالعين وتلمس باليد لا أن تلفظ فقط باللسان للظروف والتحديات المحيطة بنا، فيلزمنا العمل والصدق والإخلاص والتضحية والمفاداة وهي الحياة ، فلا وقت للقول بدون عمل وبل للجهود والأعمال،و مما يُكْلِمُ القلوب، ويُشجي الأفئدة، ويزيد الطين بلة، ويجعل العقول صرعى أن بعضناً ما زالوا يتراشقون بعضهم ببعض، ويتجاهلون هذه المرحلة التي تمر بالمكون ، وأصبحنا اليوم (نهزة الطامع ومذقّة الشارب) الجميع عند الحاجة يحيطون بنا، يريدون الاستيلاء علينا واخذنا لقمة سائغة سهلة ويدفع بعضهم البعض، او يلتمسون أوهى الأسباب والروابط ليرتبطو بنا .ولكن لتكون لنا ارادة قوية تدفعنا الى الامام دون مهابة ولا يتطرق إليها ضعف، ووفاء ثابت لا يعدو عليه تلون ولا غدر، وتضحية عزيزة لا يحول دونها طمع ولا بخل، ومعرفة بالمبدأ وإيمان به وتقدير له يعصم من الخطأ فيه والانحراف عنه والمساومة عليه والخديعة بغيره. و بهذه القوة الروحية الهائلة تبنى المبادئ، وهكذا تتربى الأمم والشعوب الناهضة، وليبقى مكوننا ، وتجدد الحياة فيه بعد

ان حرموا الحياة زمناً طويلاً .وان كل ما يضعف المكون أو يعرضه إلى الزلة يجب تركه وتصديه وتجاوزه مهما كان شعاره أو حجيته أو دعواه أو ظرفه، كما أن جميع الحواجز والوسائل والعوامل التي تؤدي إلى ضعفه يجب طرحها ومحاربتها وتجاوزها، وطي بساط البحث والكلام في مسائل الفرقة والاختلاف، والانعكاف الى الوحدة لان المصير مشترك .وإنّ الله أمرنا في كتابه العزيز أنْ نعتصم بحبله، وأن نتعاون على البر والتقوى ولا نتعاون على الإثم والعدوان، و ان لا نكون كالذين تفرقوا واختلفوا من بعد ما جاءتهم البينات.وليست ببعيدة علينا ان نعتبر تاريخنا عبرة لنا بما يحمل من سلبيات وإيجابيات، ولا نسمح له بأن يطبع في شخصيتنا أي تأثير في تفريقنا وفرقتنا . حيث تيزول بتفاهمنا الكثير من أسباب خلاف أو يعذر بعضهم بعضا.ولا بد من توضيح ألامور في كل عامل من هذه العوامل الى بعضنا الاخر و يحرص الجميع على أن يكون هذا المنهج مركوزاً في عقولهم وسلوكهم بأن يجعل الفكر يحاور الفكر لا ذاتاً تحاور ذاتا،
اخوكم عبد الخالق الفلاح – كاتب واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-12
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 351

الفيليون ..والرؤية المستقبلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209203234551370

الفيليون ..والرؤية المستقبلية

الثقافة والحضارة هي نتيجة تدافع وتسير في الأرض منذ الحضارات الأولى، بعد ان حاول الإنسان كشف محاكاة ما ييسر حياته، ويفضي إليها بعد يسر، فكشف ما ستر عورته، وطوره إلى ما يزيده جمالا في اللباس والتمدن مرتبطة ببعضها عضويا وتتضمن مجموعة متكاملة تتكون من اللغة التي ترتبط بالهوية الإنسانية، ولا تهذب الثقافة بعيدا عن الحضارة.والثقافات تتعدد وتدافع وتهذب، ولا يمكن تحقيق ذلك بمعزل عن الحضارة.والذي لا يمكن إنكاره إن هناك علاقة وطيدة بين الثقافة واللغة، فلا ثقافة بلا لغة، ولا لغة بلا ثقافة ثم الدين والمعتقدات والقيم والأخلاق والفن والأدب والرياضة وغير ذلك مما يتعلمه الإنسان من مجتمعه ومحيطه من المكملات.
الكورد الفيليين حالهم كحال كل المكونات بمختلف قومياتهم وطوائفهم وأديانهم، فهم موزعون على جهات وقوى وأحزاب مختلفة وليس لهم موقف سياسي معين يجمعهم فمنهم الاسلاميون والقوميون واليساريون..الخ، موزعون على أحزاب مختلفة وبالعشرات، وهذه من الأمور الطبيعية ولا يختلفون عن غيرهم ،ولكن من البديهات أن يحافظوا على تراثهم ولغتهم وثقافتهم حتى لا تضيع هويتهم الاصيلة،

ان تطوير ثقافة الكورد الفيليين ولهجتهم المستقلة في ظروف تتسم بالتعقيد والتخندق والأنانية الفئوية وانعدام الثقة والتوازن الاجتماعي لا تتعارض مع انتمائهم القومي، والتي مع الاسف من القلة التي يستفاد منه ابنائهم بسبب التأثيرات السياسية و لا تجد احدا منهم يتكلم بلغته الأصلية الا ما ندر في المناطق التي يتكاثرون ويتجمعون فيها أو في القرى النائية ، ولهم تراثا موحدا له خصوصيته،. وباستطاعة العراقيين أن يميّزوا جملة من التقاليد والخصال التي يعيش عليها هذا المكون المسالم الذي يقف العمل في مقدمة قيمه اضافة الى المصداقية في التعامل اليومي ، ، ثم النظام والدقة.. وقبل هذا وذاك الإبداع من جانب والإخلاص سواء للوطن أو لروح الجماعة من جانب اخر.. فضلا عن التحمّل والصبر.
لقد سعى النظام البعثي طمس هويتهم من خلال ’ تصفية الفيليين في أوسع عمليات تهجير قذرة شملت نصف مليون مواطن منهم في العام 1980 وكبسها في شاحنات مكشوفة تقودهم مجموعة من الاوباش والساقطين اخلاقياً لكي يُسمعوهم أرذل الكلمات والتعابير الخالية من الأخلاق والانطلاق بهم نحو الحدود مع إيران لإلقائهم وسط حقول الألغام.
لاشك فيه ان الدافع المذهبي أحد الأسباب الكامنة وراء حملة التهجير والظلم الذي لحق الفيليين تاريخياً في العراق و لأسباب ودوافع سياسية بسبب معارضتهم للنظام السابق وانتشار الفكر اليساري وسط أبنائهم، وانتماء الكثير منهم للحركات الكوردستانية وثوراتها أو تعاطفهم معها على الأقل ، كما أنَّ أوساط رجال الأعمال والتجار الفيليين كانت احد مصادر التمويل المالي لتلك الحركات لهذه الحركات النضالية ... اثر هذه الجريمة البشعة ’ اي التسفير’ تم احتجاز الشباب من أبناء المهجرين في السجون الرهيبة في عمق الصحراء’ سجن نقرة السلمان ’ في بادية السماوة والذين طالتهم يد الغدر وتمت تصفيتهم جسدياً بعد قضائهم سنين طويلة في ذلك السجن الرهيب والسجون الاخرى للنظام. فيما تم مصادرة كل أموال وممتلكات وعقارات اهاليهم ومصادرة المستمسكات الرسمية التي تثبت عراقيته’ المرقنة حتى هذا اليوم في دوائر الجنسية ’ ولم يسمح لهم بأخذ أكثر من الملابس التي يرتدونها ، أما من تبقى منهم فقد جرى ترحيلهم البعض منهم من مدنهم عبر التهجير القسري إلى وسط وجنوب العراق وإلى مدن الرمادي والسماوة والكوت والحلة وتخفى البعض منهم بألقاب وعناوين من أجل الابتعاد عن أعين السلطة ، فيما محقت أسماء مدنهم وقراهم وقصباتها وتم ترقين أسماؤهم من سجلات النفوس لعام 1957’
ان اللغة الفيلية هي العمود الفقري للثقافة و العامل المتين لحفظ الهوية الاصيلة للتفاعل والتأقلم مع المجتمع ولهم انسجام واضح المعالم في المجتمع العراقي ومن اهم الامور التي تساهم مساهمة اساسية وفعالة في تطوير ثقافة ابنائهم بشكل خاص والثقافة العراقية بشكل عام الذي هم جزء مهم منه هو المحافظة على لغتهم الأم التي تضاف بشكل جلي لتوطيد أو صورهم مع الآخرين ، والتنوع الثقافي في العراق نعمة يجب أن تحظى باهتمام جميع القوميات من أجل خلق مناخ صحي يتنفس فيه الجميع انسام الحرية الخلاقة، فلا تقدم ولا ازدهار دون شعار الحرية الذي يغمر شعوب العراق وأطيافه جميعا.
في واقع الحال تواجه اللهجة الكوردية الفيلية في العراق مخاطر حقيقية قد تؤدي الى انقراضها إذا لم يتم الاهتمام بها ، والسعي الى تنشيط آدابها ومساعدة الكورد الفيليين على التكلم بها، خاصة اولئك الذين تعرضوا للتهجير والترحيل القسري من مناطقهم صغارا، حيث عاشوا في بيئة مغايرة لبيئتهم الكوردية وصاروا بمواجهة جديدة على مختلف المستويات، مما أدى الى تركهم التكلم بلهجتهم بحكم سياسة الأمر الواقع، فاللغة السائدة الرسمية هي العربية فضلا عن كونها لغة التخاطب الوحيدة في الشارع والمحلات والدوائر والمؤسسات الحكومية وسط العراق وجنوبه، وهي من العوامل التي تضعف الحس القومي، لذا نرى ضرورة الاهتمام باللهجة الكوردية الفيلية ودعم سبل انتشارها ما بين صفوف الكورد الفيليين وانشاء محطات اعلامية مسموعة ومقروءة ومرئية من أجل تنشيط آدابها واعادة الذاكرة الشعبية الى مجراها الطبيعي، ومساعدة الجيل الذي حرم من لغته وثقافتها التي حاول النظام البعثي طمس هويتهم الاصيلة في اسقاط الجنسية عنهم جراء دورهم الوطني وتهجير المئات من العوائل من النساء والأطفال والشيوخ ورميهم على قارعة الحدود، وتلك وصمة عار في التاريخ المعاصر للبلاد في زمن حزب البعث وتحتاج اعتذارا تاريخيا ومواصلة حقوقية واعتبارية كيترسخ اللحمة الوطنية ، لازال الكورد الفيليون هم علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية، وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا.
عبد الخالق الفلاح – باحث واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 352
الفيليون "يخشون" اقصاءً سياسيا يذكرهم ب"قمع صدام"

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213513552378

الفيليون "يخشون" اقصاءً سياسيا يذكرهم ب"قمع صدام"

بغداد/.. تعرض المكون الكردي الفيلي في العراق إلى أزمات كثيرة، وانتهاكات ممنهجة، بدأت من "قمع" نظام صدام حسين"، بتهمة التبعية لإيران، والإطاحة بهم في المناطق التي يقطنونها، لا سيما في بغداد، وخانقين ومندلي وزرباطية وبدرة، ولم تنتهِ معاناتهم حتى بعد سقوط نظام صدام، اذ لاقوا مزيدا من الاقصاء، بحسب ساسة وممثلين عنهم.
ويسكن الفيليون بكثافة مدن البصرة والكوت والعمارة، كما ينتشرون في الجزء الشرقي من الحدود العراقية الإيرانية، وتتراوح اعدادهم قرابة الثلاثة مليون نسمة، كما ينتمون الى الطائفة الشيعية.
وعن تجربتهم السياسية، فإن للكرد الفيليين مقعد كوتا واحد في مجلس النواب العراقي عن محافظة واسط، فيما طالبوا قبل الانتخابات البرلمانية التي جرت في أيار الماضي، بأن مع أن يكون لهم مقعد كوتا آخر عن محافظة بغداد ومقعد كوتا عن محافظة ديالى بسبب كثافتهم السكانية وتأثيرهم في هاتين المحافظتين، وعلى هذا الأساس تنافست الأحزاب الكردستانية مع الاخرين للحصول على مقاعد الكوتا هذه.
ولم يكن تمثيل الكرد الفيليين بشكل عام واسعاً في الدورات النيابية السابقة، إذ اقتصر على وجود داخل كتل او قوائم تابعة لاحزاب كردية او شيعية نجح منهم القليل بالصعود الى البرلمان العراقي عبر القوائم المغلقة في اولى الدورات، وسط تمثيل وحيد في برلمان كردستان بدورته السابقة من حصة علي حسين فيلي عن كتلة الحزب الديمقراطي الكردستاني.
ودخل الكرد الفيليون الانتخابات التشريعية، في الانتخابات الأخيرة، بقوة على مستوى عدد المرشحين، والتنافس على مقعد الكوتا المخصص في محافظة واسط، بعد ان مثّل الكرد الفيليون في البرلمان السابق علي حسين فيلي عن كتلة الحزب الديمقراطي الكردستاني. إلا ان قانون الانتخابات الجديد اقر لهذه الشريحة مقعدا في محافظة واسط بنظام الكوتا بعد مطالبات سابقة بتخصيص 3 منها في بغداد وديالى حيث انتشارهم.
واعترض سياسيون فيليون وناشطون على الأمر، من باب، ان "المرشحين من الفيليين لهذه الانتخابات اكثر من 100، بينما يتنافس على كوتا واسط 12"، في حين "ينقسم معسكر المرشحين الفيليين وكذلك جمهورهم بين الشق القومي والاخر المذهبي".
وأسفرت الانتخابات والحصول على مقعد الكوتا للفيليين في واسط، إلى فوز مازن عبد المنعم، التي سرعان ما حصل هو الآخر على الدعم السياسي للمنافسة على منصب مقرر البرلمان.
ويقول النائب عن الاقلية الفيلية في محافظة واسط، مازن عبد المنعم، اليوم السبت، ان مشروع ترشحه لمنصب مقرر البرلمان لاقى اقبالا وترحيبا من اهالي واسط ومسؤولين ونواب في البرلمان، مبينا انه من باب الانصاف يجب ان نحصل على هذا المنصب لاننا اقل الاقلية في البرلمان.
وقال عبد المنعم ل "عين العراق نيوز"، ان "مشروع ترشحي لمنصب مقرر البرلمان في دورته الرابعة، هي خطوة مهمة لنا ككرد فيلية لأنني الممثل الوحيد لهذه الاقلية والذي يبلغ عدد سكانها في العراق قرابة 3 ملايين نسمة وبالتالي من باب الانصاف لنا ان يكون لنا فقط هذا المنصب حتى نستطيع ايصال صوت جمهورنا واهلنا وبالتالي تكون الكفة متعادلة مع بقية المكونات الاخرى التي تحظى بمناصب عدة سواء في السلطة التشريعية او التنفيذية".
ولفت إلى ان "مشروع ترشحي، لاقى اقبالا واسعا من اهالي واسط وبعض المسؤولين والنواب وهناك دعما كبيرا لنا في هذه الخطوة التي تجعل البرلمان مؤسسة تمثل جميع ألوان الشعب العراقي بصورة عادلة".

وكان عبد المنعم قد أوضح في بيان سابق، على انه "أعلن ترشحه رسمياً لمنصب مقرر البرلمان للدورة النيابية الحالية لتمثيل المكون الفيلي المظلوم، في السلطة التشريعية"، مبينا ان "المكون الفيلي بمحافظة واسط، سيبذل قصارى جهده لخدمة البلد عموماً والمكون الفيلي الاصيل خصوصاً".
بدوره، رأى المحلل السياسي عصام الفيلي، أن حصول النائب عن المكون الفيلي مازن عبد المنعم، على منصب مقرر البرلمان، هو "طبيعي"، ومن الممكن أن يحصل عليه.
وقال ل"عين العراق نيوز"، ان "الدورة السابقة كان فيها مقرر البرلمان من المكون التركماني، وبالتالي فإن ترشح شخصية من الفيليين يمكن اعتباره استحقاقا طبيعيا.
وأكمل، أن "العملية السياسية في العراق، تشوبها الكثير من الإشكاليات بسبب الانفراد في الحكم والقرار، ولا بد ان تشارك جميع المكونات العراقية الأصيلة في الحكم والمشاركة عن طريق الاستحقاق الانتخابي".انتهى 6
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 353

الفيليون في العراق/1

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230308115643472797
احمد الحمد المندلاوي

من مواضيع الأديب المرحوم حيدر الحيدر:

* الكورد الفيليين ... من اوائل ضحايا النظام السابق ...
سُلبت حقوقهم ومورست ضدهم أبشع العمليات الوحشية التي لم يشهد لها
لها التاريخ المعاصر .
لنسلط الضوء على قضية هذه الشريحة العريقة من الشعب العراقي .

*موطن الكورد الفيليون ودورهم في التاريخ القديم :
الكورد الفيليون هم سكان شرقي نهر دجلة منذ أقدم العصور ..
بدليل ان الزعيم الراحل عبد الكريم قاسم عندما التقى بوفد من الكورد الفيليين

أوائل ثورة 14 تموز ، أكد في كلمة القاها فيهم بمبنى وزارة الفاع : ان الكورد الفيليون هم سكان شرقي دجلة الأصليون ... فشرقي دجلة هو موطنهم الأصلي قبل الفتح الاسلامي للعراق.. وقد شيدوا أقدم الحضارات في التاريخ ..منها الدولة الميدية والدولة الإيلامية وغيرها من الدول .
وقد دخل الكورد الفيليون الدين الاسلامي منذ أيام الفتح الاسلامي وساهموا بشكل فعّال في إسناد الدولة الإسلامية .. واختلطوا بالوافدين الى العراق وتجانسوا معهم .
فها هو ميثم التمار أحد أصحاب الإمام علي كان واحداً منهم .. وذلك أبو مسلم الخراساني مؤسس الدولة العباسية كان من الكورد الفيليين ،
(رغم ان لقبه الخراساني الا انه لم يكن خراسانياً لكنه جيَّشَ الجيوش من هناك فسمي بالخراساني)

*المناطق التي ينتشر فيها الكورد الفيليون في الوقت الحاضر :
ينتشر الكورد الفيليون في مناطق عدة من العراق منها : خانقين وما حولها ،
ومندلي وبدره وزرباطيه وورمزيار وجلولاء والسعدية وشهربان ومناطق من الحي والصويرة والنعمانية والعماره وعلي الغربي والبصرة والحلة والديوانية
اضافة لإنتشارهم الواسع في بغداد .
* المحلات التي يسكنها الفيليون في بغداد :
يسكن الكورد الفيليون بشكل مكثف في بغداد في المحلات التالية :
باب الشيخ وعگد الاكراد محلة الصدرية وسراج الدين محلة الهيتاويين
محلة القشل محلات : الدهانة والشورجة وسوق الغزل وصبابيغ اللآل .
كذلك : العوينه والتسابيل وگهوة شكر وفضوة عرب ومناطق من الكاظمية ومدينة الحرية والعطيفية وحي الاكراد في مدينة الصدر .

* دورهم في الانتفاضات والحركات السياسية العراقية :
كان للكورد الفيليين دور بارز ومشهود في جميع الانتفاضات التي حدثت في العهد الملكي ، جنباً الى جنب مع اخوانهم العراقيين .. فخرجوا ضد معاهدة 1930 وضد معاهدة بورت سموث . وانتفاضة كانون .ووثبة الجسر. كذلك تأييداً لمصر في العدوان الثلاثي .ومساندة ثورة 14 تموز 1958 ...
كما كان لهم دورهم المشهود في مقاومة ردة شباط .. فتصدوا لتلك الردة الشباطية السوداء وقدموا التضحيات الجسام , اذكر على سبيل المثال الشهيد لطيف الحاج
ورفاق له في الاحزاب الوطنية . أن مقاومة عگد الاكراد لا يمكن ان تزول من الأذهان يسجلها لهم التاريخ بكل عزٍّ ...
وكان لهم دورهم الكبير في الاحزاب والحركات السياسية الوطنية .. في الحزب الشيوعي كان عزيز الحاج سكرتيراً للقيادة المركزية (الكفاح المسلح) وفي الحزب الديمقراطي الكوردستاني . كان الدكتور جعفر محمد كريم من المؤسسين مع الملا مصطفى البارزاني وكان حبيب محمد كريم سكرتيراً للحزب الديمقراطي الكوردستاني . كذلك يد الله كريم وياسين محمد كريم وزكيه اسماعيل حقي كان لهم دورهم المعروف .. اما في الإتحاد الوطني الكوردستاني فكان من المؤسسين مع مام جلال ، الاستاذ عادل مراد وعبد الرزاق الفيلي وممن أدوا نشاطاً ثورياً في الاتحاد الشهيد سلمان داوود والشهيد جوامير والشهيد جبار فرمان والقائمة تطول اما في الحزب الديمقراطي الكوردستاني فالشهيدة ليلى قاسم ورفاقها
الذين أعدموا معها رموز شامخة يفتخر بهم الكورد في كل زمان ومكان .

* شخصيات أدبية وفنية وثقافية من الفيليين:
لو أردنا ان نتعرف على هذه الشخصيات لا نقف عند حد ولا نعلم بمن نبدأ
فمن الأدباء الكاتب الروائي الكبير غائب طعمة فرمان صاحب رواية المخاض وخمسة اصوات والنخلة والجيران . كان فرمان يسكن المربعة ويقوم بالتدرس في اعدادية الفيلية ببغداد .. كذلك الأديب الكبير كامل البصير والأديب ماجد الحيدر والشاعر عبد العزيز الحيدر.. ومن الفنانين الفنان الكبير سلمان شكر الذي كان علما من أعلام الموسيقى في العالم وتلميذه الفنان الكبير نصير شمه ومن الفنانين سليم البصري (حجي راضي) وزميله الفنان حسين علي حسين والفنانة الراحلة زينب (فخرية عبد الكريم) والفنان رضا علي ومطربة المقامات فريده والشاعر والإذاعي المعروف (زاهد محمد) صاحب مسلسل غيده وحمد والشاعر الغنائي ابراهيم احمد والمسرحي الراحل سالم شفيق وهنك عدد كبير من الفنانين مثل المطرب الكردي فرهاد حسن والفنان التشكيلي حسين مايخان والفنان المسرحي جبار نزاري والمخرج المسرحي حسين الحيدري والفنان طه درويش وآخرون .

* دورهم المميز في السوق البغدادي:
فيما مضى كان معظم تجار سوق الشورجه والاسواق البغدادية من الكورد الفيليين ،وكان بيدهم عصب الاقتصاد تقريباً

يعملون بإخلاص وصدق في التعامل خدمةً لأبناء وطنهم العزيز .. ومن هنا جاء حقد وكراهية الرجل المريض صدام عليهم .
فقد قام بعملية خبيثة وجبانة حين دعا التجار الى اجتماع في غرفة تجارة بغداد
وعند حضورهم أمر بالقاء القبض على الكرد الفيليين منهم وقام على الفور
بتسفيرهم خارج العراق بتهمة التبعية الايرانية . وكانت تلك بداية لعملية تهجير كبرى ضد الكورد الفيليين . فنهب أموالهم
واستولى على بيوتهم وممتلكاتهم ومحالهم التجارية .... اما عن سبب حقد صدام الدفين عليهم لأنهم كانوا في طليعة
الممولين لحركات الشعب الكردي التحررية .. كما ان صداماً اراد أن يُشبع غريزته الشوفينيه. ويمهد لحربه على ايران ...
لذلك عمد الى تسليم مفاتيح التجارة لأقربائه وأعوانه وما قيام أخيه وجلاوزته باعدام التجار في بغداد الا مكملاً لجريمته
النكراء في اضطهاد الأبرياء .

* عملية التهجير الكبرى :
بدأت عمليات التهجير في أوائل نيسان من عام 1980
وكانت البداية بالتجار الفيليين كما ذكرنا .. ثم شملت الحملة جميع الكورد الفيليين
في مناطق العراق كافة وبأمر مباشر من الطاغية صدام ...
كان الناس نياماً او كانوا على موائد الطعام في بيوتهم او كانوا في اعمالهم ووظائفهم .. حين هاجمتهم اجهزة النظام واقتادتهم
الى خارج الحدود .. تاركين اموالهم وبيوتهم .. شملت هذه الجريمة اكثر من مليون كردي عراقي اصبحوا في العراء او في
المخيمات الحدودية في ايران .. وكان الاعلام العربي والعالمي نائماً
عن هذه الجريمة الشنعاء .
اذكر مشهدا من هذه العملية : كنت واقفاً قرب احد مراكزالشرطة .. حين احضروا سيارة لوري لرمي احدى العوائل على
الحدود حيث توفي رجل كبير من العائلة في
المركز نتيجة للصدمة . فما كان من ازلام النظام الا ورموا الجثة في السيارة باستهزاء وخبث وقالوا لهم اخذوا وياكم ادفنوا
هناك وره الحدود .. وما كان نصيب الشباب من الكورد الفيليين لأبشع بكثير .
* مصير الشباب من الكورد الفيليين :
....
عندما تم تهجير العوائل كان لهم أبناء يخدمون في الجيش العراقي ..
فتم حجزهم في وحداتهم ومن ثم زجهم في سجن نقرة السلمان ..
بعد ذلك تم تصفيتهم جسدياً عن طريق إجراء تجارب في السلاح الكيمياوي
عليهم او أعدموا ودفنوا في مقابر جماعية قرب صحراء السلمان ولم ينج منهم
الا شخصين او ثلاثة اشخاص وكان عددهم يفوق 900 انسان برئ .
هذه الجريمة الوحشية لم يرتكب مثلها في التاريخ أعتى الطغاة .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org

وقت التدوين: 08-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 354
الفيليون في مدينة الصدر.. علامة فارقة في التنوع الاجتماعي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214157552388

الفيليون في مدينة الصدر.. علامة فارقة في التنوع الاجتماعي
"18، 13، 14، 57، 56".. ارقام قطاعات (احياء) مدينة الصدر (الثورة) شرقي بغداد التي يقطنها غالبية من الاكراد الفيلية من بين غالبية عربية ينحدرون من جنوب العراق. وتكاد تكون هذه المدينة المثيرة للجدل وصاحبة التاريخ الصاخب والحافل بالاحداث هي مكان انتشارهم ونفوذهم الأبرز والأكبر في العاصمة بغداد.
لا يوجد تاريخ محدد يشير إلى بدء سكن الكرد الفيلية في المدينة، لكن تاريخ سكنهم في المدينة اقترن مع بدء تأسيسها اواخر الخمسينات وبداية الستينات من القرن الماضي حيث قام تم توزيعها بين العراقيين الهاربين من مدن الجنوب بحثا عن حياة جديدة في العاصمة.
ومنذ ذلك التاريخ اثبت الكرد الفيليون حضورا لافتا في جميع المراحل التي مرت بها المدينة التي يزيد عددها عن مليوني نسمة اليوم، وشكلوا جزءا مهما وحيويا من هويتها، وكانت بصمتهم واضحة في الاحداث التي مرت بها.
أكبر نكبة او ما يمكن تسميته بالتغيير الديموغرافي التي تعرض لها الكرد كانت في ثمانيات القرن الماضي، حيث لصق النظام السابق بهم تهمة "التبعية الإيرانية"، وقام على اثر ذلك بحملات تهجير وتسفير قسرية طاولت مئات الالاف من ابناء المكون الفيلي الذين سكنوا العراق ربما حتى قبل ولادة رأس النظام السابق.
ويسجل شيوخ المدينة ومعمريها اللحظات التي تركها الكرد منازلهم، وبعضهم كان جلس للتو على مائدة الافطار في واحدة من تلك الصباحات المشؤومة، لكن محاولات افراغ المدينة من احد مكوناتها الأصيلة باءت بالفشل، وبقي الفيليون قوة بشرية مهمة في المدينة.
في اواخر التسعينات شكل الكرد عنصرا مهما في الانتفاضة الشعبية "العفوية" التي اندلعت ضد النظام السابق عقب اغتيال المرجع الديني المعارض السيد محمد الصدر في النجف، وقدموا ضحايا بين قتلى وجرحى وسجناء ومغيبين. تلك الاحداث فتحت صفحة جديدة من القمع والملاحقة بحق الشباب الفيلي وتشددت عليهم دائرة "العمالة والخيانة" لغاية سقوط النظام في 2003.
رغم احداث العنف الطائفي والقومي التي مرت بها المدينة بعد 2003 وانتشار بعض المجاميع المسلحة فيها، لم يُسجل أي مواقف عدائية او حالات تهجير ضد الكرد الفيليين. يبقى الفيليون يشكلون علامة فارقة ومهمة في المدينة واعدادهم تأخذ بالتزايد، لكنهم بحاجة إلى تاريخ يوثق حركتهم في اقصى نقطة شرقي بغداد كانت عامل قلق للحكومات الماضية والحالية.
من: حسن الشنون
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 355
الفيليون كثرة وضياع

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240930062352599733

كامل سلمان

لو أردنا أن نحصي عدد الكورد الفيليين الذين يتبوؤون مناصب مهمة وحساسة في الدولة لتفاجأنا بالأعداد الكبيرة من الكورد الفيليين الذين يشغلون مناصب كبيرة وحساسة وخاصة بالعاصمة بغداد ، ولكن للأسف لا يحسب مردودها للكورد الفيلية ، فهؤلاء تسلقوا تلك المناصب بأسماء وعناوين بعيدة كل البعد عن التجمع الفيلي ، فقد جاءوا بعناوين الأحزاب الدينية أو أحزاب أخرى غير مرتبطة بالكورد أصلاً . هذا الشيء كان من المفروض أن لا يحصل ، كان المفروض بالنسبة للكوردي الفيلي أن يدخل في أي مجال بأسم مكونه وقوميته فذلك أولى وأكثر صدقاً ، خصوصاً وأن النظام السياسي القائم يعتمد على التصنيف العرقي والديني والطائفي . صحيح أن الكوردي الفيلي أصبح مثل الطماطم يتم(ترهيمه) على جميع التصنيفات وفي جميع الطبخات ، ولكن يبقى انتمائه القومي هو الأساس ، ولسنا من أوجد هذه التركيبة السياسية وأصر على أستمراريتها ، فهذا واقع حال تقبله الجميع وتكيف معه الجميع . الجميع يعلم بأن الكورد الفيلية فيهم من يمتلك المؤهلات والقدرة على شغل أي منصب رفيع في الدولة ، لذلك فأن الحصول على المنصب ليس منة بل هو استحقاق عن جدارة ، فلا حاجة للتخلي عن أسم المكون لعيون المنصب . كلنا نتذكر صباح مرزا مسؤول حمايات صدام حسين وطه الجزراوي نائب الرئيس صدام حسين ، كلاهما كانا من الكورد الفيلية ، بماذا نفعا الكورد الفيلية ؟، لم ينفعا شيئاً ، والسبب لأنهما تبوؤا مناصبهما بصفتهما البعثية وليست صفتهما الكوردية ، فلم يستطيعا أن يمنعا قتل الشباب الفيلي وتهجير العوائل الفيلية . فأي منصب أو موقع أو مكانة يحصل عليها الكوردي الفيلي بصفته غير الفيلية تكون عديمة القيمة بالنسبة للكورد الفيلية . فلا يفرح بعض المروجين لهذه الشخصية أو تلك فقط لأن لقبه يدل على كورديته الفيلية ، أعطوني ماذا قدموا لمكونهم المحمل بالجراح والآلام . ولا أريد هنا أن أطالبهم بجعل مصلحة مكونهم الكوردي فوق المصلحة العامة ، نعم المطلوب منهم الإخلاص في عملهم الوطني أولاً ثم السعي الجاد لنصرة مكونهم الفيلي ثانياً ، فما زالت حقوق الفيليين مهضومة . . مئات من المشاكل والأمور العالقة تخص الكورد الفيلية ، منها أمور قانونية ومنها سياسية ومنها مالية لم تحل حتى اللحظة بعد مرور أكثر من عشرين عاماً على سقوط النظام السابق في الوقت الذي كانت الاموال تغدق على عوائل رفحة وعوائل الشهداء والسياسين والمسجونين وحتى المصريين والكويتيين والأردنيين نالوا حقوقهم وزيادة ، إلا الكورد الفيلية سيبقون مهمشين كما كانوا من قبل ، مع العلم والكل يعلم ذلك بأن معاناة جميع الملل والطوائف والإتجاهات السياسية لم تساو معشار ما عاناه الكورد الفيلية ، وتبقى حقوقهم طي النسيان ولا أحد يطالب بها ، فمن سيطالب بحقوقهم إذا كان هذا المسؤول الفيلي أو ذاك يدافع عن حقوق حزبه الذي أعطاه المنصب أو حقوق العباءة التي ألتحف بها .
أخوتي وأخواتي الفيليين بقدر ما نكون جادين بطرحنا وبقدر ما نكون مصممين على استرداد حقوق مظلومينا بنفس القدر نستطيع تحقيق أهدافنا ، الحياة علمتنا بإنها لا تتقبل غير الجد والصبر والإصرار ، فما زالت صرخات النساء والأطفال والشباب الفيلي المغدور المظلوم وعويل الأمهات الثكالى ودموع الأباء مازالت تنتظر رد أعتبار لها لتنام قريرة العين في مراقدها التي دفنوا فيها وهم أحياء أو الذين ماتوا بالعراء ، المجد والخلود لجميع الشهداء الفيليين المظلومين .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 30-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 356
الفيليون كورد أصلاء

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211221930551955

الفيليون كورد أصلاء
القاضي منير حداد
نحن الفيليون كورد أصلاء، أبناء الأب الخالد الملا مصطفى البارزاني، وقد جردنا د. علي المؤمن، من الإنتماء.. شرفاً.. الى القومية الكردية، معتبراً أياهم لوراً، أي قومية مستقلة، ينسبهم الى سكان شرق دجلة، وهو كلام عارٍ من الصحة.. نحن اصل الكورد؛ فالكلهور كورد والحضارات جاءت منا.
العيلاميون امبراطورية عمرها اكثر من4000 سنة، والساسانيون امبراطورية كوردية، ملوكها من الكلهور.. كسرى.. خسرو.. العادل، وفي العصر الحديث.. نحن من مؤسسي الاحزاب الكوردية.. كنا وسنبقى في المقدمة "أنا القائل المحكي والآخر الصدى" ولنا دور كبير في الحركات الاسلامية والاحزاب اليسارية.
أخفق د. المؤمن بإعتبارنا جالية إيرانية، فالحقيقة لسنا طابوراً خامساً؛ لأننا نقطن وادي الرافدين منذ الاف السنين، متشرفين بانتمائنا القومي.. كعشائر كوردية نظيرة للعشائر العربية، ولا جدوى لدى د. علي المؤمن، بتشتيت إنتماء الفيليين وإقصائهم عن كورديتهم، ولو كنا لسنا كورداً ما نسبنا أنفسنا الى ما لا ننتسب إليه؛ فكل إنسان ذي قيمة بما هو عليه.. الفرد والمجتمع، يأخذان أهميتهما من وجودهما الإيجابي المتفاعل مع الحياة؛ لذلك لا حاجة لإقحام الفيليين بالكورد لو لم أتأكد من أنني كوردي.. و"كل نفس بما كسبت رهينة".
أما التشيع الذي تطرق له المؤمن.. فشرف يضفى على إنتسابنا الصحيح الى الدوحة المحمدية.. عشائرنا متسننة ومتشيعة، نتوزع بإنسيابية بين المذهب الجعفري والمذاهب السنية الأربعة، حسب مناطق وجودنا كحال العرب والتركمان في العراق. تخصيصاً.. قبيلتي شوان في كركوك.. سنية شافعية، وفي بغداد وجنوب العراق ومناطق أخر.. شيعة إمامية.
قدمنا قرابين سالت دماؤهم في الثورة الكوردية بقيادة الأب الخالد الملا مصطفى البارزاني، ولنا السبق في تأسيس الاتحاد الوطني بقيادة مام جلال طالباني..
نحن كورد، وجودنا لا يتجزأ بإنفصام عروة الفيليين عن محراب الشعب الكوردي ونضاله.. مصير مشترك يضمنا الى قومية تشكل حماية لنا، مثلما نحن من فرسانها على مر التاريخ.
ما الفائدة التي يجنيها د. علي المؤمن، من عرق العظم من الجلد؛ بسلخ الفيليين عن الكورد.. إنه ليس نسابةً وصياً على أصل مكونات العراق.. يساورني شك في ما تضمن طرحه من مغالطات تصويبها لا يخدم أحداً؛ مع رجاء بعدم الخوض في ما لا نفع من ورائه.
أعدادنا تبلغ الملايين، لكن التسفير والتعريب ولجوء الكثير من العوائل الى العشائر العربية خشية التهجير والهلاك الذي جاء به القومجية بعد 8 شباط 1963 ينكلون بنا رداً على دفاعنا عن ثورة الزعيم عبد الكريم قاسم، الى جانب فئات وطنية أخرى؛ فكانت عقوبتنا أن إعتبرونا جالية ايرانية... خسئوا نحن عراقيون كورد أصلاء.
حقوقنا نأخذها من وجودنا ككورد داخل وخارج الاقليم، ومن حكومتنا الاتحادية؛ حيث ننتمي للعراق وآل البيت.. عليهم السلام.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 357
الفيليون هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220921125250435293
الفيليون هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين

د. مهدي كاكه يي

قبل الخوض في الموضوع، أحب أن أذكر بأن إطلاق إسم (الكورد الفيليون) على الشريحة الفيلية، هو إستعمال غير دقيق حيث أن ذكر كلمة (الكورد) مع (الفيليون) كأنما يُراد بها إثبات كوردية هذه الشريحة الكوردية و عليه فهي توحي الى التشكيك في كوردية الفيليين، مثلاً يُقال (سوراني و بهديناني و گەرمياني و إيزيدي) دون الحاجة الى ذكر كلمة (كورد) معها. في رأيي، أن إستعمال مصطلح (الفيليون) لوحده كتسمية لهذه المجموعة الكوردية، يكسبها مدلولاً صحيحاً و عمقاً في كورديتها. و هكذا بالنسبة الى أسماء الأحزاب التي تتبنى تمثيل هذه الشريحة مثل (الحزب الكوردي الفيلي العراقي)، الذي قد يكون الإسم المناسب له هو (الحزب الفيلي) أو (الحزب الفيلي الكوردي)، في حالة إقتصار العضوية في الحزب على الكورد فقط دون غيرهم، أو (الحزب الفيلي الكوردستاني)، إذا ما يُراد للحزب أن يكون كوردستانياً، حيث يسمح النظام الداخلي للحزب بإنتماء المواطنين الكوردستانيين من الكورد و التركمان و الآشوريين و الأرمن و الكلدانيين و العرب الى صفوف الحزب. كما ليس هناك أي سبب وجيه في التأكيد على عراقية الحزب لأن الحزب هو حزب عراقي بحت و عليه يمكن الإستغناء عن كلمة (العراقي) في إسم الحزب كما هو الحال مع أسماء الأحزاب العراقية مثل حزب الدعوة الإسلامية و الوفاق الوطني و غيرها. هناك مسألة مهمة أخرى بالنسبة للتنظيمات المهتمة بالشريحة الفيلية، وهي أن غالبية الفيليين يعيشون في الإقليم الشرقي من كوردستان و أن إهتمام هذه التنظيمات بالأقلية الفيلية التي تعيش في كل من العراق و الإقليم الجنوبي من كوردستان ، يعني إهمال هذه التنظيمات للأكثرية الفيلية.

ماذا تعني كلمة (سومر)؟
كلمة (سومر) متكونة من كلمتين كورديتين (سومريتين) هما (سور) التي تعني (أحمر) و (مر) التي تعني (إنسان أو شخص) باللغة الكوردية، و بذلك تعني كلمة (سومر) باللغة الكوردية (الإنسان الأحمر). إختفاء حرف (الراء) من كلمة (سور) قد يكون حصل كحاجة لغوية لتسهيل تلفظ كلمة (سورمر) ، حيث أن إزالة الحروف الداخلة في تركيب الكلمات، و التي تُسبّب صعوبة في نطق هذه الكلمات، هي عملية شائعة تحصل في جميع اللغات، و عليه تكون كلمة (سورمر) قد أصبحت (سومر) بمرور الوقت و خلال الممارسة اللغوية. الحضارة السومرية (3700 - 2350 قبل الميلاد) هي إحدى أقدم الحضارات

البشرية، حيث أن السومريين هم من أقاموا صرح الحضارة الإنسانية في بلاد ما بين النهرين، و منها إنتقلت الى البلدان الأخرى و أن مدينة أور هي من أقدم المراكز الحضارية. مدينة (آور - أوروك) يعود تأريخها الى سنة 3300 قبل الميلاد و ببنائها تم دشن عصر أول حضارة مدنية.

الأعمال الجبارة للسومريين
أهم عمل قام به السومريون هو إختراعهم للكتابة و الأرقام و إبتكارهم للمدن. السومريون هم أول مَن إخترعوا الكتابة و الأرقام والتي أخذتها الأقوام الأخرى منهم، حيث أننا لو تصفحنا الكتب الغربية التي تدرس تأريخ تطور اللغات و الأرقام في العالم، لنرى أنها تذكر ذلك و تؤكد عليه. السومريون بنوا حضارة متقدمة، حيث طوروا الزراعة و الري و إخترعوا المحراث و الدولاب و العربة و مخرطة الخزف والقارب الشراعي و البرمشمة و اللحام و الدهان و صياغة الذهب و الترصيع بالأحجار الكريمة و عمارة القرميد العادي و المشوي و إشادة الصروح و إستعمال الذهب و الفضة في تقويم السلع وإبتكروا العقود التجارية و نظام الإئتمان و وضعوا كتب القوانين و هم أول من إبتكروا الطابوق كوحدة معمارية مصنعة بدل الحجر. يُحدّثنا التأريخ أيضاً بأن السومريين تمسكوا بالحق و العدالة و الحرية الشخصية و كرهوا الظلم و العنف، حيث وضعوا القوانين لتنظيم حياتهم على ضوء هذه المبادئ الإنسانية. برع السومريون في علوم الموسيقى، حيث أن التنقيبات الأثرية في مدفن زوجة ملك أور، الملكة شبعاد، التي قام بها علماء الآثار البريطانيون عام 1918، قادت الى العثور على مجموعة من العازفين مع 11 قيثارة، إضافة لقيثارة كبيرة مكونة من 30 وتراً وهي القيثارة السومرية. الحضارات اللاحقة قد أخذت معظم العلوم ومنها الموسيقية من الزقورات (أماكن العبادة)، (زقورة أور وزقورة دوركاريكالزو) الواقعة غرب بغداد وكانت زقورات وادي الرافدين قبلة لأنظار الناس ومنها إستلهم المصريون أهراماتهم وهياكلهم الآولى.

مَن هُم السومريون؟
الإكتشافات الأثرية تؤكد بأن السومريين كانوا من الأقوام الآرية و لم يكونوا من الساميين. التنقيبات الأثرية أثبتت أيضاً أن السومريين قد نزحوا من كوردستان الى وسط العراق و من هناك توجهوا الى جنوب العراق فإستوطنوا فيه. الفيليون هم أحفاد السومريين، كما نرى فيما بعد في سياق هذه المقالة، لذلك يعتبر الفيليون السكان الأصليون لمناطق وسط و جنوب العراق قبل مجئ العرب إليه. أول نزوح عربي بدأ الى الحيرة في القرن الرابع الميلادي، حيث وافق الساسانيون على نزوح العرب و جعلهم رعية لهم لإستخدام العرب النازحين في محاربة البيزنطينيين الذين كانوا يحكمون سوريا آنذاك. البيزنطينيون أسكنوا بدورهم قبائل من العرب االغساسنة قبالة الساسانيين، مستخدمينهم كدروع بشرية ضد الهجمات الآتية من الساسانيين.
عند نزوح القبائل العربية الى العراق الحالي في القرن الرابع للميلاد، كان الفيليون يُشكّلون أكثرية سكان العراق، حيث أن الفيليين هم الذين وضعوا اللبنات الأولى في بناء صرح بغداد.
في ذلك الوقت كان الكورد يؤلفون الأكثرية المطلقة لسكان المنطقة الممتدة من قفقاسيا الى (سيسفون) أو طيسفون (المدائن) التي كان الكورد يطلقون عليها إسم (شارستانان) و أن الأسماء الكوردية للمواقع في هذه المنطقة و التي لا زالت باقية الى الآن، تشهد على كوردية المنطقة في ذلك الوقت و على عراقة الشعب الكوردي. باحثون من أمثال صاموئيل هنري كوك و صاموئيل نوح كريمر و جورج رو و طه باقر، يذكرون بأن الموطن الأول للسومريين هو المنطقة الجبلية الكائنة شمال بلاد ميزوبوتاميا و منها نزحوا الى الجنوب و بنوا فيه صرح الحضارة السومرية.

تواصل اللغة الكوردية مع اللغة السومرية
هناك إكتشافات أثرية تتعلق باللغة السومرية التي لا تزال الكثير من الكلمات السومرية متداولة في اللغة الكوردية. كلمة (كور) تعني (الجبل) في اللغة السومرية و الكورد لا يزالون يستعملون كلمة (كو) التي تعني الجبل أيضاً. نظراً لكون جبال كوردستان الموطن الأول للسومريين، كانت لكلمة (الجبل) قدسية خاصة عندهم، حيث أن العديد من معابدهم تحمل إسم الجبل، مثل الإله (سكمان) الذي يعني (ملك الجبال) و (آناه ليل) التي تعني (الجبل العظيم) و معبد (آناليل) أي (بيت الجبل العظيم). كما أن كلمة (پير) هي كلمة مقدسة عند الكاكائيين، حيث هي اسم للمرجعية الدينية لهم، و نفس الشئ كانت عند السومريين مثل (پير خورتسوري) السومرية و (پيرام) الكاسية و (پير مشاتي) عند الأورارتوه و(پير كشنسف) الاشكانية. الإسم المسيحي (هورمز) هو من الأسماء التي تعود للشعوب الإيرانية و أنه مقتبس من إسم الآلهة (هورميس) السومري والذي تغيّر الى (هورامزدا أو مزدا) عند الشعوب الإيرانية و التي تعني (الإله) أيضاً.

هناك الكثير من الكلمات السومرية التي حافظت على تواصلها في اللغة الكوردية و المستعملة من قبل الأكراد الى الآن. مدينة أوروك (الوركاء السومرية) التي تقع أطلالها على بُعد ستين كيلومتراً من مدينة السماوة، يدل إسمها على كورديتها حيث أن إسمها السومري هو (آورگا)، التي تعني بالكوردية (الموقد)، حيث أن الإسم مؤلف من كلمتين كورديتين هما (آور) التي تعني (نار) و (گا) تعني (محل) وبجمع الكلمتين في كلمة واحدة يصبح معناها (الموقد) في اللغة الكوردية. كلمة (شمس) التي يستعملها العرب، مأخوذة من الكلمة السومرية (شمش). لازالت هذه الكلمة مستعملة في اللغة الكوردية، مثلاً، الكلمة

الكوردية (شَمشَمَكويره) و التي تعني (الخفاش)، متكونة من الكلمتين الكورديتين (شَمش) التي تعني (الشمس) و (كويره) التي تعني (أعمى)، أي (أعمى الشمس)، مع وجود رابط (أمَ) بين الكلمتين كضرورة لغوية لتسهيل تلفظ الكلمة المركبة. كما هو معروف أن الخفاش يتواجد أثناء الليل و لا يتحمل أشعة الشمس. كما أن أسماء أيام الأسبوع الكوردية لها علاقة بالشمس، مثل (شَمَ) و (يَكشَمَ) و هكذا. هناك أيضاً مثل كوردي يقول (ده تواني ئەم كاره بكه ى ئەگه ر شه مه له مانگ ببرێ)، أي ما معناه أنك تستطيع عمل هذا الشئ لو إختفت الشمس عن القمر و الذي يؤكد على إستحالة إداء مثل هذا العمل. تُستعمل كلمة (شَمَ) في هذا المذل التي تعني (الشمس) و حيث تم تحول (شمش) السومرية الى (شَمَ) في الكوردية. يقول الدكتور طه باقر بأن كلمة ال(شِعر) هي مأخوذة من الكلمة السومرية (شرو) أو (سرو). أقترح هنا على اللغويين و الأدباء الكورد بالرجوع الى الكلمة الكوردية الأصيلة (شرو) و إستعمالها بدلاً من كلمة ال(شعر)، و بذلك يمكن التخلص من مشكلة كتابة حرف العين (ع) الداخل في كلمة ال(شعر) عند الكتابة الكوردية بالحروف اللاتينية التي تفتقد الى الحرف المذكور. كما أن الكورد لا يستطيعون نطق حرف العين (ع) الذي يدخل في تركيبة الكلمة (شعر)، خاصة في الإقليمين الشمالي و الشرقي من كوردستان، و بإستعمال كلمة (شرو) يتم حل هذه المشكلة أيضاً. يقول الدكتور هاشم العقابي، في برنامجه (شدة ورد) في قناة الفيحاء، أن كلمة (هوسه) هي كلمة سومرية منبعها من مدينة العمارة. (هوسة) مُركّبة من كلمتين كورديتين، هما (هو) و التي هي أداة نداء و (سه)، التي تعني (ثلاثة) و عليه فأن كلمة (هوسة) تعني ثلاثية شعرية. قارئ المقامات العراقي السيد حسين الأعظمي، في مقابلة مع فضائية (كوردسات)، يذكر بأن غناء المقام هو في الأصل غناء كوردي، أخذه العرب من الكورد، على سبيل المثال، إسم (مقام زير) مأخوذ من الإسم الكوردي (مقام ژێر) و الذي يعني بالكوردية (مقام الأسفل) و إسم مقام (سێگا) مأخوذ من الكلمة الكوردية (سێجا) أي مقام (ثلاثي الإيقاع)، حيث يتكرر المقام ثلاث مرات. إسم مدينة (الأهواز) مأخوذ من الكلمة الكوردية (هوز) و التي تعني العشيرة، حيث كانت تسكن فيها سبع عشائر كوردية. العرب قاموا بجمع هذه الكلمة الكوردية فأصبحت (الأهواز) و بعض الأحيان يحوّرونها الى (الأحواز) ليجعلوا منها كلمة عربية صرفة و يقطعوا صلتها بالكوردية.

الفيليون هم جزء من اللور
يتألف اللور من اللور الكبير الذين يسكنون في لورستان الكبرى التي تُشكّل القسم الشرقي من لورستان، و اللور الصغير الذين يعيشون في لورستان الصغرى التي تتألف من القسم الغربي من لورستان. يُشكّل نهر ديزفول الذي ينبع من شمال مدينة ديزفول حدوداً جغرافية للورستان الكبرى و الصغرى. تتألف لورستان الكبرى من مناطق جبلية تمتد حتى فارس، بينما تقع لورستان الصغرى بين نهري كيرخ و ديزفول و يحدّها من الشمال منطقة كرمنشاه و من الجنوب خوزستان. كما أن هناك تواجداً للور في خوزستان أيضاً. تنقسم لورستان الصغرى الى قسمين، الأول يُسمّى ب(بيشكوه) والتي تعني (أمام الجبل) وهي المنطقة الواقعة أمام جبال كرمنشاه و القسم الثاني يُسمّى ب(بشتكوه) و التي تعني (خلف الجبل)، حيث تقع المنطقة خلف جبال كرمنشاه. .يتشكّل اللور الصغير من أعداد كبيرة من العشائرالتي إشتهرت بإسم (فيلي). تتكون العشائر المؤلفة للفيليين من العشائر التالية: جنكروي و أوتري و كرسكي و ليتكي و روزهايتي و ساكي و شادلوي و داودعيني و محمد كماري و كروه جنكروي و أز سعب و شلبوري و كارانه و زر جنكري و فضلي و ستوند و آلاني و كاه كاهي و رخواكي و درهي و برارند و مانكره دار و أناركي و أبو العباسي و علي مماسي و كجاسي و سلكي و خودكي و ندروي و سامي و آسيان و سعي و إركي و روستاي. يترأس كل عشيرة شخص يُسمّى (توشمال) الذي لا يعترف بأية سلطة غير سلطة الحكومة.

تسمية (الفيليين)
في العهد الأشكاني (250 ق.م.- 226 م) كان إسم(پهله) يُطلق على الإقليم الذي عُرف بإقليم الجبل في بداية العصر الإسلامي، للدلالة على قسم من بلاد الميديا القديمة، و الذي عُرف جزء منه لاحقاً بإسم (كوردستان). حافظت الكلمة (پهله) على وجودها في زمن الساسانيين (224-652 م)، حيث أخذ بعض الأسر النبيلة تحمل لقب (پهلو) كلقب متميز و رفيع المستوى، كأسرة قارون پهلو التي كانت تسكن في مدينة نهاوند و أسرة سورين پهلو في مدينة سيستان و أسرة سپاهبند پهلو في دهستان، حتى أن عائلة رضا شاه في إيران إستخدمت هذا اللقب للدلالة على نبالة و أصالة العائلة، حيث تبنوا اللقب پهلوي)، مثل الشاه رضا پهلوي و إبنه الشاه محمد رضا پهلوي.)

في القرن العاشر الميلادي، أثناء فترة الحكم الإسلامي، تمت الإشارة الى (پهله - پهلو) لأول مرة من قبل ابن فقيه الهمداني الذي حدّد جغرافية منطقة (پهله) بالرقعة التي كانت تضم مدن همدان و ماسبذان (إيلام) و سمرة (دره شهر) و ماه البصرة (نهاوند) و ماه الكوفة (دينور) و كرمنشاهان. يضيف أيضاً بأن مدناً أخرى مثل الري و إصفهان و كومش كانت تُعتبر جزء من منطقة (پهله). الشاعر الإيراني ، الفردوسي، الذي عاش خلال القرن العاشر الميلادي، يُميّز في شاهنامته، بين قوم ال(پهله أو پهلي) و الأعراق الأخرى التي كانت تعيش في إيران القديمة كالفرس و البلوش. كلمة(پهله - پهلو) تعني تأريخياً (الجبل أو الإقليم الجبلي)، حيث أن الفردوسي يستخدم هذه الكلمة في شاهنامته بمعنى (الجبل) لأكثر من مرة.

نتيجة إشتهار السكان القاطنين في المناطق الجبلية بالشجاعة و الإقدام، مع مرور الزمن، أصبحت كلمة (پهله) تعني

(الشجاع). يبدو أن كلمة (پهلوان) التي تعني (البطل) في اللغات الكوردية و الفارسية و الأوردية، مأخوذة من كلمة (پهله). بسسب إفتقار اللغة العربية الى حرف(پ)، فأن كلمة (پهله - پهلوي) تحولت الى فهلة - فهلوي. إبن النديم، الذي عاش في القرن العاشر الميلادي، يذكر بأن (فهلة) هي المنطقة التي تضم مدن همدان و ماه نهاوند و إصفهان و الري و أذربيجان. الطبري الذي عاش أيضاً في القرن العاشر الميلادي، يقول بأن الفهلو - هم أهل كورة الجبال. الجغرافي (إبن حوقل) يُحدّد إقليم الجبل بمدن شهرزور وشهرورد (سهرورد) و سيروان و همدان و ماهين (مادين - ماه) و مدينة لور و دينور و حلوان و نهاوند و مدينة كوردان و قرميسين (كرمنشاه). الغزاة السلاجقة قاموا بتقسيم بلاد الكورد في القرن الثاني عشر الى قسمين، أطلقوا على أحدهما إسم (كوردستان و على الآخر إسم (عراق العجم). يذكر مينورسكي بأن منطقة اللور الصغرى غالباً ما أخذت تُعرف بلورستان الفيلي إبتداءً من القرن الرابع عشر الميلادي. من هنا يمكن القول بأن كلمة (بيلي) السومرية تحولت الى (فيلي) التي تعني المقاتل و الشجاع والتي ترجع الى زمن الميديين (884 ق.م - 550 ق.م.)، حيث يذكر الدكتور محمد معين في معجمه الفارسي، بأن الشعب الميدي كان يُعرف تأريخياً ب(پهلة - پهلو) أيضاً، فكان يُطلق عليه (پهلوي ماد). بمرور الوقت، تحول (ماد) الى (ماه) ، كما في (ماهي دشت) أي السهل الميدي و (ماهي نهاوند) وهي إسم مدينة نهاوند الميدية و جبل (ماه نشست) أي موطن الماديين أو الميديين، ثم أصبح مصطلح پهله - پهلو يطلق حصراً على أرض الميديين.

إن كلمة فهلو - پهلو لا تزال تدخل في تركيب المواقع الموجودة في بلاد الكورد التأريخية مثل جبل (هفتاه پهلو) الذي يقع في جنوب مدينة (خرم آباد) و مدينة (فهلويان - فهليان) الغنية بالآثار الساسانية والتي تسكنها قبائل (مامسني) الكوردية و رافد (فهلويان - فهليان) الذي ،يُكوّن مع رافدي خير آباد و شولتان نهر (تاب) الذي يصب في الخليج. هكذا نرى أن كلمة (فيلي) منحدرة من الكلمتين (فهلي - فهلوي).

الفيليون هم السكان الأصليون لبلاد ميسوبوتاميا

نستنتج بأن الفيليين هم السكان الأصليون لبلاد الرافدين (ميسوبوتاميا) و أن السكان الحاليين في جنوب و وسط العراق هم أحفاد الفيليين و لا ينتمون الى العرب بأية صلة تُذكر. لو نتفحص الأسماء الشخصية للمواطنين الشيعة في وسط و جنوب العراق، لَنكتشف أن أسماء الكثير من أجدادهم و جداتهم هي أسماء كوردية خالصة، ربما قد تمت عليها بعض التحويرات البسيطة التي حدثت خلال الحقب التأريخية المتعاقبة التي مرت بها المنطقة. على سبيل المثال، لا الحصر، الأسماء الشيعية (سباهي) متحورة من الكلمة الكوردية (سپاه) التي تعني (جيش) و (إبريسم) المأخوذة من الكلمة الكوردية (هوريشم) التي تعني (الحرير) و (چلاب) الآتية من الكلمة الكوردية (گول آب أو آو) التي تعني (ماء الورد) و الإسم الشيعي (خنياب) المأخوذة من الكلمة الكوردية (خوين آب أو آو) والتي تعني (ماء الدم أو ماء الحياة). كلمة (شروگي) التي تُطلق بالعامية العراقية على الشيعة والتي تعني (شرقي)، هي للإستدلال على أن منبع الشيعة هو الشرق أي شرق دجلة و كوردستان. بلا شك، نحتاج الى الكثير من التنقيبات الأثرية و البحوث و الدراسات للتعمق في تأريخ المنطقة و الإهتداء الى الحقائق المتعلقة بتأريخ الأقوام القاطنة في منطقة الشرق الأوسط و كشف الحلقات التأريخية المفقودة و إلقاء الضوء على الجوانب المبهمة من تأريخ المنطقة. إن التقدم البشري الحالي و ثورة المعلومات و الإنترنيت و الكومبيوتر و سقوط النظام البعثي الفاشي في العراق، كلها يمنح فرصة ممتازة لعلماء الآثار للتنقيب و البحث عن الآثار القديمة، خاصة في كوردستان و وسط و جنوب العراق. الظروف الجديدة توفّر أيضاً مجالاً واسعاً للباحثين في مجال التأريخ القديم، للبحث في ثنايا الوثائق و المستندات و الرسائل و الكتب القديمة للكشف عن المزيد من المعلومات التأريخية عن الكورد و الشيعة و الأقوام الأخرى القاطنة في منطقة الشرق الأوسط. إن القيام بمثل هذه التنقيبات ضرورية جداً، حيث أن تأريخ المنطقة تم تزويره و تشويهه من قبل الحكام و المؤرخين العنصريين. إن تصحيح و تنقيح المعلومات التأريخية و تقديمها بشكل موضوعي و شفاف، بات مُلحّاً و ضرورياً لتبيان الحقائق التأريخية و الأدوار التي قامت بها الأقوام و الشعوب و الأمم في المنطقة و الأحداث و النشاطات و الفعاليات التي وقعت في هذه المنطقة، لإنصاف هذه المجاميع البشرية و معرفة دور كل منها في كتابة و تسجيل التأريخ الإنساني القديم و مدى مساهمتها في بناء الحضارة الإنسانية.

بناء مدينة الحلة

في العصر العباسي، كانت السكان الأصليون الذين يعيشون في منطقة الحلة، تتألف من قبائل كوردية و عربية و نبطية. أما العربُ فكان أكثرهم من بني أَسَد، و كانت تعيش فيها أيضاً طوائف من عرب خفاجة و عبادة وعقيل وغيرهم من عرب العراق. في عام 479 للهجرة، تولى إمارة بني مَزيد، الأمير سيف الدولة صَدَقة، الذي كان من أمراء بني أسد القادمين إليها من واسط، ثم من النيل. سيف الدولة كان أول من سكن في الحلة وإتخذها عاصمةً له في شهر مُحرَّم عام 495 للهجرة. أما الكورد فكانوا من قبيلة جاوان (جاوان تعني باللغة الكوردية "شاب أو جميل") و شاذان (ربما هذ االإسم متحور من كلمة " شادان" الكوردية التي تعني "سعداء"). كان من رجالات قبيلة جاوان الفقيه محمد بن علي جاواني المولود في سنة 468 هجرية. الجاوانيون، قبل نزوحهم إلى الحلة، كانوا يسكنون الجانب الشرقي لنهر دجلة. يأتي المسعودي على ذكر "أكراد واسط" في أحداث عام 329 الهجري في مؤلفه الشهير "مروج الذهب و معادن الجوهر" (كانت ، حتى عهد غير بعيد، أكثرية

غالبة من الكرد الشيعة تقطن في ضواحي ونواحي وبعض أقضية محافظة ميسان والكوت منتشرين شمالاً حتى خانقين وبعض مناطق محافظة ديالى، فمن تلك المناطق جاء كُرد الحلة مع بني مَزيد). قبيلة جاوان تحالفت مع بني مَزيد الأَسَديين، حيث كان إتصالهم بالمزيديين يمتدُّ من عهد الأمير علي بن مَزيد حينما كان في ميسان. كانت قبيلةُ جاوان شافعيةَ المذهب والمزيديون شيعةً إثني عَشَرية ولكن على مر الأيام إندمجوا ببني أَسَد فصاروا شيعةً إثني عَشَرية، كما إستعربوا ولا تزال هناك في مدينة الحلة محلة قائمة بذاتها تُسمّى محلة الكراد و قبور الأمراء الكورد، مثل (ورام جاواني)، ماثلة للعيان في هذه المدينة. في عهد أميرهم، وَرام الثاني إبن أبي فِراس، إنتقل الجاوانيون إلى أرض الجامعين ليؤسسوا الحلة مع أمير بني أَسَد، صَدَقة، وكانت القبيلة الجاوانية تتألف من مجموعتين هما البِشرية و نَرْجِس. من الأسر التي كانت تنتمي الى الجاوانيين، كانت الأسرة الورامية، نسبة الى وَرام بن محمد الجاواني الذي كان عائشاً في النصف الثاني من القرن الرابع الهجري و الذي كان قد تحالف مع الأمير أبي الحسن علي بن مَزيد الأَسَدي. ومما زاد في قوّة التحالف بين المزيديين و الجاوانيين هو حصول المصاهرة بينهم، فقد كانت أم الأمير صَدَقة من الوراميين، حيث كان وَرام بن أبي فراس خال الأمير صَدَقة.

يتبين لنا أنّ قسماً من الفيليين الحاليين هم أحفاد قبيلة جاوان الكوردية التي بنت مدينة الحلة الحالية، بالمشاركة مع قبيلة بني أسد العربية، و أسست الإمارة الورامية الكوردية الى جانب الإمارة المزيدية العربية. كما يظهر لنا أنّ لا علاقة لتشيّع قسم من الفيليين بإيران، فهم إعتنقوا المذهب الشيعي قبل تأسيس الدولة الصفوية، وأصبحوا شيعة منذ زمن البويهيين، تشيّعوا بالتحالف والمصاهرة مع رؤساء قبيلة بني أسد الشيعية منذ منتصف القرن الرابع الهجري وإستعرب قسم منهم. القسم الآخر من الفيليين إعتنقوا المذهب الشيعي الإثني عشري أثناء فترة الحكم الصفوي (1721-1507 م) .

أبو الطيب المتنبي يكتب الشعر للفيليين

القائد العسكري الفيلي دلّير بن لَشكَروز الذي أتى الكوفةَ مأموراً من قبل مركز الخلافة في بغداد وأكرم وجهاء المدينة الذين تصدوا للفتنة التي حدثت عام 353 للهجرة ووضعوا حدّاً لما وقع فيها من أعمال التخريب وأنقذوها من السلب والنهب والقتل، كتب المتنبي قصيدة شعرية لدلّير يمتدحه فيها. إستهل المتبي قصيدته بالبيتين التاليين:

كدعواكِ كلٌّ يدّعي صِحةَ العقلِ ومن ذا الذي يدري بما فيهِ من جهلِ
تُريدين لُقيانَ المعالي رخيصةً ولا بُدَّ دون الشهدِ من إبَرِ النحلِ

" زرياب" الموسيقار الفيلي العبقري

نشأ الموسيقار و المغني الكوردي (الفيلي) الشهير زرياب في بغداد و توفي في الأندلس في سنة 845 م. عاصر زرياب خلافة هارون الرشيد و كان تلميذاً للموسيقار الكوردي إسحق الموصلي. أضاف وتراً خامساً لآلة العود الموسيقية، حيث كانت لهذه الآلة أربع أوتار قبل ذلك و إستعمل الأمعاء كأوتار للعود. كما أن زرياب كان السبب في إختراع الموشح، بتعميمه طريقة الغناء على أصول النوبة، بالإضافة الى إدخاله مقامات كثيرة لم تكن معروفة من قبله و جعل مضراب العود من قوادم النسر بدلاً من الخشب. زرياب كان أول من أدخل نظام إفتتاح الغناء بالنشيد قبل البدء بالنقر كما أنه هو أول من وضع قواعد تعليم الغناء للمبتدئين. أصلح زرياب الدفوف والمزامير وأحكم صنعها وابتكر الفرق الموسيقية التي تجمع بين العازفين والمنشدين. وهو أول من أنشأ ما يسمى بالمسرح الصغير الذي تجلس عليه الفرقة الموسيقية. هاجر زرياب إلى بلاد المغرب ثم الأندلس، وفي الأندلس لم يقتصر تأثير زرياب على مجال الموسيقى والغناء بل علّم الأندلسيين كيفية ارتداء الملابس التي تتناسب فصول السنة، و عدّل من هيئات الثياب فقصّرها وضيّق الأكمام وأعطاها هيئة جميلة كانت موضة العصر. كان زرياب أيضاً عنوان الأناقة في عصره، وهو الذي علّم الأندلسيين فنون الإتيكيت وعلمهم كيف يقصون شعورهم ويقومون بتقصيره عند الجانبين وابتكر للنساء تصفيفات جديدة عُرفت باسمه. كما تفنن زرياب في تحضير أرقى أنواع العطور من الزهور مباشرة مبتعداً عن الدهانات وعطورها. كذلك أدخل زرياب تقاليد الشرق في الطعام ، حيث عمل على تحسين إعداد أطباق وأصناف جديدة عُرفت بإسمه و أدخل صناعة الحلويات، كما علمهم فرش المناضد واستخدامها في إثناء الطعام بالإضافة إلى استخدام الملاعق والشوك والسكاكين بدلاً من الأصابع. إلى جانب هذا كله، كان له أسلوبه الخاص في كيفية تقديم الطعام في الحفلات الذي قلّده فيه الأندلسيون حتى غدت أساليب زرياب نموذجاً يتبعه كبار القوم. كان زرياب أيضاً عالماً بالنجوم وقسمة الأقاليم السبعة واختلاف طبائعها وتشعب بحارها وتصنيف بلادها وسكانها.

مَن هُم الشيعة العرب؟

خلال التمعن في تأريخ الشيعة العرب في العراق، يتوصل المرء الى أنهم من أحفاد السومريين و الذي يعني أنهم ينحدرون من الأقوام الآرية. يذكر كل من هنري فيلد و عالم الآثار سيتن لويد بأن سكان الأهوار في جنوب العراق هم أحفاد السومريين.
يقول هنري فرانكفورت بأن منطقة الأهوار في جنوب العراق كانت مأهولة منذ الألف الخامس أو الرابع قبل الميلاد و أن سكانها قد قدموا من الهضبة الإيرانية الواقعة في كوردستان. هذا يؤكد بأن سكان الجنوب العراقي هم من أصول كوردية. من هنا يتبين لنا بأن الشيعة العرب في العراق يتألفون من أصول كوردية (فيلية)، الذين كانوا يعيشون على الضفة الشرقية لنهر

دجلة في محافظات واسط و ميسان و بغداد و ديالى الحالية ، حيث كان الكورد يُشكّلون أغلبية سكان الوسط و الجنوب العراقي آنذاك. نسبة قليلة منهم تنحدر من النبطيين و الآشوريين الذين كانوا يعيشون في جنوب و وسط العراق. نسبة قليلة من الشيعة العرب العراقيين تتألف أيضاً من بقايا الساسانيين و الصفويين الذين حكموا بلاد ما بين النهرين. بعد الإحتلال العربي الإسلامي للعراق الحالي، تم تعريب هذه الأقوام الإثنية المكونة للشيعة العرب بمرور الزمن. من هنا يمكن الإستنتاج بأن الشيعة العرب هم طائفة مستعربة و أن الكورد (الفيليين) يشكلون الأكثرية الشيعية المستعربة، حيث أن الكورد كانوا السكان االأصليين الذين عاشوا في بلاد الميسوبوتاميا (بلاد ما بين النهرين). على ضوء االتنقيبات الأثرية الحديثة التي جرت في وسط و جنوب العراق، يتوصل المرء الى أن الكورد و الشيعة، لا يشتركون فقط في الظلم التأريخي الذي تعرضوا له عبر تأريخهم الطويل و كونهم ضحايا المقابر الجماعية و الأسلحة الكيمياوية و الإعدامات و الإبادة الجماعية، و إنما ينحدرون أيضاً من السومريين، وهم أحفاد السومريين الذين بنوا أول حضارة إنسانية متمدنة على أرض الرافدين في العالم. نستنتج أيضاً بأن أكثرية الشيعة العرب تجري في عروقهم دماء كوردية، حيث كان وسط و جنوب العراق موطناً للفيليين الذين إستعربوا مع مرور الوقت بعد إحتلال المنطقة من قبل العرب. من جهة أخرى، نرى أن قسم من السكان العرب السُنّة الذين يعيشون في غرب العراق، ينحدرون من الأقوام العربية الذين نزحوا الى المنطقة من الجزيرة العربية في القرن الرابع الميلادي أثناء حكم الساسانيين لبلاد ما بين النهرين و حكم البيزنطينيين لسوريا و من ثم بدأت الهجرات العربية الى المنطقة مع بدأ الغزو الإسلامي العربي للعراق في عهد الخليفة عمر بن الخطاب في عام 635 م. القيادات الشيعية باتوا يدركون هذه الحقيقة التأريخية، حيث أن السيد عمار الحكيم، الأمين العام لمؤسسة شهيد المحراب للتبليغ الإسلامي، في حديث له في مدينة الناصرية، صرّح بأن (حضارة العراقيين تمتد الى أكثر من 3000 سنة قبل الميلاد و أن الطائفيين، الذين تعاقبوا على حكم العراق، علّمونا الوطنية، إلا أنهم أخذوا الوطن من عندنا).

قد يتساءل المرء لماذا تم إستعراب سكان وسط و جنوب العراق بعد إحتلال المنطقة من قبل العرب خلال العهد الإسلامي، بينما كان من المفروض عملياً أن تصبح الأقوام الغازية، التي تشكل الأقلية بين سكان المنطقة المحتلة، جزء من السكان الأصليين و تذوب فيهم! أعتقد أن هذه الحالة العكسية حصلت نتيجة أربع أسباب رئيسة. العقيدة الإسلامية و كتابة القرآن باللغة العربية ساهمت بشكل كبير على هيمنة اللغة العربية و الثقافة العربية على لغة و ثقافة السكان الأصليين في وسط و جنوب العراق. العرب المحتلون كانوا أكثر قوة من السكان الأصليين، بدليل تمكنهم من إحتلال بلاد الرافدين، و شدة بطش و عنف المحتلين العرب، كانت عاملاً آخراً في تعريب شيعة العراق. منطقة وسط و جنوب العراق هي محاذية و قريبة للجزيرة العربية، التي منها إنطلق العرب المسلمون للإستيلاء على المنطقة، سهلت من عملية إستعراب الشيعة، حيث نظراً لجوار المنطقة و قربها من موطن المحتلين، ساهمت في إحكام قبضة المحتلين للسيطرة على المنطقة و التحكم بحياة السكان الأصليين و إرسال قوات كبيرة الى الوسط و الجنوب العراقي لتعزيز حكمهم و سيطرتهم على المنطقة و التي أدت الى زيادة هيمنتهم و نفوذهم فيها. كون جنوب و وسط العراق منطقة سهلية مبسوطة و مفتوحة، تفتقد الى تضاريس أرضية دفاعية، ساهم في تسهيل عملية تعريب الشيعة لسببين: الأول أن تضاريس المنطقة أجبرت سكان المنطقة على الخضوع للمحتلين بسبب عدم قدرتهم على المقاومة، و السبب الثاني هو أن الطبيعة السهلية للمنطقة ساعدت على سهولة إختلاط و إحتكاك السكان الأصليين مع المحتلين العرب و التي ساعدت في سيادة اللغة العربية و الثقافة العربية في المنطقة و تعريب سكانها. لولا الطبيعة الجبلية المحصنة لكوردستان وبعد القسم الجبلي من كوردسان نسبياً من الجزيرة العربية، ربما كان الكورد الجبليون يواجهون نفس المصير الذي واجهه إخوانهم الكورد في وسط و جنوب العراق و كانوا يستعربون مثلهم، و هكذا بالنسبة للفرس و الباكستانيين و الأفغان و غيرهم من الشعوب التي أُجبرت على إعتناق الدين الإسلامي، بعد إحتلال بلدانهم من قبل العرب المسلمين، لولا بُعد بلدانهم عن الجزيرة العربية و الطبيعة الجبلية لبلدانهم، لَكانوا قد إستعربوا، كما حصل لسكان الوسط و الجنوب العراقي الشيعي.

عُمق العلاقات التأريخية بين الشيعة و الكورد

الشعبان الشيعي و الكوردي ينحدران كليهما من السومريين الذين أسسوا أول حضارة مدنية متقدمة في العالم. الشيعة، كإخوانهم الكورد و الفرس و البلوش و الأفغان و غيرهم في المنطقة، ينتمون الى الأقوام الآرية و ليست لهم أية صلة بالساميين. كانت بلاد السومريين تمتد من المدائن الى القفقاس و كان الفيليون آنذاك يُشكّلون أكثرية سكان بلاد ما بين النهرين. هذا يعني أن الشيعة الذين نراهم اليوم بعربهم و كوردهم هم فيليون. بعد الإحتلال العربي الإسلامي لبلاد الرافدين، تم تعريب قسم من الفيليين القاطنين في وسط و جنوب العراق، للأسباب التي مرّ ذكرها، و الذين يُشكلّون الشيعة العرب (المستعربين) العراقيين، بينما إستطاع القسم الآخر من الفيليين الإحتفاظ بقوميتهم و لغتهم الكوردية و هؤلاء هم الفيليون الكورد الذين نراهم اليوم. من هنا نرى أن الشيعة و الكورد إثنيا، ينتمون الى شعب واحد و يرتبطون برابطة الدم و القرابة، بالإضافة الى العلاقات التأريخية و رابطة الجيرة و المصالح التي تربط بين الشعبين منذ فجر التأريخ. بعد الحكم الطائفي في بلاد الرافدين الذي بدأ في أواخر عهد الخلفاء الراشدين، تحمل الشيعة و الكورد معاً الإضطهاد و القتل و الإلغاء و الفقر الذي فرضها عليهم الطائفيون الغرباء البدائيون، الى أن تكللت جهودهم و نضالهم المرير و الشاق، التي إستمرت لقرون طويلة، بالنجاح، حيث إستطاعوا إزاحة الحكم الطائفي الهمجي في العراق في سنة 2003 ليصبحوا أحراراً في بلدهم لأول مرة

في تأريخهم الحديث. إذن العلاقة بين الكورد و الشيعة هي ليست وليدة اليوم، و إنما تمتد جذورها في عمق التأريخ. إنها علاقات صميمية شامخة، متأتية من تراكمات وشائجية هائلة عبر التأريخ ، و لذلك لا تستطيع أية قوة أو جهة مهما كانت من إضعاف العلاقات الشيعية-الكوردية أو الإضرار بها. للإستدلال على عمق و أصالة العلاقات التأريخية بين الشعب الشيعي و الكوردي، أسرد هنا حادثتين إثنتين. الرجل الكوردي التقي عمرو بن لهب الملقب ب(بهلول) المولود في مدينة الكوفة خلال القرن الثاني الهجري و المتوفي في سنة 219 هجرية، كان يعتنق الديانة الكاكائية و من تلامذة الإمام جعفر الصادق (ع) (119-185 هجرية). عندما تعرضت حياة الإمام علي موسى الرضا (ع) (148-203 هجرية) للخطر، حيث حاول الخليفة العباسي هارون الرشيد (170- 193هجرية) قتله، أنقذ بهلول الإمام الرضا، حيث هرّبه من بغداد الى خراسان. الإمام الرضا لم يستطع الإفلات من شرور العباسيين، حيث إستُشهد فيما بعد بدس السم له من قبل الخليفة العباسي المأمون بن هارون الرشيد. الحادثة الثانية هي الفتوى التأريخية التي أفتى بها سماحة آية الله العظمى محسن الحكيم، حرّم بها قتال الكورد و قتلهم، عندما أعلن الشوفينيون حرباً على الشعب الكوردي في الستينيات من القرن الماضي.

سايكولوجية المحتل

المحتل يفتقد الى جذور تربطه بالأرض التي يحتلها و يشعر بالغربة في البلاد التي يحتلها، لذلك لا يثق بالسكان الأصليين و لا يطمئن إليهم و يعيش بشكل دائم في هاجس من القلق و الخوف من أن يتم إرغامه على الرحيل من ذلك البلد. هذا القلق و الخوف يجعلانه أن يكون عدوانيا، يحاول إبادة السكان الأصليين و تهجيرهم للتخلص منهم و تثبيت إحتلاله و التخلص من هذا الهاجس الذي يُقلقه و يؤرقه. لو تتبعنا العرب المحتلين لأرض الرافدين و القادمين من الجزيرة العربية بعد ظهور الإسلام، لَنرى أنهم لهذا السبب، مارسوا إبادة السكان الأصليين من شيعة و كورد و آخرين و حكموهم بالنار و الحديد و إنفردوا بالحكم طيلة هذه المدة، إبتداءً من عهد الخلفاء الراشدين و مروراً بالأمويين و العباسيين و العثمانيين و الحكم الملكي الهاشمي و العهود الجمهورية و إنتهاءً بحكم البعث الهمجي، حيث تعرض الأئمة الأطهار للقتل و التشريد و عانى الشعبان الشيعي و الكوردي الأمّرين من حكم الغرباء المتخلفين و المتعطشين للدماء.

الآن آن الأوان لهذين الشعبين العريقين لكسر قيود الذل و العبودية و تحرير أنفسهم و بلدَيهم من الطغمة الدموية البدائية و يعيشوا أحراراً في بلدَيهما و يصبحا جزء من العالم المتمدن.

على الفيليين الإفتخار بتأريخهم المجيد و التواصل معه

هكذا نكتشف التأريخ العريق للفيليين، أحفاد بهلول و الحلاج وبابا طاهر الهمداني و قدم خير و حسين قُلي خان و الموسيقار زرياب و القائد دلّير لَشكَروز و غيرهم من العظماء الفيليين الذين سجلوا صفحات مضيئة في التأريخ الإنساني. كما يجب على هذه الشريحة الكوردية المناضلة أن تدرك أنها السكان الأصليون لبلاد الرافدين و أنهم شريحة كوردية أصيلة و عريقة و أن الظلم و البطش اللذين تعرضت لهما من قبل العُربان الغرباء على أرض الرافدين، هي نتيجة شعور هؤلاء البدو المحتلين بالغربة و الإنحطاط على أرض الرافدين و الحقد الأسود الذي يملأ قلوبهم و التفاهة التي يجدون أنفسهم فيها و الحسد التي تلتهب أرواحهم أمام أصالة الفيليين و عراقتهم، حيث يجدون هؤلاء أنفسهم أقزاماً بجانب السكان الأُصلاء، لذلك وجّه هؤلاء المتوحشون سهام حقدهم و شعورهم بالنقص و الإفصاح عن ثقافتهم البدوية البدائية، بالعمل على إضطهاد الفيليين و قتلهم و تهجيرهم و نهب أموالهم و الإستيلاء على ممتلكاتهم. على الفيليين الإفتخار و الإعتزاز بقوميتهم و بتأريخهم المجيد و بعراقتهم و حضارتهم العظيمة و التعرف على ماضيهم التليد المشرق و ربط أمجادهم بالحاضر و المستقبل، و ذلك بالتلاحم مع بقية الشرائح الكوردية للنهوض بالأمة الكوردية و الإرتقاء بها الى مستوى الأمم و الشعوب المتحضرة و المتقدمة.

المصادر

المسعودي (1981) . مروج الذهب ومعادن الجوهر. الجزء الرابع، الطبعة الرابعة، دار الأندلس / بيروت، الصفحة 260 .
الظاهر، عدنان (2006). المتنبي و أكراد الحلة. صحيفة الهدف الثقافي الإلكترونية، الاربعاء 17.5.2006
باجلان، إبراهيم (2002). حول العلاقة بين السومريين و الكرد الفيليين و الحقائق. جريدة الإتحاد، العدد (455) و الصادر في 11.1.2002
جواد، مصطفى (1973). جاوان القبيلة الكردية المنسية. بغداد
زاده، صديق صفي (بورکەئي) (1361 ش). بزرگان يارسان. سازمان چاپ خوشه، چاپ اول، تهران، ايران. (باللغة الفارسية).
ليرخ، ب. (ترجمة الدكتور عبدي حاجي) (1992). دراسات حول الأكراد. دمشق، الطبعة الأولى.
مزوري، عبدالرحمن (2001). مساهمة في أصل لفظة (فيلي). جريدة الإتحاد، العدد (442) و الصادر في 12.10.2001
معين، محمد (1371 ش). المعجم الفارسي، الجزء الأول، طهران. (باللغة الفارسية).
كركوش، يوسف (1965). تأريخ الحلة / القسم الأول : في الحياة السياسية. المطبعة الحيدرية، النجف الأشرف.[1]

خصائص السجل

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

تصنيف المحتوى: بحث
تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | www.fkgc.com
وقت التدوين: 21-09-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 358

الفيليون و الشعر / القسم الثاني

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230308090511472642

احمد الحمد المندلاوي

1- زينب خالد

.. هي الشاعرة زينب خالد محمد من مواليد محافظة بغداد / بغداد لعام 1988م،أكملت فيها دراستها الأولية ،ثم نالت شهادة البكالوريوس في الهندسة عام 2009م،تعمل حالياً في وزارة الموارد المائية،وتجيد عدة لغات منها:الإنكليزية،والفرنسية،والعربية،و الكوردية،كانت تهوى نظم الشعر منذ نعومة أظفارها،حتى أنتجت مجموعتين شعريتين لحد الآن ،و هما:

1. محكمة الهوى – 2009م .
2. رسائل تأبى الضياع – 2010م.
3. ما وراء القصيدة - 2012م

و قد حصلت الشاعرة المهندسة زينب على عدة شهادات تقديرية،و دروع من خلال مشاركتها في المهرجانات و المؤتمرات و ذلك تقديراً لفنها الشعري الجميل ،و الآن تواصل دراسات عليا في الهند (6)

2- كامل البصير

هو الدكتور كامل حسن البصير من مواليد بغداد لعام 1933م،وحرّم من نعمة البصر منذ أولى سني عمره إثر إصابته بمرض الجدري،أكمل دراسته الإبتدائية و الثانوية في بغداد عام 1953م،و الجامعية عام 1957م،والماجستير ببغداد عام 1966م،عن رسالته الموسومة ب (تحقيق رسائل الإمام علي ع/دراسة أدبية)،وأنهى رسالة الدكتوراه في جامعة القاهرة / كلية الآداب / قسم اللغة عام 1975م،عمل مدرساً في المدارس الثانوية ببغداد ردحاً من الزمن،ثم درّس في الجامعة،و تقلّد عدة مناصب إدارية منها رئاسة قسم الدراسات الكوردية،وعمادة كلية الآداب في جامعة السليمانية من سنة 1973م و لغاية سنة 1980م،ومن ثم عيّن أستاذاً لمادة النقد و البلاغة في قسم الدراسات العليا كلية الآداب الجامعة المستنصرية، وكان عضواً عاملاً في مجلس المجمع العلمي العراقي.

و مما يذكر عنه أنّه كانت له العديد من المواقف الفكرية والثقافية والوطنية و القومية،و ساهم في الثورة الكوردية منذ ستينات القرن الماضي،وهو مؤسس (إتحاد معلمي كوردستان) في15-05- 1962م،وانتخب كأول سكرتير عام لنقابة معلمي كوردستان. أما في مجال النشر و التأليف فقد بدأ بذلك منذ عام 1958م،حيث وصلت نتاجاته العلمية حوالي أربعينَ عملاً علمياً باللغتين العربية و الكوردية،فباللغة العربية كانت نتاجاته تتناول العديد من القضايا الأدبية فكتب:

1. كامران شاعر من كوردستان – عام 1960م.
2. الدعوة الى الإلتزام في شعرنا المعاصر بين آراء أفلاطون و مقاييس قرآنية عام 1977م.
3. قصائد معاصرة من الخليج العربي بين الأصالة والتقليد في الصور الفنية – عام 1977م.
4. الترابط الفني بين العرب و الكورد في قضية الإخاء و السلام – عام 1980م.
5. المنهج القرآني و صيغة المصطلحات (قسمان) – عام 1980م.
6. من قضايا المرأة بين آيات قرآنية و إتجاهات شعرية – عام 1980م.
7. القرآن الكريم و منهج البحث العلمي في التراث العربي – عام 1982م.
8. من مشكلات اللغة الكوردية و آدابها الإخاء و السلام – عام 1983م.
9. منهجية الأدب المقارن بين النقد الأغريقي و التراث العربي – عام 1985م.
10. العراق في الشعر الكوردي المعاصر – لم يُطبع في حياته.

أما إبداعاته العلمية في مجال اللغة الكوردية فلا تقل غزارته عما نشره باللغة العربية.
الى جانب هذا الكم الهائل من النتاجات العلمية و الفكرية و تقلد عدة مناصب ،هذا و أشرف على الدراسات العليا في جامعتي المستنصرية و السليمانية،إختطفته يد المنون مبكراً و هو في قمة العطاء العلمي في يوم الخميس 22-10-1978 (7).

3- أحمد علي نظر

.. هو الشاعر أحمد علي نظر من مواليد ناحية زرباطية / محافظة واسط لعام 1957م انتقل الى بغداد عام 1973م تخلصاً من مضايقات أزلام السلطة في الناحية أنذاك.وأنهى فيها دراسته الإعدادية ، تم تهجير أهله و أفراد عائلته الى ايران في الحملة الظالمة ضد الكورد الفيليين،التي ابتدعها النظام البعثي الجائر عام 1980م،و له أشعار و ردّات كثيرة في رثاء الإمام الحسين (ع) تُقرأ في المجالس الحسينية أثناء محرم (8).

للبحث صلة أحمد الحمد المندلاوي / باحث في الأدب الفيلي

الهوامش:
1. أعلام العراق الحديث – قاموس تراجم 1869م – 1969م – باقر أمين الورد ج1 بغداد / 1978م.
2. تراثيون في الذاكرة – رفعت مرهون الصفار – بغداد /2010م.
3. معجم المؤلفين العراقيين – كوركيس عواد ج1.
4. معجم الشعراء العراقيين المتوفين في العصر الحديث و لهم ديوان مطبوع– جعفر صادق حمودي التميمي - بغداد 1991م.
5. لقاء خاص مع صاحب السيرة (حيدر الحيدر) في مؤسسة شفق ببغداد عام 2009م.
6. لقاء خاص مع صاحبة السيرة (زينب خالد) في مؤسسة شفق ببغداد عام 2010
7. الموسوعة الحرة – ويكيبيديا 2011م
8. لقاء خاص مع صاحب السيرة (احمد نظر) في حي الزهور/الحسينية عام 2007م.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-08

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 359
الفيليون و الشعر / القسم الرابع

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230806210248512218

الفيليون و الشعر / القسم الرابع
احمد الحمد المندلاوي

نواصل بحثنا في القسم الرابع الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة نأتي على ذكر عدد منهم:
10- جواد كاظم شيره
.. هو الخطاط جواد كاظم شيره ، من مواليد بغداد / الدهانة،كان من العباقرة الفنانين، وعلم من أعلام التخريم، وخطاط مجود ،وأعماله لا تعد ولا تحصى خطوطه غاية في الجمال، كان في بداية حياته عسكرياً، وبعد الدوام فتح مكتباً للخط بداية شارع المستنصر قرب الجسر،وخلال سنوات قصيرة لمع اسمه في الوسط الفني كخطاط بارع،ومن أقوال فارس الخط العربي الأستاذ هاشم محمد البغدادي له: ابني جواد أعمالك الفنية جيدة فاستمر عليه، و كلما كان المرحوم هاشم عنده قطعة فنية للتخريم كلف جواد بعمله .
*****
11- جواد كاظم علي
.. هو الإعلامي جواد كاظم علي اكبر ، ولد في الأول من شباط عام 1961 في قرية جبراوه التابعة لقضاء خانقين،و انتقل مع عائلته عام 1967م الى مدينة بغداد،و استقروا في شارع الكفاح/محلة أبو سيفين،و أكمل فيها دراسته الإبتدائية، وبعدها في عام 1973 انتقل الى ثانوية نقابة المعلمين المسائية في منطقة السنك لإكمال مرحلة المتوسطة .. حيث كان يعمل نهاراً في معامل النسيج والخياطة لمساعدة عائلته، وأكمل مرحلة الإعدادية الفرع الأدبي في نفس الثانوية عام 1979م على أن يكمل دراسته الجامعية و لكن نظام البعث المقبور شنَّ في عام 1980 حملة كبيرة لتسفير الكورد الفيليين؛ وكانت أسرة صاحب السيرة من ضمن الذين ألقي القبض عليهم في تلك الحملة الجائرة حيث رحّلوا الى ايران.. و احتُجز صاحب السيرة مع عدد كثير من أصدقائه الشباب من الكورد الفيليين في مديرية الأمن العامة، و من ثم تمَّ سوقهم الى سجن (أبو غريب) السيء الصيت، حيث كان أغلب شباب الكورد الفيليين في زنزانته واستمرت مدة الحجز أشهر ، و في صيف عام 1980م تم ترحيلي الى إيران مع عدد من زملائي الشباب.
و في إيران بحث عدة أشهر في المعسكرات والمدن الإيرانية الى أن تمكن من العثور على والدته وأخيه الأصغر الذي كان يبلغ آنذاك حوالي خمسة عشر عاماً، وبسب ظروف الحياة القاسية لم يكن بإمكانه مواصلة دراسته الجامعية ، بعد العثور على عائلتي التحقَ بصفوف قوات البيشمركة التابعة للحزب الديمقراطي الكوردستاني في منطقة سربيل ذهاب ،وذلك في لجنة محلية خانقين التي كانت تابعة آنذاك للفرع الثالث وكان مسؤول اللجنة المحلية الملازم يونس روزبياني، بقي في صفوف مقاتلي الحزب الى عام 1984م، وفي عام 1985م وبسبب ظروف الحياة الصعبة ترك صفوف قوات البيشمركة و عمل في إحدى إذاعات المعارضة العراقية التي كانت تسمى (دنكي رابرين) أي (صوت الإنتفاضة) حيث عمل كمذيع أخبار ي القسم العربي إضافة الى تقديم برامج أخرى باللغتين العربية و الكوردية .
بعد انتهاء الحرب العراقية – الإيرانية في عام 1988م، أغلقت إذاعة المعارضة من قبل الحكومة الإيرانية حيث انتقلتُ الى إذاعة وتلفزيون مدينة كرمانشاه حيث عملتُ في قسم ترجمة الأخبار، وبعدها تركتُ العمل في الإذاعة بسبت عدم حصولي على الجنسية الإيرانية ، وعملتُ في مجال الأعمال الحرّة الى عام 2003 م حيث سقوط الصنم على يد قوات التحالف الدولي بقيادة الولايات المتحدة .عدّتُ الى بغداد عام 2004م حيث عمل في مؤسسة شفق كمدير للإنتاج الإذاعي؛ و من ثم أوكل لي إدارة إذاعة شفق حتى كتابة هذه السطور، و هو يمارس عمله مديراً للإذاعة.
و أما في مجال الكتابة فقد العديد من المقالات باللغتين العربية و الكوردية وباللهجتين السورانية و الفيلية بالاضافة الى عدد من القصائد الشعرية باللهجة الفيلية سواء للإذاعة أو للنشر في مجلتي الفيلي وكول سوو ، و في مواقع الانترنيت المختلفة ، كما ترجم كتابين من اللغة العربية الى الكوردية وباللهجة الفيلية و هما:
1- ترجمة كتاب الجيوبولوتيك وجمهورية كوردستان الديمقراطية عام 1946م، للكاتب روح الله جيم رمضاني و البروفيسور فؤاد حمه خورشيد.

2- ترجم كتاب الفيليون للراحل نجم سلمان الفيلي والذي كان مديراً لمدرسة الحسينية الأهلية في منطقة الدهانة.
و لا ننسى إنَّ صاحب السيرة أُنتِخب سكرتيراً لفرع بغداد لنقابة صحفيي كوردستان.و مازال يواصل عمله الثقافي و الأدبي بكلّ جدّ و نشاط (41).
*****
12- جوامير سايمير
.. هو الملازم الأول الشهيد جوامير سايمير فتح الله من مواليد محافظة ديالى/ مندلي- قرية كبرات لعام 1947م،أكمل دراسته الإبتدائية في مدرسة الفجر الجديد،والإعدادية في مدينة مندلي، ثم التحق بالكلّية العسكرية ببغداد عام 1972م، و بعد عام من تخرجه أي في عام 1973م انضم مع الحركة الكردية في منطقة جبل بمو – خانقين، وفي عام 1975م أسّس تشكيلاً عسكرياً بعد اتفاقية الجزائر، وهو أول مفرزة للثورة الكردية في منطقة قره داغ، وسمّي بمنظمة (النسر الأحمر)،واعتقله النظام البائد على إثرذلك،حيث تمَّ إعدامه في 10-04-1987م في قاطع الإعدام في سجن أبو غريب السيء الصيت ببغداد، وبذلك نال درجة الشهادة في سبيل وطنه وأبناء شعبه.وأقيم له تمثال للشهيد جوامير بالزي العسكري في وسط مدينة مندلي.
هذا وقد ورد ذكر الشهيد جوامير في عدد من الكتب و النشريات الخاصة بحقوق الإنسان و شهداء العراق (42) .نن
*****
*****
13- دانا جلال
.. هو الكاتب دانا جلال،ولد في خانقين / محافظة ديالى في 26 تشرين الثاني / 1957م،و هو كاتب يساري،ذو القلم الرشيق،وهو الذي كتب بيان خانقين الشهير،وله مقالات عديدة في وسائل الإعلام،يعيش الآن في المهجر (مملكة السويد)،يحمل بكالوريوس العلوم الاقتصادية/جامعة المستنصرية/بغداد،عمل في منظمات الحزب الشيوعي العراقي كاتحاد الطلبة العام،واتحاد الشبيبة الديمقراطية،انتمى للحزب الشيوعي العراقي،وترك العمل ضمن تنظيماتها بعد قيام ما عرف آنذاك بالجبهة الوطنية مع حزب البعث البائد.ثم عمل في تنظيمات الحزب الشيوعي العراقي (القيادة المركزية ووحدة القاعدة) لحين التحاق الحزب الشيوعي العراقي بالمعارضة العراقية ورفعه لشعار إسقاط الفاشية. ثم عمل في تنظيمات الحزب في المدن العراقية والكردستانية لحين انتفاضة آذار/مارس من عام 1991م والمشاركة فيها،لقد تعرض (دانا جلال) للفصل من الجامعة لعدة مرات لأسباب سياسية وفكرية والملاحقة بتهمة المشاركة بقيادة الإضراب وحملة مقاطعة الحرب ضد إيران،و هو عضو البرلمان الثقافي العراقي في المهجر،وعضو إتحاد الكتاب العراقيين في السويد،ونائبه منذ تأسيسه ولغاية عام 2008م(65).
ـ ا
*****
14- عبد المجيد لطفي
.. هو الأديب عبد المجيد عمر عبد الرحمن محمد الأوقاتي،ولد في محافظة ديالى /خانقين في 30 حزيران/يونيو عام 1905م،لقب أسرته (خلوصي) أو (خلوزي-الفحّام)،واختار لنفسه لقب (لطفي) كعادة أهل زمانه (100)،وأكمل دراسته الابتدائية فيها؛إنتقل الى بغداد وأكمل دراسته في مدرسة الصنايع،وتنقل بين أكثر من منطقة نائية موظفاً بسيطاً، وربما كانت هذه الحياة القاسية التي عاشها سبباً في توجهاته الفكرية والسياسية التي يفهم منها أنه كان يسارياً إلا أنه والحقيقة تقال لم يكن يسارياً بالانتماء إنما كان مدافعاً عن حقوق الطبقات المسحوقة التي خبر معاناتها، لأنه عاش القسم الأعظم من حياته خصوصاً أوائلها وهذا الأمر أنعكس على أعماله الأدبية التي توزعت بين خمسة من فنون الأدب كالشعر والقصة القصيرة والرواية والمسرحية والدراسة الأدبية. و امتد العمر بأديبنا الفذّ حتى يوم 27-10-1992؛وتوفي في بغداد ودفن طبقاً لوصيته في خانقين بعد أن أتحف المكتبة العراقية بأكثر من 60 كتاباً .
ورد في الموسوعة الحرّة عنه ما يلي (101):
عبد المجيد عمر عبد الرحمن الأوقاتي ،ولقبه الأدبي لطفي أديب ومفكر عراقي كوردي ولد في خانقين 30-06-1905م أمضى طفولته ودراسته الابتدائية في خانقين ثم التحق بإعدادية الصناعة في بغداد وتخرج منها عام 1932 انتقل الى بغداد عام 1936م،وعمل موظفاً في وزاره المالية،ومن مؤلفاته :
1. أصداء الزمن- خواطر- عام 1938م.
2. قلب الأم – قصص قصيرة -عام1940م.
3. خاتمة موسيقار – قصة- عام 1941م.
4. نظرات في الأدب الكوردي – دراسة – عام 1948م.
5. عفيفة -خواطر أدبية-عام 1953م.
6. في الطريق – قصص قصيرة- عام 1958م.
7. أنشودة تموز – 1959م.
8. عيد في البيت – قصة حوارية- عام 1961م.

9. الإمام علي رجل الاسلام المخلد – دراسة – عام 1967م.
10. الرجال تبكي بصمت – رواية – عام 1969م.
11. ضجة النهار- تمثيلية- عام 1971م.
12. خمسة أيام في المربد – عام 1972م.
13. تصابي الكلمات – شعر منثور-عام 1974م.
14. المتنبي شاعر الفكر العربي –دراسة -عام 1977م.
15. فتحة أخرى للشمس – رواية -عام 1980م.
16. نبؤة العراف الغجري – 1982
17. خليج المرجان – ديوان رباعيات -عام 1984م.
18. الخطأ في العد التنازلي – تمثيلية – عام 1974م.

و لديه أكثر من (150) مخطوطة في شتى صنوف الشعر والأدب والرواية والمسرحية ومختلف المواضيع.و هو من مؤسسي إتحاد أدباء العراق وكان من أعضاء الهيئة الإدارية،توفي في 27 تشرين الأول عام 1992م،ودفن في خانقين عنده (سفح تله باوه محمود) في خانقين بناءً على وصيته .

*****

15- مؤيد الستار نورعلي

* – من مواليد بغداد – باب الشيخ عام – 1942 – * – خريج كلية الآداب- جامعة بغداد – قسم اللغة العربية عام – 1964 –

* – عمل في الحلة حتى العام 1967 و بعدها في بغداد مدرساً للغة العربية ومديراً في عدد من الثانويات والاعداديات . أحيل على التقاعد عام 1989.

* – يكتب الشعر والنثر منذ عام 1964 في الصحف والمجلات العراقية والعربية.

* هاجر من العراق مع عائلته في 27 كانون الثاني 1991 الى بلغاريا .* – يقيم – في السويد منذ آب 1992 .* عمل مترجماً ومؤسساً لصحيفة (مونديال) التي كانت تصدر باللغات السويدية والعربية والكردية والاسبانية بمركز أنشطة الكومبيوتر – في مدينة اسكلستونا حيث يقيم .* نشر في صحيفة (Folket) السويدية قصائد – ومقالات . شارك في عدد من المهرجانات الثقافية السويدية. كما أقامت له عدد من النوادي العراقية في السويد أمسيات شعرية. وقد أنتج عنه التلفزيون السويدي في مدينته فيلماً وثائقياً قصيراً .

* – متزوج وله ثلاثة أولاد ، بنتان جوان ونور وولد علي . وهو متقاعد الآن . – – – – – – – – – – – – – – * – أصدر في السويد:

– على أثير الجليد – شعر – (باللغتين العربية والسويدية ، ترجم المجموعة الى السويدية بنفسه)
– جلجامش – ترجمة ، مسرحية شعرية للشاعر السويدي أبه ليندە
– في جوف الليل – شعر
– باب الشيخ – مقالات
– شعراء سويديون – – دراسات ونصوص[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://kurd-online.com/ - 06-08-2023

وقت التدوين: 06-08-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 360
الفيليون و الشعر /القسم الأول

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230308090154472638

احمد الحمد المندلاوي

... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة نأتي على ذكر عدد منهم:

1- إبراهيم أدهم الزهاوي

** هو الأديب إبراهيم أدهم الحاج صالح محمد فيضي الزهاوي من مواليد بغداد لعام 1321هـ/ 1902م،و نشأ بها على أبيه فعنى بتربيته و درس على أصدقاء أبيه ،مقدمات العلوم، و التحق بالمدارس الرسمية،فأكمل الثانوية و تخرج في جامعة أهل البيت (عليهم السلام)،وأحب الأدب فقرأ الكثير من الكتب و الدواوين ، و مال الى نظم الشعر فقاله مبكراً،بقصائده الوطنية الحماسية اللاهبة ،و قد ملأ الصحف و المجلات الوطنية و العربية،و استهدف أقطاب الحكم . توفي في بغداد سنة 1382هـ/1962م،و دفن فيها.
و قد خلف بعض الآثار الأدبية و العلمية، منها:

1. أبطال اللانهاية، في الفلسفة – طبع في القاهرة عام 1947م.
2. ديوان شعري – مطبوع تحقيق عبد الله الجبوري.
3. الجندية في الدولة العباسية

هذا و قد ذكره عدد من الباحثين منهم :علي الخاقاني في كتابه شعراء بغدادج1 ص114،و كوركيس عواد في معجم المؤلفين العراقيين ج1 ص 37 (1) . 143

*****

2- إبراهيم باجلان

.. هو الأديب إبراهيم باجلان،من مواليد قوره تو /قضاء خانقين/محافظة ديالى لعام 1944م ،كان مثابراً على المطالعة لا سيما المجلات العراقية و العربية ،كان أول مقال له بعنوان (غلاء الخبز في خانقين) نشر في جريدة (الأخبار البغدادية) عام 1958م،لم يكمل الدراسة حيث اعتقل بعد انقلاب 8 -02-1963م، افتتح مكتبة الثقافة في خانقين عام 1964م،عمل مراسلاً لجريدة التآخي، من مؤلفاته و بحوثه (2):

1. مختارات من الشعر الفولكلوري الكوردي.
2. مخطوطة حول الشعب الكوردي.
3. خانقين مدينة القباب والمآذن بين الطموحات و الواقع.

******

3- بلند الحيدري

.. هو الشاعر بلند الحيدري ، ولد في بغداد 1926م،في بداية حياته تنقل بلند بين المدن الكوردية، بحكم عمل والده كضابط في الجيش الى عام 1940م،في بداية حياته قام بأعمال مختلفة منها كتابة العرائض،كان بالرغم من تشرده حريصاً على تثقيف نفسه فكان يذهب الى المكتبة العامة لسنين ليبقى فيها حتى ساعات متأخرة من الليل إذ كوّن صداقة مع حارس المكتبة الذي كان يسمح له بالبقاء بعد إقفال المكتبة. كانت ثقافته انتقائية، فدرس الأدب العربي والنقد والتراث وعلم النفس وكان معجب ب (فرويد)،وقرأ الفلسفة وتبنى الوجودية لفترة ثم الماركسية والديمقراطية، علاوة على قراءته للأدب العربي من خلال الترجمات توفي عام 1996م،تاركاً لنا سبعة دواوين شعرية،و مقالات بعنوان (زمن لكلّ الأزمنة) عام 1981م (3)،و الدواوين:

1. خفقة طين – 1946م.
2. أغاني المدينة الميتة- 1951م.
3. خطوات في القرية – 1965م.
4. رحلة الحروف الصفراء 1968م.
5. أغاني الحارس المتعب – 1970م.

6. حوار عبر الأبعاد الثلاث- 1972م.
و غيرها،و نال (جائزة لبنان) لأحسن كتاب صدر خلال سنتي 1973م – 1974م.
*****
4- حسين مردان
.. هو الشاعر الكبير حسين مردان من مواليد محافظة ديالى لعام 1927م،..ولم يكمل دراسته المتوسطة ألا أنه قد تشبع بدراسة مئات الكتب الأدبية والفلسفية المختلفة،وأصدر كماً هائلاً من الدواوين الشعرية،ونشر العديد من كتاباته في الصحف العراقية إبتداءً بصحيفة الأهالي في أواخر الأربعينات و انتهاءً بمجلة ألف باء.وشغل منصب عضو الهيئة المؤسسة لإتحاد الأدباء و الكتّاب في العراق .
حسين مردان شاعر فطري ذو مخيلة متفتحة لكل ما هو جديد، مارس كتابة مقالات لها وقع إبداعي جديد على عالم النقد الثقافي العراقي آنذاك،عبّر أكثر من مرة أن "الوزن يمنعه من بلوغ أشياء صغيرة في مطاوي نفسه البعيدة ونقلها إلى الورق كما يحس".لذا لقّب برائد النثر المركز.. وله عدّة دواوين من النثر المركز:
1. قصائد عارية – بغداد /1949م.
2. رجل الضباب – بغداد / 1950م.
3. صور مرعبة – عام 1951م .
4. عزيزتي فلانة – 1952م.
5. الربيع و الجوع – 1953م
6. نشيد الإنشاد – 1955م.
7. الأرجوحة هادئة الحبال - 1958م (الذي رسم لوحاته جواد سليم / شاكر حسن آل سعيد/و خالد الرحال).بغداد.
8. أغصان الحديد – 1960م /بغداد.
9. العالم تنور – بغداد (؟).
10. طراز خاص – 1969م / بيروت .
11. اللحن الأسود – بغداد.
كما أصدر عام 1959م (هلاهل نحو الشمس) من النثر المركز، أعاد القوة النثرية للنص. و لقّب مردان ب (رائد النثر المركز)،انضم أواخر عام 1968 إلى أسرة تحرير الأسبوعية العراقيةألف باء،خصصت له صفحة أسبوعية يملأها إما بمقالة، انطباعات سفر،أو بقصيدة من النثر المركز أو من الشعر الحر...وقد استمر على هذا المنوال إلى أن وافاه الأجل في 4 -10- عام 1972م (4).
*****
5- حيدر الحيدر
.. هو الموسوعي حيدر الحيدر من مواليد الكوت لعام 1950م،أنهى دراسته الإبتدائية والمتوسطة و الإعدادية في بغداد،حصل على شهادة دبلوم من معهد إعداد المعلمين – بغداد و بكالورويس فنون مسرحية (إخراج) جامعة بغداد،لقد كتب مسرحيات مختلفة و قصصاً قصيرة و خواطر و بحوثاً عديدة،نشر قسم من أعماله في الصحف و المجلات العراقية،كما أخرج عدداً من الأعمال المسرحية للأطفال، يعمل في قناة تلفزيون الحرية منذ تأسيسها إدارياً و مخرجاً و معدّ للبرامج،كما يمارس نظم الشعر(5)،من مؤلفاته المطبوعة:
1. الكورد و كوردستان في الشعر العربي - بغداد :2013م.
2. أصداء تدوي في فضاءات أحلامي / قصص قصيرة - 2007م.
3. مختارات من دفتري القديم – مجاميع شعرية/بغداد/2013م.
4. محطات الحزن و الفرح/مسرحيات – بغداد / 2013م
5. حكايات من رفوف الذاكرة – بغداد / 2013م
6. أسماء النساء و الرجال في الأمثال – بغداد / 2013م.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: شعر
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-08
اسم المحرر: هەژار كامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 361

الفيليون و الشعر /القسم الثالث

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230806211148512220

الفيليون و الشعر /القسم الثالث
احمد الحمد المندلاوي

نواصل بحثنا في القسم الثالث :
الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة نأتي على ذكر عدد منهم:
10- محمد البدري
... هو الشاعر محمد نوري جاسم البدري ولد في مدينة بدرة /محافظة واسط "الكوت"سنة 1937م ،حاصل على شهادة البكالورويس في علم النفس/الجامعة المستنصرية ببغداد عام 1977م،كتب الشعر باللغتين الكوردية والعربية،وصدرت له عدة مجاميع شعرية بهما،و ترجمت الكثير من قصائده الى اللغات العالمية منها الانكليزية و التركية و الفارسية و الرومانية و السريانية،وترجم أربع روايات للروائي المهندس خسرو الجاف الى اللغة العربية.
ترأس تحرير مجلة الأديب الكوردية "نوسه رى كورد "في عام 1985م ولغاية 1998م والصادرة من قبل الاتحاد العام للأدباء والكتاب في العراق،كما شغل منصب رئيس تحرير جريدة التآخي الى يوم وفاته عام 2006م،تاركاً لنا 18 كتاباً مطبوعاً في ميدان الشعر والترجمة باللغتين الكوردية والعربية.و من مجاميعه الشعرية التي صدرت له باللغة العربية:
1. رذاذ الصدأ – عام 1969م.
2. أجنحة الصمت – عام 1969م.
3. كلمات من كوردستان – 1870م.
4. أغنية حبّ لنوروز – 1979م.
5. شذرات جبلية متوهجة – 1998م.
6. ترجمة رباعيات بابا طاهر العريان (الهمداني) – 1969م.
و أما المجاميع التي صدرت له باللغة الكوردية :
1. كم أنا أُحبّك – 1979م.
2. أغاني بابا طاهر 1993م.
3. و آخر مجموعة شعرية له باللغة الكوردية كانت بعنوان (حين تبكي الأحزان تورق الأزهار),طبعت من قبل دار الثقافة و النشر الكوردية – بغداد 2005م.
التقيته (رحمه الله) قبيل وفاته بأشهر قليلة في مقر عمله في جريدة التآخي فرأيته إنساناً مهذباً راقياً،وأديباً رائعاً،و شاعراً كبيراً يحمل بين جنبيه ثقافة عالية،وتحدثنا عن أمور ثقافية لا سيما الكوردية ، فأبدى سروره حين تحدثتُ عن بعض ما أريد إنجازه من الأعمال الثقافية في هذا المجال(126).
كان محمد البدري أحد روّاد الفكر الكوردي المعاصر،ويحتل أيضاً مكانة مرموقة في الأدب العربي،وكان ينبوعاً من العطاء لا

ينضب،يعمل بصمت و بلا ضجيج..كما رحل عنّا بصمت و هدوء (127)،في 14 أيلول /سبتمبر عام 2006م،و سجل اسمه في سفر الخالدين.
*****
11- محمد تقي جون
... هو الأستاذ المساعد الدكتور محمد تقي جون في كلية الآداب- جامعة واسط ،مؤلف جيد من إصداراته المطبوعة:
1. لدنا و الحب / شعر. العروض الرقمي / كتاب منهجي.
2. سلطة الشعر الجاهلي على الشعر العباسي /نقد .
3. المتنبي مؤرخاً /دراسة.
4. شعر الثورات العلوية بين الأرخنة و الفن / دراسة.
5. منامات ابن سينا /نص مفتوح.
6. أنا الشعر دراسة في أساسات الشعر الجاهلي و صلاحيتها لعصر الشعر العربي /دراسة/مطبعة الطيف/الكوت 2011م.
7. قصة الكورد الفيليين – محنة الإنتماء و إعادة البناء /دار الضياء للطباعة /النجف 2012م(128).
12- محمد دارا سلمان المندلاوي
... هو الشاعر محمد دارا سلمان الأركوازي،من مواليد باب الشيخ/بغداد عام 1920م،ووالده من أبناء مندلي المعروفين،نزح من مندلي الى بغداد للعمل،وكان رجلاً محبوباً بين الناس وصاحب كراج في بغداد، قرأ قصيدة كوردية في مهاباد أمام القاضي محمد و البارزاني الخالد،أثناء قيامة جمهورية مهاباد الكوردية،والتقى بالزعيم عبد الكريم قاسم،ورافق شعراء العراق المعروفين الجواهري والبياتي و السيّاب في بعض رحلاتهم ،وشارك مع ثوارأندونوسيا ضد الهولنديين والإنكليز .
بدأ بكتابة الشعر عام 1942 في جريدة الكرخ،وجريدة صوت الأحرار،وبعدها في جريدة البلاد، و يكتب باللغتين العربية و الكوردية،وتوفي شاعرنا في 22-11-2008م،وهو يحمل أشعاره في حقيبة له (129).
******
13- منى محمد غلام
... هي الفنانة منى محمد غلام، من مواليد بغداد لعام 1971م،حاصلة على شهادة الدبلوم في الإدارة سنة 1993م،وحالياً طالبة في المرحلة النهائية في كلية الفنون الجميلة / قسم التصميم،تخصص طباعي/جامعة بغداد،عملت مصممة و رسّامة و كاتبة في دار الثقافة و النشر الكوردية منذ عام 1993م،و لغاية إعداد هذا الكراس.
صممت العديد من مطبوعات الدار و منها:مجلة روشنبيري (المثقف الجديد)،وبيان،و رنكين،نجمة مجلتي للأطفال ،والأديب الكوردي بالإضافة الى الكتب و الأغلفة.
الفنانة منى و هي أيضاً أديبة تكتب القصة و الشعر و سيناريوهات الأطفال،و مقالات عامة منذ عام 1993م،و لها بصمات واضحة في المجلات و الصحف العربية و الكوردية.اختصت لفترة ليست بالقليلة برسم الكاريكاتير،و رسوم الأطفال،و لها خصوصية واضحة في ذلك،أقامت أكثر من عشرة معارض تشكيلية بين شخصية و مشتركة مع الفنانين الكورد و العرب بين عامي 1995م - 2011م .
حصلت على الكثير من الشهادات التقديرية و من عدّة جهات رسمية و غير رسمية تقديراً لفنها و جهدها الإبداعي و الصحفي.كما أنّها عضوة في عدد من النقابات و الجمعيات العراقية،منها:
1. عضوة في نقابة صحفيي كوردستان.
2. عضوة في نقابة الصحفيين العراقيين.
3. عضوة في الإتحاد العام للأدباء و الكتاب العراقيين.
4. عضوة في جمعية الفنون البصرية.
5. عضوة في إتحاد الصحفيين العرب.
هذا كان جزءاً من مقابلة أجرتها معها الإعلامية روناك بكر أحمد (131)،(132).
*****
14- مؤيد عبد الستار
... هو الدكتور مؤيد عبد الستار،ولد في مدينة الكوت عام 948م،حاصل على شهادة دكتوراه آداب، درس ببغداد و الهند والسويد،وعمل في العراق و الجزائر و ليبيا و السويد،اضطر الى مغادرة وطنه العراق عام 1979م،الى الهند،وأقام هناك ست سنوات غادر بعدها الى الجزائر عام 1984م، وعمل في جامعة تيزي وزو ،ثم غادر الى ليبيا،وعمل في جامعة ناصر بطرابلس عام 1988م لغاية 1990م،هاجر الى السويد عام 1990م،عضو نادي الكتاب السويدي.له سبعة إصدارات ثقافية متنوعة،كما له كتابات و منشورات و تراجم عديدة نشرت في الصحف العراقية و العربية،من إصداراته :أجراس الرحيل عام 1987م،و حكايات لبغداد عام 1993م،ونستطيع أن نسمّيه ب (السندباد الفيلي) لكثرة حلّه و ترحاله بين البلدان،و يقيم حالياً في السويد.
*****
15- نامدار التيموري

... هو الشاعر الملا نامدار بن حسن التيموري من عشيرة قره آلوس منطقة النفطجي،ولد في مندلي سنة1898م،أو 1907م،ودخل كتاتيبها وبعد أن تعلم أوليات القراءة والكتابة،إنصرف بكليته لدراسة اللغة الفارسية،وآدابها،و الكوردية،والتركية،وكان له شغف شديد في قراءة الكتب الأدبية الفارسية،ويتصل دوماً بشعراء زمانه،و يجتمع بهم أمثال السيد ظاهر عبد الواحد البندنيجي،والسيد سليمان الجنِي،وناصر حسين آغا،و الملا أحمد،وله آراء خاصة بالشعر،حيث يقول:(إنّ إلهام الشعر يتأتى للشاعر من أمرين إثنين :أما من الغرام المبرح،وآهاته،وأما من الفقر والحاجة، وأنا بالذات قد صبتُ على كلتيهما،و تلوعت بلوعتيهما)،و أول شعر قاله في صباه،كان غزلاً باللغة الفارسية،وبعدما أنغمر بنظم الشعر الفارسي،و انغمس في تياراته المختلفة،قال قصائد كثيرة، وأشعاراً جزيلة،حتى عُرف في هذا مجال الإبداع الشعري ،و أيضاً قال قصائد وطنية كثيرة،و من جراء ذلك إتصل بكثير من الشعراء المجيدين للشعر الفارسي في العراق،وهجر بلدته مندلي وسكن بغداد سنة 1950م،وبدأ يشتغل في التجارة،وجميع أشعاره مخطوطة في ديوان كبير غير مطبوع،محفوظ الآن لدى أبنائه،وله أشعار في كل باب من أبواب الشعر الفارسي وشعره جيد وجزل،لطيف العبارة بليغها.
ويقول الأستاذ عمران موسى البياتي في كتابه الموسوم مندلي عبر العصور: قد تمكنت من إيجاد بعض أبيات له في الشعر التركي، وقد قالها بمناسبة ذهابه بمعية السيد ظاهر البندنيجي لزيارة الشيخ علي الطالباني في تكيتهم (التكية المندلاوية) في باب الشيخ ببغداد.
وكان الملا نامدار معمّراً ورجلاً مرحاً و نكّاتاً ومحبوباً لدى أهالي مندلي و الكورد الفيليين في بغداد عموماً، وقد نشر بعض قصائده الكوردية في الجرائد المحلية،كما كان له برنامج في القسم الكوردي في إذاعة بغداد،يتلو فيه أشعاره باللغة الكوردية (اللهجة الفيلية) .
وقد توفي شاعرنا التيموري يوم 14تشرين الأول من عام 1983م،و قد ذكر أحد أنجاله إنَّ له ستة عشر جزءاً مخطوطاً من أشعاره باللهجة الفيلية – اللرية (136).
******

16- ا ملا يحيى
و الشاعر الملا يحيى خضر خادم الإمام الحسين(ع)،ولد في مندلي– محلة قلعة جميل بيك(السوق الصغير) سنة 9 تموز/ يوليو 1931م،حيث نشأ في منزل كانت لغة القرآن سائدة فيه،وصوته مألوفاً فيه حيث كان والده الملا خضر حافظاً للقرآن،ومقرئاً له،وعندما تعلم القراءة وختم القرآن وهو في سن السابعة من عمره.كانت تلاوة القرآن وتأليف القصائد الحسينية، وقراءتها ديدنه،و إشتهر بهذا الإبداع،وعُرف على مستوى البلاد بصوته الرخيم و شعره الجميل،حتى غدا علماً في هذا المنحى، و كان محبوباً لدى الأهالي،توفي في 02-10-1429هـ المصادف 03-10-2008م،و دفن في وادي السلام في النجف الأشرف،تاركاً وراءه ذرية طيبة فيهم أدباء وشعراء سائرون على نهجه،منهم الأستاذ الشاعر عباس،و الرادود الحسيني عقيل،كما ترك ديوانينِ ضخمينِ جمع فيهما جميع أشعاره كافة (145).
*****

17- إبراهيم جهان بخش
.. هو الشاعر إبراهيم جهان بخش من مواليد نفط خانه /خانقين لعام 1948م،نزح والده من مدينة مندلي طلباً للرزق ،حيث استقر في منطقة النفط خانه ،وواصل دراسته في معهد المحاسبة لمدة ثلاث سنوات،ليهاجر بعد ذلك الى مملكة السويد،و مازال هناك يعيش مغترباً و بعيداً عن الوطن.مارس كتابة الشعر و باللغتين العربية (فصحى و شعبي)،وباللغة الكردية – اللهجة الفيلية الكلهورية،يكتب في جميع أغراض الشعر الوجداني منه و السياسي و في الغزل أيضاً.و له ديوان شعر (يانه خه م – بيت الحزن),و قد سخّر القسم الأكبر من شعره في بيان مظلومية شريحة الكورد الفيلية .
*****

18- إبراهيم حيدر الخياط
.. هو الأديب إبراهيم حيدر عزيز نصيف الخياط، من مواليد محافظة ديالى/ مندلي لعام 1960م،أكمل فيها دراسته الأولية،و بعد إنهائه المرحلة الإعدادية،دخل كلية الشريعة / جامعة بغداد.
عمل في مجال السياسة منذ كان طالباً متبنيّاً الأفكار اليسارية، وقد طاردته السلطة الحاكمة آنذاك بين الإعتقال والسجن و الهروب ،منذ السبعينات و حتى سقوط النظام البائد عام 2003م، لذا لم يتمكن (صاحب السيرة)من الحصول على وظيفة ما،وهو الآن الوجه الإعلامي للإتحاد العام للأدباء والكتّاب في العراق،له أربعة مؤلفات ثقافية لحد الآن،و هي :
1- جمهورية البرتقال – ديوان شعري-2007م.
2- قراءة في قصيدة المجرشة.
3- بعقوبة طبوغرافيا تقاليد و عادات أهلها و مهنهم.
4- محكم دواوين شعبية في جريدة الصباح.
5- مقالات عن "أبو سعيد و أبو كاطع " (4) .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://kurd-online.com/ - 06-08-2023
وقت التدوين: 2023-08-06
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 362
الفيليون والتنظيم المجتمعي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213242552376

الفيليون والتنظيم المجتمعي
يستند التنظيم المجتمعي الواسع؛ الذي نجد أنفسنا أمام خيار واحد إزاءه، وهو سلوك طريقه، على توظيف وتدريب وتطوير القيادات المجتمعية، وخلق قيادات قادرة على العمل معاً لخدمة هدفها الكبير المشترك في التنظيم المجتمعي الفيلي الذي نسعى اليه، يدور حول تمكين القاعدة المجتمعية الفيلية، من القدرة على تحقيق الأهداف، وهو يحمل آفاقا سياسية، لكنها آفاق تدور حول المشتركات العامة للفيليين، دون الدخول في تفاصيل الأيدولوجيات وألأنتماءات السياسية، التي يمكن للأفراد الأحتفاظ بها وحق لهم لا اقل في مرحلة البناء .
ان التنظيم المجتمعي الفيلي؛ الذي يجب أن يتشكل بشكل منظم ومعد له جيدا، يجب أن لا يكتفي بإيجاد الحلول لهذه المشكلة أو تلك، بل يتعين أن يتمحور حول التمكين الذين يعانون منه لحل المشاكل البينية في اطار موحد ليقودوا أنفسهم، ويوظفوا مواردهم المتوفرة بشكل ذاتي ، وبذلك يصبح حل المشكلة الكبرى في متناول اليد.
مع الاحترام لكل الأفراد والجماعات الفيلية القائمين على الجهد، هم أهل القضية وأصحابها، وليس فئة سياسية ضاغطة أو مؤازرة للقضية، وبالتالي فان القيادة تنبع من قصص أهل القضية ذاتهم، وهو ما يحفز العمل والإلتزام ، ولا نشجع إستقطاب قيادات من خارج أهل القضية إلأ من اجل الدعم والارشاد للاستفادة من الخبرات لفك عقدة التشتت الذي يعيشه الفيليون اليوم ومع الاسف .التنظيم المجتمعي الفيلي؛ يتشكل من مجموع الفعاليات الفيلية ولكن في اطار موحد (شيوخ عشائر، قادة سياسيين، طلاب، شباب، نساء، تجار وكسبة، مهن وحرف، كفاءات إدارية وأكاديمية، جهاديون وعسكر ورجال أمن)، وهو الذي يعبر عن رؤية جماعية فيلية، للحلول الواجب إنجازها والمحافظة على هويتها و لقضيتهم التي طال عليها الزمن.
عبد الخالق الفلاح كاتب واعلامي فيلي[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 363
الفيليون والحظ

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929115300599593
كامل سلمان

كثيراً ما نسمع بعض الناس يلومون حظهم على ما آلت إليه أوضاعهم من سوء ، ويعطون للحظ الأولوية في كل شيء ، وكأن الدنيا قائمة على الحظ ، نعم الحظ موجود ولا يمكن نكرانه ، ولكن ليس من المنطق والصواب أن نجعله شماعة لأعمالنا ، فالنجاحات والفشل يدخل فيها الحظ بشكل جزئي ، والدليل على ذلك أن الفشل بعد وقوعه تكون له أسباب منطقية عندما نراجع اسباب الفشل ، فيصبح الحظ بريء من التهم في معظم حالات الفشل بعد أن كان المتهم الأول في بادىء الأمر . للأسف الشديد نلاحظ معظم أفراد المجتمع الفيلي يضعون لومهم على الحظ بما أصابهم ويصيبهم من آلام ونكسات ليبرروا سوء ما أصابهم ، فبعضهم بسبب شدة المعاناة سمي نفسه (كوردي بي كه س) لأن الفيليين دائماً يشعرون بالوحدانية في الظروف الصعبة ، فالجميع يتخلون عنهم ويتركونهم فريسة للوحوش . لو رجعنا قليلاً إلى الماضي ونعيد دراسته سنخلص إلى بعض الدروس والعبر ، أقولها بصراحة لو كان الفيليون قد وضعوا يدهم بيد النظام السابق لنالوا مالم ينله احد من قوة ومراكز في السلطة لإنهم قوة عقلية وثقافية متكاملة والجميع يرغب إليها ، ولو أنهم جلسوا على الحياد في زمن النظام السابق لما مسهم السوء ولكن غالبيتهم أختاروا الطريق المخالف والمعاكس للنظام السابق فأصابهم الضرر لأن النظام السابق كان نظاماً وحشياً لا يرحم من يخالفه ، كذلك الحال اليوم يفعلون العكس مما فعلوه مع النظام السابق فراح معظمهم من باب الولاء للمذهب إلى دعم ومساندة الأحزاب السياسية القائمة على النظام الحالي ، فنال الكثير منهم مواقع ومراكز قيادية في الدولة ، أي أنهم أيضاً تخلوا عن حياديتهم فوقعوا بنفس الخطأ لأنهم يعلمون بأن كلا الموقفين أي الولاء للنظام أو محاربة النظام لا تصب في مصلحة هذا المكون الأصيل .. أخوتي وأحبتي نحن مكون لا ينبغي لنا الميل مع أي طرف ، فنحن لنا خصوصيتنا ، فنحن كورد أولاً واخيراً ، لا ينبغي أن نكون جزءاً من أية جهة ومن ثم نجعل مصيرنا مرتبط بتلك الجهة ، فلا توجد جهة إلا وأساءت التصرف والتلاعب بمقدرات الوطن ، فلماذا نكون مسؤولين عن تلك الإساءات ونحن أقلية محترمة معتبرة مسالمة . هل أن الحيادية فيها إحراج أم أننا دائماً نفقد البوصلة ؟ هذا تساؤل ينبغي على كل فيلي الإجابة عليه . عندما تكون هناك دولة مدنية حقاً يصبح لزاماً علينا دعمها والوقوف إلى جانبها لأننا مواطنون أصلاء ولسنا دخلاء والكل يعرف ذلك فليست المناصب والمواقع هي غاية العقلاء وليست هي ضالتنا لكي نلهث وراءها ، فالخطأ واحد والنتيجة واحدة ولا نريد أن يتحمل أبناء مكوننا المزيد من سوء الحظ كما يسمونه لأن القرار قرارنا . قد يكون هذا الكلام جارحاً لبعض الأخوة الفيلين لكنها الحقيقة التي لا يصح التغافل عنها ، فقد شاءت الأقدار أن نكون وسط الأمواج العاتية فيجب أن نكون قادرين على قيادة مركبنا قيادة محكمة فلا يمسنا أي سوء لا الآن ولا في المستقبل إذا ما أستطعنا ان نتحكم بمقودنا بشكل دقيق . صحيح أنه لا أحد يرضى عنا حتى نتبع ملتهم ولكن الأصح ان ترضى أجيالنا عنا وأن كلفنا ذلك بعض العناء . هذا مما تعلمناه من تجارب الحياة عسى أن أكون قد قدمت خدمة للمكون الذي أنا جزء منه [1].

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 364

الفيليون والعودة الى الذات والحفاظ على الهوية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213909552383

الفيليون والعودة الى الذات والحفاظ على الهوية
الفيليون اليوم في امس الحاجة الى ان يجمعوا قواهم و المرحلة مهمة بالنسبة للكورد الفيليين تكمن في رص صفوفهم وتوحيد خطابهم ومواقفهم ورفض محاولات نزع هويتهم الدينية والقومية الكوردية عنهم والوقوف امام العقلية الشمولية العنصرية التي لا تزال سائدة في المجتمع وللاستعداد في المشاركة بالانتخابات لانتخاب ممثلين حقيقيين لهم في مجلس النواب القادم بعيداً عن الرمزية انما من باب الايمان بقضاياهم ومظلوميتهم ومن خلال العمل على لملمت الشتات ووقف التصارعات
الذي لايجدي فيما بين ودخول الانتخابات لخدمة هذه الامة وهو من مصلحتهم للدفاع عن قضاياهم ولابعادهم عن الغدر والتهميش والتشكيك بأصالتهم كما عليهم الابتعاد تماما عن الشعارات المزيفة والنزول الى العمل الجماهيري وان يفكرهذا الشعب بمستقبله.لقد اغاضت الثوابت التي تمسك بها الانسان الفيلي الانظمة الدكتوتورية المتلاحقة التي حكمت العراق ولكن بقى صامداً عند وفائه رغم كل التضحيات والمعاناة والصراع الطويل وعمل مع الآخرين وكان في طليعة المدافعين عن دينهم ونضالهم الوطني والديمقراطي وفي كافة المجالات وفي سبيل ذلك وعلى هذا الطريق الطويل قدم الكُورد الفيلية الالاف من الشهداء الأبراردون منة انما بعمق وطنيتهم ومدى التصاقهم بالوطن والشعب منذ أن شاركوا في التظاهرات الكبيرة التي كانت تطالب بالحرية والديمقراطية للشعب في اربعينيات القرن الماضي وتاييد ثورة 14 تموز 1958مع الجماهير والدفاع عنها بكل بسالة ووعيهم لمكانتهم الاجتماعية الطيبة في المجتمع ووجودهم الذي يمتد في تاريخ العراق القديم ولازال يعيش ذلك الامتداد الزمني المشع وبالعطاء الذي لا ينضب، ودورهم السياسي النضالي ضد الحكم الملكي ومعاناتهم من ذلك النظام. ولذلك اختلفت مواقفه تماماً عن مواقف وسلوك الحكام قبل ذاك ولكن بعد الانقلاب الاسود للبعث في عام 1963 تعرضوا للاضطهاد والاعتقال والتعذيب حتى التسفير من قبل أجهزة الحكم بسبب مواقفهم الثابتة التي ناهضت سياسة هذا الحزب الشوفيني وضد الديمقراطية أو الحرب التي شنها ضد الشعب الكوردي في كوردستان العراق. بعد مساندتهم لنضال اخوانهم من هذا الشعب الابي لانهم هم جزء منهم .الكورد الفيليون من ألوان الطيف الكوردي الجميل والاصيل.وثمة دس ورياء وتعميه بشأنهم ومازال حيا لدى السذج حول اصالتهم ، ولكن بعد غروب حقبة البعث التي يتفق الجميع على أنها وزعت الظلم بالقسطاس على العراقيين فمن الضروري العودة الى الذات والهوية المتميزة ، و المكون الفيلي هم أكثر من عانى من جرمهم، لأنهم يحملون في تكوينهم (خطيأتين) كما يعتقد البعض: خطيئة تمايزهم القومي، وخطيئة تمايزهم المذهبي .و هناك ظاهرة تبني الثقافة واللغة العربية مدموجا بضعف المشاعر القومية الكردية عند البعض وهي لازالت عند الكثير من الذين تحملوا المسؤولية بعد عام 2003 منهم وقد تكون بسبب السياسات السيئة للانظمة التي حكمت العراق واخرها حزب البعث الذي حكم العراق قرابة اربعون عاما بالنار والحديد واكثرهم دموية للفيلية ويمكن ترجمتها سياسيا بمثابة وجود رغبة ذاتية نحو الانصهار داخل القومية العربية في العراق عند البعض ويحملون القاباً عربية

ويفتخرون بانتمائهم للقبائل العربية دون رجعة (مع اعتزازي بكل القبائل العربية الاصيلة) وهو نوع من التنصل للاصل من الكوردية الفيلية مع الاسف. اليوم مطلوب منهم الدفاع عن مبادئهم واصالتهم والاشتراك في الانتخابات وانتخاب الاصلح لان الفرصة كبيرة ولايمكن التغاضي عنها . وقد يكون البعض يحاول بشكل واخر بث روح اليأس في نفوس ابناء شعبنا لكي يضعف ارادتهم وعزيمتهم من انتخاب منهم الاصلح لتحقيق الامال المنشودة والابتعاد عن التسقيط البعض للاخر والماضي قد مضى وعلينا ان نكون مستعدين للمستقبل بروح الالفة والمحبة والابتعاد عن النفاق عند البعض من المدسوسين والمتلونين وكشف اوراقهم وما النصر إلا من عند الله .
عبد الخالق الفلاح – باحث واعلامي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 365
الفيليون وثقة القيادة والبناء

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213546552379
الفيليون وثقة القيادة والبناء

ليس هناك من شك بأن العملية السياسية في العراق، شابتها الكثير من الإشكاليات بسبب الانفراد في الحكم والقراروسيادة المظلومية لشرائح مهمة لازالت تعيش الاهمال والا مبالة من الاطراف السياسية وفي مد يد العون لها والكورد الفيليون هذا المكون الكردي الاصيل عانا ما عانا ولازال من النظرة الشوفينية الضيقة من البعض وتعرض لمثل هذه الاشكاليات والمعاناة في وطنه وارضه و أزمات كثيرة، وانتهاكات ممنهجة، بالوان في القمع والتهجير والتسفير من الانظمة المختلفة التي مرت في البلد خلال القرن الماضي وبداية القرن الحالي شأنه شأن الكثير من القوميات والاقليات الدينية والمذهبية وشملوا بالفقرة الثانية من قرار مجلس قيادة الثورة السيئ الصيت (المنحل) رقم 666 الصادر في 1980/5/7 والمنشور في صحيفة الوقائع العراقية الرسمية، بغداد، العدد 2776 بتاريخ 1980/5/26. و ابعد النظام السابق 600,000 منهم سنوات 1980-1990 وحجز وقتل "اكثر من 20,000" من شبانهم وشمل الكثرين من ابناء الشعب ، حتى بعد عام 2003 وان كان قد مثل فلم يكن تمثيل الكرد الفيليين حقيقي بشكل عام وواسع يلبي طموحاته رغم جهود البعض في العمل خارج ارادة الاحزاب التي ضمتهم الى قوائمهم ، إذ اقتصر وجودهم داخل الكتل او القوائم التابعة للاحزاب المختلفة وبقى نشاطهم محدود ضمن سياسات تلك القوائم بعد ان نجح منهم القليل بالصعود الى البرلمان العراقي عبر القوائم تلك في اولى الدورات . وسط تمثيل وحيد في برلمان كوردستان في احدى دوراته خلال الفترة هذه . وكان لا بد من اعطاء زخم لجميع المكونات العراقية الأصيلة

للمشاركة في القرارودعمهم ولو رمزاً ففي الانتخابات الاخيرة حصل الكورد الفيليين على مقعد واحد عن طريق حصة الكوتا صريح باسمهم بعد المشاركة عن طريق الاستحقاق الانتخابي وجرى حراك كوردي فيلي عام ملحوظ في محافظة واسط واجمعت الفصائل الكوردية الفيلية خارج المحافظة على طلب تمثيل عادل للكورد الفيلية في مجلس النواب العراقي . وكان قد تم تقديم مقترح في 2013/8/20 بإدخال فقرة في مسودة قانون الانتخابات بتخصيص مقاعد كوتا للكورد الفيلية في مجلس النواب العراقي ولم يلقى ذلك الاهتمام في تلك الفترة إلا انه تحقق بعد ضغوط مستمرة وقوية من جانب بعض القوى في 2018/01/22 ووافق عليه المجلس بتعديل قانون الانتخابات ومنها ما يخص كوتا الكورد الفيليين وصوت مجلس النواب خلال تلك الجلسة بمقعد واحد " رغم ان المقعد الواحد لايتناسب والحجم السكاني لهم وحجم تضحيات المكون إلا انها خطوة جيدة لو تم استغلالها من قبل من نال المقعد باخلاص والوفاء لابناء المكون ".وللعلم فان "عدد المكون يزيد عن أعداد المكون المسيحي والشبك ومكونات اخرى لهم تمثل في المجلس لا بل اكثر من باقي الأقليات في الوقت الحاضر حسب المشاهدة "مع احترامنا لحقوق باقي المكونات العزيزة "ويجسدون الهوية العراقية ودفعوا ضريبة ذلك على يد النظام البائد" وساهمت فيه طرح المادة العديد منهم تأييدا لمكون عراقي ساهم في بناء وتطوير العراق في مختلف المجالات الاقتصادية والتجارية والسياسية والثقافية والرياضية وغيرها وضحى كثيرا من أجل العراق وشعبه للحصول على حقه المشروع في ان يكون له تمثيل عادل في مجلس النواب العراقي والحصول على مقاعد كوتا جزء من اهدافه ولافهام النواب والمجتمع بقضايا الكورد الفيلية وتفهيمهم اثناء تقديم المشاكل والمطالب الجمعية لما عانا من ظلم واضطهاد وابادة جماعية ولكي يدافع عنه في مجلس النواب وحصل والحمد لله ذلك وهو السيد مازن عبد المنعم اذ تم انتخابه ضمن قائمة حزب الفضيلة عن تلك المحافظة العزيزة على امل ان يكون ممثلا حقيقياً لهم و اعلن ترشحه وقدم طلباً رسمياً لمنصب مقرر البرلمان للدورة النيابية الحالية لتمثيل المكون الفيلي المظلوم، في السلطة التشريعية في الجلسة الاخيرة ، وللحقيقة ان المهمة ليست بالسهلة واليد الواحدة لا تصفق ويحتاج لجهود ابناء المكون اولاً وجهود ودعم ومساندة كل الكتل البرلمانية والقوى والمنظمات والشخصيات السياسية العراقية للمطالب المشروعة للكورد الفيلية بان يكون لهم تمثيل عادل في السلطة التشريعية ثانيا يتناسب مع اعدادهم في المجتمع العراقي والمهجركما نؤيد بهذه المناسبة قيام الاخ البروفسور كمال عزيزمحمد رحيم القيتولي بترشيح نفسة لرئاسة جمهورية العراق لاثبات عراقية هذه المكون رغم الصعوبات التي تقف امامه وخاصة وهو مستقل بين المتقدمين لهذا المنصب فيما يعد منصب رئيس الجمهورية اكثر حساسية في ما يتعلق بجمع الأصوات اللازمة لانتخابه، إذ يتطلب أصوات ثلثي أعضاء البرلمان، في مقابل النصف زائد واحد لمنصبي الحكومة والبرلمان، ما يعني ان الصفقات السياسية ستشمل اختيار رئيس الجمهورية وفق ما تم من اختيار محمد الحلبوسي رئيساً لمجلس النواب. والكورد الفيليون واثقون في انفسهم وقادرون على تمثل شعب العراق بكافة اطيافه وقومياته واديانه ومذاهبه وهم ايقونة في سماء العلاقات الخارجية والداخلية والنهوض بالاقتصاد والتشريع وان يكونوا نقطة التحول في كافة المجالات للبناء والقيادة

عبد الخالق الفلاح – كاتب واعلامي فيلي

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024

وقت التدوين: 2024-02-13

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 366

الفيليون وزنبقة الامل في يقضتهم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212182807552066

الفيليون وزنبقة الامل في يقضتهم

الكورد الفيليون احد مكونات الشعب العراقي ويمتد سكنهم في مناطق شرق دجلة بمدنه المختلفة مثل خانقين ، مندلي ، جلولاء، زرباطية، بدرة، جصان، الكوت، على الغربي، وشيخ سعد. وانتقل الكثير منهم الى العاصمة بغداد والى البصرة والعمارة والحلة والناصرية وبقية المدن العراقية ويعيشون مع اخوانهم في مدن كوردستان العزيزة . لم يغيبوا عن الساحة السياسية منذ تاسيس الدولة العراقية ، وكانوا يعملون ضمن الحركات والاحزاب بكل اطيافهـا من الوطنية واليسارية والقومية والدينية وكان لهم الحضور الفاعل وتعرضوا لحملات تهجير منظمة نفذها النظام السابق ضدهم والظلم الذي لحقهم كان عنصريا تجاوز كل الحقوق التي اقرتها الاديان السماوية والقوانين المحلية والدولية. وكانت اكبرجريمة بشعة يندى لها التاريخ ارتكبت بحقهم من قبل النظام السابق عام 1980 عندما اقدم على تجريدهم من الجنسية العراقية ومصادرة اموالهم المنقولة وغير المنقولة وتهجيرهم الى ايران بحجة تبعيتهم وسجن وتغييب قرابة 20 الف من شبابهم و ما زالت ازمتهم تكشف لنا عن مزيد من الحقائق والغرائب التي صنعها النظام البعثي بحق الشعب العراقي وطمسها المتسترون على جرائمه ويحلمون بعودتهم ومن بين ضحايا هذا النظام كان الكورد الفيليون حيث نالهم ما نالهم من ظلم والتعسف،ما يطلبه المواطن الفيلي اليوم حياة كريمة بعد زوال تلك الفترة المظلمة وانبعاث النظام الحالي بكل معايبه وسلبياته وهو حق من حقوقه وواجب من واجبات الدولة الاساسية تجاه هذا المكون في تحقيقه والاهتمام بمصاديق مبدأ الكرامة الإنسانية ومتابعة تنفيذ هذا المبدأ من قبل السلطات الثلاث وتقع المسؤولية ايضاً على من يتحرك بأسمهم دون ان يقدم لهم مايستحقون و هم يبحثون عن الأمان من شر الانفس التي تبحث عن الانا مع الاسف ، لنيل متعلقات حياتهم التي تتطلبها المواطنة وتطلق ٍعلى أي شخصٍ يقيم ضمن حدود دولةٍ معيَّنة وأن ينعم بالطمأنينة و الحيوية و النشاط و الأمل في مستقبل أفضل، و بناء الذات وفقاً للقيم الروحية، و تنمية طاقاته الاجتماعية، و التمتع بحياة آمنة و هانئة، ويستفيد من امتيازات المواطنين فيها، ويتمتع بكافة الحقوق الاجتماعية والسياسية و بالنتاجات والحصيلة الناتجة عن التنمية الثقافية و التقدم العلمي، و المشاركة في الحياة الثقافية، و الحماية المتوازنة لمختلف جوانب الثقافة وتوفير الأمان على دينهم ونفسهم وعرضهم ومالهم وهم يبحثون عن أهم المتطلبات الاساسية للحياة فلا يبيت احدهم وهو عاجز عن توفير مايلزمه العيش و تتفتح أزهار الكرامة وأقحوان العدالة والمساواة ويكتمل بزوغ فجر انتظره ،ابنائهم وناسهم ممن ضحوا بفلذات اكبادهم ،دماءاً وأرواحاً؟ بدل ان تسرق وتدجن في الظلام بعيدا عن آمالهم وفي التعامل وان لا تتم عرقلة او المماطلة في مراجعتهم للجهات الحكومية كونهم مواطنين يتعامل معه الجميع بالنظام والقانون عموماً، يعتبر حق تقرير المصير حقا جماعيا وليس فرديا. بمعنى أن هذا الحق لا يمكن أن يمارس فقط من خلال فرد واحد أو مجموعة أفراد اسماً . بل هو خاص بعدد كبير من الناس توجد بينهم روابط مشتركة، مثل لغة، تاريخ، ثقافة المشتركة وهذا مايربط هذا المكون مع اخوانهم من الكورد بشكل عام وهم لا محال جزء منهم وفك جميع العقد السياسية والمذهبية فيما بينهم والانصياع لقضيتهم الاساسية و من حق المرأة أن تتمتع ببرامج و تسهيلات السلامة و العلاجية الملائمة، و التعليم و الإستشارات بما يكفل لها تأمين السلامة الجسدية والنّفسية في الحياة الفردية والأسرية والاجتماعية علي مختلف مراحل الحياة ،

وان يتعامل معهم رجال الدولة دون امتيازات باعتبارهم اصحاب حق وواجب عليهم الاهتمام ومعالجة قضاياهم ، بالعدل والمساواة بين مواطنيهم في جميع الحقوق والواجبات وأن لا تضيع حقوقهم ولا يكون هناك من هو قوي يأخذ حق الضعيف منهم، المكون الفيلي يريد حياة بعيدا عن من سرق حقه من السياسيين والمسؤولين وانفلت الزمن واحتراق في افران سياساتهم والذين عبثوا بأموال الشعب وجعلوا من تضحيات ابناء هذا المكون رخيصة الثمن بل لا ذكر لها مطلقاً في قواميسهم. وهذا المكون في امس الحاجة الى قيادة حكيمة تمثلهم تعمل وفق مصالحهم السياسية والحفاظ على هويتهم الاصيلة خالية من جميع العقد والأمراض النفسية والإجتماعية كالأنانية و العشائرية و الدينية و المناطقية، وتكون على علم ودراية عميقة بتاريخهم و بكيفية صنع القرار ومن يصنعه وينفذه، وما هي مكانتهم، وكيف يمكن التأثير على الاخرين، والتعامل معهم، والجلوس مع القوى المنفذة القوية والاعتماد على الاعلام لأهمية ودوره المحوري وقوة تأثيره على الرأي العام الداخلي والخارجي، بشخصيات ووجوه جديدة فعالة و ان في الاتحاد قوة ويجب العمل جيمعا في سبيل هدف واحد ، وان اصرار البعض من الذين يتشبثون بقضيتهم ولايقدموا لهم اية مقوم يذكر وترك الخلافات والامور الشخصية ، سماع صوت العقل والمنطق من اصحاب القرار الخيرين للمضي قدما بالرسالة الانسانية وللتأسيس للدفاع عن مظلومية هذا المكون والمأساة التي هم فيها في ظل ترشيح من يناسبهم لتمثيلهم في مجلس النواب في الانتخابات القادمة المزمع اجرائها في الاشهر القادمة وحق اختيار النخب والشخصيات المناسبة للمضي قدماً في بناء مستقبلهم والدفاع عن مصالحهم .

عبد الخالق الفلاح- باحث واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 12-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 367

الفيليون وشارع الشيخ عمر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220620201425419236

احمد ياري/ هو الشارع الذي يبدأ من ساحة الطيران ضمن منطقة الباب الشرقي وينتهي عند دائرة أطفاء الشيخ عمر ضمن منطقة الباب المعظم والذي يخترق قلب العاصمة بغداد.
سمي بالشيخ عمر نسبة الى العلامة الصوفي الشيخ عمر السهروردي وله مدرسته الخاصة في علوم الفقه وتفسير القران لحد يومنا هذا منذ منتصف القرن التاسع عشر حيث ذكر ذلك المؤرخ والرحالة فيليكس جونسون عام 1848م عندما زار بغداد

وحدد محلات وشوارع بغداد وازقتها.
منطقة باب الشيخ الكيلاني.
هنا مركز الثقل وهنا بيت القصيد وهنا تسكن العبرات وتتأجج الذكريات في ضجيج النهارات حد الغثيان وسكون الليالي المسكرات المقفرات حد الثمالة.
هنا صياح كريم فتالي الفيلي سائق الكرين يا مقسم الارزاق أرزقنا بحمل وكروة كبيرة ومناداة خليل كح مامكي الفيلي أبو التكة والمعلاك الشهير منذ خمسينات القرن الماضي لك يمعود نريمان فد خمسين صمونة أعوازة بالعجل بعد بيع عشرين فخذ طلي هرفي حتى العاشرة صباحا وكذلك صمد فيلي ابو التكة قرب باب حجي جبير الذي لا يقل شهرة عن خليل كح.
فجأة ظهور هادي قنبر فيلي من فرع حمام الأمير مترنحا وخنجره الصلد المعكوف تحت قميصه الذي يضرب به حمير المجارية وبعض المجانين فقط دون البشر ومناداة أبي صلخ الحمامجي.
هادي ابو حسن يا فتاح يا رزاق يمعود لتسوي مشاكل من الصبح خلي اليوم يفوت على خير.
كراج حجي جبير العاني.
انشأ عام 1940م على أرض تابعة للوقف القادرية وتابعة لبيت النقيب.
اولاد حجي جبير محمد و صباح وعبد الستار و أمان و عبد الكريم اذ مات منهم من مات الى رحمة اللة تعالى و للباقين العمر المديد لانهم ناس طيبين و كرماء.عمل في الكراج كثير من اسطوات الكورد الفيلية منهم.
1.اسطة رجب ابو سدارة فيتر باوه جاوري الفيلي و اولاده كريم و حافظ.
2.الفيتر فتاح كزي ماليمان.
3.محمد علي ابو ماهر و شقيقه ع1 عسكرعلي شيروان.
4.الحداد علي حسين و شقيقه غازي ماليمان.
5.علك الحداد ومحمدكله و اسطة امين الحداد.
تنطلق سيارات الحمل الماك الامريكية الكبيرة التجارية من الكراج بعد شرائها من الفلوجة من الحاج حمود المحمود ورشيد النايف من قبل الكورد الفيلية و منهم حجي خلي وقهرمان ونريمان و حجي امك و اولاده اسماعيل و انور و باقر حسن فيلي و الاخوان نعمان و شعبان.و تحميل السيارات الى حيفا و يافا و طولكرم و القدس و ميناء العقبة حلب و الشام و اللاذقية و طرطوس و صور و صيدا و بيروت و طرابلس ذهابا و ايابا و لعدة اشهر بعد وداعا من الاهل و سكب عدة سطلات من الماء خلفهم للرجوع بالسلامة.

شركة بوزنك الالمانية.
تعليمات شركة مرسيدس بنز الالمانية و نظام المحاصصة الأثنية..
1.الكورد الفيلية حصرا على مكائن الديزل الكبيرة مثل اسطة خضر ابو ياس قيتولي اسطة عبد حسين ماليمان و مجيد كشور و فرمان و جليل فيلي.
2.تصليح مضخات الكاز و النوزلات اي شمعات القدح للارمن حصرا مثل اسطة أكوب و رستم و واركيس و اسطة نيشان ابو مريم و فكتور بني ثم جميل شعو جويدة و شقيقه وديع.
3.تصليح الكير بوكس و مجموعة الاكسلات و للويلات للعرب حصرا اذ تحتاج قوة جسمانية فقط ثم باقي عمال النقل و التفريغ مثل اسطة خضير و اسطة ستار عبداللة و حميد كرخي.
4. تصليح الهيدروليك و ضاغطات الهواء للاثوريين مثل ابو روني و خليل جدو ابو سلام.
كراج سعيد قاسم.
مختلف الاثنيات و مجتلف المهن.
ثم نعبر تقاطع ساحة النهضة و شارع الشيخ عمر الثاني الرديف الذي كان شطيط منذ الاربعينات و محطة شرقي بغداد العالمية و اول ساءق قطار مجيد ابو مالك الفيلي الذي عبر جسر الصرافية لاول مرة و كرم من قبل نوري السعيد بنوط عافريم ملكي.
كراج ماك.
مقابل بيوت الامة و اسطوات فاضل الملقب كوي موسي ثم انتقل الى الكرخ في كراج جينكو.
كراج الامة.
اسطة عباس و شقيقه اسطة توفيق مسؤؤل شركة حمود المحمود لاكساء الطرق في جميع انحاء العراق.
اسطةملك و شقيقه عزيز ماليمان فيلي.
مقابل معمل خياطة الجيش العراقي ثم كانت تجانيد الرصافة العسكري.
اسطة موسى قيتولي فيلي.
اسطة علي اكبر حداد من اكبر حدادي الشرق الوسط في عمل تعديل الشواصي الملتوية و البديات و عندما هجر الى ايران استقبله و كيل وزارة الصناعة الايرانية على الحدود العراقية.
اسطة ياسين الحداد.

كراج السباع.
اسطة ستار برونيك و شقيقه ابو رعد فيلي لتصليح سيارات البرونيك و الهنشل الاسرائيلي و الكروب الالماني.
اسطة سالم حسين ماليمان و شريكه اسطة حميد روباري فيلي لتصليح سيارات البنزين الانكليزية مثل الهلمن و الانكليا و الاوستن و ستدي بيكر و الجيب الامريكي يوتلتي.
الصباغ القدير الحاج قاسم و اولاده جعفر و عباس.
وقد فاتني ان اذكر اسطة ناجي و جواد وايرمن في كراج الامة و اسطة رحمن في باب الشيخ.وكذلك كراج اسطة علي فيتر منذ الخمسينات لتصليح سيارات المرسيدس بنز الشهير و خاله اسطة يوسف ابو حميد لتصليح مضخات الكاز في شركة فائق عبيدة شركة مرسيدس بنز
شركة التعهدات المتحدة.
راسمال الشركة من بيت لاوي اليهودية و توظف عمال فقط من الكورد الفيلية مديرها المرحوم احمد منيجة فيلي والد الاستاذ شهاب مدير المدرسة الفيلية البتداءية.
عملت الشركة على تاسيس مجاري شارع الكفاح العملاقة و مسؤول ميكانيك السيارات اسطة محسن احمد منيجة.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 20-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 368

الفيليون.. كوردٌ أصلاء لا هم أنباط ولا هم آراميون 1-2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240325141519562080

الفيليون.. كوردٌ أصلاء لا هم أنباط ولا هم آراميون 1-2
محمد مندلاوي

في محاضرة شبيه بمحاضرات التي كان يقيمها حزب البعث العروبي المجرم في العراق أبان حكمه البغيض. استضاف نادي الثقافي المندائي في مدينة (لاهاي) في مملكة (هولندة), الدكتور خزعل الماجدي لإلقاء محاضرته التي كانت تحت عنوان الفيليون: لا عجمٌ ولا كردٌ ولا عربٌ حقاً أن المحاضرة بين من عنوانها, أو كما يقال: أول القصيدة كفر. للعلم أن الأستاذ المحاضر شخص أكاديمي يعيش في أوروبا التي هي مركز الديمقراطية والعدالة الاجتماعية في العالم. من خلال ما ورد في محاضرته، يظهر أنه لم يتأثر بهما، ولا يزال يعشعش في داخله رواسب العنصرية العروبية المقيتة, وعلى وجه الخصوص حين يسمي شريحة من الكورد وهم الفيلية، وكذلك الفرس بتسمية عنصرية كريه أطلقها العرب قديماً عليهم وعلى غيرهم من بني البشر تهكماً بهم وبلغاتهم، ألا وهو مصطلح ال(عجم) الذي يعني في اللغة العربية، الشخص الذي في لسانه لكنة وعدم الإفصاح في الكلام، تشبيهاً بالبهيمة (حيوان)، لأن العجماء عند العرب هي البهيمة، وإنما سميت عجماء لأنها لا تكلم؟. وتقول العرب: والعجم هو غير العرب، ولاسيما الفرس؛ سموا بذلك لتعقد ألسنتهم، وصعوبة إفصاحهم. عزيزي

القارئ الكريم، هل قرأت أو سمعت كلاماً يصدر من شخص أكاديمي يوازي الكلام البذيء الذي صدر من شخص المحاضر؟. إن الدكتور المحاضر نسي أو تناسى أن الحضارة العربية أقيمت على أكتاف هؤلاء ال(أعاجم) الذين اقتبست العرب كلمات ومصطلحات جمة من لغاتهم (الأعجمية)، ولا زالت الشعوب العربية تداولها في حياتها اليومية. بل حتى مفردات كثيرة من لغات هؤلاء الأعاجم تزخر بها آيات القرءان. أضف أن غالبية مؤسسي المذاهب وعلماء ونوابغ المسلمين العرب هم من هؤلاء الأعاجم، من أبناء الكورد والفرس (المجوس) وغيرهم. للأسف، لأول مرة في التاريخ المعاصر يجرؤ شخص أكاديمي ويطلق العنان للسانه... ويقول كلاماً هرطقياً ماسخاً يلتقي مع ادعاءات نوري المالكي، الذي يحاول بشتى الوسائل الماكرة، أن يفصل شريحة الكورد الفيلية عن شعبها الكوردي, ألا أن جميع محاولاته الخداعة باءت بالفشل، وذلك بفضل الوعي القومي الذي يتمتع به الكوردي الفيلي. إن الدكتور خزعل الماجدي، بخلاف الآخرين الذين نسبوا الفيلية إلى إيران أو الفرس، جاءنا بنغمة جديدة هذه المرة، حيث ينسب الكورد الفيلية الأصلاء إلى جماعات اختفوا منذ قرون عديدة عن مسرح الأحداث، والفيلية بعيدة عنهم بعد الأرض عن السماء، ألا وهم الأنباط الذين أنشأوا مملكة بين أعوام (312 ق.م- 106م) وهم قبائل بدوية استوطنت جنوب فلسطين، واتخذوا من البتراء التي تقع اليوم في جنوب مملكة الأردن عاصمة لهم. وقضى عليهم عام (106) ميلادية الإمبراطور ترايانس (M.Ulpius Trajanus) (53- 117م). وفيما يتعلق بموطنهم الأصلي وانتمائهم القومي كمجموعة بشرية استوطنت ثلة منها منطقة البطائح بين عراق العرب وعراق العجم. يوجد هناك اختلاف بين المؤرخين لا زال قائماً، حيث أن البعض منهم يقول: أن هؤلاء الأنباط هاجروا من جزيرة العرب إلى بلاد بين النهرين. والبعض الآخر يعتقد، أنهم من سكان بين النهرين، وفي ظروف متباينة لا تعرف أسبابها نزحوا إلى أطرافها. وهناك قول آخر يقول: إن الأنباط عاشوا في شمال الجزيرة العربية بين سواحل الفرات والخليج (الفارسي) والبحر الأبيض والبحر الأحمر. وبسبب عدم مواكبتهم لمتطلبات الحضارة وفقدانهم لمقومات مفردات استمرار الحياة على الأرض، انقرضوا من الوجود كما انقرض غيرهم بذات الداء. لنعد إلى موضوع عنوان المحاضرة، كيف يزعم المحاضر، أن الفيلية أنباط، وعنوان محاضرته يقول أنهم لا كرد ولا عرب ولا عجم. ونحن نرى في بواطن كتب التاريخ والمناجد والمعاجم كلاماً مغايراً لادعاءات المحاضر الدكتور خزعل الماجدي، تقول تلك المصادر: إن الأنباط قبائل بدوية عربية، وأشهر ملوكهم كان، الحارث الأول (169- ق.م) والحارث الثاني (110- 96م) والحارث الثالث (87- 62م)، وعبيدة الأول (90 م) الخ. جاء هذا الكلام في (المنجد العربي)، طبع دار المشرق، لبنان (1973) و(معجم الحضارة السامية) لمؤلفه (هنري س. عبودي) طبعة الثانية، (1991) جروس برس، طرابلس، لبنان. أتلاحظ عزيزي القارئ، أن ملوك الأنباط، يشاركوا العرب في أسمائهم العربية؟.
جاء في المقال المشار إليه أعلاه, أن الدكتور خزعل الماجدي قسم محاضرته إلى ثلاثة أقسام هي: 1- جغرافيا وجود الفيليين وأصل كلمة فيلي 2- تاريخ الفيليين في العراق 3- المظاهر الحضارية لوجودهم في العراق. أولاً، أن كلمة پشتكو - Pshtko تكتب بالباء الكوردية بثلاث نُقاط وهذا رسمها (پ) وتفتقد لها اللغة العربية. ثم، أن المحاضر ترجم كلمة پشتكو ترجمة حرفية إلى ظهر الجبل وهذه الترجمة خطأ, لأن مدلولها يتجاوز معنى اللفظ في اللغة المتداولة، بل الأصح أن تقول، خلف الجبل. يقول المحاضر: إن جبال زاغروس تفصل بين العراق وإيران... أنا، وكما كل مواطن كوردستاني آخر، يرى أن جبال زاجروس (زاگروس - Zagrus) تفصل في بعض من متعرجاتها بين شرق وجنوب كوردستان, وليس بين العراق وإيران. تلك الحدود المصطنعة اللعينة التي خطت بحراب المحتلون، ومزقت الجسد الكوردي إلى أشلاء. ونحن الكورد لا نعترف بها، تماماً كما أنتم العرب، تأبون أن تسموا الحدود بين الأردن والضفة الغربية بالحدود الإسرائيلية الأردنية، أو الحدود بين جمهورية المصرية وغزة بالحدود الإسرائيلية المصرية, وتطلقوا عليها حدود أردن ومصر مع فلسطين. ثم أن المنطقة التي حددها المحاضر وسماها ب پشتكو إنها تسمية خاطئة, يظهر أنه يجهل جغرافية المنطقة, لأن مصطلح پشتكو أطلقه قديماً حاكم (كرمانشاه) على المنطقة التي تقع خلف جبل رنو الذي يفصل بين منطقة قبيلة كلهر التي كانت خاضعة لسلطة حاكم كرمانشاه ومدينة (إيلام) التي كانت تسمى قبل تولي رضا شاه الحكم في إيران ب (حسين آباد - معمورة حسين) نسبة للوالي (حسين خان الفيلي) وإدارياً مدينة (أيوان) التي تقع في منطقة پيشكو- Pishko أي أمام الجبل، وليس پشتكو - Pshtko أي خلف الجبل، والتي ألحقتها السلطات الإيرانية عنوة بمحافظة (إيلام)، تماشياً مع سياسة فرق تسد التي قامت بها السلطات الإيرانية المحتلة لشرق كوردستان. ومنذ أن قررت السلطات الإيرانية إلحاق ناحية (أيوان) بمحافظة (إيلام) رفضت قبيلة كلهر هذا الأمر الإداري رفضاً باتاً، وتطالب السلطات الإيرانية باستمرار بعودتها إلى محافظة (كرمانشاه) ذات الأغلبية الكلهرية. إن تحديد المحاضر أو كاتب المقال منطقة پشتكو بأنها تبدأ من نهر ديالى شمالاً حتى كرخة جنوباً. إنه خطأ آخر وقع فيه المحاضر، ووقع فيه بعض الكتاب أيضاً حين تحدثوا في مؤلفاتهم عن جغرافية المنطقة المذكورة، كان على المحاضر أن يلغي اسم نهر ديالى في هذه الجزئية. لأن منطقة پشتكو لا تبدأ منه، ولا تجتاز جبل (كبير كو) في محافظة (إيلام). ثم، أن طول نهر (سيروان- ديالى) (445) كيلو متر. ينبع من جبال زاجروس قرب مدينة سنندج في شرقي كوردستان، واسمه الكوردي نهر (سيروان). وتفصل بين محافظة (سنندج) و(لورستان) محافظة (كرمانشاه). كيف ربطها المحاضر بلورستان؟. حتى وأن تذرع المحاضر وزعم أن (المنطقة الفيلية) داخل العراق في حوض نهر (ديالى) وليس في قسمه الذي يسمى (سيروان) ترتبط بمنطقة (پشتكو) حتى هذا الادعاء الساذج يكون غير صحيح، لأن المنطقة، من شرق مندلي إلى خانقين وكلار تتصل ب پيشكو وليس ب پشتكو. أما عن نهر كرخة، الأصح أن يقول حتى كرخة العليا أي نهر سَيمرة (Seymre) الذي يجتاز محافظة إيلام الذي يفصل بين اللور الصغير، واللور الكبير، وطول هذا النهر من المنبع في جبال زاجروس (كوردستان) إلى المصب في هور الحويزة يبلغ (900) كيلو متر وخلال هذه المسافة الطويلة يمر النهر بعدة مدن

وقصبات. و وقع المحاضر في مطب آخر حين أطلق اسم الفيلية على عموم الشعب الكوردي في المنطقة المذكورة التي حددها في محاضرته. كيف بشخص أكاديمي ومختص في التاريخ القديم يتكلم بدون وثيقة! وهو يعرف جيداً, لا تاريخ من دون وثيقة. عليه أن يبرز لنا وثيقة معتبرة بأن المنطقة التي حددها تسمى اليوم بپشتكو وكذلك زعمه بأن الشعب الذي يعيش فيها اليوم جميعه من الشريحة الفيلية. أنا عندي حق اليقين، لو يبحث بقية عمره سيتعب كثيراً ولن يحصل على مبتغاه... . لزيادة المعلومات أن اللور كما قال (ب. ليرخ) في كتابه (دراسات حول الأكراد وأسلافهم الخالديين الشماليين) ص (69): تنقسم إلى لور الكبير، ولور الصغير ويبدأ التقسيم بينهما من أطراف مدينة (بروجرد) إلى (دزپيل - دزفول) والقسم الشرقي منها تمتد إلى أطراف مدينة (شيراز) في محافظة فارس في جنوب إيران, والتي تقع بالقرب من سلسلة جبال (زاجروس- زاگروس- Zagrus) ومن الشمال تتاخمها محافظة (كرمانشاه) والجزء الغربي منها يقع بين نهري كرخة ودزفول- سبق وتحدثنا عن نهر كرخة الذي هو امتداد لنهر سيمرة والذي يتغير اسمه بعد جسر (گاميشان - Gamishan) حين يتصل بنهر (كشكان - Keshkan) وبعد مسير طويل يخترق فيه الجبال والوديان ويدخل محافظة (خوزستان) باسم نهر كرخة-. واليوم الفيلية فرع من اللور الصغير- عرفت منطقة لور الصغير في فترات تاريخية متباينة بلورستان الفيلي- ألا أن عدداً من العشائر الكوردية في منطقة پشتكو بدأت تحمل اسم الفيلي بسبب تسنم الحكم في الإقليم في زمن حكم شاه إيران عباس الصفوي (1571- 1629م) الوالي (حسين خان الفيلي) حيث نقل مركز حكم الإمارة من مدينة (خُرم آباد) إلى مدينة التي غير اسمها المقبور رضا شاه عام (1314) الهجري الشمسي من (حسين آباد) إلى (إيلام). وكما يقول المثل الناس على دين ملوكهم وفي زمن ولاة إيلام الذين كانوا من اللور فلذا عدت إيلام كجزء من لورستان. وبما أن الحاكم كان من الفيلي أصبح الاسم شرفاً لمن يحمله، وهو كذلك، فلذا اتخذت عدداً من العشائر الكوردية لنفسها هذا الاسم الكورد الفيلية. أما عن عدم انتماء الكورد من سواحل بحر الخليج (الفارسي) إلى مدينة كرمانشاه إلى الكورد الفيلية فتجده في أسماء المدن والقرى التي تقع في الشريط الحدودي القبلي الذي يفصل بين القبائل الكوردية، مثلاً بالقرب من إيلام تقع مدينة (ديهلران - Dihluran) وتعني قرية اللور. لو كانت عشائر منطقة إيلام من الفيلية اللور لم يشيروا إلى هذه القرية باسم قرية اللور، لأنهم يكونوا هم من اللور, فكيف يشيروا إلى قرية من قراهم باسم اللور؟. وبعد إيلام، حين تنحدر من جبل (قلاجة) نحو مدينة (إسلام آباد) المدينة الكوردية الكلهرية وعلى الحدود القبلية بينها وبين لورستان قرب نهر (سَيمرة) أيضاً توجد قرية أخرى باسم (ديهلر) أي قرية اللور. وعلى مسافة من نهاوند توجد كذلك قرية أخرى باسم (ديهلر) وأنك تجتاز كرمانشاه نحو همدان في منتصف الطريق تقع ناحية (كنگاور - Kengawr) يقع في جنوبها، بينها وبين لورستان جبل (لوره كوه) أي جبل اللور الخ. يقول المحاضر: الفيليون ليسوا كرداً ولا عرباً ولا عجماً بل هم آراميون استعربوا بعد الإسلام مباشرة . يا دكتور، أنت مطالب أن تقدم لنا الإثباتات والبراهين فيما تزعم، وألا لا قيمة لكلامك؟. ثم، ها أنك تقول استعربوا بعد الإسلام مباشرة, أي قبل (1400) سنة وفي ذلك التاريخ لم تخلق لا أنت ولا أنا, يا حبذا تقول لنا من أين جئت به أنهم استعربوا حينها!, أ وهل الذي يستعرب قبل (1400) سنة يبقى محافظاً على خصائصه القومية؟، كاسمهم القوميالكورد الفيلية والذين بخلاف بقية الكورد أن هويتهم القومية لصيقة باسمهم القومي إلى اليوم الكورد الفيلية؟ وكذلك تكلمهم إلى اليوم باللغة الكوردية، هل الذي يستعرب قبل أربعة عشر قرناً، يتكلم اليوم اللغة الكوردية؟، حتى أن غالبيتهم لا يجيدون لغة غيرها. ويتحفنا المحاضر: بأنهم استعجموا فيما بعد وأجبروا على موالاة الفرس. أليس بعد أن تركوا الاستعجام أن المنطق يقول لنا أن ثلة منهم تبقى على استعجامه ولن تغادره؟ هل يوجد اليوم على وجه البسيطة شخص واحد فيلي يقول أنا عجمي، فارسي؟! لنضرب مثلاً عن وجود العرب في خوزستان، بعد أن (استعجم) غالبيتهم حافظت ثلة منهم على انتمائها ولسانها العربي. وزعم المحاضر: واستكردوا الآن بسبب طلب الحماية والأمان من القوى الكوردية التي جعلتهم تحت نفوذها. عجبي عليك يا تاريخ. كيف يصدر مثل هذا الكلام الأجوف وغير مسئول من شخص أكاديمي مختص في التاريخ القديم! يزعم أنهم استكردوا الآن، والآن ظرف زمان يدل على الوقت الحاضر الذي أنت فيه، وهذا يعني، أن الفيلية حسب ادعاء المحاضر، استكردوا بعد سقوط نظام حزب البعث المجرم في (2003). في ردي على هذه الجزئية لا أريد أغوص في ثنايا التاريخ كثيراً وأأتي بشواهد تاريخية عن الكورد الفيلية وملكهم (پيلي) الذي عاش قبل سبعة وعشرون قرناً في مدينة (شوش) الأثرية، التي كانت عاصمة مملكة إيلام. وأطلق خلال حكم السلالة التي أسسها الملك (پيلي) اسمه على كافة مواطني تلك المملكة (پيلي) ثم اضمحل الاسم من صفحات التاريخ في عصور متباينة حتى جاءت ولاة الفيلية إلى سدة الحكم مجدداً. وتحول الاسم عند العرب كما أسلفنا إلى (فيلي). ومن شواهد التاريخية الباقية من اسم (پيلي) إلى اليوم،هي تلك القرية الأثرية التابعة لناحية (زرين آباد - Zerin abad) في محافظة (إيلام) واسمها اليوم (پهله - Pehle). وبعد أن جاء الغزو العربي، أبان نشر العقيدة الإسلامية في العراق، واستيطان العرب فيه، واحتكاكهم بهذه الشريحة التي وجدت على أديم العراق قبل الغزو العربي في العقد الثاني للهجرة، لم يستطع هؤلاء الغزاة لفظ اسمهم بطريقة صحيحة، وذلك بسبب فقدان اللغة العربية لحرف ال (پ) فلذا قلبوه إلى الفاء وأصبح عندهم الاسم (فيلي) مالبثوا آن أطلقوه على جميع الكورد في شرقي نهر دجلة. هذا هو موضوع اسم الفيلية بإختصار شديد. أما عن ذكرهم في المصادر الكوردية القديمة، فذكر وجودهم في مدينة بغداد قبل خمسة قرون صاحب كتاب (شرفنامة) للأمير (شرفخان البدليسي) الذي ألفه بين عامى (1597- 1599م). وذكر البدليسي في كتابه المشار إليه أعلاه أيضاً، اسم أربع قبائل كوردية كبيرة التي تكون منها الأمة الكوردية، وهي اللور، والكلهور، والگوران، والكرمانج أرجو أن يلاحظ المحاضر، أن المؤلف ذكر من ضمن الأسماء الأربعة اسمي لور وكلهور لو كانت كلهور كما زعم المحاضر جزءاً من اللور، كيف يشير إليها المؤلف بمعزل عن اللور؟ وذلك قبل خمسة قرون من الآن. وبعيداً عن اجترار البعض، أن الكورد الفيلية، هم

يُعَرفوا أنفسهم بهذا الاسم المقدس الكورد الفيلية واليوم يحاول شخص مستغرب أن يسلب منهم هذا الانتماء القومي النبيل بالتدليس والنفاق؟.
فى سياق محاضرته، يدلس الدكتور كأي عروبي عنصري، حين ينسب مدينة بدرة الكوردية إلى الأراميين، فى الوقت الذي لا يوجد آرامي واحد فيها، أو في محيطها، لو كات حقاً مدينة آرامية، مكث فيها عدداً ولو قليلاً من بقاياهم، كما نرى اليوم بقاياهم في بغداد والموصل وبعض المدن السورية. تماماً كالوجود العربي في خوزستان في (إيران) وإقليم (حتاي) في (تركيا) والفلسطينيين في (حيفا) و (يافا) في إسرائيل، حيث يشاهد جاليات منهم لازالت تحافظ على لغتها وانتمائها القومي. وحسم هذا الأمر المؤرخ العراقي المعروف (عبد الرزاق الحسني) قديماً، حين قال إن اسم بدرة تسمية فارسية - بل كوردية لأنه لا وجود للفرس في تلك المناطق- وبد تعنى الرديء، الوعر، ورا بمعنى الطريق، أي الطريق الوعر. ومن أهل بدرة الباسلة المقاومة للتعريب البغيض، خالد الذكر شاعر الكورد وكوردستان (محمد البدري). وفي الجانب الآخر، خلف الحدود المصطنعة، أي في شرقي كوردستان، أطلق الكورد هذا الاسم على الكثير من القرى والمدن التي تقع في مناطقهم الوعرة، كناحية (بدرة) في محافظة إيلام ذاتها، التي تقع مقابل (بدرة) التي نحن بصددها. و(بدرة) أيضاً قرية تابعة لقضاء (إسلام آباد) في محافظة (كرمانشاه). و(بدرة) فرع من عشيرة ميهاكي في إيلام وقسم منها يقيم في مدينة (بدرة) ذاتها وفي مدينة (مندلي) عُرف منهم الشخصية الكوردية الفذة (كاكي نور علي). و يوجد منهم في مدينة (بغداد) أيضاً.
وفي سياق محاضرته أشار المحاضر إلى ما زعمتها سيدة لمياء الصافي: بأن المناطق التي يقطنها الفيلية على الحدود بين إيران والعراق، تسمى تاريخياً إقليم حلوان التي ظلت دائماً جزءاً من العراق .حيث أن هذه المنطقة جغرافياً هي امتداد طبيعي لسهل بلاد بين النهرين. أنا ابن المنطقة، وذكرت أعلاه، أن الكورد الذين يعيشون منذ آلاف السنين في المنطقة التي ذكرتها السيدة لمياء ليسوا جميعهم من الكورد الفيلية، بل ينتمون لقبائل كوردية ليست لها صلة بالكورد الفيلية سوى انتماء الجانبين للأمة الكوردية وأرض كوردستان، وحتى غالبيتهم لا تجيد اسم الفيلية، إذا لا تصدقوا زوروا المنطقة واسألوهم عن اسم الفيلية ومدلوله. بما أن الشيء بالشيء يذكر، لي صديق من الكورد الذين هجرهم الديكتاتور صدام حسين إلى إيران، وبعد استقراره في مدينة إيلام ذهب إلى مبنى المحافظة لكي يحصل على هوية خاصة كانت تصدرها الدولة الإيرانية للمهجرين الكورد، وطلب منه الموظف المختص اسمه ولقبه، قال صاحبي فلان الفيلي تصوروا، أن الموظف الذي هو إيلامي ويتكلم الكوردية معه، كتب الياء في اسم الفيلي بالعين، الفعلي وقال لصديقي ساخراً، ما هذا اللقب الفعلي؟. أما عن زعم السيدة بأن المنطقة امتداد لبين الهرين. كيف تكون المنطقة امتداد طبيعي لسهل بين النهرين!. لماذا لا تكون عموم أرض العراق امتداداً لسهل كوردستان؟ خاصة ونحن نقرأ أن الحياة بدأت في مرحلتيها الأولى والثانية - آدم ونوح- في أعالي جبال كوردستان. ثم، أن المياه التي هي شريان الحياة ومصدر إستمراريتها، تأتي إلى بين الهرين من جبال كوردستان، وكذلك تأتيها بقية مستلزمات إدامة الحياة. لو يلقي الإنسان نظرة فاحصة على جغرافية المنطقة، يرى أن الأرض والجبال والوديان، تبدأ من كوردستان أكثر خصباً و اخضراراً، بخلاف الجزيرة العربية الجرداء اليباب،بينما تجد في كوردستان جميع مفردات الحياة، من الحيوانات والطيور والأشجار المثمرة وغير المثمرة والمياه المعدنية والفيروزية الوفيرة الخ، وكلما تنزل نحو الأسفل تصبح الأرض أكثر سبخاً، حتى تصل إلى صحراء الجزيرة العربية التي لا يوجد فيها ماء ولا أشجار ولا حياة برية، حتى قال عنها القرآن أرض غير ذي زرع. دعونا الآن نسأل، أيهما امتداد للآخر؟؟. ذكر الباحث، أو كاتب المقال، أو رئيس تحرير مجلة أدب فن الالكترونية مجموعة مدن كمدن كوردية فيلية أو تقطنها الكورد الفيلية، مثل خانقين وقصر شيرين وبدرة وجصان ومنطقة پشتكو والحلفاية والعمارة وهور الحويزة والبصرة والمحمرة (خرمشاه) والأهواز. لقد ذكرنا في سياق هذا الرد عدة مرات أن غالبية هذه المدن ليست كوردية فيلية اليوم، بل كوردية فقط، وتسكنها قبائل كوردية لا تعرف عن الفيلية حتى اسمها. ويزعم القائل: إن الفيلية بعد خط الحدود جُعلوا من حصة العراق. أرجو أن يلاحظ القارئ لهذا الكلام السوقي، جُعلوا من حصة العراق كأن مقدرات جزءاً هاماً من الشعب الكوردي المناضل، هو عبارة عن بضاعة تتقاسمها الكيانات اللقيطة، ربيبة الدول الاستعمارية. لا يا هذا، لا تفرح كثيراً، أن هذه الحدود المصطنعة التي خطها الاحتلال التركي الفارسي في غفلة من الزمن بإيعاز ومباركة دول الغرب العاهر، ما مضت عقود عليها حتى ورثت العرب على طبق من ذهب الأراضي التي ضمها هذه الحدود،التي ندوسها بأحذيتنا، ولا تساوي عندنا فردة حذاء عتيق، لأننا أصلاً لم ولن نعترف بها كحدود بين بلدين محتلين لوطن الشعب الكوردي كوردستان. كيف نعطي الشرعية لكيان مرقع ومصطنع باسم العراق أقامه وزارة المستعمرات البريطانية خدمة لمصالح بريطانيا العظمى وأورثته فيما بعد جنوب كوردستان؟. لا يا عزيزي، وادي حلوان لا يقابل إقليم لورستان، لأن تفصل بينهما منطقة قبيلة كلهر الكبيرة، بمسافة تمتد لأكثر من مائة كيلو متر، والتي تبدأ من مدينة (كرمانشاه) مروراً بمدن (مادشت - Madesht)، (وإسلام آباد)، وانتهاءاً بمدينة (أيوان - Ewan)، التي تقع على كتف جبل (رنو - Rnu). أكرر، هذه المدن لا تعرف نفسها كمدن كوردية فيلية، بل غالبيتها تعرف نفسها كوردية فقط، ولعلمك، اللورية هي لهجة من لهجات اللغة الكوردية، وليست كما تزعم، بأنها لغة. للعلم أيضاً، أن مركز محافظة (چهار محال و بختياري) اسمه شهر كورد لو لم يكن اللور فرعاً من الكورد، سموا مدينتهم باسم شهر اللور، وليست شهر كورد، أي مدينة الكورد.إن قسم من اللور يحملون اسم الفيلي وليس جميعهم، أما أن العرب في العراق يطلقوا على جميع اللور اسم الفيلي، هذا شيء يعود لهم. إن من عادت العرب وبعض الشعوب والقبائل، أنها تطلق اسم الجزء على الكل، على سبيل المثال، إطلاقهم اسم الإفرنج على عموم شعوب قارة أوروبا. بينما الإفرنج قبيلة واحدة من عموم قبائل أوروبا. وكذلك الفرس، أطلقوا على العرب اسم تازي نسبة لعشيرة الطائي، هل أن جميع العرب ينتمون لعشيرة الطائي؟. وأيضاً بعض

الفيلية، يطلقوا تسمية الجاف على عموم الكورد السورانيون، بينما الجاف هي عشيرة كوردية منتشرة في شرقي وجنوبي كوردستان قراها تقع بجانب أعداد هائلة من قرى ومدن العشائر الكوردية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 25-03-2024
وقت التدوين: 25-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 369
الفيليون.. كوردٌ أصلاء لا هم أنباط ولا هم آراميون 2-2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240325141548562081

الفيليون.. كوردٌ أصلاء لا هم أنباط ولا هم آراميون 2-2
محمد مندلاوي

وجاء في سياق المقال الذي ناقش النقاط التي أثارها المحاضر الدكتور خزعل الماجدي، موضوع منشأ اسم الفيلية، زاعماً: ويبدو أن مصطلح فيلية لم يكن منشؤه العراق بل كان من إيران عندما استعمله والي بشتكوه حسين خان عام (1600) اتخذ لنفسه لقب فيلي (وأوصى أن ينقش على قبره، فكانت هذه المرة الأولى التي يطرح فيها هذا اللقب بعد ألف سنة تقريباً من الإسلام، ومنذ ذلك التاريخ ظهر اسم فيلي وهو تعديل ل (فهلي) إذ قلبت الهاء ياءً وهو تغيير حتمي في تطور اللغات الإيرانية، وهذا حتماً أعطى لپشتكو الخصوصية الفيلية. وحسين خان أراد بإعادة اللقب التاريخي أن يعيد إلى الأذهان مجد الأجداد الفهلويين (في المنطقة، ويرسم خارطة طموحه تضمن المدن التي كانت تسمى) فهلة لإحياء الطموح العرقي الجغرافي العريق للفيليين بإعادة بناء الدولة الفيلية الكبرى، غير أنه أراد أن يلعب لعبة سياسية أكثر من التفكير الجاد في فعل ذلك، والأصل القديم لمصطلح فيلي هو اللغات الإيرانية الوسطى تعد في الواقع احدى الأشكال المتطورة عن الفارسية القديمة تم استخدامها في عهدين: عهد الإمبراطورية البارثية خلال (248 ق.م 224 م) تم في أيام الإمبراطورية الساسانية خلال (224-651م) غالبا ما يقترن اسم اللغة الفارسية الوسطى بتسمية اللغة البهلوية حيث كانت تكتب بكتابة تحمل نفس الاسم: الخط البهلوي، وهو نمط كتابة مقطعي مأخوذ من الأبجدية الآرامية، فيما كانت الفارسية القديمة تستعمل الخط المسماري السومري. وعرفت النصوص البهلوية من خلال نصوص الأفستا المكتوبة بلغة فارسية وسطى وبخط آرامي.
ردي: لا يا أستاذ، منشأه سومر (العراق)، لأن كلمة (پيلي - Pili) في اللغة السومرية تعني الشجاع. ونرى استمرار هذه الكلمة الكوردية الأصيلة إلى اليوم في جلالة اللغة الكوردية الحديثة بصيغة پهلوان أي البطل، يهل الاسم ووان لاحقة. من المرجح، أن اسم فيلي مشتق من اسم (پيلي) السومري. والسومريون تاريخهم يعود إلى الألف الرابع قبل الميلاد. وفي الثمانينات القرن الماضي حين هجر نظام حزب البعث العروبي العنصري، مئات الآلاف من الكورد ومنهم آلاف مؤلفة من الشريحة الفيلية إلى إيران، سمعت بأذني من بعض الشرفاء في العراق يقولون همساً فيما بينهم: كيف يُهَجر الديكتاتور صدام حسين هؤلاء

الكورد وهم من بقايا السومريين، و وجودهم في هذا البلد يسبق الجميع؟؟. وبعد اضمحلال الدولة السومرية بقرون، جاء الميديون الكورد (678- 550) ق.م. وأسسوا إمبراطورية مترامية الأطراف وعُرفوا في التاريخ ب پهلوي ماد - Pehlewi mad أن تسميتهم بهذا الاسم جاء بسبب وجود البهلويون (الفيليون) كإحدى العشائر الست الذين شكلوا اتحاد ميديا القبلي. أما المنطقة التي أشرت لها في الحلقة الأولى والمسمى (مادشت - Madesht) تعني السهل الميدي. هناك أيضاً جبل ومدينة (ماكو - Mako) الذي يعني، الجبل الميدي. وتوجد أيضاً (مانشت- Mansht) بمعنى الوطن الميدي. وكذلك ذكر شاعر الفرس الكبير أبو القاسم الفردوسي في ملحمته الشعرية ال(شاهنامه) اسم البهليين. لا شك فيه، أن الرسم الحديث لكلمة البهليين هو الفيليين. زعم الأستاذ أعلاه أن اسم فيلي هو تعديل ل(فهلي). نقول له، لما لا تشير إلى التغيير الآخر الذي حصل قبله في ذات الكلمة، حيث احتل حرف الفاء مكان حرف الباء!. يقول صاحب المقال أن (كسكر) مدينة مسيحية. بينما ياقوت الحموي في كتابه الشهير (معجم البلدان) يقول في باب الكاف: سميت كسكر، بكسكر بن طهمورث الملك الذي هو أصل الفرس. ألا يعلم الكاتب، إنها كبلدة اعتنقت أهلها المسيحية، وليس كل من اعتنق المسيحية يكون آرامياً؟. تنقل لنا كتب التاريخ، أن كثيراً من الكورد اعتنقوا الديانة المسيحية قبل الإسلام. ولا ننسى أن مصادر تاريخية عديدة ذكرت، أن وفداً من الزرادشتيين زار الطفل يسوع (المسيح) في بيت لحم، هل يُعد هؤلاء الزرادشتيين من الجنس الآرامي!. وبعض المصادر تقول، أن شاه إيران حينها، أنشأ مدينة (كسكر) لتوطين أسرى الروم. وهؤلاء الأروام لم يكونوا مسيحيون في ذلك العصر، أو الأصح لم تكن غالبيتهم من المسيحيين. وفي جانب آخر يقفز المحاضر على حقيقة تاريخية لا يشوبها شائبة، حين يتكلم عن اللغة الفارسية القديمة ويزعم: أن الأصل القديم لمصطلح فيلي هو اللغات الإيرانية الوسطى التي تعد في الواقع إحدى الأشكال المتطورة عن الفارسية القديمة الخ. ونحن بينا في سياق هذا المقال، أن الميديين عرفوا في التاريخ باسم پهلوي ماد و هؤلاء الميديون الكورد حكموا قبل ظهور الفرس على مسرح التاريخ بزمن طويل، وبعد تبؤ الهخامنشيين الفرس لسدة حكم بالخداع والدسيسة، اقتبسوا من هؤلاء الميديون الكورد أبجديات الحكم والحياة. وفي هفوة أخرى، حاول المحاضر أن يشير من بين السطور، كأن كتاب (أفستا- Efista) المقدس كتب باللغة البهلوية، والأصح أن كتاب الأفستا المقدس تُرجم في زمن الساسانيين الكورد إلى اللغة البهلوية التي أصبحت اللغة الرسمية في عهدهم، وكانت مدينة طيسفون (المدائن) التي تقع قرب بغداد عاصمتهم، وإحدى أحيائها كانت تسمى (كورد آباد- معمورة الكورد، الحي الكوردي) وآخر ملوك الساسانيين كان اسمه (يزد كرد الثالث) الذي قتل عام (31) الهجري القمري.

جاء في سياق المقال المشار إليه، والمنشور في مجلة أدب فن الالكترونية مغالطات كثيرة، أ تكون أن جميع هذه المغالطات صدرت من شخص الدكتور خزعل الماجدي؟. يقول الموقع: وقد ناقش المحاضر في القسم الثاني التاريخ القديم والوسيط والحديث والمعاصر للفيليين في العراق، ورأى أن جذور الفيليين تمتد إلى الإمارات والبيوت الآرامية في وسط العراق وشرق دجلة الخ. نتساءل، هل يوجد في التاريخ أحد من المؤرخين قال أن جذور الفيليين تمتد إلى الإمارات الآرامية؟ أنا لم أسمع به، أم هذا الكلام المشوش صدر لأول مرة من الأستاذ المحاضر؟. حقاً أنها وقاحة ما بعدها وقاحة، بهذه البساطة وبدون أية مقدمات يسلب من شريحة أصيلة، انتمائها القومي الكوردي الأصيل، وينسبها إلى أناس أغراب (أرجاس) جاءوا من سوريا أو أصقاع أخرى في ظروف تاريخية متباينة واستقروا في الأراضي التي تسمى اليوم العراق. ويستمر المحاضر في غيه زاعماً: وكانت حلوان تابعة للكنيسة السريانية الشرقية ما بين قرني الثامن والثاني عشر الخ. قد يكون هذا الكلام فيه شيء من الصحة، أنا لا أجزم، لكني لم أجد في الوثائق الكنسية للسريان اليعاقبة، تقول أن حلوان كانت تابعة لكنيستهم. إن معتنقي المسيحية في قرونها الأولى بالإضافة إلى السريان ضمت الوثنيين والزرادشتيين وأعداداً من أسرى الروم. وفي جانب آخر من المقال المنشور في المجلة المذكورة يتحدث كاتبه عن غزو الأعراب لحلوان، وكأي عروبي آخر يزج بعواطفه القومية في أمور تاريخية، ويسمي ذلك الغزو الاستيطاني القادم من جزيرة العرب ب(الفتح). ويقول أنها فتحت عنوة أي بالقوة والقهر والقسر. نراه يخجل، أن يعترف، بأنها فتحت بالسيف، الذي حصد أرواح الآلاف من بنات وأبناء الكورد الأبرياء، فلذا استعمل كلمة عنوة التي أخف وقعاً على المسامع. بالمناسبة, أن جانباً من هذا (الفتح) ليس من أجل نشر العقيدة الإسلامية فقط, بقدر ما فيه من دوافع مصلحية لأولائك (الفاتحون), وإلا لماذا استولوا على أرض الغير بالقوة واستوطنوها بعد أن اعتنق أهلها الدين الإسلامي, ولم يعودوا إلى وطنهم في شبه جزيرة العرب؟. وفي جزئية أخرى يقول: وبعد اضطهادهم - الفيلية- من الأمويين (662- 750 م) وقفوا مع المعارضة بوصفهم من الشيعة. وقد اشتركوا في ثورة المختار (662- 686 م) الخ. ويقول في جزئية أخرى: ناقش المحاضر بالتفصيل أهم الإمارات الفيلية في العصر العباسي وكلها في إيران. ويزعم بأن الفيليين اتجهوا إلى العراق بدلاً من إيران لتشكيل إماراتهم بسبب قوة الدولة الصفوية الخ. كيف يستقيم كلام المحاضر في هذه الجزئية مع الجزئية الأخرى، حين قال: اضطهدهم الأمويون، وشاركوا في ثورة المختار. وهذه الحوادث وقعت قبل مجيء الصفويون إلى الحكم بقرون عديدة!. ثم، كيف يؤسسوا إمارات في (العراق) في تلك الحقبة وهو وقع في فترات متباينة تحت الحكم الصفوي، ويزعم في الجزئية أعلاه، أنهم لجئوا إلى العراق خوفاً من الصفويين؟. نقدم له وللقراء عدداً من الدول التي أنشئها الكورد والذين تنسبهم العرب إلى الكورد الفيلية في جنوب العراق وفي الأهوار، منها الإمارة (الشاهينية) والتي ذكرها العلامة (محمد جميل روژبياني) في كتابه (أربع دول كوردية) كما جاءت الإشارة إليها في الموسوعة الحرة، يقول: يبدو أن الدولة الشاهينية سميت بهذا الاسم نسبة إلى (عمران بن شاهين) في عام (940) ميلادية، وكانت الدولة الشاهينية قريبة من الكوت و مندلي الحاليتين. وهذه الإمارة الكوردية تأسست قبل مجيء الصفويون إلى سدة الحكم بأكثر من خمسة قرون؟. ثم يأتي الروژبياني على ذكر أمراء الدولة الشاهينية - نقلاً عن كتاب (الكامل في التاريخ) (لأبن الأثير)، وهم 1- عمران

بن شاهين 2- حسن بن عمران 3- حسين بن عمران 4- أبو الفرج محمد بن عمران 5- أبو المعالي حسين بن محمد 6- مظفر بن علي أو المعالي 7- مهذب الدولة (الأمير مختار) علي بن نصر 8- أبو حسين أحمد بن مهذب الدولة. وجاء ذكر وجود الكورد في الفرات الأوسط أيضاً. جاءت في الموسوعة الحرة عن قبيلة (جاوان) الكوردية التي ذكرها العلامة والمؤرخ الشهير (مصطفى جواد) في كتابه ((جاوان العشيرة الكوردية المنسية)) إن جاوان قبيلة قديمة كوردية من أشهر القبائل في التاريخ وأعظمها مقاماً وأبعدها صيتاً وأجلها فعلاً في الحروب والسياسة بالعراق ومن أحسن القبائل أثراً في الأدب العربي، ولاسيما الشعر لإقبالها عليه والدعوة إليه ولكنها لم تحظ من الباحثين في تاريخ الأكراد بدراسة ولا بتحقيق، قامت قبيلة جاوان بأدوار خطيرة في التاريخ العراقي الإسلامي، فيها العظمة والفخامة و الكرامة ما يؤلها أن تذكر وتدرس في تاريخ العراق ولاسيما التاريخ الكوردي منه، لأن إهمالها يعد نقصانا وحرمانا: نقصانا في حقيقة التاريخ وحرمانا في العلم الذي غايته الكشف عن الحقائق و كفرانا لفضلها وآثارها التي يجب أن يتعرف بها، وتذكر بها بالإجلال و التعظيم. كانت في فرات الأوسط قبيلة كوردية كبيرة لها إمارتها، و أسست مع بني مزيد مدينة الحلة العراقية سنة (1086)م كان لأمراء الجاوانية دور هام في معترك السياسي لمنطقة الفرات وجنوب بغداد لعقود، ومازالت محلتهم باقية في الحلة باسم محلة الأكراد، والجاوانيون من مؤسسي الحلة وسكانها منذ أواخر قرن الخامس الهجري ومحلتهم محلة الأكراد منسوبة لهم منذ القدم. وقال عنهم الرحالة (ابن بطوطة) (1304- 1377 م) في كتابه ج1 ص138، في وصف الحلة: أهل هذه المدينة كلها إماميه أثنا عشرية (شيعة)،وهم طائفتان: أحدهم تعرف بالأكراد، والأخرى بأهل الجامعين. وكان تاريخ مرور ابن بطوطة بالحلة سنة (727)هجرية. كذلك الدولة الكوردية التي أنشأها الأمير (ذو الفقار) في العراق بين (1524- 1530 م) الخ الخ. وذكر المؤرخ (عباس العزاوي) عدداً كبيراً من عشائر الكورد الفيلية في الجنوب العراقي في كتابه (عشائر العراق). وفي قسم آخر من المقال المشار إليه، يزعم: إن الفيليين أخذوا أهميتهم في العصر العباسي الذي أعطى غير العرب أهمية مماثلة .... إن الكاتب أو المحاضر، يتحدث وكأن الآخرين يجهلون التاريخ. إن هؤلاء العباسيون جاء بهم إلى سدة الحكم شخص كوردي وربما من الكورد الفيلية كان اسمه (بهزاد) وكعادة العرب استعربوا اسمه فيما بعد إلى (أبو مسلم)؟ بما أن هؤلاء...؟ يردوا الزين بالشين، قام أبو جعفر المنصور بقتله غيلة، وأمر قيما بعد ذلك الشاعر العبد الإسود النجس الرجس، المسمى أبو دلامة أن يهجوه و يهجوا شعبه الكوردي شعراً حين اجتر: أبا مجرم ما غير الله نعمة ... على عبده حتى يغيّره العبد ... أفي دولة المنصور حاولت غدره ... ألا أن أهل الغدر آباؤك الكُرد. وذكر الدكتور في سياق محاضرته المرأة الكوردية الفيلية في مدينة (الحي) (شانة) التي ساعدت المنتفضين الشيعة الناطقون بالعربية ضد الاستعمار البريطاني، وأهل مدينة (الحي) إلى اليوم تردد تلك الهوسة التي ثمنت فيها دور وموقف السيدة العظيمة (شانة) في الانتفاضة المذكورة وإحياء المراسم الحسينية التي تقيمها الشيعة كل عام في عاشوراء في ذكرى قتل الإمام الحسين ابن علي تجار الحي فدوه الشانه ... خسران الما يمشي ويانه. وناغى شاعر مجهول من الكورد المهجرين مدينة صباه (الحي) من مدينة ايلام عبر جبل (كبير كوه) بأبوذية, يقول فيها: اشمالك شيبت ابساع يالحاي ... منچ صحت يالقيوم يالحي ... اشمريد أنساچ عيب أنساچ يالحي ... عرب وأكراد بيچ اخوان إليه. وفي قسم آخر من مقاله، يسرد الكاتب جانباً من الاضطهاد المركب الذي عاني ويعاني منه الكورد الفيلية. دعوني هنا، أقدم لكم نموذجاً واحداً وباختصار شديد عن الظلم الذي وقع ويقع على الكورد المهجرين، قبل ثلاثة أشهر ذهب ابن عمي من إيران إلى بغداد ليعيد جنسيته العراقية، التي سلبها منه نظام حزب البعث المجرم ورئيسه المقبور صدام حسين، تصوروا على مدى ثلاثة أشهر يومياً يراجع الدوائر المختصة دون جدوى، وفي النهاية استطاع بشق الأنفس أن يعيد جنسيته العراقية، مقابل رشوة قدرها ثلاثة آلاف وخمسمائة دولار دفعها لبعض الموظفين المرتشين ومعقبي المعاملات في هذه الدائرة وتلك. هذه هي قصة واحدة من قصص معانات المهجرين المنكوبين في زمن حكم نوري المالكي وحزبه باختصار شديد. يزعم المحاضر:أن الكثير من الفيليين، حاليا، اختار الانتساب، قسراً، للأكراد أملاً في نيل حقوق أفضل، ولكي يرموا منهم صفة أوتهمة كونهم عجم التي ألصقت بهم ظلماً. لم يكلف نفسه المحاضر ويذكر لنا شخصاً واحداً من هؤلاء الذين أعلنوا انتسابه إلى الكورد؟. إنهم أصل الكورد كما ذكرت في سياق ردي هذا، كيف يأتي وينتسب للكورد!! عجبي. ثم يزيد الطين بِلة حين يزعم، أنهم انتسبوا لكي يرموا عن أنفسهم تهمة العجم التي ألصقت بهم. يا أكاديمي، ألم تعرف أن العرب يسموا غير العرب بالعجم؟، يعني الكورد عند العرب هم عجم أيضاً، فكيف يرفعوا هذه التي تسميها تهمة عن كاهلهم إذا انتموا إلى جهة ألصقتم بها نفس التهمة أيضاً!!. يا دكتور، أن حكومتك الشيعية، هي التي تنسبهم إلى إيران رغماً عنهم، حيث تدون في جنسيتهم المعادة لهم بالرشوة، بأنهم من المهجرين، لكي تعرف السلطات العراقية عند إبراز الهوية أو الجنسية، أن هؤلاء الكورد عليهم علامة استفهام، لأنهم كورد؟. يا أستاذ، على الأقل كنت تسميهم الشعوب الكوردية على وزن الشعوب العربية، لأن هناك لغات كوردية متباينة بعض الشيء، لأنها لم تتوحد بعد في لغة كوردية واحدة. في القسم الأخير من محاضرته ذكر الدكتور عدداً من أسماء النخب الكوردية الفيلية، وغالبية هؤلاء يعرفوا أنفسهم ككورد أولاً، منهم المرحوم (حبيب محمد كريم) الذي كان سكرتير الحزب الديمقراطي الكوردستاني في الستينيات والسبعينيات القرن الماضي. لم يسأل السيد المحاضر نفسه، إذا كانت هذه الشخصية الفيلية نبطية كما زعم، كيف وضعه الكورد في هذا المنصب الحزبي الحساس؟!. وكذلك الحال مع الأستاذ (عادل مراد) أحد مؤسسي الاتحاد الوطني الكوردستاني وعضو مكتبه السياسي. إن هذين الشخصين انتميا إلى الحزبين المذكورين قبل التاريخ الذي زعم المحاضر بأن الفيليين استكردوا لطلب الحماية من الأحزاب الكوردية بعشرات السنين. أما بالنسبة لأية كتلة أو حزب أو جمعية كوردي فيلية لا تلحق باسمه صفة الكوردستاني، بأنها كوردستانية كبقية الأحزاب التي تناضل في كوردستان، فلا قيمة لها عند جميع الشرائح الكوردية . يزعم الكاتب: بأنك لا

تجد منهم - الفيلية- يتكلم بلغته الأصلية إلا ما ندر في المناطق الحدود أو في القرى النائية. أقول باختصار، أن هذا الكلام غير دقيق، أنا لي اتصالات دائمة مع أصدقائي الكورد الفيلية ونتكلم مع بعضنا باللغة الكوردية فقط. وبعد كلامه الماسخ، يقول: ويمتلك الفيليون العراقيون تراثاً موحداً له خصوصيته . قبل قليل قال أن لسانهم (لغتهم) الذي هو في داخل فمهم قد تغير ولم يبقى له وجود، والآن يستشهد بتراثهم الغني، نتساءل، الذي لا يستطيع أن يحافظ على لغته التي هي اقرب شيء له ويتعامل بها مع أبناء جلدته يومياً، كيف يحافظ على مفردات تراثه التي تحتاج إلى جهد جهيد للمحافظة عليها!!. ويقول كاتب البحث، كما هو يسمي موضوعه بحثاً، بأن اللغة الفيلية التي رأى أنها ليس لها تراث كتابي بل هي لغة شفاهية. فالفيلية في العراق عادة يستخدمون اللغة العربية كلغة ثقافية، أما مقابلهم من اللور في إيران فيستخدمون الفارسية. وباتفاق الباحثين تعتبر الفيلية لغة مستقلة تماماً عن اللغات الكردية، وهي أقرب إلى الفارسية، بالإضافة إلى الكثير من التأثيرات القادمة من العربية واللهجة العراقية بالذات. ردي على هذه الأسطر: من أين جئت به أن الفيلية ليس لها تراث، لماذا لم تقدم شواهد وبراهين عن ادعاءاتك...؟. أنا، توجد في مكتبتي عدة دواوين شعرية بالفيلية، منها ديوان فيه قصائد مطولة لعدد من شعراء الكورد منهم (غلام رضا أركوازي) - وأركواز هي مدينة، ومركز عشيرة (ملكشاهي) في پشتكو - Pshtko وهي من كبريات العشائر في ايلام. وأركواز غير عشيرة أركوازي التي تقع قراها ومزارعها في محافظة ايلام (عيلام) أيضاً- وفيه قصيدة طويلة يواسي الشاعر (غلام رضا) نفسه أيام وقوعه في الأسر، حيث كان سجيناً مع ثلة من الأتراك ... يقول فيها: همراز تركان نه زان زوانم ... ديرى ژياران همكلامانم HEMRAZ TURKAN NEZAN ZUWANM ... DURI JEYARAN HEMKELAMANM - معناه : مع جمع من الأتراك الذين لا يجيدون لغتي ... وبعيداً عن الأحبة الذين يتكلمون لغتي. ولهذا الشاعر قصيدة وجدانية مطولة مكونة من (666) بيت شعر. أما قول الكاتب عن استخدامهم للغة العربية فهي بلا شك مفروضة عليهم من قبل السلطات الحاكمة في الكيان العراقي. إن زعم القائل، بأن الفيلية لغة مستقلة عن اللغة الكوردية فهو محض افتراء، بل هي من عائلة اللغة الكوردية أو اللغات الكوردية. إن العرب أيضاً كانت لهم مجموعة لغات عربية، حتى أن القرآن كان بسبعة أحرف، أي سبع لغات عربية. أحرق الخليفة عثمان بن عفان ستة منها، وأبقى على حرف واحد منها، ألا وهو القرآن الحالي الذي بيد المسلمين. بما أنك تتكلم بالمطلق وتزعم: باتفاق الباحثين، بأن الفيلية لغة مستقلة تماماً عن اللغة الكوردية ، إذاً أنت مطالب أن تقدم لنا عدة أسماء معتبرة من أسماء هؤلاء الباحثين, وليست أسماء ملاحق عسكرية في السفارات الاستعمارية الذين قد زعموا بسبب دوافع سياسية استعمارية، أن الفيلية لغة مستقلة عن اللغة الكوردية. لم لا تقرأ ما قاله المؤرخ والجغرافي (ياقوت الحموي) (1179 – 1229م) في كتابه الشهير (معجم البلدان) في باب اللام: اللور قوم من الأكراد يقيمون في الجبال الواقعة بين خوزستان وأصفهان. ويشاركه الرأي الرحالة (ابن بطوطة) (1303 - 1377م) الذي ذكر الكورد اللور على ساحل الخليج الفارسي وفي مدينة (ماجول) والقرى المنتشرة في أصقاع لورستان. وخطأ آخر وقع فيه كاتب البحث حين زعم: إن الفيلية أقرب إلى الفارسية. نتساءل هنا، هل الزي الشعبي الفيلي يشبه الزي الفارسي؟، بالطبع لا، وهو زي كوردي كالزي الذي يرتديه عموم الشعب الكوردي في كوردستان الكبرى، مع بعض الاختلافات البسيطة التي تفرضها الطقس وتضاريس الأرض من منطقة إلى أخرى. كالعربي الذي في مملكة العربية السعودية والكويت والإمارات ، حيث يلبس الثوب الواسع ويضع العقال على رأسه، بينما في سلطنة عمان يلف رأسه بكوفية فقط، وفي اليمن، يلف اليمني القسم الأسفل من جسده بقطعة قماش (وزرة). وفي العراق يلبسوا الصاية والزبون وتحتها لباس طويل، ويحتذوا بحذاء كوردي الذي يسمى (كلاش) الخ. ثم، هل يعلم الكاتب بالفوارق اللفظية الموجودة بين أحرف الكلمات (الفيلية) والفارسية؟ وكذلك فوارق تلفظ الأرقام التي يلفظها الفيلي، هل يتماشى، أو يتوافق، أو يتناسب، مع ما يلفظها الفارسي؟؟. أما عن تباين بين اللهجات أنه موجود في جميع لغات شعوب العالم دون استثناء. يزعم الكاتب أن الفيلية أقرب إلى الفارسية يجهل الكاتب بأن اللغة الكوردية لم تتوحد بعد، ماذا لو تقارن بين الكرمانجي والسوراني، قياساً بما زعمه الكاتب عن الفيلية بلا شك سينسب الكرمانج إلى الأتراك والسوران إلى السريان، لأن هناك تباين ملحوظ بين اللهجتين، والتباين اللهجوي الذي بين الكرمانجي والسوراني يفوق التباين اللهجوي الذي بين الفيلي والسوراني. ولا تخلوا اللهجات العربية من هذه التباينات اللهجوية. من الشواهد على أن اللورية أقرب إلى السورانية، كان هناك مطرب لوري خالد الذكر اسمه (حشمت الله لور نژاد) غالبية أغانيه كانت باللهجة السورانية، وعدد منها باللهجة الكلهرية. يقول كاتب البحث، ومن الشخصيات الكوردية الفيلية والذي دخل ذاكرة التاريخ العراقي في القرن العشرين فكتب عنه المؤرخون هو (إبراهيم عبدگة) الخ. بما أن الكورد أمة واحدة، حين وقع (إبراهيم عبدگة) في قبضة السلطات العراقية أبان الانتداب البريطاني، لم يجد في بغداد أحد يدافع عنه في المحكمة، سوى محامياً كوردياً سورانياً راوندوزياً اسمه (معروف جياووك) (1885- 1958م) إن دل هذا الموقف القومي الشهم على شيء إنما يدل على وحدة الأمة الكوردية التي تتكون من الكرمانجي، والسوراني، والفيلي، واللوري، والهورامي، والإزدي، والزازا ، والشبك، الخ الخ الخ. وذكر المحاضر عدة شخصيات كوردية نسبهم إلى الشريحة الفيلية خطأً، منهم الشاعر (بلند الحيدري) وهو لم يكن كوردياً فيلياً، بل كان كوردياً من مدينة (هولير) عاصمة إقليم جنوب كوردستان، وجميع أقربائه وعشيرته يقطنون إلى اليوم في (هولير)، منهم الكاتب (ممتاز الحيدري). وكذلك نسب المحاضر الأديب (عبد المجيد لطفي) إلى الفيلية أيضاً، بينما هو من مدينة (خانقين) و اسم والده (عمر) هل الفيلية يسموا أبنائهم ((عمر))؟ ودرس عبد المجيد في صباه في التكية ((النقشبندية)) الخاصة بأهل السنة والجماعة. وبسبب جهل وعدم دراية المحاضر بالعشائر الكوردية، ذكر عدة أسماء أخرى لشخصيات كوردية في محاضرته، ليست لها صلة بالكورد الفيلية، بل ينتمون لعشائر كوردية غير الفيلية.

نأمل أن يرعوي أولائك الذي يحاولوا بأساليب متعرجة ومشبوهة، أن يشوه تاريخ الأمة الكوردية المجيدة، وذلك من خلال التشكك بشرائحها العريقة، التي حافظت على تراثها ولغتها و وجودها القومي رغم جميع الصعاب التي مرت بها خلال مسيرة تاريخها التي ضحت فيها بكل غالي ونفيس، وسيما في حقبة حكم حزب البعث المجرم، وشخص رئيسه المقبور صدام حسين، التي دامت ثلاثة عقود ونيف. واليوم, بعد أن انقشع السواد الذي خيم على سماء العراق وكوردستان لسنوات طوال، وبزغت الشمس مجدداً، نرى أن شريحة الكورد الفيلية، كشقيقاتها من الشرائح الكوردية الأخرى، التي عانت الأمرين على مدى عقود من الزمن، تنهض من تحت أنقاض المعاناة التي رزحت تحتها أبان الحكم العروبي العنصري المباد، وتناضل اليوم بلا هوادة، من أجل استرداد جميع حقوقها المهضومة في العراق الاتحادي. وتناشد بأعلى صوتها، رئيس إقليم كوردستان، وحكومته، أن تآزرها في محنتها هذه، من أجل حصولها على تعويضات مالية مجزية، بسبب ما لحقت بها من أضرار مالية ومعنوية جسيمة. وكذلك تطلب من حكومة إقليم كوردستان، أن تدعمها و تساندها على وجودها القانوني السليم في العراق الاتحادي. ويجب على حكومة إقليم كوردستان وأحزابه الوطنية أيضاً، أن لا تنسى، أن هؤلاء الكورد الفيلية وغيرهم من الكورد في مدينة بغداد، وأشقائهم في منطقة (گه رميان)، هم الخط الدفاعي الأول لإقليم كوردستان بوجه الأوباش الذين يتربصون بالشعب الكوردي الجريح، أولائك الذين لا يريدون أن تعم المنطقة بالخير والرفاهية والسلام، ولا سيما إقليم كوردستان الفتي.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: الدين والألحاد

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 25-03-2024
وقت التدوين: 25-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 370

الفيليون.. والرؤية المستقبلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230824082425516938

عبد الخالق الفلاح

الثقافة والحضارة هي نتيجة تدافع وتسير في الأرض منذ الحضارات الأولى، بعد ان حاول الإنسان كشف محاكاة ما ييسر حياته، ويفضي إليها بعد يسر، فكشف ما ستر عورته، وطوره إلى ما يزيده جمالا في اللباس والتمدن مرتبطة ببعضها عضويا وتتضمن مجموعة متكاملة تتكون من اللغة التي ترتبط بالهوية الإنسانية، ولا تهذب الثقافة بعيدا عن الحضارة.والثقافات تتعدد وتدافع وتهذب، ولا يمكن تحقيق ذلك بمعزل عن الحضارة.والذي لا يمكن إنكاره إن هناك علاقة وطيدة بين الثقافة واللغة، فلا ثقافة بلا لغة، ولا لغة بلا ثقافة ثم الدين والمعتقدات والقيم والأخلاق والفن والأدب والرياضة وغير ذلك مما يتعلمه الإنسان من مجتمعه ومحيطه من المكملات.

الكورد الفيليون حالهم كحال كل المكونات بمختلف قومياتهم وطوائفهم وأديانهم، فهم موزعون على جهات وقوى وأحزاب مختلفة وليس لهم موقف سياسي معين يجمعهم، فمنهم الإسلاميون والقوميون واليساريون..الخ، موزعون على أحزاب مختلفة وبالعشرات، وهذه من الأمور الطبيعية ولا يختلفون عن غيرهم ،ولكن من البديهات أن يحافظوا على تراثهم ولغتهم وثقافتهم حتى لا تضيع هويتهم الاصيلة.

ان تطوير ثقافة الكورد الفيليين ولهجتهم المستقلة في ظروف تتسم بالتعقيد والتخندق والأنانية الفئوية وانعدام الثقة والتوازن الاجتماعي لا تتعارض مع انتمائهم القومي، والتي مع الأسف من القلة التي يستفاد بسبب التأثيرات السياسية و لا تجد احدا منهم يتكلم بلغته الأصلية الا ما ندر في المناطق التي يتكاثرون ويتجمعون فيها أو في القرى النائية ، ولهم تراثا موحدا له خصوصيته،. وباستطاعة العراقيين أن يميّزوا جملة من التقاليد والخصال التي يعيش عليها هذا المكون المسالم الذي يقف العمل في مقدمة قيمه اضافة الى المصداقية في التعامل اليومي، ثم النظام والدقة.. وقبل هذا وذاك الإبداع من جانب والإخلاص سواء للوطن أو لروح الجماعة من جانب اخر.. فضلا عن التحمّل والصبر.

لقد سعى النظام البعثي طمس هويتهم من خلال تصفية الفيليين في أوسع عمليات تهجير قذرة شملت نصف مليون مواطن منهم في العام 1980 وكبسها في شاحنات مكشوفة تقودهم مجموعة من الاوباش والساقطين اخلاقياً لكي يُسمعوهم أرذل الكلمات والتعابير الخالية من الأخلاق والانطلاق بهم نحو الحدود مع إيران لإلقائهم وسط حقول الألغام.

لاشك فيه ان الدافع المذهبي أحد الأسباب الكامنة وراء حملة التهجير والظلم الذي لحق الفيليين تاريخياً في العراق و لأسباب ودوافع سياسية بسبب معارضتهم للنظام السابق وانتشار الفكر اليساري وسط أبنائهم، وانتماء الكثير منهم للحركات الكوردستانية وثوراتها أو تعاطفهم معها على الأقل ، كما أنَّ أوساط رجال الأعمال والتجار الفيليين كانت احد مصادر التمويل المالي لتلك الحركات لهذه الحركات النضالية ... اثر هذه الجريمة البشعة 'اي التسفير' تم احتجاز الشباب من أبناء المهجرين في السجون الرهيبة في عمق الصحراء' سجن نقرة السلمان ' في بادية السماوة والذين طالتهم يد الغدر وتمت تصفيتهم جسدياً بعد قضائهم سنين طويلة في ذلك السجن الرهيب والسجون الاخرى للنظام. فيما تم مصادرة كل أموال وممتلكات وعقارات اهاليهم ومصادرة المستمسكات الرسمية التي تثبت عراقيته' المرقنة حتى هذا اليوم في دوائر الجنسية ' ولم يسمح لهم بأخذ أكثر من الملابس التي يرتدونها ، أما من تبقى منهم فقد جرى ترحيلهم البعض منهم من مدنهم عبر التهجير القسري إلى وسط وجنوب العراق وإلى مدن الرمادي والسماوة والكوت والحلة وتخفى البعض منهم بألقاب وعناوين من اجل الابتعاد عن أعين السلطة ، فيما محقت أسماء مدنهم وقراهم وقصباتها وتم ترقين أسمائهم من سجلات النفوس لعام 1957'

ان اللغة الفيلية هي العمود الفقري للثقافة و العامل المتين لحفظ الهوية الاصيلة للتفاعل والتأقلم مع المجتمع ولهم انسجام واضح المعالم في المجتمع العراقي ومن اهم الامور التي تساهم مساهمة اساسية وفعالة في تطوير ثقافة ابنائهم بشكل خاص والثقافة العراقية بشكل عام الذي هم جزء مهم منه هو المحافظة على لغتهم الأم التي تضاف بشكل جلي لتوطيد أو صورهم مع الآخرين ، والتنوع الثقافي في العراق نعمة يجب أن تحظى باهتمام جميع القوميات من أجل خلق مناخ صحي يتنفس فيه الجميع انسام الحرية الخلاقة، فلا تقدم ولا ازدهار دون شعار الحرية الذي يغمر شعوب العراق وأطيافه جميعا.

في واقع الحال تواجه اللهجة الكوردية الفيلية في العراق مخاطر حقيقية قد تؤدي الى انقراضها إذا لم يتم الاهتمام بها ، والسعي الى تنشيط آدابها ومساعدة الكورد الفيليين على التكلم بها، خاصة اولئك الذين تعرضوا للتهجير والترحيل القسري من مناطقهم صغارا، حيث عاشوا في بيئة مغايرة لبيئتهم الكوردية وصاروا بمواجهة جديدة على مختلف المستويات، مما أدى الى تركهم التكلم بلهجتهم بحكم سياسة الأمر الواقع، فاللغة السائدة الرسمية هي العربية فضلا عن كونها لغة التخاطب الوحيدة في الشارع والمحلات والدوائر والمؤسسات الحكومية وسط العراق وجنوبه، وهي من العوامل التي تضعف الحس القومي، لذا نرى ضرورة الاهتمام باللهجة الكوردية الفيلية ودعم سبل انتشارها ما بين صفوف الكورد الفيليين وانشاء محطات اعلامية مسموعة ومقروءة ومرئية من أجل تنشيط آدابها واعادة الذاكرة الشعبية الى مجراها الطبيعي، ومساعدة الجيل الذي حرم من لغته وثقافتها التي حاول النظام البعثي طمس هويتهم الاصيلة في اسقاط الجنسية عنهم جراء دورهم الوطني وتهجير المئات من العوائل من النساء والأطفال والشيوخ ورميهم على قارعة الحدود، وتلك وصمة عار في التاريخ المعاصر للبلاد في زمن حزب البعث وتحتاج اعتذارا تاريخيا ومواصلة حقوقية واعتبارية كيترسخ اللحمة الوطنية ، لازال الكورد الفيليون هم علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية، وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 20-08-2023
وقت التدوين: 24-08-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 371

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (13) شخصيات فيلية معروفة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312212401558392

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (13) شخصيات فيلية معروفة
د. مهدي كاكه يي

شخصيات فيلية معروفة
في المقالات السابقة تناولتُ جانباً من التأريخ الفيلى القديم و الحضارات العريقة التي بناها أسلاف الفيليين و دراسة التحديات و المشاكل التي يواجهونها و تقديم بعض الآراء و المقترحات للتصدي لتلك التحديات و المشاكل و إيجاد حلول لها و التغلب عليها أو تخفيف وطأتها و الحد من أضرارها. في المقالات التالية من هذه السلسلة، أحاول توثيق أسماء بعض الشخصيات الفيلية الذين ساهموا أو لا يزالون يساهمون في الأنشطة الفكرية و السياسية و الإجتماعية و الإقتصادية و الأدبية و الفنية و الرياضية و الذين رفدوا شعبهم الكوردي و الإنسانية بإبداعاتهم و أفكارهم و فنهم و موسيقاهم و أثبتوا نكران ذواتهم و عظمة تضحياتهم. هذا التوثيق يأتي لرد الجميل لهؤلاء المبدعين و المصلحين و للإعتراف بدورهم في حياة شعبهم و مكافأة متواضعة للخدمات التي قدموها و يقدمونها. إنّ صفحات التأريخ الكوردي و تأريخ شعوب المنطقة تحتفظ بالآلاف من الأسماء الفيلية اللامعة، لذلك فأنّ التحدث عن كل هذه الأعلام يحتاج الى مجلدات عديدة و لا يمكن لبضع مقالات أن تستوعب كل الأعلام الفيلية. لذلك أقدم عيّنة محدودة جداً من هؤلاء المبدعين و الذين تُسعفني ذاكرتي بتذكّرهم أو إهتديتُ إليهم في القصاصات الورقية التي إقتطعتُها من الصحف و المجلات و المقالات أو عثرتُ على أسمائهم في بواطن الكتب.
الشريحة الفيلية، كما هو الحال بالنسبة للشرائح الكوردية الأخرى، لا تزال العلاقات القبلية و العشائرية مترسخة فيها. هذه العلاقات تزداد رسوخاً كلما إنتقلنا من المدن الكبيرة الى القصبات الصغيرة و المناطق الريفية و القروية. أكبر قبائل الفيليين هي قبيلة ملكشاهي وتليها قبائل (علي شيرواني) و (شيرواني) و (باوي) و (كلهور) و (ممسني) و (قيتول) و (كالاوي) و (ماليمان) و (كردلية) و (داراواني) و (سيسية) و (زورية) و (كاكا) و (خزل) و (زنكنه). هناك عشيرة فيلية بإسم (السوره مَيري) و التي هي من أقدم العشائر الفيلية، قد يكون إسمها متأتياً من إسم أسلافهم السومريين. العشائر الفيلية لها فروع متشعبة، و نجد فيها قبائل مستعربة مثل عشيرة (عرب رودبار).
1. الحكماء و العلماء
الحلاج (857 – 922 م): هو الحسين بن منصور بن محمي الحلاج. وُلد الحلاج في الطور الواقعة في إيران الحالية. إستقر الحلاج في واسط (الكوت) في عام 253 هجري. عاش في بغداد في أواخر القرن الثالث الهجري.

يذكر عز الدين بن الأثير أنّ الحلاج كان رجلاً متصوفاً زاهداً و صاحب كرامات. كان الحلاج يعتنق الديانة الكاكائية (أهل الحق)، و أنّ الكتب الدينية للكاكائيين تذكر ذلك. يذكر المعري أيضاً، في رسالة الغفران في صفحة 348، بأنّ الحلاج كان يؤمن بتناسخ الأرواح، حيث أنّ الكاكائيين يؤمنون بذلك أيضاً.
في عهد الخليفة العباسي، المقتدر، تمّ إتهام الحلاج بالشعوذة من قِبل المعتزلة، حيث تم إلقاء القبض عليه من قِبل رجال الشرطة العباسيين. أمضى الحلاج ثماني سنوات في سجن بغداد. بعد ذلك أمر الوزير حامد بقتله بعد محاكمة دامت سبعة أشهر، بمقتضى فتوى أقرّها القاضي أبو عمر المالكي. حُزّ رأس الحلاّج و جُلّد و قُطّعت يداه ورجلاه و من ثمّ تم صلبه على جذع شجرة و أبقوه هكذا الى اليوم التالي، حيث في ذلك اليوم، قُطعت رقبته و أُحرقت جثته في ساحة السجن الجديد ببغداد على الضفة اليمنى لنهر دجلة أمام باب الطاق ورمي رماد جثته في نهر دجلة.
كان الحلاج يدعو إلى التأمل والتفكر وإعمال العقل و هو القائل:
تأمل بعين العقل ما أنا واصف
فللعقل أسماع و عاة و أبصار
دعوة الحلاج إلى التفكير لم تكن تُلزم غيره بأكثر من دعوته إلى التفكير فيها، حيث أنه كان يدعو الى لغة العقل والتفكير بوضوح و إخلاص. يقول عن ذلك: (خذ من كلامي ما يبلغ علمك، وما أنكره علمك فاضرب بوجهي، ولا تتعلّق به، فتضلّ عن الطّريق) (أخبار الحلاج لإبن الساعي، صفحة 12). لم ينظر الحلاج للدين الإسلامي أو المسيحي أو اليهودي نظرة شك أو إستخفاف أو تكفير، بل كان ينظر إلى تلك الأديان على أنها وسائل مختلفة لتحقيق نفس الهدف. يقول: (يا بنيّ، الأديان كلّها لله عزوجل، شغل بكل دين طائفة لا اختياراً فيهم بل اختياراً عليهم، فمن لام أحداً ببطلان ما هو عليه فقد حكم أنّه اختار ذلك لنفسه، و إعلم أن اليهودية والنصرانية والإسلام هي ألقاب مختلفة وأسامٍ متغيّرة والمقصود منها لا يتغير ولا يختلف) (أخبار الحلاج لإبن الساعي، صفحة 38-39).
كان الحلاج متصوفاً، أحب الخالق حتى ذاب فيه وتوحد معه، وقال وهو من أجمل ما قيل في التوحد:
أنا من أهوى ومن أهوى أنا
نحن روحان حلّلنا بدنا
نحن مَن كنا على عهد الهوى
نضرب الأمثال في النّاس بنا
فإذا أبصرْتني أبصرته
وإذا أبصرته قلت: أنا
كما في قوله:
مزجتَ روحك في روحي
كما تمزج الخمرة بالماء الزلال
فإذا مسّك شيء مسّني
فإذا أنت أنا في كل حال
وقوله أيضا:
قد تحققتك في سري فخاطبك لساني
فاجتمعنا لِمعان وافترقنا لِمعان
إن تكن غيبتك التعظيم عن لحظ العيان
فلقد صيرك الوجد من الأحشاء دان
بهلول (؟- 190 هـ): إسمه هو أبو وهيب بهلول بن عمر الصيرفي الكوفي. ولد في الكوفة و عاصر فترة حكم هارون الرشيد. كان بهلول من أصحاب الإمام الصادق. هارون الرشيد أراد من بهلول أن يتولى القضاء، إلا أنه تظاهر بالجنون تفادياً لإداء تلك المهمة (راجع كتاب أعيان الشيعة للأمين، الجزء الثالث، صفحة 617 623). كان بهلول فيلسوفاً و عالماً و شاعراً. توفي في سنة 190 هـ و تمّ دفنه في بغداد.
كان منظر بهلول بملابسه الرثة وحركاته، تلفت إنتباه الأطفال، فيسخرون منه و يصيحون وراءه و يرمونه بالحجارة، إلا أنّ إساءات الأطفال له كانت لا تثير حفيظته، ولا تخرجه عن طوره، بل يقابلها بنظرة الفيلسوف الهادئ، و تثير فيه العطف والشفقة على هؤلاء الأطفال. رموه مرة بحجارة فأدموه فقال:
حسبي الله توكلتُ عليه
ونواصي الخلق طراً بيديه
ليس للهارب في مهربه
أبداً من روحهٍ إلا إليه
رُبّ رام لي بأحجار الأذى
لم أجد بداً من العطف عليه
نجد عظمة هذا الفيلسوف الذي سبق زمانه بكثير، حيث يكتشف المرء المبادئ و القيم السامية عند بهلول. سأله البعض:

لِمَ لا تشكو هؤلاء الاطفال لآبائهم؟ فقال لهم: أسكتوا ايها المجانين! لعلّي إذا متُ يذكرون هذا الفرح فيقولون: رحم الله ذلك المجنون. قال له آخر: تناول الحجارة و إرمهم به كما يرمونك! قال له بهلول: يا مجنون إني إنْ فعلتُ شيئاً من هذا، رجعوا الى آبائهم، فقالوا لهم هذا المجنون بدأ يُحرّك يديه فيجب ان يغّل ويُقيّد، فلا يكفيني ما ألقاه منهم حتى أُغل وأقيّد.
كان بهلول رجلاً زاهداً و شجاعاً، نصير الفقراء و الضعفاء و يقف بوجه الجور و الظلم. يُروى بأنّ هارون الرشيد خرج الى الحج، فمرّ بالكوفة، فرأى بهلول يعدو على قصبة وخلفه صبيان، فقال الرشيد: كنتُ أشتهي ان أراه، فأدعوه من غير ترويع، فلما حضر بين يديه جرى الحوار التالي بين هارون الرشيد و بهلول:
الرشيد: يا بهلول، كنتُ إليك مشتاقاً
بهلول: لكني لم اشتق اليك
الرشيد: عظني!
بهلول: و بِم أعظك؟ هذه قصورهم وهذه قبورهم
الرشيد: زدني!
بهلول: كم أعطاه الله مالاً و جمالاً، قعف في جماله، و واسى في ماله كتب في ديوان الأبرار
الرشيد: قد أمرنا بقضاء ديونك إن كانت
بهلول: لا، إنه لا يقضي دَين بدَين، أردد الحق الى أهله، وأقضٍ دَين نفسك
الرشيد: ألك حاجة؟
بهلول: أنا وأنت عيال الله. فمحال ان يذكرك وينساني.
ثم ركب قصبته وجرى.
كما يُروى أنّ بهلول كان جالساً بين المقابر وهو يلعب بالتراب فقيل له: ماذا تصنع؟ قال: أُجالس قوماً لا يؤذونني!
من أشعاره:
يا من تمتع بالدنيا وزينتها
ولا تنام عن اللذات عيناه
شغلت نفسك فيما ليس تدركه
تقول لله ماذا حين تلقاه
يقول لهارون الرشيد :
هب أنك قد ملكت الأرض طراً
و دان لك العباد فكان ماذا
أليس غداً مصيرك جوف قبر
و يحثو عليك التراب هذا ثم هذا
يا خاطب الدنيا إلى نفسه
تنح عن خطبتها تسلم
إنّ التي تخطب غرارة
قريبة العرس إلى المأتم
يقول أيضاً:
توكّلتُ على الله
وما أرجو سوى الله
وما الرزق من الناس
بل الرزق من الله
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 372
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (10)
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312212215558389
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (10)

الفيليون في المهجر و مخاطر فقدان هويتهم و ذوبانهم في مجتمعاتهم الجديدة
1. التحديات التي يواجهها الفيليون في المهجر
لقد قام النظام البعثي الفاشي بتهجير مئات الآلاف من الفيليين من العراق الى إيران. آخرون هاجروا من بلادهم هرباً من جحيم النظام البعثي و قصدوا بلدان العالم، طلباً للأمان و العيش بكرامة. المُهجّرون الى إيران، لم يتم قبولهم كلاجئين رسميين، تبعاً للقوانين و المعاهدات الدولية، لذلك عاشوا هناك في ظروف سيئة، يعانون من الجوع و المرض و البطالة و يواجهون مستقبلاً مجهولاً، بعد أن إستولى النظام البعثي على ما ملكوا من ممتلكات و أموال و جرّدهم من كل شيئ، حتى من مستمسكاتهم العراقية الرسمية و ألقى بهم عراةً في حقول الألغام المزروعة على الحدود الإيرانية – العراقية. لكون غالبية الفيليين تنتمي الى المذهب الشيعي، فأن النظام الإيراني قام بإستغلال الكثير منهم، و خاصة الشباب، حيث قام بزجهم في أتون حروبه، و خاصة الحرب الإيرانية – العراقية، التي دامت لمدة ثماني سنوات، فجعل النظام الإيراني الكثير من أفراد هذه الشريحة الكوردية وقوداً لحروبه و أزهق أرواحهم. نتيجة هذه الظروف القاسية غير الإنسانية، التي عانى الفيليون منها في إيران، هاجر الكثير منهم الى البلدان الغربية، طلباً لحياة آمنة و مستقرة و بحثاً عن مستقبل جيد لهم و لأُسرهم. هكذا تفرقوا و توزعوا على بلدان العالم و إستقروا في أوروبا و أمريكا و كندا و أستراليا و غيرها من البلدان و بدأوا حياة جديدة هناك.
آخرون منهم إستمروا في العيش في إيران و لا زال الكثير منهم يعيشون في هذا البلد. هكذا خسر الفيليون كل ما ملكوا و هُجّروا من بلادهم التي سكنوها منذ فجر التأريخ و التي بنوا فيها حضارات إنسانية راقية، أسهمت في خدمة البشرية جمعاء و التي يفتخر بها التأريخ الإنساني و يُشيد بعظمتها.
تشتت الفيليين في مختلف بقاع العالم و إستقرارهم في بلدان عديدة و العيش في ظل أنظمة حكم مختلفة و في مجتمعات ذات لغات و ثقافات متعددة و مختلفة، يتطلب إستراتيجيات و خطط و برامج و أعمال جبارة للحفاظ على لغتهم و ثقافتهم و التمسك بمشاعرهم القومية و الوطنية و روح الإنتماء الى الأمة الكوردية. في الحقيقة، أن مشكلة ذوبان المهاجرين في المجتمعات الجديدة التي إنتقلوا إليها في البلدان الأجنبية، لا تقتصر على الفيليين وحدهم، و إنما تواجه جميع المهاجرين و اللاجئين الذين تركوا بلدانهم الأصلية و إستقروا في بلدان أخرى، حيث تسود لغات و ثقافات البلدان التي ينتقلون إليها و بذلك ينقطعون عن التواصل مع لغاتهم و ثقافاتهم الأصلية و أنّ البُعد الجغرافي الذي يفصل المهاجر عن مجتمعه الأصلي و يمنعه من التواصل المستمر معه، يُزيد من سرعة و سهولة فقدان المهاجر لشخصيته الأصلية و لغته و ثقافته و الإنصهار في المجتمع الجديد. بالنسبة للمهاجرين الذين قضوا مرحلة من أعمارهم في أوطانهم و من ثم هاجروا الى بلدان أخرى في سن البلوغ، و الذين يُشكلون الجيل الأول في المهجر، فأنهم بمرور الوقت، سيعانون من إزدواجية الثقافة و يُصابون بالإرباك النفسي أو بالأحرى الصِدام الثقافي (Conflict Cultural)، حيث أنهم من جهة، يكونون قد قضوا فترة طفولتهم في بلدانهم الأصلية، فتكون ثقافتهم القديمة متأصلة فيهم، لا يمكن قطع جذورها و إزالتها كُلّياً، و من جهة ثانية فأنّهم يعيشون تحت تأثير الثقافات الجديدة المفروضة عليهم في بلدانهم الجديدة و بذلك يبدأ صراع الثقافات فيهم. أما بالنسبة للمهاجرين من الجيل الثاني، الذين هاجروا مع أُسرهم و هم أطفال أو الذين يولدون في المهجر من والدين ينتميان الى الجيل الأول، فأنهم ستيفاعلون مع مجتمعاتهم الجديدة بسرعة و بسهولة و يكتسبون لغاتها و ثقافاتها و يذوبون فيها و قد لا يختلفون عن السكان الأصليين و لا يتميزون عنهم سوى بملامحهم الخارجية. هكذا، بتعاقب الأجيال تنسلخ المهاجرون عن شعوبهم الأصلية و يصبحون منتمين الى المجتمعات الجديدة، لغةً و ثقافةً و إحساساً و موالاةً. بهذه الصورة، مع مرور الوقت يفقد

الشعب الكوردي مواطنيه الذين يعيشون في المهجر و تنقطع صلتهم بكوردستان كلما تعاقبت الأجيال و يخسر الكورد الملايين من أبنائه و بناته.
بالنسبة الى المهاجرين الفيليين بشكل خاص و الكورد بشكل عام، فأن هناك وسائل مختلفة يمكن إتباعها للتواصل معاً و العمل على الإحتفاظ بهويتهم و ثقافتهم في غربتهم، و التي سأتحدث عنها في المقال القادم من هذه السلسلة من المقالات التي أقوم بنشرها عن الفيليين. إتباع مثل تلك الوسائل قد تساعدهم في حمايتهم لشخصيتهم القومية و الوطنية لفترة قد تمتد لعدة أجيال، بعدها قد يذوبون في مجتمعات أوطانهم الجديدة و ينسلخون عن أمتهم و شعبهم و وطنهم.
إنّ الجاليات الكوردية في المهجر متخلفة كثيراً عن تحمل مسئولياتها القومية لخلق مجتمعات كوردية تتواصل مع بعضها و مع شعب كوردستان و تتفاعل أفرادها فيما بينها لإيجاد مجتمعات متجانسة و موحدة. هناك أسباب عديدة لظاهرة تشرذم و تفرّق هذه المجتمعات و تبرز عوائق كثيرة تقف بوجه تواصلها. يأتي في مقدمة تلك الأسباب ضعف الشعور القومي عند الكثير منهم، حيث أنه مثلاً هناك الكثير من العائلات الكوردية في المهجر تقوم بتعليم أطفالها اللغة العربية أو التركية أو الفارسية بدلاً من اللغة الكوردية (يعتمد ذلك على الإقليم الذي ينتمي إليه المواطن اكوردي، حيث أنّ الآتين من إقليمَي الجنوب و الغرب الكوردستاني يقومون بتعليم أطفالهم اللغة العربية في المدارس، هكذا التركية بالنسبة للكورد الشماليين و الفارسية للكورد الشرقيين) و حتى أنّه من المؤسف جداً أنّ هناك آباء و أمهات يتكلمون مع أطفالهم في البيت بإحدى تلك اللغات، التي هي لغة المحتل، بدلاً من لغتهم الكوردية. كما أن بعض الآباء و الأمهات يتكلمون مع أطفالهم بلُغة البلد الذي يعيشون فيه و يهملون اللغة الكوردية. في إجتماعات تُقام من قِبل منظمات و جمعيات كوردية و ندوات و محاضرات تقيمها تلك الجمعيات، تكون مداولاتها و مناقشاتها أيضاً بلُغة المحتل.
إحدى المعوقات الأخرى التي تقف حاجزاً بوجه توحّد كورد المهجر و تكاملهم و تكوين شخصية متميزة لهم، هي إنتماءاتهم الى جاليات الشعوب المحتلة لكوردستان من تركية و إيرانية و عراقية و سورية، حيث يساهم الكورد في منظمات و جمعيات و إتحادات و تجمعات جاليات الدول المحتلة لكوردستان. إن هذا التعدد في الإنتماءات و التبعية للمحتلين حتى في دول المهجر، تُشكّل شرخاً في وحدة كورد المهجر و عائقاً في طريق توحّدهم و تقاربهم و تجانسهم. تعدد الإنتماءات الحزبية للكورد الذين يعيشون في المهجر، هو مشكلة أخرى أمام توحيد كلمة الكورد و تعاونهم و حماية ثقافتهم و الإنخراط في العمل الكوردستاني الموحد لتحرير بلادهم المحتلة و توحيد شعبهم المجزأ و جمع شملهم. إنتماء هؤلاء الأفراد الى الأحزاب الكوردستانية يجعلهم ينفذون أيدولوجيات و سياسات و مواقف أحزابهم، بدلاً من حمل فكر قومي متحضر يجمع الجميع تحت خيمته و يعملون كخلية نحل، يجمعهم هدف واحد في تعاون و تآزر، يدبُّ فيهم النشاط و الهمّة لتحقيق أماني أمتهم في التحرر و الوحدة. نتيجة إحتلال كوردستان و سيادة أفكار و ثقافات الشعوب المحتلة لها، فأن الشعب الكوردي، كأفراد و أحزاب، قد وقع تحت تأثير تلك الأفكار و الثقافات، فتوزعت إنتماءات الكورد بين إنتماءات الى الشعوب المحتلة و الإنتماء الى أمتهم الكوردية، و بذلك تفرّق شملهم و إختلفت أهدافهم و تشتت و تخاذلت قواهم. هذا الوضع البائس خلق أعداداً لا يُستهان بها من أفراد الجاليات الكوردية الذين يُصرّحون بأنهم مواطنون أتراك أو إيرانيون أو سوريون أو عراقيون، بدراية منهم أو بدونها، و هذا الإقرار الخطير يعني إعترافهم بواقع تقسيم كوردستان و تشتت شعبها و الذي يؤدي الى ترسيخ إحتلال كوردستان و هذا الأمر يلتقي مع أهداف و أماني محتلي كوردستان. إنْ نعترف بذلك أم لم نعترف، فأننا بهذا الإقرار نخدم مخططات محتلي كوردستان، لتريك و تفريس و تعريب كوردستان و شعبها و محو ثقافته و إنقراض لغته و نهب ثرواته.
من الأسباب الأخرى لإنقطاع التواصل الكوردي في المهجر هي إنشغال المجتمعات الكوردية بحياتها المعيشية اليومية و تغليب الإنتماءات الحزبية و اللهجوية و المناطقية و الدينية و الطائفية على الإنتماء الوطني القومي. إستقرار كورد المهجر في رقعة جغرافية كبيرة و واسعة، تغطي معظم دول العالم و إنتشارهم في مدن و قصبات عديدة متفرقة و متباعدة عن بعضها داخل الدولة الواحدة، هو سبب آخر لفشل كورد المهجر في خلق مجتمعات متجانسة و فعالة و إفتقادهم لإستراتيجيات و خطط و برامج للحفاظ على هويتهم و ثقافتهم و لغتهم في المهجر. كما أنّ تعدد اللهجات بين الكورد لا زال يُشكّل عاملاً من العوامل الذي يعيق تواصلهم مع البعض و تجانسهم و توحيد كلمتهم و تحقيق تفاعلهم و العمل الموحد من أجل تحقيق أهداف أمتهم. الإنتماء الديني و المذهبي و القبلي للكورد قد يكون عائقاً آخراً لجمع شمل الكورد الذين يعيشون في المهجر، حيث لا زالت هذه الإنتماءات متجذرة في نفوس قسم منهم. كذلك المصالح و الطموحات الشخصية الضيقة يمكن إضافتها الى أسباب تفرّق الكورد الذين يعيشون خارج كوردستان.
فيما يتعلق بإستقلال كوردستان، الموضوع الذي يُشكّل المحور الرئيس في كثير من مقالاتي، قد يتهمني البعض بالطوباوية و الخيالية، بحُجة أنّ الظروف الذاتية و الإقليمية و العالمية و الجيو- سياسية غير مؤاتية لإستقلال كوردستان، حيث أنّ كوردستان محتلة من قِبل أربع دول و هذه الدول تُشكّل طوقاً محكماً حولها و أنّ كوردستان تفتقد الى منفذ بحري ليكون مصدر إتصال لها بالعالم الخارجي و أنّ الدول المحتلة تتعاون و تُنسّق فيما بينها لتكريس إحتلالها لها و الحكومات الإقليمية و العالمية تقف ضد تحرر كوردستان و توحدها و غيرها من المعوّقات. يُردد مثل هذه المبررات بعض المسئولين و الكُتّاب و المثقفن الكورد و غير الكورد، لتثبيط همم و معنويات شعب كوردستان و زرع اليأس في نفوسه و إضعاف ثقته بنفسه و لقهر إرادته و إرغامه على الإستسلام و الخنوع و القبول بالأمر الواقع و ذلك بالإبقاء على كوردستان مُقسّمةً و محتلة و أن يعيش شعبها تحت نير المحتلين كتابع ذليل لهم، يحكمونه بالحديد و النار و يستمرون في نهب ثروات بلاده. صحيح أنّ كلُّ تلك المعوّقات موجودة لا يمكن نكرانها، إلا أنّنا لو نظرنا الى شعب كوردستان و طاقاته و قدراته الكامنة، لتوصلنا الى حقيقة

مفادها أن تحرر هذا الشعب العريق و إستقلال بلاده ممكنان بكل تأكيد إذا ما قمنا بتطوير العامل الذاتي لشعب كوردستان و جعله ناضجاً. لا يخفى أن نفوس الكورد تبلغ حوالي خمسين مليون نسمة و تبلغ مساحة كوردستان أكثر من نصف مليون كيلومتر مربع و كوردستان تحتوي على مخزون هائل من البترول و المعادن المختلفة و تقع منابع نهرَي دجلة و الفرات فيها و تضاريسها المتنوعة تؤهلها أن تصبح بلداً زراعياً كبيراً و قبلةً للسياح و المصطافين. الى جانب كل تلك المميزات و الإمكانيات البشرية و الطبيعية لكوردستان و موقعها الإستراتيجي الهام، فأننا بحاجة ملّحة الى تأصيل الفكر القومي الوحدوي المعاصر في نفوس الشعب الكوردستاني و تربيته على ثقافة الإستقلال و التوحيد و مساعدته للعثور على ذاته و على هويته و صيانة ثقافته و تنقيتها من ثقافات الشعوب المحتلة و إيجاد لغة موحدة له و تطويرها و العمل على إطلاعه على تأريخه المجيد، الممتد في أعماق التأريخ. عندما ننجز هذا العمل، سيصبح الطريق أمام هذا الشعب ممهداً الى حيث حريته و إستقلاله و رفاهيته، و خاصة و نحن دخلنا في إنعطافة تأريخية مهمة، حيث العولمة و ثورة الإتصالات و المعلومات التي ستؤدي بدورها الى الإسراع في تحقيق الحلم الكوردي في كسر قيود العبودية و بزوغ شمس الحرية في سماء كوردستان.
هنا أحب أن أوضح بأنه فيما يتعلق بكتاباتي حول الأهداف و المطامح الكوردستانية، فأنني أهدف الى وضع إستراتيجية طويلة الأمد لشعب كوردستان لتحقيق حريته و إستقلاله. لا يهّم فيما لو تتحرر كوردستان غداً أو بعد عقود أو قرون، الأهم من ذلك هو خلق شعب يعرف نفسه و يؤمن بإستقلال وطنه و يتعرف على أمجاد حضارات أسلافه و يصون لغته و يطوّر نفسه. حينذاك لا تكون هناك قوة على كرتنا الأرضية قادرة على الوقوف أمام تطلعات هذا الشعب و منعه من تحقيق حلمه في الحرية و الإستقلال. لننظر الى الشعب الإسرائيلي الذي ظل يحلم بوطنه لأكثر من ألفين عاماً و ناضل و عمل من أجله بكل مثابرة و عزم و إرادة، دون أن تتسلل الى نفسه روح اليأس و التخاذل و دون أن يشعر بتعبٍ و كللٍ و ضعفٍ و تردد، الى أن تمكن من تحقيق حلمه الجميل و قام بتأسيس أول دولة ديمقراطية متحضرة في الشرق الأوسط و بنى أول دولة متقدمة في المنطقة، تضاهي تقدم الدول الغربية العملاقة. يجدر بالكورد أن يقرأوا تأريخ إسرائيل و يطّلعوا على مذكرات قادة إسرائيل، مثل بن غوريون و غولدا مائير و مناحيم بيغن و غيرهم، ليعرفوا كيف بُنيت إسرائيل و النضال الشاق و المضني الذي خاضه شعب إسرائيل و الحياة الصعبة و المريرة التي عاشها من أجل حريته و التضحيات الجسام و القرابين العظام التي قدّمها من أجل حياة حرة كريمة له و لأجياله القادمة. بقراءة مثل تلك المذكرات، سيتحقق القارئ بنفسه من مدى تفاني و نكران ذات القادة الإسرائيليين في سبيل حرية شعبهم و بلدهم و المخاطر و المشاكل و الصعوبات التي واجهتهم والتضحيات السخية التي قدموها و كيف بعد أن حققوا حلمهم في الإستقلال و أعلنوا تأسيس دولة إسرائيل، لم يتهافت القادة الإسرائيليون و لم يتشاجروا على الغنائم و المناصب، بل كلهم، بلا إستثناء، أعلنوا أنهم أدوا واجبهم الوطني و تحقق حلم شعبهم و بذلك إعتقدوا بأنّ دورهم السياسي قد إنتهى و يجب أن يعودوا الى بيوتهم و أُسرهم، إلا أنهم إكتشفوا أن دولتهم بدونهم ستبقى بدون حكومة تديرها و سينتج عنها فراغ سياسي في البلاد، مما دفعهم الى إجبار بن غوريون على قبول تولي رئاسة مجلس وزراء إسرائيل و بذلك أصبح أول رئيس وزراء لدولة إسرائيل. الإسرئيليون لم يرفعوا شعار الحكم الذاتي أو الفيدرالية و لا الكونفيدرالية، كما يرفعها الكورد، بل وضعوا هدف الإستقلال نصب أعينهم منذ البداية الى أن حققوا إستقلال بلادهم.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 2024-03-12

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 373
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (11)
20240312212252558390=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (11)

الفيليون في المهجر و مخاطر فقدان هويتهم و ذوبانهم في مجتمعاتهم الجديدة
2. الخيارات المتاحة للحفاظ على الشخصية الكوردية
هنا أتحدث عن االمهاجرين الفيليين بشكل خاص و الكورد بشكل عام. إنّ الهجرة من الوطن و الإستقرار في المهجر، تَشكّل تحدياً كبيراً للأمة الكوردية، و خاصة أن الشباب و الأكاديميين يُشكّلون نسبةً عالية من أعداد المهاجرين الكورد الذين يحتاج إليهم شعب كوردستان للمساهمة في بناء الوطن و في دفع عجلة تقدمه. تُعتبر هذه المشكلة بالنسبة للمهاجرين تحدياً خطيراً لإحتفاظهم بهويتهم القومية، حيث أنهم بمرور الزمن، و خاصةً أبناءهم و أحفادهم، تنتهي صلتهم بشعبهم و لغتهم و ثقافتهم و تنقطع إمتداداتهم القومية و بذلك يفقدون هويتهم الكوردية. هنا أتحدث من منطلق قومي و وطني و لا أنظر الى المسألة من منظارها الشخصي، لذلك فأن أنجح حل لهذه المشكلة الخطيرة هو عودة أكبر عدد ممكن من هؤلاء المهاجرين الى أحضان الوطن، ليساهموا في عملية بناء و تقدم كوردستان و خدمة شعبهم و لإنقاذ أنفسهم من الضياع و الإختفاء.
إن الكثير من هؤلاء المهاجرين و المهجّرين هم من الشباب و الأكاديميين و أصحاب الكفاءات و الخبرات و يمكن الإستفادة من مؤهلاتهم و كفاءاتهم و خبراتهم. تحتاج كوردستان أيضاً الى المهاجرين الكورد الذين لا يحملون شهادات جامعية، حيث أنهم يكونون قد عاشوا في ظل أنظمة ديمقراطية و في دول متقدمة، مكتسبين بذلك خبرات فنية في مختلف المجالات و إلمام و خبرة في الممارسات الديمقراطية التي قد إكتسبوها في هذه البلدان و إطلاعهم على الأنظمة السياسية و الإقتصادية و الإدارية و الخدمية و البيئية و الثقافية و التربوية و التعليمية و غيرها في البلدان المتقدمة التي عاشوا فيها. من هنا ندرك أنّ شعب كوردستان بحاجة الى كل مواطن كوردستاني مهاجر، يعيش خارج كوردستان. إنّ هذه الطاقة البشرية المهاجرة يًشكلون نخبة شعب كوردستان و المؤهلون للمساهمة في تأسيس نظام ديمقراطي و بناء مؤسسات المجتمع المدني و لعب دور محوري و حاسم في بناء البنية التحتية لكوردستان و نقلها الى مصاف الدول المتقدمة. إنه خطأ قاتل أن يتم تشجيع و مساعدة الشباب الكوردستانيين لترك كوردستان و الهجرة الى الخارج، حيث أنّ الشباب هم بُناة الوطن و بسواعدهم يعملون على إعمار بلادهم و تطويرها. إستغربتُ كثيراً من تنكّر حكومة إقليم جنوب كوردستان لأبناء كوردستان المهاجرين، حينما علمتُ بأنّ الحكومة المذكورة ترجو من حكومات السويد و بريطانيا أن لا تُعيدا طالبي اللجوء من الكورد، الذين تم رفض قبولهم كلاجئين في هذين البلدين، في الوقت الذي أنّ كوردستان بحاجة ماسة الى مساهمة كل مواطن كوردستاني في بناء و إعمار كوردستان المدمّرة، بل قد تحتاج كوردستان الى مئات الآلاف من الأيدي العاملة الأجنبية، الى جانب سكان الإقليم، للنهوض به و تطويره فيما لو وُضعت إستراتيجية و خطط تنموية شاملة و طموحة و التي بدورها تدفع عجلة التقدم و الرفاهية في هذا الإقليم الكوردستاني خطوات كبيرة نحو الأمام.
حكومة إقليم جنوب كوردستان بحاجة الى سن قوانين و محفزات لتشجيع عودة العقول الكوردستانية المهاجرة، بل عودة كل مواطن كوردستاني مهاجر للإسهام في بناء و تقدم و تطوير الإقليم في كافة مجالات الحياة، للإلتحاق بالدول المتقدمة و تأمين حياة حرة سعيدة لشعب كوردستان. إن عودة المهاجرين الكورستانيين الى الوطن، ستساهم بشكل حاسم في إعادة بناء البنية التحتية لكوردستان و تؤمّن مسيرة التقدم و التطور فيها و في نفس الوقت ستكون هذه العودة من أهم الوسائل العملية لمنع إنسلاخ مئات الآلاف بل الملايين (بتقدير زيادة نفوسهم خلال السنين القادمة) منهم عن الأمة الكوردية و ضياعهم و فقدانهم و ذوبانهم في شعوب البلدان التي يعيشون فيها، و إلا فأنّ هذه المشكلة ستؤدي الى حرمان الكورد من أهم شريحة كوردستانية مؤهلة للقيام بِدور تأريخي في بناء و تطوير كوردستان و خلق مستقبل مشرق للأجيال الكوردستانية و ستُشكل هذه المشكلة كارثة وخيمة لهذه الأمة.
بالنسبة للمهاجرين الفيليين، فأنّه على حكومة إقليم جنوب كوردستان أن تبادر الى تشجيع المهاجرين الفيليين، و خاصة الذين يعيشون في إيران في ظروف صعبة و غير إنسانية، للعودة الى مناطقهم المُعرّبة في محافظة الكوت و في مدن مندلي و خانقين و غيرها و إسكانهم هناك. هذه المبادرة القومية و الإنسانية تحتاج الى برامج متكاملة و تخصيص أموال لها، و ذلك بإعادة بناء مدنهم و قراهم و بناء مجمعات سكنية صحية لهم في تلك المناطق و توفير الخدمات من ماء و كهرباء و طرق المواصلات و مستشفيات و مستوصفات و دور حضانة و رياض الأطفال و مدارس و معاهد و جامعات و وسائل الإتصالات و منحهم مساعدات و قروض لشراء المكائن الزراعية و الحبوب و الأسمدة و المبيدات الكيمياوية للفلاحين منهم و وضع

نظام تسليف لتشجيع الأعمال الحرة و تأسيس شركات و معامل و مصانع أهلية و جذب الإستثمارات الخارجية للمنطقة و إيجاد فرص عمل لهم و ذلك ببناء مشاريع تنموية و إنتاجية من صناعية و زراعية و خدمية، ليتمتعوا بحياة كريمة، بعدما عانوا كثيراً من الغربة و شظف العيش و الإستفادة من هذه الطاقة البشرية الهائلة و االكفوءة ليساهموا في إعمار كوردستان و رخائها و إعادة هذه المناطق الكوردستانية المُعرّبة الى أحضان كوردستان. كما أنه ينبغي تشجيع أبنائهم للإنخراط في صفوف القوات الأمنية الكوردستانية العاملة في مناطقهم، ليكونوا قادرين على حماية أنفسهم و ممتلكاتهم من الإرهابيين و القتلة. يجب إعادة الممتلكات المنقولة و غير المنقولة لهؤلاء المهجّرين و المهاجرين الفيليين و تعويضهم من قِبل الحكومة العراقية للأضرار المعنوية و المادية التي تعرضوا لها من لدن النظام البعثي المتخلف.
بنفس الطريقة المذكورة أعلاه، يجب مساعدة الفيليين في المهجر، الذين يرغبون العودة الى المناطق الأخرى من إقليم جنوب كوردستان، و إحتضانهم من قِبل حكومة الإقليم، ليستقروا هناك و يبدأوا حياة جديدة هناك، تمنحهم الأمان و العزة و الكرامة و الرخاء و توفّر لهم بيئة جيدة، يتفاعلون خلالها بمرور الوقت مع مجتمعهم الجديد في أحضان وطنهم.
الفيليون الذين يرغبون بالعودة الى العراق و الإستقرار هناك، فأنه يجب أن تُعاد إليهم ممتلكاتهم و يُعوضون عن الخسائر التي ألحقتها بهم السلطة البعثية النازية و مساعدتهم للإستقرار هناك و ذلك بتوفير السكن و العمل و الخدمات لهم، ليتمكنوا من العودة الى حياتهم الطبيعية، بعد معاناة و مصائب و مآسٍ و تشردٍ و جوع و مرض و إذلالٍ، دامت لعشرات السنين. حكومة إقليم جنوب كوردستان و منظمات المجتمع المدني الكوردستانية مدعوة للمشاركة في مد يد العون و المساعدة لهم و الضغط على الحكومة العراقية للإعتراف بحقوقهم وتلبية إحتياجاتهم و التعاون و التنسيق معها لخدمة هذه الشريحة الكوردية و الترفيه عنها و تطويرها و توفير حياة آمنة ومستقرة و هنيئة لها، بعد معاناة و أهوال دامت لعقود من الزمن.
بالنسبة الى الفيليين بشكل خاص و الكورد بشكل عام، الذين يختارون العيش في المهجر و لا يودّون العودة الى كوردستان أو العراق و الإستقرار فيهما هناك، يتطلب حفاظهم على هويتهم الكوردية و إكتساب حصانة ضد الذوبان في المجتمعات التي يعيشون فيها و لإستمرارية تواصلهم مع بعضهم و مع شعبهم الكوردي، يتطلب هذا الأمر تنظيم الجاليات الكوردية في المهجر و وضع برامج و مشاريع تساعد على تواصل هذه الجاليات فيما بينها و مع الشعب الكوردي و لمنع أو على الأقل إبطاء عملية إنسلاخهم عن أمتهم.
هناك وسائل عديدة يمكن إتباعها لإدامة تواصل كورد المهجر مع شعب كوردستان و تعزيزه. يمكن العمل على تواصل التفاعل بين الطلاب و الباحثين و الأساتذة الكورد في المهجر و شعب كوردستان عن طريق إبرام إتفاقيات بين الجامعات الكوردستانية و جامعات الدول المتواجدة فيها الجاليات الكوردية لتبادل الأساتذة و الباحثين و الطلاب بين الجانبين، و التي يستطيع الكوردستانيون المهاجرون بموجبها و الذين يعملون في الجامعات و مراكز و معاهد البحوث الأجنبية أو الطلاب الجامعيون، العمل أو الدراسة في الجامعات الكوردستانية و التواصل مع شعبهم خلال فترة إقامتهم هناك. كما أنّ المهاجرين الكوردستانيين الذين يعملون في بلدان المهجر، من أكاديميين و مهنيين و غيرهم، يمكنهم الحصول على إجازات طويلة الأمد، لمدة ثلاث أشهر أو سنة مثلاً، و الإنتقال الى كوردستان و العمل هناك خلال فترات إجازاتهم لقاء رواتب يحصلون عليها. بالإضافة الى أن مساهمة هاتين الطريقتين المذكورتين أعلاه في تقوية الروابط بين كوردستانيي الداخل و الخارج و تفاعلهم مع البعض و تواصل المهاجرين مع لغتهم و ثقافتهم، فأن المهاجرين سيساهمون بدورهم في بناء و تطوير كوردستان و دفع عجلة تقدمها لما لهم من خبرات و معلومات في مجال إختصاصاتهم. يمكن لكوردستانيي المهجر قضاء عطلهم السنوية مع أسرهم في كوردستان و مثل هذه الزيارات تكون ضرورية و مهمة جداً لأطفالهم المولودين في المهجر أو الذين يكونون قد هاجروا و هم في مراحل طفولتهم، ليتمكنوا من التعرف على لغتهم و ثقافتهم و التواصل معها و العيش في البيئة الكوردستانية. كما يمكن لرأسماليي الكورد المهاجرين من إستثمار أموالهم في كوردستان و العمل هناك و الذي سيؤدي الى تواصلهم مع شعبهم و مساهمتهم في بناء كوردستان.
لا شك أن العولمة و وثورة الإتصالات و المعلومات، حيث أننا دخلنا عالم العولمة و الإنترنيت و الفضائيات التلفزيونية و الموبايل، أزالت الحدود الدولية و إخترقت الحواجز و الموانع في عقر دار الإنسان و بذلك هدمت حواجز و معوّقات التواصل بين المجتمعات البشرية و جعلت من كوكبنا الأرضي قرية كونية صغيرة. هذه التطورات خلقت ظروفاً ممتازة للمغتربين المتشتتين في مختلف بقاع العالم، للتمكن من التواصل مع لغاتهم و ثقافاتهم و شعوبهم، بعد أن كانوا قبل نحو عقدين من الزمن معزولين عن مجتمعاتهم الأصلية، فأنقذتهم هذه الإنجزات الإنسانية العظيمة من عزلتهم. بالنسبة للكورد المغتربين، فأن هذه الثورة الإتصالاتية و زوال الحكم البعثي الفاشي في العراق و إنتشار الأفكار الديمقراطية في العالم و البدء بزوال الحكومات الدكتاتورية و الشمولية في العالم، و خاصة في الدول المحتلة لكوردستان، كل هذه التطورات الإيجابية تساهم في زيادة و إدامة التواصل الكوردي مع بعضهم في المهجر و مع شعبهم في كوردستان و خارجها. ينبغي إنتهاز هذه الفرصة و ذلك أن تقوم الفضائيات الكوردستانية بوضع برامج خاصة لجذب إهتمام المغتربين الكوردستانيين و شدهم الى متابعة تلك البرامج لتواصلهم مع لغاتهم و ثقافاتهم. يجب أن تشمل تلك البرامج التلفزيونية على برامج خاصة بالأطفال و الشباب و الكبار و المرأة و التأريخ الكوردي و المجتمع الكوردستاني و أطيافه و أديانه و مذاهبه و الطبيعة في كوردستان و مناطقها و الموسيقى و الفن الكوردستاني و السياسة و أخبار الكورد في مختلف مناطق العالم. لتعليم أطفال المهجر لغتهم، يجب وضع برامج تعليمية يومية لتعلم اللغة الكوردية و لغات الأطياف الكوردستانية الأخرى، من تركمانية و سريانية و

أرمنية و كلدانية، و كذلك يمكن أن يتم ذلك أيضاً عن طريق الإنترنيت. كما ينبغي أن تتضمن تلك البرامج تغطية لحياة المغتربين في مختلف دول المهجر و نشاطاتهم في مختلف المجالات.
القيام بتأسيس جمعيات و إتحادات و جمعيات و منظمات لها فروعها في مختلف القصبات و المدن و الدول التي تتواجد فيها الجاليات الكوردية، يُعتبر من الوسائل المهمة لعملية التواصل اللغوي و الثقافي بين أفراد تلك الجاليات. يوجد مثل هذه المنظمات الكوردية في المهجر، إلا أنها تستند على أسس حزبية و شخصية و أنها تعتمد على الأسس الكلاسيكية البالية و المتهرئة و تقوم بها أناس كلاسيكيون غير نشطين و التي تجعل هذه المنظمات عاجزة عن الإرتفاع الى مستوى المسئولية للوقوف بوجه التحديات التي يواجهها المهاجرون و ليصبحوا سفراء حقيقيين لشعبهم الكوردي في الخارج. كما أنّ هذه المؤسسات الكوردية تفتقر الى برامج عمل لخدمة المهاجرين و للحفاظ على هويتهم الكوردية و تواصلهم مع شعبهم.
تحتاج الجاليات الكوردية الى إعادة تنظيم نفسها على أسس عصرية تتلاءم مع التطورات العالمية الكبرى التى حدثت و مع مستجدات القضية الكوردستانية و متطلبات إنجاحها. كما أن كورد المهجر بحاجة الى مراكز و نوادٍ ثقافية و إجتماعية و فنية و رياضية و ترفيهية و للشباب، لجمع شملهم و إلتقائهم و إجتماعاتهم و التواصل مع لغتهم و ثقافتهم و تأريخهم.
ينبغي أن تكون تلك المراكز تحتضن الجاليات الكوردية و تنظم لهم دورات لتعلم اللغة الكوردية و محاضرات لتعريفهم بالتأريخ الكوردي و المستجدات على الساحة الكوردستانية. كما يمكنها تنظيم دورات لتعلم الكومبيوتر و الرسم و التصوير و السباحة و بعض الأعمال المهنية، مثل الطبخ و الخياطة و التطريز و الصناعات اليدوية البسيطة الأخرى. كما أنه على هذه المنظمات و الأشخاص المتمكنين مادياً أن يبادروا الى تأسيس أسواق و مجمعات كوردية في المهجر، حيث نرى أنّ بعض الجاليات نجحت في بناء مدن خاصة بها في المهجر، على سبيل المثال، فأنّ الجالية الهندية في بريطانيا إستطاعت أن تستقر هناك في مدن معينة و أن تصبح الأغلبية الإثنية في تلك المدن.
يجب على المنظمات الكوردية في المهجر تشكيل فرق موسيقية و غنائية و فنية و فرق رياضية كوردية في البلدان التي تعيش فيها الجاليات الكوردية و تشجيع المغنيين و الفنانين و الرسامين و النحاتين و الرياضيين و تنظيم حفلات غنائية و مباراة رياضية و معارض فنية تجذب الجاليات الكوردية و تجلب إهتمامها و في نفس الوقت فأن مثل هذه النشاطات ستساهم بشكل كبير في نضال الكورد من أجل حريتهم و إستقلالهم و ذلك عن طريق وسائل حضارية متمدنة. كما يمكن تنظيم مسابقات رياضية و فنية و أدبية و إقامة سفرات جماعية منتظمة للمهاجرين الى مناطق سياحية و تأريخية و إقامة لقاءات و إجتماعات و نشاطات و فعاليات، بإقامة مخيمات و معسكرات هناك للتعارف مع بعضهم البعض و تبادل المعلومات و المناقشات و تنظيم المحاضرات و النشاطات الفنية و غيرها. كما يمكن تأسيس جمعيات و إتحادات مهنية للمهاجرين لتبادل الأفكار و الآراء و الخبرات و تنظيم أنفسهم و إيجاد مجالات و آليات لخدمة الجاليات الكوردية و شعب كوردستان. كما أنه من الضروري تشكيل لجان خاصة، تكون مهمتها مساعدة اللاجئين الكوردستانيين الجدد و ذلك بتزويدهم بالمعلومات الخاصة بالبلدان التي يستقرون فيها و نظمها، للتأقلم مع مجتمعاتهم الجديدة و التزوّد بمعلومات خاصة بفرص الدراسة و العمل و الذي يقوم بتسهيل حياتهم الجديدة و النجاح فيها.
النظم الديمقراطية في الدول الغربية تسمح للجاليات الأجنبية بفتح مدارس أهلية خاصة بكل جالية قومية أو دينية أو مذهبية أو وطنية و تقوم حكومات تلك الدول بتقديم الدعم المادي و المعنوي لتلك المدارس. يجب على الجاليات الكوردية إستغلال هذه الفرص لفتح مدارس كوردية لتعليم الأطفال الكورد لغة الأم و تعريفهم بتأريخ شعب كوردستان و بكوردستان. كما يمكن فتح دور حضانة لهم لهذا الغرض. يجب على الجاليات الكوردستانية في الخارج التحرك لتنظيم أنفسهم و إيجاد أفكار و تقديم آراء و مقترحات للنهوض بهم و تطوير أنفسهم لصيانة شخصيتهم الوطنية و القومية و الإستفادة من الفرص المتاحة لهم في المهجر لتنظيم أنفسهم و إعادة النظر في إستراتيجياتهم و برامجهم و خططهم و إختيار آليات عملهم و فعالياتهم على ضوء التطورات العالمية الجارية و الثورة الكبرى في مجال المبادئ والأفكار و المعلومات و الإتصالات، بل في جميع مجالات الحياة.
دعوتي الى حفاظ كورد المهجر على هويتهم الكوردية و صيانة لغتهم و ثقافتهم و تكوين جاليات كوردية متميزة و متراصة الصفوف، لا تعني بأنني أدعو الى عزلهم عن مجتمعاتهم الجديدة في البلدان التي يعيشون فيها، و إنما أدعو الى الموازنة بين الإحتفاظ بهويتهم القومية و التكامل و التجانس مع مجتمعاتهم الجديدة، حيث أنهم يعيشون في تلك البلدان و تحتم حياتهم الجديدة، كمواطنين لتلك الدول، المشاركة في حياة شعوبهم الجديدة و التفاعل معها. يجب على الجاليات الكوردستانية في المهجر المشاركة في الحياة الإجتماعية و السياسية للدول التي يستقرون فيها و ذلك بالإنتماء الى الأحزاب السياسية فيها و أن يكونوا ناشطين في مؤسسات المجتمع المدني في تلك الدول، من نقابات و جمعيات و إتحادات و المشاركة الفعالة في الإنتخابات الرئاسية و البرلمانية و البلدية، لتصبح هذه الجاليات ذات نفوذ و في موقع تستطيع خلاله التأثير على سياسة تلك البلدان و على الرأي العام فيها، و التي ستساهم في دعم و مساندة القضية الكوردستانية وخدمتها.
كما يجب مساهمة الكورد في العمل الإعلامي و في مجالات الإقتصاد و البنوك لخلق جاليات قوية و مؤثرة، ذات صوت مسموع و قدرة ضاغطة في البلدان التي أصبحوا مواطنين فيها.
حسب معلوماتي الشخصية، فأنّ تواصل الفيليين في المهجر محصور فيما بينهم في نطاق إنتمائهم للكيان السياسي العراقي و إقليم جنوب كوردستان. على الشريحة الفيلية أن تكسر حواجز الحدود المصطنعة التي تُقسّم كوردستان الى أقاليم و توابع لدول عديدة و ذلك بفتح قنوات الإتصال و فرص التجانس مع إخوانهم في المهجر من أبناء إيلام و لورستان و كرماشان و

خوزستان و كل الناطقين باللهجة اللورية الآتين من إقليم شرق كوردستان. لا شك أن اللور في الإقليم الشرقي يُشكّلون الأكثرية اللورية و بتكاتف و إتحاد أبناء هذه اللهجة سوف يُكوّنون قوة بشرية مؤثرة تُعطي زخماً و قوة للشريحة الفيلية و لشعب كوردستان. يجب التفاعل مع المهاجرين اللور في المهجر، بدلاً من التخندق مع العرب العراقيين الذي يقود الى تعريب هذه الشريحة الكوردية و سلخها عن هويتها و ثقافتها و لغتها. لو نتصفح كتب التأريخ، لَنكتشف تعريب و إستعراب الملايين من الفيليين في وسط و جنوب العراق خلال الحقب التأريخية السابقة. حدث ذلك بسبب تحكّم العرب الشوفينيين على رقاب الشعب الكوردي لفترة زمنية طويلة، إلا أن الظروف الكوردية و الإقليمية و الدولية و التطورات التكنولوجية و العلمية في السنين الأخيرة قلبت تلك الموازين الجائرة و في طريقها لإزالة العبودية القوموية و الإسلاموية و يلوح في الأفق إنبثاق نظام عالمي و إقليمي جديد يقوم على تحرر القوميات و الإثنيات و أصحاب الديانات و المذاهب المختلفة التي كانت مقهورة و مُستَعبدة من قِبل العروبيين و الطورانيين و الفرس العنصريين و الإسلامويين. إذن، على الفيليين بشكل خاص و الكوردستانيين بشكل عام أن يقوما بدراسة هذه المتغيرات العالمية و الإقليمية و الذاتية بعمق و تأنٍ و من ثم إختيار إستراتيجية جديدة لهم على ضوء تلك الدراسات، تتفاعل مع هذه التطورات و وضع خطط عمل لتحقيق أهدافهم في التحرر و التقدم و الرفاهية و حياة حرة كريمة لهم و للأجيال القادمة.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 2024-03-12
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 374

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (12).. توحيد كلمة الشريحة الفيلية ضمان لإسترجاع حقوقها المغتصبة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312212326558391

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم↑(12).. توحيد كلمة الشريحة الفيلية ضمان لإسترجاع حقوقها المغتصبة
د. مهدي كاكه يي

بإستقراء واقع الحالة الكوردستانية و الشيعية في العراق و التغييرات التي حصلت في أهداف و إهتمامات و أولويات الأحزاب الكوردستانية و الشيعية بعد إستلامها الحكم و إنتقالها من مرحلة الثورة و من جبهة المعارضة الى إستلام الحكم و إدارة شئوون كل من إقليم جنوب كوردستان و العراق، يمكن القول بأن هذه الأحزاب، منذ إستلامها الحكم، تنكرت للشعارات التي كانت ترفعها أيام النضال ضد الطغمة البعثية التي كانت تحكم العراق، و بدأت تنغمس بشكل مَخزٍ في إقتسام الغنائم و المناصب و تغليب المصالح الشخصية و العائلية و القبلية و الحزبية على المصلحة القومية و الوطنيةً و التشبث بكرسي

الحكم بكل الوسائل و لو كانت على حساب مصير الشعبين الشيعي و الكوردستاني. ثوار الأمس، بعد إستلامهم السلطة، إختل توازنهم و إنهاروا متخاذلين أمام بريق الدولار و أمام عدسات التلفزيون و تحوّل حكمهم الى مرتع للفساد المالي و الإداري و تركوا شعبَيهم يعانيان من الجوع و المرض و البطالة. ثوار الأمس أخذوا يُفرّطون بحقوق ضحايا الأنفال و حلبجة و المقابر الجماعية و أهملوا مناضلي الأمس و عائلات ضحايا الحزب البعثي النازي و بدأوا بتزكية البعثيين المجرمين الملطخة أياديهم بدماء الملايين من أبناء كوردستان و العراق، و يعملون جاهدين لإشراكهم في الحكم بدلاً من تقديمهم للمحاكم لينالوا جزاءهم العادل. لم تتوقف القيادات الكوردستانية عند هذا الحد، بل بدأت تتدخل في شئوون السلطة القضائية لإنقاذ أعناق مجرمي حملات الأنفال من حبل المشنقة و التي هي إهانة لا تُغتفر بحق الشعب الكوردستاني و عائلات 182 ألف ضحية كوردية مؤنفلة، دُفنوا أحياءً في صحارى العراق من قِبل المجرم علي الكيمياوي و مساعديه. هذه الصفقة السياسية الخسيسة هي تلبية لشروط البعثيين المجرمين للقبول بالمشاركة في الحكم و محاولة من القادة الشيعة و الكورد بالتشبث بكراسي الحكم و الإستمرار في حياة المغانم و النهب.
ألقيتُ الضوء على جانب من الحالة الكوردستانية و العراقية المؤسفة لإعطاء صورة واضحة عن المصاعب التي يواجهها الفيليون في نضالهم من أجل إسترجاع حقوقهم المغتصبة، حيث أنّ عودة حزب البعث النازي للمشاركة في حكم العراق و عودة رجال الأجهزة الأمنية و حتى (فدائيي صدام) الى وظائفهم السابقة أو تنسيبهم لوظائف أخرى، تعني عودة هؤلاء المجرمين لإمتلاك النفوذ و تسلطهم على رقاب الشعب من جديد. يعني هذا أيضاً أنّ البعثيين الذين قذفوا بمئات الألوف من الفيليين الى حقول الألغام التي زرعوها على الحدود الإيرانية – العراقية و الذين إستولوا على الأموال المنقولة و غير المنقولة للفيليين و إغتصبوا ممتلكاتهم و لا زالوا يشغلون بيوتهم، سوف يعرقلون و يوقفون أية محاولة لإعادة حقوق الشريحة الفيلية، بل سيقومون بترهيب الفيليين و إغتيالهم في حالة مطالبتهم بحقوقهم. من جهة أخرى، فأنّ القيادة الكوردستانية و الشيعية سوف لا تقوم بإزعاج البعثيين بإثارة حقوق الفيليين و ذلك بحُجة العمل على إنجاح (المصالحة الوطنية) و حفاظاً على كراسي حكم هذه القيادات. من هنا يمكن إستدراك الظرف العصيب و الصعب الذي يواجه الشريحة الفيلية و الأعمال الجبارة التي تنتظر الفيليين للقيام بها لإسترجاع حقوقهم المغتصبة و ذلك بإعادة المواطنة العراقية و ممتلكاتهم المنهوبة و الكشف عن الشباب الفيلي الذين إختطفهم النظام البائد و تعويضهم عن الخسائر المعنوية و المادية التي لحقت بهم و محاسبة المسئوولين الذين أجرموا بحق هذه الشريحة الكوردية العريقة و ذلك بإحالتهم للعدالة لينالوا جزاء ما إقترفته أياديهم من جرائم بحق الفيليين.
من هنا تبرز حاجة ملحة لتنظيم صفوف الفيليين و توحيد كلمتهم و إيجاد مرجعية لهم للدفاع عنهم و عن حقوقهم. يمكن الإشارة الى الخطوات التالية لتحقيق مطالب الشريحة الفيلية و الوصول الى أهدافها و أمانيها:
1. دعوة كافة الأحزاب و المنظمات و الشخصيات الفيلية القاطنين في إقليم جنوب كوردستان و العراق لمؤتمر عام لإختيار ممثلين للفيليين هناك. أن تتم الدعوة الى مؤتمر عام للفيليين العائشين في خارج إقليم جنوب كوردستان و العراق ليختاروا هم بدورهم مَن يمثلهم. الخطوة التالية هي إجتماع الممثلين المنتخبين (المختارين) في المؤتمرَين المذكورَين لإنتخاب هيئة عليا كمرجعية فيلية تقوم بتمثيل الفيليين و العمل على تحقيق الأهداف التي يناضلون من أجلها. كما يمكن دمج المؤتمرَين العامَين المذكورَين في مؤتمر واحد إذا كان بالإمكان تنظيمه موحداً نظراً للتوزيع الجغرافي الشاسع للفيليين في العالم و لصعوبة السفر. كما من المفضل عقد المؤتمر العام الأول و إجتماع الممثلين المختارين في إقليم جنوب كوردستان لإستتاب الأمن هناك.
2. تحديد الأهداف التي يريد الفيليون تحقيقها. يمكن الإستعانة بمقترحات الشريحة الفيلية و المناصرين لحقوقها.
3. وضع خطة متكاملة للآليات و الوسائل المستخدمة لتحقيق الأهداف. قد تشمل تلك الآليات:
أ. جوانب قانونية لوضع المسألة ضمن مسارها القانوني.
ب. الإتصال مع المسئوليين الكوردستانيين و العراقيين للضغط عليهم لتلبية مطالب الفيليين.
ج. العمل على طرح المشكلة الفيلية على منظمة الأمم المتحدة و الإتحاد الأوروبي و الإدارة الأمريكية، مقرونة بالوثائق و الدلائل.
د. إيصال الصوت الفيلي الى الرأي العام الكوردستاني و العراقي و العالمي عن طريق وسائل الإعلام و المؤتمرات و المحاضرات و الإعتصامات و المظاهرات و المَعارض و غيرها.
ه. الإتصال بمنظمات المجتمع المدني الكوردستانية و العراقية و الغربية و تعريف المظالم التي يعاني منها الفيليون.
ج. العمل على إمتلاك فضائية تلفزيونية من قِبل الشريحة الفيلية إذا كان ذلك ممكناً للتركيز على المشكلة الفيلية. كما يجب العمل على فتح مواقع الإنترنت لتبيان الحقائق عن المشكلة المذكورة و بمختلف اللغات.
و. فتح حساب مصرفي خاص لجمع التبرعات و المساعدات لتنفيذ الفعاليات الفيلية.
4. على الزميلات و الزملاء الفيليين أن يرتفعوا الى مستوى المسئولية التأريخية التي تقع على عاتقهم للحفاظ على وجودهم و الوصول الى تحقيق التمتع بحقوقهم و لذلك عليهم تغليب مصلحة شريحتهم على المصالح الشخصية و الحزبية و الفئوية لإثبات جدارتهم بالحياة و التطور و التقدم و ليثبتوا حقاً بأنهم أحفاد السومريين و الإيلاميين و البابليين و الميديين و الساسانيين.
قد يكون هناك العديد من المقترحات البناءة التي يمكن لآخرين إضافتها الى ما تقدم و تقديمها خدمة لهذه الشريحة

المظلومة.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 375
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (14)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312212441558393

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (14)
د. مهدي كاكه يي
شخصيات فيلية معروفة

بعد الولوج في عصر العولمة و عالم الإنترنيت، آن الأوان للأكاديميين الكورد المتخصصين في مختلف العلوم، و خاصة في مجال التأريخ و الآثار و اللغة و الجغرافية و السياسة، أن يُدقّقوا في بطون الكتب و الوثائق و السجلات و يفحصوا معالم دهاليز الآثار القديمة، بحثاً عن الذات الكوردية و تنقيباً عن الثقافة الكوردية و يحملوا عُدّة سفرهم و يتجولوا على شواطئ التأريخ الكوردي و العَومُ في بحار اللغة الكوردية المحاصَرة و الإستماع الى أصوات روايات الأولّين الخافتة. نعم، إنْ أراد الكورد أن يستمر في الحياة كشعب و إنْ رغبوا أن يكونوا أحراراً كغيرهم من شعوب و أمم الأرض، عليهم أولاً أن يهتدوا الى شخصيتهم الحقيقية و يجدوا ثقافتهم الأصيلة و يتعرّفوا على تأريخهم العريق و ذلك بإعادة الثقة بالنفس و إستئصال ثقافة التبعية المتراكمة في نفوسهم و ذلك عن طريق إعادة كتابة و قراءة التأريخ الكوردي الممسوخ و المنهوب و تصحيحه و فك رموز الكتابات القديمة و ترجمتها لإنارة التأريخ الكوردي و سرده بشكل موضوعي و صحيح. كما عليهم قراءة الكتب التأريخية و تفحّص الآثار القديمة و تحديد تأريخ اللغة الكوردية و متابعة تطورها و تحوّر مفرداتها عبر التأريخ و رسم خريطة للمفردات الكوردية المستعارة من قِبل اللغات الأخرى، و خاصة من قِبل الفرس و العرب و الأتراك، حيث يجهل المواطن الكوردي بأنّ هناك الآلاف من الكلمات الكوردية التي تمت إستعارتها من قِبل الشعوب الأخرى.
من الأمثلة على سرقة التراث الكوردي من قِبل الآخرين، الموضوع الذي تم نشره في موقع صوت كوردستان الإلكتروني قبل حوالى أسبوعين و الذي كان بعنوان الغريب من الألفاظ في اللهجات العراقية. النص المذكور إحتوى على كلمات كثيرة دارجة في اللهجة العراقية. في ذلك النص يُذكر أنّ جميع المفردات التي تم سردها و الإشارة إليها، هي مفردات فارسية أو عربية أو تركية أو تعود أصولها الى اللغات المذكورة. من سوء حظ الكورد لم يتم تنسيب مفردة واحدة من تلك المفردات الى اللغة الكوردية و لم يتم إنصاف هذا الشعب العريق حتى من قِبل موقع إلكتروني كوردستاني يدّعي أنه صوت كوردستان، بالرغم

من أنّ الكورد هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين!!. المسألة لا تتعلق بعراقة هذا الشعب فقط، و إنما تتعلق أيضاً بكون الكورد هم السكان الأصليون و أنّ الشعوب الفارسية و التركية كانت شعوباً غازية لبلاد الرافدين لفترة من الزمن، بينما العرب إحتلوا هذه البلاد و لا زالوا يحتلونها. من هنا أتساءل هل من المنطق أن تختفي لغة صاحب الأرض و يزول جميع مفردات لغة السكان الأصليين دون أن نجد أي أثرٍ لها على أرضهم التأريخية؟!! لو فرضنا أن شعباً قد إنقرض، فأنّه حتى في هذه الحالة ستبقى آثاره و تأثيراته ستنعكس على لغات و ثقافات الشعوب التي تُخلّفه. على كلّ حال، فأنني أحتفظ بتلك المفردات التي تم نشرها في الموقع المذكور و دققتُ فيها و إكتشفتُ أنّ معظمها هي كلمات كوردية خالصة أو ذات أصول كوردية. عندما يسمح لي الوقت، سأقوم بإعادة تلك المفردات الدارجة في اللهجة العراقية، الى أصولها الكوردية بالإعتماد على مصادر موثوقة أو قد أشجّع أحد أصدقائي، الذي له إلمام بمثل هذا الموضوع على القيام بمهمة فرز المفردات الكوردية و شرحها و إلقاء الضوء عليها لإنصاف الشعب الكوردي و بيان النهب و الإلغاء اللذين تتعرض لهما ثقافة هذا الشعب العريق.

2. الشعراء و الأدباء

هناك الآلاف من الشعراء و الأدباء الفيليين الذي ساهموا في رفد الشعر و الأدب الكوردي و الفارسي و العربي بروائع شعرية و نثرية خدمت تلك الشعوب. بعض من هؤلاء إجتازت شهرتهم حدود كوردستان و الشرق الأوسط و أصبحوا عمالقة في الأدب و الشعر العالمي. عليه، لا يمكن الإشارة الى جميع الأدباء و الشعراء الفيليين في مقالة كهذه، بل أختار مجموعة محدودة لإظهار جانب من أدب و شعر هذه الشريحة الكوردية.

بابا طاهر الهمداني (العريان) (935 - 1011 م): فيلسوف و شاعر صوفي و غزلي ينتمي الى قبيلة اللور الفيلية. ينحدر الشاعر من إقليم شرق كوردستان الحالي. وُلد الشاعر في مدينة همدان أو آمدانا، حيث كانت هذه تسميتها عندما كانت عاصمة للإمبراطورية الميدية. قضى الشاعر معظم حياته في هذه المدينة، الى أن وافاه الأجل، حيث دُفن فيها وقبره اليوم مزار تأمّه مئات الناس يومياً. له مقام رمزي عند الكاكائيين في مدينة مندلي في إقليم جنوب كوردستان، حيث تتم زيارته من قِبل جميع سكان المدينة، بغض النظر عن أديانهم و مذاهبهم. الكثيرون من أهالي مندلي يحفظون بعضاً من أشعاره و حِكمه، حيث أنّ بابا طاهر معروف لدى سكان المدينة كشاعر و عالم و ولي من أولياء الله.

ل(بابا طاهر) حِكم لها قوة بلاغية. هنا أذكر بعضاً من حِكمه، حيث يقول : العلم دليل المعرفة يدّل عليها، فإذا جاءت المعرفة، سقطت رؤية العلم و بقيت حركات العلم بالمعرفة. العلم دليل والحكمة مترجمة، فالعلم دعوة عامة والحكمة دعوة خاصة. العلم تطريق، و الوجد تفريق، و الحقيقة تحريق. العلم تجريب، والوجد تخريب، و الحقيقة تلهيب.

كتبَ بابا طاهر أشعاره باللهجة الكورانية (اللورية). أشعاره مكتوبة بأسلوب صوفي، وهي في غاية الصعوبة و الإنغلاق. أصدر صاحب مجلة (ارمغان) الفارسية، التي كانت تصدر في مدينة طهران ديوان بابا طاهر في سنة 1927 م، متضمناً 296 رباعياً و 4 قصائد غزل و تذييلاً يحوي على 62 رباعياً. أربعة و ثلاثون رباعياً من رباعياته في ديوانه، يُمثل قمة سمو الخيال و جمال الإلهام و مثال حقيقي للوجد و إتقاد العاطفة. رباعيتان من الديوان هما عبارتان عن تضرّع و مناجاة. القصائد الأخرى له تتضمن الوصف و الذاتيات (أنظر في كتاب خلاصة تأريخ الكرد و كردستان من أقدم العصور التأريخية حتى الآن للعلامة المفضال محمد أمين زكي، الجزء الأول، الطبعة الثانية، صفحة 334، و الصادر في سنة 1961 م). رباعيات بابا طاهر الشعرية، هي إشراقات صوفية لاقت إعجاب الأجانب، الذين ترجموا هذه الرباعيات الى لغاتهم منذ وقت مبكر. له قصائد شهيرة من (الدو بيت) أي متكوّن من (بَيتَين).

ترجم الشاعر محمد البدري بعضاً من رباعيات بابا طاهر الى العربية. في الأبيات التالية يُعبّر العريان عن معاناته القومية على يد المحتلين الغرباء و في هذه الأبيات يناجي و يقول:

سأبكي فالفؤاد به لهيب
وحظّي خائب دوما كئيب
أأبقى في الوجود رهين صمت
و بين الورد يشكو العندليب؟
أنا الطير الذي جبت القفارا
أحيل الأرض لو رفرفت نارا
و إن نقشوا على جدران رسمي
تلظى الخلق و إرتشف الدمارا

حافظ الشيرازي (710 - 791 هـ): إسمه شمس الدين محمد إبن بهاء الدين محمد. ولد الشاعر في شيراز و قضى حياته فيها. حافظ كان الأصغر من بين إخوانه. بعد وفاة والده و تفرّق إخوانه، أصبحت عائلته تعاني من شظف العيش، مما إضطر أن يعمل خبّازاً في الليل، ليُعيل نفسه و أُمه و أن يذهب الى المدرسة في النهار لمواصلة دراسته. درس على يد كبار علماء عصره في شيراز وبلغ مقاماً عالياً في العلوم الاسلامية. حفظ القرآن في صباه الباكر، لذلك سُميّ ب(حافظ).

عاش الشيرازي في كنف الإمارة الفضلوية الكوردية التي أسستها قبيلة اللور الكبير التي حكمت لورستان من سنة 300 الى سنة 827 هـ (912 - 1423 م). كان والد حافظ ينتمي الى قبيلة اللور، حيث إنتقل من لورستان الى شيراز. كان حافظ أحد شعراء بلاط حاكم لورستان (ئه تابيك نصرة الدين أحمد بن يوسف شاه) (راجع الحاشية المكتوبة في صفحة 77 و 78 من

الكتاب المعنون شرفنامه ى شرفخاني بدليسى، ترجمة هه زار، 1981). يمدح الشاعر الشاه الكوردي المذكور في بعض قصائده، كما في قوله:
(كرنبودى شاه يحيا نصرة الدين از كرم)
و: (فلك جبينه كش شاه نصرة الدين است) الذي ترجمته هي: السماء تسجد للشاه نصرة الدين.
حافظ هو أحد عمالقة الشعر في العالم، حيث تمت ترجمة أشعاره الى مختلف اللغات العالمية. يتميز شعر حافظ ببلاغة عالية، حيث أنّ أسلوبه الآسر يصل الى حد الإعجاز و الذي يمنحه سيرورة لم تُتح للكثير من شعراء إيران الآخرين. كان الشاعر يعالج المشاكل الإجتماعية السائدة في المجتمع الإيراني بدقة و عمق. تجلت عبقرية حافظ الشيرازي وبراعته في فن الغزل بشكل خاص، فالغزل بلغ على يد حافظ أعلى درجات النضوج و السمو. كما أن شعره يتصف بالعذوبة والبساطة والتلقائية و تُلاحظ فيه روح الصدق والصفاء و الروعة.
تنازع رجال الدين في السير خلف جنازة حافظ الشيرازي، فقد رأى بعض منهم أنّه كان ملحداً، بينما رأى البعض الآخر بأن ذلك كان كذباً و إفتراءاً. تمّ دفنه في روضة المصلي و الذي أصبح فيما بعد مزاراً له و تُدعى اليوم ب(الحافظية).
قدم دريغ مدار از جنازه حافظ
كه كرجه غرق كناهست ميرود به بهشت
معنى البيت هو :
لا تؤخّر قدمكَ أو تتردد عن جنازة حافظ
فهو غريق في الإثم، لكنه ذاهب الى الجنة
يقول حافظ:
فلما شربناها ودبّ دبيبها
إلى موطن الأسرارِ قلتُ لها قفي
من أشعار خمريات حافظ الشيرازي:
و اشرب على خدها حمراء صافية
يا عابد الخمرِ يا صوفي يا رجل
هذا زمان صلاة الحان قائمة
لا فرق عندك مَن صاموا و مَن ثملوا
في مكان آخر يقول مطالباً بالعدل في توزيع الشراب:
لو بائع الخمر بالقسطاسِ وزّعها
لكان أقرب من غفران مولاهُ
عدل الشراب أساس في شريعتنا
فمن تملكه تمحى خطاياهُ
المفتي الزهاوي (1797 – 1890 م): إسمه محمد أمين فيضي بن مير أحمد بك بن حسن بك بن رستم بك بن كيخسرو بك بن الأمير بابا سليمان، جد الأسرة البابانية. ولد في قرية زهاو. درس في مدينة السليمانية و سنه (سنندج) و ساوجبلاغ و كركوك. عُيّن في بغداد بمنصب رئيس المدرّسين. ثمّ تم إختياره مفتياً من قِبل الوالي محمد رشيد باشا. كان عالماً كبيراً و موهوباً في النثر و النظم و يمتلك معرفة واسعة بالآداب الفارسية و العربية. من أشعاره أورد هنا هذا البيت:
لا تدعَ في حاجة بازاً و لا أسدا
الله ربك لا تشركْ به أحدا
غلام ره زا أركوازي : من منطقة أركواز، المركز القبلي لعشيرة ملكشاهي في بشتكوه (إيلام). كان أحد فطاحل الشعر في عصره . عاش هذا الشاعر في زمن فتح علي شاه قاجار، وكان مستشاراً لوالي بشتكوه حسن خان. لهذا النابغة رائعة شعرية مكونة من 666 بيت (للمزيد من المعلومات راجع كتاب مناجاتهاى جاويدان ادب كوردى صفحة 5، للمؤلف محمد على سلطانى).
الشاعر غلام ره زا خان أركوازى، عندما تم سجنه في سجن فيه مسجونون أتراك أيضاً، أخذ يواسي نفسه و يشكو من الظلم الذي وقع عليه قائلاً:
همراز تركان نزان زوانم
ديرى ژياران همكلامانم.
وهذا البيت يعني بالعربية:
مسجون مع شلة من الأتراك، يجهلون لغتي
بعيد عن أحبائي و أبناء جلدتي
منوجهر خان كوليوند : ينتمي الى عشيرة كوليوند التي هي إحدى فروع قبيلة لك القاطنة في إقليم شرق كوردستان. كان شاعراً معاصراً للحكم القاجاري في إيران و كان يجيد اللغة الكوردية والفارسية والعربية والتركية. تُنقل عنه معجزات كثيرة في لورستان. (أنظر كتاب مناجاتهاى جاويدان ادب كوردى، صفحة 103 لمؤلفه محمد على سلطانى).
ميرزا شكرالله ديناروند فيلي بشتكوهي : ميرزا خان من أكراد بشتكوه في لورستان و ولادته كانت في عام 1164 هجري قمري

وتوفي في عام 1259 هجري قمري. كان له ذوق شعري خاص، حيث أنّ له قصيدة جميلة بإسم (الشيخوخة) (المصدر: كتاب مشاهير كورد، المجلد الأول، صفحة 355 للمؤلف بابا مردوخ روحاني شيوا).
مخزن كرمانشاهى: ميرزا عبد المحمد المعروف ب(مخزن). كان من أعيان كرمانشاه و مولود في عام 1246 هجري قمري. كان مخزن من الأدباء المشهورين وكان صاحب خط جميل، إلا أنه رحل عن عالمنا في مقتبل العمر، حيث مات في عام 1276 هجرى قمرى و بذلك كان عمره لا يتجاوز الثلاثين عاماً حينذاك (راجع كتاب تذكرة شعراء كرمانشاه، صفحة 128 و كتاب مشاهير كورد، للمؤلف بابا مردوخ رحانى شيوا، صفحة 414).
مشفق زنكنة كرمانشاهى: بير مراد بيك كرمانشاهى، من قبيلة زنكنة والمعروف ب(مشفق). منذ شبابه كان يعيش في كنف أمراء الزند و لذلك فأنه في بعض المصادر يُعرف ب(مُشفق زند) نسبةً الى الزندية. في سني عمره الأخيرة كان معلماً لأبناء أمراء الزند في شيراز. توفى في سنة 1237 هجري قمري. (أنظر كتاب مشاهير كورد صفحة 289 للكاتب بابا مردوخ روحاني شيوا).
سيد يعقوب ماهيدشتي: سيد يعقوب ابن سيد ويس من قرية قمشة التابعة ل(ماهيدشت كرمانشاه). وُلدَ في عام 1228 هجري قمري وتوفى في عام 1301 هجري قمري . كان متبحّراً في الكوردية والفارسية. بالإضافة الى شعره، كتبَ قصصاً عديدة باللغة الكوردية. عاش سيد يعقوب منذ سنة 1250 هجري قمري الى آخر حياته عند محمد حسن خان كلهُر الذي كان نديمه (أنظر في كتاب مشاهير كورد صفحة 2 لبابا مردوخ روحاني شيوا).
آزادى كلهُرى: كان إسمه عباس خان آزادى ابن آغا خان من عشيرة كلهُر. كان إنسانا وقراً ومن فطاحل الشعراء، توفى في عام 1364 هجري قمري عن عمر يناهز 75 عاماً.
إبراهيم الزهاوي : شاعر مشهور عاش في بداية القرن العشرين.
جميل صدقي الزهاوي (1863 - 1936): هو نجل المفتي الزهاوي. من الشعراء الكورد العظام. كتب الشعر بالعربية و الفارسية و الكوردية و التركية. هناك شارع يحمل إسمه. هذا الشارع يقع في الأعظمية، قرب البلاط الملكي و يربط بين الطريق إلى جامع الإمام الأعظم ومنطقة الوزيرية في بغداد. دُفن الزهاوي في مقبرة الخيزران بالأعظمية، بجوار مرقد الإمام الأعظم، أبي حنيفة. هناك شعر منسوب الى جميل صدقي الزهاوي حيث ينبذ الكوردي الذي يتخلى عن قوميته :
نه كژن مارو
نه كژن عه قره و
بكژن كورد زول
خوى كرد و هـ عه ره و
الترجمة العربية لهذين البيتين تكون كالآتي:
لا تقتلوا الحية و العقربا
أقتلوا كورديا إذا إستعربا
القصيدة الرائعة التي ألقاها باللغة الفارسية في الإحتفال الذي أُقيم في طهران في سنة 1934 م، لمناسبة العيد الألفي لشاعر إيران الشهير فردوسي، هي في قمة البلاغة و سمو الخيال و عمق المعاني. للزهاوي مطارحات أدبية و أشعار هجوية باللغة الكوردية مع شاعر الكورد المعروف (شيخ رضا طالباني) (أنظر في كتاب خلاصة تأريخ الكرد وكردستان من أقدم العصور التأريخية حتى الآن للعلامة المفضال محمد أمين زكي، الجزء الأول، الطبعة الثانية، صفحة 348، و الصادر في سنة 1961 م).
معروف الرصافي: معروف بن عبد الغني بن محمود البغدادي الرصافي (1877 - 1945 م): هو شاعر كوردي من عشيرة جباري الساكنة في جنوب مدينة كركوك. عاش في مدينة بغداد، حيث درس فيها وسافر إلى القسطنطينية و أكمل دراسته هناك. له تمثال في الساحة المقابلة لجسر الأحرار عند التقاطع مع شارع الرشيد المشهور قرب سوق السراي والمدرسة المستنصرية الأثرية. يتسم شعره بالرصانة و الجودة والمتانة، كتب نثرا أيضاً. من مؤلفاته آراء أبي العلاء المعرّي، المحاضرات في الأدب العربي (جزءان)، نفح الطيب في الخطابة و الخطيب، حل اللغز المقدس، كتاب الآلة و الأدوات، دفع الهجنة، الرسائل و التعليقات، الأناشيد المدرسية و أخيراً ديوان شعر.
جمعية الكورد الفيلية: أول جمعية فيلية تم تأسيسها في عام 1946 م في بغداد من قِبل بعض وجهاء الفيليين الذين كانوا كلاً من محمد مهدي نيازي و إبراهيم بشقة و الحاج جاسم نريمان و مهدي سيخان و المحامي عبد الهادي باقر ملا نزر و محمد شيره و شكر رمضان امر و الحاج أحمد محمد أحمد و الحاج نوخاس مراد و الحاج علي حيدر. كانت عبارة عن جمعية إجتماعية و تربوية و ثقافية. كانت لهذه الجمعية نشاطات كبيرة لخدمة الشريحة الفيلية في بغداد، حيث قامت بتأسيس العديد من المدارس و الجمعيات الخيرية.
مصطفى جواد: من الشخصيات الفيلية المعروفة. كان شخصية موسوعية، حيث أنه إشتهر بكلمة قل ولا تقل . كما كان من المؤرخين المشهورين.
كامل البصير: كاتب و لغوي.
محمد البدري: شاعر
عباس البدري: شاعر

داري ساري: شاعر
عبد المجيد لطفي: كاتب و صحفي
حسين مردان: شاعر
mahdi_kakei@hotmail.com
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 376
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (15) شخصيات فيلية معروفة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312212515558394

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (15) شخصيات فيلية معروفة
د. مهدي كاكه يي

3. السياسيون
إحتلال كوردستان و عمليات التعريب و التريك و التفريس الجارية لها و الإبادات الجماعية التي يتعرض لها شعبها و المحاولات المبرمجة لإلغاء هوية الشعب الكوردي و ثقافته و لغته و تأريخه من قِبل المحتلين العنصريين المتخلفين، كل هذا قاد الى ظهور حركات تحررية كوردستانية عديدة و بروز قيادات سياسية كوردية كثيرة و أصبغ كل بقعة من بقاع كوردستان بدماء أبنائها و بناتها. الشريحة الفيلية بدورها، كشريحة كوردية كبيرة و مناضلة، برز من بينها قادة و سياسيون عديدون ساهموا في الثورات التحررية الكوردستانية و ضحوا بأرواحهم و أموالهم من أجل حرية شعبهم و إستقلال كوردستانهم. هنا في هذه المقالة أذكر بعض الأسماء اللامعة للقادة و السياسيين الفيليين.
القائد العسكري الكوردي (دلير لشكروز)
كان أحد قادة مركز الخلافة العباسية في بغداد. إشتهر بتصديه للتمرد القرمطي الذي قام به أحد أفخاذ قبيلة كلاب في عام 353 هجري، حيث قام أفراد القبيلة المذكورة بالهجوم المسلَّح على مدينة الكوفة و إحداث إضطرابات فيها. إشترك الشاعر أبو الطيب المتنبي بنفسه، مع غلمانه في القتال ضدهم و تمكنوا إلحاق الهزيمة بهم و إخراجهم من مدينة الكوفة، بعد أن كبدوهم خسائر كبيرة في الأرواح و غنموا أسلحة كثيرة منهم. وصل الكوفةَ القائد العسكري الكوردي (دلير)، قادماً من بغداد، وجد الأوضاع هادئةً و مستقرة، فوجّه الدعوة لوجوه المدينة من الذين وقفوا ضد الإنتفاضة فكافأهم و منحهم هدايا تقديرية. كان من بين الحضور المتنبي. نتيجة هذا الحدث، نظمّ المتنبي قصيدة بعنوان (دون الشهدِ إبرُ النحَل)، في

مدح القائد العسكري الكوردي (دلير لشكروز) الذي أرسلته بغداد لقمع الإنتفاضة.
تتكون هذه القصيدة من أربعين بيتاً، أخذ الغزل البديع منها الأبيات العشرة الأولى حيث قال في مطلعها ثم في بعض منها :
أرادتْ كلابٌ أنْ تفوزَ بدولةٍ
لمن تركتْ رعيَ الشويهاتِ والإبلِ
وقادَ لها دِلّيرُ كلَّ طِمرّةٍ
تُنيفُ بخديها سَحوقٌ من النخلِ
شفى كلَّ شاكٍ سيفهُ ونوالُهُ
من الداءِ حتى الثاكلاتِ من الثُكلِ
عفيفٌ تروقُ الشمسَ صورةُ وجههِ
فلو نَزَلتْ شوقاً لحادَّ إلى الظلِّ
شجاعٌ كأنَّ الحربَ عاشقةٌ له
أذا زارها فدّتهُ بالخيلِ والرَجلِ
و ريانُ لا تصدى إلى الخمرِ نفسُهُ
و صديانُ لا تَّروي يداهُ من البذلِ
فتمليكُ دِلّيرٍ وتعظيمُ قدرهِ
شهيدٌ بوحدانيةِ اللهِ والعدلِ
وما دامَ دِلّيرٌ يهزُّ حُسامَه
فلا نابَ في الدنيا لليثٍ ولا شِبلِ
فلا قطعَ الرحمنُ أصلاً أتى بهِ
فإني رأيتُ الطيّبَ الطيّبَ الأصلِ.
كدعواكِ كلٌّ يدّعي صِحةَ العقلِ
ومن ذا الذي يدري بما فيهِ من جهلِ
تقولين ما في الناس مثلك عاشق جدي
مثل من أحببته تجدي مثلي
تُريدين لُقيانَ المعالي رخيصةً
ولا بُدَّ دون الشهدِ من إبَرِ النحلِ

ذو الفقار خان بن نخود سلطان: من عشيرة الكلهر الكوردية. كان معاصراً لشاه إسماعيل الصفوي، وكان يحكم الجزء الأكبر من شرق كوردستان، وعند إحساس ذوالفقار بضعف إسماعيل الصفوي زحف على بغداد وحاصره لمدة 40 يوماً وبعدها دخل بغداد ظافراً في سنة 930 هجري قمري وأسس دولة كوردية. في أيامه تم بسط الأمن والأمان في عموم ربوع بلاد ما بين النهرين وخُطب بإسمه على المنابر وسك النقود بإسمه. راسل ذو الفقار السلطان سليمان القانوني وطرح عليه المصالحة وحسن الجوار. بعد أن جرع الشاه إسماعيل طعم الهزيمة على يد هذا القائد الكوردي، إلتجأ الى المكر والخديعة حيث أنه بدسيسة خبيثة من الشاه إسماعيل، تمّ تسميم هذا القائد الشجاع و قتله. بموته إنتهت دولته، بعد أن إستمرت لعدة سنوات بشموخ وإباء. (للمزيد من المعلومات، راجع كتاب مشاهير كورد، صفحة 441 للمؤلف بابا مردوخ روحاني شيوا).

قدم خير بنت الأمير قندي القلاوندية: كانت أميرة منطقة لورستان. ثارت ضد شاه إيران.

نازي خانم: هي أيضاً من النساء الفيليات المعروفات التي ثارت ضد شاه إيران.

إبراهيم عبدگة: كوردي من قرية ((ذيابة)) القريبة من قضاء شهربان. ذاع صيته في العراق والى يومنا هذا يُضرب به المثل. كان نصير المستضعفين إبان الحكم التركي (العثماني). وضع الأتراك جائزة مالية لمن يأتي به حيا أو ميتاً، لكنهم لم يفلحوا ولم يظفروا به. بعد نهاية الحكم التركي، شارك في (ثورة العشرين)، حيث حارب البريطانيين، هو وأتباعه و نجحوا في تحرير مدينة بعقوبة من القوات الإنكليزية، و من ثمّ توجه الى مدينة شهربان و حررها. عثر عبدكة هناك على إمرأة إنكليزية عاملها معاملة حسنة و قام بإيصالها الى بيت أحد الوجهاء لتكون في مأمن من أي مكروه (راجع كتاب لمحات إجتماعية من تاريخ العراق الحديث للدكتور علي الوردي، الجزء الخامس، صفحة 67، 212، 213).

الحزب الديمقراطي الكوردستاني: في الستينات والسبعينات من القرن الماضي، كان الفيليون يلعبون دوراً رئيساً في تحمل مسؤولية العمل السياسي في الفرع الخامس للحزب الديمقراطي الكوردستاني الذي كان مقره في بغداد، حيث كان الفيليون يشكّلون العمود الفقري للفرع المذكور خلال تلك الفترة والتي أظهرتها مظاهراتهم الواسعة تأييداً لاتفاقية الحادي عشر من آذار التي أُبرمت في عام 1970.

مقاومة الطغمة البعثية: أبدى الفيليون مقاومة شديدة ضد انقلاب البعثيين في شباط عام 1963، وخاصة في شارع الكفاح وحي الأكراد (عگد الأكراد) في بغداد. كان للفيليين دوراً حيوياً في إنشاء خلايا تنظيمية كوردستانية، التي نشطت في بغداد بعد نكسة عام 1975، حيث قاموا بنشاطات سياسية مختلفة و بعمليات مقاومة مسلحة و تصفية الخونة المتعاونين مع

النظام البعثي النازي.
الحزب الشيوعي العراقي: أعداد كبيرة من الفليين إنخرطوا في صفوف الحزب الشيوعي العراقي بجناحيه، اللجنة المركزية و القيادة المركزية و قاموا بمساهمة فعالة في التصدي للنظام البعثي المقبور.
هه لوي سوور (الصقر الأحمر): منظمة سرية كانت تابعة للإتحاد الوطني الكوردستاني التي كان معظم أعضائها من الشباب الفيلي. قامت هذه المنظمة بعمليات جريئة داخل بغداد، منها إغتيال العميل عثمان محمد فائق مدير عام دار النشر الكوردية التابع لنظام البعث. التنظيم كان بقيادة الملازم جوامير سايه مير مندلاوي و من أعضائها الآخرين الذين تم حُكمهم بالإعدام كان كلاً من سلمان داود و سلام عبد الرزاق و شيرو عبد القادر، و الأخير كان من مدينة السليمانية. أعضاء آخرون في هذه المنظمة تم إلقاء القبض عليهم من قِبل الطغمة البعثية و تم إصدار الحكم عليهم بالسجن لفترات تتراوح بين 15 الى 20 سنة و هؤلاء كانوا كلاً من كوردو قاسم و رعد بشير و صلاح جان و عدنان شيرزاد و عدنان عزيز و إبراهيم طهماس.
ليلى قاسم : مناضلة كوردية و أول إمرأة يتم إعدامها في العراق، حيث تم إعدامها في سنة 1975 من قِبل الحكم البعثي الفاشي نتيجة إنخراطها في النضال السري في الحركة التحررية الكوردستانية.
جواد هموندي: من سكان خانقين، تم إعدامه من قِبل النظام البعثي مع زميلته ليلى قاسم.
حبيب محمد كريم: كان سكرتير الحزب الديمقراطي الكوردستاني.
كريم سنجابي: تقلد منصب وزير خارجية إيران بعد الثورة الإيرانية في سنة 1979 م.
فخري كريم: هو أحد أبرز المثقفين الفيليين و أنه من عائلة فيلية معروفة، كما أنه شخصية يسارية معروفة في منطقة الشرق الأوسط. قام بنشاطاته الثقافية في كل من سوريا والعراق. يقوم في الوقت الحاضر بنشاطات ثقافية و صحفية عديدة، بالإضافة الى إشغاله منصب ممثل السيد رئيس جمهورية العراق.
عزيز الحاج: شخصية شيوعية معروفة، حيث كان سكرتير الحزب الشيوعي العراقي (القيادة العامة).
عادل مراد: السفير العراقي الحالي في رومانيا و عضو المكتب السياسي في الإتحاد الوطني الكوردستاني. كان رئيس اتحاد طلبة كوردستان في السبعينات من القرن الماضي و أحد مؤسسي الإتحاد الوطني الكوردستاني الذي تم تأسيسه في عام 1975.
زكية إسماعيل حقي: عضوة في مجلس النواب العراقي الحالي عن قائمة الائتلاف العراقي الموحد. كانت قيادية في الحزب الديمقراطي الكوردستاني و رئيسة إتحاد نساء كوردستان في السبعينات من القرن الماضي.
أمرلي زيتلي: كان صاحب شركة نقليات للمسافرين. قام بنقل أول محطة بث إذاعي من بغداد إلى كوردستان سراً بعد اندلاع ثورة أيلول في إقليم جنوب كوردستان، حيث أُستعملت الإذاعة المذكورة من قِبل الثورة الكوردستانية.
جعفر محمد كريم: كان من مؤسسي الحزب الديمقراطي الكوردي (تغيّر إسم الحزب فيما بعد الى الكوردستاني)
محمد حسن برزو: كان من مؤسسي الحزب الديمقراطي الكوردستاني أيضاً.
كامل كرم : قيادي في الحزب الشيوعي العراقي.
عبد الرزاق ميرزا: وزير في حكومة إقليم جنوب كوردستان و عضو قيادي في الإتحاد الوطني الكوردستاني.
جليل فيلي: قيادي في الحزب الديمقراطي الكوردستاني و مسؤوول الفرع الخامس (بغداد) للحزب.
يد الله كريم فتح الله، أول رئيس لشبيبة كوردستان الى عام 1975.
حيدر فيلي: قيادي في الحزب الشيوعي الكوردستاني و وزير في حكومة إقليم جنوب كوردستان.
سعدون فيلي: قيادي في الإتحاد الوطني الكوردستاني.
عبد الحسين فيلي: عضو اللجنة المركزية للحزب الديمقراطي الكوردستاني في الستينيات من القرن الماضي.
سامية عزيز: عضوة في البرلمان العراقي عن التحالف الكوردستاني و ناشطة في مجال الدفاع عن حقوق الشريحة الفيلية.
نازنين حسين فيض الله: عضوة في البرلمان العراقي عن التحالف الكوردستاني.
الدكتورة جنان قاسم: وكيلة وزير في حكومة كوردستان.
الدكتور كمال قيتولي: حاصل على شهادة الدكتوراه في الكيمياء الطبية من جامعة كلاسكو الأسكتلندية. أنا أُسمّيه الجندي المجهول، حيث أنه ناضل بهدوء و دون أن يعضده حزب ما، في سبيل إسترداد الحقوق المغتصبة للشريحة الفيلية بصورة خاصة و حقوق شعب كوردستان بصورة عامة. تعرفتُ عليه خلال إقامتي القصيرة (عدة أشهر) في أسكتلنده في عام 1991، حيث عملتُ معه في جمعيته جمعية أصدقاء كوردستان في أسكتلندا التي كان مقرها في مدينة كلاسكو. كان عدد أعضاء الجمعية لا يتجاوز خمسة عشر عضواً، إلا أنّ إسمها و أعمالها و إنجازاتها كانت كبيرة جداء لا تُقاس بعدد أعضائها القليلين و بإمكانياتها المالية المتواضعة جداً. أثناء الغزو العراقي للكويت و إنتفاضة الشعب الكوردستاني و الشعب الشيعي في العراق في عام 1991 م، كنتَ ترى الدكتور كمال على شاشات التلفزة البريطانية، يدافع عن حقوق شعبه المسلوبة بأعلى صوته و تراه يجوب المدارس و الجامعات الأسكتلندية، يلقي محاضراته لطلابها و أساتذتها، يتحدث لهم عن مظلومية الشعب الكوردستاني أو ينصب منضدة على قارعة طريق أو في مدرسة أو في قاعات مؤتمرات الأحزاب البريطانية، لجمع مساعدات نقدية و عينية لإرسالها الى المنكوبين في كوردستان. كان يكتب عشرات الرسائل الى البرلمان البريطاني و المسئوليين البريطانيين و الى منظمات حقوق الإنسان و الصليب الأحمر، راجياً منهم منع الطغاة من الإستمرار في إبادة الشعب الكوردستاني و إجبار النظام البعثي الإجرامي على إطلاق سراح الكورد المعتقلين و الكشف عن مصير المفقودين منهم. نتيجة هذه الجهود، قام البرلمان البريطاني بمناقشة القضية الكوردية لمرات عديدة و طالب الحكومة البريطانية بالعمل على

مساعدة الشعب الكوردستاني.
قبل إختتام الحديث عن الأعمال الكبيرة التي خدم بها الدكتور كمال الشعب الكوردستاني، أحب الإشارة الى أربع فعاليات و أعمال مهمة قامت بها جمعية أصدقاء كوردستان. بإقتراح من الجمعية، قام رئيس بلدية كلاسكو بزرع شجرة في الحديقة العامة الواقعة في وسط مدينة كلاسكو، بإسم شجرة حلبجة بعد تعرض هذه المدينة الثائرة للقصف الكيمياوي البعثي.
كبرت شجرة حلبجة الآن و هامتها تعانق عنان السماء، بينما رحلَ المجرمون البعثيون الى مزبلة التأريخ.
خلال إنعقاد مؤتمر الحزب القومى الأسكتلندي في سنة 1991، كان الدكتور كمال و أنا مدعوَين إليه، أخذنا عَلَم كبير جداً لكوردستان و وضعناه في مقدمة قاعة المؤتمر. كان العَلَم الكوردستاني يرفرف عالياً في سماء القاعة و كان التلفزيون البريطاني ينقل أعمال المؤتمر بشكل مباشر، حيث كان العَلم الكوردستاني يرفرف خفاقةً على شاشات التلفزة البريطانية، يشاهده الملايين من البريطانيين. كما أنّ كاك كمال ألقى كلمة قيّمة في المؤتمرين، طلب فيها أن تساعد الشعوب الأوربية المتحضرة الشعب الكوردستاني لبناء دولته المستقلة ليصبح شعب كوردستان حراً، سيّد نفسه في بلاده. كان لهذا الحضور الكوردي صدىً كبيراً لدى الرأي العام الأسكتلندي.
يحتفل الأسكتلنديون كل سنة بذكرى إنتصار الجيش الأسكتلندي على الجيش الإنكليزي في إحدى المعارك القديمة التي وقعت بين الطرفين. بهذه المناسبة، في سنة 1991 شاركتْ جمعيتنا في المظاهرة التي نظّمها الحزب القومي الأسكتلندي في مدينة (Stirling) الأسكتلندية. في طريقنا الى مكان المظاهرة، كُنّا نستقل سيارة رئيس الحزب القومي الأسكتلندي، السيد (Salmond Alex) (يشغل السيد أليكس في الوقت الحاضر منصب رئيس وزراء أسكتلنده)، كان في السيارة كل من الدكتور كمال و السيد أليكس و إمرأة أسكتلندية عضوة في البرلمان البريطاني (مع الأسف لا أتذكر إسمها الآن) و أنا. خلال رحلتنا، أخبرتُ كلاً من (أليكس) و البرلمانية البريطانية عن تأريخ الهجرة الأوربية الى كوردستان، و خاصة من أسكتلنده و إيرلنده و البلدان الإسكندنافية، قبل حوالي 3500 سنة و إمتزاجهم مع أسلاف الكورد، (الماديين) و تكوينهم لشعب كوردستان الحالي (هناك في السويد نصب تذكاري في مدينة Mariefred يُخلّد ذكرى السويديين الذين هاجروا الى كوردستان آنذاك). خلال إلقائه كلمة في المتظاهرين الأسكتلنديين، تحدث (أليكس) عن القرابة التي تربط بين الشعبَين الأسكتلندي و الكوردي و الهجرة الأوربية الى كوردستان و كان لهذه الحقيقة التأريخية صدىً حسناً لدى الشعب الأسكتلندي.
في عام 1993، لمناسبة عيد نوروز، عيد رأس السنة الكوردية، نظمت جمعية أصدقاء كوردستان في أسكتلنده حفلة جميلة بهذه المناسبة، كنتُ حينذاك أعيش في مدينة بلفاست، عاصمة إيرلنده الشمالية، دعاني الدكتور كمال لتلك الحفلة الرائعة، و كان من بين المدعوين أيضاً كل من السياسي الكوردي الدكتور محمود عثمان و الأستاذ عادل مراد، السفير العراقي الحالي في رومانيا. كانت الحفلة تظاهرة كوردية رائعة، حضرها أعداد كبيرة من الأسكتلنديين و غيرهم و شاركوا في دبكات كوردية على أنغام موسيقى جميلة. كما قُدّمت للحاضرين أكلات كوردية لذيذة. كان لهذه الحفلة البهيجة وقعاً ممتازاً على الحاضرين و تعريفاً جيداً بالشعب الكوردي و إستعراضاً ناجحاً للفن و الطبخ الكوردي و للأزياء الكوردية.
mahdi_kakei@hotmail.com
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 2024-03-12
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

KURDIPEDIA کوردیپێدیا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 377
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (16) القسم الأخير
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312212553558396
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (16) القسم الأخير

شخصيات فيلية معروفة
عجزُ الكورد عن تأسيس كيان سياسي يجمعهم و إحتلال كوردستان و تقسيمها، تمخّض عنه وقوع الشعب الكوردي تحت الإحتلال التركي و العربي و الفارسي و نتج عنها تقسيم كوردستان على أربع كيانات سياسية. مما زاد من مأساة الأمة الكوردية و من مخاطر التهديدات التي تستهدف وجودها، هو وقوعها تحت إحتلال شعوب عنصرية و متخلفة. نظراً لهذه العنصرية و التخلف، فأنّ الحكومات المتسلطة على رقاب الشعب الكوردي، فرضت لغاتها و ثقافاتها و ديانتها الإسلامية و مذاهبها الدينية و تأريخها على الشعب الكوردي و جعلت من هذا الشعب العريق تابعاً للشعوب المحتلة لكوردستان فكرياً و ثقافياً و إقتصادياً و سياسياً. سيادة ثقافة الإحتلال ألغت اللغة و الثقافة الكوردية و سرقت أو شوّهت التأريخ الكوردي و مسخت الهوية و الشخصية الكوردية. اللغة العربية هي اللغة الرسمية الوحيدة في كل من العراق و سوريا (بعد سقوط النظام البعثي في العراق تم الإقرار باللغة الكوردية كلغة رسمية الى جانب اللغة العربية في العراق و تم تثبيته في الدستور الدائم، إلا أن هذه المادة مهملة و لا يتم تطبيقها، بل بقيت حبراً على الورق، حيث أن العقلية الشمولية العنصرية لا تزال سائدة في المجتمع العربي في العراق و ستستمر هذه العقلية المتخلفة لأجيال عديدة). اللغة التركية في (تركيا) و اللغة الفارسية في إيران بدورهما هما اللغتان الرسميتان الوحيدتان في هذين البلدين. هكذا تم فرض هذه اللغات على الشعب الكوردي و تم تحريمه من تعلم لغته و إستعمالها و تطويرها و منع نشوء لغة كوردية موحدة.
نظراً لهذه الظروف القاهرة التي تعاني منها اللغة و الثقافة الكوردية بل المواطن الكوردي المُجرّد من قوميته و إنسانيته، إنسلخ الكثير من المفكرين و المبدعين و الكُتّاب و الشعراء و الأدباء و الفنانين عن شعبهم الكوردي و تمّ تعريبهم و تفريسهم و تتريكهم أو إستعربوا و إستفرسوا و إستتركوا و بذلك فقدهم الشعب الكوردي و أصبحوا جزءً من الشعوب المحتلة لكوردستان. بفقدان هؤلاء لهويتهم و ثقافتهم و لغتهم الكوردية، أصبحوا جزءً من الشعوب التركية و العربية و الفارسية و ذابوا في المجتمعات التركية و الفارسية و العربية السائدة و الممسكة بزمام السلطة و الثروة و التي تُدير الأنظمة التي يرضخ الشعب الكوردي تحت نير حكمها. بذلك حُرّمت الأمة الكوردية من أفراد هذه المجموعة، الذين تُقدر نفوسهم بعشرات الملايين و حُرمت الأمة الكوردية من إبداعاتهم و أعمالهم التي أصبحت مُكرّسة لخدمة الشعوب المحتلة لكوردستان .
إضطر قسم آخر من الشعب الكوردي أن يخدم ثقافات و لغات و فنون الشعوب المحتلة لكوردستان، حيث أنّ أفراد هذه المجموعة لا يجيدون اللغة الكوردية أو لا يجيدون الكتابة بها و إنما يستخدمون اللغة العربية أو التركية أو الفارسية و بذلك يخدمون ثقافات و لغات و آداب و فنون الشعوب المحتلة لكوردستان رغم إعتراف أفراد هذه المجموعة بكورديتهم و وعيهم بإنتمائهم القومي. هكذا يتم حرمان الشعب الكوردي من مواهب و طاقات و أفكار بناته و أبنائه التي هو بحاجة كبيرة إليها ليطّور فنونه و آدابه و لغته و ليعمل على إغناء ثقافته و تطوير المجتمع الكوردي و القيام بالإبتكارات و الإكتشافات في مختلف مجالات الحياة، لتتمكن الأمة الكوردية من مواصلة مسيرتها و مجاراة الأمم الأخرى في نهضتها و مواكبة التطورات العالمية و التفاعل معها. هكذا نرى إستحواذ الشعوب المحتلة على الثروة البشرية للشعب الكوردي و العقول و المواهب الكوردية الى جانب إستحواذها على ثروات و خيرات كوردستان. لذلك فأنّ الكثير من الحكماء و العلماء والفنانين و الأدباء و الشعراء الكورد يخدمون الشعوب المحتلة لكوردستان و يثرون لغات تلك الشعوب و يعملون على تطوير آدابها و فنونها و ثقافاتها، بدلاً من خدمة شعبهم الكوردي و خدمة لغته و فنونه و آدابه و المساهمة في تطوير بلاده. يذكر لنا التأريخ الكثير من الأسماء الكوردية اللامعة التي خدمت الشعوب العربية و التركية و الفارسية في ميادين الأدب و الشعر و الفن و الرياضة و اللغة و العلوم و غيرها و تم حرمان الشعب الكوردي من مواهب علمائه و مثقفيه و أدبائه و شعرائه و فنانيه و رياضييه و تجّاره و مهنييه و رجال أعماله.
إفتقاد الشعب الكوردي لكيان سياسي و وقوعه تحت نير الإحتلال و التجزئة، أفسحا المجال للمحتلين العنصريين و المتخلفين أن يعملوا على إلغاء الهوية الكوردية و القضاء على الثقافة الكوردية لتكريس إحتلالهم لكوردستان و نهب خيراتها. تنعكس النتائج المترتبة عن الإحتلال و تخلف و عنصرية المحتلين بدورها على شعب كوردستان فيما يتعلق باللغة و التأريخ و التراث و الأدب و الشعر و العلم و الإقتصاد و السياسة و التي تعمل على إهمال و تهميش العقول و المواهب الكوردية، بل محاربتهم و زجهم في المعتقلات و السجون و قتلهم. لذلك نرى أننا نجهل أسماء الكثير من الموهوبين الكورد، و فيما لو نسمع بهم، فأننا لا نعرف إلا النزر اليسير عن أعمالهم و إنجازاتهم و إبداعاتهم و عن تأريخ حياتهم. لهذا السبب فنرى أنني لم أتمكن من الحصول على المعلومات المتعلقة ببعض الفنانين و الرياضيين و التجار الكورد في مقالتي هذه. كما أعتذر من

السادة و السيدات الموهوبين و الموهوبات، المنتمين الى شريحتنا الفيلية و الذين لم ترد أسماؤهم في هذه المقالة، حيث لم أستطع سوى التعرف على الأسماء المذكورة في مقالتي هذه و في نفس الوقت فأنّه من غير الممكن ذكر جميع الأسماء في مقالة قصيرة.

4. الفنانون

هنا أذكر أسماء بعض الفنانين و الرياضيين و التجار الفيليين الذين ساهموا في خدمة شعبهم الكوردي و شعوب الكيانات السياسية التي يعيشون فيها و ذاعت شهرة العديد منهم عالمياً لتميّزهم في أفكارهم و مواهبهم و إبداعاتاهم التي أهّلتهم للعب دور الريادة و التجديد و الإبداع، كلاً في إختصاصه و في مجال إهتماماته.

من الفنانين الكورد الذين خدموا الفن الكوردي:

خودا داد علي (1912 - 1987): ولد في قرية علمدار التابعة لمدينة خانقين و تلقى تعليمه عند الملالي. بعد بدء الثورة الكوردية المسلحة من جديد في عام 1974، تعرض للإعتقال و السجن أثناء الهجمة البعثية ضد الشخصيات الكوردية السياسية و الإجتماعية. كان يُقدّم أغانيه في الأعراس والمناسبات و في إحتفالات نوروز و عيد الفطر و الأضحى، حيث أنّه من التقاليد الجارية عند أهالي مدينة خانقين هي إقامة إحتفالات كبيرة إحتفاءً بتلك الأعياد. تُقام تلك الإحتفالات في كل من منطقة إمام عباس و علمدار و باوه محمود و خدرزنده في اليوم الثاني و الثالث و الرابع و الخامس للعيد على التوالي. كان خوداداد علي يغّني أغانيه الشجية مصحوباً بالدهول و الزورنا (الطبل و المزمار). في سنة 1947، دخل خوداداد علي الإذاعة الكوردية في بغداد، حيث كان يغني في الهواء الطلق في بث مباشر. أغنيته الأولى كانت بإسم ئاي ئاي . أدى المطرب الكبير المقام الكوردي بجدارة وخاصة مقام ئه لوه ن ئاي و مقام باجلان، بالإضافة الى إجادته المقامات الكوردية الأخرى، مثل قه تار و الله وه يس وخاوكه ر. له أكثر من 153 أغنية و مقام مسجّلة في الاذاعة الكوردية. دُفن في مقبرة علمدار بالقرب من مسقط رأسه. بعد تحرير مدينة خانقين من دنث النظام البعثي المقبور، قام الفنان كاظم حاجي في سنة 2004،،بعمل تمثال لهذا المطرب الكوردي الأصيل و تم نصبه في كورنيش نهر الوند، الذي كان المطرب كثيراً ما يُغني هناك و يتغنى بنهر الوند الخالد.

الفنان خوداداد علي

علي نزر: مغني مشهور بأغاني ال(هوره). كلمة ال(هورة) قد تكون متأتية من (آهورا) و التي تعني (إله الخير) في الديانة الزرادشتية. قد تكون هذه الكلمة متأتية أيضاً من الكلمة الكوردية (هاوار) التي تعني (مناجاة أو طلب النجدة)، حيث أنّ هذا النوع من الغناء له جذور تأريخية و دينية عميقة، ترتبط بالأديان الكوردية القديمة و الذي يمتد الى نحو 7000 سنة. هذا النوع من الغناء هو عبارة عن مناجاة الآلهة أو الإله. يقول (هيرودوت) بأنّ الرهبان القدماء كانوا يذكرون آلهتهم بأناشيد وأشعار تشبه هذا النمط من الأغاني، ثم إنتقلت هذه الألحان فيما بعد إلى معتقدات الديانات الزرادشتية و الإيزيدية و الكاكائية. لا يزال رجال الدين الزرادشتيين و الإيزيديين و الكاكائيين يقرأون كتبهم المقدسة بهذا الاسلوب. قراءة الشعر الكوردي وأناشيده تستمد إداءها من هذا النوع من الأغاني. هذا النوع من الغناء الكوردي لها سمات خاصة بها، حيث أنّ موسيقى الأغنية تتألف من أنواط مختلفة من الترددات، التي تعتمد على إبداع المطرب في إدائها. أغاني ال(هوره) تتحدث عن مختلف الأمور الحياتية، مثل الحب و الفراق و التعبير عن الفرح والحزن و الشوق و السلم و الحرب و غيرها. يختلف أداء ال(الهوره) من منطقة الى أخرى في كوردستان.

سيد قولي مايشتي: مطرب مشهور من إقليم شرق كوردستان، يشتهر بغناء ال(هوره).

من الفنانين الكورد الذين خدموا الفن العربي:

سلمان شُكر (1921 - 2007): هو سلمان بن شكر بن داود بن حيدر محمد علي. كان عَلماً بارزاً من أعلام الموسيقى العربية. كان عازفاً وأستاذاً لآلة العود وأستاذاً في الموسيقى الشرقية ومؤلفاً وباحثاً موسيقياً معروفاً عالمياً. وُلد سلمان شكر في بغداد. تولى رئاسة اللجنة الوطنية العراقية للموسيقى لعدة سنوات ومثّل العراق في مؤتمرات وندوات ومهرجانات كثيرة أُقيمت في بلدان عديدة و قدّم العديد من العروض المنفردة لآلة العود في مختلف دول العالم.

نصير شمّه (1963 -) : ولد نصير شمه في مدينة الكوت. أكمل دراسته الجامعية في معهد الدراسات الموسيقية في بغداد عام 1987. تخصص في العزف على آلة العود و أتقنه بإمتياز. يعّد نصير شمه واحداً من أبرز الموسيقيين الكورد الذين إشتهروا في عالم الموسيقى، حيث إستلهم موسيقاه من حضارة أجداده السومريين و البابليين و الإيلاميين و الميديين و الساسانيين و غيرهم من الحضارات القديمة لشعبه. حصل نصير شمه على العديد من الجوائز التقديرية والتكريمية وقّدم العديد من العروض الموسيقية في العديد من دول العالم. يعمل الفنان نصير شمه حالياً أستاذاً للعود بدار الأوبرا المصرية.

كوكب حمزه (1944 -): إسمه كوكب حمزة الأحمدي. ولد في ناحية القاسم بمدينة الحلة. مارس العزف على آلة الناي منذ طفولته المبكرة. خريج قسم الموسيقى في معهد الفنون الجميلة. أنهى دراسته الموسيقية في منتصف الستينات و بدأ يعمل كمعلّم موسيقى في إحدى المدارس الابتدائية بمدينة البصرة. في بداية السبعينيات من القرن الماضي، بدأ العمل في مجال النشاط الفني في جامعة البصرة. إنتقل الى بغداد و أخذ يعاني من مضايقات و صعوبات لأفكاره اليسارية، مما إضطرته الى الهجرة الى خارج العراق في عام 1974، هرباً من جحيم الحكم البعثي الفاشي. يعيش في الدانمارك منذ عام 1989.

ألحان الفنان كوكب حمزة رائعة وجميلة، فيها رقة وعذوبة وشفافية. أول ألحان الفنان كوكب حمزة كانت أغنية ”مر بيه “ التى غنّاها المطربة غادة سالم ي عام 1969. نجاحه الفني وتألقه بدأ مع الفنان حسين نعمة في أغنية ”يا نجمة“ ثم تواصلا

معاً بأغنية "يبنادم". لحنّ كوكب حمزة أغان ناجحة وجميلة للكثير من المطربين منهم، فاضل عواد، أغنية "شوك الحمام، و مائدة نزهت، أغنية" الحاصودة " و " الهيوة "، و فؤاد سالم، أغنية "وين بالمحبوب" و "تانيني و سعدون جابر، أغنية "يا طيور الطايرة"و "مكاتيب" و "الكنطرة بعيدة "و " افيش " و رياض أحمد، أغنية "شوفة المحبوب".
محمد مهدي مندلاوي: ولد و ترعرع في مدينة مندلي و هو من عشيرة باولي. عازف ناي متميز وكان عضواً في الفرقة القومية العراقية.
فريدة (1963 -): ولدت فريدة في كربلاء في أسرة تحب الفن و تشجعه. شاركت فريدة في فرقة الفنان إلهام مدفعي، ثم درست الموسيقى. إختارت مجلة سونك لاين الإنكليزية (Line Song) الأقراص الغنائية المسجلة (CD) لسيدة المقام العراقي فريدة ضمن أفضل عشرة أقراص غنائية مسجلة في العالم، حيث تم إختيار القرص الغنائي الأخير المعنون إشراقات الذي تمّ إنتاجه من قِبل شركة سنيل ريكورد العالمية ضمن افضل عشر أقراص غنائية في العالم لعام 2007. جاء تسلسل القرص الغنائي المذكور السادس ضمن خمسة عشر قرص غنائي. تمّ إختيار أغنية لكل فنان ليكون ضمن قرص غنائي يضم عشرة فنانين من العالم. تم أختيار أغنية (يا حمام النوح) لفريدة لتكون ضمن القرص الغنائي المسجل الخاص بالمجلة المذكورة. غنّت فريدة في المقام العراقي مجموعة كبيرة من الأغاني، حيث أدت مقامات صعبة الأداء، مثل مقام الحجاز والعجم والنهاوند وغيرها. قامت بالغناء في مختلف أنحاء العالم. تُقيم في هولندا في الوقت الحاضر. بدعوة من ملكة هولندا لمناسبة يوم الملكة، أحيت فريدة وفرقة المقام العراقي حفلة رائعة هناك.
صديقة الملاية (1909 - 1970): ولدت في مدينة بغداد. مغنية شعبية إسمها فرجة بنت عباس. أطلقت عليها مجالس التعزية النسائية إسم صديقة و أُضيف لها لقب الملاية، كناية عن تمتع صوتها داخل تلك المجالس بالجهارة القوية ذات التعبير المؤثر. صديقة الملاية من الأصوات النسوية البارزة في الغناء العربي العراقي، التي نجحت في إيجاد مكان بارز ومرموق لها بين الاصوات التي عاصرتها. سجلت مجموعة كبيرة من الاغاني على الاسطوانات، منها الأفندي الجار خويه الجار و فراكم بجاني و عبودي جاي من النجف و يا كهوتك عزاوي بيها المدلل زعلان و يا صياد السمج و على جسر المسيب سيبوني.
رضا علي (1929 - 2005): إسمه الحقيقي هو (علي رضا)، قلب إسمه بسبب معارضة أهله لممارسته الغناء. ولد في بغداد و عمل معلماً في مدارسها. عانى الفنان رضا علي من أصله الكوردي (الفيلي) وكاد أن يتم طرده من العراق من قِبل النظام البعثي النازي، إلا أنّ الوساطات أبقته في العراق. جرى تعتيم مقصود ضده من قِبل السلطة البعثية، مما إضطره الى ترك العراق و الإستقرار في أوروبا، حيث عمل في معمل للصناعات الجلدية هناك!!. الفنان رضا علي من الدعامات الأساسية الرائدة في الساحة الغنائية العربية العراقية و واحد من الفنانين المعروفين في عالم التلحين والغناء الحديث في العراق. أغنية سمر سمر يا سمر.. منج يغار الكمر االتي غنّاها رضا علي في سنة 1952، جعلته مشهوراً لدى الجمهور العراقي. سجّل أغنيته الأولى حبك حيرني في عام 1949، ثم تلاها بقصيدة زكي الجابر ذكريات ثم أغنية مالي عتب وياك وأغنية شد عليك يلي حركت طلبي. حصل على لقب سفير الأغنية العراقية عام 1959. إختار لأغانيه أشعار كبار شعراء العراق الشعبيين، أمثال سيف الدين ولائي و جبوري النجار و زاهد محمد و سبتي طاهر و حسن نعمة العبيدي و مجيد كاظم و حسين الطيار و عبد الستار القباني و جودة التميمي. لحّن رضا علي للمطربة مائدة نزهت في اغنية مر يا اسمر و بيا عيون جيتو تشوفوني و حمود يا حمود و اسألوه لا تسألوني و حرام و لزهور حسين في أغنية تفرحون افرحلكم و يا بنت البلد التي غنتها في فلم وردة و لعفيفة أسكندر في اغنية قيل لي قد تبدلا و طلب طلب و لصبيحة إبراهيم و أحلام وهبي و لميعة توفيق و ياس خضر و فاضل عواد وفؤاد فتحي وداود العاني وحميد منصور. لحّن رضا علي لمطربين و مطربات عرب أيضاً، من أمثال مصطفى كريدية و فهد نجار و مها الجابري و فائزة احمد و أحلام المصرية و سميرة توفيق و نازك و شهرزاد و نهاوند و راوية و نرجس شوقي و فؤاد حجازي و زينة التونسية. إشتهرت اغنيات له مثل أغنية أدير العين ما عندي حبايب وأخرى للمطربة نهاوند يابا يابا شلون عيون عندك يابا، من مقام الحجاز، و أغنية فائزة أحمد (خي لا تدك الباب) و أخرى التي مطلعها (ما يكفي دمع العين يا بويه) و أغنية نرجس شوقي يا بوسطجي و يا سامري دك الكهوة لفهد بلان. يبلغ عدد أغنياته أكثر من مائة وخمسين أغنية وما يعادلها من ألحان لحنها لغيره من المطربين والمطربات العراقيات والعربيات. شارك في الفيلم اللبناني (لبنان في الليل) الذي مثلت معه فيه كل من المطربة صباح و سميرة توفيق و رشدي اباظة و غنى في الفلم المذكور أغنية اسألوه لا تسألوني. شارك أيضاً في الفيلم اللبناني يا ليل يا عين. من أشهر أغانيه ورد الورود و يابا يابا اشلون عيون عندك يابا و هله هله و اليوم بيومين و الله من هجرانكم و يدرون لو ما يدرون و مركب هوانا للبصرة جانا و إسألوه لا تسألوني و سلمنا يا ريح الهاب و يا أعز الناس عندي و ادلّل علي ادلل و غنوا يا إطيار و هالليلة ليلة من العمر و على باب الحلو جينا و حاصوده و تعالي يا حنينة و الردته سويتة و جيرانكم يهل الدار و دارين الك بالقلب و يا صائد قلبي و حق العرفتونه و تدري شكد احبك.
حسن خيوكه (1912-1962): يتمتع حسن خيوكة في أوساط غناء المقام العراقي بشعبية كبيرة. قام بإنجاز أعمال فنية مقامية جيدة، وهو من مبدعي المقام العراقي في القرن العشرين . أعمال خيوكة الغنائية تزخر بالعاطفة المميزة التي قلما نجدها لدى غيره. كما أنّ طريقة إداء و أسلوب حسن خيوكة المقامي، ذات مستوىً رفيع و تمتاز بليونة ومرونة. أغانيه تُعبّر عن مشاعر رومانسية جميلة.
فاضل رشيد: مطرب مشهور بأغاني المربعات. من أغانيه (مَن بايك هذا الديج). أثناء المراسم الحسينية في شهر محرم، كان يقرأ القصائد الحسينية.
سليم البصري (1926 - 1997): إسمه سليم عبدالكريم. ولد في مدينة البصرة. تخرج من كلية الاداب والعلوم، قسم اللغة

العربية في عام 1954. كان فناناً وكاتباً كبيراً في الدراما العراقية الكوميدية. إلتحق الفنان سليم البصري بأول فرقة أهلية للتمثيل في بغداد عام 1942. قدّم الفنان سليم البصري عدة أعمال مسرحية كان أهمها الصحراء ليوسف وهبي. قام أيضاً بتقديم مسرحية (سليم البصري في ساحة التدريب). بعدها أصبح رئيس المسرح الجامعي في كلية الآداب في بغداد وخلالها قام بتقديم أعداد كثيرة من المسرحيات و التمثيليات، منها (فنان رغماً عنه).
قام سليم البصري بإداء المسلسل الشهير، (تحت موس الحلاق) و الذي كان من إخراج عمانؤيل رسام. مثّل دور الاسطى الحلاق حجي راضي، بينما مثّل حمود الحارثي دور عبوسي، صبي الحلاق المشاكس الذي ما إنفك يرتّب المقلب تلو الاخر لمعلمه الفنان سليم البصري. المسلسل كان عمل تقدي هادف، تناول حياة الإنسان العراقي و مسألة محو الامية. إشترك سليم البصري في الفلم السينمائي أوراق الخريف و فائق يتزوج و نهاية عام و العربة والحصان . أهم التمثيليات التلفزونية التي ساهم فيها سليم البصري هي تحت موس الحلاق و الذئب وعيون المدينة و النسر وعيون المدينة و الأحفاد وعيون المدينة .
يكشف الفنان حمودي الحارثي بأنّ سليم البصري كان من الشريحة الفيلية و أنه كان على وشك أن يتم تهجيره من العراق بإعتباره تبعية. يستطرد الحارثي في المقابلة التي أُجريت معه من قِبل السيد باسل الجبوري لموقع ايلاف الألكتروني، كان الفنان سليم البصري ينتقد النظام البعثي بإستمرار و يُكيل الشتائم في مجالسه الخاصة للنظام و لرأس النظام، صدام حسين شخصياً. لذلك يذكر الحارثي بأنّ النظام قتل سليم البصري بدّس السم له أثناء وليمة دُعي إليها كل من الفنان سليم البصري و حمودي الحارثي. للإطلاع على نص المقابلة المذكورة، يمكن مراجعة الرابط التالي:
External Link
عبد الحسين الحيدري: إسمه عبد الحسين عبد الكريم الحيدري. أحد المبدعين في مجال الإخراج و التمثيل المسرحي. كان سكرتير فرقة المسرح الشعبي في بغداد وعضو الهيئة الإدارية لفرقة مسرح اليوم. بدأ بتأسيس نقابة فناني كوردستان في بغداد لتكون نواة للعمل المسرحي الكوردي هناك. قام بإخراج مسرحية المناضلة الكوردية (ليلى قاسم) لتمجيد وتخليد بطولات وتضحيات الشعب الكوردستاني.
علي مندلاوي: من رسامي الكاريكاتير العراقيين المتميزين. خريج معهد الفنون الجميلة. عاش مندلاوي في الغربة أعواماً عديدة، حيث أقام في تونس ثم هولندا و بعدها في لندن، عمل خلالها رساماً في صحيفة (الشرق الاوسط). بعد سقوط النظام البعثي، عاد الى العراق. له معارض ومشاركات دولية في هذا الحقل الفني، منها إقامته لمعرض (وجوه من الداخل) في عام 1986 على قاعة (الأورفلي) و معرضاً لرسومه الكاريكاتيرية في مدينة اربيل.
5. الرياضيون
جلال عبد الرحمن: حامي هدف المنتخب العراقي و نادي الزوراء لكرة القدم في السبعينيات من القرن الماضي.
مهدي عبد الصاحب: لاعب المنتخب العراقي لكرة القدم في السبعينيات و الثمانينيات من القرن الماضي.
محمود أسد : عضو منتخب العراق لكرة القدم.
أنور مراد : عضو سابق لمنتخب العراق لكرة القدم.
صمد أسد : عضو سابق لمنتخب العراق لكرة القدم.
محمود أسد: عضو سابق لمنتخب العراق لكرة القدم.
سامي كريم : عضو منتخب العراق لكرة السلة.
عباس محمد : عضو منتخب العراق لرفع الاثقال.
مجيد كه سه: مصارع زورخانة.
6. التُجّار
إن الفيليين هم البناة الأوائل لسوق الشورجة التجاري المعروف في بغداد. كلمة (شورجة) هي كلمة كوردية صرفة و التي تعني (المنطقة الوحلة). الإسم يتألف من كلمتين هما (شور) التي تعني (وحل) و (جه) تعني (مكان) (للتأكد من معنى كلمة شور، راجع القاموس الكوردي لمؤلفه الشاعر و اللغوي هزار موكرياني). الشورجة تقع في منطقة منخفضة بجانب نهر دجلة و لذلك تتسرب إليها مياه هذا النهر طوال السنة و تجعلها وحلة. لهذا السبب يعاني أصحاب المحلات التجارية و البيوت في المنطقة لحد الآن من التسرب المستمر للمياه إليها و التي تتطلب سحب المياه المتجمعة في تلك المحلات التجارية و البيوت بإستمرار للتخلص منها و منع تهدم تلك البنايات. هناك عدة أماكن و قرى في كوردستان تحمل هذا الإسم مثل محلة الشورجة في كركوك.
ما دمنا بصدد أسماء المناطق في العراق، أحب هنا أيضاً أن أشير الى معنى كلٍ من إسم العراق و بغداد أيضاً. ورد أول تداول لإسم العراق، في العهد الكاشي (1600-1100 ق.م.) الذي أعقب سلالة بابل الأولى (1894-1595 ق.م)، حيث أطلق الكاشيون إسم أريقا Ariqa على مقاطعة و هذه التسمية مدّونة في وثيقة مسمارية تعود للعهد الكاشي. إستحدث ملوك السلالة الكاشية إسم بلاد كار دنياش kardunias، الذي يعني بلاد دنياش و دنياش هو إسم أحد الآلهة الكاشية الشهيرة (راجع مقالة الدكتور طه باقر المعنونة ملاحظات في جغرافيا العراق و المنشورة في مجلة الأقلام، العدد 10، السنة السادسة، بغداد، 1970، صفحة 15). الكاشيون هم أسلاف الشعب الكوردي و الذي يعني أن الكورد هم أول من أوجد إسم العراق و الذي كان موطنهم منذ ما قبل التأريخ.

قام الكورد ببناء مدينة بغداد قبل ظهور الدين الإسلامي. قام الخليفة العباسي، أبو جعفر المنصور في سنة 146 هجرية بإعادة بنائها لتصبح عاصمة للدولة العباسية. أما بالنسبة الى معنى إسم مدينة بغداد، فهو يتألف من كلمتين كورديتين هما ال(بُغ) التي تعني ال(إله أو صنم) في اللغة الكوردية القديمة وكلمة (داد) التي تعني (عطية أو هِبة)، و بذلك تعني (بغداد) (عطية أو هبة الله). كانت مدينة (كرمانشاه) تُسمى ب(بغستان) في الأزمنة القديمة و التي مذكورة في مصادر عديدة. هناك رأي آخر يقول بأنّ إسم (بغداد) هو إسم كوردي مُركّب يتكون من كلمة (باغ) التي تعني (بُستان) وكلمة (داد) التي تعني (العدل) و بذلك تعنى (بغداد) (بستان العدل). كلمة (البستان) العربية نفسها هي أيضاً مأخوذة من اللغة الكوردية و التي هي كلمة مركبة من (بو) التي تعني (رائحة أو عطر) و (ستان) التي تدل على المكان و بذلك تعني (أرض أو منطقة)، كما في إسم (كوردستان) الذي يعني (أرض أو بلاد الكورد). بذلك فأنّ كلمة (بستان) تعني (أرض أو منطقة العطور أو الروائح) (راجع قاموس المحيط لمؤلفه فيروز آبادي).

من التجار الفيليين المشهورين:

حافظ القاضي : رجل أعمال وصلت شهرته الي درجة سُميت ساحة مهمة تقع بين شارع الرشيد و شارع الجمهورية بإسمه.

حاجي ناوخاس: تاجر فيلي كبير في بغداد.

عبد الأمير منصور: تاجر فيلي معروف.

جاسم نريمان: تاجر فيلي مشهور.

عبد الرحيم فيلي: تاجر و مقاول كبير في كوردستان و العراق.

قبل أن أختتم هذه المقالة، أحس بأنني مُدين كثيراً لقُرائي الأعزاء، لذلك أحب أن أقدّم شكري العظيم لهم للتشجيع الكبير الذي أناله منهم، حيث أنه تصلني منهم رسائل كثيرة جداً و أنني عاجز عن إيجاد كلمات تُعبّر عن مشاعري و مدى إعتزازي بهم. إنّ هذا التشجيع الكبير أصبح مُلهماً لي في تقديم مزيد من العطاء و الأفكار لخدمة الشعب الكوردستاني وكل شعوب المنطقة، بل الإنسانية جمعاء، من خلال الدفاع عن حقوق الشعوب المضطهدة و حقها في تقرير مصيرها بنفسها دون أية وصاية، و الدفاع عن حرية الرأي و العقيدة و حرية و حقوق المرأة و مساواتها بالرجل و نشر القيم الديمقراطية و التعددية و العلمانية و الليبرالية و قبول الآخر و عيش المجتمع البشري في وئام و سلام و تعاون و تكاتف لرفاهية الإنسان و تطوره و تقدمه. إنّ كتاباتي تعكس الأفكار و المبادئ التي أؤمن بها و التي نذرتُ لها نفسي أن أدافع عنها حتى الرمق الأخير. عليه فأنني بكتاباتي أرجو أن أكون قادراً على إسداء خدمة متواضعة للشريحة الفيلية و للشعب الكوردستاني و لشعوب منطقة الشرق الأوسط المغلوبة على أمرها و العائشة في ظل حكومات همجية بعيدة عن القيم الإنسانية و الأخلاقية و لخدمة الإنسانية كلها، لنعيش أحراراً سعداء على كوكبنا الأرضي. كتاباتي لا تُشكّل فضلاً على أحد أو يمنحني إمتيازاً خاصاً، بل أنه واجب و طني و قومي و إنساني يجب القيام به لأُريح ضميري و أخدم شعبي و الإنسان أينما وجد، بغضّ النظر عن لونه و دينه و مذهبه و قوميته و جغرافيته و هويته. عليه أنحني أمام كل قرائي الأعزاء إحتراماً لهم و تثميناً للثقة التي منحوها لي و المحبة التي غمروني بها و أعاهدهم أن أكون وفياً، أتحمل المسؤولية بكل أمانة و أن أكون معهم و في خدمة قضايا شعوبهم و شرائحهم و مذاهبهم و أديانهم المظلومة الى أن نحقق معاً مجتمعاً إنسانياً عادلاً حراً مرفّهاً متحضراً و متقدماً.

كما أختتم بهذه المقالة هذه السلسلة من المقالات حول الشريحة الفيلية العريقة و آأمل أن أكون قد نجحتُ في إسداء خدمة متواضعة لها و أفلحتُ في إلقاء الضوء على تأريخها المجيد الذي يحاول المحتلين سرقته و طمس معالمه. كما أرجو أن أكون قد ساهمتُ في تقديم بعض الأفكار المفيدة لإستعادة حقوق الفيليين المغتصبة و صيانة هويتهم و وجودهم. على الفيليين أن يعوا بأنّ إنتصارهم و تحقيق أهدافهم يتوقفان على وحدة كلمتهم و وضع أهداف محددة و واضحة أمامهم و إختيار آليات و وسائل صائبة لعملهم و إداء عمل متواصل و إيمان راسخ بمستقبل مشرق آتٍ. إنتهائي من هذه السلسلة من المقالات لا يعني الإنتهاء من الإهتمام بقضية هذه الشريحة الكوردية المظلومة و إنما سأكون معها بشكل مستمر و متواصل.

حاولتُ الحصول على كتاب المحامي و المؤرخ عباس العزاوي المعنون (تأريخ الفيلية)،تحقيق الكاتب الكوردي حسين أحمد جاف و الصادر عن المجمع العلمي العراقي في سنة 2003 م و الذي يتألف من 235 صفحة، إلا أنني لم أفلح في مسعاي. قد يكون كتاباً قيّماً رغم صدوره قُبيل سقوط النظام البعثي في العراق. آأمل أن يقوم أصحاب المواقع الكوردية بإقتنائه و وضعه في مواقعهم إذا وجدوه كتاباً جيداً و مفيداً. هذا لا يعني بأنني أشك في مصداقية المؤلف و موضوعيته، إلا أن النظام البعثي المقبور قد يكون حجب و شوّه الكثير من المعلومات التي يتناولها الكتاب، حيث أنه يتحدث عن موضوع هام جداً و عن شريحة كوردية سكنوا بلاد ما بين النهرين منذ ما قبل التأريخ و بنوا الحضارات العريقة فيها. للعلم، قام النظام البعثي الهمجي في بغداد، بمصادرة جميع الكتب التي كان الأستاذ عباس العزاوي يملكها في مكتبته و لا أعرف مصير تلك الكتب و المخطوطات النفيسة لهذا الكاتب الجليل و فيما لو قام النظام الجاهل بحرقها و إتلافها أم أنها تم الإبقاء عليها.

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 378

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (8) الفيليون بحاجة الى مرجعيات دينية و حوزات علمية كوردية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312212102558386

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم↑(8) الفيليون بحاجة الى مرجعيات دينية و حوزات علمية كوردية

قبل الحديث عن الموضوع، أرى أنه من المفيد الإلمام بشكل مقتضب ببعض المعلومات التأريخية عن الإجتهاد لدى الشيعة و المراجع الدينية الشيعية و الحوزات العلمية و أماكن تواجدها و أهدافها. ترسخَ نظام الإجتهاد لدى الشيعة في عهد متأخر، كما يذكر الدكتور علي الوردي (راجع كتاب الدكتور علي الوردي المعنون لمحات إجتماعية من تأريخ العراق الحديث، الجزء الثالث، الطبعة الأولى، صفحة 87 – 115، سنة 2004)، حيث أنه قبل ذلك كان الشيعة منقسمين الى فرقتين متنازعتين هما الإخبارية و الأصولية. الإخباريون لا يجيزون الإجتهاد و إنما يعتمدون في أحكامهم الشرعية على الأخبار الواردة عن النبي و الأئمة الأثني عشر، و من هنا جاءت تسميتهم ب(الإخباريين). الأصوليون يرون أن الأخبار الواردة قد لا تكون صحيحة و تختلف في درجة مصداقيتها، لذلك يتوجب على الفقيه البحث في أسانيدها و المقارنة بينها، مستعيناً في ذلك بعلم خاص يسمى علم (الأصول)، لكي يتحقق من مدى صحتها و يتمكن من إستنباط الأحكام الشرعية منها. في أوائل القرن التاسع عشر، كان النزاع على أشده بين الإخباريين و الأصوليين، حيث كان الشيخ جعفر كاشف الغطاء حامل راية الأصوليين، بينما كان المرزا محمد الأخباري حامل راية الإخباريين.
غالبية المراجع الدينية الشيعية في العالم هم من الفرس أو ينحدرون من أصول فارسية. قد يعود السبب في ذلك الى إستلام الشيعة للحكم في إيران و لفترة طويلة، مقارنة بالشيعة في البلدان الأخرى الذين يعانون من الإضطهاد الطائفي فيها، بإستثناء شيعة العراق الذين تحرروا من مظالم الحكومات الطائفية بعد تحرير العراق في سنة 2003، إلا أنه بالرغم من ذلك، فأن الشيعة لا يزالون يتعرضون للقتل على الهوية على يد الإرهابيين البعثيين و الوهابيين الطائفيين. إن هؤلاء الفقهاء والمراجع العليا الذين تتوفر فيهم شروط تبؤ المرجعية، لهم أتباع ومقلدون في أنحاء العالم، حيث أنه بالإضافة الى وظيفة المراجع الإفتائية، فأنهم يقومون بإدارة شؤون العباد و العمل على توحيد الطائفة الشيعية و مساعدة الطبقات الفقيرة منهم.
نشأت الحوزات العلمية مع بداية ظهور الإسلام، حيث كان الرسول يجمع أصحابه في دار الأرقم ليزكّيهم ويعلّمهم الكتاب والحكمة، ثم إنتقل هذا المجلس إلى المسجد، أو إلى دار علم مجاورة للمسجد، وتطور بعد ذلك تدريجياً لتأخذ هذه الحوزات كياناً متميزاً، له خصائصه وسماته. الحوزة العلمية هي عبارة عن جامعات و مراكز و مدارس دينية شيعية، يتم فيها تدريس العلوم الإسلامية و اللغة العربية و الأصول و الفقه و الحديث و العقائد و الفلسفة و غيرها من العلوم الدينية.
الحوزات العلمية تنتشر في مختلف الدول التي تتواجد فيها المجتمعات الشيعية. تقع المراكز الرئيسة للحوزات العلمية في كل من العراق و إيران و سوريا و لبنان. مدينة قم الإيرانية تضم أكبر مركز للحوزات العلمية، حيث يبلغ عددها خمسين حوزة، بالإضافة الى وجود ست حوزات علمية في مدينة طهران و ثماني في مشهد و خمس حوزات في أصفهان و توجد حوزة

علمية واحدة في كل محافظة إيرانية. تُعتبر الحوزة العلمية في النجف من أشهر الحوزات في العالم و المركز الأكثر أهمية و شهرةً، كما أنه توجد حوزات أخرى في مدينة كربلاء و الكاظمية و سامراء و الحلة و غيرها من المدن العراقية. توجد حوزات علمية في حي السيدة زينب في مدينة دمشق السورية و في بيروت و في منطقة جبل عامل في جنوب لبنان و حوزة علمية في الكويت. تنتشر مدارس و مراكز دينية و ثقافية شيعية و حسينيات في مختلف بقاع العالم التي تتواجد فيها مجتمعات شيعية، في دول مثل أذربيجان و البحرين و اليمن و باكستان و أفغانستان و بنغلادش و الهند و أندونوسيا و أوغندا و تنزانيا و زائير و ساحل العاج و غانا و غينيا و غيرها من الدول.
ترتكز الحوزة العلمية على ثلاث عناصر أساسية: العنصر البشري الذي يشمل الفقيه المرجع المجتهد والعلماء و الأساتذة والطلاب. العنصر الثاني هو التمويل المالي لتحمل تكاليف الحوزة العلمية من إقامة المباني و صيانتها و توفير مواد التدريس و وسائلها و مساعدة الأساتذة و الطلاب و تكفيل معيشتهم الحياتية و تحمل أعباء النشاطات الدينية و الثقافية المختلفة للحوزة العلمية. تكون مصادر تمويل الحوزات العلمية عن طريق أموال الخُمس التي يتبرع بها المريدون، إضافة إلى تبرعات أثرياء الشيعة من تجار و سياسيين و موظفين كبار و رجالات الطبقات العليا في المجتمع الشيعي و من أموال الأوقاف.
العنصر الثالث الذي ترتكز عليه الحوزة العلمية هو المناهج الدراسية التي تتضمن ثلاث مراحل: المقدمات و السطوح والسطح العالي وتأتي بعدها مرحلة درس الخارج، حيث يتهيأ فيها الطالب للوصول إلى مرحلة الإجتهاد. يتعلم الطالب في المراحل الأولى من دراسته العلوم الأولية، وإذا كان مجّداً في دراسته، فقد يكون قادراً على الحصول على مرتبة التبليغ، إلا أن وصول الطالب الى هذه المرتبة لا يؤهله الخوض في الأمور الفقهية والسياسية والإدارية وغيرها من متطلبات إدارة المجتمع، حيث يتطلب التصدي لمثل هذه الأمور القيادية والسياسية والتنفيذية والفتاوى الشرعية وصول الطالب الى مرتبة الإجتهاد، حينئذ يحصل على لقب آية الله العظمى. الطالب الذي ليست له القدرة الكافية لبلوغ مرحلة الإجتهاد في الحوزة العلمية، فإن عليه مسئولية لا تقل أهمية عن السعي لبلوغ مرحلة الاجتهاد، وهي مهمة التبليغ التي قد تكون بواسطة المحاضرات أو الندوات، أو تأليف الكتب ونشرها، وقد تكون بواسطة إرتقاء المنابر الحسينية في أيام عاشوراء و أيام شهر رمضان. كل ذلك وغيره هو خط التبليغ الذي تقوم الحوزة العلمية بإدائه.
تقوم الحوزة العلمية بوظائف عديدة، منها تدريس العلوم الشرعية، بالإضافة إلى ممارسة بعض الأنشطة في ميادين الحياة العامة، مثل المجالات السياسية والفكرية والإجتماعية التي تلعب فيها أدواراً فاعلة، إلا أن أبرز وظائف الحوزة هي الإجتهاد والتبليغ. يمثل خط الإجتهاد الذي تتبناه الحوزة العلمية، الهدف الأبرز من أهداف الحوزة العلمية، إذ تتخذ المناهج مع العناصر الحوزية البشرية صياغة الإنسان المجتهد في علوم الشريعة الإسلامية، حيث يواصل، بموجب مرحلة الإجتهاد، مسألة تولي إستنباط الأحكام الشرعية، وتبليغها لأفراد الطائفة الشيعية.
إقترن ظهور الحوزات الشيعية بمجاورة مقابر الأئمة الشيعية؛ حيث تُقام الحوزة بجوار تلك القبور، لعل السبب الأبرز في ذلك هو أن الشيعة يرتبطون روحياً و عقيدياً بأئمة أهل البيت و يريدون أن يكونوا بالقرب من أضرحتهم، إضافة الى كون مثل هذه الأماكن المقدسة قبلةُ للزائرين و كثرة ترددهم عليها، وصرف أموال الأوقاف على المراقد والمحتاجين المجاورين لها؛ مما يعني وجود مورد مالي يدعم وجود و إستمرارية هذه الحوزة أو تلك، ويؤمّن لطلابها وأساتذتها مورداً كافياً ليعيشوا به ليتمكنوا من التفرغ لطلب العلم.
ساهمت و تساهم الحوزات العلمية في نشر اللغة العربية والثقافة العربية و تعريب المسلمين القادمين إلى تلك الحوزات من أذربيجان و باكستان و أفغانستان و الدول الأفريقية و غيرها من البلدان التي تحتضن المجتمعات الشيعية غير العربية. هؤلاء الطلاب من غير العرب يعودون إلى بلدانهم كعلماء نحو و صرف وبلاغة، فضلاً عن كونهم علماء دين. عليه فأن للحوزات العلمية دور كبير في نشر اللغة العربية وعلوم القرآن، إذ بمجرد أن يعود هؤلاء الطلاب المغتربون إلى أوطانهم، فأنهم يعودون وهم يشعرون بالفخر و الإعتزاز لتعلمهم اللغة العربية و إتقانهم لها و تمكنهم من قراءة القرآن، و فهم كتب التأريخ الإسلامي والعربي، بلغتها العربية، وقد ينقلون ذلك لأبنائهم ومواطنيهم في تلك البلدان الأجنبية. نظراً لكون القرآن و الأحاديث النبوية مكتوبة باللغة العربية، فأن الحوزات العلمية تلعب دوراً كبيراً في فرض الثقافة العربية و التراث العربي و اللغة العربية على الشعوب المسلمة التي هي من أصول غير عربية و تعمل على صيانة و تطوير اللغة العربية، حيث أن الحوزات العلمية تدافع بكل قوة عن اللغة العربية ضد اللغات غير العربية و تجعلها تسود على اللغات التي تتكلم بها تلك الشعوب المسلمة.
لا يخفى أن الفيليين يعتنقون المذهب الشيعي، بل يُحدثنا التأريخ بأن الفيليين في بلاد ما بين النهرين سبقوا الصفويين في إعتناقهم لهذا المذهب بفترة طويلة. بالنسبة الى التأثير الثقافي و اللغوي الذي تتعرض له الشريحة الفيلية نتيجة إرتباطها و تبعيتها لمرجعيات النجف و الإنخراط في الحوزات العلمية التابعة لتلك المرجعيات، أننا نعرف بأن الشعوب تتبع الطوائف الشيعية في الدول التي تعيش فيها بغض النظر عن إنتماءاتها القومية. هذا يعني بأن أفراد الشيعة الذين ينتمون الى قوميات مختلفة يصبحون تابعين الى الثقافة و اللغة العربية المتداولة في الحوزات العلمية. في حالة الطائفة الشيعية الكوردية (الفيليين) في كل من العراق و إيران، فأنها تتأثر بشكل كبير بالثقافة العربية و الفارسية في كل من العراق و إيران على التوالي، أي أن الإنسان الكوردي الشيعي (الفيلي) يتم فرض اللغة و الثقافة العربية و الفارسية عليه بسبب إنتمائه الى الطائفة الشيعية و أن الشريحة الفيلية تفقد هويتها و ثقافتها القومية و لغتها الكوردية و تراث شعبها و تكون، بسبب إنتمائها الطائفي، تابعة لغوياً و ثقافياً للقوميتين السائدتين، العربية و الفارسية. نتيجة هذا الواقع الطائفي، فأن الهوية الكوردية للفيليين تتعرض للإضمحلال و الإندثار، حيث يتم فرض لغة و ثقافة العرب و الفرس على الشريحة الفيلية و يتم إهمال

خصائصها القومية و هجر لغتها الكوردية. نظراً لكتابة القرآن و الأحاديث النبوية باللغة العربية، فأن اللغة و الثقافة العربية تفرض نفسها على الشعوب المسلمة المنتمية الى الشعوب غير العربية و تلّم الشعوب المسلمة المنتمية الى قوميات غير عربية بالتأريخ الإسلامي (الذي هو تأريخ العرب) أكثر مما تلّم هذه الشعوب بتأريخها. إن هذا الغزو اللغوي و الثقافي له آثار خطيرة على الثقافة و اللغة الكوردية للشريحة الفيلية بسبب إفتقار الكورد لكيان سياسي يعمل على صيانة اللغة و الثقافة الكوردية و تطويرها و بسبب عيش معظم الفيليين خارج إقليم جنوب كوردستان. من هنا نرى أن الشريحة الفيلية تتعرض الى الذوبان في القوميتين العربية و الفارسية، حيث يستغل العرب في العراق و الفرس في إيران الإنتماء الشيعي لهذه الشريحة الكوردية لتعريبها (كما يحصل في العراق) أو تفريسها (كما يحصل في إيران). يتم إستغلال الإنتماء الطائفي لهذه الشريحة الكوردية لفرض لغة و ثقافة القومية السائدة (الحاكمة) بأسلوب ملتوٍ تقوم به القومية الطاغية لتحقيق أهدافها القوموية العنصرية الهادفة الى تجريد الشعوب و القوميات الأخرى من هوياتها و لغاتها و ثقافاتها و تراثها و تأريخها و إذابتها في قوميتها. هكذا بالنسبة للمرجعية السُنّية، حيث تقوم بنفس الأدوار القوموية لصهر الشعوب غير العربية و تكون الشعوب التي تفتقد الى كيانات سياسية، كما هو حال الشعب الكوردي، الأكثر تعرضاً للمسخ اللغوي و الثقافي و الإنصهار القومي. إن القومويين العنصريين يستغلون الدين الإسلامي لتمرير خططهم العنصرية في صهر بقية الشعوب و القوميات.

أثناء مرحلة دراستي المتوسطة و الإعدادية، كان لي صديق و زميل الدراسة، تنتمي عائلته الى قبيلة شمّر العربية. إنتقلت أسرته الى مدينة خانقين ليتبؤ أبوه وظيفة وكيل المرجعية الشيعية في خانقين. عندما إنتقل أسرة صديقي الى خانقين، كان طفلاً صغيراً. كبر زميلي هذا و شغل منصب وكيل المرجعية بعد وفاة والده و الذي لا زال يؤدي تلك الوظيفة و مستمراً فيها في الوقت الحاضر. يبلغ الآن من العمر حوالي 56 عاماً، قضى 50 سنة منه في المدينة الكوردستانية، خانقين، حيث أن الغالبية المطلقة من سكانها هم من الكورد. هذا الرجل الذي قضى طفولته و شبابه، بل عمره مع الكورد، لا زال يتكلم العربية مع سكان المدينة و يستعمل العربية في خطبة الجمعة و عزاء الإمام الحسين و لم يحاول تعلم لغة أهل المدينة ليتفاعل بشكل أكثر معهم. شخص واحد يفرض على جميع الشيعة من سكان مدينة خانقين التكلم باللغة العربية للتفاهم مع السيّد الشيعي و مضطرون أن يستمعوا الى خطب الجمعة و المواعظ الدينية بغير لغتهم بالرغم من أن الكثيرين من سكان المدينة غير قادرين على التكلم بالعربية و لا يفهمون ما يقوله السّيد، كل ما يقومون به هو الإصغاء إلى خطبه و مواعظه كإنسان مصاب بالصمّ و البُكم. هذا مثال حيّ على مدى تأثير تبعية الكورد الشيعة للمرجعيات الشيعية العراقية على لغتهم و ثقافتهم.

تبعية الفيليين الطائفية لمرجعية غير كوردية تقود أيضاً الى إحداث خراب إجتماعي و سياسي في نسيج الشعب الكوردي. من الناحية الإجتماعية، فأن الفيليين عند تبعيتهم لمرجعيات غير كوردية و إلتحاق طلاب الدين بالحوزات العلمية غير الكوردية، فأنهم يكونون في إحتكاك و إتصال و تواصل مستمر و متواصل مع الشيعة العرب و يكوّنون مجتمعاً متجانساً مع البعض، بينما من جهة ثانية تؤدي هذه التبعية الى عزل الشريحة الشيعية الكوردية المتمثلة بالفيليين عن بقية الشرائح الكوردية الأخرى و تعرقل تجانس و تفاعل و تآلف هذه الشريحة مع الشرائح الكوردية الأخرى و بذلك تبني حاجزاً بين الفيليين و بين بقية أفراد شعبهم الكوردي من الذين يعتنقون المذهب السُنّي أو الذين ينتمون الى ديانات غير إسلامية و تخلق حالة من التغريب بينها. بمرور الزمن، قد ينتج من هذا الإنقطاع و التباعد بين الشريحة الكوردية الشيعية من جهة و الشرائح الأخرى من الشعب الكوردي من جهة أخرى حالة من الإنقطاع و الجفاء و الإختلاف، كما هو الحال بالنسبة الى العداء التأريخي و الأيديولوجي المستفحل و المزمن بين الشيعة و السُنّة في العالم.

أن يكون الفيليون مريدين لمرجعيات غير كوردية، يعني إلتزامهم الديني بفتاوى و تعليمات مراجعهم الدينية و العمل بها. قد قد تكون تلك الفتاوى ضد الشعب الكوردي أو ضد مصالحه و تطلعاته القومية و الوطنية. في هذه الحالة يصبح الفيليون في موقف حرج لا يُحسدون عليه، حيث أنهم من جهة، كما أسلفتُ، فأنهم ملتزمون دينياً بإطاعة فتاوى و أوامر مراجعهم الذين يتبعونهم، و من جهة ثانية فأن إلتزاماتهم القومية تجاه شعبهم الكوردي تجعلهم يترددون أو يمتنعون عن العمل بما يوصيهم به مراجعهم. عندما تمس الفتوى الكورد كقومية و شعب، فأنه في هذه الحالة ستخصّ الشريحة الفيلية أيضاً لكونها جزء من الشعب الكوردي و الذي يعني إساءة المرجعية الى الشريحة الفيلية التي تتبع الطائفة الشيعية نفسها التي تنتمي إليها المرجعيات العلمية أيضاً، كما حدث عندما أفتى المرجع الشيعي أبو الحسن الأصفهاني المتوفي في عام 1946 بعدم جواز مصاهرة الكورد أو كما يذكر الكليني في كتابه المعنون الكافي بأنه يجب تنبيه الكورد بحد السيف. هنا يتبين لنا أنه في بعض الأحيان تظهر حالات من التنافر بين الإلتزامات الطائفية و القومية للفيليين، نتيجة تبعيتهم لمرجعيات دينية غير كوردية و في الوقت نفسه إمتلاكهم لقيادات سياسية كوردية. هذه الإزدواجية تخلق المشاكل الثقافية و الإجتماعية و السياسية للشريحة الفيلية. بما أن المرجعيات الدينية تهتم بحياة و شئوون الطائفة الشيعية، فأنهم بدون أدنى شك يتدخلون في أمور السياسة و الحكم و بذلك في بعض الحالات تفترق الأهداف السياسية لهم عن الأهداف و المصالح الكوردية و يحصل التنافر بين مصالح الجانبين. في أحيان كثيرة تتغلب الأفكار القوموية على المرجعيات الدينية و يتم إستغلالها لأغراض سياسية لخدمة القومية الحاكمة أو السائدة و التي تضر كثيراً بدورها بالقضية الكوردية. إن أحد أهم أسباب تلك الفتاوى الصادرة من مراجع شيعية ضد الكورد قد يعود الى العداء التأريخي بين الكورد و الشيعة الذي نشأ عندما قضى القائد الكوردي صلاح الدين الأيوبي على الدولة الفاطمية – العبيدية الشيعية التي كانت أكبر دولة شيعية في التأريخ الإسلامي، حيث أرجع صلاح الدين الأيوبي مصر، حاضرة الدولة الفاطمية الى حظيرة الخلافة العباسية السُنيّة. ليت صلاح

الدين لم يقم بذلك العمل، حينئذٍ كنا نرى خارطة طائفية و سياسية لمنطقة الشرق الأوسط و العالم الإسلامي تختلف مع تلك التي نراها اليوم، و ربما بعمله ذلك قد حرّم بني جلدته، الكورد، من إمتلاك دولتهم المستقلة و كان سبباً للويلات و المآسي التي عانوا و يعانون منها منذ ذلك التأريخ الى يومنا الحاضر على يد طائفته السُنيّة من العرب و الترك.
خلال الحقب الماضية، منذ تأسيس الكيان السياسي العراقي بعد الحرب العالمية الأولى الى يوم تحريره في سنة 2003، كان العراق يرضخ تحت حُكم طائفي و عروبي متوحش. في تلك الفترة المظلمة، كانت الخيارات المتاحة أمام الفيليين معدومة للتصدي لمشكلة الغزو الثقافي العربي لهم و الذي يهدد وجودهم كشريحة كوردية تحافظ على خصائصها القومية، حيث أنه حينذاك كان الفيليون سيتعرضون للقتل و الإبادة إذا ما أقدموا على المطالبة بالتمتع بحقوقهم القومية و الطائفية. كما نعرف أن النظام البعثي الفاشي قام بتجريدهم من ممتلكاتهم المنقولة و غير المنقولة و حجز الشباب منهم و قتلهم و قام بتهجيرالآخرين منهم الى إيران بدون أي مبرر. نتساءل هنا ماذا كان يكون مصيرهم لو تحركوا للحفاظ على هويتهم القومية و ممارسة شعائرهم الدينية، في الوقت الذي قام النظام البعثي بالقائهم وراء الحدود الإيرانية العراقية و حرّمهم من المواطنة العراقية بدون أي سبب منطقي يبرر ذلك؟ إن التأريخ يشهد بأن الفيليين هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين و أن الطائفة السُنيّة التي حكمت العراق منذ خلقه ككيان سياسي من قِبل الحكومتين البريطانية و الفرنسية بعد الحرب العالمية الأولى الى يوم تحريره من الطغمة البعثية المتوحشة في التاسع من نيسان عام 2003، تنحدر من بدو الجزيرة العربية القاحلة التي منها نزحوا الى العراق، حيث المياه و الأرض الخصبة و الحياة و أن تأريخ نزوح الكثير من القبائل العربية للعراق لا يتعدى المائتين سنة (لمزيد من المعلومات راجع كتاب ستيفن هيمسلي لونكريك المعنون أربعة قرون من تأريخ العراق الحديث الصادر في سنة 1968، ترجمة جعفر الخياط، الطبعة الرابعة، بغداد). إنه من سخرية القدر أن يصبح الغزاة و الغرباء حكاماً و سادة على العراق و يصبح أهل البلد عبيداً لهم.
بعد إنهيار الإتحاد السوفيتي و إنتهاء الحرب الباردة و تحرير كل من العراق و أفغانستان و ظهور ظاهرة العولمة و ثورة المعلومات و الإتصالات و بزوغ معالم نظام عالمي جديد و إنتشار مبادئ الديمقراطية و الحرية و حقوق الإنسان و المرأة و رعاية الطفولة و الشيخوخة على كوكبنا الأرضي، تغيّرت المفاهيم و المعادلات السياسية في العالم و باتت الأفكار الشوفينية و الإستعلائية، مثل العروبية و الكمالية (نسبةً الى كمال أتاتورك) تتجه نحو السقوط و الإنهيار و الإضمحلال و بدأت تتجسد معالم عالم جديد يؤمن بالتعددية و الديمقراطية و إحترام الرأي الآخر و حقوق الإنسان و تعاظم سلطة الرأي العام العالمي و الوطني و أصبحت الشعوب المضطهَدة في العالم تستعد لكسر قيودها، حاملةً مشاعل التحرر و الإستقلال. كما أن تحرير العراق من براثن حزب البعث الفاشي، خلق عراقاً جديداً أصبح إضطهاد الشيعة و الكورد فيه و إستعبادهم جزءً من الماضي البغيض الذي لا يمكن له أن يعود أبداً. هذه المستجدات العالمية و الإقليمية و العراقية خلقت مناخاً ملائماً و ظروفاً تأريخية للفيلين للنهوض بشريحتهم و أمتهم و العمل من أجل إثبات وجودهم و حماية هويتهم و ثقافتهم و لغتهم و لعب دور حيوي في الحياة الإجتماعية و السياسية و الإقتصادية الكوردستانية و العراقية.
هذه التطورات تُحتّم على الفيليين دراسة واقعهم الجديد على ضوء هذه المستجدات التأريخية الكبرى و من ثم تحديد أهدافهم و إستراتيجتهم و تثبيت الوسائل و الآليات التي توصلهم الى أهدافهم و أمانيهم و طموحاتهم. بقدر تعلق الأمر بالمرجعية الدينية و الحوزات العلمية، فأنني أرى أنه يجب البدء بالعمل على تهيئة مراجع دينية كوردية لهم و ذلك بتحديد أعداد من الطلاب الفيليين الذين لهم الرغبة و الإهتمام و المقدرة و إلتحاقهم بالحوزات العلمية في النجف لتخريج علماء و أساتذة دينيين و إيصال قسم منهم الى درجة التبليغ و المرجعية ليكونوا نواةً لمرجعية كوردية و تكوين و تأهيل أساتذة و مدرّسين للحوزات العلمية الكوردية أو الكوردستانية. من جهة أخرى يتطلب أيضاً توفير المستلزمات التي تحتاجها الحوزات العلمية من أبنية و مناهج دراسة و وسائل التدريس و الأموال اللازمة لدفع رواتب العلماء و الأساتذة و المساعدات المادية المقدمة لطلاب الحوزات. بعد بروز المرجعيات الكوردية، يتم البدء بفتح حوزة علمية في بغداد، حيث تعيش أعداد كبيرة من الفيليين هناك و من ثم يمكن أن تتطور الحوزات و تتسع لتصبح في مدن مثل خانقين و مندلي و غيرهما. يمكن توفير الأموال اللازمة لإيجاد الحوزات العلمية و ضمان إستمراريتها و إدامتها عن طريق مساعدات مقدمة من كل من حكومة إقليم جنوب كوردستان و الحكومة العراقية و تبرعات أثرياء الكورد و الشيعة و من جمعيات خيرية و إنسانية إقليمية و دولية و المنظمات التابعة للأمم المتحدة المعنية بمثل هذه الأمور. تحتاج الحوزات الى مثل هذه الإعانات في بداية تأسيسها، حيث أنه عندما يشتد عودها و تكون هناك مراجع كوردية لها مريديها، حينئذٍ تستطيع هذه الحوزات من تسيير شئونها و رعاية و تمويل نفسها ذاتياً عن طريق أموال الخُمس و تبرعات الأثرياء و المشاريع الإقتصادية التي قد يتم إستثمار الأموال فيها. بهذه الإستراتيجية يتمكن الفيليون من التخلص من الإزدواجية القيادية المذهبية و القومية و منع حدوث شروخ بينهم و بين الشرائح الكوردية الأخرى و جعل الدراسة في الحوزات العلمية باللغة الكوردية و إستخدام لغتهم في المواكب الحسينية و خطبة الجمعة للمشاركة في تعليم أفراد شريحتهم لغتهم الأم و تطوير هذه اللغة و نشرها.
موضوع المرجعية و الحوزات الكوردية لا يقتصر على الكورد الشيعة، بل أن المصلحة القومية للشعب الكوردي تتطلب من الكورد السُنة أن يبدءوا بإيجاد مرجعياتهم الدينية الخاصة بهم و إحياء الثقافة الكوردية و توحيد و تطوير اللغة الكوردية العريقة. بهذا العمل تسود اللغة الكوردية و يتم بثّ روح الفكر القومي الكوردي (كوردايه تي) في المسلمين الكورد بشيعتهم و سُنتهم و بذلك تتكامل الديانة الإسلامية للكورد مع الديانات الكوردية القديمة، مثل اليزيدية و الكاكائية و الزردشتية التي هي أديانٍ كوردية خالصة بكُتبها و مَواطن نشوئها و تطورها. التطورات السياسية و العلمية العالمية و الإقليمية تفرض نفسها

بقوة على الأمة الكوردية و خلقت ظروفاً تأريخية عظيمة للكورد لتحقيق أهدافهم و آمالهم في الإستقلال و الحرية و الحياة الحرة المرفهة. على الكورد أن لا يفرطوا في هذه الفرصة السانحة. عليهم الإبتعاد عن الأفكار و الوسائل التقليدية البالية و أن يقوموا بتحليل واقعهم و واقع المنطقة و العالم على ضوء التطورات الكبرى الجارية فيهم و حولهم و من ثم وضع إستراتيجية قومية شاملة تتصف بالمرونة و اللامركزية، آخذين بنظر الإعتبار الظروف الذاتية لكل إقليم من الأقاليم الكوردستانية و في نفس الوقت الظروف و الخصائص التي تشترك فيها الأقاليم. آمل أن أتمكن من تناول قضية شعبنا الكوردي في إقليم شمال كوردستان و تقييم ظروفهم و تحديد مصادر القوة و الضعف فيهم و طرق و وسائل النضال من أجل تحقيق أهدافهم في الإستقلال و التحرر و ذلك ضمن السلسلة من المقالات المعنونة تركيا الى أين؟ التي بدأتُ بنشر قسم منها. بعد الإنتهاء من هذه المقالات، أبدأ بنشر تقييم شامل للتجربة الكوردستانية في إقليم الجنوب. كما آمل أن أتحدث في المستقبل عن الوقائع في إقليمَي الشرق و الغرب و التطورات السياسية الجارية فيهما، بعد أن أتمكن من معرفة الظروف السياسية فيهما، حيث أن المعلومات التي أمتلكها هي معلومات قليلة لا تفي بالهدف. بإستكمال تلك الدراسات نستطيع رسم صورة شمولية واضحة للمسألة القومية الكوردية و رؤية واقعية و طموحة لمستقبل الأمة الكوردية و دورها في منطقة الشرق الأوسط و العالم.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 379
الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (9)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312212147558387

الفيليون: أصالة و عَراقة و آمال و هموم (9)

الشريحة الفيلية بحاجة الى إستراتيجية و برامج عمل للحفاظ على وجودها و هويتها القومية و التواصل مع شعبها في هذه المقالة، لا أتحدث عن المسائل السياسية، حيث أنني تطرقتُ إليها في القسم السابع من هذه السلسة من المقالات. الفيليون بحاجة الى بذل جهود جبارة و القيام بإنجاز أعمال كبيرة ليكونوا قادرين على المحافظة على وجودهم و هويتهم الكوردية و ضمان تواصلهم و تفاعلهم و تجانسهم مع الشرائح الكوردية الأخرى. تقع على عاتقهم مسئوليات و واجبات تأريخية جسيمة، و خاصة بالنسبة للمجموعات السكانية التي تعيش خارج حدود إقليم كوردستان، سواءً التي تعيش في العراق أو في المهجر. تحقيق هذه الأهداف يحتاج الى رسم إستراتيجية واضحة و وضع خطط و برامج عمل و تصميم و صبر و إرادة و إيمان راسخ بقضيتهم لأن إنجاز هذه الأهداف يقرر مصير الفيليين و هويتهم، أن يكونوا كورداً أو مستعربين أو

مستفرسين أو يذوبون في المجتمعات الغربية التي يعيشون في بلدانها. إنها قضية مصيرية لهم، قضية وجود أو فناء، تحدد مصير إنتمائهم القومي و إحتفاظهم بلغتهم و ثقافتهم و تأريخهم و يتوقف عليها مستقبلهم السياسي ليكونوا شريحة متميزة على الساحة الكوردستانية و العراقية و الإيرانية، لها ثقلها و نفوذها في مناطق تواجدها أينما كانت و التمكن من لعب دور مؤثر في كافة المجالات الحياتية من سياسية و إقتصادية و إجتماعية و غيرها. إنها صراع و نضال من أجل البقاء و إثبات الذات و تطوير النفس و المضي قُدماً نحو حياة حرة متقدمة و مترفهة و المشاركة الفعالة، الى جانب الشرائح الكوردية الأخرى، في بناء صرح الإنسانية. إنجاز مثل هذا العمل العظيم يتطلب من الفيليين المبادرة للإضطلاع بدورهم التأريخي من جديد في بناء الحضارات الإنسانية، حيث أنهم كانوا الرواد الأوائل في تشييد الحضارات البشرية منذ فجر التأريخ، خلال المسيرة التأريخية للإنسان. صروح الحضارات السومرية و العيلامية و البابلية و الميدية و الساسانية، التي تم بناؤها من قِبل الفيليين و بسواعدهم، تشهد على القدرة العظيمة لهذه الشريحة الكوردية و مواهبها القيادية الخلاقة و إرادتها و تصميمها و إنسانيتها.

في هذه المقالة سأركّز على الفيليين الذين يعيشون في العراق، خارج إقليم جنوب كوردستان. في القسم العاشر من هذه السلسلة من المقالات سأتناول الشريحة الفيلية التي تعيش في المهجر، في أوروبا و أمريكا الشمالية و أستراليا و غيرها من الدول، و الخطط و الإجراءات التي تتطلب إتخاذها للمحافظة على وحدة هذه الشريحة و ديمومتها و تحصّنها ضد الذوبان و الإختفاء.

بعد تحرر إقليم جنوب كوردستان و زوال الحكم البعثي العروبي الفاشي في العراق و التطورات التأريخية التي طرأت على المجتمع البشري، و خاصة خلال العقدين الأخيرين، فأن الظروف المستجدة أصبحت مؤاتية للفيليين في العراق الجديد، الذين يعيشون في وسط و جنوب العراق، خارج إقليم جنوب كوردستان (جغرافية الإقليم تمتد من زاخو الى بدرة و جصان، حيث أن بعض القارئات و القراء الأعزاء يظنون خطأً بأن المقصود بالإقليم الجنوبي هو محافظات دهوك و أربيل و السليمانية فقط و التي يحكمها الكورد في الوقت الحاضر). [(على ذكر كلمة جصان، أحب أن أشير هنا بأنها كلمة مأخوذة من الكلمة الكوردية گە چ التي تعطي نفس المعنى لكلمة جص العربية، كما أنّ أحد فروع قبيلة قره ولس الكوردية التي تعيش في محافظة ديالى، يُسمّى بهذا الإسم، گە چيني (راجع كتاب المحامي عباس العزاوي المعنون عشائر العراق الصادر في عام 1937، الجزء الثاني، القبائل الكردية، لواء ديالى، 714 صفحة)]. هذه التطورات الكوردستانية و العراقية و العالمية تفرض مفاهيم و أفكار و إستراتيجيات و أهداف جديدة على الساحة الكوردستانية و العراقية و الشرق-أوسطية و العالمية. عليه، تحتاج الشريحة الفيلية الى دراسة و تحليل هذا الواقع الجديد و وضع أهدافها و إستراتيجيتها و خططها و آليات عملها على ضوء هذه المستجدات التي ظهرت في العراق و في المنطقة و التي خلقت ثورة كبرى في المفاهيم و الأفكار و ولّدت معادلات و توازنات سياسية جديدة تستوجب الإستجابة لها و التفاعل معها لتحقيق الأهداف و الطموحات الفيلية. لذلك يتطلب الواقع الجديد ترك الأفكار و المفاهيم البالية التي ولدت في رحم الحرب الباردة و العقائد القوموية العنصرية و الأنظمة الشمولية الدكتاتورية. يحتاج الفيليون أن ينهوا التبعية السياسية و الثقافية للقوميات السائدة و ينقذوا أنفسهم من أسر هذه التبعية و الشعور بالنقص أمام الشعوب الحاكمة و أن يرجعوا الى ماضيهم المجيد و حضاراتهم العظيمة و شعبهم الأصيل، ليستلهموا منها الثقة بالنفس و روح الإستقلالية و التحرر و التخطيط و العمل لمواصلة عطاءاتهم الثرّة لشعبهم و وطنهم و للإنسانية جمعاء.

من المسائل المهمة التي تتصدر أولويات المهام الملقاة على عاتق الفيليين هي العمل على إلغاء كافة القرارات العنصرية و الطائفية المتعلقة بالفيليين و التي أصدرتها الحكومات العراقية المتعاقبة منذ تأسيس الكيان العراقي بعد إنتهاء الحرب العالمية الأولى، و خاصة تلك التي أصدرها النظام البعثي العنصري. يجب إلغاء قانون شهادة الجنسية العراقية الذي يستند على تبعية سكان بلاد ما بين النهرين للإمبراطورية الفارسية و العثمانية. كما يجب عودة المهجّرين الفيليين الذين هجّرهم النظام البعثي الفاشي و ضمان حقوقهم المعنوية و المادية، و ذلك بإعادة مواطنتهم العراقية التي سلبها منهم النظام الدكتاتوري البائد و إعادة ممتلكاتهم المنقولة و غير المنقولة و تعويضهم عن كل الأضرار المادية و المعنوية التي أصابتهم خلال فترة غربتهم و تقديم إعتذار رسمي إليهم من الحكومة العراقية على تلك الإجراءات و الأعمال الوحشية التي قام بها النظام السابق. لا يخفى أنّ الفيليين هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين و أنّ الحكام السابقين و بطانتهم نزحوا من الجزيرة العربية و إحتلوا بلاد الرافدين، حيث أنهم لا ينتمون الى بلاد وادي الرافدين و هم غرباء عن أهل هذه البلاد، لذلك نراهم يتعاملون مع شعب بلاد ما بين النهرين كمحتلين و يحقدون على السكان الأصليين، يضطهدونهم و يرهبونهم و يحاولون تعريبهم و فرض عروبيتهم و ومذهبهم الوهابي الإرهابي المتخلف على الشيعة و الكورد و يحاولون طمس معالم حضارات السكان الأصليين و سرقتها و تزوير تأريخ شعوبها. كما يجب الكشف عن مصير الشباب الفيليين الذين غيّبهم النظام العروبي العنصري البائد، حيث أن مصير أكثريتهم مجهول لحد الآن. للبت بموضوع المهجّرين الفيليين و إنهاء معاناتهم و إعادة حقوقهم المغتصبة و الإسراع في رفع المظالم عنهم، يجب على الحكومة العراقية تشكيل لجنة خاصة من المختصين و المسئولين ذات العلاقة و من ممثلين لحكومة كوردستان و للشريحة الفيلية و منح تلك اللجنة صلاحيات كاملة لإكمال مهمتها و وضع آلية متطورة و جدول زمني محدد لتنفيذ أعمالها. حل هذه القضية الإنسانية يؤدي الى وضع نهاية لمأساة حوالي مليون إنسان، الذين تعرضوا لأبشع أنواع الإرهاب و الظلم و النهب و المجازر الوحشية. كما أن القضاء العراقي مُطالَب بتشكيل محكمة خاصة بقضية الفيليين لمحاكمة المسئولين عن هذه المأساة الإنسانية الكبرى و معاقبتهم

ليكونوا عبرة لغيرهم لكي لا يتكرر مثل هذه الجرائم البشعة في المستقبل و لإنصاف شريحة أصيلة و عريقة سكنت بلاد ما بين النهرين منذ فجر التأريخ و أقاموا فيها حضارات عريقة تشهد آثارها على عظمتها.
المصالح القومية للشعب الكوردستاني و الأمن القومي الكوردستاني و مصلحة الشريحة الفيلية نفسها تقتضي إعادة إسكان الكورد المهجّرين و المهاجرين من مناطق سكناهم في كوردستان، و خاصة في مناطق مثل بدرة و جصان و مندلي و خانقين للإستقرار في مناطق سكناهم الأصلية من جديد. إنّ هؤلاء تركوا ديارهم نتيجة التهجير القسري الذي تعرضوا له و الذي قام به النظام البعثي الفاشي و بسبب تعريب مناطقهم و ذلك بإسكان العرب فيها. قام النظام العراقي البائد بتهجير سكان تلك المناطق الى إيران أو الى مدن عراقية ذات غالبية سكانية عربية، مثل مدينة الرمادي و السماوة و غيرهما من المدن لتعريبهم هناك، بعد أن تمّ تعريب مناطقهم الكوردستانية و ذلك بتوطين القبائل العربية فيها. كورد آخرون إضطروا الى ترك مدنهم و قراهم، التي كانت موطن آبائهم و أجدادهم و التي ولدوا و ترعرعوا فيها، نتيجة الإرهاب العروبي للحكومات العروبية العراقية و بسبب المضايقات و الضغوط التي واجهوها و قطع سبل العيش عنهم و حرمانهم من حق العمل، مما دفعهم الى الهجرة الى مناطق آمنة تُبعدهم عن عيون و ملاحقات السلطة و تؤمّن لهم و لأُسرهم مصادر العيش. هكذا إضطر هؤلاء الى الإنتقال الى المدن العراقية الكبرى، و خاصة مدينة بغداد، بينما آخرون توجهوا الى المدن الكوردستانية الأخرى مثل السليمانية و أربيل و إستقروا هناك. عودة هؤلاء المهجّرين و المهاجرين الى ديارهم حق إنساني و طبيعي لهم طبقاً للقوانين السماوية و الإنسانية و حسب ميثاق الأمم المتحدة. الحكومة العراقية مطالبة بتنفيذ بنود المادة 140 من الدستور العراقي و التي تنص على عودة كافة المهجّرين و المهاجرين من المناطق الكوردستانية الى ديارهم الأصلية و إعادة المستوطنين العرب الى مناطقهم في جنوب و وسط العراق. يجب تعويض المهجَّرين و المهاجرين عن الأضرار المعنوية و المادية التي تعرضوا لها بسبب سياسة التعريب العنصرية التي قامت بها الحكومات العراقية العروبية التي حكمت البلاد، و كانت الحكومة البعثية الفاشية الأسوأ و الأكثر وحشية و عنصرية من بين هذه الحكومات.
للحفاظ على ثقافتهم و لغتهم، يحتاج الفيليون الى إنشاء دور حضانة و روضات أطفال و مدارس و معاهد و جامعات كوردية خاصة بهم في المدن و القصبات و القرى العراقية التي يعيشون فيها و التي تقع خارج إقليم كوردستان. سيكون التدريس في هذه المدارس باللغة الكوردية و التي هي لغة رسمية في العراق حسب الدستور العراقي الدائم. من الضروري أن تتضمن مناهج التدريس في هذه المدارس التأريخ الكوردي و المجتمع الكوردي و الفنون و الموسيقى الكوردية و التراث الكوردي، الى جانب المواد الدراسية الأخرى. تحتاج هذه المدارس الى تهيئة كوادر تدريسية كفوءة و وضع مناهج دراسية طموحة و توفير البنايات و مستلزمات التعليم من أدوات و أجهزة و كوادر بشرية، من باحثين إجتماعيين و نفسيين و صحيين و غيرهم، لرعاية التلاميذ إجتماعياً و نفسياً و صحياً. تستطيع حكومة إقليم جنوب كوردستان القيام بتهيئة و تدريب الكوادر التعليمية، و خاصة في مجال اللغة الكوردية. كما أن الحكومة العراقية عليها تحمل الأعباء المالية لهذه المدارس، أسوة بالمدارس الأخرى في البلاد. تقوم الحكومات الغربية بتهيئة معلمين و مُدرّسين و مواد و أدوات التعليم لتعليم أطفال العائلات الأجنبية التي تعيش في بلدانها لغاتهم الأم للذين يرغبون في تعليم أطفالهم لغة آبائهم و تقوم هذه الحكومات بتحمل كافة تكاليف هذه البرامج الدراسية، كما هو الحال في السويد، لفسح المجال أمام هؤلاء الأطفال للتواصل مع لغات و ثقافات آبائهم. إذا كان أطفال اللاجئين الأجانب و القاطنين في البلدان الغربية يتمتعون بحقوق تعلم لغات آبائهم هناك، فكيف لا يحق للكوردي الذي يعيش في بغداد و البصرة و الديوانية و غيرها من مدن العراق الإحتفاظ بلغته و ثقافته و التعرف على تأريخ أمته؟ يجب على الفيليين تنظيم دورات و حلقات دراسية لتعليم الكبار اللغة الكوردية بالإضافة الى برامج تعليمية مهنية، مثل الخياطة و النجارة و الحدادة و الزخرفة و الرسم و الموسيقى و الطبخ و إدارة الفنادق و السياحة و غيرها من المهن التي توفّر مهناً ليعيشوا عليها و لإكتساب المعرفة و إشباع هواياتهم و رغباتهم.
الفيليون الساكنون خارج إقليم كوردستان، عليهم تشكيل مؤسسات المجتمع المدني الخاصة بهم، من جمعيات فلاحية و مهنية و نسوية و طلابية و ثقافية و فنية و منظمات حقوق الإنسان و حقوق المرأة و الدفاع عن حقوق الأطفال و كبار السن و منظمة الهلال الأحمر و العفو الدولية و جمعيات للبيئة و المحافظة على الطبيعة و جمعيات البناء و السكن و غيرها من الإتحادات و الجمعيات و المنظمات الأخرى الخاصة بهم، للعمل على المحافظة على هويتهم القومية و التراثية و اللغوية و الدفاع عن حقوقهم المشروعة و التواصل مع بعضهم البعض و مع شعبهم الكوردي. تكون هذه المنظمات و الإتحادات و النقابات و الجمعيات الفيلية جزء من مؤسسات المجتمع المدني العراقي. كما أنه يجب أن تتواصل هذه المؤسسات مع نظيراتها الكوردستانية و التعاون معاً و تبادل الخبرات و الزيارات فيما بينها و فتح الدورات التدريبية و التأهيلية لتطوير نفسها لإدامة تفاعلها و تكاملها.
يتطلب تواصل الفيليين مع بعضهم و مع لغتهم و ثقافتهم أن يقوموا بفتح أسواق و نوادي ثقافية و رياضية و ترفيهية و فنادق و مطاعم و كازينوهات و مراكز شباب و فرق رياضية و موسيقية و كازينوهات خاصة بهم و تأسيس مجمعات سكنية لهم، ليكونوا على تواصل مع البعض و للتمكن من المحافظة على شخصيتهم الكوردية، بالإضافة الى أنهم يستطيعون إعالة أنفسهم و أُسرهم عن طريق قسم من هذه المشاريع. كما ينبغي العمل على بناء معامل و مصانع و شركات و بنوك، ليكون لهم دوراً مهماً في الحياة الإقتصادية و التجارية في البلاد. يمكن للطبقات الميسورة القيام بمثل هذه المشاريع، إلا أنه من المفضل جعل المشاريع الكبرى مؤسسات مساهمة و ذلك بجعل رؤوس أموالها متأتية من أموال أشخاص تشترك في ملكيتها و تتوزع هذه الملكية على المساهمين في تلك المؤسسات على شكل أسهم مالية، كما هو المعمول به في الدول

الغربية.
ينبغي على الفيليين العمل على تأسيس دور نشر لهم لإصدار صحف و مجلات ورقية و كتب باللغة الكوردية و فتح مواقع الإنترنيت الخاصة بهم لإصدار صحف إلكترونية و إفتتاح محطات إذاعية لبث برامج إذاعية و تأسيس قنوات تلفزيونية فضائية و التي تكون عاملاً مهماً في جمع شملهم و مساعدتهم على التواصل مع لغتهم و ثقافتهم و تأريخهم. من المفضل أن تكون وسائل إعلامهم مستقلة، بعيدة عن الأحزاب و الآيديولوجيا، لتكون ناجحة في تحقيق أهدافها في خدمة هذه الشريحة الكوردية بشكل خاص و الأمة الكوردية بشكل عام.
بالرغم من الإنفصال السياسي و الجغرافي للفيليين عن شعب كوردستان ، بالنسبة للذين يعيشون في العراق، خارج الإقليم، إلا أنه يجب إيجاد وسائل و قنوات إتصال بينهم و بين شعب كوردستان للتفاعل معاً و إحتضان شعب كوردستان لهذه الشريحة الكوردية التي إبتعدت عن شعبها و أن نعمل على إيجاد وسائل و آليات لمنع إنسلاخ هذه الشريحة عن أمتها بسبب عدم تواجدها على أرض كوردستان و لإبقاء العلاقات العاطفية و روح الإنتماء القومي مترسخة في ضمير هذه الشريحة. يمكن ذكر بعض الوسائل التي تحقق هذا الهدف، منها وضع برامج طموحة من قِبل حكومة جنوب كوردستان لإستقبال زيارات تلاميذ و طلاب و شبيبة الفيليين لكوردستان خلال عطلهم الدراسية و تأمين السكن لهم و تحمل أعباء معيشتهم طيلة بقائهم هناك و تهيئة برامج ثقافية و إجتماعية و ترفيهية لهم. كما يمكن إقامة برامج تعليمية في كوردستان، خاصة للفيليين لتعلم اللغة الكوردية و تعريفهم بالتأريخ الكوردي. هذه البرامج يمكن أن تتضمن أيضاً تعريف الفيليين على طبيعة كوردستان الخلابة و على أنواع و أسماء الأشجار و النباتات و الأوراد و الحيوانات البرية و زيارة المناطق السياحية و ذلك عن طريق زيارات ميدانية و بإشراف المتخصصين في تلك المواضيع.
إن جبال كوردستان و وديانها و سهولها و صخورها و قراها شهدت كفاحاً كوردستانياً دموياً طويلاً في إقليم الجنوب و إحتضنت عشرات الآلاف من المناضلين الذين ضحوا بحياتهم من أجل كوردستان حرة مستقلة. هذه الجبال و الوديان و السهول و القرى تحمل في ذاكرتها جانباً مهماً من التأريخ الكوردستاني الحديث الذي يجب على شعب كوردستان تسجيله و أن يدع الأجيال الكوردستانية المتعاقبة أن تطّلع على هذه الحقبة التأريخية المهمة التي مرت على شعب كوردستان و أن يحافظ عليه ليرويه لأبنائه و أحفاده، بل لكل الأجيال الكوردستانية القادمة. لذلك فأنه من الواجب الحفاظ على آثار الكفاح المسلح الكوردستاني و تدوينها و تسجيلها و الإبقاء على تلك الآثار التي تُظهر كيف عاش البيشمه ركة أثناء نضالهم المسلح، عن حياتهم اليومية، مأكلهم و منامهم و ملبسهم و الأسلحة التي إستعملوها و أسماء الذين وهبوا حياتهم للوطن و صورهم و المعارك التي خاضوها و محطات الإذاعات التي قاموا عن طريقها ببث أخبار الثورة و الصحف التي أصدروها، ليطّلع أحفادنا على النضال الشاق الذي قام به أسلافهم و التضحيات الجسيمة التي قدموها بحياتهم و أموالهم و بكل ما ملكوا من أجل بزوغ فجر الحرية لشعبهم و تحقيق الإستقلال لبلدهم و خلق مستقبل مضيئ لأبنائهم و أحفادهم. عليه يجب المحافظة على مقرات البشمه ركة السابقة و خنادقهم و بيوتهم الصغيرة المتواضعة و نمط حياتهم خلال نضالهم و جعلها متاحف و مناطق تشهد على نضال الشعب الكوردستاني و تسجل جانباً من التأريخ الكوردستاني. يمكن تنظيم برامج زيارات للفيليين، بل للمواطنين الكوردستانيين و للأجانب لتلك المناطق للإلمام بتلك الحقبة التأريخية من نضال هذا الشعب و الإطّلاع عليها ميدانياً. إنّ عرض الآثار التي تروي نضال الكورد و الحفاظ عليها يجذب إهتمام الكورد و الأجانب لمشاهدتها و تصبح محط أنظار السيّاح و التي تصبح منطقة سياحية مهمة تساهم في إزدهار السياحة في كوردستان، بالإضافة الى تسجيل تأريخ فترة من نضال شعب كوردستان و إطلاع الآخرين عليه ميدانياً و بشكل مباشر.
يجب تخصيص زمالات و بعثات و مقاعد دراسية في الجامعات الكوردستانية للطلبة الفيليين للدراسة في كوردستان و عقد إتفاقيات بين الجامعات الكوردستانية و العراقية لتبادل الطلاب فيما بينها كطلاب ضيوف يقضون فصلاً دراسياً أو أكثر في الجامعات الكوردستانية، بالنسبة للطلاب العراقيين، و في الجامعات العراقية، بالنسبة للطلاب الكوردستانيين. يجب أن يكون الإهتمام بالطلاب الفيليين بشكل خاص في إتفاقيات التبادل الطلابي بين هذه الجامعات بأن تكون مع الطلاب الفيليين و مع الجامعات الفيلية العراقية التي ستُفتتح في المستقبل و التي أقترح إنشاءها في أقرب فرصة سانحة. كما يجب فسح المجال و تشجيع إستقدام العمال و الكوادر الفيلية للعمل في إقليم جنوب كوردستان. تبادل الزيارات و التواصل بين مؤسسات المجتمع المدني و الفرق الموسيقية و الفنية و الرياضية الفيلية و الكوردستانية، يساهم في تعميق التواصل بين الفيليين و المجتمع الكوردستاني.
يجب الإهتمام الكبير بالفيليين الذين يعيشون في جنوب العراق و الذين تعرضوا للتعريب و الإستعراب و الذين لا يزالون يواجهون خطر الإنسلاخ عن شعبهم الكوردي. يتحدث المحامي عباس العزاوي في الجزء الثاني من كتابه المعنون عشائر العراق الصادر في سنة 2002 (الناشر: دار المحجة البيضاء للطباعة و النشر و التوزيع، 1481 صفحة) عن قبائل الكِرد و الجربية و البوخيري و البوخنياب الكوردية في لواء الديوانية، حيث أنه قام بدراسة ميدانية لهذه القبائل الكوردية في سنة 1934. علماً بأن القبائل المذكورة هي قبائل كوردية غير فيلية، لأننا لو عدنا الى تصفح كتب التأريخ، لتأكدنا بأن غالبية سكان وسط و جنوب العراق الشيعة ينحدرون من أصول كوردية فيلية. لذلك يجب بناء قنوات الإتصال مع كورد الوسط و الجنوب العراقي لمنع إنسلاخهم عن أمتهم الكوردية و ذلك بإتباع الكثير من الوسائل و الطرق التي أوردتها هنا في هذه المقالة

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

عن التواصل الفيلي مع الشعب الكوردي.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 380

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (1)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312211632558380

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (1)
د. مهدي كاكه يي

كان من المقرر أن تكون هذه المقالات جزءً من مشروع أكبر و أوسع، يتناول الواقع الكوردي في إقليم جنوب كوردستان، إلا أنني إرتأيت نشر هذا الجزء بشكل مستقل و باللغة العربية، حيث أنني أنوي نشر الأجزاء الأخرى من هذه الدراسة باللغة الكوردية، لذلك قررتُ كتابة هذا الجزء باللغة العربية، حيث أن غالبية الفيليين لا يجيدون القراءة و الكتابة بلغتهم الأم. كما أنني أشعر بأن غالبية كتاباتي تخاطب الجمهور الكوردي أكثر مما تخاطب الجمهور العربي، و أن الجيل الكوردي الناشئ لا يجيد اللغة العربية، و التي تُحتّم إيصال آرائي و أفكاري إلى قُرّاء الكوردية، و خاصة تلك الآراء و الأفكارالتي تتناول الشئون الكوردستانية الخاصة، و في نفس الوقت سأستمر في الكتابة باللغة العربية للتواصل مع قُرّاء العربية.
في هذه السلسلة من المقالات سأتحدث عن الفيليين في سياق تعريفين مختلفين لهم. التعريف الأول للفيليين يتم من خلال مفهوم تأريخي للسكان الكورد الذين تُطلق عليهم هذه التسمية و الذين يُشكّلون في هذه الحالة جميع الكورد القاطنين في المناطق السهلية ضمن الحدود التأريخية لكوردستان. حديثي عن الفيليين ضمن هذا التصنيف سيقتصر على الجانب التأريخي القديم و متابعة التغييرات السياسية الحاصلة لهم بعد إختفاء الدولة السومرية التي كانت تجمع شملهم. بعد ذلك أتحدث عن الفيليين ضمن تصنيف آخر مختلف و الذي يتم على أساس الواقع الحالي لهم، بعد تشتتهم، و الذي على ضوئه يتشكل الفيليون من الشريحة الكوردية التي تعيش خارج إقليم جنوب كوردستان و التي تتضمن التجمعات السكانية التي تعيش في العراق و في المهجر.
أ. لمحات من تأريخ الشريحة الفَيلية
قبل التحدث عن الموضوع، أحب أن أشير الى أنني لستُ مؤرخاً، و إنما أستعين بكتب التأريخ و بنتائج عمليات الإستكشافات لأضع قسماً من التأريخ الكوردي أمام القُرّاء الأعزاء بشكل موضوعي و بأمانة، بعد أن حجبه الأعداء و منعوا نشره لحرمان الكورد بشكل خاص و العالم بشكل عام من الإطّلاع على التأريخ العريق للكورد. كما أود أن أذكر بأن البحث في

التأريخ الكوردي القديم تعترضه صعوبات كبيرة نتيجة قيام الشعوب المحتلة لكوردستان بسرقة و تزوير و تشويه التأريخ الكوردي بشكل بشع و فظيع، مما يتطلب الكثير من الجهد و الوقت للقيام بدراسات علمية في هذا المجال. هذا الإنكار لعَراقة الشعب الكوردي، يجعل الطريق أمام المؤرخين شائكاً و مليئاً بالصعوبات للوصول الى كشف الحقائق التأريخية حول الشعب الكوردي. الغالبية العظمى من المصادر التأريخية حول الكورد و التي تعود الى مؤرخين عرب و ترك و فرس، هي مصادر غير موثوقة، حيث تفتقر الى الموضوعية و الأمانة العلمية. إنّ تلك (الدراسات) مُسَيّسة و قائمة على العنصرية و العمل على إلغاء التأريخ الكوردي و طمس معالمه و سرقته. لذلك يجد المؤرخ نفسه أمام صعوبات كبيرة في بحثه عن مصادر تأريخية موثوقة و أمينة حول الكورد و غالباً ما يضطر الى الإلتجاء الى المصادر الغربية و الإستعانة بنتائج بحوث الغربيين لضمان أصالة المصادر التي يعتمد عليها.
يمكن ملاحظة التأثير السلبي لتزييف و سرقة التأريخ الكوردي من قِبل المؤرخين الترك و العرب و الفرس العنصريين، على الشعوب العربية و التركية و الفارسية، حيث أن تزييف التأريخ و الإدّعاء بوجود حضارات عريقة و فريدة لكل من الفرس و الترك و العرب، دون الشعوب الأخرى القاطنة في المنطقة منذ عشرات الألاف من السنين و القيام بإلغاء تأريخ تلك الشعوب الأصيلة من جهة و الحديث عن المنجزات الحضارية و التأريخية للشعوب الفارسية و العربية و التركية، و إخفاء الجوانب السلبية من مظالم و إخفاقات و بطش دولهم من جهة ثانية، أدت الى كارثة حقيقية تجابه هذه الشعوب. من جهة، تُلقّن كُتُب التأريخ الأجيال الفارسية و العربية و التركية بعظمة حضاراتها و المنجزات العظيمة التي قدمتها شعوبها لخدمة الإنسانية و الكمال الذي كانت حكومات تلك الشعوب تتصف به، حيث الإنجازات و العصور الذهبية الخالية من إخفاقات و سلبيات خلال المراحل التأريخية التي مرت بها، بينما من جهة ثانية، ترى الأجيال العربية و التركية و الفارسية تعيش في ظروف بائسة من تخلف و تأخر و فقر و مرض و جهل و ترى أن العديد من شعوب العالم أكثر تقدماً منها، بل تجاوزتها الدول المتقدمة بقرون. هذه الحالة جعلت هذه الشعوب أن تترك الحاضر و المستقبل و تعيش مع سراب الماضي و الحنين الى عودة عهود العصور الذهبية لحكمهم. كما خلقت هذه الحالة إزدواجية خطيرة في شخصية الإنسان العربي و التركي و الفارسي و التي جعلت من هذه الشعوب أن تشعر باليأس و الإحباط الذي يدفعه الى الكراهية و العنف و الإرهاب و التمرد و إلغاء الآخر و رفض الرأي الآخر. في رأيي، أن هذا العامل هو أحد العوامل المهمة المؤدية الى حالة الإرهاب و العنف و العنصرية المنتشرة بين الشعوب الفارسية و العربية و التركية التي نراها في الوقت الحاضر.
إن إهتمامي بتأريخ هذه الشريحة الكوردية يهدف الى تسليط الضوء على جانب من جوانب التأريخ الكوردي الذي حاول و يحاول أعداء الشعب الكوردي طمسه و سرقته و تشويهه. كما ترمي هذه الدراسة الى تبيان أصالة و عراقة الشعب الكوردي و عمق جذوره في المنطقة، الذي يبدأ قبل نشوء التأريخ نفسه. الهدف الثالث لهذه السلسلة من المقالات هو تعريف الفيليين بتأريخهم، الذي من المؤسف القول بأن معظمهم يجهلونه بسبب حجبه من قِبل محتلي كوردستان عن الشعب الكوردي و منع هذا الشعب من التعرف على تأريخه العريق. كما أرمي من وراء هذه الكتابة الى إعلام الفيليين بأنهم أصحاب إمبراطوريات عظيمة و حضارات عريقة و أن الأرض التي يعيشون عليها هي موطن آبائهم و أجدادهم و تمتد جذورهم في أعماقها منذ أكثر من خمسة آلاف سنة، حيث أنهم أحفاد العيلاميين و السومريين و الميديين. عليهم أن يعرفوا بأن حضارتهم هي أصل الحضارات الإنسانية و أن أجدادهم السومريين هم أول مَن إبتكروا الكتابة و اللغة و الأرقام و أن يفتخروا بأن اللغة الإنكليزية التي أصبحت اليوم لغة العلم و و التفاهم و الإقتصاد و الكومبيوتر و الإعلام، التي هي اللغة العالمية الأولى بلا منازع في الوقت الحاضر، قد أخذت أكثر من 75% من مفرداتها من اللغة السومرية. من هنا يجب أن يعي الفيليون بأنهم ينتمون الى أمة عريقة لا تقل شأناً عن الأمم الأخرى و أنهم يعيشون على أرض آبائهم و أجدادهم و أنهم ليسوا بحاجة الى الحصول على تزكية و شهادة من أية جهة أو سلطة لإثبات أصالتهم في المنطقة و إمتداد جذورهم في أعماقها. على الغرباء الطارئين على المنطقة أن يلتجئوا الى الفيليين لمنحهم شهادة المواطنة. آن الأوان للفيليين أن يتعرفوا على أنفسهم و يثقوا بأنفسهم و أن لا يرتضوا أبداً أن يكونوا فروعاً أو توابع لأحد لأنهم شريحة من شعب عريق. عليهم أن يجدوا مكانهم الطبيعي في صفوف شعبهم الكوردي و أن يحتلوا مواقعهم اللائقة بهم في المجتمع الكوردستاني في كافة مناحي الحياة السياسية و الإقتصادية و الإجتماعية و الثقافية و الفنية. كما أود هنا أيضاً أن أشكر صديقي السيد محمد مندلاوي على مساعدته القيّمة لي في ترجمة نصوص المصادر الفارسية التي إعتمدتُ عليها في كتابة هذه الدراسة و بمساعدته تم نقل الحقائق في تلك المصادر بدقة و أمانة.
1. العيلاميون
قمت بالتطرق الى الحضارة السومرية في مقالتي المعنونة الفيليون هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين، حيث يمكن للقارئ أن يطلع عليها لمعرفة جانب من تأريخ هذه الشريحة الكوردية. العيلاميون ينتمون الى القبائل الگوتية الكوردية و التي هي أقوام آرية قادمة من جبال زاكروس، التي كانت الموطن الأصلي لهم، كما يذكر العالم (هينز). هاجروا من جبال زاكروس الى منطقة الأهواز، حيث السهول الخصبة، و إستقروا هناك و إكتشفوا الزراعة وإنتاج المواد الغذائية، حيث إستطاعوا بناء إمبرطورية كبيرة و قوية، ذات حضارة متقدمة قبل حوالي 5000 عام. كانت مدينة سوسة (شوش) مركزاً للعيلاميين، وكذلك مركزاً لتجارة بلاد ما بين النهرين. من خلال الحفريات التي قام بها فريق أمريكي لعلماء الآثار بقيادة الدكتور (زامبز)، إكتشف الفريق خلالها آثار مدينة إنشان أو إنزان العيلامية والتي كانت تعد مركزاً لإحدى الأقاليم الاساسية لبلاد عيلام.

عندما كانت مملكة عيلام في أوج قوتها، كانت تضم اجزاءً من بلاد ما بين النهرين وشرق ايران، حيث كانت حدود الدولة العيلامية تمتد من أصفهان شرقاً وضفاف نهر دجلة غرباً والخليج جنوباً والطريق الموصل بين بابل وهمدان شمالاً. في زمن الملك كوير نهونته تمكن العيلاميون من الإستيلاء على بابل وإنهاء حكم الكيشيين ونصب إبن الملك كوير نهونته ملكاً على بابل، و الذي تم في عهده نقل أجزاء من مسلة حمورابي إلى مدينة شوش (سوسه).
يذكر البروفيسور (بوردا)، أنه نتيجة رُقي الحضارة العيلامية، فأن جوانب عديدة من حياة الامبراطورية الإخمينية، مثل شكل الألبسة وكيفية إدارة الدولة، قد تأثرت بالحضارة العيلامية، لدرجة أن الأخمينيين إستخدموا الأبجدية العيلامية. لغة العيلاميين تُسمى بلغة (اليافتي) و كانت لغة التحادث، الا انه مع ظهور الأبجدية، اصبحت اللغة والأبجدية العيلامية أكثر تطوراً.
العيلاميون كانوا يسمّون (عيلام) بإسم هلتمتي TAMTI – HAL أو هاتمتي HATAMTI. الكلمة مركبة من مقطعين هما (هل) و الذي يعني (الارض) و (تمتي) التي تعني (المقدس) أو (الآلهة)، و هكذا تعني هلتمتي (عيلام) الأرض المقدسة أو أرض الآلهة. تذكر مصادر أخرى بأن عيلام كانت تعني عند العيلاميين دولة سعيدة. كان هذا الإسم يُكتب بالخط السومري NIMKI. هذا الإسم يُلفظ ELAM (MA) باللغة السومرية و ELAMTU باللغة الأكدية، بينما الفرس كانوا يطلقون عليه إسم AJU، حيث أن إسم خوزستان متأتي من الإسم المذكور. في اللغة الأكدية تعني عيلام البلاد التي تقع في الاراضي المرتفعة و تعني أيضاً الاراضي المرتفعة. وُجد إسم عيلام لأول مرة على إحدى الرقع السومرية حيث يُذكر ان ملك السومريين (انمباركسي) قد غنم في حروبه مع العيلاميين الكثير من الاسلحة والغنائم.
الى يومنا الحاضر تحتفظ اللغة الكوردية بكلمات تحتوي على كلمة هل HAL، محافظة على معناها العيلامي الدال على الإرتفاع و الصعود. من الأمثلة على تلك الكلمات هي هَلبَرکي -الرقص و هَلبَست - شعر، هَلو – النسر، هَلسان – القيام، هَلكَوت – ظاهر أو بارز، هَلات – ظهور أو بزوغ أو شروق، هَلهاتن – الهرب، هَلمت –الهجوم، هَلهَلَ – هلاهل، تيهَلدان – الضرب الخ). نرى أن معاني تلك الكلمات الكوردية الملحقة بها مقطع هَل كلها يدل على لإرتفاع، سواء عن طريق الحركة أو الصوت أو الرُقي و المنزلة. كما أنه من المرجح جداً أن كلمات عربية، مثل هلال و هلاهل و غيرها هي مأخوذة من اللغة العيلامية أو من اللغة الكوردية خلال التواصل بين حضارتيهما بعد إنقراض الدولة العيلامية.
دولة عيلام كانت تشمل كلاً من خوزستان و لورستان الحالية و بشتكوه و جبال بختياري (جميع هذه المناطق تقع ضمن كوردستان)، حيث كان يحدّها من الغرب نهر دجلة و من الشرق محافظة شيراز الحالية و من الشمال جبال بختياري و من الجنوب الخليج الفارسي. في الفترة التي كانت الإمبراطورية العيلامية في عنفوان قوتها، كانت المملكة تشمل على رقعة واسعة ذات حدود مترامية، تتكون من منطقة جبلية و أخرى سهلية. القسم الجبلي كان يقع في شرق البلاد و كانت مدينة NAZNA مركز هذه المنطقة، بينما القسم السهلي كان مؤلفاً من غرب عيلام و كانت مدينة شوش مركزاً له.
العيلاميون الكورد كان لهم كيانهم المستقل في الفترة ما بين سنة 2950 و 650 قبل الميلاد. بنى العيلاميون مدينة (سوسه) على نهر كارون. العيلاميون قاموا بإحتلال بلاد سومر و بابل لفترة من الزمن. تعلموا الكتابة من السومريين الذين كانوا من الأقوام الآرية أيضاً. كان العيلاميون من عبدة الطبيعة، وخاصة الشمس، بينما كان الآشوريون والبابليون من عبدة الأصنام.
كان نظام الحكم في الإمبرطورية العيلامية نظاماً فيدرالياً و مراكز المدن الكبرى كانت تُدار من قِبل حكومات مستقلة، إلا أن الحكومة المركزية كانت تقوم بإخضاع الحكومات المحلية لسيطرتها عندما تكون قوية. الأسرة الحاكمة لمملكة عيلام كانت من مدينة آفان AVAN التي إستمر حكمها من حوالى سنة 2500 ق.م. الى سنة 2200 ق.م. العلاقات التي كانت تربط مملكة عيلام بالدول القوية المجاورة لها، مثل سومر و أكد و لاحقاً بابل و آشور، كانت علاقات خصام و وئام، تبعاً لمدى تلاقي و تنافر مصالحها مع جيرانها و تبعاً لميزان القوى في المنطقة. هذه العلاقة ساهمت في بناء حضارة مزدهرة في المنطقة التي تدل عليها الآثار التي خلفتها هذه الشعوب وراءها.
عند بزوغ قوة بلاد أكد في حوالي سنة 2550، وقع قسم كبير من بلاد عيلام تحت الإحتلال الأكدي و الذي أدى الى سيادة و هيمنة اللغة و الكتابة الأكدية في دولة عيلام. هجوم الكوتيون في حوالي سنة 2120 ق.م. في بلاد ما بين النهرين أدى الى إضمحلال نفوذ و هيمنة الدولة الأكدية. نتيجة هذا الهجوم، قام ملوك سومر في أور بتوسيع رقعة سيطرتهم في عيلام، التي كانت آنذك تحكم بعض أجزاءها أسرة السيمشكي SIMISHKI و أصبح حكمها تحت الوصاية السومرية. في سنة 2006 ق.م. هاجم العيلاميون مدينة أور و أخضعوها لسيطرتهم و عندها تمكنوا من التمتع بالإستقلال لفترة من الزمن، إلا أن الصراع الطويل و المرير بين العيلاميين و السومريين كان عائقاً أمام العيلاميين لتحقيق أهدافهم. بعد ظهور الدولة العمورية في بابل، إضمحلت سلطة سومر و أصبح العيلاميون و البابليون نداً للآخر. في عهد الملك البابلي، حمورابي (1750 - 1792 ق.م.) إستطاع البابليون فرض سيطرتهم على عيلام. في حوالي سنة 1700 ق.م. رفض الملك العيلامي كوير نهونته النفوذ البابلي و قام بهجوم كاسح على مملكة بابل و التي إستطاع خلالها أن يحتل مدن بابلية عديدة. الحكم الكيشي في بابل و في بلاد ما بين النهرين (1595 -1160) كان يُشكّل تهديداً مستمراً للعيلاميين و سبباً لقلقهم و شعورهم بفقدان الأمن و الإستقرار في بلادهم. بعد إنحطاط الدولة البابلية عادت الإزدهار الى دولة عيلام و إستطاعت إعادة أمجادها و عظمتها و التي قادت الى إنعكاسات تأريخية كبيرة في تأريخ الدولة العيلامية، حيث أن ملوك عيلام تمكنوا خلال تلك الفترة الزمنية من بسط نفوذهم على الأقسام الشرقية و الغربية من بلادهم، التي كانت تشمل كلاً من مدينة إنشان و شوش على التوالي. كان القرن الثالث عشر قبل الميلاد عصراً ذهبياً في حياة الدولة العيلامية، حيث إستطاع حكام عيلام من إيصال بلادهم الى أوج عظمتها.

في سنة 1160 ق.م. أفلح ملك عيلام كوتير نهونته NAHHUNTE - KUTIR في إنهاء سلطة ملوك الكيشيين في بابل و بسط سيطرته على بابل و جعلها تابعة لإمبراطوريته وتم نقل الأشياء النفيسة و المقدسة من معابد بابل الى شوش. كان من بينها نفائس فنية رائعة مثل مسلة الملك الأكدي (مانشتوسو) و مسلة إبنه (نرام سين) كما أخذوا بعض النسخ الحجرية لمسلة حمورابي. بعد عودة كوتير نهونته إلى عيلام، نصب إبنه حاكماً على بابل ولكن أحد الأمراء البابليين واسمه (إنليل اخي) ظل يقاوم القوات العيلامية لمدة ثلاث سنوات، وفي عام 1157 ق. م. غزا العيلاميون بلاد بابل بقيادة ملكهم (شيلاك انشوشناكو). أخذ العيلاميون ضمن غنائمهم تمثال الإله (مردوخ) بعد إنسحابهم و تركوا هناك حامية عسكرية، إلا أن الملك البابلي (مردوخ كابت أخيشو) قام بطرد الحامية المذكورة التي خلفها العيلاميون بعد انسحابهم من بابل. يبدو أن العيلاميين لم يتمتعوا بالقوة الكافية آنذاك للقيام بعمل عسكري مضاد للسيطرة على بابل من جديد. في عهد الملك سيلهك إينشوشينك (1165 - 1151 ق.م.)، قام العيلاميون بفتوحات عديدة في مناطق مختلفة، حيث عبرت طلائع العيلاميين منطقة ديالى من الشمال و وصلت الى منطقة كركوك الحالية و تم إستبعاد الآشوريين من المنطقة و إبعادهم عن ضفاف نهر دجلة. القسم الأعظم من سواحل الخليج الفارسي و سهول غربي جبال زاكروس تم إحتلالها من قِبل العيلاميين و أصبحت الدولة العيلامية لأول مرة بهذه السعة و العظمة. ساهمت هذه الإنجازات العسكرية و السياسية في إزدهار الواقع الثقافي للعيلاميين و أدت الى رفضهم للثقافات الأجنبية الدخيلة و التي كانت مفروضة عليهم و بذلك إزدهرت و تطورت اللغة و الكتابة العيلامية و كذلك إزدهرالفن و الهندسة المعمارية، خاصةً في منطقة شوش.
في زمن الملك نبوخذ نصر الأول، تمكن هذا الملك من بناء جيش كبير و قوي و كانت معنويات البابليين مرتفعة، بينما كانت عيلام تعيش في حالة من الفوضى في أعقاب حكم ملكها شيلاك أنشوشناك، مما جعل المسرح السياسي مهيئاً أكثر من أي وقت مضى لقيام البابليين بأخذ الثأر من العيلاميين الذين خربوا معابدهم وسلبوهم أقدس ما عندهم وهو تمثال الإله مردوخ الذي كانوا قد أخذوه معهم إلى مدينة سوسة شوش.
بعد أن إستعادت بابل قوتها في حوالي 1110 ق.م.، دخل العيلاميون في صراع طويل مع البابليين في عهد ملكهم نبوخذ نصر. قام نبوخذ نصر الأول بوضع خطة للتخلص من التهديدات التي كان العيلاميون يُشكّلونها على البابليين ولإعادة تمثال الإله مردوخ إلى مكانه ا لسابق في معبد (آي ساكيلا) الواقع في بابل. قام نبوخذ نصر الأول بحملة عسكرية ضد الدولة االعيلامية، سالكة الطريق التقليدي إلى بلاد عيلام مروراً بمدينة (دير) القريبة من مدينة بدرة، إلا أن حملته هذه فشلت. تقهقر قوات نبوخذ نصر الأول كان يعود الى تفشي الوباء بين قواته العسكرية بعد وصول هذه القوات إلى نهر الكرخة، فتراجعت إلى مدينة (كار دور آبل سين) الواقعة في شرق نهر دجلة، لكنها إضطرت الى الإنسحاب من هذه المدينة أيضاً.
بعد فشل الحملة العسكرية البابلية على بلاد العيلاميين، إستمر العيلاميون في تهديد الأراضي البابلية. بعد أن إعتقد الملك البابلي نبوخذ نصر بأن الآلهة ستقوم بمساعدته للإنتصار على العيلاميين. جمع قوة عسكرية كبيرة لشن هجوم آخر على العيلاميين لتخليص البلاد من التهديد العيلامي، فجمع الكثير من العربات الحربية و كوّن قوة كبيرة زحف بها على العاصمة العيلامية سوسة في هجوم مباغت فاجأ به العيلاميين و الذي إستطاع خلاله من الإستيلاء على بلاد عيلام بعد أن إضطر ملك عيلام الى الفرار، حيث قام البابليون بنهب عيلام و فرض الأتاوى على العيلاميين.
ظهور دولتين قويتين في بلاد ما بين النهرين، دولة آشور من الشمال و دولة بابل من الجنوب، أدت الى نشوب صراعات مريرة بين هاتين الدولتين العظمتين في منافسة للحصول على النفوذ و السيطرة و الغنائم. في سنة 710 ق.م. دخل الملك الآشوري سركون في حرب مع البابليين، إضطر الملك البابلي على أثرها الى الإلتجاء الى عيلام و بمساعدة العيلاميين، إستطاع الملك البابلي كسر شوكة الآشوريين. في فترة حكم الملك الآشوري سنحاريب، كان العيلاميون و الآشوريون في صراع مستمر للسيطرة على بابل، إلا أن هذا الصراع لم يؤدِ الى أية نتيجة تُذكر. في النهاية، في سنة 689 ق.م. إستطاع الآشوريون إخضاع بابل و السيطرة عليها. في سنة 653 ق.م. نشب صراع مصيري بين جيش الملك الآشوري آشور بانيبال و جيش الملك العيلامي سميتي هومين إينشوشنيك. إنتهى هذا الصراع الى سقوط عيلام و قيام الآشوريين بتدميرها و نهبها و إبادة سكانها. لم تقُم بعد هذا التأريخ أية قائمة لدولة عيلام و بذلك إختفت عيلام كدولة موحدة.
بالرغم من تلك المذابح التي تعرض لها العيلاميون على يد الآشوريين، إلا أن العيلاميين إستطاعوا بعد ذلك تأسيس دويلات عديدة و لقرون عديدة على أرض عيلام و إستمروا يعيشون مستقلين بعيدين عن السيطرة الأجنبية.
بعد انتهاء عصر نبوخذ نصر الأول، شهدت العلاقات البابلية العيلامية ركوداً نتيجة المشاكل الداخلية التي عانت منها عيلام حيث بدأ الميديون يسيطرون عليها شيئاً فشيئاً، بينما كانت بلاد بابل في نزاع شديد مع الدولة الآشورية.
يمكن تقسيم الفترات الزمنية التي مرت بها الدولة العيلامية إلى ثلاث فترات أو عصور. الفترة الأولى بدأت قبل التاريخ (8 الآف سنة ق. م. الى سنة 2225 ق. م.). عاصرت هذه الفترة السومريون والأكديون و يُختتم هذا العصر بإنقراض الدولة السومرية والأكدية على يد العيلاميين، وقد تم ذكر فتوحاتهم في التوراة في مبحث خاص في الباب الرابع من سفر بيدايش، الآيات (1، 5، 9، 17) ويُذكر اسم ملك عيلام (كدر عمر) فيه. الفترة الثانية هي فترة معاصرة العيلاميين للبابليين التي إمتدت من سنة 2225 ق.م. الى سنة 745 ق.م. أما الفترة الثالثة فهي فترة معاصرة العيلاميين للآشوريين التي بدأت من سنة 745 ق.م. و إنتهت في سنة 645 ق.م.، حيث تم إنقراض الدولة العيلامية على يد آشور بانيبال سنة 645 ق.م. بدأ بعد هذه الفترة حكم الأخمينيين الذين كانوا البارسيين الفرس. إتحدت هذه الدولة مع الدولة الميدية الكوردية، مُشكّلةً دولة إيران التي حكمها كورش الكبير حتى سقوطها على يد أسكندر المقدوني في عام 331 ق.م في معركة أربيل.، حيث بدأت الدولة

السلوقية. بعدها ظهرت الإمبراطورية الساسانية و كان الملك كسرى آخر ملوكها و الذي تم في عهده إسقاط إمبرطوريته بيد المسلمين بين عام 636 م و 640 م، حيث أصبحت جزءً من الإمبراطورية الإسلامية في زمن الخليفة عمر بن الخطاب.
تشير التنقيبات الأثرية التي أُجريت في إقليم خوزستان، الى أن الدولة العيلامية كانت لها حضارة متقدمة خلال الألف الثالث قبل الميلاد. كشفت أعمال التنقيب عن مساكن لمجتمعات زراعية و أواني و أدوات مصنوعة من الفخار المستخدمة لأغراض عديدة. بعض هذه الأواني كانت ملونة و بعضها الآخر محلى بأعمال الزخرفة. كما تم إكتشاف لوحات طينية في مدينة سوسة تحمل سجلات مكتوبة بكتابة تصويرية. هذا النوع من الكتابة يُعرف بالعيلامية الأم أو الأصلية. إنتقل هذا النوع من الكتابة الى الهضبة الإيرانية، حيث ظل مستعملاً هناك لقرون عديدة.

المصادر
آميه، پير (1372 هجري). تاريخ ايلام. ترجمهٔ شيرين بياني، انتشارات دانشگاه تهران.
كمرون، جورج (1365 هجري). ايران در سپيدهدم تاريخ. ترجمهٔ حسن انوشه، انتشارات علمي و فرهنگي.
هينتس، والتر (1376 هجري). دنياي گمشدهٔ ايلام. ترجمهٔ فيروز فيروزنيا، انتشارات علمي و فرهنگي.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024

وقت التدوين: 2024-03-12
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 381

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (2)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312211737558381

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (2)

2. الإمبراطورية الميدية
أ. أصل الميديين و تأريخهم
المانيون هم أحد الشعوب القديمة التي إستوطنت أذربيجان الإيرانية الحالية في الفترة مابين القرن العاشر قبل الميلاد و القرن السابع قبل الميلاد و قد ورد ذكرهم في العهد القديم في الكتاب المقدس. كان المانييون مجاورين للآشوريين ودولة أرارات. لم يكونوا من الشعوب الهندو - أوربية ولم يكونوا خاضعين لسيطرة الإمبراطوريات المجاورة.
إستنادا الى العهد القديم من الكتاب المقدس، فأن الميديين ينحدرون من سلالة يافث إبن نوح. الميديون هم شعوب آرية (هندو- أوربية)، كانوا يتكلمون اللغة الهندو- أوربية. هاجرت هذه الشعوب من شرقي البحر الأسود في بداية الالف الثانية قبل الميلاد إلى المناطق الممتدة من كوردستان الى الهند، وإن كان نزوحهم للهند مؤرخ بنحو 1600 قبل الميلاد. الميديون

كانوا يقطنون في إقليم بخار وسمرقند، وإنهم توغلوا منه نحو الجنوب شيئاً فشيئاً حتى وصلوا الى كوردستان الحالية، فوجدوا النحاس والحديد والرصاص والذهب والفضة والرخام والحجارة الكريمة في الجبال التي إتخذوها موطناً جديداً لهم. ولما كانوا قوماً أشداء بسطاء في معيشتهم فقد أخذوا يفلحون أرض السهول وسفوح التلال وعاشوا فيها عيشة رخية.
إن أول ذكر للميديين في السجلات الآشورية كان أيام الملك الآشوري شلمنصر الثالث في سنة 835 قبل الميلاد، حيث كان هذا أول إحتكاك بين الميديين و الآشوريين الذين كانوا آنذاك منشغلين بتوسيع إمبراطوريتهم. موطن الميديين حسب الجغرافية الحالية تشمل طهران و همدان و أصفهان و أذربيجان و منطقة كاردوخ. يذكر المؤرخ اليوناني هيرودوت بأن الميديين كانوا مؤلفين من ستة قبائل رئيسة وهم بوزا و باريتاك و ستروخات و آريا و بودي و موغي وأطلق هيرودوت إسم الآريين على القبائل الميدية.
من جهة أخرى، يذكر د .زيار في كتابه إيران...ثورة في إنتعاش، بأنه بحلول سنة 1500 قبل الميلاد، هاجرت قبيلتان رئيسيتان من الآريين من نهر الفولغا شمال بحر قزوين وإستقرتا في إيران وكانت القبيلتان هما الفارسيين و الميديين. أسس الميديون، الذين إستقروا في الشمال الغربي، مملكة ميديا. وعاشت الأخرى في الجنوب في منطقة أُطلق عليها الاغريق فيما بعد إسم بارسيس ومنها إشتق إسم فارس. بينما يرى المؤرخ محمد أمين زكي، بإن هناك إحتمالاً كبيراً بأن هذه المجموعة تشكلت من عدة قبائل مثل لولو و كوتي و كورتي و جوتي و جودي و،كاساي و سوباري و خالدي و ميتاني و هوري و نايري.
يقول ابن خلدون بأن الكورد منحدرون من الميديين و يذكر حسن بيرنيا في كتابه المعنون تاريخ (إيران باستاندا) بأن الميديين هم من الشعوب الآرية و هم أجداد الكورد ولغتهم هي نفس لغة الكورد الموكريانيين و في كتابه عشق وسلطنة يقول بأن لغة الماديين هي لغة كردية. كما يشير مردوخ الى أن السلطان الأول للميديين هو آراماس و المعروف عند اليونانيين بديوكس. يقول دومركان بأن الميديين كانوا موجودين منذ أكثر من 2000 سنة قبل الميلاد و أسسوا إمبراطوريات وسلطنات كثيرة و عُرفت عن حروبهم و شهرتهم وتفوقهم منذ سنة 700 قبل الميلاد. .يقول المؤرخ اليوناني كيترياس بأنه تعاقب على حكم الإمبراطورية الميدية عشرة سلاطين وكان آخرهم (آستي كاس) و أن الإمبراطورية الميدية دامت لمدة 350 سنة. بهذه الأدلة يتأكد وجود الكورد تاريخياً منذ زمن طويل.
نستنتج مما تقدم بأن الشعب الكوردي ينحدر من مجموعتين من الشعوب، المجموعة الأولى (المانيون) التي كانت تقطن كوردستان منذ فجر التاريخ ويسمّيها المؤرخ الكوردي محمد أمين زكي بشعوب جبال زاكروس التي لم تكن شعوب هندو – أوروبية. إمتزجت الشعوب الأصلية في المنطقة مع أقوام آرية (هندو- أوربية)، مثل الميديين، التي تُشكّل المجموعة الثانية من الشعوب المكوّنة للشعب الكوردي والتي هاجرت من شرقي البحر الأسود إلى كوردستان واستوطنت فيها مع شعوبها الأصلية. كان هذا الشعب غير متنقل بل ثابتاً في بقعته الجغرافية وكان يعتمد في معيشته على الزراعة و تربية المواشي.
تعد الإمبراطورية الميدية من إحدى الإمبراطوريات العظمى في التاريخ القديم التي أقيمت على أرض كوردستان الحالية ولعبت دوراً كبيراً في نشوء الحضارة الإنسانية في المنطقة التي كانت تُعرف قديماً لدى اليونانيين بإسم ميزوبوتاميا التي كانت تُطلق على الأراضي الواقعة بين نهري دجلة والفرات. مساحة كوردستان الحالية تقلصت كثيراً، مقارنة بالأراضي التي كانت تُشكّل الإمبراطورية الميدية.
إن مركز هذه الإمبرطورية العظيمة كان في مدينة همدان الإيرانية الحالية و التي تقع في موطن الفيليين. من هنا ندرك أن الفيليين هم المؤسسون لهذه الإمبراطورية التي كانت أعظم و أكبر إمبراطورية في المنطقة في ذلك الوقت و يعني أيضاً أن الشريحة الفيلية هي أحفاد الميديين و أن جذور الفيليين في المنطقة (في كل من العراق و إيران الحاليتين) هي جذور عميقة بعمق التأريخ نفسه.
حدود الإمبراطورية و عاصمتها
كانت تحد ميديا من الشرق أفغانستان، بل كان بعض أراضي أفغانستان جزء من ميديا، ومن الغرب البحر الأبيض المتوسط ومن الشمال مناطق كادوس فيما وراء نهر آراس ومن الجنوب الخليج الفارسي. كانت الإمبراطورية الميدية تضم كلاً من فارس و أرمينيا و آشور و عيلام و هيركاني و جزء من باكستان على المحيط الهندي و شمالي شرقي سوريا وكانت تعيش في ظل حكمها أقوام مثل سورميد و هوريون و أوراراتيون و ميتانيون.
العاصمة جه مه زان تعني مكان الاجتماع في اللغة الكردية وإستُخدمت أحياناً اسم هيكمه تانا، إلا أنها إشتهرت بإسم آكباتان وهذه التسمية أطلقها عليها اليونانيون وقد تم تثبيتها في المراجع اليونانية بهذا الإسم. كما أن كلاً من زينفون و هيرودوت وغيرهما، يشيرون إليها بهذه التسمية و أن موقعها يقع بالقرب من مدينة همدان الإيرانية الحالية. إسم همدان مأخوذ من إسم عاصمة الميديين (مصادر أخرى تذكر بأن مدينة همدان الحالية هي نفسها مدينة آكباتان الميدية). نجح علماء الآثار في العثور عليها وتمكنوا من إزالة الأتربة عنها وهي مدينة ضخمة ٍوتتميز بأسوارها النادرة التي تتألف من سبع أسوار عالية وعريضة على شكل صفوف متراصة وهي تحيط بالمدينة. السور السابع هو أعلى من السادس والسادس هو أعلى من الخامس و هكذا بالنسبة الى الأسوار الباقية.
نشوء الإمبراطورية الميدية
بدأت قبائل الميديين تتجمّع لتؤسّس أول إمبراطورية معروفة لها في حدود عام 708 قبل الميلاد. وقع إختيارهم على رجل كان يتولى منصب العمدة في إحدى القرى الميدية و كان إسمه دياكو Diyaoku (كيقباد) (727 – 675 ق . م)، و كان الأغريق يُسمّونه بديوكس Deioces، ليكون ملكاً عليهم. هذا الإختيار تم نظراً لإشتهار دياكو بالحكمة والحكم العادل عند

فصل المنازعات، حيث كانت القبائل الميدية تلجأ إليه لحل مشاكلها الإجتماعية و الإقتصادية. كان دياكو أول حاكم ميدي منتخب معروف (كان الميديون ينتخبون ملوكهم، كما يذكر هيرودتس). إختار دياكو آكباتان لتكون عاصمة لمملكته (وهي مدينة همدان الحالية و تعني محل الإجتماع، بينما مصادر أخرى تذكر بأنها تقع بالقرب من مدينة همدان الحالية)، حيث قام بتحصينها للتمكن من مقاومة أي غزو أجنبي. في آكباتان، أي في ملتقى الطرق الكثيرة الواقعة في واد جميل المنظر أخصبته المياه الذائبة من الثلوج المغطية لقمم الجبال، أنشأ (دياكو) عاصمته وزينها بقصر ملكي يشرف عليها و الذي كانت تبلغ مساحته حوالي 1.73 كيلومتر مربع.
بدأ دياكو بتوحيد المملكة التي كانت تتألف من منطقة واسعة تقطنها القبائل الكوردية بوسيون و آريزانتو و بارتاكتي و بوديون و موغ و ميتاني و باشر ببرنامج لتوحيد جميع سكان ميديا ضد الهجمات المتواصلة للقوات الامبراطورية الآشورية الحديثة (745 – 606 ق.م.) التي كانوا يتعرضون لها. تم قتل الملك دياكو من قِبل الآشوريين، حيث تآمروا عليه بدعوته الى وليمة و تم قتله هناك خلال تلك الوليمة.
بعد دياكو، تسلم الحكم الملك خشتاريتي Khashtariti (675 -653 ق . م) أو خشاتريتا Khshatrita باللغة الأكدية، بينما يسمّيه المؤرخ اليوناني هيرودوت بفراورتيش (Phraortes. بدأ حكمه بسياسة المجاراة و المهادنة مع الحكومة الآشورية. هذه السياسة ساعدته في زيادة نفوذه بين الشعوب الآرية، حيث كانت شعوب آرية قد قدمت من الشرق و إنضمت الى الميديين، وجّه خشتاريتي أنظاره نحو قبائل الفرس الأخمينيين، فقاد حملة عسكرية لإخضاع مملكتهم و نجح في مسعاه، حيث أخضع الفرس للحكم الميدي و بذلك إستطاع توحيد الميديين والفرس. كما أن إنهاكُ سرجون لقبائل الأورارتيين Ourartens و المعانيين Manens بحملاته وغزواته المستمرة عليهم، قد ساعدت الميديين على التوسّع نحو الغرب وإحتواء هؤلاء في مملكتهم الفتية بمساعدة السيمريين – Cimmerians، في عام 670 ق.م. كل هذه التطورات الإيجابية دعت الميديين الى الإمتناع عن دفع الجزية للآشوريين، التي كانوا يدفعونها مضطرين خلال فترة زمنية طويلة. بعد ذلك قام الملك الميدي بحملة عسكرية في هجوم كبير على مدينة نينوى عاصمة الآشوريين ولكنه مات أثناء محاصرتها ولم يتحقق حلمه في توسيع إمبراطوريته و إبعاد الخطر الآشوري عن شعبه.
بعد وفاة فراورتيش، إستلم الشاب وفاكشترا Ouvakhshatra أو كياكسارا Cyaxares (كيكاوس)، الذي كان حفيد الملك دياكو(، مقاليد الحكم في عام 632 قبل الميلاد. وإنتهج سياسة والده في تعامله مع جيران المملكة ونجح في تحقيق حلمه بحيث أصبح يمتلك أقوى إمبراطورية تحكم هذه المنطقة وتفرض شروطها على الآخرين. بدأ الملك كياخسارا بالعمل على لم شمل الشباب الميدي و بعض القبائل الميدية، مستفيداً من المصاعب التي كانت تواجه السيتيون (الاسكثيون)، بعد أن أصبحت دولتهم مترامية الأطراف ويلاقون صعوبات في القيام بإدارتها و حكمها، حيث كانت مملكتهم أصبحت تمتد الى فلسطين. كما أنه قام بإعادة تنظيم الجيش على أساس جديد، إذ قسّمهم الى أصناف الرماة و الرمّاحين و حاملي السهام والفرسان. ثارت الشعوب التي كانت ترزح تحت حكم الستيين. إستغل كياخسارا الظروف الصعبة التي كانت تمر بها المملكة الكيسية، فأعلن ثورته عليهم و إستطاع تحرير بلاده منهم.
بعث الملك الميدي بسفرائه إلى الملك البابلي نبوبولاصر ليعلن له صداقته وليقترح عليه التحالف ضد عدوّهم المشترك المتمثّل في المملكة الآشورية. تعمقت و توثقت العلاقات بين الإمبرطورية الميدية و الآشورية، خاصة بعد أن وقع نبوخذ نصر إبن نابوبلاصر البابلي في غرام إبنة الملك الميدي، أميتسا (أوميد)، عندما كان يصطحب والده في زيارته لمملكة ميديا، فتزوجها وقام ببناء حدائق بابل المعلقة لها، عندما وجد أن طبيعة بابل كانت غير ملائمة لأوميد لأن بلادها ميديا كانت ذات طبيعة ساحرة فأراد أن يخلق لها طبيعة جميلة كطبيعة مملكتها. أبرمت مملكة ميديا و بابل إتفاقيات سياسية و عقدتا تحالفات عسكرية، لتفادي الأخطار المتأتية من الأطماع و التهديدات الآشورية لمملكتيهما. التهديد المستمر الذي كان يُشكّله الآشوريون للدولتين، الميدية والبابلية و معاناة الشعوب الرازحة تحت الإمبراطورية الآشورية، دفعت الدولتين الى الإتفاق معاً للقضاء على الإمبراطورية الآشورية. حملات وغزوات السكيثيين المتكررة على الإمبراطورية الآشورية ساهمت الى حد ما في إضعاف الآشوريين. هيّأ كياخسارا جيشه إستعداداً للهجوم على نينوى ولكن بينما كان يتهيأ لتنفيذ خطّته، وردته الأخبار بأن السكيثيين Scythiques إنطلقوا من القوقاز ليهاجموا مملكته، فإضطر للعودة إلى ميديا لمجابهة الخطر القادم من السكيثيين. حطّم السكيثيون آسيا ودمّروا كل ما إعترض سبيلهم إلى أن وصلوا الى حدود مصر. يدّعي هيرودوت بأن السكيثيين إستقرّوا في المنطقة لمدة ثمانية و عشرين عاماً، في حين يؤكّد مؤرخون آخرون بأنّهم لم يبقوا في المنطقة لأكثر من سبعة أعوام. قامت الدولتان، الميدية و البابلية، بشن هجوم كبير على الآشوريين، حيث أن الميديين قاموا بالهجوم على العاصمة الآشورية، نينوى، من جهة الشرق و التقدم نحوها، بينما قام البابليون بالهجوم من جهة الجنوب. بعد أن دارت رحى حرب ضروس بين المتحاربين، سقطت نينوى في شهر آذار 612 قبل الميلاد بيد الميديين و البابليين. الملك الآشوري، الذي كان حليفاً للفرعون المصري بسامتيخ، هرب إلى حران للنجاة من الموت و إنتهاز فرصة مؤاتية له للعودة والانتقام من الميديين، إلا أن الميديين قطعوا عليه طريق العودة الى الحكم من جديد، حيث هاجموا حران وقتلوه هناك.
أمّا السكيثيون، فقد إستطاع الملك الميدي كياخسارا إستدراجهم في فخ من خلال دعوة رؤساء قبائلهم إلى وليمة أقامها على شرفهم وبعدما لبّوا دعوته قام بقتلهم. بعد هذه الحادثة، لم يبقَ أمام السكيثيين غير ترك المنطقة و العودة إلى بلادهم.
بعد إنهيار المملكة الآشورية والإستيلاء على نينوى، تقاسم الميديون والبابليون فيما بينهم ما تبقّى من مملكة آشور، وهكذا توسّعت المملكة البابلية إلى حدود مصر، بينما إحتفظ الميديون لهم بمنطقة دجلة العليا والفرات وإمتدّت حدودهم إلى

البحر الأسود. لم يتوقف الملك كياخسارا عند هذا الحد، بل حاول بسط سيطرته على كل آسيا الصغرى، حيث المملكة الليدية Lydie و كانت عاصمتها سارد Sarde. إستمر صراع الميديين مع الليديين لمدّة ست سنوات. بعد توسُّط الملك البابلي نبوبولاصر أبرم كياخسارا معاهدة سلام مع ملك الليديين آليات Alyates و ذلك في عام 608 قبل الميلاد. وفقاً لهذه المعاهدة، تم تأشير مجرى نهر هاليس (Halys (Kizil-Irmak، الذي يصب في البحر الأسود و الواقع قرب مدينة أنقرة الحالية، كحدود بين المملكتين . بعد إبرام هذه المعاهدة، تميزت العلاقات بين الممالك الثلاث، الميدية والبابلية و الليدية بالهدوء والسلام في عهد الملك كياخسارا الذي إستمر حتى وفاته في عام 595 قبل الميلاد. تقول روايات أخرى أن الحرب بين الميديين و الليديين إنتهت بسبب حدوث كسوف الشمس أثناء فترة الحرب، إذ إعتقد الجانبان بأن هذه الظاهرة حدثت بسبب غضب الإله عليهم نتيجة تحاربهم، و لذلك قرروا إنهاء الحرب بينهم.
كانت الدولة الميدية قوية في عهد كياخسار التي ساهمت في نشر الأمن في منطقة ميزوبوتاميا وحولها وعاشت الشعوب في أمن وإستقرار، بعيدةً عن اعتداءات الآشوريين. يذكر المؤرخون بأن حرب المملكة الميدية على الآشوريين، لم يكن هدفها الطمع أو التوسع، وإنما كان للإنتقام و وقف إعتداءات الآشوريين و أن إنتصار الميديين في حربهم على الآشوريين كان لمصلحة جميع شعوب الشرق الأوسط في ذلك الوقت، إذ تميزت سياسة الآشوريين بالعنف والقتل والقسوة و الدمار تجاه شعوب المنطقة. كان الآشوريون ينظرون الى الإنسان كمخلوق خُلق للحرب، لذلك لم تكن للإنسان أية قيمة عندهم. بما أن النساء لم يكُنّ يشتركنَ في الحروب، لذلك كان المجتمع ينظر إليهن بإستخفاف و خاصة اللواتي كُنّ ينجبنَ إناثاً. لنفس السبب المذكور، كان يتم إهمال الأطفال المصابين بعاهة عقلية أو جسدية، بل كان يتم التخلص منهم. الآشوريون هم الذين أوجدوا الحجاب للنساء وجعلوهنّ أسيرات المنزل، حيث ينحصر عملهنّ على خدمة الرجل و البيت و الإنجاب.
بعد وفاة الملك كياخسارا، تولّى إبنه ووريثه أستياج Astyages شؤون الإمبراطورية الميدية و بقي ملتزماً بالمعاهدة التي أبرمها والده مع الليديين في عام 608 قبل الميلاد، حيث وثّق علاقاته مع الملك الليدي آليات بروابط عائلية خلال تزويجه من إبنته وفعل الشيء نفسه مع ملك بابل نبوخذ نصر، إبن و وريث نبوبولاصر عبر تزويج شقيقته منه. وهكذا توطدت علاقاته السياسية مع الليديين والبابليين وعاشت المنطقة خلال فترة حكمه بلا حروب أو قلاقل تُذكر. لم يكن الملك أستياج بمستوى سلفه من حيث القوة و الشخصية السياسية, لذلك كان حكمه ضعيفاً و التي أدت الى زيادة نفوذ رجال القبائل القوية في البلاد.

إنهيار الإمبراطورية الميدية

مرتّ على حكم أستياج للإمبراطورية الميدية خمسة و ثلاثون عاما، عندئذٍ إنقلب عليه سيروس Cyrius أو كوروش Kurush (كيخسرو الكبير) في عام 560 قبل الميلاد. يذكر هيرودوت في كتابه الأول (Clio 107)، أنّه بعد تفسير الكهنة Les Mages لرؤيا أستياج بخصوص كريمته ماندان Mandane، فضّل تزويجها من قمبيز الفارسي بدلاً من أحد النبلاء الميديين، لكي يقضي على أية محاولة يقوم بها نبلاء قومه لإزاحته عن الحكم في المستقبل. يتابع هيرودوت حديثه بأنّ ماندان أنجبت ولداً من قمبيز أسمته كوروش Kurush. عاش كوروش في كنف الشعب الميدي و تلقّى تربيته بينهم. عندما أصبح كوروش بالغاً، إستطاع الإطاحة بجدّه أستياج، بفضل أحد القادة الميديين الذي كان يُدعى هارباج Harpage و نصّب نفسه ملكاً على الميديين والفرس. من جهة أخرى، فأن المؤرّخ ستيسياس Stesias يذكر بأنه لم تكن هناك أية رابطة عائلية تربط كوروش بالملك الميدي. أمّا المؤرّخ كزينفون Xenophon فانّ له رأي مشابه لرأي هيرودوت في هذه المسألة، قائلاً بأنّ كوروش كان إبن ماندان الميدية وقمبيز الفارسي ويضيف بأنّه تربّى وأقام صباه بين الميديين في كنف جدّه أستياج إلى أن بلغ سنّ الرشد. التنقيبات الأثرية المكتشفة تدل بأنّ كوروش كان ينتمي إلى العائلة الأخمينية وأن والده كان ملكاً حيث يمكن قراءة الكتابة التي هي باللغة المسمارية على احد الألواح إبن قمبيز ، الملك القوي، يتبعه أنا كوروش، الملك الأخميني وهناك إشارة أيضاً إلى أنّه كان ملكاً على مملكة السوس Susiane بعد إطاحته بأستياج و إسقاط لإمبراطورية الميدية. إستطاع كوروش عن طريق جيشه المدرّب والمنظّم إحتلال آشور وبابل ومن ثمّ التقدّم نحو الغرب والدخول في معارك ضارية مع الليديين بقيادة ملكهم كريسوس Cresus الذي كان إبن الملك آليات. لعب الميديون دوراً حاسماً في صمود الإمبراطورية الأخمينية أمام أعدائها وإستمراريتها، حيث تظهر هذه الأهمية بوضوح في كتابات داريوس التي عُثر عليها في بيهيستون Behistoun و كذلك تتحدث عنها المصنوعات الفخارية التي عُثر عليها في كل من كودين تبه Godin Tepe في كوردستان و يوركان تبه Yorgan Tepe (موقع نوزي Nouzi قرب ملاير Malayer) و على القطع الأثرية الثمينة التي تم إكتشافها بين كنوز أُوكسوس Oxus و التي تعود للقرنين السابع والسادس قبل الميلاد.

إنتفاضات الميديين بعد إنهيار إمبراطوريتهم

بعد إنهيار الإمبراطورية الميدية، حدثت إنتفاضات عديدة من قِبل الميديين لتحرير بلدهم من الإحتلال. قامت إنتفاضة كؤماتا سنة 522 قبل الميلاد و التي كانت بقيادة كؤماتا التي كانت موجهة ضد الملك الأخميني دارا الأول و التي كانت تتمتع بتأييد و مشاركة الشعب الميدي، إلا أن هذه الإنتفاضة فشلت بسبب إفشاء خطة الإنتفاضة من قِبل إحدى النساء الميديات التي قامت بإخبار الملك الأخميني بها. بالرغم من فشل الإنتفاضة، إلا أنها أجبرت الملك دارا الأول على القيام ببعض الإصلاحات التي أدت الى تحسين أوضاع الناس.
إنتفاضة خشريتا و كان قائد هذه الإنتفاضة ينتمي إلى عائلة الملك الميدي كياخسار و كانت تهدف الى إعادة تأسيس الإمبراطورية الميدية، إلا أن هذه الإنتفاضة باءت بالفشل كسابقتها. إنهزم خشريتا في آخر معركة له و التي كانت تحمل إسم

معركة كوندورا، حيث إضطر الى الفرار الى مدينة ري الحالية، إلا أن الجيش الأخميني طارده و إستطاع إلقاء القبض عليه. بعد إلقاء القبض عليه، قام الملك الأخميني بقتله بطريقة بشعة، حيث قام بقطع أذنيه وجدع أنفه وفقأ عينيه وقطع لسانه و من ثم ربطه بشجرة في مدينة آكباتان و تم بعد ذلك تصويب السهام عليه الى أن فارق الحياة. قام الملك دارا بتدوين هذا القتل الوحشي على نقوش بهيستون، كأحد إنتصاراته، للإفتخار به و الذي باقٍ لحد الآن و يمكن للمرء الإطلاع عليه و مشاهدته هناك.

إنتفاضة جتران تخوما التي قادها جتران تخوما، إلا أن إنتفاضته باءت بالفشل. كان سبب فشله هو خيانة بعض الميديين له، حيث قبضوا عليه وسلّموه إلى الملك دارا في مدينة هولير (أربيل)، و كان مصيره كمصير سلفه خشريتا، حيث تم تعذيبه وقطع أنفه و لسانه و أذنيه و من ثم تم قتله.

ميديا تحت حكم إسكندر المقدوني

بعد انتصار الاسكندر المقدوني وجيشه المؤلف من المقدونيين و الأغريق على الملك الأخميني، وقعت كوردستان تحت السيطرة المقدونية – الأغريقة. بعد وفاة الاسكندر سنة 323 قبل الميلاد، كانت كوردستان و العراق وسوريا وايران من حصة احد قادته المدعو سلوقس. يمكن القول بأن إسكندر المقدوني لم يكن عنصرياً، حيث كان مرناً في تعامله مع الشعوب التي قام بإحتلال بلدانها و لم يلجأ الى القضاء على ثقافة ولغة وحضارة شعوب منطقة الشرق الأوسط عندما وصل إليها، بل خلق حضارة ممزوجة كانت تحمل إسم الهلنستية (هلنستية متكونة من كلمتي هيلين و ايست، حيث أن هيلين هي إسم جدة اليونانيين وكلمة إيست تعني الشرق باللغة اليونانية). فيما يتعلق بأرض ميديا، عيّن الأسكندر المقدوني حاكماً ميدياً لها في سنة 350 قبل الملاد، كان يُدعى اكسودات ومن بعده، في سنة 348 ق.م، تم تعيين شخصاً ميدياً آخراً كحاكم جديد لمملكة ميديا، والذي كان إسمه أتروبات. في هذا العهد أُقيم حفل زفاف كبير ومشهور في التاريخ، إذ أقام الإسكندر المقدوني حفلة زواج كبرى له و لمائة من قواد جيشه، حيث تم زواجهم لفتيات شرقيات. تزوج الإسكندر المقدوني الفتاة الميدية روكسانا وتزوج قائده المقرب إليه سلوقس الفتاة الفارسية أباما وهكذا تم زواج القادة العسكريين لفتيات شرقيات آخريات. أرض ميديا أو المملكة التي كان يحكمها أتروبات أخذت تحمل اسم أذربيجان بمرور الوقت.

المصادر

إبن خلدون، عبد الرحمن بن محمد (2004). العبر وديوان المبتدأ والخبر في أيام العرب والعجم والبربر ومن عاصرهم من ذوي السلطان الأكبر. مطبعة دار الفجر في التراث، القاهرة.

الحموي، ياقوت بن عبدالله الرومي (1906) معجم البلدان. طُبع في مصر

الطبري، محمد بن جرير (؟). تأريخ الأمم و الملوك. طُبع في مصر.

بيرنيا، حسن (1921). ايران قديم. (باللغة الفارسية)

زكي، محمد أمين (1945). خلاصة تأريخ الكرد و كردستان- من أقدم العصور التأريخية حتى الآن. الجزء الأول، الطبعة الثانية. ترجمة محمد علي عوني.

زكي، محمد أمين (1948). خلاصة تأريخ الكرد و كردستان- تأريخ الدول و الإمارات الكردية في العهد الإسلامي. الجزء الثاني، الطبعة الثانية. مطبعة السعادة، مصر. ترجمة محمد علي عوني.

زيار، د. (2000)..إيران ثورة في إنتعاش. طُبع في باكستان.

كوردستانى، محه هـ مه د مه رد ۆخى (1991). مێژووى كورد و كوردستان. وەرگێڕانى عه بدول كه ريم محه مه د سه عيد. مطبعة أسعد، بغداد. (باللغة الكوردية)

.Durant, W. (1954). The Story of Civilization. Vol. 1, part 2. Simon and Schuster, New York

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 382

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (3)

20240312211813558382=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (3)

2. الإمبراطورية الميدية
ب. الحضارة الميدية
في المقالة السابقة تطرقت الى نشوء الإمبراطورية الميدية و أصل سكان هذه الإمبراطورية و التركيبة السكانية فيها و نظام حكما و ملوكها و الحروب التي خاضتها و التحالفات السياسية و العسكرية التي أقامتها، بالإضافة الى جغرافيتها و من ثم إنحلالها و إختفائها. في هذه المقالة أتناول الحضارة الميدية و ثقافتها و أركز فيها بشكل خاص على اللغة الميدية (الآفيستية) و الإستعانة بمصادر تأريخية موثوقة لتأكيد كوردية زرادشت و الإلتجاء الى مفردات اللغة الميدية (لغة الآفيستا، الكتاب المقدس للزرادشتيين) لإثبات كون اللغة الكوردية المعاصرة هي إمتداد للغة الميدية. كما أركز في المقالة الحالية أيضاً على الديانة الزرادشتية التي كانت من أكثر الديانات المتقدمة و الحضارية في حينها.
الأسرة و الطب و الزراعة
دعا زرادشت إلى مكارم الأخلاق، وجعل دعائم الأسرة تقوم على أسس قوية من قواعد الأخلاق، فإعتبر الرباط العائلي عن طريق الزواج جزءً من الدين و أن الدنيا تبلغ سعادتها القصوى في البيت الزوجي إن البيت السعيد هو البيت الذي يضمّ زوجة صالحة ويمرح فيه أطفال وتزداد فيه التقوى.و يضيف زرادشت أن البيت السعيد هو البيت الذي تتناسل فيه الماشية ويكثر فيه غذاء الحيوان ويسعد فيه الكلب.
كان زرادشت طبيباً فإهتم بطب الجسد وشريعته تنصّ على الشروط التي ينبغي أن تتوفر في طبيب الجسد وهي أن يعرف تشريح أعضاء الجسم و أن لا يزاول العلاج إلا بعد معرفة تامة بأنواع الأدوية وأسماء الأعشاب المختلفة وخصائصها، وأن يُحرم الشخص من ممارسة الطب إذا تسبب في موت ثلاثة أشخاص عند معالجته لهم. هذا ما جعل الطب يتطوّر ويتقدّم في ميديا، فكانت مدرسة جنديسابور من أهم مدارس الطب قبل الإسلام، وظلت كذلك إلى القرون الإسلامية الأولى.
إعتبر زرادشت العمل الزراعي هو العامل الأول لنهضة الأمة، لأنه يوفر للأمة قوتها وتقيها في سنين الجفاف و القحط، حيث أن القحط يبعث على إثارة شهوات الغزو في النفس و يشجع على الحروب. كانت الزراعة هي من أهم النواحي التي دعا زرادشت أتباعه إلى النهوض بها بقوله: إنّ زرادشت سأله ربه عن خير الطرق لإعلاء كلمة دين مزدا، فأجابه: إنها زراعة القمح، فمن زرع القمح يزرع الاستقامة ويعين دين مزدا، لأنه حين تبذر حبوب القمح تذعر الشياطين .. وحين تنبت تضطرب وتمرض.. وحين ترى سيقانها تبكي.. وحين ترى سنابلها تدير ظهرها.
الفنون
كان الفن متقدماً خلال فترة الحكم الميدي، حيث تم إستخدام الرسوم و الزخارف و الكتابات على الألواح و الجدران و القبور و الأحجار و الحديد و الأنسجة. كما أنهم عرفوا خياطة الألبسة والغزل والنسيج والنقش على الخشب و الحديد و صنعوا التماثيل وخاصة للآلهة و للمشاهير منهم. إكتشفت التنقيبات التي أُجريت في تل هسار الفن الرائع للميديين، كما أنه تم العثور في كهفين على نوع متقدم من الفن. الكهف الأول هو كهف شهرزور (يقع في محافظة السليمانية في إقليم جنوب كردستان) الذي يضم قبر الملك كيأخسار و رسومات عديدة له في مختلف جوانب الحياة السياسية. تم العثور أيضاً على تمثال ذي أربعة أجنحة لشخص محفور على حجر و عليه صورة كوكب الزهرة التي تدل على الآلهة أناهيتا والقمر يدل على الآلهة ميترا والشمس الدالة على إله الخير أهورا مزدا لدى زرادشت، بالإضافة إلى صورة كاهن من الموغ أمام موقد نار.
الكهف الثاني يقع في منطقة دوكان، حيث تم العثور فيه على قبر الملك الميدي أسيتاك و رسوم عن الطبيعة وأشكالاً زخرفية

لها على الصحون والكؤوس. عرف الميديون الزراعة وتربية الحيوانات وتدجينها أيضاً و خاصة الحصان.
فن حرب العصابات
كان لإستخدام الميديين البارع للميليشيات أو محاربي حرب العصابات أثراً كبيراً في توسيع إمبراطوريتهم و الدفاع عنها و عن أنفسهم. كانت تُسمى تلك الميليشيات ب كاره Kara، حيث تدل الكتابات المنقوشة في بيستون في إقليم شرق كوردستان على ذلك. يعد ذلك أقدم سجل تأريخي لهذا النوع من الحروب، حيث أصبح منذ ذلك الوقت الشكل المفضل للدفاع عن كوردستان الى يومنا هذا.
اللغة الميدية
اللغة الميدية هي الكوردية، حيث أن الموكريانيين في إقليم شرق كوردستان مازالوا يتحدثون بها. من هنا نرى أن اللغة الميدية تحولت بمرور الوقت من لغة تجمع الميديين حولها و توحّدهم الى مجرد لهجة من اللهجات الكوردية. كان الميديون يستعملون الخط المسماري في الكتابة و أحياناً الهيروغليفية التي تغيّر شكلها نسبياً بعد أن أصبحت الزرادشتية الدين الرسمي للبلاد، إذ تم إستخدام حروف مشابهة للمسمارية في كتابة آفيستا، و التي كانت تُسمّى اللغة والكتابة الآفستية. اللغة التي كُتبت بها آفيستا كانت موجودة منذ القدم في كوردستان و إيران الحالية، وعندما كتبوا الآفيستا بتلك اللغة، سموها لغة الآفيستا ، والتي كانت اللغة الرسمية في زمن الساسانيين. كان إقليم شرق كوردستان الحالى مهداً للديانة الزرادشتية و بالتالي موطناً للغة الآفيستا. إن معظم الكلمات التي يقال أنها بهلوية محضة مثل : (سه را ، سه ردار ، سويا ، فه رمان ، سه رهه نك ، سه رتيب الخ) هي كلمات لا زالت باقية في اللغة الكوردية. هذه اللغة و الكتابة تحولتا فيما بعد إلى اللغة و الكتابة البهلوية التي إستمر إستعمالهما من قِبل الكورد و الفرس الى أن وصل الدين الإسلامي الى المنطقة.
القراءة والكتابة
كان (تنك كه لوو) الملقب ب(شه لكلول) الكردي الأصل ، عالماً وأديباً في الجزيرة، وفي مناطق شمال الموصل قبل الميلاد بسبعمائة عام، حيث أن له كتب عديدة باللغة الكوردية في المواضيع الدينية والفلكية. (آرياته) عالم وطبيب مشهور كتب كتباً بالكوردية عن فنون الطب باللغة الكردية ، وبالأبجدية الكردية آنذاك . كان لزرادشت كتابان : آفيستا و ويين و كان (ويين) مكتوباً على جلود 12000 جاموس. وضع (آزربورد مارسويه ند) ألفباء الخط البهلوي ، الذي يتكون من 42 إشارة تحافظ على جميع الأصوات من فتحة وكسرة وضمة، وهي الحروف التي كُتب بها (آفيستا). (ويين) هو أقدم كتاب كوردي باللغة الآفيستية. كانت أفراد سلسلة السلاطين للإمبراطورية الميدية ، يقرؤون عرائض في المحاكمات.كما أن طبيب بلاط ئه ردشير وضع كتاباً تاريخياً يتحدث عن تقويم البلاط الملكي. التوراة يتحدث عن القانون والتعليم (القراءة والكتابة) لدى الإمبراطورية الميدية وهذا ما يؤكد وجود القراءة والكتابة والصحافة وكذلك القانون والمحاكم في كوردستان منذ القدم. إن كتابي (آفيستا) و(يين) مكتوبان كأشعار و كانا يقرآن بصوت عال وجميل و في بلاط الإمبراطورية الساسانية، كان باربود يلقي الشعر ثم يؤديه غناءً ولحناً بصوته و ب(سه متوور) ته. أخذ الفرس عن الميديين لغتهم وحروفهم التي تبلغ ستة وثلاثين حرفا وهم الذين جعلوا الفرس يستبدلون الكتابة والرق والاقلام بالواح الطين وأخذوا قانونهم الأخلاقي الذي يوحي بالاقتصاد وحسن التدبير وأخذوا دينهم (الزرادشتية) وأخذوا نظام الاسرة، وأما أدبهم وفنونهم فلم يبق منها الا حروف قليلة.
الكتب الكوردية قبل الإسلام
قبل الإسلام، كُتبت كتب عديدة باللغة الكوردية، إلا أن المسلمين عندما غزوا كوردستان، ألقوا العديد من الرسائل والصحائف والمخطوطات في الأنهار بذريعة أنها مجوسية و زرادشتية. لقد تمّ إنتشال بعض منها وكانت على قسمين، كان القسم الأول من الكتب و المخطوطات تتناول الأمور الدينية مثل آفيستا و زه ند و ويين ومواضيع أخرى عن الزرادشتية. القسم الثاني كان يضم مواضيع عن السياسة والعادات والصحة والتعليم والأدب والتاريخ والأساطير والقصص وشؤون إدارة الدولة و قوانين الشطرنج وفنون الفروسية ورمي السهام وعن الصناعة والزراعة والغابات وعلوم الأرض والفلك والفلسفة. من الكتب الكوردية التي تم تأليفها قبل ظهور الإسلام في المنطقة كانت آفيستا و ويين و بوندهسن و داتستان دينييك و آرتاري و ويرافنامه و كارنامه ى ئه ردشيري بابه كان و زريران و داتستان ريدك و خوسره وكووتان و وشتره نكنامه و خوتاي نامه و خوواي نامه و روستم نامه الخ.
عُرف كتاب خوتاي نامه بإسم سير الملوكي و خوواي نامه بإسم شانامه، حيث تم ترجمتهما من اللغة البهلوية إلى كل من اللغة الفارسية والعربية. تم تأليف كتاب كليلة وده مه نهش في الهند و دخل كوردستان في عهد القاضي والحاكم الكوردي ئه ردشير و حينئذ تمت ترجمته إلى البهلوية وبعد ظهور الإسلام تُرجم من البهلوية إلى الفارسية. أما شانامه فهو كتاب تأريخي كان مكتوباً باللغة البهلوية قبل الإسلام ، وفيما بعد تُرجم إلى الفارسية.
إن محاولة الإسكندر المقدوني في إتلاف الآفيستا في حوالي عام 331 قبل الميلاد، كانت كارثة كبرى و ضربة مؤلمة للدين الزرادشتي، حيث أنه بعد قضائه على الدولة الأخمينية الهخامنشية، إستولى على المكتبة الشاهنشاهية، حيث كانت جميع أجزاء الآفيستا محفوظة هناك فأحرقها مع كل المستندات المكتوبة الأخرى و لم تسلم الآفيستا من الحرق في النهاية سوى بعض أجزائها القليلة و التي تُشكل 83000 كلمة و بقيت الأجزاء الأخرى المحفوظة في صدور الموابدة و الهرابدة جيلاً بعد آخر الى نهاية العهد السلوقي، حيث إستؤنف تحرير أجزائها في حوالي سنة 147 قبل الميلاد. بعد ذلك إستمرت محاولات إعادة كتابتها الى أواخر العهد الأشكاني المنتهي في سنة 226 قبل الميلاد و خلال العهد الساساني حتى حكم خسرو برويز

(590 – 628 م) و بعده جاء الإسلام، فتوقفت المحاولات و إنطوت صفحة الثقافة الآرية الى حين.
المعتقد و الديانة
قبل قيام الإمبراطورية الميدية، كانت مبادئ أناهيتا الأكثر إنتشاراً في المنطقة، التي كانت تمثل نجم الزهرة، ثم تلتها معتقدات ميترا التي تمثلت القمر و بعد ذلك إختلطتا بالديانة الزرادشتية التي تمنح الشمس الإحترام والتقديس وتعطي النار مكانة مرموقة و ثم النور ضد الظلام. الجدير بالذكر أن السيدة نفرتيتي (معناها بالكوردية نفرتي–تي أي المرأة الجميلة القادمة) التي كانت زوجة الفرعون المصري امنحوتب الرابع، هي إبنة ملك الإمبراطورية الميتانية، التي كانت عاصمتها واشوكاني (سري كانيه أي رأس العين قرب قامشلو الواقعة في إقليم غرب كوردستان)، تمتد أصولها الدينية إلى أناهيتا وميترا، لذك عندما تزوجت الفرعون المصري، جعلته يغيّر معتقداته الدينية التي يعتبر فيها نفسه الإله الحي على الأرض بينما الإله الآخر آمون في السماء و الذي يعني أنه كان يعتقد بإله ثنائي، فعاد يؤمن بإله واحد فقط في السماء واسمه آتون أي الشمس. إن كلمة آتون لا تزال تُستخدم في اللغة الكوردية و التي تعني الحرارة الشديدة و التي كانت تعني الشمس قديماً.
في فترة حكم آزي دهاك Azhi Dahak، كانت لعبادة الملائكة تأثير كبير على الديانة الزرادشتية الناشئة و التي كانت من نتائجها إدخال المنصب الكهنوتي المعروف ب ماكي Magi الى تلك الديانة. حاولت الملوك الأخمينيون الزرادشتيون، الذين جاؤوا بعد الميديين عكس هذا النفوذ، الا أنهم حققوا القليل في إعادة تنصيب الزرادشتية الأصلية كما هي مبينة في الكاثا Gatha، الذي يعد أقدم و أنقى جزء من الكتاب الزرادشتي المقدس آفيستا Avesta. في تلك الفترة أُضيفت سمة شيطانية على اللقب الملكي التشريفي آزي دهاك من قِبل الزرادشتيين و هكذا ترسخت في ذلك الدين الميثولوجيا القومية و أدب الملحمة عند الإيرانيين. ما زال آزي دهاك يُبّجل كسلطان سهاك Sultan Sahak، و هي صيغة أكثر تحريفاً للإسم الأصلي، من قبل أنصار الدين اليارستاني الكوردي (أهل حق أو الكاكائيين).
كانت العقائد الزرادشتية قريبة كل القرب من عقيدة التوحيد، بل إنها حتى بعد أن أقحموا فيها أهرمان والأرواح، ظل فيها من التوحيد بقدر ما في المسيحية، بشياطينها وملائكتها. يمكن ملاحظة إنعكاس الثنائية الزرادشتية في الديانة المسيحية و مدى تأثر هذه الديانة بتلك الثنائية. الفكرة الزرادشتية عن الإله كانت تلفت إنتباه الناس المهتمين بدقائق الأشياء وتفاصيلها كماثيو آرنلد. أهورا مزدا، كانت تمثل قوى العالم التي تعمل للحق والأخلاق الفاضلة. إن فكرة الثنائية يُفسّر للإنسان و يبرر ما يراه في العالم من تناقض وتضاد. رجال الدين الزرادشتيون يقولون أحياناً بأن الشر لا وجود له في حقيقة الأمر، فإنهم في الواقع يعرضون على الناس ديناً يصلح لأن يمثل ما يصادف الإنسان في الحياة من مشاكل خلقية تمثيلاً يقربها إلى عقله وتنطبع فيه، وقد وعدوا أتباعهم بأن آخر فصل من هذه المسرحية سيكون خاتمة سعيدة للرجل العادل و ذلك لأن قوى الشر ستنهزم أمام قوى الخير بعد أن يمر العالم بأربعة عهود، طول كل منها ثلاثة آلاف عام، يسيطر عليه فيها على التوالي آهورا مزدا و أهرمان. حينئذ ينتصر الحق في كل مكان وينعدم الشر فلا يكون له من بعد وجود. ثم ينضم الصالحون إلى آهورا مزدا في الجنة، بينما سيكون مصير الخبيثاء في الظلمة، يطعمون فيها أبد الدهر سُمَّاً زعافاً.
زرادشت كان نبياً كوردياً و ليس فارسياً
ولد زرادشت في شمال غربي إيران الحالية {(في منطقة رى (Ragha القديمة) بكوردستان} و ترعرع هناك، ثم هاجر من هناك الى القسم الشرقي من إيران الحالية و إستقر في مدينة خراسان و هناك كتب كتابه المقدس آفيستا و بدأ بنشر دينه الجديد من هناك في حوالي القرن السابع قبل الميلاد. ولادة زرادشت في كوردستان و نشأته هناك دليل على أن زرادشت كان مواطناً كوردياً و أنه كتب كتابه المقدس آفيستا باللغة الميدية التي هي اللغة الكوردية، حيث أن زرادشت إضطر الى ترك بلده بسبب دعوته للناس الى نبذ الأعراف الظالمة في بعض جوانب الحياة و بذلك فهو إرتحل مبشراً و داعية و من غير الممكن أن يكون قد ترك دعوته بعد هجرته الى خراسان لفترة طويلة لكي يتعلم لغة البارسيين ليبلغ بها رسالته، و حتى على فرض أنه كان قد فعل ذلك فأنه من المستحيل أن يتمكن، كشخص غريب عن اللغة البارسية، من الإرتقاء الى هذه اللغة الراقية و البلاغية في تلك اللغة الأجنبية بمقاييس ذلك الوقت التي نراها في لغة الآفيستا.
للمضي في إثبات كون لغة كتاب آفيستا أقرب الى الكوردية من قرب الفارسية الحديثة للفارسية القديمة، يذكر الأستاذ مسعود محمد أدلة إضافية تؤيد هذه الدعوى ذات صلة بمدلولات صرفية تقيم جسوراً بين الكوردية و الآفيستية. إن اللاحقة تات في اللغة الآفيستية، هي أداة لقلب إسم المادة الى إسم المعنى و لا يوجد لها نظير في اللغة الفارسية، إلا أن لها نظيراً في اللغة الكوردية يقاربها في الشكل و يساويها في الوظيفة وهو لاحقة اتي، ايه تي، تي فهي لاحقة ذات ثلاث صور تبعاً لتكوين الكلمة التي تلحقها صرفياً. الكلمة الآفيستية أمر تات تُقلب في الكوردية الى نه مرايه تي، نه مره تي التي تعني الخلود، فالهمزة المفتوحة في الكلمة الأولى التي هي للنفي يقابلها نه في الثانية الذي هو للنفي أيضاً و مر يعني الموت في كلتا الحالتين، فيعني كل من أمر و نه مر الخالد. تأتي اللاحقة تات في الأولى و اللاحقة أيه تي، أتي في الثانية للتجريد، فيصبح المعنى الخلود أو اللاميتية. كما أنه من المرجح جداً أن الهمزة المفتوحة النافية في الآفيستا أن تكون قد إنتقلت من الميديين الى اللغة الإنجليزية، حيث أنها نافية أيضاً في اللغة الإنجليزية مثل (Social –Asocial أي إجتماعي – غير إجتماعي و – Sexual Asexual جنسي – غير جنسي). كما أنه من المرجح أيضاً أن العرب قد أخذوا هذا الأداة للنفي من الكورد، حيث أن همزة الإسقاط في باب أفعل من الأفعال العربية المستعملة للنفي مثل الفعلين أفلس و أعذر لنزع الفلس و العذر من الرجل مأخوذة من اللغة الآفيستية.
لو نمضي قدماً في المقارنة بين الكلمات الآفيستية و الكوردية، نجد التشابه الكبير بينها، على سبيل المثال لا الحصر، أذكر

بعض الكلمات المتشابهة بين هاتين اللغتين التي تطرق إليها المفكر الكوردي مسعود محمد، للدلالة الأكيدة على أن اللغة الآفيستية هي لغة كوردية و ليست فارسية، حيث لا توجد تشابه للكلمات الآفيستية التي أشير إليها هنا مع المفردات الفارسية المقابلة لها، بعكس اللغة الكوردية التي يلاحظ المرء مدى الروابط القوية التي تجمع المفردات الآفيستية و الكوردية. كلمة Pouroush الآفيستية التي تعني عجوز تحورت في الكوردية و الفارسية الى Pir، هذه الكلمة كانت لها معنىً آخراً هو اللون الخليط من الأسود و الأبيض الذي يقابلها في العربية كلمة الأدهم إذا كان سواده غالباً و الأشهب إذا كان بياضه غالباً. هذه الكلمة الميدية لا زالت باقية في اللغة الكوردية التي هي Bor. كلمة Pareto الدالة على المرور لا تعدو سوى الكلمة الكوردية Par مع اللاصقة Te والتي تصبح Tepar. كلمة أمر تات الميدية تقابلها الكلمة الكوردية نه مرايه تي التي تعني الخلود كما أن كلمة uPas التي تعني الغنم تقابلها في الكورية و بنفس المعنى كلمة Pas. كلمة Haurva الآفيستية التي تعني تام أو كامل نجدها في الكوردية قد تحولت الى Iro، حيث أن حذف حرف الهاء في أوائل الكلمات الكوردية و إحلال حرف الهمزة محله، أمر شائع في اللغة الكوردية قد تم تبدل حرف الى و، طبقاً لقاعدة صوتية أخرى في اللغة الكوردية و هكذا تحورت هذه الكلمة الميدية التى عمرها ثلاثIro آلاف سنة الى Iro. كلمة Vizim تقابله في الكوردية خزم Khizim التي تعني قريب (الآتية من القرابة. Azan التي تعني الشمس أصبحت في الكوردية Gizing التي تعني شعاع الشمس و كلمة Shapik التي تعني الصدرية هي مستعملة في اللغة الكوردية بنفس صورتها و معناها. كلمة Dughdu الآفيستية تحولت الى كلمة Deot التي لا زالت موجودة في اللهجة اللورية الكوردية التي يتكلم بها الفيليون و من الآفيستية تم أخذ هذه الكلمة من قِبل الشعوب الناطقة باللغات الهندو-أوروبية مثل الإنجليزية و السويدية و الفارسية و غيرها. كلمة Rapitvina تعني وقت الظهر باللغة الآفيستية و تحولت الى Firavin في الكوردية و التي تعني وجبة طعام الظهر، كما أن الكلمة الآفيستية Zrayah تقابلها في اللغة الكوردية Zarya التي تعني البحر و matarZa تحولت الىZawa في الكوردية، التي تعني العريس و كلمة Asu قد تحورت الى Ask في الكوردية و التي تعني الغزال و الكلمة الآفيستية Misyah تقابلها في اللغة الكوردية كلمة Masi التي تعني السمك. كلمة Thri الميدية التي تعني ثلاثة، تحولت في الكوردية الى Se، بينما أخذ الإنجليز و السويديون هذه الكلمة من الميدين، حيث تحورت في اللغة الإنجليزية الى Three و في اللغة السويدية الى Tre كما إنتقلت الى عدد آخر من اللغات الهندو-أوروبية.

كما هناك كلمات ميدية أخرى التي لا زالت باقية في اللغة الكوردية مثل آرتا (الفرن) و أسب (الحصان) و آري (ما لها صلة بالشمس و نان (الخبز) و تيغر (تير و الذي يعني السهم). إستمد نهر دجلة إسمه من هذه التسمية لكونه يجري كالسهم و كان يسمى آنذاك بتيغلات. كلمة شير كانت تدل على مرتبة دينية زرداشتية ومازالت تُستعمل لدى الإيزيدين. كلمة ميرتا أو مارتا تعني شجاع ، متمرد، ثائر وهي تسمية يطلقها كتاب آفيستا على ميديا. كلمة زير (الذهب) و نوروز الذي هو اسم شهر آذار و التي تعني اليوم الجديد.

الكتاب المقدس آفيستا الذي كتبه زرادشت يتضمن أربع أجزاء؛ الجزء الأول هو الكاتا Gatha و الذي يضم شرائع الإله آهورا مزدا وحوار زرادشت مع الإله، كما يحتوي على تعاليم زرادشت. الجزء الثاني من الكتاب الياسنا هو جزء متمم للكاتا و يحتوي على شرائع وقوانين وحوار زرادشت مع الإله. أما الجزء الثالث من الآفيستا فهو اليشت الذي يتضمن وصايا زرادشت الى مريديه والمؤمنين بدعوته وكذلك الأمور المتعلقة بالطهارة والنجاسة. الجزء الرابع و الأخير الذي يُسمّى ب ويسبرمن الآفيستا هو عبارة عن أناشيد وأدعية وتراتيل نظمها زرادشت تمجيدا للإله (آهورا مزدا).

الفلسفة الأخلاقية في الديانة الزرادشتية

انشغل زرادشت في بداية حياته في البحث عن حقيقة الخلق والخالق ، وحين إعتقد انه وجد الخالق في شخص الإله (آهورا مزدا)، بدأ بالتفكير في كيفية الخلق والوجود، الحياة والموت والبحث عن طريقة مثلى يستطيع بها الانسان مكافحة الشر في نفسه، والعمل على سيادة الخير والحق والعدل والصدق والحرية والمحبة الكونية الشاملة والأخوة بين جميع أبناء البشر دون التفريق بينهم بسبب الجنس أو العرق أو اللغة أو اللون، حيث يتوحد وجودهم في وحدة خالصة تنصهر في كينونة الوجود المطلق ولا يمكن مشاهدة أي أثر للعبودية في فلسفته، حيث أن كلاً من زرادشت و آلهته لا يتدخلون في هذا الإختيار حتى لو تعلق الأمر بشرائع الإله، حفاظاً على حرية الإنسان. كما أن زرادشت كان لا يستخدم، في نشر دينه العنف الجسدي أو الإكراه المعنوي أو الغضب والحنق. آمن زرادشت بحق المرأة وحريتها قبل سقراط وإعتبرها مساوية للرجل في الحقوق والواجبات، وكان أول من فكر في قواعد الأضداد: الخير والشر، النور والظلام، الحق والباطل، الحرية والعبودية، العلم والشعوذة، المعرفة والجهل، وإعتبر العناصر الاولى هي عناصر الرغبة في الحياة، والثانية عناصر الرغبة في الموت والهلاك.

إن زرادشت أتى بعقيدة جديدة لم يكن للشعوب الهندو- أوروبية و الآرية عهد بها من قبل، حيث أن هذه العقيدة أنكرت تعدد الآلهة و نادى بإستقلال قوى الخير و الشر كثنائية متصارعة و متضادة و أن زرادشت قام بإطلاق كلمة Daeva و التي تغيرت فيما بعد الى Dew على إبليس، حيث كانت هذه الكلمة تعني الإله قبل ذلك، و أطلق زرادشت إسم Mazda على الرب الأوحد. تُذكر كلمة مزدا دائماً مع كلمة Ahura كصفة لها فيُقال Mazda Ahura و التي تعني المولى العليم.

تصوّر الزرادشتيين للعالم كميدان يتصارع فيه الخير والشر، أدخل في خيال الشعب حافزاً قوياً، مبعثه قوة خارجة عن القوى البشرية، يحث على الأخلاق الفاضلة ويصونها. كانوا يمثلون النفس البشرية، كما يمثلون الكون، في صورة ميدان كفاح بين الأرواح الخيّرة والأرواح الشريرة؛ وبذلك كان كل إنسان مقاتلاً، إذا أراد ذلك أم لم يرده، و كان عليه أن يختار أن يكون في

صفوف جيش الله أو جيش الشيطان، وكان كل عمل يقوم به أو يغفله يرجح قضية أهورا مزدا أو قضية أهرمان. إنها فلسفة فيها من المبادئ الأخلاقية ما يعجب به المرء أكثر مما يعجب بما فيها من مبادئ الدين، إذا سلمنا بأن الناس في حاجة إلى قوة غير القوى الطبيعية، تهديهم إلى الخُلق الكريم. فهي فلسفة تضفي على الحياة الإنسانية من المعنى ومن الكرامة ما لا تضفيه عليه النظرة القائلة بأن الإنسان ما هو إلا حشرة حقيرة لا حول لها ولا قوة أو أنه مجرد آلة تتحرك كما يقال في يومنا هذا. إن الإنسان، حسب تعاليم زرادشت، ليس مجرد بيدق يتحرك بغير إرادته، بل أن له إرادة حرة لأن أهورا مزد ا (إله الخير أو الحكمة وخالق العالم المادي) يريده شخصاً يتمتع بكامل حقوقه، و أنه مخيّر أن يسلك طريق النور أو طريق االظلام. إن أهرمان هو الكذبة المخلدة، وأن كل كذاب هو خادم له.
أسسّت هذه العقيدة قانون أخلاقي مفصل رغم بساطته، يدور كله حول القاعدة التي تقول أن الطبيعة لا تكون خيّرة إلا إذا منعت صاحبها أن يفعل بغيره ما هو شرّ لنفسه. تقول الآفيستا أن على الإنسان ثلاث واجبات يجب إدائها وهي أن يجعل العدو صديقاً وأن يجعل الخبيث طيباً، وأن يجعل الجاهل عالماً. أعظم الفضائل عنده هي التقوى، ويأتي بعدها الشرف والأمانة عملاً وقولاً و يحرّم أخذ الربا ولكنه يجعل الوفاء بالدَين واجباً. رأس الخطايا كلها (في الشريعة الزرادشتية كما هي في الشريعة الموسوية) هو الكفر. العقوبات الصارمة التي كانت تُفرض على الملحدين تدل على أن الإلحاد كان له وجود بين الآريين، وكان المرتدون عن الدين يُعاقبون بالإعدام دون أية مواربة. ما أمر به السيد من إكرام ورحمة لم يكن يُطبق من الوجهة العملية على الكفار، أي على الأجانب، لأن هؤلاء كانوا صنفاً منحطاً من الناس أظلهم آهورا مزدا.
لما كانت التقوى أعظم الفضائل على الإطلاق، فأن أول ما يجب على الإنسان في هذه الحياة أن يعمله هو أن يعبد الله بالطهر والتضحية والصلاة. ولم تكن ميديا الزرادشتية تسمح بإقامة الهياكل أو الأصنام، بل كان الزرادشتيون ينشئون المذابح المقدسة على قمم الجبال، وفي القصور، أو في قلب المدن، وكانوا يوقدون النار فوقها تكريماً لآهورا مزدا أو لغيره من صغار الآلهة. كانوا يتخذون النار نفسها إلهاً يعبدونه ويسمونها أنار و كانوا يعتقدون أنها ابن إله النور. كانت كل أسرة تجتمع حول موقدها، تعمل على أن تظل نار بيتها متقدة لا تنطفئ أبدا، لأن ذلك من الطقوس المقررة في الدين. كانت الشمس نار السماوات الخالدة، تُعبد بوصفها يتمثل فيها الإله آهورا مزدا أو مثرا كما عبدها إخناتون في مصر. لقد جاء في كتابهم المقدس: يجب أن تُعظّم شمس الصباح إلى وقت الظهيرة وشمس الظهيرة يجب أن تُعظم إلى العصر، وشمس العصر يجب أن تُعظم حتى المساء والذين لا يعظمّون الشمس لا تحسب لهم أعمالهم الطيبة في ذلك اليوم، وكانوا أيضاً يقدمون القرابين إلى الشمس، والى النار، والى آهورا مزدا، حيث كانت القرابين تتمثل في الأزهار و الخبز والفاكهة والعطور والثيران والضأن والجمال والخيل والحمير وذكور الوعول. كان الزرادشتيون يقدمون القرابين كضحايا بشرية، شأنهم شأن غيرهم من الأمم. لم تكن تنال الآلهة من هذه القرابين إلا رائحتها، أما ما يؤكل منها فقد كان يبقى للكهنة والمتعبدين، لأن الآلهة، على حد قول الكهنة، ليست في حاجة إلى أكثر من روح الضحية. ظلت العادة الآرية القديمة عادة تقديم عصير الهوما المسكر قرباناً إلى الآلهة باقية بعد انتشار الدين الزرادشتي بزمن طويل، وإن كان زرادشت نفسه جهر بسخطه على هذه العادة و لم يرد لها ذكر في الآفيستا. كان الكهنة يحتسون قسماً من هذا العصير المقدس، ويوزعون ما بقي منه على المؤمنين المجتمعين للصلاة. إذا حال الفقر بين الناس وبين تقديم هذه القرابين، حينئذ كان بإمكانهم الإستعاضة عنها بتقديم الأدعية والصلوات للآلهة. كان أهورا مزدا يحب الثناء ويتقبله، ومن ثم فقد وضع للمتقين من عباده طائفة رائعة من صفاته أضحت من الأوراد المحببة عند الميديين.
إذا ما وهب الإنسان الميدي حياة التقى والصدق، كان في وسعه أن يلقى الموت دون خوف. كان من العقائد المقررة أن إله الموت أستواد قادر على العثور على الإنسان أينما يكون و أن إنسان لا يمكنه الإفلات منه حتى لو إختبأ في باطن الأرض، كما فعل أفرسياب التركي الذي بنى له تحت أطباق الثرى قصراً من الحديد يبلغ ارتفاعه ألف مرة بقدر قامة الإنسان، وأقام فيه مائة عمود، تدور في سمائه النجوم والقمر والشمس، التي كانت تغمره بأشعة النهار. وكان في هذا القصر يفعل كل ما يحلو له ويحيا حياة سعيدة جداً، و مع ذلك لم يستطع الفرار من ملك الموت أستواد. كذلك فأن دهاق قام بحفر أرض واسعة مستديرة، تمتد أطرافها إلى أبعد الحدود، و طاف بالأرض شرقاً وغرباء باحثاً عن الخلود فلم يعثر عليه و لم يستطع كل ذلك من إنقاذه من قبضة إله الموت. إن أستواد المخاتل يأتي متخفياً و يعثر على كل إنسان، حيث أنه لا يعظّم شخصاً، ولا يتقبل الثناء ولا الإرتشاء، بل يهلك الناس بلا رحمة.
من طبيعة الأديان أن ترهب وتنذر، كما توعد و تُبشّر، فأن الإنسان الميدي، رغم هذا كله كان ينظر إلى الموت برهبة، إلا إذا كان جندياً يدافع عن قضية آهورا مزدا. بعد الموت هناك الجحيم و الأعراف و الجنة. كان لا بد لأرواح الموتى أن تجتاز قنطرة تُصفى فيها، تجتازها الأرواح الطيبة فتصل من جانبها الثاني إلى مسكن الفناء حيث تلقاها وترحب بها فتاة عذراء، ذات قوة وبهاء، وصدر ناهد، مليء ؛ وهناك تعيش مع آهورا مزدا سعيدة منعمة خالدة الى أبد الدهر. أما الأرواح الخبيثة فلا تستطيع أن تجتاز القنطرة فتذهب الى الجحيم الذي يتناسب عمقه مع ما اقترفت تلك الأشخاص من ذنوب. الجحيم عبارة عن هاوية مظلمة مرعبة تُعذب فيها الأرواح المذنبة أبد الآبدين. إذا كانت كفة حسنات الإنسان هي الراجحة على سيئاته، فأنه يتعرض لعذاب مؤقت يُطهره من الذنوب، و إذا كان قد إرتكب الكثير من الخطايا إلا أنه فعل الخير، لم يلبث في العذاب إلا اثني عشر ألف عام، ثم يتم رفعه إلى السماء.
ويحدثنا الزرادشتيون الصالحون بأن العالم يقترب من نهايته المحتومة؛ ذلك بأن مولد زرادشت كان بداية الحقبة العالمية التي طولها ثلاث آلاف سنة، وبعد أن يخرج من صلبه ثلاثة أنبياء في فترات مختلفة و الذين يقومون بنشر تعاليمه في العالم،

يحلّ يوم الحساب الأخير، وتقوم مملكة آهورا مزدا، ويهلك أهرمان وجميع قوى الشر هلاكاً لا قيام لها بعده. يومئذ تبدأ الأرواح الطيبة حياة جديدة في عالم خال من الشرور والظلام والآلام فيُبعث الموتى، وتعود الحياة إلى الأجسام، وتنبثق فيها الأنفاس ويخلو العالم المادي من الشيخوخة والموت والفساد والانحلال الى الأبد.

في الديانة الزرادشتية، هناك التهديد بيوم الحساب الرهيب، و من المرجح أن هذا التهديد قد إنتقل من الفلسفة الزرادشتية إلى الفلسفة اليهودية أيام كان للآريين السيادة على فلسطين أو أن اليهود الذين كانوا في الأسر عند البابليين خلال إنتشار الديانة الزرادشتية، يكونون قد تأثروا بمعتقدات الزرادشتية في القيامة و بعثة الموتى، كما يذكر الكاتب مسعود محمد. بما أن من أهداف الدين أن ييسر واجب تذليل الصغار على يد الكبار، فإنه يدفعنا الى الإقرار بأن الكهنة الزرادشتيين كانوا يمتلكون مهارة في وضع قواعد الدين. وإذا ما نظرنا إلى هذا الدين في مجموعه، ألفيناه ديناً رائعاً أقل وحشية ونزعة حربية، وأقل وثنية وتخريفاً من الأديان المعاصرة له.

لو أن زرادشت كان من المخلدين، لتوارى خجلاً حين يرى تماثيل أنيتا أفرديتي تُقام في كثير من مدن الإمبراطورية الآرية بعد بضعة قرون من وفاته و كان يسوءه أن يجد صحفاً كثيرة من صحف قد خصها المجوس بطلاسم لشفاء المرضى والتنبؤ بالغيب والسحر وذلك حين غلب كهنة المجوس زرادشت على أمره. هؤلاء الكهنة المجوس، بزهدهم وتقشفهم، وإقتصارهم على زوجة واحدة، ومراعاتهم لمئات من الطقوس المقدسة، و تطهرهم، إتباعا لأوامر الدين وطقوسه، وبامتناعهم عن أكل اللحوم، وبملبسهم البسيط، ما لبثوا أن إشتهروا بالحكمة بين الشعوب الأجنبية، ومنهم اليونانيين، كما أصبح لهؤلاء الكهنة على مواطنيهم سلطان لا تكاد تُعرف له حدود، لدرجة أن أصبح ملوك الفرس أنفسهم من تلاميذهم، لا يقدمون على أمر ذي بال إلا بعد استشارتهم فيه، فقد كانت الطبقات العليا منهم حكماء، والسفلي متنبئين وسحرة، ينظرون في النجوم ويفسرون الأحلام؛ و الشاهد على تأثيرهم هو حتى أن الكلمة الإنكليزية المقابلة لكلمة السحر Magic مشتقة من اسم المجوس.

أخذت العناصر الزرادشتية في الديانة الآرية تتضاءل مع مرور الوقت، حيث كانت منتعشة في فترة الإمبراطورية الساسانية (226- 651 ب. م)، ولكن الإحتلال الإسلامي للمنطقة وغزو التتار قضيا عليها. لا يوجد أثر للديانة الزرادشتية في هذه الأيام إلا بين عشائر قليلة في إيران وبين البارسيين الهنود. لا تزال هذه الجماعة محافظة على كتبها المقدسة، و تُدرسها، وتعبد النار والتراب والأرض والماء وتُقدسها وتعرض موتاها في أبراج الصمت للطيور الجارحة كي لا تدنس العناصر المقدسة بدفنها في الأرض أو حرقها في الهواء. وهم قوم ذوو أخلاق سامية وآداب رفيعة، وهم شواهد حية على فضل الدين الزرادشتي وما له من أثر عظيم في تهذيب بني الإنسان وتمدنهم و تحضرهم. رغم انحسار الزرادشتية كديانة في وقتنا الحاضر، إلا أن تأثر الديانات اليهودية و المسيحية و الإسلامية بالديانة الزرادشتية بادي للعيان بوضوح.

نشر زرادشت فلسفته بقرون عد يدة قبل سقراط وافلاطون وآرسطو وفيثاغورث ويعتبر بعض المؤرخين أن فيثاغورث كان تلميذا لتعاليم زرادشت ، كما كان الافلاطونيون، من طلاب افلاطون اللاحقين، وكذلك المؤرخون اليونانيون، هيرودتس ، كتسيان وكزنفون والآخرون من اللاحقين على اطلاع بفلسفة وديانة زرادشت.

المصادر

زكي، محمد أمين (1945). خلاصة تأريخ الكرد و كردستان- من أقدم العصور التأريخية حتى الآن. الجزء الأول، الطبعة الثانية. ترجمة محمد علي عوني.

موكرياني، كيو (1961). فه رهه نكي مه هاباد. جابي يه كه مين، هه ولير، جابخانه ى كوردستان.

.Durant, W. (1954). The Story of Civilization. Vol. 1, part 2. Simon and Schuster, New York

Izady, Mehrdad (1992). The Kurds: A Concise Handbook. Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Harvard University, Taylor and Francis International Publishers, .Washington – Philadelphia – London, 268 pp

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (2)

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 383
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (4)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312211849558383

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (4)

الإمارات الفيلية و حكمها لبلاد ما بين النهرين
أتحدث في هذه المقالة عن إمارة أتابكية اللور الكبير و التی تُسمى أيضاً بالإمارة الفضلوية التي دام حكمها مائتين و سبعة و سبعين عاماً و التي في ظلها إنتعشت الحركة الثقافية و العمرانية. كما أتكلم عن الأمير الفيلي، ذوالفقار، الذي حكم بلاد ما بين النهرين لمدة ست سنوات و إتخذ بغداد عاصمة له. و أخيراً أسلط الضوء على التقدم الذي شهدته الدولة الزندية في عهد أميره، كريم خان الذي كانت مملكته تضم لورستان و كان يحكم البصرة و البحرين أيضاً.
إمارة أتابكية اللور الكبير (الإمارة الفضلوية) (1155 – 1432 م)
قامت هذه الإمارة الفيلية في جنوب شرقي لورستان في إقليم شرق كوردستان و دام حكمها لمائتين و سبعة و سبعين عاماً.
كانت المملكة تضم لورستان و تمتد الى ضواحي مدينة أصفهان و في بعض الفترات كانت تضم أيضاً مقاطعة خوزستان و مدينة البصرة. تقدمت الزراعة و التجارة و إزدهرت النهضة العمرانية في عهد أميرها أتابك هزار أسب الذي كان حاكماً عادلاً و حكيماً و محبوباً من قبل شعبه.
حفاظاً على وجوده و على كيان دولته، إضطر الأمير الفيلي أتابك تيكله أن يساهم في حملة هولاكو على بغداد، إلا أن المجازر الفظيعة التي إرتكبها هولاكو بحق سكان بغداد كانت لها أثراً بالغاً على أتابك تيكله، فأبدى إستياءه الشديد من ذلك. علم هولاكو بأمر إستياء أمير لورستان و خطط لقتله، إلا أن الأمير فرّ عائداً الى لورستان قبل أن ينال منه هولاكو. أرسل هولاكو في أعقابه حملة عسكرية كبيرة، حيث تمكنت قوات هولاكو من أسره و قتله.
في عهد الأمير أتابك نصرة الدين أحمد، عمت العدالة البلاد و تم إعمار البلاد بعد أن كان سلفه قد خربها و تحسنت الإمكانيات المالية للدولة. إهتم هذا الأمير بالعلماء و قرّبهم إليه و شجعهم. من نتائج هذا الإهتمام كان قيام ملا فضل الله بن عبدالله القزويني بتأليف كتابه المعنون تأريخ المعجم في آثار ملوك العجم الذي تم طبعه في بلاد فارس و الكتاب محفوظ في دار الكتب المصرية. كما أن مخطوطة محمد بن علي شبانكاره المعنونة مجمع الأنساب، حيث يُلقّب فيها هذا الأمير العادل ببير. يذكر الرحالة إبن بطوطة أن الأمير أتابك نصرة الدين أحمد قد أنشأ في عهده مائة و ستين مدرسة، كان أربع و أربعون منها في مدينة إيزاج و المدارس الباقية كانت منتشرة في أماكن مختلفة من البلاد.
الأمير الفيلي ذوالفقار يحكم بغداد و يتخذها عاصمة لمملكته
كان الأمير ذوالفقار أحمد سلطان ماوصللو، رئيس قبيلة (ماووصللو) التي كانت من عشيرة كلهور الكوردية، أميراً على أطراف لورستان. بعد وفاة الشاه إسماعيل الصفوي و جلوس إبنه (طهماسب) على العرش في سنة 1522 الميلادية، إستولى الأمير ذو الفقار على بغداد و قام بطرد والي بغداد، إبراهيم خان، الذي كان قد تم تعيينه من قِبل الشاه إسماعيل الصفوي. إتخذ الأمير ذوالفقار بغداد عاصمة لمملكته و إستطاع توطيد سلطته في بغداد و بسط حكمه على معظم مدن بلاد ما بين النهرين (العراق)، حيث وضع حاميات عسكرية كوردية في سائر المدن الممتدة من شمال سامراء حتى البصرة. أعلن الأمير إستقلال بلاده و إحتمى بالسلطان سليمان القانوني العثماني و خطب له على المنابر و ضرب السكة بإسمه و أرسل وفداً الى السلطان سليمان القانوني في سنة 1524 الميلادية لعرض دخوله تحت سيادته. الشاه الصفوي، طهماسب الأول، بعث بجيش لإحتلال بغداد في سنة 1528 الميلادية و نجح في إحتلال المدينة و قتل الأمير الفيلي، ذو الفقار، و تمكن من إخضاع باقي مدن بلاد ما بين النهرين لسلطته و عيّن (بكلو محمد خان) والياً على بغداد و بذلك إنتهى الحكم الفيلي لبلاد ما بين النهرين الذي دام لمدة ست سنوات.

الدولة الزندية (1757 – 1794 م) و حُكمها للبحرين و مدينة البصرة
الزند هو فرع من الفروع التي تنتمي الى عشيرة اللك الفيلية، التي كان رجالها يمتازون بالشجاعة (اللور هو جزء من الشريحة الفيلية الذين يقطنون المنطقة الواقعة بين اصفهان وخوزستان ومنطقتهم هذه تُسمى بلورستان). كانت أغلبية الجيش الزندي تتألف من أفراد هذه العشيرة التي تعيش في إقليم شرق كوردستان. كانت قبيلة الزند تسكن في مدينة ملاير. بأمر من نادر قلي شاه، تم إبعاد هذه القبيلة الى خراسان في سنة 1173 الميلادية. بعد مقتل نادر شاه المفاجئ، إنقسمت إيران إلى عدة أقاليم وكان أقوى هؤلاء الولاة كريم خان زند حاكم شيراز و إتخذ مدينة شيراز عاصمة لدولته. بعد مقتل نادر شاه، عادت قبيلة الزند الى موطنها الأصلي، مدينة ملاير. كان كل من كريم خان و أخيه صادق خان يرأس قبيلة الزند. مع مرور الوقت، إستطاع كريم خان زند من بسط سيطرته على المناطق المحيطة بمنطقة قبيلته. إزدادت نفوذ و قوة كريم خان بعد نجاحه في بسط سيطرته على مدينة همدان و وضعها تحت حكمه. إتفق كريم خان مع علي مردان خان على مهاجمة مدينة أصفهان و إخضاعها لسيطرته و نجح في مسعاه، حيث سقطت أصفهان، بعد أن أُجبر حاكمها، أبو الفتح خان على الإستسلام و القبول بالأمر الواقع حين أدرك أنه لا يستطيع التصدي لقوات كريم خان و شقيقه إسكندر خان. تم الإتفاق على تنصيب أحد الأمراء الصفويين حاكماً لمدينة أصفهان، حيث وقع الإختيار على الطفل الشاه إسماعيل الثالث الذي كان يبلغ من العمر ثماني سنوات. أصبح علي مردان خان وصياً على حكم مدينة أصفهان نظراً لصغر سن حاكم المدينة و أخذ يُعلّم الشاه إسماعيل الثالث الآداب و الطقوس الملكية. بعد أن إتسعت رقعة مملكة الزند و قويت شكيمتها، أصبح كريم خان قائداً عاماً للقوات المسلحة و تقلد علي مردان خان منصب نائب السلطان و أصبح أبو الفتح خان حاكماً لمدينة أصفهان. توجّه كريم خان الى كل من همدان و كرمنشاه و قزوين لبسط سيطرة الدولة هناك. غياب كريم خان عن أصفهان، كان فرصة لعلي مردان خان للتخلص من حاكم أصفهان، أبو الفتح خان الذي كان يطمح الإستيلاء على بلاد فارس، حيث قام بقتله. في سنة 1757 الميلادية، أصبح كريم خان الحاكم الأوحد لإيران، حيث بسط سيطرته على إيران بأكملها ما عدا مقاطعة خراسان التي تركها لأحفاد نادر قلي شاه الذين كانوا يعيشون هناك ليحكموها تقديراً و إحتراماً لتلك الأسرة الشاهنشاهية، حيث وضع كل من مازندران (1759 م) ثم أذربيجان (1762 م) و مناطق أخرى مترامية الأطراف تحت حكمه.
كان كريم خان ينشد السلم و يرغب في إسعاد شعبه. لم يفكر الدخول في حرب مع بلاد ما بين النهرين الا في السنين الأخيرة من حكمه، حيث كان يبعث الى المماليك بهدايا فاخرة بين حين و آخر. في السنين الأولى من حكم عمر باشا لبغداد، كانت العلاقات بين ولاية بغداد و حكومة الزند جيدة و شاركتا معاً في التصدي لقرصان بني كعب. غير أن العلاقات بدأت تتدهور بين الدولة الزندية و العثمانية بسبب المعاملة السيئة التي كانت السلطات العثمانية تعامل بها مواطني الدولة الزندية من زوار العتبات المقدسة الشيعية الذين كانوا يأتون الى كل من النجف و كربلاء و الكاظمية و سامراء و فرض الأتاوات عليهم من قِبل السلطات العثمانية و تعرض الزوار لإعتداءات مستمرة. من الأسباب الأخرى لتدهور العلاقات بين الدولتين هي ممانعة العثمانيين لتلبية طلب السلطات الزندية لإستعادة مائة أسرة زندية، كانت تقيم في البصرة الى الدولة الزندية بالإضافة الى إنتقال حركة التجارة من ميناء بوشهر و ميناء بندر عباس الى البصرة.
في سنة 1773 الميلادية، إنتشر وباء الطاعون في البصرة و أدى الى وفاة أعداد هائلة من سكان المدينة الذين كان يبلغ مجموع سكانها آنذاك زهاء خمسين ألف نسمة. تفاقمت مشكلة الجريمة و السلب و النهب بسبب الوباء و أدى أيضاً الى ركود التجارة فيها و بدأت غزوات قبائل بني كعب على البصرة. في سنة 1775 الميلادية، بدأ الهجوم الزندي على البصرة بقيادة صادق خان، حيث كان الجيش الزندي يتألف من خمسين ألف مقاتل و أسطول مؤلف من ثلاثين سفينة. وصلت طلائع القوات الزندية الى شط العرب تؤازرها قوات من بني كعب. بعد حصار دام ثلاثة عشر شهراً إستسلمت مدينة البصرة للقوات الكوردية و ذلك في شهر حزيران من سنة 1776 الميلادية بعد أن نفد الطعام و الذخائر الحربية في المدينة. كما أن كريم خان إستطاع إسترداد البحرين من العرب المتمردين من آل حرم و ضمها الى مملكته. دخول القوات الكوردية الى البصرة جرت بدون عنف. أصبح صادق خان، أخو كريم خان، حاكماً على البصرة و كان يعامل سكان البصرة معاملة جيدة، إلا أن علي محمود خان الذي كان قد نصبه صادق خان حاكماً عسكرياً على البصرة، كانت معاملته قاسية تجاه المواطنين في المدينة أثناء غياب صادق خان عنها. بعد حكم الزنديين للبصرة لمدة أربع سنوات، إنسحبوا من البصرة بسبب وفاة كريم خان زند في سنة 1779 الميلادية.
نظراً لما كان يتمتع به كريم خان من تحقيق العدالة و المساواة و الحزم في إدارة شؤون البلاد، كانت العشائر العربية و التركية في المنطقة يوالونه و ينظرون إليه برضى و إعجاب. خلال حكمه للبلاد، نجح كريم خان في تثبيت الإستقرار و الرخاء في البلاد، حيث إزدهرت خلال حكمه الزراعة و التجارة الداخلية و الصناعة و تم خفض عبء الضرائب عن كاهل المواطنين. كما أن العلاقات التجارية كانت مزدهرة بين الدولة الزندية و الهند و عمل كريم خان على التحكم في واردات الضرائب و قام بتطوير نظام الري. إهتم كريم خان بعاصمته شيراز، حيث قام بتحصينها و تزيينها، بإقامة القراميد و تشييد القلاع حولها و بناء القصور و الدور العامة و إنشاء الحدائق الجميلة حولها و غرس الأشجار و الزهور فيها. كما جعل من عاصمته شيراز مركزاً ثقافياً مهماً. أثناء حكمه، قام بتجديد ضريحي الشاعرين الشهيرين سعدي و حافظ المدفونين في ضواحي مدينة شيراز و أوقف عليهما الكثير من العقارات و الكروم و الحدائق و عيّن موظفين و حرّاس لإدارة هذه الأوقاف. كان كريم خان قد خصص بضع ساعات من وقته يومياً لسماع شكاوى المظلومين لإنصافهم و التعرف على مطاليبهم. يذكر مالكولم أن كريم

خان، في إحدى المرات كان يهم بالعودة الى بيته بعد يوم متعب، إلتحق بموكبه تاجر كان قد تمت سرقة كل ما كان يملكه عندما كان نائماً و أخبر الملك بمشكلته، فأمر كريم خان وزيره بتعويض الرجل ما سُرق منه و البحث عن السارق و المال المسروق. توفي كريم خان في عام 1779 الميلادي، حيث دام حكمه لمدة ثمانية و عشرين عاماً. يرقد ضريح كريم خان زند في مدينة شيراز.
بعد وفاة كريم خان، تنازع العرش أطراف كثيرة و دخلت البلاد في حالة فوضى، حيث إستلم أبناؤه و أقاربه الحكم ، إلا أن الخلافات نشبت بينهم و أدت الى نشوب القلاقل و عدم الإستقرار و إندلاع المعارك بين صادق خان، أخ كريم خان و زكي خان، الذي إستولى على السلطة و كان ظالماً و قاسياً. أنهى القاجاريون الدولة الزندية في الحرب التى إندلعت بين الجانبين في سنة 1794 الميلادية. الجيش القاجاري كان يقوده زعيمهم آغا محمد خان، حيث قام بقتل آخر أمراء الدولة الزندية، الأمير الشاب لطف علي خان. قام آغا محمد خان بنفسه بسمل عيني الأمير الكوردي الذي تم أسره مجروحاً (عشيرة القاجار هي عشيرة تركية أتى بها تيمور لنك من سوريا و نقلها الى إيران، وهي إحدى العشائر السبع التي أوصلت الشاه إسماعيل الأول الى الحكم). لم يكتفِ القاجاريون بقتل الأمير الكوردي، بل قاموا بقتل و سمل عيون رؤساء العشيرة الزندية و رؤساء العشائر الأخرى التي ساعدت و آزرت الحكم الزندي. هكذا تم إحتلال عاصمة الدولة الزندية كرمان (في عهد الأمير لطف علي خان، تم نقل عاصمة الدولة الزندية من شيراز الى مدينة كرمان) و إختفت هذه الدولة الكوردية التى عاشت لمدة أربعة و ثلاثين عاماً.
أختم بهذه المقالة تسليط الضوء على جانب من تأريخ الشريحة الفيلية و الذي هو جزء من التأريخ الكوردي، حيث كنت أهدف من سرد تأريخ الفيليين لإحاطة القارئ العزيز بعراقة و أصالة هذه الشريحة و عمق جذورها في الأرض التي تسكنها. إن الفيليين هم الشريحة الكوردية التي نزحت من جبال كوردستان الى المناطق الواطئة، حيث المياه و التربة الخصبة و في موطنها الجديد بنت حضارات سومر و عيلام و ميديا و أسست العديد من الدول و الإمارات الكوردية. إن البشرية جمعاء مدينة للفيليين بما قدموا من خدمات و إسهامات عظيمة للحضارة الإنسانية، و خاصة بنائهم للحضارة السومرية التي كانت مهد الحضارات، حيث أوجدوا الحروف و الكتابة و الأرقام و فن المعمار و القوانين و الزراعة و غيرها. لذلك لم يكن هدفي من الغوص في تأريخ الفيليين سوى إلقاء الضوء على جانب من تأريخ أحفاد السومريين و العيلاميين و الميديين. للإخوة و الأخوات الذين يرغبون في معرفة المزيد من التأريخ الكوردي، يمكن الرجوع الى كتاب العلامة الأستاذ محمد أمين زكي في كتابيه المعنونين خلاصة تأريخ الكرد و كردستان – من أقدم العصور التأريخية حتى الآن – الجز الأول و الصادر في سنة 1945 و كتاب خلاصة تأريخ الكرد و كردستان – تأريخ الدول و الإمارات الكردية في العهد الإسلامي – الجزء الثاني الصادر في سنة 1961. كما يتوفر هذان الكتابان باللغة الكوردية و هنك كتاب آخر بالكوردية و المعنون شرفنامه لمؤلفه شرفخاني بدليسي، حيث يستطيع قراء الكوردية الإستعانة بهذه الكتب.
في الحلقات القادمة من هذه السلسلة من المقالات سأبدأ بتناول أوضاع الفيليين و ظروفهم و همومهم و آمالهم و الإتيان بأفكار و خطط و برامج قد تساعد في جمع شمل الفيليين لتحقيق طموحاتهم و أهدافهم و ليكونوا شريحة كوردية فعالة يخدمون أمتهم الكوردية و يعملون على بناء حضارة كوردستان و العمل على إزدهارها كما عملها أجدادهم السومريون و العيلاميون و الميديون.

المصادر

زكي، محمد أمين (1945). خلاصة تأريخ الكرد و كردستان - تأريخ الدول و الإمارات الكردية في العهد الإسلامي. الجزء الثاني، ترجمة محمد علي عوني.
زكي، محمد أمين (1961). خلاصة تأريخ الكرد و كردستان- من أقدم العصور التأريخية حتى الآن. الجزء الأول، الطبعة الثانية. ترجمة محمد علي عوني.
لونكريك، ستيفن هيمسلي (1968). أربعة قرون من تأريخ العراق الحديث. ترجمة جعفر الخياط، الطبعة الرابعة، بغداد.
بدليسي، شرفخاني (1972). شرفنامه. وه ركيران هه زار. كورى زانيارى كورد. (باللغة الكوردية).
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 384
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (5)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312211920558384
الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (5)

الساسانيون كانوا كورداً و ليس فُرساً
كنت قد قررت الإكتفاء بتناول التأريخ الكوردي، الذي تحدثت عنه في المقالات الأربع السابقة ضمن هذه السلسلة من المقالات، لأن هدفي لم يكن سرد التأريخ الكوردي و إنما تناولي لهذا الموضوع كان لإلقاء الضوء على جانب من التأريخ الكوردي و الإشارة الى المساهمة المحورية للشعب الكوردي في بناء صرح الحضارة الإنسانية، إلا أنني إرتأيت أن أكتب هذه المقالة عن التأريخ أيضاً، بعد أن لاحظت الظلم الذي يتعرض له التأريخ الكوردي، حيث أقول بكل أسف أن الغالبية العظمى من المؤرخين، من شرقيين و غربيين، يعتبرون الساسانيين فرساً أو في أحسن الأحوال عجماً، بينما المصادر التأريخية الموثوقة تؤكد بشكل قاطع لا لبس فيه بأن الساسانيين ينتمون الى الشعب الكوردي. لإنصاف الشعب الكوردي العريق و لإظهار الحقائق التأريخية بموضوعية و مهنية، بعيداً عن الأهواء الشخصية و النزعات العنصرية، أحببت أن أخصص هذه المقالة عن الساسانيين الذين سنرى بأنهم كانوا كورداً أقحاح. كما أود التأكيد هنا أيضاً بأن كل الحضارات الكوردية أُقيمت على سواعد الفيليين، لكونهم نزحوا منذ فجر التأريخ من جبال كوردستان الى المناطق السهلية، حيث المياه و الأرض الخصبة الصالحة للزراعة و لتربية المواشي و لبناء المدن و التي بدورها أدت الى ظهور حضارات عظيمة على أرض كوردستان.
ملوك الساسانيين كانوا يُلقبون بخَسرَو. الكلمة مؤلفة من الكلمتين الكورديتين خاس التي تعني جيد باللهجة اللورية الكوردية (راجع كتاب لغت نامه لمؤلفه علي اكبر دهخدا) و كلمة رَو التي تعني تصرّف، و بذلك كلمة خَسرَو تعني ذو تصرف جيد أي إنسان محترم و ذو منزلة عالية. حرف الألف في كلمة خاس محذوف في الكلمة المركبة لتسهيل لفظها بعد تركيب الكلمتين. الفرس أخذوا هذا اللقب من الكوردية و حوّروه الى خُسرَو، حيث لا توجد كلمتي خاس و رَو في اللغة الفارسية. العرب بدورهم قاموا بتعريب هذه الكلمة فأصبحت كِسرى أو كَسرى. كثير من ملوك الشعوب الأخرى كان لهم ألقابهم الخاصة بهم كما كان للساسانيين، مثلاً ملوك الروم كانوا يُلقّبون بقيصر و ملوك الأقباط بفرعون و ملوك الأتراك بخاقان و ملوك اليمن بتُبّع و ملوك الحبشة بنجاشي و ملوك مصر بعزيز و هكذا. إن الكثيرين من الناس يظنون خطأً بأن إسم الملك الساساني الذي جرت معركة القادسية أثناء حكمه كان كِسرى، بينما كِسرى كانت لقب كل ملوك الساسانيين و ليس إسم أحدهم، و الذي يُقابل لقب الملك أو رئيس الجمهورية أو الأمير المستعمل في هذه الأيام.
هنا لا أتحدث عن تأريخ الحضارة الساسانية و إنما عن أصلهم. ساسان هو الجد الأعلى لملوك الساسانيين. ينتمي ساسان الى قبيلة شوانكاره الكوردية (شوانكاره تعني بالكوردية الراعي) التي كانت تقطن إقليم فارس (راجع كتاب إبن البلخي). زوجة ساسان كانت بنت أحد شيوخ العشائر الكوردية التي كانت تُدعى (باز رَنگي) و التي تنتمي الى قبيلة شوانكاره أيضاً. نشأت هذه العائلة في المنطقة الكوردية التي كانت تقع في إقليم فارس. للمضي في إثبات كون الساسانيين من الكورد، نعرض الرسالة التي كتبها و أرسلها آخر ملوك الإشكانيين، الملك أردوان الخامس الى الملك الساساني أردشير و التي في هذه الرسالة يُهين الملك أردشير و ينظر إليه بإزدراء. تمت قراءة هذه الرسالة المُهينة من قِبل الملك الساساني في البلاط الملكي و بحضور رعية الدولة الساسانية. مما جاء في الرسالة المذكورة ما يلي: (إنك قد عدوتَ طورك و إجتلبتَ حتفكَ أيها الكُردي المُربّى في خيام الأكراد، مَن أذِنَ لك في التاج الذي لبسته؟). يشير الى هذه الرسالة كل من الطبري (الطبري، المجلد الثاني، طبع مصر، صفحة 57) و إبن الأثير (إبن الأثير، الكامل في التأريخ، المجلد الأول، صفحة 133). كما يذكر ياقوت الحموي في كتابه معجم البلدان، الذي إستغرقت كتابته من عام 1224 الى عام 1228 الميلادي (ياقوت الحموي، معجم البلدان، المجلد

السابع، صفحة 413)، بأن السلاطين الساسانيين عندما بنوا المدائن، قاموا ببناء حي ضمن المدائن، أطلقوا عليه إسم كورد آباد، تيمُّناً بإنتمائهم القومي للشعب الكوردي و الذي يعني أن الكورد هم بُناة المدينة . إسم المدينة هو ماديان و التي تعني باللغة الكوردية ماديون أو ميديون الذين ينتمي الكورد إليهم، حيث تم تحويره من قِبل العرب الى المدائن و أطلق الفرس عليها إسم تيسفون. قام الملك الساساني، أردشير أيضاً ببناء مدينة خاصة بالكورد قرب مدينة الموصل الحالية و سماها بوذ أردشير (راجع ليسترنج، بلدان الخلافة الشرقية). من هنا ندرك أن معركة القادسية التي وقعت بين المسلمين العرب، بقيادة سعد بن أبي وقاص مع الساسانيين في عهد آخر ملوكهم، يزدكرد الثالث، كانت معركة بين العرب و الكورد، إلا أن محتلي كوردستان قاموا بتزوير التأريخ و سرقة التأريخ الكوردي و إعتبروا الساسانيين من الفرس زوراً و بهتاناً. كما أنه، نتيجة هذا التزوير، حاول و لا يزال العروبيون العنصريون يحاولون بجعل العلاقة بين الشعبين الفارسي و العربي علاقة عدائية تأريخية، كما حاول المقبور صدام حسين حين سمّى حربه المدمرة و المتهورة ضد إيران بقادسية صدام كإمتداد لقادسية سعد بن أبي وقاص، بينما كما أسلفنا، فأن تلك المعركة جرت بين الكورد و العرب و ليس بين الفرس و العرب. كما يجب التذكير بأن الفرس و العرب لا يشتركون بحدود جغرافية مع البعض، حيث تفصل كوردستان بين البلاد الفارسية و العربية.

نذكر هنا أسماء ملوك الساسانين الأربع و العشرين، الذين دام حكمهم لمدة أربعمائة و ستة و عشرين عاماً (224 أو 226 – 651 م) التي هي كالآتي، مرتبة حسب التسلسل الزمنى لحكمهم :

1. أردشير الأول
2. شابور الأول
3. هرمز الأول
4. بهرام الأول
5. بهرام الثاني
6. بهرام الثالث
7. نرسي
8. هرمز الثاني
9. آذر نرسي
10. شابور الثاني
11. أردشير الثاني
12. بهرام الرابع
13. يزدكرد الأول
14. بهرام الخامس
15. يزدكرد الثاني
16. هرمز الثالث
17. فيروز الأول (بيروز الأول)
18. بلاش (وه لكاش)
19. قُباد الأول (كوات)
20. خسرو الأول (أنوشيروان العادل)
21. هرمز الرابع
22. خسرو الثاني (برويز)
23. قُباد الثاني
24. يزدكرد الثالث

يذكر حمدالله المستوفي في كتابه نزهة القلوب الذي كتبه في القرن الرابع عشر الميلادي، بأن الملك خسرو الأول قام بتنظيم الضرائب و الجيش و سجلات الدولة. في عهد هذا الملك تم جلب كتاب دليلة و دمنة من الهند الى بلاد الساسانيين و في عهده أيضاً بلغت المدارس الفلسفية و الأدبية أوجّها.

الشاعر الكوردي، حاجي قادر كويى (1817 – 1897 م) كتب قصيدة شعرية قبل أكثر من مائة عام، يقول فيها أن الساسانيين هم من الكورد، حيث يذكر بالإسم الملكين الساسانيين، أردشير و قُباد و يتشكى فيها من إهمال تدوين تأريخ الشعب الكوردي باللغة الكوردية و التي أقتطع منها هذه الأبيات التي قمتُ بترجمتها الى العربية:

إذا لم يرغب كوردي في تعلم لغته الأم
فمن المؤكد أنّ أمه عاهرة و أباه زانٍ
تعالَ لأُحدّثك عن أمور تجهلها!
عالم السياسة جميل إذا أتقنتَ فنونه
صلاح الدين و نور الدين الكورديان
و عزيزان* الجزيرة و موش و وان

مهلهل** و أردشير و الأسد ديسم***
قُباد و صقور أمراء أردلان
هؤلاء كلهم كورد خالصون لا شك فيه
بسبب الجهل و الأمية، إختفوا من صفحات التأريخ
الكتب و الألواح و الوثائق التأريخية
لو تم تدوينها عبر التأريخ بلغتنا
لخلّد التأريخ ملوكنا و حكامنا و أمراءنا
و لَبقوا نجوماً متلألئة تُنير صفحات التأريخ
* عزيزان هم أجداد البدرخانيين، الذين حكموا أجزاء من كوردستان مناطق الجزيرة و موش و وان في زمن الخليفة عمر بن الخطاب.
** مهلهل هو مهلهل شازنجاني الذي تغلب على السلجوقيين في كرمنشاه و أصبح يحكم مناطق كرمنشاه و خانقين و كفري و كركوك و شهرزور و سيروان.
*** دَيسَم هو الحاكم الكوردي الذي حكم أذربيجان في زمن الدولة العباسية.
نتيجة إفتقار الشعب الكوردي لكيان سياسي يُعبر عن هويته و يقوم بتدوين تأريخه و الحفاظ على ثقافته و لغته و تراثه و تطويرها، فأن تأريخه قد تعرض الى سرقة و طمس و إلغاء و تشويش ظالم لأن محتلي كوردستان يحاولون إستئصال اللغة و الثقافة الكوردية و إلغاء هوية الشعب الكوردي و تزوير تأريخه العريق، ليُكرّسوا إحتلالهم لكوردستان و يُلغون كوردستان من خارطة الشرق الأوسط و ليقومون بصهر الشعب الكوردي عن طريق تتريكه و تفريسه و تعريبه. إن للشعب الكوردي تأريخ مجيد و أنه من أقدم شعوب المنطقة و الحضارات السومرية و العيلامية و الميدية و الساسانية تشهد على عراقة هذا الشعب و المساهمة العظيمة له في بناء الحضارة الإنسانية و تطورها و تقدمها. إبراز الدور الحقيقي للكورد في تأسيس الحضارة البشرية و التعرف على ثقافتهم و تأريخهم، يتطلب تأسيس مراكز علمية كوردية لإحياء الثقافة الكوردية و لإعادة قراءة التأريخ. صديقي الأستاذ محمد مندلاوي يُكرر على مسامعي بإستمرار و يؤكد على حاجة الكورد لإعادة قراءة تأريخهم و أنا أتفق معه تماماً بأن على الكورد البحث عن تأريخهم في ثنايا الكتب و الوثائق وفي قاعات المتاحف و الأماكن الأثرية و عن طريق التنقيب عن الآثار في ممالك الكورد الأثرية و تفحص مراسلات و تقارير الحكومات و المسئولين. هنا أقصد القيام بدراسات علمية موضوعية للتأريخ الكوردي للعثور على الحقيقة، بالرغم من التخريب و السرقة و الطمس التي تعرض لها التأريخ الكوردي و خاصة أن الكورد يفتقرون الى كيان سياسي ليُكتب هذا التأريخ في ظله، لذلك فأن محتليه قد قاموا بكتابة التأريخ الكوردي، فعملوا على تشويهه و سرقته و طمسه. من بين هذا التشويه و السرقة، على الكورد أن يبحثوا و يجدوا و يكتشفوا تأريخهم و يضعوه في متناول أطفال الكورد و ليدعوا العالم يعرف التأريخ الحقيقي للكورد. لا أطالب هنا بتزوير التأريخ كما قام به المقبور صدام حسين في حملته لإعادة كتابة التأريخ، و إنما أقترح تأسيس مراكز علمية لجمع المعلومات التأريخية عن الكورد و تبويبها و تسجيلها و حفظها و مقارنة بعضها مع البعض و غربلتها و تحليلها و من ثم كتابة المعلومات الصحيحة بشكل موضوعي و علمي. قبل أن أنتهي من كتابة هذه المقالة، أود أن أشكر صديقي الأستاذ محمد مندلاوي على مساعدته القيّمة لي في ترجمة المعلومات التي إعتمدتُ عليها في هذه الكتابة و التي كانت باللغة الفارسية و كذلك لإستعارتي المصادر التي إحتجتها من مكتبته العامرة، لولاه لم أكن قادراً على تقديم هذه المقالة و وضعه تحت أيدي القراء الأعزاء.
المصادر

ياسمى، رشيد (؟). كُرد و بيوستكى نزادى و تاريخى. جاب سوم، انتشارات ابن سينا. (باللغة الفارسية).
بيرنيا، حسن و اقبال، عباس (1370 هـ ق). تاريخ ايران از آغاز تا انقراض قاجاريه. جاب ششم. (باللغة الفارسية).
دهخدا، على اكبر (1345 هـ ق). لغت نامه. جلد ششم، جاب دانشكاه تهران، صفحة 9307. (باللغة الفارسية).
ابن البلخي (؟). فارسنامه، فصل احوال شبانكاره وكُرد و فارس. طبع اوروبا، صفحة 146. (باللغة الفارسية).
ليسترنج، ك. (1954). بلدان الخلافة الشرقية. ترجمة بشير فرنسيس وكوركيس عواد، مطبوعات المجمع العلمي العراقي مطبعة الرابطة، بغداد.
الحموي، ياقوت (1868). معجم البلدان. إشراف فردناند وستنفلد. المجلد الثالث، لايبزغ.
القزويني، المستوفي حمد الله (1915). نزهة القلوب في المسالك و الممالك. ليدن.
الطبري (؟). المجلد الثاني، طبع مصر، صفحة 57.
إبن الأثير (؟). الكامل في التأريخ، المجلد الأول، صفحة 133.

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 385

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (6)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240312211951558385

الفيليون: أصالة و عَراقة و هموم و آمال (6)

العقبات التي تواجه تفاعل الفيليين و تواصلهم مع شعبهم الكوردي
في المقالات السابقة من هذه السلسلة من المقالات، تحدثت عن الفيليين من منظور تأريخي و الذين بموجبه يكوّنون السكان الكورد القاطنين في المناطق المنبسطة من الأراضي التأريخية لكوردستان. إبتداءً من هذه المقالة، ستتناول كتاباتي في هذه السلسة من المقالات عن الفيليين كشريحة كوردية تعيش خارج كوردستان. سيكون موضوع حديثي الفيليون الذين يعيشون في العراق، خارج إقليم جنوب كوردستان و الفيليون العراقيون الذين يعيشون في المهجر. كنت أود أن أتحدث عن الفيليين في كل من العراق و إيران و إقليم شرق كوردستان الذين يشتركون جميعاً في الجغرافية و اللهجة و معظمهم ينتمون أيضاً الى المذهب الشيعي، (بإستثناء أهل الحق الكاكائيين الذين تُقدر نفوسهم بحوالي أربعة ملايين نسمة)، إلا أن مثل هذه الدراسة كانت ستتم على حساب الفئة التي أنا بصدد دراستها أو كان يتحتم عليّ أن أتناول الموضوع الفيلي بشكل شامل و مفصل لأعطي الموضوع حقه، و هذا كان يتطلب القيام بدراسة واسعة و شاملة و التي تحتاج الى الكثير من الجهد و الوقت و تستلزم تأليف كتاب كامل ليضمها لإعطاء الموضوع حقه. آمل أن أعود الى هذا الموضوع مرة أخرى في المستقبل لدراسة الشريحة الفيلية بشكل متكامل، بغض النظر عن المكان أو الدولة التي تتواجد فيها هذه الشريحة التي قد تصل نفوسها الى عشرة ملايين نسمة.
إن ظروف الكورد الذين يعيشون خارج كوردستان في كل من (تركيا) و إيران و سوريا، تشبه ظروف الفيليين الى درجة كبيرة، حيث أن مجاميع سكانية كوردية كبيرة تعيش في المدن الكبيرة، مثل إستانبول و أنقرة و إزمير و طهران و شيراز و همدان و دمشق و حلب و غيرها من المدن، و التي تركت كوردستان نتيجة تهجيرهم من قِبل الحكومات المحتلة لكوردستان أو بسبب إهمال تلك الأنظمة لكوردستان و الذي تسبب في إنتشار الفقر و البطالة التي أجبرت هؤلاء على الهجرة من كوردستان الى تلك المدن الكبيرة، باحثين عن العمل و الدراسة لكسب قوتهم و إعالة أُسرهم أو لمواصلة دراساتهم. إن تشابه ظروف هؤلاء مع ظروف الفيليين، مع بعض الإختلاف في ذلك، يجعل من هذه الدراسة مفيدة لمعالجة مشكلة إنقطاع تلك المجاميع السكانية عن الشعب الكوردي في كوردستان و صعوبة تواصلها معه.
إن التواجد الكثيف للكورد في المدن الكبرى للدول المحتلة لكوردستان، يمكن جعله مصدر قوة للأمة الكوردية بدلاً من مصدر ضعف حسب ما خطط له محتلو كوردستان، بتهجيرهم للكورد من كوردستان و تشتيتهم في مدن و بقاع عديدة في بلدانهم. أذكر هنا بأنه بعد صدور بيان 11 آذار في سنة 1970، الذي مرت ذكراه قبل أيام، عنده كنتُ أبلغ من العمر ثمانية عشر عاماً فقط، حيث بدأتُ بكتابة موضوع طويل مؤلف من سبع و خمسين صفحة في دفتر مذكراتي، و الذي لا زلتُ أحتفظ بقسم منه، بعد أن أصاب التلف القسم الآخر نتيجة إضطراري الى إخفائه عن عيون أزلام السلطة البعثية و ذلك

بدفنه في حديقة منزلنا مع العديد من كتب (ممنوعة) أخرى. تتضمن تلك الكتابة رأيي ببيان 11 آذار وكونه تكتيكاً بعثياً لإستغلال الوقت لتثبيت حكمهم، حيث كان قد مرّت أقل من سنتين على إنقلابهم العسكري و إستلامهم السلطة. من بين الخطط التي أشرتُ إليها في تلك المقالة الطويلة، هي إستغلال الطاقات الهائلة للشباب الفيلي في بغداد و وسط و جنوب العراق و تنظيمهم في خلايا سرّية مسلحة لنقل الحرب الى عقر دار العدو و جعل مدنه ساحة للمعارك بدلاً من كوردستان و العمل على هزيمته و إسقاط حكومته. لو كانت لمثل تلك الإستراتيجة و الخطط قُدّر لها أن تُطبق في حينه، لربما كانت تُحدث إنعطافة كبرى في مسار النضال و التأريخ الكوردي و العراقي و في مسار تأريخ منطقة الشرق لأوسط بأكملها. نقطة ضعف موقع كوردستان المحاصَر من قِبل المحتلين من كل الجهات و تعاون الأنظمة المحتلة مع بعضها لقهر إرادة شعب كوردستان و منع إستقلالها و تحررها، يمكن مواجهة هذا الضعف باللجوء الى نقل الحرب الى ساحة العدو في مدنه و بالتعاون مع القوى الديمقراطية و اليسارية في تلك البلدان و إحراز نصر حازم على المحتلين. مثل هذه الإستراتيجة يمكن العمل بها من قِبل شعب كوردستان في الوقت الحاضر أيضاً، متى ما يضطر الكورد الى حمل السلاح و الدفاع عن أنفسهم و عن حقوقهم. مثل هذه الإستراتيجية تُظهر أهمية الشريحة الفيلية و المجاميع السكانية الكوردية الأخرى في مدن البلدان المحتلة للأقاليم الكوردستانية بالإضافة الى كون هذه الشرائح جزء مهماً من الشعب الكوردي و لا يمكن التخلي عنها أبداً، و هناك جوانب أخرى مهمة لهذه الشرائح الكوردية و التي لا مجال للتوقف عندها هنا و إنما سأتطرق إليها في المقالات القادمة المتعلقة بهذا الموضوع.

في البداية يجب الإعتراف بأن هناك حواجز عديدة وقفت و تقف أمام تواصل الفيليين و تفاعلهم مع شعبهم الكوردي و تعترض طريقهم للتكامل معه. في هذه المقالة أقوم بتشخيص أهم الحواجز التي تقف حجر عثرة في تحقيق هذا الهدف، حيث أنه بمعرفة تلك المعوقات يمكن وضع حلول و برامج واقعية و عملية لإزالة تلك المعوقات أو التقليل من آثارها و فتح الطريق أمام عملية الإندماج و التواصل بين مختلف الشرائح الكوردية و خلق شعب متجانس في الثقافة، تلتف مكوناته حول أهداف و مصالح مشتركة.

عدم تواجد الفيليين على أرض كوردستان و بُعدهم الجغرافي عنها، كانا من العوامل المهمة التي ساهمت في خلق حاجز يعيق تواصلهم مع الشرائح الكوردية التي تعيش في كوردستان. إن إشتراك مجموعة سكانية معينة في العيش معاً على بقعة جغرافية محددة، يفرض على ذلك المجتمع إيجاد نظام سياسي يضم مكوناته و سن قوانين و أنظمة تُنظم حياة أفرادها و تُحدد حقوقهم و واجباتهم. نتيجة هذا العيش المشترك، تتبلور أهداف مشتركة، من سياسية و إقتصادية و ثقافية و إجتماعية و غيرها لمكونات ذلك المجتمع التي تلتف حولها و تسعى جاهدة لتحقيقها و بلوغها لأن تلك الأهداف تعمل على تحقيق طموحات و آمال كل مكونات و أفراد ذلك المجتمع. كما أن العيش المشترك لمثل هذا المجتمع يعمل على إيجاد هوية خاصة به و خلق شعور الإنتماء الى ذلك الوطن الذي يعيش فيه و الدفاع عنه. العيش المشترك لمجموعة سكانية يربط أفراد ذلك المجتمع بمصير مشترك، حيث أنهم يتمتعون جميعاً بالمكتسبات التي يحققها ذلك المجتمع و يشتركون جميعاً في المعاناة و المشاكل التي يواجهها مجتمعهم. كما أن إشتراك المجموعات البشرية في العيش على بقعة جغرافية واحدة، يعمل على تكوين ثقافة مشتركة و نمط متقارب من الفكر لأفرادها و شرائحها و يخلق لغة مشتركة للتفاهم بها مع البعض و يزيل الفوارق اللهجوية و المناطقية بين مجاميع ذلك المجتمع و يؤدي أيضاً الى خلق نوع من الألفة و المحبة بين تلك المجاميع و الأفراد. إن البُعد الجغرافي الذي يفصل الفيليين عن الشرائح الكوردية التي تعيش في كوردستان، يُحرّم الفيليين من التكامل مع المجتمع الكوردستاني و الإندماج فيه و يقف في طريق تقاربهم الفكري و الثقافي و الإجتماعي و يجعلهم أن يفتقدوا الى مصالح و أهداف تجمعهم مع الشرائح الكوردستانية و التي تشّد من أزرهم و تقاربهم.

عيش الفيليين في مناطق سكنية مثل مدينة بغداد و غيرها، التي يسود فيها العرب، يساهم في تعميق التباعد بينهم و بين إخوانهم الكوردستانيين، حيث أن عيشهم في بيئة تسود فيها الثقافة و اللغة العربية و نظام سياسي و إداري و تربوي عربي، يهمل الثقافة و اللغة الكوردية و التأريخ الكوردي، يفرض على الشريحة الفيلية الثقافة و اللغة السائدة و يعمل على إنسلاخ هذه الشريحة عن أمتها الكوردية عن طريق منعها من تعلم لغتها الأم و معرفة تأريخ شعبها لتكون قادرة على التواصل مع الشعب الكوردستاني و التفاعل معه. هذه الظروف خلقت أجيالاً فيلية تجهل التكلم باللغة الكوردية أو لا تتقنها، بالإضافة الى أنه يمكن القول بأن البيئة العربية التي يعيش فيها الفيليون حرّمت جميعهم من الكتابة و القراءة باللغة الكوردية. كما أن الثقافة العربية تركت آثارها عليهم بحُكم معاشرتهم للعرب و فرض الثقافة العربية عليهم. عدم إتقان أفراد الشريحة الفيلية للغة الكوردية، و خاصة الجيل الناشئ، و تأثرهم بالثقافة العربية، يخلق حاجزاً بينهم و بين شعبهم الكوردي في كوردستان و يمنعهم من التواصل معهم و يُحرّمهم من متابعة الكتب و الصحف و وسائل الإعلام الكوردية و الإستماع الى الأغاني و الموسيقى الكوردية و الإهتمام بالفن الكوردي و الثقافة الكوردية.

سيطرة الحكومات العروبية الدكتاتورية و العنصرية على الحكم في العراق منذ تأسيسه ككيان سياسي و (إستيراد) رجل من الحجاز و تنصيبه ملكاً على العراق، ساهمت مساهمة كبيرة في إضعاف التواصل الفيلي مع الشعب الكوردي. في ظل الحكومات العراقية المتعاقبة، كان الفيليون و لا زالوا محرومين من تعلم لغتهم الأم و القراءة و الكتابة بها و مُنعوا من التعرف على تأريخ شعبهم الكوردي و تطوير ثقافته و التواصل اللغوي و التأريخي و الثقافي و الإقتصادي مع هذا الشعب.

فرضت هذه الأنظمة العنصرية و الطائفية المستبدة الثقافة العروبية و اللغة العربية على هذه الشريحة في وطنها الذي هو أرضها التأريخية منذ فجر التأريخ و عملت على تغريبها و قطع صلتها بأمتها و ماضيها و حضارتها. الثقافة العروبية العنصرية

الإستعلائية التي تعرضت الى سمومها الأجيال العربية في العراق، عملت على تخريب شخصية الإنسان العراقي و تأصل روح العنصرية و الإستعداء و إقصاء الآخر و إلغاء الرأي الآخر فيها. إن إصلاح الثقافة العراقية يحتاج الى تتابع أجيال عديدة مع توفر بيئة صحية يعيش الإنسان العراقي في ظلها خلال تلك الحقبة الزمنية. لذلك، ليس من المستغرب أن نسمع رئيس الوزراء العراقي، في كلمته التي ألقاها في المؤتمر الإقليمي و الدولي الذي أُقيم في بغداد مؤخراً، مستعملاً مصطلح العراق العربي الإسلامي الذي هو مصطلح عنصري و طائفي، حيث يلغي المكونات العراقية التي تُشكل أكثر من 30% من نفوس الشعوب العراقية، من كورد و كلدان و آشوريين و أرمن و تركمان و مسيحيين و إيزيديين و كاكائيين و شبك و غيرهم، و كأنما العرب المسلمون هم وحدهم يسكنون العراق. السيد المالكي الذي ينحصر حكمه في المنطقة الخضراء و بمساعدة أمريكية، يحمل مثل هذا الفكر العنصري و الطائفي، فيتساءل المرء ما يعمله مثل هذا الشخص بالأطياف العراقية غير العربية و غير المسلمة عندما يكون له جيش جرار كما كان للمقبور صدام حسين؟! إن العقل العروبي مشحون بالعنصرية المتأتية من تراكمات تأريخية بدأت منذ مئات السنين و التي إستطاعت تخريب القيم الإنسانية الحضارية في نفوس المجاميع و الشعوب التي تعرضت لمثل هذه الثقافة العنصرية الإلغائية المتخلفة. هكذا فأن الأفكار العنصرية لحكام العراق المتعاقبين ساهمت في إضعاف الوعي و الشعور القومي للفيليين.

الحروب و الفوضى التي مرت بها المنطقة و العراق الحالي لفترات طويلة، بدءً بالحكم العربي الإسلامي و مروراً بالدولة الأموية و العباسية و التركية و إنتهاءً بالحكومات العروبية، خلقت حالة من عدم الإستقرار التي حرمت شعوب المنطقة من النشوء و الولادة و الترعرع بشكل طبيعي و لم تسمح لها بالتمتع بالوقت الكافي و صفاء الذهن لتقوم بجمع شملها و التخطيط لنفسها و لمستقبلها و التفاعل مع بعضها. عاشت الشعوب العراقية في معمعة الحروب و في ظل الإستبداد و العنف و العبودية و الشمولية، منشغلة بالحروب و المعارك و الكفاح من أجل البقاء بتوفير مستلزمات الحياة لنفسها و بالعمل على إنقاذ نفسها من مخاطر الموت الآتية من الحروب أو من حشرها في زنزانات جلاديها أو المتسببة من الجوع و المرض و البرد. هذه الظروف المأساوية الفوضوية ساعدت بدورها في إضعاف التواصل بين الشريحة الفيلية و الشعب الكوردي.

نظراً للبُعد الجغرافي للفيليين عن كوردستان و فرض الثقافة العربية عليهم لعيشهم بين مجتمعات عربية تُشكّل الأكثرية السكانية في مناطق سكناهم، فأن اللهجة اللورية التي يتكلم بها الفيليون، أخذت تبتعد عن اللغة الكوردية و تدخل فيها الكثير من المفردات العربية. كما أن هذا البعد الجغرافي و إنعزال الفيليين في مناطقهم البعيدة عن كوردستان، خلق مشكلة التفاهم اللغوي بين هذه الشريحة و الشرائح الكوردستانية الأخرى. بإستثناء الإختلاط المحدود بين الفيليين و بقية الشرائح الكوردية عن طريق مساهمة بعض الفيليين في الحركات الكوردية المسلحة أو العمل في الأحزاب و المنظمات الكوردية أو الإحتكاك بين التجار الفيليين و أفراد الشرائح الكوردية، فأن الإتصال و التواصل الفيلي مع بقية المكونات الكوردية كانا ضعيفين و متواضعين.

الفيليون ينتمون الى المذهب الشيعي، بينما أكثرية المسلمين الكورد من سكان إقليم جنوب كوردستان يعتنقون المذهب السُنّي. إن الفيليين يقفون بين الإنتماء القومي و المذهبي. الإنتماء القومي و المذهبي لا يتعارضان مع البعض، حيث أن الأول يحدد قومية الفرد و الثاني يربط الإنسان بمذهب ديني معين. إلا أن الأمر يختلف بالنسبة للفيليين، حيث أن هناك وجود مرجعية شيعية (عربية) و أحزاب دينية شيعية في الساحة العراقية، تجعل الإنتمائين القومي و المذهبي تتعارضان الى حد ما بسبب إرتباطهم بالمرجعية الشيعية و إطاعة فتاوى مجتهديها و جذب الفبليين من قِبل الأحزاب الكوردية و الشيعية العربية على السواء لكسبهم و الإنخراط في صفوف تلك الأحزاب. هذه الحالة قسّمت الفيليين الى مجموعتين من حيث ولائهم المذهبي و القومي، حيث أن الشعور القومي يكون سائداً عند إحدى المجموعتين، بينما يسود الشعور المذهبي عند المجموعة الثانية. آثار هذا الإختلاف في إختيار الولاء للقومية أو المذهب كانت واضحة في الإنتخابات التشريعية التي جرت في العراق، حيث قام حاملو لواء القومية من الفيليين بالتصويت للجبهة الكوردستانية و حاملو لواء المذهبية منهم صوتوا للإئتلاف العراقي الموحد المؤلفة من الأحزاب الشيعية. يمكن رؤية نفس الحالة بالنسبة للمواطنين العرب و الفرس و الأفغان و الباكستانيين و الهنود، الذين ينتمون الى المذهب الشيعي أو السني و في نفس الوقت يتبعون قومياتهم العربية و الفارسية و الأفغانية و الباكستانية و الهندية على التوالي، حيث يعانون من نفس الإزدواجية نظراً لإزدهار كل من الشعور المذهبي و القومي لدى هذه الشعوب. نفس المشكلة يعاني منها الإيرلنديون، حيث ينتمي قسم منهم الى المذهب الكاثوليكي و القسم الآخر الى المذهب البروتستانتي، إلا أنهم جميعاً ينتمون الى القومية الإيرلندية و بذلك تتوزع ولاءاتهم بين المذهب و القومية، تبعاً لطغيان أحد الولائين على الآخر.

البُعد الجغرافي عن كوردستان و التشبع بالثقافة العربية و التهجير الهمجي الذي تعرض له الفيليون و سحب المواطنة العراقية منهم و الإستيلاء على ممتلكاتهم و أموالهم المنقولة و غير المنقولة، ساهم كلها في توزيع الولاء الفيلي بين القومية الكوردية و الوطنية العراقية. وجد الفيليون أنفسهم فجأةً يُرمون في العراء على الحدود العراقية – الإيرانية و يُجرّدون من حقوق المواطنة و يتم إغتصاب بيوتهم و ممتلكاتهم و تتم أنفلة شبابهم من قِبل النظام البعثي الفاشي. هذه الصدمة و المأساة الإنسانية التي لا يزالون يعانون من آثارها المدمرة، دفعتهم الى الإلتصاق بشكل أكثر بعراقيتهم و تقوية شعورهم الوطني العراقي من أجل إسترجاع حقوقهم المغتصبة و التمتع بحقوق متساوية مع كافة المواطنين العراقيين الآخرين و الإستقرار في وطن يؤمّن لهم و لأبنائهم حياة مستقرة و يضمن لهم مستقبل واعد. تشردّ الكثير منهم في إيران، حيث لا

يُعترف بهم كلاجئين رسمياً ليتم التعامل معهم على الأسس التي جاءت بها المواثيق و المعاهدات الدولية و ذلك بالتمتع بحقوق الهجرة. معاناتهم في إيران من شظف العيش و ضبابية المستقبل لهم هناك، أجبرت الكثير منهم الى ترك إيران، قاصدين الدول الغربية، حيث إلتجئوا إليها و إستقروا فيها، و هذه أبعدتهم جغرافياً و ربما روحياً عن الكورد بشكل أكثر. هذا القلق من الضياع و الحرمان من الوطن، العراق، قد يكون ساهم في زيادة و نمو الشعور الوطني لدى الفيليين على حساب الشعور القومي.
القيادة و الأحزاب الكوردية ساهمت بدورها في عزل الفيليين عن الشرائح الكوردية الأخرى، حيث أن هذه القيادة لم تكن لها برامج و خطط لإحتضان الشريحة الفيلية و خلق مناخ جيد لتفاعلها و تكاملها مع المجتمع الكوردي و لا زالت تفتقر الى مثل هذه البرامج لإنجاز هذه المهمة. إن الشريحة الفيلية هي شريحة عريقة و كبيرة تتجاوز نفوسها أكثر من عشرة ملايين نسمة في الأقاليم الكوردستانية و خارجها. كما أن لأفراد هذه الشريحة خبرة طويلة في عالم المال و التجارة، حيث أنها كانت تُشكّل قوة إقتصادية و تجارية لا يُستهان بها في البنية الإقتصادية العراقية قبل إقدام النظام البعثي العراقي على تهجيرهم من البلاد و تجريدهم من ممتلكاتهم. هذه الشريحة عانت من الأنظمة العنصرية و الطائفية في العراق بشكل مضاعف، مقارنة بالشرائح الأخرى، حيث تم التنكيل بها و إضطهادها بسبب إنتمائها القومي و المذهبي معاً. الفيليون، كشريحة كوردية، لا يمكن إهمالهم و تركهم ينسلخون عن قوميتهم الكوردية و يستعربون أو السماح بتعريبهم، كما حصل للملايين منهم عبر الحقب التأريخية المختلفة. لذلك فأن تكامل الفيليين مع الشعب الكوردي، يحتاج الى كثير من العمل و التخطيط و البرامج من قِبل حكومة جنوب كوردستان. صحيح أن الكوردسانيين الجنوبيين، فُرضت عليهم الحروب و تعرضوا للإبادة و التعريب و التهجير و صحيح أن إقليم الجنوب كان ساحة للحروب المتواصلة من قِبل المحتلين، حيث تعرض للدمار و الخراب منذ مئات السنين، إلا أن هذا لا يعطي مبرراً لإهمال الشريحة الفيلية من قِبل قيادة الثورة الكوردستانية آنذاك، بل أنه بالإضافة الى كون الفيليين جزء لا يتجزأ من الشعب الكوردي، كما هو بالنسبة للشرائح الكوردية الأخرى، إلا أن هذه الشريحة، لكونها تعيش في المناطق العراقية خارج إقليم جنوب كوردستان و كونها خبيرة في عالم المال و الإقتصاد و التجارة، فأنها تكتسب أهمية إستثنائية للشعب الكوردي و الكوردستاني. بعد تحرير العراق من الحكم البعثي و مرور أربع سنوات على هذا التحرير، لم تهتم حكومة إقليم كوردستان بالشريحة الفيلية و تنظيمها و خدمتها و إحتضانها و مد يد المساعدة إليها لإستعادة حقوقها المغتصبة للمساهمة في تفعيل تواصلها مع أمتها.
النخبة الفيلية، من مثقفين و أكاديميين و سياسيين، يتحملون جزءً من المسئولية التأريخية في ضعف الشعور القومي للشريحة الفيلية و ضعف تفاعلها مع الشعب الكوردي. إننا يجب أن ندرك بأن كل شريحة كوردية هي جزء من النسيج الكوردي و بإندماجها و توحدها يتشكّل الشعب الكوردي. قسم من الفليين يتعاملون مع الوضع الكوردي و كأنما هم ضيوف لدى الشعب الكوردي أو غرباء عنه و لا يتصرفون كأصحاب البيت الكوردي. الشريحة الفيلية عليها أن تعي بأنها شريحة أصيلة من شرائح الشعب الكوردي و على أفرادها، و خاصة المثقفين منهم، تنظيم أنفسهم و القيام بالمبادرات الإيجابية لخدمة شريحتهم و تفاعلها مع شعبها، دون إنتظار الدعوة من قِبل الآخرين. معظم السياسيين الفيليين العاملين في الأحزاب الكوردية مصابين مع الأسف بداء الخمول و العزلة و اللامبالاة، حيث أنهم عاجزون عن لعب دور فعال في التنظيمات الكوردية و جذب الكثير من أفراد شريحتهم للعمل السياسي و وضع سياسة رشيدة في زيادة التفاعل الفيلي مع شعبه و ذلك بطرح مبادرات و خطط لخدمة هذه الشريحة العريقة بمساعدة التنظيمات الحزبية التي يعملون فيها و طرحها على حكومة إقليم جنوب كوردستان لتبنيها و تنفيذها، بالإضافة الى مطالبة الحكومة العراقية بالعمل على تمكن الفيليين من العودة الى وطنهم و إستعادة كافة حقوقهم المدنية و المادية و تعويضهم عن كل ما لاقوه من مظالم و إغتصاب حقوق و ممتلكات.
على المثقفين الفيليين عدم التفرج و عدم إنتظار الآخرين لمد يد المساعدة إليهم و إنما هم أصحاب القضية و هم أولى بالمبادرة و العمل من أجل خدمة شريحتهم و أمتهم.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 12-03-2024
وقت التدوين: 12-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 386
الفيليون، جرح امة

11=https://www.kurdipedia.org/?lng&q=20240209205948551414

الفيليون، جرح امة
طارق كاريزي

يوم كانت الاسرة منفية ومبعدة الى مدينة الكوت مركز محافظة واسط جنوب شرق العاصمة بغداد، لمست بشكل ميداني معاناة الكورد من ابناء المنطقة، "وأهل الكوت خليط من الاعراب والاعاجم." (انظر: العراق قديما وحديثا، السيد عبدالرزاق الحسني، الطبعة الخامسة، بيروت، ص 199). والاعاجم بحسب تعبير الحسني شيخ المؤرخين العراقيين، هم الكورد من اهل المدينة الذين كانوا يشكلون اكثر من ثلث سكانها قبل حملات القمع والتهجير القسري التي مارستها السلطات العراقية ضدهم، بدءا من مطلع سبعينيات القرن الماضي وانتهاء بأواسط الثمانينيات.
العرب من سكان مدينة الكوت كانوا يسمون الكورد المبعدون من محافظات كوردستان العراق الى مدينتهم ب(الشمالية) بناء على قدومهم من محافظات الشمال، فيما كانوا يسمون الكورد من اهل المدينة ب(الكورد). أي ان بموجب التعريف الشعبي لسكان مدينة الكوت (وهنا الكلام عن نصف قرن قبل الآن) ان الكورد هم جزء من السكان الاصليون للمدينة، أما عشرات الاسر الكوردية المبعدة من محافظات كوردستان الى المدينة آنذاك، فهم طارئون على سكانها قادمون من الشمال. وهذا خطأ كان شائعا بين العامة لم يتصدى، ربما من باب الرهبة والقمع، لتصحيحه أي شخص، وقد تم قبول هذا الاشكال المعرفي دون نقاش، والحقيقة الجلية ان الشماليون والكورد من سكان الكوت، كلاهما جزء من الامة الكوردية وهما من ارومة واحدة.
القصد من الرجع السردي هذا، هو الوصول الى مفتاح الحديث عن احد الشرائح المهمة من الامة الكوردية، الفيليون الذين يتحدثون باللهجة الكوردية الفيلية وهي احدى لهجات مجموعة اللهجات الكوردية الجنوبية التي تمتد جغرافية المتحدثين بها في العراق بدءا من خانقين باتجاه الجنوب وصولا الى المناطق الحدودية مع ايران بين العمارة والبصرة. هذه الشريحة هي جزء من احد بطون الكورد الاربع (الكرمانج، الكوران، الكلهر واللر)، والفيليون ينحدرون من الاخيرة. وقد دفعوا باهضا ثمن انتمائهم القومي حيث مارست السلطات العراقية منذ بداية عقد السبعينيات من القرن الماضي وصولا الى عام 1984 سياسة قمع رهيبة ضدهم، وذلك عبر استهدافهم من خلال تنفيذ سياسة عنصرية قررت التشكيك بمواطنتهم ومن ثم السعي لقلع جذورهم بشكل نهائي ومارست حملات قمع رهيبة ترجمت من خلال تهجير (650) الف اسرة كوردية قسرا الى ايران واعتقال (22) الف شاب كوردي من الناطقين باللهجة الفيلية مازال مصيرهم منذ 42 عاما مجهولا.
الكورد العراقيون (الناطقون باللهجة الفيلية) الذين هجرتهم الحكومة قسرا من العراق الى ايران بحجة كونهم من التبعية الايرانية، عاملتهم ايران كأجانب غير ايرانيين، والموقف الايراني هو الاقرب الى الحقيقة لأن هؤلاء المسفّرين (المهجرين قسرا) من العراق عاشوا منذ تأسيس الدولة العراقية وقبل ذلك أبا عن جد في جغرافية العراق الحالي، وهم جزء من نسيج الكورد العراقيين وبالنتيجة هم جزء من المجتمع العراقي، وجاء التعامل الرسمي من جانب الدولة العراقية معهم من منطلق عنصري يعتبر الكورد أينما كانوا في العراق تهديد للأمن القومي العربي العراقي.
ومن الواجب توضيح الحقيقة كما هي، ان الدولة العراقية تشكلت من جزء من الوطن العربي مضافا اليه جزء من الوطن الكوردي (كوردستان)، وسكان الوطن الكوردي (كوردستان- العراق) على اختلاف انتماءاتهم الاثنية بالنتيجة اصبحوا عراقيين بالواقع ومن حيث التبعية القانونية، وهذا يصح على سكان كوردستان تركيا (شمال كوردستان) وسكان كوردستان سوريا (غربي كوردستان) من حيث حق اكتساب هوية هذين البلدين بحكم الواقع، فبعد تداعي الدولة العثمانية والغاء الخلافة نهاية الربع الاول من القرن العشرين، تشكلت هويات قانونية جديدة في الشرق الاوسط رسم حدودها السياسية

الاستعمارين البريطاني والفرنسي اللذان كانا يتحكمان بجغرافية المنطقة.
مظالم النظام العراقي السابق، الذي انتهى بسقوط الجمهورية الاولى، ضد العراقيين عموما وضد الكورد خصوصا كبيرة ورهيبة، رغم التغييرات الايجابية التي تلت سقوطه (2003)، الا ان الكورد لم يتم انصافهم من قبل الجمهورية الثانية حتى الآن، ولم يتم تعويض الملايين منهم، بدءا من ذوي ضحايا الفيليين (اكثر من نصف مليون اسرة مهجرة و22 الف شاب مغيّب)، وحلبجة (المدينة التي ضربت بالسلاح الكيمياوي الذي خلف 5 آلاف ضحية و10 آلاف اصابة علاوة على تدمير المدينة بالكامل)، والانفال (حوالي 200 الف ضحية كان مآلهم المقابر الجماعية وتدمير حوالي 5 آلاف قرية مع عشرات المدن والبلدات الكوردستانية)، والبارزانيون (8 آلاف مغيّب علاوة على تدمير بلدة بارزان 18 عشرة مرّة وحرق جميع قرى المنطقة لمرّات عديدة وتهجير سكانها)، وكل هذا ليس كامل ضحايا الكورد العراقيين في ظل الجمهورية الاولى.
السلطات العراقية الحالية تواصل معاقبة الكورد بمختلف الوسائل عوضا عن تعويضهم وضمان عدم تعرضهم لحملات القمع والقتل والابادة. نسمع وفي أحيان كثيرة اصوات وعيد وتهديد يطلقها البعض من المسؤولين العراقيين الحاليين ومن منطلقات شوفينية ومصالح جهوية ضيقة لا ترى للكورد حق العيش بحرية ورفاه، وبذلك تبددت احلام الكورد التي رسموها ضمن سياق سقوط النظام الدكتاتوري وتباشير بناء النظام الجديد الذي تبنى الديمقراطية وعجز عن تنفيذه.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 387
الفيليون... الثمرة لا تبتعد عن الشجرة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222731551964

الفيليون... الثمرة لا تبتعد عن الشجرة
عبد الخالق الفلاح

تتعرض الامة الفيلية لعملية المخاض الكبرى و تواجهها العديد من التحديات القادمة الجسام المختلفة تجاه الوفاء بالحق في انتخابات حرة ونزيهة و المرشحين الذين يختارونهم لتمثيلهم أو يحددون بواسطتها رأيهم فيهم والتي تعترض طريقهم بشكل طبيعي وتلقائي بحكم طبيعة المخاض والتحول، يأتي في مقدمة ذلك تحدي التفكك السياسي فتجعلها سهل لا تتقاطع مع أهدافها وتطلعاتها وطموحاتها السياسية، وليس هناك من شك ان الرضوخ لظلم المسميات العابرة وتحت أي يافطة اذا لم تكن مثمرة تمسخ الشخصية وتفسدها وتمزقها، والانتخابات باتت قادمة وقاب قوسين او ادنى فلا تستطيع أن تعتمد عليها بعدها في أي شأن و يتطلب همة عالية والتي تعكس في نهاية الأمر ارادتها – وأن يدلي الجميع بأصواتهم بطريقة

واعية وسريّة دونما خوف من بيان حقه ؛ وأن يتمكّن المسؤولون من إدارة العملية بنجاح ، وأن يقوم المجتمع المدني والإعلام، بواجبه في توعية المكون بهدف حماية مختلف جوانب الانتخابات وانتخاب الشخصية المناسبة التي تتحدث باسمه وتدافع عنه ، لا سيما في المطالبة بالحقوق، وذلك لأن الانكسار الذي يشعر به المقهوراذا ظل يحوم حوله ، يقتل بداخله الرغبة في الحركة التي يتطلبها التدافع في مجتمع السياسة العراقي اليوم ، والذي يعد السبب الرئيسي في حركة التاريخ ، والإنسان السوي لا يستطيع أن يتعايش مع الظلم، بل إنه ينظر اليه كوباء حل به وبقومه، وواجب عليه ان يطرق كل السبل كي يعالجه قومه من أثاره المدمرة، حتى لو أن هذا الظلم لم يلحق شخصه أو أحدا من أهله، فالحر مشكلته مع الظلم والظلمة أكبر من أن تكون مشكلة شخصية و من ينتظر أن يمس الظلم شخصه لكي يثور أو يغضب، هو أبعد ما يكون عن الحرية .
إننا كأمة فيلية كوردية اصيلة اليوم في أمس الحاجة لفهم هويتنا ، وفقدان المعرفة بها قد تؤدّي إلى تآكل نسبي لمعالمها إذا استمرت الأسباب التي تنخر في جدارها ، ما يتطلّب معه تحرّكات جديّة على أعلى المستويات،فردية وجماعية ببصيرة واتخاذ المزيد من الخطوات التي نحافظ على هذه الهوية في مواجهة اي تأثيرات تحاول مسخها وترسيخها في الوجدان، لأنها أساس التأصيل ويزيل التأويل و المنهج السليم علي الطريق المستقيم حتى اذا كنا نحمل "ايديولوجيات مختلفة "ولكن الهوية دائما هي مستقبل في تشكلها و مصادرها عميقة في أنفسنا منذ النشأة ومن الضروري تطوير معناها بحيث تصبح باقية في الحياة باستمرار، صلبة الاسس ويجب المحافظة عليها في النفس، التي نحن بحاجة ماسة لها لربطها بشكل حقيقي لفقه الإنتماء للشعب الكوردي و المواطنة، ولأننا بحاجة ماسة لتأصيل محبة هذه الامة، وغرسها في نفوس الشباب، بعد ما اجتاحتهم رياح التغير وعواصفها القسرية التي اثرت في روحية الاباء . والتركيز على تركيبة التكامل لها وكيفية بنائها، وفق مفاهيم مضمون النتائج وواجبات لصيانة حقوق الابناء، وكيفية الرقي بها، وفق منظومة من أساس العقيدة الي العلوية بقيمها ونظمها ومبادئها التي وضعتها الانسانية،والله خالق البشر متساوون والعلم بمن خلق، الذي يفيض بالقيم النبيلة، تحت راية دين الرحمة والسماحة، دين الأخوة والتعاطف، دين التعايش و التفاهم مع الآخرين، للرقي بالمجتمع، والنهوض به من غيبوبة التشرذم، وتشويه صورته، وسلب حضارته، وزعزعة ثقته، وطمس ثقافته، وجره الى الإنقسامات، المستهدفة للنيل منه.
الامة الفيلية تدرك اليوم تمام الإدراك أنها تمرّ بمرحلة عصيبة شديدة عليها وعلى أبنائها؛ حيث أصيبت بالتبعية والضعف والهوان والمذلة نتيجة المعاملة القاسية التي عانت منه طوال سنوات الدول العراقية وازاداد الظيم عليها شراسة في زمن نظام البعث من تهديد وتشتيت وقتل ونهب وسلب الحقوق مما جعلها من الضعف فكانت عُرْضَةً للمعاناة والشتات ؛ فلا بدّ من وحدة الصفّ بين أبناء المجتمع الفيلي الواحد الذي تكالب عليها أعداؤها وعملوا على تفريق شمله، وتمزيق بنيته، وعليه ان لا يبقى في هذه الدوامة انما يصحوا في لحظة ما ويتحول الى شعلة من النشاط، ويحمل في ضميره وبين اضلعه بارقة الأمل في بناءِ أيّ مجتمع وأيّ أُمّة، حتى اذا انتهكت حرماتها في زمن ما، وضُيِّق عليها في حياتها يجب ان تصحوا للعطاءً وتلملم جراحها ولا تبقى خاملاً، وتحافظ على مقوماتها الثقافية ، فكرًا وأخلاقًا و هو الركن الرئيس في أي امل لبناء الحياة و أساس التقدّم، و الرقيّ، وهو ركن للتحضّرو لا شكّ أن للقيم أهمية في بناء المجتمعات والأُمم، وأي أمّة تتنازل عن قيمها وأخلاقياتها لا تستمرّ ولا تدوم، وإذا دامت فترة لا يُكتب لها الخلود، فالمجتمع الملتزم بالقيم مجتمع يجمع بين الرقيّ والأمان، والاحترام والتقدير.
ان النقد بشكل عام لا يعتبر امرا سيئا على الاطلاق وخاصة اذا كان ايجابياً وهو الأسلوب السليم الذي يستخدمه النقّاد الذين يسعون الى الاصلاح بهدف تحسين العمل وتلافي الأخطاء، بشرط ألّا يكون هذا الانتقاد لتسليط الأضواء على الجوانب السلبية فقط؛ ولا يمكن لأيِّ شخصٍ أن ينتقد إذا لم يكن على درايةٍ كاملةٍ بالموضوعية، فمن الضروري أن يكون النقد والمعرفة متلازمان و يلعب الضمير دورا مهمًّا و من الضرورة العمل على تطهيره من كل الشكوك التي قد تسبب تلوثه بسبب ظروف معينة وعوامل مختلفة وبهذه الطريقة سنتمكن من زيادة النقاط الناجحة على حساب النقاط السلبية وهذه هي الطريقة الوحيدة للتطوير وهذا الذي نبغي اليه في هذا المقال وعند الانتقاد يجب أن نتفادى الاساءة والكرامات دائما مُصانة. وهذا أمر مهم لأنه سيذكرنا بأن السبب الذي يدفعنا بوقف الأمر السلبي من الحدوث مرة اخرى هو لصالح والمساهمة في العمل، ولِذَا كانت الرسالة التي حملها النبي الكريم للبشرية واضحة في إعلاء وإعلان القيم الفاضلة في كل معاملة وسلوك و الحرية هي تحرر الفكر من كل قيد يمنعه من الرقيّ المادي والمعنوي، بشرط عدم السقوط في وحل اللامبالاة أو الانفلات من الشعور بالمسؤولية. ومن مقالع المحبة ومن حنايا الصدور يتم البناء ... صحيح هناك معوقات ولكن ..الشمس تناغي الجميع وعالم المحبة والنور تقبّل الجباه... والثمرة لا تبتعد عن الشجرة ...

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 388
القبائل الكوردية في وسط وجنوب العراق
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240206215646550644

القبائل الكوردية في وسط وجنوب العراق
بيوراسب داريوس

ان جذور الوجود الكوردي في جنوب ووسط العراق الحالي يعود الى ايام الكورد السومريين ، الذين اسسوا فيه اعظم حضارة في تأريخ البشرية ، واخترعوا على الالواح الطينية الحروف والكتابة ، وبنوا على ارضه اول المدن في التأريخ ، والتي كانت مدن مستقلة عن بعضها وتسمى دول المدن ،
وقد سموا الكورد السومريين جنوب العراق الحالي بإسمهم (بلاد سومر سومار) ،
وقد انحدر الكورد السومريين من جبال زاكروس ، المعقل الأول للقبائل السلالات الكوردية التي تكونت لغوياً وثقافيا وقبلياً منذ 10 الف سنة قبل الميلاد ،
استقروا الكورد السومريين في جنوبي ميزوپوتاميا أو بلاد النهرين (العراق الحالي) ، واطلقوا على تلك البلاد اسم (سُومَر سومار) ،
وقد حكم جنوب العراق (بلاد سومر) ووسط العراق (بلاد بابل) قبائل سلالات كوردية اخرى عديدة ، كاللولوبين (لولو) ، والكوتيين (كوتي) ، والايلاميين (ايلام) ، والكاشيين (كاشي) ، والميديين (ماد) ، والساسانيين ، والنخوديين (قبائل كلهور) وغيرهم ،
ومنذ تلك المراحل التاريخية المتعاقبة ومازالت حتى الآن تحتفظ القبائل الكوردية بتواجدها في جنوب ووسط العراق ، والقبائل الكوردية الساكنة حالياً في وسط وجنوب العراق ماهي إلا بقايا لتلك السلالات والقبائل والحكومات والدول الكوردية التي ذكرناها ، والتي إما تأسست في جنوب ووسط العراق ، او كانت تلك المناطق جزءا من كيانها وممالكها ،
وتنتشر القبائل الكوردية الساكنة حالياً في وسط وجنوب العراق بشكل عام في الاجزاء الشرقية من وسط وجنوب البلاد ، والتي تشمل محافظات :
{ بغداد ، وواسط (الكوت) ، وبابل (الحلة) ، وميسان (العمارة) ، والاجزاء الجنوبية من محافظة ديالى (بعقوبة) } ،
وهي عرقياً قبائل كوردية جنوبية (قبائل لُر) ،
ودينياً قبائل كوردية اسلامية شيعية ،
أهم القبائل الكوردية في وسط وجنوب العراق :
1 قبيلة اركواز :
تتكون من مجموعات عشائر بعضهم يسكنون في مناطق من وسط وجنوب العراق ، وفي مدينة بغداد ، وكذلك في الشريط الحدودي بمحافظة ديالى ، ولهذه القبيلة وجود في مناطق من شرق كوردستان مثل (جبال حلوان ، اقليم بشتكو ايلام ، اركواز) . وكذلك في جنوب كوردستان بمدينة مندلي .
2 قبيلة بابي :
وهي من القبائل الكوردية الجنوبية القديمة ، موطنهم الاصلي هي القرى والبلدات الحدودية في محافظة ميسان (العمارة) و محافظة واسط (الكوت) ، وكذلك في بعض مناطق جنوب العراق .
3 قبيلة بختياري :
وهي من اعظم واقدم القبائل الكوردية الجنوبية ، وتنقسم الى فرعين كبيرين (جار لنك Çar ling) و (هفت لنك Heft ling) ، بعض عشائرها تسكن في جنوب العراق ، مثل عشيرة ديناروني ،
مركز القبيلة يقع في جنوب شرق كوردستان ، بأقليم لُرستان الكبرى (مدينة شهركُرد واطرافها) ، وكذلك يشكلون نسبة عظيمة من سكان اقليم خوزستان .
4 قبيلة بولي :
وهي من القبائل الكوردية الجنوبية ، اهم عشائرها هي (كور گل وند kur kell wend) و (مظفر وند) ، وتتفرع من العشيرتين فروع كثيرة ، لهم تواجد في اماكن من العراق وخاصة في مدينة بغداد ، اما في جنوب كوردستان فيسكنون في مدن (مندلي) و (قزانية) .
5 عشيرة جايرون :
عشيرة كوردية جنوبية ، تشكل مع عشائر اخرى قبيلة (كُرد علي) ، والتي تضم عشائر كثيرة تسكن في مناطق واسعة من الشريط الحدودي جنوب شرق العراق .
6 عشيرة دوسان :
وهي عشيرة تابعة لقبيلة اركواز الكوردية ، تضم اكثر من 15 فخذاً ، كانت تسكن في قرى حدودية شرق محافظة واسط (الكوت) ، ويسكنون في بعض المدن العراقية مثل مدينة بدرة التابعة لمحافظة واسط (الكوت) ،
وكذلك لديهم افخاذ تعيش في مدينة صيمرة (سيمرة) بأقليم لُرستان الصغرى شرق كوردستان .
7 قبيلة قَيتول :
وهي من القبائل الكوردية الكبيرة ، تضم عدد من العشائر ، بعض عشائرها تعيش مع قبيلة (ملكشاهي) ، وبعضها تعيش مع قبيلة (شوهان) ، وبعضها الآخر تعيش مع قبيلة (قره لوس) ،

ويسكنون في قرى الشريط الحدودي الممتدة من جنوب شرق العراق الى الوسط الشرقي ، وكذلك يعيشون في مدينة بغداد ومناطق اخرى في جنوب العراق ،
وبعض عشائر هذه القبيلة الكوردية الشيعية تعيش في بعض مدن جنوب كوردستان وتنتمي للمذهب السُنّي الشافعي .
8 عشيرة ديركوند :
وهي عشيرة كوردية تابعة لقبيلة قَيتول ، تفرعت من عشيرة (علي شيروان إيل شيروان) ، يسكنون في محافظات جنوب ووسط العراق مثل : (بغداد ، ديالى (بعقوبة) ، واسط (الكوت) ، الديوانية ، البصرة) .
9 قبيلة قره لوس :
وهي قبيلة كوردية عريقة ، تسكن مدن وقرى محافظة ديالى ، اما موطنهم الاصلي فهي اراضي مدينة مندلي وظواحيها جنوب كوردستان ، وقد حاول البعض انكار كرديتهم بحجة تأويل ظاهري لأسمهم ، لكنها من القبائل الكوردية العريقة التي سكن اجدادهم منذ القدم مدينة مندلي واطرافها ، ولم ينزحوا اليها من مكان آخر .
10 قبيلة شوهان :
وهي قبيلة كوردية تسكن في مناطق من وسط وجنوب العراق ، وعشائرها تعتنق المذهب الشيعي ،
ولها عشائر ايضا تسكن في جنوب كوردستان وتعتنق المذهب السنّي ،
سميت القبيلة بإسم (شوهان) او (شوان) نسبة الى جدهم (شوان بن إيناني بن بيران) .
11 قبيلة ريزه وَند :
وهي من القبائل الكوردية الجنوبية القديمة ، تعيش بعض عشائرها في مدينة زرباطية واطرافها بمحافظة واسط (الكوت) ، وبعض عشائرها تعيش ضمن عشيرة ورمزيار ، ولها عشائر تسكن في مرتفعات ضمن محافظة ايلام شرق كوردستان ، قرب الحدود العراقية .
12 عشيرة ورمزيار :
وتوجد عشيرتان كورديتان بنفس الاسم ، الأولى تتكون من مجموعة افخاذ مركزها هي قرية ورمزيار شرق مدينة زرباطية (زيرباتة) بمحافظة واسط (الكوت) ، ويقطنون الكثير من مدن محافظات العراق الوسطى والجنوبية ايضا ، والثانية هي عشيرة تابعة لقبيلة كلهور .
13 قبيلة ملكشاهي :
وهي من أقدم واكثر القبائل الكوردية انتشاراً في جنوب ووسط العراق ، ويقع موطنهم الاصلي بين محافظتي واسط (الكوت) والبصرة ، مروراً بمحافظة ميسان (العمارة) .
14 قبيلة كورد :
وهي من القبائل الكوردية الساكنة في مدينة الديوانية واطرافها ، وربما اصولهم من قبيلة جاوان (جاف) الكوردية ، ويؤكد المؤرخين على كورديتهم .
15 عشائر كُرد علي :
وهي مجموعة عشائر كوردية تنتمي لقبيلة فيلي ، تسكن مناطق متفرقة من وسط وجنوب العراق ، وموطنها الاصلي هي جبال بشتكو (محافظة ايلام) باقليم لُرستان الصغرى شرق كوردستان .
16 عشيرة ملك ختائي :
وهي عشيرة كوردية تابعة لقبيلة فيلي ، وتسمى (ملخطاوي) ايضا ، تقيم داخل الاراضي العراقية في الشريط الحدودي المقابلة لمدينة مهران شرق كوردستان .
17 قبيلة سوره مري :
وهي من القبائل الكوردية الكثيرة الانتشار ، حيث تسكن عشائرها في مدن وسط وجنوب العراق مثل : (بعقوبة ، بغداد ، الصويرة ، الحي ، العمارة ، البصرة) ،
وكذلك يسكنون في مدينة خانقين واطرافها جنوب كوردستان ،
ومن ابرز الشخصيات الذي اكد انتمائه لهذه القبيلة الكوردية هو الدكتور مصطفى جواد ، وذلك في لقاء تلفزيوني ، كما ذكر ذلك في كتاب (الفيليون) لمؤلفه نجم سلمان مهدي فيلي .
18 قبيلة كلهور :
وهي قبيلة كوردية جنوبية عريقة ، تتكون من عشائر متعددة ، تسكن بعض عشائرها في وسط وجنوب العراق وتعتنق المذهب الشيعي ، أسس احد أمراء القبيلة (الإمارة النخودية 1522م 1528م) في بغداد ، وهو الأمير ذوالفقار خان كلهور ،
اما موطن القبيلة الاصلي فهي محافظة كرمانشاه كرماشان شرق كوردستان ، وهم ايضاً يعتنقون المذهب الشيعي ،
وفي جنوب كوردستان لديها بعض العشائر تعتنق المذهب السنّي مثل عشيرة الداودي (داودة) في مدينة طوز خورماتو ، وعشائر اخرى في مدن حلبجة وكركوك .
19 قبيلة كلاواي :
وهي قبيلة تتكون من اكثر من 46 عشيرة تنتمي لقبائل كوردية مختلفة ، واهمها عشيرة (كوسة) وافخاذ الثائر (إبراهيم بن عبدكة) .

20 قبيلة لَك :
وهي من أقدم القبائل الكوردية الجنوبية ، لها تواجد قديم في جنوب ووسط العراق ، تسكن عشائرها في محافظات (بغداد ، ديالى (بعقوبة) ، واسط (الكوت) ، الديوانية ، البصرة) ، وتعتنق المذهب الشيعي ،
اما موطن القبيلة فهي مقاطعة (لكستان) في اقليم لرستان الصغرى شرق كوردستان ، وتعتنق عشائرها في مقاطعة لكستان المذهب الشيعي وبعض عشائرها تعتنق الدين اليارساني ، وبعضها تعتنق الدين الزردشتي ،
أسس رئيس القبيلة كريم خان زند (الدولة الزندية 1750م 1794م) ، الذي حكم من مدينة شيراز بلاد (فارس و كوردستان و اذربايجان و افغانستان) ،
وفي بعض مدن جنوب كوردستان توجد عشائر لهذه القبيلة تعتنق المذهب السنّي مثل : (جمجمال ، اربيل ، طوز خورماتو) ، وفي مدينة داقوق ومدينة حلبجة لها افخاذ تعتنق الدين اليارساني (الكاكائي) ، وفي مدينة مندلي لها افخاذ تعتنق معتقد يسمى (علي الهي) .
21 قبيلة ميشخاس :
وهي مجموعة عشائر كوردية جنوبية تنتمي لقبائل مختلفة ، وبعض عشائرها تنتمي لعشيرة ورمزيار ، يسكنون مدينة زرباطية بمحافظة واسط (الكوت) ، وموطنهم هي الجبال المتاخمة لمدينة زرباطية .
22 قبيلة جاف :
وهي من اكبر القبائل الكوردية الوسطى (قبائل كوران) ، لها عشائر تسكن منذ القدم في محافظة بابل (الحلة) ، وقد ذكر اسمها في كتب التأريخ الأسلامي بصيغة (جاوان) ،
وتنتشر عشائرها الكبيرة في مدن وقرى جنوب وشرق كردستان ، حيث يشكلون اكثرية السكان في مدن مثل : (حلبجة ، كلار ، باوه ، جوانرود) وغيرها .
23 قبيلة زركوش :
وهي من القبائل الكوردية الشيعية التي تنتشر في مناطق مختلفة من وسط وجنوب العراق .
24 قبيلة فيلي :
وهي من اكبر القبائل الكوردية الشيعية التي تسكن وسط وجنوب العراق ، ويتمركزون في مدينة بغداد منذ اقدم العصور ، وموطنهم تمتد من مقاطعة بشتكو (محافظة ايلام) في اقليم لُرستان الصغرى شرق كردستان ، الى محافظة بغداد وسط العراق ، مرورا بمحافظتي واسط (الكوت) وديالى (بعقوبة) ، وتعود اصولهم للكورد البهلويين الذين اسسوا (الدولة الساسانية 226م 651م) .
25 وهناك عشائر كوردية أخرى تنتشر في مناطق مختلفة من وسط وجنوب العراق ، ومنها ، عشيرة علي بك ، وعشيرة زهاوي (العشيرة التي ينتمي لها الشاعر العراقي جميل صدقي زهاوي) ، وغيرها من العشائر الكوردية .قد تكون صورة تحتوي على النص 'ولى اغا باجلان 1931-1851'

المصادر :
* الفيليون ، تأليف : نجم سلمان مهدي .
* الشيعة الكورد الكُورد فيلية (الشيعة الكورد ماضيهم وحاضرهم) ، تأليف : محمد سعيد الطريحي ، مؤسسة دار نينوى للدراسات والنشر والتوزيع ، سوريا دمشق ، سنة 2013م .
* الكُورد الشيعة في العراق ، بقلم : سيد حسين الحسيني الزرباطي .
المصدر : صفحة شخصيات من الذاكرة الكوردية
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: تاريخ وآثار الطوائف الدينية في كردستان

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://bazenmitan.org/ - 06-02-2024
وقت التدوين: 06-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 389
القضية الفيلية وتجير المتحقق
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230623172038500203

القضية الفيلية وتجير المتحقق
يعاني الطيف الفيلي في العراق من ظلامة كبيرة بسبب اختلاف الرؤى والمواقف السياسية، الكورد الفيليون هم كورد بهويتهم وثقافتهم الخاصة ولهجتهم المتميزة البسيطة، كما يدل على ذلك اسمهم، وهم جزء لن ينفصلوا عن الشعب الكردي في جمهورية العراق وجزء لا يتجزأ من الامة الكردية المقسمة بين دول العراق وايران وسوريا وتركيا ، لقد أثبت الكورد الفيلية هذه الحقيقة وهذا الواقع عبر السنين والاحداث ولحد الآن ولكن اصبح ضحية للمواقف السياسية بعد عام 2003 وتبرز في أي زمان يحدث في انفراج في موقف معين والحصول على اي مكسب حتى وان كان صغيراً رغم المعاناة الكبيرة التي عانى منها هذا الطيف النبيل في الإبادة الجماعية كما وقع على الكورد عمومًا، كان هدفاً عنصريا من قبل البعث الصدامي،من خلال حملات وحشية ضد الإنسانية احرقت اليابس والاخضر من امالهم وتطلعاتهم ، تم التخطيط لها وتنفيذها من قبل عناصر سلطة البعث وذلك وفقاً لعدة مراحل قد بلغت ذروتها من الوحشية والعنف والدمار في سنوات 1970 – و1980، حيث تم اعتقال وتهجير ونفي الآلاف منهم وتجريدهم من مستمسكاتهم التي تثبت اصالتهم العراقية وممتلكاتهم المنقولة والغير منقولة ورموهم في العراء.
ان اعادة حقوقهم هي ليست منة من احد انما هوحق وواجب لكل من يتصدى ويدعي انه يعمل من اجل هذا المكون المهم والكبير في المجتمع العراقي ويجب ان لا تجير المنجزات لحسابات اخرى ، انا هنا لا اود ان اتنصل لكل الجهود الخيرة التي انجزت مجموعة من القرارات لصالح هذا الطيف المظلوم واخرها ما قام به من قبل الاخ الفاضل النائب حسن مردان المطالبة بنقل سجل ا لكورد الفيلية من دائرة الاجانب الى سجل العراقيين بوهي خطوة نالت استحسان الفيليون وهو حق من حقوقهم المشروعة وهي بلاشك كانت جهود فردية واتت اكلها والحمد لله ويحاول البعض التشويش على هذا المنجزولكن مع الاسف تصدم دائماً عند التنفيذ بالتماطل من قبل الدوائر المعنية وتحتاج الى متابعة جدية لتنفيذ تلك القرارات وعلى ان لا تبقى حبراً على ورق وشعارات يردده البعض و لا ابخس الناس اشيائهم فقد بذلت جهود واسع من قبل احزاب وشخصيات مختلفة تعمل على الساحة السياسية العراقية وساهمت في المطالبة بحقوقهم واسفرت عن قرارات عديدة فيها لو طبقت بالشكل السليم لعادت الكثير من الحقوق التي لم تصمد في حين التطبيق القرارات تلك وظلت تواجه هذه الشريحة الواسعة مرارة التنفيذ وهي الاكثر عدد من اطياف اخرى حصلت على مكاسب نيابية لا تساوي اعداد نفوسها والتي تشكل المجتمع العراقي على اسس اما قومي او مذهبي من التغيب ولا تساوي الخسائر الكبيرة التي قدمها هذا المكون الشريف والمظلوم الذي قدم 22 الف شهيد ضحيا بيد النظام البعثي المجرم بحجة (التبعية) وتم تغيب اجسادهم الطاهرة وقرابة مليون مهجر ومسفر وتجاهلتها البعض من الحكومات التي جاءت بعد السقوط نظام البعث المجرم بقيادة الطاغية صدام حسين عام 2003.
لعل من اهم أسبابها غيابهم عن المحاور هو عدم وجود كتلة فيلية تتبنى استحقاقاتهم في حوارات الكتل السياسية وهي من أهم الأسباب في عدم تبني قضيتهم في إطار مؤسساتي رصين القوام انما تم تاسيس منظمات ضعيفة او فئوية طامعة سرعان ما تشتت بسبب ابتعادها عن المكون وعدم خلق قاعدة شعبية تلتف حولها سواء من الأحزاب الإسلامية في الحكومة العراقية او في كردستان العراق ولا يعني بأن القيادات الاساسية السياسية للأحزاب والرئيسية في الاحزاب الكوردية لم تتبنى مساند الفيليون في تكون هوية سياسية خاصة بهم ابداً فهم لا يؤلون جهداً لرفع الحيف عنهم ولكن زيادة المشاكل والأزمات والانشغال بهموم أخرى أدت الى ضعف الاهتمام بقضاياهم،
لقد أصبحت هذه القضية هامشية بامتياز عند من هم متصدين لقضيتهم بسبب الحالة النفعية التي استحوذت على المجموعات التي تشكلت سابقاً وتنسب إليهم ولم تهتم بقضاياهم الاساسية وهجرهم للقضية الأصلية الفيلية .

لا يصف أبناء الكورد الفيليين أنفسهم بأنهم كرماء فحسب، بل إن الكثير منهم يضيفون إليها الفروسية والشجاعة والولاء ودعم قوميتهم الكوردية، حيث لعبوا دورًا مهمًا وحيويًا في الاحزاب الوطنية والقومية وقدموا الدماء من اجل الثورات الكوردية الحديثة والمعاصرة وكذلك الأحزاب اليسارية والدينية كجز من واجبهم الوطني والعقائدي،
رغم ذلك انا في هذا الوقت اقدم كامل وتقدير لجهود البعض من المسؤولين الذي تحملوا المسؤولية التي نسبت اليهم في خدمة ابناء هذا المكون طيلة السنوات 19 الماضية وكان لهم الدور الريادي في تقديم العون لإخوانهم وبجهود مضنية لمساعدتهم بشكل واخر ولا يسع المجال لذكر أسمائهم ولكن كتبت لهم بصفحات بيضاء نقية من الاخلاص والتفاني في تاريخ الكورد الفيلية لمساند استحقاقات المكون ولهم الجزاء الحسن من الله سبحانه وتعالى.
هناك مشاكل كثيرة للكورد الفيلية لم تحلها الحكومات المتعاقبة السابقة، ولحد الآن يراجع الكورد الفيلية شعبة الأجانب في بغداد من أجل استحصال الجنسية ورفع قيود سجلاتهم رغم اصالتهم العراقية ولاشك أن موافقة رئيس مجلس الوزراء العراقي محمد شياع السوداني في نقل سجلات الكورد الفيلية من سجل الأجانب الى سجل العراقيين خطوة مباركة وهو جزء من قرار المحكمة الجنائية العراقية بتأريخ 29-11-2010 الذي اعتبرها من جرائم الابادة الجماعية بكل المقاييس وبحسب قرار مجلس النواب العراقي المرقم (26) لسنة 2008 ويشكر عليها ونشيد على جهود الأخ الفاضل النائب حسن مردان عضو مجلس النواب العراقي التي بذلها دون كلل من أجل تحقيق هذا المكسب حتى وان تأخرت جهود من سبقه شيئاً وتعتبر جهود فردية لا يمكن انكارها ويحاول البعض تغيبها وتجيرها لنفسه حسب الكتب والمراسلات العديد والمتابعة الجادة لحين التحقيق هذا الهدف . ان تحقيق الأهداف لا تتحقق بالمؤتمرات والندوات والشعارات انما بالمتابعة وبذل الجهود وتوحيد الإرادات لا بالتمني انما بالعمل الجاد ، والكوم التعاونت ما ذلت....
عبد الخالق الفلاح
كاتب وإعلامي فيلي[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: أجتماعي

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 23-06-2023
وقت التدوين: 23-06-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 390
الكرد الفيلية مرة اخرى

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213019552374

الكرد الفيلية مرة اخرى
زهير كاظم عبود

بعد ان انتهيت من لقاء أخوي بمجموعة من الأخوة العراقيين والعراقيات في مدينة مالمو ، بعد أن تلقيت دعوة كريمة من

منظمة نسوية عربية تهتم بقضية الأنتخابات العراقية ،كانت حقاً ممتعة بما طرحه الاخوة العراقيين من أسئلة تهم الشأن العراقي وتنم عن الحرص والمتابعة لشؤون العراق .
بعد أن انهيت اللقاء اوقفني شاب في عمر الورود وسألني عن كيفية حصوله على المستمسكات العراقية التي تثبت عراقيته حيث أنه من الكرد الفيلية ، وقد تم تسفيرهم بعد أن تمت مصادرة أموالهم وبما فيها المستمسكات الأصولية التي تثبت عراقيتهم ، وانه يريد أن يشارك بهذه الانتخابات كأي عراقي يحلم بوطن يضم الجميع ويرد الأعتبار للضحايا الذين لم تحل قضاياهم بعد ، بما فيهم الشريحة الوطنية والعبقة الكرد الفيلية .
ولطالما رددنا بأن الكرد الفيلية تحملوا من الظلم مالم تتحمله الشرائح العراقية التي ظلمها وجار عليها صدام ، فقد مارست السلطة الصدامية مع الكرد الفيلية أخس الأساليب وأحقرها ، وسلطت عليهم نماذج نتنة من البشر الذين اوغلوا في عذاباتهم والتنكيل بكرامتهم .
فقد أنتزعت منهم وثائقهم ومبرزاتهم العراقية التي تثبت عراقيتهم وأصالتهم وقررت أتلافها وأصدرت القرارات التي لاتستند على أساس قانوني بألغاء هذه المستمسكات .
الأكراد الفيلية كانوا في العراق قبل أن يصير العراق ولاية تابعة للحكم العثماني ، وقبل أن يصير الحكم الوطني وتصبح الملكية ومن ثم السلطات الجمهورية التي تعاقبت على حكم العراق .
وكان الكرد الفيلية عمود من أعمدة الأقتصاد الوطني ، وشريحة مهمة وفاعلة في الحياة الأجتماعية العراقية ، ودون الأكراد الفيلية كان المجتمع العراقي مبتوراً وناقصاً ، لأنهم يشكلون مايمكن أن يسجل مفخرة ومآثر وطنية في الحياة السياسية العراقية .
ولأن الأكراد الفيلية من أتباع آل البيت ، كما أنهم من الكرد الاقحاح ، بالأضافة الى كونهم وبحكم الأنتماء الطبقي في العراق فقد انخرطوا في البعمل ضمن الأحزاب العراقية الثورية المناضلة والمتطلعة نحو مستقبل سعيد للأنسان ووطن حر يتمتع به الجميع بغض النظر عن القومية والجنس والدين .
وبالرغم من الصيحات العالية التي أطلقها كتاب ومحللين ومفكرين الى السلطات المؤقتة التي أخذت على عاتقها أدارة دفة مركب العراق للوصول الى شواطيء الآمان ، حول ضرورة الالتفات الى الكرد الفيلية التي أوغلت السلطة البائدة بقسوة في عذاباتهم ومحنتهم ، واستحوذت على أموالهم وعقاراتهم ، وسلبت منهم وثائقهم وأدلة الأثبات المتوفرة لديهم ، ثم قامت فوق كل هذا بتجريدهم من كل شيء وتسفيرهم الى مناطق الحدود الآيرانية ، وتركهم في العراق في درجات الحرارة المنخفظة تحت رحمة الطقس المروع مما أفقدهم العديد من الأرواح ، وبعد كل هذا وقعت العديد من مجاميعهم فريسة حقول الألغام التي زرعها العراقيين والآيرانيين على الحدود .
وبعد ان وصلوا الى آيران ابقتهم الحكومة الآيرانية في مخيمات بائسة بأعتبارها تعلم حق اليقين انهم عراقيين وأكراد ، والمأساة أن المنظمات الدولية والأمم المتحدة لم تول قضيتهم ذلك الأهتمام الأنساني الذي يليق بقضيتهم وبأعدادهم المسفرة .
كما لم تلتفت المنظمة الدولية ولامنظمات حقوق ال،سان الى الأعداد التي ابقتها السلطة البائدة منهم وخصوصاً الشباب محجوزين في سجون ومواقف بعيدة وصحراوية وأخضاعهم كوسائل للتجارب الكيمياوية وأبادة العديد منهم نتيجة ذلك ، واعدام العديد الآخر منهم ودفنهم في مقابر جماعية استكشف منها القليل ، ولم يزل بانتظار أن يتم أماطة اللثام عن الباقيات .
واللافت للنظر أن مأساة الكرد الفيلية لم تلق الاهتمام الذي يليق بها من جانب السلطة المؤقتة والدليل هذا الشاب الذي فقد أهله ولامستمسكات لديه ، ومثل حاله العديد من العراقيين الذين لايستحقوا سوى التبجيل والتقدير ، فالجنسية هي عقد بين المواطن والدولة ، فأذا كانت الجنسية هي من تتشرف بهذه الشريحة الأ،سانية الأصيلة والتي اعطت العراق العديد من الرجال والشهداء والتضحيات ، وأذا كانت الجنسية العراقية هي من تتشرف بهذه الأسماء الممتلئة تضحية وعذاباً وجب أن يتم أنصافها بقرارات وطنية تعيد لهم حقوقهم من الأموال المنقولة وغير المنقولة ,ان يتم شمولهم بتخصيص لجنة قضائية تكون أحكامها باتة وسريعة التنفيذ وتشمل بالقضاء المستعجل ،كما يتم الأيعاز الى جميع دوائر الأحوال المدنية لأعادة الوثائق والمستمسكات الى هذه العوائل والى أولادهم ممن ولدوا في المنافي .
وفوق كل هذا أن يتم أنصاف الذين توفوا منهم بأعتبارهم شهداء من أجل العراق وتخصيص الرواتب لعوائلهم بالنظر لكون ماطالهم لم يكن لهم يد فيه ، وبالنظر لتعسف السلطة الصدامية في حقهم وبعثرة حياتهم ، كما انهم ونتيبجة هذا العذاب والسوء الذي لحق بهم يستحقون التعويض قانوناً وشرعاً عما لحقهم من ضرر جسيم وعما فاتهم من أستقرار وربح وحياة تليق بهم بعثرها صدام البائد .
منذ سقوط الطاغية في نيسان 2003 سيقترب الزمن من سنتين لم تجد شريحة الكرد الفيلية أي اهتمام يرقى الى مستوى العذاب والمحنة التي وقعت عليهم وطشرتهم في أصقاع الأرض وشتتت شملهم وفرقت بين أحبتهم ، لم تجد هذه الشريحة الأهتمام والقرارات التي تمسح دموعهم وتنسيهم بعض مآسيهم ، وعلى أمل ان تتفرغ السلطة والأحزاب العراقية الوطنية التي طالما راهنت عليهم وأوعدتهم حال سقوط السلطة بوعود كثيرة ، لم تجد هذه الشريحة القرارات التي تعيد الاعتبار لهم وعاملتهم معاملة أي عراقي فقد وثائقة أو اسقطت عنه الجنسية .
حقيقة الأكراد الفيلية ان الله ابتلاهم بالصبر الكبير وبالعذاب الكبير ، وحقاً اننا نندهش لصبرهم وتهدئة حالهم ، مع

مالحقهم من ضياع لحقوقهم وحياتهم ، فقد بقوا يعطون للعراق ويساهمون بشرف في بناء العراق بصمت وكبرياء العراقيين الأصلاء ، وبصمت وقبول الذي تطغي مصلحة العراق على مصلحته ، ولكن لايمكن أن نستغل هذا الجانب ال،ساني ، ولايمكن أن نصمت على صمتهم ، فالعراق لابد أن يتذكر ابناءه النجباء والخيرين من الكرد الفيلية .
أقول لولدي الذي استوقفني في باب جمعية المرأة ان العراق ليفتخر بالكرد الفيلية ، وطالما أردد ان الجنسية العراقية هي من يجب أن تفتخر بهم ، وأن كل صاحب وجدان وضمير حي ويعرف تفاصيل التاريخ العراقي في زمن المحنة التي اوقعها صدام فوق رأس العراق يعرف جيداً مدى الحيف والظلم والمآساة التي حلت بالكرد الفيلية .
قليلاً من الانصاف بحق الشرفاء من أبناء العراق
قليلاً من الأهتمام الذي يليق بتضحيات الكرد الفيلية ايها القائمين على مواقع المسؤولية
ننحني اجلالا للشهداء والتضحيات الجسام التي قدمها الكرد الفيلية قوافل من البشر ومن كل الجناس والأعمار في الزمن الرديء والعاهر دون ضجة ودون أن يبكي عليهم العالم .
لم يزل الكرد الفيلية ينتظرون دورهم في النصاف فمن يتقدم عليهم مع محنتهم التي لم تطيقها الصخور والجبال .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 391

الكرد الفيلية وابناء الكاظمية وفقراء العراق ... استشهدوا في سبيل الثورة والزعيم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303120314471537

مؤيد عبد الستار
اذا كان هناك في تاريخ العراق من استطاع التفوق على درجة الاولياء وارتقى مصاف الانبياء فهو الزعيم عبد الكريم قاسم ، بزهده وعفته ونزاهته وتسامحه وتساميه وترفعه وتضحيته بحياته و استشهاده .
في مثل هذا اليوم التاسع من شباط ، مرت على العرق عام 1963 عاصفة صفراء راح ضحيتها الاف المواطنين الابرياء ، فقراء العراق من مدينة الثورة وعكد الاكراد ، والكاظمية ..
تمكنت الفاشية من التغلب على وزارة الدفاع ولكنها لم تتمكن من التغلب على الكاظمية وعكد الاكراد ... قاوم الكورد الفيليون في شارع الكفاح ثلاثة ايام ... حتى يوم 11 شباط .
بعد سقوط وزارة الدفاع واعتقال الزعيم عبد الكريم قاسم ورفاقه الميامين ، ظل ابطال الكورد يقاومون البعثيين الانقلابيين بالاسلحة البسيطة ..العصي والسكاكين و قنابل المولوتوف .
بعد ثلاثة ايام من القتال الشرس مع عصابات البعث ، انسحب ابطال عكد الاكراد بسبب نفاذ الذخيرة ، فلم تكفي الاسلحة

البيضاء لمقاومة دبابات البعث الفاشي ومدافعه الرشاشة التي وجهها الى بيوت الفقراء البسيطة والنيران التي وجهها الى المواطنين العزل .
استطاع الفاشست الدخول الى عكد الاكراد ولكنهم ظلوا يخافون من الكورد الفيليين طيلة حكمهم حتى تمكنوا اخيرا عام 1968 بعد مجيئهم في الانقلاب البعثي الثاني من اعتقال وقتل وتهجير الكورد الفيليين بحجة انهم من التبعية الايرانية والحقيقة انهم من ابناء العراق الاصلاء ومن سكان بلاد ما بين النهرين قبل الاسلام ..
انتقم البعث الفاشي من الكورد الفيليين بسبب وقوفهم البطولي مع الزعيم الشهيد عبد الكريم قاسم الى اخر لحظة ....
كان لي الشرف يوم 8 شباط في المشاركة مع الجماهير التي سارت في شارع الجمهورية الى وزارة الدفاع دفاعا عن الثورة رغم حداثة سني ، لم اتجاوز الرابعة عشرة من العمر يومذاك .. كانت امكاناتنا بسيطة ، لا اسلحة لدينا .. تصدينا للبعثيين الفاشست بالهتاف والشعارات والعصي والحجارة ..
سرنا وراء السيارة التي كانت تقل الزعيم عبد الكريم قاسم التي مرت في شارع الجمهورية حوالي الساعة العاشرة صباحا متوجهة الى وزارة الدفاع ...
وبعدها مرت سيارة تقل العقيد محمد فاضل عباس المهداوي ...
مشهد المواطنين وهم يحملون العصي ، لا يعرفون حجم المؤامرة، ترتسم الحيرة على وجوههم ...... اطمأنوا الى مرور الزعيم امامهم ، ثم احتشدت الجموع امام وزارة الدفاع .
لجأ المتأمرون الى اسلوب مخادع شرير .. سارت الدبابات القادمة من جسر الشهداء الى شارع الرشيد تحمل صور الزعيم عبد الكريم قاسم ، شاهدتها تمرق في الشارع ... دبابات صغيرة مدرعة ذات عجلات مطاطية – تايرات – تسير بسرعة نحو الدفاع .
حين رأيت وجوه القوات العسكرية – الافراد والضباط – توجست شرا ، كانت وجوها لئيمة كالحة، لم أرَ فيها ما يطمئن ..
وصدق حدسي ، فهي عينها تلك الدبابات التي بدأت ما ان وصلت الدفاع ، بضرب المواطنين بنيران رشاشاتها .
سقط العديد من المواطنين ، ومن بينهم اثنان من زقاقنا الكائن قرب مدرسة الجعفرية في شارع الامين ، ولحسن حظنا كان في زقاقنا مذخر للادوية ، فتحه بعض الشباب واخرجوا منه الادوية والقطن ليعالجوا اصابات الشابين الذين اصيبا ، احدهم شاهدته اصيب في فخذه .
الجموع المحتشدة حول اي حركة او مشهد تعرقل التعرف على الحدث ، واحيانا تجعلك تُخطيء في تفسيره .
كانت اسلحة المتامرين الدبابات والمدافع الرشاشة والطائرات .. التي كانت تقصف الدفاع وترمي بحمم النيران على المواطنين الذين تجمهروا امام وزارة الدفاع تضامنا مع الزعيم عبد الكريم قاسم .
حصدت الطائرات والدبابات الحاقدة ارواح العديد من المتظاهرين أمام وزارة الدفاع ...
ولم تكن نتيجة تلك المعركة في صالح القوى الوطنية
خسرنا تلك المعركة .... وما زالت الخسائر مستمرة الى اليوم
لاننا بدون قيادة حقيقية تقود البلاد الى بر الامان
قيادة بقامة الزعيم عبد الكريم قاسم محرر الفقراء من فقرهم .[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 10-02-2014
وقت التدوين: 2023-03-03

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 392

الكرد الفيلية والعثمنة : من يزكي من... ؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230105162413456803

وشر الأمور ما يضحك .. ثم يبكي الى النهاية ' ان نرى العراقي غريباً على جغرافيته ' و العراق منكوباً بأهله والوطن يرتدي خجلاً عباءة الغزات والمحتلين والدخلاء ' بعد ان سلخوا عنه جلده الطبيعي الهوية الوطنية المشتركة لمكوناته التاريخية ليحتذوه اسمالاً .

فتحنا عيوننا فوجدنا التاريخ يعيد كتابة واقعه عبر المؤرخين المنصفين محليين ومستشرقين عبر الحقائق الأثرية والأدلة والوقائع في ادق تفاصيلها ' قراءنا وسمعنا واقتنعنا ولم نجد نقيض، لكينونة العراق التي تشكلت من النهرين والنخيل والجبال والصحراء والأهوار والكرد الفيلية مثلهم مثل عراقيو الجنوب والوسط وشعب كردستان والمكونات التاريخية الآخرى ... العراق : جغرافية وبيئة وانسان وحضارة وثقافات وهوية وطنية تاريخية مشتركة ' تكونت وتواصلت وترسخت عبر الآف السنين ' وغيرها دخلت عراق الخصب والخير والثراء والتآلف ' اقوام مختلفة بحضاراتها وتقاليدها وثقافاتها والغاتها ودياناها والوانها ' فأندمجت فيه وامتدت جذورها في تربته للتسامح والعطاء وقبول الآخر والتعايش معه ' وحتى الغزات والفاتحين والمحتلين لم يجدوا امامهم الا ان يندمجوا مع الحقيقة التاريخية الخالدة لوادي الرافدين .

اخر تلك الأجتياحات التي اغتصبت عراق ما بين وعلى ضفاف النهرين هي الحكم العثماني الذي اتخذ الأسلام جسراً للعبور والأستقرار دماراً وتخلفاً وانحطاطاً على الجسد العراقي لأكثر من اربعة قرون عجاف ' زرعوا خلالها عاهات وشذوذات

وتشويهات وتخلف وخراب اجتماعي مدمر الحق الأضرار الفادحة بالهوية الوطنية التاريخية المشتركة لمكونات المجتمع العراقي .

بعد الحرب العالمية الأولى وتقسيم كيان الأمبراطورية العثمانية التي كانت اساساً متفسخة وجاهزة للفرهدة ' وبعد مغادرة فلولها العراق ورغبة في نفوس المحتلين الأنكليز بشكل خاص تركت فيه ارث معيب من التطرف الطائفي العنصري العدواني عبر ايتامها من الغرباء والدخلاء من موظفين وعسكريين واداريين ومؤسسات واجهزة جميعها مشبعة بالثقافة البغيضة للتطرف الطائفي العنصري ' اي ان الأنكليز وبعد طرد الجيوش العثمانية من العراق احتفظوا فيه بعثمانيتها المدمرة ' كانوا قلقين من ان يستعيد العراقيون هويتهم الوطنية مرة اخرى ويعيدوا ترتيب واصلاح كياناتهم وطنياً وانسانياً ' فأستعاروا لهم ملكاً غير عراقي وقيادات عسكرية ومدنية ومؤسسات مختلفة استبقوا عليها من الماكنة المؤسساتية البشعة للدولة العثمانية ' اهم ما يتوفر فيها هو التعصب والتطرف العنصري الطائفي وضعف الروابط الوطنية والأنتماء للعراق ' وجعلوا العثمانية اساساً لهوية المواطنة للأنسان العراقي واجتثوا الأنتماء التاريخي الذي تمتد جذوره لألاف السنين للهوية الوطنية التاريخية لمكونات ما بين النهرين' فكانت الشهادة الجنسية العثمانية مثلاً احدى بشاعات ذلك التشويه الفض بعد ان فرضوها بديلاً للأنتماء التاريخي لأهل العراق .

كان في مقدمة ضحايا تلك السياسة المشينة هم الكرد الفيلية وعراقيي الجنوب والوسط وشعب كردستان والمكونات التاريخية الآخرى كالمسيحيين والتركمان والصابئة المندائيين والأيزيديين والأرمن وغيرهم ' اي الأكثر من ثمانية اعشار مجموع المجتمع العراقي ' حيث تعرضت تلك المكونات الى دسائس انكار الهوية والأنتماء لعراق ما بعد العثمنة ' فتعرضت لحالات تهجير وانفلة واجتثاث وتصفيات وابادات جماعية متواصلة على اسس عنصرية طائفية ' وعلى نفس الأسس تم استيراد الغرباء والدخلاء من الجوار العروبي الأسلامي بغية اتمام تعريب واسلمة المجتمع العراقي بكامله والغاء هويته الوطنية التاريخية بعد اقتلاع جذور انتماءه لجغرافيتة وبيئته ومجمل عناصر كينونته .

النظام البعثي الدموي وليد التلاقح بين العنصرية العروبية والطائفية العثمانية ' كان همجياً في انجاز الأجندة الخارجية لأجتثاث المكونات التاريخية للعراق ' فأستهدف عراقي الجنوب والوسط والكرد الفيلية ومواطني كردستان بأبشع حملات التعريب عبر الأنفلة والأجتثاث والأبادة الجماعية والتهجير' فكان نصيب الكرد الفيلية هو الأبشع والأكثر وحشية ' فتم ابادة جيل كامل من تلك الشريحة الصغيرة عبر اختطاف وتغييب اكثر من عشرة الآف شابة وشاب وتهجير اكثر من مليون انسان من عوائلهم بعد تجريدهم تماماً من ممتلكاتهم وابسط مقتنياتهم وكل ماله علاقة بتاريخ وذكريات اسلافهم ' كانت طعنة في خاصرة العراق ' وجرحهم لا زال ينزف ... اقتلعوا كبده العزيز في الكرد الفيلية وتركوه معوقاً بأعز اهله واقدم احفاده واروع تقاسيمه .

بعد التغيير الذي حدث في 09 / 11 / 2003 وسقوط البعث العروبي حزباً وعقيدة ودولة ' كان مفروضاً ان تسارع السلطات المنتخبة من قبل اهل العراق على اصلاح ما خربه الدخلاء الطارئين واخرهم النظام البعثي المقيت على حقيقة ومعالم وانسانية الهوية الوطنية التاريخية لاهل العراق والغاء كل ما هو مخجل من التراث العثماني الطائفي والعروبي العنصري وفي مقدمة ذلك الشهادة الجنسية سيئة الصيت والمعنى والأهداف والأغراض المشينة لأبتكارها وفرضها .

من يزكي من ... ؟

العراق التاريخي بجلده وعظمه ودمه ' ام غسيل الغزات والفاتحين والمحتلين المنتشرة تشويهاً على جسده التاريخي ...؟

الهوية الوطنية التاريخية التي تكونت بالتفاعل الأنساني عبر الآف السنين بين مكونات المجتمع العراقي .

ام الأوراق الدخيلة التي ابتكرتها البقايا من ايتام الغزات والفاتين والمحتلين طفحاً غريباً تقيئتها مراراً الطبيعة والكينونة العراقية ... ؟

شهادة التاريخ والحضارة والثقافات والتقاليد والعادات والتكوين النفسي وتمازج الدماء والأنتماء للجغرافية والبيئة وعمق رسوخ الجذور الأجتماعية في التربة الوطنية .

ام شهادة الغزو والأحتلال والفتوحات المدمرة للهمجية العثمانية ... ؟

واخيراً ...

الكرد الفيلية بأصالة عراقيتهم وارتباطهم المميز بعراقهم ورسوخهم الروحي والأنساني عميقاً في تربة التكوين العراقي توامة مع رسوخ البيئة العراقية الشاملة ٬ بتاريخهم الوطني ومساهماتهم المميزة ببنا الجوانب المشرقة في تاريخ العراق وحضارته ٬ ببسالتهم وتضحياتهم وافتدائهم للعراق واخوانهم فيه من المكونات الأخرى ...

ام العثمنة الطارئة بشهاداتها واوراقها ووثائقها وايتامها وكامل ارثها البغيض عنصرياً وطائفياً .... ؟

اترك الجواب مفتوح الجرح امام المثقفين الوطبيين وحكومتنا المنتخبة بكل ما لها وما عليها ٬ وكل من يرى العراق بعيون اهله .

حسن حاتم المذكور
22 / 11 / 2007.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: النقد السياسي

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	كوردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | m3arej.com
وقت التدوين: 05-01-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 393

الكرد الفيلية ومعاناتهم بالعراق، وطنهم الأصلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230318204257475721

الكرد الفيلية ومعاناتهم بالعراق، وطنهم الأصلي
مقالات فيلي
د.كاظم حبيب/ الكرد الفيلية ليسوا طارئين على العراق، ليسوا مهاجرين حطّو فيه موقتاً ليغادروه بعد حين، أو ليطردوا منه شر طردة، كما فعل النظام البعثي الفاشي في العام 1980، فهم جزءٌ أصيل من أبناء وبنات هذا الوطن الذي هو العراق. إنهم من بناة العراق على امتداد القرون المنصرمة. كما إنهم جزءٌ أصيل من القومية الكردية، أو الأمة الكردية، وليسوا طارئين عليها أو ملتحقين بها أو ناكرين لها. ورغم هذا العلاقة الحميمة والأصيلة بين الكرد الفيلية والعراق، عرضهم قانون الجنسية الأول الذي صدر في العام 1924 في أعقاب تشكيل الدولة العراقية في العام 1921، وقبل صدور الدستور العراقي الأول في العام 1925، وتحت وطأة الاحتلال البريطاني وتأثير الفكر والثقافة والتربية العثمانية التي نشأ فيها قادة العراق الجدد حينذاك، إلى التمييز المخل بحقوقهم، حين ميّز بين الجنسية العراقية (أ)، لمن كان من رعايا الدولة العثمانية، والجنسية العراقية(ب) لمن كان من غير رعايا الدولة العثمانية! وهذا الخلل برز في اعتبار العراقي من الدرجة الأولى عملياً هو من يحمل شهادة الجنسية (أ)، في حين وضُع من فرض عليه حمل شهادة الجنسية (ب) في مستوى الدرجة الثانية. وألحق هذا التمييز الطائفي ضرراً فادحاً ومستمراً بالكرد الفيلية وبالكثير من المواطنات والمواطنين العرب من أتباع المذهب الشيعي على امتداد الفترة الواقعة

بين 1924-2005، حيث تم وضع الدستور الجديد الذي وحَّد شهادة الجنسية العراقية وألغى ذلك التمييز غير الإنساني بين مواطنات ومواطني العراق من مختلف القوميات وأتباع الديانات والمذاهب، مع وجود اختلالات أخرى تمييزية في الدستور الجديد الصادر عام 2005 أيضاً، وهي التي يفترض إزالتها مع أي تعديل قادم وضروري، مثل اعتبار دين الدولة العراقية هو الإسلام، في حين إن الدولة شخصية اعتبارية لا دين لها ولا مذهب ولا قومية، بل إن الإنسان الفرد يمكن أن يعتنق أي من الأديان والمذاهب أو بدونها، أو يحمل هذا القومية أو تلك، على سبيل المثال لا الحصر. وإذا كان الكرد الفيلية، وخاصة العائلات الكادحة والفقيرة منهم، قد عانوا من التمييز والتهميش في ظل النظام الملكي، كما حصل مع الشعب الكردي أيضاً، فأن ما تعرضوا له في ظل النظم السياسية الجمهورية، عدا فترة قصيرة في ظل الحكم الوطني وحكومة عبد الكريم قاسم، كان مريعاً، وخاصة في فترة حكم البعث والقوميين الناصريين العرب بعد إسقاط حكومة الجمهورية الأولى في العام 1963. وفي هذا العام جرى ترحيل ما يقرب من نصف مليون مواطنة ومواطن عراقي بتهمة التبعية لإيران، وبينهم كان الكثير من الكرد الفيلية والعرب الشيعة. ومن ثم في فترة حكم البعث الثانية 1968-2003، حيث حوربوا وهمشوا .. ثم هجروا في مايس/أيار 1980 جميعاً بشكل قسري وفقدوا كل ما يملكون من ثروة وممتلكات منقولة وغير منقولة، وقتل منهم في طريقهم إلى المهجر الإيراني، وعبر إرسال شبابهم إلى المواقع الأمامية من جبهات القتال في الحرب العراقية – الإيرانية، وفي السجون وتحت التعذيب والقتل العشوائي، إذ ما يزال الكرد يفتشون عن أكثر من عشرن ألف إنسان من خيرة الشباب العراقي مفقود لا تعرف عائلاتهم أين هم، وهل قتلوا جميعاً، وأين مقابرهم الجماعية؟ وهذا الترحيل الجماعي شمل أعداداً كبيرة جداً من عرب الوسط والجنوب من أتباع المذهب الشيعي بذريعة التبعية لإيران واعتبارهم جزءاً من الطابور الخامس التابع لإيران بالعراق. وكان للكرد الفيلية، وجلهم من سكان المدن، على امتداد تاريخ العراق الحديث، الدور الفعال والحيوي في الحياة الثقافية، في مجالات العلم والأدب والفن، فمن بينهم برزت مجموعة مهمة من خيرة الموسيقيين المميزين والمغنين الذين شاركوا في إنماء الموسيقى العراقية وأبدعوا فيها، كما كان للكرد الفيلية باع طويل في المسرح والفن التشكيلي. وبرز بينهم الكثير من الكتاب والأدباء وكتاب القصة والرواية والمسرح. إضافة على بروز مجموعة مهمة من العلماء والاختصاصيين في مختلف الفروع العلمية، وقدموا خدمات جليلة للثقافة العراقية بمختلف فروعها وعلى امتداد القرن العشرين حتى الوقت الحاضر. كما شارك الكرد الفيلة بدور سياسي نضالي بارز يعترف به الجميع وقدموا على هذا الطريق الكثير من التضحيات وتحملوا الكثير من الاضطهاد والضيم والحيف الشديد، باعتبارهم جزءاً من الشعب الكردي أولاً، وجزءاً أصيلاً من الشعب العراقي، إضافة إلى دورهم النضالي السياسي التقدمي والديمقراطي في صفوف الحزب الشيوعي العراقي والقوى والأحزاب الكردستانية، مثل الحزب الديمقراطي الكردي، وفيما بعد الحزب الديمقراطي الكردستاني، ومن ثم منذ العام 1976 الاتحاد الوطني الكردستاني والحزب الاشتراكي الكردستاني وغيرها من الأحزاب الوطنية. ولكونهم كرد ومن أتباع المذهب الشيعي عانوا الأمرين على أيدي القوى القومية والبعثية الشوفينية التي اتسمت بالكراهية العنصرية والطائفية واتهامهم للكرد الفيلية الشيعة بالتبعية لإيران، أو كطابور خامس لها بالعراق، وهي تهمة قذرة وخالية عن الصحة وعنصرية بحتة، كما اتهم العرب الشيعة عموماً في كونهم شعوبيين! أو موالين لإيران بالضرورة!، في محاولة يائسة وبائسة لإشاعة أجواء الطائفية السياسية العدائية، التي أصبحت اليوم، وفي ظل النظام السياسي الطائفي والمحاصصة الطائفية في أعقاب إسقاط نظام البعث الدكتاتوري الفاشي، سياسة رسمية للنظام السياسي الطائفي القائم بالعراق، تمارس التمييز والتهميش والإقصاء بدعوى المظلومية الشيعية ضد العرب السنة وضد الشعب الكردي. ومن الجدير بالإشارة إن الكرد الفيلية شاركوا بحماس وحيوية في حركة البيشمركة التابعة للأحزاب الكردستانية وفي حركة الأنصار الشيوعيين في الستينيات، ومن ثم في السبعينات والثمانينات من القرن العشرين، التي تصدت للنظام الدكتاتوري البعثي لسنوات كثيرة وتحملوا مع الآخرين الصعاب والاستشهاد في النضال ضد الدكتاتورية الغاشمة والعنصرية المقيتة لحزب البعث العربي الاشتراكي. الأسئلة التي تواجه كل العاملين في الحياة السياسية العراقية منذ إسقاط الدكتاتورية الغاشمة واحتلال العراق حتى الآن، وأنا منهم، هي: أين يقف الكرد الفيلية مما يجري بالعراق اليوم، وما هو دورهم وتأثيرهم في الحياة السياسية العراقية؟ وكيف ينظرون إلى مستقبل علاقاتهم السياسية والاجتماعية بالعراق؟ أدرك تماماً بأن هذه الأسئلة تدور في بال الجميع، وأعرف أنهم ومنذ عودتهم إلى العراق قد حاولوا الكثير لتوحيد صفوفهم، ولم ينجحوا في ما يسعون إليه إلى الآن. والجميع يتساءل ما السبب وراء ذلك؟ لا بد من الاعتراف بأن الأوضاع السياسية والاجتماعية والدينية لتي نشأت في أعقاب إسقاط الدكتاتورية الفاشية وسقوط العراق تحت الاحتلال الأمريكي البريطاني وإقامة نظام سياسي طائفي ومحاصصة طائفية وسيادة الهويات الفرعية القاتلة بدلاً من الهوية الوطنية، هوية المواطنة الموحدة والمتساوية والمشتركة، قد ساهمت مجتمعة، إضافة إلى مخلفات العهد البعثي الدكتاتورية والأوضاع بإيران باعتبارها المهجر الكردي الفيلي بشكل خاص، لعبت دورها السلبي لما يعاني منه الكرد الفيلية من تشتت وبعثرة لقواهم واتجاهات أفكارهم ونشاطاتهم. كما لا بد من الاعتراف بأن الأحزاب الإسلامية السياسية الشيعية قد لعبت دوراً سلبياً وما تزال في هذا الاتجاه بسبب الوعود الفارغة التي قدموها للكرد الفيلية وكسبوا الكثير منهم إلى جانبهم، وبهدف طائفي بغيض، ولم ينفذوها بأي حال. ونتيجة ذلك تبعثر الكرد الفيلية وتوزعوا على الهوية أحزاب الهوية الدينية الطائفية بشكل خاص، وأصبحت الهوية القومية والهوية العراقية بعيدة عن التفكير بها. ولا شك في أن الأحزاب الكردستانية لم تفعل الكثير ولا الأحزاب الوطنية الديمقراطية العراقية قد لعبت الدور المناسب في التعبير عن أهداف ومصالح هذه الشريحة الكبيرة من أبناء وبنات الشعب الكردي والشعب العراقي في آن واحد، وبالتالي عجزوا عن كسبهم إلى جانبهم وفسحوا في المجال للأحزاب الإسلامية السياسية الطائفية أن تهيمن على القسم الأعظم منهم. ومن هنا لاحظنا بأن

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

الدور المميز للكرد الفيلية قد غاب بفعل غياب دورهم القومي الكردي والوطني العراقي وتشبثوا بالهوية الطائفية القاتلة، بالرغم منهم. من هنا يمكن الادعاء وبثقة عالية بأنهم كانوا وما زالوا أكثر الخاسرين ككرد وكعراقيين وم أتباع المذهب الشيعي. لا شك في أن المسيحيين والإيزيديين والصابئة المندائيين والشبك والبهائيين والزرادشتيين وغيرهم من سكان العراق القدامى قد عانوا في العراق الطائفي السياسي من القتل والتشريد على ايدي المليشيات الطائفية المسلحة، سنية وشيعية، ومن ثم من الإبادة الجماعية على أيدي عصابات داعش، وأن الكرد الفيلية لم يواجهوا هذه المأساة في محافظة نينوى والأنبار وصلاح الدين، ولكنهم مع ذلك لم يستردوا ما فقدوه عبر نهج وسياسات النظام الدكتاتوري البعثي، بل ساهم النظام السياسي الطائفي الجديد والمحاصصة الطائفية ببعثرتهم وتشتيتهم ولم يهتم بهم أي حزب سياسي كردستاني، وكأنهم ليسوا أكراداً أو كونهم جزءاً من الأمة الكردية له خصائصه التي يفترض احترامها وله دوره الذي يفترض الاعتراف به، وله مكانته النضالية التي يفترض رؤيتها بوضوح وأن له تاريخه النضالي الذي لا يجوز نسيانه في كل المراحل المنصرمة، وأن هذا الجزء من الكرد قد تعرض للإبادة الجماعية ايضاً لا بتشتيتهم فحسب، بل وفي قتل عشرات الآلاف منهم على أيدي النظام الدكتاتوري، وزج الآلاف منهم في الصفوف الأمامية من جبهات القتال ضد إيران، والذين استشهد أغلبهم فعلاً، أو قتلهم في سجون النظام وتحت التعذيب. إن مآسي العراق كثيرة وكوارثه أكثر، ومعاناة الكرد الفيلية كثيرة حقاً ويجب أن تنتهي. ولكي تنتهي لا بد لهم أن يمسكوا بزمام أمورهم بأيديهم، وأن يدركوا بأن مهمتهم الراهنة تتلخص في وحدة كلمتهم وتوحيد صفوفهم في صيغة نضالية ملموسة والابتعاد عن تلك الصراعات التي يمكن أن تمزق صفوفهم وتجعلهم كتلاً متناحرة، كما هم عليه الآن. لا يمكن لأحد أن يضع خطاً أحمر على الكرد الفيلية، بل هم أحرارٌ، وهم جزءٌ أصيل وحيوي وفعال من الأمة الكردية ومن النسيج الوطني للمجتمع العراقي. إن على الكرد الفيلية في يوم الشهيد الكردي الفيلي أن يدركوا بأن ضحاياهم يجب ألا تذهب هدراً ودون جدوى، وإن نداء الشهداء كان وسيبقى يدعوهم لوحدة الكلمة والصف ووحدة النضال لتحقيق الأهداف ومن على منبر الذكرى السنوية للاحتفال التأبيني للشهيد الكردي الفيلي أتوجه بالنداء إلى كل الأفراد والكتل والجماعات الكردية الفيلية بالداخل والخارج وأدعوهم إلى مناقشة الرؤية التالية: أولاً: الاتفاق على عقد لقاء أولي بين ممثلي جميع الكتل والقوى والاتحادات الكردية الفيلية والشخصيات الاجتماعية والعلمية والثقافية لوضع ورقة عمل مشتركة عن المهمات الأساسية والرئيسية، كحد أدنى، التي تواجه كل الكرد الفيلية في المرحلة الراهنة. ثانياً: الدعوة على عقد مؤتمر عام تحضره وفود من القوى والاتحادات والشخصيات التي يتم الاتفاق عليها بهدف إقرار خطة طريق لنضالهم المشترك ومناقشة ورقة العمل التي أقرت مبدئياً في الاجتماع التمهيدي الأول وانتخاب قيادة مشتركة وموحدة لقيادة هذا النضال الذي لم يعد تأخيره يخدم أياً من الكرد الفيلية، بل يخدم أعداء الكرد الفيلية. ثالثاً: الاتفاق المبدئي الصارم على معالجة المشكلات التي تبرز في صفوف الكرد الفيلية بالحوار والنقاش الهادف والابتعاد عن الصراع والانشقاق وتشكيل منظمات جديدة والعودة إلى نقطة الصفر من جديد. أتمنى على الأخوات والأخوة الكرد الفيلية أن يضعوا نصب أعينهم خمس مسائل جوهرية: المعاناة التي دامت قرابة ستة عقود، وخاصة منذ العام 1980، والتي لم تنته إلى الآن. وأن ليس هناك من ينهي هذه المعاناة إلا أنفسهم وبالتعاون المستقل مع بقية القوى الكردستانية والوطنية العراقية. وأن دماء الشهداء من الكرد الفيلية تطالبهم دوماً بوحدة الموقف والنضال المشترك من أجل ألا تذهب تلك الدماء هدرا. وإن هذه الوحدة تصب في صالح الشعب الكردي ونضاله الوطني والقومي. كما إنها في صالح الشعب العراقي ونضاله في سبيل الخلاص من النظام السياسي الطائفي والمحاصصة الطائفية، وفي سبيل إقامة مجتمع مدني ديمقراطي ودولة مدنية ديمقراطية يتمتع فيهما الكرد الفيلية كبقية أبناء وبنات القوميات وأتباع الديانات والمذاهب الأخرى بحقوقهم المتساوية كمواطنات ومواطنين في عراق حر ومدني ديمقراطي.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | موقع 2023-03-18 -/https://shafaq.com

وقت التدوين: 18-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 394
الكرد الفيلية: بصيص امل من قرارات منصفة اطفأه التلكؤ في تنفيذها
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230317144112475429

الكرد الفيلية: بصيص امل من قرارات منصفة اطفأه التلكؤ في تنفيذها
بمناسبة الاحتفال بذكرى تبني الجمعية العمومية للأمم المتحدة للإعلان الدولي لحقوق الانسان في 10-12-1948 وذكرى صدور العديد من القرارات المنصفة بحق الكرد الفيلية عن السلطات القضائية والتنفيذية والتشريعية العراقية،
لا نريد ان نعيد الى الاذهان العطاء السخي الذي قدمه الكرد الفيلية للمجتمع العراقي في مختلف المجالات السياسية والاقتصادية والعلمية والادبية والرياضية وغيرها، عطاء يشهد لهم به الجميع،
ولا نريد ان نكرر ما تعرض له الكرد الفيلية من اضطهاد وملاحقة ومظالم متكررة منذ تأسيس دولة العراق وصدور قانون الجنسية رقم 42 لسنة 1924، خاصة عام 1937 (حيث جرى اول تهجير قسري جماعي للكرد الفيلية) واعوام 1969-1972 و1980-1990، اضافة الى الإبعاد بشكل فردي وبشكل مجموعات لأسباب سياسية،
بل نريد ان نُذَكِرَ بان قرارات عديدة قد صدرت بعد سقوط النظام الدكتاتوري الفردي عام 2003 عن مجلس الحكم الانتقالي لرفع جزء من الغبن عن الكرد الفيلية. وصدر منذ عام 2010 العديد من القرارات التي اعطت بصيص امل للكرد الفيلية بان المظالم الكبرى التي تعرضوا لها ونتائجها واثارها سترفع عنهم قريبا وسيستعيدون حقوقهم المصادرة ويتم تعويضهم ماديا ومعنويا ويصبحون مواطنين كبقية العراقيين دون تمييز وتهديد. رغم ان هذه القرارات منصفة الا انها لا يمكن ان تعوضهم عن المصائب والمعاناة التي تعرضوا لها ولا زالوا بفقدان اكثر من 22,000 من فلذات اكبادهم واحبتهم الذين احتجزهم النظام السابق وغيبهم قسرا دون محاكمة حتى ولو صورية ودون ذنب ارتكبوه سوى كونهم كرد فيلية ومواطنين عراقيين مسالمين ومتقدمين في مجالات عملهم ونشاطاتهم ومعطاءين للعراق وشعبه، ولا يمكن ان تعوض المبعدين قسرا الذين بلغ عددهم 600,000 عراقي من حملة الجنسية العراقية اعوام 1980-1990 حسب الاحصائيات المتوفرة (التي اكد وجودها الاستاذ عبد القادر الحمداني، المدعي العام في قضية قتل وتهجير الكرد الفيليين) وقبلها المبعدين اعوام 1969-1972.
نذكر من بين اهم هذه القرارات ما يلي:
حكم المحكمة الجنائية العراقية العليا المؤرخ في 29-11-2010 في قضية (قتل وتهجير الكرد الفيليين) الذي عدَّ ما حل بالكرد الفيلية جريمة ابادة جماعية وجرائم ضد الانسانية. ومصادقة محكمة التميز على هذا الحكم.
قرار مجلس الوزراء العراقي المرقم 426 الصادر بتاريخ 08-12-2010 المتعلق برفع جميع الاثار السلبية عن الكرد الفيلية وتشكيل لجنة لمتابعة تنفيذ هذا القرار.
قرار مجلس النواب العراقي الذي اتخذ بالإجماع في 01-8-2011 والذي عدّ ما حل بالكرد الفيلية جريمة ابادة جماعية بكل معنى الكلمة. ومصادقة رئاسة الجمهورية على القرار.
قرار مجلس القضاء الاعلى المرقم 1029/مكتب/2017 المؤرخ في 07-12-2017 بتشكيل لجنة قضائية للإشراف والمتابعة على اعادة جميع الحقوق القانونية للمكون الفيلي.
يترتب على هذا الحكم وتترتب على هذه القرارات تبعات سياسية-انسانية (على راسها رد الاعتبار للمكون الكردي الفيلي، والكشف عن مصير المحجوزين المغيبين قسرا وكيفية تصفيتهم ومكان رفاتهم، واعطاء الكرد الفيلية تمثيلا عادلا في مجلس النواب ومجالس المحافظات يتناسب مع عددهم) ونتائج ادارية (تمشية معاملاتهم في استعادة جنسيتهم العراقية المسقطة عنهم وممتلكاتهم المصادرة وغير ذلك) ونتائج مالية (تعويض ذوي شهدائهم ومنح المستحقين رواتبهم التقاعدية وتعويضهم عن الممتلكات المنقولة وغير المنقولة المصادرة (التي اخذتها منهم الدولة عنوة وتعسفا، اي سرقتها منهم)، اي تعويضهم عن كل الاضرار التي تعرضوا لها زمن النظام السابق). لذا يجب على دولة العراق بكل سلطاتها ان تلتزم بهذه القرارات وتنفذها كاملة لان هذه القرارات لم تصدر كي تبقى حبرا على ورق او من اجل ذر الرماد في العيون.
لقد رحب الكرد الفيلية بصدور هذه القرارات المنصفة متوقعين ان تزال عنهم تبعات واثار المظالم التي تعرضوا لها على يد دولة العراق. ولكن وللأسف الشديد اصابتهم خيبة امل صادمة لان هذه القرارات بقيت دون تنفيذ ودون متابعة مما اشعرهم بإجحاف وغبن كبيرين وخلق خيبة امل وحيرة واسعة وتشاؤم عميق لدى الكرد الفيلية وهم يتساءلون عن اسباب تجميد هذه القرارات وارشفتها في دواليب الدوائر الرسمية المسؤولة عن تنفيذها لتجمع الغبار وتلتفها الظلمات!
لقد انتظر الكرد الفيلية 38 عاما بأمل الحصول على خبر يقين عن مصير شهدائهم الابرار من المحجوزين المغيبين قسرا (اكثر من اثنين وعشرين الفا) وعن كيفية تصفيتهم وعن مكان رفاتهم. لقد تم الكشف عن عشرات المقابر الجماعية لأسرى

الحرب الكويتية والحرب العراقية–الايرانية وضحايا الانتفاضة الشعبانية والانفال والبرزانيين وغيرهم ولكن لم يتم لحد الان الكشف عن اية قبور، جماعية او فردية، لشهدائنا الابرار! لماذا وما هي اسباب ذلك؟ هل هو عدم وجود المؤهلات والكفاءات والموارد المالية حين يتعلق الامر بضحايا الكرد الفيلية؟ أم هل هو فعل عمد من قبل السلطات العراقية لإخفاء الحقائق عما جرى لهؤلاء الضحايا الابرياء؟ اليس في صفوف عناصر اجهزة النظام السابق رجال ذوو ضمائر ووجدان واصحاب مروءة وجرأة كي يكشفوا المخفي من معلومات عن مصير محجوزينا المغيبين؟ علما بان الكثير من هؤلاء العناصر قد تمت اعادتهم الى الخدمة في مختلف اجهزة الدولة (القوات المسلحة والامن والمخابرات والاستخبارات والشرطة ..الخ) والى الاحزاب المتنفذة. لقد صبرنا واوشك صبرنا على النفاذ بعد 15 عاما من السقوط.
اننا نستصرخ، بكل قوة وبصوت عالٍ، ضمير كل انسان شريف في السلطة وخارج السلطة، داخل العراق وخارجه، ان ينشر ما لديه من معلومات حول هؤلاء المحجوزين المغيبين قسرا، مؤكدين للجميع بان الكرد الفيلية ليسوا من طلاب الانتقام ولا يريدون الثأر او الفصل العشائري بل ان هدفهم هو الحصول على معلومات مؤكدة عن ما حلَّ بالمحجوزين المغيبين قسرا ومكان رفاتهم لكي يتم دفنهم بكل ما يستحقونه من احترام وتقدير واجلال واقامة مجالس العزاء لهم ليرقدوا في مثواهم الاخير بسلام ولتخف معاناة ذويهم الاحياء ولو قليلا ولترتاح ارواح الموتى من ذويهم الذين كانت امنيتهم الوحيدة هي ان يروا فلذات اكبادهم قبل ان يغادروا هذه الحياة الدنيا. فهل هناك رجال شرفاء ذوو ضمائر حية واصحاب مرؤة وشجاعة يستجيبون لهذه الصرخة النابعة من صميم القلوب؟
البعض من الكرد الفيلية على استعداد تام للتنازل عن ممتلكاتهم المنقولة وغير المنقولة المصادرة وبقية حقوقهم وعن التعويضات التي يستحقونها مقابل الحصول على معلومات موثقة من السلطات العراقية ذات العلاقة وغيرها عن افراد عائلاتهم المحجوزين الذين غدر بهم النظام السابق وغيبهم دون أثر.
وبموجب الاعلان الدولي لحقوق الانسان والعهد الدولي للحقوق المدنية والسياسية (الذي اصبح نافذا من 23-03-1976) والعهد الدولي للحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية (الذي صار نافذ المفعول من 3 كانون الثاني/يناير 1976) وغيرها من العهود والمواثيق الدولية التي صادق عليها العراق، وحسب حكم المحكمة الجنائية العراقية العليا وقرار مجلس النواب العراقي وقرار مجلس الوزراء، فان دولة العراق ملزمة ان تقدم معلومات موثقة عن مصير الكرد الفيلية الذين كانوا محجوزين لديها قسرا، خاصة وان لديها الالاف من الوثائق تتعلق بقضية الكرد الفيلية (والتي اكد وجودها المدعي العام في قضية قتل وتهجير الكرد الفيليين الاستاذ عبد القادر الحمداني).
ان اهمال دولة العراق بسلطاتها وأجهزتها المختلفة تنفيذ هذه القرارات المُلزمة ينم عن عدم رغبتها في الالتزام بالمواثيق الدولية التي وقعت عليها وعدم احترامها لقرارات السلطات العراقية القضائية والتشريعية والتنفيذية الواردة اعلاه. ويكشف هذا التلكؤ ايضا فقدان الارادة السياسية عند أصحاب القرار والقوى السياسية المتنفذة لإعادة حقوق الكرد الفيلية المصادرة وحماية مصالحهم. اما نحن الكرد الفيلية بشكل عام فإننا نجهل أسباب ذلك ويستغرب منها المدافعون عن حقوق الانسان وحقوق المظلومين، من عراقيين وغير عراقيين، بعد كل العطاء الذي قدمه الكرد الفيلية للمجتمع العراقي في مختلف المجالات وبعد كل التضحيات التي قدموها من اجل العراق وشعبه وكل ما عانوه بسبب مواقفهم الوطنية.
لذا يطالب الكرد الفيلية دولة العراق بسلطاتها التشريعية والقضائية والتنفيذية بما يلي:
تقديم معلومات موثوقة عن مصير شهدائنا المحجوزين المغيبين قسرا وكيفية تصفيتهم ومكان رفاتهم.
شمول جميع الشهداء المحجوزين المغيبين من الكرد الفيلية بقانون مؤسسة الشهداء وبمؤسسة السجناء السياسيين وبالقوانين الاخرى وتقديم الرعاية والدعم والتعويضات المادية والمعنوية لذويهم دون تسويف ومماطلة ودون وضع معوقات وفرض شروط تعجيزية ودن تهديد واهانة من قبل موظفي الدوائر ذات العلاقة.
تنفيذ جميع القرارات المدرجة اعلاه دون استثناء وعدم تجاهلها كون تنفيذها مُلزِم ويقع على عاتق دولة العراق.
الاستجابة لمطالب الكرد الفيلية وعدم اهمالها لأنها مطالب مشروعة وعادلة ومبنية على اسس قانونية نافذة.
اصدار مجلس النواب العراقي تشريعات تلغي القرار الجائر والتعسفي لمجلس قيادة الثورة (المنحل) المرقم 666 والمؤرخ في 07-05-1980 والمنشور في جريدة الوقائع العراقية رقم 2776 بتاريخ 06-05-1980 وكل ما ترتب علية ونتج عنه من قرارات واجراءات.
اصدار مجلس النواب العراقي تشريعات تحرم اسقاط جنسية العراقيين من حملة الجنسية العراقية، وتمنع ابعادهم عن وطنهم العراق، وتحرم مصادرة وثائقهم الثبوتية ومستمسكاتهم الشخصية الاخرى وممتلكاتهم المنقولة وغير المنقولة التزاما من دولة العراق بالإعلان الدولي لحقوق الانسان والعهد الدولي للحقوق المدنية والسياسية والعهد الدولي للحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية وبالشرائع السماوية والقوانين الوضعية الدولية والعراقية.
اصدار مجلس النواب العراقي تشريعات تعتبر توجيه التهديد او اثارة العداء والكراهية (شفهيا او تحريريا) ضد اي مكون عراقي من قبل اي شخص او منظمة او حزب جريمة يعاقب عليها القانون بصرامة.
اصدار مجلس النواب العراقي تشريعات لتعويض جميع المتضررين من النظام الدكتاتوري السابق ماديا ومعنويا وعلى راسهم الكرد الفيلية الاكثر تضررا من النظام السابق.
اعادة الممتلكات غير المنقولة (الاملاك) المصادرة تعسفا من الكرد الفيلية الى اصحابها الاصليين من الذين لم تسمح لهم ظروفهم لحد الان بمتابعة اجراءات استعادتها او تعويضهم عنها، وتعويض الممتلكات المنقولة والودائع المصرفية والديون

على الاخرين التي تمت مصادرتها من الكرد الفيلية وسُلَمَت وارداتها الى وزارة المالية في حينه.
اعادة الجنسية العراقية الى جميع الكرد الفيلية الذين اسقط عنهم النظام السابق جنسيتهم العراقية كعقوبة جماعية بقراره التعسفي المرقم 666 لسنة 1980، دون فرض شروط تعجيزية ومعوقات، اما من قبل دوائر الجنسية داخل العراق او من قبل السفارات العراقية في الدول التي يتواجد فيها العراقيون المسقطة عنهم جنسيتهم العراقية والذين لا يستطيعون السفر الى العراق لأسباب مختلفة.
تأسيس مركز علمي يعمل فيه ذوي الاختصاص لجمع وتنظيم وحفظ ودراسة الوثائق والمستمسكات وغيرها التي توثق الجرائم (ارهاب الدولة) التي ارتكبها النظام السابق ضد المكون الكردي الفيلي وغيره من المكونات العراقية واصدار الكتب والدراسات بمختلف اللغات عن هذه الجرائم لكي يطلع عليها الراي العام العراقي والعربي والاسلامي والعالمي وعلى مدى بشاعتها. وادخالها في المناهج والكتب الدراسية في العراق لكي تكون الاجيال القادمة على اطلاع عليها بأمل منع تكرارها.
نعلم نحن الكرد الفيلية بان (الحق يؤخذ ولا يعطى في العراق) كما تبين ثقافة البلد وممارسات الدولة. ونعلم ايضا بان (ما ضاع حق وراءه مُطالب). لذا فنحن مستمرون في المطالبة بحقوقنا المغتصبة ومصالحنا المشروعة من اجل اخذها واعادتها الى اصحابها الشرعيين وحمايتها. وسيكون لتحقيق هذا الهدف فرصة نجاح اكبر في اجواء التعاون والتآلف والتنسيق بين القوى والمنظمات والشخصيات الكردية الفيلية الجدِّية التي تضع حقوق ومصالح مكوننا الكردي الفيلي قبل مصالحها الذاتية الانانية وقبل مصالح الاخرين ولا تلجأ الى خلق المشاكل والخلافات والفُرقة في صفوفنا. ولكن ستكون فرص نجاحه اقل كثيرا في اجواء التضاد والتكسير وخلط الاوراق وعدم الاكتراث بنتائج ما يَصدر من اعمال وتبعات ما يُطلق من اقوال مضرة بقضيتنا وحقوقنا ومصالحنا وبمكوننا ككل. تُبَين تجارب ما بعد السقوط صحة هذا الاستنتاج.
الاتحاد الديمقراطي الكوردي الفيلي[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	أكراد من المنفى
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	الخارج
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع https://shafaq.com/- 17-03-2023
وقت التدوين: 17-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 395

الكرد الفيليه.. معاناة على الرفوف الخلفية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230318184915475683

حسن حاتم المذكور
مآساة الكرد الفيلية لا تشبه غيرها ' فأضافة لحجمها الكارثي فهي يتيمة الأبوين' فلا الطائفة تلتفت اليها ' ولا القومية تتذكرها مع انهم قدموا لكلاهما فوق ما يستطيعون' مشكلتهم هي' ان انتمائهم للعراق وارتباطهم بالوطن هما الأكبر والأهم' وهذا سبب ليتم قضيتهم .
العراق يتألم من جرح تركته محنتهم ' والوطن يحمل خجلاً لعدم الوفاء لهم' فأذا كنا لا نلوم سلطة الأراذل العفالقة فما عذر

ثلاثة حكومات اشتركت فيها احزاب طوائف وقوميات ونخب ورموز مكتضة برامجها وتصريحاتها وانشائها بمفردات الوطنية والأنسانية والديموقراطية وتمثيل الشعب من دون ان تلمس ذلك الجرح النازف على امتداد اكثر من (37) عاماً او التفاتة تخفف فيها من وطاءة الأوجاع .
هجّروا من وطنهم تاركين اموالهم وممتلكاتهم والأعز من كل ذلك بناتهم وابنائهم ' فكل عائلة فقدت نصفها او ثلاثة ارباعها' اختطفهم اوباش دخلاء على الوطن' مجزرة خطف وحشية من الجامعة والمدرسة والملاعب وحدائق الأطفال واحضان الأمهات حيث انتحر الضمير الأنساني من الوريد الى الوريد بطريقة جنونية' فكانت شريحة بألآفها بين قتيل ومهجر ومطارد' وظل ما تبقى من الأمهات والأخوات والزوجات والعمات والخالات يحملن امل اللقاء بمن سرق من بين احضانهم' والأباء تبحث عيونهم في سماء العراق عن خبر ووهم وفرج كاذب مع ان المفقودين مزروعين اشلاءً في تراب العراق وارواحاً يمزقها الحنين والفضول لمعرفة مصير من غادر الوطن .
الكرد الفيلية مصابين بداء ارتفاع ضغط الوطنية' ففي النضالات الجماهيرية هم اول الضحايا وفي الصراعات الطبقية هم اول الشهداء دفاعاً عن حق الفقراء' وفي مواجهات الوفاء الوطني الأنساني سقطوا قتلى وجرحى خلف راية ثورة 14 / تموز وزعيمها الوطني' وفي ساحات القضية الكردية سقت دمائهم ارض كردستان' ومن اجل مستضعفي عرب الجنوب والوسط العراقي حملوا في طبعهم التقاليد الكربلائية لجدهم الحسين (ع) فداء وتضحية من اجل الحق والعدل ' وعلى جبهة الفكر والمعرفة مقاتلين اشداء من اجل حرية الكلمة وتحرير الثقافة الوطنية تلك هي الصفات والسجايا التي كلفتهم كل ذلك العناء التاريخي .
العراق لا زال يعاني عورة فقدانه شريحة لا يمكن لجماله ان يستكمل روعته بدون حضورها' والوطن يتوجع لضياع الأعزاء من ابناءه في متاهات الغربة ' آمالهم تزدحم على ابواب الوطن العزيز' والحارس القديم الجديد غير مرحباً بقدومها ولا راغباً بفتح الأبواب خوفاً من تدفق الأعصار الوطني في الشارع العراقي .
ثلاثة حكومات شفطت ولفطت ووزعت المنهوب بين العائلة والمقربين من افراد الحزب والعشيرة دون ان تفكر بأعادة شيء من الحق لأصحابه .
لقد سكب الكرد الفيلية مواقفاً مشرفة تحت اقدام الوطن والأهل' ورغم بشاعة الخذلان وعدم وفاء الآخرين' لا زال العراق في عيونهم بريئاً يستحق اكثر مما منحوه وتلك جمالية لا ينافسهم عليها مدعٍ او مضلل .
هل لا زال الوطن مستباحاً ... ولا زال الأنسان فيه مغيباً ... والعراق اهمل جروحه ... والشارع العراقي فقد ذاكرته.. والنخيل مل الأنتظار ... والرافدين اصابهما رمد اليأس ... وفقدت بغداد عاطفة الأمومة ... وتناسا الناس ضميرهم المهجر ... ؟
ام لا زال العراق كما كان ذاك العراق بأهله .
اذن من يفتح ابواب الوطن للكرد الفيلية ... من ينتظرهم في احتفالية الوفاء ... من يجبر خاطرهم ويغسل ذاكرتهم من اوجاع المآساة ... ويزيل عن اضبارة معاناتهم اغبرة النسيان ويرفعها من الرفوف الخلفية ويضعها امانة مقدسة في دفيء احضان الوطن ... ؟
احياناً الوم نفسي على تكرار مفردتي (الكرد الفيلية) وهم من بين من منحوا العافية والروعة لحروف العراق الأربعة ... فهم العراق مهجراً وغريباً وجريحاً ... وهم العراق جميلاً .
فهل تستطيع الحكومة ان تخلع عنها عار سابقاتها ... وترفع عن وجه العراق حرجه وخجله ازاء ابناءه ... وتقدم وبأسم الوطن والشعب اعتذاراً مبداءياً مقروناً بفورية العمل على اعادة كامل حقوقهم المادية والمعنوية وبأجراءات قانونية حاسمة تزيل كامل مظاهر الحيف الذي لحق بتاريخهم الوطني وانتمائهم العراقي وحالات التشرد والأغتراب والضياع والآم جروح محنتهم .
هل يستطيعها رئيس الوزراء... ؟
سننتظر لكننا فارغي الصبر .
متى سيبادر مثقفي العراق ' اعلاميين وكتاب وشعراء وفنانيين ومفكرين ليرفعوا شرف الضمير العراقي المهجر قضية وطنية ملحة على اسنة اقلامهم ' انه نداء لا يقبل التأجيل .
يشرفني ان يمنحوني هويتهم' فهم ممن يحق لهم امتلاك هوية الأنتماء الحقيقي للوطن ' لا ان ينتظروها ممن تسربوا الى وطنهم عبر ثقوب ازمنة التزوير .
ليستعيد العراق حقيقته ولتكتمل الشخصية الوطنية بعودة وانصاف الكرد الفيلية .
انه مطلب لا يقبل التأجيل والتسويف , انه محك لكل من يدعي الأنتماء لأبناء العراق .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: الخارج
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع 2023-03-18 -https://shafaq.com/
وقت التدوين: 18-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 396

الكرد الفيليين وجريمة إبادتهم الجماعية ومنع تكرارها

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230502091926487058

رياض جاسم محمد فيلي
تعتبر جريمة إبادة وتهجير (الكرد الفيليين) من جرائم الإبادة الجماعية (الجينو سايد) بكل المقاييس والأعراف؛ جراء التشكيك بالهوية الوطنية وعدم الولاء، لكونها واضحة بالأدلة الثبوتية ويعكسها الكم الهائل من التشريعات وقرارات مجلس قيادة الثورة المُنحل المنشورة في الجريدة الرسمية، ومنها تهجيرات الأعوام (1969–1970–1971) التي ذهب ضحيتها أكثر

من (70,000) مُهجّر، وعمليات الترحيل الداخلي بعقاب جماعي إلى جنوب العراق وغربه في عام 1975، والتهجيرات العظمى عام 1980 التي ترتب عليها إسقاط الجنسية العراقية عن (500,000) عراقي فيلي دون مسوغ قانوني، واحتجاز شبابهم في السجون السرية، حيث بلغ عددهم ما بين (15,000–20,000) مُختفٍ قسرياً لم يعرف مصيرهم المُجهول في المقابر الجماعية نتيجة التصفيات الجسدية الفضيعة، كما لم يسلم منها حتى العوائل غير المُهجرة التي كانت تحت المطرقة والسندان وتشديد الخناق عليهم.. وإزاء أبشع صور الإبادة الجماعية بحق الكرد الفيليين بسبب تركيبتهم القومية والمذهبية والتميز وعدم مساواتهم مع بقية المواطنين على مدى تاريخ الدولة العراقية، وذلك حسب نظام روما الأساسي للمحكمة الجنائيّة الدوليّة لعام 1998 واتفاقية منع جريمة الإبادة الجماعية والمعاقبة عليها لعام 1948 وقانون المحكمة الجنائية العراقية العليا رقم (10) لسنة 2005 المعدل وأركان الجرائم الخاصة بالمحكمة الجنائية الدولية لعام2002، والتي أوضحت جميعها، ما يلي :

-جرائم الإبادة الجماعية:
ويطلق اسم الإبادة على سياسة القتل الجماعي المنظمة، وعادةً ما تقوم بها حكومات وليس أفراداً ضد مختلف الجماعات والطوائف والشعوب، وتعني بأنها ارتكاب أي فعل من الأفعال المرتكبة بقصد إهلاك أو القضاء على جماعة بشرية وتدميرها بصفتها هذه كلياً أو جزئياً على أساس القومية أو العنصرية أو الجنسية أو الإثنية أو الدينية أو العرقية أو المذهبية أو السياسية أو الاجتماعية، وهذا ما حصل فعلاً «للكرد الفيليين» بالوصف القانوني والمعيار الدولي، نتيجة ارتكاب تلك الأفعال الجنائية الخطيرة ضدهم، وهي:
"1" قتل أفراد الجماعة.
"2" إلحاق ضرر جسدي أو عقلي جسيم بأفراد الجماعة.
"3" إخضاع الجماعة عمداً لأحوال معيشية يقصد بها إهلاكها الفعلي كلياً أو جزئياً.
"4" فرض تدابير تستهدف منع الإنجاب داخل الجماعة.
"5" نقل أطفال الجماعة عنوةً إلى جماعة أخرى.
ويعاقب على الأفعال التالية، وتعد كل منها بمفردها جريمة مُستقلة قائمة بذاتها وواجبة الجزاء والعقاب، والتي يتحقق بها الركن المادي، وهي خمس صور للسلوك الإجرامي المؤثم على سبيل المثال لا الحصر :
(أ) الإبادة الجماعية .
(ب) التآمر على ارتكاب الإبادة الجماعية .
(ج) التحريض المباشر والعلني على ارتكاب الإبادة الجماعية .
(د) محاولة ارتكاب الإبادة الجماعية .
(هـ) الاشتراك في الإبادة الجماعية .
وتقع تلك الأفعال الإجرامية تحت طائلة اتفاقية عدم تقادم جرائم الحرب والجرائم المُرتكبة ضد الإنسانية لعام 1968 التي أكدت على عدم قابلية «لتقادم» في هذه الجرائم ومنها الإبادة الجماعية، نتيجةً لقيام النظام المباد بتطبيق السياسات المُخلة بالتركيبة السكانية لإعادة بناء التكوين العرقي والقومي بالقوة والإكراه والإبادة والبطش والعنف والقسوة والقمع ، وبالتالي يجب محاكمته بأكمله ومحاسبة أزلامه المتورطين الذين لا تعد صفتهم الرسمية سبباً مُعفياً من العقاب أو مُخففاً للعقوبة ، وإن كان رئيساً للدولة أو عضواً في مجلس قيادة الثورة أو مجلس الوزراء أو قيادة حزب البعث أو القيادة العامة للقوات المسلحة وغيرها من الأجهزة العليا، فآثار هذه الجرائم لا يشملها العفو ولا تخضع للتقادم المُسقط للدعوى الجزائية وللعقوبة ، كما لا تعتبر من الجرائم السياسية على صعيد تسليم المجرمين، لكونها من الجرائم الدولية الكبرى، وسواء ارتكبت في أيام السلم أو أثناء الحرب ، فلا مناص من انزال عقوبات جنائية ناجعة على مرتكبي تلك الجرائم ومحاكمتهم للحيلولة دون إفلاتهم من قبضة العدالة ومعاقبة كل الأفراد المشتركين في تسلسل المناصب الحكومية أو هيكل القيادات العسكرية والأمنية وإن كان يعرف قدراً بسيطاً من الجريمة . ونظراً لكون العراق وفق قرار مجلس الأمن الدولي رقم (661) والمؤرخ في 06-08-1990 تحت أحكام الفصل السابع من ميثاق الأمم المتحدة؛ فقد أصدر مجلس الأمن الدولي القرار رقم (1483) والمؤرخ في 22-05-2004، والذي أكد على ضرورة المحاسبة على الجرائم والفظائع التي ارتكبها النظام العراقي السابق، وحث الدول الأعضاء على عدم توفير ملاذ آمن لأركان النظام الذين يزعم أنهم كانوا مسؤولين عن جرائم وفظائع، ودعم الإجراءات الرامية إلى تقديمهم للعدالة، ويعكس هذا الإجراء الملاحقة الدولية لمرتكبي هذه الجرائم نتيجة الانتهاكات والخروقات الجسيمة التي سبق وأن أقر بوجودها قرار مجلس الأمن الدولي رقم (688) والمؤرخ في05-04 - 1991 الخاص بوقف أعمال القمع بحق السكان المدنيين واحترام حقوق الإنسان، حيث قامت أجهزة الأمم المتحدة بإصدار سلسلة من القرارات ذات الصلة من {الجمعية العامة للأمم المتحدة، والمجلس الاقتصادي والاجتماعي، ولجنة حقوق الإنسان، والمقرر الخاص بحقوق الإنسان في العراق}. فالإبادة ليست بالضرورة أن تؤدي إلى القتل أو تفضي إلى موت أفراد الجماعة، فالتسبب في الضرر الجسيم بدنياً أو عقلياً وجميع الممارسات التي تنضوي تحت أعمال الإبادة والتخطيط لارتكابها من أجل تنفيذ جزء من السياسات الهادفة إلى تدمير وجود وكيان تلك الجماعة ، يعد جريمة بحد ذاته حتى قبل الشروع فيها .. وتشمل هذه الأعمال الإجرامية على التآمر والتحريض المباشر والعلني على الجرم ومحاولة ارتكابه والتواطؤ

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

والمساعدة والاشتراك في جريمة الإبادة الجماعية ، والتي حددتها ثلاثة مكونات يتطلب توافرها وتكييف أحداثها وإثباتها ، وهي كما يأتي :

(أ) المجموعة المحمية:
يجب أن تكون الأفعال الموجهة ضد أي من * [المجموعات المعنية بالحماية التي تكون العضوية فيها للأفراد بصفة دائمة وتحدد بالولادة] التي أوضحتها اتفاقية منع جريمة الإبادة الجماعية والمعاقبة عليها وكفلت توفير الحماية لها، وهذا ما ينطبق على «الكرد الفيليين» لكونهم يشكلون جماعة قومية أثنية عرقية مذهبية متماسكة غير متنافرة من الأفراد وتحدد هويتها وشخصيتها ومعالمها بالإرث الثقافي واللغة والدين والقومية واللغة والتراث والممارسات والعادات والتقاليد المشتركة، وتوحد بين أفرادها الخصائص البيولوجية والأنماط السلوكية الوراثية والجسمانية . إن عبارة إهلاك كلياً أو جزئياً صياغة مهمة جداً ، فلا تعني القضاء على المجموعة المقصودة بأكملها ، إذ يكفي تدمير جزء منها أو موجه ضد: {النخبة المثقفة والمتعلمة والأكاديمية، ومناطق التجمع السكاني والاجتماعي والعشائري والجغرافي والديمغرافي، والنساء والرجال والشيوخ والأطفال، ومراكز الثقل الاقتصادي والتجاري والصناعي والمالي والزراعي، والاحتجاز في معسكرات الاعتقال، وإجبار الأشخاص على العيش في ظروف بيئية ومعيشية صعبة، والإكراه على الطلاق وإنهاء الزواج الشرعي وهدم الحياة الأسرية}.

(ب) الفعل الإجرامي:
يلزم ارتكاب أي فعل جرمي من أفعال الإبادة الجماعية على نمط منهجي مُنسق ، والأدلة كثيرة مُمثلة في القتل والتشريد والتهجير القسري والظروف المعيشية القاهرة ، وكلمة عمداً تعني عن قصد مع سبق إصرار ، وتوفر النية التي يمكن إثباتها مباشرةً عبر البيانات أو الأوامر الصادرة ومنها: {قرارات مجلس قيادة الثورة المُنحل وعلى رأسها القرار رقم (666) لسنة 1980}.

(ج) سوء القصد:
وهو نية قتل بقصد إهلاك المجموعة كلياً أو جزئياً ، أي يكون القصد من وراء الأعمال الإجرامية هو تدمير مجموعة ما أو جزء منها لاعتبارها إبادة جماعية، ويعتمد في إثبات الجريمة وجود عمليات قتل جماعي من أفراد المجموعة المُستهدفة .. ويمكن إدانة شخص وإن اقتصر جرمه على قتل فرد واحد فقط طالما أنه على علم مُسبق بمشاركته في خطة تدمير هذه المجموعة ، وهذا ما يميزها عن الجرائم الأخرى بتوفر عنصر القصد الجنائي لإهلاك إحدى المجموعات المذكورة، ويشكل مسألة مهمة في إثباتها وتحديد المسؤولية القانونية المترتبة على ارتكابها ، ويكون إثبات سوء القصد بالبيّنة الظرفية أو غير المباشرة . وقد نص نظام روما الأساسي على [المسؤولية الجنائية الفردية] فيما يتعلق بجريمة الإبادة الجماعية إلى التزام الدول الأطراف بمحاكمة كل من يثبت ارتكابه ومعاقبته عليها، وكل من يتآمر أو يحرض أو يشترك أو يشْرع في ارتكابها ، مع توفر القناعة التامة على أنها جريمة تستوجب الالتزام بالتدخل لوضع حد لها بقوة القانون في حالة إثبات وجود إبادة جماعية. إن المفهوم القانوني للجريمة: {هو كل فعل أو امتناع عن فعل يجرمه القانون} فالسلوك بحد ذاته يقترن بتجريم القانون بصفته تصرفا غير مشروع ويؤدي إلى هدم الإطار الوطني للجماعة المضطهدة وتغييره ، من خلال إصدار الأوامر بارتكاب الإبادة أو عدم الحيلولة بمنع وقوعها، وتعد جريمة محرمة ضد البشرية جمعاء ولا تنحصر في الشأن الداخلي وتتجاوز حدودها الإقليمية وتمتد بآثارها المروعة التي تهز أركان المجتمع الدولي لتشكل سبباً خطيراً للنزاعات والحروب، ويؤثر استمرارها على تهديد الأمن والسلم الدوليين، خصوصاً إذا جاءت هذه الانتهاكات ضمن ممارسات إرهاب الدولة، حيث كانت إبادة الكرد الفيليين من أبشع الجرائم التي أرتكبها نظام البعث ، وتتوفر فيها الركنين المادي والمعنوي في الجرائم العادية ويضاف إليها الركن الدولي .. وقد جاء قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا في حكمها المُتعلق بالكرد الفيليين وتصنيفها جريمة من أعمال الإبادة الجماعية ، وأظهرت العدالة الناجزة صورة مُشرقة للقضاء العراقي العادل النزيه. وبما أن تلك الجرائم ارتكبت جراء إسقاط الجنسية العراقية التي تعد تجاوزاً صارخاً لحقوق الإنسان المُعترف بها عالمياً والتي تلزم الدول بالامتناع عن إسقاط الجنسية ، وبناءً على ما جاء في المادة (15) من الإعلان العالمي لحقوق الإنسان التي بموجبها يحق لكل فرد التمتع بالجنسية ولا يجوز حرمانه منها تعسفياً ، والتي تناولتها الكثير من المواثيق الدولية ذات الصلة .. وبهذا المعنى فإن المجتمع الدولي ملُتزم أدبياً وأخلاقياً بتحمل مسؤولياته الكاملة واتخاذ التدابير اللازمة لمنع وقمع أعمال الإبادة الجماعية واحترام الحقوق والكرامة الإنسانية على نحو شامل وبطريقة مُنصفة ومُتكافئة على قدم المساواة ولجميع شعوب العالم قاطبةً . ونظراً لخطورة هذه الجرائم فلا بد من منع ارتكابها مجدداً عبر سلسلة من الإجراءات الرادعة، وهي كما يأتي :
1- إصدار مجلس النواب تشريع خاص لإعادة الاعتبار إلى الكرد الفيليين استنادا إلى قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا القاضي باعتبار قضية الكرد الفيليين من جرائم الإبادة الجماعية؛ وقيام الحكومة العراقية بواجباتها القانونية والدستورية والدولية من أجل رفع جميع الآثار القمعية والأضرار الجسيمة عن هذا المكون العراقي الأصيل بصفته جزءا لا يتجزأ من مكونات الشعب، وأسوةً بالقانون رقم (39) لسنة 2007 المُتعلق بإنصاف الشهداء والمُضطهدين المنتمين إلى حزب

الدعوة الإسلامية ، وقرار مجلس النواب رقم (26) لسنة 2008 الذي اعتبر الجرائم المرتكبة في إقليم كردستان من جرائم الإبادة الجماعية ، ليتسنى للمجتمع الدولي ومنظماته الاعتراف بها وإدراجها ضمن أرشيفه وسجلاته ووثائقه الخاصة بالجرائم الدولية والاحتفال بها سنوياً ضمن مناسباته ومؤتمراته الرسمية ، واتخاذ الإجراءات اللازمة تنفيذاً للإلتزامات الدولية السائدة .

2- العمل على إصدار تشريع خاص لتحريم الكراهية وشعور البغضاء وبث التفرقة بين الأجناس والأعراق والقوميات والمكونات المختلفة ومنع إثارة النعرات الدينية والطائفية والمذهبية ومناهضة التميز العنصري والتكفير والإرهاب والتطهير العرقي والاثني بمختلف أنواعه وأشكاله وأعماله وتحت أي مُسمى أو كيان أو حزب أو تنظيم أو نهج كان ، ومُعاقبة كل من يبرر لها أو يروج أو يحبذ أو يتستر أو يمجد أو يمهد أو يحرض على هذه الجرائم والمُمارسات والتصرفات والأفعال بأقسى العقوبات الجزائية العادلة، ودون شموله بأي عفو كان .

3- إجراء التعداد العام للسكان، لغرض معرفة العدد الحقيقي والفعلي للمكونات العراقية وأعداد المُهجّرين والمُهاجرين في خارج الوطن ، وحشد الجهود والطاقات والإمكانيات المتاحة والمتوفرة وإقامة حملات الدعاية والإعلام والتثقيف لدعم وتشجيع المشاركة في التعداد بشكل مُكثف ودون حرمان المُهجّرين بشروط تعجيزية .

4- تفعيل تطبيق المادة (125) من الدستور، بما يكفل قيام مجلس النواب بتشريع القانون الذي ينظم الحقوق الإدارية والسياسية والثقافية والتعليمية لمكونات الشعب العراقي .

5- قيام جمهورية العراق بالانضمام إلى جميع الاتفاقيات الدولية المُتعلقة بأوضاع الجنسية بوجه خاص وحقوق الإنسان عموماً من أجل توفير الضمانات الموثقة رسمياً في سبيل عدم تكرار مأساة التهجير القسري مستقبلاً ، والاعتراف الكامل والصريح بجميعها ووجوب التصديق عليها ، وخاصةً التي لم ينضم إليها العراق لحد الآن ، ومنها ما يأتي :

أ- الاتفاقية الخاصة بوضع اللاجئين لعام / 1951.

ب- اتفاقية بشأن وضع الأشخاص عديمي الجنسية لعام / 1954.

ت- اتفاقية بشأن جنسية المرأة المتزوجة لعام / 1957.

ث- اتفاقية بشأن خفض حالات إنعدام الجنسية لعام /1961.

ج- البروتوكول الخاص بوضع اللاجئين لعام / 1966.

ح- البروتوكول الاختياري المُلحق بالعهد الدولي للحقوق المدنية والسياسية بشأن تقديم شكاوي من قبل الأفراد لعام / 1966 .

خ- اتفاقية جنسية الأشخاص الطبيعيين في حالة خلافة الدول لعام2000.

د- البروتوكول الاختياري لاتفاقية مناهضة التعذيب وغيره من ضروب المعاملة أو العقوبة القاسية أو أللإنسانية أو المهينة لعام / 2003.

ذ- إلغاء جميع التحفظات على بعض النصوص المُتعلقة بأوضاع الجنسية والمواطنة وغيرها من الحقوق والحريات في المعاهدات الدولية لحقوق الإنسان المبرمة من طرف جمهورية العراق.

ر- تعديل قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 بإضافة النص الآتي:

(تعد نافذةً ومُلزمة جميع أحكام المُعاهدات والاتفاقيات والمُواثيق الدولية الخاصة بأوضاع الجنسية وحقوق المواطنة التي أبرمت أو تبرم بين جمهورية العراق والدول الأجنبية والهيئات الدولية، وإنخالفت أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 أو أي تشريع أخر يحل محله بعد إقرارها بالمُصادقة عليها أو الانضمام إليها وفق أحكام الدستور).

6- تفعيل آليات حقوق الإنسان في الأمم المتحدة التعاقدية والمصادق عليها من قبل جمهورية العراق ، وكما يأتي :

لجنة القضاء على كافة أشكال التميز العنصري (CERD) المُشكلة بموجب الاتفاقية الدولية للقضاء على كافة أشكال التميز العنصري.

-اللجنة المعنية بحقوق الإنسان (HRC) المُشكلة بموجب العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية.

-اللجنة الخاصة بالحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية (CESCR) المُشكلة بموجب العهد الدولي الخاص بالحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية.

-الفريق الثلاثي لقمع جريمة الفصل العنصري والمعاقبة عليها المُشكل بموجب الإتفاقية الدولية لقمع جريمة الفصل العنصري والمعاقبة عليها.

-اللجنة الخاصة بالقضاء على كافة أشكال التميز ضد المرأة) المُشكلة بموجب اتفاقية القضاء على كافة أشكال التميز ضد المرأة .

-اللجنة المعنية بحقوق الطفل (CRC) المُشكلة بموجب من اتفاقية حقوق الطفل .

-لجنة مناهضة التعذيب (CAT) المُشكلة بموجب الاتفاقية الدولية لمناهضة التعذيب .

-اللجنة المعنية بحالات الاختفاء القسري المُشكلة بموجب الاتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري .

7- تفعيل منظومة مراقبة حقوق الإنسان في الأمم المتحدة غير التعاهدية بشأن العراق ، وهي كما يأتي :

-الإجراء 1503 (نظام الشكاوى / الإجراء السري) .

-الإجراء 1235 (نظام المقررين الخاصِّين / الإجراء العلني).
8- التعاون والتنسيق مع المنظمات الإنسانية والحقوقية الدولية ، وتوثيق العلاقات والتواصل معها ، والمشاركة في المؤتمرات الإقليمية والعالمية ورفع التقارير الدورية إليها بشأن حقوق وأوضاع حقوق الإنسان، وتوجيه الدعوات إلى المقررين الخاصِّين لزيارة العراق بشكل دائم ومستمر ، لغرض الإطلاع على أوضاعه الإنسانية وتقييمها ومراقبتها ، ورصد الإنتهاكات والتحقق منها والكشف عنها.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: قانوني

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | alhiwarmagazine.blogspot.com 18-02-2011
وقت التدوين: 2023-05-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 397

الكوت واشتقاقاتها: الكوتي ، الكرتي ، الكردي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230302094534471300

مؤيد عبد الستار
مدينة الكوت إحدى أجمل مدن وسط العراق الواقعة على نهر دجلة الذي يلتف مطوقا المدينة التي كانت تتعرض للفيضان في العهود الغابرة حتى شيد البريطانيون سدة الكوت الشهيرة على نهر دجلة أواسط القرن العشرين، فازدهرت المدينة بعيدا عن الدمار الذي كان يجلبه الفيضان .
كانت مدينة الكوت على علاقة وطيدة تاريخيا مع عيلام وطرق مواصلاتها البرية - طريق القوافل - الذي يمر بمدينتي بدرة وزرباطية ،وهما مدينتان كرديتان أغلبية سكانهما من القبائل الكردية الجنوبية (الفيلية).
تعود تسمية الكوت الى الشعب الكوتي الذي كان يدعى كوتو ويدعى ايضا كاردو وكذلك جوتو ويذهب مؤلف كتاب الاكراد ،أحمد تاج الدين ، طبعة القاهرة ، 2001 في صفحة 16 الى أن (الجوتو هم أصل أكراد الشمال والجنوب على حد سواء ، فعلماء الحضارات أثبتوا أن المدنية التي قامت في منطقة كرماشان وهمدان هي من نوع نفس المدنية التي خلفها الجوتو في الشمال في كاردوكيا وميدية وفي آشورية لأن قبيلة الكهر الحالية تعتقد - وتؤيدها الاثار التي تم العثور عليها في تلك المناطق - انها من نسل (جودرز) وهذه الكلمة معناها زعيم الجوتو ، كما ان الجوران - قبيلة كردية جنوبية - يؤكدون أنهم من ذرية جودرز بن كيو الذي كان له ابن يسمى (رحام) .. وهو المعروف عند العرب بنبوخذ نصر الذي تولى العرش فيما بعد وسمي خلفاؤه من سلالته من الملوك بالجوران وقد وجدت له نقوش على أحجار قصر شيرين - مدينة في عيلام مقابل مدينة خانقين -.
حكم الكوتيون بلاد سومر عدة قرون وان الجيش الكوتي الذي هزم نارام سين - سيطر على سومر واكد ولجش حتى القرن الخامس عشر ق .م . وتذهب المستشرقة الليدي دراور في كتابها الرابطة اللغوية للاسماء الكردية ان كاردا ، كارادا ، كاردايه ،

كاردوهي ، كورتوفي ، كوردايا ، كاردو .. الخ هي اسماء مختلفة لامة واحدة هي الامة الكردية القديمة . ينظر الاكراد ، تاج الدين.
ثبت باسماء بعض الشعوب الكردية :
1 - اللولو : اقوام كردية تنتشر في عيلام وتمتد حتى السليمانية وهم على جانب كبير من التقدم والمدنية ، ويعدون اجداد اللور الحاليين.
2 - الكوتيون : كانوا يحكمون بلاد سومر واكد واقاموا دولة دامت لعدة قرون ، وهم الفرع الاهم الذي ينتسب اليه الكرد .
3 - الكاس أو الكاشيون : وهم من سكان كرماشان ، استولوا على بابل وشكلوا دولة قوية دامت 6 قرون ثم انسحبوا الى لورستان الحالية ، واندمج تاريخهم بتاريخ اللور .
4 - السوباري : انتشروا في وادي الرافدين وسوريا وبلاد الاناضول ودخلوا في حروب مع الدولة الاشورية في القرن الحادي عشر قبل الميلاد . ظهر بعدهم الكاردوخي ثم الكرد وهم الذين توحدوا مع الميديين حوالي 550 قبل الميلاد.
5- الماد او الميديين أهم القبائل الكردية التي اسست دولة ميديا عام 701 قبل الميلاد وامتد سلطانها من همدان الى بحر الخزر شمالا ، حتى سقوطها على يد كورش الكبير . نفس المصدر .ص22.
ظل اسم الكوت يطلق على مدن اخرى مثل كوت العمارة ويذهب البعض الى ان اسم دولة الكويت هو تصغير للكوت.
وتبقى هذه التفسيرات غير وافية لمعرفة أصل التسمية لكنها تلقي ضوءً على الغموض الذي رافق إسم المدينة .

....
* ملاحظة : ورد في موسوعة ويكيبيديا
الكوت كلمة تستخدم في بلدان شرق الجزيرة العربية والعراق وتعنى القلعة أو الحصن، قيل أن اصلها برتغالي أو هندي وهي في اللغتين تعني القلعة، أو هي عربية من كلمة قوت..[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 29-12-2021
وقت التدوين: 2023-03-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 398
الكوت واشتقاقاتها: الكوتي، الكرتي، الكردي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607100657416624

مؤيد عبد الستار/ مدينة الكوت إحدى أجمل مدن وسط العراق الواقعة على نهر دجلة الذي يلتف مطوقا المدينة التي كانت تتعرض للفيضان في العهود الغابرة حتى شيد البريطانيون سدة الكوت الشهيرة على نهر دجلة أواسط القرن العشرين، فازدهرت المدينة بعيدا عن الدمار الذي كان يجلبه الفيضان .
كانت مدينة الكوت على علاقة وطيدة تاريخيا مع عيلام وطرق مواصلاتها البرية - طريق القوافل - الذي يمر بمدينتي بدرة وزرباطية ،وهما مدينتان كرديتان أغلبية سكانهما من القبائل الكردية الجنوبية (الفيلية).
تعود تسمية الكوت الى الشعب الكوتي الذي كان يدعى كوتو ويدعى ايضا كاردو وكذلك جوتو ويذهب مؤلف كتاب الاكراد ،أحمد تاج الدين ، طبعة القاهرة ، 2001 في صفحة 16 الى أن (الجوتو هم أصل أكراد الشمال والجنوب على حد سواء ، فعلماء الحضارات أثبتوا أن المدنية التي قامت في منطقة كرماشان وهمدان هي من نوع نفس المدنية التي خلفها الجوتو في الشمال في كاردوكيا وميدية وفي آشورية لأن قبيلة الكلهر الحالية تعتقد - وتؤيدها الاثار التي تم العثور عليها في تلك المناطق - انها من نسل (جودرز) وهذه الكلمة معناها زعيم الجوتو ، كما ان الجوران - قبيلة كردية جنوبية - يؤكدون أنهم من ذرية جودرز بن كيو الذي كان له ابن يسمى (رحام) .. وهو المعروف عند العرب بنبوخذ نصر الذي تولى العرش فيما بعد وسمي خلفاؤه من سلالته من الملوك بالجوران وقد وجدت له نقوش على أحجار قصر شيرين - مدينة في عيلام مقابل مدينة خانقين -.
حكم الكوتيون بلاد سومر عدة قرون وان الجيش الكوتي الذي هزم نارام سين - سيطر على سومر واكد ولجش حتى القرن الخامس عشر ق .م . وتذهب المستشرقة الليدي دراور في كتابها الرابطة اللغوية للاسماء الكردية ان كاردا ، كارادا ، كاردايه ، كاردوهي ، كورتوفي ، كوردايا ، كاردو .. الخ هي اسماء مختلفة لامة واحدة هي الامة الكردية القديمة . ينظر الاكراد ، تاج الدين.
ثبت باسماء بعض الشعوب الكردية :

1 - اللولو : اقوام كردية تنتشر في عيلام وتمتد حتى السليمانية وهم على جانب كبير من التقدم والمدنية ، ويعدون اجداد اللور الحاليين.
2 - الكوتيون : كانوا يحكمون بلاد سومر واكد واقاموا دولة دامت لعدة قرون ، وهم الفرع الاهم الذي ينتسب اليه الكرد .
3 - الكاس أو الكاشيون : وهم من سكان كرماشان ، استولوا على بابل وشكلوا دولة قوية دامت 6 قرون ثم انسحبوا الى لورستان الحالية ، واندمج تاريخهم بتاريخ اللور .
4 - السوباري : انتشروا في وادي الرافدين وسوريا وبلاد الاناضول ودخلوا في حروب مع الدولة الاشورية في القرن الحادي عشر قبل الميلاد . ظهر بعدهم الكاردوخي ثم الكرد وهم الذين توحدوا مع الميديين حوالي 550 قبل الميلاد.
5- الماد او الميديين أهم القبائل الكردية التي اسست دولة ميديا عام 701 قبل الميلاد وامتد سلطانها من همدان الى بحر الخزر شمالا ، حتى سقوطها على يد كورش الكبير . نفس المصدر .ص22.
ظل اسم الكوت يطلق على مدن اخرى مثل كوت العمارة ويذهب البعض الى ان اسم دولة الكويت هو تصغير للكوت.
وتبقى هذه التفسيرات غير وافية لمعرفة أصل التسمية لكنها تلقي ضوءً على الغموض الذي رافق إسم المدينة .[1]

....

* ملاحظة : ورد في موسوعة ويكيبيديا

الكوت كلمة تستخدم في بلدان شرق الجزيرة العربية والعراق وتعنى القلعة أو الحصن، قيل أن اصلها برتغالي أو هندي وهي في اللغتين تعني القلعة، أو هي عربية من كلمة قوت..

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: جغرافيا

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-06-07

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 399

الكوتا الفيلية .. لماذا واسط !؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214614552394

الكوتا الفيلية .. لماذا واسط !؟

بقلم : عصام أكرم الفيلي

مفاجأة ذهاب الكوتا الى واسط دفعت الكثيرين من الاشخاص والكيانات الفيلية الى التساؤل، وفي الحقيقة يحق لهم التساؤل والاستغراب، لأن ما حصل كان مفاجأتين مزدوجتين، الاولى هي تحقق الكوتا النيابية لأول مرة ، والمفاجأة الثانية والأغرب لمن لا يعرف التفاصيل هي ذهاب الكوتا الى واسط بدلاً من بغداد العاصمة ، ونود بهذا الصدد الادلاء بدلونا في الاحداث بما نستطيع في هذه العجالة ، وكما وعدناكم في مقالنا السابق (اسرار الكوتا الفيلية).

(1)

204 ، هو عدد الاحزاب المسجلة في مفوضية الانتخابات، هذا العدد الكبير جداً منه ما بني على اساس طائفي او مكوناتي أو حتى محافظاتي، أي منه ما سيشارك في محافظات محددة دون الاشتراك في محافظات اخرى، ولكنهم (بأجمعهم) سوف يشاركون في بغداد، الأمر الذي يجعل المنافسة معهم لعباً خطيراً جداً وفي الوقت الضائع وخارج الملعب المناسب فيما لو كان الاضطرار الى لعبة واحدة فقط، اما بغداد أو واسط كما هي الحال التي افرزها تخصيص مقعد نيابي واحد فقط للكُرد الفيليين، وهذا أول الاسباب التي أدت لاختيار واسط ساحة للمنازلة الانتخابية على مقعد برلماني مضمون الوجود للمرة الاولى في التاريخ الفيلي ولكنه غير مضمون الوجهة ولابد من توجيهه بالشكل الصحيح، خاصة انه ليس هناك لحد الان ما يضمن ترك الساحة البغدادية للفيليين فيما يخص مقعدهم، ولا يوجد أي مانع يحول دون منافستهم من قبل الاخرين على هذا المقعد اليتيم، بل بالتأكيد سيتم زج بعض الفيليين كما حصل سابقاً في قوائم عامة اخرى لتشتيت الصوت الفيلي وزيادة شرذمته بين القوائم وبالتالي خنق الفيليين في خانة اليك !!

وفي الحقيقة ان هذه الانتخابات تختلف عن سابقاتها بالنسبة للشأن الفيلي على وجه الخصوص، فلأول مرة يكون لدينا

قانون للأحزاب ، ولأول مرة لدى الفيليين اربعة احزاب فيلية مجازة ، وفي هذه الحالة فأن الفيلي الذي يقبل التخلي عن اهله ويذهب للمشاركة في قوائم اخرى غير الاحزاب الاربعة الفيلية سواء ناخباً أو مرشحاً، اراه يرتكب امراً يصعب تبريره ويستحيل تصحيحه، وواجب الجمهور الفيلي في هذه الحالة الانتباه لأبعاد هذا التشتيت المتعمد، ومن يرتضي لنفسه المشاركة في قوائم غير فيلية فهذا شأنه، وحسبي ان الجمهور الفيلي لديه من الوعي ما يجعله ينتبه لهذه الحالات ويستشف المآرب التي وراءها، وبناءً على ما تقدم، فإن مشاركة 204 حزب في بغداد على عكس الوضع في واسط ، تلك اول الاسباب للحالة التي اقتضت دعم المصلحة الفيلية العامة ، والتصرف بحصافة وذكاء من خلال اختيار الملعب المناسب للشأن المناسب وفي الوقت المناسب ، وهو ملعب واسط لا بغداد.

(2)

من البديهي ان مقعد مجلس النواب يختلف عن مقعد مجلس المحافظة، فالثاني يمثل الحكومة المحلية ويختص بمحافظة واحدة وتمتد صلاحيات من يمثلها داخل المحافظة نفسها دون سواها ، على عكس المقعد البرلماني الذي يمثل كل العراق ويشمل مواطنيه في أي جزء منه، وليس اكثر من الفيليين انتشاراً على خارطة الوطن، ولا ادري كيف فاتت اهلنا تلك البديهة، واخذ بعضهم يتحدثون عن مؤامرات مضحكة يتصورونها تقف خلف انتقال الكوتا من بغداد العاصمة الى واسط، وفي الحقيقة كنت اتصور هؤلاء اكثر اهتماماً بالمصلحة الفيلية العليا ولو بقدر يسير ، واكثر وعياً وادراكاً وعمقاً واستقراءً لواقع الحال ولكن لا حول ولا قوة الا بالله.

(3)

عدد المقاعد النيابية لبغداد هو (69) مقعداً على عكس واسط التي مقاعدها (11) فقط، وهذا يعني ان المفاوض ولغرض تمرير الكوتا في بغداد عليه ان يقنع 69 عضواً بدل 11 ، وهذه صعوبة كبيرة جداً لكون هؤلاء ال (69) يمثلون اطرافاً فيها من يرفض رفضاً قاطعاً أي صوت فيلي بل أي صوت مغاير لما تعودوا عليه وما لديهم من تفاهمات ومصالح مضى على بنائها ثلاث دورات نيابية ، على عكس الوضع بالنسبة لاعضاء واسط الذين يشتركون مع الفيليين في المذهب وفيهم من يحرص على الكوتا الفيلية وهذه الجزئية هي سبب مهم وحقيقة اخرى استوجبت في اللحظات الحاسمة من نهاية المفاوضات ان تكون الكوتا في واسط لا بغداد .

(4)

الكثير من الفيليين في واسط ومن خلال معيشتهم في وسط عشائري قبلي، لديهم حالة الاستعراب الذي اضطرتهم اليها ظروف ما في حقبة ما ، الا انهم وبنسبة تختلف عن بغداد لا زالوا يعانون من هذه الحالة ، وقد عانى من ذلك الاستاذ حيدر هشام الفيلي وفريقه المخلص المتحمس في بدايات توليه لمقعد مجلس محافظة واسط، حيث قام في حينه بتشكيل فريق عمل كبير من الشباب الفيلي الواعي وتم تقسيمهم على الاقضية والنواحي والقرى بالاضافة الى مركز الكوت، وكانت مهمة هذا الفريق هي عمل احصائيات وجرد بالعوائل الفيلية لتحديد حجمهم الحقيقي وبالتالي جمعهم في عنوان موحد يضمهم ومن ثم المطالبة بحقوقهم بشكل اقوى يرتكز الى قوة وجودهم الحقيقي الموحد ، ولكن للأسف الشديد لم يلق ذلك المشروع الجبار النجاح بسبب الفيليين انفسهم، الذين رفض بعضهم مجرد المشاركة في الاحصائية، وبرر آخرون ذلك بخوفهم من المجهول ، وعدم ثقتهم باستحالة ظهور صدام جديد، وغيرها من المبررات التي لا يمكن قبولها من ابناء مكون تعرض لكل الاجرام والجبروت الصدامي وكان عليه الخروج بكل قوة من حالة القمع الذاتي بعد زوال الطاغية، ولهذا فأن منحهم المقعد البرلماني بعنوانه الفيلي، هو مصلحة فيلية عليا وكبيرة ورسالة هامة ودليل اطمئنان ووازع مهم جداً لاعادتهم الى الحضن الفيلي.

(5)

رغم اني بغدادي المولد والأصل ، الا ان مجتمع الكوت ومن خلال معاشرتي الطويلة له يختلف عن المجتمع البغدادي، فهو مجتمع منغلق تقريباً وتحكمه بشكل كبير العادات الطيبة والاخلاقيات والتقاليد التي لا تبيح الخروج عن دائرة المصلحة العامة بشكل اكبر بكثير عما في بغداد ، وبصورة عامة فمجتمع الكوت واقصد بها جميع الاقضية والنواحي التابعة لواسط لا زال بعمومه يلتزم بأمور افتقدناها جزئياً في بغداد، ولا زال لديه وازع من ضمير وابتعاد عن مرض حب الذات وتفضيل المصلحة الشخصية بنسبة تختلف بكل وضوح عما لدينا في بغداد ، الأمر الذي يجعله مجتمعاً يمكن الوثوق به بشكل اكبر على وجه العموم ، على عكس الحالة في بغداد التي تحولت خلال السنين العجاف الى حالة من اللا وجود بكل مفاصلها مع وجود بعض الاستثناءات طبعاً .

(6)

كما اشرنا آنفاً، فإن دائرة الصراع الواسعة في بغداد والمتألفة من (204) حزباً ، تجعل تصور المقبل من نتائج الانتخابات امراً صعباً للغاية بل مستحيل ، فاستناداً للمادة العاشرة من قانون انتخابات مجلس النواب ، يحق لكل حزب ترشيح ضعف عدد مقاعد الدائرة الانتخابية ، وبما ان عدد مقاعد بغداد كدائرة انتخابية هو (69) ، فهذا يعني وجود عدد هائل من المرشحين في بغداد يبلغ بالضبط (28.152) مرشح !! ، فمن هو الذي نتصوره ونضمن اخلاصه لأهله الفيليين في هذه المعمعة !؟ ، خاصة ان الكوت التي فيها قلوب فيلية متآلفة اشتهرت ولها بصمات هامة في اوساطنا مثل حيدر هشام وثامر القطبي والدكتور محمد محسن الكوراني والسيدة الفاضلة صباح الجادري والدكتور جوادين طالب الكوراني والعراب شاكر النعماني تختلف جذرياً عن بغداد التي تعاني من صراعات ذاتية بين الكيانات الفيلية نفسها وبين الشخوص انفسهم فضلاً

عن صراعات 204 حزب واكثر من ثمانية وعشرين ألف مرشح !! ، صحيح ان بغداد انتجت عدداً من المخلصين من امثال طالب نوروز وياسر القطبي وسميرة رمضان والاستاذ المحامي عامر الشوهاني والدكتور دياري واخرون وهذا رأي شخصي اسمحوا لي به، الا ان بغداد في كل الاحوال ساحة فوضى وصراع مستديم وليس من الصحيح ابداً المغامرة بالمقعد الفيلي الوحيد ليكون ضمن تداعيات تلك الصراعات وهذه ايضاً مصلحة عامة يجب الوقوف عندها من قبل المخلصين للقضية الفيلية بعنوانها الشامل لا الفردي الضيق الأفق.

(7)

ها قد بينا خلال السطور الماضية بعضاً من اسباب انتقال الكوتا من بغداد الى واسط، وقد نكون مخطئين في بعضها، ولكن في كل الاحوال المقعد النيابي هو مقعد يشمل كل العراق وثابت القيمة والصوت والاعتبار إن كان في بغداد أو واسط أو أي محافظة اخرى ، وهذه هي بغداد تفتح ذراعيها لمن يرى نفسه أو كيانه على قدر المنافسة والمسؤولية، وهي فرصة يا ليتها تجبر المتصدين للشأن الفيلي على نبذ الخلافات والالتفاف حول عنوان موحد، وخوض المنافسة بروح رياضية .

عصام أكرم الفيلي

esam2002@gmail.com

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024

وقت التدوين: 13-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 400

الكورد االفيلية بين ماضيها وحاضرها (5)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314123110474458

محمود الوندي

مظلومية الكورد الفيلية في عهد النظام البائد

ان اولى حملات التهجير ضد الكورد الفيلية تعود الى اواسط الثلاثينات من القرن الماضي في عهد رئيس الوزراء ياسين الهاشمي في النظام الملكي ، ثم تلته عدة حملات في الاربعينات والخمسينات ، ولكنها لم تأخذ طابعها الشمولي الا مع وصول البعث الفاشي الى السلطة في نهاية الستينات مرة أخرى بأنقلابهم الأسود وهيمنوا على الحكم في 17-07-1968 ، والتمادى في استغلال قانون الجنسية العراقية رقم 24 لعام 1924 لإغراض سياسية وكأداة ضغط وملاحقة في سياسته الداخلية (خاصة ضد الحركة الكوردية التحررية والحزب الشيوعي العراقي وبقية قوى المعارضة) كما استغله لإغراض

سياسته الخارجية (خاصة تجاه إيران في بعض الأوقات) ، وأصدر النظام قوانين جديدة ضد العراقيين من الكورد الفيلية وغيرها من الطوائف حججها وأهدافها سياسية بحته وذات أغراض اقتصادية واضحة بسبب سيطرتهم شبه الكاملة على أسواق بغداد وعلى الحركة التجارية في العراق ، لا سيما بعد هجر التجار اليهود ، الامر الذي أثار حفيظة العنصريين والحاقدين على الشعب الكوردي ، لذلك قامت حكومة البعث بتجريد أموالهم وانتزاع أملاكهم التي كونوها وشيدوها بجهودهم واجتهادهم وعرقهم وكدهم لسنوات طويلة من العمل والجهد ، التي لم تكن سوى فرهودا رسميا لتلك الممتلكات والأموال من قبل أمن الدولة ، اضافة الى أبعاد اجتماعية ونفسية عميقة وتبعات ثقافية كبيرة ونتائج إنسانية أليمة جدا ومرعبة أحيانا ، وأما الأسباب الثانوية فهي عديدة ومنها خلق مشاكل للحكومة الإيرانية وابادة من يعارضه . كان من بين هذه القرارات القرار السياسي الجائر الصادرعن أعلى سلطة سياسية فاعلة في دولة العراق آنذاك ، وهو مجلس قيادة الثورة المنحل ، القرار رقم 666 الصادرة في 1980 /5/7. والسبب معروف للجميع ، لأنهم رفضوا سلطة البعثيين في بداية حكمهم ونازلوهم في عقر دارهم .

لذلك أقترف المقبور صدام حسين وحزبه الدموي بحق أبناء العراق الأصلاء من الكورد الفيلية الغيارة أبشع الجرائم والتميز العنصري والتطهير العرقي في بداية السبعينيات من القرن الماضي من عمليات التنكيل والبطش والأعتقال والتهجير بحجة التبعية المزعومة ، ولكن السبب الحقيقي هويتهم القومية ، إضافة الى الأنتماء المذهبي ، وقوة مركزهم الأقتصادي ، ورفضهم الأنضمام الى صفوف حزب البعث الفاشي والتعاون معه ، وكانوا مناوئين لنظام البعث وأصبحوا شوكة في عيونه ، لذلك أستخدم المقبور صدام وحزبه الشوفيني مختلف الطرق والأساليب الماكرة والوحشية بغية التخلص من هذه الشوكة سواء بالترحيل والتهجير أو الأبادة الجماعية .

وقد بلغت المأسي والويلات ذروتها في بداية الثمانينات عند أفتعال حكومة البعث أزمتها مع إيران ، لأن طاغية العراق أدرك حجم وخطورة الكورد الفيلية داخل المعارضة العراقية وحركة التحررية الكوردية في كوردستان العراق ، وادرك أيضآ أنها الجزء الفاعل في الجسد السياسي لعموم القضية العراقية لأنتمائهم الوطني والقومي والمذهبي (وفعلاً كان الكورد الفيلية الجزء الفاعل في الجسد السياسي لعموم القضية العراقية) ، لذلك أطلق الدكتاتور الأرعن عنان أجهزته الأمنية والحزبية للسيطرة وسرقة المحلات التجارية والمعامل التي تعود ملكيتها الى الكورد الفيلية في وضح النهار وأعتقال مئات منهم أثناء العمل ، ومداهمة بيوتهم في منتصف الليل وأخراجهم بملابس النوم بعد أن شعر الخوف منهم ، وحشدهم في السجون التي هيأت لهم تمهيداً لتسفيرهم ، وكانوا يتعرضون الى أشتى انواع التعذيب والإهانات من شتائم وضرب من قبل الحثالات التابعة للأجهزة الامنية العراقية (أنذاك) داخل السجون ، بعد ان سيطر نظام البعث على دورهم وأملاكهم في بغداد ومدن أخرى ، وأعدم بدون ذنب شبابهم من سن 15 سنة ولغاية الأربعون وربما أكثر ، وكانت بينهم فاقدي البصر (المكفوفين) والمعوقين وكذلك النساء الحوامل اضافة الى العلماء والاكاديميين والأساتذة والطلاب والتجار ، وتم تهجير أكثر من نصف مليون منهم تحت ذريعة التبعية الأيرانية ، مع العلم أنهم مولودون في العراق أبآ عن جد منذ مئات السنين ، بعد ان أنتزعوا كل ما يشيرالى عراقيتهم ، وسلب أموالهم وكل ما يملكون ، سفروهم الى المناطق الحدودية المتاخمة لإيران ، وقد أرغموهم على عبور الأراض المحرمة بين الدولتين أثناء الحرب القذرة وعلى حقول الألغام والمزروعة من الطرفين وكان أكثرهم من الاطفال والنساء والشيوخ والعجزة ، ومات كثيرمنهم أثناء العبور بسبب أنفجار الألغام الأرضية ، وقسوة الظروف المناخية القاسية في تلك الايام عند عبورهم الى إيران . فأن النظام الإيراني قام بإستغلال الكثير من شبابهم حيث قام بزجهم في آتون حروبه مع العراق وأصبحت هذه الشريحة وقوداً وحطباً في تلك الحرب من الجانب العراقي وأيضاً من الجانب الإيراني التي دامت ثماني سنوات ، نتيجة هذه المعاملة الغير الإنسانية بحقهم من قبل الحكومة الإيرانية ، مما أدى أن هاجر الكثير منهم الى الدول الاوربية بحثاً عن مستقبل جيد وحياة آمنة ومستقرة لهم ولعوائلهم .

وقام النظام البعثي بأسكان العرب من فلسطين ودول عربية أخرى في بغداد العاصمة بعد ترحيل وتهجير الكورد الفيلية من وطنهم دون أي وازع أخلاقي أو ديني أو دستوري ولا حجة قانونية ، ومنح الجنسية العراقية لهم حسب قانون رقم 5 لسنة 1975 ودون أية شروط مع أحتفاظهم بجنسيتهم الاصلية أضافة الى أمتيازات عديدة ، كما قام بأسكان العشائر العربية العراقية في مدن كوردستانية حسب قرار مجلس قيادة الثورة في عهد الرئيس السابق صدام حسين عندما أقر عام 1986 القانون رقم 42 الخاص بأسكان العرب في مدن كوردستانية ، وكان هدف نظام البعث الى تغيير البناء الديموغرافي ومحاولة تقليل نسبة السكان الكورد في العراق وخاصة في مدن وسط وجنوب العراق وبعض مناطق من أقليم كوردستان ، وهذه الأعمال الخسيسة والخبيثة من قبل نظام البعث تعد جريمة التطهير العرقي احد اشكال الجريمة الدولية لأنها أبادة الجنس البشري ، وتعني التدمير المتعمد للكورد الفيلية حيث انها تشبه الجرائم التي أرتكبت أيام الحكم النازي ، هذه الجرائم التي أقدم عليها نظام البعث الشوفيني هي مخالفة للدستور والقوانين والألتزامات الدولية وللأعلان العالمي لحقوق الأنسان ، رغم سكوت المحافل الدولية والمنظمات الإنسانية عن تلك الجرائم .[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org 04-11-2007
وقت التدوين: 2023-03-14
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 401
الكورد الفيلية (ولاءات متعددة وأهداف متفرقة)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929084921599561

كامل سلمان

من الصعب جداً وضع الكورد الفيلية في بودقة واحدة ، لماذا ؟ منهم من عاش وترعرع في العراق معزز مكرم يمتلكون الأوراق الثبوتية لم يمسسهم سوء ولم يعانوا مأساة التهجير ولا الاعتقال ولا الإعدام و منهم من لا يمتلك الأوراق الثبوتية وتم تهجيرهم إلى إيران وسلبت أموالهم وممتلكاتهم وتعرضوا للإضطهاد ، ومنهم من يمتلك الأوراق الثبوتية ولكنها غير مكتملة ، أيضاً شملهم التهجير وعانوا الأمرين في العراق وفي إيران ، ومنهم من كانوا إيرانيو الجنسية أصلاً وشملهم التهجير فعادوا إلى وطنهم الأم كأي مواطن إيراني ، ومنهم من فقد أباه أو أخاه أو أبنه بسبب ظلم النظام السابق ومنهم من لم يفقد أحداً عزيزاً عليه ، هؤلاء جميعاً بسبب ظروفهم المختلفة أختلفت ولاءاتهم وأختلفت عقائدهم ، فمنهم من أصبح ولاءه إيراني ومنهم بقي ولاءه عراقي ومنهم من أصبح ولاءه لكوردستان قومية وأرضاً ومنهم من أصبح ولاءه للمذهب فوق كل الاعتبارات القومية والوطنية ومنهم من أتخذ العلمانية سبيلاً لحياته ، هذه الولاءات المتعددة والظروف المتشابكة المتناقضة خلقت مجتمعاً فيلياً متناقضاً لا يمكن أن تلتقي عند هدف واحد ولا يمكن أن تسلك مسلكاً متشابهاً ، فصاحب الولاء المذهبي يريد أن يجعل الكورد الفيلية ذات عنوان أسمه الكورد الشيعة لتمييزهم عن بقية الشعب الكوردي وصاحب الولاء الإيراني يريد جعل الفيلية جزء من إيران الدولة فكراً وإنتماءاً وصاحب الحس القومي يريد أن يجعل الكورد جزء لا يتجزأ من القومية الكوردية وجزء من الشعب الكوردي وجزء من كوردستان ، والبقية الباقية يريدون أن يكون للكورد الفيلية خصوصيته كمكون مستقل وأساس من أرض العراق ويعتقدون بأنهم أصل أهل العراق وجذورها التأريخية ، فما نراه من خلافات واختلافات هذه هي حقيقتها وهذه هي جذورها ، وللأسف أقول بأن الولاءات تعمي العيون وتحجب العقول وخاصة لأصحاب الثقافة المحدودة ، فمهما سعى المثقفون واصحاب الوعي من كوادر المجتمع الفيلي للم الشمل فلن يفلحوا ابداً وسيصطدمون بهذا الحاجز ، فمن المنطقي أن تتوحد كل فئة على حدة وتخرج منهم قيادات واعية تدرك هذه الحقيقة ثم تقوم تلك القيادات من بناء جسور للتقارب فيما بينها وهذا هو الحل الأمثل . فمثلاً أنا فيلي علماني أؤمن بقوميتي الكوردية فوق كل شيء فكيف سأقبل بمن يمثلني ولاءه لإيران ، فاللا ديني والمدني والعلماني له خط وتفكير لا يلتقي مع المذهبي والمذهبي لا يلتقي مع القومي والوطني العراقي لا يلتقي مع الوطني الإيراني ، لكن توحيد الكلمة من الأعلى ستفوت الفرصة على من يحاول العبث بأكبر مكون مجتمعي مهضوم الحقوق ، أما من يحاول جاهداً توحيد الكلمة من الأسفل فهو واهم وسيظل يصارع بلا جدوى ، لأن مفهوم مظلة واحدة للفيليين أثبتت فشلها ، مظلات متعددة رغم مرارتها فهي الحل الأمثل لأن الأمل سيبقى موجوداً بأن قيادات تلك المظلات ستكون قيادات واعية قادرة على خلق مظلة واحدة تجمع شتات الكورد الفيلية وتعيدهم إلى السكة ، ومنها يستطيع الفيليون الإنطلاق والمطالبة بحقوقهم .[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: سياسة
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 402
الكورد الفيلية , 40 عاماً والمعاناة مستمرة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183457552075
الكورد الفيلية , 40 عاماً والمعاناة مستمرة

تمر علينا في هذه الأيام الذكرى الأربعون لجريمة عصابات أولاد العهر العبثي الشوفيني العوجاوي حينما تم ألقاء القبض على التجار الشيعة (غالبيتهم من الكورد الفيلية) وحجزهم في مبنى غرفة تجارة في بغداد ليقوموا من بعده بحشرهم في شاحنات عسكريه صوب الحدود الايرانيه
وليأتي الدور لمسرحية سمير نور علي (أوائل نيسان 1980) التي أخرجها وبعناية تامة (أوغاد العوجة وما جاورها) ألا وهي مسرحية تفجير المستنصريه ومحاولة أغتيال المجرم طارق عزيز, لتبدأ على أثرها أكبر عملية تهجير قسري تم الترتيب له قبلها بسنين لتطال مواطنون عراقيون أصلاء ليس كما أدعته ~ عصابات التكارته المقبورين~ بل لدوافع عنصريه وطائفيه بحته , حيث تم زج العوائل شيباً وشباناً ذكوراً وأناثاً في مركبات عسكريه سائرين بهم الى مراكز الأعتقال الجماعي ومن بعدها تم فرز الشباب الذكور والتي تتراوح أعمارهم بين 18 الى 40 عاماً ليقتادوا الى مصير مجهول , وليغيبوا بعدها ولم يعرف عن مصائرهم الا النزر اليسير, قدرت أعدادهم بعشرات الألوف و بعد سقوط صنم العوجة في 9 نيسان 2003 تم العثور على بعض الوثائق والمخاطبات الرسمية ببعض من أسماء ومصير هؤلاء الشباب اللذين تم احتجازهم , تبين أنهم قد زجوا في الخطوط الأمامية لجبهات القتال في الحرب العراقية الأيرانيه بين 1980 و1988 وكان هؤلاء الشباب ضمن افواج فتح حقول الألغام وأخرون ضمن قواطع الجيش الشعبي المنحل بقيادة المجرم طه ياسين رمضان الجزراوي , ومن نجى من هؤلاء الشباب لم يفرج عنه بل أقتيدوا الى سجن (نگرة السلمان(الرهيب والواقع في بادية السماوة جنوبي العراق, استمرت معاناة ذوي المحتجزين لسنين الى سقوط الصنم كما أسلفت . لكن المعانات لم تنتهي بعد بقيت هي كما هي في في نيسان 1980 وليومنا هذا نعم لا زالت المعانات مستمرة وبألم وشجن , بعد السقوط المدوي لحكم غلمان العوجة العنصريين الطائفيين في 2003 استبشر الكورد الفيلية خيرا كما باقي العراقيين لكن سرعان ما اختفت تلك الأفرحه المرسومة على وجوههم حيث رجعت نفس الأسطوانه المشروخة (تهمة التبعية الأيرانية) تلاحق الكورد الفيليين في كل مكان يذهبون اليه في العراق الجديد , نعم لقد تم اصدار قوانين فيها ما يسر الفؤاد فيها أنصاف ورفع للحيف (في الظاهر) ولكنه لا يترجم على أرض الواقع , ومن ضمن هذه القوانين هي أعادة المواطنه لمن اسقطت عنه الجنسية العراقيه و التعويض المالي لمن صودرت عقاراتهم فقط وهي عملية أشبه بالمستحيله في ظل هيمنة الفساد والفاسدين على مقدرات الدوائر الرسمية ,

فالجميع يعلم كيف تم التهجير وكيف تمت مصادرة الأموال المنقوله وغير المنقوله وكيف تم أسقاط المواطنه وسلبها من المهجرين وكيف تم أقتياد شبابهم واحتجازهم ؟؟؟؟
, , , لكن ؟؟ في القلب غصه وألم لما جرى , حيث المعاناة لمن أراد أسترداد ما فقده
لا ننكر ان أجهزة وزارة الداخليه وبالتنسيق مع الخارجية أرسلوا كوادرهم الى ايران لكي يسهلوا اجرائات منح وثائق المواطنه العراقيه لمن سلبت منهم وهي جهود مشكوره ,, ولكن ما تمت مصادرته من اموال منقوله وغير منقوله والتي (قالها بن صبحه العوجاوي) هي بشخطة قلم والكورد الفيليه لم يستطيعوا ان يستردوا ما سلب منهم بشخطة قلم من ساسة العراق الجديد
بل وجب عليهم طرق الأبواب ودفع الرشى وصرف الاموال والوقت والجهد والانتظار للحصول على نزر يسير مما فقدوه
واما ما حصل عليه الكورد الفيليين في عراق مابعد حكم البعث؟؟؟ فهو لا شيئ قياساً بمحنتهم وآلامهم ومعاناتهم وما جرى عليهم , بل رجع الكثير ممن كان يعمل في صفوف الاجهزة القمعية والأجهزة الرسمية التي كانوا يشغلونها مثل الجيش والشرطه والامن والمخابرات والخارجيه وباقي الدوائر الرسمية الاخرى مثل رئاسة الجمهورية ورئاسة الوزراء والبرلمان , . لم يكن للكورد الفيليه نصيب يذكر
وانما استطيع القول كالتالي , نائب في البرلمان كانت من نصيب امرأه وقبلت ضمن كوتا النساء وبعدها جاء شخص واحد والدوره التي بعدها كان ايضا نائب واحد وفي مجالس المحافظات كان نصيب الكورد الفيليه هو واحد في بغداد واخر في الكوت وأما الوزراء فكان من نصيب أحد الكورد الفيليين في 2007 حينما أستوزروه للهجرة والمهجرين ويا ليته لم يكن وزيرا لا للهجرة ولا لمهجريها
فهذه الوزاره تم أستحداثها لرعاية المهجرين (الذي رفع قميص مظلوميتها جميع الساسه من الكورد والشيعة) ولكن هذا الوزير الكوردي الفَيلي كان يهتم بشؤون المهاجرين(النازحون) من عرب الرمادي الذين كانوا في سوريا والاردن وتركيا ويرسل لهم الاموال ومفردات البطاقة التموينية واما المهجرين من الكورد الفيليه في ايران فلا شيئ يرسل لهم بالمطلق
نعم كان هذا الوزير هو اول واخر وزير في عراقنا الجديد منذ 2003 الى يومنا هذا
واما السفراء فكان نصيب الكورد الفيليه فيها ايضا واحد وكان سفيراً للعراق في اليابان وبعدها في الولايات المتحده ولم يستمر في وظيفته لسيطرة وشيطنة غلمان أولاد العوجه على مقدرات السفاره هناك
واما الجيش والمخابرات والشرطه وباقي الاجهزة الأمنية والسيادية فلايوجد فيها كورديًا فيلياً وان وجد فلا يتعدى عددهم اصابع اليد ولا تتجاوز رتبته العقيد
هذه هي المعانات ومن يقول غير هذا وما ورد في اعلاه ليكذبني ويواجهني بالحقائق الدامغة لعله يبرد حرارة قلوبنا الدامية ويمسح عن مآقينا دموعنا ويخبرنا عن مصائر من فجعنا بهم
الدكتور طارق درويش
نيسان 2020
الأمين السابق لمنظمة حقوق الأنسان للكورد الفيلية في العراق فرع السويد
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-12

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 403

الكورد الفيلية : من جحيم الأرض الى الهروب نحو الفضائية الإلكترونية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410231513564814

الكورد الفيلية : من جحيم الأرض الى الهروب نحو الفضائية الإلكترونية
محمود الوندي

ما أريد الحديث عنه اليوم بالذات هو ما يكتبه بإستمرار بعض الكتاب من إخواننا وزملاءنا على صفحات الجرائد أو الإنترنت ، حول مأساة ومعاناة الكورد الفيلية التي لا تبدو خافية على كل متتبع للشأن العراقي ، حيث تعرض اخواننا على مدى عقودا طويلة الى المجازرة وحالات الاختطاف والتخريب المبرمج من قبل الانظمة المتعاقبة التي توالت على سدة الحكم في العراق .
وفي هذه المقالة أريد الحديث حول عمليات التهميش والاهمال التي يتعرض لها الكورد الفيلية في الظرف الراهن . ولا أن صحيح كان يوم سقوط الطاغية صدام حسين ونظامه الدموي يوماً عظيماً في التاسع من نيسان سنة 2003 ميلادية ، لقد كان حدثاً تأريخياً مهماً ، واستبشر به الكورد الفيلية كبقية أطياف الشعب العراقي لإنقاذهم من تلك الحقبة المظلمة ، وعودة الإبتسامة على شفاه أطفالهم وأمهاتهم وآباءهم في ظل عراق الحرية والمحبة والتآخي ، تنقلهم من حالة الرعب والفقر والبؤس والغربة الى حالة الأمان والرفاهية ، وكلهم أملاً في إقامة دولة الدستورية قوامها العدل والحرية و الديمقراطية وإرساء العدالة الإجتماعية التي تعيد لهم كامل حقوقهم المشروعة التي سلبت منهم أيام الحكم البائد وعلى رأسها حقهم في المواطنة .
ولكن مع الأسف الشديد لم تفي السلطة الحاكمة بما تمثله من الاحزاب بمختلف تواجهاتها السياسية من الوفاء بوعودها لتمكين الكورد الفيلية من استعادة حقوقهم الوطنية المشروعة ، بعد ان تمت اللإستفادة من أصواتهم في الأنتخابات الأخيرة لصالحهم ، حيث تناسوا كل التعهدات التي قطعوها على أنفسهم قبل وصولهم الى سدة الحكم ، فلم تبادر أي جهة كانت بأي عمل من أجل رفع المظلمة على هذه الشريحة من الشعب ، ولم تعد النظر في حقوقهم ومشاكلهم ، ومعالجة الملفات القانونية العالقة ، وكأن ملفات الكورد الفيلية دخلت خانة المنسيات وتركت فوق الرفوف الى أشعار آخر قد تكون الأنتخابات القادمة موعدا جديدا لفتحها ، الى جانب ذلك هناك بعض من الأوساط السياسية والشخصيات المسؤولة في العراق يحاول طمس الهوية القومية للكورد الفيلية ، لأهداف معروفة خدمة لقوى خفية غير خافية على كل ذي بصيرة وهي ليست ببعيدة عن النظرة العنصرية والشوفينية التي حملتها القوى العنصرية العربية .
ويدرك الجميع في العراق بما في ذلك الاحزاب والتيارات الوطنية ان الاسباب الحقيقة لآلام ومشاكل الكورد الفيلية ناتجة عن مقاومتهم للأنظمة الاستبدادية التي مرت بيها الدولة العراقية وتمسكهم بهويتهم القومية ، ناهيك عن أنتمائهم المذهبي وقوتهم الأقتصادية .
وعندما شعرت هذه الشريحة المجروحة بان مأساتها لم تجد الحل ، ولم يسعى اي كان بجدية لدعمها ولملمة جراحها والإهتمام بشؤونها . خاصة بعد فشل مؤتمرأربيل في تطبق القرارات والبنود المتعلقة بحل مشالكلهم . رغم العديد من النداءات لان اذان المسؤولين مسدودة بدولارات من المال الحرام ، رسمت لنفسها طريقا اخر لينتقل من جحيم الارض الى عالم الفضائية الالكترونية لإيصال صوتها الى الرأي العام العالمي والمحافل الدولية حول مظلوميتها داخل العراق ، وأسترجاع حقوقها المشروعة وكرامتها المهدورة من خلال عقد مؤتمر كبير على الشبكة العالمية للبالتاك الذي دعت اليه صحيفة صوت العراق الالكترونية لتشكيل لجنة منتخبة من الجمعيات المدنية والشخصيات الوطنية المستقلة بهدف جمع الاطياف السياسية والاجتماعية والثقافية والاقتصادية لأخوتنا الكوردالفيلية للضغط على الحكومة العراقية للاعتراف بقضيتها الوطنية والبحث عن مخرجا مشرفا لها .
وهي في الحقيقة دعوة صادقة وخطوة في الاتجاه الصحيح لبناء صرخ الحقيقي لاعادة الحقوق المشروعة للكورد الفيلية ، إذا استطاعت ادارة صوت العراق والمعنيين بشأن المؤتمر ان يوحدوا المكون الاجتماعي والسياسي للكورد الفيلية بعيدا عن المحسوبية والمنسوبية والحزبية الضيقة . ونأمل ان يشكل المؤتمر كيان سياسي للكورد الفيلية ويوحد صفوفها ويحقق اهدافها وطموحاتها . بودنا ان نشيرالى بعض النقاط والآليات الاساسية لنجاح المؤتمر وخروجه بنتائج ايجابية تحقق مكاسب للكورد الفيلية لعل من اهمها :- ان يكون المؤتمر له الاهداف واضحة المعالم ترتكز على الحقوق المشروعة للكورد الفيلية بما في ذلك الحقوق السياسية والاجتماعية . - ان يختار المؤتمر الاشخاص الاكفاء في ادراة المؤتمر وتكون الانتخابات داخل غرفة البرلمان بصورة علنية وشفافة مع ترجيح المصلحة الكورد الفيلية غيرها من المصالح . - ان تشكل اللجنة القانونية لمتابعة ملفات الكورد الفيلية بصدق واخلاص بعيدا عن المتاجرة وخدمة المصالح الخاص . - العمل

باستقلالية في معالجة القضايا الملحة وفتح صندوق تبرعات مالية بأشراف اللجنة الخاصة لدعم عملي للجنة القانونية المكلفة بمتابعة الملافات ، وعدم تهميش اي طرف داخل المؤتمر لاي سبب من الاسباب .
وللاشارتي فإن هناك المتطلبات الضرورية يجب طرحها على المؤتمر منها : أنشاء مدارس باللغة الكوردية وباللهجة الخاصة لفسح المجال للكورد الفيلية للتواصل مع لغات وثقافات أبائهم وأجدادهم والتعرف على تاريخهم الى جانب نواديهم الثقافية والرياضية والفنية ، بالإضافة الى عمل على تأسيس دور نشر لهم لإصدار صحف ومجلات ورقية وكتب باللغة الكوردية ، وإفتتاح محطات إذاعية وتأسيس قنوات تلفزيونية فضائية باللغة الكوردية لتكون إحدى وسائل قنوات الإتصال بينهم وبين الكورد في أقليم كوردستان ، لتحافظة هذه الشريحة على هويتها ، دعما لروح الأنتماء القومي والعلاقات العاطفية فيما بينهم .
واخيرا ارجو من اصحاب الضمائر الحيه و المخلصه من الكورد الفيليه واصدقائهم أن يبذلوا قصارى جهدهم لنجاح اشغال المؤتمر .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024

وقت التدوين: 10-04-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 404

الكورد الفيلية الشجاعة والولاء

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607121047416635

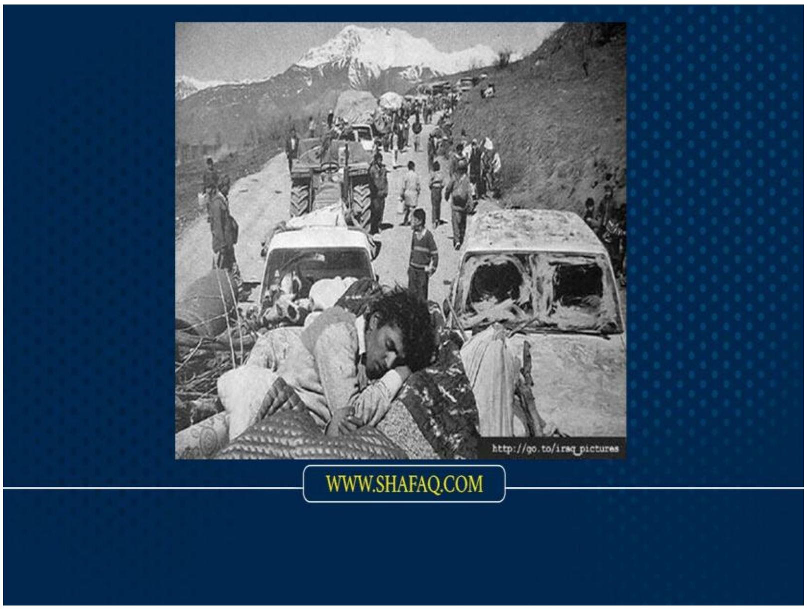

يونس حمد/ في الشهر الرابع من ذلك العام، أي 1980، تم تهجير الآلاف من الكورد الفيليين من معقلهم الأصلي بغداد وبعض المناطق الاخرى، بهدف ترحيلهم إلى إيران بحجة التبعية، كانت تلك بداية مأساة الشعب الكوردي في ثمانينيات القرن الماضي، وتشير التقديرات إلى نزوح نحو عشرين ألف شخص بسبب الإجراءات التعسفية من قبل النظام السابق في العراق.
كانت هذه بداية لحملة بيع النظام لمنازلهم ومنشآتها ومصادرة ممتلكاتهم وممتلكاتهم الخاصة والعامة. لا يصف أبناء الكورد الفيليين أنفسهم بأنهم كرماء فحسب، بل إن الكثير منهم يضيفون إليها الفروسية والشجاعة والولاء والدعم قوميتهم الكوردية، حيث لعبوا دورًا مهمًا وحيويًا في الثورات الكوردية الحديثة والمعاصرة، وخاصة في ثورة ايلول التحررية لقد شغلوا مناصب مهمة في الثورة والحزب الديمقراطي الكوردستاني، والكورد في بغداد، والكورد الفيلية بشكل عام موالين لخدمة حركته التحررية تشهد تاريخ يوم إعلان الإتفاق الحادي عشر من آذار عام 1970 التاريخي بين الحركة الكردية وحكومة بغداد، حيث ملأت شوارع بغداد بالعشرات الآلاف معظمهم من الكورد الفيليين لتائيدهم لثورة والاتفاق وزعيم التاريخي مصطفى بارزاني، كانت تلك المظاهرة بمثابة مفاجأة لحكومة بغداد.
وبعد وفاة الزعيم مصطفى بارزاني في عام 1979خيم الحزن على الكورد الفيليين في بغداد ومناطق خانقين وبدرة وجصان. كان هذا الولاء لقائدهم الوطني لأن حب الكورد الفيليين للبارزاني لا حدود له، وهذا الحزن على وفاة بارزاني من قبل اهالي باب الشيخ والشورجة والجميلة وعكد الاكراد كان واضحا في عيون البغداديين في تلك الزمن الصعب.
كان للتجار الكورد دور مهم في مساعدة الناس دون تمييز أو شيء من هذا القبيل. كان النظام في بغداد دائمًا يبحث عنهم ويراقب أي تحركات لهم، وكان يعذبهم بوحشية وتحت ذرائع بأعذار كاذبة من أجل التخلص منهم وترحيلهم إلى إيران في ظروف غامضة وصعبة، حيث كانت العائلات في ظروف لا تحسد عليها على الحدود ومشردة، نعم كان النظام البعثي قاسياً معهم وان حقده الدفين على الكورد الفيلية وعلى الكورد عمومًا كان ناتجا عنصريا من قبل البعث الصدامي، بدأ نظام العفلقي في بغداد بعد حملات الأنفال عمومًا، واستخدام جميع الأساليب والوسائل لإبادة الشعب الكوردي، بما في ذلك استخدام الاسلحة الكيماوية وشن الهجمات بالغاز ضد المدنيين العزل في حلبجة ومناطق أخرى في كوردستان الأمر المؤلم والمؤسف حتى الآن هو أننا نرى انتهاكًا بحق الكورد الفيليين في النظام الجديد، حيث قلة الاهتمام بأوضاع واستعادة حقوقهم المغتصبة في الماضي. سيبقى الكورد الفيليون شريحة مهمة من مكونات المجتمع الكوردي، وولاءهم لقوميتهم خير دليل على حبهم للكورد وكوردستان.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 405

الكورد الفيلية الى اين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230507072511488096

كريم سهراب

طرح هدا الموضوع والدخول فی جزیئاتة حساس لايطيب الذين يتعاملون معه بصورة ذاتية لكن ظروفهم الشخصية ابعدتهم عن الجوهر او تعمدوا على نسيانه والاسباب معروفه للقارئ
كان انتماء الكورد الفيليه فی القرن الماضي في صفوف الحركة القوميه واليساريه والديمقراطيه بمحض خيارهم اعتقد انها مسأله صحيه في السياسه اذ لم يكن لهم اى مصلحه اخرى . عشت تلك الفترة بتفاصيلها
تأسست جمعية المدارس الفيلية فی الاربعينيات وطلابها منهم العربی والمسيحي واليهودي طبعا الاكثريه فيليون ولم نقبل يوما اي تهميش لانتماء ديني او مذهبي حتى المدرسين كانوا عربا وكوردا ومسيحيين حقا بيت لكل طالب عراقي بدون اي تميز نادي الفيليه الرياضي تأسس سنة1957 نفس اللحمه العراقية تأثير اليسار كان واضحا والقومي ايضا كانوا مختلفين في الرأي ومتفقين في الهدف
اباؤنا /الحجاج العظام مختلفون في كثير من القضايا لكنهم من المؤسسين للمدرسة و النادى والشى الجميل مهما اختلفوا فالهدف كان امامهم واضحا /القضية الكوردية بتبرعاتهم للثورة ايلول مثال لذلك.
الشى العجيب الان تأسست بعد السقوط جمعيات ومجالس واحزاب فيلية جديدة لا احد يعرف خلفياتها الاجتماعية والسياسية فكل يغني ليلاه ولا ندري من وراء هذه ومن العجب ان عضوة في البرلمان العراقي تتبرع للعوائل الفيلية مليون دينار عراقي ويالها من مكرمة---- منشورة في الانترنت / نشاط اجتماعي / الشى الذي يؤلمني عندما اسمع كثير من الاخبار تلفونيا او عبر الانترنيت اتذكر اباءنا الحجاج كيف كانوا يتعاملون مع الكورد الفيلية -
حبذا لو استطاع / الممثلون / الفيلية ان يبادروا لعقد مؤتمر تأسيسي لاعادة الروح الى الجمعية بصوت واحد بعيدا عن الحزبية الضيقة من اجل اعادة امجاد المدرسة والنادى الذين مثلونا فی المنتخبات الرياضية العراقية اسماؤهم معروفة - ويتم ذلك من خلال مفاتحة اقليم كوردستان لاقامة مؤتمر تحضيري
واني واثق بان رئيس الجمهورية جلال الطالباني ورئيس اقليم كوردستان كاك مسعود البارزاني لا يبخلان في ذلك وترجع اللحمة مرة اخرى لايام المدرسة والنادى ولتبقى الانتماءات السياسية خارج اطار هذه الجمعية احتراما للحجاج-[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com 09-09-2017
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 406
الكورد الفيلية بين الامال المعلقة والحقوق المغتصبة
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410231235564811

الكورد الفيلية بين الامال المعلقة والحقوق المغتصبة
محمود الوندي

للاسف الشديد تبرز اصوات شاذة وتستند على تحليلاتها النظرية البعيدة عن امر الواقع ، وتحاول بحصر الكورد الفيليين في زاوية ميتة وتششتهم وابعادهم عن قوميتهم تارة بحجة انهم عراقيون ، وتارة بانهم من المذهب الشيعي ، وظهر اخيرا بعض الاصوات النكرة يدعون بان الكورد الفيلية بانهم الاقلية ، بدلا من مطالبتهم بحقوقهم المهضومة (ومن المؤكد تقف خلف هذه الاصوات جهات تدفعهم لاتخاذ الموقف) ، ان هذه الاصوات التي تحاول ان تستخدم قضية الكورد الفيلية جسرا للعبور الى مصالحها هي امتداد لتلك الاصوات التي شتتت الكورد الفيلية في الانتخابات الاخيرة ، وهذا يدل قصر نظر سياسي لهكذا الاصوات وعدم الهامهم بشؤون القيمة الإنسانية ، لانهم يتجاهلون او لا يفهمون ما معنى القومية او الاقلية واختلافها عن الدين او المذهب . وهؤلاء الاصوات يحاولون فصل الكورد الفيلية عن كوردايتهم بحجج واهية .
لايمكن للكورد الفيلية القبول بعزلهم عن قوميتهم بحجة وضعهم الخاص اما بعراقيتهم او تشيعهم لانهم مكون اساسي من مكونات الشعب الكوردي ، بأن ليس هناك فرقا بين كوردي وكوردي سواء كان في اقليم كوردستان او خارجها ، فكلهم أمة واحدة او من قومية واحدة ولهم مصير مشترك واحد ، وتاريخ واحد ، ولغة واحدة بلهجات مختلفة حالنا حال بقية أمم وشعوب العالم .
ومن جهة اخرى ظهرت بعض الاصوات الشريفة والإنسانية تنادي لعقد مؤتمر بمساعدة اشقائهم في اقليم كوردستان لانقاذ الكورد الفيلية من محنتها ووضعها المأساوية (هذا شيء جيد) ، لا يكون المؤتمر كسابق المؤتمرات لمناقشة قضايا الكورد الفيلية ، لان جميعها لم تأخذ المعالجة بمحمل جد ومتابعة بعد انتهاء كل مؤتمر لتحقيق اهداف المؤتمر الذي انعقد ، وكانت المؤتمرات تفتقر الى التنظيم والاختيار الجيد للمشاركين ، تكون السبب بعجالة عقدها بدون تخطيط مسبق .
لقد سبق لي شخصيا ان كتبت الى جانب اخواننا من كتاب الكورد والكتاب الخيرة من العراقيين عدة مقالات ومن منطلق إنساني وقومي ووطني لانعقاد مؤتمرا موسعا للكورد الفيلية لتوحيد كلمتهم والدفاع عن قضيتهم ومشيرا الى مظلوميتهم وتهجيرهم القصري وما تعرضوا له من سياسات عنصرية ادت الى ابعاد عشرات الألوف من العوائل الآمنة والمسالمة (بدأت عام 1971 وبلغت ذروتها عام 1980) من العراق الى ايران بعد ان سحبت سلطات النظام الدكتاتوري السابق كافة وثائقهم القانونية التي تثبت عراقيتهم ، ويحاول المؤتمر لافهام المنظمات المدنية والإنسانية العربية والاسلامية والعالمية بمظلومية الكورد الفيلية وفقدان الكثير من أفرادهم وأموالهم بسبب ذلك التهجير القسري المشين للنظام البعثي ، ويضع المؤتمر أمام كل الخيرين مهمة التضامن معهم والوقوف مع قضيتهم المعروفة ، ويستغل كل فرص للفهم والتذكير القوى السياسية الحاكمة والمؤثرة على الشارع العراقي حتى يكون دافعاً لهم للتحرك لاستعادة حقوق هذه الشريحة المهضومة وإلتفات هذه القوى حول قضيتهم وعدم نسيانهم وتهميشهم في هذا الزمن ، والتحري عن مصير أبنائهم واسترجاع ما فقدوه من العقارات والاملاك والوثائق العراقية .
يعرف العراقيون جميعا ان الحملات العنصرية التي تعرض لها الكورد الفيليون في عهد الدكتاتور صدام حسين التي تعتبر من ابشع الجرائم ضد الإنسانية وإبادة جماعية حقا ، وكانت ضمن برنامج تطهير عرقي وبداية لحملات الجينوسايد والقتل الكيمياوي التي تعرض لها الشعب الكوردي في كوردستان العراق ، وحاولت القوى الفاشية واجهزتها القمعية لإبادتهم وسحقهم في العراق وبمختلف السبل المتوفرة لديها واسئتصال جذورهم وتمزيق نسيجهم من دون رحمة ولا شفقة .
والدوافع السياسية التي مارسها نظام البعث ولم تكن من باب صدفة بحق الكورد الفيلية عندما ألقيوا عنوة نحو مصير

مجهول من دون غذاء او ملبس يقيهم البرد اي بعد ان حجزت كل ما تملك من اموال منقولة وغير منقولة بما فيها الذهب والحلي التي كانت على صدورهم وفي ايديهم واصابعهم ، بل كانت سياسة البعث فكرة عنصرية معادية للكورد وكانت الكورد الفيلية حصة الاسد من ضمن تلك السياسية الرعناء بعد ان جردت من جنسيتهم العراقية وهويتهم الوطنية ، لان الكورد الفيلية يعتبرون انفسهم العمق الستراتيجي لاقليم كوردستان ، لذلك كان موقفهم الثابت من حقوق المشروعة للكورد ، ودعمهم المستمر للحركة التحريرية الكوردية وكان هذا واحد من الاسباب ، واما سبب ثاني كان لهم دورا مميزا في قيادة الاحزاب الوطنية ومنها الحزب الشيوعي العراقي ، وقفتهم الشجاعة بوجه انقلابي البعث في 08-02-1963 ودفاعا عن ثورة 14 تموز وعن مكتسباتها وعن الزعيم عبد الكريم قاسم وحكمه الوطني ، ومعارضتهم للنظام بعد انقلاب 17-07-1968 ، إضافة الى الاسباب الاقتصادية والاجتماعية (مما يؤكد عراقية هذه الشريحة في بنية المجتمع العراقي) ، حيث دفع نظام البعث وحكمه الدكتاتوري الى تصفية العديد منهم جسديا او ارسالهم الى الخطوط الامامية لجبهات القتال أثناء حرب العراقية الإيرانية لتخلص منهم ، والسير القسم الاخر على الأرض المزروعة بالألغام ، وكما زجت بالسحن شبابهم من كلا الجنسين وجربت عليهم كافة اتواع الاسلحة الكيمياوية والجرثومية في غرف الموت ودهاليز التصنيع العسكري .
للأسف الشديد ما زالت هموم ومعاناة الكورد الفيلين مستمرا بعد سقوط نظام البعث ولم يلتفت اليهم احدا ، ولم يوفوا جميع الاحزاب بوعودهم بتأمين كامل حقوق المواطنة للكورد الفيلية والعمل للوصول الى صيغة اكثر عدالة في دراسة حالتهم وايجاد آلية قانونية لا تقبل التأويل والتسويف والمماطلة لاجل استعادة ما فقدوه من حقوق وممتلكات ، ولم تعرض قضيتهم امام المسؤولين او تؤشر لها داخل قبة البرلمان العراقي ، ولم يتبنوا فعليا وعمليا مطالب الكورد الفيلية من اي طرف ، لان معاناتهم وتهميشهم هو السمة البارزة للسلوك الرسمي للحكومة الجديدة القريب الى سلوكيات الحكومة السابقة ، لدليل ملموس على العجز التام في تنفيذ قراراتها المصيرية من أجل الإعداد لمشروع قانون يعيد للكورد الفيليين حقوقهم الطبيعية ، وتطبيق وتفعيل الأجراءات المتعلقة بتعوضهم عن المظالم التي لحقت بهم .
ومن جانب اخر هم يتحملون قصدا من الذنب حيث لم يوجد اي عمل لتاسيس كياننا للكورد الفيلية يضم جميع شخصياتها المخلصة وتمتلك خطابا موحدا ويعمل بجد من اجل قضيتهم وبعيدا عن حب السلطة او المنصب ، كما طالبهم السيد مسعود البارزاني عندما زاره العديد من ممثلي الاحزاب الكورد الفيلية بالتوحيد كي يستطيعوا تحقيق مطالبهم .
هل تستطيع الكورد الفيلية ان تعقد المؤتمر الجديد !!!! ؟؟؟؟ وان يجمع جميع مكوناتهم المختلفة فكريا وذهنيا ، والاختيار الجيد للمشاركين في المؤتمر ، وتقديم دراسات موضوعية ومستفيدة لكي يكون ملموسا لتحقيق اهدافهم المطلوبة ، واختيار لجان متابعة من الاكفاء والاكاديمين يقدمون تقارير دورية لآخر ما توصلوا اليه في عملهم ومتابعتهم للقرارات التي يخرج بها المؤتمر ، وهل تكون رؤية المشاركين موحدة وبرنامج عمل موحد من اجل تحقيق نتائج افضل للوصول الى اهدافهم المنشودة ؟؟؟؟
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	كوردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 2024-04-10
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 407

الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (1)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314120215474443

محمود الوندي

تحتوي هذه الدراسة المختصرة والموجزة حول تأريخ الكورد الفيلية في الماضي بغية أعطاء فكرة للقارئ الكريم بشكل موضوعي بعد أستيعانتي بكتب التأريخ وبعض المقالات عن سبب أضطهادهم من قبل الحكومات المتعاقبة دست على الحكم في العراق ، والظلم والأجحاف الكبير الذي لحق بهم في التأريخ الحديث ، وما هي دورهم في الحركة الوطنية العراقية والكوردستانية منذ الحرب العالمية الثانية ، وكذلك دعمهم للتنظيمات الإسلامية السياسية منذ بداية تشكيلها ضمن إطارها الوطني العراقي العام ، وأبعادها القومية الكوردية والمذهبية الشيعية ، وما وضعهم الأقتصادي والأجتماعي الحالي داخل المجتمع العراقي ومقارنة مع وضعهم السابق ، ونتسأل ماذا قدمت لهم الحكومة التي تلت السقوط لهذه الشريحة ؟ وماهي مستحقاتهم آلآن في الحكومة الجديدة ؟ وما السبب لحد الآن عدم تمكنها تلبية مطالبهم المشروعة ؟ ولماذا لم تعيد لهم كامل حقوقهم وعلى رأسها حقهم في المواطنة ؟ يجب وضع الحلول الجذرية لهذه المشاكل والمعاناة الطويلة ، وإصدار قرارات سياسية محكمة من الحكومة العراقية والبرلمان العراقي بسن قانون جديد من قبلهم ليكون حد نهائي لمعاناتهم وآلامهم وحلاً نهائياً لقضاياهم .

تأريخ الكورد الفيلية :

لقد أثبتت الدراسات التأريخية والتقنيات الأثرية على أن أقدم الأقوام البشرية التي سكنت في المناطق المحصورة بين شرق دجلة وجهتي جبال زاكورس المتاخمة للحدود العراقية الإيرانية هم الكورد الفيلية ، وحكموا ولاتهم المنطقة أكثر من 331 سنة وكانت عاصمتهم تقع في المنطقة الكميت ضمن محافظة نيسان ، حيث يعود تأريخ سكناهم في هذه المناطق الى أكثر من 5 ألاف عام ، وكانوا مصدراً رئيسياً لصناعة آلات حديدية ونحاسية الى بلاد ما بين النهرين والى بلاد الفرس ، أضافة الى الزراعة وتربية الحيوانات ، ونشأت عليها أقدم الشرائع في حينها وإنتعشت الحركة الثقافية وإزدهرت النهضة العمرانية في ظل حكمهم بسبب نشاطهم العقلي وجهدهم البدني ، يشهد التأريخ بحق هذه الشريحة الكوردية على إنسانيتها وقدرتها وتصميمها الجبارة في بناء صرح الإنسانية وتشييد الحضارات البشرية منذ فجره ، وكانوا من الرواد الأوائل في بناء صروح الحضارات الإنسانية من خلال المسيرة التأريخية ، وينحدر الكورد الفيلية من عشائر معروفة مثل عشيرة الجيروان والملكشاهي والكولكولي والشيروان والزركوش والقطبي والشوهان وهناك عشائر كوردية اخرى ، الأصل الحقيقي للكورد الفيلية يعود الى الشعب اللوري هو جزء من الأمة الكوردية ، وتنتمي أغلبهم الى مذهب أهل البيت وهو المذهب الشيعي . يذكر العديد من المؤرخين بأن الشعب اللوري من بقايا العلاميين أو الكوتيين حيث تنتشر هذه الشريحة الكوردية في مدينة بغداد وفي المناطق الوسطى والجنوبية من العراق (من خانقين شمالاً الى الكوت والعمارة جنوباً ، وغيرها من المدن العراقية بمحاذات حدود العراقية الإيرانية) . ولهم لهجتهم الخاصة المشتقة من اللغة الكوردية ، بل أنها الأساس الحقيقي للغة الكوردية . أما مدلول كلمة الفيلي حسب تعريف العلماء تعني انها الرجولة والشجاعة النادرة والغيرة والأنسانية .

نجح الكورد الفيلية في الاندماج منذ ألاف السنين بالمجتمع العربي العراقي على نحو متكامل أجتماعياً وأقتصادياً وثقافياً وسياسياً ، دون أن يفقدوا حسهم بالانتماء القومي الى الأمة الكوردية وحافظوا على لهجتهم الكوردية اللورية ، شأنهم شأن العديد من الأقليات القومية والدينية الصغيرة ، كما حافظوا على تقاليدهم المذهبية ، والمعروف عن الكورد الفيلية أنهم أناس مسالمين ومحبين الى الخير والعمل الإنساني ، كما نجحوا في أمتهان العمل التجاري والصناعي والزراعي لأنهم تميزوا بوفاء وأحترام المواثيق والصدق والامانة في نشاطاتهم التجارية والأقتصادية ، وبرزت أسماء متميزة من بينهم في ميدان الحركة الوطنية العراقية والكوردستانية ، وتأريخ العراق السياسي عموماً من خلال نشاطهم الوطني العراقي ضمن صفوف الحركة الكوردية التحررية وضمن صفوف الحزب الشيوعي العراقي والحركات السياسية الاخرى ، و ظهرت أسماء لامعة في ميدان الثقافة العراقية وفي ميدان الفن والرياضة الى جانب التجار المعروفين في الميدان الاقتصادي ، بالإضافة الى المئات من شهداء الكورد الفيلية الذين ضحوا في سبيل الوطن والشعب داخل السجون والمعتقلات الأنظمة السابقة وفي الأقبيتهم وأختلط دمائهم بدماء أبناء العراقيين الشرفاء الذين لم يرضخوا يوماً الى الحكام الطغاة ، وهناك أمثلة الكثيرة سوف نذكرها في الأجزاء القادمة ، كما ضحوا وأستشهدوا دفاعاً عن الشعب الكوردي فوق قمم جبال كوردستان ووديانها ، لا يسعنا ذكرها وإذا أردنا ذكر فالقائمة تطول ، لأن لهم تحت كل شجرة وصخرة جندي مجهول ، وفي كل سجن سفيراً لهم .

كان الكورد الفيلية ضحية التخطيط الأنتقالي للحدود الفارسية والعثمانية في وقتها لأنها تسكن في المناطق الحدودية بين العراق وإيران كما أشرنا اليها ، وأصبحت مناطقهم أرض صراع بين الدولتين حتى العقدين الأخرين من القرن الماضي ، أستمرت هذه الحالة بعد سقوط العثمانيين ، وأخرها كانت الحرب الايرانية - العراقية التي أستمرت ثمانية أعوام في القرن

الماضي التي دفعت جميع المدن التي تسكنها الكورد الفيلية أهلها وبنيتها التحتية ثمناً باهضاً طيلة سنوات الحرب المدمرة ، حيث القصف العشوائي والتدمير اليومي الذي أصاب البشر والحجر والبساتين وكل شيء حي .

المصادر

الباحثة الألمانية باريار غوتمان : لورستان الغارقة في القدم
المستشرق هول : تأريخ الشرق الأدنى القديم
مؤسسة شفق للثقافة والاعلام للكورد الفيليين.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org 14-10-2007
وقت التدوين: 2023-03-14
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 408

الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (2)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314121129474447

محمود الوندي

رب سائل يسأل لماذا جنسيتهم الإيرانية ؟؟؟؟؟

أختار قسم من الكورد الفيليين والعديد من العرب والقوميات الأخرى أيضاً ، التبعية الإيرانية للتخلص من تأدية الخدمة العسكرية ضمن الجيش التركي الذي كان فرض الخدمة العسكرية الألزامية أثناء الحرب العالمية الأولى ، التي تعتمد الدولة العثمانية على طاقات بشرية من ضمن ولايتها لذلك إدعوا بأنهم التبعية الإيرانية وليسوا ضمن رعايا العثمانيين لهروبهم من الخدمة العسكرية ، والتي أصبحت فيما بعد وباءً عليهم في جميع مراحل الحكومات المتعاقبة في حكم العراق المشبعة بالفكري العنصري الشوفيني الضيق وأتهامهم بالتبعية الإيرانية ، (بأستثناء فترة قصيرة أعقبت عام 1958 أبان الرابع عشر من تموز المجيدة ، عندما حاول الشهيد الزعيم عبد الكريم قاسم رفع الغبن على شرائح كبيرة من الشعب العراقي الذي ألحقه قانون الجنسية العراقية رقم 24 لسنة 1924 بداية تشكيل الحكومة العراقية بتشريع قانون الجنسية العراقية الجديدة رقم 34 لسنة 1963 إلا ان أنقلاب شباط الأسود عام 1963 أنقلب على تلك الإصلاح ، وبعد ثلاثة أشهر من وقوع أنقلاب 8 شباط صدر قانون الجنسية الجديدة من قبل أنقلابين تحت رقم 43 لسنة 1963 وكان أشد وطأة من سابقه أي من القانون رقم 24 لسنة 1924 ، بهدف الأنتقام من الكورد الفيلية نظراً لقيام مقاومة مسلحة لأنقلاب المشؤوم) ، كما فعل الأخرون أخفاء أولادهم الذكور من الشباب للتخلص من الخدمة العسكرية ضمن صفوف الجيش التركي لكي لا يذهبوا للحرب في سيبريا وأوربا ومناطق أخرى من العالم وإلتجأ الكثيرون منهم الى الجبال والأهوار والمناطق النائية لأن السوق الى

الخدمة العسكرية كالسوق الى ساحة الإعدام ، بينما أختار القسم الآخر من الشعب العراقي من العرب والكورد الفيلية والقوميات الأخرى التبعية العثمانية ، التي اصبحت ميزة لهم في إثبات الهوية العراقية والأنتماء للعراق والمقياس الوحيد في أثبات هوية المواطنة للعراق ، وقام كثير من هولاء بإداء الخدمة العسكرية أثناء الحرب العالمية الاولى ، وماتوا كثيراً منهم وظلت جثتهم في سوح المعارك (أنذاك) ، كما كثيراً منهم تم يقائهم في تلك البلدان بسبب بعد المسافة وقلة المواصلات . وكانت الإمبراطورية العثمانية واسعة ومترامية الأطراف فهي تغطي قسماً واسعاً من قارة أوروبا وكذلك أفريقيا إضافة الى أسيا .

بعد انتهاء الحرب العالمية الاولى وأنهيار الإمبراطورية العثمانية ووقوع العراق تحت سيطرت البريطانية وتأسيس دولة العراق ، تفاقمت معاناة الكورد الفيلية من التميز بعد تصنيف العراقيين الى إتباع لبلدين أجنبيين مجاورين حكما العراق سابقاً هما تركيا (التبعية العثمانية) وإيران (التبعية الإيرانية) حسب قانون الجنسية العراقية رقم 24 لعام 1924 ، وكلا التبعيتين كما واضح غير عربية ، لكن أشرفت على صياغة مواد هذا القانون الذي أهمل مبدأ سواسية أمام القانون وأصبح عبئاً ثقيلاً على مكونات الشعب العراقي مجموعة حاقدة من حملة الأفكار العنصرية والشوفينية ذوي النزعة الطورانية وأتخذوا من القومية العربية ستاراً لغايتهم رغم عدم انتمائهم لها ، لأسباب طائفية أهمل الموضوعية في تحديد معايير المواطنة منتهكاً بذلك أسس العدالة والمساواة بين أبناء شعبنا ، مفضلاً إحدهما على الاخرى .

أستغلت هذا القانون لأغراض سياسية بحتة من قبل الحكومات المتعاقبة على دفة الحكم في العراق لملاحقة قوى سياسية معينة وشرائح محددة من المجتمع العراقي ، وركزت بشكل خاص على ملاحقة الناشطين السياسيين من الكورد الفيلية العاملين في صفوف الأحزاب الكوردية والحزب الشيوعي العراقي والحزب الدعوة الأسلامية وصفوف الأحزاب الدينية والوطنية الديمقراطية الأخرى .

إلا أن أكبر حملات الجرائم جرت بحقهم بعد سيطرة حزب البعث على إدارة الحكم في العراق مرة أخرى عام 1968 ، فجعلت من موضوع التبعبة كابوساً رهيباً وسيفاً مسلطاً على رقاب العراقيين فشملت حتى ذوي الأصول العثمانية الذين لم تكن لديهم وثائق رسمية بسبب الجهل أو الامية أو الاهمال ، وأعتبرهم معاديين للنظام عند وصوله الى السلطة ، لذلك سلب منهم أعز ما يتمسك به المواطن وهو حق المواطنة حيث جردهم النظام البائد من جنسيتهم العراقية بحجة أعتبارهم من التبعية الإيرانية برغم أنهم ولدوا وترعروا في هذا الوطن وخدموه بكل أخلاص وصدق .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org 16-10-2007

وقت التدوين: 2023-03-14

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 409

الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (3)

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314121831474451

محمود الوندي

دور الكورد الفيلية في الحركة الكوردية التحررية

كان الكورد الفيلية العمود الفقري للأحزاب الكوردية وبشكل خاص للحزب الديمقراطي الكوردستاني منذ الحرب العالمية الثانية عندما أنبثقت الحركة التحريرية الكوردية في منتصف الأربعينات ورافقها كفاح المسلح ، وبقى الكورد الفيلية أوفياءً ومخلصين لقوميتهم ، كما شاهدنا دعمها المستمر مادياً ومعنوياً للحركة الكوردية المسلحة منذ بداية الستينات ، وكانت بمثابة خط الدفاع الاول في نضالهم من أجل حرية الشعب الكوردي ونيل حقوقه المشروعة ومنها حقه في تقرير المصير من خلال دعمه المستمرللحركة التحررية الكوردية ، وإن كان الدعم المالي أوالمعنوي ، وحملت شبابها السلاح وأنخرطوا في صفوف البيشه مركة الأبطال لدفاع عن حقوقهم المشروعة ، وضحوا بحياتهم في سبيل كوردستان حرة ومستقلة ، والمعارك التي خاضوها لأجل خلق مستقبل مضيئ للشعب الكوردي ومن خلال أنضمامهم الى الاحزاب الكوردية ، ويشهد التأريخ بتلك التضحيات على أرض كوردستان فوق جبالها ووديانها وسهولها وقراها ، وظهرت الشخصيات المعروفة داخل الأحزاب الكوردية سابقاً وحاضراً وهم : الدكتور جعفر محمد كريم وحبيب محمد كريم والملا حكيم خانقيني والمربي القدير عزيز بشتوان والمحامي رشيد باجلان والفقيد جبار فرمان والملاعارف يحيى وحبيب نوروز وأسطة أحمد الخياط وعادل مراد وحكمت محمد كريم (ملا بختيار) وعماد أحمد وأكبرحيدر وجليل فيلي وسعدون فيلي وعبدالرزاق فيلي بالأضافة الى شخصيات أخرى شغلت مناصب قيادية وإذا أردنا ذكر المزيد فالقائمة تطول فعذراً لمن لم برد أسمه أعلاه .

كان الكورد الفيلية مصدراً مهماً لتمويل الحركة الكوردية عن طريق التبرعات السخية وغيرها من الدعم إضافة الى حمل السلاح ، وكان التجار الكورد الفيلية مصدراً لتجهيز المناطق الكوردية بالمواد المفروض عليها الحصار الأقتصادي الحكومي (خاصة الشكر والشاي) مما ساعد على تخفيف وطأة الحصار المفروض على المدن والقرى والقصبات الكوردية ، وتعرض التجار الكبار من الكورد الفيلية خاصة في سوق الشورجة ببغداد ومدن اخرى بين حين واخر للملاحقة والتوقيف والتحقيق معهم بتهم مختلفة ومنها أرسال المساعدات المالية والغذائية الى الحركة الكوردية ، كما حدث في مدينة خانقين في بداية الستينات عندما ألقي القبض من قبل الأجهزة الأمنية الحكومية أنذاك على مجموعة تجار المدينة ، وبعد ان القي القبض على السيارة اللوري الكبير (شاحنة) مملوء بالشاي والسكر والقماش والمواد الغذائية الأخرى وكان من بينهم أسطة احمد الخياط وحبيب نوروز والحاج شكر خورشيد والد كاتب هذه السطوروغيرهم من التجار إضافة الى سائق السيارة ، كل هذه التضحيات بدوافع قومية خالصة (كوردايتي) .

كما وفرت الكورد الفيلية البيوت الآمنة لقيادات وكوادر الأحزاب الكوردية في أوقات العمل السري أو العمل العلني وساعدوا الكثيرين مما كانوا معرضين لخطر الأعتقال أو الأغتيال من قبل الأجهزة الامنية الحكومية وبشكل خاص من المتواجدين منهم في بغداد وغيرها من مدن الوسط والجنوب على الأنتقال الى المناطق المحررة من كوردستان العراق بواسطة سائقي السيارات والشاحنات وصهاريج نقل المحروقات من الكورد الفيلية ، الذين كانوا تحت المراقبة من قبل عملاء النظام بصورة دائمة ، ويتم بعض الاحيان أعتقالهم أو توقيفهم لمدة متفاوتة بعد إجراء تحقيق معهم وأستجوابهم من قبل مديرية الأمن العامة بحجة تهريب المواد الممنوعة الى المخربين أو العصاة حسب أدعائهم .

الكورد الفيلية لها الدور بتنظيم لقاءات سرية لقادة الحركة الكوردية مع شخصيات عراقية بارزة في اوقات حرجة ، أبرزها اللقاء السري بين الأستاذ مام جلال والدكتور شاخوان شوان مع المغفور له آية الله العظمى السيد محسن الحكيم في مدينة النجف الأشرف في عهد النظام عبد السلام عارف في اواسط ستينات من القرن الماضي ، الذي تم اللقاء عن طريق المناضل المرحوم عبد الحسين الفيلي ، وأصداره على أثر ذلك اللقاء فتوى بتحريم قتل الكورد ، ذلك اللقاء شكل حجر الاساس بدايات بناء الجسور بين الشعب الكوردي وقيادته واخواننا الشيعة ومرجعياتها .

بعد نكسة 1975 عادت الأحزاب الكوردية نشاطها من الجديد ، تشكلت عدة خلايا في بغداد وخانقين ومندلي ومدن أخرى من وسط وجنوب العراق لتلك الأحزاب الكوردية التي أبهرت الاصدقاء وأقلقت الخصوم والاعداء ، وكان للكورد الفيلية الدور الرئيسي في تلك الخلايا حيث قامت بنشاطات سياسية وثقافية مختلفة ، وقيامهم بعمليات مسلحة ضد النظام الدكتاتوري ، كما قامت تصفية الخونة من الكورد (الجحوش) المتعاونين مع نظام البعث ضد بني جلدتهم داخل بغداد ومدن أخرى رغم معاناتهم ومصائبهم ومشاكلهم الكبيرة ، التي تسبب في تعرض العديد من أبناءهم الى التوقيف والتعذيب والاستجواب من قبل الأجهزة الامنية العراقية وثم الإعدام على الأيدي جلاوزة نظام البعث ، والترحيل القسري لعوائلهم عن الوطن وتجريدهم من كل شيء . كما لعب الكورد الفيلية الدور الجيد في السبعينات من خلال طلابها في صفوف جمعية الطلبة الكورد في أوربا ومشاركتهم في مؤتمرتها السنوية ونشاطاتها المختلفة من خلال تلك الجميعية ، بهدف تعرية نظام

البعث وطابعه العنصري والمنافي لحقوق الإنسان والمدنية أمام الرأي العام العالمي .

المصادر
الاتحاد الديمقراطي الكوردي الفيلي
د . زهير عبد الملك : مراجعة للحركة السياسية في اوساط الكورد الفيليين
د . مجيد جعفر : الكورد الفيلية في العراق ودورهم في الحركة التحررية الكوردستانية
د . منذر الفضل : الكورد الفيليون وحقوقهم في المستقبل العراق.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org 19-10-2007
وقت التدوين: 14-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 410
الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (4)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314122630474455
محمود الوندي

دور الكورد الفيلية في الحزب الشيوعي العراقي

شهدت فترة منتصف الثلاثينات وبداية الأربعينات من القرن الماضي نشوء الوعي السياسي لدى سكان مدينة بغداد وضواحيها وفي العديد من المدن العراقية ولاسيما في الجنوب والوسط ، للوقوف ضد الاستعمار البريطاني والنظام الملكي وضد التحالفات الدولية والأقلمية التي تصب لمصلحة الحكام فقط (مثل حلف بغداد ما يسمى حاف سانتو) ، كانت الكورد الفلية في طليعتهم وأندفاعهم بحماس للمشاركة في النضال الوطني لتحرير الوطن من تبعية الأستعمار البريطاني وبناء الديمقراطية في العراق وتحقيق العدالة الأجتماعية بين مكونات الشعب العراقي ومبادئ حقوق الانسان للضمان المؤكد لحماية جميع الأطياف العراقية وأقرارحقوقهم المدنية والقومية والدينية ، من خلال أرتباطهم بقوى الحركة الوطنية العراقية وبشكل خاص أنضمامهم الى صفوف الحزب الشيوعي العراقي ، لأنهم وجدوا الحزب الشيوعي أحد أعمدة العمل السياسي في مجتمعنا وكان أبرز قوة سياسية وتنظيمية أنذاك في بغداد والعديد من المدن العراقية ، وأقدم الحزب من بين الاحزاب السياسية العراقية ، وأستوعب تطلعاتهم الوطنية والقومية ، وبرزت خلال ذات الفترة أناس من الكورد الفيلية الذين أثبتوا جدارتهم في المجال السياسي والثقافي والنضالي داخل الحزب الشيوعي ، كما أثبتوا جدارتهم في المجال الاقتصادي والصناعي ، لأنهم كانوا قوة سياسية وسكانية داخل يعض مدن الوسط والجنوب وخاصة مدينة بغداد العاصمة حيث لعبوا دوراُ مشرفاً في وثبة كانون وانتفاضة تشرين وكانوا هم من أبطالها ، وبينت تلك القوة عند مقاومتهم لأنقلاب 8 شباط الأسود عام 1963 في شارع الكفاح منطقة عكد (حي) الاكراد والصدرية وباب الشيخ والقشل وأبو سيفين وأبو دودو

والعوينة وساحة النهضة وصبابيغ الال وفضوة عرب وتبة الكورد ومدينة الحرية والكاظمية والاحياء الشعبية الكوردية الاخرى في مدينة الثورة والجميلة تدل على اخلاصهم ووفائهم للشعب والوطن والحزب الشيوعي .

عندما هب الشعب العراقي من مختلف القوميات والطوائف ليس في مدينة بغداد وحدها بل في جميع المدن العراقية للتصدي للأنقلابيين وكان الكورد الفيلية في مقدمتهم ، لقد وقف الكورد الفيلية كبقية العراقيين بوجه المتأمرين ليدافعوا على ثورة الرابع عشر من تموز وحفاظ على مكتسباتها ، وعلى قائدها الشهيد عبد الكريم قاسم ، بروحهم واموالهم ودمهم وجسدهم ، ونزلوا الى الشوارع وتوجهوا الى وزارة الدفاع ، وهم يطالبون الزعيم قاسم بالسلاح لمقاتلة أنقلابيين الخونة ، وجابهت تلك الزمرة الضالة من الأنقلابيين مقاومة شعبية من قبل العراقيين كان الكورد الفيلية في طليعتهم وخاضوا معارك باسلة ودامية للتصدي للمجرمين الاقزام والخونة وأفشال مؤامرتهم ، في ذلك الحين أشتد الصراع بينهم وبين الأنقلابيين فقتل وجرح الكثير من المشاركين في الانقلاب الاسود في تلك المواجهة ، هنا تجلت أروع صور التضحية للكورد الفيلية ، حيث قدموا الاف من الشهداء من ابناهم من اجل الوطن والشعب وحفاظ على ثورة 14 تموز ومنجزاتها ، وزج بالألاف منهم في السجون والمعتقلات وتم تعذيبهم على أيدي رجال الحرس القومي مما أدى الى أستشهاد عدد كبير منهم تحت التعذيب ، والله لوكانوا يملكون السلاح لأسقطوا الانقلابيين .

بعد عودة البعث الى الحكم مرة اخرى عام 1968 أخذ ينتقم من الكورد الفيلية بسبب مقاومتهم لأنقلاب 8 شباط ، كما أخذ الكورد الفيلية نشاطاتها المسلحة في مقارعة النظام البعثي مرة أخرى من خلال الحزب الشيوعي للقيادة المركزية ، ونشاطاتها السياسية من خلال الحزب الشيوعي للجنة المركزية ضد نظام البعث .

قدمت الكوردي الفيلية قوافل من الشهداء من أبنائهم من أجل حرية وديمقراطية الوطن وسعادة الشعب ، وتحدى أبنائهم الموت والعذاب والسجن بالدفاع عن الحريات وحقوق الأنسان وحقوق المرأة ، كما ضحوا بكل شيء من أجل ضمان حقوق الشعب العراقي وبكل أطيافه وشرائحه ، وسقيت أرض العراق بدمائهم الزكية ثمناً لمبادئهم وأفكارهم الوطنية الصادقة والمخلصة ، وقام الحزب الشيوعي العراقي بأرسال العشرات من أبناء وبنات هذه الشريحة الى الدول الأشتراكية السابقة والأتحاد السوفيتي السابق للدراسة والتحصيل العلمي لخدمة المجتمع العراقي .

وأستخدمت الحكومات العراقية المتعاقبة على الحكم العراق كل الوسائل والسبل لتحجيم وتعطيل دور الكورد الفيلية على الساحة العراقية سياسياً واقتصادياً وأجتماعياً ، ولكن تتحدى أبناءها البررة للشر والظلم بكل أنواعه وأشكاله ، ولم تستطيع تلك الحكومات أقلاع جذورهم العراقي ممتداً عميقاً في أرض العراق أو ينال من عزيمتهم على مدى عقود من السنين ، هذه الحقيقة ناصعة للداني والقاصي ، لأن الجميع يعلم ويعرف بالدور المتميز الذي لعبها الكورد الفيلية سياسياً وفكرياً ورياضياً وعلمياً وفنياً وحضورهم النضالي على الساحة العراقية والكوردستانية ، ووقفهم البطولية ضد أعتى نظام دكتاتوري وأشده غطرسة في العالم العربي والاسلامي ، وتأريخهم المشهودة على الساحة السياسية في بغداد وخانقين وبقية المدن والقصبات العراقية لنضالهم ضد الظلم والطغيان ، ولعل ان أذكر بعضاً من رموزهم في القدام والشجاعة من الذين تحملوا من التعذيب الوحشي في الأقبية قصر النهاية من قبل جلاوزة البعث المجرمين لأنتزاع أعتراف منهم وخير مثال لهم الشهيد لطبف الحاج أستشهد عام 1963 والشهيد جبار محمد علي السيوميري الملقب جبار الحلاج أستشهد عام 1969 بعد تقطيع بعض أعضاء جسمهم جزءاً جزءاً بسبب صمودهم البطولي وعدم إعترافهم على رفاقهم .
ومن أهم الشخصيات برزت داخل الحزب الشيوعي العراقي هم : د . عزيز الحاج و د. أحمد رجب علي (المانيا) و د.كمال شاكر سكرتير الحزب الشيوعي الكوردستاني وكامل رضا ، والشهيد نصرالدين مجيد الدلوي ابن خانقين البار كان ضمن التشكيلة القيادة للحزب الشيوعي العراقي (القيادة المركزية) أحد ضحايا قصر النهاية الرهيب ورمى جثته الطاهرة على طرق المحافظات الجنوبية بعد التنكيل به ، ومن الطبيعي هناك شخصيات أخرى شغلت مناصب قيادية أوأحتلوا مواقع مهمة في صفوف الحزب الشيوعي العراقي . لا يتسع الآن المجال لذكرهم فعذراً لمن لم يرد أسمه أعلاه .

المصادر
مؤسسة شفق للثقافة والإعلام للكورد الفيليين
د . زهير عبد الملك : مراجعة سريعة للحركة السياسية في اوساط الكورد الفيليين
د . مجيد جعفر : مبررات تنظيمات سياسية كوردية في خارج كوردستان – الكورد الفيلية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org 13-10-2007
وقت التدوين: 14-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 411

الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (6)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314123852474462

محمود الوندي

بعد سقوط النظام البعثي
لقد أستبشرالكورد الفيلية بسقوط نظام البعث كبقية أطياف الشعب العراقي وعقدت أمالهم لأقامة دولة الدستور والنظام الديمقراطي وإرساء العدالة الأجتماعية التي تعيد لهم كامل حقوقهم المشروعة وعلى رأسها حقهم في المواطنة ، وأستعادة المستمسكات الرسمية لهم ، واملاكهم التي سلبت منهم أيام حكم البعث ، ومساعدتهم في العودة الى الوطن ومناطق سكناهم الأصلية ، بعد أن عاشوا حياة الغربة ثلاثين عاماً في العديد من بلدان العالم وخاصة في إيران من العذاب والتشرد والبطالة والحلم الى الوطن ، ولكن خيبة أمالهم رغم سقوط نظام الطاغية وحكمه البغيض وللأسف الشديد لم يحصلوا لحد هذه اللحظة على أي شيء من حقوقهم المشروعة ، وعدم الإيفاء بالوعود والعهود المعطاة لهم من قبل قادة الأحزاب العراقية الحاكمة والفاعلة على الساحة العراقية ، وكأن ملفات الكورد الفيلية دخلت خانة المنسيات ومتروكة فوق الرفوف والختومة بالشمع الاحمر الى أشعار أخرربما الى الأنتخابات القادمة

كان المفروض للنظام الجديد وحكومته وبرلمانه من معالجة هذا الوضع والأعتذار للكورد الفيلية والأسراع بحل مشاكلهم ومظالمهم والكشف عن مصير ابنائهم المفقودين ، وتقديم الخدمات اللازمة لهم ، وتعويضهم عن الأضرار المادية والأنسانية التي تعرضوا لها وضمان حقوقهم المشروعة كأي مواطن عراقي وأعادتهم الى العراق معززين ومكرمين ومنحهم جنسية وطنهم العراق ، ويجب تغيير قانون الجنسية الحالي الذي تفوح منه رائحة عنصرية وتمييز لا تخدم الشعب العراقي ، وإلغاء كافة القرارات العنصرية والطائفية المتعلقة بالكورد الفيلية والتي أصدرتها الحكومات العراقية المتعاقبة منذ تأسيس دولة العراق بعد إنتهاء الحرب العالمية الأولى .

يجب على الحكومة الجديدة تشجيع أصحاب رؤوس الأموال منهم للأستثمار الأقتصادي والصناعي في العراق ، حيث معروف لدى الشعب العراقي عن عقلية التجارية والصناعية عند الكورد الفيلية ، لأنهم تركوا بصماتهم الواضحة في سوق الشورجة التجاري في قلب العاصمة العراقية ومدن اخرى ، وكذلك معلوم لدى الجميع أن الكورد الفيلية هم أسسواغرفة تجارة في بغداد { ولو تحولت هذه الغرفة الى فخ لجمعهم وسلب أموالهم ، وأنتزاع كل ما يشيرالى عراقيتهم } ، وعلى الحكومة العراقية أيضاً أن تزيل الخطر على الكورد الفيلية في العراق الجديد وتعيد النظر في حقوقهم ومشاكلهم ، ومعالجة كل الملفات القانونية العالقة ، لكي تعيش بسلام وأمان وأطمئنان في العراق الجديد ، للأسف الشديد شيء من هذا القبيل لم ينجز في هذا العراق لحد الآن ، ولم يبادر أحداً في دفاع عن الحقوق هذه الشريحة الشريفة والمناضلة ولم تؤشر الى مظلوميتهم ، وبالعكس يحاولون البعض بغباء وخبث لكي يطغي بتأريخ قومية عريقة مناضلة معروفة لدى العراقيين

وتجريدهم من هويتهم العراقية ومن هويتهم القومية الكوردية ، بعد ما تم سرقة كثير من اصواتهم في الأنتخابات الأخيرة لصالحهم بحجة أنهم من الفرس ، وللعلم عندما قرر المقبور صدام حسين بتهجيرهم إعتبارهم إيرانيين ، لم يتجرأ على تسميتهم بالفرس لأنه رغم بلاهته وغباوته كان يفرق بين القومية الكوردية والقومية الفارسية .

وعلى القيادة الكوردية كشف المظالم التي لحقت الكوردية الفيلية سابقاً والغبن الذي يلحق بهم حالياً ، وعدم فصل قضية الكورد الفيلية عن عموم قضية شعبنا الكوردي بوجه عام لأنهم يشكلون جزءاً مهماً من الشعب الكوردي وإن خيرة أبناءهم وما يزالون أعضاء بارزين في الأحزاب الكوردية ، وأبراز قضيتهم المنسية الى الواجهة عسى ان تحرك ضمائر الساسه العراقيين والكوردستانين ، وكذلك ليس من مصلحة الكورد الفيلية فصل قضيتهم عن قضية الشعب الكوردي لأنهم جزء من الأمة الكوردية ومكانهم الطبيعي في صفوف قوميتهم الكوردية ، ولا يوجد حاجز يعيق تواصلهم مع الشرائح الكوردية التي تعيش في كوردستان العراق ، ولو لم يحصلوا لحد هذه اللحظة على أي شيء من حقوقهم المشروعة من قبل حكومة أقليم كوردستان سوى دفاعاً اعلامياً فقط في كل المناسيات لتكلم عن مظلوميتهم ، ولم توفر لهم الفرصة الحقيقة القيام بدورهم الإيجابي في المعطاء والبناء والمشاركة الفعلية في العملية السياسية الجارية في العراق منذ سقوط النظام البائد عام 2003 ، ولم يحتلوا مواقعهم اللائقة بهم في المجتمع الكوردستاني في كافة مناحي السياسية والاجتماعية والاقتصادية والثقافية والفنية والرياضية .

للأسف الشديد مأساة الكورد الفيلية تضاف بأمتياز الى مآساتهم السابقة التي أهملهم الأشقاء والأصدقاء قبل غيرهم في العراق الجديد مع ان كل ما نسمعه ونقرأه منذ السقوط هو أن تغيير جاء لصالح الشعب العراقي دون تمبز على أساس العرق أو الدين أو المذهب ، ولكن ما تزال تعيش هذه الشريحة على الهامش دون أرض وهوية ولا وطن لأنها تفقد لأبسط ما تتطلبه حياتنا اليومية من الخدمات الإنسانية داخل العراق ، وأنهم مستهدفون من قبل العصابات الإرهابية وقوى التطرف الطائفي المسلح أكثر من باقي الطوائف أو القومية بسبب قوميتهم ومذهبهم في نفس الوقت ، ولأنهم يقطنون في محيط مختلط تضعف فيه عوامل الثقة فيما بينهم ، واما مأساتهم في الخارج لا تعد ولا تحصى وخاصة في إيران وما تجري في مخيمتها ومعانتهم من المرض والفقر والجهل في ظل البرد القارس ودرجة الحرارة التي تنخفض الى ما دون الصفر بدرجات ، ويتعامل الكورد الفيلية خارج الوطن وبنفس الاسلوب التي كانت تتبعه دوائر النظام البائد التي توضع العراقيل في طريقهم عند مراجعتهم للدوائر الرسمية والسفارات العراقية من مطالبة منهم الوثائق الرسمية لأثبات عراقيتهم وتمشية معاملتهم ، لأنهم نسوا بأن النظام البائد جردهم من جميع وثائقهم ومتمسكاتهم الرسمية العراقية التي كانت بحوزتهم قبل تسفيرهم الى إيران.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org 09-11-2007

وقت التدوين: 14-03-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 412

الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (7)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314124437474463

محمود الوندي

محنة الكورد الفيلية بين مآسي وتهميش في النظام الجديد

وها هم مرة أخرى الكورد الفيلية في وادي النسيان والتهميش في هذا الزمن أيضاً زمن العراق الديمقراطي ، ما زالوا مظطهدين ومغدورين ، العديد منهم مصاب الإحباط واليأس والقلق وفقدان الأمل وضعف الثقة بالآخرين ، لأنهم لم يأخذوا حقهم حتى بعد زوال النظام البعثي وتشكيل ما يسمى بالعراق الجديد ، بقت هذه الشريحة المجروحة في هامش أهتمامات الحكومة الجديدة والأحزاب الحاكمة ، حيث لم يتعنى كائن من يكن تفض التراب على هومومهم وقضيتهم ، ما زالوا يواجهون بنفس الإجراءات الماضية ونفس المعاملة السيئة والقذرة في الدوائر المختصة ومن نفس الأشخاص الذين كانوا يتحكمون برقاب الشعب العراقي من فلول النظام الصدامي ممن لم يزالوا ملتزمين بوظائفهم في الدوائر المعنية ، رغم كثرت الكتابات ونزيف المقالات من قبل الحريصين على هولاء المنكوبين ورغم الصيحات والمنادات المتركزة التي لا تسمع سوى صداها على أرجاع الحقوق المغتصبة للكورد الفيليين وسن القانون لإستعادة الملكية المصادرة التي صادرت في ظل النظام البائد وأعادة المهجرين الى مدنهم وآماكنهم الأصليين ، مع الأسف هولاء المسؤولين الجدد وضعوا مصالحهم المعنوية ومطامعهم المادية فوق جراح شعبنا ومن ضمنهم جراح الكورد الفيلية ولم يسمعوا تلك الصيحات والمنادات ، لأن أذانهم مسدودة بدولارات من المال الحرام ، أن أغلبية العراقيين تعرف لهذا الموقف للحكام في العراق الجديد .

لكن المصيبة الكبيرة لهولاء المظلومين أنهم محسوبين على القوتين الرئيستين في البلاد ولهم يد عليا في السلطة والدولة لا تستطيعان حل مشاكلهم وأنقاذهم من محنتهم ، رغم حاجتهم الى أصواتهم في الأنتخابات في تثبيت مواقعهم في السلطة والدولة من خلال أغداق الوعود الكاذبة عليهم في المواطنة والحقوق وأستعادة ما سلب من حقهم ، إلآ أن خيبة الأمل تعود مرة اخرى لهم ، ودون أن يتلمسوا أي إجراء حقيقي من قبلهم لمساعدتهم وعدم إعادة الحق الى نصابه ، بعد كسب أصواتهم ، تتراجع هذه الأحزاب والقوى عن وعودهم حين يتعلق الأمر بأستعادة أملاكهم وحقوقهم وحقوق أبنائهم الذين أختفوا بالألوف المؤلفة في معتقلات النظام العفلقي وجربت فيهم الأسلحة الكيمياوية والجرثومية في غرف الموت ودهاليز التصنيع العسكري ، كما بعضهم كانوا طعماً لتفجير الألغام أثناء الحرب العراقية الأيرانية المشؤومة وأزاحتها عن الطريق الجيش العراقي قبل هجومه ، أي إن الواقع التطبيقي على الأرض أظهر غير ما قيل وقال بصدد الكورد الفيلية ، منذ قرابة أربع سنوات بعد سقوط النظام الصدامي لحد هذه اللحظة لم يلمس الكورد الفيليون شيئاً إيجابياً من كل الكيانات السياسية ولا من المسؤولين لحل مشاكلهم ومحنتهم ، فلم تبادر أي جهة بأي عمل من أجل رفع المظلومية الواقعة على هذه الشريحة المنسية فحتى مسألة الجنسية التي صدرحولها قانون جديد بإنه محكوم بإيقاف التنفيذ معهم من قبل الجهات المختصة في الدوائر والمؤسسات الحكومية بسبب عدم وضع آليات صحيحة لتطبيقها بصورته الحقيقية والصحيحة وبدون المتابعة . ...,

محنة الكورد الفيليين بين مآسي وآلام في النظام السابق وبين تهميش ولامبالات في النظام الحالي أنها محنة الكبيرة ، لا زالت شكوك تساور البعض داخل الحكومة العراقية الجديدة حول عراقية الكورد الفيلية خلال تصريحاتهم وممارستهم أو خلال أحادثهم العامة والخاصة ، هنا يتسأل كل أنسان شريف أليس من واجب الحكومة الجديدة أن تساعد هذه الشريحة المظلومة من أبناءنا وأستعادة حقوقهم المشروعة ؟ التي تعرض للظلم والإبادة والقتل والسجن في سبيل الدفاع عن حرية الشعب العراقي وعن كل ذرة من تراب الوطن بدماء أبنائهم الطاهرة ، وكشف عن مصير أبنائهم التي تمت تغيبهم بتشريعات جائرة وظالمة في سجون ودهاليز نظام البعث ، وأخراج ملفهم من أدراج النسيان والأهمال ووضعه أمام أنظار الضمير المجتمع الأسلامي والرأي العالمي ، أليس من واجب الحكومة الجديدة أن تدرج الجرائم التي أرتكبها النظام البائد ضد الكورد الفيلية كقضية الدجيل ومحاكمة مرتكبيها . فهل كانت هذه جزائهم من الاهمال والنسيان والأبعاد عن حقهم المشروع في خدمة العراق بصدقهم وأخلاصهم ، وغيرتهم على مصلحة الوطن والشعب .

نحن الكورد من حقنا أن نسأل ، أليس من صلب واجب حكومة أقليم كوردستان التي تمتلك من الأمكانيات المادية والمعنوية أكثر من أي وقت مضى الى مزيد من الأهتمام بقضايا الكورد الفيلية ؟ وأن تحتضن هذه الشريحة الواسعة من ابناءنا الذين عانوا من التهجير والتشرد على أيدي أعداء شعبنا بسبب أنتمائهم الى الشعب الكوردي ، ويجب عليها أن تسعى

وبكل جدية وأخلاص لدعمهم وتلثم جراحهم وأنصاف مظلوميتهم وتأخذ من يدهم الى بر الأمان والإهتمام بشؤونهم ، أليس على حكومة أقليم كوردستان أن تفتح لهم ذراعها وتصبح المظلة التي تستطيع أن تتحمى تحت ظلالها هذه الشريحة المظلومة ؟ لإن موقعهم الصحيح هو في صفوف أخوتهم الكورد ، أليس من حقها الإهتمام باللهجة والثقافة الكوردية الفيلية والتي هي جزء من لهجات الكورد من قبل الإعلام الكوردي ، وتنظيم ندوة لها أو مهرجاناً ثقافياً أو أدبياً ؟ لكي تستعيد عافيتها وعنفوانها السابق والحفاظ عليها من الضياع ورفع جزء من معاناتهم وآلامهم اليومية ، ولا ننسى هذه الشريحة الكوردية كانت النواة الفعلية والمؤثرة في الماضي لمجمل الأحزاب الكوردية وكانت لها قصب السبق في النضال في صفوف الحركة الوطنية العراقية والأحزاب الكوردية بشكل خاص ومشاركتهم الفاعلة في حركة التحرر الكوردي من أجل الأستقرار والأمان والحرية ، عندما تهمل الفضائيات الكوردية شريحة الفيليين من برامجها فهذا حتماً سيؤثر عليهم ونسبة متابعة ستقل بمرور الزمن ، أضافة الى فاعليتهم في التجارة الأقتصاد العراقية في عصبها الأقتصادي الرئيسي في بغداد (سوق الشورجة) وفي احياءها الشعبية طيلة عقود من القرن الماضي ودعمهم المستمر مادياً ومعنوياً للحركة الكوردية . يمكن أن يطرح السؤال بطريقة أخرى : لماذا لم تطبق القرارات والبنود المتعلقة بحل مشاكل الكورد الفيليين التي تمخضت من مؤتمر أربيل وجلساته ، ذلك المؤتمر كان بأشراف ورعاية رئيس أقليم كوردستان السيد مسعود بارزاني ، وما نعرفه عن السيد مسعود أنه رجل دقيق في متابعة ما يجري في ساحة كوردستان والعراق والعالم .

وأخيراً نخاطب الحكومة العراقية وحكومة أقليم كزردستان أن الكورد الفيلية بين نيران عديدة ، أولها نار الغربة وثم نار التهميش وثم نار النسيان من قبل القادة السياسيين والأحزاب ، وثم نارالإرهاب ونار القتل والتنكيل الدائم في وقف الحاضر من قبل الإرهابيين في بغداد ومدن أخرى وهم معزولون من كل ما يحميهم من هذه النيران المحرقة .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org17-11-2007

وقت التدوين: 14-03-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 413

الكورد الفيلية بين ماضيها وحاضرها (8)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314124930474466

محمود الوندي

ضرورة الحل السياسي لقضاياهم

لا يخفى على أحد الظلم والمعاناة والاجحاف الكبير الذي نال الكورد الفيلية في عهد الطاغية صدام ، وقبله من الحكومات المتعاقبة التي توالت على سدت حكم في العراق منذ أنشاء الدولة العراقية الحديثة في عشرينات القرن المنصرم ، وأستغلالهم سن قانون الجنسية العراقي الطائفي الذي قسم العراقيين الى مواطنين من تعبئة الإيرانية والأخرى العثماني كما أشرنا اليه أعلاه .

الكل يعرف ألام ومشاكل الكورد الفيلية ناتجة لأسباب وطنية وسياسية لمقاومتهم للأنظمة الدكتاتورية المتعاقبة التي توالت علىحكم العراق ، ووقفوا بوجه أعتى الدكتاتور في العالم العربي والإسلامي وربما على الكرة الأرضية وحزبه الدموي من خلال الأحزاب الوطنية والديمقراطية والأسلامية العراقية والكوردستانية ، الآن يجب على الحكومة العراقية الجديدة والبرلمان العراقي الذي أنتخبه شعبنا المجروح بإصدار قرارات سياسية ومحكمة أن يضع للكورد الفيلية حد نهائي لمعاناتهم وألامهم المستمرة وتحقيق طموحاتهم وأمالهم ، وسن قانون جديد من قبل السلطة حول قضاياهم وتحدد حقوقهم وواجباتهم ، ويضمن حلول جذرية لمشاكلهم السياسية والاقتصادية والاجتماعية والحياتية وبشكل خاص ، أصدار قانون الجنسية بمعاييرالوطنية وقيم العدالة الأجتماعية دون تفرقة وتميز بين أبناء الشعب العراقي لكي لا تتكرر وأسي وويلات العراقيين ومن بينهم الكورد الفيلة ، وألغاء جميع القرارات الجائرة التي صدرت في عهد النظام السابق ، على ان يكون هذا القانون رد الاعتبار للكورد الفيلية ، ويكون ملزماً لجميع المؤسسات والهيئات والدوائر الحكومية الرسمية وغير رسمية داخل العراق وخارجه لتطبيقه ، وموضع التنفيذ من قبلهم .

إن مثل هذه القوانين والقرارات لا تصدر أوتسن من تلقاء نفسها ، بل تصدر وتسن من قبل القوى السياسية الحاكمة ويضعونها موضع التنفيذ ومتابعتها من قبلهم أو من فبل اللجان المختصبة لمتابعة تنفيذه . لأن العراق شعباً وأرضاً بحاجة ماسة اليهم كبقية مكونات وأطياف لبناء الوطن وبث الروح الوطنية من جديد والتعايش السلمي بين العراقيين بكل أطيافه وأعراقه دونما تمييز أو تفرقة . لأنهم ليسوا بحاجة الى من يذكرهم بمكانتهم أو بدورهم في العراق أوأشارة الى شخصياتهم ومناضليهم وشهدائهم أمام أعلام فقط ، جميع الطوائف والقومبات من الشعب العراق يعرفون كل شيء عنهم . بل يحاجة لأسترجاع حقوقهم المادية والمعنوية والحفاظ على ثقافتهم ولغتهم خاصة بهم في المدن والقصبات العراقية والتي تقع خارج إقليم كوردستان ، وأنشاء مدارس باللغة الكوردية وباللهجتهم الخاصة لفسح المجال أمامهم للتواصل مع لغات وثقافات أبائهم وأجدادهم والتعرف على تأريخ أمتهم الى جانب نواديهم الثقافية والرياضية والفنية ، إضافة الى تأسيس دور نشر لهم لإصدار صحف ومجلات ورقية وكتب باللغة الكوردية ، وافتتاح محطات إذاعية وتأسيس قنوات تلفزيونية فضائية أيضاً باللغة الكوردية لتكون أحدى وسائل قنوات إتصال بينهم وبين الكورد في أقليم كوردستان ، وعدم إنسلاخ هذه الشريحة عن أمتها ، وتزيد عندهم روح الأنتماء القومي والعلاقات العاطفية فيما بينهم .

الخاتمة

ألسنا كما يُقال نحن في زمن الديمقراطية الليبرالية العصرية والحكم المدني المبني على أساس المحافظة على حقوق الانسان ؟ ولماذا هذا التجاهل والصمت وسد الآذان وحتى الاستهانة والنكران وعلى أعلى المستويات ليس أولها البرلمان ؟ أليس كل هذا الذي يجري معهم تمييزاً عنصرياً وظلماً واجحافاً ونكراناً بحق الكورد الفيلية ، وخرقاً للدستور والقانون والديمقراطية والمواطنة المتساوية و مبادئ حقوق الانسان والعدالة الاجتماعية ؟ وهل ستظل قضية الكورد الفيلية في العراق أزلية ضائعة بين حانة ومانة ؟ ومرة أخرى أكرر ، بأن كل القوى الخيرة في المجتمع العراقي تعترف بمدى الظلم الذي تعرض له الكورد الفيلية ، لكن أثبتت عجزهم للدفاع عن حقوقهم وأسترجاع حقوقهم المسلوبة والمغتصبة ، كما عجزهم عن إيجاد حلول واقعية لبقية أطياف شعبنا المظلوم ، بسبب تغليب المصالح الشخصية أوالفئوية عليهم .

للأسف الشديد سياسية الحكومة الحالية وسابقاتها منذ السقوط ، لم تفرز خلال عملها انجازات طموحة وبمستوى المرحلة ، ولم تترك أثراً في مسيرة العراقيين عموماً والكورد الفيلية خصوصاً في البناء و الاستقرار وتقديم الخدمات الإنسانية والحياتية وأسترجاع حقوقهم المسلوبة ، بسبب هناك وزراء فاسدين منهمكين لنهب ثروات العراق و آخرين غير مؤهلين لقد فشلوا فشلاً ذريعاً لاداء واجبتهم بصورة صحيحة ، و مجلس الرئاسة مراسمية و شكلية تفتقر إلى الصلاحيات الدستورية التي تمكنه للقيام بالمبادرات لحل محنة الكورد الفيلية في هذه الأجواء الكئيبة و التداعيات العديدة ،، كما وجدنا استمرار التداعيات في الملفين الأمني و الاقتصادي و تفاقم الفساد الإداري والمالي .

فسحقاً للعراق الذي لا يحترم حقوق الكورد الفيلية وهم من بناة العراق قبل هولاء الحكام الذين يحكمننا الآن وأولئك الحكام الذين كانوا يحكموننا سابقاً . لآن كل ذي ضمير حي يعلم علم اليقين في المجتمع العراقي والعربي والإسلامي وحتى المجتمع العالمي بأن مأساة الكورد الفيلية في العراق في الزمن النظام السابق تفوق حجم جميع المأسي وتحملهم من الأعباء ما لم يتحمله أي قومية أو طائفة من شعوب في العالم من الآلام والمعاناة والمصائب وتعرضهم الى أبشع جريمة من

الفضاعة والقسوة ما تهتز له الأبدان وعلى مر العهود والأزمان ، تلك الجرائم أصبحت معروفة للقاصي والداني ومنها الأحزاب التي تحكم العراق الآن ، ولا ينكر الحقيقة اللهم من الجهلاء والغرباء الطارئين على العراق أو الحاقدين على الكورد الفيلية من اتباع السياسات التي تداولت الحكم على العراق ، لاسيما حزب البعث الذي تول مقاليد السلطة في08-02-1963 ومرة أخرى سنة 1968 من شهر تموز .
رغم كل تلك المظلومية والخسائر الجسيمة الماضية ورغم التهميش والنكسات الحالية ، والغبن والأهمال الذي لحق بهم وعلى جميع الأصعدة من قبل الحكومة العراقية وحكومة أقليم كوردستان ، لم ينتهي الكورد الفيلية ولم يموتوا ولم يهزمهم واقعهم المرير كما يتصور البعض ، لأنهم لهم القدرة على التكيف مع المجتمع العراقي بجميع شرائحه والقدرة للصعود على السلم الأقتصادي والأجتماعي والسياسي والصمود في وجه المصاعب والشدائد والنهوض من الجديد . ولو يمرون بأوقات عصيبة وأوضاع أمنية حرجة كبقية مكونات شعبنا المجروح .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org 24-11-2007

وقت التدوين: 14-03-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 414

الكورد الفَيلية بين مطرقة الدكتاتورية وسندان الديمقراطية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230506191158487988

الكورد الفَيلية بين مطرقة الدكتاتورية وسندان الديمقراطية
مهند محمود شوقي/ لا يبدو بأن المشهد تغير على الرغم من تلك السنوات العجاف التي لحقت بالكورد الفيلية في العراق منذ عهد تأسيسه الأول وقانون الجنسية العراقية رقم (42) لسنة 1924 الذي اعتبر بموجبه الكورد الفيلية مواطنين من الدرجة الثانية! حتى وان ثبت انهم يسكنون العراق منذ مئات السنين بحسب تأريخ العراق القديم ووجودهم فيه، ولم يختلف التعديل الثاني للدستور الملكي الذي أتى مناقضاً لنفسه بصدور قانون رقم (69) لسنة 1943 إذ عدلت بموجبه الفقرة (1) من المادة (30) من القانون الأساسي العراقي لسنة 1925 الذي حرم بموجبه الكورد الفيلية في حق التمثيل الرسمي في مجلس النواب والأعيان!
لتتصاعد تباعا وتتأزم مشكلة الكورد الفيليين التي بدأت بتسفيرهم على شكل دفعات منذ مطلع السبعينيات والثمانينيات نتيجة لأشتراكهم الفعلي في الحركات التحررية الكوردية في إقليم كوردستان والحركات الوطنية العراقية عموماً لنيل الحقوق كمواطنين بشعور سلبته أعراف السلطات المتتابعة في العراق وحكمت عليه سلطة البعث منذ توليها أولى فترات الحكم لتقتل وتهجر أكثر من مليون ونصف مواطن فيلي من دون ذنب يتعدى حلم العيش بكرامة لا أكثر.
مأساة الكورد الفيلية في العراق وعلى الرغم من تبدل المسميات والسلطات وصولا الى العراق الديمقراطي الجديد الذي

تأسس بعد عام 2003 لم ينصفهم ولم ينصف حقوق شهدائهم وما لحق بهم في نقرة السلمان أو في تلك المقابر الجماعية التي لم يشهد لها مثيل، كما أن المهجرين منهم حتى هذه اللحظة مازالوا يبحثون عن حقوقهم المستلبة وعلى أقل تقدير مئات العقارات التي سلبتها أحكام الدولة قبل عام 2003 والتي مازالت حتى الآن تبحث عن قانون يعيد للكورد الفيلية جزء من تلك الحقوق الضائعة كحال الهوية المستلبة!
أما عن التمثيل المكوناتي في البرلمان العراقي في عصر الديمقراطية والدستور فمازال هو الآخر خجول ولا يعكس حجم المأساة التي تعرض لها أكثر من مليون ونصف مواطن كوردي فيلي كتب عليه القتل أو التهجير والنزوح![1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/- 06-05-2023
وقت التدوين: 06-05-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 415

الكورد الفَيلية بين مطرقة الدكتاتورية وسندان الديمقراطية !

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209203811551374

الكورد الفَيلية بين مطرقة الدكتاتورية وسندان الديمقراطية !
مهند محمود شوقي

لايبدو بأن المشهد تغير على الرغم من تلك السنوات العجاف التي لحقت بالكورد الفيلية في العراق منذ عهد تأسيسه الأول وقانون الجنسية العراقية رقم (42) لسنة 1924 الذي اعتبر بموجبه الكورد الفيلية مواطنين من الدرجة الثانية ! حتى وان ثبت انهم يسكنون العراق منذ مئات السنين بحسب تأريخ العراق القديم ووجودهم فيه ... ولم يختلف التعديل الثاني للدستور الملكي الذي اتى مناقضاً لنفسه بصدور قانون رقم (69) لسنة 1943 اذ عدلت بموجبه الفقرة (1) من المادة (30) من القانون الاساسي العراقي لسنة 1925 الذي حرم بموجبه الكورد الفيلية في حق التمثيل الرسمي في مجلس النواب والأعيان !
لتتصاعد تباعا وتتأزم مشكلة الكورد الفيليين التي بدأت بتسفيرهم على شكل دفعات منذ مطلع السبعينات والثمانينات نتيجة لأشتراكهم الفعلي في الحركات التحررية الكوردية في إقليم كوردستان والحركات الوطنية العراقية عموماً لنيل الحقوق كمواطنين بشعور سلبته اعراف السلطات المتتابعة في العراق وحكمت عليه سلطة البعث منذ توليها اولى فترات الحكم لتقتل وتهجر اكثر من مليون ونصف مواطن فيلي من دون ذنب يتعدى حلم العيش بكرامة لا اكثر ...
مأساة الكورد الفيلية في العراق وعلى الرغم من تبدل المسميات والسلطات وصولا الى العراق الديمقراطي الجديد الذي تأسس بعد عام 2003 لم ينصفهم ولم ينصف حقوق شهدائهم وما لحق بهم في نقرة السلمان او في تلك المقابر الجماعية التي لم يشهد لها مثيل .... كما أن المهجرين منهم حتى هذه اللحظة مازالوا يبحثون عن حقوقهم المستلبة وعلى أقل تقدير مئات العقارات التي سلبتها احكام الدولة قبل عام 2003 والتي مازالت حتى الان تبحث عن قانون يعيد للكورد الفيلية جزء من تلك الحقوق الضائعة كحال الهوية المستلبة !

أما عن التمثيل المكوناتي في البرلمان العراقي في عصر الديمقراطية والدستور فمازال هو الاخر خجول ولا يعكس حجم المآسات التي تعرض لها اكثر من مليون ونصف مواطن كوردي فيلي كتب عليه القتل أو التهجير والنزوح !
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 416
الكورد الفيلية رهان المستقبل

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211221200551951

الكورد الفيلية رهان المستقبل
بقلم (كامل سلمان)

قد يكون هذا الكلام في ظاهره نوع من المبالغة او رفع من الروح المعنوية لهذه الأقلية المهمشة ، لكن عندما يحين وقته سيدرك الناس هذه الحقيقة .
قال لي أحد أفراد الجالية اليهودية في امريكا كلام فيه عمق كبير ، اذ قال (نحن إذا تحدثنا عن الف يهودي في امريكا ومدى تأثيرهم على الحياة السياسية والاجتماعية والاقتصادية فكأنما نتحدث عن نصف قوة المجتمع الأمريكي فالمسألة ليست مسألة عدد بل مسألة نوع) بهذه الطريقة وبهذه الثقة تتحدث الأقليات عن رصانتها وقوتها ومدى تأثيرها على المجتمع وذلك بفضل حرص ابناء هذه الأقليات على وجودهم وكيفية تنمية وجودهم ، هذا الكلام ينطبق تماما على الواقع العراقي ، في الوقت الذي يتجه فيه معظم افراد المجتمع العراقي نحو التجهيل والخرافة والابتعاد عن العلم والمعرفة والتعليم نجد بنفس الوقت معظم العوائل الفيلية تدفع ابناءها الى التعليم والتجارة والنشاطات الحياتية المهمة ، فنوعية الإنسان الفيلي على الأرض وبحسابات النوعية اصبح بعيد بشكل كبير عن المحيط المليء بالجهل والتخلف وهذه الإضافة تحسب للعائلة الكوردية الفيلية بمثل هذه الظروف العصيبة وقد يكون وراء ذلك اسباب كثيرة منها تنوع الارتباطات للعائلة الفيلية مع الثقافات المحيطة من جانب ومن جانب اخر المنافسة الميدانية للعوائل الفيلية فيما بينها بالظهور امام الآخرين بشكل افضل بالملبس والمأكل والاهتمام وبالمال والشهادة والاختصاص وفي كل المجالات ، إضافة الى الارتباط بأبناءها المتواجدين في دول المهجر ، فمعظم الشباب الفيلي ومنذ عقود تعود على الهجرة والعيش في دول الغرب مفضلا حياة الغربة بكل آلامها على العيش في وطن ليس له فيه حقوق او وجود القيود التي تسلب حريته الفكرية والعقائدية . فكلما زادت معانات هذه الأقلية المظلومة زادت عندهم النتاجات الفكرية وتحسنت النوعية في التركيبة العقلية ورغم كل المساوىء المصاحبة لهذه المعانات الا ان ثمار الزرع بدأ بالنضوج والمستقبل يلوح بالأفق نورا ساطعا . فاليوم نرى عشرات

الالاف من النساء والرجال الفيلين على درجة عالية من الوعي والثقافة والعلم وهم قادة حقيقيون في الوسط الذي يعيشون فيه .
في السنوات الأخيرة بدأ الشاب الفيلي يفرز نفسه عندما يتحدث مع الآخرين ويقول انا كوردي فيلي وهذا عكس ماكان في السابق عندما كان الفيلي يعاني من اصوله الكوردية بسبب اجحاف القانون وظلم المجتمع وتراجع المستوى الثقافي والعلمي والاكاديمي للشباب الفيلي ولكن اليوم المعادلة تغيرت رغم ان القوانين العشائرية والمذهبية والحزبية اضحت هي القوانين السائدة في المجتمع .
لهذه الاسباب ولأسباب اخرى منها ثقة الفرد العراقي اي كان توجهه بالشخصية الفيلية فالفيلين اهل ثقة واهل وفاء واهل عزيمة فهم ملتقى المتناقضين وملتقى المختلفين وهم البديل الوحيد لإعادة روح الحياة لمجتمع فقد مقومات الاستمرارية والعيش بأمان ، فكل شيء في المجتمع يتجه صوب الأسوأ ، فالمريض عندما تسوء حالته يتقبل ان يتجرع الدواء مهما كانت مرارته ، وعندما اقول انهم البديل فهم ليسوا بديل عن رغبة ولكن لا حل امام الجميع الا اختيار من لا يمثل مصدر قلق وخوف على مستقبلهم وهذا الاختيار اخذ منحى تصاعدي ويشتد يوما بعد يوم ، فالثقة بين جميع المكونات بدأت تتلاشى فيما بينها وعندما تصل الحالة الى النقطة المفصلية سيكون الكورد الفيلين هم الحل الأخير وسيجد الكورد الفيلية حينها أنفسهم قادة لمجتمع طالما اضطهدهم وأساء اليهم ولكن سيجد هذا المجتمع في الكوردي خير معين وعطوف واهل للثقة وهذه هي من نقاوة الكورد التي لاتتغير .
نعم الوضع الحالي والمستقبلي من سيء الى أسوأ ومن يتأمل خيرا من هذه الصراعات غير المنتهية فقد أخطأ ، فالعشائر الجنوبية والوسطى اصبحت اليوم تعد العدة والعدد لتقديم نفسها كقوى جديدة على الساحة ، وهذا مازاد الطين بلة وزاد من عدد المتنافسين على الكعكة كما يسمونها وقد تتحول هذه المنافسات الى صراعات دموية تستمر لفترات طويلة ، وكل الصراعات الدموية وغير الدموية في التأريخ البشري لابد ان تنتهي بعد ان تحرق الأخضر واليابس كما يقولون وبعد ان تسفك انهار من الدماء لابد ان تنتهي الى حلول وسطية مرضية للجميع ولكن لن يستطيع ان يمنح احدهم الثقة للأخر بعد اليوم وسيكون الكورد الفيلية هم الحلول الوسطية المرضية للجميع لكن بشرط ان يلملم الكورد انفسهم من الآن ويجمعوا قواهم المبعثرة بين التيارات والاحزاب المذهبية التي لا نفع منها ولا خير مرجو . مجرد استهلاك للقدرات ومضيعة للفرص التأريخية القادمة وعلى جميع الكورد الفيلين ان يعوا هذه الحقيقة وان كان هذا الكلام يتم طرحه بشكل مبكر ، الا ان جهود المثقفين الكورد ستعجل من رؤية المستقبل بوضوح تام وهل هناك احق منهم بها وهم من يشهد التأريخ بتضحياتهم وآلامهم ومعاناتهم والظلم الذي لحق بهم جيل بعد جيل
وليس ذلك على الله بعزيز
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024

وقت التدوين: 2024-02-11

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 417
الكورد الفيلية ريحانة الأرض

20240209203136551369=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

الكورد الفيلية ريحانة الأرض
كامل سلمان

أنا لا أكتب هذا المقال بسبب حبي وانتمائي لهذه الشريحة الطيبة الأصيلة الواسعة ولكنني عشت مع ابناء الجنوب بمختلف اصنافهم وأبناء المناطق الغربية والموصل وكوردستان وابناء الديانات المختلفة بمختلف الطبقات والاعراق فوجدت بعض الظواهر يمتاز بها الفيليون عن غيرهم من مختلف الشرائح الاجتماعية .
في بغداد تحديداً عاش عشرات الالاف من الكورد الفيليين وكان تركيز وجودهم في مناطق الرصافة في قلب العاصمة بغداد ، ونادراً ما نجد كوردي فيلي يعيش في أطراف العاصمة او ضواحيها ، الأغنياء من الفيلية معظمهم كانوا من طبقة التجار وخاصة تجار المواد الغذائية والحبوب وتجارة الحديد والخشب والعدد اليدوية والمطاعم واصحاب العمارات ، كانوا جميعهم يسكنون أرقى البيوت واجملها وأوسعها منتشرين في مختلف مناطق الرصافة وبالاخص في مناطق شارع فلسطين وجميلة ومنطقة العقاري والمشتل ، بينما كان الفقراء من الكورد الفيلية ومعظمهم من(الحمالين) والباعة المتجولين واصحاب الحرف البسيطة يسكنون بشكل جماعي أي ثلاثة أو أربعة عوائل او أكثر سوية في بيت واحد في مناطق الصدرية والدهانة وابو سيفين والكولات وعگد الاكراد ومناطق شارع الكفاح وما حولها ، ولم أجد في حياتي وحتى في أرقى الدول الغربية التي زرتها وعشت فيها تجمعات للفقراء بمستوى النظافة والالفة والقناعة التي كان عليها الكورد الفيلية في أماكن إقامتهم ، فقد كانت النظافة شيء مميز لهذه المناطق ، يهتمون في نظافة أنفسهم وملبسهم وسكنهم والاحياء التي يسكنونها بشكل ملفت للنظر ، يرمون النفايات في اماكن مخصصة للقمامة بعيداً عن مساكنهم ونساءهم يقمن يومياً بغسل الممرات والطرقات امام البيوت ، بحيث أن النظافة هي نقطة الجذب لسكان هذه الاحياء ، بينما لو ذهب أحدنا الى مناطق الفقراء في أي بلد وفي أية مدينة في العالم سيجد علامات البؤس والوساخات والقاذورات في كل مكان حتى داخل غرف معيشتهم وهذه تحسب للكورد الفيلية .. في مناسبات الافراح والاعراس يتجمع الفقراء والأغنياء من الكورد الفيلية في قاعات الاحتفالات فيصعب على الزائر أن يميز الغني من الفقير ، الكل يرتدون الملابس الجميلة الفاخرة والكل يتعطرون بأرقى العطور والكل وجوههم تدل على البذخ والراحة والسعادة والكل يهتمون بالإناقة والكل فرحون بتلك المناسبات ويشاركون بعضهم بعضاً الكيف والرقص الجماعي الكوردي والمرح ، السر يكمن وراء ذلك أنني لم أجد كوردي فيلي يبخل على نفسه وعلى عياله مهما ضاقت الدنيا عليه حتى ولو أضطر الى ان يقترض المال مؤقتاً لتغطية إحتياجاته والخروج بمنظر جميل و جذاب أمام الآخرين ، فهو يضع الاولوية لوجوده المحترم بين الناس ، وهذه ميزة أخرى لم أجدها عند أي مجتمع ، فقط عند الشريحة الفيلية . لو حسبنا معدل المشاكل الاجتماعية والجنائية عند الكورد الفيلية سنجدها الأقل قياساً ببقية شرائح المجتمع العراقي ، وهذا أيضاً يدل على سلمية السلوك الاجتماعي لهذه الشريحة .
هؤلاء القوم لم يطمحوا بالاستيلاء على السلطة في يوم من الأيام ولم يؤسسوا عصابات مليشياوية لإرهاب الناس ولم يشتركوا في سرقات أموال الدولة ولم يمزقوا السلم المجتمعي ولم يكونوا سبباً في أية فتنة او سبباً في معاناة أي عراقي ولم يمدوا أيديهم بالخفاء او بالعلن لأية جهة أجنبية بالضد من بلدهم ، هؤلاء القوم بتلك الطينة النقية وبتلك الرائحة الزكية وبتلك الاخلاق الرفيعة تعرضوا بدون أي سبب لأبشع أنواع الظلم وأقذر انواع المعاملة المهينة والهجمة العدوانية لسحق كرامتهم من قبل الحكام وأجهزتهم الأمنية التعسفية ، فقط لأنهم يحترمون الحياة ويحبون الناس وشعارهم الصدق والوفاء ، ولأنهم يريدون بلداً آمناً ويريدون كرامة لانتمائهم القومي الكوردي ويريدون مدينتهم بغداد وباقي المحافظات أن تكون أجمل ولأنهم يتطلعون الى حياة متفتحة ولأنهم قادرون أن يجعلوا البلد شمعة مضيئة بين البلدان ، فأجهزت عليهم سلطة الشر و أذاقتهم المر العلقم متأملين القضاء عليهم وتشتيت شملهم وسلب الضحكة من شفاه أطفالهم . لماذا ؟ والكل يعلم تماماً ان القضاء على الكورد الفيلية وإبادتهم يعني القضاء على جمالية العراق (شعب وحضارة) ، فمن هو الذي يقف وراء تلك الحملات اللعينة لأستئصال الكورد الفيلية من ارض العراق ولماذا ؟ هل أن الحاكم الذي يحب وطنه وشعبه يقوم بتدمير وطنه وشعبه ؟ ويبدأ بتدمير أجمل مافي وطنه وشعبه ؟. هذا ما فعلته الحكومات السابقة مع الكورد عموماً والفيلية خصوصاً ، فهل سيتعلم الحكام الجدد الدروس من فضاعة أخطاء من سبقهم بحق الكورد الفيلية ويعيدوا لهم كل حقوقهم المسلوبة ، أم أن عقول الحكام لم تنضج بعد ؟
kamil.salman@gmail.com
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 418

الكورد الفيلية عنوان معاناة الأمة الكوردية الجريحة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230623002211499974

الكورد الفيلية عنوان معاناة الأمة الكوردية الجريحة
محمد مندلاوي
قبل أن نتحدث عن الجرائم النكراء التي قامت بها زمرة العروبيون في بغداد ضد شريحة الكورد الفيلية المسالمة، اسمح لنا عزيزي القارئ اللبيب أن نقف قليلاً على أصل وفصل هذه الشريحة الكوردية العريقة، التي دفعت على مر التاريخ ضريبة انتماءها القومي الكوردي والوطني الكوردستاني بالمال والبنون.
القاصي والداني يعلم علم اليقين أن هذه الشريحة الكوردية الأصيلة ولدت في العصور الغابرة مع ولادة صخور وتراب وطنها كوردستان، الذي كان مترامي الأطراف، أي أوسع مساحة مما هو عليه اليوم؟. عزيزي المتابع، مما لا شك فيه، أنك تعرف جيداً أن شريحة الكوردية الفيلية باستثناء الشرائح الكوردية الأخرى لا تذكر اسمها إلا بسابقة اسم أمتها الكوردية هكذا: الكورد الفيلية. التي أسس أحد أبناءها في نهاية العصور الوسطى المتأخرة دولة كوردية سميت بالدولة الكوردية. إن المؤسس لهذه الدولة كان (ذو الفقار خان) وذلك بين أعوام 1524 – 1530م. من الذين ذكروا هذه الدولة الكوردية في العراق عدداً من المؤرخين العرب، منهم: المؤرخ العربي (علي ظريف ألأعظمي). كذلك الدكتور (صالح محمد العابد) (حضارة العراق). ذكرها أيضاً الدكتور (عماد عبد السلام) (حركة ذو الفقار الاستقلالية). ومن الذين ذكروا هذه الدولة الفتية أيضاً المؤرخ العراقي (عبد الرزاق الحسني) قائلاً: إن الأمير (ذو الفقار) أمير كلهر استولى على أغلب المدن العراقية وأعلن استقلاله فيها. كما تطرق إلى هذه الدولة الكوردية (طه الراوي) في كتابه بغداد مدينة السلام وقال: استقل ببغداد قائد اسمه (ذو الفقار) وساس أهلها سياسة حسنة. وذكر هذه الدولة الكوردية أيضاً المؤرخ (محمود الدرة) وغيره من المؤرخين العرب وغير العرب. كي لا ننسى، أن وجود الكورد الفيلية في بغداد ذاتها قديم جداً ويصعب تحديده بالأرقام، لأنهم هم الذين بنو مدينة بغداد قبل 4000 عام وأسموه بغدا- بغداد أي: عطية الإله بَغ، واسمه باللغة الكوردية على صيغة اسم خودادا، مهرداد، ئيزداد إلخ. عزيزي القارئ، رغم تنفيذ كل السياسات العنصرية المقيتة ضدهم – الكورد الفيلية- لا زالت أحيائهم شامخة في بغداد وتتحدى عوادي الزمن، كالحي المسمى بعقد الأكراد (عگد الأكراد). وكان لهم حي آخر باسم "تبة كورد" (تەپە کورد) كان قرب منطقة الفضل كان من سكنته عائلة رئيس وزراء العراق السابق في العهد الملكي نوري السعيد؟. وكان لهم حي آخر باسم عقد المندلاوية. وتكية المندلاوي في شارع الكفاح في وسط بغداد. ثم أن الفيلية أطلقوا اسم "الگاوريه" على منطقة على نهر دجلة قرب الكرادة. وأسس الكورد الفيليون سوق شورجة بفرعيه التي تقع بين شارعي الرشيد والكفاح. وقبل بناء هذه الأحياء بنا الساسانيون الكورد قبل الإسلام حياً في المدائن (طاق كسرى) باسم "كورد آباد" أي: معمورة الأكراد. ذكر هذا الحي المؤرخ الشهير (ياقوت الحموي) 1178- 1229م في كتابه الذي يعتمد كمصدر التاريخي موثوق به ألا وهو (معجم البلدان) الذي ألفه بين أعوام 1220- 1224م.
وفي العراق الذي هو بيت القصيد في موضوعنا، سنتحدث عن اضطهاد ومحاولات إبادة الكورد بصورة عامة واضطهاد

وإبادة شريحة الكوردية الفيلية بصورة خاصة. إن أول اضطهاد تعرضت له هذه الشريحة المغضوب عليها من قبل حكام بغداد عندما أصدر الكيان العراقي المستحدث عام 1920 قانون الجنسية في عام 1924 لقد طُلب من أبناء هذه الشريحة الكوردية أحفاد السومريين أن تثبت عراقيتها من خلال دولة الاحتلال ألا وهي الدولة العثمانية الطورانية؟، أي: يجب عليهم إثبات عثمانيتهم أولاً حتى يصبحوا عراقيون فيما بعد في دفاتر النفوس!!، وألا يصنفون كإيرانيين!!. لو قارن المشرع العراقي – الإنجليزي آنذاك بين تاريخ وجود العثماني والإيراني في بلاد بين النهرين بلا أدنى شك عُلم حينها أن وجود إيران في بلاد الرافدين سبق الاحتلال العثماني بقرون عديدة، لكني أجزم أن السبب الرئيسي هنا لاضطهاد هذه الشريحة المسالمة بالإضافة إلى أنه عرقي – قومي كان جانبٌ منه بسبب الانتماء المذهبي؟. على أية حال، بعد أن رسخ ما سمي بنظام الحكم (الوطني) في العراق أقدامه في السلطة بدءً من ذلك المملوك المستورد من شبه جزيرة العرب، بدء رحلة العذاب الكوردي الفيلي على أيدي تلك الأنظمة العروبية المتعاقبة على دست السلطة في بغداد، حيث كان في كل مرة يحدث خلاف ما بين كل من إيران والعراق يقوم النظام العراقي الحاكم في بغداد بتفريغ حقده الدفين ضد أبناء شريحة الكورد الفيلية، تارة بالاستيلاء على ممتلكاتهم عنوة ودون وجه حق، وتارة يتم تهجيرهم إلى إيران بحجج واهية لا أساس لها من الصحة، وتارة أخرى يتم تصفية أبناءهم في المعتقلات العراقية بدم بارد، ومرة أخرى يُهَجروا من مدنهم في جنوب كوردستان إلى مدن عراقية في غربه وجنوبه ويتركوا في بيئة صحراوية بعيدة كل البعد عن بيئة مدنهم الخضراء في كوردستان، وتارة يستبعدوا من وظائفهم ليس لشيء سوا إنهم كورد ويعتزون بكورديتهم. وفيما يتعلق بامتلاكهم الوثائق العراقية تبين فيما بعد أن دفاتر النفوس (الجنسية) التي كانوا يحملونها منذ عشرات السنين مؤشر عليها برمز ما يدل على أن حاملها أجنبي – إيراني!!!.
للأسف الشديد أن هذه الشريحة الكوردية الأصيلة بعد مرور 23 سنة على تحرير العراق من براثن الحكم العروبي الدموي لا زال الكوردي الفيلي حفيد السومريين عندما يراجع دائرة الأحوال الشخصية شؤون النفوس في بغداد يجب عليه أن يراجع قسم الأجانب!!! بلا أدنى شك هذا ظلم وإجحاف كبيرين ضد أبناء هذه الشريحة الكوردية الأصيلة التي سبقت الجميع على هذه الأرض. وفيما يتعلق بالعمليات العسكرية الإجرامية ضد عموم الكورد، أن مدن الكورد الفيلية هي خط الدفاعي الأول عن عمق كوردستان، فلذا عندما قام النظام البعثي المجرم بعمليات الأنفال سيئة الصيت بدءها من جرميان (گەرميان) حيث المدن والقرى الكورد الفيلية. وقبل عمليات الأنفال الإجرامية، أعني إبان الحرب العراقية الإيرانية كانت مدن الكورد الفيلية في كل من شرق وجنوب كوردستان مسرحاً وهدفاً للجيشين المتحاربين، وعلى أثر هذه الحرب العبثية دمرت مدن الكورد الفيلية تدميراً شاملاً كمندلي وزرباطية وجزئياً بدرة وجصان وخانقين إلخ وفي الجانب الآخر أعني شرق كوردستان دمرت مدن أركواز، ومهران ودهلران وعلي الصالح وإيلام وقصر شيرين وجيلان وسومار إلخ. هذه هي التي جنتها الأمة الكوردية بصورة عامة وشريحة الكورد الفيلية بصورة خاصة على أيدي أخوة العقيدة والدين؟!.
الذي نقوله في نهاية هذه المقالة، سيبقى الشعب الكوردي بكل شرائحها القومية والعقائدية في دائرة الخطر إذا لا تتكاتف وتقف وقفة رجل واحد في وجه الأعداء المتربصون بها.
تأبى الرماح إذا اجتمعن تكسراً ... وإذا افترقن تكسرت أفرادا.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 23-06-2023

وقت التدوين: 2023-06-23

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 419

الكورد الفيلية في الذاكرة

20240929103017599585=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

كامل سلمان

هناك حقائق تأريخية جرت أحداثها على شعب أسمه الكورد الفيلية ، نعم إنهم شعب وأمة ذات ثقافة وعادات ولغة وتأريخ وخصوصية منفردة ، فهم أكبر من أن يكونوا مكون أو شريحة ، ما جرى على الكورد الفيلية من مصائب وويلات فيها علامات إستفهام وألغاز قد نحتاج إلى عقود زمنية لفهمها بشكل واضح . العملية كلها حدثت في زمن النظام السابق ، والنظام السابق يعلم يقيناً بأن الفيليين هم من القومية الكوردية لكنهم يسكنون بعيداً عن كوردستان في مدن يكثر فيها العرب ، فالتساؤل هنا ، لماذا لم يعامل النظام السابق الفيليين كأقوام من الكورد ويشملهم بما شمل الكورد من تعامل سلبي أو إيجابي ، أو يرحلهم الى أماكن تواجد الكورد بدل طردهم إلى إيران ؟ هنا نضع علامة استفهام أولية . المسألة الثانية مسألة التسفير أو التهجير ، حالة تحدث في معظم الدول المتجاورة في العالم ، أن يتم تهجير أو ترحيل الداخلين إلى البلد من الدولة الجارة بشكل غير شرعي وخاصة في ظروف الأزمات السياسية أو الاقتصادية مع أحتفاظ المهجر أو المسفر بكامل أوراقه الثبوتية وكافة أمواله و ممتلكاته أو يتم الحجز عليه في حالة المخالفات القانونية ، لكن أن يتم تهجير أبن البلد وإلصاق صفة التبعية عليه عنوة ومصادرة أوراقه الثبوتية ومصادرة أمواله المنقولة وغير المنقولة واحتجاز شباب العوائل المسفرة ومن ثم قتلهم وتهجير كبار السن والنساء والأطفال بشكل مهين ومخالف لكل الأعراف والقوانين الدولية والإنسانية ، هي بالضبط نوع من أنواع الإبادة التي تمت بوضح النهار وفي غفلة من الزمن بحق هذا الشعب المظلوم ، ومن دون أن يكون للفيليين من مدافع لا على مستوى دولة ولا على مستوى منظمات دولية أو حتى منظمات مدنية أو إنسانية . فالتساؤل هنا مرة ثانية لماذا الإبادة للفيليين واستئصالهم ، ماذا فعلوا ؟ . من يعتقد و يقول لأنهم شيعة فهذا كلام فارغ وهراء ، فهؤلاء العرب الشيعة كانوا يتنعمون كأخوانهم السنة بالأمان والخير والمكرمات في زمن القائد صدام ، إلا من وقف بوجه النظام فقد تحمل العواقب الوخيمة بسبب موقفه ، مع العلم أن الفيليين غالبيتهم لم يك لهم ميول والتزامات دينية ، فكانوا محافظين ومنفتحين ومحبين للحياة والأفراح . همهم الوحيد تطوير أنفسهم وخدمة وطنهم والتعايش مع أبناء شعبهم من مختلف القوميات والأديان . مع هذه المقدمة من التساؤلات نجد أنفسنا أمام حقائق لم تك تخطر على بال أحد ، الكورد الفيلية بالنسبة للحكومات السابقة وحكومة حزب البعث القومي العربي ، كانوا يشكلون هاجساً أو هماً كبيراً ، فأعداد الفيلية في العاصمة بغداد وبعض المدن الوسطى كانت كبيرة جداً وتشكل نسبة لا يستهان بها قياساً بمجمل سكان العاصمة وبعض المدن الأخرى ، بمعنى آخر أن الحكومة كانت تنظر لهم كالقنبلة الموقوتة وسط العاصمة ، فأي إستفتاء مستقبلي قد يكون للكورد الغلبة فتصبح بغداد حالها حال المدن الكوردية ، يعني أن العاصمة بغداد في خطر وقد تصبح بغداد جزء من كوردستان مستقبلاً ، وتصبح كوردستان نصف العراق ، هذا من الجانب القومي (النظرة القومية للكورد) أما النظرة الاجتماعية والسياسية ، فأن الفيليين أظهروا ابداعات ومهارات جعلت الدولة تشعر بالخوف والقلق على مستقبلها ، فخلال فترة الخمسينيات والستينيات والسبعينيات من القرن الماضي ، برزت موجة من الفنانين والشعراء والأدباء والمثقفين والرياضين والعلماء والأساتذة والصحفيين الفيليين إضافة إلى التجار في الشورجة (مركز التجارة في العراق) استطاعوا التسيد والهيمنة على معظم نشاطات الحياة الثقافية والفنية والرياضية والتجارية والعلمية ، فأستشعرت الدولة بالخطر بأن الفيليين ممكن أن يسيطروا على الدولة خلال فترة زمنية قصيرة ، وكما هو معروف للجميع حزب البعث حزب قومي عربي والكورد الفيليون ليسوا عرباً ، فكان ولابد من إيجاد طريقة تنهي الفيليين وتبعد تأثيرهم عن الحياة وإزالة المخاوف منهم ، وتجعل من عودتهم إلى نفس المستوى من القوة والنشاط شيء مستحيل فأبتكروا فكرة التسفير وفكرة اعتقال الشباب الفيلي وتغييبهم ثم قتلهم وقرارات كثيرة لمجلس قيادة الثورة أنذاك ، منها اعطاء المكافأة لبعض شيوخ عشائر الجنوب الذين يستطيعون تحويل العوائل الفيلية اصحاب الأوراق الثبوتية الدامغة ، تحويلهم إلى عرب ضمن عشائرهم ، أي استعرابهم ، واعطاء مكافأة لكل عربي يقوم بتطليق زوجته الفيلية أو المرأة العربية أن تطلب الطلاق من زوجها الفيلي ، فكانت العملية عبارة عن مسح الهوية الفيلية ومحوها من العراق ، وهي عملية إبادة حقيقية لشعب حي ، فالقضية ليست قضية تبعية إيرانية كما يظنها البعض ولا قضية مذهب ، بل قضية إلغاء وجود شعب يمثل تهديداً لمستقبل البلد كما يعتقدون ، ولا أستطيع تسميتها بغير تسمية (إبادة الشعب الفيلي) .. عندما ننظر للوضع الفيلي من هذه الزاوية وبهذه الصورة ستكون لنا القدرة على فهم الواقع بشكل أصح ، عندها نستطيع فهم اللعبة وإعادة ترتيب البوصلة لكيلا نقع بنفس الفهم الخاطىء مستقبلاً . فعندما يتوحد الفيليون ويثقف بعضهم للبعض الاخر ويطلعونهم على حقيقة ما حدث لهم و لأبائهم ، ويبعدون أنفسهم عن كل الولاءات الحزبية والطائفية المتطرفة سيعودون بسرعة لمكانتهم الحقيقية ويعودون إلى سابق عهدهم ، وسيظهر معدنهم الحقيقي الثمين لكل شعوب الأرض ، هذا الذي سيرفع من شأنهم

و شأن الوسط الذي يعيشون فيه ، فالكورد الفيلية أكثر الناس وأكثر سكان العراق المتنوع قدرة على التآخي مع جميع القوميات والاديان والطوائف الأخرى والتوجهات الفكرية المختلفة . هذه هي الحقيقة المخفية ![1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com.
وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 420

الكورد الفيلية في الميزان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209203505551371

الكورد الفيلية في الميزان
كامل سلمان

قبل ايام أرسل لي صديق(منشور يوتيوب)على الفيسبوك ، صاحب المنشور يحاول أثبات أن الكورد لم يكن لهم وجود قبل القرن الثامن عشر ، وأن مسألة الكورد عامة بدعة روجها الاستعمار البريطاني لتكون عاملاً مساعداً لإسقاط الدولة العثمانية ، وأن أصل الكورد أقوام فارسية ومنغولية مهاجرة استوطنت ارض الجبال وتمت تسميتها فيما بعد بكوردستان ، ثم يتطرق الى ان الكورد الفيلية هم غجر القومية الفارسية .
الموضوع بأكمله يخلو من أية أدلة تأريخية فقط إدعاءات حاقدة لأن تأريخ الكورد وكوردستان أكبر من ان تمحيه أو تغطيه إدعاءات . وتأريخ الشعب الكوردي والثقافة والأدب الكوردي كفيل برد تلك التخرصات ، ولكن الافتراء على الكورد الفيلية أحضر في ذهني حدثين رواهما لي أحد الأخوة من الكورد الفيلية .
وهذه أفضل مناسبة لذكرهما ، الحدث الاول في بداية تسعينيات القرن الماضي وبعد هزيمة العراق امام التحالف الدولي وتحرير الكويت وإنخفاض قيمة الصرف للدينار العراقي بدأ الفساد يدب في مؤسسات الدولة العراقية ، والرشاوي أصبحت تسيطر على عقلية كبار موظفي الدولة وكذلك الأجهزة الأمنية ، في تلك الفترة يقول صاحب القصة كانت لي مراجعة لمديرية الجنسية العامة في منطقة(الكرادة داخل)في بغداد لأجل الحصول على شهادة الجنسية العراقية لوالدتي ،كانت المعاملة متوقفة عند أحد الضباط برتبة رائد وهو ضابط تحقيق محترف ،كان هذا الضابط يكرر القول استحالة الحصول على شهادة الجنسية لوالدتي لأن والدتي إيرانية كما يقول ويدعي ذلك الضابط رغم وجود المستمسكات الأصولية ، ولكن كثرة المراجعات واللقاءات مع هذا الضابط وتقبله لهدية صغيرة في بادىء الأمر ثم تقبله الرشوى وخروجنا سوية مساءاً لجلسة سمر وخمر ، تم تمرير المعاملة ومعاملات أخرى وكان حينها يشرح لي الضابط امور حساسة في طبيعة عمل دوائر الجنسية أثناء جلوسنا في السهرات ، المهم من هذه القصة كما يقول أنه في يوم من الأيام قال لي الضابط أن دائرة الجنسية عليها ضغوطات كبيرة في شأن الكورد الفيلية ، فأننا بين الحين والاخر وبناءاً على طلب معلومات من جهات عليا نكتشف

مسؤولين كبار ولهم نفوذ في الحزب والدولة هم شخصيات من أصول فيلية والدولة تغطي عليهم لحاجتها إليهم ، وكأن الفيليين هم المحرك لعجلة الدولة وأننا كضباط تحقيق في دائرة الجنسية نعرف كيف نجعل من التوصيات والاوامر واقع قانوني ، لا يعصى علينا شيء ، نستطيع ان نعرف (اللقيط من هو أبوه) وقال لي أيضاً نحن ضباط التحقيق في الجنسية تدربنا جيداً أن نعرف أصل المواطن المراجع من خلال بعض العلامات الفارقة في شكله ، فمثلاً نستطيع معرفة الغجر (الكيولية) من خلال تقاسيم الحاجب ، ونعرف أبن الجنوب (الشرگاوي) من خلال تقاسيم الجزء الأسفل من الوجه (الحنچ)، والكورد الإيرانيين ويقصد (الفيلية) من نظرة الى العيون والجبهة (الگصة) وهكذا ابن الغربية وابن اربيل والموصل والبصرة ثم قال لذلك تجد عندنا في الدائرة لكل محافظة متخصص وأنا تخصصي الكورد (الفيلية) فهؤلاء لهم طبيعة وتركيبة تقاسيم دقيقة لا تشبه بقية افراد المجتمع العراقي ولكن المشكلة عندنا كما يقول هذا الضابط أن أكثر العشائر شهرة في الجنوب تشترك مع الكورد الفيلية في صفاتها بحيث هناك العشرات من العشائر الجنوبية فيها شكوك بجذورها الفيلية ، وكلام هذا الضابط في وقته جعلني أشعر بشكل لا يقبل الشك بأننا الكورد الفيلية الأصل لهذه الأرض وأن أجزاء كبيرة من أبناء الفيلية تم إستعرابهم بمراحل زمنية لكي يبقى الفيليون أقلية تحت السيطرة رغم إيماني بأن هذه التشخيصات التي ذكرها الضابط لم تكن دقيقة نظراً لأندماج افراد المجتمع مع بعض ، ، الحادثة الثانية التي ذكرها يقول في نفس تلك الفترة استمعت في يوم من الأيام للمرحوم حميد شفي ومن لسانه كرئيس لعشيرة القره لوس الفيلية أن وفداً من أهل البصرة بزيهم وملبسهم الجنوبي وعاداتهم الجنوبية طرقوا باب منزل حميد شفي وجلسوا في ضيافته ليبلغوه بأنهم من أصول كوردية قره لوسية مندلاوية وأن جدهم الرابع مع أخوته زحفوا الى البصرة واستوطنوا فيها ، وأنهم عشيرة كبيرة منقطعة عن أصولها الكوردية وأنها تطالب الأعتراف بأصلها وتعدادهم أكثر من مئتي عائلة بصراوية ،،

الهدف من ذكر القصتين لتبيان كم من مجاميع عشائرية سكنت في أراض بعيدة عن ديار الأهل فأنقطعت الصلاة وأن من ينكر أصالة أهل الارض ، ارض العراق جبال العراق عليه ان يعرف هؤلاء هم الأصل ولا مجال لنكران الأصل ، فالكورد هم أهل هذه الأرض ولن تشفع جميع المحاولات لأنكارهم فملامح اهل العراق الاصليين تختلف كلياً عن ملامح اهل الجزيرة العربية واهل الخليج وحتى الفحوصات الجينية (DNA)التي أصبحت الشاهد والدليل القطعي بلا منازع لأثبات الجذور تبين أن الكورد هم أبناء هذه الارض وغيرهم تكون جيناتهم بعيدة جداً ، فعلى الذين مازالوا يراهنون على الباطل عليهم أن يخجلوا من أصولهم المتشتتة قبل أن يحاججوا الكورد في أصولهم .

kamil.salman@gmail.com

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024

وقت التدوين: 09-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 421

الكورد الفيلية كورد أَصلاء أكثر منكم

20240213185837552326=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
الكورد الفيلية كورد أصلاء أكثر منكم

الاحزاب الكوردستانية والمنتمين والمطبلين لهم جميعهم يتحدثون ويتهمون وينزعجون من الكورد الفيلية عندما يذكرون انهم شيعة ، ويكتبون المقالات تلو المقالات ويتحدثون عن الانتماءات وابتعاد الكورد الفيلية عن القومية وحتى في فترة الانتخابات يُتَهَمون بان اصواتهم تذهب للاحزاب الشيعية في الوقت الذي لا توجد اي دلائل على ذلك ، وآن كان هنالك من يصوت لمرشح عربي فهذا من حقه الدستوري والديمقراطية تسمح له ذلك ، وليعلم هؤلاء انه في الانتخابات الاخيرة صوت للكورد من الاخوة العرب ولم يعيبهم أو ينتقدهم أحد .
بعيداً عن هذه الافكار السخيفة التي يحملها البعض حول الكورد الفيلية اقول اين انتم جميعاً احزاب واعضاء وكتاب ومطبلين من مسألة رفات شهداء شباب الكورد الفيلية ، وهم أكثر من عشرين الف شهيد ، وصلت وقاحتكم وعجنهيتكم الى هذا الحد بأن تجلدوا المظلوم وتساندوا الظالم .
اقولها لكم جميعاً وبكل فخر أن الكورد الفيليين من كان من المؤسسين للاحزاب الكوردية الكبيرة وهم من كانوا يقدمون المساعدات والشهداء على جبال كوردستان الشامخة والفرع الخامس اكبر دليل على ذلك وكانوا امام فوهات مدافع النظام الصدامي الفاشي في الوقت نفسه كان هنالك اكثر من 250 الف جحش من العشائر الكوردستانية تقتل وتشرد الكورد وعلى ايديهم والجيش العفلقي دمرت اكثر من خمسة الاف قرية كوردية واستشهد مئات الالاف من الكورد.
وتم تهجير الكورد الفيليين وكان هنالك من الكوردستانيين الجحوش يسرقون من الكورد الفيلية ما كانوا يحملونه ويسلمونهم للحكومة المركزية ويتم إعدامهم ، وفي الوقت نفسه لم نقرأ او نسمع أي تنديد أو استنكار من الاحزاب الكوردستانية لعملية تهجير وتغييب شباب الكورد الفيلية ، وفي نفس الوقت الذي كان الكورد الفيلية في ايران يقدمون المساعدات تلو المساعدات للأحزاب الكوردستانية ويرسلون ابناءهم ليقاتلوا ضد النظام الصدامي الفاشي ، ولم يقول لهم أحد لماذا انتم شيعة ؟
وبعد كل هذا تحاسبونهم على انهم شيعة ، الا توجد في كوردستان العراق احزاب اسلامية سنية ومنها سلفية ووهابية متشددة ، الا يوجد الان في كوردستان العراق من الجحوش (كما كان يسمونهم الفرسان) في كوردستان العراق ولا يحاسبهم احد ، الا يوجد الان في كوردستان العراق اكثر من مليون عربي والكثير منهم كانوا من البعثيين (ولا يزالون ينتمون لهذا الحزب الفاشي) الذين قتلوا من الشعب الكوردي الكثير ، ولا احد منكم يتحدث عن ذلك ، أين مطبليكم ؟ لماذا لا يتحدثون عن هؤلاء ، لماذا لا تحاسبونهم على جرائمهم .
للكورد الفيليين تاريخ مشرف واياديهم ليست ملطخة بدماء العراقيين عامة والكورد خاصة .
حاسبوا جحوشكم ولا تقتربوا من الكورد الفيليين ، ثقفوا اعضاءكم ومؤيدكم بالندوات والكراسات الحزبية عسى ولعل يفهم هؤلاء من هو الكوردي الفيلي .
واخيراً أقولها لكم جميعا وبكل فخر ، ان الكورد الفيليين كورد اصلاء اكثر منكم ولهم حضارة وتاريخ مشرف وعريق ، وتعلموا وافهموا وادرسوا التاريخ جيداً البعيد منه القريب .
بقلم جلال باقر
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024

وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 422
الكورد الفيلية و غدر الحكومات العراقية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2024021218285155206

الكورد الفيلية و غدر الحكومات العراقية
ا . د . قاسم المندلاوي

على الرغم من مرور اكثرمن 17 عاما على سقوط نظام البعث الدموي في العراق الا ان الكورد الفيلية لايزال يعانون من آثار ذلك النظام البائس الذي اقدم على ظلمهم و اضطهادهم و قتلهم و تشريدهم وحملات تهجير و ترحيل مئات الالاف من العوائل ، باعتبارهم ليسوا عراقيين و رميهم على الحدود الايرانية .. وحجز الالاف من النساء و الاطفال و الشباب و الكبار وزجهم في سجون وزنزانات مظلمة في ابو غريب و الفضيلية و نقرة السلمان وسط صحراء حارة و جافة و مليئ بالمخاطر وتم ابادتهم بطرق و اساليب بشعة " استخدام شبابهم كدروع بشرية ".. ووضعهم في الجبهات الامامية للقتال مع ايران لتفجير الالغام .. واجراء تجارب كيماوية على الكثير منهم ، فضلا عن تغيب الالاف من شبابهم ما زال مصيرهم مجهولا لحد الان ؟؟؟.. كان نظام البعث يحرم عليهم العمل في دوائر الدولة ويمنع ابنائهم من اكمال الدراسة الجامعية و العليا و لا يسمح لهم ايضا من الانخراط في سلك الشرطة و الجيش و في دوائر الدولة فضلا عن مصادرت اموالهم ووثائقهم و منازلهم و مزارعهم و اسقاط الجنسية العراقية عنهم ولم يبقى لديهم اي شيء ، بعد ان كانوا يملكون كل شيء في " بغداد العاصمة " كسوق الشورجه والعلاوي و جميله و غيرها من المراكز التجارية " تجارة الحديد والخشب والسكراب و المواد الغذائية " الشاي و السكر " وكانوا هم واليهود تجار بغداد والعراق الرئيسة .. و بعد سقوط و زوال ذلك " النظام البائس الاسود " كان الكورد الفيلية يأملون ان تنتهي معاناتهم والى الابد ، الا انهم لم يجدوا ولم يحصلوا على اي تغيير حقيقي وعلى ارض الواقع الملموس ، فحكام الشيعة الذين مسكوا زمام و مقاليد الامور في العراق ..و مع الاسف الشديد استمروا في تدمير و تخريب و الفوضى في البلاد وبلا رحمة ، بدلا من الاصلاح و البناء و نشر العدل و المساواة و الامن و الامان و الاستقرار و القضاء على الفقر و الجوع و المرض و الامية .. و استمرت معاناة الفيلية اكثر فاكثر و اصبحت حقوقهم مغيبة وفي عالم النسيان ولم يسمح لهم المشاركة الفعلية في مؤسسات الدولة المهمة و لا في البرلمان ولا في اتخاذ القرارات المصيرية و بدأ التعامل معهم بنفس العقلية البعثية السابقة . . . ..

ان تاريخ الكورد الفيلية في العراق تاريخ مشرق ساهموا في بناء البلاد بكل صدق واخلاص ومحبة و خاصة في مجال تطوير التجارة و الزراعة و الحرف الصناعية وغيرها .. وكما اشرنا قوبلوا باشد الاساليب القمعية و الوحشية و الهمجية و العنصرية .. فجابهوا كوارث و اضطهاد و عنف و تهميش و قتل وذبح و ابادة جماعية " الجينوساد " من قبل الحكومات العراقية المتعاقبة و خاصة في زمن نظام البعث ، و على الرغم " اعترف البرلمان العراقي بان حملات التهجير و القتل ضد الكورد الفيلية تجسد فعليا جرائم ابادة جماعية ، الا ان الحكومات " العراقية الشيعية المتعاقبة بعد التغيير 2003 " لم تمنح الكورد الفيلية حقوقهم العادلة و المشروعة ولم يتغير اي شيء يفيدهم و يعوضهم ويضمن لهم حياة امنه ومستقرة ولم يكتسب الغالبية منهم الجنسية العراقية التي سقطها عنهم حكومة البعث ، والجدير بالذكر الكورد الفيلية لا ينكرون بانهم من اتباع " المذهب الجعفري " وان قوميتهم هي " الكوردية " وان ثقافتهم " عربية " كونهم عاشوا جنبا الى الجنب مع العرب في بغداد و مناطق اخرى من البلاد ، و انهم كانوا اول من قدموا المساعدات المالية و السلاح و حتى " المقاتلين " للحركات التحررية العراقية و الكوردية " وقال عنهم القائد الخالد مصطفى البارزاني " الكورد الفيلية فلذات كبدي " .. وقال ايضا " الكورد الفيلية درع لكوردستان " و لكن ومع الاسف فان " قادة و ساسة الكورد الجدد و احزابهم " لم يهتموا بهم و لم يقدموا لهم الدعم المطلوب للحصول على جميع حقوقهم العادلة وخصوصا " الجنسية العراقية " و لم يساعدوهم في تاسيس كيان حزبي مستقل وموحد لهم في بغداد " ولا في تاسيس " قناة تلفيزيوني مستقل " تبث بلهجتهم الكوردية الفيلية " لنشر ثقافتهم و تراثهم و الدفاع عن حقوقهم ضد " حملات التهجير و التطهير الديمغرافي و العرقي المستمر و سياسات الاقصاء و التهميش المتعمد من قبل الحكومات الشيعية المتعاقبة بعد عام التغيير 2003 و تعطيل تنفيذ المادة 140 من الدستور العراقي في " بدرة وجصان و زرباطية و مندلي و جلولاء و شهربان و خانقين وكركوك وسنجار ..الخ " بل قامت السلطة الشيعية وبمساعدة ايران اجتياح تلك المناطق الكوردية واستهداف وجودهم في تلك المدن الكوردية فضلا عن عمليات التغيير الديمغرافي بشكل ابشع و سرقة وسلب اموالهم و ممتلكاتهم واراضيهم و مزارعهم وقتل عوائلهم وبسكوت وصمت حكومة الاقليم وخيانة بعض الاحزاب الكوردية عن هذا الوضع الماساوي الرهيب ولا يزال الكورد الفيلية يحملون ذات المعاناة و الالام النفسية و الاجتماعية في التعامل معهم في دوائر الدولة العراقية بسبب حدة العنصرية و الشوفينية ولا

زال الانسان الفيلي يراجع " شعبة الاجانب " و لم يتعافى من آثار " الاستبداد و الدكتاتورية " فالحكومات الشيعية السابقة و الحالية في العراق بعيدة تمام البعد عن تطبيق العدالة و القانون وعاجزة عن تحقيق الامن والامان وحياة سعيدة للمواطن العراقي و حكامها مصابون بجملة من الامراض العقلية والنفسية والخلقية المصتعصية وبخاصة " جنون العظمة " ، فضلا عن الفساد الاداري والمالي و غيرها .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024

وقت التدوين: 12-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 423

الكورد الفيلية والأخطاء القاتلة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209173152551235

الكورد الفيلية والأخطاء القاتلة

كامل سلمان

خلال العقود الستة الاخيرة ونتيجة للمعاناة الثقيلة التي تعرض لها الكورد الفيلية على يد النظام السابق والتهميش الذي لحق بهم في النظام التالي ، كان لابد أن تترك تلك الآلام وتلك المعاناة التي مرت على المجتمع الفيلي آثارها السيئة ، وهذا ما حصل فعلاً ، لذلك من واجبنا أن نشير الى تلك العيوب التي صاحبت مسيرة حياة الفيلية ، وقسم من هذه العيوب للأسف ترسخت وتجذرت في أذهان بعض أخواننا الفيليين ، ومن واجبنا أيضاً أن نحث الطبقة الواعية من أخوتنا وأخواتنا الفيلية لتصحيح تلك العيوب والاخطاء لأنها أقل ما يقال عنها بأنها أخطاء قاتلة . قاتلة لأن إنعكاساتها خطرة جداً على ابناء وأحفاد المكون الفيلي ، ومن تلك العيوب :
بسبب ظروف التهجير (بتهمة جذور الانتماء الإيرانية للكورد الفيلية) وسحب الوثائق الاصولية والمطاردات والخوف جعلت الكثير من الفيلية يشعرون فعلاً بأنهم من أصول إيرانية ، يعني نفس المفهوم الذي زرعه النظام السابق في عقول الناس ، ذلك مما شجع الكثير من العنصرين العرب الى ترسيخ هذه النظرة في نفوس الكورد الفيلية ، حتى أن بعض الكورد الفيلية يستغرب من قول أننا الاصل في هذه الارض ، ومنهم من يعتقد يقيناً بأن الكورد الفيلية أصولهم ليست عراقية رغم الادلة التأريخية التي تثبت أصالة الكورد الفيلية في هذه الارض ، من الواجب على كل كوردي فيلي تأكيد أصالته العراقية بثقة كاملة ودون تردد فالشواهد كثيرة وليس من الصواب التأثر بما يقوله ويطرحه بعض الدخلاء الذين ليس لهم جذور تأريخية في أرض الرافدين .
ومن الأخطاء الأخرى ، تقليد بعض العشائر الفيلية وشيوخها للسلوك العشائري العربي في الملبس وفي طريقة الفصل

والعطوة وطريقة حل النزاعات والجلسات العشائرية وحتى في اللهجة الجنوبية . أقول لهؤلاء الشيوخ والوجهاء ماذا أبقيتم من خصائصكم الكوردية ؟ في السابق كانت جميع العشائر العربية لها تعامل استثنائي مع العشائر الكوردية في حالة النزاع العشائري ، وكانوا جميعهم يحترمون الخصوصية الكوردية ، هذا الاحترام لم يعد له وجوده السابق للأسف .
ومن الاخطاء القاتلة (أقصد هنا تلك الاخطاء التي قد تمحي الهوية الكوردية الفيلية) توجه معظم الشباب الفيلي في الانخراط بالاحزاب والتيارات الدينية المذهبية والايدلوجية القومية العربية ، والقليل جداً لهم تواصل مع الاحزاب الكوردية . هل تعلمون أن مثل هذه الإنتماءات تذيب الانتماء القومي الكوردي بمرور الوقت ؟ إذاً لماذا المطالبة بحقوق المكون الفيلي ؟ ماهي الحكمة من هذا السلوك ؟
لو كانت أعداد المكون الفيلي أعداد قليلة لقلنا لهم العذر في مثل هكذا سلوكيات ، ولكن الجميع يعلم أن أعداد الكورد الفيلية يزيدون عن المليون نسمة وضعف هذا العدد يعيشون في دول المهجر ، ولهم نفوذ واسع وقدرات وأمكانيات مميزة ، ولهم شخصيتهم المعروفة عند كل فئات وتيارات ومكونات الشعب العراقي ، ولسنا بحاجة أن نلغي خصوصيتنا لنثبت وجودنا ، فالكورد الفيلية أشهر من نار على علم يتباهى بهم العرب قبل الكورد ، يتباهون بهم لأنهم قدموا للعراق من سمعة طيبة وتضحيات مالم يستطع تقديمه جميع مكونات الشعب العراقي . فمثل هذه التصرفات يجب مراجعتها وتصحيحها كي يبقى هذا المكون الرائع ينبض بالحياة . من حقنا أن نعتز بكياننا الكوردي ومن حقنا أن ندافع عن تركيبتنا مهما كانت الظروف متقلبة لأن تلك هي مسؤوليتنا أمام أجيالنا يجب الانتباه إليها .
kamil.salman@gmail.com
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 424

الكورد الفيلية والاخلاص المتطرف...

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183044552069

الكورد الفيلية والاخلاص المتطرف...
ضياء كريم

الشعب العراقي في جميع اطيافه ومكوناته وشرائحه يشهد باخلاص وتفاني الكوردي الفيلي اين ما تواجد, في عمله او نشاطه في التنظيمات السياسية والاجتماعية, والامثلة كثيرة حول المديح للكورد الفيلية من قبل جميع الانتمائات منها الدينية بجميع مذاهبهم والعرقية بكل انتمائاتهم, لا اعتقد هناك مكون عراقي يحمل اية نوع من الحقد على الفيلية, حيث البعض

منهم (الفيليون) وللاسف متطرفون في اخلاصهم, وسوف اتطرق الى مثلا صارخا يثبت هذا التطرف في سياق هذا المقال.
الكوردي الفيلي عمل وساهم ومنذ تاسيس الدولة العراقية في جميع مفاصل الحياة اليومية في العراق, التنظيمات السياسية وفي جميع الاحزاب الفاعلة الوطنية والكوردستانية والدينية, وكذلك ساهموا بشكل فعال في تأسيس بعض هذه الاحزاب وقدموا خيرة شبابهم من اجل عراق حر وديمقراطي وكذلك من اجل كوردستان حرة , و لهم دور كبير في الاقتصاد والبناء , في الاسواق العراقية(الشورجه) الاستيراد والتصدير, وايضا المناطق الصناعية في بغداد(شيخ عمر) في مجالات التعمير والنقل, كل هذه المفاصل وغيرها الكثير تشهد بجهود وفعالية الكورد الفيلية.
الفيلي عمل بكل اخلاص في كل تلك المجالات التي ذكرتها, لم اجد احدا يوما يشكو من تصرف كوردي فيلي غير لأئق او غش في عمل ما, السياسي الفيلي هو اول من يتقدم في التضحية وتشهد جميع الاحزاب الوطنية العراقية والكوردستانية هذا الامر, وهدفهم هو دائما الاخلاص وليست المناصب, يعملون بكل نكران ذات تصل احيانا الى التطرف في اخلاصهم, وبعضهم للاسف قد يتجاوز على الفيلية انفسهم من اجل ارضاء مسؤله التنظيمي وهناك امثله على ذلك عشتها وشاهد بنفسي عليها اذكرهنا مثالا واحدا حدث مؤخرا.
قبل ايام قام احد ضعاف النفوس والشاذ عن المجتمع العراقي, وفي احد المواقع التواصل الاجتماعي بالتجاوز على الفيلية و وصفهم بعديمي الشرف والخيانه وبشكل سافر, واكد في حديثه انه لم يستثني احداً من الفيلية, هذا الشخص النكرة يبدو بانه ينتمي الى تنظيم كوردستاني ذلك التنظيم ايضا له اعضاء فاعليين من الفيلية, وقد قام احدهم بنشر تسجيل بائس هدفه تبرئة ذلك النكره ويبدو لنا ان هدفه كان فقط لأرضاء تنظيمه او مسؤله الذي قد يكون له قرابة مع ذلك النكرة لكي يثبت لهم اخلاصه حتى لو كان على حساب شرف الفيلية,(اللقاء كان في منزل احد مسؤلي احدى التنظيمات الكوردستانية) هل هناك اكثر من هذا التطرف في الاخلاص؟
المشكلة انه يعتقد لقد قام بعمل جبار للكورد الفيلية بالبحث عن الشخص الذي تجاوز, ولكن قدمه لنا بانه بريء من ما قام به و بشكل لا يمكن ان يقبله اي عاقل, حيث هناك الكثير اكدوا لنا انه قام بمثل هذا الفعل مرات عديدة, نعم هكذا تذهب جهود الفيلية بالمنفعة لغيرهم, ويبقى الكوردي الفيلي جسرا ومعبراً وسلماً لتسلق الاخرين, والاغرب من ذلك يُطعن بشرفهم من اشخاص لا يستحقون ان نسميهم بشراً.
لقد تلقينا اتصالات ومراسلات كثيره من الاصدقاء ومن مكونات غير كوردية منهم صابئه مندائين واشوريين استنكروا وبشدة مثل هدا التجاوز على المكون الفيلي اصحاب اولى الحضارات تحديدا في شرق دجلة ومنها انتشروا الكورد الى باقي اجزاء كوردستان الحبيبة, نعم التاريخ يشهد على اصالة الفيلية في العراق والمنطقة وعلى الكورد الفيلية أن يفتخروا بهذا التاريخ ولا يمكن ان يتأثروا بتجوزات اشباه الرجال .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-12
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 425

الكورد الفيلية والاصل العربي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222606551962

الكورد الفيلية والاصل العربي
بقلم(كامل سلمان)

نسمع بين فترة واخرى ادعاء بعض من الكورد الفيلية بأن اصولهم عربية بل ويذهبون الى ابعد من ذلك بأنهم من النسل العلوي تحديدا ، فنرى ممن يحسبون انفسهم شيوخ في القبائل الفيلية ارتدائهم للدشداشة والعقال معتقدين جازما بأصولهم العربية ، ومن يقف وراء ذلك هم بعض شيوخ القبائل العربية المعروفة ،، هنا نرجع قليلا الى التأريخ ، وفي بدايات العصر الاموي فقد كتب الشاعر الاموي مالك ابن الريب قصيدته الاشهر في تأريخ الادب العربي (مرثية مالك بن الريب) هذا الشاعر المتوفي سنة 57 هجرية فقد رثا نفسه قبل موته ، وقد كان في غزوة مع والي خراسان ابن عثمان ابن عفان وعند عودته من خراسان الى اهله في الحجاز مرض مرضا شديدا قبل وصوله الى اهله في الحجاز فكتب قصيدته الطويلة ثم توفي ، وجاء في احدى ابيات هذه القصيدة ماهو دليل قطعي الى اصالة الكورد الفيلية واثبات انهم هم اهل العراق الاصلين ، وفي هذا البيت الشعري يقول الشاعر
أقول وقد حالت قرى الكورد بيننا
جزى الله عمرا خير ماكان جازيا
هنا يذكر الشاعر الموقع الذي توفي فيه قبل دخول اراضي العراق
وفي هذا البيت الشعري تظهر لنا مجموعة حقائق
الحقيقة الاولى : ان الطريق البري الذي يربط الجزيرة العربية بخراسان (حاليا ايران) عن طريق العراق هي الاراضي الممتدة من شمال العمارة الى شمال خانقين وهي الطريق الوحيد المستخدم بين ايران ووسط وجنوب العراق منذ القدم وحتى يومنا هذا وهي اراضي لم يسكنها غير الكورد ، وفي عهد الدولة الاموية لم تكن هناك مدن بغداد والكوت وديالى لإن هذه المدن تأسست في زمن الدولة العباسية وكل ماكان موجود في ذلك الوقت هي المدن الكورية القائمة حتى يومنا هذا على الجانبين الايراني والعراقي .
الحقيقة الثانية : كلمة قرى وحسب المفهوم القرآني وقواميس اللغة في العهد الاسلامي الاول هي بمعنى المدن التي تسكنها قبائل ذات ثقافة وعادات وتقاليد ومعتقد مشترك وما خالف ذلك فتسمى مدن (راجع التفاسير) ، اذا كلمة القرى التي اشار اليها الشاعر هي المدن الكوردية الممتدة حتى الجزء العربي من العراق أنذاك لأن العرب المستعربة هي القبائل التي كانت تسكن جنوب نينوى امتدادا الى الانبار والكوفة وحتى البصرة قبل الدخول العربي الى اراضي وادي الرافدين اي ان اكثر من نصف مساحة العراق في ذلك الوقت كانت اراضي كوردية وشعبها هم الكورد ولكن المعادلة تغيرت بعد سقوط مملكة كسرى والفتح الاسلامي .
الحقيقة الثالثة : ان المدن الكوردية التي ذكرها الشاعر هو دليل يناقض ماذهب اليه بعض المؤرخين من ان الكورد كانوا عبارة عن أقوام متنقلة (رحل) ، فهنا يذكرهم ويذكر قراهم ومدنهم واستقرارهم في هذه الاراضي وهذا يعني انتماءهم لهذه الارض قبل الاف السنين .
اذا الكورد الفيلية هم اصل اهل العراق وهم موجودون قبل الدخول العربي للعراق فمتى اصبح الكورد من اصول عربية. ولا استبعد بناءا على ذلك ان تكون الكثير من القبائل العربية هي من اصول كوردية ،،، اضف الى ذلك ان الزي الكوردي قديما وحاضرا هو (الصاية والچراوية) وقد كان يعتقد بأن(الصاية والچراوية) هو زي بغدادي عربي وهذا تناقض أخر لأن الزي العربي والتركي والفارسي المحيطين بالعراق ليس لديهم هذا الزي لا تأريخيا ولا حاضرا ، وعندما أحتل الانكليز بغداد في الحرب العالمية الاولى تخلى البغداديون العرب عن (الصاية والچراوية) ولبسوا السدارة والبنطلون والجاكيت بينما احتفظ الكورد الفيلية بهذا الزي (الصاية والچراوية) حتى يومنا هذا . فهل نحتاج ان نثبت انفسنا بأننا عراقيون فندعي بأن اصولنا عربية ونحن الاصل. لذا وجب علينا ككورد فيليون ونحن امتداد للأمة الكوردية ان نستقتل حتى نثبت للجميع كل هذه الحقائق ونكون دائما المواطن رقم واحد لأن العراق عراقنا بلا ادنى شك .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 426

الكورد الفيلية والالعاب الرياضية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213185304552321

الكورد الفيلية والالعاب الرياضية
ا . د . قاسم المندلاوي .

تدل الاكتشافات و الاثباتات الاثرية والدراسات التاريخية بان الكورد الفيلية من الشعوب الاوائل الذين اهتموا بالالعاب الرياضية و مارسوا المصارعة و الملاكمة و المبارزة و العاب الخيل و الفروسية و تمارين بدنية و قتالية في حياتهم اليومية وكذلك خلال المهرجانات و الاحتفالات التي كانت تقام بمناسبات مختلفة ” دينية و شعبية وعسكرية ” ، ونظرا لجغرافية مناطقهم ” التي تمتد من شرق دجلة في وسط وجنوب العراق حتكرمنشاه و ايلام و مهران و خوزستان في ايران ” والعوامل الطبيعية و المناخية من جبال و وديان وسهول خصبة وغابات و وفرة المياه ساعدت على هجرة اجدادهم الكاشيين والايلاميين من جبال ” زاكروس الى تلك المناطق واستقروا فيها و اكتشفوا الزراعة و تربية المواشي و انتاج المواد الغذائية و استطاعوا بناء امبراطورية كبيرة وقوية ذات حضارة متقدمة قبل حوالي 5000 قبل ميلاد السيد المسيح ” ع ” بيرآميه ” 14 ” وقد امتازوا بشجاعة وقوة بدنية عالية ومهارة قتالية متفوقة ، وكانوا مصدر تهديد دائم لمملكة آشور” والتر هينتز ” 3 ” و يذكرالمستشرق ” ادموندز ” 12 ” الكاشيون هم الاصول الاولى للكورد الفيليين .. علماء الاثار كانوا يدعونهم باسم ”كاسي – كاساي – كاسيت ” وهم من القبائل التي سكنت جبال زاكروس ” موطنهم الاصلي ” منذ الاف السنين قبل الميلاد ، و دام حكمهم مدة تقارب ستة قرون منذ عام 1746 وحتى 1171 قبل الميلاد و قد كان حدود امبراطوريتهم تمتد حتى سواحل البحر الابيض المتوسط ” وهناك معالم اثرية عريقة للحضارة الايلامية و الكاشية و الميدية في هذه المناطق مثل ” قبور ملوك الميديين والكاشيين و المنقوشات الاثرية التي تشير الى عصرهم الذهبي ” باسيل نيكيتين ” 8 ” واكد عالم الاثار ” بوتس ” 13 ” انه نتيجة رقي الحضارة الايلامية فان جوانب عديدة من حياة الامبراطورية الاخمينية مثل شكل الالبسة و كيفية ادارة الدولة قد تاثرت بالحضارة الايلامية لدرجة ان الاخمينيين استخدموا الابجدية الايلامية ، وخلال التنقيبات في مدينة ” سوسه ”كشفت عن مساكن لمجتمعات زراعية و اواني و ادوات مصنوعة من الفخار المستخدمة لاغراض عديدة بعض هذه الاواني كانت ملونة و بعضها الاخر محلى باعمال الزخرفة ، كما تم اكتشاف لوحات طينية في مدينة ” سوسه ” تحمل سجلات مكتوبة بكتابة تصويرية ” والتر هينتز ” 3 ” وهناك ادلة و شواهد عديدة وردة في عدد من المصادر على اهتمام الكورد الفيلية بالمصارعة والمبارزة و الفروسية والملاكمة و السباحة والصيد ” قاسم المندلاوي ” 4 ” ، وكانت المصارعة من الالعاب التي انتشرت لدى الاقوام الكوردية انذاك بدليل ان الكلمة الكوردية ” البهلوان ” وتعني المصارع – بالعربية ، وان هذه الكلمة مشتقة من ” اللغة البهلوية ” وهي لغة قوم اطلقت عليهم صفة ” بهلوان ” الشاهنامة الفردوسي – عن ” مؤيد عبد الستار ” 1 ” وكان الفردوسي يجيد ” اللغة البهلوية ” وقد نظم ملحمته الشعرية بالاعتماد و الاقتباس منها وكانت هذه اللغة هي لغة سكان هضبة أيلام وبلاد الكورد انذاك ، و هناك راي أكيد في اطلاق هذه الصفة اي ” بهلوان ” على العيلاميين نظرا لما كانوا يتمتعون باجسام قوية واتقانهم فنون القتال والمبارزة و المصارعة حتى اصبحت صفة ” بهلوان ” تطلق على من يجيد العاب الجمناستيك و الاكروباتيك ” نفس المصدر السابق ” و في المخطوطات السومرية القديمة جاءت كلمة ” البيلي او الفيلي ” بمعنى ” المحارب او الشجاع ” عبد الواحد الفيلي ” 9 ” كما يؤكد علماء اللغة على

ذلك ، و يذكر المستشرق البريطاني جورج كرزون " المجلد الثاني من كتابه التارخي " ان كلمة " الفيلي تعني " الثائر و المتمرد " و يتفق معه في الراي المستشرق " هنري فيلد " 10" في مؤلفه " معرفة الاجناس البشرية – 1987 بيروت " بان كلمة " الفيلي او بيلي " هي قديمة و تعني " الشجاع ، الثائر ، المتمرد " ، و حسب المصادر التاريخية ان الكورد الفيلية كانوا في صراع دائم ضد الاعداء و الطغاة " محمد امين زكي " 6 " ما جاء انفا من اوصاف و مصطلحات يرمز الى قوة شخصية الكورد الفيلية و كدليل ومؤشر واضح لقدراتهم البدنية العالية والشجاعة الفائقة والارادة الصلبة منذ تلك العصور القديمة ، وقد اهتموا اهتماما كبيرا بالالعاب الرياضية التي كانت تهيئهم جسديا ونفسيا لتحمل ثقل الصراع المرير مع قساوة الطبيعة الباردة شتاءا ، كذلك في دفاعهم المستمر ضد الاعداء و الغزاة و الظالمين " قاسم المندلاوي " 2 " ، وهناك ايضا اسماء مدن فيلية لا تزال تحمل صفة المصارعة مثل مدينة " شار زور " و تعني بالعربية " مدينة المصارعة او مدينة القوة " وقد سميت بهذا الاسم لانه كان قديما تقام فيها مسابقة المصارعة و المصارع الذي يفوز في المنازلة يصبح حاكما على المدينة لذا سميت بهذا الاسم او بسبب شهرة هذه المدينة الكوردية الفيلية بمصارعين اقوياء ، وقديما كان يطلق على غالبية ارض جنوب كوردستان اسم " شهرزور " اي مدينة الاقوياء " محمد مندلاوي " 11 " وفي يومنا نجد اثباتات وشواهد اخرى ملموسة عن البنية الجسدية القوية لدى ابطال الكورد الفيلية من خلال فوزهم باوسمة متنوعة في المصارعة ورفع الاثقال " في البطولات الدولية و الاولمبية وهم يمثلون " ايران او تركيا او سوريا او العراق " لان بلادهم "كوردستان " محتلة من قبل تلك الدول ظلما ، و هناك بقايا لبعض آثار لتلك الالعاب الرياضية التي حافظت على استمرارها وحيويتها و الى يومنا ، وعلى سبيل المثال " الزورخانة و العابها " وهي لاتزال منتشرة في اغلب المدن الكوردية الفيلية في شرق كوردستان مثل " كرماشان و ايلام و مهران و لورستان و شار زور وغيرها ويمارس فيها الشباب و حتى الكبار التمارين و الالعاب ، فضلا عن اندية الكورد الفيلية في بغداد وبدرة و خانقين في صناعة ابطال دولين في المصارعة و رفع الاثقال والملاكمة وغيرها .... لقد امتاز الكورد الفيلية وكما اشرنا اعلاه باجسام قوية نظرا لظروف حياتهم المعيشية و بيئتهم الجغرافية و المناخية و الجبلية والى جانب اهتمامهم بالالعاب الرياضية والمهرجانات والاحتفالات الشعبية والعسكرية مارسوا ايضا الزراعة وتربية المواشي والحرف و الصناعات اليدوية المختلفة " عبد الجليل فيلي " 5 " ، ويعتبر الكورد الفيلية اول من أهتموا بالتجارة في بلاد الرافدين ، ويذكر المؤرخ العالم " هينتز " 3 " في عام 4200 قبل الميلاد بنى الايلاميين او العيلاميين مدينة " شوش او سوس " على نهر كارون وفي ارض زراعية خصبة ، وكانت هذه المدينة عاصمة لدولتهم و مركز حضارتهم في العلوم والثقافة والادب الكلاسيكي و الموسيقى و الفنون الاخرى ، وهي من اقدم المدن التاريخية في العالم " وتقع على بعد اكثر من 130 كم شمال مدينة اهواز و حوالي 40 كم شرق مدينة دزفول و كانت مركزا للايلاميين التجارية في بلاد ما بين النهرين " نفس المصدر السابق " وقد توارث الفيليين صفة " التجارة " من اجدادهم القدماء جيل بعد جيل وتجذرت هذه الصفة في شخصيتهم وحياتهم المعيشية ، بل واصبحت من الصفات البارزة لديهم في الحياة ، حتى انهم مارسوا " مهنة الحمالة " في سوق " الشورجة " ببغداد وكانوا يحملون البضائع الثقيلة جدا على ظهورهم " وهو دليل آخر على قوة اجسامهم ولياقتهم النفسية والصحية الفائقة و قدرتهم العالية في الصبر وشدة تحمل العمل المرهق ومخاطره ، ولم يخجلوا من ممارسة هذه المهنة الصعبة " لانهم كانوا يؤمنون بان العمل " شرف و رمز للنزاهة " ويكسبون قوت عيشهم من عرق جباههم ، ومع مرور الزمن ونظرا لذكائهم وشطارتهم و اخلاصهم وكانوا مصدرا للثقة بين مختلف طبقات المجتمع العراقي استطاعوا مسك زمام التجارة في بغداد و اصبحت تجارة العراق تدار من قبلهم ، كما و لهم الفضل الكبير في تفعيل حركة التجارة بين العراق و ايران و كوردستان ، قبل مجيء الطاغية صدام حسين الى سدت الحكم ... مما جاء انفا يمكننا استنتاج ما يلي : 1 – يعتبر الكورد الايلاميين و الكاشيين " اجداد الكورد الفيلية " من الشعوب الاوائل في بلاد النهرين الذين مارسوا الالعاب الرياضية وخاصة تمارين القوة والعاب قتالية " المصارعة و الملاكمة و المبارزة و الفروسية " و السباحة في حياتهم العادية و خلال المهرجانات و الاحتفالات الدينية و الاعياد الشعبية والعسكرية ومن المؤكد كان هناك اسماء كوردية يطلق على تلك المهرجانات الرياضية وان لم نتعرف عليه الان ، ولكن سيظهر قريبا بفضل التنقيبات الاثرية . 2 – الكورد الفيلية من اوائل الشعوب الذين اهتموا بالزراعة وتربية المواشي والحيوانات الاليفة وخاصة تربية الفرس وقد اشتهروا بالفروسية وسباقتها و الترويض مع الفرس واستخدموا الحمار في نقل الاشخاص و البضائع التجارية 3 – الكورد الفيلية من اوائل شعوب وادي الرافدين الذين اهتموا بالتجارة " وكانت مدينة " سوس اوشوش " مركزا تجاريا لشعوب وادي الرافدين والعلاقات التجارية مع غيرهم من الشعوب و الاقوام كالمصريين والفينيقين وغيرهم 4 — هناك الكثير من الحقائق الاثرية و التاريخية الثمينة والمهمة عن الكورد الفيلية لم تتم كشفها وقسم كبير تمت سرقتها او تحريفها اوتغيرها اوتشويهها " سوزدار ميدي – 7 " ولمجموعة عوامل و اسباب سياسية واجتماعية وغيرها ، فضلا عن الكثير من المعلومات الاثرية والتاريخية الاخرى لا تزال مغيبة والى يومنا بسبب اندثارها نتيجة لعوامل طبيعية و الحروب 5 – الكورد الفيلية يعيشون تحت كابوس الظلم والاضطهاد الممنهج من قبل الطغاة ، وهناك تعتيم كامل و مستمر و شديد على تراثهم و نشاطاتهم الرياضية و الثقافية و الموسيقية و الغنائية و الفلكلورية .. .

المصادروالمراجع : 1 – مؤيد عبد الستار " شاهنامة الفردوسي ومصادرها الكوردية " صوت كوردستان 02-04-2021 – قاسم المندلاوي " الكاشيون و الالعاب الرياضية 14-05-2021 صوت العراق 3 – والتر هينتز " دنياي كمشده ي ايلام " ترجمة فيروز فيروزنيا 1376 هجرية " 1956 ميلادية، طهران 4 ، قاسم المندلاوي " الثقافة الرياضية في ميزوبوتامية " 1970 وارشو – بولونيا 5 – عبد الجليل فيلي " اللور الكورد الفيليون في الماضي و الحاضر " 1999 السويد 6 – محمد امين

زكي ” خلاصة تاريخ الكرد و كردستان من اقدم العصور التاريخية حتى الان ” ترجمة محمد علي عوني الجزء الاول – الطبعة الثانية 1961 7 – سوزدار ميدي ” تصحيح تاريخ الكورد المحرف و المسروق ” 14-12-2013 ، عن موقع ”كوكل ” 8 – باسيل نكيتين ” الاكراد ” 1975 بغداد 9 – عبد الواحد الفيلي ” تاريخ الكورد وحضارته – مختصر من تاريخ الكورد الفيليين ” 05-07-2020 وكالة انباء برثا عن موقع ”كوكل ” 10 – هنري فيلد ” علم الاجناس البشرية ” دار العلم للمطابع و النشر 1987 بيروت – لبنان 11 – محمد مندلاوي ” ما هو المعنى الحقيقي لاسم البطل السومري كل كاميش باللغة الكوردية ” 04-08-2020 صوت كوردستان 12 – ادموندز” كرد و ترك وعرب ” ترجمة جرجيس فتح الله المحامي 1971 بغداد 13 – بوتس . د . ت ” دليل لعلم الاثار القديم بالقرب من ايلام – امبراطورية ايران الاولى ” 2012 ” 14 – بيرآميه ” تاريخ ايلام ” ترجمة شيرين بياني – تهران 1372 هجرية 15 – موقع ويكيبيدبا . .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024

وقت التدوين: 13-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 427

الكورد الفيلية والتشيع

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211221846551954

الكورد الفيلية والتشيع

اني للحقيقة اتعجب من إنسان يدعي أنه باحث ولكن لا يعول على المناقشة الموزونة التي تقنع الآخرين بشكل هادئ ورزين ومن خلال متابعتي للعديد من المقالات في الاونة الاخيرة ، لم اجد 'إلا أسلوب المغالطات والتهجم الأعمى ومحاولة إسقاط الآخرين لينزلوا الى مستوى لا يمثلهم ولا يودونه وما الهجوم المستمر على المذهب الشيعي تحت يافطة المكون الفيلي المظلوم وتعامل معهم على هذا الاساس وهو مذهب القرآن والعترة المحمدية ألا يوحي الى التعنت ليس إلا واني لا اؤمن بالتعصب المذهبي او الديني ابداً انما العقلانية في الحوار الهادف البناء والكورد الفيلية يعتزون بانتمائهم لهذا المذهب وهناك منهم من انتمى الى المذاهب الاخرى ويفتخرون بكونهم من الكورد ايضاً وساهموا في تأسيس كل الاحزاب الكوردية "الذين نكن لهم كل الاحترام والتقدير" و بكل فخر حملوا السلاح معهم دون منة وفي تقديم الدماء للدفاع عن الأهداف العليا وبذلوا الغالية والرخيص لنيل الطموحات المشتركة والعيش بسلام ومحبة مع اخوانهم من المذاهب والقوميات الاخرى المتعايشة منذ آلاف السنين ولم يمنعهم المذهب من ذلك.
إن من أهم المصادر التي يستمد منها الفقه الشيعي الامامي مادته هو الكتاب و الدستور الإلهي الخالد القرآن الكريم ، و أمّا مصدره الثاني فهو الحديث النبوي الشريف وكذلك أحاديث عترته الطاهرة (عليهم السلام) ، و لقد حرص الشيعة على

تدوين الأحاديث الشريفة و تسجيلها بدقة و أمانة ، منذ العهد النبوي إلى يومنا هذا رغم كل الصعاب و المخاطر و تكبدوا الكثير من أجل ذلك .
هذا و يوازي حديث المعصوم (عليه السلام) في الحجية و الأهمية ، فعله و تقريره .
ثمّ إنّ الفقه الإمامي الشيعي الإسلامي كما يستمد مادته من ذينك المصدرين ، كذلك يستمد من العقل في إطار خاص مثل باب الملازمات العقلية ، الملازمة بين وجوب الشيء ووجوب مقدمته ، و حرمة الشيء و حرمة ضدّه ، و حرمة الشيء و فساده ، و توقف تنجز التكليف على البيان و قبح العقاب بدونه ، و استلزام الاشتغال اليقيني البراءة القطعية إلى غير ذلك ممّا يبحث عنه في الملازمات العقلية .
كما أن الفقه الشيعي الإمامي يستمد مادته أيضاً من إجماع الفقهاء الكاشف عن وجود نص وارد في المسألة من قِبَل المعصوم (عليه السلام) و إن لم يصل ذلك النص إلى يد المجتهد ، و لم يقف على مستند ذلك الإجماع .
هذه هي أهمّ الأُسس التي يقوم عليها صرح الفقه الإمامي الشيعي الإسلامي 1 .
إذن فمصادر الفقه الإمامي هي :
1. القران الكريم : الذي لا يعدل عنه إلى غيره أبداً .
2. السنة النبوية المأثورة عن النبي (صلى الله عليه وآله) عن طريق أهل بيته الطاهرين بل سائر الثقاة .
أما السِّر في إلتزام الشيعة بما يرويه أهل البيت (عليهم السلام) فيكمن في أن ما يرونه إنما يصل إلى النبي (صلى الله عليه وآله) بسند موثوق غير قابل للنقاش .
3. الإجماع : و المراد منه إجماع المسلمين على حكم شرعي ، أو إجماع الشيعة الامامية ، فيكون هذا الإجماع كاشفاً عن وجود نصٍ واصلٍ إلى يد المجمعين و إن لم يكن قد وصل إلينا ، ثم إن الإجماع ليس حجة بنفسه بل إنما يكون حجة لكشفه عن وجود دليل شرعي لدى المجمعين .
4. العقل : و المراد منه الإدراكات القطعية العقلية التي لا يتردد فيها و لا يشك في صحتها ، كيف و العقل هو الحجة الباطنية التي يحتجّ بها المولى سبحانه على العباد ، ثم بحكم العقل الذي له صلاحية الحكم و القضاء يُستكشف حكم الشرع ، للملازمة بين حكم العقل و الشرع و استحالة التفكيك بينهما ، فمثلاً إذا استقلّ العقل بقبح العقاب بلا بيان فيفتي المجتهد في الموارد التي لم يرد فيها دليل شرعي على الحكم الشرعي ، بالبراءة أو الحلّية .
هذه هي مصادر التشريع عند الشيعة و ليس هناك مصدر آخر تعتمد عليه .
لقد قال الله سبحانه وتعالى في كتابه العزيز:" أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ " -سورة السجدة الآية (26)- .. فهل من مهتدٍ ؟
واود ان اذكركم بأن لفهم عوامل السقوط ، لا بدّ من التأمل في عوامل الإزدهار.. لأنه إذا جفّت منابع التطوّر انهارت الأُمم.
وفي هذا، يُمكن القول أن عوامل إزدهار أي حضارة وبقائها على قيد الحياة يتطلب وجود مجموعة من العوامل أهمها الوحدة الدينية والقومية بثقافتها الغير منحازة إلى أي جهة منها وتربطها حوارات هادئة بروح الوفاق و اذا فقدت عنصر من عناصرها ، تُصبح رُكاماً، ويغدو قادتها مُجرّد تماثيل لا يهابها سوى المرتعشون من أمجاد ذاك الملك وعظمة تلك البلاد ..ولك مني كل الاحترام
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-11

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 428

الكورد الفيلية وفلسطيني القدس العربية .... ذكرى متجددة للألم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230301095445471161

دياري صالح مجيد

اعتدت على متابعة العدد الشهري من مجلة العربي التي ننتظر قدومها الى بغداد في كل مرة بشغف يفوق سابقه , لأيماننا بنُبل الرسالة التي تحملها هذه المجلة العريقة التي كانت تصدر منذ عام 1958 ولاعتمادها الوسطية في الطرح والرغبة في اعادة تفسير الاحداث برؤية منطقية هادئة , وهو ما نتمنى استمراره وتطوره نحو الافضل في المستقبل .

في احدى اعداد العربي لهذا العام كانت هذه المجلة تحط رحالها في القدس التي اختيرت عاصمة للثقافة العربية . فكتبت اقلام المبدعين من كل لون وريشة لتصور لنا حجم المعاناة التي مرت بها هذه المدينة عبر تاريخها الطويل الممتلئ بالصراع والوحشية والمضرج بالدم والالة العسكرية التي خطت الملامح الحزينة لتاريخ هذه المدينة بدبابات وصواريخ المتصارعين .

اثارت فيَ تلك المقالات احساساً مليئاً بالالم لما عاناه الفلسطينيون من عملية تهجير مذلة من مدن كانت ولا تزال , على الرغم من كل ما قامت به الايادي الاثمة من محاولات لطمس الهوية , تثبت وجودهم واستدامة جذورهم التي ما زالت بعد لم تنقطع عن ثرى التراب الذي انبت الكثير من محبي السلام وكارهي العنف لغةً للتفاهم بين البشر . جاء في احدى تلك المقالات ما يلي ((القدس المدينة والوجود .... الرمز والحلم ... الاعلان الالهي بالارض المقدسة المبارك جنباتها... القدس الوجه الاخر , معاناة اهلها منذ نيف وستين عاما من الاحتلال والحصار والقهر الصهيوني وممارساته البشعة ... القدس المدينة المحتلة ... مرارة الطرد والاقتلاع ومصادرة الاراضي ...)) .

ربما لن تجد مثل هذه الكلمات دلالة لها في نفس اي عربي مهما كانت دماء الغيرة العروبية تتدفق في رأسه المليء بمشاعر التعاطف مع المقدسيين لانهم عرب , بقدر ما تجد لها دلالة في انفس الكرد الفيلية , لان من ذاق المصيبة يعرف عمق اثرها على الاخرين اذا ما عاشوها في يوم من الايام .

وبما ان الكرد الفيلية عاشوا مرارة التهجير القسري , فانهم كانوا دوما متحمسين للتعاطف مع المظلومين في القدس بالرغم من الاختلاف العرقي والمذهبي , لكن تضامنهم هذا الذي يسمو على كل الوان النفاق السياسي تقف وراءه ذكريات التهجير المريرة التي لم يخبر حجم معاناتها اي مواطن في العالم العربي , مما يجعل الضحايا وان اختلفت الوانهم واجناسهم في الهم والعذاب سواء .

تعرض فلسيطينيو القدس الى التهجير على ايدي عصابات الاجرام التي صادرت اموالهم واراضيهم وانتهكت اعراضهم , وهو امر لم ترف له ضمائر العروبيين الا بشكل ظاهري . كذلك ذات الصفحة المظلمة اُلحقت بتاريخ الكرد الفيلية في العراق حين مارست معهم عصابات الانحراف والجريمة ذات الدور وذات الاستهتار فكانت عمليات التهجير القسري والاستبعاد وراء حدود الحياة الى المجهول الذي لم نتوصل بعد الى معرفة حدوده التي رسمها اولئك الطغاة لابناء الفيلية البررة المتألقين دوما بحبهم للحياة والابداع . كذلك الالم ذاته مع مرارة الاغتصاب للاراضي وللاسف للعرض امام اعين اصحاب القضية والارض ببشاعة فاقت كل التصورات المرعبة التي يستطيع المرء استحضارها من واقع القرن العشرين في المنطقة العربية على وجه الدقة والتحديد .

لكن اللافت للنظر ان المقدسيين الاعزاء قد لاقوا ما لاقوه من قبل فئة مختلفة عنهم دينا وانتسابا وكان ذلك كله يجري في صراع واضح المعالم تحكمه ارادة الشعور بالغرابة من الاخر والتي كانت الاساس لكل الفضاعات التي اُرتكبت بحق اولئك المقدسيين , الا ان ما جرى بحق الكرد الفيلية جرى من قبل حكومة يفترض انها اسلامية وان لم تكن تؤمن بالاسلام شرعة في نهجها السياسي , كما انه جاء ازاء مسلمين وان كانوا مختلفين مع مذهب راس النظام الحكام , الا ان كلا الطرفين اللذين باشرا فعل الاجرام البشع بحق ابرياء القدس والفيلية كانا يحملان ذات الفكر العقيم في اقصاء الاخر املا في طمس معالم وجوده ومحو اثاره من ذاكرة التاريخ , دون ان يعلم اولئك بان التاريخ عادة ما يخلد ذكرى الشعوب التي لا تلين عريكتها لفعل الاستبداد وتناضل من اجل ايصال مظلوميتها الى ابعد مجالات الافاق الانسانية الرحبة محاولة نفي عامل الغرابة في التعامل مع الاخر من منطلق كونه انسانا ليس الا , ليسجل المنسحقون تحت الة القوة السلطوية المتطرفة اروع قصص الانتصارات الحقيقية وليست تلك الزائفة التي تمتلئ بها كتب التاريخ التي مجدت اناساً ما كان لهم ان يكونو ابطالاً الا في نظر الحاشية المحيطة بهم فقط.

لقد استوعب الفيلية الدرس القاسي وتعاطفوا مع المقدسيين فهل من تعاطف من اولئك مع مصائب الكورد الفيلية و ما لاقوه من الالام في الداخل والخارج ؟ امر لا نعرف له اجابة بعد على الرغم من ايماننا بان من بين المقدسيين من لو اطلع على مأساة الفيليين لقال متوهما بان الفيلية قد اختلقوا تلك الاسطورة لا لشيء الا للتشبه بالمقدسيين , ثم الا يحق لنا ان

نتساءل لماذا كل هذا التعاطف مع تلك القضية ((وهو امر يستحق التعاطف)) دون يكون هنالك ادنى شكل من اشكال التعاطف العربي وبالذات منه الرسمي مع قضية الكرد الفيلية ؟ ام ان الجرائم التي تُرتكب من قبل الصهاينة بحق الفلسطينين لا بد من الثورة عليها , في مقابل الصمت ازاء الجرائم التي ترتكبها الحكومات العربية الاسلاموية بحق الاقليات غير العربية بل والتبرير لتلك الجرائم لانها تُرتكب من قبل من يُنظر له على انه ظل الله في الارض ؟ واذا ما يطالب البعض بحق العودة للاخوة الفلسطينين وهو حق مشروع لهم , لماذا نجد ذات الصوت قد سكت ولا زال يسكت وهو مملوء بالانفة والكبرياء ازاء حق الفيلية في العودة وهو حق لا زال البعض ينكره عليهم في مدن لا تزال هي الاخرى تحمل وجه الحقيقة المقدسية لكن في اطار عراقي بحت اذ لا تزال جذور الفيلية منغرسة بعمق في تاريخ تلك المدن التي تؤشر شوارعها وبناياتها بل وتسمياتها على عمق التواجد الفيلي فيها وخير دليل على ذلك الحقيقة التي تشير الى تسمية شارع الاكراد في العديد من النطاقات الجغرافية الواقعة خارج اقليم كردستان , فما اشبه المصائب على الرغم من اختلاف المكان والشخوص والمعطيات !!.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 22-10-2010

وقت التدوين: 2023-03-01

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 429

الكورد الفيلية.. وإشكالية الأقلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508061008488391

سعد الدين ابراهيم
منُذ ثلاثة أسابيع كتب الدكتور سعد الدين ابراهيم، وهو الخبير بإشكالية الأقليات فى العالم، موضوعاً تعريفياً تحت عنوان «ماذا تعرف عن الكُرد الفيلية»
ورغم حُسن النية الواضحة فى التنبيه إلى مشكلة لا يعرف أغلب القرّاء العرب عنها كثيراً.. إلا أن الهوية التعريفية جاءت مُشوّشة اختلطت فيها أمور عديدة.. وربما أن أحد أهم أسباب هذا التعريف غير الدقيق هو ما ذكره الدكتور سعد الدين فى المقالة ذاتها، وهى حقيقة عدم معرفته بالقضية وحدودها وتاريخها، ولذلك فقد تكوّنت لديه صورة ذِهنية اختطلت فيها ملامح القضية مع قضايا كثيرة ومختلفة، وبالتالى حصل التشويش.

ورغم أن قضية الكورد الفيلية قضية لها أبعاد تاريخية تتعلق بنشوء الحضارات فى منطقة ما بين النهرين وبدايات بناء الإمارات والإمبراطوريات، ومن ثم الفتح الإسلامى، حيث تمتد جذور الكورد الفيلية إلى «الحضارة الإيلامية»، ولاحقاً وفق بعض الدراسات إلى الدولة الساسانية، والتى كانت عاصمتها «المدائن»، على بُعد 30 كيلومترا من مدينة بغداد، التى تحولت فيما بعد إلى عاصمة الخلافة العباسية، حيث إن بغداد كما نعرف ليست تسمية عربية، وإنما تسمية تعود إلى اللغات الآرية (الفارسية والكوردية)، وتعنى «عطاء البساتين» لأنها كانت فى منطقة غنية بأشجار النخيل والفواكه. وقد اتخذها تُجار الإمبراطورية الساسانية مركزاً تِجارياً قبل الفتح الإسلامى وحتى بعده.. كانت بغداد محوراً رئيسياً من محاور طريق الحرير، التى امتدت من الصين وإلى داخل الآراضى التركية الحالية.

بشكل ما فإن هذه الحقيقة قد لعبت دوراً كبيراً فى تطور الأحداث، ليس فقط بين الدولتين الصفوية والعثمانية، وصراعهما المستمر على السيطرة على هذه المنطقة، خاصة بغداد.. ولكن أيضاً بعد نشوء الدولة القومية (الوطنية)، فى كل من العِراق وإيران، شأنهما فى ذلك شأن كل دول الشرق الأوسط التى قسّمها ووضع حدودها الإنكليز والفرنسيين، دون أن يسألوا أحداً من أبنائها.

مع تصاعد الفكر القومى العربى وتحوله إلى سياسة دولة فى العِراق الحديث، خاصة فى عهد البعث، فإن الكورد الفيلية وتاريخهم أصبحوا هدفاً مُباشراً لسياسات الإقصاء والهيمنة، فقد عمدت الحكومات العِراقية المتعاقبة إلى تهجير الكورد الفيلية من مناطقهم الجغرافية، والعمل على تعريب تِلك المناطق من خلال سياسة مُمنهجة، وفى سنة 1980، وقبيل اندلاع الحرب العِراقية الإيرانية، قامت الحكومة بتهجير أعداد هائلة من عائلات الكورد الفيلية إلى إيران، خاصة أولئك الذين كانوا يسكنون بغداد، بعد تجريدهم من وثائقهم العِراقية والاستيلاء على كل أموالهم المنقولة وغير المنقولة.. عمليات التهجير استمرت ما يقرب من عشرة سنوات، وأحدثت دماراً فى النبية الاقتصادية والثقافية، وشكّلت تهديداً وجودياً مُباشراً

للكورد الفيلية.

ولعل قيام الحكومة العِراقية باحتجاز مئات الآلاف من الشباب واستخدامهم كفئران تجارب فى مختبرات صناعة الأسلحة الكيمياوية، دليلاً واضحاً لأهداف ومنهج مشروع جديد، بذل الرئيس صدام حسين جُهداً كبيراً فيه، وهو مشروع «تعريب التاريخ العِراقى ما قبل الإسلام»، حيث صدرت كُتب كثيرة تؤكد أن الإمبراطورية الآشورية كانت عربية.. هكذا بجرة قلم دون أية دراسات أنثروبولوجية!!

المهم أنه عِند حصول التهجير الجماعى للكورد الفيلية إلى إيران، فإن السُلطات هناك وفّرت لهم الحد الأدنى من الحماية، والطعام باعتبارهم لاجئين عِراقيين، ولم تمنح أحداً منهم الجنسية الإيرانية، لأنهم وفق قوانين الدولة الحديثة فهم ليسوا مواطنين إيرانيين. وهكذا بقى هؤلاء دون أوراق ثبوتية، رغم مرور عقود. وللأسف فإنه رغم سقوط الحكومة العِراقية السابقة نتيجة التدخل الأمريكى، فإن مصير مئات الآلاف من الكورد الفيلية ما زال مُعلقاً، كما أن هناك حقيقة مؤلمة أخرى، وهى أنه رغم اعتراف البرلمان العِراقى والمحكمة العِراقية العُليا باعتبار مأساة الكورد الفيلية قضية إبادة جماعية، (جينوسايد) ارتكبها النظام السابق دون وجه حق، فإن مصير الشباب منهم الذين اختفوا فى غياهب السجون العِراقية ما زال مجهولاً، ولا تتعاون حكومات ما بعد السقوط لحل لُغز هذه التراجيديا.

والخُلاصة، هى أن الكورد الفيلية، واستناداً إلى جذورهم التاريخية إلى «الإيلاميين»، وهم إحدى أولى حضارات منطقة ما بين النهرين، فهم يُشكلون البنية الأنثروبولوجية الأولية للقومية الكُردية.. وتُعتبر لهجتهم هى أساس اللغة الكُردية التى تطورت فى المناطق الأخرى شمالاً وغرباً، إلى لهجات مختلفة، بفعل تفاعلها مع لغات الأقوام الأخرى.

وهذه الحقيقة الأنثروبولوجية يعترف بها كل المثقفين والقادة السياسيين الكُرد، وهم بذلك يستخدمون تاريخ التطور السياسى فى مناطق الكُرد الفيلية المُقسمة الآن بين العِراق وإيران أساساً لفهم تطور الفكر القومى الكُردى.. لكن فى المقابل فإن تمركز الاهتمام الدولى على مناطق إقليم كوردستان الحالى بسبب بُعدها عن العاصمة بغداد، وحصانتها الجغرافية (الطبيعة الطوبغرافية الجبلية والطقس البارد والحفاظ على التراث الكوردى)، جعلت هذه المناطق تظهر وكأنها شبه مستقلة عن مناطق الكُرد الفيلية التى تقع فى مناطق سهول، وذات طقس أقرب إلى باقى مناطق العِراق، إذ إنها مناطق تقع فى وسط شرق العِراق، ابتداءً من مدينة خانقين ومروراً بمُدن شهربان، وجلولاء ومندلى والبدرة والحى والنعمانية وغيرها، هى موزعة فى ثلاث محافظات عِراقية هى ديالى، وواسط وميسان، بالإضافة إلى العاصمة بغداد.

وفى تاريخ العِراق الحديث فإن الحقيقة التى يعرفها كل الكُرد فى العالم، وهى أن الكُرد الفيلين كان لهم الدور البارز والمُباشر فى تطور مفهوم القومية الكوردية، وأنهم ساهموا بشكل رئيسى فى تأسيس الحزبين الرئيسين فى كوردستان العِراق، وهما الحزب الديمقراطى الكُردستانى بقيادة مصطفى البرزانى، وحزب الاتحاد الوطنى الكوردستانى بقيادة الرئيس الراحل جلال الطالبانى، ولا يزال الكُرد الفيلية يشغلون عدداً كبيراً من أعلى قيادات الحزبين الحاكمين فى إقليم كوردستان.. وفى الحقيقة فإن الفقرة 140 من الدستور العِراقى كان الهدف منها توسيع مناطق إقليم كوردستان، ليشمل مناطق الكورد الفيلية، لكن هذه الفقرة ما تزال تنتظر التطبيق، والحكومة العِراقية لا تزال لا تُبدى المرونة فى إيجاد آلية ممكنة لتطبيقها.. وليس لديها بديل واقعى ولا مشروع جامع لكل العِراق فى ظل الطائفية والتشرذم.

نتيجة كل هذا يُبقى الكورد الفيلية، يُعانون من الإقصاء والهيمنة، وتُبقى قضيتهم أقرب إلى قضية أقلية، ضمن البنية الاجتماعية والسياسية فى العِراق.. وهذا كان موضوع المؤتمر الثالث للكُرد الفيلية، الذى انعقد فى مقر برلمان الاتحاد الأوروبى فى بروكسل بتاريخ 12 أبريل هذا العام، حيث كانت للدكتور سعد الدين إبراهيم مشاركة مُهمة إلى جانب باحثين قانونيين من هولندا والنمسا والعِراق.

وتعليقى على هذه الإيضاحات من الأخ أكرم حواس، يُقر د. سعد الدين إبراهيم بأن الكُرد أدرى بتاريخهم، وبشؤون دُنياهم فى الوقت الحاضر، وأعتذر عن أى أخطاء أو توصيفات غير دقيقة فى مقالى الذى نشرته «المصرى اليوم» القاهرية، بتاريخ 21-04-2018، بعنوان «ماذا تعرفون عن الكُرد الفيلية؟» وأشكر الدكتور أكرم حواس، وزُملاء كُرد آخرين أسهموا فى توضيح جوانب إضافية لإسهامات ونضال الكُرد الفيلية فى تاريخ العِراق الحديث.. فلهم كل شكرى وتقديرى..

وعلى الله قصد السبيل.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.almasryalyoum.com 19-05-2018
وقت التدوين: 2023-05-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 430

الكورد الفيليون ابناء الرافدين هل تتبرع بهم الحكومة الى ايران

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304072821471694

مؤيد عبد الستار

منذ قيام الدولة العراقية عام 1921 م حتى اليوم ، عانى الكورد الفيليون شتى انواع الاضطهاد ، لا لشيء الا لان خطوط الحدود التي قسمت بلادهم بين ايران والعراق جعلتهم يتفرقون بين نظامين ،نظام المملكة العراقية ونظام المملكة الشاهنشاهية – ايران – وظلت خطوط الحدود مثار خلاف رغم المعاهدات التي عقدت بين المملكتين من اجل رسم الحدود ، وكان اخرها معاهدة الجزائر التي عقدها الشاه مع صدام في الجزائر عام 1975 م ، وكانت سابقا معاهدة ارض روم ومعاهدة سعد اباد بين ايران وتركيا من المعاهدات المبكرة في هذا الشأن ، ولم تصل الى نتائج واضحة.

وظلت الدولة الاقوى تفرض الحدود التي تريدها امتدادا من البصرة الى حاج عمران.

ولما كانت ايران اقوى من العراق ، وقدراتها العسكرية اكبر وكان حلف السنتو يدعمها لانها كانت تحظى بدعم حلف المعاهدة المركزية ودعم اكبر دولتين في المنطقة هما السعودية والباكستان، كانت تفرض خط الحدود الذي تريد ولا تلتزم بالاتفاقيات المعقودة بينها وبين العراق .

ونحن نعرف كان هناك خلاف على مدينة الموصل ايضا ، فعند تشكيل الدولة العراقية كانت الحدود بين تركيا والعراق مثار خلاف بين دول الحلفاء التي قسمت تركة الرجل المريض تركيا العثمانية وفق معاهدات سايكس بيكو ومعاهدة لوزان ، فاصبح لواء الموصل من حصة الدولة العراقية رغم مطالبة تركيا به باعتباره لواء تركيا ، فكانت العرائض التي نظمتها بريطانيا بتواقيع المواطنين العراقيين وخاصة الكورد مقابل وعودها بدولة كوردية ، اثرها في انضمام لواء الموصل الى العراق
.

وسارعت الحكومة العراقية الى اعتبار لواء الموصل جزء من العراق وابناء الموصل من التبعية العثمانية عراقيين ، بينما لم تعتبر الكورد الفيليين في وسط وجنوب العراق وبغداد عراقيين اصلاء ، بل منحتهم الجنسية العراقية على اساس انهم من التبعية الايرانية اي مواطنين درجة ثانية بينما اعتبرت ابناء الموصل الذين يحملون الجنسية العثمانية عراقيين درجة اولى.

والهدف من ذلك معروف ، هو اضعاف الشعب الكوردي ، من خلال ضرب اكبر تجمع كوردي في العراق لان الكورد الفيليين يشكلون كثافة سكانية في بغداد ولهم يد طولى في اقتصاد العراق من خلال سوق الشورجة التجاري الشهير ، والمدن العراقية الاخرى مثل مندلي وجلولاء وخانقين وبدرة وزرباطية وجصان وعلي الغربي وكميت ... الخ.

وعلى هذا النهج كانت الحكومة العراقية تنهج مع الايزديين والشبك لتدعي انهم ليسوا كوردا وانما هم اقوام اخرى مجهولة الهوية اوعربية او طوائف قائمة بذاتها دون رابطة تربطها بالشعب الكوردي احد اكبر شعوب الشرق الاوسط ، من اجل قضم هوية الشعب الكوردي وسلب اراضيه مثلما فعل النظام السابق مع كركوك ، وخانقين .

وفي الوقت الحاضر وبعد التغيير الذي حصل في العراق وزوال النظام الدكتاتوري السابق تحاول بعض اجهزة الدولة اللعب بالنار من جديد في محاولة لعرقلة منح الكورد الفيليين حقوقهم المشروعة ، من اوراق ثبوتية واعادة ممتلكاتهم وحقهم في التمثيل في المؤسسات الحكومية ، وتحاول بعض الاوساط الحاقدة على الشعب الكوردي نزع صفة العراقية عنهم

واعتبارهم ايرانيين تارة وصفويين تارة اخرى ، وهم يجهلون بانهم يقدمون بعملهم هذا حجة قوية لايران كي تدعي بان هؤلاء العراقيين الكورد ، ومدنهم، ايرانيون ومن ثم يجب تغيير خط الحدود الفاصل بين البلدين ليشمل مدن الكورد الفيليين من خانقين وجلولاء ومندلي وبدرة وجصان وغيرها لالحاقها بايران مثلما فعل الشاه وغير خط الحدود ليشمل شط العرب وفق اتفاقية الجزائر سيئة الصيت فاستخدم ورقة الشعب الكوردي في هذا الشأن ونجح في ضم نصف شط العرب، فهل سيمنح البعض من الساسة العراقيين ايران حجة اخرى لتاخذ مدن عراقية اخرى باعتبار ان سكانها ايرانيون وليسوا عراقيين !!!
نامل ان تاخذ الحكومة العراقية والبرلمان العراقي قضية الكورد الفيليين على محمل الجد والا فان مثل هذا الانتقاص من حقوقهم الوطنية واستمرار تعرضهم للظلم سيفرض ظروفا معقدة وقد تصبح القضية الكوردية الفيلية قضية اقليمية وتخضع للتدويل وبذلك سينفتح جرح آخر على وطننا وشعبنا بسبب بعض الطارئين على السياسة في الحكومة والبرلمان لايصيخون السمع للمطالب العادلة للشعوب العراقية ومازالوا يصرون على نظرتهم البالية للشعوب وحقها في العيش الكريم في عصر المتغيرات الكبرى.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: ايران

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 26-05-2008
وقت التدوين: 2023-03-04
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 431

الكورد الفيليون الشيعة والعرب الشيعة بين قانوني جهرم ورفحاء

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214109552387

الكورد الفيليون الشيعة والعرب الشيعة بين قانوني جهرم ورفحاء
جهرم ورفحاء معسكري إيواء يقع الأوّل منهما في إيران فيما يقع الثاني بالسعوديّة، في الأول عاش كورد فيلييون وهم من الطائفّة الشيعية فيما عاش في الثاني عرب من الطائفة الشيعية أيضا. الكورد الفيلييون تمّ تهجيرهم بمئات الآلاف بشكل منظّم وغير إنساني إبتداءا من الرابع من نيسان / أبريل 1980 حتّى العام 1992 ، بعد أن صادر النظام البعثي الفاشي أملاكهم المنقولة وغير المنقولة ووثائقهم الثبوتية وشهاداتهم الدراسيّة، وغيّب حينها ولليوم ما يقارب الستّة عشر ألف شابّة وشابّ منهم. وقد أصدر النظام البعثي حينها سلسلة قرارات غير إنسانيّة ومخالفة لكل القوانين والأعراف الدوليّة كتطليق الزوجة الكورديّة الفيليّة من زوجها العراقي غير المهجّر أو العكس، ما تسبّب بتدمير عوائل بأكملها علاوة على كون التطليق القسري هذا تسبّب مع الحروب الحمقاء للنظام والحصار القاسي على شعبنا في تدمير النسيج الإجتماعي للمجتمع بضربه أسس هذا النسيج أي العائلة المتماسكة.
الكورد الفيليّون هؤلاء وهم كما عرب الجنوب شيعة أثني عشريّة، عاشوا في مختلف المخيّمات التي أقامتها حكومة جمهورية إيران الإسلاميّة لهم في مختلف المحافظات الإيرانيّة، ويبقى (معسكري جهرم وجيرفت) الأشهر والأكثر عمرا من البقيّة. في

تلك المعسكرات عاش المهجّرون الكورد الفيليون عقوداً طويلة محرومين من حياة آدمية تليق بالبشر، وحتّى الوثيقة الممنوحة لهم من قبل السلطات الإيرانيّة كانت للتعريف فقط ولا سند قانوني لها. هناك في تلك المخيّمات ضاعت أجيال وأجيال، وهي تحلم يوما بالعودة لبلدها وتعويضها عما فقدته، ولتتعرّف على المصير الذي لحق بشبابها الذين إنقطعت أخبارهم لليوم. هناك كان البؤس هو سيّد الموقف، وهو الذي لفّ ولا يزال يلفّ عشرات الآلاف من الكورد الفيليين المهجّرين، أو من أولئك الذين عادوا طوعا الى الوطن بعد الأحتلال الأمريكي و " أنهيار " النظام البعثي الفاشي.
لقد أستنطق الدستور العراقي في ديباجته عذابات الكورد الفيليين، وإعتبر البرلمان العراقي في قراره الرقم (18) لسنة "2011" بتأريخ 2011/8/1 ، وإستنادا الى قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا، والذي صادق عليه رئيس الجمهورية بموجب القرار رقم (6) لسنة 2012 بتأريخ 2012/2/8 ، على أنّ ما لحق بالكورد الفيليين الشيعة هو شكل من أشكال الإبادة الجماعية (الجينوسايد). ويبدو ومن خلال عدم تنفيذ القرارات الصادرة وعدم وضوح آليات وطرق تنفيذها، والتميز بين الفيليين وغيرهم من مكوّنات شعبنا وخصوصا العرب الشيعة المدلّلون في معسكر رفحاء، من أن هذه القرارات لا تساوي ثمن الحبر الذي كُتبت به أو أنّ حبرها جفّ حال كتابته كما تبخّرت عذابات الكورد الفيليين التي نصّ عليها الدستور بديباجته طائفيّة المحتوى.
الكوردي الفيلي الشيعي، لازال لليوم يدفع الرشى لإعادة أملاكه التي صادرها نظام البعث المجرم أمّا أمواله المنقولة فأنها أصبحت أثر بعد عين. الكوردي الفيلي الشيعي، لازال يبحث عن شبابه المغيّب لليوم دون أي بصيص أمل في معرفته عن طريقة إبادتهم ودفنهم. الكوردي الفيلي الشيعي ينظر الى الأحزاب الشيعية منتظرا صدور قانون "جهرم" لإنصافه، على غرار قانون "رفحاء" الذي أنصف حتى الطفل الرضيع أو الذي ولد في المخيّم وبأثر رجعي. الكوردي الفيلي الشيعي يريد معرفة مصير شبابه وإنصافهم، كما أنصف قانون "رفحاء" شباب معسكر الأرطاويّة ومنهم عدد لا بأس به من المحكومين بتهم جنائية وأخلاقيّة من السجناء الذين هربوا بعد الإنتفاضة الآذارية الى السعودية لينتقلوا بعدها عن طريق الصليب الأحمر الدولي الى اوربا واستراليا وأمريكا وكندا، والذين منحتهم الحكومة العراقية تعويضات سخيّة ورواتب ضخمة وبأثر رجعي بإعتبارهم سجناء سياسيين!!
أنّ سن قانون "رفحاء" لإنصاف العرب الشيعة، وعدم سن قانون "جهرم" أو "جيرفت" لإنصاف الكورد الفيليين وهم شيعة أيضا. دلالة على عنصرية الأحزاب الشيعية الحاكمة ومؤسساتها الدينية وليس طائفيتها فقط تجاه المكونات الاخرى من أبناء شعبنا. أنّ تعويض الرفحاويين بمبالغ خيالية وفتح حتى أبواب الدراسة خارج البلاد لأبنائهم، والكوردي الفيلي لازال يبحث عن حقوقه التي صودرت وأبناءه الذين غيّبوا هو وصمة عار في جبين العمائم والأحزاب والميليشيات الشيعية. كما وأنّ سكوت الكوردي الفيلي الشيعي أو هرولته وراء العمائم والأحزاب والميليشيات الشيعية، وعدم سؤاله عن سبب عدم سن قانون "جهرم" على غرار قانون "رفحاء" لأنصاف أبناء جلدته هو ذلّ ما بعده ذلّ لهذه العمائم والأحزاب والميليشيات. الإنتخابات على الأبواب، ومنح الكوردي الفيلي صوته لأي مرشح إسلامي وإن كان كورديا فيليا سواء من خلال قائمة إسلاميّة أو من خلال الكوتا، يعتبر خيانة ما بعدها خيانة لدماء شهدائنا، خيانة لدموع أمهاتنا، خيانة لحسرات أطفالنا، خيانة لآلام آبائنا. ليسأل الفيلي وهو يقاتل في الحشد الشعبي قائده : لماذا أصدرتم قانون (رفحاء) ولم تصدروا قانون (جهرم) ؟ ليسأل عضو الحزب الشيعي أو من يؤازره وينتخبه مسؤوله الحزبي : ما هو تبريركم لمنح الرفحاويين تعويضات بمئات آلاف الدولارت وأهلي لازالوا يعانون الأمرّين، وأين قانون (جهرم) الذي يجب أن يوازي قانون (رفحاء)؟ ليسأل المؤمن الفيلي الشيعي أقرب معمم اليه : لماذا لا تطالب من على المنابر بسن قانون "جهرم" على غرار قانون "رفحاء" لإنصاف أهلي أم لأننا كورد؟
أيتها الأحزاب الشيعية الحاكمة .. أيتها الميليشيات الشيعية .. أيتها العمائم الشيعية ... لن أنتخبكم لأنني لست بخائن لدماء شهداء الكورد الفيليين من أبناء جلدتي. لن أنتخبكم لأنني لا زلت أبحث عن رفات وقبور.. لن أنتخبكم لأنني لازلت أغصّ بدموع الأطفال الخائفين وهم يسيرون لأيّام بين الجبال .. لن أنتخبكم لأنني لازلت أبحث عن "چرغد" أمّي الذي عبثت به الرياح في العراء حيث نامت من تعب المسير .. لن أنتخبكم لأنني لازلت أبحث عن صور أهلي التي تبخّرت كما أجساد شابّاتنا وشبابنا .. لن أنتخبكم لأنني كوردي فيلي ذو كرامة ولينتخبكم من لا كرامة له .. لن أنتخبكم لأنكم عنصريّون.
المجد وأكاليل الغار للشهيد الكوردي الفيلي في ذكرى يوم إستشهاده.
لنورث أطفالنا والأجيال القادمة ذكرى فضاعات الهولوكست الكوردي الفيلي، ولنجعل هذه الذكرى عصّية على النسيان الى الأبد.
الخزي والعار لبعثيي الأمس واليوم من الحكّام العنصريين والطائفّيين المجرمين.
زكي رضا
الدنمارك
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 432

الكورد الفيليون حان موعد الافعال لا الاقوال

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214026552386

الكورد الفيليون حان موعد الافعال لا الاقوال

من اجل المشاركة في الانتخابات القادمة ، الامة الفيلية مدعوا بشكل مكثف الخروج الى مراكز الانتخاب (في مناطق جلولاء وخانقين ومندلي شمالاً إلى منطقة علي الغربي جنوباً مروراً بمناطق بدرة وجصان والكوت والنعمانية والعزيزية،والناصرية والبصرة والحلة والنجف والكوفة كما ايضاً بمناطق عدة من بغداد منها منطقة (عكد الاكراد في منطقة الكفاح وسط بغداد، ومدينة الصدر وشارع فلسطين شرقي بغداد والكاظمية والحرية والكرادة والمنصور ومناطق متفرقة اخرى منها ويعتزون بمقدساتهم .,والجالية المنتشرة في العالم (ولايقل اعدادهم عن المليون ونصف المليون على اقل تقدير) ويتطلب من الجميع تحشيد الابناء لايصال المرشحين الذين يمثلون فعلا الكرد الفيلية ويدافعون عن حقوقهم العامة ومصالحهم المشتركة وليس من اجل مصالحهم الذاتية ومصالح عشائرهم ومناطقهم ،ان استرجاع حقوقنا المشروعة التي لم يتم ارجاعها لحد الان وحماية مصالحنا الاساسية والمهددة للآن امر مهم تقع مسؤوليتها على من سيصل الى مجلس النواب ، بالاسلوب الديمقراطي البرلماني وصيانة وممارسة وتطوير ثقافتنا وتدوين تراثنا الغني وحمايتهما من النسيان والاندثار او الانصهار او الضياع وترسيخ هويتنا. وبناء المدارس والسماح لهم بالدراسة بلغتهم الام في المدارس الابتدائية والثانوية وخاصة مناطقهم التي فيها نسبة عالية منهم ، وتشجيع بناء المراكز الثقافية في مناطقهم.الحفاظ على مناطقنا الاصلية في العراق وحماية هويتها التاريخية والممتدة شمالا و جنوبا. والعمل من اجل ادارة مناطقهم من قبل سكانها الاصليين من الكورد الفيلية وغيرهم وبسط الامن وحماية السلام والامان في ربوعها من قبلهم. وتأهيل واعادة إعمار هذه المناطق اقتصاديا مثل معبر زباطية الحدودي المهمول من الجانب العراقي بسبب الفساد رغم الموارد المالية الكبيرة التي تجنى منها او معبرخانقين التاريخي وتصليح وتطوير البنى التحتية ومصادر المياه والطاقة الكهربائية وقطاعات الزراعة والصناعة والخدمات التعليمية والصحية وغيرها.تقديم مسودات قوانين ليقوم مجلس النواب العراقي بالغاء جميع القوانين والقرارات المعادية للكورد الفيلية الصادرة عن النظام الدكتاتوري السابق ومجلس قيادة الثورة (المنحل) بشكل قانوني وصريح وواضح.بذل الجهود من اجل استعادة الكورد الفيلية لمواقعهم الاقتصادية والثقافية والسياسية وغيرها التي كانت لهم في المجتمع العراقي في القرن الماضي.الاستمرار في الحفاظ على العلاقات الاخوية الجيدة للكورد الفيلية مع جميع المكونات القومية والدينية والمذهبية والشرائح الاجتماعية للشعب العراقي.مقاومة الفساد المالي والاداري الخبيث الذي ينخر في جسد دولة العراق والمستشري في كل مفاصلها وفي صفوف النخبة السياسية وفضح بقايا الفكر والمواقف الصدامية ضد الكورد الفيلية التي لا زالت تعشش في اجهزة الدولة. والابتعاد عن مخاطر التطرف العقائدي والتعصب العشائري والمناطقي وحماية انفسهم من عصابات الجريمة المنظمة التي تهددهم.العمل الدؤوب للتغلب على حالة التشتت في صفوف الكرد الفيلية بتحقيق التنسيق ووحدة الصف وترتيب البيت الكوردي الفيلي بالافعال العملية وليس بالاقوال فقط.

عبد الخالق الفلاح – كاتب واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 433
الكورد الفيليون في الركب الثقافي و الحضاري /2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220154578344
الكورد الفيليون في الركب الثقافي و الحضاري /2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4341 - 2014-01-21 - 00:06
المحور: القضية الكردية

الكورد الفيليون في الركب الثقافي و الحضاري
/القسم الثاني
بقلم :أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،فكافئوهم بانتهاكات بلا حدود،وهم يحصدون أفياء الوعود، في ظلِّ التحرير..وزوال الطاغية،هؤلاء هم الكورد الفيليون،صبر جميل وحبٌّ للأمة والوطن،وعزم لا ينثني في عالم العطاء دون فتور،وإن عاكسهم الزمان والمكان،وفي هذا السرد الموجز نذكر باقة ملونة من تلك المواهب التي يتمتع بها الكورد الفيليون،و من الذين حصلت على السير الذاتية لهم ،وإلّا هناك عشرات المئآت من ذوي المواهب غائبون عن وسائل الإعلام والأضواء،و الحديث هنا في هذا القسم عن إبداعات الكورد الفيليين في مجال الأدب و الثقافة فقط،آملاً أن نغطي بقية المجالات تباعاً في الأعداد القادمة إن شاء الله.
الفيليين في مجال الأدب و الثقافة:
كما يعلم الجميع إنَّ مجال الأدب و الثقافة واسع و متشعب،ولابدّ من تبويب ذلك لذا نبدأ بالشعر بكلّ أنواعه،و اللغات التي كتب بها شعراؤنا.
كان لكثير من الكورد الفيليين باع طويل في عالم الشعر الجميل بكلّ فنونه و أغراضه،وقد ذكرنا في القسم السابق ثلاثة عشر شاعراً منهم،وها نسرد حياة آخرين منهم كما وعدناكم:

ونبدأ بالأديب إبراهيم أدهم الزهاوي من مواليد بغداد لعام 1321هـ/ 1902م،و نشأ بها على أبيه فعني بتربيته،و تخرج في جامعة أهل البيت (ع)،وأحب الأدب فقرأ الكثير من الكتب و الدواوين و مال الى نظم الشعر فقاله مبكراً،بقصائده الوطنية الحماسية اللاهبة،توفي في بغداد/1962م،و دفن فيها.وقد خلف أربعة كتب.وقد ذكره علي الخاقاني في كتابه شعراء بغدادج1 ص114،وكوركيس عواد في معجم المؤلفين العراقيين ج1ص37 .

وحان لنا أن نذكر الدكتور الشاعر ماجد الحيدر الفيلي،و هو من مواليد بغداد 1960م،التحق بكليّة طب الأسنان /جامعة بغداد،وتخرج فيها عام 1984م،وهو بالإضافة الى مهنته الطّبية فهو قاص،وشاعر،ومترجم،غزير الإنتاج في الحقل الثقافي،له أحد عشر كتاباً مطبوعاً،كما نشر العشرات من القصائد والقصص القصيرة والمقالات والترجمات العلمية والأدبية في الصحف والمجلات العراقية والعربية.

ووقفة لنا مع الشاعر إبراهيم جهان بخش من مواليد خانقين لعام 1948م،وأنهى المرحلة الثانوية ليرحل بعدها الى إيران ،وواصل دراسته في معهد المحاسبة لمدة ثلاث سنوات،ليهاجر بعد ذلك الى مملكة السويد،و مازال هناك يعيش مغترباً و بعيداً عن الوطن.مارس كتابة الشعر و باللغتين العربية (فصحى و شعبي)،وباللغة الكردية – اللهجة الفيلية الكلهورية،و له ديوان مطبوع سمّاه (بيت الحزن),و قد سخّر القسم الأكبر من شعره في بيان مظلومية الكورد الفيلية.

أما الدكتور محمد تقي جون من مواليد الكوت،وهو أستاذ في كلية الآداب- جامعة واسط،و يزاول كتابة الشعر،ومؤلف جيد له سبعة مؤلفات مطبوعة.

وشاعر مُجيد آخر لنا وهو إبراهيم الخياط،صاحب ديوان (جمهورية البرتقال) الشهير، و هو من مواليد مندلي لعام 1960م،أكمل فيها دراسته الأولية،و بعد إنهائه المرحلة الإعدادية،دخل كلية الشريعة/ جامعة بغداد.و لم يواصل دراسته بسبب مضايقات النظام البائد له .

وهوالآن الوجه الإعلامي للإتحاد العام للأدباء والكتّاب في العراق،له خمسة مؤلفات ثقافية لحد الآن.

والأديب جليل إبراهيم المندلاوي،من مواليد بغداد 1973م،عاش فيها حتى عام 1991م،حيث أكمل فيها دراسته الأولية،عشق الكتابة منذ نعومة أظفاره،وبدأ بكتابة باكورة أعماله عام 1989م،حيث تخصص في مجال القصة القصيرة،و كذلك يمارس نظم الشعر و له عدة قصائد شعرية،يسكن في أربيل،نال جائزة (أدب العشق) في المسابقة الدولية (لوكالة سفنكس) عام 2011م.

و آن لنا أن نقف مع الشاعرة المبدعة زينب خالد الفيلي،و هي من مواليد بغداد لعام 1988م،أكملت فيها دراستها الأولية،ثم نالت شهادة البكالورويس في الهندسة عام 2009م،تعمل حالياً في وزارة الموارد المائية،وتجيد عدة لغات منها:الإنكليزية،والفرنسية،والعربية،و الكوردية،كانت تهوى نظم الشعر منذ نعومة أظفارها،حتى أنتجت مجموعتين شعريتين لحد الآن ،و هما:محكمة الهوى 2009م ،و رسائل تأبى الضياع 2010م.

و ما دمنا في روضة الشاعرات الفيليات نذكر الفنانة القديرة منى محمد غلام، وهي من مواليد بغداد لعام 1971م،حاصلة على شهادة الدبلوم في الإدارة سنة 1993م،وبكالورويس في كلية الفنون الجميلة / قسم التصميم/ بغداد،فهي متعددة المواهب مصممة و رسّامة و كاتبة و شاعرة ،و نالت عدة شهادات تقديرية وجوائز على ابداعاتها الثقافية و الفنية.

أما الأديب الفطحل صفاء خلوصي،ويسمى أيضاً أمير الأدب العراقي،مؤرخ،وأديب،و شاعر و صحفي،ولد في خانقين عام 1917م،كان والده عبد العزيز خلوصي حاكم ومتصرف الحكومة العراقية،إشتهر خلوصي في العراق من خلال البرنامج التلفزيوني مع العلامة مصطفى جواد في (قُل ولا تقل)، رشح في العهد الملكي ليكون وزيراً؛ خرج من العراق في بداية عام 1970م

كان أستاذاً في جامعة أكسفورد للأدب المقارَن. أصبح رئيساً للجالية الإسلامية في بريطانيا، صاحب مؤلفات عديدة ،حيث ترك لنا خمسة عشر مؤلفاً.

وشاعر آخر غنيّ عن التعريف هو الموسوعي حيدر الحيدر،و قد كتبت عنه موضوعاً في موقع الحوار المتمدن بعنوان (الحيدر:من مفاخر الثقافة الكوردية في بغداد..) و هو من مواليد الكوت لعام 1950م،حصل على بكالورويس فنون مسرحية جامعة بغداد،و هو أديب و شاعر و قاص و مسرحي،و عضو في عدة هيئات فنية و ثقافية،و من مؤلفاته المطبوعة:

الكورد و كوردستان في الشعر العربي2013م،ومحطات الحزن و الفرح :2013م،ومختارات من دفتري القديم 2013م،و حكايات و طرائف من رفوف الذاكرة 2013م،وأصداء تدوي في فضاءات أحلامي 2007م.

ونختم هذا القسم بالشاعر الملا يحيى خضر خادم الإمام الحسين(ع)،ولد في مندلي 1931م،حيث نشأ في منزل كانت لغة القرآن سائدة فيه،وصوته مألوفاً فيه حيث كان والده الملا خضر حافظاً للقرآن،ومقرئاً له،وعندما تعلم القراءة وختم القرآن وهو في سن السابعة من عمره.كانت تلاوة القرآن وتأليف القصائد الحسينية، وقراءتها ديدنه،و إشتهر بهذا الإبداع،وعُرف على مستوى البلاد بصوته الرخيم و شعره الجميل،حتى غدا علماً في هذا المنحى، و كان محبوباً لدى الأهالي،توفي 2008م،و ترك ديوانينِ ضخمينِ جمع فيهما جميع أشعاره كافة .

وهناك شعراء مبدعون آخرون من أبناء المكون الفيلي نذكرهم في العدد القادم منهم:مولود خانقيني،وكامل السورميري،و جمال الأركوازي،وسليمان داود علان، و ميران جمشيد،و كمال محمود الجول،و احمد نظر،و عباس ملا يحيى،و الموسوعي عبد المجيد لطفي،والشاعرة أمل عبد اللهي زاده،و خلدون جاويد،وفؤاد علي أكبر،والشيخ يوسف غضبان،و كاتب البحث،وغيرهم و هم كثيرون مما يدل بوضوح على روعة الإبداع التي تتأصل في كيان الكوردي الفيلي رغم آلامه

الجسام،فهو يواكب الركب الثقافي الحضاري بكلِّ ما أوتي من إبداع و فن و قوة.للبحث صلة
احمد الحمد المندلاوي
Ahmad.Alhamd2013@yahoo.com
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 434
الكورد الفيليون في الركب الثقافي و الحضاري /القسم الأول

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705230742578365
الكورد الفيليون في الركب الثقافي و الحضاري /القسم الأول
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4070 - 2014-04-22 - 07:51
المحور: القضية الكردية

المقدمة:
الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،فكافئوهم بانتهاكات بلا حدود،وهم يحصدون أفياء الوعود، في ظلِّ التحرير..وزوال الطاغية،هؤلاء هم الكورد الفيليون،صبر جميل وحبٌّ للأمة والوطن،وعزم لا ينثني في عالم العطاء دون فتور،وإن عاكسهم الزمان والمكان،وفي هذا السرد الموجز نذكر باقة ملونة من تلك المواهب التي يتمتع بها الكورد الفيليون،و من الذين حصلت على السير الذاتية لهم ،وإلّا هناك عشرات المئآت من ذوي المواهب غائبين عن وسائل الإعلام والأضواء،و الحديث هنا في هذا القسم عن إبداعات الكورد الفيليين في مجال الأدب و الثقافة فقط،آملاً أن نغطي بقية المجالات تباعاً في الأعداد القادمة إن شاء الله.110
الفيليين في مجال الأدب و الثقافة:
كما يعلم الجميع إنَّ مجال الأدب و الثقافة واسع و متشعب،ولابدّ من تبويب ذلك لذا نبدأ بالشعر بكلّ أنواعه،و اللغات التي كتب بها شعراؤنا.
كان لكثير من الكورد الفيليين باع طويل في عالم الشعر الجميل بكلّ فنونه و أغراضه،و على رأس القائمة الشاعران الكبيران معروف عبد الغني الرصافي ،و جميل صدقي الزهاوي،و هما معروفان ليس على مستوى العراق بل على مستوى العالم العربي أجمع لما لشعرهما من المتانة و القوة في فنون اللغة العربية، وهما من أعمدة الشعر العربي،و دواوينهم الشعرية تزخر بها المكتبات الرسمية و الأهلية.

وشاعر آخر غني عن التعريف هو بلند الحيدري من بغداد،درس الأدب العربي والنقد والتراث وعلم النفس، توفي عام 1996م تاركاً لنا سبعة دواوين شعرية ،و مقالات بعنوان (زمن لكلَ الأزمنة) عام 1981م.
أما الشاعر الفطري حسين مردان المولود عام 1927م،فهو ذو مخيلة متفتحة لكل ما هو جديد، مارس كتابة "مقالات" لها وقع إبداعي جديد على عالم النقد الثقافي العراقي آنذاك،عبر أكثر من مرة أن الوزن يمنعه من بلوغ أشياء صغيرة في مطاوي نفسه البعيدة ونقلها إلى الورق كما يحس. لحسين مردان خمسة دواوين من النثر المركز.وقد استمر في العطاء إلى أن وافاه الأجل في اليوم الرابع من اكتوبر عام 1972.
وحان لنا أن نذكر هنا الشاعر الأديب داري ساري من مواليد زرباطية ، ظهرت الملكة الشعرية عنده في مقتبل العمر،وأتقن اللغة العربية و الفارسية بشكل جيد إضافة لإتقانه الى اللهجات الكوردية.لقد كان داري ساري علماً بارزاً في أعلام الثقافة الكوردية،نظم القصائد باللغة الكوردية – اللهجة الفيلية.
كما مارس الأديب جليل محمد الأركوازي كتابة الشعر منذ المرحلة الثانوية 1962م،ويكتب الشعر بثلاث لغات(عربية،كوردية،فارسية)،كما يتقن اللغة التركية ،و قد قام بترجمة أسفار زكي موران من اللغة التركية الى اللغة الكوردية ،كما قام بترجمة معلقة إمرؤ القيس الى اللغة الكوردية.
وحسين صفر البياري ،الملقب ب(أُوسطة حسين) ولد في مدينة "كويسنجق في كوردستان العراق حوالي سنة 1880م،و سكن في مندلي ..كان شاعراً رومانسياً باللهجة الكوردية الفيلية،و شعره مليءٌ بالعرفان و الحنين ،لقد وفقتُ لجمع أكثر من 500 بيتاً من أشعاره الشفاهية من ذويه ومعاصريه،ومجموعة نادرة من الأمثال الكوردية التي استشهد بها أثناء أحاديثه الجميلة،توفي عام 1959م.
ومن كبار مؤلفي شعر الغناء في بغداد، الشاعر سيف الدين الولائي من مواليد بغداد،له مؤلفات شعرية كثيرة،وغنّى له كبار المطربين والمطربات.توفي هذا الشاعر في ايران بعد ما هجّره النظام البائد الى تلك البلاد.
أما الأديب شكري الفضلي، فهو من مواليد محلة الفضل ببغداد لعام 1882م ،لذلك نسب بالفضلي ، كان شاعراً و كاتباً و صحفياً مثابراً، و مهتماً بحياة الأكراد خاصة، فدرس حياتهم في العراق و تحدث عن الرجل الكوردي وبعض العادات و التقاليد الشعبية و الأمثال،و الغناء و الشجاعة و البسالة،نظم الشعر و عالجه بأربع لغات :(العربية ،و الكوردية،و التركية،و الفارسية)، توفي عام 1936م.
أما الشاعر محمد البدري فهو من مواليد بدرة لسنة 1937م،كتب الشعر باللغتين الكوردية والعربية،وصدرت له عدة مجاميع شعرية بهما،و ترجمت الكثير من قصائده الى اللغات العالمية منها الانكليزية و التركية و الفارسية و الرومانية و السريانية ،و ترجم أربع روايات للروائي المهندس خسرو الجاف الى اللغة العربية.توفي عام 2006م،تاركاً لنا 18 كتاباً مطبوعاً في ميدان الشعر والترجمة باللغتين الكوردية والعربية .
و نذكر هنا الشاعر ملا نامدار التيموري، الذي ولد في قرى قره لوس /مندلي سنة 1910م، ودخل كتاتيبها وبعد أن تعلم أوليات القراءة والكتابة،إنصرف بكليته لدراسة اللغة الفارسية،وآدابِها،و الكوردية،والتركية،وكان له شغف شديد في قراءة الكتب الأدبية الفارسية،ويتصل دوماً بشعراء زمانه،وله آراء خاصة بالشعر، وقد توفي عام 1983م،وترك لنا إثني عشر جزءاً مخطوطاً من أشعاره باللهجة الفيلية – اللرية.
و محمد دارا سلمان الشاعر الذي قرأ قصيدة كوردية في مهاباد أمام القاضي محمد و البارزاني الخالد، أثناء قيامة جمهورية مهاباد الكوردية ،والتقى بالزعيم عبد الكريم قاسم،ورافق شعراء العراق المعروفين الجواهري والبياتي و السيّاب في بعض رحلاتهم.
بدأ بكتابة الشعر عام 1942م في جريدة الكرخ،وجريدة صوت الأحرار،وبعدها في جريدة البلاد، و يكتب باللغتين العربية و الكوردية ،توفي شاعرنا 2008م، وهو يحمل أشعاره في حقيبة له.
أما الدكتور الموسوعي زاهد محمد زهدي،من مواليد الحي لعام 1930م،كتب الشعر،له عدة دواوين شعرية منها: أفراح تموز 1960 - شعاع في الليل 1962 - حصاد الغربة 1993, 1994.
وهناك شعراء مبدعون من أبناء الشريحة الفيلية نذكرهم في العدد القادم منهم الموسوعي حيدر الحيدر،وشقيقه الدكتور ماجد،ومولود خانقيني،وكامل السورميري،و جمال الأركوازي،و محمد تقي جون،وحسين يحيى المندلاوي،و سليمان داود علان، و ميران جمشيد،و كمال محمود الجول،و احمد نظر،و عباس ملا يحيى،و زينب خالد،و الموسوعي عبد المجيد لطفي،و منى محمد غلام،والشاعرة أمل عبد اللهي زاده،و خلدون جاويد،وإبراهيم جهان بخش،و فؤاد علي أكبر،و الشيخ يوسف غضبان،و كاتب البحث،وغيرهم و هم كثيرون مما يدل بوضوح على روعة الإبداع التي تتأصل في كيان الكوردي الفيلي رغم آلامه الجسام،فهو يواكب الركب الثقافي الحضاري بكلِّ ما أوتي من إبداع و فن و قوة.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ادبي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 435

الكورد الفيليون في العراق / تاريخ في ذاكرة الشجن

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230308091806472652

احمد الحمد المندلاوي

مقدمة

قبل الخوض في سرد الموضوع لابد وأن نشير الى أنَّ الكورد الفيليين في عراقنا الحبيب لهم مزايا قلّ ما تجدها في الإثنيات الأخرى في المنطقة وغيرها،وذلك لثلاثة أمور تتسم بها هذه الشريحة دون غيرها،وهي:

1- الكورد الفيليون ،من التسمية يظهر جليّاً،بأنَّهم من القومية الكوردية بلا أدنى شك في ذلك، فما للأكراد لهم أيضاً من التراث الحضاري والانساني، وما الى ذلك من التبعات التاريخية و الثقافية،إذن فهم حسب الانتماء القومي أكراد .

2- الكورد الفيليون، أغلبيتهم (98./.) مسلمون،وهناك الكاكائية (1)،،وقلة قليلة من اليهود (2)،هذا من ناحية الديانة ،ومذهبياً هم من الطائفة الشيعية (الأثنى عشرية) ،بينما بقية الكورد من الطائفة السّنّية (غالبيتهم من الشافعية)،إذن فهم مسلمون شيعة،و لهم باع مشهود في حبهم للطائفة ،وترسيخ أركانها في البلاد.

3- الكورد الفيليون، تقع مناطق سكناهم في وسط العراق وجنوبه ،أي أنَّهم حلقة وصل بين شمال الوطن وجنوبه ،وأمسى بذلك جسر المودة و المحبة بين طرفي البلاد في تواجدهم .

والنتيجة الحاصلة من الأمور الثلاثة في كيان المواطن الكوردي الفيلي ،هي:

- الكوردي الفيلي قومياً جزء من الكورد عموماً و يشاركهم في الحس القومي.
- الكوردي الفيلي عقائدياً جزء من المسلمين عموماً، ويشاركهم في الحس الإسلامي.
- الكوردي الفيلي مذهبياً جزء من المسلمين الشيعة، ويشاركهم في الحس المذهبي.

من هنا يلتقي الكوردي الفيلي مع الكورد قومياً،و يلتقي مع العرب المسلمين السنة وغير العرب دينياً(عقيدة)، و يلتقي مع العرب المسلمين الشيعة و غير العرب مذهبياً ،فمن هنا يلتقي مع الجميع في معاملاته التجارية و غير التجارية ،و ترفع الحواجز و الستائر بينهم و بين من يعايشونهم ،ويساكنونهم ،وهذه ميزة فريدة لهذه الشريحة المظلومة،بل ترسخت في أعماقهم ،و سرت في دمائهم،و أمست جزءاً مهماً من التكوين الثقافي لهم عبر حياتهم الاجتماعية ،و السياسية ،و هناك عشرات المئات من الأمثلة الواقعية ،والحقائق المبينة على الساحة المدنية و الشعبية،من حالات الزواج و الانخراط في الاحزاب السياسية والمنظمات الاجتماعية ،والاعمال التجارية،و تسري هذه الحالات بلا أي أدنى تحفظ، رغم الجور و الاضطهاد المبرمج لهم من قبل الانظمة على مسار الزمن، فمنذ تشكيل الدولة العراقية(1923م)،بل كانت ردود الفعل لتلك الانتهاكات الفظيعة ،والمخالفة الجهورية لمبادئ للاعلان العالمي لحقوق الانسان بالنسبة للشريحة ايجابية أكثر من ذي قبل ،و تمثّلت في موردين رئيسين ،و هما:

ألف – المطالبة بحقوقهم المشروعة وفق الشريعة الاسلامية ،والقوانين الدولية،و بعيداً عن ممارسات العنف،والردّ بالمثل.

باء – تكوين أنفسهم (مادياً و معنوياً) في بلاد المهجر ومدّ يد العون لكل عراقي مغترب يعاني من جور النظام البائد وانتهاكاته

الفظيعة لحقوق الانسان.
من هنا أمسى الكورد الفيليون جسر المودة بين جميع أطياف المواطنين في فسيفساء عراقنا الحبيب .
من هنا يأتي بحثنا المتواضع الموسوم ب (الكورد الفيليون في العراق ،تاريخ في ذاكرة الشجن)،في أربعة مباحث مختصرة،وعلى الوجه الآتي:
1- تعريف موجز للكورد الفيليين
2- قضية الكورد الفيليين في التاريخ السياسي المعاصر
3- الكورد الفيليون والدولة العراقية..
4- الكورد الفيليون،وحلُّ الأزمات
المبحث الأول
تعريف موجز للكورد الفيليين
الكورد الفيليون أو الأكراد الفيلية (بفتح الفاء وتسكين الياء)،ترمز إلى شريحة من اللور التي تنسب إلى القومية الكوردية التي تقطن المناطق الحدودية من العراق وإيران أبتداءً من مناطق جلولاء و خانقين و مندلي في محافظ ديالى شمالاً، إلى منطقة علي الغربي جنوباً مروراً بمناطق بدرة و جصّان و زرباطية و الكوت و النعمانية و العزيزية وتقع أغلب هذا المناطق في محافظة واسط العراقية إضافة إلى بعض قرى محافظة ميسان،والكثير منهم (الكورد الفيليون)يسكنون في بغداد العاصمة منذ أمد بعيد،و اُطلق عليهم الكورد الفيليون،و لو إنَّ لهذا الاصطلاح آراء عديدة بين الرفض و التأييد،كما إنَّ هناك تفاسير كثيرة له ، وكأنَّما أصبح من نظريات (الأمر الواقع)لإستخدامه الشائع في الهيئات الدولية،ومادام هذا الاصطلاح يجمع الكورد الفيليين لايجادحلّاً لمعاناتهم المزمنة ..فدعه عنواناً لجمعهم ،الى تستقر آراء الباحثين و المتخصصين على اصطلاح أدقّ و أشمل،و هذا الطرح هو بحث شائك يحتاج الى دراسة مستفيضة. (3)
والكورد الفيليون معظمهم يدينون بديانة الأسلام،وهم من المسلمين الشيعة وعلى المذهب الجعفري الأثنى العشري،ولهجتهم الكوردية تختلف عن مثيلاتها في كردستان العراق وإيران بعض الشيء حيث تسمى اللهجة الكرمانجية الجنوبية (المعروفة في تقسيم اللهجات الكوردية باللهجة اللوريّة). (4)
سكن الكورد الفيليون في عاصمة العراق بغداد، وكان العديد منهم يزاول النشاط التجاري فيها وقد تم أبعاد الكثير منهم قسراً من العراق أبان حكم الرئيس الأسبق أحمد حسن البكر في 1970م وأبان حكم الدكتاتور صدام حسين في نيسان/1980 بحجة التبعية من أصول إيرانية.
وكان يبلغ تعداد الكورد الفيليين عام 1947م حسب أرقام واردة من وزارة الشؤون الاجتماعية ب 30 ألف نسمة، وبذلك يشكلون 0.6% من سكان العراق آنذاك حيث كان يسكن منهم حوالي 14 الف نسمة في المدن في حين يسكن 16 الف نسمة آخرين في الريف. (5)
أما أشهر عشائرهم في العراق،منهم :كلهور،قره لوس،لور، أركوازي،باولي،سوريه ميري،خزل،هواسي،لك،شوهان،زركوش،قيتويل،ملكشاهي،كورده لي،علي شيروان،كلاواي،هيني مني،ماليمان، و غيرهم(6).
و برز منهم في العراق شخصيات عديدة بل نجوم في شتى مرافق الحياة ،و خدموا الوطن بكل جدية واخلاص و تفانٍ ،و قوبلوا بذلك الاضطهاد الذي لا نظير له في العالم ..
الفصل الثاني
قضية الكورد الفيليين في التاريخ السياسي المعاصر
في هذا الفصل نذكر بعضاً من الحقائق الواردة في التاريخ السياسي المعاصر للدولة العراقية بخصوص قضية الكورد الفيليين،والتي تعتبر من القضايا المعقدة التي شهدها التاريخ السياسي الحديث لمنطقة الدول المطلة على الخليج، وخصوصاً بعد انهيار الأمبراطورية العثمانية، لما لهذه المنطقة عموماً من اهمية ستراتيجية بسبب موقعها المهم الذي تحتله ضمن الرقعة الجغرافية لمنطقة الصراع العالمي من أجل الذهب الاسود وقد أدى ذلك بصورة حتمية لظهور هذه القضية ضمن القضايا البالغة الاهمية بل وأعقدها والتي يصعب ايجاد حلول دائمية لها وبسبب كون مطلق الحلول سواء المتبعة منها أم المطروحة، كانت جميعها تهدف الى تحقيق أكبر المصالح على حساب هوية شعب بالتغاضي عن حقوقه مما أدى الى فشل كل المحاولات والتي تسمى بوجهة نظر القيادات السياسية حلولاً لاغلاق ملف هذه القضية حيث كانت تطفو على السطح دوماً وخصوصا مع التطورات التي يشهدها الملف الكوردي بصورة عامة والتغيرات في علاقات العراق وايران البلدين المتجاورين.
اما اسباب تعقد هذه القضية فلها جذورها التأريخية بدءاً بالخلافات التي كانت تعصف بين الحين والآخر بالعلاقات بين الدولتين الجارتين العثمانية والايرانية، وبين الدولة العراقية والايرانية فيما بعد اذ بقيت هذه الخلافات تعكر صفو العلاقات بين الدولتين على مدى اكثر من أربعة قرون ونصف.
وتعود أسباب الخلافات أصلاً الى التنازع المستمر بين البلدين على سيادة الاراضي المحاذية لمنطقة التخصر الحدودي بين العراق ايران (7)، وخلال فترات مختلفة حاولت الدولتان انهاء ذلك الصراع عبر اتفاقيات صلح ومعاهدات وبرتوكولات عديدة عقدت بينهما لهذا الغرض الا ان هذه الاتفاقيات مافتئت ان تنهار بسبب الانتهاكات والاعتداءات التي تظهر بين فترة وأخرى والتي كانت تشتعل بين الطرفين في تلك المناطق لكونها نقاط التماس الحيوية بين الدولتين لا سيما في مناطق مندلي

و بدرة و خانقين .
اما الاتفاقيات المعقودة بين الدولتين العثمانية والايرانية بلغت ثماني اتفاقية ،بدأت باتفاقية قسطنطينة في عام 1555م،وانتهت باتفاقية اسطنبول 1931م، والتي عرفت ببروتوكول الاستانة ومما يلاحظ في تلك الاتفاقيات انَّ بنودها كانت تتغير تبعاً لتغيير الظروف السياسية حينها، والتي تفرض نفسها في حسم الصراع بصورة (مؤقتة) بين الدولتين اللتين لم تكونا على وفاق تبعا لطبيعة المصالح والامتيازات التي يسعى لتحقيقها الطرفان بشتى السبل والوسائل المتاحة والتي دعت في كثير من الاوقات الى استخدام القوة وفرض السيادة بما ينتج عنه الموقف بينهما فكانت كل اتفاقية تحمل بين طياتها اوراق المنتصر حيث في كل اتفاق جديد كان يعقد بين الدولتين لم يكن يتعد عن تغيير السيادة للمناطق التي تم تقسيمها اصلاً في اتفاقيات سابقة ودون مراعاة لما لهذا التقسيم من آثار سلبية على سكان تلك المناطق، حيث من الطبيعي ان نجد مثلا جزءا من افراد عشيرة معينة يوجدون في مناطق تعود تبعيتها حسب الاتفاقيات المعقودة الى ايران والجزء الآخر من العشيرة نفسها يقطنون في مناطق تعود بتبعيتها الى الدولة العثمانية أو الى العراق فيها بعد مما سبب هذا التقسيم حدوث الكثير من المشاكل الاجتماعية لدى أبناء العشائر القاطنة في تلك المناطق موضع النزاع أضف الى ذلك تأثيرات نفسية ومشاكل قانونية تخص حقوق الملكية والتبعية والجنسية وغيرها كما حدث في العراق مطلع السبعينات والثمانينات من القرن العشرين، الأهم من ذلك كله ما لهذه الاتفاقيات من دور واضح في الاعتداء على حقوق المواطنة لسكان تلك المناطق مما يعد خرقاً للأعراف والاتفاقيات الدولية وبتعبير أدق ان تلك الاتفاقيات والبروتوكولات لم تأخذ بنظر الاعتبار الجوانب والاعتبارات الانسانية ،لا سيما مجالات حقوق الانسان التي يجب مراعاتها فيما يخص سكان المناطق (الفيلية) محور الصراع. (8)

الفصل الثالث

الكورد الفيليون والدولة العراقية

في هذا الفصل نذكر بعضاً من التداعيات السياسية التي حصلت بعد الحرب العالمية الأولى و انعكاساتها على شريحة الكورد الفيليين،فبعد انهيار الدولية العثمانية اثر هزيمتها في الحرب العالمية الاولى وسيطرة دول الحلفاء على معظم المناطق التي كانت خاضعة لنفوذ الدولة العثمانية، حيث استطاع الانكليز الاستيلاء على الكثير من المناطق في العراق بدءاً من شط العرب الذي كان بداية لتلك الحملة، والتي بدأت في تشرين الثاني 1914م ،مستمرة بها حتى تم اعلان الهدنة في 28 -04-1918م، ومن ثم توقيع اتفاقية سيفر بين تركيا (9) و بين الحلفاء من جهة أخرى في 10-08- 1920م، حيث أصبح العراق تحت السيطرة البريطانية بموجب الانتداب الذي خول بريطانيا تشكيل حكومة عراقية وانتخاب ملك للعراق حسب استفتاء تجريه لهذا الغرض ،ومما يذكر بهذا الشأن ان والي (بشتيكوه) غلام رضا خان، وهو والي مستقل من أمراء لورستان كان من ضمن المرشحين لتولي عرش العراق، حيث كان من مصلحة الانكليز تأمين علاقاتها في مناطق لورستان الفيلية، والحفاظ على علاقات طيبة مع الوالي(10).

ورغم التطورات التي شهدتها المنطقة بعد الحرب العالمية الاولى الا ان الخلاف بين الدولتين الايرانية والعراقية (الحديثة آنذاك) مافتيء ان يظهر على المسرح السياسي حيث لم يكن قد حسم بعد وبلغت هذه الخلافات اشدها عام 1932م حيث كان التوتر بين البلدين قد بلغ منحى كبيراً بسبب التجاوزات والاعتداءات المستمرة على القرى والمخافر الحدودية واتجه الخلاف الى اتخاذ مسار جديد بعد ان تقدمت الحكومة العراقية بالعديد من المذكرات الى الخارجية الايرانية والتي لم تسفر عن شيء ليعرض العراق المشكلة على عصبة الامم في 25-10-1934 بين فيها قلقه من تصرفات الحكومة الايرانية المخلة بالاتفاقيات المعقودة بين البلدين، ففي عام 1934 قدم نوري السعيد وزير الخارجية العراقي آنذاك مذكرتين الى عصبة الامم احتوتا على حقائق تأريخية استند اليها السعيد في معرض بيان عائدية المناطق المتنازع عليها واستند ايضا الى الاتفاقيات التي اصبحت ملزمة للبلدين قبل الحرب العالمية الاولى بما في ذلك بروتوكول تعيين الحدود الموقع عليه في استانبول في 04-11- 1913ورغم هذه المذكرة المقدمة من الجانب العراقي الا ان مجلس عصبة الامم كان قد سحب موضوع الخلاف من جدول اعماله بعد ان تعهد وزير الخارجية الايراني بتقديم مقترحات في هذا الموضوع ترضي الحكومة العراقية كما أوصى مجلس العصبة بحل الخلاف عن طريق التفاوض المباشر بين العراقي وايران.

وتجددت المفاوضات بين البلدين بدءاً من عام 1935 وانتهت بعقد معاهدة بينهما في 04 -07-1937 التي اعطى فيها العراق بعض التنازلات لايران في شط العرب مقابل الاحتفاظ ببعض المناطق المتنازع عليها تحت سيادة العراق.

وربما لم يكن الامر مصادفة حين صدر قانون الجنسية العراقية في العام نفسه أي عام 1937 حيث كان الكثير من العوائل الكوردية الفيلية مازالت تحتفظ بجنسيتها الايرانية فكما ذكرنا سابقاً كانت مناطقهم معرضة على الدوام للتنقل بين سيادة الدولتين الايرانية والعراقية اثر كل اتفاقية او معاهدة وبقيت هذه العوائل محتفظة بجنسيتها الايرانية لضمان عدم شمول ابنائها بقانون الخدمة العسكرية الاجبارية (11)..

ومن مقارنة للاحداث بين صدور قانون الجنسية العراقية رقم (42) لسنة 1924 (12)..، وصدور القانون الجديد للجنسية عام 1937 نجد ان الاسباب التي صدر من اجلها القانون عام 1924 كانت لغرض سحب الجنسية عن الكثير من الأرمن والآثوريين غير المرغوب بوجودهم آنذاك، ليتضح لنا ابعاد واهداف قانون الجنسية العراقية الذي صدر عام 1937 بعد ان وقع برتوكولا مع ايران حول تقسيم الحدود فيتضح لنا المشروع الذي يهدف الى تصفية الوجود الكوردي (الفيلي) من مناطق التخصر الحدودية بين العراق وايران فهي خطة مدروسة ولكن لربما لم تكن بالشكل الذي تم تنفيذه منها مطلع

السبعينيات والثمانينيات، فقد كان قانون الجنسية العراقية منذ بداية صدوره يعتمد على التبعية العثمانية كأساس لحقوق المواطنة في الوطن العراقي الحديث وقسمت الجنسية العراقية المواطن العراقي الى فئات ودرجات خلافاً لما هو متعارف عليه في معظم دول العالم معتمدين بذلك على التعدد القومي والطائفي في العراق وتمرير المخططات الرامية لمواجهة الاكثرية بالاقلية الحاكمة حيث يمكن تجريد اية طائفة من جنسيتها اذا ما واجه منها أي تهديد معين، وعلى ضوء ذلك تم استبعاد الكثير من ابناء الشعب العراقي عموماً باسقاط جنسيتهم ومن بينهم الكورد الفيليون.

المبحث الرابع

الكورد الفيليون و حلُ الأزمات

كان للكورد الفيليين دور مهم كما ذكرنا مقدمة البحث ، ويتجلّى هذا الدور في بناء تاريخ العراق و حضارته الأصيلة ،وتركوا طابعاً متميزاً في مسيرة هذا التاريخ العظيم ، ولهم دور مهم ومتميز في حل كثير من المشكلات والأزمات ، فمثلاً في سنة 1996 عندما حدثت أزمة في كردستان العراق بين الأخوة الكورد فكان للفيليين دورٌ مهم في حل الأزمة لأنهم كانوا ضمن الوسطاء الموثوق بهم من جميع الأطراف ، وبالأمس القريب كان لهم الدور الايجابي في اخماد الفتنة الطائفية التي كادت تعصف بالبلاد وتحرق الأخضر واليابس لعلاقة الفيليين الطيبة مع جميع المذاهب الإسلامية ، وكذلك اليوم لهم الدور المهم في حلحلة أزمة كركوك لعلاقتهم التاريخية الجيدة مع جميع مكونات اهل كركوك فالكورد الفيليون لهم الدور الريادي في نشر التعايش السلمي في وسط المجتمع العراقي وأسباب ذلك كثيرة منها(13):

1- لتواجد الفيليين في اكثر مناطق العراق وتعايشهم السلمي مع المجتمع وبالتالي اصبحت لديهم علاقات تاريخية وتجارية ومصاهرة وغيرها مع العرب (بكافة مذاهبهم الاسلامية) ومع التركمان ومع اخوانهم الآخرين مع الاكراد وهذا واضح جداً في مدينة مندلي و خانقين و كركوك وبغداد وغيرها،حتى أمسى البيت الكوردي الفيلي رمزاً للتآخي والوئام،و بالمناسبة أعرف أحد البيوت الفيلية يضم الكوردي الشيعي و الكوردي السني،والعربي الشيعي و العربي السني،و التركماني الشيعي والتركماني السني،فأمسى هذا البيت بيتاً عراقياً بمعنى الكلمة.

2- ولأن التركيب النفسي للكورد الفيليين هو واضح ويتميزون بالطيبة،والتسامح حتى أصبحوا معروفين عند العراقيين بالمثل الشعبي (جماعة القلب الطيب) ،لا يحملون حقداً علة أحد،حتى الذي أساء اليهم..

3- ولدورهم البارز في احتضان العراقيين في المهجر وبدون تمييز طائفي أو قومي ولأنهم ظُلموا قبل غيرهم في الجريمة المعروفة (بالتسفيرات) ،مما أدى الى تواجدهم في المهجر بأعداد كبيرة ،فتقاسموا بقية العراقيين في مسكنهم ومشربهم وملبسهم ...

4- ولحب الكورد الفيليين لوطنهم وشعبهم تراهم يحرصون دائما ان يعيش العراق في أمان وسلام ،وكرامة ،وبالتالي يبذلون الغالي والنفيس في سبيل تقدم، ورفعة العراق .

و هناك شواهد كثيرة في هذا المضمار. ولكنهم عوقبوا على هذه السجايا الحميدة بأعمال عنيفة يدنى لها جبين البشر،بل أصابتهم مظالم بلا حدود، أنظر الوثائق الصادرة من النظام البائد بخصوص مظلومية الكورد الفيليين (14)،وبعد التحرير كوفؤا بالأقوال الجميلة وبانتظار التطبيق وليس ذلك ببعيد إن شاء الله على أيدي المخلصين العاملين على الساحة العراقية.

المبحث الخامس

مناطق تواجد الكورد الفيليين في العراق

الكورد الفيليون متواجدون في شتى أنحاء البلاد و لعدة أسباب ،و منهم من يتواجدون خارج البلاد ، و قسم منهم استلموا مناصب عليا في تلك البلدان ،أو عملوا في التجارة،هنا نذكر محل تواجدهم بشكل أولي:

1- بغداد/ مدينة الثورة- 10000 عشرة آلاف

2- بغداد/ حي الكفاح- 100000 مائة ألف

3- بغداد/ حي جميلة- 120000 مائة و عشرون ألف

4- بغداد/ العطيفية- 50000 عشرة ألف

5- بغداد/ الحرية- 20000 عشرون ألف

6- بغداد/ حي المنصور- 15000 خمسة عشر ألف

7- بغداد/ اليرموك- 8000 ثمانية آلاف

8- بغداد/ البياع- 15000 خمسة عشر ألف

9- بغداد/ حي الدوريين- 2000 ألفان

10- بغداد/ الزعفرانية- 25000 خمس وعشرون ألف

11- بغداد/ ديالى جسر ديالى- 25000 خمس وعشرون ألف

12- بغداد/ الحسينية - 50000 خمسون ألف

13- بغداد/ حي الشعب- 15000 خمسة عشر ألف

14- بغداد/ حي الربيع- 10000 عشرة آلاف

15- بغداد/ راغبة خاتو ن -20000 عشرون ألف

16- بغداد/ الكرادة - 50000 خمسون ألف

17- بغداد/ بغداد الجديدة- 15000 خمسة عشر ألف
18- بغداد/ المشتل- 15000 خمسة عشر ألف
19- بغداد/ البلديات- 25000 خمس وعشرون ألف
20- بغداد/ حي العمالي- 3000 ثلاثة آلاف
21- بغداد/ حي الحبيبية- 10000 عشرة آلاف
22- بغداد/ الكاظمية - 3000 ثلاثة آلاف
23- بغداد/ شارع فلسطين- 100000 مائة ألف
24- بغداد/ حي العقاري - 50000 خمسون ألف
25- محافظة ديالى - الاجمالي- 100000 مائة ألف
26- محافظة واسط - الاجمالي- 500000 خمسمائة ألف
27- مدينة السماوة - 150 عائلة
28- مدينة الناصرية - 100 عائلة
29- مدينة البصرة - 2500 عائلة
30- مدينة العمارة - 2500 عائلة
31- و منهم في أقليم كوردستان : دهوك،أربيل ،السليمانية وكركوك.و عدة دول في أوربا و كذلك في أمريكا.

الهوامش

1- الكاكائية:طائفة دينية لهم معتقدات خاصة بهم، أهمها الإيمان بإلوهية الامام علي (ع)، ولهم كتاب خاص بذلك المعتقد يُسمى(سرانجام) مكتوب باللغة الكوردية القديمة ويعني (البداية،أوالمقدمة) ،يسكنون في مناطق مندلي،دوشيخ،وخانقين،وكفري ومناطق أخرى في كوردستان،و يسمى كبيرهم (باوه)،و يُسمون في بعض المناطق ب (علي لاهية، أو صارلية) .

2- كان لليهود تواجد في خانقين و مندلي (من توابع محافظة ديالى).

3- أما من الجانب الإيراني فتتوزع مناطق الكورد الفيلية والذين يسمون اللُر في منطقة لورستان التي تشمل محافظات كرمانشاه و أيلام وخوزستان ومدنها من الشمال إلى الجنوب هي خسروي و قصر شيرين و كرمانشاه و أسلام أباد غرب و سريل ذهاب و إيلام و بدرة الإيرانية و مهران و انديمشك التي تحاذي الجنوب العراقي في محافظة ميسان. ويسمى موطن الاكراد الفيلية باسم (لورستان) او لرستان، و إنهم يتكلمون بلهجتهم الخاصة،ويقال لها فى العراق الفيلية وفي إيران اللورية .

4- اللغة واللهجات الكوردية (دراسة جغرافية) - الدكتور فؤاد حمه خورشيد

5- أكراد فيلية – الموسوعة الحرة – انترنت

6- الأيام العصيبة:شهادات حيّة لعوائل وأفراد و أحزاب / الاستاذ عبد الأمير ملكي

7- منطقة التخصر الحدودي بين العراق ايران / البروفيسور د.خليل اسماعيل محمد.

8- صحيفة التآخي،العدد: 5488 في 05-01-2009/ الكورد الفيليون في العراق / حقائق من التاريخ السياسي المعاصر للدولة العراقية/جليل ابراهيم المندلاوي

9- تركيا التي تأسست على أنقاض الدولة العثمانية.

10- اللور(الكورد) الفيليون في الماضي والحاضر/تأليف عبد الجليل فيلي

11- صحيفة التآخي، العدد: 5488 في 05-01-2009 / الكورد الفيليون في العراق:حقائق من التاريخ السياسي المعاصر للدولة العراقية/جليل ابراهيم المندلاوي .

12- ملاحظات حول الملف الفيلي / الباحث رياض جاسم الفيلي

13- صحيفة صوت الفيلي ،العدد: 4 في17-11-2008 المهندس حسن محمد مجيد البدراوي

14- الملاحق:1،2،3 ،وثائق صادرة من النظام البائد بخصوص مظلومية الكورد الفيليين.

المصادر

1- أكراد فيلية /الموسوعة الحرة
2- الأيام العصيبة:شهادات حيّةلعوائل وأفراد و أحزاب /الاستاذ عبد الأمير ملكي
3- دراسة عن تاريخ و نشأة الشعب الكورديو تكويناته العشائرية في الوقت الحاضر/ الدكتور عدنان محمد قاسم
4- صحيفة التآخي، العدد: 5488 في05-01-2009
5- صحيفة صوت الفيلي ،العدد: 4 في 17-11-2009
6- عشائر العراق الكوردية/ المحامي عباس العزاوي
7- عشائر و بيوتات مندلي/ الدكتور عدنان محمد قاسم
8- اللغة واللهجات الكوردية (دراسة جغرافية)/الدكتور فؤاد حمه خورشيد
9- اللور(الكورد) الفيليون في الماضي والحاضر/تأليف عبد الجليل فيلي
10- ملاحظات حول الملف الفيلي / الباحث رياض جاسم الفيلي

11- منطقة التخصر الحدودي بين العراق ايران /البروفيسور د.خليل اسماعيل محمد
12- المركز الوثائقي لحقوق الانسان في العراق– في المهجر -1989-2003م.
13- لقاءات و مشاهدات شخصية مع الأهالي.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 436
الكورد الفيليون في حوار قناة دجلة الفضائية حول مشروع قانون الجنسية العراقية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212940552373

الكورد الفيليون في حوار قناة دجلة الفضائية حول مشروع قانون الجنسية العراقية

لا نريد هنا مناقشة مشروع قانون الجنسية العراقية الذي أثار الكثير من اللغط خلال الأيام القليلة الماضية بإستفاضة رغم أهميّته القصوى، ولا مناقشة ما جاء على لسان من إستضافتهم القناة من خلال برنامج " بصراحة". حول الأهداف غير المعلنة للقانون المراد إقراره على ما يبدو من قبل الأحزاب الشيعية الموالية لإيران، والتي هدفها هو التغيير الديموغرافي في البلاد لصالح الرعايا الإيرانيين والذي هو في الخاتمة إمتداد لصراع طويل بين الصفويين والعثمانيين، للسيطرة على العراق ومقدراته من خلال العامل المذهبي. هذا الصراع الذي كان عليه أن ينتهي مع تأسيس الدولة العراقية الحديثة عام 1921، بإقرار مبدأ المواطنة وإلغاء ما يسمى بمبدأ التبعية، هذا المبدأ الذي جعل العراقيين رعايا إيران وتركيا ببلدهم!!، فالعراقي الشيعي بشكل عام كان من التبعية الإيرانيّة " فارسي"، والعراقي السنّي بشكل عام أيضا كان من التبعية العثمانية " تركي"!! ومن خلال هذا القانون الغريب والذي لا يوجد مثيل له في العالم بأجمعه تقريبا، يكون العراق كبلد لا يملك مواطنين أصليين!! لكن ونحن نبحث عن أمن بلدنا وإستقراره ومستقبله وتحرره من الهيمنة، سواء كانت دولية أو إقليمية، علينا أن نقف الى جانب الآراء التي تتخوف من تبني القانون وإقراره، والذي سيصبّ حتما في مصلحة إيران، التي جعلت من الأحزاب الشيعية مطية لها لتنفيذ سياساتها في بلدنا الذي بدأ يفقد مفهوم الدولة منذ نيسان 2003 ولليوم. فالقانون المزمع مناقشته وإقراره، يعتبر جريمة كبرى بحق العراق وشعبه، وبوابة كبيرة لتجنيس مئات الآلاف من الإيرانيين إن لم يكن أكثر، وما الى هذا التجنيس من تداعيات كبيرة على الواقع الديموغرافي للبلاد، والتأثير الكبير على الميزان السياسي في كل إنتخابات، خصوصا ونحن نعتمد مبدأ المحاصصة الطائفية في إدارة " الدولة". فهل تبنّي وإقرار القانون من قبل الأحزاب الشيعية هو رد فعل على التسهيلات التي كان يقدمها النظام البعثي "القومي العروبي" للعرب السنّة من مختلف البلدان العربية للحصول على الجنسية العراقية وقتها!؟ فإن كان الأمر كذلك فهذا يعني، إن الفشل الذي رافق القوميين والبعثيين في بناء مجتمع متجانس ومتصالح مع نفسه من خلال إقرار مبدأ المواطنة، هو نفس فشل القوى الشيعية في بناء نفس المجتمع. وبالتالي

فأن فكرة القومية العربية، والفكرة الإسلامية التي جاءت على أنقاضها، لا يستطيعان بناء وطن بالمرّة، وأكبر دليل على فشلهما هو ما نعيشه كمأساة على مختلف الصعد اليوم.
لقد كان من ضمن مَنْ إستضافتهم القناة في برنامجها بتأريخ " 2019/3/14" و" تحت مسمى "باحث" في الشؤون العراقية، السيد "رعد هاشم كاظم"، ولا ندري إن كانت القناة قد أسبغت عليه هذه الصفة، أم أنّه يقدم نفسه ك" باحث"، وليس محلل أو متابع سياسي!؟ فالباحث هو من يمتلك أدوات التحليل العلمية، والتي تعتمد في الموضوع الذي يتناوله على أمور عدّة أهمها هو إعتماده على الظرف الزمكاني في الموضوع الذي يتناوله، وهذا المفهوم يجد مكانا له في مناهج البحث لمادة العلوم السياسيّة، تحت باب المنهج التأريخي، والذي يشير من خلال الدراسة العلمية الى أنّ بحث قضية ما لا تكتمل دون العودة لجذورها التأريخية. فهل عاد "الباحث" هذا الى الجذور التأريخية لمشكلة الجنسية العراقية، قبل أن يدلو بدلوه في أعقد مشكلة واجهت وتواجه شعبنا لليوم!؟ وهل "باحثنا" هذا ذو نظرة محايدة تجاه عراقية الكورد الفيليين من عدمها وإتهامهم بنقل أسرار البلد لإيران كما يدعي، والتي هي " الحيادية" ركن أساس من أركان البحث السياسي أو العلمي الرصين؟ وهل إعتمد على جداول إقتصادية رسمية، وهو يتناول قضية رأس المال الوطني ودوره في الدورة الإقتصادية للبلاد؟ وهو يتهم بشكل ساذج الكورد الفيليين إستصغارا وإستهزاءا كونهم " عمّالة" عند اليهود العراقيين قبل تهجيرهم، والذي قاله " الباحث" بنفس عنصري مليء بالحقد والكراهية والعنصرية، بهيمنتهم على سوق الشورجة كمركز تجاري. علما أن التجار الكورد الفيليين إستثمروا أموالهم داخل الوطن كجزء من البرجوازية الوطنية ومساهمتهم في تنشيط الحياة الإقتصادية بالبلد، لذا نراهم يعيشون حياة الفاقة والعوز بعد تهجيرهم الى إيران وسلب ممتلكاتهم. على عكس غيرهم من العثمانيين والصفويين الذين يستثمرون الأموال المهربّة والمنهوبة من شعبنا في مختلف دول العالم ومنها دول الجوار العراقي والخليج !؟ وهل سار" الباحث" هذا على مبدأ المنهج الكلاسيكي في بحث قضية إجتماعية ذات أبعاد سياسية كقضية تهجير الكورد الفيليين، من خلال إستناده الى العقل والمنطق في تفسير الأمور للوصول الى الحقيقة والتي هي مراد الباحث الرصين والحيادي؟
سوف نحاول إختصار الرد على ما جاء به " الباحث" من تهم لشريحة قدّمت للعراق الكثير ولم تحصل الّا على الفتات كالكورد الفيليين، كون ما جاء به لا يستحق الرد مطلقا، فالرجل حاول قلب حقائق يعرفه الكثير من أبناء شعبنا، ومنهم مقدّم البرنامج الذي لم تسعفه ذاكرته ولا فهلوته هذه المرة لمحاججة ضيفه ببديهيات يعرفها كل عراقي، والتي سنأتي على ذكرها لاحقا.
يصبّ "الباحث" هذا جام غضبه وهو يتناول القانون الجديد للجنسية العراقية، على المكون الكوردي الفيلي " بعد أن أخذهم كمثال" بإعتبارهم إمتداد فارسي كما يقول، دون العودة لجذر مشكلة المواطنة بالعراق، والتي لازالت محل جذب وشد بين قوى سياسية تمثل الطوائف أو تميل إليها في أحسن الأحوال وهي تضع الخطوط العريضة لشكل المواطنة بالبلد! وعوضا من أن يقوم " الباحث" هذا ومعه كل من يهمه مصلحة بلدنا وشعبنا، ببلورة رأي عام ضاغط من أجل إعلاء شأن المواطنة العراقية بسنّ قانون موحد للجنسية، لا يعترف الا بعراقية العراقي دون الإستناد الى ما يعرف " بالتبعيتين العثمانية والإيرانية"، نراه يريد الهروب الى الأمام، بإنتخابه أضعف الحلقات في النسيج الإجتماعي العراقي من ناحية إمتلاكهم لما يسمى بشهادة الجنسية أي الكورد الفيليين، ليهاجمهم وينتقد من خلالهم مشروع قانون الجنسية العراقي الجديد. لكنه يمر عن عمد أو عدم دراية على عشائر عربية كانت حتى القرن الثامن عشر تسكن نجد والحجاز قبل أن تهاجر الى العراق وهذا أمر طبيعي وقتها كما هجرة الكورد الفيليين، كما ويمر مرور الكرام على عوائل معروفة من التي كان لها دورا بارزا على الصعيدين السياسي والإقتصادي بالعراق، رغم أنهم من أصول غير عراقية!! ففي معرض تناوله (الچلبيين) يقول حنا بطاطو (والأمر الآخر الذي لابد من ملاحظته بالنسبة للچلبيين كان الأصل غير العراقي للكثيرين منهم، وعلى سبيل المثال، فقد كان أصل الشرشفيين من بلاد فارس، وكانت عائلات الشاهبندر والباچچي والقشطيني من سورية، وعائلات الزبيق وغنّام وصالح وثنيّان وعسّافي وبصّام ومنديل وزهير وعبد الواحد من نجد)"1"، وعدم تناوله عدم عراقية الذين أشرنا إليهم قبل قليل، تفسّر من أن شوفينية " الباحث" هذا هي بلا حدود. خصوصا وأنه يتهم الكورد الفيليين بنقل المعلومات لإيران أي التجسس لصالحها!! على الرغم من عدم تبوأ كوردي فيلي واحد لمنصب سيادي بالبلد ليكون قريب من المعلومات الإستراتيجية التي تحتاجها الدول وتحصل عليها من جواسيسها. فالكوردي الفيلي المحروم من سلك العسكرية والشرطة والأمن والمخابرات والسلك الديبلوماسي وغيرها، علاوة على وجوده في دائرة الشك دوما ما يجعله في خوف دائم من السلطات، ومهما كانت إمكانياته " بالتجسس"، فأنه لا يصل الى إمكانيات رجال مثل (نوري السعيد – تركي – عربي – سني والذي كان رئيسا للوزراء 14 مرة، و ناجي شوكت تركي مستعرب – سني رئيس وزراء لمرة واحدة، وحكمت سليمان – متحدر من أصل مولى أصبح مسلما – سني رئيس وزراء لمرة واحدة) "2" ، فلماذا لا يتهم "باحثنا" هذا هذه الشخصيات بالخيانة والتجسس لتركيا العثمانية مثلا وهم في أعلى منصب بالدولة، إن كانت الأصول غير العربية متهمة بالتجسس في العراق!؟
لقد تجاوز " الباحث" بديهيات يعرفها الشارع العراقي جيدا، حينما قال: أن الكورد الفيليين قد تمّ تهجيرهم لأنهم لا يمتلكون الجنسية العراقية!! وتفسيره غير المنطقي هذا يدفعنا لنتساءل: هل كانت الجامعات والمعاهد العراقية والتي تخرج منها الآلاف من الكورد الفيليين، تقبل في صفوفها عراقيين لا يمتلكون شهادة الجنسية العراقية؟ هل كان التجار الكورد الفيليون يسافرون خارج البلد بدون جوازات سفر!؟ وهل من الممكن إصدار جواز سفر عراقي ولليوم دون إظهار شهادة الجنسية العراقية للسلطات؟ كما كفر " الباحث"كفرة صلعاء حينما قال أنّ التبعية "هكذا" ومنهم الكورد الفيليون كانوا لا يخدمون

خدمة العلم، والتي كانت شرطا لحصولهم على الجنسية العراقية!! لا أعتقد إنني ككوردي فيلي مجبر هنا للرد على مثل هذه التخرّصات، ولا مثل هذه المحاولات البائسة لطمس الحقائق التي لايريد " الباحث" أن يراها، لأسباب منها ما يتعلق بنهجه الشوفيني، أو بخلفيته السياسية على ما يبدو.
إن عملية إفراغ العراق من مكوناته غير العربية وغير المسلمة هو هدف قومي عروبي مريض، ولازال ولليوم حلم أناس مرضى لايريدون قراءة التأريخ وما أوصلته أفكارهم من مآسي للبلدان والشعوب العربية، ومنها بلدنا العراق. وقد بدأت أولى عمليات التهجير بحق يهود العراق الذين أستوطنوا العراق بعد سبيهم من قبل الآشوريين وبعدهم البابليين منذ العام 859 ق. م.
وحتى تهجيرهم أواخر أربعينيات القرن الماضي. والواقع أنّ الطائفة اليهودية بالعراق كما يقول (حنا بطاطو) "كانت عربية تماما، أو إذا كان القاريء يفضّل، فقد كانت مستعربة. كانت لغتها عربية، وكانت العربية تستخدم حتى في طقوسها الدينية. وكان طعامها عربيا، وكانت خرافاتها عربية، وكذلك الأمثال التي تستخدمها، وكان الكثير من عاداتهاعربيا، وحتى الحريم كان يشكل جزءا من أعرافها" "3". وإن كان تهجير اليهود العراقيين قد تم إبان تأسيس دولة إسرائيل وخسارة الجيوش العربية الحرب بما يطلق عليه عام النكبة. فأنّ تهجير الكورد الفيليين كانت لأسباب يجب أن لا تكون بعيدة عن فهم " الباحث" وهو "خبير" بالسياسة العراقية.
إننا ككورد فيليين ونحن نهجّر وتصادر وثائقنا الثبوتية وأموالنا المنقولة وغير المنقولة، ويغيّب الآلاف من شاباتنا وشبابنا، فإننا ندفع ثمن مواقفنا الوطنية تجاه شعبنا ووطننا، وليس لأننا " جواسيس" أو " طابورخامس" كما تقول أيها السيد " الباحث". فحينما كان " العراقيون" من التبعية العثمانية يقفون الى جانب الإقطاع ويصمتون بذل
على العدوان الثلاثي على مصر عام 1956، كان الكورد الفيليين في مقدمة المنتفضين في مدينة الحي الباسلة أثناء إنتفاضتها " إنتفاضة الحي"، وبعد القضاء على الإنتفاضة، سارع أجدادك العثمانيون للإنتقام من الكورد الفيليين، بتهجير العديد من العوائل الفيلية التي ساهم أبنائها في تلك الإنتفاضة البطولية الى إيران. وحينما أدخل رفاقكم من البعثيين العثمانيين العراق في نفق مظلم صبيحة الثامن من شباط الأسود سنة 1963 ، سارع الكورد الفيليين لمقاومتهم في منطقة " عگد الأكرد". هذه المقاومة ومواقفهم الوطنية العديدة كانت أحد أهم أسباب تهجيرهم الثاني سنة 1970 . أمّا تهجيرهم الأكثر وحشيّة وبشاعة فقد كان في نيسان 1980 ، من خلال مسرحية بائسة والنظام البعثي يهيأ نفسه لخوض حرب غيّرت الوضع الجيوسياسي بالمنطقة برمتها، وقادت شعبنا ووطننا الى ما هو عليه اليوم.
السيّد " الباحث"، شخصيا لا يشّرفني أن أكون من أتباع دولة غير العراق، فلتتشرف أنت بعثمانيتك وغيرك بصفويته.
"1" – العراق – الطبقات الإجتماعية والحركات الثورية من العهد العثماني حتى قيام الجمهورية، ص 298 " لحنا بطاطو.
"2" المصدر السابق " ص 214"
"3" المصدر السابق "ص 295 – 296 "
زكي رضا
الدنمارك
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-13
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 437

الكورد الفيليون قتلوا بسبب اتباعهم مذهب ال البيت ع

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213185654552324

الكورد الفيليون قتلوا بسبب اتباعهم مذهب ال البيت ع،
نعيم الهاشمي الخفاجي

تمرت علينا هذه الأيام الذكرى الأليمة التي طالت أبناء الكورد الفيليون العراقيون على ايادي نظام صدام الجرذ الهالك واتباعه من اوباش حزب البعث الساقط، وبما أننا عشنا مع الفيليون وهم عاشوا معنا فمن الواجب الاخلاقي ان نذكر مظلوميتهم، الفيليون لم يكونوا حالة طارئة في المجتمع العراقي وحضارته التاريخية فهم موجودون عبر تاريخ حضارة وادي الرافدين، بل الوجود الفيلي بالعراق أقدم من قدوم أجدادنا العرب من اليمن والجزيرة العربية بعد فيضان سد مأرب، نظام البعث استهدف الفيليون لأسباب مذهبية بالدرجة الأولى وقومية، يوجد بالمجتمع العراقي هنود وافغان وقوقازين وأتراك مذهبهم سني تم اعتبارهم عرب اصليين، عندي صديق دكتور يعمل في مركز DNA وسألته عن أصول مناطق العراق قال لي الجنوب هم أكثر الناس جينيا مع العرق العربي ومع ابرهيم، وقال لي أجرينا فحوصات لناس يدعون أنفسهم سادة من نسل الرسول محمد ص في غرب العراق وفي تكريت وسامراء يدعون انهم احفاد الامام علي الهادي والامام الجواد وتبين أنهم ليسوا عربا وانما من أصول تركية وهندية، منطقة شارع الشيخ عمر غالبيتهم أكراد سنة نظام البعث أعدهم من أصل القبائل العربية، يتكنون في لقب الشيخ أو الاعظمي أو أو ....الخ لأنهم يعرفون اصولهم ليست عربية، الكورد الفيليون عروقهم موجودة في الحضارة العراقية عبر التاريخ، لا زالت الاثار والمدن الفيلية موجود مثل قضاء بدرة التي كانت عاصمة لامارة بدرة الفيلية التي اسقطت بابل من خلال الزعيم الكوردي الفيلي كورش الذي اقتحم بابل واسقطها وكانت عاصمته في مدينة السوس سابقا والشوش الحالية في الاهواز التي ضمت إلى ايران بعد الحرب العالمية الاولى، عندما اقتحموا بابل حرروا انبياء معتقلين منهم نبي دانيال ع والذي يوجد له ضريح ومزار في مدينة الشوش وقد وفقنا لزيارته والاقامة في الشوش شهرا كاملا بعد خلاصي من معتقلات أبناء امتنا العربية المجيدة حيث سجنت اربع سنوات ونجوت من الموت في اعوجة انجاني وفد دنماركي حيث تم منحي لجوء سياسي، كانت ابواب العرب مقفلة في وجوهنا وسافرنا إلى ايران زرنا الأمام علي بن موسى الرضا ع عام 1995 وزرنا شقيقته فاطمة المعصومة ع في قم وزرنا اصدقائنا العرب المهجرين من المعارضين لنظام البعث والمهجرين من الفيليين من ابناء مدينتي قضاء الحي في الاهواز والشوش وقاموا في اكرامنا وتقديرنا وادخلونا إلى بيوتهم، استهداف الفيليون كان استهداف مذهبي طائفي، لان صدام الجرذ الهالك هو لصيق على العرب وفحص ال وفحص ال DNA أثبت أن صدام واقاربه ليسوا عرب وهذا كلام مراكز الأبحاث الجينية وليس افتراء، لذلك الفيليون اكثر اصالة وعراقية من اللقيط صدام الجرذ الهالك، في بداية تأسيس الدولة العراقية لعب الأكراد الفيليون دورا مهما في الثقافة الشيعية العراقية فكان منهم الكثير من الشعراء الحسينيون، ايضا لديهم المواكب الحسينية الكثيرة في مدن بغداد والجنوب والفرات الأوسط وديالى، لعب الفيليون دورا مهما في النضال ضد الأنظمة البعثية الشمولية الطائفية، شاركوا في ثورة الشعب الكوردي وبرز قادة كبار من الفيليون الشيعة في الحزبان الوطني والديمقراطي الكوردستاني، منهم حبيب الفيلي والد اراس الفيلي الذي يتزعم حزب المرحوم احمد الحلبي حاليا، المرحوم الدكتور المناضل الوطني عادل مراد القيادي في حزب الاتحاد الوطني ابن خال الأخ الأستاذ أنور عبدالرحمن مدير صحيفة صوت العراق، اللواء جبار فرمان الفيلي وو......الخ هم كورد فيليون، الكثير من الكتاب الكورد هم فيليون منهم الصديق الأستاذ الكاتب محمود الوندي والصديق ازاد الوندي وأيضا لدينا أصدقاء آخرون أخوة كتاب من مندلي وخانقين ......الخ أقدم نظام صدام الجرذ على تهجير التجار والمثقفين الفيليين لمصادرة أموالهم واعدام طبقة الشباب ولازال عشرة آلاف شاب فيلي تم اعدامهم بدون اي ذنب ودفنهم في صحاري السماوة والناصرية والنجف والبصرة وشرق الكوت......الخ.
في هذه الأيام نستذكر الحملات التعسفية التي استهدف الفيليون بسبب مذهبهم الشيعي والتي بدأها نظام صدام الجرذ الهالك في افتعال مسرحية في تفجير رمانة يدوية في جامعة بغداد، قام جهاز صدام القمعي في تحشيد تجمعات كبيرة لتشيع الضحايا وبقدرة قادر تم تفجير عبوة ناسفة في مسرحية واضحة بالقرب مت مدرسة ايرانية، تم الإعلان ان إيران نفذت عملية التفجير في يوم الرابع من نيسان عام 1980 بدأت عمليات التهجير بحجة انهم ايرانيون، وفي الحقيقة الفيليون لم يكونوا من القومية الفارسية الإيرانية وإنما قوميتهم اكراد من سكان العراق الأصليين، تم تهجير عشرات آلاف المواطنين العراقيين الاكراد الفيليون الشيعة من اراضيهم وبيوتهم بذرائع عنصرية وطائفية، إ شهر نيسان من عام 1980 ترك في ذاكرتي الكثير من المواقف المحزنة، تم تهجير عدد من أصدقائي يدرسون معي في نفس الصف اتذكر أحدهم اسمه ماجد شندل شاهدني بالشارع وهو حامل كتبه بأياديه صاح في صوت عالي نعيم ارجوك تبلغ مدير الإعدادية لا يغيبني بلغونا اليوم نسفر إلى ايران، كان ردي شتمت البعث وصدام لكن الله عز وجل أنقذني، تصوروا تم تسفير هذا الشاب وأهله بدون ذنب، لكونه

كوردي فيلي شيعي، بقيت ثمان رحلات فارغة بصفي كان يشغلها طلاب أكراد فيلية من الحي والكوت وبدرة وجصان، مواقف مؤلمة وحزينه لازالت ماثلة بذاكرتي، جرائم استهداف الفيليون بدأت بعد وصول البعثيين للحكم في انقلاب تموز المشؤم عام 1968 حيث قامت حكومة البعث في حملة تهجير ونفي قسري استهدفت الكورد الفيليين لأسباب عرقية، كنت شاب صغير في عام 1970 شاهدت في مدينتي قضاء الحي عمليات تهجير حيث لاحظنا إغلاق محلات تعود لفيليون، وحسب ماعملت سابقا ان عمليات التهجير طالت بتلك السنة أكثر من سبعين ألف كوردي فيلي، تم تهجيرهم إلى إيران وسحبت جنسيتهم العراقية، في عام 1995 زرت ايران ووجدت ناس من اهل الحي تم تهجيرهم عام 1970 والناس رحبوا بي واخذوني إلى بيوتهم وقاموا في اكرامنا.
قبل نشوء الدولة العراقية الحديثة كانت الحدود مفتوحة ما بين العراق والاهواز وكرمنشاه ، بعد ولادة الدولة العراقية عام 1921 تم تقييم المواطنين العراقيين الى قسمين القسم الأول هم الذين يمتلكون وثائق عثمانية والباقي من المواطنين هم من التبعية الايرانية، بل هناك الكثير من العرب الشيعة سجلوا تبعية ايرانية لخلاصهم من الخدمة العسكرية، امتداد الفيليون من مسجد سليمان في الأهواز الى مهران وكرمنشاه، مقابل المحافظات العراقية، العمارة، الكوت، ديالى، ينتشر الفيليون في كل مدن محافظة ديالى وفي مدن محافظة واسط من الصويرة وبدرة وشيخ سعد وقضاء الحي، مدن محافظة العمارة ينتشر بها الفيليون مثل قضاء علي الغربي ومركز العمارة، ينتشر الفيليون في معظم مدن الناصرية والسماوة والديوانية وكربلاء والنجف وبغداد والبصرة ويشكلون نسب تتفاوت لكن بكل الأحوال هم موجودون، كنا في قضاء الحي نحتفل في عيد نوروز مع جيراننا واصدقائنا الفيليون، وجود الفيليون في الحي أو الكوت لايعني انهم اغلبية لكن لهم وجود معنا وهناك علاقات زواج ومصاهرة وصداقة بل الكثير منهم دخل في تحالفات قبلية مع العشائر العربية في الوسط والجنوب حالهم حال تحالفات الأكراد والتركمان مع القبائل العربية في كركوك والموصل.
في مدن الوسط والجنوب تم اختلاط الإخوة الفيليون كما اسلفنا سابقا بالعشائر العربية بسبب وحدة الولاء المذهبي وأصبحت العلاقة متداخلة فرضتها علاقة الجوار وضرورة التعايش وحب وموالات ال البيت ع ضمن مشايعة ال البيت ع، لدى الكورد الفيليون لغة كوردية او بالاحرى لهجة خاصة بهم، ربما ينبري لي كاتب عنصري متطرف قوميا كورديا يقول بي ما ليس اقوله وهم كثيرون المتطرفون بكل القوميات وهذا شيء طبيعي.
في بغداد يتمركز الفيليون في جانب الرصافة وبالتحديد مناطق الصدرية وباب الشيخ (عقد الاكراد) والشورجة وجميلة ومدينة الصدر حي الاكراد وفي الطالبية المرتبطة إداريا في الاعظمية نالت ما نالت من المفخخات في سنوات الإرهاب والاكراد الفيليون لهم وجود في شارع فلسطين هذا الاسم قلب الأمة العربية النابض، بكل احياء الشيعة هناك وجود فيلي لأنهم مختلطون مع إخوانهم العرب الشيعية عقائديا، يعملون في التجارة وكان كبار التجار من الفيليون، وقد نقل لي المرحوم الحاج أبو عادل النجفي أحد كبار تجار الشورجة يقول وصلتنا دعوة من قبل منظمات البعث للاجتماع مع القيادي البعثي النافق طه ياسين إلى اجتماع في غرفة التجارة لأغراض تجارية وهناك تم إغلاق الأبواب عليهم وتسفيرهم جميعا، هجرهم لمصادرة أموالهم وضرب التجار الشيعة المسيطرون على الشورجة، وكان أكثرهم هم تجار الحديد والخشب والأقمشة والملابس الجاهزة والعدد، الفيليون عملوا في صناعة العدد والسيوف والمناجل وفي العطارة في علاج الطب الشعبي، بالمدن العراقية عملوا في مجال التعليم لدينا من المعلمين القدامى في قضاء الحي المرحوم الأستاذ جودي أبو وليد صاحب النفس الطيبة والكريمة، عمل الفيليون جزارين وبقالين وفي بناء البيوت وحمالين عملوا في كل مجالات العمل، بل رفد الفيليون الحوزة الدينية الشيعية في مئات العلماء والمشايخ ولديهم الكثير من أصحاب الشهادات اساتذة جامعات، الكثير من الموظفين بوزارات الدولة العراقية هم فيليون، رفد الفيليون الثقافة العراقية في اعداد كبيرة من الفنانين والشعراء والساسة، رفد الفيليون ايضا اللغة العربية في علماء منهم العالم اللغوي المرحوم مصطفى جواد، والسياسي الكبير عزيز الحاج والزعيم البعثي فؤاد الركابي ايضا من أصول فيلية، وقيل أن الشاعر الكبير محمد مهدي الجواهري شاعر العرب هو كوردي فيلي، قادة الصف الأول في حزب الدعوة الاسلامي وفي منظمة بدر بغالبيتهم اكراد فيليون وان حمل الكثير منهم القاب عربية، لدينا من الشيوخ المثقفين على سبيل المثال الشيخ محمد سعيد النعماني أيضا فيلي، لدينا محللين سياسيين امثال الأخ لقمان فيلي وعصام فيلي ......الخ وهناك حقيقة لقد مارست جميع الانظمة العراقية منذ عام 1921 وإلى يوم سقوط الصنم ممارسات طائفية استهدفت الشيعة العرب والاكراد الفيليون من خلال حملات الاضطهاد العنصري لكن شريحة الفيليون يجمعون مابين القومية والمذهب الشيعي، الفيليون ومعهم العرب الشيعة كانوا مع الزعيم عبدالكريم قاسم بعد سقوط عبد الكريم قاسم تم استهداف المثقفين الفيليين الشيعة لأسباب مذهبية من قبل الحرس القومي، خلال فترة تولي العنصري الطائفي الشوفيني عبد السلام عارف، الشيعي سواء كان كوردي فيلي أو عربي أو تركماني أو شبكي فهو مستهدف، لكن الشيعة الفيليون مظلوميتهم أكثر، واستمرت عمليات التهجير الوحشية والإبادة الجماعية في عهد البعث المقبور وهجروا مئات آلاف الفيليين من عام 1970 بحجة أنهم فرس ايرانيين وكان أشدها ألما هي عمليات التهجير الطائفية عام 1980 في مسرحية تفجيرات المستنصرية حيث أصدر نظام البعث،قرار في
تشجيع الزوجات والأزواج العرب على الطلاق من الكردي الفيلي(الذي أصبح فارسي) مقابل مكافآت مادية كبيرة وامتيازات مغرية،تصل لعشرة آلاف دينار بوقتها مع قطعة ارض و قرض من المصرف العقاري، انا شخصيا شاهدت في إيران عندما زرتها عام 1995 حالات تسفير غريبة تجد أم مهجرة وزوجها واطفالها بالعراق وشاهدنا ازواج مهجرون واطفالهم بالعراق بل اغرب شيء رأيته بالعراق كان نظام البعث يسمي الفيليون عجم فرس مجوس.....الخ.

ورأيت الفيليون في إيران ان الكوردي الفيلي يسموهم في العرب العراقيين، بعد سقوط نظام البعث ايضا الارهاب البعثي الطائفي استهدفهم ولنا في تفجيرات حي الصدرية والذي كان بحق حرب إبادة وتطهير عنصري قومي وطائفي،مضاف لعمليات إستهداف أهالي مندلي الفيليون المهجرون بسنوات الحرب والذين استقروا في المدن القريبة من مندلي وفي بعقوبة، استهدفوهم بالمفخخات، أو يتم استهدافهم على الطرق العامة في ديالى في اتجاه بغداد أو خانقين.
الحكومات العراقية بعد سقوط صدام لم تستفيد من أخطاء الأنظمة السابقة وتؤسس نظام حكم مستقر فدرالي أسوة بتجربة نظام حكم الإمارات لأن وضع العراق متعدد قوميا ومذهبيا ولا يوجد حل بدون تطبيق طريقة جديدة لحكم العراق في جعل العراق يحكم بطريقة نظام حكم جديد يجمع كل المكونات بدون تهميش أحد، كلامي هذا لايعجب الكثير من مدعي شعارات الوحدة البائسة لان شعوبنا وبالذات العرب امة لايعرفون يحكمون أنفسهم والدليل بددت الثروات وسالت دماء ملايين البشر والنتيجة لاشيء، الرحمة لشهداء شيعة ال البيت ع بشكل عام والفيليين بشكل خاص.
شيء ممتاز صوت مجلس النواب العراقي في عام 2011، على الإقرار بجرائم عام 1980 ضد الكورد الفيليين من جرائم نظام صدام الجرذ الهالك، مشكلة ساستنا الحاليين لديهم إمكانيات مادية كبيرة لكن لا يملكون خبرة في مجال تشريع القوانين واذا شرعوا قوانين لايعرفون سوى توزيع عائدات البترول على شكل رواتب لطبقات تعرضت للظلم والاضطهاد من النظام السابق، كان يفترض تشريع قوانين تجعل من الطبقات المتضررة من نظام البعث ان يكونون مصدر لتطوير مجالات دعم الاقتصاد العراقي من خلال حصر التعويضات في تشريع قوانين تعطي الحق بحصول المتضرر من نظام البعث في إقامة مشاريع زراعية وصناعية وتجارية من خلال إعطاء المتضرر قروض وهبات وتسهيلات في فتح مشاريع صغيرة إنتاجية، لو تم صرف المليارات التي وزعت على شكل رواتب شهرية بدعم فتح مشاريع صناعية وزراعية وتجارية لاستفاد المتضررين من نظام البعث وكذلك يستفيد عامة أبناء الشعب العراقي لان الذي يفتح مشروع زراعي وصناعي وتجاري ايضا يحتاج يوظف عمال للعمل بمشروعه الذي ينجزه، لو تم إعطاء الحكومة الحالية أو الحكومة القادمة مبلغ ترليون دولار صدقوني يوزعون التريليون دولار كرواتب وهبات لان ساستنا لايعرفون كيف يدعمون القطاع الخاص للقضاء على البطالة و يوفروا العيش الرغيد، لكن ثبت في الفترة الأخيرة أن الدولة التي اسقطت نظام البعث وإرادة نشر الديمقراطية تمنع ساسة العراق من دعم قطاع الزراعة والصناعة والكهرباء ليبقى العراق دولة فاشلة تعاني من الفقر والحرمان....الخ.
الازمة الاوكرانية كشفت لنا الكثير من الحقائق المغيبة علينا سابقا، مشاكلنا بغالبيتها من دول الاستعمار الذين هم لاغيرهم من دعموا صدام الجرذ لكي يبطش بالشعب العراقي ليتم سرقة ثرواتنا رغم انوفنا، لازال أكثر من 15000 شاب كوردي فيلي شيعي مغيبة جثثهم قتلهم صدام الجرذ الهالك، وللأسف الكثير من قتلة ابنائنا الفيليون وعامة أبناء الشيعة الان موجودين ضمن ساسة فلول البعث بحجة أنهم يمثلون المكون السني، والسبب يتحمله ساسة احزابنا حكموا بطريقة ساذجة وبينهم خلافات شخصية جعلت كل فريق من ساسة مكوننا يفكر كيف يحصل على المناصب ولا يهمه أن يتحالف مع القتلة والمجرمين ومن المؤسف يبررون هذه التحالفات في اسم الوحدة الوطنية.
نعيم عاتي الهاشمي الخفاجي
كاتب وصحفي عراقي مستقل.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-13

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 438

الكورد الفيليون من الشرق الى الجنوب حماة الارض والتاريخ والثقافة الكوردستانية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230319153028475908

الكورد الفيليون من الشرق الى الجنوب حماة الارض والتاريخ والثقافة الكوردستانية
مقالات فيلي
عباس غزالي/ المجتمع المتمدن للكورد الفيليين، وكما هو ظاهر من اسمه، هو ذلك القسم من الشعب الكوردي، الذي أصبح حتى في المدن غير الكوردية حامل الرسالة الراقية لثقافة التعايش السلمي مع القوميات والاديان الاخرى، وجود اللهجات والأديان المختلفة داخل الشعب الكوردي، يرمز الى ان الكورد امة بعيدة في اعماقها عن التعصب.
ولذلك فإن التعدد الديني والمذهبي مترسخ داخل هذه الامة، ولكن هذا التعدد، لم يتحول ابدا الى اذابة هويتها القديمة ما قبل الاديان داخل الهوية الدينية الجديدة، وكذلك فإن تزايد اللهجات عند الكورد، دليل على غنى هذه اللغة.
والفيليون سواء كلهجة او كمذهب مختلف، هم واحد من تلك الالوان، التي حافظت على هويتها التي سبقت الدين، فهم من اجل انتصار النضال لتحقيق حقوق شعبهم، قدموا التضحيات وتعرضوا للترحيل والتهجير، وهذا جزء من الابادة الجماعية للشعب الكوردي.
ومع ذلك، فهم بقوا صامدين وخلال فترة الثورة المشروعة من اجل الحرية، حافظوا بدمائهم على التاريخ والثقافة والارض، ومن الجهة التاريخية، منذ عصر كريم خان الزند لغاية ثورة ايلول العظيمة والى اليوم، فان التضحيات التي قدمها الفيليون امر لا يمكن انكارها.
ومن الناحية الثقافية، فإن الكورد الفيليون، لون رئيسي ومهم من الوان الثقافة الكوردستانية، بشكل تشكل اللهجة والادبيات والموسيقى والثقافة التفصيلية للفيليين رمزا لغنى اللغة والادب الكوردي. والكورد الفيليون من الناحية الثقافية جسر قوي للتقليل من شأن الحدود بين جزءين من كوردستان والتقريب بين الزاغروسيين. فهم يستطيعون تقريب ايلام ولرستان وهمدان من اقليم كوردستان.
ومن الناحية الاقتصادية، فان الكورد الفيليين لهم قدرة اخرى، اذ يستطيعون ان يكونوا (لوبياً) كوردستاناً في المدن غير الكوردية وبامكانهم كثروة قومية ان يمارسوا دورا مهنيا في هذا المجال.
واستنادا على كل هذه الامكانيات، يتوجب على حكومة اقليم كوردستان، ان تتعرف بشكل اكبر على امكانيات الفيليين وان تنشطهم بهدف التقوية.
من الجانب الاقتصادي، يتوجب ان يشارك المجتمع الفيلي ويكونوا اقوى.
ومن الناحية الثقافية، يتوجب العمل على اللهجات واللهيجات في هذا الجزء من كوردستان، وخصوصا يتوجب ان يكون لهم اعلاما نشطا، وفي الوقت نفسه مع ايلاء الاهتمام بالثقافة الفرعية الفيلية، يتوجب تأسيس مراكز للثقافات الفرعية لاعادة بلورة النقاط المشتركة.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
تصنيف المحتوى: أجتماعي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع 2023-03-19 -/https://shafaq.com
وقت التدوين: 19-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 439

الكورد الفيليون وسط المثلث العراقي / الايراني واقليم كوردستان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303121225471539

مؤيد عبد الستار
مقدمة لابد منها
يعيش الكورد الفيليون في المثلث المحصور بين العراق وايران واقليم كوردستان العراق ، اي من قضاء خانقين في محافظة ديالى وجلولاء ومندلي شرقا الى العمارة جنوبا وبغداد والحلة غربا وكركوك شمالا وبالرغم من كونهم كورد الا ان ما يميزهم عن الاغلبية السكانية لاقليم كوردستان كونهم من مذهب مختلف هو المذهب الشيعي بينما الاغلبية من المذهب السني ، وهذا الفرق وان لم يكن بحدة الفرق المذهبي بين العرب الشيعة والعرب السنة ، الا ان الكورد الفيليين يلمسون تمييزا كبيرا في التعامل معهم من قبل مؤسسات اقليم كوردستان رغم تأكيد السيد مسعود البرزاني رئيس الاقليم على اهمية المكون الكوردي الفيلي في النضال الكوردي – الكوردايتي – ورغم تأكيد السيد رئيس الجمهورية مام جلال على ضرورة انصاف الكورد الفيليين.
كما فشلت الاحزاب والقوى الشيعية الحاكمة في انصاف الكورد الفيليين رغم القرارات التي صدرت عن مجلس النواب وساندها السيد رئيس الوزراء نوري المالكي في شأن الكورد الفيليين ، الا ان الواقع العملي يكشف استبعاد الكورد الفيليين من مواقع الدولة الحساسة ومن اناطة المناصب الهامة بهم بحجج واهية تعتمد على أسس وقواعد النظام الصدامي في قضية شهادة الجنسية والتهجير القسري الذي سلب من الكورد الفيليين اموالهم وبيوتهم واوراقهم الثبوتية بحيث اصبحوا في ايران عربا- عربها في الفارسية - و في العراق تحت سلطة النظام الصدامي اصبحوا فرسا ، حتى قضى عدة الاف من شباب الفيليين ضحايا الموت الزؤام والمقابر الجماعية ، وما زالت تلك التهمة تلاحق الكورد الفيليين كي تقف حجر عثرة أمام استرجاع حقوقهم وممتلكاتهم وحصولهم على مكاسب تعوضهم ما خسروه جراء نضالهم وصمودهم العنيد في وجه النظام البعثي منذ عام 1963.
(وقد تفرد الكورد الفيليون في مقارعة النظام الصدامي دون مهادنته ابدا حتى لحظة سقوطه)
واود ان اشير الى ان مصطلح الكورد الفيليين لا يختص بمجموعة كوردية صغيرة ، وانما اصبح مصطلحا اثنيا / سياسيا يشمل جميع الكورد الشيعة في وسط وجنوب العراق ، رغم ان الكثير منهم لا ينتمون الى قبيلة معينة تحمل اسم فيلي ، او مجموعة كوردية تعيش في منطقة معينة من بلاد الكورد اللور الممتدة من جنوب غرب ايران الى شمال غربها اي من الاحواز الى سانندج والتي تعرف ببلاد عيلام او ايلام قديما ، وقد قسمها النظام الشاهنشاهي الى عدة محافظات واطلق عليها تسميات مختلفة كي تفقد هويتها الكوردية .
الكورد الفيليون والكورد في سوريا
نلاحظ اهمية الدور الكبير الذي يلعبه الكورد في سوريا في الوقت الحاضر ، لذلك تحاول الاطراف المتصارعة كسبهم الى صفها في النزاع العسكري الدائر شمال سوريا ، وقد اسقط في يد تركيا لانها لا تستطيع كسب ود الكورد في معركتها مع سوريا لما لها من تاريخ معروف في معاداة الكورد ، كذلك سوريا التي حرمت الكورد السوريين من جنسيتها ومارست سياسة العزل العنصري واستخدمت الحزام العربي كي تهجرهم وتمعن في تعريب مدنهم ، اصبحت اليوم بحاجة الى كسب ودهم والاستفادة من موقعهم الجغرافي الاستراتيجي في دفع الهجمات التي تُشن عليها من الشمال .
والمعارضة السورية تحاول الاستفادة من الكورد ايضا فاختارت رئيسا لمجلسها منهم في مبادرة لاظهار اهمية دورهم في الصراع الدائر مع الحكومة السورية .
ان هذا الواقع الذي جعل الكورد في سوريا بيضة القبان في الصراع الدائر هناك سينطبق عاجلا وليس آجلا على الكورد الفيليين في حالة حصول اي تغيير محتمل في الواقع الجيوسياسي في المنطقة ، اي في سوريا او ايران او العراق او اقليم كوردستان .
فالكورد الفيليون الذين يشغلون اوسع رقعة جغرافية تتوسط العراق وايران وكوردستان سيكونون بيضة القبان في اية عملية سياسية او عسكرية او اقتصادية في المستقبل القريب وسيكون لهم شأن يذكر في اي صراع في المنطقة التي تتفاعل فيها عوامل مخاض كبير لا مفر من حدوثه لما في سياسات الدول الحالية – ايران ، السعودية ، العراق ، تركيا ، سوريا – من ارهاصات في استكمال عوامل القوة من اجل حسم الصراع الاجتماعي / الاقتصادي بغطاء سياسي / عسكري في اسرع وقت

ممكن ما دامت الثروة النفطية تسمح في شراء العدة والعدد من سلاح واتباع ، اضافة الى مخاطر الصراع النووي في المنطقة الذي يتأجج ساعة بعد اخرى بين ايران واسرائيل .
ان تجاهل الكورد الفيليين ومحاولة اقصائهم من المعادلة السياسية في الحكم سيكون له تأثيرات مستقبلية سلبية على مجمل الوضع الاستراتيجي في قابل الايام لما يتسم به الصراع الحالي بين القوى السياسية العراقية والاقليمية من تقاطع متخم بعوامل الانفجار مما يجعل الكورد الفيليين في حالة استياء عام قد يؤدي بهم لاختيار جبهة لا يرغبون بها من أجل تحقيق آمالهم وأهدافهم المشروعة التي تناساها الاشقاء والاصدقاء قبل الاعداء.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: النقد السياسي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 440

الكورد الفيليون وضرورة استعادة حقوقهم الكاملة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230323145328477140
الكورد الفيليون وضرورة استعادة حقوقهم الكاملة

شفق نيوز/ في نهاية عام 2019 اقرت اللّجنة المختصة ب إزالة الآثار السيئة عن الكرد الفيليين مجموعة توصيات بهدف انصاف مظلومية الكورد الفيليين.
ونصت اهم التوصيات على مراعاة تعيين هذه الشريحة في الدرجات الوظيفية الشاغرة الناجمة عن حركة الملاك في الوزارات والجهات غير المرتبطة بوزارة والمحافظات، وتضمنت تولي وزارات المالية والعدل والهجرة والمهجرين والزراعة، فضلا عن هيئة دعاوى الملكية ومحافظة ديالى ولجنة تنفيذ المادة 140 من الدستور معالجة الاثار المترتبة على قراري مجلس قيادة الثورة المنحل المرقمين 489 و617 لسنة 1981 المتعلقين بمصادرة البساتين والأراضي الزراعية في منطقتي خانقين ومندلي في محافظة ديالى، وتسوية الحقوق التصرفية فيها.
كما تضمنت التوصيات تولي وزارة الاعمار والإسكان والبلديات والاشغال العامة النظر في إمكانية اعمار المناطق الفيلية المنكوبة وتنميتها وتطوير منافذها الحدودية في محافظات ديالى وواسط وميسان، والمحافظات ذات الكثافة السكانية الفيلية وإزالة الألغام عنها وشمولها بالمشروعات القطاعية والإستراتيجية والاقتصادية وادراج التخصيصات المطلوبة ضمن الموازنات المالية للسنوات المقبلة.
ويشير المراقبون الى عديد المدن العراقية التي تقطنها غالبية من الكورد الفيليين من بينها خانقين ومندلي وزرباطية وبدرة، كما أنهم متواجدون بكثافة في بغداد والبصرة والكوت والعمارة، وقد بلغ عددهم في داخل العراق في بعض التقديرات ثلاثة ملايين نسمة.

ويقول المراقبون انه برغم التوصيات التي صدرت و تشكيل وزارة المُهجّرين والمُهاجرين بموافقة سلطة الإئتلاف المؤقتة اثر اسقاط النظام المباد، إلا أنها لم تستوعب جرائم التطهير العرقي التي حلت بالكورد الفيليين، وبالنتيجة لم تتمكن من تخفيف حجم كارثتهم الكبيرة، كذلك الشيء نفسه بالنسبة لهيئة حل نزاعات الملكية العقارية التي شُكلت بموجب اللائحة التنظيمية رقم (8) لسنة 2004، ثم أعقبتها اللائحة التنظيمية رقم (12) لسنة 2004، والقانون رقم (2) لسنة 2006 الصادر عن الجمعية الوطنية من دون إجماع مجلس الرئاسة وهذه مخالفة دستورية، بحسب قولهم.
وينوه المتخصصون والمراقبون الى ان كثرة التشريعات دليل واضح على عجز هيئة حل نزاعات الملكية العقارية عن إنجاز المهام المنوطة بها وان تقاعسها غير مبرر، على حد وصفهم، فضلا عن عدم إنصاف من صودرت ممتلكاته نظراً لمطالبته بدفع قيمة المستحدثات والإضافات على عقاراته، وكأنه لم يُهجّر قسراً بالقرار رقم (666) لسنة 1980 الصادر من مجلس قيادة الثورة المنحل مع تجاهلها حق أجر المثل وحق الانتفاع طيلة سنوات التهجير والتعويض عنها بشكل منصف، على حد وصفهم.
ويضيفون الى ذلك كعامل للإخفاق في حل مشكلات الكورد الفيليين، بطء الإجراءات وسياقها الروتيني التي انعكست سلباً بعدم استرجاع العقارات المُصادرة من قِبل أصحابها الشرعيين بحسب تعبيرهم.
ويلفت المتخصصون الى ان تعليمات وزارة الداخلية أكثر تشدداً بشروطها المجحفة على الكوردي الفيلي، بحسب تعبيرهم، وهي (إثبات ولادة أحد والديه، وجده، وأصل إنتمائه العشائري، ورعويته السابقة، وصورة القيد لعام 1957، مع إفادة ثلاثة شهود)، مشيرين الى ان هذا مخالف لأحكام المادة (3/أ) من قانون الجنسية الجديد.
ويزيدون ان الحال نفسه ينطبق على إجراءات مؤسستي الشهداء والسجناء السياسيين عندما عدت كل منهما الفيلي بصفة (مُحتجز) وليس (محكوم) بشأن إعادة الحقوق للمُتضررين تعسفياً من النظام المُباد، وفوق ذلك وضعت هذه الشريحة ضمن الأقليات في انتخابات مجالس المحافظات بهدف تحجيم كثافتها السكانية والتقليل من شأنها وما قدمته من تضحيات جسام يشهدها لها تأريخ العراق المعاصر، على حد وصفهم.
ويقولون ان الطعن بالكورد الفيليين لا يتوقف، فعندما جرت مناقشة مشروع قانون الخدمة والتقاعد العسكري اعترض كثير من النواب في البرلمان بشأن شرط أن يكون عراقي الجنسية لمن يصبح ضابطاً في الجيش، وإقترحوا صيغة مغايرة وهي أن يكون عراقياً بالولادة ومن أبوين عراقيين بالولادة، ورأى المراقبون ان المُقصود بالأمر هو استبعاد الكورد الفيليين ومنعهم من تولي المناصب العسكرية والأمنية مثلما حصل تماماً في عهود الحكومات العراقية السابقة، بحسب قولهم.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع https://shafaq.com/- 23-03-2023
وقت التدوين: 23-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 441

الكورد الفيليون ونادية مراد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220704151019421289

الاتحاد الديمقراطي الكوردي الفيلي/ تعرض المكون الكوردي الايزيدي لجرائم التهجير القسري والابادة الجماعية والاستيلاء على الممتلكات واسقاط الهوية وتعرضت النساء والبنات والاطفال للاختطاف والسبي والاستعباد الجنسي والاضطهاد الجسدي والنفسي والقتل والمتاجرة في اسواق النخاسة على يد عصابات داعش الاجرامية (غالبيتهم من العراقيين البعثيين سابقا) بعد ان نجحت تلك العصابات في غزواتها وفتوحاتها في العراق ومن ضمنها منطقة سنجار، موطن الايزيديين، والتي كانت دون حماية فعلية.

-في البدء- يهنئ الاتحاد الديمقراطي الكوردي الفيلي ألسيدة نادية مراد على حصولها على جائزة نوبل للسلام مع الدكتور دنيس مووكويگێ Denis Mukwege من الكونغو. فقد اصبحت نادية مراد الناطقة على المستوى الدولي باسم كل هؤلاء الضحايا بجرأتها وشجاعتها ودعم مكونها الكوردي الايزيدي واسناد عدد من المنظمات الكوردستانية وحصلت بالتدريج على اعتراف مختلف الحكومات والمنظمات الاوربية (من ضمنها البرلمان الاوربي والاتحاد الاوربي) والمنظمات الدولية والامم المتحدة واخيرا حصلت على جائزة نوبل للسلام.

لقد قيم المجتمع الدولي دور نادية مراد كمدافعة عن وكناطقة باسم الالاف من الضحايا الصامتة للارهاب والسلفية والتطرف الديني والسبي والاستعباد والاعتداء الجنسي بمنحها افخر جائزة في العالم وهي جائزة نوبل للسلام في حين لم نر مع اشد الاسف اي تقييم يرقى للحدث من قبل السلطات والقوى والمنظمات العراقية والعربية والاسلامية.

ونحن ككورد فيلية تعرض مكوننا الى جرائم الابادة الجماعية واسقاط الجنسية والتهجير القسري ومصادرة الممتلكات وقتل اكثر من 22000 من شبيبتنا لم نحصل لحد الان على اي اعتراف من السطات العراقية بشكل اعتذار عن الجرائم التي اقترفتها دولة العراق ضد مكوننا بدون ذنب.

ويعيدنا الاعتراف بدور نادية مراد على المستوى الدولي للتعريف بقضية مكونها الكوردي الايزيدي بالجهود التي بذلت لتدويل قضيتنا الكوردية الفيلية بجوانبها المتعددة (ومن ضمنها الاغتصاب والاعتداء الجنسي على نسائنا وبناتنا واطفالنا في سجون النظام البعثي الدكتاتوري واثناء عمليات الابعاد القسري من العراق)، تلك الجهود التي تعرضت للمواقف السلبية الانانية ولمحاولات التخريب منذ البداية وبوضع العراقيل واصطناع المشاكل والمحاربة وخدمة اهداف الاخرين والتآمر بهدف احباطها من قبل البعض من الكورد الفيلية انفسهم (والبعض من انصار عدد من المنظمات والاحزاب الكوردستانية والعراقية)، والتي ادت مجتمعة الى اضاعة المكون الكوردي الفيلي باكمله لفرصة كبيرة سنحت له بدعم من المؤتمر الوطني الكوردستاني (KNK) لتدويل قضيته العادلة ولكشف حجم وهول الجرائم البشعة التي ارتكبت بحقه وللدفاع عن حقوقه ومصالحه المشروعة.[1]

خصائص السجل

الحزب: داعش

تصنيف المحتوى: أقتصاد

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-07-04
اسم المحرر: هەژار كامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 442

الكورد الفيليون ونجم الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705204733578316

الكورد الفيليون ونجم الفيلي
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 6690 - 2020-09-28 - 18:14
المحور: المجتمع المدني

الفيليون الكورد ونبذة عن تاريخهم ،نقتبس تاريخ الفيليين وعشائرهم وتسميتهم من متن كتاب (الفيليون للمؤلف المرحوم نجم سلمان مهدي الفيلي - الناشر دار الشمس - ستوكهولم – مملكة السويد - الطبعة الأولى - سنة 2001م- راجعه الاستاذ جرجيس فتح الله) ،وفي مكتبتي نسخة من هذا الكتاب القيم.
عرف جورج .ن.كرزون (ايران وقضية ايران ج 2 ص 329) كلمة فيلي بمعنى الثورة .
وذكرها هنري فيلد بمعنى المتمرد والعاصي. كما وردت كلمة فيلي في المصادر التاريخية الاخرى بمعاني الشجاع والفدائي والثائر.
اما أصل الكورد الفيلية فقد نسبه هوگو گروته (رحلة گروته ص 55)الى العيلاميين القدماء بقوله (حينما أرى وجه الفيلي الحالي فانه يذكرني بالهيتيين ,ويتجسم امامي كل الاقوام التي عاشت قبل آلاف السنين .
ولا يستبعد بان يكون الفيليون من بقايا العيلاميين القدماء).
واصل تسميتهم بالفيلي في رأيي مشتق من اسم الملك العيلامي بيلي (Peli) الذي اسس سلالة باسمه في عيلام, وانجبت هذه السلالة اكثر من اثني عشر ملكاً .
بدءاً بحكم بيلي حوالي سنة 2670 ق.م , وانتهاء بحكم الملك (بوزور انيشوشيناك)سنة 2220 ق.م. وأطلق هؤلاء الملوك على سلالتهم ورعيتهم معاً اسم Peli نسبة الى بيلي مؤسس هذه السلالة. ولكن المؤرخين اشارو اليهم في كتبهم تحت عنوان سلالة (اوان) نسبة الى اسم مدينتهم العيلامية اوان (وربما هي الآن مدينة أيوان الحالية).
وقد اثبت البروفسور جورج كامرون (ايران في أوائل التاريخ ص 24) قيام الملك Peli العام 2670 ق.م من مدينة شوش (سوسه) ابتداءً.
كما اكد(والتر هينتس) في كتابه (دنيا عيلام الضائعة) اكتشاف كتيبة أثرية في معبد (كيريريشا) يعود تاريخها الى سنة 2550 ق.م منقوش عليها اسم الملك Peli . وكذلك ذكر المحقق يوسف مجيد زاده في كتابه (تاريخ وتمدن إيلام) حكم الملك بيلي في عيلام. ولما كان حرف الباء P يكتب قديما عوضا عن حرف الفاء f الحالية , لذلك تحول الاسم بمرور الزمن الى فيلي . كما حصل في تغيير اسم بارس الى فارس حاليا.
وكانت حدود بلادهم القديمة تشمل عند اتساع مملكتهم كرماشان وكركوك شمالاَ ونهر دجلة غرباً ومناطق لرستان وبختياري واقسام من فارس شرقاً. وحتى في عهد الولاة الفيلية كانت منطقة نفوذهم الغربية تصل الى نهر دجلة (جورج

ن.كرزن المرجع السابق ص 328(.
ولم يكن اللواء عبد الكريم قاسم (عبد الجليل فيلي ,شعبنا الكوردي وشريحتنا الفيلية في التاريخ ص 17) يعدو الحقيقة حينما اكد للوفد الفيلي الذي زاره لتهنئته في يوم 1ربيع الآخر سنة 1378 هـ المصادف 14101958 م بان سكان شرق نهر دجلة هم من الاكراد الفيلية بقوله (ان المناطق التي تبدأ من الضفاف الشرقية لنهر دجلة هي موطن الكورد الفيلية منذ القدم (.
ورغم ذلك صار بعض المستشرقين والباحثين خلال القرنين التاسع عشر والعشرين الميلاديين يحصرون لاسباب سياسية تواجد الكورد الفيلية داخل الاراضي الايرانية فقط. نخص بالذكر منهم المستشرق الروسي جريكوف (رحلة مسيو جريكوف ص 47 , 52) بقوله (يطلق على قبائل بشتكوه و بيشكوه اسم الفيلية). كما عرّف شوبرل الفيلية بقوله (الفيلية قبائل متعددة من اللر تقيم في النواحي الجبلية بين تركية وايران) اي بين العراق وايران لان العراق كانت ضميمة الدولة العثمانية يومذاك.كما حصر الآثاري الشهير الانكليزي(لايارد) محط الفيلية ضمن بشتكوه فقط بقوله (كان اسم الفيلية يطلق على جميع سكان لرستان ثم انحسر في منطقة بشتكوه) وجاء رأيه هذا مقاربا لعقيدة كل من جورج .ن.كرزن القائلة (الفيليون هم جميع سكان لرستان). وهنري فيلد يقول (الفيليون هم السكان الاصليون لمنطقة بشتكوه(.
اما المقدم منذر الموصلي فقد حدد في كتابه عرب واكراد بلاد الفيلية بقوله (لرستان الكبرى غرب ايران وجنوبها هي بلاد الفيلية) . في حين اشار كل من المستشرق الدنماركي (أس.جي.فيليرك) والبروفيسور (جن.راف.گارثويت) والدكتور جواد صفي نجاد والمحامي عباس العزاوي وغيرهم الى قبيلة اللر باللر الفيلية اثناء شروحاتهم المختلفة . ومن جهة اخرى يؤكد الواقع السكاني تواجد الكورد الفيلية وبنسب متباينة في مناطق كرماشان وايلام وكهكيلويه وبوير احمد وممسني وبختياري وجهارمحل واصفهان وشيراز وفارس والاهواز وخراسان وكرمان وگيلان وقزوين وغيرها من المناطق لحد اليوم في داخل ايران .
واما داخل العراق فانهم منتشرون في نواحي من خانقين و مندلي والسليمانية وكركوك و(برده)التون كبري وبغداد وديالى و شهربان والعمارة والبصرة والكوت والحي وعلي الغربي والديوانية والشامية والحلة والكوفة رغم الظروف السياسية الصعبة التي مرت عليهم من اساليب التعريب القسري والمضايقات والتهجير في مختلف العهود وبالاخص في الازمنة الاخيرة .
كما تأسس في ايران بعد الغزو الاسلامي كيان باسم (فيلان شاه) او مملكة صاحب السرير . وقد اشار بعض المصادر التاريخية الى ان اصل فيلان شاه من منطقة غرب ايران ومن ذرية (بهرام گور(.
اما المسعودي (مروج الذهب ج1 ص 215,216) فقد شرح سبب تسميته بصاحب السرير يقوله (سمي صاحب السرير لان(يزد گرد)الساساني عند هزيمته ترك سريره الذهبي وخزانته وامواله مع رجل من ولد بهرام گور ليسير بها الى هذه المملكة فيحرزها هناك الى وقت وفاته) ثم اضاف (فقطن ذلك الرجل في هذه المملكة واستولى عليها. وسمي صاحب السرير ودار مملكته تعرف بحمرج. وله اثنى عشر الف قرية ,يستعبد منهم من يشاء .وفيلان شاه هو الاسم الاعم لسائر ملوك السرير. اما عن موقع هذه المملكة فقد ذكر الدكتور جمال گوگجه وجود صاحب السرير في گيلان.
وفي حوالي سنة 580 هجرية مرادفة لسنة 1184 م ظهرت في غرب ايران الدولة الاتابكية الخورشيدية الفيلية ثم انقرضت سنة 1598 م على يد شاه عباس الاول الصفوي. وتلاهم في الحكم بصورة مباشرة الولاة الفيليون الذين استمرو على سلطتهم حتى عهد رضاخان بهلوي.
بالاضافة الى ذلك اقام الفيليون لهم حكومة في العراق في الاعوام 1524 الى 1533 برئاسة ذولفقار نخود. ولكنها انقرضت على يد شاه طهماسب الاول .وفي اواخر عهد شاه عباس الصفوي اقام افراسياب باشا الحكومة الديرية الفيلية في البصرة.
وخلال القرن الثامن عشر الميلادي اسس كريم خان زند الحكومة الزندية الفيلية في ايران والبصرة باستثناء منطقة خراسان وانقرضت هذه السلالة الزندية بيد القاجار الترك .وفي الفترة الزندية برز القائد محمد خان الفيلي الذي حافظ على حدود ايران الغربية وهزم الجيش العثماني في معركة واجبر قائده احمد باشا على الانسحاب الى كركوك ولم يجراء بعدها والي بغداد عمر باشا على مواصلة حربه وارغم على الرجوع الى مقره في چولان.
وبصورة عامة مرت التسمية الفيلية في مراحل تاريخية متعاقبة بين ظهور وخفاء وضمور تبعا لعوامل سياسية وجغرافية ومحلية. فمثلا عند تعيين الحدود في سنة 1639 م بين الدولتين العثمانية والايرانية زمن السلطان مراد الرابع والشاه صفي حفيد شاه عباس الاول لم يتوصل الطرفان كما تبين من اتفاقية قصرشيرين (زهاب) الى صيغة نهائية لتثبيت الحدود بينهما. وبعد عدة معاهدات وبروتوكولات عقدت بين الجانبين زهاء ثلاثة قرون صدقت الاتفاقية نهائياً في 16121929 م دون استشارة الكورد الفيلية الساكنين في المناطق الحدودية ونتيجة لهذه الاتفاقية بقيت الاراضي الكوردية الفيلية الواقعة بين كركوك شمالاً والبصرة جنوباً ضمن الدولة العراقية الحديثة التكوين وبذلك تجزئ الوطن الكوردي الفيلي بين الدولتين دون ان يؤخذ رايهم .بل واخذت سياسة التعريب الاجباري تجري بحق المقيمين في هذه المناطق.
وقد اشار المحامي عباس العزاوي (تاريخ العراق بين احتلالين ج 2 ص 17) بصورة غير مباشرة الى ابدال اسم (دوزاده) الكوردية باسم العمارة العربية بقوله (العمارة :هذه البلدة بنيت في سنة 1861 م وكانت تسكنها عشيرة دوزاده من اللر الفيلية (.
اما داخل ايران فقد اصبحت مرتفعات زاكروس الشاهقة (القسم المسمى كوركوه) سبباً جغرافياً لتقسيم المنطقة الفيلية الى قسمين هما (پشتكوه)

بمعنى خلف الجبل و(پيشكوه) بمعنى امام الجبل .
وفي العهد المغولي اطلق على پشتكوه اسم اللرالكبير وسميت المنطقة پيشكوه باللر الصغير.وفي عهد الصفوي اطلق على منطقتي بختياري و كهكيلويه اسم اللر الكبير وتبدل اسم اللر الصغير الى لرستان الفيلية (عبد الله شهبازي معرفة الولايات والعشائر ص 64) وفي زمن القاجار عادت التسميات پشتكوه وپيشكوه . وفي عهد رضاخان البهلوي تجزأت المنطقة الفيلية الى ثلاثة مقاطعات اقاليم لرستان وپشتكوه وايلام.
اما في العهد الاسلامي الحالي فقد ثبت اسم ايلام للمناطق الغربية من جبل كوركوه واسم لرستان للمناطق الشرقية من الجبل .
ومن جهة اخرى كان الوالي حسين خان انوفاً شديد الاعتزاز بنفسه وقد عزا لنفسه القاباً كباراً منها الخان والوالي ووالي البر والبحر ولاكنه تنصل منها بالاخير وتمسك بلقب الفيلي ليعيد الى الاذهان مجد الاجداد في المنطقة وصار الخوزستانيون يسمونه الوالي الفيلي ويطلقون على رعيته اسم الفيلية.وحتى قبر هذا الوالي نقش عليه اسم حسين خان فيلي وحمل اعقابه واحفاده في الحكم لقب الفيلي.
وكذلك الحال بالشيخ خزعل الذي كان يسمي اتباعه بالعرب الفيلية ويطلق على ارضه المحصورة بين نهر كارون وشط العرب (اروَن رود) اسم ارض الفيلية (دكتور على الوردي لمحات من تاريخ العراق ج4 ص144)
بالمناسبة قبيلة الخزاعل المتنكرين لأصلهم هم جزئ من قبيلة (خزل) الكوردية الفيلية الكبيرة في لرستان.
واخيراً نقول بان الشريحة الفيلية تتألف من طوائف كثيرة اهمها قبائل:
- لك
- كورد علي (كوردالي)
- ملك شاه
-عليشروان
- قيتول
- اركوازي
- بولي
- كلاواي
- شوهان
- ماليمان
- زنگنه
- كلهر
- بختياري
- زند
- سوره مري
- ممسني
- جنگي
- پاپي
- بويراحمد
- كهگيلويه
- ميشخاص
- حسنوند
- بيرانوند
- كاكاوند
-ديناروند
-خزل
-دوسان
-موسي
-مسيوري
-باوه
-لارت
-هني مني
-قازي
-قلولوس

-آليوي
-مافي
-ريزوند
-امرائي
-بنجستون
-زركوش
-طولابي
-سليورزي
-شول
-قائدرحمه
-كاكا
بالاضافة الى مئات العشائر والأفخاذ المتعلقة بهذه الطوائف.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 443

الكورد الفيليون يطيرون الى المريخ في حدث استثنائي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212648552368

الكورد الفيليون يطيرون الى المريخ في حدث استثنائي

في خطوة ملفتة، تواصل عدد من ابناء شريحة الكورد الفيليين بوكالة الفضاء الامريكية NASA لغرض المشاركة في عرض قدمته الاخيرة يتضمن ارسال اسماء مليون شخص الى المريخ بواسطة مركبة فضاء تنطلق في شهر تموز من العام المقبل.
ومن المقرر حسب ناسا ان تصل الى الكوكب الأحمر في شهر شباط سنة 2022.
وقال عصام اكرم الفيلي وهو ناشط كوردي فيلي، انه تمكن من التسجيل في عرض الوكالة وانهم ارسلوا اليه بهذه المناسبة بطاقة صعود رمزية "boarding pass" تحمل رقما تسلسلياً للذكرى، (مرفقة مع الخبر). وان الاسماء سوف تقطع في طريقها الى المريخ مسافة خمسمائة واربع ملايين كيلو متر.
وبين "الفيلي" انه بحسب وكالة الفضاء الامريكية فإن مختبر الدفع النفاث التابع للوكالة (JPL) والواقع في ولاية كاليفورنيا سيقوم بحفر الأسماء على رقاقات سيليكونية بعرض 75 نانومتر بحيث تكفي لحمل مليون اسم توضع على كوكب المريخ تحت غطاء زجاجي في المهمة التي سينفذها مسبار الفضاء روفر Rover الذي يزن حوالي ألف كيلو غرام.

واضاف ان المسبار سينطلق الى المريخ من محطة كيب كانافيرال في مركز كينيدي للفضاء الواقع في ولاية فلوريدا، في مهمة تهدف الى البحث عن علامات لوجود حياة جرثومية سابقة، وجمع عينات من تربة المريخ يعود بها الى الأرض لغرض تحليلها ودراستها والتمهيد لاستكشاف البشر للكوكب الأحمر على حد قول الوكالة.
وبالتزامن ارفق عدد اخر من ابناء شريحة الكورد الفيليين اسمائهم في حملة كوكب المريخ.
وتقول دانيا الفيلي التي شاركت في الحملة لشفق نيوز، "في السابق ولازال منهم العديد من الكورد الفيليين يتخوفون من الاشارة الى لقبهم، لكننا قدنا حملة لايصال هذا اللقب وتطريزه على كوكب المريخ ويشارك فيها العشرات".
ومن جانب آخر قال "توماس زوربوشن" مدير مهمات العلوم التابعة لناسا (SMD) "بينما نستعد لإطلاق مهمة المريخ التاريخية هذه ، نريد من الجميع أن يشاركوا في رحلة الاستكشاف هذه". "إنه وقت مثير لناسا ، ونحن نبدأ هذه الرحلة للإجابة على أسئلة عميقة حول الكوكب، وحتى أصول الحياة نفسها."
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 444

الكورد الفيليون يعلنون تعرضهم لحملة تهجير جديدة واستهداف ممنهج بمحافظة عراقية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212237552363

الكورد الفيليون يعلنون تعرضهم لحملة تهجير جديدة واستهداف ممنهج بمحافظة عراقية

اعلن ممثل الكورد الفيليين في مجلس محافظة واسط حيدر هشام الفيلي يوم الثلاثاء عن تصويت الكتل السياسية في مجلس المحافظة على ابعاد المسؤولين الحكوميين من ابناء الشريحة من مناصبهم، واصفا هذا الامر بحملة جديدة للتهجير واستهداف وجود الشريحة بالمحافظة.
وقال الفيلي في مؤتمر صحفي عقده اليوم بمجلس المحافظة في واسط "اعلن بصفتي ممثلا للكورد الفيليين في مجلس محافظة واسط عن بدء اعادة حملة التهجير مجددا على هذا الشريحة اذ تم استهدافها اليوم بجلسة مجلس محافظة واسط باتفاقات ظالمة طالت ممثليهم في حكومة واسط المحلية".
واوضح انه "على اثر الاتفاقات السياسية التي تشكلت بموجبها الحكومة المحلية لواسط كان هناك حصة للكورد الفيليين فيها، ولكن ما حدث اليوم جدد الآلام والاحزان علينا واعاد مشهد التهجير والتغييب وابادة 24 الف شاب من ابناء الشريحة وسلب الاموال والممتلكات والحقوق بإقصاء ممثلين من مناصبهم دون وجه حق"، مشيرا الى ان "ما جرى اليوم بجلسة مجلس المحافظة هو اعلان النكبة للكورد الفيليين مرة اخرى".

KURDIPEDIA کوردیپێدیا

واكد الفيلي ان مجلس محافظة واسط واضافة الى خرقه القانون بجلسة اليوم فانه اقدم على ظلم شريحة مهمة في المجتمع العراقي كونها كوردية وشيعية"، داعيا ابناء الكورد الفيليين في العراق كافة الى مقاطعة انتخابات مجالس المحافظات.
وتابع بالقول ان "ما جرى اليوم لن نسكت عليه وسنتبع السبل القانونية كافة للوقوف ضده"، مطالبا الرئاسات الثلاث والمرجعية الدينية والامم المتحدة وزعيم التيار الصدري مقتدى الصدر الى حماية شريحة الكورد الفيليين.
ونوه الى انه في جلسة اليوم تفاجأنا بطلب من هيئة الرئاسة بتحويلها الى مغلقة وتقديم طلب شفوي بإعفاء ممثلي الكورد الفيليين من مناصبهم الحكومية في محافظة واسط، لافتا الى انه المجلس قد صوت على الطلب بالاجماع.
واشار الفيلي الى اعفاء رئيس هيئة استثمار واسط، ومعاون مديرعام تربية واسط وهما كورديان فيليان من مناصبهما وفق الطلب المصوت عليه.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 445

الكورد الفيليون.. انعدام المقومات يغيّب لبنة مندلي السكانية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230319161316475933

الكورد الفيليون.. انعدام المقومات يغيّب لبنة مندلي السكانية
شفق نيوز/ أكد مختصون في ناحية مندلي شرقي محافظة ديالى، أن 90% من السكان الكورد الفيليين، لم يعودا إلى مناطقهم بسبب انعدام المقومات الخدمية والمعيشية.
وقال عضو مجلس مندلي السابق حيدر ستار المندلاوي، لوكالة شفق نيوز، إن الكورد الفيليين في عموم مناطقهم في مندلي وبدرة وزرباطية والمناطق الأخرى مضطهدون خدمياً وسياسياً إلى جانب الإهمال الخدمي والمعيشي الذي منع عودة غالبيتهم رغم استعادتهم للأراضي التي سلبها النظام السابق ضمن سياسة التعريب الديموغرافي في سبعينيات وثمانينيات القرن المنصرم.
وأكد المندلاوي أن أعداد الكورد الفيليين الفعلي في مندلي يتجاوز 150 الف نسمة 90% منهم لم يعودوا ممن استعادوا أملاكهم وأراضيهم المسلوبة لانعدام المقومات المشجعة للعودة إلى جانب الجفاف وانهيار القطاع الزراعي وغياب النشاط التجاري والمعيشي في مندلي بشكل عام.
وبين أن اللبنة الأساسية لسكان مندلي (الكورد الفيليين) مازالوا مغيبين عن أوطانهم رغم تكيفهم المعيشي في محافظات أخرى وحتى خارج البلاد.
بدوره، أوضح الناشط المدني والإعلامي علي عبد الستار الحجية، خلال حديثه للوكالة، أن الكورد الفيليين في مندلي

ينحدرون من جذور عشائرية متعددة، و ينتمون للطائفة الشيعية.
وأكد الحجية، أن الكورد الفيليين يتركز وجودهم في مناطق (قلعة بالي وبت كوكر وكبرات) وآخرين في (قلم حاج وبوياقي) ولا يمكن الحكم بوجود مناطق خاصة لهم بشكل تام، إذ تتراوح نسبتهم في المناطق المذكورة آنفا بين 80 - 90% من السكان.
وكشف عن علاقة تصاهر وتزاوج بين الكورد الفيليين وقبيلة الندا السنية بحكم التخالط الزراعي بينهم، لافتاً إلى أن قبيلة الندا أدارت أراضي الكورد الفيليين بعهدتها طيلة فترات تهجير الفيليين في سبعينيات وثمانينيات القرن الماضي.
ونوه إلى أن أعمال التهجير القسري للكورد الفيليين من قبل النظام السابق، انعكست لصالح أغلب المهجرين إلى بغداد بعد سيطرتهم على النشاط التجاري في مناطق الكفاح وجميلة ومدينة الصدر في بغداد.
يذكر أن النظام العراقي السابق، الذي رأسه صدام حسين ولنحو ثلاثة عقود، ساق آلاف الشبان من الكورد الفيليين إلى أماكن غير معلومة وما يزال مصيرهم مجهولاً، إذ يرجح بأنهم قضوا في المعتقلات أو دفنوا أحياء في مقابر جماعية.
وشرع نظام البعث في نهاية السبعينيات وبداية الثمانينيات من القرن المنصرم، بحملة كبيرة لتهجير الكورد الفيليين، وسحب الجنسية العراقية منهم ومصادرة ممتلكاتهم وأموالهم المنقولة وغير المنقولة.
كما تعرض الكورد الفيليون، للتسفير والتهجير والاعتقال والقتل إبان حكم الرئيس الأسبق أحمد حسن البكر، في عامي 1970 و1975، ومن بعده نظام صدام حسين في 1980، ويرى مؤرخون أن التهجير جاء بسبب انتماءاتهم المذهبية والقومية.
وأصدرت محكمة الجنايات العليا حكمها في العام 2010 بشأن جرائم التهجير والتغييب ومصادرة حقوق الكورد الفيليين وعدها من جرائم الإبادة الجماعية.
وأصدرت الحكومة العراقية في الثامن من كانون الأول 2010، قرارا تعهدت بموجبه بإزالة الآثار السيئة لاستهداف الكورد الفيليين فيما أعقبه قرار من مجلس النواب في الأول من آب من العام 2010، عد بموجبه عملية التهجير والتغييب القسري للفيليين جريمة إبادة جماعية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تقرير

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع 2023-03-19 -https://shafaq.com/
وقت التدوين: 2023-03-19
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 446
الكورد الفيليون.. صفة ظلمتهم ام ظلموا أنفسهم؟
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220620124229419157

صلاح شمشير البدري/ يعيش في العراق والذي يعتبر بلد المكونات باغلبية عربية بعدها القومية الكردية ثم التركمان مع طوائف واديان تعتبر حسب اعدادها أقلية وهم المسيحيون والصابئة والايزيديون والشبك مع اختلاف بالاراء حول موضوع المقال وهم الكورد الفيليون.

حيث كثر الجدل حول تسميتهم وتاريخه وماجرى عليهم في ثمانينات القرن الماضي عندما كان عدد سكان العراق لايتجاوز العشرة مليون تم تهجير حوالي سبعمائة الف مواطن عراقي بتهمة التبعية الايرانية كونهم كورد شيعة وامتزاج هذه الصفة دون غيرها بقرار من صدام حسين ومصادرة أملاكهم واموالهم وتغييب اكثر من عشرين الف شاب، ومن لم يسفر تم محاربتهم وإخراجهم من مناطقهم واراضيهم كما حدث في مندلي وخانقين والمعروفة بالعشائر السبع التي اعتبرت مناهضة لحزب البعث ونظامها كذلك زرباطية وبدرة ومصادرة أراضيهم والتي لم تحل قضيتهم ليومنا هذا.

وهؤلاء بمجموعهم كانوا يشكلون نسبة حوالي 20٪من سكان العراق وهم اصحاب رؤوس أموال ومصانع ومعامل معروفة كانت تجهز السوق العراقية وتجار واصحاب اراضي زراعية وبساتين.

المشكلة اننا عرفنا المظلمة ومن ظلمهم لم يعد له وجود، فهل أعيدت الحقوق والمفروض بعد ستة عشر عاما ان تكون بحكم الماضي وان يرجع الحق لاصحابه ويعوضون عما اصابهم من ظلم، ببساطة ال 20٪ قبل أربعين عاما خلاف كل الحسابات الرياضية في النسبة والتناسب الأحصائي لسكان العراق الذي اصبح حسب اخر احصائية عن وزارة التخطيط حوالي 38 مليون نسمة صار الكورد الفيليين اقل نسبة أقلية في العراق ال 700الف الذي تم تسفيرهم الى ايران مع ما موجود ممن لم يسفر من أهالي خانقين ومندلي وبدرة وزرباطية وفي العاصمة بغداد سأترك تقديره للقارئ، تلك كانت المشكلة، الأدهى والامر هو ان الكورد الفيليين بين اتهامات لا ذنب لهم فيها والجميع يشهد لهم بالنزاهة والامانة والاخلاص والشجاعة والإيثار وهي أكثرها ايلاما فلم يعد احدا يذكر هذا الإيثار.

بقى الكورد الفيليون ينتظرون من الآخرين رد الجميل والمشاركة في العراق الجديد الذي أصبحوا فيه غرباء، وعود حبرا على ورق تجاوز عمره ستة عشر عاما من التغيير الذي اصبح فيه البعض نجوم السياسة واصحاب كتل توزع الوزارات والمناصب، لم يكتفوا بالتهميش بل بإثارة الفتنة بإعطاء مقعد برلماني يتيم للأقلية حسب قانون الانتخابات المجحف وتحت مسمى جديد المكون الفيلي بعد ان كانوا كورد فيليية او كورد شيعة وكأنهم اصحاب كتاب سماوي مختلف او طائفة دينية محدودة لعزلهم، مايجري عليهم اليوم بحاجة لوقفة ودراسة لإعادة التعامل مع شركاء الامس في العراق الجديد الغريب، ماجرى على الكورد الفيليين ليست اعتباطا ولا تحصيل حاصل بل قضية تثير الكثير من التساؤلات، والذي اخر إيجاد الحلول بعض اصحاب النفوس الضعيفة ممن تسلقوا على حساب دماء الشهداء والمظلومية ليكون على كراسي تخدم مصالحهم وخدم لمن من عليهم، المحصلة جميع الكتل السياسية شاركت بطريقة مباشرة او عبر سكوتها بتفرقتهم ثم يأتي السؤال التقليدي الممل والمضحك المبكي عند لقاء اي جهة سياسية يطلب منهم ان يجتمعوا ،بينما أحزاب التي تشكلت ايّام المعارضة تشظت الى عشرات الأحزاب لتقاسم المغانم بعد 2003 وبعد كل دورة انتخابية ولادة حزب جديد من بُطون الأحزاب والجميع صاروا قادة احزاب، فهل ترضى الأحزاب ان يجتمع الكورد الفيليين ويكونوا حزبا منافسا لهم على الساحة السياسية ويتحولوا من أقلية بقانونهم الى كتلة سياسية ووزراء يخدمون مناطقهم في وسط العراق التي همشلتها الحكومات السابقة ولدى الكورد الفيليين أكاديميين وكفاءات لم تسنح لهم الفرصة لخدمة العراق الذي كانوا اساس نشأته، يبدو انها عقدة تكونت اتجاههم وقد تنتهي مع جيل جديد لايحمل عقد نفسية، خلال ماجاد به قلمي الصحفي لا ابحث عن نصائح للكورد الفيليين فمن غير المعقول ان لايعرف الانسان الذي كرمه الله بزينة العقل الى اين يكون مسيره واي اتجاه يخدمه، ولا اريد المطالبة ممن ظلمهم بتهميش دورهم في المجتمع وفي مؤسسات الدولة اعطائهم فرصة، أقول للكورد

الفيليين او الكورد الشيعة او الكورد خارج الاقليم اما أنتم حقيقة على الارض في بلد اسمه العراق او أنتم اموات يطلق عليكم بمصطلح طبي مسمى احياء في العناية المركزة وطال رقودكم فتستحقون الدعاء ان يرحمكم الله برحمته او تعودون للحياة وبرغبتكم.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 20-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 447

الكورد الفيليون.. قلب الوطن وذاكرته

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230323150223477147

الكورد الفيليون.. قلب الوطن وذاكرته
لقمان عبد الرحيم الفيلي/ تحل علينا هذه الايام الذكرى السنوية لقمع الكورد الفيليين من قبل النظام البعثي المقبور، فمنذ العام 1980، تمت عمليات المطاردة والاعتقال والاعدامات والمقابر الجماعية بحق عشرات الاف المواطنين من هذا المكون العراقي الأصيل بحجة التبعية لايران وان كانوا ابناء هذا الوطن لاجيال طويلة، وامتلأت سجون البعث المقبور بخيرة شباب هذا المكون، وازهقت كثير من ارواح الكورد الفيليين لا لذنب ارتكبوه سوى لانهم وقعوا ضحية السياسات الشوفينية للبعث، التي لا تعرف غير الاقصاء والعنف والتعصب القبلي والقومي.
وقد جرت محاولة سلب وطنية هذا المكون حينما أُسقطت الجنسية العراقية عن اكثر من نصف مليون كوردي فيلي حسب القرار 666 الصادر عن مجلس قيادة الثورة المنحل سيء الصيت بتاريخ 1980-05-07. ليتم بعد ذلك تجريدهم من أوراقهم الرسمية، ومصادرة ممتلكاتهم المنقولة وغير المنقولة، وسرقة حقوقهم بشكل علني وفي وسط النهار مع صمت دولي، في واحدة من ابشع الجرائم الانسانية والاقتصادية التي أُرتكبت بحق هذا المكون.
ونحن اليوم نستذكر تلك الفواجع التي تعرض لها هذا المكون، ونسترجع آهات الأمهات المفجوعات على أولادهن، ونستذكر حرقة قلوب الآباء على ما بنوه من عوائل وحياة وسعي للعيش بكرامة وعزة، ليجدوا انفسهم اما مطاردين على الحدود، أو بين جدران الموت البعثي الشوفيني، نرى ان قضية الكورد الفيليين لم تأخذ مساحتها المطلوبة وان الحيف الذي شملهم لم يعالج بعد ونراها تسير نحو طي النسيان والإهمال، إذ يتم تسليط الضوء على ما عانوه من ظلم وحرمان وتجريد من اغلى ما يملكه المواطن، وهو الانتماء.
ولا يسعنا في هذا المقام، الا أن ندعوا بالرحمة والغفران لكل شهداء العراق من الكورد الفيليين واخريين، مدفوعين بالإيمان العميق بأن هذا المكون الأصيل هو جزء من ديموغرافية ونسيجه الاجتماعي وتاريخ العراق وهويته، و احد بناته الاوفياء.
سلام على شبابنا الذي دفنوا في مقابر لم يعثر عليها، وعلى امهاتنا الذي انتظروا أبناءهم لامد طويل فمنهم من غادرت الدنيا حزينة ومنهم من تنتظر شم عظام ابنها ولا تعرف له من قبر.

الرحمة والخلود لشهدائنا الفيليين ولشهداء العراق الابرار جميعاً
والسلام على الخالدين في القلوب والخالدين عند الله تعالى في جنات النعيم..[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: مذكرات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع https://shafaq.com/- 23-03-2023
وقت التدوين: 23-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 448

الكورد الفيليون.. مراجعة الذات

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213185742552325

الكورد الفيليون.. مراجعة الذات

رغم مضى 19 عشر عاما على سقوط نظام الطاغية صدام حسين وحزبه الشوفيني العنصري والتغيير الذي حصل في النظام السياسي بالعراق، مايزال الكورد الفيليون يعلقون الآمال وينتظرون الحكومة تلو الأخرى عسى ان تستخطيهم وتلتفت احدها لحقوقهم ومعاناتهم التي اضحت قضية مستعصية لا يمكن لحكام عهد الحرية والديمقراطية حلها، على الأقل اجلالا لتضحياتهم الجسام طوال القرن الماضي والى يومنا هذا.
خلال فترة التغيير تشكلت جمعيات ومنظمات مجتمع مدني كوردية فيلية عديدة بدعم من هذه الجهة السياسية أو تلك ولكنها لم يكن بمقدورها تحقيق الآمال والطموحات المتواضعة للكورد الفيليين لسببين، الأول تعارض المصالح وحب الظهور والانانية لدى البعض والصراع على من يمثل الشريحة ليكون في الطليعة ويتسلم زمام المبادرة ليصبح القائد الأوحد بلا منازع، والثاني محاولة البعض الآخر استغلال دماء الشهداء ومعاناة عوائل الضحايا لتحقيق مصالحهم الذاتية.
هنا ينبغي للقارئ اللبيب الا يفسر الأمر على انني اريد اوجه الانتقاد للبعض وابرئ البعض الآخر، جميع من تصدى للمشهد الفيلي والنخب الكوردية الفيلية يتحملون مسؤولية ما آلت اليه اوضاع شريحتنا، بحيث اصبحنا نطرق ابواب الفاسدين والمتعطشين للمناصب لنستجدي حقوقنا منهم والتي هي حقوق قانونية واستحقاق وطني وكان على حكومات عهد الحرية والديمقراطية ان تقوم بواجبها الوطني والأخلاقي وانصاف ابناء هذه الشريحة التي كانت لها دوراً ريادياً في تشكيل وقيادة اغلب الاحزاب والقوى السياسية العراقية بمختلف توجهاتها والمشاركة الفاعلة في الكفاح المسلح الدامي الذي كان الكورد الفيليين في طليعته.
اعتدنا كل عام وفي بداية شهر نيسان احياء ذكرى شهدائنا وضحايانا بوسائل مختلفة وبالأمكانيات المتاحة، لكن حتى في هذا الجانب لم نكن موفقين ولا بمستوى المسؤولية، على سبيل المثال في بغداد وحدها وفي جانب الرصافة فقط تمت اقامة ثلاثة مجالس تأبينية في يوم الجمعة 4 نيسان الجاري 2022 والمجالس لم تبعد عن بعضها سوى مسافات قليلة جداً، وكان من الأجدر والأفضل ان يقام مجلس تأبيني مركزي واحد بمشاركة وتعاون الجميع، على الأقل لنبين للآخرين بأننا رغم تباين وجهات نظرنا واختلاف توجهاتنا السياسية، يجمعنا دم الشهيد الفيلي وتجمعنا الجروح والآلام لتكون على الأقل رفعا لمعنويات ابناء الشريحة ورسالة واضحة ومعبرة لمن ينظر لنا بعين الضعف والانكسار.

من البديهي عندما يخطئ شخص او مجموعة بشرية في قرار او امر ما عليهم اعادة النظر في الخطط والبرامج وتصحيح اخطاء الماضي، والاستفادة من تلك الأخطاء للمرحلة المقبلة، لكن للأسف جميع المتصدين للمشهد الفيلي يرون انفسهم على الصواب والاخرين على خطأ على مدى 19 عاماً، وهذا ما ادى الى ان تراوح القضية الفيلية في مكانها وتدور في حلقة مفرغة وان تضيع حقوقنا الدستورية والقانونية ونجري وراء هذا وذاك ليستخطينا ويتعاطف معنا على اقل تقدير.
هنا لابد الالتفات ايضاً الى نقطة مهمة وهذه رسالة اخ صغير لأهلي الكورد الفيليين اينما كانوا وهي اننا طالما بقينا مشتتين على اساس القومية والمذهب، سوف لن تكون احوالنا افضل من اليوم وسوف لم ولن ننال حقوقنا الى آخر الزمان. اعزائي لا القومية تتعارض مع الدين والمذهب، ولا الدين والمذهب يتعارضان مع القومية، يمكننا جميعاً الالتزام والتمسك بالمذهب وفي عين الحال ان نتمسك ونفتخر بقوميتنا التي تمتد تأريخها وحضارتها وجذورها آلاف السنين.
في الختام اوجه رسالة لجميع من يرى نفسه راع للقضية الفيلية ويسعى بنية صافية وخالصة لاستعادة الحقوق المسلوبة المغصوبة وكذلك اساتذتي الكرام من النخب الفيلية في داخل العراق وخارجه بأنه آن الأوان ان نراجع انفسنا جميعاً والسعي من اجل رص الصفوف وجمع الكلمة واستثمار المذهب والقومية كعامل قوة وليس عامل للفرقة والصراعات التي لا تنتج سوى الخسارة والخذلان.
جواد ملكشاهي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 449

الكورد الفيليون: شقاء الهوية المركبة وجراح الذاكرة الجماعية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230906160727519199

الكورد الفيليون: شقاء الهوية المركبة وجراح الذاكرة الجماعية.
فصل من كتاب: الأقليات في العراق: الذاكرة، الهوية، التحديات، للكاتب: سعد سلوم، اصدارات: مؤسسة مسارت للتنمية الثقافية و الإعلامية، ص. 148- 170، 2013. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مذكرات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: بغداد
المدن: خانقين
المدن: مندلي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | English | 2023-09-06 academia.edu
وقت التدوين: 2023-09-06
اسم المحرر: ڕاپەر عوسمان عوزێری

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 450

الكورد الفيليين صفة ظلمتهم ام ظلموا أنفسهم ؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183204552071

الكورد الفيليين صفة ظلمتهم ام ظلموا أنفسهم ؟
بقلم /صلاح شمشير البدري

يعيش في العراق والذي يعتبر بلد المكونات باغلبية عربية بعدها القومية الكردية ثم التركمان مع طوائف واديان تعتبر حسب اعدادها أقلية وهم المسيحيين والصابئة والايزيدين والشبك مع اختلاف بالاراء حول موضوع المقال وهم الكورد الفيليين ،والذي كثر الجدل حول تسميتهم وتاريخه وماجرى عليهم في ثمانينات القرن الماضي عندما كان عدد سكان العراق لايتجاوز العشرة مليون تم تهجير حوالي سبعمائة الف مواطن عراقي بتهمة التبعية الايرانية كونهم كورد شيعة وامتزاج هذه الصفة دون غيرها بقرار من صدام حسين ومصادرة أملاكهم واموالهم وتغييب اكثر من عشرين الف شاب ،ومن لم يسفر تم محاربته وإخراجهم من مناطقهم واراضيهم كما حدث في مندلي وخانقين والمعروفة بالعشائر السبعة التي اعتبرت مناهضة لحزب البعث ونظامها كذلك زرباطية وبدرة ومصادرة أراضيهم والتي لم تحل قضيتهم ليومنا هذا ،وهؤلاء بمجموعهم كانوا يشكولون نسبة حوالي 20٪من سكان العراق وهم اصحاب رؤوس أموال ومصانع ومعامل معروفة كانت تجهز السوق العراقية وتجار واصحاب اراضي زراعية وبساتين،
المشكلة اننا عرفنا المظلمة ومن ظلمهم لم يعد له وجود ،فهل أعيدت الحقوق والمفروض بعد ستة عشر عاما ان تكون بحكم الماضي وان يرجع الحق لاصحابه ويعوضون عما اصابهم من ظلم ، ببساطة ال 20٪ قبل أربعين عاما خلاف كل الحسابات الرياضية في النسبة والتناسب الأحصائي لسكان العراق الذي اصبح حسب اخر احصائية عن وزارة التخطيط حوالي 38مليون نسمة صار الكورد الفيليين اقل نسبة أقلية في العراق ال 700الف الذي تم تسفيرهم الى ايران مع ما موجود ممن لم يسفر من أهالي خانقين ومندلي وبدرة وزرباطية وفي العاصمة بغداد سأترك تقديره للقارئ ، تلك كانت المشكلة ،الأدهى والامر هو ان الكورد الفيليين بين اتهامات لا ذنب لهم فيها والجميع يشهد لهم بالنزاهة والامانة والاخلاص والشجاعة والإيثار وهي أكثرها ايلاما فلم يعد احدا يذكر هذا الإيثار ،بقى الكورد الفيليين ينتظرون من الآخرين رد الجميل والمشاركة في العراق الجديد الذي أصبحوا فيه غرباء ،وعودحبرا على ورق تجاوز عمره ستة عشر عاما من التغيير الذي اصبح فيه البعض نجوم السياسة واصحاب كتل توزع الوزارات والمناصب ، لم يكتفوا بالتهميش بل بإثارة الفتنة بإعطاء مقعد برلماني يتيم للأقلية حسب قانون الانتخابات المجحف وتحت مسمى جديد المكون الفيلي بعد ان كانوا كورد فيلية

او كورد شيعة وكأنهم اصحاب كتاب سماوي مختلف او طائفة دينية محدودة لعزلهم ، مايجري عليهم اليوم بحاجة لوقفة ودراسة لإعادة التعامل مع شركاء الامس في العراق الجديد الغريب ،ماجرى على الكورد الفيليين ليست اعتباطا ولا تحصيل حاصل بل قضية تثير الكثير من التساؤلات ، والذي اخر إيجاد الحلول بعض اصحاب النفوس الضعيفة ممن تسلقوا على حساب دماء الشهداء والمظلومية ليكون على كراسي تخدم مصالحهم وخدم لمن من عليهم ،المحصلة جميع الكتل السياسية شاركت بطريقة مباشرة او عبر سكوتها بتفرقتهم ثم يأتي السؤال التقليدي الممل والمضحك المبكي عند لقاء اي جهة سياسية يطلب منهم ان يجتمعوا ،بينما أحزاب التي تشكلت ايّام المعارضة تشظت الى عشرات الأحزاب لتقاسم المغانم بعد 2003 وبعد كل دورة انتخابية ولادة حزب جديد من بُطون الأحزاب والجميع صاروا قادة احزاب ، فهل ترضى الأحزاب ان يجتمع الكورد الفيليين ويكونوا حزبا منافسا لهم على الساحة السياسية ويتحولوا من أقلية بقانونهم الى كتلة سياسية ووزراء يخدمون مناطقهم في وسط العراق التي همّلتها الحكومات السابقة ولدى الكورد الفيليين أكاديميين وكفاءات لم تسنح لهم الفرصة لخدمة العراق الذي كانوا اساس نشأته ، يبدو انها عقدة تكونت اتجاههم وقد تنتهي مع جيل جديد لايحمل عقد نفسية ،خلال ماجاد به قلمي الصحفي لاابحث عن نصائح للكورد الفيليين فمن غير المعقول ان لايعرف الانسان الذي كرمه الله بزينة العقل الى اين يكون مسيره واي اتجاه يخدمه ،ولا اريد المطالبة ممن ظلمهم بتهميش دورهم في المجتمع وفي مؤوسسات الدولة اعطائهم فرصة ،أقول للكورد الفيليين او الكورد الشيعة او الكورد خارج الاقليم اما أنتم حقيقة على الارض في بلد اسمه العراق او أنتم اموات يطلق عليكم بمصطلح طبي مسمى احياء في العناية المركزة وطال رقودكم فتستحقون الدعاء ان يرحمكم الله برحمته او تعودون للحياة وبرغبتكم .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024

وقت التدوين: 12-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 451

الكورد الفيليين..قلب الوطن وذاكرته

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209210017551419

الكورد الفيليين..قلب الوطن وذاكرته

تحل علينا هذه الايام الذكرى السنوية لقمع الكورد الفيليين من قبل النظام البعثي المقبور، فمنذ العام 1980، تمتعمليات المطاردة والاعتقال والاعدامات والمقابر الجماعية بحق عشرات الاف المواطنين من هذا المكون العراقيالأصيل بحجة التبعية لايران وان كانو ابناء هذا الوطن لاجيال طويلة، وامتلأت سجون البعث المقبور بخيرة شبابهذا المكون، وازهقت كثير من ارواح الكورد الفيليين لا لذنب ارتكبوه سوى لانهم وقعوا ضحية السياسات الشوفينيةللبعث، التي لا تعرف غير الاقصاء

والعنف والتعصب القبلي والقومي.
وقد جرت محاولة سلب وطنية هذا المكون حينما أُسقطت الجنسية العراقية عن اكثر من نصف مليون كوردي فيليحسب القرار 666 الصادر عن مجلس قيادة الثورة المنحل سيء الصيت بتاريخ 1980-05-07. ليتم بعد ذلك تجريدهممن اوراقهم الرسمية، ومصادرة ممتلكاتهم المنقولة وغير المنقولة، وسرقة حقوقهم بشكل علني وفي وسط النهار معصمت دولي، في واحدة من ابشع الجرائم الانسانية والاقتصادية التي أُرتكبت بحق هذا المكون.
ونحن اليوم نستذكر تلك الفواجع التي تعرض لها هذا المكون، ونسترجع اهات الامهات المفجوعات على اولادهن،ونستذكر حرقة قلوب الاباء على ما بنوه من عوائل وحياة وسعي للعيش بكرامة وعزة، ليجدو انفسهم اما مطاردينعلى الحدود، او بين جدران الموت البعثي الشوفيني، نرى ان قضية الكورد الفيليين لم تأخذ مساحتها المطلوبة وانالحيف الذي شملهم لم يعالج بعد ونراها تسير نحو طي النسيان والاهمال، اذ يتم تسليط الضوء على ما عانوه منظلم وحرمان وتجريد من اغلى ما يملكه المواطن، وهو الانتماء.
ولا يسعنا في هذا المقام، الا أن ندعوا بالرحمة والغفران لكل شهداء العراق من الكورد الفيليين واخريين، مدفوعينبالايمان العميق بأن هذا المكون الاصيل هو جزء من ديموغرافية ونسيجه الاجتماعي وتاريخ العراق وهويته، و احدبناته الاوفياء.
سلام على شبابنا الذي دفنوا في مقابر لم يعثر عليها، وعلى امهاتنا الذي انتظروا ابناهم لامد طويل فمنهم منغادرت الدنيا حزينه ومنهم من تنتظر شم عظام ابنها ولا تعرف له من قبر.
الرحمة والخلود لشهدائنا الفيليين ولشهداء العراق الابرار جميعاً
والسلام على الخالدين في القلوب والخالدين عند الله تعالى في جنات النعيم.
لقمان عبد الرحيم الفيلي – برلين
الخميس 07-04-2022
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 452

الكورد يَرحلون.. روداو ترصد التغيير الديموغرافي في مندلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20241015055245602051

هونر حميد
سنة بعد سنة، تتغير الخريطة الديموغرافية لقضاءمندلي في محافظة ديالى، حيث يغادره السكان الكورد بشكل متزايد ليحل العرب مكانهم.
يشير عمر علي، صاحب مكتب عقاري، إلى أن العديد من مناطق مندلي التي كانت يوماً ما كوردية باتت اليوم عربية، ما يؤكد على انخفاض عدد الكورد في القضاء.
في مكتبه، كان 6 من بين 8 مشترين الشهر الماضي من المكون العربي.
يقول عمر علي لشبكة رووداو الإعلامية: المناطق المحيطة بمندلي أصبحت كلها عربية، مضيفاً أن الكورد كانوا في السابق يشترون الكثير من المنازل والبساتين والأراضي، أما اليوم، فإن معظم المشترين المحتملين، حوالي 8 إلى 10 منهم، هم من المكون العربي.
إذا تجولت في المدينة، ستلاحظ أنها تفقد طابعها الكوردي، كما أن جميع المدارس أصبحت تُدرس باللغة العربية.
بدوره، يشير عدنان محمد، أحد سكان مندلي، في حديثه لشبكة رووداو الإعلامية، إلى أن الكورد غادروا جميعاً إلى بغداد وبلدروز وكنعان، مذكّراً بمعاناتهم بسبب شح المياه.
إلى ذلك، يقول مواطن آخر من قضاء مندلي: لم يبقَ في مندلي سوى عدد قليل من الكورد.
ويضيف لشبكة رووداو الإعلامية: في السابق، كانت المدينة كوردية بالكامل، السوق كان كوردياً، والجميع كانوا يتحدثون الكوردية.
بينما كان قائممقام القضاء كوردياً في السابق، يتولى المنصب اليوم قائممقام تركماني، والذي يشير بدوره إلى انتقال الكورد من القرى.
يقول مازن أكرم لشبكة رووداو الإعلامية، إن مندلي تضم خليطاً متعايشاً من الكورد، العرب، والتركمان. والعلاقة بين هذه المكونات أخوية، ولم يحدث أي حادث يعكس التفرقة أو التميز بينهم في السنوات الأخيرة، على عكس ما كان يحدث قبل عام 2007.
تحولت ناحية مندلي إلى قضاء عام 1947، وتُعدّ من أقدم المناطق في العراق.
يشكل الكورد الفيليون غالبية سكان القضاء الذي يضم 78 قرية كوردية، وتعرضت مناطقه لحملة التعريب منذ عام 1975.
وقد حملة التعريب في 1975، وهجمات أكتوبر 2017، غيرت الطابع الديموغرافي للمدينة.
بحسب إحصائيات قائممقامية القضاء، يبلغ عدد سكان مندلي 32 ألف نسمة، يتوزعون على النحو التالي: 20 ألفاً من العرب، 7 آلاف من الكورد، و5 آلاف من التركمان.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: مندلي
ملف: التعريب
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net
وقت التدوين: 15-10-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 453
المبدعون وتراجيديا الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220622094255419464

عبد الصمد اسد/ يحتفل مسرحيو العالم في السابع والعشرين من هذا الشهر (اذار) باليوم العالمي للمسرح، في سنته السادسة والخمسين، وبهذه المناسبة العالمية تحدث المسرحي العراقي جعفر راضي عن تجربته المسرحية في العراق قبل ان يتم اعتقاله من قبل نظام صدام في اواسط السبعينات، وكشف عن مرارة تلك المرحلة التي مر بها حين تم اعتقاله وتهجيره واهله مع الالاف من عوائل الكورد الفيليين في عمليات متسلسلة، فصولها لم تتوقف، وبلغت ذروتها بداية الثمانينات من القرن الماضي. وسيطل شهر نيسان القادم حاملاً الذكرى الثامنة والثلاثين لمآسي تلك الايام والتي كانت بذاتها تمثل تراجيديا انسانية حية... مسرحها لم يقتصر على قاعات السجون في العراق... ولا على بيوتات تاريخية لعوائل اصيلة في مناطق بغداد فقط بل شملت مثلها مدن عراقية عديدة، حيث تم تهجيرعشرات الالاف منها تباعاً، بطرق واساليب خبيثة، بدأت بخدعة اجتماع وهمي لتجار الكورد الفيلية، ونقلهم الى الحدود الايرانية دون اخبار عوائلهم، وجمع بعض العوائل في سيارات النقل، والبعض الاخر هجر واولادهم في المدارس، ودون علم معيليهم الذين كانوا في وظائف حكومية او في اماكن اعمالهم الحرة. فمنهم من التحق بعائلته بعد حين في ايران او في مناطق لجوءهم بالعالم. والفصل الاهم في تلك الفواجع محنة احتجاز الالاف من الشباب الذين لم يتم معرفة مصيرهم الى اليوم، ولا ختم النظام الجديد على فصول استحقاقاتهم القانونية كما انتفع غيرهم ممن خدم نظام صدام او ممن استحوذ على السلطة والمال نتيجة استغلال الكثير من تلك التراجيديا التي كانت

اجساد الكورد، بشكل عام منذ تاسيس الدولة العراقية الى اليوم، مسرحها التي تجري عليها السيناريوهات الاجرامية بشتى الطرق والاساليب. كما حصل في ظل الحكومات المتعاقبة في العراق واشدها اجراما وآلاما، عمليات التهجير والانفال و الكيماوي في حلبجة التي تمر في مثل هذه الايام ذكراها المريرة..

ووصولا بما سبق من تراجيديا الواقع في حياة الكورد، لم يكن يخطر على بال فنان مسرحي من ابناءهم المبدعين ان يكون هو والعديد من اقرانه الفنانين الفيليين وذويهم ضحايا ورواة وشخوص حقيقيين جرت بحقهم تلك التراجيديا.. فالاستاذ جعفر راضي هو النموذج المسرحي المبدع.. المعتقل.. المهجر من وطنه، والمحتضن في السويد... المكرم من اكاديميات دولية. وقبل ان يروي فصول تلك المسيرة المؤلمة قال لقد اعتبر مؤرخوا الثقافة والادب في العالم, الفن المسرحي من أوائل الفنون التي ظهرت في العالم، ولذلك أطلق عليه لقب أبو الفنون، ويتمتع رواد هذا الفن بثقافة عالية واهتمام كبير بالثقافة وهموم الجماهيرية وتخشاهم الانظمة المستبدة،ولذا في كثير من الاحيان يلحق الغبن بمبدعيه في ظلها.. مضيفاً واما في العالم المتحضر يمثل المسرح وادواته عنصراً وركناً مهماً في نهضتها ورقيها. ولذلك يحتفل مسرحيو العالم في اواخر شهر اذار من كل عام ب(يوم المسرح العالمي)، وهذا الاحتفال في العالم المتمدن تم تاسيسه في الغرب بعد مآسي الحرب العالمية الثانية بالذات وهو واحد من الاحتفالات الكثيرة التي ترسخت في تاريخ حياتها التي تقام طوال العام للتذكير باحداث وقعت في عصور غابرة او الاحتفال بمناسبات رسمية وشعبية مبتكرة ... انسانية وتراثية او عصرية، والعديد من المناسبات المفرحة بينما شعوب العالمين العربي والاسلامي، فجداول حياتها مليئة باستذكار احزان، مآسي، حروب، نزاعات، فتن، اغتيالات، سجون، وتهجير في ظل انظمة وحكومات فاسدة وعائلية وعنصرية وطائفية. ولذا المسرح في عالمنا اسير فكر ديكتاتورية الفرد الحاكم، ولايمكن التقرب من هذه الخطوط الحمراء لا في الفن ولافي الفكر اوالادب او السياسة، بينما في العالم الاوروبي هو نتاج الفكر التنويري الحر الكاشف للمظالم والداعي الى التغيير والاصلاح والناقد لسياسات انظمة الحكم كما ان معظم الفنون والمؤسسات فيها مستقلة وغير حكومية.

وكمثال على ماتقدم من فوارق العيش والحياة بين العالمين كشف المسرحي جعفر راضي عن بعض من تفاصيل سيرته الشخصية ومسيرته المسرحية في العراق والسويد، حين انتزع منه في العراق حق المواطنة باعتقاله واقتطاعه من جذور اباءه وأُبعاده خارج حدود وطنه دون جريمة او ذنب اقترفه, بينما احتضنه تراب بلد ومجتمع غريب في السويد، لا يجمعه معهما جذور ولا عروق من دم، ولا لغة ولا ثقافة، او تاريخ مشترك.. ثم تكرماه بالحقوق والمواطنة والامتيازات قائلاً انا من مواليد العام 1948 ومسقط رآسي محلة عكَد الاكراد.. ومنبع تأهيلي الاول كان في مدارس الفيلية اوائل الستينات, وفي شباط الاسود العام 1963 شاركت اولاد المحلة وانا في سن الصبا(15 عام) مع المتصدين لجزاري البعث في انقلابهم المشؤوم ضد ثورة 14 تموز.. وحين انهيت المتوسطة والثانوية في المعهد العلمي ببغداد صرت عضواً في فرقة مسرح الصداقة في بداية تأسيسه العام 1966 وكان عمري انذاك (18 عام). واضاف واود ان اذكرحادثة ذات دلالة وعلاقة بواقع السياسة العنصرية في العراق، ففي اثناء عرض مسرحية (تراب) عام 1968 حيث كان اسماء وادوار الممثلين في الاعلان كالتالي: سالم الفيلي (المهرج)، عبد الرحمن فيلي (الوزير الاول)، جعفر الفيلي (الوزير الثاني)، نعمان الفيلي (المُشَيِّعْ)،وفجأة سمعنا تعليق احد المتفرجين يقول ..(الظاهر،الفيلية احتلو الوزارة)، وبعد انتهاء المسرحية طلب المخرج حذف لقب الفيلي عن اسمائنا خوفاً من مطاردة رجال الامن لنا، فتم الحذف. مضيفاً لا ادري لماذا كل تلك الحساسية عند البعض من لقب الفيلي وهو اللقب الوحيد الذي يوأصل حامله بانه كوردي، في حين معظم قبائل العراق من زاخو وحتى البصرة تفتختر عشائرها بالقابها وافخاذها واضلاعها ؟!!(.....)، في حين الكثير من العراقيين بكل الوانهم العرقية لايعرفون ان العديد من نجوم الفن والثقافة والادب هم كورد فيليين امثال: الكاتب المسرحي الكبير المرحوم غائب طعمة فرمان والمخرج المرحوم جعفر علي والمرحوم حسين الحيدري والمرحوم نعمان داؤد وجبار النزاري وعبد الرحمن كاظم والفنان والاديب حيدر الحيدر والشاعر الدكتور عبد العزيز حيدر والشاعر ماجد الحيدر والشاعر الدكتور زاهد محمد زهدي والشاعر عبد الستار نور علي والشاعر ابراهيم جهان بخش والعازف منير بشير والعازف جميل بشير والعازف العود سلمان شكر والمطرب رضا علي والفنان جعفرحسن والمطرب جاسم الخياط والفنانة اسيا كمال والاعلامية خيرية حبيب والفنان جعفر راضي. وهذا غيض من فيض، اعداد كثيرة ممن اغنو تاريخ العراق في شتى المجالات ولا يسع المجال ذكرها.

وعن معاناة العمل المسرحي واعتقاله ثم تهجيره، ينتزع راضي بعضاً من فصول ذكرياته المسرحية واسماء من شاركهم في اعمال تلفزيونية والمسرح ومضايقات السلطة الصدامية لهم فيقول في مشواري المسرحي، اعتز بعملي مع رواد كبار في المسرح العراقي كالمخرج اديب القليه جي والمخرج وليد العبيدي، ومن والمؤلفين كالاساتذة طه سالم ..عارف علوان..مهدي السماوي ومؤلفين عالميين مثل الصيني لو صن.. الفرنسي روبير ميريل..الروسي بوغودين.. البريطاني بن جونسون.. في مسرحيات (تراب.. عصافير الشوك.. القضية.. اللقاء القادم مع الجنرال.. المخاض.. العابر.. سيزيف والموت.. اجراس الكرملين.. شيخ المنافقين)، ومع ممثلين بارزين امثال.. جواد الشكرجي، امل خضير، وداد سالم، المرحوم سالم شفيق، وليد العبيدي، جبار النزاري، المرحوم حسين الحيدري، صلاح الصكر، الشاعر الغنائي كاظم السعدي،اسماعيل خليل، المرحوم صبحي العزاوي، عبدالرحمن كاظم، المرحوم نعمان داؤد، المرحوم عدنان الحداد، فتحي زين العابدين، زهير البياتي، عباس

الحربي، حافظ العادلي، المرحوم نور الدين فارس، علي فوزي، علي رفيق، زهير تكمه جي، ورياض العادلي.. وفي مجال التلفزيون شاركت في تمثيليتين، هما رغبة فراشة وكاوه الحداد (...)، ولان رموز النظام الجديد كانوا يعرفون سلفاً دور وخطورة المسرح لذا مارسو رقابة الاعمال الفنية والثقافية، وصادف ان سجلنا في العام 1968 مسرحية (تراب) للتلفزيون وكانت المسرحية من ثلاثة فصول فعرض التلفزيون الفصل الاول وفي بداية الفصل الثاني قطعوا البث، وفيما بعد اتضح ان ذلك تم بامر من السلطة العليا بحجة المسرحية تمس امن الدولة، وفي العام 1969 وبعد بروفات لاكثر من شهرين على مسرحية (عصافير الشوك)، فوجئنا قبل العرض بثلاثة ايام بعدم موافقة الجهات الرسمية على عرض المسرجية بذريعة انها تمس الدين.

ان المعاناة في ظل سياسة (تبعيث) الحياة العامة شملت كل شيء في العراق، كما اشار الاستاذ حيث قال لقد استغل النظام قيام الجبهة الوطنية وبتخطيط سري بعد عودته الثانية في العام 1968 اتبع سياسة تبعيث النشاط الابداعي، وبلغت ذروته بعد سيطرة صدام على السلطة في تموز العام 1979، باساليب متنوعة ومدروسة ضد القوى السياسية القومية والوطنية، وقد نجح في ذلك مع البعض ولكن الغالبية استطاعت أن الهجرة خارج الوطن بشكل مؤقت حفاظاً على تاريخهم الابداعي، إلا ان اشتداد الاجرام الصدامي القمعي والإرهابي لم يدع للكثير من هولاء خيار غير العمل السري وثم هجرتها هي أيضاً. ومنذ ذلك التاريخ الأسود وحتى اليوم، ازدادت هجرة العراقيين، وهناك ما يقارب الألف من جميع الفنون والنشاطات الابداعية يعيشون في المنفى، استطاعوا، أن يواصلوا عملهم الفني وخاصة الفن المسرحي فأسسوا الفرق المسرحية العراقية والتجمعات في بلدان اللجوء العربية والأوربية، وتفاعلوا مع مسارحها ويعملوا مع فنانيه كما افعل انا بعد تهجيري من العراق واقامتي في السويد مع عائلتي.

تلخص محنة الاستاذ جعفر راضي، جزء من احداث ظالمة كثيرة تعرض لها المبدعين من جانب النظم في الوطن، وبروزهم وارتفاع قاماتهم في بلدان المهجر. وفي ما يخص العمل المسرحي والتكريم، قدم الاستاذ جعفر في السويد ومن وحي التهجير الذي تعرض له الكورد الفيليين، مسرحيات.. الشهيد..مأساة شعب.. ودم الشهيد.. ولديه اعمال مسرحية اخرى يتمنى تقديمها لو تعافى تماماً من عملية اجراها سابقاً، في يوم الشهيد باسم (قبر بلا جسد) يطرح ماساة تهجير الكورد الفيليين وتغييب شبابهم في سجون صدام والمقابر الجماعية وكذلك تقديم مسرحية باسم (انهض يا عراق) يطرح فيها ظروف العراق بعد سقوط نظام صدام...

واضافة الى تلك الاعمال قدم مسرحيتين (كاوه الحداد ومأساة شعب) وجميعها من اعداده واخراجه وتمثيله..

اما من ناحية التكريم فقد تم تكريمه في نيسان العام 2016 بوسام (المبدعين) من قبل رابطة المبدعين العراقيين للفنون الجميلة وحصل على شهادة تقديرية من الاتحاد الديمقراطي للجمعيات العراقية في مدينة لوند جنوب السويد. وفي منتصف شهر تشرين الثاني العام 2017 شارك ومعه مجموعة من اساتذة الاكاديمية الامريكية في مؤتمر حوار الثقافات المختلفة في محافظة النجف الاشرف وتم تكريمه بدرع (بطل الثقافة) من قبل الاكاديمية هناك، وكرمته جامعة بابل ب(درع بابل)، وفي بغداد كرمته رابطة النخوة لشيوخ ووجهاء العراق بشهادة تقديرية لما يبذله من جهود لنشر الثقافة العراقية في السويد..

وحاليا يشغل منصب مدير قسم الثقافة والاعلام العراقي في السويد من قبل الاكاديمية الامريكية في الولايات المتحدة، واخيرا استلم مسؤولية مركز التراث والثقافة العراقية في الولايات المتحدة الامريكية فرع السويد. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا

تصنيف المحتوى: مسرح

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-22
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 454
المحنة واحترام شخصيتنا الفيلية
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213947552384

المحنة واحترام شخصيتنا الفيلية
ان اعدائنا يتربصون بنا ومن معهم من الذيول والمأجورين يستغلون الفرص الان وفي هذه الظروف وبكل السبل الرخيصة للايقاع بنا ويسعون لمسخ الهوية الثقافية لنا بوسائل دنيئة لغرض ترويج المثل الدخيلة وابعاد مجتمعنا عن هويته .كيف يمكننا ان نتجاوز مشاعر الحزن والاسى التي تعصر قلب أي انسان يمتلك الحد الادنى من الشعور والاحساس بمعاناة الكورد الفيليين الى جانب ابناء الشعب والآن في ظل الدستور
" يتساوون جميعاً لان ظاهرة التمييز التي وضعتها الانظمة السابقة قد انتهت، ويجب ان تنتهي كل مظاهر التمييز وان تسود المفاهيم الديمقراطية وتعاد الحقوق الى اصحابها مادام هناك دستور وقانون فلا وجود بعد اليوم لظاهرة التمييز بين العراقيين حيث الدستور يساوي بينهم جميعا "...وهناك قلق يسود خواطر الجميع ممكن مشاهدته في بعض التجمعات الانتخابية للمرشحين التي لا تتعدى خطابات يتحدثون بلغة الفتنة فيها والندوات التي لا تلمس فيها الاطرالثقافية والاجتماعية والسياسية بل تشم منها رياح التسقيط والسب والقذف لا يعبرون عن مصالح الكرد الفيليين اساساً وهم معروفون من لدن الغالبية والذين يبحثون عن مصالحهم الذاتية ويتسلقون محنتهم في هذا الوقت ولا تنطلي هذه المحاولات المكشوفة والمفضوحة علينا جميعاً ولا يمثلون إلا انفسهم رغم كل المغريات والمكاسب المسحوتة وجهات اخرى تكتوي الماً في المجتمع وعن قرب وهم يتكلمون بحرص عن هذه الاخفاقات والافات لاحساسهم بالمسؤولية الملقاة على عاتقهم لانهم جزء لايتجزء من هذا المكون وهم اكثر حرصاً على ثبات القيم الحقة وعدم رواج الانحرافات التي تؤدي الى سقوط ثوابتنا الاصيلة ...والان اصبح معلوماً عند الجميع والقلق على اشده لمستقبل غير واضح المعالم اذا استشرت تلك الظواهر بالنمو ودون ان يقف العقلاء من كبار القوم امامها بمسؤولية وفي هذه الوهلة المهمة من التاريخ و الانتخابات على الابواب لقطع دابر من شجعتهم بعض الجهات المائلة للشمولية والاحتكارية والاستعلائية لدى بعض النشطاء من الكرد الفيلية وانعكس ذلك بتصور البعض انه لوحده يعرف الحقيقة كلها والاخرون على خطا مُبين او انه لوحده المؤهل لتسنم واحتكار التصدي والقيادة وله لوحده الحق الكامل فقط في عموم العراق. وهناك البعض الذي يريد اما كل شيء له مرة واحدة او لا شيء على الاطلاق ويرفض المكاسب الجزئية التراكمية. الظاهرة الاكثر ضررا على الكرد الفيلية هي قيام بعض النشطاء بقول السوء وتسقيط البعض امام البعض الاخر مما يعطي انطباعاً سلبياً لدى الاخرين. المهم على هؤلاء ان يعرفوا بأن هذه ليست مسائل شخصية بل قضايا عامة تؤثر سلبا على قضيتنا ومدى قدرتنا على استرجاع حقوقنا وصيانة مصالحنا الان وفي المستقبل. واذا لم يتم وضع حدا لها فسنبقى نراوح في اماكننا ولا نستطيع تحقيق اي حقوق وصيانة اية مصالح لمكوننا الكردي الفيلي. لان البعض من السياسيين المتنفذين في العراق ينظرون لقضيتنا بانها قضية ثانوية غير مهمة. كما ان هذه التصرفات والتوجهات والتصريحات تتسبب ايضا في خلق انطباعات سلبية بان جميع نشطاء الكرد الفيلية هم هكذا، انانيون "يُغَلِّبون مصالحهم الشخصية على المصالح العامة المشتركة"
النتيجة هي استمرار التضييق على الكورد الفيلية والتماطل في اعادة حقوقهم من قبل السلطات والقوى السياسية العراقية المتنفذة، التي تعلن في اللقاءات واثناء المؤتمرات الموسمية عن تعاطفها مع الكورد الفيلية لما حل بهم من مآسي وويلات، والتي تصرح في المناسبات منذ 2003 بان الكورد الفيلية اخوة لهم وبانها تتبنى قضيتهم وتدافع عن حقوقهم ومصالحهم. ولكن السلطات والقوى السياسية المتنفذة تقوم عمليا في نفس الوقت بتحجيمهم والتضييق عليهم وتقف غير مبالية بمصالحهم الاساسية وحقوقهم الانسانية والدستورية والقانونية والسياسية والاقتصادية والثقافية متى ما انتهت الانتخابات وظهرت النتائج . علينا ان نعرف ارادتنا وثقافتنا وتاريخنا الناصح ونتميز بالانصاف والاعتدال والاحترام . والابتعاد عن الاساءة لبعضنا مقابل حفنة من المال الحرام.

عبد الخالق الفلاح
كاتب واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 455
المذاهب بين الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705203640578307

المذاهب بين الكورد الفيليين
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 7816 - 2023-12-05 - 01:51
المحور: المجتمع المدني

وصلني من الاستاذ عبد الواحد :
ينتمي اكثر من 75% من الكورد الفيليين الى المذهب الشيعي ونسبة 17% إلى المذهب السني ونسبة 5% إلى مذاهب أهل الحق و العلي الهية ويطلق عليهم ايضا اسم الكاكائية او اليارسانية،والنسبة المتبقية تشمل الأديان الزرادشتية والايزيدية واليهودية و المسيحية (الكلدان) .
المشكلة الفيلية في العراق
عند تأسيس المملكة العراقية في عام 1921 وبموجب اتفاقية تخطيط الحدود العراقية - الايرانية تم الحاق مناطق واسعة من الاراضي الكوردية الفيلية بالوطن العربي الى جانب بقية الارض الكوردية التي تتشكل منها ولاية الموصل ، والمتتبعون لتاريخ العلاقات بين الامبراطوريتين الإيرانية والعثمانية ،ثم بينها وبين الدولة العراقية بعد تفكك الإمبراطورية العثمانية يعلمون جيدا بان المناطق الحدودية سواء التي كانت تابعة لولاية الموصل أو التي كانت امتدادا لها وحتى الجنوب العراقي كمناطق شمال شرق حلبجة وشلير ومناطق زهاب (من توابع خانقين) ومندلي وبدرة وجصان وزرباطية وغيرها من المناطق المتاخمة لمنطقة ايلام كانت دوما موضع نزاع واختلاف بين الدولتين الجارتين...
وكانت الاتفاقيات الحدودية المعقودة بين طرفي النزاع منذ عام 1555م وحتى يومنا هذا وبعضها تحدد بالإسم هذه المناطق وهذا خير دليل على صحة ما نقول. ولما كانت هذه المناطق وغيرها من كوردستان العراقية مسكونة من أقدم العصور من قبل العشائر الكوردية والكوردية الفيلية .

ولهذا عندما تم تثبيت الحدود العراقية بعد تأسيس الكيان الجديد او الحكم الوطني كان طبيعيا أن تنقسم العشائر المذكورة ، تبعا لمناطق سكناها في حين بقيت عشائر بأكملها ضمن الدولة الإيرانية وانقسمت عشائر أخرى إلى قسمين.. قسم بقي في إطار إيران والقسم الآخر صار تابعا إلى المملكة العراقية الجديدة ... ومن هذه العشائر نذكر على سبيل المثال أهمها : المنگور والمامش والجاف والهورامانيون في شمال كوردستان العراق إلى جانب الكلهور والأركوازي والبولي والزرگوش والملخطاوي والكوردلية و غيرهم في جنوبها ...ولما كانت هذه العشائر هي وحدات متماسكة ومترابطة من حيث النسب فلم يكن مستغربا أن نرى الاخوة وأبناء العمومة منقسمين في تبعيتهم بين الدولتين تماما كما حدث بالنسبة للعشائر العربية مثل شمر و غيرها من العشائر العربية المتوزعة بين سورية و العراق .

وزيادة في التوضيح نورد ما يلي ترجمة نصية لإحدى الاتفاقيات الحدودية المبرمة بين السلطان العثماني مراد الرابع والشاه الإيراني طهماسب الأول عام 1629م:

(وقررنا أن الأماكن الواقعة في المناطق الفاصلة بين بغداد وأذربيجان الموسومة منها جصان وبدرة تكونان تابعتين لنا وقصبة (مندلي) وصولا إلى (درتنك) ، وقد اتفق أن يكون المكان المسمى سرميل حدودا لدرتنك ، بما فيها السهول الواقعة فيما بينها اعتبرت تابعا لنا ، أما الجبل المتاخم لهذه المنطقة يكون تابعا للطرف الآخر .. (سرميل) التي ذكرناها حدودا لدرتنك بالإضافة إلى (درنة) تكونان أيضا متعلقتان بنا والقبائل المعروفة ب (ضياء الدين) و (هاروني) من عشيرة الجاف تكونان حصة لصاحب الجلالة الباب العالي (بيره) و

(زردولي) تبقيان ضمن سيادة الطرف المقابل ... قلعة الزنجيرة التي تقع إلى الجانب الغربي من القلعة المهدية تعود لنا ،أما القرى الواقعة في الجانب الشرقي فتكون تابعة للطرف الثاني ... جميع النقاط القريبة من مدينة (زور كوهي) الواقعة في الطرف الأخر لقلعة (زلم) والمطلة على القلعة المذكورة فقد استملكت من قبل سلطاننا أما قلعة (هورمان) مع كل القرى التابعة لها فتكون من ممتلكات الطرف المقابل.. (كدوك جغان) عين حدودا لشهرزور (قزلجة)و توابعها واستملكت من قبل سلطاننا ، مهربان (مريوان الحالية) وتوابعها تخص الطرف المقابل .

المصدر/ (عن كتاب الاكراد ، الاتراك ، العرب - لمؤلفه ادمونز)

تعقيب/من اللهجة الآمرة في كتابة الاتفاقية المذكورة يتبين مدى تحكم السلطان العثماني بصياغة الاتفاقية التي كانت نتيجة انتصاره في الحرب على الطرف المقابل .. وهكذا نرى انه كلما كانت القوة العسكرية لإحدى الدولتين تتنامى ، كانت الدولة الأقوى تسعى لفرض امتيازات حدودية على حساب الطرف الأخر وفي حين ترى السلطان يتحكم بتعيين حدود الدولتين في ذلك العام نشاهد الامير علي ميرزا (ابن فتح علي شاه) وبدون اعلان الحرب يقدم على احتلال القسم الغربي من منطقة زهاب ويجعل نهر سيروان الحدود الفاصلة بين الدولتين كما قامت القوات الايرانية في عام 1840 باحتلال السليمانية وقبلها أي في عام 1837م، كان باشا بغداد قد احرق مدينة خرمشهر واقام مذبحة لسكانها وهكذا كانت الاتفاقيات تجدد سراعا بين الدولتين كتبديل المرء بدلته بين الحين والاخر ومن الاتفاقية التي فرضها السلطان سليم العثماني على الشاه طهماسب في عام 1555م، كانت النزاعات الحدودية تتراءئ على الوتيرة المذكورة ، والاتفاقيات تتغير تبعا لنتيجة كل نزاع ، فكانت اتفاقيات (1639 في زهاب) و(1727 في همدان) و(1726 في قسطنطينية) وفي عام (1746 في مغان) و(1823 في ارضروم) كما استمرت اخر المفاوضات الحدودية منذ عام 1849 وحتى انهيار الامبراطورية العثمانية دون التوصل الى ابرام اي اتفاق ، ثم استؤنفت بين الحكومتين الايرانية والعراقية دون التوصل الى نتيجة حتى ابرام اتفاقية الجزائر عام 1975 على حساب ضرب الثورة الكوردية.

وبهذه الصورة كانت الوقائع مشوبة بالقلق المصيري وعدم الاستقرار حتى نشوب حرب الثمان سنوات التي فرضها الحكم الصدامي المقبورعلى ايران 1980 – 1988 ولما كانت هذه هي الاوضاع للشريط الحدودي بين الدولتين منذ اكثر من أربعمائة عام ولصعوبة تبديل الجنسية كلما حدث تغيير في رسم الحدود لكون اكثرية سكان المناطق الفيلية كانت تتكون من الشيعة ، ولهذا فان سكان هذه المناطق بقيت متحفظة وحتى صدور اول قانون للجنسية في العراق عام 1927م بالجنسية الايرانية التي كانت بالإضافة الى الدوافع المذكورة تضمنت لحامليها عدم شمول أبنائهم بالخدمة العسكرية الاجبارية للحكومة العثمانية وخليفتها (العراقية) خاصة وان الحكومة العراقية آنذاك لم تكن تتشدد بهذا الشأن .

هذا فيما يتعلق بأمور واوضاع السكنة الأصليين للمناطق الكوردية الفيلية التي صارت جزءاً من الاراضي التي سميت بالوطن العراقي .

لهذا كانت العشائر الساكنة على طرفي الحدود تتمتع بحرية واسعة للتزاور والتردد على بعضها أو تغيير أماكن سكناها .

وقد شارك أبناء هذه الشريحة إلى جانب بقية العراقيين بنشاط وإخلاص في كل من المناحي على صعيد الحياة العراقية من اقتصادية وسياسية واجتماعية وكانت لرجالاتهم مواقف مشرفة على الصعيد السياسي وبرز من بينهم أدباء وشعراء و رياضيون وتجار كبار في كل الحركات والانتفاضات الشعبية في العراق منذ ثورة العشرين وحتى اليوم بالإضافة لمشاركتهم في الحركات والثورات الكوردية ونتيجة لهذه الأوضاع التاريخية والسياسية التي مر ذكرها سابقا ... فقد ارتبطت مشكلة الكورد الفيليين في العراق بقضيتين معقدتين أخريين هما :-

1- العلاقات العراقية الإيرانية .

2- موقف السلطة من الحركة القومية الكوردية .

وتبعا لذلك كانت الحكومة العراقية ، وخاصة الحكم العفلقي المقبور كلما ساءت علاقاتها مع إيران وتأزمت القضية الكوردية

... كانت تلجا إلى تهجير الكورد الفيليين إلى إيران في ظل إجراءات تعسفية ظالمة ففي عام 1971 م وضمن خطة جائرة لترقيق الوجود الكوردي والشيعي في العراق وتعريب المناطق الكوردية فقد تم تهجير حوالي (70,000) سبعين آلف مواطن منهم ... وفي عام 1980م وخلال التمهيدات التي جرت لإشعال نار الحرب ضد إيران لجأ النظام وخلال مدة قصيرة جدا إلى تهجير اكثر من (120,000) مائة وعشرون آلف منهم خلال فترة قصيرة ودون التقيد حتى بقوانين الجنسية السارية في العراق والجدير بالذكر إن عمليات التهجير هذه كانت مصحوبة دوما بإجراءات لا إنسانية تنم عن حقد وشوفينية النظام الصدامي الجائر البائد التي طالت قرابة
(ستمائة ألف فرد فيلي من عام 1980 الى 1990)... وذلك بمصادرة كافة الأموال والممتلكات المنقولة وغيرالمنقولة للمهجرين وتجريدهم من الوثائق والمستمسكات التي تثبت عراقيتهم وملكيتهم للأموال المصادرة والمراحل الدراسية التي وصل اليها أبنائهم هذا إضافة إلى احتجاز(23000 شاب كوردي فيلي) من أبنائهم دون أن يقترفوا ذنبا يستوجب ذلك والذين لا يزال مصيرهم مجهولا .
ولم تقتصر معاناة الكورد الفيليين على ما اقترفه النظام العفلقي بحقهم ، وانما كانوا يعانون الى جانب ذلك من مواقف الأحزاب العراقية الإسلامية والوطنية من تجاهل مشكلتهم وما يتعرضون له من ظلم وجور... حيث تراوحت هذه المواقف مع تجاهل المشكلة كليا وطرح حلول مبتورة لها ... كالمطالبة بعودة المهجرين مثلا مع تجاهل خصوصية وضع المهجرين من الكورد الفيليين .... ودون التفكير في الوضع القانوني للعائدين وأبنائهم والضمانات التي يمكن توفرها للحيلولة دون تكرار عمليات التهجير ضدهم في المستقبل ورغم عمق المأساة ووجود أعداد كبيرة من الكورد الفيليين في صفوف هذه الأحزاب فان قياداتها للآسف لم تكلف نفسها مجرد إعادة النظر في موقفها وأجراء دراسة ولو عاجلة لطبيعة وتاريخ وظهور وتبلور مشكلتهم واكثر من هذا فأنها خلال وبعد تنفيذ عمليات التهجير المتلاحقة لم تتحرك حتى لطرح المشكلة أمام الهيئات والمنظمات الدولية لكسب مناصرتها للمهجرين وتقديم العون اللازم لهم .
ملاحظة : الكورد ليسوا آريين وانما هم السكان الاصليون لسلسلة جبال زاگروس لذا فهم زاگروسيون وقد اختلط بهم الميديون الآريون في هجرتين (الالف الثالث والالف الاول قبل الميلاد) و ذابوا في الجنس الزاگروسي ليكونوا بذلك الكورد الحاليين بمختلف اصانفهم.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 456
المرأة الفيلية محراب الصبر وبيرق الامل

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212182944552068
المرأة الفيلية محراب الصبر وبيرق الامل

تحيةً أخرى للمرأة الفيلية العظيمة محراب الصبر وبيرق الامل التي لم تغيرها قساواة الحياة وهي مصدر الإلهام والإبداع وكل معاني العطاء والوفاء، جعلت من الحجر ان ينطق بجمالها الاخلاقي وأساليبها الراقية في التعامل مع كل شيء حولها لتجمله وتجعله ينطق جمال قلبها بل وبالغ أفلاطون في التطرف فجعلها الرئة التي نتنفس منها المثل ، بوعيها تعكس صبرها ويظهر ذلك مليا في سلوكها ورقي تعاملها وتميزها في كل شيء ، حساسة شفافة تؤذيها كلمة أو تصرف غير لائق إزاءها فتحزن وتتألم دون أن يشعر بها أحد، وقد سجل حزن النساء آثارا سلبية في الكثير من المجتمعات ومنهم المجتمع الفيلي لقساواة الظروف ولكن تحملت وسكتت وسكنت. فكانت مضرب الأمثال في صبرها وثباتها وتجلدها وصمودها وتحملها للمحن وعونها لبقية أسرتها وتأقلمها مع كل الظروف التي تعيشها فتحولت الى ثورة وبركان غاضب يتفجر حمم حارقة في وجه الاعداء ، فقدمت فلذات الأكباد وساندت أخيها الرجل فكانت شريكة في الصمود والتحدي.
تُعدُّ المراة الفيلية جزءاً لا ينفصلُ بأيّ حال من الأحوال عن كيان المُجتمع الكُلّي ولا يقل دورها أهمية عن دور الرجل، وقوله تعالى في سورة التوبة 17: «والمؤمنون والمؤمنات بعضهم أولياء بعض»، فهي عضو هام فيه، وهي العامل الأساسي في المجتمع فهي الأم والأخت والزوجة والابنة والموظفة والعالمة والعاملة والسياسية ، حيث تتحمل الكثير من الضغوط وظروف الحياة، ولها دور بارز في تنمية المجتمع، وفي الحياة السياسية والاقتصادية والتنموية والتربوية،فهي مُكوّنٌ رئيسي له، بل تتعدّى ذلك لتكون الأهمّ بين كلّ مكوّناته، فقد لعبت عبر العصور أدواراً مهمّةً، وكانت فاعلةً ونَشطةً في تكوين المجتمع النزيه والمثالي بحكمتها ووضع السياسات المجتمعية ، وتسيير حركة الحياة ، ويُعدُّ دورُها في المُجتمعِ كبيراً وحسّاساً جدّاً، و اي تقليل منه واستهلاك واستغلال قدراتها يقودُ لضياع وتشتّت المُجتمعات، وهدم الأسَرة فهي كغيرها تواجه التحديات التي تواجه أجيال هذا العصر والأجيال القادمة والمتمثلة في المشكلات الاخلاقية بمختلف أنواعها وأشكالها، والتي يتطلب التعامل معها كقناعة شخصية والتزاماً مجتمعياً بضرورة ترسيخ أولويات المحافظة عليها واعطائها حقها و يعول علي أن اقول بأن معيار التقدم والرقي في أي مجموعة منقوص دون مشاركة المرأة في صنع قرارها ، السياسي والاجتماعي والثقافي ، وقيامها بدور أساسي في بناء مجتمع أكثر رقيّ وديمقراطية، ولن ينجح أي بلد مهما كان شأنه في رسم خطوط استراتيجياته ما لم تكنِ المرأة شريكاً مناصفاً في سورة النحل: «من عمل صالحاً من ذكر أو أنثى وهو مؤمن فَلَنُحْيِيَنَّه حياة طيبة»،وعلى مستوى عالٍ من الوعي بمسؤوليتها في المجتمع ولم يجذبها النفوذ، ولكنها آثرت أن تكون صدى أميناً لضمير امة يقظة وبشعور إنساني رفيع، وسوف تبقى نموذجاً لمن يريد أن يدخل التاريخ من بوابة واسعة متفرداً. لتضع بصمة مميزة في وطنها الحبيب، وأن تساهم في تطوره، وهذا النموذج هو ما نفتقده بشدة في هذه الأيام ؛ حيث يحاول الكثيرون فيه أن يثبتوا إخلاصهم لوطنهم بالانغلاق والتزمت وكراهية الحياة، وإغماض العين عن كل ما في العالم من تنوع وتعدد وثراء. بعد ان وقفن في الخطوط المتقدمة للعطاء ووهبن انفسهن وروحهن لخدمة مجتمعهن ولئن كان بعض الناس يقول: المرأة نصف المجتمع! فأنا اقول: إن هذه العبارة غير وافية بحقيقة دور المرأة في المجتمع، فهي في الحقيقة سبب لصلاح المجتمع كله أو العكس المرأة أكثر حضوراً ومكانة وحظاً من الرجل في الإسلام، فجعلها الرسول الكريم (صلى الله عليه واله وسلم) مقدَّمة ثلاث مرات على الرجل في صحبة أبنائها، فقال للسائل عن أحق الناس بصحبته: «أمك... ثم أمك... ثم أمك... ثم أبوك»؛ أي الربع لأبيك، فالرجل بالكاد وصل إلى الربع، ونظراً لتذاكي الرجل وطيبة المرأة سكتت عن أنَّه جعل من نفسه النصف الآخر ... وهي اليوم في امس الحاجة للتطوير الفكري الحديث المبتكر أكثر مما تحتاج إلى تكرار المقولات في التحرر والانعتاق، تحتاج إلى نظرة موضوعية تلائم بين المطلوب والممكن ولكن في سياق حضاري يأخذ بما أخذ به العالم من حولها. المرأة الفيلية رغم كل ذلك لا أملك إلا أن أقول عنها لقد صدقت ما عاهدت الله عليه.واخيراً كما قال ميخائيل نعيمة :يا نبضة الخالق في المخلوق، يا مجمع الآزال والآباد، يا مركب الأحزان والأفراح،يا فوّارة الأنوار والظّلمات،يا مرخم الهمّ والألم،يا سرير ال "آه"وال "أوّاه"،يا مهد الحياة ولحد الموت، يا مذبح الشّوق ويا محراب الأمل؟
تحية للمراة الفيلية في كل صباح مساء
عبد الخالق الفلاح – باحث واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 12-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 457
المرأة الفيلية والخروج من شرنقة التقوقع
20220621063112419280=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

عبدالخالق الفلاح/ يقوم المجتمع على الإنتاج ويتقدّم بالإبداع من الاطراف المتنوعة داخله وللرجل مكانته كما للمرأة مكانتها البارزة في المجتمع كفاعل رئيسي فيه ، حيث مضتة جنبًا إلى جنب مع الرجل لا تقل عنه في ذلك قيد أنملة ، لقد وجدنا المرأة في عصرنا وقد نفضت عن كاهلها تاريخًا أليمًا من التصورات الخاطئة التي ظلت إلى الآن إرثًا أثيمًا في تاريخ البشرية جمعاء بمفكريها وساستها وإنسانها العادي . وعلى مدى التاريخ كان للمرأة قيمتها في المجتمع حيث ان اصلاح المجتمع كله يبدأ من اصلاح المرأة ولها فضل عظيم في تربية ونشأة الجيل القادم ومساهمة فعالة و منجزة لبناء المجتمع تعكس هويتها وانتمائها وحبها لوطنها وولائها وتعزز التزامها بدينها وبالعادات والتقاليد الحسنة التي تربت عليها . ولكن لا يعطّلُ الإنتاجَ والإبداعَ شيءٌ أكثر من الخوف الذي تشبعت به بسبب القيود والقساوة التي فرضت عليها ، فلا يمكن أن يحيا هذان المقومان إلا في ظل الحرية والانعتاق من كافة القيود والأقنعة التي تغيب صفاءها و تشوه جوهرها و تطمس افكارها. وللأسف فإن الخوف كان ولا يزال رفيق درب المرأة الفيلية هذه الانسانة الصبورة التي تعرف كيف تعيش الحياة الافضل و تعطي العطاء المنتظر و تثبت وجودها في مجتمعها و نالت ثقة الغير و احترامهم و تقديرهم وقدمن حياتهن في درب الحياة واستشهدت الكثير منهن و البعض الاخر قضت حياتهن في سجون الطاغية أبان التسفيرات القسرية للكورد الفيلية والتي نالت الظيم الاكبر في فقدها للابناء والازواج والتهجير ومرت عليها مشاهد مؤلمة حين رماها النظام السابق على الحدود مع اطفالها في البرد القارس وبين حقول الالغام،تلك الحادثة المؤلمة علقت مرارتها وقسوتها في ذاكرة كل العراقيين الشرفاء الذين استنكروا هذا العمل الاجرامي واللاانساني وهذه معاناة لا تعوض بثمن لتشارك الرجل وأن تَعمد الى تغيير واقع حال المجتمع بترهيب نفسها بنفسها خوفاً من الم الماضي ورفعه من كاهلها بارادتها وما لم تكن هذه فاعلة فيما يخص المرأة و قريبة وملامسة لواقعها واحتياجاتها داعمة لها في كافة الأنشطة والمبادرات التي من شأنها النهوض بحقوقها وأمنيات بتحقيق الأفضل على أرض الواقع في ظل توجه حكومي ايجابي نحو قضايا المرأة ، يبقى كما أسلفت أن نستغل هذه الفرص الاستغلال

الأمثل ولا يتأتى ذلك إلا إذا وقفت بشجاعة في مواقع صنع القرار ووجهت جهودها وقدراتها للقضايا التي تمسها ولم تعطى مع الاسف مساحة من الحرية للتعبير من خلالها عن موقفها من أمورالمجتمع وتقلّبت أحوالها بين فئات المجتمع ، وتتالت الخطوات العلميّة والفلسفية رغم كل ذلك. ان استثمار الألم الفيلي، من قبل البعض من الزعامات الفيلية لخدمة الأهداف الشخصية، كان مرضا مرافقا للقضية الفيلية بشكل عام ومنها المرأة، وساهم مساهمة سيئة؛ في تفاقم الهموم والإبتلاءات، وتسبب في تعميق الجراحات، فضلا عن أنه أعطى صورة قبيحة، عن كثير من المتصدين الفيليين، من المنخرطين بالحقلين الأجتماعي والسياسي، من الذين حاولوا اخناع الفيليين، واقناعهم بالعبورعلى قناطر مصالحهم الشخصية والوصول الى مآربهم الذاتية بدل التوحد من اجل انتزاع حقوق هذا الطيف المظلوم .

ان المرأة في العراق بشكل عام بعد 2003 حظيت في ظل العهد الجديد بالكثير من الحقوق وشرع لها الكثير من القوانين مساواة مع الرجل في جميع المجالات لما لها من دور بارز في المجتمع فقد تبوأت ونالت العديد من المناصب المرموقة في الدولة فهي تضاهي نساء العالم من حيث القدرة والكفاءة ولا تقل عنهم ويبرز دورها الريادي في خدمة مجتمعها والمساهمة في بناء وطنها الغالي بالعلم والمعرفة ورعاية شؤون مجتمعها ودعم جهوده الخيرة تحقيقا للمصلحة العامة . بينما واقع المرأة الفيلية لا يزال يدور حول نفسه متشرنقاً . رغم توفر فرصة ذهبية تعيش من خلالها وتستطيع ابراز مواهبها بمشاركتها في الحركات والتنظيمات والجمعيات التي تختص بالمرأة في جميع شؤونها مثل القضايا الاجتماعية والسياسية والاقتصادية والصحية ومنها دائمة السباق في مجال تنمية المواهب والعمل على صقلها في التنفيذ و المشاركة بسلسلة من الأنشطة الاجتماعية والثقافية والفنية وأن تضع بصمة في بيتها من خلال رعاية الأبناء وتهذيبهم والمحافظة على الأسرة من تحديات العصر وتقلباته و ما يتحقق من منجزات وتتطلع الى مزيد من الإنجازات القادمة وربّما لا تزال أحوال الكثيرات منهن مثل ما كانت عليه في معظم الاوقات . فقد طُبّقت عليها كافة أنواع القيود المزمنة ما جعلها كائناً ضعيفاً وغير مستقر نفسياً، ونتج عن هذا الخوف العامل العنف النفسي الذي مورس ضدها بأشكال مختلفة بانزوائها في زاوية محدودة . و من رهابٍ لدى المرأة يعيق نشاطها ويمنعها من التقدم في المجتمع . وعدم تبني المنظومةَ الفكريةَ للمجتمع الذكوري المحيط بهاً لتشجيعها دون ادراك العواقب الكارثية المترتبة على هذه الممارسة والتي تساهم في تكوين مجتمع انساني متكامل بوجودها و الذي ستكون عليه في المستقبل، وتحديد دورها في المجتمع. بدل ان تجعلها ان تكون فيها قد حققت أكثر مما تحلم به نظيرتها في كثير من دول العالم، فلا توجد وظيفة قيادية مستعصية على المرأة، ولا تنال أجراً أقل من الرجل في الوظائف المتشابهة ، و لا يمكننا التطلع الى المستقبل والاستعداد للمرحلة المقبلة من دون مشاركة فعلية للمرأة في رسم هذا المستقبل وهي الأكثر حظوة وابداعاً بالمناصب القيادية في الدوائر الحكومية و البرلمانية والتنفيذية والقضائية والإعلامية ،ولنا نماذج رائعة في كفاءة المرأة الفيلية مشابهة لكفاءة الرجل في الحرب والسلام و العلم والمعرفة والنضال والتضحية والثبات على المبدأ ولهن دور ايجابي في الزمن، وقوة الشخصية واذا ذهبنا الى عمق التاريخ هناك نساء فيليات شاركن في الحروب و القتال جنبا الى جنب مع الرجال دفاعا عن كرامتهم وارضهم و خير نموذج لها المقاتلة الثائرة / قدم خير/ التي قادت رجال في المعارك وانتصرت على الظلم وفي التاريخ الحديث هناك الدكتورة الحقوقية والقاضية المناضلة زكية اسماعيل حقي والاعلامية الرائعة الدكتورة فيروز حاتم جاسم والكاتبة منيرة اميد والشهيدة السعيدة ليلى قاسم التي اعدمها النظام البعثي والشهيدة ميسون حسن التي استشهدت بانفجار لغم تحت قدميها على الحدود العراقية الايرانية أثناء حملة التهجير الظالمة للكرد الفيليين سنة 1980 ، والدكتورة النائبة السابقة كيان كامل حسن البصيروالنائبة السابقة سامية عزيز محمد خسرو...الخ والكثير الكثير مما قدمن حياتهن وخدمن العلوم والمعرفة لا يسعى المجال لذكرهن وعلى كل مستويات العمل وفعلاً هناك منهن اختارت طريقتها وأسلوبها في التعامل مع ضغوطات المجتمع بصبرها وحكمتها وتفانيها ، وربما ازداد هذا التنوع من جيل لاخر ، وهذا أمر طبيعي لأن الوسائل القديمة في الخروج من القوقعة تم استبدالها بأخرى عصرية نتيجة الثقافة التي اكتسبتها وتحملت المعاناة من اجل الوصول الى الهدف المنشود في احقاق حقها المشروع في حياة مفعمة بالآمال الوردية والأحلام السرمدية وغارقة في بحيرة الأفراح والمسرات والمباهج و تعيش نشوتها الحقيقية والالتزام الأبدي بشعبها و عهدا على نفسها بان تحتضن الصدق والود والمحبة والتفكير بالنظرة المستقبلية القائمة على اساس حضاري تؤسس على فكرة عدم القبول باستمرار معاناتها من ابسط عناصر الحياة والحقوق ، وتطالب بالحرية ليس فقط للمرأة الفيلية انما للشعب العراقي كله.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: النساء

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 21-06-2022
اسم المحرر: هەژار کاماڵا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 458
المراة الفيلية ...المطلوب المساهمة في التغيير

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213835552382

المراة الفيلية ...المطلوب المساهمة في التغيير
ان المرأة الفيلية هي تلك الايقونة القوية المناضلة التي كانت وما تزال لها الدور الواضح في المجتمع فهي التي تقف وتساند الرجل في اغلب مفاصل الحياة ، لكن السؤال: هل ستشارك هذه الاقحوانة الرائعة في العملية الانتخابية؟ وهل ستساهم على التغيير؟ ففي الوقت الذي لم يبق إلا القليل ويقرع جرس الانتخابات بين مؤيد ومعارض لها وتتعالى الاصوات المتناقضة فليس من السهل أن يعيد الناخبون اختيار الوجوه نفسها بعد إن تسببت تلك الوجوه التي ساقت المرحلة بكل هذا الخراب والدمار، والصراعات السياسية والحزبية الضيقة في المرحلة السابقة التي سنطوي صفحاتها بالم مر بها بلدنا، ينبغي تجاوزها ويحل محلها الوفاء بالعهود وانجاز الممكن منها وخاصة بالنسبة للمرشحين الجدد،وتطبيق البرامج التي تم الاعلان والدعاية لها خلال فترات الانتخابات، وخدمة الناس يجب أن تحل محل خدمة المطامح الذاتية، ومسؤولية الطبقة السياسية الوفاء لمنطق التعاقد،لان مهما يكون فأن للسياسة أخلاق، واستحقاق في عالم القيم، وان منطق التنازل للوطن في القضايا الكبرى، هو الذي ينبغي أن يكون سائدا ويرافقه في ذلك الكف عن التحدث بلغة الحرب، لأن الرابح الأكبر هو الوطن والمواطن البسيط، وبالتالي لا الأغلبية يجب أن تهيمن ولا الأقلية يحق لها أن تحتكر المشهد وتمارس ابتزازا ولا حتى مساومة بعيدة عن منطق ميزان القوى الحقيقي والديمقراطي على الارض. وجدير بمكونات الطبقة السياسية في مجملها العمل على تفادي النظر الى العملية السياسية من زاوية التنافس الرابح والخاسر، وذلك لكون الفعل السياسي المسؤول يقوم على تقديم الخدمة العمومية للناس وفداء الوطن والتضحية بالمصلحة الشخصية والطائفية والحزبية، من أجل المصلحة العامة للشعب، بينما واقع الحال الذي يؤطر المجال السياسي والعمومي لن يؤدي الا للتفكك وتردي الاوضاع اكثر من السابق في الجانب الامني والاقتصادي والخدمي وبعد أن فقدنا الثقة في الفترة السياسية السابقة بجل الوجوه المشاركة في الحكومة واصبح من الصعب جداً أعادتها مرة أخرى إلى جادة الصواب. فاليوم يأتي دور حكمة المرأة العراقية ككل والفيلية الانسانة الصبورة الواعية خاصة والتي نالت الظيم الاكبر لتشارك الرجل في عملية الاقتراع وأن تَعمد الى تغيير واقع حال المجتمع فمشاركة المرأة الفيلية مسؤولة في الذهاب لصناديق الاقتراع ومهم جداً الى جانب الجماهير والشعب العراقي ولها الدور الكبير في تغيير الواقع، لكن على العكس عندما تعتكف المرأة وتمتنع عن الذهاب للمركز الانتخابي فإنها بيدها تسلم الجزء الأكبر من حقوقها وهو الإدلاء بالرأي وتساهم في نيل الفاسدين رغباتهم وقد تشاركهم في عملهم المضاد للشعب والوطن لان الإضراب عن المشاركة في الانتخاب لا يحل مشاكلها ومشاكل المكون الفيليوالاطياف الاخرى بل يضاعف من صعوبتها. فعليها التحرك والمشاركة بفاعلية في الحراك المصيري يوم 12 من ايار.
عبد الخالق مير فلاح – باحث واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 459
المراة الفيلية.. الاقحوانة التي تتحرك بصمت
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220620202125419240

عبدالخالق الفلاح/ ان المرأة الفيلية هي تلك الاقحوانة الرائعة القوية المناضلة التي كانت وما تزال لها الدور الواضح في المجتمع فهي التي تقف وتساند الرجل في اغلب مفاصل الحياة وكانت صاحبة النصيب الاكبر في المظلومية التي لحقت بهذا المكون، في فقدها للابناء والازواج والتهجير ومرت عليها مشاهد مؤلمة حين رماها النظام السابق على الحدود مع اطفالها في البرد القارس وبين حقول الالغام، وهذه معاناة لا تعوض بثمن. ، لكن السؤال: هل ستشارك هذه الاقحوانة الرائعة في العملية السياسية ؟ وهل ستساهم في التغيير؟

ان الصراعات السياسية والحزبية الضيقة في المرحلة السابقة التي لن تنطوي صفحاتها بالم ينبغي تجاوزها ويحل محلها الوفاء بالعهود وانجاز الممكن منها وخاصة بالنسبة للسياسيين،وتطبيق مفهوم خدمة الناس، ومسؤولية الطبقة السياسية الوفاء لمنطق التعاقد،لان مهما يكون فأن للسياسة أخلاق، واستحقاق في عالم القيم، وان منطق التنازل للوطن في القضايا الكبرى، هو الذي ينبغي أن يكون سائدا ويرافقه في ذلك الكف عن التحدث بلغة الخسارة، لأن الرابح الأكبر هو الوطن والمواطن البسيط، وبالتالي لا الأغلبية يجب أن تهيمن ولا الأقلية يحق لها أن تحتكر المشهد وتمارس ابتزازا ولا حتى مساومة بعيدة عن منطق ميزان القوى الحقيقي والديمقراطي على الارض. وجدير بمكونات الطبقة السياسية في مجملها العمل على تفادي النظر الى العملية السياسية من زاوية التنافس الرابح والخاسر، وذلك لكون الفعل السياسي المسؤول

يقوم على تقديم الخدمة العمومية للناس والفداء والتضحية بالمصلحة الشخصية والطائفية والحزبية، من أجل المصلحة العامة للمكون الفيلي ، بينما واقع الحال الذي يؤطر المجال السياسي والعمومي لن يؤدي إلا للتفكك وتردي الاوضاع اكثر من السابق من الجوانب المختلفة وبعد أن فقدنا الثقة في الفترة السياسية السابقة بجل الوجوه المشاركة سوى النفر المتفاني النزير الذي يضحي من رجال العهد والوفاء . فاليوم يأتي دور المراة الفيلية الانسانة الصبورة الواعية خاصة والتي نالت الظيم الاكبر لتشارك الرجل في عملية الاصلاح وأن تعمد الى تغيير واقع حال المجتمع فمشاركة المرأة الفيلية مسؤولية مهم جداً الى جانب الجماهير ولها الدور الكبير في تغيير الواقع، لكن على العكس عندما تعتكف المرأة وتمتنع عن المشاركة فإنها بيدها تسلم الجزء الأكبر من حقوقها وتساهم في نيل الفاسدين رغباتهم وقد تشاركهم في عملهم المضاد للمكون لان الجلوس على التل والاعتكاف عن المساهمة الجادة لا يحل مشاكلها ومشاكل المكون الفيلي بل يضاعف من صعوبتها. فعليها التحرك والمشاركة بفاعلية في الحراك المصيري في كل المناسبات بكل جد والابتعاد عن الانعزال .وهناك نقف عاجزين للانجازات الكبيرة التي تحققت بفضل جهود البعض من الاخوات في احتضان الصدق والود والوفاء والمحبة والتفكير بالنظرة المستقبلية القائمة على اساس حضاري تؤسس على فكرة عدم القبول باستمرار معاناتها من ابسط عناصر الحياة والحقوق ، وتطالب بالحرية ليس فقط للمرأة الفيلية انما للشعب العراقي كله تحية والف تحية لجهودهم في العطاء بصمت .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: النساء

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 20-06-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 460

المرسوم رقم (93) لسنة 1962 في سوريا ونظيره في العراق وجهان لعملة واحدة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230509064250488652

رياض جاسم محمد فيلي

تمر علينا سنوياً الذكرى الأليمة لصدور المرسوم الجمهوري التشريعي ذي الرقم (93) والمؤرخ في 23-08-1962 السيء الصيت في سوريا زمن رئيس الجمهورية ناظم القدسي ورئيس مجلس الوزراء بشير العظمة والمتضمن قراراً سياسياً بإجراء الأحصاء الإستثنائي والعشوائي بحق السكان الأصليين من الكورد في منطقة الحسكة المعربة بأسم محافظة الجزيرة تحت ذريعة تشخيص هوية المواطن وتحديد الكورد الأجانب القادمين من تركيا وتصحيح السجلات المدنية بسبب دورهم في دعم ثورة 11 أيلول / عام 1961 الكوردية في العراق بزعامة الملا مصطفى البارزاني مع قيام الحكومة السورية بحملة دبلوماسية كتمهيد مسبق للإحصاء بهدف تحويل أنظار الجماهير العربية وإشغاله بقضية وهمية لإمتصاص غضبها ونقمتها على فشل مشروع الوحدة التي تتحمل وزره حكومة الإنفصال والتي رأت أن ترمي بأخطائها على الحلقة الأضعف في الشعب السوري (وهم الكورد) وتصويرهم كعدو محتمل لا يقل خطورةً عن الكيان الصهيوني حسب نظرية المؤامرة كضرب عصفورين بحجر واحد للتخلص من مسؤولية إنهيار الوحدة ، والذي نَتج عن هذا الإحصاء تجريد الجنسية السورية عن مئة وخمسين ألف كوردي مع سبق الإصرار والترصد وخلال فترة قياسية لا تزيد عن أثنين وأربعين يوماً فقط من تأريخ إصدار المرسوم المذكور والذي إستند على المرسوم التشريعي رقم (1) والمؤرخ في 30-04-1962 وعلى القرار الصادر عن مجلس الوزراء رقم (106) والمؤرخ في 22-08 -1962 إذ تضمن ما يلي : -

• المادة (1) : -
يجري إحصاء عام للسكان في محافظة الحسكة في يوم واحد يحدد تأريخه بقرارٍ من وزير التخطيط بناءً على إقتراح وزير الداخلية .
• المادة (6) : -
عند الإنتهاء من عملية إحصاء السكان في محافظة الحسكة ، تشكل لجنة عليا بمرسوم جمهوري بناءً على إقتراح وزير الداخلية لدراسة نتائج الإحصاء ، وتقرير تثبيتها في سجلات الأحوال المدنية الجديدة أو عدمه ، وإعداد التعليمات لذلك .
وبذلك إنقسم كورد سوريا منذ ذلك التأريخ إلى الفئات التالية :
• الفئة الأولى : - كورد متمتعين بالجنسية السورية .
• الفئة الثانية : - كورد مجّردين من الجنسية ومسلجين في القيود الرسمية كأجانب .
• الفئة الثالثة : - كورد مجّردين من الجنسية غير مقيدين في سجلات الأحوال المدنية الرسمية ، وأطلق عليهم وصف مكتوم .
ويشمل المكتوم بالإضافة إلى الفئة السابقة كل من : -
1- ولد لأب أجنبي من الفئة الثانية السابق ذكرها ، وأم مواطنة .
2- ولد لأب أجنبي وأم مكتومة .
3- ولد لأبوين مكتومين .
وبالرجوع إلى نص المادة (2) من قانون الجنسية الصادر بالمرسوم التشريعي رقم (276) لسنة 1969 : - { تثبت جنسية الجمهورية العربية السورية لمن كان متمتعاً بها وفقا لأحكام المرسوم التشريعي رقم (67) الصادر بتاريخ31-10 -1961 } ، وقد نصت المادة (1) من هذا المرسوم الأخير ما يلي :
تثبت جنسية الجمهورية العربية السورية : -
أ - لمن كان يتمتع بالجنسية السورية في 22 شباط 1958 .
ب - لمن إكتسب جنسية الجمهورية العربية المتحدة من المواطنين السوريين في الفترة الواقعة ما بين 22 -02-1958 و 28-09- 1961 .
أما المادة (3) من المرسوم رقم (276) لسنة 1969 فقد تضمنت ما يلي :
يعتبر عربياً سورياً حكماً :
أ من ولد في القطر أو خارجه من والد عربي سوري .
ب من ولد في القطر من أم عربية سورية ولم تثبت نسبته إلى أبيه قانوناً .
ج من ولد في القطر من والدين مجهولين أو مجهولي الجنسية أو لا جنسية لهما ويعتبر اللقيط في القطر مولوداً فيه وفي المكان الذي عثر عليه فيه ما لم تثبت العكس .
د من ولد في القطر ولم يحق له عند ولادته أن يكتسب بصلة البنوة جنسية أجنبية .
هـ من ينتمي بأصله للجمهورية العربية السورية ولم يكتسب جنسية أخرى ولم يتقدم لإختيار الجنسية السورية في المهن المحددة بموجب القرارات والقوانين السابقة .
ويسري حكم هذه المادة ولو كان الميلاد قبل تأريخ العمل بهذا المرسوم التشريعي .
وبالتالي ما حصل لا يختلف بشيء يذكر من ناحية الهدف والمضمون عن قانون الجنسية العراقية الجائر رقم (42) لسنة 1924 المُلغى وبديله القانون رقم (43) لسنة 1963 الأشد ظلماً وجوراً ... مروراً بنهاية المطاف بقرار ما يسمى بمجلس قيادة الثورة المنُحل رقم (666) لسنة 1980 وما تبعه من التشريعات الظالمة والقاضي بإسقاط الجنسية العراقية عن الكورد الفيليين ومصادرة أموالهم المنقولة وغير المنقولة دون أي تحقيق أصولي أو محاكمة قانونية وتهجير ما لا يقل عن نصف مليون فرد من هذه الشريحة المغدورة إلى إيران ورميهم على الحدود وبين حقول الألغام بثياب نومهم وإنتهاك حرمتهم بقسوة متناهية دون رحمة أو رأفة أو شفقة مع تغيب خمسة عشر ألفاً من خيرة شبابها مع جثامينهم الزكية الطاهرة في غياهب المعتقلات وسراديبها الرهيبة أثر قيامهم بإنتفاضة السجون الشجاعة والجريئة في معتقل أبي غريب والمنفى الصحرواي في نقرة السلمان قرب الحدود السعودية أوائل ثمانينات القرن الماضي والتي هزت عرش النظام الطاغوتي وأزلامه وأوجعت أركانه في الصميم وهو في عز قوته وجبروته نتيجةً لمشاركتهم الفعالة في الحركة الوطنية العراقية عامةً ودعم الحركة التحررية الكوردستانية خاصةً بالمال والسلاح والأرواح وتصديهم البطولي لإنقلاب البعث في 8 شباط الأسود عام / 1963 لمدة أسبوع كامل رغم عدم التكافؤ في ميزان العدة والعدد في مجابهة العصابات الفاشية والنازية الغاشمة ، وهذا المخطط ضد الكورد السوريين معد له سلفاً بعناية فائقة حسب السينارو الموضوع لتوزيع المهام والأدوار في تنفيذ المأرب والغايات نحو زرع ما يعرف بمنطقة الحزام العربي في ظل شعار إقامة المزارع الجماعية للدولة لإبعاد الكورد عن الشريط الحدودي مع تركيا وإستبدالهم بالعرب كتعريب مدينة كركوك والمناطق الفيلية وإسكان الغرباء فيها وتغيير الأسماء الكوردية ومحو معالم ثقافتها وتراثها وتاريخها العريق ، وعليه فالمأساة واحدة والمعاناة متشابهة كنتيجة حتمية في ظل الحكومات العروبية القومجية ذات النعرة العنصرية الشوفينية المتعالية ومصادرتها لأبسط حقوق الإنسان وحرياته الأساسية ولا سيما نظام حزب البعث الإستبدادي المقبور بجناحيه المتصارعين في سوريا القرداحة وعراق العوجة فكلاهما مختلفين فيما

بينمها حول مصالح فئوية وسلطوية ضيقة ولكن متفقيّن تماماً على تطبيق سياسة ثابتة وموحدة للتطهير العرقي والأبادة الجماعية (الجينوسايد) وهو منهاج متبع غالباً من قبل الأنظمة المسُتبدة ضد القوميات والإقليات بهدف تفريغ ومعالجة أزماتها وكوارثها الداخلية وإمتصاص النقمة الشعبية ، ولقد صدر المرسوم المشؤوم أبان ما تعرف بفترة حكومة الإنفصال التي يحكمها دستور عام 1962 بنسخته المعدلة عن دستور عام 1950 المتشبع بالمبادئ الديمقراطية الإجتماعية ذات التوجه الإشتراكي على النمط الغربي ونظام الإدارة اللامركزية ، ولكن يبقى هو أول دستور في الوطن العربي نص على عبارة أقتبستها معظم دساتير الدول العربية لاحقاً وهي (الشعب السوري جزء من الأمة العربية) بمقتضى أحكام الفقرة (ثالثاً) من المادة الأولى دون مراعاةً للتعددية الأثنية والسكانية والإجتماعية لا بل إلزمت اليمين الدستورية على رئيس الجمهورية وأعضاء مجلس النواب بعمل على تحقيق وحدة الأقطار العربية بموجب المادتين (46) و (75) وكانت النتيجة هو تجربة الوحدة المريرة والفاشلة مع مصر عبد الناصر للفترة من عام 1958 ولغاية عام 1961 بدلاً من التوجه نحو تعزيز أواصر الوحدة الوطنية أولاً وإشاعة العدل والسلام الإجتماعي وتحقيق المساواة والتكاتف والتآخي والتآزر بين أبناء الشعب الواحد قبل الإنجرار تحت ضغوط القوى الراديكالية والحركات المتطرفة وتأثيراتها السلبية على سياسة الدولة ونظام الحكم ومنعها من توسيع دائرة نفوذها داخل الجيش وإستعانتها بقوة العسكر في حبك المؤامرات وإخضاع المعارضين بالعنف والأكراه مما أسهم ذلك في ضرب التجربة الديمقراطية وتجميد الحياة الحزبية وتعطيل الصحافة الحرة وترسيخ الأحكام العرفية وإحلال المحاكم العسكرية محل القضاء المدني المستقل .

أن المرسوم التشريعي أعلاه ما كان ليصدر في ظل حكم دستور عام 1950 أذ حظرت المادة (59) من قيام مجلس النواب بالتخلي عن سلطته التشريعية وهذا ما تم تجاوزه في دستور عام 1962 إذ سمح للسلطة التنفيذية بإصدار مراسيم تشريعية لها قوة القانون وبالتالي خالف مبدأ الفصل والأستقلال الوظيفي بين السلطات التشريعية والقضائية والتنفيذية جملةً وتفصيلاً ، وأن من سخرية القدر أن رجلاً مثل الفريق الركن توفيق نظام الدين الكوردي القومية والأصل رئيس أركان الجيش السوري لم تشفع له سنوات خدمته الطويلة الجليلة للدولة السورية من تجريد الجنسية عنه ليصبح بين ليلة وضحاها إجنبياً .. ربما كانت مكافئة نهاية الخدمة من يدري !! لا بل لم يعرض المرسوم على مجلس النواب للمصادقة عليه أو رفضه أو تعديله وهو من صلب إختصاص السلطة التشريعية ، وبالتالي أين دور مجلس القضاء الأعلى بصفته المسؤول عن أستقلالية السلطة القضائية والمحكمة العليا في حينها بإعتبارها الرقيب على صون الدستور وحمايته من كل تجاوز وإنتهاك .. أين شرف القضاة وضميرهم وتجردهم لضمان حقوق الناس وحرياتهم .. وأين المساواة بين المواطنين أمام القانون في الكرامة الإنسانية والمنزلة الإجتماعية دون تمييز أو تفريق بسبب الجنس أو الأصل أو القومية أو العرق أو المنشاء أو النسب أو اللغة وفي تكافؤ الفرص والعمل وحق مراجعة المحاكم وتوفير ضمانات الدفاع وتولي المناصب العامة والمشاركة في الحياة السياسية والترشيح والإنتخاب وتملك الأموال والعقارات والتربية والتعليم والضمان الصحي والإجتماعي وحرية الرأي والتعبير والإعتصام والتظاهر السلمي .. وأهم حق سُلب من الكوردي السوري وهو حق المواطنة والجنسية وحرمه من كل شيء في حين راعى الدستور حقوق الطوائف الدينية وعشائر البدو الرحل وهي ليست أكثر عراقة ونسبةً سكانيةً وثقلاً إجتماعياً وإقتصادياً في البلد كالكورد وحظره حتى لخصوصيتهم وثقافتهم وإستعمال لغتهم وتعليمها لأبنائهم وتأسيس جمعيات ومدراس ومؤسساته خاصة برعاية شؤونهم !! .. فهل تكتمت أصوات الصحافة والإعلام عن ذكر الحقيقة رغم إدعائها بأنها حرة !؟ هذه عبارات وأحكام نص عليها هذا الدستور الديمقراطي لغير الكورد.. فلنغسل أيدينا وأرجلنا ولنعي قليلاً فدستور عام 1962 تم بمقتضى أحكامه تغيير الأسم الرسمي للدولة من (الجمهورية السورية) إلى (الجمهورية العربية السورية) أي بإضافة كلمة العربية وهذا التغيير ليس مجرد إجراء شكلي بل كان قراراً متعمداً ذو أبعاد سياسية خطيرة بمنظور متعصب يهدف إلى طمس معالم البيئة الديموغرافية والطبيعة السكانية لبلاد الشام وعلى حساب إضطهاد وقمع القومية الكوردية المتواجدة على أرض كوردستان منذ الآف السنين وفوق كل ذلك تضمن نصاً دستورياً يمنح بموجبه تسهيلاً خاصاً لمواطني الدول العربية في إكتساب الجنسية السورية وجرى نقله وبصورة أكثر تشدداً إلى الدستور البعثي المقيت النافذ حالياً لعام 1973 وتحديداً المادة (43) التي تنص ما يلي : (ينظم القانون الجنسية العربية السورية ويضمن تسهيلات خاصة للمغتربين العرب السوريين وأبنائهم ولمواطني أقطار الوطن العربي) * (لاحظ تكرار كلمة عربي لثلاث مرات في نص دستوري واحد !! والذي يتعلق بأهم الحقوق الأساسية جميعاً !! فما هي إلا تأكيداً على منح الجنسية السورية للعربي حصراً دون الكوردي .. والحليم تكفيه الإشارة ، حيث كررت عبارة عربي في الدستور بشكل مبُالغ فيه) وتفسير ذلك واضح جداً لا لبس فيه من وجهة نظر الفقه القانوني والدستوري فعبارة ينظم القانون الجنسية العربية السورية تخلف جذرياً حينما تكون ينظم القانون الجنسية السورية ونفس الشيء بالنسبة لعبارة ويضمن تسهيلات خاصة للمغتربين العرب السوريين تفرق كلياً عن ويضمن تسهيلات خاصة للمغتربين السوريين أما عن العبارة الطنانة ولمواطني أقطار الوطن العربي فلا يوجد لها أي أساس أو مسوغ في أصول القانون والأعراف الدولية حتى تشريعات الجنسية في الدول المتمدنة والمتحضرة كأوربا الغربية على سبيل المثال تمنح الجنسية على أساس اللجؤ السياسي أو الإنساني أو العمل أو الزواج أو الولادة أو الإقامة الإعتيادية ... إلخ ، وفي سوريا عكس ذلك تماماً أي الغريب القادم من خارج الحدود يصبح له وطن بين الأمس واليوم وأبن البلد الساكن الأصلي ضائع في متاهات الظلم والعذاب وهذا ما بينه قانون الجنسية السورية الصادر بالمرسوم التشريعي رقم (276) لسنة 1969 عبر تسهيلاته المقدمة لأبناء البلاد العربية .. أي مفارقة هذه ! إذ هذه ليست عجيبة أو جديدة على حزب البعث الذي لا ينفرد بها بين الحكام العرب بل يتصدرها بإستحقاق وجدارة عالية منقطعة النظير ، نعم نحن الكورد الفيليين لم

نتفاجئ فقد شربنا من نفس الكأس وخاصةً زمن الطاغية المقبور وخير دليل على ذلك هو صدور قانون منح الجنسية العراقية للعرب رقم (5) لسنة 1975 المعدل الذي قَرَرَ بمقتضاه إكتساب العربي للجنسية العراقية دون أي قيد أو شرط أو حتى ضوابط أو تعليمات بالمرة وأن يكن لم مقيماً بصورة أصولية أو ساكن في العراق بشكل معتاد حسب الأعراف الدولية مع تسهيلات مغرية أخرى وهي إعفائه من خدمة التجنيد الإجباري ومنحه قطعة أرض سكنية مجانية وإعطائه منحة نقدية وسلفة عقارية ومصرفية بأقساط مريحة وبفوائد بسيطة وإتاحة فرص عمل وإقامة مشاريع مربحة إقتصادياً بأرقام خيالية مهولة ومدعومة من الدولة إضافةً إلى حساب مفتوح من الضمانات والأمتيازات حسب القوانين النافذة والتشريعات المرعية وكأن العربي هو الدائن والعراقي أبن البلد المدين .. والمرأة معكوسة وفوقها نحن الفيلية مسُقط عنا الجنسية العراقية ومطلوب من تأدية الخدمة العسكرية والذهاب إلى جبهات القتال في الحرب مع إيران ويتم وضعنا في الخطوط الأمامية كرأس حربة للتخلص منا بإعتبارنا أجانب ، وعليه بلغ عدد المصريين العاملين في العراق أواسط الثمانينات أربعة ملايين ومنزلتهم قانوناً أعلى مرتبةً من العراقي حتى قال الدكتاتور المعدوم في أحدى المرات (من يعتدي على مصري كأنما يعتدي على شخص صدام حسين ذاته) لا بل أدهى من ذلك إذ أعتبر قانون الجنسية العراقية اللقيط الذي لا أم له ولا أب بمثابة عراقي إذا وجد في العراق ، ونحن الفيلية أباً عن جد في هذا الوطن منذ الآف السنين ولسنا عراقيين أي جريمة فضيعة غُرست بأفكار عفلق والبيطار والعيسمي والحافظ وجديد والأتاسي ومدثر والرافعي وفرح وغيرهم ... ألخ وأمثالهم وعلى شاكلتهم في العراق من أقصى اليمين إلى اليسار ومن الآذاريين إلى الشباطيين والتصحيحيين لا يمكن تزكية أحد منهم ، فأثناء الحرب التي شنها النظام البائد ضد إيران والتي كان الكورد الفيليين حطبها ووقودها المستعر ، حيث قامت خلالها فلول البعث المنهار وأيتام صدام بحملة تبرعات إجبارية لجمع الأموال والمصوغات الذهبية من المواطنين رغماً عن إرادتهم دعماً للمجهود الحربي آنذاك ، وإذا بالطاغية المقبور يظهر على شاشات التلفزيون ليقول بالحرف (حتى الغجر أثبتوا موقف شريف أي حملة التبرعات ... ولذلك قررنا منحهم الجنسية العراقية !!) فكانت كل إجراءاتهم التعسفية مناقضةً حتى لأحكام الدستور البعثي في العراق لعام 1970 ذاته ولغاية سقوطه في الحرب الأخيرة ، لا بل خالفت من نصت عليه المواثيق الدولية المرعية والتي صادقت على معظمها الحكومة العراقية ، وإذا كان عندنا في بلاد الرافدين عمليات التهجير القسري ضد الكورد الفيليين والترحيل الداخلي والآنفال السيئة الصيت وما نتجت عنها (خمسة الآف قرية كوردية مهدمة ، وإقامة مجمعات سكانية إجبارية ، وقصف جوي بالسلاح الكيمياوي لمدينة حلبجة الشهيدة ، وأكثر من مائة وثمانين ألف كوردي مفقود) وهذا الرقم شكك فيه المجرم علي حسن المجيد المعروف ب (علي كيمياوي) أبن عم صدام ومسؤول جرائم الآنفال * (مسؤول مكتب تنظيم الشمال التابع لحزب البعث العراقي) أثناء مفاوضات الحكومة مع الجبهة الكوردستانية بعد إنتفاضة آذار عام / 1991 الباسلة عندما سُئل من قبل المفاوضين الكورد.. أين أخفيت هؤلاء ؟؟ فكان جواب المجيد ما هذا الرقم المبُالغ فيه جداً هم مجرد مائة ألف مفقود ليس أكثر !! (الظاهر أن إختفاء مائة ألف إنسان قسراً ليس بالعدد الكبير كما يدعي المجيد) ففي سوريا أيضاً لا يختلف الوضع فيها بالشيء الكثير التي بلغ فيها حالياً عدد المجرد عنهم الجنسية ما يقارب أربعمائة ألف كوردي ونيفاً ومحاربين في قوتهم ورزقهم وأموالهم وممتلكاتهم وتعليمهم وحياتهم ولو قدر للمدعو (محمد طلب هلال) لفعل أكثر من المجرم (علي كيمياوي) لكون الأول كان ملازماً في الجيش أما الثاني فقد كان مجرد رئيس عرفاء في الأصل !! وقد تقلد الملازم محمد طلب هلال رئيس شعبة الأمن السياسي في الحسكة بعد إنقلاب 8 آذار / 1963 عدة مناصب هامة منها محافظاً ثم أصبح وزيراً للتموين ونائباً لرئيس الوزراء وعضواً في القيادة القطرية لحزب البعث ، ثم سفيراً في بولونيا بعد قيامه بإعداد بحث ذو طابع قومي وهيمنة شوفينية بعنوان { دراسة عن محافظة الجزيرة من النواحي القومية الاجتماعية السياسية } تهدف إلى إستئصال الوجود الكردي من سوريا في برنامج مكون من نقاط عديدة ورفع إلى الجهات العليا في دمشق بتأريخ 12-11 -1963 ، وضمنت دعوة لطرد الكورد من وطنهم ، وإحلال عرب محلهم وذلك في منطقة تمتد بطول (250 - 350 كم) وعرض (20 - 35 كم) ، وتم البدء بتطبيقه منذ عام / 1966 ومنها ما يلي : -

1– التهجير الداخلي عبر نقل السكان ، أي قيام الدولة بإجبار الكورد على النزوح الداخلي .

2– حرمان الكورد من حق التربية والتعليم والتأهيل العلمي وإكتساب المعرفة ومنع إستعمال اللغة الكورية ومحو الثقافة والتراث والتاريخ الخاص بهم عبر تطبيق سياسة التجهيل الرامية إلى عدم إنشاء مدارس أو معاهد في المناطق الكوردية أسوة بباقي الإقليات التي تدرس بلغاتها الخاصة حيث ما زال التداول وإطلاق الأسماء باللغة الكوردية محظوراً خاصة في مجال الكتابة والنشر وحتى تداولها في الدوائر الرسمية ، والإحتفال بالمناسبات التأريخية (عيد نوروز) ويصل الأمر إلى إستحصال موافقة الأمن السياسي لإقامة الأفراح في الصالات ومجمعات الأفراح ، وكذلك التضييق على الفرق الفنية الفلكلورية الكردية .

3– سد باب العمل أمام الكورد وحرمانهم من هذا الحق والتضييق عليهم في رزقهم وإضعاف مستوى دخلهم ومعيشتهم .

4– الإبعاد إلى خارج البلاد وتسليم المتمردين للبلدان المجاورة بحجة تبعيتهم لها ، وذلك بسحب الجنسية السورية منهم ومن ثم تهجيرهم وممارسة التميز في شغل الوظائف العامة .

5– فرق تسد بتحريض الكورد ضد بعضهم وتشجيع المنازعات الداخلية فيما بينهم .

6– فرض سياسة إسكانية للعرب ، بجلب وإحضار عناصر عربية وقومية في المناطق الكردية على الحدود مع تركيا وهي الشروع بتطبيق الحزام العربي بموجب المرسوم التشريعي ذي الرقم (1360) لسنة 1964 والذي إعتبر كامل محافظة الحسكة منطقة حدودية مع أن عمقها يبلغ حوالي 200 كيلو متراً ، وقد أعلنت الحكومة عن المشروع المذكور بعمق 15 كم

وعلى طول 280 كم على الحدود التركية ، مما أسفر عن تهجير سكان (332) قرية من سكانها الكورد كما جرى بين أعوام (1973 – 1974) وقضى بإسكان مواطنين عرب من محافظتي الرقة وحلب في الجزيرة على الشريط الحدودي بطول 350 كم وعرض 10 كم وإقامة قرى نموذجية لهم وتمليكهم أراض زراعية واسعة وتعريب أسماء القرى والبلدات الكوردية في محافظة الحسكة .
7– عسكرة المنطقة ، بجعل الشريط الشمالي للحسكة منطقة عسكرية كمنطقة الجبهة توضع فيها قطاعات عسكرية مهمتها إسكان العرب وإجلاء الكورد .
8– إنشاء مزارع جماعية تابعة للدولة لإسكان العرب في الشريط الشمالي .
9– حرمان من لا يعرف اللغة العربية من حقوقه السياسية .
10– إرسال رجال دين عرب للمنطقة ونزع الصفة الدينية عن رجال الدين الكورد أو نقلهم إلى داخل البلاد .
11– تنظيم حملة لمناهضة الكورد في صفوف العناصر العربية ، وقيامهابشن الدعاية الواسعة مركزة على الكورد .
وعليه كانت الإجراءات التعسفية لتنفيذ الدراسة المذكورة تتجسد في حرمان الكورد من الحقوق المدنية والعامة (كحق العمل ، التملك ، الإنتخاب والترشيح ، الإنتساب إلى النقابات ، الإستفادة من البطاقة التموينية ، تسجيل زوجاتهم وأولادهم باسماءهم وتسجيل العقارات والممتلكات العائدة لهم ، المشاركة في الخدمة الإلزامية والدفاع عن الوطن) إضافةً إلى منعهم من الإنتفاع من قانون الإصلاح الزراعي الذي وزع بموجبه الأراضي على الفلاحين وتم توزيع أراضيهم على آخرين من مناطق أخرى مع إطلاق تسمية الإجانب على المجرد عنهم الجنسية .
وكانت المنظمات الدولية قد أوصت الحكومة السورية بما يلي : -
• أولاً : توصي منظمة اللاجئين الدولية الحكومة السورية ب : -
- ضمان المواطنة لكل الأفراد المحرومين من الجنسية بما يتوافق مع المادة (3) من قانون الجنسية السوري وأحكام القانون الدولي ، والبدء في برنامج إعادة تأهيل وتطوير للأكراد الذين فقدوا جنسياتهم وممتلكاتهم في عام / 1962
- الإعتراف بالثقافة واللغة الكوردية ضمن المجتمع السوري .
- التأكيد على أن كل طفل يولد في سورية له الحق في الحصول على جنسية وأن لا يكون بلا وطن .
- سن تشريع للسماح بتمرير الجنسية من الأم للطفل .
- المصادقة على معاهدة عام / 1954 المتعلقة بحالة الأشخاص عديمي الجنسية وإتفاقية عام / 1961 حول منع التجريد من الجنسية .
• ثانياً : توصي المفوضية العليا للاجئين في الأمم المتحدة ب : -
- توسيع التركيز والعمليات لتشمل الأشخاص عديمي الجنسية بالإضافة إلى اللاجئين .
- العمل مع الحكومة السورية لإنهاء حالات عدم الجنسية في البلد ، بما في ذلك الأكراد .
- تأمين فوري وإسعافي لتسجيل الأشخاص المجردين ، وذلك بالتنسيق مع الوكالة المختصّة .
- تعيين فريق للعمل بفعالية لإنهاء حالة التجريد في سورية .
- فتح فروع للمفوضية في المناطق التي يتواجد فيها المجردون كمن الجنسية بكثرة .
• ثالثاً : توصي الولايات المتحدة والحكومات المهتمة ب : -
- خلق سياسة واضحة حول أكراد سورية بما في ذلك حل حول قضية التجريد من الجنسية .
- تضمين المزيد من التفاصيل حول الظروف التي يواجهها الأشخاص المجردين في تقارير حقوق الإنسان الدورية .
- دعم تطوير منظمات المجتمع المدني ، للوصول لأكبر قدر من التواصل والتفاهم بين السوريين العرب والأكراد .
ورغم كل الجهود الدولية أعلاه فلازالت سياسة التطهير العرقي البغيضة سارية ضد الكورد السوريين بوحشية مريعة وهذا ما برهنت عليه أحداث القامشلي نتيجةً لما حصل في الملعب الرياضي لتشعل فتيل إنتفاضة 14 آذار عام / 2004 البطولية من تحت الرماد رغم الجور والإرهاب إلا أن صوت الحقيقة أكبر من أن يعتم لتضرب وتدك مضاجع الطغاة الجبابرة في عقر دورهم ، والتي راح ضحيتها الكثير من الشهداء الأبرار لتكون دمائهم الزكية الطريق المضيء نحو الحرية المنشودة ، كما أسفرت هذه الإنتفاضة المجيدة عن إعتقال وحجز عدد كبير غير معلوم من المنتفضين وذويهم والمواطنين على أساس هويتهم نفذتها عناصر الأجهزة الأمنية القمعية بحملات إنتقامية وعشوائية وقامت بإرتكاب وممارسة أبشع أنواع التعذيب والمعاملة الحاطة بالكرامة الإنسانية تحت جنح الليل وظلامه الدامس بعيداً في الخفاء عن أعين الوسائل الإعلامية والمنظمات الإنسانية الدولية في السجون السرية المرعبة ، وبالتالي فالسلطة الحاكمة تتجاوز حتى على دستور عام 1973 الذي هو من صنيعتها وفقاً لعقيدة البعث الفاشية ونزعته العنصرية وقيادته الإستبدادية الشمولية ذات التوجه المركزي الشديد ومنها نصوص المواد الآتية : -
• المادة (15) : -
1- لا تنزع الملكية الفردية إلا للمنفعة العامة ومقابل تعويض عادل وفقاً للقانون .
2- المصادرة العامة في الأموال ممنوعة .
3- لا تفرض المصادرة الخاصة إلا بحكم قضائي .
4- تجوز المصادرة الخاصة بقانون لقاء تعويض عادل .

• المادة (25) : -
1- الحرية حق مقدس وتكفل الدولة للمواطنين حريتهم الشخصية وتحافظ على كرامتهم وامتهم .
2- سيادة القانون مبدأ أساسي في المجتمع والدولة .
3- المواطنون متساوون أمام القانون في الحقوق والواجبات .
4- تكفل الدولة مبدأ تكافؤ الفرص بين المواطنين .
• المادة (26) : -
لكل مواطن حق الأسهام في الحياة السياسية والإقتصادية والإجتماعية والثقافية وينظم القانون ذلك .
• المادة (27) : -
يمارس المواطنون حقوقهم ويتمتعون بحرياتهم وفقاً للقانون .
• المادة (28) : -
1- كل منهم بريء حتى يدان بحكم قضائي مبرم .
2- لا يجوز تحري أحد أو توقيفه إلا وفقاً للقانون .
3- لا يجوز تعذيب أحد جسدياً أو معنوياً أو معاملته معاملة مهينة ويحدد القانون عقاب من يفعل ذلك .
4- حق التقاضي وسلوك سبيل الطعن والدفاع أمام القضاء مصون بالقانون .
• المادة (29) : -
لا جريمة ولا عقوبة إلا بنص قانوني .
• المادة (30) : -
لا تسري أحكام القوانين إلا على ما يقع من تاريخ العمل بها ولا يكون لها أثر رجعي ويجوز في غير الأمور الجزائية النص على خلاف ذلك .
• المادة (31) : -
المساكن مصونة لا يجوز دخولها أو تفتيشها إلا في الأحوال المبينة في القانون .
• المادة (32) : -
سرية المراسلات البريدية والإتصالات السلكية مكفولة وفق الأحكام المبينة في القانون .
• المادة (33) : -
1- لا يجوز إبعاد المواطن عن أرض الوطن .
2- لكل مواطن الحق بالتنقل في أراضي الدولة إلا إذا مُنع من ذلك بحكم قضائي أو تنفيذاً لقوانين الصحة والسلامة العامة .
• المادة (36)
1- العمل حق لكل مواطن وواجب عليه وتعمل الدولة على توفيره لجميع المواطنين .
• المادة (37) : -
التعليم حق تكفله الدولة وهو مجاني في جميع مراحله والزامي في مرحلته الإبتدائية وتعمل الدولة على مد الإلزام إلى مراحل أخرى وتشرف على التعليم وتوجهه بما يحقق الربط بينه وبين حاجات المجتمع والإنتاج .
• المادة (39) : -
للمواطنين حق الإجتماع والتظاهر سلمياً في إطار مبادئ الدستور وينظم القانون ممارسة هذا الحق .
أن هذه الأحكام الدستورية لا قيمة لها ومجرد حبر على ورق لكونها معطلة أصلاً قبل ولادتها المعسرة المشوهة بفضل نفاذ المرسوم الجمهوري التشريعي ذي الرقم (51) والمؤرخ في 22-12 -1962 والمتضمن أعلان الأحكام العرفية وحالة الطوارئ في البلاد التي أدت إلى تعطيل الدستور منذ ذلك الوقت ولحد الآن والذي إصدره مجلس الوزراء في حينها ومن دون إحالته إلى مجلس النواب لرفضه أو تأييده .. فهل تجوز هذه المعادلة غير الموضوعية !! والجواب نعم يجوز فهو ليس المرسوم التشريعي الوحيد غير مستوفي للإجراءات الدستورية نظراً لوجود مادة دستورية هي المادة (153) وتنص ما يلي : (تبقى التشريعات النافذة والصادرة قبل أعلان هذا الدستور سارية المفعول إلى أن تعدل بما يوافق أحكامه) والمفروض تغيير نهاية العبارة بما يوافق إرادة الحاكم .. فأين سيادة القانون المفقودة أساساً !! ولا يقف الأمر عند هذا الحد لكثرة المراسيم السالبة لحرية الإنسان والمسيئة للكورد بوجه خاص تحديداً ومنها { مرسوم حماية الثورة رقم (6) لسنة 1965 ، مرسوم إحداث محاكم أمن الدولة رقم (47) لسنة 1968 ، مرسوم إحداث المحاكم العسكرية رقم (109) لسنة 1968 ، مرسوم إحداث إدارة أمن الدولة رقم (14) لسنة 1969 ، مرسوم إحداث التنظيمات الداخلية لإدارة أمن الدولة رقم (549) لسنة 1969 ، وسلسلة لا حصر لها من القوانين الإستثنائية } وبالتأكيد وحق التقاضي مشلول والطعن منبوذ وبالتالي فالسلطة القضائية ليس مستقلة كما يدعي الدستور جبراً للخواطر ، حيث لا تستطيع ممارسة مهام الرقابة على تجاوزات السلطة التنفيذية والقيام بمحاسبتها لكون رئيس الجمهورية وحده يضمن أستقلال القضاء من خلال رئاسته حكماً لمجلس القضاء الأعلى وتعيينه لأعضاء المحكمة الدستورية العليا إضافةً إلى تولي وزير العدل رئاسة جهاز النيابة العامة المسؤولة عن تحريك القضايا والدعاوى وشؤون الضبط القضائي وتنفيذ الأحكام وبموجب المواد الآتية : -
• المادة (131) : -

السلطة القضائية مستقلة ويضمن رئيس الجمهورية هذا الإستقلال يعاونه في ذلك مجلس القضاء الأعلى .
• المادة (132) : -
يرأس رئيس الجمهورية مجلس القضاء الأعلى ويبين القانون طريقة تشكيله وإختصاصاته وقواعد سير العمل فيه .
• المادة (137) : -
النيابة العامة مؤسسة قضائية واحدة يرأسها وزير العدل وينظم القانون وظيفتها وإختصاصاتها .
• المادة (139) : -
تؤلف المحكمة الدستورية العليا من خمسة أعضاء يكون أحدهم رئيساً يسميهم رئيس الجمهورية بمرسوم .
وبالتالي من المستحيل إعادة النظر في واقع الحال ما لم يسبقها تغير الفكر الإنقلابي المسيطر على ذهنية السلطة الحاكمة في سوريا منذ بدء سلسلة الإنقلابات في عام 1949 التي أسهمت بشكل أو بأخر في ترسيخ مفهوم الثقافة التسلطية الإحادية الجانب وذات الأفق الضيقة القائمة على فرض الطاعة والخضوع والخنوع ، حيث لم تبقي أية هيبةً لحكم الدستور نتيجةً لسرعة تبديله وإسقاطه خلال مدة وجيزة بفضل مؤامرات الضباط المغامرين وتحركهم صوب العاصمة دمشق لإحتلال المراكز الحساسة بدبابتين وبفوج أو كتيبة مشاة وأعلان البيان رقم (1) والتي شهدت الكثير من التغييرات الجذرية بفعل الصراع العنيف على السلطة والخلافات الحادة التي تطفو على السطح بين المتأمرين أنفسهم في توجيه مقاليد الأمور وتكريس سيطرتهم على الحكم وهذا ما برهنته الدساتير السورية للأعوام 1930 و 1949 و 1950 و 1953 و 1958 و 1962 و 1964 و 1969 و 1971 وأخيراً 1973 مما مهدت السبيل إلى تراجع الحقوق والحريات وظهور شخصنة الدولة وبروز حكم الفرد والعائلة والطائفة وإقامة النظام البوليسي بأجهزته الإستخباراتية المرعبة لضمان بقائه قيد الحياة أطول مدة ممكنة ، وأن قضية الكورد السوريين لا يمكن أن تحل مطلقاً في ظل الدستور القومي العربي الحالي الذي وفر غطاءاً شرعياً لجميع الممارسات الشوفينية الموجه ضد الشعب الكوردي في سوريا وتقف حائلاً دون تسوية أساس المشكلة القائمة بزرع الثقة المتبادلة والمصداقية في التعامل وهي مقدمة الدستور ومواده التالية : -
• المادة (1) : -
1- الجمهورية العربية السورية دولة ديمقراطية شعبية وإشتراكية ذات سيادة لا يجوز التنازل عن أي جزء من أراضيها وهي عضو في دولة إتحاد الجمهوريات العربية .
2- القطر العربي السوري جزء من الوطن العربي .
3- الشعب في القطر العربي السوري جزء من الأمة العربية يعمل ويناضل لتحقيق وحدتها الشامل .
• المادة (4) : -
اللغة العربية هي اللغة الرسمية .
• المادة (7) : -
يكون القسم الدستوري على الشكل التالي :
أقسم بالله العظيم أن أحافظ مخلصاً على النظام الجمهوري الديمقراطي الشعبي وأن أحترم الدستور والقوانين وأن أرعى مصالح الشعب وسلامة الوطن وأن أعمل مخلصاً وأناضل لتحقيق أهداف الأمة العربية في الوحدة والحرية والإشتراكية .
• المادة (8) : -
حزب البعث العربي الإشتراكي هو الحزب القائد في المجتمع والدولة ويقود جبهة وطنية تقدمية تعمل على توحيد طاقات جماهير الشعب ووضعها في خدمة أهداف الأمة العربية .
• المادة (11) : -
القوات المسلحة ومنظمات الدفاع الأخرى مسؤولة عن سلامة أرض الوطن وحماية أهداف الثورة في الوحدة والحرية والإشتراكية .
• المادة (13) : -
2- يراعي التخطيط الإقتصادي في القطر تحقيق التكامل الإقتصادي في الوطن العربي .
• المادة (21) : -
يهدف نظام التعليم والثقافة إلى إنشاء جيل عربي قومي إشتراكي علمي التفكير مرتبط بتأريخه وأرضه معتز بتراثه مشبع بروح النضال من أجل تحقيق أهداف أمته في الوحدة والحرية والإشتراكية والإسهام في خدمة الإنسانية وتقدمها .
• المادة (23) : -
الثقافة القومية الإشتراكية أساس بناء المجتمع العربي الإشتراكي الموحد وهي تهدف إلى تمتين القيم الأخلاقية وتحقيق المثل العليا للأمة العربية وتطوير المجتمع وخدمة قضايا الإنسانية وتعمل الدولة على تشجيع هذه الثقافة وحمايتها .
• المادة (84) : -
1- يصدر الترشيح لمنصب رئاسة الجمهورية عن مجلس الشعب بناءً على إقتراح القيادة القطرية لحزب البعث العربي الإشتراكي ويعرض الترشيح على المواطنين لإستفتائهم فيه .
• المادة (111) : -
1- يتولى رئيس الجمهورية سلطة التشريع خارج إنعقاد دورات مجلس الشعب على أن تعرض جميع التشريعات التي

يصدرها على المجلس في إول دورة إنعقاد له .
2- يتولى رئيس الجمهورية سلطة التشريع أثناء إنعقاد دورات المجلس إذا أستدعت ذلك الضرورة القصوى المتعلقة بمصالح البلاد القومية أو بمقتضيات الأمن القومي على أن تعرض هذه التشريعات على المجلس في أول جلسة له .
3- لمجلس الشعب الحق في إلغاء التشريعات المنصوص عليها في الفقرتين السابقتين أو تعديلها بقانون ، وذلك بإكثرية ثلثي أعضائها المسجلين لحضور الجلسة على أن لا يقل عن إكثرية أعضائه المطلقة دون أن يكون لهذا التعديل أو الإلغاء أثر رجعي وإذا لم يلغها المجلس أو يعدلها إعتبرت مقرة حكماً ولا حاجة لإجراء التصويت عليها .
4- يتولى رئيس الجمهورية سلطة التشريع في المدة الفاصلة بين ولايتي مجلسين ولا تعرض هذه التشريعات على مجلس الشعب ويكون حكمها في التعديل أو الإلغاء حكم القوانين النافذة .

• المادة (113) : -

لرئيس الجمهورية إذا قام خطر جسيم وحال يهدد الوحدة الوطنية أو سلامة وأستقلال أرض الوطن أن يعوق مؤسسات الدولة عن مباشرة مهامها الدستورية أن يتخذ الإجراءات السريعة التي تقتضيها هذه الظروف لمواجهة الخطر .

• المادة (134) : -

تصدر الأحكام بأسم الشعب العربي في سورية .

• المادة (150) : -

تعتبر مقدمة هذا الدستور جزءاً لا يتجزأ منه .

أن الحل يكمن في الرجوع إلى دستور عام 1950 بعد تشذيبه من العبارات القومجية العروبية وحذفها ليكون دستوراً وطنياً خالصاً بصيغة أكثر عدالةً إضافةً إلى إقرار مبدأ التعددية السياسية والحزبية والإعتراف الدستوري بحقوق الشعب الكوردي كثاني قومية في البلاد والتنوع الإثني والديني والإجتماعي والسكاني في ظل نظام برلماني ديمقراطي كبديل عن النظام الرئاسي المتبع حالياً مع توسيع دائرة صلاحيات المحافظات وإختصاصات مجالسها بإعتماد نظام الإدارة اللامركزية السليم ومنح المناطق ذات الأغلبية الكوردية حكماً ذاتياً بوضع خاص وحل قضيتهم ديمقراطياً عادلاً على أساس الوحدة الوطنية ، وإشراك ممثليهم في مؤسسات الدولة تبعاً لواقعهم السكاني ، وإعادة النظر في التقسيمات الإدارية في المناطق الكردية وتطوير الإدارة المحلية فيها بما يتلائم مع خصوصيتهم القومية وكذلك الحال بالنسبة لبقية مكونات الشعب السوري الأخرى ، ويبقى حلم جميل منشود مغروس في الإعماق وبكل قطرة دم من الوريد إلى الوريد ولكن لن نكف عن الحلم سواء شاؤا أم أبوا لو كهره الكارهون ... ومن يدري ما تصل إليه أصول اللعبة السياسية وحلبة الصراعات الإقليمية المتنافسة ومحاور التوازنات الدولية وأثارها الحالية والمستقبلية بشكل عام وخاص وتحديداً ما ستؤول إليه محاكمة قتلة السيد رفيق الحريري رئيس وزراء لبنان الأسبق التي ستجر بإنعكاساتها وأتجاهاتها نحو تجريم النظام السوري بإكمله وفتح ملفات تحقيقية جديدة هو في غنى عنها وسوف لن تقف بالتأكيد عند هذا الحد بصدور حكم الأدانة بل تكون مجرد بداية في سلسلة واسعة من الإتهامات العريضة والطويلة عن الجرائم المرتكبة سابقاً ، ويكفي أن المحكمة الدولية المختصة قد تطلب إستدعاء أعلى مسؤول في هرم السلطة وإخضاعه للإستجواب والتحقيق عن ملابسات حادث الإغتيال المذكور ليصبح وقوفه في قاعة المحكمة وقفص الإتهام بمثابة المسمار الذي يدق في نعش النظام المتهرء ، وفي ظل الأوضاع الحساسة والمفصلية التي تشهدها منطقة الشرق الأوسط في الوقت الحاضر فما هو مطلوب من النظام السوري أن يبرهن على مصداقيته المفقودة أمام المجتمع الدولي لكونه مصنفاً ضمن قائمة الحكومات الداعمة للإرهاب وتمويله وعلى رأسها سوريا ومن واجبها إحترام توقيعها بشأن تطبيق المواثيق والمعاهدات الدولية التي إنضمت إليها أو صادق عليها أو ملزمة بأحكامها وهي كما يلي : -

• أولاً : الإعلان العالمي لحقوق الإنسان الصادر عن الجمعية العامة للأمم المتحدة في 10 ديسمبر 1948 .
• ثانياً : الإتفاقيات والعهود الدولية الخاصة بأوضاع حقوق الإنسان ، وخاصةً ما يلي :

1.الإتفاقية الدولية الخاصة بأوضاع اللاجئين لعام / 1951 .
2.إتفاقية بشأن الحقوق السياسية للمرأة ، إعتمدت وعرضت للتوقيع والتصديق والإنضمام بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 20 كانون الأول / 1952 .
3.إعلان حقوق الطفل ، إعتمد ونشر على الملأ بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 20 تشرين الثاني / 1959 .
4.مشروع المبادئ العامة بشأن الحرية وعدم التمييز في مسألة الحقوق السياسية ، إعتمدته اللجنة اللجنة الفرعية لمنع التمييز وحماية الأقليات في دورتها (14) في عام 1962 .
5.الإتفاقية الخاصة بمكافحة التمييز في مجال التعليم إعتمدها المؤتمر العام لمنظمة الأمم المتحدة للتربية والعلم والثقافة في 14 كانون الأول 1960 ، في دورته (11) تاريخ بدء النفاذ : 22 أيار 1962 .
6.إعلان الأمم المتحدة للقضاء على جميع أشكال التمييز العنصري ، إعتمد ونشر على الملأ بموجب قرار الجمعية العامة المؤرخ في 20 -10- 1963 .
7.الإتفاقية الدولية للقضاء على جميع أشكال التمييز العنصري ، إعتمدت وعرضت للتوقيع والتصديق والإنضمام بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 21-12- 1965 .

8.العهد الدولي الخاص بالحقوق الإقتصادية والإجتماعية والثقافية الصادر في 16 كانون الأول 1966 .
9.العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية الصادر في 16 كانون الأول 1966 .
10.إعلان القضاء على التميز ضد المرأة ، إعتمد ونشر على الملأ بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 7 تشرين الثاني / 1967 .
11.إعلان طهران أصدره المؤتمر الدولي لحقوق الإنسان في طهران ، رسمياً ، في 13 آيار / 1968 .
12.الإتفاقية الدولية لقمع جريمة الفصل العنصري والمعاقبة عليها ، إعتمدت وعرضت للتوقيع والتصديق والإنضمام بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 30 تشرين الثاني / 1973 .
13.إعلان بشأن العنصر والتحيز العنصري ، إعتمده وأصدره المؤتمر العام لمنظمة الأمم المتحدة للتربية والعلم والثقافة في دورته (20) ، يوم 27 تشرين الثاني / 1978 .
14.إتفاقية القضاء على جميع أشكال التميز ضد المرأة إعتمدت وعرضت للتوقيع والتصديق والإنضمام بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 18 كانون الأول 1979 .
15.إعلان بشأن القضاء على جميع أشكال التعصب والتمييز القائمين على أساس الدين أو المعتقد اعتمد ونشر على الملأ بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 25 تشرين الثاني 1981 .
16.مبادئ أساسية بشأن إستقلال السلطة القضائية إعتمدها مؤتمر الأمم المتحدة السابع لمنع الجريمة ومعاملة المجرمين المعقود في ميلانو من 26 آب إلى 6 أيلول 1985 كما إعتمدت ونشرت على الملأ بموجب قراري الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخين في 29 تشرين الثاني و 13 كانون الأول 1985 .
17. إتفاقية حقوق الطفل لعام / 1989 .
18.إعلان حماية جميع الأشخاص من الإختفاء القسري إعتمد ونشر على الملأ بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 18 كانون الأول / 1992 .
19.إعلان بشأن حقوق الأشخاص المنتمين إلى أقليات قومية أو إثنية وإلى أقليات دينية ولغوية ، إعتمد ونشر على الملأ بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 18 كانون الأول / 1992 .
20.إعلان حماية جميع الأشخاص من الإختفاء القسري ، إعتمد ونشر على الملأ بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المؤرخ في 18 كانون الأول / 1992 .
21.إعلان وبرنامج عمل فيينا ، صدر عن المؤتمر الدولي لحقوق الإنسان المعقود في فينا خلال الفترة من 14 إلى 25 حزيران / 1993 .
22.المبادئ المتعلقة بمركز المؤسسات الوطنية لتعزيز وحماية حقوق الإنسان ، قرار لجنة حقوق الإنسان 54/1992 المؤرخ في 3 آذار / 1992، وثيقة الأمم المتحدة E/1992/22 ، ورحبت بها الجمعية العامة للأمم المتحدة ، بموجب قرارها 134/48 المؤرخ في 4 آذار / 1994 .

وبالتالي لا بد من قيام المجتمع الدولي ومنظمات حقوق الإنسان العالمية بالضغط على السلطات السورية من أجل التوقيع على الإتفاقيات الدولية المتعلقة بحالة عديمي الجنسية وإلزامها بتنفيذها بغية حل قضية الكورد السوريين بشكل نهائي وهي كما بينته أحكام هذه الإتفاقيات : -

أولاً : - إتفاقية الأمم المتحدة بشأن أوضاع عديمي الجنسية الصادرة في 28 أيلول 1954 ، حيث تم إعتماد هذه الإتفاقية بتأريخ 28 أيلول عام 1954 من خلال مؤتمر الأمم المتحدة للمفوضين وفقاً لقرار المجلس الإقتصادي والإجتماعي رقم 526 (17) والمؤرخ في 26 نيسان عام 1954 ، وقد بدء نفاذ الإتفاقية في 6 حزيران عام 1957 وفقاً لأحكام المادة (39) وكما يلي : -

• المادة (1) : -

تعريف عبارة عديم الجنسية ،

لأغراض هذه الإتفاقية ، تعني لفظة عديم الجنسية شخص لا يعتبر مواطناً في أي بلد بمقتضى القوانين السارية في تلك البلد.

لا تنطبق أحكام هذه الإتفاقية على : -

i. الأشخاص الذين يحصلون حالياً على حماية من منظمة أو منظمات تابعة للأمم المتحدة غير تلك الحماية أو المساعدة التي يوفرها مفوض الأمم المتحدة السامي لشؤون اللاجئين ما داموا يحصلون على تلك الحماية أو المساعدة .
ii. الأشخاص الذين تعترف السلطات المعنية في البلدان التي يقيمون بها بحقوقهم وواجباتهم المتعلقة بالحصول على جنسية ذلك البلد.
iii. الأشخاص الذين تتوفر ضدهم أسباب جادة تتعلق بما يلي : -

أ. قيامهم بإقتراف جرائم ضد السلام أو جرائم حرب أو جرائم ضد الإنسانية كما هي معرفة في بنود الإتفاقيات الدولية الخاصة بتلك الجرائم .
ب. قيامهم بإقتراف جرائم خطرة غير سياسية خارج بلدهم قبل دخولهم ذلك البلد .
ت. الحكم بتورطهم بأعمال ضد أهداف ومبادئ الأمم المتحدة .

ثانياً : - إتفاقية الأمم المتحدة بشأن تقليل حالات إنعدام الجنسية الصادرة في 30 آب عام 1961 . إعتمدت هذه الاتفاقية في 30 آب عام 1961 من خلال مؤتمر الأمم المتحدة للمفوضين الذي عقد في عام 1959 ، ومن ثم عقد ثانية في عام 1961 وفقاً لقرار الجمعية العامة رقم 896 (9) في 4 كانون أول عام 1954 ، وتأريخ بدء نفاذ الإتفاقية في 13 كانون أول عام 1957 وفقاً لأحكام المادة (18) وكما يلي : -

• المادة (1) : -

1. تتعهد الدول الأطراف بمنح جنسيتها لأي شخص يولد في أراضيها ، وإلا يصبح ذلك الشخص عديم الجنسية .

• المادة (8) : -

تتعهد الدول الأطراف أن لا تحرم أي شخص من جنسيته عندما يحول هذا الحرمان الشخص إلى شخص عديم الجنسية .

• المادة (9) : -

لا يحق للدول الأطراف أن تحرم أي شخص أو مجموعة من الأشخاص من جنسيتهم على أساس عرقي أو إثني أو ديني أو سياسي .

• المادة (11) : -

تعمل الدول الأطراف على إنشاء جسم ضمن إطار الأم المتحدة فور إقرار الإتفاقية ، بحيث يستطيع الأشخاص من خلاله تقديم طلبات الحصول على الميزات التي توفرها هذه الإتفاقية ، بعد دراستها والمساعدة في تقديم الطلبات إلى السلطات المعنية .

تعمل إتفاقية عام / 1961 تقليص حجم ظاهرة إنعدام الجنسية ، وفي عام 1974 قامت الجمعية العامة للأمم المتحدة بتفويض المسئولية التي تمليها المادة (11) من إتفاقية عام / 1961 إلى مفوض الأمم المتحدة السامي لشؤون اللاجئين ، وتطالب المادة (11) بإنشاء وكالة لحماية ومساعدة عديمي الجنسية ، والجدير بالذكر أن مفوض الأمم المتحدة السامي لشؤون اللاجئين لم يعمل أبداً وفق هذه المسئولية .

3 - إتفاقية بشأن جنسية المرأة المتزوجة عرضت للتوقيع والتصديق بقرار الجمعية العامة 1040 (د-11) المؤرخ في 29 كانون الثاني 1957 تأريخ بدء النفاذ : 11 آب 1958، طبقاً للمادة (6) : -

إنّ الدول المتعاقدة ،

لما كانت تدرك أنّ من حالات تنازع القوانين عملياً على صعيد الجنسية ما يعود بمنشئة إلى الأحكام المتعلقة بفقدان المرأة الجنسية أو إكتسابها لها كنتيجة للزواج أو لإنحلاله أو لتغيير جنسية الزوج خلال الحياة الزوجية .

وإذ تضع في اعتبارها أنّ الجمعية العامة للأمم المتحدة قد أعلنت ، في المادة (15) من الإعلان العالمي لحقوق الإنسان ، أنّ لكل فرد حق التمتع بجنسية ما وأنه لا يجوز تعسفاً ، حرمان أي شخص من جنسيته ، ولا من حقه في تغيير جنسيته .

وحرصاً منها على مؤازرة الأمم المتحدة في العمل على بث الإحترام والمراعاة العالميين لحقوق الإنسان والحريات الأساسية للجميع دونما تمييز بين الرجل والمرأة .

قد إتفقت على الأحكام التالية :

• المادة (1) : -

توافق كل من الدول المتعاقدة على أنه لا يجوز لإنعقاد الزواج أو إنحلاله بين أحد مواطنيها وبين أجنبي ، ولا لتغيير الزوج لجنسيته أثناء الحياة الزوجية ، أن يكون بصورة آلية ذا أثر على جنسية الزوجة .

• المادة (2) : -

توافق كل من الدول المتعاقدة على أنه لا يجوز إكتساب أحد مواطنيها بإختياره جنسية دولة أخرى ، ولا لتخلي أحد مواطنيها عن جنسيته ، أن يمنع زوجة هذا المواطن من الإحتفاظ بجنسيتها .

• المادة (3) : -

1- توافق كل من الدول المتعاقدة على أنّ للأجنبية المتزوجة من أحد مواطنيها ، إذا طلبت ذلك ، أن تكتسب جنسية زوجها ، من خلال إجراء تجنس إمتيازي خاص ، ويجوز إخضاع منح هذه الجنسية للقيود التي تفرضها مصلحة الأمن القومي أو النظام العام .

2- توافق كل من الدول المتعاقدة على أنه لا يجوز تأويل هذه الإتفاقية على نحو يجعلها تمس بأي تشريع أو تقليد قضائي يسمح للأجنبية التي تزوجت أحد رعاياها بأن تكتسب بملء الحق ، إذا طلبت ذلك ، جنسية زوجها .

ثالثاً : - الإعلان المتعلق بحقوق الإنسان للأفراد الذين ليسوا من مواطني البلد الذي يعيشون فيه .

إعتمد ونشر على الملأ بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة 144/40 المؤرخ في 13 كانون الأول / 1985 .

إن الجمعية العامة ،

إذ تضع في إعتبارها أن ميثاق الأمم المتحدة يشجع على الأحترام العالمي والفعّال لحقوق الإنسان والحريات الأساسية لجميع البشر ، دون تمييز بسبب العرق أو الجنس أو اللغة أو الدين ،

وإذ تضع في إعتبارها أن الإعلان العالمي لحقوق الإنسان ينادي بأن جميع البشر يولدون أحرار ومتساوين في الكرامة والحقوق ، وأن لكل فرد أن يتمتع بكافة الحقوق والحريات المبينة في ذلك الإعلان ، دون تمييز أيا كان نوعه ، خاصةً التمييز بسبب العرق أو اللون أو الجنس أو اللغة أو الدين أو الرأي السياسي أو أي رأي آخر ، أو الأصل القومي أو الإجتماعي ، أو

الملكية ، أو المولد أو أي وضع آخر ،
وإذ تضع في إعتبارها أن الإعلان العالمي لحقوق الإنسان ينادي كذلك بأن لكل فرد أينما وجد ، الحق في الإعتراف بشخصيته القانونية ، وأن الجميع متساوون أمام القانون ، ولهم الحق في التمتع بحماية متكافئة من القانون دون أي تمييز ، وأن لهم جميعا الحق في حماية متساوية ضد أي تمييز يمثل إنتهاكا لذلك الإعلان وضد أي تحريض على تمييز كهذا ،
وإدراكاً منها أن الدول الأطراف في العهدين الدوليين الخاصيين بحقوق الإنسان ، تتعهد بضمان ممارسة الحقوق الواردة في هذين العهدين دون أي تمييز بسبب العرق أو اللون أو الجنس أو اللغة أو الدين أو الرأي السياسي أو أي رأي آخر ، أو الأصل القومي أو الإجتماعي ، أو الملكية ، أو المولد أو أي وضع آخر ،
وإذ تدرك أنه ، بتحسن الإتصالات وتنمية العلاقات السلمية والودية فيما بين البلدان ، يتزايد عدد الأفراد الذين يقيمون في بلدان هم ليسوا من مواطنيها ،
وإذ تؤكد من جديد مقاصد ومبادئ ميثاق الأمم المتحدة ،
وإذ تسلم بأنه ينبغي كذلك تأمين حماية حقوق الإنسان والحريات الأساسية المنصوص عليها في الصكوك الدولية بالنسبة للأفراد الذين ليسوا من مواطني البلد الذي يعيشون فيه .
تصدر هذا الإعلان : -
• المادة (1) : -
لأغراض هذا الإعلان ، ينطبق مصطلح أجنبي مع إيلاء المراعاة الواجبة للشروط الواردة في المواد اللاحقة ، على أي فرد يوجد في دولة لا يكون من رعاياها .
• المادة (2) : -
1. ليس في هذا الإعلان ما يفسر على أنه يضفي صفة الشرعية على دخول ووجود أي أجنبي في دولة ما بصورة غير قانونية ، ولا يفسر أي حكم من أحكام هذا الإعلان على أنه يقيد حق أية دولة في إصدار قوانين وأنظمة تتعلق بدخول الأجانب وأحكام وشروط إقامتهم ، أو في وضع فروق بين الرعايا والأجانب . بيد أن هذه القوانين والأنظمة يجب إلا تكون غير متفقة مع الإلتزامات القانونية الدولية لتلك الدولة ، بما في ذلك إلتزاماتها في مجال حقوق الإنسان .
2. لا يمس هذا الإعلان التمتع بالحقوق التي يمنحها القانون المحلي وبالحقوق التي تلزم دولة ما وفقاً للقانون الدولي بمنحها للأجانب حتى ولو كان هذا الإعلان لا يعترف بتلك الحقوق أو يعترف بها بدرجة أقل .
• المادة (3) : -
تعلن كل دولة تشريعاتها أو أنظمتها الوطنية التي تؤثر على الأجانب .
المادة 4
يراعي الأجانب القوانين النافذة في الدولة التي يقيمون أو يوجدون فيها ويحترمون عادات وتقاليد شعب هذه الدولة .
• المادة (5) : -
1. يتمتع الأجانب ، بموجب القانون المحلي ورهناً بمراعاة الإلتزامات الدولية ذات الصلة للدولة التي يوجدون فيها ، بالحقوق التالية علي وجه الخصوص : -
(أ) الحق في الحياة والأمن الشخصي ، ولا يتعرض أي أجنبي للإعتقال أو الإحتجاز على نحو تعسفي ، ولا يحرم أي أجنبي من حريته إلا بناء على الأسباب المحددة في القانون ووفقاً للإجراءات الواردة فيه ،
(ب) الحق في الحماية من التدخل التعسفي أو غير القانوني في الخصوصيات أو العائلة أو السكن أو المراسلات ،
(ج) الحق في المساواة أمام المحاكم بأنواعها وأمام سائر الهيئات والسلطات المختصة بإقامة العدل ، والحق ، عند الضرور ة، في الإستعانة مجاناً بمترجم شفوي في الإجراءات القضائية والإجراءات الأخرى التي ينص عليها القانون ،
(د) الحق في إختيار زوج ، وفي الزواج ، وفي تأمين أسرة ،
(هـ) الحق في حرية الفكر والرأي والضمير والدين ، ولا يخضع الحق في الجهر بدينهم أو معتقداتهم إلا للقيود التي ينص عليها القانون والتي تكون ضرورية لحماية الأمن العام أو النظام أو الصحة العامة أو الأخلاق أو حماية حقوق الآخرين وحرياتهم الأساسية ،
(و) الحق في الإحتفاظ بلغتهم وثقافتهم وتقاليدهم ،
(ز) الحق في تحويل المكاسب والمدخرات أو غيرها من الأصول النقدية الشخصية إلي الخارج ، مع مراعاة أنظمة النقد المحلية .
2. رهناً بمراعاة القيود التي ينص عليها القانون والتي هي ضرورية في المجتمع الديمقراطي لحماية الأمن القومي ، أو السلامة العامة ، أو النظام العام ، أو الصحة العامة ، أو الأخلاق ، أو حقوق الآخرين وحرياتهم ، والتي تتفق مع الحقوق الأخرى المعترف بها في الصكوك الدولية ذات الصلة والحقوق الواردة في هذا الإعلان ، يتمتع الأجانب بالحقوق التالية : -
(أ) الحق في مغادرة البلد ،
(ب) الحق في حرية التعبير ،
(ج) الحق في الاجتماع السلمي ،
(د) الحق في الإنفراد بملكية الأموال وكذلك بالإشتراك مع الغير ، رهناً بمراعاة القانون المحلي .

3. رهناً بمراعاة الأحكام المُشار إليها في الفقرة 2 ، يتمتع الأجانب المقيمون بصورة قانونية في إقليم دولة ما بالحق في حرية التنقل وحرية إختيار محل إقامتهم داخل حدود الدولة .
4. يسمح بدخول زوج الأجنبي المقيم بصورة قانونية في إقليم دولة ما وأولاده القصر أو المعالين لمصاحبته والإلتحاق به والإقامة معه ، رهنا بمراعاة التشريع الوطني والحصول على الإذن الواجب .
• المادة (6) : -
لا يعرض الأجنبي للتعذيب أو لغيره من ضروب المعاملة أو العقوبة القاسية أو اللاإنسانية أو المهينة ، وعلى وجه الخصوص ، لا يعرض الأجنبي دون موافقته الحرة للتجارب الطبية أو العلمية .
• المادة (7) : -
لا يجوز طرد الأجنبي الموجود بصورة قانونية في إقليم دولة ما من ذلك الإقليم إلا بموجب قرار يتم التوصل إليه وفقاً للقانون ، ويسمح له ، إلا إذا إقتضت أسباب جبرية تتعلق بالأمن الوطني خلاف ذلك ، أن يتقدم بالأسباب المناهضة لطرده ، وأن تنظر في قضيته السلطة المختصة أو شخص أو أشخاص تعينهم خصيصا السلطة المختصة ، وأن يمثل لهذا الغرض أمام السلطة المختصة أو من تعينه . ويحظر الطرد الفردي أو الجماعي للأجانب الموجودين بهذه الصورة الذي يقوم على أساس العرق أو اللون أو الدين أو الثقافة أو الأصل أو المنشأ القومي أو الإثني .
• المادة (8) : -
1. للأجانب الذين يقيمون بطريقة قانونية في إقليم دولة ما أن يتمتعوا أيضا ، وفقاً للقوانين الوطنية ، بالحقوق التالية ، رهنا بالوفاء بالإلتزامات التي تطبق على الأجانب بموجب أحكام المادة 4
(أ) الحق في ظروف عمل مأمونة وصحية ، وفي أجور عادلة وأجر متساوٍ لقاء عمل متساوي القيمة بدون أي تمييز ، وبخاصة أن يكفل للمرأة الحصول على ظروف عمل لا تقل عما يتمتع به الرجل ، والحصول على أجر متساوٍ لقاء العمل المتساوي ،
(ب) الحق في الإنضمام إلى النقابات وغيرها من المنظمات أو الجمعيات التي يختارونها ، والإشتراك في أنشطتها. ولا تفرض أية قيود علي ممارسة هذا الحق غير القيود التي يقررها القانون وتقتضيها الضرورة ، في مجتمع ديمقراطي ، لصيانة الأمن القومي أو النظام العام أو لحماية حقوق الغير وحرياتهم ،
(ج) الحق في الرعاية الصحية ، والرعاية الطبية ، والضمان الإجتماعي ، والخدمات الإجتماعية ، والتعليم ، والراحة والترويح ، بشرط إستيفائهم المتطلبات التي تقتضيها الأنظمة ذات الصلة فيما يتعلق بالإشتراك وبحيث لا تتعرض موارد الدولة لأعباء مرهقة .
2. لحماية حقوق الأجانب الذين يزاولون أنشطة مشروعة بأجر في البلد الذي يوجدون فيه ، ويجوز أن تحدد الحكومات المعنية تلك الحقوق في إتفاقية متعددة الأطراف وثنائية .
• المادة (9) : -
لا يحرم الأجنبي علي نحو تعسفي مما أكتسبه من أموال بطريقة قانونية .
• المادة (10) : -
يكون الأجنبي في أي وقت حراً في الإتصال بالقنصلية أو البعثة الدبلوماسية للدولة التي هو أحد رعاياها أو ، في حالة عدم وجودهما ، بالقنصلية أو البعثة الدبلوماسية لأي دولة أخري يعهد إليها برعاية مصالح الدولة التي هو أحد رعاياها في الدولة التي يقيم فيها .
¬ المرفقات : -
* نسخة من قرار إبادة الكورد الفيليين السيء الصيت والمماثل للمرسوم التشريعي رقم (93) لسنة 1962... حقاً وجهان لعملة واحدة
قرار مجلس قيادة الثورة رقم (666) لسنة 1980*
إستناداً إلى أحكام الفقرة (أ) من المادة الثانية والأربعين من الدستور المؤقت لسنة 1970
قَرَرَ مجلس قيادة الثورة بجلستهِ المنُعقدة بتأريخ 1980/5/7 ما يلي : -
1. تسقط الجنسية العراقية عن كل عراقي من أصل إجنبي إذا تبين عدم ولائه للوطن والشعب والأهداف القومية والإجتماعية العليا للثورة .
2. على وزير الداخلية أن يأمر بإبعاد كل من إسقطت عنه الجنسية العراقية بموجب الفقرة (1) ما لم يقتنع بناءً على أسباب كافية بأن بقاءه في العراق أمر تستدعيه ضرورة قضائية أو قانونية أو حفظ حقوق الغير الموثقة رسمياً.
3. يتولى وزير الداخلية تنفيذ هذا القرار .
صدام حسين
رئيس مجلس قيادة الثورة
نشر القرار رقم (666) في جريدة الوقائع العراقية الرسمية ذي العدد (2776) بتأريخ 1980/5/26.
* ولأول مرة منذ تأسيس الدولة العراقية الحديثة في عام 1921 أُدخلت حقوق الكورد القومية أثر قيام ثورة 14 تموز عام / 1958 المجيدة بقيادة الزعيم عبد الكريم قاسم في صلب دستور الجمهورية العراقية المؤقت والصادر في 27 تموز / عام

1958 من خلال المادة (3) والتي تنص ما يلي : (يقوم الكيان العراقي على أساس من التعاون بين المواطنين كافة بأحترام حقوقهم وصيانة حرياتهم ويعتبر العرب والأكراد شركاء في هذا الوطن ويقر هذا الدستور حقوقهم القومية ضمن الوحدة العراقية) ، وبالتالي أصبح موروثاً دستورياً أجبر الحكومات الجائرة المتعاقبة على أدراج نص مشابه ولكن ليس بقوته في دساتيرها المؤقتة رغم بقائه مجرد حبراً على ورق ، فدستور عام / 1964 قد نصت أحكام مادته (19) المعدلة بعد إتفاق 30 حزيران / عام 1966 ما يلي : (العراقيون متساوون في الحقوق والواجبات العامة بلا تمييز بسبب الجنس أو الأصل أو اللغة أو الدين أو أي سبب آخر . ويقر هذا الدستور الحقوق القومية للأكراد ضمن الشعب العراقي في وحدة وطنية متآخية) ، أما دستور عام / 1968 إذ نصت مادته (21) ما يلي : (العراقيون متساوون في الحقوق والواجبات العامة بلا تمييز بسبب الجنس أو الأصل أو اللغة أو الدين ويتعاونون في الحفاظ على كيان الوطن بما فيهم العرب والأكراد ويقر هذا الدستور حقوقهم القومية ضمن الوحدة العراقية) ، وعن دستور عام /1970 بعد توقيع إتفاقية 11 آذار 1970حيث نصت المادة (5/الفقرة ب) ما يلي : (يتكون الشعب العراقي من قوميتين رئيسيتين ، هما القومية العربية والقومية الكردية ويقر هذا الدستور حقوق الشعب الكردي والحقوق المشروعة للأقليات كافة ضمن الوحدة العراقية) ، والمادة (7/الفقرة ب) تنص ما يلي : (تكون اللغة الكردية لغة رسمية إلى جانب اللغة العربية في المنطقة الكردية) ونتيجةً لكل ما تحصل من تطور دستوري بشأن حقوق القوميات في العراق وصل في نهاية المطاف إلى إقرار النظام الديمقراطي الإتحادي التعددي في قانون إدارة الدولة العراقية للمرحلة الإنتقالية وتثبيته في الدستور العراقي الحالي لعام / 2005 عبر الإستفتاء العام .

* مقتطفات من تقرير دولي حول وضع الكورد في سوريا وكما يلي : -

نظرت اللجنة المعنية بالحقوق الإقتصادية والإجتماعية والثقافية في التقرير الدوري الثالث المقدم من الجمهورية العربية السورية بشأن تنفيذ العهد الدولي الخاص بالحقوق الإقتصادية والإجتماعية والثقافية (E/1994/104/Add.23) وذلك في جلستيها 34 و 35 (E/C.12/2001/SR.34 وSR.35) المعقودتين في 15 و 16 آب 2001 ، وإعتمدت في جلستها 53 (E/C.12/2001/SR.53) المعقودة في 28 آب عام 2001 ، الملاحظات الختامية التالية : -

3- وتأسف اللجنة لعدم الإجابة عن عدد كبير من أسئلتها الخطية والشفوية نظراً لعدم تقديم معلومات مفُصلة في تقرير الدولة الطرف وفي الإجابات الخطية والردود الشفوية التي قدمت أثناء الحوار . كما تأسف اللجنة لأن وفد الدولة الطرف لم يضم مسؤولين معنيين بالحقوق ذات الصلة المنصوص عليها في العهد ، الأمر الذي كان له أثر سلبي على نوعية الحوار .

15- كما تشعر اللجنة بالقلق إزاء أحوال معيشة اللاجئين والأشخاص عديمي الجنسية في الجمهورية العربية السورية ، وكذلك لأن الدولة الطرف لم تصدِّق على إتفاقية عام 1951 المتعلقة بوضع اللاجئين والبروتوكول الملحق بها لعام / 1967 ، وتأسف اللجنة لعدم توفر معلومات كافية لدى الوفد بشأن هذه المسألة .

30- وتوصي اللجنة بقوة الدولة الطرف بأن تتخذ تدابير فعّالة لمكافحة التميز في الممارسة العملية ضد مجموعات الأقليات ، وبخاصةٍ الأكراد ، وينبغي أن تهدف هذه التدابير ، بصفة خاصة ، إلى تحسين تسجيل المواليد والإلتحاق بالمدارس والسماح لهذه المجموعات بإستخدام لغاتها وغير ذلك من أشكال التعبير عن ثقافتها .

32- وتوصي اللجنة الدولة الطرف بأن تتخذ تدابير تشريعية وإدارية لضمان تمتع اللاجئين والأشخاص عديمي الجنسية بالحقوق الإقتصادية والإجتماعية والثقافية ، وتحث اللجنة الدولة الطرف على التصديق على إتفاقية عام 1951 المتعلقة بوضع اللاجئين ، والبروتوكول الملحق بها لعام 1967 ، وإتفاقية عام 1954 المتعلقة بوضع الأشخاص عديمي الجنسية .

45- وتوصي اللجنة بقوة الدولة الطرف بأن تتأكد من أن مجموعات الأقليات ، مثل الأكراد ، تستطيع التمتع بحقها في إستخدام لغتها وفي العيش وفقاً لثقافتها دون أية عوائق في شكل ترتيبات تشريعية أو إدارية تفرضها الدولة الطرف .

* كانت سورية من الدول العربية التي صوتت من أجل الإعلان العالمي لحقوق الإنسان في عام / 1948 .

وتنص المادة (15) من هذا الإعلان المذكور على حق كل فرد في التمتع بجنسية ما وعدم جواز حرمان شخص من جنسيته تعسفاً ، كذلك تنص المادة (24) من العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية ما يلي : -

2- يسجل كل طفل فور ولادته ويكون له أسم .

3- لكل طفل الحق في أن تكون له جنسية .

لم تبد سورية في عام 1969 (زمن الحكومة البعثية) عند توقيعها بالإنضمام إلى العهدين (المقصود بالعهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية والعهد الدولي الخاص بالحقوق الإقتصادية والإجتماعية والثقافية) أي تحفظ حول هذه المادة ، كذلك لم تتحفظ على المادة المتعلقة بالجنسية في إتفاقية حقوق الطفل الصادرة في 20 تشرين الثاني / عام 1989 التي صادقت عليها في عام 1993 والتي تنص في المادة (7) على :

1- يسجل الطفل بعد ولادته فوراً ويكون له الحق منذ ولادته في أسم والحق في إكتساب جنسية ، ويكون له قدر الإمكان ، الحق في معرفة والديه وتلقي رعايتهما .

2- تكفل الدول الأطراف إعمال هذه الحقوق وفقاً لقانونها الوطني وإلتزاماتها بموجب الصكوك الدولية المتصلة بهذا الميدان ، ولا سيما حيثما يعتبر الطفل عديم الجنسية في حال عدم القيام بذلك .

وهي بهذا المعنى فأن سوريا ملُتزمة معنوياً وأدبياً وأخلاقياً بإحترام حق المجرّدين عنهم الجنسية بإستعادتها وفقاً لقرارات الشرعية الدولية .

ـ المصادر : -

- قراءة في الدستور السوري / بقلم : جان حبش .
- الأكراد المجرّدين من الجنسية / إعداد : هفال يوسف .
- المعلومات الشخصية ومقالات كاتب السطور .
- مقتبسات من مواقع الإنترنيت الخاصة بالكورد السوريين .
- الدساتير والقوانين والتشريعات السورية .
- المواثيق والمعاهدات الدولية .
- دراسة عن محافظة الحسكة من النواحي القومية - الاجتماعية - السياسية / بقلم : محمد طلب هلال .
- تقرير عن واقع الأكراد المجرّدين عن الجنسية / إعداد : جمعية حقوق الإنسان في سورية .
- عديمو الجنسية في سورية / اللجنة العربية لحقوق الإنسان ، إعداد : د. هثيم مناع .
- تسلية أمنية وسذاجة كردية / بقلم : مسعود عكو .
- البعد الوطني للقضية الكردية في سوريا / بقلم : داريوس أوسي .
- الجنسية من منظور القانون السوري / بقلم : شهاب عبد كي .
- ما الذي يطالب به الأكراد السوريون / بقلم : الدكتور محمد بسام يوسف .
كاتب كوردي عراقي
متخصص بشؤون الكورد الفيليين
والدفاع عن حقوقهم الدستورية والقانونية.[1]

خصائص السجل

الحزب:	حزب البعث
نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	التعريب
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
الدولة - الأقليم:	سورية
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 11-01-2008
وقت التدوين: 2023-05-09
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 461

المسؤولية القانونية في قضية الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20221206090939449352

زهيركاظم عبود

مقدمة

المشكلة لاتكمن في كيفية معرفة الحق والحقوق ، فلهذه المسألة عدة طرق وأساليب للمعرفة والأقتناع ، المشكلة تكمن في

إنكار الإنسان للحق ، والتنكر للحقيقة بالرغم من وضوحها وسهولة اكتشافها ، وفي هذا الزمن المرير ينبري من يصر على إنكار الحق والحقيقة ويساهم في تغطيتها وتبرير الجرائم المرتكبة بحقها وفق تبريرات واهية ، ولعل محاولات أنكار أو تخفيف مالحق الفيلية من جرائم وظلم من هذه الوسائل التي يعتمدها فاقدي المروءة ومنكري الحقائق .
فأذا كانت وظيفة القوانين في المجتمع حماية الحريات والحقوق ، فأنها تساهم أيضاً في أستقرار الحياة الأجتماعية ، ولايمكن ان تكون القوانين مصدراً من مصادر القلق والأسلحة التي تستغلها السلطات في ترويع المواطن ، وإشهارها بوجهه وجعل حياته قلقة ومستقبله غامض وأيامه ممتلئة بالهواجس، في أجراءات غير عادلة وتطبيقات متطرفة وظالمة ، بالإضافة إلى تعديها على مبدأ المساواة والحقوق والواجبات والحريات التي تعرضت لها الدساتير العراقية ، ضمن أبواب الحقوق المدنية والسياسية .

ولطالما واجه الكرد الفيلية مايقلل من تضحياتهم أو يغمز في انتسابهم وارتباطهم التاريخي وفي تراثهم القومي وحقيقتهم ، ولطالما تم التقليل من مآساتهم ومحاولة تبرير الأفعال الجرمية المرتكبة بحقهم بقصد تضييع صوتهم وإلغاء خصوصيتهم ، وتلك المحاولات البائسة بهدف المساهمة في طمس معالم حقوقهم وشراكتهم في الحياة العراقية ، والتقليل من دورهم المهم في الحياة السياسية والأجتماعية ، كما تمارس تلك الجهات أساليب أخرى من خلال خلق مزاعم وأدعاءات زائفة تطعن في عراقيتهم وعلاقتهم بالتراب العراقي ، وتصويرها على انها حقيقة قائمة ، القصد منها وبالنتيجة إحداث شرخ عميق في صميم المكونات الأنسانية في العراق ، من خلال تحجيمهم وعزلهم عن أبناء جلدتهم لكونهم أكراد ، او محاولة إلصاقهم ضمن الأحزاب الدينية لكونهم من أتباع المذهب الجعفري ، أو إحتسابهم على حركة سياسية معينة ، لكونهم شكلوا على الدوام عنصراً مهماً من عناصر معارضة السلطات الدكتاتورية في العراق ، ولم يهادنوا ولم يستكنوا ، وثبتوا على جهادهم طيلة السنوات الحالكة التي مرت على العراق .
والحقيقة التي لايمكن لأحد ان ينكرها أن عطاؤهم كان لكل الحركة الوطنية دون تحديد ، ولكل العراق دون أن يقفوا مع قومية محددة فقط .
ما تعرض له الكرد الفيلية يجعلنا ندرك أن السلطات التي مرت في تأريخ العراق الحديث تعكزت على قوانين ونصوص لم يتم استعمالها وتطبيقها على غيرهم ، فهذه النصوص كان يراد لها أن تكون السيف الحاد الذي يمكن ان يذبحهم أو على الأقل يفتت تواجدهم وجمعهم في أي زمان تريده وتختار توقيته، تلك السلطات التي تعاقبت على حكم العراق عقاباً لهم على مواقفهم الوطنية المشرفة، وإضعافاً للموقف الوطني الشعبي العراقي .
ومن بين أهم الحقائق التي تتجسد عملياً في العراق وجود عدة قوميات متآخية ومتعايشة ومنسجمة ، ولكل قومية منها حقوق وواجبات ، ولايمكن بأي حال من الأحوال أن نقر أونقبل و نسلم بسيطرة قومية على أخرى ، فلكل قومية كرامتها ، ولكل قومية خصوصيتها ، والمنطق يقضي ان كل قومية منها لها تأريخهاوحقوقها ، وأن للقومية الأخرى مثل تلك الحقوق ، وتداول العرب والمسلمين مقولة أن تحب لأخيك ماتحب لنفسك ، ووفق هذا السياق فأن إهدار الحقوق ومنع المحاكم من النظر في القضايا التي تخص الجنسية والتعسف في التطبيقات القانونية ، وقضايا التسفير الهمجي الظالم والجمعي ، وسلب الحقوق ومصادرتها التي طالت شرائح عديدة من العراقيين ، ولعل من اكبرها واهمها شريحة الكرد الفيلية ، كان مخططاً لها بقصد احداث ردة فعل من مواقف الكرد الفيلية الوطنية ، سواء منها المساندة لحركة المقاومة المسلحة ، ضمن قوات البيش مركة الذراع المسلح للأحزاب الكردية التي ناضلت ضد سلطات الدكتاتورية من أجل حقوق شعب كردستان في العراق ، او من ضمن صفوف الحركة الوطنية التي عارضت النهج الدكتاتوري بكل الوسائل بما فيها الكفاح المسلح .
ولم تأخذ محنة الكرد الفيلية حجمها الطبيعي في الأعلام ، العراقي منه أو الدولي ، فقد تعرضت الفيلية إلى حالة ليس فقط من الأستلاب والتعتيم ، وأنما إلى تمكن السلطة حينها إلى رش الرماد في عيون العديد من الجهات لتصوير الكرد الفيلية وكأنهم أجانب أقتضت الظروف السياسية في العراق أن يعودوا إلى بلادهم التي جاء اجدادهم منها ، وروجت للمسألة وكأنها ترتيب لحماية وضع البيت الوطني ، وحماية العراق من الدخلاء والمقيمين بشكل غير شرعي وقانوني ، وعملية تزوير التأريخ ليس غريباً على تلك السلطة التي شرعت تدعو لأعادة كتابة التأريخ وفق رغبتها وغاياتها ، ومع كل هذا التزوير والتزييف ، فقد سقطت سلطة صدام فاضحة نفسها ، حين تصدت في عمليات تهجير كبيرة صاحبتها عمليات أحتجاز وتعذيب ونفي مواطنين عراقيين من الأكراد الفيلية يملكون السندات الرسمية التي تثبت عراقيتهم ، وصاحب ذلك القيام بمصادرة للأموال والعقارات لاأساس لها من القانون ولاسند لها من الشرعية ، كلها تم تطبيقها على الكرد الفيلية في العراق ، اعتقاداً من السلطة انها انتصرت على الحق ، وأنتقمت منهم شر إنتقام .

عملية الأقرار بحقوق الآخرين تحتاج ليس فقط إلى شجاعة وأيمان بحق الأنسان في الخيار والأختيار ، وليس فقط الجرأة في تقبل قضية الحقوق ، ولايحتاج أصحاب الضمائر الحية والمؤمنين بحقوق الأنسان إلى كل هذا ، فهم أصلاً يحترمون خيار الأنسان وكونه خلق حراً لايمكن أستعباده ، فلكل انسان شخصية قانونية ويتمتع بحماية النظام القانوني ، وأن جميع البشر أحرار ومتساوين في الكرامة والحقوق ، وأن الحقيقة لاتموت ، كما أن اهل العراق والمتخصصين في دراسة التأريخ والسياسة يعرفون يقيناً أصالة الكرد الفيلية وثبات وجودهم العراقي ، أنما يتطلب الأمر حقا الأيمان بمدى تطابق وجودهم التأريخي مع كل القوانين والأعراف في العراق ، وأن عملية تهجيرهم كانت من جهات نزعت عنها الضمير فباتت ميتة ودون وازع يردعها

من إتمام الأفعال التي طالت الفيليين وغيرهم من أهل العراق .

جاء في القاموس المحيط للفيروز آبادي في الصفحة 1129 أن الحق من أسماء الله تعالى ، أو من صفاته ، ضد الباطل ويعني العدل وواحد الحقوق والحقة أخص منه .
وأكد سبحانة وتعالى على قضية الحق وكررها مرات عديدة في سور القرآن الكريم ، ويكفي أن يرد في سورة البقرة لوحدها من القرآن الكريم كلمة الحق 22 مرة .
والأسلام من الأديان التي تدعو لأحقاق الحق وتحث عليه ، ومن يطالع كلمات القرآن المجيد يدرك أهمية الحق والحقوق لدى الأسلام ، وأذا كان الأعلان العالمي لحقوق الأنسان قد صدر في نهاية عام 1948 ، فأن الأسلام أقر المباديء العامة للحقوق قبل الف واربعمائة سنة ، وقبل الأسلام أكدت الديانات جميعها على أحترام قضية الحق والحقوق وتقديس الأنسان .
وجاء الأعلان العالمي لحقوق الأنسان رداً على التجاهل المتعمد لهذه الحقوق وأحتقارها مما أدى الى اعمال أثارت بربريتها الضمير الأنساني ، وكان البشر قد تنادوا ببزوغ عالم يتمتعون به بحرية القول والعقيدة وبالتحرر من الخوف والفاقة والأستعباد كأسمى ماترنو اليه نفوسهم .
وحتى في حال انكار وقائع التاريخ في تواجد الكورد الفيلية في الجانب العراقي على الشريط الحدودي مع العراق ، فأن الواقع العراقي حتى بعد تأسيس ماسمي بالحكم الوطني يمنحهم الحق في المواطنة ، وضمان كامل الحقوق التي اقرها القانون الأساس وأقرتها العهود الدولية ، و معاهدات الدول التي وافقت عليها بما فيها العراق ، الا أن السلوك الغريب الذي نهجته سلطة صدام من أنشاء قواعد قانونية باطلة تخالف القانون الدولي ولا تلتزم بالمعاهدات الدولية التي أبرمتها وتعاهدت على الالتزام بها ، ولا ألتزمت بالقانون الانساني ولا أحترمت نصوص الدساتير العراقية ، ولاتجد هذه القواعد سنداً لها وشرعية في اسقاط الجنسية وسحب المستمسكات ومصادرة الأموال المنقولة وغير المنقولة عن الكرد الفيلية ، مع العلم أن السلطات التي اسقطت الجنسية عن يهود العراق أحتفظت لهم باموالهم تحت رعاية دائرة رسمية (دائرة مراقبة وأدارة أموال الأشخاص المسقطة جنسيتهم) ، وجمدت التصرف بها والتي نظمها القانون رقم 5 لسنة 1951 ، أحترمت تلك الحقوق ، في حين كانت المؤسسة الأمنية المتمثلة بدوائر الأمن والمخابرات والأستخبارات والأمن الخاص وحدها من تتصرف بكل حرية ودون رقابة قضائية أو قانونية بأموال وأسلاب الكرد الفيلية الذين استبيحت حياتهم وأموالهم بعد إن كانوا يتمتعون بكامل حقوق المواطنة العراقية .

أن الأساس الذي أستندت اليه اللائحة الدولية في وجوب أن يتمتع الأنسان بحماية نظام قانوني من أن جميع الناس يولدون أحراراً ومتساووين في الكرامة والحقوق ، ولكل انسان الحق في الحياة والحرية والآمان على شخصه ، وأن لكل أنسان الحق في التعبير عن رأيه وأفكاره وأختيار شكل الحياة التي يريد وتضمنت النصوص الخاصة بالأعلان العديد من الحقوق غير أن مايهمنا في هذا البحث الموجز هو ما اوردته المادة الأولى من الجزء الأول من العهد الدولي الخاص بالحقوق والذي ينص :

(لجميع الشعوب حق تقرير مصيرها بنفسها ، وهي بمقتضى هذا الحق حرة في تقرير مركزها السياسي في السعي لتحقيق نمائها الأقتصادي والأجتماعي والثقافي) ، ويورد في الفقرة الثالثة منه مايلي : (أن على الدول الأطراف في العهد الدولي والتي تقع على عاتقها مسؤولية الأقاليم غير المتمتعة بالحكم الذاتي والأقاليم المشمولة بالوصاية أن تعمل على تحقيق المصير وأن تحترم هذا الحق) .
كما أن الجنسية حق من حقوق الإنسان تستوجب النصوص القانونية توفيرها لجميع البشر دون استثناء مهما كان نوعه في العقيدة أو الدين أو القومية أو المذهب أو اللون أو الجنس ، ولذا فقد اتفقت المنظومة البشرية ضمن إتفاقياتها والدولية على عدم تجريد الإنسان من جنسيته وعدم ابقاءه دون جنسية مطلقاً ، وليس فقط سلب الجنسية وحق المواطنة ، وانما سلب الحقوق المنقولة وغير المنقولة دون وجه حق ، وسلب الحياة والأستقرار ، وهو ما حصل للكرد الفيلية في زمن الدكتاتور البائد صدام في العراق .

كما ينص مشروع ميثاق حقوق الانسان والشعب في الوطن العربي ان لكل انسان الحق اينما وجد في إن يعترف بشخصيته القانونية ، وأن حقه في الحياة يحميه القانون ، كما إن لكل أنسان الحق في الجنسية وله الحق في تغييرها والأحتفاظ بها مع أي جنسية أخرى ، ولايجوز الطرد الجماعي لمواطني أي بلد عربي ، ولايمكن في حالة الحرب الفعلية أو الخطر الداهم أو أية أزمة تهدد أستقلاله وأمنه أن يعلن حالة الطواريء وأن يتخذ في أضيق الحدود الأجراءات التي يتطلبها الظرف الطاريء والتي تجيز التحلل من بعض الالتزامات المترتبة على الميثاق ، ووفق هذا لايجوز التحلل من احترام الحق في الحياة والسلامة الشخصية والحق في الأعتراف بالشخصية القانونية وبالجنسية .
ولعل حالة ماجرى للكرد الفيلية من بين حالات فريدة في التأريخ الحديث ، من بين شرائح المجتمعات التي تم انتزاع جنسيتها وأنكار مواطنتها من قبل سلطات غاشمة ، دون رأي الشعب ودون تطبيق نزيه لنصوص الدستور ، ودون أي أعتبار لقرارات الأمم المتحدة والعهود الدولية والمواثيق والمعاهدات ، وتجاوزاً لحقائق التأريخ والجغرافية .

وتأتي القضية الكردية من بين أهم القضايا العراقية ، والتي استوجبت الأجتهاد في وضع الحلول الناجعة لها ، وإذا كانت القضية الكردية تأخذ منا ذلك الأهتمام بالنظر لأهميتها في الحياة العراقية ، فأن قضية الكرد الفيلية تعد من ضمن المهم من هذه القضية ، بالنظر لأبعادها وتداخلاتها ونتائجها المأساوية ، حيث تم الأمعان في ألحاق الأذى مادياً ومعنوياً بالفيلية من قبل السلطات على مدى سنوات طوال ولأسباب عدة ، بالرغم من ثبوت كون المناطق التي سكنها الكرد الفيلية جزء لاتتجزأ من الأرض العراقية ، وكانوا وحتى اليوم جزء لاينفصل من حضارته وتأريخه .
ولهذا فأن وجوب وضرورة أن نصل الى الحق ونتحقق من الأدلة والقرائن التي توصلنا اليه ، وأن نتمعن في الشكل الدستوري الذي يحقق العدالة والحقوق للعراقيين بشكل عام ، هذا الأمر يتوجب علينا أن نعترف أن الأكراد الفيلية من العراقيين الأصلاء أولاً ولم يأتوا من المجهول ثانياً وأنهم شركاء في هذا الوطن ثالثاً وأن تضحياتهم العراقية على مسار التأريخ تشهد لهم ، وأنهم جزء مهم وفاعل ضمن صفحات التأريخ العراقي القديم والحديث ، مثلما لهم حقوق كبقية البشر أخيراً .
وأذا وضعنا الرواسب الشوفينية التي كان لها الدور الأساس والفاعل في بروز ظاهرة التنكر للحق ، ورفض منح أي حق للكرد عموماً وللفيلية خصوصاً على جانب ، فأننا سنجد أن هذا الشعب تحمل مالاتتحمله الجبال من الظلم والضيم ، الذي لم يكن له ما يبرره سوى سيادة العقل الشوفيني المبتلي بالأمراض التي تراكمت على مدى زمن ليس بالقصير ، ومحاولته الدفع بأتجاه أنكار الحق بزعم حماية الوطن وسيادة التراب من خلال سياسة الوهم المتمثلة في سيادة قومية على أخرى ، وأشاعة نظرية أن الوطن أغلى من الأنسان ، وهذه السياسة المريضة والتي تمارسها العقليات الشوفينية والمتطرفة لايمكن أن تتعكز على اللعبة الدولية والمصالح السياسية التي كان الشعب الكردي أحد ضحاياها لنجزم بالتسليم للأمر الواقع ، لأن المصالح الدولية واللعب السياسية لاتغير من حقائق الشعوب ، فالكرد شعب له من الحقوق ماللشعوب الأخرى وعليه ما للبشر دون منّة من احد ، بل ودون أن ينتظر من احد منحه هذه الحقوق ، فقضية الحق لاتقبل المساومة مثلما ليس لها حلول وسطية .
فأذا أعتقدنا بماورد نكون قد خطونا الخطوة الأولى في أحقاق الحق الذي دعا اليه الأسلام قبل أعلان حقوق الأنسان الصادر من المجتمع الدولي .

ونعرف كلنا حقيقة أن الأكراد الفيلية جزء من الأمة الكردية ، مثلما هم جزء مهم وفاعل من المجتمع العراقي ، وهذه الحقيقة لاغبار عليها ، وهم شريحة كردية لهم لهجتهم وتاريخهم وخصوصيتهم وسكنوا هذا الجزء من أرض العراق منذ أن وجد الأنسان على هذه الأرض ، وحين نشر الفتح الأسلامي جيوشة كان الكرد الفيلية يقيمون في تلك المناطق التي ألتزمت بالدين الجديد ، بالنظر لتفهم حقيقة الدين ومايحققه من أسس ومفاهيم وقيم أنسانية للشعوب الأسلامية منها أو غير الأسلامية .

أن الأكراد الفيلية الذين عرفوا بتجمعاتهم المتمركزة في مدن وقصبات عراقية وفي محلات معينة من بغداد ، أنتشروا في مساحة من الأرض توزعت وفقاً لخرائط الجغرافية والتقسيمات السياسية لايمكن أن يغفل أحد وجودهم الأنساني ، وكما لايمكن إن يسكت أحد عن حقائق التأريخ الأنساني حيث كانوا ضمن تأثيراته وصفحاته المشرقة ، بالرغم مما لحقهم من تهميش وغض النظر في الفترات القديمة والحديثة التي كانوا فيها ، حيث تم تغييبهم عند كتابة التاريخ في الزمن الصدامي الذي كتب وفقاً لرغبات السلطات الحاكمة .
ساهم الأكراد الفيلية سوية مع العرب في مناطق عديدة من العراق جنباً الى جنب في تحملهم نصيبهم من أضطهاد الحكومات التي كان ولاتها يتسلطون على البشر بأسم الدين الأسلامي ، وحمل سلاطينها وخلفائها وملوكها ورؤسائها ألقاب ((أمير المؤمنين)) ، والتي توالت على حكم العراق وانتهت مع حقبتها التأريخية ، وما تحمله الشعب من جور وظلم السلطات العثمانية والفارسية والصدامية البائدة .
وحين قامت ثورة العشرين في حزيران 1920 كان الكرد الفيلية ضمن جموع الأكراد في مقدمة من أستجاب لنداء العلماء المسلمين والقادة السياسيين المتنورين وشيوخ العشائر في الفرات الأوسط ، حيث تلاحمت الأخوة العراقية بحق في هذه المواقف التي سجلها التاريخ العراقي بفخر للعرب وللأكراد والتركمان بالرغم من الظلم الذي كان يعانيه الكرد من الدولة العثمانية ، الا أن الأستجابة الوطنية في رفض الأحتلال مهما كان شكله ونوعه ، كان الدافع الذي دفع الشعب الكردي وقياداته في التصدي المسلح ، والمساهمة جنباً إلى جنب مع العرب والتركمان ضد الأحتلال الأنكليزي للعراق .

وخلال الحكم الوطني العراقي ساهم الكرد الفيلية مساهمة فعالة في رفد الأقتصاد العراقي وحركة التجارة العراقية والحركة العمالية رفداً فعالاً ومهماً ، أذ تمتع الكرد الفيلية بعقليات تجارية وصناعية قادرة على المساهمة في ترسيخ قاعدة أقتصادية متينة للعراق ، ولما تمتعوا به من ذكاء فطري وتراكم عملي في فهم العلاقات التجارية والمالية ، ولما أشتهر عنهم من خصال الأمانة والثقة والصدق والأخلاص في تعاملهم وعملياتهم التجارية والمالية ، مما سبب أستقرار ورسوخ قيم السوق التجارية الناجحة والرصينة ، بالأضافة الى تطلعاتهم بأتجاه المستقبل العراقي ، حيث ساهموا في التخطيط لهذا المستقبل ، وانصهروا ضمن النضال السياسي الوطني ليشكلوا قادة وقواعد تطالب بالحق والديمقراطية لكل العراق قبل أن يطالبوا

بحقوقهم المشروعة .
والمنصف الذي يقرأ التاريخ العراقي بحيادية ينظر بعين الأعجاب للمساهمة الوطنية والتلاحم العراقي والشراكة الحقيقية في سبيل تحقيق طموحات الشعب العراقي بكل أطيافه وشرائحة ، وبجهادها ونضالها الذي جسدته في ثورة 14 تموز 58 19 التي أنهت الحكم الملكي في العراق ، ومن ثم في المواقف الثابتة والرصينة المناهضة للسلطات الدكتاتورية والشوفينية التي تعاقبت .

كانت مشكلة الأكراد الفيلية في العراق قائمة مع السلطات التي رسمت علاقتها بهم من خلال التشكيك بوطنيتهم ، واتهامهم بالأنحياز الى دولة إيران بأعتبارهم جزء من التهمة الكاذبة والرخيصة التي يتم قذف الشيعة الجعفرية في العراق بها ، وأستحضار أتهامات لاأساس لها من الواقع ، وتشريع النصوص سيئة القصد التي يراد في تطبيقاتها تحطيم حياتهم وإستقرارهم في يوم ما ومحاربتهم بشفرات نصوصها ، حيث بقيت تلك النصوص متوارثة تحرص على بقاءها الأنظمة المتنافرة مع الشعب التي حكمت العراق ، لم تتغير بتبدل الزمان وتغير السلطات على الحكم في العراق ، والتي لم تستوعب مطالبهم الأنسانية ولاوضعهم القانوني ، ولا أ قرت بحقوقهم المشروعة فأستغلت مواقعها وقدراتها العسكرية وامكاناتها المادية ، وشنت عليهم حملات هوجاء تلقي القبض عليهم بوسائل الخديعة وتهاجم بيوتهم وتنتهك حرمتها وهتك ستر عوائلهم ، في التسفير الكيفي والهمجي المخطط له سلفاً ، ولأغراض مسبقة ومدروسة ، فطحنت أبناء العراق من الكرد الفيلية وروعت عوائلهم الآمنة والمستقرة وشردت أعدادهم وتجمعاتهم ، وفرقت اطفالهم عن أمهاتهم وزوجاتهم ورجالهم عن نساؤهم ، وأستولت دون وجه حق على كل ما جمعته تلك العوائل في حصيلة أعمارها وتأريخها بعرق جبينها وبكدحها بشرف ، وبالنتيجة فقد خسر العراق الكثيرفي تلك الممارسة الأجرامية الحاقدة ، يقيناً أن السلطة البائدة حين أقدمت على ممارسة تلك الأفعال الأجرامية بحق الفيلية كانت تعتقد أن بأستطاعتها القضاء على حقوق الشعوب و تطلعها لحقها في الحياة ، وأنها تنتقم من الفيلية لأيقاع الأذى مزدوجاً على الشعب العراقي بالنظر للتداخل بين الشرائح وامتزاجها ، وكما أعتقدت أنها قد تؤذي إيران لما التبس في عقلها من وجود روابط مذهبية أو دينية ، دون أن يتم أعمال العقل في دراسة الحق والحقوق والتوصل الى محطات يمكن أن تكون قواعد وأسس للحياة العراقية الجديدة ضمن الأطار الأنساني بصرف النظر عن قوميته أو مذهبة ، ولم يشكل الكرد الفيلية أية مشكلة مع بقية مكونات الشعب العراقي ، بل سجلوا أنسجاماً وتلاحماً مصيرياً مشهوداً لهم ، ولهذا كانت قضية الكرد الفيلية احد اسباب سقوط العديد من السلطات الشوفينية التي تعاقبت على حكم العراق .
التضحيات التي قدمها الأكراد الفيلية لم تكن نوعاً من الترف السياسي أو من أجل مواقف ذاتية أو لمصلحة قائد سياسي أو حزب من الأحزاب ، فقد كانوا يشعرون حقاً بما يلحقهم من غبن في الحقوق ، وكما كانوا يشعرون بأن عطاؤهم لايتجانس مع حقوقهم المتعلقة بخيوط النصوص الواهية التي وضعتها السلطات والتي غمزت من مواطنتهم وأرتباطهم بالعراق .
ومع كل هذا القهر والعذاب الأنساني الذي عاشته جماهير الكرد الفيلية ، فقد كانوا ينتظرون أن تخلص كل نزعات السلطات الشوفينية وتنتهي من صب حقدها الأعمى وشرورها المستطيرة ، حتى يمكن التأمل برهة للزمن العراقي القادم بديلاً عن تلك النزعات التي تعمي البصر والبصيرة وتنشر مساحة الدم والرعب فوق كل حقول العراق ، والعطاء الفيلي في التضحية بالأشتراك مع بقية المكونات العراقية لم يتوقف ولااستكثر الأرواح من اجل ان ترتفع راية الحق التي لابد ان تزهو عالية ترتفع وخفاقة فوق الجباه التي افتدت العراق ومستقبله باورواحها النقية والطاهرة لتسجل اروع الملاحم بين شعب يستمد ايمانه من حقه في الحياة وبين طغمة لم تفهم معاني الحياة ولاجمالياتها الا مغمسة بالدماء والرعب وملطخة بالظلم والظلام .
يتطلع الكرد الفيلية في كل تضحياتهم للأنسان ولحياة وكرامة تليق به وتتفاعل ضمن الحياة البشرية ، وتتامل التطلع نحو مستقبل يلحق به الأنسان في العراق بركب المدنية والتطور ، وأن لاأحد فوق الآخرين والبشر سواسية ، وأن الجميع يخضعون للقانون ، ويتطلع الكرد الفيلية في تضحياتهم للتعبير عن أصرارهم الأنساني والمشروع في ابقاء صوتهم عالياً ، وأن يكون لهم الحق في بقاء هذا الصوت حالهم حال أي شعب بالعالم .

وبقي الكرد الفيلية شوكة في حلق الطاغية البائد لم يستطع أن يذلهم ولاأستطاع أن يقهرهم ، وكانت مواقفهم وتضحياتهم وأصرارهم الشرارة والمنارة التي لم تهدأ ولم تنطفيء في أنارة دروب أسقاط سلطة الطاغية بالتكاتف والتعاون مع أحزاب الحركة الوطنية العراقية ومن خلالها .
وبعد أن تحقق سقوط الطاغية ورحيله دون رجعة ، وبعد ان كنست الدكتاتورية من الزمن العراقي ، وبعد أن استعادت الجماهير حقها في الحياة يتحتم على أصحاب الوجدان والضمائر الحية أن يستذكروا أن الاكراد الفيلية لهم من الحقوق المهدورة والمسلوبة ما يستوجب العمل على أعادتها دون تأجيل ، وان نعمل على تمجيد شهداؤهم لكثرتهم وقساوة طرق القضاء عليهم ، وأن نسعى بضمير صاف لوضعهم في الأطار الوطني الصحيح ، وان الكرد الفيلية كانوا السند المجاهد والدائم وحطب الثورة المستمرة على الطاغية ، والصرخة الإنسانية التي شكلت الأرضية الثابتة للحركة الوطنية العراقية التي يجب الأقرار بمواقفها ومساهماتها الوطنية .
ومثلما يكون للكرد الفيلية في العراق الحقوق التي تتناسب مع الوضع العراقي ، فأن هذا الأمر لايخل بحقوق بقية مكونات

الشعب العراقي ،
وحق علينا أن نستذكر بوجدان العراقي النزيه وبضمير العراقي المناضل ماقدمه الأكراد الفيلية من تلك التضحيات العراقية الجسام ، وأن نحقق ما أمرنا الله به من أعطاء كل ذي حق حقه ، فقد قال الله تعالى في محكم كتابه المبين في سورة البقرة : ((ولاتلبسوا الحق بالباطل وتكتموا الحق وأنتم تعلمون)) .

زهير كاظم عبود

الفصل الأول

الكرد الفيليون

ضمن التقسيمات القومية لشرائح المجتمع في العراق ترد كلمتين تشيران الى مجموعات بشرية تشكل جزء مهم وفاعل من تاريخ العراق الحديث وتدخل كشرائح أجتماعية لها حضورها ضمن القوميات التي تسكن العراق ، هما الفيلية والشبك ، يجمع بينها ما نالها من الأتهامات الباطلة في خلط الأنتساب والأصل ، كما يجمع بينها توحد المذهب ، بالأضافة الى استمرار وإصرار السلطات التي تعاقبت على حكم العراق على ظلمهما وتهميشهما والتنكيل بهما سوية ، ثمة من يحسم أنتساب الكرد الفيلية الى القومية الكردية ، وثمة من يختلف في نسبة الشبك جميعهم الى القومية الكردية ، حيث ينسبهم بعض الى خليط متشابك من القومية العربية والكردية والتركمانية والفارسية .
المجموعة الأولى التي حسمت وأكدت حقائق التاريخ فيما يخص قوميتهم وأصالة أرتباطهم بالأكراد كقومية هم شريحة الأكراد الفيلية ، أما الثانية والتي لاتقل عنهم عطاءاً وأصالة فهم الشبك في العراق ، وسبق لنا الخوض في قضية الشبك ، حيث كنا قد أصدرنا كتابين بحق هذه الشريحة العراقية الفاعلة ، الأول بعنوان (لمحات عن الشبك) اصدار دار الرافد في لندن 2000عام ، والثاني (الشبك في العراق) أصدار دار أيزيس للأبداع والثقافة في القاهرة عام 2006 ، ودار سردم في كردستان العراق عام 2006 ودار هافيبون في ألمانيا عام 2006 معاً ، بحثنا فيه عن أصل الشبك وحقيقة الدين والقومية ولغتهم وعاداتهم وتقاليدهم ومناطقهم التي يقيمون بها ولعلنا أسهمنا في خدمة الحقيقة .
وأذ فكرت السلطة العراقية البائدة في أجبار الشبك على تغيير قوميتهم بالنظر للأختلاف في نسبتهم وأختلاط قوميتهم ، ومارست بحقهم أسوأ الأساليب والطرق التي تدفعهم قسراً الى تغيير قوميتهم ، وتسعى الى تغيير خارطة مدنهم وقراهم البائسة التي امعنت في ابقاءها عتيقة وخربة لايصلها العمران والحضارة والخدمات التي توفرها ابسط السلطات لمواطنيها ، أو تهديم بيوتهم ومصادرة مزارعهم وأموالهم ، وسعت الى تشويه تاريخهم وأنتسابهم القومي في محاولة لألغاء تراثهم وحقيقة ديانتهم ومذهبهم وأصولهم ، وكما سعت الى تهجيرهم وتشريدهم ، الا أن السلطة نفسها لم تستطع أن تلعب لعبتها مع الأكراد الفيلية لعدم تمكنها من أيجاد خلاف لدى الباحثين في كرديتهم ، فسعت لأتهامهم بالفارسية بالنظر لوجود العديد من عشائرهم في الجانب الأيراني المحادد للعراق ، والتي لم يتم اتهامها بأية تهمة من قبل آيران ، ولكنها لم تستطع ضمهم الى قومية السلطة لعدم وجود عشيرة أو فخذ منهم ينتسب للقبائل والعشائر العربية ليتم التعكز عليه ، بل العكس حدث من ذلك فثمة عشائر كردية أندمجت مع العشائر العربية بعد أن سكنت مناطق الفرات الأوسط منذ زمن قديم .
فأن سنحت لنا الفرصة للتعرف على الشبك ، فقد كانت لنا علاقات إنسانية وطيدة مع العديد من إبناء الكرد الفيلية ، وتحفظ ذاكرتنا لهم ذكريات لم نزل نضعها في جوانح القلب ، وقد امتلأ ت روحنا بطيبتهم وكرمهم وأخلاصهم وبساطتهم وتواضعهم ، وكنا قد كتبنا مقالات عدة عنهم اقتضتها ظروف حينها ، سواء قبل أن يسقط الطاغية ، أو بعد أن رحل الى الأبد بعد أن خلف فينا جراحاً عميقة ونزفاً لم يزل طرياً ، والكرد الفيلية أحد الجراح الندية التي لم تزل في جسد العراق .
وعرفهم أخوتهم أهل العراق بالنخوة والشجاعة والشهامة ، وفوق كل هذا ولا أعتقد أن احداً من اخوتي اهل العراق من يختلف معي من كونهم أشتهروا بالأخلاص وتمسكهم بثقة بالكلمة التي يعطونها ويتعاملون بها دون الحاجة الى سندات

وتوثيق وشهادات في تعاملهم ومعاملاتهم التجارية ، وينعكس ذلك ايضاً على في ديونهم وثقتهم بغيرهم من إبناء العراق .
ولأعتبارات سياسية كانت على الدوام تثار قضية التشكيك في قومية الكرد الفيلية ، كما يشاع ظلماً أنهم ليسوا بأكراد وأنما نتاج هجين للمجتمعات المتجاورة بين ايران والعراق ، وهذا الزعم لايعوزه المنطق والأثبات ولايخالف الحقيقة فقط ، وأنما يشكل واحد من الأتهامات العديدة التي الصقت بالكرد الفيلية والمجتمع العراقي .
يقول الدكتور زهير عبد الملك عن الكرد الفيلية في مقالة له نشرت في مواقع الأنترنيت على صفحة العراق للجميع :
((شريحة من أقدم سكان الجزء الجنوبي الشرقي من بلاد ما بين النهرين،وهم السكان الأصليون للمدن و القرى والقصبات الممتدة إلى الشرق من مجرى نهر دجلة،من خانقين شمالا إلى الكوت والعمارة ثم البصرة جنوبا ، فضلا عن مدينة بغداد .
ويذكر الباحث العراقي عباس العزاوي عن تاريخ مدينة العمارة العراقية : أن هذه المدينة تكونت عام1860 ميلادية، 1278 هجرية، وكانت تسكنها عشيرة (دوزاوه) من اللور الفيلية، وجملة عشائر بدوية . ويلاحظ أن هذه المناطق أصبحت بحكم ترسيم الحدود الدولية ما بين العثمانيين والفرس في مطلع القرن الماضي جزءا من الإمبراطورية العثمانية أي ضمن الأراضي التي أنشئت عليها الدولة العراقية الحديثة (المملكة العراقية) في العشرينات. وعاش الفيليون في وسط البلاد وجنوبها، واندمجوا على نحو متكامل اجتماعيا واقتصاديا وثقافيا وسياسيا بالمجتمعات العربية، دون أن يفقدوا حسهم بالانتماء القومي إلى الأمة الكردية، كما حافظوا على تقاليدهم المذهبية (الجعفرية) ولهجتهم الكردية- الفيلية، شأنهم في ذلك شأن العديد من الأقليات القومية والدينية الصغيرة التي تكون منها المجتمع العراقي تاريخيا .))
التأريخ يدون احداثه من خلال أعتماده على الحقائق التي مرت والتي تركت خلفها الاثر الملموس على الإنسان في الزمان والمكان ، والتأريخ ما يستند على الوثائق والرقم والكتابات والوجود الأنساني ، ولايمكن إن يكون رغبة من رغبات السلطان أو الحاكم ، كما لايمكن إن يمرر حتى النهاية المزور من الأحداث ، ولذا فأن مايتم أعتماده في الوجود الكردي الفيلي لايتعلق برغبة الحاكم المستبد والطاغية الشوفيني في العراق ، ولايمت بصلة للمزيف الذي يتم التعكز عليه للتوصل الى نتائج يراد تحقيقها ، وحيث إن الحقائق المدونة في التأريخ العراقي القديم منه والحديث ، تثبت وجود الكرد الفيلية على الأرض العراقية قبل أن تصل الموجات العربية الى مناطقهم ،حين كان العرب يتحددون ضمن رقعة جغرافية معروفة ، وتثبت ايضاً أثرهم الملموس في خضوعهم الى الولاة الفيلية والى السلطات الفارسية والعثمانية ومن ثم الانكليزية التي حكمت العراق ، شأنهم شأن كل أهل العراق ، ولذا فأن حقائق التأريخ تبقى متألقة وناصعة لايمكن تدنيسها.
كما لاتوجد أمم هجينة تنتج من تزاوج الأمم ، وهذه الفرية يعوزهاالمنطق ، وتعارضها المراحل التأريخية في الحياة البشرية ، ولم ينتج بأي حال من الأحوال التزاوج الحديث بين العرب والفرس كيان أنساني هجين مطلقاً .
وليس غريبا إن يكون من اوائل الذين طعنوا بكردية وعراقية الكرد الفيلية هو ممثل الأدارة البريطانية في العراق (أدمونز) عند إحتلال العراق ، تماشياً مع السياسة البريطانية في تفكيك وتشتيت صفوف المجتمع العراقي لأضعافه وبث الفرقة بين ابناءه ، وهو الذي بدأ بأحياء نغمة الجنسية وشهادة الجنسية التي ألتزمتها السلطات التي تعاقبت على حكم العراق ، وأستعملتها أبشع استعمال ضد العراقيين من الكرد الفيلية بعد سنوات قليلة من الأحتلال .
ومن خلال تحليل القصد الذي دفع ممثل الأدارة البريطانية المحتلة للعراق الى تقسيم المجتمع العراقي ، والتفريق بين الشرائح العراقية ، ندرك انه لم يكن بقصد تنظيم المجتمع بقدر ماكان يسعى لأضعاف الشرائح الفاعلة والتي يراها تشكل خطورة على الوجود البريطاني الأجنبي في العراق ، وكما ليس غريباً أن تحرص العقليات الشوفينية المبتلية بالتعصب القومي على ما قرره المستشار البريطاني (السير برسي كوكس) بالتعاون مع (عبد الرحمن النقيب) من تبني ذلك المشروع ، حيث تم تجسيده وتحويله الى نصوص قانونية صدرت قبل إن يصدر القانون الأساس للبلاد (الدستور الدائم لعام 1925) .
الشوفينيون الذين تسلطوا على الحكم في العراق ارتكبوا بحق الكرد الفيلية جرائم ثلاث لايمكن أن تعفيهم من العقاب ، أولها أنكارهم أن شريحة الكرد الفيلية جزء لايتجزأ من الأمة الكردية التي يراد لها أن تتشرذم وتصمت وتضعف على الدوام وفق رغبات السلطات الشوفينية المتعصبة وأن لاترفع صوتها تطالب بحقها وحقوقها ، وأن الأفتراء كونهم فرس يجانب الحقيقة ويتعارض مع حقائق التأريخ والجغرافية حيث ثبت أنهم اقاموا في الشريط المحادد لآيران منذ فجر التأريخ ، يراد من تلك التهمة سلخهم عن أمتهم وحصرهم في زوايا لأضعافهم وخسارة أمتهم ، وثانيهما أنهم من أتباع آل البيت ومن تابعي المذهب الجعفري تحديداً وهذا الأعتناق المذهبي عرفه الفيلية من العراق قبل إن تكون إيران معتقدة بالالتزام بهذا المذهب ، وكما ليس من المنطق أن يكون أتباع هذا المذهب من تابعي إيران ، لأن حقائق التأريخ تقول أن الايرانيين هم من أتبعوا مذهب الأمامية في العراق وليس العكس ، ومايلاقيه أتباع هذا المذهب من محاربة وتهميش وأضعاف من قبل السلطات التي تعاقبت على حكم العراق منذ تأسيس الحكم الوطني حتى سقوط سلطة الطاغية لأسباب طائفية مقيتة ونوازع مريضة تسيطر على ارواح وعقول الكثير من المتسلطين على الحكم في العراق ، وثالثها أن الأكراد الفيلية أنخرطوا منذ وقت مبكر في الحركة الوطنية السياسية العراقية وخصوصاً في الأحزاب اليسارية منها بالنظر لشعورهم بالحيف والظلم الذي لحقهم من السلطات الحاكمة ، ولذا لايمكن تناسي دورهم المهم في هذا التاريخ حيث سعت السلطات الى طمس معالم هذه الصفحات المشهودة في التاريخ العراقي الحديث .
وهذه الأتهامات الثلاث التي تشكل قمة الفخر الأنساني لدى المواطن العراقي وتشعر الكردي الفيلي بالزهو والعطاء العراقي الأصيل ، فأنها تبقى على الدوام مؤشر يشير الى تواصل النضال والعطاء المستمر للعراق من هذه الشريحة العراقية ، مثلما يشير الى تواصل الأعداء وفق منطقهم وعقليتهم ألصاق الأتهامات بهم دون سند أودليل وهو ما درجت عليه أضابير أجهزة

KURDIPEDIA کوردیپێدیا

الأمن والمخابرات والأستخبارات التابعة لتلك السلطات وهي المعبر الحقيقي لعقليتها وتفكيرها تجاه الشرائح والمكونات العراقية .
ومروراً على تسمية (الفيلي) ، يذكر المرحوم نجم سلمان مهدي الفيلي في كتابه الفيليون الصادر عن دار الشمس بالسويد – ستكهولم 2001 بالصفحة 19 : ((أن اصل التسمية بالفيلي – وفق رأي الكاتب – مشتق من أسم الملك العيلامي بيلي (Peli) الذي أسس سلالة بأسمه في عيلام ، وأنجبت هذه السلالة أكثر من أثني عشر ملكاً ، بدءاً بحكم بيلي حوالي العام 2670 قبل الميلاد ، انتهاء بحكم الملك (يوزور أنيشوشيناك) في العام 2220 قبل الميلاد ، وأطلق هؤلاء الملوك على سلالتهم ورعيتهم معاً أسم بيلي مؤسس هذه السلالة ، ولكن المؤرخين أشاروا أليهم في كتبهم تحت عنوان سلالة (أوان) نسبة الى أسم مدينتهم العيلامية (أوان) .)) .
ويرى الباحث جورج . ن . كرزن في كتابه آيران وقضية أيران – الجزء الثاني – ص 329 من أن أصل الكلمة بمعنى الثائر ، في حين يرى هنري فيلد في كتابه معرفة الأقوام الايرانية ص 98 أن أصل الكلمة بمعنى المتمرد أو العاصي .
كما يرى بعض الباحثين أن أصل التسمية جاء من أسم أحد اكبر ملوك الفيلية وأسمه ((فيلي)) ، في حين لبعض رأي آخر يرتبط بتسمية العرب لهم بالفيلية نسبة الى مالقيه الفتح الأسلامي من مواجهات معهم استعملوا فيها الفيلة .
ونشر الكاتب مدحي المندلاوي رأياً طرحه للمناقشة في صحيفة نداء الكرد العدد صفر بتاريخ 3 تشرين الأول 2000 ، حول أصل التسمية نسبة الى (فئة علي) ، ويذكر المندلاوي حسب ما أشار اليه شاب في اربيل يدعى (محمد) نقلاً عن والد زوجة ذلك الشاب ، الدكتور الراحل كامل البصير عضو المجمع العلمي العراقي ، وقد كتب الباحث السيد عبد الرحمن مزوري في العدد الرابع بتاريخ تشرين الثاني 2001 من نفس الصحيفة رداً يفيد فيه أن التسمية ضعيفة ولاسند لها ويخلص الى ما نقله عن (الطبري) من أن فهلوج – فهلوي – هم سكان فهلة – بهلة ، الأسم الذي رافق الميديين الكرد منذ 844 قبل الميلاد ، حين ورد ذكرهم في كتابات الملك الاشوري شلمانسر الثاني ، وأن كلمة (فيلي) هي الصيغة الأحدث ل (فهلي – فهلوي) ولا علاقة لها ب (فئة علي) كما يقول المزوري .
ويؤيد رأي السيد مدحي المندلاوي الكاتب والأعلامي نوري علي فيقول : أميل شخصياً الى ترجيح أصل كلمة فيلي الى (فئة علي) ، عن بقية الأفتراضات التي نسبت كلمة (فيلي) الى (بيلي) أي شجاع أو كون التسمية جاءت من أسم احد أكبر ملوكهم وأسمه (فيلي) ، أو بسبب تسمية العرب لهم عند مواجهتهم لقوات الفتح الأسلامي بالفيلية ، ويعزي بعض هذه التسمية لنهر (الفيلية الذي يمر في منطقة (بهلة) الحدودية وهي منطقة محاذية للجانب الذي يسكنه العرب ، وقد أطلق العرب أسم الفيلية على الأكراد القادمين من الجانب الأخر لمناطق سكناهم .
ولغرض فهم أسباب ترجيح كلمة (فئة علي) على بقية الأفتراضات يتوجب العودة الى موضوع الأمامة أو الخلافة حسب المعتقد الشيعي ، حيث التزم الشيعة بما روي عن النبي (ص) قوله (الأمامة في قريش) ، ولاشك أن قريش كانت تعني حاضرة العرب ، وهذا يعني حسب الفقه الشيعي أن الخلافة أو الأمامة أو الزعامة والقيادة للمسلمين يجب إن تكون عربية ، وقد أخذت معظم المذاهب والنحل الأسلامية بذلك ، بأستثناء المعتزلة والخوارج ومذهب ابو حنيفة ، بالوقت الذي جاء المذهب الجعفري كأمتداد للتشيع ليؤكد ويوجب أشتراط عروبة الخليفة ، كما أكد غالبية فقهاء التشيع على عدم جواز غير العربية في كثير من المسائل منها التكبير .
ويعود السيد المندلاوي للدفاع عن وجهة نظره في العدد السادس من نداء الكرد الصادرة بتاريخ حزيران 2002 ، فيفند ربط كلمة الفيلية بالفيل الذي لايتواجد في تلك المنطقة ، وعدم قبول حجة أن منطقة بهلة (ربما) تكون هي الفيلية وأن جذور بعض الأسماء وعودتها الى ميديا مسألة فيها وجهة نظر ، ذلك أن الأمثلة التي أوردها المزوري – حسب المندلاوي – غير مطابقة للحقيقة أبداً ، ولايمكن إن تتحول كلمة (بهلو) الى فيلي ، ويؤكد المندلاوي عدم ورود أسم فيليستان أو الفيلية في العديد من المؤلفات اللغوية والسياسية ، أذ ينصب التحدث عن مناطق اللر واللهجة اللرية والكرد اللر ، ويخلص الى أن والي بشتكوه كان عربيا وكذلك أسرته ، والفيلية هي كلمة عربية أحترق بنارها مئات الالاف من الكرد العراقيين ولايزالون .

أما الباحث الدكتور مؤيد عبد الستار ، فيبدي وجهة نظره في أسم ونسبة الكرد الفيليون فيقول : ((عرفت بلاد الكرد عموما باسم كردستان ، وهي منطقة جغرافية شاسعة وفيها سلسلة جبلية شهيرة هي سلسلة جبال زاغروس ، وضمن بلاد كردستان توجد مقاطعات او ولايات او امارات عديدة حملت اسماء مختلفة ، كانت تعيش وفق ظروف العصور المختلفة ، وكانت اشبه بالولايات الادارية المستقلة ، ضمن كردستان الكبرى ، ومن تلك الامارات ، او المقاطعات ، منطقة لورستان ، اي بلاد اللور ، والتي حملت هذه التسمية بسبب منطقة معروفة فيها تدعى لور ، وقد ورد ذكر اللور عند ياقوت ، وقال عنهم بانهم قبيلة من الكرد تعيش في الجبال بين خوزستان واصفهان . وبلاد اللور تشكل جزء من مملكة ايلام ، وكانت مملكة معروفة ، هاجمها اشور بانيبال ، في عهد الملك الايلامي تيومان الذي خسر المعركة فاحتل الجيش الاشوري ايلام عام 653 قبل الميلاد ، وخربها واستولى على العاصمة سوزة ، ونهبها. وقد استمر تخريب مملكة ايلام طوال اربعين عاما ، قامت به الجيوش الاشورية في حملتين عسكريتين ، واخذت الاف الاسرى ورحلتهم الى مناطق تابعة للامبراطورية الاشورية ، وسهل هذا الخراب الذي حل ببلاد ايلام الامر على القبائل الفارسية التي كانت على تخوم الدولة الميدية ، في التقدم نحو ايلام والاستيطان في بلاد اللور . اما تسمية الكورد اللور بالفيليين فان ذلك يعود لسببين ، الاول ان احد ملوكهم كان يدعى بيلي (بالباء المثلثة) ، فاطلقت الاقوام الاخرى عليهم اسم بيلي وتحول الاسم تدريجيا بالعربية الى فيلي ، وذلك لعدم وجود

حرف الباء المثلث في اللغة العربية . والسبب الاخر ان الكرد كانوا مقاتلين اشداء ، واقوياء البنية ، فاصبحوا يشبهون الفرسان بهم وينسبون اليهم القوة والفروسية وظلت التسمية تستخدم في الفارسية ومنها اشتقوا بهلوي ، وبهلوان .
واطلقت على الكتابة المسمارية التي كانوا يستخدمونها تسمية الكتابة البهلوية ، والفهلوية ، وهي التي تطلق على ما يسمى الفارسية القديمة ، والحقيقة هي الكردية ، ولكن بسبب احتلال القبائل الفارسية لمناطق الكرد الايلاميين ، اقتبسوا كتابتهم ، ولذلك نجد اللوح المدون فيه اعمال داريوس في طاق بستان ، في ايلام منقوشا بثلاث لغات ، احداها الكردية المسمارية ، والتي استطاع العلامة الايرلندي ، عالم المصريات الدكتور هنكس حل الرموز الموجودة في اللوح استنادا الى الاسماء الفارسية ، اذ نشر مقالة بهذا الخصوص عام 1846م بين فيها ان اللغة المكتوبة على اللوح هي لغة مقطعية وليست هجائية ، وهو العالم الذي اكتشف عدة اسماء مثل نبوخذنصر ، وسنحاريب واورشليم وغيرها . ومن ثم ساهم علماء ورحالة اخرون في فك طلاسم الكتابة المسمارية من خلال هذا اللوح الموجود في طاق بستان ، في ايلام بلاد الكرد ، صاحبة اقدم حضارة سومرية .))
وفي مقدمة بحث عن مدلول كلمة الفيلي قدمته مؤسسة شفق نشر على الأنترنيت في صفحة العراق للجميع بعنوان (الكرد الفيليون تأريخ مجيد) :
((عرف العلماء كلمة الفيلي وإستدلالاتها على أنها الثوري أو المتمرد أو العاصي وقد وردت في مصادر أخرى بأنها تعني الشجاع أو الفدائي كما أتخذت إسماً لسلالة تأسست في المنطقة وتعاقب على حكمها (إثنا عشر) ملكاً ، بدأ بالملك العيلامي (بيلي) حوالي عام (220) قبل الميلاد .
أطلق ملوك هذه السلالة على سلالتهم والرعية أسم (بيلي) فتحولت كلمة بيلي بمرور الزمن إلى فيلي كما تحولت كلمة بارس إلى فارس . تأسس في إيران بعد الفتح الإسلامي كيان بإسم (فيلان شاه) وهو الأسم الأعم لسائر ملوك السرير .))

ومهما تكن التسمية والأختلافات في وجهات النظر ، الا إن رباطهم القومي الكردي لاغبار عليه ، وانسانيتهم أكبر من ارتباطهم القومي ، ودينهم الأسلامي الحنيف أكبر من مذهبهم ، وقد خلق الله الناس من ذكر وأنثى وجعلهم شعوباً وقبائل ليتعارفوا ويتحابوا ويتعايشوا ، وأكرم هؤلاء ليس نسبه القومي ولا الديني ولا المذهبي ولا اعتقاده السياسي ، أنما أنسانيته وتقواه ونزوعه بأتجاه عمل الخير ، وكان مجتمع الكرد الفيلية على الدوام نازعاً نحو الخير ، وحقاً بقي الكرد الفيلية منذ بدايات أسلامهم وحتى اليوم يتحملون الظلم المضاعف بسبب موالاتهم لأل بيت رسول الله (ص) ، ومحبتهم الشديدة لأئمة الجعفرية،ويقيناً أنهم من محبي الأمام علي (ع) ، فهو أول الأئمة وأكبرهم عظمة وعلماً وشجاعة وأقتداراً وأيماناً .
الكاتب هادي حافظ فيتولي نشر رأيا في العدد الأول من صحيفة نداء الكرد الصادرة بتاريخ 1 شباط 2001 خلص فيه الى أن أكراد أيران (ايلام ولورستان لايعرفون معنى الفيلية ولم يسمعوا بها من قبل ، ويطلقون على غيرهم من الكرد بالجاف ، ويتابع من أن هناك نظرية أخرى ترجع أصل التسمية الى نهر صغير يسمى (الفيلية) يفصل مناطق الكرد في جبال زاكروس عن المناطق السهلية ، فالذين سكنوا شمال النهر الصغير أطلق عليهم الكرد الفيلية ، وسكان جنوب النهر اطلق عليهم عرب الفيلية ، وهذه النظرية – حسب رأي الكاتب – أقرب للواقع لأن الشيخ خزعل أطلق على أبناء عشيرته بالعرب الفيلية وكان يسمى سكان بشتكو بالكرد الفيلية .
ويقول الدكتور مهدي كاكه ئي في بحث له عن الكرد الفيلية بعنوان (الفيليون هم السكان الأصليون لبلاد مابين النهرين) :
((في العهد الأشكاني (250 ق.م.- 226 م) كان إسم(پهله) يُطلق على الإقليم الذي عُرف بإقليم الجبل في بداية العصر الإسلامي، للدلالة على قسم من بلاد الميديا القديمة، و الذي عُرف جزء منه لاحقاً بإسم (كوردستان). حافظت الكلمة (پهله) على وجودها في زمن الساسانيين (224-652 م)، حيث أخذ بعض الأسر النبيلة تحمل لقب (پهلو) كلقب متميز ورفيع المستوى، كأسرة قارون پهلو التي كانت تسكن في مدينة نهاوند و أسرة سورين پهلو في مدينة سيستان و أسرة سباهبند پهلو في دهستان، حتى أن عائلة رضا شاه في إيران إستخدمت هذا اللقب للدلالة على نبالة و أصالة العائلة، حيث تبنوا اللقب پهلوي)، مثل الشاه رضا پهلوي و إبنه الشاه محمد رضا پهلوي.
في القرن العاشر الميلادي، أثناء فترة الحكم الإسلامي، تمت الإشارة الى (پهله - پهلو) لأول مرة من قبل ابن فقيه الهمداني الذي حدّد جغرافية منطقة (پهله) بالرقعة التي كانت تضم مدن همدان و ماسبذان (إيلام) و سمرة (دره شهر) و ماه البصرة (نهاوند) و ماه الكوفة (دينور) و كرمنشاهان. يضيف أيضاً بأن مدناً أخرى مثل الري و إصفهان و كومش كانت تُعتبر جزء من منطقة (پهله). الشاعر الإيراني ، الفردوسي، الذي عاش خلال القرن العاشر الميلادي، يُميّز في شاهنامته، بين قوم ال(پهله أو پهلي) و الأعراق الأخرى التي كانت تعيش في إيران القديمة كالفرس و البلوش. كلمة(پهله - پهلو) تعني تأريخياً (الجبل أو الإقليم الجبلي)، حيث أن الفردوسي يستخدم هذه الكلمة في شاهنامته بمعنى (الجبل) لأكثر من مرة .

نتيجة إشتهار السكان القاطنين في المناطق الجبلية بالشجاعة و الإقدام، مع مرور الزمن، أصبحت كلمة (پهله) تعني (الشجاع). يبدو أن كلمة (پهلوان) التي تعني (البطل) في اللغات الكوردية و الفارسية و الأوردية، مأخوذة من كلمة (پهله). بسبب إفتقار اللغة العربية الى حرف(پ)، فأن كلمة (پهله - پهلوي) تحولت الى فهلة - فهلوي. إبن النديم، الذي عاش في القرن العاشر الميلادي، يذكر بأن (فهلة) هي المنطقة التي تضم مدن همدان و ماه نهاوند و إصفهان و الري و أذربيجان. الطبري الذي عاش أيضاً في القرن العاشر الميلادي، يقول بأن الفهلو - هم أهل كورة الجبال. الجغرافي (إبن حوقل) يُحدّد

إقليم الجبل بمدن شهرزور وشهروړد (سهرورد) و سيروان و همدان و ماهين (مادين - ماه) و مدينة لور و دينور و حلوان و نهاوند و مدينة كوردان و قرميسين (كرمنشاه). الغزاة السلاجقة قاموا بتقسيم بلاد الكورد في القرن الثاني عشر الى قسمين، أطلقوا على أحدهما إسم (كوردستان و على الآخر إسم (عراق العجم). يذكر مينورسكي بأن منطقة اللور الصغرى غالباً ما أخذت تُعرف بلورستان الفيلي إبتداءً من القرن الرابع عشر الميلادي. من هنا يمكن القول بأن كلمة (بيلي) السومرية تحولت الى (فيلي) التي تعني المقاتل و الشجاع والتي ترجع الى زمن الميديين (884 ق.م - 550 ق.م.)، حيث يذكر الدكتور محمد معين في معجمه الفارسي، بأن الشعب الميدي كان يُعرف تأريخياً ب(پهلة -پهلو) أيضاً، فكان يُطلق عليه (پهلوي ماد). بمرور الوقت، تحول (ماد) الى (ماه) ، كما في (ماهي دشت) أي السهل الميدي و (ماهي نهاوند) وهي إسم مدينة نهاوند الميدية و جبل (ماه نشست) أي موطن الماديين أو الميديين، ثم أصبح مصطلح پهله - پهلو يطلق حصراً على أرض الميديين.

إن كلمة فهلو - پهلو لا تزال تدخل في تركيب المواقع الموجودة في بلاد الكورد التأريخية مثل جبل (هفتاه پهلو) الذي يقع في جنوب مدينة (خرم آباد) و مدينة (فهلويان - فهليان) الغنية بالآثار الساسانية والتي تسكنها قبائل (مامسني) الكوردية و رافد (فهلويان - فهليان) الذي ،يُكوّن مع رافدي خير آباد و شولتان نهر (تاب) الذي يصب في الخليج . هكذا نرى أن كلمة (فيلي) منحدرة من الكلمتين (فهلي - فهلوي).)) .

كما يطرح الباحث الدكتور مهدي كاكه ئي وجهة نظر جديرة بالدراسة والأهتمام من أن الكرد هم السكان الأصليون لبلاد ميسوبوتاميا يقول فيه :

(نستنتج بأن الفيليين هم السكان الأصليون لبلاد الرافدين (ميسوبوتاميا) و أن السكان الحاليين في جنوب و وسط العراق هم أحفاد الفيليين و لا ينتمون الى العرب بأية صلة تُذكر. لو نتفحص الأسماء الشخصية للمواطنين الشيعة في وسط و جنوب العراق، لَنكتشف أن أسماء الكثير من أجدادهم و جداتهم هي أسماء كوردية خالصة ، ربما قد تمت عليها بعض التحويرات البسيطة التي حدثت خلال الحقب التأريخية المتعاقبة التي مرت بها المنطقة. على سبيل المثال، لا الحصر، الأسماء الشيعية (سباهي) متحورة من الكلمة الكوردية (سپاه) التي تعني (جيش) و (إبريسم) المأخوذة من الكلمة الكوردية (هوريشم) التي تعني (الحرير) و (چلاب) الآتية من الكلمة الكوردية (گول آب أو آو) التي تعني (ماء الورد) و الإسم الشيعي (خنياب) المأخوذة من الكلمة الكوردية (خوين آب أو آو) والتي تعني (ماء الدم أو ماء الحياة). كلمة (شروگي) التي تُطلق بالعامية العراقية على الشيعة والتي تعني (شرقي)، هي للإستدلال على أن منبع الشيعة هو الشرق أي شرق دجلة و كوردستان. بلا شك، نحتاج الى الكثير من التنقيبات الأثرية و البحوث و الدراسات للتعمق في تأريخ المنطقة و الإهتداء الى الحقائق المتعلقة بتأريخ الأقوام القاطنة في منطقة الشرق الأوسط و كشف الحلقات التأريخية المفقودة وإلقاء الضوء على الجوانب المبهمة من تأريخ المنطقة. إن التقدم البشري الحالي و ثورة المعلومات و الإنترنيت و الكومبيوتر و سقوط النظام البعثي الفاشي في العراق، كلها يمنح فرصة ممتازة لعلماء الآثار للتنقيب و البحث عن الآثار القديمة، خاصة في كوردستان ووسط وجنوب العراق. الظروف الجديدة توفّر أيضاً مجالاً واسعاً للباحثين في مجال التأريخ القديم ، للبحث في ثنايا الوثائق و المستندات و الرسائل و الكتب القديمة للكشف عن المزيد من المعلومات التأريخية عن الكورد و الشيعة و الأقوام الأخرى القاطنة في منطقة الشرق الأوسط . إن القيام بمثل هذه التنقيبات ضرورية جداء حيث أن تأريخ المنطقة تم تزويره وتشويهه من قبل الحكام و المؤرخين العنصريين. إن تصحيح و تنقيح المعلومات التأريخية وتقديمها بشكل موضوعي و شفاف، بات مُلحّاً و ضرورياً لتبيان الحقائق التأريخية ولأدوار التي قامت بها الأقوام و الشعوب و الأمم في المنطقة و الأحداث و النشاطات والفعاليات التي وقعت في هذه المنطقة ، لإنصاف هذه المجاميع البشرية و معرفة دور كل منها في كتابة و تسجيل التأريخ الإنساني القديم و مدى مساهمتها في بناء الحضارة الإنسانية .))

وهناك رأي يقول بأن التسمية نسبة الى منطقة يقال لها (بهلة) تقع بين منطقتي بشتكوه وخوزستان ، فيها تختلط عشيرة عربية مع أكرادها ، والعشيرة العربية هذه تسمى بالفيلية أيضاً ، نسبة الى منطقة (بهلة) ، والعرب تقلب الباء الى فاء ، فالبهلية تنقلب الى فهلية ثم الى فيلية ، وهذا الرأي ضعيف ولا سند له مطلقاً .

يقول الدكتور برهان شاوي في بحث منشور على الأنترنيت في صفحة شمس الحرية بعنوان (الكرد الفيليون محاولة لفهم أصلهم وفصلهم) :

((يشكل الكورد الفيليّون أحد مكونات الشعب الكوردي الجوهرية والأساس. وقد تضاربت آراء الباحثين والأكاديميين حول تحديد هويتهم وتحديد أصل تسميتهم ب(الفيليّن). فالمستشرق الروسي المعروف (فلاديمير مينورسكي)، ويؤيده في ذلك كل من : جون مالكولم، براون والباحث الكوردي (د. إسماعيل قمندار)،يعتقد بان البدايات الأولى لظهور مصطلح (فيلي) كان في القرن السادس عشر، حيث إستخدمت هذه اللفظة للتميز بين إمارة (اللر الصغير) وحكامها الذين يعتبرون انفسهم اللر الحقيقي والفعلي(الفيلي) مقارنة باللر الكبير الذين يحسبون كإمتداد لهم وليس الأصل. معتمدا على ان تطور وتحول لفظة (فعلي) نحو (فيلي) ينسجم مع القوانين العامة في معالجة الأحرف والمقاطع الصوتية الأجنبية في لهجة اللور الصغير. رغم ان هذا المصطلح لم يستخدم في تلك المناطق إلا نادرا، بينما صار يستخدم في القرن التاسع عشر إلى سكان منطقة (بيشتكو) فقط، علما ان إستخدام هذا المصطلح حتى من قبل سكان (بيشتكو) حاليا لا يطلق إلا على كورد هذه المناطق الذين صاروا ضمن حدود الدولة العراقية بعد ترسيم الحدود بين إيران والعثمانيين في العام 1905، علما ان سكان خانقين

ومندلي، وهم من الأكراد الجنوبيين، لا يستخدمون هذا المصطلح للتعريف بأنفسهم. علما أن هذا المصطلح يستخدم لتمييز هذه الشريحة من الكورد من الناحية المذهبية، من حيث انهم من اتباع المذهب الجعفري.
وجاء ذكر (بهلة) كمنطقة جغرافية في المصادر العربية لأول مرة في القرن العاشر الميلادي في كتاب (مختصر تاريخ البلدان) لأبن فقيه الهمداني ، إذ يشير بأن هذه المنطقة تضم : همدان، ماسبن (إيلام)، سمرة (درهشهر)، ماه البصرة (نهاوند)، ماه الكوفة (دينور)، وكرمنشاهان. كما ان (أبن النديم) في كتابه (الفهرست) يذكر هذه المدن نفسها تقريبا وينسبها لمنطقة (فهله)، مثلما يذكر (الطبري) في كتابه (تاريخ الرسل والملوك) بأن (الفهلو) هم أهل كورة الجبال.
كما يرد ذكرهم في ملحمة (الشاهنامة) للفردوسي كطائفة معروفة في تاريخ ايران، كما يؤكد الباحث عبد الرحمن مزوري بأن الفردوسي يستخدم لفظ (بهلو) بمعنى الجبل أيضا، ولإشتهار سكان الجبال بالإقدام والشجاعة فقد أخذت هذه الكلمة تتعطي معنى الشجاع، ولربما من هنا أشتق لفظ (بهلوان) في اللغات الكوردية والفارسية والأوردية. والغريب ان لفظ (بيلي) يعني بالسومرية الشجاع والباسل أيضا.))
وكتب الباحث القانوني الدكتور منذر الفضل حول الكرد الفيلية في مقالة له منشورة على الأنترنيت في صفحة web.krg.org/columnists/columnis/ :
((ونشير الى الكرد الفيلية , وهم جزء من هذه الامة الكردية , حيث يذكر العديد من المؤرخين الى انهم من بقايا العلاميين او الكوتيين في وسط وجنوب العراق (مندلي , بدره , جصان , خانقين , زرباطية, كركوك , بغداد وغيرها من المدن العراقية الى جانب المدن الايرانية الاخرى). والكرد الفيليون ينحدرون من عشائر كردية معروفة عاشت في منطقة خوزستان وشرق العراق وبخاصة في شرق دجلة وهي من اقدم المناطق التاريخية في العراق والتي نشأت عليها اقدم الشرائع .
والحقيقة ان اصل اطلاق تسمية (الكرد الفيليون) جاءت من اطلاق تسمية المؤرخين العرب على الاكراد الذين جاءوا من كردستان ايران (جبال زاكروز) والذين نجحوا في الاندماج منذ مئات السنين بالمجتمع العراقي ونجحوا في امتهان العمل التجاري والزراعي والصناعي وبرزوا اكثر في ميدان الحركة الوطنية العراقية عموما وبوجه خاص في نشاطهم الوطني العراقي ضمن صفوف الحركة التحررية الكردية وضمن صفوف الحزب الشيوعي العراقي والحركات السياسية الاخرى مثل حزب الدعوة , بل ظهرت اسماء لامعة من بين الاكراد الفيلية في الحركة الوطنية العراقية وتاريخ العراق السياسي .ولهذا تعرض الكرد الفيلية الى ابشع صنوف الاضطهاد والظلم في ظل انظمة الحكم المتعاقبة في العراق وبخاصة منذ حكم البعث الاسود عام 1968 وبلغ اشد هـ عقب اتفاقية اذار عام 1970 واثناء الحرب ضد ايران التي شنها نظام صدام عام 1980 .
والكرد الفيلية , مواطنون عراقيون , ينتمي اغلبيهم الى مذهب اهل البيت وهو المذهب الشيعي وهناك عدد اخر قليل منهم من غير الشيعة , وهم شعب مسالم تميز بوفاء العهود واحترام المواثيق والصدق والامانة في نشاطاتهم التجارية والاقتصادية عموما ولم تتلوث سمعتهم بأي عمل ارهابي او باعمال العنف السياسي .وهنا يذكر البروفيسور خليل اسماعيل محمد (كولان العربي 10-2002) : الكورد الفيليون الاصل الحقيقي للشعب اللوري والاخير هم قسم من الامة الكردية وفقا لما جاء في موسوعة شمس الدين سامي وغيره من المعاجم والمؤلفات .كما يشير (مينورسكي) ان اللور هم قبائل رحالة يعود اصلها الى شعوب الهندو- اوربي .))
وبعيدا عن الغور الأكاديمي في البحث عن اصل كلمة (فيلي)، نستنتج مما تقدم بان الكرد الفيليين هم سكان أقصى الجنوب من كوردستان، وبالتحديد منطقة (بيشتكو) و(بيشكو) وهم وحدهم المقصودين بهذه التسمية. وصارت ذات دلالة مذهبية أكثر مما هي سمة قومية.
ولايوجد رابط بين ما اورده الفيروز آبادي في قاموسه المحيط بالصفحة 1350 الطبعة الثانية مؤسسة الرسالة بيروت 1987 عن كلمة (فال – فيله – فيوله) وبين كلمة الفيلية ،كما يحاول بعض الأستنباط في الدلالة بمفردات المعاجم العربية ، وهو مما لايصح تطبيقه على الألقاب والأسماء الكرد الفيلية التي تتعلق بالأصول .
بينما لم تخلص الحلقة الدراسية الخاصة بحالة اللاجنسية التي عقدت في جامعة أوكسفورد 2003 والتي بحثت موضوع الكرد الفيلية رأياً قاطعاً حول أصل التسمية ، مع تطرق البحث حينها الى جميع الأفتراضات والنظريات المطروحة حول الأسم .
مامن شك أن الانتماء إلى عشيرة أو في قبيلة أو حلف يشكل حماية للمرء في مجتمعات تحرص على تلك الروابط حتى اليوم ، ويحدد جنسيته وفق هذا الأنتماء في عرف هذا اليوم . ولهذا صار إخلاص الإنسان لقبيلته أمراً لازماً عليه أن يبذل كل ما يستطيع من أجله وأرتباطه يتجسد من خلال ممارسة قيم وأعراف وقوانين تلك القبيلة او العشيرة ، ومن بين أهم تلك الأعراف عليه أن يدافع عن قبيلته ، فالقبيلة جزء من القومية ، وتتحدد حياة المواطن بحياة وأعراف وقيم تلك القبيلة.
وتنتسب كل قبيلة إلى أصل تنتمي إليه ، ولم يذكر لنا التأريخ القديم والحديث أن الكرد الفيلية حاولوا تغيير قوميتهم ، أو أنهم مالوا لتغيير نسبهم ، والمطلع على عشائر الكرد الفيلية يتيقن إن الأتهامات التي حاولت إن تخدش تأريخ الكرد الفيلية لم تفعل فعلها الا بعد الحرب العالمية الأولى ، وبعد إن اصبحت اللعبة الدولية بين الحكومات التي انتصرت ، إن تقدم على معاهدات واتفاقيات لتغيير معالم الحدود بين البلدان ، وأذ يمتد أنتساب الكرد الفيلية الى تلك العشائر اللرية التي سكنت أقليم واسع من خوزستان وأصبهان من أعمال خوزستان ، وأن بلاد اللر بين أصبهان وخوزستان ، وتنتشر القبائل اللرية بين الأراضي العراقية والايرانية .
ولعل س . جي . أدموندز مستشار وزارة الداخلية العراقية في عهد الأنتداب البريطاني والذي انتهت مهمته في العام 1945

يؤكد حقيقة الكرد الفيلية ، حيث يذكر في كتابه (كرد وترك وعرب) ترجمة جرجيس فتح الله ، منشورات شركة دار العروبة العالمية للنشر والتوزيع – مطبعة التايمس 1971 / ص 7 مايلي :
((أن الطريق السلطانية الممتدة من كرمنشاه الى كرند يليها الخط المستقيم المنتهي ب (مندلي) ، وهو على وجه التقريب الحد الفاصل بين بلاد الكرد الاصلية وبين ذوي قرباهم (اللر واللك من ضمن الشعب الكردي – المترجم)
أولئك الكرد الذين يشاهدهم الناس يومياً في بغداد يحملون على كواهلهم أثقل الأحمال ويقومون بالأعمال التي ذكر كتاب الف ليلة وليلة أنها مهمة أسلافهم بالضبط قبل ألف ومائتين من السنين ، هم ليسوا كرداً ، انما هم من اللر الذي جاؤوا من غرب أقليم كردستان المعروف بأقليم بشتكوه .))
ولايخفى ما لدور السياسة الايرانية ضد الكرد وممارسة الفصل العنصري وتنمية روح التعصب الفارسي ، وأضعاف الوعي القومي لدى بقية القوميات ، من دور خبيث وتأثير مهم في عملية التشتيت وأنتشار الأتهامات والطعون التي كانت تنغرس في خاصرة الأمة الكردية بقصد أبعادها عن ابائها وتشتيت جموعها بقصد أضعافها والسيطرة عليها .
أثبت البروفسور جورج كامرون قيام الملك (Peli) في العام (2670(قبل الميلاد من مدينة شوش ابتداءاً .
ومن اللافت للنظر أن كتب التأريخ التي كتبتها السلطات كانت تبتعد قدر الأمكان عن البحث في تلك المناطق التي سادت بها حضارات ثم بادت ، والتي حكمها ملوك وقامت دول حتى يمكن إن تكون قد غابت عن بال المواطن غير المهتم بحقائق التأريخ .
وكنا قد لاحظنا هذا التغييب في قضية القوميات والمذاهب في العراق ، أذ لايعرف الكثير من إبناء العراق شيئاً عن الشبك أو الكاكائية أو الأيزيدية أو الصارلية مع أنهم من شرائح المجتمع العراقي ، ولهم حضور قديم فوق هذه الأرض .
كما يؤكد الباحث (والتر هينتس) في كتابه (دنيا عيلام الضائعة) أكتشاف كتبية أثرية في معبد كيريرشا يعود تأريخها الى العام 2550 قبل الميلاد ، منقوش عليها أسم الملك بيلي . وكذلك ذكر المحقق يوسف مجيد زاده في كتابه (تأريخ وتمدن إيلام) حكم الملك بيلي في عيلام . (نقلاً عن نجم سلمان الفيلي – الفيليون ص 19 الطبعة الأولى 2001) .
ويقول الدكتور أحمد سوسة في (فيضانات بغداد في التاريخ) ص 137 ، المهاجرين القدامى الذين وفدوا الى هذه المنطقة من جبال زاغروس وأواسط أيران قد أتخذوا الوادي موطناً لهم وأسسوا فيها أقدم حضارة لسكنى الإنسان جنوب العراق .
وجاء في ملحمة كلكامش :
((قال صياد رأى انكيدو لأبيه
أبتاه كان هناك رجل أتى من الجبل
قوته كانت شديدة جداً كشهاب آنو السماوي
يرعى العشب مع القطعان دوماً))
(أساطير من بلاد ما بين النهرين – ستيفن دالي – ترجمة نجوى نصر – دار بيسان 1971 ص 78 .
عليه فأن الموجة البشرية الأولى التي استوطنت وسط وجنوب العراق وعمرتهما وأنشأت فيهما القرى الزراعية الأولى التي تحول بعضها الى مدن فيما بعد قد نقلت معها من كردستان الى العراق تجارب خمسة الاف عام في فن العمارة والبناء ، أي بناء الدور والقرى وكذلك تجارب حوالي الفي سنة في ميدان الزراعة ، ونقلت الى العراق وسائل الأنتاج وعناصر حضارية أخرى ، وأنشأت فيه الحضارة قدمت من جبال كردستان .
ويقول الباحث الآثاري طه باقر في مقدمته (مقدمة في تأريخ الحضارات القديمة) بالصفحة 183 بغداد 1974 أن السومريين لم يأتوا من جهات بعيدة ، ولعله يشير الى منطقة كردستان .
وأكدت الابحاث والمصادر إن المناطق التي تبدا في الضفاف الشرقية لنهر دجلة هي موطن الكرد الفيلية منذ القدم .
وجاء في معجم البلدان لياقوت الحموي (ت 626هـ / 1229م) المجلد الخامس – دار بيروت للطباعة والنشر1988 بالصفحة 25 : مادة اللر : اللر بالضم وتشديد الراء وهو جبل من الأكراد في جبال بين أصبهان وخوزستان وتلك النواحي تعرف بهم فيقال بلاد اللر ويقال لها لرستان ، ويقال اللور ايضاً ، وجاء في مادة اللور (هكذا وردت) اللور بالضم ثم السكون ، كورة واسعة بين خوزستان وأصبهان معدودة من عمل خوزستان .
ويشير المؤرخ العراقي السيد عباس العزاوي في كتابه العراق بين احتلالين – الجزء الثاني في الصفحة 17 ، ان بلدة العمارة العراقية الحالية (ميسان) التي كانت تسكنها عشيرة من الكرد الفيلية كانت تدعى دوزداه من اللر الفيلية ، وتم تقسيم المنطقة الفيلية الى قسمين هما (بشتكوه) بمعنى خلف الجبل ، و(بيشكوه) بمعنى أمام الجبل ، حيث وقع القسم الأول (بشتكوه) في غرب الجبل ، ووقع القسم الثاني في شرق الجبل ، وفي العهد المغولي أطلق على منطقة (بشتكوه) أسم اللر الكبير ، وسميت منطقة بيشكوه بأسم اللر الصغير ، وفي العهد الصفوي أطلق على منطقتي بختياري وكهكيلوية أسم اللر الكبير ، وتبدل أسم اللر الصغير الى لرستان الفيلية ، وفي ناحية علي الشرقي التابع لقضاء علي الغربي يكثر الكرد وتقطن في القسم الشرقي منها عشيرة (كورده لي) الكردية ، وهي تقع على الضفة الشرقية لدجلة وفي ناحية الشيخ سعد التابعة لقضاء علي الغربي والمتاخمة لقضاء بدرة ، ويمكن الجزم أن العزاوي كان يشير الى الكرد الفيلية المتواجدين بكثرة في تلك المناطق .
وأشار الأصطخري (ت 341هـ / 1039 م) في مسالك الممالك طبع ليدن 1027 في التقويس الواقع بين جبل حمرين شمالا والى الكوت جنوباً ، وسلسلة جبل بشتكوه شرقاً ، وكان معظم هذا التقويس يسمى في التاريخ القديم (أشنونا) .
وذكر (لونكريك) في كتابه (أربعة قرون من تأريخ العراق الحديث) ترجمة جعفر الخياط – الطبعة الأولى - الصفحة 17 :

(اما لورستان الصغرى الممتدة على طول الحدود العراقية الواضحة في جهة زاغروس فقد بقيت للسلالة الأتابكية القديمة التابعة لملك الملوك ، (لفظة اتابك كردية الاصل وتتالف من مقطعين الاول اتا بمعنى انت ، والثاني بك بمعنى اللقب العظيم ، وتكون الكلمة انت ياصاحب اللقب العظيم) ، وكان حكمها ممتداً الى مسافة بضعة أميال في السهل الكائن في غرب تلولها ضاماً بذلك (جصان) و (بدرة) من القرى التي يكثر فيها السكان اللريون حتى الان) .
وبمرور مراحل تأريخية عديدة ، لم تتم عملية رسم الحدود الفاصلة بين الدولتين العثمانية والايرانية ، مع وجود عشائر الكرد الفيلية على جانبي خط الحدود التي رسمتها المعاهدات والبروتوكولات المنظمة لها ، ومن كان ضمن الأراضي العراقية التابعة للدولة العثمانية ، صار من رعاياها ومواطنيها ، واللافت للنظر أن أية عملية أحصائية لم تجر لحصر أعداد الكرد الفيلية من العراقيين ، ونعتقد إن الأمر يتعلق بسوء النية والقصد المبطن والمبيت ضدهم ، مع أن الأمر يتطلب أن يفرزهم التعداد السكاني الذي تم اجراءه اكثر من مرة في العراق ، وفي أزمنة مختلفة ، وهذا الأمر بالحقيقة لايخص الكرد الفيلية وحدهم ، فأن السلطات العراقية البائدة حرصت على التعتيم وعدم كشف احصائيات أعداد الشبك والأيزيدية والفيلية والكاكائية والصارلية وبقية المذاهب والديانات القديمة في العراق .
أن أصولهم العيلامية القديمة لاغبار عليها ، أذ تنتشر عشائرهم من العمارة جنوبا مروراً بالكوت ومن ثم ديالى والى كركوك حيث تلتقي ببقية العشائر الكردية الأخرى من غير الفيلية ، وتسكن في جانبي الحدود العراقية – الأيرانية ، غيرأن نهر دجلة يفصل السكان الأكراد عن بقية السكان من القوميات الأخرى ، حيث يسكن الكرد الفيلية في منطقة شرق دجلة ، بينما تسكن على الدوام بقية المكونات غرب دجلة ، ويقول الباحث والآثاري عبد الرقيب يوسف في كتابه (حدود كردستان الجنوبية تاريخيا وجغرافيا) الصادر في كردستان العام 2004 ص 224 : ((أن نهر دجلة يفصل الأراضي الكردية الواقعة في شرقها عن الأراضي التي تسكنها أكثرية غيركردية التي تقع في غربها ابتداءا من مسافة حوالي (54 كم) شمال غربي مدينة الموصل أي من البداية الجنوبية لحدود ناحية زمار التابعة لقضاء تلعفر حتى الفتحة وطول هذا المقدار من دجلة يبلغ حوالي 208 كم .
عند انتهاء هذا الحاجز الطبيعي (دجلة) يبدأ رأساً الحاجز الطبيعي الثاني وهو سلسلة جبل حمرين (جبل بارما) وقد اعتبرها الجغرافيون أطول سلسلة في العراق .
وتشكل هذه السلسلة خطاً متواصلاً في الأرتفاع وسط الأراضي السهلية متجهه نحو الجنوب الشرقي الى أن تصل بجبل بشتكوه من كردستان التابعة لأيران في شرقي مدينة (مندلي) بالقرب من موقع (كومه سنك) وفي يسار نهر كنكير حيث تتصل هناك بجبل بشتكوه ثم يتجه حمرين نحو الجنوب ويقطع الفرع الجنوبي منه (آب شو نكولا) في شرقي (بدرة) ويستمر الى أن ينته بنهر (كرخة) ، أحد توابع نهر (كارون) ، في شرقي العمارة حسب خارطة (كوردن هستد) الرقم (17) ، وكما هو مؤشر على خارطة أيران حاليا ، وتنتهي في جنوب دهلران ، فطوله حوالي (550 كم) ، أما طول حمرين من دجلة الى مندلي أي الحدود العراقية الايرانية فأكثر من (250 كم) .
أما ارتفاعه فوق سطح البحر في جنوب الفتحة ، ف (525 متر) ثم يقل أرتفاعه في منتصف المسافة بين الفتحة و(إينجانه عند الطريق العام بين كركوك وبغداد) الى (343 متر) ويزداد ارتفاعه في شرق بدرة الى (1200 قدم) ويوازي الفرع الجنوبي من حمرين سلسلة جبال بشتكوه التي ترتفع عليه لأن ارتفاعها (6000 قدم) ، ويرتفع جبل حمرين عن مستوى السهل الرسوبي العراقي العربي ب (بين 500- 800 قدم) بينما يرتفع عن السهول الكردية الواقعة عن شماله ب (400-500 قدم) ، والسبب في قلة ارتفاع حمرين هو تعرضه لعوامل التعرية التي ازاحت طبقات الصخور العليا منه سيما في الجهة الشرقية وكونت ودياناً وسلاسل ضيقة كثيرة)) . (أنظر كتاب حدود كردستان الجنوبية للباحث عبد الرقيب يوسف – مطبعة شفان – السليمانية 2004) .
وضمن دراسة قدمها الباحث الدكتور مجيد جعفر باللغة الانكليزية الى الكونفرانس الاكاديمي قضايا تتعلق بالكورد و كردستان الذي عقد في بوزنان في بولندا، 20-21 تشرين الاول 2003 و الذي نظمه قسم الدراسات العربية والاسلامية في جامعة ادم ميكيفيش و بمبادرة من رئيس القسم البروفيسور دكتور عدنان عباس ، تحت عنوان الكورد الفيلية و دورهم في الحركة التحررية الكردستانية نقتطف منها مايأتي :
((الكورد الفيلية (او الفيليون) هم كورد ، كما يدل على ذلك اسمهم ، و هم قسم لا ينفصل عن الشعب الكردي في العراق* و جزء لا يتجزأ من الامة الكردية المقسمة بين دول العراق و ايران و سوريا وتركيا. لقد اثبت الكورد الفيلية هذه الحقيقة وهذا الواقع عبر السنين و الاحداث و لحد الآن بالقول والفعل و العمل. يتكلم الكورد الفيلية لهجة فرعية تابعة للهجة اللورية التي ينطق بها الكورد في المناطق الجنوبية من كردستان، خاصة المناطق القريبة من الحدود بين العراق و ايران. الكورد الفيلية مسلمون تتبع الغالبية العظمى منهم المذهب الشيعي.
جميع الناطقين باللهجة الفيلية لا يطلق عليهم اسم الفيلية. يمكن القول بان الكورد الناطقين بهذه اللهجة و الذين يقطنون مناطق بغداد و وسط و جنوب العراق شرقي نهر الفرات يطلق عليهم اسم الكورد الفيلية. توجد تفسيرات و اجتهادات عديدة و متنوعة حول اصول و اسباب اطلاق اسم الفيلية على هؤلاء الكورد و لكن الكاتب لم يعثر على تفسير موثق و مقبول بشكل عام حول هذه المسألة.
غالبية الكورد الفيلية كانت تقطن مدينة بغداد و خاصة قبل حملات التسفير المتكررة، كانوا متركزين في حي الاكراد (وبعض الاحياء الشعبية المجاورة لها) وعند تحسن حالتهم الاقتصادية كانوا ينتقلون الى اماكن اخرى من بغداد اكثر رفاها، مثل حي

العطيفية وحي جميلة و الاحياء الممتدة على طول شارع فلسطين و غيرها، كما كان الكورد الفيلية يقطنون باعداد اقل في المدن العراقية الواقعة بين الحدود مع ايران شرقا و حتى الضفاف الشرقية لنهر الفرات غربا، من جنوب المدينة الكردستانية كركوك شمالا حتى شمال مدينة البصرة جنوبا. من بين هذه المدن المدن الكردستانية خانقين و مندلي (منلي باللهجة الفيلية) و زرباطية و السعدية و شهربان و المدن العراقية كوت و العمارة و الجصان و كوميت و شيخ سعد و النعمانية و الحي و الرفاعي و علي الغربي و علي الشرقي و غيرها. اما على الجانب الايراني من كردستان فان الكورد الفيلية (بالرغم من عدم اطلاق هذه التسمية عليهم هناك) يقطنون محافظات كرماشان و ايلام و جنوبها، و بعد التسفيرات الجماعية للكورد الفيلية من العراق في السبعينيات و الثمانينيات تقيم جالية كوردية فيلية كبيرة من اصول عراقية في طهران ايضا يطلق عليهم الايرانيون اسم عربها (اي العرب).

و كأية مسألة اخرى في دولة البعث البوليسية فان عدد الكورد الفيلية غير معروف بالدقة و ربما اعتبرتها من الامور السرية المتعلقة لأمن دولة البعث. و لكن هناك تقديرات مختلفة تضع عددهم بين مئات الآلاف و ثلاثة ملايين. الا ان الكثيرين يتكلمون عن اكثر من مليون كوردي فيلي كانوا يقطنون في بغداد قبل التسفيرات الجماعية.

الكورد الفيلية مواطنون عراقيون بالولادة ابا عن جد و قسم ضئيل منهم بالتجنس، سكنت غالبيتهم بغداد باعداد كبيرة منذ مئات السنين، وبدقة اكثر، منذ اربعة قرون و نيف. يشير البروفسور عزالدين مصطفى رسول الى ان كتاب الشرفنامه الذي يعتبر اول الاعمال المكتوبة عن تاريخ الكرد و جغرافية كردستان (الذي الفه الامير شرفخان البدليسي عام 1005 هجري المصادف لعام 1584 ميلادي، اي قبل 420 عاما) يشير الى مسألة استقرار الكورد (اللورية) الفيلية في بغداد بشكل دائم.

كما يشير الاستاذ جرجيس فتح الله الى ان الكورد الفيلية بقيادة قائدهم ذو الفقار احمد سلطان فتحوا بغداد و المدن العراقية الاخرى من شمال سامراء حتى البصرة و حكموا العراق (كما كان معروفا انذاك) لمدة ست سنوات من عام 1523 حتى عام 1529 ميلادي (صفحات من تاريخ الكورد الفيلية، مجلة روز العدد 8، نقلا عن مجلة ايلام الصادرة في غوتنبورغ في غرب السويد). و يضيف في مقالة له نشرت في مجلة روز في عددها 8 بأن اول اشارة الى الكورد الفيلية في الكتب الانكليزية تعود الى عام 1744 في كتاب جيمس فريزر المعنون تأريخ نادر شاه الصادر في لندن.. هاتان الاشارتان تؤكدان بان الكورد الفيلية قطنوا بغداد و المدن العراقية الاخرى من جنوب كركوك شمالا حتى البصرة جنوبا و من الحدود الايرانية شرقا حتى السواحل الشرقية لنهر الفرات غربا لأكثر من اربعة قرون و قبل وقوع العراق تحت الحكم الصفوي و من ثم غزوه من قبل العثمانيين.

ازداد عدد الكورد الفيلية في بغداد بعد تأسيس الدولة العراقية الحديثة بشكلها الحالي و جغرافيتها الحالية حسب اتفاقية سايكس – بيكو بين بريطانيا و فرنسا و تقسيم الشرق الاوسط بشكل اعتباطي بينهما لخدمة مصالحهما الخاصة. زيادة عدد نفوس الكورد الفيلية هذه كانت لاسباب كثيرة منها قابلية التحرك الاجتماعي و الانتقال الجغرافي و الحيوية الاقتصادية (الجرأة على أخذ المبادرة و تقبل المخاطرة الاقتصادية) و الخصوبة السكانية (ارتفاع معدلات الولادة).

عمل العديد من الكورد الفيلية في قطاعي المقاولات و تجارة الجملة و المفرد و خاصة في سوق الشورجة و في القطاع الخاص بشكل عام في بغداد وغيرها بسبب مؤهلاتهم الاقتصادية المشار اليها اعلاه و بسبب سد فرص العمل و الاستخدام امامهم خاصة في القطاع العام كما عملوا كنقالين (حمالين) في سوق الشورجة خاصة عند التجار الكورد الفيلية و عرفت عنهم الامانة و الاخلاص في العمل و القوة البدنية.

بدأ الكورد الفيلية في ارسال ابنائهم الى المدارس بشكل واسع بعد الحرب العالمية الثانية و خاصة منذ بداية النصف الثاني من القرن الماضي بعد سنوح الفرص لهم و تحسن اوضاعهم الاقتصادية. درس وتخرج و عمل الكثير منهم كأطباء و مهندسين ومعلمين و غيرهم من التكنوقراط و انشأوا مدارس خاصة بهم اشهرها المدرسة الفيلية في باب الشيخ (في منطقة جامع الشيخ عبد القادر الكيلاني).

السؤال الذي يطرح نفسه هنا هو لماذا عامل نظام البعث الكورد عموما و من بينهم الكورد الفيلية بهذه الدرجة من الحقد و القساوة؟ هنالك اسباب عديدة تلقي بمجموعها بعض الضوء و تجيب على هذا السؤال، من بينها الاسباب الآتية:

1- تأتي اصول ايديولوجية البعث عند إنشائه من الفكر النازي اثناء الحرب العالمية الثانية عندما كانت ألمانيا النازية في اوج عظمتها العسكرية وتوسعها العدواني. كما ان للستالينية تأثيراً كبيراً على صدام شخصيا حيث كانت مكتبته الخاصة مليئة بالكتب المكتوبة من قبل ستالين او من قبل اخرين عنه. فالنازية و إيديولوجيتها المبنية على عبادة الشخصية (القائد الأوحد) و الدكتاتورية والشمولية و الاستعلاء القومي و التوسع و العدوان، والستالينية الدكتاتورية و الدولة البوليسية المنغلقة و ممارستها الصارمة و العنيفة ضد الأقليات حقائق تأريخية معروفة و موثقة و تأثيراتها على نظام البعث واضحة وجلية في سياسات و ممارسات الطاغية صدام ايضا. اضافة الى هذين العاملين هناك عامل اخر اثر على النظام و قائده وهو التزامه بالتقاليد و القيم القبلية العشائرية و الريفية الاقطاعية الصارمة من الولاء الكامل و التام الى الطاعة المطلقة.

2- كون الكورد الفيلية جزءاً من الشعب الكردي في العراق و جزءاً من الامة الكردية، لذا فان اضطهاد الكورد الفيلية من قبل نظام البعث المعادي للشعب الكردي و لتطلعاته المشروعة هو امتداد او جزء من اضطهاده لهذا الشعب ككل و يعبر عن الاستعلاء القومي و العدوانية التي ترفض او تنفي القوميات الاخرى و تطلعاتها و تبغي التوسع على حسابها.

3- وصل الكورد الفيلية بجهودهم الذاتية و من بدايات متواضعة جدا الى مستويات و مراكز مرموقة و مؤثرة في قطاع التجارة الخاصة و خاصة في بغداد، مركز سلطة الدولة العراقية. بسبب الاجندة الخفية لنظام البعث المعادية للشعب

الكردي و تطلعاته المشروعة عمل ذلك النظام على تدمير المركز التجاري القوي للكورد الفيلية و تحطيم قوتهم الاقتصادية عن طريق سلب و مصادرة جميع اموالهم و ممتلكاتهم و ودائعهم و وثائقهم العراقية كجزء من اجندة النظام ضد البنية الاقتصادية للكرد و كردستان.
4- قام حزب البعث و القوميون العرب بانقلاب 8 شباط 1963 الدموي. لم يواجه الانقلابيون مقاومة جدية و على مدى ايام سوى في منطقتين في بغداد احداهما في حي الاكراد استخدمت فيها الوحدات الانقلابية الاسلحة الخفيفة و الثقيلة (الدبابات) لفرض سيطرتها على الحي ثم قامت باعتقال جميع الرجال البالغين من العمر 16 عاما حتى الشيوخ. وهذه مسألة لم ينسها البعث و قادته و لم يسامحوا الكورد الفيلية عليها.
5- قانون الجنسية العراقي العتيق و البالي الموروث كثيرا منه من العهد العثماني و المطور من قبل الاستعمار البريطاني عند إنشائه الدولة العراقية ليجعله في صالح الاقلية من المجتمع العراقي التي تعاونت معه و ضد مصالح الاغلبية. و كان الكورد الفيلية من بين اكثر العراقيين تضررا من هذا القانون.
6- كجزء من تحضيرات نظام البعث التوسعية والعدوانية في الحرب ضد ايران عمل على تحقيق ما اعتقد انه سيزيد من الفوضى و عدم الاستقرار الاجتماعي و الاعباء و الاضطرابات الاقتصادية في ذلك البلد الذي شهد لتوه تغييرات كبيرة عن طريق تسفير مئات الالاف من الكورد الفيلية و غيرهم من العراقيين اليها قبل بدء الحرب. و قد سبق للنظام ان استخدم نفس الاسلوب مع الحركة التحررية الكردستانية عام 1974 قبيل بدء حملته العسكرية الجديدة على شعب كردستان حيث دفع و ارغم الالاف من الكورد للذهاب الى المناطق المحررة لخلق مشاكل و اعباء اقتصادية و مصاعب اجتماعية ومخاطر امنية للحركة.
7- كون الكورد الفيلية من المسلمين الشيعة كان سبباً اضافيا لملاحقتهم و تسفيرهم و معاملتهم بشكل لا انساني من قبل نظام البعث الذي اتصف بالشوفينية و الطائفية و المذهبية الضيقة.))
ولهذا عالجت السلطة العراقية البائدة عبثاً حالهم ، بوسائل وطرق لاتنم عن حكمة أو عقلانية وأنسانية ، أذ أنعكست في أجراءات ترحيل عدد من القرى التي يسكنها الكرد الفيلية في مناطق الحدود الأيرانية – العراقية ، بزعم حماية تلك الحدود ومراقبتها أو احتلالها عسكريا من قبل الوحدات العسكرية ، ومحاولة تجميع الناس في قلاع أو مخافر أو مجمعات أشبه ماتكون بمعسكرات الأعتقال ، دون أن تستطيع نفيهم وتوزيعهم الى مدن الوسط والجنوب ، لمعرفتها الأكيدة بما يكنه العراقي في هذه المناطق من تقدير ومحبة وأحترام للأكراد الفيلية ، ولشعورها بمدى التلاحم والأنسجام بين جميع مكونات العراق الأجتماعية ، لذا عمدت الى أساليب أخرى سنتطرق اليها .
وكانت المنطقة التي تقع ضمن اراضي العراق المحاددة لايران والمنطقة الايرانية المحاددة للعراق تنتشر فيها العشائر الكردية من الفيلية على طول الشريط الممتد من العمارة بأتجاه الكوت مروراً بديالى ، وفي نفس الوقت كانت تلك العشائر العربية ومثلها الكرد الفيلية تسكن على جانبي خط الحدود ، مثل عشائر (الجاف و الهورماني والأركوازي والبولي والكرده ليه والمامش والمذكور والكلهورد والزروكش والسوره مري والدوسان والقره لوس وغيرهم من العشائر الكردية الفيلية والتي تتحدث بلهجة واحدة هي الفيلية – اللرية بأستثناء اختلاف مع لهجة واحدة) ، أذ تنقسم العشائر بحكم أختيارها لمناطق السكن والماء والرعي والصيد والتواجد البشري في مساحة من الأرض ، قد تكون قد وقعت بين دولتين عند رسم الحدود السياسية ، غير أن تلك المجاميع البشرية لم تكن تعرف الحدود ولا تلمس فواصل جغرافية أو طبيعية في المناطق التي تسكنها ، وهكذا أصبحت عشيرة واحدة منقسمة بين دولتين ، وكان الكرد الفيلية يستقرون في تلك المناطق قبل مجيء القبائل العربية التي انتشرت ابان الفتح الاسلامي للعراق في تلك المناطق ، والتي رحبت القبائل الفيلية بها وتشاركت معها الحياة في السراء والضراء ، ومع أن الأسلام أنتشر بين هذه العشائر بشكل سهل ودون مقاومة ، بالنظر لتقبل الكرد الفيلية الأفكار والمباديء التي جاء بها الفتح الأسلامي ، الا أن حالهم بقي كحال بقية الناس التي أسلمت بعد الفتح وأنتشرت الشريعة الأسلامية بينهم ، أذ ساندوا الدين الأسلامي وساهموا في أنتشاره بين منطقتهم ، ولهذا ساهموا مساهمة أيجابية في دعم الثورات والحركات الوطنية ضد الأنكليز انتصارا للفتاوى التي أصدرها رجال الدين ، بأعتبار أن الأنكليز كفاراً ومحتلين ينبغي التصدي لهم ومحاربتهم ، غير أن مايتشابهون به مع بقية العشائر العربية في مناطق أخرى ميلهم للألتزام بمذهب آل البيت وتمسكهم الشديد به وتقديسهم الأئمة الأطهار منهم ، الا أنهم بقوا متمسكين ببساطة أعرافهم وبلغتهم وأعتزازهم القومي بقوميتهم الكردية ، وبالأضافة الى دخولهم لعبة الصراع الديني والسياسي التي عمت الأمة ، فصاروا بحكم كونهم شيعاً من أتباع المذهب الجعفري ، وضمن دائرة التقسيم الطائفي والسياسي أعتبر الكرد الفيلية معارضين الجانب الأخر الذي يضم الحكومات والسلطات التي تعاقبت على حكم العراق ، وشدد من هذه الناحية كونهم كانوا يشكلون محطات لأستقبال القوافل القادمة من أيران والهند وأفغانستان والصين وروسيا لزيارة العتبات المقدسة .
يقول الكاتب حسن العلوي في كتابه (الشيعة والدولة القومية في العراق 1914- 1990) ص 275 الطبعة الثانية : ((في تمذهب السلطة أخرج الشيعة من حق التمثيل الكامل في السلطة ، وفي التهجير أخرج الشيعة من حق المواطنة ، وكان التبرير الرسمي لهذه العملية ، أن هؤلاء المواطنين لم يكونوا من أصول عربية بحتة ، وأن سجلاتهم في دوائر الأحوال المدنية تشير الى كونهم من التبعية الايرانية . رغم أن احداً لايجهل بأن سياسة التميز العنصري والطائفي وعمليات زج الفقراء العراقيين الى حروب التوسع التركي ، قد ألجأت العديد من الناس آنذاك في محاولة لحماية عوائلهم من الجور والأضطهاد والسوق التعسفي للقتال ، الأدعاء بأنهم من التبعية الايرانية الى الحد الذي جعل الحكومة العراقية بعد تأسيسها تناشد

سلطات طهران بالتوقف عن عمليات التجنيس .
ولم يكن هؤلاء الذين ارادوا الأفلات من التمييز الطائفي والعنصري التركي يتصورون إنهم سيقعون بعد قرن أو قرنين من الزمان ضحايا التمييز الطائفي الذي مارسته سلطة قومية ترتكز في خطابها السياسي على مفهوم إنساني يستبعد وقوعها في الوحل الفاشي .))
ولم تكن كلمة (الفيلي) مستعملة للأشارة اليهم بالنظر لماعرفوا عنه بأسم عشائر اللر ، مع أن التسمية محلية اكثر منها أعجمية ، وبالرغم من الأشارة التي يوردها بعض المؤرخين في أمتهان بعضهم مهنة تدريب الفيلية ، فأن هذا الأمر يتناقض مع واقع المنطقة الجغرافي الذي يعيشونه ، فقد أشتهرالكرد الفيلية في مناطق العراق وأيران بأمتهان الزراعة والرعي والصناعة والأعمال التجارية ، وتميزوا بقوة جسمانية أشتهروا بها في أعمال التحميل التي مارسها الكادحين من رجالهم بشرف وأمانة أتسموا بها وأشتهرالعديد منهم بهذه القدرة الجسمانية المتميزة ، وتشير بعض الدراسات أن الأسم مشتق من الملك العيلامي (بيلي) ومنها تم تحريف الكلمة الى فيلي كما ذكرنا سابقاً ، ومهما كان اصل التسمية فانها لايمكن ان تحط من قيمتهم او قدرهم او كرامتهم ، وبالعكس فان ممايزيد المرء فخرا انتسابه للكرد الفيلية ، وليس بين اهل العراق من يستعمل اللفظ للحط من قيمتهم ، بل العكس فأن العراقيين بما عرفوا عن الكرد الفيلية من خصال الأمانة والوفاء والكرم ، فقد كان لهم منزلة اجتماعية متميزة بين العشائر العراقية العربية في الوسط والجنوب ، كما اكتسبوا الأحترام والمحبة لماعرفوا به من اعتزازهم بقوميتهم ومذهبهم ، ولما تميزوا به من الأخلاص والتفاني في العمل وحفظ الأمانة ، وهم من قبائل متعددة من اللر بين العراق وايران .
ويتفق جميع المؤرخين على أن عشائر اللر من اصول كردية ، بالأضافة الى حقيقة دامغة تشير الى عدم وجود عشيرة أو قبيلة عربية أو تركمانية أو فارسية بينهم ، مما يؤكد وجهة النظر التي تؤكد على كرديتهم .

أستمرت العشائر الفيلية من الكرد تعيش في العراق على الشريط الشرقي المحادد لآيران ، وتتمازج مع العشائر العربية التي تشاركها السكن في العديد من القرى والقصبات وتنسجم مع المجتمع العربي بالنظر لظروف الأختلاط والتمازج والتزاوج والواقع الأجتماعي ، وكما أختلطت اللهجة ، وعرف كل لغة الآخر ، بالنظر للتعامل اليومي والضرورة التي يحتمها أختلاط المجتمع المتشكل من قوميات عدة ، وتغلغل الكرد الفيلية في مجتمعات المدن العربية الكبيرة وصاروا من ابنائها المتميزين ، وبقيت مكانتهم محفورة في ضمائر الناس بالنظر لما جبلت عليه اخلاقهم من نوازع الاندفاع نحو الخير في تشكيل الجمعيات الخيرية ، وبناء المدارس ومساعدة المحتاجين لأحساسهم بالظلم الذي وقع عليهم ، وميلهم نحو التميز في المجالات التي حرموا منها ، وأثبت الكرد الفيلية أنهم من المجموعات الفاعلة والنشطة أجتماعياً وأقتصادياً وسياسياً في حركة المجتمع العراقي ، وأحتلوا المكانة المتميزة لهم في أقتصاد السوق العراقية وخصوصاً بعد تهجير اليهود العراقيين ومصادرة أموالهم وأرباك الأقتصاد والسوق العراقية ، وما احدثه تهجيرهم من فراغ اقتصادي ومكانتهم المهمة في عمليات الأستيراد والتصدير أستطاع الكرد الفيلية اشغالها بجدارة ، واثبتوا قدرتهم على المساهمة في استعادة التجارة العراقية مكانتها بالنظر لما تميزوا به من خصال الثقة والأمانة والأخلاص في اعمالهم وعلاقاتهم التجارية والقانونية ، غير أنه وبنفس الوقت ميزهم عن غيرهم أنتشار الفقر بين شرائح كبيرة منهم ، فقد كانت الطبقة الواسعة منهم من أبناء الكادحين أو من المزارعين أو العمال الحرفيين الفقراء التي تعج بهم المدن والقصبات العراقية ، والتي احتفظت لهم دوماً بالأحترام والمحبة لما لمسته منهم من تفاني وأخلاص وأمانة في العلاقات الإنسانية وفي العمل التجاري ، وكان أغلبهم من المتمسكين بالشعائر الأسلامية بالأضافة الى ما عرف عنهم شدة تمسكهم بالمذهب الجعفري ومحبة آل البيت أسوة بالمجتمع الذي تعايشوا معه وأنصهروا ضمن شرائحه ، مما أغاض السلطات التي تعاقبت على حكم العراق منذ ظهور الدولة العثمانية ومروراً بالحكم الوطني الملكي ومن ثم الجمهوريات الأنقلابية التي تعاقبت على حكم العراق ، بالنظر للنهج الطائفي والشوفيني الذي كانت تحرص على التمسك به وتطبيقة على العراقيين .
غير أن مالفت نظر السلطات الى خطورتهم في وقفتهم الشهيرة لمقاومة السلطة الفاشية التي قادت الأنقلاب الشباطي في العام 1963 سيء الذكر ، والذي لقي مقاومة صلبة من الأكراد الفيلية بالرغم من كونهم لاعلاقة لهم بسلطة عبد الكريم قاسم ، ولم يكنوا يشكلون طرفاً في التناحر السياسي القائم في العراق ، الا انهم وبحكم سجيتهم وأنتصارهم الى الحق ومعاداتهم الباطل الذي ذبحهم دوماً ، كانت لهم تلك الوقفات الوطنية والسياسية المناهضة للحكام الطغاة ، وأزاء هذا الوقوف بوجه الأنقلابيين تمت مواجهة الأكراد الفيلية مواجهة قاسية وتم التنكيل برجالهم ونسائهم ، وتم أعدام البعض منهم وأودعت أعداد كبيرة منهم في السجون .
ولعل المنصف من كتاب التأريخ العراقي الحديث والمؤرخين من يتذكر ملحمة (عكد الأكراد) ، والذي سطرت فيه جماهير الكرد الفيلية ملحمة أنسانية وشعبية رائعة ، في التضحيات والمقاومة والتمسك برفض السلطة الفاشية التي حلت بأنقلاب شباط 1963 ، ومقاومتها تلك المقاومة الباسلة حيث قدموا العديد من شبابهم قرابين للدفاع عن حكم عبد الكريم قاسم .
وأكتشفت السلطات العراقية أن الأكراد الفيلية كانوا من العناصر التي تشكل عمود من أعمدة الحركة الوطنية في العراق ، بل لعلها من بين أهم روافد هذه الحركة ، وعمودها الفقري في تغذيتها بالقيادات وبالشهداء وبالعناصر الفاعلة فيها ، بالنظر ليس لمساهمتهم في تلك الحركات ، وأنما لفاعلية أنتشارهم وسط الأحزاب العراقية والحياة العراقية المتطلعة نحو أفق المستقبل الديمقراطي وحل جميع مشاكل القوميات .

وضمن هذا الأصطفاف والموقف الوطني أتخذت السلطات موقفها المضاد والسلبي من الكرد الفيلية ، ووفق منهج الكرد الفيلية الأنساني ظهر الموقف البشع والمعادي لحقوق الأنسان ولقيم اهل العراق ، أظهرته السلطات البائدة ولم يكن يعبر بأي حال من الأحوال عن موقف حركة سياسية وطنية أو قومية من القوميات أو مذهب أخر .

ويخطيء بعض ممن يتصور أن السلطات العراقية بدأت حملاتها الشوفينية المضاعفة ضد الأكراد الفيلية بعد وقفتهم للدفاع عن الجمهورية والنظام الوطني بقيادة الزعيم عبد الكريم قاسم ، أو بعد واقعة الجامعة المستنصرية في بغداد عام 1980 ، بل أن الحملة بدأت بشكل سري وخفي في اول أيام سلطة العهد الملكي حين تم التنسيق بين السلطتين الأيرانية والعراقية على أضطهاد الكرد الفيلية ، أذ كانت ايران تفصل في التعامل بين أكراد الشمال وأكراد اللر الفيلية ، في حين بقي العراق يتبع سياسة دقيقة في أيجاد شروخ أو حدود في التعامل بين أكراد شمال العراق (كردستان العراق) ، وبين الفيلية الذين حرمهم من تبوء الوظائف المهمة في الدولة أو تطوعهم كضباط في الجيش أو الشرطة ، بأستثناء أعداد قليلة استطاعت الأفلات من تحكم السلطة التي ارادت عدم تمكينهم تبوء تلك المراكز ، أو تمثيلهم في المجالس النيابية ، أو النظر اليهم نظرة مساواة حقيقية في الدستور العراقي ، وكما في محاولات عزلهم عن اخوتهم الأكراد في بقية المناطق ، ولم يكن الأمر بهذه الصورة لو لم يجد له الأرضية والقاعدة التي يؤسس عليها من خلال العقليات الحاكمة التي انسجمت مع تلك المشاريع الطائفية .
توجهت السلطة الملكية أول الأمر بانكار كردية الفيلية واعتبارها أقلية قليلة الاهمية ، ثم مالت حين لم تجد لطرحها القاعدة المنطقية لتقبل الفكرة ن ثم جهدت الى ابراز أفكار ومشاريع يمكن إن تفصل أو تضع الشروخ بين ابناء هذه الأمة ، وأن تسعى لطرح البند الثاني من المشروع الطائفي في غمز وطنية وأنتساب الكرد الفيلية ، ولكونها تعتبرهم من أبناء التبعيات الأجنبية ، دابت للتركيز على اعمال الطبقة الدنيا منهم ، حيث اشاعت انهم خلقوا لاعمال الخدمة الثقيلة والتحميل ، وصرفت انظار العالم عن الابداع والامكانيات والمواهب التي يتمتع بها مجتمع الكرد الفيلية ، بالاضافة الى قدرة هذا المجتمع بالرغم من الظروف القاسية والصعبة ان يلد رجال ضمن المجتمع العراقي ومن شتى التخصصات يشار اليهم بالبنان ، وقدموا للمستقبل العراقي ما يشار له بالأنصاف والتقدير ، فقد قدم الكرد الفيلية أسماء ناصعة ومشهود لها بالعلمية والرفعة والثقافة وفي مجالات عدة ، بأعتبارهم مساهمين حقيقيين في مستقبل العراق ، وقد نعجز ولانجد مجالا لتعداد الأسماء الكردية الفيلية التي سجلت اسمها بزهو في التاريخ العراقي الحديث في جميع الميادين .
وما زاد النقمة عليهم مبادرتهم للانخراط كمقاتلين في صفوف الثورة الكردية المسلحة ، دفع السلطات الملكية الى حرمان العديد منهم من شهادة الجنسية العراقية التي كانت تشكل الحجة والتبرير التي تتعكز السلطات عليها في محاربة العراقيين وتصنيف مواطنتهم الى درجات ، فأعتبرت بعض منهم من التبعية الايرانية ، ثم أقدمت على تسفير هذا البعض تحت مزاعم التبعية ، وكانت قمة المأساة أن الكردي الفيلي الذي يتم تسفيره بأعتباره أجنبياً ومن التبعية الأيرانية الى إيران ، أن يتم أعتباره في أيران كردياً عراقياً وأجنبياً عن الأيرانيين ، فيقع وسط محنة أنسانية لاحل لها ولم تلتفت لها الأمم المتحدة ولاأعارها العالم المتمدن الأهتمام والحل الذي يليق بأنسانيتهم .
وأشتدت الحملة عليهم بعد مجيء الحكم البعثي الثاني في العام 1968 ، أذ بدأت تلك الحملة تشتد بشكل سافر في العام 1970 ، وتطور التسفير ليشمل الشباب منهم حيث تم سلخهم عن عوائلهم وحجزهم في أماكن ومواقف سرية وبعيدة عن المدن والأنظار ، ومن ثم يصار الى دفنهم وهم أحياء أو اعدامهم دون ذنب أو جريرة ارتكبوها ، وتم اخضاع العديد منهم الى التجارب الكيمياوية حيث مات اكثرهم تحت سمومها وتأثيرها ، ومن ثم طورت السلطة الصدامية عملها المرعب بحق الكرد الفيلية ، فقامت بتشتيت الأطفال وفصلهم عن الأمهات ، والرجال عن النساء ، والشيوخ عن أولادهم ، زيادة في الأمعان بأيذائهم والتنكيل بهم ، ثم عمدت الى تعذيب الشباب منهم ، وزجهم في السجون العراقية المعروفة ، والأيعاز للمحاكم الصورية الأستثنائية بأصدار قرارات الأحكام بالأعدام بحقهم ، وتنفيذ هذه الأحكام تحت مرأى وبصر العالم دون أي مسوغ قانوني أو تهمة تصل بالعقوبة لحد الأعدام .
يقول الشاعروالمناضل العراقي الراحل المبدع زاهد محمد في استقراء للمستقبل العراقي وهو يتلو أبيات قصيدته يتحدث بها لشاعر العرب الأكبر الراحل الكبير محمد مهدي الجواهري :
لله والتأريخ أي بلية دهت (العراق) وأي ليل أسود
أشكو أليك وأنت مثلي عارف أن الدجى ما طال ليس بسرمد
وبأن شمس الحق دائمة السرى حتى يحين طلوعها في الموعد
فلئن بدا حكم الطغاة مخلداً فالويل من يوم سيطلع في غد

وبقي الكرد الفيلية بالرغم مما لحقهم من ظلم وحيف ومحاربة غير متكافئة من سلطة تملك كل شيء في الوقت الذي لايملك الكرد الفيلية سوى ضمائرهم ومحبتهم للعراق وأعتزازهم بقوميتهم الكردية ، بقي الكرد الفيلية يناضلون ويقارعون السلطة البعثية بأصرار ، ويساهمون مع كل الحركات السياسية بقدرة فائقة وجهد كبير من أجل أسقاط السلطة الدكتاتورية التي تحققت بفضل الله تعالى .
وكتب الفقيد الدكتور علي بابا خان تحت عنوان (من الضرير هذا المهجر أم نظام صدام؟) يقول فيه :

((ماكان في إعتقادي عندما قمت بالدراسات الميدانية حول المهجرين العراقيين الذين هجروا الى الجمهورية الأسلامية الآيرانية في زيارتي عام 1980 ، أن أراه مع المهجرين ، لالكونه أكثر عراقية من الاخرين ، بل لأنه بصير منذ نعومة أظفاره ، فلم ير الناس ولامنطقة حي الأكراد الذي ولد فيه ، ولم يشاهد صور الرؤساء الذين تعاقبوا على حكم العراق ، ولكنه عاش ولمس وعانى ما أقترفته حكومة صدام بحقه وبحق الالاف من غيره دون وازع من ضمير ... ألقته لجاوزه في العراء مع الآخرين ، وطلبت منه التوجه إلى إيران تحت تهديد السلاح بعدم العودة ، دليله في هذه المسيرة الشاقة كان أيادي إخوته في المصير يقودونه باتجاه بلد وأرض لم يألفها ولاكان في تصوره أن تطاله يد الأجرام وهو المحروم من نعمة البصر أصبح ألان محروماً من العطف والمستقر ، يعيش تحت الخيام ... وعندما رأيته قلت له مازحاً : أنت خطر على صدام ونظامه لأنك إيراني .. أجابني ساخراً : هل حي الأكراد وباب الشيخ و.. و .. التي ولدت وعشت فيها هي مناطق إيرانية ؟ فإذا كانت كذلك لماذا لم تهجر معي ؟ لقد كنت من أبرز وجوهها المعروفين ، مافائدة هذه المناطق دوني !!سأسافر إلى باكستان من هنا .. وعندما سكت تساءلت مع نفسي ماهي جريمة هذا البصير وخطورته على أعظم رابع جيش في العالم كما صورته ووصفته وسائل الأعلام .. وهل تسمح مواثيق حقوق الإنسان والقيم العظيمة لديننا الإسلامي بإذلال الكفيف والمقعد والمسن والرضيع ؟ أي نظام ورجال في العراق ؟ أية شفقة ترجى من أناس باعوا واشتروا ممتلكات هؤلاء بأثمان بخسة فأمثال هؤلاء سيذلهم الله في الحياة الدنيا والآخرة وسنراهم تحترق بطونهم ويبيعون ما اشتروه ظلماً بأثمان لاتسد لهم سوى رمقاً قصيراً فأن الله لايخلف الميعاد .)) (عن العدد الأول من نداء الكرد – شباط 2001) .

ويقول السيد كريم ولي الفيلي وهو من أبناء الكرد الفيلية مجسداً معاناته الإنسانية في العدد الخامس من صحيفة نداء الكرد الصادرة بتاريخ شباط 2002 : ((هل سمع أحدكم أن على البسيطة شيء أو كائن ليس له أسم أو هوية وأنتماء وأصل وفصل ؟ نعم انه أنا الذي سلبت منه نعمة الأنتماء والهوية ، ولم أكن أنافس أحد عليها ، أو اتجنى لأنتزاعها من أحد ، ولم أطمع وأطالب أكثر منها ولم انلها في هذه الدنيا المتناقضة .

كنت أنتمي لبلد طار أسمه في الآفاق وبزغت على ضفاف مياهه الدافئة المباركة أولى أشعة الفكر البشري ، لقد كنت خيطاً من نسيجة الزاهي بألوان الطيف ، أنتفخ زهواً وفخراً بذلك العراق ، محتضن الأعراق ، وعلى حين غرة أنتزعني وعرقي من تربته ولم أعد أملك منه سوى أحساس الأنتماء الذي يتأجج داخلي ولم تشفع لي عذاباتي .))

وحالة استلاب الوطن التي تجسدها بساطة كلمات موجوعة صادرة بحرقة من أنسان لم يزل متعلقاً بأهداب الوطن متمسكاً بألوان طيفه ممتزجاً بخيوط نسيجه الزاهية رغم كل أطنان الظلم الذي تراكم فوق رؤوس أهله ، لاطمع لديه ويختزل حلمه في رائحة التراب العراقي وعروقه النابتة في روحه .

ابلى أبناء الكرد الفيلية البلاء الحسن وأظهروا المواقف الشجاعة في جميع الحركات السياسية الوطنية المسلحة ، حيث كانوا أنصاراً مع الشيوعيين وبيش مركة مع الأحزاب الكردية ، ومقاتلين مع الأحزاب الأسلامية لمقاتلة الطاغية وقواته الغاشمة ، وشكلوا التجمعات والجمعيات وساهموا في المؤتمرات وجاهدوا بكل ما تستطيعه ارواحهم انتصاراً للعراق .

وبعد أن سقط الطاغية حري بالعراقيين أن يستذكروا هذه الشريحة الفاعلة والمؤثرة في تاريخ وحياة شعبنا العراقي ، وأن نستذكر معها وقفتها التاريخية ضد الظلم والسلطات القمعية ، وجهادها المتواصل وعطاءها العراقي ، وأن نستذكر معها ماقدمته من شخصيات بارزة وأسماء عبقة تشع وطنية في تاريخ العراق السياسي والثقافي ، وأن نستذكر بأجلال قوافل الشهداء ، وما ساهمت به من مساهمة أيجابية في إرساء دعائم الاقتصاد الوطني ، وحري بنا أن نسجل هذا لها بفخر وأعتزاز وأن نذكر الأجيال القادمة بما عانته الأم والأخت والبنت الكردية الفيلية التي تحملت الظلم ثلاث مرات مضاعفة عما تحمله غيرهم .

وكان الكرد الفيلية من أشد المساهمين والفاعلين في المعارضة العراقية لسلطة صدام ، ومن المطالبين دوماً بأقامة النظام الديمقراطي والفيدرالي والغاء مفهوم التبعية وتنظيفه من أدران الماضي ، وتثبيت الولاء الموحد للوطن ، بالأضافة الى سعيهم الحثيث للمطالبة بتفعيل القوانين الدولية والأتفاقيات التي تحمي الإنسان من تعسف السلطات ، ووضعوا اياديهم بيد قادة المعارضة العراقية قبل سقوط صدام ، كما كانت المعارضة العراقية قد اصدرت ضمن بيانها السياسي المؤرخ في 14-15 كانون الأول 2002 توصيات من بينها التوصية التاسعة والتي تنص على ادانة التهجير القسري والتطهير العرقي واستخدام الاسلحة الكيمياوية وتغيير الهوية القومية وما جرى من تغيير في الواقع القومي لمناطق كركوك ومخمور وسنحار والشيخان وزمار ومندلي وغيرها ، ويدعو المؤتمر الى ازالة آثارها وذلك عبر الاجراءات التالية :

- عودة المهجرين الى ديارهم وغعادة ممتلكاتهم اليهم وتعويضهم عما لحق بهم من خسائر .
- أعادة الوافدين الذين جلبتهم السلطة لأسكانهم في المناطق المشار اليها اعلاه الى أماكنهم السابقة .
- عودة الكرد الفيليين وجميع العراقيين المهجرين بذريعة أصولهم الآيرانية الى خارج البلاد بغض النظر عن أصولهم والذين جردتهم السلطة بدون وجه حق عن مواطنتهم العراقية الى العراق ، وضمان تمتعهم بجنسيتهم العراقية وإعادة ممتلكلتهم اليهم وتعويضهم عن الخسائر التي لحقت بهم والكشف عن مصير المعتقلين الفيليين منذ نيسان 1980 .
- إلغاء جميع الأجراءات الأدارية التي قام بها النظام منذ سنة 1968 والتي استهدفت تغيير الواقع الديموغرافي في كردستان العراق .

الفصل الثاني
المسؤولية القانونية في قضية الكرد الفيلية

تقوم المسؤولية القانونية في كل فعل أستنادا لتحقق الأرادة والأدراك في أرتكاب الفعل الجرمي ، والمسؤولية القانونية التي ترتبت على نظام صدام تتجسد ضمن أفعال جرائم إبادة الجنس البشري ، والجرائم ضد الإنسانية ، بالإضافة إلى الانتهاك الصارخ والعملي لقرارات الأمم المتحدة والإعلان العالمي لحقوق الإنسان ، وتتحقق المسؤولية الجنائية في توفر أسبابها القانونية بارتكاب الأفعال التي تدخل في باب جرائم الإبادة الجماعية ، والجرائم ضد الإنسانية بتصميم وأدراك لما تتسم به من فداحة الفعل الجنائي والإرادة الآثمة ، وبالإضافة إلى إن السلطة الصدامية توقعت النتائج الإجرامية المترتبة على أفعالها ، لابل أنها خططت لهذه الأفعال ، وعلى هذا الأساس فأن توفر قصدها الجنائي هو مظهر من مظاهر الركن المعنوي في الجريمة ، كما يتوفر سبب قائم وملموس بالأضافة الى توافر الأدراك وحرية الأرادة في أرتكاب تلك الجرائم بحق الكرد الفيلية بتصميم وتخطيط عمدي ، وأن ما تم ارتكابه بحق شريحة الكرد الفيلية لم يكن منطبقاً مع المزاعم التي روجتها السلطة في حينها ، فالزعم بتسفير الأجانب من المقيمين في العراق لاينسجم مع حقيقة عمليات الأعدام المنظم ولا التجارب الكيمياوية التي أجريت على أجساد شباب الكرد الفيلية ، ولاعلى دفع المجاميع البشرية وسط حقوق الألغام ، ولافي عمليات سرقة محتويات البيوت المادية ، ولا ايضا في استلاب المستمسكات العراقية الأصلية منهم ، ولافي تهجيرهم في أماكن غير آهلة بالسكان وسط صحراء السلمان تحت ظروف لايتحملها الشيوخ والنساء والأطفال ، فأن هذا الأمر يتعارض ويتناقض مع مزاعم السلطة وتبريرها ، فالنية كانت قد تجسدت في أنصراف ارادة الجناة في السلطة البائدة الى ارتكاب تلك الجرائم المتنوعة والمتعددة الصور بحق الكرد الفيلية ، وممارسة تلك الأساليب في ارتكاب الجرائم المتعددة بحق المواطنين العراقيين من أبناء الكرد الفيلية يجسد انطباق القصد الجنائي ودلالته الأجرامية من علم وأرادة تحيط الجرائم بالسلوك الأجرامي وبالنتيجة الحاصلة بالقصد المحدد ، يجسد اختيار السلطة للسلوك الأجرامي في التعامل مع معارضيها ، كما أنها سلكت طرقاً متعددة ومختلفة تثبت أنها كانت مصممة ومصُرة على ارتكاب تلك الجرائم ، وتنوعت تلك الأفعال بين الأبعاد والنفي ، وبين الحجز والإخفاء ، وبين التعريض للتعذيب الجسدي والنفسي والموت تحت التعذيب الجسدي أو في حملات الإعدام ، وبين مصادرة الأموال وسلب المستمسكات الرسمية والحجج والسندات والأموال ، مما يؤكد أن تكون بالضرورة تلك الأفعال قد صدرت من مجموعة المتسلطين على السلطة وبأرادتهم المنفردة ، والتي وظفوا لها إمكانيات السلطة بكل امكانياتها ومؤسساتها الأمنية لارتكاب تلك الجرائم ، ولما كانت السلطة في العهد الصدامي البائد مكلفة بالحفاظ على حياة الناس وتلزم نفسها في الحال الاعتيادي أن تقم بتطبيق النصوص الدستورية بأمانة وبتجرد ، وباعتبارها تتشكل من أشخاص يملكون جزء من الوعي والمسؤولية ، ما يكفي لأن تقع على عاتقهم المسؤولية القانونية عند حدوث أي ضرر أو خلل في حياة الناس ، وتتحقق شروط المسؤولية في شرطي الإدراك والإرادة التي يمكن تلمسها في قدرة الإنسان على فهم فحوى

الأفعال الصادرة عنه ، ونتائج أفعاله وتحمل نتائجها ، وقبل أن ندخل في تبسيط المعاني القانونية لتلك المسؤولية ونبحث في القضايا القانونية التي تخص محنة الكرد الفيلية ، حري بنا أن نستذكر المقررات التي تداولتها أحزاب المعارضة العراقية ، ومواقفها تجاه قضية الكرد الفيلية قبل سقوط سلطة صدام ، مما يستوجب منها في خضم الصراع وتثبيت دعائم السلطة ، أن تلتفت إلى ماكانت تدعو اليه وتذكره في بياناتها وبرامجها السياسية ، بصدد رفع الضيم والحيف عنهم ، وأن تخفف عنهم الضغوط التي وضعتها سلطة صدام فوق كاهلهم ، لتعينهم على الأقل بالشعور بإلغاء وكنس القرارات الظالمة والتعسفية التي انتهكت انسانيتهم وحقهم في المواطنة ، طيلة الزمن الصدامي البغيض وماقبله من قرارات لاأنسانية وتعسفية ، وحتى يمكن إن يشعروا بأمان وثقة من أن السلطة الجديدة ستهتم الاهتمام الكافي في معالجة ملفاتهم وقضاياهم ، ودراسة ابسط السبل والأساليب السريعة للتوصل إلى الحصول على حقوقهم المسلوبة ، وعلى الأقل إن يتم اكتمال التحقيق القضائي بشكل متكامل في ملف الكرد الفيلية لأحالته إلى المحكمة الجنائية العراقية في الزمن القريب ن فليس من المعقول إن تمضي اربع سنوات على سقوط الطاغية ولم يزل الكرد الفيلية بأنتظار من يعيد لهم حقوقهم وأعتبارهم .
أن الجريمة المرتكبة بحق الكرد الفيلية تعتبر من أخطر الجرائم ضد الإنسانية ، والتي تعني ارتكاب المسئولين في السلطة العراقية البائدة جرائم القتل العمد والإبادة البشرية بكل الطرق والأساليب ، والتسبب عمداً بإهلاك مجموعة قومية أو أثنية أو عرقية من البشر بصفتها هذه إهلاكاً كلياً أو جزئياً ، وقد جسد الدكتاتور العراقي البائد صدام حسين هذا السلوك عملياً من خلال الأوامر الصادرة والتعليمات والقرارات التي أصدرها مجلس قيادة الثورة المنحل المتمثل بشخص الدكتاتور ، بالإضافة إلى عمليات تهجير وإبعاد السكان ونقلهم قسرياً إلى أماكن نائية ، وتنفيذ الحجز والسجن والحرمان من الحرية البدنية دون مشروعية وإسقاط الجنسية والتجريد من المستمسكات ، وبما يخالف القواعد الأساسية للقانون الدولي ، بالإضافة إلى عمليات التعذيب النفسي والجسدي والاغتصاب الجنسي ، والاضطهاد لأسباب سياسية أو عرقية أو قومية أو أثنية أو دينية لايجيزها القانون الدولي بأي شكل من الأشكال ، والإخفاء ألقسري للأشخاص وجميع الأفعال غير الإنسانية ذات الطابع المماثل التي تتسبب عمداً في معاناة شديدة أو أذى خطير يلحق بالجسم أو بالصحة العقلية أو البدنية .
إن معاهدة معاقبة مرتكبي جرائم الابادة الجماعية التي صدرت في 9 ديسمبر 1948، والتي دخلت حيز التنفيذ ، شملت بحمايتها الجماعات الوطنية والعرقية والدينية ، وما سمي بعمليات التطهير التي استهدفت هذه الجماعات . وتشمل العقوبة كل من المخططين والمنفذين لتلك السياسة ، وتتحقق مسؤوليتهم وفق المعايير القانونية التي ذكرناها .

وحيث أن الدكتاتور العراقي كان الموجه الأساس والرئيس في إصدار التعليمات والأوامر التي يتم ارتكاب كل تلك الجرائم بحق الكرد الفيلية ، وكونه يدرك أعماله ويستطيع إن يعرف أو يتوقع النتائج ، مما يجعله في دائرة المسائلة القانونية عن الجرائم التي تم ارتكابها بأمره ومعه كل الأدوات التي ساهمت واشتركت في تلك الجرائم .
وإذا كان حكما قضائيا باتا تم تنفيذه بأعدام الطاغية المتهم الرئيس في قضية الكرد الفيلية ، فأن الدعوى الجزائية تنقضي عنه باعدامه وتوقف الاجراءات القانونية بحقه وقفا نهائيا استنادا لاحكام المادة 300 من قانون اصول المحاكمات الجزائية ، وحيث إن تنفيذ الاحكام الصادرة من المحكمة الجنائية العراقية يكون بمقتضى احكام قانون اصول المحاكمات الجزائية رقم 23 لسنة 1971 ، وفقا لأحكام القاعدة 61 من قواعد الأجراءات وجمع الأدلة الخاصة بالمحكمة ن فيصار الى تطبيق النص الوارد في الأصول على المدان صدام في قضية الدجيل ، وايقاف الأجراءات القانونية بحقه وفق الأصول في قضية الدجيل ن غير أن الأمر لايمنع من الأستمرار بمحاكمة المتهمين الاخرين في القضية .
ووفقا لأحكام القاعدة 32 من قواعد المحكمة الخاصة بتعدد الجرائم ، فانه اذا نسب الى متهم جرائم متعددة فتتخذ بحقه الأجراءات وفقا للمادة 132 من قانون اصول المحكمات الجزائية ، وفي حال اتهام المتهم باكثر من جريمة جاز احالته بقضية واحدة على المحكمة الجنائية العراقية العليا بشرط إن تكون تلك الجرائم معاقبا عليها بمادة واحدة ومن قانون واحد .
ومما يوجب ليس فقط فرض العقاب المتناسب مع حجم الجرائم ، وأنما نشر الجرائم المرتكبة وفضح أساليبها ، وتوضيح ما تعرضت له الإنسانية من أفعال صدرت من جناة مسئولين مسؤولية كاملة عن الإرادة الآثمة التي صدرت عنهم ، ووظفوا كل إمكانيات السلطة لتنفيذ جناياتهم ، وهذه المسؤولية لايمكن تحميلها بأي شكل من الأشكال للشخصية المعنوية للدولة ، باعتبارها شخصية حكمية أو افتراضية ، لأن الفعل صادر من شخص الطاغية ومعاونيه وأعوانه ولا وجود لفعل مادي صادر من الشخص الاعتباري ، بدليل إن تلك الأفعال كانت وفق رغبة الحاكم خارج سياق ونطاق الشرعية والأعراف وسنثبت ذلك بالأدلة القانونية .

تنطبق أركان جريمة الإبادة الجماعية على الأعداد التي تم قتلها من أبناء الكرد الفيلية ، وأهلاك مجاميعهم بطرق مختلفة ، وإخضاعهم إلى ظروف وأحوال معيشية من شأنها إهلاكهم فعلياً كلياً أو جزئياً ، فقد تم تعذيب وقتل أعداد من الكرد الفيلية دون وجود قضايا تحقيقية ، كما تم أخفاء جثثهم ولم يتم الكشف عن مصيرهم ، بالرغم من تسفير عوائلهم إلى خارج العراق .
و يمكن إن توصف الجرائم المرتكبة من قبل الدكتاتور البائد صدام بحق الكرد الفيلية من جرائم القانون العام المرتكبة بقصد الإخلال بالنظام الاجتماعي ومصالح العراقيين ، وهذه الجرائم عمدية توفر فيها القصد الجنائي ، حيث تعمد الجناة ارتكابها وتحمل نتائجها .

أن هذه الجرائم تستمد صفتها من القانون الدولي ومن القواعد والأعراف الدولية بالإضافة إلى ما نصت عليه الاتفاقيات الدولية والعهود ولائحة حقوق الإنسان ، وما نصت عليه أخيراً نصوص قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا ، مما يستوجب بالضرورة محاكمة صدام المتهم الأول بارتكاب هذه الجرائم والتي تعتبر على درجة عالية من الخطورة الإجرامية ، وأن أدلة الإثبات والأسانيد القانونية المتوفرة في هذه القضية كافية لأحالته وأدانته ، وإصدار الحكم العادل بحقه وبحق من كان يمارس ارتكاب الجريمة معه ، بالإضافة إلى تعويض الضحايا وورثتهم التعويضات المتناسبة مع فداحة الضرر مادياً ومعنوياً ، ونشر تلك المآسي علناً لأسماع وأنظار العالم حتى يمكن إن تستذكر البشرية تلك الصفحات المروعة من الانتهاكات الإنسانية بحق الحياة البشرية والاستخفاف بها من قبل الطغاة والحكام المستبدين وأعوانهم .
وما ارتكبته سلطة صدام بحق الكرد الفيلية يعد من الجرائم المركبة والمستمرة وعدوان سافر ضد مكونات الشعب العراقي واستقراره وانتهاكا لنصوص الدستور والقوانين العراقية ، بالإضافة إلى قيام السلطة البائدة بإعدام العديد من شباب الكرد الفيلية عن طريق إخضاعهم للتجارب الكيمياوية ، وبالتالي أخفاء جثثهم وقبورهم مما زاد من معاناة أهاليهم وعوائلهم ، بالإضافة إلى جريمة احتجاز العوائل الكردية الفيلية سنوات طوال وأبعادهم في مناطق الصحراء النائية ، أو في المواقف والمعتقلات دون أي قرار حكم قضائي أو قانوني ، وكل هذه الجرائم تدخل تحت ولاية المحكمة الجنائية العراقية والتي يمتد اختصاصها للنظر في تلك الجرائم حصراً للفترة من 1968/7/17 ولغاية 01-05-2003 ، ووفق هذا فأن الجرائم التي ارتكبتها السلطة الصدامية بحق الكرد الفيلية تكون من اختصاص هذه المحكمة العراقية حصراً وفقاً لاختصاصها الزماني والمكاني ، باعتبارها داخلة ضمن الاختصاص المكاني والزماني ، بالإضافة إلى كونها من الجرائم الوطنية المرتكبة بحق الشعب العراقي .
و تقوم هذه المحكمة بالإضافة إلى تطبيق قانون العقوبات البغدادي الملغي ، فأنها تطبق إحكام قانون العقوبات النافذ ، كما تقم بتطبيق قانون العقوبات العسكري رقم 13 لسنة 1940 وأصول المحاكمات العسكرية رقم 44 لسنة 1941 ، وكما لها أن تستعين في إحكام المحاكم الجنائية الدولية عند تفسيرها لأحكام جرائم الإبادة الجماعية والجرائم ضد الإنسانية وجرائم الحرب ، وتسري إحكام قانون العقوبات بما لايتعارض وأحكام قانون المحكمة النافذ ، والالتزامات الدولية المتعلقة بالجرائم الداخلة في ولاية المحكمة عند تطبيق الأحكام الخاصة بالإعفاء من المسؤولية الجنائية ، ولا تخضع الجرائم التي تشمل اختصاص المحكمة بالتقادم المسقط للدعوى الجزائية والعقوبة والذي تميز به القانون الجنائي العراقي .
بالإضافة إلى توفر أركان المسؤولية الجنائية الشخصية ، والتي يعتبر بموجبها الشخص الذي يرتكب الجريمة بصفته الشخصية عرضة للعقاب ، أذا ارتكبها بصفته الشخصية أو بالاشتراك أو بواسطة شخص أخر ، بغض النظر عما أذا كان هذا الشخص مسئولا أم لا ، وإذا كان قد أعطى الأوامر بارتكاب تلك الجرائم فشرع فيها وتمت بناء على ذلك الأمر ، أو حث على ارتكابها أو قدم أية إغراءات في سبيل إتمامها ، وإذا كان قدم العون أو المساعدة بأي شكل أخر لغرض تيسير ارتكاب الجريمة أو توفير وسائل ارتكابها أو الشروع في ارتكابها ، وإذا ساهم في تعزيز النشاط ألأجرامي ، ولايمكن للمتهم في مثل هذه الجرائم التعكز على بعض النصوص التي يحاول الجناة والمتهمين بمثل هذه الجرائم وضعها كساتر لصد الأحكام ونفي ارتكاب الجريمة ، فقد نص القانون على إن لاتعد الصفة الرسمية التي يحملها المتهم سبباً معفياً من العقاب ، سواء كان المتهم رئيساً للدولة أو رئيساً أو عضواً في مجلس قيادة الثورة المنحل أو رئيساً أو عضواً في مجلس الوزراء المنحل أو عضواً في قيادة حزب البعث البائد ، ولايجوز الاحتجاج بأي صفة بالحصانة للتخلص من المسؤولية في مثل تلك الجرائم .
ووفق المعيار القانوني فأنه لا يعفى الدكتاتور البائد صدام وفق هذا الأمر باعتباره كان الرئيس الأعلى الذي يصدر الأوامر ، عن الجرائم المرتكبة بحق الكرد الفيلية وعن الجرائم الأخرى ، التي يرتكبها الأشخاص الذين يعملون تحت أمرته ، ولم يتخذ من الإجراءات ما يمنع وقوع ارتكابها لو لم تكن بموافقته وتنفيذا لرغباته ، كما لايعفي القانون الشخص الذي ارتكب تلك الأفعال بناء على أوامر من الحكومة أو من رئيسه ، حيث أن مجرد صدور الأمر من الأعلى لايعفيه من المسؤولية الجنائية مع ثبوت علمهم بالأمر غير المشروع وعدم مشروعية الأفعال المرتكبة بحق الكرد الفيلية ظاهرة وواضحة ، ويترك أمر تقدير مدى جسامة مساهمته للمحكمة .
وتبحث المحكمة في التفرقة بين الأمر القانوني وغير القانوني بأن تستند على معيار للتفرقة يمكن معرفته من خلال أدراك الإنسان في موقفه وسنه وتعليمه ومركزه عندما يواجه التصرف غير المشروع ، وأرتكاب الحالات التي تمثل جرائم لايجوز تنفيذها يرتب المسؤولية القانونية على مرتكبيها ، وجميع الحالات غير الإنسانية التي ارتكبت بحق الكرد الفيلية (القتل والتعذيب والحجز والأبعاد والأغتصاب وسلب المستمسكات الرسمية والاستحواذ غير الشرعي على الأموال المنقولة وغير المنقولة) جميعها تصرفات غير مشروعة ، وبالتالي فأن ارتكابها تنفيذاً لأوامر الطاغية يرتب المسؤولية الجنائية .
علماً أن مثل تلك الجرائم لايشملها التقادم المسقط للجريمة والمانع من فرض العقوبة ، ومع أن القانون الجنائي العراقي لايعتد بالتقادم في الجنايات ، فقد جاءت الأتفاقيات الدولية التي اقرتها الجمعية العامة للأمم المتحدة في نوفمبر 1969 لتؤكد عدم التقادم ، حيث لم تشمل الجنايات الخاصة بجرائم الأبادة الجماعية والجرائم ضد الإنسانية بالتقادم المسقط للجريمة ، وبذا فأن الجرائم المرتكبة بحق الكرد الفيلية غير مشمولة بالتقادم ، وانها تقع ضمن ولاية المحكمة الجنائية العراقية .
أن القانون على الدوام يحمل الناس على التزام العقل في التصرفات الصادرة وعدم الأنحراف ، ولذا فأن النصوص تعين المظلوم من ظالمه وتداوي جراح المتضرر بالتعويض والتدابير الأحترازية والقسرية التي تقررها القواعد القانونية ، وتشكل

نصوص قانون العقوبات تحديد الجرائم ودرجاتها وأنواع العقاب التي يتحدد لكل جريمة من حيث اركانها وظروفها .
ووظيفة قانون العقوبات حماية العلاقات الاجتماعية السائدة في المجتمع من خلال ردع الجاني ومعاقبته ، ويتحتم وفق هذا المنظور أن يرتب القانون النافذ للمحكمة الجنائية العراقية العليا ، العقوبة المتناسبة مع جسامة الفعل المرتكب بحق الكرد الفيلية ، كما يترتب فرض العقوبة التي هددت النظام الاجتماعي وساهمت في خدشه وتمزيقه من خلال الأفعال الإجرامية المتلاحقة والمتعددة وما لحقها من نتائج بحق الكرد الفيلية ، والأمر يتطلب دراسة شخصية المجرم مرتكب الجريمة من حيث تركيبه الجسماني وعقليته وتأثير ذلك على طباعه من الناحية الإجرامية ، إذ إن الذي حصل للكرد الفيلية يخرج عن نطاق الأنتقام السياسي ، ويتعدى العداء المذهبي أو الديني أو القومي ، ويتخطى العداء الطبيعي الإنساني ، لأن الذي جرى من أفعال يندى لها الجبين البشري تنم عن تردي في الضمير وانحطاط في السلوك وخسة في التفكير ، بالإضافة إلى انحراف في سلوك المخططين للأساليب والطرق ، التي أتبعتها السلطة في الأنتقام من مواطنين عراقيين مدنيين ، استعملت السلطة كل قوتها وثقلها وإمكانياتها وصبت حقدها الأعمى في وسائل تخريب حياتهم وتشريدهم ، مع مسؤوليتها القانونية والدستورية والسياسية في رعايتهم والحفاظ على حياتهم ، ويمكن وفق ما ذكر أن يكون الأختصاص الشخصي (مبدأ شخصية القانون الجنائي وصلاحيته الشخصية) منطبقاً على المتهمين في قضية الجرائم المرتكبة بحق الكرد الفيلية .
ووفق تعريف مفهوم الجريمة والتي تعني السلوك الأجرامي الخارجي أو الداخلي الذي يجرمه القانون ويقرر له عقابا أو الامتناع عن عمل أمر به القانون ، ويصدر عن إنسان مسئول عن أفعاله ، فأن توفر شرط الخطورة الاجتماعية يشكل الأساس المعول عليه في تحديد الجريمة ، مع تقدير النتائج المترتبة على الفعل وطريقة ارتكاب الفعل ومقدار الضرر الحاصل ودرجة الخطورة .
وأمام جريمة تهجير وتسفير الكرد الفيلية ، نتمعن في الخطورة الاجتماعية التي تعرض لها ليس فقط الكرد الفيلية ، وكما ليس فقط المسفرين من أبناء التبعية ، وأنما لحق العراقيين كافة ضرراً بليغاً ، حين صار جميع أهل الفرات الأوسط والجنوب وفي شتى مناطق العراق الأخرى تحت رحمة قرارات السلطة ، تقدم على تسفير أو تهجير من تشاء ودون سبب أو ذنب !! كما أن النتائج الوخيمة وغير الإنسانية التي ترتبت على تهجير وتسفير وإعدام الكرد الفيلية شكلت ابعاداً إنسانية ساهمت في إحداث الضرر ليس فقط للضحايا ، وأنما انسحبت على عوائلهم وأهاليهم فترة من الزمن كان اخطرها الفترة التي تمتد منذ 1980 ولغاية سقوط صدام 2003 ، كما انسحبت على العديد من المواطنين العراقيين الآخرين من غير الكرد الفيلية ، وأن درجة الخطورة في هذه الأفعال الإجرامية امتدت حتى اليوم تحز في نفوس العراقيين وتنعكس سلبيا على حياتهم ومستقبلهم ، وقد توفرت كافة أركان الجريمة ، من ركنها المادي المتمثل بالواقعة الإجرامية ، وركنها الشرعي باعتبارها سلوكا غير مشروع ، وركنها النفسي أو المعنوي المرتكز على الإرادة ألاثمة التي تتمثل في القصد الجنائي .
وقراءة متأنية لبرقية وزارة الداخلية التي تم تعميمها على المؤسسات الأمنية في العراق بعدد 2884 في 1980/4/10 تكشف عن حقيقة ما كانت تضمره السلطة وما خططت له .
((نص البرقية)) :
لوحظ وقوع أخطاء والتباسات من قبل اجهزتكم في التسفيرات وتحديد المشمولين بها والمستثنين من التسفير . توضيحاً للتعليمات السابقة ، أدناه الضوابط التي يجب العمل بموجبها في هذا الشأن :
1- يسفر جميع الآيرانيين الموجودين في القطر وغير الحاصلين على الجنسية العراقية وكذلك المتقدمين بمعاملات التجنس أيضاً ممن لم يبت بأمرهم .
2- عند ظهور عائلة ، البعض منها حاصلون على شهادة الجنسية تشملهم الضوابط الا إن البعض الأخر مشمولون فيعتمد مبدأ (وحدة العائلة خلف الحدود) مع سحب الوثائق أي الجنسية أن وجدت والأحتفاظ بها لديكم ، ومن ثم أرسالها إلى الوزارة مع تزويد الوزارة بقوائم المشمولين بقرارنا هذا ليتسنى لنا إسقاط الجنسية عنهم .
3- يجري تسفير البعض خاصة العوائل عن طريق القومسيرية وفي حالة عدم استلامهم يجري تسفيرهم من مناطق الحدود الأعتيادية .
الأستثناءات :
أولا: العسكريون من مختلف الرتب يسلمون إلى الأنضباط العسكري في بغداد للتصرف بهم من قبلهم وحسب التبليغات المسلمة اليهم .
ثانياً : عدم تسفير الشباب المشمولين بالتسفير المقيمين في القطر وتزود هذه الوزارة بقوائم تتضمن هوياتهم الكاملة وأعمالهم .
ثالثاً : النساء الإيرانيات المتزوجات من أشخاص عراقيين ترسل قوائم بأسمائهن إلى الوزارة .
رابعاً : عدم تسفير الشباب المشمولين بالتسفير الذين أعمارهم من 18- 28 سنة والأحتفاظ بهم في مواقف المحافظات إلى إشعار آخر .
خامساً : يستثنى من التسفير الأرمن الايرانيون المقيمون في القطر وتزود الوزارة بقوائم تتضمن هوياتهم الكاملة وأعمالهم .
سادساً : لايشمل التسفير اللاجئين السياسيين الايرانيين .
سابعاً : يستثنى العرب العربستانيون المقيمون في القطر من التسفير .
ثامناً : عند ظهور أية حالة من غير الحالات الواردة اعلاه اعلامنا هاتفياً قبل البت بها .

نؤكد أمرنا في فتح النار على من يحاول العودة إلى الأراضي العراقية من المسفرين (انتهت)
نرجو الأطلاع والعمل بموجبه .

التوقيع
وزير الداخلية

هذه التعليمات الصادرة عن وزارة الداخلية وهي من الوزارات المهمة والوزارة المعنية بالشؤون الداخلية والأمنية لها دلالتها وأبعادها ، والبرقية أيضاً صفحة ضمن الحملة التي شنتها بأمر السلطة جميع الأجهزة الأمنية ووظفت كل إمكانياتها من اجل إيقاع أكبر الضرر بهذه الشريحة العراقية ، واستطاعت بما تملك من إمكانيات وسطوة إن تنفذ رغبة الدكتاتور في إبعاد أعداد كبيرة من العراقيين ورميهم على الحدود الإيرانية البرية حصراً ، وكذلك حجز عشرات الآلاف من أبناء هذه العوائل في المواقف والمعتقلات والسجون ، ضماناً لإيقاع اكبر الأذى والضرر المادي والمعنوي على مجموع تلك العوائل ، فتسفير العوائل التي تحمل الجنسية العراقية تحت زعم (وحدة العائلة) ، أمر غريب في إقدام حكومة على طرد مواطنين يحملون الجنسية العراقية ومعها شهادة الجنسية (آ) من أبناء شعبها وتسفيرهم ، لأن أحد أفراد العائلة غير عراقي ، أو أنه لم يحصل عليها ، أو أنه موجود في العراق بصفة مقيم لم يتم حصوله على الجنسية ، أو أن معاملة تجنسه لم تكتمل بعد ضمن الضوابط التي تحددها الوزارة وقانون الجنسية أن صحت قضية كونه غير متجنس ، أو حتى في حال رفض تجنسه أو كونه أجنبياً ، فأن الحال يقتضي الالتزام بمبدأ إن لاتزر وازرة وزر أخرى ، أن منطق وحدة العائلة يقتضي أن يتم ألحاق من لم يكتسب الجنسية بعائلته المكتسبة للجنسية احتراما للمركز القانوني للمواطن العراقي ، وما حددته نصوص الدساتير العراقية وليس العكس ، كما تأمر وزارة الداخلية بسحب جميع الوثائق والسندات الرسمية التي يمتلكها المواطن وسلبها منه اعتقادا منها بإتلاف أدوات الجريمة في الإصرار على تجريد العراقي من مواطنته وسنداته وأوراقه الثبوتية ، وحتى لايمكن عرضها كأدلة أثبات إلى المؤسسات الحقوقية ومنظمات حقوق الإنسان والمحافل الدولية ، ومعنى هذا الأمر انه يتم تجريد الإنسان من عراقيته وسحب جميع وثائقة التي تثبت هذه المواطنة ، وترسل جميع المستندات والجنسية إلى الوزارة بقوائم ليمكن للوزارة بعدئذ العمل على أسقاط الجنسية عنه بعد تلك الإجراءات بأية وسائل غير قانونية ، بمعنى أن إجراءات الأبعاد والطرد والتسفير والتهجير تتم قبل إن يصدر قرار يتم تجريد المواطن من مواطنته ، وعملية استلاب المستندات القانونية الصحيحة التي تثبت قانونياً عراقية المواطن ، جريمة هجينة ومهينة ترتكبها السلطات الصدامية في التجني على ضحايا لاتتوفر فيهم حتى المزاعم التي زعمت السلطة الاستناد عليها لتتعكز عليها في هذه الإجراءات ، وليس هذا فقط ولم يقتصر الأمر على ما ذكر آنفاً ، وأنما حملت التعليمات بين طياتها أمراً غريباً يتناقض مع المنطق ووحدة العائلة ، ويفند البرقع الذي حاولت السلطة إن تغطي وجهها البشع وعيوبها وجريمتها في تطبيق منطق وحدة العائلة ، حيث أصبح الشباب بعمر (18-28) سنة من أبناء هذه العوائل متهمين دون ذنب ، ومحكومين دون قضية ، ومحتجزين دون جريمة ، ومنسلخين عن عوائلهم دون ارادتهم ورغبتهم ، ومقيدة حرياتهم دون قرار قضائي أو قانوني ، كما إن هناك فقرة أخرى وردت ضمن الأستثناءات في البرقية أعلاه برقم (ثانياً) يقضي بعدم تسفير الشباب (الذين يترك أمر تقدير أعمارهم من الشباب إلى الجهات الأمنية) ، وعمليات احتجاز الشباب وفق هذه البرقية تدلل على مسؤولية سلطة صدام عن مصير الآلاف من الشباب الفيلية المغيبين ، ووزير الداخلية لم يكن يجتهد أو يأمر وفقاً لمعلوماته ، فقد كان يستلم الأوامر من الطاغية صدام مباشرة ، ولم تسأل أية جهة عن فحوى التحقيقات التي تجريها تلك الجهات الأمنية مع الآلاف من شباب الكرد الفيلية .
وبعد صدور تلك التعليمات المهينة للأنسان في العراق ، بادر مجلس قيادة الثورة المنحل بأصدار قرار برقم 474 بتأريخ 1981/4/15التي تقضي بمنح كل عراقي قام بتطليق زوجته مبلغ أربعة ألاف دينار للعسكري وألف وخمسمائة دينار للمدني ، أذا كانت زوجته من التبعية أو في حال تسفيرها خارج العراق ، وأشترط القرار لصرف المبلغ أن يتم تسفير أو طلاق المرأة وأن يقوم الرجل بعقد زواج جديد من عراقية .
وبعد أسبوع من صدور القرار السابق ، وضمن الحملة الشعواء التي شنتها السلطة ضد أبناء العراق ، أصدر مجلس قيادة الثورة المنحل قرارا برقم 2469 في 1981/4/22 يقضي بتسفير الزوجة المطلقة إلى خارج القطر (تعبير خارج القطر يشير حصراً إلى إيران) .
أن سلب الجنسية من المواطن العراقي الكردي الفيلي وأبعاده الى إيران يجعله قانوناً مواطناً دون جنسية (عديم الجنسية) ، بالنظر لامتناع إيران منحه الجنسية الإيرانية ، ولعدم رغبة المواطن العراقي تجنسه بالجنسية الإيرانية التي تشترط موافقته ، أو لكون القانون الإيراني يمنع ذلك ، وأزاء تلك الحالة فيتم انطباق نصوص اتفاقية حالات انعدام الجنسية التي أعتمدها مؤتمر المفوضين المنعقد عام 1959 ثم عام 1961 ، تطبيقاً لقرار الجمعية العامة للأمم المتحدة المرقم 896(د- 9) والمؤرخ في 4 كانون الأول 1954 ، حيث اتفقت الدول الموقعة على الاتفاقية (بما فيها العراق) ، على منح الجنسية للشخص الذي يولد في إقليمها ولو كان عديم الجنسية ، ويتم منح الجنسية بحكم القانون لدى الولادة أو بناء على طلب خطي من الشخص المعني الى السلطة المختصة ، أو بواسطة وكيله أو بالطريقة التي ينص عليها القانون ، وللدولة المتعاقدة التي ينص على منح جنسيتها بناء على طلب يتم طبقاً للفقرة أعلاه أن تنص أيضا على منح جنسيتها بحكم القانون في السن وبالشروط التي يحددها قانونها ، كأن يقدم الطلب خلال فترة تحددها الدولة المتعاقدة ، وأن يكون الشخص قد

أقام بصورة معتادة في إقليم الدولة المتعاقدة خلال فترة يحددها قانون الدولة شريطة أن لايتطلب تجاوز مجموعها عشر سنوات ، ولاتجاوز شطرها الذي يسبق مباشرة تقديم الطلب خمس سنوات ، وأن لايكون الشخص المعني قد أدين بجريمة ضد الأمن الوطني أو حكم بالسجن خمس سنوات على فعل جنائي ، وبالرغم من إن نصوص المعاهدة تمنع الدول من أن يتبع تجريد الإنسان من جنسيته وفقدانها لزوجته أو أولاده يتوجب أن يكون هذا الفقدان مشروطاً بحيازة أو اكتساب جنسية أخرى .

غير أن العراق في الزمن الصدامي الغى من قواميسه حتى العمل بهذه النصوص ، وأكثر من هذا فقد سحب إجراء فقدان الجنسية حتى الى مواطنات ومواطنين عراقيين مع أزواجهم ، خلافاً لما ورد عليه النص القانوني ، علماً بأن نص المادة (8 من الاتفاقية) تمنع الدول المتعاقدة من تجريد أي شخص عن جنسيتها أذا كان هذا التجريد من شأنه إن يجعله عديم الجنسية ، وتعتبر بذلك كل الإجراءات غير قانونية وغير شرعية .

ولايفقد الفرد جنسيته على نحو يجعله عديم الجنسية حتى وأن كان تحريم هذا الفقدان غير وارد بنص صريح في حكم آخر من أحكام هذه الإتفاقية ، وهو ما صار اليه حال الكرد الفيلية ، وبعد إن قامت السلطة الصدامية بتجريدهم من جنسيتهم العراقية ورميهم على الحدود الإيرانية ، تعاملت الدولة الإيرانية معهم على اساس أنهم عراقيين ، فباتوا إيرانيون في العراق وعراقيين في إيران ، ولكنهم دون أن يحملوا اية جنسية من كلا الدولتين المتحاربتين في تلك الظروف ، مما جعلهم أمام حالة اللاجنسية التي تنطبق عليها بنود وأحكام المعاهدة المذكورة .

المادة (9) من المعاهدة أيضاً الزمت الدول الأمتناع عن إسقاط الجنسية عن أي شخص أو أي مجموعة من الأشخاص لأسباب عنصرية أو أثنية أو دينية أو سياسية .

أصدرت الجمعية العامة للأمم المتحدة قرارها المرقم 1040 (د – 11) في 29 كانون الثاني 1957 المصدقة للأتفاقية بشأن جنسية المرأة المتزوجة والنافذة في 11آب 1958 ، وضمن نصوص الاتفاقية الموقعة من قبل العراق ، أن توافق كل الدول على إن الأجنبية المتزوجة من احد مواطنيها أن تكتسب جنسية زوجها أذا طلبت ذلك خلال إجراء تجنس أمتيازي خاص ، وأن توافق كل الدول على انه لايجوز لأنعقاد الزواج ولا لأنحلاله بين أحد مواطنيها وبين اجنبي ، ولا لتغيير الزوج جنسيته ، أن يمنع زوجة هذا المواطن من الأحتفاظ بجنسيتها .

وفي العام 1985 شعرت الامم المتحدة بفداحة التعرض للأذى الذي يصيب الإنسان جراء التعسف في إستعمال السلطة ، فأدركت أن حقوق الضحايا الذين يتعرضون للأذى والأضرار والإصابات والمشقة كبيرة ، وأن هؤلاء وعوائلهم لاتلقى الاهتمام والاعتراف الكافي ، فأكدت المنظومة الدولية على ضرورة الاعتراف العالمي الفعال بحقوق ضحايا الأجرام والتعسف في استعمال السلطة واحترام هذه الحقوق .

ومن أجل أن تتخذ الدول الخطوات اللازمة والأساسية لإنفاذ أحكام الإعلان الدولي (إعلان مبادئ العدل الأساسية المتعلقة بضحايا الأجرام والتعسف في استعمال السلطة) ، أجمعت الدول على اتخاذ الخطوات للحد من الإيذاء ومساعدة ضحايا تلك الجرائم ، ولذا تقرر حظر الممارسات والإجراءات التي تفضي الى التعسف في استعمال السلطة ، مثل الاحتجاز في أماكن سرية والحجز الانفرادي ، والتعاون بين الدول عن طريق التعاضد القضائي والإداري في مسائل ملاحقة المجرمين وتسليمهم للعدالة ومصادرة موجوداتهم ، واستحداث الطرق والوسائل لتوفير سبل أنصاف الضحايا ، أذا كانت السبل الوطنية غير كافية .

أن الجرائم التي اقترفها صدام وسلطته الإرهابية بحق الكرد الفيلية تنطبق عليها تماماً مقررات إعلان مبادئ العدل الأساسية الصادرة بحق ضحايا التعسف في استعمال السلطة ، ويقصد بمصطلح الضحايا الأشخاص الذين أصيبوا بضرر فردياً أو جماعياً ، بما في ذلك الضرر البدني أو العقلي أو المعاناة النفسية أو الخسارة الاقتصادية ، أو الحرمان بدرجة كبيرة من التمتع بحقوقهم الأساسية ، عن طريق أفعال أو حالات إهمال لأتشكل حتى ألان انتهاكاً للقوانين الجنائية الوطنية ، ولكنها تشكل انتهاكات للمعايير الدولية المعترف بها والمتعلقة باحترام حقوق الإنسان .

ومع أن مهمة الأمم المتحدة كانت تتركز ليس فقط على تقديم الدعم لضحايا الجرائم المرتكبة ضد الكرد الفيلية في العراق ، فأن الإعلان الدولي يرتب مسؤولية أقامة سبل الاتصال الفعالة للتجمعات والجمعيات والشخصيات الكردية الفيلية ، مع ضمان أبقاء الضحايا على علم بحقوقهم وبالفرص المتاحة للانتصاف من المجرم أو الغير أو السلطة التي مارست بحقهم الأفعال الإجرامية ، وما حصل لتنفيذ هذه المهمة ، أنها مورست بشكل غير فاعل وخجول مع وجود الضحايا منتشرين في مخيمات إيران وبلدان اللجوء .

ويتجسد الركن المادي في الجريمة التي مورست بحق الكرد الفيلية ، في التعسف باستعمال السلطة وممارسة أفعال إجرامية باسم وتحت ستار تنفيذ نصوص القانون ، النشاط ألأجرامي الذي تمت ممارسته أفعال تخرق الشرعية والقوانين الدولية ، بالإضافة الى الخرق الفاضح لنصوص الدستور العراقي المؤقت . أن هذا النشاط ألأجرامي الذي تم بناء على أوامر من صدام شخصياً يشكل سلوكاً خارجياً تم تجسيده بأعمال التهجير والتسفير والطرد والمطاردة ، كما في قضايا الإعدام والتجارب الكيمياوية والأبعاد ألقسري وفصل الأطفال عن والديهم والسجن والحجز الكيفي والانفرادي ، وتتحقق العلاقة السببية بين الفعل المادي والنتيجة الإجرامية التي رافقت عمليات التهجير والاستيلاء غير القانوني على الأموال المنقولة وغير المنقولة للكرد الفيلية ، كما يتجسد الركن عنصرها النفسي (المعنوي) ، حيث أن الجاني وهو يمسك بزمام السلطة وأدواتها ، برغبته الدفينة ومشاعره المتبلدة وجه إرادته لإتمام الأفعال الإجرامية بحق شريحة عراقية أصيلة ، كما وجه كل أصابعه للمساهمة

والمشاركة في إتمام الجرائم التي كان قد خطط لها ضد الكرد الفيلية .
وسواء في القانون الدولي أو الاتفاقيات الدولية أو في الدستور العراقي المؤقت منه أو الأساس ، فأن الركن الشرعي للجريمة واضح ومنطبق على السلوك ألأجرامي وماترتب عليه من نتائج كارثية بحق مجاميع من العراقيين لم يكن فعلها على الضحايا فقط ، وأنما انسحب الى الغير ، وحيث أن قواعد القانون التي تحدد السلوك ألأجرامي وتبين عقابه ، قد حددتها القوانين والأعراف الوطنية و الدولية ، بالإضافة الى أحكام القانون الدولي والالتزامات الدولية المتعلقة بالجرائم الداخلة في الولاية الوطنية أو الدولية ، فتكون الجرائم المرتكبة بحق الكرد الفيلية من الجرائم التي توصف بجرائم الأبادة الجماعية ، بالنظر للنتائج التي تحققت في أعداد القتلى والمغيبين ، ومن تم تنفيذ حكم الإعدام بهم بأي شكل من الأشكال ، بالإضافة الى المتوفين طمراً بالتراب وهم أحياء ، بالإضافة الى من قضوا نحبهم في الصحاري والمنافي غير الآهلة بالسكان لأي سبب آخر ، حيث بلغت أعداد الشهداء منهم عشرات الآلاف ، بالإضافة الى إعداد غير قليلة من الضحايا المعوقين والمرضى النفسيين جراء الأفعال الإجرامية المذكورة .
كما تدخل تلك الجرائم في باب الجرائم ضد الإنسانية لما تضمنته من انتهاكات في القتل العمد والإبادة والتعذيب والأبعاد ألقسري والحجز والحرمان الشديد والاضطهاد والأفعال اللاإنسانية وسلوك منحرف تجاه قوميات وأديان ومذاهب وأفكار سياسية .
ومع أن الجرائم المرتكبة موضوع البحث تعد من الجرائم المستمرة والمتلاحقة ، فان طابع التكرار وان اختلفت الضحايا ، فإنها طالت اعداد كبيرة من الكرد الفيلية دون إن يكون هناك ضوابط حقيقية للفصل بين المجني عليهم ، وهي وان كانت متشكلة من أفعال متكررة ومتتابعة إلا أنها وقعت ضمن نمط معين من الفعل ألجرمي من فاعل واحد ساهم معه جناة متعددين ، فهي جريمة واحدة وأن أفعال الشركاء والمنفذين للأفعال الجريمة كلياً أو جزئياً يتم معاقبتهم عليها باعتبارهم فاعلين أصليين ، كما يتم نقل الظروف المادية للجريمة المشددة الخاصة بالجريمة .
ثمة من يسأل عن مدى اختصاص المحكمة الجنائية الدولية للنظر في جريمة الكرد الفيلية ، والمحكمة الدولية هي مؤسسة دولية أنشأت بموجب معاهدة ملزمة للدول الأعضاء التي وقعت المعاهدة ، وهي ليست بديلاً عن القضاء الجنائي الوطني وأنما هي مكمل له ، وقد أنشأت بموجب نظام روما الأساسي الذي أعتمد من قبل مؤتمر الأمم المتحدة الدبلوماسي للمفوضين المعني بإنشاء محكمة جنائية دولية بتاريخ 17 تموز 1998 وتأريخ بدء النفاذ في 1 حزيران 2001 وفقاً للمادة 26 ، وتكون هذه الاتفاقية نافذة المفعول لفترة عشر سنوات تبدأ من تأريخ بدء نفاذها .
ويقول البروفسور محمود شريف بسيوني في الصفحة 20 من كتابه مدخل لدراسة إحكام واليات الإنفاذ الوطني للنظام الأساسي ، وهو من أساتذة القانون الدولي وأحد واضعي أسس نظام المحكمة الجنائية الدولية ومن المراجع القانونية الدولية الفعالة ، ورئيس المعهد الدولي لحقوق الإنسان بجامعة دي بول بشيكاغو ، ورئيس الجمعية الدولية للقانون الجنائي ، ورئيس المعهد الدولي للدراسات العليا في العلوم الجنائية ((أن الأختصاص الجنائي الوطني دائماً له الأولوية على اختصاص المحكمة الجنائية الدولية ، ولكن المحكمة تستطيع ممارسة اختصاصها في حالتين فقط (مادة 17) وهما :
الأولى: عند انهيار النظام القضائي الوطني
الثانية : عند رفض أو فشل النظام القضائي الوطني في القيام بالتزاماته القانونية ومحاكمة الأشخاص المشتبه في ارتكابهم الجرائم الثلاث الموجودة حالياً في اختصاص المحكمة ، أو بمعاقبة أولئك الذين أدينوا والجدير بالذكر أن المعايير اللازمة لتحديد انطباق اختصاص المحكمة الجنائية الدولية مذكورة في المادتين 17 و 18 من النظام الأساسي .))
ووفق ما ورد أعلاه فقد بقيت المؤسسة القضائية العراقية فاعلة وقائمة لم تتأثر مثلما تأثرت المؤسسة العسكرية بعد سقوط سلطة صدام ، كما أن النظام القضائي العراقي بما عرف عنه من متانة ورصانة كان مؤهلاً للنظر في الجرائم المعروضة امامه ، ولم يمتنع أو يتردد في التحقيق والمحاكمة وفرض العقوبات على من يتم تجريمهم من الجناة ، ولذا فأن المؤسسة القضائية العراقية احتلت الجانب الأول في مشروعية النظر في تلك الجرائم المحالة إليها .

أن المحكمة الجنائية الدولية تعتبر أعمالها نافذة من تاريخ بدء نفاذ الاتفاقية ونشؤها ، مما يجعلها غير مختصة للنظر في الجرائم التي وقعت قبل نفاذها ، وهذه مسألة في غاية الأهمية ، وبالإضافة الى إن هناك مسألة أخرى تقيد النظر في جرائم صدام من قبل المحكمة الجنائية الدولية ، وهي أن العراق لم يوقع على الاتفاقية الخاصة بالدول التي صادقت على نظام روما الأساسي ، وعدم توقيع العراق على القبول بالانضمام الى الدول المصدقة على نظام روما الأساسي سواء إن كانت الاتفاقية قبل دخولها في حيز النفاذ أو بعد دخولها في حيز النفاذ يمنع عملياً إحالة القضايا الإجرامية المتهم بها صدام البائد وزمرته في هذا المجال ، ولما كانت هذه المحكمة الدولية كيان قانوني ذا صفة دولية كما يشير البروفيسور بسيوني ، فأنها بالتأكيد ليست محكمة وطنية عليا ، وأن اختصاصها هو أختصاص تكميلي للأختصاص الجنائي الوطني ، وقد دخلت الاتفاقية حيز التنفيذ في اليوم الأول من شهر تموز 2002 ، وعليه فأن أمر الأحالة والأستناد الى المحكمة الجنائية الدولية لايمكن إن يكون عملياً ويحقق الغاية المرجوة في أظهار الحقائق وتجريم الطاغية ومعه الزمرة التي تعاونت في ترويع العراقيين وأرتكابهم الجرائم البشعة بحقهم ، ومن ضمنها قضية الكرد الفيلية .
أن الإجراءات البطيئة التي لازمت محاكمة الطاغية الصربي سلوبودان ميلوسوفيتش في انتهاكات قوانين وأعراف الحرب والجرائم ضد الإنسانية ، ومحاكمة رادوفان كرازاديتش زعيم جمهورية صربيسكا السابقة في البوسنة ، بتهمة الانتهاكات

الكبرى لاتفاقيات جنيف لعام 1949 ، وانتهاكات قوانين وأعراف الحرب والإبادة الجماعية ، سواء منها إجراءات التحقيق أو المحاكمة الدولية ، بالإضافة الى صعوبة الاستناد والتعرف على نصوص القوانين الوطنية من قبل المحكمة والقضاة الدوليين ، كما لايخفى التفاوت الواضح في تدرج العقوبات ، بين المحاكم الدولية التي لاتفرض عقوبة الإعدام على المدان من المتهمين ، وبين القانون الوطني الذي لم يزل متمسكاً بفرض عقوبة الإعدام على الجناة في الأفعال الإجرامية الخطيرة التي يحددها قانون العقوبات ، سواء منها قانون العقوبات البغدادي أو قانون العقوبات النافذ برقم 111 لسنة 69 ، وقانون العقوبات العسكري رقم 13 لسنة 1940 .
وحيث إن الجرائم المذكورة تعد من الجرائم الخطرة التي تهدد الجنس البشري ، فقد نصت جميع القوانين والنظم القانونية على عدم شمول تلك الأفعال الإجرامية بالتقادم .
وحين نؤكد من إن الجرائم البشعة التي ارتكبت باسم القانون من قبل الطاغية وأعوانه بحق الشعب العراقي ، والإنسانية بشكل عام ، فأننا نؤكد أيضا أن الشرائع السماوية أكرمت الإنسان ، فضلاً عما تشكله تلك الجرائم من تهديد جسيم للأمن والاستقرار والسلم الدوليين ، مما يستوجب إدانة تلك الجرائم ومعاقبة وتجريم مرتكبيها ، ويأتي دور القضاء العراقي والمحكمة الجنائية المختصة إحقاقا للحق ، واقتضاء لحقوق الضحايا والمتضررين ، والتأكيد على أن يكون دور المحكمة في إطار احترام حقوق الإنسان وسيادة القانون ، التي غابت كلياً في محاكمات استثنائية وصورية وشكلية قام بها النظام ورموزه بحق العراقيين ، وأن الرسالة التي تبثها هذه المحكمة هي رسالة إنسانية سامية برهاناً على التنافر والتناقض في مفهوم الحق والحقوق ، ونؤكد أيضاً بهذا الصدد ونشير الى ضرورة توفير كافة السبل والوسائل العلمية والتقنية الممكنة لأجهزة العدالة ، لانجاز مهامها وواجباتها بالشكل المطلوب وبما لايعيق عملية أظهار الحقائق ، وبما لايغبن أحد من الضحايا في عمليات المفاضلة السياسية في أولويات الجرائم المرتكبة ، والتي يتم محاكمة الطاغية بموجبها .
ونود إن نبين وجهة النظر في قضية فرض عقوبة الإعدام على بعض الجناة ممن تتم إدانتهم في القضايا من قبل المحاكم ، حيث يشكل تنفيذ عقوبة ال٬دام بأي شكل من الشكال بالمدان نقطة أختلاف ووجهات نظر متعددة .
فقد شكلت عقوبة الإعدام والتي تعني أنهاء حياة المدان أو المجرم أو المذنب أو المحكوم عليه وفق قرار حكم قضائي بات صادر من هيئة أو جهة قانونية أو محكمة مختصة ، أسلوباً تعاملت به المجتمعات البشرية منذ القدم في معاقبة مرتكب الجريمة ، وقد تم فرض العقوبة منذ فترات قديمة في التاريخ ، وفي العراق بدأ تطبيق هذه العقوبة منذ أيام الحكم البابلي والسومري والأكدي والأشوري ، أذ يتم تطبيقها على من تثبت إدانتهم بارتكاب جرائم معينة اعتمدتها النصوص المسمارية والقانونية والعرفية منها والنصية في تلك الحقب الزمنية تبعاً لفهمها وحضارتها وتطبيقاتها العقابية وفقاً لظروف وطبيعة المجتمع ، منها جريمة مساعدة العبد الهارب من سيده ، ومنها تمرد العبيد ، وكذلك الاغتصاب والزنا بالمرأة المتزوجة ، وإخفاء المال المسروق وغيرها من تلك الجرائم .
ثم تطورت هذه العقوبة في الفترة الرومانية واليونانية والفارسية ، بالإضافة الى ماشكلته القوانين ضمن قواعد وأحكام الأعراف القبلية في الجزيرة العربية والتي طورها وشذبها الإسلام ووضع لها القواعد والنصوص القانونية المستمدة من الشريعة ، حتى صار فرض العقوبة حصراً على المحاكم القضائية بعد أن يكتسب قرارها الدرجة القطعية بأن يستنفذ المحكوم جميع طرق الطعن القانونية ، بالإضافة الى صدور مرسوم جمهوري أو أرادة ملكية من اعلي سلطة تنفيذية بالأمر ليتم وتطبيقها من قبل الأجهزة المعنية بالتنفيذ .
ولعل من بين أهم الجرائم التي تعاقب بالإعدام ، والتي أستمر العمل بموجبها ، هي ارتكاب جريمة قتل الإنسان عمداً ، بالإضافة الى جرائم أخرى كانت تعاقب مرتكبها بالموت ، ثم جرى تعديلها وتخفيف الحكم على مرتكبيها أو إلغاء عقوبتها لعدم مسايرتها للعصر الحديث الدول المتمدنة ، أو انسجاما مع ثقافة وتطور الإنسان ووضع المجتمع المعرفي والأخلاقي بشكل عام ويأخذ الإعدام أشكالاً متعددة تتناسب مع الزمان والمكان ، سواء القتل بقطع العنق بالسيف أو الشنق أو رمياً بالرصاص أو الخنق في غرفة الغاز أو بواسطة الصعق الكهربائي أو بزرق السوائل المميتة بواسطة الحقن ، أو بوسائل أخرى مبتكرة القصد منها تخفيف معاناة المحكوم خلال عملية إنهاء حياته بإعدامه وأجتثاثة من المجتمع بعد ثبوت خطورته الاجتماعية ونزعته الإجرامية الخطيرة ضمن المجتمع .
وكان الإسلام قد أعتمد عقوبة الإعدام في قتل النفس تأسيساً على قوله تعالى : ((وكتبنا عليهم فيها أن النفس بالنفس والعين بالعين والأنف بالأنف والأذن بالأذن والسن بالسن والجروح قصاص ، فمن تصدق به فهو كفارة له ، ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الظالمون .)) (المائدة – 45). فجعل عقوبة الموت للقاتل بأن النفس بالنفس ، ثم تطورت نظرية العقوبة الجسدية المفروضة على القاتل وفق مبدأ القتل العمد ، والقتل غير العمد ، والقتل بشكل غير مباشر ، أو الضرب المفضي الى الموت ، أو القتل الخطأ ، أو القتل المقترن بقتل أخر ، أو بدوافع دنيئة أو تمهيدا لارتكاب جناية أخرى ، أو قام الجاني بالتمثيل بجثة المجني عليه أو كان المجني عليه من أصول الجاني ، أو اقترن فعل القتل بجريمة الشروع بالقتل أو باستعمال القاتل مواد سامة أو متفجرة أو حارقة أو كان القتل مقابل اجر أو استعمال طرق وحشية للقتل .
ومن الجدير بالذكر أن جميع قوانين العقوبات عدت جريمة القتل من الجنايات من حيث جسامتها، والجناية هي الجريمة التي يعاقب عليها القانون بعقوبة الإعدام أو السجن المؤبد أو السجن لأكثر من خمس سنوات ولغاية خمس عشرة سنة.
وعد القانون الجزائي العراقي عقوبة الإعدام من العقوبات الأصلية (أذ إن العقوبات أصلية وتبعية) ، وعرف عقوبة الإعدام بأنها شنق المحكوم عليه حتى الموت ، أي إن القانون العراقي الجزائي حدد طريقة تنفيذ حكم الإعدام بوسيلة الشنق حتى

الموت حصراً .
وعين قانون أصول المحاكمات الجزائية العراقي المرقم 23 لسنة 1971 المعدل الطريق القانوني لتنفيذ حكم الإعدام ، بان يودع المحكوم بالإعدام في السجن حتى تتم إجراءات تنفيذ الحكم ، حيث ينبغي إن يقترن الحكم الصادر من محكمة الجنايات المختصة والمقترن بمصادقة محكمة التميز والتي سترسل اضبارة القضية مقترنة بمصادقتها على قرار الحكم بالإعدام ، الى وزير العدل الذي يتولى إرسالها الى رئيس الجمهورية لاستحال المرسوم الجمهوري بتنفيذ الحكم (وفي أحيان يصدر المرسوم بتخفيف الحكم أو أبداله أو بالعفو عن المحكوم) ، وفي حال صدور المرسوم بالتنفيذ ، يقوم وزير العدل بإحالة القضية مقترنة بموافقة الرئاسة على التنفيذ ، وتنفذ عملية الإعدام شنقا داخل السجن في المكان المخصص لذلك بحضور هيئة التنفيذ ، بعد إن يتم تلاوة المرسوم الجمهوري القاضي بالتنفيذ، ويمكن للمحكوم عليه إن يدون أخر أقواله بواسطة القاضي المختص ، وبعد إتمام عملية التنفيذ يتم توقيع المحضر من قبل الحاضرين .
مع ملاحظة انه لايتم تنفيذ حكم الإعدام في أيام العطل الرسمية والأعياد والمناسبات الدينية الخاصة بالمحكوم ، كما يمكن للادعاء العام إن يرفع مذكرة لتأجيل التنفيذ إذا وجد إن المحكوم عليها امراءة وإنها حامل ، ويتم تأجيل التنفيذ بعد مرور أربعة أشهر بعد الوضع .
والإعدام في العراق اقتصر على الجرائم الجنائية العادية التي تصدر قرارات الحكم فيها من المحاكم الجنائية في انحاء العراق دون غيرها من الأحكام بعد إن تأخذ طريقها القانوني المرسوم في قانون أصول المحاكمات الجزائية ، حيث منعت المحاكم العراقية من النظر في القضايا السياسية أو الأمنية وكل قضية تحمل الطابع المناوئ للسلطة في الزمن الصدامي البائد ، حيث تم سلب اختصاص القضاء العراقي من النظر في جميع الجرائم التي يحكمها قانون العقوبات بقرارات أصدرها الطاغية وحصرها في مؤسسات أمنية جعلها تستحوذ على هذا الأختصاص ، و عمد صدام البائد الى خلق كيانات لها أسم المحكمة دون إي علاقة لها بالعدالة أو بالقضاء أو بالقوانين ، ولم يعمل فيها قضاة حقيقيين ، وأصدرت هذه المحاكم ألاف القرارات بالإعدام بما يخالف النصوص العقابية نفسها ودون تدقيق من أية جهة مختصة ، وتم تنفيذ هذه القرارات بإعدام الآلاف من الشباب العراقيين .
وعقوبة الإعدام تلجأ لها المحكمة تأسيساً على مبدأ القصاص والردع وتخليص المجتمع وحمايته من نوازع القاتل الإجرامية ، وتلزم المحكمة التي أصدرت حكمها بالإعدام أن ترسل أوراق القضية الى محكمة التميز استنادا للفقرة د من المادة 224 من قانون أصول المحاكمات الجزائية ، تلقائيا خلال مدة عشرة أيام ولو لم يقدم المحكوم طعنا فيه وفقا لمقتضى نص الفقرة أ من المادة 252 من نفس القانون ، وللمحكوم إن يميز هذا القرار وكما له الحق في الطعن بقرار محكمة التميز خلال مدة ثلاثين يوما أيضا .
ويدور الخلاف اليوم بين مؤيد لإبقاء وتنفيذ عقوبة الإعدام ، وبين من يريد إلغائها ورفعها من متن قانون العقوبات وإيجاد بدائل لها .
ويمكن إن نقرأ الأسانيد التي يستند لها لها المطالبين بإبقاء عقوبة الإعدام في حاجة المجتمعات الى الردع بالإضافة الى النص التشريعي الإسلامي الذي حدد النفس بالنفس ، وبالتالي يتطلب الأمر حماية المجتمع من الجريمة ، بوضع عقاب رادع وزاجر في إنهاء حياة الفاعل .
كما تنتشر الجرائم الإرهابية اليوم في العراق ، و التي تستخف بالحياة البشرية مما يشكل خطورة اجتماعية في تفشي الجريمة ، بالإضافة الى الأساليب الخسيسة وانحطاط القتلة واستسهالهم ارتكاب عمليات القتل ، مما يوجب أن يتم ليس فقط تخليص المجتمع منهم ، وإنما إيقاف جرائمهم وإنهاء حياتهم للمساهمة في القضاء على الجريمة والتخفيف من معدل الجرائم في هذا السياق كعلاج اجتماعي وقائي لحماية المجتمع من خلال تشريع قانون مسند لقانون العقوبات لمحاربة الإرهاب وإنزال العقاب الجنائي الصارم بحق القتلة .
إن لكل جريمة عقوبة تتناسب مع حجمها وخطورتها الاجتماعية ، وأن جسامة الفعل ألجرمي تتطلب أن ان يتحدد النص في عقوبة متناسبة مع هذه الجريمة ، ولهذا فقد تمسكت العديد من الدول بعقوبة الإعدام واستمرت على تنفيذها ، بينما حاولت عدد من الدول أن تحصرها في نطاق ضيق ومحدد ، بالإضافة الى الأعراف والتقاليد والقيم العشائرية في الأخذ بالثأر ، التي لم تزل يلتزم بها المجتمع العراقي في أضيق الحدود .
في حين يتنادى دعاة حقوق الإنسان بأن عقوبة الإعدام انتهاك لحق الإنسان في الحياة ، وان العقوبة ينبغي إن تكون أصلاحية لاانتقامية ، ومن الممكن اصلاح الجاني وأعادته الى الحضيرة البشرية بوسائل قانونية وتربوية ليعود عنصراً فاعلاً في المجتمع ، ومنحه الفرصة لأعادة تأهيل نفسه .
أن الحياة حق من حقوق الإنسان لايمكن إن يتم سلبها لأي اعتبار أو سبب كان ، إلا بإرادة الله الذي منحها ، وبالتالي فأن المحكمة لاتعدو إلا تجسيد للإرادة البشرية التي يجب إن لأترقى لمستوى سلب الحياة من المخلوق ، كما أن عملية الإعدام مهما كان شكلها وطريقتها تشكل هي الأخرى جريمة ، ولايمكن أن تحل مشكلة جريمة بارتكاب جريمة أخرى .
ويحتدم النقاش حول نتيجة الحكم القضائي الذي أصدرته المحكمة الجنائية المختصة في العراق بحق المتهم الدكتاتور العراقي صدام حسين ، وأيضا حول طريقة تنفيذ حكم الإعدام الذي صدر بحقه وأكتسب درجة البتات من عدمه .
ثمة من يجد إن الحكم بالإعدام المستعجل لم يكن عادلاً أمام كثافة الاتهامات والأدلة التي تدين الطاغية ، حيث ستتوقف بقية القضايا المثارة عليه ، كما أن الإعدام سيكون الخلاص الطبيعي للطاغية الذي سيتخلص من بقية أيامه وعذاباته

وجرائمه التي ارتكبها بحق العراقيين ، حيث سيكتب التاريخ جرائمه وأفعاله بما يذكر الإنسانية بفداحة الجرائم التي يرتكبها الطغاة بحق شعوبهم ، وثمة من يجد أن الإعدام يكون مخالفاً لحقوق الإنسان ، وأن السجن المؤبد المقترن بالأشغال الشاقة ربما يكون أكثر عدالة وأنسجاما مع حقوق الأنسان في الزمن الحاضر ، والأمر في كل الأحوال سابقاً لأوانه حيث سيبقى العديد من الأتهامات والجرائم دون كشف أو فصل من قبل المحكمة المختصة ، والتي سيكون قرارها ليس فقط متفقاً مع قانون العقوبات العراقي ووفقاً لقانون أصول المحاكمات الجزائية ، وأنما سيكون قرارها عراقياً نابعاً من ضمير العدالة العراقية وبأقلام عراقية سيذكرها التاريخ بالتقدير ،ولهذا فأن قرار الحكم النهائي لهذه القضايا التي تتم محاكمة الدكتاتور العراقي البائد بموجبها قراراً وطنياً صادراً باسم الشعب وموقع من قبل كل جماهير العراق التي أضاع الطاغية أعمارها ومستقبلها ، وباسم الشهداء الذين وضعوا أرواحهم ودمائهم فداءاً للعراق ، ولهذا كان قرار المحكمة الفيصل الحكم لما يتضمنه من شكل العقوبة التي تضمنتها الإدانة .
ويأتي أعدام الطاغية بعد أكتساب قرار الحكم الصادر بحقه في قضية الدجيل أنسجاما ما تمليه الظروف في العراق ، بالنظر لأن الوضع العراقي وضع استثنائي جراء الهجمة الإرهابية والتي تقوم بها تنظيمات إرهابية ومتطرفة وتتعاون معها تنظيمات سياسية وزعامات دول وفضائيات وصحافة ، نجد أن الإبقاء على عقوبة الإعدام في ظل هذه الظروف أمراً لازماً وأساسياً في سبيل حماية المجتمع من الجريمة والمجرم ، وحسناً فعل المشرع العراقي حين أعاد العمل بعقوبة الإعدام في ظل الظروف العراقية الحالية ، كما أن انتشار ظاهرة الجريمة في العراق يكون من ضمن أسبابه التهاون في تنفيذ قرارات الحكم بإعدام المدانين من القتلة في هذه القضايا ، ولعل عقوبة الجاني بانتزاع ممارسته اللاأنسانية في الجرائم من وسط المجتمع وسيلة من وسائل الردع المادي وطريقة من طرق حماية المجتمع من الجريمة والمجرم ، وقطع الطريق على المجرمين في التمادي والانفلات والخلاص من العقوبة ، بعد أن اخذ الجناة يشيعون بعدم أمكانية تنفيذ الإعدام في العراق بسبب سياسة المحتل وهيمنته على تنفيذ قرارات الإعدام من عدمها ، وزعماً منهم بأن إعداما لن يتم في محاولة لاستمالة العديد ممن ينزلقون في مهاوى الإرهاب والجريمة المنظمة في العراق الى مجموعاتهم الإجرامية والإرهابية .
أن التفكير برفع عقوبة الإعدام في العراق ضمن هذه الفترة الحرجة من تاريخ التحول العراقي يتخلله خلل كبير في عدم معرفة الحقيقة التي تجري على الأرض العراقية ، وابتعادا عن الواقع العراقي في ظل هذه الظروف التي يمر بها العراق ، ومن الممكن أن يتم التفكير برفع هذه العقوبة أذا ماعاد العراق لأهله وأستقر الحال أمنياً وساد القانون والعدالة ، وعادت الحياة العراقية الى شكلها الطبيعي بعد خلاص العراق من الطغيان .

وعلى هذا الأساس يقول البروفسور محمود شريف بسيوني – أستاذ القانون ورئيس المعهد الدولي لحقوق الإنسان ورئيس المعهد الدولي للدراسات العليا في العلوم الجنائية : (لن تكون المحكمة الجنائية الدولية بمثابة الدواء الشافي لكل ما تعاني منه البشرية ، فأنها لن تحد من الصراعات ولن تعيد الحياة للأموات ولن ترجع للضحايا ما فقدوه ، كما أنها لن تقتص من كل مرتكبي الجرائم ، لكنها سوف تتفادى سقوط بعض الضحايا ، كما أنها تسمح بمثول بعض مرتكبي الجرائم في محراب العدالة ، وبهذا سوف تدعم المحكمة الجنائية الدولية النظام العالمي بالإضافة الى المشاركة في حفظ السلم والأمن الدوليين ، فالمحكمة الجنائية الدولية مثل أي كيان دولي أو وطني سوف تضيف إسهاماتها للجانب الآدمي من حضارتنا .)

ولذا فقد آل الأمر الى تشكيل المحكمة الجنائية العراقية التي أوردت ضمن الفصل الخاص بضمانات المتهم في المادة 19 بفقراتها الأربعة .
وللفائدة نعرض أن قانون المحكمة الجنائية العليا الذي أقرته الجمعية الوطنية طبقاً للفقرتين (أ و ب) من المادة الثالثة والثلاثون والمادة السابعة والثلاثون من قانون إدارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية والمنشور في جريدة الوقائع العراقية العدد 4006 في 18 / 10 / 2005 أصبح هذا القانون اعتبارا من تاريخ نشره نافذاً وملزماً ، كما اعتبرت قواعد الإجراءات وجمع الأدلة الخاصة بالمحكمة الجنائية العراقية العليا ملحقة لقانون المحكمة اعتبارا من تاريخ نشرها بنفس التاريخ ، وهي قواعد إجرائية وتفصيلية تضمنت (69) قاعدة تفصل عمل المحكمة ، والغى هذا القانون حكماً قانون المحكمة الجنائية العراقية المختصة بالجرائم ضد الإنسانية رقم (1) لسنة 2003 وقواعد الإجراءات الصادرة وفقاً لأحكام المادة (16) منه اعتبارا من تاريخ نفاذ القانون الجديد في 10/18 .
أن هذا القانون جاء مؤسساً للمحكمة وهيكلها التنظيمي وطريقة اختيار القضاة والادعاء العام ، واختصاصات المحكمة وقواعد الإجراءات وجمع الأدلة وضمانات المتهم وإجراءات المحاكمة وطرق الطعن ، وجاء القانون محدداً لصلاحية المحكمة الجنائية العراقية العليا ومفسراً للعديد من اختصاصاتها وولايتها التي حددها حصراً في الجرائم التالية :
1- جريمة الإبادة الجماعية
2- الجرائم ضد الإنسانية
3- جرائم الحرب
4- انتهاكات القوانين المتمثلة بالتدخل في شؤون القضاء أو محاولة التأثير في أعماله وهدر الثروة الوطنية وتبديدها وسوء استخدام المنصب والسعي وراء السياسات التي تؤدي الى التهديد بالحرب أو استخدام القوات المسلحة العراقية ضد دولة عربية .

وأكد قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا التمسك بمبدأ أن المتهم بريء حتى تثبت أدانته ، مثلما أكد على مساواة المواطنين أمام هذه المحكمة تماشياً مع ما أكده الدستور العراقي الذي نص على أن العراقيون متساوون أمام القانون ، وأن حق التقاضي مصون ومكفول للجميع كجزء مهم من ضمانات المتهم .
وتأسيساً على أن لكل فرد الحق في أن يتم التعامل معه معاملة عادلة في الإجراءات القضائية ، فقد فصلت المحكمة أن للمتهم الحق أن يصل علمه بمضمون التهمة الموجهة إليه بتفاصيلها وأسبابها وطبيعتها ، وأن يتاح له الوقت ويمنح التسهيلات الكافية لتمكينه من إعداد دفاعه وأن تتاح له الحرية في الاتصال بمحام يختاره بملء إرادته ويجتمع به على إنفراد ، ويحق للمتهم أن يستعين بمحام غير عراقي أيضاً وفقاً للقانون .
وضمنت نصوص قواعد الإجراءات للمتهم الحق في المساعدة بمحض اختياره بما في ذلك تلك المساعدة القانونية التي يقدمها مكتب الدفاع أذا لم تكن لديه القدرة على دفع مقابل المساعدة ، وكما له الحق في خدمة ترجمة مجانية أذا لم يكن يفهم أو يتكلم اللغة التي يتم فيها الاستجواب ، وللمتهم أن يتنازل بمحض أرادته عن حقه في المساعدة القانونية أثناء الاستجواب على أن يبين قاضي التحقيق أن التنازل قد تم بحرية وأدراك ، وإذا مارس المتهم حقه في المساعدة القانونية فلا يجوز لقاضي التحقيق استجوابه دون حضور محام مالم يتنازل المتهم طوعيا عن هذا الحق .
وأن تلتزم المحكمة بأجراء محاكمة المتهم دون تأخير غير مبرر بأسباب مقبولة ، وأن تجري المحاكمة حضورية وأن يكون للمتهم الحق في طلب المساعدة القضائية أذا لم يكن لديه محام ولم تكن له المقدرة المالية حيث يمكن له إن يقوم بتوكيل محام دون إن يتحمل أجور المحاماة .
أن للمتهم كامل الحق في طلب شهود الدفاع وشهود الإثبات ومناقشتهم ، كما أن بإمكانه تقديم أي دليل يعزز دفاعه لدفع التهمة وفقاً للقانون .
ولايجوز أن يتم أرغام المتهم على الأعتراف ، حيث أن له الحق في الصمت وعدم الإدلاء بأية أقوال دون أن تفسر المحكمة هذا الصمت دليلاً على الإدانة والبراءة ، حيث أن المحكمة ملزمة بتدقيق وتمحيص ما توفر لها من الأدلة في القضية المعروضة أمامها ، وما ورد من ضمانات يشكل مبادئ جديدة التزمت بها المحكمة الجنائية فيما يخص الضمانات الخاصة بالمتهم والتي لم يكن العديد منها موجوداً في القوانين العراقية .
أن قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا جاء منسجماً مع الإعلان العالمي لحقوق الإنسان الصادر بتاريخ 10 كانون الأول 1948 والذي أكد على عدم جواز إخضاع الإنسان للتعذيب ولا المعاملة القاسية أو الحاطة بالكرامة ، وأن لكل إنسان الحق في أن تنظر قضيته من قبل محكمة مستقلة ومحايدة وعلنية وتوفر له جميع الضمانات اللازمة للدفاع عن نفسه ، وأن لا يدان أي شخص بسبب عمل أو امتناع عن عمل مالم يكن في حينه يشكل جرماً بمقتضى القانون الوطني أو الدولي .
وبهذا الانسجام يكون القانون العراقي امتدادا للقانون الدولي وملتزماً بأسسه ومعاييره ومنسجماً مع العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية الصادر بتاريخ 16 كانون الأول 1966 الصادر عن الجمعية العامة في الأمم المتحدة والنافذ اعتباراً من 23 آذار 1976 .
كما إن للمحكمة الجنائية العراقية العليا أن تستعين بأحكام المحاكم الجنائية الدولية عند تفسيرها لأحكام النصوص القانونية الخاصة بجريمة الإبادة الجماعية ، وجريمة التحريض والشروع فيها ، والتي فصلها القانون الإنساني الدولي ضمن قانون المحكمة الجنائية الدولية وقراراتها ، أو ضمن النظام الأساسي للمحكمة الجنائية الدولية الصادر في روما سنة 1998 ، أو النظام الأساسي للمحكمة الجنائية الدولية بيوغسلافيا ، أو براوندا ، أو نظام نورمبرج في العام 1945 ، مع التغييرات التي طرأت في الفعل والمنهج .
المحكمة ملتزمة بتطبيق أحكام قانون أصول المحاكمات الجزائية رقم 23 لسنة 1971 ، بالنسبة لأجراء المحاكمة دون أن يخل ذلك بنصوص قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا ، وقواعد الإجراءات القانونية الملحقة به ، حيث جاءت القوانين منسجمة ومكملة لبعضها في هذا المجال .
أن علنية جلسات المحاكمة من القواعد العامة في المحاكم والتي نصت عليها المادة 152 من قانون أصول المحاكمات الجزائية العراقي ، مالم تقرر المحكمة سرية الجلسة كلها أو بعضها ، لأسباب منها مراعاة للأمن أو المحافظة على الآداب العامة أو المحافظة على أمن المحكمة ، أو أن نشر المعلومات يضر بالأمن الوطني للعراق أو أن العلنية تضر بالعدالة ، أو المحافظة على خصوصية الأشخاص كما في حالات الاعتداء الجنسي .
كما إن للمحكمة الجنائية أن تستبعد أي شخص من المحاكمة لغرض حماية حقوق المتهم في المحاكمة العادلة والعلنية ولايجوز أبعاد المتهم عن الجلسات ، إلا أذا وقع منه ما يخل بنظام المحكمة ، وعلى المحكمة أن تحيطه علما بما تم بغيابه من الإجراءات .
بالإضافة لما وفره القانون للمتهم من حق الطعن بالقرارات الصادرة من قضاة التحقيق أمام الهيئة التمييزية ، أو في ضد قرارات الحكم الصادرة من المحكمة الجنائية أذا أعتقد المدان أن خطأ حصل في الإجراءات أو أن قرار الحكم جاء مخالفاً للقانون أو مجحفاً بحقه أو شابه خطأ في التفسير أو خطأ في الوقائع يؤدي الى الإخلال بالعدالة ، كما إن على المحكمة إن ترسل الدعوى الخاصة بالمدان الى الهيئة التمييزية إذا كان الحكم الو جاهي بالإعدام أو السجن المؤبد خلال عشرة أيام من تاريخ صدور قرار الحكم للنظر فيه تمييزا ولو لم يقدم طعنا فيه من قبل المدان أو وكيله ، وفي كل الأحوال فان للمدان أو وكيله الحق في الطعن تمييزا بقرار المحكمة الجنائية امام الهيئة التمييزية خلال 30 يوما تبدا من اليوم التالي لصدور قرار

الحكم تبدا من اليوم التالي للنطق به اذا كان وجاهيا او من تاريخ اعتباره بمنزلة الحكم الوجاهي إن كان غيابيا .
قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا أورد نصوص وردت في الاتفاقيات الدولية التي صادق عليها العراق منها الخاصة بمنع جريمة الإبادة الجماعية المعاقب عليها والمؤرخة في 9 كانون الأول – ديسمبر – 1948 المصادق عليها بتاريخ 20 كانون الثاني 1959 واتفاقية جنيف في 12 آب 1949 ، إلا أن القانون وضع المتهم امام القانون الوطني العراقي المتمثل بقانون العقوبات العراقي رقم 111 لسنة 1969 ونصوص قانون العقوبات البغدادي لسنة 1919 وقانون العقوبات العسكري رقم 13 لسنة 1940 وأصول المحاكمات العسكرية رقم 44 لسنة 1941 ، تشكل ضمانة أكيدة للتطبيق السليم على ألأفعال التي أحيل المتهم بموجبها على المحكمة الجنائية العراقية لمحاكمته ، وتشكل نصوص القانون تأكيداً على الالتزام بحقوق الإنسان التي أوردها البيان العالمي أو التي ذكرتها العهود والمواثيق الدولية والتي أكد عليها القانون الإنساني الدولي وما أوردته المحاكم الجنائية الدولية من ضمانات للمتهمين الذين تتم أحالتهم على القضاء لمحاكمتهم عن الجرائم التي اتهموا بارتكابها .
والمحكمة الجنائية العراقية العليا تتمتع بالاستقلالية التامة وهذه الاستقلالية تمنحها حرية القرار ونزاهة الحكم ، بالإضافة الى توسيع قاعدة هيئات الحكم التي دأبت محاكم الجنايات أن يكون تشكيلها من ثلاثة قضاة ، بينما تكون في المحكمة الجنائية من خمسة قضاة ، وتكون في الهيئة التمييزية من تسعة قضاة .
ومنح القانون لقضاة التحقيق الاستقلالية التامة باعتباره جهازاً منفصلاً حتى عن المحكمة ذاتها ولا يخضع جهاز التحقيق أو يستجيب لأية طلبات أو أوامر صادرة من أية جهة من الجهات الحكومية ، كما أشارت النصوص أيضا على استقلالية هيئة الادعاء العام ، كما نصت الفقرة ثانيا من المادة 31 على وجوب تعامل المحكمة مع المتهم المعاملة الضرورية لضمان أدائها لوظائفها بما فيها الأشخاص الآخرين .
أن ضمانات المتهم التي كفلها قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا ، وما سارت عليه آلية عمل المحاكم الجنائية في العراق ، استرشاداً بنصوص قانون أصول المحاكمات الجزائية ضمن النظام القضائي العراقي ، يمنح المتهم ضمانات أكثر واكبر من تلك التي تضمنتها الأنظمة الأخرى ، كما أن هذه الضمانات جميعها تقع ضمن دائرة حقوق الإنسان والإقرار بكرامته وإنسانيته مهما كانت الجريمة المتهم بها ، كما وضعت تلك الآلية الاعتبارات الإنسانية الدولية في أظهار المستوى الفعال للعدالة العراقية في اعتماد سلطات التحقيق على الوسائل والطرق القانونية التي نص عليها القانون ، ضمن نصوص وجوبيه أشارت الى عدم جواز تحليف المتهم اليمين ، وعدم إجباره على الشهادة ، وعدم استعمال أية وسيلة غير مشروعة للتأثير على المتهم ، للحصول على إقراره سواء منها إساءة المعاملة او التهديد بالإيذاء ، والإغراء والوعد والوعيد والتأثير النفسي ، واستعمال المخدرات والمسكرات والعقاقير في التحقيق ، حيث اعتبرت المادة 218 من قانون اصول المحاكمات الجزائية ان الاقرار الصادر تحت الاكراه المادي او الادبي او الوعد او الوعيد باطلا .
وبهذا الأمر نستطيع أن نخلص الى أن النصوص التي أوردها قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا يحتوي من الضمانات الأكيدة للمتهم ما يمكن أن يكون أكثر مما تضمنته محاكم جنايات أخرى في بلدان عديدة عالجت قضية محاكمة متهمين بقضايا جرائم الحرب والأنتهاكات المريرة لحقوق الأنسان وجريمة الأبادة الجماعية ، بالأضافة الى ضمانة أخرى من أن جميع قضاة التحقيق والهيئة التمييزية وأعضاء المحكمة الجنائية العراقية العليا هم من القضاة العراقيين ممن تحلوا بالسمو الأخلاقي والنزاهة والأستقامة بالأضافة الى توفر الخبرة القضائية في القانون الجنائي وشروط التعيين التي نص عليها قانون التنظيم القضائي العراقي رقم 160 لسنة 1979 وقانون الأدعاء العام رقم 159 لسنة 1979 .
وأذ تشير الدلائل الى عدم التمكن من حصر أعداد الضحايا العراقيين المرتكبة بحقهم جرائم من قبل نظام صدام البائد ، فأن الأمر يدعو لحصر أعداد الضحايا من الكرد الفيلية ، بالرغم من إن العديد من ابناء هذه الشريحة لم يتم التعرف على قبورهم أو اماكن دفنهم أو مصيرهم منذ اكثر من ربع قرن من الزمان ، مما يمكن إن يستنتج أنهم ضحايا النظام البائد ، وحيث إن المحاكمات والتي يسبقها التحقيق القضائي ، جرت بصدد الجرائم المرتكبة بحق العراقيين سواء منها في الأنفال والتي شملت ابناء الكرد الفيلية أيضاً ، أو في حلبجة والأنفال وغيرها من الجرائم ، فأن تحقيقاً قضائياً بصدد جرائم التعذيب والأعتقال والتشريد والتسفير والسجن والأغتصاب ينبغي الأهتمام به ومنحه المكانة الإنسانية مع الأعتبار لضخامة عدد الضحايا والمتضررين من المجني عليهم وذويهم والمتضررين ، لمعرفة الأبعاد القانونية للجرائم المرتكبة وتحديد العقوبات المفروضة على الجناة بعد أدانتهم .
وبعد إن ركنت ليس ملفات الجرائم المرتكبة بحق الكرد الفيلية ، وأنما حقوقهم التي سبق وأن تعهدت بها الأحزاب والشخصيات العراقية قبل أن يحل زمان التسابق على المراكز والمناصب ، والفيلية ينتظرون ماذا سيحل عليهم ولهم ، وماذا سيحمل لهم الغد !! ولم تزل جراحهم ندية ، ولم تزل أمهات الشهداء في حزنهن الأبدي لم نفعل لهن ما يمسح تلك الدمعات السخية ، ولم نجد من بين تلك الملفات ملف الكرد الفيلية ، لنتأكد أن الأوان آن ليعلم العالم بالجريمة التي تسترت عليها جهات عديدة في العالم ، من اجل إن لاتفضح عنصرية وشوفينية وطائفية صدام ونظامه الظالم ، ولنتأكد إن الوقت قد حان ليتعرف على الحقائق الدفينة والقضايا الخفية في قضية الكرد الفيليين الذين حملوا أسم العراق بأمانة في ضمائرهم ، وأرضعوه حليباً لأطفالهم ، وشكل لهم الهاجس الذي بات معهم في محنتهم وجوعهم وظلمهم أينما حلوا .
ولم تزل التحقيقات الجارية بحق من ارتكب الجرائم ضد الكرد الفيلية مبتورة وناقصة ، حيث لم تطال العديد من الأسماء المعروفة بسبب النقص في الخبرة والكفاءة المطلوبة من سلطات التحقيق ، كما إن السلطات العراقية لم تعرف لحد اليوم

أماكن دفن مئات من الشباب الذين تم اعدامهم أو قتلهم من الكرد الفيلية ، بالأضافة الى عدم نشر ملفات وأضابير تخص الأساليب التي اعتمدتها السلطة البائدة ، وتم تكليف بعض الأسماء بأرتكابها .
لم تزل العديد من مواجع الكرد الفيلية ، ولم تزل دموع المهات جارية لم تتوقف بأنتظار أي حلم أو بارقة أمل يعيد لها اولادها وأحبتها ، ولم تزل المنظمات الفيلية والتجمعات الخاصة بهم تركض يمينا ويسارا لعل أحد من أصحاب الضمائر ما يلبي حاجتها ويجعل الضمائر تصحو لأستعادة حقوقها المشروعة .
يقول البروفسور محمود شريف بسيوني انه في جميع الأنظمة الاستبدادية التي أسفرت عن وقوع عدد هائل من الضحايا ، فهذه الأنظمة دمرت وخربت باديء ذي بدء المجتمع المدني ، ثم أسست السلطة على أيديولوجيات تنطوي على التمييز والتعصب ، في حين تضع في الوقت نفسه في المناصب أو مواقع النفوذ أشخاصاً ارتكبوا الأخطاء التي أوقعت ضحايا ، وفي معظم الحالات كان هؤلاء الأشخاص أما من بين أسوأ العناصر في المجتمع أو اعتمدوا على بعض أسوأ العناصر في المجتمع للقيام بأعمال مريعة ، ومن ثم فأن غياب المجتمع المدني والافتقار الى الرقابة الاجتماعية هو الذي خلق الفراغ الذي نفذت فيه السياسات والممارسات التي أوقعت ضحايا .
وفي كثير من هذه الحالات أتاح إهمال المجتمع المدني أيضاً تعاظم الفساد الذي حدث في مناخ من إفلات الجناة من العقاب ، ووسط توقع الإفلات من العقاب في المستقبل ، وهو نفس المناخ الذي أحدثت فيه هذه الأنظمة خسائر بشرية ، ومن هنا تصبح المحاسبة على الأفعال بعد زوال هذه الأنظمة لازمة وضرورية كي لتتكرر مثل هذه الإحداث في المستقبل .
ومن ثم فأن عودة المجتمع المدني والديمقراطي يجب إن يكون مصحوباً دائماً بالمحاسبة أيا كان الشكل الذي تتخذه على ضوء الأهداف المستقبلية لكل مجتمع .
أن الجرائم السابقة لن تترك أبداً معلقة في ذمة التأريخ ، بل تظل محصورة داخل حاضر مستمر ، فإما أن تنادي بالقصاص أو تأمل في الإصلاح .
أن تصفية الماضي عنصر لاغني عنه في المصالحة المستقبلية ، وإذا حدث عكس ذلك فهو يعني كما قال الفيلسوف جورج سنتايانا بعبارات أخرى أن يحكم علينا بتكرار أخطاء الماضي .
حالات من التصفية والأعدامات خارج اطار القضاء والمحاكم طالت الكرد الفيلية ، ففي العام 1991 صدرت عن الأمم المتحدة وثيقة برقم E/ST/CSDHA/012 تتحدث عن الإعدام التعسفي والإعدام دون محاكمة ، عمليات الإعدام خارج نطاق القانون ودون محاكمة ودون توثيق ، وهو منطبق تماماً لما جرى على الكرد الفيلية في العراق ، ولانطباق هذه الوثيقة التاريخية على الأفعال المرتكبة بحق الفيلية نجد من الضرورة أن نشير الى بعض ما ورد فيها .
تفصل الوثيقة عمليات الإعدام هذه : 1- الاغتيالات السياسية 2- الموت نتيجة التعذيب أو سوء المعاملة في السجن والاعتقال 3- الموت نتيجة الاختفاء ألقسري للأفراد 4- الموت نتيجة للاستعمال المفرط للقوة من جانب العاملين في الضبط القضائي من شرطة ومن سائر الجهات الأمنية 5- الإعدام دون الإجراءات القانونية الواجبة الأتباع 6- الإبادة الجماعية .
وحيث إن العديد من معايير حقوق الإنسان تحظر الحرمان التعسفي من الحياة ، فقد صدرت الاتفاقية التي تجرم عمليات الإعدام خارج القانون ، أذ لايجوز حرمان فرد من حياته عن عمد ماعدا في حالة تنفيذ حكم صادر من محكمة بسبب إدانته بارتكاب جريمة تقررت لها هذه العقوبة في القانون .
وأقرت الأمم المتحدة بوجود ثغرة في الحماية الدولية من عمليات الإعدام التعسفي أو دون محاكمة ، ولم تقتصر هذه الوثيقة على حث جميع الدول الأطراف على حظر التعذيب في التشريعات الوطنية ، وإنما أشارت بصراحة الى انه لايجوز التذرع بأمر من مسئول أعلى أو بظروف خاصة لتبرير التعذيب ، وجوزت الوثيقة الدولية محاكمة من قام بالتعذيب أينما وجد في إقليم أية دولة طرف في الاتفاقية ، حيث يجوز محاكمتهم في أي دولة من تلك الدول الأطراف ، كما يجوز تسليمهم الى لدولة التي ارتكبوا جرائمهم فيها .
كما تتعهد الوثيقة من قبل جميع إطرافها أن تنص نظمها القانونية على حصول ضحايا التعذيب على تعويض عادل ومناسب ، بما في ذلك رد الاعتبار الكامل بقدر الإمكان .
وأن من ضمن الوسائل التي يمكن بها للحكومات أن تبرهن على أنها تريد القضاء على هذه الظاهرة الشنيعة التي تتمثل في عمليات الإعدام دون محاكمة ، إن تتقصى وتحقق وتستجوب وتحاكم وتعاقب المذنبين ، مع ضرورة إيجاد معايير دولية تهدف للتأكد من جميع حالات الوفاة المشبوهة وبخاصة التحريات والتحقيقات التي تقوم بها وكالات الضبط القضائي في جميع الأوضاع . ويجب إن تتضمن هذه المعايير التشريح الوافي وأعتبارالوفاة في أي حالة من حالات الاحتجاز باديء ذي بدء إعداماً دون محاكمة أو إعداماً تعسفياً ، مما يوجب أجراء التحريات والتحقيقات الملائمة على الفور لتأكيد أو نفي هذه القرينة .
ومع أن العديد من المتهمين بارتكاب الجرائم بحق الشعب العراقي بشكل عام والفيلية بشكل خاص غادر العراق ، وحيث أن الغاية السامية التي يدعو لها المجتمع الدولي تتطلب التعاون ومكافحة الجريمة كظاهرة تتعارض مع السلوك الإنساني ، يستوجب الأمر وفق هذا المنظور أن يتم تنسيق الجهود للقبض على المتهمين المذكورين وتسليمهم الى الجهات التحقيقية التي أصدرت أوامر بالقبض عليهم ، وهي بهذا العمل لاتخرق سيادتها وأنما تقوم بالوسائل القانونية تطبيق قواعد وأحكام مبادئ تسليم المجرمين ، ويحكم هذا الأمر مبادئ عامة منها الموقف الدولي التضامني في تضييق الخناق على المجرمين ،

ومبدأ المعاملة بالمثل .
و أركان جريمة الإبادة الجماعية تتطلب أن يرتكب الجاني جريمة قتل مواطن أو أكثر ، وأن يكون المجني عليهم منتمين الى جماعة قومية أو أثنية أو عرقية أو دينية معينة ، وأن تتجه النية الى إهلاك تلك الجماعات كلياً أو جزئياً وأن يكون هذا السلوك ألأجرامي في سياق نمط سلوك مماثل واضح موجه ضد تلك الجماعات أو من شأنه أن يحدث بحد ذاته هلاكاً .
سواء بإخضاع الجماعة لأحوال معيشية يقصد بها أهلاكهم فعلياً كلياً أو جزئياً ، وما تم ارتكابهم أفعال إجرامية بحق الكرد الفيلية منطبق تماماً مع هذا السلوك حيث توفرت أركان جريمة الإبادة الجماعية .
وشكلت بقية الأفعال المرتكبة جريمة من الجرائم ضد الإنسانية والتي تعني الهجوم الواسع النطاق أو المنهجي الموجه ضد الكرد الفيلية وهم من المدنيين العراقيين ، عملاً بسياسة السلطة الصدامية التي تقضي بارتكاب ذلك الهجوم وتعزيزاً لسياسة الدكتاتور صدام في هذا المجال ،سواء في عمليات القتل الجماعي أو الفردي أو أجبار السكان على العيش في ظروف تؤدي الى الموت ، ويتجسد فعل إبعاد السكان أو النقل ألقسري تسفيرهم ورميهم على نقاط الحدود البرية قسراً وانتزاعاً من بيوتهم ومناطقهم التي يقيمون بها ودون سابق قرار أو معرفة أو إنذار ، وبالقوة ودون مبررات يسمح بها القانون الدولي .
بالإضافة الى وجود أعداد من الضحايا في المعتقلات والسجون وأماكن الاحتجاز غير القانوني والشرعي وحرمانهم من الحرية البدنية والالتحاق بعوائلهم ، وأن تصل جسامة الإخفاء والحجز الى الحد الذي يشكل انتهاكا للقواعد الأساسية للقانون الدولي ، وحالات الاختفاء ألقسري للأشخاص منذ اعتقالهم في العام 1980 ولغاية سقوط النظام الصدامي في نيسان 2003 ، وبالرغم من مضي ما يقارب الربع قرن على ذلك الاختفاء بعد احتجازهم من قبل السلطة البائدة لم يتم التعرف على معلومات عن مصيرهم أو أماكن حجزهم وتواجدهم بهدف حرمانهم من حماية القانون لهم ، وعدم التعرف على مصيرهم ونهاياتهم وأماكن دفنهم إن كان قد تم إعدامهم خارج نطاق القانون أو ماتوا تحت التعذيب .
ومع ممارسة التعذيب يتم إلحاق الأذى الجسيم والمعاناة الشديدة البدنية أو العقلية بشخص منهم أو مجموعة من الأشخاص ، دون وجود قضية تحقيقيه أو إبهام في قضية جنائية ودون مبرر منطقي ومقبول لهذا التعذيب ، بالإضافة الى عمليات الاغتصاب التي رافقت الحجز والتحقيقات غير المشروعة واستعمال القوة والتهديد ، واضطهاد وحرمان الكرد الفيلية عموماً ، حرماناً متعمداً وشديداً من الحقوق السياسية والدستورية بما يخالف القانون الدولي ، وذلك بسبب هويتهم الدينية والقومية ، مما يشكل تداخلاً في الجريمتين المرتكبتين ، جريمة الإبادة الجماعية والجرائم ضد الإنسانية .
ومن المتعارف عليه في القانون الدولي ، وما التزمت به المحكمة الجنائية الدولية والمحكمة الجنائية العراقية من أن الأحكام الواردة تطبق على جميع الأشخاص دون تمييز بسبب الصفة الرسمية ، وهوما أكدته المحكمة في قانونها ضمن أحكام الفقرة ثالثاً من المادة 15 من قانون المحكمة الجنائية العراقية ، والواردة ضمن المادة 27 من النظام الأساس للمحكمة الجنائية الدولية ، والصفة الرسمية لاتعفي بأي حال من الأحوال من المسؤولية الجنائية ، كما لأتشكل تلك الصفة في حد ذاتها سبباً لتخفيف العقوبة .
كما لاتحول الحصانات أو القواعد الإجرائية التي الخاصة التي قد ترتبط بالصفة الرسمية للشخص ، سواء كانت في إطار القانون العراقي أو الدولي ، دون ممارسة المحكمة اختصاصها على هذا الشخص .
ويؤكد القانون الدولي على عدم سقوط تلك الجرائم بالتقادم بالنظر لخطورتها وكونها تشكل تهديدا كبيراً للإنسانية ، وهو ما أكدت عليه النظام الأساس للمحكمة الجنائية الدولية في المادة 29 ، وما أكدته المحكمة الجنائية العراقية في الفقرة رابعاً من المادة 17 من قانون المحكمة ، ومع إن الجرائم الجنائية في العراق غير مشمولة بالتقادم المسقط للعقوبة ، الا إن تأكيد المحكمة أشارة الى أستمرار ذلك الألتزام القانوني في القوانين العراقية .

حري بالعراق أن يضع هذه الشريحة الاجتماعية في مكانها المميز لما تتميز به من تضحيات وعطاء ، وحين نفتش بين ضحايا العراق سنجد أن مايميز الكرد الفيلية هو ما وقع عليهم من ظلم بسبب قوميتهم الكردية ، وظلمهم مذهبياً وسياسياً واجتماعيا وطول مدة الزمن الذي بقوا فيه مظلومين، وقد آن الأوان أن نتخذ من القرارات مايعيد الحق الى نصابه ، وأن نجعل هذه الشريحة العراقية الكريمة أن تشعر بأن تضحياتها لم تذهب سدى أو هباء الريح ، وأن العديد من الأقلام والضمائر المنصفة تقف معهم وتنتصر لقضيتهم ، لم ينسهم أحد ولم تضيع تضحياتهم في زحمة التنافس والتطاحن ، وأن العراق الجديد سوف لن يغمض عينيه عنهم ولاعن جسامة التضحيات التي قدموها بصمت ودون صراخ .
فهل نستطيع أن نعطي بعض ما أعطاه الفيلية للعراق ؟

الفصل الثالث
أين صارت حقوق الكرد الفيليين ؟

وبعد إن سقط صدام ، وعادت أعداد وشرائح كبيرة من العراقيين الى بيوتهم ، لم يتمكن الكرد الفيلية من استعادة حقوقهم ، ولم تجد قضيتهم الأهتمام الذي يليق بها ، ليرفع عن كاهلهم تلك التراكمات من العذاب والظلم ، فقبعت محنة الكورد الفيلية في أعماق النسيان ، ومرة أخرى يتم خذلانهم بعد تلك التضحيات الجسام .
مرة أخرى يتم التنكيل بشهداء الكورد الفيلية ويستهان بكل ما قدمته هذه الشريحة للعراق من تضحيات ، ويقينا أن محنة الكورد الفيلية شكلت الأرضية التي تم تأسيس نهاية الطاغية عليها حيث سطروها بتضحياتهم الجسام وبدماء شبابهم الزكية وإصرارهم الواضح في العمل والمساهمة على إسقاط سلطة الطاغية .
مرة أخرى بعد إن تعرض الكورد الفيلية تحت سمع ومرأى بصر العالم وأسماعه ، لأبشع عملية استلاب أنساني سجلها التاريخ الحديث ، لم تزل صورتها تخجل الإنسانية لصمتها وسكوتها المريب ، وصورتها أقمارهم الاصطناعية وشبكات الأعلام الدولي الذي تم إخراسه بثمن بخس ، وأمام مهادنة مع النظام حول الجريمة الإنسانية التي تهز الوجدان ، فلم يسبق لشعب إن تم تجريده من هويته وجنسيته وأمواله المنقولة وغير المنقولة ، وتم تعريض شبابه للتجارب الكيماوية ، وتم أبعاد الشيوخ والعجائز الى الصحارى ، وتم حجز آلاف الشباب ومن ثم إعدامهم والقضاء عليهم بصمت ، وفر الباقين بجلودهم الى منافي الأرض ، أمام قوانين العالم ومنظماته الدولية ولوائح حقوق الإنسان التي كانت حينها تداري لغة الطاغية وسيولة أمواله التي تتدفق على مكاتب المهتمين بقضايا حقوق الإنسان والقانون الدولي وتملأ حقائب السياسيين ، نفس القانون الدولي الذي يمنع أبقاء مواطن واحد دون جنسية ، في حين أصيب هؤلاء بدهشة المقابر وأصابهم صمت الموتى مع الكورد الفيلية حين أصبحوا دون جنسية .
الكورد الفيلية الذين لم تجد قضيتهم فسحة إنسانية في الأعلام العروبي المتشدق بالحرية والرأي الأخر واحترام حقوق الإنسان وكرامته ، ولا وجدوا من صحافة الأعراب ودول الجوار ما ينشر حقيقتهم ، وكأن الجميع أتفق على غض النظر عن أظهار بشاعة الجريمة الإنسانية التي اقترفها طاغية العراق بحق هذه الشريحة الممتلئة عبقاً وطيباً وعطاء للعراق .
ونفس المحنة التي تعرضوا لها أيام الطاغية من قبل دوائره المنية والمختصة بالجنسية ، تعيدها عليهم اليوم دوائر وسفارات حين تطالبهم بشهادة الجنسية (العثمانية) ، شهادة السلطات التي تعاقبت على حكم العراق ، وشهادة الجنسية التي مزقناهم ووضعناها تحت أقدام اخياتنا من أمهات الشهداء وحرائر العراق ، وشهادة الجنسية تلك الوثيقة البائدة التي استعملها صدام البائد للتنكيل بالعراقيين وتسفير العوائل العراقية العفيفة وتشتيتها ، لم تزل تلك الشهادة موضع اعتزاز وتقديس من دوائر الدولة والسلطات الجديدة ، ولم تزل تتصدر قائمة المطالب في كل ظرف أو معاملة .
مرة أخرى رغم سقوط الطاغية وتبجحنا برحيل نظامه لم تزل أموال الكورد الفيلية محجوزة ومسلوبة بانتظار قرارات يتذكرهم فيها مجلس النواب العراقي ، وتستذكرهم فيها الحكومة ، فتعاد الحقوق الى من سلبت منه ، ويتم ترتيب ما ضاع من حقوق لهم وما فاتهم من حقوق الانتفاع طيلة هذا الزمن المرير ، وأن يتم الارتفاع بمستوى المحنة التي لحقت بحياتهم ودمرتهم وشردتهم .
مرة أخرى يتم خذلان الكورد الفيلية ، وهم لم يفكروا باستلام السلطة ، ولا نافسوا أحدا على وزارة سيادية ، ولأوقفوا بباب الأحزاب يريدون تشكيل ميلشيات تابعة لهم ، ولا استغلوا محنة العراق كما أستغلها غيرهم ، ولم تزل عيون الأمهات اللواتي ودعن عشرات الشهداء من عائلة واحدة ، يترقبن قراراً ينصف الشهداء ويعلن حقاً للعالم أنهم أعطوا أرواحهم لهذا العراق الذي نريد .
مرة أخرى لم تزل رغم كل هذه السنوات الممتلئة بالمرارة والعنف والموت تضيع قضايا الكورد الفيلية ، ليس ضياعاً وتنكراً فقط أنما هناك من ينبري يطالبهم بالصمت ، فيقول : أليسوا كورداً وقد تحققت الفيدرالية لهم ؟؟ أليسوا شيعة وقد صارت الأحزاب الشيعية في السلطة ؟؟ أليسوا مع الحركة الوطنية وقد صاروا وزراء ونواب في البرلمان ، فليصمتوا فأنهم أخذوا أكثر من حقوقهم !! فأي مغالطة تلك وأي ظلم بشع تتعرض له الكورد الفيلية !
لم تزل اللجان التي تم تشكيلها تحيك لهم الطرق التقليدية والوسائل البائدة والقوانين العتيقة التي ستحقق لهم ضمان

حقوقهم بعد سنوات أخرى ، فليصبروا حتى تحل هذه السنوات الجمر قضيتهم التي نسيها العديد من المسؤولين اليوم في العراق .

ولكنهم لحد اللحظة لم يزل بعض أولادهم دون سندات ودون جوازات سفر ، ولم تزل دوائر متعددة تطالبهم بشهادة الجنسية (السيف) الذي شحذه صدام وجز رقابهم وأستباح حلالهم ، ولكنهم لم يزلوا ينظرون لأملاكهم وبيوتهم ومتاجرهم بعيون ممتلئة بالدمع ، وهم يشاهدون عناصر وضباط الأمن العام والخاص تحتلها وتستغلها وتشغلها وتعمل بها ولا يريدون إن يخرقوا القانون وهو اليوم أبطأ من سير السلحفاة في التطبيق .
مرة أخرى نتنكر لهم ولا نستذكر معهم المحنة الإنسانية الكبيرة التي تعرضوا لها ، ولا نداوي جراحهم بإيجاد العلاج السريع والشافي ، ولا وجدوا من يهدأ وجعهم ويكفكف دموعهم فيقرر النواب على الأقل تخصيص راتب تقاعدي رمزي للشهداء .
مرة أخرى نخذلهم ونتنكر لكل الوعود التي قطعناها لهم ، ومرة أخرى نكلفهم أن يضعوا الحقوق في مجمدات النسيان ، وأن يصبروا فلعل الزمن القادم كفيل أن يجعل قلوبنا أكثر رقة وإحساسا فنقر لهم بالحقوق ، ويقرر مجلس النواب إن لهم شهداء هم حطب العراق ، ويقرر النواب أن لهم حقوق لايمكن تأجيل إعادتها إليهم ، ويقرر النواب أنهم ملح العراق ، ويقرر النواب مايميزهم من مكانة عراقية ننشف بها دموع من لم تجد رفات وليدها حتى اليوم ، وأن مقابرهم الجماعية لم تزل مجهولة حتى اللحظة ، وأنهم في ضمائر أهل العراق عربه وكورده وتركمانه وكلدانه وآشوريه وأرمنه ، وأن تكون القرارات التي يصدرها البرلمان لاتحيلهم على قائمة انتخابية أو حزب سياسي ، فقد كان عطاؤهم للعراق ، وأن تكون القرارات متناسبة مع ما تحمله الكورد الفيلية من جرائم الطاغية ، وحين نستطيع إن نعيد ابتسامة الأمهات حين نبرهن لهن إننا أولادهن وأننا إخوانهن بحق ، وان الغربة التي أرادها لهم البائد صدام والتي بعثرت حياتهم لايمكن إن تكون حاجزاً يشتت حياتهم ، فالعراق وطنهم وأهلهم وأرضهم وحقهم ، كل العراق دون استثناء فهم كانوا لكل العراق ، حينها نكون قد أعدنا لهم بعض ما في ضمير العراق من دين لهم .
كان لحضور الكرد الفيلية أشخاصاً ومجموعات ، تنظيما وجمعيات ، في مؤتمرات المعارضة العراقية ضد النظام الدكتاتوري حضوراً مؤثراً وفاعلية ، وكانت أطراف المعارضة تثمن هذا الدور وتقر أيضا بحقوق الكرد الفيلية ، وتعدهم بتلبية حقوقهم في أول أيام سقوط النظام الصدامي ، ولكن هذه الأحزاب التي استلمت السلطة تناستهم وجعلت ورقتهم الأخيرة ، وكررت وعودها زمن بعد آخر ، غير أن مظالم الكرد الفيلية لم تزل كما هي ، ولم تزل عيون أولادهم الذين ولدوا في المنافي ممتلئة بالدموع تراقب ما يحدث في العراق ، والعراق هو الوطن الغافي في تلافيف أرواحهم ، ولم تستطع أوربا وكل بلدات الدنيا أن تمسحه من ذاكرة حتى أولادهم الذين أشبعوهم كلاماً وحكايات وتأريخ عن هذا العراق المتعدد الأطياف .
مرة أخرى يتناساهم البعض ويحاول تبرير هذا النسيان والإجحاف بإحالة ملفاتهم على حكومة إقليم كردستان ، ومرة أخرى نعود لقضية التبريرات والالتفافات لكنها جميعاً لاتعيد لهم حقاً مسلوب ولا أعمارا ذهبت دون عودة ولاظلماً أزيح عن كاهلهم ، ولاغصة في القلب صارت متحجرة لم تزل جاثمة فوق صدورهم ، ولا قبوراً وشواهد معروفة لأولادهم ، مرة أخرى نعود بهم الى الوعود التي ما تحققت وما تبرعمت فعلاً تحت زحمة الانشغال بمكافحة الإرهاب وضجة الكراسي والمناصب والمحاصصة ، لكنهم يقفون دون ضجيج فقد قدموا النفس والمال والاستقرار لهذا العراق .
وحتى تأخذ الجريمة التي ارتكبت بحقهم أطارها القانوني العام ضمن استكمال أجراءات التحقيق ، بالرغم من معرفتنا بأن القضايا التي عرض قاضي التحقيق المختص والمتهم فيها صدام حسين لاتمثل جميع القضايا ، ولاتمثل حصراً الاتهامات بالجرائم التي تم التحقيق مع المتهم الطاغية وفقها والتي طالها التحقيق وتمت إحالتها الى المحكمة الجنائية العراقية .
وبالرغم من معرفتنا أن موجبات الاتهام القانونية في جريمة جنائية لاتختلف عن جريمة أخرى مادامت توازيها في الحجم والنتائج الكارثية .
ولكن مالفت أنتباهنا أن لاتكون جريمة التطهير العرقي والجرائم ضد الإنسانية وما تم ممارسته من وسائل وطرق التسفيرات والأبعاد ومالحق الكرد الفيلية من جرائم يندى لها الجبين وتروع في قصصها الضمائر الأنسانية ولم تأخذ للأسف حقيقيتها الأعلامية لتهز مشاعر البشرية ، وتحمل ماتحمل من ويلات ومظالم لم يعهدها العالم ولا عرفتها البشرية في بشاعتها مع ما لحقها من تستر وصمت دولي مريب .
أن مالحق الكرد الفيلية يمكن أن يكون من الجرائم الفريدة في العالم والتي لم تلتفت إليها الإنسانية ، فلم تنحصر قضية محاربة هذه الشريحة بسبب قوميتها الكردية ، ولافي جرائم الإبادة الجماعية التي تعرض لها الرجال والنساء منهم ، ولافي غياب أماكن قبورهم وجثث أبنائهم وبناتهم ، ولافي تهجير شيوخهم وأمهاتهم عبر الحدود ، ولافي إجبارهم على تخطي حقول الألغام بين العراق و آريان للموت وسطها ، ولافي أبعادهم الى منطقة (نقرة السلمان) الصحراوية والنائية في الصحراء الجنوبية ، ليلقوا حتفهم وقدرهم ويدفنوا إعدادهم تحت الرمال الحارقة حيث تيبست جثثهم وتبخرت سوائل أجسادهم فباتوا كالريش في رياح صحراء البادية الجنوبية في العراق . .
ولم تكن بسبب اعتبارهم نماذج تجارب للسموم والكيمياويات في القضاء عليهم ، ولافي سلب ممتلكاتهم وأموالهم وتجريدهم من مستنداتهم الرسمية ، ولافي ترحيلهم عبر الحدود باتجاه دول الجوار وبالأخص آريان المسلمة التي عاملتهم بكل حذر وجعلتهم يعيشون حياة مزرية في المخيمات بشكل مأساوي بعيد عن الاعتبارات الإنسانية ، ولا بسبب التزامهم بالمذهب الجعفري الذي يتباهون بالالتزام به وإخلاصهم له ، ولا بسبب أنتماءاتهم السياسية حيث كانوا ولم يزلوا رافد

أساسي من روافد الحركة الوطنية السياسية في العراق .
أن مالحق الكرد الفيلية جدير بالمراجعة والانتباه بسبب نومة الظهيرة التي كان فيها المجتمع الدولي يغط فيها ، وكانت الإنسانية تنام في سباتها وتؤجل حقوق الإنسان عنهم ، والمنظمة الدولية في شغلها الشاغل عنهم ، فقد تم تجريدهم من مواطنتهم دون وجه حق وتم إسقاط جنسيتهم دون وجه حق وتم سلب حقوقهم دون وجه حق ، وتم اعتبارهم شريحة إنسانية دون جنسية ، فهل يعي المجتمع الدولي بقاء شريحة كبيرة من الشعب العراقي دون هوية ودون جنسية ودون وطن دون أن تلقى الاهتمام والمعالجة من الاختصاصيين في القانون الدولي والمنظمات الإنسانية والمنظمات الدولية المختصة !!!
علماً إن المادة (15) من الإعلان العالمي لحقوق الإنسان الصادر بتاريخ 10 كانون الأول 1948 قد نصت على حق الفرد في التمتع بجنسية ما ، كما لم تجوز تعسفا حرمان أي شخص من جنسيته ولا من حقه في تغيير جنسيته ، وأن ما جرى للكورد الفيلية لايعد تعسفاً فحسب ، بل تجاوزاً على إنسانية العراقيين ، وتحدياً لكل القيم والاعتبارات الإنسانية ، فقد تم تجريدهم من جنسيتهم ، كما تم سلب مستمسكا تهم القانونية ، بالإضافة الى أخفاء معالم الأسس والسجلات التي تثبت مواطنتهم وأصالتهم ، وبالإضافة أيضاً الى مصادرة وحجز أموالهم المنقولة وغير المنقولة دون وجه حق ، ودون وجود أية قرارات قضائية بل ودون أية قضية منظورة في محاكم العراق ، بالإضافة الى ممارسة السلطة الصدامية طرقاً خسيسة ودنيئة في التنكيل بهم وسرقة ممتلكاتهم ومصادرة حقوقهم وكأنها أسلاب كفار والتي لايقرها قانون ولاشرع ولادين ، ولم تتم ممارسة ما يماثلها من أدنى السلطات وأكثرها انحطاطاً .

الصمت الذي لاحق الكرد الفيلية وتجاهلهم من قبل المجتمع الدولي هو الذي ينبغي أن يزاح عنه الغطاء ونتعرف على الأسباب الحقيقية والدفينة في اللعبة السياسية التي كانت شريحة العراقيين من الكورد الفيلية الوقود الذي أشتعل تحت سمع وبصر المنظومة الدولية ومنظمات حقوق الإنسان فيها ، دون أن يجدوا ما يساندهم من الوثائق العالمية والإقليمية في الاتفاقيات الدولية فصاروا الضحية والمجني عليهم دون أن يتم تشخيص الجناة في حينها ، ولو كانت هناك حكومة واحدة في العالم تطالب بحقوقهم أو تساندهم وتدافع عنهم لربما اختلفت موازين اللعبة السياسية ، ولربما لو كانت هذه الشريحة من غير الكورد الفيلية (من الأكراد الشيعة والمنحازين الى جبهة القوى الوطنية المعارضة لسلطة الدكتاتور) لصارت الأمور غير ماصارت وماجرت عليهم من نتائج تحملتها الكورد الفيلية بصبر الجبال وعزيمة المتمسكين بالحق .
وعلى هذا الأساس بادرنا لمخاطبة رئيس المحكمة الجنائية العراقية العليا القاضي والزميل عارف عبد الرزاق الشاهين نقول فيها :
حماك الله وسدد خطاك
جميع القضايا التحقيقية التي يستكمل التحقيق فيها يتم احالتها على أحدى محاكم الجنايات التابعة لمحكمتكم الموقرة ، وتابعنا بأهتمام قضية جريمة الدجيل التي انتهت بالحكم على المجرمين ، ولم نزل نتابع مجريات قضية الأنفال .
والحق أقول لك إن قضية الأنفال لم تأخذ مداها وحجمها الحقيقي ، ولم توضح المحاكمة للعالم جرائم الأبادة الجماعية والجرائم ضد الإنسانية ولا أنتهاكات القوانين العراقية بشكلها الذي يمكن إن تبقى في ذاكرة العالم في هذه القضية ، وكلنا يعرف إن ما جرى في جرائم الأنفال كان بقصد ابادة شعب كوردستان ، وما جرى من وقائع وتفاصيل لم يتم استيعابه من قبل سلطات التحقيق ، لأسباب لايمكن التخمين بها ، وقضية مثل الأنفال لسنا مسرورين لنهايتها والحكم على من يتم اثبات أدانته ، لأنها لم تفضح دور الطاغية وعقله المريض في هذه القضية ، ولا فصلت ووضحت لنا دور وأسماء الجناة ممن كان يستعمله الطاغية سوطا وسيفا وآلة لقتل البشر والتنكيل بهم وتعذيبهم وأهلاك الأطفال الرضع وقتل الشيوخ العجزة والنساء الحوامل ودفن الأحياء في المقابر الجماعية ، لم نتعرف الا عدد قليل من المتهمين لايمكن إن يتم أختزال هذه الجريمة الإنسانية بهم .
في قضية الأنفال ثمة أسماء نزعت عنها الضمير وباتت تشبه البشر شكلا ، وقرأت النوازع المريضة في عقل الدكتاتور ، وشرعت في تنفيذ تلك النوازع بمخططات وعمليات وحفلات أعدام ، تلك الأسماء لم تتعرض لها سلطة التحقيق ولا وردت ضمن سياق جلسات المحكمة ، ولم نسمع إن قضايا فرقت بحقهم لتجري محاكمتهم غيابيا أن كانوا هاربين .
نثمن عاليا دور الأدعاء العام بأعتباره المعبر الحقيقي عن تمثيل الحق العام ، ونثمن دور القضاة في ادوار التحقيق وفي المحاكمات وفي عضوية الهيئة التمييزية .
وانتم تعرفون وضع العراقيين الذين انتشروا في كل بقاع الارض ، واستقر العديد منهم في تلك المدن النائية التي وفرت لهم الكرامة والامان التي سلبها منهم الطاغية ، هؤلاء من بينهم مشتكين لهم شكاوى تتضمن صور لجرائم ووقائع تفتت الصخر ، كما لهم بينات وسندات ليس بقصد تسجيل اسماؤهم أو تعويضهم على الضرر الجسيم ، أنما بقصد توضيح الصورة الحقيقية لما جرى في واقعة الانفال .
هذه الاعداد حرمت من تسجيل الشكوى والادلاء بالشهادة بسبب عدم تمكنها من الحضور ،لأسباب مالية أو أمنية أو مرضية أو لظروف خاصة ، كما إن السفارات العراقية الفتية تفتقر للمستشارين القانونيين مما اعجز السفارات من تدوين اقوال المشتكين وارسالها الى المحكمة لربطها باضبارة القضية في موعدها المقرر ، وستبقى تلك الشهادات مطمورة في صدور اصحابها لاتقيدها محاضر التحقيق والمحاكمة ، ولاتشخص افعال بعض المتهمين الخسيسة بحق شعب كوردستان

، ولاتفضح دور بعض الاسماء التي لم يطلها التحقيق والاجراءات القانونية .
كما ستتكرر المشكلة مع القضايا الاخرى ، فثمة عراقيين يطلبون توفير السبل التي تمكنهم من تدوين اقوالهم المنتجة في القضايا التي ستعرض إمام المحكمة ، لذا نناشدكم إن تجدوا مع وزارة الخارجية العراقية ما يقم بتسهيل تدوين تلك الشهادات .
وإذا كنا قد كتبنا وعلقنا الكثير عن تلك القضايا التي عرضت على الملأ من خلال علانية المحاكمة وتوفير كل الضمانات التي وفرها للمتهمين قانون اصول المحاكمات الجزائية وقانون المحكمة وقواعد جمع الأدلة فيها ، فأننا نود إن نلفت انتباهكم الى مسألة غاية في الأهمية .
ستكتمل في الفترة اللاحقة بقية القضايا التحقيقية ، وستكون الجريمة المرتكبة بحق الكورد الفيلية أوسع مما يمكن إن يستوعبه التحقيق القضائي ، حيث كان التحقيق الأبتدائي اصلا يفتقر للعديد من الأسس التي تجعل هذه القضية بمستوى الحد الأدنى من الجريمة المرتكبة .
ما جرى للكورد الفيلية لايتحدد ضمن أطار التسفير ومصادرة الأموال ونزع الحقوق ، ولافي احتجاز الالاف منهم في سجون صدام دون تهمة ودون وجود جرم ارتكبوه ، جريمة الكورد الفيلية تبدأ من أخضاع اعداد كبيرة من شبابهم للتجارب الكيمياوية ، وهذه الجريمة الإنسانية التي اودت بحياة الالاف منهم بحاجة لتبصير وتأني ، وان نستوعب أسماء المتهمين الذين اشتركوا بتنفيذها ، وأن يتعرف العالم على نوع تلك الجريمة التي لم تمارسها ابشع السلطات وأكثرها همجية بحق المدنيين من شعوبها ، وأن يتم التعرف على أماكن دفن تلك الجثث ، فثمة أسماء لم تزل طليقة وتعرف كل الأسرار .
والقوافل التي سيرت من رجال الكورد الفيلية وسط حقول الالغام لم تكن ياسيدي لغرض العبور الى الأراضي الايرانية بقصد تهجيرها ، وأنما كان لغرض تفجير تلك الأجساد في حقول الالغام والتخلص منها وسط تلك الحقول وبقاء تلك الجثث مرمية ومكشوفة تحت تلك الظروف ، وجميع الشهداء من ابناء الكورد الفيلية من الطاقات والكفاءات العراقية المتميزة ومن المدنيين ، ثمة من نزع ضميرة وسحب عليه الماء وبقي منزوع الضمير من قام بتلك الأفعال الشنيعة ، من نزع ضميره ساهم بأقسى ما يستطيع بالتنكيل وأيذاء الكورد الفيلية ، ولم نزل نترقب إن توافينا سلطة التحقيق ليس بأعداد الشهداء ، وانما باسماء منفذي تلك الجرائم من ذيول الحاكم المشنوق ، وان تكشف لنا تفاصيل تلك العمليات التي ربما لم يعرفها أو يسمع بها العالم .
لم تزل امهات الكورد الفيلية تناشدكم ايها الزميل أن يتم الالتفات الى المحنة الفيلية التي تعرض لها العراق في زمن هجين وبذيء ، وينطلق صوتهن يناديكم للأستماع الى تلك الشهادات الدامغة ، مثلما يطالب أخضاع الأسماء المعروفة في مديرية جنسية بغداد والمسؤولين عن التسفير في حينها الى التحقيق ، ممن تصوروا إن ارتكاب الجرائم المنحطة ضد الكورد الفيلية سيرفع من شأنهم عند الحاكم الدكتاتور .
هذه الاسماء التي تركت جرحا غائرا في ارواح الشهداء واهاليهم ، واوغلت في خستها بعد إن نزعت الضمير ، هذه الأسماء اليوم مطالبة إن يتم اخضاعها للتحقيق ، وليست الغاية إن يتم الحكم فقط على الجناة ، فمن يعيد كل تلك الأرواح اذاماتم اعدام الجاني ، وكيف نجعل الصبر والقناعة يحلان في صدور الأمهات اللواتي لم يزلن ينتظرن بعيون تحجرت دموعها كل تلك الوجوه العبقة وهي تحمل شهاداتها الجامعية وارواحها البريئة التي دفنت سرا في قبور مجهولة .
الله الله في قضية الكورد الفيلية ، فهم بحاجة لتبيان حقيقة ما جرى لهم قبل إن يطالبوا بالحكم على القلة من الجناة الذي طالهم التحقيق ، والله الله في قضية هؤلاء ممن تقطعت بهم السبل وزاد من حزنهم انه لم يتم الالتفات الى محنتهم حتى اليوم ، ويزيد حزنهم أكثر انتشارهم في كل ارجاء الدنيا يطرزون مدنها بأرواحهم الباسلة والمشرفة وهم اهل العراق .
جئتك بهذه الكلمات بحكم كوني زميلا لك ومن دورة قضائية واحدة ، و صديقا أعتز بصداقته ، وسوية كنا نشكو هموم العراق في الزمن الصدامي ، وبحكم كونك الرئيس الأعلى للمحكمة اليوم ورئيسا لهيئتها التمييزية ، ولما عهدته فيك من السمو الأخلاقي والتواضع والأستقامة ، اعرض لك إن الحقيقة هي ماتريده الناس وأن يتم توضيح ما جرى لهذه الشريحة التي غبنها الأعلام وكتم على حقيقتها النظام البائد .
لم تزل كل الناس تريد توثيق الحقيقة للتاريخ ، فثمة أجيال قادمة ينبغي عليها إن تتعرف على ما حل بالعراق ، ولماذا تعرض الكورد الفيلية لمثل ما تعرضوا له ؟ ولماذا تمت مصادرة اموالهم ونزعت املاكهم بطرق غير قانونية وغير شرعية ؟ ولم تزل الجهات المسؤولة تطالبهم إن يسلكوا طريق القانون في استعادة ما سلبته منهم الدكتاتورية بالطريق غير القانوني وتلك معادلة غير عادلة .
وستبقى محاضر التحقيق والمحاكمة مرجعا تأريخيا يكشف الحقيقة ويثبت الأحداث وتفاصيل مجرياتها في زمن غابت فيه الحقيقة وماتت فيه القيم والمروءة وعز فيه الرجال ، ولهذا نتطلع الى إن تلتفتوا الى هذا الجانب قبل إن يتم احالة القضية مجردة من تلك الروابط المهمة في التحقيق ، بل إن يتم اختزال كل تلك الجريمة الإنسانية التي حصلت بقصد اهلاك جميع الكورد الفيلية اهلاكا كليا ، وقتل اعداد كبيرة منهم لم تزل جثامين المئات منهم غير معروفة المصير وأماكن الدفن مجهولة ، بالأضافة الى قتل الأطفال وحجز العوائل في المحاجر وفي سجن نقرة السلمان الصحراوي ، وموت العديد من النساء والشيوخ تحت تلك الظروف المناخية القاسية ، بالأضافة الى التدابير القاسية وغير القانونية التي مورست بحقهم ، ليتم اختزالها بعدد صغير من المتهمين يتم تحميلهم وزر الجريمة الكبرى .
لقد أكملت ياسيدي كتابا عن المسؤولية القانونية في قضية الكورد الفيلية ، ولظروفي المالية لم استطع إن اطبع الكتاب

بالسرعة التي يمكن إن يحقق منها الغرض المنشود ، ليس لي علاقة بريعه وتوزيعه ، فقد تبرع اهل الخير بذلك دون إن ننتظر شكرا سوى الثواب من الله في مناصرة هذه الشريحة ، وعلى امل إن نقوم بتوزيعه في اقرب فرصة ممكنة ، ليطلع الناس على المعالم القانونية للخروقات التي مارستها سلطة البائد صدام بحق أهل العراق من الكورد الفيلية وما لهم وماعليهم من حقوق .
الفت عنايتكم الى أهمية ما خفي في هذه القضية حيث إن الأدلة والقرائن في بقية القضايا واضح وملموس ، أما ما حصل في قضية الكورد الفيلية ، فقد تم التعتيم عليه تحت انظار جميع المنظمات الإنسانية المتباكية على حقوق الإنسان ، وتحت انظار الأمم المتحدة ، ويكفي للعلم انه لم تزل حتى اليوم ، وأكرر حتى اليوم أعداد كبيرة من الكورد الفيلية تسكن الخيام في الاراضي الآيرانية بحالة مزرية وبائسة .

الظلم الذي عم قضية الكرد الفيلية لم يكن من طاغيتنا العراقي البائد ولامن السلطة الشوفينية ولامن حكام المنطقة ودول الجوار فقط ، وأنما كان من المجتمع الدولي الذي أهتزت شواربه لأحداث في اندونوسيا والفلبين ودار فور ، وتفاعل مع أحداث في افريقيا والشيشان ، دون أن يجد الفرصة لمعرفة أسباب تدمير هذه الشريحة الأجتماعية العراقية الأصيلة .
لذا لن نستغرب حين يتم تأجيل التحقيق مع الطاغية في شأن الجرائم التي ارتكبها بحق الكرد الفيلية ، ولن نستغرب من حكومتنا الجديدة أن تضعهم على الرف لينتظروا زمن آخر يمكن أن تفكر بعد حين في أن نعيد لهم حقوقهم وماترتب لهم بذمتنا !! ولينتظر جيلهم الذي ولد في المخيمات وفي بلدان اللجوء والمنافي ودون جنسية ودون مأوى ودون معرفة بلغتهم القومية ، ولينتظر من لم يزل يعيش في العراق وبيته مصادر ويسكن فيه بعثي أو عنصر أمن أو مخابرات فالدنيا صيف والجو جميل ولا ضرورة للنظر في قضاياهم في الوقت الحاضر ، وهناك ما هو أهم من قضية الكرد الفيلية ، والأهمية درجات وكما أن الناس مقامات ودرجات ، ولم يزل الكرد الفيلية في أدنى درجات الأهمية في عراقنا الجديد .
لم تكن سلطة معينة من وقفت موقفاً معادياً من الأكراد الفيلية ، ولم يكن الاتجاه العروبي الشوفيني وحده من وقف يدعو لتهميشهم وإلغائهم وحصرهم في زوايا منسية ضمن القضايا التي تخص الشأن العراقي ومحاربتهم صراحة أو علناً .
لم تكن هذه السلطات التي ابتليت بالتفكير الشوفيني المتعصب و المحدد المسار والظالم الذي لايرى الحقيقة ولايريد أن يعترف بها ، لم تكن وحدها هذه السلطات من قام بوضع أطنان من العذابات الإنسانية والتهميش والظلم والنصوص التي وردت ضمن القرارات التشريعية التي تجعل الكرد الفيلية مواطنين من الدرجة الثانية في العراق .
كان معهم كل المتطرفين من غلاة الدين ومن وعاظ السلاطين ، وكان معهم كل من يعتقد أن بقاء الكرد الفيلية على هذا النهج من الصمود والعطاء لن يقضي عليهم ، وكان معهم من يريد استغلال الكرد الفيلية لمصلحته سياسياً أو اقتصادياً واعتبارهم ورقة يتم اللعب بها في أوقات الحاجة ، فقد تجمعت كل القوى التي تنزع نحو الشر والتعصب والتطرف بوجههم .
وثمة من يقول أن الكرد الفيلية هم من الأكراد ، فلماذا هذه الخصوصية في مطالبهم وحقوقهم ؟ أليسوا هم جزء من هذه الأمة الكردية العظيمة ونالهم مانالهم بسبب هذا الانتماء ؟
نعم أنهم جزء من تلك الأمة التي تحملت الظلم ولم تستكن ، وتحملت التهميش ولم تسكت ، وتحملت التحدي وأعطت قوافل من الشهداء ولم تتوقف ولن تتوقف .
نعم أنهم الجزء الذي لايتجزأ والذي أمتزج فيه الزمن العراقي بالوجود التاريخي ، وكما صاروا جزء من الملحمة العراقية الإنسانية فباتوا بعض حروف أسم العراق لايمكن أقتطاعهم منه لأن الأسم سيبدو مبتوراً ودون معنى .
لكن الكرد الفيلية وهم من هذه الأمة تحملوا ما لاتتحمله الأمم ، ولاأستطاعت أن تتحمله الجماعات والمجموعات البشرية وهم الشريحة الطيبة والفاعلة ، ليس فقط أسقاط الجنسية عنهم ، فالجنسية هي العلاقة العقدية بين المواطن والبلد الذي يعيش فيه ، وبالرغم من كل أساليب السلطات الجائرة في أسقاط جنسياتهم واعتبارهم من التبعية الفارسية ، إلا أنهم بقوا ملتصقين بالعراق يجاهدون بكل السبل من أجل العراق الفيدرالي والديمقراطي .
ولحق الأكراد الفيلية من الظلم بسبب سافر وواضح في التزامهم الديني بالمذهب الجعفري فنالهم أكثر مما نال أخوتهم من المسفرين لأسباب طائفية .
وعلى مدى الأزمنة الغابرة والمقبورة لم يكن بإمكان أبناء الكرد الفيلية أن يصيروا قادة وزعماء في المجال الحكومي ، ولم يكن في قدرة الأكراد الفيلية أن يصيروا ضباطاً كبار في الدورات الخاصة والعامة ، ولم يكن بمقدورهم أن يتم اعتمادهم كبناة لاقتصاد العراق من قبل الدولة ، ولادعمهم ومساندتهم في البناء الأُقتصادي ، فقد كانوا موضع شك السلطات في كل حين .
فقد أعتبرتهم جميع السلطات التي تعاقبت على حكم العراق الخطر الكامن والمعارض الدائم للسلطات التي تبرقعت بالفكر الشوفيني والطائفي المتستر بعباءة الوطن والقومية والدين في كل فترة من فترات الزمن العراقي .
فأذا كان الكرد بشكل عام تحملوا الظلم من السلطات بسبب قوميتهم ، والمسلمين الشيعة بسبب مذهبهم الأسلامي ، والمعارضين بسبب معارضتهم لنظام الموت والقتل المتمثل في سلطة صدام البائد ، الإ ان الكرد الفيلية تحملوا كل هذه الأسباب ، فهم أكراد وشيعة ومعارضين وقد جمعوا كل تلك الصفات العراقية .
وتميز الكرد الفيلية في تقديمهم قرابين للحرية والديمقراطية في العراق ، وبالغت السلطة الجائرة في عذاباتهم الانسانية ، فسلخت الوليد عن صدر أمه ، وأبعدت الطفل عن والديه ، والشاب عن والدته وأجداده ، وأمعنت في إذلال الشيوخ

والعجائز ، وأسكنت مجاميع منهم في مجاهل صحراء السلمان بأطراف البادية التي عافتها حتى الحيوانات البرية وطمرت أعداد منهم تحت الرمال وفي ثنايا زوايا سجن النقرة المهجور إلا منهم ، في حين أكلت منهم التجارب الكيمياوية والأجساد البشرية التي تفجر حقول الألغام في حرب الطاغية مع إيران .
وأمعنت السلطة في تشتيت شملهم وعدم أبقائهم في المناطق التي تمركزوا بها وتجمعوا منذ الزمن الغابر يزرعونها وينتجون بها ويعيشون بها بسلام وتآخي يلفت النظر .
وتميز الكرد الفيلية في العمل السياسي ضمن التنظيمات السياسية التي قارعت السلطات البائدة بتفانيهم وشجاعتهم وأقدامهم على التضحية . .
ولذا حق أن نقول أن للكرد الفيلية حقوق ينبغي الالتفات اليها ، وهي أن نرفع أول مانرفع عنهم مالحقهم من ظلم وبطلان في سحب الجنسية عن أعداد كبيرة منهم ، واعتبار القرار أصلاً باطلاً لاقيمة قانونية له لعدم استناده على أسس موجبة لهذا الإصدار .
بالإضافة الى بطلان إجراءات وقرارات أبطال شهادات الجنسية الصادرة لهم وفق القانون ، مع إلغاء كل المطالبات بشهادة الجنسية التي لامو جب ولا مبرر لها إطلاقا .
كما ينبغي أن يتم رد حقوقهم المسلوبة والمستباحة المادية منها والمعنوية ، وأن يتم تشكيل لجان خاصة بهذا الأمر فقد كان الكرد الفيلية العمود الأساس في العمل التجاري وحركة الأسواق ، وكانت البيوت الفيلية المنتشرة في العراق والمتميزة بكرمها وطيبتها ومحبتها للعراق وتفانيها في خدمة الشعب ، قد بنت بعرقها وجهدها الناصع كل تلك البيوت والمحلات التي تساهم في إثراء الحياة الأجتماعية في العراق ، وكان أبناء الكرد الفيلية تمتلك مالا تمتلك الأسماء الهجينة الطارئة التي ولجت العمل التجاري مربوطاً بحبال السلطة ، فقد توارثت العمل والمال والخبرة الاقتصادية وبنت مواقعها دون تعكز على سلطة أو مؤسسة حاكمة .
وعلى هذا الأساس بادرنا لمخاطبة السيد وزير الداخلية العراقي برسالة تخص الشأن الكردي الفيلي نصها :
مع أن الله سبحانه وتعالى كرم الإنسان وفضله على كثير من المخلوقات تفضيلا ، الا إن حكام العراق البائدين رفضوا هذا التكريم وصنفوا البشر وفق رغباتهم وعقولهم ، وصار تصنيفهم للإنسان في العراق وفقاً للقومية والمذهب ، بدرجات وفقاً لقومية ومذهب الحاكم .
وعكست القوانين العراقية البائدة صورة بائسة لامتهان الناس حين صار أهل العراق من التابعية العثمانية (عراقيين أصلاء) ، بينما صار أهل العراق من التابعية الفارسية (عراقيين دخلاء) ، مع أن كلا الدولتين الفارسية والعثمانية احتلتا العراق في أزمان متفاوتة وظروف مختلفة ، كان فيها أهل العراق تحت نير احتلال تلك الدولتين متمسكين بعراقيتهم .
وجميعنا نعرف أن ذلك التصنيف لم يكن الا لأسباب طائفية مقيتة ، ولأسباب شوفينية مرفوضة ، وبقي الأمل في صدور أهل العراق أن تلتفت حكومة عراقية وطنية لهذه الشروخ العميقة التي وضعتها تلك القوانين في التصنيف الأثني وتزيلها وتلغيها وتحرر العراقيين من قيودها ، وتعيد لهم الاعتبار الوطني والإنساني ، وان يعاد النظر في العودة الى تكريم الإنسان الذي فضله الله على الكثير من المخلوقات .
وتأريخ العراق القديم والحديث غير خافيا على أحد ، وسكان العراق الأصلاء معجونين في تراب العراق ، وجزء لايتجزأ من تأريخه ونضاله الوطني ، ولهذا فأن تصنيف العراقيين درجات لايمكن أن يستمر في عهد سقط فيه أخر الطغاة وانتهت معه حقبة مظلمة من تأريخ العراق .
وإذا كانت بعض شرائح العراق عانت مرارة تلك القوانين الجائرة ، فأن قانون الجنسية وشهادة الجنسية العراقية كانت الخنجر المسموم الذي ذبح مئات الآلاف من العوائل العراقية ظلما وبهتانا تحت تلك الذريعة الواهية .
وجاء الدستور العراقي وهو أعلى القوانين ورأسها الهرمي ليؤكد في باب الحقوق والحريات بأن العراقيين متساوون إمام القانون دون تمييز بسبب الجنس أو العراق أو القومية أو الأصل أو اللون أو الدين أو المذهب أو المعتقد أو الرأي أو الوضع الاقتصادي أو الاجتماعي ، وخلاف ذلك النص لايعدو الا باطلا ومخالفة صريحة للدستور .
وللحقيقة فأن جميع العراقيين متساوون إمام القانون باستثناء (الكورد الفيلية) ، فلم تشملهم المساواة لأسباب قد تدركها القيادة السياسية سواء مجلس النواب منهم أو الوزارة أو الأحزاب التي تشترك في العملية السياسية أو التي تعارضها .
الكورد الفيلية الذين ذاقوا مرارة الهوان والعذاب ، وخصص لهم صدام مؤسسات متخصصة في تعذيبهم وقتلهم وتسفيرهم وتجريدهم من ممتلكاتهم ، لم يشعروا أنهم قد تساووا مع العراقيين ضمن هذا النص ، مع أنهم من العراقيين الأصلاء دون غبار ، ومع أنهم قدموا لهذا العراق دون أن ينتظروا مكافأة من أحد ، ومع أنهم في صلب الحركة الوطنية في كل أصنافها الا أنهم أضعف الشرائح في نيل ابسط حقوقهم الإنسانية .
الجنسية حق لكل مواطن عراقي وهي أساس مواطنته باستثناء الكورد الفيلية ، فهم من طينة غير طينة العراق ، وشريحة كانت غافية لاجنسية لهم ولاوطن ولاتاريخ ، بدليل إن وزارة الداخلية تطالبهم حتى اليوم بإثبات عراقيتهم وفقا لشهادة الجنسية العراقية ، تلك الوثيقة التي استعملتها السلطات البائدة خنجرا مسموما للطعن في وطنية وإنسانية العراقي ، وبدليل أنه تتم أحالة الكوردي الفيلي على مديرية الإقامة باعتباره مقيما في العراق وتنطبق عليه ما تنطبق على كل مقيم (أجنبي) في العراق لإضفاء الشرعية على وجوده في العراق .
رسالتي هذه الى السيد وزير الداخلية أن يتمعن في تاريخ العراق مليا ويعالج وضع الكورد الفيلية وفقا لهذا التأريخ ، وأن يقرأ

ما جرى على الكورد الفيلية ويقرر وفقاً لذلك ، وأن يتعرف على الأوضاع المأساوية التي تحصل لهم حتى اليوم ، وبعد مضي اربع سنوات على سقوط حكم الصنم ، لم تستطع وزارة الداخلية ولا مديرية الجنسية والإقامة أن تستوعب عراقية الكورد الفيلية .
رسالتي هذه الى السيد وزر الداخلية من إن الكورد الفيلية لايستجدون الجنسية العراقية وانما يريدون أيمانا مطلقا بدولة تعتمد معايير القانون وتحترم دستورها ، وان لايتمسك بعض بقوانين صدام حتى اليوم ، وأن الدستور يمنح الحق لكل من أسقطت عنه الجنسية العراقية أن يستعيدها ، وانه لايمكن إن تسقط الجنسية العراقية عن العراقي بالولادة ، فكيف بالكوردي الفيلي الثابت التاريخ والقومية والدين والمذهب والأنتساب الوطني ؟
وإذا كانت حالة اللاجنسية التي حصلت للكورد الفيلية وحدهم في هذا العالم ، فأن قرارات الأمم المتحدة وقبلها الشرائع السماوية منعت تجريد أي شخص من الجنسية أذا كان هذا التجريد يجعله عديم الجنسية (المادة 8 من قرار الجمعية العامة 896 في 4 كانون الأول 1954) ، كما منعت إسقاط لجنسية التي مارسها صدام ضد الكورد الفيلية ضمن مخطط بعيد عن الوطنية والمروءة والشهامة حين سلط قدرات المؤسسات الأمنية للانتقام منهم .
واليوم ياسيادة وزير الداخلية حل الدستور الذي يعيد الاعتبار لكل عراقي وفقا للنصوص التي تضمنها باب الحقوق والحريات ، ليس من الأنصاف ولا من العدالة إن يتم إحالة الكوردي الفيلي الى مديرية الإقامة لأجراء معاملة تجنس الأجانب ، لأن الكوردي الفيلي ليس أجنبيا ، ولأن الكوردي الفيلي سلب حقه القانوني والدستوري ، ولأن السلطة البائدة تجاوزت على حقوقه الاعتبارية والمادية ، ولذا يترتب على كل صاحب ضمير وطني وعراقي أصيل أن يساهم في أعادة الاعتبار لكل كوردي فيلي أسقطت عنه الجنسية ، وان تساهم مؤسسات وزارة الداخلية في الإسراع بإعادة تلك الوثيقة للكورد الفيلية بأسهل الطرق وأقصرها ، وأن تمنح الجنسية لأولادهم المولودين ضمن فترة التهجير القسري الصدامي ، وأن تنظر لهم السلطة الحالية التي نفترض أنها تطبق القوانين وتعتمد الدستور على أساس مواطنتهم وإنسانيتهم كعراقيين ضحايا ، والضحية ياسيادة الوزير لايطالب بأن يثبت عدم صحة الأجراء الظالم القسري ، لأن الأمر سيؤدي الى إن تكون السلطة معترفة ضمنا بصحة تلك الإجراءات .
ياسيادة الوزير أن أحالة الكورد الفيلية الى نفس الإجراءات الظالمة يشكل ظلما آخر يتحمله أبناء الكورد الفيلية ، وهؤلاء لم تزل عوائلهم حتى اليوم تسكن مخيمات اللجوء في دول الجوار ، وفي ذلك ليس فقط مخالفة دستورية وإنما امتهان للكرامة والحقوق ، كما أن منح الكوردي الفيلي وثيقة أقامة مؤقتة تدلل على عدم قناعة السلطة التنفيذية بعراقية هذه الشريحة ، وهذا الأمر يتطابق مع نظرة المؤسسات الأمنية الصدامية الظالمة وقوانين صدام التي اعتقدنا أنها رحلت مع الطاغية .
ياسيادة الوزير من الغريب أن تستكمل محكمة التحقيق في المحكمة الجنائية العراقية العليا الخاصة قضية جنائية تخص الكورد الفيلية باعتبارهم عراقيين من ضحايا النظام البائد ، في حين لاتتم مساواتهم مع العراقيين بالفعل في الجنسية ، ترى هل فكر أحد منا بحجم قدسية (شهادة الجنسية) التي تمنح المواطنة من الدرجة الأولى وتميز العراقيين وفق الأسس المذهبية ؟ وهل نهجت دولة أخرى في العالم تقوم بإصدار هوية الأحوال المدنية لمواطنيها ، أن تقوم أيضا بإصدار شهادة لصحة تلك الهوية أو أن الأمر مقتصر على شريحة من شرائح العراق ؟
لنضع كل القوانين والنصوص الدستورية النافذة والقرارات التي أصدرتها الجمعية العامة والاتفاقيات الدولية جميعها على جهة ، ونحتكم الى ضمير العراق وتأريخه ، حتى يمكن إن نقرأ ما للكورد الفيلية وما عليهم ، ولماذا تتحمل هذه الشريحة كل هذا العذاب البشري دون إن تجد من ينتصر لتأريخها ووطنيتها وإنسانيتها في الإقرار بحق المواطنة الذي هم أحق من غيرهم به ، فهم أهل العراق وبناته وفدائييه والمضحين في سبيله ، وهم شهداء العراق وخيرة رجاله والسباقين لرفع المعارضة ضد كل الأنظمة الظالمة والدكتاتورية التي مرت على تاريخ العراق ، هل يمكن لهؤلاء إن يحملوا كل تلك الإسهامات الإنسانية من أجل العراق ليقفوا أذلاء إمام موظفي الجنسية يثبتون عراقيتهم ؟؟
كنا نأمل من مجلس النواب أن يلتفت لكل هذا ويشرع قانونا بإعادة الاعتبار لكل الكورد الفيلية ، وان يعيد لهم حقوقهم المادية وما سلبه منهم الطاغية وما أستغلته من أملاكهم المؤسسات الأمنية والحزبية ، وأن يشرع قانونا يضمن لهم التعويض الاعتباري المعنوي لما فقدوه من حياتهم وما أصابهم من ضرر نتيجة ما حصل لهم من مأساة لم تزل مستمرة حتى اليوم .
كنا نأمل من مجلس النواب أن يلتفت الى وجع العراقيات من الكورد الفيلية الساكنات في مخيمات اللجوء يتحسرن على قنينة النفط حتى اليوم ويعيد لهم الاعتبار في إعادتهم لوطنهم وأهلهم ، وكنا نأمل كثيرا ولكن وجعنا يزداد حين نعلم من إخوتنا الكورد الفيلية أنه تتم أحالتهم على مديرية الإقامة ، وتمنح لهم بطاقات هوية مؤقتة لاتليق بالعراقي .
ومن الغريب أن تقوم وزارة الداخلية في الزمن الصدامي البغيض بتحمل وزر تنفيذ الجريمة ضد الكورد الفيلية ، وان تقوم وزارة الداخلية في زمن العراق الجديد بتدقيق عراقيتهم التي سلبها صدام وتشك في أصالتهم بعد كل هذه المرارة .
للكورد الفيلية حق ومن يسلب هذا الحق سيحاكمه التاريخ قبل إن تحاكمه جماهير العراق ، وقد مضت فترة طويلة كانت المرارة تملأ القلب ، ونحن ننتظر أن يلتفت ضمير أو ينتفض حر ليعيد لهم ما سلبته الدكتاتورية وسلطات الطغيان الشوفينية .
لذا نأمل منكم التفاتة في إن تجسدوا نصوص الدستور وهي أعلى من القوانين ولا يجوز مخالفتها ، ونأمل أيضا إن تقدموا على ما يعيد الاعتبار لتلك الأعداد من العراقيين بما يجعل عملكم هذا مسجلا كموقفا وطنيا ضمن فترة عملكم كوزير

للداخلية ، فالوزارات متغيرة والمراكز متغيرة وهي فرصة أخي الكريم في أن تتفحص معهم الألم الذي يشعر به الكوردي الفيلي حين يتم التعامل معه حتى اليوم وفق الأسس الخاطئة ، وان تتمسك مؤسسات وزارتكم بكل النصوص التي حرص عليها الطاغية بقصد إيقاع أكبر الأذى بهم .
وأخيرا تقول مقدمة الدستور انه نحن أبناء وادي الرافدين عقدنا العزم على نصنع عراق المستقبل دون نعرة طائفية ولا نزعة عنصرية ولا عقدة مناطقية ولاتمييز ولا أقصاء ، فهل يمكن إن نحقق ذلك مع الكورد الفيلية ؟
وحق أن نقول أن للكرد الفيلية حقوق لما لحقهم من تهميش وظلم وأن نعيد لهم الأعتبار بالكيفية التي نراها ويرونها متناسبة مع حجم الظلم الذي وقع وطول مدة بقاءه وتأثيره على حياتهم وحياة العراقيين ، فقد تعرضت نفوس العديد منهم الى الإحباط والعذاب النفسي الكبير بالإضافة الى التشتت والتباعد بين أبناء الكرد الفيلية والذي حتمته الظروف التي صاروا زوارق في لجة بحرها .
وبقيت النقطة الأخيرة التي ينبغي أن تستقر في ضمائر أي مواطن يتبوأ مركزاً دستورياً أو قانونياً أو سياسياً في العراق الجديد ، بأن يضع الكرد الفيلية أمام ضميره ويضع لهم الاعتبار الذي يليق بهم في مناحي العمل السياسي والاجتماعي في العراق الجديد ، فمثل هذه الشريحة التي أعطت ولم تزل تعطي جديرة بأن تأخذ مكانها اللائق في بناء الخراب العراقي .
ومع أن المواطن سيصبح متساوياً مع الجميع في الحقوق والواجبات ، إلا أننا نذكر بأن التضحيات الجسام التي قدمتها هذه الشريحة العراقية التي ما فتأت تناضل وتعمل بكل قوة من اجل عراق ديمقراطي فيدرالي تعددي يميزهم ويجعل عطاءهم كبيرا بحجم المحنة العراقية .
ولطالما بقيت البدعة القانونية والأكذوبة التي اخترعها دعاة الشوقينية المقيتة في العراق المتجسدة في شهادة الجنسية العراقية ، الى درجة انه ربط الوطنية والوطني بحيازته لهذه الشهادة وفق حروفها المقيتة وقانونها الأحول .
وإذا كانت الجنسية بحد ذاتها عقد قانوني بين المواطن والدولة ، وإذا كانت الجنسية العراقية تمنح للعراقي وفق القانون الخاص بالأحوال المدنية وفق الاعتبارات والفقرات الخاصة بهذا المنح ، فأن شهادة الجنسية العراقية كانت على الدوام الخنجر الذي يمكن أن يطعن خاصرة شريحة معينة من شرائح المجتمع العراقي .
من أين جاءوا بمشروعية التبعية العثمانية ؟ ومن أين جاءوا بعدم مشروعية التبعية الآيرانية ؟
وكيف يمكن التمايز بين أحتلالين بغيضين للعراق ؟ وفقاً لشهادة وسند صادر من السلطات العراقية التي تعاقبت وهي تحرص على التمسك بهذه الشهادة المقيتة التي ليس لها ادنى قيمة قانونية .
والجنسية هي إحدى الخصائص الشخصية التي تميز المواطن في دولة ما عن غيره من المواطنين في الدول الأخرى ، وهي بموجب القوانين عنصر من عناصر الشخصية التي تميزه ، ولم تظهر أهمية الجنسية العراقية إلا بعد قيام النظام الملكي في العراق حين أصدرت السلطة الملكية قانون الجنسية رقم 42 لسنة 1924 بتاريخ 23 آب 1924 ، ومن غرابة هذا القانون انه جاء قبل إعداد الدستور العراقي (القانون الأساس) الذي صدر في العام 1925 .
وبصدور شهادات الجنسية تم وضع أول الشروخ المتعمدة بين المواطنين العراقيين بتقسيمهم تقسيماً لايمت للمنطق ولا للعدالة بشيء ، فقد ترتبت التزامات وقوانين استندت على القانون المذكور والذي بقي ثابتاً غير قابل للنقاش أو أعادة النظر طيلة الفترة منذ صدوره في بدايات الحكم الوطني حتى سقوط صدام وانتهاء سلطة الدكتاتورية ، ووفق قانون الجنسية هذا تم تسجيل تبعية المواطن العراقي بالعثمانية أو الفارسية ، ولذلك تم تسجيل المواطنين العراقيين وفقاً لهذا الأساس في تبعيتهم ، حين صاروا من التبعية العثمانية (التركية) او من التبعية الآي رانية ، وصار ت العشائر العربية المسجلة وفقاً لاحتلالها من التابعية الفارسية مشكوكاً بولائها ومواطنين من الدرجة الثانية ومصنفين في التمايز بدرجة اقل من درجة المواطنين من تابعية الاستعمار التركي (العثماني) .
ووفق هذا التمايز والشرخ الذي أقترحه الانكليز في حينه واعتمدته العقليات المتطرفة قوميا ومذهبياً ، في صياغته على شكل قانون يتم تنفيذه وتطبيقه على عموم العراقيين ، لمنه بقصد وضع شرخ كبير وفاصل واضح في تبعيتهم . أذ كان المقصود منه حشر أكبر شريحة ممكنة من العراقيين في خانة التبعية الفارسية ، وبشكل أكثر وضوحاً العمل على تقييد حقوق أبناء المذهب الجعفري ، والكرد الفيلية منهم خصوصاً ، حتى يكون القانون سيفاً مسلطاً وخنجراً مغرسا في الخاصرة يتم استعماله متى شاءت السلطة ضد من تريد إيقاع تأثير وأبعاد القانون القاسية عليه من هذه الشريحة العراقية تحديداً .
ووفق هذا القانون الذي تم بناء نصوص وفقاً للتمايز المذهبي والطائفي تم أهدار نص دستوري وارد في القانون الأساس الصادر بتاريخ 6 آب 1925 حين أكد في المادة السادسة منه أنه لافرق بين العراقيين في الحقوق أمام القانون ، وأن اختلفوا في القومية والدين واللغة ، إلا أنه احتاط لهذا الالتفاف حين ذكر في نص المادة الخامسة أن الجنسية العراقية تعين وتكتسب وتفقد وفقاً لأحكام قانون خاص ، ويقصد به قانون الجنسية والذي بيت بقصد أن يتم استعماله خلافاً لمبدأ المساواة بين العراقيين ، الذين أصبحوا تحت وطأة نصوص قانون الجنسية عراقيين من التبعية العثمانية ، وعراقيين من التبعية الفارسية .
أن القانون المدني العراقي جعل الجنسية من خصائص الشخصية وفقاً لمنطوق المادة 37 ، ومثلما يكون من حق الشخص ان يكون له أسم ولقب يلحق بحكم القانون بأولاده ، فأن له الحق في الجنسية أيضاً ، كما عرف الموطن بأنه المكان الذي يقيم فيه الشخص عادة بصفة دائمية أو مؤقتة ، كما جوز القانون أن يكون للشخص أكثر من موطن ، وحيث أن الجنسية ينظمها قانون ، فالقانون العراقي هو المرجع في تكييف تلك العلاقات العقدية ، وتعسفاً في استعمال القانون منعت السلطة

الصدامية القضاء العراقي من النظر في الدعاوى الناشئة عن تطبيق قانون الجنسية ، مما يدلل على سوء النية والقصد المبيت في عمليات تسفير الكرد الفيلية .
وإذا كانت الجنسية تعني السمة والرابطة التي تحدد الانتماء إلى شعب من الشعوب ، وحيث تتشكل الحكومة من هذا الشعب ، فتتحدد على ضوء ذلك الأمر طبيعة العلاقة بين المواطن وبين الدولة ، بمعنى أن تكون هناك دولة ذات سيادة ، وهناك رأي ليفرق بين الدول ذات السيادة مع الدول ذوات السيادة المنقوصة في مجال الجنسية ، وأن يكون هناك إنسان يتم منحه الجنسية ، وان تكون هناك علاقة أو رابطة بين هذا الإنسان وتلك الدولة ، حيث يتم اكتساب تلك الجنسية بطرق متعددة ، منها الولادة على أرض تلك الدولة .
ويتم منح المولود الجنسية أما تبعاً لجنسية والديه أو احدهما ، أو تبعاً لولادته على ارض تلك الدولة ، كما يتم منح الجنسية التي يكتسبها الفرد بعد أقامة طويلة ومحددة قانوناً ، ووفقاً لاعتبارات نص عليها القانون.
وصارت شهادة الجنسية وتابعية المواطن سيفاً مسلطاً على الرقاب تستخدمه السلطات كيفما تشاء ووفق سياستها إزاء كل حالة ، فمن رفض الجنسية العثمانية تخلصاً من الجندية والسوق الى الحروب وبقي على جنسيته الإيرانية صار إيرانياً بالتبعية رغم أنتماءه العربي أو الكردي الواضح وخصوصاً ماصار اليه حال الأكراد الفيلية ، وجلهم من الأكراد العراقيين الأصلاء .
ومن السخرية ان يتم اعتبار عرب وأكراد الجنوب والفرات الأوسط بما فيهم الأكراد الفيلية من التابعية الآيرانية ومشكوكاً بولائهم للسلطات التي تعاقبت على حكم العراق ، في حين يتم اعتبار جميع المهاجرين من هنود وباكستانيين وأرمن وأتراك من الذين قدموا إلى العراق وكذلك العرب منهم الذين صاروا تحت لواء الجنسية العثمانية ، مواطنين لايشك في ولائهم ولايتم تهديدهم تحت حد السيف الذي تشهره السلطات .
ويتذكر أهل العراق عملية التسجيل في كلا التبعيتين ، حيث كان من يريد التخلص من الخدمة العسكرية يسجل في التبعية الفارسية بالرغم من ثبوت انتماؤه العربي أو الكردي والعشائري ، ووفقاً لهذا القانون فأن مواطنتهم أصبحت أدنى درجة من المواطن الاعتيادي ممن سجل نفسه أو عشيرته من العثمانيين ، ولا يغب عن البال أن العشائر المحاددة لدولة إيران من العرب والكرد الفيلية هم وحدهم من سجل تابعيته بالفارسية ، اما مناطق أعالي الفرات فلم يسعفها الواقع الجغرافي على ذلك السلوك فبقيت تحت التبعية العثمانية ، مع وجود تابعين للفارسية ولكنهم ولدوا مع أجدادهم وربما أجداد أجدادهم في العراق .
ولربما كان استقرار الحياة العراقية وبساطتها ، ولربما كانت اللحمة الأجتماعية وانتشار قيم وأعراف الخير بين الناس ، ما جعلها تتناسى وجود مثل هذا السيف المسلط على رقاب العراقيين ، والذي ليخدم الحقيقة ولا المستقبل العراقي .
وأذا كانت الجنسية حق من حقوق المواطن العراقي يكتسبها ويحصل عليها دون النظر الى قوميته او عشيرته او دينه او مذهبة او جنسه او عرقه او لونه او اتجاهه السياسي ، والجنسية هي تلك العلاقة القانونية والسياسية بين الفرد والدولة ، ووفق هذا التعريف المختصر ينبغي أن تكون هناك دولة ، كما ينبغي ان يكون هناك مواطن أو مجموعة من المواطنين يحملون تلك الجنسية ، كما يتوجب ان تكون هناك علاقة بين هذا المواطن او المجموعة وبين تلك الدولة ، وهذه العلاقة ينظمها القانون وهو ملزم الأتباع والتطبيق .
والدولة لاتكون سائبة او متحللة من التزاماتها الإنسانية والقانونية والمعاهدات الدولية ، فهي مقيدة بمعايير حقوق الإنسان والاتفاقيات الدولية ومبادئ القانون الدولي والأعراف الدولية بالإضافة إلى الأحكام القضائية الصادرة عن القضاء الدولي ، ومثلما لايجوز أن يتم تجريد مواطن من جنسيته دون سبب وقرار حكم قضائي بات ، فأنه لايجوز أجبار مواطن على اكتساب جنسية دون أرادته وموافقته الصريحة .
وحين نتكلم عن الجنسية والتجنس ، فأننا لانتعرض (لشهادة الجنسية العراقية) ، وهي وثيقة لاتشابهها وثيقة أخرى في المنطقة العربية ولا في الدول الأوربية والأجنبية ، فالجنسية هي التي تحدد مواطنة الفرد وتابعيته لتلك الدولة ، ولايمكن القبول بدرجات في المواطنة ما دام المواطنين متساوين في الحقوق والواجبات في نصوص الدستور ، كما لايمكن ان تكون رابطة قانونية متعددة الدرجات لتمايز بين المواطنين في الدولة الواحدة .
وحيث أن جنسية العراقيين كانت عثمانية لغاية الاحتلال البريطاني للعراق ، وباعتبار أن العراق أصبح تحت الانتداب البريطاني مما يعني انه أنسلخ عن سلطة الدولة العثمانية ، وبالنظر لتبدل السيادة بعد قيام الحكم الوطني في العراق ، فقد صار لزاماً أن يكون جميع العراقيين ممن يتم اعتبارهم من حملة الجنسية العراقية .
إلا ان قانون الجنسية أورد نصاً في المادة الثالثة منه يقول :
((كل من كان في يوم 6 آب 1924 من الجنسية العثمانية وساكناً في العراق عادة ، تزول عنه الجنسية العثمانية ، ويعد حائزاً على الجنسية العراقية في التأريخ المذكور .))
وفي العام 1932 تم تعديل نص المادة الثامنة من قانون الجنسية فأصبح كما يلي :
((كل من ولد في العراق وبلغ سن الرشد ، أن كان والده مولوداً في العراق وكان مقيماً فيه عادة حين ولادة أبنه على أن لاتنطبق هذه الفقرة على الشخص الذي ولد قبل 6 آب 1924 وكان تأريخ بلوغه سن الرشد من رعايا تركيا ، او دولة انسلخت عن تركيا بموجب معاهدة لوزان المؤرخة في 24 تموز 1924 .))
وبالرغم من أن التابعية كانت متوزعة بين الفارسية التي كان العديد من العرب في جنوب ووسط العراق يميلون اليها بحكم

المذهب أو التقارب الديني أو العلاقات التجارية أو المصاهرة والنسب أو لعوامل أخرى ، فقد كان غيرهم من نفس المناطق يميل إلى التابعية العثمانية بسبب الارتباط الوظيفي او الانتماء الديني أو المكاسب التي يحصلها بعض من العثمانيين أو لأسباب ربما تتشابه مع تلك التي تمسك بها غيرهم .
لذا فأن شهادة الجنسية العراقية جاءت لتلغي كل هذه المعايير وتضع معياراً شاذاً لم يسبق للدول الحديثة التي تحترم نفسها أن أخذت به في تصنيف مواطنيها .
واستخدمت السلطات الشوفينية (شهادة الجنسية) كذريعة ووسيلة للتنكيل بالمواطنين العراقيين من معارضيها ، فأقدمت على التسفيرات والتشريد والابعاد بحجة التبعية بما يتعارض مع النظرة القانونية والإنسانية وخلافاً لكل المعايير القانونية الدولية .
وأذا كان تاريخ السادس من شهر آب عام 1924 يوم صدور قانون الجنسية الذي اسقط الجنسية العثمانية عن العراقيين وحلت الجنسية العراقية بديلاً عنها ، فأن هذا الإحلال لم يلغ الشروخ التي كرستها القيمة القانونية لهذه الشهادة ، ولم يسبق لدولة من الدول أن أصدرت جنسية للمواطن ثم أصدرت له مايشهد له بهذه الجنسية وفق درجات محددة ومتفاوتة سوى القوانين الشوفينية التي تكرس العنصرية وتؤشر بشكل غير مباشر الى الانتماء الطائفي المقيت في العراق ، ونعتقد ان الدافع الحقيقي في أيجاد صيغة قانونية لشهادة الجنسية العراقية تكمن في خلق تمايز قانوني ووطني بين العراقيين ، اذ لايعقل أن يكون المواطن من الأصول التركية أكثر وطنية من المواطن من الأصول الفارسية او الهندية الا بسبب الانتماء الطائفي ، وفي تكريس هذا الأمر كل هذه المدة دون أن نستجيب لدواعي العقل والمنطق ومسايرة القوانين الدولي أكثر من حالة سلبية مستهجنة وتكرس الطائفية .
فالجنسية تمنح لكل من ولد بالعراق ولكل من ولد من أبوين عراقيين ولكل من كان أبويه عراقيين وولد خارج العراق ، الا أن اعتبار العراقيين فئتين (أ) وهي الأصلية و (ب) وهي التبعية وفقاً لشهادة الجنسية يتعارض مع نص اكتساب الجنسية العراقية في كل حالاتها ، حيث صارت شهادة الجنسية العراقية عثمانية أو تبعية .
والمتمعن في تأريخ قانون الجنسية الذي صدر بعد ثورة 30 حزيران 1920 والتي بقيت في ذاكرة المحتل البريطاني ، حيث أصبح العراق تحت الانتداب البريطاني بموجب قرار عصبة الأمم ، ونعتقد أن السياسة البريطانية أوجدت هذا المشروع الذي يجعل التفرقة بين العراقيين قانوناً ، بالإضافة إلى انه يحد من مطالبة الكرد الفيلية والعرب من أتباع المذهب الجعفري ، والذين نازلوا الاستعمار البريطاني ووقفوا بوجهه مع قياداتهم الدينية .
وليس أكثر تأكيداً على الطائفية المفرطة من التفات سلطة البعث عام 1963 لإصدار قانون جديد للجنسية برقم 43 لسنة 63 ، تم إدخال قيود أخرى على منح الجنسية وسحبها مع التأكيد على شهادة الجنسية العراقية واعتبارها الفيصل في مدى وطنية ومواطنة العراقي ، بل صارت شهادة الجنسية شرطاً أساسيا من شروط التعيين والعمل والدراسة والسفر والعديد من الحقوق والمعاملات التي تهم المواطن العراقي ، ولحق القانون المذكور تعديلات عديدة تؤكد حرص السلطات التي تعاقبت على حكم العراق والمتسمة بالشمولية والشوفينية على تكريس مبدأ استعمال شهادة الجنسية على العراقي ، ومنح القانون السلطة التنفيذية صلاحية أسقاط الجنسية العراقية عن كل عراقي لم تكن عائلته ساكنة العراق بشكل اعتيادي قبل الحرب العالمية الأولى ، أذا صدر عنه أو حاول أن يأتي عملاً تعتبره السلطة خطراً على أمنها وسلامتها ، كما سلب القانون المذكور سلطة القضاء العراقي في ولايته العامة ورقابته على قرارات وأوامر وتعليمات السلطة التنفيذية ، كما جاءت المادة (20) لتفضح الرغبة العارمة والدفينة في خرق حقوق الإنسان وما تبيته السلطات الحاقدة بحق العراقيين ، من أسقاط جميع الحقوق القانونية عن المشمولين بالقانون ، بالإضافة إلى سحب جميع الوثائق التي تثبت عراقيتهم .
وليس أكثر دلالة من القصد المسبق والتوجه الطائفي والشوفيني المبيت في تلك القوانين ، من القرارات التي لحقتها ، فقد أصدر مجلس قيادة الثورة المنحل قراراً برقم 666 لسنة 1980 يخول بموجبه السلطة التنفيذية (وزير الداخلية أو من يخوله قانوناً) صلاحية سحب وإسقاط الجنسية العراقية عن كل من تعتبره السلطة لايوالي الوطن والشعب والأهداف القومية والسياسة الحزبية للحزب البائد ، وزيادة في التعسف باستعمال الصلاحيات والنصوص تأتي برقية وزارة الداخلية في الزمن الصدامي البغيض والمخالفة لحقوق الإنسان والمنطق والعقل ، حين تصدر برقية برقم 2884 في 1980/4/10 نصها :
((عند ظهور عائلة البعض منها حاصلين على شهادة الجنسية تشملهم الضوابط ، الا أن البعض الأخر مشمولين فيعتمد مبدأ – وحدة العائلة خلف الحدود – مع سحب الوثائق أي الجنسية .)) ، مع التأكيد على نص المادة 15 من الإعلان العالمي لحقوق الإنسان الذي قرر الحق لكل فرد في أن يكون له جنسية وأن لايمكن لأحد أن يسلبه هذه الجنسية ، وأن لايجبره أحد على التخلي عنها أو تغييرها ، والمتمعن في الفرق بين التطبيق العملي للفكر الصدامي فيما يخص سحب الوثائق العراقية حتى ممن كان عراقياً بوثائق رسمية ، وتسفيره مع بعض من عائلته ممن شملهم قرار التسفير ، وبين الإعلان العالمي لحقوق الإنسان .
حتى صارت شهادة الجنسية العراقية في العديد من الأحوال أهم وأكثر أهمية من الجنسية العراقية نفسها .
ويقيناً ان استعمال وسيلة التفسيرات بحق شريحة كبيرة من شرائح الشعب العراقي لأسباب طائفية وسياسية وقومية ، فقد استعملت وسيلة التسفير ومصادرة الأموال المنقولة وغير المنقولة بذريعة الأصول الأجنبية وبحجة عدم استحصال شهادة الجنسية (ا) ، والحقيقة ان هذه التسفيرات التي شملت أيضا الأكراد الفيلية كانت بسبب قومية الفيلية الكردية الأصلية ،

وبسبب انتماء جميع المسفرين الى المذهب الجعفري من الشيعة الأمامية دون غيرهم من أبناء المذاهب الأخرى في العراق ، وكذلك بسبب معارض هذه الشريحة للسلطات القمعية والطائفية والشوفينية على الدوام مما زاد حقد السلطة عليهم ، وللحقيقة نذكر ان العديد من الكرد الفيلية ممن جرى تسفيرهم ومصادرة أموالهم كانوا يحملون شهادة الجنسية العراقية (آ) وهم من التبعية العثمانية ، ولم يتم الأعتراف والاعتداد بالمستندات الرسمية الثابتة التي تمنع تسفيرهم للأسباب التي تذرعت بها السلطة حينذاك .
وليس أكثر دلالة على التوجهات الطائفية في قضية التسفيرات ، التقيت اثناء عملي القضائي بطبيب عراقي لم يكن يحمل شهادة الجنسية العراقية ، وهو من أبناء التبعية الباكستانية ، ولما استوضحت منه عن أسباب عدم شموله بالتسفير ، أسرني انه من مذهب لايمت للجعفرية بصلة ، وقد تثبتت الجهات الأمنية من تلك المعلومات وأعفته من التسفيرات وسمحت له بممارسة عمله الوظيفي والمهني .
كما مارست السلطة العراقية ضدهم ممارسة تنم عن خسة ، حين قررت تشجيع الرجال المتزوجين من الكرديات تطليقهن والزوجات العربيات على تطليق أزواجهن من الكرد الفيلية ، ومنح من يقم بهذا العمل مكافأة مالية ، كما كان هؤلاء لايتمتعون بأدنى حقوقهم الأنسانية ، فليس لهم مدارس خاصة ، وليس من حقهم التحدث بلغتهم مع أولادهم بشكل رسمي ، كما ليس لهم من يمثلهم في جميع الحكومات التي تعاقبت على حكم العراق ، وعملت السلطات على صهرهم داخل المجتمع العربي لطمس معالم قوميتهم خلافاً لما أقرته الشرائع والاتفاقيات الدولية ولوائح حقوق الإنسان .
ولذا نستطيع الجزم مرة أخرى من أن قرارات التسفير التي طالت الكرد الفيلية لم تكن بسبب عدم امتلاك بعض منهم شهادة الجنسية التبعية العثمانية ، وليس بسبب تبعيتهم الفارسية ، وأنما كان القرار يتضمن داخله أسباباً طائفية وسياسية وقومية متطرفة أوغلت السلطة في اتباعها ضدهم .
واللجوء إلى سحب الجنسية وتسفير الشرائح العراقية بالشكل الذي حدث في العراق يشكل وصمة عار في جبين الحكام والمسؤولين الذين طوعوا النصوص القانونية ضد أبناء شعبهم ، ومارسوا ممارسة تنم عن الحقد الدفين ضد شريحة مذهبية من شرائح العراقيين ، بالإضافة إلى اتهامهم بالعجمة او التحدث بالفارسية ، وسبق للسلطات الملكية في العراق أن استعملت المراسيم الملكية المستندة على نصوص القانون لتسفير افراد محددين لأسباب سياسية وطائفية ، بسبب مواقف عدد منهم ضد الأنكليز ، وعدد آخر بسبب انتماؤهم لأحزاب عراقية وطنية ، مثل الحزب الشيوعي العراقي .
و على هذا الأساس فقد بلغت حدة التسفيرات لتشمل عوائل تمتلك شهادة الجنسية العراقية ومن النوع (أ) وكان بعض من اولادها ضباطاً في الجيش العراقي برتب متقدمة وأطباء يعملون في المستشفيات العراقية ، بالإضافة إلى ضباط متقدمين في الشرطة العراقية ، كما تم تسفير العديد ممن انهوا الخدمة العسكرية الالزامية وتم تسفير طاقات ثقافية وعلمية كبيرة ومهمة ، ولكن هذا لم يتشفع لها بسبب قرار النظام الصدامي الانتقام من الشيعة بسبب شنه الحرب العدوانية على إيران ولغرض التنكيل بأتباع هذا المذهب من العرب والكرد ، وتوسعت حملات التسفير التي سكت عنها العالم بشكل مخزي وسافر حين تم تسفير مئات الآلاف من العراقيين في العراء وتحت ضغط الأجواء المناخية القاسية ودون أية احتياجات انسانية أساسية ودون أية مستمسكات او اموال ، وإبقاء حالتهم دون حل مدة طويلة .
فقد تم اقتيادهم إلى مقرات الجيش الشعبي ودوائر الأمن والجنسية ، ومن ثم جرى عزل الشباب عنهم ، وتم تسفير اعداد كبيرة منهم بالسيارات العسكرية إلى مناطق الحدود مع إيران ، ومع أن تلك الحدود كانت مزروعة بالألغام ومحرمة فأن السلطات العراقية أجبرت تلك الأعداد على عبور تلك الأراضي باتجاه إيران وقامت برميهم بالرصاص وإجبارهم على المضي باتجاه إيران ، والتي لم يلقوا منها المعاملة الأنسانية التي تليق بهم لايحملون معهم أي شيء سوى ارواحهم التي بقيت تحوم حول سماء العراق .
وسحبت الجنسية عن هذه المجاميع بالرغم من كون قرار السحب يخالف ابسط حقوق الانسان ويتعارض مع القرارات الدولية ، وتصرفاً ينتهك انسانية البشر وقائماً على الإرهاب والتمييز الاجتماعي والطائفي والسياسي ، بل ومخالفاً لنصوص الدستور المؤقت والدساتير التي شرعت في العراق ، وأصدرت السلطة العراقية قرارا يمنع بموجبه المحاكم العراقية من النظر في الدعاوى الناشئة عن تطبيق قانون الجنسية ، لقطع الطريق على المواطن العراقي الذي يعترض على عدم قانونية أسقاط الجنسية عنه أو عن تسفيره مع عائلته ، وفي اليوم الذي يتم إسقاط الجنسية العراقية عن عراقيين مناضلين واصلاء يتم منح الجنسية العراقية لمواطنين عرب ليس لهم أية أهمية للعراق ولايعملون في أي مجال سوى مجالات التجسس والمخابرات والأمن والقمع ، ولم يكنوا مقيمين المدد القانونية ولم يقدموا للعراق ما قدمته هذه المجاميع التي تم التنكيل بها .
وتأسيساً على تلك النصوص التي يراد بها سلب مواطنة العراقيين ، صدر قرار مجلس قيادة الثورة المنحل المرقم 180 في 3 شباط 1980 والذي أعتبر بموجبه بعض العشائر غير العربية والتي ثبت أنها تسكن العراق منذ عهوده السحيقة ، اعتبرها من الأجانب مسمياً تلك العشائر من الكرد الفيلية (ملك شاه السوره ميري والقره لوس والأركوازية والكويان والكركش والزركوس) ، هذه العشائر عراقية وعريقة في سكنها الأرض العراقية ، وهذه العشائر واكبت الزمن العراقي وتقلب الحكومات التي تعاقبت على الحكم ، ويقيناً أن كتاب الأنساب وتأريخ العشائر والتراث يدركون قبل غيرهم هذه الحقائق ، ومع معرفة السلطات ان هذه العشائر مستقرة في العراق منذ الزمن القديم ، ويقينا أنها موجودة قبل صدور قوانين الجنسية وتعديلاتها ، وأن الوثائق العراقية سواء منها في العهد العثماني أو الملكي بعد الاحتلال تثبت ذلك ، مما يوجب ان يتم اعتبار منطوق المواطنة العراقية منطبقاً عليها ، ووفق معيار الدولة العصرية الحديثة في العصر الراهن ووفقاً للعلاقة القانونية والسياسية

مع الدولة ، فأن مواطنتهم لاالتباس قانوني فيها ، فهم لم يعرفوا غير العراق وطناً وأرضاً يقيمون عليها ويتملكون فيها ولم حقوق ثابتة ويحميهم الدستور العراقي الذي ركلته السلطة البائدة بالأقدام .
بالإضافة إلى كونهم يتمتعون بكافة عناصر الشخصية القانونية في وطنهم العراق وفي اسماؤهم وذمتهم المالية وحقوقهم الشخصية التي حددتها القوانين النافذة .
ولانعتقد ان سلطة اخرى غير السلطة العراقية البائدة بيتت لشريحة من شرائح الشعب لتلغي كل ما اكتسبته من حقوق دستورية وقانونية ، وما صارت به كمراكز قانونية تتمتع بها وتحميها ضمن مفهوم الرعوية والتابعية والمواطنة ، لتنتقم منها وتعالجها المعالجة الكسيحة في تهجيرها وتسفيرها قسراً وبالقوة ودون أي حق قانوني ومنعهم من مراجعة القضاء الذي تم تكتيفه بمنعه من النظر بتلك الدعاوى ، ودون أن يصطحبوا معهم أي مستمسكات قانونية لأثبات عراقيتهم ومواطنتهم وحقوقهم المالية حيث تمت مصادرتها وأتلافها وإخفاء العديد منها .
وليس من المنطق ان تكون المشكلة الخاصة بالجنسية بعد تشكيل الحكومة الملكية والتي كانت تسمى بالحكم الوطني ، لأن هذا الحكم جاء منبثقاً على اعتاب سيطرة الإمبراطورية العثمانية على العراق زمناً ليس بالقصير ، كما استوطن العراق بالإضافة إلى العرب والأكراد والتركمان والكلدان والاشوريين والأرمن ، موجات من البشر من الهنود والباكستانيين والأفغان والأتراك ومن بلدان عربية أخرى بحكم التمازج الإنساني ، واستقروا في العراق ، كما أن عشائر عربية كانت تسكن الأراضي العراقية والايرانية لايمكن ان نصنفها بالعشائر العجمية كعشيرة بني أسد او بني مالك على سبيل المثال لاالحصر .
ومهما يكن الأمر فأن نظام صدام البائد حين سقط وأستبشر الناس خيراً لم تسقط قوانينه الجائرة بالرغم من التفات السلطة المؤقتة الى إلغاء العديد من القوانين والقرارات الجائرة ، حيث بقيت القيم والمفاهيم التي أشاعها في عقول العراقيين سائدة وتظهر للعيان بين فترة وأخرى .
وليس أكثر حزناً من وجود مسئولين وموظفين في الدولة العراقية الجديدة يستندون ويطلبون شهادة الجنسية العراقية من المواطن في أية معاملة أو طلب أو ترشيح ويجعلون لها الأعتبار الأساس في المواطنة .
وأذا كنا نرسم أن العراق هو وطن الجميع دون تمايز أو تفرقة ، وإذا كنا نعتقد حقاً بأن الإنسان أغلى من أي شيء ، وإذا كنا حقاً نريد حياة جديدة تليق بالمواطن العراقي ، وجب علينا أن نحترم مواطنينا وأهلنا وإخوتنا ، وان لانزيد في نكأ جراحاتهم ، وان نجعل خسة السلطات الشوفينية وقيم صدام البائدة تعمل بيننا .
مزقوا شهادات الجنسية ودوسوها بأقدامكم فليس هي المعيار لتحديد مساحة المواطنة لدى المواطن العراقي ، وربما سأكون السباق لأضع شهادة الجنسية العراقية التي منحتني اياها الدولة العراقية وفقاً للفقرة (أ) باعتباري عربياً من بني حجيم (الفرات الأوسط) ، أضعها تحت أقدام أي أخت أو أم من الاكراد الفيلية من العراقيات الأصيلات اللواتي قدمت فلذات أكبادها تضحية لهذا العراق الذي نريد له ان يكون وطن الجميع بحق ، تدوس عليها فليس لها أية قيمة أو معنى ، فالعراق لنا جميعاً دون أي فرق في القومية أو المذهب أو الدين أو الفكر أو الجنس .
العراقي الذي بقي يتمسك بجنسيته وانتماءه للعراق بالرغم من كل جنسيات العالم التي اكتسبها وفقاً للقانون ، جدير بأن يكون له مايليق بهذه المواقف .
والعراقي الذي بقي يلتصق بالعراق رغم كل مامر عليه من محن التهجير والمصادرة وبقاءه دون سندات وهويات وجوازات سفر ، جدير بأن نقول له أنت العراقي الحقيقي .
والجنسية حق طبيعي للمواطن ينبغي ان تعاد لكل من سحبت عنه الجنسية وأن نلغي من عقولنا قبل القانون تمسك بعضنا بشهادة الجنسية العثمانية التركية أو الفارسية المعيبة ، وان نجعل التمايز بين العراقيين جريمة جنائية يعاقب من يمارسها وفق نصوص القوانين ، وأن نضمن إعادة جميع الحقوق المصادرة للمسفرين وأن نعيد كل الأموال المحجوزة لأصحاب العلاقة ، وبالسرعة التي يمكن ان ترفع جزء من محنتهم وإنسانيتهم ، وبما يليق بتحملهم كل هذا الضيم وجبال الحزن والمرارة من اجل العراق ، وأن نضمن تطبيقات حقيقية لحقوق الانسان والمجتمع المدني .
وأن نراعي الوضع الإنساني والنفسي الذي صارت فيه ألاف العوائل العراقية جراء سياسة صدام ، وان تلغي سفاراتنا وبيوتنا العراقية في الخارج الطلب من أي مواطن عراقي شهادة الجنسية فهي كانت على الدوام الرمز الطائفي والشوفيني البغيض للعراقيين .
مزقوها فما عادت لنا بها حاجة في الزمن العراقي الجديد .
دون أن نجد من يختلف معنا في التضحيات الجسام والمحنة العراقية الكبيرة التي لحقت بالكرد الفيلية ، وهم الشريحة العراقية التي اعطت وضحت وساهمت في بناء العراق ، وكان لها الشرف في وضع اللبنات الاولى للحكم الوطني العراقي ، بعد أن كان لمساهمتها التأريخية في حكم الأمارات الفيلية في مناطق أيلام ولرستان ،او من خلال الدولة الاتابكية الخورشيدية او الحكومة النخودية في العراق او الديرية الفيلية في البصرة او الزندية الفيلية أو في مقاومتهم للعثمانيين والأنكليز وللسلطة الصفوية او السلطات الغاشمة التي حكمت العراق منذ الأحتلال الأنكليزي ولحد سقوط سلطة الطاغية الأخير صدام .
دون أن نجد من يختلف معنا كون هذه الأسر العفيفة والمناضلة التي تتشكل من الكرد الفيلية التي دخلت التاريخ العراقي من أوسع أبوابه ، والتي يفتخر العراق بها حقاً ، تحملت من ضيم وجور السلطات الشوفينية البائدة مالم تتحمله غيرها من شرائح العراق ، فكان ظلمها مضاعفاً ومتواصلاً وجراحها عميقة ، فقد تحملت مالحق بالكرد من ظلم وغبن ومطاردة وقتل وإنكار للحقوق ، وتحملت مالحق بالشيعة من تغييب وتهميش وإنكار لحقوقهم في المواطنة والدستور ، و تحملوا العذاب

والموت في الأقبية والمواقف والزنازين بسبب ميلهم للعمل مع القوى السياسية الوطنية الخيرة في العراق ، والتي كانت على الدوام مناهضة ومتعارضة مع السلطات القمعية والدكتاتورية التي تسلطت على العراق .
وأذا وجدت السلطة البائدة ذريعة وسبب تتعكز عليه لإلحاق الأذى بأبناء الكرد الفيلية ، فقد بالغت في إيذائهم وتعذيبهم حتى فاقت سياستها البوليسية والأمنية والبعيدة عن الفهم الإنساني تجاههم كل المعايير الإنسانية فقد كانت سياسة لاتمت للبشر بصلة ، فأوغلت في تمزيق نسيجهم الاجتماعي ، وعملت على تفرقة العوائل لزيادة العذاب والقهر ، وعمدت الى أجراء التجارب الكيمياوية على شباب الكرد الفيلية ، وانتزعت الأطفال من صدور أمهاتهم ، وفرقت أفراد الآسرة الواحدة ، وعمدت أيضاً الى تصفية العديد من الشباب دون تهمة أو سبب سوى انتسابهم بشرف للكرد الفيلية ، ونفذت أحكام الموت بالعديد منهم ، وأرسلتهم الى مجاهل الصحارى والأماكن غير المأهولة بالبشر ، وطمرت العديد منهم في غياهب السجون والقبور التي لم تكتشف بعد .
وصادرت أموالهم المنقولة وغير المنقولة ، وسلبتهم حتى المستمسكات الشخصية التي اكتسبوها قانوناً ، كما هجرتهم سيراً على الأقدام وسط الألغام ومناطق القتال المحرمة وبين حقول المتفجرات والأسلاك الشائكة ، مجردين من أي غطاء تحت أقسى الظروف المناخية ، وتركتهم في مجاهل الحدود تحت رحمة الله .
وكانت بتلك الأعمال تترجم حقدها الطائفي والسياسي الدفين ، وكانت الأساليب تنفذ بناء على أوامر صارمة من الدكتاتور ، بالنظر لما لمسه من تعارض ومقاومة من تلك الشريحة العراقية المظلومة والتي كان النظام الصدامي يطلق نعوته غير المنصفة وغير العادلة بحقها ، منها الطابور الخامس والعجم والأجانب ، وقد تم تهجير وتسفير أكثر من ثلاثمائة ألف كردي فيلي خلال الفترة من 1970- 1982 من مختلف المدن العراقية .
واستمرت السياسة الصدامية تكرس جزء كبير من سياستها الأمنية والظالمة ضد الكرد الفيلية ، وبالغت السلطة البائدة في كراهيتها وظلمها لهذه الشريحة التي طالما افتخر بهم أبناء العراق بكل قومياته المتآخية ، ولن نستعيد مالحق بالكرد الفيلية من عذابات واجهوها بقوة وصمدوا رغم كل تلك الظروف والمحنة التي مرت عليهم وزادت من صلابتهم ووقفتهم الأصيلة وأبرزت نقائهم وعطائهم ، حين بقوا أوفياء للعراق وللقوى الوطنية التي تعارض النهج الفاشي والشوفيني الصدامي ، متفاعلين مع قوى المعارضة للعمل بشكل دؤوب وفاعل من اجل إسقاط سلطة الطاغية .
وحين سقط الطاغية الصنم استبشرنا خيراً بإزاحة الظلم والضيم والغبن عن العديد من الشرائح الوطنية التي لحقها الظلم الكبير وعلى امتداد زمن طويل من السلطة الباغية ، والكرد الفيلية من بين هذه الشرائح .
وبقينا ننتظر أن يلتفت المسئولين في الحكومة المؤقتة أو الأحزاب العراقية الوطنية الى ضرورة أن يتم إزاحة أطنان الظلم التي أثقل بها كاهل أكتاف الشيوخ والعجائز الفيلية ، وبقينا ننتظر لحلول الفرصة التي ترد لهم بعض فرحتهم وحقوقهم ، وقد كتب العديد من الأخوة الذين ينتصرون لقضايا حقوق الانسان ولقضية الكرد الفيلية بشكل خاص ، لهذا الأمر وطالبوا بالإسراع في وضع الحلول التي تشعر الكرد الفيلية انهم غير منسيين .
لقد تم استلاب الحقوق من الكرد الفيلية منقولة وغير منقولة ، وقد تصرفت السلطة الصدامية بهذه الحقوق ، واستفادت من نمائها ومن منفعتها بشكل واسع ، وخصصت دوائر في المؤسسات الأمنية تخصصت بأموال الكرد الفيلية لتستغلها أبشع استغلال .
ليس فقط مصادرة الأموال المنقولة ، وإنما استغلالها من قبل دوائر السلطة وأفراد الأمن والأجهزة الأمنية الأخرى ، وتوزيع عدد منها بعمليات بيع صورية وبائسة في عمليات مزايدة محددة و صورية مرسومة سلفاً ، وبيع عدد كبير من العقارات الى المواطنين لتغيير شكلها وواقعها .
وإذ نجد أن السلطة المؤقتة والبرلمان المؤقت يلتفت الى قضية شهادة الجنسية ، حيث قررت الحكومة أن تعيد الجنسية العراقية لكل واحد منهم أسقطها عنه صدام البائد ، فأن إلغاء العمل بشهادة الجنسية كان ضرورة وطنية ليس فقط للكرد الفيلية ، وإنما لكل المجتمع العراقي بالنظر لأثرها السلبي ، وقصدها السيئ على واقع المجتمع العراقي .
فالمجتمع العراقي وبماعرف عنه من تنوع ديني وقومي ومذهبي ، كان خليطاً من الأعراق والأجناس والديانات والمذاهب ، مما يجعل الصورة واضحة من خلال صفحات التاريخ العراقي التي ابلى بها الإنسان بغض النظر عن ديانته او قوميته او مذهبة وثقافته من عطاء للعراق .
ليس فقط إلغاء العمل بشهادة الجنسية مايرفع الضيم عن كاهل الكرد الفيلية ، فقد سلبت السلطة حقوقهم وأضحوا دون حقوق مدة غير قصيرة من الزمن ، وعلى السلطة المؤقتة أن تستغل وجودها المؤقت لتعمل قبل غيرها على تمكينهم من استعادة حقوقهم بسرعة ، ووفقاً للحاجة الملحة التي صاروا عليها بعد سقوط الطاغية ، وعلى البرلمان العراقي المؤقت أن يستغل هذه الفرصة ليكرم الكرد الفيلية ويعيد لهم جزء من حقوقهم المسروقة والمسلوبة والمغتصبة ، وأن يمكنهم من استعادة هذه الحقوق بطرق قانونية سهلة لاتدخل فيها الأساليب التقليدية في الدعاوى ، فقد شبعوا ضيماً وظلماً ، وحين سلبت حقوقهم لم يتبع معهم أحد الطرق القانونية أو الدستورية .
وهي فرصة للقوى السياسية للتعبير عن مدى امتنانها لهذه الشرائح المعطاء ، وتعبير عن الوفاء لمن قدم وضحى من أجل العراق ، وهي فرصة لإثبات صدقية الوقفة الوطنية في الزمن المر .
ليس فقط باستعادة الجنسية التي سلبها صدام منهم يمكن ان نعيد لهم بعض من هيبتهم وبهائهم وفرحتهم ونعيد لهم مافقدوه من أعمارهم وتشتيت شملهم ، ليس فقط بإعادة ماسرقته السلطة البائدة من عقارات وأملاك وأموال و وثائق

وحقوق مملوكة لهم صرفاً ، علينا أن نجد طرق قانونية وفقاً لأساليب القضاء المستعجل ، نختصر فيها المراحل والمدد القانونية ، في تعويض من تراه الهيئات القضائية جديراً بالتعويض وبشكل متناسب مع اعتبار لتحديد الفترة التي تمت مصادرة وسلب أمواله المنقولة منها أو غير المنقولة ، وأن نعيد لبعضهم عقاراتهم التي استغلتها السلطة مع تعويض عن فترة الاستغلال عن فترة حرمانهم من استغلال العين المسلوبة والمستغلة لصالح السلطة البائدة ، وأن تحسب لهم المدد التي تم تهجيرهم بها دون سند من القانون أو الدستور مدداً للتعويض ، وأن يتم تشكيل لجان للتخفيف عن كاهلهم الظلم الذي تراكم عليهم حتى يمكن أن يستعيدوا أنفاسهم عما لحقهم من قطع النفس وباستمرار ، وملاحقة السلطة البائدة لهم حيث لاحقتهم بخسة ودناءة خلال زمن ليس بالقصير خسروا فيه أبنائهم وآبائهم وبناتهم وأطفالهم ووطنهم وأملاكهم وغيرت معالم حياتهم ومستقبلهم ، فقد تقطعت بهم السبل وتناثروا في دول أوربا يتوزعون دون ان يتعرف احدهم على الاخر الا بصعوبة بالغة ، كما باتوا يحملون جنسيات غير جنسيتهم ، ويتحدثون بلغات غير لغتهم ، وكما فرض عليهم الوضع الجديد ان يتأقلموا مع واقع الحياة الجديدة ، وأن يتعلم أولادهم لغة تلك البلاد ، وهم أهل العراق الاصليين ويمثلون جزء من الشرف العراقي الذي طالما جاهدنا جميعاً وناضلنا جميعاً أحزاباً وشخصيات وطنية من أجله .

ليس فقط بعض القرارات ماتعيد البهاء والسرور للعوائل التي نتفق جميعنا على انها تمثل جزء عزيز وكبير وفاعل من شرف العراق ، وليس فقط التمنيات والوعود مايعيد الحق للكرد الفيلية ، وحتى يمكن أن نعالج معاناتهم ومحنتهم بشكل أكيد وعملي ينبغي أن نعمل على منحهم الحق بأوسع معانية وبما يستحقونه أنسانياً وقانونياً وشرعاً ، وان نسعى جميعاً لتلبية مطالبيهم واستعادة حقوقهم .

نرى ان الفرصة لم تزل سانحة للخيرين في السلطة العراقية الجديدة للالتفات الى هذه الشريحة لمسح دموع ابنائها ومواساة عجائزها التي بقيت مصرة على العطاء للعراق ، ولم تزل العديد من عوائل الكرد الفيلية لم تستطع العثور على جثث أو قبور أولادها ، ولم تستطع لحد اليوم العديد من عوائل الكرد الفيلية تتوسل الطرق القانونية والدروب لأستعادة أملاكها وعقاراتها ، ولم تزل لحد اليوم من العوائل الكردية الفيلية ممن لم تجد لها غفارا قائماً ، ولا أعيد أولادها إلى وظائفهم ولأستعاد اولاد الشهداء منهم منزلتهم وتميزهم وحقوقهم ، ونهيب بالأحزاب العراقية العربية والكردية والتركمانية والآشورية والكلدانية أن تتبنى قضيتهم الأنسانية ، فهم من العراق والى العراق ، وهم ملح هذا العراق عجنوا أرواحهم الملهوفة بترابه وصيروا أضلاعهم الراية التي ترفع هامته ، على تلك التجمعات والأحزاب أن تبرز وجعهم وتتوحد جهودهم الخيرة من اجل أيجاد الحلول ليس فقط المستعجلة ، وأنما القريبة من الواقع والحق والعدل ، حتى يشعروا بأنسانيتهم في هذا العراق الجديد ، ويشعروا أن أحدا لم ينسهم ، ويشعروا أن الوفاء هو القيمة الجديدة التي نستعيدها في هذا العراق بعد ان غسلناه من أدران الماضي البغيض حين كانت القيم الهجينة التي يعتقد بها صدام البائد .

علينا أن نسعى لجمع رفات شهدائهم الذين تبعثروا في مجاهل الأرض وفي بقاع متعددة من العراق ، وأن نبحث معهم بجد عن المقابر الجماعية السرية التي ضمت رفات رجالهم ونساؤهم ، وعلينا أن نعيد قراءة التاريخ العراقي بما ينصفهم ويقول الحقيقة عنهم ، وعلينا أن نعلم أجيالنا القادمة حجم التضحيات والمواقف المشرفة والوطنية التي وفتها الكرد الفيلية .

علينا أن نستذكر هذا ونحن نشاهد الكرد الفيلية بيننا وأمامنا يقفون تمنعهم الكرامة وعزة النفس من المطالبة بالمشاركة في العملية السياسية أو الإلحاح على استعادة حقوقهم ، وهم أحق من غيرهم ، وهم أكثر جدارة من غيرهم ، وهم يحملون من الشارات العراقية مايجعلنا نحتار في صمودهم وجهادهم وتواضعهم وصبرهم ، فلم ينحنوا إلا لله ولم يركعوا للطاغية ولا لكل السلطات الطائفية والشوفينية ، ولم يرقصوا لهم ولم يطبلوا لهم ، فقد كانوا مع صف الشعب ، ومع صف المعارضين للظلم ، فقد كانوا دوما مع الحق و كانت عراقيتهم وكرديتهم ومحبتهم لإل البيت وكراهيتهم للتملق والجور مايجعلهم متميزين عن العديد ممن ولج الساحة بعد أن صار الطاغية الدكتاتور في قبضة العراقيين .

لهذا نقول لمن يقول أنهم من ضمن الأكراد المطالبين بحقهم في الفيدرالية ، فلم يزل الكرد الفيلية يشعون في مدننا العربية في العراق ليشكلوا جزء من تاريخها ومنظومتها الأجتماعية ، ولم يزل الكرد الفيلية يشكلون جزء مهم وحيوي من قيم العراقيين في المدن العربية حيث أمتزجوا بحق أمتزاجاً يدل على حقيقة التجانس الأنساني بين القوميات المتآخية في العراق .

ومن الطريف أن نذكر أن المدن والقصبات العراقية العربية لايمكن أن تفرط بأبنائها من الكرد الفيلية وتطالب بعودة المرحلين والمسفرين تحت شتى المزاعم اليها ، فقد اشتاقت لهم القيم والأخوة والتوحد وحياة خالية من الاضطهاد والاستغلال والظلم والتهميش ، وقد اشتاقت لهم الذكريات والعلاقات الأجتماعية .

وليس غريباً أن لايتم ذكرهم ولاالتفتت اليهم السلطة العراقية الجديدة ، لكننا بكامل ثقتنا أن الكرد الفيلية سيكونوا حاضرين في البرلمان أو في التشكيلات التي سترسم لنا العراق الجديد دستورياً او قانونياً ، فقد أصبح للكرد الفيلية أسماء واعدة ومهمة في رسم معالم العراق الجديد ، وأصبح لهذه الأسماء تأثير مهم ينبغي الالتفات إليه والاهتمام به والاستفادة منه مستقبلاً .

ولم يزل الكرد الفيلية مصرين على تميزهم علينا بكل هذا البهاء والعطاء والتضحيات ينتظرون دورهم في رسم معالم العراق الفيدرالي والديمقراطي وهم جزء لايتجزأ منه .

بعد ان انتهيت من لقاء أخوي بمجموعة من الأخوة العراقيين والعراقيات في مدينة مالمو بالسويد ، بعد أن تلقيت دعوة كريمة من منظمة نسوية عربية تهتم بقضية الأنتخابات العراقية ، كانت حقاً ممتعة بما طرحه الاخوة العراقيين من أسئلة تهم الشأن العراقي وتنم عن الحرص والمتابعة لشؤون العراق .

بعد أن انهيت اللقاء اوقفني شاب في عمر الورود وسألني عن كيفية حصوله على المستمسكات العراقية التي تثبت عراقيته حيث أنه من أبناء الكرد الفيلية ، وقد تم تسفيرهم بعد أن تمت مصادرة أموالهم وبما فيها المستمسكات الأصولية التي تثبت عراقيتهم ، وانه يريد أن يشارك بهذه الانتخابات كأي عراقي يحلم بوطن يضم الجميع ويرد الأعتبار للضحايا الذين لم تحل قضاياهم بعد ، بما فيهم الشريحة الوطنية والعبقة الكرد الفيلية .
ولطالما رددنا بأن الكرد الفيلية تحملوا من الظلم مالم تتحمله الشرائح العراقية التي ظلمها وجار عليها صدام ، فقد مارست السلطة الصدامية مع الكرد الفيلية أخس الأساليب وأحقرها ، وسلطت عليهم نماذج نتنة من البشر الذين اوغلوا في عذاباتهم والتنكيل بكرامتهم .
فقد أنتزعت منهم وثائقهم ومبرزاتهم الرسمية العراقية التي تثبت عراقيتهم وأصالتهم وقررت أتلافها وأصدرت القرارات التي لاتستند على أساس قانوني بألغاء هذه المستمسكات .
الأكراد الفيلية كانوا في العراق قبل أن يصير العراق ولاية تابعة للحكم العثماني ، وقبل أن يصير الحكم الوطني وتصبح الملكية ومن ثم السلطات الجمهورية التي تعاقبت على حكم العراق .
وكان الكرد الفيلية عمود من أعمدة الأقتصاد الوطني ، وشريحة مهمة وفاعلة في الحياة الأجتماعية العراقية ، ودون الأكراد الفيلية كان المجتمع العراقي مبتوراً وناقصاً ، لأنهم يشكلون مايمكن أن يسجل مفخرة ومآثر وطنية في الحياة السياسية العراقية .
ولأن الأكراد الفيلية من أتباع آل البيت ، كما أنهم من الكرد الاقحاح ، بالأضافة الى كونهم وبحكم الأنتماء الطبقي في العراق فقد انخرطوا في العمل ضمن الأحزاب العراقية الثورية المناضلة والمتطلعة نحو مستقبل سعيد للإنسان ووطن حر يتمتع به الجميع بغض النظر عن القومية والجنس والدين .
وبالرغم من الصيحات العالية التي أطلقها كتاب ومحللين ومفكرين الى السلطات العراقية التي أخذت على عاتقها أدارة دفة مركب العراق للوصول الى شواطئ الآمان بعد سقوط الدكتاتورية ، حول ضرورة الالتفات الى الكرد الفيلية التي أوغلت السلطة البائدة بقسوة في عذاباتهم ومحنتهم ، واستحوذت على أموالهم وعقاراتهم ، وسلبت منهم وثائقهم وأدلة الإثبات المتوفرة لديهم ، ثم قامت فوق كل هذا بتجريدهم من كل شيء وتسفيرهم الى مناطق الحدود الآيرانية ، وتركهم في العراق في درجات الحرارة المنخفضة تحت رحمة الطقس المروع مما أفقدهم العديد من الأرواح ، وبعد كل هذا وقعت العديد من مجاميعهم فريسة حقول الألغام التي زرعها العراقيين والآيرانيين على الحدود .
وبعد ان وصلوا الى إيران حددت الحكومة الإيرانية إقامتهم في مخيمات بائسة بأعتبارها تعلم حق اليقين انهم عراقيين وأكراد وحددت لهم حركتهم وحريتهم ، كما أنها منعت عليهم العمل والتصرفات القانونية التي يضمنها لهم القانون الدولي والمأساة أن المنظمات الدولية والأمم المتحدة لم تول قضيتهم ذلك الاهتمام الإنساني الذي يليق بقضيتهم وبأعدادهم المسفرة .
كما لم تلتفت المنظمة الدولية ولامنظمات حقوق الانسان الى الأعداد التي ابقتها السلطة البائدة منهم وخصوصاً الشباب محجوزين في سجون ومواقف بعيدة وصحراوية وإخضاعهم كوسائل للتجارب الكيمياوية وإبادة العديد منهم نتيجة ذلك ، وإعدام العديد الآخر منهم ودفنهم في مقابر جماعية استكشف منها القليل ، ولم يزل بانتظار أن يتم أماطة اللثام عن الباقيات .
واللافت للنظر أن مأساة الكرد الفيلية لم تلق الاهتمام الذي يليق بها من جانب السلطة المؤقتة والدليل هذا الشاب الذي فقد أهله والمستمسكات لديه ، ومثل حاله العديد من العراقيين الذين لايستحقوا سوى التبجيل والتقدير ، فالجنسية هي عقد بين المواطن والدولة ، فأذا كانت الجنسية هي من تتشرف بهذه الشريحة الأنسانية الأصيلة والتي أعطت العراق العديد من الرجال والشهداء والتضحيات ، وأذا كانت الجنسية العراقية هي من تتشرف بهذه الأسماء الممتلئة تضحية وعذاباً وجب أن يتم أنصافها بقرارات وطنية تعيد لهم حقوقهم من الأموال المنقولة وغير المنقولة ,ان يتم شمولهم بتخصيص لجنة قضائية تكون أحكامها باتة وسريعة التنفيذ وتشمل بالقضاء المستعجل ، كما يتم الإيعاز الى جميع دوائر الأحوال المدنية لإعادة الوثائق والمستمسكات الى هذه العوائل والى أولادهم ممن ولدوا في المنافي .
وفوق كل هذا أن يتم أنصاف الذين توفوا منهم باعتبارهم شهداء من أجل العراق وتخصيص الرواتب لعوائلهم بالنظر لكون ماطالهم لم يكن لهم يد فيه ، وبالنظر لتعسف السلطة الصدامية في حقهم وبعثرة حياتهم ، كما انهم ونتيجة هذا العذاب والسوء الذي لحق بهم يستحقون التعويض قانوناً وشرعاً عما لحقهم من ضرر جسيم وعما فاتهم من استقرار وربح وحياة تليق بهم بعثرها صدام البائد .
منذ سقوط الطاغية في نيسان 2003 سيقترب الزمن من سنتين لم تجد شريحة الكرد الفيلية أي اهتمام يرقى الى مستوى العذاب والمحنة التي وقعت عليهم وطشرتهم في أصقاع الأرض وشتتت شملهم وفرقت بين أحبتهم ، لم تجد هذه الشريحة الاهتمام والقرارات التي تمسح دموعهم وتنسيهم بعض مآسيهم ، وعلى أمل ان تتفرغ السلطة والأحزاب العراقية الوطنية التي طالما راهنت عليهم ولوعدتهم حال سقوط السلطة بوعود كثيرة ، لم تجد هذه الشريحة القرارات التي تعيد الاعتبار لهم وعاملتهم معاملة أي عراقي فقد وثائقه أو أسقطت عنه الجنسية .
حقيقة الأكراد الفيلية ان الله ابتلاهم بالصبر الكبير وبالعذاب الكبير ، وحقاً اننا نندهش لصبرهم وتهدئة حالهم ، مع مالحقهم من ضياع لحقوقهم وحياتهم ، فقد بقوا يعطون للعراق ويساهمون بشرف في بناء العراق بصمت وكبرياء العراقيين الأصلاء ، وبصمت وقبول الذي تطغي مصلحة العراق على مصلحته ، ولكن لايمكن أن نستغل هذا الجانب الإنساني ،

ولايمكن أن نصمت على صمتهم ، فالعراق لابد أن يتذكر أبناءه النجباء والخيرين من الكرد الفيلية .
أقول لولدي الذي استوقفني في باب جمعية المرأة ان العراق ليفتخر بالكرد الفيلية ، وطالما أردد ان الجنسية العراقية هي من يجب أن تفتخر بهم ، وأن كل صاحب وجدان وضمير حي ويعرف تفاصيل التاريخ العراقي في زمن المحنة التي أوقعها صدام فوق رأس العراق يعرف جيداً مدى الحيف والظلم والمأساة التي حلت بالكرد الفيلية .
قليلاً من الانصاف بحق الشرفاء من أبناء العراق
قليلاً من الاهتمام الذي يليق بتضحيات الكرد الفيلية أيها القائمين على مواقع المسؤولية
ننحني إجلالا للشهداء والتضحيات الجسام التي قدمها الكرد الفيلية قوافل من البشر ومن كل الجناس والأعمار في الزمن الرديء والعاهر دون ضجة ودون أن يبكي عليهم العالم .
لم يزل الكرد الفيلية ينتظرون دورهم في الانصاف فمن يتقدم عليهم مع محنتهم التي لم تتحملها الصخور والجبال ، بالرغم من كل الأساليب التي نهجتها السلطات المتساقطة كورق الشجر اليابس في العراق للانتقاص من الكرد الفيلية ومحاولة الأنتقام منهم ، فقد تحملوا جراء السياسات الشوفينية والطائفية واليمينية قسطاً من العذابات الأنسانية والظلم الإنساني طيلة السنوات الطويلة لتي أمتد بها الحكم الملكي وزمن الانقلابات .
والكرد الفيلية ليس فقط من سكنه العراق القدماء ، وليس فقط أن تاريخهم القديم ومدنهم وحواضرهم وأمرائهم لايمكن ان يستمر التستر عليها في كتب التاريخ بعد رحيل هذه السلطات الغاشمة ، حيث سيكتب التاريخ بأنصاف وصدق تاريخهم المشرف وسلطاتهم ومدنهم العراقية التاريخية الأصيلة .
من معدن العراق الصلب شكلوا صلابتهم ، ومن رحم الأمة الكردية التي فرض عليها التمزق والتفرق وخوض الحروب وتحمل المآسي والنكبات وعدم الاستقرار خرجت أجيالهم ، ومن الاصطفاف مع المحرومين والمظلومين تفتحت عيونهم في أحزاب الفقراء ، ومن محبة ال بيت رسول الله (ص) والانتصار اليهم تمسكوا بمذهبهم ، من محنة العراق التي عجنتهم صاروا وقوداً للحركة الوطنية ، والنوارس التي تضيء للعراق طريق الظلام ، وأستمروا بأجسادهم وصدورهم العارية يناطحون قساوة السلطات وظلم الأجهزة الأمنية ، وعبثا حاولت هذه السلطات أن تنال منهم ، وتمكنت أن تسحق منهم رجالاً ونساء ، وتمكنت السلطة وأجهزتها الأمنية أن تصادر حلالهم وعرق جبينهم ، لكنها عجزت أن تذلهم ، لم تستطع السلطات البائسة أن تجعلهم يركعون سوى لله ، ورغم كل مانالهم من ضيم وظلم باتوا ينظرون الى رجالات السلطات التي انهارت كورق تافه وينتهون فيما يبقى الكرد الفيلية كنخيل العراق وجبال كوردستان ، كما كانوا يتبرعمون دوماً ويشيعون الضوء والمحبة بين أركان العراق ويبتسمون لحقيقة نهاية أعداؤهم وأعداء الأنسانية عارفين انهم مع العراق .
بقي الكرد الفيلية يعتزون بكرديتهم لم تستطع السلطات البائدة أن تلوث قوميتهم أو تزيف تاريخهم ، بقي الكرد الفيلية يعتزون بأصالتهم ووقوفهم مع كل العراق ، لكن عيونهم ترنو باتجاه أمتهم وأخوتهم .
وحين نهجت السلطة الصدامية البائدة نهجاً بعيداً عن الأنسانية ومخالفاً لكل شرائع الأرض بسحب شهادات الجنسية عنهم وإسقاط جنسيتهم لأسباب طائفية لاتخفى على المتابع الفطن ، وحين قامت السلطات الصدامية بنفيهم وتشريدهم وتفريق الرجال عن النساء ، وإخضاع الشباب الى الموت بالتجارب الكيمياوية وحقول الألغام ، وحين قامت السلطات بتشريد النساء والأطفال بمعتقلات لايصلها البشر وسط صحراء السلمان وقلاع متروكة بعيداً عن أولادهم ، وحين صودرت أموالهم وممتلكاتهم دون وجه حق ، وحين تم تهجير ألاف العوائل منهم دون وجه حق ، قوبلوا بصمت مريب وسكوت خانع من الأسرة الدولية ، لم يسمعوا أحداً يقف معهم ولم يقرئوا شيئا كتب عن مصيبتهم ومحنتهم الأنسانية ، قيل لهم أن محنة العراقيين كبيرة فأصبروا حتى يكتب الله لكم أمراً كان مفعولا، فصبروا وجاهدوا وناضلوا ضمن صفوف المعارضة بكل ما يملكون .
أنتشروا في كل أصقاع الأرض دون شهادات او مستمسكات يلوذون بها ، انتشروا في أركان العالم لايملكون سوى أرواحهم وهي رهن أشارة العراق دائماً ، وكان الفعل والفاعل في كل المؤتمرات والندوات والكتابات ، حتى حل يوم سقوط الطاغية وهو يلوذ بحفرته الشهيرة .
وحين فركوا أعينهم من حلم الليل الطويل والدامي والمرعب ، لم يلتفت اليهم أحد مرة أخرى ، لم ينصفهم أحد في العراق الجديد ، لم يمنحهم الحنو والدفء الذي كانوا بحاجة ماسة له ، لم يفكر أحد في قرار يعيد لهم حقوقهم ويعوضهم عن خسائرهم الأنسانية ومافاتهم من عمر انفقوه في غربتهم وأغترابهم ، لم يفكر أحد في طريقة يكرم بها شهداء الكرد الفيلية ويعيد البهاء والسرور لأولادهم وبناتهم ، لم يفكر أحد ان يجد لهم ملاذاً لعوائلهم حين تعود الى الوطن .
ووظفت السلطات العراقية العديد من القضايا القانونية لصالح تطبيقاتها الشوفينية الكريهة بحق الكرد حينما أستغلت قانون الجنسية أسوأ أستغلال ، وتعتبر شهادة الجنسية العراقية التي كانت تستعملها كسيف مسلط على رؤوس العراقيين من أبناء الفرات الأوسط والجنوب عموما ، كما قامت بتشريع قوانين تمنع الكردي والتركماني من ممارسة حقوقه الوطنية المقررة في الدستور العراقي بحجة التنظيم والأصول والضرورة والوضع الأستثنائي ، وربطت تصرفات قانونية بأجهزة الأمن والمؤسسات الأستخبارية مع مقدار تعاون المواطن ورضاها عنه ، دون الآلتفات الى نصوص الدستور التي كانت تصرخ بالشراكة الوطنية للجميع دون تطبيق ودون أن يلتفت اليها أحد .
ليس ثمة شك أن الهدف الذي يريد النيل من الكرد الفيلية مهما كانت اشكاله وأطرافه له أسبابه ومبرراته الخاصة ، فليس دون قصد أن تعيد النغمة التي روجها صدام نفسها بحق الشريحة العراقية الأصيلة والمناضلة من أبناء العراق من الكرد

الفيلية بأعتبارهم أيرانيين ، وليس اعتباطا أن تعيدها بعض الأصوات التي احتلت مناصبها وجلست على كراسيها في الجمعية والبرلمان هذه النغمة ، ومن المحزن أن هذه الأصوات ماكان لها أن تجلس في مجلس النواب الا بفضل المواقف التي تحققت بفضل تضحيات ودماء أبناء الكرد الفيلية ، نفس الأطروحات الشوفينية التي تغمط حقيقة الكرد الفيلية وتسيء اليهم دون ان تعي انها تسيء الى العراق ، بل وتزيد اوجاعهم وهم منشغلين بالبحث عن جثث أحبتهم التي غيبها نظام صدام ، وهم منشغلين بأن يجدوا لهم موقعاً ضمن هذا السباق العجيب والغريب الذي يتناساهم عمداً ، وهم أحق من غيرهم بهذه المراكز والمناصب .
وإذ نستعيد التضحيات الجسام التي تحملها الكرد الفيلية وهم ينازلون السلطات الشوفينية التي انشغلت بمحاربتهم مستغلة أخس الأساليب دون أن يكلوا أو يملوا من مطالبتهم بعراق ديمقراطي وفيدرالي يتسع للجميع ، حيث سجل لهم التاريخ الحديث مناطحتهم للسلطات الطائفية المريرة التي تعاقبت ، وتحملهم العذابات والنتائج القاسية جراء تلك المواقف الوطنية .
لم يزل حتى اللحظة من يريد تهميش الكرد الفيلية مع أن عطائهم العراقي ودماء الشهداء (يقيناً أن المسئولين اليوم في العراق لايعرفون أسماء وأعداد شهداء الكرد الفيلية) ، ويريد ان يجعلهم رقماً سهلاً يتم تغييبه ضمن لعبة الدوائر الأنتخابية المتعددة التي لاتدعمها الأحصاءات الرسمية ولاالظروف الموضوعية والذاتية التي يمر بها العراق ، والتي لاتقصد سوى تهميش صوت الكرد الفيلية أكثر من غيرهم ، باعتبارهم متوزعين ضمن المدن العربية في العراق .
ومن الغريب ان يتم الطرح هذه المرة من مراكز سياسية تتشارك مع الكرد الفيلية في الالتزام بالمذهب ، ومن الأغرب أن يتم التأكيد على هذا الاتهام في هذه الفترة بالذات ، ويتم استغلال التشرذم الحاصل في نفوس الكرد الفيلية ، فهم وحدهم مشتتين الانتماء دون ان يتم استيعابهم من قبل أحزابهم القومية ، وهم وحدهم من تم سلب حقوقه واستحقاقاته دون ان يعترض او يصرخ ، وهم وحدهم يتم تقسيمهم وقصقصة أجنحتهم وتشويه تاريخهم ، وأذ يشتركون مع اخوتهم الأيزيدية والشبك في توزيع الظلم ، فأن كمية الظلم الملقاة فوق أكتاف الكرد الفيلية ، واستمرار الظلم ليس فقط في الزمن العارفي والبعثي والصدامي ، وانما أمتد ليستمر في الزمن الديمقراطي الجديد ، فلم يتم الالتفات الى شهدائهم ولاتم تكريم عوائلهم ، ولاتم الالتفات الى مفقوديهم ، ولاشرع البرلمان قرارات وقوانين تتناسب مع حجم فجيعتهم ومصيبتهم ، ولافكرت الحكومة في مداواة جراح الأمهات والثكالى والشيوخ منهم ، ولاأعادت لهم حقوقهم وأملاكهم المنقولة وغير المنقولة المسلوبة ، ولاكشفت لهم الدوائر الأمنية أماكن قبور أولادهم ، ولامسح المسئولين في الأحزاب الحاكمة دموع أطفالهم .
فهم من الفرس المجوس الذين ينبغي أن ندرج تلك التهمة في هويات الأحوال المدنية ، فأي مصيبة أبتلي بها العراق ، وهو يسلم زمام قيادته الى من يفتقد لمعرفة أصول التاريخ العراقي ، ويبقى الكرد الفيلية بين حيرة التجاذبات السياسية التي تراكم عليهم الضرر والظلم ، وبين الظلم الذي جعله صدام أطناناً متميزة من العذابات الأنسانية الصامتة .
وهاهم يلوذون بشعب العراق مرة اخرى مستعدين أن يتقدموا الصفوف دائما وكما عهدناهم للعطاء الوطني ، رغم مصائبهم ، فقد أكلت منهم السجون العراقية ، وامتلأت دوائر الأمن بأضابيرهم ، واحتضنت الأرض العراقية المئات بل عشرات الآلاف من رفات أجسادهم الطاهرة ، ونقشوا أسماؤهم بأظافرهم على زنزانات المخابرات ودوائر التسفير في الجنسية العامة ، وهاهم جزاريهم يتجولون في شوارع بغداد دون خوف او مسائلة ، وهاهم من قام بتخريب حياتهم وسرق أحلامهم وأموالهم يتبوءون المراكز ويتقلدون المناصب ، وهاهم ينسلون من الاتهامات التي وقعت على رأس المتهم الأول فيها صدام .
فقد كان صدام يتبادل الكراهية المرة مع الكرد الفيلية ، فلا تتبادلوا الكراهية معهم ، ودعوهم بوجعهم ومصيبتهم ، ولاتزيدوا حزنهم ، فمن العار أن يكون التشوية وسيلة للوصول الى غاية .
دعوا فارسية الفرس للفرس ودعوا الأكراد الفيلية نتفاخر بأصالتهم الكردستانية وأنتمائهم للعراق .
والعراق اليوم وهو يخطو الخطوات الاولى بأتجاه ترتيب حقوق جميع المكونات ، لا يمكن ان ينسى دور الكرد الفيلية في التضحية والجهاد والأستعداد من اجل العراق الفيدرالي والديمقراطي .
ولهذا فأن هناك حقوقاً غائبة بحاجة ملحة الى معالجة ، فعلى مدى العقود الماضية التي حكمت بها سلطات مختلفة شعب العراق ، كانت هناك أشكاليات ومظالم لم تشأ اي من السلطات الحاكمة المتعاقبة أن تنظر لها بعين العدل والأنصاف وأن تعطيها حقها الإنساني أو على التطبيق الحقيقي لنصوص الدستور العراقي الأساسي منه أو المؤقت .
المأساة أن هذه السلطات زادت من اساليبها القمعية في سبيل أن تجعل الغبن والحيف والظلم الذي لحق بهذه الشرائح العراقية أمراً واقعاً ، وأن لاتسمح لأي منها أن تصدر صوتاً معارضاً أو وجهة نظر أو اعتراض أو مطالبة بالحقوق وتحريم كل هذا تحت زعم حماية العراق ووحدته .
ثمة من يقول أن شعب العراق جميعه وبكافة أطيافه كان يعاني من الظلم والتهميش وتغييب الحقوق والدليل التخلف الذي كان عليه العراق ولم يزل بالرغم من الثروات الهائلة والأموال التي يمكن أن تقوم بأعمار منطقة الشرق الأوسط في حين يعيش العراق حياة أشبه بحياة شعوب الدول الفقيرة والأفريقية التي تفتقر لأي مورد طبيعي أو معدني .
لكن هذه الشرائح التي تحملت الضيم دون ان تستطيع أن تعبر عن رفضها أو عن حقها في حياة تليق بالأنسان في هذا الوطن ، للعربي حق ومن ضمن الحقوق التي اعتمدتها السلطات البائدة اعتماد الطائفية المقيتة التي نشرت الظلم والغبن لأبناء العراق ، في حين لم تستثن أحد من هذا الظلم .

مارست السلطات التي تعاقبت على حكم العراق دون استثناء على نشر الظلم والموت والغبن ضد الشعب الكردي في كردستان العراق بشكل عام ، واستكثرت عليه المطالبة بحقوقه المشروعة والتي اختارها بإرادته وكانت تزعم حججاً غير صادقة من بينها وحدة العراق والتخوف من الانفصال أو هيمنة الكرد على الثروة النفطية ، وركزت قسوتها وظلمها على شريحة الفيلية منهم ، ومع أن الشعب العربي في العراق أستطاع أن يوصل صوته بالرفض وأن يطلق عالياً بشتى السبل والوسائل ما يؤكد هذا الرفض بواسطة الفعاليات السياسية والأحزاب والتجمعات السياسية ، وأن يعارض تلك السلطات ويتصدى لها ويقاتلها بشتى الوسائل الممكنة وفق الظروف الموضوعية ، والشعب الكردي أستطاع أن يقاتل من أجل حقوقه ولم يتوقف حتى تتحقق له هذه المطالب التي أيدها وساندها الشعب العربي .
الأكراد الفيلية الشريحة العراقية التي امتلأ تاريخها بالعذاب الإنساني من السلطات العراقية ، الأكراد الفيلية أشد من لحقهم الظلم والتهميش حين أعتبرتهم السلطات المتعاقبة شريحة مضادة للسلطة من خلال موقفهم الوطني العام المساند للحركات والأحزاب الوطنية ، بالأضافة الى اعتناقهم المذهب الجعفري الذي جلب عليهم وبال السلطات الطائفية المقيتة ، فصبت السلطات فوق رؤوسهم جام غضبها ، وانتقمت منهم بخسة فأقدمت على قلع جذورهم العراقية الأصيلة وشردتهم ، وأبعدت من تستطيع في المنافي العراقية الصحراوية ، وأقدمت على قتل شبابهم ووضعتهم بين فكي الرحى في اخطر المناطق الجغرافية الواقعة بين جيشين متحاربين وأسقطت عنهم جنسيتهم العراقية ومنعت عنهم كل الوثائق والأسانيد ووسائل الإثبات التي تثبت عراقيتهم وأصالتهم في هذا الوطن .
كما تعاملت مع التركمان بظلم واستخفاف ومنعت عنهم أبسط الحقوق القومية وحقهم في لغتهم أو الحقوق الثقافية والتمتع بأي شكل من أشكال الحكم الذاتي أو اللامركزي بالرغم من تفاعلهم وأصالة وجودهم العراقي وإخلاصهم للعراق .
ولم تنظر أي من السلطات بعين الأنصاف لهذه الشريحة العراقية التي لاتقتصر على منطقة كركوك وماحولها حيث يملأ التركمان قضاء تلعفر في الموصل وقرى متناثرة غرب المدينة مثل تيس خراب وباسخرا من قرى الحمدانية
وثمة شريحة عراقية أصيلة وقديمة قدم العراق تمتد جذورها الى عمق التاريخ الإنساني ، فالأشوريين من أهل العراق الأصلاء الذين لهم حقوق تم تغييبها والصمت عنها ، وارتكبت بحقهم المجازر وقدموا الضحايا من اجل المطالبة بحقوقهم وإيصال صوتهم ضمن مساحة الوطن ، الا أن السلطات الشوفينية استكثرت عليهم أن يصل حقهم وأن ينطلق صوتهم فعدت كل ما يصدر منهم محرمات تسيء للوطن والقومية .
كما للسريان والأرمن في العراق حقوق قومية وإنسانية ، يوجب الضمير العراقي أن يتم التعامل معهم بالمنظار الوطني العادل ، وبما يحقق مطالبهم المشروعة .
وليس أكثر من الأيزيدية التي همشت ديانتهم ومنعت عنهم الأقرار بأحقيتهم في ممارسة طقوسهم الدينية وأشاعت عنهم كونهم لايعبدون الله وهي غير حقيقتهم فهم موحدين يقرون بوحدانية الله ، ولم تعترف لهم بأي نص في الدستور يليق بهم وهم الأعداد التي تملأ المدن العراقية الكردية العديدة .
كما تم تهميش الصابئة المندائية واستخفت السلطات بديانتهم القديمة والعريقة وإحالة معاملاتهم بما لايليق بهم الى محاكم غير التي تحكم بقوانينهم وبشريعتهم ، ولم تنظر لهم بما يمليه عليهم حقهم في ممارسة طقوسهم وكونهم جزء من التراث الديني ولهم مشاركة وصوت في وزارات الأوقاف والشؤون الدينية .
وأذا تطرقنا الى ((الشبك)) فليس أكثر من اطنان الظلم التي تراكمت على هذه الشريحة المناضلة والأصيلة والمجاهدة من أهل العراق والذين يملأون القرى التي تمتد من غرب الموصل قرب نهر الخازر وحتى قرى تلكيف والقوش على مشارف دجلة في مدينة الموصل ، وقد يستغرب الأنسان حين يعرف أن الظلم أبعد من الخيال حين منعت السلطات دخول الشبك الى الكليات العسكرية والشرطة ولم يسمح لهم أن يحلوا كمسئولين في دوائر الدولة بسبب طائفي مقيت لايمت للحياة الجميلة للعراق ، كما أهملت قرآهم ومدنهم التي تفتقر لشارع معبد أو بنايات ودور تليق بالأنسان .
ثمة حقوق كثيرة مغيبة في العراق لم تكن برغبة العراقيين وأنما كانت بسبق إصرار من السلطات التي تعاقبت على حكم العراق ، بالعقليات المنغلقة وعدم تقبل الفكر والرأي الآخر ، السلطات التي تعتقد بحق القومية الواحدة في ان تحكم بقية القوميات بأعتبارها الأعلى والأهم والأحق ، العقليات البائدة التي خربت العراق وزرعت بذور الوهم والتخلف والخراب في نفوس العراقيين ، العقليات التي استخفت بالأنسان وبحقوقه .
وفي سياق العذاب الذي يلقيه الكرد الفيلية ، وضمن حالة العذاب الإنساني التي قد يعتقد القاريء في زمان ومكان آخر أنها من قصص السياسيين أو المعارضين ، ومن أجل أن نوثق الرواية بشهادة عيانية ثابتة ، ومن أمرأة عراقية أصيلة أنتخت رغم محنتها تروي تفاصيل ما شاهدته شخصياً .
وفي رسالة وردتني من المواطنة السيدة صبيحة الحيدر وهي من الصابئة المندائيين تقول فيها عن زيارتها لزوجها السجين السياسي السيد جبار صكر الحيدر في سجن الأحكام الخاصة بأبو غريب : تم نقل زوجها من ردهة السجن الى المستشفى الخاص بالسجن لأصابته بمرض في المرارة ، ولتردي حالته الصحية فقد قرر الطبيب المشرف على السجناء نقله من القاعة التي يقضي بها محكوميته الى ردهة المستشفى بنفس السجن لمعالجته ، وقد وصل علمها حال زوجها فقررت زيارته خلال فترة الزيارة المقررة ، وعند مراجعته وجدت عينيه تدلان على كثرة بكائه وأحمرارهما ووضوح تعبهما ، ولما استفسرت منه عن سبب بكائه وتعب عيونه ، اخبرها أنه ليلة أمس كان ينظر من شباك الغرفة في مستشفى السجن وشاهد سيارات عسكرية تنقل شباب بعمر الورود من (الأكراد الفيلية) كانوا عراة الا من الملابس الداخلية وفي عز الزمهرير في شهر البرد

القارص في العراق شهر شباط ، وكانت أياديهم مربوطة الى الخلف ، وحين كانوا ينزلون من السيارات وهم مقيدين الىالخلف يتعرضون للضرب بالصوندات القاسية على أجسادهم العارية من قبل الحراس الذين كانوا يقفون أستعداداً لضربهم ، وكانوا يصرخون ويبكون ويشكون ظلمهم الى الله في تلك الساعات الهمجية ، وكان يلاحظ الالم وتلوي اجسادهم العارية من لسعات سياط الجلادين بواسطة الصوندات الممتلئة بالحصى .
ويسترسل السيد جبار الحيدر في الحديث لزوجته كما تقول في الرسالة ، ان مالفت أنتباهه ليس السيارات العسكرية التي تحمل عراقيين مدنيين ، وليس تعريتهم من ملابسهم فلربما صارت هذه سنة من سنن العمل الأمني في العهد الصدامي البغيض .
مالفت أنتباهه هو أعمار الشباب المتقاربة ، بالأضافة الى كونهم جميعاً من أبناء الكرد الفيلية ، فأذا كان الشباب من الأكراد الفيلية قد تم أعتقالهم من قبل سلطة صدام بتهمة عراقيتهم وكرديتهم ومذهبهم ، وتمت تعريتهم من الملابس في عز فصل الشتاء القارص في العراق ، وتم تقييد اياديهم الى الخلف ، فلماذا الضرب على اجسادهم وما الذي يبغيه وتريده السلطة منهم ؟ أي بمعنى هل للضرب نتيجة ؟ وهل هم في دور التحقيق ؟ أم انه يراد تعذيبهم والاستمرار في إلحاق الأذى بهم بأمر الطغاة ؟
فاذا لم تكن للضرب نتيجة أو سبب فهل أن السجان والجلاد المريض الذي يهوي بسياطه على هذه الأجساد الفتية والعارية يحقق رغبة مريضة مدفونة في عقل الرئيس البائد في كراهيته المقيتة للعراقيين ، وانتقام شاذ من الشرائح الطيبة والعبقة التي ملأت العراق تواصلاً وتفاعلاً وخيراً وتضحية .
يقيناً أن الجلادين لايقدمون على مثل هذا الفعل الخسيس لو لم تأمرهم سلطة الطاغية ، ولو لم يتم تكليفهم بأستمرار إيذاء الكرد الفيلية بالوسائل التي يستعملها الجلاوزة وعبيد الطاغية و تقم ذيول السلطة بالتعبير عنها في تعذيب الكرد الفيلية والحط من كرامتهم بوسائل وطرق يقدم عليها المشرفين على المواقف والسجون .
وهذه الجموع الشابة من الكرد الفيلية ، وتلك جريمة كبيرة يمكن أن تلصق بالأنسان العراقي في العهد الصدامي البائد ، فأن مجرد أن يكون الإنسان كردياً وفيلياً يعني هذا دون نقاش مع السلطة الصدامية أنه يعارض سلطة صدام ويناضل من أجل اسقاطها ، وتلك الأفتراضات لم تأت من فراغ ، فقد أثبت الكرد الفيلية أنهم الشوكة التي تنغرز في عقل وعيون الحاكم البائد ، والتي تنغص عليه أيامه وهو يوغل في دماء العراقيين ويخرب حياتهم ومستقبلهم ، فيلتفت الى جموع الكرد الفيلية ليأمر أذنابه ترويعهم والإمعان في تشتيتهم وممارسة أخس الطرق والوسائل التي تنال منهم ، وبالرغم من التغييب الذي صار لآلاف الشباب من الكرد الفيلية ، وبالرغم من المحاجر والسجون والحجز في القلاع والمنافي التي ضمتهم ، وبالرغم من المرارة والأبعاد القسري وتشتيت وحدة العائلة وتفريق الأطفال عن الأمهات ، والزوجات عن الأزواج ، وبالرغم من كل تلك الحملة الشعواء التي شنتها السلطة البائدة والنهج المخزي الذي سارت عليه في محاربة الكرد الفيلية والذي كشف عن بشاعة الأساليب ووحشية العقل الدفين لدى الطغمة الحاكمة وعقم التفكير ، وبالرغم من سلخهم للكثير من شباب الكرد الفيلية عن عوائلهم لزيادة معاناة أمهاتهم وآبائهم وزوجاتهم وأطفالهم ، فقد بقي الكرد الفيليون في قلب التاريخ العراقي محاطين بتقدير واحترام ومحبة واعتزاز كل العراقيين عرباً وتركماناً وأكراداً وآشوريين وكلدان ، وسجلوا أسمهم الناصع بفخر وزهو في سجل التضحيات التي سطرها الشعب العراقي في نضاله ضد الدكتاتورية ، وبقي الكرد الفيلية أسماً متوهجاً وعالياً ومتألقاً في حين أنحدر أسم الدكتاتور البغيض الى مزبلة التاريخ مقروناً بلعنة الأنسانية وشتيمة العراقيين مدى الحياة .
شلت يد الجلاد الآلة التي كان يستخدمها الطاغية في ضرب اخوتنا وأحبتنا ، وشلت يد الجلاد والطاغية الذين ارادا للعراق أن يتشرذم ويتبعثر ويتمزق فبئس ما أراد والعراق يعيد نفسه ويبني ماتهدم من جديد ، كانوا يعتقدون أنهم مزقوا الجسد العراقي ، وقطعوا أوصاله ، فأذا به يعيد لحمته ويستعيد ابناءه يضمهم الى صدر العراق .
وحين نستقرأ ما حصل للضحايا والشهداء من الكرد الفيلية ، نجدهم لم يزلوا نوارساً في سماء العراق ، بينما قبع الطاغية في قفص الاتهام يحاكمه الشعب ، بائساً ومهاناً ومكابراً ومرعوبا ومشنوقا ، وبينما ترتفع الأكف بالدعوة للشهداء بالجنة ، تحلق أسماء تلك النوارس التي ملأت سماء العراق تضيء الدرب ، ترتفع الأكف مضمومة تتوعد و تضيق أيام الطاغية لتقتص منهفي الاخرة بعد إن ناله في الدنيا ، وهو الذي سلب الضحكة والابتسامة والنظرة الى المستقبل ، وهو الذي حرم النظرة الى المستقبل ، وطارد المحبة وكسرة الخبز واللحظات الهانئة في بيوت الفقراء ، ليس من لكرد الفيلية فحسب ، بل من كل العراقيين ، فأنتهى الى غير رجعة الى مزابل التأريخ تلاحقه لعنات الأمهات الثكالى ودموع الرجال المنكوبين ، ويسجله التاريخ مع الطغاة والمنحرفين في الدرك الأسفل من الملعونين .
سترحل كل تلك المآسي التي مرت في التأريخ العراقي ومعها كل جرائم النظام الذي أعاد العراق الى عصور التخلف وعاث في العراق فساداً ودمر القيم وحارب المحبة والوئام وأشاع الابتذال والانحراف وجعل المال والمنفعة والاحتيال والدجل الأسس التي قام عليها ، سترحل كل تلك الأيام ومعها كل قيم الابتذال ، غير أنها ستكلف العراق كثيراً ، ومثلما أعطى الكرد الفيلية التضحيات لتعبيد طريق الوطن والإنسان ، سيعطي العراق من أجل إن ينظف تلك الدروب الممتلئة بالأوحال الصدامية والأحجار التي تعرقل المسيرة ، وكل المطبات والعثرات التي تحاول عرقلة مسيرة الإنسان وتجسيد ما رسمه اهل العراق في تحقيق الأمل العراقي في الديمقراطية والفيدرالية والمجتمع المدني وحقوق الإنسان .
وحين نستعيد الخصوصية التي رافقت الكرد الفيلية فيما لحقهم من الجرائم ، وحيث أن سياق الأحداث يرتب قضايا متعددة تفرضها نوع الجرائم التي ارتكبت بحقهم ، ما يستدعي أن يتم ترتيب الآثار القانونية المدنية في تشريعات تصدر عن

الجهة التشريعية ولها ليس فقط صفة الإلزام ، وأنما يتطلب الأمر شمولها بالنفاذ المعجل أو القرارات الخاصة بالقضاء المستعجل ، وإيجاد اية طرق وأساليب تختصر الزمن وتلغي مدد الطعن والجهات التي يمكن إن تدقق قضاياهم المدنية لأيصال الحقوق اليهم بما يتناسب مع فداحة الجرائم والفترة الزمنية التي حرم فيها الكرد الفيلية من التمتع بهذه الحقوق ، بالأضافة الى ما فاتهم من كسب أو ربح طيلة تلك السنوات العجاف .
لم نطالع بحثاً نفسياً أو فلسفياً يحدد التأثير النفسي على المجتمع الكردي الفيلي ، مع أن ثمة من يقول أن العراق بأكمله تعرض لمثل هذه التأثيرات ، ونحن مع هذا الطرح ، ولكننا نتمسك بخصوصية التأثير على الكرد الفيلية ، الذين باتوا في ليلة وضحاها دون وطن ودون جنسية ودون مرجعية سياسية تجعلهم يقفون على الأقل على أطراف شواطئ الأمان ، عبر الكرد الفيلية البحار دون إن يعرفوا وجهتهم ودون إن يتعرفوا على ما يخبئه لهم الغد ، ودون إن يتعرفوا على وجهة الزوارق التي تقل إفراد عوائلهم ، ونزلوا الى الشواطئ مجردين من كل ما يمت للمواطن في العصر الحديث ، مجردين من كل السندات التي يحملها المواطن في أي دولة في الأرض ، فباتوا دون هوية ودون جواز سفر ، وفي وضع أنساني مأساوي لم يسبق له مثيل .
وأقتحم الكرد الفيلية مجالات الحياة على أمل إن يستعيدوا حياتهم المفقودة في العراق في اقرب فرصة ممكنة ، لكن أملهم كان يئن تحت وطأة السنين ، وفعل الزمن فعلته بهم بعد إن تمكنت السلطة الصدامية من بعثرتهم في كل زوايا الأرض .
وأمام تلك المحنة نجد إن للخصوصية الكردية الفيلية ما يوجب المراعاة والاهتمام ، كما لم نجد ذلك الاهتمام بتلك الجريمة الإنسانية التي تحققت أركانها المادية والمعنوية ، مع الاستدلال بوجود القصد من وقائع وتفاصيل وظروف ما حصل لهم ، وإذا كان وصف غير الإنسانية ليس كافياً في وصف ما حصل للكرد الفيلية ، فأن السلوك ألأجرامي الذي تم تنفيذه وتم التخطيط له من قبل البائد صدام وذيوله ، يدلل بما لايقبل الشك إصرار مرتكبي الجريمة على تلك الممارسات الهجينة والتي لاتمت للإنسانية بأي معنى ، ومع إننا بحاجة ماسة ليس فقط لتحليل السلوك المنهجي والمنظم للمجرمين ، فأننا بحاجة للتعرف على التأثيرات النفسية على الضحايا وإفراد عوائلهم ، وانعكاس ذلك الأمر عليهم بعد هذا الزمن .
وإذا كانت الجرائم التي ارتكبت بحق الكرد الفيلية تقع في فصل جرائم الإبادة الجماعية سواء منها بالقتل أو بفرض تدابير تفرض أحوال معيشية تهدف التسبب في الإهلاك المادي كلياً أو جزئياً ، أو ألحاق أذى بدني أو نفسي جسيم ، فأنها أيضاً تشترك في توصيف الأفعال المرتكبة بالجرائم ضد الإنسانية بوصفها جرائم خطيرة بقصد القتل العمد والتعذيب والحجز غير القانوني ، غير أن إخضاع ابناء وبنات الكرد الفيلية الى التجارب البيولوجية التي شكلت خطراً على الحياة كلياً أو جزئيا ، وهذه التجارب غير علاجية وليست بدوافع طبية ولم تتم بموافقة الضحايا ، مع علم الجناة بفداحة وجسامة الخسائر البشرية إزاء تلك التجارب التي يستعمل فيها البشر كجرذان للتجارب البيولوجية التي أراد الطاغية صدام إن يحارب بها أعداءه .
وثمة من يسأل عماذا يريد الكرد الفيلية بعد ؟
ثمة أسئلة يسألها أحياناً من لم يتعرف على محنة العراق وأوجاع قومياته ، ((وماذا يريد الكرد الفيلية بعد ؟؟)) ، القلة من مبتوري الضمير من يشكك بالمحنة الإنسانية والمأساة العراقية التي حلت فوق رؤوس الكرد الفيلية ، ثمة سؤال مبطن يحمل الكثير من التأويل عن ماذا يريد الفيلية ؟ دون أن يكون السؤال منصفاً عن ماذا أخذ الكورد الفيلية وماذا تحقق لهم ؟ بل وكيف تحقق ؟
الأكراد الفيلية من أبناء العراق الذين ناضلوا ضد كل السلطات القمعية التي تعاقبت على حكم العراق منكرة حقهم الشرعي والقانوني في الحياة والمواطنة والاستقرار ، كانوا يعرفون يقيناً أن تضحياتهم وجهادهم لابد وأن تحقق لهم نتائج إيجابية لصالح مستقبل العراق الذي راهنوا عليه والذي حققته الإرادة الشعبية ، وكانوا يعرفون أيضاً المبادئ العامة لحقوق الأنسان ، وما أكد عليه الإعلان العالمي لحقوق الأنسان وحق تقرير المصير الذي منح الشعوب نصوصاً قانونية موجبة الإلزام لحريتها واستقلالها وخيارها الدستوري ، فأن هذه القرارات والمواثيق تم خرقها والاستخفاف بها من قبل سلطة صدام ، بغية الإيغال في تعذيبهم وتوظيف كل إمكانيات السلطة الصدامية ضدهم ، وكانوا يعرفون أيضاً حلم الأمة الكردية النابت في جذور الروح وأنهم جزء من هذه الأمة النبيلة ، ويعرفون أيضاً أن مرحلة صدام حسين قد انتهت ونفضت الدول التي ساندته يديها عنه ، وسار في خط العد التنازلي حتى وصل الحضيض ، ويقف اليوم في قفص الاتهام تقاضيه جماهير العراق ويؤشر عليه ملايين الضحايا والشهداء بأصابع الاتهام ، كما يعرفون ايضاً انهم تبعثروا في ارجاء الأرض ، انتشروا فيها طلباً للأمان بعد ان شردتهم العصابة التي حكمت العراق بالحديد والنار ، وأرادت لهم ان ينسلخوا عن جسد العراق ، غير ان ارواحهم بقيت هائمة فوق دجلة والفرات ، وفي أسواق ومحلات بغداد ، وفي المدن والقصبات التي نقشوا مآثرهم وطيبتهم وإخلاصهم فيها .
وأذ حاولت السلطة أن تسلخ الفيلية ليس فقط عن قوميتهم ، فأنها أقدمت على توجيه الضربات القاصمة لهم وحدهم في محاولة لعزلهم عن ابناء الشعب الكوردي لأضعافه ، واستعدادا لضربات قوية اعتقادا منها أنها بهذه الأفعال والاعتقاد تستطيع أن تسكت صوت شعب كوردستان عن المطالبة بحقوقه وإبقاءه مستكينا وخانعاً تابعاً لسلطة الحكومة ، فهي وحدها من تمنح الحقوق وتقرر الحقوق ايضاً .
وأذ عانى الشعبين العربي والكوردي من النظام الشمولي والمركزي ، فأن المعاناة المبطنة للفكر الشوفيني والطائفي بدت اكثر وضوحاً في القوانين الاستثنائية والقرارات التي طالت العديد من العراقيين ترميهم على الحدود وتبعدهم عن تراب العراق

وتضع العقبات والعراقيل في طريق استقرارهم ومستقبلهم .
وأدى هذا النظام ليس فقط الى سيطرة النزعة الدكتاتورية ومركزية السلطة وتكريس الفكر الشمولي والطائفي فحسب ، وانما أدى الى تدهور وتخلف مريع في الحياة العراقية بجميع إشكالها ، فقد عمدت السلطة إلى أحداث شروخ بين الشرائح العراقي ، وكرست بثقافتها المتطرفة والشوفينية قيم ومعلومات تمتلئ بالكراهية والاستعلاء والحقد ، ومهما كانت أسبابها فلم يزل المجتمع العراقي يعاني من التقسيم الباطل للعراقيين من ناحية الجنسية ، بين عراقي أصيل وعراقي تابع ، وبين عراقي وتبعية ، وبين مواطن وبين ما يقلل من قيمته الأنسانية ، وهو تقسيم لايمت للحقيقة بصلة ، كما انه بعيد عن التطبيقات القانونية ومخالف لكل الاتفاقيات والمعاهدات التي التزم بها العراق .
وبالرغم من كل الأساليب والوسائل وإمكانيات أجهزة الامن والمخابرات ، والمخططات التي تم تنفيذها ، فقد فشل هذا النمط من أنماط الحكم في العراق في القضاء على العلاقة الأزلية بين العراق والكورد الفيلية ، وفشلت السلطة القابضة على الحكم بالقوة أن تستمر في اساليبها في إبعاد شريحة الفيلية عن العراق ، ومع ان السلطات البائدة التي تعاقبت على الحكم كانت تحاول رتق الحياة الدستورية بحلول ترقيعية الا انها لم تكن جادة أولاً ، كما انها لم تكن تنوي أن تتخلص من أرثها الشوفيني ثانيا ، وفوق كل هذا فأنها لاتؤمن قطعاً بأي شكل من اشكال العلاقة الأنسانية التي تقر أن الكورد الفيلية مواطنين عراقيين ، ولهذا كانت هذه الأنظمة تراوغ وتحاول كبح جماح الجماهير ، في محاولات تفتيت التلاحم الشعبي ، وعزل الفئات التي عرف عنها الوقوف إلى جانب القوى العراقية الوطنية المناهضة للدكتاتورية ، وأن هذه القوى خبرت مراوغة السلطة وأساليب الدجل الذي تتبعه .
ولكن ثمة سؤال يثار أحيانا ، عن الحقوق التي حصل عليها الكورد الفيلية ، وبكل الأسى لم تزل إعداد كبيرة منهم لم تستعيد جنسيتها ولا أقرت السلطة الجديدة لها بمواطنتها ، ولم تزل إعداد كبيرة منها مطالبة بشهادة الجنسية وهي السيف المسموم المسلط على رقاب العراقيين ، ولم تزل السفارات العراقية تطالبهم بالمستمسكات التي سلبها منهم صدام وسلطته وأتلفها أو أخفاها ، ولم تزل اموالهم المنقولة وغير المنقولة تدور في أروقة الدولة وترقد في طي أضابير الروتين الحكومي ، لم يزل شهداؤهم ينتظرون ان تقر لهم الحكومة ومجلس النواب بحقهم العراقي وبما يرتبه القانون والدستور لهم ، ولم تزل أفواج من شبابهم المولودين خارج العراق دون سندات ودون سجلات تقيدهم ، ولم تزل قضاياهم بانتظار من يعيد النظر في اعتبارهم وبالرغم من كل هذا فلم يزل بعض يسأل ربما لقلة معلومات عن تاريخ العراق وتضحيات العراق ونضال العراقيين من كل القوميات ، ربما لعدم معرفة وإلمام بجوانب الحقوق التي ينبغي ان تكون منذ أقرار القانون الأساس للدولة العراقية في العام 1925 وليس بعد 80 سنة عن ماذا تحقق للكورد الفيلية .

الفهرس
مقدمة
الفصل الأول - الكرد الفيليون
الفصل الثاني - المسؤولية القانونية في قضية الكرد الفيليين
الفصل الثالث - أين صارت حقوق الكرد الفيليين ؟[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: قانوني
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | www.ahewar.org
وقت التدوين: 06-12-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 462
المعدان .. الكورد الفيلية .. المندائيون ... شعوب بلاد الرافدين العريقة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303132427471547

مؤيد عبد الستار

المعدان قوم تميزوا باسلوب حياة مختلف ، عاشوا منذ القدم في مناطق الاهوار التي تغمرها المياه ، وبرعوا في تربية الجاموس وصناعة القيمر – القشدة – واللبن ، ولكن الحكومات العراقية لم تساعدهم على تطوير صناعتهم التي لو قدر لها ان تجد من يعتني بها لاصبحت اشهر مصدر لصناعة الالبان مثل الدنمرك وفرنسا ، بل على العكس قام نظام صدام المقبور بتجفيف اهوارهم وتشتيت شملهم فاصبحت ارضهم يبابا صفصفا .... واليوم نامل ان تكون المياه عادت الى مجاريها بعد زوال نظام الطاغية .

اطلعت على بعض الاراء التي تحاول تفسير كلمة المعدان والبحث عن جذورها وعلاقاتها مع اللغات الاخرى ، ولابد ان نذكر صعوبة الخوض في علاقات تاريخية ولغوية تعود الى الاف السنين دون عدة كافية من لغات مختلفة واطلاع على الدراسات والبحوث التاريخية ، فليس من السهل تفسير اسم قوم مثل المعدان عاشوا منذ اقدم العصور في اهوار العراق وقرب انهاره ، دون ان نكلف انفسنا البحث في المصادر الكثيرة حول سكان الاهوار ، ابتداء من مؤلفات المستشرقين مرورا بمؤلفات العراقيين الذين كتبوا كثيرا عن سكان الاهوار اضافة الى الدراسات التاريخية والاركيولوجية حول حضارات بلاد الرافدين .

واظن ان من المفيد اعادة نشر مقالي حول المعدان الذي نشرته قبل سنوات بعد تنقيح واضافة بعض الملاحظات اليه عسى ان ينفع في المزيد من التقصي والبحث حول بعض الاسماء العراقية وعلاقتها بالشعوب التي اسست حضارات بلاد الرافدين منذ الاف السنين .

معدان ... ماد ... مادان

المعدان ينتشرون في أغلب مناطق وسط وجنوب العراق ، ولكن بسبب الاضطهاد المبرمج ضدهم من قبل السلطة الطائفية ، على مدى عقود طويلة ، والتي توجها النظام الصدامي البائد بتدمير وسائل عيشهم وقراهم وتجفيف الاهوار ، كما دمر بلدات وقرى اخوتهم الكورد في كوردستان العراق، وكوردستان ايران المحاذية للاهوار خلال الحرب العراقية الايرانية ، فتقلصت أعدادهم وأهملت قراهم ومدنهم ، وهاجروا الى ايران ومدن العراق الاخرى ، وراحوا ضحايا لحروب صدام مع ايران والكويت .

تُعرف منطقة الاهوار سابقا باسم الجبايش (بالجيم المثلثة ch =) ، ولا توجد لهذه التسمية علاقات اشتقاقية في اللغة العربية، خاصة وان الجيم المثلثة من الحروف المعروفة في اللغات الهندوايرانية، مثل الكردية والفارسية والهندية ، وقد اطلقت تسمية الجبايش على المنطقة بسبب إقامة سكان الاهوار جزرا صناعية صغيرة ، يشيدونها من البردي والطين، تسمى جبيشه Chebisheh، ثم يشيدون فوقها أكواخ القصب، والجبش Chepsh بالجيم والباء المثلثتين في الفارسية هو الجدي الصغير ، ولربما كانت للجبيشة علاقة بهذه التسمية ، خاصة اذا عرفنا ان في الكردية توجد كلمة كبرة Kepreh بالباء المثلثة ، قد تحور الى جبرة- بالجيم المثلثة - Chepreh ، وهي كوخ يشيد من أغصان الاشجار في الصيف ليكون أشبه بالسقيفة للحماية من الشمس، وبالمناسبة فان كلمة كوخ كردية / فارسية ، ذات اصل سومري ، انتقلت الى الانجليزية ايضا واصبحت Cottage وتعني كوخ .

وعن تسمية المعدان من المفيد أن نذكر ماجاء في القاموس الفارسي العربي ، من ان كلمة ماد ، اسم قوم عاشوا شرق ايران قديما.

وماد لها علاقة بالشعب الميدي الكردي، والهضبة الواقعة غرب ايران أو شرق دجلة ، المسماة عيلام (ايلام)، وتشمل لورستان وجبالها بشتكوه وبيشكوه، فهي موطن الكورد الفيليين اللور ، وهي البلاد المجاورة لاهوار وسط وجنوب العراق . لذلك أرى ان كلمة معدان لها علاقة بالجذر الكردي ، ماد ، علما ان (آن) هي احدى لواحق الجمع في الكردية ، مثل لاو = شاب ، جمعها لاوان : شباب . فتكون مادان ، اسم جمع للقوم الذين ينتسبون لشعب ال (ماد). وتغيير مادان الى معدان شبيه بتغيير ايلام الى عيلام وآكرى الى عقرة وآمدي الى عمادية وقس على ذلك، بسبب خصائص النطق في اللغات السامية ومنها الاكدية و العربية.

وبما ان مناطق جنوب العراق غنية بالاعشاب والاحراش والقصب والبردي ، لذلك كانت مثار اهتمام الرعاة الكورد، ينتقلون اليها من الجبال لرعي مواشيهم والحصول على أراض زراعية اضافية، وان مثال انكيدو دليل على هبوط اكراد ايلام الى البراري المحاذية لجبالهم، من أجل رعي مواشيهم ، طلبا للكلأ ، وبما انهم كانوا ضخام الاجسام ، أقوياء البنية ، كانوا مثار

فزع للصيادين الذين يصيدون الاسماك والطيور، وقد جاء في ملحمة جلجامش ترجمة العلامة طه باقر صفحة 40 في حديث الصياد الذي راى انكيدو الراعي الهابط من الجبال الى اوروك، فذهب ليخبر اباه بما راى قال:
(يا ابي ، رايت رجلا عجيبا قد انحدر من المرتفعات
انه اقوى من في البلاد، وذو بأس شديد
وهو في شدة بأسه مثل عزم آنو
انه يجوب السهوب والتلال ويأكل العشب
ويرعى الكلأ مع حيوان البر ويسقي معها عند مورد الماء
لقد ذعرت منه فلم أقو على الاقتراب منه ....)
حين يقول انحدر من المرتفعات ، تدل على انها المرتفعات المحاذية لاوروك (وفي ترجمة اخرى ، انحدر من الجبال ، وطه باقر نفسه يذكر ذلك في الهامش رقم 17 في نفس الصفحة) ولاتوجد جبال قرب اوروك غير جبال ايلام موطن اللور، الكرد الفيلية.
اما قول الصياد ان انكيدو يرعى الكلأ مع حيوان البر، فسببه ان اكراد ايلام كانوا من اوائل الاقوام الذين دجنوا الحيوانات البرية مثل الماعز والاغنام والابقار والخيول وصنعوا العربات الشهيرة التي كان الملك الاشوري يستوردها منهم لمتانتها، بسبب توفر الاشجار و صناعة الحديد لديهم ، اضافة الى ذلك اشتهرت منطقة ايلام بتوفر المعادن فيها ، ولذلك ظهرت فيها صناعات معدنية منذ عصر مبكر، واشتهرت بحداديها وصناعة الاسلحة ، واهمها الفأس، وهو مازال يسمى في العراق كما في الكردية الطبر او(ته ور) اذ تخفف احيانا الباء في بعض اللهجات الكردية الى واو .
و بانتقال اكراد ايلام التدريجي الى هذه الاراضي المغمورة بالمياه والتي تكثر فيها المستنقعات، كانوا يبتعدون شيئا فشيئا عن تقاليدهم الجبلية ، وازيائهم الكردية و يكتسبون عادات جديدة ، وخبرات جديدة ، تتلائم مع طرق العيش المناسبة لصيد الاسماك وتربية الجاموس . والجاموس ، نوع من الابقار التي تعيش قرب المستنقعات الشهيرة والكثيرة الممتدة من العراق الى السند (الباكستان) والهند . ويندر وجوده غرب العراق بسبب عدم توفر المياه والبيئة الملائمة له.
وكلمة الجاموس ، لها جذر كردي / سومري ، ففي السومرية يطلق على الثور غود (خود) ، ينظر مقالنا السابق : الشروكية والكورد الفيلية ، في مواقع عراقية الكترونية .
أما اسم الهور فيعود الى الكردية / الفارسية / السنسكريتية ، من الجذر هـور ، ومنه اله الخير او اله النور في الديانة الزرادشتية اهورمزدا، واله الشر او الظلام اهورامن وفي الكردية الحديثة مازالت كلمة هَور تعني غيم ، ويجمعها مع المياه صفة مشتركة ، فالغيوم مياه والهور مياه، لذلك ربط الانسان الكردي الاثنين بتسمية واحدة ، اضافة الى صفات مشتركة اخرى مثل البياض المشترك بين الغيوم والمياه ، فالمسطحات المائية تبدو من بعيد او من المرتفعات الجبلية مثل الغيوم ، وربما لهذا لانجد لكلمة الهور استعمالات مشابهة في اللغة العربية ، اما هار واستخدامها في عبارة مثل جرف هار ، فهي بعيدة عن المراد ولا علاقة لها بالمطلوب.
الاهوار ، أسماها العرب البطائح، وهناك كلمات اخرى قريبة من هور في الكوردية ايضا هي : هاوار ، بمعنى النجدة التي يطلبها الشخص من الله او السلطة او الحاكم .. الخ ، وخلال تطور التاريخ المشترك للعرب والاكراد في العراق ، اختلطت القبائل العربية القادمة من غرب العراق مع سكان العراق القدماء ، واصبحت اللغة الاكدية هي السائدة بعد زوال اللغة السومرية في مناطق وسط وجنوب العراق، بينما ظلت السومرية تأخذ اشكالا اخرى لدى القبائل الكردية المنتشرة في كردستان، يقول كيفن يونج في كتابه العودة الى الاهوار : (ولا تسبح الاهوار دوما بشمس مشرقة ، فهناك احيانا ضباب بارد ، رمادي اللون مليء بالاشباح يبدو وكأنه شبيه ببداية الحياة في بلاد سومر ، وبعد مرور ساعة على رحلتنا – داخل الهور – هبت رياح عاتية قادمة من جبال كردستان وفي تلك الاثناء خيم الظلام على الهور وبدأت الغيوم السود تطاردنا ...) ص 99 – 100.
وبالتأكيد ان جبال كردستان هي جبال وهضبات بلاد الكورد الفيليين – جبال بشتكوه .
كما ورد في اللغة المندائية : انهور ، انهورا بمعنى طاهر ، نور ، مطلق الطهارة .(ينظر كتاب الصابئة المندائيون لسليم برنجي ص 37) فنجد علاقة بين النور والبياض والغيوم والسماء والطهارة المتأتية من الماء الذي يتطهر به الانسان ويتعمد به المؤمنون ويتوضأ به المصلون ، مما يدل على قدم العلاقة بين الهور والماء والغيوم والطهارة في لغات الشعوب العراقية القديمة في بلاد الرافدين.
سومر ...سومري ... سورميري
ولان الشعب الكردي من سكان الجبال ، وتمتاز الكثير من قبائله ببياض البشرة و حمرتها ، لذلك بقي هذا اللون والشكل لدى بعض سكان الاهوار في العراق ، ولدى الكورد الفيليين قبيلة مشهورة اسمها السورميري ، والاسم يتألف : من سور = احمر ، مي ، موي = شعر ، ري، روي = وجه ، مازالوا الى اليوم ينتشرون في مناطق واسعة تمتد من محافظة واسط وديالى الى السليمانية وكركوك، وقد نالهم التهجير والتعريب ، علما ان مناطق الاكراد الفيلية كانت تمتد على طول جبل حمرين الى عبادان جنوبا، وبالمناسبة فان تسمية حمرين تعريب للكلمة الكردية سورين اي احمر ، وهي نفس الكلمة في سورمي ري .
وارجح ان اطلاق تسمية السومري على شعوب وسط وجنوب العراق بسبب البياض وحمرة البشرة ، التي عرفت بها قبائل السورميري ، وهي من باب اطلاق اسم الجزء على الكل ، فغلب اسم السومري على شعوب وسط وجنوب العراق.

واود ان اضرب مثلا على التغيير الذي تعرضت له الاسماء الكردية ، بسبب نقلها من اللغات الاوربية الى اللغة العربية، فقد كان اغلب المنقبين والباحثين في الاثار في العراق من الاجانب مثل الالمان والانجليز والفرنسيين، فعلى سبيل المثال نقرأ عن الترجمة الالمانية ماكتب من نقوش :
(لتبق نينماخ Nin- mah الى الابد الملكة السامية، ولتشهد باكبار وسرور أعمالي الجليلة)
وكذلك :
أنا نبوخذ نصر ، ملك بابل ...
ل (نينماخ) ، للاميرة ، للجليلة
شيدت المعبد في بابل
وبسور ضخم من قار الارض والحجر
سورت المعبد ، باكداس التراب النقي
ملأت داخله
(نينماخ)ايتها الام الرؤوم
انظري بفرح
لتكن اوامرك رحمة لي
انشري ذريتي
مدي سلالتي احفظي مافي ارحام سلالتي
باركي الميلاد.....) ينظر صفحة 134 من كتاب معابد بابل ولورسبا ، تاليف الاثاري الالماني روبرت كولديفاي ، ترجمة نوال خورشيد سعيد ، بغداد 1985 .
والملاحظ هنا ان الملكة التي يتوجه اليها نبوخذنصر هي نين ماه Nin-mah كما كتبها المترجم الالماني بالحروف اللاتينية، ولكن لان المترجمة أخضعت الاسم الى المنطق اللغوي الالماني، حولته الى نين ماخ فاضاعت بذلك فرصة تفسير الاسم استنادا الى اللغة الكردية ، لان قراءة الاسم استنادا الى اللغة الكردية تكون كالاتي :
نين = ننه = الام الكبيرة (الجدة) وهي مازالت مستخدمة في الكردية والفارسية بمعنى الجدة
ماه = الام وكذلك القمر ، وفي الهندية المعاصرة مازالت كلمة ماه تطلق على الام . وفي الفارسية مادر = الام ، وفي الكوردية ميمي ، ميمك = العمة ، وفي الكوردية و الفارسية مانك ، ماه ، مانك شه و = القمر .
وبهذا يكون المعنى : الام الكبيرة (الجدة) أو الام القمر أو الالهة القمر .
وهي التي يتوجه اليها نبوخذ نصر بالدعاء .
ومن المفيد ان نذكر ان الاريين كانوا يعبدون الكواكب ايضا في مراحل اولى من ديانتهم ومازالت اثارها موجودة في المنطقة وفي الهندوسية ، وقد تطرق القرآن الكريم الى عبادة القمر ايضا .
نظرية نظام عنصري
ولاننس ان نبوخذ نصر تزوج امایاتيس الاميرة الكردية الميدية ، وتذكر المصادر التاريخية ان سبب بناء نبوخذ نصر للجنائن المعلقة هو شوق زوجته الاميرة الكردية الى حياتها الجبلية ، مما يدل على صلة الميديين القوية بسهول العراق. ولربما كان زواج امایاتيس سببا لقدوم العديد من النساء الميديات الى بلاط بابل، كوصيفات ، وفنانات ، وصاحبات للاميرة .
ويجدر بنا أن نذكر ان تتابع الموجات السامية على وسط وجنوب العراق قبل الاسلام ، ومجئ القبائل العربية بعد الفتح الاسلامي ، جعل الغلبة للاكدية ومن ثم للعربية لغة وقوما في وسط وجنوب العراق وانحسر وجود الكورد الفيلية وتراجع الى الجبال والمناطق المحاذية لها مثل مدن خانقين وعلى الغربي و بدرة و زرباطية... الخ.
اما ما اشاعه نظام صدام حسين - وهو نظام شوفيني عنصري - من ان سكان الاهوار جاءوا من الهند ، فهو خلط لاوراق التاريخ من أجل اهداف سياسية ، يروم النظام بواسطتها الاجهاز على العراقيين ، والتخلص منهم ، وهي التهم التي توجه للكورد الفيليين ايضا ، واتهامهم بانهم ايرانيون ، من أجل ابادتهم وتهجيرهم، ولكن هذا لايعني عدم وجود هجرات من الهند الى جنوب العراق وبالعكس ، فالعلاقات قديمة بين وادي السند والعراق ، وهناك تشابه كبير بين حضارة وادي السند وحضارة وادي الرافدين.(راجع مانشرناه حول الموضوع سابقا) .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 02-02-2012
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 463
المكون الفيلي يحكم بغداد ستة اعوام سنة 1523
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220709174414421943

طارق حرب/ في سلسلة تراث بغداد كانت لنا محاضرة عن حكم احد ابناء الفيليين لمدينة بغداد ستة اعوام عام 930 هج سنة 1523 ميلادية اي ان المكون الفيلي حكم بغداد قبل 400 سنة من اقامة الحكم الوطني سنة 1921 وقد وجدت أن الكثيرين يجهلون هذا الحكم لا بل ان ابناء المكون الفيلي ذاته وخاصة اصحاب الدكترة في التاريخ والفضائيات يجهلون تاريخ مكونهم ولكن الجهل شيء وحقيقة حكم الفيليين لبغداد شيء اخر وحصل ذلك 930 هج 1523 م عندما تمكن الامير ذو الفقار بن علي بگ من عشيرة الكلهور الفيلية من السيطرة على بغداد وحكمها لمدة ست سنوات حتى مقتله من الشاه طهماسب الاول احتلال بغداد عام 936 هج 1528 م اي عودة بغداد تحت السيطرة الصفوية مرة ثانية اذ كانت بغداد خاضعة للسيطرة الصفوية من عام 914 اذ تمكن الشاه اسماعيل الصفوي من السيطرة على بغداد وقتل السلطان مراد بگ اخر حكام دولة آق قوينلي اي اصحاب الخروف الابيض الذي كان شعارا لدولتهم اذ استطاع الشاه اسماعيل الصفوي التقدم الى بغداد بجيش كبير وارسل في مقدمته الفرسان (القزلباش) بقيادة حسين لاله ودخل الجيش الى بغداد بدون مقاومة تذكر بعد ان تم قتل السلطان مراد او انه ترك بغداد هاربا وعين الشاه خادم بيگ واليا على بغداد واطلق عليه لقب خليفة الخلفاء ولكن احد زعماء الفيلية من عشيرة كلهور الفيلية هو ذو الفقار بن علي بگ استغل ضعف النفوذ الصفوي في بغداد فقام بحركة اغتال فيها ابراهيم خان والي بغداد الصفوي وتوجه على راس قواته وقوات الوالي الصفوي الذي انضمت لقواته الى بغداد وحاصر القلعة ثم استولى عليها واعلن استقلال بغداد من الدولة الصفوية الفارسية وبادر الامير الجديد لبغداد بإظهار ولائه للدولة العثمانية وامر بذكر اسم السلطان العثماني في الخطبة ونقش اسمه على النقود

لذلك جهز الشاه الفارسي طهماسب الذي تولى العرش جيشا كبيرا تقدم به الى بغداد وفرض الحصار عليها وبسبب قيام اخوة ذوالفقار بقتل اخيهم امير بغداد الفيلي انهارت المقاومة وعادت سيطرة الصفويين الفرس على بغداد مرة اخرى واستمر حكم الصفويين لبغداد حتى فتح بغداد من القوات العثمانية حيث حدثت معارك طاحنة بين الجيش الصفوي في بغداد بقيادة بگلو محمد خان والجيش العثماني بقيادة ابراهيم باشا الصدر الاعظم اي رئيس وزراء الدولة العثمانية الذي تمكن من دحر الجيش الصفوي ودخول بغداد وبعد مدة وصل السلطان العثماني سليمان القانوني الى بغداد وكان خضوع بغداد للسيطرة العثمانية عام 941 هج 1534 م حيث تم تعيين سليمان باشا اول وال عثماني على بغداد المجري الاصل-هنغاري- بعد ان كان واليا على مدينة ديار بكر التركية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 09-07-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 464

الناشطة الفيلية مهين عباسي: النساء يقدن العالم وقريبا سنقول للرجال تنحوا جانبا

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2022061207230541728

شفق نيوز/ في هذه الايام ومن بين الأخبار التي تنتهي لمسامعنا من طهران وايلام، يبرز اسم جماعة ايلامي المركز، NGO تتخذ مختصر الاسم (ج أ م) وتشتهر به، تقع بين ناظريكم من بينهم بشكل حتمي اسم الدكتورة (مهين عباسي).
السيدة مهين عباسي، ناشطة نسوية كوردية ايلامية، عضو فرع النساء في جمعية كورد طهران وهي ممن وضع اساس جمعية ايلامي المركز ومسؤولة فرع النساء الايلاميات.
السيدة الدكتورة مهين عباسي، هي الابنة الكبرى لعائلة من عشيرة شيخ بولحسن في مدينة آونو (آودانان) وهم فرع من عشيرة زركوش من قبيلة كورد بهلة. تبلغ الخامسة والعشرين من العمر، وتعيش مع عائلتها في العاصمة الايرانية.
- نلتقي مع هذه الاخت، العمل في المنزل، العمل في الشركة، وكل هذا التشعبات والتعقيدات في ظهورك في العمل الخيري الا تتعبين لمتابعة العمل لنفسك ولعائلتك؟
: لا، بالعكس اذا لم امارس هذه الاعمال كنت سأتعب من الناحيتين النفسية والروحية، فكل عمل له مكانه، فالعمل المنزلي هو عملي الطبيعي، والعمل خارج المنزل هو للحصول على لقمة العيش، وعمل للNGO هو شيء اخر هو للقلب، فالانسان ينجزه ليرضي قلبه ونفسه، وفي الحقيقة هي ليست متعبة، فانا عندما لا اجد مثل هذه الاعمال تبقى اتعاب الحياة في روحي.
- البعض يقول ان الاخت مهين امرأة ثروة، وهي امرأة تساوي مائة رجل، فماذا تقولين انت؟
:من المناسب ان اقول انهم تلطفوا على اختهم الصغيرة هذه، ولكن تذكرت كلمة من المرحوم والدي الذي كان رجلا معروفا في المنطقة، كان يناديني(ثروتي، يا ولدي، يا موضع أملي) وانا مثلما كان ابي سخيا، وجدت نفسي في العمل الخيري، وهذا اضيفه الى مزاحكم معي، وكلماتكم..... انا لم اسرق هذا العمل من الرجال، العمل ليس فيه هذا رجل وهذه امرأة، والكورد لم يكونوا ابدا ذوي مجتمع ذكوري مثل باقي جيراننا، فقد برز بيننا نساء رئيسات ونساء الرؤساء ورئيسة الشرطة او القرية وزعيمة القبيلة او الجماعة و...الخ وهناك اشياء اخرى كثيرة وموجودة عندنا من النساء والفتيات الكورديات عندما يرغبن في العمل ليس هناك من يمنعهن، وانا من اللواتي رغبن في العمل ولم يمنعني احد لحد الان.
- انت عملت في العمل التلفزيوني والاذاعي؟ اليس كذلك
: كثيرا، بحجم ما ترغب قلوبكم وتشاهد ابصاركم، عملت في برامج جمعية كورد المركز، مع برامج جمعية الايلاميين المركز، وفي تلفزيون سحر الكوردي، وبرامج الشعر وبرامج حقوقية وسياسية كونها من اختصاصي ودرستها، ان كنتم تحبونها، وفي مرات عديدة مديرة تنفيذية.
- جمع المساعدات، فيه الكثير من العمل والكثير من الشبهات، البعض يتساءل متى تريد مهين ان تستكن او تتوقف عن العمل؟
: كلا، الاستكانة والتوقف ليست من شيم المرأة، الرجال هم من يتوقفون اذا حصل شيء، انا انهي العمل ولاينهيني، ومن دون مزاح اقول لكم اني منذ امد بعيد اعمل في المجالات الثقافية والاجتماعية والتجمعات نسوية ، ويوما بعد يوم، تصبح نسوية ونسوية اكثر ، في المستقبل القريب سنقول لكم تنحوا جانبا.
في هذه المناطق لم يتبق غلبة الذكورية على المجتمع وامرأة قائدة واحدة تدير عدة الاف من الرجال العاديين.
ان ثقل كون الفتيات والنساء اكثر نشاطا لعلمك تسبب منذ زمن طويل ان اصبح العالم اكثر نسوية من الطبيعي.
- في المؤتمر، ماذا عن اثنين وعشرين الف شهيد من الشباب الكورد الفيليين؟
:نحن في طهران، نقوم كل عام بتحضير برنامج، الا ان فيروس كورونا عدا عن قتل اعزائنا تسبب بايقاف البرنامج ايضا، كل عام كنت افرح ان اصبح واحدا من المديرين للبرنامج الذي كنا نستذكر به هؤلاء الاعزاء الذين قتلوا وحيدين، الان لا اعرف ماذا اقول ، انا حزينة جدا.
- شكرا لك وسلمت، اذا كان لديك اي حديث اخر، نحن في خدمتك
: الكلام كثير، ولكن العمل لايتم تنفيذه بالكلام، اطالب جميع اخواني واخواتي في طهران وبغداد واربيل كون هذه المدن الثلاث عواصم، فمن يعيش في هذه المدن الكبيرة ويصل صوته وله سلطة ، ان يقوم قدر استطاعته بالتعريف والصراخ والزعيق والصياح والطلب والعمل والسعي من اجل ناسهم ولا يقصروا في ذلك وان يتحركوا قدر امكانهم، كوننا نملك الكثيرين ممن لا يعملون ولايتكلمون ولا يسيرون ، واذا نحن لم نرد ذلك لايريده الاخرون لنا ، وكما قالت والدتي دائما (اليد اليمنى لم تفعل خيرا لليد اليسرى)، في الاوقات الصعبة ، وفي الافراح ، يجب ان نقوم بعضنا بالتفكير في البعض الاخر دوما.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: النساء

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-06-12

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 465

النباتات الجبلية تواجه خطر الانقراض في إيلام الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929184659599635

أعلنت الإدارة العامة للموارد الطبيعية وإدارة المياه في محافظة إيلام الفيلية، غربي إيران، أن المحافظة تحتوي على الكثير من النباتات والأعشاب الجبلية الطبيعية التي تستخدم كدواء وغذاء من قبل السكان المحليين لسنوات عديدة، مستدركة أن هذه النباتات الجبلية تعرضت في السنوات الأخيرة للحصاد المفرط وحصلت أضرار لا يمكن إصلاحها.

ونقل تقرير أوردته وكالة أنباء "مهر" الإيرانية، عن رئيس الإدارة العامة للموارد الطبيعية وإدارة مستجمعات المياه في مقاطعة إيلام فيلي، ياسم خان محمديان، قوله إن المحافظة تحتوي على الموارد الغنية من حيث الأنواع المختلفة من الأعشاب الطبية والدوائية والنباتات الصالحة للأكل، والتي استخدمها السكان المحليون لسنوات عديدة.

ولفت محمديان إلى أن هذه النباتات تحظى دائماً بالعديد من المعجبين في المحافظة وحتى من خارجها، ولكن في السنوات الأخيرة تسبب الحصاد المفرط للنباتات الجبلية الصالحة للأكل بأضرار لا يمكن إصلاحها.

وأضاف أن الحصاد العشوائي وفسح المجال أمام التجار جعل النباتات الجبلية في هذه المحافظة تواجه خطر الانقراض، مؤكداً أن المناطق الطبيعية في محافظة إيلام تتمتع بالكثير من المواهب والقدرات فيما يتعلق بالنباتات الطبية وهي تعتبر مهداً لإنتاج النباتات الطبية والصالحة للأكل، لكن التصرفات غير المنطقية تهدد هذا المجال.

كما نقل التقرير عن الخبيرة الزراعية أتنا حكيمي، قولها إن خطر الانقراض يستهدف النباتات الجبلية في إيلام، موضحة أن

الحصاد العشوائي للنباتات الطبية من مناطق الموارد الطبيعية، خاصة في السنوات الأخيرة، بعدما تعرضت الموارد الطبيعية لضغوط بيئية شديدة بسبب الجفاف المستمر، أدى إلى إتلاف النباتات الطبية وانخفاض المساحة والكثافة، وتسبب في النهاية في خطر انقراض النباتات الطبية، ومن بينها بعض الأنواع النباتية القيمة.

وتابعت حكيمي أنه نظراً إلى أنه من المستحيل فرض حظر حصاد هذه الأنواع من المنتجات بشكل مطلق في المجتمع، خاصة وأن البعض يحصد هذه النباتات باقتلاعها من الجذور والأبصال والبذور، لذلك لن تشهد السنوات المقبلة تجديداً لأجيالها، وستنخفض كمية تواجدها عاماً بعد عام.[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: ايلام

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: شرق كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com

وقت التدوين: 29-09-2024

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 466

الهوية الفيلية والحفاظ على المستقبل السياسي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230323151208477151

الهوية الفيلية والحفاظ على المستقبل السياسي

عبد الخالق ياره الفلاح/ نحن الفيليين في هذه المرحلة يتوجب علينا أن نعيد ترتيب أوراقنا وإعادة صياغة أنفسنا ونسعى إلى خلق فضاء ثقافي وأدبي جاد، وفاعل، محاربة جميع أشكال التطرف والغلو والتفرقة المذهبية والنظرة المناطقية الضيقة واحترام النظام والالتزام بالقانون والدفاع عن ثوابتنا وحمايتها والحفاظ عليها والبحث عن هويتنا الحقيقية وإعادة قراءة هذه الهوية كفعل غير قابل للتأويل في هذه المرحلة كونها تعد ضرورة بقائها حيث يؤكد الكثير من المفكرين والباحثين في الفترة الأخيرة أن الهوية الثقافية ستكون الحراك الأساسي للأحداث السياسية في المستقبل ويجب أن يكون هناك اهتمام بالغ بموضوع الهوية الفيلية للأجيال المتلاحقة وبيان أهمية عوامل الولاء والتماسك الاجتماعي وتنمية الولاء وهو يعد العامل الأهم والاسمى و يمكن تنمية الولاء عبر تنشئة الأطفال وتشجيع الشباب على قراءة سير الأبطال وقصص الشهداء العظماء الذين قدموا التضحيات من أجل هويتهم وابعادها عن الزوال والمحو والذوبان في الهويات الاخرى التي نعتز بهم ونجلهم كشركاء لنا في الحياة و دون أن يعني ذلك الانغلاق على الآخر والانكفاء حول الذات بل يتعين تأكيد التراث من جهة وتحديد التعامل مع الآخرين.

المقصود بالهوية في معناها العام، ذلك الشعور الجمعي المشترك والشامل للمواطنين من أي جماعة وفي اي بقعة يعيشون عليها، الذي يقرّبهم من بعضهم البعض، ويولد لديهم حسا بالانتماء لتلك الهوية التي ينتمون اليها، ويعزز الحاجة المشتركة للتعايش معا الى حد ربطهم بمصير واحد، وهو شعور يولد في ادنى درجاته احساسا بالاختلاف عن المجموعات الاخرى و برابطة قوية اقوى من عوامل التمزق والاختلاف مهما تعددت اصنافه، سواء كانت عرقية او دينية أو قبلية او غيرها. إنّ للوعي بالهوية الفيلية والالتزام بها آثار عظيمة، تنعكس على الفرد والمجتمع والوطن بشكل عام، ولا سيّما متى ما قام كل

إنسان يشعر بها بواجباته تجاهها خير قيام، في ثمرات ذلك أكثر من أن تحصى، تتمثل قوة في النسيج الاجتماعي، تعجز عن اختراقه مكائد الطامعين وأهواء الفاسدين، ونهضة في العلم والمعرفة، في شتى المجالات، وحدٍّ من الأمراض، وقوة في الاقتصاد، واستغلال جيد للعقول المبدعة، والتطوير الدائم وبناء وحدتها، ولحوق بركب الحضارة، بل ريادة في مصاف الأمم، وهيبة لكل فرد منهم ، إذا اعتز الكل بهويته ، وأحسن فهمها، وأجاد لغة التعبير عنها.

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | موقع 23-03-2023 -https://shafaq.com/

وقت التدوين: 23-03-2023

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 467

الوجع القديم والجديد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230506192310487989

الوجع القديم والجديد

علي حسين فيلي/ الإبادة الجماعية هي جريمة يمكن أن تمسّ ضمير المجتمع الإنساني وتصبح موضوع بحث قانوني في إطار القانون الجنائي الدولي.

وإذا كانت الإبادة الجماعية تنطوي على جنبة حقوقية بالنسبة للمدعي العام، إلا أنها بالنسبة لي كإنسان وصحفي كوردي فيلي، فهذه مناسبة لإيلاء الاهتمام بالذكرى ال 43 للإبادة الجماعية للشريحة التي انتمي إليها وفرصة لمراجعة سياسة المجرمين، وليس لتوجيه العتاب واللوم الى الشعب العراقي لأن الذي جرى في الماضي شكل انقساما للمجتمع على طرفي نقيض، أي طرف مؤيد للنظام السابق وطرف آخر ضده.

هذا البلد لديه أكبر مصنع لخلق المبررات، ولكن من أجل تحقيق العدالة وفقا للحقوق والقانون الدولي، من المهم معرفة تلك الحقائق التي تم تأكيد بعض منها في المحكمة الجنائية العليا، من أجل الحفاظ على الحقائق كما هي للأجيال القادمة.

صدام كان اثناء ارتكاب الجرائم شخصا نسي أن الأيام لن تتركه ابدا، على الرغم من أن حبل المشنقة وضع حدا لشهواته الإجرامية، ولكن يتوجب ان نحصل على الاجابة على السؤال عن سبب السكوت المميت للمجتمع المحلي والخارجي عن جريمة كبرى كهذه.

وقطعا كان ضحايا هذه القضية أناساً مدنيين ومواطنين أبرياء من هذا البلد، وأساتذة جامعات وأطباء وطلاباً وتجاراً ورجال أعمال وفنانين وعمالاً ومهنيين... تم تغييبهم بعيدا عن جميع قيم وأعراف العدالة بقرار من السلطة في تلك الفترة.

أذن من حق ذوي الضحايا أن يعلموا:

- لماذا أصبحوا هدفا للإبادة الجماعية؟
- كيف تم تغييب ابناء هذا المكون من الابناء والاباء والاخوات والاخوان؟ واين دفنوا؟
- لماذا تمت مصادرة جميع الوثائق والأموال والممتلكات الخاصة بالتزامن مع موجات تهجير هؤلاء المدنيين الابرياء؟

- ماذا حصل لاحقا للكورد الفيليين والمجتمع العراقي وماذا فعل الناس تجاه هذه الجريمة وتبعاتها؟ مثلا، عندما تم اعتقال وتهجير أُسرة ما، ماذا فعل جيرانها؟
بعد عشرين عاما من القضاء على الجناة وتواصل معاناة نصف قرن من هذه الجريمة، لا يمكننا أن نقتصر على تفسير وتبرير القتل الجماعي والتهجير والتغييب لانتمائهم القومي والديني (المذهبي) المختلف.
مثل هذه الجرائم لا تستهدف شخصا واحدا فقط، فالتعذيب ليس فقط لانتزاع الاعتراف من السجين، بل أيضا لإجبار المجتمع على التزام الصمت. وينطبق الشيء نفسه على عمليات الإعدام والتغييب. تخبرنا المجزرة الجماعية حقيقة ما كان يجري في العراق وقتذاك، ولماذا التزم أغلب العراقيين الصمت حيال الجريمة.
عندما فقدت آثار غالبية أسر الضحايا بسبب الاعتقال والتهجير ومصادرة ممتلكاتهم، كان ذلك يعني أن الضرر وقع على المجتمع العراقي بشكل عام.
بعد سقوط نظام البعث زرعت العدالة الانتقالية الأمل في قلوب المظلومين، ولكن العدالة لا تنحصر في المحاكمة وإنزال العقوبات، بل أنها محاولة لضمان عدم تكرار تلك الأنواع من الكوارث.
في المحكمة الجنائية العليا، فيما يخص هذا الملف، لم نواجه قصة واحدة فقط، لكننا رأينا مجموعة من القصص المأساوية التي كان لكل ضحية فيها تجربته الخاصة. يجب أن نلجأ إلى العدالة لنجد الحقيقة وإذا لم نصل إلى الحقيقة فلن نصل إلى العدالة.
هناك القليل من القصص المسموعة والكثير من القصص غير المسموعة عن الإبادة الجماعية للفيليين. إن مثل هذه الجريمة في المجتمع ليست إبادة جماعية للضحايا وأُسرهم فحسب، بل هي أيضًا مأساة من المفترض على المجتمع السليم أن يتحدث عنها ويضع نفسه في مكان الضحايا!
يقول رسام ونحات ألماني: إن الحديث عما حدث للضحايا ليس مهما فقط لتذكرهم؛ ولكن الهدف هو منع تكرار حدوث الجرائم. لا يمكننا أن نكون متفرجين في صمت.
من اجل ألّا يموت حب العدالة يتوجب علينا اظهار الحقائق، واعانة الضمير الحي للمجتمع، ليتحول اليوم السنوي للجريمة الى ذكرى تاريخية، وتأسيس عرف الاستذكار والحديث عن الحكايات غير المروية لهذه الجريمة يصبح مانعا من نسيانها[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/- 06-05-2023
وقت التدوين: 06-05-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 468
اليوم العالمي لحقوق الانسان وحقوق الكرد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230318202903475715
اليوم العالمي لحقوق الانسان وحقوق الكرد الفيلية

اللجنة الدولية الكردية الفيلية/ اختارت الامم المتحدة يوم العاشر من شهر كانون الاول/ديسمبر يوما عالميا لحقوق الانسان

تكريما لقرار الجمعية العامة للامم المتحدة المتعلق بالاعلان العالمي لحقوق الانسان الذي تبنته بتاريخ 10-12-1948. وتقوم مختلف هيئات الامم المتحدة ذات العلاقة بقضايا حقوق الانسان بعقد الاجتماعات وتنظيم النشاطات والقيام بالفعاليات واقامة المعارض الثقافية حول حقوق الانسان وتوزيع جائزة الامم المتحدة لحقوق الانسان من اجل ان تؤكد على اهمية تمتع كل البشر بحقوق الانسان الاساسية ونشر التوعية بما جاء في الاعلان العالمي لحقوق الانسان. كما يقوم العديد من المؤسسات الرسمية والمنظمات غير الحكومية في كثير من الدول التي لها علاقة بحقوق الانسان بالقيام بفعاليات ونشاطات مختلفة لنشر الوعي حول حقوق الانسان واليوم العالمي لحقوق الانسان.
وبتاريخ 16-12-1966 تبنت الجمعية العامة للامم المتحدة العهد الدولي الخاص بالحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية الذي دخل حيز التنفيذ بتاريخ 03-01-1976والعهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية الذي دخل حيز التنفيذ بتاريخ 23-03-1976. نصوص الاعلان الدولي والعهدين الدوليين منشورة في موقع جامعة منيسوتا الامريكية، مكتبة حقوق الانسان (الإعلان العالمي لحقوق الإنسان: External Link، العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية: External Link، العهد الدولي الخاص بالحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية: External Link).
تنص المادة 2 من الاعلان الدولي لحقوق الانسان على:
"لكل إنسان حق التمتع بكافة الحقوق والحريات الواردة في هذا الإعلان، دون أي تمييز، كالتمييز بسبب العنصر أو اللون أو الجنس أو اللغة أو الدين أو الرأي السياسي أو أي رأي آخر، أو الأصل الوطني أو الاجتماعي أو الثروة أو الميلاد أو أي وضع آخر، دون أية تفرقة بين الرجال والنساء".
وتنص المادة 3 على:
"لكل فرد الحق في الحياة والحرية وسلامة شخصه".
وتنص المادة 15 على:
لكل فرد حق التمتع بجنسية ما
(ب) لا يجوز حرمان شخص من جنسيته أو إنكار حقه في تغييرها.
وتنص الفقرة (2) من المادة 17 على:
"لا يجوز تجريد أحد من ملكه تعسفا".
سبق لدولة العراق أن صادقت على الاعلان الدولي لحقوق الانسان وعلى العهدين الدوليين المذكورين أعلاه ولكنها لم تلتزم، عند تعاملها مع المكون الكردي الفيلي العراقي، لا بالنصوص ولا بالمعايير الواردة في الاعلان العالمي لحقوق الانسان، فحرمتهم من (أسقطت) جنسيتهم وصادرت املاكهم وممتلكاتهم المنقولة وغير المنقولة وصادرت حقهم في الحياة والحرية وسلامتهم الشخصية (حجزت ثم أبعدت مئات الالاف منهم وعرضتهم لمخاطر كبيرة وكثيرة وحجزت ثم غيبت قسرا وبدون أي ذنب الالاف من شبيبتهم).
وينص الجزء الثاني، المادة 2، من العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية على:
1 . تتعهد كل دولة طرف في هذا العهد باحترام الحقوق المعترف بها فيه، وبكفالة هذه الحقوق لجميع الأفراد الموجودين في إقليمها والداخلين في ولايتها، دون أي تمييز بسبب العرق، أو اللون، أو الجنس، أو اللغة، أو الدين، أو الرأي سياسيا أو غير سياسي، أو الأصل القومي أو الاجتماعي، أو الثروة، أو النسب، أو غير ذلك من الأسباب.
2 . تتعهد كل دولة طرف في هذا العهد، إذا كانت تدابيرها التشريعية أو غير التشريعية القائمة لا تكفل فعلا إعمال الحقوق المعترف بها في هذا العهد، بأن تتخذ، طبقا لإجراءاتها الدستورية ولأحكام هذا العهد، ما يكون ضروريا لهذه الإعمال من تدابير تشريعية أو غير تشريعية.
3. تتعهد كل دولة طرف في هذا العهد:
(أ) بأن تكفل توفير سبيل فعال للتظلم لأي شخص انتهكت حقوقه أو حرياته المعترف بها في هذا العهد، حتى لو صدر الانتهاك عن أشخاص يتصرفون بصفتهم الرسمية،
(ب) بأن تكفل لكل متظلم على هذا النحو أن تبت في الحقوق التي يدعى انتهاكها سلطة قضائية أو إدارية أو تشريعية مختصة، أو أية سلطة مختصة أخرى ينص عليها نظام الدولة القانوني، وبأن تنمى إمكانيات التظلم القضائي،
(ج) بأن تكفل قيام السلطات المختصة بإنفاذ الأحكام الصادرة لمصالح المتظلمين.
لم تلتزم دولة العراق بهذه النصوص والمعايير (الالتزامات) لانها لم تنفيذ الاحكام والقرارات الصادرة في العراق لصالح الكرد الفيلية بل وضعتها في خانة المنسيات، ومن بينها حكم المحكمة الجنائية العليا العراقية حول قضية قتل وتهجير الكرد الفيليين الصادر بتاريخ 29-11-2010 وقرار مجلس الوزراء المرقم 426 والمؤرخ في 09-12-2010 وقرار مجلس النواب العراقي الصادر بالاجماع في تاريخ 01-08-2011
كما لم تلتزم دولة العراق بتعهداتها الواردة في المادة 25 من العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية التي تنص على أن يكون لكل مواطن، دون أي وجه من وجوه التمييز المذكور في المادة 2 الحقوق التالية:
(أ) أن يشارك في إدارة الشؤون العامة، إما مباشرة وإما بواسطة ممثلين يختارون في حرية،
(ب) أن ينتخب وينتخب، في انتخابات نزيهة تجرى دوريا بالاقتراع العام وعلى قدم المساواة بين الناخبين وبالتصويت السري، تضمن التعبير الحر عن إرادة الناخبين،

(ج) أن تتاح له، على قدم المساواة عموما مع سواه، فرصة تقلد الوظائف العامة في بلده.
لان دولة العراق والسلطات العراقية (ومن ضمنها المفوضية العليا المستقلة للانتخابات) تلغي استمارات تصويت العديد من الكرد الفيلية وتمنع الكثيرين منهم، بمختلف التبريرات والذرائع التي تستطيع ان تلجأ اليها، من المشاركة في الانتخابات النيابية لاختيار ممثلين يختارونهم، كما حصل في انتخابات 2014 وقبلها. وهذا تمميز واضح تمارسه دولة العراق ضدهم.
كما سبق وان حرمتهم القوى السياسية العراقية من حقهم في ان يكون لهم تمثيل في مجلس النواب العراقي حسب نظام الكوتا المعمول به في العراق والذي أعطى هذا الحق لبقية المكونات العراقية باستثناء الكرد الفيلية. كما تم حرمانهم من التمثيل في برلمان كردستان، إذ لا تمثيل لهم ولا يشملهم نظام الكوتا هناك.
كما ان دولة العراق والسلطات العراقية ليست ملتزمة بهذه المعاهدات الدولية فيما يتعلق بمظلومية الكرد الفيلية ومطالباتهم باستعادة حقوقهم المغتصبة وعلى رأسها:
حق معرفة مصير شهدائهم المغيبين قسرا
وحق استعادة جنسيتهم العراقية (بالرغم من ان المادة 15 من الاعلان الدولي لحقوق الانسان تنص على (أ) لكل فرد حق التمتع بجنسية ما و(ب) لا يجوز حرمان شخص من جنسيته تعسفا أو انكار حقه في تغييرها)
حق استعادة ممتلكاتهم المنقولة وغير المنقولة المصادرة (بالرغم من ان المادة 17، الفقرة (2) من الاعلان الدولي لحقوق الانسان تنص على "لا يجوز تجريد أحد من ملكه تعسفا)
حق استرجاع اوراقهم الثبوتية وغير ذلك من الحقوق
كما ان دولة العراق وسلطاتها تخالف المادة 2 الفقرة 3 (أ)، من العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية التي تنص على:
تتعهد كل دولة طرف في هذا العهد "بأن تكفل توفير سبيل فعال للتظلم لأي شخص انتهكت حقوقه أو حرياته المعترف بها في هذا العهد، حتى لو صدر الانتهاك عن أشخاص يتصرفون بصفتهم الرسمية.
وتم مؤخرا اقصاء الكرد الفيلية من التمثيل في المفوضية العليا المستقلة لحقوق الانسان في العراق مع ان بقية المكونات العراقية لها تمثيل في المفوضية. وهذا غبن واجحاف صارخ خاصة وان المرجعية الرشيدة والقادة السياسيين من كل الاتجاهات سبق وان أكدوا بان الكرد الفيلية تعرضوا للمظالم زمن النظام البعثي أكثر من اي مكون عراقي آخر، اضافة الى حكم المحكمة الجنائية العليا العراقية المؤرخ في 2010/11/29 بان تلك المظالم هي جريمة ابادة جماعية وجريمة ضد الانسانية وصدور قرار بالاجماع عن مجلس النواب العراقي بتاريخ 01-8-2011 يؤكد بان تلك المظالم كانت جريمة ابادة جماعية بكل معنى الكلمة. خرق جديد لحقوقنا.
لذا نطالب وبقوة دولة العراق والسلطات العراقية ان تلتزم، عند تعاملها مع الكرد الفيلية، بتعهداتها للمجتع الدولي وان تطبق بنود الاعلان العالمي لحقوق الانسان والعهد الدولي للحقوق المدنية والسياسية والعهد الدولي للحقوق الاقتصادية والاجتماعية والثقافية والقانون الدولي التي سبق وان صادقت عليها وان تستجيب لمطالب الكرد الفيلية المشروعة والقانونية والتي تكفلها لهم القوانين العراقية والمعاهدات الدولية، ومنها سن القوانين ووضع الضوابط القانونية والسياسية لمنع تكرار ما جرى ضدهم ظلما على يد الدولة والاجهزة القمعية والتنظيمات الحزبية. كما نطالبها أيضا بتنفيذ القرارات الصادرة في العراق لصالح الكرد الفيلية.
ونطالب المجتمع الدولي (البرلمان الاوربي والاتحاد الاوربي والامم المتحدة ومؤسساتها وغيرها) بالضغط على دولة العراق للالتزام في التطبيق العملي بتعهداتها بموجب هذه المعاهدات الدولية، التي سبق وان صادقت عليها دولة العراق وتنفيذ ما جاء فيها من حقوق وضوابط ملزمة، وكذلك الطلب منها تنفيذ القرارات الصادرة في العراق حول الكرد الفيلية.
ومن اجل استعادة حقوقنا وصيانة مصالحنا علينا ان نثق بانفسنا ونعتمد على مكوننا الكردي الفيلي ونركز على القضايا المشتركة التي تجمعنا ونحشّد الدعم لقضيتنا ونقاوم الاحباط واليأس ونقوي معنوياتنا ونحشد كل طاقاتنا ونواصل المطالبة بحقوقنا في جميع المحافل الوطنية والاقليمية والدولية التي نستطيع الوصول اليها.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: وثائقي

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع 18-03-2023 https://shafaq.com/-
وقت التدوين: 18-03-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 469
انكيدو في ملحمة جلجامش .... بطل من بلاد الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304070944471687

مؤيد عبد الستار
تعد ملحمة جلجامش إحدى أقدم الملاحم التي نقشها الشعب السومري على الواح الطين المفخور في النار او المجفف تحت أشعة الشمس ، وهي الملحمة التي خلدت الابطال والالهة ومعتقدات شعب عاش في وادي الرافدين منذ الاف السنين .
تكشف الرقم الطينية التي نقشت عليها ملحمة جلجامش ، والاساطير الرافدينية الاخرى ، جوانب تاريخية هامة عن سكان وادي الرافدين القدماء والشعوب المحيطة بهم ، فالسومريون الذين عاشوا في بلاد ما بين النهرين اسسوا حضارة هامة اقتبست منها واضافت اليها مختلف الاقوام والقبائل والشعوب التي كانت تحيط بهم وتختلط معهم ولكن الاسس التي ارساها الشعب السومري ظلت المنار الذي يهتدي به الاخرون .
كانت للشعب السومري لغته وابجديته لكن العصور اللاحقة التي شهدت تطور الزراعة والتجارة والصناعة في بلاد الرافدين – مصطلح بلاد الرافدين يمتد من الاناضول الى الخليج الفارسي جنوبا والى وادي السند شرقا – شجعت هجرة القبائل والاقوام الى بلاد مابين النهرين - ان تسمية بلاد مابين النهرين لم تطلق على البلاد الواقعة بين دجلة والفرات فقط ، وانما اطلقت ايضا على المنطقة الواقعة جنوب بحيرة اورمية في كوردستان وتسمى (ميان دو آب) اي ما بين النهرين ، وهما نهرا اوزون ودجلة ، وقد جاء نهر اوزون في التوراة باسم بيشون نتيجة قلب بعض الحروف الى العبرية ، راجع مقالنا المعنون رحلة من سومر الى جنة عدن المنشور في عدة مواقع على الانترنيت - وبسبب هذه الهجرة شاعت الحروب والغزوات ، مما اضطر السومريين الى الدفاع عن انفسهم ، ولكنهم فشلوا وخسروا المعركة لان المهاجمين كانوا أقوى وأشرس وأكثر قسوة وهمجية . ورغم انتصار الاقوام الاخرى عليهم وذهاب ملكهم وزوال لغتهم من بعض المناطق التي اكتسحتها الاقوام والشعوب الاخرى ، الا ان اختراعهم العظيم للكتابة المسمارية وتطويرها واستخدامها ، وشيوعها بين شعوب المنطقة ، جعلها شاهدا حيا على تاريخ الشعب السومري الذي دالت دولته ، او على الاصح دوله ، فقد كانت لهم اكثر من إمارة ومملكة ومدينة عظيمة . وقد ظلت الكتابة المسمارية ، وسيلة بيد الشعوب الاخرى للتعبير بها ، ولذلك ظلت الكثير من الاسماء والمفردات السومرية محفورة على الالواح والرقم والجدران والاواني والمنحوتات ، خاصة ما جاء في القصص والاحداث التاريخية التي دونوها .
كما نجد بعض الاسماء ما زالت معروفة ومستخدمة كما هي في اللغة الكوردية ، مما يدلل على وجود علاقة وثيقة بين اللغة السومرية والكوردية. ومن المؤسف ان بعض الدارسين اهملوا النظر في هذه العلاقة بشكل مقصود ، ففي النص البابلي المعتمد لملحمة جلجامش نقرأ في اللوح الاول :
(ارفع اللوح اللازوردي واقرأ
قصة ذلك الرجل ، جلجامش ، الذي تكبد
شتى انواع المشقات
كان متفوقا على جميع الملوك ، سيد محارب ذو قوام عظيم
بطل ولد من اوروك ، ثور بري نطاح) ص 76 اساطير
نجد في هذا النص تشبيه جلجامش بالثور البري النطاح ، وهوالجاموس او الثور ومما له دلالة ان كلمة غامش تعني باللغة الكوردية : الجاموس ، وكلمة غا تعني بقر ، وكلمة مانغا – تدغم النون مع الغين – تعنى البقرة ، وربما كانت تركيبا - وهو شائع في الكوردية والسومرية - بين كلمتين هما ما + غا ، لتصبح الام البقرة ،او البقرة الام ، ومن الطريف ان الهنود مازالوا يعدون البقرة اما و يحترمونها حد التقديس وتسمى (غائي) ايضا في الهندية ، وربما كانت كلمة (ما) الجذر الاول لكلمة الام

= ماما ، وتعني في الاساس الطعام اي هي الكلمة التي يرددها الطفل طالبا الحليب من مرضعته .
اما كلمة (كه ل) وتلفظ بالكاف الفارسية او الجيم المصرية فما زالت مستخدمة في اللغة الكوردية وتعني كبير ، ومن معاني (كبير) المقدس فهو كبير مثلما نقول الله اكبر ، ولذلك تعني جلجامش الثور الكبير او الثور المقدس ، والتقديس في الحضارة السومرية لا يشبه التقديس الذي نعرفه اليوم ، فما يترجم عن السومرية بالمقدس يعني احيانا القوى الذي يضرب فيه المثل ، مثل الثور البري .
اما انكيدو ، فتصفه ملحمة جلجامش بانه الرجل القوي الآتي من الجبل ، ولما كانت اوروك من المدن القريبة لجبال بيشتكوه ، فالمرجح ان انكيدو من تلك المناطق ، اي من بلاد ايلام ، موطن الكورد الفيليين ، والبعض يعتقد ان بلاد ايلام - عيلام - هي المناطق الواقعة اليوم في بلاد ايران فقط ، ان بلاد ايلام كانت تمتد الى وسط وجنوب العراق وشمالا الى كركوك ، ولكن الهجرات والغزوات والفتوح الاسلامية وعوامل اخرى كثيرة سياسية وتاريخية قلصت مساحة مملكة ايلام اليوم ، واقتصرت على المناطق الواقعة داخل الحدود الايرانية وبعض المدن الحدودية الشرقية للعراق والتي ظلت محل خلاف وصراع في معاهدات عديدة بين العراق وايران .
جاء في ملحمة جلجامش :
(قال صياد رأى انكيدو لابيه
ابتاه كان هناك رجل أتى من الجبل
قوته كانت شديدة جدا، كشهاب آنو السماوي
يجوب الجبال دوما
يرعى العشب مع القطعان دوما) اساطير ص 78 *
فانكيدو رجل الجبال القوي يرعى قطعان الماشية ، تلفت قوته الانظار ، ولكي يستدرجوا هذا الرجل القوي الى المدينة ، ويكسبوه اليهم ، قدموا له المرأة الحسناء، السلاح الذي لايقاوم ، غانية لها مقدرة على الاغراء والاغواء . فمن هي التي تمتلك الصفات التي تؤهلها لاغراء انكيدو واغوائه ، هذا الراعي الجبلي القوي ، انها الفنانة شمخات ، فنانة اوروك الشهيرة .
وعندما ذهب الصياد الى جلجامش وأخبره عن انكيدو ، قال له جلجامش :
(اذهب ايها الصياد واصطحب الباغية شمخات
وعندما يقترب من القطعان عند المشرب
يجب عليها ان تخلع ثيابها وتظهر مفاتنها
سوف يراها ويتقرب منها ...) اساطير ص 80
ومثلما انتزعت حواء آدم من جنته وهبطت به الى الارض ، كذلك انتزعت شمخات الفاتنة انكيدو من جباله وقطعان ماشيته ، واصطحبته الى المدينة ، فاصبحت الاغنام غريبة عنه ، لانه تركها وهجرها وانتقل الى المدينة.
تصف الملحمة كيفية اغراء شمخات لانكيدو، وكيف شجعته على ممارسة الحب معها :
(فاسفرت البغي عن صدرها وكشفت عن عورتها
فتمتع بمفاتن جسمها
نضت ثيابها فوقع عليها
وعلمت الوحش الغر فن المرأة ، فانجذب اليها وتعلق بها
ولبث انكيدو يتصل بالبغي ستة ايام وسبع ليال
وبعد ان قضى وطره منها
وجه وجهه الى الفه من حيوان البر
فما ان رأت الضباء انكيدو حتى ولت عنه هاربة ......) ملحمة جلجامش ، طه باقر ، ص 42
لاحظ ايضا علاقة هذه الايام الستة مع قصة خلق الكون كما وردت في الكتب المقدسة والايام السبعة – سبعة العروس - التي مازال يحتفل بها في العراق .
كما ورد في اللوح الثاني من الواح ملحمة جلجامش وصف لانكيدو بعد ان تغويه شمخات ويذهب معها الى اوروك :
(هذا الشاب – كم يشبه جلجامش في بنيته
ناضج البنية ، منيع كاسوار الحصون
لماذا ولد في الجبال ؟
ان قدرته الجسدية تضاهي تماما قوة
شهاب آنو السماوي) اساطير ص 85
إن ملحمة جلجامش إحدى أقدم وأشهر الملاحم في العالم نعرف منها كيف قتل انكيدو في المعركة التي دارت مع خمبابا حارس الغابة ، وحين يموت انكيدو بعد جرحه بتلك المعركة يبكيه جلجامش مر البكاء ، وقد جاء في اللوح الثامن :
(سوف تبكيك الممرضة الرطبة
التي كانت تمسح بالزبدة اعضاءك السفلى
وسوف يبكيك المسن

الذي كان يضع الشراب في فمك
وسوف تبكيك المومس
التي كانت تمسح جسدك بالزيت العطر) اساطير 119
نلاحظ في هذه القطعة ،كما في غيرها ، بعض الاوصاف غير المعروفة لنا ، مثل (الممرضة الرطبة)، وربما كانت بسبب الترجمة غير الدقيقة للملحمة ، فقد تكون الممرضة اللدنة او الممرضة الدافئة على سبيل المثال ، وكذلك (المسن) قد يكون الرجل الكبير او المحترم ، وقد تكون هذه الصفات معروفة للسومريين يومذاك وغير معروفة لنا في الوقت الحاضر.
وبسبب الترجمة الحرفية من السومرية الى اللغات الانجليزية والالمانية تعرضت العبارات المترجمة الى الغموض فمثلا حين يرد في النص السومري تعبير (فتح فاه) فانه بمعنى تكلم . ولكنه لم يترجم بكلمة تكلم وانما بعبارة مقابلة للنص السومري او الاكدي . وهذا قد ينطبق ايضا على التعبير الذي ورد اعلاه : المسن الذي كان يضع الشراب في فمك ، ومن الواضح انه المقصود الساقي الذي يسقيك الشراب. وقس على ذلك .
ومن المفيد أن أشير الى ان اسم خمبابا ، يرد في بعض المصادر الانجليزية الصادرة عن المتحف البريطاني باسم هواوا HAWAWA وهو الاسم السومري لحارس الغابة الذي شاعت تسميته خمبابا **، والاسم هواوا اقرب الى الصحة لان السومرية باعتبارها ام اللغات الارية لا تشتمل على لفظ حرف العين ، وربما تحول هواوا فيما بعد بسبب اللغة الاكدية الى عواوا وهو اسم معروف في بعض مناطق وسط العراق ، وكان يطلق في محافظة واسط / الكوت مثلا على بعض الاشخاص ، كما تذكر المصادر البريطانية اسم HUMBABA كصيغة اكدية ، واذا امعنا النظر في هذه التسمية سنجد انها تتركب من كلمتين هي عم وبابا وربما بسبب عدم امكان ترجمة لفظ العين في الانجليزية استخدموا الهاء بدلا منها ، ولذلك قد تكون هواوا السومرية تحولت في الاكدية الى عمو بابا ، ومعروف ان الاكديين الذين استقروا وسط وجنوب العراق بعد انحسار نفوذ السومريين كانوا يقدسون الالهة السومرية بمن فيهم حارس الغابة هواوا ، مثلما تقدس الشعوب الهندية الالهة كالي التي تصيب الاطفال بالامراض ، كي تبتعد عن اطفالهم .
وارى ان صيغة همبابا ، عمو بابا ، مشابهة لصيغة حمو رابي ايضا اذا فسرنا حمورابي بانه حمو ربي او عمو ربي ...
يصور خمبابا على شكل انسان له مخالب اسد ،و وجه مرعب وشارب مسبل ، وفي المعركة التي دارت بينه وبين جلجامش وانكيدو يسيطران عليه ويقطع انكيدو راسه بسيفه اوخنجره ، وهي الاداة التي نجح سكان ايلام في صنعها من الحديد او المعدن ، لاحظ السكين بيد انكيدو في التخطيط المرفق مع المقال – كما تستطيع مراجعة مقالنا عن الفاس التي تعود الى 2000 عام قبل الميلاد والمحفوظة في المتحف البريطاني والذي نشرناه مع صورة الفاس التي عثروا عليها في سوسة / ايلام في جريدة الاتحاد / بغداد ومواقع انترنيت عديدة – ولربما بسبب امتلاك انكيدو للفأس بالاضافة الى قوته احتاجت اليه اوروك ، وهي القوة التي عرف بها سكان ايلام، الكورد الفيليون ابناء جبال زاغروس ، فقدموا له الفنانة شمخات عربونا للبقاء في اوروك ، والاستفادة من قوته وفأسه .
ومن الضروري أن نبين ان خمبابا او همبابا ، يمثل بمنحوتات اخرى ويوجد قناع لوجهه في متحف اللوفر نرفق صورته ايضا مع هذا المقال عثر عليه في سوسة عاصمة عيلام / كوردستان ايران – ارتفاعه حوالي 6 سم وعرضه 4 سم و يعود الى الفي عام قبل الميلاد 2000 ق . م - وقد عثر على نسخ اخرى منه جنوب العراق وايلام ايضا ، ويوصف فمه من نار وانفاسه الموت ، ويعتقد ان الاله انليل ارسله ليحرس الغابة ، وان هذا المجسم – الوجه الاليف – يستخدم للحظ السعيد ، وان خمبابا يصور في بلاد مابين النهرين بصورة مرعبة جدا – لاحظ التمثال المرفق مع المقال – بينما يصور في عيلام عكس ذلك ، ويحتمل ان هذا المجسم – قناع الوجه – من صناعة ايلام وليس من صناعة بلاد مابين النهرين ، لانه يصور بشكل اليف وهادئ بينما يصور عكس ذلك في وسط وجنوب العراق.
ومن المؤسف ان باحثا نعتز به هو العلامة طه باقر يحاول ابعاد انكيدو عن بلاد الكورد الفيليين، عن جبال بيشتكوه ، فيقول في ترجمته للملحمة ص 40 عن انكيدو :
(جاء الصياد الى ابيه ففتح فاه وقال له :
يا أبي ، رأيت رجلا عجيبا قد انحدر من المرتفعات
إنه اقوى من في البلاد ، وذو بأس شديد)
ويعلق العلامة طه باقر في هامش الصفحة على استخدامه كلمة المرتفعات ، الواردة في ترجمته بقوله : (في بعض الترجمات ، الجبال ، ومهما كان ، فالمقصود بالجبال ، ان صحت الترجمة ، المرتفعات والتلال) انظر هامش رقم 17 ص 40 ، طه باقر ، ملحمة جلجامش .***
ولا ادري لماذا يكون المقصود بالجبال التي ترد في الملحمة (التلال او المرتفعات) وهل جبال عيلام – وجبال بشتكوه – بعيدة عن اور او لم تكن هناك علاقات تجارية بين وسط وجنوب العراق وعيلام ، ام انه امر اضطر عليه الباحث الفاضل طه باقر ، كي لا تكون هناك علاقة بين انكيدو والكورد .

....
* ينظر كتاب: اساطير من بلاد ما بين النهرين ، ستيفان دالي ترجمة نجوى نصر ، دار بيسان بيروت ط1 ، 1977.
** ينظر كتاب:
Jeremy Black and Anthony Green -

.Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia, London 1992
*** ينظر كتاب: ملحمة جلجامش ، طه باقر
ملاحظة 1: التخطيط المرفق مع المقال منقول عن ختم اسطواني ، يمثل جلجامش وانكيدو يهاجمان و يقتلان الثور السماوي ، لاحظ السكين بيد انكيدو ، اذ كانت السكين احدى اهم الصناعات التي ظهرت في سوسة / عاصمة العيلاميين نتيجة تطور سباكة المعادن منذ اكثر من الفي عام قبل الميلاد .
ملاحظة 2 : نشرت هذه الدراسة مع تفاصيل اخرى في كتابي : (الكلام المباح .. مقالات في السياسة والادب) الصادر في السويد عام 2001 ، ومما يؤسف له ان بعض الكتاب نقل وتبنى الاراء الواردة في هذه الدراسة ودراسات اخرى مشابهة صدرت لي حول الموضوع دون الاشارة الى المصدر .
ملاحظة 3: للاطلاع على الفأس المحفوظ في المتحف البريطاني افتح الرابط التالي :
[1].External Link

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: اسطورة

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-04
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 470
ايلام الفيلية.. "وجهة سياحية" تجذب العراقيين برحلة تستغرق ساعتين فقط (صور
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929093013599569

دفعت درجات الحرارة المرتفعة التي قاربت 50 درجة مئوية إلى أن تتخذ أم محمد من محافظة واسط قراراً سريعاً للسفر مع كروب سياحي إلى محافظة إيلام الإيرانية الحدودية المحاذية لقضاء بدرة وعبر منفذ زرباطية لقضاء عطلة عيد الأضحى فيها، خاصة وأن المسافة بين الحدود العراقية ومحافظة إيلام لا تستغرق أكثر من ساعتين في السيارة.

وتعد محافظة إيلام غربي إيران من الوجهات السياحية المميزة لمحبي الطبيعة، لما تمتلكه من مناطق جبلية وسهول وأنهار وشلالات رائعة، فضلاً عن تاريخ المحافظة الذي يعود إلى 10 آلاف عام.

كما تُعرف محافظة إيلام بأنها عروس زاغروس بمعالمها السياحية المتنوعة، وتعد السياحة الطبيعية المؤشر الرئيسي للسياحة في المحافظة، "لذلك كان برنامج الرحلة لا يتضمن إلا السياحة الطبيعية"، وفق ما تقول أم محمد.

تشرح أم محمد زيارتها لمحافظة إيلام ، "عند وصولنا إلى منفذ مهران الإيراني كانت إيلام تنتظرنا بأجوائها الجميلة وطقسها المعتدل، وبعد الاستراحة في الفندق، بدأت رحلتنا بقصد المناطق السياحية طيلة فترة عيد الأضحى بين الجبال والمناظر الخلابة".

وتشير أم محمد إلى أن "محافظة إيلام هي الوجهة السياحية المفضلة لأهالي واسط لقربها، فلا تبعد سوى ساعتين في السيارة، كما أن أسعار الفنادق والمطاعم وحتى العلاج فيها مناسب، فضلاً عن التعامل الجيد مع السياح، لذلك هي مفضلة خاصة في هذه الأيام التي تشهد ارتفاعاً في درجات الحرارة بالعراق".

ويفضل الكثير من العراقيين السفر إلى محافظة إيلام الإيرانية لقربها وجمال طبيعتها، وتسمى "إيلام الفيلية" أيضاً لأن العديد من سكانها من الكورد الفيليين الذين هاجروا إليها بعد تعرضهم للتهجير من قبل نظام البعث، بحسب أبو علي الكوردي الفيلي من محافظة إيلام، مبيناً أن "سكان إيلام 10 ملايين نسمة، 4 ملايين منهم هم من الكورد الفيليين".

فيما يقول علي جاسم من محافظة واسط الذي يزور محافظة إيلام باستمرار، إن "محافظة إيلام يقصدها الكثير من السياح وخاصة من محافظات واسط وبغداد وديالى بسبب قربها ورخصها وجمال المدينة ووضعها الأمني المستقر، وبسبب وجود كثير من العوائل العراقية المُسفّرة من زمن النظام السابق فيها، وأهم المناطق السياحية فيها هي شلال آما وسد إيلام، ومنطقة كولم تبعد عن إيلام ساعة واحدة، ومنطقة آرغوان التي تحتوي على الأشجار الملونة الجميلة، وكذلك قلعة قيران الأثرية وهي مبنية على قمة جبل قيران، وبام إيلام وبازار إيلام المركزي وكثير من المناطق السياحية".

ويلفت جاسم خلال حديثه ، إلى أن "أشهر الفنادق في محافظة إيلام هما زاكروس وخلاش، لكن أعداد الفنادق فيها قليل، لذلك أغلب السواح يسكنون في الشقق والبيوت الصغيرة والسويت في شارع سعدي المشهور، وتتراوح الأسعار في الأيام العادية ما بين 500 ألف إلى مليون ونصف تومان، وفي أيام المناسبات ما بين 800 ألف إلى مليوني تومان، أما أسعار المواصلات فهي مناسبة".

وتجذب محافظة إيلام التي تقع على بعد 710 كلم من طهران انتباه الكثير من شركات السياحة باعتبارها واحدة من مناطق الجذب السياحي حيث تتمتع بجمال الطبيعة والأماكن التاريخية.

ويقول صاحب شركة سياحية في محافظة واسط، إن "كروب إيران إيلام يبلغ سعره 85 ألف دينار ولمدة 4 أيام، والطريق ساعتين فقط، ويشمل البرنامج، اليوم الأول الانطلاق نحو منفذ مهران ومنه إلى مدينة إيلام تبعد ساعة واحدة عن الحدود، وبعد الوصول واستلام الغرف والاستراحة، يتم تنفيذ جولة سياحية إلى كورنيش إيلام ومطعم تختة خان".

ويضيف صاحب الشركة ، "أما في اليوم الثاني فيتم الذهاب إلى بازار سيد الشهداء، كما يتوفر في المدينة أطباء مع وجود مترجمة لتسهيل تعامل السياح مع السكان، وفي اليوم الثالث يتم الانطلاق إلى الشلالات وسد إيلام بحيرات، وفي اليوم الرابع وبعد تناول الإفطار تجرى جولة حرة للتسوق في سوق إيلام الكبير لشراء الهدايا والغداء، وبعدها يتم التوجه إلى أرض الوطن".

جدير بالذكر أن المعالم السياحية أثرية كانت أو طبيعية في محافظة إيلام متنوعة، أهمها ينابيع المياه المعدنية والكهوف في سلاسلها الجبلية مثل كهف "خفاش" وينبوع "قير".

ومن المعالم السياحية قلعة "إسماعيل خان" التي تقع على مرتفعات المخازن المائية وتطل على مدينة إيلام في منطقة جبلية صخرية تجعل مسار الوصول إليها صعباً جداً.

وجبل "شميكر" الذي يعتبر إحدى الوجهات الملائمة لممارسة رياضة تسلق الجبال والسياحة. حيث يقع في مدينة "شيروان" وعلى بعد 22 كلم جنوب شرق إيلام، ويبلغ ارتفاع الجبل 2578 متراً.

معلم آخر في إيلام هو جبل "اهوران"، وهو مكان فريد من نوعه لعشاق الطبيعة ومحبي المغامرة. يبلغ ارتفاعه 2120 متراً ويبدأ من وادي الصحراء في الغرب وينتهي عن المنحدرات.

أما كهف "كناتاريكه" فهو كهف ضخم في جبال "سيوان كوه" في إيلام. لا يعيش أي مخلوق في الكهف ويوجد داخله منحوتات حجرية وأعمدة وتماثيل الصواعد والهوابط الرائعة. يبلغ عمق الكهف 350 متر.

وعلى بعد 20 كلم من إيلام على طريق "شوار" يوجد متنزه يضم أشجار جميلة وضخمة يعرف باسم "تجريان" كما يوجد بجانبه واحة أخرى باسم "تنك بهشت".

كما تعد "زله زرد" أهم المناطق في ايلام، وموطن العديد من النباتات والحيوانات النادرة في البلاد. حيث يوجد بها الماعز الأليفة والبرية، الكبش، الذئاب، الثعالب والأرانب.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: ايلام

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: شرق كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com

وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 471
ايلام الفيلية.. تجارة "حصران كبوبافي" تنتعش في العراق ودول الخليج
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240930061046599731

اكد المدير العام للتراث الثقافي والحرف اليدوية والسياحة في محافظة إيلام الفيلية فرزاد شريفي، اليوم الاثنين، بأن صناعة الحصران المحلية التي تسمى "كبوبافي" في مدينة آبدانان بمحافظة ايلام تلاقي رواجا في دول الخليج والعراق.

ونقلت وكالة انباء مهر الايرانية في تقرير لها ، عن شريفي قوله، إن "إنتاج الحصير القطني هو أحد المنتجات الرائدة ونتيجة لأعمال السيدة بروانه درويشي، إحدى الحرفيات من قرية جابر، في مدينة آبدانان".

وأضاف المدير العام للتراث الثقافي والسياحة والحرف اليدوية في إيلام، انه "لحسن الحظ، حظي هذا المنتج باهتمام وترحيب دول الخليج، وخاصة سلطنة عمان والعراق، ويتم تقديم الطلبات بشكل دائم".

وذكر الشريفي، ب"حسب هذا الحرفية، منذ بداية العام الجاري تم تصدير 5000 صينية خوص إلى سلطنة عمان، كما تم طلب 10000 صينية خوص لإرسالها إلى العراق، وكذلك الدول الأوروبية، بحسب إعلانات واسعة عبر الفضاء الافتراضي"، مبينا أنه "لاقى الترحيب من قبل رجال الأعمال وقاموا بتسجيل طلباتهم للعام المقبل".

وتابع الشريفي ان "بروانه درويشي، رائدة الأعمال من قرية جابر أنصار، وإحدى رائدات الأعمال الناجحات في مدينة آبدانان، تمكنت من خلق فرص عمل مباشرة ل60 شخصا من خلال إنشاء ورش إنتاج وإنشاء الحرف اليدوية".[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: ايلام
ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: شرق كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 30-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 472

ايلام الفيلية.. صدور كتاب عن قواعد اللغة الكوردية (البهلوية) لأول مرة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929092400599567

صدر حديثا في محافظة ايلام الكوردية الفيلية في ايران، كتاب "قواعد اللغة الكوردية البهلوية" من تأليف نامدار جابري كأول عمل يصنف بنية اللهجة المعروفة باسم "كوردلي" والمتداولة في مدن دهلران وابدانان وبهله وميمه ودره شهر في المنطقة الجنوبية لمحافظة ايلام وهي تشبه بشكل كامل اللهجة الكرمانجية.

وبحسب تقرير وكالة أنباء كتاب إيران (ايننا) في إيلام وترجمته وكالة شفق نيوز، فإن مؤلف هذا العمل هو أحد الباحثين المختصين المجتهدين باللهجة الدهلرانية وهو أحد الأعضاء الرئيسيين في معهد زاغروس، وقد قام بنشر هذا الكتاب ليكون مصدرا لكل المهتمين باللغة الكوردية البهلية.

واوضح التقرير ان هذا الكتاب كتب باللغتين الفارسية والكوردية ويحتوي على ابحاث نحوية مثل تصريف الأفعال والكلمات التابعة والصفات والضمائر وحروف الجر والأفعال النكرة وغيرها. يتوافق نص العمل مع اللغة الكردية المعيارية، مبينا انه في النهاية توصل المؤلف إلى نتيجة مفادها أن اللغة الكوردية البهلية هي الأكثر شبها مع الفرع الرئيسي للغة الكوردية، الكرمانجية، مقارنة باللهجات الكوردية الأخرى، لأنه من وجهة نظر تاريخية، فإن قبيلة كوردلي القديمة والأصيلة في تعيش كوردستان السورية ومحافظة باطمان في مدينة حسن كيف التي يعود تاريخها إلى عشرة آلاف عام.

وبحسب التقرير نفسه فإن المؤلف نامدار جابري، باحث واستاذ كوردي بهلي، ولد عام 1976 في مدينة دهلران في محافظة إيلام.

حصل على شهادة جامعية في تكنولوجيا المعلومات والاتصالات، وبسبب اهتمامه بلغته الأم (الكوردية)، رفض مواصلة دراسته في مجال الهندسة واصبح همه الاول قواعد اللغة الكوردية وادابها والفلكلور الكوردي، واصدر مجموعة من كتب التعليمية وقصص الاطفال، وأول كتاب عن قواعد اللغة الكوردية البهلية (البهلوية)، إلخ.

ولهذا المؤلف عدة كتب أخرى جاهزة للنشر ونشرت مقالاته في المجلات المتخصصة. تشمل أنشطته الثقافية كونه عضوا في لجنة تحكيم الدورة الخامسة لمهرجان هاژه مهاباد الوطني للقصص الكوردية، وعضوًا في أول جمعية للشعر والأدب في دهلران، وعضوًا في معهد زاغروس وتدريس اللغة الكوردية البهلوية افتراضيا.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي
تصنيف المحتوى: شرح الكتاب
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: ايلام
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: شرق كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 473

بالرغم من اعلانها تجنيس كورد فيليين.. الهجرة العراقية: لا وجود لانعدام الجنسية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183627552077

بالرغم من اعلانها تجنيس كورد فيليين.. الهجرة العراقية: لا وجود لانعدام الجنسية

ذكر مدير عام الدائرة القانونية في الوزارة ورئيس فريق الاتفاقيات الخاصة باللاجئين التابع للأمانة العامة لمجلس الوزراء محمد صالح الحمداني أن الوزارة أقرت التريث بالانضمام للاتفاقية المختصة بوضع الأشخاص عديمي الجنسية (1954) كونها تتعارض مع قانوني الجنسية والجوازات النافذين وعدم وجود حالات انعدام للجنسية في العراق.
وتابع أن الأسباب الأخرى لتأجيل الانضمام لتعارضها مع الدستور العراقي بخصوص صفة اللجوء وقانون الجنسية وعدم انسجامها مع التطور الحاصل في الوقت الحالي.
وعن عودة الكفاءات بين صالح إن الوزارة تتابع مع الأمانة العامة لمجلس الوزراء إمكانية رفع المعوقات التي تحول دون عودتهم من خلال إعادة منحهم الامتيازات التي أقرتها الحكومة العراقية قبل عدة اعوام عديدة منها التعيين والإعفاء الكمركي عن الأثاث و المركبات المستوردة.
واشار صالح الى ان الوزارة منحت في وقت سابق شهادة الجنسية العراقية الى (77) فردا عراقيا بينهم (32) من الكورد الفيليين.
وجردت السلطات في نظام صدام حسين الكورد الفيليين من الجنسية العراقية، وعملت على ترحيلهم الى ايران بحجة

التبعية، قبل ان تنفذ بحقهم ابادة جماعية.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 12-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 474
بحث علمي: الكورد الفيليون هم سكان العراق الأصليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230702181355502974

بحث علمي: الكورد الفيليون هم سكان العراق الأصليين
شفق نيوز/ أفاد بحث علمي نشره موقع متخصص بدراسة جينات العراقيين، بأن الكورد الفيليين هم السكان الأصليين للبلاد، وسرد بذلك التفاصيل والادلة.
ونشر مشروع العراق الجيني Iraq DNA project بحثا علمياً عبر حسابه الرسمي على مواقع التواصل، اطلعت عليه وكالة شفق نيوز، بدأها بالتساؤل عن مدى تأثير عينات صيادي و لاقطي كهف شاندر على التركيبة الاوتوسومية في العراق اليوم؟ .
واضاف قمنا بمقارنة التركيبة الجينية لعينات عراقية متنوعة من مشروع العراق مع هيكلية مرجعية ضمت مجموعة من أقدم عينات لاقطي وصيادي العصر الحجري من المنطقة والعالم ومن ضمنها عينات كهف شاندر ويظهر وبشكل واضح حجم التأثير الكبير لعينات شاندر على كل سكان العراق من شماله إلى جنوبه مع تفاوت بالنسب المئوية بين مجموعة سكانية وأخرى.
وتابع، حيث نجد ان عينات كهف شاندر الزاغروسية كانت احد المصادر الاساسية لتكوين سكان بلاد مابين النهرين عموما و كان التأثير أكثر وضوحا في مجاميع سكانية مثل الكورد و بالذات الكورد الفيلية إضافة للآشوريين والكلدان والسريان ويهود العراق والصابئة المندائيين وتركمان العراق حيث تفوق النسبة النصف لدى المعدل العام لهم. بينما نجد ان النسبة تصل إلى 40% في المعدل العام لدى عرب العراق والايزيديين و الكورد الكاكائية.
ولاحظ البحث العلمي، وجود تفاوت مناطقي بين سكان محافظة وأخرى، فمثلا نسبة تأثير عينات كهف شاندر تزداد بشكل ملحوظ بين الكورد الفيلية وكورد محافظة دهوك، بينما تقل نوعا ما بين الكاكائية و الايزيديين على حساب مكونات اخرى.
كذلك بالنسبة لعينات مسيحيي العراق، وجد البحث أن النسبة ترتفع عند الآشوريين المعاصرين، بينما تقل نسبيا بين الكلدان بفارق طفيف (4%).
وايضا لاحظ البحث العلمي، وجود عينات فردية تحتوي على مكون شاندر مرتفع في محافظات ديالى و واسط وبغداد رغم التفاوت بينها وبين المعدل العام لهذه المحافظات.
وخلال التدقيق المعمق واضافة عينات كنج داره النيوليثية الزاغروسية، لاحظ البحث العلمي، حصول انقسام بين العينات

ربما يدل على وجود انقسام زاغروسي جنوبي شمالي بين العينات، قال البحث إنه سيقوم بنشر تفاصيله في منشور لاحق.
وختاما قدم البحث الشكر للباحث الجيني تيد كاندال الذي رفد القائمين على موقع المشروع باحداثيات بعض العينات المهمة في هذا المنشور.
ويهتم مشروع العراق الجيني بدراسة التنوع لدى الشعب العراقي والذي تم إنشاؤه عام 2010، عبر دراسات خاصة وتحليلات عبر الحمض النووي DNA.
وكان نظام حزب البعث في العراق قد هجر واباد مئات الاف من الكورد الفيليين بحجة تبعيتهم واصولهم لإيران.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: بحث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/- 02-07-2023
وقت التدوين: 2023-07-02
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 475

بختياري:إحدى القبائل الكوردية العريقة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220729578351
بختياري:إحدى القبائل الكوردية العريقة
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4301 - 2013-12-10 - 23:21
المحور: القضية الكردية

**البختياريون:هم إحدى القبائل الكوردية العريقة في إيران،وهم جزء من تشكيلة قبائل الكوردية لا زالت نسبة منهم تعيش حياة البداوة و الترحال في حين إنَّ الغالبية منهم قد استقرت في حياة حضرية في المدن.
وكلمة (بختيار) هي تركيب مزجي لكلمتين هما: (بخت – بمعنى حظ) و (يار – بمعنى قوة أو هبة،مساعد) وكمصطلح تأتي كلمة بختيار بمعنى (ذو حظ عظيم)،و أرجع عدد كبير من الباحثين أصل البختيارية الى الكوردية الفيلية؛و إنَّ اللغة البختيارية هي إحدى اللهجات الكوردية المعتبرة.
يتواجد البختياريون في مناطق غرب إيران وخصوصاً في شرق محافظات خوزستان،وجهار محال بختياري و بوير أحمد و مسجد سليمان و إيلام.وهم مسلمون على المذهب الشيعي الإثنا عشري، ولهم لهجتهم الخاصة والتي تسمى باللورية البختيارية،و لهم تواجد في الجانب العراقي أيضاً لا سيما في بغداد العاصمة . و برزت عدّة وجوه و شخصيات و بيوتات في هذه العشيرة الكبيرة ..لهم مواقف وطنية معروفة ..و لهم باع طويل أيضاً في المجالات الثقافية و العلمية أيضاً .و تتكون {قبيلة بختياري} من فروع متشعبة ، وأفخاذ عديدة.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024

وقت التدوين: 05-07-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 476

بسفوح جبال الفيليين.. نظم الشعر القصير يعيش ضمير اللغة والثقافة الكوردية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607104538416628

20:47 15-12-2021

شفق نيوز/ حبيب بخشوده في سفوح جبال الفيليين في إيلام، محقق ومن الأعضاء البارزين في الدورة الأولى لمجموعة الشعراء الإيلاميين بعد الثورة الإسلامية الإيرانية وباسم (المجمع الأدبي الثقافي والإرشاد الإسلامي) كأساس للحركة الجديدة في الشعر في إيلام، الذين كتبوا باللغة الفارسية او باللهجة الكوردية الفيلية.

حبيب يحمل شهادة الدكتوراه في اللغة والأداب الفارسية وكان مدرسا وايضا مسؤولا لمنظمة التربية الفكرية لأطفال ومراهقي محافظة ايلام وله 11 ديوانا شعريا وتحقيقا باللغة الفارسية وديوان شعري بعنوان كپو باللغة الكوردية.

واحدة من ميزات أعماله كتابة اشعار الاغاني الكوردية واشهرها ايلام كوردية فيلية التي غناها الفنان الكرماشاني حسين

صفامنش مع عائلة عليبور من الملحنين والعازفين المشهورين.
ومؤخرا قامت الملحنة الإيلامية فريبا جمالوندي بتقديم احدى اغنياتها من أشعاره وقد لاقت استحسانا واستقبالا واسعا.
شفق نيوز/ د. عرفنا قليلا بنفسك

: انا حبيب بخشوده ايلامي ابا عن جد ونعيش فيها. نحن من سلالة ولاة الفيليين في بشتكو حسن خان و حسين خان الذي مازال شاهد قبره مزيناً بعبارة حسين خان الفيلي بعد مرور مئات السنين.
وسط كل هذه العناوين والأصول فإن أهم شيء عندي هو اني أُعرّف بنفسي شاعرا، وأهم من ذلك شاعر كوردي قرض ويقرض الشعر باللهجة الكوردية الإيلامية أو ما تعرف بالكوردية الفيلية.
شفق نيوز: انتم من شعراء القصائد القصيرة القدماء، تحدث إلينا عن هذا الموضوع.
: انا في عقد السبعينيات الهجري الشمسي عندما كنت مسؤولا عن جماعة الشعراء والكتاب التربية والتعليم وكنت أؤسس مصانع أدبية للكتاب الجدد والشعراء البراعم، منهم من طلبت منه أن يبدأ بكتابة الرباعيات في الشعر ولازلت ملتزما بهذا القالب امام عيني لأنه كما أرى فان كتابة القصائد القصيرة تصنع اختصارا واضحا وتوحيدا داخل الكلمة. يتوجب على اي شاعر ان يسأل نفسه عندما نستطيع ان نختصر في كلامنا ويفهم الناس ما نقول وما نهدف اليه فما الداعي الى ان نطيل في الكتابة ونتعب انفسنا و المتلقين.
ولذا كنت بعد ان كتبت الرباعيات ونظام البيتين توجهت نحو الهايكو بحيث ظهر ذلك جليا في ديواني صوت السماويين الذي كتبت فيه البيتين باللغة الفارسية وفي ديوان كپو الذي كتبت فيها اشعاري باللغة الكوردية، وضمنتهما بعض الهايكو.
واحد من خصوصيات البيتين الجيدة، هي لونها الزاكروسي ورائحتها وإجتماعيتها من حيث المضمون والشكل.
شفق نيوز: برأيك كيف تنظر الى كتابة الشعر في إيلام سابقا وحاليا؟
: كان الشعر مستقرا في ايلام ، وكان أول تحرك شعري في ايلام وفي عقد السبعينات الهجري الشمسي وانا كنت احد ابناء ذلك الجيل.
نحن سابقا كان الشيء الذي ساعدنا وقوانا النقد وسماعنا النقد، ولم يكن اي منا يتحدث عن ذاتيته وكلنا نريد من اعماق القلب ان نتحصل على التقدم الحقيقي ولم يكن أحدنا يحسد الآخر ابدا.
وكان حينها للاسف طبع الشعر ونشره في الصحف قليلا جدا والصرامة في الشعر الفارسي وكذلك في الشعر الكوردي والاكثر صرامة كان فيما يتعلق باللهجة الكوردية الفيلية على الرغم من المجلتين الشهريتين سروه وئاوينه على الأكثر على يد الاخ علي حسين فيلي والاخ رودوس فيلي اللذان قدما خدمات كبيرة لكتابة الشعر والكتابة باللهجة الكوردية الجنوبية. والآن لحسن الحظ توسعت مساحة نشر الكتب وكثر عدد النقاد والصحف والمواقع ، والأكثر والأوسع انتشارا هو الفضاء المجازي المتاح لكل من يبحث عن التجمع وجعلت من الدنيا ملء كف او لا تتعدى بضعة اشبار للشعراء الذين بامكانهم التواصل فيما بينهم والتبادل المعرفي فيما يخص عالم الشعر والشعراء والنقد.
شفق نيوز/ كيف ترون الشعر الإيلامي في هذه الأيام؟
: الشعر في ايلام الان شعر نشيط ومليء بالحركة وله اسس متينة على الرغم من ان البعض يريدون الاساءة الى هذه المبادئ والاسس، وان تذهب هذه الجهود سدى لكي يشار اليهم بالبنان على الرغم من ان الناس لغاية الان لم يسمحوا لهؤلاء الكذابين ان يحققوا ما يرمون اليه.
نتمنى ان يأتي يوم ان تكتسح امواج الشعر البلاد وان تلفظ وترمي كل الشوائب والامر كذلك فان الشعر في ايلام يصب في مجرى الكوردواري= الكوردية والجمع الايراني ونقش لنفسه اسما، ويتوجب علينا العمل على ان يكون له موطئ قدم في دنيا الشعر والشاعرية لينساق نحو العالمية وانا ارى هذه القدرة في الشعر الايلامي الحالي.
شفق نيوز/ لنعد إلى مسألة كتابة الشعر القصير، كم تراه ينساق مع لغتنا ولهجتنا الكوردية؟
:رباعيات بابا طاهر الهمداني كانت مكتوبة بالبهلوية او الكورانية او اللكية او الهورامانية وهي بداية الشعر الكوردي. وهذا يعني ان الشعر القصير او الرباعيات متوائمة مع لغتنا منذ الازل. ومنها البيت او تك بيت= البيت المنفرد كانت امرا بدهيا واكثرها شهرة كانت في الاغاني الكوردية.
فبين الكورد الفيليين والكلهور كان هذا النظام منتشرا وكذلك نظام الثلاثة اشطر الذي مازال موجوداً عند الكورد الكرمانج والذي كان منتشرا عندنا، وكل هذا يبين لنا ان الاشعار القصيرة متوائمة مع الذائقة الكوردية ولذلك انا توجهت الى كتابة هذا النوع وكذلك كتابة الهايكو.
شفق نيوز/ ماهي نصيحتك للشعراء الشباب الذين مازالوا في اول الطريق؟
: انا شخصيا اعد الشعر خليطا وإنبثاقا من السعادة والأحزان واليسر والعسر التي يعيشها الشاعر، أقول أن الشاعر جزء من المجتمع ويعرف خبايا وخفايا اللغة وله علم بشيء من العلوم الاخرى، وهذا الشبع والتخمة من الكلمات التي لكثرتها في بعض الأحيان كأن الشاعر يمد يده في جيوبه ويخرج منها الاشعار ولكثرة ما تبدو انها بسيطة حتى كأن البعض يعتقدون بان بامكانهم ان ينظموا الشعر بكل يسر وسهولة.
على الرغم من ان الانسان عندما يجرب نفسه يدرك مدى صعوبة ما يطلق عليه الادباء السهل الممتنع او ما يكون صعبا وسهلا في الوقت نفسه وهو ما يظهر جليا في اشعار الشاعر سعدي شاعر الفرس الكبير او في اشعار الشاعر الكوردي الكبير

مولوي.
شفق نيوز/ اذن، ماهي اماكن التكنيك الشعري في كتابة الشعر ؟
:اذا اراد شخص صناعة الشعر بامكانه صناعته، ولكن من الجيد ان يعلم ان هذا ليس شعرا وليس فيه الشعرية وهو يطلق عليه عندنا (شايري) وهي عبارة عن جمع وترتيب الكلمات.
على الشعراء حديثي العهد ان يقرأوا الشعر بكثرة، ان يقرأوا النظريات بكثرة وان يتقبلوا موجات وخطوط النقد ولايخافوا من الانتقاد لكي يفهموا مواضع الضعف والوهن في شعرهم وان يتطوروا يوما بعد يوم، ولا يلزموا أنفسهم بالقوالب الجاهزة في كتابة الشعر.
شفق نيوز/ ماهو مستقبل كتابة الشعر القصير ؟
: مستقبل مثل هكذا اشعار مشرق جدا، ففي الأونة الاخيرة صدرت العديد من الدواوين الشعرية في ايلام وكرماشان (كرمنشاه) ولورستان، ومن ضمنها واهمها ديوان من الاشعار المكتوبة بنظام البيتين للشاعر الايلامي ظاهر سارايي تحت عنوان الكلمة والحمامة، وكتبت الشاعرة حديث حيدربكي اشعارا متميزة من النوع نفسه وهي اشعار يشار اليها بالبنان كونها خصوصا كتبت من قبل سيدة، وهي كسرت القواعد ومبادرة الى التأسيس للشعر النسوي الذي يدعو النساء والفتيات الى التكلم والقراءة بالكوردية.
والدكتور ايرج خالصي أيضا أصدر مجموعة شعرية أراد من خلالها أن يقترب في معظمها من الهايكو الياباني، واكد فيها على التصوير واشعاره تشبه الكاميرا التي تلتقط أشياء ومناظر جميلة وتصوره[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 477

بضعة أضواء على التواجد الفيلي في مركز بغداد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220803081905426192

شفق نيوز/ بما ان موضوع الكورد الفيليين البغداديين موضوع واسع ومتشعب، فإننا ارتأينا إلقاء نظرة قد تكون عامة على بعض تواجدهم في العاصمة بغداد، بأمل مواصلة ذلك والدخول في الجزئيات في موضوعات لاحقة.
وتفيد المصادر التاريخية أن بغداد قبل أن يبني الخليفة العباسي ابو جعفر المنصور سورها الدائري وأبوابها الأربعة، كانت على شكل قرى ومستوطنات كوردية تعود الى ما قبل الإسلام وهي تحمل اسما كورديا وهو الاسم الحالي بغداد، التي يتواجد فيها بحسب المصنفين نحو مليون ونصف المليون كوردي، ويلفتون إلى أن بناء أسوار المدينة من قبل المنصور، كان على يد معماريين وعمال البناء الكورد الذين ظل لهم دور رئيس في بناء ابنية بغداد، على حد وصفهم.
واستنادا إلى المؤرخين ومعاصري بغداد كان في العاصمة في القرن الحادي عشر حي باسم محلة الأكراد يقع في وسط العاصمة يمتد من باب الشيخ الى شارع شيخ عمر، منوهين إلى أن سكان هذه المناطق الاغلبية منهم من الكورد الفيليين؛ وأما شارع الكفاح ففيه محلة باسم (عكد الاكراد) ويقع في غربها وشمال غربيها مسجد ومرقد الشيخ عبد القادر الكيلاني

وتنتهي المحلة بالمسجد وموقعه مرتفع نوعا ما كتل قليل الارتفاع.
ويفيد المؤرخون ان في بغداد كان هناك حي آخر للكورد يقع في الطرف الشرقي من ساحة الميدان الواقعة عند وزارة الدفاع شرقا وكذلك في شرقي باب المعظم ويطل بالدور السكنية على شارع الجمهورية من الشمال الشرقي وليس بينه وبين الميدان سوى هذا الشارع ويسمى حتى الآن ب (تبه الأكراد).
وبحسب المؤرخين تشير الاصول التاريخية لأسماء المحلات والعكود والمساجد للكورد انهم سكنوا ضواحي العاصمة منذ زمن بعيد، فمحلة (تبه الاكراد) التي كانت تقع بين الميدان والبارودية سميت بهذا الاسم لان سكانها من العائلات الكوردية منذ منتصف عام1850 ميلادي وكانت محلة تبه الاكراد تضم ايضا عكدا باسم عكد الكرد وكذلك محله (الدسابيل) التي كانت تقع بين محلتي رأس الساقية وقهوة شكر وكانت تسكنها عائلات الكورد الفيليين كما كان فيها مسجد باسم (مسجد الدسابيل) وقد طمستها الاحداث السياسية وإجراءات النظام المباد ضد الكورد الفيليين، بحسب المراقبين.
ويتواجد في بغداد (عكد أو دربونة) يمتد من شارع الفضل الواصل بين شارع الجمهورية ومحلة الفضل وهو قريب من (تبه الأكراد) ويعرف (بدربونة الجلالي) نسبه الى الجلالية من القبائل الكوردية القديمة، وتشير المصادر الى ان الكورد الذين سكنوا بغداد منذ مدد طويلة كانوا جزءاً مهما من مكوناتها الاجتماعية وحركتها الاقتصادية والعمرانية والتجارية وأن من كان كثير الاطلاع ببغداد وسكانها يقدر نسبة الكورد فيها بما لا تقل عن ربع أو خمس سكانها حتى في عصر الاحتلال العثماني، بحسب قولهم.
ومن المحلات والعكود ذات الغالبية الكوردية الفيلية في بغداد محلة الشيخ عبد القادر وعكد القصاب وخانه قهوة سلمان وعكد الحروب وعكد الاغوان وعكد الشيخ الالفي وقهوة الزنبلة وعكد الغسلان وقهوة أم النخلة وعكد الشيخ رفيع وعكد تكيية القنديلجي وعكد تكيه البكري، وتنتشر فيها قبائل وعشائر من ابرزها عشيرة أركوازي وعشيرة سورميري و عشيرة ملك شاهي وعشيرة زهاوي من قبيلة كلهور و عشيرة قَره لوس من قبيلة كلهور، وعشائر أخرى على وفق تصنيفاتهم.
وتذكر المراجع ان الأكراد الفيليين ينحدرون من مدن وبلدات محاذية للحدود مع إيران مثل خانقين ومندلي وبدرة وجصان، وقدم أجدادهم إلى العاصمة نهايات العهد الملكي، واستقروا في عدة مناطق من بينها محلة الصدرية وشارع الكفاح وسط بغداد.
وشارع الكفاح من الشوارع الطويلة في بغداد اذ يمر بثلاث مناطق هي الباب الشرقي ومنطقتي النهضة وباب المعظم و يبلغ طول الشارع نحو 5 كم وكانت بيوته من القصب والطين ولكن حركة العمران فيه بدأت العام 1930 وقد شهدت سنوات الأربعينيات والخمسينات إنشاء عدد كبير من العمارات والابنية الحديثة، وأطلق على الشارع في العهد الملكي تسمية شارع الملك غازي وبعد قيام ثورة 1958 ثم سمي بشارع الزعيم ثم أطلقت عليه تسمية شارع الكفاح.
وهناك مسجد جامع الخلاني الذي يضم مرقد الشريف محمد بن عثمان المشهور بالخلاني ومسجدا سراج الدين وصدر الدين الواقعان في منطقة الصدرية فضلا عن مسجد محمد الألفي الذي بناه حبيب اغا الدركزي وحسينية الكورد الفيليين في منطقة عكد الاكراد الذي شيدها السيد مصطفى اواسط الاربعينات من القرن الثاني عشر وحسينية الكورد الفيليين التي شيدها الحاج احمد الاحمدي العام 1941.
وتشير المصادر التاريخية الى ان منطقة الصدرية التي يسكن معظمها الكورد الفيليون في مركز بغداد هي في الاصل محلتين اندمجتا ببعضهما ولاتكاد تميز حدوداً فاصلةً لهما بالوقت الحاضر حتى أصبحتا محلةً واحدة تقع بين محلات الهيتاويين وصبابيغ الآل والحاج فتحي ورأس الساقية وباب الشيخ وهذه المحلة كانت تعد في العصر العباسي القسم الأخير من محلة المأمونية ومقبرتها التي كانت تعرف بمقبرة الزرادين نسبةً لصانعي الزرود (الدروع) التي تلبس في القتال، بحسب المصادر التي تشير الى ان الصدرية عرفت بهذا الإسم نسبة لدفينها الشيخ صدر الدين محمد بن محمد الهروي المدرس في المدرسة البشيرية والمتوفى سنة 677 للهجرة.
وتذكر المصادر ان تسمية سراج الدين جاءت نسبة للمحدث المقرئ الشيخ سراج الدين عمر بن علي بن عمر الحسيني القزويني الشافعي توفي سنة 750 للهجرة فأقيم على قبره مسجد عرف بجامع سراج الدين وإليه نسبت المحلة التي حوله ويشير بعض المحدثين أنه دفن في صدرية بغداد وهي محلة الصدرية نفسها ثم اشتهر أمر قبره حتى عرف قسم من محلة الصدرية بسراج الدين نسبةً إليه وتعد محلة سراج الدين داخلة في محلة الصدرية.
وتنوه المصادر الى ان محلة الصدرية ضمت في العصور السابقة بعض العگود منها عگد الأباريق وعگد السبيل خانه و عگد الصدري وعگد التكمجية وعگد الحياج (الحياك) وعگد حبيب؛ وضمت في العصور اللاحقة، عگد الدوكجية وعگد الكبي وتعني الگبة، كذلك بعض الأزقة مثل، دربونة المعدان والآتون (الموقد).
ومن أبرز معالم محلة الصدرية جامع سراج الدين وكان فيه مدرسة تدرس فيها العلوم العقلية والنقلية ولهذا الجامع رواق رائع البناء وأمام ذلك الرواق ساحة صغيرة تضم ضريح الشيخ سراج الدين وأول عمارة معروفة له جرت سنة 1131 للهجرة بأمر والي بغداد الوزير حسن باشا وقد أنشئ عنده سقاية يصل إليها الماء عن طريق قناة عالية مبنية على العقود يرفع إليها الماء من كرد (دولاب) يصب عند شاطئ دجلة في شريعة السيد سلطان علي ومازال الجامع عامراً وأعيد بناؤه على هيأة جديدة في سبعينايت القرن الماضي والسنوات اللاحقة، بحسب المصادر.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية
تصنيف المحتوى: جغرافيا
تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: بغداد
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 03-08-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 478
بطولة الكورد الفيليين في مقاومة انقلاب 8 شباط

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304071457471689

مؤيد عبد الستار
كان يوم الجمعة المصادف 8-02- 1963 اليوم الذي اذاع فيه الراديو بيان الانقلاب الفاشي، أصعب يوم يمر على شعبنا المناضل ، اليوم الذي خرجت فيه الجماهير الى الشوارع بصدورها العارية دفاعا عن ثورة الرابع عشر من تموز وابطالها الميامين.
لقد اغتيل الزعيم عبد الكريم قاسم في دار الاذاعة العراقية دون محاكمة ، اغتيل غدرا وواجه جلاديه بشجاعة نادرة لايهاب الموت في سبيل مبادئه امام اقزام تافهين مكنهم القدر من حمل الرشاشات ليصوبوها نحو رؤوس الابطال الابرار ، عبد الكريم قاسم ورفاقه الاشاوس .
لقد مثل الزعيم عبد الكريم قاسم في حياته اروع مُثل الامام علي بن ابي طالب في النزاهة والتصرف ببيت مال المسلمين، فلم يسرق فلسا واحدا لمنفعته الخاصة او لرغباته الشخصية ، ومَثّل أروع صفات العدل والانصاف والتسامح ، فكما اشار الامام علي في الاقتصاص من قاتله عبد الرحمن ابن الملجم ضربة بضربة ، عفى الزعيم عبد الكريم قاسم عن من حاولوا اغتياله بعملية راس القرية التي امطروه فيها بالرصاص واصابوا ذراعه بالشلل، وقد ظل شامخا بمقولته الشهيرة عفى الله عما سلف .
صحيح انهم استفادوا من عفوه واستطاعوا اغتياله فيما بعد ، ولكنه حقق ذاته في هذه المقولة ليظل طيب الذكر ابدا بينما اصبح القتلة سبة للناس ، فالبون شاسع بينه و بينهم ، دفع حياته ثمنا لقيمه العليا وضرب في استشهاده اروع الامثلة .
كان يوم اغتياله بالنسبة للعراقيين يوم كربلاء جديد ، فخرج الناس عن بكرة ابيهم يدافعون عن زعميهم ، ولكن سلاح الاوغاد كان اقوى واكثر ، استطاعوا الانتصار في المعركة ولكنهم خسروا التاريخ ، فاصبحوا سبة وظلوا عنوانا للرذيلة والخسة والجبن وصفحة من صفحات الخزي والعار ، لان البطولة تنبع من القيم التي يحملها الفرسان لا من النذالة التي يحملها الاوغاد والاشرار.
كنا نسكن في شارع الوثبة ، الذي يربط شارع الرشيد بشارع الجمهورية وشارع الكفاح وهو يبدأ من جسر الاحرار – ساحة حافظ القاضي - الى ساحة سينما الفردوس في شارع الكفاح وساحة النهضة ويمتد الى تقاطع شارع الشيخ عمر .

انتشرت جموع الناس في شارع الجمهورية الذي يبدأ من ساحة التحرير وينتهي عند ساحة الميدان القريبة من وزارة الدفاع مقر قيادة الزعيم عبد الكريم قاسم .
سار البعض باتجاه وزارة الدفاع رغم تحليق الطائرات التي بدأت تقصف الدفاع فخرجتُ مع الناس وما لبثنا بعض الوقت حتى اخترقت الشارع سيارة عسكرية قالوا ان الزعيم عبد الكريم قاسم بداخلها والبعض قال المهداوي معه ، تتبعهم سيارة جيب فيها بعض المرافقين ، فحيته الجماهير بحماس ، وكان مروره مثيرا لمشاعر الفرح .
تصور الناس انه سيقضي على المتآمرين حال وصوله الى مقره في وزارة الدفاع .
توجهنا نحو الدفاع وكان البعض مسلحا بالعصي والسكاكين والمدي ، ولم يكن السير منتظما وانما كانت التجمعات تتكاتف وتتفرق وتتوقف كيفما اتفق ، وحين وصلت مع الجموع الى شارع الامين ، الشارع الذي يربط جسر الشهداء بشوارع الرشيد والجمهورية والكفاح ، شاهدت دبابات صغيرة ذات دواليب مطاطية تسرع نحو الدفاع وترفع صور الزعيم عبد الكريم قاسم ، توجست منها شرا وكان راي الناس منقسما ، البعض يقول انها جاءت لنجدة الزعيم والبعض راح يحلل الامر على انها ضد الزعيم ، ولم نستطع حسم الامر ، كنا نحدق في السماء ننظر الى الطائرة الهوكر هنتر وهي تقصف الدفاع ولا أحد يستطيع ردعها ، وكانت الاطلاقات القليلة التي تنطلق من الدفاع غير قادرة على اسقاطها ثم رافقتها فيما بعد طائرة اخرى .
حين عدت ظهرا الى شارعنا شاهدت البعض جرحى جاءوا بهم من امام وزارة الدفاع قالوا ان الطائرات رمتهم بنيران رشاشاتها والبعض قال ان الدبابات رمتهم بنيرانها، اذكر احدهم كان مصابا بجرح في ساقه ، وكان بالقرب من بيتنا مذخر ادوية كان مغلقا ، فاضطررنا الى كسر بابه واستخراج بعض الادوية المعقمة والضمادات لعلاج الجرحى .
ثم توالت البيانات من الراديو واعلن منع التجول ولكن الناس لم يلتزموا به ، ولم تكن في الشوارع دوريات عسكرية وانما كانت المعركة امام وزارة الدفاع و الصالحية حيث دار الاذاعة .
كانت الجماهير لا تعرف ماذا تفعل ، فلا سلاح لديهم حتى ان بعضهم اقتلعوا خشب مصاطب ساحة التحرير والتحقوا بالجموع وهم يهتفون ، وحين طلبوا السلاح من الدفاع رفض الزعيم عبد الكريم قاسم تزويد الناس به كي لا يحدث اقتتال يكون سببا في حرب اهلية .
ولم تكن في الشارع أية قيادة حزبية او سياسية تعرف ادارة هذا النوع من القتال مع عصابات البعث التي بدت مدربة على حرب الشوارع ومنظمة بشكل جيد ولديها اسلحة كافية لخوض معركة لايام تحدد مصير وزارة الدفاع والحكومة .
استغلت العصابات البعثية عناصر الضباط القوميين والرجعيين الذين لم يطردوا من مراكزهم فحشدتهم ونظمتهم في معركتها ضد الزعيم الذي غض الطرف عنهم لسعة قلبه وسلامة طويته وايمانه بالتسامح والرفق والرحمة التي كان يردد انها فوق القانون .
وبعد يومين من القتال مع العصابات البعثية استسلم الزعيم وسقط الدفاع فاعدموه ورفاقه الاشاوس في دار الاذاعة بطريقة جبانة سيظل خزيها يلاحقهم الى الابد .
مقاومة الانقلاب
قرر الكورد الفيليون منذ اللحظة الاولى مقاومة الانقلاب ، فحاولوا الحصول على السلاح ولكنهم لم يتمكنوا ، زودهم البعض باسلحته الشخصية التي لم تكن سوى بعض المسدسات ، وحين هاجموا مركز شرطة باب الشيخ ليحصلوا على الاسلحة لم يجدوا فيه الشئ الكثير ، ومع ذلك قاوموا مليشيات البعث بالسكاكين والعصي والمسدسات القليلة التي تمكنوا من الحصول عليها ، كانوا يهاجمون السيارات المسلحة في شارع الكفاح بالقناني الملتهبة – اطلقوا عليها مولوتوف تجاوزا – و هاجموا العصابات المسلحة بالمسدسات والقامات بكل جرأة وشجاعة وبطولة ، فهزموا العصابات البعثية التي كانت تخشى دخول شارع الكفاح / منطقة عقد الاكراد / رغم الاسلحة المتوفرة لديهم .
استمرت المقاومة حتى بعد سوقط الدفاع واعدام الزعيم عبد الكريم قاسم في دار الاذاعة ، واستطاع الابطال المقاومون التسلل الى خارج منطقة عقد الاكراد بعد نفاذ ذخيرتهم عن طريق شارع الشيخ عمر والكراجات ، وكنت قد التقيت احد الابطال الذين قاوموا الانقلابيين فيما بعد وهو الراحل محمد جعفر بابا خان ، الذي استطاع الافلات من قبضة الجلادين وهرب الى الاتحاد السوفيتي ، وعاد فيما بعد في السبعينات اثناء تحالف الجبهة الوطنية ثم رحل الى الخارج واستقر اخيرا في فرنسا وتوفي هناك في ظروف غامضة ، وهو اخ الراحل الدكتور علي باباخان ، الذي توفي ايضا في ظروف غامضة في باريس قبل سقوط النظام الصدامي بعام واحد ، وكان احد النشطاء السياسيين والكتاب الذين نشروا كتابين في اللغة الفرنسية عن تهجير الكورد الفيليين ، وقد هجرت اسرته في الثمانينات الى ايران ايضا انتقاما من نضالاتهم الوطنية.
استمرت مقاومة الكورد الفيليين في عقد الاكراد بشراسة حتى اضطرت العصابات الى استخدام سلاح الدبابات في المعركة ، فكانت احدى الدبابات تتمركز في شارع الجمهورية خلف سوق الصدرية فاطلقت قذيفة باتجاه البيوت فهدمت بعضها وكانت آيلة للسقوط مما اثار الفزع في المنطقة فاضطر المقاومون الى الانسحاب حفاظا على ارواح المواطنين الابرياء .
كانت الانباء تتوالى من المناطق المقاومة الاخرى وكنا نترقب بارقة امل تعيد الامور الى نصابها ، فعلمنا ان الكورد الفيليين في الكوت خرجوا بتظاهرة عفوية ما ان سمعوا بالانقلاب ، وان السيد منصور وكان رجلا مسنا ، يحرض الناس ، واخذ عصا غليظة – توثية – وتوجه الى مركز الشرطة يهاجمه ، ومن الجدير بالذكر ان ابنه استشهد فيما بعد مع الانصار في كوردستان وهو المدرس علي منصور – ابو سرمد - في معركة مع القوات العسكرية الفاشية اوائل الثمانينات .
كانت المقاومة في الكاظمية قد انتهت قبل عقد الاكراد بيوم واحد ، فهدأت الامور واستطاعت عصابات البعث نشر

مليشياتها المتعطشة للدماء في الشوارع واخذوا يفتشون الناس ويعتقلون المواطنين ، وحصلت اعتداءات كثيرة خاصة الاعتداءات الاخلاقية على النساء بحجج تافهة ، فعرف الناس ان هؤلاء الاوغاد ليسوا طلاب سياسة وانما عصابات مرتزقة ، فكانوا مثار استهزاء واحتقار ، ولذلك اخذوا يقومون باعمال خسيسة دون وازع من ضمير وحياء ، مما دعا عبد السلام عارف رغم كونه احدهم الى الانقضاض عليهم بعد اشهر قليلة لما رآه فيهم من خسة ونذالة ، واصدر نظامه فيما بعد كتابا شهيرا بعنوان (المنحرفون) دون فيه جرائمهم النكراء وياليت القوى السياسية الحالية تقوم باعادة طبع ذلك الكتاب الوثائقي .

عبد الكريم قاسم ابن الشعب البار

لم ينل حاكم عراقي من التقديس ما ناله الزعيم عبد الكريم قاسم ، فقد رفعه الجمهور الى السماء وتصوروا وجهه مرسوما على سطح القمر ، ولهم الحق في ذلك فان عبد الكريم قاسم كان حلمهم الذي تحقق صبيحة الرابع عشر من تموز ، والملاك الذي كان يسهر على تحقيق احلامهم ليل نهار ، فظل حيا في قلوب الناس الشرفاء والمواطنين الفقراء الذين رأوا فيه المنقذ الذي يحرص على تحقيق احلامهم دون مكسب او مغنم شخصي ، فهو الزعيم الوحيد في العالم بعد الخليفة علي بن ابي طالب من المسلمين والمهاتما غاندي من الهندوس الذي لم يمتلك سوى ملابسه الخشنة . رحل المهاتما غاندي وهو يرتدي قطعة قماش ابيض كان يحرص على حياكتها بيديه ، وكذلك رحل عبد الكريم قاسم وهو يرتدي بدلته العسكرية التي لا توجد بدلة ارخص منها في العالم ، فهي توزع مجانا من قبل الجيش لمنتسبيه ، ولم يكن لديه بيت ولا سيارة ولا حتى دراجة هوائية ولا اي حساب شخصي في الخارج ، وحسابه الشخصي في العراق فيه اقل من خمسة دنانير ، فطوبى لك ايها الزعيم النزيه .

كانت القوى السياسية في العراق بسيطة الامكانات وكان القادة السياسيون وقادة الاحزاب لا يستطيعون سبر غور افكار الزعيم عبد الكريم قاسم ولم يكونوا بمستوى تطلعاته ، فعندما فاتح السيد كامل الجادرجي وهو السياسي الديمقراطي المعروف كي يشترك بالوزارة، طرح شروطا تعجيزية على الزعيم من قبيل شرط عودة العسكر الى المعسكرات . فكيف لثورة اعتمدت على الجيش في اسقاط النظام الملكي المدعوم من بريطانيا ترك الساحة السياسية والعودة الى المعسكرات ، هل من المعقول ان يطلب سياسي من زعيم ثورة مازالت في بداية الطريق تحمل مشروعا تغيريا ، قلب الشرق الاوسط راسا على عقب، مثل هذا الطلب....؟

بينما عرف قدر الزعيم عبد الكريم قاسم العلماء الكبار امثال محمد حديد وابراهيم كبة وعبد الجبار عبد الله ، فوقفوا الى جانبه وساندوه بكل ما اوتو من قوة ، وظلوا اوفياء ومخلصين له حتى النهاية .

اما القوى اليسارية التي كانت تطمح الى كسب الجماهير الى صفوفها فقد تقاطعت مع الزعيم عبد الكريم قاسم الذي كان يريد بناء دولة وكانت تطرح بعض الشعارات غير مناسبة و استفزازية بالنسبة للمجتمع العراقي الذي يعيش الفقر والجهل والمرض والخرافة ، في الوقت الذي كان الزعيم عبد الكريم قاسم يعتمد على الديمقراطيين ويستمع اليهم ويطلب مشورتهم ولم يتوانى عن تعيين بعض رموز اليسار وزراء في حكومته ،وخاصة مبادرته القيمة في تعيين الدكتورة نزيهة الديليمي وزيرة وهي اول امرأة في العالم العربي تشغل مثل هذا المنصب، والاستاذ عبد الجبار عبد الله رئيسا لجامعة بغداد رغم كونه غير مسلم ، وكان مثار اعتراض الرجعيين فردهم الزعيم بقوله انه يريد تعيين امام جامعة لا امام جامع فالقمهم حجرا ، و الاقتصادي البارز ابراهيم كبة وزيرا للاقتصاد والعقل المالي الكبير محمد حديد وزيرا للمالية .

والمؤسف ان بعض قادة الاحزاب والسياسيين وقت ذاك لم يكونوا بمستوى المسؤولية التي تؤهلهم لصياغة علاقة ناضجة بين الحزب والدولة ، فوقعت خلافات لا مبرر لها مع الزعيم عبد الكريم قاسم سببت شرخا في الحياة السياسية ادت الى مضاعفات كبيرة خسر بسببها الجميع.

كما تعثرت العلاقة مع القوى السياسية الكوردية ، ففي الوقت الذي كان فيه الشعب الكوردي مع سياسة الزعيم عبد الكريم عبد قاسم وتوجهاته في الاصلاح الاجتماعي والاقتصادي والزراعي ، كان الاغوات ضد توجهات الزعيم وخاصة في الاصلاح الزراعي ، ورغم ان الزعيم عبد الكريم قام بمبادرة عظيمة حين اعاد البرزانيين المنفيين من الاتحاد السوفيتي الى العراق – بالمناسبة هذا ما لم تفعله الحكومة العراقية ولا حكومة اقليم كوردستان مع الكورد الفيليين الذين هجروا قسرا الى ايران فلم يبادر احد لاعادتهم مثلما فعل الزعيم الخالد عبد الكريم قاسم - اقول رغم ما قام به الزعيم عبد الكريم قاسم من اجراء مشرف الا ان الزعامة الكوردية اضطرت الى الانصياع الى رغبات الاقطاعيين والاغوات واختلفت مع الزعيم عبد الكريم قاسم ومعروف ان الضباط القوميين العرب قاموا باذكاء نار المعركة وصبوا الزيت على النار مما جعل الزعيم عبد الكريم قاسم في موقع المعادي للتطلعات الكوردية وهو لم يكن كذلك ولم يرغب به ، ولكن مسار الامور خرج من يده وكذلك خرج من يد الزعيم الراحل مصطفى البرزاني مما اضاف جرحا الى الجروح النازفة التي انهت ثورة الرابع عشر من تموز المجيدة وقائدها الاشم عبد الكريم قاسم ، وبالامكان العودة الى حديث السيد رئيس اقليم كوردستان مسعود البرزاني بهذا الصدد والذي ادلى به الى جريدة الحياة قبل سنوات لمعرفة الحقيقة.

كما ان الادباء والشعراء الذين صفقوا له لم يستطيعوا استيعاب توجهاته ، وتغلبت نرجسيتهم على الواقع ، ففي لقاء مع الصحفيين والادباء ، يذكر السيد يوسف العاني الذي كان حاضرا ذلك اللقاء مع الزعيم عبد الكريم قاسم كيف تطاول الجواهري - كان نقيب الصحايين - على الزعيم في مقره في وزارة الدفاع اثر نقاش جرى بينهما بسبب مقال نشره الجواهري في صحيفته الرأي العام عن حادثة الميمونة في العمارة ، فطلب الجواهري منه منحه جواز سفر ليسافر الى الخارج وكان له

ما اراد ، فغادر العراق وهجاه فيما بعد . وهكذا لم يعرف مكانة الزعيم عبد الكريم قاسم حتى من استفاد من ثورته المجيدة. ورغم المكانة الرفيعة لرموز الشيعة ومرجعياتهم التي كان يحترمها الزعيم عبد الكريم الى ابعد الحدود ، الا ان بعضهم حرض ضد الجمهورية الفتية التي انصفتهم ، فيا للفجيعة حين اجتمع على الزعيم عبد الكريم اقرب الناس اليه وحملوا معاول الهدم للصرح الذي اراد بناءه لهم ، فهدموه بايديهم بدلا من دعمه ورفده بمستلزمات البقاء والحياة.
فصدق المثل على نفسها جنت براقش . ودفع شعبنا ملايين الضحايا وما يزال يتخبط في دياجير البؤس والظلام ، منذ عام 1963 حتى اليوم الذي يمر علينا ونحن نستذكر استشهاد الزعيم عبد الكريم قاسم و لا يسعنا الا ان ننحني اجلالا لذكرى الزعيم الخالد، القائد النزيه والبطل الشجاع الذي لم يشهد العراق زعيما مثله جلالا.... ونزاهة.... واباء... وكرما.... وشهادة ... وقد صدق الجواهري حين قال :
عبد الكريم وفي العراق خصاصة ليد وقد كنت الكريم المحسنا.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: بغداد
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 10-02-2010
وقت التدوين: 2023-03-04
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 479

بعد قرار السوداني .. رحلة خلاص الكورد الفيليين من التبعية من أين تبدأ وعند أي نقطة تنتهي؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230319161656475934

بعد قرار السوداني .. رحلة خلاص الكورد الفيليين من التبعية من أين تبدأ وعند أي نقطة تنتهي؟
شفق نيوز/ يتطلب من المواطن الكورد الفيلي الراغب بالحصول على الجنسية العراقية وحقوق المواطنة في البلاد كعراقي أصلي، أن يجلب كتاب تأييد من مجلس المحافظة بأنه ينتمي لهذه الشريحة من شرائح المجتمع لإحالة اضبارته من سجل الأجانب إلى العراقيين وفق قانون رقم 26 لسنة 2006.
ويرى مختصون أن هذا الإجراء يزيد من معاناة الكورد الفيليين خاصة عند مراجعتهم لدوائر سيئة الصيت التي كانت في مبناها نفسه في عهد النظام السابق قد جُمعوا فيها وهُجّروا عبرها، ووضعت إشارات الترقين والقيد والتجميد والعلامة الحمراء على سجلاتهم.
ويدعو المختصون إلى نقل جميع سجلات الكورد الفيليين من شعبة الأجانب إلى كيفيتها القانونية ما قبل صدور قرارات مجلس قيادة الثورة المنحل، بعيداً عن هذا الإجراء الفردي الذي يُثقل المواطن الكوردي الفيلي جسديا ونفسيا، في وقت ما يزال يخشون فيه من قدوم حكومة قد تصفهم بالتبعية وتعود لتسفيرهم إلى خارج البلاد مع مصادرة أموالهم وحقوقهم.
مساواة في الحقوق
يؤكد النائب عن الكورد الفيلي، حسين مردان، أن تحويل الكورد الفيليين الذين هم عراقيون أصلاء من سجل الأجانب إلى سجل العراقيين يُحصّن وضعهم النفسي، حيث كانوا يتألمون من هذه القضية، ويخشون من مجيء حكومة قد تعتبرهم

تبعية إيرانية وتسفرهم وتأخذ أموالهم وحقوقهم.
ويضيف مردان لوكالة شفق نيوز، أن امتلاك الكوردي الفيلي للجنسية العراقية هي ضمان لحقوقه في البلاد كسائر العراقيين.
وكان النائب الكوردي الفيلي، قد كشف في يوم (2 شباط الجاري)، عن بدء إجراءات حكومية بإيعاز من رئيس مجلس الوزراء محمد شياع السوداني بنقل سجلات الكورد الفيليين في دوائر الجنسية من شعبة الأجانب الى العراقيين، مبيناً أن هذه الموافقة جاءت بعد تقديمه طلباً بهذا الشأن.
وأظهرت وثيقة تحصلت عليها وكالة شفق نيوز صادرة عن مكتب رئيس مجلس الوزراء بتاريخ (16/ 1/ 2023) الايعاز لمكتب وزير الداخلية بتحويل سجل شريحة الكورد الفيليين من سجل الأجانب الى سجل العراقيين.
غير أن مستشار شؤون الكورد الفيليين في مجلس النواب العراقي، فؤاد علي أكبر، قال إن هذا الطلب غير صحيح وليس في محله، لأن قانون 26 لعام 2006 منح الكوردي الفيلي الجنسية العراقية لمن يجلب تأييداً من مجلس المحافظة بأنه فيلي، ويُحال سجّله وإضبارته من قسم تبعات الأجانب إلى العراقية، والآلاف فعلوا هذا الأمر وفق هذا القانون.
الفيلي غير المسيحي
ويشير علي أكبر خلال حديثه لوكالة شفق نيوز إلى أن دائرة الجنسية أوضحت سبب ضرورة مراجعة الكوردي الفيلي للدائرة، بأنها لا تمتلك معلومات عنهم لكي يُخرجوا ملفهم بكامله من التبعة الإيرانية، على خلاف المسيحي اذ يُكتب فيه الديانة، لذلك ليس لديهم إمكانية سحب الإضبارات لوحدهم.
ويضيف علي أكبر وعند إتمام الكوردي الفيلي الآلية المعمول بها حالياً، يُمنح شهادة الجنسية العراقية وفق المادة (3 أ) ويُعامل كأنه عراقي لأول مرة يحصل على الشهادة، وتُلغى كل التبعات القديمة.
دائرة سيئة الصيت
من جهته يرى المحلل السياسي، حيدر الفيلي، مراجعة الكورد الفيلي لدوائر ما تزال فيها الروتين والبيروقراطية ومنها دائرة الجنسية وبالأخص في منطقة سيد إدريس في الكرادة تتسبب له بمعاناة نفسية لأن هذه الدائرة كانت سيئة الصيت في عهد النظام المباد، حيث كانت تجمع فيها أسر فيلية وتُهجّر وتُوضع عليهم إشارات الترقين والقيد والتجميد والعلامة الحمراء على سجلاتهم.
ويدعو الفيلي خلال حديثه لوكالة شفق نيوز رئيس الوزراء إلى إصدار قرار حقيقي يقضي بالموافقة على نقل جميع سجلات الكورد الفيليين من شعبة الأجانب وعودتها إلى كيفيتها القانونية ما قبل صدور قرارات مجلس قيادة الثورة المنحل، دون الحاجة إلى مراجعة الكوردي الفيلي هذه الدائرة وتحميل كاهله الكثير من الأعباء.
يذكر أن النظام السابق الذي رأسه صدام حسين ولنحو ثلاثة عقود ساق آلاف الشبان من الكورد الفيليين إلى اماكن غير معلومة وما يزال مصيرهم مجهولاً ويرجح بأنهم قضوا في المعتقلات أو دفنوا أحياء في مقابر جماعية.
وشرع نظام البعث في نهاية السبعينيات وبداية الثمانينيات من القرن المنصرم بحملة كبيرة لتهجير الكورد الفيليين، وسحب الجنسية العراقية منهم ومصادرة ممتلكاتهم واموالهم المنقولة وغير المنقولة.
كما تعرض الكورد الفيليون للتسفير والتهجير والاعتقال والقتل إبان حكم الرئيس الأسبق أحمد حسن البكر في عامي 1970 و1975، ومن بعده نظام صدام حسين في 1980، ويرى مؤرخون يرون أن التهجير جاء بسبب انتماءاتهم المذهبية والقومية.
وأصدرت محكمة الجنايات العليا حكمها في العام 2010 بشأن جرائم التهجير والتغييب ومصادرة حقوق الكورد الفيليين وعدها من جرائم الإبادة الجماعية.
وأصدرت الحكومة العراقية في الثامن من كانون الأول 2010، قرارا تعهدت بموجبه بإزالة الآثار السيئة لاستهداف الكورد الفيليين فيما أعقبه قرار من مجلس النواب في الأول من آب من العام 2010، عد بموجبه عملية التهجير والتغييب القسري للفيليين جريمة إبادة جماعية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: وثائقي

تصنيف المحتوى: تقرير

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع 2023-03-19 https://shafaq.com/-
وقت التدوين: 2023-03-19
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 480
بعض من مشاهير الكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705203556578306

بعض من مشاهير الكورد الفيلية
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 7816 - 2023-12-05 - 12:34
المحور: مواضيع وابحاث سياسية

وصلني من الاستاذ عبد الواحد الفيلي،من الأدباء
- ملك الشعراء محمد مهدي الجواهري(أصله من عشيرة الشوانكاره اللورية الشيرازية)
- العلامة مصطفى جواد (من قبيلة الكلهور)
- الشاعر معروف عبد الغني الرصافي (من قبيلة اللك)
- الشاعر جميل صدقي الزهاوي (من قبيلة الكلهور)
- الكاتب ابراهيم فيلي (كاتب الملك فيصل الأول رشح لجودة خطه و سعة اطلاعه المعلوماتية لسير التاريخ باللغة العربية والكتابة الجميلة بالريشة و قد لازم الملك فيصل الاول حتى و فاته وكان سر ختم البلاط الملكي) .
- محمد بشقة فيلي (كان مديرا للتحريرات و المراسلات الحكومية في مدينة كربلاء المقدسة ثم موظفا في أدارة المعلومات في مديرية الدعاية والنشر العامة في بغداد الذي كان يترأسها السيد ناجي القشطيني كان له دورا كبيرا في أرساء مناهج و مباديء اللغة العربية يجيد اللغة الفرنسية و الانكليزية و التركية بالاضافة طبعا العربية و الكوردية اصبح مديراً للتحريرات في مدينة السليمانية وساهم في العشرينات مع الميجر ادمونس وكورد اخرين في كوردستان في وضع مبادئ و قواعد اللغة الكوردية باللهجة السورانية) .
- الشاعر زاهد محمد زهدي (من قبيلة الملكشاهية)
- الشاعر مراد زنگنه (من قبيلة الزنگنه)
- الدكتور كامل حسن البصير(الأب من عشيرة القيتول- والأم من الماليمان)
- الأكاديمي والباحث الدكتور علي بابا خان
- الشاعر محمد دارا المندلاوي
- الشاعر والاديب محمد حسن برزو
- الشاعر والأديب محمد البدري
- الصحفي والاديب عباس البدري
- الاديب جلال زنگابادي
- الشاعر والناقد والكاتب المسرحي الدكتور رعد طاهر باقر گوران
- الكاتب والباحث الدكتور مهدي كاكائي
- الروائي غائب طعمه فرمان
- الأديب احمد الحمد المندلاوي
- الدكتور زهير عبد الملك
- الباحث الدكتور اسماعيل قمندار
- الدكتورة منيرة اميد

• القاضي والشاعر فؤاد جواد رضا
• الشاعر عبد الستار نور علي
• الشاعر ابراهيم جهان بخش
من السياسيين
• السياسي جلال الطالباني (من قبيلة الزنگنة) (رئيس جمهورية العراق)
• السياسي جعفر محمد كريم الفيلي(من مؤسسي الحزب الديمقراطي الكوردستاني)
• السياسي حبيب محمد كريم الفيلي (سكرتير الحزب الديمقراطي الكوردستاني) .
• السياسي القائد جبار فرمان علي أكبر (البيشمركة الفذ و السياسي البارز و القائد العسكري للاوك و وزير البيشمركة و الذي تقلد العديد من المناصب المهمة بعد انتفاضة شعب كوردستان عام 1991م) .
• الشهيدة ليلى قاسم (مناضلة كوردية وأول إمرأة يتم إعدامها في العراق، حيث تم إعدامها في سنة 1975) .
• الشهيد الملازم جوامير سايه مير (قائد منظمة الصقر الاحمر)
• الثائر ابراهيم بن حسن بن عبدكه (الثائر و نصير المضطهدين ابان الاحتلال العثماني للعراق و احد قادة ثورة العشرين ضد الاحتلال البريطاني) .
• القاضية زكية اسماعيل حقي (قيادية في الحزب الديمقراطي الكوردستاني و رئيسة إتحاد نساء كوردستان في سبعينيات القرن الماضي وعضوة سابقة في مجلس النواب العراقي) .
• السياسي عزيز الحاج (شخصية شيوعية معروفة، حيث كان سكرتير الحزب الشيوعي العراقي (القيادة العامة) .
• السياسي يد الله كريم فتح الله الفيلي (قيادي في الحدك و أول رئيس لشبيبة كوردستان الى عام 1975 و وزير سابق في حكومة اقليم كوردستان .
• السياسي والمناضل الطاهر (صالح عثمان باجلان) والمعروف ب(شيروان شيروندي) من ابرز القادة الكورد في كوردستان العراق .
• السياسي عبد الحسين الفيلي (عضو اللجنة المركزية للحزب الديمقراطي الكوردستاني في ستينيات القرن الماضي)
• السياسي عبد الرزاق ميرزا الفيلي (وزير سابق في حكومة إقليم جنوب كوردستان و عضو قيادي في الإتحاد الوطني الكوردستاني ومن مؤسسي هذا الحزب) .
• السياسي حيدر الشيخ علي الفيلي (قيادي في الحزب الشيوعي الكوردستاني و وزير سابق في حكومة إقليم كوردستان) .
• السياسي عادل مراد (من مؤسسي الإتحاد الوطني الكوردستاني الذي تم تأسيسه في عام 1975 وعضو المكتب السياسي له. كان رئيس إتحاد طلبة كوردستان في سبعينيات القرن الماضي) .
• السياسي كامل كرم ، احد قياديي الحزب الشيوعي العراقي .
• السياسية وصفية بني ويس (مناضلة كوردية و قيادية بارزة في الاتحاد الوطني الكوردستاني) .
• المناضل علي شامار (احد قياديي و واحد من ابرز بيشمركة الاتحاد الوطني الكوردستاني) .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 481

بلاد الكرد الفيليين مهد الحضارة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304091448471731

مؤيد عبد الستار

مفتاح الكتابة السومرية على سفوح جبل بيستون

على سفوح جبل بيستون ، قرب مدينة كرمانشاه ، الواقعة في بلاد الكرد الفيليين شرق خانقين ، توجد صخرة كبيرة نقشت عليها كتابة مسمارية بثلاث لغات قديمة ، تحت تمثال للامبراطور دارا . من تلك الكتابة التي على هذه الصخرة تم فك رموز الكتابة المسمارية.

إن الخطوة الهامة في فك رموز المسمارية ، كانت لمدرس الثانوية الألماني جورج كروتفند (Georg Grotefend 1775- 1853)

الذي استطاع عزل بعض الحروف المسمارية وتوصل إلى معرفتها ، وهي المستلة من اسم داريوس الامبراطور الإيراني ، الذي ورد اسمه في نقوش صخرة بيستون وأطلال مدينة بيرسي بولس في ايران ، مع الأسماء الملكية الآخر . فاستطاع كروتفند كشف الرموز المتشابهة في النص المسماري وطريقة قراءتها ، بعد جهد كبير في استقصاء الأسماء الفارسية القديمة ومقارنتها في النظم الثلاثة (اللغات الثلاثة) التي ذكرها نيبور ، تلك الأسماء مثل (داريوس _ دارا) ، كوشتاسب وغيرها ، لان الأسماء كانت تختلف في اللغات القديمة عنها في اللغات الحديثة .

إن نظم اللغات القديمة التي كتبت بها المسمارية على صخرة بيستون والتي تمجد انتصار داريوس (دارا) هي :

1- الفارسية القديمة
2- العيلامية
3- البابلية

وان دل هذا على شيئ فانه يدل على ان مايطلقون عليه اللغة العيلامية هي اللغة الكردية الفيلية والتي كانت معروفة الى جانب اللغة السومرية والبابلية . وهي لغة بلاد عيلام . ومن المعروف ان علاقات واواصر قوية كانت تربط بين العيلاميين وبلاد سومر وبابل رغم الحروب التي جرت بين هذه الممالك، ومما يذكر أن ملك عيلام شوتروك ناخونته استولى على بابل ونقل مسلة حمورابي الى عاصمته سوسة عام 1150 قبل الميلاد ، وهناك عثر عليها العلماء الفرنسيون ونقلوها الى متحف اللوفر .

كما نشر السيد فلاندين وزميله كوست اللوحات الجميلة التي رسمها لطاق البستان ، وموقع صخرة جبل بيستون في باريس عام 1851 م ، فقد وصل هذان الرجلان الفرنسيان إلى بلاد فارس عام 1840م ، ضمن البعثة الدبلوماسية الفرنسية التي كان يرأسها السفير دي سيرسي الموفدة من قبل الملك لويس فيليب إلى الشاه محمد .

انشغل فلاندين وكوست بنقش ونقل ما يستطيعان من الكتابة المسمارية المنقوشة على صخرة جبل بيستون والمدونة بثلاث لغات قديمة . وكان قد نقل قسما منها في وقت سابق الميجر هنري راولنسون بمبادرة شخصية منه لا تخلو من خطورة ، كان الميجر راولنسون ((Major Rawlinson 1810 – 1895) ضابطا في الهند الأعوام 1826 – 1833م وكان رياضيا وفارسا من فرسان لعبة البولو ، تعلم العربية والفارسية والهندية ، وقد جاء إلى ايران من الهند ليقوم بتدريب جيش الشاه الإيراني ، وأصبح مستشارا لحاكم ولاية كردستان ايران ، وهو الذي استطاع نقل النقوش المسمارية من الصخرة بجهد خارق ، لانه اضطر إلى الاتكاء على حافة ضيقة من الجبل ، إذ أن الصخرة تقع على ارتفاع يزيد على المائة متر ، فنقل النقوش المسمارية وهو فوق الحافة يساعده صبي كردي يسنده بواسطة عصا طويلة كي يتحرك لقراءة اللوحة المسمارية ونقشها .

كان العلماء الفرنسيون أمثال بورنوف Burnouf ، ومول Julius Mohl حريصين كل الحرص على الحصول على صورة لهذه النقوش المسمارية ، لكن فلاندين وزميله كوست لم يستطيعا إتمام نقلها من فوق الصخرة بسبب صعوبة الوصول إلى مكان الكتابة المنقوشة هناك .

بعد قيام الميجر هنري راولنسون بنقل تلك النصوص بنجاح ، ساعده في ذلك كونه لاعبا رياضيا ، قام بفك رموز تلك اللغة المسمارية ، لكنه لم يذكر كيفية قيامه بذلك وتوصله إلى حل رموزها ، إلا أن البحث في ما تركه من أوراق وكتابات وآثار ، كشف عن أنه استفاد من جهود إدوارد هنكس Edward Hincks دون أن يشير إليه .

ومن بين الرحالة المشهورين ، الرحالة الدانمركي كارستين نيبور (1815 – 1733 م) الذي نقش الكتابة المسمارية من صخرة جبل بستون أيضا ، أثناء رحلته من الهند إلى الدانمرك ، إذ زار خلالها ايران . ومن أجل قراءة تلك النصوص كان لابد من الوصول إليها ، والظاهر أنها نقشت فوق تلك الصخرة ، وقطعت الصخرة من أسفل الكتابة ، كي يصعب الوصول إليها

لحمايتها من العبث أو التخريب .
نشر نيبور نقوشه المسمارية عام 1772 م ، وأثبت في دراساته المتمعنة في تلك النقوش ، أنها نقوش مكتوبة بثلاثة نظم للكتابة مختلفة (ثلاث لغات) وأن الكتابة المسمارية تكتب من اليسار إلى اليمين . فكانت نتائج دراساته هي المفتاح الهام لحل رموز الكتابة المسمارية .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: شرق كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 29-01-2003
وقت التدوين: 2023-03-04
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 482

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 1)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209171918551222

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 1)
الدكتور فاضل حسن شريف

جاء في موقع مكتبة حقوق الإنسان بجامعة منيسوتا عن البيان العالمي عن حقوق الانسان في الاسلام: حق حماية الملكية: لا يجوز انتزاع ملكية نشأت عن كسب حلال، إلا للمصلحة العامة: "ولا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل" (البقرة 188)، ومع تعويض عادل لصاحبها: (من أخذ من الأرض شيئا بغير حقه خسف به يوم القيامة إلى سبع أرضين) (رواه البخاري).
وما قصة أصحاب الأخدود الا مثال مشابه لما حصل للمؤمنين الكرد الفيليين. يعتقد البعض أن أصحاب الأخدود هم المنتصرون بعد رمي المؤمنين في المقابر الجماعية في أخدود. وهذا الاعتقاد باطل بل بالعكس انما الله جل جلاله يؤخر لهم العقاب ليزدادوا اثما كما قال الله سبحانه "وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ" (ابراهيم 42). فالكرد الفيليين هم المنتصرون و "وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ" (الشورى 39). واللعن الدائم على من وضع الكرد الفيليين في مقابر جماعية "أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ" (هود 18) و "وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْماً" (طه 111)، و "وَتِلْكَ الْقُرَى أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا (الكهف 59). وقال الرسول صلى الله عليه وآله وسلم (اتقوا الظلم فإنَّ الظلم ظلمات يوم القيامة). فاين بيوت صدام وعشيرته "فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ" (النمل 52).
جاء في موقع روداو عربية عن الكورد الفيليون يطالبون بغداد بتمثيل تشريعي وتنفيذي يوازي حجمهم: الرئيس مسعود بارزاني، دعا خلال مشاركته في المؤتمر إلى تعويض الكورد الفيليين، تعويضاً عادلاً مادياً ومعنوياً، مقترحاً تأسيس مركز خاص

بهم في أربيل لمتابعة شؤونهم. واضاف الرئيس بارزاني، انه "من المسلّم به أن الكورد الفيليين هم جزء أساس لا يتجزأ من الشعب الكوردي، وقاوموا ببسالة جميع المحاولات التي جرت ضدهم لصهرهم، وبالرغم من كل هذه المحاولات حافظوا على هويتهم وثقافتهم"، لافتاً إلى أن الفيليين "ساهموا بجدارة في تأسيس الحزب الديمقراطي الكوردستاني، وساهموا في قيادة ثورة أيلول"، مشيراً إلى أن الفيليين حظيوا ب "ثقة واحترام البارزاني وذلك لتفانيهم وإخلاصهم في عملهم وانتمائهم". الرئيس بارزاني لفت الى أن الفيليين تعرضوا ل "معاناة كبيرة وكارثة كبيرة، وحاول النظام بشتى الوسائل ثنيهم عن مواقفهم القومية، وحالوا سلخهم عن قوميتهم، لكن كل الأساليب فشلت، فلجأوا إلى الوسائل والأساليب الوحشية، منها الابعاد القسري بحجة أنهم أجانب ومصادرة الأموال المنقولة وغير المنقولة، والأنكى من كل ذلك، الرقم الذي لا شك فيه، وهو 12 ألف شاب، وربما العدد أكثر بكثير، لكن هذا مؤكد، من سن 18 إلى 30 سنة، الذين جرت تصفيتهم بشكل وحشي، ولا أحد يعرف لحد الآن أين دفنوا". وأشار الرئيس بارزاني إلى أنه "في عام 1981 جرت التجارب الكيمياوية في منطقة عكاشات على 300 شاب فيلي، وبعد ذلك جرت نفس العملية على حوالي 150 شاباً من البارزانيين الذين تمت تصفيتهم أيضاً"، مؤكداً أن "المأساة والابادة الجماعية للفيليين حلقة في سلسلة من الجرائم التي ارتكبت بحق شعب كوردستان، وكلنا شاهدنا أيضاً ما تعرض له الإزيديون من كارثة وإبادة جماعية فاقت كل التصورات، وشعبنا لن ينسى كل هذه الجرائم، لكنه ترفع عندما أتته الفرصة. إنه لم ولن ينتقم، لكنه لن ينسى هذه الجرائم". الرئيس بارزاني شدد على أن "الخطابات والكلمات لا تكفي، بل يجب البحث عن كل السبل لمنع تكرار مثل هذه الجرائم في المستقبل، وبالنسبة لكل ضحايا الإبادة الجماعية في كوردستان، وخاصة الكورد الفيليون، يجب تعويضهم تعويضاً عادلاً مادياً ومعنوياً، وإعادة كافة الحقوق إليهم"، مقترحاً تأسيس مركز في أربيل لمتابعة كافة شؤون الفيليين، ويكون بمثابة المرجع للفيليين.

جاء في موقع الأمم المتحدة عن الاتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري: الجزء الأول: المادة 1 1. لا يجوز تعريض أي شخص للاختفاء القسري. 2. لا يجوز التذرع بأي ظرف استثنائي كان، سواء تعلق الأمر بحالة حرب أو التهديد باندلاع حرب، أو بانعدام الاستقرار السياسي الداخلي، أو بأية حالة استثناء أخرى، لتبرير الاختفاء القسري. المادة 2 لأغراض هذه الاتفاقية، يقصد بـ "الاختفاء القسري" الاعتقال أو الاحتجاز أو الاختطاف أو أي شكل من أشكال الحرمان من الحرية يتم على أيدي موظفي الدولة، أو أشخاص أو مجموعات من الأفراد يتصرفون بإذن أو دعم من الدولة أو بموافقتها، ويعقبه رفض الاعتراف بحرمان الشخص من حريته أو إخفاء مصير الشخص المختفي أو مكان وجوده، مما يحرمه من حماية القانون. المادة 3 تتخذ كل دولة طرف التدابير الملائمة للتحقيق في التصرفات المحددة في المادة 2 التي يقوم بها أشخاص أو مجموعات من الأفراد يتصرفون دون إذن أو دعم أو موافقة من الدولة، ولتقديم المسؤولين إلى المحاكمة. المادة 4 تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة لكي يشكل الاختفاء القسري جريمة في قانونها الجنائي. المادة 5 تشكل ممارسة الاختفاء القسري العامة أو المنهجية جريمة ضد الإنسانية كما تم تعريفها في القانون الدولي المطبق و تستتبع العواقب المنصوص عليها في ذلك القانون. المادة 6 1. تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة لتحميل المسؤولية الجنائية على أقل تقدير: (أ) لكل من يرتكب جريمة الاختفاء القسري، أو يأمر أو يوصي بارتكابها أو يحاول ارتكابها، أو يكون متواطئا أو يشترك في ارتكابها، (ب) الرئيس الذي: (i) كان على علم بأن أحد مرؤوسيه ممن يعملون تحت إمرته ورقابته الفعليتين قد ارتكب أو كان على وشك ارتكاب جريمة الاختفاء القسري، أو تعمد إغفال معلومات كانت تدل على ذلك بوضوح، (ii) كان يمارس مسؤوليته ورقابته الفعليتين على الأنشطة التي ترتبط بها جريمة الاختفاء القسري، (iii) لم يتخذ كافة التدابير اللازمة والمعقولة التي كان بوسعه اتخاذها للحيلولة دون ارتكاب جريمة الاختفاء القسري أو قمع ارتكابها أو عرض الأمر على السلطات المختصة لأغراض التحقيق والملاحقة، (ج) ليس في الفقرة الفرعية (ب) أعلاه إخلال بالقواعد ذات الصلة التي تنطوي على درجة أعلى من المسؤولية والواجبة التطبيق بموجب القانون الدولي على قائد عسكري أو على أي شخص يقوم فعلا مقام القائد العسكري. 2. لا يجوز التذرع بأي أمر أو تعليمات صادرة من سلطة عامة أو مدنية أو عسكرية أو غيرها لتبرير جريمة الاختفاء القسري. المادة 7 1. تفرض كل دولة طرف عقوبات ملائمة على جريمة الاختفاء القسري تأخذ في الاعتبار شدة جسامة هذه الجريمة. 2. يجوز لكل دولة طرف أن تحدد ما يلي: (أ) الظروف المخففة، وخاصة لكل من يساهم بفعالية، رغم تورطه في ارتكاب جريمة اختفاء قسري، في إعادة الشخص المختفي وهو على قيد الحياة، أو في إيضاح ملابسات حالات اختفاء قسري، أو في تحديد هوية المسؤولين عن اختفاء قسري، (ب) مع عدم الإخلال بإجراءات جنائية أخرى، الظروف المشددة، وخاصة في حالة وفاة الشخص المختفي أو إزاء من تثبت إدانتهم بارتكاب جريمة الاختفاء القسري في حق نساء حوامل، أو قصر، أو معوقين، أو أشخاص آخرين قابلين للتأثر بشكل خاص. المادة 8 مع عدم الإخلال بالمادة 5، 1. تتخذ كل دولة طرف تطبق نظام تقادم بصدد الاختفاء القسري التدابير اللازمة بحيث تكون فترة تقادم الدعاوى الجنائية: (أ) طويلة الأمد ومتناسبة مع جسامة هذه الجريمة، (ب) تبدأ عند نهاية جريمة الاختفاء القسري، نظرا إلى طابعها المستمر، 2. تكفل كل دولة طرف حق ضحايا الاختفاء القسري في سبيل انتصاف فعلي خلال فترة التقادم. المادة 9 1. تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة لإقرار اختصاصها بالبت في جريمة اختفاء قسري: (أ) عندما تكون الجريمة قد ارتكبت داخل أي إقليم يخضع لولايتها القضائية أو على متن طائرات أو سفن مسجلة في هذه الدولة، (ب) عندما يكون مرتكب الجريمة المفترض من رعاياها، (ج) عندما يكون الشخص المختفي من رعاياها وترى الدولة الطرف هذه ملاءمة إقرار اختصاصها. 2. تتخذ كل دولة طرف أيضا التدابير اللازمة لإقرار اختصاصها بالبت في جريمة اختفاء قسري عندما يكون مرتكب الجريمة المفترض متواجدا في أي إقليم يخضع لولايتها القضائية، ما لم تسلمه هذه الدولة أو تحله إلى دولة أخرى وفقا لالتزاماتها الدولية أو إلى

محكمة جنائية دولية تعترف باختصاصها. 3. لا تستبعد هذه الاتفاقية أي اختصاص جنائي آخر تجري ممارسته وفقا للقوانين الوطنية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024

وقت التدوين: 2024-02-09
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 483

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 2)

20240209172027551223=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 2)
الدكتور فاضل حسن شريف

ورد من اسباب ضيق الرزق: أكل أموال الآخرين "وَلَا تَأْكُلُوٓاْ أَمْوَٰلَكُم بَيْنَكُم بِٱلْبَٰطِلِ" (البقرة 188) كما حصل بعد عام 1980 عند الاستيلاء على ممتلكات الكرد الفيلية في العراق كيف ضيق الله على العراق في الرزق حيث أصبح الدينار العراقي 3000/1 من الدولار بعد ان كان يعادل 3.3 دولار اي خسر 10000 مرة.
قوله تعالى "قوله تبارك وتعالى "لاَ إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَد تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىَ لاَ انفِصَامَ لَهَا وَاللّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ" (البقرة 256) وأحد اسباب انتقام صدام من الكرد الفيلية انهم من غير مذهبه كونه شخص كان يهتم بالقبلية بدليل استفساره من الشخص الذي يقابله من اي عشيرة وقبيلة انت وليس لاعتبارات المواطنة التي لا تميز بين مواطن وآخر الا في أخلاصه لوطنه.
جاء في موقع إسلام أون لاين عن تعويض الضحايا: ضمن أعمال المؤتمر الدولي الذي نظمته اللجنة الوطنية لحقوق الإنسان في الدوحة بعنوان (الآليات الوطنية والإقليمية والدولية لمكافحة الإفلات من العقاب وضمان المساءلة بموجب القانون الدولي)، عقدت ورشة عمل تطرقت للمبادئ الأساسية والتوجيهية لجبر الضرر، ترأستها كاترين سميث المستشار الخاص للأمين العام للأمم المتحدة المعني بمسؤولية الحماية. وفي بداية الجلسة طرحت كاترين سميث العديد من الأسئلة حول أشكال و كيفيات جبر الضرر، ما هي الإجراءات التي يجب اتخاذها في مجال جبر الضرر؟ هل نتحدث عن جبر الضرر للأفراد أو للجماعات؟ وما الفرق بين الجبر النقدي والجبر الرمزي، ومدى ارتباط جبر الضرر بالعدالة، وهل يمكن دعم أطراف أخرى في جبر الضرر. وتحدث آيدن إيليس، وهو محام بريطاني، عن أنواع جبر الضرر وأهمية تقييم التعويض مع ضمان عدم التكرار، مشيراً إلى أن الإساءات الدولية يكون الجبر الأساسي فيها هو الإنصاف، لكن كلما زادت الانتهاكات سوءا لا يمكن جبرها، فلا يمكن إحياء الموتى مثلا أو إعادة بناء المناطق التي تم تهديمها. جبر الضرر يتطلب إشراك الضحايا كما

نوه إلى أن المحاكم الدولية تطلب استنفاد جميع الوسائل المحلية قبل اللجوء إلى المحاكم الدولية، مؤكداً أن جبر الضرر يتطلب إشراك الضحايا في المفاوضات بين الدول أو أطراف النزاع. وقال إيليس أن أهم قضية في مسألة جبر الضرر هي قضية الاعتراف والإقرار بالجرائم التي وقعت، مشيرا إلى أنه على الدول أن تقدم مسألة جبر الضرر على عدة مستويات محلية ودولية وإقليمية، وعليها أن توفر جبر أفعال بصورة سريعة. كما تحدث إيليس عن التحديات التي تواجه جبر الضرر، وأشكال جبر الضرر، موضحاً أن من بين جبر الضرر معاقبة المسؤولين عن الجرائم، وتقديم الجبر بشكل علني، وتكريم ذكرى الضحايا بوجود مسؤولين كبار، وتوفير برامج إسكان، وتأهيل وتوفير علاج نفسي لمن تأثر بهذه الجرائم. ودعا إلى تفعيل وتعزيز إجراءات الجبر على مستوى المحاكم، بالإضافة إلى تعزيز المعاهدات الدولية، وعدم استخدام الدول لحق الفيتو فيما يتعلق بالإنصاف. وأشار إلى وجود هوة فيما يتعلق بتطبيق نظام حقوق الإنسان على المستوى الإقليمي، وتشجيع الدول للانضمام إلى العهد الدولي للحقوق المدنية والسياسية. وثمن تعيين مقرر خاص لشؤون جبر الضرر والإنصاف، مطالباً بتعزيز صلاحياته وألا يكون مجرد شخص يجمع البيانات.
تكملة للحلقة السابقة جاء في موقع الامم المتحدة عن الاتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري:
المادة 10 1. على كل دولة طرف يوجد في إقليمها شخص يشتبه في أنه ارتكب جريمة اختفاء قسري أن تكفل احتجاز هذا الشخص أو تتخذ جميع التدابير القانونية الأخرى اللازمة لكفالة بقائه في إقليمها متى رأت، بعد فحص المعلومات المتاحة لها، أن الظروف تستلزم ذلك. ويتم هذا الاحتجاز وتتخذ هذه التدابير وفقا لتشريع الدولة الطرف المعنية، ولا يجوز أن تستمر إلا للمدة اللازمة لكفالة حضوره أثناء الملاحقات الجنائية أو إجراءات التقديم أو التسليم. 2. على الدولة الطرف التي تتخذ التدابير المشار إليها في الفقرة 1 من هذه المادة أن تجري فورا تحقيقا أوليا أو تحقيقات عادية لإثبات الوقائع. وعليها أن تعلم الدول الأطراف الأخرى المشار إليها في الفقرة 1 من المادة 9 بالتدابير التي اتخذتها بموجب أحكام الفقرة 1 من هذه المادة، ولا سيما الاحتجاز والظروف التي تبرره، وبنتائج تحقيقها الأولي أو التحقيقات العادية، مبينة لها ما إذا كانت تنوي ممارسة اختصاصها. 3. يجوز لكل شخص يحتجز بموجب أحكام الفقرة 1 من هذه المادة الاتصال فورا بأقرب ممثل مؤهل للدولة التي يحمل جنسيتها أو بممثل الدولة التي يقيم فيها إقامة اعتيادية، إذا كان الأمر يتعلق بشخص عديم الجنسية. ف المادة 11 1. على الدولة الطرف التي يعثر في إقليم خاضع لولايتها القضائية على المرتكب المفترض لجريمة اختفاء قسري أن تحيل القضية إلى سلطاتها المختصة لمباشرة الدعوى الجنائية، إن لم تسلم الشخص المعني أو لم تحله إلى دولة أخرى وفقا لالتزاماتها الدولية، أو لم تحله إلى محكمة جنائية دولية تعترف باختصاصها. 2. تتخذ هذه السلطات قرارها في نفس الظروف التي تتخذ فيها قراراتها في أي جريمة جسيمة من جرائم القانون العام، وذلك وفقا لقانون هذه الدولة الطرف. وفي الحالات المشار إليها في الفقرة 2 من المادة 9، لا تكون قواعد الإثبات الواجبة التطبيق على الملاحقات والإدانة أقل شدة بحال من الأحوال من تلك التي تطبق في الحالات المشار إليها في الفقرة 1 من المادة المذكورة. 3. كل شخص ملاحق لارتكابه جريمة اختفاء قسري يتمتع بضمان معاملته معاملة عادلة في جميع مراحل الدعوى. وكل شخص يحاكم لارتكابه جريمة اختفاء قسري تجرى له محاكمة عادلة أمام محكمة مختصة ومستقلة ونزيهة تنشأ وفقا للقانون. المادة 12 1. تكفل كل دولة طرف لمن يدعي أن شخصا ما وقع ضحية اختفاء قسري حق إبلاغ السلطات المختصة بالوقائع وتقوم هذه السلطات ببحث الادعاء بحثا سريعا ونزيها وتجري عند اللزوم ودون تأخير تحقيقا متعمقا ونزيها. وتتخذ تدابير ملائمة عند الاقتضاء لضمان حماية الشاكي والشهود وأقارب الشخص المختفي والمدافعين عنهم، فضلا عن المشتركين في التحقيق، من أي سوء معاملة أو ترهيب بسبب الشكوى المقدمة أو أية شهادة يدلى بها. 2. متى كانت هناك أسباب معقولة تحمل على الاعتقاد بأن شخصا ما وقع ضحية اختفاء قسري، تجري السلطات المشار إليها في الفقرة 1 من هذه المادة تحقيقا حتى لو لم تقدم أية شكوى رسمية. 3. كل دولة طرف على أن تكون لدى السلطات المشار إليها في الفقرة 1 من هذه المادة ما يلي: (أ) الصلاحيات والموارد اللازمة لإنجاز التحقيق، بما في ذلك إمكانية الاطلاع على الوثائق وغيرها من المعلومات ذات الصلة بالتحقيق الذي تجريه، (ب) سبل الوصول، وعند الضرورة بإذن مسبق من محكمة تبت في الأمر في أسرع وقت ممكن، إلى مكان الاحتجاز وأي مكان آخر تحمل أسباب معقولة على الاعتقاد بأن الشخص المختفي موجود فيه. 4. تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة لمنع الأفعال التي تعوق سير التحقيق والمعاقبة عليها. وتتأكد بوجه خاص من أنه ليس بوسع المتهمين بارتكاب جريمة الاختفاء القسري التأثير على مجرى التحقيق بضغوط أو بتنفيذ أعمال ترهيب أو انتقام تمارس على الشاكي أو الشهود أو أقارب الشخص المختفي والمدافعين عنهم، فضلا عن المشتركين في التحقيق. المادة 13 1. لأغراض التسليم فيما بين الدول الأطراف، لا تعتبر جريمة الاختفاء القسري جريمة سياسية، أو جريمة متصلة بجريمة سياسية، أو جريمة تكمن وراءها دوافع سياسية. وبالتالي، لا يجوز لهذا السبب وحده رفض طلب تسليم يستند إلى مثل هذه الجريمة. 2. تعتبر جريمة الاختفاء القسري بحكم القانون جريمة من الجرائم الموجبة للتسليم في كل معاهدة تسليم مبرمة بين دول أطراف قبل بدء نفاذ هذه الاتفاقية. 3. تتعهد الدول الأطراف بإدراج جريمة الاختفاء القسري ضمن الجرائم المسوغة للتسليم في كل معاهدة تسليم تبرمها لاحقا فيما بينها. 4. يجوز لكل دولة طرف يكون التسليم فيها مرهونا بوجود معاهدة أن تعتبر هذه الاتفاقية، عند تلقيها طلب تسليم من دولة طرف أخرى لا تربطها بها معاهدة، بمثابة الأساس القانوني للتسليم فيما يتعلق بجريمة الاختفاء القسري. 5. تعترف الدول الأطراف التي لا يكون التسليم فيما بينها مرهونا بوجود معاهدة بأن جريمة الاختفاء القسري تستوجب تسليم مرتكبيها. 6. يخضع التسليم، في جميع الحالات، للشروط المحددة في قانون الدولة الطرف المطلوب منها التسليم أو في معاهدات التسليم السارية بما فيها، بوجه خاص، الشروط المتعلقة بالحد الأدنى

للعقوبة الموجبة للتسليم والأسباب التي تجيز للدولة الطرف المطلوب منها التسليم رفض هذا التسليم، أو إخضاعه لبعض الشروط. 7. ليس في هذه الاتفاقية ما يمكن تفسيره على أنه يشكل التزاما على الدولة الطرف التي يطلب منها التسليم، إذا كان لديها من الأسباب الوجيهة ما يجعلها تعتقد أن الطلب قد قدم بغرض ملاحقة الشخص أو معاقبته بسبب نوع جنسه أو عرقه أو دينه أو جنسيته أو أصله الإثني أو آرائه السياسية، أو انتمائه إلى جماعة اجتماعية معينة، وأن تلبية هذا الطلب ستتسبب في الإضرار بهذا الشخص لأي من هذه الأسباب.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024

وقت التدوين: 09-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 484

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 4)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172413551227

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 4)

الدكتور فاضل حسن شريف

جاء في كتاب تفسير القرآن الكريم للسيد محمد حسين فضل الله قدس سره: بدء مرحلة القتال: "أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُواْ" (الحج 39) لقد انتهت المرحلة التي كان اللجوء إلى العنف والقتال في ساحتها أمراً سلبياً، لأن ذلك كان يشكل خطراً على التخطيط لانطلاقة الدعوة في الجزيرة العربية، وللتحضير للمجتمع الإسلامي الأوّل في يثرب، فقد شكّلت يثرب أرضاً صلبة جديدة للإسلام، حيث بدأ يتحرك في نطاق واسع يملك أكثر من عمقٍ في محيطه، الأمر الذي يحميه من حالة الاهتزاز والسقوط أمام ضغط المشركين، ويجعله قادراً على فرض التحدي عليهم، أو على مواجهة تحدياتهم الكبيرة. وهكذا جاء الإذن للمؤمنين بالقتال، معلّلاً بالحيثيّة الإنسانية التي تبرّره رسالياً كونه شرطاً لتحقيق التوازن الإنساني على مستوى حركة الواقع، فهم يقاتلون كردّ فعلٍ على قتال الآخرين لهم وظلمهم إياهم، ويخوضون القتال المفروض عليهم للخروج من الظلم الذي مارسه المشركون بالضغط عليهم وخنق حريتهم. ولا بدّ لأيّة شريعةٍ سماويّةٍ أو أرضية من أن تمنح المظلومين حق الدفاع عن أنفسهم، وتكفل لهم حرية ممارسة ذلك، إذا أرادت للحياة أن تسير في خط العدل، وأرادت للإنسان أن يؤكد معناه في حركة الواقع، وهي إن لم تفعل ذلك، تحوّلت الحياة إلى فرصةٍ للظالمين يصادرون فيها حرية المظلومين، وهو أمر تأباه قاعدة التشريع الإنسانية، ولا تقتضيه العدالة الإلهية. وهكذا لم تكتف الآية بتقرير الإذن الإلهي بالقتال، بل أضافت إليه الوعد بالنصر الحاسم وذلك في قوله تعالى: "وَإِنَّ اللَّهَ عَلَى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ" (الحج 39) فلينطلقوا إلى القتال من موقع الشرعية والوعد الإلهي بالنصر، وليعيشوا الثبات والقوّة القادرة، بكل اندفاع واتزان. "الَّذِينَ أُخْرِجُواْ مِن دِيَارِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلاَّ

أن يَقُولُواْ رَبُّنَا اللَّهُ" (الحج 40) وهذا ما يضيف إلى الظلم ظلماً جديداً، فقد يظلمك الظالمون، فيخنقون حريتك في الكلمة والحركة ووسائل العيش ومواقع الحياة، ويضيّقون عليك الساحة الواسعة، ولكنهم مع ذلك يتركونك مع أهلك وولدك، في أرضك التي ولدت فيها وترعرعت، وعمّقت جذورك في جذورها، حتى أصبحت جزءاً منها، وأصبحت جزءاً منك، وهكذا فإن وجودك في أرضك مع أهلك وأحبائك، وما تلقاه من المباهج فيها، يشعرك ببعض التعويض عما تصادفه من الالام فيها..

ولكن الذين يفرضون عليك الغربة، ويخرجونك من أرضك، ويقتلعونك من جذورك، بعد أن يضغطوا على حريتك، ويمنعوك من اختيار النهج الذي تتخذه لنفسك في الحياة، والفكر الذي تتبناه، والحركة التي تختارها، هؤلاء الذين يشردونك ويبعدونك عن ملاعب صباك، لا لشيء إلا لأنك تؤمن بالله الواحد، وتعلن إيمانك هذا تقريراً للحقيقة الكونية التي ينطق بها الكون بأسره وتقول "رَبُّنَا اللَّهُ" (الحج 40) في مواجهة كلّ شرك وثنيٍّ يشوّه الحقيقة، ويبعد الإنسان عن صفاء التصوّر للعقيدة وللعبادة وللحياة.. هؤلاء هم الظالمون البعيدون عن خط العدالة الإنسانية، لذا فإن قتالهم ما هو إلاّ لدفع ظلمهم المزدوج، وما هو إلاّ عمل إنساني خدمة للإنسان في الحياة، وخدمة للحياة بتأكيد خط العدالة فيها.

جاء في موقع الموسوعة الحرة الويكيبيديا: مبدأ عدم الاعتداء (يعرف أيضا ببديهية عدم الاعتداء) وهو إطار أخلاقي يساعد في تحديد وقياس الاستهلال بالقوة لفرد أو مجموعة من الافراد ضد فرد آخر أو مجموعة أخرى من الافراد. وهو يعتبر من قبل الكثيرين المبدأ التعريفي لليبرتارية. المبدأ يفترض أن الاعتداء، مصطلحاً معرفاً من قبل مؤيديه بأنه التجاوز على حياة شخص آخر، حريته، ما اكتسبه من ممتلكات بطريقة عادلة، أو محاولة الحصول على الممتلكات من الآخرين بواسطة الغش عندما يكون من غير الممكن الحصول عليها بالتراضي، وهو دائما أمر غير شرعي. بحسب بعض الليبرتاريين فإن مبدأ عدم الاعتداء وحقوق الملكية يرتبطان بقوة، بما ان الاعتداء يعتمد على ماهية حقوق الشخص. الاعتداء بالنسبة لمبدأ عدم الاعتداء، يعرف بالشروع أو التهديد باستخدام العنف ضد شخص أو ممتلكات مكتسبة بشكل قانوني لآخر.

تكملة للحلقات السابقة جاء في موقع الامم المتحدة عن الاتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري: المادة 19 1 – لا يجوز استخدام المعلومات الشخصية، بما فيها البيانات الطبية أو الوراثية التي تجمع و/أو تنقل في إطار البحث عن شخص مختف، أو إتاحتها لأغراض أخرى غير البحث عن الشخص المختفي. ولا يخل ذلك باستخدام تلك المعلومات في إجراءات جنائية تتعلق بجريمة اختفاء قسري ولا بممارسة الحق في الحصول على تعويض. 2 – لا يجوز أن يكون في جمع المعلومات الشخصية، بما فيها البيانات الطبية أو الوراثية، ومعالجتها واستخدامها والاحتفاظ بها ما ينتهك أو ما يؤدي إلى انتهاك حقوق الإنسان والحريات الأساسية وكرامة الإنسان. المادة 20 1 – لا يجوز تقييد الحق في الحصول على المعلومات، المنصوص عليه في المادة 18 إلا بصفة استثنائية، وذلك فقط في حالة ما إذا كان شخص ما تحت حماية القانون، وكان الحرمان من الحرية خاضعا للمراقبة القضائية، ما دامت الحالة تستدعي ذلك وكان القانون ينص على ذلك، وإذا كان نقل المعلومات يشكل مساسا بالحياة الخاصة أو بأمن الشخص أو يعرقل حسن سير التحقيق الجنائي، أو لأي سبب آخر مماثل ينص عليه القانون، وبما يتفق مع القانون الدولي الواجب التطبيق وأهداف هذه الاتفاقية. ولا يجوز بأي حال من الأحوال قبول هذه التقييدات للحق في الحصول على المعلومات المنصوص عليها في المادة 18، إذا كانت تشكل سلوكا معرفا في المادة 2 أو انتهاكا للفقرة 1 من المادة 17. 2 – مع عدم الإخلال ببحث مدى شرعية حرمان شخص ما من حريته، تضمن الدولة الطرف للأشخاص المشار إليهم في الفقرة 1 من المادة 18 حق الطعن القضائي السريع والفعلي للحصول في أقرب وقت على المعلومات المشار إليها في هذه الفقرة. ولا يجوز تعليق هذا الحق في الطعن أو الحد منه في أي ظرف من الظروف. المادة 21 تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة للإفراج عن الشخص المحتجز بطريقة تسمح بالتأكد من أنه تم الإفراج عنه بالفعل. وتتخذ كل دولة طرف كذلك التدابير اللازمة لكي تكفل لكل شخص عند الإفراج عنه سلامته البدنية وقدرته الكاملة على ممارسة حقوقه، دون الإخلال بالالتزامات التي قد يخضع لها بموجب القانون الوطني. المادة 22 مع عدم الإخلال بالمادة 6، تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة لمنع التصرفات التالية والمعاقبة عليها: (أ) عرقلة أو اعتراض الطعن المشار إليه في الفقرة الفرعية (و) من الفقرة 2 من المادة 17 والفقرة 2 من المادة 20، (ب) الإخلال بالالتزام بتسجيل كل حالة من حالات الحرمان من الحرية وكذلك تسجيل أية معلومات كان الموظف المسؤول عن التسجيل الرسمي و/أو الملفات الرسمية على علم بعدم صحتها أو كان عليه أن يكون على علم بعدم صحتها، (ج) رفض تقديم معلومات عن حالة حرمان من الحرية، أو تقديم معلومات غير صحيحة، في الوقت الذي تتوفر فيه الشروط القانونية لتقديم هذه المعلومات. المادة 23 1 – تعمل كل دولة طرف على أن يشتمل التدريب المقدم للموظفين العسكريين أو المدنيين المكلفين بانفاذ القوانين، والموظفين الطبيين، وموظفي الخدمة المدنية وسواهم من الأشخاص الذين يمكن أن يتدخلوا في حراسة أو معاملة أي شخص محروم من حريته، على التثقيف والمعلومات اللازمة بشأن الأحكام ذات الصلة المنصوص عليها في هذه الاتفاقية، وذلك من أجل ما يلي: (أ) منع تورط هؤلاء الموظفين في حالات الاختفاء القسري، (ب) التشديد على أهمية منع الاختفاء القسري وإجراء التحقيقات في هذا المجال، (ج) ضمان الاعتراف بضرورة تسوية حالات الاختفاء القسري على وجه السرعة. 2 – تعمل كل دولة طرف على حظر إصدار أي أوامر أو تعليمات تفرض الاختفاء القسري أو تأذن به أو تشجع عليه. وتضمن كل دولة طرف عدم معاقبة شخص يرفض الانصياع لهذا الأمر. 3 – تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة لكي يقوم الأشخاص المشار إليهم في الفقرة 1 من هذه المادة والذين لديهم أسباب تحمل على الاعتقاد بحدوث حالة اختفاء قسري أو بالتدبير لارتكابها بإبلاغ رؤسائهم عن هذه الحالة، وعند الاقتضاء إبلاغ سلطات أو هيئات

الرقابة أو الطعن المختصة.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 485
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 5)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172450551228

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 5)
الدكتور فاضل حسن شريف

تطبق على من احتل ملك آخر بغير رضاه كما حصل لممتلكات الكرد الفيليين الآية الكريمة "لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ" (النساء 29) فعمله باطل "وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿البقرة 42﴾ وهم يعلمون انها حقوق آخرين قد سلبت فالله تعالى لا يخفى عليه ذلك "كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ" ﴿الرعد 17) والله سبحانه شهيد على أعمال عبده "الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ" (البروج 9). وهذا معنى الاستكبار بغير الحق امام المستضعف الكردي الفيلي والله تعالى هالك المستكبرين و "فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ" ﴿فصلت 15﴾.
جاء في موقع الخليج عن حكم الضرر والتعويض في الإسلام للدكتور محمود أبوزيد الصوصو: جاءت الشريعة الإسلامية بأحكام وآداب لضبط تصرفات الناس في أقوالهم وأفعالهم، وفي عصرنا الحاضر، ، نشأت خلافات بين الناس أدت إلى الضرر بنوعيه: المعنوي والمادي، فما معنى الضرر؟ وما هو التعويض؟ وما حكمهما في الإسلام؟ الضرر: ضد النفع، وهو الأذى بغير الحق، الذي يستوجب التعويض. ويقسم الضرر إلى قسمين: معنوي، ومادي. 1 – المعنوي: الأذى بغير حق في العِرض والشرف، والآلام الجسمية أو النفسية، والتخويف،ما يستوجب العقوبة الشرعية. 2 – المادي: ما يصيب الإنسان من الأذى بغير حق، في البدن أو المال،ما يستوجب تعويضاً مالياً. وأما التعويض: فهو معاوضة مَنْ وقع عليه ضرر من غيره في نفسٍ أو مالٍ أو شرفٍ أو اعتبار. (وهذا تعريف الدكتور وهبه الزحيلي رحمه الله تعالى في كتابه نظرية الضمان). وأركان التعويض ثلاثة: 1 – الأذى: وهو ما يلحق الإنسان في ماله أو نفسه حساً أو معنى. 2 – التعدي: وهو مجاوزة الشيء إلى غيره، وهو الظلم والاعتداء. 3 – الارتباط بين الأذى والتعدي، بحيث يكون الأذى الذي يلحق بالمجني عليه ناتجاً عن تعدي الطرف الآخر،فإذا انفك أحدهما عن الآخر لم يحصل ضررٌ موجبٌ للتعويض. يقول الشيخ إبراهيم بن محمد الحيدر في كتابه

(التعويض عن الأضرار): اختلف السادة العلماء في التعويض عن الضرر المعنوي بمال، أوالتعويض عن الضرر المادي بعقوبة على قولين: القول الأول: لا يجوز التعويض بالمال عن الضرر المعنوي للأدلة التالية: الدليل الأول: قول الله تعالى: "والذين يرمون المحصنات ثم لم يأتوا بأربعة شهداء فاجلدوهم ثمانين جلدة ولا تقبلوا لهم شهادة أبداً وأولئك هم الفاسقون" (النور 4). فقد دلت الآية على العقوبة لا على التعويض المادي. الدليل الثاني: قول الله تعالى: "وإنْ عاقبتم فعاقبوا بمثل ما عوقبتم به" (النحل 126)، فالإسلام لا يعدُّ شرف الإنسان مالاً متقوَّماً، فدلت الآية على العقوبة بالمثل لا بالمال. الدليل الثالث: قول الله تعالى: "فمن اعتدى عليكم فاعتدوا عليه بمثل ما اعتدى عليكم" (البقرة 194)، فدلت الآية على أخذ حقه المعنوي بالمثل.
تكملة للحلقات السابقة جاء في موقع الأمم المتحدة عن الاتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري: المادة 24 1 – لأغراض هذه الاتفاقية، يقصد بـ "الضحية" الشخص المختفي وكل شخص طبيعي لحق به ضرر مباشر من جراء هذا الاختفاء القسري. 2 – لكل ضحية الحق في معرفة الحقيقة عن ظروف الاختفاء القسري، وسير التحقيق ونتائجه ومصير الشخص المختفي. وتتخذ كل دولة طرف التدابير الملائمة في هذا الصدد. 3 – تتخذ كل دولة طرف التدابير الملائمة للبحث عن الأشخاص المختفين وتحديد أماكن وجودهم وإخلاء سبيلهم، وفي حالة وفاتهم لتحديد أماكن وجود رفاتهم واحترامها وإعادتها. 4 – تضمن كل دولة طرف، في نظامها القانوني، لضحايا الاختفاء القسري الحق في جبر الضرر والحصول على تعويض بشكل سريع ومنصف وملائم. 5 – يشمل الحق في الجبر المشار إليه في الفقرة 4 من هذه المادة الأضرار المادية والمعنوية، وعند الاقتضاء، طرائق أخرى للجبر من قبيل: (أ) رد الحقوق، (ب) إعادة التأهيل، (ج) الترضية، بما في ذلك رد الاعتبار لكرامة الشخص وسمعته، (د) ضمانات بعدم التكرار. 6 – مع عدم الإخلال بالالتزام بمواصلة التحقيق إلى أن يتضح مصير الشخص المختفي، تتخذ كل دولة طرف التدابير الملائمة بشأن الوضع القانوني للأشخاص المختفين الذين لم يتضح مصيرهم وكذلك لأقاربهم، ولا سيما في مجالات مثل الضمان الاجتماعي والمسائل المالية وقانون الأسرة وحقوق الملكية. 7 – تضمن كل دولة طرف الحق في تشكيل منظمات ورابطات يكون هدفها الإسهام في تحديد ظروف حالات الاختفاء القسري، ومصير الأشخاص المختفين، وفي مساعدة ضحايا الاختفاء القسري وحرية الاشتراك في هذه المنظمات أو الرابطات. المادة 25: 1 – تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة لمنع الجرائم التالية والمعاقبة عليها جنائيا: (أ) انتزاع الأطفال الخاضعين لاختفاء قسري أو الذين يخضع أحد أبويهم أو ممثلهم القانوني لاختفاء قسري، أو الأطفال الذين يولدون أثناء وجود أمهاتهم في الأسر نتيجة لاختفاء قسري، (ب) تزوير أو إخفاء أو إتلاف المستندات التي تثبت الهوية الحقيقية للأطفال المشار إليهم في الفقرة الفرعية (أ) أدناه. 2 – تتخذ كل دولة طرف التدابير اللازمة للبحث عن الأطفال المشار إليهم في الفقرة الفرعية (أ) من الفقرة 1 من هذه المادة وتحديد هويتهم وتسليمهم إلى أسرهم الأصلية وفقا للإجراءات القانونية والاتفاقات الدولية الواجبة التطبيق. 3 – تساعد الدول الأطراف بعضها بعضا في البحث عن الأطفال المشار إليهم في الفقرة الفرعية (أ) من الفقرة 1 من هذه المادة وتحديد هويتهم وتحديد مكان وجودهم. 4 – مع مراعاة ضرورة الحفاظ على المصلحة الفضلى للأطفال المشار إليهم في الفقرة الفرعية (أ) من الفقرة 1 من هذه المادة وعلى حقهم في الحفاظ على هويتهم واستعادتها، بما في ذلك جنسيتهم وروابطهم الأسرية المعترف بها في القانون، يجب أن تتاح في الدول الأطراف التي تعترف بنظام التبني أو بشكل آخر من أشكال القوامة على الأطفال إجراءات قانونية لمراجعة إجراءات التبني أو القوامة على الأطفال، وعند الاقتضاء، إلغاء أية حالة من حالات تبني الأطفال أو القوامة عليهم تكون قد نشأت عن حالة اختفاء قسري. 5 – يكون الاعتبار الأساسي، في جميع الظروف، هو مصلحة الطفل الفضلى ولا سيما فيما يتعلق بهذه المادة، وللطفل القادر على التمييز الحق في إبداء رأيه بكل حرية ويؤخذ هذا الرأي في الاعتبار على النحو الواجب مع مراعاة عمره ودرجة نضجه. الجزء الثاني المادة 26 1 – لأغراض تنفيذ أحكام هذه الاتفاقية، تنشأ لجنة معنية بحالات الاختفاء القسري (يشار إليها فيما يلي باسم "اللجنة")، مؤلفة من عشرة خبراء مشهود لهم بالنزاهة والكفاءة المعترف بها في مجال حقوق الإنسان، يكونون مستقلين ويعملون بصفتهم الشخصية وبحيادية كاملة. وتنتخب الدول الأطراف أعضاء اللجنة وفقا للتوزيع الجغرافي العادل. وتوضع في الاعتبار الأهمية التي يشكلها اشتراك ذوي الخبرة القانونية ذات الصلة في أعمال اللجنة، والتوزيع المتوازن للرجال والنساء داخل اللجنة. 2 – تجرى الانتخابات بالاقتراع السري على قائمة أشخاص ترشحهم الدول الأطراف من بين مواطنيها أثناء اجتماعات سنوية للدول الأطراف يدعو الأمين العام للأمم المتحدة إلى عقدها لهذا الغرض. وخلال هذه الاجتماعات التي يتألف النصاب القانوني فيها من ثلثي الدول الأطراف، ينتخب كأعضاء في المكتب المرشحون الحاصلون على أكبر عدد من الأصوات والأغلبية المطلقة من أصوات ممثلي الدول الأطراف الحاضرين والمصوتين. 3 – تعقد الانتخابات الأولى في أجل لا يتجاوز ستة أشهر من تاريخ بدء نفاذ هذه الاتفاقية. ويقوم الأمين العام للأمم المتحدة، قبل أربعة أشهر من تاريخ كل عملية انتخابية، بتوجيه رسالة إلى الدول الأطراف يدعوها فيها إلى تقديم ترشيحاتها في غضون ثلاثة أشهر. ويضع الأمين العام للأمم المتحدة قائمة مرتبة ترتيبا أبجديا بجميع المرشحين على هذا النحو مع بيان الدول الأطراف التي يمثلها كل مرشح. ويرسل هذه القائمة إلى جميع الدول الأطراف. 4 – ينتخب أعضاء اللجنة لفترة أربع سنوات. ويمكن إعادة انتخابهم مرة واحدة. غير أن فترة ولاية خمسة من الأعضاء المنتخبين في الانتخابات الأولى تنتهي بانقضاء سنتين؛ وبعد الانتخابات الأولى مباشرة، يقوم رئيس الاجتماع المشار إليه في الفقرة 2 من هذه المادة بسحب أسماء هؤلاء الأعضاء الخمسة بالقرعة. 5 – إذا توفي أحد أعضاء اللجنة أو استقال أو إذا تعذر عليه لأي سبب آخر النهوض بمهامه في اللجنة، تقوم الدولة الطرف التي رشحته بتعيين خبير آخر من رعاياها، مع الالتزام بالمعايير المشار إليها في الفقرة

1 من هذه المادة، للعمل في اللجنة خلال فترة الولاية المتبقية، وذلك رهنا بموافقة أغلبية الدول الأطراف. وتعتبر هذه الموافقة متحققة ما لم يبد نصف الدول الأطراف أو أكثر رأيا مخالفا لذلك في غضون ستة أسابيع من تاريخ إبلاغ الأمين العام للأمم المتحدة لها بالتعيين المقترح. 6 – تتولى اللجنة وضع نظامها الداخلي. 7 – يوفر الأمين العام للأمم المتحدة ما يلزم من موظفين وإمكانات مادية لتمكين اللجنة من أداء مهامها بفعالية. ويدعو الأمين العام للأمم المتحدة إلى عقد أول اجتماع للجنة. 8 – يتمتع أعضاء اللجنة بالتسهيلات والامتيازات والحصانات المعترف بها للخبراء الموفدين في بعثات لحساب الأمم المتحدة على نحو ما هو منصوص عليه في الفصول ذات الصلة من اتفاقية امتيازات الأمم المتحدة وحصاناتها. 9 – تتعهد كل دولة طرف بالتعاون مع اللجنة وبمساعدة أعضائها أثناء اضطلاعهم بولايتهم، في حدود مهام اللجنة التي قبلتها كل دولة طرف.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024

وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 486

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 6)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172535551229

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 6)
الدكتور فاضل حسن شريف

قول الله تعالى: "فمن اعتدى عليكم فاعتدوا عليه بمثل ما اعتدى عليكم" (البقرة 194) لذلك وجب متابعة من قام بأي اذى ضد الكرد الفيلية نتيجة قرارات الحكم الصدامي الجائرة ضدهم من تهجير واختفاء قسري وأخذ ممتلكات من بداية العملية حتى سقوط نظام صدام عام 2003 لأي شخص مهما كانت مسؤوليته حتى كتابة المقالات الاعلامية المحرضة ضدهم وكتابة التقارير الحزبية والاستخباراتية في كل محافظة وقضاء وناحية وقرية.
في الحديث (إن الله يحب إغاثة اللهفان) رواه أبو يعلى والديلمي وابن عساكر عن أنس كما في فيض القدير. وفى الصحيح : (من فرج عن مسلم كربة من كرب الدنيا فرج الله عنه كربة من كرب يوم القيامة).
جاء في موقع الأمم المتحدة عن الاتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري: المادة 27 ينعقد مؤتمر للدول الأطراف في أجل لا يقل عن أربع سنوات ولا يتجاوز ست سنوات من تاريخ دخول هذه الاتفاقية حيز النفاذ لتقييم سير عمل اللجنة والبت، وفقا للإجراءات المنصوص عليها في الفقرة 2 من المادة 44، فيما إذا كان يتعين تكليف هيئة أخرى

– دون استبعاد أي احتمال – بمتابعة هذه الاتفاقية وفقا للمهام المحددة في المواد من 28 إلى 36. المادة 28 1 – في إطار الاختصاصات التي تمنحها هذه الاتفاقية للجنة، تتعاون اللجنة مع جميع الأجهزة، والمكاتب، والوكالات المتخصصة، والصناديق المناسبة التابعة للأمم المتحدة، واللجان المنشأة بموجب صكوك دولية، والإجراءات الخاصة للأمم المتحدة، والمنظمات أو المؤسسات الإقليمية الحكومية الدولية المعنية، ومع جميع المؤسسات والوكالات والمكاتب الوطنية ذات الصلة التي تعمل على حماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري. 2 – تقوم اللجنة، في إطار مهامها، بالتشاور مع غيرها من اللجان المنشأة بموجب صكوك حقوق الإنسان ذات الصلة، وخاصة اللجنة المعنية بحقوق الإنسان المنشأة بموجب العهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية، بغية ضمان اتساق ملاحظات كل منها وتوصياتها. المادة 29 1 – تقدم كل دولة طرف إلى اللجنة، عن طريق الأمين العام للأمم المتحدة، تقريرا عن التدابير التي اتخذتها لتنفيذ التزاماتها بموجب هذه الاتفاقية في غضون سنتين من بدء نفاذ هذه الاتفاقية بالنسبة للدولة الطرف المعنية. 2 – يتيح الأمين العام للأمم المتحدة هذا التقرير لجميع الدول الأطراف. 3 – تنظر اللجنة في كل تقرير، ويجوز لها أن تقدم ما تراه مناسبا من تعليقات أو ملاحظات أو توصيات. وتبلغ تلك التعليقات والملاحظات أو التوصيات إلى الدولة الطرف المعنية التي لها أن ترد عليها من تلقاء ذاتها أو بناء على طلب اللجنة. 4 – يجوز للجنة أن تطلب أيضا إلى الدول الأطراف معلومات تكميلية عن تطبيق هذه الاتفاقية. المادة 30 1 – يجوز لأقارب الشخص المختفي، أو ممثليهم القانونيين، أو محاميهم أو أي شخص مفوض من قبلهم وكذلك لأي شخص آخر له مصلحة مشروعة، أن يقدموا، بصفة عاجلة، طلبا إلى اللجنة من أجل البحث عن شخص مختف والعثور عليه. 2 – إذا رأت اللجنة أن الطلب المقدم بصفة عاجلة بموجب الفقرة 1 من هذه المادة: (أ) لا يفتقر بشكل واضح إلى أساس، (ب) ولا يشكل إساءة لاستعمال الحق في تقديم طلبات كهذه، (ج) وسبق أن قدم على النحو الواجب إلى الهيئات المختصة في الدولة الطرف المعنية، مثل السلطات المؤهلة لإجراء التحقيقات، في حالة وجود هذه الإمكانية، (د) ولا يتنافى مع أحكام هذه الاتفاقية، (ه) ولم يبدأ بحثه بالفعل أمام هيئة دولية أخرى من هيئات التحقيق أو التسوية لها نفس الطابع، تطلب إلى الدولة الطرف المعنية أن تزودها، في غضون المهلة التي تحددها لها، بمعلومات عن حالة الشخص الذي يجري البحث عنه. 3 – في ضوء المعلومات التي تقدمها الدولة الطرف المعنية وفقا للفقرة 2 من هذه المادة، يجوز للجنة أن تقدم توصيات إلى الدولة الطرف تتضمن طلبا باتخاذ كافة الإجراءات اللازمة، بما في ذلك إجراءات تحفظية، وتحديد مكان الشخص الذي يجري البحث عنه وحمايته وفقا لأحكام هذه الاتفاقية، وإحاطة اللجنة علما بما تتخذه من تدابير خلال مهلة محددة، واضعة في الاعتبار الطابع العاجل للحالة. وتقوم اللجنة بإحاطة الشخص الذي قدم طلب الإجراء العاجل علما بتوصياتها وبالمعلومات الواردة إليها من الدولة الطرف عندما تتوفر لديها. 4 – تواصل اللجنة جهودها للعمل مع الدولة الطرف المعنية ما دام مصير الشخص الذي يجري البحث عنه لم يتضح. وتحيط مقدم الطلب علما بذلك. المادة 31 1 – يجوز لكل دولة طرف، عند التصديق على هذه الاتفاقية أو بعده، أن تعلن اعترافها باختصاص اللجنة بتلقي وبحث البلاغات المقدمة من الأفراد الذين يخضعون لولايتها أو المقدمة بالنيابة عن أفراد يخضعون لولايتها ويشتكون من وقوعهم ضحايا لانتهاك هذه الدولة الطرف لأحكام هذه الاتفاقية. ولا تقبل اللجنة أي بلاغ يهم دولة من الدول الأطراف لم تعلن هذا الاعتراف. 2 – تعلن اللجنة عدم مقبولية كل بلاغ: (أ) يصدر عن شخص مجهول الهوية، (ب) أو يشكل إساءة استعمال للحق في تقديم بلاغات كهذه أو يتنافى مع أحكام هذه الاتفاقية، (ج) أو يجري بحثه أمام هيئة دولية أخرى من هيئات التحقيق أو التسوية لها نفس الطابع، (د) أو لم تكن قد استنفدت بشأنه جميع سبل الانتصاف المحلية الفعلية المتاحة. ولا تنطبق هذه القاعدة إذا تجاوزت إجراءات الطعن مهلا معقولة. 3 – إذا رأت اللجنة أن البلاغ يستوفي الشروط المطلوبة في الفقرة 2 من هذه المادة، تقوم بإرساله إلى الدولة الطرف المعنية طالبة إليها تقديم ملاحظاتها أو تعليقاتها في الأجل الذي تحدده لها. 4 – بعد استلام البلاغ، وقبل اتخاذ قرار بشأن الجوهر، يجوز للجنة في أي وقت أن تحيل بصفة عاجلة إلى عناية الدولة الطرف المعنية طلبا باتخاذ الإجراءات التحفظية اللازمة لمنع وقوع ضرر لا يمكن إصلاحه على ضحايا الانتهاك المزعوم. ولا يكون في ممارسة اللجنة لهذا الحق ما يشكل حكما مسبقا بشأن مقبولية البلاغ أو بحثه من حيث الجوهر. 5 – تعقد اللجنة جلساتها سرا عند دراسة البلاغات المشار إليها في هذه المادة. وتحيط مقدم البلاغ علما بالردود المقدمة من الدولة الطرف المعنية. وعندما تقرر اللجنة إتمام الإجراء، ترسل استنتاجاتها إلى الدولة الطرف وإلى صاحب البلاغ. المادة 32 يجوز لأي دولة طرف في هذه الاتفاقية أن تعلن، في أي وقت، اعترافها باختصاص اللجنة بتلقي وبحث بلاغات تزعم دولة طرف بموجبها أن دولة طرفا أخرى لا تفي بالتزاماتها بموجب هذه الاتفاقية. ولا تقبل اللجنة أي بلاغ يتعلق بدولة طرف لم تصدر هذا الإعلان، ولا أي بلاغ تقدمه دولة طرف لم تصدر هذا الإعلان. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 487

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 7)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172608551230

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 7)
الدكتور فاضل حسن شريف

تكملة للحلقة السابقة جاء في موقع الخليج عن حكم الضرر والتعويض في الإسلام للدكتور محمود أبو زيد الصوصو: القول الثاني: يجوز أخذ التعويض المادي بدلاً عن الضرر المعنوي للأدلة التالية: الدليل الأول: قول الله تعالى: "فإن خفتم ألا يقيما حدود الله فلا جناح عليهما فيما افتدت به" (البقرة 229). ففي الآية جواز أخذ الفداء من الزوجة التي ألحقت الضرر المعنوي بزوجها، وذلك لنشوزها وبغضها له، ولعدم إقامتها لحدود الله. الدليل الثاني: قول رسول الله صلى الله عليه وسلم: (لا ضرر ولا ضرار) رواه الإمام ابن ماجه، والإمام أحمد والإمام البيهقي رحمهم الله تعالى، ففي الحديث دليل على تحريم الضرر، وهذا يشمل الضرر المعنوي والمادي، وإذا كان الضرر المعنوي محرماً وجب التعويض عنه، ورفع أثره بالبديل أو المماثل، ومنه التعويض المادي. الدليل الثالث: قول رسول الله صلى الله عليه وسلم: (مَنْ لطمَ مملوكه، فضربه فكفارته أن يعتقه) رواه الإمام مسلم، ففي الحديث يكون التعويض المادي بعتق المملوك، مقابل الضرب والإذلال بلطم الوجه وبهذا يقول الإمام ابن القيم في كتابه أعلام الموقعين: (اقتَضتْ السُّنَّةُ التعويضَ بالمثل). وعلى ما تقدم: هل يسقط التعويض؟ قال السادة العلماء: يسقط التعويض في حالتين: الأولى: تنازل المتضرر عن التعويض وعن المطالبة به مستقبلاً. الثانية: التقادم وترك المطالبة بالحق، وقد ذكر بعض الفقهاء كالحنفية في (حاشية ابن عابدين)، و(المبسوط) للسرخسي، والمالكية في (حاشية البهجة شرح التحفة)، السقوط بالتقادم من دون المطالبة مع عدم المانع، ولكن اختلفوا في تقدير مدة التقادم من سنتين إلى خمس سنوات.
تكملة للحلقات السابقة جاء في موقع الامم المتحدة عن الاتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري: المادة 33 1 – إذا بلغ اللجنة، بناء على معلومات جديرة بالتصديق، أن دولة طرفا ترتكب انتهاكا جسيما لأحكام هذه الاتفاقية، يجوز للجنة، بعد التشاور مع الدولة الطرف المعنية، أن تطلب من واحد أو أكثر من أعضائها القيام بزيارة وإفادة اللجنة عن الزيارة دون تأخير. 2 – تخطر اللجنة الدولة الطرف المعنية خطيا بعزمها على ترتيب زيارة، مشيرة إلى تشكيل الوفد وموضوع الزيارة. وتقدم الدولة الطرف ردها خلال مهلة معقولة. 3 – يجوز للجنة، بناء على طلب مسبب تقدمه الدولة الطرف، أن تقرر إرجاء زيارتها أو إلغاءها. 4 – إذا منحت الدولة الطرف موافقتها على الزيارة، تتعاون اللجنة والدولة الطرف المعنية على تحديد إجراءات الزيارة، وتمد الدولة الطرف اللجنة بكل التسهيلات اللازمة لإنجاز هذه الزيارة. 5 – تقوم اللجنة، بعد انتهاء الزيارة، بإخطار الدولة الطرف المعنية بملاحظاتها وتوصياتها. المادة 34 إذا تلقت اللجنة معلومات يبدو لها أنها تتضمن دلائل تقوم على أسس سليمة وتفيد بأن الاختفاء القسري يطبق بشكل عام أو منهجي على الأراضي الخاضعة لولاية إحدى الدول الأطراف، يجوز لها، بعد أن تلتمس من الدولة الطرف المعنية كل المعلومات المتعلقة بهذه الحالة، أن تعرض المسألة، بصفة عاجلة، على الجمعية العامة للأمم المتحدة عن طريق الأمين العام للأمم المتحدة. المادة 35 1 – يقتصر اختصاص اللجنة على حالات الاختفاء القسري التي تبدأ بعد دخول هذه الاتفاقية حيز النفاذ. 2 – إذا

أصبحت دولة ما طرفا في هذه الاتفاقية بعد بدء نفاذها، تكون التزاماتها إزاء اللجنة قاصرة على حالات الاختفاء القسري التي بدأت بعد دخول هذه الاتفاقية حيز النفاذ بالنسبة لها. المادة 36 1 – تقدم اللجنة إلى الدول الأطراف وإلى الجمعية العامة للأمم المتحدة تقريرا سنويا عما تكون قد قامت به من أنشطة تطبيقا لهذه الاتفاقية. 2 – ينبغي إعلام الدولة الطرف مسبقا بصدور ملاحظة بشأنها في التقرير السنوي قبل نشر التقرير، وتتاح لها مهلة معقولة للرد، ويجوز لها طلب نشر تعليقاتها أو ملاحظاتها الخاصة في التقرير. الجزء الثالث: المادة 37 لا يخل أي من أحكام هذه الاتفاقية بالأحكام التي توفر حماية أفضل لجميع الأشخاص من الاختفاء القسري التي ربما تكون موجودة: (أ) في تشريعات دولة طرف ما، (ب) أو في القوانين الدولية السارية في هذه الدولة. المادة 38 1 – باب التوقيع على هذه الاتفاقية مفتوح أمام أي دولة عضو في الأمم المتحدة. 2 – هذه الاتفاقية خاضعة لتصديق أي دولة عضو في الأمم المتحدة. وتودع وثائق التصديق لدى الأمين العام للأمم المتحدة. 3 – باب الانضمام إلى هذه الاتفاقية مفتوح أمام أي دولة عضو في الأمم المتحدة. ويكون الانضمام إليها بإيداع صك الانضمام لدى الأمين العام للأمم المتحدة. المادة 39 1 – يبدأ نفاذ هذه الاتفاقية في اليوم الثلاثين من تاريخ إيداع الصك العشرين من صكوك التصديق أو الانضمام لدى الأمين العام للأمم المتحدة. 2 – بالنسبة إلى كل دولة تصدق على هذه الاتفاقية أو تنضم إليها بعد إيداع الصك العشرين من صكوك التصديق أو الانضمام، يبدأ نفاذ الاتفاقية في اليوم الثلاثين من تاريخ إيداع الدولة المعنية لصكها المتعلق بالتصديق أو الانضمام.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-09
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 488
بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 8)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172800551232

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 8)
الدكتور فاضل حسن شريف

عن الهجرة القسرية كما حصل للكرد الفيليين قال الله تعالى "الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ" (الحج 40)، و "وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ" (القصص 22). وهكذا موسى عليه السلام لما هاجر قال " قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ" (القصص 21)، والرسول الاعظم صلى الله عليه وآله وسلم "وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً" (النساء 100)، و "وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ

وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ" (الانفال 30)، و "وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ" (الانبياء 60)، و "وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ" ﴿الأحزاب 50﴾، و "لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ" ﴿الحشر 8﴾.
جاء في موقع الأمم المتحدة عن الاتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الاختفاء القسري: المادة 40 يخطر الأمين العام للأمم المتحدة جميع الدول الأعضاء في الأمم المتحدة وجميع الدول الموقعة على هذه الاتفاقية أو المنضمة إليها بما يلي: (أ) التوقيعات والتصديقات والانضمامات الواردة، تطبيقا للمادة 38، (ب) تاريخ بدء نفاذ هذه الاتفاقية، تطبيقا للمادة 39. المادة 41 تنطبق أحكام هذه الاتفاقية، دون قيد أو استثناء، على كل الوحدات المكونة للدول الاتحادية. المادة 42 1 – أي خلاف ينشأ بين اثنتين أو أكثر من الدول الأطراف فيما يتعلق بتفسير هذه الاتفاقية أو تطبيقها لا تتحقق تسويته عن طريق التفاوض أو بواسطة الإجراءات المنصوص عليها صراحة في هذه الاتفاقية يخضع للتحكيم بناء على طلب إحدى هذه الدول الأطراف. فإذا لم تتمكن الأطراف، خلال الأشهر الستة التالية لتاريخ تقديم طلب التحكيم، من التوصل إلى اتفاق بشأن تنظيم التحكيم، جاز لأي منها أن يعرض الخلاف على محكمة العدل الدولية، بتقديم طلب بموجب النظام الأساسي للمحكمة. 2 – تستطيع أي دولة طرف، عند توقيع هذه الاتفاقية أو التصديق عليها أو الانضمام إليها، أن تعلن أنها لا تعتبر نفسها ملزمة بأحكام الفقرة 1 من هذه المادة. ولا تكون الدول الأطراف الأخرى ملزمة بتلك الأحكام تجاه دولة طرف تكون قد أصدرت هذا الإعلان. 3 – تستطيع أي دولة طرف تكون قد أصدرت إعلانا بموجب أحكام الفقرة 2 من هذه المادة أن تسحب هذا الإعلان في أي وقت بتوجيه إخطار إلى الأمين العام للأمم المتحدة. المادة 43 لا تخل هذه الاتفاقية بأحكام القانون الإنساني الدولي، بما في ذلك التزامات الدول الأطراف السامية المتعاقدة في اتفاقيات جنيف الأربع المؤرخة 12 آب/أغسطس 1949 والبروتوكولين الإضافيين الملحقين بها المؤرخين 8 حزيران/يونيه 1977، ولا بالإمكانية المتاحة لكل دولة بأن تأذن للجنة الصليب الأحمر الدولية بزيارة أماكن الاحتجاز في الحالات التي لا ينص عليها القانون الإنساني الدولي. المادة 44 1 – لأي دولة طرف في هذه الاتفاقية أن تقترح تعديلا وتقدم اقتراحها إلى الأمين العام للأمم المتحدة. ويحيل الأمين العام اقتراح التعديل إلى الدول الأطراف في هذه الاتفاقية طالبا منها أن تبلغه بما إذا كانت تؤيد فكرة عقد مؤتمر للدول الأطراف بغرض النظر في الاقتراح وطرحه للتصويت. وفي حالة إعراب ثلث الدول الأطراف على الأقل، في غضون أربعة أشهر من تاريخ الإحالة، عن تأييدها لفكرة عقد المؤتمر المذكور، يقوم الأمين العام بتنظيم المؤتمر تحت رعاية الأمم المتحدة. 2 – تنطبق الإشارات في هذه الاتفاقية إلى ’’الدول الأطراف‘‘ على تلك المنظمات في حدود اختصاصها. 3 – يبدأ سريان كل تعديل يعتمد وفقا لأحكام الفقرة 1 من هذه المادة بعد حصوله على موافقة ثلثي الدول الأطراف في هذه الاتفاقية وفقا للإجراء المنصوص عليه في دستور كل دولة طرف. 4 – تكون التعديلات عند بدء نفاذها ملزمة للدول الأطراف التي قبلتها، وتظل الدول الأطراف الأخرى ملزمة بأحكام هذه الاتفاقية وبأي تعديلات سبق لها قبولها. المادة 45 1 – تودع هذه الاتفاقية، التي تتساوى في الحجية نصوصها بالأسبانية والانكليزية والروسية والصينية والعربية والفرنسية، لدى الأمين العام للأمم المتحدة. 2 – يقوم الأمين العام للأمم المتحدة بإرسال نسخة طبق الأصل من الاتفاقية إلى جميع الدول المشار إليها في المادة 38.
جاء في موقع روداو عربية عن الكورد الفيليون يطالبون بغداد بتمثيل تشريعي وتنفيذي يوازي حجمهم: من جانبه، دعا النائب الأول لرئيس البرلمان العراقي، محسن المندلاوي، الحكومة العراقية إلى تفعيل القرار رقم 426 لسنة 2010 المتعلق بالكورد الفيليين، حيث قال المندلاوي، في كلمة له خلال مشاركته في المؤتمر العلمي الدولي للتعريف بالإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: "أدعو الحكومة العراقية إلى تفعيل القرار رقم 426 لسنة 2010 والمتضمن تعهد مجلس الوزراء بإزالة كافة الأثار السلبية المرتكبة في زمن النظام السابق بحق الكورد الفيليين". النائب الأول لرئيس البرلمان العراقي، دعا اللجنة التحضيرية للمؤتمر "الخروج بتوصيات وقرارات مترجمة من الواقع العملي والتنفيذي الملموس لضمان حقوق الكورد الفيليين وتوثيق هذه الجرائم البشعة"، معرباً عن جزيل شكره للرئيس بارزاني على رعاية المؤتمر العلمي الدولي للتعريف بالإبادة الجماعية بحق الكورد الفيليين. وذكر أن المؤتمر "يهدف إلى تباين وتوثيق واستنكار أبشع الجرائم التي جرت على الكورد والكورد الفيليين من جريمة إبادة جماعية كما أقرتها المحكمة الجنائية العراقية في عام 2010"، كما دعا "دول العالم ومنظمات المجتمع المدني وحقوق الإنسان إلى تطبيق وثيقة حقوق الإنسان الدولية التي تحمل آلام ومآسي الكورد الفيليين لما لحق بهم من عمليات التهجير القسري خارج الحدود والترحيل الداخلي ومصادرة أموالهم المنقولة وغير المنقولة، والتغيير الديمغرافي لمناطقهم ومصادرة أراضيهم واعتقال وتعذيب الشباب الكورد في سجون ودهاليز نظام البعث المجرم وممارسة أبشع الجرائم التعسفية التي يندى لها جبين الانسانية". محسن المندلاوي، أشار إلى أن "هذه الجرائم من منظور القانون الدولي والانساني، هي جرائم إبادة جماعية بكل المقاييس، وممارستها كانت انتهاكاً صارخاً لمبادئ حقوق الإنسان التي أقرتها منظمات حقوق الإنسان العالمية"، مشدداً على ضرورة "ضمان الحقوق لجميع الأقليات من حيث التمثيل والمشاركة في صناعة القرار وتشريع القوانين التي تضمن إعادة الحقوق المسلوبة لكل المكونات من أولويات هذه الشرائح". [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 489

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 9)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172923551233

بمناسبة المؤتمر العلمي الدولي للإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين: التعويض في القرآن الكريم (ح 9)
الدكتور فاضل حسن شريف

معركة الحق والباطل مستمرة منذ ولادة ادم عليه السلام حتى الوقوف امام رب العباد " وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ" (الزمر 69) وحيث يقف الشاب الكردي الفيلي الذي لم يعرف قبره الشاهد على حساب من ظلمه من صدام واعوانه في يوم الحساب فان رب العدل جل جلاله سيقضي بينهم بالحق. وعلى عبد الله المسؤول في الدنيا عن أرجاع الحق الى ذوي الفيلي براءة ذمته بتعويض اهالي الضحايا ما يستحقونه حتى لا يسأل عن ارجاع الحقوق يوم القيامة " يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ (88) إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ (89) وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ (90) وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ (91)" (الشعراء 88-91) فكن ايها المسؤول في الدولة عن حقوق مواطنيك ان تكون مع المتقين المظلومين من الكرد الفيليين لا مع الغاوين صدام وزمرته من هجر وسلب حق الكرد الفيليين "وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ" (القصص 39).

جاء في موقع رووداو عربية عن الكورد الفيليون يطالبون بغداد بتمثيل تشريعي وتنفيذي يوازي حجمهم: قال رئيس مركز اتحاد الخبراء الاستراتيجيين صباح زنكنة، لشبكة رووداو الاعلامية يوم الثلاثاء (2 ايار 2023) ان "مما يؤسف له الكثير من الاهتمامات الزائفة في زمن النظام السابق للكورد الفيليين كان لها صدى اعلامي، لكنه كان بعيداً عن الواقع"، مبيناً أن "ما شهدناه اليوم في المؤتمر هو ان هنالك جدية في انتشال الكورد الفيليين مما هم فيه من محنة الكابوس الجاثم على صدورهم منذ سنين طويلة، وانه لا هوية ولا حقوق لهم لحد الان وانهم مشردون في الكثير من البلدان نتيجة الجينوسايد الذي تعرضوا له". وبيّن زنكنة انه "عندما نشاهد مثل هكذا مؤتمرات فيها جدية وبحضور الرئيس مسعود بارزاني بنفسه ويعلن عن تأسيس مركز في داخل اقليم كوردستان يعنى بشؤون الكورد الفيليين، يعني هنالك جدية في تحقيق مطالب الكورد الفيليين بأن تكون لهم حقوق"، مردفاً أنه "ومنذ سنوات طويلة يكاد يكون تمثيل الكورد الفيليين في السلطتين التشريعية والتنفيذية معدماً، وإذا كان موجوداً فربما من منطلق إن حضر لا يعد وإن غاب لا يفتقد". ورأى رئيس مركز اتحاد الخبراء الاستراتيجيين أن "ما نشاهده اليوم لا يوجد تمثيل كوردي فيلي داخل البرلمان العراقي، واذا كان هنالك وجود قوى تمثل بنائب رئيس البرلمان محسن المندلاوي فهذه لم تأت عن طريق الكورد الفيليين او عن طريق ادراج الكوتا، وانما جاءت عن طريق قوة سياسية ضاغطة بهذا الاتجاه". وشدد على انه "من الضروري وجود من يمثل الكورد الفيليين عبر التمثيل الواقعي وليس عبر الضاغط الحزبي، وما يؤسف له هو ان اغلب الكورد الفيليين لا يتواجدون تحت سقف واحد يمكن ان يجمعهم بكلمة واحدة او بهدف واحد"، لافتا الى ان "الاهداف مشتتة عن طريق الاحزاب، ولو رفعت هذه الأحزاب يدها عن الكورد

الفيليين و وحدت جهودها في سبيل أن تصنع قوة فيلية واحدة في الداخل العراقي لما حصل هذا التشرذم". كما رأى زنكنة ان "الكوردي الفيلي ملام، لعدم تحقيق قوة واحدة لنفسه، بينما هنالك قوة سياسية هي من تريد تشتيت الصوت الفيلي، لأن وجود القوة الفيلية معناه وجود قوة كاسحة". بدوره، قال مسؤول جمعية الكورد الفيليين في أربيل سامي الفيلي لشبكة روداو الاعلامية، يوم الثلاثاء 02-05-2023: "نأمل ان يكلل المؤتمر الذي يقام برعاية الرئيس مسعود بارزاني بالنجاح لأجل انصاف شريحة الكورد الفيليين، علما انه يقام لأول مرة هكذا مؤتمر". واضاف الفيلي انه "وبعد سقوط النظام السابق عام 2003 لا يوجد تمثيل حقيقي للكورد الفيليين في السلطة التشريعية او التنفيذية، وحصلت تكتلات حزبية شيعية وسنية وكوردية، لذلك فان الكورد الفيليين مقسمون كما ان هنالك العديد منهم سافروا الى خارج العراق، لذلك نرى أصواتهم مشتتة، كما ان الخوف ادى الى ذهاب القسم منهم صوب الاحزاب الشيعية". بدوره، قال عضو مجلس قيادة كركوك للحزب الديمقراطي الكوردستاني غالب علي الفيلي لشبكة روداو الاعلامية يوم الثلاثاء 02-05-2023 انه "يجب تعويض الكورد الفيليين عما تعرضوا له من ظلم، بشكل او باخر"، مبينا انه "خلال سنة 1980 تم تهجير الالاف من الكورد الفيليين من البلاد، وتم حجز شبابهم، ولم نعثر على رفاتهم". واشار الفيلي الى ان "الكورد الفيليين تعرضوا الى ظلم مضاعف، ويجب ان يتم تعويضهم"، داعياً الحكومة العراقية وحكومة اقليم كوردستان الى الاهتمام بهذه الشريحة من المجتمع". غالب علي الفيلي، شدد على ان "تمثيل الكورد الفيليين في السلطتين التشريعية والتنفيذية لا يوازي عددهم، الذي هو أكثر من المسيحيين في العراق، علما ان المسيحيين لديهم خمسة مقاعد نيابية كوتا، بينما الكوتا للكورد الفيليين تتمثل بمقعد واحد". بدأت الإبادة الجماعية للكورد الفيليين في العراق على عدة مراحل، من النظام الملكي إلى نظام البعث. فبعد عام 1980، ووفقاً لمرسوم حزب البعث رقم 666، طُرد الفيليون من منازلهم وحرّموا من جميع ممتلكاتهم، وصودرت عقاراتهم. بحسب الإحصاءات، فقد أكثر من 22 ألف شاب من الفيليين في الثمانينيات ودُفن 5000 تاجر فيلي وهم أحياء، إلى جانب ترحيل حوالي 600 ألف فيلي من العراق إلى إيران، حيث مات كثير منهم في المنفى.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلية

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024

وقت التدوين: 09-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 490

بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 1)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209204936551376

بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 1)
الدكتور فاضل حسن شريف

جاء في موقع سماحة السيد منير الخباز عن الشهادة في رحاب القرآن وَالحديث: قوله تعالى "وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ" (البقرة 154) انطلاقًا من الآية المباركة: المحور الأول: الشهادة بالمنظور القرآني. هناك عدة آيات تعرضت لعنوان الشهيد والشهداء في القرآن الكريم، وربما يتصوَّر أن الشهيد له معانٍ عديدة في القرآن الكريم. المعنى الأول: أن المراد بالشهيد هو الحاضر. كما في قوله عز وجل: "أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي" (البقرة 133)، فالشهداء هنا بمعنى الحضور، أي: هل كنتم حاضرين عندما قال يعقوب لبنيه: ما تعبدون من بعدي؟. المعنى الثاني: المقصود بالشهادة الحجية. كما في قوله عز وجل: "وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا" (البقرة 143)، أي أن الله اختار لكم موقعًا تكونون فيه حجةً على جميع الأمم، ويكون الرسول حجةً عليكم، فالأمة الإسلامية بما تملك من مقوّمات ومواصفات حجةٌ على جميع الأمم، أمةٌ يقتدى بها، أمةٌ يتحذى بها، كما في قوله عز وجل: "كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ" (ال عمران 110)، والرسول الأعظم محمد حجةٌ عليكم، مقتدى لكم، قدوة لكم. المعنى الثالث: الشهادة بمعنى الرقابة والإشراف. كما في قوله عز وجل: "يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ" (النساء 135)، بمعنى أن دوركم دور الرقابة على أنفسكم، على أمتكم، من حيث رقابة الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر، "وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ" (ال عمران 104). المعنى الرابع: الشهادة بمعنى أداء ما تحمّل. إذا الإنسان رأى واقعة معينة، وأراد أن يؤدي الواقعة كما رآها، فإن هذا الأداء يسمى شهادةً، كما في قوله عز وجل: "وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا"، ويقول في آية أخرى: "فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى" (البقرة 282). فيقال: الشهادة لها معانٍ في القرآن الكريم، ولم ترد بمعنى واحد، ولكن عند التأمل والتدبر نجد أن الشهادة معناها واحد، الشهادة بمعنى الحضور والوجدان، "لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ" (الحج 28)، يعني يحضروا، "شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ" (البقرة 185)، يعني من حضر، رأى الهلال وهو حاضر، ليس مسافرًا، الشهادة والشهود بمعنى الحضور، "عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ" (الرعد 9)، العالم الحاضر يسمى شهادة، العالم الذي ليس حاضرًا أمامنا يسمى غيبًا، فالشهادة بمعنى الحضور.

جاء في الموسوعة الإلكترونية لمدرسة أهل البيت عليهم السلام التابعة للمجمع العالمي لأهل البيت عليهم السلام عن الشهادة: الشهادة، اصطلاح إسلامي ويراد منه أن يُقتل الإنسان في سبيل الله تعالى. وللشهيد في الإسلام مجموعة من الأحكام والسنن الخاصة به من قبيل سقوط الغسل والكفن عمّن يستشهد في أرض المعركة حيث يدفن بملابسه، فلا يشمل هذا الحكم الشهداء الذين يتوفون خارج ساحة المعركة، وكذلك الطبقات التي لها أجر الشهيد المذكورة في المصادر الروائية والفقهية والأخلاقية. للشهادة مراتب فقد لقب الشهيد حمزة بن عبد المطلب عمّ النبي الأكرم صلى الله عليه وآله وسلم بسيّد الشهداء ثم أطلق اللقب على الإمام الحسين عليه السلام بعد استشهاده في واقعة عاشوراء. وجه التسمية: قيل إنّما سمّي الشهيد شهيداً لأنّه مشهود له بالجنّة بالنّص أو لأنّ الملائكة يشهدون موته إكراماً له، أو لأنه شاهد على الأمم، أو لأن الله وملائكته شهود له بالجنة، أو لأنّه ممن يستشهد يوم القيامة على الأمم، أو لسقوطه على الشهادة وهي الأرض، أو لأنه حي عند ربه حاضر، أو لأنه يشهد ملكوت الله وملكه. الشهادة في القرآن الكريم: حظيت مفردة الشهيد والشهادة بأهمية كبيرة في القرآن الكريم، منها: قوله تعالى: "وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ" (آل عمران 157)، وقوله عزّ من قائل: "إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُم بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُم بِهِ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ" (التوبة 111). رافضا اعتبار الشهداء أمواتا بل هم أحياء عند ربهم يرزقون "وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ" (البقرة 154) . و" وَلا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ" (آل عمران 169). وقد تحدثت الآية 23 من سورة الأحزاب عن الشهيد من الرجال المؤمنين ووفائهم بما عاهدوا الله عليه قائلة: "مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلا" (الأحزاب 23).

جاء في موقع شفق عن بعد 43 عاماً على الإبادة الجماعية الكورد الفيليون ما زالوا يبحثون عن رفات ضحاياهم ويوجهون رسائل لبغداد وأربيل: أقامت منظمة گرمسير للكورد الفيليين في السليمانية، يوم الثلاثاء، مراسم استذكار (يوم الشهيد الفيلي) بمناسبة الذكرى الثالثة والأربعين للإبادة الجماعية التي ارتكبها النظام البعثي بحقهم. تمر اليوم الذكرى الثالثة والأربعين لتهجير أعداد هائلة من العراقيين من أراضيهم وبيوتهم بذرائع عنصرية وطائفية، إذ شهد شهر نيسان من عام 1980 بدء أبشع عملية تهجير جماعية بدأت منذ الرابع من الشهر وتواصلت طيلة المدة اللاحقة. وبدأت تلك الجرائم منذ عام 1969، حين شنت حكومة حزب البعث التي تسلمت السلطة بانقلاب عسكري في عام 1968 حملة ترحيل ونفي قسري استهدفت الكورد الفيليين لأسباب عرقية ومذهبية، اذ جرى في عام 1970، ترحيل أكثر من 70 ألف فيلي إلى إيران وسحبت جنسيتهم العراقية، وجرى الإبلاغ عن كثير من حالات الاختفاء والإعدام بين عامي 1970 و1973. وقال رئيس المنظمة محسن يادگار الفيلي، لوكالة شفق نيوز، إن (اليوم يمثل يوماً مأساوياً في حياة عشرات الآلاف من الكورد الفيليين الذين تعرضوا للتعذيب والقتل على يد النظام البعثي القبور قبل 43 عاماً وتحديداً في العام 1980). وأضاف (النظام البعثي وتحديداً في يوم 4 نيسان عام 1980 قام بأبشع الجرائم بحق الكورد الفيليين حيث جرى احتجاز وترحيل آلاف الأسر

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

الفيلية من كل المحافظات العراقية تحت ذرائع واهية بتبعيتهم الإيرانية وليست عراقية، وقامت قوات الأمن العراقية بمداهمة منزلنا، وقبل هذا التاريخ قامت غرفة تجارة بغداد باستدعاء جميع التجار العراقيين ومن بينهم الفيليون واقدموا على سحب جميع المستمسكات الثبوتية ل 800 تاجر كوردي فيلي وتجميد أرصدتهم ومصادرة أملاكهم وترحيلهم قصرا إلى إيران). وبين الفيلي انه (ابتداء من هذا التاريخ بدأت ليالي ظلماء على الكورد الفيليين فقد اقدمت القوات العراقية آنذاك على ترحيل العوائل الفيلية واحتجاز أبنائهم في السجون من سن 16 إلى 30 عاماً في سجون ابو غريب والكاظمية والفضيلية ثم قاموا بتحويلهم إلى نقرة السلمان وامضوا أكثر من سبعة أعوام وبعد ذلك اصدرت القوات البعثية بأمر من صدام حسين قرار تصفية هؤلاء الشباب فيما كانت عوائلهم تعاني من أسوأ الظروف خلال ترحيلهم في مدن إيران منها طهران وايلام وكرمنشاه).
تنويه: جميع المقالات المنشورة تمثل رأي كتابها فقط
الدكتور فاضل حسن شريف, فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 491
بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 2)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209205018551377

بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 2)
الدكتور فاضل حسن شريف

عن شبكة المعارف الاسلامية الثقافية عن الشهيد في الإسلام: أولاً: قدسية الشهيد: ثمة كلمات لها في عرف البشرية عامّة وفي عرف المسلمين خاصّة قدسية وعظمة واحترام. العالم، والفيلسوف، والمخترع، والبطل، والمصلح، والمجتهد، والأستاذ، والطالب والعابد، والزاهد، والمؤمن، والمجاهد، والمهاجر، والصدّيق، والآمر بالمعروف، والولّي، والإمام والنبيّ، كلمات بعضها مقرون بالعظمة والاحترام لدى أبناء البشر عامّة، وبعضها الآخر يحمل هذه الصفة عند المسلمين خاصّة. ومن الطبيعي أنّ اللفظ لا يحمل طابع القداسة بنفسه، بل بما ينطوي عليه من معنى. جميع المجتمعات البشرية تنظر بعين التقديس إلى بعض المفاهيم مع اختلاف طفيف بينها. وهذا التقديس يرتبط بجوانب خاصة من نفس هذه المجتمعات في حقل تقييمها للأمور غير الماديّة. وهذه المسألة تحتاج إلى دراسة فلسفيّة وإنسانيّة معمّقة لسنا بصددها الآن. والشهيد كلمة لها في الإطار الإسلامي قداسة خاصّة. والإنسان الذي يعيش المفاهيم الإسلامية ينظر إلى هذه الكلمة وكأنّها مؤطّرة

بهالة من نور. كلمة الشهيد مقرونة بالقداسة والعظمة في جميع أعراف المجموعات البشرية مع اختلاف بينها في الموازين والمقاييس، ولسنا بصدد الحديث عن المفهوم غير الإسلامي لهذه الكلمة. الشهيد في المعايير الإسلامية هو الذي نال درجة الشهادة أي الذي بذل نفسه، على طريق الأهداف الإسلامية السامية، ومن أجل تحقيق القيم الإنسانية الواقعية. والإنسان الشهيد في المفهوم الإسلامي يبلغ بشهادته أسمى درجة يمكن أن يصلها الإنسان في مسيرته التكاملية. نستطيع أن نفهم سبب قدسية كلمة الشهيد في الإسلام وفي أنظار المسلمين من خلال الآيات القرآنية الكريمة التي تتحدث عن الشهادة والشهيد، وكذلك من خلال ما وصلنا من روايات في هذا الحقل. ثانياً: مكانة الشهيد في القرآن: القرآن الكريم يقول عن الشهيد: "وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ" (ال عمران 169). فالشهداء إذن "أحياء" و"عند ربهم" يرزقون، وما أعظمها من منزلة. والسنة تكثر من تشبيه المكانة السامية التي يمكن أن ينالها إنسان في حياته بمكانة الشهيد، لأنّها ذروة الرقي والتكامل في المسيرة الإنسانيّة. فالسائرون على طريق طلب العلم، من أجل التعرف إلى الحقيقة، وطلباً لمرضاة الله تعالى، لا بهدف الترفع والاتجار، هم شهداء في مفهوم الروايات الإسلامية إن توفّاهم الله على هذا الطريق. وهذا التشبيه يدل على علو مكانة طالب العلم إضافة لما له من دلالة على أنّ الشهادة هي الذروة في مسيرة الإنسان التكاملية. ونظير هذا التشبيه ورد بشأن الساعي على طريق إدارة دفَّة اقتصاد عائلته، وبالتالي على طريق إدارة اقتصاد مجتمعه، في الحديث: (الكاد على عياله كالمجاهد في سبيل الله). حقّ الشهيد: كلّ أولئك الذين خدموا البشرية بشكل من الأشكال لهم حقّ على بني الإنسان، سواء أسدوا خدماتهم عن طريق العلم أو الفكر أو الفلسفة والاختراع والاكتشاف أم الأخلاق والحكمة العملية. لكن أحداً من هؤلاء ليس له على البشرية حقّ كما الشهيد. ومن هنا فإنّ ما يكنه أبناء البشر من تعاطف وانشداد تجاه الشهداء يفوق ما يكنّونه تجاه سائر خدمة البشرية.

تكملة للحلقة السابقة جاء في موقع سماحة السيد منير الخباز عن الشهادة في رحاب القرآن وَالحديث: معنى الشهادة واحد لا يختلف، إلا أن مصاديق الحضور تختلف، الحضور له مصاديق متعددة، له درجات متعددة، له أمثلة متعددة، وإلا الشهادة معناها واحد وهو الحضور، هناك حضور حسي عبّر عنه القرآن بقوله: "أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ" (البقرة 133) شهداء بمعنى الحضور الحسي. وقد يكون الحضور حضورًا معنويًا، حضورًا ملكوتيًا، كما في قوله عز وجل: "وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ" (البقرة 143)، الشهادة هنا بمعنى الحضور، لكن الحضور ليس حضورًا حسيًا، وإنما هو حضور معنوي، أي أن الأمة الإسلامية إذا التزمت بالإسلام وطبقت مبادئ الإسلام كان لها حضور معنوي جذّاب بين الأمم، وهذا الحضور المعنوي الجذّاب عبّر عنه القرآن بالشهادة. وقد يكون الحضور حضورًا ذكريًا علميًا، كما في الشاهد الذي يشهد واقعة معينة، ثم يتحملها في عقله، ثم يدلي بها أمام القضاء، فإن الشهادة هنا بمعنى الحضور، إلا أن الحضور هنا حضور ذهني، حضور علمي، الشهادة بمعنى واحد وهو الحضور، مصاديق الحضور، أمثلة الحضور، تجليات الحضور، تختلف من مقام إلى آخر، ومن موقع إلى آخر. إذا جئنا لقوله عز وجل: "وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا" (النساء 69)، ما معنى الشهداء هنا في هذه الآية المباركة؟ كيف نفهم الحضور في هذه الآية المباركة؟ لاحظوا هذه الآية المباركة، هذه الآية المباركة تقول: من يطع الله والرسول فأولئك مع الذين أنعم الله عليهم، ليس منهم، معهم وليس منهم، المطيع ليس من الشهداء، المطيع ليس من الأنبياء، المطيع معهم لا أنهم منهم، أي أن الله يوم القيامة يعطيه مقامًا مع الأنبياء والشهداء والصدّيقين، ولذلك قالت الآية في آخرها: "وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا" (النساء 69)، هو ليس منهم، وإنما هو رفيق لهم، المطيع لله ولرسوله رفيقٌ مع هؤلاء الذين أنعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين، وليس منهم. من هم هؤلاء الذين أنعم الله عليهم؟ القرآن يفسّر بعضه بعضًا، انظر إلى سورة الفاتحة التي نقرؤها: "اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ * صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ" (الفاتحة 6-7)، هؤلاء الذين أنعم الله عليهم هم أصحاب الصراط المستقيم، فأولئك مع الذين أنعم الله عليهم، والذين أنعم الله عليهم هم أصحاب الصراط المستقيم، أنعم الله بأثمن نعمة ألا وهي نعمة الاستقامة، من حظي بنعمة الاستفامة فقد حظي بأفضل نعمة، "وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ" (الشورى 15)، "فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ" (النساء 69) أنعم الله عليهم بأن جعلهم أصحاب الصراط المستقيم.

جاء في الحوار المتمدن عن المسؤولية القانونية في قضية الكورد الفيليين للكاتب زهير كاظم عبود: الشوفينيون الذين تسلطوا على الحكم في العراق ارتكبوا بحق الكرد الفيلية جرائم ثلاث لايمكن أن تعفيهم من العقاب، أولها أنكارهم أن شريحة الكرد الفيلية جزء لايتجزأ من الأمة الكردية التي يراد لها أن تتشرذم وتصمت وتضعف على الدوام وفق رغبات السلطات الشوفينية المتعصبة وأن لاترفع صوتها تطالب بحقها وحقوقها ، وأن الأفتراء كونهم فرس يجانب الحقيقة ويتعارض مع حقائق التأريخ والجغرافية حيث ثبت أنهم اقاموا في الشريط المحادد لآيران منذ فجر التأريخ، يراد من تلك التهمة سلخهم عن أمتهم وحصرهم في زوايا لأضعافهم وخسارة أمتهم ، وثانيهما أنهم من أتباع آل البيت ومن تابعي المذهب الجعفري تحديداً وهذا الأعتناق المذهبي عرفه الفيلية من العراق قبل إن تكون إيران معتقدة بالالتزام بهذا المذهب، وكما ليس من المنطق أن يكون أتباع هذا المذهب من تابعي إيران، لأن حقائق التأريخ تقول أن الايرانيين هم من أتبعوا مذهب الأمامية في العراق وليس العكس، ومايلاقيه أتباع هذا المذهب من محاربة وتهميش وأضعاف من قبل السلطات التي تعاقبت على حكم العراق منذ تأسيس الحكم الوطني حتى سقوط سلطة الطاغية لأسباب طائفية مقيتة ونوازع مريضة تسيطر على ارواح وعقول الكثير من المتسلطين على الحكم في العراق، وثالثها أن الأكراد الفيلية أنخرطوا منذ وقت مبكر في الحركة الوطنية السياسية العراقية وخصوصاً في الأحزاب اليسارية منها بالنظر لشعورهم بالحيف والظلم الذي لحقهم من السلطات

الحاكمة، ولذا لايمكن تناسي دورهم المهم في هذا التاريخ حيث سعت السلطات الى طمس معالم هذه الصفحات المشهودة في التاريخ العراقي الحديث. وهذه الاتهامات الثلاث التي تشكل قمة الفخر الأنساني لدى المواطن العراقي وتشعر الكردي الفيلي بالزهو والعطاء العراقي الأصيل، فأنها تبقى على الدوام مؤشر يشير الى تواصل النضال والعطاء المستمر للعراق من هذه الشريحة العراقية، مثلما يشير الى تواصل الأعداء وفق منطقهم وعقليتهم إلصاق الاتهامات بهم دون سند أو دليل وهو ما درجت عليه أضابير أجهزة الأمن والمخابرات والاستخبارات التابعة لتلك السلطات وهي المعبر الحقيقي لعقليتها وتفكيرها تجاه الشرائح والمكونات العراقية.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 492

بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 3)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209205056551378

بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 3)
الدكتور فاضل حسن شريف

تكملة للحلقتين السابقتين جاء في موقع سماحة السيد منير الخباز عن الشهادة في رحاب القرآن وَالحديث: المحور الثاني: الشهادة بحسب المنظور الروائي المعصومي. ما هو عنوان ومفهوم الشهيد في الروايات الواردة عن أهل البيت ؟ الشهيد في القرآن معناه الحاضر، والحضور له درجات ومصاديق، لكن ما معنى الشهيد في الروايات الشريفة الواردة عن أهل بيت العصمة ؟ الشهيد في الروايات من عرجت روحه وهو في سبيل الله، ومن عرجت روحه وهو في سبيل الله على درجات ثلاث: الدرجة الأولى: أن يقتل بين الصفين. إذا قتل والمعركة قائمة، إذا لم يدركه المسلمون، جاؤوا إليه وقد فاضت روحه، لم يبق به رمق، من قُتِل في المعركة أثناء قتال الكفار المحاربين، أو أثناء قتال البغاة من المسلمين، من يُقْتَل في المعركة مع الكفار المحاربين أو مع البغاة من المسلمين فهو قد حصل على الدرجة الأولى من الشهادة، وهي أن قُتِل بين الصفين، قُتِل والمعركة قائمة، هذا الشخص له خصوصيات، أنه لا يغسّل، ويكفّن بثيابه وهي مضمخةٌ بالدماء، ويصلّى عليه. وفي هذا قد وردت روايات شريفة عن الأئمة الطاهرين صلوات الله وسلامه عليهم أجمعين، فعندما نقرأ هذه الرواية: معتبرة أبي مريم الأنصاري، الحديث الأول، باب 14 من أبواب غسل الميت، قال: (الشهيد إذا كان به رمقٌ)، هو شهيدٌ، إذا أُدْرِك وبه رمق يغسّل، متى لا يغسّل؟ إذا لم يبق له رمقٌ، (الشهيد إذا كان به رمقٌ غُسِّل وكُفِّن وحُنِّط وصُلِّيَ عليه، وإن لم يكن به رمقٌ كُفِّن في أثوابه). الحديث الثاني: رواية أبي خالد الكابلي عن الصادق قال: (اغسل كل الموتى) أي ميت لا بد من غسله، الغريق

يغسّل، أكيل السبع من افترسته السباع أيضًا يغسّل، (وكل شيء) يعني كل ميت يغسّل، (إلا ما قُتِل بين الصفين) هذا له خصوصية، (فإن كان به رمق) أدركوه وهو ما زال حيًا ثم مات، هذا أيضًا يغسّل، الذي لا يغسّل خصوص من فاضت روحه وهو في لبّ المعركة. وأيضًا موثقة عمار: إن عليًا لم يغسّل عمار بن ياسر، عمار وما أدراك ما عمار تقتله الفئة الباغية، كما يفعلون الآن من قلب المفاهيم، منذ ذلك الوقت، السياسة الأموية معروفة، منذ ذلك الوقت كان يقلبون المفاهيم، عمار خرج مع علي، من قتله؟ قتله جيش معاوية، ماذا قال جيش معاوية؟ قتله من أخرجه هم الذين قتلوه، لكنهم لا يعترفون بالجريمة، بل قالوا: قتله من أخرجه الإمام علي هو الذي أخرجه معه، إذن هو الذي قتله أما الذين ارتكبوا الجريمة وقاموا بتصفيته فليسوا قتلة، القتلة هم أولئك قتله من أخرجه نفس السياسة، نفس المنهج. (إن عليًا لم يغسّل عمار بن ياسر، ولا هاشم بن عتبة، وهو المرقال، ودفنهما في ثيابهما). من الروايات الشريفة: معتبرة زرارة، الحديث الثامن، قال: قلتُ له: كيف رأيتَ الشهيد يدفن بدمائه؟ قال: (نعم، في ثيابه بدمائه، ولا يحنّط، ولا يغسّل، ويُدْفَن كما هو، دفن رسول الله عمَّه حمزة في ثيابه بدمائه التي أصيب فيها، وردّاه النبي برداءٍ فقصر عن رجليه «حمزة كان طويل القامة، بنو هاشم كانوا معروفين بطول القامة»، فدعا له بإذخر فطرحه عليه (كمّل الثوب بإذخر، وصلّى عليه سبعين صلاة، وكبّر عليه سبعين تكبيرة)، سيد الشهداء حمزة.

تكملة للحلقة السابقة جاء في شبكة المعارف الاسلامية الثقافية عن الشهيد في الإسلام: ثالثاً: لماذا هذه المكانة للشهيد؟ الدليل واضح: كلّ المجموعات التي أسدت خدمات إلى البشرية مدينة للشهداء، لكن الشهداء قلما كانوا مدينين لهذه المجموعات. العالم في علمه، والفيلسوف في فلسفته، والمخترع في اختراعه، ومعلّم الأخلاق في تعاليمه، محتاجون إلى أجواء حرة مساعدة كي يقدّموا خدماتهم. والشهيد بتضحياته يوفر هذه الأجواء. الشهيد كالشمعة التي تحترق وتفنى لتضيء الطريق للآخرين. الشهداء شموع البشرية على طريقها اللاحب الطويل. ولولا هذه الشموع لما استطاعت المسيرة البشرية أن تواصل طريقها، ولما استطاع أبناء البشر في ظلمات الاستعباد والاستبداد أن يمارسوا نشاطاتهم ويقدموا خدماتهم إلى الإنسانية. والله سبحانه يخاطب نبيّه الكريم قائلاً: "يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا * وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُّنِيرً" (الاحزاب 45-46). و (السراج المنير) مفهوم يدلّ على الإضاءة، وينطوي على معنى الاحتراق وإزالة دياجير الظلام. جسد الشهيد: أحكام الإسلام تقوم كلّها على أساس الحكمة والمصلحة، وجميعها لها دلالاتها الخاصّة، ودلالاتها الاجتماعية خاصّة. ومن هذه الأحكام ما يتعلّق بالميت من غسل وتكفين وصلاة ودفن. وكلّها ذات معان خاصّة لسنا بصدد الحديث عنها. إلّا أن أحكام الميت هذه، لها استثناء، وهذا الاستثناء يختص بجسد الشهيد. فأحكام الميت لا تطبّق على جسد الشهيد سوى الصلاة والدفن. أمّا الغسل والتكفين، فلا، فالشهيد يدفن بدمه وملابسه. وهذا الاستثناء له مغزاه العميق، إنّه يرمز إلى أنّ روح الشهيد بلغت درجةً من السمو والطّهارة بحيث ترك هذا السمو والطّهر آثاره على جسد الشهيد وعلى دمه، بل وحتّى على ما يرتديه من لباس. بدن الشهيد (جسد مترّوح) إن صحّ التعبير، أي أضحى وجوداً تجري عليه أحكام الروح. ولباسه أضحى (لباساً متجسداً) أي تجري عليه أحكام الجسد الذي يضمّ تلك الروح الطاهرة. فجسد الشهيد ولباسه اكتسبا الشرف من طهر روحه وعلوّ فكره وسموّ تضحيته، وتلك دلالة أخرى على قداسة الشهيد في المفهوم الإسلامي.

تكملة للحلقة السابقة جاء في موقع شفق عن بعد 43 عاماً على الإبادة الجماعية الكورد الفيليون ما زالوا يبحثون عن رفات ضحاياهم ويوجهون رسائل لبغداد وأربيل: وأكد الفيلي انه (في عام 1986 تمت تصفية الكورد الفيليين على مراحل فبعضهم تم صهرهم في حامض النتريك (التيزاب)، والبعض الآخر قاموا بإرسالهم إلى حقول الألغام وتفجيرهم فيها). وأشار إلى أنه (بعد سقوط نظام صدام اغلب العوائل الفيلية عادت من بلاد المهجر بالأخص إيران وأوروبا وأمريكا تبحث عن رفات ابنائها فهي لم تجد الا قوائم أسمائهم وقرارات الحكم التي صدرت بتصفيتهم، فأول حكومة تم انتخابها تحديدا حكومة المالكي الأولى اتخذت إجراءات جريئة حسمت قضايا مهمة تخص الكورد الفيليين كأول رد الاعتبار لهم من خلال إعادة الجنسية العراقية ومنحهم الجنسية العراقية رقم 3، وعن طريق هذه الوثيقة تستطيع العوائل استعادة ممتلكاتها وعلى عدة مراحل تم حسم هذا الملف والذي يشمل قرابة 60 ألف عقار للكورد الفيليين). وانتقد الفيلي (تقديم ملفات جنائية لمحاكمة الطاغية صدام قبل حسم ملف الكورد الفيليين كون قضية الكورد الفيليين كانت في عام 1980 أما قضية الدجيل التي تمت محاكمة صدام على ارتكابها كانت في عام 1981، وقضية الانفال في عام 1986 وكل الجرائم كانت بعد جريمة إبادة الكورد الفيليين). وطالب الفيلي (بحسم ملف البحث عن رفات الكورد الفيلية من قبل الحكومة الاتحادية وحكومة اقليم كوردستان كون العراق ينعم حالياً باستقرار سياسي وامني واقتصادي، لذلك نطالب بأن يكون للكورد الفيليين تمثيل في وزارة الهجرة والمهجرين الاتحادية ووزارة الشهداء والمؤنفلين في حكومة الإقليم بشكل مؤثر لمتابعة رفات الفيليين). ودعا الحكومة العراقية إلى أن (يكون للكورد الفيليين تمثيل في الحكومة والبرلمان العراقي وكذلك داخل برلمان كوردستان)، مشيرا الى ان (برلمان كوردستان الذي يضم 111 عضواً بينهم خمسة أعضاء من التركمان وخمسة من المسيحيين، فما المانع أن يكون للكورد الفيليين تمثيل حقيقي في برلمان كوردستان بخمسة مقاعد، كون الكورد الفيليين هم من مؤسسي الحزبين الرئيسيين الكورديين). وأردف بالقول (يجب أن يكون دستور كوردستان ضامناً لحقوق الكورد الفيليين وتذكر فيه إبادتهم وهذا مطلب الكورد الفنيين في جميع مناطق البلاد، وحتى على مستوى المناهج الدراسية يجب أن تذكر إبادة الكورد الفيليين وهذا يعتبر ابسط طريقة لرد الاعتبار لتضحيات الكورد الفيليين). وعن موقف رئيس إقليم كوردستان نيجيرفان بارزاني، أكد الفيلي أن (للرئيس نيجيرفان بارزاني مواقف إيجابية بحق الكورد الفيليين كونه شخصية إيجابية ومتزنة ونطالبه

بتعيين ابنائنا في الوزارات الكوردية وفسح المجال لنا في وزارة شؤون البيشمركة، مع مراعاة تمثيلنا في برلمان الإقليم وتمثيل ابادتنا في دستور كوردستان).
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-09
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 493
بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 4)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209205144551379

بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 4)
الدكتور فاضل حسن شريف

جاء في شبكة المعارف الاسلامية الثقافية عن الشهيد في الإسلام: سادساً: مسؤولية الشهيد في القرآن والروايات: العمليّة التي تؤدّي إلى الشهادة أي إلى الموت الواعي على طريق الهدف المقدس، قد اتّخذت في الإطار الإسلامي شكل مبدأ هو الجهاد. ولو أردنا أن نوضح هذا المبدأ، فثمة أسئلة متعددة تطرح نفسها على بساط البحث منها: هل أنّ ماهية هذا المبدأ دفاعيّة أو هجوميّة؟ وإنْ كانت دفاعيّة، فهل ينحصر في إطار الدّفاع عن الحقوق الشّخصية والقوميّة، أم يتَّسِعُ نطاقه ليشمل الحقوق الإنسانيَّة، كالحرية والعدالة؟ وهل التوحيد جزء من الحقوق البشرية والإنسانية أم لا؟ وهل مبدأ الجهاد يتنافى أساساً مع حقّ الحرية أم لا؟ الإجابةُ عن هذه الأسئلة تتطلَّبُ الخوض في بحوثٍ وتفصيلاتٍ شيِّقَةٍ مفيدةٍ لا مجال لها في حديثنا هذا.. فنكتفي بالقول: إنّ الإسلام ليس بالدين الذي يدعو الفرد إلى إدارة خدّه الأيسر إنْ صُفع على خده الأيمن، وليس بالدين الذي يقول: ما لله لله، وما لقيصر لقيصر. وليس الإسلام بدين يفتقد الهدف ويعدم خط الدفاع والدعوة. آيات عديدة في القرآن الكريم تذكر ثلاثة مصطلحات مقرونة مع بعضها بعضاً الإيمان والهجرة والشهادة. إنسان القرآن موجود مرتبط بالإيمان ومتحرّر من كلّ شيء آخر، وهو الموجود الذي يهاجر لينقذ إيمانه، ويجاهد لإنقاذ إيمان المجتمع، أو بعبارة أخرى، لإنقاذ المجتمع من براثن الكفر والشرك. يطول بنا الحديث لو استعرضنا الآيات والروايات الواردة في هذه الحقل. لذلك نكتفي بإلقاء الضوء على جمل معدودات من إحدى خطب أمير المؤمنين عليه السلام في نهج البلاغة: (أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ وَهُوَ لِبَاسُ التَّقْوَى وَدِرْعُ اللهِ الْحَصِينَةُ وَجُنَّتُهُ الْوَثِيقَةُ فَمَنْ تَرَكَهُ رَغْبَةً عَنْهُ أَلْبَسَهُ اللهُ ثَوْبَ الذُّلِّ وَشَمِلَهُ الْبَلاَءُ وَدُيِّثَ بِالصَّغَارِ وَالْقَمَاءَةِ وَضُرِبَ عَلَى قَلْبِهِ بِالْإِسْدادِ وَأُدِيلَ الْحَقُّ مِنْهُ بِتَضْيِيعِ الْجِهَادِ وَسِيمَ الْخَسْفَ وَمُنِعَ النَّصَفَ). فالجهاد، باب من أبواب الجنّة، فتحه الله لخاصّة أوليائه. نعم لخاصّة أوليائه، وهي كلمة لها مدلولها العميق. بابُ الجهاد غير مفتوح بوجه الجميع، لأنّ وسام المجاهد لا يتقلّده إلّا من كان لائقاً

لذلك، وأولياء الله غير لائقين بأجمعهم لتقلّد هذا الوسام، بل خاصّة أولياء الله. ورد في القرآن الكريم: إنّ للجنّة ثمانية أبواب. فلم هذه الأبواب الثمانية؟ أللتخفيف من شدّة الازدحام؟ غير معقول لأنّ العالم الآخر ليس بعالم تزاحم. والله قادر على أن يدخل جميع عباده الجنة دونما تأخير أو انتظار كقدرته على محاسبتهم السريعة "وَاللّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ" (البقرة 202). هل الهدف من تعدّد الأبواب تقسيم الناس إلى طبقات بحسب مكانتهم أو مشاغلهم الدنيوية؟ كلا هذا غير ممكن أيضاً، فليس ثمة معيار سوى التقوى. تعدّد الأبواب ليس له مفهوم سوى تعدّد الدرجات، لا الطبقات. للإيمان والعمل والتقوى مراتب ودرجات، ولكلّ درجته ومنزلته في مدارج الإيمان والعمل والتقوى، بمقدار ما طوى من المراحل التكاملية لهذه المدارج في الحياة الدنيا. ولكلّ فئة طوت مرحلةً معينةً من مراحل تكاملها بابٌ تدخلُ منه الجنَّةُ في الحياة الأخرى حسب درجتها ومنزلتها، أي حسب ما طوته من أشواطٍ على طريق إيمانها وعملها وتقواها في هذه الحياة، فذاك العالم تجسُّدٌ ملكوتيٌّ لهذا العالم. الباب الذي يدخل منه المجاهدون إذن هو الباب المفتوح لخاصّة أولياء الله، يلجون منه لينالوا فوز القرب الإلهي. والإمام يصفُ الجهادَ بعد ذلك بأنّه لباس التقوى. والتقوى تعني الطهر الحقيقي، الطهر الحقيقي من كلّ الآثام. من المعلوم أنّ جذور الآثام الروحية والخلقية هي الكبر والغرور والأنانية. ومن هنا فإنّ المجاهد الواقعي أتقى الأتقياء. فربّ متّق طهر من الحسد، وآخر من الكبر، وآخر من الحرص، وآخر من البخل. لكنّ المجاهد أطهر الطاهرين، لأنّه ضحى بكلّ وجوده، ولذلك اختص بباب من أبواب الجنّة لا يناله سائر الطاهرين.

جاء في موقع رابطة ادباء الشام عن الكورد الفيليين جرح غائر لابد إن يندمل للسيد فوزي الأتروشي: للكورد الفيليين معاناة متعددة الأوجه وجرح غائر لايكاد يندمل إلا لكي يشعل الذاكرة إتقاداً مرة تلو الأخرى. هم كانوا ومازالوا فئة منجزة ومتحملة وفاعلة في كل ميادين العمل والإبداع في العراق. وفي نفس الوقت فئة منسية ومهملة ومنتزعة عن أرضها ومن حقوقها الإنسانية عنوة و بقرار صادر من النظام البائد مع سبق الإصرار والترصد. فلأنهم كورد استهدفهم النظام واقتلعهم الدكتاتور بسادية منقطعة النظير دون إن يترك لهم الحق في حمل أي جزء من مالهم وحلالهم ومنع عنهم الجنسية العراقية ليلغي انتمائهم إلى أرض تشبعت بعرق جبينهم وبطبع أصابعهم ووقع أرجلهم و بعواطفهم الحارة حرارة بغداد والمدن الجنوبية العراقية. لذلك واجه الكوردي الفيلي جريمة مركبة مؤلفة من الترحيل والتسفير البشع إلى الحدود الإيرانية وفي المسافة إلى الحدود كان القتل والتعذيب والاهانة نصيب غالبيتهم العظمى. وفي عام 1981 أعلنت جريدة الثورة على لسان الدكتاتور إن الكورد الفيليين (اجتثوا من ارض العراق ,لكي لايدنسوا تربة العراق وهواء العراق ودم العراق). وهذه طريقة في الكلام لاتليق الابحزب البعث الذي تحول منذ بداياته إلى حزب بلا ضمير وبلا مبادئ وبلا أخلاقيات إنسانية . انه حزب لم يخرج أصلا من رحم ارض العراق ولم يستطع غير ابتكار جرائم جديدة وطرق تعذيب تنسجم مع ساديته والأدبيات والوثائق العراقية لعام 1963 وبعد عام 1968 ولغاية سقوطه تثبت أنه منسلخ عن تراث البشرية المتحضرة. طبعا كلام الدكتاتور ذهب مع الريح وسقط صنمه في ساحة الفردوس وكل الذين رقصوا للدكتاتور وغنوا وصفقوا وكتبوا له وحاولوا اختزال العراق كله في شخصه سقطوا معه في هاوية النسيان ومستنقع التاريخ. إما الإنسان العراقي الأصيل ومنهم الأكراد الفيليون والحركة الوطنية العراقية والنضال التحرري في كردستان العراق فلهم الحق في تسجيل انتصارهم التاريخي مثلما لهم الحق في إن يمنعوا حزب البعث الصدامي العنصري البغيض من تسلق سدة الحكم مرة أخرى. عاد الكردي الفيلي إلى وطنه متمسكا" بانتمائه وعاد يصب عرق الجبين من اجل عيش رغيد وحياة كريمة واسترجع أوراق جنسيته التي يعتز بها وفرحت شوارع وإحياء بغداد والمدن الأخرى إذ لامست أجسادهم التي تكد ولا تتعب وتعطي ولا تبخل وتبدع دون انقطاع. إما الدكتاتور وحزبه ومن معه الذين دنسوا ارض العراق وهوائه وتربته فقد لفظتهم حتى الذاكرة التي تأبى أن تكون مشحونة بمرارتهم وبشاعتهم وجرائمهم ,لان الإنسان العراقي غير متفرغ لتذكار من لايستحق إن يركن في الذاكرة فأذ أزف موعد رحيلهم فان موعد عودتهم محال. يوم 01-10-2011 فاضت كلمات الحب والمودة لشريحة عراقية استعادت وهجها وعلامات الصحة والعافية في العراق الجديد رغم كل الأهوال التي لحقت بها. ولكن الكل اجمع على إن الكورد الفيلين بحاجة إلى وحدة صوت ووحدة كلمة لردم أثار الماضي وجراحاته والانطلاق إلى أفاق خضراء ضمن الحركة الكردية والحركة الوطنية العراقية . إن المؤتمر العام للكرد الفيليين والمؤسسات والأحزاب مثل مؤسسة شفق الثقافية وغيرها من الفعاليات المعنية بالكورد الفيليين مطالبة بان تجسد حضورها القوي. إن قرار المحكمة الجنائية باعتبار جريمة ترحيل الكورد الفيلية جينوسايد وإبادة جماعية لابد إن يستثمر وطنيا لجهة إبداء المزيد من الرعاية الاجتماعية والثقافية والاقتصادية للكورد الفيليين ودوليا، لجهة مضاعفة الأدلة الدامغة على إن النظام البائد كان ينفذ مشروعه الاستراتيجي البغيض لإنهاء وجود الشعب الكردي بكل فئاته وحيثما تواجد. بقلب عامر بالحب تجاه هذه الشريحة الكردية العراقية أقول إن عذاباتكم كانت طويلة و جراحاتكم كانت عميقة ومعاناتكم كانت منقطعة النظير .فليكن عملكم ونشاطكم وتطلعاتكم ووحدتكم مضاعفة وكفيله بردم الماضي وتحسين الحاضر.

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 494

بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 5)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209205242551380

بمناسبة يوم الشهيد الفيلي: الشهيد في القرآن الكريم والروايات (ح 5)
الدكتور فاضل حسن شريف

تكملة للحلقة السابقة جاء في الموسوعة الإلكترونية لمدرسة أهل البيت عليهم‌السلام التابعة للمجمع العالمي لأهل البيت عليهم السلام عن الشهادة: الشهادة في الأدعية: وردت مفردة الشهداء والدعاء بطلبها في أكثر من موضع من تراثنا الحديثي من قبيل: (اخْتِمْ لَنَا بِالسَّعَادَةِ والشَّهَادَةِ فِي سَبِيلك)، و (واجْعَلِ الْوَفَاةَ نَجَاةً لِي مِنْ كلِّ شَرٍّ واخْتِمْ لِي عَمَلِي بِالشَّهَادَة). وجاء في الدعاء (إِلَهِي وخَالِقِي ومَوْلاي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ واخْتِمْ لِي بِالشَّهَادَةِ والرَّحْمَة). والدعاء (ولَيلَةَ الْقَدْرِ وحَجَّ بَيتِكَ الْحَرَامِ وقَتْلا فِي سَبِيلِكَ مَعَ وَلِيكَ فَوَفِّقْ لَنَا" و"وأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ وَفَاتِي قَتْلًا فِي سَبِيلِكَ مَعَ أَوْلِيائِكَ تَحْتَ رَايةِ نَبِيك). بل الدعاء بكون الشهادة على يد شرار خلق الله (فَإِذَا كانَ مَا لا بُدَّ مِنْهُ الْمَوْتُ فَاجْعَلْ مَنِيتِي قَتْلًا فِي سَبِيلِكَ بِيدِ شِرَارِ خَلْقِكَ مَعَ أَحَبِّ خَلْقِكَ إِلَيكَ مِنَ الْأُمَنَاءِ الْمَرْزُوقِينَ عِنْدَكَ يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِين)، و (ارْزُقْنِي أَشْرَفَ الْقَتْلِ فِي سَبِيلِكَ أَنْصُرُكَ وأَنْصُرُ رَسُولَكَ أَشْتَرِي الْحَياةَ الْبَاقِيةَ بِالدُّنْيا). روي عن النبي الأكرم صلى الله عليه وآله وسلم إدراج الشهداء في عداد الشفعاء يوم القيامة حيث قال: (ثلاثة يشفعون إلى الله يوم القيامة فيشفعهم: الأنبياء، ثم العلماء، ثم الشهداء). سقوط التغسيل والتكفين: ذكر الفقهاء جملة من الأحكام الفقهية الخاصة بالشهداء فقد جاء في كتاب الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية: والشهيد وهو المسلم ومن بحكمه الميت في معركة قتال أمر به النبي صلى الله عليه وآله وسلم أو الإمام أو نائبهما الخاص: وهو في حزبهما بسببه، أو قتل في جهاد مأمور به حال الغيبة كما لو دهم على المسلمين من يخاف منه على بيضة الإسلام، فاضطروا إلى جهادهم بدون الإمام أو نائبه، لا يُغسّل ولا يُكفّن بل يصلّى عليه ويدفن بثيابه ودمائه، ومن خرج عما ذكرناه يجب تغسيله وتكفينه وإن أطلق عليه اسم الشهيد في بعض الأخبار، كالمطعون والمبطون والغريق، والمهدوم عليه والنفساء والمقتول دون ماله وأهله من قطاع الطريق وغيرهم. دخول الجنة بلا حساب: ومن كرامات ومميزات الشهيد التي جعلها الله له دخوله الجنة بلا حساب؛ نعم، ورد في بعض الروايات استثناء حقوق الناس يعني أنّ الشهيد يُسأل عن حقوق الناس شأنه شأن سائر الموتى.

تكملة للحلقة السابقة جاء في شبكة المعارف الاسلامية الثقافية عن الشهيد في الإسلام: دم الشهيد: الشهيد يقف بوجه العدو، فإمّا أن يصرعه وإما أن يُصرع، لكن عمل الشهيد لا ينحصر في هذا الموقف فلو كان عمله منحصراً بهذا لذهب دمه هدراً حينما يخرّ صريعاً في ساحة المعركة. وهذا ما لا يحدث، فدم الشهيد لا يذهب هدراً. دم الشهيد لا يراق على الأرض. كلّ قطرة من دم الشهيد تتحوّل إلى آلاف القطرات. بل إلى بحر من الدماء يدخل جسد المجتمع. ومن هنا قال الرسول صلى الله عليه وآله وسلم: (ما من قطرة أحب إلى الله من قطرة دم في سبيل الله). الشهادة تزريق لجسد الأمّة بدم جديد. والشهداء يضخُّون في شرايين المجتمع، والمجتمع الذي يعاني فقر الدم خاصّة، دماً جديداً. الشهيد يسجّل بدمه ملحمة يحيي بها روح الحماسة في مجتمع ماتت فيه روح الحماسة والحماسة الإلهية خاصّة. ولهذا فالإسلام بحاجة إلى شهيد. لأنّه

بحاجة مستمرة إلى حماسة متجددة، وإلى ولادة متجددة. خلود الشهيد: العالم يخدم المجتمع بعلمه، وعن طريق قناة العلم يخرج هذا العالم من فرديته ليرتبط بالمجتمع. أي، عن طريق العلم تتّحد شخصيته الفردية بشخصية المجتمع كما تتَّحد القطرة بالبحر. بهذا الاتحاد، يخلّد العالم جزءاً من شخصيته، أي يخلّده فكره وعمله. والمخترع يتّحد بالمجتمع عن طريق اختراعه، ويخلّد وجوده عن طريق ما يقدمه للمجتمع من مخترعات، وهكذا الفنان والشاعر ومعلّم الأخلاق. والشهيد يخلّد نفسه في المجتمع عن طريق دمه، أي عن طريق الدم الجديد الخالد الذي يهبه شرايين المجتمع، وبعبارة أخرى يكتسب الشهيد صفة الخلود عن طريق تقديم كلّ وجوده وحياته، لا عن طريق تقديم جزء من وجوده وشخصيته، كما يفعل غيره من الخالدين. ولهذا فالنبيّ الكريم صلى الله عليه وآله وسلم يقول: (فوق كلّ ذي برٍّ برّ حتّى يُقتل الرَّجل في سبيل الله، وإذا قتل في سبيل الله، فليس فوقه برّ). شفاعة الشهيد: ورد في الأثر أنّ الله يقبل الشفاعة يوم القيامة من ثلاث طبقات: طبقة الأنبياء وطبقة العلماء ثم الشهداء. وهنا ينبغي أنْ نوضح أنّ الشفاعة هذه هي شفاعة الهداية. إنّها تجسيد لما حدث في الدنيا من حقائق. فعن طريق الأنبياء اهتدى الناس ونجوا من الظلمات. والعلماء في هذا الحديث هم العلماء الربانيون بما فيهم الأئمّة الأطهار عليهم السلام والرهط الصالح من أتباعهم ومن حذا حذوهم، وهؤلاء أيضاً ساروا على طريق الأنبياء وأخرجوا الناس من الظلمات إلى النور. والشهداء ينهضون بالدور نفسه، يضيئون الدرب أمام الناس، فيهتدي من يريد الهداية، وبذلك يكون الشهداء شفعاء لمن اهتدى بهم.
يقول الدكتور زهير عبد الملك عن الكرد الفيلية في مقالة له نشرت في مواقع الأنترنيت على صفحة العراق للجميع: (شريحة من أقدم سكان الجزء الجنوبي الشرقي من بلاد ما بين النهرين،وهم السكان الأصليون للمدن و القرى والقصبات الممتدة إلى الشرق من مجرى نهر دجلة، من خانقين شمالا إلى الكوت والعمارة ثم البصرة جنوبا، فضلا عن مدينة بغداد. ويذكر الباحث العراقي عباس العزاوي عن تاريخ مدينة العمارة العراقية: (أن هذه المدينة تكونت عام 1860 ميلادية، 1278 هجرية، وكانت تسكنها عشيرة دوزاوه من اللور الفيلية، وجملة عشائر بدوية). ويلاحظ أن هذه المناطق أصبحت بحكم ترسيم الحدود الدولية ما بين العثمانيين والفرس في مطلع القرن الماضي جزءا من الإمبراطورية العثمانية أي ضمن الأراضي التي أنشئت عليها الدولة العراقية الحديثة المملكة العراقية في العشرينات. وعاش الفيليون في وسط البلاد وجنوبها، و اندمجوا على نحو متكامل اجتماعيا واقتصاديا وثقافيا وسياسيا بالمجتمعات العربية، دون أن يفقدوا حسهم بالانتماء القومي إلى الأمة الكردية، كما حافظوا على تقاليدهم المذهبية الجعفرية ولهجتهم الكردية الفيلية، شأنهم في ذلك شأن العديد من الأقليات القومية والدينية الصغيرة التي تكون منها المجتمع العراقي تاريخيا).
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024

وقت التدوين: 2024-02-09
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 495

بندر الفيلي.. من السجن إلى الإبادة الجماعية

20240209205534551397=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
بندر الفيلي.. من السجن إلى الإبادة الجماعية

رواية جديدة، تدور مفاصلها حول مأساة الإبادة الجماعية التي تعرض لها الكورد الفيليين وتحكي قصة أحد أفراد هذه الشريحة بندر الفيلي، الذي شاءت مقتضيات الضرورة أن يولد ويترعرع في السجن لأسباب غير معروفة.
ولد بندر الفيلي عام 1980 في سجن ببغداد، بأمر من المسؤولين الكبار في النظام العراقي السابق، كان يجب أن يبقى هذا الطفل في السجن ويكبر هناك، حيث تتناول هذه الرواية قصة حياة بندر وترعرعه يوما بعد آخر.
يروي الكتاب بختيار علي، قصة الاشياء الصغيرة التي يتسلق بها بندر الفيلي، سلم حياة صعبة خطوة فخطوة.
الكتاب يسير بشكل ليس باسرع من حياة بندر نفسه وهو يسرد قصة اللحظات المهمة والاضطرابات النفسية المفاجئة لشخص يعيش في سجنه الابدي وعنده فرصة ضئيلة لرؤية العالم وفهمه.
يعيش بندر في عالم منقسم إلى جبهتين، جبهة مسؤولي السجن مع جبهة السجناء والمحكومين، جبهة منظمي شؤون الموت، وجبهة الذين يتم إرسالهم إلى القبر.
بندر من البداية إلى النهاية ضحية لقوى كبرى تمر عبر تاريخ العراق دون أن يعرف أو يفهم شيئا، فهو طفل مستبعد من الحياة والتاريخ مع ذلك يشعر بمرور جميع الأعاصير والزوابع العنيفة والمدمرة على جسده.
تُظهر الرواية الضغط الرهيب الذي تمارسه البيئة السياسية على الناس لجعلهم جزءاً منها، لكن هذا ليس سوى جانب واحد من هذا العمل، كما يقول الراوي.
في البداية يبدو أن كل شيء تأمل وتعمق في النفس البسيطة والعفوية لشخص تم تصغير عالمه بشكل يجعل من كل شيء تافه يمثل له هبوطا على نجم غريب ويظهر كأنه شيء كبير ومهم.
إن نقل هذا الصراع للقارئ هو جزء من الرغبة في هذا النص، كيف يرى المرء كل الأشياء الغريبة التي تعتبرها أعيننا ونظراتنا وإدراكنا تافهة وغير مهمة.
عالم بندر، بحسب كاتب الرواية، هو عالم تم اختزاله إلى أقصى حد، ولكن في هذا الاختزال نفسه، يرينا كيف يكون هذا العالم أكثر وضوحا "بانوراميا" في رؤية واسعة.
وتشكل هذه الرواية، انعكاساً لمأساة جزء كبير ومنسي من أمة الكورد، ألا وهي مأساة الكورد الفيليين، بندر الفيلي ليس مجرد اسم، بل يمثل مكونا يعيش دائما في السجن والاغتراب.
ومن المقرر أن يتم نشر هذه الرواية في المستقبل القريب من قبل "رهند سنتر" Rahand Center.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-09
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 496

بيبلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :1

20240705220247578346=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

بيبلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم 1:
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4321 - 2014-12-30 - 22:32
المحور: القضية الكردية

بسم الله الرحمن الرحيم
بيبلوغرافيا فيلية/ القسم:1
احمد الحمد المندلاوي
المقدمة

هذه البيبلوغرافيا أو الفهرسة لما كتب عن الكورد الفيليين في متون الصحف والمجلات والكتب تمكنت من رصدها خلال بحثي عما كتب عنهم من جميع المناحي،وهناك عشرات المئات من المقالات بِهذا الخصوص ونحن في دور رصدها ، وتبويبها حسب تسلسل الحروف الهجائية ، ولتأتي هذه البيبلوغرايا تباعاً على هيئة أجزاء إن شاء الله ، ولتكون عوناً للباحثين و ذوي الاختصاص بهذا الشأن،وبذا قد قمنا بخدمة بسيطة لقضيتنا الكوردية و الله المستعان:

1. الاتجاهات الطائفية في بعض المنظمات المجتمع المدني ،هل هي ضرورة أم منهج اجتماعي ؟الكورد الفيليون (نموذجاً). بقلم:مصطفى آكري– آفاق الكورد – العدد: 11 ،2005-09-07 م.
2. أحزان الكورد الفيليين (1). – شامل عبد القادر .صحيفة المشرق – العدد:1505 في 29-04-2005م.
3. إستيعاب الشباب الفيليين في كوردستان مهمة قومية نبيلة. بقلم:صفوت جلال – مجلة فيلي – العدد: 20 ،كانون الأول/ 2007م.
4. أصل تسمية الكورد الفيليين. بقلم: صباح سعيد الزبيدي - صوت الفيلي- العدد:8 في 25-12-2008م.
5. الأغنية الفيلية :أنواعها و سماتها . بقلم: الدكتور عدنان محمد قاسم - مجلة فيلي – العدد:14- شباط/ 2007م.
6. الأكراد الفيليون وحلّ الأزمات.بقلم: حسن محمد مجيد البدراوي - صوت الفيلي– العدد:4 في 17-11-2008م
7. الأكراد الفيليون يطلبون من الحكومة بتخصيص حقل للكورد الفيلية ضمن الإستمارة الخاصة بالتعداد السكاني .بقلم: صلاح نادر المندلاوي المواطن ، العدد:946 في 01-06-2009م.
8. ألا تنتهي معاناة الكرد الفيلية في العراق؟.. بقلم: كاظم حبيب/الحوار المتمدن – صحيفة الإتحاد – العدد:1753 في 26-01-2006م.
9. إنصاف الكورد الفيليين واجب إنساني ووطني. بقلم:مالمو أبو رغيف - صوت الفيلي– العدد:13 في 19-01-2009م.
10. الأيام العصيبة ... شهادات حية عن معاناة الكورد الفيليين ... بقلم: كاظم الميزري - صوت الفيلي– العدد:33 في 22-06-2009م.
11. ايُّها الفيليون، من يعوض مؤنفليكم ؟ بقلم: زكي رضا- صوت الفيلي- العدد:6 في 01-12-2008م.
12. بحث عن الأخوة الكورد الفيليين /ق 2!! بقلم:رياض جاسم الفيلي – مجلة حقوق الإنسان – العدد:17 في شباط/ 2004م.
13. بوركتم أيها المدافعون عن حقوق الكرد الفيليين . بقلم: الدكتور خليل شمة - صوت الفيلي– العدد:18 في 02-03-2009م.
14. تاريخ التهجير القسري في العراق المعاصر..الأكراد الفيلية نموذجاً.بقلم:رياض جاسم محمد فيلي- صوت الفيلي– العدد:3 في10-11-2008م.
15. تاريخ تهجير الكورد الفيليين ..– بقلم:محمد دارا – آفاق الكورد – العدد: 51 في 08-01-2006م.
16. التجار الفيليون وإسقاط النظام البائد.بقلم:حسن محمد مجيد البدراوي- صوت الفيلي– العدد:16 في17-02-2009م.
17. خصوصيات قضايا الكورد الفيليين.. بقلم: سعيد ياسين – مجلة فيلي –العدد:7/ 2005م.
18. دراسة في جغرافية الأجناس:الكورد الفيليون / من الانترنيت.
19. رحلة من سومر الى جنة عدن.. عبر بلاد الكرد الفيليين .بقلم: مؤيد عبد الستار، العدد:30 في 02-06-2009م.
20. ستراتيجية بعيدة للكرد الفيليين . – آراس الفيلي/صحيفة الصباح – العدد:1655 في 21-04-2009م.
21. صرخة نداء نحو تحقيق المطالب العادلة الأكراد الفيلية.بقلم: رياض جاسم محمد فيلي - صوت الفيلي– العدد:1 في27-10-2008م
22. الأصول القانونية لمحاكمة مرتكبي جرائم إبادة الكورد الفيليين.بقلم: رياض جاسم محمد فيلي – التآخي – العدد:5629 في 01-07-2006م

23. طريق التآخي/ في الذكرى الثامنة و العشرين لمأساة الكورد الفيليين -صحيفة التآخي – العدد:5272 في 08-04-2008م.
24. عرض كتاب(الفيليون – لمؤلفه نجم سلمان الفيلي). بقلم:حيدر عبد الهادي– آفاق الكورد – العدد: 39 في 05-09-2006م.
25. العزف المنفرد .. لا يخدم للكورد الفيلية قضية. بقلم: إحسان الخياط- صوت الفيلي- العدد:6 في01-12-2008م.
أخوكم : احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 497

بيبلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220449578347
بيبلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4322 - 2014-12-31 - 02:26
المحور: القضية الكردية

بسم الله الرحمن الرحيم
بيبلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :2
احمد الحمد المندلاوي
المقدمة
نواصل معاً سرد عناوين أخرى من هذه البيبلوغرافيا أو الفهرسة لما كتب عن الكورد الفيليين فِي متون الصحف والمجلات والكتب تمكنت من رصدها خلال بحثي :
26- نطالب بفتح ملف الكورد الفيليين أمام المحكمة الجنائية العليا.بقلم:زهير كاظم عبود – التآخي – العدد:4976 في 05-03-2007 م.
27- الفيلية أهلي أصدقائي...بقلم: كاظم عبود - صوت الفيلي– العدد:10 في 29-12-2008 م.
28- الفيلية والواقع السياسي في المرحلة الراهنة. بقلم:فريدون كريم ملك – آفاق الكورد – العدد: 9 في 04-06-2005 م.
29- الفيليون في عراقنا الفيدرالي الموحد.. بقلم: صباح جواد – مجلة فيلي –العدد:15 أيار 2007م
30- الفيليون في المجتمع العراقي .. بقلم: د. برهان شاوي – مجلة روافد –العدد:6/آذار 2009م . مهم جداً
31- الكرد الفيلية .. التاريخ..و الإقامة..و التسمية.. بقلم: نوري صبيح - صوت الفيلي– العدد:33 في 22-06-2009 م.

32- الكرد الفيلية ..و استحقاقات المواطنة :وليد حسين – صحيفة كرمسير– العدد:116 في 11-2007م.
33- الكرد الفيلية رابطة العراق القوي.. بقلم: جواد كاظم الخالصي - صوت الفيلي– العدد:14 في 26-01-2009 م.
34- الكرد الفيلية في كتاب حنا بطاطو .بقلم:؟- صوت الفيلي– العدد:17 في 23-02-2009 م.
35- الكرد الفيلية مسيرة مضمخة بالدم.بقلم:د.ناهدة التميمي- صوت الفيلي– العدد:1 في 27-10-2008 م
36- الكرد الفيلية ومعوقات منح الجنسية العراقية...بقلم: كاظم حبيب - صوت الفيلي– العدد:4 في 17-11-2008 م
37- الكرد الفيليون .. جرح دام كما الأنفال!.. بقلم: فخرية صالح /برلين - صوت الفيلي– العدد:9 في 22-12-2008 م.
38- الكرد الفيليون ؟ بقلم: بيكه س شيرواني – مجلة فيلي ،العدد:7 – 2005م 01-05-2009 م .
39- الكرد الفيليون مظالم بلا حدود.. بقلم: عبد الستار رمضان - صوت الفيلي– العدد:18 في 02-03-2009 م.
40- أقترح : كوردي فيلي لمنصب رئيس مجلس النواب؟. بقلم:أحمد فيلي- صحيفة جسور – العدد:39 في 12-12-2009 م.
41- الأكراد الفيلية بين التهجير القسري، والتطهير العرقي.. بقلم:نداء خالد/ مجلة الطيور المهاجرة ،العدد:2 – آذار – مارس 2006م .
42-تحية إجلال للأم الكردية الفيلية في (يوم المرأة العالمي) و هنّ يحملن صور شهدائهنَّ ..بقلم: أحلام عسكر- صوت الفيلي– العدد:20 في 25-03-2009 م.
43- ثقافة الكورد الفيليين عمق تاريخي ..إرث حضاري،تفاؤل بالمستقبل . - صوت الفيلي– العدد:34 في 29-06-2009 م.
44- جرائم الإبادة الجماعية Genocide ضد الكرد الفيليين والقانون الدولي.- صوت الفيلي– العدد:17 في 23-02-2009 م.
45- الجنسية العراقية والتبعية الإيرانية.. بقلم: الدكتور علي باباخان – مجلة فيلي –العدد:8/كانون الثاني- 2006م
46- دعم قضية الكورد الفيليين من منظور عراقي .. إعداد فيلي – مجلة فيلي – العدد :24 /أيار - 2008م
47- دعوة صريحة لفتح ملف خاص بمأساة الكرد الفيليين ،واستقراء للمظالم المرتكبة بحقهم .. بقلم: عبد المجيد عبد الحميد زنكنة- نداء الكرد – العدد:1 في 01-02-2001 م.
48- الدوامة- مسرحية تجسد معاناة الكورد الفيليين . - الإتحاد– العدد:2159 في 29-6-2009م.
49-الدور الهش للإعلام و منظمات المجتمع المدني في تغطية مظلومية الكرد الفيليون(القسم :1) .. بقلم: صباح زنكنة - صوت الفيلي– العدد:21 في 01-04-2009 م.
50- الدور الهش للإعلام ومنظمات المجتمع المدني في تغطية مظلومية الكرد الفيليون(القسم:2)..بقلم:صباح زنكنة-صوت الفيلي–العدد:22في 06-04-2009 م.
احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 498

ببيلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :3

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220215578345

ببيلوغرافيا مواد كوردية فيلية/ القسم :3
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4323 - 2014-01-01 - 12:48
المحور: القضية الكردية
المقدمة

نواصل معاً سرد عناوين أخرى من هذه الببيلوغرافيا (ببيلوغرافيا فيلية) أو الفهرسة لما كتب عن الكورد الفيليين في متون الصحف والمجلات والكتب تمكنت من رصدها خلال بحثي المتواضع هذا لنتعرف على هذا المكون الاصيل و مالهم من معالم حضارية في عراقنا الحبيب؛و ما عانوه من مظالم قسرية من ظلم و جور الحكام في العهود السابقة،وبذا قد قمنا بخدمة بسيطة لقضيتنا الكوردية و الله المستعان:

1. دور شباب الكورد الفيلية في النهضة الرياضية في العراق. بقلم: عبد الأمير دارا الفيلي – مجلة التجمع – العدد:2 في أيار 2009م.
2. الصبر على آلام البناء تثير المطالب الفيلية.الافتتاحية- صوت الفيلي– العدد:3 في 10-11-2008 م.
3. صرخات فتاة كوردية فيلية ليلة التسفير /شعر.. بقلم:أحمد الحمد المندلاوي – التراث الفيلي – العدد:1 في 2012م.
4. ضرورة توثيق و بناء ذاكرة جمعية للمقموع، الكورد الفيليون نموذجاً .. – الدكتور سعد بشير/ مجلة فيلي – العدد :24 /أيار - 2008م
5. ظاهرة سلبية لا تمت للكورد الفيليين بصلة.. بقلم:علي حسين غلام – صوت الفيلي – العدد:26 في 04-05-2005 م.
6. عادات وتقاليد الكرد الفيليين في النصف الأول من القرن العشرين- بقلم: نظيرة اسماعيل كريم – موقع العراق للجميع - 01-05-2009 م.
7. عذابات فيلية (مجموعة مقالات تباعاً) .بقلم:طارق المندلاوي- صوت الفيلي– العدد:2 في 03-11-2008 م.
8. العراق و إشكالية المواطنة .. الكورد الفيليون نموذجاً. بقلم : علاء الخطيب - العمل– العدد:52 في 25-08-2009 م.
9. عوائل شهداء الكرد الفيليين يطالبون الجهات المعنية بإنصاف ذويهم. كلمة: الشيخ محمد سعيد النعماني - صوت الفيلي– العدد:19 في 11-03-2009 م.
10. فتح ملف الكورد الفيليين .بقلم:زهير كاظم عبود – التآخي – العدد:4976 في 05-03-2007 م.
11. الفيلية ،عراقيون منذ آلاف الأعوام!! بقلم : د.علي ثويني - السويد - صوت الفيلي– العدد:24 في 20-04-2009 م.
12. الفيلية يصعدون الى السماء.. بقلم: كاظم حبيب - صوت الفيلي– العدد:18 في 02-03-2009 م.
13. الفيليون : خصوصية على مفترق الطرق .. بقلم : حسن حاتم – مجلة فيلي – العدد :61 /أيلول - 2009م
14. الفيليون و الساحة السياسية.. بقلم : فريدون كريم – مجلة فيلي – العدد :31 /كانون الأول - 2008م
15. الفيليون والأحزاب العراقية .بقلم:الإفتتاحية- صوت الفيلي– العدد:2 في 03-11-2008 م.
16. قصيدتان: الفيليون /1 ، الفيليون /2 ... بقلم: عبد الستار نور علي - نداء الكرد – العدد:1 في 01-02-2001 م.
17. القضية الفيلية بين العشوائية و الموقف المسؤول .. بقلم : غيث هادي – مجلة فيلي – العدد :61 /أيلول - 2009م
18. قضية الكورد الفيليين قضية وطنية.. بقلم .. فرات الحداد – مجلة فيلي – العدد :24 /أيار - 2008م
19. الكرد الفيلية و محاكمة المجرمين ..و التعتيم الاعلامي للفضائيات ووسائل الاعلام.بقلم:إبراهيم باكير - صوت الفيلي– العدد:17 في 23-02-2009 م.
20. الكرد الفيليون بين الماضي الأسود وأمل المستقبل – عزيز الخيكاني- المستقبل العراقي – ع :123 في 03-10-2011 م.

احمد الحمد المندلاوي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 499
تأريخ التهجير القسري في العراق المعاصر...الأكراد الفيلية نموذجاً
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230509064745488654

رياض جاسم محمد فيلي
عملاً بحرية الرد والتصويب، نشرت جريدة الصباح بعددها (1257) في18-11- 2007 ضمن صفحة (أراء) مقالة بعنوان الأبعاد التأريخية للهجرة والتهجير بقلم الأستاذ {راسم قاسم} والذي تناول ملفاً ساخناً وحديث الشارع اليوم في ظل تسلسل تأريخي وهو جهد مشكور للأخ العزيز، وعليه فعند التطرق لمثل هذه المسائل المهمة لا بد من الحديث بموضوعية وأمانة وإنصاف لكون العدالة لا يمكن أن تتجزء بأي حال، وخاصةً ما يتعلق بقضايا الحقوق والحريات، وعذراً لأخينا الكاتب فهو لم يشير لا من قريب أو بعيد إلى قضية الأكراد الفيلية وإمتداداتها التأريخية وكأنها غير موجودة بالمرة..ولم يعرج عليها بعبارة واحدة..مما يعد تشويه للحقائق التأريخية الثابتة والموثقة رسمياً داخل العراق وخارجه في المحافل الدولية كالأمم المتحدة ومنظمات الهجرة واللأجئين وحقوق الأنسان...وهنا سؤال أساسي يطرح من تلقاء ذاته..لماذا هذا التجاهل؟ أمتعمد أم غير متعمد! فهل نسيت التهجيرات التي وقعت بحق هذه الشريحة المضطهدة وحجم معاناتها ومأساتها ومظلوميتها التي ترسخت منذ تأسيس الدولة العراقية الحديثة في عشرينات القرن الماضي وطيلة فترات الحكومات المتعاقبة بدون إستثناء سوى فترة بسيطة بعد قيام ثورة 14 تموز 1958، وتجسد ذلك بصدور قانون الجنسية العراقية الجائر رقم (42) لسنة 1924 وفق معاهدة لوزان وقبل نفاذ الدستور الملكي لعام 1925، حيث حُدد مفهوم الجنسية الشاذ على أساس الأصل بدلاً من مبدأ المواطنة حسب الأرض أو الولادة، فكان هذا القانون المشؤوم بمثابة نقطة البداية في سلسلة طويلة لا حصر لها من التشريعات الظالمة التي مهدت الطريق مستقبلاً لأكبر عملية تهجير قسري وتسببت بقلع أكثر من نصف مليون كردي فيلي من جذورهم العريقة منذ الأف السنين ورميهم دون رحمة أو رأفة على الحدود العراقية الإيرانية بين حقول الألغام كحطب للحرب ووقودها المستعر إضافةً إلى مصادرة أموالهم وعقاراتهم وحجز أكثر من خمسة عشر ألف شاب يافع من أبنائهم وتغييبهم في غياهب المعتقلات الرهيبة بلا ذنب أو محاكمة التي لم تثني عزمهم وثباتهم للثورة بوجه الطغيان والجبروت وفي أوج قوته وبأسه ليسطروا ملحمة إنتفاضة السجون المجيدة أوائل الثمانيات في معتقل أبي غريب ومنفى نقرة السلمان الصحرواي والتي هزت الضمير والوجدان العالمي قبل غيره وفي ظل تعتيم إعلامي صاحبه شراء للذمم الرخيصة وكتم الأصوات الحرة الشريفة، وهذا كله بمقتضى قرار ما يسمى بمجلس قيادة الثورة المُنحل رقم (666) لسنة 1980 السيء الصيت الذي بقي نافذاً لحين صدور قانون إدارة الدولة المؤقت لعام 2004 وإلغائه بموجب المادة (11/الفقرة هـ)، علاوة على الكثير من القوانين التي صدرت خلال الحقبة السوداء من تأريخ العراق المظلم وكان للأكراد الفيلية حصة الأسد منها بالقهر والجور والإرهاب وعلى مراحل متعددة وأولها أثناء فترة الأربعينات وشهدت تهجير محدود النطاق وبعد وقوع إنقلاب 8 شباط الأسود 1963 أضطر الكثير من الفيلية للهرب خارج البلاد تحت جنح الظلام الدامس أو إلى ربوع كردستان بسبب مواقفهم الوطنية ومقاومتهم البطولية للإنقلابيين الفاشيين وما نتج عنه من (سحل، وإعدام فوري، وتعذيب، وملاحقة وحشية، وإعتقال كيفي) مع تشريع قانون جديد للجنسية بعد ثلاثة أشهر فقط من الإنقلاب ذي الرقم (43) لسنة 1963 وكان أكثر وطأة من سابقه وموجةً ضدهم بالدرجة الأساس، وكلما تقدمت السنين أشدد الخناق على الأكراد الفيلية، وبالتالي أزدادت محنتهم تصاعدياً تبعاً لذلك، وكانت مخططات البعثيين النازيين التي تأجلت بسبب خروجهم من السلطة في 18-11-1963 ولحين عودتهم مجدداً بالمكر والخديعة في إنقلاب17-07 -1968 فجاء وقت تصفية الحساب لكل من تصدى لهم وعلى رأسهم الفيلية فهجر منهم أكثر من سبعين ألف شخص خلال الأعوام (1969-1970-1971)، وما هز مضاجع البعث المقيت في الصميم ما أقامه الفيليين من إحتفالات شعبية عارمة تجسد روح التلاحم والوحدة والتأخي بين أبناء الوطن الواحد، حيث خرج منهم الجموع المؤلفة إلى شوارع العاصمة بغداد تقدر بنصف مليون شخص ولأيام عدة تخليداً

لتوقيع إتفاقية 11 أذار 1970 بين الحكومة والحركة الكردية والتي إنتكست أثر إبرام إتفاقية الجزائر/1975 وعليه أجُليت العشائر الفيلية من قراها الآمنة الواقعة على الشريط الحدودي مع إيران نتيجة دعمها للحركة الكردية فكانت ظاهرة مُلفتة للنزوح الداخلي قسرياً ولم يسمح لهم بحمل متاعهم وأموالهم وصودرت أراضيهم وممتلكاتهم دون تعويض، وما أن حل عام 1980 حتى وقعت التهجيرات العظمى بحق الفيلية كتمهيد لشن الحرب العدوانية على إيران تنفيذاً لأجندة إقليمية ودولية نتيجةً لتغيير الحكم الشاهنشاهي، ووجدها النظام المقبور فرصة سانحة لضرب هذه الشريحة المنكوبة لكونها ذات مصالح مؤثرة ورؤوس أموال ضخمة تشكل العصب الحيوي للإقتصاد الوطني ومن ذوي الكفاءات والخبرات والعنصر الفعّال للتقارب الثقافي والإجتماعي والقومي والمذهبي داخل النسيج العراقي المتنوع بهدف تبديل معالم التركيبة الديموغرافية السائدة في حياة المجتمع وطبيعة علاقاته المترابطة منذ عصور مضت، وتمكنت القوى الأمنية القمعية من الأجهاز على فريستها التي سقطت بيدها كغنيمة سهلة نتيجة المؤامرة المحبوكة بعناية فائقة وتخطيط مسبق والمتمثلة بتفجير الجامعة المستنصرية وإتهام المغدور سمير غلام بتدبيره وتصفيته مع عائلته من دون تحقيق أصولي أو محاكمة قانونية ليخرج بعدها الطاغية المعدوم عبر شاشات التلفزيون ليهدد ويتوعد (والله والله والله...وبحق كل ذرة في تراب الرافدين..الدماء التي سالت في المستنصرية لن تذهب سدى) إيذاناً ببدء التسفيرات كما أسمها النظام المُباد على المتهمين بالتبعية الأجنبية جزافاً، وكمبرر لإستهدافهم وتمزيقهم أرباً أربى وهذا ما أكده المجرم المقبور فاضل البراك مدير الأمن العام زمن التهجيرات ورئيس جهاز المخابرات العامة فيما بعد بكتابه الموسوم {المدارس اليهودية والإيرانية في العراق} وما يلفت الأنتباه إلى الكتاب المذكور هو إصداره وطبعه بموافقة ديوان الرئاسة المنحل بكتابه المرقم ب (م.ع./126/9) في 1984/3/24، ولم يكن إعتيادياً كغيره من الكتب والتي تصدر عادةً بإذن من وزارة الثقافة والإعلام!! وهو دليل دامغ وموثق يعُبر عن وجهة نظر النظام المخلوع وبأعلى مستوياته حول القضية الفيلية...وبعد كل ذلك..هل من الجائز المساواة بين الهجرة الطوعية والتهجير القسري؟؟ فالمهاجر أو المغترب وأن كان مضطراً لترك الوطن لأسباب شتى، فقد حمل بيده حقيبته ومتاعه وأمواله ومعه عائلته...أما المهجر قسراً فقد أخُرج من داره عُنوة تحت تهديد السلاح وإحتجاز أولاده وإنتهاك حرمته وشرفه وتجريده من أمواله بين السماء والطارق وبثياب نومه ومضطراً للسير لمسافات طويلة عبر مناطق جرداء لا يعرف عنها شيئاً ولغربة إجبارية دامت أكثر من ربع قرن وماذا تحقق له بعد سقوط الصنم في 2003/4/9!! فلازال يعُامل بصفته أجنبي له شعبته الخاصة في مديرية الإقامة والجنسية والرعوية وقانون الجنسية الجديد رقم (26) لسنة 2006 ما هو إلا إستنساخ طبق الأصل في بعض جوانبه وتطبيقاته عن سلفه وأما عن قانون نزاعات الملكية فليس بأحسن حال إذ ينظر للعقارات المصادرة وكأنها خلاف بسيط بين طرفين والدولة فيها مجرد حكم والأدهى يطالب المُهجر بدفع تعويضات البناء المستحدث في عقاره المغتصب بدل أن يدفع له إيجار عن سنوات تهجيره وبالنسبة للأموال المنقولة المصادرة فهي بطي النسيان!! وعندما إعيد تجنس المُهجرين أطلق عليهم تسمية (حالات التبعية الإيرانية) لترسيخ مفهوم كونهم أجانب وليس عراقيين أصلاء ولم يتم تصحيحه بعكس ما حصل لأخواننا المسيحيين حينما أطلق عليهم تسمية الجالية المسيحية ثم جرى بعد ذلك تصحيح هذا الخطاء الطباعي والإعتذار عنه، إضافةً إلى حصول محاولات عديدة لإسقاط أسم وزارة المهجرين وجعل تسميتها بالمغتربين وجرى ذلك فعلاً لفترة من الزمن مما يترتب عليه تجريد المُهجر من حقوقه المغتصبة والمسلوبة أصلاً كي يقطع الطريق أمامه لإستعادتها يوماً من الأيام، ومن هنا لا يمكن مقارنة ما حصل للفيلية مع سائر المكونات الأخرى فقد سبقوا غيرهم في النزوح الداخلي والنفي الخارجي جراء سياسات التطهير العرقي بإعتبارهم مكون إجتماعي مختلط وأن ما حل بهم من تقتيل وتجريم وتغييب يعادل غيرهم أضعافاً إذا ما وضعت على كفتي الميزان العادل حجم المظلومية المتراكمة والنسبة السكانية الحقيقية، فمتى يتلمس الفيلي التغيير الحقيقي والجذري الذي شهده العراق الجديد بعيداً عن الأقصاء والتهميش ويمارس دوره بفعالية في عملية إتخاذ القرار داخل الحكومة ذاتها على مختلف المستويات والأصعدة مع الأخذ بنظر الإعتبار أن الفيليين لم يكن لهم أي دور سياسي على مدى تأريخ العراق.
* باحث متخصص بشؤون الأكراد الفيلية.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 28-11-2007
وقت التدوين: 09-05-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 500
تأريخ مملكة و قبيلة ملكشاهي (چمشگزگ)
20221219224814453079=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

قبيلة ملكشاهي (چمشگزگ)
الكاتب : حسين حبيب ملكشاهي
القبيلة
القبيلة هي مجموعة من الناس تنتمي في الغالب إلى نسب واحد يرجع إلى الجد الأعلى أو الى اسم حلف قبلي بمثابة جد، وتتكون من عدة بطون و
لهم، ويتحدثون لهجة مميزة، ولهم ثقافة متجانسة أو تضامن مشترك وغالبا مايكون لديها عصبية ضد العناصر الخارجية على الأقل.
ولكن الملكشاهيين كانوا أكبر بكثير من القبيلة وكانوا أصحاب مملكة مستقلة و لقرون عديدة حافظوا على استقلاليتهم من كل الأعداء والدخلاء ،
اصحاب مملكة كبيرة و مستقلة ، والسبب مثل ماذكرنا الملكشاهيين كانوا اكبر من القبيلة و الامارة، بالوقت الذي كانت الامارة شبه مستقلة و هي
عسكرية محورها القبيلة، طبقا للانطباع السائد في الادب التاريخي _السياسي القائم .
لقد كانت الامارة عبارة عن وحدة اجتماعية واقتصادية وسياسية قائمة بذاتها، فهي لم تكن أكبر من القبيلة فحسب وانما كانت أهم منها بكثير من
الثقافية.
فالقبيلة، برغم اهميتها البالغة بسبب غلبة العلاقات الابوية، لم تكن سوى أحد العناصر المركبة للنظام الاماراتي. كانت الحياة الاجتماعية والاقتص
فقد انشغل سكان الامارة في النشاطات التجارية والثقافية والادارية و الصناعات الحرفية والزراعة وتربية الحيوانات وغيرها من الاعمال المتنوعة.
الأراضي على غرار بقية حكام المجتمعات المجاورة الاخرى. فهو مسؤول عن توزيع الاقطاعيات ما بين اتباعه ومنهم رؤساء العشائر و رجال الدين
مركزا رئيسيا لكافة النشاطات الحيوية و الاقتصادية والثقافية خاصة في النظام الاماراتي، الملكشاهيين استطاعوا ان يوسعوا امارتهم و جعلوها مما
لهم، رغم اهمية الامارة مثل ماذكرنا لكن الملكشاهيين كانوا اكبر من الامارة و كان اميرهم اعلى منزلة من باقي امراء الامارات المجاورة، للمثال ملوك
الصفويين و الروم و العثمانيين، يخاطبون ملك الملكشاهيين مباشرة و يذكرون دولته بأسم كوردستان. مثل مخاطبة الملك تيمورلنك(گورگان) و ا
جقمق الملك الشركسي الى الملك الملكشاهي الملك تاج الدين يلمان و كانوا من اصدقائة و تربطهم علاقات جيدة و معترفين بالمملكة الملكشاهي

السلطان سليم العثماني، نرى بأنه بعث برسالة الى الحاج رستم بيك الملكشاهي ملك الملكشاهيين، و في الرسالة العثمانية الى الحاج رستم بيك،
والمجد الاشم،ملكي الصفات فلكي الذات حارس محاسن الشيم صاحب الطبل (الجيش) و العلم، المختص بعناية باري النسم وأجر حاجي رستم
الملكشاهيين ليسوا مجرد اصحاب امارة كوردية عادية حالها حال باقي الامارات الكوردية في المنطقة وبالاخص في رسالته يطلب من الملك الحاج
الامبراطورية الميدية الكوردية، نرى ان الكورد استطاعوا ان يشكلوا بعض الدول و الامارات المستقلة كامارة (المروانيين و الحسنويين و الايوبيين و
الكورد و ترفع علم الكورد و كوردستان باستثناء المملكة الملكشاهية التي كانت تعرف ب (كوردستان) و علمها كان علم على اغلب المناطق الكور
خاص و نستطيع ان نقول بأن من بعد الامبراطورية الميدية مملكة ملكيشي جمشكزك (كوردستان) كانت علما للكورد. هذه الدولة الملكشاهية ال
المغول الدول و الامبراطوريات القديمة مثل الروم و خواريزم و العباسيين و السلاجقة ......الخ استطاعوا ان يهزموا جميع الدول بحملات المغول
ان يهزموا الجميع ما عدا الدولة الملكشاهية الكوردية، كما اكد لنا هذا الكلام شهود عيان في تلك الفترة او القريبين من زمن الاحداث في تلك الفترة
جلبي و المؤرخ أبوبكر الطهراني، وابن خلدون و القلقشندي و والمقريزي ....الخ ذكروا بصريح العبارة بأن جميع الملوك العظماء مثل: جنكيزخان و
الجراكسة و العثمانيين و الصفويين) لم يستطيعوا أن يدخلوا شبرا للاراضي الملكشاهية، بالرغم من انهم حاربوا الملكشاهية لعدة مرات ولكن في ك
نذكر الحربين المغوليتين مع الملكشاهيين و هي حرب (بشموتاي) ابن هولاكو مع الملكشاهية قرب منطقة كزل كليسة(نازميه) التي استمرت لمد
تيمور لنك المغولي مع الملكشاهيين، ايضا خسر تيمور لنك المعركة معهم.
ارى بأن بعض من المؤرخين الكورد قصروا كثيرا بحق مملكة الملكشاهيين الكوردية والتي كانت تعرف بمملكة (كوردستان) في تلك الفترة، دولة ال
خالصة وهدفها كان الكورد فقط ، وكانت لديهم عملة خاصة بهم وتضرب(تطبع) في جمشكزك، مملكة الملكيشيين كانت تضم 32 قلعة و16 ناح
محافظة حالياً مثل قلعة اربيل(اربل).
قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ)
تعد قبيلة ملكشاهي (چمشگزگ) من اكبر و اقوى القبائل الكوردية في اربع اجزاء كوردستان الكبرى، تركيا و ايران و العراق و سوريا. [1][2]
في شمالى كوردستان (تركيا) يسكنون محافظات، ديرسيم، ارزنجان، سيواس، دياربكر، بينگول، الازير، ملاطية، و بالاخص محافظة(ديرسم) يعد
في القسم الايراني في شرق كوردستان في محافظة ايلام و غربي قبيلة ملكشاهي من اكبر القبائل الكوردية في المنطقة و يسكنون قضاء ملكشاهي و ف
لورستان و كوهدشت و خورم آباد و في محافظة سنة(سنندج) ايضا يسكنون في قرى ملكشان العليا و ملكشان السفلى، و جنوب كوردستان و الع
والسليمانية و كركوك و خانقين و قرى ملكشاهي و مندلي و بدرة و زرباطية و الكوت و بغداد ، وفي خراسان يسكنون مدن مشهد و قوچان و بجنو
الرضوي ، و ايضا يسكنون في محافظة گيلان و مازندران و قزوين و طهران و ارزبايجان، وفي غرب كوردستان(سوريا) يسكنون مدن قامشلو و حس
الهند . [3][4][5][6][7][8][9][10][11]
اسماء عشائر الملكشاهية(چمشگزگ) المنتشرة في اربع اجزاء كوردستان الكبرى:
سرايلوند دوسگه او ساري سالتك، رسولوند، نقي(نظربيگ)، باولگ ، روسگه(روستم بيگ)، خداداد، ملگه، كلگه، شكر بيگ، حسين بيگ، خرزي
شەمير، گول گول، باباي پير محمد(باوه)، كوگر، سيبەگە، جمعه، حمانه وگول، نقي ملكشاهي گجي، خميس،كاظم بيگ، خيرشه، كوكي، دوقرصة
تسكن شرق و جنوب كوردستان والعراق .
مودكي او موتكي، هذه العشيرة هي العمود الفقري لقبيلة چمشگزگ (ملكشاهي) و يسكنون شمالي كوردستان(تركيا) في محافظات بينگول و بدليس
هسنيان او حسنانلو او حسنانلي، يسكنون محافظة بوتان في شمال كوردستان وبين الحدود التركية الايرانية و في جنوب كوردستان في محافظات
ملان او ميلان(مللي)، منتشرين في شمالي كوردستان في درسيم و دياربكر و ماردين و في غربي كوردستان في قامشلوو و حسكه و عامودا و جنوب ك
نهر آراس و جبل سوكاري ماكو.
عشائر شادي او شاديان او شادلوو، زعفرانلو او زاخوري، كيوانلو او كاوي، قرچولو، عمارلو او آماران، منتشرين في خراسان و گيلان و قزوين و شما
برازية او برازي، منتشرين في شمال و غرب و جنوب كوردستان، و بشكل مكثف منتشرين في غربي كوردستان(سوريا).
بريزانلي، منتشرين في شمالي كوردستان قرب بحيرة(وان).
شكاك او شكاكان ، منتشرين في الاجزاء الاربعة من كوردستان.
عباسان ، ميرۆسان ، فرهادان ، زەنگان ، لچينان ، كرەبالان ، فندان ، بختياران ، مستان ، هوشان ، دريكان ، شيرتكان ، روتان ، درويش جمالان ،
زكران ، شكاكان ، كال ، كەو ، كوچ ، پيران ، ميرزان ، سوركيجان ، كەشكەهوران ، پيلڤانكان ، كەچەلان ، كەمان ، اريلان ، چاركان ، سيسان ، شاد
شيخ بازان ، كودان ، خورشيدان ، شمدينان ، لولان ، حيدران ، ماسكان ، شاڤاتان ، شتران ، مقسوودان ، چيكان (هذه العشائر الملكشاهية منتش
ئاتمه ، هارون ، بەكران ، بالان ، بەسنى، (منتشرين في شمالي كوردستان في محافظة ملاطيه).
كۆچكيرى ، گينيان ، چارەكان ، شاديان ، جانبگان، (منتشرين في شمالي كوردستان في محافظة سيواس).
گولاپ ، چولاك ، ارسەلان ، تهسوران ، پەزگوران(منتشرين في شمالي كوردستان في منطقة كماخ جنوبي محافظة ارزنجان).
اية الله مردوخي(شيخ محمد مردوخي الكوردستاني) في كتاب (تأريخ الكورد و كوردستان) يذكر بأن عشائر (خزل _ بولي) في جنوب و شرقي كوردس
السورانية في جنوب كوردستان و في شرق كوردستان عشيرة مستقلة.
أغلب عشائر الأركوازية مثل عشيرة (بي) و غيرها من الملكشاهيين السرايلونديين.
عشيرة (كاوله) تشكل نصف عشيرة ديوالاي _ دهبالايي، في ايلام و اصلهم من عشيرة سرايلوند الملكشاهية.
وهم اولاد عمومة مع قبيلتي بلباس و قوالسي.[12][13][14][15][16][17][18] [19]
أصل تسمية اسم چمشگزەگ و ملكشاهي.
ياقوت الحموي في كتاب (معجم البلدان)، وصف جمشكزك، بقلعة وناحية بين محافظتيّ ملاطية و آمد قرب حصن آران باقليم _جزيرة كردستا
[21][20]

أوليا چلبي ذكر في كتابه سياحتنامة في سنة 1065هـ1655م، اشار الى ان اسم قلعة چمشگزگ مأخوذ من اسم الملك الآري الأسطوري الإيراني(جـ
سيامك بن كيومرث من أهم الشخصيات الشهنامة وقد ذُكِر اسمه في الأساطير الآرية الدينية والتاريخية. هذا الملك استطاع ان يبني الكثير من القـ
ضمن هذه القلاع قلعة (گزگ) الكوردية و من ثم اندمج اسم جمشيد و گزگ مع بعضهما وأُطلِق على كورد هذه القلعة اسم قبيلة چمشگزگ، وكا
الميديين و بوختيية و البشنوية. [22]
ذكر الأمير شرف خان البدليسي في كتابه (شرفنامه) الذي خصص الجزء الثالث منه للملكشاهية و إماراتهم، أن امير امارة چمشگزگ(كوردستان) و
يوسع الإمارة باحتلال اثنتان وثلاثون قلعة وست عشرة ناحية كوردية، و جعل جميع القلاع تحت سيطرة قبيلة چمشگزگ و عليها اسم ملكشاهي
وجاء ايضا" في كتاب شرفنامه بأن بعض من أمراء الملكشاهية يزعمون بأنهم من الخلفاء العباسيين ، ويبدو أن هذا الرأي لم يكن مقبولا عند شرف
بالتأكيد هذا الزعم غير صحيح لان الملكشاهيين من الكورد الاصلاء و طوال تاريخهم كانوا مستقلين و لم يختلطوا باحد من الغرباء ، ولا زالوا ليوم
الأستاذ(محمد جميل رۆژبياني) مترجم كتاب شرف نامة الى العربية (ما أقبح هذا الزعم ، فهل كان العباسييون يسمون أبنائهم ملكيشي ؟ أو ملكشا
البلاد!). ولكن الأمير شرف خان يُرجع أصل كلمة ملكيشي(ملكشاهي) إلى السلطان السلجوقي ملك شاه..!! وهذا الادعاء أيضا ليس بادعاءٍ صحيح
اراضيهم و مملكتهم وكانوا يحاربون الغرباء في جميع الاوقات. [23]
ويذكر ايضا شرفخان بأن الملكشاهيين كان لديهم أمير كوردي من قبيلتهم ولم يكونوا ليقبلوا بأمير آخر غير اميرهم الكوردي الملكشاهي " إذاً أن يكـ
الملكشاهيين كما ذكرنا طوال تاريخهم كانوا يحاربون الاعداء الراغبين باحتلال اراضيهم و من ضمنهم السلاجقة لذا لم يقبلوا باسم من غريب ولا
محافظين على اللغة الكوردية القديمة وخاصةً في محافظة (ديرسيم) في شمالي كوردستان التي يتكلمون بها حاليا ، ايضا كان بين الملكشاهيين و الـ
السلطان علاء الدين السلجوقي و السلطان محمد والسلطان ملك شاه ..... الخ. [24]
جاء في كتاب ، دياربكرية ، الذي عمره اكثر من 650 عام و اقدم من كتاب شرفنامة ب 150 عام ، للمؤرخ (ابو بكر طهراني) في كتابه الذي يتحدث
اميرهم هو (الامير شيخ حسن بيگ الكوردي) ويتحدث عن عدة مواقف و حروب خاضها الملكشاهيين ضد الدولة الاق قينلو و حسن بيگ الاق
الكورد الاصلاء .
وأيضا الأستاذ محمد جميل رۆژبياني، علّقَ على هذا الموضوع وكتب(أقول: إن اسم ملكيشي لفظة كوردية مركبة من كلمتي (مل = العنق)و(كيش =
وكتب بعض اخر من المؤرخين حول اصول الملكشاهية وبالاخص ملكشاهية العراق وايران ، منهم المرحوم نجم سلمان مهدي الفيلي و جعفر خـ
صحيحة و تفتقر للمعلومات.
وايد سلجوقية الملكشاهية الكاتب عليرضا اسدي ، بان اصل امراء الملكشاهية يرجع الى الملك السلجوقي (ملكشاه) ويدعي بأن الحكومة الملكشـ
ارزنجان الى قلعة جوق في ايلام، وهذا الادعاء ليس بصحيح ايضا لان المملكة الملكشاهية كانت تشمل محافظة درسيم و شمال دياربكر و جنوب
بأنه كان يفتقر للمعلومات تخص الملكشاهية وليس لديه اي بحث دقيق و جدي يخص الملكشاهية.
ولكن من خلال بحثي العميق والذي استمر لاكثر من 10 اعوام، تبين لي بأن قبيلة ملكشاهي جمشكزك هم من الكورد الاصلاء و اجدادهم كانوا مـ
الكبير هو الملك (ملكيش – ملكيشو) الذي كان ملك على مملكة جمشكزك التي كانت تعرف ب(كوردستان) وقد أبرم الملك الكوردي ملكيشو تحـ
الايوبي و الملك الناصر يوسف أمير حلب و دمشق ، وارسل الملك الكوردي ملكيشو ابنائه كل من الامير بهاء الدين و الامير عزالدين و الامير اسعد
ملكيشو، ليقودوا الجيوش الايوبية و يصبحوا من حكام الايوبيين و اصبح الامير بهاء الدين بن ملكيشو والي على القاهرة وتولى حكم دمشق ايضا
منزلة)، وكان قائد الجيش الايوبي للملك الناصر يوسف أمير حلب و دمشق، وفي تعبير فعلي على رفضه لاستيلاء المماليك الأتراك على مصر والشا
موطنة في جمشكزك وبقي بطلا حتى وفاته سنة 674هـ / 1275م.
ومن ثم في عهد الملك خالد الكوردي الملكيشي، وابنائه الأمراء (محمود ، احمد ، كيقباد ، جلال ، علاء الدين علي) اصحاب قلاع الكورد ، استطا
السلطان المملوكي و كان يكاتبهم رسميا كما ذكر في كتاب(صبح الاعشى) وهذا دليل كافي بأن الملكشاهيين كان لديهم مملكة كوردية مستقلة وليسـ
ويذكر، في الحقيقة ان ملكيش لم يكن من حفدة العباسيين ولا يمت بصلة بالأتراك السلاجقة وانما من أسر كردية عريقة بشهادة المصادر المملوكـ
وفي عهد الملك تاج الدين يلمان الملكيشي ابن الملك كيقباد الملكيشي و نجلة الملك شيخ أمير الملكيشي كانت المملكة الملكشاهية في عز قوتها
و الان معروفة بالمدرسة والمسجد اليلماني، واعترف المغول بمملكتهم في عهد الملوك جنگيزخان و تيمور لنگ.
وايضا السلطان محمود خان تيمور گورگان اعترف بمملكتهم و استقلاليتهم وضربت(طبعت) العملة بأسم مملكة (چمشگزگ).
وفي عهد السلطان الملك الظاهر جقمق الملك الشركسي اعترف بمملكتهم وايضا ضربت(طبعت) العملة بأسم (چمشگزگ).
وبعد البحث الدقيق ومراجعة المصادر والمراجع التاريخية العديدة والمستندات التي تعود لمئات السنين التي بحوزتنا استطعنا أن ننفي جميع التـ
الذين دونوا تاريخنا بشكل خاطئ وسطحي دون اي مراجعة جدية وعميقة بخصوص اصول الملكشاهيين و تشويه البعض ايضا لهذا التاريخ مع شـ
وألان في العراق و جنوب كوردستان و شرق كوردستان اسم ملكشاهي و چمشگزگ لازال موجودا و في خراسان و گيلان و مازندران ايضا و عشائر (
اخر من العشائر جميعهم معروفون باسم چمشگزگ في تلك المناطق و في خراسان معروفون بالكورد الكرمانج و لهجتهم كرمانجية و في شمال كو
التي كما ذكرناها في الأعلى لازالت الى يومنا هذا يُلقّبون بها . [25][26]
أصل قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي).
قبيلة ملكشاهي بنيتهم متكونة من الكورد الكرمانج و الزازا و المعروفين بالكورد الكرمانج و لهجتهم الاصلية هي الكرمانجية و الزازاكية، الكورد الكر
كوردستان و كورد الزازا هم اسلاف كورد الكرمانج.
المؤرخون التاريخيون متفقون على ان كلمة زۆزا مع كلمة زازا هي كلمة واحدة و في شمالي كوردستان في منطقة(جزيري) هناك منطقة بهذا الاسم ،
و النايريين و الميديين و البوختيه و البشنويه، و معروفين بالكورد الكرمانج.
و يشير ياقوت الحموي في كتابه (معجم البلدان) الى ان القبيلة البوختيه كانوا اصحاب تاريخ سياسي وهذا من خلال عدد القلاع التي كانت تحت
اقليم الجزيره ، وسلطتهم كانت واسعة جدا وهذا ايضا يعود لاهمية موقعهم في مدينة زۆزان . [27] . ذكر الملك الاخميني دارا الاول(داريوش) 21

نستطيع القول بأن الكورد الزازا في ديرسيم هم احفاد الميديين .
اللهجة الملكشاهية في محافظة (ديرسيم) هي استمرار للهجة الميدية القديمة ، لان الملكشاهيين لم يختلطوا كثيرا بالغرباء و حافظوا على استقلا
ان يبحثوا عن اللغة الميدية فإن مكان اباء و اجداد الملكشاهية التي هي مدينة(ديرسيم) افضل مكان لبحثهم .
في الزمن الذي كانت فيه حدود (ميديا) تصل الى نهر الخالص , الملكشاهية في وسط تلك المنطقة كانوا متخذين من ديرسيم عاصمة لميديا .
و عند سقوط امبراطورية ميديا فأن اهالي تلك المناطق و بالاخص الملكشاهية لم يتركوا اماكنهم و دافعوا عن انفسهم ضد كل الهجمات الغربية ع
في عهد(ديكران الكبير) قائد ملوك (ارتاكسياسي) ارمنستان ، الكثير من المناطق الكوردية كانت تحت حكمه ولكن الملكشاهية كانوا من حلفائة و
الارتاكسياسية الملكشاهية بقوا متحالفين مع ارمنستان و لم يركعوا للروم .
بعد ان انتشر الدين المسيحي بشكل رسمي في ارمنستان، الملكشاهية(چمشگزگيه) لم يخضعوا للدين الجديد و انما بقوا على دينهم و عاداتهم الم
في سنة(1093)الميلادية ، عندما كسر السلاجقة البيزنطين فإن امراء و كبار الكورد من مدن(وان _ دياربكر _ بدليس _ موش _ ساسون _ بينگول
عاصمتهم ديرسيم لم يخضعوا للسلاجقة ابدا على مر التاريخ ، و في سنة (1224)الميلادية ، عندما هجم المغوليين على دول (الخوارزم) و (السل
المغول ولم يسمحوا لهم بالمرور .
وقد احتل المغول (اناضول) ايضا ، في ذلك الوقت كان هولاكو قد نصب ابنه (بشموتاي) حاكماً على ولاية (سيواس) وامره بأن يهجم على مملكة
المغول و الملكشاهية في منطقة (كزل كليسة) التابعة لمملكة جمشكزك و في النتيجة خسر الجيش المغولي وعاد ادارجه منهزما على أيدي الملكش
ايضا الملكشاهية حاربوا (الالخانيين) نواب المغول و آق قينلو التركمان، حروب الملكشاهيين كثيرة و كانوا دائما محافظين على ارضهم و استقلاله
و الامير تيمور كوركان و شاهرؤخ ميرزا و قريوسف التركماني، لم يستطيعوا ان يحتلوا مملكتهم و يكسروا هيبة المملكة الملكشاهية و انما في كل هج
شرف خان البدليسي ذكر في كتابه شرفنامه عام (1005هـ)، بأن قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) بقيادة أميرهم (ملكيشي) كان قد جمع حول رايته خلق
ناحية خاضعة الآن لحكام جمشكزك ، فأدت تلك البسالة الى تسميتهم بأسم عشيرة ملكيشي و يطلق على جميع القلاع و النواحي تحت سيطرة ق
بأن قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) من اكبر و اقوى و اغنى القبائل الكوردية ، ولقد شاع في كوردستان أنه تخضع لحكام (جمشكزك) عشائر و قبائل
حتى ان زهاء ألف بيت منهم كانوا من أتباع سلاطين ايران وكان قد انخرط جمع منهم في سلك ملازمي الملوك ، وكان قد عين لهم امراء وملوك كلٌ
ملاحظة: الملكشاهيين لم يكونوا من اتباع الصفويين وانما كانوا متحالفين معهم.
أما سعة مملكة چمشگزگ وفسحة حدودها ، فقد بلغت حدا أطلق عليها الناس جميعا من العوام الى الخواص ، ولا سيما السلاطين العظام في ال
وإن كان قد ذكر الكورد اسم (كوردستان) فانهم كانوا يعنون بها مملكة جمشكزك لا غيرها .
فيلادمير مينورسكي، ايضا ذكر بأن في القرن السابع و الثامن، مايقارب الف بيت من الملكشاهية من المقربين للملوك الايرانيين و هم من اقوى الع
قبيلة جمشكزك(ملكشاهي) في كل وقت كانوا مستقلين و لديهم امير كوردي منهم .
و في ايام الحكم العثماني القوي , الملكشاهية كانوا مستقلين بنفسم وبسيادتهم الكوردية الجمشكزكية ولم يخضعوا لحكم العثمانيين ، وفي كل الا
جمشكزك(كوردستان) ، وانما كانوا يدافعون عن اغلب الإمارات و القبائل الكوردية و هدفهم الوحيد كان رفع كلمة كورد و كوردستان ، و كانوا يحا
في عهد حكم (آق قينلو) التركماني حاكم هذا النظام في ارزنجان كان يعتدي على حرية الملكشاهيين ، ولهذا السبب الملكشاهيين في سنة (1328)
قتلوا حاكمهم و من خلال هذه الضربة القوية للآق قينلو، استطاع الملكشاهيين ان يثبتوا انفسهم و يحافظوا على حريتهم و استقلالهم .
عندما سقّط تيمور لنك دول (آق قينلو)و(قره قينلو)، يوسف الاسود ملك القره قينلو، كان اسيرا عند المغول و بعد ذلك انسحب جيش تيمورلنك
قطعوا الطريق على المغول و لم يسمحوا لهم بالعبور. [31]
بعد انتهى حكم تيمور لنك، حارب الملكشاهيين مرة اخرى الآق قينلو و العثمانيين و في جميع حروبهم استطاع الملكشاهيين أن يحافظوا على اس
عندما تم تأسيس الدولة الصفوية في ايران، الملكشاهية كانوا يحترمون الملك شاه اسماعيل الصفوي، وقد قام الملكشاهيين بمساعدة الشاه اسما
احدى القلاع الملكشاهية و هي قلعة (كماخ) في جنوب ارزنجان.
في سنة (1514) الميلادي، السلطان سليم، سلطان العثمانيين استطاع ان يهزم الصفويين ويحتل بعض تلك القلاع التي كانت تحت ايديهم، الص
الملكشاهية الاستراتيجية، عندما علم الملكشاهية بالامر سارع جيش من الملكشاهيين من اجل صد هجوم العثمانيين، دافع الملكشاهيين عن قل
العسكرية الصامدة . [32][33]
السلطان سليم العثماني، كان هدفه السيطرة على كوردستان بقوة السلاح ولهذا السبب عين (محمد باشا) ذو الشارب الكبير محافظا للحدود الكو
بهذا الشكل كانت الحروب مستمرة بين دولة (آق قينلو) التركمانية و العثمانيين ، فان الكورد الملكشاهيين كانوا وحدهم في ساحة المعركة ضدهم
كان هدف السلطان سليم العثماني، ان يحارب بنفس طائفي، ويسيطر على كوردستان و ايران و ان يهزم شاه اسماعيل الصفوي ، ويفرض نفسه ع
العثمانية .
السلطان سليم بأسم المذهب اباد اكثر من اربعين الف كوردي شيعي كانوا عزل بدون اي سلاح في شمالي كوردستان .
ولكن بعد ان علم بأنه لا يستطيع احتلال كوردستان بقوة السلاح ولا يستطيع ان يسيطر على جميع الاراضي الكوردية حينها اتجه الى (ملا ادريس
قطع وعودا كثيرة للكورد و كان موضحا لهم بأن استقلال الامراء الكورد و اماراتهم غير مقبول وبهذا الشكل وقع تعهد بين امراء الكورد ، ولكن المل
ولم يوقعوا على اي معاهدة ، و ايضا عندما اتجه السلطان سليم بجيشه الى (مصر) و كانت تشكيلة جيشه اغلبها من شباب كوردستان ولكن الم
ادريس البدليسي، زرع الفتنة بين الكورد، و استغل (محمد باشا) هذا النزاع بين قبيلة الملكشاهي و بعض القبائل الكوردية الاخرى، و جهز جيش ع
ارزنجان و شمالي محافظة ديرسيم الملكشاهية، وبهذه الهجمة علامة الكورد و فخرهم الذي كان على قمة جبل عالي سقط في ايدي الاتراك، الات
جدران قلعة كماخ و اثر تاريخي كوردي في القلعة كلها قاموا بتدميرها، وبهذا الشكل في سنة (921) الهجري، كماخ وقعت في ايدي العثمانيين، والح
ادريس البدليسي، توقفوا عن الدفاع عن القلعة و سلموا اسلحتهم، ولكن بعد ذلك جميعهم اعدموا على يد العثمانيين .
اهالي قلعة كماخ، جميعهم كانوا من قبيلة ملكشاهي(جمشكزك)، اضطروا ان يهاجروا من كماخ الى عاصمتهم جمشكزك(ديرسيم). [34][35][36]

ياوز سلطان سليم، حسب المعاهدة التي كان موقعا عليها مع امراء الكورد التي كان معترفا بها بحكم امراء الكورد بشكل اتحاد قبلي مرتبط بالتاج ال
يشاركوا في هذه المعاهدة و كانوا يبتعدون عن الاتراك، ولكن السلطان سليم، كان يفضل ان لايتحرش بالملكشاهية و مملكتهم ولا يعلن اي حرب
ولهذا السبب كان يفضل بأن لا يحاربهم. [37]
الحرب في سنة (1540)الميلادي، توقفت وهذه الفترة كانت فترة اعادة تشكيل القوة العثمانية، و جميع البكوات و الامراء و قائمي المقام و المحا
الملكشاهية كان يعينون من قبل امراء الملكشاهيين انفسم و لم يعترفوا بالحكم و السلطة العثمانية حتى في تلك الفترة و كانوا محافظين على حكم
في سنة (1635)الميلادية السلطان مراد الرابع العثماني و بهدف القضاء على اي حكم ورائي كوردي في كوردستان حرك الجيوش العثمانية و وصل
الملكشاهيين ، و مثلما ذكرنا في الاعلى الحرب مع الملكشاهيين كان امرا خطيرا و كان من الممكن ان يخسر العثمانيين عرشهم ، لان الجيش الملك
الاصطدام به والبعض كان يتحاشاهم من الخوف ، و لهذا السبب السلطان مراد الرابع ، لم يعلن الحرب على مملكة ملكشاهي(جمشكزك) بشكل
كوردستان هي نزوح العشائر الملكشاهية التي كانت خارج حدود مملكة(جمشكزك) و نزوحهم الى داخل عاصمتهم و الى بعض الاماكن الاخرى.
مثلما اتضح لدى الجميع , العثمانين في كل وقت كانوا يكبرون لحماية انفسهم و خوفهم من القبائل الكوردية ان تهجم عليهم ولهذا السبب كانوا ي
بهدف زرع الفتنة بين القبائل الكوردية لكي يحدث نزاع بينهم و بهذا الشكل يتم اضعافهم امام الدولة و في بعض الاوقات كانوا يستخدمون القوة ا
عندما كانت تسنح لهم الفرصة كانوا يهجمون على المناطق التركية والهدف منها فقط لإثبات وجودهم و استقلالهم . [38]
مملكة (چمشگزگ)، و انتشارات و هجرة قبيلة چمشگزگ(ملكشاهي) إلى أربع أجزاء كوردستان.
مثل ماذكرنا سابقا كانت قبيلة ملكشاهي صاحبة اكبر مملكة كوردية و كانت تعرف بكوردستان و هي مملكة (چمشگزگ).
جاء في كتاب دياربكرية، 1450م_850هـ/ كان الملك سليمان ذوالقد حاكم الشام (سوريا) لديه مشاكل مع الملك شيخ حسن بيك الملكشاهي، مل
جيشا كبيرا كان يتكون من جيشه الخاص وكان تعدادهم اكثر من ثلاثين الف مقاتل تركي و عربي من الشام و جمع جيوش الشام و هجم على الملك
بعد خمسة ايام من المحاصرة و القتال خرج الملكشاهيين الكورد الى الجيش المهاجم و قتلوا جميع الجنود المهاجمين و لم يبقى إلا القليل منهم
حسن بيك الملكشاهي، و عفا عنه و من بعدها سليمان ذوالقدر اتجه الى قلعة (خربوت) التي كانت تحت حكمه و ملكه ، و من هناك جهز جيشا
وجاء ايضا في نفس المصدر(ديار بكرية) و مصدرا آخر و هو شرفنامة ، عندما هاجم العثمانيين دولة الآق قينلو، في عام 1472_1473م. فقد جه
محمد الفاتح ، من ولايات (موره _ بوسنة _ افلاق _ علائيية _ انادولي _ منتشاي ايلي _ قرمان _ قستموونيية _ طرابزون، و جميع اقاليم الروم
مقاتل عربي و عشرة الاف مقاتل يني جري و عشرة الاف قبوو خلقي و ستين الف مقاتل قوي و مختلط من جميع القوميات اي مايقارب مائة الف
جيش يقارب المائة الف مقاتل، وانتهت هذه المعركة بإنتصار السلطان محمد باشا العثماني و خسارة الأق قينلو، و في نفس هذه الاحداث الجيش
الملكشاهية و لهذا السبب هجم على قلعة (كماخ) الملكشاهية في جنوب ارزنجان، ولكن ملك الملكشاهيين الملك الحاج روستم بيك الملكشاه
الملكشاهية.
نعم هؤلاء هم الملكشاهيين الابطال الذي حافظوا على رمز و شرف الامة الكوردية ولم يسمحوا لكل محتلي العالم ان يحتلوا كوردستان.
جاء في كتاب شرفنامة ايضا: في زمن حكم الملك(شيخ حسن بيك ملكشاهي)،الدولة الآق قويونلية، بقيادة اميرها (حسن بك الطويل البايندري)كان
القضاء على الاسر العريقة في كوردستان ولاسيما تلك الاسر التي كانت متحالفة مع دولة القرة قويونلية، امر جيشه و قبيلة (خربندةلو) باحتلال م
حسن بيك الملكشاهي . ولكن في ذلك الوقت ملك جمشكزك كان ملكا فتيا ولم يبلغ سن الرشد، الملك شيخ حسن بيك الملكشاهي، كان ملكا مت
وما ان بلغ الرشد وتكامل عقله ، حتى اخذ يفكر ليله و نهاره في استئصال شأفة العدو، واصبح همه الوحيد القضاء على غاصبي ملكه ، واسترجاع
البسلاء وراح متوكلا على الله عزوجل، يذهب بهم الى جيش الآق قويونلية و قبيلة(خربندةلو التركمانية)هذه القبيلة كانت من اقوى القبائل التركما
و من بعدها استرجع عرشه و تقلد زمام تصرفها بالاستقلال التام . فلما انقضت ايام حكمه بوفاته ، حل ابنه (زوراب بك) مكانه .
فتولى (زوراب بك) الحكم مكان والده ، وادار شؤون بلاده ردحا من الزمن حتى ادركه الاجل، وحل محله ابنه الملك حاجي رستم بك.
جاء في كتاب دياربكرية ايضا، في فترة حكم الدولة (القرة قينولوية) الملك (اسكندر ميرزا). كانت لديه علاقة جيدة مع المملكة الملكشاهية(كورد
في الوقت الذي كان الملك (شيخ حسن بيك الملكشاهي) ملكا للملكشاهيين وايضا كان لديه حكم على امارات (بدليس _ وان _ اخلات _وستان) و
الملك شيخ حسن بيك الملكشاهي، والملك اسكندر ميرزا القرقينلوي التركي كان معترف رسميا بحكم الملك الملكشاهي ، وهذا دليل اخر بأن الملك
ويأيد هذا الكلام شرفخان و ابو بكر الطهراني و اوليا جلبي و امين زكي بيك و العديد من المؤرخين ، بأن علم الملكشاهيين كان علما معروفا في جميع
مثل ماذكرنا بعض من الاحداث في فترة حكم الملك حاج رستم بيگ، وعندما تقلد زمام الحكم، ظهرعلى عهده الشاه اسماعيل الصفوي، وهنا تم
جمشكزك(كوردستان) قصد بنفسه و عائلته و جيشه الى الشاه اسماعيل الصفوي، و صار مرفوع الرأس عند الامبراطورية الصفوية واعطاه الشاه
عن جمشكزك. [39]
وتم تنصيب حاكم من القزلباش مؤقتا على چمشگزگ و هو الحاكم (نور علي خليفة)، اما (نور علي خليفة استاجلوو) فقد سلك سبل الجور والتع
جمعا كثيرا من قبيلة ملكيشي_ملكشاهي ، و من اولادها وامرائها ، فثار الملكشاهية عليه صغارا و كبارا ، ووقفوا في وجهه وشهروا اسلحتهم ومعدا
رستم بيگ الملكشاهي ، في غاية السرعة والبدار .
ولكن في هذه الاحداث، اتجه شاه اسماعيل الصفوي، الى جالديران لمحاربة السلطان سليم خان العثماني، بجيوش العراق وفارس و آذربيجان، وك
الخاص .
في هذه الحرب السلطان سليم العثماني، ابن السلطان بايزيد الثاني، الذي كانت لديه علاقه طيبة و وطيدة بالملكشاهية والملك حاجي رستم بگ،
معترف باستقلالهم و هناك رسالتان اولها من السلطان بايزيد الثاني العثماني، في هذه الرسالة يصف الملك حاج رستم بك الملكشاهي بالتالي(أمير
فلكي الذات حارس محاسن الشيم صاحب الطبل و العلم، المختص بعناية باري النسم وأجر الامير حاجي بيك المكرم دامت معاليه السلام)، بهذ
التي تخص الدولة الصفوية و طائفة قزلباش، و الملك الملكشاهي حاجي رستم بيگ، رد عليه برسالة و اخبره ببعض الامور.
هنا نرى بأن علاقة السلطان العثماني و الملك الملكشاهي كانت علاقة طيبة ولكن هذه العلاقة انعدمت باستلام السلطان سليم الحكم العثماني.

اما السلطان سليم قبل معركة جالديران بعث رسالة سرية الى الملك حاج رستم بيك و طلب منه الانسحاب من هذه المعركة و الملك حاج رستم
هزيمة الشاه اسماعيل الصفوي، الملك الملكشاهي حاجي رستم بيگ، و حفيده و اربعين شيخ وقائد عسكري ملكشاهي توجهوا الى السلطان العث
ما امرهم به وتم قتلهم جميعا. [40]
وعندما وصل خبر مقتله الى نجله الامير حسين بيگ، في العراق غادرها فورا وقصد بلاده واستطاع ان يعقد تحالفا مع العثمانيين، وأصدرت الإدار
امراء مرعش، أن يذهب مع الملك حسين بيگ الملكشاهي، الى جمشكزك، ويساعده في نزع السلطة الوراثية من الدولة القزلباشية وتسليمها اليه.
امتثل (محمد باشا بيقلو _ ذو الشارب) للأمر، وأخذ يحشد قواه، ويتوجه الى چمشگزگ و لكن الملك (بير حسين بيگ) ، قد سبقه الى بلاده ، وأع
خليفة ، وما ان سارت القوات اليه حتى برز لمقابلتها . فالتقى الجيشان الصفوي بقيادة نور علي خليفة ، و الجيش الكوردي الملكشاهي(جمشكزك
ييلاغي) ، و احتدم بينهما القتال وأسفرت النتيجة عن اندحار القوات القزلباشية، ولم يكن من الملكشاهية الا أن حزوا رأس نور علي خليفة نفسه
هذه الأشواك التي عرقلت طريقها ، واستولى على زمام الحكم فيها من غير منافس له ، وقضى زهاء ثلاثين سنه بالاستقلال التام وراحة البال . ثم
ولدا ، هم : خالد بك، محمدي بيگ ، رستم بيگ ، يوسف بيگ ، بيلتن بيگ ، كيقباد بيگ ، بهلول بيگ ، محسن بيگ ، يعقوب بيگ، فرخ شاد
، پرويز بيگ ، يلمان بيگ ، سليمان بيگ.
بعد أن توفى والدهم الملك بير حسين بيگ، قسمت حكم مملكة چمشگزگ الكبيرة الى ثلاث امارات و ثلاثة عشر زعامة ، الامارات هي: امارة (مجـ
مثل ماذكرنا بأن الملكشاهية في زمن ملكهم حاجي رستم بيگ، قسم كبير منهم هاجروا الى العراق و العراق العجمي (ايلام و كرماشان) و سنة و آذ
بعد أن تم قتل الملك حاجي رستم بيگ ، وحفيده و اربعون كبيرا و قائد ملكشاهي، ولده الملك حسين بيگ، عادَ الى بلاده ولكن جميع اولاد الملك
وانما بقوا في تلك المناطق الذي ذكرناها.
في عهد شاه عباس الصفوي، في سنة 1612م، لحماية الحدود الايرانية من حملات الاوزبك و التركمان و العثمانيين، في اجتماع خاص لامراء و كبار
ملكشاهي(چمشگزگ) أن يساعدوا في حماية لبلاده و يهاجروا الى المناطق الحدودية، لان قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي) مثل ماذكر كانت من اقوى
الملكشاهية بأن يهاجروا الى اي مكان او ان يدافعوا عن الصفوين، ولكن الشاه عباس الصفوي وصل لدرجة اغرائهم و توسل اليهم لانه لم يبقى إلا
الايرانية كانت تحت احتلال الاوزبك و التركمان و العثمانيين،المشكلة تكمن بأن الملكشاهية قد وافقوا بأن يهاجروا و يدافعون عن ايران، وتقريبا (
الملكشاهية الى ايلام و كرماشان، قبل هجرتهم الى خراسان كان عليهم ان يحرروا بعضا من الاراضي المحتلة بأيدي الاوزبك و التركمان لكي يستطي
محافظات (ورامين _ اراك _ طهران _ قزوين) وصولا الى خراسان ، قطعوا تلك المسافات الطويلة بحروب مستمرة مع الاوزبك و التركمان دامت
وعندما وصلوا الى خراسان دخلوا في صراع مع قبيلة (گرايلي) التركمانية، على المكان، وبالنتيجة تم طرد قبيلة گرايلي من خراسان بالاجمع.
وفي سنة 1727م، في حقبة حكم نادر شاه الملك الايراني الاقوى تم ترحيل قسم كبير من قبيلة جمشكزك(ملكشاهي) من خراسان الى مشهد، لأنه
الايرانية.
وايضا هجر نادر شاه قسما آخرا من قبيلة جمشكزك(ملكشاهي) الى (گيلان و مازندران) بأسم (عمارلوو _ آماران)، لمحاربة جيوش (روسيا) التي ك
ونفس هذه القبيلة هزمت جيوش نادر شاه، بقيادة (ابراهيم خان) التي كانت مرسلة من اجل اجبار قبيلة چمشگزگ للخضوع له.[42][43]
وايضا القسم الاخر من قبيلة جمشكزك كانوا من امراء و اولاد و احفاد الامير حاجي رستم بك، استقروا في ايلام و كرماشان وشرق و جنوب كوردستـ
و البعض الآخر من عشائر المنطقة كانت في بشتكوه، و تم شراء الاراضي منهم.
في جنوب كوردستان و العراق استقروا في مناطق (دهوك _ زاخو _ أربيل _ كركوك _ سليمانية_ موصل _ خانقين _ مندلي _ بدرة _ كوت _ بغد
في جنوب كوردستان في محافظات دهوك و اربيل و كركوك...الخ قسم منهم معروفين بأسم ملكشاهي و القسم الأكبر بأسم (هسني أو هسنيان و م
بعد أن انتشروا في تلك المناطق التي ذكرناها، استطاعوا أن يفرضوا أنفسهم على الجميع و بأن يحافظوا على استقلال شؤون قبيلتهم و امورها في
يشمل الجزئين العراقي و الايراني في محافظة ايلام، كانوا مستقلين في ايلام استقلالا تاما لدرجة ان حكام بشتكوه لم يتدخلوا في شؤون قبيلة ملكشا
الى مساعدة يطلبون المساعدة من قبل قبيلة ملكشاهي والملكشاهية شاركوا في جميع الاحداث في زمن الحكومات الصفوية و الافشارية و القاجا
الملكشاهية في زمن حكم نادر شاه الافشاري، ساعدوه في جميع حروبه التي خاضها.
بالاخص ملكشاهية خراسان، ساعدوا نادر شاه في حروبه جميعها، للمثال: شاركوا في حرب ايران و التركمان في عام 1147هـ، و اخضاع (بلخ) في عا
الوقت حاربوا نادر شاه الافشاري ذاته عدة مرات وفي كل مرة كان يهزم على ايدي الملكشاهية(جمشكزك) في خراسان.
احدى اسباب حروب نادر شاه ضد الملكشاهية في خراسان كانت قد طلب يد إبنة امير الملكشاهية (سام بيگ)، وقد تم رفض طلبه من قبل ابن
عباس الصفوي طلب يد بنت الامير سام بيگ ايضا ، وهنا دارت حروبا كثيرة بين الشاه عباس و نادر و الملكشاهيين و لكن بالاخير تم الموافقة عل
نادر شاه اصبح ملكا لايران و اغلب جنرالاته كانوا من قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي). [44][45]
وايضا في نهايات حكم نادر شاه في ايران، ملكشاهية ايلام والعراق رفضوا أن يعطوا الباج للدولة الايرانية بسبب الوضع الاقتصادي الصعب و قتلو
وفي تلك الفترة امراء و شيوخ الملكشاهية في ايلام مثل الامير كوخاله بگ و كاتوره بگ من عشيرة السرايلوند(سوباری) و شيوخ و كبار عشائر باولك
الملكشاهية قادوا ثورة كبيرة ضد نادر شاه في ايلام و لم يعطوا اي باج لأي أحد. و ذكرت هذه الواقعة في كتاب(تاريخي جيهان گشاي نادري)ايضا.
كتب (مروي) في كتابة: لأن سياسة نادر شاه في تلك الفترة لم تكن جيدة ولهذا السبب ملكشاهية ايلام في (پشتكوه) قاموا بقتل جميع رجال نادر
عندما رأوا ما فعله الملكشاهية، قلدوهم و قاموا بقتل جامعي الضرائب من رجال نادر شاه. [46]
قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) في جنوب كوردستان والعراق.
سبق ان ذكرنا في النصوص اعلاها عن هجرة الملكشاهية(الكرمانج) من موطنهم الاصلي في ديرسيم و دياربكر الى باقي اجزاء كوردستان،استقر قس
1514م و بعد معركة چالديران , في العراق و جنوب كوردستان.
و بفرمان من شاه اسماعيل الصفوي، تم منح قسم من العراق و العراق العجمي للملكشاهيين بقيادة ملكهم حاجي رستم بيگ الملكشاهي، وذلك
الملكشاهيين للامبراطورية الصفوية و لملكهم شاه اسماعيل الصفوي في حربهم ضد العثمانيين و السلطان سليم العثماني. [47]

بعد خيانة العثمانيين للملكشاهيين و قتل الملك حاجي رستم بيگ، و حفيده و اربعون قائد عسكري ملكشاهي على يد السلطان السليم العثماني،
وقسم من الملكشاهيين و عائلته رجعوا الى بلادهم و استرجعوا مملكتهم الكبيرة، ولكن قسم آخر منهم استقروا في العراق و جنوب كوردستان.
اما في جنوب كوردستان فقد استقروا في مناطق(زاخو _ دهوك _ موصل _ اربيل _ كركوك _ سليمانية _ كلار _ خانقين _ سعدية _ جلولاء(گولا
وفي مدينة خانقين , فقد استقروا في عدد من القرى و ايضاً بنوا عدد آخر من القرى، مثل (ملكشاهي _ آلياوةي زوراب _ آوايي ملا رحمن _ ميخا
يشكلون خمسة و ستون بالمائة من سكان خانقين لان عشيرة اركوازي و قيتول وكجي داخل عشيرة قرلوس هم من الملكشاهية .
اما في العراق بشكل مكثف مستقرين في مناطق الكوت و بغداد و منتشرين ايضا في محافظات العمارة و البصرة.
في مناطق زاخو و دهوك و الموصل و اربيل: عشائر هسني او هسنيان و مللي و بيران، وقسم كبير مندمجين مع عشائر كرمانجية اخرى و خاصةً في
من الملكشاهية معروفين بالكورد (الزازا) و بؤلي،عشيرة بؤلي الملكشاهية اغلبهم في مناطق بالك في اربيل و في مناطق بشدر، منتشرين مع قبيلة (
معروف باسم ملكشاهي.
في سنة 1830م، حاكم مدينة زرباطية، التابعة الى قضاء بدرة في محافظة واسط، كان الأمير ميرة بيك الملكشاهي، من عشيرة سرايلوند (دوسگه) ا
قبيلة عن امرته ، من بعده نجله الامير (ملا ملك بگ الملكشاهي) ، استلم الحكم في زرباطية وكان امير و حاكم له سلطة واسعة و محترم من قبل ا
كان حاكم له سلطة واسعة.
في عهد الحكم العثماني على العراق و قسم من جنوب كوردستان، الأمير (ختول بيگ) , كان امير الملكشاهية في مدينة خانقين و اطرافها.
و في يوم من الايام خرج امير الملكشاهية مع عدد من رؤساء العشائر في المنطقة لأستقبال القائد العثماني (أشرف باشا)، ولما اقترب هذا القائد من
بأنه يعنيه فدنا منه وعندما شاهد قامته القصيرة وجسمه النحيف , لم يستطيع السيطرة على نفسه وسألة بأستخفاف , سمعتك اكبر من حجمك
أجابه الأمير ختول بيگ بلباقة، عفواً سيدي ان قصدت في كلامك اللحم و الشحم فالجاموس ضخم وبدين ولكنه حيوان لا عقل له ! واذا قصدت
الذهن فأنا ختول الملكشاهي.
فلم يخجل القائد العثماني من سؤاله فحسب بل لأنه كان يمتلك جسما طويلاً بديناً ، وحاول استرضائهم بأستضافتهم في خانقين طوال وجوده ح
الأمير ختول بيك الملكشاهي، كان لديه نفوذ واسع على كل خانقين و المنطقة و الجميع يهابه حتى الحكومات العثمانية و القاجارية، كانت تحسب
الملكشاهية لديهم تاريخ مليء بالانتصارات في جنوب كوردستان و العراق وكانوا قريبين من الامبراطوريتين الايرانية و العثمانية، في زمن الوالي (نام
خرجوا لإستقبال الوالي نامق باشا، الذي كان قادم من بغداد. [48]
الملكشاهيين من المشاركين فعلياً في بناء المدن الواقعة جنوب كوردستان التي ذكرناها في الاعلى، من ضمنها مدينة خانقين , مندلي ، بدرة , زرباط
المرحوم الحاج صفر ياره الملكشاهي، من الشخصيات الكوردية البارزة في مدينة خانقين وكان شيخ عام قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ)، من الحرب
كانت لديه سلطة كبيرة في خانقين و مؤسس قرية (ملكشاهي) في خانقين، نفوذه و قوته اضافة الى قوت قبيلته وصلته لحد عندما يهاجم اللصوص
يتجرؤون على مهاجمة القرى الملكشاهية و قبيلة ملكشاهي برئاسة الشيخ صفر ياره الملكشاهي، وكانوا يخافون رد فعل الملكشاهية عليهم .
ايضا مابين سنوات 1949و 1941م في قرية (ميخاس) ، التي يسكنها عدد كبير من قبيلة ملكشاهي كانوا يتعرضون للكثير من المشاكل كالقتل والس
صفر ياره الملكشاهي رد اللصوص و العصابات وبالفعل الشيخ و امير الملكشاهية في خانقين لبى طلبهم وذهب بنفسه مع عدد من الملكشاهيين
صفر ياره الملكشاهي السيطرة عليهم بالقوة وعدم التهاون على الباطل وعدم السماح بأي خطأ، و عاد الامن و الاستقرار لقرية ميخاس.
و في بيت و مضيف الشيخ العام لقبيلة ملكشاهي الحاج صفر ياره الملكشاهي في مدينة خانقين، كانت تقام مراسيم و جلسات لحل الخلافات الع
(فتح الله الملكشاهي) ، وبعده في بيت (الحاج بيرگ الملكشاهي)، و المرحوم الحاج (غفور الملكشاهي) في مدينة خانقين جنوب كوردستان.
المرحوم داود ديار بيگ الملكشاهي، في السنوات القديمة كان من الشخصيات الملكشاهية و الكوردية البارزة في مدينة خانقين وكان لديه نفوذ وا
شيخ قبيلة ملكشاهي في خانقين، والمرحوم الشيخ حسن بن علي بن زوراب بن مصطفى بن عبدالله بن علي بن سليمان بن سلمان بن داود بن ديا
اطرافها.
ايضا من الشخصيات الملكشاهية في جنوب كوردستان/خانقين، المرحوم اسطه محمد كريم ملكشاهي ، من مواليد سنة 1888م. والمرحوم درو
والمرحوم الشيخ محمد گول محمد ملك الملكشاهي شيخ عام عشائر الملكشاهيين في جنوب كوردستان، خانقين، و مسؤول اسناد العشائر الكور
مسؤول سابق للاسايش العامة في السليمانية و عضو المكتب السياسي للاتحاد الوطني الكوردستاني.
في عام 1940م , المرحوم (الحاج صادق علي حيدر الملكشاهي)، استلم مسؤولية گمارك خانقين وكان من داعمي ملا مصطفى البارزاني و الحركة
الحاج الملكشاهي) ممثل العراق في اليونسكو و احد القيادات البارزة في الحزب الشيوعي. وكان اغلب تجار العراق من الملكشاهيين و هم من بنوا
الكوردية الاخرى .
الشيخ طاهر صفر ياره الملكشاهي، من الشخصيات البارزه في مدينة خانقين و هو مدير مدرسة و مختار منطقة و احد شيوخ الملكشاهية في خان
الكوردية المعروفة في خانقين .
الملكشاهيين من مؤسسي اغلب الاحزاب الكوردية و العراقية و من ضمنها الحزب الديمقراطي الكوردستاني(P D K)، و من المشاركيين الأساسيين
مؤسسي الحزب الديمقراطي الكوردستاني، المرحوم (حبيب محمد كريم الملكشاهي)، من مؤسسي و سكرتير الحزب الديمقراطي الكوردستاني و نا
محمد كريم الملكشاهي)، احد مؤسسي البارتي و عضو المكتب السياسي للحزب الديمقراطي الكوردستاني.وايضا الأستاذه (زكيه اسماعيل حقي مل
البارتي و مؤسسة اتحاد نساء كوردستان في سنة 1952م، و مسؤولة اتحاد النساء الكوردستاني لسنوات طويلة ، و عضوة البرلمان العراقي بعد سق
بنفسها من اجل الحزب الديمقراطي الكوردستاني وقوميتها ووطنها كوردستان وتم تعذيبها واعدامها شنقا على يد الطاغية صدام حسين .
المرحوم (حبيب جاني محمد بيگ الملكشاهي)، احد كوادر البيشمركة القدماء للحزب الديمقراطي الكوردستاني، و مسؤول لجنة محلية الكوت لل
كان مسؤول منظمة گولان للحزب الديمقراطي الكوردستاني في ايلام في الثمانينيات و من سنة 1996 الى 2003 عضو لجنة محلية خانقين التابعة
بنصلاوه.

والاستاذ (فؤاد حسين ملكشاهي)، رئيس ديوان رئاسة اقليم كوردستان سابقا و وزير المالية و نائب رئيس وزراء العراقي من قبيلة ملكشاهي(چمشگ
والاستاذ (مدحي مندلاوي الملكشاهي)، وزير في حكومة اقليم كوردستان، و احد البيشمركة القدامة.
الاستاذ (صبحي مندلاوي الملكشاهي)، عضو الفرع الثاني للحزب الديمقراطي الكوردستاني في اربيل، من الكوادر المتقدمة في البارتي و المتحدث ال
(الشيخ حسين حبيب جاني بگ ملكشاهي) احد الكواد المتقدمة في الحزب الديمقراطي الكوردستاني في اربيل ومسؤول منظمة ألوند للكورد الگرم
الكوردية والعربية والفارسية.
والاستاذ (جواد كاظم ملكشاهي)، ولِدَ في مدينة خانقين، كان مدير اذاعة شفق 2004
-2015 في بغداد و من 2012 الى الان سكرتير فرع بغداد لنقابة صحفيي كوردستان وعضو النقابة الدولية للصحفيين، اما حالياً فهو يشغل منصب
باللغتين الكوردية والعربية و ترجم كتابين من اللغة العربية الى اللغة الكوردية باللهجة الجنوبية (كلهريه) ، وايضا كان من البيشمركة القدامى و احد
للحزب الديمقراطي الكوردستاني وكان بيشمركة من سنة 1980 الى 1983.
ايضا الاستاذ الصحفي (آراس جواد ملكشاهي) احد الكوادر المتقدمة في الحزب الديمقراطي الكوردستاني في بغداد، و من الشعراء الكوردستانيين ال
والاستاذ المناضل (فاضل خجان الملكشاهي) مسؤول تنظيمات الحزب الديمقراطي الكوردستاني في محافظة واسط سابقا ، والاستاذ (رحمن جاس
الديمقراطي الكوردستاني 2004_ 2006، والاستاذ (وسام رحمن جاسم الملكشاهي)، احد كوادر الحزب الديمقراطي الكوردستاني في واسط و الاس
قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ).
قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ)، لديها المئات من الكوادر و البيشمركة في صفوف الاحزاب الكوردية و بالأخص الحزب الديمقراطي الكوردستاني و الا
اسماء بعض من شيوخ الملكشاهيين في جنوب كوردستان و العراق:
المرحوم الشيخ محمد گول محمد ملكشاهي , شيخ عام قبيلة ملكشاهي في خانقين، و الشيخ حسين مهدي جاني ملكشاهي شيخ عام قبيلة ملكش
والشيخ طاهر صفر ياره الملكشاهي احد شيوخ الملكشاهيه في خانقين، ، والشيخ صفاء رحمن راشد الملكشاهي احد شيوخ الملكشاهية في محافظ
بغداد و الشيخ عامر الملكشاهي احد شيوخ قبيلة ملكشاهي في بغداد ايضاً و الشيخ علي مصطفى درباش احد شيوخ الملكشاهيين في بغداد ، والش
محافظة كركوك. [49]
قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) في شرق كوردستان محافظة ايلام.
قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ)، في ايلام في كل وقت كانوا قادرين على ان يحافظوا على استقلاليتهم و امارة قبيلتهم و لم يسمحوا لاحد ان يتدخل في
و في فترة الحكم الافشاري في زمن نادر شاه ، ثارت العشائر الملكشاهية بقيادة الأمير قيطاس الملكشاهي و الأمير نقي من عشيرة خيرشة والاميركاك
سوباري(سرايلوند) والأمير شهر مراد كلوند و الأمير عباس بك كلوند و من كبار عشيرة باولك و رسولوند و موسى خميس وعدد آخرين من ابطال ال
وايضا في فترة من الفترات اتخذت قبيلة ملكشاهي دورا دفاعيا عن الحكومة المركزية في الفترة القاجارية وقد خاضت القبيلة معاركا عديدة مع الدو
الحكومة المركزية القاجارية اذا ما تدخلوا في شؤونهم .
شرح بسيط عن عشائر قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) في شرق كوردستان(ايلام).
بخصوص كل مايقال عن اصول بعض من العشائر الملكشاهية بأنهم من بني اسرائيل و بني كنعان و بني مضر، هو غير صحيح ، جميعنا يعلم بأن
دوست محمد بك و الأمير كهزاد خان و غيرهم كانوا رؤساء قبيلة ملكشاهي و في فترة من الفترات حصلت بعض المشاكل بينهم و بين الأمير محمد
القاجاري فتح علي شاه، وهذا الأمير كانت لديه نية لاشعال الفتنة بين افراد قبيلة ملكشاهي وتحريف اصول عشيرة سرايلوند(سوباري) وانسابهم ا
الى بني كنعان و مضر وغيرهم بغرض تشويه سمعتهم ولتقليل من شعبيتهم لدى افراد عشائرهم وعشيرة سرايلوند على وجه الخصوص لانهم كانو
المركزية المتمثلة بمحمد علي ميرزا القاجاري، ولم يكونون يدفعون الباج بسبب سلطتهم الواسعة، ولكنه لم يصل الى غايته بسبب تلاحم ابناء ه
بخصوص اصول فروع اولاد شمير: خميس، نقي(نظر بيگ) ، كاظم بيگ ،روسگه(روستم بيگ)، خداداد، ملگه، شكر بيگ، حسين بيگ.
توجد الكثير من الروايات التي تخص اصولهم و اسم جدهم الكبير كما كتب رستم رفعتي في كتابه(انساب شهرى وعشايرى استان ايلام ص340) ب
عباس، أتى ليسكن الاراضي الملكشاهية وتحديدا مع عشيرة كينيانة. وذكر نجم سلمان مهدي الفيلي في كتابة (تاريخ قبائل وأنساب ،فلكلور،تراث
العشيرة ترجع للعيلاميين القدامى و جدهم الكبير هو شمير بن علي جان ، ويذكر ايضا عليرضا اسدي بأن اصل هذه العشيرة هي من سلالة الملك
الكلام معناه انهم من الاتراك، وايضا قسم من كبار هذه العشيرة ينسبون انفسهم لاعراب ربيعة او لبني هاشم، اما المحقق (احمد لطفي ، مدرس ف
والد خميس هو شخص بأسم شمير.
ولكن بحسب رأيي ان اصل هذه العشيرة من الكورد الملكشاهيين و في زمن جدهم الكبير شمير كانوا قاطنين منطقة زرباطية وبدرة في العراق حاليا
واستقروا معهم ولا غبار على كورديتهم.
تتكون قبيلة ملكشاهي فقط من الناحية الجغرافية الى قسمين:
(چمزي) و (گچي).
ملكشاهي(چمزي):1- سوباري(سرايلون – دوسگه) 2- نقي (نظربگ) 3- كلوند(كال) 4- روسگه (رستم بگ) 5- خداداد 6- گلان(كالان) 7- خضر ب
قيطولي 12- حمانه وكول(كۆچكرى) 13- كاظم بگ 14- كينيانه (يا چشمه آدينه) 15- خليل وند 16- كناري وند 17- گراوندي 18- خميس 19
23-سيه گه 24- جمعه 25- ملگه.
ملكشاهي گچي: 26- رسولوند(رسول بگ) 27- باولگ(بالول بگ) 28- خيرشه 29- كوكي 30- دوقرصه 31- قيطول 32- خلف مهر 33- قطره س
علاقة عشيرة سرايلون دوسگه (سوباري) بعشيرة نقي:
الروابط العائلية بين هذه العشيرتين تعود لعهد الأمير دوست محمد(دوسگه) و المرحوم نقي ابن نظربگ، كان المرحوم نقي شابا يافعا و شجاعا و
وعرض على نقي ان يرافقه الى قريته كلك سياب و وافق نقي على هذا العرض وتزوج من بنت دوسگه و عاش معهم انذاك ولازال احفاده ساكنين ق
وايضا البطل آكنه بي خان يكون خال شاه محمد ياري(شامگه) وايضا الشيخ أمير بگ سرايلوند هو زوج حفيدة شامگه و اسمها (جميلة)، عندما ت

السرايلون في النجف والى جواره كل من الشيخ أميربگ سرايلون و حفيدة شامگه جميلة، وهذا يدل على ان علاقة هذه العشيرتين قوية جدا لدرجة
يعتقد انهم عشيرة واحدة و بالفعل نستطيع ان نقول انهم بمثابة عشيرة واحدة و تربطهم علاقة الاخوة والدم في السراء و الضراء .
عشيرة سرايلون دوسگه(سوباري).
هذه العشيرة من اقدم عشائر الملكشاهية وحتى نستطيع ان نقول من اقدم العشائر الكوردية و عمرها اكثر من اربعة آلاف سنة اسمها و تاريخها و
نقول ان هذه العشيرة الملكشاهية من احفاد الملوك السوباريين ، السوباريين(المعروفين بأسم الهوريين) الذين هم اجداد النايريين و الميتانيين و ال
المكان الاصلي للملكشاهية هي مدينة ديرسيم التي كانت جزء من الامبراطورية السوبارية الكوردية.
و اسم هذه العشيرة قديم جدا والآن في محافظة (ديرسيم) مكان آباء و أجداد كل الملكشاهيين ، توجد هناك منطقة بأسم هوزات(هوزنا) و يوجد
على جبل يعرف بأسم (سار _ ساري)، ولهذا السبب الآن في ديرسيم قسم منهم معروفين بعشيرة ساري سالتك او ساري سالتكان الملكشاهية. [2
عشيرة سرايلوند دوسگه الملكشاهية في جنوب و شرقي كوردستان و العراق مع عشيرة ساري سالتكان هم من أصل واحد و اسمهم مشتق من اسم
اصلهم يرجع الى شمالي كوردستان محافظات (ديرسيم و دياربكر و اطرافها).
في اللغة الميدية القديمة (ماد _ ميد) احفاد السوباريين، سار يأتي بمعنى الجبل، ومثل ما وضحنا في الأعلى ان الملكشاهيين في ديرسيم، هم من ال
الجبال الكوردية الوعرة، و من الطبيعي عشيرة كوردية تحمل اسم جبل أو العكس.
أيضا في شرق كوردستان في منطقة (بيجار) التابعة الى محافظة سنندج(سنه)، عثروا على مكان اثري قديم باسم (تلة سرايل)، وتاريخه يرجع الى ال
سوباري قديم ويعني به الجبل. اذا تسمية (سرايلوند) اتت من السوبارية ولا تمت لاي اسم اخر بأي صلة كتسمية منطقة او اجداد او ديانة او قوم
(سوبار – سوباري – سوبارتو – سوباريا – سو بي – سار – ساري – سرايل – سرايلوند) جميع هذه التسميات تأتي بمعنى واحد و هو سوباري، وتتغ
بعضها البعض والتغيرات التي تطرأ على اللغة.
حسب الرقعة الجغرافية للمناطق الكوردية المختلفة يضاف بعض الكلمات لنهاية اسم العشائر الكوردية مثل حروف (ي _ اي _ لوو _ وند)، في
مثل عشيرة شادي الملكشاهية في خراسان اصبحت (شادلوو) و في شمال كوردستان (ان) مثل عشيرة شكاك الملكشاهية اصبحت (شكاكان)، و في
(هسني) و شرق كوردستان حرف (وند) مثل عشيرة پيران الملكشاهية اصبحت (پيرانوند)....الخ وفي محافظة دهوك ايضا هناك عشيرة يرجع نسل
زيباري هم من نسل واحد.
هذه العشيرة و جميع الملكشاهية في ايلام لم يأتوا من ديرسيم الى ايلام مباشرة وانما سكنوا مناطق (اذربيجان – دهوك – سنندج) و بعدها زحفوا
على شكل دفعات.
جدهم الكبير هو الأمير فروخشاد بك(مير وفرى) ابن الأمير علي بك ابن الأمير رستم بك ابن الملك بير حسين بك ابن الملك الحاج رستم بگ المل
الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي الكردي ابن الأمير فخرالدين محمد ابن
عند هجرة قسم من قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) في عام 1514م، الى شرق و غرب و جنوب كوردستان والعراق العجم، استلموا حكم قسم كبير من
الأمير فروخشاد بك(وفري بك) أمير الملكشاهيين كان لديه ابن بأسم، الأمير سرال بگ ، والأمير سرال بك كان لديه ابن باسم الأمير تيمور بك و تيم
بك لديه ولدان باسم (خدا ويس بك و مراد ويس بك).
خداويس بك لديه ابن باسم مير ويس بك.
مراد ويس بك لديه ابن باسم علي جان بك.
مير ويس بك ابن خداويس بك لديه ولدان (الوند بك و كوخاله الكبير)، الوند بك لديه ابن باسم ججكه بك(جواد)، و ججكه بك لديه اربعة ابناء
موسى بگ(موسگه)، الأمير داراب بك).
والأمير كاتورة بيگ، من ذرية الأمير دوست محمد(دوسگه)، الأميرسيد محمد بيگ ، الأمير ميرة بيگ.
الأمير دوست محمد(دوسگه) لديه ثمانية عشر ولدا كل من (صفر خان ، كريم خان ، كمرخان ، سهراب خان ، گهزاد خان ، عبدى خان ، بي خان،
خان ، طهماسپ خان ،ابراهيم خان،(بيرگه)، شاكه خان ، آزاد خان ، عزيز خان.
و من ذرية الأمير سيد محمد بيگ كل من (رضا و ابراهيم بگ و برغش خان ، كولوني خان ، نور محمد خان).
ومن ذرية الأمير ميرة بيگ كل من (آكه خان ، خان محمد خان، يارى خان ، ملة ملك بگ ، الة خان ، الفت خان ، علي خان ، جاسم خان ، احمد
والأمير كوخاله بك لديه اثنا عشر ولدا و منهم (شاكه – سيد محمد بك – علي محمد – كمر خان – ولي – هواس – حسين – درويش – شهباز(ش
و من ابناء شاكه ابن كوخاله بك (سيد محمد ، سيد محمد لديه ابن باسم اسماعيل).
اسماعيل لديه اربعة اولاد وهم كل من (فرهاد – علي قلي – مالك – آزاد خان).
آزاد خان لديه ثلاثة ابناء وهم كل من (نياز – ابراهيم – نور محمد).
الشيخ نياز لديه سبعة اولاد وهم كل من (جاسم – علي محمد – سيد محمد – خان لر – علي بابا – محمد – تراب).
بعض من ابناء و احفاد الأمير مراد ويس ابن الأمير سلطان ويس ابن الأمير تيمور بك ابن الأمير سرال بك ابن الأمير فروخشاد بك (وفري بك) وهم
وعلي جان لديه ابن بأسم (روزه). و روزه لديه ولدين بأسم (بسام بك – اسماعيل). بسام بك لديه ثلاثة ابناء وهم(منصور بك – فتاح – سليمان
منصور بك لديه ولدين (جمشيد – أمير) و فتاح لديه ابن باسم (سايه)، وسليمان بك لديه ولدين وهم (علي بك – شكر بك).
شجرة عشيرة سرايلوند دوسكه شجرة كبيرة ولا نريد هنا كتابة الشجرة بالكامل و ان شاءالله في كتابي سوف اكتب الشجرة بالكامل.
هذه العشيرة كانت لها دور كبير و بارز في المنطقة و داخل قبيلتهم ملكشاهي(چمشكزك) و أمراء الملكشاهيين من هذه العشيرة.
الأمير كاتوره بگ، كان لديه نفوذ كبير في ايلام و ايوان لدرجة انه كان يفرض الضرائب على جميع القوافل التجارية التي تمر من تلك المنطقة وجمي
مانشت من الشمال جبل (بانكول) و من الجنوب جبل (شيرة زول) و جبل (كاتوره) في الجنوب الشرقي ، هذا الجبل الكبير باسم (جبل كاتوره) سُم
الملك الحاج رستم بيگ الملكشاهي، وايضا كان لديه نفوذ واسع على معابر نهر كنگير في ايوان و سومار و ذهابا الى مندلي و نفت شهر و پليه و س

والنقاط التجارية بين ايران و العراق.
عشيرة سرايلوند الملكشاهية لديهم ارتباط قوي و متين مع اولاد عمومتهم من عشيرة نقي الملكشاهية و عشيرة نقي جدهم الاكبر نقي ابن نظر بيگ
في قضاء ملكشاهي في ايلام في قرية كلك سياب، وذريته الآن مع ذرية سرايلون دوسكه تعتبر بيت واحد و بالأصل مثل ماذكرنا في الأعلى عشيرة نقي
هذه العشيرتين قوية لدرجة في اكثر من مناسبة يتم ذكرهم كعشيرة واحدة و من أهم قرى عشيرة سرايلوند الملكشاهي هي (كلك سياب الآن أصبح
ملكشاهي التابعة لمحافظة ايلام في شرق كوردستان.
والدة الأمير دوست محمد(دوسگه) هي (فاطمة) بنت خميس.
الأمير العالي الشأن دوست محمد(دوسگه) كان أمير قبيلة ملكشاهي واحفاده لديهم العشرات من الوثائق و السندات القديمة التي تثبت بأنه كان أ
(عالي شاه) وكان أمير (الچمزي و الگچي).
والي پشتكوه الوالي (احمد خان الفيلي) أخ الأمير دوست محمد(دوسگه) بالرضاعة , الوالي احمد خان رضع مع الامير دوسگه من والدة الأمير العا
العالي القدر كاكا كاتوره بيگ.
الأمير دوست محمد(دوسگه) كانت لديه قوة كبيرة ولهذا السبب الجميع كانوا يهابونه وأيضا كانت لديه قوة بدنية كبيرة مثل والده المرحوم الأمير
عشيرة سرايلوند(دوسگه) الملكشاهية لديها علاقة جيدة مع باقي العشائر الملكشاهية في ايلام و بالأخص عشائر نقي،و المرحوم ملا حسني الملك
فرامرز الأسدي الملكشاهي من عشيرة خميس.
قبيلة ملكشاهي في زمن الأمير دوست محمد(دوسگه) كان لديها نفوذ واسع يصل الى محافظة كرماشان و محافظة كووت العراقية الأمير دوست م
اخاه الأمير ميرة بك الملكشاهي حاكما على مدينة زرباطية، التابعة الى قضاء بدرة في جنوب كوردستان، كان الأمير ميرة بگ الملكشاهي لديه نفوذ و
تسلم الحكم من بعده ابنه الأمير ملا ملك بگ و كان فقيها جميع الناس يقلدونه، ومن بعده نجله الأمير (احمد بگ الملكشاهي)، استلم الحكم في
.
و من كبار هذه العشيرة الأمير كوخالة بگ، الذي كان لديه نفوذ واسع في منطقة ايوان و معابر نهر كنگير في ايوان و سومار و ذهابا الى مندلي و نف
اهم المعابر والنقاط التجارية بين ايران و العراق، حيث كان يفرض الباج على القوافل التجارية المارة من تلك المعابر.
وايضا هناك في منطقة ايوان جبل بأسم (كوچگه كوخالة).
والأمير گهزاد خان ابن الأمير دوست محمد كاتوره، كان أمير قبيلة ملكشاهي في ايلام و كانت لديه نفوذ واسعة وصاحب سلطة كبيرة وختمه كان م
و من ابطال هذه العشيرة ايضا البطل آكنه بي:
كان هناك بطل في منطقة شيروان جرداول و كرمنشاه يدعى (شيخ علي چگني) وكان من الابطال الكورد المعروفين في ايلام و كرمنشاه، وهذا البطل
واصبح لديه رغبة كبيرة في لقاء و مواجهة آكنه بي و مصارعته لانه كان يشعر بأن آكنه بي يخطف من الاضواء و الشعبية ولذلك دعى في احد الايا
البطل(شيخ علي چگني)، تقدم الشيخ علي چگني لمصافحة آكنه بي و هو على ظهر فرسه قام آكنه بي برفع الشيخ علي چگني بيد واحد والمشي ب
مدى قوة البطل آكنه بي وبأنه لايمكنه منازلة هكذا بطل وقام بدعوة آكنه بي الى منزله و استضافته على الغداء و قبل آكنه بي هذا العرض واصبح
وايضا في يوم من الأيام عندما كان آكنه بي في طريقه الى منطقة (شيروان چرداول) لجلب القمح منها اعترض طريقه مجموعة من قطاع الطريق كا
تجريدهم من ثيابهم و احذيتهم و اخذ تلك الأحذية لاطفال قريته في ملكشاهي.
وعندما كان يأتي فصل الصيف لكي يحمون انفسهم من اشعة الشمس كانوا يبنون خيم سوداء المعروفة عند الملكشاهيين وهذه الخيمة لكي تنص
يقوم البطل آكنه بي بتبليل رقع من الارض التي كانت تجب ان تثبت فيها اعمدت الخيمة بالماء و من ثم في اليوم التالي كان يقوم بدق تلك الاعمد
مساعدة.
من اهم فروع عشيرة سرايلوند الملكشاهية في ايران و العراق و جنوب كوردستان (غلامي _ صفري _ كريمي _ شيرنيا _ گهزادي_ بابا خاني – سرايل
ملكشاهي _دوستي _ بيكن _إسماعيلي _ كمري _ فتاحي _ منصوري _ أحمديان _ ملكشاهي أصل _ محمدي _ نظري _ چترسفيد _ جاني بگ _
شيرخان_سالم كاظم عبدي خان_رحمن راشد _ فريدون _شاگه_بيرگه _ رزاق اكبر _ شاواز – علي برغش _ كريم العراقي _ عبدالحسين دوسگه _
خان محمد خان، يارى خان ، ملة ملك بگ ، الة خان ، الفت خان ، علي خان ، جاسم خان ، احمد خان(حمودى) – جوارشمه – مراد خان – ع
فرع نظري في إيوان كانوا ملقبين بالبارسين يعني جامعيّ الضرائب.
فرع فتاحي هم حاجي صيد و الدكتور مهدي فتاحي. فرع اسماعيلي هم عشيرة كوخاله في منطقة چوار و فرع جاني و رحمن راشد هم من أسسوا ت
تشكيلة قبيلة ملكشاهي چمشگژگ في واسط و جنوب العراق و اربيل في جنوب كوردستان و هم الآن من كبار و شيوخ الملكشاهية في جنوب العر
وتوجد ايضا داخل قبيلة اركوازي في منطقة جوار قرية وعشيرة بأسم كوخاله و لقبهم هو اسماعيلي هذه العشيرة هم من احفاد الأمير كوخاله بك
الاركوازية و المنطقة و منهم الشيخ آزاد خان كان من كبار الاركوازية و الشيخ الحاج نيازخان كان من كبار الاركوازية وشيخ عشيرة كوخالة وكان ملق
(كوخاله – تاق تاوي – بابا سياه – برج علي) و اخ الشيخ نياز خان البطل قاسم خان كان من الابطال المعروفين في المنطقة.
امراء وتشمالية و شيوخ هذه العشيرة كل من (الأمير سرال بگ _ الأمير خداويس بگ _ الأمير چچگه بگ _ الأمير كوخاله بك – الأمير الوند بگ _
ميرة بك – الأمير ملا ملك بك – الأمير گهزاد خان _ الأمير كريم خان_ الأمير شيرخان_ الأمير رستم خان _ الأمير كاكا موسى – الأمير ابراهيم خان –
شيوخ و كبار الملكشاهية في العراق و كوردستان العراق من هذه العشيرة و هم كل من الشيخ (الأمير حسين مهدي جاني بگ (شيخ عموم الملكشا
بگ(شيخ الملكشاهية في اربيل و دهوك) و الشيخ علي راضي جاني شيخ الملكشاهية في محافظة اهواز الايرانية) و أيضا تشمال الملكشاهية في مح
و ايضا من كبار و شخصيات هذه العشيرة الأمير ملا حسني المعروف و كانت الناس تحترمه و تقدّره وكان ملا و شيخ ديني و المرحوم احمد حاتم
محافظة اهواز.
وايضا كانت هناك بساتين قرب الامام الكاظم (ع) وكان يدفن الملكشاهية هناك و دفن الأمير كاكا كاتورة بگ فيها وهذه المقبرة الان تعرف بالمقبر
الى منطقة مندلي و خانقين و قبل ان يرجع لوطنه ملكشاهي توفى و دفن في مندلي في منطقة دوري شيل و قرية(كبرات).

الأمير دوست محمد(دوسگه) هو الجد الأكبر لشاه محمد ياري (شامگه) شامگه هو حفيد نقي ابن نظر بك الملكشاهي و أيضا الجد الأكبر لشيخ
اسمها (جواهر) بنت الأميرشيرخان ابن الأميردوست محمد دوسگه.
و من شخصياتهم المرحوم (جاني بگ بن محمد بگ بن الأميرشيرخان) أول تاجر في محافظة واسط (كوت) في زمن حصار الكوت.
و أيضاً المرحوم (محمود جاني بگ) تاجر و أول من جلب معمل (الباتة) إلى مدينة الكوت و كان من الداعمي للحركة التحررية الكوردية و هو من ا
طالباني).
وأيضاً الأستاذ (حبيب جاني بگ الملكشاهي) مسؤول تنظيمات الحزب الديمقراطي الكوردستاني (پارتي) في جنوب العراق من هذه العشيرة والشا
حفيد الأمير رستم خان ابن الأمير دوسكه)الذي ألّف الكثير من القصائد و خاصةً القصيدة المعروفة بين الإخوة الكوردية العربية (هر بژی كورد و
و من شخصيات هذه العشيرة ايضا الأستاذ (حسين حبيب جاني بگ الملكشاهي) شيخ قبيلة ملكشاهي في اربيل و احد كوادر الحزب الديمقراطي
الگرميانيين و الملكشاهيين والفيلية، في جنوب كوردستان اربيل وايضا اللاعب الدولي في لعبة الملاكمة(كيك بوكسنغ) البطل حيدر حبيب جاني ا
عشيرة رسولون (رسول بگ) .
هذه العشيرة من قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي) الكرمانجية، الذين هاجروا مع اولاد عمومتهم الى ايلام من شمالي كوردستان.
وجدهم الاعلى هو الأمير رسول بگ ابن الأمير علي بگ ابن الأمير رستم بگ ، ابن الملك بير حسين بگ ابن الملك الحاج روستم بگ الملكشاهي ا
شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي الكردي ابن الامير فخرالدين محمد ابن الامير
تتكون هذه العشيرة من اربعة فروع و هي (كربلائي ، سوره ، علي ميرزا ، قمبر) شيخ هذه العشيرة، داراب بگ اكبري الملكشاهي.
ومن فروعهم ايضا (دراب بگ اكبري – قصير بگ عباسي – مهدي غلامي – شيرخان غلامي)
القائد (سردار نعمان غلامي)، قائد جيوش ايلام و سيستان و بلوجستان، في ايران من هذه العشيرة.
من عوائلهم الكبيرة في ايلام و اركواز هي (اكبري ، كريمي ، محبى ، آرميون ، عباسي ، غلامي ، عزيزي ، باقري).
والشاعر الكوردي المعروف (فرهاد شاهمراديان) من هذه العشيرة و من شخصياتهم ايضا الحاج فلاح غلامي والشاعر المعروف ژاكان باران(حسين
عشيرة خميس.
هذه العشيرة تتكون من خمسة فروع و هي (موسى, ملگه، شمير، علي محمد ، حيدر) ومحل سكناهم قرب مدينة اركواز ومدينة ملكشاهي. وهنا
ينتمي لهذه العشيرة الحاج فرامرز اسدي , و الابطال موسى خميس وملكه خميس.
ومن عوائلها: اسدى، داراخانى، رحيمى، عزيزيان، جفائيان، ميرزايى، تاب، كريمى، اژدهايى، ابراهيمى، رشيد پور، قلعه دره، رهگوئى، پرواس، ملكش
آراميده، رستمى، صالحى، موسى‌نيا، ملكى، واحدى، رحيم پوران، كمرى، شاهى نيا.
ومن كبار هذه العشيرة: اسد، باقر خان، محمد على خان، داراخان، رحيم، فاضل، كاظم، نامدار رحيمى، صحبت رحيمى، شهباز، موسى اسدى، ع
رشيدپور، داراخان داراخانى، على پاشا داراخانى، شيرخان تاب، و من كبار هذه العشيرة محمد علي تاب(ميمالي)انسان شجاع و شهم و لمدة (6) س
الملكشاهيين كثيرا.
عشيرة نقي.
كان اسم هذه العشيره نظر بيگ سابقا.
نقي ابن نظر بگ، في زمن الامير الرفيع الشأن دوست محمد(دوسگه) من عشيرة سرايلوند، جلب ابن عمه نقي الى قرية و هي كلك سياب، سكن م
قرية كلك سياب، والان هذه قرية تغير اسمها الى قرية (كلك نقي).
وتتألف من ثلاث فروع وهي(شامگه، خدامراد، جافگه) ويعيشون في قرى كلك آسياب و زيادآباد وينتمي اليها شاه محمد ياري في عهد رضا شاه و
ملكشاهي، و اشعل ثورة كبيرة في ايلام، ومن عوائلها أيضا يارى، تارتار، توكلي، لعل پور، جمالوندي، تيشه برپا، تارمي، پور سيدي، آسا، پيراني، فره
فهيم، سينا، شمش اللهي، حامي كيا، حبيبي نيا، شيخي، اسماعيلي، صيدي، تاشك، مديري، تاران، ناصري، پارياب، عبدي، مهم تبار، نقى‌نژاد، يوس
وكان شاه محمد ياري هو(كدخدا) هذه العشيرة ثم خلفه ابنه أحمد نقى‌نژاد و علي آغا تقي نژاد وايضا الحاج اسد صيد پور.
عشيرة ملگه.
هذه العشيرة تتكون من عوائل محمد وعلي محمد وتعيش في قرى چشمه كل و ميان تنگ وقد قرروا الانضمام لعشيرة خميس.
عشيرة خداداد.
تتكون هذه العشيرة من فرعان وهما اسفنديار وسيد (سي) محمد ويعيشوان في قرى ميان تنگ التابعة لاركواز الملكشاهية كما تنتمي عائلة كرمي إ
عشيرة كاظم بگ.
تتكون هذه العشيرة من اربع فروع و هما (يوسف بيگ، فرج الله ، محمود بيگ، محمد بيگ)وتعيش في قرى ميان تنگ و نرگسه التابعة لمدينة م
عوائل صميمى، محمودى، صفايى، دارات، تنتمي أيضا لهذه العشيرة.
وكان (كدخدا) هذه العشيرة قنبربيگ بن يوسف بيل بن كاظم بيگ، من اقوى ابطال حسين قلي خان والي منطقة پشتكوه، هذا البطل كانت لدي
قلي خالن الوالي(غلام رضا خان)، وكان يحافظ على الطرق ايضا كان يترك كم رأس من (القند) في مفرق الطريق ولا احد يتجرأ ان يقترب خوفاً من ق
و من بعده خلفه ابنه وليد بيگ و سهيل بيگ صميمي و من بعد رئيس بيگ دارات، اصبحوا (كدخدا) هذه العشيرة.
وينتمي لها بطل ابطال إيران في رفع الاثقال لعدة دورات محمد على صميمى.
وايضا من ابطال هذه العشيرة كل من محمد نبي صميمي و عدنان صميمي، من ابطال محافظة ايلام.
عشيرة حسين بگ.
تتكون هذه العشيرة من ثلاث فروع وهي (رحمان، گرگی، مسير) وتسكن في مدينة اركواز ملكشاهي.
عوائلها الرئيسية (گرگی، بستار، جمشيدى، كُلادر زاده، يار محمدى، پيشگو، يارى، رحمانى، آشناب، آفريدونى، سعادتى، فياضى، شاه محمدى، د

شهميرى، اركوازى، حسين بيگى، آشفنداك، داراخانى، وينتمي لها ميرى افروز، و ايضا سكرتير الحزب الدمقراطي الكوردستاني و نائب ملا مصطفى
العشيرة، و الفنان احمد اعتصام الملكشاهي.
عشيرة روسگه (رستم بگ).
تتكون هذه العشيرة من ثلاث فروع و هي (اسماعيل بگ، خلوه (خلف بيگ) و منصوربگ).
وتقطن في قرى باباجان و دارآباد (داراب آباد) و بان رحمان التابعة لمدينة اركواز ملكشاهي. ومن عوائلها (فاضلى، صفرنيا، صيدى، نوره، آويش،
جهانى، ارغنده و باستان).
(كدخداى) هذه العشيرة هو فاضل بيگ يخلفه ابنه دارابيگ فاضلى.
دارا بيگ ارغندي، تفنگچي باشى من هذه العشيرة، وايضا ينتمي لها المصارع (محمد صيدى) الرياضي الملكشاهي الشهير.
عشيرة شكربگ.
شكر بك من اقوى اولاد شمير، تتكون هذه العشيرة من فروع (امام على ، عبد ، منت، نوروز ، برجى) وتقطن في قرة چشمه سفيد و پل شكسته و
وايلام و مهران وقسم منهم يسكنون في منطقة جرداول.
و من عوائلها (آميدي ، منتي ، صادقي فر ، جمشيدي ، چراغي ، جوزي)، و من شيوخ هذه العشيرة: محمد علي(علي لت ور)، صيد عباس اميدي
من شخصياتهم المعروفة ايضا امامعلي و عبد اميدي والدكتور بهزاد جوانمرد الذي له دور بارز في نشر التاريخ الملكشاهي.
عشيرة خليلون(خليل بگ).
هذه العشيرة من الملكشاهيين (چمشگزگ) الذي هاجروا قبل معركة جالديران المعروفة الى اذربايجان و من بعد الى ايلام، ويرجع نسبهم الى الأم
الملك الحاج رستم بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن
ابن الامير فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيش(ملكيشو).
عشائر(كلون و سرايلون و رسولون و خليلون و خضرون)والدهم واحد و هو الامير علي بگ ابن الأمير رستم بگ ابن الامير پير حسين بگ.
ايضا (هنري فيلد) يرجع اصل هذه العشيرة الملكشاهية للقشقائيين، والسبب هو ان قبيلة جمشكزك عاشوا لفترة في اذربايجان قرب العشائر الترك
الحقيقة مثل ماذكرنا ان اصل هذه العشيرة من الملكشاهيين الاصلاء، و اراضيهم الان قرب اراضي قبيلة الشوهان، و قراهم هي (باغ حيدر بيگ و
رؤساء هذه العشيرة الملكشاهية هم كل من الشيخ(كدخدا) كرم و من بعده علي بيك و كيكاوس ابن على بك، المعروف به (كيكة) في شرق كوردس
والشهيد المعروف في ايلام الشهيد (علي غيوري زاده الملكشاهي)، من هذه العشيرة.
هذه العشيرة الملكشاهية منتشرين مع اولاد عمومتهم من باقي الافخاذ الملكشاهية الاخرى في ايران و العراق و كان في العراق الشيخ (مصطفى دربا
الملكشاهي) احد الشيوخ الملكشاهيين في بغداد وكان من شيوخ الملكشاهيين الاقوياء بشكل خاص و الكورد بشكل عام والان ابنه الشيخ علي مص
خليلون الملكشاهية و اضافة الى ذلك لديه منزلة عالية بين اولاد عمومتة و هو شيخ معمم ايضا، سي ولي هو واخو سي علي كانوا اكثر الناس بخت
درباش هوة جمع جميع الكورد و حتى الفيلية واعطاهم القوة وكان اكثر شيخ معروف صيتة في سلالة العشائر الكوردية كان معروف باسم الملة لا
القران في صباح اليوم التالي هو حافظ القران كله مع حركاتة ويعرف القراءة كخريج الجامعات.
عشيرة گلان (كال) .
اصلهم من قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) القديمة و اثناء الهجرة الكبيرة لقبيلة چمشگزگ من شمالي كوردستان(ديرسيم و دياربكر) هاجروا مع اولاد
ابن الملك پير حسين بگ ابن الملك الحاج رستم بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن
الملك خالد الملكيشي الكردي ابن الامير فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيش(ملكيشو).
والان هذه العشيرة الملكشاهية منتشرين في جنوب كوردستان في محافظات (اربيل _ السليمانية _ خانقين _ مندلي) و في بغداد و واسط لهم توا
و عشيرة (قيطول) الاركوازية اصلهم من عشيرة گلان الملكشاهية.
عشيرة كلان في جنوب شرقي كوردستان ينقسمون الى ثلاث فروع وهم (آدينة _ مهدي بيگ _ قنبربيگ).
الى هذا يومنا في شمالي كوردستان في منطقة (مزگرت) التابعة الى محافظة (ديرسيم)، عشيرة كلان الملكشاهية لها تواجد ضمن عشائر ديرسيم ال
رئيس هذه العشيرة في ايلام المرحوم (قنبربيك تفنكجي باشي) واسمه منحوت على حجر الخان.
ايضا الشهيد (خيدان الملكشاهي) اول شهيد الحرب الايرانية و العراقية من هذه العشيرة.
من فروعهم ايضا (ملكشاهي و صيادي).
هناك عشيرة من ضمن قبيلة اركوزاي بأسم (قيتول سنجابيان)، اصلها من عشيرة كلان الملكشاهية هاجروا من قبيلة ملكشاهي الى قبيلة اركوازي
(فيض الله _ حسين بيك _ محمد بيك _ بساط بيك)، فيض الله لديه اولاد بأسماء (سيد علي _ شيخ علي _ عبد علي _ محمد _ سبز علي _ ع
المرحوم سيد علي، الذي كان شيخ و كبير هذه العشيرة الملكشاهية داخل قبيلة اركوازي كانت له الكلمة و قبيلة اركوازي بكبيرهم و صغيرهم يسم
برئاسة العشيرة، وكان رجل شجاع و كلامه مسموع من قبل جميع عشائر بشتكوه.
و من شخصياتهم في اقليم كوردستان العراق الوزير(مدحي المندلاوي) وزير كابينتان في حكومة اقليم كوردستان العراق، والاستاذ صبحي المندلاو
عشيرة كينياينة (كينيان).
هذه العشيرة من العشائرالملكشاهية چمشگزگ ، اسم هذه العشيرة مأخوذ من اسم عشيرتهم الاصلية (كينيان)الملكشاهية في محافظة ديرسيم
منطقة (بيبنار) و مستقرين ايضا في سلسلة جبال (كه ره بيل) التابعة الى منطقة (زارا). وكل ما يقال عنهم بأنهم من بني كنعان (كنعانيين) او من
چمشگزگ ولهجتهم الاصلية في شمال كوردستان هي (زازائية) ومعروفين بشجاعتهم ولديهم الكثير من الابطال، و خلال هجرة قبيلة چمشگزگ (
اراضي عشيرة باولك و قيتول الملكشاهيات تم شرائها من قبل هذه العشيرة الملكشاهية.
بسبب الوضع الاقتصادي الصعب قسم كبير منهم هاجروا من ايلام الى الكوت و بغداد و خانقين، و جميعهم من فرع (آغالي) كبار و شيوخ الملك

و من شيوخهم المرحوم صفر ياره الملكشاهي(شيخ عام) و المرحوم الشيخ محمد گول الملكشاهي(شيخ عام) و الشيخ طاهر صفر ياره الملكشاهي
محمد) رئيس جهاز الاسايش لمدينة سليمانية سابقا و الان عضو مكتب القيادة للاتحاد الوطني الكوردستاني.
من فروعهم في شرق كوردستان في منطقة جرداول ايضا (بلواني _ غظنفري _ محمدي امير آبادي)، وايضا فروع (يوسفي نژاد _ ناصري _ سيدي _
قضاء مهران (نصاري _ علي حسيني) و من فروعهم في ايلام (ساغري _ مرادي _ جوشني _ آژ _ ناصري).
شيوخ هذه العشيرة(الكدخدايية) في ايلام كل من (كدخدا صفر _ كدخدا نجف احمد قلي _ كدخدا بهرام نصاري).
عشيرة قيتول قيطاس.
جدهم الكبير هو (قيطاس بن قباد بن الله ويس ابن الأميرمهمان شاه المعروف مال هومان(ماليمان) ابن الأمير محمدي بيك أبن الأمير بالول بيك
الملكشاهي ابن الملك سهراب بيگ ابن الملك شيخ حسن بيگ ابن الملك شيخ أمير بيگ ابن الملك تاج الدين يلمان بيگ ابن الملك كيقباد الملك
محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيشو.
اصل هذه العشيرة الملكشاهية يرجع الى الملكشاهية(چمشگزگ) في شمالي كوردستان (ديرسيم).
اراضي هذه العشيرة مشترى من عشيرة كينانية.
هذه العشيرة تقسم الى ثلاث فروع و هم (كوسة _ قيطاسي _ مراد بيك)، شيخ و كبير هذه العشيرة (محمد قوچگه) و من بعده خلفه الشيخ محـ
من عوائلهم و فروعهم (امامي پور _ قيطاسي _ قمري)، الاستاذ عزيز الحاج علي حيدر، ممثل العراق في اليونسكو من هذه العشيرة.
عشيرة باولگ (بالول بك) .
هذه العشيرة هي من اقدم العشائر الملكشاهية و من سلالة امراء جمشكزك من احفاد الامراء (مهمان شاه بگ).
جدهم الكبير هو قيطاس بن قباد بن الله ويس ابن الأميرمهمان شاه بگ ابن الأمير محمدي بگ أبن الأمير بالول بگ ، ابن الأمير پير حسين بگ ابـ
ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي الكردي
(ملكيش)ملكيشو.
مير مال هومان هو مير مهمان شاه بگ. اسم باولگ ماخوذ من اسم جد مهمان شاه، الأمير بالول بگ ابن الملك پير حسين بگ.
مثل ماذكرنا في السابق ان اسماء العشائر تتغير حسب الرقعة الجغرافية او عندما نرى ان عشيرة حجمها تتزايد تخرج منها فروع و باسامي مختلفة
القبائل والعشائر في العالم ،و عشيرة باولك هي نموذج من هذه العشائر التي اخذت اسمها من اسم جدهم الكبير الامير بالول بك، وصارت تعرف
قبيلة باولك هي من كبارالعشائر الملكشاهية، فإذا نظرنا عن كثب إلى ماضيها ، فهي من العشائر القديمة التي تعيش في ملكشاهي، عشيرة باولك مـ
ايلام هو اكثر من 500 عام، وكانت من ضمن العشائر الملكشاهية التي هاجرت الى ايلام،وعددهم كبير جدا، اجداد هذه العشيرة كانوا امراء امارة (
المنطقة هناك عشيرة باسم (هامان) واصل هذه العشيرة مع عشيرة باولك واحد.
عشيرة باولك يسكنون مركز قضاء اركواز ملكشاهي و منطقة دلكشا ومنطقة باجة باولك،اراضيهم واسعة في ملكشاه وفي القديم اشتروا اراضي كثي
تحد جبل (كبير كوه) وبدرة وميشخاص و من الغرب باراضي عشيرة رسولوند الملكشاهية و من الشرق تحدها اراضي قبيلة شوهان الكوردية.
وتوجد في مناطقها جبال وغابات ولها موقع مناسب من كل الجهات، وتحيط بها جبال جميلة وعالية من الشمال ..... وفي اراضي هذه العشيرة منـ
والينابيع الجميلة جدا مثل ولنتر وكيني جامه ..... وشلال (كبير كوه) او بعبارة اخرى سيلكه چپه .... يقع خان خامن كله في الجزء العلوي من
ما كان والي ايلام وباقي شيوخ الملكشاهية بمساعدة ابطال عشيرة باولك كان يذهبون للصيد بسبب المناخ المناسب في اراضيهم .
عشيرة باولك الملكشاهية تتقسم الى ثلاث فروع و هي (ملك شاه _ ايوشاه _ سلطان مراد).
ملك شاه: لديه ست اولاد و هم: 1_ باشه. 2_ قيصور داري، وهذا الابن عنده ولدان بأسم(مولي و فرظالي) و عوائل (عارفي _ حدادي _ ساكت
فرضالي .
3_ هواس، من فروعه هواس و لوطفي. 4_ دولتيار، جد كل من (حاتكه و دوشم).
5_ شهباز، جد باولك كجان. 6_ سياوش.
اولاد ايوشه: خان احمد (محمود بيك _ دارابيك _ خانا بيك)، ميري بيك (مير احمد)، حيلكة، رحمت علي، شاركه، عنبره، فريم بيك، كلبعلي (كلا
الملكشاهية القوية و الشجاعة في ايلام و كل اهل ايلام يحسب حساب خاص لفرع كلاهبهن الملكشاهي.
اولاد سلطان مراد: لديه ولد واحد بأسم (قيتول قيطاس) و هو جد عشيرة قيتول قيطاس الملكشاهية.
من أكبر فروعها هي محمود بيك و صيفور ... هذه العشيرة لديها صيادون ماهرون و متسلقي الجبال مثل (علي روشكة)، ولديها قناص معروف بأ
معركة (رنو) ضد رضا خان. هذه العشيرة ايضا لديها شيوخ ورجال معروفين، وكانت اول من تقيم مراسيم (جمر) المعروفة عند الملكشاهية والمر
الشعر في هذه المراسيم، وايضا قدموا الكثير من الشهداء في الحرب الايرانية العراقية.
وفي القرن المنصرم كبار عشيرة باولك كل من (حسين ناصرى گهر ......عليداد جعفريان.....قيصر بيگى...حاج حيدر حاجى بيگى.....عبد الحسين جهـ
دلكشا ،من كبار قبيلة ملكشاهي هم كل من المرحوم الحاج حسين ناصري كهر و الحاج حيدر حاجي بيكي. هذه العشيرة استطاعت بوحدتها و ان تـ
نزاع دموي فيما بينهم وكانت نتيجة هذه الوحدة هي ان يرسلوا احد افراد قبيلة ملكشاهي باسم احمد ناصري كهر لمجلس النواب و في نفس الوقـ
مجلس بلدي في (بشت كوه بدرة).
وفي النهاية ابناء قرية دلكشا استطاعوا ان يطوروا من هذه القرية وقد بذل بالفعل أحفاد هذه العشيرة جهودًا كبيرة، وفقًا للبحث الذي أجراه شيو
صيفور بالمجلس الأعلى .... والسيد إكرام حاجي بيكي ، ابن حيدر من عائلة محمود بك كرئيس لمجلس هذه المدينة ...... بفضل جهودعلى جعفـ
السنوات وبسبب نفوذه و تأثيره في محافظة طهران ، تمكن من توفير الكثير من الخدمات في قرية دلكشا ، والان هم قاطنين اراضيهم بأمن و سلا
فرع من هذا الفخد الملكشاهي مهاجرين الى منطقة (جرداول) و مستقرين هناك و ايضا من فروع العشائر اللورستانية مهاجرين من لورستان الى د
عشيرة (ملكشوند) الاركوازية اصلها من عشيرة باولك الملكشاهية، ولكن في السنوات البعيدة هاجروا من قبيلة ملكشاهي(جمشكزك) الى قبيلة اركـ

تلوك، هي قرية في اراضي عشيرة ملكشوند.
فرع منصوري متكون من المرحوم جيهان بخش (جاني و اخوانة)، المرحومان، اميربيك وسايمير.
المرحوم جاني، كان شيخ عشيرة ملكشوند و انسان محترم و صاحب الكلمة الطيبة، اولاده كل من: الله بخش المنصوري، علي اكبر، والمرحوم الح
بعده عمه وكان انسان متدين و الجميع يسمع كلمته.
فرع رستمي متكون من عوائل، المرحوم الكدخدا علي باشا و اخوه الكدخدا داود.
كدخدا علي باشا، لديه ولدان بأسم (رستم و علائي) و الاثنين لديهم منزلة عالية بين اهل ايلام.
فرع توكلي متكون من عوائل، المرحوم الحاج حسين، والمرحومان نقد علي و غيب علي، المرحوم نور محمد فتاحند، واولادة من رجال الاشاوس
عشيرة ملكشوند الاركوازية من اقوى عشائر قبيلة اركوازي و(مشهدي صيد علي) من الرجال المعروفين في هذه العشيرة و كل الاركوازية ,ويشارك
قسم آخر من هذه يسكنون منطقة (وريز باولك) و من قراهم (چشمه كبود يا گورگاو) و من فروعهم (حسين على و قواى بگ و هواس بگ) اولاد
هواسى _ سلطانى _ فهيمى _ محمد يارى _ افضلى _ اسماعيل بيگى).
قسم كبيرة من عشيرة باولك الملكشاهية يسكنون العراق و جنوب كوردستان.
من شيوخ و كبار هذه العشيرة هم كل من (شيخ ازمايلبگ ميربيگ......شيخ ياربيگ.......شيخ اسفنديار چونبك ....شيخ ميره كريمى ....شيخ حسي
حاجي بيگى...... والشيخ العام جافرى صيفور والشيخ ابوالقاسم الواسطي و احمد ناصري گهر، ممثلين محافظة ايلام في مجلس الشورى الايراني ا
لوطفي، امام جمعة ايلام ايضا من هذه العشيرة.
ايضا لديهم ابطال كثر شاركوا في معركة (رنو) المعروفة، هنا نذكر البعض منهم(صى اكبر هواس......ميرزگه حاجى بيگ.....فرامرز نجگه....عبدال ف
طمري.....ياربيگ يارزمان.....ازمايلبگ جاسم.....صفگه كرمى.......نورعلى بازيار....مرالى درويشي ....على روشگه..صفر هواس....بگى صيفور.
وايضا لديهم عوائل كثيرة مثل:
فرع محمودبيگ: دارابگ ، خانابيگ يشمل عوائل ، حاجى بيگى ، بالو ، زاريان ، جهشى ، شكرى ، دارابى ، طرزيفر ، ظفرى ، حاجى زاده ، صادق
گلى..سهيلى..بادكيو...الفت...آذرخش...عشرتيپور..ذوالفقارى...صيدى..جعفرى...روشنى..جميلى....سعادتى....درخشان....زمانى....واسطى....حسين
فرع ميربيگ يشمل عوائل: بادبروت...حاجيزاد...بال افكن.. حيدرى..اصغرى...باولكزاده...ارمينه....عادلى... بيگيارى...يارزمان...آشورون....آلاوه
فرع صيفور يشمل عوائل : بيگى .....جعفريان...چهارباش... ناصرى گهر....طمرى....زيبايكتا...كريمى.....آلوس....آتشروز... ملكشاهى....گلابدان
فرع حيلوگه يشمل عوائل:كرمى...مشخصى....بازيار....ايمكى....باولكى.
فرع هواس يشمل عوائل : ابراهيم پور...پوراكبرى...نادى...سفاهش...رستم پور....طيبزاده... رادمهر....عليزاده....قطارى...باولزاده... ذبيهى پور...
فرع حاتگه يشمل عوائل: منفرد...بسكله...مرادى..غلامى...جمالى....فداكار....بنشاخته....يارى....حبيبى....لطفى....شهبازى.
فرع گرابگ يشمل عوائل: انگاشته....بساطى....ذبيهى....جواديان...جوانمردى.
فرع بلل يشمل عوائل :فرياديان...حيدرپور.
فرع كلاه پهن يشمل عوائل: محمودى.....آرتا......انديشه.
قسم من هذه المعلومات بخصوص باولگ كانت بمساعدة الاستاذ(اكرام حاجي بيگي) رئيس شورا لمدينة دلگشا الملكشاهية.
عشيرة باباهاي بير محمد (باوه).
هذه العشيرة لديها ثمان فروع وهي (دوسه _ عبدي _ نوشاد _ عبد مولا _ صياگه _ عسگر _ حليم _ حير).
محل سكناهم بشكل عام في قرية (گونبد پير محمد) التابعة لقصبة ملكشاهي، وهناك عوائل منهم يسكنون مدينة مهران و ايلام.
شيوخ عشيرة باوه الملكشاهية كل من الشيخ (شير محمد) و من بعدة الشيخ نورگه (نور محمد).
عوائل (سليماني، گوهر سودي، حيدري، عسكري) من هذه العشيرة.
الاستاذ گوهرسودي من فنانين الكورد في ايلام من هذه العشيرة. ولديهم تواجد في العراق و جميعم معروفين بأسم ملكشاهي.
عشيرة كلگه.
هذه العشيرة من نسل الأميرالأمير رستم بگ ابن الملك پير حسين بگ ابن الملك الحاج رستم بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك ش
يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي الكردي ابن الامير فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيش(ملكيشو)
ويسكنون منطقة اركواز ملكشاهي، في قرية ملك آباد.عشيرة كلگه الملكشاهية من عشائر الملكشاهية القديمة في بشتكوه و لديهم تواجد في العرا
عشيرة (خزر بگ)خزردينوند.
اصل هذه العشيرة من الكورد الكورمانج من قبيلة جمشكزك(ملكشاهي) و يرجع نسبهم الى الأمير علي بگ ابن الأمير رستم بگ ابن الملك پير حس
سهراب بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملك
الملك ملكيش(ملكيشو).
عشائر (كلون و سرايلون و رسولون و خليلون و خزردين ون) جدهم الكبير هو الأمير علي بگ ابن الأمير رستم بگ.
لقب خزرينون، مأخوذ من اسم جدهم الكبير (خضر بگ) اسم هذه العشيرة نفس اسم عشيرة (خزل) في ايلام لان الخزل ايضا من الملكشاهية و
قبيلة لانفسهم.
فروع و عوائل هذه القبيلة هي: (افشار – جوكار- ترخان – چمندار – طلايي – دهقان پور – برجي – اندوز – تباسيده – فرضي – انگار صمدي – ر
خدايي – عزيزنيا – الفتي – قادري – محمدي – حدادي – اميدي – شاه اميري – اسدي – شير محمدي – پير محمدي – شاهماري – نوريان – م
شيخ هذه العشيرة كان كدخدا (مير بهرام)، هذا الشيخ بنا قرية في قضاء مهران الحدودية مع العراق و سميت هذه القرية باسمة (بهرام آباد)، و من
اكرام سرحدي – بابا مير – يار أمير – فرج اله افشار – حاج علي مير افشار)،ولديهم تواجد في العراق و جنوب كوردستان ايضا.

عشيرة جمعة.
من عشائر الملكشاهية القديمة و نسلهم يرجع الى الملك پير حسين بگ ابن الملك الحاج رستم بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك
الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي الكردي ابن الامير فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيش(مل
ايضا احمد و نور محمد صاحب مطبعة الفجر في ايلام، والان منتشرين في ايلام و قضاء ملكشاهي و لديهم تواجد في العراق و اقليم كوردستان.
عشيرة شێره مێر.
من العشائر الملكشاهية القديمة، في اللهجة الملكشاهية الاصلية الكورمانجية والزازا ، الرجال الملكشاهية في ديرسيم يستخدمون لقب (مێر) لم
عن نفسه از مێرم، او يتحدث عنك و يقول، (توو مێرى)، هذه الكلمات و كلمات اخرى يتكلم بها الملكشاهية و عامة الكورمانج .بالميدية ايضا تطل
متوارثة من اللغة الزاگروسية و الارية القديمة و هذه العشيرة لكثرة شهامتها سموا (شێره مێر) وهم من الملكشاهيين الكورمانج المهاجرين الى ايلا
الحاج رستم بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك
الامير فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيشو(ملكيش)
والان عشيرة (گل گل) الملكشاهية مستقرين مع عشيرة شێره مێر الملكشاهية.
من الشيوخ البارزين لهذه العشيرة كلٌ من كدخدا (سهيل بيگ) و كدخدا (شاه مراد).
ومن شخصياتهم ايضا(كريم بك – عزيز بك)، عزيز بك من الابطال الملكشاهيين و كان من المشاركين في معركة (رنو) المعروفة و كان لديه دور با
منتشرين في مدينة ملكشاهي و ايلام و لديهم تواجد داخل العراق.
عشيرة گل گل.
اصلهم من ملكشاهية كرماشان و مهاجرين من كرماشان الى داخل قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) و مستقرين مع عشيرة شيرةمير الملكشاهية .يرجع
الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيش
محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيشو(ملكيش).
ومنتشرين في مدينة ملكشاهي و ايلام و لديهم تواجد داخل العراق و جنوب كوردستان.
عشيرة كلوند(كال).
اصل هذه العشيرة من نسل امراء چمشگزگ ملكشاهي جدهم الكبير هو الأمير مراد بگ(مراي) ابن الأميركولاوى بگ ابن الأمير على بگ ابن الأمير
بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد المل
محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيشو(ملكيش).
مثل ماذكرنا في السابق ان اصل قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) هي من محافظة (ديرسيم) الواقعة في (دياربكر و ملاطية و جنوب ارزنجان)، في المنا
هناك عشيرة ملكشاهية بأسم (كال او كالان)، بحكم في تلك المناطق يستخدمون حروف (ا ن) اسم عشيرة كال تصبح (كالان)، وعشيرة كلوند في ا
قبل حرب (چالديران) في عام 1514 ميلادي، هاجروا مع اولاد عمومتهم الى شرق و جنوب كوردستان و اسم هذه العشيرة مأخوذ من اسم جدهم
عشيرة (كال) مثل ماذكرنا هي نفس عشيرة كلوند الملكشاهي لان في محافظة ايلام و في لورستان و كرماشان، بدل حروف (ا ن) يستخدمون كلمة (
يصبح الاسم (كالوند او كلوند)، اذن عشيرة كلوند الملكشاهية هي نفس عشيرة (كال) في شمال كوردستان ولكن حسب الموقع الجغرافي و تغير الم
في محافظة ديرسيم في قضاء (اوفاجاك) هناك منطقة بأسم (ملكيش) تابعة لقبيلة كال(كالان) و ملكيش هي نفس ملكشاهي لكورد قبيلة جمشكز
عشائر (كلوند و سرايلوند و رسولوند و خليلوند و خضروند) اخوة ووالدهم واحد من امراء جمشكزك ، ويؤكد هذا الكلام شيخ (كدخدا) عشيرة كل
حللنا كلام الشيخ (مير آغا شاهمراديان) نرى انه يقصد بأنهم من اصل واحد و من خلال هجرتهم من ديرسيم و دياربكر الى ايلام اندمجوا مع كور
الامير مراد بك(مراي) لديه تسعة اولاد من ضمنهم (داوود ، خورگه ، حسن ، علگه ، قره ودى ، روى ، صي نظر ، فرياي).
اولاد الأمير داوود: هم كل من (رضالي ، جشني ، اورام او ابراهيم ، قمر).
رضالي هو جد الاكبر لفرع شاهمراديان و جشني هو جد الاكبر لفرع مامي و اورام او ابراهيم هو جد الاكبر لفرع افرنگ.
عشيرة كلوند في ايلام و عراق و جنوب كوردستان ينقسمون الى قسمين وهم(داود _ فاميل) و فروع (شمه و جاني و بنكيخا) ايضا من هذه العشير
عوائل و فروع (شاه موراديان _ مامي _ ملكشاهي نژاد ، پرهيز ، يارى ، سليمانى ، دوستكام ، كلانى ، ميرزايى ، ابراهيمى ، نادبى فر ، صداقت) ايضا
الشهيد المعروف في ايلام (الياس مامي) ايضا من هذه العشيرة، شيخ هذه العشيرة في السابق المرحوم (حجي محمد) و حاليا شيخ(كدخدا) هذه ا
حفيدة الامير عالي شاه، دوست محمد(دوسگه) امير الملكشاهية من عشيرة سرايلون، بأسم (جواهر).
قسم اخر من هذه العشيرة يسكنون في لرستان و من ذرية مهدي خان ابن حسن ابن مراد بگ ابن الامير كولاوي بگ، ذكر في كتاب (شجره نامه م
ان هذه العشيرة في لرستان لديها دور بارز و من العشائر المهمة في المنطقة و من فروعهم(صادقى ، شرفى ، سهلدين ، ملك محمدى ، نجم سهلى
،نوروزى،فرضى،عطارى ، ملكيان، سرفرازيان ، سپهوند(تلى)، نورى ، نورى تلى ، احمديان فرد ، آزادى ، مهدى پور، پانيوران، جودكى(تلى)، فرهاد
چگنى ، ميسى چگنى ، طلى ، رستمى تلى ، نجاتى ، بيرانوند(تلى)، حميدى ، تلى كار، قاسمى.
عشيرة خيرشة.
هذه العشيرة من عشائر الملكشاهية الاصيلة و من نسل الملك پير حسين بگ ابن الملك الحاج روستم بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ اب
تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي الكردي ابن الامير فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيش
و من رؤساء العشائر الكجية الملكشاهية ،من امراء و شيوخ(كدخدا) و كبار هذه العشيرة كل من: تشمال مامگه، تشمال عبد حسين حاجي زاده، ك
من عوائلهم و فروعهم في مدينة قصر شيرين التابعة الى محافظة كرماشان : حاجي زاده ، غياثي، روشني.
فرع (توليده) الذين هم جزء من هذه العشيرة ساكنين في قرية (آما) التابعة الى محافظة ايلام.
من فروعهم في العراق و بالاخص مدينة الكوت (گنجعلي تفنگچي)

الاستاذ حسين توليده، الفنان المعروف في ايلام من هذه العشيرة و الشهيد علي بسطامي ايضا من هذه العشيرة.
عشيرة قيتول و حلاج.
هذه العشيرة من العشائر الملكشاهية چمشگزگ و من نسل قباد بن الله ويس ابن الأميرمهمان شاه بگ ابن الأمير محمدي بگ أبن الأمير بالول بگ
الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي
محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيشو(ملكيش).
و الان منتشرين في ايلام و العراق، كان كبير هذه العشيرة حمكه(حمدالله)، و من كبارهم و شخصياتهم (حسين حسيني – شيخ اسد – احمد پور م
عشيرة كەوكي.
من العشائر الملكشاهية چمشگزگ القديمة في قسم الگچي، و من نسل الملك بير حسين بگ ابن الملك الحاج روستم بگ الملكشاهي ابن الملك
بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي الكردي ابن الامير فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن
يسكنون قضاء ملكشاهي و محافظة ايلام و مهران و منتشرين في العراق ايضا.
من فروعهم و عوائلهم: سليماني، و منصوري. وكان شيخ (كدخدا) هذا الفخذ الملكشاهي هو ميرزا حسين سليماني الملكشاهي.
عشيرة مهر (خلف و قيتول).
من عشائر الملكشاهية القديمة في پشتكوه، ويرجع نسبها الى احمد بگ ابن سرخاب بگ ابن الأميرمهمان شاه بگ ابن الأمير محمدي بگ أبن الأ
روستم بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيق
فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن الملك (ملكيش)ملكيشو.
ويسكنون مناطق (مهر _ عما) التابعة الى قضاء ملكشاهي، ولديهم تواجد كبير في العراق و جنوب كوردستان.
شيوخ هذه العشيرة كل من (خلف زاده – ممي – علي خان محمدي) اصبح كبير هذا الفخذ الملكشاهي، و والدة خلف زاده من عشيرة قيطول المل
عوائل (محمدى – آبخشك – ملكشاهي – خلف زاده – ميرزاده – بناهي – شاطر و ئسالى و موسى و داراخان و خيكان و حسگه و الياس و فتاح و
لطفى و اسيته ، حيدري ،عباس بك، كرم بك).
من شخصيات هذه العشيرة كل من (د. نورالدين رحيمي) مدير تأمين ايلام و (سردار دوستعلي اذوق) مسؤول شؤون عشائر كل ايران و (صلاح اذو
ومن كبارهم و شخصياتهم ايضا(احمد پور – محمد تبرايي – جهانكير اتشبيكر – حاج درويش دارابي –علي داد حاتمي – بساط شيخي – اسد بك –
.
عشيرة دو قرصه.
هذه العشيرة من اصول چمشگزگ الملكشاهية و من نسل الملك بير حسين بگ ابن الملك الحاج روستم بگ الملكشاهي ابن الملك سهراب بگ
تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي الكردي ابن الامير فخرالدين محمد ابن الامير اسعد ابن الملك ملكيش
و تتفرع الى اربعة فروع و هي (فرج، خودا مراد، الله مراد، خاسگه)، وكان كبيرهذه العشيرة الشيخ (موخان ملكشاهي).
من عوائلهم الكبيرة ايضا في محافظة ايلام (آزاد، فاضلي، طهماسبي).
الاستاذ علي محمد آزاد، محافظ ايلام السابق و محافظ سيستان و بلوجستان و حاليا محافظ همدان، من هذه العشيرة، و من كبارهم و شخصيا
عسكر – المرحوم حاج علي أكبر – و ملا فرج – صيد رضا – حيدر خان). ولديهم تواجد كبير في العراق ومنهم الشيخ (رستم بلاسم).
عشيرة سيرانه.
هذه العشيرة الملكشاهية الكرمانجية، يسكنون في ايلام و ملكشاهي و منتشرين في العراق و جنوب كوردستان ايضا.
عشيرة سيه گه.
هذه العشيرة اصلهم من عشيرة قيتول انارك، الاركوازية.
عندما نقول بأن هذه العشيرة من انارك الاركوازية يجب ان نعلم بأن اصل قيتول انارك اركوازي اصلهم من الملكشاهية،
الجد الاعلى لعشيرة سيه گه هو قباد بن الله ويس ابن الأميرمهمان شاه بگ ابن الأمير محمدي بگ أبن الأمير بالول بگ ، ابن الملك بير حسين بگ
بگ ابن الملك شيخ حسن بگ ابن الملك شيخ أمير بگ ابن الملك تاج الدين يلمان بگ ابن الملك كيقباد الملكيشي ابن الملك خالد الملكيشي ال
ملكيشو(ملكيش).
اذا هذه العشيرة هي ملكشاهية الاصل ولكن بسبب بعض الظروف حصلت بعض التنقلات بينهم. و هم حاليا منتشرين في ايلام و ملكشاهي و الع
عشيرة حمانه و كول علي نظر(كوچكري):
هذه العشيرة من الملكشاهية الاصلاء وليست دخيلة على قبيلة ملكشاهي ويرجع اصلهم الى عشيرة كوچكري الملكشاهية القاطنين جنوب ارزنج
اجدادهم علي نظر بك.
من فروعهم و عوائلهم (ناصري ، تردست ، ميرزايي ، همايوني ، عسكري ، نادي).
الشاعر المعروف في ايلام (علي خاني ملكشاهي)، من هذه العشيرة.
هناك فرع من عشيرة حمانه و گول(كوچكري)مهاجرين الى عشيرة اركوازي و يحسبون عليهم و هم فرع (خودا يار ملكشاهي).
عشيرة كناري ون.
اصل هذه العشيرة يرجع للملكشاهيين(چمشگزگ) الاصلاء، في القديم كانوا يسكنون منطقة خانقين جوار نهر (ألون) واسم عشيرتهم مأخوذ من ا
ملكشاهي جوار اولاد عمومتهم، و كبار هذه العشيرة كانوا من المقربين من الوالي غلام رضا خان و لديهم مناصب في حكومة و المرحوم عبدي(عب
شخصياتهم ايضا كل من المرحوم باقر و اولاده نادر و نور علي و الدكتور علي خليليان، ولديهم تواجد في ملكشاهي و ايلام و مهران و العراق و خان
عشيرة كوگر :

هذا العشيرة اصلهم من الملكشاهية الاصلاء وكل ما يقال عنهم انهم دخلاء على القبيلة الملكشاهية ليس صحيح لان الاراضي الملكشاهية لم تك
الملكشاهيين المنتشرين في لرستان، هذه العشيرة لديها فروع وهي (ناصري – ميدكه – عبدي – نوشاد – عبدالمولى – حاج شير محمد) والان لدي
عشيرة گراوند.
هذه العشيرة ملكشاهية يقال انهم من ال(لك)، ولكن برأينا انهم بالأصل من الملكشاهية القاطنين في لرستان و مناطق كوهدشت وغيرها، وكانوا م
قبيلتهم الاصلية الملكشاهية، و منهم من كان يسكن في ايلام مثل المرحوم ميرزا بگ و كاظم بگ لقبهم گروسيان و اولادهم سليم بگ و داراب بگ
الله ملكشاهي) و اولاده رستم كيخاگه و محمد ساكنين في قضاء ملكشاهي. وحاليا منتشرين في ملكشاهي و ايلام و عراق و جنوب كوردستان.
بخصوص معلوماتنا التي تتعلق بعشائر الملكشاهية في جنوب كوردستان و العراق و ايران، استندنا على بعض المصادر(تحقيقاتنا الخاصة ، و بعد
رفعتي، و الدكتور نوري الديرسيمي، و جعفر خيتال، و نجم سلمان مهدي، و ايرج أفشار سيستاني و هنري فيلد).
جبل كاتورة:
وقد سُمي هذا الجبل نسبة الى الأمير كاكا كاتورة بيگ الملكشاهي، حفيد أمير امراء كوردستان الملك الحاج رستم بيگ الملكشاهي. ويقع هذا الجبل
يعرف بجبل كاتورة (كوه كاتورة).
الان في ايوان في سلسلة جبال مانشت من الشمال جبل (بانكول) و من الجنوب جبل (شيرة زول) و في الجنوب الشرقي جبل (كاتوره)، الأمير كاكا ك
الى قضاء ايوان و تصل سلطته الى بعض من مناطق محافظة كرمنشاه و نستطيع ان نقول انه كان حاكما لايلام بأكملها، وكان لديه نفوذ واسع على
شهر و پليه و سياهگل و قرية ژاومرگ ، التي كانت انذاك من اهم المعابر والنقاط التجارية بين ايران و العراق.
منطقة گچ دوسگه:
سميت هذه المنطقة بأسم گچ دوسگه نسبة الى الأمير دوست محمد(دوسگه)امير قبيلة ملكشاهي، وايضا يوجد جبل ضمن اراضي هذه المنطقة
وثيقة ملك ايران الملك فتحعلي شاه القاجاري، الى قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) في ايلام، المعروفة ب (فتح نامه).
بأمر من الامير محمد علي ميرزا القاجاري كتبت هذه الوثيقة بخط يد الوالي حسن خان الفيلي بتاريخ ذو الحجة عام 1236 هجري قمري الموافق
لتشجيع الملكشاهية على قتال العثمانيين واستخدام السليمانية, شهرزور, الموصل, كركوك, وسامراء في محاصرة بغداد من مدن الامبراطورية الع
و شارك في هذه المعارك عدد كبير من الملكشاهية، وكان في مقدمة هذا الجيش كبار شخصيات الملكشاهية لقيادتهم، و ثلاثة الاف وثمان مائة
الفيليين. الجيش الملكشاهي و جنود من الفيلية و باقي الجنود الايرانيين كانوا بقيادة حسن خان الوالي و قادة من الملكشاهيين، خلال هذه المعرك
شهرزو _ كركوك _ سامراء) من العثمانيين و استطاعوا ان يحاصروا بغداد. [54][55][56]
يذكر شميم في كتابه, بخصوص قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) والفيلية بقيادة حسن خان الفيلي والي إيلام ولرستان مع محمد علي ميرزا دولتشاه ال
العثمانية ومحاصرتها, وقد كتب: (القوات الإيرانية بقيادة دولتشاه كانت حول شهرزور ونهر سيروان بمساعدة حسن خان الفيلي ومقاتلي الفيلية
اغا الكهيا ومحمود باشا (العثمانيان) انكسرا امام الجيش الإيراني وهربوا تاركين كركوك خلفهم ثم استطاع دولتشاه احتلال السليمانية فهجم على ب
الاخير الشيخ موسى بن الشيخ جعفر النجفي للتواسط مع دولتشاه. فتصادفت وفاة دولتشاه عند إيوان المدائن أو بما يسمى طاق كسرى في المدائ
ويذكر أيضا شجاعة الفرسان الملكشاهية(چمشگزگ)، و الفرسان الفيلية في الحملة على الجيش العثماني عام 1234 هجري قمري في الفتح نامه.
كتب هدايت في كتابه ايضا بخصوص شجاعة العشائر الكوردية في ايلام (پشتكوه) و بالاخص قبيلة ملكشاهي، في معركتهم ضد العثمانيين في سن
لقنوا مقاتلين (يني چري) العثمانيين درسا لم ولن ينسوه على مر حياتهم. [57]
وايضا يؤيد هذا القول محمد تقي خان لسان الملك سبهر، في كتابة (ناسخ التواريخ). [58]
في السند الرسمي المعروف به (فتح نامه) في عام 1821 الميلادي الموافق في 1236 الهجري، الذي كان عند الملكشاهيين و يحمل ختم الأمير مح
ملكشاهي التي كانت بمثابة الهدية من قبل الملك الايراني لخدماتهم التي قدموها في حربهم ضد العثمانيين، وهذا نص السند: (الملك القاجاري يع
جشم آدينة(كينيانه)، بأن يستخدموا جميع الاراضي الواقعة تحت سيطرتهم ويستخدموها في تنقلاتهم الصيفية و الشتوية و الاستفادة منها لترب
(پير محمد) احد احفاد الامام موسى ابن جعفر(ع)هذا الامر الذي كان قد منح لقبيلة ملكشاهي(جمشكزك) خدمة لخدماتهم و مساعداتهم للدو
مذكور ايضا يجب على قبيلة ملكشاهي ان تعطي سنويا خمسة عشر رأس جاموس و عشرة رؤوس من النعاج و 10 اكياس من السمن الحيواني الم
رمزي فقط.
اخر حرب للملكشاهيين ضد العثمانيين في ايلام.
في عام 1326 هجري قمري الموافق ل 1278 هجري شمسي قام العثمانيون بغارة تتألف من كتيبتين مجهزة بمدفعية على محاصيل الفلاحين في
غلام رضا خان والي پشتكوه جهز رماة بقيادة سيد جواد ابن عمه لمساعدة الناس من القبيلة الملكشاهية في الصمود, واتحدت قوى الملكشاهية
واسروا عددا من العثمانيين واستطاعوا حماية الحدود ولقنوا العثمانيين درسا كي لايفكروا مرة اخرى بالاعتداء على تلك المناطق.
في فصل الربيع في عام 1326 الهجري، القوات العثمانية هجمت على مناطق (صيفي و ملخطاوي)، ومدافعهم تقصف المنطقة و مرقد الامام (س
متكونة من قوات الفرسان و الراجلة بقيادة كل من شاه محمد ياري(شامگه)ابن يار محمد الملكشاهي و البطل آكنة ابن بي خان الملكشاهي من ع
ملكشاهي ابن قنبر بيك تفنگچي باشي و رئيس بك و مهه م قيسي ، وابطال اخرين من باقي العشائر الملكشاهية ، القوات الملكشاهية بقيادة القاد
واستطاعوا ان يدافعوا عن اراضيهم و يهزموا الجيش العثماني العملاق المدجج بالمدافع و السلاح الثقيل و ايضا استطاع الملكشاهيين ان يأسروا
بعد انتهاء المعركة القائد رضا ملكشاهي ابن قنبر بيك الملكشاهي، بعد ان حاول ان يتفقد الجرحى و قتلى العثمانيين احد الجند العثمانيين لم يمت
ملكشاهي و استشهد فورا.
امراء و قادة و شيوخ الملكشاهيين وقتها قاموا بقطع الاذن اليمنى لكافة اسرى العثمانيين واقتيدوا إلى العاصمة طهران، من بعد هذه المعركة الجي
وفي الاجزاء الاخرى لكوردستان مثل شمال كوردستان(تركيا) و غرب كوردستان(سوريا) و جنوب و شرقي كوردستان و اقليم خراسان الايراني، قبيلة
العثمانيين و الايرانيين، لان في تلك المناطق تواجد الملكشاهيين كان مختلفاً عن ملكشاهية ايلام و العراق، لان في شمالي كوردستان كانوا يملكون

يملكون مدن (قوچان _ بجنورد _ چناران)، ولهذا السبب كان يجب ان يدافعوا عن مدنهم و حكمهم الاماري المستقل وكان يجب عليهم ان يتص
ارتباطات القبيلة الملكشاهية(چمشگزگ)، مع الولاة الفيلية في ايلام (پشتكوه).
كانت هناك علاقات صداقة بين عائلات الولاة الفيليون مع القبيلة الملكشاهية وذلك يعني إن الولاة الفيليون لم يكونوا يتدخلون في المناسبات و
التوشمال والكدخدايات وإنما كانوا يتعاملون مع الملكشاهية تحت مسمى الاتحاد لان قبيلة ملكشاهي كان لها أميرها و قوانينها الخاصة بالقبيلة ل
الاماري العشائري مثل الملكشاهية في ايلام. [61] العائلة الفيلية في الكثير من الأوقات كانوا يطلبون المساعدة من قبيلة ملكشاهي چمشگزگ، في
الأوقات قبيلة ملكشاه كانت ترسم الطريق الصحيح لحكم العائلة الفيلية و شاركوا سويا في حروب كثيرة مع ملوك إيران مثل نادر شاه الافشاري و
في نهاية عام 1180 الهجري، كان حكم منطقة پشتكوه في عهدة الوالي (حسن خان الفيلي)، و مثل ما ذكرنا العائلة الفيلية دائما كانت تحاول أن تب
الزواج أو العلاقات أخرى.
في زمن الوالي (احمد خان) الفيلي رئاسة قبيلة ملكشاه چمشگزگ كانت في عهدة الأميرالعالي الشأن (تشمال) دوست محمد(دوسگه)، ابن الأميرالع
الوند بگ بن الأمير مير ويس بك بن الأمير خداويس بگ ابن الأمير سلطان ويس ابن الأمير تيمور بگ ابن الأمير سرال بگ ابن الأميرفروخشاد بگ(
الملك الحاج رستم بگ چمشگزگ.
احمد خان الفيلي رضع من والدة التوشمال دوست محمد و الاثنان في نفس العمر واصبحوا إخوة بالرضاعة و أم التوشمال دوست محمد (فاطم
في زمن حكم الوالي احمد خان الفيلي التشمال العالي الشأن دوست محمد كان لديه نفوذ كبير جدا في المنطقة و كان ملقب بالعالي شاه وعالي الش
عشائر پشتكوه لانه كان أمرا صعبا و الحكومة المتمثلة بولاة پشتكوه لم تستطع أن تأخذ الباج منهم بسهولة و لهذا السبب قبيلة ملكشاهي المتم
التشمال دوسكه الأمر ميرة بك حاكم منطقة زرباطية وكانت لديه نفوذ كبيرة في المنطقة.
بعد وفاة اميرالملكشاهيين الأميرالعالي الشأن دوست محمد(دوسگه)، اصبحت زعامة الملكشاهيين للتشمال گهزاد خان و شيرخان و مهدي خان
الإثناء پشتكوه كانت تدار من قبل ثلاث إخوة و هم (احمد خان و حيدر خان و عباس خان) أولاد الوالي حسن خان الفيلي.
وكانوا مقسمين منطقة پشتكوه في مابينهم وكل واحد منهم يحكم منطقة معينة كالآتي: الوالي احمد خان الفيلي كان له الحصة الأكبر بالزعامة وكان
مناطق عشائر (ديناروند _ كايده خودرو _ شوهان) إلى الوالي عباس خان الفيلي، و عشائر(اركوازي بدره _ عليشيروان _ قرية هندميني _ پنجستو
حيدر خان الفيلي. [62]
مثل ماذكرنا في الأعلى أثناء حكم احمد خان الفيلي، الأمير دوست محمد(دوسگه)، كان أمير قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) ومناطق ملكشاهي وكانت
بالرضاعة، و أخ الأمير دوست محمد الملكشاهي، الأمير ميرة بگ الملكشاهي كان حاكم منطقة زرباطية في جنوب كوردستان والان زرباطية تابعة ل
هذه العلاقة بين قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) و الفيلية، بوفاة الأمير دوست محمد الملكشاهي والوالي احمد خان الفيلي، أصبحت تضعف يوم بع
الشخص في تلك الفترة كان فيه نوع من الظلم و القسوة على اهل المنطقة ولهذا السبب رفض الملكشاهية برئاسة التشمال (گهزاد خان) حكمهم
ولكن بعد أن استطاعوا الفيلية أن يرجعوا إلى حكمهم بمساعدة الحكومة المركزية، ابعدوا ستة من إخوة گهزاد خان ، وهذا الامر جعل من الملكش
عليهم برد أقوى من سابقه، الأمير گهزاد خان والأمير شيرخان الملكشاهي، جهزوا قوه كبيرة من الملكشاهيين للهجوم على معقل الفيلية في پشتكو
لمواجهة الملكشاهيين، واجه الجيشان بعضهما في قضاء ملكشاهي قرب اراضي (كلك سياب) القديمة وكلك نقي الحالية في قصبة ملكشاهي.
الجيش الملكشاهي كان بأمرت أميرهم الأمير گهزاد خان نجل الأمير دوست محمد(دوسگه)، بعد معارك عنيفة بين الطرفين استطاع الملكشاهيين
الجيش الفيلي بالفرار بعد أن قتل منهم أكثر من سبعين جندي و ترك أكثر من مائة فرس لتكون من نصيب الملكشاهيين.
وبعد خسارة الجيش الفيلي أمام الملكشاهيين في المعركة طلب الوالي عباس خان والد الوالي حسين قلي خان، مقابلة أمير الملكشاهية الأمير گهزا
طلب الوالي الصلح من أمير الملكشاهيين و بتنفيذ جميع الشروط التي يمليها عليه من قبل أمير الملكشاهيين، الأمير گهزاد خان الملكشاهي يحدث
لنا الحكم المباشر على أراضينا و ليس من حقكم أن تتصرفوا كما تشاؤون ونحن من دافعنا عن هذه الأرض عدة مرات أمام هجمات العثمانيين و غ
وتحسنت هذه العلاقة في زمن حسين قلي خان و نجله غلام رضا خان و كان سيد هاشم الملكشاهي من عشيرة سرايلوند(سوبارى) وزير في حكومة
وفي عام 1308 هجري شمسي العائلة الفيلية بعد هجرتهم الى العراق كانوا يفكرون بالعودة إلى ايلام و استلام السلطة التي كانت بيد الحكومة الاي
طلب يدالله خان الابن الأكبر ل غلام رضا خان الفيلي المساعدة من الملكشاهيين للثورة على رضا شاه, وكان معه خمسون مقاتل من الفيلية فقط
خارج إقليم الملكشاهيه وكذلك فعل قسم أخر من شيوخ الملكشاهية مثل شهباز ونامدار رحيمي من رؤساء الملكشاهية رفضوا مساعدة العائلة ا
ولم يتبقى امام العائلة الفيلية الا طلب المساعدة من شاه محمد ياري شيخ عشيرة نقي الملكشاهية، وفي ذلك الوقت كان شاه محمد ياري الملكش
ولهذا السبب يدالله خان الفيلي استغل الفرصة لكي يطلب أن يشاركهم في الثورة.
شاه محمد ياري الملكشاهي جهز قوة عسكرية بعدد من الملكشاهية وعشائر إيلام و أيضا في البداية يدالله خان شارك بالثورة ضد رضا شاه ، ولك
الثورة وذلك لانهم أدركوا نوايا للعائلة الفيلية وكيفية تخطيطهم للسيطرة على پشتكوه مرة اخرى . [64]
ثورة او انتفاضة (رنو) لقبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) ضد رضا شاه البهلوي في ايلام و علاقاتهم مع العائلة البارزانية في جنوب كوردستان.
عندما كان رضا شاه البهلوي ملك ايران كان يتجهه نحو القوى و يقوي نفسه اكثر في ايران واحدى اهدافه كانت ان يقضي على جميع الامارات في ا
امارة قبيلة ملكشاهي في ايلام.
هذا الامر كان غير مقبول من قبل الملكشاهيين و لهذا السبب رفضوا هذه الاعمال وقرروا ان يقفوا بشكل جدي في وجه رضا شاه البهلوي، في تلك
ياري(شامگه) والذي كان معروف به (شامگه رضا خان) اي شامگه هو بمكان ملك ايران رضا خان البهلوي.
كان شاه محمد ياري من عشيرة نقي الملكشاهية و خواله من عشيرة سرايلوند الملكشاهية، خاله هو البطل (آكنه بي خان) من اقوى ابطال الملك
بي خان كانت لديه مشاركة فعالة في هذه الثورة، المرحوم شامكه كان دائما يفتخر بخالة آكنه و يقول (من خالو خاسم آكنه بی خالومه)، وايضا ق
الملكشاهية اشعلوا الثورة الكبيرة التي عُرفت بثورة او انتفاضة (رنو)، و شاه محمد يارى كان قائد هذه الثورة و استطاعَ ايضا ان يضم لجيشه عدد
جميعها شاركت في تلك الثورة و العشائر التي ساعدت ثورة ملكشاهي هي كل من (ميشخاص, ملخطاوي, علي شروان بدره, خزل, شوهان, دهبالا

دره، قجر) وكان عدد الثائرين يقدر ب 4 الاف ينقصهم السلاح و حتى يستطيعوا ان يصدوا جنود الدولة النظاميين غير انهم جمعوا الكثير من الس
(احمد بارزاني) حيث كانت هناك علاقات في الدم و علاقات عائلية مع الملكشاهية و البارزانيين في تلك الفترة . [65][66]
هذه الثورة انطلقت من مدينة ملكشاهي و القوات الملكشاهية و القوات الكوردية المتحالفة معها استطاعوا ان يحتلوا جميع المعسكرات النظام
و من ايلام انطلقوا الى محافظة كرماشان و استطاعوا ان يتقدموا (100كم) نحو كرماشان و قد دارت معركة بالقرب من (نفق رنو) .
الهدف من هذا التقدم نحو كرماشان هو كي يحرروا مناطق (سومار _ قصر شيرين _ گيلان غرب _ كرماشان) من القوات الايرانية واستقدام اهل
بعض شيوخ العشائر من تلك المناطق وقلة التجهيزات وقوة تجهيز جيش رضا شاه مكنت رزم آرا (الوزير حينها) من اخضاعهم بعد عدة ايام من
صار حاكم ايلام فيما بعد.

الثورات لقبيلة چمشگزگ (ملكشاهي)في شمال كوردستان(تركيا).

كما ذكرنا سابقاً فإن مناطق الملكشاهية في شمالي كوردستان محافظة (ديرسيم) كانت مناطق جبلية وعرة و الجيش العثماني كان يجد صعوبة في
العثمانية.

قبيلة ملكشاهي في ديرسيم كانت العلاقة العشائرية فيما بينهم قوية جدا و متحدين مع بعضهم البعض وكانوا يكرهون السلطة العثمانية ولم يكون
اراضيهم. [67][68]

وايضا امارات الملكشاهية منذ القدم كانت مستقلة استقلالا تاما واستمرت هذه الاستقلالية لعدة قرون و في سفر (اوليفيا) الفرنسي في عام 1794
اربع امارات كوردية ملكشاهية (چمشگزگ _ برتك _ مجنكورد _ سوقمان)، تتمتع بأستقلالية تامة عن الدولة العثمانية و هي منذ سنوات طويلة
[69][70]

ملاحظة: هذه الامارات الاربعة من قبل كانت مملكة كبيرة واحدة بأسم چمشگزگ مثل ماذكرنا آنفاً و معروفة بامارة او مملكة (كوردستان) ولكن
واحدا منهم يحكم امارة او زعامة، ولكن جميعهم كانوا متحدين في السراء و الضراء.

قبل اواسط القرن التاسع عشر (حسين بيگ الملكشاهي) كان قائد الحركة العشائرية في محافظة (ديرسيم) ضد الدولة العثمانية، عندما اندلعت
العثمانية ارسلت قوة عسكرية عددها (15) الف مقاتل عثماني، على قبيلة (چمشگزگ) ملكشاهي في ديرسيم، لكي تؤمن الجبهة الخلفية للقوات
العشائر الكوردية في المنطقة و تهجم على القوات العثمانية لان في تلك الفترة العثمانيين كانوا يتجهزون للحرب مع (روسيا).

في تلك الفترة (علي بيك ملكشاهي) ابن (حسين بيگ الملكشاهي) كان قائد عشائر الملكشاهية و جميع كورد محافظة ديرسيم وفي حين كانت القو
الملكشاهية قام علي بيگ الملكشاهي باعادة تشكيل القوة العسكرية الكوردية الملكشاهية وانسحب الى المناطق الجبلية , في تلك الفترة القوة ال
اخر كي يحافظوا على الموظفين الاتراك الذين كانوا مستقرين في بعض منطاق الملكشاهيين.

في هذه الاثناء الامير (علي بيگ چمشگزگي)ملكشاهي، امير الملكشاهيين، هجم على الموظفين الاتراك و طردهم جميعم من ديرسيم و اجبر الجيش
الخطوة الملكشاهيين(ديرسيميين) استطاعوا ان يتخلصوا من العثمانيين و يرجعوهم منهزمين. [71]

بعد انتهاء حرب (كريمة) بين العثمانيين و الروس، الحكومة العثمانية كانت متوترة و قلقلة من خطورة كورد الملكشاهيين(جمشكزكيين) على عرش
ان اصبح لديها يقين بأن القوة لن تستطيع ان تهزم الملكشاهيين ولا حتى تواجههم.العثمانيين هنا اصبحوا يزرعون الفتن و المشاكل بين الملكشاه
واقترح ايضا العثمانيين على الملكشاهيين(ديرسيميين) ان لايعطوا اي ضريبة للحكومة امام دخول الالات العثمانية الى اراضيهم لغرض فتح الطري
هذا العمل العثماني .

وفي عام (1885م) قتلوا (جلابي بيگ) الذي كان من مساعديّ و كبار العثمانيين و قتلوا بعض من افراد عائلته و اقربائه. [72]

عندما اندلعت حرب سنة 1877_1878م، بين الدولة العثمانيين و روسيا، كورد الملكشاهيين(چمشگزگيين) لم يشاركوا في هذه الحرب و انما اعل
اجل اعلان دولتهم (دولة كوردستان المستقلة) .

في الحقيقة مثل ماذكرنا الملكشاهيين في شمال كوردستان(معقلهم) خلال تاريخهم ابداً لم يخدموا العسكرية لدى العثمانيين.

سميح باشا، قائد جيوش اناطوليا الرابع، اصدر بيان ان الكورد الملكشاهيين في ديرسيم لن يخدموا بالخدمة الالزامية، والملكشاهيين استفادوا من
موظفي و جنود العثمانيين من مدينة ديرسيم الملكشاهية و هدموا جميع معسكرات العثمانيين في ديرسيم و جميع الاراضي الملكشاهية المجاورة
فادحه و امتنعوا من دفع الضرائب للدولة العثمانية. [73]

الحكومة العثمانية طلبت من الملكشاهيين ان يقدموا 25 الف جندي ملكشاهي لمساعدة العثمانيين في حربهم ضد روسيا، ولكن الملكشاهيين ر
جهزوا قوة عسكرية كبيرة لشن هجوم و اخضاع الملكشاهيين لاوامرهم.

في هذا الهجوم العثماني الكبير على الملكشاهيين في (ديرسيم) كانت الجيوش العثمانية اكثر بكثير من المقاتلين الكورد الملكشاهيين الابطال، المل
ارضهم و كرامتهم و شرفهم، لمدة خمسة عشرة يوما استمرت المعارك بين الجانبين . و الملكشاهيين في هذه الحرب بينوا شجاعتهم ولم يسمحوا
ينسوه ابداً . و في هذه الاثناء (الارمنيين) ساعدوا الملكشاهيين في حربهم ضد العثمانيين نظراً لوجود علاقات قوية بين كورد الملكشاهيين و الارم
العثمانيين قطعوا كل الطرق الذي كانت تزود الملكشاهيين بالمواد العسكرية و الاكل والسلاح الثقيل و المدافع الكبيرة , قصفهم كان مستمر على
في الجبال و نزلوا و واجهوا العثمانيين و دارت معارك عنيفة بينهم وجها لوجه و بالنتيجة تم هزيمة العثمانيين مثل ماذكرنا. [74]

في هذه المعركة دفاع الملكشاهيين اخذ طابع جماهيري لان الكبار بالسن و النساء و الاطفال جميعهم شاركوا في هذه المعركة. [75]

ياكيماسكي، القنصل الروسي في دياربكر في عام 1880، اعلن ان (شاه حسين درويش ملكشاهي) احد قادة الملكشاهيين في ديرسيم، هو و معه 00
يشجعون الناس على عدم دفع اي ضريبة و باج للعثمانيين وانما مساعدة المقاتليين الملكشاهيين في حربهم ضد العثمانيين. [76]

في عام 1891م، الحكومة العثمانية ارادت ان تجمع من الملكشاهيين الباج القديم و الذي كان مرتب عليهم ولكنهم امتنعوا من دفعه في وقتها ، ا
العثمانية. في عام 1893م، الدولة العثمانية ارادت ارسال جيش عليهم لاجبارهم على دفع الضريبة ولكن تراجعت على ارسال اي قوة عسكرية و ا
في هذه المباحثات كبار و شيوخ و قادة الملكشاهيين في ديرسيم، اتفقوا مع العثمانيين ان ينخرطوا في الجيش العثماني و مساعدتهم في حروبهم ال

مجرد حبر على ورق وبالواقع لم يفعلوا اي شيء لا مساعدة العثمانيين في حروبهم ولا دفع الضرائب ولا الالتزام بالخدمة العسكرية الالزامية.
بيليوت، مساعد القنصل البريطاني في (طرابزون)، في الوقت الذي كان يكره الكورد بشكل كبير! ولكن هكذا تحدث عن الملكشاهيين(كورد الملكش
و الخزي ان يقال عليهم عصات و قطاع طرق).
في عام 1901م، الدولة العثمانية ارسلت على الملكشاهيين جيش جرار كبير كي يجبروهم على دفع الضرائب للدولة العثمانية، ولكن الجيش العثم
من 200 جندي عثماني و اسر الكثير منهم و الباقي جميعم انسحبوا للوراء و لاذوا بالفرار.
في شهر تشرين الثاني في عام 1907م، الحكومة العثمانية هاجمت مرى اخرى الملكشاهيين ولكن هذه المرة ايضا الارمن ساعدوا الملكشاهيين في
العثمانيين و هزيمتهم.
في عام 1908م، مناطق الملكشاهيين وبالاخص عاصمتهم (ديرسيم) كانت في اضطراب قوي و الجميع حامل السلاح و مستعدين لأي هجوم عث
الجنرال (كاظم باشا) لعند قادة الملكشاهيين ولكن في هذه المحادثات لم يصلوا الى اي اتفاق ولهذا السبب اندلعت المعارك مرة اخرى بين الطرف
حتى نهايات عام 1908م، الهجمات العثمانية على الملكشاهيين لم تتوقف ولكن في كل هجمة كانوا يسجلون الخسارة و العار لانفسهم.
عندما استلم (الاتحاديين) زمام الامور والحكم في تركيا ، اول خطوة لهم كانت هي الهجوم على الملكشاهيين و منطقتهم(ديرسيم)، ارسلت الحكو
الملكشاهيين ، ولكن في مثل كل هجمة لم يستطع الاتراك ان ينتصروا على الملكشاهيين، عندما اقبل فصل الشتاء في ديرسيم الملكشاهية، الجنرا
ولكن بعد انتهاء فصل الشتاء بدء بشن هجماته على عشائرالملكشاهية في ديرسيم ولكن ايضا في مثل كل مرة استطاع الملكشاهيين الابطال ان يه
عام بعد عام الهجمات التركية كانت مستمرة على مناطق الملكشاهيين في شمال كوردستان وفي كل هجمة كانوا يهزمون امام الملكشاهيين، الى ان
ب(علي شير كۆچگيري الملكشاهي)، هذا القائد الملكشاهي استطاع ان يعلن دولة كوردية ملكشاهية مستقلة بأسم (كوردستان) و رفع علم كوردس
الحروب مع العثمانيين كانت مستمرة بدون اي توقف و الملكشاهيين كانوا لوحدهم في ساحة المعركة و بدون اي مساعدة عسكرية و اقتصادية خ
الملكشاهية بقيادة القائد الكوردي الكبير (سيد رضا الملكشاهي) وألحق بالاتراك خسائر فادحة و لم يسمح لهم بالتقدم في الاراضي الملكشاهية،
استقلال و حرية الملكشاهيين و عاصمتهم (ديرسيم) و من اجل استقلال كوردستان.
الملكشاهيين ايضا شاركوا في باقي الثورات الكوردية في المناطق الكوردية الاخرى مثلاً شاركوا في ثورة (شيخ سعيد پيران) والدور البارز لعشائرالملك
الملكشاهية بقيادة شيخها الشيخ و القائد (خالد بيگ) كان لديهم تواجد ملحوظ في تلك الثورة او الثورات الكوردية الكبيرة المعروفة في كوردستان
بصراحة الملكشاهيين اين ماكانوا نراهم يطالبون باستقلالهم و حريتهم و قوميتهم و محافظين بذلك على الكورد و كوردستان في كل مكان ,فعلى م
التاريخ يشهد في شمال, غرب , شرق , جنوب كوردستان او في كوردستان الصغيرة و البعيدة عن كوردستان الام (خراسان) كانوا محافظين على اس
الكرمانج الكبيرة هي (زعفرانلوو _ شادلوو _ عمارلوو _ كيوانلوو _ قرچوولوو....الخ.
قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي) في خوراسان.
قبيلة چمشگزگ (ملكشاهی) فی خوراسان معروفين بكورد (كرمانج) ولهجتهم هي الكوردية الكرمانجية ومنذ بداية هجرتهم الى خراسان استطاع
خراسان و فرض وجودهم على سكان المنطقة.
عندما كانت ولاية خوراسان ومشهد وطهران واراك ورامين ومناطق اخرى من ايران تحت سيطرة الاوزبك والتركمان طلب شاه عباس الصفوي الد
المناطق حيث كان 75% من مساحة ايران تحت احتلال الاوزبكي والتركماني وقد تم قبول الطلب من قبل قبيلة الملكشاهي ، وقسم كبير من قبيلة
تلك المناطق لاستعادتها من سيطرة الاوزبك والتركمان وبعد معارك عنيفة بين الملكشاهيين من جهة والقوات الاوزبكية والتركمانية من جهة اخرى
بملاحقة تلك القوات و تحرير كامل ولاية خوراسان وبدون مساعدة من اي جهه وهذه هي المرة الاولى الذي يتعرض به الاوزبك والتركمان لهذه اله
ولاية خورسان لقبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) وعناوين و القاب متعددة لأمراء و جنرالات و شيوخ الملكشاهيين مثل(الخاني و أمير الامراء)، وقد ش
والاستقلال والازدهار وقد اهدى شاه عباس الصفوى الامير شاقولي سلطان امير قبيلة الملكشاهية لقب امير الامراء واصبح حاكم ولاية الكاي درو
خوراسان الشمالية تحت سيطرة قوات چمشگزگ(ملكشاهي)الكرمانج. [78]
قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي) منذ بداية الحكم الصفوى والافشاري والزندي والپهلوي والاسلامي كان لهم دور فعال حيث استطاعوا ارجاع الهيبة
كان ملوك ايران بأمس الحاجة للمساعدة والدعم كورد الچمشگزگ (الملكشاهي) بحكم العلاقة الوثيقة بين ملوك ايران وامراء الملكشاهية ومكانت
والهند والروس والافغان والعثمانيين والعرب ، كان اغلبية قادة الجيش الايرانی من قبيلة چمشگزگ(ملكشاهي) واحيانا كانت تقع معارك بين القبيل
نادر شاه قبيلة ملكشاهي مُني بهزيمة ومن ناحية اخرى نادر شاه ارسل الكثير من المقاتلين الملكشاهيين هم و عوائلهم في خراسان الى گيلان ومازن
الملكشاهيين الذين ارسلوا لتلك المناطق سموا ب قبيلة عمارلو (آماران).
وايضا معركة (شاه عباس الصفوي) بقيادة (منوجهر خان) قائد الجيوش الايرانية وحاكم خوراسان ضد كورد الچمشگزگ (ملكشاهي) واحد من
في منطقة درونجر وحسب مؤلف كتاب (عالم ئاراي عباسي) ان كورد عشيرة شادانلو چمشگزگ يعتبرون (يوسف خان الملكشاهي) القائد الكوردي
مدينة خبوشان ومن الواضح ان كورد خوراسان في نهاية حكم شاه عباس الصفوي قد ثاروا ضد الشاه عباس وبالمقابل قام شاه عباس الصفوي ب
الكورد لكي لايقفوا ضد الملك.
اندلعت معركة بين قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي) و منوچيهرخان و الذي اشار اليه برخورداري ابن محمود مؤلف كتاب (محبوب القلوب)، الكاتب
التي انتهت بهزيمة منوچهرخان. [79]
الكاتب عندما يتحدث عن هذه المعركة يخصص عدد من الصفحات من كتابه (ص14_23) بالسب وشتم قبيلة چمشگزگ(ملكشاهي) ويستخ
الكورد ولكي يكون حاكما عليهم هاجم شمال خوراسان وخاصة منطقة درونج الواقعة على حدود ولاية خوراسان وخوارزم.
في البداية احتل منوجيهرخان قلعة دروونج واستقرت قواته هناك وبالمقابل وفي احد الليالي هاجم ابناء قبيلة چمشگزگ كرمانج (ملكشاهي) تلك
جنود منوچيهرخان المتواجدون فيه وليس واضحا كيف استطاع منوچيهرخان انقاذ ذاته في ذلك الهجوم.
مؤلف كتاب شمس والقهقهة في رسائل الحكومة الصفوية, عاش في القرن الحادي عشر للهجرة يتكلم عن هذا الحدث , المهم في الامر ان هذا الم

لائقة وبكلمات بشعة ولكن في نفس الوقت يظهر لنا بسالة وشجاعة قبيلة چمشگزگ ومن جانب اخر الكاتب في جزء من كتابته يقول اذا كان كور
اراء علماء الدين فان الكورد هم شعب من الجن والشياطين وفي كل وقت يأتون بالظلم والمحن للناس .
وان قبيلة چمشگزگ صغارا وكبارا يأكلون ويشربون مع الحيوانات في سهل خوارزم وهم بعيدون عن الطريق والاماكن التي يعيش فيها الانسان ، و
وباستطاعتهم تدمير اي شئ وان الله وحده يستطيع القضاء على هذه العشيرة ونرى ان صور وقانون هذه العشيرة الكوردية الخائنة واضح للعيان
وبقرار من الملك العادل صار منوچيهرخان حاكما على منطقتى درون وخبوشان منوچيهرخان الذي كان شخصا عادلا وانسانيا لهذا السبب الكورد
وان الملك قد استاء من هذه الافعال وقام بارسال منوچيهرخان الي تلك المنطقة لايجاد حل لتلك الافعال وعندما وصل منوچيهرخان الى تلك ال
اغلبية افراد قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي) كانوا يعيشون في قرية درون خارج القلعة في احد الليالي قاموا بمهاجمة القلعة وقتلوا جميع الجنود ونهب
في تلك الليلة عندما كان الجيش نائما تعرضوا لذلك الاعتداء من قبل اكراد چمشگزگ (ملكشاهي) الاشرار ولم يعلموا الى اين يذهبون حتى راح جم
(منوچيهرخان) في تلك الليلة مثل الغزال هرب الى الجبال فزعاً من الملكشاهيين، في تلك الليلة الارض والنجوم قد اضاعوا طريق نجاتهم خوفا, و
يقصد بالذئاب الملكشاهيين)، ورياح الخريف الباردة قطفت جميع الازهار وقضى عليهم , في تلك الليلة سهام الاعداء اخترقت صدور الرجال هل
والظلم في تلك الليلة لا احد يفرق بين الصحيح والخطأ ، والخوف يداهم الجيش من كل الجهات ولا يعرفون اي شئ سوى الهرب و نار العذاب و
وشروق الشمس محيط القتل قد اغرق 450 شخصا في اعماقه.
ويجب ان اشير الى ان هذه العشيرة القذرة قد كتبوا اسمائهم في الاسطر الاولى من دفاتر الخيانة هاجموني ونهبوني وسلبوا كل الاشياء التي حصلت
عليه سنوات وايضا المقالة التي كانت فيها كل ذكريات طفولتي واثبات الملكية وعدد من المقالات الجميلة التي كانت مكتوبة بايدي كتاب تم نهب
يوسف وبعد ان هدئت طوفان تلك الشياطين ويعني بها (الملكشاهيين) وانا بنصف جسد وصلت الى اطراف المحيط ولكن فقدت كل شئ وقلب
العشيرة في كتابين اخرين لكن هذه العشيرة القذرة مزقت قلوبنا عرفت ان زهرتي الضائعة لا اجدها ثانية وان يوسف المفقود لن يعود واتمنى ان ي
نعم الكاتب يشير الى انه قد فقد الامل في العثور على كتابة (محفل الآراء) وسيبدأ في كتابة كتابه (محبوب القلوب) هكذا يظهر لنا شجاعة قبيلة
قبيلة ملكشاهي قد كتبت من قبل اعدائنا كما يشير (اوليا چلبي) في كتاب سياحتنامة وشرفخان البدليسي في كتاب (شرفنامة) ان حتى الملوك العظ
التركماني و والعثمانيين والصفويين) لم يتمكنوا من مواجهتهم واحتلال اراضيهم وكذلك كل فارس كوردي من قبيلة ملكشاهي مقابل عشرة فرسان
1000 فارس من العدو وكان من العيب عند الفرسان الملكشاهيين مواجهه العدو بالأسلحة ويقولون السلاح ليس للرجال وكانوا يقاتلون بأيديهم
الملكشاهيين السيف والقوس في المعركة حقيقة كما اشاروا فأن قبيلة چمشگزگ(ملكشاهي) في خراسان كانوا من زعماء المنطقة وكانت القوات ال
والجنرالات في تلك المنطقة ولابد ان يشار اليهم في العديد من كتب التاريخ. وانا اعتذر لأن هذا المقال لا يسع ان اذكرهم جميعا. [80]
اللغة الملكشاهية(چمشگزگ) في اربع اجزاء كوردستان.
لغة الكوردالملكشاهيين هي احدى اكثر اللهجات الكوردياصالة حيث انها اقل اللغات تأثرا باللغات الاجنبية وقد حافظت على اصالتها، الملكشاه
كوردستان (ديرسيم) يتكلمون باللهجة الكرمانجيةو الزازاكية.
اللهجة الملكشاهية التي يتكلمون بها ابناء قبيلة چمشگزگ (ملكشاهي) في شمال كوردستان بالاخص محافظة (ديرسيم)،هي زازاكية و كورمانجية،
تختلف عن اللهجة الزازاكية في باقي المناطق، اللهجة الملكشاهية لكورد ديرسيم لهجة نظيفة جدا وليس فيها اي كلمة اجنبية، و قريبة جدا من ك
مناطق الكرمانجية الغربية(زازا)، هي كالآتي : دياربكر، ماردين، سيورك، نصيبين، ارزنجان، بوتان، هكاري، بدليس، ارضروم، ارومية، خربوط، ديرس
آكري، سعرد، اكين، ملاطية.
بأختصار نستطيع ان نقول بأن كل كوردستان تركيا و من الموصل و آكري الى جنوب كوردستان، يتكلمون هذه اللهجة الكوردية.
عشائر القفقاسية و كورد ملكشاهية خراسان، لهجتهم من ضمن هذه المدن الذي ذكرناها، اللهجة الزازاكية ، لهجة صافية و واضحة و طريقة نط
الكرمانجية الغربية او الزازاكية، تعد اصل اللهجات الكوردية واكبرها , هذه اللهجة تعتبر ام(بطن) اللهجة الكرمانجية (بادينية)، اللهجة الكرمانجي
الميديين. [82]
الملكشاهيين من المحافظين على اللهجة الارية (yrA)، القديمة للمثال: الميديين يسمون وطن الام، ما (aM)، و يسمون الرجل (موردةم)، ويسم
الام، ما (Ma)، مثل الاري القديم و الكثير من الكلمات الاخرى المتشابهه مع اللغة الارية القديمة.
الزوجة الملكشاهية تسمي زوجها (مێر) لمدح الشجاعة و الشهامة ، او الرجل هو يفتخر بنفسة و يطلق عن نفسه از مێرم(AzMrm)، او يتحدث
بها الملكشاهية و عامة الكورمانج .بالميدية ايضا تطلق بنفس الشكل. (50%) من كلمات الملكشاهية الكوردية هي متوارثة من اللغة الارية القديم
المؤرخ (جوسته)، عثر في الوثائق الاثرية على حجر قديم لاحظ عليه اسم (زازا)، واثبت بأن المعنى من هذه الكلمة هي اللغة الكوردية. [83]
اغلب الملكشاهيين الذين لم يهاجروا من اراضيهم الاصلية محافظين على لغتهم الاصلية اما باقي الملكشاهيين الذين هاجروا من مناطقهم لأسباب
نرى ان هناك اختلاف بلهجتهم مع اللهجة الملكشاهية الاصلية وذلك حسب المناطق الجغرافية التي استقروا فيها و تغيرت لهجتهم الاصلية الك
كوردستان في مدن زاخو و دهوك و العمادية ، يتكلمون باللهجة الكرمانجية (البادينية)الملكشاهية وفي اربيل و السليمانية و كركوك , يتكلمون باللو
الكوردية (الكلهورية)، وفي شرق كوردستان في محافظة ايلام يتكلمون باللهجة الملكشاهية الخاصة، اللهجة الملكشاهية في ايلام لهجة كوردية خا
الاصلية الكرمانجية(زازا) مع اللهجة الايلامية الكلهورية، و بالخلاصة تكونت لهجة مستقلة بأسم اللهجة الملكشاهية في ايلام، ونجد كلمات عدي
تتكلم بها فقط قبيلة ملكشاهي في ايلام والسبب مثل ماذكرنا اصل قبيلة ملكشاهي(چمشگزگ) من كورد ديرسيم ودياربكر و لهجتهم كرمانجية و
اللهجة الملكشاهية في ايلام لديها رابطة قوية مع اللغات الإيرانية القديمة (البهلوية الاشكانية والبهلوية الساسانية), ومن مقارنة الكلمات الكوردية
معظم الكلمات هي كلمات بهلوية او كلمات قابلة للتأصيل إلى كلمات بهلوية. وكذلك الاصوات اللغوية في معظم الافعال, المفاهيم الاساسية, المف
العبارات البسيطة وحتى المصطلحات العامية.
وفي محافظة كوردستان (سنندج) في شرق كوردستان , قبيلة ملكشاهي يتكلمون باللهجة الكوردية السورانية، و في خراسان يتكلون باللهجة الكرمان
باللهجة الكورمانجية.

[1] میر شەرەف خانی بدلیسی: شەرەفنامە،مێژووی ماڵەمیرانی کوردستان،وەرگیرانی مامۆستا هەژار،ئاراس،هەولێر،2006،ل224.
[2] تاريخ الدول و الامارات الكردية في العهد الاسلامي،المجلد الثاني القسم الثاني،الفه باللغة الكردية،محمد امين زكي،نقله الى العربية وعلق عليه
[3] هۆزەکانی کورد،نووسینی،ئی. جەی. ئار،هینری فیڵد،وەرگێرانی و ئامادە کرندی،حسێن احمد جاف،ل59.
[4] مێژووی کورد و کوردستان،شێخ محمد مەردوخی کوردستانی،وەرگێرانی،زانەر محمد،ل88-94-120-121.
[5] تاريخ قبائل و أنساب فلكلور تراث قومي،نجم سلمان مهدي الفيلي،راجعة جرجيس فتح الله،ص164.
[6] کورد لە سەفەرنامەکاندا،کوردەکانی ئێران،لەسەردەمی سەفەوییەوە تا کۆتایی بەهلەوی،فەرامەرز ئاغا بەیگی،ل41.
[7]اشمیت، رودیگر (ویراستار). راهنمای زبان‌های ایرانی، جلد دوم. چاپ دوم، ترجمه آرمان بختیاری، حسن رضایی بیغ‌آبادی و دیگران. تهران:
[8] رستم رفعتی. انساب شهری و عشایری استان ایلام. ایلام: انتشارات برگ آذین، 1386. ص 335.
[9]ایلام و تمدن دیرینهٔ آن. ایرج افشار سیستانی. تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، 1380. ص375.
[10] دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل84-85.
[11] کوردستان و کورد لە روانگەی نەخشەوانییەوە، وریا رەحمانی،ل308-322.
[12]مێژووی کورد و کوردستان،شێخ محمد مەردوخی کوردستانی،وەرگێرانی،زانەر محمد،ل88-89-91-94-95-98-99-101-105-108-109-7.
[13] کۆچی مێژوویی کورد بۆ خوراسان،بەشی یەکەم،کەلیموڵڵا
تەوەحودی،وەرگێرانی:عەدنان بەرزنجی،ل24-25-28-45.
[14]هۆزەکانی کورد،نووسینی،ئی. جەی. ئار،هینری فیڵد،وەرگێرانی و ئامادە کرندی،حسێن احمد جاف،ل19-26-27-38-54-55-56-59-68-71
[15] P,1,Vol,1892, Curzon,48-97-152-174-228-557.
[16] Page, 1921, Sykes ,392.
[17]تاريخ قبائل و أنساب فلكلور تراث قومي،نجم سلمان مهدي الفيلي،راجعة جرجيس فتح الله،ص164-165-166-167-168-169-170.
[18]دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79
95-96-97.
[19]رستم رفعتی. انساب شهری و عشایری استان ایلام. ایلام: انتشارات برگ آذین، 1386. ص335.
[20] یاقوت حەمەوی، معجم البلدان، ج2، ص362.
[21] کورد و ناوچە کورد نشینەکان لە کتێبی (معجم البلدان)ی یاقوت حەمەوی، تارا محمد دەشتی،ل173.
[22]اولیاء چلبی. سیاحتنامه. ترجمه فاروق کیخسروی. جلد2، ارومیه: انتشارات صلاح الدین ایوبی، 1364، ص222.
[23] میر شەرەف خانی بدلیسی: شەرەفنامە،مێژووی ماڵەمیرانی کوردستان،وەرگیرانی مامۆستا هەژار،ئاراس،هەولێر،2006،ل ل224-428.
[24]دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل101.
[25] دالمانی،هانری رنه(1378)، از خراسان تا بختیاری،ترجمەی غلامرجا سمیعی،ج2،ص97.
[26] فیلد،هنری،مردم شناسی ایران، ترجمەی عبدالله فریار، بی جا، از انتشارات کتابخانەی ابن سینا،صص298-299.
[27]یاقوت حەمەوی، معجم البلدان، ج1، ص321، مج2، ص124، مج4، ص147.
[28]دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل101-102.
[29] میر شەرەف خانی بدلیسی: شەرەفنامە،مێژووی ماڵەمیرانی کوردستان،وەرگیرانی مامۆستا هەژار،ئاراس،هەولێر،2006،ل ل224 -225.
[30] میر شەرەف خانی بدلیسی: شەرەفنامە،مێژووی ماڵەمیرانی کوردستان،وەرگیرانی مامۆستا هەژار،ئاراس،هەولێر،2006،ل224.
[31]دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل103.
[32] كوردستان و الامبراطورية العثمانية،دراسة في تطور سياسة الهيمنة العثمانية في كوردستان،1514-1851،الدكتور سعدي عثمان هروتي،ص
[33] گروه از مستشرقین،ص76.مەحمەد بایراقدار،ل17.
[34]دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل105.
[35] cit, op, Imber ,45.
[36]هاممەر(فون هامر):دولت عثمانیه تاریخي،مترجمی:محمد عطا،ج4،ص156.
[37]دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل105.
[38]دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل105-106.
[39]میر شەرەف خانی بدلیسی: شەرەفنامە،مێژووی ماڵەمیرانی کوردستان،وەرگیرانی مامۆستا هەژار،ئاراس،هەولێر،2006،ل
ل235،234،233،232،231،230،229،228،227،226،
[40]کەلیموڵڵای تەوەحودی،کۆچی مێژووی کورد بۆ خوراسان،بەشی یەکەم،وەرگێڕانی:عەدنان بەرزنجی،ل22.
[41]میر شەرەف خانی بدلیسی: شەرەفنامە،مێژووی ماڵەمیرانی کوردستان،وەرگیرانی مامۆستا هەژار،ئاراس،هەولێر،2006،ل228.
[42]مێژووی کوردستان،م.س.لازاریف،وەرگێڕان،هوشیار عبدللە سەنگاوی،ل ل149-150.
[43]توحدی، کلیم الله(1359)، حرکت تاریخی کرد به خراسان ج1،ص508.
[44]کەلیموڵڵای تەوەحودی،کۆچی مێژووی کورد بۆ خوراسان،بەشی یەکەم،وەرگێڕانی:عەدنان بەرزنجی،ل ل85-86-87-88-89.
[45]میرزا محمد مهدی استرآبادی، تاریخ جهانگشای نادری، نسخه خطی مصور متعلق به 1171 هـ. ق با مقدمهٔ عبدالعلی ادیب پورمند. تهران

[46]محمد كاظم مروى، عالم آراى نادرى، جلد3، تهران: نشر علم، 1369. ص937.
[47]میر شەرەف خانی بدلیسی: شەرەفنامە،مێژووی ماڵەمیرانی کوردستان،وەرگێرانی مامۆستا هەژار،ئاراس،هەولێر،2006،ل ل225-226.
[48]تاريخ قبائل و أنساب فلكلور تراث قومي،نجم سلمان مهدي الفيلي،راجعة جرجيس فتح الله،ص169.
[49]حسين حبيب ملكشاهی ، میژووی خیلی مەلیکشایی ، گۆڤاری خەبات مانگی 6 سالی 2016.
[50]تاريخ قبائل و أنساب فلكلور تراث قومي،نجم سلمان مهدي الفيلي،راجعة جرجيس فتح الله،ص165-166.
[51] رستم رفعتی. انساب شهری و عشایری استان ایلام. ایلام: انتشارات برگ آذین، 1386. ص 345.
[52]دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل46.
[53]قیام ایلام در عصر رضا شاه. عباس محمدزاده. ایلام: انتشارات زانا، 1389. چاپ دوم. ص 28.
[54]تاریخ روضه الصفای ناصری، هدایت، رضا قلی خان. جلد 9، تهران: انتشارات اساطیر، 1380. ص7780.
[55]حسين حبيب ملكشاهی، تاريخ مملكت و قبيلة ملكشاهي مجلة كولان العدد 123 الصفحات 22 ، 23.
[56]رستم رفعتی. انساب شهری و عشایری استان ایلام. ایلام: انتشارات برگ آذین، 1386. ص 29.
[57]علی اصغر شمیم، ایران در دوره سلطنت قاجار. تهران: انتشارات مدبر، 1384، چاپ یازدهم. صص118-119.
[58]محمد تقی لسان الملك سپهر. ناسخ التواریخ. به اهتمام جمشید کیانفر. جلد1، تهران: انتشارات اساطیر، 1377، ص 329-330.
[59]رستم رفعتی، انساب شهری و عشایری استان ایلام. ایلام: انتشارات برگ آذین، 1386، ص35.
[60]عباس محمدزاده، قیام ایلام در عصر رضا شاه. ایلام: انتشارات زانا: 1389، ص80.
[61]رستم رفعتی. انساب شهری و عشایری استان ایلام. ایلام: انتشارات برگ آذین،1386. ص335.
[62]رستم رفعتی. انساب شهری و عشایری استان ایلام. ایلام: انتشارات برگ آذین، 1386. صص29-30.
[63]صید محمد درخشنده. دیوالا از ادوار کهن تا عصر پهلوی. ایلام: انتشارات مؤلف، 1394، ص 139.
[64]عباس محمدزاده، قیام ایلام در عصر رضا شاه. ایلام: انتشارات زانا: 1389، ص81.
[65]عباس محمدزاده، قیام ایلام در عصر رضا شاه. ایلام: انتشارات زانا: 1389. ص 105.
[66]رستم رفعتی. انساب شهری و عشایری استان ایلام. ایلام: انتشارات برگ آذین، 1386، ص 46.
[67]نيكيتين،باسيل،الاكراد،دار الروائع،بيروت،دون سنة الطبع،ص214.
[68]مينورسكي،ف،الاكراد،ملاحظات و انطباعات،ترجمة،معروف خزندار،بغداد،1968،ص56-57.
[69]رحلة أوليفيية الى العراق 1794_1796، ت: د. يوسف حبى، بغداد 1988،ص 127.
[70]كوردستان و الامبراطورية العثمانية، د. سعدي عثمان هروتي، ص، 73.
[71]جليلي وآخرون،الحركة الكوردية في العصر الحديث،ترجمة عبدي حاجي،ط1،دار الرازي،بيروت،1992،ص26_27_28_29.
[72]خالفين،ن،أ:الصراع على كردستان،ترجمة: د. احمد عثمان
ابوبكر،بغداد،1969،ص90_91_95_101_114_115.
[73]جليل،جليلى:راپەرینی کوردەکان ساڵی 1880،وەرگێرانی: د. کاوس قەفتان، چاپخانەی زەمان،بەغداد،55،1987_59_189.
[74] الجميلي، قاسم خلف عاصي،العراق والحركة الكمالية 1919_1923،رسالة دكتورا غير منشورة،كلية الاداب_جامعة بغداد،1990،ص،90_
[75]لازاریف:کێشەی کورد، وەرگێرانی د.کاوس قەفتان ، چابخانەی الجاحظ، بغداد،1989، ل، 231.
[76]العزاوي، عباس، تاريخ اليزيدية واصل عقيدتهم، بغداد، 1935،ص،8 .
[77]د. نوری دةرسیمی ، دةرسیم لە میزووی کوردستاندا،وةرکیرانی د. ئةحمةد فةتاح دزةیی.
[78]عالەم ئارای عەباسی، بەرگی2، ل 631.
[79]عالم ئارای عەباسی، ل، 819.
[80]نيكتين، الكورد، ص139. + مینورسكي،الاكراد، ص61. + كليم الله توحدي،ص 29-31. + ابن بلخي، فارسنامه، نەشر ئاگاه، ل 199- نووسرا
[81] دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل39.
[82] میزووی کةلی کورد لە کؤنةوە تا ئمرؤ، نوسینی صالح قةفتان،جابی یةکةم 1969جابی دووةم،2004،ل 110.
[83] دەرسیم لە مێژووی کوردستاندا، د.نوری دەرسیمی،وەرگێرانی د.ئەحمەد فەتاح دزەیی،ل39.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: بحث

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: التاريخ القديم
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | موقع http://historyofkurd.com/- 19-12-2022
وقت التدوين: 19-12-2022
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 501

تاريخ التطورات السياسية والاجتماعية في محافظة (إيلام الفيلية)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220615151059418628

د.علي رضا اسدي/ تظهر الحفريات الأثرية في محافظة (إيلام فيلية) أن هذه المنطقة كانت من أقدم الأماكن والمراكز لتجمع البشر الأوائل. هناك العديد من آثار البشر الأوائل بين جبال زاغروس والسفوح، في السهول والكهوف والمحافظة، وفي أجزاء مختلفة من محافظة إيلام، خاصة في المناطق الجنوبية والجنوبية الغربية، فمثلا اكتشف العلماء آثار رجلاً من عصر مويستو. وخلال الاكتشافات الأثرية تم العثور على أدوات حجرية في شكل البناء، على غرار العينات التي تم الحصول عليها من مواقع سوان الباكستانية واولدوى في شرق أفريقيا. والنتيجة قبل 80000 إلى 100000 سنة. يؤكد البحث وجود في محافظة إيلام، ويقدر تاريخ حياتهم قبل مائة ألف سنة قبل المسيح.
تم رصة العديد من الاكتشافات الأثرية من 15000 قبل الميلاد (الألفية الخامسة عشر قبل الميلاد) إلى 750 قبل الميلاد من فترات تاريخية مختلفة في محافظة إيلام الحالية، بما في ذلك القطع الأثرية من العصر البرونزي والعصر البرونزي المبكر و-العصر البرونزي، هو العصر الحديدي الأول إلى الثالث (800-750 قبل الميلاد)-.
كان مكان تجمع هؤلاء البشر في العصر التاريخي على طول الأنهار صيمره ، كانجير ، كنجانشام ، إلخ .. العيلاميون، الكيشيون، لولوبى و جوتي ، وجميعهم ينتمون إلى مجموعة عرقية ، ولغتهم مترابطة.

العيلاميون

واحدة من أولى القبائل التي شكلت حكومة في الأجزاء الجنوبية الغربية من الهضبة الإيرانية؛ كانوا عيلاميين. وتجدر الإشارة إلى أن إيلام القديمة لا يجب أن تتساوى مع إيلام الحالية، فالاخيرة حالة من ايلام القديمة الواسعة وأحيانًا يتم حسابها كدولة مستقلة. وكانت تلك الشعوب أكثر تحضرا من سكان إيران الآخرين ، مثل الجوتيين ، لولوبيين ، والكيشيون. لأن لديهم حكومة ونص ولغة ومساحة شاسعة ورأس مال محدد.
كانت أرض إيلام مأهولة منذ بداية الألفية السابعة قبل الميلاد ودخلت الحقبة التاريخية من النصف الأول من الألفية الثالثة قبل الميلاد.
أرض إيلام القديمة هي واحدة من أربعة أجزاء من العالم القديم. الأكدية في الشمال ، سوبارو من الشرق ، أمور (العمور) في الغرب وعيلام في الجنوب. وكانت إيلام محكومة فيدراليًا، وكان لكل ولاية غالبًا حكم ذاتي محلي، وعندما لم يكن للحكومة المركزية سلطة أصبحت هذه الولايات مستقلة
يعتبر العديد من المؤرخين وعلماء الآثار أن إيلام هي واحدة من الحضارات السومرية والبابلية ، لأن إيلام لم يتم تقديمها بشكل صحيح وسليم ، والسبب الرئيسي هو أنه لم يتم إدراجها في قائمة فئات الحضارات بسبب تحديدها المتأخر. أدخلته وثائق أعدائها.
بعد مراجعة (إعادة قراءة) آلاف النقوش العيلامية ، يكتب أحد العلماء أن العيلاميين نادرا ما يقولون أي شيء. يجب علينا أولا أن نشيد التوراة بحضور العيلاميين ، الذين ذكروا اسم عيلام أكثر من 20 مرة. طبعا في شكل سامي عيلام. على سبيل المثال ، في عام 30 بعد الميلاد ، بين الشهود اليهود على صعود الشعب المسيحي ، كان هناك أيضًا أشخاص من إيلام. في سفر التكوين ، على الرغم من أن إيلام هو الابن الأول لسام ، فمن الأرجح أن المنطقة الجغرافية كانت تعني ؛ لأن العيلاميين في الحي الشرقي من بلاد ما بين النهرين كانوا لفترة طويلة تحت قيادة قبائل سامي.
كانت إيلام ، الأرض التي تقع فيها محافظة إيلام ، جزءًا من دولة إيلام القديمة ، ووفقًا لكثير من الوثائق التاريخية نشأت هذه الدولة منذ حوالي ثلاثة آلاف عام قبل الميلاد واستمرت حياتها الاجتماعية والسياسية حتى عام 644-639 قبل الميلاد ، عندما قام البطريرك آشوربانيبال ، الملك الآشوري ، بإبادتها بوحشية. تتكون هذه الحضارة من ثلاث مراحل تاريخية:

1- التاريخ القديم الذي استمر من 2680 إلى 1500 قبل الميلاد ويتضمن ثلاث سلالات من أوان (أفان) ، ربما حول دزفول الحالية ، سلالة شيمش كي (سيماش) ، ربما حول خرم آباد والنواب العظماء (الحكام العظام) يبدو أن الحكام هم الذين انحدروا من سلالة شيمش كي (سيماش). لا يمكن إعادة بناء تاريخ هذه السلالات إلا بمساعدة وثائق بلاد ما بين النهرين والوثائق الدينية الأصلية ، ولكن لا يمكن الوصول إلى تاريخ ثابت ومدون.

2- الفترة الكلاسيكية من التاريخ (1100-1300 قبل الميلاد) ، والتي تزامنت مع الحكم الكيشي في بابل ، يهيمن عليها أعظم ملوك تاريخ إيلام ، مثل شوتروك ناخونته (شوقروك ناخون تا) وابنه شيلهَك اينشوشينَك و اونتاش- لپيوشا حكموا. تم الحصول على العديد من النقوش من هؤلاء الملوك.

3- تاريخ عيلام الجديد (640-750 قبل الميلاد) تتزامن هذه الفترة المعاصرة مع وصول الآريين إلى الهضبة الإيرانية واتصال العيلاميين بالميديين والفرس. في نهاية المطاف ، انقرضت السلالة من قبل آشوربانيبال، ملك آشور.
يشمل إيلام العصر الحديث خوزستان ولورستان [خايدالدو] ، بوشتكوه /بشتكوه [إيلام] ، ماداكتو [مادكتو] (الواقعة بين دره شهر ورودبار على طول نهر سيمره (صيمره) في إيلام) وجبال بختياري. هذا يعني أنها كانت محدودة من الغرب إلى دجلة ، من الشرق إلى جزء من بلاد فارس ، من الشمال إلى جبال بختياري ، من الجنوب إلى الخليج الفارسي إلى بوشهر.
وفي أوج عظمتها ، وصلت إلى بابل من الغرب وأصفهان من الشرق ، وتتألف من جزأين جبليين وسهل. الجزء الأول ، الذي يقع في شمال ولاية إيلام القديمة ، ظل أكثر سلامة وما يسمى بدائيًا بسبب موقعه الجغرافي ، في حين أن السهل الذي كان على اتصال دائم مع الدول المتحضرة في ذلك الوقت وكان متاخمًا لها ، كان واحدًا منهم. أصبحت أهم مركز للحضارات الإيرانية القديمة.
إيلام هي موطن السكان الأصليين قبل الآرية ، الذين يعتبرهم المؤرخون وعلماء الآثار أنهم آسيويون. مع تشكيل إمبراطورية عيلام القديمة ، كان أحد أهم أجزاء إمبراطورية عيلام مقاطعة إيلام الحالية ، التي كانت جغرافية وجبلية ، تسيطر على أرض بلاد ما بين النهرين ، ودخل الغزاة منهم السومريون والأكاديون والآشوريون والبابليون في بعض الأحيان أرض إيلام القديمة من خلال مساراتها المتعرجة، ومن منطقة إيلام الحالية، والتي كانت تسمى في ذلك الوقت كواحدة من ولايات إيلام ورهشي أو مرهشة ، من خلال السير في وديانها وجبالها إلى الشمال من سهل خوزستان وسوسا. زاروا مدن إيلام والمناطق ذات الكثافة السكانية العالية ثالثا ، والنتيجة القتل والنهب.
يقول والتر هنتز بهذه الطريقة: ورهشي هي على الأرجح المنطقة الجبلية في بوشتكوه/بشتكوه [محافظة إيلام الحالية] والأرض المحيطة بكارخه العليا [صيمره/سيمره الحالية] في الجزء الشمالي الغربي من سوسيان. من أجل الحفاظ على نفسها

، كان لورهشي بالتأكيد علاقات ودية مع حكومة إيلام ، لأن أي هجوم من قبل الطغاة من بلاد ما بين النهرين (بلاد الرافدين) ضد إيلام سيتجاوز بالضرورة مسار ورهشى [محافظة إيلام الحالية]. إن وجود النقش الآشوري لجولجول (گُل گُل) ملكشاهي في الطريق من إيلام إلى ملكشاهي ، وهو أحد بقايا سنحاريب أو آشوربانيبال من الملوك الأشوريين ، يجعل هذه النقطة واضحة للغاية.
يعتقد معظم المؤرخين أن ورهشي [إيلام الحالية] كانت دولة وحكومة مستقلة تمامًا عن عيلام القديمة، وأحيانًا اتحد مع حكومات بلاد ما بين النهرين (بلاد الرافدين) وأحيانًا اتحد مع عيلام ، وعندما كان الحكام العيلاميون أقوياء لقد ربطوا ورهشي [محافظة إيلام الحالية] بارضهم.

الجوتيون واللولوبيون والكيشيون

بالتزامن مع حضارة إيلام القديمة ، سكنت قبائل جوتي ولولوبي والكيشي أيضًا المناطق الغربية الهضبة الإيرانية وشكلت الحكومات.
كان الجوتي من سكان الجبال التي نزلت شرق الزاب الصغير، عند مصب نهر ديالى العليا ، وعاشوا حول كرمانشاه وكردستان ، التي شكلت حدود إيلام في الشمال. غزا الجوتي بابل في زمن نارام سين ، أو حاكم آخر من سلالة الأكادية في بابل ، ولقرن (2230-2120 قبل الميلاد) أطلق عليهم الجوتي وحكموا بابل.
في عام 2220 قبل الميلاد ، غزا الناس إيلام في عهد أحد ملوكهم ، إيليا باكش ، ونهبوا حكم كوتيك اينشوشينك والسلالة الثانية لآوان.
بعد قرون من التفوق بين رودان [بلاد ما بين النهرين/بلاد الرافدين] ، أصبح القوط ضعفاء جدًا وطردوا من المنطقة في نهاية القرن الثاني والعشرين قبل الميلاد وعادوا إلى وطنهم في جبال كردستان وجنوب أذربايجان. في هذه المنطقة ، لا بد أنهم اشتبكوا مع قبائل لولوبي المتحالفة والقوية ولم يقاوموا الحرب التي تلت ذلك ، والتي أجبرتهم في النهاية على اللجوء إلى شمال وجنوب القوقاز. تشير المصادر اورارتو إليهم باسم الأثينيون بعد آلاف السنين.

يقول فرانك هال عن أرض الجوتي:

كان مسقط رأس القوط على الأرجح في الوديان الجبلية في إيران ، جنوب غرب كرمانشاه.
وبناءً على ذلك ، كانت تسوية القوط على الأرجح في المناطق الشمالية والشمالية الغربية من إيلام الحالية. كانت قبائل لوبيس أيضًا من القبائل الآسيوية التي سكنت وديان جبال زاغروس (من الروافد العليا من ديالى إلى بحيرة أورميا وحتى الشمال والغرب) قبل وصول الآريين إلى الهضبة الإيرانية. تسبب حكم اللولبيين في مشاكل كبيرة لسومر وأكاد ، واندلعت معارك ضارية بينهما وبين الحكومة البابلية. اللولوبي ، مثل الجوتي ، بعد تأسيس الآريين وتشكيل الحكومات التي شكلوها في غرب إيران ؛ هلكوا وهلكوا بين الآريون.
كتب يوسف مجيد زادة في كتابه: أصل هؤلاء المتسلقين - جوتي ولولوبي - أجزاء من أراضي الأكراد ولورز كانت حديثة.
تميل سبايسر أكثر إلى الاعتقاد بأن أقدم سكان الجنوب بين الأنهار(بلاد الرافدين) قبل وصول السومريين في هذه المنطقة كانوا قبائل مجموعة زاغروس العيلامية وأقارب الجوتي والعيلاميين.
اي. اشپايزر أكثر إلى الاعتقاد بأن أقدم سكان جنوب بلاد ما بين النهرين (بلاد الرافدين) قبل دخول السومريين إلى هذه المنطقة هم قبائل مجموعة زاغروس العيلامية و الجوتي والعيلاميين. نشأ الكيشيون ، مثل الجوتي ولولوبي ، في سفوح جبال زاغروس. في القرن السادس عشر قبل الميلاد ، احتلوا بابل وجنوب بلاد ما بين النهرين (بلاد الرافدين).
المساهمة الكبيرة للكيشيين هي أن تربية الخيول كانت منتشرة على نطاق واسع في بلاد ما بين النهرين (بلاد الرافدين) ، وسيطرتهم على بابل هي أطول غزو أجنبي معروف في بلاد ما بين النهرين. استمرت هذه الهيمنة 576 سنة. حتى غزاها العيلاميون أخيراً عام 1171 قبل الميلاد. كانت المستوطنة الرئيسية لقبائل الكيشية بشكل رئيسي في لورستان والمناطق الجبلية في زاغروس [إلمر الحديث] وضواحيها.
تشير حقيقة أن الكتاب القدماء لبحر قزوين ، وكذلك القوقاز (القفقاز) ، الذي يطلق عليه اسم قزوين ، تشير أيضًا إلى الامتداد الواسع والشهرة الخاصة لقبيلة الكيشية. حتى باليونانية هي الاسم اليوناني للصفيح الذي يأتي من أسماء القبائل الكاسيانية (الكيشيون). عاش قزوين في البحر الأبيض المتوسط على ساحل بحر قزوين ، في ألبانيا وأماكن أخرى. من الصعب الإجابة على سؤال متى ظهرت قبائل قزوين (Caspian) في مناطق مختلفة. ولكن من غير المرجح أيضًا أن يسبق وجودهم الجوتيين ولولوبيان.
دخل الكيشيون التاريخ في بداية الألفية الثانية قبل الميلاد. نزلوا من جبال زاغروس إلى بابل وغزا البلاد لأكثر من خمسمائة عام.

مصادر:

اسدی، علیرضا. فرهنگ تطبیقی گویش کردی ایلامی با زبان ایرانی میانه(پهلوی اشکانی و پهلوی ساسانی) به انضمام تاریخ و زبان استان ایلام قبل از اسلام)، ایلام: انتشارات جوهر حیات، 1390.
اسدی، علیرضا. با ایلامیان در ایلام (شناخت اقوام، ایلات، طوایف و خاندان های استان ایلام). ایلام: انتشارات جوهر حیات،1397.[1].

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 15-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 502

تحديد هوية الكرد الفيليه

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230318204849475724

تحديد هوية الكرد الفيليه
صاحب كاظم الهلالي/ الى زمن قريب جدا وبالتحديد الى نهايات العقد السابع من القرن الماضي كان الاعلامي الحكومي والاعلامي الخاص يخلط في تحديد هوية الكرد الفيليه فمرة نجدهم ايرانيون ومره اكراد عراقيون ويبقى معيار الولاء والانتماء لهذه الشريحه بالنسبه للدوله حسب علاقتها بالكرد في شمال العراق من جهه وفي دولة ايران من جهة اخرى فهم في كل الاحوال موضع مساله وموضع شك وريبه من قبل الاجهزه الحكوميه متناسيه ما قد قدمته هذه الشريحه وعلى طول تاريخ وجودهم على ارض العراق من تضحيات كبيره من اجل حماية الوطن ومساهمه فاعله في المجالات الحياتيه الاخرى كالثقافه والاقتصاد حصرا. لكن الغريب والمعيب جدا ان نجد هذه الشريحه تعاني ذات الظلم الذي لحق بها ايام الانظمه التى مرت على العراق ؛ ونجد ان عملية التغيير التي حصلت في العراق والتي ادت الى سقوط الصنم واحداث النقله التاريخيه في سياسة وتوجهات البلد لم تولي اي اهتمام يذكر ولم تدر الطرف حتى ملقيه بذالك الكره في ملعب حكومة اقليم كردستان متناسيه ان الاخوه الكرد في اربيل والسليمانيه ودهوك يعتبرون انفسهم الان شعب الله المختار وكل من لم ينتمي الى هذه الجهه او تلك فهو ليس كرديا متناسيا ان مالحق بالكرد الفيليه خلال العقود المنصرمه على ايدى ازلام النظام البائد من قتل وتهجير وانتهاك لكل الحرمات بسبب انتمائهم للقوميه الكرديه وليس اشيء اخرى تهمه يعاقب عليها الفرد الواحد منهم بالسجن ان لم نقل الاعدام وتهميش على كافة المستويات والصعد. نطالب الحكومه المركزيه اولا بان تولي عنايه خاصه لهم فهم اخوتنا وشركائنا في الدين والارض والتاريخ وترفع من شانهم بسبب مالهم من ثقل انثربولوجي داجل الجسد العراقي وما تملكه هذه الشريحه من عقول جباره قادره على ان تساهم في عملية بناء العراق الجديد وفق الصيغ الديمقراطيه التي ننادي بها . وكذلك نطالب حكومة اقليم كردستان ثانيا ان لاتنسى دورهم المميز في دعم وخدمة القضيه الكرديه طوال فترة نضالكم ضد الانظمه الدكتاتوريه التي اضطهدت الكرد كل الكرد دون تمييز فمد يد العون لهم ليس بالشيء المعيب وايجاد كيان خاص بهم وثقل في البرلمان والحكومه اقل مما تستطيعون ان تقدموه لهم يجب ان لاينحصر اهتمام وتفكير حكومة اقليم كردستا ن بابناء المحافضات الثلاثه دون سواهم من اخوانهم الكرد الموزعين على جسد العراق من الشمال الى

الجنوب . ساستنا الافاضل في حكومة المركز وحكومة الاقليم هل تنتظرون ان يرفع الفيليون البندقيه في وجوهكم بعد ان سددتم عليهم الابواب وبعد ان عجزوا من سلوك الطرق السلميه والدبلوماسيه اتمنى ان تحل الازمه في اطار البيت العراقي ولا نسمح لها بان تخرج خارج هذا الاطار الى الى منظمات عالميه كالاتحاد الاوربي والامم المتحده وغيرها ويكون الفيليون هم القشه التي سوف تقصم ظهر العراق وتحوله الى يوغسلافيا ثانيه وما تجره على العراق من مشاكل تبدا بالحرب الاهليه لا قدر الله وتنتهي بالتقسم على الاساس الطائفي والعرقي والامثله الحيه امامك ومن يتبنى الامر كثر. (واتقوا فتنة) عائد[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: وثائقي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/- 18-03-2023 موقع

وقت التدوين: 18-03-2023

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 503

تحية من القلب لكوردسات المناضلة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240322220922561527

تحية من القلب لكوردسات المناضلة

محمد مندلاوي

على مدى ثمانية أيام الماضية، قامت قناة كوردسات بحملة قومية فذة لجمع التبرعات العينية لمهجري غربي كوردستان، و نجحت في مسعاها القومي هذا نجاحاً منقطع النظير، حيث ألهبت المشاعر الوطنية الكوردستانية الوثابة في نفوس الملايين، من بنات وأبناء الشعب الكوردي، في عموم كوردستان الكبرى. وأن تجاوب الجماهير الكوردستانية الإيجابي مع الدعوة، كان خارج حدود التوقع، حيث شوهدت المجاميع الكثيرة من النساء و الشيوخ و الأطفال و الرجال وهم يزحفون إلى المواقع المخصصة لجمع التبرعات، و يحملون بأيديهم أو على أكتافهم أكياساً و صناديقاً مليئة بما تحتاجها العوائل الكوردية المهجرة. حتى أن الشركات و الدوائر الرسمية و شبه الرسمية لم تتخلف عن الركب، و شاركت بكثافة عالية، و قدمت الكثير مما يحتاجها الكوردي المُهَجَرْ، من المأكل و الملبس و أثاث المنزل، الخ. شكراً للكونتيسة كوردسات، لقد حركتي مشاعر الكوردايتي التي زعم البعض أنها ذبلت في نفوس الكورد، وجيشتي الأحاسيس الوطنية، حتى في قلوب الأطفال الرضع، الذين توافدوا مع ذويهم على مواقع جمع التبرعات، و تبرعوا بما لديهم من دمى و سيارات اللعب وغيرها، لأطفالنا المُهجرين من غربي كوردستان. إن المساهمة الملائكية البريئة لبراعم كوردستان، ذكرني بقصيدة للجواهري الكبير، اسمها كوردستان يا موطن الأبطال وهو يصف فيها مساهمة الطفل الكوردي الرضيع في الثورة الكوردستانية التحررية، يقول فيها: وملاعب الفتيان من أبناءه ... بالذكريات خصيبة تتضرم ... كتل تساهمت الضحايا بينها... حتى الرضيع بفقد أمه يسهم. لكن الرضيع الكوردي في جنوبي كوردستان لا يفقد أمه اليوم، لأن الإرادة الكوردية انتصرت، و الطفل الكوردي في الإقليم الكوردستاني يعيش في رغد و سلام و وئام و يشارك النساء والرجال، و يمد يد العون، لأطفال جزء آخر من وطننا، كوردستان، الذي لا يزال يرزح تحت نير الاحتلال البغيض، و لا يزال أطفاله يفقدون أمهاتهم بحراب القوى المتوحشة، أعداء الإنسانية.

في حياتي التي جاوزت الخمسين بثمان سنوات، كنت شاهداً عدة مرات على تهجير الكورد القسري، من وطنهم كوردستان، وفي إحدى المرات كنت أحد ضحاياه. في كل مرة، يُخيب الكورد ظن المحتلين، حين يُهجرون يدوسون بأقدامهم على تلك الخطوط الوهمية التي تسمى الحدود، و يوحدون الأمة الكوردية، التي مزق وطنها إلى أشلاء من قبل القوى الاستعمارية البغيضة، وفي كل مرة يتعرض جزءً من الأمة الكوردية إلى اعتداء سافر وتتعاطف الأجزاء الأخرى من كوردستان معه يصبح بمثابة استفتاء، على أن الأمة الكوردية واحدة موحدة أرضاً و سماءً و تاريخاً. من منا لم يشاهد تهجير الكورد الفيلية سنة (1980) إلى إيران من قبل نظام البعث المجرم، حينه شاهد العالم كيف استقبلت مدن شرقي كوردستان المهجرين بالأحضان، و قدمت لهم كل أنواع المساعدة التي يحتاجونها. أنا لي تجربة شخصية عشتها في الأسابيع الأولى للتهجير، حين وطأت قدماي أرض شرقي كوردستان تحدثت بملأ فمي مع المهجرين الكورد الذين كانوا معي، و مع إخواني الكورد في كرمانشاه و إيلام، بأننا شعب له خصوصيته و وطننا اسمه كوردستان مثل أوطان الآخرين، مثل هذا الكلام لا يهضم عند الحكومة الإيرانية و أجهزتها الأمنية، فلذا خضعت لسين وجيم من قبل ما يسمى بالحرس الثوري الإيراني. وأثناء احتجازنا في إحدى البنايات شاهدت رجلاً وقوراً من الأخوة الإيلاميين وأصر هذا الرجل الملائكي أنه سيقدم كل الضمانات لكفالتي و إخراجي من تلك الدائرة الرهيبة، إلا أن الجهاز الذي أدار الموقع أبى أن يمنحني وثيقة الكفالة، من الأسباب التي تذرعوا بها، لأني قلت، أنا كوردي و وطني كوردستان، و إيلام جزءً من هذا الوطن المغتصب، وعلى أثر هذا الكلام، كما أسلفت، تعرضت للتحقيق و قالوا لي بالحرف، سنقتلك، إلا أن الكفيل الذي بعثه لي الخالق، وليست لي معه معرفة سابقة،أنه شخصية معروفة في المدينة، وكلمته مسموعة، أنقذني من أيديهم بأعجوبة، و استضافني في بيته و قدم لي جميع أنواع المساعدة، ولا أنسى وقفته وشهامته معي ما حييت. في نهاية السبعينات بعد قيام الجمهورية الإسلامية في إيران، وإصدار فتوى بقتل الكورد، هاجرت الآلاف من العوائل الكوردية إلى جنوبي كوردستان، رغم صعوبة الظروف و أعين نظام البعث الدموي، التي كانت تراقب كل كوردي يقترب من مخيمات هؤلاء اللاجئين الذين حشروا فيها حشراً، إلا أن إخوانهم الكورد في الإقليم، تحدوا جبروت نظام البعث، و قاموا بواجباتهم القومية تجاه إخوانهم على أكمل وجه. و في سنة 1991 أعيدت الكرة، و على أثر الهجمة العروبية العنصرية، التي قادها النظام البعث المجرم، و جيشه الفاشي، على جنوب كوردستان، لجأت مئات الآلاف من الكورد، إلى إخوانهم في شمالي وشرقي كوردستان، واستقبلوا هناك استقبال الأخ لأخيه و الأخت لأخته، حتى تحررت إقليم كوردستان نهائياً من براثن الحكومة العراقية وعادوا جميعاً إلى مدنهم و قراهم معززين مكرمين.

الآن جاء الدور على أخواتنا و إخواننا في غربي كوردستان، الذين يتعرضون للتهجير من مدنهم و قراهم على أيدي العتاة، من كلا الجانبين، الجيش الأسدي و ميليشيات الكلبي. لا ننسى أن نظام البعث السوري المجرم قام في الستينات القرن الماضي، بسحب الجنسية السورية من مئات الآلاف منهم، لا لشيء إلا لأنهم ينتمون للشعب الكوردي، وأصدر النظام مراسيم جمهورية، بتغيير أسماء مناطقهم، من الكوردية إلى العربية... إلا أن بشائر التحرير في الآونة الأخيرة، بدأت تلوح في الأفق، حيث تقوم فصائل الشباب الكوردي بالدفاع عن حياض الوطن، و تقف كالطود الشامخ، سداً منيعاً في وجه قوى الظلام و الشر. و قبل لجوء إخواننا من الغرب الكوردستاني، لجأ إلى الإقليم منذ أكثر من عقدين عدة آلاف من أبناء شعبنا من الشمال الكوردستاني، وهم متواجدون منذ سنوات في مدينة مخمور، التابعة لمحافظة أربيل، و يلقون مساعدات أخوية من لدن الجهات الرسمية في الإقليم.

كما يقول المثل، الشجرة المثمرة هي التي تتعرض للرمي بالحجارة، وهذه هي حال قناة كوردسات، التي نجحت نجاحاً باهراً، وأثمرت عملها القومي بنجدة أبناء جلدتنا وإنقاذهم من وضعهم المأساوي، و أظهرت من خلال شاشتها للقاصي و الداني، أن روح الكورداياتي بخير بين الكورد بكل شرائحهم. لكن للأسف الشديد، أن قوى المعارضة الكوردستانية، بألفها و عينها، تريد أن تصطاد في الماء العكر، حيث بدأت قنواتها الفضائية منذ الوهلة الأولى للحملة، ترمي كوردسات و الحكومة المنتخبة في الإقليم، بحجر جلبوها من بغداد و طهران، وكعادتهم، يشككوا بكل شيء يقوم به أي طرف في الإقليم الكوردستاني الفتي، خارج تحالفهم الثلاثي، الذي يرعب الإنسان الكوردي، و يحسسه بمثلث برمودا، الذي لا يعرف من أين يستمد نشاطه المخيف، الذي يلتهم كل شيء يمر بجانبه. منذ اللحظة الأولى لحملة كوردسات، قامت المعارضة من خلال وسائلها الإعلامية التي لا نعرف من أين تُمول، ببث الوهن و التشكك في نفوس المواطنين الكورد، كي لا يبادروا بالتبرع لإخوانهم الذين هم بأمس الحاجة إلى المساعدة. يا ترى زرع الشقاق و النفاق و التشكك بين الكورد، يخدم من،غير أعداء الكورد و محتلي وطنهم كوردستان؟!!. لنفترض جدلاً، حتى لو لم تكن للمعارضة مسئولية مباشرة كما لحكومة الإقليم عن أوضاع أخواننا الذين لجئوا إلينا، وهم في حالة يرثى لها، أليس أنهم كتنظيمات كوردستانية مسئولين مسئولية تضامنية مع هؤلاء البشر، الذين استصرخوا أخوانهم في الإقليم، وهم كمعارضة كوردية في الإقليم، مدعوون أيضاً أن تقدم يد المساعدة لإخوانهم، أو أنهم لا يعتبرون أنفسهم...؟. منذ سنوات و قنوات القوى المعارضة الكوردية في الإقليم لم تبث خبراً إيجابياً عن حكومة الإقليم، وكأنها في حملة انتخابية، تحاول بكل السبل و الطرق أن تشوه أي عمل تقوم بها الحكومة، وأخيراً حاولت تشوه المبادرة الإنسانية لقناة تلفزيونية كان الهدف من ورائها إنساني محض، وصرحت القناة، أن الحملة التي تقوم بها كقناة كوردية، ليست باسم أية جهة سياسية أو حكومية. نأمل أن تكون المعارضة عندنا كما في الدول المتقدمة، حيث تكون لها استقلالية القرار و تكون لها بوصلتها الكوردستانية، لا أن تأذن في طهران تتوضأ أنت في كوردستان، يجب أن تتعلم المعارضة الكوردستانية، أن لكل أذان مكانه و وقته. وإحدى أطراف المعارضة من أجل مصلحة آنية ضيقة يدوس على مصلحة الإقليم، وعلى الجرح الكوردي النازف، و يقترب من المالكي و الشهرستاني، اللذان يعاديان الكورد، و يجيشان الشارع

ضده، و يتناسى هذا الطرف المعارض، أن الذاكرة الكوردية مع الحكومات العراقية... مليئة بالدم، لا تمحى بهذه البساطة، إذا لا تصفي بغداد نيتها مع الكورد، و تطبق ما جاء في الدستور الاتحادي بالحرف. بالأمس حدث خلل في إحدى الجامعات في الإقليم، وعلى أثره يقال أن أحد الأساتذة أبعد من الجامعة، سرعان ما تلقفه الجانب المعارض (العلماني) و أوصله إلى البرلمان السويدي. لنفترض جدلاً، أن الجامعة أخطأت، وأبعدت هذا الأستاذ من وضيفته كما يُزعم، هل إيصال مثل هذا الحدث الإداري إلى البرلمانات الأوروبية يخدم الكورد و قضيتهم؟!! أم يضر بمصلحة الكورد، مضرة كبيرة لا تقاس بالإضرار التي وقع على الأستاذ الجامعي؟، لو كان هذا الأستاذ جاء من بريطانيا حقاً لخدمة شعبه في الإقليم، لعض على جرحه، و تجاوز آلامه، و لم يسمح للآخر أن يأخذ (قضيته) إلى المحافل الأوروبية لكي يُشهر بالكورد خارج حدود كوردستان بهذه الصورة التي لا تسر أي كوردي، يريد أن يرى كوردستان حرة أبية.
أخيراً، كمواطن كوردستاني، أثمن و أبارك و أقبل، كل يد كوردي تمتد و تساعد أخيه الكوردي، لإنقاذه من الإذلال و العبودية التي فرضت عليه بحراب المحتلين القتلة. ولا يفوتنا هنا أن نشير باعتزاز و تقدير إلى مساعدة الرئيس (مسعود البارزاني) السباقة لإخوانه المنكوبين في غربي كوردستان، لقد أثبت بهذا العمل المسئول،حقاً أن الكورد شعب واحد، و كوردستان وطن واحد، جزئه المحتل الغاشم، وأن عملية الوحدة بدأت، ولن تقف حتى يعود وطننا واحداً موحداً، أرضاً و شعباً و سماءً، كما كان عبر تاريخه الطويل الحافل بالتضحيات و الفداء.
حكمة الشاعر:
قلبي لكوردستان يهدى والفم ... و لقد يجود بأصغريه المعدم ودمي وإن لم يبق في جسمي دماً... غرثي الجراح من دمائي تطعم تلكم هدية مستميت مغرم... أنا المضحي و الضحية مغرم سلم على الجبل الأشم وأهله... ولأنت تعرف عن بنيه من هم سلم على جبل الأشم و عنده... من أبجديات الضحايا معجم. يا موطن الأبطال مهما ديس من ... حرم لديك وما استبيح محّرم فلسوف يجزوك الكفاح بغاية ... لك عندها عن ألف عزم مغرم. كتب الشاعر الكبير محمد مهدي الجواهري هذه الملحمة الشعرية كوردستان يا موطن الأبطال التي تحتوي على (163) بيت شعر في ستينات القرن الماضي، عندما كان القتال دائراً بين ثوار الكورد الأبطال، و جلاوزة الحكم في بغداد.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 22-03-2024
وقت التدوين: 22-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 504

تصعيد الخطاب الفيلي ضرورة من ضرورات نهضة المجتمع

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209203609551372

تصعيد الخطاب الفيلي ضرورة من ضرورات نهضة المجتمع
كامل سلمان

تصعيد الخطاب الفيلي يعني احياء دورهم الريادي وذكر مآسيهم والويلات التي جرت عليهم ومزاياهم ودورهم في المجتمع العراقي عامة ، فإنهم شريحة فعالة في المجتمع ولها انجازات يشهد لها القاصي والداني ، فليس من الانصاف ان نساوي بين الذين يعلمون والذين لا يعلمون ، فأنت عندما تمر بأحدى الحدائق الجميلة ستجد ما يميز جمالها هي الورود والازهار الزاهية ، وهؤلاء هم الكورد الفيلية في حديقة العراق ، ولكن معظم الناس تجهل هذه الحقيقة بسبب التشوهات التي صاحبت مسيرة الكورد الفيلية من قبل الحكومات المتعاقبة على حكم العراق التي عملت ايضاً على تهميشهم وإلغاء فعالياتهم الحكومية حسداً وكرهاً . مكون مسالم فعال لا يحمل العدوانية يجب ان ترفع لهم القبعة ، هم لا يريدون ان تنظر اليهم باقي مكونات المجتمع العراقي نظرة تفضيل وتبجيل ولكن التلميذ الناجح والمتفوق في الصف يجب ان ينال التقدير . الشعب العراقي يعرف قيمتهم و أهميتهم لكن المشكلة مع انظمة الحكم التي تقف بالضد منهم فلابد من تأليب المجتمع للضغط على الحكومات لكي تعاد للفيلين مكانتهم التي يستحقونها . لا وجود لعراق حر كريم متطور حضاري بدون ان يكون للكورد الفيلية حق واضح ومكانة عزيزة .
تصعيد الخطاب الفيلي يعني ايصال افكار هذا المكون الى الناس كافة وتعريفهم بما يجهلونه عن الفيلية وعن امكانياتهم الكبيرة وعن مدى قدرتهم في تسريع عجلة التطور . رد الاعتبار لهم واعادة حقوقهم كاملة يجب ان تكون على رأس اولويات الخطاب الفيلي . لدى الكورد الفيلية المئات من الكوادر المثقفة المبدعة الذين يستطيعون نقل الصورة الحقيقية الناصعة بكل حرفية وبلا تحريف للرأي العام ، وهذه ميزة ينفرد بها الفيليون عن بقية مكونات الشعب العراقي ، وبنفس الوقت قادرون على نقل الصورة الوجدانية الجميلة عن باقي المكونات الى المجتمع الدولي و مجتمعات الدول الاخرى لكي لا يتم ظلم سمعة الإنسان العراقي في الخارج ، هذا العراقي الذي عانى لفترات طويلة من الصورة المغلوطة المشوه لدى المجتمعات الاخرى ، نعم اعطوا للفيلي حقه وسترون بأم أعينكم كيف يرد جميلها .
يجب ان يعلم الجميع بأن الكورد الفيلية ليسوا مكون منفصل عن الامة الكوردية ، فما تجدونه عند الفيلية تجدونه عند الامة الكوردية العريقة ، ومن يظن بأن العقيدة او المذهب لها تأثير على الولاء القومي فهو واهم ، فالعقيدة قد تتغير لكن الانتماء القومي ثابت والانتماء للأرض ثابت والانتماء للحق ثابت والانتماء للإنسانية ثابت ، والامة الكوردية بكافة شرائحها أثبتت بإنها امة معطاءة ومسالمة ونافعة لمن حولها ومن استند اليها ربح . الكثير من الغرباء والاجانب يتمنون ان لو فيهم امة متداخلة مع اممهم مثل الكورد ، فمالكم لا تكونوا مثل باقي الامم تستثمرون هذا النهر العذب وتحيوا وجوده في انفسكم ، وترفعوا من شأنكم بين الامم من خلال اعطاء الكورد عامة والفيلية خاصة كل حقوقهم لتحصدوا ثمرة نواياكم السليمة وتكونوا تاجاً على رؤوس الامم . فهذه شعوب الارض وهذه امريكا وهذه السويد وكندا واستراليا وفرنسا وغيرها أضحت تتباهى وتفتخر بوجود جاليات كوردية على اراضيها واسندت اليهم المناصب والمواقع المهمة في بلدانهم فرحين بما كسبوا . وانتم بين ظهرانيكم شعب كوردي بأكمله تظلمونهم وتبخسون حقوقهم مقتدين بالترك الحاقدين والفرس المرضى نفسياً ، هل ان تلك الشعوب والامم التي احترمت الكورد لا يفقهون ، ام انكم لا تفهمون الا لغة السيف والقوة والعنف كما توارثتموها من السلف الطالح ؟
kamil.salman@gmail.com
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 505

تطوير ثقافة الاكراد الفيلية مساهمة في تطوير الثقافة العراقية

20230304090823471728=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

مؤيد عبد الستار
إن أية ثقافة مغايرة ، تعيش حالة تبادل ، أو تلاقح عضوي مع الثقافات الاخرى التي تحيط بها، وينعكس هذا التبادل سلبا او ايجابا حسب التعامل بين أبناء الثقافتين، فعلى سبيل المثال ، عملت العصابة العنصرية في حزب البعث الحاكم في العراق على طمس الثقافة الكردية ، والثقافات الاخرى مثل الديانة الايزدية ، والديانة المسيحية (باعتبار ان الدين ثقافة) والثقافة التركمانية ، فكانت سياسة التعريب والتهجير ثمرة فجة لتلك النظرة في التعامل مع الاخر ، وقد جرت المصائب والويلات على الجميع، لذلك تحرص المجتمعات المتحضرة على إقامة صلات انسانية مع الثقافات الاخرى ، ومن هذه الزاوية تتعامل المجتمعات الاوربية الحديثة مع ثقافات المهاجرين الوافدين اليها، فهي تعطيها الحق في الظهور والنمو والعيش مع ثقافة البلد المضيف، وتحث أبناء الثقافة الاخرى على تعلم لغتهم الأم وتخصص لها المبالغ الوافية في ميزانياتها، وتهيئ لها المعلمين لتدريسها، وتساعد على طبع صحفها وكتبها ونشراتها، بل وتخصص لها أوقاتا معينة للبث والارسال الاذاعي والتلفزيوني، وقد ساهمت الاذاعة العربية في لندن، على سبيل المثال، في تعريف لجالية العراقية على المجتمع الجديد الذي انتقلوا اليه، بينما كبحت الانظمة الدكتاتورية والمتخلفة ثقافات شعوب بلدانها وحاولت الغاءها، وما علمت انها بذلك تلغي نفسها، وتدفن نفسها في قبر تحفره باظافرها، فان موت الاخر لايوفر الحياة لها، والغاء الاخر لا يفسح الطريق لولادة جديدة، وكم عرفنا منظمات تدافع عن حق حشرة في الحياة ، حفظا على التوازن البيئي، ونذكر جيدا الجدل الطويل الذي دار في السويد بين الاحزاب السياسية قبل سنوات ،حول إنشاء جسر بين السويد والدانمرك ، وتناولت النقاشات اختفاء وموت نوع معين من الاسماك الصغيرة بسبب الجسر مما يؤثر على البيئة، ويهدد الطبيعة.
هذا في المجتمعات المتقدمة ، اما في مجتمعاتنا التي رزحت تحت سطوة حكومات جاهلة ومتخلفة، فقد اختفت حياة شرائح بشرية كبيرة نتيجة المقابر الجماعية والانفال واستخدام الاسلحة الكيمياوية وغيرها من الاساليب الهمجية في ابادة الجنس البشري .
ولذلك فان تطوير ثقافة الاكراد الفيلية يندرج ضمن واجبات وزارة الثقافة والمؤسسات الاخرى ذات الاختصاص ، لان هذه الشريحة من أبناء الشعب العراقي ، استماتت في الدفاع عن عموم الشعب العراقي والشعب الكردي خاصة ، وكانت الفدائي الاول الذي استخدم النظام الصدامي المقبور جميع وسائله الجهنمية في محاولة للتخلص منها، ولطالما كانت شوكة قذى في عينه لم تتركه ينعم بالعيش الرغيد طوال عهده ، لذلك ظل يراقب سكنات وحركات الكرد الفيليين أينما كانوا، داخل العراق وخارجه، محاولا كسر شوكتهم وتشتيت أسرهم وفصل أولادهم عن امهاتهم وآبائهم، ولم يترك سلاحا مؤذيا وقاتلا الا واستخدمه ضدهم ، حتى سولت له نفسه المريضة ان يقدم المال هدية لكل عربي يطلق زوجته الكردية الفيلية أو عربية تطلق زوجها الكردي الفيلي ، ومع ذلك لم يجني سوى العار على أفعاله المشينة تلك .
إن تخصيص الميزانية اللازمة والكوادر القادرة على تطوير ثقافة الكرد الفيليين ستكون مساهمة رائدة في تطوير الثقافة العراقية عامة، وينبغي أن تكون سياسة نحرص عليها جميعا من أجل تطوير الواقع الثقافي العراقي الذي عاني من السياسة الهمجية للسلطة الدكتاتورية المتخلفة ، التي عرقلت تطور المجتمع العراقي ، وعملت على تجهيل الاجيال التي شاء القدر أن تولد تحت سماء ظلمها وعهدها الاسود، وسلبت حقوق الناس امعانا في الاضرار بهم، واوغلت في عرقلة نمو وتطور المجتمع العراقي الذي كان متقدما على العديد من المجتمعات المجاورة له ، و أصبح تحت سلطة العصابة المتخلفة يعاني من أمراض يصعب الشفاء منها دون تضافر الجهود الخيرة ،والتي سيتحمل شعبنا عبء علاجها، ويحتاج في ذلك الى دعم دولي وشعبي كبير ، لذلك علينا الاستفادة من جميع الامكانات التي توفرها الدول والمنظمات العالمية من أجل إعادة الامل الى نفوس أبناء شعبنا في الخلاص من التخلف الذي فرض عليه ، واللحاق بركب التقدم الحضاري الذي تجاوزنا بعقود من السنين .
وقد سبق لي ان قدمت هذه الورقة المعنونة (تطوير ثقافة الاكراد الفيلية مساهمة في تطوير الثقافة العراقية) ضمن ورقتين ثقافيتين الى وزارة الثقافة العراقية التي أعلنت عزمها عن عقد مؤتمر ثقافي عام 2004 م يساهم فيه المثقفون العراقيون من داخل العراق وخارجه، ولما كانت فكرة المؤتمر قد تأجلت أو ألغيت ، لذلك ارتأيت نشرها عسى أن تستفيد منها الوزارة او الجهات الثقافية العراقية الاخرى ومنظمات الشعب الكردي وأحزابه عامة ومنظمات الكرد الفيليين خاصة .وتشمل الورقة :
أولا : لمحات عامة عن الاكراد الفيلية

أ- نبذة تاريخية عن الاكراد الفيلية في العراق و جغرافية بلادهم .
ج- الواقع الاجتماعي والثقافي للاكراد الفيلية في العراق.
ثانيا : طرق تطوير الثقافة الكوردية الفيلية
أ – إنشاء معهد دراسات للثقافة الكوردية يعنى ب :
1- اللغة الكوردية / اللهجة الفيلية ، ووضع برامج لدراستها والبحث في العلاقة اللغوية بينها وبين اللهجات الكوردية الاخرى ، وعلاقتها باللغة السومرية ولغات العراق القديمة الاخرى .
2- التراث الشعبي الكردي الفيلي من موسيقى وغناء وأمثال و قصص وأشعار وحكايات .
ب- الاهتمام بالاثارالموجودة في مناطق الاكراد الفيلية وتخصيص مؤسسة خاصة بها و متحف لعرضها.
ج – إنشاء مركز للصناعات الشعبية الكردية الفيلية والاهتمام بتطويرها مثل صناعة السجاد وصناعة الادوات الحديد و الالات الزراعية والصناعات الجلدية و الصوفية وغيرها.
د- إنشاء دار الازياء الكردية ، وتطوير انتاج الازياء والملبوسات الكردية ومحاولة إيجاد الاسواق لها في العراق وايران وبلدان العالم الاخرى .
هـ - إنشاء قسم خاص ، ضمن معهد الدراسات الكردية يعنى ب العلاقات الثقافية والاجتماعية والتاريخية بين العراق وايران من خلال تطوير العلاقات بين قسمي الاكراد الفيلية في العراق وايران، و يختص بالعلاقات المتبادلة بين الشعبين العراقي والايراني .
ثالثا: اصدار مجلة خاصة بالدراسات الكردية الفيلية .
ونأمل ان تلقى هذه المقترحات الرعاية من قادة العراق الجديد، وأخص بالذكر قادة الكرد في اقليم كردستان ، وتخصيص البرامج الثقافية في محطات التلفزة الكردية لتطوير ثقافة الكرد الفيليين الذين أصاب تاريخهم وحاضرهم إجحاف كبير في محاولة لابادتهم من قبل القوى العنصرية في النظام الصدامي المقبور.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تطوير
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 29-12-2004
وقت التدوين: 2023-03-04
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 506
تعرض أكبر نهر في محافظة إيلام الفيلية للجفاف

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220917152151434538

شفق نيوز/ تعرض نهر سيمرة الذي يمر بخمس محافظات ايرانية والذي يُعد أكبر نهر في محافظة ايلام الفيلية إلى جفاف في بعض أذنابه في حالة غير مسبوقة.
وقال نور الدين فتاح زادة مدير الجهاد الزراعي في قضاء سيروان التابع لمحافظة ايلام الفيلية، إنه جراء الجفاف الذي ضرب النهر تناقصت نسبة إنتاج المحاصيل الزراعية إلى 40 بالمئة.
بالمقابل ذكر علي رضا محمد معاون مدير البيئة في محافظة ايلام، ان بطول ثلاثة كيلومترات من النهر قد تعرض للجفاف التام في مركز المحافظة بسبب انخفاض مناسيب المياه الجوفية الى نسبة 42 - 46 بالمئة.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: البيئة

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	شرق كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 17-09-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 507

تعليق على مقال كورد العراق الفيلية للكاتبة اليزابيث كامبل

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230301102230471168

دياري صالح مجيد
قضية لم تُعطى بعد بعدها الذي تستحقه فما بين القومية والمذهب تشتت اوصال قضية كان من الممكن ان تاخذ بعداً اهم واوسع لو احَسنَ القائمون عليها كيفية التعاطي معها وبما يلائم الوضع الاقليمي والدولي الحالي وبما يحقق العدالة المُغيبة دوماً عن سماء المدن والازقة التي يقطن فيها ابناء هذه الشريحة التي لا يُعرف بعد لها اي رقم يُعتد بذكره سوى تخمينات تزيد او تنقص بطريقة مُزاجية تصل احيانا الى حد المبالغة التي لا يستسيغها المنطق .
احدى اسباب ضياع هذه القضية لا تعود الى ما يُمارس في العراق ماضياً وحاضراً من تمميز تجاه ابناء هذه الشريحة الواسعة فحسب , وانما بفعل ضعف اداء العديد من المؤسسات التي نصبت نفسها ناطقاً رسمياً باسم الكورد الفيلية في العراق دون ان تكون في موقع يؤهلها للقيام بمثل هذا الدور المهم والحيوي من اجل ترسيخ مباديء انسانية جديدة افتقدنا لها في زمن كان يقوم في اساسه على امتهان الكرامة الانسانية بكل اشكالها وعناوينها المُثقلة بصور التعاطي البشع مع ملفات العديد من العراقيين ومنهم بالطبع ابناء هذه الشريحة التي تتقلب على جمر القومية ونار المذهب دون ان تحصد شيئا في هذا الصراع المرير الا الوعود تلو الوعود .
على اية حال لقد اخذني الفضول كثيراً واحببت ان اتعرف على اذا ماكان هنالك نوع من الاهتمام الغربي بهذه القضية التي كتب عنها العديد من المثقفين الاكراد منهم والعرب (العراقيين) على السواء وبطريقة تنم عن ابداع اولئك بشكل يستحق منا الاحترام والتقدير , لكن يبقى لأيصال القضية الى خارج حدود العراق وخارج اروقة القاعات المكيفة التي يجري فيها النقاش بشان هذه القضية , نحو عقول المفكرين العرب والاجانب , دور مهم وجوهري في ترسيخ عملية التعاطي الانساني مع ملف مهم من ملفات العراق التي لم يُعطى لها اي اهتمام حقيقي يُذكر خارج اطار المزايدات السياسية والدعاية الانتخابية الخاصة بها , لذا تفاجئت بان هذه القضية لا تشغل مساحة توازي حجمها الحقيقي لدى كتاب العرب والغرب على السواء , باستثناء بعض السطور البسيطة التي وجدتها في بعض المقالات القليلة جدا , ومنها مقال نشرته الكاتبة اليزابيث كامبل التي تعمل في المنظمة الدولية للاجائين وهي في الاساس منظمة انسانية في واشنطن وتعمل هذه المنظمة منذ اواخر سبعينيات القرن الماضي في مجال متابعة احوال اؤلئك الذين تسقط عنهم الحكومات الجنسية لاسباب سياسية , حيث يشير الموقع الرسمي لهذه المنظمة الى ان عدد اولئك الذين اُسقطت عنهم الجنسية في دول العالم المختلفة قد وصل الى 12 مليون نسمة , وهي مسألة جعلت من السيدة اليزابيث تختار التخصص بالشان العراقي ومشكلاته المتنوعة ومنها قضية الكورد الفيلية .
الامر المفاجيء في مقالة السيدة اليزابيث انها كانت تحوي , رغم كونها مقالة قصيرة (انظر ترجمتنا لها في موقع الحوار المتمدن العدد 2997) , العديد من الاشارات التي تُظهر بوضوح حجم الاهتمام الذي افرزته هذه المشكلة من لدن الباحثة التي اشارت مثلا الى قانون الجنسية العراقية لعام 1924 ومن ثم الى القرار 666 الذي تم بموجبه اسقاط الجنسية عن هذه الشريحة وكذلك اشارتها المهمة لحقيقة كون من بقي من هؤلاء في العراق قد سُلبت منهم المواطنة عبر مصادرة الوثائق العراقية التي تثبت كونهم عراقيي الاصل , وهي معلومات اقول جازماً لا يُعرف عنها الكثير في الاوساط الثقافية العراقية – العربية والغربية على السواء , اذا لا زال الكثير لا يعرف عن هذه القضية اي شيء غير تلك المعلومات المشوهة التي رسختها وسائل الاعلام المعادية للكورد عموما في اذهان الاخرين , والسبب هنا يعود ايضاً الى ضعف تواصل المنظمات الكردية مع الباحثين العرب والاجانب في توضيح الصورة وكشف الحقيقة عن هذه القضية .
هناك امر اخر يثير استغراب ودهشة المرء عندما يعرف بوجود عدد كبير من المؤسسات والمنظمات التي تقول انها ممثلة عن هذه الشريحة , لكن للاسف لم نجد فيها اي تعاون مع مثل كُتاب هذه المقالات من الاخوة والاخوات العرب والاجانب , فلا يوجد تكريم مثلا للعرب المناصرين للقضايا القومية غير العربية ولا يوجد احتفاء بمثل هذه الشخصيات وهي عديدة في العراق , كما لا يوجد اي اتجاه نحو ترجمة ما يكتبه الباحثون الغربيون وبلغات مختلفة حول هذه القضية وان كان مجرد سطور , اذ ربما يقود التعاون معهم في هذا المجال وعبر ارسال مقالات عربية مترجمة الى الانكليزية , الى توسيع دائرة الاهتمام بهذه القضية , على الاقل بهدف البحث عن عناصر ضغط داعمة باتجاه ضمان عدم تكرار ذات الماساة في المستقبل , اذا ما جاءت حكومة لديها ذات التوجهات من الكورد بشكل عام .
قبل فترة من الزمن كنت في حديث مع امراة كردية حول هذه القضية وقالت لي بان القضية الفيلية جزء اساس من مجمل القضية الكردية , لكن الفرق الوحيد ان ابناء هذه الشريحة كانوا الحلقة الاضعف في سلسلة التاريخ والجغرافية الكردية , لذلك استخدم النظام السابق كل الامكانيات المتاحة لديه في قطع هذه السلسة التي نجح في محاولة فرط عقدها بشكل كبير بتهجير الكرد الفيلية واسقاط الجنسية عنهم والعمل على ترويع وتشريد من بقي منهم في العراق , فكانت الكارثة التي تسببت في انهيار منظومة اجتماعية مهمة .
رأي لا يقل صواباً عن رؤية السيدة اليزابيث , لذا امنياتنا ان يجتهد كل من موقعه لخلق منظومة داعمة للقضايا المصيرية العربية منها والكردية على السواء في منطقة لا يحترم قادتها الاقليات ولا يؤمنون بحقهم في الحياة , وهو امر اضعف قضية هذه الشريحة العراقية المهمة وافقدها الكثير من عناصر الدعم التي هي اليوم بامس الحاجة اليها , لذا لا يسعنا في نهاية هذا المقال الا ان نعبر عن عظيم امتناننا للسيدة اليزابيث ومن يسير على خطاها , عل في ذلك نوع من التكفير عن الذنب الذي ارتكبته القيادات الامريكية و الغربية من تجاهل للقضية الفيلية , حيث كانت تقف موقف المتفرج من تلك التراجيديا

القائمة على اساس التطهير العرقي , دون ان تحرك ساكناً في ذلك الحين وهو امر اخر يستحق الاهتمام على اعتبار ان العلاقات الدولية في ذلك الزمن لعبت دوراً عادةً ما يُسقط من الحسابات في مراجعة هذا الملف الخطير !! .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org

وقت التدوين: 01-03-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 508

تهجير الكُرد الفيليين في العهد الملكي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705203951578312

تهجير الكُرد الفيليين في العهد الملكي

احمد الحمد المندلاوي

الحوار المتمدن-العدد: 7684 - 2023-07-26 - 00:19

المحور: اليسار , التحرر , والقوى الانسانية في العالم

ساهم الكُرد الفيليون في الاحتجاجات والتظاهرات والاضرابات التي اندلعت في الوسط والجنوب بحماس منقطع النظير ، لعدة أسباب أهمها شعورهم بالغبن الذي أصابهم نتيجة اعتبار أغلبهم من التبعية الايرانية وحرموا من حقوق المواطنة في العمل والمساواة أمام القانون ،وتعرضهم الى القمع والتهجير القسري كلما حدثت اضطرابات في الساحة السياسية العراقية ، فعلى سبيل المثال يذكر الكاتب الراحل شمران الياسري (ابو كاطع) في - بلابوش دنيا - الجزء الثاني من رباعيته الشهيرة ، ماساة تهجير العوائل الكُردية الفيلية الى ايران بسبب مشاركتهم في انتفاضة الحي - لواء الكوت / محافظة واسط - التي اندلعت عام 1956 يقول في ص 75 (استمرت المدينة - الحي - مضربة ثلاثة ايام بعد انتهاء المقاومة . فأنذرت الحكومة بحرق السوق اذا لم تفتح الدكاكين ابوابها....وطالبت بتسليم الجرحى والمختفين ، مهددة بأن من يعثر في بيته على أحد المختفين تحرق داره وتغتصب نساؤه ...وانذرت مائتين وخمسين عائلة من أكراد الحي بوجوب مغادرة البلاد خلال شهر ونصف وسفرت الى ايران إحدى عشر عائلة .) شمران الياسري ، بلابوش دنيا ، ص 75 ،دار بابل ، ط 1 ، 2000 . (2)

تأسيس الحزب الديمقراطي الكردستاني :

- الدكتور جعفر محمد كريم ساهم في تأسيس الحزب الديمقراطي الكُردستاني ببغداد

ولد لاسرة كردية فيلية تعود اصولها لمدينة زرباطية / محافظة واسط ، تخرج الأول في كلية الطب العراقية، انهمك في الحركة الكردية ، التي كان من قادتها الديمقراطيين، انضم الى منظمة (هيوا) في كُردستان العراق التي كانت تمثل في ثلاثينيات القرن الماضي طموحات المثقفين والشباب الكُرد.. ساهم بشكل رئيسي في الكتابة في جريدتي (شورش) و (رزكاري) و من مؤسسي الحزب الديمقراطي الكردستاني عام 1946. انتخب لعضوية المكتب السياسي ثلاث مرات.

وهو شقيق الشخصية الكردية المعروفة حبيب محمد كريم .
اسقطت عنه الجنسية العراقية عام 1948 بذريعة التبعية الايرانية رغم انه عراقي الولادة .
توفي في طهران عام 2000عن 91 عاما. من الاستاذ مؤيد عبد الستار.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 509

تهجير الكورد الفيلية هموم لا تُنسى

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172328551226

تهجير الكورد الفيلية هموم لا تُنسى
(كامل سلمان)

ان الذين عاشوا عن قرب لإحداث التسفيرات والتهجير لعوائل الكورد الفيلية في سبعينيات وثمانينيات القرن الماضي يتذكرون جيداً الحالة النفسية السيئة جداً التي عاشتها تلك العوائل ، وخاصة الفتيات والاطفال الذين كانوا يعيشون حياة العز والكرامة ، في لحظة كل هذا العز يصبح هباءاً منثورا ، ومما زاد من الامور مآساوية في تلك الفترة المظلمة من تأريخ الكورد الفيلية هي الاخبار المتداولة بين الناس من قرارات متتالية لمجلس قيادة الثورة أنذاك منها منح مبالغ من المال للمتزوج من كوردية فيلية إذا قرر طلاقها ليتم تسفيرها مع عائلتها او لوحدها وكذلك بالنسبة لغير المرأة الكوردية المتزوجة من رجل كوردي فيلي إذا طلقت زوجها تنال مبالغ المكرمة من الدولة وكذلك التشجيع والضغط على العوائل الكوردية التي تمتلك كافة الوثائق الرسمية القديمة من جنسية وشهادة الجنسية بالانضمام الى احدى العشائر العربية وقرارات واخبار بالجملة الهدف منها تحطيم نفسية العوائل الكوردية وتدميرها ، حتى ان بعض الفتيات الكورديات اضطررن بقبول الزواج من رجال ليسوا كفؤاً لهن ولكنهن رضين بهم مخافة الاعتداء عليهن من قبل رجالات السلطة ، تخيلوا ان فتاة جميلة ومثقفة وناجحة دراسياً واجتماعياً وتعيش حياة محترمة عزيزة عند قومها في ليلة وضحاها تجد نفسها زوجة لرجل غير كفؤ لها واخوتها اختفوا ووالديها ضاعوا لا لذنب الا لأنها كوردية فيلية كيف عاشت هذه المرأة ما تبقى من سنين عمرها وكيف كانت حالتها النفسية؟ او ان فتاة أخرى تربت على ثقافة بغدادية في مجتمع بغدادي ولم تجيد غير اللغة العربية وقليل من اللهجة الفيلية وكانت تحلم بالحصول على اعلى الشهادات الجامعية ومكانة علمية لقدرتها على تحقيق ذلك فتجد نفسها مرمية في مخيمات اللاجئين في بلد أخر بعيداً عن ثقافتها وتربيتها وعزها وكرامتها ، او ان شاباً هرب في ليلة ظلماء للنجاة بحياته هرب الى دول الغربة بعد أعتقال أقرانه في بلده وأختفاء أثرهم فتنقطع عنه اخبار عائلته ، يعيش الغربة بأضعاف مضاعفة من مرارة وألم ، وبعد سنين عجاف يكتشف ان والديه قد فارقا الحياة حزناً عليه وعلى اخوه الذي اختفى أثره وعلى أخته التي اصبحت زوجة لرجل لا ضمير له مجبرة على ذلك لكي لا يعتدي عليها احد ، كل هذه الحالات ومئات الحالات

الاخرى مازال جرحها لم يندمل ، ومازالت أثارها النفسية تفعل فعلتها بالقلوب الموجعة المفجوعة . بعض الصور التي مازالت شاخصة امام أعين العراقيين والتي لم ولن ينساها الشرفاء الاحرار وهذه الصور وصمة عار في جبين كل من قام بذلك او سمع ورضى به ، عندما تقوم الدولة بعرض مقتنيات العوائل الكوردية الفيلية وحاجياتهم المنزلية في مزاد مفتوح وامام انظار الجيران بعد تسفير اصحاب الدار وبأسعار بخسة تحفيزاً لأصحاب الضمائر الميتة لأقتناء هذه الحاجيات ، ثم يأتيك من يعتبر نفسه متضرراً من النظام السابق ويتنكر لجروح ومآسي الكورد الفيلية . لم تفعل حكومة البعث كل هذه الافعال بالكورد الفيلية بسبب قوميتهم أو إنتمائهم المذهبي كما يحلو للبعض تأويله ، وانما نتيجة لتجارب رجال السلطة مع الكورد الفيلية مع شقاوات بغداد من الكورد الفيلية مع ابطال العراق برفع الاثقال وكمال الاجسام والمصارعة والمثقفين والكتاب والفنانين والشعراء ورجال المال والاعلاميين والاساتذة جلهم من الكورد الفيلية بمعنى أخر جالية صغيرة تقدم عطاءاً أكبر من حجمها ولها فعالية تزيد عن حجمها وفي قلب العاصمة العراقية ، والكل كان يسمع ويشاهد المناسبات السعيدة التي يقيمها الكورد والاحتفالات وأفراحهم المستمرة وتعاضدهم ومساندتهم بعضهم لبعض مما جعل جرس الانذار يدق عند السلطة بنذير الخطر ، بأن الكورد الفيلية قادرين على تغيير المعادلة السياسية والاجتماعية والثقافية للمجتمع بعكس الاتجاه الايدلوجي للحزب الحاكم إذا ما أستمر بقاءهم ونموهم ، فالتخلص منهم اولى من النوم في قلق . وأية حكومة تحمل ايدلوجية قومية او دينية او عرقية غير حزب البعث كانت ستفعل نفس الشيء وقد يكونوا أسوأ لو تسنى لها الصعود للسلطة في ذلك الوقت ، بغداد العاصمة أصبحت مطيعة للثقافة الفيلية في ستينيات وسبعينيات القرن الماضي وسوق الشورجة نبض الحياة الاقتصادية للعراق أصبح بقبضة الكورد الفيلية ، فهل سيسمح بذلك حزب عنصري شيفوني استبدادي مثل حزب البعث ويتجرع قبول قوم اشداء شجعان اصحاب مروءة و وعي وهم أقلية في المجتمع ؟، نعم هذه اصل العلة وكذلك الان وفي كل زمان أينما يتكاثر الفيليون ستكون لهم بصمتهم في ثقافة وسلوك وعادات ذلك الوسط ، وهذا هو طبع الامم الحية المتفاعلة المتطورة ، الكورد الفيليون هذه هي تركيبتهم ، يتفوقون بسرعة ويتطورون بسرعة ، ولو كانوا يجيدون الحيلة والخباثة والغدر لما مسهم سوء و لإحترمتهم قوى الشر والظلام وأولهم نظام البعث ، ولكن سجيتهم الطيبة ظلمتهم قبل ان يظلمهم صدام حسين .

نزعنا من أنفسنا كل رذيلة
لإننا للعلا عشّاق
فجمال الكون حط رحاله
لعله ينال منا عناق
فأين الذي سعى لفرقتنا
فقد جزاه الله مر الفراق

kamil.salman@gmail.com

تنويه: جميع المقالات المنشورة تمثل رأي كتابها فقط

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024

وقت التدوين: 09-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 510
تهجير الكورد الفيليون ... صفحات الم لا تنطوي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212819552371

تهجير الكورد الفيليون ... صفحات الم لا تنطوي

ذكريات تثير فينا الشجن، وصفحات مؤلمة من الاوجاع ،تعيد لنا الحزن، تعود بنا إلى الم الماضي الذي نرفض نسيانه، ألا يكفي أنها ما زالت باقية فينا، وأننا أصحابها ونبحث عن فلذات قلوبنا المغيبين ، مازالت تعيش معنا في قلوبنا وضمائرنا وأرواحنا.انها مأساة لا تمحى من ذاكرتنا .وصفحاتها لا تنطوي لانها كتبت بدماء قلوب الثكالى والمفجوعين .:
نستذكر في هذه الايام جريمة مؤلمة ومن أجل ان لا تتكرر ومنع عمليات الإبادة الجماعية بصفتها جرائم خطيرة ضد الانسانية بشعة و انتهاك للشرائع السماوية والدنيوية وللأعراف الأخلاقية والمواثيق الدولية عمدت الأجهزة الحزبية والقمعية لحزب البعث ، وبإيعاز مباشر من رأس السلطة ، وتواصلت عملياتهم الاجرامية إلى حرمان الآلاف من الكرد الفيليين من حقهم في المواطنة العراقية التي اكتسبوها أبا عن جد وتهجير اكثر من 600 الف منهم على مسمع ومرأى من المنظمات الدولية في العالم ، وتعرضهم بشكل مفرط إلى عملية التهجير القسري وعمليات الإبادة الجماعية بما يتطابق مع ما نصت عليه المادة الثانية من اتفاقية الأمم المتحدة "اتفاقية منع جريمة الإبادة الجماعية" التي أقرتها الأمم المتحد في 9 كانون الأول/ ديسمبر عام 1948 وأصبحت سارية المفعول في 12 كانون الثاني/ يناير عام 1951، والتي تعتبر الأفعال المرتكبة بقصد التدمير الكلي أو الجزئي لجماعة قومية أو أثنية أو عنصرية أو دينية بمثابة إبادة جماعية ونهبت أموالهم وسلبت ممتلكاتهم وتركوا على الحدود عرضة للعصابات الاجرامية والتقلبات الجوية دون رحمة بالكبير والصغير ومن تبقى منهم من الشباب والعقول النيرة الى السجون والمعتقلات ثم المصير المجهول ، بدافع أحقاد قومية وطائفية جاءت في سياق حملة ترويع شاملة ضد كل العراقيين الذين اعتبر الحاكم الجائر أنهم قد يكونون عائقا يحول دون بسط هيمنته الفردية المطلقة.
وإحياء ذكرى ضحايا بلغ عددهم اكثر من عشرين الف من شباب الكورد العراقي الفيلي والتأكيد على الحق في الإنصاف والجبر وفقاً لمبادئ وأحكام القانون الدولي ... لان الإبادة الجماعية لم تحدث فجأة ، بل جريمة منهجية ومدبرة بحسب أهداف محددة لنظام البعث الشوفيني وحدثت خارج نطاق حالات النزاع في عصر يتنامى فيه التعصب والكراهية على أساس أشكال مختلفة من التمييز العنصري والنوعي وتقييد حقوق الإنسان وإرتكاب أعمال العنف الوحشية .
ومن هنا ونحن اصحاب القضية الاساسية ومعنا جمع الاحرار في العالم من أجل حماية المكون الفيلي وهويته الوطنية ووجوب معالجة مشكلته الدائمية وفق الحقوق المنصوصة عليها في الدستور والقوانين اللاحقة التي صدرة في العهد الجديد بإعتبارها سياسة عنصرية مارستها الأنظمة الدكتاتورية السابقة المتعاقبة على الحكم ويستوجب إنهائها في عهد العراق الديمقراطي الإتحادي التعددي وتحديد نطاق مسؤولية الحماية وبذل الجهود في مجال المنع وإتخاذ التدابير الوقائية والتظافر المشترك في حماية الأفراد من الخروقات الكبيرة التي تطالهم وإن مسؤولية إحترام حقوق الإنسان تقع على عاتق الجميع والتصدي للحالات التي قد تؤدي إلى الإبادة الجسيمة ووجود المجموعات المهددة بهذا الخطر وتأمينها من الإنتهاكات الجماعية والمنهجية لحقوق الإنسان والتمييز الممنهج وعبارات الكراهية التي تستهدفها نتيجة إنتماءاتها قومية أو إثنية أو عرقية أو خاصة في سياق إرتكاب العنف الفعلي أو المحتمل . عندما تمتهن الكرامة وتخرس الكلمة ويتجبر الطغاة يبعث الله تعالى رجالا يحبونه ويحبهم , ويضحون من اجله , يختارهم لكسر جبروت الطغاة , واعادة صياغة الكرامة, حتى يتحرر القلم والكلمة فتكون كلمة الله هي العليا وكلمة الذين ظلموا هي السفلى . ولانملك في هذه الذكرى او الفاجعة إلا ان نستذكر شهدائنا الابرار وشهداء العراق الا أن ننتهز الفرصة كي نتعلم منه كيف نتغلب على مكر الطغاة وفنون السياسات الحاكمة ونلوي ذراع التصريحات والوعود العسلية ونرق بشريحتنا المغلوبة الى قمة المجد وأنتزاع حقوقنا المشروعة , ولايتحقق ذلك الا بالسمو الى اعلى مستويات النضج الفكري والابداع السياسي والمزيد من الالتفاف حول الجهات السياسية المدافعة عن قضيتنا والمخلصة للدفاع عن حقوقنا .
المجد والخلود لشهدائنا الابرار
عبد الخالق الفلاح كاتب واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 511

تهجير الكورد الفيليين نار تحت الرماد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230101094311455749

كامل سلمان

من الخطأ الاعتقاد بأن تهجير الكورد الفيلية الذي حدث في زمن النظام البائد لن يتكرر ، فأسباب التهجير مازالت قائمة والقوانين التي سنّها النظام السابق مازالت محفوظة في الاضابير وقد تكون غير مفعلة بالوقت الراهن ولكن يمكن تفعيلها متى ما شاءوا ، فأهم اسباب التهجير كان الولاء المذهبي للكورد الفيلية ، اما اليوم فالولاء القومي للكورد الفيلية في حسابات النظام السياسي القائم اشد خطورة من الولاء المذهبي مقارنة بالنظام السابق ، اختلفت الاسباب والنتيجة واحدة ، ويكفي الحكومة الحالية ان تحرك المليشيات المسلحة لهذا الغرض دون ان تعرّض نفسها للمسائلة القانونية الدولية . نعم هذه الحقيقة يجب ان يستوعبها جميع الكورد الفيلية الذين يعيشون في الوسط والجنوب ، فبمجرد ان يحدث نوع من الاستقلالية لكوردستان سيكون الكورد الفيلية الهدف الاقرب للضغط على كوردستان وإيذاءها ، والكل يعلم في السياسة تسقط الضمائر ، وعلى القيادات الكوردية في كوردستان ان تحسب لذلك حساب ، فعلى الكورد الفيليون ان لا تخدعهم حالة الهدوء والاطمئنان بسبب انتماء معظم شبابهم لهذه المليشيات وولاءهم العقائدي للمذهب ، فالنار تحت الرماد .... انا لا أبغي من وراء مقالتي هذه خلق نوع من القلق عند هذه الشريحة ولكن القراءة الصحيحة لأفكار القيادات الشيعية تصب بهذا الاتجاه . . من يتمعن بسلوكيات القيادات المذهبية الحالية وعدم اكتراثهم لبلدهم ومستقبل شعبهم واصرارهم على النهب والسلب وتخريب البلد سيتيقن بمدى قدرة هؤلاء على فعل الاسوأ ، سلوكهم هذا لا يبعث على راحة البال و الركون الى الاطمئنان .. قد تكون الصراحة مؤلمة ولكن الصدمة ستكون اشد ايلاماً عندما يحدث التهجير .
الحقيقة التي لا يغفلها الجميع ان الكورد الفيليين هم جزء ثابت من القومية الكوردية ، وهذا الشيء لا يغيره اي انتماء عقائدي او ولاء مذهبي ، والكورد الفيليون طوال حياتهم لم يصيبهم شك بإنهم كورد ، فهي جينات وراثية وليست اختيار . لذلك نجد ثقافتهم وعاداتهم واغانيهم ولغتهم لم تتغير ابداً حتى ان الكورد الذين تم تهجيرهم الى ايران في سبعينيات القرن الماضي احتفظوا بكامل عاداتهم وتقاليدهم ولغتهم ولم يخضعوا لأية عادات مجاورة ، والحقيقة الاخرى التي لا يجهلها القاصي والداني بأن الكورد الفيليون طاقة هائلة بالعلم والسياسة والرياضة والفن والادب بل ان هذه الفعاليات لها بصمة واضحة في تأريخ العراق الحديث بشخوص الكورد الفيليين ، فلا قيمة تذكر لبلد اسمه العراق بدون الكورد عامة والفيليون خاصة .

ان التهميش الذي يتعرض له الكورد الفيليون حالياً رغم تضحياتهم في سبيل المذهب ورغم ولاءهم المطلق إنما يدل على استعداد القوى الحاكمة للذهاب بعيداً في طعن الكورد من الخلف فلن تشفع لهم تضحياتهم سابقاً ولاحقاً .
وحكام اليوم لا يمتلكون وسائل سلمية اخلاقية في التعامل مع مجريات الامور فقد أثبتت افعالهم عن سريرتهم مع ثورة

تشرين ومع المسيحين والسنة وحتى مع الشيعة الذين لا يلتقون معهم في الايدلوجية ، فما بال الكورد الفيلية الذين يمثلون قوة ثقافية وعلمية وفنية وسياسية ولهم وجود مؤثر على الاحداث وكثرتهم العددية لا يستهان بها . فهل يسلمون من مكرهم ، نتمنى ان لا يصل حقدهم على الكورد وغباءهم الى هذا المستوى من التفكير ولكن الدلائل تفرض نفسها .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.sotaliraq.com

وقت التدوين: 2023-01-01

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 512

تهديد الكرد الفيليين بالويل والفرهود

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303112031471512

مؤيد عبد الستار

استغلت بعض الشخصيات المحسوبة على قوى سياسية معروفة الاعلان عن الاستفتاء في كردستان لترفع عقيرتها بتهديد الكرد الفيليين في بغداد ومدن الوسط والجنوب العراقي بالعقاب والويل والثبور ، ومن المؤسف ان يتبرع قاض معروف في العراق باشاعة الرعب في الوسط الكردي من خلال دعوته للكورد بمغادرة بغداد والمدن العراقية لان لا احد يستطيع حمايتهم ، وهو بهذا يفتح الباب امام شريعة الغاب لتأخذ طريقها في التعامل مع المواطنين بغض النظر عن مسؤولية الدولة والحكومة القائمة في تأمين الحد الادنى من الامن للمواطنين .

ان تعرض الكرد الفيليين للاضطهاد ليس بالامر الجديد ، فقد انتقم منهم ذئاب انقلاب شباط 63 بالتصفيات الجسدية والقتل والسجن والتعذيب ، وما ان عادوا الى السلطة في انقلاب 68 حتى شرعوا في تهجير الاف الاسر الكردية الفيلية ، واستغلوا طبول الحرب مع ايران ليهجروا الاف الاسر الى ايران في اكبر حملة تهجير قسري ، رافقها الاستيلاء على ممتلكاتهم واختطاف شبابهم ورمي الاسر الامنة على الحدود بين الالغام والبراري القاحلة ليلقى العديد من كبار السن والاطفال حتفهم .

حتى بعد التغيير الذي كسح عصابة البعث عام 2003 لم يحصل الكرد الفيليون من الحكومة العراقية على حقوقهم رغم اقرار المحكمة العليا قانون الابادة التي تعرضوا لها ، وما زالت المقابر الجماعية التي تضم رفات شبابهم مجهولة ، وبيوتهم مازالت نهبا بيد احفاد البعث العفلقي .

ليس غريبا ان يعاني الكرد الفيليون الامرين على يد البعثيين وزمرتهم الحاكمة خلال ثلاثة عقود من السنين العجاف ، ولكن الغريب ان يتعرضوا للتهديد على يد من يدعون ان الكرد الفيليين تعرضوا للاضطهاد بسبب انتمائهم المذهبي لانهم شيعة ، فياتي التهديد من افواه شخصيات شيعية تحكم العراق باسم الاحزاب الدينية الشيعية .

والانكى من ذلك ان الاحزاب الاسلامية الحاكمة تدعي ان العراق ديمقراطي فيدرالي ، فاذا كان كذلك فما العيب في اجراء استفتاء يؤخذ فيه رأى المواطنين في تقرير مصيرهم ، وهل من العدل ان تهب الميليشيات الى مدينة مندلي وتحرق اعلام

كردستان المرفوعة على المباني وتهدد المواطنين وترعبهم ليتخلوا عن الادلاء بارائهم في الاستفتاء ؟
فاذا كانت هذه هي الديمقراطية ، الا يحق للكرد الخلاص من هذا الواقع والاحتماء بملاذ آمن يضمن لهم السلامة والمستقبل في حياة حرة كريمة !
ان عقلية الفرهود ما زالت تتحكم بمفاصل المجتمع العراقي وما ان يتجلى ضعف الحكومة حتى تهب القوى المختلفة ، السياسية والعشائرية وشذاذ الافاق ، تنفيذ هوايتها في نهب الممتلكات ، سواء العامة او الخاصة ، وفرهدة بيوت المستهدفين من المغضوب عليهم تقليد جرى في مختلف العهود في العراق ، فما زال فرهود اليهود ذكرى اليمة تخيم على مخيلة اليهود العراقيين ، وفرهود الكرد الفيليين في زمن صدام مازالت اثاره قائمة ، وفرهود الايزديين ما زال ينكأ الجراح للطائفة الايزدية الكريمة ، وفرهود القوم ساعة التغيير عام 2003 حتى استحق اهل البلد لقب علي بابا بامتياز يشهد على ان عقلية الفرهود ما زالت سائدة في الوسط العراقي وقانا الله شرها وشر اهلها .[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: بغداد

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار كامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 513

توضيح عن دور حزب البعث في الارهاب الداعشي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230413103202481892

صباح كنجي

هذه الاسطر عن دور حزب البعث في الارهاب الداعشي.. ليست رداً على الزميل بيلماز جاويد وما ابداه من ملاحظات حول الحلقة الاولى بعد المقدمة.. بل توضيحاً ضرورياً منعاً من الالتباس كما حدث مع الزميل جاويد واعترض .. (في اعتراضي على مقالة صباح كنجي الموسومة دور حزب البعث في الإرهاب الداعشي) ..
بداية هذا ليس مقالاً كما ورد في اعتراضه.. لأني ثبت من بداية النشر في الحلقة الأولى .. (المقدمة .. هي مقدمة فصل بهذا العنوان مكرس لدور حزب البعث في الارهاب الداعشي.. ضمن مشروع كبير لتوثيق جينوسايد سنجار وسهل نينوى .. ستتبعه حلقات قادمة وهو مشروع اشتغلت عليه منذ سقوط الموصل.. ما زلت اجهد نفسي لإنجاز فصوله المتعددة وهذه الحلقات الفصل من البحث التي حملت عنوان (دور حزب البعث في الارهاب الداعشي) لا تتجاوز حدود هذا العنوان..
ولا علاقة لها بتاريخ حزب البعث بأية صيغة من الصيغ.. وما سيرد فيها لا يتعدى ما له بممارسات ارهابية اجرامية مارسها البعثيون قبل وصولهم للسلطة.. ومن ثم في السلطة.. التي حولوها الى نظام دموي بشع ابتداء من اليوم الأول لانقلابهم في الثامن من شباط عام 1963 .. أي باختصار ما له علاقة بالمحتوى الاجرامي لحزب البعث..
اما الاشخاص الذين مارسوا الارهاب والقتل والتعذيب.. اثناء وجودهم في السلطة وخارجها.. بمن فيهم حثالات الشقاوات الذين تم ذكرهم.. واستشهدنا بممارساتهم.. واحتواء حزب البعث لهم.. مع ذكر انحدارهم البيئي والجغرافي والعائلي.. فلا يأتي من باب التشهير لكون بعضهم من الاكراد الفيلية اولا.. وكذلك ليس الهدف من المقال كما تصور الزميل جاويد

واستنتج.. كأني أصب الزيت على النار وادفع بالأوضاع للمزيد من الاحتراب والقتل والعنف ..
بالتأكيد ان هذا استنتاج خاطئ .. والحديث عن العنف والقسوة والبيئة التي تنتج العنف في المجتمع العراقي هي حقائق ومعضلات واقعية لا يمكن تجاوزها واغفالها لأي سبب كان .. ولا اعرف كيف يمكنه ان يوضح لنا.. كيف يمكن ان نحقق المصالحة الاجتماعية.. بدون التخلص من العنف المنفلت ومحاسبة المجرمين؟ .. وهل ان الذين يمارسون القمع والارهاب فقط هم الصداميون؟ ..
هل القمع والعنف محصور في هذه الفئة فقط؟.. و بإمكاننا ان نتخلص من العنف المنفلت بمجرد تخلصنا من صدام والصداميين ؟!..
أم اننا بحاجة للتوقف بشكل جدي امام كارثة العنف المتسلسل والمتوارث في مجتمعنا.. وهي مهمة لا يمكن النهوض بها دون تشخيص حلقات هذا العنف.. محطاته.. محفزاته الفكرية.. الاجتماعية .. الاقتصادية .. الدينية.. وكل ما له علاقة بثقافة الصحراء و البداوة ..
ناهيك عن تأثيرات المحيط والتدخل الخارجي.. التي اثبتت الوقائع انها لا تصب في خدمة المجتمع العراقي.. ولا تساعد على خلق حالة من الاستقرار والسلام والامان المفقودة في مجتمعنا منذ قرون ..
بالتأكيد ان هذه المعضلة.. ليست حبيسة فقط بدور حزب البعث وحده.. ونحتاج لمراجعة دور الاحزاب السياسية..
طبيعة تعاملها واسباب لجوئها لممارسة العنف.. وتشكيل الحكومات المتسلطة .. التي تتالت على الحكم في بلاد الرافدين ..
لا بل اننا مطالبون بإعادة النظر بمفاهيمنا عن الدين والدولة والاقتصاد والوطن .. التي ما زالت تدفع بنا للمزيد من الخراب والدمار والتطاحن والتوتر ..
كأننا لسنا في بلد كالعراق.. والمطلوب ان نتشارك في بنائه ونستفيد من خيراته ونتنعم بوارداته .. بدلا من السعي لإعادة بناء الدولة لمواجهة ايران.. التي ما زال البعض ينظر اليها كجارة معادية ويحتقر شعبها ويسميهم بالصفويين والعجم وغيرها من التسميات المقرفة..
ونفس الشيء حينما نتحدث عن المتواجدين في هذه الارض المشتركة.. وما يمارس من سفاهات اثناء حدوث أي خلاف بين الاقليم والحكومة المركزية.. حينما تهطل امواج من الشتائم والاحقاد والاوصاف الشاذة التي يتبادلها الاعلام من الجهتين..
وهكذا هو الحال مع بقية الشرائح .. خذ أي نموذج مختلف الرأي وضعه تحت منظار التدقيق ستجد العجائب و الغرائب ..
ما فعله البعثيون في هذه المرحلة من ممارسات دنيئة.. ابتداء من تنسيقهم مع المنظمات الاسلامية المتطرفة ومباركة المجرم الدوري لرجال القاعدة والدواعش في حديث متلفز .. هو ما يجب ان نتوقف عنده ونكشف ابعاده في هذه الاوضاع المعقدة من تاريخ العراق.. التي انتجت خراباً شاملا لا يمكن وصف ابعاده.. ودماراً لا يجوز التغاضي عنه .. وانت تذكرنا بمنجزات حزب البعث وجبهته.. وغيرها مما اعتبرتها انجازات ومكتسبات ..
نعم لنتفق معك على ما ذهبت اليه .. لكن من اوصلنا لهذه الحال؟.. من سلم البلد للمحتلين ولم يقاوم جيوشهم و اختار الدخول في النكر ؟..
لماذا لم يحافظ البعثيون عن انجازاتهم؟.. ان كانت هذه انجازات كما تقول!! ..
هل نغفر لهتلر لانه صنع الدبابات والطرق والجسور.. واقام نظاماً عسكرياً كان ينجز من خلاله الكثير الكثير للألمان وهو يستعد لمحاربة وغزو العالم كله؟
هل نغفر ل ستالين استبداده و قمعه وقسوته وتصفيته لرفاقه بحجة انه انتصر على هتلر والنازيين في الحرب؟..
هل نغفر لحزب البعث جرائمه التي لا تعد ولا تحصى ونغض النظر عن دوره في الاجرام الداعشي؟
هل نغفر له جريمة سبايكر؟
هل نغفر للبعثيين الذين ساهموا بشكل فاعل في سقوط سنجار بيد الدواعش كما سنرى في الحلقات القادمة..
ام نتصدى من خلال البحث والتقصي لتشخيص العلة والاسباب المؤدية لهذا التراكم من الخراب.. كي نكون قادرين على النهوض والاستعداد لبناء دولة المواطنة وخلق الاستقرار والسلام في مجتمعنا الذي ما زال ينهش جسده البعثيون وغيرهم من سفلة الاجرام من الدواعش ولصوص السلطة ورموز الفساد ..
يقول ييلماز.. (من هذا يتبيّن أن الرجل متحاملٌ على حزب البعث كحزب، وليس على قيادات الحزب التي انحرفت عن التوجّه الوطني وسلكت السلوك الذي أضرّ بالعراق والعراقيين)..
لا اعرف ان كان هناك مدرسة فكرية او منهج تاريخي للبحث.. بالإمكان الاعتماد عليه لفصل حزب البعث عن قيادته اثناء الحديث عن الجرائم الكبرى التي ارتكبت بحق العراقيين وغيرهم.. طيلة فترة وجود حزب البعث في السلطة وخارجها على امتداد اكثر من ستة عقود من الزمن .. وهل فعلا ان قيادته فقط .. وهنا المقصود بصدام والصداميين.. كما يحلو ل الزميل ييلماز وغيره تسميتهم.. هم الذين انحرفوا عن التوجه الوطني وسلكوا سلوكا مضراً لاحظ كلمة سلوكا مضراً بالعراق والعراقيين..
لا اعرف كيف سمح لنفسه ان يستخدم تعبيراً لا يتعدى السلوك المضر!.. ونحن نتحدث عن الحروب والدمار والاجرام المتواصل للبعثيين كحزب وسلطة ونظام ارهابي وليس كقيادة فقط .. ولا ادري كيف يمكن تطبيق المعايير الوطنية حتى على هذا السلوك المضر كما اسماه ييلماز !!..
هل هذه هي الوطنية ؟..

هل تتفق الوطنية مع مفاهيم حزب البعث نفسه الذي استبدل تسمية الوطن بقطر.. ولم يعترف الا ب الوطن العربي الكبير ك وطن للعروبيين من اتباعه فقط؟..
هل طرح البعثيون في برامجهم فكرة المواطنة؟.. وطبقوا هذا المفهوم للوطنية على العراقيين اثناء وجودهم في السلطة وخارجها..
هل كانت ممارساتهم العدوانية وحروبهم الداخلية والخارجية تعبيراً عن مفهوم المواطنة ودفاعاً عن الوطن وتجسيداً للوطنية؟..
هل كان تلاعبهم بجغرافية الوطن.. وتنازلهم للأتراك وجيوشهم.. ومنحهم حق الدخول بعمق 40 كلم عبر حدود اقليم كردستان.. للعبث بمقدرات المواطنين.. يحمل اية صبغة لها علاقة بالوطنية؟..
هل كان تنازلهم عن اجزاء من الوطن للسعودية والاردن والكويت تعبيراً عن الوطنية وتجسيداً للسلوك الوطني ؟ ..
هل الوطنية ان تدمر شعبك وتخرب اقتصادك ؟..
هل .. هل.. ثمة الكثير من الاسئلة المشروعة التي يمكننا طرحها للتساؤل عن العلاقة المفقودة بين الوطنية والبعثيين .. ولسنا بحاجة للمزيد من الأوهام عن وطنية حزب البعث.. ان كنا نتحدث عن حزب البعث في العراق.. الذي قدم في كل يوم المزيد من الاثباتات عن بعده عن الوطنية والمشاعر الوطنية.. لقد طارد البعثيون من تغنى بحب الوطن من الشعراء والكتاب والمبدعين والشواهد في هذا المجال لا تعد ولا تحصى..
وان كان هناك بعثيون يحملون بقايا ذرات لها علاقة بالوطن والوطنية فقد تمت تصفيتهم من قبل رفاقهم ونظامهم الاستبدادي الذي لم يتقبل هذا الوجود الوطني في داخله ولفظهم كما تلفظ القمامة في المزابل من اواسط الستينات ومرحلة ما بعد شباط 1963..

لهذا تراني اتحامل على حزب البعث.. كحزب ارهابي يمجد العنف والقسوة.. وليس قيادته فقط من مارست هذا الارهاب.. هذه القيادة ولت واندحرت.. لكن بقايا البعثيين.. ما زالوا يمارسون الارهاب من خلال تنظيمات الدولة الاسلامية الاجرامية.. التي ساهموا بإنشائها و تكوينها .. كما ساهموا بأنشاء وتكوين العديد من المنظمات الارهابية.. وسوف يواصلون ممارساتهم الارهابية في المستقبل القريب والبعيد.. ان لم ننتبه لخطورة وجودهم ككيان ارهابي ينبغي ازالته من الوجود.. ان كان يهمنا مستقبل الوطن وسلامة المتواجدين فيه ..
هذا هو الدرس الاول في علاقة البعث بالإرهاب ان كنا نبتغي وطناً خالياً من الارهاب والارهابيين..
لا كما تقول في نهاية ما كتبت من اعتراضك.. (على العموم، أرى أن هذه المقالة لم تقدّم فائدة إلى العراقيين وعلى الخصوص الذين عاشوا حقبة العقود الخمسة ونيّف المقصودة ، فبالإضافة إلى الشك في صحة بعض المعلومات التي رأيتها لا تطابق الواقع، فإنّ توجّه المقالة لا يشير إلى توحيد الصف الوطني وتحقيق السلم المجتمعي، بل دعوة إلى تأجيج الخلاف، ووضع الملح على الجروح، التي آن الأوان للدعوة إلى جعلها من الماضي والنظر إلى أمام) ..
بالرغم من انها استنتاجات خاطئة بلغة مرتبكة لا تمت بصلة لجوهر الموضوع الذي تناولته.. وشككْتَ بتفاصيل معلومات.. لا قيمة لها من باب النقد.. كما هو الحال مع ورد عن ناظم كزار وكلية الطب.. التي اعتبرها غير دقيقة..
واعتقدت انك صوبتها بحكم معرفتك التي اكدتها اكثر من مرة.. كمطلع معاصر للأحداث .. وانه أي ناظم كزار كان طالباً في المعهد المهني.. واخذت تسهب بالمعلومات الجغرافية عن المعهد وما يحيط به من كلية التجارة و محطة القطار المتوجه الى كركوك ..
كنت اتمنى ان تكون ملاحظتك دقيقة وسليمة كما ذكرتها.. وادعوك لقراءة ما كتبه الباحث والمؤرخ البعثي المطلع ميدانياً على اسرار وتاريخ هذا الرجل.. وكرس له كتاباً كاملا بعنوان (ناظم كزار.. السيرة السياسية و الشخصية 1940-1973)..
الذي يذكر فيه تفاصيل عن عائلة ناظم كزار ومراحل حياته .. وكيف زور شهادة طبية لفحص العيون.. كي يدخل كلية الطب.. ويدرس فيها لسنتين متتاليتين.. وان احد اشقائه ايضا كان طبيباً.. الخ من معلومات.. وردت عن ناظم كزار..
ولا اعتقد ان معلوماتك المعتمدة على الذاكرة هي ادق من معلومات وتوثيق شامل عبد القادر عن ناظم كزار ومراحل حياته وكل ما له علاقة بتفاصيل المهمات التي اوكلت اليه.. ودوره البشع في ممارسة التعذيب والقتل والتفنن في إيذاء المعتقلين واذابتهم في احواض الاسيد وغيرها من الوسائل ..
كنت اتمنى ان تشغل نفسك بها من خلال اعتراضك.. وتبين لي اخطائي.. وتنقضها بالحجج و المعلومات الدقيقة.. لإغناء الموضوع والمساهمة في كشف المزيد من الخيوط.. التي ما زالت تجرنا لحلقات العنف والدم ومزابل الارهاب والجثث البشرية المتفسخة فيها.. وتنيرنا بما لديك من اقتراحات عن كيفية التصدي للإرهاب بشقيه الاسلامي والبعثي بشجاعة ووضوح الناقد المعترض على النواقص والأخطاء ان وردت في هذا البحث وحلقاته المنشورة في موقع الحوار..
لا كما تلجأ النعامة لدفن رأسها عندما يداهمها الخطر.. وهذا ما يدعونا اليه ييلماز بقوله.. (فترة الحكم في العراق بين تموز 1979 لغاية 2003 فلا أسميها أو أنسبها إلى حزب البعث ؛ لأن حزب البعث ليس إلاّ حزب البعثيين الشرفاء مثل عبد الخالق السامرائي وعدنان الحمداني وغانم عبد الجليل ومحمد محجوب ومحمد عايش ورفاقهم الذين أعدمهم صدّام حسين بعد استحواذه على السلطة في يوم 17 -07- 1979 وسرق الحزب من أصحابه وامتلكه وصار يحكم باسمه).. وهو الذي كان قد قال قبل اسطر من حيث لا يدري عن حزب البعث ..

(كانت من نتائج تدخلات جمال عبد الناصر في الشأن العراقي، وفي دفع القوى القومية لتنفيذ المؤامرات، بدءاً بمؤامرة عبد السلام عارف في تموز 1958، ثم انسحاب الوزراء القوميين من الوزارة، ثم مؤامرة رشيد عالي الگيلاني في تشرين 1958، ومؤامرة عبد الوهاب الشواف في آذار 1959، كل ذلك كان بداية انحراف قيادة حزب البعث عن الخط الوطني)..
هذه القيادة التي ..
(اشتركت في الجرائم التي ارتكبت في عام 1963 سواء على الشيوعيين أو القوى الوطنية الأخرى، كوادر جميع القوى القومية المشاركة في الانقلاب، فبدءاً من إعدام عبد الكريم قاسم وجماعته في دار الإذاعة بحضور عبد السلام عارف وعلي صالح السعدي وانتهاءً بقصر النهاية وجميع مراكز التحقيق التي مورس فيها التعذيب والقتل، كان هناك قوميون من غير البعثيين. بهذه المناسبة يجدر القول إن صدام حسين لم يكن في العراق في ذلك الوقت)..
و يذهب يلماز الى اكثر من هذا في تناقضاته و يؤكد ..
(يُخطئ كل مَن يقول أو يسمّي هذه الفترة من عمر العراق أنه كان نظاماً لحزب البعث العربي الاشتراكي؛ ففي يوم إعدام قادة الحزب الشرفاء طويت صفحة الحزب وطويت مبادؤه ،وأصبحت تنظيمات الحزب أداة طيّعة بيد صدام حسين ينفذ بها ما يشاء)..
وهي مقتبسات مما قاله لا تحتاج للرد ولا تستحق ان نوليها حيزاً من التفكير والتوقف عندها لأنها خارج نطاق بحثنا المخصص لعلاقة حزب البعث بالإرهاب والارهابيين الاسلاميين من الدواعش وغيرهم ..
لهذا سأعود لما ورد في نص الحلقات التي نشرتها.. لأوكد ثانية.. هذا ليس الا الفصل الأول عن علاقة حزب البعث بالإرهاب.. ان كنا نبتغي وطناً خالياً من الارهاب والارهابيين..
ويبقى من حقنا .. ان نسأل يلماز .. عن الشرفاء في حزب البعث .. بمن فيهم البعثيون الين تبوؤا مناصب في العهد الجديد بعد سقوط النظام.. من الذين ما زالوا يحنون للعهد الدكتاتوري المقبور .. أين هي وطنيتهم ؟.. وأين هو شرفهم .. إن كان للمستبدين شرف و وطنية..
لماذا لا نرى ولم نسمع ولو واحدا منهم يتبرأ من جرائم النظام المقبور ؟.. ويعلن عن أسفه و ندمه .. ويكشف عن اماكن القبور الجماعية ؟..
لماذا لا يبادر ولو فردا من هؤلاء الشرفاء للكشف ولو عن جريمة واحدة من آلاف الجرائم التي ارتكبت في العهد المقبور للبعث؟ ..
ولماذا ما زال هؤلاء الشرفاء يكررون لليوم ان الانفال هي كذبة.. وان حلبجة قصفت من قبل الطيران والجيش الايراني ..
ولا نريد ان نصعب الاسئلة ونقول..
لماذا ساهم الآلاف من البعثيين في الاسراع للانضمام الى تنظيمات داعش؟.. و تبوء البعض منهم المناصب والادارة العليا في دولة الخلافة الاسلامية .. واشرف على التخطيط للعمليات الاجرامية.. وقاد جحافل الدواعش.. لتمارس الفتك والاستعباد في سنجار والموصل وبقية مدن سهل نينوى .. ذلك جزء مما تناولناه في الحلقات السابقة.. عن دور حزب البعث في الارهاب الداعشي .. وسوف نستكمل ما تبقى منها في الحلقات القادمة وفقاً للمعلومات المتيسرة قدر الامكان..[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
الحزب: داعش
تصنيف المحتوى: ارهاب
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
الدولة - الأقليم: سورية
QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 29-05-2019

وقت التدوين: 13-04-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 514

ثورة 14 تموز ... والزعيم ... والكرد الفيليين

20230508090116488411=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

رياض جاسم محمد فيلي

تمر علينا الذكرى الخمسين لقيام ثورة الرابع عشر من تموز عام / 1958 الخالدة ، التي غيرت الحكم الملكي وأسست النظام الجمهوري بقيادة أبن الشعب البار (الزعيم الشهيد المغفور له عبد الكريم قاسم) مع نخبة خيرة من الضباط الوطنيين الأحرار في الجيش العراقي الأغر ... فشهدت البلاد نسائم الحرية التي تلمسها الشعب العراقي عبر إطلاق الحقوق العامة والحريات الديمقراطية وإنتشار الصحف والمطبوعات وظهور الأحزاب السياسية إلى العلانية ، ولأول مرة تشكلت رئاسة الجمهورية من مجلس سيادة مكون من ثلاث أعضاء يعبرون عن ألوان الطيف العراقي ، كما تألفت حكومة الثورة من وزارة وطنية إئتلافية من معظم القوى السياسية والحزبية في حينها ، وفي سابقة لم تشهدها البلاد ... حيث أقرت المادة (3) من الدستور المؤقت الصادر بعد الثورة في 27-07-1958 ، على قيام الكيان العراقي على أساس الشراكة الحقيقية بين العرب والكرد ، وبالتالي إنعكست هذه الأجواء المتفتحة على شريحة الكرد الفيليين التي عانت في عهد النظام الملكي من إهدارها حقوق مواطنتها المشروعة عبر تشريع قانون الجنسية العراقية رقم (42) لسنة 1924 الجائر ، وجعلهم مواطنين من الدرجة الثانية رغم كونه مخالفاً لأحكام المادة (6) من القانون الأساسي العراقي { الدستور الملكي لعام 1925 } الذي إسقطته الثورة المجيدة ، إذ نصت ما يلي : - (لا فرق بين العراقيين في الحقوق أمام القانون ، وأن أختلفوا في القومية والدين واللغة) ، وأصبح الدستور المذكور آنفاً مناقضاً لنفسه بتعديله وفق القانون رقم (69) لسنة 1943 ، وحسب ما نصت عليه الفقرة (1) من المادة (30) وكما يلي : - (لا يكون عضواً في أحد مجلسي النواب والأعيان ما لم يكن عراقياً إكتسب جنسيته العراقية بالولادة أو بموجب معاهدة لوزان أو بالتجنس على أن يكون المتجنس منتمياً إلى عائلة عثمانية كانت تسكن عادةً في العراق قبل سنة 1914 ومر على تجنسه عشر سنوات) ، أي أن الكردي الفيلي لا يستطيع تولي عضوية المجلسين { الأعيان والنواب } إلا إذا كان مكتسباً للجنسية العراقية بالولادة ، في حين أن العثماني يصبح عيناً أو نائباً لمجرد كونه متجنساً لمدة عشر سنوات من أسرة تسكن عادةً في العراق قبل عام / 1914 ، كما أن التشريعات الملكية اللاحقة زادت من الطين بلة ، فصدر مرسوم إسقاط الجنسية العراقية رقم (62) لسنة 1933 وتعديلاته ، وقانون إسقاط الجنسية العراقية عن اليهود رقم (1) لسنة 1950 ، وتبعه القانون رقم (12) لسنة 1951 ، ومرسوم ذيل الجنسية العراقية رقم (17) لسنة 1954 ، والتي أوجدت سوابق خطيرة وترتبت عليها عواقب وخيمة ساعدت على ترسيخ مفهوم إسقاط الجنسية في ذهن الأنظمة المتعاقبة على السلطة ، وتحديداً بعد مؤامرة 8 شباط الأسود عام / 1963 ، ومهدت السبيل لإتساع الدائرة من ترحيل محدود إلى عمليات تهجير بالجملة شملت شريحة مهمة من الشعب العراقي متمثلة بالكرد الفيليين ، وطافت قضية الشيوعيين المبُعدين في عام / 1955 على السطح لكونها مخالفة لروح الدستور ، خاصةً في نص المادة (7) من القانون الأساسي التي حظرت نفي العراقيين إلى خارج البلاد ، وهذا ما كشفته وقائع جلسات المحكمة العسكرية العليا الخاصة المعروفة بأسم { محكمة الشعب } المشُكلة بموجب قانون مُعاقبة المتآمرين على سلامة الدولة ومفسدي نظام الحكم رقم (7) لسنة 1958 ، وأثناء محاكمة وزير الداخلية في العهد الملكي (سعيد قزاز) .

لقد تنفست الشريحة الفيلية الصعداء في عهد الثورة المباركة بإعتبارها منعطفاً جوهرياً في تأريخ العراق المعاصر ، وقد سمحت لأبناء هذه الشريحة للمرة الأولى بدخول الكليات العسكرية ومسلك الشرطة ، وتقلد المناصب الحكومية بعد أن كانت محرومة من أبسط الحقوق ، وظهر منها جيل مثقف واعي وصل إلى مراكز متقدمة في الدولة والمجتمع من { العلماء ، والأساتذة الجامعيين ، والأطباء ، والمهندسين ، وضباط الجيش والشرطة ، والقضاة والحكام والمدعين العامين ، والمدراء العامين ، والمدرسين والمعلمين والموظفين } ، وإتخذت حكومة 14 تموز العظيمة سلسلة من الإجراءات التنفيذية والإدارية التي سهلت وسرعت منح الجنسية العراقية للفيليين لكونهم مواطنين أصلاء على قدم المساواة مثل باقي أبناء الشعب ... فعاد إليهم حق المواطنة وشعروا بإنتماء حقيقي للمجتمع العراقي ، إضافةً إلى المبادرة بإصدار القانون رقم (67) لسنة 1959 الخاص بإلغاء التشريعات الجائرة التي تتعارض مع أحكام الدستور المؤقت ، وأهداف الثورة ، ومنها [مرسوم إسقاط الجنسية العراقية ، ومرسوم ذيل الجنسية العراقية آنفاً] ، وإنعكس ذلك بتشكيل وفد فيلي من الوجهاء والأعيان لمقابلة الزعيم وتهنئته بالثورة في أواسط شهر تشرين الأول من عام / 1958 ، حيث كان على إطلاع بقضيتهم نتيجةً لإختلاطه معهم في مناطق سكناهم في بغداد وواسط ، وبالتالي بقى الفيليون على يمين الولاء المُطلق والإخلاص التام للثورة

المُظفرة وقائدها ومنجزاتها وتشريعاتها المُنصبة في مصلحة الوطن والمواطن من خلال وقوفهم إلى جانبها في مجابهة وصد المؤامرات المحبوكة ضدها داخلياً وخارجياً مثل حركة العصيان المسلح في الموصل عام / 1959 ، ومخططات حزب البعث الفاشي واللاقوميين النازيين ، والمتُضررين من قيام الثورة ، وتدخلات القوى الإقليمية والدولية ، علاوة على تأييدهم للإصلاح الزراعي ، والقانون رقم (80) لسنة 1961 بشأن تحديد مناطق الإستثمار لشركات النفط الإحتكارية ، وبالتالي سطروا أروع الملاحم في الدفاع عن هذه الثورة الوطنية وحمايتها حتى الرمق الأخير من بيت إلى آخر ، ومن شارع إلى زقاق في تصديهم البطولي للمؤامرة الدنيئة التي وقعت في يوم رمضاني من شهر حرام ... وسبقت إجوائها المشحونة إضرابي (البنزين ، والطلبة) المفُتعلين بتواطؤ من الإنقلابيين والخونة المُندسين والمُتغلغلين في أجهزة الدولة ، حيث مكنتهم السلطة التي كانوا يتمتعون بها من سرعة الإجهاز على الثورة وزعيمها ، فسقطت غنيمة سهلة بأيديهم المُلوثة بدماء الشعب العراقي والوطنيين الغيارى ، ومنهم الفيليين من خلال إرتكابهم إبادة جماعية شاملة وحملات تصفية جسدية واسعة النطاق لم يشهد لها تأريخ العراق مثيلاً ، منذ غزو هولاكو التتري كنصب المشانق ، وإقامة ساحات الإعدامات الفورية ، وقتل الأبرياء دون محاكمات كمجازر النادي الأولمبي السيئة الصيت ، ورغم عدم تكافوء القوى من ناحية العدة والعدد ... إستبلست مقاومة شعبية لأكثر من أسبوع كامل بلياليه في مناطق الفيليين مثل (عكد الأكراد ، وساحة النهضة ، وباب الشيخ ، والكاظمية) ، وزج بالآلاف منهم في السجون والمُعتقلات الرهيبة ، وتم تعذيبهم على أيدي البعثيين النازيين ورجال الحرس اللاقومي ، وإستشهد عدد كبير منهم جراء الإختفاء القسري والمعاملة المهينة ، مما أضطر عدد كبير منهم إلى مغادرة البلاد منذ ذلك الوقت ، وقد إنتقمت السلطة القمعية بعد تثبيت أقدامها على الجماجم والدم من الشريحة الفيلية بتشريع قانون الجنسية العراقية رقم (43) لسنة 1963 ، وخلال ثلاثة أشهر فقط من إستلامها مقاليد الحكم ، فقد شدد التشريع المذكور آنفاً من شروط منح الجنسية ، وأعطى لوزير الداخلية صلاحيات واسعة ، ومنها إسقاط الجنسية ولأسباب أمنية ودون الرجوع للقضاء ، وبالتالي أزدادت أوضاع الكرد الفيليين سوءً شيئاً فشيئاً ، وإنتكس ما تحقق لهم من مُنجزات ، بغياب شمس 14 تموز ورحيل قائدها غيلة وغدراً .

واليوم في ظل العراق الجديد لا بد من إنصاف زعماء الثورة الخالدة في قلوب العراقيين جميعاً ، وإعادة الإعتبار إليهم بما يليق بمكانتهم ومنزلتهم الرفيعة ، ولكل من وقف معهم وقفة وطنية مُشرفة تستحق كل الثناء والتقدير ، وتعويضهم مادياً ومعنوياً ، وتخصيص رواتب تقاعدية مُجزية لرجال 14 تموز الأبطال وضباطها المُخلصين وذوي الشهداء والضحايا المنكوبين جراء وقوع إنقلاب 8 شباط الأسود .. بضمنهم الكرد الفيليين الذين دفعوا ثمناً غالياً للإنتقام الفاشي الدفين منذ تلك الفترة ولحد الآن وفق سياسة عفلقية بعثية للتطهير العرقي المنُظم (كعمليات إخلاء القرى الفيلية الحدودية ، والقتل اللاقانوني ، والتعذيب الوحشي ، والتميز العنصري ، والحرمان من الحقوق والحريات كتسقيط الجنسية والطرد التعسفي من الوظيفة العامة ومنع توليها ، ومصادرة الأموال المُنقولة وغير المُنقولة بغير وجه حق ، وتشريع القوانين والقرارات الظالمة ، وإصدار الأوامر والتوجيهات المُجحفة ، والشروع بحملات التهجير القسري للأعوام [1969 - 1970 - 1971 - 1980] ، والتي ذهب ضحيتها أكثر من نصف مليون فيلي مُهجر ، مع تغييب أكثر من خمسة عشر ألف شاب فيلي مع جثامينهم الطاهرة لمدة تزيد عن ربع قرن ، وغيرها - - - إلخ) ... فنالوا حصة الأسد من الهقر والقمع والإستبداد الممتدة لعقود طويلة من الزمن ، وبكل آثارها الرجعية وأضرارها المُتراكمة ، والمستمرة دون حلول جذرية إلى هذه اللحظة رغم سقوط الصنم في 09-04-2003 ... وبسبب تخندقهم في الصف الوطني خلف ثورة 14 تموز المجيدة ... فمتى يصبح ميزان العدل والحق والحرية والمساواة والدستور والقانون والقضاء ... ناجز بكفتيه ... !!! ... ؟؟؟

• ملاحظة : - (حدثت الثورة المجيدة في يوم الأثنين الموافق 14 تموز عام / 1958 ، وتحل ذكرها الخمسين في ذات اليوم) .

* باحث متخصص بشؤون الكرد الفيليين.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 11-07-2008
وقت التدوين: 08-05-2023
اسم المحرر: هەژار كامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 515
ثورة الثائرة الكوردية خير قدم (1927-1933)
2023062317301350020‏5=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

ثورة الثائرة الكوردية خير قدم (1927-1933)
الأميرة (قدم خير) ابنة الامير (قند القلاوندي) ، الذي كان أحد أمراء إمارة لورستان الصغرى و من قبيلة لورية فيلية ولدت في نهاية القرن التاسع عشر وبداية القرن العشرين(بحسب ويكيبيديا 1899)
في سنة 1925 قام الشاه رضا البهلوي بقتل شامراد خان، آخر امراء امارة لورستان الصغرى غيلة وغدرا، وهو شقيق قدم خير، مما أثار غضبها وحنقها على الشاه وتوعدت ألّا تدع بلادها لقمة سائغة، يقوم الشاه بالتهامها فاستطاعت في فترة وجيزة أن تجهز جيشا من الكورد الفيليين وأعلنت الانتفاضة والثورة وقادتها بنفسها وأرادت أن تعلن استقلال لورستان، وجعلت

من جبال لورستان الحصينة معقلا للثورة وهاجمت غير مرة قوات الشاه من عدة جهات والحقت بها خسائر كبيرة وغنمت الكثير من الأسلحة والأعتدة، فحاول الشاه ان يخدع العشائر الكوردية بإغرائها بالمال والمناصب لمواجهة الثورة غير أن هذه العشائر أبت هذه الخيانة ولم تقبل أن تلطخ ايديها بدماء بني جلدتها،واستطاعوا في مدة وجيزة تطهير كامل مناطق لورستان من جيش الاحتلال .
وحينها أرسلت الأميرة قدم خير وفدا الى الشيخ محمود الحفيد يحمل له رسالة تقول فيه :
ايها الشيخ انني هنا في كردستان ايران اكافح الظلم وطغيان(الشاه شاهي)ولا اريد ان اوضع تحت نير العبودية وتبقى بلادي و شعبي لقمة سائغه لاعداء الكورد انني اكافح من اجل التحرر، اكافح الظلم وطغيان وقد قتل اخي غدرا فلنوحد قوانا ونحارب جنب الى جنب من اجل تحررنا و تحرركم .نحرر الكورد من نير العبودية وعندما نتحرر سنحارب الانكليز كلينا واني اضع جميع ما املك من رجال و ممتلكات وحتى نفسي تحت تصرفكم وقيادتكم واني املك مال و رجال وذخيرة تكفينا لمدة سنتين)ورد الشيخ محمود الحفيد برفض الطلب بدعوى انه يقود ثورة في كوردستان العراق ولا يمكنه ان يقوده جبهتين في ان واحد، ويقال بانه خشي إن اتفق معها فسيبتعد عنه فرسانه لاعتقاده بانهم سيسيؤن فهمه، ويظنون ان الشيخ إنما يفعل ذلك طمعا في ثروة وجاه أميرة غنية وقد تزامنت ثورتها ايضا مع ثورة سمكو الكوردية وثورة الأذربين ضد الرجعية الإيرانية في أواخر عشرينات القرن الماضي
وبعد ان تكبدت قوات الشاه هزائم عديدة، لجأ الى التحايل و الكذب، فارسل وفدا الى الأميرة قدم خير مع مجموعة من الهدايا القيمة، وعدها من خلالهم ان يقوم باصلاحات وعمليات إعمار في لورستان وأن يرفع المستوى المعيشي لسكانها، وأعلن عفوا عاما عن جميع الذين رفعوا السلاح ضده وطلب يد قدم خير للزواج منه فغضبت قدم خير من الوفد وأمرتهم ان يحملوا كل ما جلبوه من هدايا، وان ينقلوا له نص كلامها الآتي : انا لست امرأة لأتزوج، إنما أنت امرأة .
ولما تسلم الشاه هذا الرد المهين ، جهز جيشا كبيرا وارسله الى حدود ولاية اللر الصغرى للقضاء على انتفاضتها، فاحدث هناك القتل والنهب والخراب بطريقة وحشية ورغم بسالة وصمود الثوار الى ان كفة الصراع مالت اخيرا لصالح الغزاة فانهارت الانتفاضة نتيجة لجملة من الاسباب والظروف الموضوعية وفي مقدمتها انشقاق بعض الثوار الكورد الفيليين الذين غررت بهم حكومة الشاه فأنسحبوا من صفوف اخوتهم الثوار في ظروف عصيبة هذا فضلا عن حصول نقص كبير في الاسلحة والاعتدة لدى الثوار وامتناع العشائر الكوردية المجاورة عن امدادهم بتلك المستلزمات الحربية ورفدهم بالمقاتلين، كذلك كان لمرسوم العفو العام الذي اصدره الشاه عن الثوار الاثر الكبير لذلك ورغم كل ذلك استمرت المقاومة وقام الثوار بتنظيم صفوفهم في الجانب الجنوبي من منطقة گرميان، وعبروا مرة اخرى الى لورستان وهاجموا جيش الشاه من عدة جوانب والحقوا به انكر الهزائم، وحينما أدرك الشاه أنه من المحال أن يسيطر على المنطقة بقوة الجيش والسلاح وينهي ثورة قدم خير، أرسل الشاه وفدا آخر الى قدم خير محملا إياها رسالة أخرى مع نسخة من القرآن الكريم دون على جلده الاول توقيعه مع طبعة يده، كي تكون دلالة على حسن نيته وجاعلا القرآن شاهدا على ذلك، وكتب لهم عفوا عاما بلا قيد أو شرط ،واعدا أن يعمر لورستان أفضل من السابق، وعندما وقعت أعينهم على القرآن الكريم انقلب الثوار لفريقين، فريق فضل العفو والآخر لم يصدق وعود الشاه من بينهم قدم خير وعدد قليل من الاشخاص الذين أدركوا ألّا حيلة لديهم وليس بمقدورهم فعل شيء أمام جيش الشاه فسلموا أنفسهم أيضا وإن كانوا غير مطمئنين للعفو الذي اصدره الشاه، وفي اليوم التالي اتجه موكب الثائرة صوب طهران ومعها حوالي مائة مقاتل من أنصارها . ولدى وصول الموكب استقبلت بحفاوة بالغة وكرم لا نظير له، إذ تقدمت مجموعة من نسوة البلاط واصطحبت قدم خير إلى القصر ، في حين توجه أنصارها نحو ساحة عامة عامرة بموائد الطعام من كل ما لذ وطاب ولكن سرعان ما اعتقل الشاه الاميرة قدم خبر و17 من قادة الثورة في تلك الليلة وقال شاهد عيان معمر أنه شاهد قدم خير في صباح اليوم التالي مربوطة من شعر رأسها بذيل بغل هائج وهو يطوف بها حتى تقطعت أوصالها وذلك بعد أن فتك الجند بأنصارها جميعا ليلة وصولهم إلى طهران ووضعت المناضلة قدم خير في السجون الانفرادية ل (رضا شاه) في طهران حتى أصبحت شيخه كبيرة ثم وافاها الأجل وماتت في السجن
وهكذا انتهت ثورة الاميره (قدم خير)على يد رضا شاه ولكنها بقيت خالدة في حكايات واغاني شعبها وبالاخص عند الفيليين الذين يتذكرونها بكل فخر
المصادر :
_ موقع الكورد الفيليون
_ مقالة في الحوار المتمدن
_ جريدة التآخي نقلاعن كتاب مشاهير النساء للكاتب عبد الجبار محمد الجباري 1969م[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (Bavé Raman) ؛ تاريخ 2023-06-23
وقت التدوين: 2023-06-23
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 516

جرائم الثامن من شباط الأسود عام 1963

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230509080852488673

رياض جاسم محمد فيلي

مثلما نستذكر بكل غبطة عميقة وفرحة غامرة ثورة الرابع عشر من تموز عام 1958 المجيدة ومنجزاتها الخالدة ، تذرف العيون أنهاراً من الدموع وبحوراً من الدماء بكاءً ونحيباً وحسرة لوأد هذه الثورة العظيمة على يد أنقلاب البعث القومجي الفاشي في الثامن من شباط الأسود عام 1963 والذي جاء بقطار أمريكي حسب أعترافات قادته المؤجورين في ظل صفقة مقايضة مريبة مشبوهة تفوح منها رائحة مؤامرة دولية محبوكة ومتعددة الأطراف بالرغم من تضارب مصالحها وأختلاف أتجاهاتها وأيديوجياتها ولكن جميعها كانت متفقة على هدف واحد هو إسقاط الحكومة الوطنية وضرب الإرادة الحرة للشعب العراقي الناهض في الصميم ، لتنقل البلاد بعدها إلى حقبة سوداوية مظلمة بكوارثها ومحنها وفتنها من تاريخ العراق المعاصر ... من حكم الحضارة المدنية المتفتحة إلى تسلط البداوة القبلية المغلقة بأبشع صورها المقيتة ... مرسخةً لثقافة العنف والتعصب والإقصاء والتهميش ... داعمةً لمفاهيم الإرهاب والإضطهاد والتعذيب والإنتهاك وتطبيقها على أرض الواقع في مشانق النادي الإولمبي وفرق الإعدامات الفورية الإرتجالية دون محاكمة أو إجراء تحقيق عادل في ظل تغييب سلطة القضاء وسيادة القانون وضد إشخاص أبرياء ليست لهم أية صلة بحاكم أو حتى بمحكوم ، وجريمة الشرفاء المعدومين فقط لكونهم مواطنين عراقيين فهو بحق قتل جماعي على أساس الهوية مفتتحاً لبداية العصر الدموي بأزلام الحرس اللاقومي ، حيث جرت عمليات تصفية جسدية سريعة وإرتكبت جرائم إبادة جماعية منظمة عن سبق أصرار وترصد في ذلك اليوم الشباطي المشؤوم الذي لم يراعي حتى حرمة رمضان كشهر حرام ... فأين هو من الدين حتى يتلبس برداءته ؟؟ فلقد ملئت الشوارع والأزقة بالآف الجثث والضحايا وحشرت السجون الرهيبة حشراً بخيرة أبناء الوطن ، وبقيت مقاومة بطولية بشجاعتها النادرة وبأسها الجريء وإيمانها القوي صامدة بوجه الأنقلابيين والمتأمرين وتصارع عصاباتهم الغاشمة وتحرق دباباتها بزجاجيات البنزين وأسلحة بسيطة متواضعة في منطقة ((عكد الأكراد)) التي صمدت لمدة أسبوع كامل بلياليه ضد الظلام والظلاميين ولتدفع ثمنها الباهض أكثر من خمسمائة شهيد من أبناء المنطقة ومعظمهم من الكرد الفيلية وبفضل تصديهم البطولي الذي أذهل البعثيين وأذناب عفلق ، ليساق بعدها من بقى على قيد الحياة إلى غياهب المعتقلات ودهاليزها وعلى رأسها قصر النهاية بأقبيته وسراديبه إيذاناً ببدء عصر الأنفالات السيئة الصيت ، وظلت مقاومة الكرد الفيلية راسخة في أذهنة البعثيين وقلوبهم المريضة ، ولتصبح إساساً معتمداً لإضطهاد هذه الشريحة المظلومة في فترات لاحقة كتسفيرات عام 1970 والتهجير الداخلي في عام 1975 وأخيراً التسفيرات العظمى في عام 1980 وما صاحبته من مصادرة عامة لأموال المهجرين وممتلكاتهم وتغييب أبنائهم وإسقاط الحنسية العراقية عنهم علاوة على الكثير من المآسي والمحن ، ولكن قصر مدة حكم البعثيين في عصرهم الأول لم يمهلهم طويلاً ، أذ لم يستمر لأكثر من تسعة شهور وبالتالي لم يكتب لهم القيام بالكثير من الجرائم سوى مجازر كردستان أثناء تولي الزعيم المقبور صديق مصطفى قيادة العمليات العسكرية للمنطقة آنذاك ، إضافة إلى قمع حركة حسن سريع بكل قسوة وبطش وفي محاكمات صورية فورية وعاجلة ورافقتها محاولة شرسة لتصفية الآف من الضباط الوطنيين المعتقلين منذ أنقلاب شباط في سجن رقم (1) ونقلهم من معسكر الرشيد إلى منفى نقرة السلمان بواسطة قطار الموت عبر حشرهم في عربات (فاركون) مغلقة وفي يوم تموزي لاهث الحرارة لقتلهم عطشاً ولولا تدخل الإرادة الآلية لهلك الجميع ويرجع الفضل إلى سائق القطار عباس المفرجي ووجود عدد من الأطباء بين

المعتقلين أمثال الدكتور رافد أديب وآخرين لا نذكر أسمائهم عذراً لتكون بحق إنتفاضة السماوة الصامتة كما ورد في كتاب البيرية المسلحة وحركة حسن سريع لمؤلفه المرحوم الدكتور علي كريم سعيد ، ومن المفارقات قيام حركة القوميين العرب بمحاولة أنقلابية واسعة النطاق أفتضح أمرها قبل ساعات قلائل من تنفيذها في أواخر شهر آيار / عام 1963 وتم أطلاق سراح كافة أركان المحاولة المذكورة دون أن يلحق بهم أي أذى أو تطالهم محاكمة !! المهم وبعد كل الأحداث الدامية بفواجعها ونكباتها المريعة بدءت أجنحة الحزب الفاشي المتنافسة تتصارع فيما بينها على سدة الحكم والأنفراد به لتكون نهاية المطاف في أنقلاب داخلي في الثامن عشر من شهر تشرين الثاني عام 1963 حيث قام عبد السلام عارف بعد أنفراده بمقاليد الأمور بإصدار الكتاب الأسود عن الجرائم البعثية النازية ، فهذه هي بداية تسلط البعث بإرتكاب أنتهاكات صارخة وفضيعة ضد حقوق الإنسان لم يشهدها العراق سابقاً على مدى تاريخه الحديث وفي ظل الحكومات المتعاقبة ليصبح بجدارة متناهية هولاكو العصر بغزوه المغولي التتري الأهوج ، فهي جرائم إبادة جماعية وجرائم ضد الإنسانية لا يمكن أن تسقط بالتقادم مهما طال الزمن أم قصر وفقاً لأحكام الإتفاقيات والإعراف الدولية ولكن مع الآسف الشديد تم إصدار العفو العام والشامل عن تلك الجرائم بموجب قانون المحكمة الجنائية العراقية رقم (1) لسنة 2003 الملغى وقانونها الحالي رقم (10) لسنة 2005 أذ نصت المادة (أولاً / الفقرة ثانياً) في كلا التشريعين المذكورين على سريان أحكام القانون على الجرائم المرتكبة للفترة الممتدة من تاريخ 1968/7/17 ولغاية تاريخ 01-05 -2003 وحصرها بهذه المدة فقط ولا يشمل ما قبلها ، ورغم ما نصت عليه أحكام المواد (11 و 12 و 14) من القانونين أعلاه بشأن ما يتعلق بجرائم الإبادة الجماعية والجرائم ضد الإنسانية وإنتهاكات القوانين العراقية على التوالي وتوفر أدلة وأثباتات وأعترافات موثقة ومدونة من قبل مرتكبيها أنفسهم حول كيفية أقترافهم لتلك المجازر والمذابح الشنعاء وعلى رأسها البيان رقم (13) سيء الصيت ، وفوق كل ذلك يجري الحديث في الشارع اليوم عن مصالحة وطنية !! فكيف تكون هناك مصالحة وطنية مجدية ومستوفية لكل الحلول ما لم يتم فتح جميع الملفات حتى نستطيع بدء صفحة جديدة أساسها الثقة والأحترام المتبادل بين مكونات الشعب العراقي ، ويتطلب ذلك الأعتراف أو الأقرار بمسؤولية الذنب وطلب العفو والمغفرة والسماح أمام الملاء وتقديم الأعتذار إلى العراقيين كافة ومواجهة الأمر بشجاعة وضمير وجداني فائق من سبات عميق ونائم منذ ربع قرن على أقل تقدير كما فعل ذلك العديد من قادة جنوب أفريقيا بعد أنتهاء نظام الفصل العنصري أو زعماء وجنرالات الأنظمة العسكرية والتسلطية في تشيلي والأرجنتين وغيرها في العديد من دول العالم على سبيل المثال ، وخاصة أن البعض ممن أشتركوا في مؤامرة شباط الأسود رغم كبر سنهم وعلى أعتاب الموت ودار الآخرة لازال يتفاخر بيده الملطخة بدماء الأبرياء ويظهر على شاشات التلفزة والفضائيات يمجد العفلقية الفاشستية النازية ، والأدهى من ذلك كله ما نص عيه الدستور العراقي لعام 2005 وتحديداً المادة (7) عندما حظرت نشاط البعث الصدامي وبالتالي فعبارة صدامي جعلت من بعث ما قبل صدام ليس سفاحاً دموياً وهذا مغاير تماماً للحقيقة والواقع بالمرة ، فبعث شباط الأسود عام 1963 أرتكب كل الجرائم السالفة الذكر ولم يكن صدام موجوداً فيه أصلاً ، فهذه العقيدة الإجرامية مترسخة في فكر البعث بوجود صدام من عدمه ، ولايزال الكرد الفيليين يدفعون الثمن لحد الآن ، كأنفجار الصدرية المآساوي في 03-02-2007 مخلفاً مئات الشهداء والجرحى والأضرار المادية علاوة على تفجير سبقه بأشهر وبثلاث سيارات مفخخة ... فإلى متى تدفع هذه الشريحة المنكوبة في كل العهود والأنظمة ضريبة الدم ويبقوا أول المتضررين والمضحين وأخر المستفيدين والمنتفعين ؟؟
* كاتب مختص بحقوق الإنسان.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: تأريخ
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: بغداد
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 22-09-2007

وقت التدوين: 09-05-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 517
جريمة إبادة الكرد الفيليين ... والصمت الحكومي والتجاهل الرسمي عن إستذكار هذه الفاجعة الآليمة !

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508112115488449

رياض جاسم محمد فيلي
{ [(بيان إدانة وشجب وإستنكار)] }
تمر على عراق اليوم ... الذكرى الثلاثين لإرتكاب النظام البائد جريمة إبادة وتهجير لأكثر من نصف مليون كردي فيلي عراقي مع إختفاء أكثر سبعة عشر ألف مُغيب ، والتي حدثت في أوائل شهر نيسان من عام / 1980 ... أثر تفجرات الجامعة المستنصرية المفتعلة من قبل الأجهزة الأمنية القمعية تحت ذرائع غير حقيقية وإلصاقها بالمغدور سمير غلام ودون إجراء محاكمة أصولية وتحقيق علني ودليل دامغ لملبسات الحادث ، كجزء من سياسة التهطير العرقي المقيتة (الجينو سايد) والمتمثلة ب { جرائم الإبادة الجماعية ، والجرائم ضد الإنسانية ، وجرائم الحرب ، وإنتهاكات القوانين العراقية } ، والتي تسببت بخروقات جسيمة ضد الإشخاص والممتلكات المحمية بموجب الإتفاقيات الدولية ، ومنها : { إتفاقيّة منع جريمة الإبادة الجماعية والمعاقبة عليها ، وإتفاقيّة جنيف الرابعة بشأن حماية الأشخاص المدنيين في وقت الحرب ، وإتفاقيّة عدم تقادم جرائم الحرب والجرائم المُرتكبة ضد الإنسانية ، ومبادئ التعاون الدولي في تعقب وإعتقال وتسليم ومعاقبة الأشخاص المذنبين بإرتكاب جرائم حرب وجرائم ضد الإنسانية ، ونظام روما الأساسي للمحكمة الجنائيّة الدوليّة } ، وهذه الفضائع المرتكبة بحق الفيليين كانت في إطار إبادة واسعة النطاق وسياسة منهجية تعكس سلوكية النظام الطاغوتي وحزبه الفاشي ، وأدت إلى مجازر دموية لا حصر لها ، وكما يأتي :

1. القتل العمد والإسترقاق وإستعمال العنف ضد الفيليين ، والإبادة لفرض أحوال معيشية عمداً وحرمانهم من الطعام والدواء والمتاع ، وإلحاق الضرر الجسيم بهم ، وإخضاعهم لأذى خطير بالصحة العقلية والبدنية ، وغيرها من الأفعال التي تتسبب إحداث المعاناة الشديدة .
2. الإبعاد والنقل القسري غير القانوني للمهجرين وإصدار أوامر بترحيلهم ، بالطرد أو بأي فعل قسري آخر أو نقلهم عبر مناطق العمليات الحربية .
3. التعذيب والإعتداء الوحشي والمعاملة المهنية والقاسية الحاطة بالكرامة الإنسانية ، بما في ذلك إجراء التجارب البايولوجية ، والتسبب بالألم الشديد والمعاناة البدنية والفكرية عمداً على الأشخاص قيد الإحتجاز .
4. الإغتصاب والإستبعاد الجنسي والإكراه عليها ، وغيرها من أشكال العنف الجنسي .
5. السجن والإضطهاد والحرمان المُتعمد والشديد من الحقوق الأساسية ومنها إسقاط حق الجنسية والمواطنة وإتلاف الوثائق الثبوتية والطرد المجحف من الوظيفة العامة دون سند أصولي ، وبما يخالف القواعد الأساسية للقانون الدولي بسبب هوية الكرد الفيليين ، ولأسباب سياسية وعرقية وقومية وأثنية وثقافية ودينية ومُتعلقة بنوع الجنس .
6. أخذ الرهائن والحجز غير القانوني ، والإخفاء القسري والمتمثل بإلقاء القبض على أشخاص وإحتجازهم أو إختطافهم من قبل النظام المباد وبأذنه ودعمه وسكوته عنهم ثم منعه إعطاء معلومات عن مصيرهم وأماكن إعتقالهم أو رفضه الإقرار بحرمانهم من حريتهم دون حماية القانون لمدة زمنية طويلة .
7. إلحاق التدمير واسع النطاق بالأموال والممتلكات والإستيلاء عليها ومصادرتها تعسفياً وبشكل مخالف للقانون وبطريقة عابثة ودون أية تعويضات أو حكم قضائي مسبب .
8. التدخل في شؤون القضاء والتأثير في إعماله ، وحرمان الأشخاص عمداً من حقهم الطبيعي في محاكمة قانونية عادلة ، وإصدار أحكام إعدام وتنفيذها جماعياً وفورياً خارج نطاق سلطة القانون والقضاء .
9. مهاجمة المدنيين العزل ومناطقهم عمداً ، ووضعهم كدروع بشرية في المواقع العسكرية لتحصينها من العمليات الحربية .
10. إستخدام السموم والأسلحة والغازات الخانقة والسامة أو التجارب الكيمائية والمختبرية أو أية غازات أو سوائل أو مواد أو معدات آخرى ضد المدنيين الأبرياء .

وأزاء كل ما حصل إلا يجوز للحكومة العراقية وحكومة إقليم كردستان ... إستذكار واقعة التهجير القسري وإدانتها ببيان رسمي وعبر وسائل الإعلام مثل الإحتفال بفاجعة حلبجة والآنفال والإنتفاضة الشعبانية ، وإعتبارها من المناسبات الوطنية ، وإقرار المعاهدات والإتفاقيات الدولية المتعلقة بأوضاع الجنسية وحقوق الإنسان والإلتزام بأحكام الدستور وتحقيق مبادئ العدالة والمساواة بما يعالج الآثار الرجعية والأضرار المترتبة على الفيليين وتعويضهم ورفع الغبن عنهم وإعادة الإعتبار

إليهم على الوجه الأكمل بتشريع خاص ! ! وأسوةً بالقانون رقم (39) لسنة 2007 المتعلق بإنصاف الشهداء والمُضطهدين المنتمين إلى حزب الدعوة الإسلامية ، وقرار مجلس النواب رقم (26) لسنة 2008 الذي إعتبر الجرائم المرتكبة في إقليم كردستان من جرائم الإبادة الجماعية ... أم لازال الكرد الفيليين أجانب في العراق الجديد وفقاً لعقلية النظام المقبور ؟
* باحث مُتخصص بشؤون الكرد الفيليين.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 12-04-2010

وقت التدوين: 08-05-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 518

حالات التبعية الإيرانية وتنافضها مع أحكام الدستور

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230509081324488678

رياض جاسم محمد فيلي

في الذكرى السابعة والعشرين للتهجير القسري في عام 1980 لم تنتهي معاناة المسفرين بإلغاء قرار ما يسمى بمجلس قيادة الثورة {{المنحل}} ذي الرقم (666) لسنة 1980 المجحف السيئ الصيت إستناداً إلى إحكام المادة (11/الفقرةھ) من قانون إدارة الدولة العراقية للمرحلة الأنتقالية ، وبالتالي فأن التحفظات والمآخذ وبشكل موضوعي في أطار دستوري وقانوني على الكتب الرسمية التي صدرت بصدد إلغاء القرار المذكور أعلاه في عهد الحكومة المؤقتة والإجراءات المعطوفة عليها ، إذ إشارت من عناوينها إلى المهجرين صراحةً ب (م / حالات التبعية الإيرانية) مما ترّسخ مفهوماً خاطئاً بحق المسفرين وخاصةً الكرد الفيليين وبالتالي تعطي أنطباعاً غير صحيح بأنهم فعلاً إيرانيين وليسوا عراقيين يتمتعون بكامل حقوقهم الدستورية والقانونية ، وعانوا ما عانوا من ويلات النظام البائد (تشريد نصف مليون شخص في شتى بلدان العالم ، مصادرة غير قانونية أو شرعية لأموال عامة منقولة وغير منقولة ، تغيب خمسة عشر ألف شاب في غياهب المعتقلات الرهيبة دون إصدار أية مذكرة توقيف قضائية والذين تصدوا للأجهزة الصدامية القمعية في إنتفاضة السجون وتصفيتهم جسدياً أو بالتجارب الكيمياوية من غير مبرر أو إجراء محاكمة عادلة أصولية) لتكون مكافئتهم بعد سقوط الصنم في09-04 -2003 بإطلاق نفس التهمة التي أتصقت ضدهم جزافاً وبدون وجه حق وبذات الصفة الباطلة وكأن شيء لم يتغير أبداً رغم كل التضحيات والمعاناة والمآسي الجسام التي حلت بهذه الشريحة المتضررة ، وهي كما يلي : –

1. كتاب مجلس الوزراء الموقر ذي العدد (2402) والمؤرخ في08-09 -2004 .
2. كتابي وزارة المهجرين والمهاجرين – دائرة الشؤون القانونية المرقمين (4567/1/4) و (5309/1/4) والمؤرخين في22-9 و14-10 -2004 على التوالي .
3. كتاب وزارة حقوق الإنسان / الدائرة القانونية ذي العدد (ق/2733) والمؤرخ في 18-09 -2004 .

4. كتاب وزارة الداخلية / ديوان الوزارة – المتابعة ذي العدد (11990) والمؤرخ في25-10 -2004 .
5. كتاب وزارة الداخلية / المديرية العامة للسفر والجنسية ذي العدد (4230) والمؤرخ في 27-10-2004 .
أن الكتب أعلاه لم تفعل شيئاً يذكر ، بل أنها إعادة المسقط عنهم الجنسية العراقية إلى المركز القانوني ما قبل التسفير ومجرد ذر الرماد في العيون وجبراً للخواطر أي منحتهم الجنسية من جديد بأسلوب التجنس وتقديم إلتماس إلى وزارة الداخلية لأنجاز معاملاتهم وفقاً لإحكام قانون الجنسية العراقية رقم (43) لسنة 1963 الجائر ، وبالتالي ثبتتهم كمواطنين من الدرجة الثانية وبتهمة التبعية الإيرانية لمرة أخرى مثل زمن النظام البائد تماماً ، هذا وعلى الرغم من إصدار مكتب السيد نائب رئيس الوزراء { الدكتور برهم صالح } تعليمات بتاريخ 15-12 -2004 وموجهة إلى جميع مديريات الجنسية والأحوال المدنية في بغداد والمحافظات وتقضي بشطب أو رفع عبارة { أشارة الترقين والتجميد } من على صور قيد الكرد الفيليين المسقط عنهم الجنسية العراقية بموجب القرار المرقم (666) لسنة 1980 والتي صدر على أثره كتابي وزارة الداخلية / المديرية العامة للسفر والجنسية والمرقمين (6276) و (2626) والمؤرخين في15-12 -2004 و 28-06-2005 على التوالي ، إذ لم تعالج من الأمر شيئاً ، وبالتالي تعتبر الكتب الرسمية أعلاه بما ورد فيها مناقضاً لأحكام قانون إدارة الدولة العراقية للمرحلة الأنتقالية جملةً وتفصيلاً في حينها ولأحكام الدستور الدائم حالياً ومجرد عملية ألتفاف ومراوغة لأفراغ المنجزات الحكومية والقرارات الصائبة والرشيدة من محتواها الذي يصب في خدمة الوطن والمواطن والمصلحة العامة ، حيث لازال المسفر لا يشعر بأي تغيير حقيقي وهو يراجع الدوائر الرسمية لإسترداد حقوقه المسلوبة .
ولكل الأسباب السالفة الذكر يتطلب الأمر إلغاء هذه العبارة الغير دستورية { حالات التبعية الإيرانية } وخذفها أينما وردت في سجلات الدولة ووثائقها ومستنداتها ومعاملاتها كافة على حد سواء دون إستثناء ، والتي لا تنسجم مطلقاً مع حقوق المواطن الأساسية الواردة في أحكام الدستور العراقي الجديد ، وبهدف تصحيح هذه المخالفات الغير دستورية من قبل الجهات المختصة مباشرةً وحسب العائدية ومحاسبتها على تصرفاتها التعسفية ضد المضطهدين حسب تسلسل المراجع الرسمية وفقاً للتشريعات النافذة ومحاسبة المقصر لينال جزائه العادل تطبيقاً لمبدأ سيادة القانون وعدل القضاء ولا فوق ذلك مهما كانت درجته أو رتبته ، نظراً لكونها كتب رسمية صادرة عن هيئات تنفيذية وإدارية ووظيفية ، وبالتالي لا تحتاج إلى إلغائها بتشريع بل تصحيحها مباشرة من قبل جهات الإصدار ذات العلاقة ، إضافةً إلى ألغاء نظام شهادة الجنسية الشاذ والفريد من نوعه في العالم المتحضر علاوةً على الترميز الذي يشير إلى درجة المواطن (الأولى أو الثانية أو ما شابه) حيث لازالت شهادة الجنسية ونموذجها الخاصة بالمتهمين بالتبعية ظلماً مؤشرةً بتوقيع من قبل مدير عام الجنسية حصراً بعكس النماذج الأخرى ، ومنع إصدار بطاقة الإقامة المؤقتة (الخضراء) وكأن المهجرين ليسوا عراقيين أصلاء ومعاملتهم كأجانب خلال مراجعتهم لدوائر الإقامة مديرية الجنسية العامة وفروعها وكادرها ومنتسبيها لحد الآن لم تستوعب مطلقاً وضع العراق الجديد والمختلف كلياً عن عهد البعث الصدامي ، وهذا الأمر يبقى دون علاج شافي من غير إعادة نظر شاملة وموضوعية وبخطوات مدروسة وبإجراءات سريعة وعاجلة لمعالجة الهيكل التنظيمي والإداري تلك الدوائر مدار البحث وألغاء نظام عسكرة الدولة والمجتمع النافذ لحد الآن وقلعه من جذوره عن طريق فصل مديرية الأحوال المدنية عن الجنسية وإعادة ربطها مجدداً بوزارة العمل والشؤون الإجتماعية كان معمولاً به قبيل أنقلاب 17 -07- 1968 الأسود إضافةً إلى إفراغ تلك الدوائر من كوادرها الحالية ونقل ملاكاتها مع أحتفاظها بأمتيازاتها الوظيفية إلى جهات أخرى تستفيد منها في إختصاصها ، وإحلال محلها كوادر مدنية على مستوى عالي من الشفافية والنزاهة والضبط الإداري والتدريب المهني والكفاءة العلمية والخدمة الإجتماعية ورفدها بعناصر كفوءة من شريحة المهجرين بفعل لشعورهم العميق بالمظلومية التي تساعد كثيراً تسيهل وتمشية أمور المواطنين وسرعة أنجاز معاملاتهم ، وتماماً مثلما حصل في وزارة المهجرين والمهاجرين ومده كذلك إلى مؤسسة الشهداء ومؤسسة السجناء السياسيين ، إضافة إلى تشكيل لجنة دائمية مستقلة على مستوى وزاري رفيع للرقابة والأشراف والتحقيق والمتابعة على شؤون دوائر الجنسية والإقامة وتضم في عضويتها ممثل عن رئاسة الجمهورية ورئاسة مجلس الوزراء ورئاسة مجلس النواب ووزارات الداخلية والمهجرين والمهاجرين والعدل وحقوق الإنسان والعمل والشؤون الإجتماعية ومن مجلس القضاء الأعلى والمحكمة الإتحادية العليا ومحكمة التميز الإتحادية ومجلس شورى الدولة ومجلس الإنضباط العام وكذلك هيئة النزاهة العامة والهيئة الوطنية العليا لإجتثاث البعث والمفوضية العليا لحقوق الإنسان حال تشكيلها ومراقبين من لجان مجلس النواب المختصة (اللجنة القانونية – لجنة المهجرين والمرحلين والمغتربين – لجنة حقوق الإنسان) ، لما للموضوع من أهمية قصوى ويتمتع بالأولوية بشأن إعادة الإعتبار للمجهرين إستناداً إلى أحكام الدستور العراقي وما نص عليه من مبادئ أساسية الذي صوت وصادق عليه الشعب العراقي بالموافقة والأقرار في الإستفتاء العام بتاريخ 15-10-2005 وبالتالي لا يمكن تجاهل إرادة الشعب العراقي بأي حال من الأحوال أو التجاوز عليها تحت أي ظرف كان، والمنشور في جريدة الوقائع العراقية الرسمية ذي العدد (4012) والمؤرخ في28-12 -2006 والنافذ إعتباراً من تشكيل الحكومة العراقية الدائمية .
أن ملف المهجرين والمسفرين الساخن بحاجة إلى مناقشته ودراسته بشكل مستفيض من قبل الجهات ذات العلاقة وإدراجه ضمن أولويات الحكومة العراقية الموقرة لإيجاد الحلول الجذرية لهذه المشكلة العالقة تمهيداً لرفعها إلى رئاسة الجمهورية وتقديمها إلى مجلس النواب وهذا كله عدا القضايا المترتبة جراء نزاعات الملكية العقارية التي ينظر إليها من زاوية ضيّقة ومحدودة وكأن الخلاف بين مالك حالي وسابق فقط والمفارقة هي إلزام الأخير بدفع تعويضات عن المستحدث في عقاره المصادر دون الأخذ بالإعتبار سياسات النظام البائد التي أوجدت أصل المشكلة وبالتالي لا بد من تفعيل قرار سياسي

متزامن تطبيق أحكام الدستور .
* الكاتب والصحفي والإعلامي
مختص بشؤون الكرد الفيليين والدفاع
عن حقوقهم الدستورية والقانونية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: قانوني
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | hewar.org 20-09-2007
وقت التدوين: 09-05-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 519
حداد يبحث حسم ملف الكورد الفيليين وضمان حقوقهم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183951552082
حداد يبحث حسم ملف الكورد الفيليين وضمان حقوقهم

إستقبل نائب رئيس مجلس النواب العراقي بشير خليل حداد في مكتبه الرسمي ببغداد اليوم الثلاثاء وفداً من الهيئة التنسيقية العليا للكورد الفيليين برئاسة شامل درويش علي الفيلي.
وجرى خلال اللقاء بحث ملف الكورد الفيليين ومعاناتهم التي استمرت لأكثر من ثلاثة عقود، بالرغم من أنهم مكون رئيس في المجتمع العراقي من حيث الاصالة والتاريخ وعدد السكان، وسبل تقديم الدعم والمساعدة وبشكل أكبر لهذه الشريحة التي تضررت بسبب مواقفها النضالية والسياسية لتحقيق العدالة والحرية لعموم العراق.
حداد أشار في سياق الحديث الى أهمية متابعة ملف الكورد الفيليين والعمل الجاد مع كافة أطراف العملية السياسية والجهات المعنية لتكثيف الجهود في سبيل إعادة حقوقهم المسلوبة وانصافهم، مؤكداً على أن الزيارة الأخيرة لوفد من مجلس النواب العراقي الى إيران شهدت التباحث لحل قضية مخيمات الكورد الفيليين هناك وضرورة الإسراع بتقديم المساعدات لهم والتخفيف من معاناتهم اليومية وتحديد مصيرهم وحسم مسألة تجنسهم.
وجرى التأكيد في نهاية اللقاء على أهمية استمرار التعاون والتنسيق المشترك لمتابعة ملف الكورد الفيليين.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 12-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 520

حروف على ابواب الفيليين..ما هي دلالاتها؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209172133551224

حروف على ابواب الفيليين..ما هي دلالاتها؟
بقلم علي م. طالب

قرأت اخيرا عن جماجم ورسومات وحشية لطخت ابواب بيوت مواطنين في احدى بلدات لبنان .. هذا الخبراعادني الى ذكريات طفولتي وهي ذكريات مُرة في مجملها.
عندما خرجت,صباح احد ايام 1963, من البيت لشراء الخبز فوجئت بكتابات وحروف مبهمة على ابواب بيوت عكد الاكراد. حاول ابي التهدئة من روعي وصار يشرح لي بان حرف "ش" يعني شركاوي لكني علمت بعد ذلك ان هذا الحرف يعني بلغة الفاشية "شنق" اي ان الساكنين خلف هذا الباب يستحقون الشنق اما حرف "ت" الذي رسم على احد الابواب فكان يعني "تسفير" وليس كما اخبرني ابي الخائف علي "تفضل". وهكذا كانت حروف الطغمة الفاشية تحدد مصيرنا نحن الفيليين الساكنين في عكد الاكراد ولربما في مناطق اخرى من العاصمة او خارجها: حروف تعني السجن والقتل والسحل والاعدام وهلمجرا.. هكذا كان الفاشيون يرسمون مصيرنا نحن الكرد الفيليين . باستثناءات قليلة لم تكن ردود افعال الرأي العام في عموم العراق بالمستوى المطلوب بعكس ما قرأت عن ردود افعال في عموم لبنان على الرسوم المهينة, التي ذكرتها اعلاه, والتي لطخت ابواب بيوت عوائل مسيحية في احدى بلداته.
قبل فترة نشرت,بمناسبة الذكرى السنوية لانقلاب 8 شباط 1963" مقالا عنونته " عندما اراد الانقلابيون قصف عكد الاكراد جوا" وفي حينه اعادت بعض المواقع نشر هذا المقال... ساحاول تلخيص اهم ما ورد في المقال:
..عندما انتشر في بغداد نبأ الانقلاب وكنا نسمع هدير محركات الطائرات في سماء العاصمة استعدادا لقصف وزارة الدفاع هرع عدد كبيرمن شباب عكد الاكراد للانضمام الى جموع اخرى وصلت الى وزارة الدفاع لدعم الزعيم قاسم ولمطالبته بالسلاح لاستخدامه ضد الانقلابيين الا ان الزعيم قاسم رفض تلك المطالبات بقوله انه سيتدبرالامر بسرعة وسيسحق الانقلاب. .. اضطر شباب عكد الاكراد للعودة الى حيهم وهناك يبدو ان احد الاحزاب ولربما اكثر من حزب واحد قرر الصمود ومقاومة الانقلاب ولو بسلاح بدائي وهنا سانقل ما قاله لي البروفسور كمال قيتولي بان اهالي وشباب عكد الاكراد طلبوا من الزعيم عبد الكريم قاسم البقاء في احضان اهالي المنطقة الذين اكدوا انهم على استعداد لحمايته الا ان عبدالكريم قاسم رفض ذلك مؤكدا على انه قادر على سحق الانقلابيين. تواصلت المقاومة ثلاثة ايام على ما اذكر .. كانت دبابات الحكومة الجديدة تقف عند ساحة النهضة لاتستطيع التقدم اكثر من ذلك في حين كان الجنود ورجال الشرطة عند الجانب الآخر اي بالقرب من مركز شرطة باب الشيخ .. وصلت الى اسماعنا بان الحكومة الجديدة عازمة على قصف عكد الاكراد بالطائرات .. آنذاك هرع عدد من وجهاء الحي الى حسينية الشيخ مصطفى طلبا للاستشارة في هذا الامر وماذا يمكن عمله ؟ اجتمع هؤلاء ووجدوا ان الانقلابيين قساة بل انهم فاشيون ..وكان التلفزيون العراقي قد عرض قبل ذلك مشاهد من اعدام الزعيم قاسم والتمثيل بجثته. اقترح الشيخ مصطفى على الحاضرين التوجه في مهمة سلمية الى مركز شرطة باب الشيخ وتسليم مديره رسالة من اهالي الحي الى الحكومة تتضمن طلبا بوقف العمل بتلك الخطة لان عكد الاكراد يقيم فيه نساء

واطفال ومسنون .. وافق الحاضرون على ذلك الاقتراح طالبين من الشيخ تسليم تلك الرسالة بنفسه.. وبالفعل توجه الشيخ مصطفى الى مركز شرطة باب الشيخ وطلب من مدير المركز نقل الرسالة الى المسؤولين في الحكومة الجديدة وعدم السماح بوقوع مثل هذه المجزرة.. ويبدو ان المقاومين تراجعوا عن مقاومتهم اما بسبب هذا التهديد الحكومي او لنفاذ العيارات النارية والبنزين الذي كانوا يصنعون منه قنابل المولوتوف او لربما بعد طلب وضغوطات من اهالي الحي .. كما انهم واهالي عكد الاكراد باكمله كانوا تحت الحصار ولايدخل هذا الحي الغذاء والوقود او الدواء. وبعد ان ترك المقاومون مواقعهم في عكد الاكراد دخل هذا الحي عناصر الامن ورجال الجيش والشرطة الى جانب من وصفوا انفسهم ب "الحرس القومي" وقام كل هؤلاء باعتقال شباب الحي وارسالهم الى معسكر او سجن "خلف السدة" عند احدى ضواحي بغداد.
بدأت بعد ذلك حملات لسحب تراخيص الاقامة من اولئك الفيليين الذين كانوا بالفعل يحملون الجنسية الايرانية لكنهم يقيمون بصورة شرعية في العراق.. استمرت هذه الحالة بين مد وجزر حتى مطلع سبعينات القرن الماضي عندما امتدت حملات التسفير القسري الى اولئك الفيليين الذين يحملون الجنسية العراقية وفيما يلي احاول تلخيص ما سبق وكتبته عن هذه الحملات في اوقات سابقة:
اتذكر حالات كنت فيها شاهد عيان في اثناء الحملة الهمجية الاولى مطلع السبعينات بحق اهالينا: كنت عائدا من المدرسة عندما شاهدت في منطقة النهضة سيارة بيكاب ورجال شرطة يزجون بعدد من النساء والشيوخ داخلها وبينهم اطفال ايضا ..توقفت قليلا لمعرفة مالذي يحدث فاخبرني الزميل الذي كان معي بانها حملة تسفير. انطلقت دموع من عيني بصورة لاارادية وسالت على خدي وانا اشاهد هذا المنظر اللانساني البشع ومعاملة هؤلاء البشر وكأنهم خراف اونعاج, سارع الزميل الى مسح تلك الدموع قائلا "ماذا .. هل تريد ان يشاهد ذلك رجال الشرطة والامن ويرموا بنا على نقطة الحدود؟ في الايام التالية رأيت اشخاصا غرباء من خارج محلتنا وهم يجوبون عكد الاكراد جيئة وذهابا بحثا عن شراء جهاز تلفزيون او ثلاجة او اثاث موبيليا باسعار بخسة .. لان الذين سيتم تسفيرهم يريدون التخلص منها باي ثمن كان.
في مثل هذه الاوضاع لم يبق امامي الا ان اكتب ..اخذت القلم والورقة وكتبت وصفا لما اشاهده يوميا من صور بشعة وممارسات لا انسانية بحق هذه الفئة من اهالي العراق ..وضعت هذا "الريبورتاج الحي" داخل مظروف عنونته الى احدى المطبوعات في بيروت على امل النشر واطلاع الراي العام في لبنان ولربما في دول اخرى بما يحصل مع الفيليين. كان لبنان البلد الوحيد في المنطقة انذاك الذي يتمتع بنوع من الديمقراطية وحرية الصحافة .لا اعلم هل ان ذلك الريبورتاج وصل الى تلك المطبوعة او لا وهل نُشر او لا ؟ الا ان ما قمت به استراح له ضميري باعتبار ذلك "اضعف الايمان" وما في اليد من حيلة. لم اتوقف عند هذا الحد بل واصلت المسعى وانا في اوروبا التي وصلتها لغرض الدراسة.. عندها اتصلت انا واصدقاء آخرون بوسائل اعلام اوربية لابلاغها بما يمارسه النظام (السابق) في العراق بحقنا. افلحنا نوعا ما في ذلك اذ قامت بعثة اعلامية سويدية ثم بعثات من دول اخرى بجولات داخل مخيمات المسفرين والمهجرين العراقيين في ايران .. ادى ذلك الى احراج الحكومة العراقية حينذاك التي اضطرت وتحت ضغط دولي الى ايقاف تلك الحملة الكبيرة الاولى بحق الكورد الفيليين,مؤقتا, قبل ان تعاودها مرة اخرى قبل ومع مطلع الثمانينات. لقد حاولت في كتابي " بين الحب والكراهية" وصف حالات اخرى للمآسي التي تعرض لها اهلنا ..
الا انني اود فيما يلي طرح ملف آخر يتعلق ايضا بالفيليين وقلة المعلومات عنهم وحتى في اوساط بقية الاكراد ..ففي احد مؤتمرات "جمعية الطلبة الاكراد في اوروبا" التي كانت فاعلة خلال سبعينات وثمانينات القرن الفائت , وكنت انا من المشاركين النشطين في مؤتمراتها السنوية , تلقيت من احد اكراد قامشلو السؤال التالي:" بماذا تختلفون عنا نحن بقية الاكراد, ايها الفيليون؟ هل انتم مسيحيون؟ وفيما بعد وعندما مارست عملي الصحفي في اوروبا كنت اتلقى بين الحين والآخر من زملائي الصحفيين استفسارات عن الفيليين : من هم وبماذا يختلفون عن بقية الكرد. بل وصلني طلب من دائرة الهجرة في السويد , وكنت اعمل في احدى مطبوعاتها, يقول" كثير من طالبي اللجوء الاكراد يقولون انهم فيليون.. تُرى من هم هؤلاء الفيليون؟ وكان جوابي على ذلك تمثل في اعداد دراسة مبسطة عن الفيليين وبالاخص اولئك المقيمين منهم في السويد ونشرت هذه الدراسة في مطبوعات سويدية وقمت بتزويد تلك الدائرة بنسخة منها. .. لقد كانت هناك محاولات من مسؤولين رسميين وحزبيين اكراد لتعريف الرأي العام الدولي بالمظالم التي تعرض لها الفيليون .. وهنا لابد ان اشير الى ما قام به فريق من اكراد "اوروبا"عندما بادروا للاجتماع تحت قبة البرلمان الاوربي في محاولة منهم لجذب انظار الرأي العام الاوربي (خصوصا) وتعريفه بالمظالم التي تعرض لها الفيليون .. وكتبت حينذاك بان هذه المبادرة بحاجة الى الدعم منا جميعا .وعلى ما اذكر هذه المبادرة جاءت من الصديق الدكتور مجيد رشيد جعفر.
ويؤسفني القول ان نتائج هذه المحاولات ظلت غامضة اوغير موجودة بل وحتى السلطات في العراق "الجديد" اصدرت عددا من القرارات الايجابية لصالح حقوق الفيليين لكنها وللاسف ظلت في معظمها حبرا على ورق.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 521

حضارة سومر من الشمال الى الجنوب .... الكورد الفيليون رواد صناعة الفخار

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304070139471685

مؤيد عبد الستار

المرأة صانعة الفخار الاولى لان الرجل كان خارج المنزل بينما كانت المرأة مشغولة بالحمل والعناية بالاطفال وتقوم بالاشغال الاخرى في اوقات الفراغ ، فطورت بذلك الحياكة وصناعة السلال والنسيج ، الحياكة والنسيج هي من اوائل صناعة المجتمعات ما قبل التاريخ ، كذلك تعد المرأة اول صانعة للاواني الفخارية والاوعية والاقداح ... الخ

ان التقنية القديمة لصناعة الاناء الاسطواني الفخاري ، تعتمد على تسوية الطين بالايدي وضغطه بالاصابع وتدوير المادة الطينية باناة كي نحصل على شكل اسطواني ، وسرعان ما عرف الانسان القديم طريقة وضع الطين على قاعدة مستوية دائرية وتدويرها بهدوء كي يحصل على اناء فخاري دائري .

بعد اختراع العجلة التي استخدمت في صناعة الفخار سيطر الرجل على هذه الصناعة ومع تطور القرى الى مدن ازدادت الحاجة الى الاواني الفخارية وكان من الصعب على النساء مجاراة الحاجة المتزايدة ، لذلك اصبح التفرغ للعمل بدوام كامل من اختصاص الرجل ، وهو الذي ساعد على زيادة الانتاج ووفرته مع استخدام العجلة وافران الحرق وتلوين وزخرفة الاواني ، فكان العمل بتفرغ كامل لهذه الصناعة منذ الالف الثالثة قبل الميلاد ، اي قبل خمسة الاف عام . (1)

ان تتبع تطور صناعة الفخار تقودنا الى معرفة خط انتقال وهجرة المجموعات البشرية قديما والتي تركت اثارها الفخارية في مختلف المناطق التي استوطنت فيها ، فالفخار وانواعه الذي عثر عليه يدل على انتقاله طورا بعد اخر من سهول جبال زاغروس شمالا الى سهول بلاد الرافدين ، ويدل الفخار وانواعه التي عثر عليها انتقال وسائل وطرق صناعته وانواعه من الشمال الى الجنوب ، فقد دللت التنقيبات الاثارية ان الفخار صنع في جبال غرب ايران خلال الالف السابعة قبل الميلاد ، ومن هناك انتقل تدريجيا الى الشرق الاوسط ، اثناء انتقال سكان الجبال وترحالهم ، الجبليون الذين عرفوا حرق الفخار وشيه ، واستنادا الى جيمس ميلارت James Mellaart الذي عمل باحثا في معهد الاثار بلندن :

ان الهجرة كانت على دفعتين او موجتين ، واحدة انتشرت في السهول الشمالية ، في المنطقة التي عرفت فيما بعد ببابل وآشور ، والاخرى انتشرت جنوبا في المنطقة المحيطة بالخليج الفارسي ، حيث بزغت حضارة سوسة وسومر (2)

اهتم الباحث الاركيولوجي جيمس ميلارت بالموجة الشمالية ، فيخبرنا ان سكان جرمو (قرية قرب كركوك) استخدموا اوان فخارية لايوجد لها جذور في المنطقة ومن المحتمل انها جلبت من المستوطنات الموجودة في جبال زاغروس من مناطق مثل تبه غوران – غوران تبه – في سهل حليلان حيث عثر على انواع مشابهة لهذا الفخار ، وان هذه الاواني الفخارية البدائية في بلاد الرافدين تؤكد الهجرات البشرية او التجارة فيما بعد التي جاءت بالفخار الى هنا ، وان فخار غوران تبه يعود الى نهاية الالف السابعة قبل الميلاد أما في مناطق اخرى من جبال زاغروس مثل سهل كرمانشاه وقنجافار فان تاريخ صناعة الفخار يعود الى الالف التاسعة قبل الميلاد 9000 ق. م .

ولهذا يكون لجبل بيستون- في لورستان / كوردستان ايران - معنى كبيرا حين يعرف المرء قدم الاثار الموجودة هناك في مناطق مثل كنجي دارا تبه ، آسياب تبه ، و سوراب تبه ، التي تقع اسفل الجبل في السهل الفسيح .

والملاحظ ان الفخاريات الموجودة في هذه المناطق مشابهة للفخاريات الموجودة في جنوب ايلام - عيلام - و مشابهة لفخاريات تل عبيد والمعروفة بشكلها الهندسي المرسوم بالبني الغامق على سطح اصفر مخضر ، وان الفخاريات المصنوعة في منطقة الحاج محمد و جيان تبه في جبال زاغروس مشابهة لتلك التي عثر عليها في سهول خوزستان – المشهورة بمدينتها التاريخية سوسة – عاصمة الدولة العيلامية - .
ويعد فخار حضارة تل عبيد اقدم فخار سومري في بلاد ما بين النهرين في جنوب العراق ، ولهذا فان وصول الفخار من سوسة والذي عرف فيها قبل وجوده في حضارة تل عبيد البدائية يعني ان السومريين انتقلوا من السهول العيلامية – خوزستان ولورستان – الى جنوب العراق وانتشر الفخار الذي كانوا يصنعونه في تل عبيد ومن ثم في اريدو اول مدينة سومرية جنوب العراق .
وان هذا التتبع للفخار يدل على ان حركة الفخار من الشمال الى الجنوب مرتبطة بحركة الاقوام البشرية ، وان الاقوام التي صنعت الفخار هبطت من الشمال الى الجنوب ، من الجبال الى السهول وانتقلت عبر طريقين رئيسين ، الاول من سهل كرمنشاه الى ممر خانقين ومن هناك الى شمال بلاد ما بين النهرين ، الى موقع جرمو التاريخي ، قرب كركوك.
والطريق الثاني ، طريق هجرة الاقوام صانعة الفخار من سهل كرمانشاه ايضا مع مسار نهر الكرخة الى مدينة سوسة عبر جيان تبه ومن هناك انتشروا الى جنوب بلاد الرافدين واقاموا اولى المدن السومرية ، واشهرها مدينة اريدو التي تعد اولى المدن في بلاد ما بين النهرين و اوروك و (اور) التي ترتبط بالحضارة السومرية منذ فجر التاريخ (3)
الهجرة الاولى
يذهب بعض علماء الاثار الى ان اكبر هجرة بشرية قديمة قد يعود تاريخها الى حوالي سبعة الاف عام وهي التي حدثت حوالي سنة 5500 ق . م ولربما كانت بسبب الصراع على ثروات الطبيعة الغذائية من ثمار وحيوانات كانت المصدر الاساسي لغذاء الانسان القديم وان ما ورد في الكتب المقدسة من صراع بين هابيل وقابيل هو في الاصل صراع بين الانسان البدائي الذي يعتمد في غذائه على صيد الحيوانات والانسان الذي عرف الزراعة واستقر في القرى الزراعية ليعيش على ما يجني من غذاء .
وكانت تلك الهجرة من جبال زاغروس باتجاه الجنوب ، حتى انتقلوا الى جبل الوند واستوطنوا عند سهول جبل بيستون .
ان جبل بيستون يعني مكان الله او جنة الله في الكوردية والفارسية ، من كلمة باغ ستانون او بهشتون – به هشت - Bihestun والتي مازالت مستخدمة في الكوردية والفارسية بمعنى الجنة او الفردوس .
ومن سهول جبل بيستون انتقلوا الى السهول الجنوبية والغربية ، وفي سهل بيستون طوروا صناعة الفخار ، اذ استطاعوا فخر الطين - حرقه - والحصول على اواني فخارية متطورة في منطقة غوران تبه ثم انتشر الفخار الجديد في المناطق المجاورة فوصل الى سهول دجلة والفرات مع نهر الكرخة ثم الى الاهوار والخليج الفارسي .
نرفق مع هذا المقال مجموعة من صور الفخاريات المحفوظة في اشهر متاحف العالم وهي من اثار كوردستان ، وعلى الاخص من لورستان بلاد الكورد الفيليين ومن مدينة سوسة عاصمة الدولة العيلامية في كوردستان / ايران والتي تعد امتدادا لبلاد الرافدين وهي من اشهر واقدم اصول الحضارة السومرية التي مازالت اثارها شاخصة ، وتنتشر تحفها في امهات المتاحف العالمية وتعد مهد حضارة الكورد وكوردستان .
نموذج رقم 1
كاسة تعود للالف الرابعة قبل الميلاد 4000 ق .م
هذه الكاسة تعود للالف الرابعة قبل الميلاد ، 4000 ق . م اي ان عمرها ستة الاف عام ، وهي من الفخاريات المعاصرة لحضارة تل عبيد واوائل عهد حضارة اوروك .
عثر عليها الباحث الاثاري E. Herzfield في منطقة تل باكون على مقربة من مدينة برسيبولس التاريخية والتي اصبح اسمها اليوم تخت جمشيد .
شاع هذا النوع من الفخاريات في مدينة سوسة عاصمة عيلام . و شاعت زخرفة الاواني الفخارية وطلاء جدرانها الخارجية بالالوان والرسوم التي تمثل الانسان ورؤوس الطيور .
حفلت تلك الحقبة بتطور كبير للاواني الفخارية المزخرفة التي انتشرت في عيلام ووسط وجنوب العراق ولكن بسبب زيادة الانتاج فيما بعد والحاجة لصناعتها باعداد كبيرة اختفت الزخرفة والالوان الجميلة منها .
قطر الكاسة 27 سم ارتفاعها حوالي 16 سم
محفوظة في الصالة رقم 51 في المتحف البريطاني - لندن
نموذج رقم -2 -
جرة كبيرة ملونة لحفظ الحبوب – متحف اللوفر
جرة لحفظ الحبوب مصنوعة من السيراميك الملون ، ملونة و مزينة بشكل جميل جدا، نقش في القسم الاعلى منها الوعل او الماعز الجبلي .
تكشف هذه الجرة والرسوم التي نقشت عليها طبيعة الحضارة الزراعية الاولى للبشرية في الشرق الاوسط ، وفي اعلى الجرة نلاحظ صفا من الطيور المائية المعروفة وسط وجنوب بلاد الرافدين وكوردستان الجنوبية.
وهي من الاثار التي عثر عليها في مدينة سوسة – عاصمة بلاد الكورد الفيليين - التي تعد من اقدم المدن التي شيدها الانسان ، وتقع في كوردستان ايران .

الجرة مقسمة الى الواح :
لوح كبير في الوسط وفوقه لوح اصغر رسم فيه الماعز الجبلي وفي اللوح الكبير الشكل الرمزي للماعز الجبلي ، قرونه الدائرية الكبيرة مضافا اليه بعض الرسوم الرمزية مثل لحية الماعز و ذيله مما اضفى على اللوحة المنقوشة لمسة فنية خاصة ، وربما تشير الالواح المرسومة بهذه الاشكال الهندسية الى الاراضي والمزارع والحقول والانهار التي في المنطقة .
توجد داخل دائرة القرنين دائرة تجريدية تمثل طرة او (لوغو) ربما يمثل قبيلة صانع هذه الجرة او صاحبها او اسرة معينة تملك الجرة .
عثر على الجرة في مدينة سوسة ، ويعود تاريخها الى عام 4200 – 3500 قبل الميلاد ، اي مضى عليها حوالي ستة الاف عام.
ارتفاعها 28.90سم وقطرها 16.40 سم
اكتشفها الاثاري جاك دي مورغان Jacques de Morgan عام 1906 .
محفوظة في متحف اللوفر / قسم اثار الشرق الاوسط Near Eastern Antiquities
نموذج رقم – 3 –
جرة ملونة ومزججة من كوردستان ايران - متحف الميتروبوليتان / نيويورك
عرف السيراميك المزجج منذ الاف السنين في الشرق الاوسط ويرجع تاريخ التحف المزججة الى الالف السادسة قبل الميلاد وشاع انتاج الزجاج حوالي 1600 قبل الميلاد شمال بلاد الرافدين.
ان هذه الجرة الكبيرة المزججة والملونة باللون الاخضر الصقيل ، والازرق والبني والاصفر والابيض والاسود، تمثل تطورا كبيرا في تقنية استخدام الزجاج الملون الصقيل التي انتشرت في الالف الاولى قبل الميلاد.
نلاحظ تزيين الجزء العلوي من الجرة باوراق نباتية ، وفي وسطها نقش ثور يجثو امام شجرة .
تعود هذه الجرة للالف الاولى قبل الميلاد حوالي 800 ق . م ، عثر عليها في موقع زوية شمال غرب ايران .
طول الجرة 43.5 سم
وهي واحدة من ثلاث جرار محفوظة في متحف المتروبوليتان في نيويورك .
وعثر على جرار مشابهة لها في مدينة اشور.
نموذج رقم - 4 -
جرة ملونة من نهاوند - كوردستان ايران / المتحف البريطاني
عثر على هذه الجرة في موقع جيان تبه قرب نهاوند - بلاد الكورد الفيليين - غرب ايران ، كوردستان. ويعود تاريخ صناعتها الى حوالي 2200- 2400 عام قبل الميلاد .
خلال الالف الثالثة قبل الميلاد واوائل الالف الثانية قبل الميلاد ازدهرت عدة انواع من صناعة الفخار في مناطق مختلفة من ايران في مناطق كوردستان و على الاخص في لورستان وعيلام .
تمثل هذه الجرة نموذجا متطورا للجرار التي كانت تصنع في تلك المناطق وتدل على تطور صناعة الفخار منذ وقت مبكر في انحاء كوردستان وايران وبلاد الرافدين.
صنعت هذه الجرة يدويا من طين وزخرفت بعد جفافها بلون صنع من اوكسيد الحديد الذي يعطي اللون البني الغامق حين يحرق الفخار ، ونلاحظ الاشكال الهندسية المتماثلة و المتناسقة المرسومة على الجرة مع اختلاف في نسبة قياساتها ووضع النقوش داخل الاطواق العليا بشكل جميل ومعبر .
لاحظ شكل النسر ناشرا جناحيه والذي شاع حينذاك في بلاد ايران كما شاعت الرسوم المقتبسة من الطبيعة من نبات وحيوان واشجار .
طول الجرة 61 سم
القطر 46 سم
محفوظة في المتحف البريطاني صالة رقم 52.
تقع مدينة نهاوند بين مدينة كرمانشاه وهمدان في كوردستان ايران .
نموذج رقم - 5 -
صحن سيراميك ملون من سوسة / عيلام / كوردستان ايران – متحف اللوفر
يعود تاريخ هذا الصحن الى حوالي اربعة الاف عام قبل الميلاد ، اي انه صنع قبل حوالي ستة الاف عام ، يؤرخ متحف اللوفر تاريخ صناعته الى الالف الرابعة قبل الميلاد بين 3800 – 4200 ق . م .
ان السيراميك والفخار الملون كان التعبير الفني للانسان الكوردي قبل التاريخ ، ويتميز هذا الصحن بصناعته اليدوية حين لم تكن العجلة الدوارة المستخدمة في صناعة الفخار قد اخترعت بعد .
صنع الصحن من الطين وزين باللون الاخضر الفاتح ، ورسمت عليه اشكال هندسية متناسقة فيها تخطيط انسان .
كما نلاحظ ان الرسوم والاشكال الهندسية مقتبسة من الطبيعة و تمثل الحيوانات والنباتات ، ولكنها رسمت برمزية كبيرة جعلت من الصعب ادراكها .
عثر على الصحن في مدينة سوسة / كردستان وهي عاصمة الدولة العيلامية والتي تعد امتدادا لبلاد الرافدين .
ان الطين المستخدم لهذا الصحن له لون اخضر فاتح ، وقد صنع بشكل رقيق جدا يعرف بقشرة البيض ، ويشوى بنار ذات

درجة حرارة عالية جدا ، فيصبح الصحن رنانا .
ان هذه الزخارف الجميلة فريدة في نوعها وتكاد لاتتكرر فلكل صحن ديكوره و شكله وزخرفته الخاصة به ، فهي لاتنتج بالجملة ، عدا في بعض الحالات حين تكون هناك معركة او عدد كبير من القتلى مما يضطرهم لانتاج انواع متشابهة في وقت واحد لانها تدفن مع الموتى .
شكل الصحن غير منتظم وهذا يدل على انه يصنع مباشرة حين يفخر .
طول الصحن 10.6 سم عرض الصحن 22.3 سم محفوظ في متحف اللوفر .
نموذج رقم – 6 –
ابريق فوق حامل ثلاثي
هذا الابريق المصنوع من السيراميك يعود للقرن التاسع قبل الميلاد ، عثر عليه في منطقة حسنلو شمال غرب ايران جنوب بحيرة اورمية / كوردستان .
نلاحظ دقة صناعة الابريق و فتحته الامامية التي تستند على جسر فيه نتوء بارز بمثابة مسند له اضافة الى المقبض في الجهة الاخرى الذي يساعد على استناد الابهام فوقه تماما مثل اقداح البيرة الحديثة.
ونلاحظ الحامل الثلاثي الذي يقف على اقدام كالاضلاف ، مشابهة للاحذية .
ان دقة صنع الابريق والحامل تدل على مواكبته للصناعات المعدنية التي بدأت في الظهور والتي صنعت مشابهة لهذا الشكل ويدل على تطور صناعة الفخار تطورا كبيرا في المنطقة.
الابريق محفوظ في متحف المتروبوليتان في نيويورك
الارتفاع 21.7 سم
* في خمسينات القرن الماضي كانت هناك مهنة شائعة وسط وجنوب العراق هي مهنة خياط الفرفوري ، وهي مهنة رجل يتعامل مع الاواني الفخارية المحطمة والمهشمة ، مثل الاواني الخزفية – السيراميك - الثمينة ، وابريق الشاي (القوري) ، وغير ذلك . كنا نجلس ونراقب ما يصنعه الرجل بادواته البسيطة ، التي تتكون من مزرف دقيق يرتبط ويدور بواسطة قوس ووتر ، ثم يستخدم بعض المواد اللاصقة مثل النورة التي يخلطها مع البيض ، واحيانا يغلف الاناء الخزفي والقوري باشرطة من اللدائن المعدنية كي يصبح اكثر تماسكا . وغالبا ما كان هؤلاء الصناع من الكورد الفيليين يجوبون شوارع مدن وسط وجنوب العراق يصلحون ما تحطم من اوان خزفية ثمينة ، ولا شك ان هذه المهنة اندثرت الان ولا مكان لها سوى في المتاحف الفنية ، وهي احدى الاثار التاريخية لبراعة التعامل مع الفخار والخزف ، وصناعته ، واصلاحه.
(1) ينظر مقال :
-The Origins of the Potters Wheel ,Victor. Bryant
WWW.Ceramicstudes.com
(2) – Mellarrt, J .The earliest settlement in western Asia from the Ninth to the end of the fifth Millenium B.C. in CAH 1:1,p 248-303,1970.
الذي يستند اليه ديفد رول في كتابه Legend ص 131.
(3) ينظر حول الموضوع كتاب ديفد رول:
- Rohl, David M., LEGEND, London 1999,p 131.
ملاحظة : بسبب عدم امكان نشر صور الفخاريات في موقع الحوار المتمدن سننشرها قريبا في موقع اخر .
العنوان الالكتروني للكاتب :
[1].muayed1@maktoob.com

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تطوير
تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: شرق كردستان
الدولة - الأقليم: عراق

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 04-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 522

حقائق الطعن في كوتا الفيليين,, وجهة نظر قانونية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2024021321451155239

حقائق الطعن في كوتا الفيليين,, وجهة نظر قانونية
بقلم : عصام أكرم الفيلي

كثر الحديث هذه الايام ومنذ تصويت مجلس النواب على تعديل قانون الانتخابات النيابية حول الطعن في التعديل، بل لقد تم فعلياً تقديم طعون من قبل منظمات ونقابات وافراد وقدمت الى جهتين، هما مجلس النواب والمحكمة الاتحادية العليا، ولغرض تسليط الضوء على تداعيات تلك الطعون ومدى تأثيرها على الكوتا التي تم اقرارها للكُرد الفيليين، تعالو معنا لنأخذكم من خلال هذه السطور في جولة قانونية سنحاول قدر الامكان الا تكون مملة.
بداية فإن مجلس النواب ليس محكمة وليس جهة للفصل بين النزاعات كي تقدم اليه الطعون، بل ان مجلس النواب هو الجهة المطعون ضدها، وبالتالي فأن التوجه اليها من قبل بعض المنظمات ربما لا تعدو محاولات هدفها ايجاد إسم ومحل لتلك المنظمات في خضم المواجهات الاعلامية الحالية والصراعات الانتخابية المرتقبة، ولهذا فإن كان هناك ما يستوجب الطعن فإنه يوجه الى المحكمة الاتحادية العليا، وايضاً في هذا الصدد هناك جزئية مهمة يجب الالتفات اليها، ففي بعض الحالات لا يستوجب تقديم طعن الى المحكمة الاتحادية من الاساس، وتلك الحالات هي (الرقابة على دستورية القوانين) ، فتلك تعتبر من أول واهم (واجبات) المحكمة التي لا تستدعي اشعارها او تقديم الطعن اليها ، من خلال واجبها في (الرقابة)، وهذا واجب دستوري القته على عاتق المحكمة الاتحادية (المادة 93 / اولاً) من الدستور، في حين نصت باقي البنود والفقرات في ذات المادة من الدستور على كلمات (الفصل ، التفسير ، التصديق) ، أي بمعنى ان الفصل في النزاعات وتفسير النصوص يستدعي تقديم طلب، اما الرقابة على دستورية القوانين فهي واجب على المحكمة ولا تحتاج تقديم طعن، وبالتالي لا تستدعي كل هذه الضجة التي يقوم بها الطاعنين الا اذا كانت لديهم اغراض اعلامية او انتخابية.
نأتي الان الى المطعون فيه، وهو قانون التعديل الأول لقانون انتخابات مجلس النواب رقم 45 لسنة 2013، وهو قانون جديد له رقم جديد وتاريخ اصدار جديد، أي بمعنى انه لا يمكن الطعن في قانون لا يحمل رقم أو على الأقل غير داخل حيز التنفيذ، والرقم هذا تحدده وزارة العدل بعد مرور القانون بالاجراءات التشريعية في مجلس النواب وصولاً الى التصويت واقرار القانون، ومن ثم رفعه الى رئاسة الجمهورية لغرض المصادقة وارساله من قبلها الى وزارة العدل التي تتولى وضع رقم للقانون وحسب تسلسل ورود القوانين اليها، ومن ثم نشره في الجريدة الرسمية الوقائع العراقية.
اما موضوع الطعن، فكما نشر في وسائل الاعلام وتم اعلانه من قبل الطاعنين من خلال بيانات ومؤتمرات صحفية ولقاءات تلفزيونية ، فهو تخصيص مقعد كوتا للكُرد الفيليين في محافظة واسط، ومن خلال متابعتنا الشخصية وبشكل لحظي مستمر ومتواصل لتلك المؤتمرات والاخبار، فإن الطعون قدمت في نفس يوم التصويت وفي اليوم الثاني وصباح اليوم الثالث، وهنا نلفت عناية الأخوة القراء الى عدم امكانية الطعن في قانون غير نافذ وغير ساري المفعول، وفي حالتنا هذه فقد بينت (المادة 48) من القانون الاساس المعدل والذي يحمل الرقم 45 لسنة 2013 بأنه (يعتبر نافذاً من تاريخ المصادقة عليه) وهذا يعني من منتصف نهار اليوم الثالث بعد التصويت، مع ملاحظة ان طعون اليوم الأول لا تتعدى الاعلام لكون التعديل قد تم التصويت عليه في حدود الساعة الثالثة بعد الظهر أي بعد انتهاء الدوام الرسمي للدوائر الاخرى خارج مجلس النواب وخاصة المحاكم، وبمعنى شامل فأن الطعون التي سبقت هذه المواعيد التي اشرنا اليها بشكل دقيق سوف ترد من قبل المحكمة الاتحادية.
اما الطعون التي قدمت بعد تصديق رئيس الجمهورية على التعديل، فهي لا تحتمل الا وجهاً من اثنين، اما الطعن في القانون المعدل، او الطعن في القانون الاساس، فأن كان الطعن في القانون الاساس وهو القانون 45 لسنة 2013 فهو لا يحوي أي

اشارة للكُرد الفيليين وبالتالي فالطعن مردود شكلاً وموضوعاً وبشكل بديهي لا يستلزم المزيد من التفصيل والشرح.
اما اذا كان الطعن في قانون التعديل الأخير فالطعن ايضاً مردود قانونياً ودستورياً لكون اسباب قبول الطعون ومن ثم الرد أو نقض المواد والفقرات القانونية تتلخص في :

1. وجود جنبة مالية دون استحصال موافقة رئيس مجلس الوزراء المسؤول عن ادارة السياسة المالية.
2. مخالفة النص المطعون فيه لثوابت احكام الاسلام (المادة 2 / اولاً – أ) من الدستور
3. التعارض مع مبادىء الديمقراطية (المادة 2 / ثانياً – ب) من الدستور
4. التعارض مع الحقوق والحريات الاساسية الواردة في الدستور (المادة 2 / ثالثاً – ج) من الدستور
5. الطعن لعدم توفر النصاب القانوني لانعقاد جلسة مجلس النواب لحظة التصويت.

وبما ان تخصيص مقعد نيابي للكُرد الفيليين لا تترتب عليه أي جنبة مالية، ولا يخالف مبادىء احكام الاسلام ولا يتعارض مع مبادىء الديمقراطية والحقوق والحريات، بل بالعكس فإن تخصيص مقعد أو اكثر للمكون الفيلي هو من صلب نص وروح الدستور وخاصة (المادة 49 / اولاً) و (المادة 125) منه ، وبما ان النصاب القانوني كان متوفراً بشكل يقيني قاطع في جلسة البرلمان عند التصويت، ، إذن فالطعون مردودة من هذا الجانب بشكل مطلق وبات وحاسم.
نأتي الان لبيان وتوضيح ما المقصود بالطعون التي قدمت وما هي حقيقتها ؟، وفي الحقيقة ايها السادة إنه يوجد فعلاً سبب قانوني ومقبول للطعن، ولكنه ليس بخصوص مقعد الكوتا الفيلية، وانما الطعن في اصل (المادة 11 / اولاً) من قانون انتخابات مجلس النواب العراقي رقم 45 لسنة 2013، حيث تنص المادة في متنها على :
"يتكون مجلس النواب العراقي من 328 مقعداً يتم توزيع 320 منها على المحافظات وفقاً لحدودها الادارية وفقاً للجدول الملحق بالقانون وتكون (8) مقاعد منها حصة (كوتا) للمكونات"
وبصدور قانون التعديل الأخير الذي خصص مقعداً للكُرد الفيليين، يكون لزاماً تعديل متن المادة 11 من القانون الاساس وهو قانون 45 وليس القانون الصادر مؤخراً ، وفي هذه الحالة فالطعن صحيح جداً ومقبول وسوف تحكم المحكمة الاتحادية لصالح الطاعنين.
ولكن ما الذي يترتب على قبول الطعن والحكم لصالح الطاعنين وما تأثير ذلك على مقعد الكوتا الفيليين ؟ ان المعالجة الوحيدة ايها الاخوة تقتضي تعديل متن المادة 11 من خلال تشريع قانوني جديد تقدمه كمشروع قانون رئاسة الجمهورية او الوزراء، او مقترح قانون يقدمه عشرة من اعضاء مجلس النواب، ويمر بكافة مراحل التشريع ابتداءً بالصياغة القانونية الى قراءة اولى وثانية ومن ثم التصويت على التعديل وصدور قانون التعديل، وهذا يحكمه وقت ضيق جداً نظراً لتحديد موعد الانتخابات في الثاني عشر من شهر ايار القادم، اما التعديل والمعالجة المرتقبة فإنها لا تقبل سوى امراً من اثنين لا ثالث لهما وهما :

1. زيادة اعضاء مجلس النواب العراقي الى 329 بدلاً من 328
2. زيادة المقاعد المخصصة للمكونات الى 9 بدلاً من 8

وبما ان زيادة عدد اعضاء مجلس النواب يحتاج الى احصائية سكانية محدثة تصدر عن وزارة التخطيط، وهذه الاحصائية حتى ان صدرت ووصلت الى مجلس النواب لأغراض التعديل فأن تأثيرها ينسحب على جميع المحافظات وبالتالي يستدعي زيادة اعضاء البرلمان في عموم العراق، وهذا يقيناً لن يحدث امام ضغط الشارع الذي يدعو الى العكس وتقليص عدد النواب، وبالتالي ليس امام مجلس النواب سوى طريق واحد للتعديل وهو ما ذكرناه في الفقرة 2 آنفاً وهو زيادة المقاعد المخصصة للمكونات الى (9) .
وفي كل الحالات ومهما حصل، واياً كان ما تخبئه لنا الايام القادمة، فإني اطمئن اهلي الفيليين بأن كل هذه الضجة الاعلامية وكل الطعون التي قدمت، لن تؤثر ابداً على المقعد المخصص للكرد الفيليين في واسط، فتلك مادة تم التصويت عليها وصدرت بقانون تمت المصادقة عليه ودخل حيز التنفيذ وانتهى الموضوع، وما على الفيليين الان سوى تجاهل زوبعة الطعون والالتفات الى مستقبلهم، وترتيب اوراقهم سعياً الى زيادة هذا المقعد من خلال القوائم العامة، وابشركم بأن وجود صوت فيلي خالص في مجلس النواب القادم هو امر محسوم والف مبروك نقولها من الاعماق.
عصام أكرم الفيلي
esam2002@gmail.com
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 523
حقوق الفيليين في ندوة للجنة شؤون الكورد الفيليين في وزارة النقل الاتحادية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222128551957

حقوق الفيليين في ندوة للجنة شؤون الكورد الفيليين في وزارة النقل الاتحادية
تقرير- جواد ملكشاهي

برعاية وزير النقل والمواصلات الكابتن ناصر حسين الشبلي وحضور القاضي منير حداد اول رئيس للمحكمة الجنائية العراقية العليا لمحاكمة رموز نظام السابق والقاضي وائل عبداللطيف والوزير الاسبق لوزارة الهجرة والمهجرين عبدالصمد عبدالرحمن والنائب السابق ازاد حميد شفي والدكتورطارق المندلاوي المدير العام لمؤسسة الشهداء في هيئة الحشد الشعبي واعضاء الهيئة التنسيقية العليا للكورد الفيليين وعدد من النخب ورجال الدين من الكورد الفيليين، عقدت لجنة شؤون الكورد الفيليين بوزارة النقل والمواصلات الاتحادية صباح الاربعاء 7 كانون الثاني 2021 ندوة في قاعة المؤتمرات الوزارة لمناقشة ومتابعة قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا الخاص بقضية الكورد الفيليين.
استهلت الندوة بكلمة ترحيبية مقتضبة من قبل الاستاذ صلاح شمشير رئيس لجنة شؤون الكوردالفيليين في وزارة النقل والمواصلات،اشار فيها الى استمرار تهميش ومظلومية الكورد الفيليين وبالاخص في قانون المفوضية العليا المستقلة للأنتخابات الاخير والتي ادرجت الكورد الفيليين ضمن قائمة الأقليات وعد ذلك اجحافاً بحق هذه الشريحة المضحية من ابناء الشعب الكوردي مؤكدا على ان الحكومات التي تعاقبت على حكم العراق بعد 2003 كانت وماتزال تهمش الفيليين من المناصب الحكومية في الوزارات والمؤسسات الرسمية.
ومن جانبه تحدث القاضي منير حداد الرئيس الاسبق للمحكمة الجنائية العراقية العليا لمحاكمة رموز النظام السابق شرح فيها كيفية تشكيل المحكمة في عهد مجلس الحكم واعداد الملفات الجنائية مؤكدا على انه لم تدرج قضية تهجير وتغييب الكورد الفيليين في جدول اعمال المحكمة بعنوانها الحقيقي بل عرف الملف بملف تسفير الشيعة الايرانيين.
واضاف حداد الى أن بعد اعتراضات ومطالبات من شخصيات قضائية وسياسية تم تغيير العنوان الى ملف الكورد الفيليين، مشددا على ممارسة ضغوطات على المعترضين على العنوان وحتى وصل الامر الى تهديدهم من قبل اشخاص من اصول غير عراقية ومنهم من اصل هندي.وفي ختام حديثه اكد اول رئيس للمحكمة الجنائية العراقية العليا لمحاكمة رموز النظام السابق على انه كان ينبغي ان تصنف قضية تهجير وتغييب الكورد الفيليين ضمن الجرائم ضد الانسانية لكن تدخلات حالت دون ذلك وعدت جريمة ابادة جماعية المعروفة بالجينوسايد.
ثم اعتلى المنصة الوزير السابق القاضي وائل عبداللطيف واستهل حديثه بالأشارة الى ان ليس الكورد الفيليون وحدهم من تعرضوا للظلم والاضطهاد في عهد البعث المباد فحسب بل ان غالبية ابناء الشعب العراقي اضطهدوا وظلموا وارتكبت بحقهم جرائم مروعة دموية.
وكشف عبداللطيف ان المحكمة الجنائية العراقية العليا تشكلت بموجب اتفاقية روما لعام 1998 حيث طالبت بعض الاطراف بمحاكمة رموز النظام السابق في محكمة لاهاي دولية، الا ان الطلب رفض من قبل القضاء والحكومة العراقيين واصر الجميع على ان يحاكم الجناة في محكمة عراقية ومن قبل قضاة عراقيين.
واضاف عبداللطيف انه خلال عمل المحكمة ضاعت حقوق كثيرة لأسباب مختلفة وما تزال شرائح معينة واشخاص لم ينالوا حقوقهم لحد الان ومنهم ابناء الكورد الفيليين،مؤكدا على انه بمجرد اصدار قرار من المحكمة الجنائية العراقية العليا لايكفي ولايفي بالغرض لأستعادة حقوق الكورد الفيليين مالم تنفذ جميع القرارات بحذافيرها والسبب الاساس لعدم تنفيذها

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

هوعدم متابعته من قبل اصحاب الحق نتيجة حالة الانقسام والشتات والفرقة التي تعاني منها هذه الشريحة المظلومة.
الدكتورعبد الصمد رحمن وزير الهجرة والمهجرين الاسبق اعرب عن اسفه لتهميش واقصاء شريحة الكورد الفيليين من قبل الدولة العراقية،مؤكدا على ان التعويضات التي منحت لضحايا الكورد الفيليين من قبل مؤسستي الشهداء والسجناء السياسيين لم تكن مجزية ولم يفلح الجميع من الحصول على تلك التعويضات وكان من الاجدر وضع تخصيصات مالية خاصة بأبناء هذه الشريحة في تلك المؤسستين.
ووجه وزير الهجرة والمهجرين الاسبق انتقادا لوزارة المالية الاتحادية قائلا : ان هذه الوزارة هي من صادرت عقارات واملاك واموال الكورد الفيليين في عهد النظام السابق وبعد التغييرماتزال تحجز تلك العقارات والاملاك وبالمقابل لم تخصص مبالغ مالية من الموازنة العامة لتعويض المتضررين وضحايا النظام الدموي من الفيليين.
وفي جانب آخر من حديثه اكد عبدالرحمن على ضرورة تدويل قضية الكورد الفيليين بسبب اليأس والاحباط من عدم قيام الحكومة العراقية بواجبها وأنصاف عوائل الضحايا، مطالبا في عين الوقت تشكيل هيئة كوردية فيلية مرتبطة بشكل مباشر مع مجلس الوزراء لتفعيل القرارات الصادرة وتنفيذها بدقة مع تحديد سقف زمني للتنفيذ لأنه لايمكننا الأستمرار بالأنتظارالى مالا نهاية لنيل حقوقنا القانونية العادلة.
الدكتور طارق المندلاوي المدير العام لمؤسسة شهداء الحشد الشعبي كان المتحدث الآخر الذي اكد على ان ماتعرض له الكورد الفيليون هي جريمة ابادة جماعية مشيرا الى مباركة مجلس الوزراء العراقي بقرار المحكمة الجنائية العراقية العليا الخاص بالكورد الفيليين بقراره المرقم(426) والذي طالب بأزالة جميع أثار المترتبة على جريمتي تغييب وتهجير الكورد الفيليين،منوها الى انه رغم انشاء العديد من مؤسسات العدالة الانتقالية واصدار العديد من القرارات لأنصاف الفيليون،لكن حقوقهم ماتزال ادراج الرياح.
ونوه المندلاوي الى ان حلول مشاكل وحقوق الفيليين تكمن في تشريع قوانين خاصة بقضية ابناء هذه الشريحة واجراء تعديلات على قانوني مؤسستي الشهداء والسجناء السياسيين وهيئة النزاعات الملكية،مؤكدا على ضرورة تشكيل لجنة من المحامين و القضاة من الكورد الفيليين لمتابعة وتنفيذ قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا الخاص بجريمة تغييب وتهجيرالفيليين.
وخصص المندلاوي جانب من حديثه بالاشارة الى المدن والمناطق الحدودية ذات الاغلبية الكوردية الفيلية كخانقين ومندلي وبدرة وزرباطية، عادا تلك المناطق جزءا من هوية الكورد الفيليين ،مطالبا الحكومة العراقية اعمار تلك المدن والمناطق التي تحولت بعضها الى اطلال واعادة المرحلين الى مدنهم وقراهم مع توفير الخدمات لهم للاسهام في احياء الاقتصاد الوطني من خلال امتهان الزراعة والثروة الحيوانية وغيرها.
وفي ختام حديثه شدد المديرالعام لمؤسسة الشهداء في هيئة الحشد الشعبي الى ان الكورد الفيليون ليسوا ضعفاء اذا ما وحدوا صفوفهم نظرا لامتلاكهم مقومات النهوض وعدد كبير من الكفاءات والعلماء والمختصين في مجالات عديدة.
النائب ازاد حميد شفي كان اخر المتحدثين في الندوة والذي اكد على ان قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا قرار تأريخي والمشكلة تكمن في تنفيذه وترجمته على ارض الواقع.
وتطرق السيد النائب الى انه سعى من خلال عضويته في مجلس النواب السابق الى تنفيذ القرارات الصادرة الخاصة بحقوق الكورد الفيليين الا ان الصراعات والخلافات السياسية بين الكتل في داخل المجلس حالت دون ذلك،منوها الى ان الكورد الفيليون لم يظلموا مجتمعيا،بل تم تغييبهم وتهجيرهم من قبل الانظمة الحاكمة والتي جثمت على صدور العراقيين.
وفي جانب اخر من حديثه اكد شفي فيما لو تم تطبيق المادة 140 من الدستور العراقي لحلت جميع مشاكل المناطق الحدودية ذات الاغلبية الكوردية الفيلية مشددا على انه مايزال هناك عقلية شوفينية في مؤسسات الدولة العراقية لاتريد حل مشاكل الفيليين، مشيرا انه وبسبب عدم تطبيق المادة 140 تعرض الكورد الفيليون الى جرائم متعددة اضافية من القتل والتنكيل على يد القوى الضلامية والارهابية ما ادى الى سقوط المئات من الشهداء والجرحى من ابناء خانقين ومندلي وبدرة وزرباطية وغيرها من المدن والقرى الحدودية.
واختتمت الندوة بأفساح المجال امام الحضور بالمناقشة والمداخلات وتوجيه عدة اسئلة واستفسارات تمت الاجابة علها من قبل السادة القضاة.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 524
حكاية الكورد الفيليين مع البنك المركزي العراقي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20231120082731530371

ياسر عماد
لقد ترك الكورد الفيليون صفحات ناصعة البياض في تاريخ العراق الحديث، وفي مختلف المجالات التي عملوا بها فهم معروفون بالأمانة والنزاهة والوفاء لمن يعملون له، وهم أصحاب سمعة طيبة لدى من اختلط وتعايش معهم.

في هذه الصفحات أودُّ أن أقصَّ على القارئ حكاية الحمّالين الكورد الفيليين في البنك المركزي العراقي بمطلع الثمانينيات من القرن المنصرم وقبل ذلك ينبغي أن اتحدث عن هذه المهنة الشريفة، فالبعض يُعيب علينا (الحمالة) ويقول لنا: إن من آبائكم واجدادكم كانوا حمّالين، نعم كانوا كذلك، ونحن نفتخر بهم لما قدموه لأسرهم اولاً: فأولادهم اصبحوا فيما بعدُ أكاديميين في مختلف المجالات العلمية، وسياسيين، وموظفين مهمين في الدولة، وثانياً لما قدموه لمجتمعهم إذ ضربوا مثالا للنزاهة بأروع صورها، والأهم من ذلك كلّه صفة عزة النفس التي كانوا يتحلون بها فهم عملوا بعرق جبينهم، ولم يمدوا ايديهم ولا سرقوا ونهبوا مثلما هم تعرضوا له في حملة التسفير والتهجير الظالمة.

وعودا على بدء هنا اسرد لكم حكاية جدّي (أسد فيض الله) حيث كان في نهاية السبعينيات وبداية الثمانينيات (باش حمّال) في البنك المركزي العراقي في شارع الرشيد بمدينة بغداد، وينقل والدي وأعمامي عن أبيهم المرحوم أنهم كانوا يعملون بكلِّ جد ومثابرة مع قُرابة 30 حمّالاً جميعهم من الكورد الفيليين، وكان المسؤولون في البنك آنذاك يثقون بهم أيما ثقة، فهم لا

يقبلون أن يدخل شخص غريب بينهم، وأن تقتصر المهنة على هذه الشريحة من المجتمع دون غيرهم.

ويروي والدي واعمامي وأبناء عمومتهم ايضا بداية المأساة مع هؤلاء الكادحين والتي بدأت مع حملة التسفيرات فقد بدأ الحمالون الذين هم بالعشرات ينقصون واحدا تلو الآخر حتى لم يبقَ منهم سوى أفراد قلة يعدون بالأصابع، وبدأ الألم الشديد والغصة والحزن تعتري الباش حمّال حتى بدأت تنهار قواه ويمرض ويصبح طريح الفراش على ما فقد من حمّالين يمتازون بالأمانة والثقة، فقد كانوا سنداً ومعيناً له في رفع صناديق القطع النقدية المعدنية الثقيلة في ذلك الوقت من دون أن ينقص منها ولو فلس واحد.

وفي بداية مرضه الذي استمر أكثر من 40 سنة ويفارق الحياة، زار نائب محافظ البنك المركزي شخصيا بيت جدّي وطلب منه العودة الى العمل إلا أنه قد اعتذر بفعل حالته الصحية حسبما ترويه جدتي المرحومة الحاجّة سعدية نامدار الملكشاهي، وبدأت حالة (الباش حمّال) تتفاقم يوماً بعد آخر ليصل به المطاف إلى أنه يطلب من أُسرته الذهاب معه إلى المنظمة الحزبية في حي جميلة شرقي بغداد - محل سكانه - وأن يسقط الجنسية العراقية عن أفرادها ويلتحق بركب رفاقه ممن أُلقيوا على الحدود بين العراق وايران آنذاك إلا أنهم رفضوا ذلك بشدة.

وكشاهد على الثقة والأمانة والنزاهة التي كان يتمتع بها أولئك الحمّالون، وبحكم عملي الصحفي انتهزت الفرصة في يوم من الأيام وخلال حديث دار بيني وبين السيد مظهر محمد صالح مستشار رئيس مجلس الوزراء للشؤون المالية الذي اقضى سنوات عديدة من عمره في البنك المركزي العراقي لأذكّره بأولئك الرجال، ليبادر الرجل فورا وبكل صدق، وبعد ذكر اسمائهم بالثناء عليهم افضل الثناء وقال لي: الله كم كانوا رائعين هؤلاء الرجال بينهم المرحوم أسد (الباش حمّال)، ومن بعده شقيقه المرحوم (فرمان) الذي تسلم المهمة، هو وأولاده كانوا جميعهم قمّةً في النزاهة والأمانة والتفاني بالعمل رحم الله الراحلين منهم وأمدّ في عمر الباقين.

وهنا وقبل ختام هذه الأسطر قد يقول قائل فرضاً: ما هو الإنجاز والميّزة في أن ينقل مجموعة من الأشخاص بضائع أو أي أشياء أُخرى، كلا الأمر ليس كذلك فهؤلاء كانوا ينقلون يومياً الصناديق الحديدية من القطع النقدية المعدنية الذي يناهز وزن الواحد منها 70 كيلوغراماً بصدقهم وعفّتهم وأمانتهم قبل أكفهم وظهورهم، فثُقل الأمانة أشد وطأة عليهم من ثقل الاوزان، وهذه الصناديق كانت في يوم من الأيام عصب الحياة، والشريان الأساسي لاقتصاد العراق.[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: بغداد

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 14-11-2023

وقت التدوين: 20-11-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 525

حوار مع متحدي الجواهري وصاحب سجّلْ أنا كردي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220608155322416860

شفق نيوز/ أن تتلمذ شعرياً وأدبياً على حروف خليل جبران ونعيمة والمنفلوطي، سيدفع بك ذلك لا محال يوماً ما إلى مناطحة كبار الأدباء شعرياً، أما أن تتحدى الجواهري الكبير!، فذلك ليس بالأمر الهين، نعم، ليس ذلك فحسب، فذلك التلميذ إبن المدرسة الفيلية العريقة ببغداد، اثار جدلاً يوماً بعد أن قدم مشهورته سجّلْ أنا كردي.

الحديث هنا ينصب على الشاعر عبد الستار نورعلي، وهو كوردي فيلي نسج بأبياته من نظم الشعر ما جعله رقماً صعباً يضرب بها بحور الشعر بإطناب هنا وهناك.

وكالة شفق نيوز أجرت مقابلة مع الشاعر عبد الستار نورعلي، عبر الكاتب والرائد الرياضي الشهير صمد أسد، وهذا نصها:

1. متى ظهرت لديك موهبة الشعر؟

عبد الستار:

في بواكيري الأولى وأنا على مقاعد الدراسة الإبتدائية في (مدرسة الفيلية الإبتدائية) كنْتُ أُختار أحياناً لألقي قصيدةً أثناء رفعة العلم الذي كان يقام صباح كلّ خميس صباحاً، فأحسّ عندها بشعور غريب وأنا أنشدُ، مزيج من الفرح والاندماج والحماسة والاعتداد بالنفس، وأنا أشاهد جموع الطلبة المصطفين في ساحة المدرسة والمعلمين أمامهم وهم يصغون لإلقائي. القصائد كنتُ أحفَظُها عن ظهر قلب. منذ تلك اللحظات التي حفرتْ بصماتها في النفس والذاكرة بدأت رفقتي مع الشعر والحفظ، والقراءة عموماً، على بساطة التلقي وصعوبته في ذلك العمر الغضّ. كانت في المدرسة مكتبة تحتوي على كتب للأطفال، وكتب لأدباء عرب كبار أمثال (جبران خليل جبران) و(ميخائيل نعيمة) و(مصطفى لطفي المنفلوطي) و(أحمد حسن الزيات) وغيرهم من فطاحل اللغة العربية. كان اقترابنا نحن الصغار من كتب هذه الأسماء الكبيرة يثير فينا الرعب، لغةً وفهماً، إلا أننا نحن الذين كنا نحسّ برغبة عارمة في دخول عوالمهم كان يدفعنا الفضول الى لمسها والمرور على صفحاتها، معي أيضاً المرحوم (داوود سلمان/داوي) كابتن كرة السلة العراقي السابق، إذ كنا ثنائيين أخوة بالرضاعة لم نفترقْ يوماً حتى رحيله الفاجع عام 2011 . كان مثقفاً كبيراً وقارئاً نهماً إضافةٍ إلى الرياضة متميّزاً ومبدعاً فيها.

كان كتاب (المطالعة العربية) في منهج الدراسة الابتدائية مرجعاً أدبياً ولغوياً رصيناً لا كما اليوم إذ كانت نصوصه منتقاة من القرآن الكريم والأحاديث النبوية الشريفة ومن التراث العربي في عصوره التاريخية القديمة والحديثة قصصاً وحكايات وشخصيات وقصائد.

ووددْتُ أنْ أبين من هذه (المقدمة) كيف اكتشفتُ حبي للأدب واللغة عموماً، والشعر والقصة خصوصاً. حتى كانتْ لحظةٌ ما ليومٍ ما وسنةٍ ما لا أذكرها بالضبط، وأنا غضٌّ غرير، رددْتُ معي نفسي بيتين بسيطين ساذجي اللغة وأنا في طريقي عائداً إلى البيت، ما زلْتُ أذكرهما:

قلبٌ تحطّمَ في الهوى

ويهيمُ ليسَ لهُ دوا

ما لي أراهُ يفتشُ

عن قلبهِ بينَ النوا

وهو من بحر الكامل.

بقيتُ أقرأ وأطوّرُ قابلياتي اللغوية بالمطالعة والمتابعة، والكتابة لنفسي دون نشر، حتى يستقيم العودُ على أصوله. ولذا اخترتُ بعد تخرجي من الإعدادية/ الفرع الأدبي أن أكمل دراستي التخصصية في اللغة العربية وآدابها، فدخلتُ كلية الآداب/ قسم اللغة العربية/جامعة بغداد. بدأتُ النشر منذ أوائل الستينات من القرن الراحل في الصحف والمجلات العراقية والعربية، ومازلت حتى اليوم، إضافة الى الصحف الألكترونية.

أذكر أنّ أول قصيدة خرجتْ من القيد كانت من الإذاعة العراقية في برنامج (مواهب على الطريق) التي كانت تقدمه الشاعرة الفلسطينية (سائدة الأسمر).

2. هل كانت البداية بنظم الشعر الحرّ أم القريض؟ والسؤال يفرضه وجود قلة من الشعراء أبدعوا النظم والسير بهذا الاتجاه الشعري، وأنت واحد منهم.

عبد الستار:

القصيدة الأولى التي نشرتها كانت من الشعر الحرّ (شعر التفعيلة). فقد كان أثر شعراء هذه المدرسة (الشعر الحرّ) ضارباً أطنابه في نفوسنا نحن شباب تلك الفترة، وأنتَ تعرف أنّ الشباب ميّالٌ الى التجديد والخروج على القديم في كلِّ منحىً من الحياة، والثقافة السائدة في حينها كانت ثقافة تنويرية تقدمية تبحثُ عن الانطلاق الى عالم الحداثة في كلّ شيء. لكن دراستنا التخصصية في الجامعة تركز على الشعر في عصوره التاريخية القديمة مقسمةً بحسب الأزمنة على سنوات الدراسة (اللغة العربية): العصر الجاهلي، عصر صدر الإسلام، العصر الأموي، العصر العباسي الأول، العصر العباسي الثاني، الفترة المظلمة، العصر الحديث. حتى (العصر الحديث) هو بالزمن الذي كنا نعيشه، ويشمل القرن التاسع عشر والنصف الأول من القرن العشرين، بمعنى أنّ الشكل الكلاسيكي العمودي للشعر كان الطاغي مع التجديد في اللغة وأغراض الشعر، فاستُحدِثتْ أغراضٌ جديدة فيه، إلى جانب الأغراض التقليدية من غزل ومدح وهجاء ورثاء وفخر ووصف، أغراض جديدة لم يتناولها الشعراء القدامى: الشعر المسرحي، الشعر القصصي الملحمي، الشعر التعليمي.

هذه الدراسة التخصصية وحفظ الكثير من القصائد ربما حفرت أثرها موغلةً في النفس، فبدأت كتابة الشعر العمودي (الفراهيدي) ونشره، إلى جانب شعر التفعيلة (الشعر الحرّ). لكن بالمحصلة الشعرية الحرّ هو الأكثر، لأنه يمنح الشاعر مساحةً من حرية الحركة الشعورية والشعرية دون توقف عند القافية والوزن مما يحصران الشاعر في زاويتيهما لاستيفاء التناغم الموسيقي المطلوب، وهو ما يضطرّ الشاعر أنْ يضيف أحياناً ليكمل التوازن الموسيقي في البيت الشعري فيؤدي الى حشو وتكلف، وهو ما يراه البعض إخلالاً بالعفوية الشعرية والإحساس لحظة ولادتها، والتجربة المخزونة في نفس الشاعر، إذ الولادة الأولى للقصيدة هي الصادقة الموحية لشاعرها وهي الأساس. لكن في الوقت نفسه لا بد من العودة للقصيدة والعمل عليها، فلربما هناك خللٌ ما فات على الشاعر، او خطأ سهواً، كي تكتمل بحُلّة شعرية ناضجة. وفي الوقت نفسه علينا أن نتذكر بأنّ الشاعر المتمكن من أدواته الشعرية قريضاً وتدعمه موهبة أصيلة ومقدرة وسعة في المعرفة بفنه وإتقانه، لا تقف أمامه العوائق حين يكتب بعفوية وطبع مثقل بثقافة شعرية موسيقية (الوزن) ولغة ثرية اكتسبها من سعة اطلاعه على تاريخ الشعر ونماذجه العظيمة عند كبار الشعراء إضافة الى التمكن العالي من اللغة. فكيف إذن كان أولئك الشعراء الكلاسيكيون القدامى والجدد من الأسماء الكبيرة يكتبون قصائدهم لكي يخرجوا علينا بروائعهم الخالدة الباقية أبد الدهر!

إنَّ التجديد في شكل القصيدة في العصر الحديث وتنوع مدارس الشعر لا بد أنْ يؤثرا في الشعراء الشباب المجايلين، فيتوجه كلٌّ بحسب ميله وتأثره ومقدار ثقافته الشعرية وموهبته وإحساسه. وتبقى الصراعات والمواقف المختلفة والمتضادة والرفض والقبول مستمراً. هذه هي طبيعة الحياة في كل مناحيها.

بالنسبة لي: إنّ التجربة الحسية ومضمونها ووحيها لحظة ولادة القصيدة هي التي تحدّد شكلها لديّ. ولذا فما أكتبه، وأنت تقرأ لي، يتراوح بين الشكلين، مع استثناءات في كتابة قصيدة نثر. والموضوع يتباين من شاعر الى آخر بناءً على موقف الشاعر من القصيدة واختيار شكلها الذي يبني عليه تجربته . المهم هي الموهبة الحقيقية والإبداع والمقدرة والشاعرية، والخروج بقصيدة تمتلك أدواتها شكلاً ومضموناً وجماليةً وتأثيراً. ويبقى للقارئ الحُكم من خلال ذوقه وموقفه، والناقد الأدبي بتخصصه المعرفي بفن الأدب وشروطه وقواعده.

3 أيّ من الاتجاهين أقرب الى نفسك وأكثر حرية في تفجير ما بداخلك من الطاقات الشعرية؟

عبد الستار:

أجبْتُ على هذا السؤال ضمن الجواب السابق. وأعود مكرراً: التجربة الحسيّة والمضمون هما اللذان يحددان شكل القصيدة. لأنّ الوحي ينزل دون استئذان ولا وقت محدّد، هكذا فجأةً، فقد يأتيني بحلةٍ كلاسيكية (عمودية/فراهيدية)، أو بثوبٍ من الشعر الحرّ (التفعيلة)، أو برداءٍ نثريٍّ. التجربة والوحي هما اللذان يفرشان طريقَ الشكل. أما في القصدية الكتابية في مناسبة ما أو محاولة خلق قصيدة خارج إطار العفوية (الطبع) كما أطلق عليه البلاغيون القدامى، فهنا يأتي دور (الصنعة) أي العمل الصناعي لكتابة قصيدة، حينها يختار الشاعر عن قصد شكلها عموديةً أم حرّةً، وهذا لشاعر الشكلين، وليس للذي اتخذ موقفه الثابت مع هذا أو ذاك، ليبدع فيما اختار وينصرف بكامل شعريته له.

أضرب لك أمثلة:

قصيدتي الميمية (أأبا فراتٍ والجراحُ فمُ) التي أعارض فيها الجواهري (المعارضة بالمعنى الشعري) في قصيدته التي رثى فيها الدكتور عالم النحو الكبير المرحوم (محمد مهدي المخزومي) والمنشورة في مجلة (المجلة) في لندن 1988 ومطلعها:

أأبا مهندَ ، والجراحُ فمُ

وعلى الشفاهِ من الجراح دمُ

القصيدة عمودية فخمة، (جواهرية)! فكيف سأقول أنا يا ترى؟ أأعارض بشعر حرّ؟ مش معقول! فكتبت:

أأبا فراتٍ، والجراحُ فمُ

وعلى السيوفِ منَ الجراحِ دمُ

إنّا على حالين تجمعُنا

لغةٌ تُحرّقُ ثمَّ تضطرمُ

إلى آخر القصيدة التي عبّرتُ فيها عن حال العراق وما نعانيه في تلك الحقبة الزمنية (1988). ونشرتها بعد 2003 . تستطيعون البحث عنها فهي على مواقع الإلكترونية.

وكتبتُ مؤخراً قصيدةً عن الأمام علي (عليه السلام)، فكيف تراني أكتبها؟ لا بد أنْ تكون بمقامه فخمةً كلاسيكية:

هذا عليٌّ وما في الكونِ مِنْ عالي

إلّا الإلهُ ، رسولُ اللهِ ، والعالي

الحقُّ في إثرِهِ يجري، ومِنْ فمِهِ

فنُّ البلاغةِ مِنْ عالٍ إلى عالي

أما قصيدتي (الرواية الأولى) فقد ولدت إثر تجربة انفعالية امتزجتْ بالفكر ومصير الإنسان في الكون، كتبتها عام 1971 ونشرت في وقتها في مجلة (الثقافة) العراقية لصاحبها المرحوم الدكتور (صلاح خالص)، فقد كانت ولادة تجربتها الروحية والعقلية. كتبتها دفعةً واحدةً متدفقة دون توقف في هزيعٍ من ليلة:

وفي صمتٍ طويتُ البحرَ في عيني

وفي صمتٍ حملْتُ البيدَ في قلبي سرايا

نحو هاجرة الهوى، رُحتُ أصلّي

أرفعُ الراياتِ للعباس، استجلي

رسومَ العشقِ في صحراء أغنيةٍ ترابيهْ ،

رميتُ شِباكَ شوقي اصطدْتُ ريحاً

صرتُ أحصدُها ، مررْتُ أناملي فيها

تقصّيْتُ الحقيقةَ عنْ رؤىً في عِرقِ أمنيةٍ سرابيهْ ،

4. هل كتبتَ مسرحيات شعرية؟

عبد الستار:

لا، لم أكتب مسرحيةً شعريةً. لأني أخترتُ أنْ أتفرغ للقصيدة، فهي التي تأخذني إلى عوالمي الباطنية لتستخرج مكامنها وخفاياها الحسية، وما تكتنزه من عواطف ومشاعر وفكر ورؤية للكون والإنسان، وللتعبير عما يعانيه في عالمنا المضطرب. إضافةً إلى العمل لتطوير قصيدتي، مثلاً مجموعتي الشعرية المخطوطة (تجريب) تحوي قصائدي التجريبية في التلاعب على شكل القصيدة بين الأشكال المختلفة مع خلق صوتها الخاص. كما إنّ وقتي مخصّص أيضاً لمتابعة ما يجري على الساحة الأدبية من نشاط غزير شعراً ونثراً، والعمل على ممارسة النقد الأدبي لتجارب الأخوة الأدباء الآخرين، شعراء وروائيين. وهو ما يشغل وقتي في الكتابة وتطويرها، متمثّلاً بالمرحوم الدكتور (مصطفى جواد) حين سُئل عن عِلمه فأجابَ بأنّه مازال طفلاً يحبو. قلتُ في قصيدتي (أنا مغرمٌ بالشعر لستُ بشاعرٍ):

أنا مغرمٌ بالشعرِ لسْتُ بشاعرٍ

حتى وإنْ غنّى الكلامُ ندائي

مازلْتُ طفلاً حابياً في روضهِ

تلهو بيَ الأزهارُ فيضَ غناءِ

وقد سئل (محمود درويش) يوماً نفس السؤال فأجاب بأنه يفضّل التفرغ للقصيدة. وفي تاريخنا الشعري خاض هذه التجربة (المسرحية الشعرية) عدد من الشعراء: أحمد شوقي (رائدها في العربية)، علي أحمد باكثير، عزيز أباظة، خالد الشوّاف، صلاح عبد الصبور، معين بسيسو، جميل حسين الساعدي وغيرهم. إلا أنني ترجمت عن السويدية مسرحية (جلجامش) الشعرية للشاعر السويدي (أبَه ليندة 1897 1991) الى العربية وتوجد نسخة من ترجمتي في المكتبة الملكية في ستوكهولم وفي عدد من الجامعات السويدية.

5 هل نظمت شعراً باللغة العامية؟ والمعروف أنّ بعض الشعراء اليساريين كمظفر النواب وزاهد محمد أجادوا التوفيق بين الشعر بالفصحى والعامية ولهم قصائد بالعامية مغناة، واشتهروا بها، وتتداول بين متذوقي الشعر أكثر من قصائدهم

بالفصحى؟

عبد الستار:

لم أخضْ غمارَ القصيدة العامية، فلها شعراؤها المحترفون، وإنْ كنتُ يوماً من عشاقها وقرائها المدمنين وحفاظها، وخاصة شعر (مظفر النواب). إذ كنا في شبابنا نحفظ له ونتناقش فيما نحفظ، ونحن نلتقي على ضفاف (دجلة الخير) وهي تحتضننا في كازينوهاتها الجميلة الدافئة بجوها وروادها من الشباب المثقف والباحث عن المتعة البريئة، أيام الستينات والسبعينات من القرن المنصرم. وكنتُ أحفظ أيضاً الكثير من شعر الشاعر المصري (أحمد فؤاد نجم) وذلك بسبب مضامينها السياسية التي كانت محور اهتماماتنا وحواراتنا في تلك الحقبة من الحياة العراقية والعربية والعالمية وأحداثها.

نجد في هذه الأيام الكثير من شعراء الفصيح في العراق يخوضون غمار الشعر الشعبي وبابداع وتألق ملحوظين.

6. هل لك محاولات شعرية باللغة الكوردية؟

عبد الستار:

مع الأسف، لا. وهذا يعود الى الظروف التاريخية والاجتماعية والبيئية والتخصص اللغوي والأدبي. وهنا أحبّ أنْ أضيف بأنّ احد المثقفين الكردستانيين البارزين حين انتقد وبحدة في مقابلة على فضائية كردية في حينها الكتابَ الكرد الذين يكتبون بلغة أخرى غير لغتهم ولا يكتبون بلغتهم والى حد الاتهام بالخيانة، وكان يقصد الذين يكتبون بالعربية أو بالتركية أو بالفارسية. وبما أني أحد هؤلاء المقصودين بالاشارة لأني أكتب بالعربية فحسب أحسست بغصّةِ ألمٍ عميقة، كتبتُ قصيدتي (سجّلْ أنا كردي) ردّاً عليه في 2000.02.14. بدأتُ كتابتها بعد مشاهدتي واستماعي لحوار معه امتد الى الساعة الثانية عشرة ليلاً، حيث دخلتُ غرفتي بعدها مباشرةً، فبدأت القصيدة بالهطول. انتهيتُ منها ناضجةً طويلة في الساعة الرابعة فجراً. نُشرت في حينها في صحيفة (ريگاي كوردستان) في أربيل، ثم في صحف ومواقع الكترونية، وقد استقبلتها الأوساط الثقافية العراقية والعربية بحفاوة. أضفت إليها مقطعاً استهلالياً في الردّ على الدكتور (فيصل القاسم) حين كتب مقالةً على موقع (دروب) متهماً الكرد بالخيانة لتعاونهم بإسقاط النظام الدكتاتوري السابق، وذلك بتاريخ 27 نوفمبر 2007. وتستطيعون الاطلاع على القصيدة من خلال البحث في نظام (Google).

7. وأخيراً، أستاذنا المحترم، أرجو أن تزودنا بما لديك من مشاريع جديدة ومواضيع لم تنشر أو إضافات، أو رسائل توّد أن ترسلها من خلال هذا اللقاء.

عبد الستار:

مازلْتُ بنشاطي في القراءة والمتابعة والكتابة، على قدر عزم العمر والوقت والمشاغل الحياتية. لي مخطوطات لمجاميع شعرية عديدة وتراجم من الشعر العالمي، والجزء الثاني من كتاب (شعراء سويديون دراسات ونصوص) فالجزء الأول مطبوع، وكتاب (الكرد الفيليون تاريخ ومعاناة)، وكتاب يجمع مقالاتي النقدية في عدد من الأدباء العراقيين والعرب شعراء وروائيين، وكتاب يجمع الدراسات التي كُتبَت عن منجزي الشعري. علماً بأنَ ما ذكرت من نصوص شعرية وتراجم ومقالات منشورة في الصحف والمجلات والمواقع الألكترونية الثقافية العراقية والعربية، يستطيع منْ يريد البحث أن يجدها. وقد خصصت بعض المواقع صفحة خاصة بمنجزي المنشور. الديوانان اللذان طُبعا لي (على أثير الجليد) و (في جوف الليل) موجودان في صفحتي على موقع (الحوار المتمدن) أما ترجمتي لمسرحية (جلجامش) فموجودة في موقع (الناقد العراقي). وقد طبعت كتبي هنا في السويد على حساب المركز الذي كنتُ أعمل فيه قبل التقاعد (مركز أنشطة الكمبيوتر في اسكلستونا) وهي مدينتي التي اقيم فيها منذ حلولي في ديار السويد العظيمة.

كتبي المطبوعة:

على أُثير الجليد: مجموعة شعرية باللغتين العربية والسويدية

في جوف الليل: مجموعة شعرية

باب الشيخ: مقالات أدبية

شعراء سويديون دراسات ونصوص

جلجامش : ترجمة، وهي مسرحية شعرية للشاعر السويدي (أبه ليندە)، كتبها عام 1946 ولم تترجم الى لغة أخرى، وأنا أول من عثر عليها أثناء بحثي في دراستي للشاعر، وهي أول ترجمة لها الى لغة أخرى.

(رسالة الى السيد فيصل القاسم)

هذا أنا ،

افتحْ عيوني !

أشرع الأبوابَ تحتَ الجلدِ،

وانظرْ !

سترى الجبالَ والوديانَ والسهولَ والحقولَ تزهو

وبيوتَ الطينِ والقصبِ وأهوارَ الجنوبِ

والنخيلَ والأنهارَ تجري في شعابِ الروح ،

هذا دجلةُ الخيرِ، الفراتُ، الزابُ،*

هذا بردى ينسابُ من بين العواصف يلتقي الليطاني والأردنَ،

والنيلُ يضمُ شعريَ المنثورَ كالأضواءِ وسط الماءْ

يوم اشتدَّ في سيناءَ ضربُ النارِ، فاهتزَّ الفضاءْ،

فتهاوى الخطُ وانسابتْ على الرمل الدماءْ،

عندها حقَّ الغناءْ،

وهنا .....

ذاك سفينُ النارِ يحكي قصةَ الأوراس، *

وهناك .....

تلك صحراؤكمو الكبرى تناغي ضلعيَ المكسورَ

في القدسِ وفي صبرا شاتيلا

وحلبجةْ.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كورديي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 526

خريطة المكونات (المجموعات المتميزة) الكُردية في إيران

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230415172700482755

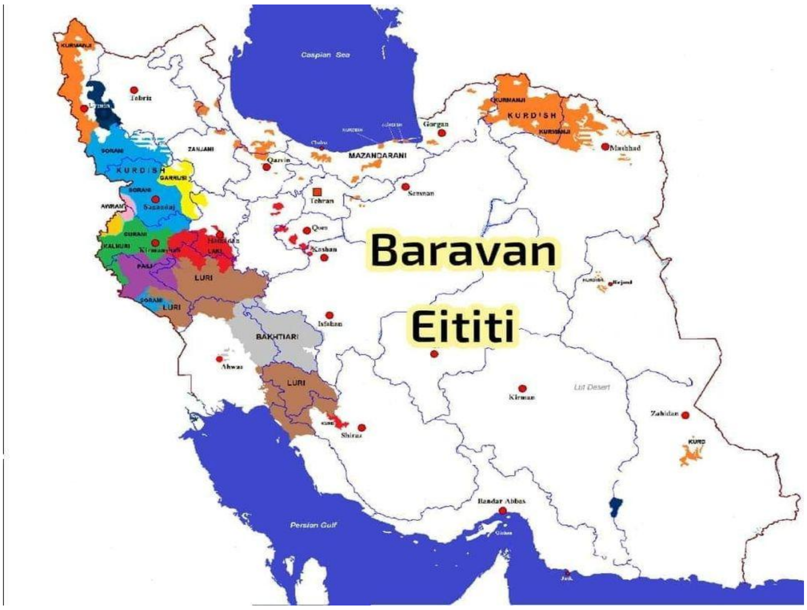

خريطة المكونات (المجموعات المتميزة) الكُردية في إيران
سبقنا الاستاذ العزيز Šiyar Alkhaburi قبل أيام في نشر خريطة توزيع المكونات الكُردية في إيران ولعمله الرائع الدقيق والمفيد في اثراء المكتبة الكوردية على وسائل التواصل الاجتماعي ، ارتأينا ان ننشر ما وصلنا إليه نحن في رسم الحدود التقريبية للتجمعات الكوردية(التفرعات اللهجوية).
اللون البرتقالي يمثل متحدثي اللهجة الكوردية الشمالية المعروفة بالكرمانجية ولهم تجمعين اساسين الأول تتمثل بمناطقهم الأصلية في غرب بحيرة اورمية وعلى امتداد الحدود الإيرانية التركية ويتصلون شمالا مع إقليم نخجوان الاذربيجاني، اما التجمع الثاني فيتمثل بمحافظة خراسان الشمالية كما ويتمدون إلى شمال محافظة خراسان رضوى ولهم تواجد ملحوظ في جنوب بحر الخزر / قزوين على شكل تجمعات متناثرة على جانبي جبال البرز واطراف مدينة بيرجند مركز خراسان الجنوبية كما ولهم تجمعات هائلة جنوب مدينة زاهدان مركز محافظة بلوجستان.
اللون الأزرق يرمز الى متحدثي الكردية الوسطى من الناطقين بلهجتي الموكريانية والاردلانية. تواجدهم يتركز في جنوب بحيرة ارومية إلى شمال مدينة كرماشان. كما ولهم انتشار ملحوظ في الاطراف الجنوبية لمدينة ايلام.
اللون الأصفر يتمثل بمناطق الناطقين بالگروسية إحدى اللهجات الكوردية الوسطى وتمركزهم إلى الشرق من الاردلانية.

اللون الوردي يشير إلى الهورامانية التي تشكل مع الزازكية والشبكية والباجلانية لهجة متميزة واحدة . مناطق الهورامانية تقع إلى الغرب من الاردلانية.
اللون البرونزي يتثمل بالگورانية القديمة وتمركزهم في شمال غرب محافظة كرماشان.
اللون الأخضر هؤلاء أعظم أجناس الكُرد الجنوبيين ويعرفون بالكلهور يشكلون الاغلبية في محافظة كرماشان ولهم امتداد في شمال غرب محافظة ايلام أيضا.
اللون الأحمر يشير إلى اللكية المتفرعة من الكُردية الجنوبية تمركزهم الأساسي في جنوب محافظة همدان ويتمدون إلى شمال محافظة لورستان وشرق كرماشان. جدير بالذكر لهم تجمع كبير في شمال شرقي مدينة شيراز وفي تجمعات متناثرة في محافظتي قم و آراك واطراف مدينة كاشان.
اللون البنفسجي انهم الفيليون لهجتهم كوردية جنوبية عريقة يشكلون الاغلبية في محافظة ايلام ولهم تواجد كثيف في شمال شرق محافظة لرستان واجزاء من كرماشان.
اللون القهوائي يمثل الناطقين باللهجة اللرية الشمالية والجنوبية أماكن تواجدهم تتمثل بمحافظة لرستان وشمال وجنوب شرقي خوزستان ومحافظة كهگيلويه و بوير احمد وجنوبي ايلام مع شمال محافظة بوشهر وشمال غربي محافظة شيراز.
اللون الرصاصي انهم الناطقين بالبختيارية المتفرعة من اللرية ينتشرون في محافظة جهار محال وبختياري و شرقي خوزستان ونتواءات داخلة في غرب أصفهان.
ملاحظة
المنشور جهد ذاتي بالاعتماد على المصادر العلمية المتوفرة وكذلك جهد ميداني من خلال اسفارنا المتكررة إلى اكثر من ثلاثة ارباع الجزء الملحق بايران.
Baravan Eititi 06- 08-2020
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: وثائقي
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: شرق كردستان
الدولة - الأقليم: ايران
QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (Kurdistan dergûşa şaristaniyê) ؛ تاريخ 2023-04-15
وقت التدوين: 2023-04-15
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 527
خطفت القلوب بهايدا واسرت شجريان.. تعرف على الفنانة غزال فيلي
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220623063300419601

شفق نيوز/ ولدت الفنانة غزال الفيلي في العاصمة الايرانية طهران من والدين كورديين فيليين، واضافة الى الفن فإنها تحمل شهادة الهندسة المعمارية من ناحية التحصيل العلمي.
خاضت اولى تجاربها الموسيقية في عمر خمسة اعوام من خلال اداء احدى اغاني المطربة الايرانية المعروفة هايدا بشكل متميز مما حدا بأسرتها ان تهتم وتطور موهبة هذه الفتاة الفيلية.
وفي عمر ال17 عاما دخلت غزال عالم الموسيقى بالتردد على اساتذة كبار في ايران مثل الفنانة بريسا والفنان المعروف لطفي وشجريان، وعلي زاده.
واختارت الفنانة غزال الفيلي العزف على آلة ستار، وقد مارست العزف والتعلم والتعليم على هذه الالة اضافة الغناء قرابة 20 عاما.
واصدرت الفنانة البومين غنائيين احدهما في سويسرا والاخر في ايطاليا، وسبب انتاجها الالبومين في ذلك البلدين يعود الى منع نظام الحكم في ايران الغناء والعزف للنساء.
واجرت الفيلي مجموعة حفلات للموسيقى والاغنية التراثية الايرانية في الولايات المتحدة الامريكية التي تتواجد فيها حاليا منذ قرابة 10 اعوام.
وادت الفنانة اغانيَ لكبار الفنانين الكورد، والفرس، ولعدم توفر الامكانات المالية اللازمة تنشر الفيلي اغانيها وقطعها الموسيقية على شبكة الانترنت، ومواقع التواصل الاجتماعي.
وهي حاليا تعطي دروسا في الموسيقى والتدريب على اداء الاغاني التراثية بمكان اقامتها في امريكا.
ويشيد كبار الفنانين الايرانيين بينهم شجريان بالاداء الغنائي للفنانة، وعزفها على آلة ستار.
وتردد الفنانة غزال الفيلي دائما مقولة مشهورة عنها للجمهور وهي لو كنتم ابناء الماضي استمعوا لأغني الحاضر، ولو كنتم ابناء الحاضر استمعوا لأغاني الماضي.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقي

تصنيف المحتوى: فني

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 23-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 528
خير الفيليين لغيرهم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220704103712421274

سعد فيلي/ منذ 20 عاما وانا في مجال الفن، وفي كل يوم استيقظ فيه من نومي وانظر من خلال النافذة اتذكر اهلي واحبتي الفيليين وافكر في كيفية اسعاد قلوبهم من خلال بيت شعر او من خلال نغمة موسيقية، وبالوسائل البدائية التي املكها حاولت ان اؤدي شيئا من الدور المطلوب خدمة لقضايانا فالسعادة لن تكتمل الا بسعادة جميع افراد شريحتي الذهبية.
من جهة اخرى لا ارى اهتماما من الموسيقيين الفيليين بقضايانا وكأن الفن هذا المقام الجميل والمقدس، دكان لجمع الليرات النقدية والامتيازات الشخصية فاكثرهم يخدمون ثقافات وقضايا الاخرين!
شيء موسف عندما يروني وحيدا ابحر واقاوم الامواج ويتفرجون وينتظرون لحظة سكوت صوتي فاكثرهم لديهم امكانيات جيدة وحتى استوديوهات مجهزة لكن الظاهر لايهمهم الامر بقدر مايهمني.
نحن الفيليين بحاجة ماسة الى ثورة فنية عامة ومن المعروف عن الفنون فهي لغة التواصل بين الشعوب.
لدينا لغة ولهجة رائعة وقواعد موسيقية لكن تنقصنا المبادرة فمن هنا انصح الجميع بان يشجعوا اولادهم على تعلم الفنون والابداع لكي تبقى الشريحة تضيف للمجتمعات معان جميلة وتبقى حية ومبتسمة فاهل الفنون هم من يصنعون القسم الاعظم من سعادة الشعوب.
مشكلة نشكوا منها!
اتذكر عندما كنت اريد شراء جهاز الاورگ كان اهلي يمنعوني من ذلك والكليشة الشهيرة...تريد تصير شعار وتضحك العالم علينه!
لكني لم استسلم فاخيرا اشتريت الجهاز وبمرور الزمن اصبحوا هم من اقوى المشجعين واكثرهم سرورا فاستطعت ان اغير فيهم تلك النظرة.
من جهة اخرى نحن نعتبر الفن رجز من الشيطان!
قصة حدثت معي وفي حسينية.
حضرت مجلس عزاء وشاء القدر ان اجلس بالضبط امام الشيخ المحاظر وهو يعرفني جيدا فبدأ حديثه وبدون مقدمات (لكي يضمن تواجدي واستماعي قبل ان اقرا الفاتحة واخرج من المجلس) بدأ حديثه عن المطرب الذي جاءه عزرائيل ليقبض روحه ولانه كان مطربا فجاء ملك الموت بهيئة رهيبة ومخيفة جدا وبيده جسم معدني مقوس كنعل الحصان لكن بحجم كبير وموقد كالجمر واتى ووضعه على رقبة المطرب، والاخير اصبح يصرخ لك شنو هل اجرام ادري مسوي شي دوني

وماعرف؟
المهم، فاراد الشيخ ان يثنيني من الاستمرار في الغناء والفن خوفا من تلك القطعة المعدنية الحارقة.
واخيرا انصح بتعليم اولادكم الفنون فنحن بحاجة اليها كما نحن بحاجة الى الهواء والاوكسجين.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: سياسة
تصنيف المحتوى: أجتماعي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 04-07-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 529
د. منيرة أميد في حوار خاص لمنبر الإعلام الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230507073043488099
صادق المولائي

يحرص منبر الإعلام الفيلي على اجراء العديد من الحوارات مع مختلف الشخصيات الفيلية في داخل العراق وخارجة بغية زيادة وتقوية الحضور الفيلي اعلاميا، وذلك من خلال تناول العديد من القضايا والمشكلات المتعلقة بالشأن الفيلي وهمومهم فضلا عن القضايا الاخرى، وابراز دور الكفاءات والطاقات والقدرات الفيلية المتنوعة، من اجل ان تجد طريقا للتوحد والاصطفاف معا خدمة لقضيتنا المقدسة.

لقاءنا هذه المرة مع رئيسة مركز كلكامش للدراسات والبحوث الكوردية وبيستون للدراسات والبحوث الكوردية الفيلية الدكتورة منيرة أوميد.. - ولدت في بغداد لاسرة من الكورد الفيليين من عشيرة الملكشاهي المعروفة، قدمت 3 من ابنائها شهداء في ظل النظام السابق، والذي تسبب ايضاً في موت والديها في ذات الفترة مع عشرات الشهداء من ابناء عمومتها واخوالها وخالتها الذين تم تهجير عوائلهم ابان حملة الابادة للكورد الفيليين في العراق.

- اكملت دراسة الابتدائية والمتوسطة والثانوية في بغداد، وحصلت على بكلوريوس علوم في الاحصاء من جامعة بغداد عام (1976)، ونالت شهادة دكتوراه في الاحصاء وادارة اعمال - جامعة كودولو - المجر (هنكاريا) عام (1988) بدرجة شرف.

سيرتها المهنية - عملت في وزارة المواصلات ببغداد وتقدمت في عملها لنشاطها وحرصها ودقتها في عملها، حتى اضطرت لمغادرة العراق مطلع عام (1979).

- في اليمن الجنوبي عملت مدرسة في ثانويات عدن ومعيدة لفترة في احدى جامعاتها.

- بعد اكمالها الدكتوراه عملت في ذات الجامعة التي تخرجت منها ثم عيينت في الجهاز المركزي للاحصاء، وفي منصب

مرموق. - غادرت الى بريطانيا وعملت في جامعة ماجستر البريطانية ولديها مركز لتقديم البحوث والاستشارات الاحصائية منذ عام (1996).

- شاركت واعدت الكثير من المؤتمرات العلمية، ونشرت البحوث في مجال تخصصها في مجلات و دوريات علمية رصينة. المجال السياسي والديمقراطي والدفاع عن حقوق الإنسان - انضمت مبكراً للنضال الكوردي واصبحت عضوة لجنة كلية ادارة والاقتصاد لاتحاد طلبة كوردستان اعوام (1972/1974).

- عملت في المنظمات الديمقراطية والمرأة خلال وجودها في المهجر وترأست بعض مؤتمراتها ومنها رابطة المرأة العراقية واتحاد طلبة الاكراد في اوربا.

- عضو مؤسس للكثير من التنظيمات الديمقراطية، النادي الثقافي العراقي في شمال بريطانيا وجمعية اهالي واقارب الضحايا المقابر الجماعية في العراق، جمعية الكورد الفيليين في شمال بريطانيا، رئيسة الجمعية النسوية للكورد الفيلية.

- متابعة لقضايا الكورد الفيليين ومدافعة عن حقوقهم مع جهات مختلفة.

- باحثة وكاتبة.. لديها مشاريع (3) كتب لم تكتمل بعد، كانت محررة وكاتبة ومصدرة لمجلة (بسمة) للطفل صدر(8) اعداد منها خلال الثمانينيات في المهجر.

- اعدت وشاركت في الكثير من المؤتمرات التي تتعلق بابادة الكورد والمقابر الجماعية وتلك التي تهتم بحقوق المرأة والمغتربين وقضايا عراقية اخرى.

منبر الإعلام الفيلي وجه بضعة اسئلة للدكتورة منيرة اوميد في حوار خاص..

س/// البعض يرى ان اهتمام حكومة إقليم كوردستان يقتصر على المناطق الكوردية الواقعة ضمن الجغرافية الحالية لأرض كوردستان، بينما الكورد خارج الإقليم يفتقرون للرعاية والاهتمام بالرغم من أن بعض المناطق غالبيتها من الكورد، ما حجم الرد السلبي الذي تتوقعينه يبرز جراء هذا التقصير؟

ج/ بداية يجب ان نتطرق الى الكيفية التي تم بها تقسيم ارض الكورد على أثر الحرب الكونية الاولى، ونحن الكورد خارج الاقليم (الفيليين) تم تقسيم ارضنا ما بين الدولة العراقية التي انشأت حديثاً وايران، وأراضينا تبدأ شمالاً من جنوب كلار على شكل مستقيم حتى تدخل الجانب الايراني ثم تسير جنوباً في كلا جانبي الحدود حتى تصل الخليج - فنحن الجزء المكمل لمنطقة (گرميان) وهي ما كان يطلق عليها (گرمسير).

من هذا المنطلق تعد قضية الكورد خارج الاقليم ليست بقضية عادية حتى يتم تجاهلها من قبل القيادة الكوردية للاقليم، لاننا نمثل امتدادهم الجغرافي والتاريخي بالاضافة الى القومي اي ان قضيتنا لا تتجزء عن القضية الكوردية في العراق. معظم مناطقنا تقع ضمن المناطق التي سميت (متنازع عليها) وهي في الحقيقة مستقطعة من كوردستان.

العلاقة الاستراتيجية التي تربطنا بالاقليم هي اكبر حتى ان حاول البعض تجاهلها او التقليل منها، فنحن قد نمثل للاحزاب العراقية (عدا الكوردستانية) قوة انتخابية ولكن بالنسبة للكورد نحن نمثل هذه الاخيرة، بالاضافة الى تلك التي ذكرناها في البداية وهي اننا جزء من الشعب الكوردي في العراق وجزء من قضيته.

اما فيما يخص الاهتمام الذي قد لا نلمسه نحن كورد خارج الاقليم فمرده يعود الى اننا نتناسى ان هناك مشاكل كبيرة ومعقدة تواجه حكومة الاقليم ومنها اعادة ترتيب البيت الكوردي الداخلي، وهي مسألة غير سهلة لو عدنا الى التاريخ الكوردي منذ فشل الثورة الكوردية عام 1975 والى اليوم.

فقد مررنا بفترات مظلمة من حملات ابادة وتصفية بالاضافة الى تدخل السلطة في تأجيج الصراع الداخلي بين الكورد انفسهم - فحدث الاقتتال الداخلي - كما شارك الكثير من الكورد في حملات الابادة التي حدثت ضد اهلهم، ان الفترة الزمنية من 1991 وحتى اليوم وهي الفترة التي تحرر منها الاقليم من الحكم البعثي الفاشي البغيض قد يرى البعض انها طويلة وكافية لتجاوز الكثير من المشكلات والعقبات متناسين ما ترتب عليها من تأثيرات نفسية وعملية على ارض الواقع.

كما ان أقليم كوردستان كان تحت حصاراً مزدوجاً ما بين الفترة 1991-2003 ، حيث كان هناك حصار دولي على العراق وحصار السلطة الفاشية ضد المناطق الكوردية وتدخل في شؤونها، منعت الاقليم من التطور بالاتجاه الصحيح .

كما ان العلاقة مع المركز منذ سقوط الصنم ما زالت بين مد وجزر، فهناك مشاكل كثيرة ومعقدة واهمها الهاجس الامني، فالاقليم يعيش في منطقة مشتعلة تتداخل فيها مصالح بلدان الجوار، بالاضافة الى المصالح الدولية التي تعقد القضية لذا يجب اخذ كل هذه الامور في الحسبان عند وضع اي تقييم.

أن تحرر الاقليم منذ 1991 سبقه تعرض الكورد في عموم العراق لشتى اساليب القتل والتصفية والتهجير والترحيل أمتدت ما بين اعوام 1974 - 1991، جعلهم ينشغلون بالدفاع عن انفسهم وكيفية الحفاظ على حياتهم وابعدهم عن التواصل الطبيعي فيما بينهم، كما كان يحصل سابقاً حيث كان الكورد في المحافظات التي تشكل الاقليم حالياً تسافر الى المركز للدراسة والتجارة، ونفس الحال للكورد في المحافظات الوسطى والجنوبية كانوا يسافرون الى المناطق الكوردية الاخرى للسياحة والتجارة، لذا كان التواصل والاحتكاك بين كورد العراق سهلاً وليس فيه انقطاع، وخاصة وان نظرنا ان محنة الكورد خارج الاقليم كانت مختلفة بعض الشيء، ففي وقت نفذت الحكومة الابادة في الاقليم باسلوب التصفية الجماعية والقتل المباشر (حلبجة والانفال)، ركزت في سياستها ضد كورد خارج الاقليم على اسلوب تعريب المناطق وتفريغها من سكانها الاصليين والتهجير القسري داخلياً او الى خارج العراق وانتزاع المواطنة، وتلك الاساليب المستخدمة لم تكن اقل وحشية، وانما كانت مختلفة بنتائجها.

الكورد في الاقليم بقوا ملتصقين بالارض والجغرافية بينما كورد خارج الاقليم فقدوا الهوية والانتماء والجغرافية ايضاً.

مما انعكس في عدم امكانية التواصل بين الاجيال التي ولدت خلال سنوات المحنة من الكورد داخل الاقليم وخارجه، وخاصة اذا علمنا ان النسبة الاكبر من الكورد خارج الاقليم تم تهجيرهم الى خارج العراق.

قد كان يحدث بعض الاحتكاك عند الازمات فمثلاً عند حدوث جريمة حلبجة بادر الكورد الفيليين المهجرين في ايران الى ارسال فرق طبية منهم وكذلك مساعدات مادية وعينية، رغم ان وضعهم المعاشي لم يكن بالمستوى الجيد ولكن فضلوا مساندة اهلهم على انفسهم ونفس الشيء حدث عندما حدثت الانتفاضة عام1991، ولدينا وثائق تؤكد ذلك وهي رسائل شكر من القيادة الكوردية لاخوتهم الكورد الفيليين المهجرين في ايران- وقائمة بالمواد والمعونات التي استلموها- طالبين المزيد.

ولكن بشكل عام حدث اغتراب بين الاجيال الكوردية في الاقليم وخارجها، وخاصة مع انتشار الامية وجهل معظم الكورد بتاريخهم القريب قبل البعيد، انعكس ذلك وبشكل سلبي اكثر على الكورد خارج الاقليم وخاصة وهم يعيشون في مجتمع مختلف ويعتبرون الحلقة الاضعف، وما زالوا يعانون من سياسات التميز وعدم استرجاع الحقوق، لذا كانوا يتوقعون ان تهتم القيادة الكوردية بشكل اكبر بقضاياهم ولا تعتبرهم فقط ورقة انتخابية، لانهم لا يلمسون اي اهتمام الا عند اقتراب الانتخابات، وخاصة عندما حملتهم مسؤولية عدم حصول القائمة الكوردستانية على اصوات في الانتخابات من الكورد خارج الاقليم، لا وبل تخوينهم بتفضيلهم الانتماء الطائفي على القومي.

هنا يتبادر الى الذهن السؤال التالي.. لماذا لا يعامل الكوردي خارج الاقليم بنفس الاسلوب الذي يتم التعامل فيه مع اولئك الذين يصوتون لاحزاب اسلامية في الاقليم ولا يخونون على سبيل المثال، وهؤلاء حصلوا على مقاعد في البرلمانين الكوردستاني والعراقي وليس بالضرورة سيصوتون لصالح الكورد؟؟؟

للاسف ان لغة تخوين الكورد خارج الاقليم لم تكن بوجود ادلة او عن طريق دراسة الاسباب التي ادت الى تلك النتيجة، مما ولدت مشاعرا من الالم والسخط، وخاصة أن البعض كان يضخم اعداد الكورد خارج الاقليم متناسين ان من هجر منهم خارج العراق وحسب احصاءات الامم المتحدة اقتربت من نصف مليون نسمة، لم يعد نسبة الواحد بالمئة منهم للوطن، كما لم يجري العمل على اعادتهم الى العراق او على الاقل شمولهم بالانتخابات في البلدان التي يتواجدون بها بكثافة، اسوة لما قامت بها قوى اخرى لتأمين وصول مؤيديها الى صناديق الاقتراع ليدلوا باصواتهم، بالاضافة الى عائق حصولهم على الوثائق المطلوبة لدى الادلاء باصواتهم.

تلك منعت مئات الالوف من الكورد الفيليين المشاركة بالانتخابات وحتى ان رغبوا في ذلك، وهذه كانت مهمة القيادة الكوردية التي كانت يجب ان تفكر بها قبل تحميلها للكورد خارج الاقليم فشلهم في حصول على اصوات كافية، وما زاد في الطين بله انه حتى الاف الاصوات التي منحت للقائمة الكوردستانية لم تفكر القائمة الكوردستانية باستغلالها لصالح الكورد

خارج الاقليم عندما اهلتهم تلك الاصوات للحصول على مقعد تعويضي بأن يمنح لمرشح من الكورد الفيليين، رغم ان احدهم كان قد حصل على اصوات عالية جداً وانما منح ذلك المقعد لمرشح لم يحصل الا على ما يزيد قليلا عن مئة صوت في محافظته !؟

ذلك للاسف كان له تأثير سلبياً كبيراً على الجماهير التي صوت للقائمة الكوردستانية، وخاصة وانه تردد عن وجود وعود سابقة لمنح ذلك المقعد للكورد خارج الاقليم.

ان تلك الاخطاء تأخذ حيزا اكبر مع وجود منافسين في الطرف الاخر، الذين يمنحون بعض المناصب للكورد الفيليين المنضوين في احزابهم، فكل المناصب التي حصل عليها الكورد الفيليون منذ سقوط الصنم كانوا أعضاء في الاحزاب اسلامية عراقية (منصب وزير، وكيل وزير، سفراء، مستشار، عضو برلمان، مناصب في مجلس الوزراء...وغيرها)، رغم ان ذلك تراجع كثيراً وهو في تنازل مستمر !؟) .

ان دور الكورد الفيليين في الاحزاب الاسلامية حديث جداً مقارنة بالاحزاب الكوردستانية والذين كانوا هم من مؤسسيها ومموليها وكادرها المتقدم. والأسوء ما حدث لاحقاً حيث بدأ الكورد الفيليون ممن كانوا يحتلون مراكز قيادية في الاحزاب الكوردستانية يفقدون مواقعهم عند عقد المؤتمرات الحزبية !؟

وخاصة تلك التي عقدت مؤخراً ! ورغم تاريخهم النضالي الطويل! •

من اجابتكم السابقة هل تستطيعون ان تحددوا اين أخطأت القيادة الكوردية بحق الكورد خارج الاقليم وما قدمت لهم من خدمات؟؟؟

ج. هناك اخطاء ربما تكون بسيطة ولكن هناك اخطاء تكون ستراتيجية التأثير ولكن يمكن تحدديها بما يلي: - عدم تقديم تسهيلات وايجاد مكان للكورد المهجرين الى خارج العراق والراغبين بالعودة الى كوردستان وخاصة في الفترة ما بين اعوام 1991 وسقوط الصنم.

- اعتبار الكورد خارج الاقليم مجرد قوة انتخابية، وتمثل ذلك بعقد مؤتمرات ولقاءات عند قرب الانتخابات.

- عدم ايلاء قضاياهم خاصة المناطق المستقطعة ذات الاهتمام مع تلك في كركوك او نينوى، فقط يتم التركز على مدينة خانقين (النفطية) دون غيرها، واخرجت المدن والمناطق الكوردية الاخرى من حساباتها وكمثال على ذلك رفع اسماء مدن كوردية في محافظ واسط (بدرة وزرباطية وجصان) من دستورالاقليم دون تقديم اي تبرير ذلك.

- تدخل حكومة الاقليم كان متأخرا جداً لحماية الكورد في محافظة ديالى من الابادة التي تعرضوا عليها على يد القوى التكفيرية.

- عدم منح الكورد خارج الاقليم اي من المناصب المهمة لا في حكومة الاقليم ولا في المناصب التي حصلوا عليها من الحكومة المركزية وخاصة في الوزارات التي كانت من نصيبهم حسب (المحاصصة).

- عدم وضع برنامج للتواصل بينهم وبين الكورد خارج الاقليم وعدم اشراكهم في المؤتمرات وخاصة تلك التي تتعلق بابادة الكورد والمقابر الجماعية، وما تم كان صورياً.

- عدم الاهتمام بالاعلام الموجه للكورد خارج الاقليم، وعدم تخصيص ولو جزء من برامجهم باللهجة (الفيليية - الكلهرية) ضمن فضائيات الاقليم.

- تراجع مواقع الكورد خارج الاقليم في الاحزاب الكوردستانية وعدم تكريم القدامى من المناضلين، ليكونوا مثالاً على وفائهم لتلك التضحيات التي قدمت ليمثلوا قدوة للجيل الجديد.

- منح وعود دون الالتزام بها ومنها تشكيل لجنة لمتابعة قضايا الكورد الفيليين مرتبطة برئيس الجمهورية لم ترى النور على ارض الواقع. - التعامل الفوقي مع كورد خارج الاقليم، ونعتهم بمختلف النعوت مما يسبب النفور واتساع فجوة الخلاف واتخاذ مواقف غير محسوبة لاحقاً.

- اعتماد الاحزاب الكوردستانية بشكل كامل على كادرها الحزبي في نقل نبض الشارع، وللاسف نحن نحمل اعضاء هذه الاحزاب من الكورد خارج الاقليم مسؤولية عدم نقلها الصورة الحقيقية لما يعتلج اعماق الجماهير من عدم الرضى. مما تسبب في عمق الفجوة القائمة بين القيادة الكوردية وجماهيرها خارج الاقليم.

كل النقاط السابقة تشعرك بعدم وجود سياسية أستراتيجية واضحة المعالم وبعيدة النظر تمارسها حكومة الاقليم وأحزابها تجاه الكورد خارج الاقليم.

اما الخدمات التي قدمتها حكومة الاقليم للكورد خارج الاقليم - تبنى قضيتي التهجير القسري وقضية قتل وتهجير الكورد الفيليين من خلال تأمين لجنة للدفاع في القضيتين وتحملها مصاريف المحامين و استقدام 13 من الضحايا من خارج العراق لادلاء بشهاداتهم امام محكمة الجنايات العراقية، والحرص من قبل وزارة الشهداء والمؤنفلين ومن اعلى سلطة فيها على حضور جلسات المحكمة، في الافتتاح وجلسة النطق بالحكم.

- دفع مخصصات شهرية لما يقارب من 1000 عائلة من عوائل شهداء النظام السابق وشهداء الارهاب والعوائل المعففة. - ارسال قوات البيشمركة الى مناطق في محافظة ديالى لدى تفاقم عمليات التطهير العرقي ضدهم من قبل القوى الظلامية.

المسألة المهمة التي يجب ان لا ننساها ان مشكلتنا وحلها وخاصة فيما يتعلق باعادة الحقوق من هوية واملاك وتعويضات والكشف عن مصير ابنائنا المغيبين، هي مرتبطة بالحكومة المركزية، وكل ما نطلبه من اخوتنا في الاقليم الدعم السياسي والمعنوي في هذا الجانب، وان قصرت تجاهنا فاننا لا نتمكن سوى تقديم عتاب اخوي يجب ان يستمعوا اليه لفائدة الكورد عموماً.

س/// تفاقم الأزمة السياسية الحالية بين الكتل قد تسبب للعراقيين مزيدا من المعاناة وكذلك سفكا للدماء، ما مدى الحرص الذي ترينه لدى القيادات السياسية بعدم فسح المجال لوقوع خسائر في الأرواح؟

ج/ أرى ان الجهات السياسية المتصارعة غالباً ما تستخدم هذا الصراع لنيل مكتسبات سياسية وحزبية ضيقة على حساب الثمن الباهض الذي يدفعه الشعب العراقي من دماء ابناءه ومن مستوى معيشي متدهور وبشكل مستمر ومنها قلة الخدمات وانعدام الكهرباء والماء الصالح للشرب، فان ذلك يدل على عدم حرص القوى المتصارعة على مصالح الشعب العراقي ومنها حقن دمائهم.

س/// ما هي الأسباب التي تجدينها فرضت العتمة في درب الكورد الفيليين لنيل حقوقهم، وهل هي موضوعية أم سياسية أم عنصرية، وما على الفيلي ان يفعل لازالة تلك العتمة؟

ج/ للاسف الاسباب كثيرة منها الوضع العراقي بشكل عام، فلو كان الوضع العراقي قد سار بالاتجاه الصحيح بعد سقوط الصنم وتولدت دولة تحترم القانون وتعيد للشعب وخاصة ضحايا النظام السابق كامل حقوقهم لما كنا قد وصلنا الى ما نحن عليه، صحيح تركة النظام السابق ثقيلة ولكن الأسوء منها هي ما تركزت في عقول الناس، فان كانت قد صدرت بعض القوانين لانصافنا ولكنها افرغت من محتواها لدى التطبيق، لان فكر صدام البعثي الفاشي ما زال معششاً في اذهان من يديرون الدولة ومؤسساتها، وخاصة مع تنامي العنصرية والطائفية وتوزيع الوزارات والمناصب حسب ما سمي (بالمحاصصة) المقيتة، فتحولت الوزارات ودوائر الدولة الى مزارع خاصة لهذا الحزب او ذلك او لهذه الطائفة او تلك المجموعة، لذا شهر في وجهنا البعض سلاح العنصرية وعند الاخر الطائفية وعند غيرهم الاثنان معاً.

لذا يكون الله في عون الكورد الفيليين، وخاصة انهم لم يستخدموا تنوعهم الذي بات يطلق عليه (تشتتهم) والتي اصبحت حجة بيد البعض لمنع حقوقنا عنا. وهي كلمة حق يراد بها باطل وهو تبرير لتقصيرهم في اعادة حقوقنا، فبالله عليكم هل هناك مجموعة او حزب في العراق ان لم نقل في العالم ليس فيها اكثر من جناح ومجموعة، فكيف ونحن نمثل جزء من الشعب العراقي والشعب والكوردي نضم في صفوفنا اناس تتراوح افكارهم من اقصى اليمين الى اقصى اليسار وتلك حالة صحية وخاصة ان استثمرناها بشكل سليم، وسعت كل مجموعة الى التنافس مع بعضها بما تقدم من الاحسن لاهلها وما تستطيع ان تنتزع لنا من مكاسب وحقوق وكل من موقعه؟

ولماذا لا نستفيد من تجارب الاخرين من هذا الجانب وهم اقل منا عدداً، كمثال الاخوة التركمان في العراق لنقتدي بهم وهم الاقرب الينا في التجربة، رغم ما حدث ضدهم في ظل النظام السابق من ظلم لا يرتقي الى ما تعرضنا له! لكنهم حققوا

مكتسبات كثيرة لم نستطع نحن تحقيقها؟

س/// كل أطياف العراق وجميع مكوناتها لهم قنوات تلفزيونية إلا الفيليين بالرغم من حاجتهم الماسة إليها أكثر من غيرهم، علما ان بعض منها تملك عددا من القنوات الفضائية، برأيك ما هي العقبات التي تمنع أن يكون لهم قناة فضائية، طالما دعم القنوات جميعها من المال العام؟ اليس من العدل ان تكون لهم حصة مالية أسوة بغيرهم أم تجدين ان العدالة مفقودة في العراق؟

ج/ الحقيقة انه ليس لدينا أي علم ان الفضائيات المتواجدة حالياً يصرف عليها من المال العام، الا اذا كان المقصود الفضائية العراقية، فهذه يجب ان تكون صوت الشعب العراقي باكمله ويجب ان تكون لديها برامج ناطقة بلغات كل ابناء شعبنا والذي نحن جزء منهم. فهذه القنوات قد بخلت علينا بنقل وقائع جلسات المحاكمة في قضيتنا ولم تتعامل معها بذات الطريقة مع الجلسات في المحاكمات الاخرى، رغم اتصالنا المتكرر بها وقطعها الوعود لانها كانت صاحبة الحق الحصري في النقل. بعض الاقليات استفادت من الوضع السائد بعد السقوط مباشرة وحصلت على دعم من بعض الجهات والمنظمات الدولية ومنها (الامريكية) التي كانت تقدم الدعم لمثل هذه المشاريع والتي كانت تقع تحت مشاريع اعمار بغداد واعمار العراق، للاسف الكورد الفيليون لم يستغلوا تلك الفرص التي كانت متوفرة، وعندما فكروا بها كان الوقت متأخراً.

اما بشأن ان يطلقوا فضائية بمجهودهم الذاتي فقد تم فعلا ووضعت الكثير من الدراسات في هذا الجانب، فتبين أن مسألة فتح فضائية من الامور الصعبة وخاصة في جانب التمويل، لانكم تعرفون ان النظام السابق جرد الكورد الفيليون من القوة الاقتصادية التي كانوا يملكونها، ولحد اليوم لم يستطيعوا من استعادة ممتلكاتهم المنقولة والغير منقولة ولم يحصلوا على اي من التعويضات، تلك التي قد تؤهلهم مجدداً للوقوف على اقدامهم وتمويل مشاريع ومنها الفضائية.

أما اذا كنتم تعولون على الجانب الكوردستاني كوننا جزء من الشعب الكوردي، فان كل الفضائيات في الاقليم تعود الى الاحزاب وهي التي تمولها، وقد أجابنا معالي وزير الثقافة في الاقليم مشكوراً رداً على سؤال فيما اذا ان كانت هناك أمكانية أنشاء فضائية ناطقة بكل اللهجات الكوردية وكذلك بلغات البلدان المقتسمة لاراضي الكورد، لانها مهمة في مجال مخاطبة الاخر. أكد أن ان وزارته لا تملك الامكانية المادية لاطلاق مثل هذه الفضائية، وأنه كانت هناك تجربة فضائية تجريبية باللغة العربية لم يكتب لها النجاح والاستمرار![1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | alnoor.se 12-03-2012

وقت التدوين: 2023-05-07

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 530

دفعة مردي و عصا الكوردي 9-1

20240322215921561506=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

دفعة مردي و عصا الكوردي 9-1

محمد مندلاوي

في الأشهر المنصرمة، كتبنا عدة ردود، على بعض المقالات العدائية لكاتب عروبي...، كنا نشير إليه باسمه الصريح، لكن منذ الآن فصاعداً لا نذكر اسمه، لأنه لا يستحق الذكر. كما في الردود السابقة في هذا الرد أيضاً سنوضح له مكامن الأخطاء و الهفوات التي وقع فيها. في مقالاته السابقة تجاهل ردودنا عمداً، كأنه لم يطلع عليها وهي ردود مسند بالمصادر المعتبرة و المعتمدة، فأغفل نفسه، و وضع رأسه في التراب كالنعامة حين يداهمها الخطر، وكأن الأمر لا يعنيه، أنا من جانبي، اعتبرت عدم رده، هو اعتراف منه بصحة كلامنا و سداد رأينا، لأنه، لم يرى خطأً أو دساً أو تدليساً أو تلبيساً في مقالنا، حتى يكتب رداً أو تعقيباً عليه. وانتظرت منه، كشخص (أكاديمي)، أن يكتب مقالاً و يعتذر عن الإساءات التي بدرت منه عن الشعب الكوردي و كذلك عن الأخطاء و الهفوات التي وقع فيها، و ملامح الشطحات العنصرية التي تبناها في مقالاته ، إلا أنه عاود الكرة بمقال هرطوقي آخر، كان أسوء من سابقاته، و جاوز فيه الخط الأحمر، حيث كتب كلاماً نابياً يمس القامة الكوردية. فعليه قمت في حينه بكتابة رد آخر على مقاله، وسطرت فيه بعض المفردات التي تخزه قليلاً، حيث يرى القارئ هذه الكلمات، حتى من خلال عنوان الذي اخترته للمقال، و كالعادة، نشرت مقاله... مع مقالي، وناقشته و رديت عليه فقرة بعد أخرى بالتفصيل، و كشفت للقارئ الكريم التدليس و التلفيق الذي حاول به مصادرة عقول القراء، ولم أدعه يمرر إدعاءاته المزيفة لتشويه اسم و تاريخ الشعب الكوردي العريق، الذي يشهد التاريخ لنبله و لمواقفه البطولية الشجاعة، لكن الدكتور الأكاديمي، إذن من طين و إذن من عجين، كأن الأمر لا يتعلق به، وأنا أعذرته، لأني أعرف جيداً، أنه لا يملك وسائل الرد،لكنه كإنسان عبثي و مشاكس، لم يتعظ، مرة أخرى وضع ما يدور في رأسه من... على الورق، تحت عنوان اللغة السومرية و عراقية اليوم و الدعاوى القومية حاول فيه أيضاً، قلب الحقائق بطريقة ساذجة لا تتناسب مع القيمة الأدبية لشخص يدعي أنه يحمل أعلى شهادة أكاديمية، للأسف، حاول هذه المرة أيضاً، بالطرق الملتوية،واللعب بالكلمات، إيهام بعض السذج من العرب، الذين يطربون و يرقصون لكل شيء يحاك من وحي الخيال ال...، وينتقص من سمعة الشعب الكوردي، و لا يهم عندهم مَن القائل، حتى و أن كان قائله مختص بالبناء،ولا علاقة له بالتاريخ. في هذا المقال أيضاً، سأرد على جميع النقاط التي وردت في مقاله آنف الذكر، قد يكون هذا آخر رد لنا عليه، لأنه يتهرب، و لا يرد علينا بصورة مباشرة، فعليه، أن قافلتنا سوف تسير إلى هدفها السامي، و لا تلتفت إليه، ولا إلى أمثاله. لكن في ردي هذا الذي يحمل عنوان المثل شعبي (دفعة مردي و عصا الكوردي)، فهو مثل شعبي، يقال لشخص غثيث ثقيل الظل...، يريد به قائله أن يبعد عن نفسه الغثيث، كما أبعدت عصا المردي الموت عن كلگاميش في مياه الموت، و كلمة (مردي) التي هي من الموروثات القديمة. و التي تعني الموت وهي عصا طويلة استعملها (كلگاميش) لدفع قاربه حين أبحر في مياه الموت، لأن مياه الموت حسب الملحمة إذا لامست يده يكون مصيره الموت، لكنه ب (120) عصا مردي وصل إلى شاطئ الأمان، و نجا من الموت المحتم. قارن بين تسمية العصا (مردي) التي عبر بها كلگاميش مياه الموت، و بين اسم الموت عند الكورد،الذي هو (مرد - مردي)، وهذا الاسم حي يرزق إلى اليوم في اللغات الآرية الأخرى، وبنفس الصيغة و بنفس المعنى (الموت- القتل)، على سبيل المثال و ليس الحصر، في الإنجليزية و الدانمركية و الأيسلندية و النرويجية، يقال لل(قتل) (murder) و في الألمانية و السويدية (mord) و في الهولندية (moord). لنذهب الآن إلى صلب الموضوع، إلا وهو محتوى مقال الدكتور الأكاديمي، الذي سنرد عليه بالتفصيل الممل.

يزعم الكاتب في الجزئية الأولى في مقاله: ينسب القوميون الأكراد السومريين عنوة إلى عنصرهم دون سواهم، مستندين الى ساذج النظرية العرقية (سامية وحامية وهندو اوربية) التوراتية، والتي اكل الدهر عليها وشرب، وتصنف اليوم من بقايا فكر (التنوير) الأوربي، وسياقات التصنيف العرقي البالي الذي خدم هذا الفكر ثم أنتحر مع آخر إطلاقة في الحرب العالمية الثانية وموت النازية والفاشية.

ردي على هذه الجزئية: إنه يزعم أن القوميين الكورد ينسبون السومريين عنوة إلى عنصرهم هذا غير صحيح، ليس جميع القوميين الكورد ملمين بتاريخ سومر و السومريين. إن القوميين الكورد الذين ينسبون السومريين إلى العنصر الكوردي معظمهم من الأكاديميين الكورد، الذين لهم باع طويل في هذا المضمار،و يهضموا ما تنتجها دور النشر المعروفة في العالم فيما يخص تاريخ سومر و السومريين، و يستندوا في أبحاثهم عن فهم التاريخ و حل ألغازه إلى قاعدة علمية سليمة و رصينة لا تلامسها أدنى شك، في ردنا هذا سوف نعيد بعض الكلام الذي سبق لنا وقلناه في مقالات سابقة، لأن هناك من لا يسمع و لا يقرأ، فلذا نرى من واجبنا قوله مجدداً. و كذلك سنشير في هذا الرد إلى عدة مصادر موثقة و معتمدة، صادرة من شخصيات علمية ذات اختصاص، تشهد لها بالدقة و الموضوعية و الأمانة، و كتبت كتباً قيّمة عن تاريخ سومر و السومريين، و غيره من شعوب الأرض، من هذه الكتب، هناك كتاباً للفيلسوف و المؤرخ الشهير العلامة (ول ديورانت - Wil Durant) الذي عاش بين سنة (1885- 1981) وحاصل على شهادة الدكتوراه في الفلسفة عام (1917) من جامعة كولومبيا الأمريكية (Colombia University) و كانت رسالته تحت عنوان الفلسفة و المشكلة الاجتماعية وهو مؤلف

كتاب قصة الحضارة (The Story of Civilization) الذي يعتبر مرجعاً مهماً في تاريخ الشعوب، وهو كتاب موسوعي غني بالمادة التاريخية، قلما يوجد نظير له في هذا المضمار، يسرد العلامة فيه بأسلوب علمي شيق قصة الحضارات البشرية جميعها، منذ نشأتها و حتى القرن التاسع عشر. يتسم المؤلف، بالموضوعية و المنهج العلمي الرصين. لقد ترجم الكتاب إلى العربية، و أصدرته المنظمة العربية للتربية و الثقافة و العلوم التابعة لجامعة الدول العربية. يقول هذا المؤرخ الموسوعي عن (السومريين): أنهم قوم جبليين أشداء متوسطي القامة، عيونهم واسعة لوزية، وفي أنوفهم انحناءة آرية. - يقصد الجنس الآري- من المعروف للقاصي و الداني لا يوجد جنس (آري) في العراق و المنطقة المحيطة به، غير الكورد. و في نفس الموضوع كتب الدكتور (برهان شاوي) بحثاً أشار فيه إلى أطروحة السيدة الألمانية (هانالوره كولخر) لنيل شهادة الدكتوراه في علم الاجتماع و الفلسفة من جامعة برلين عام (1978) حيث ذكرت الباحثة الألمانية بالاعتماد على المصادر العلمية و التأريخية العديدة بأن أول ذكر للفظ (الكورد) جاء في بعض الرُقم و الوثائق السومرية في (الألف الثالث) قبل الميلاد. بعد مضي تسع عشرة سنة على أطروحة (هانالوره كولخر) أي في (1997) أكد هذا بالدليل القاطع باحث الآثار الفرنسي (جان ماري دوران) هذه الحقيقة بعد نشره و ترجمته لعدد من الألواح السومرية، التي تشير إلى العلاقة بين إمارة (ماري) و إمارة (كوردا)، في جانب آخر من مقاله، شكك الكاتب العروبي، بالنصوص التاريخية التي جاءت في التوراة و التي تتحدث عن الأعراق السامية و الحامية والآرية، بينما جل أهل الاختصاص يستندوا في أبحاثهم على ما ذكرتها التوراة كمصدر تاريخي موثق. حتى أن شخصية علمية مهمة مثل العلامة (طه باقر) يرجع في أبحاثه التاريخية إلى نصوص التوراة،على سبيل المثال، في كتابه الشهير (ملحمة كلگاميش) ذات (166) صفحة، أشار في (21) صفحة فيه، إلى كتاب التوراة.
دعنا نعرج هنا على عدداً من المصادر الموثقة، التي تذكر السومريين في بلاد بين النهرين.منها ما تقول أن السومريين لم يأتوا من جهات بعيدة من خارج العراق، وإنما كانوا أحد الأقوام الذين عاشوا في مكان ما في وادي الرافدين، في عصور ما قبل التاريخ، ثم استقروا في جنوبه في حدود الألف الخامس قبل الميلاد، ومن هؤلاء المؤرخون من يؤكد أن موطن السومريين الذي نزحوا منه، بأنه أرض جبلية، ويقولوا، لذلك نراهم ينشئون معابدهم فوق المرتفعات، وشخَّص بعضاً من هؤلاء المؤرخين مجيء السومريين من الجهات الشرقية، مثل إيران - كوردستان-. من المرجح جداً أن يكون لهم صلة بالمدينة الكوردية (سومار) التي تقع قرب إيلام (عيلام) في شرق كوردستان، و يحدها من الغرب مدينة (مندلي) السليبة. يقول عالم السومريات (طه باقر): أن السومريين هم إحدى الجماعات المنحدرة من بعض الأقوام المحلية في (بلاد بين النهرين) في عصور ما قبل التاريخ. و يضيف، أنهم جاؤوا من (شمال شرق العراق) أي من جهة سومار المدينة التي تقع في شرق كوردستان (إيران) مقابل مدينة مندلي في جنوب كوردستان. سوف نعرض هنا رأي الخبير الآثاري (هندكوك) حيث يرجح، أن السومريين جاؤوا من المنطقة العيلامية ((ILAM حيث كان السومريون و العيلاميون يتكلمون بلغة غريبة غير سامية و كلاهما ورث عن أجداد العيلاميين ثقافة واحدة مشتركة و كلاهما استعمل الكتابة المسمارية. هناك جدارية موجودة في شرق كوردستان (إيران) بالقرب من مدينة كرمانشاه مدونة بثلاث لغات، الكوردية الايلامية، والهخامنشية، الفارسية القديمة، و (البابلية)،أن وجود هذه الجدارية وهي تصارع الزمن على مدى آلاف السنين أنها وثيقة تاريخية تشهد على حضارة أمة عريقة، فك رموزها في القرن (التاسع عشر) البريطاني راولنسون (Rawlinson). والمستشرق فرانكفورت (Frankfort) يؤيد ما جاء به (هندكوك) ثم يقول، أن الخزف الذي صنعه السكان القدماء في جنوب ما (بين النهرين) يبين أنهم جاؤوا به من إيران، وقد احتفظوا بالبداية بالرسوم الهندسية الشديدة التشابه، التي كانوا يستعملونها في بلادهم الأصلية. دعنا نذهب إلى اختصاصي آخر، رأيه مهم لنا، وهو الدكتور (فاضل عبد الواحد علي) أستاذ السومريات في جامعة بغداد الذي يقول: أن هذه الآراء و غيرها مما قيل بخصوص أصل السومريين بقيت في نطاق التخمين و الافتراض، ويضيف الدكتور فاضل، أننا نرى في السومريين امتدادا لأقوام عصور ما قبل التاريخ في وادي الرافدين و أنهم انحدروا من شمال العراق إلى الجنوب.دعنا نلقي نظرة على رأي الدكتور (هاري ساكز) (رئيس قسم اللغات السامية جامعة (كارديف(حيث يقول: هناك نظريات عديدة وليس هناك شيء مؤكد،عن الموطن الأصلي الأول للسومريين، فصعوبة لغتهم الملصقة وغموضها قد دفعت بعضهم لمقارنتها، وفي الغالب الأحيان بأسلوب غير علمي بعدد كبير من اللغات الأخرى، من اللغة الصينية و التبتية و الدرافيدية و الهنغارية (كما يحلو لبعض الهواة حالياً) إلى بعض اللغات البعيدة في القارة الأفريقية، ولغات هنود الحمر في أمريكا و لغات (جزر الباسيفيكالخ)، ويضيف الدكتور هاري، أن أكثر ما يمكن أن يستنتج باطمئنان في الوقت الحاضر، هو أن السومريين جاؤوا من مكان ما شرقي بلاد بابل - كوردستان-. كذلك يقول الأكاديمي المختص الدكتور (فوزي رشيد): أنني اعتقد بأنهم- أي السومريون - من سكان الأقسام الشمالية من العراق، جاؤوا إلى القسم الجنوبي منه على شكل جماعات مهاجرة، و ذلك بسبب تزايد السكان الذي حدث في الأقسام الشمالية. وفي مقال للدكتور (رضا العطار) تحت عنوان الحضارة السومرية يقول: في (الألف الخامس) ق.م بدأ سكان العراق القديم يستعملون النحاس إلى جانب الحجر، وفي جانب آخر من مقاله يشير الدكتور (رضا العطار) إلى بدايات مجيء السومريين إلى الأرض المنبسطة حيث يقول: كانت رقعة الأرض التي اكتشفها أولئك الذين هبطوا من المرتفعات نحو السهول الجنوبية الكائنة بين دجلة والفرات قد سموها بلاد سومر هنا نتساءل، يا ترى من هم الذين هبطوا من تلك المرتفعات؟ هل توجد مرتفعات محيطة بالعراق غير جبال كوردستان؟ و استعمالهم لصفائح النحاس، من أين جاءوا بها؟ ألم يجلبوها معهم من جبال كوردستان؟ لأنه في ذلك التاريخ لم تستخرج مادة النحاس إلا في كوردستان .كما أشار إليها العالم الأمريكي (روبرت جون بريدوود) (-2003) (Robert John Braidwood 1907) عالم أثار ما قبل التاريخ (الأنثروبولجي) وفيلسوف الحضارة الشهير صاحب نظرية التفسير الحضاري لحركة التأريخ

وتطور البشرية عبر تسلسل (كرونولجي) قال: إن منطقة (چايونو -Çayuno) - تقع في شمال كوردستان- يمكن أن يطلق عليها اسم أقدم مدينة صناعية في العالم، وهي أقدم منطقة في العالم يستخرج منها النحاس إلى يومنا هذا. يقول الدكتور (بُرهان شاوي) في مقاله عن الكورد الفيليون .. محاولة في فهم أصلهم و فصلهم، إن الكثير من الباحثين (الأوروبيين) و (الشرقيين) أمثال (مينورسكي) ،(باسيل نيكتين)، (صموئيل كريمر)، (سن مارتن)، (نورمان)، (فليانوف زرنوف)،(طه باقر) (جورج رو)، (جمال رشيد)، و غيرهم، يذهبون إلى أن (السومريين) هم من الشعوب (الآرية) وكما أسلفنا، ليس في العراق شعب (آري) سوى الشعب الكوردي.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 22-03-2024
وقت التدوين: 22-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 531

دفعة مردي و عصا الكوردي 4-9

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240322220123561510

دفعة مردي و عصا الكوردي 4-9
محمد مندلاوي

نأتي الآن إلى تعريف الاسم الثالث والأخير الذي ذكره الدكتور، وهو اسم المدينة السومرية (شوروپاك) الذي ورد في المنجد العربي بالصيغة المشار إليها، وهي موطن اوتناوپشتم بطل ملحمة الطوفان. تذكر المصادر، أن أبو البشر الثاني، النبي نوح، ظهر في مدينة شورپاك السومرية، و تضيف، أن مدينة شورپاك، خامس مدينة انتقلت إليها الملوكية من السماء، وهي آخر مدينة سادت فيها الحكم الملكي قبل الطوفان يتضح لنا من خلال قراءتنا لما ورد في هذه المصادر، أن المدينة كانت لها مكانة دينية مقدسة في ذلك العصر. لنلقي الآن نظرة على تشابه اسم شورپاك السومري من اللفظ الكوردي الحالي نطقاً و مضموناً.إن اسم شورپاك مصاغ كصياغة الأسماء الكوردية الأخرى، من مقطعين شور وپاك واسم شووره باللغة الكوردية الحالية، يعني الحصن، السور، و پاك يعني الطاهر، النظيف، النقي، ومزجهما معاً على الطريقة الكوردية، يصبح الاسم هكذا شوور پاك أي الحصن الطاهر، أو الأرض الطاهرة،لا ننسى أن المصادر تخبرنا، كما أشرنا لها أعلاه، أن شورپاك كانت مدينة دينية، انتقل إليها الحكم الملكي من السماء. و لكلمة شور في اللغة الكوردية معاني أخرى، مثال شۆرگ يعني المكان المخصص للغسل و الاستحمام وشۆ الأرض السبخة و شۆبر الأرض المحروثة. و زوج المرأة في اللغة الكوردية يسمى شوو لأنه يحصن المرأة، أي به تصبح المرأة محصنة، كالحصن. هذا هو تحليلنا للأسماء الثلاثة التي بينا من خلاله وحدة اللغة بين السومرية و الكوردية شكلاً و مضموناً. قد يرى البعض أن بعض الأسماء تختلف في معانيها عن بعض الأسماء السومرية،

هنا يجب على المتابع أن يعرف، أن اللغة كانت فقيرة في ذلك الزمان، و الحضارة كانت للتو تخطو أولى خطواتها، فلذا الاسم الذي يطلق على شيء واحد كان في نفس الوقت يعبر عن عدة أشياء أخرى، وهذا يحتم على المتتبع في هذا المضمار، أن يراجع كتب المختصين الأكاديميين المعتبرين حتى يحصل على ما يبغيه. على سبيل المثال، اسم الشمس أوتو يقول الأستاذ (عبد الوهاب محمد الجبوري) في دراسة علمية، بعنوان السومريون و اللغة السومرية أن العلامة الدالة على الشمس تعبر عن معان جانبية أيضاً مثل لامع،ساطع، مشرق و يضيف و تعبر عن كلمة يوم، لأن شروق الشمس و غروبها يمثلان يوماً. كما في السومرية، كذلك في الكوردية، أن اسم الشمس روژ و اليوم أيضاً في اللغة الكوردية يسمى روژ و الضياء يسمى رووناك. كذلك اسم كي، ماخ Ki.Mah الذي يعني الأرض الكبيرة، و في نفس الوقت يشير إلى القبر. أيضاً اسم كي، گال، Ki.Gall الذي يعني الأرض العظيمة، وفي نفس الوقت يشير أيضاً إلى العالم الأسفل. وأبسو Apsu وهي تسمية لمياه الأعماق، وتعني أيضاً العالم الأسفل. كذلك كلمة السهم ترسم بعلامة معينة تلفظ (تي)، و لكن لفظ (تي) يعني في نفس الوقت (حياة).. لذلك أصبحت كلمة حياة تكتبان بنفس العلامة دون أن تكون بينهما علاقة هذه الطريقة متبعة إلى الآن في اللغة الكوردية، على سبيل المثال وليس الحصر: شاخ: جبل.و شاخ: قرن الحيوان. شاپ:صفع.شاپ:فتيل،كبسولة.دوشك: أخت الزوج. دوشك:دكة. ناو:اسم.ناو:داخل الشيء.داگرتن:إملاء.داگرتن :تنزيل،إنزال وداگرتن:شحن،تحميل. داخراو: مفروش. وداخراو:مغلق.و داخراو:مشعل، موقد.چە نى:إبرة.وچە نى: لماذا.و چە نى:كم. ترت:إصبع. وترت:مملوء.خۆرك :صدأ.خۆرك:سل العظام. خرێنە:خيط من شعر الماعز. وخرێنە :ضرس أيضاً.پە ل:ضلع. و پە ل:صدر.و پە ل: غصن. پيت:حرف.و پيت:بركة،خصوبة. جۆ:شعير. وجۆ أيضاً:ساقية. وفي لهجة كلهر، شير:حليب.شير حيوان الأسد. الخ الخ الخ. ما دمنا دخلنا في المقارنة بين اللغة السومرية و اللغة الكوردية، وبما أن الدكتور و غيره من كتاب... زعموا أن الكلمات المشتركة بين الكوردية والسومرية لا تتجاوز عدد أصابع اليد، فلذا نستسمحهم و نقارن بينهما بشيء من التفصيل. قبل أن أبدأ في هذا الحقل الهام، أود أن أنبه، دفعاً لعدم الإطالة، أنبه هنا إلى أن الكلمات السومرية التي سأقارنها مع الكلمات الكوردية ليست جميعها من مجهودي الشخصي، بل القسم الأكبر منها اقتبستها من بواطن كتب التأريخ و البحوث و المقالات التي كتبها المختصون من الكورد و العرب و غيرهم. يقول هؤلاء المختصون، أن اسم إله الشمس في اللغة السومرية أوتو- Utu ونرى في اللغة الكوردية، أن اسم الشمس ليس ببعيد عن الاسم السومري، حيث أن اسمها هه تاو- Hetaw ومن اسمها جاء تاويا أي ذاب، و تاوسان أي فصل الصيف و قيظه، و السخونة، حرارة الجسم في اللغة الكوردية ته و. نأتي الآن إلى اسم الجبل في السومرية، كو أوكور قارنه مع الاسم الكوردي للجبل اليوم كۆ و كێو يقول الدكتور (خزعل الماجدي): لاحظ بعض الباحثين أن السومريين يستعملون في كتاباتهم و لغتهم رمزاً واحداً لمدلولين هما الجبل و الوطن وهو كور (Kur) ورأوا أن في ذلك ما يدل على أنهم يعنون بأن وطنهم هو الجبل، و وضعوا احتمالاً لأقرب الجبال المحاذية لجنوب وادي الرافدين، وهي جبال زاغروس - زاگروس- و قد عزز هذا الرأي، أن السومريين لم يبنوا معابدهم على أرض مستوية مثل البيوت و القصور بل على أرض مرتفعة و وضعوا مصطبات بنيت عليها هذه المعابد، ثم بنوا المعابد على شكل زقورات تشبه في شكلها الجبال العالية،وجعلهم هذا يربطون بين المعبد كمكان مقدس و بين الوطن كمكان مقدس قدموا منه، وأن هذا المكان هو الجبال الإيرانية في شرق سومر.وازداد تعزيز هذا الرأي ما وجد في الأختام السومرية الاسطوانية من رسوم الأشجار و حيوانات جبلية مثل (السرو و الأرز و الوعل و الماعز الجبليين من ذوي القرون الطويلة). ثم ازداد هذا الرأي رسوخاً مع اكتشاف التشابه بين فخار العبيد في سومر مع فخار سوسة، - شوش- الخ. إن الدكتور خزعل كمختص، احترم مهنته و نطق بكلمة حق دون أن يتلاعب بالكلمات و يخون مهنته كبعض الأكاديميين ...الرجل لم يقل بصريح العبارة أن السومريين كورد، لكن يرى القارئ هذا بكل وضوح بين سطور كتابه. أود أن أضيف شيء هنا، أن الدكتور خزعل، قال أن السومريين عنوا بالجبل إلى وطنهم الأم، نقول له نعم، هذه حقيقة أن الذاكرة الكوردية لم تهجر الأوطان التي أسسها قبائله قبل آلاف السنين في جبال كوردستان، هذا هو جبل (متين) قرب دهوك هو من بقايا الدولة الميتانية. وكذلك جبل و مدينة (ماكو) الذي يعني (ماد كو) أي جبل الميديين. كذلك سلسلة (زاگروس) العظيمة، تزعم بعض المصادر بأنها تسمية إغريقية، بمعنى العاصف، لكن أنا أرجح أن الاسم لها علاقة بإحدى القبائل القديمة التي حكمت في المنطقة، و اسمها كانت (ساگارتي) هذه التسمية حية إلى اليوم في التراث الكوردي حيث يقال للشخص الوحيد القوي زگردي و من خلال الكورد دخلت إلى التراث الشامي السوري حيث نسمع في مسلسلاتهم يقولون للأبظاي زگرتي. ثم نأتي على سلسلة جبال (القوقاز) المعرب من (Caucasus) من المرجح أن التسمية نابعة من اسم الشعب الكاسي الذي عرف في التاريخ باسمين كاسيين و كيشيين فاسم كو كاس قريب جداً إلى اسم الكاسيين ف كو يعني جبل و كاس مختصر الكاسيين. لا ننسى أن التأريخ يشهد للأدوار التي لعبها هؤلاء الكاسيون، يقول عنهم (ناجي جواد) في كتابه (بغداد سيرة و مدينة) صفحة (12) نقلاً عن العالمان (مصطفى جواد) و (أحمد سوسة) : أن كلمة (بغداد) آرية الأصل وأن (الكيشيين) - أي الكاسيين- استعملوها أول مرة في مستهل (الألف الثاني ق.م) ومعناها عطية الله. نأتي الآن إلى اسم السهم في اللغة السومرية الذي يكتب بعلامة تي – Ti واسم السهم في اللغة الكوردية هو تيير . تقول السومرية للمكان و الموقع الجديد نو،وار وكذلك تقول الكوردية حيث أن كلمة نو تقال لكل شيء جديد، وكذلك تقول معظم اللغات الآرية،وكلمة وار تعني منطقة، مخيم، مكان المبيت، و دوار هو بيت الشعر عند الكورد. وفي اللغة الكوردية لها مرادفات وارگە،هە وار،هە وارگە. و الكلمة السومرية راست تعني المستقيم، العدل، الجانب الأيمن و كذلك تقول الكوردية راست راست بيش أي قل الحقيقة، دست راست أي اليد اليمنى. واسم الماء و اسم آلهة الماء في السومرية هو آ واسم الماء في اللغة الكوردية هو ئاو و تسمية سماء في السومرية هي آن، و آنو هو إله السماء، وهو الرئيس

وكبير الآلهة. لاحظ أن أسماء الآلهة مستنبطة من اسم الشيء الذي ستكون إلهاً عليه، حيث نرى هذا من خلال اسم آن السماء و إله السماء هو آنو اسم على مسمى، وفي اللغة الكوردية السماء تسمى ئاسمان، وكان (آنو) يحمل الرقم (60) في سومر، وهو أعلى الأرقام عند السومريين، وهو الأساس في النظام الستيني، الذي اكتشفه السومريون و اعتمدوه لتقسيم العدد (60) حيث يقبل القسمة بسهولة على: 2و3و4و5و6و12، ثم يوافق تقسيم السنة، 6×60=360يوم،الخ.لا يزال هذا رقم يستعمل في اللغة الكوردية كأعلى رقم إعجازي، على سبيل المثال، حين تمطر السماء مدراراً نقول وارانى شه سته أي مطر ستين، بمعنى مطر شديد كثير جداً، وكان اسماً لإحدى الأشهُر الكوردية شه سته باران. حتى حين يعدوا المرء (يركض) يقول له شه ست ده و بيم أي كانت سرعتي ستين،وبندقية الرشاش، حينها كانت لم تأخذ ستين أطلاقة، إلا أن الكورد يسموها (شست تير)، ربما سموها تيمنا برقم إله السماء آنو في سومر، لأنه لو يلاحظ، لا يقول الكورد عن هذا السلاح أنه يأخذ ستين گوله- أطلاقة، بل قالوا شست تير وهو اسم السهم في اللغة السومرية. وكار بالسومرية يعني العمل، ونفس الشيء في الكوردية كار. و آر في السومرية لماذا، و في الكوردية الفيلية أرا- ئه را لماذا. وكِي بالسومرية مكان وفي الكوردية جي مكان. وفي السومرية گور العالم الأسفل و في الكوردية گور يعني القبر.و چيا في السومرية يعني الجبل، و نفس الشيء في الكوردية چيا يعني الجبل و الربوة. الثور في السومرية گا و فی الكور دية گا لقد فسرنا في إحدى مقالاتنا للرد على الكاتب هذا الاسم، لكن إذا كان هناك من لا يسمع أو لا... نضطر أن نشرحه مجدداً، وأنا أرى لا ضير فيه، إذا نعود له، ف كه ل گا ميش اسم بثلاثة مقاطع، المقطع الأول كه ل- گل يعني الفحل الشجاع البطل،، وهذا الاسم إلى يومنا هذا سائد في اللغة الكوردية، حتى أن المرأة الشجاعة تسمى كه له ژن، وفحل الثور نسميه كه ل گا بخلافه نسمي البقرة ما گا أي أنثى الثور، و النملة الكبيرة التي في البراري نسميها گلَ موري- كه له مووری، كذلك الإنسان والشيء الكبير نسميه گلين- كه لين. والرجل كبير صاحب جاه نسميه گلاي- كه لای، وهذا الاسم مقطعي ممتزج، حيث كل شرحناه واي مختصر ل آيم أي الإنسان، ويكون معناه كبير البشر، كبير القوم الخ. الآن نأتي إلى مقطع الثاني گا في اسم (كلگاميش) الذي يعني الثور، غني عن التعريف، وفي المقطع الثالث و الأخير ميش يعني الحيوان، وهذا الاسم موجود لليوم في اللغة الكوردية، حيث عندنا گاميش أي حيوان الثور، كالعادة اقتبسته العربية و قلبت الكاف الكوردية إلى جيم والياء إلى واو وقالوا جاموس، تقول القواميس العربية أنه اسم أعجمي معرب، من گاميش. ومیش عندنا الخروف. و ميش عندنا الفأر. و ميش عندنا النحل. و مگز (الذباب) أيضاً اسم مقطعي آخر ممتزج، حرف الميم هو مختصر لميش وگز يعني اللدغ أو اللسع، الخ الخ. الآن نرجع إلى أصل الاسم گل، گا، ميش ، و نمزجه على الطريقة الكوردية الحديثة، هكذا (كه لگاميش- گلگاميش) والترجمة الحرفية تعني حيوان فحل الثور، العقل والمنطق يقولا لنا، لماذا سمي البطل بهذا الاسم؟، حسب ما جاءت في الملحمة، أن الآلهة بعثت بثور سماوي ليقتل كلگاميش، لكن كلگاميش البطل الشجاع صرع الثور السماوي وقتله، وأصبح هو الأقوى والأوحد في سومر، فلذا أصبح يحمل هذا الاسم. منذ أن قتل كلگاميش الثور السماوي، دخل اسم الثور بصورة بشعة في ميثولوجيا الكوردية و صداه يتردد إلى اليوم عند الكورد، إذا يكرهوا أحداً ما، يقولوا له اذهب عني كأنك ثور إسود أمامي، Biyese gay siyey Le wer i çewim) - بييه سه گای سيیه ي له وه ر چه وم) وكذلك دخل في الدين الكوردي الميثرائي حيث أن ميثرا قتل الثور وأسال دمه، لكي تخضر الأرض و تستمر الحياة. هذا الطقس سائد إلى اليوم في الدين الإزدي الكوردي، في كل سنة في عيد جما يأتوا بثور و ينهكوه ضرباً ثم يذبحوه كقربان. إن اسم الشعب في السومرية گه ل - Gel و في الكوردية أيضاً گه ل - Gel حتى أن اسم قبيلة كلهر التي هي قبيلتي يقال في الأصل كانت گلهور أي (الشعب) الشجاع. و الشيء العام في السومرية يقال له گشتو و في الكوردية يقال له گشتی. رئيس العمل سه رگال وفي الكوردية سه ركار ،سه ر يعنى الرأس و كار عمل. أگو، ، Agu، صفة تعني السيد في السومرية و أغا،Aga، صفة أيضاً تعني السيد في الكوردية. وفي الإنجليزية Age. شيء آخر في غاية الأهمية إلا وهو تعريف السومريين لأنفسهم هناك إجماع في جميع المصادر شرقيها و غربيها أن السومريين عرفوا برمز كي، ين، جي – ke in ci تقول جميع المصادر أنه يعني أسياد أرض القصب دعنا الآن نلقي نظرة على مقاطع هذه التسمية بعيون كوردية، المقطع الأول كه نكما شرحنا أعلاه يعني السيد، أي كبير القوم، عندنا في التاريخ الملك (كيخسرو) اسمه (خسرو) سبقه حرف الكاف الذي يدل على السيد العظيم. وكذلك (كيقباد) واسمه قباد أن الكورد إلى اليوم يسموا الابن قباد الاسم الأصلي بدون حرف الكاف لأنهم يعرفون أنه كاف التعظيم للملوك وكبار الشعب، بالمناسبة (قباد) هو اسم أحد ابني فخامة رئيس جمهورية العراق الفيدرالي (مام جلال). وكذلك اسم (كيكاوس)، لا يزال الكورد في العصر الحديث يسموا أبنائهم كاوس بدون حرف الكاف. يسمي الكورد مختار المحلة أو كبير القرية، كه يخودا (كَيخُدا). إما المقطع الثاني في الاسم السومري ين أنا لا أقول شيء لكن فقط اقلب ين أي ضع الياء مكان النون و النون مكان الياء، ثم انظر، كيف تحول المقطع من ين إلى ني وهو اسم القصب باللغة الكوردية، المقطع الثالث جي إلى اليوم المكان في اللغة الكوردية يسمى جي. في بحث قيم للأستاذ (مرشد يوسف) قال: إن الكلمة المقطعية السومرية (UMA- DA- KAR-DA) التي وجدت على مدرجات معبد سومري يرجع تاريخه إلى (2000) سنة قبل الميلاد فسرها عالم الآثار(DANGEN) على أنها تسمية جغرافية،و فسرها عالم الآثار (درايفر- K. DRIVER .H) على أنها بلاد كاردو السومرية و حدد موقعها في جنوب بحيرة (وان)، وهذه المنطقة التي ذكرها العالم (درايفر) تشكل جزءاً من بلاد الكورد الذين ذكرهم (سترابو) ولد (64) ق.م.و توفى (20) ب.م. قال عنهم: بأنهم نفس الكاردوخيين القدماء،وحدد موطنهم في شرق نهر دجلة و طوروس و قال (سترابو) (إن جبالهم تدعى كوردستان). نأتي الآن إلى كلمة چين التي تعني الذهاب و في الكوردية تكتب بنفس الرسم و تعطي نفس المعنى چين. هناك كلمة سومرية أخرى وهي خو أي الأكل، و في الكوردية خواردن أي أكل،طعام. في السومرية يسمى الخبز (نه ندا- nenda) و في الكوردية (نان-

nan) وكذلك القربة، مه شكه و في الكوردية أيضاً مه شكه أيضاً كلمة شجر، دار السومرية، تتطابق لفظاً و معنى مع دار الكوردية. البطن في السومرية يقال له زك و في الكوردية أيضاً زك و زگ و سك. و كلمة كار السومرية التي تعني العمل نراها في الكوردية بذات الصيغة و ذات المعنى كار و كلمة أعطى في اللغة السومرية دا و في الكوردية أيضاً دا. في شرحنا لاسم (كلگاميش) قلنا أن كلمة ميش تعني الحيوان، يقول الدكتور (خزعل الماجدي) في كتابه (متون سومر) : إن الماعز السمكة (سوخور- مش) و هو كائن أعلاه و يداه على شكل ماعز وأسفله على شكل سمكة مع ذيلها.وهو من الكائنات الخاضعة لحكم الإله أنكي وصار رمزه بعد ذلك،ويحمل أنكي لقب (ماعز جبال الأبزو) وصار فيما بعد رمزاً للإله نابو يرى في هذه الفقرة التي نقلتها من كتاب شخص مختص بالتاريخ القديم أن جزء من الحيوان الخرافي الذي أشار له الدكتور خزعل هو مش وهذا ما نحن قلناه و نقوله أنه يعني حيوان كإحدى المقاطع الثلاثة من اسم كلگاميش وأتينا في سياق حديثا عن وجود هذا الاسم إلى اليوم في لغتنا الكوردية، مثال گاميش الجاموس و ميش الجرذ و ميش النحل و ميه الخروف هو مختصر ميش الخ. نأتي إلى الاسم في السومرية نام و في الكوردية و معظم اللغات الآرية أيضاً نام. الأخ بالسومرية برا و في الكوردية برا نأتي الآن إلى اسم عدن العبري العربي من جذر سومري هو (أيدن- Adin) يقول الدكتور خزعل: أنه بمعنى السهل، الأراضي الزراعية السهلية و تظهر لنا وثيقة سومرية من عصر فجر السلالات حوالي 2450 ق.م. أن (أدن) كانت تطلق على المنطقة السهلية الواقعة جنوب مدينة (أوما) أو (جوخا حاليا) و غربي مدينة لگش وهي المنطقة التي كانت سبب صراع طويل بين هاتين المدينتين، و يبدو أن هذه المنطقة كانت تحفل بالبساتين و المزارع الزاهية وأنها كانت مليئة بالأنهار و الفاكهة و الثمار و لذلك وصفت كأنها فردوس. الآن نقارن هذه المنطقة الخصبة ذات الأنهار العديدة واسمها (أيدن) مع الاسم الكوردي (ئاوه دان) من آو أي الماء، و الدان لاحقة، و(آودان) في الكوردية يعني المنطقة المعمورة الخصبة ذات الزرع و المياه الوفيرة، وإلى اليوم يسمي الكورد القرية (آواي) أي المعمورة و السحاب (آور) أي حامل المياه، والصحراء (بياوآن)، بي أداة نفي و آو الماء، أي المنطقة التي تنعدم فيها المياه، وخلافها (أودار) بمعنى سيحي، مائي، ريان. و (أودان) إرواء،سقي. و(أودز) تسرب المياه. و (أودست) الحمام. في اللغة السومرية السنة تسمى سار و في الكوردية سال الاحتفال في السومرية إيزن و في الكوردية جه ژن السومريون كانوا يحتفلوا بعيد أكيتو في (21) آذار من كل سنة إلى الآن الكورد يحتفلوا بعيد نوروز في (21) آذار من كل سنة، فقط الذي حدث أن الساميين اقتبسوا اسم أكيتوا من السومريين و سموا عيدهم بهذا الاسم السومري و يحتفلوا به في نيسان. و نيسان هذا هو تحريف لاسم نيسار، نيسال السومرية الكوردية، أي السنة الجديدة، كلمة (ني) شرحناها، تعني الجديد، و سار أو سال هي السنة. تجنباً للإطالة أكتفي بهذا القدر، وإلا هناك مئات الكلمات المشتركة بين السومرية و الكوردية متداولة إلى يومنا هذا عند الشعب الكوردي.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 22-03-2024

وقت التدوين: 22-03-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 532

دفعة مردي و عصا الكوردي 8-9

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240322220331561516

دفعة مردي و عصا الكوردي 8-9
محمد مندلاوي

يزعم الدكتور: وثمة سياق لا يحبذه القوميون عموما من (أعراب وأكراد) بان كلمة (شروكي) التي تستعمل للإزدراء من أهل الجنوب العراقي حصرا، محرفة من كلمة (شروباك) التي تعني الموطن،وبذلك تعني المواطن أو المنتمي الى الأرض العراقية.
ردي: من أين جئت بهذا التفسير لكلمة شروگي؟ لماذا لا تذكر المصدر؟؟ أنا أقول لك من الذي ذكره، حسب علمي أنه تحليل وليس معلومة تاريخية، قاله الدكتور (مؤيد عبد الستار) سنة (2002) في مقال بعنوان الشروگية و الكورد الفيلية أحفاد السومريين و العلاميين- إيلاميين- يقول:ان تسمية الشروگي تحمل الفخر والتبجيل بدلا من الإهانة، إذ إن الشروگ هم أحفاد شعب عريق من شعوب بلاد الرافدين، واعتقد أن الاسم تحريف أو تخفيف لاسم شعب الشروباك ، وان الشروگي هي من أصل هذه الكلمة هناك من يحلل الاسم بصورة مغايرة تماماً،و يقول أنهم ذهبوا من الشرق، أي من كوردستان، فلذا سموا بالشرقاويين، المحرفة إلى شروگيين، و صاحب هذا الرأي يعول على اللهجة الشروگية التي تزخر بالكلمات الكوردية و كذلك أسماء ذكورهم وإناثهم. بهذا الصدد يقول المؤرخ العلامة (جواد علي) في كتابه المفصل في تاريخ العرب قبل الإسلام بعد أن يقدم عدة تفسيرات، يقول في إحداها: ما زال أهل العراق يطلقون لفظة شروگ و شروگية على جماعة من العرب هم من سكان لواء العمارة و الأهوار، ولا شك عندي أن لهذه التسمية علاقة بالتسمية القديمة، و يستعمل أهل العراق في الوقت الحاضر لفظة أخرى، هي الشرجية أي الشرقية و يقصدون بها جهة الشرق.
يزعم الدكتور:وكذلك كلمة (معيدي) التي يراد منها القصد الدوني نفسه، وردت من مصدر(عدن Eden) وتعني الخصيب بالسومرية، ومنها ورد مفهوم (جنة عدن) الذي أخترق الكتب المقدسة، وسكان تلك الجنة ورد بإضافة (ميم) الإنتماء، حتى امست (معدن ثم معيدي) مثلما هندسة ومهندس وعمارة ومعمار .والمقصود منها سكان جنة عدن، وهي الأهوار العراقية (البطائح أو الأجمة)، وهذا ما جعل منظمة اليونسكو تيصنف الأهوار ضمن المناطق الثقافية وليس البيئية كونها منبت مفهوم (عدن) التوراتي.
ردي: في هذه الجزئية، ودون أن يذكر مصدراً من المصادر المعتمدة، يحلل الدكتور من رأسه، و يقدم تفسيراً خاطئا لكلمة عدن- Aden ثم يربطها بكلمة المعدان، الشريحة التي تتواجد في أطراف بعض المدن في جنوب العراق. تقول عنهم الموسوعة الحرة لا توجد دراسات واضحة و حاسمة عن أصل المعدان، رغم وجود بعض الفرضيات التي تقول أنهم من أصول هندية و إيرانية في حين يرى الرأي الثالث أنهم خليط من عدة عناصر عربية و عراقية قديمة غير عربية، لجأت إلى الأهوار خلال فترات زمنية مختلفة. ويقول الباحث العراقي المعروف (عباس العزاوي) في كتابه عشائر العراق أن المعدان هم مجموعة تمتهن تربية الجواميس و يضيف، أن الزعم بوجود أصل عراقي قديم فيهم مثل الأصل السومري لا يتجاوز حدود التخرصات. ويرى الدكتور (مؤيد عبد الستار) أن تسمية ماد،لها علاقة بالشعب الميدي الكوردي، لذلك أرى أن كلمة معدان لها علاقة بالجذر الكوردي،ماد،علماً (آن)هي إحدى لواحق الجمع في اللغة الكوردية مثل لاو يعني شاب جمعها لاوان شباب. فتكون مادان،اسم جمع للقوم الذين ينتسبون للماد و تغيير مادان إلى معدان شبيه بتغيير آكرى إلى عقرة و آمدي إلى عمادية، بسبب خصائص النطق في اللغات السامية و منها الأكدية و العربية. وعن كلمة (Aden) السومرية، التي تعني الخصيب، هي نفس الكلمة الكوردية المتداولة حتى اليوم (ئاوه دان) (Awedan) التي تعني الخصيب. وتبدأ الكلمة، بالسومرية بحرف الألف (A) و ليس بحرف ال(E). حاول الدكتور و آخرون من أصحاب التوجه العروبي لوي عنق الحقيقة، و يحولوا الجنة من كوردستان إلى جنوب العراق، يستحسن أن نلقي نظرة على التوراة التي استشهد بها الدكتور أخيراً، لأن النص أجبره أن يقول عدن التوراتي.تقول التوراة في الإصحاح الثاني في سفر التكوين: و غرس الرب الإله جنة في عدن شرقاً،و وضع هناك آدم الذي جبله و أنبت الرب الإله من الأرض كل شجرة شهية للنظر و جيدة للأكل، و شجرة الحياة في وسط الجنة،و شجرة معرفة الخير و الشر وكان نهر يخرج من عدن ليسقي الجنة، و من هناك ينقسم فيصير أربعة رؤوس اسم الواحد فيشون،و هو المحيط بجميع أرض الحويلة حيث الذهب و ذهب تلك الأرض جيد. هناك المقلو حجر الجزع و اسم النهر الثاني جيحون، وهو المحيط بجميع أرض كوش واسم النهر الثالث حداقل، وهو الجاري شرقي أشور. و النهر الرابع الفرات وأخذ الرب الإله آدم و وضعه في جنة عدن ليعملها و يحفظها و أوصى الرب الإله آدم قائلاً: من جميع شجر الجنة تأكل أكلا و أما شجرة معرفة الخير و الشر فلا تأكل منها، لأنك يوم تأكل منها موتاً تموت. هذه هي التوراة تقول وكان نهر يخرج من عدن ليسقي الجنة وهو نهر حداقل، هو دجلة،الذي يجري في شرق آشور. نتساءل، أية منطقة تقع في شرق آشور؟؟؟ و تذكر التوراة نهر الفرات من أنهار الجنة، الذي منبعه أيضاً من شمال كوردستان (تركيا) و جيحان نهر في (تركيا) و أيضا اسم نهر في آسيا الوسطى. بالإضافة إلى هذه الدلائل الملموسة عن جنة التوراة في كوردستان، تقول كتب التأريخ و منها قاموس الكتاب المقدس أن آدم وحواء قاما بمعالجة خطيئتهما و التخلص منها، بتغطية نفسيهما بأوراق التين هل توجد في جنوب العراق أشجار التين؟ أم كوردستان هي موطن أجود أنواع التين؟ حتى القرطبي في تفسيره لسورة التين للآية الأولى في السورة: والتين و الزيتوني يقول: سمعت رجلاً من أهل الشام يقول: التين: جبال ما بين حلوان إلى همدان وحلوان يا

عزيزي تلي خانقين مباشرة، أن هذه المنطقة المحصورة بين حلوان و همدان هي شرق كوردستان (إيران). في هذا المضمار تقول الموسوعة الإيرانية للعلامة (علي اكبر دهخدا) ص (3479) ج (3): التين الحلواني نوع جيد من أنواع التين و يقول نفس المصدر ص (3480) : جبل التين يقع في لرستان و يبدأ من منطقة كلهر و ارتفاعه 2140 متر منطقة قبيلة كلهر التي أشارت إليها الموسوعة هي متاخمة لحلوان. يزعم الدكتور، أن الدافع الذي دفع اليونسكو أن تجعل الأهوار ضمن المناطق الثقافية و ليس البيئية كونها منبت مفهوم (عدن) التوراتي. يا دكتور إذا اليونسكو تنظر بهذا المنظار إلى الأهوار لماذا لا تدرجها ضمن قائمة التراث العالمي، كقلعة أربيل مثلاً؟ لماذا صنفتها منطقة ثقافية التي لا تختلف كثيراً في تسميتها بالمنطقة السياحية؟.

يقول الدكتور: في محاضرة للأديب العراقي المغترب في أمريكا محمود سعيد تسائل فيها عن تفسير وجود تلك الكلمات السومرية حتى اليوم مثل ككور تنور. وشه شعير وأدبا مدرسة. التي ما تزال مبثوثة في التعبيرات العامية العراقية بالرغم من اندثار الحضارة السومرية قبل آلاف السنين، ومن الغريب أن اسم أحد أبواب الموصل مازال اسم سومري. لكش المتجه إلى جنوب العراق، بالرغم من أن لكش مدينة أهملت قبل آلاف السنين، وطواها النسيان بعد موت حمورابي أي في القرن الثامن عشر قبل الميلاد.وهنا نشير الى ان (ادب) العربية وردت من(آ- دوب) اي الطين المجفف، وهو الذي دعي (الطوب Adobe) وهي قوالب الطين المججف تحت وهج الشمس التي تفخر بين شهري نيسان و آيار، و المستعمله في البناء.

حيفث أن المدرسة كانت تدعى بيت الالواح الطينية المجففة كذلك، ثم تحول اسمها إلى الكتابة ثم الادب، وهكذا فإن (الطوب) و(الأدب)العربيتان صنوان لأصل سومري واحد.

ردي: لا يحتاج أن يتساءل محمود سعيد باستغراب، فليذهب إلى كورد بغداد، و يستمع إليهم بتمعن، يجد أن جل الكلمات التي يستعملوها هي كلمات سومرية المصدر، و إذا يريد أكثر من هذا عليه أن يتجه نحو الشرق إلى مدينة مندلي الكوردستانية السليبة، التي تاريخها يعود إلى ستة آلاف عام، وإذا يريد أن يطمئن قلبه بأن الكورد هم أحفاد السومريين، يستوجب عليه أن يستمر في هذا الطريق السومري حتى يعبر چگاسوور جبل (حمرين)، حيث تقع خلفه مدينة (سومار) السومرية العريقة و التي تقطن بقربها عشيرة كوردية سومرية اسمها لليوم سوره مێرى، إما فيما يتعلق بباب لكش في موصل ليست لها أهمية لأن تاريخ استيطان العرب في موصول مدون في كتب التراث العربي، أنصحك أن تبتعد عن الإشارة إلى هذا الباب فلا تفتحه، لأنه سيأتي إليك منه أخباراً لا يعجبك ولا يخدمك. ثم ما علاقة حمورابي البابلي بمدينة لكش السومرية؟ لكي لا أطيل لا أرد على مجمل الكلمات التي سطرتها في الفقرة أعلاه، مثل (تنده ور) التي تعني في الكوردية الجسم الدائري حيث أن (تَن) جسم أو آلة أو وسيلة، و (ده ور) دائري كذلك الصحن ماعون في الكوردية (دَوري) و الجزيرة في الكوردية (دورگه) لأنها محيطة بالمياه، سأشرح هنا أشهر كلمة أنت جئت بها، وهي كلمة (أدب) يقول الدكتور (محمد محمدي ملايري) في كتابه (الأدب الإيراني) نقلاً عن الشيخ (شهاب الدين أحمد الخفاجي) في كتابه (شفاء الغليل فيما في كلام العرب من دخيل) أنه عد الأدب من الكلمات الدخيلة في لغة العرب، و ينقل في ص (27) عن المطرزي قائلاً: اصطلح الناس بعد الإسلام بمدة طويلة على تسمية العالم بالشعر أديباً و علوم العربية أدباً كذلك يقول عميد الأدب العربي (طه حسين): إن كلمة الأدب دخلت إلى العربية من لغات أخرى، بدليل أنها لم تستعمل في أية لغة من اللغات السامية أيضاً الأستاذ الأب (انستاس الكرملي) أحد اللغويون العرب يقول: إن كلمة الأدب مشتقة من الكلمة اليونانية Eduepes بمعنى، حلو الكلام للعلم، أن كلمة الأدب لم تذكر في القرآن. ولم تذكر حتى في صدر الإسلام. وردت فقط في حديث منسوب للنبي محمد بمعنى التربية و التعليم، حيث يقول (أدبني ربي فأحسن تأدبي) لكن الألباني ضعف هذا الحديث. و قال عنه شيخ الإسلام (ابن تيمية) إن معناه صحيح، ولكن لا يعرف به إسناد ثابت. هذا يدل على أن الحديث نسب إلى النبي محمد في العصور اللاحقة للإسلام، لأن هذه الكلمة بدأت إلى الظهور و الاستعمال في اللغة العربية إبان الحكم الأموي، وبعد الأمويون تطرق لها الكتاب الذين ألفوا كتباً عن الأدب، وكان أكثرهم من الإيرانيين، كروزبه بن دادويه، عرب اسمه إلى (عبد الله) و أحمد بن يعقوب الملقب بمسكويه،الخ. بل أزيدك من الشعر بيت، لا توجد في اللغة العربية جذر لكلمة أدب،كما لا توجد مادة س ت ذ جذر كلمة أستاذ، ولم تذكر هذه الكلمة في الكلام الجاهلي. لنلقي الضوء الآن على أصل كلمة أدب السومري و حضوره اليوم في اللغة الكوردية و الفارسية لكي يعرف الدكتور حقيقة هذه الكلمة، التي جاءت في صخرة داريوش في إيران، بمعنى الكتابة، و استمرت عند الساسانيين بذات المعنى و بصيغة (دیپیر) والخط كان يسمى عندهم (ديپيريه) و مكان تعليم الأطفال كان يسمى (دبستان- مدرسة) و المعلم (دبير) و الإعدادية (دبيرستان) و يسمى قسم كتابة الرسائل في الدوائر (دبيرخانه) و في اللغة الكوردية اليوم يقال للوح، صفيحة، (ده پ) وللسبورة (ده پرِه ش) أي اللوح الإسود. والحرف الذي يدخل على فعل المضارع للتحريض (ده با) و للمدرسة (ده بستان)، دعنا نعود إلى الدكتور المختص (خزعل الماجدي) يقول في المصدر السابق ص (63) عن النص السومري:(أي دُبّا- E.dubba) بيت الألواح أكثر من صلتها بالمعابد. وكانت مادة للتعليم ولم تكن مادة للوعظ و الكهانة فقط. كذلك نلاحظ هذه، في كلمة (إي كور- E.kur) التي تعني بيت الجبل. و(إي دموزي- (E.dumuzi دموزي. يرى بوضوح أن حرف (إي-E) يرمز إلى البيت و (دُبّا) إلى الألواح التي كانت تخط و ترسم عليها. بما أن الدكتور، ليس له علاقة بالتراث السومري، كعادته كتب الكلمة بطريقة خاطئة، هكذا (الطوب Adobe) كان يتصور أنها كلمة واحدة بينما هي كلمتين حرف ال(E) الذي كتبه خطأً ب(A) لوحده يرمز إلى البيت و (دووب) (dobe) لوحدها تعني الألواح وعلى الطريقة الآرية تمتزج مع حرف (E) وتعطي معنى بيت الألواح. الشيء الآخر، بما أنه عربي، لا يعرف معنى تكرار الحرف، لأنها لا توجد في العربية هذه الخاصية، و العربية تعوض عنها بالشدة، فلذا نراه أيضاً أخطأ فيها،حيث كتب الكلمة هكذا (dobe) والصحيح

كما دونه الدكتور المختص (خزعل الماجدي) وغيره هي (dubba) لذا نرى الدكتور خزعل وضع على الدال العربي ضمة و على الباء شدة. شيء آخر، أنا أعتقد أن الدكتور الذي نرد عليه الآن لعب بالأحرف، لكي يغش القارئ، لأن كتابة كلمة (Adobe) بهذه الصورة، تلفظ ككلمة أدب في اللغة العربية، وبهذه الطريقة يريد أن يقول للقارئ بصورة غير مباشرة أن كلمة الأدب في السومرية والعربية واحدة، لكنها فرية مكشوفة و تفضح كاتبها.
يقول الدكتور:فمن الأولى مقارنة الكلمة السومرية المترجمة إلى الإنكليزية أو الفرنسية أو الألمانية مع ما يقابلها في اللهجة العراقية الدارجة قبل أن نجد ما يقابلها قاموسيا في العربي الفصيح، والأمر ينطبق على كل اللغات العراقية الباقية، ولمست شخصيا ذلك حينما راجعت نصا بابليا فوجدته أقرب إلى المتداول(الجلفي- الدارج) العراقي من الفصيح.وهنا لابد أن نقر بأن السواد اللساني العراقي مازال يتكلم الأكدية الأولى بعد أن تطورت عضويا خلال خمسة آلاف عام وأمست عراقية اليوم الهجينة التي تغلب عليها العربية كإحدى فروع الآرامية وسليلتها الأكدية الأولى، وهذا ثابت ثقافي عراقي دامغ ،لو قارناه بأقرب الثقافات كالمصرية الأكثر ثراءاً ومنتجاً،و التي أبدلت لسانها جذرياً من(الديموطيقية) سليلة (الهيروغليفية) مرة واحدة الى العربية خلال ثمانية عقود، وهذا ما ذكره كوستاف لوبون في (حضارة العرب).
ردي: يا عزيزي،ألم تعرف أن جل الكلمات اللهجة العراقية هي كلمات كوردية و فارسية؟؟ اللتان تكونان مع الإنجليزية و الفرنسية و الألمانية و لغات آرية أخرى العائلة الهندوأوروبية،حتى تلك الكلمات العربية الفصحى، في قواميس اللغة العربية أن الكثير منها، إما معربة أو دخيلة، اقتبستها العربية من الكوردية و الفارسية، سبق لي و نشرت لك قائمة طويلة من الكلمات الكوردية التي استحوذت عليها العربية. كيف تقول أن الأمر ينطبق على كل (اللغات) العراقية الباقية توجد في العراق؟ أقواماً من العرب و السريان و الصابئة و اليهود وهم ساميون و يوجد الكورد و الأرمن و الفرس وهم آريون و يوجد أتراك وهم من مجموعة أورال ألطاي أن هؤلاء ليسوا من عرق واحد، ويتكلموا مجموعة لغات مختلفة، كيف توحدهم بجرت قلم تحت قيمومة اللغة العربية. ثم أن السومرية لغة إلصاقية كما أشرنا لها في سياق المقال، أنها تصوغ من كلمتين أو أكثر، تماماً مثل الكوردية، و في السومرية توجد حروف لا توجد مثلها في العربية مثل پ و گ الخ وأنها موجودة في اللغة الكوردية. ألم تنتبه لنفسك، حين تُغيير الحروف السومرية التي تنتهي بحرف ال (گ) و تقلبه حضرتك إلى حرف الجيم لماذا؟، و حين تنتهي بل (پ) تقلبه إلى الباء الخ، أليست هذه الفوارق الجذرية تدل دلالة واضحة على أن العربية لا صلة لها بالسومرية؟. تأكيداً على ما نقول بأنكم لا تمتون بصلة إلى سومر، في الفقرة أعلاه تتحدث عن سومر و من ثم تقفز و تحشر اسم بابل في الوسط، ما علاقة بابل بسومر؟ أنت تتكلم عن سومر أم عن بابل أ بهذه تلفيقات تروج بضاعتك الفاسدة، يا هذا، بكل تأكيد أن بعض المفردات البابلية قريبة من العربية، أو إحدى لهجات العراق، لأن الاثنين من العنصر السامي، إما سومر فمختلف 360 درجة. في مقال الدكتور الذي بين أيدينا قرأت بعض التعليقات لبعض السذج من العرب، وجدتهم يفرحون ويهللون ويشكرون الدكتور على هذه المقالة، مساكين هؤلاء لا يعرفوا أن هذه المقالة تحط من القيمة العربية، لأنها مبنية على الكذب والتدليس، حين يزعم في الفقرة أعلاه: العربية كإحدى فروع الآرامية أتحداك أن تأتي بوثيقة تقول أن العربية إحدى الفروع الآرامية، أنا أعرف لماذا أنت تقول هذا الكلام، لأن الآراميين لهم شيء من التاريخ في العراق، فلذا تربط العرب بهم، لكي يكون للعرب تاريخ في العراق قبل الإسلام،وأنت تعرف أن العرب ساميون كما الآراميون ساميون، تماما مثل الكورد و الفرس أو الهنود، هل يصح نسمي الكورد هنوداً أو فرساً؟. إن كانت اللغة العربية لغة آرامية كما تزعم، إن سفري دانيال و عزرا و التلمود و مخطوطات بحر الميت جميعها كتبت باللغة الآرامية، هل يستطيع العربي قرأتها؟. إن كنت تجهل ارجع إلى شجرة الشعوب السامية لكي تعرف أنك أخطأت خطأ قاتلاً، يستحسن بك أن تقدم اعتذاراً لقرائك . ارتكب الدكتور خطأً آخراً إلا وهو جعل الأكدية سليلة الآرامية، وهذا غير صحيح، لأن الأكدية سامية و ليست آرامية، بل هي اندثرت من أمام الآرامية التي أصبحت قبل المسيح لغة منتشرة في عدة أرجاء من الشرق الأوسط.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 22-03-2024
وقت التدوين: 22-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 533
دلالات النقاط المشتركة بين هوية الفيلية و الشبك

20240915212418596495=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
دلالات النقاط المشتركة بين هوية الفيلية و الشبك
عماد علي
الحوار المتمدن-العدد: 3203 - 2010-12-02 - 14:54
المحور: القومية , المسالة القومية , حقوق الاقليات و حق تقرير المصير

بداية لابد ان نذكر ان التاريخ و الحوادث المتعاقبة فيه و ما يمر به الانسان او المكون الموجود على بقعة معينة من الارض سيترك من التراكمات او الترسبات او العوامل التي يمكن ان نستدل بها اونقرا ما جرى في الحقبات الغابرة بتحليل المتوارث منه ، و يمكن تحديد المؤثرات التي تكون سببا للتحولات البارزة التي اثرت على التركيبات فيه، ولكن عندما تكون العملية بطيئة و جارية في مراحل طويلة الامد سيكون الزمن هو العامل الحاسم في نسبة التغييرات التي تحصل و لن تكون واضحا للعيان في حينه، اي التغييرات و التحولات و احيانا القفزات في الشكال و الطبيعة و بامتداد الوقت تصل و تتعمق الى الجوهر ، ربما لا تكون محسوسة في وقته، فيحتاج الى جهد و عقلية لاعادة الامور الى نصابها.
انطلاقا مما سبق و ليس نابعا من اي ايديولوجيا او تعصب او انحياز، يمكن دراسة واقع الكورد الفيلية و الشبك في زماننا هذا ، ان الموقع الجغرافي للمكونين الفيلي و الشبك يعتبر من اهم الابواب التي يمكن لاي باحث الدخول الى عالمهما و بيان النتائج العلمية الصحيحة حول هويتهما و من ثم اعلان الراي و الموقف استنادا على الواقع و بدلائل مقنعة.
الكورد الفيلية كموقع جغرافي يعيش في جنوب كوردستان و على جانبي الحدود العراقية الايرانية و بمحاذاة قوميتين سائدتين هما العرب و الفرس و منتشرون في المدن المشابهة في التركيب و الشكل، فالمدن خانقين و جلولاء و مندلي و بدرة و جصان و حتى النعمانية و العزيزية قريبون جدا فيما بينهم من حيث الخصائص و السمات و التركيب على الرغم من ان بعضهم اكثر التزاما باصالتهم نتيجة قربهم من العمق التاريخي لقوميتهم الكوردية و بُعد المؤثرات و الضغوطات الخارجية شيئا ما عنهم و افساح المجال لهم اكثر من غيرهم لاسباب ذاتية او موضوعية ليس مكان لذكرها هنا ، و هذا ما ادى الى بقاء شدتهم و عزمهم في الارتباط بالبعد القومي على الرغم من وضوح تاثيرات الثقافة العربية على كيانهم في هذا الجانب من وطنهم . اما في الجانب الاخر، فنرى مدن كرمانشاه و عيلام و خوزستان ، فان الثقافة الفارسية و تداعياتها و قربها الشديد عن الكوردية تدخلت في صب المؤثرات على التغييرات الحاصلة في حياتهم و طبيعتهم، فان كان للجانب العراقي دور كبير كمؤثرات اللغة او العادات او التقاليد التي اكتسبوها او دخلت اليهم بشكل من الاشكال، فان الجانب الايراني كان له التاثير الديني المذهبي الواضح المعالم عليهم، و لذلك نرى اختلافا واضحا فيما بين جانبي الحدود بشكل معين لو دققنا في خصوصياتهم و طبيعة معيشتهم بشكل كبير، و الجانبين من اصل و مكون واحد على الرغم من تسميتهم في الجانب العراقي بالكورد الفيلية و في الجانب الايراني باللور او الكلهور.
اما الشبك فهم يشكلون هلالا واضحة المعالم حول مدينة الموصل و متواجدون في تلكيف و شيخان و حمدانية و باشيك و برطلة و حتى الكوير، اي جغرافيتهم مرتبطة ايضا ببعضها كما هو حال الفيلية الا انها تقع بمحاذاة العرب فقط دون الفرس مهما قيل عن مجيئهم من سفوح جبال زاكروس و انهم انتشروا في سهول و سفوح جبل مقلوب ، لذلك نجد ان التاثيرات البائنة على محياهم المظهري نابع من جانب واحد فقط ، و الضغوطات التي تعرضوا لها اشد و اقوى من الكورد الفيلية من ناحية محاولات تغيير معالمهم و بزمن اطول، و هل رضخوا لها ام لا فهذا كلام يراد التعمق فيه من اجل بيان الاصح وفق الابحاث العلمية. و لكن الكورد الفيلية تعرضوا للابادة و المسخ و طمس الهوية في مدة قصيرة جدا نسبة الى الشبك.
النقطة السلبية المشتركة المساعدة لنجاح فعالية المؤثرات على كيان الاثنين معا هي موقعهم الجغرافي لهم وهم بمحاذاة

الشعبين وفي الاطراف و لم يكونوا في العمق مما سهل من مهمة المعادين لهم في جميع الجوانب، وكانوا نقطة فصل بين عمقهم القومي مع القوميات السائدة و المسيطرة و اصحاب الدول و الهيمنة و القوة ، و هذا ما كان العامل المساعد الاخر في التاثير فيهم من حيث الفكر و الثقافة و الطبيعة الاجتماعية و الاعتقادات و الطقوس و العادات و التقاليد.
كان للحكم الجائر في العراق في تاريخه الحديث اثاره السلبية عليهم اكثر من غيره، لكثافة الضغوطات في فترة زمنية قصيرة ولمراحل عديدة و التي استغلوا فيها تشتتهم، ومما نستنتج كيفية تغيير المعالم و المظاهر فيهم، الا ان الاصالة و الايمان المعمق باصلهم و عقلياتهم و افكارهم لازالت العامل الهام في بقاء تعلقهم بقوميتهم و اصولهم و هو العامل الرئيسي الحاسم لازالة الرواسب و البقاء على الاصالة في تركيبتهم الحقيقية مؤمنين بالانسانية و التعايش و احترام الاخر.
فان كان للجغرافيا دورا سلبيا عليهم فان الحكومات المركزية و السلطات القمعية و السياسات المتبعة من قبلهم و محاولات تغيير الهوية و طمس الكيان زادت الطين بلة فيهم و تمكنت هنا و هناك في ضرب وحدتهم ، وكانت للدكتاتورية البعثية في المرحلة الاخيرة اسلوب فضيح في الضغط عليهم و بحجج واعذار واهية محاولا طمس هويتهم الخاصة و التي لا تختلف عن الهوية الكوردية الاصيلة باي شكل كان، ومن المفرح ان نقاط الالتقاء اكثر من الاختلاف في جوهر و مكنون تركيبتهم ، و ما تاثر بهذه الضغوطات هو المظهر فقط.
اما الاقتصاد الذي يعتبر الركن الاساسي في بقاء هوية اي مكون، فانهم حوربوا في هذا الجانب ايضا، وكان للعملية التي تعرض لها الكورد الفيلية من الاثرياء التجار و المسيطرين على مفاصل التجارة في بغداد اهداف في هذا الجانب وكانت بحق قرصنة بايدي حكومة مركزية ، و ارادت به النظام القمعي الضرب في العمق من اجل خذلانهم و بقائهم تابعين ، و من ثم اكمل الجريمة بتسفيرهم و ترحيلهم بعد الابادة الجماعية التي تعرض لها شبابهم و شيوخهم.
فان كانت هذه من العوامل السلبية المؤثرة على وحدتهم الا اننا نجد ما يبشر بالخير في اعادة عافيتهم نتيجة تشخيص المصاعب و محاولة ازالة الصعوبات امام اعادتهم الى ماكانوا عليه من الكيان النظيف النشط و هم يحملون روح الالتزام بجواهرهم و اصالتهم و يتمتعون بثقافة و وعي يمكن ان تفيد الكيان الكوردستاني بشكل عام، و يجب ابتداء اعادة مياههم الى مجاريها و قطع دابر المؤامرات التي تحاك ضدهم وما يتربصون من استغلال الثغرات التي بناها الحكومات المركزية المتعاقبة في كيانهم.
اهم العوامل التي يمكن ان يتفائل بها الباحث ويستند عليها هو ارتباط هاتين الشريحتين بالارض التي ولدوا وترعرعوا فيها و بقاء تلك الروابط النفسية الروحية القوية بينهم و مع ابناء جلدتهم من الكورد على العموم و بقاء حس الانتماء الى المجموع و عدم نسيان التاريخ ، و الثقافة المتراكمة تبقيهم دون تغيير جذري و الهوية المشتركة و نقاط الالتقاء اكثر من الافتراق ، و بعد مسح العقبات التي بنيت امام تقدمهم من قبل النظام الدكتاتوري الذي مارس عليهم ما شاء، ستعود العافية الى كيانهم و طبيعتهم و معيشتهم كما يعلمنا التاريخ العميق لهم .
النقاط المشتركة بين الشبك و الفيلية سوى كانت ناتجة من مجريات الامور التي تعرضا لها ام من طبيعة المكونين و جوهرهما و بنيتهما فانهما يدلانا على انهما ضمن النسيج الكوردي الاصيل و الزمن كفيل لاعادة موقعهما و العيش على ارضهما بسلام و امان، و ما يُسمع من النعيق هنا و هناك حولهما ليس الا صادرا من بقايا و حاشية الدكتاتورية البغيضة.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 15-09-2024

وقت التدوين: 15-09-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 534

دلمون أرض السعادة السومرية ... من جبال زاغروس الى البحرين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303134156471552

مؤيد عبد الستار

كانت جزيرة البحرين بمثابة الارض المقدسة عند السومريين وتدعى ني تك Ni . Tuk

وتعرف باسم دلمون ، فحسب الادبيات السومرية القديمة هي المكان الذي يمنح السعادة الابدية بعد الموت ، وتبعا لذلك يكون دفن موتى النبلاء السومريين هناك مكافأة لمن خدم الالهة خدمة جليلة خلال حياته ، ولهذا السبب كانت تنتشر في البحرين الكثير من القبور والاضرحة التي ازيلت بمرور السنين من اجل استخدام طابوقها القديم في المباني .

استطاعت الزوارق السومرية الابحار من جنوب بلاد الرافدين في الخليج الفارسي فوصلت البحرين اواخر الالف الثالثة قبل الميلاد ، والبحرين لها موقع مدهش ، فهي جزيرة صغيرة طولها حوالي 43 كم ولاتتجاوز مساحتها خمسمائة واثنان وستون كيلومترا مربعا.

تكمن أهميتها الستراتيجية في توسطها الطريق بين بلاد الرافدين ومضيق هرمز ، بوابة الخليج الفارسي الذي يقود الى الهند شرقا وافريقيا غربا ، فالبحرين لها موقع مثالي لتكون بوابة المركز التجاري للسلع التي تحتاجها بلاد سومر وفيما بعد بلاد بابل واشور .

اصبح سكان البحرين تجار البحر الجنوبي ، يشحنون النحاس الخام والاحجار البركانية من عمان ، والتي اسماها الرحالة الاغريقي الشهير سترابو (ماكاي) والذهب والاحجار الكريمة والمعادن من ملوحا (المقصود بها وادي السند والمدينة الشهيرة الهاربا ، وهي الان في الباكستان).

يعود احتلال البحرين من قبل السومريين الى العصر الحجري الحديث ، والاستيطان الكبير فيها يرجع الى اواسط الالف الثالثة قبل الميلاد حوالي 2600 ق .م ويؤكد المؤرخون والاثاريون على وجود بعض الفخاريات في البحرين التي تعود الى حضارة تل عبيد * في الحضارة السومرية المبكرة جنوب بلاد الرافدين ، مما يدل على احتلال محدود او استيطان محدود للجزيرة في الالف الرابعة قبل الميلاد.

لقد زالت اهمية البحرين في الالف الثانية قبل الميلاد لتحول استيراد النحاس الى بلاد الرافدين من عمان الى قبرص التي كانت تسمى بلاد النحاس Copper Land

وقد ادى ذلك الى ضمور الطبقة الوسطى في البحرين وفي الوقت نفسه تطور استخدام وادي السند من قبل قبائل الاريين سكان – ايران ، كردستان – مما قلص نفوذ البحرين التجاري فانهار اقتصادها وهجرت موانئها وقراها.

كانت البحرين مقبرة الدفن السومرية ، وهذا سر وجود الاف القبور والاضرحة في جزيرة صغيرة بمساحة البحرين وهو ما لايتناسب مع نفوس سكان الجزيرة فان عدد الاضرحة قدرت من قبل الانتربولوجي برونو فروليش Bruno Frolich بالالاف ، علما ان العديد من الاضرحة والقبور كانت خالية ولا توجد فيها اية جثث او عظام بشرية ، وتقدر الاضرحة الفارغة بحوالي 39 % من القبور ، وهذا يفسر بان تلك القبور والاضرحة اقيمت من اجل الاباء ورؤساء القبائل الذين يعيشون في الوطن – بلاد الرافدين – ويشعرون بضرورة وجود مرقد لهم في الجزيرة المقدسة .

ويقفز امامنا سؤال فيما اذا كانت فكرة المقبرة السومرية التي يدفن فيها الانسان السومري انتقلت بعد قرون الى فكرة مقبرة وادي السلام في النجف / العراق ، لتصبح اكبرة مقبرة في العالم .ونعرف ان العديد من الاغنياء يشترون ارضا في مقبرة وادي السلام في النجف ويشيدون فيها قبورا لهم كي يدفنوا فيها بعد مماتهم .

يستخلص ديفد رول في كتابه Legend الى ان جزيرة البحرين تمثل اسطورة الجزيرة المباركة ،

المكان المثالي لدفن موتى السومريين وآلهتهم ، وان الارض المقدسة دلمون هي جزيرة البحرين .(1)

حجر دوراند

يجدر بنا ان نتطرق الى ما اكتشفه الكابتن البريطاني الشاب دوراند Captain E.L. Durand

الذي كان في خدمة التاج البريطاين في ميناء بوشهر في الخليج الفارسي ، إذ حل في البحرين من أجل استكشاف الجزيرة عام 1878م .فاصبح معروفا من خلال الحجر الذي سمي باسمه : حجر دوراند ، وقد ذكره ديفد رول في كتابه الانف الذكر ص 238 .

يقول دوراند انه بدأ بفحص طابوق القبور الذي اعيد استخدامه في بناء المساجد التي انتشرت في الجزيرة فاصاب نجاحا ، اذ اخبروه بوجود حجر لا احد يستطيع قراءة ما كتب عليه ، مطمور في مسجد مدرسة داود ، والحجر من البازلت الاسود ،شكله يشبه قيدوم الزورق او لسان الحيوان وطوله قدمان و2 انج ، يقول دوراند لم اجد صعوبة في اخذه اذ اخبرت الشيوخ الذين في المسجد انه حجر عبدة النار ، وانه وثن ولا مبرر لوجوده في المسجد.

ان النقوش التي على الحجر كانت كتابة مسمارية بابلية قام بترجمتها العلامة هنري راولنسون الذي يعد الباحث الذي فك

رموز النقوش السومرية الموجودة على جبل بيستون في عيلام ، كردستان ايران ، فترجم حجر دوراند كما يلي :
قصر ريموم ، خادم (الاله) انزاك ، ورجل (قبيلة) أغاروم .
كان راولنسون اول من ادرك ان هذه العبارة الموجزة تبين ان جزيرة البحرين هي دلمون.
فهو يعلم من النصوص المسمارية التي لديه او اطلع عليها ان الاله انزاك Inzak هو ابن انكي ، اله دلمون، فاذا كان ريموم ملك البحرين القديم ، خادما للاله انزاك ، فان سلسلة الالهة الاخرين ما هم الا الهة دلمون المقدسة .
الا ان الباحث الكبير كريمر الذي يمتلك العديد من الرقم والنصوص السومرية التي لايملكها راولنسون يؤكد ان دلمون موطن الالهة تقع عند جبال زاغروس – كردستان - وان البحرين لاتنطبق على المعلومات والملاحم والادبيات السومرية .
ومن المفيد ان نذكر ان كريمر على حق في جانب واحد ، هو ان الملاحم السومرية تذكر ان دلمون تقع عند مشرق الشمس ، ولذلك فان مكانها يجب ان يكون في ايران – كردستان – عند جبال زاغروس، على سلسلة قمم الجبال التي تشرف على سهول بلاد الرافدين ، بالاضافة الى ان دلمون تذكر دوما باسمها جبل دلمون :
(Akk Kur – Dilmun)ويصف كريمر دلمون بانها الارض النقية والنظيفة والمشرقة ، انها ارض الاحياء،التي لاتعرف المرض ولا الموت والتي تنبع الماء الصافي . (اله المياه انكي يأمر اله الشمس اوتو ان يملأ دلمون بالمياه الصافية الذي يأتي به من الارض ... فتصبح دلمون بستانا ربانيا مليئا بالفاكهة والمروج.) وان هذه الجنة السومرية مشابهة لجنة آدم قبل ان يهبط الى الارض .
ارض الاحياء
نشر كريمر بحثا بعنوان : دلمون ارض الاحياء :
Dilmun, the Land of the Living
في مجلة الدراسات الشرقية الامريكية عدد ديسمبر 1944،
Bulletin of the American Schools of Oriental Research
خلص في بحثه استنادا الى النصوص السومرية والاثار التي ترجم نقوشها استنادا الى جميع الاحتمالات التي فحصها الى ان دلمون تقع جنوب غرب ايران ، ولا علاقة لها بالبحرين .
هذه كانت رؤية الباحث الكبير صموئيل نوح كريمر اكبر مترجم للاداب السومرية والذي يصعب دحض رأيه وحججه ، اذ اكد على ان دلمون تقع في جبال زاغروس جنوب غرب ايران. (2)
ولكن الاركيولوجي الامريكي الشاب كورنوال Peter Bruce Cornwall خالف كريمر ورد عليه في بحثه المعنون : عن موقع دلمون
: On the Location of Dilmun
المنشور في مجلة الدراسات الشرقية الامريكية ايضا عدد اكتوبر عام 1946 بعد ان
نقب واستكشف ثلاثين موقعا اثريا في البحرين وقدم بحثه للدكتوراة استنادا الى تلك التنقيبات والدراسات والنصوص التي عثر عليها تحت عنوان تاريخ البحرين قبل كورش :
The history of Bahrain befor Cyrus
(يعد هذا البحث منجما ثريا للدراسات عن دلمون ، و لكنه لسوء الحظ لم يطبع في كتاب) (3)
يذهب كورنوال في بحثه الى ان دلمون تقع في البحرين استنادا الى عدة ادلة اهمها ان الكتابة التاريخية والتجارية والفلكية تشير الى ان دلمون هي موقع جغرافي اما في الكتابة الادبية فهي بلاد خرافية متخيلة :
Fabulous land
ويقدم كورنوال عدة ادلة نورد منها مايلي :
اولا : ان سرجون الثاني 705 ق . م ذكر ان ملك دلمون يعيش مثل السمكة على بعد ثلاثين بيرو – البيرو يعادل ساعتين - في بحر الشمس الساطعة. كما يذكر الملك اشور بانيبال ان دلمون تقع في البحر الاسفل – تسمية كانت تطلق على الخليج الفارسي - .
ثانيا : ان الرحلة الى دلمون تستغرق 60 ستون ساعة في زورق بطئ ينطلق من بداية شط العرب بسرعة ثمانية كم في الساعة للوصول الى البحرين ، رحلة تقدر ب 480 كم .
اما الخلاصة التي يخلص اليها ديفد رول في كتابه Legend عن هذا الاختلاف في الرأي والذي يستند الى تحليل ودراسة النصوص البابلية والسومرية ، يظهر احتمال وجود اكثر من دلمون ، الاول دلمون القديمة ، الاصلية ، قبل التاريخ ، الموجودة في جبال زاغروس .
والثانية هي دلمون التاريخية التي تأسست من قبل المهاجرين النازحين من جبال زاغروس ، الذين انفصلوا وابتعدوا عن اجدادهم واصولهم .
اي ان هناك اسم واحد لمكانين مختلفين ، اسم حمله المهاجرون الذين انتقلوا الى المكان الجديد فاطلقوا عليه الاسم الاول الذي لديهم مثلما حدث للمهاجرين الى امريكا، واستراليا الذين اقاموا مستوطنات تحمل اسماء مدنهم الاصلية التي هاجروا منها فنجد لدينا اسم مدينة مانجستر في امريكا وروما وامستردام في ولاية نيويورك وهذا عمل طبيعي يمنح المهاجر علاقة مريحة مع موطنه الاصلي ، ولم يكن الانسان القديم مختلفا عن انسان اليوم ، جميعهم اطلقوا اسماء مدنهم الاولى على

مستوطناتهم ومستعمراتهم الجديدة.
و ليس غريبا ان تكون الاسماء المعروفة اليوم لها جذور في المناطق التاريخية فعلى سبيل المثال اسماء مثل كوش ، ونود التي وردت في الكتاب المقدس لها ما يشابهها في الجبال المحيطة ببحيرة اورمية مثل كوش داغ : جبل كوش ، ومدينة نوغدة . وكذلك بالنسبة لدلمون ، فعلى مسافة خمسين كيلومترا الى الغرب من تبريز بين بحيرة اورمية ونهر ميدان توجد قرية صغيرة تدعى دلمان Dilman .
وهناك احتمال اخر يجعلنا نعتقد بوجود مكانين باسم واحد هو دلمون ، وهو ان الملك السومري لمدينة لجش (اور نان شا Urnanshe كان يحصل على الخشب لبناء معبد كبير من دلمون ، ومعروف ان البحرين ليس فيها من الاشجار غير النخيل ، فلا يمكن ان تكون مصدرا للخشب ، ومن اجل الحصول على الخشب فان على الملك السومري ان يقصد جبال زاغروس ، ولكن ربما كانت الاخشاب تاتي عبر البحرين من عمان ، خاصة اذا علمنا ان في عهد ملك لجش جوديا كانت مغان وهو اسم عمان ، تزود لجش بالنحاس ، ولكن يجب ان لاننسى ان اورنان شا حكم قبل جوديا بقرون ، ولذلك قد يكون مصدر الخشب في عصره من جبال زاغروس.
كما كشفت التنقيبات الاثارية في مقبرة مدينة حماد في البحرين عن قبور تحتوي فخاريات تعود لعصر جمدة نصر** ، مما يدل على ان سكان جنوب بلاد الرافدين نقلوا فخارهم معهم الى هناك حين وصلوا في زوارقهم التي نجحوا في صناعتها من القصب المطلي بالقار.
....
ملاحظة : تعد هذه الدراسة استكمالا لموضوع :
حضارة سومر من الشمال الى الجنوب ... الكورد الفيليون رواد صناعة الفخار .
(1) Rohl,David M.,LEGEND V.2 , London 1999, pp.237
(2) يقول كريمر في بحثه ما يلي ، ننقله عن كتاب ديفيد رول المشار اليه في هامش رقم 1 ، ص 241 :
In all probability it is in south western Iran ... Where Dilmun is to be sought, and that it is not to be identified with the island of Bahrain.
(3) انظر كتاب ديفيد رول المصدر السابق ص 237 وما بعدها
وكذلك ص 510 و ص 520 الذي يشير فيه الى كتاب مايكل رايس التالي :
Rice, M. The Barbar Temple Site,Bahrain / Manama 1983.p.192
* تل عبيد : موقع اثري جنوبي العراق قرب الناصرية ، حضارة تعود للالف الخامسة قبل الميلاد ، عثر فيها على فخار ملون و معبد للالهة نين هور ساغ يعود للالف الثالثة قبل الميلاد
**جمدة نصر ، موقع اثري شمال شرقي بابل ، حضارة قديمة تعود للعصر البرونزي ، فخاريات وكتابة تعود الى الالف الثالثة قبل الميلاد.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: بحث

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 10-10-2010
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 535

ذكرى 16 تشرين الأول.. من مأساة قرية صغيرة الى مأساة شعب كبير

20221018173844440614=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

ماجد خانقيني/ قرية دارا – خليل فتح الله، قد تكون بحجمها صغيرة وعدد سكانها قليل، وقد لا تحتوي معظم الخرائط الجغرافية على نقطة تمثلها، وحتى أناسها من الطيبة والوداعة بحيث عندما تلتقي اي شخص منه لاول مرة تشعر انك تعيش في جزء آخر ومختلف عن العالم الذي تشغله الصراعات والمشكلات، ولكن لهذه القرية التي يعيش فيها خليط من ابناء الديانة الاسلامية والديانة الكاكائية منذ مئات السنين؛ لم اسمع يوما ان حصل مابين ابنائها ما يفسد الود منذ ولادتي فيها قبل اكثر من نصف قرن، فكل بيت فيها منشغل بما يسد به رمقه في هذا الزمن الصعب.

قد يسأل سائل اذا كان الامر كذلك، فلم تصدع رؤوسنا وتتعب عيوننا بالحديث والكتابة عن هذه القرية التي تقع على بعد حفنة من الكيلومترات القليلة من مدينة خانقين شمالا على الطريق الرئيس الرابط بينها وبين مدينة كلار مركز ادارة كرميان؟

اقول ان الذي يذكرني بها اليوم وهذه الليلة، ليلة 16 تشرين الاول 2022، حصل فيها قبل 47 عاما بالتمام والكمال أمر لا ولن يبرح خيالي ابدا، ففي صبيحة يوم 17 تشرين الاول 1975، احاطت بها قوات النظام البعثي السابق، وقامت بترحيل سكانها الى وسط وجنوب العراق، بعد انتكاسة ثورة ايلول، وتم اركاب جميع سكانها من رجال ونساء واطفال في سيارات عسكرية حمل من طراز (زيل) روسية الصنع مع بعض الامتعة في رحلة طويلة ومتعبة وشاقة ومخيفة الى مناطق اذكر منها (بعض قرى قضاء المدائن – سلمان باك) و(بعض قرى ناحية الوحدة) و(قرى منطقة 7 نيسان في جسر ديالى الجديد) وتم تفريق العوائل وعددها لايتجاوز 45 عائلة فرادى على اطراف تلك القرى ضمن سياسة التعريب التي شملت الحرث والنسل اذ تم جلب عوائل من الوافدين العرب الى قرى خانقين المرحل عنها اهلها، وتفريق العوائل الكورد في تلك القرى فرادى لاذابتها في المجتمع الجديد الذي كان غريبا عنهم وهم لايتقنون غير لغتهم الام، علما ان الترحيل شمل جميع القرى الكوردية المحيطة بخانقين ضمن سياسة ممنهجة للتعريب.

سقت هذا الكلام عن هذه القرية التي كما اسلفت كانت انموذجا للتعايش بين سكانها ونحن نعيش ذكرى أليمة اخرى ولكن على نطاق اوسع وألم اشمل وهي ذكرى 16 تشرين الاول 2017 هذه الذكرى التي تسبب بألم مزدوج للشعب الكوردي بعد ضياع اكثر من نصف مساحة كوردستان الجنوبية بعد اجراء الاستفتاء التاريخي.

فهل هو من قبيل الصدفة ان تتزامن هاتين الذكريين؟ ام ان الذكرى الاولى كانت بمثابة جرس انذار لنا بما قد نواجهه في حال تمكن الانظمة الشمولية الشوفينية منا؟ وهل كان الترحيل القسري الذي يعد جريمة ابادة جماعية لنا، بداية لما تلتها من جرائم، بعد ان سكت الجميع عنها، فكانت بمثابة جس نبض للعالم الحر؟، فلو كان للعالم رد فعل لجريمة الترحيل لما تجرأ النظام السابق على جرائمه اللاحقة من تهجير الكورد الفيليين عام 1980 التي راح ضحيتها 500 الف مهجر ونحو 20 الف شاب مغيب لم يتم العثور على رفاتهم بعد مضي نحو عشرين عاما على سقوط البعث، وجريمة ابادة البارزانيين حيث تم قتل 8 الاف انسان لمجرد انتمائهم لهذه العشيرة العريقة، ومن ثم جريمة قصف حلبجة بالاسلحة الكيمياوية المحرمة دوليا

حيث تم قتل نحو 5 الاف مدني في دقائق واصابة اكثر من 20 الف مدني اخرين، وجرائم الانفال التي راح ضحيتها 182 الف انسان كوردي بريء دفنوا احياء في مقابر جماعية في صحاري الجنوب، وتدمير 4500 قرية كوردستانية وطمر آبارها وعيونها وزرعها بالألغام التي مازال الكثير منها ينفجر ليقتل ويجرح الابرياء.

الا ان ذكرى 16 تشرين الاول 2017 تكاد تكون الاكثر مرارة بين كل الحوادث التي مرت على الشعب الكوردستاني، حيث ان جرائم البعث لم تؤد الى نهاية الشعب الكوردستاني كما كان يخيل له؛ بل ادت الى توحد الشعب وقواه المناضلة وحصلت الانتفاضة الربيعية وتمخض عنها ولادة اقليم كوردستان ومؤسساته الرسمية.. ومن ثم تحرير معظم مناطق كوردستان الجنوبية لاول مرة بعد سقوط النظام السابق وتحطيم اسطورة داعش الارهابي على يد قوات البيشمركة، ولكن للاسف بين ليلة وضحاها -كما يقال – ضاعت نصف مساحة الاقليم وكاد ان يضيع النصف الاخر لولا صمود البيشمركة وتهدد كيان الاقليم وتجويع شعبه وحصاره، كل ذلك حصل بسبب تصرف بعض الطارئين على الساحة السياسية الذين لا تهمهم سوى مصالحهم الذاتية والحزبية والتكتلية الضيقة..

فيالها من مفارقة ان تنطلق مأساتنا من قرية لتنهي الى ما انتهت اليه مما هو معروف للجميع وما عاناه ويعانيه الجميع لحد الان!![1]

خصائص السجل

الحزب: داعش

تصنيف المحتوى: ارهاب

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: خانقين

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 18-10-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 536

ذكرى انتفاضة شباب الكرد الفيليه في سجن ابوغريب

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230506085516487825

ضياء كريم

تمر هذه الايام 2009الذكرى التاسعه و العشرين لانتفاضة الشباب الكرد الفيليين في الاول من ايار عام 1980 في سجن ابوغريب هذه الانتفاضه الباسله التي هزت اكثر سجون البعث جبروتا وارغمت ازلام النظام في عراق دموي وشوفيني انذاك للرضوخ لمطالب ابطال الفيليه الى تهجيرهم الى ايران (علما ان ايران ليست بلدهم) بل للالتحاق بعوائلهم الذين هجروا عنوة بعد سلب كل ممتلكاتهم ووثائقهم الثبوتيه .

هكذا بدأت الشرارة حين تقدم احد جلاوزة العبث الى مجموعه من شباب الكرد الفيليه الذين كانوا ينادون و يحثون بقية الشباب للقيام بأضراب عام عن الطعام احتجاجا على عدم وجود اي سبب او تهمه لوجودهم في هذا السجن السئ الصيت ,تقدم هذا العبثي ليشتم ويذكر شرف الكرد الفيليه بالسوء (وهي بالحقيقه شهاده للفيليه بأنهم اصلاء وكاملي الخلق لانها تصدر من عبثي ناقص), فأنطلقت الشرارة ويا لها من شرارة بل شعله و نار وغضب تجمعت قوى الشباب ككتلة واحده لتحطم ابواب السجن والذي كان من الحديد و الاسمنت المسلح بالحديد وبدا وكأن هذه الابواب ليست حديديه بل وكأنها من ورق وهؤلاء الجلاوزة ليسوا رجالاً و حرساً و اسلحه بدوا و كأنهم خراف تهرب امام اسود هجموا عليهم , وهذه هي حقيقة البعث كما تجلى للعالم كله في يوم التاسع من نيسان عام 2003.

الكرد الفيليه اول من ادرك حقيقة ازلام حزب العبث منذ عام 1963 وتأكدت هذه الحقيقه في 1 ايار عام 1980 ولكن ومع الاسف العالم لم يعرف حقيقة هؤلاء الا في 2003 .وللاسف هناك من لا يزال ينادي للحوار معهم والمصالحه بل حتى اشراكهم بالسلطه والمصيبه الكبرى ضحاياهم لا زالوا مشردين وحقوقهم مسلوبه رغم كل ما قدموه من الضحايا وشهداء وكذلك هم من الاوائل الذين وقفوا ضد حزب العبث عام 1963 وقدموا العشرات من الشهداء انذاك وهذا هو احد الاسباب الرئيسيه بتهجيرهم وسلب كل حقوقهم والتي لا زالت لم تسترجع رغم سقوط حكم العبث الصدامي. نعم النظام في عام 1980 وما تلاها من اعوام قام بجريمه كبرى يندى لها الجبين وبعد تهجير المئات من الشباب الى ايران قاموا بأحتجاز اكثر من عشرة الاف من الشباب الذين هجرت عوائلهم تباعا ورغم قيام هؤلاء الشباب بعدة انتفاضات على شاكلة انتفاضة سجن ابو غريب ولكن جلاوزة العبث كانوا كالوحوش المتخلفه في طريقة الابادة الجماعيه لهؤلاء الشباب حيث الحرب العراقيه الايرانيه كانت مستمره انذاك, ولا يزال مصير هؤلاء مجهول لحد الان.

انتفاضة ابوغريب شاهد على ان شباب الفيليه هم كتله واحده امام التحديات رغم اختلاف انتماءاتهم و توجهاتهم السياسيه و الفكريه و حتى العقائديه , وهنا اتوجه لكل التنظيمات الفيليه للوقوف امام هذه التجربه العظيمه في تاريخ الفيليه ولتكن هذه الملحمه درسا لهم بكيفية الالتحام ونكران الذات والعمل على التوحيد كما فعل شبابنا الفيليين في سجن ابوغريب وكيفية مواجهة ازلام البعث ككتله واحدة رغم اختلاف الانتماءات الفكريه .

المرحله الحاليه تتطلب من كل التنظيمات ان تستعد لتوحيد الجهود والعمل بكل جديه للمشاركه بالعمليه السياسيه كقائمه موحدة باسم الفيليه وجعل كل الطاقات تتوجه لتشكيل كيان يمثلهم لدخول مجلس النواب بعدد يتناسب مع حجم الكرد الفيليه في العراق وبذلك نضمن مستقبل الاجيال القادمه من اجل عدم تكرار المآسي ,انا كلي ثقه بقدرة الفيليه على تحقيق هذا والدرس واضح و جلي في انتفاضة سجن ابوغريب.

والان اناشد من يكتب التاريخ الا يستحق قارئي التاريخ مستقبلا ان يطلعوا على مثل هذه البطولات والتضحيات ؟ والتي طالما اطلعنا نحن على مشاهد و مواقف شبيهة بها او حتى اقل منها شجاعه و بطوله وتضحيات في التاريخ القديم و المعاصر , سجن ابوغريب لا زال موجوداً وكل هذه الاحداث موثقه وكذلك ابطال الملحمه غالبيتهم موجودون وبأماكنهم ذكر كل التفاصيل و المعاناة اتمنى على كتاب التاريخ الانتباه لمثل هذه الملحمه و قد يكونوا الامل الاخير بأنصاف الكرد الفيليه بعد ما خذلهم الاعلام .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | http://al-nnas.com/ 29-04-2009
وقت التدوين: 06-05-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 537
ذكرى كارثة أنفال الكرد الفيليين عام 1980

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230509063055488650

يرى عادل مراد ان التغيير في العراق، يتغافل عن مأساة الكرد الفيلية في العراق، التي لا تختلف عن حلبجة والأنفال ومأساة انتفاضة آذار 1991 في جنوب العراق..ويتساءل، لماذا لا يلتفت احد إلى تلك المأساة؟
قبل 34 سنة وفي ظلمة الليل هاجم اوباش نظام صدام بيوت مواطنين عراقيين أبا عن جد لا لذنب ارتكبوه سوى لأنهم ينتمون الى قوميتهم الكردية ومذهبهم الشيعي ،لكي ينتقم البعث المقبور من مواقفهم التاريخية المشرفة ،بدء بموقفهم الثوري ازاء ردة شباط 1963 ضد حكم عبد الكريم قاسم الوطني، مرورا بمواقفهم القومية الوطنية من الثورة الكردية منذ اندلاعها في ايلول 1961 ، فقد دشن البعث عنصريته الدموية التاريخية، بعد استلامه للسلطة عام 1968 ، بتهجير أكثر من 70 ألف عائلة كردية فيلية إلى إيران الشاه في شتاء 1970-1971 ، بحجة دعمهم لليسار العراقي وعدم إيمانهم بمبادئ البعث والثورة، وخروجهم في مظاهرات عارمة تأييدا لاتفاقية آذار1970 في ساحة التحرير ببغداد ، وانخراطهم الواسع في التنظيمات الديمقراطية والجماهيرية للحزب الديمقراطي الكردستاني في تلك الفترة..

ولم ترض تلك الحملة الظالمة ،النزعة العنصرية -الشوفينية للبعث وللدكتاتور، لا بل تجاوز في غيه فاصدر أمرا بجمع مئات من تجار العراق في قاعة الشعب في بغداد يوم 07-04 -1980 بحجة منحهم إجازات استيراد جديدة ، احتفاء بميلاد حزب البعث... وكان اكثر من اربعمائة تاجر من الدرجة الأولى من الكردلاالفيلية،في تلك القاعة التي ضمت حوالي تسعمائة تاجر من حاملي هوية غرفة التجارة من الفئة(أ) !

أفتتح الاجتماع طه ياسن رمضان، بخطاب مسموم عنصري، ثم أوعز الى جلاوزته لإخراج التجار من الكرد الفيليين من الباب الخلفي لقاعة الاجتماع ، وتوجهت بهم الباصات وعلى الفور، الى الحدود العراقية الإيرانية لطردهم من وطنهم العراق وهم لا يحملون ،إلا هوياتهم ومفاتيح سياراتهم .....لقد تم إسقاط الجنسية العراقية عنهم وعن نصف مليون كردي فيلي آخر، بموجب قرار فريد من نوعه ، صادر عن مجلس قيادة الثورة المنحل رقم 666 المؤرخ في07-05 -1980 والمنشور في جريدة الوقائع العراقية الرسمية رقم 2776 ، وتم تجريدهم من جميع الممتلكات والبيوت، والوثائق الثبوتية وشركاتهم ومتاجرهم العامرة ومصانعهم المنتجة .

فتم حجز مئات الآلاف من العوائل الكردية الفيلية في بغداد والكوت وخانقين والحي وبدرة وجصان والبصرة وديالى وميسان والكوفة والناصرية خلال اشهرو بطرق همجية لا مثيل لها في التأريخ المعاصر، في سجون ومعتقلات النظام الدموي في الكاظمية والفضيلية وصدر القناة وأبي غريب والحبانية وسجون ومعتقلات محافظات واسط وبابل والبصرة وديالى والناصرية وميسان والكوفة والحي وخانقين ومندلي وغيرها من معتقلات صدام المقبور.

الكرد الفيليين لم يتم إنصافهم رغم صدور قرارات عادلة بحقهم

لقد قيل الكثير عن تلك الحملة الوحشية التي طالت أكثر من(600000) من المواطنين الكرد الفيليين في العراق، كما استغل الكثير من الساسة في بغداد والإقليم هذا الملف لأغراض حزبية وانتخابية مؤقتة ، وأداروا ظهرهم للكرد الفيليين عند ترتيب القوائم الانتخابية والوظائف الحكومية وبشكل خاص في كردستان ،وتنكر الكثير من الساسة الكرد المعروفين للكرد الفيليين ،من خلال طروحاتهم العصبية والطائفية المقيتة!

وتناسوا نضالاتهم وتضحياتهم في الحركة الكردية منذ الأربعينات ولحد اليوم، فلم يتم إنصافهم حتى هذه اللحظة ،رغم صدور قرارات عادلة بحق الكرد الفيليين من المحكمة الجنائية العراقية العليا التي حاكمت جنرالات صدام ونظامه الدموي. صدر القرار التاريخي يوم 29-11-2010 واعتبار جريمة ابادة الكرد الفيليين، إبادة جماعية(جينوسايد)، ولعب القضاة والمحققين والحكام الشرفاء وبعض موظفي الاقليم ، وبشكل خاص القاضي عبد القادر الحمداني ،ادوار كبيرة مشكورة، في المحكمة وخلال التحقيقات ..فتم تبني القرار من قبل مجلس الوزراء بشكل جدي وفعال، لكن وللأسف لم تقدم الحكومة

العراقية ،على تطهير الدوائر العراقية، من الموظفين الفاسدين البعثيين ،المعشعشين في دوائر الأحوال المدنية (الكرادة مثالا) والداخلية ودوائر العقارات. فالبعض من هؤلاء الموظفين البعثيين ، هم الذين نفذوا عمليات التهجير بدقة عنصرية متناهية وفي أوقات قياسية مذهلة ولا زالوا وحتى هذه الساعة، يفسرون القوانين المنصفة الصادرة من المحكمة الجنائية والمصادقة من مجلس الوزراء، حسب مقاسات البعث . تلك المجموعات الفاسدة ، سرقت الأموال النقدية والحاجيات الثمينة من بيوت المسفرين أثناء المداهمات البربرية ، واعتدوا حتى على بعض القاصرات ، وسكنوا بيوتهم بعد شرائها بأثمان رمزية ، ولازال البعض منهم محتلين تلك البيوت والمتاجر والمعامل والمكاتب في مناطق مختلفة من البلاد.

كان من المفروض على الحكومة الاتحادية التي صادقت ودعمت قرارات المحكمة الجنائية العليا، والمؤسسات القضائية والجنسية ودوائر الطابو، ان تعمل بجد، لاستعادة حقوق الكرد الفيليين الذين اقتلعوا من ارض وطنهم العراق ظلما. فخلال السنوات العشرة التي مضت على سقوط الصنم لم تقدم الحكومة على محو أثار التعسف الذي لحق بهم بسبب الموظفين من بقايا النظام المقبور . ولكن الحكومة سارعت بإعادة بعض مرتكبي تلك الجريمة إلى وظائفهم.

لماذا لا تفعل الأحزاب الكردية ملف التهجير القسري للكرد الفيليين؟

أما الأحزاب الكردية فهي الأخرى لم تعمل على تفعيل ملف التهجير القسري للكرد الفيليين. فظلت قضيتهم الإنسانية والقومية العادلة، منسية من قبل الجميع الى أن يحين موسم الانتخابات. إذ لا توجد حتى غرفة بسيطة في وزارة الأنفال في حكومة الإقليم في اربيل ناهيك عن مديرية أي موظف، لمتابعة ملف الكرد الفيليين الذين هجروا بسبب انتمائهم القومي . ولم يتم تخصيص متر واحد في كردستان للكرد الفيليين الهاربين من الجماعات الارهابية في بغداد، علما بان الوزارة تصرف ملايين الدولارات للكشف عن المقابر الجماعية للشهداء الاخرين.

المدهش ، ان بعض الكرد الجهلة في كردستان، يدعون بان الكرد الفيليين لا لايصوتون للقائمة الكردستانية، لاوقد نسوا أو تناسوا النتائج الباهرة التي حققتها القائمة الكردستانية نتيجة انخراط الكرد الفيليين المهجرين في طهران وكرمشاه وإيلام والسويد وبريطانيا في انتخابات عام 2005. فليتذكر المتغافلون تلك النتائج وتلك الروحية القومية للكرد الفيليين في تلك الأيام.

المطلوب من الحكومة العراقية ان تولي أهمية لهذه القضية ومن أوائل واجباتها هي ان تطهر الدوائر المعنية بالملف الكردي الفيلي وبشكل خاص إدارات الأحوال المدنية والجنسية ودوائر هيئة حل نزاعات الملكية العقارية ، من عناصر حزب البعث والمرتشين الفاسدين وإناطة إدارة هذه الدوائر الى أبناء الضحايا الأكفاء، القضاة والحكام والمحامين، وهم كثر والحمد لله.

نطالب الحكومة ان تستعجل في إنصاف ضحايا التهجير القسري للفيليين واستعادة حق مواطنتهم العراقية والوثائق الثبوتية وتعويضهم عن الخسائر الجسيمة التي حلت بهم في العهد الصدامي، وإصدار الجنسية العراقية أسوة بمواطني كافة مكونات الشعب العراقي . ولازال الموظفون السابقون والمعنيون بالشأن الفيلي ، يضعون اشارات خاصة على الجنسيات الصادرة حديثا لتميزهم عن باقي أبناء الشعب العراقي ! للانتقام منهم مستقبلا . هذا الحقد الدفين صرح به احد الموظفين العنصريين البعثيين أمام مراجع فيلي ،إذ قال وبكل صلافة ووقاحة، بان البعث راجع عن قريب والحساب عسير مع الكرد وبشكل خاص مع الكرد الفيليين ؟

نطالب الحكومة العراقية بنشر الوثائق المتعلقة بتهجير الكرد الفيليين

كما ونطالب الحكومة العراقية نشر الوثائق الرسمية الصادرة من قبل حكومة صدام المتعلقة بتهجير الكرد الفيليين منذ شتاء 1970 وحتى سقوطه في09-04 -2003 ، ومعاقبة الذين شاركوا في تلك الجريمة الكبرى، ومعاقبتهم باعتبارهم قد شاركوا في عملية اقرها القضاء العراقي بعملية الإبادة البشرية. كما ونطالب الحكومة العراقية وحكومة الإقليم ان يبذلوا قصارى جهدهم في متابعة ملف اختفاء أكثر من عشرة آلاف شاب كردي فيلي ، لم يعثر على رفاتهم في صحاري محافظة المثنى وجنوب وغرب البلاد، والعمل على إعادة الممتلكات لأصحابها الأصليين . كفانا من الكلام المعسول. فلقد مضت أكثر من 10 سنوات ومازال الإجحاف بحق الكرد الفيليين سائرا على قدم و ساق. فالى متى يظل هذا الملف الإنساني الحزين، مادة ل الخطابات الرنانة لبعض القادة السياسيين بغداد والإقليم ،والتي شبع منها عوائل الشهداء المؤنفلين من الكرد الفيليين. الى متى يبقى هذا الملف، ملفا تائها في دوائرهم ومجالسهم الخاصة واجتماعاتهم وبرامجهم الانتخابية المتكررة.؟

وأخيرا نوجه سؤالا بسيطا للمسؤولين في بغداد والإقليم ..لماذا لم يتم العثور على قطعة واحدة من الهياكل العظمية الطاهرة لأكثر من عشرة آلاف شهيد كردي فيلي ، والغالبية العظمى منهم من الطلبة الشباب والمحامين والموظفين وحتى

العسكريين ، في المقابر الجماعية المنتشرة في جنوب وغرب العراق؟
الشهداء الشباب الوطنيين المخلصين للوطن والمبادىء السامية الوطنية العراقية والكردستانية ،قد تم اجراء التجارب عليهم و تصفيتهم من قبل المقبور حسين كامل وجلاوزته ومؤسساته ومختبراته السرية في دوائر المخابرات و الأمن العامة، خلال الفترة مابين (1983-1986),عبر التجارب الكيمياوية والغازية السامة في سجون نقرة السلمان وبحيرة الحبانية وصحاري محافظة المثنى....وذلك قبل استخدام تلك الأسلحة والغازات السامة في كردستان(حلبجة ووادي باليسان ووادي جافايتي وسركلو وبركلو) وخلال الحرب العراقية الإيرانية.

الأمهات والآباء والأخوات والإخوة والأبناء والأقارب والأصدقاء ينتظرون جثامين أعزائهم لإقامة الأعراس الجنائزية لهم، أسوة بالشهداء الآخرين الذين تم العثور على رفاتهم الطاهرة في المقابر الجماعية. لقد طال انتظارهم يا سادة.

عادل مراد - السليمانية
عضو المكتب السياسي للإتحاد الوطني الكردستاني.[1]

خصائص السجل

الحزب:	حزب البعث
تصنيف المحتوى:	القضية الكردية
تصنيف المحتوى:	حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى:	مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | dw.com 10-04-2014
وقت التدوين: 09-05-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 538
رأي ووجه نظر بشأن حقوق الكرد الفيليين في مشروع دستور إقليم كردستان العراق

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508113014488451

رياض جاسم محمد فيلي
نود التوضيح ... سبق وأن قدمنا دراسة معدة بعنوان [ملاحظات ومقترحات حول مشروع دستور إقليم كردستان العراق] ...

إضافةً إلى نشرها في العديد من الصحف والمجلات والمواقع الإلكترونية ، وتم تقديمها شخصياً إلى رئيس البرلمان الكردستاني (عدنان المفتي) ومستشاره الإعلامي (طارق جوهر) ، وإلى النائب (طارق جمباز) نائب رئيس اللجنة القانونية المشرفة على إعادة النظر في مشروع دستور إقليم كردستان وغيرهم من المسؤولين والنواب وإرسالها إليهم عبر البريد الإلكتروني ، مع رفع العديد من المذكرات الخطية إلى الحزب الديمقراطي الكردستاني والإتحاد الوطني الكردستاني ومنذ عام

2007 .
وكانا نأمل أن يتم تحقيق المساواة الدستورية التامة بين الكرد القاطنين في داخل الإقليم وخارجه في الحقوق والحريات العامة ، وعليه ركنت آراءنا على الرف ، وكل ما طالبنا به هو وضع مقررات مؤتمر أربيل للكورد الفيليين موضوع التنفيذ والذي إنعقد في بداية شهر كانون الأول / 2005 وقبيل إنتخابات مجلس النواب العراقي بأيام قلائل ، وسعينا من خلال مُقترحاتنا الدستورية السير بخطوات متقدمة إلى الأمام ، ولكن فوجئنا بالتصويت غير المتوقع على المسودة النهائية ، والتي تشكل عودة إلى المربع الأول أو إلى نقطة ما وراء الصفر ، فيما يتعلق بالإقرار الصريح لحقوق الكرد الفيليين والإعتراف الكامل بخصوصيتهم الجغرافية والمذهبية وإرثهم الحضاري والثقافي واللغوي وطبيعتهم السكانية والديموغرافية والإجتماعية وإدارج ذلك في دستور الإقليم مع ضمان مشاركتهم السياسية الحقيقية والفعلية في رئاسة وحكومة وبرلمان كوردستان ومؤسساتها الحكومية على حد سواء ، إذ لا يعتبر ذكرهم بعبارة عاطفية في الديباجة ذات أثر يترتب عليها في الوضع القانوني والحقوقي مثل قوة النص الدستوري ، وخلافاً لكل الوعود والتعهدات التي إطلقت في مؤتمر أربيل للكرد الفيليين المذكور آنفاً ، فلقد كانت المسودة الأولية للدستور تنص على تأسيس مفوضية خاصة بحقوق الكرد الفيليين ، ولكنها حذفت عندما تم إقرار المسودة النهائية للدستور ، وبالتالي أين الإستحقاقات الدستورية والسياسية المنصفة للكرد الفيليين وبما يوازي ما قدموه من الدماء الطاهرة والتضحيات الجليلة للحركة التحررية الكردية ؟؟؟؟ ، مع العلم بأنه صرحنا بذلك لإذاعة صوت أمريكا / القسم الكردي من العاصمة الأمريكية واشنطن من خلال مقابلة عبر الهاتف والمنشورة باللغة الكردية .

- ملاحظة : -

أن من أبرز ما صدر عن مؤتمر الكورد الفيليين / أربيل ، هي المُقترحات والتوصيات الآتية :

1. إعتبار النقاط المُتعلقة بحل مشاكل الكورد الفيليين الواردة في كلمة رئيس إقليم كردستان والتي ألقاها بإسمه وبإسم رئيس الجمهورية ، كورقة عمل للجنة المتابعة المنبثقة عن المؤتمر ، والتي تضمنت :

* ضرورة مشاركة الكرد الفيليين في السلطتين التشريعية والتنفيذية في كردستان وحكومة العراق الفدرالي في بغداد .
* دعم المؤسسات الثقافية والإجتماعية والرياضية الفيلية .
* العمل بشكل جدي على تعويض الكرد الفيليين عن أملاكهم المصادرة (المُنقولة وغير المُنقولة) من قبل النظام العراقي المقبور .
* الإهتمام باللهجة والثقافة الكردية الفيلية من قبل الإعلام الكردي والجامعات والمراكز التعليمية .
* تقديم تسهيلات للكرد الفيليين الموجودين في إيران ومساعدتهم في العودة إلى مناطق سكناهم الأصلية .
* التعامل مع شهداء الكرد الفيليين كالتعامل مع شهداء الحركة التحررية الكردستانية .

2. إستحداث مركز في بغداد لتوثيق مأساة الكرد الفيليين من كل جوانبها المادية والمعنوية .
3. الإهتمام بشؤون الكرد الفيليين في وسائل الإعلام الكردية المختلفة .
4. تخصيص نسبة من المقاعد الدراسية في الجامعات والمعاهد الكردستانية ، وضمان مشاركة الطلبة من الكرد الفيليين في البعثات الدراسية خارج العراق سواءً المُتعلقة بإقليم كردستان أو الحكومة المركزية الفدرالية .
5. السعي لإيجاد درجات وظيفية لخريجي الجامعات والكوادر والنخب الكردية الفيلية في أجهزة ودوائر الحكومة الإتحادية بما يتناسب وحجم الكرد الفيليين .
6. إقامة مشاريع صحية لتقديم الخدمات في المناطق ذات الكثافة السكانية الكوردية خارج الإقليم .
7. دعم مساعي المرأة الكردية الفيلية من أجل حصولها على جميع حقوقها السياسية والإجتماعية والإقتصادية ومساواتها بالرجل أمام القانون .
8. الإهتمام بالمشاعر الدينية للكرد الفيليين وإحترام طقوسهم الدينية .
9. تشجيع إصحاب رؤوس الأموال من الكرد الفيليين داخل وخارج كردستان لإستثمار رؤوس أموالهم في الميادين التجارية والزراعية ، وذلك من خلال تقديم التسهيلات اللازمة لهم .
10. دعم مساعي قيادة الحركة الوطنية لإعادة المناطق الكردستانية التي مازالت خارج حدود إقليم كردستان كمندلي وخانقين وبدرة وكركوك ومخمور وسنجار وغيرها من المناطق المسلوخة من كردستان إلى الإقليم .
11. تثبيت الحقوق القانونية والإجتماعية والثقافية للكرد خارج الإقليم بما فيهم الكرد الفيليين في الدستور الكردستاني ، والتأكيد على تمثيلهم في البرلمان الكردستاني والأجهزة والدوائر الحكومية في الإقليم .
12. العمل من أجل وضع هذه التوصيات في إطار قانوني وتشريعي يصدر في البرلمان الكردستاني والمجلس النيابي العراقي حسبما يتعلق الأمر بهما .
13. يوصي المؤتمر الكرد في بغداد والمناطق الواقعة خارج إقليم كردستان بدعم قائمة التحالف الكردستاني (730) والتصويت لها .

باحث مُتخصص بشؤون الكرد الفيليين.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: قانوني

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 14-07-2009

وقت التدوين: 2023-05-08

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 539

رائحة الوقت.. رواية بطعم البرتقال وآلام المهجرين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230624072748500533

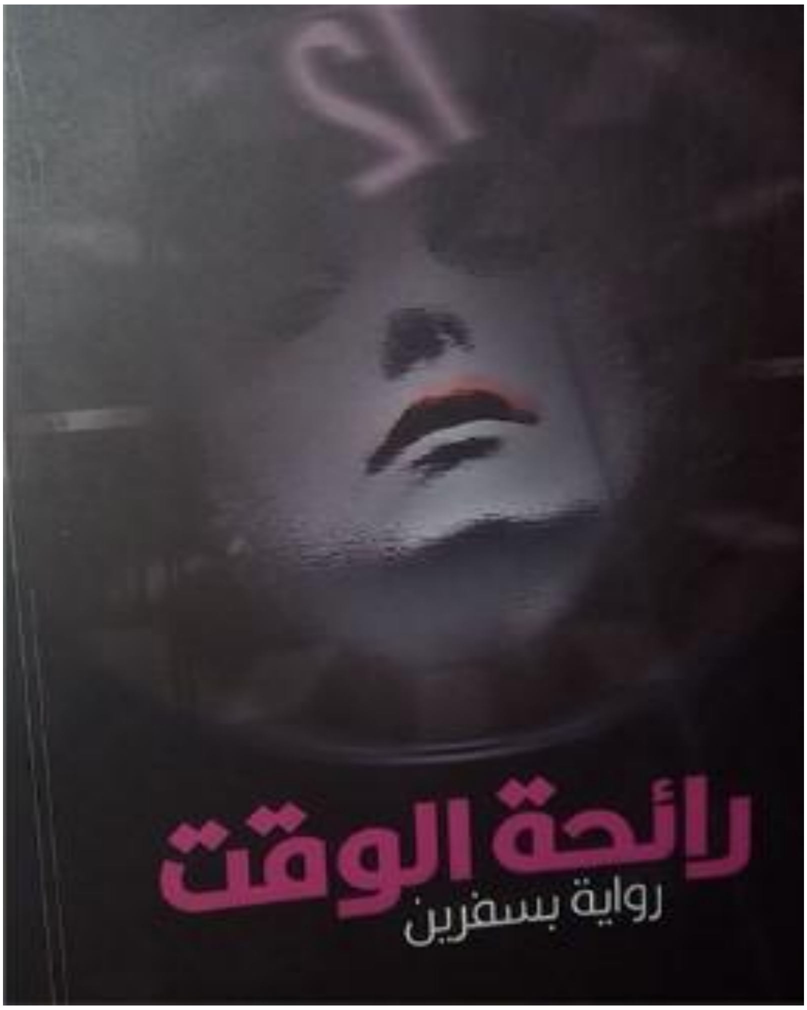

مؤيد عبد الستار
من بين النخيل وأشجار البرتقال في بساتين ديالى التي كانت شاهدا على همسات المحبين الذين يحتفلون وينظمون المهرجانات اليسارية انبثقت رواية رائحة الوقت التي نقدم لمحة عنها في محاولة للتعريف بجانب من أحداثها الغزيرة التي استغرقت نحو 500 صفحة والتي صدرت حديثا للأديب هاشم مطر عن دار العالي ببغداد.

جذبتني النفحة الفلسفية التي تغلف عنوان الرواية، وما أن قلبتُ أولى صفحاتها حتى استغرقت في متابعة مصائر شخوصها التي رسمها المؤلف بريشة فنية تترك لمساتها بعناية فائقة على الأحداث.

رائحة الوقت تبدأ بموضوع تراجيدي، تهجير الكرد الفيليين من موطنهم العراق الى ايران، رغم ان خط الحدود الفاصل بين ايران والعراق لم يقسم القبائل التي تعيش على الجانبين كما تزعم السلطات، فلطالما عاشت الاقوام منذ القدم على هذه الارض وانهم في بلادهم حتى تم ترسيم حدود العراق واعلانه مملكة بمعاهدة سايكس بيكو اوائل القرن العشرين، فوجد أبناء القبائل الكردية أن نصفهم من سكان العراق ونصف آخرمن سكان ايران، والانكى من ذلك منحت صفة - التبعية لايران - لابناء القبائل الكردية الذين توزعوا على المدن والقرى التي اصبحت ضمن مملكة العراق عام 1921 .

هذا التهجير القسري الذي قامت به الحكومة العراقية عام 1980 يطالعنا من السطور الأولى لرواية هاشم مطر ، ويصبح محور الاحداث التي دارت على الاف الاسر الكردية التي كانت تقطن بغداد وديالى وواسط والعمارة والحلة وكربلاء وغيرها من المدن وسط وجنوب العراق. ومن الجدير بالذكر ان اعمالا أدبية وفنية أخرى صدرت ببغداد وخارج العراق تتكئ على قضية تهجير الكرد الفيليين مثل رواية قسمت لحوراء الندواي وقصة تسفير لمؤيد عبد الستار والمسلسل التلفزيوني رباب.

يتناول هاشم مطر سيرة حياة الفتاة مريم، الطالبة التي كانت تحلم بحياة تعبق بالسعادة وتحلق مع الطيور في السماء لتجد نفسها أمام زمرة عسكرية مدججة بالسلاح تأمرهم بمغادرة دارهم والصعود الى السيارة العسكرية الواقفة أمام باب الدار .

قالت الام: الى أين ؟

العسكري : لاتسأليني فانا نفسي لا أعرف .

بادر عسكري آخر بالقول: أنتم خونة عليكم ترك بلدنا والذهاب الى بلدكم !

باساليب وحشية وممارسات همجية تم نقل آلاف الاسر الى الحدود العراقية الايرانية وأجبروهم تحت تهديد وابل من الرصاص بالتوجه الى ايران سيرا على الاقدام وسط حقول من الالغام التي زرعوها منذ اندلاع الحرب التي شنها نظام صدام على ايران .

يقتفي الراوي مسار الرحلة المحفوفة بالاخطار وعبور المسالك الوعرة لجبال زاغروس والموت الذي يتربص بالمهجرين، منهم من تمزق جسده بانفجار لغم ومنهم من سقط من حافة الممر الجبلي الى قعر الوادي ومن وقع فريسة العصابات وقطاع الطرق في البراري المقفرة. سلسلة طويلة من الاحداث الاوديسية يصفها هاشم مطر بعين مراقبة للاحداث وكأنه يرسم مسار رحلة المهجرين بقلم مرافق لهم يعيش معاناتهم لحظة بلحظة وبدراية العارف الرائي لما جرى على القوم من ويلات (طريق صخرية وعرة تنتشر على جانبيها آليات عسكرية محطمة ، تسلكها جموع بشرية يائسة على شكل أذرع وأرجل فحسب، ممرات ضيقة تمتلئ باجساد تندفع نحو قمة جبل تخيفهم عتمته الموحشة ... لغم أعاد لهم بعضا من حواس تناثرت مع غياب الاتجاه ...بعض منهم يجمع بقايا الاشلاء التي يغطونها ببضعة أغصان يابسة وحجارة ، ويسيرون) ص 72

في الوطن الجديد الذي فتح أبوابه دون ارادته أمام سيل المهجرين (مريم مع الجموع المهجرة في مكان أشبه بالمعسكر. خيام تصطف على شكل خطوط مستقيمة وسط برك مياه غادرها المطر ... تلك هي أرضهم (الام) الجديدة... والخيام التي كانت تزداد مع الوفود القادمة من ممرات أخرى أصبحت بيوتهم .. اصطفت مريم مع طابور طويل بصحبة أمها وأختها سهيلة وأخيها الاصغر حامد بانتظار دورهم بالتسجيل . الكثيرمنهم افترش الارض الموحلة بسبب الاعياء)ص165

رغم البعد الجغرافي للمهاجر عن وطنه الأم تبقى الذكريات ملاذا لمعالجة هموم الغربة والهرب من الحاضر الى الماضي الذي ضاع في زحمة الاحداث ، يتناول هاشم من ذاكرة مريم ، الشخصية المحورية في الرواية ، الصور المحفورة في اعماقها فيقدم لنا مجموعة من الرموز منهم بائع الدوندرمة و أبو وهاب بائع الكرزات وفاضل بائع الكبة ، وابو عدنان بائع الاقمشة الفلسطيني الذي استوطن العراق بعد خروجهم من فلسطين عام 1948.

يتابع هاشم رحلته الادبية مع مريم وزواجها وهجرتها الى اوربا وعلاقتها الزوجية المرتبكة فينقل صورا من حياة العراقيين الذين انتقلوا الى مجتمعات اوربية بعد مرورهم بأهم المدن التي عاشوا فيها سنين قبل رحيلهم منها ، المدن السورية ، دمشق واخواتها حيث استطاعوا شق طريق جديدة مليئة بالصعوبات و الاشكالات .

يقدم لنا هاشم خلال احداث روايته شخصيات جديرة بالانتباه الى واقعها الزئبقي الذي صاغته قوى الشرطة السرية ومسخت روحه في الوقت الذي كانت تروم شق طريق حالم في حياة ثقافية جديرة بالاحترام مثل سمية عزام وامير مسلم .

يستند هاشم مطر في روايته الى قاعدة عريضة من المعرفة أو الفلسفة إن شئت ، فيطرح تساؤلاته من خلال شخصية (أمير مسلم) الاستاذ الجامعي من زاوية صراع الحضارات(كان يحاول بمحاضراته أن يضفي روح الامل والتفاؤل، فينصف علماءه الوسطيين الاجلاء، كأن ينضو عن ابن سينا ثوب ايمانه بتوصيفه النبوة، ويستحلف ابن رشد أن لايحرق مخطوطاته وأن يقرأ عليهم شيئا منها قبل أن يغادر الى منفاه، ويعيد لابن الهيثم عدساته ليرى ما صنعت أمة من دثار الوقت والموقف تحت مجهر الطعون والرمزية المخجلة. وعن زميله ابن خلدون، كما يحلو له أن يسميه، فكان أمير يحدث طلبته عن شارات مجتمعه الغارقة بالعفن تماما على عكس ما اقترحه من قواعد بهيجة لرياض المدينة وتحرر العقل . لكنه كان يختم محاضرته بشئ من الاحتباس فلا طريق يؤمه بحرية.)ص 104

ملامح بعض شخوص الرواية

- أمير مسلم : استاذ جامعة يتعرض للاهانة على أيدي الشرطة السرية - المخابرات - ويحاول التمرد على تدجينه. ينشر مقالا في صحيفة يصدرها صديقه عدنان الذي يحذف مقاطع من المقال كي لا يثير السلطات ضد أمير، لولاه لكان أمير سيتعرض الى الاعدام .

- وليد : من ابناء الاقليات، لم يحصل على وظيفة في دوائر الدولة رغم تخرجه من الجامعة منذ سنتين. اعتقل عدة مرات واطلق سراحه بسبب معلومات غير مؤكدة بعد تحقيق وتعذيب ويجبر على توقيع ورقة الذل بارادة مخذولة.

- سامر : يتعرض الى الاعتقال ويضطر الى توقيع ورقة التنازل عن مبادئه وافكاره ويقول (إنهم أوباش سرقوا افراحنا واحلامنا) .

- عدنان : صديق أمير مسلم ، صاحب صحيفة هي أقرب الى الايقونة منها الى شيء حي ... كان أبوه يمتلك الجريدة نفسها - البلد - التي ورثها عدنان وما زالت بنفس الاسم وهي اسبوعية سياسية مستقلة .ص 116.

- سمية عزام : سيدة اعلامية متحررة تقدم برنامجيا تلفزيونيا اسبوعيا (آفاق)، وهي مثقفة يسارية ، معارضة وطنية .تسكن في شقة فاخرة في حي الرسالة.

روبيركان اول شخص عاشرته في باريس بعد طلاقها ببضعة شهور .

مخابرات النظام تلاحقها وهي في الخارج - باريس- .

ظِل نائب الوزير كان يرعبها طوال الوقت.

ثاني تجربة كانت لها مع جاك، تعرفت عليه على ساحل البحر الجنوبي .

مغامرات سمية عزام كانت فاشلة (ص15 و 106و127)

- ندى : اعتقلت . تصاب بالكآبة بعد خروجها من المعتقل وتدخل في صمتها بسبب اغتصابها ص 268.

* * *

وللانعطاف خارج احداث الرواية التي حجزت لها مكانا في عالم السينما لا بد لنا من وصف رائعة هاشم مطر رائحة الوقت بانها رواية فخمة تحيط باحداث شغلت مساحة كبيرة في حياة المهجرين وعالجت باسلوب فني احداثا عاشها العراقي بشكل عام والكردي الفيلي بوجه خاص داخل وطنه الأم وفي اوطانه (الأم) الاخرى التي تنقل اليها يرافقه هاشم مطر معتقا برائحة الوقت وعطر أزهار البرتقال الممزوجة بآلام المهجرين وآمالهم[1].

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شرح الكتاب

تصنيف المحتوى: رواية

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 21-06-2023

وقت التدوين: 24-06-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 540

راحلون وذكريات ... زاهد محمد زهدي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230602062927495402

عزيز الحاج
فرحت كثيرا حين تسلمت منه رسالة بتاريخ 18-10- 1994 بعد فراق وانقطاع طويلين.
كانت الرسالة من مدينة جدة/السعودية حيث بيّن أن له مكتب سفريات وسياحة، ثم كتب:
كان بودنا أن نكتب إليك منذ زمن بعيد لولا أننا لم نحصل على عنوانك إلا خلال سفرتي الأخيرة إلى لندن، وقد حصلت عليه من السيد خالد القشطيني. بودنا أن نعرف عن أحوالك وظروفك في الوقت الراهن، وأن تستمر بيننا المراسلة، تجديدا لأيام حافلة بأطيب الذكريات. وتتحدث الرسالة عن زوجته السيدة زهرة – وهي من العائلة - وعن أولاده، ومنهم المرحوم بختيار، الذي توفي في القاهرة عام 1991 بعد حادث تعرض له في بغداد في آب 1981- [لم يشرح ما الحادث]- واستمرت معاناته عشر سنوات. كما حدثني عن جولاته في لندن وبرلين واستوكهلم حيث نظم أمسيات شعرية هناك.
أفرحتني الرسالة، وبعثت لديَّ ذكريات حافلة فيها المفرح وفيها المؤلم والمر.
زاهد محمد زهدي كان شاعرا مبدعا، بالعامية والفصحى، وكان مناضلا معروفا، ولا أراني في حاجة للتعريف به.
استمرت المراسلة بيننا، وزار مع زوجته باريس عام 1996، وقضينا وقتا سعيدا معا وإن كان قصيرا. ولما استقر في لندن، وكنت أقوم من وقت لآخر بزيارتها، خصوصا منذ 2000، فقد كان من بين يستضيفونني في بيته، ببشاشته وسخائه وأريحيتهن كما كان يستقبلني، وبنفس الروح الكريمة، الدكتور نجم الدين غلام وزوجته السيدة يولا والصديق غالب الجنابي، وحيث تعرفت هناك على أصدقاء وشخصيات عراقية، ومنهم الصديق الدكتور عبد الخالق حسين.
وقد رافقت زاهد محمد في مرضه الخطير، وكنت أزوره في المستشفى خلال وجودي بلندن. ومع أنني لم أستطع المشاركة في تشييعه [توفي صباح 28 سبتمبر 2001]، فقد ذهبت للمشاركة في الاحتفال بأربعينته، حيث لقيت ذكراه كل التكريم الذي كان يستحقه عن جدارة.
دخل زاهد صفوف الحركة العمالية والحزب الشيوعي وهو يافع، وسجن عام 1948، ونقل لسجن الكوت، حيث كان قادة الحزب الشيوعي، فهد وزكي بسيم ومحمد حسين الشبيبي. وتعرفت عليه في مركز للشرطة ثم في سجن الكوت ونقرة السلمان. والتقيت به، رغم زحمة المهمات والنشاطات، بعد الثورة حيث اشتهر بأحاديثه الإذاعية ونشيده الشهير عن الاخوة العربية - الكردية. والتقيت به مرة مع القائد التقدمي الكردي الإيراني، عبد الرحمن قاسملو، وكان صديقي منذ وجودي في براغ عام 1961، [له فصل خاص في هذا الكتاب]. كان الفقيد زاهد صديقا، وقريبا، ورفيق نضال لعقدين من الزمن، وفرقت بيننا الأيام والأحداث، حتى كان اللقاء الذي لم يفرقنا بعده غير الموت.
لقد كانت مراسلاتنا مستمرة وهو في لندن، وغالبا ما كانت شعرية وعبر الفاكس، إذ لم يكن لدي، ولا لديه، جهاز كومبيوتر، ولم أتعرف على هذا الجهاز إلا فيما بعد. وقد نشر الفقيد طرفا من مراسلاتنا الشعرية في ديوانه، [الإخوانيات]، وأنا ألحق بهذا الفصل بعضا منها. كما نشر منها خالد القشطيني في زاويته بصحيفة الشرق الأوسط. ونشر القشطيني أيضا خلاصة جلسة ضمتني في بيت زاهد مع الدكتور فؤاد معصوم، الذي راح يسرد الكثير من الطرائف التي يعرفها، علما بأنه متبحر بالعربية وآدابها.
كان الشاعر زاهد شديد الإعجاب بالجواهري ويعتبره أستاذه الشعري وصديقه، وقد أصدر كتابه عن الجواهري بعنوان الجواهري، صناجة الشعر العربي في القرن العشرين. وقد علقت على الكتاب في نشرتي الشهرية [النافذة] التي كنت أصدرها من باريس، وذلك في عدد [النافذة] لتموز 2000 .
لقد كتبت:
عندما قرأت كتاب الدكتور زاهد محمد زهدي، ثم أعدت قراءته، شعرت باستمتاع فريد، وحنين طاغ، وتداعت في قلبي وذاكرتي مسلسلات من الذكريات.
فالجواهري العظيم كان صديق أبي منذ الثلاثينات، ثم صديقي الحميم في براغ الستينات. وقد شغفت بشعره وأحببته أكثر من شغفي بالمتنبي وحبي له، وهما شاعريّ الأثيران. فالجواهري يقترن في فكري وعاطفتي وذاكرتي بمزيج من ذكريات أبي، والسجون، والصمود، والغربة الجميلة في براغ. وعندما عاد للعراق في أواخر 1968، فقد كتبت في تحيته كلمة حارة على الصفحة الأولى من الصحيفة السرية للقيادة المركزية.
وأما الدكتور زاهد، فهو الآخر صديق قديم، وقريب، ورفيق نضال لأكثر من عقدين. كما أنه شاعر مطبوع ومبدع، يسير على نهج الجواهري ويستقي من ينابيعه. والذكريات السجنية الطويلة معا تربيني هذا الرجل الكهل اليوم – [ولادة 1930]- وهو آنذاك في بداية الشباب – شاعرا بالعراقية الدارجة، وناظما لأناشيدنا الوطنية ومربعاته الساخرة النافذة، ومنها المربّع الذي يسخر من الانتخابات الصورية، ومطلعه:

صوت وانتخب وحدك بحريةْ ياهو اللي تريدةْ من الحراميةْ -[أي من تختار من اللصوص]!
كانت أغاني زاهد، وأهازيجه تلهب حماسنا أكثر الأحيان، وتسلينا أحيانا. وها هو منذ سنوات يبدع شعرا بليغا محبوكا ومبدعا، دون أن يخفي - بل ويعتز- بأنه من تلامذة الجواهري.
حديث السجون الملكية عزيز عندي، فقد تعرفت هناك على عالم من الشخصيات المؤمنة بعقيدة نضالية، ولكل شخصيته ومزاجه، وطباعه، ونقاط قوته، ونقاط ضعفه. وكان الأكثرية الساحقة نماذج طيبة وثمة قلة من الرديئين في التعامل مع الآخرين. وكان زاهد من النماذج الإيجابية الطيبة. وكنت بعد خروجي من السجن في أعقاب ثورة 14 -07-1968 قد جمعت لبضع ليال في دارنا مجموعة من زملاء السجن لنكتب معا بعض ما جرى، ولكن مشروعنا لم ير النور بسبب توالي الأحداث.
في رسالة أخرى من زاهد، عام 1996، يتحدث عن شغفه بتبسيط التراث الشعري والنثري للجيل الجديد. وينتقل للحديث عن لقائنا لأول مرة في موقف العباخانة، ونحن جميعا في الطريق لسجن الكوت، و كنت قد نسيت الحدث. ثم ينتقل للحديث عن والدي الحاج، قائلا: كان الحاج علي حيدر يعلم أن له ولدا واحدا في السجن هو عزيز الحاج، ولكنه كان يزور السجن خلال المواجهة ومعه 100 بجامة قد لا يحصل عزيز على إحداها. ربما يراك الناس مقصرا في أشياء كثيرة، خاصة وحزبية وغيرها، وليس هذا من شأني. إنما أنا أراك مقصرا بالفعل في شيء مهم، وهو فشلك حتى الآن في التوفر على كتابة ما تستطيع كتابته من سيرة الوالد رحمه الله، وهو الذي لعب دورا أساسيا في إنشاء مدارس الفيلية، وكان واحدا من أغنى أغنياء الفيلية، وكان يمتلك الكثير من أراضي بستان الخس، فباعها عن طيب خاطر لعلاج ولده المريض [أي شقيقي الكبير المرحوم عبد الأمير]. وكان الحاج يشغّل الكثيرين من الأقارب في الجمرك لمجرد أن يحصلوا على راتب ولو من جيبه. حاول أن تتذكر، وأن تكتب ولو كراسة صغيرة تحوي بعض الصور إذا كانت موجودة لديك أو لدى سواك. أخيرا، بالنسبة لملاحظتك الأخيرة عن [ريمي]، فإني أدعو له بطول العمر إذ هو عزيز لديك إلى هذا الحد، وأنا أعلم أنه عشق قديم، إذ قيل لي إنك عدت من القاهرة وقطعت دراستك شوقا إلى قطة كانت لديك ولم تطق فراقها. بالمناسبة، أنا لم أربّ القطط ولكنني أحببتها، وكانت لدي واحدة في جدة أسميتها [سوسو]. وكانت جميلة، يتهافت عليها الفحول في شباط. وقد قلت فيها:
سوسو، وما أدراك ما سوسو؟ إني بها في البيت محروسُ...
أريد أن اعلق قائلا:
إنني لم أقصر لهذا الحد في التذكير بولدي وفضائله ومزاياه في مختلف كتاباتي حتى ذلك الوقت، فقد خصصت له صفحات كثيرة من روايتيدفاتر الشخص الآخر، وله صفحات في كتبي الأخرى، وخصوصا بغداد ذلك الزمان. ورددت على ما ورد في كتب حنا بطاطو حول مهنة والدي. مع ذلك، فقد حركتني ملاحظات زاهد لأكتب أكثر عن الحاج، وهو ما جرى فعلا.
كما أقول إن والدتي هي التي كانت تقوم بمعظم الزيارات السجنية، إلى جانب بعض زيارات الوالد، حيث كانت مضايقات دوائر السجن للنساء أقل.
أما حادث عودتي من القاهرة، وانقطاعي عن جامعتها، فقد كان حنينا في آن واحد لجدتي ولقطتي] مرجانة]. ومن الصدف أن ألوان مرجانة هي نفسها ألوان ريمي فكأنه حفيدها. أما جدتي، فما أن دخلت الدار عند تحررنا من السجن، حتى ركضتُ للطابق الأول حيث كانت موجودة وهي مريضة وعانقتها بقوة. وقد كان حبي لجدتي عميقا جدا، ومنذ الطفولة. وفي أواخر أيام سجننا في سجن بعقوبة نظمت [من دون ورق وقلمي قصيدة مطلعها :
[أحن إلى جدتي الغاليةْ]. وقد نشرت القصيدة بعد أسابيع من خروجنا من السجن. وكان صديقي الغالي الشهيد طالب عبد الجبار أول من أقرأته القصيدة في السجن وفيها حنين للكتب التي أحببت.
عندما أستعرض مسلسل حياتي، وأوراقي، أجدني أودع من رحلوا من الأهل والأصدقاء والشخصيات التي عرفتها واحدا بعد الآخر. ومع رحيل كل شخص عزيز علي، أشعر بعقدة الذنب، وكأنني أنا من قرر رحيله قبلي. بل، وأشعر بشيء من هذا حتى وأنا أتابع أخبار عمليات الإرهاب في العراق وضحاياها، أو أنباء الكوارث الطبيعية التي تصيب مئات الآلاف في أنحاء مختلفة من العالم.
وزاهد؟ مما يريح ضميري أننا تواصلنا بعد انقطاع طويل، وأنني كنت أزوره مريضا، واستطعت المشاركة في تأبينه. فألف تحية لذكراه.
****
التحية:
هذه قصيدتي في تحية الفقيد وهو في المستشفى وقدمت لها بالتالي:
يقاوم رفيق العمر، الشاعر العراقي، الكردي، الفيلي، مرضه العضال بالشجاعة والجلد المعروفين عنه. وقد وجهت إليه هذه التحية:

قطعنا مفازات الضنى والفيافيا.......... وذقناه، ماء خابطا ثم صافيا
صعودا لكردستان آنا، وبعدها .... نزولا إلى الأهوار نقضي اللياليا
وكانت قلاع* الظلم والعمر يافع .... قد التهمت منا الذي كان غاليا
وزرناجنان الحور* نطلب ثأرنا...... نعوض حرمانا، ونمسح ماضيا.
وها نحن يا أوفى الصحاب وقد مضت..... من العمر أشواط، نعيش المنافيا

أزاهد؟ والتاريخ يشهد أنكم، .... كعهدي بكم، قد كنت للشعب وافيا
تحملت أعباء الحياة ببسمة، .... وأنشدت في عشق البلاد الأغانيا
وأبدعت في صوغ القريض لدجلة، ...... وأودعت أمواج الفرات القوافيا
وناجيت في الأكراد غرّ ملاحم .... تنازل طغيانا، وتردع طاغيا
وخلدت وديانا سقتها دماؤهم، .... وناغيت في شم الجبال السواقيا
وأنزلت بالباغين لعنة شاعر .... وقد شردوا أبناءنا والأهاليا...
ويا صاحبي، والعمر يهطل ثلجه........ علينا معا، عش رافع الرأس عاليا
عهدتك جبار الإرادة، صامدا .... تقارع بالعزم القوي العواديا
ونحن معا نمضي، وكل ذنوبنا .... هوى الوطن الغالي، وكنا الأضاحيا
[* القصد قلعة نقرة السلمان. ** القصد أوروبا]
****
وكان زاهد قد أجاب على قصيدة لي بقصيدة منها:
أعزز علي عزيز ما تكابده، ....وما تنافح عنه حيثما يجب،
الشانئون عليك العيش في دعة .... لم ينصفوك بما جدّوا وما لعبوا
وما الذي يبتغي منك الأولى شتموا،....أو يشتمون؟ وهل للمبتغى سببُ
هل ينفسون عليك المال تخزنه ....كسبا حراما، وهم وسط الحلال ربوا؟!
دعهم وما أسرفوا فيه وما ولعوا......... بصوغه من أساطير، وما كذبوا
أظنهم لن يكفوا عنك أو يجدوا ....لصقَ التراب توارى جسمك التعبُ
وقد أجبته في قصيدة ختمتها هكذا:
تثيرهم كلماتي وهي صادقة ....لأن كل الذي يروونه كذِبُ
وقد صدقتَ، فلو أيديهمُ اقتدرت ....لأجهزوا برصاص الغدر أو صلبوا!!
[كان ذلك في أواسط أكتوبر 1999].[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 21-03-2010
وقت التدوين: 2023-06-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 541

راحلون وذكريات..الدكتور علي بابا خان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230602111712495453

عزيز الحاج
لم نكن نتوقع وفاته العاجلة في 13 -06- 2000 في أحد مستشفيات باريس. فقد كان لا يزال على أعتاب سن الرجولة،

وكنت قد تركته قبل رحيله بأسابيع قليلة في سهرة مع صديق مشترك .
الفقيد علي باباخان كان باحثا أكاديميا متمرسا، وخصوصا في الشؤون الكردية، وعلى الأخص قضية الأقلية الكردية الفيلية، التي كان هو من بين نخبتها المثقفة اللامعة. وقد كان من المناضلين الصلبين ضد نظام صدام، ومن عائلة تعرضت لحملات التهجير الظالمة، التي تعرض لها، وخصوصا في عشية الحرب العراقية – الإيرانية، حوالي أكثر من 400 ألف فيلي وعشرات الآلاف من الشيعة العرب. وقد شردوا الفقيد مع عائلته في تلك الموجة العنصرية، الطائفية، الفاشية من تهجير المواطنين العراقيين بتهمة التبعية لإيران. وهذه مأساة كبرى من جرائم صدام وصفحاتها الدامية وهي معروفة للعالم.
استطاع علي باباخان الاستقرار في باريس، وأكمل في جامعاتها تحصيله العالي. فنال شهادة الدكتوراه في التاريخ من جامعة السوربون. وقد كتبت في الذكرى السنوية الثانية لرحيله كلمة لصحيفة نداء الكرد، التي كانت تصدر من لندن، ورد فيها: انصرف الدكتور الفقيد إلى البحث والكتابة، والمشاركة في العشرات من الندوات دفاعا عن قضية الكورد والشعب العراقي، داعيا في جميع كتاباته وندواته لإزاحة النظام الفاشي في العراق، ولقيام نظام ديمقراطي وفيدرالي وتعددي في العراق. وكان يؤكد أن الديمقراطية الحقيقية هي التي تضمن الفيدرالية لكردستان العراق، وتطلق حريات الشعب العراقي وقواه الوطنية، وتضمن الحقوق الثقافية والقومية والدينية لكل الأطياف العراقية. وإن الديمقراطية هي التي تعيد المهجرين إلى مدنهم وبيوتهم، وتعوضهم عما سلبه منهم زبانية النظام، وتطلق سراح أبنائنا المحتجزين، وتسن دستورا عصريا إنسانيا يضمن حقوق الإنسان ويساوي بين العراقيين.
تعرفت على الدكتور علي في منتصف التسعينات بواسطة الأستاذ الدكتور قيس العزاوي، السفير حاليا، والذي كان من لوالب تجميع العراقيين في فرنسا. وأتذكر أن لقاءنا الأول كان انفراديا في مقهى باريسي، وكان للتعرف الواحد على الآخر، بعد فترة طويلة من الحساسيات بسبب عزلتي عن الجالية العراقية في فرنسا خلال عملي في اليونسكو. وتعددت لقاءاتنا، معا، أو مع أصدقاء آخرين، حتى جاءني يوما، وقال إن الأستاذ جلال طالباني في باريس، ومن اللائق زيارته. وكان آخر لقاء لي مع مام جلال عام 1965 في سهرة بمدينة براغ، على ما أتذكر. ولكن السياسة سرعان ما فرقتنا، وأي فراق، كما حال السياسة في بلادنا، حيث تطغي الخلافات السياسية على العلاقات الاجتماعية والإنسانية، ولحد أن تتحول الصداقة أحيانا إلى كراهية وعداء.
لا أكتم أنني كنت متوجسا من اللقاء بعد انقطاع سنوات جفاء حاد. وقد ذهبت مع علي باباخان إلى مقر حزب طالباني في ضواحي باريس، فاستقبلنا ببشاشته المعروفة وكأننا كنا قد افترقنا صديقين كما كنا، لا افتراق خصام.
وقد انغمرت في الحديث وكثرت أسئلتي عن الوضع العراقي، واستمر اللقاء حوالي الساعتين. ثم غادرنا مقر الحزب، وما أن نزلنا لمحطة المترو، حتى نظر إلي علي باباخان نظرة عتاب شديد، وقال: لقد احتكرت أنت الحديث بينما كنت أريد أن أجرى مع مام جلال حوارا للصحف. فاعتذرت، وقلت إنه كان عليه إعلامي مسبقا برغبته تلك لكي أهي الفرصة الكافية للحوار.
ألف الفقيد مرجعين هامين: أحدهما بعنوان العراق: 1970 – 1990 ، تهجير الشيعة. والثاني كتابه الصادر بالفرنسية عام 1994 بعنوان أكراد العراق وتهجيرهم على أيدي نظام صدام حسين. والكتاب الثاني يتناول تفصيلا جرائم النظام في أحداث حلبجة وحروب الأنفال وتهجير الكورد الفيليين. وقد عالج المؤلف موضوعه بالاستناد إلى العشرات من الوثائق واللقاءات والشهادات الشخصية. كما نشر الدكتور باباخان عشرات من المقالات والأبحاث في الصحف والمجلات العربية. وشغل مركز نائب رئيس قسم العلوم الاجتماعية في المعهد الكردي في باريس، وأدار مجلة دراسات كردية، التي كانت تصدر من العاصمة الفرنسية. وفي بحث له في مجلة الملف فضح مدى الإنفاق العسكري للنظام المنهار. ففي 1998، كان النظام في المرتبة الأولى عربيا من حيث النفقات العسكرية، وفي المرتبة الثالثة دوليا- حيث بلغت نسبة 15 بالمائة من مجموع الناتج الوطني، وكان ترتيبه بعد كوريا الشمالية ونظام ميلوسوفيتش.
رحل تلك الشخصية المثقفة، والمهذبة، والمرحة فجأة في 13 -06- 2000، ودفن في 16 منه في مقبرة كبار شهداء النضال الثوري الفرنسي والعالمي، وحل قريبا من مثوى المناضل الكردي الكبير عبد الرحمن قاسملو. وقد ذهبت لتشييعه للمقبرة مع قيس العزاوي، وكان هناك عدد كبير من الشخصيات العراقية، والكردية، ومنهم من قدموا من خارج فرنسا. ومن بين من التقيت بهم الدكتور عادل عبد المهدي، الذي جاءني بعد الدفن، وقامت بيننا بعده علاقة صداقة ومراسلات ونداءات هاتفية حتى ذهابه لبغداد. كما شاركت مع أصدقاء آخرين في مراسيم أربعينية الفقيد في مسجد باريس الكبير، وعزيت السيدة زوجته. وفي تلك المناسبة، تعرفت على عدد من الشخصيات الكردية الفيلية الذين جاؤوا من دول غربية أخرى.
كان رحيل الدكتور علي باباخان خسارة كبيرة للعراق وللشعب الكردي، والبحث الأكاديمي، وكان ضربة موجعة لعائلته وكل محبيه. ولا تزال صورته ماثلة أمامي حين سهرنا ذات مساء مع شخصية كردية من السليمانية، وكان يتحفنا خلال السهرة بمزاحه ومرحه وقيامه وقعوده بقامته الفارعة. ولحد اليوم، لا أستطيع تصديق أنه تركنا هكذا بسرعة وقبل الأوان. فلتبق ذكراه حية في قلوب جميع من عرفوه وأحبوه. ومع أن الفقيد رحل عن مرض، فإن كتابتي عنه تقترن بذكرى الشهيد الفيلي - وكم للفيلية من شهداء! فعلي باباخان، لم يقصّر في التذكير بمحنة أهله، وطرح قضيتهم كقضية عراقية وإنسانية. فمجدا ليوم الشهيد الفيلي! ومجدا لعلي باباخان![1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 12-04-2010
وقت التدوين: 2023-06-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 542
راحلون وذكريات: -رحلتي- مع عبد الكريم قاسم

20230602110236495450=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

عزيز الحاج
كتبتُ كثيرا عن الزعيم عبد الكريم قاسم، وربما سأظل أكتب عنه كلما هلت ذكرى الثورة، وكلما استمرتْ أزمة الحكم والمجتمع في العراق، فأتطلع، مع الأخيار، إلى زعيم بقامة عبد الكريم- قاصدا صفاته الشخصية والإنسانية وعمقه الوطني الراسخ.
كتبت عنه كثيرا منذ انطلاقنا من السجن بعد الثورة، وكنت أكثر الكتاب اليساريين العراقيين استخداما لعبارة [ابن الشعب البار] في مقالاتي الصحفية، وهو ما عيَّب علي، فيما بعد، في فترة من فترات الصراع الشيوعي الداخلي. ولعل هذا النقد كان من أسباب اندفاعاتي لتوجيه انتقادات لاذعة للزعيم، ومجاراة ما صار رائجا في أدبياتنا اليسارية عن وصف حكومة قاسم ب الديكتاتورية العسكرية الفردية. وعندما شرحوا لنا في أواسط 1962 مجريات محاسبة [الكتلة الرباعية] داخل المكتب السياسي، واتهامها ب[الانحراف اليميني والذيلية لقاسم]، ذهبتُ لحد المطالبة بتنظيم إضراب سياسي سلمي عام لإسقاط حكم الثورة.
إن رحلتي التقييمية لقاسم مرت بأطوار ومراحل، ولم أبلور تقييمي النهائي إلا مع نهاية القرن الماضي، وبعد الاطلاع على معلومات كانت جديدة علي، وعلى دراسات وكتب لمثقفين وباحثين عراقيين متميزين، كنت قد أشرت لهم أكثر من مرة في كتابات سابقة [كالدكاترة عقيل الناصري وعبد الخالق حسين وعلاء الظاهر].
كانت المرة الأولى التي رأيت فيها عبد الكريم قاسم وجها لوجه، حين ذهبت مع المناضل الكردي حبيب محمد كريم، من رموز الحزب الديمقراطي الكردستاني، على رأس وفد مختلط من الأكراد الفيليين المنتمين للحزبين، أي الشيوعي والديمقراطي الكردستاني. وأذكر أنني كنت أنتظر حبيب في مقر والدي بكمرك الرصيف [المدرسة المستنصرية الأثرية]، فإذا بالدم يتدفق من أنفي مدرارا وبلا انقطاع. وفي تلك اللحظات جاء حبيب، واقترح علي أن يلقي هو كلمة الوفد نظرا لوضعي الصحي، فأصررت على إلقائها، وكان إصرارا سخيفا ومن موقع حساسية سياسية. ولحسن الحظ، فقد توقف النزيف ونحن في الطريق لوزارة الدفاع. وكما سبق وأن كتبت، فغرض الوفد كان معالجة موضوع الجنسية وشهادة الجنسية للكورد الفيليين، وهي مشكلة معروفة وسببت للفيلية مآسي وكوارث، كان أفظعها مأساة وكارثة التهجير الجماعي في بداية رئاسة صدام. استمع الزعيم باهتمام للكلمة ولشروحنا وشكوانا، وكان هناك من يدون ملاحظات، وقد وعد خيرا- وخرجنا ونحن على يقين من رغبته في المعالجة. ولكن الأحداث الكبرى راحت تتوالى: من صراعات ساخنة ومن خطط انقلاب وتآمر، فضاعت الفرصة، كما ضاعت فرصة كتابة دستور دائم بسبب رفض المرحوم كامل الجادرجي التجاوب مع رغبة الزعيم.
أما المناسبة الثانية، فكانت ذهابي كمندوب عن جريدة اتحاد الشعب، لسان حال الحزب الشيوعي، لحضور المؤتمر

الصحفي للزعيم حول أحداث كركوك الدموية. وكنت مزودا بما قيل لي في مقر الصحيفة من معلومات تتحدث عن مؤامرة طورانية استعمارية على الثورة. كان الزعيم شبه منفعل وهو يهاجم من اعتبرهم معتدين على المواطنين ومعكرين للأمن. وكان يقصد الشيوعيين. وقدم رسوما وخرائط، قائلا إنها من وضعهم. وقد رددت بحماس وانفعال، وقلت إن ما نقل له من معلومات غير صحيح. وهنا- وأنقل عن مذكرات ذي النون أيوب الذي كان حاضرا- نظر الزعيم إليَّ، وقال بتهكم وبنوع من الاستخفاف: روح للمدرسة والعب رياضة- قاصدا حجمي الصغير، وعمري الذي بدا أصغر من الحقيقة.
وذكر الزعيم يقترن عندي بحادث لا أزال نادم عليه، وهو ردي العنيف على الوالد في البيت، عندما انتقد ما اعتبره تسرع واندفاع الشيوعيين وإحراج قاسم. لماذا لا تدعون الرجل يشتغل؟!، فأجبت غاضبا، وتركت الدار لليلتين.
أقول إن تقييمي لتلك الفترة وللزعيم كان يتغير تدريجيا ولكن باستمرار، ويعود جزء من ذلك إلى أن الثورة نفسها كانت إشكالية، وكذلك زعيمها. وفيما يلي ما استقر عليه رأيي، كما ورد في مقال لي في ذكرى الثورة لعام 2009 .
رغم مرور عقود خمسة، فإن ثورة 14 تموز العراقية، وشخصية زعيمها، لا تزالان موضع تجاذب في الآراء والاجتهادات، عراقيا، وعربيا بوجه خاص. وهناك من يذهبون في الشطط وعدم الموضوعية لحد أن ينسبوا للثورة نفسها كل الكوارث، والانتهاكات، ونزعات العنف التي تفجرت بعد اغتيالها! وهؤلاء وآخرون يبالغون في إيجابيات العهد الملكي وكأنه كان مثاليا. أجل، لم يكن العهد الملكي سيئا في كل فتراته، فقد شاهدنا محطات مضيئة خلاله، كالتعايش الودي داخل المجتمع بين القوميات والطوائف والأديان، والحرص على المصالح الوطنية، وكان فيصل الأول مثالا لذلك، وكتوفر الخدمات والأمن، وكفترات انفتاح للحريات نسبيا، كما مثلا بعيد الحرب العالمية الثانية، وكما في منتصف 1954 إلى منتصف 1955. وكانت هناك صحافة تنتقد رغم المطاردات القانونية، والبرلمان، الذي كانت انتخاباته مزيفة، كانت ترتفع على منابره أصوات وطنية جريئة يكون لها صداها بين المواطنين، كما كان في البرلمانات ممثلون للأقليات المسيحية واليهودية، من دون أن يثير ذلك أية حساسية في المجتمع. هذا كله صحيح، ويمكن الاستناد له للحكم بأن تلك الأوضاع كانت أفضل عشرات المرات من الوضع العراقي الحالي. غير أننا نعرف أنه، بجانب تلك الإيجابيات النسبية، كانت جماهير الفلاحين تئن تحت نهب وسياط كبار الإقطاعيين وملاكي الأرض، وكان الفقر ومعاناة العيش منتشرين، وشركات النفط تنهب دون قيود، والسجون والمعتقلات تطارد القوى والعناصر الوطنية، وكان ثمة تعذيب للشيوعيين وإسقاط للجنسية عن عدد منهم، وكان التمييز المذهبي واضحا في التعيين لكبريات المناصب الأمنية والعسكرية، والقومية الكردية محرومة من حقوق كثيرة وتتعرض للقمع من وقت لآخر، وتهمة التبعية، [أي لإيران]، كانت تلاحق الأكراد الفيلية- وغير ذلك من مثالب لسنا هنا لتعدادها جميعا.
عندما ننظر للوراء، فعلينا تقييم حقبة الثورة بكل تشابكات ظروفها، العراقية منها والإقليمية والدولية، كما يجب النظر للثورة بالرجوع لتاريخ الحركات السياسية في العراق الحديث، وضآلة الممارسات والتقاليد الديمقراطية، وأن نتذكر أن العراق هو الذي شهد أول انقلاب عسكري في العالم العربي، ونقصد انقلاب بكر صدقي في منتصف الثلاثينات، وهو انقلاب حظي بتأييد الشارع والأحزاب اليسارية والحزب الوطني الديمقراطي. كما أن المعارضات السياسية كانت دوما متشنجة وسلبية حتى تجاه إجراءات جيدة تتخذها هذه الحكومة، أو تلك.
اليوم، وبعد العقود التي مرت منذ 14 تموز، فإن أكثرية الآراء العراقية قد استقرت على أن الثورة العسكرية كانت محتمة منذ منتصف الخمسينيات، أي حين فرِضت مراسيم استبدادية، وطوردت الأحزاب والصحف، وأغلقت الجمعيات، وجرت حملة اعتقالات واسعة للوطنيين من مختلف الانتماءات السياسية والفكرية. بمعنى آخر، لقد تم غلق أي منفذ جدي للانتقال سلميا نحو التغيير الثوري، ولتعديل الأوضاع جذريا بخطوات إصلاحية جريئة ومتتابعة، ولو أمكن ذلك، أي تجنب التغيير بالعنف المسلح، لكانت النتائج أفضل جدا للعراق وشعبه، ولكن ذلك الخيار لم يكن عمليا مع الأسف. وقد استقرت الآراء العراقية أيضا، ونقصد التقييم الغالب بين القوى الوطنية العراقية، على أن الزعيم عبد الكريم قاسم كان أكثر من حكموا العراق شعبية ووطنية، وقد زرعت محبته في قلوب العراقيين، وذلك لأن محبة الشعب، ومصلحة الوطن، كانتا مغروستين في عمق أعماقه، وتتشربان خلاياه، ومسالك دمه. وعبد الكريم كان أيضا عفيف اليد ذا نزاهة مطلقة، نفتقد اليوم جزءا صغيرا منها حيث يسود النهب والفساد!
لقد عمل قائد الثورة الكثير لصالح الشعب، وبالأخص للطبقات الفقيرة، فهو الذي شيد لسكان الصرائف القادمين من الريف مدينة في بغداد سماها بمدينة الثورة، وهي نفس المدينة التي سطا مقتدى الصدر على اسمها ليغيره اعتباطا، ويسميها بمدينة الصدر، والأحرى أن تسمى بمدينة عبد الكريم قاسم، وأن يقام له في مدخل المدينة تمثال يذكُر أهالي المدينة والعراق بمدى تعاطف الزعيم الراحل مع الطبقات المسحوقة وخدماته الكبيرة لها. وعبد الكريم هو الذي سن قانون الإصلاح الزراعي رغم أن تطبيقه كان يتشوه بفعل الدوائر الإدارية الموروثة، وهو الذي استرجع من شركات النفط حقوقا أساسية، ولو لم يتعرض لضغوط ومزايدات اليسار والديمقراطيين، لاستطاع التوصل مع شركات النفط لاتفاق تفاهمي أفضل يجنب البلاد الإجراءات التعسفية التي اتخذتها شركات النفط فيما بعد انتقاما، والتي أضرت بمواردنا النفطية والاقتصاد العراقي.
وثورة 14 تموز هي التي شيدت أول جامعة عراقية، وعيَّن قاسم لرئاستها عالما قديرا معترفا به دوليا، هو المرحوم عبد الجبار عبد الله، وكان من الصابئة المندائيين، وإن تعيينه كان دليلا على مدى عدم تحيز الزعيم دينيا، مثلما لم يكن متحيزا مذهبيا أو عرقيا، وكان هذا التسامح الأصيل في مقدمة مزاياه وخصاله وفضائله. إن هذه النظرة العراقية السمحة لكل العراقيين كأبناء

وطن واحد، تجمعهم الخيمة المشتركة، تبدو لنا اليوم بكل مآثرها حين نقارن بين ما كان وما هو كائن اليوم، من اضطهاد للأقليات الدينية، وغلبة الطائفية والفئوية، وتراجع الولاء الوطني لصالح الولاءات الفرعية.
وعبد الكريم، وبشهادات الأكثرية، لم يكن دكتاتورا دمويا وإن أقام حكما فرديا، وكان مجردا من النزعة الانتقامية بحيث عفا عن المتآمرين على حياته، ومنهم عبد السلام عارف، وقد كان ميالا لعدم تنفيذ أحكام الإعدام الأخرى لولا ضغط المحيطين به، ومظاهرات الشارع اليساري الهائجة تحت شعار اعدم والشعب والجيش معك. وعبد الكريم هو الذي استوزر أول امرأة، ولم يحدث ذلك من قبل على نطاق العالم العربي كله، وهو الذي أصدر قانونه الجريء للأحوال الشخصية، ذلك القانون الذي مسخته وشوهته، بل اغتالته، الأحزاب الإسلامية التي تحكم العراق اليوم، فاستعاضت عنه بأحكام الشريعة.
لم يكن قاسم زعيما مثاليا، ولا قائدا معصوما، فقد اقترف أخطاء مهمة، كإثارة موضوع الكويت في مسايرة لدعوات الملك غازي وحتى نوري السعيد، ولم يقم بتطهير الجهاز الإداري، وانجر وراء تأليه الجماهير له كزعيم أوحد، مما زاد من اعتداده بقراراته.
وخلافا لإدعاءات القوميين عهد ذاك، فإن الراحل قدم الكثير لنصرة الثورة الجزائرية، وللشعب الفلسطيني، وهو لم يكن، كما ادعوا، عدوا للوحدة العربية، وإنما كان رجلا واقعيا، يرفض الوحدة الاندماجية التي أرادها الناصريون والبعثيون، وهي الدعوة التي فجرت التناحرات الحزبية العنيفة، وأشعلت صراعات أربكت الثورة وزعزعتها، وشكلت ضغوطا هائلة على خطوات قاسم، وأحبطت قراره بصياغة دستور دائم والانتقال لعهد ديمقراطي. إن تلك الصراعات قد تركت آثارها المؤذية على التطور العراقي اللاحق.
لقد أغتيلت الثورة بفعل التآمر الناصري- البعثي – النفطي الغربي – الإيراني، وبسبب الدمار السياسي الذي خلقته الصراعات الحزبية، ورفع الأكراد السلاح ضد الحكومة الوطنية.
غاب الزعيم في أبشع جريمة اغتيال نفذت أمام عدسات التلفزيون على أيدي مجرمي انقلاب 8 آذار 1963، وذبحت الثورة على أيدي التآمر المتعدد الرؤوس. لكن الثورة سقطت أيضا لأن الزعيم كان طيبا بدرجة مبالغ بها كرفعه شعار عفا الله عما سلف، وكعدم تطهيره للجهاز الإداري، وكفردية حكمه واعتداده المفرط بالنفس وتساهله مع واستهانته بقوة العدو الشرس.
إن عبد الكريم قاسم كان، ولا يزال، وبرغم كل شيء، الحاكم الأكثر شعبية في تاريخ العراق الحديث. وفي الظروف العراقية القائمة اليوم، والتي لا تبعث على التفاؤل، يصح أن نكرر عاليا: أين أنت ؟ ليتك معنا!
لقد كانت أياما بحق، ولكن أمس قد راح، وهو عزيز برغم ما كان فيه من منغصات وغيوم داكنات، وأنا لا أزال أعيش أيامه الجميلة، ومهرجاناته السعيدة. أمس قد راح، فمتى سوف يبتسم غد العراق؟؟[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 05-04-2010
وقت التدوين: 2023-06-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 543

راحلون وشخصيات..الدكتور جعفر محمد كريم

20230602113947495455=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
عزيز الحاج

وضعت اسمه في مقدمة من أكتب عنهم في الجزء الأول من كتابي القادم: راحلون وذكريات، وهو عنوان قد أستبدله بعنوان آخر – لا أدري- مثل: من دفاتر الرحيل. وها أنا أكتب عنه فصلا موجزا أعتبره مؤقتا بانتظار معلومات تنقصني عن نشاط الفقيد في المغترب، بعد إسقاط الجنسية عنه في أواخر 1948 ومع الأسف، فقد تعذر عليَّ الحصول على تلك المعلومات حتى الآن رغم جهودي، فارتأيت كتابة هذه الصفحات ونشرها عسى أن تحفز من عندهم معلومات إضافية على نشرها كتعقيب أو إرسالها مباشرة من خلال الصديق الدكتور عبد الخالق حسين لكي أعيد كتابة هذا الفصل فيما بعد.
جعفر محمد كريم، الكردي العراقي الفيلي، كان من بين أكثر أطباء العراق نبوغا وقد تخرج الأول من كلية الطب العراقية. وكان، في الوقت نفسه، ومنذ بداية شبابه، منهمكا في النشاط السياسي الوطني العراقي، وفي الحركة الكردية على وجه الخصوص، التي كان من قادتها الديمقراطيين، وصولا لأن يكون من مؤسسي الحزب الديمقراطي الكوردستاني عام 1946. ورغم اضطراره للخروج سرا إلى إيران بعد إسقاط جنسيته العراقية، فقد انتخب لعضوية المكتب السياسي لهذا الحزب ثلاث مرات. وقد أكدت شهادات أنه قد ساعد شيوعيين عراقيين ممن هربوا لإيران بعد 8 شباط 1963 الفاشي.
الدكتور جعفر كان من عائلة فيلية بغدادية معروفة، وهو من أقاربنا، كما كانت عائلته أقرباء مقربين من عائلة محمد بشقة وشقيقه إبراهيم بشقة. وهو شقيق للشخصية الكردية المعروفة حبيب محمد كريم وشقيقيهما حيدر وياسين. ولي مع كل من الأربعة ذكريات. ومن الصدف المؤلمة أن المرحوم ياسين توفي عام 2000 في موت فجائي غامض. وفي العام نفسه، رحل عنا جعفر في طهران عن 91 عاما.
عرفت الدكتور جعفر كطبيب عام، وكان مكتبه في باب الشيخ. وكنت خلال أواخر 1945 وطوال عام 1946 أكثر من زيارة تلك المنطقة وأرتاد أحد مقاهيها لألتقي بأصدقاء من الشباب الفيلي، فنتناقش بحماس في السياسة. وكان الشباب هناك موزعين ومنقسمين ولاءً بين الحزب الشيوعي والحزب الديمقراطي الكوردستاني- [طبعا لم يكن هناك حزب الاتحاد الوطني الكردستاني]. وكنت، إذا أصابتني وعكة مرضية، أذهب لعيادة الدكتور جعفر، فيشتعل النقاش بيننا رغم اختلاف العمر والتجربة، إذ كنت في بداية العمل السياسي وكان هو قد اكتسب خبرة طويلة. وقد اعتقل المرحوم جعفر بعد فشل حركة رشيد عالي لعام 1941، وما أعقبها من حرب فاشلة مع القوات البريطانية. وقد ضمت المعتقلات، بعد فشل الحركة، خليطا من المشتغلين بالسياسة: ما بين قوميين عروبيين وأكراد وتقدميين يساريين منهم عدد من الشيوعيين. وكان الدكتور جعفر يشاطر الشيوعيين وبقية الوطنيين العداء لبريطانيا في تلك الفترة، وظل على موقفه حتى بعد قيام التحالف الغربي مع السوفيت ضد دول المحور، مع أن الحزب الشيوعي راح يخفف من لهجته العدائية، ويدعو للمجهود الحربي ضد دول المحور. وكان الإنجليز قد أنشئوا، بعد هروب رشيد عالي وحركته، نوادي باسم إخوان الحرية مهمتها الدعوة للمجهود الحربي وفضح الدعايات الفاشية. ولم تكن سمعة تلك النوادي جيدة عند فريق كبير من القوى والشخصيات الوطنية، ومنهم الدكتور جعفر. وأذكر أن الصحيفة السرية للحزب الشيوعي هاجمت عام 1947 المرحوم جعفر الخليلي لأنه كان عضوا في أحد تلك النوادي. كما أذكر نقاشا حاميا جرى في دارنا في باب السيف بمنطقة الشواكة بين الدكتور جعفر والمرحوم ناجي يوسف- والد أم إيمان – ثمينة- زوجة الشهيد حسين الرضي (سلام عادل). وقد دار النقاش حول طبيعة وأغراض نوادي إخوان الحرية، فكان جعفر يدينها، بينما ينفي أبو ثمينة كونها أوكارا للتجسس، وكان هو المحق، وكنا المخطئين.
كان الدكتور جعفر واحدا من بين أكثر المثقفين الفيليين ذكاء. وكان كسائر أشقائه وكوالديه مرحا وصاحب نكتة. وأتذكر أنه كان أحيانا يسلقني في مناقشاتنا السياسية بتعليقات لاذعة ولكنها بريئة.
قيل لي إن المرحوم ترك في النهاية العمل السياسي في إيران بعد أن لاحقه في الفترة الأولى اضطهاد السافاك (الاستخبارات الإيرانية في عهد الشاه). وقد انصرف للمهنة، وذهب إلى بريطانيا للتخصص في طب الأعصاب والأمراض العقلية. وقد انتشرت شهرته داخل إيران وخارجها لأنه قدم أبحاثا طبية رائدة في مجال تخصصه، فضلا عن دماثة خلقه وحسن عنايته بالمرضى. وقيل لي أن اسمه معروف في الدوائر الطبية البريطانية.
إن من الصدف، وكما مر في ذكرياتي عن محمد بشقة الذي اختفيت في داره فترة من عام 1948، أنه هو الذي ساعد الدكتور جعفر على الهروب لإيران بواسطة بعض أعمامي في خانقين، وكان قبل هروبه قد اختفى هو الآخر في دار محمد بشقة في منطقة الأرضرملي بالكرخ. وحين سافرت المرحومة والدتي لزيارة مشهد في إيران مع ابن عمي، استضافهما الدكتور جعفر وساعدهما بكل ما كان متاحا له. وقد حدثتني أمي عن ذلك مرة قبيل وفاتها.
إن من المؤلم أنني لم أسأل عن تفاصيل نشاطه بعد الهروب من شقيقه الصديق والقريب حبيب عندما كان الأخير في لندن رغم أننا كنا على اتصال مستمر. ولعل فرصة تسنح لي معه لاستذكار ذكرياتنا عن الفقيد، فأغني هذه الإلمامة الخاطفة بما يفي حق الرجل، كزعيم مناضل، وكطبيب نابغة. فألف تحية زكية لذكراه ..[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: سياسة
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 18-04-2010
وقت التدوين: 2023-06-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 544

رحلة من سومر الى جنة عدن .... عبر بلاد الكرد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304072203471691

مؤيد عبد الستار
كان الانسان السومري يعرف الطريق الى الجنة ، ويعرف مكانها ، ومن أجل هذا وضع لها خارطة وارسل اليها الرسل ، وقد وردت عدة روايات في الكتب المقدسة تتحدث عن الجنة، واهم وصف لها هو انها مليئة بالفاكهة ، تجري من تحتها الانهار .

ورد ذكر الجنة في القران الكريم و في اقدم كتاب ديني التوراة في سفر التكوين ، ومعروف ان سفر التكوين تحدث عن الطوفان والجنة ، واذا ماوضعنا المعتقدات جانبا نجد ان للاحداث التي وردت في التوراة اساسا تاريخيا ، فمثلا ورد ذكر الطوفان فيها واكتشف علماء الاثار ان الطوفان مدون في الواح سومرية واشورية وبابلية قبل التوراة ، وكذلك الجنة التي يرد ذكرها في التوراة فقد عثر علماء الاثار على الواح سومرية وخرائط تصفها وتؤدي اليها كتبت على الفخار قبل التوراة . كما توصف الجنة بانها بستان كبير تحيط به الانهار.
وتشير الدراسات التاريخية الى ان الجنة بستان حقيقي كانت موجودة على الارض ، ثم نقلتها الديانات الى السماء . وصفت التوراة الجنة كالاتي :
(وغرس الرب الاله جنة في عدن شرقا ، واسكن هناك آدم الذي جبله . وانبت الرب الاله من الارض كل شجرة حسنة المنظر ، طيبة المأكل ، وكانت شجرة الحياة وشجرة معرفة الخير والشر في وسط الجنة . وكان يخرج من عدن نهر فيسقي الجنة ، ويتشعب من هناك فيصير اربعة انهار ، احدها اسمه فيشون ، ويحيط بجميع ارض الحويلة حيث الذهب ، وذهب تلك الارض جيد ، وهناك اللؤلؤ وحجر العقيق . واسم النهر الثاني جيحون ، ويحيط بجميع ارض كوش واسم النهر الثالث دجلة ، ويجري في شرقي آشور . والنهر الرابع هو الفرات.) سفر التكوين 2 (8 - 14).
على هذا الوصف نلاحظ الهامش الذي ذيل صفحة التوراة ليشرح موقع ارض كوش يقول :- ان ارض كوش تقع جنوبي مصر (السودان او الحبشة) - وواضح ان هذا التفسير او الوصف لارض كوش لاينطبق مع ما ورد في جغرافية المكان المبينة في التوراة لانها تقع ضمن دائرة نهر جيحون ودجلة والفرات وتلك بعيدة كل البعد عن جنوبي مصر، فهو خلط من شارح الكتاب المقدس .
الحدائق السرية
اعلن الاركيولوجي دافيد رول David Rohl عثوره على الفردوس الذي ورد ذكره في الكتاب المقدس و رافقه في رحلته تلك الصحفي المعروف بيتر مارتن، الذي نشر مقالا عن الرحلة في جريدة الساندي تايمز بعنوان الحدائق السرية في 11 -10-1998 (1)

رحلة اقتفى فيها اثر خطوات آدم الى ذلك الفردوس . وبعد مسيرة سبعمائة ميل من الاهواز الواقعة جنوبي غرب ايران وصلا الى الحد الشمالي لجبال زاكروس في ولاية اذربايجان ، جنوب سهل (ميان دو آب) حيث التلال العارية والخيم السوداء للبدو الرحل.
لايمكن وصف السهل بغير جنة واسعة على الارض محاطة بسياج من الجدران من جهتي اليمين واليسار ، بستان جميل ملئ بانواع الفاكهة ، وعلى جانب منه معمل للاسمنت ومصنع بيتروكيماوي .
يصف بيتر مارتن السفر والبلاد والفردوس ، فيقول:
في الطريق الذي امامنا شاحنات مكشوفة محملة بالتفاح والعرموط والاعناب والبطيخ وعرانيص الذرة واكوام الطماطم ..
وفي علامة على احتفالنا بهذا الوصول تبادلنا ابتسامة خاطفة ، ولجمال المناسبة ترنم مترجمنا سيامك صوفي بمقطع من اغنية فارسية قديمة تقول :
حلمت ليلة أمس ان الشمس والقمر قبل احدهما الاخر
تقع مدينة تبريز اسفل الجبلين المحيطين بهذا البستان ،هنا تجد في كل قرية جدارا رسمت عليه لوحة فولكلورية للفردوس على شكل جبل يسيل منه الماء الى بستان ويسقي الحقول التي اسفله.
ومثل هذه اللوحة الفنية كانت قبل ستة الاف عام شعارا لمنزل الاله السومري انكي Enki
وفي تلك الحقبة التاريخية القديمة كانت هذه المنطقة تسمى اراتا وكذلك ايدن – عدن- ولكن هل هذه هي جنة عدن التي تصفها التوراة . ورد في الكتاب المقدس ان جنة عدن مطوقة باربعة انهار هي نهر الفرات و نهر دجلة- ونهر جيحون ونهر بيشون.
ومنذ فجر التاريخ كانوا يعرفون نهري دجلة والفرات الا ان النهرين الاخرين لم يعرفا على الخرائط .
قدم باحث بريطاني يدعى ريجنالد والكر Reginald Walker - توفي عام 1988م -
دراسة عام 1986 م بين فيها معلومات هامة عن تلك الانهار .
يقول والكر في دراسته ان نهر اراس كان يسمى في القرن الثامن الميلادي قبل الفتوحات الاسلامية نهر جيحون، ورد في القواميس الفيكتورية ان هذا النهر هو جيحون – اراس – وان نهر بيشون هو تحوير لاسم نهر اويزون ، بسبب القلب استبدل لفظ الواو الى الباء المثلثة ولفظ الزاي الى شين ، فاصبح بيشون في لغة التوراة.
كما اكتشف والكر ان هناك قرية تسمى نوقدي Noqdi
ويشير الى ان هذه القرية هي التي وردت في التوراة باسم نود .
يقول دافيد رول ان ريجنالد والكر لم يزر المنطقة وانما كانت دراسته نظرية فقط ، ولكني بعد رحلتين استكشافيتين الى المنطقة وجدت تحليلاته مدهشة وقريبة من الواقع .
في كتابه :
.Legend: The Genesis of civilisation,1999
اثبت دافيد رول ما جاء في دراسة والكر وبين ان ماورد في المدونات المصرية حول الانهار والفردوس لم يكن دقيقا .
كما يعرض رول كيف كان السومريون من اوائل الذين استطاعوا الابحار ووصلوا الى شمال افريقيا ثم انتشروا في مصر .
الانطلاق من الاهواز الى جنة عدن
بدلا من السفر الى تبريز بواسطة الطائرة اخترنا الانطلاق من السهول السومرية ،اسفل جبال زاكروس بواسطة السيارة .
ان هذه السهول كانت الموطن الاول لادم بعد الطوفان ، وهذه السهول هي التي تدعى ذيل مصنع الفخار ، فاقدم انواع الخزف ظهر في الالف السابع قبل الميلاد في شمال جبال زاغروس ، وانتقل الى جنوب زاغروس بعد الفي عام ، فظهرت أحدث نماذج للخزف في اوروك .
وحين ظهر الخزف هنا كانت قد تطورت صناعته فاصبح ينتج بكميات كبيرة ، واقل جودة من الانواع التي كانت تنتج قبل ذلك.
ان بداية رحلتنا ترسم الخط العكسي لرحلة آدم ، والعودة الى مكانه الاول ، جنة عدن ، رحله من سومر ثم العبور خلال جبال زاغروس ، ثم الى المكان الاول : جنة عدن .
خلال هذه الرحلة قد نعثر على بعض الشواهد والاحداث او المعتقدات التي تتطابق مع الروايات عن اسطورة آدم وحواء .
غادرنا الاهواز الساعة السابعة صباحا ، سرنا خلال الريف وحقول النفط ، والسنة اللهب المتصاعد من آبار النفط.
ان هذا الطريق هو عين طريق الرحلة الملكية التي رويت على الواح الطين التي تعود لثلاثة الاف وخمسمائة عام بالخط المسماري . الرحلة ، او البعثة التاريخية القديمة ، هي التي تشكل اسطورة انميركار ، الذي كان كاهن / ملك مدينة اوروك.
رحلتنا كانت هي رحلة الكاهن انميركار الى ملك اراتا ، واراتا هو الاسم السومري لجنة بلاد عدن .
كان انميركار يريد بناء معبد اسطوري في اوروك للالهة العظيمة انانا ، الهة الحب والاخصاب ، ولذلك كان يلح بالطلب على ملك اراتا ليرسل اليه كميات كبيرة من المعادن الثمينة والجواهر .
ولم يكن بخل ملك اراتا سببا في عدم ارسال مايريد انميركار ، وانما كانت خشية ملك اراتا ان يخسر الالهة انانا وتصبح الهة مدينة السهول ،اوروك.
فان الاله انكي نقل من الجبال الى ا ريدو ، والان سيفقد ملك اراتا الالهة انانا الى مدينة اوروك.

لقد استمر هذا النزاع لسنوات اذ كانت الرحلة من اوروك الى اراتا تستغرق ثلاثة شهور ، فاستمرت المساجلات بينهما طويلا .

الزقورة

اولى محطاتنا كانت عند جبل الله ، وهو من صنع الانسان ، زقورة جوغا زنبيل في ايلام القديمة التاريخية ، شمال سومر، التي شيدها ملك ايلام انتاش غال في الالف الثانية قبل الميلاد.

واذا نظرنا الى الزقورة سيجلب انتباهنا سؤال كبير هو لماذا شيد الانسان القديم الزقورة.

ان الماء الذي يمنح الحياة يعرض كينبوع ينبثق من قمة الجبل ، فلماذا ينبثق هذا النبع من الجبل لو لم تكن مشيئة الله هي التي فجرته ليسيل الى السهول مانحا الحياة ، هكذا كان ينظر الانسان القديم للاله انكي اله المياه ، ولذلك كان يتوجه الى الجبل ليقدم تضرعاته الى الاله ، وعندما انتقل هذا الانسان الى السهول ، شيد الزقورة على شكل جبل لكي يبقى على اتصال بالاله.

ان زقورة جوغا زنبيل رائعة الجمال ، لها قاعدة مساحتها بقدر ثلاثة ملاعب كرة قدم ، وفي بنائها معلومات غنية ، كل طابوقة حول محيطها تحتوي على معلومات مكتوبة بالحروف المسمارية وفي وسطها توجد قبة تؤدي اليها سلالم صخرية ، وفي قمة القبة حجرة مظلمة حيث يتواصل الكاهن مع الاله .

ولنا ان نتساءل هل هناك علاقة بين الزقورة وآدم .

ان اسم كبير آلهة ايلام كان انشوشيناك Enshushinak

وكلمة ان في السومرية تعني السيد او الاله ، سو : اسم مدينة سوسة ، وإناك : قد يكون معناها سيد مدينة سوسة .

المحطة الثانية لنا كانت مدينة سوسة ، المدينة التي شيدت في الالف الثالثة قبل الميلاد.

الابواب السبعة : هفت بهشت

في المدونات التاريخية والاساطير والكتاب المقدس ، ان بلوغ الجنة يتطلب اجتياز سبعة ابواب، اوكما يقال سبع خطوات الى الجنة ، (في الكردية والفارسية يطلق عليها هفت بهشت اي الجنان السبع) ولا شك ان اولى تلك الابواب هي مدينة سوسة .

في اليوم الثاني بعد توقف في مدينة كرمنشاه ، وصلنا الى بيستون ، مصدر مياه نهر الكرخة ، الذي سرنا معه منذ مغادرتنا سوسة .

هنا جبل فيه ينبوع لطيف يتدفق من قاعدة الجبل ، وبركة ماء جميلة تحيط بها الاشجار والازهار والبردي .

كان القدماء يعتقدون ان الارض مسطحة ، بل كانوا يعتقدون انها تطفو على المياه،على بحر تحت الارض ، وان اي مكان يتدفق فيه الماء من الصخر فهو ابزو Abzu

مازالت كلمة آب في الكردية والفارسية تعني ماء وهي مشابهة للكلمة السومرية اب زو

، مؤيد-

ونجد تجليات عديدة لهذه المياه والصخور في الاساطير القديمة ، وفي قصص التوراة ان موسى حين تاه مع قومه في الصحراء وشارفوا على الموت عطشا، ضرب موسى بعصاه على الصخر فتفجر ماء .

ان اروع ما موجود اليوم على جبل بيستون هو اللوح المنقوش الذي نقشت عليه كتابة اعمال دارا الاول ، والمدهش هو معرفتهم كيفية اقامة ووضع نصب منذ عام 521 قبل الميلاد في لوح نقش على الجبل يشمل انجازات دارا الاول الذي كانت امبراطوريته تمتد من تركيا الى مصر ، كتبت انجازاته على صخرة في ثلاث لغات مختلفة بالخط المسماري.

ان تلك القصة لم تقرأ – وتفك رموزها – حتى عام 1830 م حين فسرها هنري راولنسون، الذي امضى ثلاث سنوات معلقا يقرأ وينقش تلك الرموز .

بعد ثلاث ساعات اصبحنا داخل كردستان ، ثم وصلنا الى مكان يدعى عرش سليمان – تخت سليمان - وجبل اخر للاله انكي تعلو قمته بحيرة ، مصدر لنهر الذهب ، وعلى مسافة امتار اسفل الجبل مكان يحج اليه الناس . كما شاهدنا خرائب معبد زرادشتي – معبد نار – ربما يعود للالف الاولى قبل الميلاد .

في اليوم التالي نزلنا من الجبال خلال الابواب السبعة الى سهول ميان دو آب ، ثم اخترقنا السهل فدخلنا قلب أرض عدن ، سرنا بين بحيرة اورمية التي تقع على يسارنا وجبل ساهند على يميننا . البستان يطرز الجبل بالوانه المجسمة.

ثم جاء ما ادهشنا ، وعلى الخصوص دافيد رول ، جدران المدينة العظيمة اراتا التي وصفت في النصوص والمدونات التاريخية القديمة ، تتوهج باللون الاحمر والذهبي . ورغم زيارات دافيد رول السابقة الا انه لم يشاهدها هكذا تحت وهج الشمس وحرارة الصيف المرتفعة.

جبل ساهند خلف مدينة تبريز ، يتوهج باللون الاحمر وهو يمثل اصدق تمثيل اسم آدم ، الذي يعني الارض الحمراء في العبرية، ومنه في العربية الادام ، الاديم ، الادمة ، و آدم الذي صنع من الطين. وهو عينه في الاسلام ، آدم الذي خلق من تراب ، ولذلك لكل اسطورة موادها الاولية والمادة الاولية لادم هي هنا هذا التراب الاحمر ، جبل ساهند.

حين تصل جبل ساهند تجد واديا خصبا تشرف عليه مدينة صغيرة بيوتها من الطين والاجر تدعى اوسكو Osku تقوم على رابية ملائمة للصيد والقنص ، مثالية للاستيطان تهيمن على الوادي الخصيب الملئ ببساتين الفاكهة والجوز واللوز ، يجري فيها نهر يصب في الوادي ، هنا المكان الامثل الذي تشيد فيه بيتك.

وعلى بعد اميال قليلة ، قرب قمة الجبل توجد القرية الساحرة قندوفان التي تعني قرص العسل ، ويطلق السكان المحليون على قمة الجبل جام داغ اي الجبل الكأس - جام بمعنى كاس وداغ بمعنى جبل ، ويعدون ماء النهر مقدسا وهو نهر آجي جاي فيه شفاء للكلى – آجي جياه ، جياه جبل بالكردية والفارسية -.
يحج الناس الى هذا الجبل ويعدونه مكانا للشفاء والتجديد والبعث ، ويقصده طلاب المدارس والنساء والرجال والسياح الذين يبحثون عن المعرفة .
لجبل جام داغ قمتان توأمتان احداهما كانت مكانا للاله انكي و الثانية القمة المشرقة للالهة انانا .
وكل ما وجدناه هنا من اساطير وشواهد وانهار اربعة وبلاد النود – نوقده – يشير الى ان هذا المكان هو جنة عدن التي تحدثت عنها الاديان والاساطير.
ملحمة انميركار وملك اراتا – باختصار عن الانسكلوبيديا البريطانية –
Enmerkar : Encyclopaedia Britanica
انميركار وملك اراتا ملحمة سومرية تكشف التاريخ والثقافة السومرية – الايرانية (الكردية / الفارسية – مؤيد) واستنادا الى هذه الملحمة فان انميركار ، ابن اله الشمس اوتو كان حاسدا لملك اراتا لما يملكه من ثروة من المعادن والاحجار الكريمة والتي كان يحتاجها لبناء وتزيين المعابد وعلى الاخص معبد الاله انكي في اريدو ، لهذا طلب انميركار من اخته الالهة انانا مساعدته في الحصول على المواد المطلوبة والرجال من ملك اراتا - المقصود بالرجال المهندسين والبنائين الذين يستطيعون تشييد بناء معبد عظيم او زقورة للعبادة - مؤيد .
توافق انانا على ذلك وتنصحه بارسال رسالة طلب وتهديد الى ملك اراتا ، فيطلب ملك اراتا مقابل ذلك تزويده بكمية كبيرة من الحنطة .
يلبي انميركار طلبه ولكن ملك اراتا لا يفي بوعده .
بعد تهديد متبادل يطلب الطرفان المساعدة من الالهة انانا .....
(يتشظى النص الاصلي المنقوش على اللوح المسماري – ولكن النهاية تشير الى بعض الانتصار لانميركار)
وفي ملحمة اخرى تتعلق بخسارة اراتا عنوانها انميركار وانشو كيش دانا فان ملك اراتا انشو كيشدانا او انسو كوش سيرانا يطلب ان يكون انميركار تابعا له ، فيرفض انميركار ويعلن نفسه الملك المختار من الالهة ، او الملك المفضل لدى الالهة ، ويأمر انسوكيش دانا بالتسليم له .
وبالرغم من ان مجلس انشو كيش دانا ينصحونه بتلبية طلب انميركار ، الا انه يرفض ذلك و يأخذ بنصيحة كاهن بسيط يعده باخضاع اوروك الى اراتا .
حين يذهب الكاهن الى اوروك ، يخدعه احد الرجال الحكماء يدعى ساغ برو فيقتله بمساعدة ابناء الالهة نيدابا . وحين يعلم انشوكيش دانا بمصير كاهنه يستسلم لمطالب انميركار.
وهناك ملحمة ثالثة بعنوان لوغال بندا وانميركار تروي لنا الرحلة البطولية الى اراتا التي يقوم بها لوغال بندا لخدمة انميركار .
واستنادا الى الملحمة فان اوروك كانت تحت وطأة هجمات القبائل السامية البدائية ، ومن اجل انقاذ مدينته يطلب انميركار العون من انانا التي كانت موجودة في اراتا .
يبحث انميركار عن من يتطوع للسفر الى انانا في مملكة اراتا ، فلم يلبي النداء سوى لوغال بندا الذي يوافق على القيام بهذه المهمة الخطيرة .
تروي الملحمة احداث رحلة لوغال بندا والرسالة التي يعود بها من انانا الى انميركار.
آدم وحواء
يعتقد دافيد رول ان آدم استعارة للانسان القديم ، الجد الاول ، في الذاكرة ، الانسان التاريخي ، الاب الاول للبشرية ، القائد السياسي والروحي في آن واحد ، وهو اول شخص يمثل الانسان الذي استوطن الارض تاركا الصيد والترحال ، والذي تمكن في فجر التاريخ تدجين الحيوان وزرع المحاصيل .
ان الاستيطان بحاجة الى هيئة اجتماعية لها قائد سياسي ، كاهن يكون على اتصال باله الطبيعة .
ان آدم وحواء يمثلان تزاوجا هاما بين قبيلتين تركتا الترحال واستوطنتا في المكان ، هما من اوجد اسرة الحضارة.
وتجد هذه العناصر في مختلف الاساطير التاريخية، وان حواء في الكتاب المقدس هي ام الاحياء جميعا ، ومثلها نين هور ساغ ، محظية الجبل السومرية . وكذلك نجد انانا في الاساطير هي ابنة الام الالهة العظيمة نين هور ساغ – محظية الجبل .
ادم وحواء في الفردوس بينهما نخلة مثمرة لها سبع سعفات وخلف كل منهما ثعبان ، النخلة والثعبان رمزان للاخصاب و تدل ملابس الرجل والقرون التي على رأسه انه من سلالة الالهة . الختم يمثل ادم وحواء في الفردوس وهو موجود في المتحف البريطاني (2)
اسطورة الخلق السومرية
في اسطورة الخلق السومرية، ان نين هور ساغ لعنت انكي لانه اكل الثمرة المحرمة التي تثمر في الفردوس .
بدأ انكي يتلاشى ، اضلاعه بدأت تؤلمه ، فخلقت نين هور ساغ الالهة نين تي – تعني سيدة الضلع بالسومرية – وتعني ايضا سيدة الحياة ، وهي تورية وتلاعب لفظي سومري ، الا ان مؤلف الكتاب المقدس اخذ المعنى الاول ولذلك اصبحت لدينا قصة خلق حواء من ضلع آدم .

يرد في الكتاب المقدس ان ادم كان فلاحا (واخذ الرب الاله ، آدم ، وأسكنه في جنة عدن ليفلحها ويحرسها ...سفر التكوين 2 / 15)
ان اللغة والكتابة هي نتاج للحضارة التي ولدت بسبب الزراعة واستيطان الارض وتكون نواة المجتمع الزراعي / المديني ، ومن الجدير بالذكر ان الدراسات الاثارية تشير الى ان اغلب الحقول الزراعية في العالم هي في اسيا ، ومن بين 640 حقلا زراعيا عظيما في العالم ، حوالي 500 حقل منها تقع في جنوب اسيا .
تقع اهم الحقول الزراعية في اسيا الصغرى والقوقاز وتركمانستان وايران . تنبع اهمية هذه الحقول الزراعية من غناها وخصوبتها الزراعية وانتاجها للحنطة المقاومة للآفات .
وان اهمية هذه المناطق ليست في وفرة محصولها الزراعي فقط وانما في تدجينها للحيوانات الرئيسة مثل البقر والجاموس والاغنام والماعز والخيول ...الخ وان الموطن الرئيس لتدجين البقر والحصان الشرقي والماعز والاغنام هي ايران / كردستان .
ومن خلال الحقائق التاريخية الهامة تعد اسيا الموطن الاول لاكبر الحقول والحيوانات الداجنة.(3)
وتكشف الدراسات اللغوية ان الجذور اللغوية الهندواوربية تعود لتسعة الاف سنة ، وهو عمر مقارب لانتشار الزراعة في مناطق ايران وكردستان واسيا الصغرى .
ان اللغة هي نتاج التطور الاجتماعي الذي صاحب تطور الانسان من عصر الصيد الى عصر الزراعة والاستيطان في جنة عدن
.
.
* خارطة الرحلة تبدأ من الاهواز وتسير عبر الابواب السبعة الى جنة عدن / والابواب – المضائق الجبلية - التي تمثل نقاط مرور عبر الجبال يجب ان يجتازها المرء لكي يصل الى جنة عدن في كردستان قرب مدينة
سه قه ز ومدينة تبريز،
الابواب- المضائق - 1، 2، 3، 4، تقع في لورستان – ايلام – بلاد الكرد الفيليين ، الابواب – المضائق - 5، 6، 7، تقع في الجزء الشمالي من كردستان ايران .
ومن المصادر المهمة لهذه الرحلة كتاب دافيد رول المعنون :
Legend:The Genesis Of Civilisation by David M. Rohl, UK ,1998
1 - مقال الحدائق السرية لبيتر مارتن عن رحلته مع دافيد رول نشر في الساندي تايمز 11 اوكتوبر1998
The Secret Garden By Peter Martin, The Sunday times,11 oct 98
2- ختم اسطواني يعود لعام 2200 قبل الميلاد من بلاد الرافدين ، وهو ختم شائع يصور رجلا وامراة يجلسان وبينهما نخلة مثمرة وخلف كل منهما ثعبان .
ابعاد الختم :
الارتفاع 7و2 سم (سنتمتران وسبعة اعشار السنتمتر) ، العرض 65و1 سم (سنتمتر وخمسة وستون ملم)
المتحف البريطاني قاعة رقم 56 ميسوبوتاميا
3 – ينظر :
Vavilov,N., Asia: source of Species in Asia,Feb1937,p.113
الوارد في مقال :
The Evidences For Recent Dating of Adem
** تشير الابحاث التاريخية الى ان بلاد اسيا الصغرى – القوقاز ، ارمينيا ، كردستان ، تركمانستان – كانت مهد زراعة الحبوب وفيها تطورت الزراعة وتدجين الحيوانات ، وان تدجين الماعز و الاغنام كان في بلاد كردستان / ايران ويضع العلماء ذلك بنحو عشرة الاف عام وهو تاريخ مواز للزراعة وانتاج المحاصيل الزراعية . وجاء في دراسات عديدة منها ل مانفريد هيونس الى ان كميات كبيرة من الحنطة بدأت تحصد قرب منابع دجلة والفرات قبل حوالي تسعة الاف عام ، ورغم ان البعض ذهب الى ان الزراعة بدأت في حقول الاردن وفلسطين ، الا ان الابحاث الحديثة بدأت تشير الى ان مهد زراعة الحنطة كان عند منابع دجلة والفرات.
راجع على سبيل المثال مجلة العلوم عدد 287 عام 2000 دراسة ميلندا أ . زيدر و بريان هيسه
Melinda A. Zeder and Brian Hesse (Science 287 (2000) 2254- 57)
عن مقال
.The Evidences For Recent Dating of Adem
وكذلك دراسة ريجان دبليسيا
Reagan Duplisea, The Cradle of agriculture
*** ارى ان اسم الالهة انانا هو: نانا ، وهو اسم كردي / ايراني بمعنى الام الكبيرة، ومازالت كلمة نانا تطلق في الكردية والفارسية على الجدة – وهو ما يؤكد ان الالهة انانا سومرية كردية ، كما نلاحظ في اسم انميركار بعض الدلالات اللغوية ، فان كلمة كار في السومرية تعني صياد ، وفي الكردية مازالت كلمة شكار تعني الصيد ، اما كلمة كار فتعني العمل او المهنة ولها

معان متعددة حين تتصل بكلمات اخرى مثل كري كار ، كار كه ر - بمعنى عامل ، او كار نامة : سيرة اعمال العظماء، او كاروان : قافلة ...
***** ارى ان ترجمة اسم مدينة سوسة فيها خطأ بسبب قراءة الاوربيين الذين ترجموا الاسم من المسمارية / السومرية والايلامية والبابلية ، وارى انها سوزه اي الخضراء ، لما عرف عن مدينة سوسة من زراعة واشجار وبساتين والخضراء اسم على مسمى ، وكلمة سوزة مازالت مستخدمة في الكردية والفارسية وتعني الاخضر – سه وز ، سه بز .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: رحلة

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	شرق كردستان
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 20-05-2009

وقت التدوين: 2023-03-04

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 545

ردّ على خزعبلات خزعل الماجدي حول الأصل النبطي الآرامي للفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240225112118554807

بقلم: الكاتب والمؤرخ الكرديمهدي كاكەيي

في محاضرة له في هولندا يدّعي الدكتور خزعل الماجدي أنّ الفيليين ليسوا كورداً، بل أنهم نبط آراميون. الدكتور خزعل الماجدي هو من المستوطنين العرب في كركوك ولذلك يكره الشعب الكوردي ويُعاديه ويحاول بكل الوسائل طمس وإلغاء وتشويه التاريخ الكوردي. في محاضرته التي نحن بصددها، يحاول سلخ الشريحة الفيلية من الشعب الكوردي، إلا أنّ أشعة الشمس لا يمكن حجبها بالغربال، كما يقول المثل، ولذلك نرى حديثه ملئ بالمغالطات والتناقضات ودون إدراك منه يُفنّد وينسف نظريته المفبركة بنفسه والقائلة إن الفيليين ليسوا كورداً، بل أنهم آراميون. هنا أعقّب على بعض ما جاء في محاضرته من مغالطات وتناقضات.

1. يقول الماجدي (وقد ظهرت في التاريخ الحديث إمارات فيلية جديدة وكلها في العراق وهي (الإمارة النخودية، الإمارة الديرية، الإمارة الزندية).

الرد:

أ. الإمارة النخودية أقيمت في لورستان واستطاعت حكم قسم من العراق لمدة (6) سنوات فقط.

ب. الإمارة الديرية أقيمت في البصرة وحكمت هذه المدينة لوحدها.

ت. الامارة الزندية لم تكن في العراق، أقيمت هذه الإمارة في شرق كوردستان وحكمت كل إيران الحالية. كما أنها حكمت البصرة والبحرين لمدة (4) سنوات فقط.

2. يقول الماجدي: (ويسمون قبائل اللور أو لر فى إيران ويعرفون فى العراق عادة باسم فيليين).

الرد: هنا يناقض الماجدي نفسه ويُفنّد وينسف بنفسه نظريته بأن الفيليين هم نبط آراميون. كلامه هذا يُثبت ان الفيليين هم من الكورد اللور.
أود أن أشير هنا أنه بين حين وآخر يثير بعض المُعلّقين على منشوراتي مسألة كوردية الشريحة اللورّية ولذلك أحب أن أذكر هنا بأنّ اللورّ هم كورد وأنّ الفيليين بِدورهم هم جزء من اللورّ. كما أنني شخصياً أنتمي الى قبيلة (لَك) اللورّية وإذا لم أكن أنا كوردياً، فمَن يكون يا تُرى كوردياً؟!!
3. جاء في المنشور ما يلي: (وذكر نضال الفيلية ضد حكم الدولة البهلوية مستشهداً بما فعلته المرأة الفيلية (قدم خير) وهي بنت الأمير قند القلاوندي من اللر التي ثارت على شاه إيران رضا بهلوي بعدما قتلَ قادة لرستان غيلة).
الرد: هنا ينسف الماجدي نظريته المفبركة أيضاً بإعترافه أن الثائرة الفيلية (قدم خير) هي بنت أمير كوردي من اللورّ.
4. يذكر الماجدي أيضاً ما يلي: (غالبا ما يقترن اسم اللغة للفارسية الوسطى بتسمية اللغة البهلوية).
الرد: اللغة البهلوية هي لغة كوردية واللهجة الهورمانية الحالية هي نفس اللغة البهلوية.
5. يذكر الماجدي في جانب آخر من محاضرته ما يلي: (الأفستا المكتوبة بلغة فارسية وسطى وبخط آرامي).
الرد: (آفيستا) الجزء القديم منها (گاتا) مكتوب باللغة الميدية والجزء الحديث منها كتبها الساسانيون باللغة البهلوية. في زمن المملكة الميدية لم تكن هناك لغة فارسية وسطى، بل كان الفُرس تحت الحكم الميدي ويتكلمون الميدية.
6. وجاء في المنشور ما يلي: (ورأى المحاضر أن الكثير من الفيليين، حالياً، اختار الانتساب، قسراً، للأكراد أملاً في نيل حقوق افضل، ولكي يرموا منهم صفة او تهمة كونهم عجم التي الصقت بهم ظلماً. وقد أصبح اغلب نخبهم في هذا الخيار وأصبح وضعهم القسري الكردي محط سؤال دائم؟)
الرد: تعليقي على هذه الفقرة هو ما يلي: الكورد لم يمتلكوا السلطة منذ سقوط الدولة الساسانية، لذلك لو لم يكن الفيليون كورداً، سوف كانوا يدّعون انهم عرب الذين كانوا ولا يزالون يحكمون العراق أو كانوا يدّعون انهم أتراك خلال فترة الحكم العثماني لنيل حقوقهم. هذا مجرد إدّعاء شخص عروبي عنصري، لا مصداقية له.
نقول للماجدي ولغيره من العنصريين أنّ الفيليين والشرائح الكوردية الأخرى هم أحفاد الإيلاميين والسومريين والميديين، حيث أن أسلاف الكورد كانوا يعيشون في بلاد ميزوپوتاميا (بلاد ما بين النهرَين) قبل هجرة الآراميين إليها بآلاف السنين. إنهم بنات وأبناء سلسلة جبال زاگروس وتوروس، إنهم حفيدات وأحفاد الشمس والنار.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | geo-strategic.com 01-03-2023.

وقت التدوين: 2024-02-25
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 546
رسالة اطمئنان للاخوة الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214354552391

رسالة اطمئنان للاخوة الفيليين
الطعن بالقرار الخاص بالكوتا للمكون الفيلي من قبل المحكمة الاتحادية يعتبر شكلي ولا تعني نهاية الدنيا على كل حال

ليطمئن اهلي ونحن على ثقة تامة من ان هذه الضجة الاعلامية وكل الطعون التي قدمت ضد الكوتا للفيليين ، لن تؤثر ابداً على المقعد المخصص لهم في واسط، فتلك مادة تم التصويت عليها وصدرت بقانون تمت المصادقة عليه ودخل حيز التنفيذ وتحتاج للدفاع عنها من قبل الجهات العاملة في الساحة الفيلية ومتابعتها بكل جد وعدم اضاعت الوقت والموضوع يعتبر منتهيا من حيث القانونية النيابية ، لانه لا تترتب عليه أي جنبة مالية، ولا يخالف مبادىء احكام الاسلام ولا يتعارض مع مبادىء الديمقراطية والحقوق والحريات، بل بالعكس فإن تخصيص مقعد أو اكثر للمكون الفيلي هو من صلب نص وروح الدستور وخاصة (المادة 49 / اولاً) و (المادة 125) منه ، وبما ان النصاب القانوني كان متوفراً بشكل يقيني قاطع في جلسة البرلمان عند التصويت، ، إذن فالطعون مردودة من هذا الجانب بشكل مطلق وبات وحاسم.
وما على الفيليين الان سوى تجاهل زوبعة الطعون والالتفات الى مستقبلهم وتعزيز ذلك بالوقوف معاً يداً بيد لانتخاب وجه اضافية وزيادة ممثليهم والفرصة اتية ، القائد الناجح هو الذي تظهر مهاراته في وضع وإعداد اي الخطة، وفي طريقة تنفيذها، وهو مُتميزٌ في بثّ روح الحماسة والمثابرة عند الآخرين على ان يتحلى بالصفات التالية:- الرؤية الثقافية ، قوة التأثير في الاخرين ، الدقة الازمة في التنظيم ، الذكاء في التوغل في المجتمع والتكيف معه ،التفويض باردة العمل ،الالتزام الخلقي ،الالتزام بالتخطيط المبرمج ،القدرة على الاداء بشجاعة ، الضمير اليقض والشعور بالمسؤولية ، ان يكون الاصلح ،الايمان بالعمل وتوحيد الجهود ،لايستغل المسؤولية الملقاة على عاتقه وجوهر القيادة هو إثارة همم الأفراد لتشجيعهم وبذل أقصى ما لديهم من جهد لتحقيق الأهداف المطلوبة. القيادة الناجحة لا تعتمد على الإغراء المادي بل الاخلاص والضمير الحي ، ولا تعتمد على الظّروف الجيّدة في العمل فقط العمل في كل الظروف والازمان و تعتمد على مدى تحفيز القائد للأفراد على العمل لبذل أقصى ما لديهم من طاقات لحل العقد التي تقف امام العمل والكورد الفيليين عليهم ترتيب اوراقهم سعياً الى زيادة المقاعد من خلال القوائم العامة، ولاشك بأن وجود صوت فيلي مخلص متفاني في مجلس النواب القادم هو امر لابد منه اذا تصافت القلوب وتوحدت الحناجر وتناست العيوب وتم اختيار الافضل .
عبد الخالق الفلاح – باحث واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024

وقت التدوين: 2024-02-13

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 547

رسالة محبة و لحظة مراجعة فيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213214248552389

رسالة محبة و لحظة مراجعة فيلية

عندما نتناول قضايا الكورد الفيليين ، ونحاول مناقشتها بطريقة معرفية سياسية واضحة لم نكن نبغي سوى مواكبة العملية

السياسية التي ابتعدنا عن ممارستها بسبب التيه والاخطاء والتفرق والتشتت "هذا لايعني انه لم يكن عمل وجهد " مع التقدير لكل صغيرة وكبيرة خرجت وساهمت بحد الامكان من بعض التنظيمات والهيئات والاحزاب في سبيل الدفاع عن تطلعات هذا المكون بعيداً عن المسميات انها جهود مشكورة ونثني عليها بالامكانات البسيطة ودعم البعض من المسؤولين ، وعندما نضع الخطوط تحت السلبيات ونحاول إظهار الاخطاء من اجل التذكير وتحاشي تكرارها ونحكم البناء المستقبلي و حتى تكون نقطة الارتكاز والانطلاق،لاشتقاق الرؤى والممكنات، لبعث فكرة المشاركة الفعالة في العملية السياسية تحت ظل الهوية والثقافة الخاصة من جديد، والسعي لاحياء قيمها وربطها مع ممكنات الواقع ، فمن الواضح اننا نحتاج إلّا تعريف تاريخي لهوية وخصوصيات ألامّة الفيلية وماهيتها رغم معرفة الجميع بالمأساة التي مرت بها وعنوان ومحتوى تكونها التاريخي حفظاً لهذه الماهية في كل الأطوار والمراحل والذي لسنا في صدده الان ، ومن هنا لنعترف اننا مقصرون ، هناك اليوم ، واقعٌ مؤلم، و هناك حقيقة لا يمكن انكارها وهي إنّ مساحة المناورة أصبحت ضيقة ومفقودة امام الحركة بهذه المرحلة والفترة الزمنية القصيرة قد لا تسوعب الجهد، وهذا الموضوع لم يعد بخافي على احد، ونقطة الصفر تبدء بخطوة مدروسة وصحيحة وخصوصاً بعد سقوط الصنم وانتهاء فترة البعث الشوفيني الدامي ونحن لن نضعها بعد ، وبعد تاسيس الكثير من التنظيمات والحركات والاحزاب عن هذه الطائفة ، و أفكاراً لا تتماهى مع مسيرة المرحلة الذي عاشته و الركض الغير حقيقي تحت يافطة الكورد الفيليين الكثيرة ومن الاراء والمواقف ذات النزعة الشخصية والمناطقية عند البعض منها او افتقارها الى تجربة العمل الحزبي والتنظيمي والصراعات والانشقاقات ، بل الذين أشترتهم الأموال أصبحوا ادوات بيد الاحزاب ذات الاهداف الاخرى والتي ساهمت في تشتيت وتمزيق هذا المكون ومستمرة في مسيرتها ، ولم تبقى إلا جهود فردية لا تفيد في التصفيق وهي التي نراهن عليها وتعمل بصمت اليوم لغد مشرق، ولهذا فإن مساحة المناورة لاحياء المشروع الفيلي، اصبح يمر بمخاضٍ عسير، نتيجة لعدّة متغيرات عشنا تفاصيلها جميعاً، ليس أوّلها ولا أخِرها إن وقتنا الحاضر، وقتٌ ارتفع فيه الصراع الى مستوى المذهبيات وصراع القوميات والطوائف والأفكار المتطرفة، ولم تعد فيه مساحة لمناورة واسعة لصمود المشروع الخاص بهم ، وفق معطيات الواقع المعاش، والطموح الذي يوصل الى بناءه من جديد .ولكن يجب ان يبقى الامل في الاختيار للافضل وعلينا العمل مثنى وفرادا لكسب الوقت المتبقي لحين موعد الانتخابات والمحدد ب 12 ايار 2018.ولا نتعكس على الكوتا فقط انه استحقاق وليس هبة من احد وهو ما كان يجب ان يكون قبل هذا التاريخ وقد ادركه البرلمان اخيراً.

"والكتل السياسية كافة امام مسؤولية وطنية بمنح المكون الفيلي استحقاقهم الوطني في تعديل قانون الانتخابات، عبر منحه 3 مقاعد وفق نظام الكوتا حسب نسبة السكان في ومحافظاتهم اهمها بغداد وديالى بعد واسط" لا يعني الجلوس على التل يجب التحرك من اجل ايصال افراد اخرين بسماتهم العلمية والثقافية والاجتماعية المعروفة في الوسط الفيلي ففي كل موسم وقبيل كل انتخابات يتراكض البعض لاستحكام المناصب والاخر للحصول على كرسي في البرلمان دون اي استعداد قبلي (اي انت وربك ياموسى) على العكس من الانشطة والاحزاب المسجلة للانتخابات التي بدأت انشطتها منذ المرحلة السابقة والاعتماد على الاسم لا الرسم كما يقال وتراكض المرشحين نحوالمدن المختلفة لتوزيع الوعود والقاء الخطب الرنانة عن حلف الدم ليس لديهم الا كلمة سوف نعمل .. والشيء الوحيد الذي ينفذونه هو تخصيص مساحات اضافية للجوع والمعاناة والبطالة واشباع بطونهم بالحرام، نحن لسنا بحاجة سوى الى لم الشمل والتنازل عن الذات وعمل جمعي من اجل قضية المظلومية الفيلية وابعاد التراب عن ملفاتها و لنبذ الخلافات فيما بين ،

ولنعمل على ما يمليه الضمير ولنعي ونتمسك بوصايانا التوحيدية فقوتنا في وحدتنا ولن يضيع حق وراءه مطالب املا ان تلقى كلماتي صدى ووقعا في القلوب .والمشاركة الفعالة بعملية نزيهة وشفافة وشمول شريحة واسعة من ابناء المجتمع العراقي للمشاركة في الانتخابات لغرض الارتقاء بالعملية الديمقراطية ومنح الكرد الفيلية مقعد لهم في محافظة واسط ليست بمنة من احداً انما استحقاق لهذه الطائفة العزيزة .

عبد الخالق الفلاح – باحث واعلامي فيلي

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 548
زكية اسماعيل حقي: لا اريد الموت لحين تحقيق حلمي.. ولهذا بكيت باربيل
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230105161653456800

عرفت بانها اول قاضية عراقية على مستوى الدول العربية كافة ومارست العمل السياسي كعضو في الحزب الديمقراطي منذ خمسينيات القرن الماضي من خلال تواجدها في بغداد وناضلت من اجل قضية شعبها، ووصلت الى مراحل قيادية في الحركة التحررية الكوردية

وفي حياتها المهنية ارتقت الى مستويات رفيعة في المؤسسة القانونية في العراق، انها القاضية الكوردية الفيلية زكية اسماعيل حقي.

كانت على اتصال بالقيادات الكوردية في جبال كوردستان، عدا كونها من القومية الكوردية فانها دفعت ضريبة انتمائها المذهبي كونها من الشيعة، ورغم انها كانت قاضية الا انها خرجت من البلاد هاربة من النظام قبل عقود كربة بيت حتى لا تلفت اعين جواسيس النظام السابق الذي حرم ابناء قوميتها من الجنسية العراقية، لتعيش في امريكا مع عائلتها المكونة من ثلاثة ابناء، احدهم الان سفير العراق لدى المكسيك.

وبعد عام 2003 عادت لمواصلة العمل السياسي واعادة الحقوق المسلوبة لبني جلدتها، ولكن يبدو ان الرياح لم تأت حسب رغباتها فاضطرت مرة اخرى الى الهجرة، تقول ان حبها وعشقها للقائد التاريخي للحركة الكوردية الملا مصطفى بارزاني دفعها لزيارة اقليم كوردستان والمحطة الاولى لها كانت زيارة ضريحه.

وسنحت الفرصة لشفق نيوز لمقابلتها خلال تواجدها في اربيل، وكان لنا معها الحوار الاتي:

شفق نيوز:كيف كانت بداياتك مع القضية الكوردية؟

- نشأت في بيئة كوردية في بغداد ومن عائلة احسسنا فيها بضرورة وجود وطن لشعبنا الكوردي لانه في الخطوات الاولى في حياتنا وعندما كنا في المدارس كنا نرى ان لغتنا تختلف عن لغة اقراننا وكان البعض منهم ينظر الينا نظرة دونية حتى من قبل بعض المعلمات، كما لو كان الكوردي اقل منهم والاضطهاد القومي كان موجودا في مرحلة الاربعينيات وكانت بداية تأسيس اسرائيل وكانوا يصفوننا باسرائيل ثانية في قلب الوطن العربي رغم اننا كنا نقول لهم باننا نعيش على ارضنا كوردستان، ومنطقة بغداد بالذات كان فيها اكثر من مليون من الكورد الفيليين ووجودنا في بغدادنا جعلنا نكمل دراستنا وما حصلنا عليها من علوم اصبحنا نستعملها في الدفاع عن قضايا شعبنا، واصبحنا نحن في بغداد لسان الحركة التحررية الكوردية لاننا نعرف انه من الصعب الدراسة في كوردستان في تلك الفترة فكم شخص عاش ومات وكان في مستوى انشتاين ولم يستطع اكمال دراسته.

شفق نيوز: كيف تعرفت على الحركة التحررية الكوردية وقيادتها؟

- كان دائما يزورنا كاكا جلال طالباني والجميع يلقبونه بمام ولكني دائما القبه بالكاكا وهو ايضا يلقبني بالكاكا زكية وقبل ان يتمرض كان يلقبني بكاكا لانه يعتبرني حسب قوله (اخا) له، وكان كاكا جلال وقتها واحدا من الدراويش المخلصين لمصطفى

بارزاني الذي هو قائد خالد وكنا نعرف كيف عبر نهر آراس وتوجه الى الاتحاد السوفيتي، واضافة الى هذا كانت لدينا معاناة واي شيء يحصل كان الانتقام من الكورد الفيليين، ولاننا كنا تحت ايديهم ولم نكن في الجبال حتى لا يصلوا الينا وانما صرنا نحن من يقتل ومن يعتقل ولهذا كان علينا لزاما النضال لرفع هذا الغبن عنا.

شفق نيوز: ومازلت تتذكرين تاريخ التحاقك بالحركة التحررية الكوردية؟

- طبعا اتذكر جيدا عندما كنت في الدراسة الثانوية، كنت مؤيدة وفي سنة 1954 اصبحت عضوا في الحزب بعد ان رشحني جلال طالباني ومن وقتها انا في الحزب وتدرجت واصبحت في لجنة الرقابة والتفتيش العليا وبعد اتفاقية 11-03- 1970تم ترشيحي الى اللجنة المركزية في انتخابات الحزب وهذا اعده شرفا كبيرا بان اخدم شعبي واكملت 4 سنوات في اللجنة المركزية وبعدها التحقت بالثورة الكوردية واتذكر في عام 1962 كنت اقود تظاهرة حول السلم في كوردستان وانا قاضية اقود التظاهرة وكان ذلك ممنوعا؛ ولكن ايمانا منا بالقضية وضعت الوظيفة جانبا وبعدها صدر امر من الحاكم العسكري العام بفصلي من الخدمة ومنعي من دخول المحاكم مع ان هذا ليس من حقه لانه ربما تكون لي قضية في المحاكم ويجب مراجعتها، ولكن هذا كان يدل على ضحالتهم، وفي اليوم الثاني ذهبت الى نقابة المحامين وكان فيها عبدالرزاق شبيب وكان من القوميين العرب وضد عبدالكريم قاسم واخبرته بموضوع فصلي ومطالبتي بالسلم في كوردستان فقال لي: انا ضد نظام عبدالكريم قاسم وايضا لست مرتاحا لحركة شعبكم، فاجبته كيف تقول هذا اولست مع انه لجميع الشعوب حق تقرير المصير، وشعبنا يدافع عن حقوقه، فقال ان هذا موضوع طويل ولكن راجعينا غدا لتسلم هوية نقابة المحامين لانني لن اقبل ان يصدر شخص عسكري ضحل قرارا بمنعك من دخول المحاكم رغم كونك قاضية وطلب من ان ادخل المحكمة وسوف انتظر في غرفة المحامين لاتابع من يجرأ على طردك، حقيقة ان اسجلها نقطة شجاعة له، وفعلا ذهبت، لانني احب التحديات وشاهدت ان كتاب الطابعة يخافون الاقتراب مني، واقتربت من كاتب طابعة كوردي وقلت له لا تخف لان لا احد يستطيع منعي من دخول المحكمة، ولكن بعدها عرفت ان الوضع لا يساعد على التحدي وخشيت ان يسجنوني ولهذا توجهت الى كوردستان وبقيت لحين حصول الانقلاب الاسود في الثامن من شباط ووصول البعثيين وبعدها طلبوا التفاهم رغم اننا كنا نعرف ان البعثيين فاشيون وكنت عضوا في الهيئة التي جاءت للتفاوض مع الحكومة برئاسة جلال طالباني وكان كاكا يدالله وحبيب شقيق زوجي كانا موجودين وبعدها راينا ان المفاوضات كانت فقط لكسب الوقت وشعرنا بوجود شيء يضمرونه ضدنا، واتذكر ليلة 8 على 9 حزيران ان زوجي ياسين اخو حبيب وهو يحمل شهادة الدكتوراه من مانشستر سابقا وعين مديرا عاما لمعمل اسمنت سرجنار وانا جئت قبلها بليلة الى بيت اهلي على ان اسافر الى السليمانية وقاموا بنهب جميع ممتلكاتي ولم اكن ادري بها ولكن قاموا باقتحام منزل والدي في منتصف الليل وكانت شقيقتي امل التي اصبحت فيما بعد طبيبة ومن العشرة الاوائل تستعد للامتحانات في غرفة الضيوف وفي الساعة الثالثة فجرا وفجأة دخل عليها الحرس القومي وكنا نياما في الحديقة ونهضت من صوتها ضد المقتحمين وعندما سألناهم ماذا تريدون فقالوا اننا نريد زكية ولاول مرة ارى حكومة تقوم باعتقال وفد مفاوض وقاموا باعتقالي مع كاكا يدالله فيما رجع كاكا حبيب وجلال لكوردستان قبل الوصول اليهم.

شفق نيوز: كم مرة تعرضت للاعتقال؟

- تعرضت مرتين للاعتقال وانا كنت قاضية وفي احدى المرات اخذوني الى سجن النساء وكان سجنا سيئا وكان كل هذا يهون ولا اريد ان تذكره لاننا ادينا واجبنا في مرحلة معينة ولم ننتظر ان يقلدنا احد الاوسمة وكنا نعمل في التنظيمات السرية مابين 1954 – 1958 ونجمع التبرعات من التجار الكورد في بغداد ونرسلها للحزب.

شفق نيوز : وكم بقيت في اتحاد نساء كوردستان؟

- انا أسست اتحاد نساء كوردستان وبقيت فيه الى عام 1975.

شفق نيوز: كم كان حجم مشاركة الكورد الفيليين في الحركة التحررية الكوردية وبداية تأسيس الحزب الديمقراطي الكوردستاني؟

- الذي كان يعرف قيمة الكورد الفيليين هو القائد الخالد ملا مصطفى بارزاني ودائما في أجتماعات اللجنة المركزية كان يقول ان كان بينكم ابطال فهم الكورد الفيليون؛ لاننا كنا الحاضنة الاساسية للحركة التحررية الكوردية في بغداد والجماهير الكوردية كانت كلها من الحزب الديمقراطي الكوردستاني، حتى عندما اسسنا اتحاد نساء كوردستان كنا نخيط الملابس ونرسلها للكورد المعتقلين ونعطي لعوائلهم الرواتب وما تبقى كنا نرسله الى كوردستان لقيادة الحزب لشراء الاسلحة وكنا في بغداد نصر على ان يكون مقرنا فيها لانها العاصمة السياسية وفيها مكاتب جميع الهيئات الدبلوماسية الاجنبية والسفارات

ووقتها كنا شبابا ولدينا حماس كبير ولم نكن نهتم بحماية انفسنا ونقوم بطبع المنشورات وايصالها الى السفارات، رغم التشديدات التي كانت موجودة وقتها.

شفق نيوز: مسألة تهجير الكورد الفيليين في اعتقادك كان السبب هو مذهبهم او لعلاقتهم بالحركة التحررية الكوردية؟

- المؤتمر الاول للحزب عقد في بغداد لانها كانت الحاضنة للقومية الكوردية هناك وكنا تحت سيطرة هذه الحكومات البوليسية لم ننس كوننا كوردا ولم ننس لغتنا، وبقينا كوردا، ولكن لاندري ما يدور في عقل هذا الحكم الفاشي البوليسي خلال حكمهم الذي استمر لمدة 35 سنة، ولكن كانت جريمتنا بنظرهم مزدوجة كوننا كوردا وشيعة في الوقت نفسه لانهم اعتبرونا القومية الخطأ بالنسبة لهم، لاننا لسنا عربا ولا يمكن ان ننصهر ان نكون عربا ولا احد يستطيع ان يصهر القومية وثانيا المهذب لان تشعينا لال البيت ليس بشيء حديث ولنا جذور تمتد الى بقايا السومريين لان كوردستان لا تمتد فقط الى كركوك وانما كوردستان الكبرى تمتد الى الفرات الاوسط وجميع اهل الجنوب يعرفون الى اي منطقة تمتد كوردستان ولدينا مناطق في الفرات هناك وجود عشائر يسمونها كوردية منها مالي مان وموسي وملك شاهية، وفي الكوت يعيش الكورد والعرب جاءوا مع الاسلام الى هذه المناطق.

إستقبل السيد مسعود بارزاني رئيس إقليم كوردستان يوم الاثنين 2014/4/7 في صلاح الدين، السيدة زكية إسماعيل حقي شاويس العضو السابق في قيادة الحزب الديمقراطي الكوردستاني والسكرتير السابق لاتحاد نساء كوردستان
شفق نيوز: لغاية وقوع حملات التسفير ضدهم من قبل البعث، هل نشاطات الكورد الفيليين كانت قومية او مذهبية؟

- طبعا كانت النشاطات قومية لانهم قوميون، وعندما حدث انقلاب عام 1963 سجل شباب الكورد في عقد الكورد ملحمة ولحد الان هناك بقايا المدفعية والشباب قاوموا المجرمين الذين جلبوا الدبابات لقتلهم، ويجب ان يتذكر الجميع هذا النضال، وبعد 2003 جئت الى بغداد وتم تعييني من قبل السفير بريمر مسؤولة عن وزارة العدل العراقية حتى اقوم بتنظيم النظام القضائي في العراق الاتحادي الديمقراطي الجديد وكانت لدي آمال عريضة وبانتظار الوفد الكوردي ووصول الممثل الحقيقي للشعب الكوردي، ولكن اصبت باحباط كبير، ولكون الحزب الديمقراطي الكوردستاني يعد مدرسة للكوردايتي ولم يضع يده بيد الطغاة فلم يعمل الفيليون كمستشارين للحكومات الباغية ولم يوجهوا مدافعهم لشعبهم ولهذا كانوا متمسكين بالحزب الديمقراطي وكانت لدينا فروع من اقواها ديالى والكوت والعمارة وكان هناك عرب سجلوا انفسهم خوفا كعرب ولكن بعدها جاءوا وقالوا لنا بانهم كورد، ولكن في عام 2003 سعدت جدا بصدور بيان من الحزب الديمقراطي بالعفو العام عن الجميع حتى الذين اياديهم ملطخة بدماء شعبنا وقلنا لايهم لنتركهم ولكن شعرت باحباط كبير بان تكون بيدهم القيادة ويرأسون الوفد الكوردي ولهذا انسحبت لانني لا استطيع ان اتحمل، لان الحزب الديمقراطي الكوردستاني يعيش بدمائنا ودماء اهلنا ولانستطيع التخلي عنه رغم كل شيء، ولا نستطيع ان نخون الحزب الديمقراطي وفي الوقت نفسه نحن غير قابلين للبيع او الشراء، ولهذا انسحبت.

شفق نيوز/ ولماذا لم تحاولي بعد 2003 العمل مع القيادة الكوردية لاستعادة ولو جزء بسيط من الحقوق للكورد الفيليين التي سلبت منهم في عهد النظام السابق؟

- حقوق الفيليين بقانون يصدر من مادتين لاغير وصحيح انه شيء سياسي وبحاجة الى موقف سياسي لانهم تعرضوا الى ابادة جماعية ولكن هم بحاجة الى شيء قانوني يوقف هذا الاضطهاد لان الشيء السياسي تم نشره في كل وسائل الاعلام ولكن كيف يمكن ايقاف هذا الاضطهاد؟ هذا يتم باصدار قانون من مادتين اولهما الغاء جميع القوانين والقرارات والتعليمات والاوامر كافة الصادرة بحق الكورد الفيليين والمادة الثانية ينفذ البند اعلاه اعتبارا من نشره في الجريدة الرسمية وكان بامكان وفد القيادة الكوردية ان يقدموا هذا للبرلمان العراقي، ولكن لم يفعلوا.

شفق نيوز: لكن الا تعتقدين ان القيادة الكوردية ايضا دفعت ضريبة هذا التهميش للكورد الفيليين بعد سقوط النظام العراقي السابق بفقدانهم لقاعدتهم الكوردية في بغداد؟

- اعتقد النواب الذين جاءوا الى بغداد بعد سقوط النظام كانت ضربة كبيرة للحزب الديمقراطي الكوردستاني ولا اقول اكثر من هذا.

شفق نيوز: كيف تنظرين الى استغلال الكورد الفيليين من قبل بعض الاحزاب العراقية من خلال المذهب؟

انا لا اعده استغلالا، دعني اخبرك بشيء، ماذا علينا ان نقوم به من اجل ان تلتف الجماهير الفيليين حول الحزب

الديمقراطي الكوردستاني وهذا السؤال الذي يجب ان نطرحه، واذا استوعب الاخرون قسما من الكورد الفيليين، علينا ان نسأل كم نحن مقصرون بحقهم، اذكر مرة في لقاء على الهواء مباشرة قلت ان الكورد الفيليين هم في مناطق خارج اقليم كوردستان ونحن لانريد اي امتياز للكورد الفيليين على غيرهم من العراقيين، ومن حقهم في ظل هذه الظروف تشكيل منظمة سياسية خاصة بهم لانهم خارج الاقليم لانهم سوف يكونون ظهيرا قويا للحزب الديمقراطي واجابني ذلك الكوردي الذي كان يمثل القيادة الكوردية بانه لايحق للكورد الفيليين تشكيل منظمات سياسية وانما يحق لهم العمل في منظمات جماهيرية وللاسف وقتها تطاولت عليه وقلت هل تريد ان تقطع لساننا وانه لايحق لنا غير تشكيل منظمات جماهيرية ورياضية؟ ولم يفكروا او يتذكروا ان هؤلاء الكورد الفيليين نهبت بيوتهم وفقدوا فلذات اكبادهم وتمت ابادتهم وطردهم ووضعوهم في وجه المدافع الايرانية والعراقية على الحدود ولهذا اصبح الناس يتراجعون وتوجهوا الى الجانب المذهبي الشيعي من اجل تعيينهم واقول باننا نحن الذين دفعناهم نحو الاحزاب الشيعية ولنحاسب انفسنا اولا، افضل من ان نلومهم.

شفق نيوز: لكنك بعد السقوط نائبة في مجلس النواب العراقي، عن اي كتلة رشحت نفسك للبرلمان؟

- رشحت نفسي ضمن كتلة المستقلين، وتم اختياري من قبل الفيليين حتى ابني ياسين محمد كريم الذي كان پيشمرگة في كوردستان قدم لمنصب السفير، التحالف الكوردستاني لم يصوت له وانا سعيدة جدا بهذا، لانه حتى العرب المتشددين صوتوا له، لانه رشح نفسه ضمن قائمة المستقلين وهو لم يخن شعبه يوما، ولهذا لم يصوت له التحالف الكوردستاني واعتقد ان على التحالف الكوردستاني ان يسأل نفسه لماذا لم يستطع الحصول على الاصوات في بغداد التي كانت منطقة نفوذ الحزب الديمقراطي الكوردستاني وعليهم دراسة ما آلت اليه الاوضاع ومن السبب في هذا؟ ولا استطيع ان اتهم احدا بانه المسبب ولكن وقتها تحدثت اليهم في بغداد وقلت لهم هذا عمى سياسي.

شفق نيوز: حاليا هناك مؤسسات في اقليم كوردستان تهتم بالمناضلين السابقين في الحركة التحررية الكوردية، انت على ماذا حصلت من راتب او اية امتيازات اخرى.

- انا ناضلت بروحي ودمي ولم انتظر في يوم من الايام ان اكافأ على نضالي، وكل الذي اريده هو عدم تهميشنا ومحو تاريخنا من قبل بعض من كانوا في الامس يقاتلوننا، ولم يعطني احد اي راتب ولا اعيش على راتب اي جهة، وكان لدي راتب تقاعدي كعضو سابق في مجلس النواب العراقي وهذا ايضا تم قطعه، وحتى هذه الزيارة الى كوردستان جئت على حسابي الخاص.

شفق نيوز: كونك قيادية كوردية سابقة وقاضية، في المهجر هل حاولت ايصال القضية الكوردية الى المحافل الدولية؟

- طبعا قمت بذلك ولكني كفرد لا استطيع القيام بشيء يذكر وقبل المجيء الى كوردستان باسبوع كنت في مقر الامم المتحدة، وبالنسبة لتسفير الكورد الفيليين ارسلنا رسائل للجميع ولكن الضمير العالمي ميّت ولايعملون لنا شيئا، واذا لم نكن متحدين فلا احد يهتم بنا، ولكني على ثقة مطلقة ولا اقولها تملقا ولارياء ولكني واثقة بان اخي كاك مسعود بارزاني رئيس الاقليم وهو شبه من والده من حيث الشخصية والهدوء وبعد النظر وبالاتكال على الله انه سوف يعيد النظر في هذه الامور وينبغي اعادة النظر لانه لا يمكن فقدناهم لانهم يعدون جزءا من الشعب الكوردي وهم كانوا حاضنة الكورد للحركة الكوردية ويرسلون الاموال للپيشمرگة في ذلك الوقت العصيب، سواء في العهد الملكي او زمن البعثيين. واتمنى من النواب الجدد للدورة القادمة في مجلس النواب العراقي ان يصروا على تقديم مسودة قانون لمجلس النواب القادم في دورته الثالثة لايقاف معاناة الكورد الفيليين وكل يوم يصدرون تعليمات جديدة وهذا يجب ان يلغى.

شفق نيوز: بعد غياب طويل عن كوردستان، اول مكان زرته هو ضريح الملا مصطفى بارزاني، كيف وجدته؟

- وجدته كما لو كنت انني ذاهبة الى مقر بارزاني واجتماع اللجنة المركزية ويطلب ويصر على ان اجلس الى جانبه، واللسان يعجز عن ذكر هذا الشيء.

شفق نيوز : كيف وجدت كوردستان ومدينة اربيل بالتحديد؟

- (لم تتمالك نفسها فانهمرت دموعها) كوردستان جميلة جدا ولا استطيع ان اصف هذا الجمال.

شفق نيوز: هل تعتقدين انه تحققت كل طموحاتك او لديك وانت في هذا العمر طموحات اخرى؟

- كلا لم تتحقق ودائما اطلب من الله سبحانه وتعالى بعدم اخذ امانته مني الا بعد رؤية كوردستان كما كنا نحلم بها تكون دولة مستقلة ووراءها الموت حق؛ وعندما زرت ضريح بارزاني شعرت وكانني اخاطب روحه وارى المنطقة وارى كم يفتقده الشعب الكوردي واقول له نم قرير العين لان ابناءك الان مستمرون، واول ما وصلت اربيل لم اعرفها وعندما وصلت الى المطار لم اكن اصدق نفسي وهل انا احلم او هذا حقيقة، وعندما شاهد الضابط جواز سفري الامريكي وقال لي كم تريدين ان اعطيك اقامة، فنسيت روحي، فقلت له حبيبي ويا ولدي، عندما كنت كوردية، انت لم تلد بعد، والان تريد ان تعطيني الاقامة في كوردستان.[1]

خصائص السجل

الحزب: ح. د. ک.
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org
وقت التدوين: 05-01-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 549

زكية.. قصة الكوردايتي والحب

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240623104608576216

فؤاد روند

من اجل تدوين سيرة حياة الدكتورة زكية اسماعيل حقي ميرزا (1929 – 2021) مؤسسة الاتحاد العام لنساء كوردستان عام 1952. بتاريخ 08- 4 0-2014 التقيت بها في اربيل رفقة الدكتور (لزكين جالي) في فندق ديفان بمدينة اربيل، وبعد عدد من اللقاءات وبتاريخ 11 - 4 - 2014 كانت الدكتورة زكية وشقيقتها الدكتورة ندى وابن وابنة شقيقتها ضيوفا عليّ في داري بأربيل.

فقصدت ان اخلق جوا مناسبا بعيدا عن الانغماس في التاريخ المنصرم. فقلت لها ان حضرتك كنت الفتاة الكوردية الأولى التي قُبِلت في قسم الحقوق في مدينة بغداد. فقالت: كلا فقبلي كانت ابنة خال الدكتور حبيب محمد كريم قد قبلت في هذا القسم. ابنة محمد باشقة المدير العام في وزارة الداخلية العراقية. وفجأة أطلقت ضحكة وقالت أنا في تلك الفترة لم ارَ منها سوى الجدية. وبعد برهة قصيرة قالت: في عام 1953 تم قبولي في قسم الحقوق.

كنا أنا ووالدي ذاهبين لعيادة مريض من اقربائنا في منطقة باب الشيخ. كان والدي يرغب ان اكون ناشطة في مجال الشؤون الاجتماعية ومساعدة الفقراء والمرضى الكورد. وأثناء عودتنا. فتحت باب منزل في احدى الازقة الضيقة حيث خرجت امرأة مسنة لترمي طستا من الماء. في تلك الفترة لم يكن لدى معظم البيوت مجاري للمياه، وعندما لمحت أبي نادته باسمه, وكان أبي غاضبا جدا ويمشي بخطى متسارعة، فمسكت المرأة المسنة بذراعي وقالت: والله يا اسماعيل لن اترك ابنتك الا ان تدخل الى بيتي. فاضطر أبي أن يخضع لقولها .

كانت لديهم دار واسعة فجلست أنا وأبي على احدى الارائك (كرويتة) وجلست هي على قطعة من السجاد على الأرض. وكان ابي مازال غاضبا، فقالت لي المرأة: حبيبتي ان اباك أطلق اسمي عليك، فانا ايضا اسمي زكية, فقال لها ابي بمنتهى الغضب: يا زكية لقد بعتني من اجل عبسكة (عبسكة مصغر لاسم عباس)، فصمتت العمة زكية لبرهة وخجلت قليلا، وبعدها اجابته قائلة: أنت كنت لسبع سنين عند شيخك وجعلتني فداء لشيخك ثم اختفيت، صحيح اني كنت خطيبتك. ولكن الناس قالوا حينها انك ميت بحكم الشرع فاضطررت الى الزواج من عباس. وعندما خرجنا من الدار في الطرق قلت لأبي: اين كنت؛ فقال: كنت أنا وقريبنا محمد باشقة موظفين في مدينة السليمانية. وفي عام 1919 التحقت بالشيخ محمود الحفيد كمسلح وبعد انتكاسة الثورة لم اسلم نفسي، وجعلت من نفسي رجل دين في احدى قرى شاربازير، وكان اصدقائي كثيرون حولي وكنت في حمايتهم، وفي عام 1928 عدت الى بغداد بقلب مليء بالحب ولكن للاسف كانت خطيبتي زكية قد تزوجت. فقررت ان التحق بقسم الحقوق لاتمكن من مساندة حقوق الامة الكوردية بالقانون. كان طريقي الكوردايتي واتخذ محمد باشقة صيغة اخرى. كان محمد باشقة قد بقي في سلك التدريس لمدة معينة وطبع أول كتاب تربوي للمعلمين للدراسة الكوردية مع شخص آخر. وعلى الرغم من التحاقه بوزارة الداخلية في المملكة العراقية الا انه لم يكن اقل مني شأنا في حبه للقومية الكوردية (الكوردايتي)، فهو ذاته الذي منح اجازة رسمية لطبع مجلة (كلاويز) للمحامي ابراهيم احمد، كما أرسل ابنته إلى قسم الحقوق.

قالت الدكتورة زكية فهمت للتو لماذا لم يمنعني أبي من اتخذ طريق النضال الكوردي (الكوردايتي) وأمنّ لي حق الدراسة، فقال ابي: ان قريبتي زكية كانت محقة في زواجها، فهي لم تكن تعلم فيما اذا كنت انا حيا او ميتا وصبرت سبع سنين. فاردت ان اخلد قصة حبنا الحزينة من أجل الكوردايتي بإطلاق اسمها عليك.

المحامي اسماعيل حقي ميرزا كان واحدا من المؤسسين لنادي الكورد الفيلية الرياضي والمدرسة الابتدائية الفيلية والعديد من المؤسسات الاجتماعية الأخرى في مدينة بغداد. وكان يدعم ويساند التحاق البنات الكورديات بالدراسة. ويحث النساء الثريات من اقربائها على تقديم المساعدات لنادي (سركوتن) الكوردي في مدينة بغداد. وهكذا فإن التاريخ الكوردي المعاصر مليء بالاساطير المجيدة.

ترجمة: ماجد سوره ميري.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: ترجمة

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

ترجم من اللغة: ک. جنوبي

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 22-06-2024

وقت التدوين: 23-06-2024

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 550

زورخانات الكورد الفيلية في بغداد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220803100908426245

- 1 -

ا . د . قاسم المندلاوي

قبل الدخول الى صلب هذا الموضوع الرياضي التاريخي - التراثي وعن انتصارات ابطال الكورد الفيلية في البطولات المحلية والدولية مؤشر الى انبثاق اول اتحاد دولي للزورخانة عام 2004 يضم في عضويته أكثر من 55 بلدا ويسعى هذا الاتحاد لإدراج فعاليات والعاب الزورخانة ضمن جدول الالعاب الاسيوية والاولمبية خصوصا بعد انتشارها في كثير من دول العالم واصبحت لعروضها من حركات و تمارين وفعاليات باوزان إيقاعية فردية وجماعية اهمية كبيرة.
ففي عام 2013 تم تأسيس اتحاد خاص للزورخانة تابعة للجنة الاولمبية العراقية وانضم رسميا للاتحاد الاسيوي والعالمي ومع الاسف لم يقدم هذا الاتحاد اي شيء ملموس وعلى الارض الواقع للزورجانة في العراق، علما كانت في بغداد والمناطق الاخرى من العراق عدد كبير من زورخانات في فترة الأربعينيات ولكن بعد سقوط النظام الملكي اغلقت تلك الزورخانات ولم تبقَ لها اي اثر، غير الاسم و الذكريات الجميلة وحتى هذا الاسم والذكريات أصبح في طي النسيان وفي خبر كان ، لذا فلا اي وجود للزورخانة في عموم العراق في الوقت الحاضر، وان اتحاد الزورخانة هو اسم فقط وللدعاية و للاستفادة الشخصية، وبعد هذه المقدمة المختصرة نقدم فكرة مبسطة عن الزورخانة للقارئ الكريم.
تتكون كلمة الزورخانه من مقطعين هما الزور وتعني بالكوردية والفارسية القوة وخانه و تعني البيت وبذلك تعني بيت القوة اما مفهوم الزورخانة رياضيا، تعني مكان ممارسة التمارين والالعاب الخاصة بالزورخانة وتشمل: سلسلة تمارين بدنية ذات طابع القوة و الرشاقة والتوازن، تمارس بشكل فردي وجماعي وهي شبيه للحركات و التمارين الارضية في الجمباز وتمارس بمصاحبة الطبل مع تراشيح دينية او ادعية او اناشيد وطنية و تراثية.
كذلك تمارين القوة بهدف بناء و تقوية العضلات و باستخدام ادوات تقليدية خاصة بالزورخانة ، وكانت تمارس ايضا تمارين المصارعة بعض المسكات الفنية بين المصارعين باوزان مختلفة مع تعليم الجوانب الفنية والخططية الخاصة بالعبة فضلا عن نزالات بين ابطال الزورخانة المحليين والمصارعين الاجانب ، وفي العهد الملكي كانت للزورخانة شعبية كبيرة لدى الناس في بغداد وكان المرحوم ملك فيصل يشجع هذه الرياضة وامر بجعلها من الفعاليات المهمة في الاستعراضات العسكرية للجيش و الشرطة ، اما تاريخ الزورخانة قديما يعود الى طقوس المصارعة والملاكمة لدى السومريين وقد مارستها شعوب وادي الرافدين باعتبارها العاب و فعاليات رياضية متناسقة تؤدي الى قوة جسدية كبيرة يحتاجها المقاتل لكي يكون قادرا على استخدام السيف و الرمح و الترس او الدرع وغيرها من ادوات الحرب و القتال .. لذلك فان الادوات التي كانت تستخدم في الزورخانة لها علاقة بالاسلحة التقليدية .. فمثلا الاميال تستخدم لرفع كفاءة المقاتل في استخدام السيف ، والكبادة لرفع كفاءة المقاتل باستخدام القوس ، والحجر او السنك لكفاءة استخدام الترس او الدرع وتتطابق مهام الادوات الاخرى مع الاسلحة المستخدمة في الجيوش القديمة فضلا عن ممارسة المصارعة و الملاكمة وتمارين القوة والالعاب اخرى و تدل الاثار التي اكتشفها الباحثون في قرية خفاجة ديالى بان السومريين كانوا يزاولون المصارعة وكانوا يخلدونها برسومهم المنقوشة على جدرانهم وتعود هذه الآثار الى حوالي 4450 ق. م .. كما ان الكورد الكاشيين الفيليين والميديين قد مارسوا المصارعة و تمارين القوة البدنية لاهداف و اغراض عسكرية و قتالية ، وفي منتصف القرن التاسع عشر انتشرت الزورخانة في بغداد، ثم توسعت انتشارها في مناطق اخرى من البلاد وللكورد الفيلية دور كبير في انتشرها وخاصة في العاصمة بغداد وذلك

لسببين : الاول : كثافة تواجدهم في العاصمة حيث كانوا يقطنون في قلب بغداد في محلة ابو سيفين ومحلة عكد الاكراد و مناطق شارع الكفاح ، و باب الشيخ و الدهانة ومنطقة الشورجة ومنطقة جميلة ومناطق اخرى.
اما السبب الثاني : الرغبة الشديدة لدى شباب الفيلية لممارسة العاب الزورخانة وخاصة المصارعة حيث برز منهم ابطال اشتهروا على صعيد البطولات الداخلية و الخارجية وكان من ابرز الزورخانات الكورد الفيلية زورخانة ابو سيفين و زورخانة الصدرية في شارع غازي حاليا شارع الكفاح و زورخانة قمبر علي كانت تقع ايضا في شارع غازي ، وكانت هنالك زورخانات اخرى في مناطق مختلفة في بغداد مثل زورخانه جامع المصلوب و العوينة و زورخانه خان دجاج و زورخانه الدهانة و زورخانه باب الاغا و زورخانه حسن بنانة و زورخانه عبد الامير ابو الكرب و زورخانه المصبغة في الرصافة وغيرها ، وفي اوائل القرن العشرين اخذت الزورخانات تعيش مجدها وقد اتسعت لتشمل اماكن اخرى في بغداد وخصوصا في الكاظمية مثل زورخانه القطانه و زورخانه ابن جرموكه وغيرها وانتشرت في مدن عراقية اخرى مثل مدينة كربلاء المقدسة و مدينة النجف الاشرف و مدينة الموصل و البصرة و السليمانية واربيل وغيرها . كانت العاب الزورخانه تمارس بمصاحبة انغام موسيقية و القرع على الة ايقاعية جلدية ومع تراشيح و ادعية دينية من قبل احد افراد الزورخانه والذي كان يتميز بصوت جميل و يقوم بتغيير الانغام و القرع طبقا لاداء المجموعة تمارين جماعية او لاداء الفرد تمارين فردية يقوم الرياضي بمفردة لتقديم مهارته الفنية باستخدام ادوات تقليدية خاصة بالزورخانه او بدونها وكان نظام الزورخانة مبني على اكتساب القوة و الرشاقة و الكمال الجسماني ..وفي اواخر الخمسينيات القرن التاسع عشر وخاصة بعد زوال النظام الملكي في العراق اخذت الزورخانات تندثر و تنقرض شيئا فشيئا حيث اغلقت ابوبها في بغداد و عموم العراق ، ولمجموعة اسباب اهمها : 1 - عدم الاهتمام الجاد للزورخانة من قبل السلطات العراقية .. 2 - التهميش و الابتعاد من قبل الصحافة لهذه اللعبة التراثية 3 - قلة الدعم المادي 4 - تأثير الحروب العراقية المتتالية 5 - غياب شباب الكورد الفيلية عن الزورخانة بسبب حملات التسفيرات من قبل السلطات العراقية للكورد الفيلية .
المصادر والمراجع . .
1 - قاسم المندلاوي الثقافة الرياضية و الاعداد العسكري في بلاد الرافدين قديما مجلة العلم والحياة - براغ 1971 2 - قاسم المندلاوي ابطال الكورد الفيلية و دورهم المتميز في اللقاءات و البطولات الدولية 3 - قاسم المندلاوي الزورخانة البغدادية وسيطرت ابطال الكورد الفيلية في النزالات جريدة التآخي 10 / 5 / 2003 بغداد 4 - جميل الطائي الزورخانة البغدادية 1987 بغداد 5 - وليد الاعظمي اعيان الزمان وجيران النعمان في مقبرة الخيزران 2001 بغداد 6 - الخطيب البغدادي تاريخ بغداد 1997 دار الكتب العالمية 7 - احمد الانباري الزورخانة العراقية طريق الشعب ، 2015 بغداد 8 - صبحي انور رشيد الرياضة و الموسيقى في العراق جريدة الرياضي 1984 بغداد . 9 - عبد الواحد الفيلي من هم الكورد الفيليون - مختصر من تاريخ الكورد الفيليين 29 / 5 / 2020 وكالة انباء براتا - 10 ويكيبيديا - الموسوعة الحرة 11 - كوكل [1].

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: رياضة

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: بغداد

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-08-03

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 551

ساسة العهد الجديد يتجاهلون الكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410231054564809

ساسة العهد الجديد يتجاهلون الكورد الفيلية
محمود الوندي

لا اريد ان اتكلم عن معاناة وآلام الكورد الفيليين الذين نالوا من الظلم والمعانات والابادة والتهجير وتعرضهم للمضايقات وللصهر القومي ألقسري على يد سلطات الدولة العراقية خلال فترات طويلة أشدها قسوة في فترة السبعينات والثمانينات ، حيث تم تغيب عشرات الآلاف من أبنائهم ومصادرة ممتلكاتهم المنقولة وغير المنقولة بسبب هويتهم وانتمائهم القومي وطمعا بقوتهم التجارية والاقتصادية وثقلهم في الشارع العراقي . ولا اريد ان تتطرق لتاريخهم المتميز في بناء دولة العراق في جميع جوانبه الحياتية ، واخلاصهم وتفانيهم في عملهم ولدورهم البارز على الساحة السياسية وبالاخص في صفوف الحركة التحررية ألكوردستانية وفي جميع مراحل المعارضة العراقية . هنا اريد اكشف جانباً من المعاناة هذه الشريحة الكوردية في العهد الجديد ، عهد الديمقراطية المزيفة ، لانهم لم ينصفوا هذه الشريحة المضحية لحد هذا اليوم .. فلم يعيدوا إليهم كامل حقوقهم (الجنسية، الممتلكات، التعويضات) ، ورد الإعتبار الإعتبار ولو ببيان يتيم من قبل البرلمان .
يحاول الكورد الفيليون منذ اسقاط النظام السابق الحصول على حقوقهم المسلوبة ، واعادة العيش والحياة الطبيعية لهم ، لكونهم مكون عراقي اصيل لاقوا الظلم والحيف . ورد الاعتبار لهم عن طريق اقرار القوانيين عملياً ، للأسف الى انه لم يؤخذ بنظر الاعتبار لهم ، تغييبهم الواضح وتعمد اقصائهم عن حقوقهم الدستورية ، واعادة مشهد الظلم والاقصاء من جديد وعدم منحهم مقاعد (الكوتا البرلمانية) شأنهم شأن من تم منحهم من المكونات .
ومن الضروري الإهتمام للكورد الفيلة حتى يسودهم الإطمئنان على مستقبلهم .. وليساهم في بناء دولة العراق ، فكان من المفروض تخصيص مقاعد مناسبة في مجلس النواب لهم أسوة ببقية المكونات العراقية الاخرى ، على وفق نظام إنتخابي يحقق التوازن والعدالة لجميع القوائم والكتل والمكونات ، بحيث مجلس نيابي يعبر عن الفسيفساء والموزائيك المتنوع الجميل !!، الذي يعكس ماهية المجتمع العراقي بكافة ألوانه وأطيافه الإثنية والدينية والمذهبية .. وبذلك يكون أداء المجلس أفضل سياسياً واجتماعيا ، وأقوى قانونياً ومهنياً ، وأجمل وأحسن إنسانياً .
حرمان الكورد الفيليون من نظام الكوتا في قانون انتخابات مجلس النواب العراقي ، أصابة الفيلية بصدمة كبيرة لأضاع فرصة ثمينة لإنصافهم من التهميش والإهمال ، وهذا يعدّ اهانة للانسانية وتنافيا لمضامين حقوق الانسان ، وخرقا قانونيا صارخا يتقاطع مع الدستور العراقي والمادة (49) التي تنص على الحق الدستوري في تمثيل مكونات الشعب العراقي كافة بتخصيص كوتا لهم ضمن دائرة انتخابية واحدة في الانتخابات .
لذا نتساءل !!! من المسؤول عن هذا التهميش والأقصاء المتعمد للكورد الفيلين في عهد النظام الجديد لإزالة تبعات سياسات النظام السابق ، وعدم انصافهم برد الأعتبار اليهم ، بعد ما حل بهم من كوارث وجرائم في عهد نظام البعث ؟؟؟ ولماذا لا يتعامل العراق الجديد مع آلام الكورد الفيليين ولم يضمن لهم حقوقهم المشروعة ؟؟؟
لقد اظهرت الحقيقة أن صفقة سياسية تمت بين الكتل السياسية الكبيرة حرمت الكورد الفيليين من حصة الكوتا في مجلس النواب المقبل ؛ من هذا المنطلق سوف تتحمل الكتل السياسية الكبيرة في مجلس النواب العراقي بكافة مسؤولية الظلم والحيف الذي طال الكورد الفيليين وحرمانهم من حقهم الدستوري في التمثيل بمجلس النواب وغياب التمثيل السياسي الحقيقي لهم ، وهذا يعتبر لهم تهجير قسري من النوع السياسي . أن ذلك مشابه لما فعله النظام البعثي بحقهم .
أليس من حقي ان اتطلع في وجوه أعضاء البرلمان على بساط المحاصصة وأسئلهم !! متى سيتم رد الاعتبار الرسمي للكورد الفيليين بالاعتراف بهم كأحد أهم مكونات الشعب العراقي وتخصيص مقاعد مناسبة في مجلس النواب لهم أسوة ببقية المكونات العراقية الاخرى ، ما دمتم تحدثون يوميا عن معاناة ومأساة هذه الشريحة في الدعايات الانتخابية .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 10-04-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 552
سامي الفيلي يكشف محطات غير معلنة من تاريخ الحركة الكوردية وأول جمعية للفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20221121103439446754

روى رئيس جمعية الكورد الفيليين سامي الفيلي، تفاصيل عن تأسيس الجمعية والمراحل التي مرت بها والتحديات التي واجهتها حتى توقفها لأسباب مالية.
وجمعية الكورد الفيليين، هي أول جمعية لهذه الشريحة، وعرف عنها مساهمات في الحركة التحررية الكوردية حيث نشطت داخل اقليم كوردستان وحتى عند إبعاد العديد من مواطني كوردستان الى ايران بقيت هذه النشاطات مستمرة لكن هذه الجمعية توقف عملها قبل فترة.
والتقت وكالة شفق نيوز، برئيس الجمعية سامي الفيلي في اربيل، وتحدث عن اسباب اغلاق الجمعية قائلا، إن جمعية الكورد الفيليين كانت مركزا ثقافيا في بداية تأسيسها عام 1997 وسبب توقفها هو توقف الدعم المادي من قبل حكومة اقليم كوردستان حيث خصصت لنا اربعة ملايين دينار شهريا وكنا نستطيع من خلال هذا المبلغ إدارة شؤون الجمعية من إيجار المبنى ورواتب الموظفين والمستلزمات اللازمة للجمعية اضافة الى مساعدة الفقراء التي كانت ضمن نشاطات الجمعية، ولكن بسبب التقشف أغلقت حكومة الاقليم الكثير من المراكز والجمعيات ومن ضمنها جمعية الكورد الفيليين واضطررت حينها ان ادفع ايجار المبنى ورواتب الموظفين من نفقتي الخاصة لكننا لم نتمكن من الاستمرار وقمنا بإغلاق الجمعية.
وحول امكانية اعادة افتتاح الجمعية في حال توفر الارضية المناسبة اجاب الفيلي، في حال إعادة الدعم المادي من قبل

حكومة الاقليم لنا بالتأكيد فإننا مستعدون لاعادة افتتاح الجمعية.
وعرّج الفيلي إلى محطات تاريخية متعددة، ابتدأها مع إعلان اتفاقية 11 آذار عندما قام بتحشيد الشبيبة الفيلية من محلاتهم وانطلقوا نحو ساحة التحرير وسط العاصمة بغداد، ويروي الفيلي تفاصيل هذا الحدث قائلا عند إعلان الاتفاقية كان الرئيس العراقي الاسبق احمد حسن بكر ونائبه آنذاك صدام حسين والراحل ادريس بارزاني موجودون في ساحة التحرير يحيون الجماهير وكان نحو 90 بالمئة من هذه الجماهير من الكورد الفيليين.
وحول مشاركته في مؤتمرات الحزب الديمقراطي الكوردستاني قال الفيلي إنه شارك في المؤتمر العاشر والحادي عشر والثاني عشر والثالث عشر والرابع عشر الذي أقيم خلال الشهر الجاري.
حاول سامي الفيلي انقاذ القيادي في الاتحاد الوطني الكوردستاني ملا بختيار بعد اعتقاله من قبل الحزب الذي كان يترأسه الراحل جلال طالباني آنذاك، وتحدث الفيلي عن هذا الموضوع بالقول كنت في العاصمة الايرانية طهران وسمعت ان ملا بختيار مسجون لدى الاتحاد الوطني الكوردستاني وهو كان معنا في الشبيبة واسمه الحقيقي حكمت مامه كريم فحاولنا جمع التواقيع لإطلاق سراحه وانا كنت مسؤول تنظيم طهران للحزب الديمقراطي ونجحنا في جمع عدد من التواقيع لإطلاق سراح ملا بختيار وكان المحامي جرجيس فتح الله من الموقعين بعد ان جاء الي وذهبنا انا المحامي جرجيس الى فؤاد حسين الذي جاء الى طهران وسلمناه المذكرة وقال لي ان اطلاق سراح ملا بختيار هو من صلاحيات الراحل مام جلال وهو ينتظرني في سوريا واعطيه هذه الرسالة، وبعد ذلك لم اراه مجددا ولا اعلم اذا كان ملا بختيار قد خرج من السجن بسبب هذه المذكرة ام لا.
ويسرد الفيلي أحداث انتفاضة 1991 قائلا عندما اندلعت الانتفاضة كنت مقيما في طهران وساهمت في تقديم الكثير من المساعدات الإنسانية ونقلها الى كوردستان وكنت داعما بشكل دائم للحركة التحررية الكوردية.
واضاف لم تقتصر المساعدات التي قدمناها على فترة الانتفاضة بل حتى العوائل التي ابعدت من اقليم كوردستان الى ايران قمت بالمساهمة في تقديم الكثير من المساعدات لهم مثل جرحى القصف الكيمياوي وغيرهم من خلال المساعدات الغذائية وتوفير الادوية ومستلزمات اخرى.
كان سامي الفيلي يقوم باحياء ذكرى وفاة الزعيم الكوردي ملا مصطفى بارزاني ونجله ادريس بارزاني في طهران ويقول عن هذا الموضوع، في كل سنة كنت أقوم بإقامة مجالس العزاء إحياء لذكرى رحيل الزعيم الكوردي ملا مصطفى بارزاني ونجله ادريس بارزاني في مساجد طهران وكان يحضر العزاء مسؤولون إيرانيون وجماهير كثيرة .
وعن العلاقة بالاحزاب العراقية والكوردستانية خلال فترة التواجد في طهران قال الفيلي في ايام النظام السابق كانت كل الاحزاب في المعارضة منضوية تحت لواء الحزب الديمقراطي الكوردستاني وكثير منهم كانوا موجودون في الاقليم وكان لدي دور قوي مع جميع الاحزاب العراقية والكوردستانية وحتى سفراء بقية الدول لكن كل حزب كل منشغلا بنشاطاته وعمله الخاص.
كانت لسامي الفيلي إسهامات في دعم الاندية الرياضية الفيلية.
ويضيف الفيلي، بعد تأسيس نادي الفيلية في بغداد من قبل الاتحاد الوطني الكوردستاني جاء إلى وفد من النادي وطلبوا المساعدة وقمت انا بالاشراف على جمع المساعدة لهم من حكومة الاقليم وارسالها اليهم لأننا لم نكن نفرق بين الاحزاب لان الحزب الديموقراطي علمنا على ذلك.[1]

خصائص السجل

الحزب: ح. د. ك.
تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 21-11-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 553
سطور في ذكرى رحيل الاديب المسرحي حيدر الحيدر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220615081828418579

04-07-2020 17:56
المسرحي جعفر راضي / ما اقسى وما أصعب على النفس أن يستذكر الانسان مآثر وخصال صديق مبدع يخطفه غدراً فايروس خبيث((كورونا)) من بين يدي ذويه ومحبيه وينتزع روحه من حياة سخرها في نقل هموم الناس الى الادب والمسرح.
ففي يوم السبت العشرين من شهر حزيران الماضي توفي واحد من كبار الادب والفن المسرحي العراقي وهو الاستاذ حيدر الحيدر بعد ان تدهورت حالته الصحية قبل ايام من وفاته وتم نُقِلَه إلى مستشفى الكندي وأظهرت الفحوصات بأنه مصاب بفايروس كورونا، ولعدم وجود الأوكسجين في تلك المستشفى تم نقله إلى مستشفى النعمان الأعظمية ومن سوء قدره لم يكن الاوكسجين في هذه المستشفى متوفراً فتمكن اولاده من جلب الاوكسجين له من خارج المستشفى فتحسنت حالته نسبياً ولكن بعد أيام قليلة فارق الحياة فجأة وترك فراغاً في عالم الادب والمسرح ...
الفقيد حيدر الحيدر من مواليد العام 1950 ومسقط رأسه زرباطية ومن عائلة كوردية فيلية، تعرفت عليه في مرحلة الدراسة الابتدائية المسائية بمدرسة الفيلية عندما سكنت عائلته بغداد، وكان حينذاك يداوم نهاراً في محل خياطة ((عبد الامير منصور)) المشهور لخياطة البدلات الرجالية في شارع البنوك ببغداد، والعائد الى خاله المرحوم عبد الامير منصور، وقد انهى مرحلتي الدراسة المتوسطة والثانوية في ((ثانوية الجعفرية المسائية))، ولم يتوقف طموحه الدراسي عند ذاك الحد، فدخل الى معهد إعداد المعلمين وحصل على دبلوم تربية وعلم النفس، ثم مارس مهنة التعليم في عدد من مدارس بغداد.
كان المرحوم حيدر إنساناً طيباً ذو أخلاق عالية والإبتسامة لاتفارق وجهه ويتمتع بروح الدعابة والنكتة وسرعة البديهية ومدمن على القراءة والكتابة وحب الشعر مما جعله ان يدخل عالم المسرح والادب والشعر ممثلاً وكاتباً مسرحياً واديباً.
فالاديب حيدر الحيدر شب عوده في مجتمع تفاصيل حياته الصغيرة كانت شغفه وهمه الكبيرين وعاش ناكراً للذات ناذراً حياته للآخرين ومقت كل تقديس أو تحنيط للأفكار أو للأفراد أيا كان شأنهم وكان باحساسه المرهف يسرح وينقل ادق ما يلتقطه من مسرح الحياة الحقيقية الى صفحات الادب وخشبة المسرح.
وكان على تواضعه ووداعته,مناضلاً ووطنياً شريفاً يقاوم الظلم، وقد عانى جراء ذلك الكثير في حياته العامة والخاصة و المهنية , ولكنه واجه كل أشكال المضايقات والتعسّف والتهميش بصبر طويل، فعاش عزيزا وكريم العطاء.
وكانت البوصلة الوحيدة التي تقوده هي الانحياز الكلي والمطلق وآللا مشروط لأبناء شعبه المسحوقين ولحقَّهم في الكرامة والحرية والسيادة، والثبات على الوفاء للقيم النبيلة في تحديث المجتمع وتحريره من كافة أشكال التخلف والاستغلال

والتبعية وهي الوقوف ضد التيار في زمن المتاجرة بالمبادئ، فكان لا ينفكّ عن تأكيد رابطة الأخوة الانسانية وقيم الحرية والعدالة, وعالم يخلو من الاستغلال و الاضطهاد و الاستعباد.
وعندما إندلعت الحرب العراقية الإيرانية دُعيَ الراحل حيدر للخدمة العسكرية في جبهات القتال، فالتحق متجهاً للدفاع عن ارض وطنه العراق وكان حظه كما الالاف من الجنود العراقيين الأسرعلىٰ يد القوات الإيرانية فبقيَ في الأسر لعدة سنوات ولما كان يتمتع به من موهبة التعلم والتعليم، وشمول اللغة الفارسية على مفردات كثيرة من اللغتين العربية والكوردية تمكن من اتقان الكثيرمن اللغة الفارسية خلال فترة ألاسر، لذا كان قد سجل الذكريات وما حدث من قصص مؤلمة اثناء الحرب وطرائف حدثت بسبب اختلاف المعاني بين اللغتين العربية والفارسية خلال سنوات الاسرعلى قصاصات من الورق واثر عودته الى العراق من الاسر نقلها الى كتاب من تأليفه.
ولما عاد الاديب الفقيد حيدر الى بغداد بعد توقف الحرب بين العراق وايران في العام 1988 وتبادل الاسرى حدث له مالم يكن في حسبانه وهو الفنان والكاتب المسرحي الذي كان ينقل قصص وحكايات من خياله او من احداث قاسية تحدث للناس الى الادب او تعرض على المسرح للمشهادة ان يفاجأ بحدث مأساوي كان قد وقع لعائلته في غيابه بالاسر.
فحين وصل بغداد وفق اتفاقية تبادل الاسرى بواسطة الصليب الأحمر الدولي استقبل من قبل اهله بلهفة فرحين لعودته سالماً، وكان من بين الحضور إبن خالته الفنان المسرحي جبار النزاري، فدارت بينهم الأحاديث المختلفة .. فجأةً نظر حيدر إلىٰ زاوية معينة رأىٰ إمرأة جالسة علىٰ كرسي متحرك ، فسأل إبن خالته جبار (مَن هذه المرأة) ؟! فاخبره، بأنها جارتهم ومصابة بالشلل وأولادها قد سافروا وتركوها عندهم لحين عودتهم من السفر، وفي هذه الأثناء كانت الدموع تسيل من عيون المرأة دون حركة او كلام ، بعد ذلك لاحظ حيدر عدم وجود أمه وأبوه وشقيقيه صلاح وصباح ، فعاد يسأل إبن خالته وهو في حالة من الشك والغموض في اجوبة قريبه وخاصة عن سبب عدم وجود ابويه واشقاءه وسط هذا الحشد من الاقارب والجيران والاصدقاء، فشعر إبن خالته جبار بالإحراج فلم يبق له اي عذر على عدم الافصاح عن حقيقة الامر، فأستأذن من حيدر أن يرافقه الى الغرفة المجاورة، وحينها أخبره بتفاصيل محزنة عن وفاة والده، حزناً عليه وإستشهاد شقيقه صلاح في الجبهة، واعدام شقيقه الآخر صباح بعد ان ألقي القبض عليه من قبل رجال الأمن بتهمة انتماءه الى الحزب الشيوعي واعدم بعد محاكمة صورية بمدة قصيرة وكان يبلغ العشرين عاماً من العمر،وحين اخبر جبار الراحل حيدر اصابة والدته بجلطة دماغية وشلل الاطراف وفقدان النطق وانها موجودة في الصالة على كرسي متحرك، فعلى اثر سماعه ذلك نهض الفقيد حيدر الحيدر وكأنه يؤدي مشهداً لحالة مفجعة وصار يلعن الساعة التي تم فيها فُكَ أسره وخرج من الغرفة كالمجنون باتجاه امه فرمىٰ بنفسه عليها وأخذ يقبل قدميها ويديها ورأسها في مشهد محزن وسط بكاء الحضور وإنقلب فرح عودته إلىٰ مأتم وحزن..
وبعد عدة أشهر إنتقلت والدته إلىٰ جوار ربها ، فدخل حيدر في حزن عميق لفترة من الزمن لم يستطع فيها القيام بأي نشاط أدبي أو فني،
فصار يشغل نفسه بكتابة القصص القصيرة والمسرحيات والبحوث الإجتماعية والخواطر، ثم دخل أكاديمية الفنون الجميلة، وحصل علىٰ شهادة بكلوريوس فنون مسرحية (إخراج) وكان من ضمن خريجي دورة الدكتور جبار جودي نقيب الفنانين الحالي، والفنانة هناء محمد والفنان علاء رشيد والعديد من الفنانين الكبار. وشارك في عدد من المسرحيات كما أخرج مسرحيات للأطفال.
وللفقيد مؤلفات عديدة منها:
1- الكورد وكوردستان في الشعر العربي المعاصر من (جزئين)
2- أسماء النساء والرجال في مضارب الأمثال
3- مدونة الشاعر الزرباطي الراحل علي حمزة ، تحقيق وشرح وتعليق حيدر الحيدر
4- حكايات وطرائف من رفوف الذاكرة
5- محطات الحزن والفرح (مسرحيات)
6- وللأصدقاء بقايا
7- أصداء تدوي في فضاءات أحلامي (قصص قصيرة)
وله مؤلفات أخرىٰ.
وكان الفقيد عضو عامل في
1- نقابة الفنانين / المقر العام
2- إتحاد المسرحيين العراقيين / بغداد
3- نقابة صحفيي كوردستان
4- إتحاد الإذاعيين والتلفزيونيين العراقيين
5- الإتحاد العام للأدباء والكتاب في العراق
6- كان عضو الهيئة الادارية لفرقة مسرح اليوم وشارك في عدد من المسرحيات التي قدمتها الفرقة.
كان يعمل في قناة الحرية منذ تأسيسها إدارياً ومخرجاً ومعداً للبرامج
وكانت له مشاركات فعالة في الندوات الثقافية التي كانت تقام في إتحاد الأدباء والكتاب العراقيين وله مكانة مرموقة بين

المثقفين العراقيين
نُشِرَتْ بعض أعماله في الصحف والمجلات العراقية .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 15-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 554

سندس ميرزا.. الكوردية الفيلية التي خصت اطفال شريحتها بألف قصة وقصة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607152229416692

شفق نيوز/ هي واحدة من الناشطات الكورديات الفيليات، ولدت في بغداد، وفي طفولتها شهدت تهجير الكثير من الكورد الفيليين من العراق فذهبت أُسرتها إلى إيران، وتربت في بيت آل اهله على أنفسهم التحدث باللغة الكوردية بشكل جدي.
السيدة سندي ميرزا، دخلت مجال العمل الاعلامي الكوردي وكتابة الشعر وقصص الأطفال منذ ثلاثة عقود والمشاركة في كتابة العديد من الكتب والصحف والأعمال الأدبية كجزء من خزينة ذكرياتها خلال ثلاثين عاما من عمر هذه الناشطة الأدبية والمثقفة الكوردية.

على الرغم من ان الكورد الفيليين قبل اي شيء عرفوا بالإبادة الجماعية (الجينوسايد) الذي تعرضوا له؛ ولكن، وبشهادة التاريخ، فإنهم كانوا سباقين في العمل التجاري والسياسي والعمل الثقافي، وخصوصا في الصحافة والأحزاب وتأسيس المنظمات المدنية NGO الكوردية والأعمال الخيرية في بغداد، وبسبب الريادة في تأسيس الحركة الكوردية، دفعوا الضريبة وتعرضوا لجرائم كبيرة.
ولسندس ميرزا دور واضح في الكثير من الاعمال الصحفية والاعلامية الكوردية، وترجع سبب عملها في تلك المجالات المتعددة الى الاضطرار بسبب قلة الكادر النسائي الناشط، وهي من الأعضاء المؤسسين لمؤسسة شفق للثقافة والاعلام للكورد الفيليين في بغداد.
وهذا الحوار، دردشة من اجل التعرف على الخدمات المستمرة التي تقدمها هذه السيدة والتي لا يمكن أن يكون عمل شخص واحد او مجموعة واحدة بمفردها، وبما لديها عاطفة الأم وإخلاص الأخت والمكانة النسائية التي تمتلكها سندس ميرزا والتي أوقفتها جميعا من اجل ابناء جلدتها.
شفق نيوز- لنعد إلى الوقت الذي عدتم فيه بعد عقود من البعد عن الوطن، الى مسقط الرأس، ومدينة طفولتكم، بغداد الحنين، حدثينا قليلا عن ذلك الوقت؟
سندس ميرزا: بعد سقوط نظام صدام عام 2003 عدنا الى بغدادنا، وفورا عملنا على تطبيق تجاربنا في العمل الصحفي لأناس كان قد تم حرمانهم حتى من لغتهم وهويتهم.
وفي ذلك الوقت قام السيد نيجيرفان بارزاني رئيس حكومة اقليم كوردستان حينها - ومن اجل خدمة ابناء الكورد المظلومين - بمساعدتنا لبناء مؤسسة ثقافية باسم مؤسسة شفق للثقافة والاعلام للكورد الفيليين.
وكان العراق حينها مبتلى بالأفكار والآراء السياسية والقومية والتعصب الديني والعشائري، التي كانت المنطلق لتأسيس الأحزاب السياسية، ولم يكن هناك من يهتم بالثقافة والعمل الثقافي، ونحن كأقلية قومية في بغداد جعلونا ضحية لألاعيب السياسة والتفرقة والتعصب المذهبي والعشائري الأعمى، والأدهى من كل هذا تنفيذ المشاريع الجهنمية مثل التعريب، الذي أحرق هويتنا؛ وحينها رأينا ان امتلاك مركز ثقافي يقوم بإحياء ثقافتنا، ووسط اعلامي بإمكانه ان يوصل صوتنا لآذان الوطن، أوجب من الخبز الذي نتناوله في العشاء، لكي يكون بإمكاننا الصراخ بأننا موجودون وأحياء، ولن نعود امواتا بيد مغسلي الموتى الشوفينيين، ونريد أن نتعامل مع الأحياء في هذا البلد، فالعراق الذي نعرفه هو عراق له حسنة أنه ليس ملكا لشعب واحد اذ انه يتوافر على تعددية الأصوات والألوان، وهذا من أفضل حسنات العراق المنسية.
شفق نيوز- يعني حرب الهويات؟
: كلا، الكورد الفيليون ما زالوا ضحايا الحروب، ولم يكونوا أبدا من دعاتها، ومع الاسف ان كل ما جرى عليهم أجبرهم على الدفاع عن حقوقهم، والوقوف بوجه التميز، وفي هذه السنوات بذلنا كل جهودنا لتشجيع العراقيين لتغيير نظرتهم ليكون بإمكانهم النظر إلينا من وجهة نظر اخرى. نحن في تلك السنوات رفعنا اصواتنا ونادينا باننا من ابناء هذه الارض وان الاختلاف في اللغة أو العشيرة لا يمكن أن يكون سببا في رمي هذا الجزء من أبناء الوطن في نار جهنم ويتنعم الجزء الآخر في فردوسه، لا نحن ولا هم نتعرض لكوارث مثل الإبادة الجماعية بسبب اختلاف لغة الأقلية الكوردية الفيلية مقابل الأغلبية العربية.
شفق نيوز- ماذا بشأن إحياء اللهجة المحلية الكوردية الفيلية في بغداد، اوضحي لنا هذا؟
: نحن وجميع العراقيين في بغداد نتقن اللغة العربية وهو أمر ليس سيئا، ولكن السيء في الأمر أن نكون كوردا ولا نتمكن من التكلم بلغتنا الكوردية. نحن نقول نحن احياء ولسنا امواتا، ولذلك لغتنا لم تمت ايضا واننا مثلما ان نريد حياتنا يتوجب ان نريد ان تبقى لغتنا حية ايضا وهذا الامر بالنسبة لنا ليس بأقل من الذهاب والتواجد في البرلمان والدولة والحصول على المناصب والدرجات، ونحن تصدينا لهذا العمل المهم والثقافي لانه بعد سبعة عشر عاما ما زلنا نرى ان حكومة بغداد مازالت لاتريد الاعتراف بهوية الكورد الفيليين ولاتريد ولاتستطيع ان تعيد لغتنا.
شفق نيوز- وماذا فعلت الاحزاب السياسية الكوردية؟
: ينبغي للأحزاب الكوردية ان تجيب على هذا السؤال بنفسها، فهذه السلطة السياسية التي يحصل عليها الكورد، لم تر بغداد منها اي خير. مع الاسف في الأيام التي تلت سقوط صدام لم يكن لدى الكورد اي برنامج واليوم مازالوا لا يملكون اي برنامج من أجل تخليص الكورد الفيليين من الظلم والجور الذي وقع عليهم ومازال موجودا (الحرمان من الحقوق والحرمان من اللغة بالنسبة للكورد الفيليين).
شفق نيوز- قسم من الأعمال التي قمتِ بها كانت اعمالا إذاعية، لماذا الإذاعة؟ ولماذا في بغداد؟
: مع الاسف نحن لم نمتلك من المال والسلطة ما يمكننا من امتلاك قناة تلفزيونية ومن جهة الاخرى فان الكورد اعني كورد بغداد بعد نصف قرن من التعريب المتواصل لم يكن لديهم الاستعداد الكافي للقراءة والكتابة باللغة الكوردية ولا يمتلكونه اليوم ايضا، ولهذا توجهنا نحن نحو (الاذاعة والصوت) وهو أسهل من الكتابة وهذا اولا.
وثانيا أن بغداد هي عاصمة العراق من جهة ومازالت مكانا لسكن اكبر عدد من الكورد، ومن الممكن أن نقول إذا لم يخف الناس انفسهم ويعودوا الى اصلهم، تصبح بغداد اكبر مدينة يسكنها الكورد في العراق. مع الاسف الكورد في بغداد كثيرون ولكن قليل هم من يتكلمون الكوردية فيها.
في تلكم الأيام، كان ناسنا قد نسوا لغتهم الام، ورأينا من الواجب أن نبدأ من نقطة التي لها أكبر تأثير، من أجل هذا بدأنا

برنامجا اذاعيا لمدة 12 ساعة باللغتين الكوردية والعربية، ومن ثم أصبح البث ليلا ونهارا حيث أصبح له صدى واسعا.
شفق نيوز- بالنسبة لعائلتكم.. لقد استنفر جميع اعضائها للدخول في خضم هذا العمل..
: إذا أردتم الصراحة فإنّ العراق اسوأ مكان للاقليات المحلية ولمعيشة الكورد الفيليين والعمل الإعلامي صعب جدا جدا داخل مدينة بغداد.
نعلم أن أي عمل تشوبه المشكلات وفي الحين الذي يكون هناك عمل وليس هناك من يعمل، ما الذي علينا فعله؟ انا وشريك حياتي كنا منذ البداية متوافقين في الأفكار حول هذا المشروع، وعملنا فيه معا ومن ثم دخلت ابنتنا المضمار عندما كبرت قليلا واصبحت عضوا في أسرة شفق وعملت في قسم الأطفال وقدمت بعض الأعمال الخاصة بالأطفال.
انا حينها قدمت برامج مثل (قصص للاطفال) و(الحياة والاسرة) و(فراشات شفق) و(حواء) فضلا عن قراءة الأخبار والموضوعات المنوعة السياسية والادبية والاجتماعية. وحينها وبسبب قلة الكادر قدمت الكثير من البرامج وتقريبا اكثر من نصفها كنت مضطرة لتقديمها لعدم وجود اشخاص اخرين بإمكانهم إنجاز مثل هذه الأعمال، واكرر ان العمل في إنجاز أغلب تلك الأعمال معا كان بحكم الاضطرار وكان عملا صعبا جدا.
شفق نيوز- واحد من تلك البرامج التي كان لها صدى واسع، كان برنامجا للاسرة بعنوان (الحياة والأسرة) تحدثي لنا عن انجازات ذلك البرنامج؟
: هذا البرنامج، كان برنامجا لإحياء الثقافة والأعراف الكوردية، والاشياء التي طواها النسيان منذ أمد بعيد، ولم يعد لها وجود في الوقت الحاضر، وعملنا فيه لتعريف الأجيال الكوردية الحالية للإستماع إليها والتعرف على مضمونها. وعدا ذلك تمكنا من خلال البرنامج من العمل على تواصل الأسر الفيلية مع بعضها بشكل مباشر والتعرف على بعضها وأن يلتقوا لان اغلبهم تم تهجيرهم من قبل نظام صدام وفقدوا بعضهم وأخفوا هويتهم في السنوات الأربعين الماضية.
ونحن دوما نراعي ان اي برنامج نقوم بتقديمه حتما سيكون له هدف وهدفنا هو استرجاع الهوية الكوردية الفيلية ومن دون تعصب ولا تعنصر. في تلك الأوقات كانت اذاعة شفق الاذاعة الوحيدة ولم تستطع اية اذاعة اخرى ان تدخل بيوت الكورد الفيليين في بغداد ويكون لها صوت صارخ فيها ولها هذا الكم الكبير من المستمعين.
وقضية الكورد الفيليين في العراق كانت لها دوما أحاديث سياسية وحزبية فقط وليست ثقافية وكانت شفق لاول مرة كسرت تلك القاعدة ومضت نحو آفاق اخرى في محاولة استرجاع الهوية الكوردية المستلبة وأشاعت لونا ورائحة وحالة ثقافية كوردية بين الاسر الكوردية.
شفق نيوز- كم حكاية سردت للاطفال؟
: انا بنفسي لا أعلم عددها، وبعد حفنة من السنين أخبرنا مخرجو الصوت في الإذاعة بأنها تعدت ألف حكاية في برنامج باللهجة الفيلية لاطفالنا.
شفق نيوز- ليس فقط في بغداد، لم يتم سرد الحكايات والقصص لحد الآن في العراق كله بأي من اللهجات المحلية الكوردية الأخرى، هل كانت كل تلك الحكايات والقصص من تأليفك؟ ام انك استفدتِ من العربية واللغات الاخرى للترجمة الى اللغة الكوردية؟
: قسم منها كانت عربية وعالمية وانا اقتبست فكرتها وبنيت عليها قصصا وحكايات كوردية فيلية، نرى انها تصلح لمستمعينا، والقسم الآخر كانت من الفلكلور الكوردي وقمنا بتطويرها وتحديثها والقسم الأكبر كانت من تأليفي كنت اكتبها واقدمها خلال البرنامج. وكانت هذه أجمل تجربة في حياتي وفي عملي الأعلامي لأنني كنت أشاهد وأسمع أن مستمعينا من الاجداد والجدات يترقبون بشوق بالغ مع احفادهم للاستماع الى تلك القصص والحكايات.
شفق نيوز- أين مكانة المرأة في قضية الكورد الفيليين؟
: انا لا انظر الاشياء بعين كوننا رجالا او نساء، وتاريخنا يثبت هذا التوجه، لانه مع الاسف الظلم الذي مارسه صدام والصداميون كان شاملا وعاما تعرض له الكبار والصغار والشيبة والعجائز والنساء والرجال والاطفال من الكورد الفيليين ودمر كل شيء، واليوم يتوجب علينا جميعا ان نبني هوية جديدة وعصرية للكورد الفيليين ومن المؤكد أن حصة المرأة أكبر بهذا الصدد.
واليوم هو اليوم الذي علينا، كما كنا نفعل في السابق، ان نكون الى جانب الرجال للمشاركة في مجالات الثقافة والسياسة والاقتصاد، وليس مهما أن يكون عددنا يساوي الرجال بل الشيء المهم الذي نناضل ونكافح من اجله، دعونا لا نجعل منه مسألة رجال ونساء.
شفق نيوز- ماذا تريدين القول في ختام هذه المقابلة؟
: اقول ان بغداد ملية بتاريخ الكورد الفيليين وهي تحمل تاريخنا في مهد كأنها تحتضن ابناءها.
يقال ان الاقوام الذين لا يعيرون أهمية للغتهم وثقافتهم وتاريخهم ولا يحمونها من الداخل يشبهون شجرة تيبست جذورها وستأتي اخيرا رياح تائهة تطرحها أرضا.
ان الظلم والجور الذي وقع على الفيليين خلال نصف قرن حرمهم من الحياة وأخّرهم وارجعهم الى الوراء بحيث ليس من السهل عليهم النهوض من جديد، ولكن نحن على ثقة إذا قمنا كأبناء بررة مثل اجدادنا وجداتنا بالتفكير في السعي وبذل الجهود فلن يبث فينا اليأس، لاننا نستطيع ان نلوي هذه الأيام الصعبة ونقول بأن المستقبل لنا.[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: التربية
تصنيف المحتوى: اطفال
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار كامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 555

شاعر كردي جمع بين جانبي بغداد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230307093621472436

احتل الراحل زاهد محمد زهدي مكانا خاصا في ذاكرة الشعب العراقي منذ الخمسينيات الى جانب ابي كاطع

رشيد الخيُّون
عرف العراقيون زاهد محمد زهدي الذي حل قبل أيام شاعراً وأديباً، ذاع صيته مع قصائده المغناة وبرامجه الإذاعية، منذ الخمسينيات، والأناشيد التي كانت على لسان زملائه السجناء بنقرة السلمان وسجون بغداد. وزاهد محمد من العراقيين القلائل الذين اجتمعت فيهم بوضوح العربية والكردية، فهو عربي وجنوبي بقصائده وأهازيجه الشعبية، وكردي شمالي بلغته وطباعه وانحداره وشعره أيضا. وزاهد الكردي الفيلي، الذي تعرض قومه إلى محن التهجير القاسية، جمع العراق، كرداً وعرباً، أوائل الستينيات في قصيدة مغناة أصبحت شعبياً بديلاً عن النشيد الوطني، هي قصيدة «هربزي كرد وعرب»، التي غناها الفنان الراحل أحمد الخليل،

وأصبحت أشهر من نار على علم، داخل العراق، حتى بعد منع إذاعتها. وإن جمع زاهد العراق بقصائده ومواقفه وصداقاته الممتدة، حسب كلمة صديقه القديم سعدي يوسف في حفل تكريمه بمناسبة بلوغه السبعين، فإنه جمع أيضا جانبي بغداد، الكرخ والرصافة، في تأثره بالشاعر الشعبي الساخر الناقم ملا عبود الكرخي، وبالشاعر معروف الرصافي.
ويذكر زاهد محمد دائما فضل مدير الإذاعة العراقية، عام 1959، سليم الفخري عليه الذي حرص على الاستفادة من مواهبه، وفعلا كان سريع البديهة في مواجهة مذيع إذاعة صوت العرب الشهير أحمد سعيد، أيام الحرب الكلامية بين القاهرة وبغداد بعد وئام أسابيع من اندلاع الثورة العراقية 1958. من برامجه الشعبية الشهيرة، كان برنامج «غيدة وحمد»، الذي ظل يذاع عبر الإذاعة العراقية لعدة سنوات، حتى بعد النقمة على صاحبه، وربما شجع هذا البرنامج الكثير من العائلات الفلاحية على شراء جهاز المذياع. شخصيتان لا تزالان، منذ نهاية الخمسينيات وحتى الآن، تحتلان مكاناً في ذاكرة العراقيين عبر الإذاعة، هما: زاهد محمد زهدي ببرامجه المتنوعة، وأبو كاطع (شمران الياسري) ببرنامجه الشهير آنذاك «بصراحة أبي كاطع».
لست مبالغا إن قلت: إن حضر زاهد حضرت إذاعة كاملة، من تأليف وإخراج برامج إلى بث الصوت عبر الأثير، فالميكروفون الذي تركه مرغماً مدة خمس وعشرين سنة عاد إليه بعد احتلال الكويت، متجدداً عبر برنامج «ندوة الأربعاء» في إذاعة عراقية معارضة، واقتبس من برنامجه المذكور لا على التعيين نص «لو عاد سيبويه»، الجامع بين نقد التساهل مع الأخطاء

اللغوية وأخطاء السياسة الفادحة، جاء في النص: «جرياً على تقاليده المعتادة، ألقى الطاغية خطاباً كما هي العادة، ألقاه باللسان العربي الفصيح، فإذا سيبويه من قبره يصيح، يا ضيعة النحو والإعراب، هل صار يحكمنا الأغراب؟، وهل هذه لغة القرآن، المعجزة في السحر والبيان، ومن هذا الخطيب وماذا يقول؟ وكيف تساوى لديه الفاعل والمفعول؟، فقلنا يا استاذنا سيبويه، هذا رجل اختلط الأمر عليه، وصارت الهزيمة نصراً لديه، فلا تلتفت لنحوه وإعرابه، ودعنا نرى ما يقول في خطابه، لنعرف أين تسير الأمور، ولا يهمنا ان يضع الجار بعد المجرور».
وبباكو أوصل لغتيه الكردية والعربية باللغة الآذرية (إحدى فروع التركية)، يوم كان بأذربيجان شريداً عن وطنه بعد محنة 8 فبراير (شباط) 1963، عبر برامج إذاعية، وقصائد، فيطلب منه تأليف نص عربي للحن اذربيجاني، لتشارك به فرقة اذربيجان الفنية عند زيارتها القاهرة، حصل ذلك بالتعاون مع الموسيقار الاذربيجاني (جهانيكروف). وعبر هذه الإذاعة وإذاعة براغ، القسم العربي، وغيرهما لم ينقطع زاهد عن مستمعه العراقي الذي صقل موهبته على أسماعه.
غنى لزاهد أشهر المغنين العراقيين، من أمثال ناظم الغزالي ومائدة نزهت ووحيدة خليل وأحمد الخليل وقارئة المقام فريدة، وغير ذلك أنشد له السجناء السياسيون.
وقاوم زاهد محمد زهدي، المرض اللعين سنين طويلة، بهمة عالية وببهجة قادمة من مرح الطفولة، يحاول كسب الجولة مع مرضه اللئيم مثلما كسبها سابقا يوم كادت شرايين قلبه تسد نافذة الحياة عليه بين دقيقة وأخرى، يراه الآخرون منهكاً، لكنه يرى نفسه غير ذلك، يروض آلامه بتقبل الأمر الواقع، والاستمرار في حياته كما هي عليه إلى أن هزمه المرض.
من أعماله: «أفراح تموز»، «شعاع في الليل»، «الملا عبود الكرخي دراسة في أدبه وشعره»، «حصاد الغربة»، «الجواهري صناجة الشعر»، «الاخوانيات»، «ندوة الأربعاء»، «معزوفات على حرف الحاء»، و«وراء المايكروفون»، وله أعمال أخرى تنتظر الصدور.[1]

خصائص السجل

الحزب: الحزب الشيوعي العراقي
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: سياسة
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | almadasupplements.com
وقت التدوين: 2023-03-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 556

شاهنامة الفردوسي ومصادرها الكردية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230303103623471501
مؤيد عبد الستار

الشاهنامة ملحمة تاريخية مشهورة نظمها الشاعر الكبير الفردوسي ،تتألف من 60 ألف بيت شعري. تروي تاريخ بلاد فارس وملوكها منذ الاساطير الاولى و وقائع المعارك الشهيرة مع الرومان والاغريق حتى سقوط الامبراطورية الساسانية في الفتح

الاسلامي .
أمضى الفردوسي شطرا طويلا من حياته في نظم الملحمة وأكملها عام 1010 م في عهد السلطان محمود الغزنوي .
ترجمها الى العربية نثرا الفتح بن علي البنداري .
قارنها بالاصل وصححها واكمل ترجمتها وعلق عليها الدكتور عبد الوهاب عزام .
لاشك أن الفردوسي لم ينظم هذه الملحمة العظيمة من نسج خياله، وإنما استمد أحداثها ووقائعها وتاريخ ملوكها من الكتب والروايات والقصائد الشفهية المتواترة التي كانت شائعة في عصره فأعمل فكره فيها وأسبغ من بلاغته عليها،وبموهبته الشعرية صاغها شعرا ظل خالدا على مر الاجيال من بعده .
ما يدل على ذلك قوله في أول قصة بيژن ومنيژة إنه : أرق ليلة فصاح بغلامه، فهيأ له مجلس الشراب ثم قال الغلام له : إن كنت لاتنام فأصغ الي حتى أقرأ عليك من الكتاب الفهلوي قصة تنظمها.وكان الغلام يقرأ وهو- الفردوسي - ينظم.
يتساءل عبد الوهاب عزام في المقدمة تعليقا على هذه الرواية بقوله : فهل نظم الفردوسي من كتاب فهلوي ؟ ينظر مدخل الشاهنامة ص69 .
وهناك أدله وشواهد عديدة وردت في الشاهنامة يفصح فيها الفردوسي عن اقتباسه من الكتب البهلوية واللغة البهلوية مثل قوله في مقدمة الشاهنامة إن صاحبه الذي حرضه على نظم الشاهنامة قال له :
كشاده زبان جوانيت هست / سخن گفتن بهلوانيت هست
أنت شاب فصيح تتكلم اللغة البهلوية .
فما هي هذه الكتب واللغة البهلوية التي يجيدها الفردوسي ونظم ملحمته معتمدا عليها ؟
البهلوية لغة قوم اطلقت عليهم صفة البهلوان نسبة الى ملكهم بيلي Pelli أو بلادهم التي ذكرها الجغرافيون المسلمون باسم بلاد فهلة وهي الممتدة من شرق دجلة في وسط وجنوب العراق حتى كرمانشاه وعيلام ومناطق اخرى في ايران ، واشتهرت في العصر الحديث بتسمية الفيلي بسبب عدم وجود حرف الباء المثلثة في العربية ، مثلما تحولت بهلوي في مصر الى فهلوي.وهناك رأي سديد في اطلاق صفة بهلوان على سكان هضبة عيلام وبلاد الكرد الفيليين يعود الى قوتهم البدنية واجادتهم فنون القتال والمصارعة حتى أصبحت صفة بهلوان تطلق على من يجيد الالعاب الجمناستيكية والاكروباتيكية .
والفردوسي يسمي لغة أبطال ملحمته القدماء البهلوية ويذهب القزويني الى ان اللغة البهلوية كانت لغة جهات مختلفة في بلاد الفرس. ص 68 مدخل الشاهنامة .
من الضروري الاشارة الى ان بلاد فارس أو ايران أو بلاد الفرس كانت تطلق على جميع أرجاء الامبراطورية الفارسية من باب تسمية الكل باسم الجزء حتى أصبحت صفة لانحاء الامبراطورية وشعوبها المختلفة من كرد وترك وعرب وفرس وبلوش وغيرهم ،مثلما أصبح مصطلح الاتحاد السوفيتي يطلق على جميع جمهوريات الاتحاد المختلفة لغة وعرقا .
ويذكر الفردوسي اللغة البهلوية كلغة مستقلة الى جانب الفارسية والدرية ويقول عن قصص كليلة ودمنة،إن الكتاب كتب في عهد انوشيروان- هو كسرى انو شيروان ويسمى خسرو انوشيروان ايضا (مؤيد)- ولم يكن اذ ذاك خط الا الفهلوية، وبقي في الفهلوية حتى عصر المنصور العباسي فترجم الى العربية ، ثم ترجم الى الفارسية بأمر الملك الساماني نصر بن نوح .نفس المصدر ص 68
يعرّف الفردوسي باللغة البهلوية ، ويشرح بعض كلماتها فيقول عن نهر دجلة إنه يسمى في البهلوية أروند :
أگر بهلواني نداني زمان / بتازي تو أروند را دجلة خوان .
وأسماء مثل نهر الوند والاروند ما زالت مستخدمة في الكردية في مناطق الكرد الفيليين مثل مندلي وخانقين التي لم تعرب وصمدت في وجه التغيير. ولقب الوند يطلق على العديد من العشائر الكردية مثل الهموند و ريزه وند .
وللفردوسي شعر رواه صاحب لباب الالباب يصرح فيه بأنه قرأ كثيرا من الفهلوية والعربية .
بسي رنج ديدم بس گفته خواندم / زگفتار تازي و أز بهلواني .
أي : كم حملت نصبا ، وكم قرأت من العربية والبهلوانية . نفس المصدر ص 69
وهناك شواهد ودلائل كثيرة أخرى يذكرها المترجم عبد الوهاب عزام في مدخله لملحمة الشاهنامة للفردوسي ما يدل على ان الفردوسي اعتمد تاريخ بلاد عيلام المؤرخ باللغة البهلوية وروايات شعب بلاد عيلام وما جاء في آداب اللغة البهلوية والتي مازالت لغة الكرد الفيليين وأبناء الشعب الكردي في العراق وايران ولذلك يسهل قراءتها في ضوء اللغة السائدة حتى اليوم في أوساط الكرد ورحاب اللغة الكردية الحديثة. علما ان الفردوسي توفي عام 1020 م أي قبل الف عام بالتمام والكمال ومازالت ملحمته تقرأ وتفهم بسهولة من قبل الشعب الكردي.
* اعتمدنا في مراجعة الشاهنامة على النسخة العربية المصورة بالاوفسيت والمنشورة من قبل ايران وهي متوفرة على الانترنيت و النسخة الورقية المترجمة الى الانجليزية من قبل روبين ليفي Rouben Levy ، طهران 2006.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ادبي

تصنيف المحتوى: لغوي

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 25-04-2021
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 557
شخصيات كوردية فيلية /1

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705204640578315

شخصيات كوردية فيلية /1
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 6846 - 2021-03-20 - 00:59
المحور: القضية الكردية

وصل مقال جميل و مهم من الاستاذ محسن ياكار الفيلي
حول استذكار عدد الشخصيات الكوردية الفيلية :
بعد التنسيق مع إدارة مبنى السراي الأثري التاريخي في مدينة السليمانية تم رفع صور الشخصيات الكوردية الفيلية الكوردستانية الذين ناضلوا و جاهدوا في الحركة التحررية الكوردية وكانوا مثالا للشجاعة و النزاهة و صدق المبادئ التي حملوها منذ شبابهم الى ان رحلوا عنا الى دار الآخرة ، هنيئا لعوائلهم و عوائلنا هذا التكريم من منظمة گه رمه سير الكوردية الفيلية نقول نحن على مبادئكم سائرون و نعتز بتاريخكم النضالي المشرف و ليعلم شعبنا الكوردي اجمع من هم قادة الحركة التحررية الكوردية من الشخصيات الكوردية الفيلية الكوردستانية و هم :
1 المناضل عادل مراد الفيلي
2 المناضل عبد الرزاق ميرزا الفيلي
3 المناضل كوردو قاسم الفيلي
4 الدكتور جعفر محمد كريم الفيلي
5 المحامي حبيب محمد كريم الفيلي
6 المناضل جبار فرمان الفيلي
7 الشهيدة قدم خير الفيلي
8 الشهيدة ليلى قاسم الفيلي
9 الشهيدة وصفية بني ويس الفيلي
10 المناضل حسين محمد حسن الفيلي
11الشهيد اللواء حسين منصور الفيلي
12 شهداء منظمة الصقر الأحمر (هەڵۆی سوور)
(المجد و الخلود لشهداء الكورد الفيلية الذين ناضلوا في صفوف الحركة التحررية الكوردية).
محسن ياگار الفيلي- بغداد
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 558
شخصيات كوردية فيلية /2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705204905578317

شخصيات كوردية فيلية /2
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 6444 - 2019-12-22 - 20:05
المحور: المجتمع المدني

قرأت لكم من مجلة كواليس في 10-08-2016 م موضوعاً رائعاً عن إحدى شخصياتنا النسائية الرائدة ،وددتُ أن أنقلها لكم لإتمام الفائدة ألا و هي (نظيرة إسماعيل كريم ياري شمايلي) ،حكاية امرأة كردية فيلية عانت التهجير فكتبت أوجاعها ونظمت معاناتها شعراً .
نظيرة اسماعيل كريم ياري شمايلي ولدت في عائلة كردية فيلية في بغداد بتاريخ 24-12-1953 ، اكملت دراستها الابتدائية في مدرسة اشبيلية الابتدائية للبنات في منطقة العطيفية في بغداد، والمرحلة المتوسطة في متوسطة البتول للبنات في حي جميلة في بغداد أيضاً، وذلك بعد أن بنى والدها بيتاً كبيراً في هذه المنطقة عام 1963، أنهيت المرحلة الإعدادية في الإعدادية المركزية للبنات، دخلت كلية العلوم عام 1970 في قسم الجيولوجيا وحصلت على البكلوريوس في علم الجيولوجيا العامة وتخصصت في علم ال paleontology أي علم المتحجرات. وتعينت في نوفمبر 1974 معيدة في قسم هندسة النفط /كلية الهندسة/ جامعة بغداد. تجيد الكوردية والعربية والانكليزية والفارسية. كان والدها تاجراً يستورد الخشب ثم أسس إلى جانب ذلك شركة هندسية مع أولاد عمومته لتنفيذ مشاريع عمرانية كبيرة.
عملت معيدة في قسم هندسة النفط في كلية الهندسة جامعة بغداد في عام 1974 ولغاية 1980، حيث تم تهجيرها مع عائلتها إلى إيران بذريعة كونها من الكورد الفيليين وان جذورها العائلية كوردية تعود الى كوردستان إيران، وأسقطت عنهم الجنسية العراقية وتم مصادرة كافة أموالهم المنقولة وغير المنقولة، وقد اعدمت الحكومة البائدة وشردت وغيبت الكثير من أقاربها ومنهم أولاد خالتها واولاد عمومة والدها.
عملت في إيران بعد معاناة وبطالة دامت تسعة أعوام متواصلة في شركة إيرانية أجنبية مشتركة غير حكومية لتصدير وإستيراد الأجهزة والآلات الصناعية بصفة سكرتيرة للشركة التي مارست فيها أعمال المكتب وترجمة وكتابة الرسائل باللغتين الفارسية والانكليزية. ودخلت دورات كثيرة في الحاسوب والطباعة. ثم تركت الشركة للعمل معاونة سكرتيرة السفير القطري بطهران لفترة سبعة أشهر. ومن ثم مترجمة للغات الأنكليزية والفارسية والعربية في السفارة ذاتها لفترة عشرة أعوام أي لغاية عودتي إلى الوطن بعد تحرير العراق عام 2004م.

ترجمت نحو أكثر من عشرين كتاباً في المجالات السياسية والإقتصادية ضمن عملها في السفارة وفي المجالات السياسية والإقتصادية والإجتماعية والأدبية.
بعد عودتها إلى العراق اصبحت عضو إداري في المجلس العام للكورد الفيليين فرع بغداد وعملت في لجنة العلاقات الخارجية ومن ثم اللجنة الإعلامية فيه.
عملت مديرة مكتب المعهد العراقي للسلام IIP وهو فرع بغداد للمركز العالمي للمصالحة (International Centre for Reconciliation IRC) وعضو في الهيئة التنفيذية واللجنة المالية في المعهد المذكور .
تم ترشيحها للنيابة في الانتخابات الخاصة بالجمعية الوطنية وذلك ضمن قائمة التحالف الكردستاني من قبل الإتحاد الوطني الكردستاني.
انتمت إلى الاتحاد الوطني الكردستاني عام 2005 وتم تعيينها بعد استقالتها من المعهد العراقي للسلام معاونة رئيس جمعية الكرد الفيليين ومن ثم أصبحت رئيس منظمة المحبة والسلام المسجلة أيضاً في وزارة المجتمع المدني، وتم ترشيحها مرة أخرى لإنتخابات الجمعية الوطنية من قبل الإتحاد الوطني الكردستاني، وقد تم ترشيحها للنيابة مرة ثالثة عام 2010 لكنها لم تفز، حالياً هي عضو مكتب المنظمات الديمقراطية للإتحاد الوطني الكردستاني /مركز السليمانية ورئيس الدورة الثانية لمنظمة الكورد الفيليين بالسليمانية، وعضو هيئة رئاستها، وعادت الى وظيفتها السابقة كرئيس جيولوجيين اقدم في كلية الهندسة جامعة بغداد قسم هندسة النفط ولكنها اضطريت ان تتقاعد مبكراً وتعود للسليمانية لاسباب أمنية حيث تم تهديدها بالقتل من قبل جماعات متشددة ان لم تترك بغداد.
منذ أن عادت إلى العراق تمارس الترجمة والبحث في شؤون قوميتها الكردية وتخصصها في الجيولوجيا معاً والادب بشكل عام وتكتب عادة باللغة العربية إلى جانب الكوردية والفارسية والانكليزية.
حصلت على شهادات تقدير أخرى كثيرة وتم اختيارها المرأة الكوردية المثالية حيث منحتها وزارة المؤنفلين في إقليم كوردستان وسام ولوح تقديري في عام 2012.
تعودت منذ نعومة أضفارها على الكتابة وتدوين خواطرها باسلوب شعري وكان لها دفتر خاص تدون فيه كل ما تكتبه، والذي للاسف الشديد ضاع الدفتر مع سائر حاجاتها نتيجة التهجير القسري إلى ايران مع كافة صورها الفوتوغرافية الاخرى التي تعتبر ذكريات شخصية عن طفولتها وشبابها، وقد كان للتهجير القسري أثر كبير على حياتها حيث قلبها رأسا على عقب وطبعاً لم تبق تلك الفترة دون تداعيات وآثار على نفسيتها وافكارها وتغيير نظرتها إلى الوجود والحياة، فقد رأت بام العين كيف يمكن للإنسان المستبد أن يمارس من ظلم وعدوان على أخيه الإنسان وأن يهدر كرامته الانسانية تحت مسميات كثيرة منها الشوفينية والعنصرية القومية أو بإسم الدين ومحاولة ممارسة الدكتاتورية الدينية كمنهاج للحكم وفرضه بالقوة على مقدرات شعوب باكملها. ولكن لقمة العيش كانت تتطلب منها في تلك الفترة أيضاً الإلتفات الاكثر نحو أي عمل كان، حتى في فترة من الفترات عملت كعاملة في معمل للخياطة وليس كخياطة إنما كانت الشخص الذي يغلف القمصان التي تخيط وتكوى، لسد احتياجاتنا الأولية وخاصة وأن والدها قد قتل في حادث سيارة بعد عامين ونصف من التهجير نتيجة اصطدام سيارتهم بسيارة عسكرية إيرانية في يوم نوروز عام 1983، لذلك جاءت كتاباتها تعبيراً عن واقع الحال الذي كانت تعيشه ومرحلة إعادة بناء النفس وقدراتها التعليمية والسعي خلال سنوات البطالة الطويلة إلى تعلم اللغة الفارسية وعدم نسيان اللغتين العربية والإنكليزية فلذلك كانت تلك السنوات فترة للمطالعة والتعليم الذاتي لها. ولكن فترة عملها في الشركة الاجنبية ومن ثم السفارة أتاح لها الفرصة لممارسة الترجمة وبشكل جدي ومن ثم تنظيم كتاباتها والتعبير عما كان يعانيه الكورد الفيلية بأسلوب القصة القصيرة ولذلك نرى معظم قصصها القصيرة تقريباً مستنبطة من الواقع المرير الذي كانت تعيشه في المنفى القسري وحتى الآن، على هذا الأساس، جاءت قصة الشبح الأحمر ومن قتل وردة السوسن والحنين هنا وهناك وعيون لا زالت مزروعة في عيني وقصص أخرى ومقالات سياسية أو إجتماعية هي تعبير عن واقع عاشته منذ التهجير.
اما الشعر فهو امر آخر، فهي لا تعتبر نفسها شاعرة متمرسة، وإنما هو تعبيرعن آلام كبيرة يختلج بها قلبها وتخدش روحها عندما تتذكر أو تعيش حالة خاصة من الحالات النفسية والمناسبات وهكذا ولدت أيضاً قصيدة (السكوت في ذكرى الشهيد الكوردي الفيلي) في عام 2010 وهي باللغة العربية والتي كانت تعبيراً عن مدى المها واحباطها لما تمخضت عنه الانتخابات النيابية وفشل الكورد الفيلية في الحصول على مقعد ولو واحد للكورد في بغداد ووسط وجنوب العراق على كثرة عددهم، وخاصة وأن عمل المحكمة الجنائية العليا الخاصة طالت أكثر من المعتاد، وكانت حينها تشعر في يوم ذكرى الشهيد الكوردي الفيلي بالأسى والخجل من الشهداء وعليه لم تشارك في أي الاحتفالات التي اقيمت بهذه المناسبة إنما كتبت هذه القصيدة التي سيتم نشرها في عدد مقبل.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024

وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 559

شخصيات كوردية فيلية /3

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705205001578318

شخصيات كوردية فيلية /3
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 6446 - 2019-12-25 - 03:19
المحور: ملف مفتوح: مناهضة ومنع قتل النساء بذريعة جرائم الشرف

بسمه تعالى
الباحث /احمد الحمد المندلاوي
زينب خالد .. الشاعرة التي تنطق عن الكورد الفيليين
زينب خالد الفيلي ،هي الشاعرة التي تنطق عن مآسي الكورد الفيليين بجدارة .. و في هذا المقال المتواضع سنلقي الضوء على جانب من حياتها الثقافية لا سيما في مجال إبداعها الشعري.
هي زينب خالد محمد الفيلي من مواليد محافظة بغداد لعام 1988م،أكملت فيها دراستها الأولية ،ثم نالت شهادة البكالوريوس في الهندسة عام 2009م،تعمل حالياً في وزارة الموارد المائية،وتجيد عدة لغات منها:الإنكليزية،والفرنسية،والعربية،و الكوردية (لغة الأم)،كانت تهوى نظم الشعر منذ نعومة أظفارها،حتى أنتجت ثلاث مجاميع شعرية لحد الآن ،و هي:

1. محكمة الهوى – 2009م .
2. رسائل تأبى الضياع – 2010م
3. ما وراء القصيدة – 2012م

و قد حصلت الشاعرة المهندسة زينب على عدة شهادات تقديرية،و دروع من خلال مشاركتها في المهرجانات و المؤتمرات و ذلك تقديراً لفنها الجميل ، و إبداعها الأصيل.و الآن تواصل مرحلة (دراسات عليا) في الهند . يمتاز شعرها بالرقة في المعنى و الجمال في المبنى..و قد وظفت الشاعرة زينب شعرها في الدفاع عن الكورد الفيليين ،و بيان مظلوميتهم و مرارة مآسيهم ، على أيدي حكام الجور في الحقبة الماضية.
هنا نذكر قصيدة لها بعنوان (فيلي) من ديوان رسائل تأبى الضياع:

إنّي فيلي..عدا الستينَ عمري
و لهذه اللحظة؛لا أحدٌ يعترفُ بحقّي!!
إنّي عراقي ..
و دمي يشهدُ بعرقي
إسألوا الأرضَ ..
فأنّها انبسطت بوطأة أقدامِ أجدادي

أيعقلُ أن يذبحَني من يشاركُني بأرضي
في السابق ..جرّدوني من هويتي ،
ورموني خارجَ بيتي..
قالوا بأنّي أعجمي،ونُفيتُ بعيداً عن وطني
يا لحظي ..
أصدقائي قُتلوا أمامي ،أولادُهم تشرّدوا
وعانوا أكثرَ مما أعاني،
وآخرون إمتلأت بهم السّجونْ..
ولليومِ هم مفقودونْ
عوائلهم سمعوا أخبارَ المقابرْ..
ذهبُوا وفتّشوها .فوجدوا جماجمَ و أظافرْ
لم يتعرفوا على أبنائهم وكيف هذا ؟
لا...لا تتعجبُوا !فإنَّ الرفاةَ لا تشيرُ الى المظاهرْ
*****
أخوتي تُركوا في صحراءَ رمالُها ألغامْ
تفجّرت بهم ؛وصاروا رماداً وحطامْ
مازلتُ أتذكرُ المشهدَ كأنّه منذُ بضعةِ أيامْ
تركوني ورحلُوا .. بقيتُ كالمجنونْ
أخدشُ وجهي ،وأصرخُ أريدُ عودتَهم الآنَ
أركضُ إليهم..ويمنعُني الجيرانْ
فقدتُ أعصابي ،ونسجتْ برأسي الأحزانْ
*****
أبي كان يحملُ بيده قرآنْ
وبرفقته أمي ..إهتزّت لدعائها الأكوانْ
كانت تبكي ناراً ،غضبتْ لدمعاتها الأديانْ
ماذا جرى؟ لماذا فاضَ بحرُ الهجرانْ
أغرقَ أهلي ؟ وأغرق الأصحابُ والخلانْ
نجوتُ لوحدي فأحرقَني بركانْ
علّل جسدي و فؤادي..لكنَّه لم يحرقْ الوجدانْ
أحنُّ الى أرضي الى البيت العتيقِ،
و الى الجدرانْ
*****
يسكنُ ببيتي منْ قام بطردي..
إجتثَّ أزهاري ؛وزرع أشواكه بحديقتي
حرقَ ألبوم صوري،و شاهدتي، و كتبي
ووضع بغرفتي طاولةً للخمرِ و القمارْ
تسعٌ و عشرونَ عاماً
في غربَتي تطاردني كوابيسُ تخنقني.. تعذبُني في وحدتي
أريدُ العودةَ الى بلدي ..فهنا الأحضانُ تنبذُني
اليومَ عدتُ الى أرضي ..أطالبُ باسترجاعِ هويتي
و الجميعُ لا يعطوني ما هو ليّ ،
أنا مشوّشٌ لا أدري الى أين أنتمي
*****
لم تتغيرُوا ...ما زلتُم كما كنتُم في ذلك العهدْ
إنَّكم عاجزونَ على تقبّلي! لماذا؟
إسألوا الأنهار ؟
فانَّها لن تنكرَ دمعي،
و الرياحُ ستثبتُ أنَّها أنفاسي
و إن فكرتُم بالجبالِ..

ستعرفونَ بأنَّها شمخَتْ من كبريائي.
*****
أحمد الحمد المندلاوي
باحث في التراث الكوردي الفيلي.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 560
شرح وتفسير مفهوم إقصاء الكورد الفيلية من أية فعالية سياسية
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508070005488396
كامل سلمان

علينا ان نكون بهذا الشكل ، نبحث عن التفسير لفهم السلوك ، سلوك هؤلاء القوم (المكون الاكبر ومن تبعهم) يحبون الكورد الفيلية ويبجلونهم ويعظمون من شأنهم عندما تزداد حاجتهم الى الكورد الفيلية في الانتخابات وفي النشاطات ضد خصومهم ويفعلون العكس عندما تنتفي الحاجة منهم وهذه العقدة المرضية التي لازمتهم منذ ان اصابهم المس وتوهموا في يومها بأن الكورد اقوام من الجن ، لا تظنونه عيب فيهم لكي ننتقدهم فإنه اعوجاج أضحى جزء من تركيبتهم ولكن العيب في الكورد الفيليين الذين يصدقونهم ويصدقون مودتهم الكاذبة . عندما تشتد المحن ويرتفع سقف حاجتهم للكورد الفيليين عندها يدلعونهم بالكورد الشيعة الشجعان العراقيين الأصلاء انصار الإمام ، سذاجة عقول بعض اخوتنا المتصدين للعمل السياسي هي مشكلة كبيرة لابد من ايجاد الحلول لها ، اقولها الف مرة ، هؤلاء لا يحبونكم ولو شاءوا لأهلكوكم لأنهم يكرهون كل شيء فيه رائحة الكورد وانتم ايها الفيليون جزء من الامة الكوردية وهم يعلمون ذلك علم اليقين ويعلمون ان لا أنفكاك عن الاصل مهما تشيعتم لهم عدا شيعتكم النقية .
يحاولون ان يضعوا الكورد الفيليين في خانة واحدة لا مفر منها ، وهذه الخانة هي ذوبان الفيليين في حضيرتهم ومعتقدهم وطريقتهم وفك ارتباط الكورد الفيليون تماماً من كل أثر كوردي وهذا هو الشاغل الأكبر لعقولهم ، وان يكون الفيليون جزءاً من القطيع وليس جزء من الكلمة الحرة لأنهم يعرفون ان الفيليين كلمة ناطقة لا يمكن ان تتحول الى دابة القطيع ، كلمة يسمع صداها القاصي والداني وليست كلمة خرساء ، لذلك لم يجدوا غير ان يهمشونهم في كل مناسبة وتصغير شأنهم ..والاكثر من ذلك على الفيليين ان يكونوا طلائع الوفاء للكتل الشيعية والأهم من كل ذلك وجوب التضاد مع اخوتهم الكورد في الاقليم عندها سيظهر القوم رضاءهم الشكلي على الفيليين ، وللأسف نسوا بأن الكورد الفيليين حجمهم الحقيقي عقلاً وثقافة واخلاقاً يفوق عقولهم التي لم تستوعب بعد بأن الكورد الفيليين طاقة غير محدودة سيعرفونها بعد حين ، بعد ان تزال عروشهم المترنحة سيجدون ان الفيليين باقون وهم قد رحلوا ، نعم باقون وبنفس القوة التي جبلوا عليها منذ الاف

السنين وقد يكونون اقوى ، هذا الفارق الذي لم يدركه بعد أصحاب السيادة .
على الكورد الفيليين العمل الجاد في بناء استقلاليتهم بجهودهم وبأمكانياتهم وتوسيع دائرة تأثيرهم الثقافي والعلمي والسياسي والاعلامي واعادة الثقة بمكانتهم وبمكونهم ولملمة قواهم فالطريق امامهم طويل . و للتذكير لمن خانته الذاكرة ، لم يكن للتيارات الشيعية قوة وفعالية او أي تأثير منذ ان تأسست تلك التيارات في القرن الماضي لولا الكفة الفيلية سواء أكان في زمن حزب البعث او بعد سقوط حزب البعث ، فكان الكورد الفيلية دوماً العلامة الفارقة التي تحرك مياه الاحزاب والتيارات الشيعية الراكدة ، فأن ابتعاد المكون الفيلي عنهم يعني كسراً لظهورهم ، يعني انتزاع الوجه الجميل عنهم .
لو كان هؤلاء القوم احرار واصحاب معتقد لجعلوا الكورد الفيليين تاج على رؤوسهم ولأعطوهم السيادة والريادة في كل شيء ولكنهم قوم فاسدون ماكرون مخادعون خائنون ، فكيف يستطيع الفيلي الشريف النزيه الوثوق بهم ؟ وكل يوم يمر تطفو حقيقتهم على السطح .
ارجو من اخوتي وابناء عمومتي وابناء جلدتي من الكورد الفيليين الاهتمام بمكونهم النظيف الواعي ودعم استقلاليتهم وان لا يلهثوا وراء المنافع الشخصية فأن وزنكم وحجمكم ومكانتكم لكبيرة في نفوس عموم الشعب العراقي وحتى في باطن عقول من استصغركم وانتم لا تشعرون ، اعلموا لو كانت وراءكم دولة اجنبية تدعمكم حتى لو كانت اسرائيل لفرشوا لكم الارض ورودا ولكن كتب عليكم القدر ان يكون الله فقط حاميكم وداعمكم والله بصير بما تعملون . اعملوا بمفردكم وسترون كيف تدور دائرة الايام لصالحكم فالعتب لا يجدي نفعاً مع قوم صم بكم عمّون . ولا تنسوا ان قلوب اهليكم من الكورد في كل مكان شمالاً وجنوباً غرباً وشرقاً تعاضدكم وتناصركم ولن تتخلى عنكم امام غدر الناكثين للعهد الذين ارادوا بكم شراً وانتم مازلتم لهم راغبون .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: النقد السياسي

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotkurdistan.net 16-03-2023
وقت التدوين: 2023-05-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 561

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الأول

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220005578342

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الأول
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4468 - 2014-05-30 - 11:52
المحور: الادب والفن

بسم الله الرحمن الرحيم

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الأول
بقلم: أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة نأتي على ذكر عدد منهم:
1- إبراهيم أدهم الزهاوي
** هو الأديب إبراهيم أدهم الحاج صالح محمد فيضي الزهاوي من مواليد بغداد لعام 1321هـ/ 1902م،و نشأ بها على أبيه فعنى بتربيته و درس على أصدقاء أبيه ،مقدمات العلوم، و التحق بالمدارس الرسمية،فأكمل الثانوية و تخرج في جامعة أهل البيت (عليهم السلام)،وأحب الأدب فقرأ الكثير من الكتب و الدواوين ، و مال الى نظم الشعر فقاله مبكراً،بقصائده الوطنية الحماسية اللاهبة ،و قد ملأ الصحف و المجلات الوطنية و العربية،و استهدف أقطاب الحكم . توفي في بغداد سنة 1382هـ/1962م،و دفن فيها.
و قد خلف بعض الآثار الأدبية و العلمية، منها:
1. أبطال اللانهاية، في الفلسفة – طبع في القاهرة عام 1947م.
2. ديوان شعري – مطبوع تحقيق عبد الله الجبوري.
3. الجندية في الدولة العباسية
هذا و قد ذكره عدد من الباحثين منهم :علي الخاقاني في كتابه شعراء بغدادج1 ص114،و كوركيس عواد في معجم المؤلفين العراقيين ج1 ص 37 (1) . 143
*****
2- إبراهيم باجلان
.. هو الأديب إبراهيم باجلان،من مواليد قوره تو /قضاء خانقين/محافظة ديالى لعام 1944م ،كان مثابراً على المطالعة لا سيما المجلات العراقية و العربية ،كان أول مقال له بعنوان (غلاء الخبز في خانقين) نشر في جريدة (الأخبار البغدادية) عام 1958م،لم يكمل الدراسة حيث اعتقل بعد انقلاب 8 شباط /فبراير1963م، افتتح مكتبة الثقافة في خانقين عام 1964م،عمل مراسلاً لجريدة التآخي، من مؤلفاته و بحوثه (2):
1. مختارات من الشعر الفولكلوري الكوردي.
2. مخطوطة حول الشعب الكوردي.
3. خانقين مدينة القباب والمآذن بين الطموحات و الواقع.
******
3- بلند الحيدري
.. هو الشاعر بلند الحيدري ، ولد في بغداد 1926م،في بداية حياته تنقل بلند بين المدن الكوردية، بحكم عمل والده كضابط في الجيش الى عام 1940م،في بداية حياته قام بأعمال مختلفة منها كتابة العرائض،كان بالرغم من تشرده حريصاً على تثقيف نفسه فكان يذهب الى المكتبة العامة لسنين ليبقى فيها حتى ساعات متأخرة من الليل إذ كوّن صداقة مع حارس المكتبة الذي كان يسمح له بالبقاء بعد إقفال المكتبة. كانت ثقافته انتقائية، فدرس الأدب العربي والنقد والتراث وعلم النفس وكان معجب ب (فرويد)،وقرأ الفلسفة وتبنى الوجودية لفترة ثم الماركسية والديمقراطية، علاوة على قراءته للأدب العربي من خلال الترجمات توفي عام 1996م،تاركاً لنا سبعة دواوين شعرية،و مقالات بعنوان (زمن لكلَ الأزمنة) عام 1981م (3)،و الدواوين:
1. خفقة طين – 1946م.
2. أغاني المدينة الميتة- 1951م.
3. خطوات في القرية – 1965م.
4. رحلة الحروف الصفراء 1968م.
5. أغاني الحارس المتعب – 1970م.
6. حوار عبر الأبعاد الثلاث- 1972م.
و غيرها،و نال (جائزة لبنان) لأحسن كتاب صدر خلال سنتي 1973م – 1974م.
*****
4- حسين مردان
.. هو الشاعر الكبير حسين مردان من مواليد محافظة ديالى لعام 1927م،..ولم يكمل دراسته المتوسطة ألا أنه قد تشبع بدراسة مئات الكتب الأدبية والفلسفية المختلفة،وأصدر كماً هائلاً من الدواوين الشعرية،ونشر العديد من كتاباته في الصحف العراقية إبتداءً بصحيفة الأهالي في أواخر الأربعينات و انتهاءً بمجلة ألف باء.وشغل منصب عضو الهيئة المؤسسة

لإتحاد الأدباء و الكتّاب في العراق .
حسين مردان شاعر فطري ذو مخيلة متفتحة لكل ما هو جديد، مارس كتابة مقالات لها وقع إبداعي جديد على عالم النقد الثقافي العراقي آنذاك،عبّر أكثر من مرة أن "الوزن يمنعه من بلوغ أشياء صغيرة في مطاوي نفسه البعيدة ونقلها إلى الورق كما يحس".لذا لقّب برائد النثر المركز.. وله عدّة دواوين من النثر المركز:
1. قصائد عارية – بغداد /1949م.
2. رجل الضباب – بغداد / 1950م.
3. صور مرعبة – عام 1951م .
4. عزيزتي فلانة – 1952م.
5. الربيع و الجوع – 1953م
6. نشيد الإنشاد – 1955م.
7. الأرجوحة هادئة الحبال - 1958م (الذي رسم لوحاته جواد سليم / شاكر حسن آل سعيد/و خالد الرحال).بغداد.
8. أغصان الحديد – 1960م /بغداد.
9. العالم تنور – بغداد (؟).
10. طراز خاص – 1969م / بيروت .
11. اللحن الأسود – بغداد.
كما أصدر عام 1959م (هلاهل نحو الشمس) من النثر المركز، أعاد القوة النثرية للنص. و لقّب مردان ب (رائد النثر المركز)،انضم أواخر عام 1968 إلى أسرة تحرير الأسبوعية العراقيةألف باء،خصصت له صفحة أسبوعية يملأها إما بمقالة، انطباعات سفر،أو بقصيدة من النثر المركز أو من الشعر الحر...وقد استمر على هذا المنوال إلى أن وافاه الأجل في 04-10-1972 م (4).
*****
5- زينب خالد
.. هي الشاعرة زينب خالد محمد من مواليد محافظة بغداد / بغداد لعام 1988م،أكملت فيها دراستها الأولية ،ثم نالت شهادة البكالورويس في الهندسة عام 2009م،تعمل حالياً في وزارة الموارد المائية،وتجيد عدة لغات منها:الإنكليزية،والفرنسية،والعربية،و الكوردية،كانت تهوى نظم الشعر منذ نعومة أظفارها،حتى أنتجت مجموعتين شعريتين لحد الآن ،و هما:
1. محكمة الهوى – 2009م .
2. رسائل تأبى الضياع – 2010م.
3. ما وراء القصيدة - 2012م
و قد حصلت الشاعرة المهندسة زينب على عدة شهادات تقديرية،و دروع من خلال مشاركتها في المهرجانات و المؤتمرات و ذلك تقديراً لفنها الشعري الجميل ،و الآن تواصل دراسات عليا في الهند (5) .
للبحث صلة
أحمد الحمد المندلاوي
باحث في التراث الكوردي الفيلي

الهوامش:
1. أعلام العراق الحديث – قاموس تراجم 1869م – 1969م – باقر أمين الورد ج1 بغداد / 1978م.
2. تراثيون في الذاكرة – رفعت مرهون الصفار – بغداد /2010م.
3. معجم المؤلفين العراقيين – كوركيس عواد ج1.
4. معجم الشعراء العراقيين المتوفين في العصر الحديث و لهم ديوان مطبوع– جعفر صادق حمودي التميمي - بغداد 1991م.
5. لقاء خاص مع صاحبة السيرة (زينب خالد) في مؤسسة شفق ببغداد عام 2010.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 562

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الثامن

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215658578335

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الثامن
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4480 - 2015-06-12 - 20:15
المحور: الادب والفن

بسم الله الرحمن الرحيم
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الثامن
بقلم: أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة وقفنا على ذكر عدد منهم في القسم الأول ؛وأردفناهم بالأقسام الستة ،و اليوم مع القسم الثامن من مبدعينا الشعراء الفيليين :
1- صفاء خلوصي
...هو الأديب صفاء الدين عبد العزيز عمر خلوصي ،ويسمى أيضاً أمير الأدب العراقي،مؤرخ،أديب،و شاعر و صحفي، ولد في محافظة ديالى/ خانقين / محلة أسكي خان عام 1917م،كان والده عبد العزيز خلوصي حاكم ومتصرف الحكومة العراقية،وهو الإبن الأول،ماتت والدته وهو صغير السن ،كان عمره أربع سنوات. توفي في لندن عام 1997م،وله الدكتورة صدى خلوصي و الدكتور صميم خلوصي،وزوجته الدكتورة صبيحة الدباغ أول دكتورة نسائية في العراق.
إشتهر خلوصي في العراق من خلال البرنامج التلفزيوني مع العلامة مصطفى جواد في (قُل ولا تقل)، رشح في العهد الملكي ليكون وزيراً؛ خرج من العراق في بداية عام 1970م بعد اتهامه بالماسونية،كان أستاذاً في جامعة أكسفورد للأدب المقارَن.
أصبح رئيساً للجالية الإسلامية في بريطانيا ،صاحب مؤلفات عديدة ، ترك لنا خمسة عشر مؤلفاً ،منها :
1. تاريخ الأدب العباسي/رينولد.أ.نكلسن؛ترجمة و تحقيق.
2. الشريف الرضي.مجلة المعلم الجديد – بغداد – المجلد 34:ج4،3
3. دراسة حول شكسبير- مجلة المعرفة،بغداد 1960م.
4. فن التقطيع الشعري و القافية.
5. شرح ديوان أبي الطيب المتنبي – بشرح أبي الفتح عثمان بن جنّي.
6. فن الترجمة – 1961م.
7. أدب المقامات أو الفن الأقصوصي المسجع (مقال).

8. أهم مائة شخصية في تاريخ البشرية للدكتور مايكل(مقال).
9. التعريف و النقد:عنترة و عبلة (مقال).
10. التعريف والنقد:موضوعات عربية وإسلامية في الدراسات التاريخية والتربوية والأدبية للأستاذ الدكتور عبد اللطيف الطيباوي (مقال)
11. تاريخ العراق السياسي الحديث تأليف الأستاذ السيد عبد الرزاق الحسني (مطبعة دار الكتب - بيروت - لبنان 1975 - في ثلاثة أجزاء - الطبعة الثالثة المنقحة بالأوفست) (مقال)
12. الرصافي مؤرخاً مع نظرة خاصة لتأريخه للسيرة النبوية (مقال)
13. دراسة في الأمثال العربية القديمة (مقال)
14. عرض ونقد لبعض آراء الثعالبي في اليتيمة (مقال)
15. قاموس عربي - إنكليزي للغة الفصحى المعاصرة جمع وترتيب معن زلفو مدينة (مقال). *****

2- إبراهيم جهان بخش

.. هو الشاعر إبراهيم جهان بخش من مواليد نفط خانه /خانقين لعام 1948م،نزح والده من مدينة مندلي طلباً للرزق ،حيث استقر في منطقة النفط خانه ،وواصل دراسته في معهد المحاسبة لمدة ثلاث سنوات،ليهاجر بعد ذلك الى مملكة السويد،و مازال هناك يعيش مغترباً و بعيداً عن الوطن.مارس كتابة الشعر و باللغتين العربية (فصحى و شعبي)،وباللغة الكردية – اللهجة الفيلية الكلهورية،يكتب في جميع أغراض الشعر الوجداني منه و السياسي و في الغزل أيضاً.و له ديوان شعر (يانه خه م - بيت الحزن),و قد سخّر القسم الأكبر من شعره في بيان مظلومية شريحة الكورد الفيلية .

*****

3- جبار محمد علي اسماعيل

.. هو الشاعر جبار محمد علي إسماعيل من مواليد خانقين لعام 1949م،و أكمل فيها دراسته الأولية ؛والتحق بمعهد إعداد المعلمين في بعقوبة الذي تخرج فيه للعام الدراسي 1968-1969م،عمل في المجال التربوي في ديالى و السليمانية و بغداد . أحب الشعر مذ كان طالباً في المعهد ، فأخذ يحفظ الشعر بنهم ،كما يكتب قصائده الشعرية متأثراً بشعراء الكورد مثل :شيركو بيكس ،و لطيف هلمت،وكذلك بلغة الأم (الكوردية - اللورية)،و له محاولات في ترجمة أشعار أحمد مطر. و الجدير بالذكر أنَّ الأديب جبار له ملكة المسرح إخراجاً و تمثيلاً، ومن نشاطاته في هذا المجال:

1. مسرحية وصية أما – وصية آمنة عام 1971م.
2. مسرحية بيري آخر شر – الشيخ التعيس عام 1971م.
3. مسرحية باره درمان – فلوس الدواء تأليف الفنان الكبير يوسف العاني.
4. مسرحية الدوامة – تأليف جبار نزاري – إخراج زهير البياتي.

و مازال يمارس نشاطاته الفنية و الثقافية .

*****

4- عبد الخالق توفيق

** هو الأستاذ عبد الخالق توفيق ، من مواليد محلة قلعة جميا بك/ مدينة مندلي لعام 1947م،أكمل فيها دراسته الإبتدائية و الثانوية،وتخرج من معهد إعداد المعلمين في بغداد عام 1968م ،ومارس مهنة التعليم في محافظة ديالى ،إختصاص التربية البدنية،وله باع طويل في مجالات الرياضة ،إضافة الى هوايته الرئيسية الرياضة (كرة القدم)،فهو ينظم الشعر باللغة الكردية - اللهجة الفيلية ،و له أشعار جميلة في هذا المجال،يمتاز شعره بالرومانسية ،لا سيما في باب الغزل العذري،و هو الآن متقاعد منذ عام 1995م،يسكن في العاصمة بغداد.

احمد الحمد المندلاوي

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 563

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الخامس

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215804578338

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الخامس
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4470 - 2014-06-01 - 00:44
المحور: الادب والفن

بسم الله الرحمن الرحيم
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الخامس
بقلم: أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة وقفنا على ذكر عدد منهم في القسم الأول ؛وأردفناهم بالقسمين الثاني و الثالث ثم الرابع،و اليوم مع القسم الخامس من مبدعينا الشعراء الفيليين :
1- محمد البدري
... هو الشاعر محمد نوري جاسم البدري ولد في مدينة بدرة /محافظة واسط الكوتسنة 1937م ،حاصل على شهادة البكالورويس في علم النفس/الجامعة المستنصرية ببغداد عام 1977م،كتب الشعر باللغتين الكوردية والعربية،وصدرت له عدة مجاميع شعرية بهما،و ترجمت الكثير من قصائده الى اللغات العالمية منها الانكليزية و التركية و الفارسية و الرومانية و السريانية،وترجم أربع روايات للروائي المهندس خسرو الجاف الى اللغة العربية.
ترأس تحرير مجلة الأديب الكوردية نوسه رى كورد في عام 1985م ولغاية 1998م والصادرة من قبل الاتحاد العام للأدباء والكتاب في العراق،كما شغل منصب رئيس تحرير جريدة التآخي الى يوم وفاته عام 2006م،تاركاً لنا 18 كتاباً مطبوعاً في ميدان الشعر والترجمة باللغتين الكوردية والعربية.و من مجاميعه الشعرية التي صدرت له باللغة العربية:
1. رذاذ الصدأ – عام 1969م.
2. أجنحة الصمت – عام 1969م.
3. كلمات من كوردستان - 1870م.
4. أغنية حبّ لنوروز – 1979م.
5. شذرات جبلية متوهجة – 1998م.
6. ترجمة رباعيات بابا طاهر العريان (الهمداني) – 1969م.
و أما المجاميع التي صدرت له باللغة الكوردية :
1. كم أنا أُحبّك – 1979م.
2. أغاني بابا طاهر 1993م.
3. و آخر مجموعة شعرية له باللغة الكوردية كانت بعنوان (حين تبكي الأحزان تورق الأزهار),طبعت من قبل دار الثقافة و النشر الكوردية – بغداد 2005م.

التقيته (رحمه الله) قبيل وفاته بأشهر قليلة في مقر عمله في جريدة التآخي فرأيته إنساناً مهذباً راقياً،وأديباً رائعاً،و شاعراً كبيراً يحمل بين جنبيه ثقافة عالية،وتحدثنا عن أمور ثقافية لا سيما الكوردية ، فأبدى سروره حين تحدثتُ عن بعض ما أريد إنجازه من الأعمال الثقافية في هذا المجال.
كان محمد البدري أحد روّاد الفكر الكوردي المعاصر،ويحتل أيضاً مكانة مرموقة في الأدب العربي،وكان ينبوعاً من العطاء لا ينضب،يعمل بصمت و بلا ضجيج..كما رحل عنّا بصمت و هدوء ،في 14 أيلول /سبتمبر عام 2006م،و سجل اسمه في سفر الخالدين.
*****
2- محمد دارا سلمان
... هو الشاعر محمد دارا سلمان،من مواليد باب الشيخ/بغداد عام 1920م،ووالده من أبناء مندلي المعروفين،نزح من مندلي الى بغداد للعمل،وكان رجلاً محبوباً بين الناس وصاحب كراج في بغداد، قرأ قصيدة كوردية في مهاباد أمام القاضي محمد و البارزاني الخالد،أثناء قيامة جمهورية مهاباد الكوردية،والتقى بالزعيم عبد الكريم قاسم،ورافق شعراء العراق المعروفين الجواهري والبياتي و السيّاب في بعض رحلاتهم ،وشارك مع ثوار أندونوسيا ضد الهولنديين والإنكليز .
بدأ بكتابة الشعر عام 1942 في جريدة الكرخ،وجريدة صوت الأحرار،وبعدها في جريدة البلاد، و يكتب باللغتين العربية و الكوردية،وتوفي شاعرنا في 22-11-2008م،وهو يحمل أشعاره في حقيبة له.
******
3- منى محمد غلام
... هي الفنانة منى محمد غلام، من مواليد بغداد لعام 1971م،حاصلة على شهادة الدبلوم في الإدارة سنة 1993م،وحالياً طالبة في المرحلة النهائية في كلية الفنون الجميلة / قسم التصميم،تخصص طباعي/جامعة بغداد،عملت مصممة و رسّامة و كاتبة في دار الثقافة و النشر الكوردية منذ عام 1993م،و لغاية إعداد هذا الكراس.
صممت العديد من مطبوعات الدار و منها:مجلة روشنبيري (المثقف الجديد)،وبيان،و رنكين،نجمة مجلتي للأطفال ،والأديب الكوردي بالإضافة الى الكتب و الأغلفة.
الفنانة منى و هي أيضاً أديبة تكتب القصة و الشعر و سيناريوهات الأطفال،و مقالات عامة منذ عام 1993م،و لها بصمات واضحة في المجلات و الصحف العربية و الكوردية.اختصت لفترة ليست بالقليلة برسم الكاريكاتير،و رسوم الأطفال،و لها خصوصية واضحة في ذلك،أقامت أكثر من عشرة معارض تشكيلية بين شخصية و مشتركة مع الفنانين الكورد و العرب بين عامي 1995م – 2011م .
حصلت على الكثير من الشهادات التقديرية و من عدّة جهات رسمية و غير رسمية تقديراً لفنها و جهدها الإبداعي و الصحفي.كما أنّها عضوة في عدد من النقابات و الجمعيات العراقية،منها:
1. عضوة في نقابة صحفيي كوردستان.
2. عضوة في نقابة الصحفيين العراقيين.
3. عضوة في الإتحاد العام للأدباء و الكتاب العراقيين.
4. عضوة في جمعية الفنون البصرية.
5. عضوة في إتحاد الصحفيين العرب.
هذا كان جزءاً من مقابلة أجرتها معها الإعلامية روناك بكر أحمد .
*****
4- جليل إبراهيم المندلاوي
.. هو القاص جليل إبراهيم المندلاوي،من مواليد محافظة ديالى/ مندلي 1973م،عاش في بغداد حتى عام 1991م،حيث أكمل فيها دراسته الأولية،ثم إنتقل الى أربيل،عشق الكتابة منذ نعومة أظفاره،وبدأ بكتابة باكورة أعماله عام 1989م،حيث تخصص في مجال القصة القصيرة،وكذلك يمارس نظم الشعر و له عدة قصائد شعرية،يسكن في أربيل،منصب سكرتير جريدة التآخي،له أكثر من 120 قصة قصيرة،نشرت معظمها في الصحف والمجلات،من مؤلفاته:
1. ولادات غير شرعية / مجموعة قصصية.
2. ملفات عن تسفير الكورد – غير منشور.
3. دموع اليأس – مسرحية.
وأما القصة الفائزة في المسابقة الدولية (لوكالة سفنكس) بجائزة أدب العشق فهي:صور ممنوعة لامرأة فوق الشبهات.
للبحث صلة
أحمد الحمد المندلاوي
باحث في التراث الكوردي الفيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 564
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الرابع

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215824578339

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الرابع
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4469 - 2014-05-31 - 11:33
المحور: الادب والفن

بسم الله الرحمن الرحيم
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم الرابع
بقلم: أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالاّت لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة وقفنا على ذكر عدد منهم في القسم الأول ؛وأردفناهم بالقسم الثاني و الثالث و اليوم مع القسم الرابع من مبدعينا الشعراء الفيليين :
1- ماجد الحيدر
... هو الدكتور ماجد الحيدر الفيلي،من مواليد بغداد بتاريخ 29-02-1960 م،أكمل فيها دراسته الابتدائية و الإعدادية،ثمَّ التحق بكليّة طب الأسنان /جامعة بغداد،وتخرج منها عام 1984م،وهو بالإضافة الى مهنته الطّبية فهو قاص،وشاعر،ومترجم،غزير الإنتاج في الحقل الثقافي،وعضو في الإتحاد العام للأدباء والكتاب في العراق، من من أعماله المنشورة :
1. النهار الأخير (مجموعة شعرية) – بغداد 2000م.
2. في ظل ليمونة (مجموعة قصصية) - بغداد 2001م.
3. ماذا يأكل الأغنياء (مجموعة قصصية) - بغداد 2002 م.
4. مزامير راكوم الدهماء وقصائد أخرى (مجموعة شعرية) – بغداد 2002 م.
5. قصص من د. هـ. لورنس (ترجمة)– الثقافة الأجنبية – بغداد 2001 م.

6. نشيد الحرية وقصائد أخرى ل (شيللي)-دار الشؤون الثقافية-بغداد2004 م.
7. الإيدز بين المناعة والفيروس(الموسوعة الثقافية-العدد 8)/ دار الشؤون الثقافية/بغداد 2004 م.
8. عبور الحاجز (قصائد من الشعر العالمي) – دار المأمون- بغداد 2007 م.
9. ناجون بالمصادفة (مجموعة شعرية) – دار سبيريز- دهوك-2009 م.
10. ضحك كالبكاء-مقالات ساخرة-منشورات الأهالي- بغداد-2010 م.
11. الثلج والنار والأغنيات-قصائد مترجمة للشاعر الكوردي مؤيد طيب- دار الثقافة الكوردية-بغداد-2010 م.

كما نشر العشرات من القصائد والقصص القصيرة والمقالات والترجمات العلمية والأدبية في الصحف والمجلات العراقية والعربية منها:
الصباح، المدى، الصباح الجديد، الإتحاد، طريق الشعب، الغد الثقافي، دجلة، الرسالة، العرب، التآخي، ألق، الثقافة الأجنبية، شهربان، البرلمان، المؤتمر، الأديب، التراث الشعبي، الأهالي، الأقلام، أشنونا، علوم وغيرها، بالإضافة إلى المواقع الالكترونية المتخصصة:الكاتب العراقي، كيكا، القصة العراقية، النور، الحوار المتمدن.. وغيرها،و له في انتظار الطبع ما يلي :

1. بين الأدب القصصي الشعبي وأدب الأطفال (دراسة).
2. الغرانيق تحلق جنوباً (قصص مختارة من الأدب العالمي) .
3. في الذكرى السنوية لرحيلي (مجموعة قصصية) .
4. الزغابة الطائرة (قصائد مترجمة من الشعر الإيراني الحديث) .
5. ستأخذنا الريح (مائة قصيدة وقصيدة من الأدب النسوي العالمي).

****

2- زاهد محمد زهدي

.. هو الدكتور الموسوعي زاهد محمد صادق زهدي،من مواليد محافظة واسط / مدينة الحي لعام 1930م،حاصل على دكتوراه الجامعة,ودكتوراه الدولة في العلوم الاقتصادية عام 1973م من تشيكوسلوفاكيا،عمل في وزارة التخطيط العراقية باحثاً اقتصادياً, وفي وزارة النقل ببغداد حتى عام 1980م،يعيش خارج العراق منذ عام 1982,ويحمل جوازي سفر سعودياً ثم أردنياً،من مؤلفاته و دواوينه الشعرية المطبوعة:

1. أفراح تموز - عام 1960م.
2. شعاع في الليل- عام 1962م.
3. حصاد الغربة- عام 1993م, 1994م.
4. الإخوانيات .
5. الملا عبود الكرخي دراسة في أدبه و شعره.
6. الجواهري صناجة العرب.
7. ندوة الأربعاء .
8. معزوفات على حرف الحاء.
9. وراء الميكروفون.
10. مرافئ الشوق.

كما كتب عدداً من الأبحاث الاقتصادية في شؤون التنمية واقتصاديات النفط .. كان ينشر أحياناً في الخمسينيات بتوقيع (أبو ذكريات).
وله أعمال أخرى تنتظر الصدور،توفي في مصر بعيداً عن الوطن في 1تشرين الثاني/نوفمبر 2002م،و قد كتب عنه كثيرون منهم الدكتور عزيز الحاج.

*****

3- محمد تقي جون

... هو الأستاذ المساعد الدكتور محمد تقي جون في كلية الآداب- جامعة واسط ،مؤلف جيد من إصداراته المطبوعة:

1. لدنا و الحب / شعر. العروض الرقمي / كتاب منهجي.
2. سلطة الشعر الجاهلي على الشعر العباسي /نقد .
3. المتنبي مؤرخاً /دراسة.
4. شعر الثورات العلوية بين الأرخنة و الفن / دراسة.
5. منامات ابن سينا /نص مفتوح.
6. أنا الشعر دراسة في أساسات الشعر الجاهلي و صلاحيتها لعصر الشعر العربي /دراسة/مطبعة الطيف/الكوت 2011م.

قصة الكورد الفيليين – محنة الإنتماء و إعادة البناء /دار الضياء للطباعة /النجف 2012م..
للبحث صلة
أحمد الحمد المندلاوي

باحث في التراث الكوردي الفيلي
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: شعر
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 565
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم السابع

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215720578336

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم السابع
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4472 - 2014-06-03 - 08:42
المحور: الادب والفن

بسم الله الرحمن الرحيم
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم السابع
بقلم: أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة وقفنا على ذكر عدد منهم في القسم الأول ؛وأردفناهم بالأقسام الخمسة ،و اليوم مع القسم السابع من مبدعينا الشعراء الفيليين :
1- إبراهيم حيدر الخياط
.. هو الأديب إبراهيم حيدر عزيز نصيف الخياط، من مواليد محافظة ديالى/ مندلي لعام 1960م،أكمل فيها دراسته الأولية،و بعد إنهائه المرحلة الإعدادية،دخل كلية الشريعة / جامعة بغداد.
عمل في مجال السياسة منذ كان طالباً متبنيّاً الأفكار اليسارية، وقد طاردته السلطة الحاكمة آنذاك بين الإعتقال والسجن و الهروب ،منذ السبعينات و حتى سقوط النظام البائد عام 2003م، لذا لم يتمكن (صاحب السيرة)من الحصول على وظيفة ما،وهو الآن الوجه الإعلامي للإتحاد العام للأدباء والكتّاب في العراق،له أربعة مؤلفات ثقافية لحد الآن،و هي :

1- جمهورية البرتقال – ديوان شعري-2007م.
2- قراءة في قصيدة المجرشة.
3- بعقوبة طبوغرافيا تقاليد و عادات أهلها و مهنهم.
4- محكم دواوين شعبية في جريدة الصباح.
5- مقالات عن أبو سعيد و أبو كاطع .
****
2- عبد الستار نور علي
.. هو الشاعر عبد الستار نور علي من مواليد بغداد - باب الشيخ عام 1942 خريج كلية الآداب- جامعة بغداد – قسم اللغة العربية عام 1964 عمل في الحلة حتى العام 1967 و بعدها في بغداد مدرساً للغة العربية ومديراً في عدد من الثانويات و الإعداديات . أحيل على التقاعد عام 1989م، يكتب الشعر والنثر منذ عام 1964 في الصحف والمجلات العراقية والعربية. هاجر من العراق مع عائلته في 27 كانون الثاني 1991 الى بلغاريا؛ يقيم في السويد منذ آب 1992م. عمل مترجماً ومؤسساً لصحيفة (مونديال) التي كانت تصدر باللغات السويدية والعربية و الكوردية والإسبانية بمركز أنشطة الكومبيوتر، في مدينة اسكلستونا حيث يقيم . نشر في صحيفة (Folket) السويدية قصائد ومقالات، شارك في عدد من المهرجانات الثقافية السويدية،كما أقامت له عدد من النوادي العراقية في السويد أمسيات شعرية،وقد أنتج عنه التلفزيون السويدي في مدينته فيلماً وثائقياً قصيراً،
متزوج وله ثلاثة أولاد ، بنتان جوان ونور وولد علي . وهو متقاعد الآن، أصدر في السويد:
- على أثير الجليد – شعر باللغتين العربية والسويدية ، ترجم المجموعة الى السويدية بنفسه.
- جلجامش – ترجمة ، مسرحية شعرية للشاعر السويدي أبه ليندە
- في جوف الليل – شعر
- باب الشيخ
- مقالات
- شعراء سويديون - دراسات ونصوص
3- عبد المجيد لطفي
.. هو الأديب عبد المجيد عمر عبد الرحمن محمد الأوقاتي،ولد في محافظة ديالى /خانقين في 30 حزيران/يونيو عام 1905م،لقب أسرته (خلوصي) أو (خلوزي-الفحّام)،وإختار لنفسه لقب (لطفي) كعادة أهل زمانه ،وأكمل دراسته الابتدائية فيها؛إنتقل الى بغداد وأكمل دراسته في مدرسة الصنايع،وتنقل بين أكثر من منطقة نائية موظفاً بسيطاً، وربما كانت هذه الحياة القاسية التي عاشها سبباً في توجهاته الفكرية والسياسية التي يفهم منها أنه كان يسارياً إلا أنه والحقيقة تقال لم يكن يسارياً بالانتماء إنما كان مدافعاً عن حقوق الطبقات المسحوقة التي خبر معاناتها، لأنه عاش القسم الأعظم من حياته خصوصاً أوائلها وهذا الأمر أنعكس على أعماله الأدبية التي توزعت بين خمسة من فنون الأدب كالشعر والقصة القصيرة والرواية والمسرحية والدراسة الأدبية. و امتد العمر بأديبنا الفذّ حتى يوم 27 تشرين الأول /أكتوبر 1992؛وتوفي في بغداد ودفن طبقاً لوصيته في خانقين بعد أن أتحف المكتبة العراقية بأكثر من 60 كتاباً .
من مؤلفاته :
1. أصداء الزمن- خواطر- عام 1938م.
2. قلب الأم – قصص قصيرة -عام1940م.
3. خاتمة موسيقار – قصة- عام 1941م.
4. نظرات في الأدب الكوردي – دراسة – عام 1948م.
5. عفيفة -خواطر أدبية-عام 1953م.
6. في الطريق – قصص قصيرة- عام 1958م.
7. أنشودة تموز – 1959م.
8. عيد في البيت – قصة حوارية- عام 1961م.
9. الإمام علي رجل الاسلام المخلد – دراسة - عام 1967م.
10. الرجال تبكي بصمت – رواية – عام 1969م.
11. ضجة النهار- تمثيلية- عام 1971م.
12. خمسة أيام في المربد - عام 1972م.
13. تصابي الكلمات – شعر منثور-عام 1974م.
14. المتنبي شاعر الفكر العربي –دراسة -عام 1977م.
15. فتحة أخرى للشمس – رواية -عام 1980م.
16. نبؤة العراف الغجري - 1982
17. خليج المرجان – ديوان رباعيات -عام 1984م.

18. الخطأ في العد التنازلي – تمثيلية – عام 1974م.
و لديه أكثر من (150) مخطوطة في شتى صنوف الشعر والأدب والرواية والمسرحية ومختلف المواضيع.و هو من مؤسسي إتحاد أدباء العراق وكان من أعضاء الهيئة الإدارية،توفي في 27-10-1992م،ودفن في خانقين عنده (سفح تله باوه محمود) في خانقين بناءً على وصيته .
أحمد الحمد المندلاوي
باحث في التراث الكوردي الفيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 566

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم السادس

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215745578337

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم السادس
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4470 - 2014-06-01 - 02:10
المحور: الادب والفن

المقدمة:
... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة وقفنا على ذكر عدد منهم في القسم الأول ؛وأردفناهم بالقسمين الثاني و الثالث ثم الرابع و الخامس،و اليوم مع القسم السادس من مبدعينا الشعراء الفيليين :
1- مؤيد عبد الستار
... هو الدكتور مؤيد عبد الستار،ولد في مدينة الكوت عام 948م،حاصل على شهادة دكتوراه آداب، درس ببغداد و الهند والسويد،وعمل في العراق و الجزائر و ليبيا و السويد،اضطر الى مغادرة وطنه العراق عام 1979م،الى الهند،وأقام هناك ست

سنوات غادر بعدها الى الجزائر عام 1984م، وعمل في جامعة تيزي وزو ،ثم غادر الى ليبيا،وعمل في جامعة ناصر بطرابلس عام 1988م لغاية 1990م،هاجر الى السويد عام 1990م،عضو نادي الكتاب السويدي.له سبعة إصدارات ثقافية متنوعة،كما له كتابات و منشورات و تراجم عديدة نشرت في الصحف العراقية و العربية،من إصداراته :أجراس الرحيل عام 1987م،و حكايات لبغداد عام 1993م،ونستطيع أن نسمّيه ب (السندباد الفيلي) لكثرة حلّه و ترحاله بين البلدان،و يقيم حالياً في السويد.
*****

2- نامدار التيموري
... هو الشاعر الملا نامدار بن حسن التيموري من عشيرة قره آلوس منطقة النفطجي،ولد في مندلي سنة1898م،أو 1907م،ودخل كتاتيبها وبعد أن تعلم أوليات القراءة والكتابة،إنصرف بكليته لدراسة اللغة الفارسية،وآدابِها،و الكوردية،والتركية،وكان له شغف شديد في قراءة الكتب الأدبية الفارسية،ويتصل دوماً بشعراء زمانه،و يجتمع بهم أمثال السيد ظاهر عبد الواحد البندنيجي،والسيد سليمان الجنِي،وناصر حسين آغا،و الملا أحمد،وله آراء خاصة بالشعر،حيث يقول:(إنّ إلهام الشعر يتأتى للشاعر من أمرين إثنين :أما من الغرام المبرح،وآهاته،وأما من الفقر والحاجة، وأنا بالذات قد صبتُ على كلتيهما،و تلوعت بلوعتيهما)،و أول شعر قاله في صباه،كان غزلاً باللغة الفارسية،وبعدما أنغمر بنظم الشعر الفارسي،و انغمس في تياراته المختلفة،قال قصائد كثيرة، وأشعاراً جزيلة،حتى عُرف في هذا مجال الإبداع الشعري ،و أيضاً قال قصائد وطنية كثيرة،و من جراء ذلك إتصل بكثير من الشعراء المجيدين للشعر الفارسي في العراق،وهجر بلدته مندلي وسكن بغداد سنة 1950م،وبدأ يشتغل في التجارة،وجميع أشعاره مخطوطة في ديوان كبير غير مطبوع،محفوظ الآن لدى أبنائه،وله أشعار في كل باب من أبواب الشعر الفارسي وشعره جيد وجزل،لطيف العبارة بليغها.
ويقول الأستاذ عمران موسى البياتي في كتابه الموسوم مندلي عبر العصور: قد تمكنت من إيجاد بعض أبيات له في الشعر التركي، وقد قالها بمناسبة ذهابه بمعية السيد ظاهر البندنيجي لزيارة الشيخ علي الطالباني في تكيتهم (التكية المندلاوية) في باب الشيخ ببغداد.
وكان الملا نامدار معمّراً ورجلاً مرحاً و نكّاتاً ومحبوباً لدى أهالي مندلي و الكورد الفيليين في بغداد عموماً، وقد نشر بعض قصائده الكوردية في الجرائد المحلية،كما كان له برنامج في القسم الكوردي في إذاعة بغداد،يتلو فيه أشعاره باللغة الكوردية (اللهجة الفيلية) .
وقد توفي شاعرنا التيموري يوم 14تشرين الأول من عام 1983م،و قد ذكر أحد أنجاله إنَّ له ستة عشر جزءاً مخطوطاً من أشعاره باللهجة الفيلية – اللرية .
*****

3- يحيى خضر
... هو الشاعر الملا يحيى خضر خادم الإمام الحسين(ع)،ولد في مندلي– محلة قلعة جميل بيك(السوق الصغير) سنة 9 تموز/ يوليو 1931م،حيث نشأ في منزل كانت لغة القرآن سائدة فيه،وصوته مألوفاً فيه حيث كان والده الملا خضر حافظاً للقرآن،ومقرئاً له،وعندما تعلم القراءة وختم القرآن وهو في سن السابعة من عمره.كانت تلاوة القرآن وتأليف القصائد الحسينية، وقراءتها ديدنه،و إشتهر بهذا الإبداع،وعُرف على مستوى البلاد بصوته الرخيم و شعره الجميل،حتى غدا علماً في هذا المنحى، و كان محبوباً لدى الأهالي و من أصدقائنا الأعزاء،توفي في 2 شوال 1429هـ المصادف 3 تشرين الأول/اكتوبر 2008م،و دفن في وادي السلام في النجف الأشرف،تاركاً وراءه ذرية طيبة فيهم أدباء وشعراء سائرون على نهجه،منهم الأستاذ الشاعر عباس،و الرادود الحسيني عقيل،كما ترك ديوانينِ ضخمينِ جمع فيهما جميع أشعاره كافة .ا
*****

4- جليل محمد خانقيني
.. هو الأديب جليل محمد علي بك الأركوازي المعروف ب جليل خانقيني، من مواليد مدينة خانقين 1943م،أكمل فيها دراسته الأولية،وحصل على شهادة البكالوريوس من جامعة بغداد/كلية الآداب/قسم اللغة الكوردية،مارس كتابة الشعر منذ المرحلة الثانوية 1962م،و يكتب الشعر بثلاثة لغات (عربية،كوردية،فارسية)،وقد قام بترجمة أسفار زكي موران من اللغة التركية الى اللغة الكوردية ،كما قام بترجمة معلقة إمرؤ القيس الى اللغة الكوردية،له مقالات كثيرة في الشعر و الأدب و التربية، منشورة في الصحف و المجلات العربية و الكوردية ،كما له عدة مؤلفات بالعربية و الكوردية مطبوعة منها:
1. خرير الوند – ديوان شعري.
2. قاموس الكلمات غير الواردة في القواميس الكوردية.
3. ترجمة - رواية أسير الغم / نسرين ثامني /من اللغة الفارسية الى الكوردية.
4. ئاواره يه ك له بيابانى جاوه كانى مه م و زين دا – مجموعة شعرية/1984م/السليمانية
وكان مقيماً في مدينة أربيل.إلتقيته في أربيل في مقر المركز الثقافي الفيلي عام 2007م،رأيته على ثقافة جمّة و أخلاق عالية،و أهداني مجموعة من مؤلفاته .انتقل الى جوار ربّه تعالى عام 2011م .
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 567
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم:الثالث
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215916578340
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم:الثالث
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4468 - 2014-05-30 - 14:16
المحور: الادب والفن

بسم الله الرحمن الرحيم
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم:القسم الثالث
بقلم: أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة وقفنا على ذكر عدد منهم في القسم الأول ؛وأردفناهم بالقسم الثاني و اليوم مع القسم الثالث من مبدعينا الشعراء الفيليين :
1- جميل صدقي الزهاوي
.. هو الشاعر الكبير جميل صدقي الزهاوي ، ولد في بغداد 1863م،و بها نشأ ودرس على أبيه وعلى علماء عصره، وعين مدرساً في مدرسة السليمانية ببغداد عام 1885م، وهو شاب ثم عين عضواً في مجلس المعارف عام 1887م، ثم مديراً لمطبعة الولاية ومحرراً لجريدة الزوراء عام 1890م، وبعدها عين عضوا في محكمة استئناف بغداد عام 1892م، وسافر إلى استانبول عام 1896م، فأعجب برجالها ومفكريها وتأثر بالأفكار الغربية،وبعد الدستور عام 1908م،عيّن أستاذاً للفلسفة الإسلامية في دار الفنون بإستانبول ثم عاد لبغداد،وعين أستاذاً في مدرسة الحقوق، وانضم إلى حزب الإتحاديين، وأنتخب عضواً في (مجلس المبعوثان) مرتين،وعند تأسيس الحكومة العراقية عين عضواً في مجلس الأعيان. ونظم الشعر باللغتين العربية و الفارسية منذ نعومة أظفاره فأجاد واشتهر به.
كان الزهاوي معروفاً على مستوى العراق و العالم العربي،وكان جريئاً وطموحاً وصلباً في مواقفه،
دافع الزهاوي عن حقوق المرأة وطالبها بترك الحجاب وأسرف في ذلك.

توفي الزهاوي في شهر ذي القعدة عا1354هـ /1936م،من مؤلفاته ودواوين شعره :
1. الكلم المنظوم- ديوان شعر.
2. رباعيات الزهاوي –ترجمة لرباعيات الخيام
3. الثمالة – ديوان شعر
4. اللباب – ديوان شعر
5. الأوشال – ديوان شعر.
6. الجاذبية وتعليلها.
7. الظواهر الطبيعية و الفلكية.
8. الخيل وسباتها.
9. الدفع العام.
10. الفجر الصادق. للمزيد أنظر الملحق.
*****
2- داري ساري
.. هو الشاعر الأديب داري ساري حيدر من مواليد محافظة واسط /بدرة / زرباطية لعام 1930م،وأكمل فيها دراسته الأولية، ظهرت الملكة الشعرية عنده في مقتبل العمر،وأتقن اللغة العربية والفارسية بشكل جيد إضافة لإتقانه الى اللهجات الكوردية.لقد كان داري ساري علماً بارزاً في أعلام الثقافة الكوردية،نظم القصائد باللغة الكوردية – اللهجة الفيلية.
كتب عنه شاكر كريم مقالاً بعنوان:من ينفض الغبار عن إبداع داري ساري،حيث يقول:
في 03-11-2000 م،رحل عنا الشاعر الوطني الكوردي المرحوم داري ساري حيدر ليترك فراغاً و تخلف الحسرات في قلوب محبيه ،و من عرف أفضاله في حركة الثقافة الكوردية ..هو العصامي المتصوف الذي تعلق بقضية شعبه العادلة التي كان قلبه ينبض بها و لها ،ان تراث هذا المبدع الكبير و سيرته الشخصية يشهدان على التصاقه بقضية الحرية و الانسان تلك القيمة التي لا يقيّض للكاتب أن يكون مبدعاً ان لم تسكن أعماقه،و قد ترك لنا الراحل إبداعاً ثراً في ديوان شعري ضخم بالاضافة الى بحوثه اللغوية و منها مشروعه لتوحيد اللهجات الكوردية و قاموس لوري – عربي،و له قصيدة مطولة بعنوان (الكاتب) التي جسدت سيرة حياته بحق ، لقد كرّس داري ساري مواهبه الشعرية لهموم شعبه و آلامه حتى لقّب برائد الأدب الفيلي في العراق ..كما تعرض الى مضايقات النظام البائد.
كان داري ساري قلماً شريفاً،و هو العصامي المتصوف الذي تعلق بقضية شعبه العادلة التي كان قلبه ينبض بها و لها و كرّس مواهبه الشعرية لهموم شعبه وآلامه حتى تعرض الى مضايقات النظام البائد.
*****
3- فرهاد حسن
.. هو الفنان فهد حسن أسد المعروف بالاسم الفني ب (فرهاد حسن) من مواليد محافظة ديالى/ مندلي لعام 1961م،أكمل فيها دراسته الأولية،ثم واصل دراسته في المعهد القضائي في بغداد،واستمر في دراسته الجامعية ليحصل على البكالوريوس في اللغة الكوردية من جامعة بغداد عام 2006م،ولع بالغناء الكوردي منذ صباه،فقد سجل أول أغنية له على قناة العراق ضمن برنامج ديوان الريف/ قسم المنوعات عام 1991م،وكانت أول انطلاقة له الى عالم الشهرة،حتى وصل صوت فرهاد حسن الى أوربا من خلال قناة ميديا الفضائية،والذي سجل لها أكثر من خمس عشرة أغنية،نال إعجاب حتى غير الكورد،وإضافة الى إبداعه في الغناء الكوردي الفيلي له محاولات جميلة في نظم الشعر باللغتين العربية و الكوردية،ومن تلك الأشعار نشيد (أنا فيلي) من كلماته و ألحانه و أدائه. الأستاذ فرهاد حسن يعمل الآن مدرساً لمادة اللغة الكوردية في دار المعلمات ببغداد.
أحمد الحمد المندلاوي
باحث في التراث الكوردي الفيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 568

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم:الثاني

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705215939578341

شعراء فيليون في الذاكرة/القسم:الثاني
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4468 - 2014-05-30 - 13:06
المحور: الادب والفن

بسم الله الرحمن الرحيم
شعراء فيليون في الذاكرة/القسم:القسم الثاني
بقلم: أحمد الحمد المندلاوي
المقدمة:
... الكورد الفيليون علامات مضيئة في ركب الحضارة الإنسانية،وشموع تنير دياجير الجهل أينما حلّوا وارتحلوا،عمّروا البلاد،وأسعدوا العباد،عاملون بلا كللٍ و لا مللٍ..للعراق، للإنسان،يسحبون الخير؛والخير يتبعهم.
و هم أصحاب مواهب في كل المجالات لا سيما الثقافية ، و هنا نذكر عدداً منهم في مجال الشعر فقط في هذا القسم.لنلقي الضوء عليهم بايجاز مقتضب؛ و ليطلع على مواهبنا الآخرون عن كثب،بعد هذه المقدمة القصيرة وقفنا على ذكر عدد منهم في القسم الأول ؛و اليوم مع القسم الثاني من مبدعينا الشعراء الفيليين :
*****
1- كامل البصير
.. هو الدكتور كامل حسن البصير من مواليد بغداد لعام 1933م،وحرّم من نعمة البصر منذ أولى سني عمره إثر إصابته بمرض الجدري،أكمل دراسته الإبتدائية و الثانوية في بغداد عام 1953م،و الجامعية عام 1957م،والماجستير ببغداد عام 1966م،عن رسالته الموسومة ب (تحقيق رسائل الإمام علي ع/دراسة أدبية)،وأنهى رسالة الدكتوراه في جامعة القاهرة / كلية الآداب / قسم اللغة عام 1975م،عمل مدرساً في المدارس الثانوية ببغداد ردحاً من الزمن،ثم درّس في الجامعة،و تقلّد عدة مناصب إدارية منها رئاسة قسم الدراسات الكوردية،وعمادة كلية الآداب في جامعة السليمانية من سنة 1973م و لغاية سنة 1980م،ومن ثم عيّن أستاذاً لمادة النقد و البلاغة في قسم الدراسات العليا كلية الآداب الجامعة المستنصرية، وكان عضواً عاملاً في مجلس المجمع العلمي العراقي.
و مما يذكر عنه أنّه كانت له العديد من المواقف الفكرية والثقافية والوطنية و القومية،و ساهم في الثورة الكوردية منذ ستينات القرن الماضي،وهو مؤسس (إتحاد معلمي كوردستان) في 15مايس/ مايو 1962م،وانتخب كأول سكرتير عام لنقابة معلمي كوردستان. أما في مجال النشر و التأليف فقد بدأ بذلك منذ عام 1958م،حيث وصلت نتاجاته العلمية حوالي أربعين عملاً علمياً باللغتين العربية و الكوردية،فباللغة العربية كانت نتاجاته تتناول العديد من القضايا الأدبية فكتب:
1. كامران شاعر من كوردستان – عام 1960م.
2. الدعوة الى الإلتزام في شعرنا المعاصر بين آراء أفلاطون و مقاييس قرآنية عام 1977م.
3. قصائد معاصرة من الخليج العربي بين الأصالة والتقليد في الصور الفنية – عام 1977م.
4. الترابط الفني بين العرب و الكورد في قضية الإخاء و السلام – عام 1980م.
5. المنهج القرآني و صيغة المصطلحات (قسمان) – عام 1980م.
6. من قضايا المرأة بين آيات قرآنية و إتجاهات شعرية – عام 1980م.

7. القرآن الكريم و منهج البحث العلمي في التراث العربي – عام 1982م.
8. من مشكلات اللغة الكوردية و آدابها الإخاء و السلام – عام 1983م.
9. منهجية الأدب المقارن بين النقد الأغريقي و التراث العربي – عام 1985م.
10. العراق في الشعر الكوردي المعاصر – لم يُطبع في حياته.

أما إبداعاته العلمية في مجال اللغة الكوردية فلا تقل غزارته عما نشره باللغة العربية.
الى جانب هذا الكم الهائل من النتاجات العلمية و الفكرية و تقلد عدة مناصب ،هذا و أشرف على الدراسات العليا في جامعتي المستنصرية و السليمانية،إختطفته يد المنون مبكراً و هو في قمة العطاء العلمي في يوم الخميس 22-10-1987 م (1).

2- حيدر الحيدر
.. هو الموسوعي حيدر الحيدر من مواليد الكوت لعام 1950م،أنهى دراسته الإبتدائية والمتوسطة و الإعدادية في بغداد،حصل على شهادة دبلوم من معهد إعداد المعلمين – بغداد و بكالورويس فنون مسرحية (إخراج) جامعة بغداد،لقد كتب مسرحيات مختلفة و قصصاً قصيرة و خواطر و بحوثاً عديدة،نشر قسم من أعماله في الصحف و المجلات العراقية،كما أخرج عدداً من الأعمال المسرحية للأطفال، كان يعمل في قناة تلفزيون الحرية منذ تأسيسها إدارياً و مخرجاً و معدّ للبرامج،كما يمارس نظم الشعر(2)،من مؤلفاته المطبوعة:
1. الكورد و كوردستان في الشعر العربي - بغداد :2013م.
2. أصداء تدوي في فضاءات أحلامي / قصص قصيرة - 2007م.
3. مختارات من دفتري القديم – مجاميع شعرية/بغداد/2013م.
4. محطات الحزن و الفرح/مسرحيات – بغداد / 2013م
5. حكايات من رفوف الذاكرة – بغداد / 2013م
6. أسماء النساء و الرجال في الأمثال – بغداد / 2013م

*****

3- أحمد علي نظر
.. هو الشاعر أحمد علي نظر من مواليد ناحية زرباطية / محافظة واسط لعام 1957م انتقل الى بغداد عام 1973م تخلصاً من مضايقات أزلام السلطة في الناحية أنذاك.وأنهى فيها دراسته الإعدادية ، تم تهجير أهله و أفراد عائلته الى ايران في الحملة الظالمة ضد الكورد الفيليين،التي ابتدعها النظام البعثي الجائر عام 1980م،و له أشعار و ردّات كثيرة في رثاء الإمام الحسين (ع) تُقرأ في المجالس الحسينية أثناء محرم (3).

*****

4- شكري الفضلي
.. هو الأديب شكري الفضلي، من مواليد محلة الفضل ببغداد لعام 1882م،لذلك نسب بالفضلي ، كان شاعراً و كاتباً و صحفياً مثابراً، و مهتماً بحياة الأكراد خاصة، فدرس حياتهم في العراق و تحدث عن الرجل الكوردي وبعض العادات و التقاليد الشعبية و الأمثال،والغناء و الشجاعة و البسالة،نظم الشعر و عالجه بأربع لغات :(العربية – الكوردية – التركية - الفارسية)، توفي عام 1936م.

للبحث صلة
أحمد الحمد المندلاوي
باحث في التراث الكوردي الفيلي

الهوامش:
1. الموسوعة الحرة – ويكيبيديا 2011م
2. لقاء خاص مع صاحب السيرة (حيدر الحيدر) في مؤسسة شفق ببغداد عام 2009م.
3. لقاء خاص مع صاحب السيرة (احمد نظر) في حي الزهور/الحسينية عام 2007م
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 569
شهادات وفاء بحق زهير كاظم عبود شهادات عن نتاجه ومواقفه الانسانية
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20221205110701449197

خضر دوملي

بين كل شهادة واخرى كانت واحدة من مواقف القاضي والكاتب زهير كاظم عبود تظهر، ومع كل شهادة كان الشعور بين الحاضرين يزداد ثقة ان تكريمه امر مميز، شهادة موقف ودعم زوجته له، مساندة اقرب اصدقاءه، تعرضه للتهجم في مصر

خسارته للكثير نتيجة مواقفه عن الايزيدية، اوكما يقول اخر ان دعمه للكورد والايزيدية والفيلية كان عنوان تميزه، هذه المقتطفات هي لبعض شهادات الوفاء بحق زهير كاظم عبود على اثر تكريمه في اربيل من قبل المديرية العامة لشؤون الايزيدية في وزارة الاوقاف والشؤون الدينية في اقليم كوردستان 15 تشرين الثاني 2013 .

يقول شمال حويزي المدير العام في وزارة الثقافة في اقليم كوردستان ان زهير لم يدخر جهدا في مجالات شتى، تشريعية وقانونية وسياسية لكل العراقيين والكورد بشكل خاص ، وساهم بمواقفه الشجاعة وفكره الثاقب وكتاباته النيرة الدفاع عن اكثر شرائح الشعب الكوردي مظلومية وتعرضا للقهر والصهر وخاصة الكورد الايزيدية والفيليين .

واضاف شمال ان " مساهمات زهير لاتقدر بثمن واختياره هاتين الشرحيتين من نسيج المجتمع وتعمقه واستيعابه لمعاناة الشعب الكوردي يدل على نهجه الموضوعي والانساني ، حيث استطاع تعريف القارىء العربي بحقيقة الديانة الايزيدية وانتمائهم القومي وكشف النقاب عما تعرضوا له من ظلم وجور وكذلك معاناة الكورد الفيلية وما تعرضوا له من اضطهاد قومي وطائفي".

قائلا "ان هذا التكريم من قبل المديرية العامة لشؤون الايزيدية هو محل اعتزازنا وهو أقل ما يمكن ان يقدم له لأن العمل الدؤوب له في هذا المجال هو مبعث تقدير وافتخار من قبل كل ابناء الشعب الكوردي لاسيما ان معاناة هاتين الشريحتين لم تنتهي مع سقوط النظام البعثي واستمرار انعكاسات وتبعات السياسات الظالمة السابقة عليهم ولايزال واخرها عدم انصافهم في قانون الانتخابات الاخير".

بين شهادة واخرة كانت مواقف القاضي زهير تظهر وكان اعتزاز الكورد به يزداد ولكن صديقه الكاتب الكبير كاظم حبيب قال ان زهير " شخصية ذات التكوين الديمقراطي والتقدمي المدني والعلماني الذي وطّن نفسه للدفاع عن اتباع الديانات والمذاهب بالعراق هي نتيجة ايمانه بالدفاع عن الصدق عن الحرية الفكرية والدينية والمذهبية والسياسية للفرد العراقي ".

قائلا "ان الاستاذ والصديق زهير كاتب مرموق قدم الكثير وسيقدم اكثر في المستقبل لقراء العربية في مجال الديانات والدفاع عن اتباعها وكتب بشكل خاص عن اتباع الديانة الايزيدية والشبك ... يتسم بالصدقية في مجال الدفاع عن الاخرين وهذا الابداع هو نتيجة وقوف زوجته معه وتفانيها لمساندته "

رئيس اتحاد الادباء الكورد (مم بوتاني) اشاد في كلمته بقيام الايزيدية بتكريم زهير كاظم عبود ووصف الامر بأنه خطوة هامة " لا اريد ان اذكر ماعاناته الايزيدية من القتل العام والجينوسايد الذي تعرضوا له وتدمير قراهم ، حيث لايزال التاريخ شاهدا على ذلك"

واضاف مم انه لشرف كبير للايزيدية ان يحموا انفسهم والايزيدياتي واننا كلنا مدانون للكهوف والجبال التي حمتهم وبقت لالش ابرز عناوين دفاعهم عن انفسهم ، ولذلك عندما تقوم اقلام تقدمية بالدفاع عن الكورد مثل الجواهري وشاكر خصباك واليوم صاحب القلم الرصين زهير كاظم عن طريق مجموعة من نتاجاته عن الايزيدية فأننا في كوردستان نقدر الاقلام القيمة التي كتبت عنا ونكرمهم على تلك الاعمال هو محل فخرنا ونثمن مبادرة المديرية العامة لشؤون الايزيدية لهذا الانجاز.

الكثير من الكلمات عبرت باعجاب ما قام به زهير كاظم عبود خلال مسيرة حياته وهو ما يبرز من كتاباته التي تخص الكورد والانفال و التشريعات والايزيدية والشبك واخيرا الزرادشتية لذلك يقول د. ممو فرحان الشخصية الايزيدية والباحث المختص في شؤونها الذي قدم كلمة ثناء في المناسبة ايضا بأن : كثير من الكتاب والمثقفين يعيشون خارج سياق عصرهم و يكتبون في موضوعات لا تصلح للعصر، لكن المثقف الحقيقي يمثل صوت الضمير ويعبر بأفكاره منطلقاً من هاتف ضميره الذي يدفعه للدفاع عن قيم يؤمن بها عما يفعله من خلال كتاباته ليس عطفاً او مجامله لبعض الأصدقاء واعتقاداتهم بل نابع من هاتف ضميره،،، فهو بعمله يدافع عن آرائه ومعتقداته بأن لا يقف مكتوف الأيدي أمام ظلم تجاه أتباع دين ما او عقائد تمثل مبادئ كونية مشتركة لاتنازل عنها، فكتابات الأستاذ زهير كاظم عبود كانت حقاً عكس التيار وكتاباته حطمت الكثير من أنواع التنميط والجمود حول معتقد الأيزيدية فكان يواجه الصورة الخاطئة عن أتباع الديانة الأيزيدية بخطاب الحق".

واضاف د. ممو في كلمة الثناء التي قدمها بحق القاضي زهير "إن استاذنا الفاضل زهير كاظم عبود لم يقتصر بالدفاع وتصحيح الصورة الخاطئة عن اتباع الديانة الأيزيدية فقط بل وقف بالمرصاد بكتاباته أمام كافة الإعتداءات التي جرت في العراق ضد المكونات الأصلية لحضارة وادي الرافدين من المسيحيين والصابئة المندائية والكاكائيين، فلتعش اناملك يا

استاذنا الفاضل ويصنك الله من كل مكره بما تقدمه خدمة للإنسانية من منطلق ايمانك بالدفاع عن الحق"

مبينا انه "ومن هذا المنطلق تحرك الأستاذ زهير كاظم عبود لإداء رسالته وتجسيدها عندما أخذ على عاتقه تصحيح الصورة الخاطئة عن الأيزيدين لدى اعداء واصدقاء أتباع هذه الديانة العريقة والذي استطاع اتباعها مقاومة النكبات التي تعرضوا اليها من خلال قوة مثولوجيا ديانتهم" .

لم تكن الكلمات تأتي مصادفة بل كل واحد قدم كلمته كان يعبر عن موقف يعرفه عن زهير كاظم عبود، وكل كلمة قيلت كأنها نسجت حالة من تلك الحالات التي مرت عليه، ولكل واحدة اهميتها كما يقول د. ميرزا دنايى الطبيب والمختش بشؤون الايزيدية، الذي اعتبر ان زهير قد دفع ثمن دفاعه عن الايزيدية وتضرر سياسيا لأنه تضامن مع الايزيدية .

وقال دنايى " لو طلب مني بأن يتم تكريم أي صديق عزيز أعرفه لبادر الى ذهني لاول مرة اسم الصديق العزيز زهير كاظم عبود لانه يستحق هذا التكريم "

واضاف ميرزا " لقد تضرر زهير كاظم عبود بسبب تضامنه مع الايزيدية سياسا لأنه تعاطف معنا ولأنه يمتلك النظرة الانسانية ولديه مسألة حرية ان الانسان يعتقد بما يريد امر هام وهو يرسخ مبدأ ان هذه الارض تجمعنا جميعا في الحقوق والواجبات ".

واستطرد ميرزا واحدة من المواقف المهمة لزهير كاظم عبود مع الايزيدية بالقول " في اي محفل عن مستقبل العراق و اجتماعات المعارضة قبل سقوط النظام كان زهير كاظم عبود يسال اين الايزيدية وشاهدناه كيف يكتب بحماسة وعاطفية عندما كان في المهجر،،، وقبل سقوط النظام ومحاولات امريكا للقاء المثقفين العراقيين والاجتماعات التي تعقد في واشنطن او لندن كان زهير يقول يجب ان ان يكون هناك مشاركة ايزيدية ولذلك كان اسمه مرتبط بالايزيدية اينما كان".

ويضيف ميرزا بعد سقوط النظام في 2003 بادر زهير كاظم عبود الى جمع التواقيع من غير الايزيدية ليوقعوا على مذكرة من اجل تثبيت اسم الايزيدية في الدستور واستطاع ان يجمع 73 توقيعا وساهم في اقناع الكثير من القيادات العربية ومنهم المرحوم عبد العزيز الحكيم للموافقة على هذا الطلب ، لأن الاخوة العراقيين لم يكونوا يعرفون الايزيدية جيدا وكانوا لايمتلكون اية تصورات حقيقية عن الايزيدية غير السلبية منها وساهم زهير بتصحيح هذه الصورة .

وشرح ميرزا واحدة من المواقف المهمة لزهير عند تعرضه لهجوم في مصر قائلا " مواقف زهير تجاه الايزيدية كثيرة في الخليج والسعودية وسوريا ومصر وتونس والمغرب الى درجة عند تقديمه لمحاضرة في مصر عن الايزيدية تعرض الى هجوم من قبل احد الحاضرين في تصوره ان الايزيدية ديانة تبشيرية ".

ثم ربط ميرزا موقف زهير بما يتناقله الايزيدية من موروثهم الفكري بأنه في كل مئة عام يظهر مخلص للايزيدية واذا كان مخلص الايزيدية في القرن الماضي (نظيف باشا) الذي اعاد مقدسات الايزيدية بعد نهبها من قبل (الفريق عمر وهبي باشا) فأن زهير كاظم عبود كان مخلص الايزيدية من التهميش و التشويه في القرن العشرين ولايزال"

كلمات قيمة اخرى قدمت من قبل السيد نهاد القاضي الذي اشاد بمؤلفات زهير باسلوب سجعي شعري مميز وثمن مواقفه في الدفاع عن مختلف المكونات العراقية وخاصة الايزيدية وكذلك ما قدمه الكاتب صادق اطيمش عن عبود والشخصية الايزيدية عيدو بابا شيخ والصحفي اسماعيل طاهر جانكير من دهوك وامتزجت مشاعر الحضور بما قدمه الموسيقار وعازف الناي بشار كاظم من معزوفات بهذه المناسبة وعطره به الحضور من كلمات الثناء للقاضي في وقفاتهم معه طيلة ساعات الاحتفالية.

ولذلك فان السيدة جنان عبد المحسن زوجة القاضي زهير كاظم ثمن هذه المباردة واشادت بكلمات الوفاء والثناء اذ قالت "اني احس ان الايزيدية يكرموني الان"

واضافت السيدة جنان " لايمكن ان اصف شعوري في هذا اليوم وانا ارى زهير يكرم ليس لأنه زوجي بل أحس ان جهودي لم تذهب سدى من اجل ان يبقى معطاءا وانشاءلله سيكمل المهمة التي اعتقد ان الله كلفه بها من اجل ان ينصف المظلومين ويقف مع الحق"

لذلك قالت حنان ” احس ان التكريم لي وان الايزيدية انما يكرمون زهير على مواقفه وهي التي ساندته عليها ،،، انه فعلا شعور لا استطيع ان اصفه كثيرا “.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: أجتماعي

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: هولير - أربيل

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | www.lalishduhok.com

وقت التدوين: 05-12-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 570

شهداء الكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222647551963

شهداء الكورد الفيلية

ا . د . قاسم المندلاوي

شهرنيسان شهرالكورد الفيلية و 4 نيسان يوم الشهيد الفيلي ، ذكرى لمظلومية الكورد الفيلية الذين تم قتلهم وابادتهم من قبل الطاغية صدام حسين وزمرته الفاشية ، ولم يرتكبوا اي جنح او جريمة او تخريب سوى انهم كانوا اكراد مسالمون و محبون لوطنهم العراق ولقوميتهم الكوردية ولمذهبهم الجعفرية ، فصدام المجرم و زمرته المتوحشة نالوا العقاب الدنيا وذهبوا الى مزبلة التاريخ ، عليهم لعنة الله والناس اجمعين والى يوم القيامة ، واما الذين فروا من عقاب القانون الدنيوي فسيلحقهم اشد الحساب ان عاجلا ام اجلا ولا فرار من عقاب الخالق العظيم ، وهذا هو مصير كل ظالم متكبر ، فهل يستيقض حكام العرب و المسلمين من داء العظمة و احلامهم المريضة ؟ الكورد الفيلية في العراق وبعد مرور 18 عاما من سقوط نظام البعث الدموي الارهابي واستلام الشيعة دفة الحكم لم يجري في البلاد اي تغيير للافضل بل كل شيئ يسير نحو الاسوء وفي جميع النواحي الصحية والتربية والتعليم والزراعة والتجارة والخدمات الاجتماعية وغيرها ، ويعم الفوضى والتخبط السياسي والاداري وغياب تطبيق العدالة والقانون مما جعل من العراق ساحة مفتوحة ومباحة امام كافة المجموعات والمنظمات والمليشيات ” الشيعية و البعثية والوهابية و القاعدة و داعش ” لقتل وذبح وخطف وسرق الاموال والفساد في الارض وتهديد العوائل والسيطرة على ممتلكتهم واراضيهم في طول البلاد وعرضه ، و قد غاب الامن والامان والاستقرار وفقدت الدولة هيبتها ومقومات النظام والحكم الديمقراطي الفيدرالي ، ورجع من جديد الى الحكم الفردي الشوفيني والعنصري المستبد ، لقد ضاع حقوق الكورد الفيلية في المواطنة الحقيقية واسترجاع مستحقاتهم المالية و كرامتهم المعنوية ، وما تزال قضيتهم تتراوح مكانها ، بل اصبحت في مهب الريح ، ولايزال ينظر اليهم بنظرة ” التبعية الايرانية ” ومهمشين ، و يلحقهم التعريب والتهجير القسري في مناطقهم الاصيلة ” المتنازع عليها ” ولا تزال قضية تغييب شبابهم ” اكثر من ” 20 الف ” مجهولا حتى يومنا هذا ، كما وان قرار المحكمة الجنائية العليا الخاص بجريمة ” ابادة جماعية ” راكدا على رفوف دوائر المسؤولين دون تطبيق او تنفيذ . هذا غيض من فيض لوضع الكورد الفيلية في العراق ..

اذن ماهو الحل اوالحلول ؟؟ هناك حلول و نقترح ما يلي : 1 – على الكورد الفيلية التمسك بالايمان الراسخ بالله القوي الجبار و الارادة الصلبة حول حقوقهم واستحقاقاتهم العادلة والمشروعة وعليهم قبل كل شيء توحيد صفوفهم ” وحدة الصف و الكلمة ” وان يلتفوا حول شخصات فيلية مخلصة ويصوت لهم في الانتخابات القادمة . 2 – ضرورة تاسيس حزب فيلي مستقل من وجهاء وشخصيات الكورد الفيلية وذلك بهدف الدفاع عن قضاياهم ومشاكلهم من خلال الحوار والتفاوض مع السلطة الحاكمة وعلى المجتمع الفيلي دعم واسناد كبير ومتواصل لهذا الحزب من اجل نجاحه في تحقيق الاهداف . 3 – دعم الاندية الفيلية الاجتماعية والرياضية وانتخاب الهيئات الادارية من من الشخصيات الثقافية والرياضية الفيلية المستقلين . 4 – اما بالنسبة لقرار ” المحكمة الجنائية العليا ” الخاصة بقضيتهم ” ابادة جماعية ” و الذي يشمل اعادة كافة حقوقهم العادلة والمسلوبة وتعويضهم ماديا ومعنويا ، فعلى ممثلين الكورد الفيلية اللجوء الى أ – تقديم مذكرة الى المحكمة الجنائية العليا في بغداد للضغط على الحكومة العراقية لتنفيذ قرار المحكمة ، لاعادة كافة حقوقهم وطبقا لما ورد في القرار ب – تقديم مذكرة الى محكمة العدل الدولي مطالبا بالضغط على الدولة العراقية لتنفيذ قرار ، المحكمة الجنائية العليا و الخاصة بقضيتهم ” ابادة جماعية ” .

المجد والخلود لشهداء العراق واقليم كوردستان .

المجد والخلود لشهداء الكورد الفيلية . .

الموت والخزي والعار واللعنة على الطغاة والفاشية في المنطقة والعالم ..

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024

وقت التدوين: 11-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 571

شهداء الكورد الفيليين ضريبة الكرامة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209203922551375

شهداء الكورد الفيليين ضريبة الكرامة

بقلم (كامل سلمان)

تلك هي الضريبة التي دفعها الكورد الفيليين ، الاف من الشباب في ربيع العمر يتم استئصالهم من الارض واعدامهم بغير حق فقط لأنهم قوم اعزاء على انفسهم ، لأنهم شعب فيهم نكهة الارض الطيبة ، لأن الكرامة لا معنى لها بدونهم .. لا توجد أمة في الدنيا تتوارث الاضطهاد والمظلومية جيل بعد جيل الا الأمة الكوردية وأولهم الفيليون ورغم ذلك فأنهم مازالوا سادة أنفسهم ومازال الخير ينطق بين ايديهم ومازالت اقلامهم الأكثر شراسة ، ومازالوا هم العنوان الأجمل الذي يتفاخر بهم

الطيبون . نعم ياسادة انهم الكورد الفيليون الذين صبت على رؤوسهم احقاد الاشرار ومازالت تحاول تلك الاحقاد النيل منهم والسبب هو نفس السبب عند من سبقهم في الحقد والكراهية .
عشرات الالاف من الشهداء لم تنقص من عطاءهم شيئا فهاهم الفيليون يعطون الضحكة والابتسامة للحياة ووجودهم كوجود الربيع بين المواسم ، واما الذين ظلموهم فقد أسودت وجوههم وخرجوا من هذه الدنيا عارا ، وأورثوا العار لقوم أخرين ، عشرات الالاف من الذين أختفت أثارهم في أبشع طريقة ومازالت ضحكاتهم حاضرة ، ومازالت صورهم في القلوب وستبقى الى الابد لئالىء تزين سماء الكورد وسماء الإنسانية في أجمل وأصفى سماء ، واما من سولت لهم انفسهم استباحة دم الكورد سيبقون أذلاء واطئين ابد الدهر ، وهذا هو الفرق بين اللئالىء وبين النفايات .. سلام على الارواح النقية التي فجعت بهم قلوب امهاتهم واهليهم وقلوب الطيبين وتحية اجلال وشموخ للشهداء الاحرار من الكورد الفيليون .
kamil.salman@gmail.com
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 572

شيعة العراق هم أحفاد الإيلاميين و السومريين و الميديين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240315230341558980

شيعة العراق هم أحفاد الإيلاميين و السومريين و الميديين
د. مهدي كاكه يي

الإكتشافات و التنقيبات الأثرية تؤكد بأن السومريين كانوا من الأقوام الآرية و أنهم قد نزحوا من كوردستان الى وسط العراق و من هناك توجهوا الى جنوب العراق فإستوطنوا فيه، حيث يذكر باحثون من أمثال صاموئيل هنري كوك و صاموئيل نوح كريمر و جورج رو و طه باقر، بأن الموطن الأول للسومريين هو المنطقة الجبلية الكائنة شمال بلاد ميزوبوتاميا أي كوردستان و منها نزحوا الى الجنوب و بنوا فيه صرح الحضارة السومرية.
الدلائل التأريخية تُثبت بأن شيعة العراق الحالي و شيعة خوزستان الإيرانية هم آريون من أحفاد الإيلاميين (العيلاميين) و السومريين و الميديين. كانت مملكة إيلام تضم اجزاءً من بلاد ما بين النهرَين وشرق ايران، حيث كانت حدود الدولة العيلامية تمتد من أصفهان شرقاً و ضفاف نهر دجلة غرباً والخليج جنوباً والطريق الموصل بين بابل وهمدان شمالاً. بلاد سومر كانت تمتد من المدائن (سلمان باك) الى القفقاس. كانت تحد الإمبراطورية الميدية من الشرق أفغانستان، بل كان بعض أراضي أفغانستان جزء من ميديا، ومن الغرب البحر الأبيض المتوسط ومن الشمال مناطق كادوس فيما وراء نهر آراس ومن

الجنوب الخليج الفارسي، حيث كانت الإمبراطورية الميدية تضم كلاً من فارس و أرمينيا و آشور و إيلام و هيركاني و شمالي شرقي سوريا و جزء من باكستان على المحيط الهندي. من خلال الحدود الجغرافية لمملكة إيلام و بلاد سومر و الإمبراطورية الميدية نرى بأن منطقة وسط و جنوب العراق الحالي كانت جزءً من هذه البلدان الثلاث. في هذه المقالة أشير بشكل مختصر الى الأصل الآري لشيعة العراق و شيعة خوزستان في إيران، حيث سأنشر دراسة متكاملة عن كون السومريين أسلاف الكورد و شيعة البلدَين المذكورَين في سلسلة مقالات مستقلة.
يذكر كل من هنري فيلد و عالم الآثار سيتن لويد بأن سكان الأهوار في جنوب العراق هم أحفاد السومريين. كما يقول الدكتور شكر مصطفى سليم بأن عشائر سكان أهوار دجلة، أي المجموعة الشرقية، كانوا منذ أزمنة بعيدة على إتصال وثيق مع جيرانهم الشرقيين عن طريق الهجرات والتزاوج وعلى نفس المنوال كان سكان أهوار الفرات، أي المجموعة الغربية على إتصال مع جيرانهم البدو. يقول هنري فرانكفورت بأن منطقة الأهوار في جنوب العراق كانت مأهولة منذ الألف الخامس أو الرابع قبل الميلاد و أن سكانها قد قدموا من كوردستان.
هذه الإكتشافات و الدراسات تُثبت بأن سكان الجنوب العراقي و الكورد ينتمون الى شعب واحد. الشيعة في العراق كانوا يعيشون على الضفة الشرقية لنهر دجلة في محافظات واسط و ميسان و بغداد و ديالى الحالية، حيث كان الكورد يُشكّلون أغلبية سكان الوسط و الجنوب العراقي آنذاك، إلا أنهم عُرّبوا و إستعربوا بعد الغزو العربي الإسلامي لبلاد ما بين النهرين في زمن عمر بن الخطاب. هكذا فأن الكورد و الشيعة، لا يشتركون فقط في الظلم التأريخي الذي تعرضوا له عبر تأريخهم الطويل و كونهم ضحايا المقابر الجماعية و الأسلحة الكيمياوية و الإبادة الجماعية، و إنما هم أيضاً يرتبطون بصلة الدم و القربى، حيث أنهم أحفاد الإيلاميين (العيلاميين) و السومريين و الميديين. الشعبان الكوردي و الشيعي هم أحفاد السومريين الذين بنوا أول حضارة إنسانية متمدنة على أرض الرافدين في العالم. هكذا فأن الغالبية العظمى من الشيعة الناطقين بالعربية هم مستعربون، تجري في عروقهم دماء كوردية، حيث كان وسط و جنوب العراق موطناً للكورد الذين إستعربوا مع مرور الوقت بعد إحتلال المنطقة من قِبل العرب.
في كتابه الجبايش - الجزء الأول، ينقل الأستاذ شاكر مصطفى سليم رأي بعض علماء الانثروبولوجيا، من أمثال العلماء هنري فيلد و سيتن لويد وثيسيغر، بأنهم قد لاحظوا الشبه الكبير بين سكان الأهوار و الإيلاميين و السومريين، من حيث مقاييس الرأس و البنية الجسدية و الأدوات الزراعيه و آلات الصيد المستخدمة. كما أنهم يذكرون بأن نمط حياتهم و ظروفهم المعيشية تشبه الى حد كبير نمط حياة و الظروف المعيشية للسومريين. كما أن مضائف شيوخ سكان أهوار العراق الدائرية والمبنية من القصب و الطين تشبه بشكل كبير هياكل المعابد السومرية.
لهجة سكان وسط و جنوب العراق لا تزال تحتفظ بكثير من الألفاظ السومريه مثل الكلمات (أزا عزاء، ماشه، ماكو، مسكوف، مشط) وغيرها من المفردات التي لا يزال شيعة العراق يستخدمونها. كما أن السكان الشيعة لا يزالون يستعملون في لغة التحادث العديد من الحروف الكوردية السومرية التي لا توجد في اللغة العربية، مثل چ و گ.
بلا شك، نحتاج الى الكثير من التنقيبات الأثرية و البحوث و الدراسات للتعمق في تأريخ المنطقة و الإهتداء الى الحقائق المتعلقة بتأريخ الأقوام القاطنة في منطقة الشرق الأوسط و كشف الحلقات التأريخية المفقودة و إلقاء الضوء على الجوانب المبهمة من تأريخ المنطقة. إن التقدم البشري الحالي و ثورة المعلومات و الإنترنيت و الكومبيوتر و سقوط النظام البعثي في العراق، كلها يمنح فرصة ممتازة لعلماء الآثار بالتنقيب و البحث عن الآثار القديمة، خاصة في كوردستان و وسط و جنوب العراق. الظروف الجديدة توفّر أيضاً مجالاً واسعاً للباحثين في مجال التأريخ القديم، للبحث في ثنايا الوثائق و المستندات و الرسائل و الكتب القديمة للكشف عن المزيد من المعلومات التأريخية عن الكورد و الشيعة و الأقوام الأخرى القاطنة في منطقة الشرق الأوسط. إن القيام بمثل هذه التنقيبات ضرورية جداً، حيث أن تأريخ المنطقة تم تزويره و تشويهه من قبل الحكام و المؤرخين العنصريين. إن تصحيح و تنقيح المعلومات التأريخية و تقديمها بشكل موضوعي و شفاف، بات مُلحّاً و ضرورياً لتبيان الحقائق التأريخية و الأدوار التي قامت بها الأقوام و الشعوب و الأمم في المنطقة و الأحداث و النشاطات و الفعاليات التي وقعت في هذه المنطقة، لإنصاف هذه المجاميع البشرية و معرفة دور كل منها في كتابة و تسجيل التأريخ الإنساني القديم و مدى مساهمتها في بناء الحضارة الإنسانية. كما أنه من المهم جداً أن يقوم اللغويون بدراسة لهجة سكان وسط و جنوب العراق و المفردات اللغوية المتداولة في هذه المنطقة لمعرفة التواصل اللغوي للشيعة مع اللغة السومرية و الكوردية.
كما تجدر الإشارة أيضاً بأنّ بلاد ما بين النهرين كانت تحمل إسماً كوردياً وهو (سورستان) أي (البلاد الحمراء) قبل الإحتلال العربي لها، حيث أنها سُمّيت بهذا الإسم نظراً لخصوبة أرضها و حَمارها بسبب النسبة العالية للحديد في تربتها.
إنّ الإسم السومري لمحافظة ميسان (العمارة) هو (ميشان)، حيث أنّ كلمة ميش في اللغة الكوردية تعني حيوان و اللاحقة ان هو علامة الجمع و بذلك إسم ميشان يعني حيوانات. في يومنا هذا تعني كلمة ميش في اللغة الكوردية الحيوان، وكذلك تعني الفأر و الذباب و ميشوله تعني بعوض. كما لا تزال هناك منطقة تقع بين مدينة العمارة و مدينة الأهواز تُسمّى بدَشت ميشان، حيث أنّ دَشت باللغة الكوردية تعني خارج أو إمتداد أو براري و ذلك لكون دَشت ميشان تُشكّل إمتداداً لمدينة ميسان (ميشان). كما أن الأستاذ محمد جميل روژبياني يذكر بأن كلمة الهور هي مفردة كوردية و أن الكلمة الكوردية هوراو تعني المستنقعات.
من الدلائل الأخرى التي تُثبت بأن السكان الحاليين في جنوب و وسط العراق هم أحفاد الكورد و لا ينتمون الى العرب بأية

صلة تُذكر، هي الأسماء الشخصية للمواطنين الشيعة في وسط و جنوب العراق، حيث أن أسماء الكثير من أسلافهم هي أسماء كوردية خالصة، ربما قد تمت عليها بعض التحويرات البسيطة التي حدثت خلال الحقب التأريخية المتعاقبة التي مرت بها المنطقة. على سبيل المثال، لا الحصر، الأسماء الشيعية (سباهي) متحورة من الكلمة الكوردية (سپاه) التي تعني (جيش) و (إبريسم) المأخوذة من الكلمة الكوردية (هوريشم) التي تعني (الحرير) و (چلاب) الآتية من الكلمة الكوردية (گول آو) التي تعني (ماء الورد) و الإسم الشيعي (خنياب) المأخوذة من الكلمة الكوردية (خوين آو) والتي تعني (ماء الدم أو ماء الحياة). كلمة (شروگي) التي تُطلق بالعامية العراقية على الشيعة والتي تعني (شرقي)، هي للإستدلال على أن منبع الشيعة هو الشرق أي شرق دجلة (كوردستان).
الشعبان الشيعي و الكوردي كلاهما ينحدران من السومريين الذين أسسوا أول حضارة مدنية متقدمة في العالم. الشيعة، كإخوانهم الكورد و الفرس و البلوش و الأفغان و غيرهم في المنطقة، ينتمون الى الأقوام الآرية و ليست لهم أية صلة بالساميين. من هنا يتأكد المرء بأن الشيعة في وسط و جنوب العراق و في خوزستان هم مستعربون. بعد الإحتلال العربي الإسلامي لبلاد الرافدين، تم تعريب القسم الأكبر من الكورد القاطنين في وسط و جنوب العراق و الذين يُشكّلون الشيعة العرب (المستعربين) العراقيين، بينما إستطاع قسم آخر من سكان المنطقة الإحتفاظ بقوميتهم و لغتهم الكوردية وهم الكورد الفيليون. من هنا نرى أن الشيعة و الكورد ينتمون إثنياً الى شعب واحد و يرتبطون برابطة الدم و القرابة، بالإضافة الى العلاقات التأريخية و رابطة الجيرة و المصالح التي تربط بين الشعبين منذ فجر التأريخ. بعد الحكم الطائفي في بلاد الرافدين الذي بدأ في أواخر عهد الخلفاء الراشدين، تحمل الشيعة و الكورد معاً الإضطهاد و القتل و الإلغاء و الفقر الذي فرضها عليهم الطائفيون الغرباء، الى أن تكللت جهودهم و نضالهم المرير، التي إستمرت لقرون طويلة، بالنجاح، حيث إستطاعوا إزاحة الحكم الطائفي البدائي في العراق في سنة 2003 ليصبحوا أحراراً في بلدهم لأول مرة في تأريخهم الحديث. إذن العلاقة بين الكورد و الشيعة هي ليست وليدة اليوم، و إنما تمتد جذورها في عمق التأريخ، حيث ينحدرون من السومريين. إنها علاقات صميمية شامخة، متأتية من تراكمات وشائجية هائلة عبر التأريخ.
من الجدير بالذكر هو أن أول نزوح عربي بدأ الى الحيرة في القرن الرابع الميلادي، حيث وافق الساسانيون على نزوح العرب و جعلهم رعية لهم لإستخدام العرب النازحين في محاربة البيزنطينيين الذين كانوا يحكمون سوريا آنذاك. البيزنطينيون أسكنوا بدورهم قبائلاً من العرب االغساسنة قبالة الساسانيين، مستخدمينهم كدروع بشرية ضد الهجمات الآتية من الساسانيين.
عند نزوح القبائل العربية الى العراق الحالي في القرن الرابع للميلاد، كان الكورد يُشكّلون أكثرية سكان العراق، حيث أن الكورد هم الذين وضعوا اللبنات الأولى لصرح مدينة بغداد.
قد يتساءل المرء لماذا تم إستعراب سكان وسط و جنوب العراق بعد إحتلال المنطقة من قِبل العرب خلال العهد الإسلامي، بينما كان من المفروض عملياً أن تصبح الأقوام الغازية، التي كانت تشكل الأقلية بين سكان المنطقة المحتلة، جزء من السكان الأصليين و تذوب فيهم! إن هذه الحالة العكسية حصلت نتيجة أربع أسباب رئيسة. العقيدة الإسلامية و لغة القرآن العربية ساهمتا بشكل كبير في هيمنة اللغة العربية و الثقافة العربية على لغة و ثقافة السكان الأصليين في وسط و جنوب العراق. العرب المحتلون كانوا أكثر قوة من السكان الأصليين، بدليل تمكنهم من إحتلال بلاد الرافدين، و شدة بطش و عنف المحتلين العرب، كانت عاملاً آخراً في تعريب شيعة العراق. منطقة وسط و جنوب العراق هي محاذية و قريبة للجزيرة العربية، التي منها إنطلق العرب المسلمون للإستيلاء على المنطقة، مما سهّلت من عملية إستعراب الشيعة، حيث أن وقوع المنطقة بجوار موطن المحتلين، ساهم في إحكام قبضة المحتلين على المنطقة و السيطرة عليها و التحكم بحياة السكان الأصليين و إرسالهم قوات كبيرة الى الوسط و الجنوب العراقي لتعزيز حكمهم و سيطرتهم على المنطقة و التي أدت الى زيادة هيمنتهم و نفوذهم فيها. كَون جنوب و وسط العراق منطقة سهلية مفتوحة، تفتقد الى تضاريس أرضية دفاعية، ساهم في تسهيل عملية تعريب الشيعة لسببين: الأول أن تضاريس المنطقة أجبرت سكان المنطقة على الخضوع للمحتلين بسبب عدم قدرتهم على المقاومة، و السبب الثاني هو أن الطبيعة السهلية للمنطقة ساعدت على سهولة إختلاط و إحتكاك السكان الأصليين مع المحتلين العرب و التي ساعدت في سيادة اللغة العربية و الثقافة العربية في المنطقة و تعريب سكانها. لولا الطبيعة الجبلية المحصنة لكوردستان وبعد القسم الجبلي من كوردستان نسبياً من الجزيرة العربية، ربما كان الكورد الجبليون سيواجهون نفس المصير الذي واجهه إخوانهم الكورد في وسط و جنوب العراق و كانوا يستعربون مثلهم. هكذا بالنسبة للفرس و الباكستانيين و الأفغان و غيرهم من الشعوب التي أُجبرت على إعتناق الدين الإسلامي، بعد إحتلال بلدانهم من قِبل العرب المسلمين، حيث أنه لولا بُعد بلدانهم عن الجزيرة العربية و الطبيعة الجبلية لبلدانهم، لَكانوا قد إستعربوا، كما حصل لسكان الوسط و الجنوب العراقي الشيعي.

المصادر

المسعودي (1981) . مروج الذهب ومعادن الجوهر. الجزء الرابع، الطبعة الرابعة، دار الأندلس / بيروت، الصفحة 60.
باجلان، إبراهيم (2002). حول العلاقة بين السومريين و الكرد الفيليين و الحقائق. جريدة الإتحاد، العدد (455) و الصادر في 2002/1/11.
زاده، صديق صفي (بورکەئي) (1361 ش). بزرگان يارسان. سازمان چاپ خوشه، چاپ اول، تهران، ايران. (باللغة الفارسية).
ليرخ، ب. (ترجمة الدكتور عبدي حاجي) (1992). دراسات حول الأكراد. دمشق، الطبعة الأولى.
معين، محمد (1371 ش). المعجم الفارسي، الجزء الأول، طهران. (باللغة الفارسية).

الحموي، ياقوت بن عبدالله الرومي (1906) معجم البلدان. طُبع في مصر.
الطبري، محمد بن جرير (؟). تأريخ الأمم و الملوك. طُبع في مصر.
بيرنيا، حسن (1921). ايران قديم. (باللغة الفارسية).
زكي، محمد أمين (1945). خلاصة تأريخ الكرد و كردستان- من أقدم العصور التأريخية حتى الآن. الجزء الأول، الطبعة الثانية. ترجمة محمد علي عوني.
زكي، محمد أمين (1948). خلاصة تأريخ الكرد و كردستان- تأريخ الدول و الإمارات الكردية في العهد الإسلامي. الجزء الثاني، الطبعة الثانية. مطبعة السعادة، مصر. ترجمة محمد علي عوني.
زيار، د. (2000). إيران ثورة في إنتعاش. طُبع في باكستان.
كوردستانی، محەمەد مەردۆخی (1991). مێژووی کورد و کوردستان. وەرگێڕانی عه بدول كه ريم محه مه د سه عيد. مطبعة أسعد، بغداد. (باللغة الكوردية).
آميه، پير (1372 هجري). تاريخ ايلام. ترجمهي شيرين بياني، انتشارات دانشگاه تهران.
كتاب الجبايش، شاكر مصطفى سليم.
.Durant, W. (1954). The Story of Civilization
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/- 15-03-2024
وقت التدوين: 15-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 573

صبيحة ألماس: الفيليون خسروا هويتهم بعد تفضيل المذهبية الدينية على القومية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607195410416721

رغم ان ما تعرض له الكورد الفيليون من ظلم واضطهاد على يد النظام السابق قد سبب جروحاً غائرة في النفوس والأرواح وفقدانا للوطن والمال والمكانة الاجتماعية والتجارية التي كانوا يتمتعون بها، الا ان ذلك لم يمنع من أن يكون دافعا للكثير من ابنائهم وبناتهم ان يشقوا طريقهم في الحياة رغم الصعوبات، فبرز من بينهم السياسي والعالم والطبيب والناشطون المدنيون.
من بين النساء الكورديات الفيليات، السيدة صبيحة ألماس التي نحاول من خلال هذه المقابلة تسليط الضوء على جوانب من التاريخ النضالي لشريحة الكورد الفيليين بصورة عامة والجهود التي تبذلها جمعية الكورد الفيليين التي تترأسها في السويد.
شفق نيوز- بداية نود التعرف أكثر على السيدة الكوردية الفيلية صبيحة ألماس.. هل لكم أن تضعونا بشكل أوسع على عمل ونشاط جمعية المرأة الفيلية التي تديرونها؟
*تحياتي الحاره لكم، انا صبيحة الماس كوردية فيلية مقيمة في السويد منذ عام 1988، واحب ان ابين سبب تواجدي هو الاضطهاد القومي السياسي الذي تعرضنا له نحن الفيليين في العراق وخاصة في زمن الدكتاتور صدام والنظام البعثي البائد.
انا ناشطة في مجال حقوق الانسان وايضا في قضايا المراة المهمة ودائما كنت حريصة على نشر وتوعية الناس بقضيتنا نحن الكورد الفيليين في أي مكان، كنت شاركت في عدة محافل دولية في مؤتمرات نسوية تناقش قضايا المرأة المهمة في السويد وفي العالم.
أسسنا جمعية نسائية كوردية فيلية بتاريخ 2003 قبل السقوط وحاليا اترأس هذه الجمعية وكانت لنا نشاطات توعية ديمقراطية وثقافية وكوّنا علاقات جيدة مع منظمات المجتمع المدني في السويد وخارجها.
وانا ايضا ام لاربعة اولاد ولي 13 حفيداً، قسم منهم وصل الى المراحل المتقدمة في الجامعة لدراسة والماجستير والدكتوراه، ومهتمون بقضية قوميتهم وشريحتهم الفيلية من ناحية التاريخ والثقافة في الماضي والحاضر.
جمعية المرأة الكوردية الفيلية في مدينة يتبوري ومن اهداف الجمعية توعية النساء بقضايا شعبنا الكوردي الفيلي ونقل تاريخ ومعلومات عن ثقافته للأجيال القادمة وخاصة الكورد الفيليين في المهجر.
ومن اهم الاهداف الاخرى للجمعية العمل على تسهيل الاندماج في المجتمع السويدي وكذلك إجراء ورش تعليمية مهنية كالخياطة والطبخ والصحة وقضايا ثقافية وترفيهية كالحفلات والسفرات لأعضاء الجمعية واصدقائهم من السويديين واخرين من ملل اخرى من المتعاطفين معنا.
وتمتاز الجمعية بعلاقات جيدة مع الجهات الرسمية السويدية وكذلك منظمات المجتمع المدني في السويد
جمعيتنا عضو في لجنة التنسيق للمنظمات الكوردية في يتبوري وعضو في لجنة الدفاع عن حقوق الكورد الفيليين في مدينة يتبوري وضواحيها
في كل عام الجمعيه تكون العنصر المهم باقامة الحفل التابيني السنوي لضحايا الفيليه من الشباب المغدورين بيد النظام المجرم.
في مجال علاقتنا خارج السويد قمنا بعدة زيارات الى كوردستان واستطعنا ان نقيم علاقات جيدة مع منظمات المجتمع المدني ايضا بالتعاون مع المنظمات في السويد استطعنا استضافة وفود المنظمات الديمقراطية في كوردستان واقمنا دورات تدريبية في مجال الديمقراطية وحقوق الانسان في السويد.
شفق نيوز- هناك حديث عن ان مدينة يتبوري حيث تتواجد الجمعية تعد من أكبر المناطق التي تضم الجالية الكوردية الفيلية هل أثر ذلك على ثقافة او طابع المدينة الأوروبية الشمالية؟
*مع كل الاسف ليس هناك دور للجالية الكوردية الفيلية في التأثير على المجتمع السويدي وهذا ناتج عن ضعف المشاركة

في قضايا المجتمع السويدي وقد حالت الجمعية مرارا وتكرارا ان تغير هذا الحال؛ ولكن مع الاسف لم نتوفق بشكل واضح.
شفق نيوز- كانت لكم لقاءات مع ملكة السويد، كيف كانت مواقفها مع قضية الكورد الفيليين؟
*قمنا مع جمعيات المجتمع المدني في مبادرة لزيارة ولقاء ملكة السويد، في يوم تاريخي هو يوم المرأة العالمي في الثامن من آذار وتعرفت على الجمعيات واعمالها واندماجها بالمجتمع السويدي وانا عرفت نفسي ككورديه فيلية من ضمن الوفد.
شفق نيوز- كيف ينظر فيليو المنفى لوضع الكورد الفيليين في العراق على وجه الخصوص، وهل كانت لكم إسهامات معينة بهذا الخصوص؟
*على صعيد الجمعية لم نقم بأي نشاط يدعم قضية الكورد الفيليين بالداخل، ولكن على الصعيد الشخصي كامرأة كوردية فيلية بادرت في جمع تبرعات للمساهمة في انشاء وانجاز النصب التذكاري للشهيد الكوردي الفيلي في بغداد وجمعنا تبرعات في مساعدة النازحين في العراق.
شفق نيوز- يلقى لوم عادة على الكورد الفيليين في الخارج على ان يواظبوا على التحدث بلغتهم الأم ما هي إسهامات جمعيتكم بهذا الخصوص؟
*الجمعية كانت لها محاولات لإجراء دورات لغوية تساعد على تطوير وممارسة اللغة الكوردية الفيلية وخاصة الاطفال ولكن بدون أية نتيجة مع كل الاسف.
احب ان اسلط الضوء على هذه النقطة المهمة من خلال منبركم حول مشكلة الكورد الفيليين هو عدم وجود قائد وقيادة وطنية غير تابعة لأية جهة تعمل على تثبيت حقوق هذه الشريحة المضطهدة من دساتير الدول المتواجدة فيها وفي المحافل الدولية كذلك يجب الذكر هنا واللوم على أنفسنا كشريحة كوردية فيلية بأننا تركنا موضوع حريتنا واعادة كرامتنا واثبات حقوقنا ومن المؤسف الكثير من الفيليين يفضلون القضايا المذهبية الدينية على القومية وبهذا خسرنا الهوية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 574
صفحات مضيئة من نشاطات الكُرد الفيليين في اوربا
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230506192725487991

صفحات مضيئة من نشاطات الكُرد الفيليين في اوربا

مؤيد عبد الستار/ بعد تشديد اضطهاد شعبنا الكُردي في العراق في عمليات الانفال سيئة الصيت، وضرب مدينة حلبجة بالقنابل الكيمياوية، وتهجير الكُرد الفيليين الى ايران بحجة التبعية لايران، التي بلغت ذروتها في نيسان 1980، وجدت العديد من الاسر الكُردية طريقها الى اوربا التماسا للحصول على وثائق شخصية، مثل الهوية - بطاقة الاحوال المدنية - او جواز السفر، والحصول على الاقامة في بلدان تمنح الجنسية بعد اعوام قليلة من الاقامة فيها مثل السويد وفنلندا والدانمرك والنرويج والمملكة المتحدة وهولندا والمانيا ومعظم الدول الاوربية. فازداد قدوم المهاجرين الكُرد حتى اصبحوا ظاهرة تحتل مكانا متميزا في العديد من البلدان.

سارعت القوى الكُردية الواعية تشكيل الجمعيات والمنظمات التي تنظم فعالياتها ونشاطاتها الموجهة ضد النظام الصدامي، فقامت بتنظيم التظاهرات الاجتجاجية ورفع المطالب العادلة الى الجهات القانونية في الاتحاد الاوربي والامم المتحدة والصليب الاحمر وغير ذلك من منظمات حقوق الانسان.

وساهم نشطاء الكُرد الفيليين باصدار الصحف والمطبوعات التي تشرح قضيتهم لتضع بين ايدي القراء الحقائق التي عاشها الكُرد والمآسي التي تسبب بها النظام الصدامي ، فصدرت صحيفة نداء الكُرد بلندن بتاريخ 3 تشرين اول / اكتوبر 2000 ورأس تحريرها الاستاذ عبد الصمد أسد.

ومن بين النشاطات المتميزة المؤتمر الذي عقده الكُرد الفيليون في المانيا في مدينة هامبورغ يوم 13 ايلول 2002 تحت شعار : من أجل الحقوق المشروعة للكُرد الفيليين ، وانبثقت عن المؤتمر منظمة : المجلس العام للكُرد الفيليين. وشاركت في المؤتمر وفود من كردستان ومن خارج العراق ومن مختلف الاقطار الاوربية . استمر المؤتمر ثلاثة ايام متتالية وتقرر اصدار جريدة تعنى بشؤون الكُرد الفيليين ، وبالفعل صدر العدد صفر من جريدة صوت الكُرد - ده نكي كورد - برئاسة تحرير الدكتور مؤيد عبد الستار في شهر تشرين الثاني / نوفمبر 2002.

واستمر نشاط الكُرد الفيليون في الخارج وشاركوا بعد التغيير والاطاحة بالحكم الصدامي في مختلف الهيئات والمنظمات الرسمية والشعبية وناضلوا مع الاحزاب الوطنية الكُردية والعراقية من أجل إعادة الحقوق المسلوبة للكُرد بصورة عامة وللفيليين بصورة خاصة ، فتم عقد مؤتمر في مدينة ليل في فرنسا وآخر في ستوكهولم عام 2008 حضرته وفود كُردية وعراقية ، كما كانت السفارة العراقية في ستوكهولم من بين الحضور ممثلة بسفير العراق واركان السفارة والقنصلية وانبثقت عن المؤتمر منظمة البرلمان الكُردي الفيلي العراقي الذي مارس مهامه في جميع النشاطات السياسية للجالية العراقية في اوربا وعلى الاخص في السويد.

وبادر البعض من الكُرد الفيليين انشاء مواقع انترنت الكترونية تساهم في نشر المقالات والاخبار والمواضيع التي تعنى بقضايا الكُرد خاصة والعراق عامة مثل موقع صوت العراق من هولندا بادارة السيد انورمراد وموقع جلجامش من بريطانيا بادارة الدكتورة منيرة اوميد.

كما تشكلت منظمات وصدرت مطبوعات عديدة لا يسعنا تعدادها لعدم وجود ارشيف فيلي يعنى بالنشاطات والاعمال التي تخص شريحة كبيرة من أبناء شعبنا الكُردي ولذلك نقترح تخصيص متحف ودائرة دراسات في أربيل للشؤون الكُردية الفيلية.

وفيما يلي روابط وصور توثق ما قدمنا اعلاه.

1- صورة جريدة نداء الكُرد

2- صورة جريدة صوت الكُرد
3- من وقائع مؤتمرالبرلمان الكُردي الفيلي العراقي في ستوكهولم [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تقرير
تصنيف المحتوى: أجتماعي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: الخارج
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/- 06-05-2023
وقت التدوين: 06-05-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 575
صورة شمسية مقاهي الكورد الفيلية في بغداد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220622102712419469

احمد ياري/ لمجالس والمقاهي دار ندوة ونقاش وراحة وحل مشكلات ومصالحات وزيجات مختلفة لكثرة شخوصاتها ورموزها الدائميين من اثنيات مختلفة وزبائنها ومريديها كالطيور على اشكالها تقع وهي عموماً من ابناء محلة واحدة ويوم الخميس يعتبر يوماً احتفاليا وكرنفالاً بالشعر والادب والقصص. المقهى بهولها الواسع الفسيح (حوش) وكرويتاتها (كنبة) المتقابلة والمتعاكسة تخلف وضعاً ادبياً او مهنياً او اجتماعيا حسب الوضع الحياتي لروادها وهمومهم والمعرفة الذاتية

لمجريات الامور اليومية والخبرية والتأملات الفكرية المختلفة لروحيات الناس الادبية والثقافية والسياسية والمهنية ومن قيل وقال عند تناول الشاي او الدارسين او القهوة او النارجيلة. وفي بعض المقاهي كانوا يتناولون الترياق للشفاء من اوجاع الرأس او آلام الاسنان او تعليق معلومات بيانية ورقية او حالة اجتماعية على الجدران لبيان امر ما كالتبرئة عائليا او الخصام والزعل او المصالحة اسرياً.

وفي الآونة الاخيرة بدأت المقاهي بتعاطي لعب الورق ولعب الدومينو والطاولي وتناول الحلوى (الحلقوم) وهناك مقاه ذات اختصاص كمقهى للأدباء والشعراء (مقهى الزهاوي) او الشابندر وحسن عجمي وفيها كانت تكتب اروع القصائد ومسودات الكتب وحتى تغيير مناصب حكومية رفيعة المستوى لوجود مسؤولين كبار في الدولة فيها كمقهى البرلمان او البلدية وكذلك مقهى للخرسان اذ تجمع عدد كبير من الخرسان في منطقة الباب الشرقي ولهم منتدى خاص وجمعية ترعى شؤونهم (جمعية الصم والبكم) او مقاهي اصحاب المهن او الحرف المختلفة وبعد ذلك الاستبيان البسيط نأتي هنا الى بحثنا وهو مقاهي الكورد الفيلية في بغداد والتي اكثرها في شارع غازي سابقا شارع الكفاح حالياً وهي:

1-مقهى خداداد فيلي توجد صورة فوتوغرافية لرواد المقهى من الكورد الفيلية 1953 مقهى كبيرة وواسعة يتوسطها حوش كبير وشجرة السدرة وشجرتان من الكالبتوز في الوسط. صاحبها خداداد علي قيتولي فيلي تأسست عام 1950 واحتوت فيما بعد على اول تلفزيون وضع في منتصف المقهى ليشاهده اكبر عدد من الرواد ومقراً لفريق الكفاح الاهلي لكرة القدم ورئيس الفريق عباس منجل حي يرزق. ثم انتقلت المقهى الى منطقة ابو سيفين وبعد فترة ليست بالطويلة اغلقت المقهى عام 1970 بعد تغيرات وتهجير الكورد الفيلية ومن ضمن التهجير طاقم المقهى واكثر روادها.

-2مقهى علي كزبان افتتحت عام 1949 في 8/25 على شكل دكان صغير وهناك طابوقة في الحائط تدل على ذلك التأريخ لحد هذا اليوم في 2013 مع فسحة جانبية كبيرة تتوسطها نخلة مثمرة (بربن) صاحبها علي كزبان ماليمان فيلي ومازالت اطلالها باقية حاليا على شكل دكان للتجارة وصاحب الدكان حاليا سالم مينا قيتولي في رأس سوق الصدرية وكان يرتاد المقهى خيرة رجالات الكورد الفيلية من مثقفين وتجار ووجهاء وكسبة واغلقت عام 1960 لعجز صاحبها وكبر سنه وتركه المهنة لابن اخيه احمد بولي

-3مقهى احمد بولي افتتحت عام 1961 جنب محال الحاج جواد باقر الشكرجي من جهة عكد الكورد الفيلية وصاحبها احمد حسين عيسى ماليمان ومعنى بولي اي الحركة والنشاط ثم هجر الى ايران وتوفى في كرمنشاه عام 2005 ويرتادها رواد كثر من شباب الكورد الفيلية ولها تأريخ معروف ومميز لدى شباب الفيلية وكهولها للروح الرياضية المرحة لصاحبها المرحوم احمد بولي وهو صاحب نكتة وطيب المعشر والخلق الرفيع وكانت هناك اهزوجة فيلية عندما يفوز نادي الفيلية الرياضي بكأس الدوري لكرة السلة ومرور الشباب امام المقهى حاملين كأس البطولة ومطلعها.

احمد بولي سجل دعوا

قنفاته مكسورة

هذا الكأس للفيلية

لابو اليمه انزوره

أحنه شباب كورد فيلية

قنبلة ذرية

اسأل حجية فخرية

ثم اغلقت المقهى بعد التهجير العام للكورد الفيلية عام 1980 ومن ضمنهم المرحوم احمد بولي وعائلته الكريمة

- 4مقهى بشي ابو سعدي افتتحت عام 1960 بعد ان كانت محلاً لبيع المرطبات (صادق ابو الدوندرمة) على شكل دكان

صغير بدون كرويتات بل علب فارغة من الباتريات للجلوس عليها وصاحبها بشي علي ماليمان فيلي وقد استشهد ولداه على ايدي جلاوة النظام السابق سعدي وماجد ثم اغلقت المقهى عام 1968. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 22-06-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 576

ضابط بالنظام السابق لروداو: قرار أنفلة البارزانيين إتخذه صدام حسين ونفذه فاضل البراك

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230707070645504143

جاء في الجزء السادس من مشاركته في برنامج (پەنجەمۆر = بصمة) من شبكة رووداو الإعلامية، والذي يقدمه كاوه أمين، حيث أدلى بشهادته حول مجموعة أحداث مهمة، مثل تسفير الكورد الفيليين وأنفال البارزانيين.

حول تسفير الكورد الفيليين، أشار إلى أنهم استهدفوا لكونهم من الكورد والشيعة، لكنهم سفروا لكونهم من التبعية الإيرانية بالدرجة الأولى.

فيما يلي نص الحوار:

رووداو: أشرت في حلقات سابقة عدة مرات إلى شخص هو الملازم محسن. لأهالي السليمانية ذكريات مُرّة مع هذا الاسم. من كان؟ وكيف يمكن أن يحظى بكل تلك الصلاحيات وهو برتبة ملازم؟ هل كنت تعرفه عن قرب؟

صباح الحمداني : نعم. التقيته عدة مرات بصفته آمر مدرسة تدريب في الامن العامة، حيث تم تعيينه عندما انسحب لاحقاً من السليمانية، آمراً لمدرسة تدريب الشرطة، شرطة الأمن الجدد، وكان يدربهم عند التحقاهم، كما يدرّب الطوارئ في نفس الوقت، ويشرف على تدريب أجهزة أو سرايا الطوارئ. التقيت به عدة مرات، لكن سمعت عنه عدة مرات ايضاً من خلال تقاريرنا الأمنية. أول ما سمعته عنه هو تبرعه ببيت للجهد الحربي أثناء الحرب العراقية الإيرانية، وكان الضابط الوحيد الذي يتبرع ببيت للجهد الحربي. كان نفاقاً قوياً جداً، بحيث أصبح من المقربين، وفي نفس الوقت كان شديداً في تنفيذ واجباته في السليمانية ويقوم بأعمال الإرهاب وترهيب الناس، وفعلاً اكتسب سمعة لتخويف الجميع. كان شخصياً يستقل سيارة البيك آب وفيها الرشاش الثقيل، ويرمي عندما يشعر بوجود أي خطر يرمي، دون أن يدرك ما يرمي عليه، وما إذا كان قتل أحداً أم لا؟ كان يهدم الدور والحيطان التي عليها شعارات ضد صدام حسين، كان عبارة عن آلة ترهيب لأهالي السليمانية ومشهوراً لدينا ونتحدث عنه جميعاً. الرجل من أهالي الجنوب أصلاً..

رووداو: لكن كان يشاع أنه فلسطيني..

صباح الحمداني: في البداية انتسب للحركات الفلسطينية، وتحديداً منظمة التحرير الفلسطينية التي كانت تابعة للمخابرات العراقية، انتسب لها وذهب للقتال كمقاتل فلسطيني. كثير من العراقيين قاتلوا في صفوف الفلسطينيين. كان لدي صديق هو عماد عوني، التحق بالفلسطينيين وقتل هناك. كان إنساناً رائعاً وقتل في فلسطين. هناك أشخاص ذهبوا للقتال من أجل فلسطين، وهذا الرجل (الملازم محسن) ذهب للقتال من أجل المخابرات. كانوا قاب قوسين أو أدنى من أن يخطفوا مام جلال، وتحدثنا عن ذلك في حلقة سابقة. اعتقل واطلق سراحه في 1978 بالاتفاق بين العراق وسوريا، وبعد عودته منح رتبة ملازم مؤقت، والتحق بجهاز الأمن ونسب إلى السليمانية. لاحقاً حصل على مرسوم جمهوري وبات يحمل رتبة ملازم رسمياً.

روداو: من أي قومية كان؟

صباح الحمداني: قوميته عربية، وكان من أهالي الجنوب ووالدته كوردية شيعية، أعتقد فيلية. سكن لاحقاً في بغداد. لقد مرّ بمراحل خطيرة كثيرة في حياته وبرز في مجال عمله. سمعت لاحقاً أنه قام بعرض عسكري للأمن في التسعينيات، وتمكن من أن يلفت انتباه قصي صدام الذي كان حاضراً في العرض والذي وسأل مدير الأمن سبعاوي: من أين هذا الرجل؟ هل هو من تكريت أم الموصل؟ أي هل هو من جماعتنا. قال له: كلا. فرّد عليه: احذروا منه. لم يكونوا بسمحوا لشخص مثله أن يقدم هذا العرض القوي، وهو فعلاً كان يمتلك إمكانيات عسكرية هائلة. لم يتزوج وكان المعروف عنه بأنه مبتلى بالشذوذ، واتهموه بقضية مع شخص وطُرد من الجهاز، أي حطموه تحطيماً تاماً، وهذا آخر ما سمعته عن محسن. هرب بعد 2003، كما سمعت، وذهب إلى اليمن. لا أعرف إن كان شارك في القتال أم لم يشارك. لم يتزوج ولم يرزق بأولاد ولا صلة له بالحياة العامة.

روداو: هل لا يزال حياً على حد علمك؟

صباح الحمداني: الله أعلم..

روداو: ألا تعرف؟

صباح الحمداني: يقال إنه حي.

روداو: من يقول ذلك؟

صباح الحمداني: سمعت أحد الاخوة الكورد يتحدث في أحد البرامج ويقول إن الملازم محسن يتصل به. هل يصدق أم لا الله أعلم.

روداو: خلال حوارنا في البرنامج مع دارا الحاج إبراهيم تحدث معه بعد البرنامج. قال إنه في إحدى الدول الأوروبية. هل هناك تواصل بينكما؟

صباح الحمداني: حتى لو عرفته لا أتصل به. الابتعاد عنه أفضل، لأنه شخص سيء، ومعرف بأنه سيء، ولا يشرفني أن التقي به ولا أن اسمع صوته، حقيقة. لكن أين هو الآن، لا أعرف. قد يكون طلب اللجوء، وكما تعرف فإن دول أوروبا تمنح اللجوء لأي كان. كل ما يحتاجه هو اثبات أنه معرّض للقتل في مكان ما.

روداو: هل بإمكان شخص مثل الملازم محسن أن يحصل على اللجوء بسهولة في أوروبا؟

صباح الحمداني: طبعاً.

روداو: هل يوجد آخرون؟

صباح الحمداني : كثيرون بطبيعة الحال، لكن لا أعرف اسماء محددة. أكثر الضباط لم يصلوا إلى أوروبا خوفاً، قد تراهم الآن في كوردستان أو تركيا أو الأردن أو اليمن. أنا أعتب عليهم فقط. سعيد لكونهم يعيشون في كنف كوردستان، لكن غير سعيد عندما أراهم يؤيدون النظام السابق، رغم علّاته وجرائمه والحال الذي أوصلنا اليه، ولازالوا يركضون خلف صدام حسين.

على الأقل، وحباً بالناس الذين خذلوهم يوماً وحاربوهم، أي الكورد، الذين يعيشون في كنفهم في الوقت الحاضر ، عليهم أن يظهروا على الشاشة، كما أنا وغيري ليتكلموا ويقولوا الحقيقة، لتعرفها الناس.

روداو: هل هناك أشخاص يعيشون في إقليم كوردستان في الوقت الحاضر لكن قلوبهم مع حزب البعض؟

صباح الحمداني: بالتأكيد. كثيراً ما اقرأ هذه الأمور.

روداو: هل بإمكانك أن تزودنا بأسماء؟ هل يمكن لك أن تسميهم. مثلاً، شخص تعرفه وقد تورط في جرائم حزب البعث ويعيش الآن في إقليم كوردستان، وكما تقول، لا يظهر على الشاشة لقول الحقيقة؟

صباح الحمداني: أعتقد بأنكم تعرفونهم أفضل منّي. لاشك في هذا، لان هناك أجهزة أمنية ومخابرات لا بأس بها يعرفون الكثير. لكن هل هؤلاء الأشخاص صادقون أم لا؟ شخصياً أتمنى ان يكونوا صادقين، لكن أتمنى أيضاً أن يكشفوا الحقيقة. ربما يكشف كل شيء لجهاز أمني في كوردستان لكننا لا نكتفي بذلك، بل نريد أن نعرّي ذلك النظام وإعطاء الحق للكوردي الذي كان يرفع سلاحه، لا أن يقال بأن الكورد اعتدوا وقتلوا الضباط. أنا من الضباط الذين هربوا إلى السليمانية وأنقذ أحد الاخوة الكورد حياتي.

روداو: سنتحدث عن ذلك أيضاً، لكن هل تعتقد أن حكومة إقليم كوردستان قصّرت عندما تغاضت عنهم ولم تحقق معهم؟ هل كان يجب التحقيق معهم وتوثيق الجرائم التي ارتكبت؟

صباح الحمداني: أنا سعيد مرة أخرى لأنهم لم يحاسبوا، وحزين في نفس الوقت لأنهم لم يكشفوا الحقيقة. عليهم أن يتكلموا كما أتكلم. هل قاموا بذلك؟ كلا، لأنني لم أجد هذا لحد الآن. أعرف أسماء لكني لا أريد أن أدخل في هذه المتاهة، ولا أريد أن أعطي اسماء معينة. الحكومة في كوردستان فعلت خيراً عندما صفحت، لكن عليها أن تعرف الحقيقة منهم، ليس بالقوة إنما بالإنسانية. يكفي. لقد شاركت يوماً في قتلنا، ونريد أن نسمع الحقيقة منك على الأقل. على سبيل المثال، الأحداث التي شهدتها جنوب أفريقيا. لقد توصلوا إلى مصالحة كبيرة، مقابل أن يتكلم الأشخاص بالحقيقة. تكلم بالحقيقة وأنت حر ولن تواجه مساءلة. هل يجرؤون أن يتحدثوا. مدراء أمن كبار موجودين هنا، قسم منهم قد يكذّبونني وقسم آخر يحاربونني بشكل أو بآخر، ويوصلون معلومات عني بأي طريقة، حتى أنهم اتهموني في عرضي كي الزم الصمت، ولم أفعل. قررت أن أتكلم ليس من أجل مقابل.. لله وحسب.

روداو: برأيك، هل يقيم أي من أقارب صدام حسين والمقربين منهم في إقليم كوردستان؟

صباح الحمداني: بالتأكيد. أنتم تعرفون أفضل منّي. معلوماتي كانت مؤكدة بأن عزت الدوري كان لديكم لحين وفاته، وهو مدفون لديكم حالياً. لا أعتبر ذلك أمراً غريباً، على العكس جيد. لكن، كنت أود أن أسمعهم يتبرؤون من أفعال صدام، وعندمتا يقومون بذلك، نقول إن المسامحة والمصافحة ضرورية.

روداو: لننتقل إلى موضوع آخر، وهو تهجير الكورد الفيليين، الذي بدأ في أواخر السبعينيات. هل تعرف أياً من الأسرار المترتبطة بذلك القرار؟

صباح الحمداني: التسفير لم يكن ضد الفيليين فقط، لكنهم كانوا مكروهين لسببين. لأنهم كورد، ولدينا مثل في الموصل لا أعرف إن كان متداولاً لديكم وهو (مكروهه وجابت ابنيه) فيتضاعف الكره. هم كورد وشيعة وبالتالي يكون تسفيرهم أمراً محموداً عند من لديه نية القيام بالتسفير، ولهذا حصلوا على خصوصية في عملية التسفير، لكنهم سفّروا على أساس أنهم إيرانيون فقط بالدرجة الأولى. لكن أين كمن الخطر؟ في الوجبات الأولى التي سفّرت، حيث قسم من أبنائهم عاد ليقاتلنا في الحرب العراقية – الإيرانية والقي القبض عليهم، وفي التحقيق ظهر بأنهم من أصول عراقية ومن المسفرين، وباتوا جنوداً وجاؤوا يقاتلوننا، وبالتالي أمر صدام حسين بعدم تسفير وقتل أي شخص في عمر يسمح له بالقتال. هذه جزئية خطيرة جداً من أوامر القتل والدفن. القبور الجماعية بدأت بالظهور بعد 1980، أي بعد أن بدأت الحرب، وتعلمنا على المقابر الجماعية، وهؤلاء شملوا بها، الأصول الإيرانية، سواء الفيليين أو غيرهم، حتى لو كانت أصولهم عربية دون أن يكونوا قادرين على اثباتها، أحيلوا على القتل والدفن، وأنتهى أمر كل هؤلاء الشباب إلى متاهات المقابر الجماعية.

روداو: هل توجد إحصائيات وأرقام عن الشباب الفيليين الذين قتلوا؟ كم كان عددهم؟ واين تم اخفاؤهم؟

صباح الحمداني: موضوع الدفن، أين، مسألة كبيرة جداً. نتحدث عن صحاري العراق. غرب العراق من الموصل وصولاً إلى صفوان. هذه مناطق صحراوية ومناسبة للمقابر الجماعية، ايضاً هناك في كركوك، وربما حتى في أربيل، في مناطق السلاسل الجبلية التي من الممكن أن تستخدم في المقابر الجماعية.

رووداو: ما عن عددهم؟ هل تتوفر أرقام عن عدد أولئك الشباب حتى لو كانت تقديرية وطريقة قتلهم؟ هل تم دفنهم وهم أحياء أم في مقابر جماعية؟ ما الذي تعرفه بهذا الشأن؟

صباح الحمداني: لا يوجد إحصاء في الحقيقة، لكن كم عددهم؟ لو خصصوا دوائر في الحكومة العراقية التي لا تريد أن تنفق على هذه الأمور المهمة، وإنما تنفق على النهب والسرقات، لو أنهم عينوا مختصين يتابعون هذه المسألة، لتوصلوا إلى الأعداد، وعرفوا كل من انتهى حقيقة، حيث هناك أيضاً كذب ومبالغات. أما عملية القتل والدفن، فقد تحدثنا عنها، وسنتحدث عنها عندما نأتي إلى المقابر الجماعية أو الفردية التي شملوا بها. يقتل ويدفن. أما الأطفال، كما شهد أحد الاخوة يرمون مع أهاليهم الذين يقتلن ويدفنون أحياء.

رووداو: صحيح أن صدام كان يتخذ القرار، لكن هناك أناس قاموا بتنفيذها؟

صباح الحمداني: كما قلت، هذا المظلوم كان له الأولوية في القتل لكونه كوردي وشيعي أيضاً، وأولوية في التسفير، وقد تكالب عليه هذان الجانبان وانتهى، ومن البديهي أن يكونوا هدفاً سهلاً للتخلص منهم.

رووداو: من جانب آخر، تشير الوثائق إلى أن الكورد الفيليين كانوا أصحاب رؤس أموال وتجاراً كبار وكان قسم من تجارة بغداد تحت أيديهم. ألم تكن مسألة التبعية الإيرانية ذريعة لاخراجهم من تلك التجارة والاستيلاء على أملاكهم وثرواتهم؟

صباح الحمداني: ممكن جداً. هذا أمر وارد. بإمكاننا أن نضيف عاملاً ثالثاً لاستهدافهم. التهجير أو التسفير بقصد نهب الأموال. لأنه جرى فعلاً. في البداية كانوا يسمحون لهم حتى بأخذ قسم من أموالهم، لكن تم تجريدهم لاحقاً من كل شيء. من الذهب والأموال التي كانت معهم، وبات الهدف الاستحواذ على أموالهم أيضاً، وكلما زادت أموالهم، وهو يواجه اتهامين لكونه كوردياً وشيعياً وإذا به يكون مرشحاً للتسفير.

رووداو: بعد الفيليين، جاء دور الإبادة الجماعية للبارزانيين عام 1983 عندما كان برزان التكريتي مديراً للامن العامة، تم تطويق مجمعات البارزانيين في منطقة أربيل، وتم تغيب الآلاف من شبابهم. ماذا تعرف عن ذلك؟

صباح الحمداني: لدي معلومات ووثائق إذا أمكن أقرأ منها حتى تعرضوها..

رووداو: من أين صدرت هذه الوثائق؟

صباح الحمداني: هذه عثر عليها بعد عام السقوط في 2003، وقسم عثر عليها في 1991، وهذه من الممكن أن يتحدث المرء بشأنها لأنها واضحة جداً، وكنا نسمع بشأنها ونعرف بأن مقابر حفرت في قوشتبة وتلك المناطق، لكن هذا الوضوح في هذه الكتب والمستمسكات، يعطيك حقيقة ما جرى للبارزانيين وأعدادهم وفق الفكرة أو وفق الرواية الحكومية. فإذا أردتم أن نتكلم بشأنها من الممكن أن نقرأ منها.

رووداو: يسعدنا إن كانت أدلة موثقة..

صباح الحمداني: نعم، هي دلائل رسمية وكتب موثوقة صادرة من قبل مدير الأمن العام تتحدث عن عشيرة البارزانيين عام 1983. كما نعلم، بدأت المقابر الجماعية، واختمرت الفكرة لدى صدام حسين، وبلغ بها الدكتور فاضل البراك في حينه، وبدات عملية قتل الناس في المقابر الجماعية. ماذا حصد البارزانيون من هذه التعليمات والقرارات وكيف تعاملوا معهم؟ بدأت في النجف والمحافظات الجنوبية ضد حزب الدعوة، أو من يتهمون بأنهم ضد الحزب والثورة. انتقلت إلى مناطق كوردستان، إلى البارزانيين. كنا في حينه، عبر التقارير الشهرية، نسمع عن اعتقالات البارزانيين وضرورة القضاء على البارزانيين سليلي الخيانة، كانوا يسمونهم في سليلي الخيانة، يعني اباً عن جد هم خونة، فيجب التخلص منهم. وبالتالي كنا نعرف أنه تم القضاء على عدد منهم حسب السياق. لم تحدد في حينه الأرقام. لكن، بعد سقوط المحافظات سواء في 1991 أو في 2003، خرجت الكثير من هذه الحقائق ونشرت عبر الإنترنت. وعندما نقرن هذه الحقائق مع ما كنا نعيشه في جهاز الأمن نعرف حقيقة هذه المصادر أو حقيقة هذه المستمسكات. والآن سنقرأ لكم من هذه المصادر، كم عدد

البارزانيين الذين قتوا، وكيف قتلوا، واين قتلوا،وفقاً لمستمسكات مدير الأمن العام وما كتبه شخصياً، وستعرضونها بالتأكيد على البرنامج.

وثيقة أولى تقول: بايعاز من السيد مدير الأمن العام الأسبق (يشير إلى الدكتور فاضل البراك والذي يتحدث عبد الرحمن الدوري)، قوة من منتسبي مديرية مقر الأمن العامة ومديري أمن بغداد تولت استلام المقبوض عليهم في المجمعات أعلاه وأمثالهم المحجوزين في سجن أبو غريب، حيث بلغ مجموع الذين استلمتهم هذه القوة 2225 شخصاً. بعد استلام البارزانيين قامت تلك القوة بنقلهم (هنا يخاطب رئاسة الجمهورية لأن مدير الأمن العام مرتبط بها) إلى منطقة بصية بمحافظة المثنى ليتم اعدامهم (مدير الأمن العام يتحدث بهذا) من قبل فريق عمل قام بتنفيذ حكم الشعب بحق المذكورين.

ظهر صدام حسين في لقاء مع مجموعة من الكورد الموالين وقال يبدو أن أبناء مصطفى البارزاني أوغلوا في الخيانه إلى حد عدم القدرة على التراجع ونقلوا هذه الخيانة إلى بعض أوسع من هذه العائلة المباشرة، حتى ارتكبوا هذه الجريمة في أن يكونوا عوناً لجيش الفرس وأدلائهم لاحتلال أرض العراق.
نختصر لأنه كلام لاقناع الآخرين. هذه الوثائق منسوخة من الأمن العامة، متوفرة، وتتحدث عن الموضوع. هي أربع أو خمس وثائق، يخاطب فيها عبد الرحمن الدوري رئاسة الجمهورية ويحدد كيف قامت المفارز الأمنية التي جاءت من الأمن العام وكيف طوقت المجمعات التي يسكنها البارزانيين، وكيف كانوا يتعاملون مع الأشخاص من 18 إلى 45 عاماً ومع الآخرين، وكيف تم حجزهم واحالتهم إلى المحاكم، وحتى هناك قرارات من مجلس قيادة الثورة بإعدامهم وكلهم عندما تقرأ اسماءهم، والتي ساعطيكم نسخة منها، بارزانيون.

روداو: اعتقد بأن صدام يقر بذلك في نفس اللقاء المتلفز ويقول لقد قتلناهم..

صباح الحمداني: هناك وثيقة رسمية ابعثها لكم ورد فيها هذا الأمر، يقول لا تتكلموا عن هؤلاء لأنهم ليسوا بمشكلة الآن، اليوم نريد أن نتكلم عن حلول، بمعنى اتركوا هؤلاء.

روداو: هذا يعني أنه كان هناك تخطيط مسبق لذلك، للاستمرار بالقتل والمقابر الجماعية، لأنه يقول ذلك صراحة..

صباح الحمداني: نعم. فكرة المقابر الجماعية بدأت في الأمن مع بداية الحرب العراقية – الإيرانية. بدأت الحرب، واندفع جيش صدام 70 كيلومتراً داخل إيران. انتشا صدام وأصابه الغرور. لقد دخل إيران وهي آيلة للسقوط، قد يسقطها ويقيم دولة عربستان. الكثير من الأمور باتت تدور في ذهنه. تصور بأن الخميني سيسقط قريباً، فصدرت تعليمات أمنية تؤكد ضرورة استغلال هذا الانتصار العظيم لجيش قادسية صدام، ويجب على الأجهزة الأمنية، الأمن والمخابرات، أن تلقي القبض على كل من تعرف بأنه يحمل أفكاراً معادية للحزب والثورة، حيث كان يقال لدينا في الأمن معاد للحزب والثورة، أي معاد لصدام حسين، الحزب والثورة يعني صدام حسين، وكان على الأجهزة الأمنية أن تعثر على هؤلاء، تقوم باختيارهم وحصرهم في أماكن معينة، وتبدأ بعمل مقابر جماعية تقتلهم فيها بدون محاكمات، وهذه الفكرة بدأت مع انتصارات صدام في الشهر الأول من المعارك، وانتقلت إلى كوردستان عندما بدأوا بقتل البارزانيين عام 1983. بدأت في الثمانين واستمرت في النجف وفي المحافظات المعنية الأخرى التي فيها أحزاب مثل الدعوة..

روداو: هذا يعني أنهم بدأوا بالبارزانيين في كوردستان؟ أم بالفيليين؟

صباح الحمداني: لم أعط خصوصية للفيليين لأنهم جزء من عوائل التسفير الإيرانيين، وبالتالي كانوا مع جماعة التبعية الإيرانية، لكن الكورد عراقيون 100% فيما الفيليون لا يملكون شهادات جنسية عراقية بالاساس، وبالتالي اعتبرناهم من التسفيرات، أي كنا نتبع الفكرة الأمنية.

روداو: لكن من العبث أن يعد أناس سكنوا بلداً مئات السنين غرباء، ويتم تبليغهم ذات يوم وبصورة مفاجئة بأن عليهم الرحيل عن البلد. الأمر كذلك بالنسبة للفيليين. هل يعقل أن تعيش في مدينة ل 400 عام ويطالبونك بالرحيل عنها؟

صباح الحمداني: اتفق معك 100% لكن أتكلم بعقلية أمنية في ذلك الوقت وماذا كان يجري. أنا حصلت على الجنسية الهولندية في 5 سنوات وبت أملك حقوقاً كأي مواطن هولندي 100% وليس 99%. لماذا تمنحك هولندا الجنسية في 5 سنوات ولا ترحلك أو تسفرك؟ لأننا لا نملك إنسانية.

روداو: هل صدرت خطة القتل الجماعي للبارزانيين بقرار من صدام نفسه أم أن شخصاً آخر مثل برزان التكريتي هو الذي وضع الخطة؟ من قام بوضع الخطة؟ أنت تربط كل شيء بصدام.

صباح الحمداني: القرار قرار صدام. موضوع البارزانيين ليس له علاقة ببرزان وإنما فاضل البراك الذي دافعت عنه قليلاً. هو مجرم، لا نقاش في ذلك، لكنني أعرف شخصيته. وجدت أن شخصيته لم تكن دموية جداً، ولا يحب القتل والدفن وهكذا أمور، لكن تلقى أوامر. انتهى. عليك أن تنفذ خطة المقابر الجماعية وتخلّصنا من الأعداء، وإذا توانى يعدم. قد يقتل، وقتل في نهاية الأمر. كان متردداً كثيراً ويحاول استنفاد طاقات الأحزاب المعادية في كسبهم لصالحنا، وهذا ما كان يريده في السنين الأولى، من 1977 -1980، لكن في الثمانين تغيرت نظرة صدام. لقد انتصر، إذا يجب أن يقتل كل الأعداء ويقوم بتصفية البلد. وهكذا بدء الأمر وكان على فاضل البراك التنفيذ، ومن اتخذ القرار بشأن البارزانيين هو صدام حسين والذي نفذ هو فاضل البراك والأجهزة الأمنية.

روداو: قوات الحرس الجمهوري شارك أيضاً في عملية جميع واعتقال البارزانيين، وهذا يدل على أن صدام حسين هو الذي اتخذ القرار.

صباح الحمداني: لا نقاش في ذلك. أويد ذلك. الحرس الجمهوري يساعد لكنه لا ينفذ، ويسلّم للأجهزة الأمنية والتي يكون التنفيذ من قبلها، لأنها باتت متخصصة في عمليات القتل والتصفيات ومقابر جماعية وفردية.

روداو: لكن يوجد هنا ما يثير الاستغراب. الإبادة الجماعية للبارزانيين استهدفت الذكور فقط، لكن النساء استهدفن النساء والأطفال والشيوخ والشباب جميعاً. كيف تقرأون ذلك؟

صباح الحمداني: التعليق بسبط وأنا ذكرته وسنذكره بتفصيل أكثر. الموضوع هو، قتلوا نساءنا وأطفالنا اقتلوا نساءهم وأطفالهم. مسلح يقتل 100 شخص من أطفال ونساء ويقوم بذبحهم في قرية في التون كوبري أو في كفري، فيما أنت دولة وتمتلك كل مقومات الحكم تصدر قرارات باعدام آلاف مؤلفة من الأطفال هم أطفالك ونساؤك ونساء دولتك في الحقيقة. إذا، كيف تمارس عملاً يمارسه شخص تسميه أنت بالمخرب؟ إذاً، اصبحت أنت أكثر إجراماً وأكثر دموية وتخريباً من هذا المخرب. أنت شجعته على التخريب. من صنع المخربين في العراق؟ صدام، عندما أربكنا في الحروب وسرق أموال البلد وحرقها في الحروب وبناء القصور وملذاته الشخصية، ومنعنا من أن نعيش حياتنا.

روداو: لكننا لم نحصل على إجابة. لماذا في حالة البارزانيين تم اعتقال الذكور، لكنهم لم يكفوا أيديهم عن أحد في الأنفال؟ ما هي الرسالة التي تضمنها الاختلاف؟

صباح الحمداني: في بداية، حتى في الجانب الشيعي ولا نتكلم عن الكورد فقط، لأنها بدأت بالشيعة، استهدفت هذه التعليمات الأشخاص المعادين للحزب والثورة من الشيعة، لم يقتلوا العوائل. قتلوا الرجال فقط. أما العوائل فقد قتل قسم منها، وهناك عوائل قتلت في محافظات شيعية لكن باعداد قليلة جداً. لكن عندما تعلق الأمر بالبارزانيين، قرروا قتل الشباب من سن معين إلى سن معين حتى يفقدوهم إمكانية قتال الدولة مستقبلاً. هذه هي الفكرة، لكن المسألة تطورت عند صدام حسن لاحقاً، واصبح لا يرى العراقيين كبشر، يراهم كجرذان، ليست هناك مشكلة إذا قتل 100 ألف منهم من مجموع 30 مليوناً. كانت هذه فكرة صدام.

روداو: من الأمور التي لا تزال غامضة، عدد الضحايا. الوثيقة التي بين يديك تشير مثلاً، إلى أن عدد البارزانيين كان 2225 شخصاً، بينما الإحصائيات المتوفرة في كوردستان تشير إلى تغييب نحو 8 آلاف بارزاني. ما سبب الاختلاف بين هذه الأرقام؟

صباح الحمداني: أحسنت. الأمر واضح لدي. ال 2225 أحيلوا لاحقاً إلى محكمة الثورة، وهم في قبورهم ومقابرهم الجماعية، وصدرت بحقهم احكام إعدام رسمية كي يمنحوا شهادات وفاة وتختفي مشاكلهم القانونية والشرعية كما حدث للشيعة ايضاً في الجنوب. هناك أشخاص لم يصلوا إلى المحاكم، قتلوا قبل أن يصلوا أو سقطت أسماؤهم من القوائم. هذا هو الفارق، ربما إذا جمعت الرقمين ستصل إلى النتيجة ذاتها. حتى في عمليات الأنفال أيضاً هناك ألوف لم يذكروا، أيضاً سقطوا واعدموا في المقابر الجماعية.

روداو: كان هناك عدد من الشخصيات البارزة من البارزانيين يقيمون في بغداد، بينهم لقمان وصابر بارزاني. ما سبب قتلهما؟ هل لديك معلومات عنهما؟

صباح الحمداني: حقيقة ذكرت لكم قصة ابن المرحوم مصطفى البارزاني، عبيد الله..

روداو: أخبرتنا عن ذلك، لكننا نريد اطلاع المشاهدين عليها أيضا..

صباح الحمداني: عبيد الله بارزاني انشق، وقرر الالتحاق بالدولة واختارها. ذهب للعيش في بغداد ومنح وظيفة مناسبة. أتذكر أن بيته كان بجوار الأمن العامة، لحمايته أولاً، ثم كان قصراً من القصور المصادرة، عندما اشترته الأمن العامة عندما كان مقرها مقابل القصر الأبيض. هذا ما أذكره بشأن عبيد الله. لكن، حتى الأخوة الضباط، قال لي أحدهم بشكل مباشر إنه دخل في الثمانين إلى الشعبة الثالثة، فتح الباب ورأى عبيد الله بارزاني جالساً ويرتدي بدلة رسمية. كان معتقلاً. كان بيته بجوار الأمن العامة، لكنهم أتوا به إلى الدائرة بعدما تلقوا أوامر باعتقاله. قال لي (ضابط الأمن) إنه استغرب لأنه كان يعمل في الشعبة الثالثة وعلى معرفة شخصية به (عبيد الله)، وسمع بعد يومين بقرار اقالته من وظيفته. في نفس الوقت، أُرسل مدير الشعبة الثالثة إلى بيت عبيد الله، وكان اخيه موجوداً هناك، اعتقد صابر، كما فهمت، وابلغه بأن السيد الرئيس أو السيد النائب، يرسل لكم تحياته ويقول لكم إن عبيد الله كلّف بمهمة وسيتأخر عن العودة، لكن المساعدات لكم ستستمر. بعد يومين صدر قرار باقالته واختفى. كان ذلك في شهر أيلول، لاحظ ذلك، مع بداية الحرب العراقية – الإيرانية، مع بداية الثمانين وحسب السياق أي المقابر الجماعية، إذا هو من أوائل الذين دشنوا حسب السياق وقتلوا دفناً. رحم الله جميعاً. هذا ما أعرفه بالضبط.

روداو: لكن هناك قصة أخرى، يقال إنه بسبب تفوه صدام بكلام غير لائق بحق والده، جرى سجال بين عبيد الله وصدام. هل سمعت عن ذلك؟

صباح الحمداني: قد يكون ذلك ورد في مواقع التواصل الاجتماعي، لكننا نتكلم عن شهادة، سواء رايت ذلك بعيني أو قرأت عنه أو سمعته من أحد اخوتنا العاملين في الأجهزة الأمنية. لذلك أقول الحقيقة دائماً. أما الملاسنات قد تكون حدثت عبر الهاتف. لكن تمت شوهد (عبيد الله) في الشعبة الثالثة وانتهى فيها. هل أخذوه إلى صدام حسين؟ استبعد ذلك. تلاسن مع صدام في بيته؟ ربما، وهو احتمال وارد جداً. لا أنفي هذا. لا أقول بأن ذلك لم يحدث. ربما حدث، وتلاسن معه أصدر صدام حسين على إثره أمر قبض والقى فاضل البراك القبض عليه.

روداو: ماذا كان دور مديريتي أمن كركوك وأربيل في اعتقال البارزانيين؟ هل شاركتم كمديرية أمن كركوك في ذلك؟

صباح الحمداني: في عام 1983 لم أكن أعمل في أمن كركوك. في هذه الواجبات، سرايا الأمن تدعم السرايا المنفذة دائماً، وكانوا قريبين من بعضهما، أمن كركوك والحكم الذاتي والسليمانية، كلها تشترك عندما هناك عملية لإلقاء القبض على مجموعة كبيرة، نتكلم عن مجمعات يسكنها هؤلاء الناس. ستطلعون على التفاصيل في المستسكات التي ستعرضونها. كيف تمت محاصرة المجمعات، وكيف بدأ القاء القبض على البارزانيين، وكيف حددوا الأعمار، وكيف أرسلوا إلى مديرية الأمن العامة.

روداو: بودنا أن نطرح عدداً من الأسئلة الشخصية قبل أن نختتم هذا الجزء من حوارنا. عندما كنت ضابطاً في الأمن برتبة رائد، هل شاركت في التحقيق مع المعتقلين؟ وهل شاهدت بنفسك عمليات تعذيب للناس؟

صباح الحمداني: نعم رأيت لكنني لم أفعل ذلك لأنه لم يكن من اختصاصي. في أمن النجف كان اختصاصي المرجعية. ضباط ارتباط واعرف كل شيء يدور حولها وأكتب بشأنه، لكن ليس لدي تحكم على ذلك. في كركوك، كان واجبي في الشعبة الخامسة. عملت الكثير من الخير للناس، ما استطعت اليه سبيلا. لم اعتقل أحد ولم اتسبب في اعتقال أحد، لأن الفترة التي عملت فيها في أمن كركوك لأكثر من سنتين لم تشهد مشاكل. وعرضت في قناتي الشخصية، مشاكل أناس محددين في كركوك، مثلاً فخر الدين عندما قمت بإعادة بيته اليه ومحلاته لأنه كان مظلوماً.

روداو: نقصد هل شاركت بنفسك في أي تحقيقات مع سجناء سياسيين وبيشمركة ومن اعتقلوا في كركوك؟

صباح الحمداني: لم أشارك ابداً لأنه ليس من اختصاصي وواجبي، ولم أكن لأقبل حتى لو كان من اختصاصي بالتحقيق. المحققون أناس يختارهم المدراء لمعرفتهم بشدتهم، وأنا لم أكن شديداً، وأحب الآخرين. كنت أسير في النجف دون أن أحمل سلاحاً.

روداو: يجري الحديث كثيراً عن وحشية بعض البعثيين خاصة في السجون. أسألك للتاريخ إن كنت قد سمعت من زملائك

المقربين منك والذين كانت مهامهم مختلفة، عن تهديد معتقلين بالاتيان باخواتهم وامهاتهم واغتصابهن على مرأى منهم؟ هل حصلت أمور كهذه؟

صباح الحمداني: هذا الأمر ممنوع رسمياً، سمعت مرة بأنه حدث في أمن النجف، وأنا ضمن المعترضين. أحد الضباط، النقيب خضيّر الجبوري، هدد شخصاً قام بجلب عائلة، اخته أو زوجته ووضعها في غرفة ثانية، واسمعه صوتها، لكن حقيقة مدير الأمن رفض ولم يقبل منه ذلك. عندما تكون متهماً وتسمع صوت اختك في غرفة ثانية، قد تعترف بجريمة لم ترتكبها. سأعترف حتى لو كنت بنفسي في مثل هذا الموقف. هذه الممارسات كانت ممنوعة رسمياً.

روداو: لكنها حدثت؟

صباح الحمداني: نعم حدثت. أتذكر في أمن كركوك أتوا بشخص قبضوا عليه في السيطرة كان أمر قبض صدر بحقه لكونه شيوعياً، توفي على يدهم خلال خمس ساعات من القبض عليه اثناء التحقيق. لماذا؟ الرائدان حميد وسفيان التكريتي حققا معه. انهالوا عليه ضرباً حتى وفاته رغم أن مهمة المحقق هو السعي وراء الحقيقة. قتل على يدهما واحيل إلى البلدية لدفنه. هذه هي الممارسات التي شهدتها. أما التعذيب فلم يكن شيئاً يذكر، وكان يحدث بكثرة. كل أنواع التعذيب التقليدية.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net 28-06-2023
وقت التدوين: 2023-07-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 577
طقوس الكرد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705205128578319

طقوس الكرد الفيليين
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 6366 - 2019-10-22 - 12:30
المحور: المجتمع المدني

طقوس الكرد الفيليين في أطول ليلة ..
مراجعه » احمد الحمد المندلاوى
تدوين » صلاح الدين محمد سايه

** بداية أودّ التطرق لتعريف ظاهرة أطول ليلة في السنة لعموم العالم حيث تبدأ ساعات النهار بالتناقص وتتزايد ساعات الليل..
في شهر كانون الأول يومي 21 و22 ، وتسمى هذه الليلة بليلة (الانقلاب الشتوي)،ولدى الكورد تسمى ب (شه و يه لدا) نتيجة لميل الشمس عن خط الاستواء.
أن الشمس عندما تكون على خط الاستواء فإن الليل والنهار يتساويان على جميع أرجاء المعمورة، وكذلك إن المواقع الجغرافية التي تقع على خط الاستواء أي عرض صفر فإن الليل والنهار متساويان فيه طوال السنة، وكلما ابتعدنا عن خط الاستواء زاد الفرق في طول النهار والليل أو قصرهما .
على العموم إنّ موضوع الإحتفال بأطول يوم في السنة تختلف طقوسه من بلد الى بلد ، ولم يكن ذلك مناسبة دينية ، ولكن تعتمد مراسيم الإحتفال بهذا اليوم على إشعال النار في أماكن مخصصة والجلوس حولها وتناول السوائل الدافئة وتبادل أطراف الحديث فيما بينهم. و للكورد الفيليين طقوسهم وعاداتهم الخاصة التي يمارسونها في هذه الليلة،وتتميز هذه الليلة ببردها القارص وشدته مما يدفع بالعائلة الفيلية ، الى التجمع في منازلهم الأكثر دفأ وعندئذ يتجاذب المجتمعون الأحاديث التي تتشعب وقيل في ذلك (الحديث ذو شجون) وعندئذ يحلو السمر والعوائل الموسرة تقدم الفاكهة والحلوى والكرزات ويتوسطهم جهاز التدفئة أو (المنقلة) التي يوضع فيها الفحم لوضع قوري الشاي (إناء الشاي) عليها وبجانبه إناء مملوء بالمعجنات ك(الكعك والكليجة)، وتستهلك العائلة العراقية عامة والفيليون خصوصاً ، كميات كبيرة من الشاي ، لأنه شراب يقدم للضيوف ، والأسرة تشربه على مدار الساعة،فحين قدوم الضيف لدى العائلة الفيلية ، أول ما تقوم به العائلة بوضع الماء على النار وتجهز الاستكانات والقوري (إبريق الشاي) والسكر الموضوع في إناء خاص (الشكردان)،ولشدة ولع العائلة الفيلية بشرب الشاي تفننوا في إعداد خلطته بالهيل، وهنالك من يخلطه بالسكر، وغيره يشربه (دوش أو دشلمه) حيث يتناول السكر منفصلا ، والسكر بانواع ، فمنه الخشن والناعم وهناك سكر كقطعة هرمية الشكل وتسمى (كله قةند) ، وتستخدم بعد تكسيرها إلى فصوص صغيرة ، أو مكعبات وتسمى (قند) .. وفي ليالي الشتاء الباردة خاصة ، يكون الشاي مفضلا لكونه شراباً دافئا يدفئ الجسم .
وتقوم نساء الكورد الفيليات باعداد وتنوع الوجبات الغذائية وذلك بتحضير الأطباق الخاصة بهذه الليلة، ويقدمن للضيوف، السوائل الدافئة والأكلات ذات السعرات الحرارية العالية التي تعطي للجسم الدفء والطاقة في مقاومة البرد القارص ك(شوربة العدس) وال(ترخينة – الأكلة الشعبية المعروفة) وشوربة الماش (شله) و(تمر بالدهن) و(وتمر بالسمسم) و(شير برنج) أي بمعنى الرز بالحليب وحبة زهرة الشمس(هشك بار)والاعتقاد السائد بتحضير هذه الأكلات هو لدفع البرد والامراض وطلباً للخير العميم الى اصحاب ساكني البيت.وأجمل ما يميز ليلة الشتاء الباردة هو حرص العوائل العراقية والعائلة الفيلية منهم على التجمع، وهذه الجلسات المسائية يشعر فيها الفرد بالغبطة والسرور وينعمون بليلة هانئة سعيدة وتشكل تراثاً شعبياً لدى العائلة الفيلية، لما يحمل في طياته البهجة والخير والصفاء..
الموضوع مقتبس عن مؤسسة شفق.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 578

عراقيون بلا جنسية.. من هم الكرد الفيلية؟ وكيف وقعوا في كمين السياسة؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508063306488393

وقع الكرد الفيلية ضحية الانقسام القومي والمذهبي الذي دفع بهم إلى الاضطهاد والتهجير والتخوين ومصادرة حقوقهم المشروعة، ومنها حرمانهم من الجنسية العراقية، وتهميشهم من قبل الأنظمة السياسية المتعاقبة، بما في ذلك منع تعيينهم في دوائر الدولة منذ 1963 وحتى بعد الغزو الأميركي عام 2003.

ولعل من النماذج الصارخة لما لحق بالكرد الفيلية من أذى وضرر، حرمانهم من الزواج والتفريق عن أزواجهم قسرا، ويمكن ملاحظة ذلك تحديدا خلال الحرب العراقية الإيرانية، واضطرار بعض العراقيين قسرا إلى تطليق الزوجة الفيلية أو الزوج الفيلي، فضلاً عن منعهم من إكمال الدراسات العليا.

والكرد الفيلية مسلمون شيعة، ويتحدثون بلهجة كردية تختلف عن مثيلاتها في كردستان العراق، ويسكنون في شرقي العراق وتحديدا في أقضية محافظتي ديالى وواسط وفي العاصمة بغداد، إضافةً إلى محافظتي السليمانية وحلبجة بكردستان العراق، في حين يسكن قسم آخر منهم في المناطق الغربية من إيران.

صراع المذهب والقومية

كان الكرد الفيلية يؤملون النفس بنيل حقوقهم بعد الغزو الأميركي للبلاد عام 2003، إلا أن واقعهم ازداد بؤسا وإحباطا نتيجة انقسامهم إلى فئتين على أساس طائفي وقومي، الأولى تدين بالولاء للحكومة العراقية، والثانية لحكومة كردستان العراق.

ويعزو هذا الانقسام إلى الجغرافيا التي ترسم الحدود وتؤثر في الأمر، وعلى إثر ذلك ساهمت الثوابت الجغرافية بصورةٍ أو بأخرى في أن يكون هناك ميل عقائدي أو قومي، مما زاد في تعقد واقعهم ومستقبلهم دون أي تمثيل سياسي رسمي مثل الأقليات الأخرى سواء في الحكومة العراقية أو الإقليم.

وساهم التأجيج الطائفي الذي ظهر في العراق بعد عام 2003 في غلبة الانتماء الحزبي والعقائدي، سواء لدى الكتل السياسية أو أذرعها المسلحة، مما جعل الكرد الفيلية الضحية في أي أزمة تقع بين الحكومة العراقية والإقليم، كما يقول أستاذ الفكر السياسي في جامعة المستنصرية عصام الفيلي للجزيرة نت.

ويرى الأكاديمي الفيلي أن الكثير من معارضي الأنظمة السياسية المتعاقبة في العراق منذ عام 1963 نسوا مبادئهم وانشغلوا بالأمور الجانبية وهمّشوا من كانوا لهم السند والعون أيام المحنة، في إشارة منه إلى التضحيات التي قدمها الكرد الفيلية ودعمهم للحركة الكردية عام 1964، ودعمهم للمرجعية الشيعية أيضا، بحسب الوثائق التاريخية.

ويعتبر عدم وجود كتلة فيلية تتبنى استحقاقاتهم في حوارات الكتل السياسية -بحسب الفيلي- أحد أبرز الأسباب في عدم تبني القضية الكردية الفيلية في إطار مؤسساتي سواء من الأحزاب الإسلامية في الحكومة العراقية أو الكردية في كردستان العراق وأصبحت هذه القضية هامشية بامتياز.

تمثيل منقسم

وامتنع إقليم كردستان العراق عن منح الكرد الفيلية حقوقهم وفقا لنظام الكوتا الحصص في برلمانه أسوة بالأقليات الأخرى

مثل المسيحيين والتركمان تحت ذريعة أنهم كرد، في حين يرى الفيلي أن تمزيق شملهم وتقسيمهم هو من أهم أسباب عدم منحهم استحقاقهم لمنع بروزهم كقوة مؤثرة في العراق تنعكس سلبا على الأكراد الفيلية في إيران، وتحفز المكونات الأخرى للمطالبة بحقوقها.
ويمكن ملاحظة تشتيت الكرد الفيلية في توزيع ناخبيهم على عدة قوائمهم في الانتخابات التي جرت في العراق بعد عام 2003 وعدم اتفاقهم على شخصية واحدة، ومن ثم سعى الكل لكسبهم سواء أكان على أساس المذهب أم القومية خدمةً لمصالح تلك القوائم.
ولعبت المخاوف والتوترات وعدم الثقة المتبادلة بين الحكومة العراقية وحكومة إقليم كردستان العراق دورا أساسيا في الشعور باليأس والخذلان لدى الكرد الفيليين من طرفي المعادلة وعدم نيلهم استحقاقهم.
وتتقرب بغداد وأربيل من المكون الفيلي أثناء موسم الانتخابات للحصول على أصواتهم، وبمجرد انتهائها توصد الأبواب بوجههم وتحرمهم من استحقاقاتهم في مؤسسات الدولة سواء من الأحزاب الشيعية أو الكردية، كما يقول المحلل السياسي دياري صالح الفيلي للجزيرة نت.
وهناك نقطة أساسية تتعلق بالطبيعة القومية والمذهبية للفيليين بعد 2003 -حسب صالح الفيلي- وهي محاولة القسم الأكبر منهم التمسك ببنية الهوية الوطنية العراقية، وهذا ما جعلهم بعيدين عن التطرف القومي أو المذهبي.
وبحسب صالح الفيلي، سجّل هذا التوجه نقطة سلبية على الفيليين لدى الأحزاب الشيعية والكردية لكونه عاملا غير مغرٍ، متهما هذه الأحزاب بممارسة التخندق القومي أو المذهبي على غرار سياسات الاضطهاد التي كانت تمارسها الأنظمة السابقة ضد الأقليات والمكونات الصغيرة، ومنها الفيلية.
غياب الدعم الخارجي
واشترط صالح الفيلي لضمان مستقبل الكرد الفيلية التمسك بالهوية الوطنية، محذرا من ضياع هذا المستقبل في حال الابتعاد عن ذلك والتورط في أي صراعات بين بغداد وأربيل، منوها بهذا الصدد إلى عمليات التهديد التي طالت الأكراد ومن بينهم الأكراد الفيلية الساكنون خارج الإقليم من أطراف عراقية واعتبارهم غير مرحب بهم أثناء إجراء سلطات كردستان العراق استفتاء الانفصال عام 2017.
ويُمكن اعتبار غياب الامتداد والدعم الخارجين للأكراد الفيلية إضافةً إلى عدم امتلاكهم مليشيات أو جناحا مسلحا أو كيانا سياسيا قويا، أحد أبرز الأسباب التي أدت إلى تهميشهم من جانب حكومتي بغداد وأربيل، على عكس بعض المكونات مثل التركمان الذين يحظى جزء واسع منهم بدعم من تركيا، مما ساعدهم في نيل بعض الحقوق على الصعيد الوطني أو القومي، كما تقول الصحفية والناشطة الفيلية فيروز حاتم للجزيرة نت.
وتصف فيروز حاتم واقع الكرد الفيلية بأنهم باتوا مثل الكرة التي ترمى بملعب الشيعة من قبل الأكراد تارة، أو ترمى بملعب الأكراد من قبل الشيعة تارة أخرى، وقالت إن أغلب قادة الإقليم يشككون حتى الآن بكرديّة الفيلية وينظرون إلى خلفيتهم المذهبية الشيعية لا القومية.
وانتقدت الصحفية الفيلية تهميش أبناء جلدتها من قِبَل بغداد وأربيل والاستمرار بالإقصاء المتعمد في توزيع المناصب والدرجات الخاصة في الحكومتين، وإخضاعها للمحاصصة الحزبية والسياسية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: سياسة
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | aljazeera.net 28-06-2020

وقت التدوين: 2023-05-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 579
عروس زاغروس.. إيلام الفيلية تتزين الطبيعة لاستقبال سياح عيد نوروز
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240930070036599738

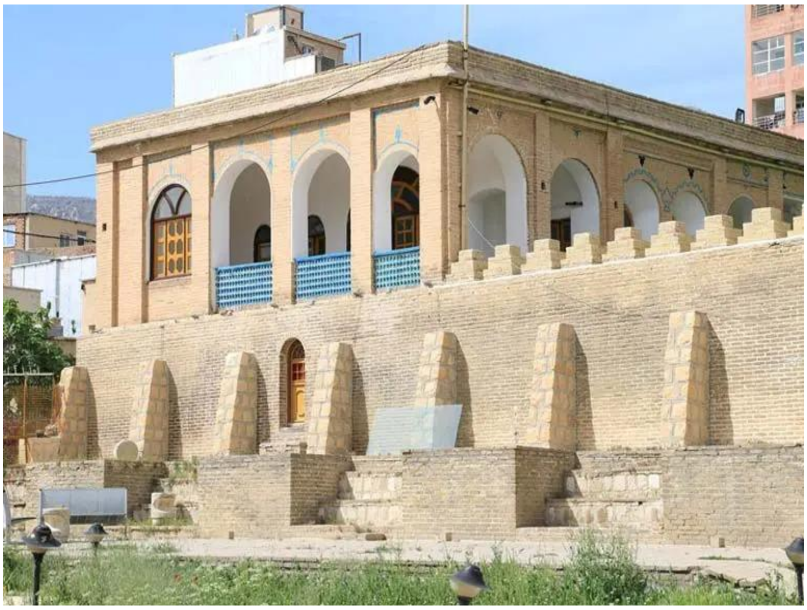

محافظة إيلام الفيلية في غرب إيران بجبالها وأنهارها العديدة وسهولها الوعرة والخضراء ومعالمها التاريخية من العصور القديمة جاهزة لاستقبال سياح عيد نوروز.

وكالة مهر الايرانية للأنباء أوردت تقريرا ، ان محافظة إيلام في غرب إيران تُعرف بأنها عروس زاغروس بمعالمها السياحية المتنوعة، وتعد السياحة الطبيعية المؤشر الرئيسي للسياحة في المحافظة، ولكن لا ينبغي للمرء أن يتجاهل تاريخ المحافظة الذي يعود تاريخه إلى 10 آلاف عام. حضارة قديمة.

الوديان المذهلة والأنهار والشلالات الخلابة والكهوف الفريدة والجبال الشاهقة والمناخات المتنوعة والتجاور المذهل بين الجبال والسهول وبساطة ألف لون من الطبيعة البرية والمناظر الطبيعية الرائعة للمحافظة حولت إيلام إلى تحفة فنية في إيران.
التعريف بالأماكن السياحية في ايلام

تقع مدينة إيلام بين الجبال ومرتفعات الغابات وتتمتع بطبيعة نقية ومذهلة للغاية. ربما نادرا ما رأيت مكانا يتمتع بمرتفعات واسعة ودائمة الخضرة، لكن هذه الميزة تنطبق تماما على مدينة إيلام. مناخ هذه المدينة معتدل وربيعي، وأهلها ودودون ومضيافون للغاية.

بنيت مدينة إيلام على بقايا الحضارة الساسانية ويتحدث أهلها اللغة الكوردية. وتعد مصفاة الغاز والبتروكيماويات إحدى الصناعات في مدينة إيلام.

جبل قلاقيران

يمكن تحديد أهم وأفضل جبل في إيلام باسم جبل قلاقيران، الذي لا توصف طبيعته الجميلة حقا. يقع هذا الجبل على بعد 3 كيلومترات شمال مدينة إيلام ويصل ارتفاعه إلى 2152 مترا. لا يخفى على أحد منظر جبل قلاقيران الساحر وطبيعته البكر التي تبهر أعين كل مشاهد.

اكتسبت مدينة قلاقيران لقب الاستقرار ورمز مدينة إيلام وتعتبر من أفضل المواقع الجبلية في هذه المدينة. ومن المثير للاهتمام معرفة أنه بحسبما يقال، فإن التصميم الجميل لساحة آزادي في طهران استمد من مظهر هذا الجبل. أولئك الذين يهتمون بالمناطق الجبلية ويستمتعون بقضاء الوقت في هذه المناطق يجب عليهم زيارة هذا الجبل الضخم خلال رحلتهم إلى إيلام ولا ينسوا التقاط الصورة بالتذكارية بجانب جبل قلاقيران.
بحيرة سياه گاو المزدوجة
ولا يمكنك رؤية البحيرة المزدوجة الوحيدة في البلاد إلا في مدينة آبدانان بمحافظة إيلام، والتي أصبحت منطقة جذب سياحي فريدة من نوعها في العالم. تحول مرور نهر سياه گاو عبر الصخور والوديان إلى بحيرتين، الأولى تقع في الجزء العلوي من البحيرة الثانية مع اختلاف بسيط.

وترتبط هاتان البحيرتان بقناة طولها 10 أمتار وعمقها حوالي 3 أمتار. ويبلغ عرض وتوسع هاتين البحيرتين حوالي 8 أمتار وطولهما 70 مترا. يبلغ عمر هذه الظاهرة الطبيعية النادرة آلاف السنين وهي حقا ملفتة للنظر. تتمتع بحيرة سياه گاو المزدوجة بمياه صافية وقد أعطت تأثيرا خاصا لمقاطعة إيلام. وفي رحلتك إلى إيلام احرص على زيارة هذه البحيرة الفريدة من نوعها، والتي تعد من الأماكن التي يجب زيارتها في إيلام.
مضيق كافرين

إحدى المناطق السياحية والترفيهية الهامة في محافظة إيلام والتي تقع في مدينة بدرة تسمى مضيق كافرين. الطبيعة البكر لهذا المضيق مذهلة ومن الممتع حقا مشاهدتها. يتكون مضيق كافرين من عدة ينابيع وجبال كبيركوه العالية، وتدخل المياه المتدفقة التي تنبع منها إلى نهر سيمرة.

ويبلغ طول مضيق كافرين 2 كم ويبعد عن سطح البحر حوالي 700 متر. جمال مضيق كافرين مذهل للغاية لدرجة أنك إذا رأيت صورته ستعتقد أنها لوحة فنية أو تنتمي إلى إحدى الدول الأوروبية الحديثة، لكن هذا الوادي المذهل يقع في محافظة إيلام الجبلية.

ماء زمزم ومقام جابر

ومن الأماكن السياحية الواقعة حول هذا المضيق، يمكن الاشارة الى بركة ماء زمزم، ومقام جابر. الترفيه الأكثر شيوعا في هذه المنطقة هو ركوب القوارب، والذي يجب عليك تجربته بالتأكيد، لأنه سيمنحك تجربة فريدة من نوعها.

منطقة غابات ششدار

يمكن اعتبار منطقة غابات ششدار إحدى المناطق السياحية والمعالم السياحية في إيلام، والتي تقع على بعد 5 كم من مدينة إيلام وبالقرب من جبل قلاقيران (على الطريق من إيلام إلى كرمانشاه). تتمتع منطقة غابات ششدار، والتي تُعرف أيضا باسم "منتزه غابة ششدار"، بطبيعة طبيعية لم يمسها أحد تماما وتتمتع بمناظر مذهلة ونقية.

ومن المثير للاهتمام معرفة أن الاسم الأصلي لهذه المنطقة كان في الواقع شيش دار ويعني الغابة الكثيفة، والتي تم تغييرها إلى ششدار مع مرور الوقت. ويعد منتزه الغابة هذا مكانا مريحا ونظيفا للاسترخاء ويعتبر أحد المنتجعات الشهيرة في إيلام. يتضاعف جمال ششدار في فصل الربيع وتكون خضرة الطبيعة مع رائحة أشجار هذه المنطقة المزهرة ممتعة للغاية، وبالطبع فإن فصل الخريف أيضا يعطي تأثيرا خاصا لهذه الغابة بسبب تنوع الألوان فيها.

وادي ارغوان (البنفسج)

يمكن اعتبار أكثر مناطق الجذب السياحي إثارة وملفتة للنظر في إيلام وادي أرغوان، الذي يقع على بعد 3 كيلومترات شمال شرق مدينة إيلام. من المستحيل حقا أن تغمض عينيك عن الطبيعة البكر لوادي أرغوان، على الرغم من الشجيرات الملونة ورائحة البنفسج في فصل الربيع، وخاصة في شهر أيار، اذ يتحول وادي أرغوان إلى اللون الوردي بالكامل وسيمنحك إحساسا بالجمال.

ربما هناك عدد قليل من الأشخاص الذين يجعلون مدينة إيلام ضمن أولويات رحلاتهم، وترتبط هذه المشكلة بقلة المعرفة بالمعالم السياحية في مدينة إيلام، لأنه إذا كان الناس على علم بما تتمتع به هذه المحافظة الجبلية من مناطق خلابة

ومناطق جذب سياحي، فإنهم سوف يرون ذلك بالتأكيد بمنظور أوسع حيث يمتلئ مضيق ارغوان باللون الأرجواني الجميل والجذاب وسيلفت انتباه كل مشاهد بالتأكيد. لذلك يوصى بزيارة مضيق ارغوان (البنفسج) أثناء السياحة إلى إيلام.

شلال ولكن...

المعالم السياحية في مدينة إيلام متنوعة للغاية ومن بينها الشلالات التي لها مكانة خاصة. يمكن تعريف أحد شلالات محافظة إيلام الجميلة والجذابة بأنه الشلال الذي يقع على بعد 25 كيلومترا جنوب مدينة إيلام. ويبلغ ارتفاع هذا الشلال حوالي 20 مترا وقد أعطى تأثيرا خاصا لهذه المنطقة. يقع الشلال الطبيعي في مدينة ملكشاهي بمحافظة إيلام ويستقبل العديد من المسافرين والسياح كل عام، وبالطبع بسبب وجود مساحات خضراء وسهول واسعة للاستراحة، فإن العديد من سكان هذه المنطقة يقضون أيضا أوقات العطل بعض الوقت بجوار هذا الشلال.

قلعة الوالي

ومن أهم المباني التاريخية والمعالم السياحية في مدينة إيلام هي قلعة والي التي تم بناؤها عام 1326 هجرية. تم بناء هذا الحصن بأمر من غلام رضا خان والي في حي يسمى "حسين أباد فيلي"، وهو ما يسمى (ده بالا).

تبلغ مساحة هذه القلعة حوالي 4687 مترا مربعا، وتبلغ مساحة قاعدتها البنائية حوالي 1464 مترا مربعا. تشمل المواد المستخدمة في بناء هذه القلعة التاريخية الحجر والطوب والبلاط والجص والخشب وهي متينة للغاية. تم تجديد قلعة والي في الفترة ما بين عامي 1367 و1369، وفي عام 1385 تم بناء متحف الأنثروبولوجيا في إيلام.

يمكن اعتبار متحف الأنثروبولوجيا من أهم الأماكن السياحية التاريخية في مدينة إيلام التي تحظى بجمهور عريض ويقصدها الكثير من السياح. ولا ضير من معرفة أن هذا المبنى القاجاري يقع على تلة جغاميرغ وفي شارع باسداران في إيلام. في رحلتك إلى إيلام، تأكد من تضمين زيارة قلعة والي خان في جدول رحلتك.

استعدادات ولاية إيلام لاستقبال ضيوف نوروز

وقال المدير العام للتراث الثقافي والحرف اليدوية والسياحة في محافظة إيلام فرزاد شريفي: بهدف تقديم خدمات أفضل للمسافرين والسياح في عيد نوروز، تم اتخاذ جميع الترتيبات لاستقبالهم.

وأوضح شريفي: تم تجهيز 263 مركز إيواء لإيواء مسافري وضيوف عيد النوروز في محافظة إيلام تحت إشراف المديرية العامة للتراث الثقافي بالمحافظة، كما يتم الاستعانة بالقدرات التعليمية للهيئات التنفيذية الأخرى بالمحافظة.

وأضاف: وأيضا نظرا لاجتماع شهر رمضان المبارك وأيام النوروز فقد تم اتخاذ الترتيبات اللازمة في هذا الشأن، وتم إبلاغ جميع مراكز الرعاية والضيافة أن كرامة شهر رمضان المبارك سيتم الحفاظ عليها خلال أيام عيد النوروز.

وبحسب شريفي، سيتم تنظيم أسواق الحرف اليدوية ومناسبات عيد النوروز في مناطق مختلفة من المحافظة خلال عيد النوروز لإثارة الحماس بين الناس والمسافرين في عيد نوروز.

تفعيل العمل في 87 منتجعا للسياحة البيئية

وأشار شريفي إلى أن 87 منزلا سياحيا بيئيا تعمل في محافظة إيلام من أجل تعزيز السياحة، واكد ان عدد المنازل السياحية البيئية في مدن ديره شهر وإيلام وسيروان وبدرة أكثر من غيرها من المدن والمناطق.

وأضاف: منذ بداية العام الجاري، تم إصدار 22 تصريح إقامة جديد للسياحة البيئية في محافظة إيلام.

ترجمة: ماجد سوره ميري.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: ايلام
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: شرق كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 30-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 580
عشائر وقبائل الكورد الفيليين
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705203719578309
عشائر وقبائل الكورد الفيليين
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 7815 - 2023-12-04 - 00:35
المحور: مواضيع وابحاث سياسية

وصلني من الاستاذ عبد الواحد :
الكورد الفيليون هم شريحة كبرى من شرائح الشعب الكوردي وينقسمون إلى خمسة أقسام وهم ؛ اللور؛ اللك ؛الكلهور ؛ الگوران ؛ الشبك (شاه بگ – و التي يرادفها باللغة العربية مصطلح (النبلاء) .
وهذه الأقسام بدورها تنقسم إلى قبائل وعشائر كثيرة .
فاللور ينقسم الى قسمين اللور الكبرى واللور الصغرى .
واللور الكبرى تضم أكثر من (101) قبيلة وعشيرة .
واللور الصغرى تضم قبائل وعشائر لا تحصى و يمكن حصرها بمنطقة جغرافية تضم مدن و قرى .
أما اللّك فتضم قبائل كثيرة من أشهرها ثلاث قبائل كبرى هي السلسلة والدلوفان والبالاگريوه وعشائر كثيرة أخرى فرعية .
أما الگوران فيضم الگوران الصغير والشبك والزنگنة والباجلان والسنجابي .
والكلهور أيضا يضم قبائل وعشائر كثيرة لا يتسع الوقت لذكرها هنا و لكن من اشهرها هما (الشاهزاده والمنصوري) .
وأما الشبك (شاه بگ) فحوالي (70%) منهم هم من الكورد الفيليين ومن مزيـج من القبائل و العشائرالفيلية التالية:
(الزنگنه – داوودي – باجلان – روژبياني – بيات كلهور – شوانكاره – شيخ بزيني – بختياري – لك – گوران بيچگ) و نسبة (20%) هم من الكورمانج (زازا – زرراري – شكاك) و نسبة (7%) هم خليط من القزلباشية من (التاجيك – اللاز – الچركس) والنسبة القليلة المتبقية فهم من بعض العشائر العربية التي اختارت الانتماء والاحتماء بهذا الجمع الكبير و القوي لتؤمن على وضعها و على مر عقود طويلة متتالية خلال القرون الماضية وسط تناحر الامبراطوريتين الايرانية و العثمانية .
اللهجات الكوردية الفيلية
يضم اللغة الكوردية اللهجات التالية:
(الكورمانجية – الهورامية – الزازائية – الشكاكية – السورانية – الفيلية)،وكل واحدة من تلك اللهجات لها فروعها و لكناتها
وأما اللهجة الفيلية او ما يسمى احيانا باللهجة الكورمانجية الجنوبية تعتبر من أكثر اللهجات الكوردية أصالة واللهجة المركزية للفيليين هي التي يتكلم بها أهالي خانقين ومندلي وبغداد مع فارق بسيط في التلفظ (لكنة) وللفيليين عدة لهجات

هي كما يلي :
1- المركزية 2- اللورية المركزية 3- الكلهورية 4- الشبكية
5- اللكية 6- الگورانية الصغرى 7- البختيارية 8- الكوردلية
9- الشوهانية 10- الملكشاهية 11- الأركوازية 12-البايراوية
13- الباجلانية 14- الخزلية 15- الكوه گلوية 16- المامسانية
17 – روسيانه
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 581
عشيرة الأركوازي في العراق

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230308092450472657
احمد الحمد المندلاوي
وصلني من الاعلامي جمال أركوازي مقال عن هذه العشيرة العريقة أركواز ،و أنشره بتصرف :
عشيرة كوردية أصيلة وهي أكبر عشيرة في قضاء خانقين نفوس أو مساحة وهناك مقولة (خانقين يعني اركوازي واركوازي يعني خانقين) وتعني كلمة اركوازي باللغة العربية (الديوان المفتوح). وكان رئيس عشيرة الاركوازي في العراق الشيخ المرحوم علي بك عيسى بك احمد الاركوازي ،و نجله الشيخ فاروق علي بك عيسى بك الاركوازي من مواليد 1951 خانقين وحاصل على شهادة بكلوريوس علوم في علوم الكيمياء سنة 1973-1974م.
لغة عشيرة الاركوازي هي اللغة الكوردية و لهجتها (الأركوازية). قبل ترسيم الحدود الدولية بين العراق وايران كانت هذه العشيرة تقطن في رقعة جغرافية واحدة وبعد ترسيم الحدود الدولية اصبحت جزء من العشيرة ضمن الحدود العراقية والجزء الآخر ضمن الحدود الايرانية وكالآتي:
أولا: موطن عشيرة الأركوازي في العراق كالآتي:
1- تقطن في مركز قضاء خانقين والقرى المحيطة بها وعلى ضفتي نهر الوند الذي يتوسط مدينة خانقين وهم يشكلون 45-55 % من نفوس خانقين ومن مؤسسي مدينة خانقين والدليل على ذلك ان قراهم تحيط بمدينة خانقين من جميع الجهات وعلى ضفاف نهر الوند. و هذه اسماء قرى الاركوازية في خانقين: - قريتان بأسم اركوازي - ثلاث قرى بأسم بانميل (بانميل/1, بانميل/2, بانميل/3) - قرية ملا عزيز. - قرية كاريز العليا. - قرية كاريز السفلى. - قرية يوسف بك. - قرية حاج علي مراد. - قرية محمد شير بك - قرية علي خان- قرية كلاي ميره- قرية غفوره سابقا وعلي مير حاليا.
2- تقطن قسم من ابناء عشيرة الاركوازي في محافظة بغداد والسليمانية واربيل وكركوك وفي مركز قضاء كلار و قضاء مندلي ،وفي محافظات وسط وجنوب العراق.

ثانياً: موطن عشيرة الاركوازي في ايران: تقطن ابناء عشيرة الاركوازي في ايران في محافظتي كرمانشاه وايلام وفي قضاء أركواز ومناطق اخرى من ايران وبنسبة كبيرة وجاء اسم قضاء اركواز في ايران نسبة الى عشيرة الاركوازي.
ثالثاً: برزت شخصيات عديدة من العشيرة في خانقين،و مندلي ،و بغداد،منهم:
1. الأستاذ عباس حبيب الأركوازي،أمين عام حركة الولاء الوطني للكورد الفيليين
2. الأستاذ سالم الأركوازي – أديب- قزانية
3. الشيخ ملا عزيز خسرو الأركوازي- خطيب حسيني معروف- مندلي
4. الوجيه صالح سلمان جعفر الأركوازي – قزانية
5. الشهيد اللواء حسين منصور الأركوازي – لواء عسكري
6. الإعلامي علي الأركوازي – السويد
7. الفنانة زينب الأركوازي – خانقين
8. المذيعة بشرى عباس الاركوازي– خانقين
9. الحاج عباس علي باشا الأركوازي
10. الكابتن عزيز الأركوازي – الكوت
11. الأستاذ كنعان ياور الأركوازي – بغداد
12. الشيخ كاظم الأركوازي – بغداد
13. الشهيد جمعة عباس الأركوازي – بغداد
14. الفنان علي الأركوازي – بغداد
15. د. هوزان فاروق علي بيك الأركوازي - خانقين
16. الأستاذ فريدون كريم ملك الأركوازي -

والخلاصة: قبيلة الأركواز:قبيلة كوردية أصيلة،وهي مجموعات من القبائل متآلفة ،سميّ مركز حلفهم بمنطقة (أركواز) و يعني القلعة المفتوحة أو الحرّة،وهي قبيلة كوردية عريقة و فعّالة ،ظهر منها جمع من العلماء،والمفكرين،والأدباء،والأطباء والفنانين ورجال الأعمال،و في ميادين أخرى يقدمون خدماتهم الجليلة لبلدهم العراق و لقوميتهم الكوردية،ولديهم أخلاق حميدة كثيرة و خصال طيبة..وكان لرئيسهم الشيخ علي بك عيسى الأركوازي دور كبير في رعاية أبناء العشيرة .وهو ذو شخصية بارزة و معروفة على مستوى البلاد ، وهو من مواليد خانقين /قرية أركوازي لعام 1922م ،و توفي رحمه الله عام 2000م.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	خانقين
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 582
عشيرة اللّك:عمق في التاريخ

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705220853578355

عشيرة اللّك:عمق في التاريخ
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 4268 - 2013-11-07 - 23:53
المحور: القضية الكردية

بسم الله الرحمن الرحيم
عشيرة اللّك:عمق في التاريخ
احمد الحمد المندلاوي
** (اللك):قبيلة كوردية قديمة تتميز بالمناقب الأصيلة..والمثل الاجتماعية العليا،والتمسك بأهداب الدين الاسلامي وتطبيق أحكامه في شؤون حياتهم العامة والخاصة.و أكّد الباحثون و المؤرخون الكبار :بأنَّ قبيلة (اللك) من الأكراد الأقحاح ..و ليس على كورديتهم أيَّ إعتراض..أو غبار.. و لهم تاريخ عريق بين القبائل الكوردية سواء في الجانب العراقي أو الطرف الإيراني.
و قد اختلفت الآراء حول سبب تسميتهم ب{اللك }فرأي اسكندر أمان الهي أنَّ {اللك }اسم لموضع .في حين عيّن كل من (القاضي احمد بن غفاري) في تاريخه، و(معين الدين) في منتخب تواريخه هذا الموضع ضمن وادٍ اسمه {لك } . و شرح المستشرق البارون دويد أصل {قبيلة اللك }بقوله :نستطيع أن نقول عن { اللك } بأنهم من الأقوام القديمة الأصلية الساكنة في المنطقة،لقد عثر في جبال بهبهان على نقوش قديمة جداً،و كتابات بحروف غير معروفة ،و لكنها مشهورة بإسم {سولك }،لذلك نستطيع أن نعتبر أصحابها من {اللك } فيكون بهذا قد عزا تسمية {قبيلة اللك } الى منطقة سولك أو سيالك الواقعة قرب كاشان الحالية جنوب طهران،و التي اكتشفت فيها آثار قديمة يعود تاريخها الى أربعة آلاف سنة قبل الميلاد..و بذلك يردُّ أصل {قبيلة اللك } الى الأكراد العيلاميين القدماء ،و أصل تسميتهم مشتق أما من سولك،و أما من منطقة لك التابعة الى منطقة كرد .و هم أكثر القبائل عدداً في المنطقة وأوسعهم انتشاراً داخل ايران و خارجها،و يتكلمون اللغة الكوردية،و يعترفون بأنهم من هذه القومية.
أن أبناء {قبيلة اللك } أوفياء صادقون ..أمناء على كلمتهم، وهي أحدى القبائل الكوردية التي قامت فيهم حكومات عادلة داخل إيران مثل الحكومة الزندية ،و في داخل العراق مثل حكومة {ذوالفقار نخود}.
و برزت عدّة وجوه و شخصيات و بيوتات في هذه العشيرة الكبيرة ..لهم مواقف وطنية معروفة ..و تتكون {قبيلة اللك } من فروع متشعبة ، وأفخاذ عديدة يصعب تعدادها ،كما ذلك سلمان نجم الفيلي في كتابه القيم (الفيليون)..
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 583
عضوا على عبقرية الكورد الفيليين بالنواجذ..!

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230505064347487562

محسن جوامير
أصدر الإخوة في المكتب السياسي للحزب الفيلي العراقي بيان ترحيب بالدستور الإتحادي... قيموا فيه ما جاء في ديباجته من ذكرهم، وذلك تقديرا وتكريما لتضحياتهم ولما تعرضوا له من إضطهاد وتشريد في زمن لم يسلم الحجر والشجر من شر طاغية مازال وجهه يرمي بشرر، قل نظيره في عالم الوحوش، ناهيكم عن عالم البشر..!
والجدير بالذكر والتقدير أنه وقبل صدورمسودة الدستور أصدرت مجموعة من الكتاب والمثقفين الكورد الفيليين بتوقيع 1107 إسم، بيانا نشر في موقع صوت العراق الألكتروني كذلك، طالبوا فيه بدرج إسمهم في الدستور، مع ملاحظة انه في حالة ذكر القوميتين الرئيسيتين العربية والكوردية قالوا: فاننا نكتفي بذلك لأننا جزء من القومية الكوردية، كما جاء في البيان... طوبى لهم ولأصالتهم..!
أكاد أقول أن صمود الكورد الفيليين لا يوازيه صمود أي شريحة كوردستانية أخرى، بوجه الظلم والقهر وحملات الإبادة والتهجير... فهم من أوائل من بدأ بهم شبح بغداد بعد إتفاقية آذار 1970 بالنفي والإبعاد والسطو على ممتلكاتهم ومقتنياتهم بأبشع صورة، والتفريق بين المرء وزوجه وبين الأخ وأخيه، وما إلى ذلك من جرائم تتعب بذكرها الذاكرة، وتدمي باحصائها القلوب الحائرة، ويصعب حتى على كتاب القصص رواية ما صدر بحقهم من أحكام جائرة... من ظالم مازال البعض من أذياله وأنيابه وأحذيته يريدونها سارية وسائرة... ومع ذلك فقد صبروا وما استكانوا أمام ظروف قاهرة، وجاء النصر من الرحيم بالقاصفات على الرجيم من القوى المستهترة...
ثم إن أول وأبرز ميزة تميزت بها هذه الشريحة، والتي هي مبعث فخر لكل كوردي وكوردستاني، هي أنها إحتفظت بلغتها الكوردية وكورديتها وما تنازلت عنها قيد أنملة، رغم سوء أحوالها وتقلب أجواءها، سواء في حلها أو ترحالها، في حلوها او مرها... سواء في بغداد أو طهران أو السويد أو حواليها...
وجمعياتهم ومراكزهم ونواديهم في الخارج، تجد أنها مراكز إستقطاب للكل ولاسيما للكورد بمختلف مشاربهم وإتجاهاتهم وأفكارهم وتوجهاتهم، وللكل حق ممارسة نشاطاتهم فيها...
كلنا مدينون لنضال إخوتنا واهلنا وبني جلدتنا الفيليين ومازلنا مقصرين بحقهم وحقوقهم ونضالهم وجلدهم ورباطة جأشهم...
وكلنا أمل أن يكون برلمان كوردستان وكل الأطراف والأطياف الكوردستانية وأخص بالذكرالرئيسين مام جلال وكاك مسعود، خير معين لهم وفي مستوى مسؤوليتهم لترتيب أوضاعهم باعادتها إلى حالتها الأصلية، بل وبشكل أفضل من السابق، وتقديم أقصى الخدمات لهم... فهم طاقة لا يستهان بها، وضياعها خسران مبين...
وكذلك وزارة التربية في كوردستان... فان عليها أن تقوم بتقديم أقصى الخدمات والعون لهم، وهو واجب، في مجال التعليم باللغة الكوردية... وذلك ببناء المدارس أينما وجدوا وتوفيرالكتب واللوازم المدرسية وتهيئة الكوادر التعليمية والتدريسية وفق خطة مدروسة وعاجلة في كل منطقة بالكورد الفيليين آهلة.
إن ما عند الكوردي الفيلي من خاصية الذكاء في مختلف الميادين الثقافية والسياسية، وما عرف عنهم من عبقرية ولاسيما في عالم المال والإقتصاد، لواستغلت، لأعطت البنية الإقتصادية والتي هي عصب الحياة ومقص المشكلات لشعبنا زخما هائلا من القوة والمتانة... وما أحوجنا إليها اليوم..!
فعضوا على عبقرية الكورد الفيليين بالنواجذ يا شعب وحكومة كوردستان..! فهم ذخر لنا وكانوا سفراء كوردستان في أي بلد دخلوه.[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | fkgc.com.
وقت التدوين: 2023-05-05
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 584
عفوا مولاي زهير كاظم عبود ... لا أتفق معك
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230309112004473009
عوني الداوودي
بعد أنقطاع عن الكتابة محتجاً دام حوالي الأسبوع، عاد الأستاذ الفاضل القاضي زهير كاظم عبود للكتابة تحت ضغط الكم الكبير من الرسائل والدعوات الموجهة من قبل القراء، ومن محبيه وأصدقائه الذين عز عليهم أن يخلي هذا الانسان المناضل والقلم الغزير الساحة لبعض المهووسين لنيل الشهرة السريعة وذلك في التطاول على الرموز الوطنية العراقية سواء في الداخل او في الخارج . وبعد رسالته العاطفية والحكيمة لقراءه ومحبيه معلناً العودة للكتابة، نشر في عدة صحف ألكترونية مقالاً يحمل عنوان التمذهب القومي والطائفي في زمن البائد صدام .
فمن خلال أستقراء كمية لا باس بها من مقالات الأستاذ زهير أستطيع القول بأن القاضي أنطلق في تحليله لهذه الفترة الحرجة من تاريخ العراق الحديث والمعاصر، أي منذ تاسيس الدولة العراقية الحديثة إلى يوم سقوط صدام، وأقول الحرجة بأعتبار أن الوضع العام للبلد لم يكن مستقراً أبداً، أذا اخذنا بعين الأعتبار بدايات تشكيل الدولة العراقية، وتنصيب الملك فيصل الاول ملكاً على العراق، ومشكلة ولاية الموصل، ومجزرة سميل عام 1933، ومن ثم النضال من أجل الاستقلال، وأنقلاب بكر صدقي عام 1936، وحركة رشيد عالي الكيلاني 1941 وثورة برزان الأولى عام 1939 والثانية 1943 1945 ، وثورة تموز 1958 وأندلاع ثورة أيلول الكوردية عام 1961 وأنقلاب شباط 1963 ومن ثم تموز 1968 والحروب التي تلتها، ناهيك عن قتل مئات الألوف من العراقيين في السجون المعتقلات على مر المراحل خلال تلك الفترة القصيرة من تاريخ الدولة العراقية، وهكذا هلم جرا... إلى يومنا هذا. قلت أنطلق ... من منطلق لا يخلو من النية الطيبة والحسنة، والحكمة السياسية، والأحساس بالمسؤولية أتجاه وطنه وشعبه، وحسب فهمي المتواضع في محاولة منه لأنقاذ ما يمكن أنقاذه، وعدم أستفحال الوضع في داخل العراق إلى حرب أهلية، فلهذا جاءت مقالته توفيقية ومبتورة لا تنطبق على واقع تاريخ العراق المعاصر من خلال العرض السريع الذي طرحه، فبأعتقادي أن السياسة الطائفية في العراق ولدت مع ولادة الدولة العراقية الحديثة وهي لم تك أبداً من صنع صدام حسين على الرغم من برزوها على السطح بشكل مأساوي خلال حكمه.
وأن الشخصيات السياسية التي تناولها الأستاذ زهير في القسم الاول من مقاله سواء كانت من أصول كوردية أو تركية ، مسيحية، يهودية، خلال فترة الحكم الملكي أو من أتباع المذهب الجعفري لم تكن تمثل أبداً الفئات والعناصر المكونة لنسيج المجتمع العراقي، بل كانت لها حضور قوي كأفراد أو مجموعات صغيرة مشتغلة في السياسة وغالبيتهم من الضباط والسياسيين الذي لعبوا دوراً بارزاً لصالح الأنكليز في حربهم ضد العثمانيين أبان الحرب العالمية الأولى، ومن ثم لتثبيت دعائم سلطة الاستعمار الإنكليزي . لا أريد هنا الدخول في التفاصيل المملة لكثرة تكرارها، لا سيما المتعلقة بالمسألة القومية في العراق، لكن السياسة الطائفية في العراق تحتاج لاكثر من وقفة تأمل وتبصر، وما تفضل به الاستاذ زهير هو تبسيط بشكل كبير لما جرى بحق شيعة العراق، ولا يجب أن تمر هذه السياسة المقيتة هكذا بدون دراسات معمقة، ليس فقط لرفع الغبن الذي لحق أتباع الشيعة الاثني عشرية، بل للذهنية التي مارست تلك السياسات البغيضة ومبرراتها، لأخذ العبر وأستنباط الدروس منها لعدم تكرار ما جرى، ولتعم ثقافة التسامح في العراق الذي ننشد بعيداً عن كل اشكال التفرقة العنصرية والطائفية، ولهذا سأعيد نشر مقال لي كنت قد كتبته ونشر قبل ما يقارب العام في جريدة الاتحاد الكوردستانية وفي بعض مواقع الانترنيت، من سقوط ما لم ينطبق عليه مصطلح غير الذي أطلقه الراحل هادي العلوي رئيس عصابة نعم هذا الأسم فقط يليق بصدام، وفي العرف المافيوي الأيطالي يطلق على هذا النوع من البشر ب العراب لكن الفرق الوحيد بين الحالتين هو أن صدام أستلم زمام دولة وأرض يمتد تاريخ حضارتها إلى أكثر من سبعة آلاف سنة، ومارس جرائمه بأسم الشرعية الدولية كرئيس دولة، بينما تتمركز المافيات في العالم في بعض المناطق من بلدٍ معين وتتشكل من مجموعات صغيرة تعمل تحت الارض وهي ملاحقة من قبل السلطات المحلية والعالمية .

السياسة الطائفية في العراق
والتستر عليها تحت شعار الوحدة الوطنية
إن السطور اللاحقة التي تخوض في بعض الجوانب البغيضة للسياسة الطائفية في العراق هي محاولة لإلقاء الضوء عليها، وعرض موجز لهذه السياسة التي دفعت بالعراق بلداً وشعباً إلى هاويات سحيقة، ومتاهات حتى بات على الذين يتألمون لوضع العراقيين، ولا يدرون ما الذي أصاب هذا البلد العريق في القدم والحضارة، والغني بثرواته الطبيعية والمائية وخصوبة أراضيه التي تعتبر من أخصب الأراضي في العالم، والتي تحتضن رفات الإمام علي بن أبي طالب في النجف، وسيد الشهداء الحسين بن علي والعباس في كربلاء وموسى الكاظم وحفيده محمد الجواد في الكاظمين في بغداد وعلي الهادي وابنه حسن العسكري في سامراء. لكن أبناء العراق يعرفون أين تكمن العلة.... وقف أبناء العراق عراة وحيدين في مجابهة أولئك الحكام الذين مروا في تاريخ العراق تاركين بصماتهم التخريبية هنا وهناك في ربوع هذا الوطن الذي تلاقفته الأيدي الطامعة لقمة دسمة تشبع مطامع حماة الذين تربعوا في عاصمة المنصور والرشيد في دار السلام في بغداد، وسمحوا لأنفسهم أن ينطقوا بإسم الطائفة السنية ويمثلوها في الحكم، ومارسوا أبشع أنواع التميز الطائفي ضد شيعة العراق وتحت مسميات شتى من إلصاق تهمة الشعوبية بهم إلى آخر قائمة الاتهامات التي طالت كل من أبى على نفسه السير في قافلة الموت والدمار التي ساروا فيها بخطى حثيثة إلى النهاية المفجعة التي يعاني منها العراقيون قاطبة . والمتتبع لتاريخ الأنظمة التي حكمت العراق، والتي تنتمي إلى عائلة الطغيان الكريهة يدرك الطبيعة الاستبدادية، والأساليب الحديثة المبتكرة والفريدة من نوعها التي أداروا بها دفة الحكم، حتى باتت مثالاً يُحتذى به أعضاء تلك العائلة البغيضة، وصوروا للآخرين بأن السياسة التي مارسوها ضد شيعة العراق ووضعهم على هامش الأحداث هي من أجل حماية البلد من التدخل والمطامع الأجنبية وخاصة إيران، وكان شعار الوحدة العربية الذي رفعوه هو السيف المسلط على رقاب العراقيين ليذبحوا به كل من وقف في وجه تلك السياسة الرعناء بمن فيهم أبناء الطائفة السنية. إن السياسة الطائفية في العراق من الموضوعات الملحة التي تنتظر الحل العادل في عراق المستقبل، ولشدة الحساسية من قبل الكثير للخوض في تفاصيل هذه السياسة الخبيثة والخوف من تناولها على الملأ، ما دفع الباحث العراقي حسن العلوي أن يفرد عدة صفحات في مقدمة كتابه الشيعة والدولة القومية في العراق 1914 1990 شارحاً الجوانب الإيجابية لكتابة مثل هذه الدراسات والكتب التي تعالج خطورة السياسة الطائفية في العراق. يقول : ولم تحظ الظاهرة الطائفية إلا بقليل من اهتمام الباحثين بسبب الاعتقاد المنتشر في الوسط الثقافي بأن أحداً يتورط في هذه الكتابة لا يستطيع أن يخرج منها دون تهمة. إذ جرى العرف على اعتبار الإسهام في إدانة التميز الطائفي إسهاماً في العمل الطائفي .
ونحن أيضاً على قناعة تامة بأن المسألة الطائفية في العراق لم تحظ بالقدر الكافي من البحث والدراسات من لدن الأوساط العراقية والعربية المثقفة، وتشخيص أبعاد هذه السياسة الخطيرة، بحجة الخوف من تفتيت نسيج المجتمع العراقي والحرص على الوحدة الوطنية، ومن المحاولات الجادة للتصدي للنهج الطائفي وتمذهب الدولة العراقية هو الجهد الكبير والملحوظ الذي بذله الأستاذ العلوي في كتابه الآنف الذكر، حيث يقول في مقدمة الطبعة الثانية للكتاب وقد تكون مشكلة هذا الكتاب أن صدوره قد تأخر سبعين عاماً .
وقد حاول البعض من الكتاب والسياسيين العراقيين تبرير هذه السياسة الطائفية بأنها من صنع نظام الحكم الحالي، وأن سياسة صدام الدموية طالت جميع مكونات الشعب العراقي، وأن هذه الحالة الشاذة مرهونة بزوال نظام الحكم، وعلى الرغم من صحة مثل هذه التصريحات والكتابات في بعض الجوانب، لكنها تمارس في الوقت ذاته تضليلاً متعمداً لمدارك العامة من الناس، والتاريخ العراقي المعاصر والحديث يثبت لنا بأن سياسة التميز الطائفي لم تكن وليدة سياسة صدام حسين على الرغم من بروزها على سطح الأحداث بشكل بارز وحاد، بل تمتد جذورها إلى بدايات تشكيل الدولة العراقية الحديثة عام 1921، وأنها جاءت ملبية لطموحات المستعمر البريطاني الذي إعتمد في إدارة حكمه في العراق على تلك النخبة من الضباط السنة الذين خدموا في الجيش العثماني وتشربوا بمفاهيمها، ليديروا دفة الحكم بذات السياسة الطائفية التي إنتهجها الترك العثمانيون السنة التي ضربت أوتادها عميقاً في مفاهيم تلك النخب الحاكمة، وعلى الرغم من الويلات والكوارث التي لحقت بالعراق نتيجة تلك السياسات الشوفينية والطائفية المنهج والمسلك، والتي مارستها أنظمة الحكم المتعاقبة على حكم العراق بأشكالٍ متفاوتة، وإن لم تبدُ ملامحها واضحة للعيان للوهلة الأولى، فلا يزال أصحاب الرأي الذين ذكرناهم ينفخون في نفس البوق على صفحات الجرائد والمجلات محاولين بائسين تجميل الوجه القبيح لسياسة التميز الطائفي ضد أبناء الطائفة الشيعية في العراق بحجج شتى ورمي اللوم كله على نظام صدام.
أوجدت السياسة التركية العثمانية الطائفية شرخاً كبيراً في جسد المسلمين العراقيين، سواء في تطبيقها العملي في حكم العراق أو من خلال إعلامها الذي مارس نوعاً من غسيل الدماغ لرعاياه من المسلمين السنة. حيث يذكر المؤرخ المعروف الأستاذ عبد الرزاق الحسني في مقدمته لكتاب أصل الشيعة وأصولها في طبعتها الرابعة عشر لمؤلفه سماحة الإمام المصلح محمد الحسين آل كاشف الغطاء : وكنت وأنا أتجول في لواء الدليم أسمع عن الشيعة وعن عاداتهم وأوصافهم الخلقية ومصيرهم بعد الموت ما لا يكاد يخرج عن أساطير ألف ليلة وليلة وأحلام قمر الزمان وشهرزاد مع أن مساكن الشيعيين في الفرات الأوسط لا تبعد عن مساكن إخوانهم السنيين في لواء الدليم إلا ببضعة أميال .(1)
فمثل هذا التصور الفظيع في مخيلة العامة من الناس لأبناء جلدتهم لم يأتِ اعتباطاً أو في ليلة وضحاها، بل إنها حصيلة تراكمات لممارسة سياسة طائفية للترك العثمانيين استمرت لعدة قرون. بلغت السياسة الطائفية للترك العثمانيين حد إهمال

مدن العتبات المقدسة في العراق، وكانت مدينة النجف التي تضم رفات الأمام علي بن أبي طالب تشكو من شحة المياه على الدوام دون أن يحرك العثمانيون ساكناً، مما دفع الشاه إسماعيل الصفوي بعد الاحتلال الصفوي بأن يأمر في حدود عام 1527 بشق قناة لنقل الماء من الحلة إلى النجف، لكن هذا المشروع لم يحل شحة المياه في النجف. ولكي تكون الصورة أوضح أرى أنه من المفيد أن نورد ما ذكره الباحث إسحاق نقاش في كتابه شيعة العراق : ويتجلى وضع النجف اليائس حينذاك في عريضة لربما أرسلها أحد سكان المدينة إلى الحاكم العثماني سنان باشا الذي أحالها بدوره إلى السلطان مراد الثالث (توفي في 1594) . فلقد شكا صاحب العريضة مجهولة الهوية من تعرض المدينة إلى هجمات العشائر المتكررة ومعاناتها بسبب النقص الحاد في الماء. وأن افتقارها إلى الأمن والإمدادات المنتظمة من الماء أجبر الناس على الرحيل عنها. ففي حين كانت هناك في الماضي ثلاث آلاف دار مأهولة لم يبق فيها إلا ثلاثون داراً في أواخر القرن السادس عشر. وكان من بين الذين بقوا خطيب الجمعة وإمام صلاة الجماعة وسدنة الحضرة وخدامها مع قلة من الأفراد الآخرين. وعلى ما يبدو، مناشدة لشق قناة تنقل الماء إلى النجف من الفرات، وإصلاح سور المدينة . فمن خلال هذه الرسالة نستشف الطبيعة الطائفية للعثمانيين الذين لم يظهروا الحد الأدنى من الشعور بالمسئولية اتجاه رعاياه المسلمين الشيعة، وبقيت مدينة النجف تشكو من قلة الماء ولم تعد إليها الحياة إلا بشق قناة الهندية من الفرات التي مولت من دولة أوذة الشيعية في الهند .

كما ولاحقت تهمة الشعوبية شيعة العراق، لا لغاية في نفس يعقوب، بل للتشكيك بعروبتهم فالشعوبية كما هو معروف مصطلح شاع منذ العصر العباسي أطلق على الأقوام غير العربية الذين دخلوا الإسلام واصطدموا مع المسلمين العرب حول شئون الحكم .

بينما شيعة العراق الذين يقدر عددهم ب 12 مليون نسمة من أصل عشرين مليون،(2) تعود أصولهم إلى الهجرات الأولى مع موجة الفتح الإسلامي، وما تلتها من هجرة القبائل التي لم تنقطع إلى أواخر القرن التاسع عشر، وهم من بطون القبائل العربية في الجزيرة العربية كقبيلة ربيعة وبني أسد وبني ومالك والياسري والأنصاري والعامري والزبيد والخزاعل والزيدي وأقسام من الجبور والشمر وغيرها كثيرة وهذا لا يعني بأنه لم تكن هناك قبائل عربية قبل الإسلام في العراق، ومنها على سبيل المثال المناذرة في الحيرة التي تنتمي إلى قبيلة لخم العربية، وغيرها وحطت الرحال على ضفاف الفرات وقناة الهندية وفي المنتفق وفي مناطق الأهوار جنوب العراق، وتشيعت فيما بعد، بالإضافة إلى القبائل التي قدمت مع الإمام علي بن أبي طالب بعد نقل عاصمة الخلافة الإسلامية إلى الكوفة، وطبقة السادة منهم تنتسب إلى أسرة الرسول محمد وعلي بن أبي طالب وزوجته فاطمة الزهراء بنت الرسول. فتصور مدى الخبث الذي ترمي إليه تلك الأنظمة بإلصاق تهمة الشعوبية بشيعة العراق لتوحي للآخرين بأن هؤلاء ليسوا عراقيين وعرباً، بل إيرانيين، لتبرر نفسها من الجرائم الشنيعة التي ارتكبتها بحق العرب العراقيين الشيعة الذين رمى بالكثير منهم إلى خارج الحدود، إلى إيران بتهمة التبعية الإيرانية بغض النظر عن تهجير ما يقارب نصف مليون من الكرد الفيليين الشيعة بذات التهمة .

وعلى الرغم من التناقضات والسياسات المختلفة الأوجه بين الانقلابيين الذين جاءوا إلى دست الحكم سواء في العراق الملكي أم لاحقاً في العراق الجمهوري باستثناء فترة حكم الزعيم عبد الكريم قاسم القصيرة، ظل هاجس تلك الأنظمة من أن تكتسحهم الأكثرية الشيعية لو سمحوا بالقليل من الديمقراطية، لذا كان التمييز الطائفي يمارس بحق الشيعة ضمن برنامج مدروس بعناية ودقة، وإنها ليست حالة طارئة مقرونة بطبيعة هذا النظام أو ذاك ومزاج الحاكم، وكأن الغاية للوصول إلى كرسي السلطة هو من أجل اضطهاد هذه الشريحة من أبناء العراق، وللحوؤل بينهم وبين صنع القرار في سياسة العراق وخاصة الخارجية، بينما لم يكن شيعة العراق ينظرون إلى مجريات الأمور بنفس المنظار الطائفي لهؤلاء الحكام، فالزعيم عبد الكريم قاسم الذي كان ينحدر من أب عربي وسني ولأنه لم يتلوث بداء الطائفية حاول جاهداً القضاء على هذا المرض الخطير الذي ينخر جسم العراق، فكانت الجماهير الشيعية هي السند والظهير لحكمه الذي تكالبت عليه تلك القوى الطائفية من الداخل وبمساعدة القوى الخارجية، لأنهم رأوا في سياسته شيئاً غير مألوف في حكم العراق، ولم نلحظ بأن حاول شيعة العراق النيل من الزعيم أو حبك المؤامرات ضده لاستلام السلطة. ومما زاد من حنق تلك الأنظمة على شيعة العراق هو عدم إمكانيتهم من نزع فتوى من المراجع الشيعية العليا لضرب الحركة التحررية الكردية والقضاء عليها .

وساعدت القوى الخارجية كبريطانيا ولاحقاً الولايات المتحدة الأمريكية بكل ما لديها من الإمكانيات المخابراتية ووسائل إعلامها لوضع الحكم بيد الأقلية السنية في حكم العراق لتحافظ على مصالحها الحيوية في المنطقة وفي العراق على وجه التحديد ليستمر تدفق النفط إليها دون عرقلة تذكر، ولإدراك هذه القوى بأن الأقليات لا تستطيع أن تحافظ على وجودها وديمومة سلطانها في البلدان المتنوعة الأعراق والأديان والمذاهب دون الرجوع والاعتماد عليها لتستمد منها قوتها والارتماء في أحضانها . فلا ندري أيهما الذي يعمل في خدمة الأجنبي. هؤلاء الحكام أم شيعة العراق ؟

ومن هنا جاءت أيضاً عدم استطاعة إيجاد حل مرضٍ للمعضلة، وتأخر العملية الديمقراطية في ا العراق، وتصاعد وتيرة الاضطهاد والقمع كلما طالب الشيعة بحقوقهم ومعاملتهم كمواطنين أسوة بإخوانهم من الطائفة السنية، دون تمييز وتصنيفهم إلى درجات .

ففي العهد الملكي وعلى مدى 38 عاماً وخلال 59 وزارة لم يشغل الشيعة رئاسة الوزارة سوى خمس مرات أمضوا فيها 23 شهراً فقط . (3) علماً وكما ذكرنا فإن غالبية الشعب العراقي هم من الطائفة الشيعية . وحين تم تشكيل أول حكومة مؤقتة في العراق التي عهد برئاستها إلى شخصية عربية سنية هو عبد الرحمن النقيب لم تضم تلك الحكومة إلا شيعياً واحداً، بينما

ضمت الوزارة يهودياً للمالية وآخر مسيحي للصحة . ويقول الفكيكي : وقد حرص السعيد (يقصد نوري السعيد رئيس الوزراء المزمن) دائماً على توثيق صلاته بالجيش وضباطه ورعايتهم لدعم نفوذه السياسي وحماية الهوية الطائفية للسلطة . (4)
ومن أبرز رموز الطائفية أبان العهد الملكي هو ساطع الحصري الذي عمل كمنظر للقومية العربية، ولا يحتاج أي باحث لجهد كبير ليلمس دوره التخريبي في بث المفاهيم التي كانت تتفق والمصالح التركية والبريطانية، وقد وضع حجر الأساس لهذا البنيان المشوه الذي بنت عليها الحكومات اللاحقة هرم سياساتها التي شوهت منظر هذه البقعة الجغرافية التي شّرعت أولى القوانين في العالم لخدمة الإنسان شريعة حمورابي ليصبح العراق فيما بعد على يد هؤلاء الحكام، الأول على لائحة الدول التي تخترق حقوق الإنسان، وموقف الحصري من الشاعر العربي الكبير محمد مهدي الجواهري من أجل قصيدة تغنى بها في جمال الطبيعة في إيران بعد زيارته لها، وفصله من وظيفته واتهامه بالشعوبية لها دلالتها الواضحة، للهامش الذي يسمح به للمثقف الشيعي أن يدلو بآرائه والبوح بها . لكن السياسة الطائفية آنذاك كانت تمارس ضمن سياسة هادئة يبذل فيها جهد ملحوظ كي لا تطفو إلى السطح حيث النور الذي يكشف زيف الادعاءات والشعارات التي كان هؤلاء السياسيون يتبجحون بها لبناء مستقبل العراق المستقر والموحد .
بينما عرف عن رئيس الجمهورية العراقية عبد السلام عارف الذي أستلم زمام السلطة بعد انقلابه الثاني على البعثيين في 18-10- 1963 ، أحد أكبر رموز الطائفية في العراق الجمهوري وكان يمارس طائفيته بشكل علني وصارخ دون يأبه لمشاعر الملايين من أبناء الشيعة، (5) وبرز عبد السلام كحاكم طائفي لا ينازعه أحد من قبل، ففي إحدى الاجتماعات لما يسمى بمجلس قيادة الثورة . وكان جميع أعضائه قد حضروا مكان الاجتماع في القصر الجمهوري إلا محسن الشيخ راضي وهو شيعي من النجف حيث كان الجميع ينتظرون قدومه لبدء الاجتماع، فما كان من عارف إلا أن بادر الحاضرين قائلاً : (لماذا ننتظر هذا العجمي ؟ دعونا نبدأ الاجتماع) . (6) وفي حادثة أخرى مشابه يذكر هاني الفكيكي عن عبد السلام : ونظرة عبد السلام إلى الأكراد لم تكن أفضل حالاً من نظرته إلى المسلمين الشيعة، إذ كان يردد باستمرار كلمة الشعوبية بالمعنى والقصد اللذين كان يستعملهما بعض الطائفيين في محاربتهم لعرب العراق الشيعة، وأذكر أننا، محسن الشيخ راضي وأنا، وصلنا مرة متأخرين إلى جلسات مجلس قيادة الثورة فقال عبد السلام : جاء الروافض، وكان يقصد بذلك أننا شيعيان . (7)
حُرم شيعة العراق من التوظيف في المراكز العليا والحساسة في الجيش والوزارات فعلى سبيل المثال لم نلحظْ أن تسلم شيعي وزارة الداخلية أو وزارة الدفاع وحتى رئاسة أركان الجيش لم يكن من الشيعة من تقلد هذا المنصب إلا في فترات محدودة جداً وفي هذا الصدد يقول العقيد الركن أحمد الزيدي ، من أهم المعضلات والآفات التي تنخر في روح وعزيمة القوات المسلحة العراقية وركائزها الأساسية الطائفية، فهي تمارس في الجيش بصورة تكاد تكون علنية، ولا يحتاج إلى جهد كبير لمعرفة المدى الذي وصل إليه التميز الطائفي داخل القوات المسلحة، فلقد ظلت القيادات الرئيسية داخل القوات المسلحة دوماً بعيدة عن أيدي الضباط الشيعة في كل العهود، كرئاسة أركان الجيش وقيادات الفرق والألوية الرئيسية والمناصب الهامة في وزارة الدفاع، إلا نادراً . (8)
وعلى الرغم من إن نسبة الشيعة داخل القوات المسلحة وخاصة في الوحدات الفعالة تصل أحياناً إلى 85 % فإن نسبة الضباط لا يتعدى 20 % . وفي مسح للدورتين 44 و 45 من الكلية العسكرية في عهد الأخوين عارف، كانت الخارطة الاجتماعية للدورتين كما يلي : 20 % من التلاميذ الشيعة من مختلف المحافظات، 45 % من الموصل، 15 % من الرمادي، 10 % من بغداد من مناطق السنة 10 % أكراد ومسيحيين ويزيديين وتركمان، ولم يكن ذلك يتناسب مع حجم أبناء الطائفة الشيعية التي تشكل في مجموعها أكثر من 60 % من سكان العراق، وفي مسح للدورتين 57 و 58 في حكم حزب البعث العراقي، كانت النسبة مقاربة إلى النسبة التي كان يتم القبول على ضوئها في عهد الأخوين عارف . (9)
لم يسلم شيعة العراق من التميز الطائفي حتى أولئك الذين انخرطوا في صفوف حزب البعث العراقي وعلى مستوى القيادة . يعترف الفكيكي في كتابه أوكار الهزيمة بأنه لم يتجرأ على مقابلة العالم الديني وإمام الشيعة ومجتهدهم السيد محسن الحكيم عند زيارته الكاظمين في بغداد، بطلب من الإمام نفسه مقابلة أعضاء من الحكومة الجديدة أي انقلابيي شباط 1963 . يقول : كنا نخاف أن نتهم بالطائفية . فإلى أي مدى كانت السياسة الطائفية تمارس من قبل السلطة ؟ لتجعل الشيعي وهو في موقع قيادي أن يهاب ممارسة مهامه أو التعبير عن الظلم الذي يقع على أبناء جلدته وطائفته في آن .
ولكي نفهم عقلية هذا الطائفي الكبير عبد السلام الذي مر بتاريخ العراق المعاصر مرور أسراب الجراد في الحقول، ونقلاً عن هديب الحاج حمود الذي كان وزيراً للزراعة أبان حكم الزعيم عبد الكريم قاسم، وحسب العديد من المصادر التاريخية. في عشية ثورة الرابع عشر من تموز عام 1958، أباح له عبد السلام : عند استلامنا السلطة علينا استئصال، الكرد ، والمسيحيين، والشيوعيين . فبهذه العقلية الظلامية حكم هؤلاء الحكام بلداً كالعراق الذي يعتبر البوابة الشرقية للعالم العربي ، والمخيبة لآمال الملايين من أبناء العراق بعد إغراقهم ببحار من الدماء بديماغوجية لم تقنع حتى الذين ساروا في ركاب تلك الرحلة الدموية، فلا عجب أن تأتي مذكرات الكثير من هؤلاء القادة فيما بعد تنضح بالمرارة واليأس من تلك السياسة الهوجاء، لكن بعد فوات الآوان .
وكذلك بالنسبة لأحمد حسن البكر رئيس الجمهورية العراقية بعد انقلاب 17-07- 1968 الذي لم يحدْ عن النهج الطائفي المترسخ في إدارة حكم العراق لخدمة المصالح الغربية وإرضاءٍ لتركيا العضو الفعال في حلف الناتو. لكنه كان يمارس طائفيته بشكل مخفي ويتستر عليها على العكس من سلفه عبد السلام ، ويروي العقيد الركن أحمد الزيدي عن طائفية البكر عشرات

الأمثلة في كتابه البناء المعنوي للقوات المسلحة العراقية ومنها باختصار : ذات مرة وفي أحد شوارع بغداد أنقذ أحد الضباط امرأة من سائق تاكسي يحاول اغتصابها، فسمع البكر بهذه القصة فأرسل على الضابط الشهم كي يثني عليه ويكرمه على عمله هذا، وبالفعل أحضر الضابط أمامه، سأله البكر ما أسمك؟ أجابه الضابط : سيدي أسمي علي. سأله من أي المحافظات أنت ؟ أجابه الضابط : بأنه من إحدى المحافظات التي يقطنها أهل السنة. فقال البكر، اعتقدت بأنك شيعي عندما قلت لي بأن أسمك علي، ولكنني عرفت بأنك لست منهم صدق حدسي، فهؤلاء يقصد الشيعة لا يمكن أن يقوموا بعمل شريف كهذا أبداً لأنهم لم يتربوا على الشرف والكرامة . هكذا رؤساء حكموا العراق !!! .
وفي ظل انقلابيي 17 تموز وصل التمييز الطائفي وخاصة في القوات المسلحة لدرجة إضافة فقرة جديدة للاستمارة السرية التي يجب على الضابط أن يملأها كل ستة أشهر، وهي الانتماء المذهبي، أي أن يكتب الضابط هل هو شيعي أم سني ؟ بينما كانت الاستمارات من قبل تقتصر على حقل الديانة والقومية فقط . (10)
أما بالنسبة إلى وضع الجماهير الشيعية في عراق صدام حسين لا يماثله وضع على مدى تاريخ العراق، غير عهد حكم بني أمية على أيدي الجبروتين زياد أبن أبيه والحجاج بن يوسف الثقفي .
دشن صدام حسين حكمه بشن الحرب على إيران الجارة المسلمة للعراق، بحجة الخوف من تصدير الثورة، أي ثورة الشعوب الإيرانية التي قادها الإمام الخميني ضد أحد أعتى الأنظمة رجعية وعمالة في المنطقة للغرب ألا وهو نظام الشاه، فكانت محرقة تلك الحرب المجنونة التي يصعب على العاقل تبريرها بحجج النظام الواهية تلتهم العراقيين والإيرانيين على السواء، لكن اللافتات السوداء التي كانت تتدلى من على أسطح منازل العراقيين، وهي علامة التعزية بفقدان أحد أفراد الأسرة تملأ شوارع العراق طولاً وعرضاً وفي كل الاتجاهات وأينما ذهبت، وخاصة في وسط وجنوب العراق حيث تواجد الطائفة الشيعية، تلك الأعلام التي كانت تبوح وتكشف محاولات النظام لإخفاء بشاعة وجهه القبيح، تحت شعار إعادة الأراضي والجزر العربية المغتصبة، طنب الصغرى ، وطنب الكبرى، وأبو موسى، والمحمرة، وعبادان والحق العراقي والعربي في شط العرب جنوب العراق ، الذي تنازل صدام بنفسه عن نصفها لشاه إيران في اتفاقية الجزائر المخزية عام 1975 لإجهاض الثورة الكردية . ولا أدري ، هل هناك من ينكر عراقية وعروبة شط العرب ؟ .
وكانت تلك اللافتات تنذر في ذات الوقت بالشؤم الذي سيلاحق العراقيين، والذي توّجها في معركة أم الهزائم .
وقد قام نظام صدام إرضاءٍ لهواجسه التي تقلق مضجعه بإعدام العالم الشيعي المعروف في الأوساط العلمية في العالم أجمع محمد باقر الصدر وأخته بنت الهدى، وطالت الإعدامات الآلاف من خيرة أبناء وبنات هذه الطائفة المغلوبة على أمرها بحجة الانتماء إلى حزب الدعوة أو الحزب الشيوعي العراقي أو عدم المشاركة في قادسيته المشؤومة، ولم يكتفِ النظام بهذا، بل امتدت أصابع الغدر لتغتال العالم الشيعي محمد مهدي الحكيم في أحد الفنادق في السودان، وكذلك أغتال النظام في داخل العراق العالم الشيعي البارز آية الله محمد صادق الصدر مع أثنين من أبنائه، وقتل سبعة عشر من أبناء وأحفاد المرجع الشيعي الأعلى السيد محسن الحكيم داخل العراق وخارجه، والقائمة تطول .
وباشر النظام بمنع المراسيم الحسينية التي تنظمها الطائفة الشيعية في محرم أحياءٍ لذكرى سبط الرسول الأمام الحسين الذي أستشهد في واقعة كربلاء على يد جيش يزيد بن معاوية، وهذه المراسم ذات طابع ديني، التي لم يتجرأ أحد في العهود الماضية على منعها، مما يدل على الحقد الطائفي لهذا النظام ضد كل ما هو شيعي .
وفي خلال انتفاضة آذار عام 1991 فقد نظام صدام السيطرة على أربع عشرة محافظة من أصل ثماني عشرة محافظة، وقد وصف صدام المحافظات الأربع الباقية التي لم تشترك في الانتفاضة بالمحافظات البيضاء، أي أن بمعنى أن باقي أبناء الشعب العراقي، وهم الغالبية المطلقة دخلوا في لوائح النظام السوداء . (11)
لم تقتصر السياسة الطائفية على رؤساء الدولة في العراق ووزرائهم، بل تمارس بشكل مدروس ومبرمج من قبل النخبة الحاكمة ككل من أعلى سلطة في الدولة نزولاً إلى المسؤولين وكبار الضباط الذين ترتبط مصالحهم الطبقية والطائفية بمصالح الدكتاتور وعائلته .
يذكر الكاتبين (أندرو كوكبورن وباترك كوكبورن) في كتابهم صدام الخارج من تحت الرماد فقد أكد لنا مصدر سري عراقي مطلع من أعلى المستويات في القوات المسلحة العراقية حينها، بأنه كان في الواقع، مخططاً دقيقاً من قبل ضباط كبار للقيام بانقلاب عسكري منذ أمد، أثناء الحرب وبعدها، لكن أعيق المتآمرون من تنفيذ المخطط باندلاع الانتفاضة الشيعية (هكذا يسمونها) اعتقدوا بأنه من المناسب، في هذا الوقت بالذات، الالتفاف حول صدام
وهذا يؤكد بأن النهج الطائفي في العراق لم تكن وليدة سياسة صدام، بل هناك خط مستقيم تسير عليه النخبة من الطائفة السنية، للاستئثار بالحكم، وبالنتيجة هي حماية المصالح الغربية التي هي مفتاح الأمان لبقائها في السلطة، فهؤلاء الضباط فضلوا البقاء والالتفاف حول صدام على أن يفلت زمام الحكم من أيديهم لتقع بيد الشعب لتنتخب من يخدم مصالحها ومصلحة الوطن، وفي هذا الصدد يقول الأستاذ العلوي في كتابه الآنف الذكر ففي بلد لم يعرف الاستقرار كانت الطائفية الظاهرة الوحيدة المستقرة . وفي بلد يفتقر إلى التقاليد السياسية والدستورية كانت الطائفية تقليده الثابت ودستوره الدائم . وقد أخذت من القداسة لم يأخذه الدستور .
شاهد العالم أجمع من على شاشات التلفزيون الأسلوب الوحشي الذي تميز به النظام الدكتاتوري في العراق عن باقي أقرانه، في قمع انتفاضة الشعب العراقي ضد نظامه الدموي الذي قل نظيره على مدى تاريخ البشرية، والذي قتل خلالها أكثر من 300,000 ألف إنسان، ومن خلال الأسلوب الهمجي لقمع الانتفاضة سقط عن وجه صدام آخر الأوراق التي كان يخفي بها

وجهه البشع وكشف زيف شعاراته الرنانة التي يتبجح بها حول العروبة والوطن والعراقيين (الأماجد) . وإلا كيف نفسر رمي البنزين من المروحيات على الهاربين العزل من النساء والأطفال في حصار مدينة كربلاء من قبل الحرس الجمهوري ، ومن ثم إطلاق العيارات النارية الحارقة عليهم لتبيدهم حرقاً، وإن تلك الجموع البشرية التي أبيدت لم تشترك في الانتفاضة، فمثل هذا العمل الإجرامي لا ينبع إلا من حقد طائفي كبير كان النظام يختزنه لساعة كهذه حيث أختلط الحابل بالنابل . والأدهى من ذلك هو قيامهم بتسجيل أعمالهم الوحشية المقيتة على أشرطة فيديو وعرضها لغرض تشجيع وتقوية مؤيديهم وإخافة مناهضيهم . (12)

يصور الفيلم الذي عرض في آذار من العام 1991 علي حسن المجيد (علي كيمياوي) أبن عم صدام ، يبدي القليل من الرحمة في معاملته للمسلمين الشيعة كالتي أبداها من قبل للأكراد، يصدر أوامره لأحد قوّاد الطائرات المروحية العراقية وهو في طريقه لمهاجمة الثوار المستولين على جسر : لا تعود حتى تخبرني بأنك قد أحرقتهم عن آخرهم، وإذا لم تحرقهم فالأفضل ألا ترجع مطلقاً . (13)

كما لم نلاحظ أن تفوه نظام استبدادي مهما تكن درجة حقده على أبناء شعبه مثلما نفح إعلام صدام سمومه ضد الجماهير الشيعية في العراق بعد إخماده للانتفاضة، بهذه الدرجة من السوقية في خمس مقالات على صفحات الجريدة الرسمية الناطقة بلسان حزبه، مأخوذاً بنشوة النصر ناسياً بأن هناك انتصارات أشد عاراً من الهزائم، وعلى الرغم من تهيبنا من ذكر مقتطفات من تلك الكتابات الرخيصة التي لم تحافظ على الحد الأدنى من القيم والأخلاق التي من المفروض أن يتحلى به أي نظام مهما تكن درجة أجرامه وحقده، لكني لا أجد مناصاً من إيراد بعض الجمل لندرك معاً أي نوع من الأنظمة هذه التي ابتلى بها العراق والعراقيين وأي بلاء ينتظرنا طالما بقي هذا الطاغوت متربعاً على عرش الحكم . قال والكلام موجه إلى حرائر العراقيات في جنوب العراق ويعني بالذات عرب الأهوار : تكشف المرأة عن عورتها وهي تقود المشحوف أو عندما تترجل منه إلى الماء الضحل وفي مكان آخر : وتتحول حالة الحقارة والضعة في الحياة الاجتماعية والممارسات إلى سلوك متدن خطير عندما يتاح أمامهم ما تستطيع النفس أن تفعله بدون وازع ضمير أو حصانة تربوية

فليس غريباً أن نسمع مثل هكذا كلام، ألم ينطق سلفه أحمد حسن البكر بكلام مشابه في حادثة الضابط الذي أشرنا إليه أعلاه، ويسترسل في إظهار حقده وعجرفته حداً لا يستطيع أي إنساناً سوي أن يهتدي إلى الخيوط العنكبوتية التي تعشعش في تجاويف هذه العقلية الهمجية، وقال أيضاً : أن هذا النمط قد ابتلى بعقدة الجوع والمال ولا يسألون أحداً من أفراد عوائلهم نساء ورجالاً وأطفالاً عن أي طريق يجمعون منه أموالهم، والعياذ بالله، وإنما كل الذي يهمهم هو أن يأتي أحد إلى البيت في نهاية النهار وهو خالي اليدين من دراهم لا ترضي كبيرهم . فأي عقدة تتلبس هذا النظام بأجمعه لحمل كل هذا الحقد والاستهتار بمشاعر وأحاسيس الملايين من أبناء العراق . فهل تكفي الطائفية وحدها ؟ إلى القول : وليس من الغرابة أن نجد غائط الحيوانات يعلق في جبهات أطفالهم النيام أو نجد الجاموسة تبرك على أحدهم وهو نائم فتقتله (14) .

والحالة هذه نحن أمام نظام لا ينتهج التمييز الطائفي في حكم العراق وحسب، بل تتعداه إلى حالة من الحقد والانتقام والتشفي وممارسة الإبادة الجماعية بحق البشر وانتهاج سياسة الأرض المحروقة بحق شيعة العراق، وخاصة إذا ما تأملنا الوضع المأساوي الذي وصلت إليه مناطق الأهوار بعد تجفيفها بحجة مشروع النهر الثالث الذي طبلت له وسائل إعلامه بأنه مشروع إروائي سيحل مشكلة المياه وسيعود بالفائدة العظمى على أبناء المنطقة، بينما الحقائق على أرض الواقع تكشف لنا أبعاد الخطة الخبيثة التي خطط لها النظام، للقضاء على الحياة في هذه المنطقة التي يعود تاريخها إلى أكثر من خمسة آلاف سنة وانطلقت منها أولى الحضارات في العالم، حضارة سومر، وتعتبر الأهوار من المناطق المحمية في العالم بموجب القرارات الدولية بشأن حماية البيئة، وكانت الأهوار غنية بالحياة وتحتوي على قدر كبير من الثروة السمكية التي كانت مصدر الرزق الرئيسي لسكان الأهوار، وفيها من الحيوانات والطيور النادرة في العالم، وكانت الأهوار تغطي أكثر من مائة ألف كيلومتر مربع، أما الآن لم تبق منها، ما يقدر ب 1500 كم مربع حسب المصادر المطلعة بشؤون المنطقة، فلم يكترث النظام لا بالنداءات من المنظمات الدولية ولا لحياة مئات الألوف من أبناء الأهوار الذين حرمهم من ابسط حقوق العيش، فالهاجس الأمني والحقد الطائفي هما اللذان كانا المهيمنان على التدابير الذي شرع النظام بتطبيقها، فكانت النتيجة هجرة السكان من المنطقة هائمين على وجوهم أمام خيارين كلاهما مرّ ، أما إلى إيران كلاجئين والعيش على المعونات التي تقدمها الدولة المضيفة التي لا تخلو من الذل، أو العيش في المجمعات القسرية التي شيدها النظام ذات النظام الصارم التي أشبه بالمعتقلات الكبيرة والشبيه بتلك التي أنشأها سابقاً لسكان القرى والأرياف الكردية بغية إفراغ الريف الكردي من ساكنيه بعد مجازر الأنفال السيئة الصيت .

وصف تقرير أعدته رسالة العراق هذه السياسة . تتعرض أرياف الجنوب إلى كارثة بسبب من السياسة الاروائية للدكتاتورية ذات الأهداف الأمنية البغيضة والرامية إلى إفراغ الريف من ساكنيه وصل حد التحكم حتى بمياه الشرب (15) . ومن خلال التقرير المعد بعناية فائقة نلمح أيضاً السياسة الطائفية تبرز بشكلها القبيح، حيث عمد النظام لإنشاء السدود الضخمة التي تستوعب عشرات المليارات من الأمتار المكعبة كسد بادوش (سد صدام حسين) قرب ناحية فايدة التابعة لمحافظة الموصل وسد الثرثار المعروف والمربوط بقناة مع سد سامراء والسد العظيم شمال بعقوبة . والعارف بجغرافية العراق يدرك أهمية مواضع هذه السدود ومواقعها والعشرات غيرها والغاية التي أنشئت من أجلها في تلك المناطق المختارة بعناية فائقة. وحسب الدراسات والتقارير عن مستقبل البشرية، تشير بأن منطقة الشرق الأوسط على جدول المناطق التي ستعاني من التصحر وقلة الماء في المستقبل المنظور، وخاصة بعد إتمام مشروع الغاب التركي في عام 2005 الذي سيتحكم بنسب

المياه المتدفقة من دجلة والفرات إلى سورية والعراق، لكن الإجراءات التي باشر النظام باتخاذها لمواجهة المشكلة المائية المقبلة، لم يتخذ فيها جانب الحرص على مستقبل أبناء العراق بشكل عادل، وجاءت إجراءاته مكملة للنهج الطائفي الذي يقطع فيه الأشواط تلو الأخرى بسرعة جنونية تجعل المراقب للشأن العراقي يقف حائراً مشدوه الفكر لما يخبئه هذا النظام لمستقبل العراق وشيعتها، فسياسته الأروائية ليست نزيه بالمرة وغير عادلة في توزيع المياه بالتساوي على مناطق العراق من خلال تلك السدود التي ستضر بالدرجة الأولى أبناء الطائفة الشيعية في الجنوب .

ولا تزال السياسة الطائفية اللعينة مستمرة على قدم وساق في عراق صدام حسين، وأمام أنظار العالم المتحضر والعالم العربي الذي يتباكى على شاشات التلفزيون وعلى صفحات الجرائد على الشعب العراقي نتيجة الحصار الظالم الذي تفرضه أمريكا على شعب العراق، أما حصار النظام الدكتاتوري لأبناء شعبه وتجويعهم وتشريدهم وقتلهم عطشاً، فأنه يتماشى والسياسة المرسومة للمنطقة وكي لا تختل الموازين التي خلقتها أوهام الخيال العنصري والطائفي، لخوفٍ لا مبرر له ، والحديث ذو شجون .

ملاحظة :

أن ما نلاحظه ونلمسه اليوم وبعد أكثر من سبعة شهور من سقوط الصنم، وأستماتة دول الجوار لنسف اي محاولة لتثبيت حكم ديمقراطي في العراق، وتكالب قوى الشر من جميع أنحاء العالم المتمثلة بالجماعات السلفية والتكفير وتحالفاتها مع العصابة البائدة وبعض سكان المناطق العراقية المتشربة بالمفاهيم الطائفية، هو خير دليل على ما ذهبنا إليه، فلذلك لا يجب تناول هذا الموضوع الخطير بشكل عاطفي .

1 يعود هذا الرأي إلى الثلث الأول من القرن العشرين .

2 باستثناء الكرد الفيليين وسكان قضاء خانقين الكرد وما جاورها هم من الشيعة وقسم كبير من التركمان في محلة تسعين في كركوك وفي ضواحي المدينة وخاصة في طوزخورماتوا هم أيضاً من الشيعة ، وإذا استثنينا نفوس الكرد المسلمين السنة الذين يصل عددهم إلى أكثر من 70 % من سنة العراق العرب فالنتيجة واضحة ولا يحتاج إلى جهد كبير لمعرفة الخارطة المذهبية في العراق .

3 للاستزادة راجع لتأثيرات التركية في المشروع القومي العربي في العراق للباحث العراقي حسن العلوي .

4 أوكار الهزيمة تجربتي في حزب البعث العراقي هاني الفكيكي ص52 .

5 هناك مقولات متداولة على لسانه في الشارع العراقي ومنها على سبيل المثال، حين سئل عن جدوى الحرب الدائرة آنذاك في كوردستان ولم لا يحاول إيقاف هذا النزيف بين أبناء الشعب الواحد، أجاب وبكل ما يملكه الرجل من صلافة، وما يهمنا من تلك الحرب ؟ فوقودها هم عبد الزهرة وحمه ويعني بعبد الزهرة الشيعي وحمه هو الكردي . ولم ينسى العراقيين بعد مقولته الأخرى الشهيرة لا بد أن يحكم العراق المربع السني أي المحافظات السنية الأربع بغداد والرمادي والموصل وتكريت .

6 البناء المعنوي للقوات المسلحة العراقية العقيد الركن أحمد الزيدي ، ص83 .

7 أوكار الهزيمة تجربتي في حزب البعث العراقي هاني الفكيكي ص273 . جاء في المنجد في اللغة لتعريف الروافض : الرافضة فرقة من أصحاب الشيعة والنسبة رافضي، الفرقة من الروافض وهم الذين تركوا قائدهم في الحرب أو سواها ومنه قولهم لا خير في الروافض انتهى . لكن شيعة العراق أو الشيعة الجعفرية نسبة إلى الإمام جعفر الصادق أو الشيعة الأمامية وهو القول بإمامة الأئمة الأثني عشر ليست لها أية علاقة بفرقة الروافض، ويقول في ذلك الإمام المصلح محمد الحسين آل كاشف الغطاء يختص أسم الشيعة اليوم على إطلاقه بالأمامية التي تمثل أكبر طائفة في المسلمين بعد طائفة السنة انتهى . ويرمي غلاة السنة بكلمة الروافض بمعنى الزناديق، ويشير الباحث العراقي الراحل هادي العلوي وعلاء اللامي في بحثهم المعنون الجذور التاريخية للطائفية في العراق إلى قول مأثور للمهدي العباسي ما فتشت رافضياً إلا وجدته زنديقاً الثقافة الجديدة العدد 275 آذار نيسان 1997 .

8 البناء المعنوي للقوات المسلحة العراقية العقيد الركن أحمد الزيدي ص157 .

9 المصدر السابق ص159 . تجدر الإشارة إلى أن نسيج الشعب الكردي يتكون من المسلمين السنة والشيعة والأيزديين والكاكائية والشبك والعلويين وعل ألهي، والمسلمين السنة هم الغالبية، فإذا استثنينا نفوس الكرد السنة والتركمان السنة من العراقيين العرب السنة، فلا تزيد نسبة العرب العراقيين السنة أكثر من 22 إلى 23 % .

10 راجع البناء المعنوي للقوات المسلحة العراقية . العقيد الركن أحمد الزيدي .

11 إن هذا التصنيف الأسود والأبيض الذي يعتمد على الولاء عند النظام العراقي المصاب بعمى الألوان والذي لا يعطي ولو هامشاً بسيطاً للألوان الأخرى (أي بمعنى ، لو وياي لو ضدي ، بالهجة العراقية الدارجة) يذكرني بما كان متداولاً وإلى حد الآن بين عناصر الأمن والاستخبارات العراقية عند ذكرهم الإنسان الكردي ، فبالنسبة للكردي المتعاون مع السلطة ضد أبناء شعبه كانوا يطلقون عليه الكلب الأبيض ، وفي المقابل كان يطلق على هؤلاء لدى الجماهير الكردية ب (الجحوش) أما بالنسبة للوطنيين الكرد وخاصة البيشمركة (الفدائيين) كان يطلق عليهم الكلب الأسود .

12 صدام الخارج من تحت الرماد أندرو كوكبورن وباتريك كوكبورن ترجمة علي عباس ص 58 .

13 المصدر السابق .

14 اقتبسنا هذه الأمثلة من كتاب صدام وشيعة العراق من تأليف الدكتور سعيد السامرائي .
15 للمزيد راجع تقرير عن ريف الناصرية والمنطقة الجنوبية رسالة العراق ص6 وما بعدها العدد 83 في تشرين الثاني نوفمبر 2001.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: النقد السياسي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org
وقت التدوين: 2023-03-09
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 585
عمالقة الكورد للموسيقى واغاني فلكلور في ذاكرة التاريخ – شرق كوردستان 3

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240624013849576412

عمالقة الكورد للموسيقى واغاني فلكلور في ذاكرة التاريخ – شرق كوردستان 3
ا . د . قاسم المندلاوي

في هذه الحلقة وما بعدها نقدم مشاهير الكورد الفيلية و اللور الموسيقين و المغنين ومعظمهم من مدينة كرماشان " شعلة مضيئة " للفن الكوردي الاصيل في شرق كوردستان ، وهي ثالث اكبر مدينة ناطقة باللغة الكوردية بعد " ديار بكر " في شمال كوردستان و " اربيل " في اقليم كوردستان . .
الفنان الراحل " علي اكبر مرادي " ولد في كرماشان عام 1957 وهو ملحن و موسيقار وخبير في العزف على الة الطنبور ، و لموسيقى الصوفية الكلاسيكية ، ويعتبر " مرادي " المعلم الاول للموسيقى الدينية و المقامات الكوردية .. بدا مشواره الموسيقي والغنائي في سن مبكر ، و تعلم مجموعة مقامات كوردية و العزف على الة الطنبور وباشراف نخبة من كبار الموسيقين الكورد امثال " ميرزا سيد علي كافشيان و كاكي الله مراد حميدي و سيد فالي حسيني .. عام 1971 اصدر اول البوم موسيقي في كرماشان ، ثم اصدر البوم آخر من 7 قطع موسيقية بالعناوين التالية : ارزوي وصل ، بابيز ، نور باده ، جام شراب ، اواز الله ويسى ، دلارام و ادامه اواز الله ويسى ، وخلال مسيرته الفنية استطاع اصدر اكثر من 72 البوما لموسيقى المقامات و موسيقى الفلكلور وموسيقى العشق وغيرها على الة الطنبور .. عام 1981 شارك مع الفنان الكوردي المعروف " شهرام ناظري " في جولة فنية لبعض دول اوربية " المانيا و فرنسا و انكلترا وغيرها وفي امريكا الشمالية قدموا اغاني وموسيقى كوردية متنوعة في الاحتفالات الموسيقية العالمية في مدينة نيويورك .. عام 2006 شارك في الاحتفال الموسيقي العالمي بمدينة سان فرنسسكو وقدم برنامج خاص في قسم " صوت كوردستان " وانتشر اعماله الموسيقية في امريكا واخذ حيزا واسعا في الصحافة الامريكية و مجلات عالمية ، و اختير"مرادي " من قبل المجلة البريطانية للموسيقى كواحد من الموسيقين المشهورين من بين 50 موسيقارعالمين في العزف على الة الطنبور الكوردي .. واصبح " مرادي " فنانا كورديا معروفا عالميا ، وفي عام 2012 اصدار في كرماشان كتاب بعنوان " طريقة العزف على الة الطنبور" .. توفي الفنان " علي اكبر مرادي " عن عمر ناهض 64 سنة ودفن جثمانه في كرماشان مسقط راسه . .
الفنان " كيخسرو بورناظري – موسيقي و مغني عالمي ، ولد سنة 1945 في مدينة "كرماشان " بعض المصادر يذكر عام

1951 " تعلم العزف منذ طفولته على الة التار وتعلم الشعر و الادبيات الفارسية القديمة من امه وتعمق في دراسة تاريخ وفن ايران لمدة 12 سنة ، وخلال 1973 الى 1979 اخذ يتعلم النغمات الموسيقية الكوردية و التقليدية .. عام 1980 استطاع تاسيس اول فرقة موسيقية باسم " شمس " وكانت للطنبور الكوردية دورا كبيرا فيها ، وكان " بور ناظري " بهدف الى احياء فن الة الطنبور القديم .. واصدرت فرقة شمس البوم باسم " صداي سخن عشق – اي صوت كلام العشق " وبصوت شهرام ناظري ، ثم اصدرت هذه الفرقة البوم اخر" بمشاركة كل من " بور ناظري وشهرام ناظري " و باسم " حيراني – اي حيرانه " ، وفي اواخر عام 1992 و بمشاركة ولديه " تهمورس و سهراب في " فرقة شمس " سجلوا عدد كبير من الاغاني ، وستطاع الفنان " بور ناظري " خلال مسيرته الفنية تسجيل اكثر من 300 كنسرت ، وقدمت فرقة شمس عدد من حفلات موسيقية و غنائية خلال جولاته في عواصم اوروبية " باريس وبرلين واستوكهولم و لندن وغيرها من الدول الاوربية " .. يقول بورناظري " اخترت الطنبور لانه الة روحية كان عملنا في البداية خارج ايران ولكن تدريجيا عدنا الى وطننا وتابعنا مشروعنا فادخلنا الطنبور الى مناطق كانت تجهله ، واليوم تعزف فرقتنا مقطوعات مكتوبة خصيصا لالة الطنبور فضلا عن موسيقى تقليدية فارسية وكوردية .. ثم يضيف .. التحق بفرقتي ولداي تهمورس 1977 وسهراب 1982 ادخلا عليها الات مثل العود و التار و السينار ... انتهى الاقتباس " ولايزل الفنان العملاق " كيخسرو بور ناظري " في اوج نشاطه وعطائه الفني المرموق . .

الفنان " شهرام ناظري " ولد في كرماشان عام 1949 " بعض المصادر يذكرعام 1950 و عام 1951 ، وهو مغني وموسيقار عالمي اشتهر بالاغاني التقليدية الكوردية و الفارسية " قدم اول اغنية في اذاعة كرماشان ثم غنى في الاذاعة و تلفزيون ايران ، وفي عام 1966 انتقل الى " طهران " و تعلم الموسيقى على ايدي اشهراساتذة الموسيقى الفارسية " عبد الله دوامي و نورعلي بورمند و محمود كريمي " و اتقن العزف على كل الالات الموسيقية و اشتهر بالمقامات و الاغاني التقليدية والاستعراضية الكوردية والفارسية ، ويعتبر الفنان " شهرام ناظري " صاحب الثورة الفنية للموسيقى " العرفانية " حيث ربط التراث الشعري القديم باسلوب كلاسيكي معاصر مستندا من ابيات شعراء كبار امثال : جلال الدين الرومي و حافظ الشيرازي و الخيام و العطار و السعدي وشمس تبريزي وغيرهم " مضيفا الونا من الشعر الكوردي القديم وباللهجة الفيلية و اللورية .. بدا مشواره الفني في بداية السبعينات من القرن الماضي ، وقدم حفلات غنائية و موسيقية في كرماشان و طهران بمناسبات وطنية و تراثية سنويا ، وقدم حفلات موسيقية وغنائية في اشهر قاعات عالمية في امريكا و اوربا ، ويعد الفنان " شهرام ناظري " من منشدي ايران الاكثر شهرة ، وقد غنى الحان نخبة من كبار الموسيقين امثال : حسين علي زاده و جليل شهناز وفرامرز بايور وغيرهم .. وقام بتلحين وغناء العديد من القصائد الصوفية لجلال الدين الرومي وحافظ و العطار وغيرهم ، ويشرف على تلحين و توزيع سيمفونية مستندة من ملحمة الفردوسي " الشاهنامه " ويعتبر " شهرام ناظري " اول منشد الذي قام بتلحين شعر جلال الدين الرومي منذ 35 عاما .. واصدر حتى اليوم اكثر من 40 البومنا ، ومن اشهرالبوماته " كل صدبرك " اي الوردة ذات التبلات المائة " الذي لقي نجاحا كبيرا للموسيقى الصوفية والتقليدية الفارسية ، و من البوماته الاخرى المشهورة ما يلي " از صداي سخن عشق نديدم خوش تر " اي لم ارى احلا من صوت كلام الحب " والبومه " شور رومي ، اي اشحان الرومي " و البومه " لا له بهار " والبومه " نوروز " والبومه " ياد كار دوست " و البومه " بي قرار " و البومه " باد صباحي آيد " والبومه " زمستان " والبومه " امير كبير " وقدم اغنية مشهورة بمناسبة اعياد نوروز بعنوان " من جزانم " اي لا اعرف – مزيج من الموسيقى الشرقية مع ايقاعات غربية ، وفي عام 2007 حصل على اعلى شهادة للادب و الفن من فرنسا ونال جائزة احسن فنان في اسيا من قبل منظمة الامم المتحدة وحصل على جائزة لاحسن موسيقار في العالم في الموسيقى العرفانية الكلاسيكية في المغرب ، وحصل ايضا على جائزة " الاسطورة الحية " من جامعة كاليفورنيا – امريكا ، واطلقت عليه جريدة نيويورك تايمز لقب " العندليب الفارسي " وحصل على لقب " بافاروتي ايران " من جريدة " كريستيان ساينس مونيتر " و حسب تقييم نقاد الفن يعتبر من افضل المبدعين في رقي الاغنية التراثية العرفانية .. الفنان العالمي " شهرام ناظؤي " قدم اكبر عطاء موسيقي وغنائي كوردي وفارسي للشعب الكوردي وللشعوب الايرانية وللعالم ثروة موسيقية وغنائية لا تقدر بالاثمان .. ولا ولايزال " الفنان العالمي " شهرام ناظري " في اوج نشاطه الفني و للوقت الحاضر .
.

الفنان المرحوم " سيد خليل علي نجاد " وبالفارسية " سيد خليل عالي نزاد " ولد في كرماشان سنة 1968 من عائلة فيلية ، وهو مغني و موسيقي ، تعلم العزف على الة الطنبور على ايدي موسيقين كبار " سيد امرالله شاه ابراهيمي و درويش امير حياتي و سيد عابدين خادمي " .. درس الموسيقى في جامعة طهران خلال السبعينيات القرن الماضي وكتب اطروحته بعنوان " الطنبورمن البداية حتى الان " ونال شهادة بكلوريوس .. بدا مسيرته الفنية عام 1980 واستمر في العطاء لغاية 2001 واشتهر بالعزف على الة الطنبور الكوردية بطريقة "روحانية " واصبح خلال القرن العشرين العازف الاول على الطنبور في ايران و كوردستان و لقب بالزعيم الروحي لاهل الحق الصوفية ، وفي بداية مشواره الموسيقية و الغنائية انضم الى فرقة " شمس الصوفية " وامتلك شعبية واسعة في جميع مناطق ايران و كوردستان لاغانيه الدينية و الروحية وكان اغلبها في مدح " الامام علي بن ابي طالب " ع " وال البيت الطاهرين " وكانت معظم اغانيه من اشعار " جلال الدين الرومي " منها " انين مستان " و اشك برده در – اي دموع في الاستار – شعر حافظ الشيرازي " و الحق مددي – مولاي نظري – حيدر مددي – من اشعار جلال الدين الرومي " و يتضمن البومه ايضا اغاني مشهورة اخرى منها " كول خار اي – اي الزهرة الشائكة " وهي من اشعار فيلية قديمة جميلة و باللهجة الفيلية و اغنية "كندم – اي الحنطه او القمح " للشاعر جلال الدين الرومي " والتي

عبرت عن الحب و الانسان واصالته ، و البومه " حيراني " من الحان الفنان " بور ناظري " يتضمن اغنية اللورية " ياوران – اي اصدقاء او احباء " والبومه " بهاران ابيدار – اي الربيع الممطر " من تلحين الموسيقار " هوشنك كامكار – عضو فرقة كامكاران الكوردية العالمية " ، وفي منتصف الثمانينات من القرن الماضي اسس فرقة موسيقية باسم " فرقة بابا طاهر الموسيقية " المشهورة في ايران وكوردستان و خاصة في محافظة كرماشان وايلام " وفي نهاية الثمانينات انتقل الى طهران ثم الى السويد و اغتيال يوم 18 / 11 / 2001 في مدينة غوتنبرغ السويدية وتم احراق جثته ، وتتجه اصابع الاتهام الى عملاء الحكومة الايرانية في السويد والشيء الموسف جدا اهمال الحكومة السويدية للقبض على مرتكبي هذه الجريمة البشعة و تقديمهم للعدالة لياخذوا جزائهم ، و نقلت جثمانه الطاهرة الى ايران و دفن في كرماشان – مسقط راسه . .
الفنان " كيهان كلهر علي " موسيقار و ملحن ومغني كوردي مشهور عالميا ... هناك اختلاف في سنة ومكان ولادته حيث يذكر بعض المصادر سنة الولاده يوم 24-11-1964 في كوردستان ايران " االموسوعة الحرة – ويكبيديا النسخة الانكليزية " و في مصدر اخر نجد بانه ولد عام 1947 في طهران ومن عائلة كوردية وفي مصدر ثالث نجد انه ولد عام 1963 في مدينة كرماشان و على الرغم من هذا الاختلاف في ولادة هذا الموسيقار الكوردي العالمي ، الا انه من الموسيقين الكورد الفيلية الذي اكتسب شهرة عالمية ، وكان يجيد الفارسية فضلا عن لغة الام " الكوردية " بدا تعليم الموسيقى وهو في عمر 7 سنوات ، وكان موهوبا ومميزا في العزف على الة كمنجة " وهي الالة الرئيسة و المفضلة له " وقد امتلك افقا واسعا للموسيقى و العزف على عدة الات موسيقية اخرى مثل " الة الطنبور و سه تار وشاه كمان " ، وفي عمر 13 سنة انضم الى الاوكستر الوطني في راديو و تلفيزيون ايران وشارك في اول حفل له في الاذاعة بطهران ، واستمر في اتقان فنون العزف الموسيقي باشراف اساتذة و مرشدين ايرانين امثال المغني والموسيقي العالمي المرحوم " محمد رضا شجريان " .. ترك ايران متوجها الى ايطاليا لغرض دراسة الموسيقى في " روما " ثم سافر الى كندا و درس الموسيقى في جامعة "كارلتون " في مدينة " اوتاوا " ، وبعد 4 سنوات من سفره قتل " ابويه و شقيقه " في " هجوم صاروخي عراقي خلال الحرب العراقية – الايرانية ، و بعد تخرجه من جامعة اوتاوا في كندا توجه الى الولايات المتحدة الامريكية و اقيم في نيويورك واستمر في مشواره الموسيقي " العزف على الة كمنجه " ، واصبح له شهرة موسيقية عالمية .. عام 1990 اصدر البوم موسيقي مستقل ، .. وحصل على ثلاث جوائز لافضل ترشيحات للابومات الموسيقى العالمي التقليدي ، وحصل ايضا على ترشيحين وفاز بجائزة " غرامي " لافضل البوم موسيقى عالمي واصبح عضو في فرقة " طريق الحرير " وقام بتاسيس فرقة الموسيقى التجارية الايرانية " كولبيل " و يعتبر الفنان "كيهان كلهر علي " رائد في دمج الموسيقى التقليدية الايرانية مع المؤثرات الغربية ، وقام بتاليف وتلحين المئات من الاغاني .. عام 2016 شارك في حفلة موسيقية على قاعة " وحدات " في طهران ، و شارك ايضا في حفلة موسيقية اقيمت بلندن بالاشتراك مع الفنان العالمي " محمد رضا شجريان " و الفنان " حسين علي زاده " و الفنان " همايون شجريان ".. عام 2017 حاز على جائزة " غرامي " لالبوم بعنوان " غني لي في البيت " وفي نفس العام المذكور " 2017 " رفضت السلطات الامريكية طلبه " للمواطنة في امريكا " فرجع الى ايران ، ولايزال وهو مستمر في مجال عمله الموسيقي .

المصادر : 1 – " علي اكبر مرادي " ويكيبيديا – الموسوعة الحرة " الانكليزية " 12-07-2022 2 – علي اكبر مرادي – وكيبيديا – الموسوعة الحرة 30-09-2006 3 – جنار باشي " سفراء الامة الكوردية " برامج اورغات 29-08-2010 4 – حوار مع الموسيقار " علي اكبر مرادي " شاهنامه كوردي كلهري فيلي 02-09-2010 5 – رويد قررمدالي " الموسيقى الكردية – تاريخ طويل " 11-02-2023 يو تيوب 6 – الفنان كيهان كلهر – ويكيبيديا – الموسوعة الحرة " الانكليزية " 7 – كيخسرو بور ناضري – ويكيبيديا – الموسوعة الحرة 29-09-2023 . 8 – ترانيم – كيخسرو بور ناظري – فيسبوك 27-01-2014 2006 . " 9 – شهرام ناظري -ويكيبيديا – الموسوعة الحرة 02-10-2023 10 – شهرام ناظري – ويكبيديا – الموسوعة الحرة " الانكليزية " 11-09-2023 11 – موقع " ايسنا " اخبار طلاب ايران ، البوم " نور باده 12 – سيد خليل علي نجاد – ويكيبيديا – الموسوعة الحرة 29-09-2022 .. 13 – سيد خليل عالي نزاد – كرديبيديا 2008. 14 – كرمانشاه – ويكيبيديا – الموسوعة الحرة 03-07-2023 . .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 28-06-2024
وقت التدوين: 24-06-2024
اسم المحرر: ئەڤین تەیفوور

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 586
عمالقة الكورد للموسيقى واغاني فلكلور في ذاكرة التاريخ – شرق كوردستان 5
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240624013750576411
عمالقة الكورد للموسيقى واغاني فلكلور في ذاكرة التاريخ – شرق كوردستان 5
ا . د . قاسم المندلاوي

هذه الحلقة الاخيرة وما سبقتها من حلقات .. نبذة مختصرة عن الحياة الفنية لاشهر عمالقة الكورد – شرق كوردستان الذين استطاعوا ترجمة معاناة شعبهم الكوردي المظلوم الى العالم ، عن طريق ابداعاتهم وانجازاتهم الموسيقية و الغنائية العالمية الرائعة ، واصبحوا " سفراء الامة الكوردية " بكل اخلاص وصدق .. نعتذر للموسيقين و المغنين العمالقة الذين لم نذكر اسماء الكثير منهم لعدم توفر المعلومات الوافية عنهم .. كما نعتذر ايضا للسيدات " المغنيات و الموسيقيات الكورد " التي لا تقل شهرتهن المحلية و العالمية .. مع تقديرنا و شكرنا لجهود جميع الموسيقين و المغنين الكورد من " الجنسين " الذين خدموا الكورد و كوردستان .
الفنان " جمشيد اندليبي " ولد في حي جواربِاخ بمدينة سنندج عام 1957" وفي مصدر آخر نجد سنة ميلاده عام 1958 " احب الغناء و الموسيقى منذ صغره ، وفي سن العاشرة بدا يدرس الموسيقى على يد الفنان " حسن كامكار" ، وبعد عامين انضم الى الفرقة الموسيقية الكوردستانية الايرانية .. عام 1975 ذهب الى طهران ليدرس الموسيقى في" اكاديمية طهران للفنون الجميلة " و في طهران تعلم العزف على " الناي " باشراف الفنان " حسين ايمامي " ، وبدأ يعمل مع فرقة ابناء سنندج الموسيقية و فرقة العندليبيين وفرقة كامكاران . عام 1977 انضم الى اذاعة ايران وعمل مع فرقة " شيدا ".."عام 1978 اصبح احد الاعضاء المؤسسين لفرقة " عارف " مع موسيقين امثال " حسين علي زاده وعلي اكبر شكرجي وناصر فرهنك " وتعاون جمشيد و لفترة طويلة مع المغني الكلاسيكي المرحوم " محمد رضا شجريان – استاذ الاغاني والموسيقى الفارسية التقليدية " .. عام 2000 ترك ايران متوجها الى كندا ثم الى امريكا و فرنسا .. يقول جمشيد " منذ 20 سنة وانا بعيد عن سنندج وكوردستان جسدا ، لكن قلبي و نفسي و روحي هناك ، ويضيف كنت اقيم في كندا و امريكا ولكني اقيم في باريس منذ سنوات " ..عام 2001 اصدر اول البوم في امريكا بعنوان " نخشي زيبا " ثم اصدر اكثر من 60 اغنية فردية وله ايضا 8 البومات وفي كل البوم اغنية او اثنتين بالكوردية مثل " خوش أمدي " و" افلين نيغا " و " سانيهام " يقول جمشيد " انا فخور دائما بكوني كورديا وجاء ادراج الاغاني الكوردية في البوماتي لكي اعلن للناس اني كوردي اغني بلغة اخرى .. كان اغلب متابعي ومعجبي من الفرس لكني كنت اغني بالكوردية في الكونسيرات و الحفلات واقول اني فنان كوردي لي تاريخ ولغة و تراث .. اعتقد ان الغناء باللغات الاخرى جيد ولهذا غنيت بالارمنية و التركية ايضا لكي تنتشر رسالة الفن بكل اللغات .. انتهى الاقتباس " ويعتبر جمشيد اول فنان كوردي نظم حفلا غنائيا في قاعة " دولبي " في الولايات المتحدة الامريكية ، هذه القاعة التي تشهد سنويا منح جائزة " اوسكار " .. عام 2007 زار مدينة اربيل – عاصمة اقليم كوردستان واقام فيها حفلا غنائيا .. يقول جمشيد " جئت بمجموعة راقصين دوليين يرقصون على ايقاع الاغاني وكان بعضهم يؤدي الدبكات االكوردية ، كنت اريد ان اقول ان الكورد منفتحون ومختلفون عن سواهم في المناطق الاخرى ، فقد كان معنا مشاهير من الفرس وغيرهم و احببت ان ابرز من خلال الحفل مدى تقدم اقليم كوردستان واريه للعالم لكن المؤسف ان بعض رجال الدين فسروا عملنا تفسيرا مختلفا هؤلاء لم يكن عددهم يتعدى عدد اصابع اليد لكن المفرح ان الاعلام الايراني وصف العمل بانه تطور ونجاح لكوردستان .. انتهى الاقتباس " وفي سؤال روداو عن : كيف تقيم الاوضاع الحالية في ايران و كوردستان ايران ؟ قال الفنان جمشيد " من المؤسف ان الاوضاع في ايران عموما و كوردستان ايران بصورة خاصة تزداد سوءا يوما بعد يوم بحيث انهكت الناس تماما ، فاوضاعهم الاقتصادية متدهورة جدا ولا اظن ان هناك بلد يعاني من سوء الوضع الاقتصادي الذي تعانيه ايران انتهى الاقتباس " .. المصادر : 1 – المغني جمشيد : اردت ابراز تقدم اقليم كوردستان فهاجمني رجال

الدين – شبكة روداو الاعلامية – اربيل ″ 23-01-2020 ″ يوتيوب .. 2 – تصنيف الموسيقى الكردية 08-08-2019 ويكيبيديا – الموسوعة الحرة 3 – جمشيد انديليي – ويكبيديا – الموسوعة الحرة 14-03-2023 4 – جمشيد اندليي ″ بيوكرافي – بالانكليزية ″ 30-05-2009 يوتيوب . .
الفنان ″ عزيز ويسي ″ ولد في ″ جوانرود – كرماشان سنة 1967 وهو ملحن و موسيقي ويعتبر من اشهر المغنين . اصدر اكثر من 32 كاسيت والبومات خلال 2004 -2013 نذكر البعض منها : اغنية ″ به مو ″ و اغنية ″ سهند ″ و اغنية ″ سوما ″ و اغنية ″ ديلان ″ و اغنية ″ لرزانه ″ و اغنية ″ نوروز ″ واغنية ″ جاوه كه م ″ واغنية ″ هه وري لار ″ واغنية ″ كول وه كول ميتا ″ واغنية ″ بوك و زاوا ″ و اغنية ″ به نازي ″ و اغنية ″ قور باني بم ″ و اغنية ″ هولير ″ واغنية متنوعة لمندلي وخانقين وكركوك وهولير و سليمانية بعنوان ″ هنار هنار ″ واغنية ″ عزيز كرماشان ″ واغنية ″ آوه كم كرماشان ″ وغيرها من الاغاني الفلكلورية الجميلة .. شارك في العديد من الحفلات في ″ طهران و كرماشان و ايلام و مريوان و سنندج وسقز وبانه و مهاباد وسربل ذهاب وغيرها من مدن شرق كوردستان ، واقام ايضا عدة حفلات غنائية في ″ اربيل و دهوك و السليمانية – اقليم كوردستان ″ دعما للمواهب الفنية الكوردية و البيشمركة .. واقام حفلات في اوربا ″ المانيا و فرنسا و نمسا و هولندا وانكلترا والسويد ″ وفي كندا و امريكا ″ .. تميزاغانيه باللون الشعبي الكوردي الاصيل ، وغنى بالفارسية ايضا .. اعتقل في تشرين اول عام 2022 من قبل السلطات الايرانية في مدينة جوانرو – كرماشان بسبب قيامه باغنية كان يؤيد فيها تظاهرات شعوب الايرانية من اجل حقوق المراة والمساوات في ايران .. و قدم ايضا اغنيتين للشهيد الكوردية مهسا اميني الاولى بعنوان ″ مينا روح روانم ″ والثانية ″ مينا خانم مينا ″ .. الشهيدة الكوردية ″ مهسا اميني – 22 سنة ″ اعتقلت مساء يوم 14-09-2022 من قبل شرطة ″ الاخلاق ″ في طهران بحجة عدم التزامها بالحجاب وتوفيت بعد يومين من اعتقالها ″ في 16-09-2022 ″ بسبب تعرضها للضرب والتعذيب من قبل شرطة الاخلاق الجلاوزة ، واصبحت ″ الثائرة الاولى ″ لاندلاع ثورة الشعوب الايرانية من اجل حرية المراة الايرانية ″ واصبح الفنان الكوردي العالمي ″ عزيز ويسي ″ اكثر قيمة و محبوبا لدى جميع الشعوب الايرانية و شعلة مضيئة للثورة التحررية للمراة الكوردية و الايرانية ، وتوسع شهرته محليا وعالميا ... المصادر : 1 – عزيز ويسي خواننده محبوب كرد – بالفارسية ″ 15-04-2019 كوكل 2 – عزيز ويسي ″ كوراني كوردي ″ 11-09-2010 ″ يوتيوب 3 اغاني كردي – عزيز ويسي 03-09-2023 يوتيوب 4 – في ايران .. اعتقال فنان كوردي شهير 15-10-2022 شفق نيوز 5 – ايران تعتقل المغني الشعبي عزيز ويسي لتاييده التظاهرات ″ 15-10-2022 البوابه – يوتيوب 6 – ″ لم ارغب اقامة الحفلات مؤخرا احتراما للظروف التي تمر بها كوردستان ″ روداو . نيت 03-07-2017 اربيل 7 – دانلود اهنك هاي عزيز ويسي – تكي وفول البوم (160 + 1 اهنك) 15-01-2023 يوتيوب 8 – مهسا امين الشابة الايرانية التي ذهبت في رحلة عائلية و عادة جثة الى مدينتها – عربية الشرق الاوسط – 21-09-2022 يوتيوب 9 – مقتل مهسا اميني – ويكيبيديا – الموسوعة الحرة 17-09-2022 . .
الفنان ″ حسين صفا منش الفيلي ″ موسيقي وشاعر ومطرب شعبي ولد في كرماشان عام 1937 عشق الطرب منذ صباه ودرس الموسيقى في مدرسة كاشاني ، بدا مشواره الفني الموسيقى و الغنائي في منتصف الستينات من القرن الماضي ، وفي عام 1965 اصدر اول البوم في كرماشان بعنوان ″ ئيواره ″ اي ″ غروب ″ .. وبسبب صعوبة العمل الفني الموسيقي و الغنائي والحياة المعيشية في كرماشان انتقل الى مدينة مهاباد وعاش فيها فترة من الزمن ، وشارك مع الفنان ″ نوزاد خطاط ″ في تاسيس كنسرت ، ونظرا لاستمرا صعوبة الحياة المعيشة وعدم حصوله على اجازة بخصوص عمله الموسيقي والغنائي انتقل الى طهران ، وقدم في كنسرت طهران عام 1970 اغنيتين ″ بالكوردية و الفارسية ″ ثم اصدر عدد من الالبومات و الاغاني المنوعة بالكوردية و الفارسية و الاذرية و التركمانية و العربية ، واصدر ايضا اغاني والبومات بالهجات الكوردية المتنوعة ″ الفيلية و اللورية و البختيارية والسورانية ″ نذكر بعضها ″ اغنية ″ لرزان لرزان ″ واغنية ″ شيرينه يارم ″ واغنية ″ ئيواره ديمه د ″ و اغنية ″ ليلم ليل ″ واغنية ″ خاوارات نيرم ″ وغنى ايضا اناشيد كوردية وطنية و ثورية وخلال مشوارة الفني اصدر اكثر من 180 اغنية و البومات متنوعة .. شارك في عدة حفلات ومناسبات واعياد بمدن كوردستان و قدم اغاني فلكلورية واناشيد وطنية و قومية ، وغنى ايضا لمدينة ″ كرماشان ″ الذي ولد وعاش فيها فترة من الزمن بين اهله واحبائه ، اغنية بعنوان ″ كرماشان شاري شيرينم ″ كما عشق مدينة ايلام و اهدى لها اغنيتين باللهجة الفيلية .. الاغنية الاولى ″ عشقم شاره ايلام ″ والاغنية الثانية ″ ايلام كورديه فيليه ″ من ابيات الشاعر الكوردي الفيلي الايلامي ″ حبيب بخشوده ″ ولاهمية ″ ايلام ″ كمدينة تاريخية و حضارية قديمة وكذلك لموقعها الجغرافي و الاجتماعي اقيمت فيها عام 2021 ″ المهرجان السادس للموسيقى الايرانية ″ شارك فيه عدد من مشاهير الكورد و الايرانين و الاجانب وقدموا مقامات موسيقى كوردية متنوعة وموسيقى الشعوب الايرانية و الموسيقى الابداعية .. المطلوب من الجهات المسؤولة عن الثقافة الموسيقية في ايران اقامت المهرجان الموسيقي في ايلام سنويا ... المصادر : 1 – بيوكرافي حسين صفا منش خواننده كرد + زندكي شخص هنري 05-04-2015 يوتيوب 2 – دانلود بهترين آهنك هاي حسين صفا منش (50 آهنك) موزيك كردي – 08-06-2022 يو تيوب 3 – حسين صفا منش ″ فول البوم ″ 13-03-2017 يو تيوب 4 — انطلاق مهرجان الموسيقى السادس الخاص بمحافظة ايلام – في مدينة ايلام مركز المحافظة ″ وكالة ايران برس الدولية للانباء 27-07-2021 فيسبوك 5 – مهرجان الموسيقى الايرانية في ايلام – صحيفة الثورة 03-08-2021 6 – محمود عابد 03-03-2017 يوييوب .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 28-06-2024

وقت التدوين: 24-06-2024

اسم المحرر: ئەڤين تەيفوور

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 587

عمره آلاف السنين.. اكتشاف نظام إمدادات المياه الإيلامية غربي إيران

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240930073330599743

اكتشف علماء آثار إيرانيون مخطط مدون على قوالب طوب عليها نقوش وكتابة باللغة الأكدية، توضح منظومة إمدادات المياه في الحضارة الإيلامية بوادي دهلوران جنوب غربي إيران.

وتقع غران في وادي دهلوران داخل مقاطعة إيلام الحديثة على الهضبة الجنوبية الغربية لإيران، وتبلغ مساحتها 17 هكتارا، ولها مرتفع بارز مخروطي الشكل إلى الجنوب من الموقع، تحيط به عدة تلال غير منتظمة من الشرق والشمال والغرب من البروز الرئيسي، بحسب موقع "RT عربية" الروسي.

وهذا الاكتشاف يلقي الضوء على الأهمية السياسية والاقتصادية لموقع جاران القديم، الواقع على الحدود الغربية للحضارة الإيلامية.

ويعتقد الباحثون أن الأشياء المكتوبة التي تم العثور عليها في جاران تتكون من نصوص أكدية ورسوم هندسية، توضح الخطوط العريضة للنمط الزراعي.
وقد كشفت فحوصات السطح عن العديد من الطوب المكسور عليها كتابات ونقوش. وكشفت إحدى العينات على الرغم من صعوبة فك رموز النقوش الموجودة على أجزاء الطوب بسبب العوامل الجوية والتآكل، عن كلمات مقروءة جزئيا مثل "الحاكم" و"الابن" و"سيده"، ما يشير إلى وجود لغة أكدية.
ووفقا لعلماء الآثار كانت إيلام مستوطنة كبيرة في الألفية الثانية قبل الميلاد وكانت قائمة حتى السنوات الأخيرة من حكم الملك الأخميني داريوس الأول وخلفائه في عام 522 قبل الميلاد.
وتجدر الإشارة إلى أن إيلام كانت مرتبطة ارتباطا ثقافيا وثيقا ببلاد ما بين النهرين. وربما بسبب هيمنة السلالة الأكدية (2334 – 2154 قبل الميلاد)، استخدم الإيلاميون الكتابة المسمارية السومرية-الأكدية[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: ايلام

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: شرق كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com.
وقت التدوين: 30-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 588

عملية الآنفال الآولى ضد الآكراد الفيليين في العراق: قضية إبعاد ورهائن لمواطنين عراقيين من قبل نظام صدام البعثي ، 1980 إلى 1990

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240930055735599730

أ.د. كمال عزيزي قيتولي
جامعة دهوك ، دهوك ، العراق.

خلاصة
في 04-04- 1980 وقبل ستة أشهر من بدء الحرب مع إيران ، بدأت حكومة صدام في الترحيل الجماعي للمواطنين العراقيين إلى إيران. في المجموع ، تم ترحيل ما يقرب من مليون شخص بين 1980-1990. في الوقت نفسه ، تم احتجاز الآلاف من أقارب هؤلاء المبعدين كرهائن. لا يزال هناك ما يقدر بنحو 4000 رهينة لا توجد معلومات عنهم أو مكانهم حتى الوقت الحاضر. وتعتبر هذه أول عملية الأنفال التي يقوم بها صدام ضد الأكراد. ما زال أقاربهم يطالبون بمصيرهم. في وقت الترحيل ، تمت مصادرة جميع الممتلكات والشركات بما في ذلك وثائق الجنسية العراقية وجوازات السفر والحسابات المصرفية.
ويطالب الأهالي بإعادة ممتلكاتهم والجنسية العراقية والتعويض عنها. ثم تبين أن الغرض الأساسي من هذه السياسة هو أن يستعد النظام الصدامي لغزو إيران والسيطرة على موارد النفط الإيرانية ونيابة عن القوى الكبرى.
المقدمة
في 04-04- 1980 ، أي قبل ستة أشهر من أمر صدام حسين بغزو إيران ، بدأ بترحيل أكثر من مليون مواطن عراقي إلى إيران1

نصفهم تقريبًا من الأكراد الفيليين والآخرون من العرب والفرس والتركمان. تمت مصادرة ممتلكاتهم ومنازلهم وأموالهم وجوازات سفرهم. لإسكات الاحتجاج من جانب المبعدين ، ولمنع أعمال انتقامية ، احتجزت السلطات العراقية أفراد من كل عائلة كرهائن – ما يقرب من 1 لكل 10 من المرحلين 2 ، 3 ، 4. قد يكون هناك في البداية ما يصل إلى 100000 من هؤلاء المعتقلين – نصفهم تقريبًا من الأكراد على الرغم من صعوبة تقدير العدد الدقيق. تم إطلاق سراح العديد من هؤلاء الرهائن في وقت قريب ؛ واحتجز معظم الباقين في سجن أبو غريب.

خلال الحرب العراقية الإيرانية ، تم إرسال العديد من الرهائن المتبقين إلى الجبهة لاستخدامهم كدروع بشرية أو لإزالة الألغام. مات آخرون نتيجة لاستخدامهم في تجارب الحرب الكيميائية أو البيولوجية. وتوفي عدد أكبر من الناس بسبب المرض أو من الظروف القاسية في أماكن احتجازهم. بين عامي 1986 و 1989 تم الإفراج عن عدد آخر من الرهائن الذين عائلاتهم غير مهجره من العراق.2 .
واتهم الرهائن الباقون بأنهم من "أصل إيراني" ، رغم أن معظمهم كانوا يؤدون الخدمة العسكرية عند اعتقالهم. تم احتجازهم وتنقلهم بشكل متكرر بين حوالي 30 سجناً ومعسكر اعتقال في جميع أنحاء العراق. كل الجهود المبذولة للكشف عن مصير هؤلاء السجناء باءت بالفشل حتى الآن ، على الرغم من أن المنطقة بأكملها كانت تحت مراقبة الأقمار الصناعية العسكرية ويجب أن يكون أحدهم على علم بذلك. حيث فقد الاتصال بمعظمهم، ولم يكن هناك اتصال معروف مع الرهائن منذ عام 1988 و من الصعب تقدير عدد الرهائن الذين كانوا لا يزالون على قيد الحياة. و مع ذلك ، فإن لجنة الإفراج عن الرهائن والمحتجزين في العراق (CROHDI) لديها أسماء وتفاصيل 938 منهم وقد حسبت أن حوالي ثلاثة أضعاف هذا العدد لم يعرف مصيرهم 2. عندما تم فتح السجون في الأيام التي أعقبت سقوط صدام مباشرة في 9 أبريل 2003 ، كان CROHDI قادرًا على التعرف على 230 فقط من الأسرى الموجودين على قائمته. كلهم ماتوا. سرعان ما اتضح أن البقية قد اختفوا ، والبحث عن مصيرهم مستمر.5
وقد احتُجز عدة آلاف من الرهائن في العراق لفترات طويلة ، على الرغم من ادعاء الحكومة العراقية بأنهم إيرانيين ، إلا أن جميع هؤلاء المعتقلين ليسوا أسرى حرب. انتهت حروب العراق / إيران والخليج منذ فترة طويلة ، وتم إطلاق سراح غالبية الأجانب المحتجزين "كدروع بشرية". لذلك ، حتى لو اعتبروا أسرى حرب ، فلن يكون هناك أي سبب لاحتجازهم على هذا الأساس. الرهائن ليسوا مجرمين أيضا. لم يتم اتهامهم بأي جريمة ناهيك عن إدانتهم. إنهم ليسوا سجناء رأي ولا سجناء سياسيين.6 في معظم البلدان ، حتى السجناء الذين ارتكبوا جرائم خطيرة كان سيتم الإفراج عنهم. أعتقد العديد من أقاربهم بصدق أن المعتقلين الباقين محتجزون من أجل مبادلتهم بأسرى حرب عراقيين ما زالوا محتجزين لدى إيران. لكن ليس من الواضح لماذا تريد إيران مبادلة أسرى حرب عراقيين بمجموعة أخرى من المواطنين العراقيين. ولا يزال مصير هؤلاء الرهائن من الجنسية العراقية مجهولا. أوقفت السلطات العراقية كل الاتصالات معهم في نهاية عام 1988 .7 مصيرهم قضية أساسية من قضايا حقوق الإنسان. وبما أنه لا يوجد دليل على ارتكابهم أي جرائم أو أن العراق لديه أي سبب مشروع لاستمرار احتجازهم ، فيجب إطلاق سراحهم في ذلك الوقت. بالإضافة إلى ذلك ، و من حق أسرهم و بموجب القانون الدولي والعدالة الطبيعية ، معرفة ما حدث لهم ، وعلى الأقل وقف سنوات القلق والقلق بشأن مصير أقاربهم.
لم يكن لهؤلاء الرهائن مكانة معترف بها في القانون الدولي ولا يتمتعون بحماية أي حكومة أجنبية ، لأنهم مواطنون عراقيون. لذلك ، لم يكن هناك أي جهد دولي منسق لصالحهم ، على الرغم من أنه تم الاتصال بعدد من المنظمات السياسية والإنسانية ، بما في ذلك الأمم المتحدة والصليب الأحمر الدولي ومنظمة العفو الدولية. يمكن أن يتناقض عدم وجود اهتمام دولي وتحرك دولي بشأن هؤلاء الرهائن مع الحملة الدولية الناجحة للرهائن الأجانب في العراق ، وخاصة أولئك الذين تم اعتقالهم خلال حرب الخليج الثانية. وافق العديد من السياسيين البريطانيين على العمل كوسطاء بين اللجنة والحكومة العراقية 2،8. بعد تجاهل طلبات المعلومات لسنوات ، ردت الحكومة العراقية للمرة الوحيدة في عام 1996 بإطلاق سراح جميع الرهائن في عام 1986. وكان معروفًا أنه تم إطلاق سراح 650 رهينة فقط في 1987-1988 ومصير معظم الرهائن المتبقين لا يزال مجهولا 2. ومع ذلك ، فمن المعروف أنه تم إطلاق سراح واحد من هؤلاء الرهائن على الأقل في وقت متأخر من عام 1993. 2 وقد تم النص على أنه ينبغي على حكومة صدام العراقية تحسين حقوق الإنسان قبل رفع العقوبات. كانت بأمكان الأمم المتحدة إرسال فريق تحقيق خاص بحقوق الإنسان إلى العراق لتحديد مصير جميع الرهائن. و بنفس الطريقه التي أستطاعوا و استخدموا فرق تفتيش و تحقيق خاصة للUN للذهاب الى العراق و لتحديد وجود أي أسلحة دمار شامل في العراق.2
الإبعاد و التهجير
في 04-04- 1980 ، بادرت الحكومة العراقية بترحيل جماعي للمواطنين العراقيين إلى إيران 9,10. يقدر الصليب الأحمر أنه تم ترحيل مائة ألف شخص في الأشهر الستة الأولى وإجمالي ما يقرب من مليون شخص تم ترحيلهم خلال العقد 1980-1990. في الوقت نفسه ، تم احتجاز عشرات الآلاف من أقارب هؤلاء المبعدين كرهائن2,10. على مر السنين تم ترحيل العديد منهم فيما بعد ومات آخرون ، إما في السجن أو في الجبهة في الحرب العراقية الإيرانية. تم استخدام العديد منهم في تجارب الحرب الكيماوية والبيولوجية العراقية. في وقت الترحيل ، تمت مصادرة جميع المتعلقات والوثائق ، بما في ذلك وثائق الجنسية العراقية وجوازات السفر. كان هذا القرار السري للغاية الخاص بالترحيل وأخذ الرهائن أمرًا مباشرًا من الرئيس

صدام حسين ، في المرسوم السري للغاية رقم 666 الذي وقعه عليه 3 ، 4 ، 10. واعتبروا فئات معينة من مواطنين عراقيين في المجتمع العراقي (الأكراد الفيلين و الفرس وبعض العرب) من أصل إيراني ، على الرغم من أن هؤلاء وأسلافهم ولدوا على التراب العراقي 11. بدأ نظام البعث الصدامي بعمليات الترحيل ضد الأكراد الفيليين إلى إيران منذ عام 1971 ، ثم تبين أن الغرض الأساسي من هذه السياسة هو أن يستعد النظام العراقي لغزو إيران الذي بدأ في أيلول 1980 2.
تم الترحيل على شكل الأسرة بأكملها ، بما في ذلك كبار السن والأطفال والنساء الحوامل والمعاقين من مختلف الأعمار. كانت عمليات الترحيل غير إنسانية ولم يتم تحذيرها مسبقًا. أُجبرت هذه العائلات على المشي لعدة أيام خلال فصل الشتاء القارس عبر الحدود العراقية الإيرانية ، دون أي طعام أو ماء. توفي بعضهم أثناء رحلتهم ، وقتل البعض الآخر بسبب الألغام الأرضية 2. تمكن العديد من هؤلاء المرحلين بعد ذلك من مغادرة إيران في فترات مختلفة وتقدموا بطلبات لجوء في دول حول العالم. أما الباقون في إيران فقد انتشروا في مدن مختلفة في إيران وبعضهم ظلوا حتى الآن في مخيمات اللاجئين 2.
اعتُقل المعتقلون المدنيون في البداية مع عائلاتهم في سجن الفضيلية 2. واحتجزت العائلات المتبقية في سجون بغداد التي اكتظت بانتظار ترحيلهم. لم تكن هناك رعاية صحية أو نظام غذائي مغذي وخاصة للرضع. كانوا يواجهون كل يوم الإذلال والإهانات من قبل حراس السجن.
وقد حوصر المرحلون في منتصف حرب الثماني سنوات بين العراق وإيران. وقُتل الكثير منهم في الضربات العراقية على المدن الإيرانية بأسلحة ومدفعية مختلفة وبعضهم بالسلاح الكيماوي. أصدرت الحكومة الإيرانية للمبعدين بطاقة هوية تفيد بأنهم من أصل عراقي 2.
بدأ اعتقال الشباب العراقي وانفصالهم عن عائلاتهم المرحّلة من 4 نيسان / أبريل 1980. وفي الأشهر الستة الأولى ، كان العدد التقديري للمعتقلين نحو 20 ألف رهينة ، وازداد مع ترحيل المزيد من الأشخاص من هذه العائلات إلى إيران. العديد من هؤلاء المعتقلين كانوا إما مسؤولين عسكريين أو كانوا يؤدون خدمتهم العسكريه الوطنية. ينص الحكم العسكري العراقي على منع و لا يجوز لأي مواطن غير عراقي بالخدمة في الجيش.
الرهائن
تم اعتقال فرد أو أكثر من معظم العائلات المرحّلة. على الرغم من أن غالبية المعتقلين كانوا رجالًا تتراوح أعمارهم بين 16 و 40 عامًا ، كان هناك أيضًا بعض الفتيان الأصغر سنًا وعدد قليل من النساء والفتيات والأطفال. وكانت ذريعة الاعتقالات أن المعتقلين "مواطنون إيرانيون يعيشون في العراق". هذا الادعاء لا تدعمه الحقائق ، لأن جميع الرهائن ولدوا في العراق ولديهم المستمسكات و الجنسية العراقية 2 ، 5 ، 9. وبما أنه من المخالف للقانون العراقي أن يخدم غير المواطنين في الجيش ، فإن حقيقة أن العديد من المعتقلين كانوا مجندين في الجيش العراقي تعطي دليلاً آخر على أن هذه الذريعة لا تستند إلى حقائق. ويعتقد أن السبب الحقيقي وراء هذه الاعتقالات وإبقاء الرهائن على قيد الحياة هو منع الاحتجاج العام أو العمل من قبل العائلات المبعدين للنضال من أجل استعادة حقوق المواطنة والممتلكات من قبل الدولة العراقية.
تشير المنظمات الإنسانية ، مثل الصليب الأحمر الدولي ، وكذلك السلطات الإيرانية ، إلى أن عدد الأفراد المطرودين أو المهجرين من العراق إلى إيران يقترب من مليون شخص 9. ومع ذلك ، فإن تقديرات العدد الإجمالي للرهائن التي تم أخذها هي أكثر تقريبية. إن الافتراض بأنه تم احتجاز رهينة واحدة في المتوسط مقابل كل عشرة مُرحلين يعطي رقمًا يقارب 100،000 رهينة تم احتجازهم في البداية. هذا الرقم هو مجرد تقدير تخميني يستند إلى أدلة قصصية كثيرة ويدعمها. في بعض الحالات ، تم أخذ ما يصل إلى اثني عشر رهينة من عائلة واحدة .2.
ونظراً لندرة المعلومات من السلطات العراقية ، فإن الرقم الوحيد الذي يمكن توفيره لعدد الرهائن الذين بقوا رهن الاحتجاز هو حوالي أربعة آلاف شخص ، لكن الرقم الحقيقي قد يكون أضعاف هذا الرقم.
بدأ أخذ الرهائن في أبريل 1980 في بغداد ، تلتها المناطق الوسطى والجنوبية من العراق. تم الاحتفاظ بعائلات الرجال الذين لا يؤدون الخدمة العسكرية معًا في البداية. بعد أسبوعين إلى أربعة أسابيع من الاحتجاز في مركز الترحيل ببغداد ، تم فصل الرجال الأصغر سنًا (وفي بعض الحالات النساء) عن عائلاتهم واقتيدوا إلى سجن الأمن العامه ، حيث تم احتجازهم لمدة أسبوع أو أسبوعين آخرين قبل ذلك. يجري تحويله إلى قسم الأحكام المشددة بسجن أبو غريب. في أجزاء أخرى من البلاد تم نقل الرهائن إلى أبو غريب مباشرة بعد فترة من الاحتجاز في سجن محلي 2،3،5.
سجن أبو غريب: نيسان 1980 – كانون الأول 1984
تم سجن الرهائن في قسم الأحكام المشددة بسجن أبو غريب من أبريل 1980 فصاعدًا. تتألف كل قاطع من عشرين زنزانة ، كل زنزانة تضم ما بين 30 إلى 35 سجيناً. جدران الزنازين مطلية بالأسود بلا نوافذ. كانت التهوية من خلال فتحة تهوية صغيرة وفي كل زنزانة مرحاض واحد ، لكن لا توجد أسرة أو خزانات. في البدايه كان الرهائن يرتدون نفس الملابس. لقد تلقوا دلوًا واحدًا من الماء لكل زنزانة يوميًا ، و كانت تستخدم من قبل جميع النزلاء الذين يتراوح عددهم بين 30 و 35 سجينًا من أجل الشرب والغسيل واحتياجات المرحاض. تم تسليم وعاء واحد من الطعام ، منخفض القيمة الغذائية ، لكل زنزانة مرتين في اليوم. كما حاول الحراس إضعاف معنويات الرهائن بالبصق في الطعام ووضع الحشرات أو حتى الأحذية فيه. لم يُسمح في البداية بزيارات الأقارب أو الأصدقاء.
اختلفت معاملة الرهائن مع تقدم الحرب. خلال التقدم الإيراني ، حُرموا من الطعام والماء والهواء النقي. مع تزايد عدد الرهائن الذين تم جلبهم من أجزاء أخرى من البلاد ، أصبح الاكتظاظ مشكلة لدرجة أن بعض المحتجزين اضطروا إلى

الوقوف للسماح للآخرين بالاستلقاء 2.
"ألانتفاضه" 30 أبريل 1981
عندما أصيب السيد حسن الحداد بمرض خطير في سجن أبو غريب ، تم تجاهل مناشدات رفاقه الرهائن بنقله إلى المستشفى. وبقي في مكانه دون أي رعاية طبية وتوفي أخيرًا في 30 أبريل / نيسان 1981. وأثار ذلك غضب وخوف المعتقلين الآخرين. لقد حطموا قضبان زنزاناتهم وهربوا من مجمعاتهم ، الى باحة السجن مطالبين بالإفراج الفوري عنهم على أساس براءتهم. أطلق الحراس النار عليهم وأطلقوا عليهم قنابل الغاز وخراطيم المياه وقطعوا الماء والكهرباء. استمرت "أعمال الشغب" حتى الساعة الثانية بعد منتصف الليل. في صباح اليوم التالي ، عندما تم استدعاء برزان تكريتي ، رئيس المخابرات العامة العراقية والأخ غير الشقيق للرئيس صدام حسين. وكان برفقته قوة من الرجال المدججين بالسلاح. واستمع إلى شكاوى الرهائن ووعد بتحسين أوضاعهم. وقال إنهم سيحتجزون أثناء استمرار الحرب العراقية الإيرانية ولن يتم ترحيلهم للانضمام إلى عائلاتهم. لقد تعهد "أنتم جميعاً إخواننا. أنت محتجز لأسباب أمنية فقط. إذا انتهت الحرب غدًا ، فسيتم إطلاق سراحكم جميعًا غدًا. إذا انتهى الأسبوع المقبل ، فسيتم إطلاق سراحك الأسبوع المقبل. إذا انتهى العام المقبل ، فسيتم إطلاق سراحك العام المقبل. و هذا بأمر من أعلى سلطه في العراق. وواصل الرهائن المطالبة بالإفراج الفوري. تم إطلاق النار عليهم مرة أخرى وأجبروا على العودة إلى زنازينهم. على الرغم من وعود برزان التكريتي ، لم تتحسن أوضاعهم. وبدلاً من ذلك ، تم تخفيض حصصهم من الطعام والماء بشكل أكبر ، وأغلقت فتحات الهواء في الزنازين وتوقفت فترات البقاء في الهواء النقي. و بناءا على أوامر التكريتي ، ولكن خلافا لإفادته للرهائن ، في 14 يوليو / تموز ، قالت سلطات السجن إن حوالي 750 معتقلا ورد ذكر أسمائهم في القائمة ، سيتم ترحيلهم. تم أخذ هؤلاء الرهائن إلى وجهات غير معروفة في مجموعات من ثلاثين إلى أربعين. ويرى بعض المعتقلين المتبقين أنه تم اختيار هذه المجموعة على أنهم من المحرضين على "الشغب و الانتفاضه". ولا توجد معلومات عن مصير هذه المجموعة من الرهائن لحد الان.
في 12 سبتمبر / أيلول 1981 ، تغيرت الأوضاع قليلاً ، وسمح للرهائن الذين بقوا في العراق بأقارب لهم بتلقي زيارات منهم. ثم سُمح بالزيارات شهريًا وسمح للزوار بإحضار الطعام والأدوية والملابس والفراش وغيرها من الضروريات. كان الرهائن مسجونين في أبو غريب حتى ديسمبر 1984 ، حيث تم نقلهم جميعًا إلى قلعة السلمان التي تقع في وسط الصحراء ولا يوجد بها طريق وصول.
سجن قلعة السلمان 1984-1986
وصل الرهائن من أبو غريب الى سجن قلعة سلمان في محافظة السماوه في صحراء عرعر قرب الحدود السعوديه, في ثلاث مجموعات ، ابتداءً من 5 كانون الأول (ديسمبر) 1984. وتبعهم بعد أشهر رهائن من سجون أخرى. كانت الأوضاع في قلعة السلمان أفضل بكثير مما كانت عليه في أبو غريب ولم يكن السجناء محبوسين في زنازينهم. على الرغم من العدائية في البداية ، حيثوا إبلغوا و حذروا حراس السجن بأن هولاء السجناء هم أسرى حرب إيرانيين. أصبح الحراس أكثر ودية عندما أدركوا أن الرهائن هم مواطنين عراقيين و ليسوا أسرى أيرانين أو لديهم إدانات جنائية. سُمح مرة أخرى بزيارات العائلات والأصدقاء كل شهر وسمح للزوار بإحضار أجهزة الراديو والتلفزيون و الكاميرات والمطبوعات. على عكس سجن أبو غريب ، تم توفير الضروريات الأساسية. ومع ذلك ، فإن الموقع الذي يتعذر الوصول إليه جعل الزيارة صعبة.
"العفو" المحدود
في أكتوبر / تشرين الأول 1985 ، أعلن الرئيس صدام حسين عفواً يسمح بالإفراج عن جميع الرهائن الذين أفراد عائلاتهم المباشرين ما زالوا يقيمون في العراق . تم تنفيذ هذا العفو لأول مرة في يناير / كانون الثاني 1986. ولكن بدلاً من إطلاق سراح الرهائن ، تم منح الرهائن زي الميليشيا ونقلهم إلى وجهات مجهولة في مجموعات من 50 إلى 100. واستمرت هذه العملية حتى عام 1988 عندما تم نقل آخر مجموعة من 200-250 رهينة. في نهاية عام 1988 ، انقطعت جميع الاتصالات مع الرهائن الذين ما زالوا رهن الاحتجاز ، بما في ذلك الزوار والرسائل من عائلاتهم. المعلومات الوحيدة المتاحة منذ ذلك الوقت هي من شهادات الرهائن السابقين وأسرهم. من بين أكثر من ثلاثة آلاف رهينة محتجزين في سجن قلعة السلمان ، لم يُطلق سراح سوى 650 رهينة فقط. قبل إطلاق سراحهم ، تم تقسيم هؤلاء الرهائن إلى مجموعات أصغر وقضوا فترات متفاوتة من الوقت في السجون أو المعسكرات.
المحكمه الجنائيه الخاصه لمحاكمة صدام
في الأول من تموز (يوليو) 2004 ، قرأت المحكمة الجنائيه العراقية الخاصة، سبع تهم رئيسية فقط ضد صدام حسين وكبار مساعديه البعثيين. بينما في هذه القضية المعروضة أعلاه ، قام صدام حسين بأول عملية أنفال و الإبادة الجماعية ضد الشعب العراقي ، والتي أعقبتها جرائم الإبادة الجماعية للتهم السبع الأخرى التي قرأتها هذه المحكمة عليهم. وهو ما يثير السؤال الواضح – لماذا هذه الجريمة الفظيعة منسية وسقطت من هذا المثول أمام المحكمة؟ تم تقديم قضية الجرائم ضد الإنسانية والإبادة الجماعية هذه لأول مرة إلى المحكمة الجنائية العراقية الخاصة في 24 يوليو 2004 ، باعتبارها القضية رقم 8 ، وبدأت أخيرًا في 26 يناير 2009.

استنتاج
الإبادة الجماعية و عمليات ألانفال ألاولى ضد ألأكراد الفيليين و مواطنين عراقيين اخرين من قبل نظام البعث الصدامي مع

عمليات ترحيل جماعي خارجية ومصادرة جميع ممتلكاتهم ووثائق الجنسية العراقية. بدأت في 4 مارس 1980 ، قبل ستة أشهر من بدء الحرب العراقية الإيرانية. واتهم المرحلون بأنهم من أصل إيراني. لا يزال حوالي 5000 من مبعدي الفيليين الباقين يعيشون في مخيمات اللاجئين في إيران. لإسكات احتجاج أعضاء كل أسرة من المرحلين تم احتجاز أبنائهم كرهائن. وسجن الرهائن في سجون عراقية مختلفة. اختفى ما لا يقل عن أربعة آلاف من رهائن الفيليين و مواطنين اخرين ولا يزال مصيرهم مجهولاً. تم الاتصال بالعديد من المنظمات الدولية من قبل المؤلف ومن خلال CROHDI: الأمم المتحدة – حقوق الإنسان (السيد فان دير ستويل ، لا يمكن اتخاذ الإجراءات إلا لدعم قرارات الأمم المتحدة: 688 و 1441 ولكن ليس لديهم تفويض ولا يمكن إجبارهم) ، الصليب الأحمر (اللجنة الدولية للصليب الأحمر) ، منظمة العفو الدولية ، محكمة العدل الدولية ، اللجنة الأوروبية لحقوق الإنسان (للأعضاء الأوروبيين فقط) ، الحكومة البريطانية والبرلمان البريطاني ، مجلس الشيوخ والحكومة الأمريكية ، جميع دول الاتحاد الأوروبي والاتحاد السوفيتي والصين والشرقية والإسلامية (IOIC) والمنظمات الحكومية العربية وهيومن رايتس ووتش 14. لم تتمكن كل هذه المنظمات من الحصول على أي إجابات. ولم تستطع "الحكومات العراقية" منذ سقوط نظام صدام في 9 أبريل 2003 تعقب مصير هؤلاء الرهائن أو "إعادة الحقوق" أو دعم العائدين من المرحلين إلى العراق ، وذلك على الرغم من صدور "العديد من القرارات بشأن هذا الأمر. قضية". كان الغرض الرئيسي من هذه السياسة هو أن يقوم نظام صدام العراقي بالتحضير لغزو إيران والسيطرة على موارد النفط الإيرانية ونيابة عن القوى الكبرى.

المصادر

1. BBC News, On This Day. 1980: War breaks out between Iran and Iraq External Link
2. Jamal Ketuly and Disappeared Iraqi Hostages Case during Saddam Era External Link
3. Shafaq News, 2021 The Curse of ‘666’: A Pen Stroke That Wiped Out Thousands of Fayli Kurds, External Link
4. Roger Hardy, 2005. The Iran-Iraq war: 25 years on, External Link
5. David Pratt, 2006. SADDAM’S NEMESIS, Sunday Herald
6. David Pratt, The Family at War with Saddam, The Scotsman, UK, 26/1/1994.
7. Sam Bartlett, 2001. Sins of Silence, The Big Issue in Scotland
8. The Commons Hansard Debates text, Queen’s Speech, for 15 November 2006, Vol. 453 (1) UK.
9. External Link
10. International Federation for Human Rights, 2003 Iraq: continuous and silent ethnic cleansing, External Link
11. External Link
12. BBC News, On This Day. 1971: Iranians deported from Iraq External Link
13. David Pratt, If The West So Worried About Saddam Hussein’s Human Rights Record, why has it Ignored Iraq’s Disappeared? Sunday Herald, UK, 5/1/2003.
14. Justice for Iraq, 2002 A Human Rights Watch Policy Paper, External Link.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com
وقت التدوين: 30-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 589

عن معاناة الكرد الفيليين – عبد الحسين شعبان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230913102306520407

عن معاناة الكرد الفيليين – عبد الحسين شعبان
عبد الحسين شعبان

لا أدري كيف خطرت ببالي عبارة النفري الشهيرة "كلّما اتّسعت الرؤية ضاقت العبارة"، وأنا أكتب عن معاناة الكرد الفيليين، التي ما تزال مستمرّة منذ تأسيس الدولة العراقية وإلى اليوم، فلعلّها الأكثر انطباقًا على وضعهم الذي شهد تعويمًا لمواطنتهم، واستلابًا لحقّهم في الجنسية، ناهيك عن ما لاقوه من عسف في تهجيرهم ومصادرة ممتلكاتهم.
وقد أعاد مؤتمرًا علميًا انعقد في أربيل، عاصمة إقليم كردستان العراق، مؤخرًا، التذكير بشكل خاص بمأساة الكرد الفيليين، عشية الحرب العراقية – الإيرانية وخلالها، حيث تمّ تهجير عشرات الآلاف منهم من العراق، بحجّة التبعيّة الإيرانية، إضافة إلى معاناتهم في إيران أيضًا بعد تهجيرهم، وهكذا ظلوا معومي الجنسية والهويّة والمواطنة، ناهيك عن مصادرة حقوقهم المدنية والسياسية والاقتصادية والاجتماعية والثقافية.
ولكي يطّلع القارئ العربي على حجم معاناة الكرد الفيليين، وحقيقة ما حصل لتلك الشريحة الاجتماعية، لا بدّ من الإشارة إلى أنهم جزء من مجموعة عرقية كردية، وهم في العراق فرع من "اللور"، ينتشرون على طرفيْ الحدود بين إيران والعراق، فيسمّون في إيران (لور بوزورك) أي (لور الكبرى)، وفي العراق (لور كوجك) أي (لور الصغرى)، حيث يتوزّعون على عدد من المدن في مناطق محافظة ميسان (العمارة)، ومناطق جلولاء وخانقين ومندلي (محافظة ديالى)، وزرباطية وبدرة وجصان (محافظة الكوت) وغيرها، إضافة إلى بغداد العاصمة، حيث ينتشرون في العديد من مناطقها، ويشكّلون في بعضها أغلبية، ويعمل غالبيتهم في التجارة والأعمال الحرّة، علمًا بأن أغلبيتهم الساحقة حرموا من الحصول على شهادة الجنسية العراقية، حتى وإن كان لديهم جنسية عراقية، وولدوا في العراق وعاشوا فيه ولم يعرفوا وطنًا سواه.
إن مشكلة الكرد الفيليين وإشكالياتهم تاريخية، تندرج في قضيّتين أساسيتين هما: الجنسية والمواطنة، وهما مترابطتان في الدولة العصرية، وتعتبران من صميم حقوق الإنسان.
وقد ارتبطت قضية الكرد الفيليين بقوانين الجنسية المتعاقبة منذ صدور أول قانون للجنسية في العام 1924، وقد سبق كتابة الدستور الأول (القانون الاساسي) الذي صدر في العام 1925. وقسّم القانون المذكور الجنسية إلى فئتين (أ) و (ب)، فمن كان من الفئة (أ)، اعتُبر عراقيًا لأنه يحمل الجنسية العثمانية، حتى وإن لم يكن عربيًا أو كرديًا، أما من الفئة (ب)، فاعتُبر من الدرجة الثانية، ويمكنه التجنّس، وهكذا حصل التمييز، فاعتُبر العديد من المواطنين العراقيين، بمن فيهم الكرد الفيليون، مواطنون أدنى شأنًا. وكنت قد جئت على مشكلتهم في كتابي الموسوم "من هو العراقي؟" الصادر في العام 2002.
وقد ازدادت مشكلة الكرد الفيليين تعقيدًا في العهد الجمهوري، ولاسيّما في ظلّ انقلاب العام 1963، وتشريع قانون جديد للجنسية أشدّ غلاظة مما سبقه، واشترط القانون موافقة وزير الداخلية على منح الجنسية للمولود في العراق، ولأب مولود في العراق ومقيم بصورة دائمة ومعتادة في العراق. واتّخذ الأمر طابعًا سياسيًا وليس قانونيًا، بحكم انتماءات الكرد الفيليين مع الأحزاب الكردية، أو مع القوى اليسارية، فاتّبعت الحكومات المتعاقبة حملات تهجير ضدّهم في العام 1963 والعام 1965 – 1966 وبين أعوام 1969 و 1972 تم تهجير نحو 70 ألف مواطن كردي معظمهم من الفيليين، على الرغم من اتفاق 11-03-1970 بين قيادة الحركة الكردية والحكومة العراقية.
ولعلّ أقسى ما عاناه الكرد الفيليين، حين اعتبُروا "طابورًا خامسًا" بصدور القرار 666 في 07-05-1980، القاضي بإسقاط الجنسية عن العراقيين من أصل أجنبي لاعتبارات تتعلّق بالولاء للوطن والشعب والأهداف القومية والاجتماعية العليا للثورة، كما ورد في القرار المذكور.
وعلى الرغم من تبدّل الأوضاع، وقيام نظام جديد في العراق على أعقاب النظام السابق، إلّا أن قضية الكرد الفيليين ما تزال تشوبها الكثير من الالتباس والغموض والابهام، فضلًا عن عدم استعادتهم لحقوقهم المستلبة، ولم يتم تعويضهم عمّا أصابهم من غُبن وإجحاف، ناهيك عن الأضرار المادية والمعنوية والنفسية التي أصابتهم.
وتقضي مبادئ العدالة الانتقالية كشف الحقيقة كاملة، ما الذي حصل؟ ولماذا حصل؟ ومن المسؤول؟ بهدف جبر الضرر، وليس المقصود من ذلك الانتقام أو الثأر أو الكيدية، فتلك لم ولن تُعيد العدالة، كما يقتضي الأمر تعويض الضحايا أو

عوائلهم ماديًا ومعنويًا، وذلك لإصلاح النظام القانوني والقضائي وأجهزة إنفاذ القانون وتحقيق المصالحة المجتمعية، ويتطلّب الأمر إعادة النظر دستوريًا وقانونيًا بقوانين الجنسية، بحيث تكون واحدة وموحّدة وفقًا للدولة العصرية، لكلّ من وُلد في العراق لأب عراقي أو أم عراقية، فهو عراقي (رابطة الدم والبنوّة)، أو كلّ من ولد على الأراضي العراقية فهو عراقي (رابطة الإقليم)، لحين بلوغه الثامنة عشر، فمن حقّه الاختيار، إذْ لا يمكن نزع جنسية أي إنسان تعسّفًا بما يتعارض مع المادة 15 من الإعلان العالمي لحقوق الإنسان، كما لا يمكن المفاضلة بين مواطن وآخر، إلّا بما يقدّمه للوطن.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://kurd-online.com/ - 13-09-2023

وقت التدوين: 13-09-2023

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 590

عودة إلى -فارسية- الكورد الفيلية!

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230601124126495303

عزيز الحاج

نقل صوت العراق اليوم [عدد 12 آب] عن شبكة أصوات العراق التي تشرف عليها وكالة رويترز، معلومات جديدة حول الجهة التي طلبت إدراج القومية الفارسية في مسودة الدستور، وتبرير ذلك من البعض.

الخبر ينسب الأصل لجهات إيرانية مدعمة من جهات شيعية عراقية.

لقد كتب العديد من الكتاب مؤخرا مقالات وتعليقات ضافية في تفنيد هذه المزاعم الجوفاء والمغرضة، والمسمومة، الهادفة للطعن في أقلية كوردية عراقية أصيلة، قدمت للعراق العشرات من خيرة رجالات الحركة الوطنية المضحين، وفي مجالات الفن والاقتصاد والتجارة والقانون والتربية والثقافة والرياضة البدنية، والذين ساهموا مع إخوانهم من بقية الكورد والعرب والتركمان والكلدو آشوريين في حياة العراق الحديث. الأقلية التي سكنت العراق منذ قديم الزمان ومنهم من حكم بغداد قبل قرون قليلة!

لقد نكل نظام صدام البعثي بهذه الشريحة الكبيرة من أكراد العراق بتهمة التبعية لإيران، وشردهم، وسجن وقتل المئات من أبنائهم، ونهب أموالهم وممتلكاتهم ووثائقهم العراقية. وعندما جرى تهجيرهم بالقوة لإيران، لاقوا هناك أيضا أنواع القهر والتمييز، وكانوا يوصفون بالغرباء العرب! عانوا من التمييز هم وأطفالهم، تعليما وعملا وسكنا على أيدي نظام ولاية الفقيه، الذي يدعي تمثيل كل الشيعة بل وكل المسلمين في العالم.

إن رجل الدين المدعو جلال الصغير يكرر كون الفيلية من ذوي الأصول الإيرانية ولذلك اقترحت جهة إيرانية احتسابهم قومية فارسية. السيد الصغير لا يستنكر هذا الطلب بل وكأنه يبرره، بالرغم من أنه يقول إن نعت العرب الشيعة فرسا هو إهانة لهم. عجبا لماذا لا يكون نعت الكورد الفيلية العراقيين هو الآخر إهانة؟!!

الواقع أن كون الشخص فارسيا ليس إهانة إن كان حقا كذلك، والشعب الفارسي شعب ذو حضارة ومساهمات في الحضارات الإسلامية وفي الحضارة العربية خاصة. إن المشكلة هنا هي أن وصف الفيلية العراقيين بإيرانيين أو فرسا هو مدان لكونه ضد الحقائق التاريخية وضد كل الشواهد الدامغة. ولا يعقل أن لا يعلم السيد الصغير أن فيلية العراق هم أكثر عراقة في

عراقيتهم من شرائح واسعة من رجال الدين أنفسهم، ممن يريدون اليوم تحويل البلد لدولة ولاية الفقيه، وإلا فتقسيمه على أسس مذهبية، مما يصب حتما في الاستراتيجية الإيرانية، شاء هؤلاء أو لا.
كفوا أيها السادة عن مزيد من ظلم الكورد الفيلية، الذين لم يحصلوا بعد سقوط الفاشية حتى على جزء صغير من تصحيح المظالم التي حلت بهم على مدى عقود السنين، والذين يكاد الجميع يتناسونهم في سوق السباق المحموم نحو تقاسم الثروة والسلطة والنفوذ! كفى قهرا وغبنا للفيلية يا سادة، يا محترمون![1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 14-08-2005

وقت التدوين: 2023-06-01

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 591

عيلام وأيلام المبغضين والمغرضين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220709175909421948

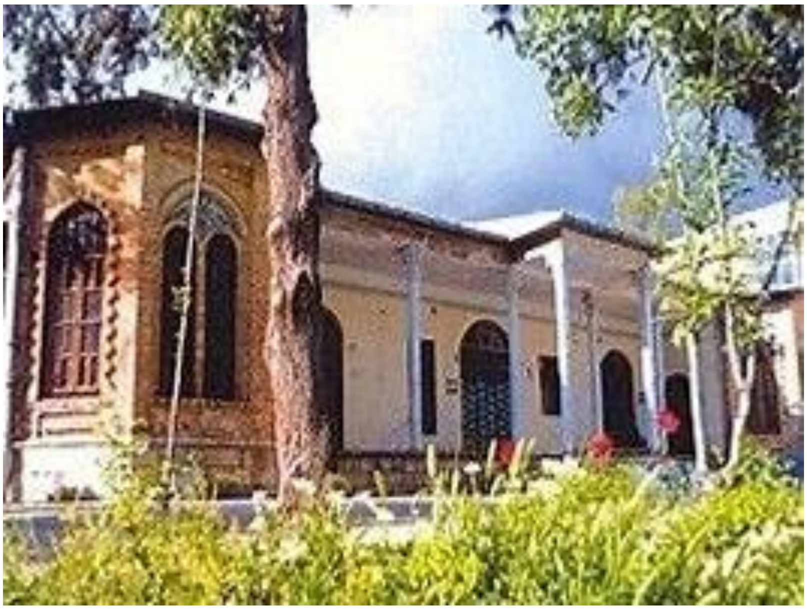

طارق درويش/ عيلام هذه المفرده المنسية لحضارة وامبراطورية كانت فيما مضى في غابر الزمان حدود 3400 قبل الميلاد كانت تبسط نفوذها في المناطق الشرقية لبلاد النهرين وكانت تشمل السهل والأهوار العراقية الشرقية من خانقين وكرمانشاه

شمالاً مرورا بواسط (الكوت) وأيلام نزولاً الى أهوار العمارة وخوزستان (أهواز وخرمشهر) الأيرانيتين.

ومناطق كرمانشاه وايلام الأيرانيتين غالبيتها في المطلق هم من الكورد وديانتهم في الغالب الأعم هي الاسلام ومن الطائفة الشيعيه الأثنى عشرية ويوجد بينهم من هم من السنه ومن الكاكائية او علي اللهية ونفس الامر في الحد الشرقي من العراق (أي ما يقابلها) توجد مدن خانقين ومندلي وهم أيضاً من الكورد ومسلمون شيعة وأثنى عشريه اضافة لوجود المسلمون السنة بينهم وقليل من علي اللهية.

واما نزولا للجنوب تكون ديموغرافية المنطقة خليط من العرب والكورد أو من هم كورد مستعربون أو العكس ولكن كلا الجانبين توجد بينهم اواصر مصاهرة وعلاقات تجارية متبادله وكلاهما مسلمون وشيعه أثنا عشرية.

إلى هنا لا أجد ضيراً ولا عيباً في أمر جغرافي فرضته الظروف على أبناء المنطقة المتجاورة في بلدين مختلفين وهي لا تشذ بالمطلق عن باقي مناطق العالم التي يقطنها أناس يتشاركون اللغة والدين والعلاقات والمصاهرة.

ولكن في حالة عيلام التي باتت تؤرق مضاجع مطلقيها و تؤلم المبغضين والمغرضين وهي التي كما قال قائلهم (أنها) تسببت ببواسير مزمنه لهم ولا مناص او طريقة للخلاص منها ومن أيلامها.

لا أريد الخوض كثيراً في الأمر، وأعطي الموضوع بعداً يتسبب في أيلام المتقولين فالمعروف والمعلوم للجميع أن العراق بلد يجاوره ايران وتركيا وسوريا والاردن والحجاز ونجد والكويت.

ومن هذه البلدان قدم العربي والكوردي والبلوشي والفارسي والأفغاني والتركي والهندي والداغستاني والشيشاني والشركسي والأرمني وفي فترة حكم أولاد العوجه قدم للأستيطان المصري والمغربي واليمني والأردني والفلسطيني فهؤلاء جميعا مسلمون شيعة وسنة بأستثناء الأرمن فهم مسيحيون فهؤلاء بجمعهم وبأختلاف ألسنتهم وثقافاتهم ولغاتهم أتوا الى العراق وسكنوه وأقاموا فيه ومارسوا أدواراً (سيئه أو جيده) في الحياة السياسية العراقية وممن كان على سدة الحكم ووصولوا الى مناصب سياديه عليا هم من الشركس والشيشان والداغستان والترك وهم مسلمون سنه ولم يكونوا عرباً او حتى ينطقوا بها فيما بينهم هؤلاء أقصد الأرمن والداغستانيين والشركس والشيشانيين لم يأتوا من الجوار العراقي بخلاف الأتراك والأيرانيين الفرس.

فترى القسم الأول تسنم المناصب وشاركه التركي السني وأما الأيراني الكوردي والفارسي الشيعي فأتجه الى التجاره وسيطر على جميع مفاصلها وسبقهم الى ذلك اليهود من العراقيين

وأما الأرمن المسيحيين كانت المهن الحرة مثيل كهربائيات السيارات والورش الصغيرة هي من نصيبهم.

وأما باقي سكان العراق الأصليون فأين كانوا ومالذي كانوا يمتهنونه أو يفعلونه؟؟

فطبيعة العراق الجغرافية برافديه وصحاريه وجباله وسهله هو خير جواب للسؤال أعلاه

فمن سكن بجوار الرافدين فأمتهن الزراعه ومن كان الصحراء والبادية هي محل تواجده أو كانت حواضرهم بجوارها فأمتهن تجارة وتربية الجمال

ومن كانت مدنهم بالقرب من نهري دجلة والفرات والأهوار فأمتهنوا تربية وتجارة المواشي والزراعة

وأما سكان الجبال فهم لا يختلفون عن الأخرين بشيء فالزراعة وتربية وتجارة المواشي هي مورد رزقهم وأمرار معائشهم

ولما كانت الحياة في تلك الحواضر صعبة وقاسية ومعانات هجر الكثير من سكانها صوب العاصمه وصوب المدن الكبيره كالبصره والموصل وصوب المدن المقدسه ككربلاء والنجف والكاظميه طلبا لفرص العمل وجني المال بشكل أفضل من مدنهم التي قدموا منها

فتعايش الأرمني بجنب العربي المسلم والكوردي بجانب التركي والسني بجنب الشيعي والفارسي بجنب الشيشاني وهكذا هي كانت ولا زالت وستبقى التشكيله السكانيه العرقية والتي هي عباره عن موزائيك متنوع الألوان والأعراق وألأطياف والأثنيات

كما هو الحال في لبنان وسوريا وتركيا وايران والمانيا وووبلاد(الوقاويق)؟؟؟؟؟؟

فعيلام هذه المفردة اليتيمه والمسحوقه والمنسية أحياها (ذكاء) من أسس موقع يطل صاحبه برأسه من شبابيكها بين الفينه والأخرى ليعلق خيبة أمله أو طيحان حظ جماعته (وسلبهم ونهبهم وفسادهم وسرقاتهم واكلهم للسحت الحرام والحرمنه التي أدمنوا عليها)على شماعتها المتهاوية

فيأتي ليزج بأسم نكره فاسد وسارق وناهب لمال الله وعباده فيطلق عليه فيلي عيلامي وما أكثر هؤلاء المجرمون والفاسدون وهم من أهله وعشيرته وفخذه وحاضرته التي أتى منها ليلصق بهم أسم فيلي

وهو كالذي يهرول الى الخلف أو كمن يدس رأسه بالرمل خشية أفتضاح أمره يقيني أنه يخجل أو يتحرج من أن يشمت به أحدهم أن فلان سارق أو فلان فاسد أو فلان كان يكتب التقاريرأو فلان كان من فدائيي أبن العهر العوجاوي لذا يلجأ لأصاقها بمن هم أضعف الناس (الكورد الفيلية) وأكثرهم مظلومية وأكثرهم تهميش وتضييع للحقوق وأكثر من تسلق على مظلوميتهم الى سدة الحكم

فاليوم يعلم القاصي والداني ومن دون أية رتوشات من هم الكورد الفيليه وكيف كانوا وكيف أصبحوا؟؟

فلم يكن لنا (نحن الكورد الفيلية) لا ناقة ولا جمل في العسكر ولا الأمن ولا الكهرباء ولا التجارة ولا الصفقات ولا اي بطيخ مبسمر هما سفيرين من الكورد الفيلية ووزيرين سابقين للهجرة فقط وفقط ولا غير ولكن من تسنم الدفاع والداخليه والكهرباء والتجارة وباقي الوزارات ومفاصل الدوله كيف عملوا ومن هم وأين هم ومن أي عرق ودين ومذهب هم؟؟؟

أنا أعرف وأعلم علم اليقين أن المتصيد والذي تؤلمه مفردة عيلام والفيلي انه يقصد من المفرده كل من قدم من ايران وهؤلاء بدورهم هم ليسوا بالضروره كورد من عيلام بل فيهم التركي الاذري والفارسي والبلوشيوكلهم قدموا الى بغداد والنجف وكربلاء ورتبوا أمور أستيطانهم في العراق واجتهدوا ووصولوا الى ما عجز عنه الاخرون

ولكن مابال الاخرون ممن يقولون أو يدعون أن الفرص لم تكن لهم(أن أغمضنا أعيننا وأقفلنا أفواهنا عن النطق او التساؤل عن فدائيي صدام والأمن والقوات الخاصه والحرس الجمهوري) الذي كان عماد القوة الضاربه لزمرة أولاد العهر العبثي العوجاوي

فهؤلاء استلموا بعد سقوط الصنم العراق وأخذوا الجمل بما حمل ولا أريد الطرق للتفاصيل ولكن أقول ولكن؟

أين أنتم الأن من هذه المليارت التي تقاضيتموها شرعاً وخلافه أو حلالاً و خلافه؟؟ هل يستطيع أحدكم أن يدلني على وزراء التجارة والدفاع والداخلية والكهرباء ومن أية ملة هم وما الذي قضموه من سحت حرام؟

عوداً الى ماسلف ذكره فالمقصود من الفيلي هو كل من تم أبعاده من العراق وبأمر بن صبحه التكريتيه وهذا أمر يدل على عنصرية وشوفينية مطلقه وهذا يدل أيضاً أن من يطلق هذه العبارات ويلصقها بكل من لا يروق له أنه تشرب وأرتوى من مدرسة العبث الشوفيني العنصري الحاقد.

فأني لا ارى أنه صادقاً في معرض بيانه أنه يرمي الى فضح الفاسدين والناهبين للمال العام وألا لكان الأجدر به أن ينطلق بصهوة جواده الى أبناء جلدته ومنطقته وعشيرته ومن ثم يعرج الى من هم اليوم يذبحون كل شيء أسمه شيعي سواء كانوا في العراق أو خارجه.

وأما عزوفه عن الأتيان بذكرهم وعدم فضحهم وألصاق (؟؟؟) نعت خاص بهم فهذا بحد ذاته يفقد مصداقيته وينزع عنه ورق التوت (العراقية) التي يتستر بها ويعريه أمام الملأ ليتّهم بالتدليس والقذف والتشهير غير المبرر.

نعم للتشهير بكل فاسد ومجرم وسارق مهما كان وجاهته ومنزلته شريطة ذكر النعت الخاص به والذي يليق به دون المساس بالأخرين ممن لا ذنب لهم في تصرفات أبناء جلدتهم وأما الأصرار على الزج بمفرده عيلام وفيلي بمناسبة ومن غيرها فهذا دليل أفلاس مطلقها وبالتالي الوجع والأيلام الذي أصابه ويصيبه كلما مر بفضيحة فاسد بطلها من نفس شلته أو طينته.

وأؤكد هنا تضامني ومواساتي لكل من يتوجع لأمر العراق والعراقيين ولا عزاء لي بمن قتلوا أهله وغدروا به وسرقوه ونهبوه وأفلسوا خزينته.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 09-07-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 592

فؤاد جواد.. الفيلي الإستثنائي الذي زاوج بين أربع مهن

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220620122158419154

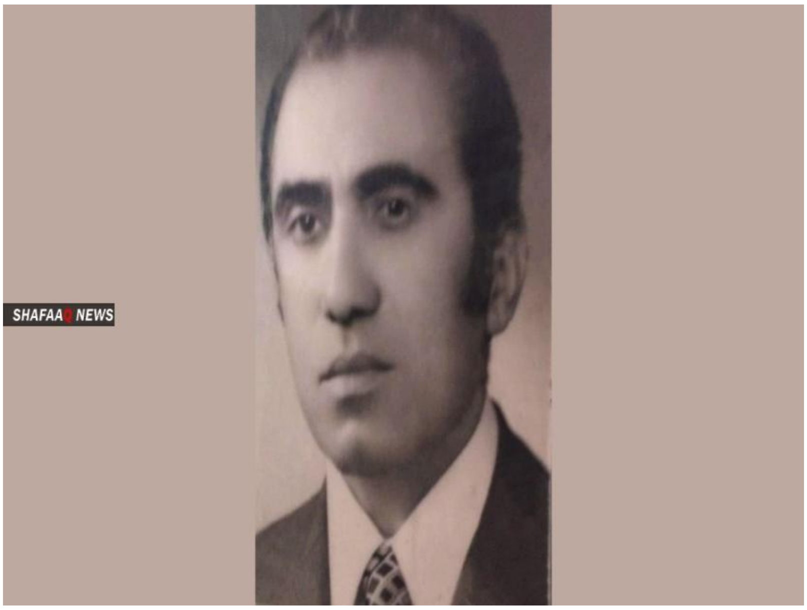

شفق نيوز/ أن يجتمع الأدب والإبداع، مع العمل الصحفي، فسيولد حافزاً قوياً لسبر غور جانبين حيويين في حياة الإنسان والمجتمع؛ وإذا تسنى للقانون بمهنيته ان يختلط بهما؛ فسيكون الانجاز متسعا باتساع الرؤية لدى من يحمل تلك المؤهلات، وكم هم قلة.

تلك المؤهلات، حملها فؤاد جواد، ولم يتوقف الأمر عند هذا بل انه درس الموسيقى وسعى لوضع انموذج متقدم للدستور

العراقي؛ الا ان ظروفا حالت دون تنفيذ ذلك.
فمن هو فؤاد جواد.. ومن أين نبدأ الحديث عنه، من الإبداع الأدبي الخاص ام من مهنة المحاماة المتعبة، أم من السياسة بتداعياتها وإشكالاتها.
هل نبدأ من فؤاد جواد الشخصية القانونية، ام نعرج عليه اديباً وصحفياً، وكيف تمكن من جمع التوليفة تلك.
لقد آثر جواد، أن يبدأ بالحديث عن خصوصيته الفردية المتمثلة بانتسابه القومي، والنزعة الانسانية التي يعكسها هذا الانتماء خلال حديثه لوكالة شفق نيوز، اني من الكورد الفيلية الذين في رأيي من اذكى وأشجع واخلق مخلوقات الارض على الاطلاق؛ ثقوا ليس لانتمائي لهم، بل لدراستي واستعراضي لهم منذ الطفولة، مشيرا الى انهم يمتازون بحب الانسان والانسانية حيثما يكونون والى اي دولة ينتمون.
فؤاد جواد، شخصية كوردية فيلية، عاصر خمسينيات وستينيات القرن الماضي، إذ يعد البعض تلك العقود العصر الذهبي للفيليين بخاصة في بغداد.
ويأبى الأديب والمحامي، إلا أن يبدأ ايضا حديثه من الصحافة مهنة المتاعب كما يقال.
فيقول ان علاقته بالعمل الصحفي بدأت بمجلة رزكاري اذ كان هو اول رئيس تحرير لها عن طريق السيد جلال الطالباني بعد الحاح من قبله وزملاء آخرين لا اتذكرهم لمضي مدة طويلة على ذلك كوني كنت محامياً آنذاك وعضوا في الحزب الديمقراطي الكوردستاني وكان المفروض ان يكون الاخ جلال رئيساً لها لولا أنه اضطر لترك دراسته في الحقوق؛ بسبب ملاحقته سياسياً من قبل جهاز الامن و المخابرات آنذاك، مردفا وبعد الحاح منه كصديق وزميل وجمع من زملائه حضروا الى مكتبي المخصص لمهنة المحاماة كان ذلك في عام 1959.
ويتابع: اصطحبوني للتوقيع على موافقتي لأكون اول رئيس للتحرير، وجاء ذلك اثر اختياري لأعمل مديراً لاحد الاقسام في دار الاذاعة.
وبشأن مؤهلاته اللغوية التي مكنته من التفوق في العمل وتفضيل الآخرين له يقول كانت عندي ميول شعرية باللغات العربية والكوردية والفارسية والانجليزية، مستدركا لم ابرع الا باللغة العربية متاثراً بنشأتي وحياتي في منطقة يغلب عليها الطابع العربي وأتيح لي طبع اول ديوان شعري باللغة العربية في دار المتنبي ببيروت وهو تحت عنوان (اغاريد رومانسية)، ولا تزال لدي مجموعة من شتات القصائد المبعثرة باللغات التي ذكرتها، الا ان كسلي المعروف عني في مثل هذه الامور الشخصية قد حال دون جمعها وطبعها في دواوين.
ولم يقتصر أمر الشاعر والصحفي والمحامي فؤاد جواد، على تلك الانشطة، بل تعداها الى الموسيقى؛ وفي هذا يقول لقد درست الموسيقى الغربية في معهد الفنون الجميلة ببغداد تحت إشراف وتوجيه الاستاذة الشهيرة (بياتريس اوهانيسيان) العازفة على آلة البيانو و الاستاذ (ارام بابوخيان) مدرس مادة (الصولفيج) وتاريخ الموسيقى في المعهد المذكور.
ويرجع جواد بالحديث إلى الصحافة ليوضح اما مجلة رزكاري فقد كانت مجلة الحزب الوطني الديمقراطي الكوردستاني وان جلال الطالباني كان المفروض ان يكون رئيساً لتحريرها فهو اقدم مني بالحزب المذكور، لولا انه كان مطارداً من الجهات الامنية انذاك ومصيره الرفض من وزارة الداخلية والإعلام، ويفترض ان التمويل كان من الحزب وان المجلة توقفت عن الصدور من قبل الحكومة لكونها سياسية وخشية ان تكون للعاملين فيها ميولا انفصالية.
ويبين ان من اقترح علي رئاسة تحرير المجلة هو جلال الطالباني الذي كان معجباً بتمكني من اللغة العربية.
ويتطرق، فؤاد جواد، بالحديث الى اهتمامه بقضية إنشاء دستور للعراق اسهمت بكتابة مشروعات مختلف القوانين لعراق المستقبل في حينه مع آخرين معي، وقد اقترحت عليهم حينها تولي كتابة مشروع دستور المستقبل؛ الا انهم عارضوني بالقول ان الأوان لم يحن بعد لاقتراح كتابة المشروع، في الوقت الذي استعرضت دساتير عدد من الدول المتقدمة بنظامها القريب من أنظمة دول الشرق الاوسط.
ويؤكدلا مدحاً بنفسي، الا اني كنت انوي جعل الدستور العراقي انموذجاً يحتذى، الا اني لم الح على زملائي خشية ظنهم بانني اناني واحب الظهور،
وعن تقويمه لمجلة رزكاري التي كانت تصدر باللغتين العربية والكوردية في بغداد، وهو اول رئيس تحرير لها، يلفت فؤاد جواد الى انهونظرا لمضي مدة طويلة لا أستطيع الآن تقويم مجلة رزكاري سوى انها خصصت لخدمة الامة الكوردية و العراق خاصة والإنسانية عامة.

فؤاد جواد

تخرج اوائل الخمسينيات من كلية الحقوق في بغداد، شغل بعد التخرج وظيفة كاتب أول ثم محقق عدلي، شغل وظيفة رئيس محكمة في عدد من المدن منها العمارة وتكريت.
وكانت آخر وظيفة له مفتش في وزارة العدل، لشؤون المحاكم.،
زوجة فؤاد جواد طبيبة ومن عائلة معروفة في اربيل، في التسعينيات عمل وزوجته في دبي، وبعد العام 2000 سافرا إلى أمريكا ويعيشان إلى اليوم هناك.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 20-06-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 593

فرزانه تقلب الموازين وتؤنث الشعر الكوردي الجنوبي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607154751416698

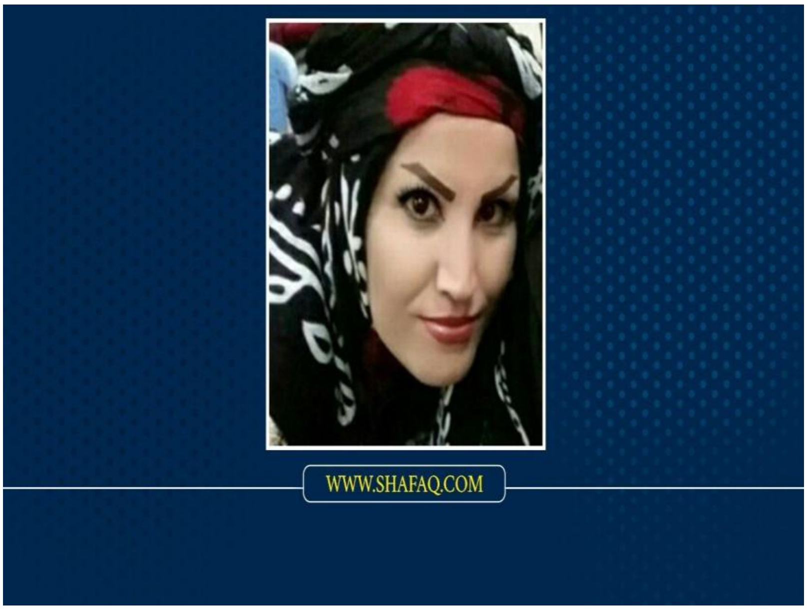

شفق نيوز/ تنقسم اللهجة الكوردية الفيلية الى فرعين كبيرين، اولهما اللهجات المحلية في المناطق التي تضم مناطق جنوب ايلام وخانقين وكرماشاه ويسمى هذا الفرع ب(ئەرا زوان) أو (ئەرا ئەرا)، والفرع الثاني هو لهجة (ڤەرچە ڤەرچە) أو (وەرچە زوان)، وهي لهجة التخاطب في مناطق جنوب ايلام وشرق وجنوب العراق في الكوت وعلي الغربي والسعدية.

و(پهله) هي مركز ظهور هذه اللهجة ولذلك يطلق على الناطقين بها (كورد پهله) ايضاً.

وكان (هواس كورد) في القرن الماضي والملا ابراهيم الفيلي (سپى نامه) من عشيرة (زرروش اودانان) ومن سكان ايلام ومهران وبغداد والكوت، كاظم زرروش من الشعراء الكبار الذين كتبوا بهذه اللهجة.

في العقدين الماضيين برز عدد من الشعراء الكبار وعدد من المجالس في اودانان وديهلوران، وقاموا بتطوير أدبيات هذه اللهجة.

وفي السنوات الاخيرة برزت عدد من الشاعرات في هذه المنطقة واسهمن في الشعر النسوي في هذه المنطقة وهن منهمكات

في فتح آفاق جديدة أمام الشعر الكوردي البهليي.
فرزانه سحرايي واحدة من الشاعرات اللواتي كان لهن اليد الطولى في نشر الشعر النسائي الكوردي وواضفت عليه نعومة ورقة خيالها بهذه اللهجة.
وكالة شفق نيوز ارتأت اللقاء بالشاعرة سحرايي وحاورتها بشأن هذه اللهجة وتجربتها في كتابة الشعر.
- بداية من هي فرزانه سحرايي؟
: انا فرزانه سحرايي ولدت في اودانان (اونو) وانا ديهلورانية (ديلورو) والان انا اسكن في طهران.
- منذ متى وانت تقرضين الشعر.
: منذ سنوات عديدة وانا اكتب الشعر باللغتين الفارسية والكوردية المحلية وطبعت ديوانا باللغة الفارسية بعنوان (ذكريات طرية) وهو عبارة عن مجموعة من الاشعار الغزلية، وبين يدي الآن كتابين شعريين جديدين كتبتهما باللغة الكوردية باللهجة البهلوية المحلية.
- ماهي الاشياء التي تعدينها مميزات تنتمي الى شعرك انت فقط؟
: واحد من السلبيات الموجودة في الشعر النسوي الكوردي وفي ايران وحتى في الشعر العربي هو ان اغلب الشعر يقال بلسان الرجال وهو بحد ذاته أمر ليس ايجابيا ويتوجب عليهن ان يتركن هذا الاسلوب. على الرغم من اني لا اضع الكثير من الحدود والفواصل بين الشعر سواء كتبه رجل او امرأة لكي انظر الى الشعر بالنظر الى جنس من كتبه، الكتابة بأسلوب نسوي هو نوع من الوسم الخاص للكاتبة النسوية وهو شكل او اسلوب بارز.
وهذا النوع من عدم وضع الحدود لايعني بان النساء يكتبن بشكل رجولي في الجانب اللغوي والمضمون الشعري لأن المرأة عبارة عن ينبوع من الاحاسيس والمشاعر ويتوجب ان يكون لها جنسها الشعري او يكون لجنسها اثر في الكتابة، وبعدها تعيد الكتابة بحيث يظهر أثرها كامرأة بشكل جلي ومختلف عن الرجال.
عن نفسي انا في اشعاري اسير بذلك الاتجاه الذي استطيع من خلاله أن أوظف في شعري الافكار المعاصرة والمنتشرة في هذه المرحلة في البلاد والهذيانات والقلق النسائي واحاسيس وروح ونفس النساء واجعلها مواضيع في اشعاري واتمنى ان ترى زميلاتي مثل هذه الاحاسيس داخل اشعاري.
-برأيك كيف ترين التوجه نحو الاستعانة باللهجات المحلية في كتابة الشعر والنتاجات الادبية في أقصى جنوب كوردستان وكيف كان استقبال مثل هذه الاشعار؟
:بالتأكيد انتم سمعتم بذلك البيت الشعري الكرمانجي الذي يقول (الكورد جميعهم اخوة)، نحن على الرغم من وجود اختلافات بين لهجاتنا الا اننا لا نرى اختلافات كتلك بين لهجاتنا المحلية وكلنا نحس بما اشعارنا ونرى بعضنا فيها.
انا بنفسي في الوقت الحاضر ايضا في صفحاتي على مواقع التواصل الاجتماعي ارى كثيرا من المتابعين من الكورد السورانيين والكرمانجيين وكليباتي واشعاري يتم ارسالها الى هنا وهناك وهذا يعني انه لا فرق بيننا نحن الكورد من ناحية السان والقلب والصوت وهناك علاقات ثقافية تجمعنا نحن الكورد من اي قبيلة او عشيرة او قرابة كنا.
- ماهي رسالتك للنساء الكورديات الفيليات العراقيات؟
: الكثيرون قالوا بان فيلي مشتقة من فهلوي وبهلوي وبهليي، ونحن لدينا جذور واسس واحدة وكلنا فروع لشجرة واحدة رأسها في السماء وجذورها في ارض وطننا وهو كبير جدا وان الثقافة في العراق وايران وكل المنطقة انبثقت من ينبوع ماء واحد، اطالب اخواتي العزيزات ان لا يسمحن ان ينسى اولادهن لغتهم وثقافتهم الكوردية كما اطالبهم ان يتعلم اولادهم تاريخ وثقافة قوميتهم الكوردية لانها هويتهم وجنسيتهم الحقيقية على الرغم من انهم عانوا لمدة اربعين سنة من عهد البعث والتعريب واليوم لم يعثروا على اوضاع ثقافية افضل، والاوجب من الحصول على الخبز اليومي هو المحافظة على الهوية وهو ما تتحمله النساء بشكل اكبر، كون النساء هن من يستطعن المحافظة على امتهن وشعبهن، واللغة هي لغة الام الاصلية، وهنا اوجه كلامي الى بشكل اكبر الى عزيزاتي في قبائلنا في علي الغربي والكوت ومحافظات واسط والبصرة وديالى ونحن لن ندخر جهدا خدمة بامكاننا تقديمه لهن.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 07-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 594
فرصة الكورد الفيليون في كتابة تاريخهم

20240213213410552377=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

فرصة الكورد الفيليون في كتابة تاريخهم
بمناسبة صدور كتاب الاستاذ الدكتور اسماعيل قمندار "اللهجات الكردية الجنوبية"و بذل المؤلف من أجله عدة عقود من حياته والذي يؤكد في مقابلة له " وأنا أشعر بالتزام أزاء طائفتي التي عانت ما عانت، وتحدت ظلم الحكومات البعثية والصدامية منذ 1963، وهي التي لم تبخل بإسهاماتها مع بقية اشقائهم العراقيين من كرد وعرب في السعي من أجل ازدهار بلدهم."و الذي طرح دراسة النظام القواعدي لفروع ولهجات عشرات المدن والمناطق الكردية الجنوبية غير المطروقة أو المدروسة في معظمها، مثل كرمنشاه ،خانقين، مندلي، إيلام، ، وكلام عشائر مثل كلهر، وملكشاهي، واركواز، وبيري، وكردلي، الخ دفعني لكي اشد على يده واقدم خالص شكري وتقديري لجهوده القيمة في دارسة جانب مهم من جوانب حيات الفيلية وهي اللغة التي يتحدثون بها ويعد الكتاب من أضخم الدراسات الميدانية في مجال اللغات واللهجات الكردية والإيرانية.وقد سبق وان كتب اخرين في مجالات اخرى من حياتهم .لقد بذل العديد من الكتاب الفيليون والغير فيليون في كتاب تاريخ كان غائباً عن حياتهم ولغتهم وثقافتهم وحضارتهم كانت مجهولة إلا ما ندر من الكتابات المتفرقة والتي تطرقوا الى جوانب من تاريخهم او لغتهم في كتب مثل الاستاذ علي حاج كرم علي في كتابه واقع الكورد الفيليون في العراق دراسة تاريخية سنة 2012 او الكورد الفيليون بين الماضي والحاضر للاستاذ احمد ناصر الفيلي والكورد الشيعة في العراق للسيد حسين الحسيني الزرباطي والشيعة الكورد –الكورد الفيلية للاستاذ الدكتور محمد سعيد الطريحي طبع في دمشق...الخ وفي هوامش المواضيع التي كانت تسرد عن تاريخ الكورد الفيليون اما ان تكون تاريخية غير متكاملة او سياسية لجهة معينة والبعض الاخر استنساخ اكثر منه من جديد ولم تنشد الاقلام إلا خلال الاعوام الاخيرة في طرح البعض من الكتب حول جوانب من حياتهم واشهر كتاب مستقل ظهر هو كتاب للمرحوم نجم سلمان مهدي الفيلي وبجهود مضنية ولم يرى الكتاب النور في زمن حياته التي كان يتامل ان يطبع الكتاب فيها اي بوجوده . وقد قام احد الاخوان بشراء النسخة الاصلية بمبلغ زهيد جداً لانه كان في عيشة ضنكا والمرض اخد منه المأخد وسمي الكتاب ب (الفيليون) وصدر في السويد وكتب المقدمة المرحوم الاستاذ جرجيس فتح الله وصدر في السويد عام 2001.وهذا لايعني ان هناك نكوص بل هناك محاولات خلال 15 عام في محاولات وكتابات لا يمكن انكارها ابرزت اجزاء غير متكاملة من حياة هذه الامة التي تحتاج الكثير من اجل بيان خفايا تستحق ان تُذكر فيها خصوصيات حياتهم وتاريخهم باسلوب حضاري غير متعصب بعد ان توفرة الظروف.
وكانت هناك محاولات بسيطة للشهيد محمد حسن برزو ابوسلام في سنة 1954 خلال معايشته في مدينة ايلام والمدن المجاورة لها بعد الابعاد الذي اصابه نتيجة مضايقة الدولة لنشاطه ضمن الحركة الكوردية في ذلك الوقت في اصدار كراس صغيرلا يتجاوز صفحاته عن 40 صفحة كما كان للاستاذ المرحوم احمد امين زكي اشارات له في كتابة كورد وكوردستان تحدث بشكل موجز عن الكورد الفيلية مشكوراً .والبعض الاخر كتب باللغة الفارسية ضمن الدراسات جامعية ومراكز الدراسات الاستراتيجية ايضاً خلال القرن الماضي .
اما الان فلاشك ان التنوع وتعدد وسائل الاتصال الاعلامية اعطت المجال الاوفرلايجاد واتاحة الفرصة لبيان ما اخفته القرون الماضية عن حياة هذه الامة والتي فرضتها الحكومات المتعاقبة على دول المنطقة من تحديد حرية الرآي بكل السبل وعدم اتاحة الفرصة للطاقات السياسية والاجتماعية من الظهور والحركة بحرية للتعبير. والقيادات الحاكمة وفرض القيود على الناس وتحجيم دورها وعدم اعطاء الحق للاستفادة من تلك الوسائل بالمطلق لبيان تاريخهم وللمطالبة بحقوقها وطرح الافكار من اجل عدم الضياع والتشتت وطرح اهدافهم بحرية عن ارائهم ومبادئهم ..واليوم الكورد الفيليون لهم الحق مثل بقية المكونات لاثبات وجودهم بعد الانفتاح الذي حصل في الاعلام عن طريق تلك الوسائل اولاً والمختلفة شكلاً ونوعاً واسماً لبيان الاستراتيجية الواقعية التي تلبي طموحاتهم وتسهل الوصول للاهداف التي يرمون تحقيقها ثانياً. ان

الاعلام احدى الطرق الواسعة المعالم والايجابية والمتاحة للتلاقح وتبادل الافكار والاراء والتشاور والترويج لفعالياتهم ونشاطاتهم ولبيان دورهم في المجتمع مثل غيرهم من المكونات على ان لاتكون الغرض منها فرض النفوذ والارادات وحتى المعتقدات ولاضير في ان يدافع المكون عن وجوده وهويته من الانقراض والضياع والكورد الفيليون اليوم وبعد تلك السنوات العجاف قبل سقوط النظام البائد والمعانات والويلات والمحن وما نجم عنها من اثار مقيتة وقاسية وقيود ثقيلة سياسية واجتماعية وقانونية وقطعاً ان الاوضاع الحالية الني يمر بها البلد والفوضى العارمة التي حلت بظلالها على العملية السياسية زادت الطين بلة من اجل نيل الحقوق المادية والمعنوية لهم رغم توفر (الغطاء القانوني)إلا ان العبثية الموجودة تبقى عائقاً دون الحصول على حقوقهم المشروعة بشفافية وادراك واقع المطالب وحماية الصرح الفيلي من الهدم وبيان هويته الخاصة والمتميزة والتشتت كان الحاجز امام تحقيق الطموحات للوصول الى الاهداف.
ان الكثير من الكتاب الاعزاء من غير الكورد الفيلية قد سقوا عود شجرتهم وديمومة تاريخهم ودافعوا بكل شجاعة عن حقوق الفيلية وبينوا مظلوميتهم ومعاناتهم بالوسائل الموجودة من خارج الامة وداخل الامة وبكل اباء ولها التقدير والاعتزاز. إلا ان للامة الفيلية الحق في امتلاك ادوات اعلان خاصة بهم تمثل هويتهم وتاريخهم وحضارتهم وثقافتهم مثل بقية المكونات والاطياف العراقية جميعاً فقد توفرت لهم الفضائيات والقنوات الخاصة بهم ولهم اهتمام جزئي بقضية الكورد الفيلية لاتمثل الطموح ولاتفي بالغرض المطلوب ابداً فعلينا الاهتمام وتوحيد الكلمة من اجل رص الصفوف ووحدة القوى لاجل وضع اللبنة الاولى لمشروع وصرح حضاري متميز يمثل هذه الامة وكيانها. رغم تقديرنا لما هو موجود ويجب علينا مؤزارة كل خطوة طيبة وتقديم كل ماهو ممكن من اجل نجاحها وبكل الامكانات المتوفرة لانها تمثل منطلق حريص لتنوير العقول ومعلماً حضارياً يبقى للتاريخ والعمل على استثمار هذه المشاريع بالشكل الامثل لتطوير المجتمع وتعرية الذين يريدون السوء بالامة الفيلية المظلومة والدفاع عن تاريخها وثقافتها وامجادها.
عبد الخالق الفلاح – باحث واعلامي فيلي!
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 595

فقدان مناضلة فيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222226551958

فقدان مناضلة فيلية
القاضية زكية أسماعيل حقي في ذمة الله
ببالغ الحزن والأسى تلقينا نبأ وفاة واحدة من أبرز رائدات الحركة النسائية العراقية والكوردية التي كرست حياتها لرفعة المرأة

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

في بلدها بشكل عام والكوردية الفيلية بشكل خاص و التي وافتها المنية وانتقلت الى جوار ربها في الغربة ،. انتهت رحلة العمر وتوقف القلب الكبير النابض بالمحبة ، وحلقت روحها التي تتميز بالصلابة والتحدي في مدرسة النضال والقيم التي آمنت به ،فلم تكل من الدفاع عن حقوق النساء وناضلت طويلًا من أجل تذليل العقبات التي تواجهها ا، وبادرت بالترشح إلى الانتخابات البرلمانية بمجرد أن انتزعت المرأة العراقية حقهن في الترشح والانتساب الى أول مجلس وطني عراقي بعد سقوط نظام البعث.
لقد عرفها العراقيون كأول قاضية في تاريخ العراق والعالم العربي والإسلامي و في الشرق ألأوسط ومثلت المرأة العراقية عامة والمرأة الكردية الفيلية خاصة في تضحياتها بالغالي والنفيس وعلى قوتها وصبرها وصمودها وتحمل المصاعب الجمة والمشقات الكبيرة من أجلهم في أحلك الظروف وأصعبها، وعلى دورها المشرّف في صيانة المبادئ و كرست حياتها لضمان زج القدرات الخلاقة للمرأة في إحداث التحولات الجذرية الأجتماعية والسياسية في مجتمعنا . تغمد الله فقيدتنا العزيزة بواسع رحمته ورضوانه وأسكنها فسيح جناته وجزاه عن المراة العراقية والكردية خير الجزاء وألهمنا وعائلتها الكريمة الصبر والسلوان .. وأنا لله وأنا أليه راجعون
عبد الخالق الفلاح
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 596
في استمرار أنفلة الكورد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230810212637513302

في استمرار أنفلة الكورد
عمر كوجري

لا تبدو أيام الكورد مبعثة على البهجة بوجه عام. شعب مجبول على الحزن والدموع، لا يكادون يودعون ساقية صغيرة للحزن حتى تجتاحهم أنهر دموع من جديد، ولشدة بكاء الأمهات على فقد الأحبة والمدللين على قلوبهن ماعاد للفرح أيّ مطرح في أرواحهن التعبة..
البارحة كانت الذكرى الأربعون للمجزرة الشنيعة التي ارتكبها النظام العراقي البائد والمجرم بحق أكثر من ثمانية آلاف بارزاني، في 31-07-1983 حيث أقدمت قوّةٌ عسكريةٌ على محاصرة كلٍّ من مجمعات قوشتبة وبحركة وهرير وديانا، وفي عملية وحشية اقتادتهم إلى صحاري العراق الجنوبية ودفنتهم، وهم أحياء.

هي جريمة كبرى، ولو كان هناك عدل في العالم، لما تمادى النظام الصدامي فيما بعد، ولا استسهل قتل مئات الآلاف من الكورد، وتوّج جرائمه التي تندى لها جبين الإنسانية التي نامت وقتها في مجزرة حلبجة الشهيدة بالسلاح الكيماوي عام 1988.
بعدها بثلاث سنوات، وبعد انتفاضة أهلنا ضد طغمة البعث، حيث نزح نحو مليوني مواطن كوردي إلى الحدود الدولية مع كلٍّ من إيران وتركيا في أكبر عملية نزوح جماعي في العالم، ووقتها استفاق الضمير العالمي لمأساة الكورد، وتدخّلت الأمم المتحدة، وحدّدت منطقة حظر الطيران الجوي بعد خط العرض 36 لمنع القوات العراقية من العودة مجدداً إلى مناطق كوردستان.
شعبنا الكوردي، في باقي أجزاء كوردستان، ولو أنه لم يشهد أنفالات، وإبادات جماعية بالمقارنة مع مأساة شعبنا في جنوبي كوردستان، إلا أن الأنظمة في تركيا وسوريا وإيران كانت على الدوام تتصيّد أية فرصة للانقضاض على كل حلم كردي بالتغيير، ولو في حدوده الدنيا، وكأن الكورد أينما كانوا معرّضين بشكل ممنهج من حكومات ونظم الدول المقتسمة لكوردستان بقتل كل تطلع نحو الحرية، وفي أية بقعة ومكان، ورغم خلافات هذه الأنظمة الحادة كان الاتفاق على ضرب الكورد، وقتل أحلامهم هو الأساس، وكان يتعالون على مشاكلهم البينية العميقة بالضد من مصلحة الكورد.
يبدو أن أنفلة الكورد مستمرة حتى الآن، وإن بأشكال ووجوه مختلفة، على وجه الخصوص في جنوبي كوردستان، الأساليب غير البريئة اختلفت، لكن التوق والاشتياق لأنفالات جديدة قائمة في أذهان هؤلاء..
منذ سقوط الطاغية البعثي عام 2003 وحتى الآن تعاقبت حكومات عديدة على الحكم في العراق، لكنّها وبلا منازع كانت غير منسجمة مع مطالب شعبنا، بل ناصبت العداء له، رغم أن الكورد كان لهم دور في إيصال الكثير من هذه «النمر» إلى سدة الحكم، وكانت أربيل وجبال كوردستان منطلقاً لهم حينما كانوا في المعارضة، وحمتهم كوردستان وأهلها من سوءات كثيرة.
الخلافات تحتدم بين بغداد وأربيل، ويتذرع قادة بغداد بأن الكورد لسوا على قلب واحد، وغيرها من حجج واهية لمحاربة الكورد في لقمتهم من قطع رواتب الموظفين، وإرباك متقصد لتصدير النفط، وتقليل حصة الكورد في الموازنة المالية كما وردت في الدستور، كذلك إعادة احتلال المناطق الكوردية المتنازع عليها بعد إعلان الاستفتاء الكوردستاني عام 2017 والتدخل العسكري المباشر واحتلال كركوك لإيلام الوجع الكوردي بفقدها كونها قلب كوردستان النابض. وغيرها من الجرائم.
هذا ما أشار إليه بوضوح الرئيس مسعود بارزاني في رسالته يوم الذكرى الأربعين لأنفلة البارزانيين، حين قال سيادته: أربعون عاماً مرت على هذه الجريمة، لكننا ما زلنا - للأسف - نرى الشوفينية وسوء النّية ومحاولة إبادة الشعب الكوردستاني وإيذائه في خيال وسلوك بعض الناس وبعض الأطراف».
أصحاب هذا العقل لا يمكن أن يكونوا شركاء المصير المشترك، مكتوون بنار الحقد على التطور العمراني والمجتمعي والأمان الذي تتغنى به كوردستان.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.rudawarabia.net/ - 10-08-2023
وقت التدوين: 10-08-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 597

في الذكرى ال70 لاتفاقية منع جرائم الإبادة الجماعية.. ضحايا الكورد شلال من الدم

2022062307541941961 2=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

صادف يوم (9 ديسمبر/ كانون الأول 2018) الذكرى ال70 لاتفاقية منع جرائم الإبادة الجماعية والمعاقبة عليها، بالتزامن يمر أيضا الذكرى الثانية لإحياء ذكرى وتكريم ضحايا جرائم الإبادة الجماعية ، والهدف من هذا اليوم هو زيادة الوعي حول اتفاقية منع الإبادة الجماعية، والاحتفاء بدورها في مكافحة ومنع هذه الجريمة، وتكريم ضحاياها.
صادف يوم (9 ديسمبر/ كانون الأول 2018) الذكرى ال70 لاتفاقية منع جرائم الإبادة الجماعية والمعاقبة عليها، بالتزامن يمر أيضا الذكرى الثانية لإحياء ذكرى وتكريم ضحايا جرائم الإبادة الجماعية ، والهدف من هذا اليوم هو زيادة الوعي حول اتفاقية منع الإبادة الجماعية، والاحتفاء بدورها في مكافحة ومنع هذه الجريمة، وتكريم ضحاياها.

وشهدت دول عديدة حول العالم مجازر كثيرة ترق للإبادة الجماعية ، منها التي جرت في دولة رواندا الأفريقية في العام 1994 والتي خلفت نحو مليون قتيل ، إضافة إلى ذلك فقد عرف العالم مجازر أخرى مثل مجرزة سريرنيتشا بحق البوسنيين المسلمين ، كما لم يخلُ العراق من هذه الجرائم، أبرزها المجازر التي ارتكبت بحق الكورد.

الكورد الفيليون

تعرض الكورد الفيليون في عام 1971 إلى حملة تسفير خارج العراق بدعوى تبعيتهم الإيرانية، وفي عام 1980 صدرت جملة من القرارات ضدهم كان أبرزها القرار (666) لسنة 1980 الذي أسقط الجنسية العراقية بموجبه عنهم مما مهد الطريق لتسفير ما يقارب من نصف مليون شخص ومصادرة أموالهم المنقولة وغير المنقولة وإحتجاز شبابهم ممن تتراوح أعمارهم بين الأربعة عشر عاما ومنتصف الثلاثينيات ثم إعدام أولئك الشباب لاحقاً.

الأنفال

امتدت حملة الأنفال لسلسلة من ثمانية هجمات عسكرية جرى تنفيذها في ستة مناطق جغرافية مختلفة في كوردستان بين أواخر فبراير/ شباط وأوائل سبتمبر/ أيلول عام 1988 .

وقد تم في هذه العمليات تدمير الآلاف من القرى الكوردية وقتل واعتقال سكانها واقتيادهم إلى المعتقلات ومحاولة إنهاء مظاهر الحياة فيها كذلك تم إخفاء الآلاف من الشباب ولم يتم الكشف عن مصيرهم ليتبين أنهم قد قتلوا فيما بعد وكان من بين الشهداء في عمليات الأنفال الأطفال والنساء والشيوخ والرجال بل وحددت العديد من القرى التي أطلق عليها المناطق المحظورة التي منع إيصال المواد الغذائية والأشخاص والأجهزة والآلات إليها لأسباب سميت أمنية وتم منع الاشتغال فيها

بالزراعة والرعي وغيرها.„Ù

ونتج عن هذه الجريمة البشعة تدمير أكثر من 4500 قرية وقصبة، إضافة إلى تدمير المؤسسات الدينية والمدنية والخدمية، كما بلغ عدد ضحاياها زهاء 182 ألف ضحية قتلا أو إخفاءً، وشُرِّدَ أكثر من 500 ألف إنسان، وخلفت عشرات الآلاف من الجرحى والمرضى والمعاقين.

حلبجة

مدينة حلبجة الواقعة ضمن الحدود الإدارية لمدينة السليمانية باقليم كوردستان(محافظة مستقلة حالياً) لم تنجُ من جرائم الإبادة كذلك، ففي يوم (16 مارس/ آذار 1988) هوجمت من قبل قوات نظام البعث بالسلاح الكيماوي (غاز الخردل)، ونتج عن هذه العملية مقتل أكثر من 5 آلاف شخص منهم نساء وأطفال وشيوخ ورجال، كما بلغ عدد المصابين في قصف حلبجة وحدها اكثر من 10 آلاف مصاب، علاوة على اختفاء مظاهر الحياة في هذه المدينة.

إبادة البارزانيين

استيقظ البارزانيون في صبيحة أحد أيام العام 1975 على وقع إصدار النظام البائد أمراً بترحيلهم من قراهم بمحافظة أربيل إلى محافظات جنوب العراق ، وفي عام 1980 أعيدوا إلى مجمعات سكنية قسرية في ناحية قوش تبة.

وفي المدة الواقعة بين يوليو/ تموز وسبتمبر/ أيلول 1983 طوقت الأجهزة الأمنية والحرس الجمهوري تلك المجمعات واحتجزت الآلاف من الرجال والفتيان من البارزانيين ممن تزيد أعمارهم عن تسعة أعوام بحجة نقلهم لحضور اجتماع ومن ثم إعادتهم إلى مساكنهم حيث نقلوا باتجاه مدينة كركوك ولكن مصيرهم بقي مجهولاً لحين العثور على رفات معتقلين منهم بعد العام 2003 وسقوط النظام حيث تبين أنهم كانوا قد أعدموا رمياً بالرصاص ودفنوا في مقابر جماعية في صحارى غرب العراق .

وتشير الإحصائيات إلى أن ضحايا هذه الجريمة بلغ نحو 8 آلاف إنسان، وقد قامت الحكومة العراقية بعد عام 2003 بإحالة المتهمين في هذه الجريمة إلى المحكمة الجنائية العراقية العليا لمحاكمتهم، وفي مارس/ آذار 2009 عقدت المحكمة أولى جلساتها ومن ثم صدر الحكم في مايو/أيار 2011 معتبراً جريمة إبادة البارزانيين جريمة إبادة جماعية.

الإيزيديون

في عام 2014 احتل تنظيم داعش الإرهابي مدناً ومحافظات عراقية جراء انسحاب قوات الجيش العراقي منها بشكل مفاجىء ، الأمر الذي مكّن تنظيم داعش من ارتكاب جرائم بحق الطوائف التي يكفرها التنظيم ويستبيح دمائها وأموالها، وفي شهر أغسطس/ آب من نفس العام دخل التنظيم إلى مدينة شنكال (سنجار) بعد محاصرتها، وقتل المئات من الإيزيديين وأسرَ الآلاف منهم، كما اختطف أكثر من 3 آلاف أمراة وفتاة، حيث تاجر بهن ارهابيوا التنظيم وتعرضن للاغتصاب والتنكيل.

وبحسب بيان سابق للمديرية العامة لشؤون الإيزيديين في أوقاف كوردستان، فإن عدد الإيزيديين في العراق كان نحو 550 ألف نسمة، بلغ عدد النازحين منهم جراء هجمة داعش نحو 360 ألف نازح ، فيما بلغ عدد الذين هاجروا خارج العراق 100 ألف نسمة ، وعدد القتلى في الأيام الأولى من هجوم التنظيم 1293 شهيدًا.

وأضافت أن عدد الأيتام من جراء الهجمة بلغ 2745 يتيماً، بواقع 1759 يتيم الأب، و407 يتيم الأم، و359 يتيم الوالدين، و220 يتيماً مازال والداهم بيد داعش.

وأوضح البيان أن عدد المختطفين بلغ 6417، منهم 3548 من الإناث، و2869 من الذكور، فيما بلغ عدد الناجين من قبضة التنظيم 3300 إيزيدي، مشيراً إلى أن عدد الإيزيديين الذين ما زالوا مجهولي المصير يبلغ 3117 مختطف، الإناث 1452، والذكور 1665.[1]

خصائص السجل

الحزب: داعش

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | www.gulanmedia.com
وقت التدوين: 23-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 598

في الذكرى العالمية للمفقودين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220830112008431118

فؤاد عثمان/ كاتب صحفي

30/ اب اغسطس من كل عام هي الذكرى السنوية للمفقودين، استحدثت من قبل الامم المتحدة لاستذكار و لفت الانظار الى مصير الافراد الذين فقدوا او قطع بهم السبل للتواصل بذويهم لاي سبب كان (ظروف الحروب او زج المفقود في السجون لاسباب سياسية و اثر النزاعات الداخلية والاقليمية) وحددت الامم المتحدة هذا اليوم كيوم عالمي للاشخاص المفقودين ويتم احياء هذه المناسبة في كل ارجاء العالم.
من ابرز مسببات فقدان الاشخاص هو الحروب حيث لا حرب إلا وصاحبتها أعداد كبيرة من المفقودين. ففي العراق على سبيل الذكر نرى حروب طاحنة فرضها النظام البعثي المتعطش للدماء فالا جانب المجازر التي قام بها، زج النظام البائد الشعب العراقي بالعديد من الحروب والنزاعات بشكل متواصل، الحرب العراقية الايرانية و حرب الكويت كل هذا خلف اثارا كبيرة فقد اثرها الاف من المفقودين
من هو المفقود؟

المفقود كل من فقد صلته بذويه لاي سبب كان و قطع به السبل للتواصل مع اهله او لم يعرف عنه شيئا او فقد مصيره ولا يعرف عنه انه ميت او حي.
ولو امعنا النظر الى تاريخ العراق، خاصة بعد تولي النظام البعثي الحكم في العراق في ستينات القرن الماضي، نرى فئات كثيرة من ابناء شعبنا الكردي فقدوا في اطار السياسات التعسفية التي مارسها النظام ضد الشعب الكردي المسالم .
شمل المفقودين من الذين زجوا في سجون النظام او الذين غابوا بسبب الحروب والنزاعات او سياسات الابادة الجماعية في عمليات الانفال و ابادة البارزاين والكورد الفيليين والأطفال الذين افترقوا عن أسرهم أثناء هروبهم من القصف الكيمياوي سنة 1988، او المؤنفلين الذين غوبيوا في اطار سياسات الابادة الجماعية.
على هامش الذكرى السنوية لليوم العالمي للمفقودين ، من المهم أن نذكر أن الحروب وإن صارت من الماضي ولكن لا يزال أثرها واقعًا ملموسا بالنسبة لعائلات المفقودين. وحددت المنظمات الدولية خاصة الصليب الاحمر الدولي و اللجنة الدولية للمفقودين حدد عدد العراقيين المفقودين بين 250000 الى مليون شخص، فقدوا خلال النزاعات والعنف الممتد لعشرات السنين والمتواصل إلى يومنا هذا. حيث كل عائلة بالعراق لها قصة عن شخص قريب مفقود
بغية حل الاشكالات القانونية والاجتماعية التي تترب بسبب فقدان شخص ما و حل الاشكاليات المترتبة من فقدان اشخاص في اطار عدد من القوانين ابرزها قانون رقم 40 لسنة 1951 ، المادة 36 حيث عرفت المفقود بانه من غاب عن اسرته حيث لا يعرف ان كان حيا او ميتا
وقانون رقم 58 لسنة 1980 الغائب الذي انقطعت اخباره ولا يعرف حياته من مماته ويعتبر المفقود حيا الى ان تثبت وفاته.
في اقليم كردستان بامكاننا الاستناد على القوانين الصادرة في تصنيف المفقودين حيث اشار قانون رقم 3 لسنة 1999 الصادر من البرلمان الكردستاني
المفقودون خلال حملة التهجيروالترحيل القصري للكورد الفيليين من قبل النظام البعثي من سنة 1980 والشباب الفيليين الذين فقد اثرهم في السجون العراقية ويقال ان النظام جرب عليهم المواد الكمياوية و مئات الاخرين الذين لازالوا في عداد المفقودين ومنهم من فقدوا خلال ترحيلهم الى ايران. المفقودون في حملات الابادة الجماعية للبارزانيين خلال فترات من 1980 و 1983 و الذين فقدوا خلال ترحيلهم الى جنوب العراق.
الاطفال الذين فقدوا او شردوا خلال عملية قصف مدينة حلبجة بالاسلحة الكمياوية والذين فقدوا في هذه العملية .
المغيبين والمفقودين خلال عمليات الانفال سيئة الصيت الذي نفذت خلال 8 مراحل فقد خلالها اكثر من 182000 لازال مصير اكثرهم مجهول ناهيك عن الاتي باعوهن الى شيوخ العشائر والدول الخليجية وهن مفقودي الاثر حتى الان و المفقودون خلال انتفاضة اذار المجيدة سنة 1991 والهجرة المليونية التي تلتها
ولازال مصير اكثر من 2800 من الازيديات التي وقعن بيد الجماعة الاسلامية المسمى داعش ناهيك عن 55 من افراد البشمركة الذين يعتبرون مفقودي الاثر حيث لم يتم الكشف عنهم حتى الان
ويبقى عدد كبير من الشباب الكورد الذين سلكو طريق الموت للوصول الى اوربا و فقدوا في مياه ايجة و جزر اليونانية و الغابات في عداد المفقودين
لم يقتصر تاثيرات فقد على الضحايا بل تاثر عوائل و اقارب هولاء كثيرا وهم في ترقب دائم لعودة مفقوديهم.[1]

خصائص السجل

الحزب: داعش
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | sotkurdistan.net
وقت التدوين: 30-08-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 599

في اليوم العالمي لمناهضة التعذيب.. متى ينتهي عذاب الكورد الفيليين؟

20230702183506502977=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

في اليوم العالمي لمناهضة التعذيب.. متى ينتهي عذاب الكورد الفيليين؟
شفق نيوز/ يتزامن اليوم العالمي لمساندة ضحايا التعذيب مع ذكرى أليمة لا تندمل جراحها الغائرة في نفوس الكورد الفيليين وما تعرضوا له من تعذيب جسدي ونفسي وجغرافي على يد النظام السابق، وما تزال قصصهم دليلاً دامغاً على الممارسات اللا إنسانية التي ارتُكبت بحقهم بطريقة لا يمكن أن يتصوّرها إنسان عاقل.
ويعد يوم مناهضة التعذيب الذي يصادف السادس والعشرين من حزيران/ يونيو، فرصة للمدافعين عن حقوق الإنسان والناجين من التعذيب في كل مكان من العالم، للحديث بشكل علني وفضح هذه الممارسات التي تحط من كرامة الإنسان وللتذكير بضرورة دعم ضحايا هذه الجرائم ضد الإنسانية.
معاناة مستمرة
وفي هذا السياق، يقول مدير المركز الثقافي الفيلي في محافظة واسط، علي الأسد، إن المكون الفيلي تعرض للظلم بسبب قضيتين، مذهبية وقومية، الأولى لأنهم شيعة، والثانية لأنهم كورد، ورغم مرور سنوات على سقوط النظام السابق إلا أن حقوقهم ومطالبهم لم تتحقق لغاية الآن.
ويضيف الأسد لوكالة شفق نيوز، أن الكورد الفيليين على قسمين، قسم هُجّر إلى الخارج، وآخر بقي في العراق، وكلاهما عانى من الظلم والاضطهاد.
ويوضح هناك المئات من عوائل الكورد الفيليين منسيون ويعيشون حتى الآن في مخيمات داخل إيران، ويعانون الأمرّين، فلا هم إيرانيون ولا هم عراقيون، لعدم امتلاكهم جنسية البلدين.
الحقوق المسلوبة
ويشير الأسد، إلى أن المئات من العوائل الفيلية هُجّرت قبل أن تتمكن من بيع أملاكها، وبقيت أملاكها مصادرة لحين سقوط النظام السابق، وبعد السقوط تفاجأوا بأنها بيعت لأشخاص آخرين، ولم تُعاد معظم ممتلكاتهم المُغتصبة حتى الآن.
ويتابع كما أن هناك الآلاف من الكورد الفيليين بينهم أطفال ما يزالون مجهولي المصير في المقابر الجماعية، فضلاً عن حرمان أهاليهم من حقوقهم، مبيناً أن المئات من الفيليين لم يستطيعوا الحصول على الوثائق العراقية رغم التوجيهات الحكومية بهذا الخصوص، وهناك من يُطلق عليهم حتى الآن (التبعية الإيرانية).
يذكر أن النظام السابق الذي رأسه صدام حسين ولنحو ثلاثة عقود ساق آلاف الشبان من الكورد الفيليين إلى أماكن غير معلومة وما يزال مصيرهم مجهولاً ويرجح بأنهم قضوا في المعتقلات أو دفنوا أحياء في مقابر جماعية.
كما تعرض الكورد الفيليون للتهجير والاعتقال والقتل إبان حكم الرئيس الأسبق أحمد حسن البكر بين الأعوام 1970 و1975، ومن بعده صدام حسين في 1980 بذريعة التبعية الإيرانية، لكن مؤرخين يرون أن التهجير جاء بسبب انتماءاتهم المذهبية والقومية.
ويقطن الكورد الفيلية وغالبيتهم مسلمون شيعة في المناطق الحدودية الشرقية الوسطى من العراق والجنوبية الغربية من إيران.
وأصدرت الحكومة العراقية في الثامن من كانون الأول/ ديسمبر من عام 2010 قراراً تعهدت بموجبه بإزالة الآثار السيئة لاستهداف الكورد الفيليين، وأعقبه قرار من مجلس النواب في الأول من آب/ أغسطس من عام 2010 عد بموجبه عملية التهجير والتغييب القسري للفيليين جريمة إبادة جماعية.
وكانت الجمعية العامة للأمم المتحدة قد أعلنت في 12 كانون الأول/ ديسمبر، ال26 من حزيران/ يونيو من كل عام، يوماً دولياً للأمم المتحدة لمساندة ضحايا التعذيب، وذلك بهدف القضاء التام على التعذيب وللتنفيذ الفعّال لاتفاقية مناهضة التعذيب وغيره من ضروب المعاملة القاسية واللاإنسانية أو المعاملة المهينة.
ودأبت الأمم المتحدة على إدانة التعذيب باعتباره أحد أسوأ الأعمال التي يرتكبها البشر ضد بنيّ جنسهم، وأكدت مراراً على أنه يجب ألا يسمح أبداً لمرتكبي التعذيب بالإفلات من عواقب جرائمهم ويجب تفكيك الأنظمة التي تسمح بالتعذيب الذي يعد جريمة بموجب القانون الدولي ويخضع لحظر مطلق لا يمكن تبريره تحت أي ظرف من الظروف.
وينطبق حظر التعذيب، وفق الأمم المتحدة، على جميع أعضاء المجتمع الدولي، سواء صادقت الدولة أم لا على المعاهدات الدولية التي يحظر فيها التعذيب صراحة.
وتحقيقا لهذه الغاية، تم إنشاء صندوق الأمم المتحدة للتبرعات لضحايا التعذيب.
تجدر الإشارة إلى أن الجمعية العامة للأمم المتحدة اعتمدت اتفاقية مناهضة التعذيب وغيره من ضروب المعاملة أو

العقوبة القاسية أو اللا إنسانية أو المهينة في عام 1984، والتي دخلت حيز التنفيذ في 26 حزيران/ يونيو 1987، ويتم تنفيذها من قبل لجنة من الخبراء المستقلين، وهي لجنة مناهضة التعذيب.
وعلى الرغم من أن القانون الدولي يحظر التعذيب بجميع أشكاله، حتى في حالات النزاع المسلح أو حالات الطوارئ، إلا أن هذه الممارسات ما تزال منتشرة في أجزاء كثيرة من العالم، مع الإفلات التام من العقاب.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تقرير

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/ - 02-07-2023
وقت التدوين: 2023-07-02
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 600
في رحيل شاعر..هل يحتفي الكورد بمبدعيهم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220620202821419243

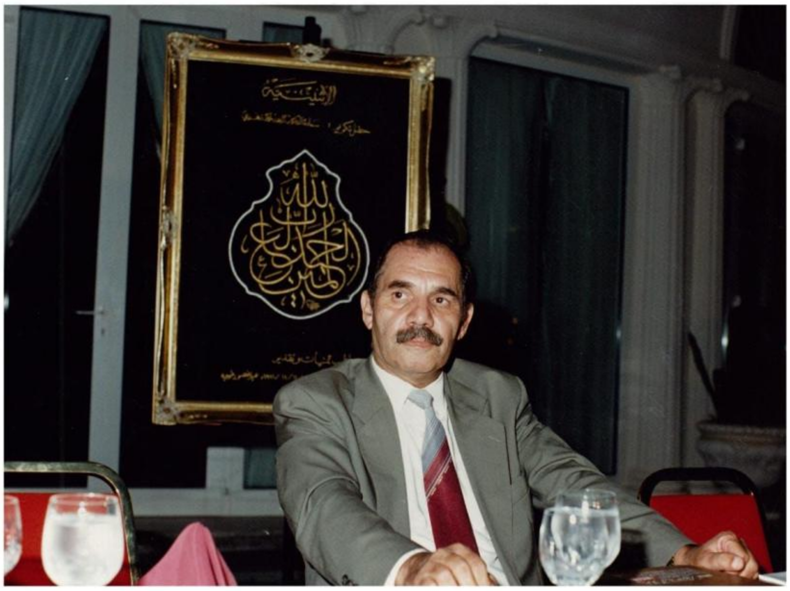

عبد الصمد اسد

تمر في مثل هذا اليوم الذكرى الثامنة عشر لرحيل شاعر((هربژي كورد عرب رمز النضال))الدكتور زاهد محمد زهدي في

لندن، اثر مرض عضال.

ولد الشاعر الراحل، العام 1930، في مدينة الحي بمحافظة الكوت من ابوين كورديين من عشيرة الملكشاهية الفيلية، وقد كتب لي على قصاصة ورق قبل وفاته حين كنا نعاوده في المستشفى انه ولد في مدينة الحي التي 99% من ابنائها كورد فيلية، وان غالبتهم يتحدثون اللغة العربية الى جانب لغتهم الام الكوردية وبلهجتهم الفيلية.

وقبل الولوج في موهبة وابداعات مسيرة الفقيد الشاعر زاهد محمد زهدي الذي كان يعالج في لندن قبل وفاته بمرض السرطان حيث توفي هناك بتاريخ 2001/9/28، لابد من الاشارة في هذه الذكرى الى اني كنت قد كتبت في شهر تموز العام 2001 في صحيفة ((نداء الكورد)) التي كنت اصدرها في ذلك الوقت، وتحت عنوان ((الشاعر زاهد محمد احد اهداءات الامة الكوردية في معلقات الشعر العربي))، انه ... لا مغالات في اعتباره احد اهداءات الامة الكوردية الى تاريخ وحضارة الشعر والادب العربي، وانه واحد من القلائل في قائمة معلقات الشعر في وقتنا الحاضر.. وعلى كل امة ان تنظر الى ابناءها من المبدعين نظرة فخر واعجاب، حين ينبتون وينمون وسط ثقافات ولغات غير ثقافتهم ولغتهم الاصلية، ويبرزون بين شعوبها باعتبارهم سفراء ومكسب للحضارة الانسانية....

وموصولاً بذلك وكما يقال الشيء بالشيء يذكر، كنت قد اقترحت في اول تاسيس للبرلمان في كوردستان العراق العام 1992 في برقية تأييد الى القيادة الكوردية ألقاها الاستاذ عبد الرزاق ابراهيم رئيس جمعية الكورد الفيليين في لندن، أن يتم ترشيح شخصية كوردية فيلية من اوائل التجار الذين تم تهجيرهم الى ايران العام 1980 الى جانب اختيار احد الكفاءات العلمية من شبابهم في اوربا، كأعضاء في ذلك البرلمان، للرد على جريمة صدام بحق الكورد الفيليين، ولكن لم تتحقق تلك الامنية.

وكما في تلك المناسبة، وبعد اشهر قليلة، حين تم تشكيل اول وزارة في اقليم كوردستان برئاسة دكتور فؤاد معصوم، ارسلنا برقية تأييد ومباركة وايضاً مقرونة باقتراح ندعو فيه الى تضمين منهاج التاريخ المدرسي باللغة الكوردية التعريف بدور المبدعين ورجالات الكورد الفيليين الذين كان لهم دور في تاريخ العراق والكورد في شتى المجالات، وكذلك التعريف بالادباء والشعراء العرب الذين كتبوا ودافعوا عن حقوق الكورد، ولكن هذه الامنية كشقيقتها الاولى، لم نحصل على جواب من مستلميها او حتى كلمة شكر او خبر في اعلامها آنذاك.

والالم الاعظم كان وما زال بعد زوال نظام صدام، هو ضياع حقوقنا في العملية السياسية الجديدة بين حانة ومانة كما يقول المثل..

وكما نلقي اللوم على الاخرين يجب الاعتراف بان التقصير واللائمة تقع ايضاً على المنظمات التي تحمل لواء الدفاع عن حقوق الكورد الفيليين باختلاف تلاوينها في داخل العراق، لعدم وجود نشاطات اجتماعية، او ثقافية لها بعد اضمحلال الجمعيات الفيلية في بلدان المهجر والتي كانت نشاطاتها موضع احترام وتقدير واهتمام احزاب المعارضة العراقية، طوال سني عملها ضد نظام صدام حسين، وحتى هذه الاحزاب دون استثناء عندما استلمت صولجان الحكم لم تفي بوعودها في اعادة الحقوق لضحايا صدام من الكورد الفيليين.

هذه المقدمة هي في سياق الذكرى والتذكير باحد اعلام الكورد الفيليين،الشاعر زاهد محمد زهدي الذي حمل هَمْ العراقيين دون تمييز في ريعان شبابه حتى وهو يصارع المرض عند المشيب، فبادلته اقلام وقلوب سياسي ومثقفي وادباء العرب العراقيين واقرانهم من العرب الاخرين، بما يليق بمقامه وقامته الادبية وتضحياته، وهم يعلمون بانه من غير قوميتهم، لانه لم ينسلخ من جذوره القومية التي كان يتباهى بها شعراً وفعلاً.

وسيرته الذاتية تشير كما يقول مجايليه، الى انه كان ممن فصلوا من كلية فيصل في العهد الملكي لنضاله الوطني في ريعان الشباب في العام 1947، وعمل في السكك الحديدية بعد فصله من الكلية وشارك في اضرابات عمال السكك في نفس العام، ثم اعتقل وسجن اواخر العام 1948، منقولاً من سجن الى آخر، وعرف عنه المناضلون في مختلف السجون العراقية شاعراً ينظم الشعر القريض والاغاني الثورية، التي كانت تزيد من شعلة حماسهم وفي طاقات صمودهم في شدائد السجون وأهوالها.

وعرف العراقيون زاهد محمد بعد ثورة 14 تموز من القصائد التي لحنها وغناها مبدعون في الموسيقى والغناء مثل الفنان الراحل احمد الخليل ابن محافظة دهوك في الاغنية الوطنية المشهورة هربژي كورد عرب رمز النضال، التي اصبحت صرخة من صرخات الاخوة النضالية يوم ذاك، وكذلك غنى له الراحل فؤاد سالم مجموعة من الاغاني ضد النظام الصدامي اواخر الثمانينات مثل راس غليص احنا انريده ويعني بها راس صدام.

وقد غمر الشاعر زاهد محمد الساحة الادبية في العقد الاخير من القرن الماضي وقبل وفاته بافضل النتاجات واغزرها في الابداع والتأليف والجهد الصحفي..

لقد اكمل الفقيد تحصيله العلمي خارج العراق ونال شهادة دكتوراة دولية في الاقتصاد من جيكسلوفاكيا عام 1973 وعمل في وزارة التخطيط، وكان يشرف على صفحة الاقتصاد في جريدة التاخي.

لقد عرف زاهد محمد بالروح النضالية العالية وقدم وعائلته التضحيات من اجل العراق، وفرض استبداد السلطة عليه الغربة حتى وفاته، وأكلت منه الهموم والشدائد دون ان تنال من نضاليته ومواصلته الكتابة عن معاناة الشعب العراقي وتأليف الاغاني الحماسية التي كان يؤديها الفنان الراحل فؤاد سالم ضد الطاغية صدام.

ان تلك المآسي كانت الهم الاول للشاعر زاهد محمد حتى وهو يقاوم باصرار مرضه اللعين, الذي هجم عليه اواخر التسعينات حتى وفاته العام 2001 ، فقاومه ببسالة وقوة ارادة وتفاؤل.

وكان بكثير من التواضع يقول اود التأكيد على اني لا اعتبر نفسي شاعراً بالمعنى الدقيق لهذه الكلمة، بل اني اقرب ماأكون الى انسان محب للشعر اواصل قراءته دون انقطاع واحس بمتعة هائلة وانا اتمعن في صوره ومعانيه وما يبعثه من احاسيس في النفس البشرية ، الامر الذي لا يوجب معه استغراب القاريء من تلمس الكثير من الصور والمعاني مطروقة لدى الكثير من الشعراء السابقين، لاني انهل من معينهم الذي لا ينضب، واتمثل في اعماقي ابداعهم العظيم، ولا تكف روحي عن الخفقان في آفاق شاعريتهم العظيمة التي سطرت عبر القرون ذلك الشعر العظيم. وحقاً ان هذه الكلمات شديدة التواضع حين يكتبها شاعر اعجب الجواهري الكبير بالعديد من قصائده، لكنه التواضع الذي كان من خاصية الشاعر زاهد محمد، الذي لم يركض وراء الشهرة بل هي التي اتت اليه، والذي لم يتملق او يداهن او ينكب على تسويق عطائه الغزير في بازار العلاقات العامة والشخصية التي انجرف فيها بعض الادباء بحثاً عن جائزة او مهرجان تكريم علما بانه كان جدير بنيلهما تماماً.

لقد كان العراق برافديه وبنخيله واهواره وبغداده وجبال كوردستان، دوماً هاجس الشاعر، وكان قلب هذا الهاجس الكبير على الدوام، نضال الشعب الكوردي في كوردستان، ولعناته كان يصبها على الحكام والجلادين الذين احرقوا قراه وامطروه بالسلاح الكيماوي، ودفنوا ابناءه احياء في عمليات الانفال الاجرامية. وفي اوج مواجع مرضه الفتاك كان يستذكر عمليات التهجير القسري وضحاياه، واعتقال وحجز مئات الالاف من شبابه ويافعيه في ظلمات المعتقلات الفاشية السوداء من قبل النظام المقبور.

الجزء الثاني يخصص لبعض من ما كتب عن الشاعر الراحل زاهد محمد وابيات من شعره بالفصحى والعامية..
عبد الصمد اسد/ الاعتذار للقراء والى القائمين على وكالة شفق عن التأخير في ارسال هذا الجزء الثاني الذي كان من المفروض ان ينشر بعد ايام قليلة من نشر الجزء الاول في الذكرى الثامنة عشر لرحيل الشاعر زاهد محمد زهدي الذي تم نشره في وكالة شفق نيوز يوم السبت 28/9/2019، ولكن لظروف قطع الانترنت تعذر نشر الموضوع في حينه.
في هذا الجزء وكما ذكرنا في نهاية الجزء الاول نستحضر ماكتبه احد اصدقاء الشاعر زاهد محمد من الذين يعتبرونه انه كان شديد الحرص على الاتصال بهم من مقر اقامته في السعودية التي هرب اليها اواخر الثمانينات من ظلم صدام ونظامه.
وحين كان يزور لندن وغيرها من البلدان وبصحبته قريبته وقرينته دكتورة زهرة قاسم، يتصل حال وصوله بمعظم معارفه ويستعجل لقاءهم، وكان زاد تلك اللقاءات احاديث متنوعة ومشوقة لا يسرق لذتها او يتمكن من انهائها الا الوقت، وبالرغم من ذلك لم يمنعه غيابه عن الاصدقاء والمعارف من التواصل عبر الهاتف، ولم يتمكن حتى رحيله من الدنيا ان يقطع نهائياً تواجده الحسي معهم من خلال ماتركه من ذخائر البقاء، في ديوان شعر ينبض بالغزل وينازل فيه الشعراء بالاخوانيات، او باشعار عامية تصدح بها اصوات راقية حباً بالوطن وتلاحم قومياته، الى جانب اعماله الاذاعية المتنوعة وكتاباته المنتشرة في اعمدة الصحف، ناقداً ورافضاً الدكتاتورية والظلم، ويعتبره العديد من النقاد انه من بين الادباء العراقيين القلائل، اشتهر وابدع في انتاج المئات من القصائد بالفصحى والعامية والنثر، وصاغ الاغاني الوطنية، اضافة الى كتابات ودراسات متعمقة هي اقرب للاطروحات الجامعية العليا، ومنح المكتبة العربية دراسة رصينة ومتميزة عن الجواهري، واخرى عن الملا عبود الكرخي، وهما الشاعران الاحب اليه، ونشر في الصحافة الكثير من ابداعه النثري الذي يجمع بين الجد والهزل واصدر دواوين وكتباً ومجلدات ثمينة امثال شعاع في الليل وافراح تموز ووالاخوانيات وحصاد الغربةوغيرها الكثير.
رغم اشتداد المرض لم يتوانى الراحل من ان يشارك قومه الكورد ولو بقصيدة في احتفالهم بعيد النوروز حيث قدم تهنئة خاصة بتلك المناسبة في احتفالية اقامتها مؤسسة الكورد الفيليين في لندن العام 2001 قبل وفاته باشهر قليلة،وقال فيها "اهنئكم جميعا تهنئة المحبة والاخوة لمناسبة عيد النوروز المجيد، سائلاً الله ان يعيده على اهلنا وقد بدأوا يضعون تاريخهم الجديد بعد كل هذه السنين العجاف من القهر والعنت والظلم الذي لا تحده الحدود" وذيل تلك الرسالة بالابيات

التالية::
ياربيع الكرد لا ترحل وإن
أنذر النور بِشَرٍ مستطير
ودع النوروز حياً انه
فرحٌ عاش على مر العصور
خط في التاريخ (كاوا)يومه
مذ زمن (ضحاك)في بطن السعير
ذلك الحداد مازالت له
قصة تلهب اعماق الضمير
تكنس الظالم والظلم فلا
وارث فيها سوى الله القدير

وخلال وجوده في المستشفى قبل سقوط النظام السابق، اطلع في صحيفة "الحياة" اللندنية على خبر اعتقال 24 عراقياً وضعوا في شاحنة تنقل اكيساً من الرمل والحصى متجهة الى خارج تركيا، فاعتقلتهم السلطات قبل ان تنهار "الكوة" الصغيرة التي وضعوا بينها على ظهر الشاحنة، ومن فرط تأثره بالحادث وكعادته في سرعة التقاط وتصوير المشاهد بالشعر كتب قصيدة مؤثرة خص بها الصحيفة بمقطع صغير، وكأن تلك القصيدة التي كتبها يوم ذاك في ظل جرائم النظام السابق بحق الشعب العراقي، قد كتبها اليوم وهو حي وهو يصف الوضع الحالي في العراق، حيث يقول:

يارب هل اقرأ في الانباء
عن بشر احياء
من(دجلة) و(الزاب)
او شواطئ الفرات
اجسادهم مرصوفة في الصمت
في شاحنة كبرى
معبأة باكياس من الرمل
واكياس حصى
لا خبز.لاماء....

******
انا... هنا... في (لندن)
ابكي على عراقي المصطبر المهان
ابناؤه تحت الحصى والرمل يشحنون
والرافدان في العراق
يسقيان الارض
لاتطرح الا سرطان الروح والاجساد
يارب السماوات
الا رحمى لهذي الارض حيث تنحر الاكباد
وحيث لا يكلل الوجه الصبوح للصبايا
والجميلات سوى السواد
او تلبس العروس ثوب عرسها الابيض
يومين لتستبدله ببدلة الحداد
او تأكل الخبز بثدييها
تثير شهوة العصابة الاوغاد
برأسهم (عنترة الشداد)
يدفع شعباً لمهاوي الذل
ثم يسلم الرؤوس للجلاد
يقطعها بالسيف
يهديها له في (حفلة الميلاد)....
******

ومن براعة الراحل في الشعر بشقيه الفصحى والعامية نشر الكاتب العراقي الاستاذ خالد القشطيني في عموده اليومي في صحيفة الشرق الاوسط اللندنية بعيد رحيل الشاعر في العام 2001 زاهد محمد، نقل فيه حواراً دار بين الشاعر زاهد محمد في بيته بلندن حين زاره وهو يعاني المرض، الدكاترة فؤاد معصوم وعزيز الحاج واحمد البامرني وكلهم من الاكراد العراقيين، وفي مقدمته قال القشطيني، ((الحديث حول الشعر العربي وهو الشيء الوحيد الذي لا يتنازع عليه الاكراد كما يبدو، فذكر الدكتور فؤاد معصوم ان شاعرا عربياً قال بيتاً من الشعر ينتهي بكلمة يقال، ثنى عليها شاعر آخر ابو رامي، ببيت ثان ينتهي بنفس الكلمة ولكن بمعنى مختلف، سمع بذلك الشاعر الكردي اليوتريشي فجاء ببيت ثالث ينتهي ايضاً بنفس الكلمة وبمعنى ثالث آخر، كان الشاعر العربي الاصلي قد قال:

أقول لضبي مر بي وهو سانح
أأنت اخو ليلى، فقال يقال.
ثنى عليه ابو رامي بهذا البيت.
فقلت، يقال المستقبل من الهوى
اذا مسه ضر؟ فقال يقال.
ثم ثلث الشاعر الكردي اليوتريشي ذلك فاضاف.
فقلت، حبيبي، هل يقال بظلكم
اذا جاءكم مضنى؟ فقال يقال.))..

ويضيف القشطيني ان ((الدكتور فؤاد معصوم حين روى ذلك قال، لا اعتقد ان شاعراً آخر سيستطيع ان يضيف الى هذه المساجلة بيتاً رابعا، واجمع الحاضرون الاخرون على ذلك بيد ان صديقنا الدكتور زاهد انشق عن هذا الاجماع فقال اتركوني لدقائق لادلي بدلوي، شرب القوم قهوتهم وتمنوا له الشفاء وانصرفوا الى بيوتهم، ما ان حل الدكتور فؤاد ربطته عن قيمصه حتى رن التلفون، انه ابو عمار على الخط ..هاك يأخي فؤاد البيت الرابع الذي استبعدتم نظمه، ثم انشده الزهدي البيت وجاء فيه:

فقلت له: لو يطلب القيل ضامئاً
فهل عندكم قيل: فقال يقال
انبهر فؤاد معصوم بذلك، ولكن ابا عمار قطع عليه تعجبه ...
ويقول له ، وهاك ياصاحبي
واردف: ماذا لو تعثر لفظه
وزل لسان منه؟ قال يقال.

"يقال في البيت الاول من القول، وتصبح في البيت الثاني من الاقالة والاستقالة، وفي البيت الثالث من القيلولة، أي يوم الظهيرة، وفي البيت الرابع الذي انشده زهدي من القيل، اي اللبن وتقديم اللبن للضيف اثناء النهار، اما البيت الخامس فهي من المسامحة والغفران واقالة العثرة وزلة اللسان.)).

وفي رأي القشطيني كما قال عن ذلك الحوار الشعري ((وهكذا كسب الاكراد المعركة الادبية بثلاثة اهداف سجل اثنين منها صديقنا الدكتور زاهد، ضد هدفين للعرب، بل واكثر من ذلك)) ويضيف الكاتب متحدياً بالقول ((و يمضي ابو عمار فيعطي الفرصة لشعراء العرب ان يأتوا ببيت سادس ان استطاعوا، فهل من متطوعين يعيدون للعرب امجاد دواوين العرب..)).

ومن طرائف ما كتب الدكتور زاهد محمد قبل وفاته بايام، اثر استلامه مكالمة تلفونية انثوية اخطأت ارقامها طريق الهاتف المطلوب والتقطها هاتف شاعرنا الخبير بالتقاط النقاط والحروف، وكان ينتظر وصول زوجته الدكتورة زهرة من الخارج، وعقب تصحيح الخطأ وانفصال حرارة تشابك الارقام الا ان اثارها ولدت ابيات احب ان يسجلها في دفاتر اشعاره العامية تحت عنوان " تلفون بالخطأ " وهذه ابياتها:

تلفوني اشتد رنينه
وبالاذن دوَى طنينه
رفعت سماعته ولنّي
بوحده زهگانه وحزينه
Hello گالت, كلت اهلاً
كالت بلهجة رزينه
Please مستر أيفي فضلاً
اكدر احجي مع Tina
كلت والله بطرك روحي
والكلب زايد ونينه
دخيل الله احسبيني
ابن عم او اخو "تينه"

واحجي وياي بمحنة
يريدلي وحدة حنينه
والحنينه بعيدة عني
والظهر باجر تجينه
مري هذا اليوم عندي
وبيتنا يستر علينه
شمايجي ببالج أأمري
يوصلج بس تطلبينه
ويسكي كونياك بيره
من اسبوع مثلجينه
والاكل تمن وقيمة
عنبر وومركه ثخينه
والحلا بقلاوة طازه
لو حلاوة من الطحينه
هلو كولي شتطلبين
الصوت ابد ما سامعينه
جاوبتني Sorry Sorry
وسدت الخط وانتهينه..

ما يؤسف له ونحن نستذكر غيض من فيض من ما قدمه الشاعر الراحل للثقافة العراقية بتنواعتها، فصحى وعامية، اذاعية كانت او مكتوبة انها لم تجد الاهتمام المطلوب من وزارة الثقافة العراقية ولا الفضائيات الكثيرة حاله حال العديد من كبار الادباء والشعراء والفنانين، وهذا التقصير والاهمال مع الاسف سيؤدي الى اندثار كل ذلك الارث العراقي الجميل والراقي، ولا بد من احياء الذاكرة عن طريق برامج ثقافية وادبية رصينة، ولا نستثني الاتحاد العام للادباء والكتاب في العراق وكذلك جمعية الشعراء والادباء الشعبيين ونقابة الفنانين من التقصير في ايجاد برامج اذاعية وتلفزيونية اسبوعية تعيد من خازنات ارشيف تلك الابداعات العراقية ما يتيسر لها وعرضها تقديرا لذلك التاريخ الذي كان زاداً في نمو الوعي الثقافي والادبي والفني لاجيال عديدة ونتأمل من المؤسسات المذكورة ان تكون ولو قليلا وفية لتلك القامات الجليلة، وان تنهض بمسؤليتها في تشجيع الجيل الحالي على تذوق جمال ورقي ثقافتنا وروادها..[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 20-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 601

فيلية سطع نجمها في سماء المسرح الإيراني: العشق المستعجل ساقني للتمثيل بالكوردية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607150722416688

شفق نيوز/ نساء ايلاميات منهمكات اليوم في كل الاتجاهات بتطوير الفنون باللغة الكوردية، وواحدة من الفنون الابداعية التي تشهد اهتماما وجذبت اليها النساء بشكل كبير مؤخراً، هي الفنون المسرحية والسينمائية
وفن المسرح واحد من افخر الفنون واكثرها قيمة وتعد الدول التي لا تمتلك مسرحا متأخرة رغم انه من جهة أخرى ليس بإمكان كل من هب ودب ان يكون مبدعا في هذا الفن. وهذا الابداع والتطور يصعب عندما نعلم بأن هذا المسرح يتوجب أن يكون باللغة الكوردية وعلى الخصوص عندما يعرض باللهجة الكوردية الفيلية. وهذا يصعب بشكل اكبر عندما تمارس فيه المرأة دورا في بلد يكاد يكون مجتمعه رجوليا بشكل واضح. وان تتحمل كل هذه الأوضاع.
وبهذا الصدد أجرينا حوارا مع فنانة كوردية بهلوية ديهلورانية، وهي السيدة ماريا يونسي، التي لمع نجمها في سماء المسرح الايراني وقدمت اعمالا مسرحية كثيرة باللغتين الفارسية والكوردية.

شفق نيوز- السيدة ماريا، إنه لعمل صعب ان تعملي في ديهلوران وايلام وان تكوني امرأة! فما الذي استطعتِ تجاوزه في هذا الطريق لتصلي الى النجومية في مسرح طهران؟

: قبل قرابة عشرين عاما، وعلى الرغم من اني كنت حينها طفلة، دخلت عالم المسرح وأصبحت ممثلة مسرحية وكنت عاشقة للمسرح بشكل كان المسرح هاجسي الوحيد ليلا ونهارا. وكلما تقدمت كلما بات المسرح امامي اجمل بكثير ويجذبني إليه بشكل أكبر.

وبعد ثلاث سنوات، أصبح المسرح شيئا آخر بالنسبة لي بحيث صار سُلّماً ارتقي به نحو السماء، وبعدها بعقد من الزمان وفي مهرجان المسرح في محافظة ايلام، حيث مثلت في مسرحية بعنوان (العشق المستعجل) وهي مسرحية كوردية، لأول مرة حصلت على جائزتي الاولى في حياتي الفنية، وكوني حصلت على هذه الجائزة، أصبحت أفضل ممثلة في المحافظة وكذلك من جهة التمثيل بلغتي الأم، أي اللغة الكوردية الجميلة واقول (مثل فتاة من الفتيات الكورديات الفيليات وعشيرتنا الكبيرة، عشيرة الكورد البهلوييون، وصلت الى ماوصلت اليه من افتخار).

شفق نيوز- جمال عملك يعود في الدرجة الاولى الى انك استطعت في محافظة وفي مدينة ايلام، مركز تلك المحافظة التي توجد فيها قاعة واحدة غير مكتملة وديهلوران مدينتك ومسقط رأسك، ليس فيها اية قاعة تتوفر فيها أبسط الشروط كونها قاعة للمسرح، فكيف استطعت ان تصلي الى وصلت اليه؟

: نعم، في الحقيقة انه لا في المحافظة ولا في مدينتي توجد إمكانات هذا العمل وفي ديهلوران وفي حرارة تفوق 50 درجة مئوية وفي ظروف العمل لا تتوفر على اية امكانيات، كان صعبا جدا ان يكون العمل بالعشق فقط في مسرحية (العشق المستعجل) هو الذي مكنني ان اكون ممثلة وانا سعيدة جدا باني الان وبعد حفنة من السنين ان انتقل الى ايلام واليوم انا وصلت الى طهران، وهذا يؤكد بان الفن لا يمكن ان يصل الى مبتغاه من دون العشق.

شفق نيوز- الجيل الناشئ في إيلام استطاع ان يحصل على نتاج فني مسرحي وسينمائي كثير، انتم كإمرأة هل سرتم على الطريق نفسه؟

: الكوردي يولد مع الفن ويموت مع الفن، وقبل شرح هذا الكلام يجب ان اقول انه على الرغم من أنه في العمل والبدء بالعمل نحن نعلم أن النساء يعانين الكثير، وهذا لايعود الى الفن بنفسه، بل يعود لمحددات المجتمع.

وانا على عكس الجميع لا انظر الى الامر من هذا الجانب بل أرى أن النساء الكورد متقدمات دائما في العمل الفني على الرجال، حيث أن النساء شاركن الرجال في مواسم الحصاد وجمع المحصول وذره والزراعة وحتى الرعي، وأثبتن بأنهن لسن أقل من الرجال، وكان العمل الاقتصادي عملا مختلطا بين الرجل والنساء،. وفوق كل هذا، الفن في المناطق الكوردية اكثره نسائي، نسج السجاجيد وكذلك نسج الافرشة والاغطية، وصناعة المكانس وبناء بيوت الشعر والاسيجة الخاصة بها واعمال أُخرى كلها كانت تقوم بها نساء العشائر بشكل فني متقن، وكان هذا العمل ينتقل من جيل الى جيل مع الاحتفاظ بسر المهنة . فكان كل جيل يعلم الجيل الذي يليه على كيفية القيام بكل تلك الأعمال، وبعد تغير نمط الحياة والتطور وحياة الاستقرار في البلاد، كانت النساء ومن غير إرادتهن تم اسكانهم في البيوت حيث فقدن شيئا فشيئا تلك القدرات التاريخية التي كن يتمتعن بها، والرجال ايضا تعرضوا للمشكلة نفسها، حتى وصل الأمر الى جيلنا الحالي حيث نرى بأن النساء لم يكن بأقل شأن من الرجال في متطلبات العمل العصرية، حيث بدأن بالعمل الفني من جديد،و حيث اتخذ الرجال مسارهم في الحياة مثلما فعلت النساء على الرغم من ان حظوظ الرجال أكثر من النساء والمجتمع الإداري في ايران في البداية، كان رجوليا وهذا ليس ذنب النساء، ووفقا لما أراه فإنه مادام مختلطا بدمائهن فانهن يبادرن بشكل اسرع واكثر من الرجال وإذا أردن ذلك فإنهن من الممكن أن يتقدمن أكثر.

شفق نيوز- وماذا عن المسرح الكوردي؟ كيف ترينه؟

: الفن، لسان حال جميع الناس ومن اجل ان نساهم في ازدهار الثقافة والامكانيات الاصيلة والسليمة لدى الانسان، افرح كثيرا بانني ايضا كوردية والكورد مازالوا يتعلمون لغتهم الفنية اليومية وليسوا متأخرين ومتحجرين.

شفق نيوز- بحسب رأيك، هل استطعنا إيجاد او خلق هوية جديدة للمسرح والسينما الكوردية؟

: الكورد لم ينظروا الى مجال السينما والمسرح من جانب المتعة، ومن أجل هذا لو منحوا بعض الامكانيات، ولو كان الكورد مبسوطي الايدي بشكل اوسع قليلا عندها كنا سنرى كم يزدهر أداؤهم في هذا المجال، نحن الكورد لم تتوفر لنا امكانيات ثابتة للمسرح للتمكن من جذب الناس الى قاعاته.

شفق نيوز- ما دور النساء في هذا العمل بحيث يتمكن من تحمل مسؤوليته؟

: لا اقول هذا انحياز ومدح للنساء، الذي انا اراه واعرفه فان النساء في التمثيل المسرحي الكوردي اكثر ولهن مريدين اكثر، واستطيع القول انهن على استعداد اذا سمح لهن ان يشاركن فيه اكثر من الرجال.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مسرح

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 602

قدماء الكورد الفيلية والألعاب الرياضية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607102133416627

أ. د. قاسم المندلاوي

تدل الاكتشافات والاثباتات الاثرية والدراسات التاريخية بان الكورد الفيلية من الشعوب الاوائل الذين اهتموا بالألعاب الرياضية ومارسوا المصارعة والملاكمة والمبارزة والعاب الخيل والفروسية وتمارين بدنية وقتالية في حياتهم اليومية وكذلك خلال المهرجانات والاحتفالات التي كانت تقام بمناسبات مختلفة دينية وشعبية وعسكرية، ونظرا لجغرافية مناطقهم التي تمتد من شرق دجلة في وسط وجنوب العراق حتى كرمنشاه وايلام ومهران وخوزستان في ايران والعوامل الطبيعية والمناخية من جبال ووديان وسهول خصبة وغابات ووفرة المياه ساعدت على هجرة اجدادهم الكاشيين والايلاميين من جبال زاكروس الى تلك المناطق واستقروا فيها واكتشفوا الزراعة وتربية المواشي وإنتاج المواد الغذائية واستطاعوا بناء إمبراطورية كبيرة وقوية ذات حضارة متقدمة قبل حوالي 5000 قبل ميلاد السيد المسيح بيرآميه - 14.

امتازوا بشجاعة وقوة بدنية عالية ومهارة قتالية متفوقة، و كانوا مصدر تهديد دائم لمملكة آشور والتر هينتز - 3 و يذكر المستشرق ادموندز - 12 الكاشيون هم الاصول الاولى للكورد الفيليين.. علماء الاثار كانوا يدعونهم باسم كاسي - كاساي - كاسيت وهم من القبائل التي سكنت جبال زاكروس موطنهم الاصلي منذ الاف السنين قبل الميلاد ، و دام حكمهم مدة تقارب ستة قرون منذ عام 1746 وحتى 1171 قبل الميلاد و قد كان حدود امبراطوريتهم تمتد حتى سواحل البحر الابيض المتوسط وهناك معالم اثرية عريقة للحضارة الايلامية و الكاشية و الميدية في هذه المناطق مثل قبور ملوك الميديين والكاشيين و المنقوشات الاثرية التي تشير الى عصرهم الذهبي باسيل نيكيتين - 8 - يذكر عالم الاثار بوتس - 13 انه نتيجة رقي الحضارة الايلامية فان جوانب عديدة من حياة الامبراطورية الاخمينية مثل شكل الالبسة و كيفية ادارة الدولة قد تاثرت بالحضارة الايلامية لدرجة ان الاخمينيين استخدموا الابجدية الايلامية ، وخلال التنقيبات في مدينة سوسه كشفت عن مساكن لمجتمعات زراعية و اواني و ادوات مصنوعة من الفخار المستخدمة لاغراض عديدة بعض هذه الاواني كانت ملونة و بعضها الاخر محلى باعمال الزخرفة ، كما تم اكتشاف لوحات طينية في مدينة سوسه تحمل سجلات مكتوبة بكتابة تصويرية والتر هينتز - 3 وهناك ادلة و شواهد عديدة وردة في عدد من المصادر على اهتمام الكورد الفيلية بالمصارعة

والمبارزة و الفروسية والملاكمة و السباحة والصيد قاسم المندلاوي - 4 - ، وكانت المصارعة من الالعاب التي انتشرت لدى الاقوام الكوردية انذاك بدليل ان الكلمة الكوردية البهلوان وتعني المصارع - بالعربية ، وان هذه الكلمة مشتقة من اللغة البهلوية وهي لغة قوم اطلقت عليهم صفة بهلوان الشاهنامة الفردوسي - عن مؤيد عبد الستار - 1 وكان الفردوسي يجيد اللغة البهلوية وقد نظم ملحمته الشعرية بالاعتماد و الاقتباس منها وكانت هذه اللغة هي لغة سكان هضبة أيلام وبلاد الكورد انذاك ، و هناك راي أكيد في اطلاق هذه الصفة اي بهلوان على العيلاميين نظرا لما كانوا يتمتعون باجسام قوية واتقانهم فنون القتال والمبارزة و المصارعة حتى اصبحت صفة بهلوان تطلق على من يجيد العاب الجمناستيك و الاكروباتيك نفس المصدر السابق و في المخطوطات السومرية القديمة جاءت كلمة البيلي او الفيلي بمعنى المحارب او الشجاع عبد الواحد الفيلي - 9 كما يؤكد علماء اللغة على ذلك ، و يذكر المستشرق الانكليزي كرزون المجلد الثاني من كتابه التارخي ص 1892 ان كلمة الفيلي تعني الثائر و المتمرد و يتفق معه في الراي المستشرق هنري فيلد - 10 - في مؤلفه معرفة الاجناس البشرية - 1987 بيروت بان كلمة الفيلي او بيلي هي قديمة و تعني الشجاع ، الثائر ، المتمرد ، و حسب المصادر التاريخية ان الكورد الفيلية كانوا في صراع دائم ضد الاعداء و الطغاة محمد امين زكي - 6 ما جاء انفا من اوصاف و مصطلحات يرمز الى قوة شخصية الكورد الفيلية و كدليل ومؤشر واضح لقدراتهم البدنية العالية والشجاعة الفائقة والارادة الصلبة منذ تلك العصور القديمة ، وقد اهتموا اهتماما كبيرا بالالعاب الرياضية التي كانت تهيئهم جسديا ونفسيا لتحمل ثقل الصراع المرير مع قساوة الطبيعة الباردة شتاءا ، كذلك في دفاعهم المستمر ضد الاعداء و الغزاة و الظالمين قاسم المندلاوي - 2 ، وهناك ايضا اسماء مدن فيلية لا تزال تحمل صفة المصارعة مثل مدينة شار زور و تعني بالعربية مدينة المصارعة او مدينة القوة وقد سميت بهذا الاسم لانه كان قديما تقام فيها مسابقة المصارعة و المصارع الذي يفوز في المنازلة يصبح حاكما على المدينة لذا سميت بهذا الاسم او بسبب شهرة هذه المدينة الكوردية الفيلية بمصارعين اقوياء ، وقديما كان يطلق على غالبية ارض جنوب كوردستان اسم شهرزور اي مدينة الاقوياء محمد مندلاوي - 11 وفي يومنا نجد اثباتات وشواهد اخرى ملموسة عن البنية الجسدية القوية لدى ابطال الكورد الفيلية من خلال فوزهم باوسمة متنوعة في المصارعة ورفع الاثقال في البطولات الدولية و الاولمبية وهم يمثلون ايران او تركيا او سوريا او العراق لان بلادهم كوردستان محتلة من قبل تلك الدول ظلما ، و هناك بقايا لبعض آثار لتلك الالعاب الرياضية التي حافظت على استمرارها وحيويتها و الى يومنا ، وعلى سبيل المثال الزورخانة و العابها وهي لاتزال منتشرة في اغلب المدن الكوردية الفيلية في شرق كوردستان مثل كرمنشاه و ايلام و مهران و لورستان و شار زور وغيرها ويمارس فيها الشباب و حتى الكبار التمارين و الالعاب ، فضلا عن اندية الكورد الفيلية في بغداد وبدرة و خانقين في صناعة ابطال دولين في المصارعة و رفع الاثقال والملاكمة وغيرها .... لقد امتاز الكورد الفيلية وكما اشرنا اعلاه باجسام قوية نظرا لظروف حياتهم المعيشية و بيئتهم الجغرافية و المناخية و الجبلية والى جانب اهتمامهم بالالعاب الرياضية والمهرجانات والاحتفالات الشعبية و العسكرية مارسوا ايضا الزراعة وتربية المواشي والحرف و الصناعات اليدوية المختلفة عبد الجليل فيلي - 5 ، ويعتبر الكورد الفيلية اول من أهتموا بالتجارة في بلاد الرافدين ، ويذكر المؤرخ العالم هينتز - 3 في عام 4200 قبل الميلاد بنى الايلاميين او العيلاميين مدينة شوش او سوس على نهر كارون وفي ارض زراعية خصبة ، وكانت هذه المدينة عاصمة لدولتهم و مركز حضارتهم في العلوم والثقافة والادب الكلاسيكي و الموسيقى و الفنون الاخرى ، وهي من اقدم المدن التاريخية في العالم وتقع على بعد اكثر من 130 كم شمال مدينة اهواز و حوالي 40 كم شرق مدينة دزفول و كانت مركزا للايلاميين التجارية في بلاد ما بين النهرين نفس المصدر السابق وقد توارث الفيليين صفة التجارة من اجدادهم القدماء جيل بعد جيل وتجذرت هذه الصفة في شخصيتهم وحياتهم المعيشية ، بل واصبحت من الصفات البارزة لديهم في الحياة ، حتى انهم مارسوا مهنة الحمالة في سوق الشورجة ببغداد وكانوا يحملون البضائع الثقيلة جدا على ظهورهم وهو دليل آخر على قوة اجسامهم ولياقتهم النفسية والصحية الفائقة و قدرتهم العالية في الصبر وشدة تحمل العمل المرهق ومخاطره ، ولم يخجلوا من ممارسة هذه المهنة الصعبة لانهم كانوا يؤمنون بان العمل شرف و رمز للنزاهة ويكسبون قوت عيشهم من عرق جباههم ، ومع مرور الزمن ونظرا لذكائهم وشطارتهم و اخلاصهم وكانوا مصدرا للثقة بين مختلف طبقات المجتمع العراقي استطاعوا مسك زمام التجارة في بغداد و اصبحت تجارة العراق تدار من قبلهم ، كما و لهم الفضل الكبير في تفعيل حركة التجارة بين العراق و ايران و كوردستان ، قبل مجيء الطاغية صدام حسين الى سدت الحكم ... مما جاء انفا يمكننا استنتاج ما يلي : 1 - يعتبر الكورد الايلاميين و الكاشيين اجداد الكورد الفيلية من الشعوب الاوائل في بلاد النهرين الذين مارسوا الالعاب الرياضية وخاصة تمارين القوة والعاب قتالية المصارعة و الملاكمة و المبارزة و الفروسية و السباحة في حياتهم العادية و خلال المهرجانات و الاحتفالات الدينية و الاعياد الشعبية والعسكرية ومن المؤكد كان هناك اسماء كوردية يطلق على تلك المهرجانات الرياضية وان لم نتعرف عليه الان ، ولكن سيظهر قريبا بفضل التنقيبات الاثرية .

2 - الكورد الفيلية من اوائل الشعوب الذين اهتموا بالزراعة وتربية المواشي والحيوانات الاليفة وخاصة تربية الفرس وقد اشتهروا بالفروسية وسباقتها و الترويض مع الفرس واستخدموا الحمار في نقل الاشخاص و البضائع التجارية 3 - الكورد الفيلية من اوائل شعوب وادي الرافدين الذين اهتموا بالتجارة وكانت مدينة سوس اوشوش مركزا تجاريا لشعوب وادي الرافدين والعلاقات التجارية مع غيرهم من الشعوب و الاقوام كالمصريين والفينيقين وغيرهم 4 -- هناك الكثير من الحقائق الاثرية و التاريخية الثمينة والمهمة عن الكورد الفيلية لم تتم كشفها وقسم كبير تمت سرقتها او تحريفها اوتغيرها اوتشويهها سوزدار ميدي - 7 ولمجموعة عوامل و اسباب سياسية واجتماعية وغيرها ، فضلا عن الكثير من المعلومات الاثرية

والتاريخية الاخرى لا تزال مغيبة والى يومنا بسبب اندثارها نتيجة لعوامل طبيعية و الحروب 5 - الكورد الفيلية يعيشون تحت كابوس الظلم والاضطهاد الممنهج من قبل الطغاة ، ولا يزال هناك تعتيم كامل و مستمر و شديد على تراثهم و نشاطاتهم الرياضية و الثقافية و الموسيقية والغنائية و الفلكلورية .. .

المصادروالمراجع : 1 - مؤيد عبد الستار شاهنامة الفردوسي ومصادرها الكوردية صوت كوردستان 29/ 4 /2021 2 - قاسم المندلاوي الكاشيون و الالعاب الرياضية 14 / 5 / 2021 صوت العراق 3 - والتر هينتز دنياي كمشده ي ايلام ترجمة فيروز فيروزنيا 1376 هجرية 1956 ميلادية، طهران 4 ، قاسم المندلاوي الثقافة الرياضية في ميزوبوتامية 1970 وارشو - بولونيا 5 - عبد الجليل فيلي اللور الكورد الفيليون في الماضي و الحاضر 1999 السويد 6 - محمد امين زكي خلاصة تاريخ الكرد و كردستان من اقدم العصور التاريخية حتى الان ترجمة محمد علي عوني الجزء الاول - الطبعة الثانية 1961 7 - سوزدار ميدي تصحيح تاريخ الكورد المحرف و المسروق 14 / 12/ 2013 ، عن موقع كوكل 8 - باسيل نكيتين الاكراد 1975 بغداد 9 - عبد الواحد الفيلي تاريخ الكورد و وحضارته - مختصر من تاريخ الكورد الفيليين 5 /7 / 2020 وكالة انباء برثا عن موقع كوكل 10 - هنري فيلد علم الاجناس البشرية دار العلم للمطابع و النشر 1987 بيروت - لبنان 11 - محمد مندلاوي ما هو المعنى الحقيقي لاسم البطل السومري كل كاميش باللغة الكوردية 4 / 8 / 2020 صوت كوردستان 12 - ادموندز كرد و ترك وعرب ترجمة جرجيس فتح الله المحامي 1971 بغداد 13 - بوتس . د . ت دليل لعلم الاثار القديم بالقرب من ايلام - امبراطورية ايران الاولى 2012 14 - بيرآميه تاريخ ايلام ترجمة شيرين بياني - تهران 1372 هجرية 15 - موقع ويكيبيديا.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: رياضة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-06-07

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 603

قصة التهجير للكورد الفيليين، جاسم الخيبري ابو زهراء

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183351552074

قصة التهجير للكورد الفيليين، جاسم الخيبري ابو زهراء

يصادف شهر نيسان من كل عام ذكرى تهجير الكرد الفيليين مع اخرين من العراقيين بحجة التبعية وانهم من اصول ايرانية . فبدأت قصة التهجير من بداية شهر نيسان واستمرت لسنوات عديدة وكانت الذروة في ذلك الشهر ثم اصبحت متقطعة في السنوات التي تلت .
انها مأساة انسانية حقة لم تسلط عليها الاضواء الاعلامية كما ينبغي .
فهل يوجد شيء في تأريخ البشرية مماثل ، عندما تُهجر اقوام كاملة بداعي اصولها القومية والعرقية ؟
هل للعِرق دخل في معادات مواطنين يعيشون في بلد متعدد الاعراق ؟

هل هناك قانون عالمي يجرم المنتمين الى عرق معين ؟
تساؤلات كثيرة يطرحها ضحايا التهجير
ولكن لا مجيب
فأنصار النظام البعثي وشركاءه في الجريمة اسدلوا الستار عليها ...لانها تكشف وحشية نظامهم البعثي ورئيسة الطاغية المجرم صدام .
وخصوم البعث وضحاياه تنافسوا على حصر الظلامة بفصيلهم دون غيرهم ، لاسباب كثيرة .
وضحايا التهجير توزع ولائهم وتشتت بين هؤلاء الضحايا ، ومن حاول منهم ان يستقل بالتذكير فأنه قد وجهه دعوته بإنتماءه لاهداف خاصة .
ولم يبقى منهم من يرفع راية ظلامة المهجرين الا من ليس له حول ولا قوة ، ولا يملك اللسان السليط والقلم الباشط ليخط اسم الظلامه على حائط الزمن ، ولا يوجد رسام يملك ريشة الفنان البارع ليظهر مواجعهم .
فضاعت صرخات الام على ابنها الشاب الذي اخفته سجون النظام ثم مقابره .
فأسكت الزمن بكاء الطفل على امه لطول فترة غياب الام وتجاوزه مرحلة الطفولة وان كانت باقية في داخله .
وانقطعت ضحكات الطيبون بوجوم الحزن الذي خيم على وجوه المهجرين .
اختنقت عبرات الكبار في صدورهم وانكسرت على بلد فارقوه واحبة تركوهم حياء وخجل ان يقال عنهم كبار وتبكون وقد قتلتهم تلك العبرات كمدا .
الا النساء فقد اخذن وقتهن الكافي في البكاء وقد اطلقن صرخاتهن في العراء ولكن لا سامع ولا مجيب .
املاكهم تلاعب بها السراق والغاصبون وعلى مزاجهم يحللون ويحرمون .
تعليمهم انقطع واصبحوا الاخرون يعيبون عليهم بأنهم انصاف متعلمين .
اوطانهم تعددت ، واهوائهم تبدلت ، تواصلهم مع اهلهم اختلت ، وتفضلت شبكة التواصل الاجتماعي لتجمع بينهم .
انها شريحة كاملة تمزقت وتفتت .
تنتظر من يجمعها بمحبة شفهية وقبلات عفوية ليظلهم بوشاح ابيض من الخيال ليرد لهم الاعتبار ويضع لهم صورة تجسد مأساتهم .
اين الفانون والقاصون والروائيون ليطرزوا على وجه الزمن قصة التهجير الظالمة والانسانية الغائبة .
اين مدعي حقوق الانسان الذي يجوبون العالم ويبحثون في التأريخ عن حق ضائع ومصير مجهول لشخص معين عفى عنه الزمن .
ها نحن الاكراد الفيلية المهجرون نناديكم ونصرخ عليكم من الزمن القريب لا من عمق التأريخ ، شخوصنا حاضرة وآثارنا باقية .
ضعونا في حسابكم كطفل ضائع او امرأة اعتدي عليها ، فموتانا الذين سقطوا في طرق التهجير وسكنت اجسادهم في بطون الحيوانات تنادينا ان اذكرونا .
فسلام على الاطفال الذين فقدوا حنان الام
وسلام على الشباب الذي دفنوا في مقابر ولم يعثر عليها .
وسلام على الامهات التي انتظرت طويلا ابنها الشاب فمنهن من غادرت الدنيا حزينه ولم تكحل عينها بلقاءه ومنهن في الرمق الاخير من عمرها تنتظر شم عظام ابنها قبل ان تفارق الحياة .
وسلام على الآباء الذين ماتوا من صدمة الغربة وبُعد الاحبة والاخوة والابناء .
اغيثوا بقايانا بلمسة حنان لانريد منكم درهما ولا دينار .
فان مأساتنا قتلتنا وستقتل الاحياء منا
اذكرونا في شهر تهجيرنا.
جاسم الخيبري.ابو زهراء
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-12
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 604
قصّة الشعب الفيليّ داميّة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209173106551234
قصّة الشعب الفيليّ داميّة

مازال الشعب الفيلي ينزف و ينزف .. رغم تبدل الأوضاع نسبياً و تغيير الأنظمة و الحكومات قبل و بعد نظام صدام الجاهل .. العار ؛ لكن قضية الشعب الكوردي الفيليّ ما زالت قائمة و تستعر حتى على أيدي الأنتهازيين من الطبقة السياسية أو بسبب أقرانهم من الطوائف الكوردية الأخرى شمالاً و جنوباً للأسف لفقدان الدين و الوجدان في أوساطهم و إمتلاء بطونهم بأموال و حقوق الفيليين و المظلومين بآلدرجة الأولى و غيرهم .. و هناك للآن ما يزيد على مليون فيليّ مشردين في الدول و بقاع الأرض باحثين عن الحرية و الكرامة بعد ما نهبت الحكومات المتعاقبة و أحزابها مع أجهزتهم المليشياوية و شرائح عديدة من الشعب العراقي حقوقهم و مساكنهم و محلاتهم و بساتينهم وممتلكاتهم في بغداد و جميع محافظات العراق .. حتى إضطروا لترك وطنهم و بعضهم أقسم بعدم العودة ما دام الحاكمون و الطبقة السياسية لا تنصفهم بل و تسرقهم و تستغلّهم من كل حدب و صوب و بلا رحمة ..
و فوق كل هذا يمثلهم اليوم .. و يحاول أن يُمثّلهم من ليس بأهل ولا يملك ثقافة أو قلب رحيم و منصف و لا يعرف حتى تأريخ الكورد الفيليية ..
هدفهم مشترك و هو الأستفادة من مظلوميتهم لأجل الدولار و الكراسي و المناصب .. طبعا أستثني لبعض الحدود السيد حسين علي مردان الممثل المخلص نسبياً للفيليين و حتى غيرهم بآلقياس مع آلآخرين في البرلمان بمن فيهم رئيس الجمهورية الفيلي و البرلمانيين منهم !
المهم ؛ تحدّثنا بما فيه الكفاية عن محنة الفيلية و لا تنتهي إلا بحلّين :
الأول : إستلام حكومة العراق جملة و تفصيلاً .. و لعلهم الوحيدون الذين يستحقون و سيعدلون في الحكم و يقضون على الطبقية التي أجّجتها الأحزاب المنحطة الأسلامية منها و العلمانية و القومية ألمتحاصصة للأسف الشديد حيث أصبح جميعهم أصحاب قصور و مليارات و بيوت و مقرات و مصفحات بإسم (الكورد الفيلية) لأنهم بكل بساطة كانوا غير مثقفين و لا مُؤهلين .. فشملتهم عملية المسخ التي جرت على جميع الطبقة السياسية الفاسدة , لا أستثني أحداً!
الثانيّ : إذا لم يتحقق الحل الأول ؛ فأن الأنفصال عن العراق هو الحلّ النهائي لتكون بدرة و مندلي و و أطراف بعقوبة شمالاً و إلى العمارة جنوباً ؛ هي الدولة المستقبلية للفيليين و إن طال الزمن .. ليتخلصوا من هيمنة و ظلم الكيانات و القوميات و الأحزاب العراقية الفاسدة التي ظلمتهم قبل و بعد الفتح الأمريكي للعراق .. فجميعها ظلمت هذا الشعب نتيجة لطيبته و صدقه و عشرته الحلوة مع الآخر كصفة مقتبسة من أصلهم الهابيلي.
المهم إليكم الآن .. قصّة دامية تقشعر لها الأبدان و يحزن لها القلب و تدمع العيون لمجرد قرائتها .. و هي قصّة من ملايين القصص الدامية التي لا تشبهها قصة في هذا العالم الظالم الذي يسيطر عليهم حكومات فاسدة و أحزاب منحطة تحاصصت .. و آلفيليون و ربما معهم (الهنود الحمر) ايضا وحدهم ذاقوا الأمرين في مدنهم و في السجون و المعتقلات و في الصحاري و البحار و البلاد المختلفة بسبب الظلم الذي وقع عليهم بحيث أن باقي أحزاب و فئات المعارضة العراقية لا قيمة لها مقابل محنتهم و نزيفهم الجاري و ما لاقوه من الغربة و الضيم و الذل و الله المستعان و لا بد للقدر أن يستجيب لهم يوماً لإرجاع عزتهم و كرامتهم و نصيبهم الذي سرقه صدام و من بعده الطبقة السياسية الفاسدة و للآن:
و لكي لا ننسى .. إليكم القصّة :
[سياحة الديدان]

في بداية عام 1985 اعتقلت سلطات البعث قاسم ابو محمد وعائلته واودعته السجن وفصلته عن اولاده الاربعة لينقلون بسجن ثاني وتودع البنت في سجن النساء ...
استمر وجود ابو محمد الرجل الخمسيني لمدة ستة اشهر بالسجن ، تهمته انه كردي فيلي وحسب تقسيمات النظام البعثي انه من التبعية الايرانية ...
عاش غربة السجن لوحده ولا يعرف شيء عن بقية العائلة ، حتى جاء القرار بتهجيره الى ايران بعد شوط من التعذيب الذي لا يعرف سببه ...
في صيف نفس العام تم الدفع به على حدود ايران من منطقة جوان رود العراقية مقابل الحدود الايرانية وقيل له اذهب الى عمك الخميني مع العديد من الرجال معه ...
سار وحيدا بدون اولاده وبنته في الجبال وألم التعذيب والجراح اخذت القسط الاكبر من قوته ...
كابر متحملا الم التعذيب ليكمل المسير فخانته قواه فسقط على الارض نازعت روحه الموت لتبقى ويلتقي بأبناءه ويضمهم لصدره بعد فصلهم عنه ولم يعرف شيئا عنهم صراخ الرجال من حوله يدعونه الى التحمل ويقولون له ان الحدود قريبة وان ابناءه في انتظاره متشوقين لرؤيته كل هذه المحفزات التي اختلقوها ليبعثوا عنده الامل وينتصر على الموت لم تنفع ، مسك بيده على كف احدهم وقال له بلغهم سلامي ، فتوقف لسانه عن النطق وبقيت عيناه مفتوحة تنظر الى السماء مودعا الحياة ......
دار اصدقائه حول رأسه وتوقفوا عن اكمال سيرهم ، وتحادثوا فيما يفعلون له
هل ينقلوه معهم الى ايران والمسافة بعيدة ، ام يدفنوه
ولكن بماذا يحفرون القبر في ارض صخرية واصابعهم غير قادرة على حفر سنتيم واحد .
فكان القرار تركه على حاله والنجاة بأنفسهم لان الوقت بدأ يدركهم وسيلقون نفس المصير والحزن مسيطر عليهم والتردد في اكمال المسير فكان قرار تركه هو الغالب عندهم فكلما توقف احدهم لعدم تحمله فراق صديقهم الطيب سحبه الاخر بعيون باكية الى ان ابتعدا عنه ولم يعد يشاهدونه وان كانت صورته لم تفارق مخيلتهم .
بقي ملقى على الطريق مع اثنين اخرين جثث هامدة واستمر الاخرون بالسير لاكمال الطريق المجهول ..
وفي اليوم الثاني تم تهجير النساء السجينات بوجبة واحدة من نفس الطريق ليتوقف سيرهن على صراخ بنت قاسم وهي تنكفأ على جثة ابيها ...
فأحطن بها النساء ليحجبنها عن رؤيته ويخففن الصدمة عنها ...
بقيت البنت تصرخ وتخاطب ابيها الميت وتعاتبه وتسأله عن اخوتها وهي تعددهم ، فلا من مجيب ..
كانت آمالها معقودة على رؤيته مع اخوتها بعد تخلصها من السجن ليعوضوها عن غربة الوطن ...
وهي تقف على جثته وتكرر عبارة يبوية ليش عفتني وحدي مو امي وصتك بيه من ماتت ؟؟ ماذا ستقول لها ؟؟؟...
انه لقاء غير متوقع ومؤلم ابكى حتى الصخر بالجبال الذي كان يرجع صدى الصراخ إليهم وكأنه يشاركهم العزاء ، كانت كلمات البنت كالسكين تغرزها في قلوب النساء ... ..
فما كان منهن الا ابعادها عن جثة ابيها وارغامها على مواصلة السير الى ايران لتنجوا هي الاخرى من الموت ...
كانت لحظات صعبة عليها ان تترك اباها ميتا لتأكله الحيوانات .
فتسمرت في مكانها واصبحت كالخشبة المغروسة في الارض تجرها النساء لمواصلة المسير .
قوة سحب النساء لها حرك ارجلها للسير ولكن بقي وجهها مصوب نظراته على جثة أبيها .
استمرت النساء بسحبها الى ان استسلمت لهن بعد ان غابت الجثة عن انظارها
البكاء والعويل لم ينقطع من النساء على هول المنظر لكنهن تحاملن واحطن البنت بالعطف والحنان ..
في اليوم الاخر تم تهجير وجبة اخرى من الرجال ليكون ابو علي صديقه في السجن من ضمنهم وكان يحمل اباه الكبير على ظهره لعدم امكانه السير لكبر سنه ...
انزل الرجل اباه وجثى على ركبتيه وهو يتطلع جثة صديقه ابو محمد الرجل الطيب الوقور والديدان تخرج من فمه وتدخل انفه وتخرج الاخرى من اذنيه لتدخل فمه سائحة مستأنسه بهذا الجسد الطري لتأخذ نصيبها من لحمه ...
فأخذته الحمية لابعاد تلك الديدان عن وجه صديقه
لكنه توقف لانه يعلم ان هناك اعداد كثيرة في جسمه وان الامر انتهى ليترك الديدان تسوح في جسمه مستأنسه فأسدل الستار على حياة هذا الرجل المسكين .
تداعت الذكريات امام عين ابو علي وهو ينظر الى صاحبه بالشكل المؤلم ورائحة الموت تفوح منه ... ..
رغم ذلك لم يستطع ان يفارقه الا بعد ان وجد حلا بأن يضع احدى الاغطية التي مع اصدقاءه ويبعده قليلا عن الطريق ..
وهذا اكثر ما يستطيع فعله ليواصل المسير بحمل ابيه ..
لقد هانت الدنيا في عينه وهو يرى مصير الاخيار والطيبين
وهم يموتون بهذه الطريقة البشعة بعيدين عن اهلهم واوطانهم بلا ذنب اقترفوه .. ...
بقيت رائحة الموت ملازمة لابو علي والمنظر المخيف ماثل امامه وهو يقطع المسافات للوصول الى الاراضي الايرانية بعد 6 ساعات من السير على الاقدام في ارض جبلية وهو يحمل اباه على ظهره ..

فور وصوله مخيم المهجرين التقى عائلته التي فارقهم منذ سنوات لانهم في سجن اخر ، فأخبروه عن بنت ابو محمد صديقه فأهتم بها وأمر عائلته بضمها مع عياله ليخفف عنها فراق الاهل وصدمة مشاهدة جثة ابيها ..
هكذا دارت السنون على الكثير من المظلومين وحزب البعث يتغنى ببطولاته .....حتى جاءهم السيل ليجتث حكمهم من جذوره ...
لتبقى تلك الجرائم محفورة في ذاكرة الشرفاء لاخذ الثأر منهم ، ويبحثوا عن أثر قبر او دالة عن مكان دفن اولاده الاربعة مع أكثر من عشرون الف معهم .
فسلام عليك ابا محمد وعلى ابناءك الاربعة الشهداء والرحمة والرضوان لكل ضحايا النظام الصدامي المجرم .
العارف الحكيم عزيز الخزرج .. القصة نقلناها عن السيد فارس علي عسكر.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 605

قضية الكورد الفيليين الموسميّة بين الإرادة والضمير

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213185609552323

قضية الكورد الفيليين الموسميّة بين الإرادة والضمير

أيّة قضيّة ودون الخوض في مضمونها وأحداثها ونتائجها وتبعاتها تحمل وجهين متناقضين أولهما الحقّ والثاني هو الباطل، وهذا ما يبتّ فيه القضاة في المحاكم ويصدرون فيها الأحكام التي تتناسب وقوّة الجريمة حسب القوانين المعمول بها.
والقضيّة الفيلية بأبعادها المختلفة ونتائجها وما تمخضّ عنها من مأساة لا زالت آثارها موجودة، لا حاجة لقضاة ولا محاكم ليبتّوا في أحقيتها أو بطلانها. فنحن لسنا أمام جريمة جرت أحداثها في مكان منعزل ودون ترك أية آثار لكي تقيّد ضد مجهول، بل أمام جريمة متكاملة جرت في وضح النهار وأمام الملأ، ونُشرت "قوانين" في الصحف الرسمية تعطي الجريمة صفة العدل لتبرّرها!!
على الرغم من أنّ جريمة تهجير الكورد الفيليين وتغييب الآلاف من شبابهم وشابّاتهم وهم في عداد الشهداء اليوم، فأنّها وللأسف الشديد تعتبر قضيّة موسمية على الرغم من أحقيّتها. فهي موسمية عند طرفين، أولّهما أحزاب السلطة دون أستثناء، والمنظمّات الكوردية الفيلية والمتصدّين للشأن الفيلي وكثير من التجّار والدلّالين. وهنا لا أكون قد تجاوزت على أحد منهم، كونهم لا يتذكرون الفيليون وقضيتهم العادلة الّا في شهر نيسان حيث جرت المأساة. وهي موسميّة وللأسف الشديد أيضا عند أصحاب القضيّة الأصليين، أي المهجرّين وعوائل الشهداء والجمهور الفيلي بشكل عام!!

لو أعتبرنا القضية الفيلية عبارة عن جريمة جنائية وهي ليست كذلك بالمرّة، فأننا بحاجة وكي ننجح في كسبها الى محامين أكفّاء ومستقلين ليدافعوا عن ضحاياها. أمّا أن يكون المحامون غير مستقلين ومن أحزاب السلطة، فأنّ كسب القضيّة شبه مستحيل وإن كان المحامون أكفّاء، كونهم يبنون دفاعهم عنها أستنادا الى حيثيات يقدمها لهم من أشترى ضمائرهم. ولأنّ قضية الكورد الفيليين ليست قضيّة جنائية، بل جريمة تطهير عرقي أي جينوسايد وفق قوانين الدولة العراقية التي صدرت في هذا الخصوص، فأننا لسنا بحاجة الى محامين ليقدموا حيثيات الجريمة الى هيئة قضاة في المحاكم العراقية، ليبتّوا في عدلها أو بطلانها. بل بحاجة الى ضمير حكومي و روح القانون وإرادة فيلية مجتمعية بعيدة عن تأثير النخب السياسية ومنها النخب الفيلية نفسها، تلك المرتبطة بالنخب السياسية الحاكمة بحبل سرّي، أي حبل المصالح الشخصية.
بعد أنهيار النظام البعثي المجرم، بدأ الفيليون بأحياء طقوس الشهيد الفيلي وذكرى الجينوسايد والتيه الفيلي، نقول طقوس لأنّ قضية الشهداء الأبرياء هؤلاء أصبحت بالحقيقة طقسا نمارسه في الرابع من نيسان، فهل شهداؤنا وعوائلهم وجميع عوائل المهجرين والقضيّة نفسها هي عبادة وأحتفالات دينية نقوم بها سنويا، وفي أيّام محدّدة من كل عام!!؟
على الكورد الفيليين وهنا أعني الجمهور الفيلي تحديدا وليس نخبه أن يبحثوا أولا عن كرامتهم، لأنّها مفتاح حقوقهم الذي سيفتحون بها الأبواب المغلقة أمامهم، عليهم أن يكونوا مشاكسين بمعنى أن يضايقوا السلطات الحكومية بتظاهرات وأعتصامات على غرار ما يقوم بها الخريجون والمعلمون والمهندسون وغيرهم، ليس أيام العبادة فقط، أي بشكل موسمي بل بشكل منظّم ودوري. فالأعتصام أمام مديرية الجنسية لتكون المواطنة عادلة ومتساوية شكل من أشكال البحث عن الكرامة، والأعتصام أمام وزارة الخارجية ومطالبتها بالعمل على أعادة المهجرين الفيليين من أيران وتوفير حياة كريمة لهم، هو شكل من أشكال البحث عن الكرامة، والأعتصام في شارع الكفاح مثلا ومطالبة السلطات بإيلاء أهتمام بهذه المنطقة وتأهيلها، هو شكل من أشكال البحث الكرامة. كثيرة هي الفعاليات التي تستطيع القاعدة الجماهيرية أن تنظمّها للضغط على سلطة المحاصصة، والتي تحتاج الى إرادة وعزم وثقة بالنفس.
قبل أن انهي المقالة، أودّ ان اشير الى مطالب أقلام كثيرة في البحث عن رفات الشهداء لأقول: أيها السادة لقد اكتشفت السلطات مقبرة لشهداء الكورد الفيليين في بادية السماوة وأغلقتها، لأنها لا تمتلك المال الكافي لتحديد اسماء الشهداء طبقا لتحاليل الحامض النووي ... فهل تمتلك سلطة المحاصصة وهي سلطة لصوصية أساسا كرامة ومصداقية لنصدقها!!؟
الثقة بسلطات المحاصصة والنخب الفيلية التي تلهث وراء مصالحها سراب، فهل أرتوينا من مائهم بعد مرور تسعة عشر عاما على أنهيار البعث!!؟؟
زكي رضا
في الذكرى الثانية والأربعين لعملية تهجير الكورد الفيليين
الدنمارك
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 606

قضية الكورد الفيليين وأبعاد معاناتهم وتسفيرهم في ظل التشريع العراقي

20230508064355488394=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

رياض جاسم محمد فيلي
دراسات وابحاث قانونية

ان مشكلة الكورد الفيليين لم تبدأ بتسفيرهم على شكل موجات متصاعدة منذ نهاية الستينات ومطلع السبعينات والثمانينات نتيجة لأشتراكهم الفعلي في الحركة التحررية الكوردية خاصة والحركة الوطنية العراقية عموماً، وانما ترجع اوليات معاناتهم الى زمن قيام الدولة العراقية الحديثة وتأسيسها تحت الانتداب البريطاني على يد قادة وضباط عثمانيين سابقين من ذوي النزعة الطورانية المتشبعين بسياسة التتريك العنصرية الشوفينية، فلم يجدوا الا ان يتخذوا من القومية العربية ستاراً لغاياتهم رغم عدم انتمائهم لها بل أغلبهم من أصول أجنبية، وعلى أثر ذلك صدر قانون الجنسية العراقية رقم (42) لسنة 1924 ذي الاطوار الشاذة والغريبة حيث لامثيل له في كل دول العالم على الاطلاق، وبموجبه أعتبر العثماني عراقي الجنسية حكماً وبصفة اصلية، في حين منح الكوردي الفيلي الجنسية العراقية بصفة مكتسبة لأسباب طائفية، أي يصبح العثماني مواطناً عراقياً من الدرجة الاولى وأن كان ساكناً في تركيا العثمانية والبلاد التابعة لها (مثل البلقان، الشام، مصر، ... الخ) وبغض النظر عن لغته وعرقه وجنسه، وبعكس الكوردي الفيلي الذي يصبح مواطناً عراقياً من الدرجة الثانية حتى وأن ثبت وجوده وآبائه في العراق منذ مئات السنين، أي أن طالب اللجوء وأينما وجد في دول العالم هو أحسن حالاً من الكوردي الفيلي، لكونه سيحصل على جنسية الدولة الملتجئ اليها بتزوجه أمراة من مواطنيها أو بولادة طفله على أراضيها أو بمرور فترة زمنية محددة قانوناً، أما الكورد الفيليون فمحرومون من كل ما تقدم لابتزوجهم عراقيات من الدرجة الاولى ولا حتى بولادتهم أباً عن جد في العراق ولاحتى بالفترة الزمنية وأن أمتدت الى الآف السنين في العراق !
علاوة على كل هذا الظلم يجب على الكوردي الفيلي تقديم طلب إلتماس لغرض منحه التجنس بعد أستيفائه ل (12) شرطاً منصوص عليها في تعليمات الجنسية، في حين يأخذ العثماني الجنسية تلقائياً ودون الحاجة لتوفر أية شروط بالمرة، وهذا مخالف لأحكام المادة (6) من القانون الأساسي العراقي (الدستور الملكي لسنة 1925) والتي نصت على ما يلي : (لافرق بين العراقيين في الحقوق امام القانون وأن أختلفوا في القومية والدين واللغة)، فأين المساواة التي دعى اليها الدستور ؟ فشخص منحه كامل الحقوق وآخر سلب منه أهم حق الا وهو حق المواطنة، وقد أطلقت رصاصة الرحمة على هذه المساواة الزائفة لتلغى نهائياً وبالتالي أصبح الدستور الملكي مناقضاً لنفسه بصدور قانون التعديل الثاني رقم (69) لسنة 1943 اذ عدلت بموجبه الفقرة (1) من المادة (30) من القانون الاساسي العراقي لسنة 1925 وكما يلي : "لايكون عضواً في أحد مجلسي النواب والاعيان ما لم يكن عراقياً اكتسب جنسيته العراقية بالولادة أو بموجب معاهدة لوزان أو بالتجنس على أن يكون المتجنس منتمياً الى عائلة عثمانية كانت تسكن عادةً في العراق قبل سنة 1914 ومر على تجنسه عشر سنوات" أي ان الكوردي الفيلي لايستطيع تولي عضوية أحد المجلسين (الاعيان والنواب) الا اذا كان مكتسباً للجنسية العراقية بالولادة في حين ان العثماني يصبح عيناً أو نائباً لمجرد كونه متجنساً لمدة عشر سنوات من اسرة تسكن عادة في العراق قبل عام 1914، كما أن التشريعات والدساتير اللاحقة في العراق لم تعالج من الموضوع شيئاً يذكر، بل زادت من الطين بلة، فكلما تقدمت السنين زاد وضع الكورد الفيليين سوءاً وتعقيداً. وعلى صعيد ذي صلة هو ما حصل عام 1950 حينما طرد المواطن الكوردي الدكتور جعفر محمد كريم العضو المؤسس للحزب الديمقراطي الكوردستاني، ثم صدر في العام نفسه قانون أسقاط الجنسية العراقية عن اليهود رقم (1) لسنة 1950 وتبعه القانون رقم (12) لسنة 1951 تحت تأثير الحركة الصهيونية، وفي عام 1954 صدر مرسوم ذيل الجنسية العراقية رقم (17) وبموجبه جرى عام 1955 أسقاط الجنسية عن كل من عزيزشريف وعدنان الراوي والدكتور صفاء جميل الحافظ وكاظم السماوي وكامل قزانجي وتوفيق منير وأكرم حسين محمد وبهاء الدين نوري بابا علي وجاسم حمودي وعبد الرزاق الزبيدي وزكي خيري وصادق جعفر الفلاحي وكامل صالح السامرائي ومحمد عبد اللطيف الحاج محمد وعلي الشيخ حسين الساعدي والمواطنة بهية مصطفى، وتحت الضغط الشعبي العارم لم يتم أبعاد سوى توفيق منير وكامل قزانجي الى تركيا وبهية مصطفى الى أيران، ولقد أوجد هذا الأجراء سابقة خطيرة وترتبت عليه عواقب وخيمة ساعدت على ترسيخ فكرة الاسقاط والابعاد في ذهن السلطة الحاكمة، فلقد أستغلت جيداً من قبل نظام البعث الفاشي مستقبلاً، ومهدت السبيل لأتساع الدائرة من ترحيل محدود الى عمليات تسفير بالجملة شملت شريحة مهمة من الشعب العراقي متمثلة بالكورد الفيليين لتكون أول ضحايا الانفال والتطهير العرقي المعروفة بالجينو سايد، وطافت قضية الشيوعيين المبعدين على السطح لكونها مخالفة لروح الدستور خاصة في المادة (7) من القانون الاساسي العراقي والتي حظرت أبعاد العراقيين ونفيهم الى خارج البلاد، وهذا ما كشفته وقائع جلسات محكمة الشعب بعد ثورة 14 تموز عام 1958 الوطنية وأثناء محاكمة وزير الداخلية في العهد الملكي سعيد قزاز.
وتطورات قضية التسفير متلاحقة ففي 1963/5/30 صدر قانون الجنسية الجديد تحت رقم (43) لسنة 1963 وكان أشد وطأة من سابقه، وقد لوحظ أنه صدر بعد ثلاثة أشهر من وقوع أنقلاب 8 شباط الاسود، بهدف الانتقام من الكورد الفيليين نظراً لقيام مقاومة مسلحة للأنقلاب في مناطق سكناهم مثل حي الاكراد وساحة النهضة وباب الشيخ والكاظمية، كما زج

بالآلاف منهم في السجون والمعتقلات وتم تعذيبهم على أيدي البعثيين ورجال الحرس القومي الذي أدى الى استشهاد عدد كبير منهم تحت التعذيب مما أضطر عدد كبير منهم الى مغادرة البلاد منذ ذلك الوقت، أما بالنسبة للقانون المذكور أعلاه فقد شدد من شروط منح الجنسية وأعطى لوزير الداخلية صلاحيات واسعة ومنها أسقاط الجنسية ولأسباب أمنية ودون الرجوع للقضاء، أضافة الى جعل العرب من أبناء الامة العربية أعلى مرتبة من الكورد الفيليين، الا أن أحلام البعثيين المريضة في القيام بحملات تهجير واسعة النطاق قد تلاشت نتيجة طردهم من السلطة في أنقلاب 18 تشرين الثاني عام 1963.

وفي 1964/5/10 صدر الدستور العراقي المؤقت في عهد عبد السلام عارف، وقد ضم أوضاعاً غريبة وشاذة وخاصة مايتعلق بالكورد الفيليين، ففي المواد (41 و 72) من الدستور أعلاه "قد أشترطت على كل من رئيس الجمهورية ورئيس الوزراء ونوابه والوزراء حين توليهم مناصبهم أن يكون عراقياً ومن أبوين عراقيين ينتميان الى أسرة تسكن العراق منذ عام 1900 وكانت تتمتع بالجنسية العثمانية، وأن لا يكون متزوجاً من أجنبية، وتعتبر العربية التي من أبوين وجدين عربيين عراقية لهذا الغرض" فهذه الشروط المبينة اعلاه ذات تفسير واضح لا تدع مجالاً للشك، فمعناها حرمان الكورد الفيليين من حق المشاركة في الحياة السياسية والشؤون العامة، ومنعهم من تولي المناصب الحكومية الرفيعة، وقد شمل هذا الحظر أيضاً العراقي بصفة أصلية أذا كان متزوجاً من أمرأة كوردية فيلية، ورغم قيام الحكومة في وقت لاحق بتعديل تلك المواد تحت ضغط الشارع العراقي الا أن أجراءها كان بعد فوات الاوان.

وأستمر الحال من سيء الى أسوء، فوقع أنقلاب 17 تموز الاسود عام 1968، حيث صدر في 9/21 من نفس السنة الدستور البعثي الاول وهو مؤقت أيضاً، حيث نصت المادة (20) من هذا الدستور على ما يلي : "أ الجنسية العراقية يحددها القانون، ولا يجوز أسقاطها عن عراقي ينتمي الى أسرة تسكن العراق قبل 6 آب عام 1924 وكانت تتمتع بالجنسية العثمانية وأختارت الرعوية العراقية، ب يجوز سحب الجنسية عن المتجنس في الاحوال التي يحددها قانون الجنسية".

والمقصود هنا يجوز أسقاط الجنسية العراقية عن من لم يكن عثماني الجنسية سابقاً، وبالتالي يبرر سحب التجنس من الكورد الفليين بأعتبارهم أجانب مما يسهل عملية أبعادهم الى خارج البلاد تحت أية ذريعة كانت، كما أن المادة (66) من الدستور البعثي جاءت تاكيداً وامتداداً لما نصت عليه المواد (41، 72) من دستور عام 1964 قبل تعديلها، وهكذا أتضحت نوايا البعثيين الحاقدة والخبيثة، فقاموا بحملة تهجير أستهدفت حوالي (70.000) الف كوردي فيلي في الاعوام (1969 – 1970 – 1971) وعلى الرغم من توقيع أتفاقية 11 آذار عام 1970 بين حكومة البعث والحزب الديمقراطي الكوردستاني برئاسة المغفور له الملا مصطفى البارزاني والذي رشح السيد حبيب محمد كريم أمين عام الحزب لمنصب نائب رئيس الجمهورية كأحد بنود أنهاء النزاع، الامر الذي رفضه صدام حسين رفضاً قاطعاً وبشدة لكون السيد حبيب محمد كريم كوردي فيلي، والجدير بالذكر أن أول أمرأة عراقية نفذ فيها حكم الاعدام في تاريخ العراق المعاصر كان على يد جلاوزة النظام البائد في عام 1975 وعلى المواطنة الكوردية الفيلية الشهيدة الخالدة ليلى حسن قاسم.

وفي 16-07-1970 صدر الدستور البعثي الثاني، وتحديداً ما نصت عليه فقرة (أ) من المادة (42) من الدستور، والتي أجازت لمجلس قيادة الثورة أصدار القوانين والقرارات الأرتجالية والكيفية والسرية وتكون لها قوة القانون والالزام ودون أية رقابة أو مساءلة، ونظراً لتمتع رئيس وأعضاء مجلس قيادة الثورة بالحصانة التامة وفقاً للمادة (40) من الدستور، فقد صدر سلسلة من التشريعات لا أول لها ولاآخر وذات صلة بإسقاط الجنسية عن الكورد الفليين وتسفيرهم، ومنها ما يستهدف إذلالهم والتضييق عليهم، وكما يلي :

أولاً : قانون منح الجنسية العراقية للعرب رقم (5) لسنة 1975 والقرار رقم (890) في 04-08-1985 والقرار رقم (511) في19-07 -1987 والقرار رقم (141) في 21-05-1991 وبموجب كل ماتقدم أجيز للعرب من أبناء الامة العربية الحصول على الجنسية العراقية ودون أية شروط مع أحتفاظهم بجنسيتهم الأصلية وعدم تجنيدهم الى الخدمة العسكرية أضافة الى أمتيازات عديدة منها منحهم قطع أراضي سكنية وقروض مصرفية وعقارية وتسهيلات تجارية وصناعية وأستثمارية، في حين أن الكوردي الفيلي يخدم في الجيش الخدمة الالزامية وخدمة الاحتياط ويقدم التضحية تلو التضحية حتى لو كان أهله مسفرين ومع ذلك يظل أجنبياً عميلاً في نظر السلطة الدكتاتورية ولا يتمتع بأي من الامتيازات المقررة للشهداء والمعوقين والاسرى في الحرب، رغم أن المتعارف عليها دولياً بأن الأجنبي لايسوق الى الخدمة العسكرية، وفي حالة أذا ما سوق اليها فأن هذا الامر سوف يسهل ويسرع معاملة منحه الجنسية، ويتضح من بنود هذا القانون وما تتبعه من قرارات أنه يستهدف تغيير البنية السكانية والطبيعة الديموغرافية للشعب العراقي، وهذا ما تبين بجلاء أثناء الحرب العراقية الايرانية وقدوم أكثر من أربع ملايين مواطن مصري وأصبحوا أعلى منزلة من المواطن العراقي.

ثانياً : قانون تعديل الجنسية العراقية رقم (147) لسنة 1968 والقرار رقم (413) في15-04 -1975 وبموجب هذين التشريعين منعت المحاكم من النظر في الدعاوى الناشئة عن تطبيق احكام قانون الجنسية، وأنما أجيز الاعتراض على قرارات وزير الداخلية لدى رئيس الجمهورية ويكون قراره قطعياً . وبالتالي ترتب على هذا الامر الغاء حق المواطن في التقاضي ومراجعة المحاكم والالتجاء اليها وسلوك سبل الطعن المكفول له دستورياً ودولياً وخاصة ما ينص عليه الاعلان العالمي لحقوق الانسان، كما أدى ذلك الى تقويض دور القضاء وأستقلالية سلطته، وبالتالي لن يستطيع الكوردي الفيلي الاعتراض والشكوى على قرار تسقيط جنسيته وأبعاده الى خارج البلاد.

ثالثاً : القرار رقم (180) في03-02 -1980 والذي تضمن شروطاً مشددة للحصول على الجنسية ولم تكن معروفة في التشريعات السابقة وأعطى وزير الداخلية صلاحيات مطلقة وكاملة في قبول تجنس الاجانب ورفضه، وحثهم على تقديم

طلبات أكتساب الجنسية العراقية خلال مدة نفاذ القرار المحددة ب (6) أشهر والاسيتعرضون للطرد وهو بمثابة أنذار أولي وقد شمل ذلك الأجنبي المتزوج من عراقية والاجنبية المتزوجة من عراقي، فيما أعتبر القرار عدداً من العشائر الكوردية هي أجنبية وهي عشائر (السوره ميري والكركش والزركوش وملك شاهي وقره لوس والفيلية والاركوازية والكويان) ولايشمل بأحكام هذا القرار من كان وجوده في العراق ضرر على أمن وسلامة الوطن وليس مستمراً بالاقامة والسكن للفترة الزمنية المحددة لكل حالة من الحالات المبينة في القرار اعلاه، فلقد كانت كل الاجراءات تستهدف جمع معلومات أستخباراتية متكاملة عن كل المتقدمين بطلبات الحصول على الجنسية وجردهم، بغية تمكين الاجهزة الامنية من الوصول اليهم بدقة متناهية والتحضير لعمليات أعتقالهم وتسفيرهم.

رابعا : القرار رقم (200) في 07-02-1980 حيث جاء فيه عدم السماح للاجنبي الذي أقام في العراق قبل نفاذ هذا القرار، أو يقيم فيه مدة خمس سنوات من الاستمرار في أقامته كما لا يجوز العمل بأي نص يتعارض مع أحكام هذا القرار، وبالتالي أتضح الهدف من صدور القرار رقم (180) بعد أربعة أيام فقط.

خامساً : القرار رقم (518) في 10-04-1980 والذي أستثنى الاجنبي الايراني الاصل من الاحكام الخاصة بالتجنس الواردة في القرار رقم (180) في03-02 -1980.

سادساً : القرار رقم (666) في 1980/5/7 السيئ الصيت حيث أنه جاء تتويجاً لكل القرارات السابقة، والذي بموجبه تم أسقاط الجنسية العراقية عن كل عراقي من أصل أجنبي أذا تبين عدم ولائه للوطن والشعب والاهداف القومية والاجتماعية العليا للثورة، ولوزير الداخلية أن يأمر بأبعاد كل من أسقطت عنه الجنسية العراقية وفقاً للقرار اعلاه ما لم يقتنع بناء على أسباب كافية أن بقاءه في العراق أمر تستدعيه ضرورة قضائية أو قانونية أو حفظ حقوق الغير الموثقة رسمياً والقرار هنا واضح لا يحتاج الى شرح بل قام بتفسير القرارات السابقة والتي كانت غامضة ومبهمة.

سابعاً : القرار رقم (474) في15-04 -1981 والذي بموجبه يصرف للزوج المتزوج من أمراة من التبعية الايرانية مبلغ قدره (4000) دينار أذا كان عسكرياً و (2500) دينار أذا كان مدنياً في حالة طلاقه من زوجته وتسفيرها الى خارج القطر، ويشترط لمنح المبلغ المشار اليه اعلاه ثبوت حالة الطلاق أو التسفير بتأييد من الجهات الرسمية المختصة وأجراء عقد زواج جديد من عراقية وبهذا الصدد أيضاً صدر تعميم سري لمدير عام مكتب أمانة القطر (علي حسن مجيد) حول ضوابط الزواج للرفاق الحزبيين كتاب حزب البعث العربي الاشتراكي العدد/33138/3 تاريخ 14-11-.1983.

ثامناً : أضافة الى قرارات اخرى ذات صلة بموضوع الجنسية وأكتسابها، كمنح الجنسية العراقية للاجنبيات المتزوجات من عراقيين، وتولي السلطة المالية أدارة العقارات العائدة للزوجات العراقيات الملتحقات بأزواجهن المسفرين، ومنع الزوج الغير عراقي من التصرف بأموال زوجته العراقية مثل نقل الملكية والوراثة، كذلك تحديد ضوابط زواج الموظف في دوائر الدولة والقطاع الاشتراكي من أجنبية، وترتيب هذه القرارات كما يلي :

أ القرار رقم (1468) في14-09- 1980

ب القرار رقم (1610) في 23-12-1982

ج القرار رقم (1194) في02-11- 1983

د القرار رقم (329) في15-03 -1984

هـ القرار رقم (456) في 15-04-1984

و القرار رقم (363) في 27-04-1986

ز القرار رقم (722) في15-09 -1987

تاسعاً : علاوة على تشريعات سرية او غير منشورة في الجريدة الرسمية وما خفيّ كان أعظم أو تكون على شكل تعليمات وتوجيهات وأوامر، ومنها حرمان الكوردي الفيلي من التعيين في دوائر الدولة وخاصة ديوان الرئاسة وهيئة التصنيع العسكري واذا سمح له التعيين فعلى نطاق ضيق ومحدود وفي وظيفة بسيطة وتحت المراقبة الامنية المستمرة ولا يجوز له تولي الدرجات الوظيفية الخاصة رغم ثبوت كفائته وإخلاصه في العمل، كذلك منعه من الاشتراك في أي عمل أو نشاط أقتصادي، تجاري أو صناعي مع الدولة كالتعهدات والمناقصات والمزايدات، ولا حتى من حقه أكمال الدراسات الجامعية العليا والالتحاق بالكليات العسكرية والشرطة، وعدم شموله بأمتيازات الشهداء والمعوقين والاسرى نتيجة للحروب الصدامية، مع عزله في معسكرات خاصة للتدريب أثناء أداء الخدمة العسكرية وأخذ بيانات مفصلة عنه، وتزويده بشهادة جنسية مميزة لكي يسهل التعرف على أصله وتجنسه من قبل الجهات الامنية والحزبية والاستخبارية عند طلبها المستمسكات الرسمية منه أو أثناء مراجعته لدوائر الدولة، وعلى أثر ذلك وأثناء عمليات التسفير وما بعدها حصلت حملات تطهير لكل الدوائر العامة وتم بموجبها طرد الآف من الكورد الفيليين من وظائفهم ومن بينهم أطباء ومهندسين وقضاة وضباط وعلماء وأساتذة جامعيين ومدرسين، ومن خيرة أبناء المجتمع من الذين قدموا له خدمات جليلة لاينكرها أحد والعدو قبل الصديق، وحتى التجار وأرباب الصنائع الذين خدموا الاقتصاد العراقي لم يسلموا من هذا الامر، أذ جرى تسفيرهم بكل مكر وخديعة بناء على دعوتهم لاجتماع عاجل في غرفة تجارة بغداد وما أن وصلوا كان رجال الامن بأنتظارهم وكل هذا معروف للقاصي والداني.

عاشراً : وهذا ما عدا المصادرة المجحفة للمدرستين الابتدائية والثانوية الاهليتين للكورد الفيليين وناديهم الاجتماعي والرياضي رغم ما قدمته للمجتمع من نخبة خيّرة متعلمة وأجيال مثقفة واعية من العرب والكورد على حد سواء، فكانت

هذه الاجراءات المتعسفة تستهدف طمس معالم الثقافة الفيلية ومحو تاريخها المشرف وتراثها العريق.
وهكذا كان الكورد الفيليين طيلة الثمانين سنةً الماضية تحت رحمة المطرقة والسندان والمتمثلة بالقوانين الجائرة التي أصدرتها الحكومات العراقية المتعاقبة وخاصة القرارات الاجرامية الظالمة زمن البعث وبجرة قلم صدام حسين، حيث ذهب ضحيتها حوالي (500.000) الف كوردي فيلي مسفر وحوالي (10.000) شخص محجوز من خيرة شباب الفيلية في غياهب السجون والمعتقلات ولايعرف مصيرهم لحد الان أكثر من نصفهم كانوا من العسكريين (اثناء ادائهم الخدمة الالزامية)، ومنذ عام 1980 حيث تم حجزهم بموجب تعليمات وزير الداخلية رقم (2884) لسنة 1980 بخصوص المهجرين العراقيين، كذلك تم مصادرة أموال المسفرين المنقولة وغير المنقولة على نحو تعسفي ودون تعويض او منحهم مهلة لتصفيتها ورميهم على الحدود ليعبروا من بين حقول الالغام ومات قسم منهم بسبب انفجار الالغام او نتيجة للمرض والجوع والتعب خصوصاً كبار السن منهم والاطفال والنساء، وكانت تبريرات النظام المقبور وحججه ضد الكورد الفيليين هي مشاركتهم في نشاطات تخريبية مدعومة من ايران ومنها حادث التفجير في الجامعة المستنصرية وبدراما محبوكة من اجهزة البعث القمعية، وذلك لشن الحرب ضد ايران، أما الكورد الفيليين الذين لم يسفروا فقد جعلهم النظام ورقة احتياط يلعب بها في اي وقت يشاء، وأستمر بتشديد الخناق والتضييق على نشاطهم الاقتصادي والتجاري وتجميد أموالهم وممتلكاتهم طيلة أيام الحرب على أعتبار كونهم جواسيس وخونة وعملاء وبالتالي يشكلون طابوراً خامساً لايران.
كما ان قضية الجنسية لم تقتصر على الكورد الفيليين فقط بل امتدت لتشمل كل من الكلدو آشوريين والارمن وقسم غير قليل من العرب، حيث ان الحكومة استيقضت من سبات عميق لتتذكر في عام 1972 أصدار عفواً عاماً عن القائمين بالحركة الاثورية في عام 1933 وتعيد لهم الجنسية العراقية لمن أسقطت عنه من المشاركين بتلك الحركة بموجب القرار رقم (972) في25-11- 1972 وفي هذا الصدد صدرت في عام 1997 تعليمات جديدة لمنح الجنسية العراقية للآثوريين الاانها كانت مجرد حبر على ورق وللاستهلاك الاعلامي فقط.
إن ما قام به النظام المخلوع من ظلم وجور بحق الكورد الفيليين لم يكن مخالفاً لكل الاديان السماوية والاعراف والمواثيق الدولية فحسب، وأنما كان مناقضاً لاحكام دستوره الذي أصدره في16-07- 1970 وخاصة في المادة (16) منه والتي نصت على ما يلي : "لا تنزع الملكية الخاصة الا لمقتضيات المصلحة العامة وفق تعويض عادل حسب الأصول التي يحددها القانون"، والمادة (19) ونصت على ما يلي : "المواطنون سواسية امام القانون، دون تفريق بسبب الجنس أو العرق أو اللغة أو المنشأ الاجتماعي أو الدين"، وكذلك مناقضاً أيضاً لقانون الجنسية العراقية رقم (43) لسنة 1963 وخاصة ما نصت عليه المادة (20) وكما يلي :
لوزير الداخلية سحب الجنسية العراقية من العراقي في الاحوال الاتية :
1 اذا قبل دخول الخدمة العسكرية لاحدى الدول الاجنبية دون أذن سابق يصدر من وزير الدفاع .
2 اذا عمل لمصلحة دولة أو حكومة أجنبية أو جهة معادية في الخارج أو قبل في الخارج وظيفة لدى حكومة أجنبية أو أحدى الهيئات الاجنبية أو الدولية وأبى أن يتركها بالرغم من الامر الصادر اليه من الوزير.
3 اذا قام في الخارج بصورة معتادة وأنضم الى هيئة أجنبية من أغراضها العمل على تقويض النظام الاجتماعي أو الاقتصادي للدولة بأية وسيلة من الوسائل.
وحتى لا تتكرر هذه المآسي الوحشية والقاسية، نتشرف بأيضاح النقاط التالية لحضراتكم وكما يلي :
أولاً: أن الكورد الفيليين هم عراقيون أصلاء أباً عن جد ولم يعرفوا غير العراق وطناً لهم وخدموا في مؤسساته ودوائره وتدرجوا في الوظائف العامة وقدموا الكثير من الشهداء أثناء تأديتهم الخدمة العسكرية، وهذه حقيقة لا تغيب عنها الشمس ولايختلف عليها أثنان حتى على مستوى المسؤولين القياديين في النظام الصدامي العفلقي، وقد أكدت هذه الحقيقة العديد من المراجع التاريخية ومنها :
1 من هو العراقي ؟ أشكالية الجنسية واللاجنسية في القانونين العراقي والدولي تأليف الدكتور عبد الحسين شعبان .
2 بغداد في العشرينات تأليف عباس البغدادي.
3 تاريخ الفيلية تأليف عباس العزاوي أعداد حسين الجاف.
4 الفيليون تأليف نجم سلمان مهدي.
ثانياً: رد الأعتبار الى الكورد الفيليين وتعويضهم مادياً ومعنوياً وأعادة المهجرين منهم الى ديارهم معززين مكرمين والكشف عن مصير أبناءهم المفقودين والمحتجزين، وتفعيل حقهم الطبيعي بالمساهمة في الحياة السياسية العامة ومنها حق الانتخاب والترشيح وأبداء الرأي في الأستفتاءات الشعبية وتولي المناصب العليا في الدولة دون قيد أو شرط (والتي كانت محصورة بازلام النظام وأعوانه وأقرباء الطاغية) نظراً لعدم وجود أي دور سياسي للفيلية منذ قيام الملكية وحتى سقوط النظام الدكتاتوري في 09-04-2003 ورغم ما كانوا يمتلكونه من ثقل أقتصادي وأدخال ذلك في صلب الدستور الدائم ولو على سبيل العموم.
ثالثاً: أصدار قانون جديد وعادل للجنسية العراقية ووفقاً للمعايير العصرية السائدة ويلغي الطبقية والفوقية، وينصف الكورد الفيليين المظلومين ويؤكد على عراقيتهم الأصيلة، كما يحل كل المشاكل السالف ذكرها ويزيل أثارها المتراكمة طيلة ثمانين سنة وبالفعل صدر قانون مؤقت على عجل خلال هذه المرحلة الانتقالية ولا يوجد في البلاد أي دستور الا انه لن يكتسب الشرعية الكاملة ما لم تكن أولى مهام السلطة التشريعية المنتخبة وفقاً للدستور الدائم تشكيل لجان مختصة لاعادة النظر

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

في قانون الجنسية ودراسته من جديد بهدف اتخاذ قرار نهائي اما بالابقاء عليه كما هو أو تعديله أو استبداله بقانون آخر مع الاخذ بنظر الاعتبار ملائمته لروح واحكام الدستور ورأي الجهة القضائية المختصة بالرقابة على دستورية القوانين فيه، حتى لايطعن بشرعية اعادة الجنسية العراقية للكورد الفيليين وبحجة ان الامر تم وفقاً لتشريع مؤقت وليس دائم، وحتى لايعيد التاريخ نفسه وما حصل للكورد الفيليين من معاناة وظلم بموجب قوانين وقرارات مؤقتة وفي ظل دساتير مؤقتة ايضاً.
رابعاً: أيجاد ضمانات حقيقية وملموسة وأدخالها في صلب الدستور الدائم وبنصوص واضحة غير قابلة للتفسير أو التأويل، وبالتالي تكون أسسا ومحددات لقانون الجنسية الجديد وأطار عام لا يخرج عنه، لتلافي أية تسفيرات مستقبلاً وتحريم إسقاط الجنسية عن أي مواطن وحظر أبعاده الى خارج البلاد أو منعه من العودة اليها ولأي سبب كان وتحت أي ظرف، وأن هذه الحصانة الدستورية مطلوبة حتى لا تتلاعب أية أغلبية بسيطة من أعضاء السلطة التشريعية (البرلمان) بالقانون وفقاً لمشيئتها، حيث أن الدستور هو مصدر القوانين جميعاً، وعليه فأن عملية تعديله تكون صعبة جداً وتحتاج الى زمن طويل من المداولات والجلسات في البرلمان، أضافة الى توفر أغلبية خاصة تصل الى أغلبية ثلثي نواب البرلمان أو حتى أغلبية ثلاثة أرباع النواب، وربما بعد أن إستكمال هذه الإجراءات، يعرض التعديل الدستوري على الاستفتاء الشعبي ليكتسب الصفة الشرعية النهائية، في حين أن تشريع أي قانون وفقاً للاعراف الدستورية وما تنص عليه الأنظمة الداخلية لمعظم برلمانات دول العالم الديمقراطية كما يلي: "لا تكون جلسات البرلمان صحيحة الا بحضور أغلبية أعضائه، وتصدر القرارات بأغلبية الاعضاء الحاضرين" أي معناها أن تشريع القانون لا يتطلب سوى حضور أغلبية النواب الى جلسة البرلمان وموافقة أغلبية الحاضرين، وبالتالي يصدر القانون بموافقة ربع النواب كحد أدنى من مجموعهم، وهذا يعتبر شيئاً خطيراً بالنسبة لقانون الجنسية إذ من الممكن بواسطة هذه الأغلبية المشار اليها (ربع النواب) تعديل القانون أو الغائه أو تغييره عن مساره الصحيح، كما يجوز لنائب واحد حق اقتراح تعديل القانون في حين ان تعديل الدستور لا يتم الا باقتراح مقدم من ثلث النواب مع بيان اسباب التعديل وشرح مبرراته وخاصة نحن في بلد أنتهكت فيه حرمة سيادة القانون وأستقلال القضاء أستناداً الى الفقرة (أ) من المادة (42) من دستور عام 1970 كما ان العراق حديث عهد بالحرية والديمقراطية فلابد ان يكون دستوره الجديد أكثر تفصيلاً وتشعباً وحتى لو يتناول أموراً عدة من الممكن تركها للقوانين العادية، ومن هذه الضمانات المتعلقة بالجنسية والمقترح أدخالها ضمن باب الحريات والحقوق والواجبات العامة من الدستور الدائم ما يلي :
1 يكفل لكل عراقي حق المواطنة والجنسية على قدم المساواة دون تفريق بسبب الجنس او الاصل او العرق او المعتقد وينظم القانون احكام الجنسية العراقية وشروط اكتسابها بصورة عادلة.
2 يعتبر عراقياً كل شخص مقيم في العراق أذا توفرت فيه أحدى الشروط الآتية:
أ أن يكون قد ولد في العراق.
ب أن يكون أحد أبويه ولد في العراق.
ج أن يكون قد أقام في العراق أقامة عادية لمدة يحددها القانون.
3 يعتبر عراقيا من كان احد ابويه عراقياً سواء الأم أو الأب ودون الحاجة الى الشروط المبينة في الفقرة اعلاه.
4 لا يجوز بحال أسقاط حق الجنسية عن أي مواطن عراقي ولا يحرم من جنسيته تحت اي ظرف كان ولأي سبب من الأسباب.
5 يتمتع العراقي في خارج البلاد بحماية الحكومة العراقية وفقاً للأصول الدولية المرعية.
6 لا يجوز سحب الجنسية عن المتجنس الا في حالة ثبوت ادانته بتهمة الخيانة العظمى وبقرار من المحكمة الدستورية العليا وبأشراف ومراقبة هيئات حقوق الانسان، ويجوز لمن فقد تجنسه حق التظلم امام القضاء المختص وفق الاجراءات المبينة في القانون.
7 يكفل القانون منح تسهيلات خاصة للمغتربين العراقيين وأبناءهم وفروعهم ولمواطني الاقطار الأقليمية المجاورة من ذوي الأصول العراقية.
8 يحق لكل مواطن ان يستعيد جنسيته العراقية التي أسقطت عنه، كما يجوز له التخلي عن جنسيته وقتما يشاء، ويحق لكل عراقي الاحتفاظ بجنسية أجنبية اضافة الى جنسيته العراقية.
9 يجوز للاجانب الذين أقاموا في العراق اقامة عادية وما زالوا مستمرين فيها حق طلب أكتساب الجنسية العراقية خلال مدة يحددها القانون وفقاً للشروط المبينة فيه.
10 يحق للمتجنس الاسهام في الحياة السياسية العامة بمرور مدة محددة قانوناً من تاريخ تجنسه.
11 لا يجوز مطلقاً أبعاد أي مواطن عراقي او نفيه الى خارج البلاد او منعه من العودة اليها.
12 تسليم المواطنين او اللاجئين السياسيين محظور، وتحدد القوانين والاتفاقات الدولية أصول تسليم المجرمين العاديين.
13 يحدد بقانون الوضع الحقوقي والقانوني للاجانب المقيمين في العراق وفقاً للقوانين والاعراف الدولية.
14 يعاد كافة المهجرين والمبعدين وخاصة الكورد الفيليين وترد اليهم جنسيتهم العراقية واموالهم وحقوقهم المغتصبة والكشف عن مصير ابنائهم المفقودين وتعويضهم عما لحق بهم من اضرار جسيمة تعويضاً عادلاً (ضمن باب الاحكام الانتقالية والختامية من الدستور الدائم).
خامساً: أن يؤكد الدستور الدائم على دعم إستقلال القضاء وحصانته ونزاهة القضاة وتجردهم وعدم تعرضهم للعزل الا في حالات محددة في القانون، ولاسلطان عليهم في قضائهم غير القانون ولايجوز لأي سلطة التدخل في سير القضايا أو شؤون

العدالة، وسيادة القانون أساس الحكم وخضوع الدولة للقانون، وتشكيل مجلس أعلى للقضاء ومحكمة دستورية عليا، وحظر اي نوع من المحاكم الخاصة او العسكرية او الأستثنائية وبكل أشكالها، وتفعيل دور القضاء الاداري والسلطة الرابعة المتمثلة بهيئات حقوق الأنسان والصحافة ووسائل الأعلام وبالتالي ينعكس بشكل أيجابي على موضوع الجنسية والرقابة على تشريعاتها دستورياً وقضائياً وحتى شعبياً.
وبذلك نضمن لأنفسنا كعراقيين على حد سواء قيام المجتمع المدني ومؤسساته الحرة في ظل حكم الدستور وسيادة القانون وعدل القضاء من أجل بناء عراق ديمقراطي فدرالي موحد.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: قانوني
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com 23-07-2021
وقت التدوين: 2023-05-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 607

كتاب اللهجات الكردية الجنوبية.. موسوعة لغوية وثقافية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220615082827418582

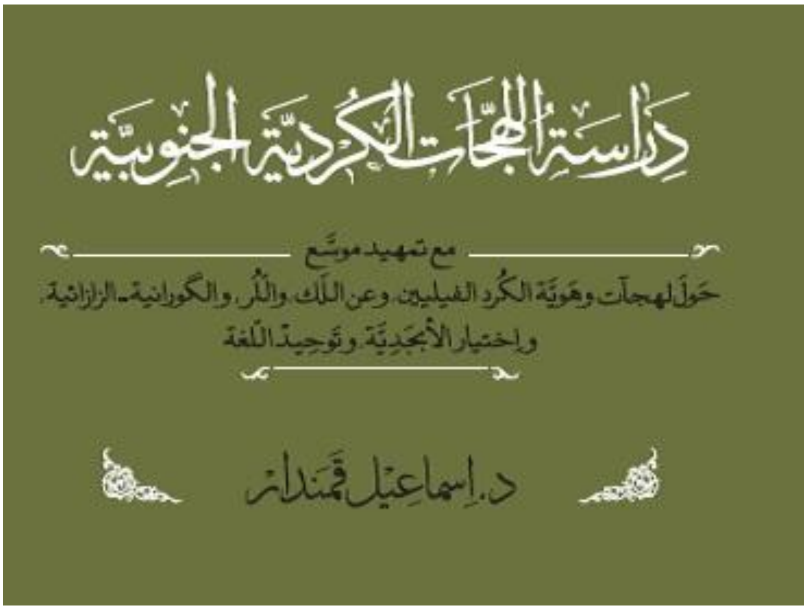

د. مؤيد عبد الستار/ عانت الثقافة الكردية في جنوب كردستان ، وعلى الاخص ، بلاد الكرد الموزعة بين العراق وايران ، من اهمال لواقعها الثقافي وادابها ولغتها ، فلم يكن التدوين والتأليف متاحا للمعنيين في الثقافة على جانبي خط الحدود الفاصل بين ايران والعراق من وسط البلاد (خانقين / كرمانشاه) الى جنوب البلاد (جنوب العمارة / لورستان).

في تلك البلاد الكردية المتدة على جانبي حدود العراق وايران التي تقدر بالاف الكليومترات ، والتي تضم محافظات عيلام ولورستان وكوردستان في ايران ، ومدن خانقين وبدرة وجلولاء والسعدية وبعض قرى وبلدات ديالى والكوت والعمارة في العراق ، وامتدادها الذي يتجاوز العاصمة بغداد وقد يصل الى الحلة وجنوب الفرات الذي تتوزع فيه قبائل كردية مثل الجوران والسورميري والملك شاهي وغيرها من عشائر وتجمعات توزعت في الاراضي الزراعية منذ فجر التاريخ ، والتي عمرت ارض سومر وبابل بعمرانها وخبرتها الزراعية وتصنيعها لمنتجات الالبان وبراعتها في الحرف اليدوية وصناعة العربات ، و الفنون الموسيقية والغنائية والرياضة مثل المصارعة ولعبة الخيول – الصولجان / بولي – وغير ذلك .

عانت الثقافة الكردية الجنوبية في العراق من النظرة الاحادية للثقافة ومحاولة فرض الثقافة العربية على جميع البلاد والشعوب القاطنة في العراق دون اعتبار لتاريخها وثقافتها ولغاتها ، فلم تساهم المدارس في تعليم اللغة الكردية للمواطنين الكرد الذين يشكلون الغالبية في العديد من المدن الحدودية العراقية ، اضافة الى وجودهم باعداد كبيرة في بغداد وغيرها من المدن ، فعانى ابناء الكرد من صعوبة القراءة والكتابة باللغة الكردية ، لغتهم الام ، وانحسرت شيئا فشيئا اللغة الكردية من المدن التي يعيش فيها الكرد بكثافة لتصبح في زاوية الاهمال والنسيان .

وزاد المد الشوفيني القومي لدى الطغم الحاكمة في العراق وايران من اضطهاد الكرد وسحق ثقافتهم وافقارهم ماديا ومعنويا ، واستخدمت السلطات في العراق الاساليب الشريرة في القضاء عليهم وابادتهم من خلال حملات التهجير القسري والمقابر الجماعية وجعلتهم وقودا لحروبها العدوانية مع البلدان المجاورة وضحايا للالغام والتجارب الكيمياوية والبايولوجية ، فقضت على الاف الاسر والعوائل ، وحجزت الشباب وقضت على الكثير من ابناء الكرد في بلاد الرافدين .

حاول العديد من مثقفي الكرد الذين ينتمون لتلك المناطق الذين عاشوا في الحواضر العراقية او الايرانية ، اداء قسط من واجبهم تجاه شعبهم وثقافتهم بما اتيحت لهم من امكانات ، فقدموا عصارة فكرهم باللغة الفارسية او العربية بسبب عدم توفر وسائل طباعة ونشر كردية ، وصعوبة ايصال افكارهم الى ابناء شعبهم ممن تعلموا ودرسوا باحدى اللغتين الفارسية او العربية في تلك المناطق .

يمثل كتاب الباحث الكردي العراقي الدكتور اسماعيل قمندار ،دراسة اللهجات الكردية الجنوبية ، الذي نشر ببغداد مؤخرا ضمن هذا الجهد الكبير ليضع لبنة اساسية في الدراسات اللغوية الاجتماعية والثقافية للكرد الذين توزعوا على طرفي خط الحدود العراقي الايراني ويسجل لهجاتهم وتراثهم الغني، وقد اشار الباحث قمندار الى نقطة هامة حين ذكر في كتابه ما يلي : (يستخلص المرء ببساطة ، بأن وضعية انقسام كردستان بين عدة بلدان ، لا تجيز في الوقت الراهن تصورا عمليا للتوحد اللغوي الكردي ، وكل ما يمكن بالتالي عمله ، هو المحافظة على كل واحدة من اللهجات على انفراد ، والدفاع عنها) ص 114

تصدق هذه الملاحظة على تعدد اللهجات الكردية ، والفوارق التي خلقتها الظروف الطبيعية والاجتماعية ، اضافة الى انعدام الادارة السياسية الموحدة للمناطق المختلفة التي خضعت لثقافة رسمية مغايرة لثقافة ولغة القبائل الكردية التي تتحدث بلهجات مختلفة في تلك المناطق .

فان وسائل الاتصال التي تخضع للادارة السياسية مثل البث الاذاعي والتلفزيوني وصناعة السينما والصحافة ودور نشر الكتب والمدارس هي الوسائل الاساسية لتوحيد لهجات القبائل والشعوب المنضوية تحت ادارة سياسية تقود المجتمع عبر عقود من السنين فتخلق من خلالها مشتركات لغوية وبنية ثقافية

لها ملامح وسمات عامة موحدة ، وابسط مثال على ذلك ما لمسناه من تاثير السينما المصرية على الثقافة العربية ، اذ جعلت من اللهجة المصرية العربية لهجة شائعة ومعروفة ، بينما ظلت اللهجة الجزائرية صعبة وقليلة التداول في العالم العربي .

وفي ذات السياق تاتي ملاحظته الناقدة (وبشكل عام ادى الجهل العميق بوضع الكرد الجنوبيين ومجموعتهم اللهجية الكبيرة الى نسيانهم الغريب من قبل الممثلين الكرمانج والسوران في النقاشات المذكورة اعلاه حول توحيد الكردية) ص 116

فقد تعرضت اللغة الكردية للكرد الجنوبيين - في العراق يطلق عليهم تسمية الفيلية - الى الحيف الكبير من قبل الشعب الكردي في اقليم كردستان تحت ادعاء باطل بانهم وحدهم الكرد ، مما خلق حاجزا في التواصل بين الكرد شمالا وجنوبا وشرقا وغربا وتعرضت مجموعات بشرية كبيرة كردية الى التهميش الثقافي والسياسي . وفي ذلك ضرر كبير على عموم ثقافة الشعب الكردي ومصيره التاريخي في المستقبل .

هناك الكثير مما يكتب عن هذا الكتاب الموسوعة والذي فتح بابا كبيرا في عالم لهجات الكرد الجنوبيين وثقافتهم وتراثهم نامل ان تتاح فرصة تقديم الدراسات المكملة له من قبل الكتاب والباحثين الكرد لرفد الحركة الثقافية الكردية بالبحوث اللغوية والثقافية الضرورية لتطور الكرد في مختلف اجزاء كردستان .

* دراسة اللهجات الكردية الجنوبية ، د. اسماعيل قمندار ، دار ومكتبة عدنان، بغداد 2014 . [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي

تصنيف المحتوى: شرح الكتاب

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-06-15

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 608

كتاب عن اللهجات الكردية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705203111578299

كتاب عن اللهجات الكردية
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 7963 - 2024-04-30 - 15:05
المحور: الادب والفن

للكاتب والباحث اللغوي د. اسماعيل قمندار
صدر مؤخراً كتاب عن اللهجات الكردية الجنوبية، بما فيها فروع الكردية الفيلية للكاتب والباحث اللغوي الدكتور اسماعيل قمندار المقيم في باريس، وقامت دار النشر البلجيكية (بيترس) بطبع الكتاب بالفرنسية، ويضم (940) صفحة بطباعة تميزت بالأناقة.
وتمثل هذه الدراسة ثمرة ربع قرن من الابحاث العلمية والميدانية للمدن والمناطق الكردية الجنوبية المجهولة وشبه المجهولة لغوياً. وتمتد هذه المناطق المترابطة والمتوزعة بين ايران والعراق على طول (400) الى (500) كيلومتر، يقع القسم الاعظم منها في ايران بين منطقة كاميران الى مدينة ابدانان الواقعة شمال دزفول، هذا فيما عدا محافظة بيجار الشمالية التي ادرج الكاتب غالبيتها ضمن هذه المجموعة اللهجية ايضاً، اما في القسم العراقي فتبدأ من خانقين مروراً بمندلي وزرباطية وشيخ سعد وعلي الغربي الى مشارف البصرة على امتداد الشريط الحدودي المحاذي لايران.
ويمكن تقدير نفوس متكلمي مجمل اللهجات الكردية الجنوبية في العراق وايران بين ثلاثة الى اربعة ملايين نسمة، اغلبيتهم من الشيعة الامامية، فضلاً عن اقلية باطنية من اصول شيعية تسمى ب اهل الحق.
قام الكاتب بدراسة لغويةاو لسنية منتظمة للقواعد اللغوية واللهجية لعشرات المدن والمناطق الكردية الجنوبية وفقاً لأساليب علمية وبصورة معمقة، وتكمن اهمية هذا البحث في كشفه المفصل للانظمة الصوتية والصرفية والنحوية لمجموعة لهجية كبيرة غير مدروسة مقارنة ببقية اللهجات الكردية كالكرمانجية والسورانية والكوراتية الزازائية.
ويتضمن الكتاب مقدمة طويلة من (74) صفحة يستعرض فيها الكاتب تفاصيل لغوية عن كافة الاماكن المدروسة مع خارطة لغوية اولى لها، الى جانب فصل مهم عن أخطاء المستشرقين والمشرقيين حول اللهجات الكردية الجنوبية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 609
كوتا الكورد الفيليين في واسط ، نعمة ام نقمة؟

20240213214324552390=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
كوتا الكورد الفيليين في واسط ، نعمة ام نقمة؟
جواد ملكشاهي

تحديد مقعد كوتا واحد للكورد الفيليين في محافظة واسط ضمن المقترحات الجديدة التي قدمت لمجلس النواب وتمت المصادقة عليه سيكون له اثر سلبي على مستقبلهم بدلا من ان يحقق طموحهم في التمثيل البرلماني وسيكون عاملا لتوسيع الهوة والتشتت بدلا من ان يجمعهم ، منح مقعد كوتا في مدينة الكوت هو اهانة لأبناء هذه الشريحة الكوردية قياسا لكثافتهم السكانية في بغداد وديالى من جانب وتضحياتهم الكبيرة ودورهم الفاعل في الحياة السياسية في العراق وحضورهم بين مختلف القوى السياسية اليسارية والقومية والاسلامية من جانب آخر.
لاشك ان منح مقعد كوتا لأهلنا الكورد الفيليين في واسط و المناطق الجنوبية حق مشروع واستحقاقهم ربما اكثر من ذلك ، ولكن تهميش الكورد الفيليين في بغداد ومنح المقعد اليتيم في محافظة واسط يوحي لمن يجهل الواقع ، بان الكورد الفيليين في بغداد ليسوا بذلك الحجم ليخصص لهم مقعد من مقاعد الكوتا وبالطبع هذه خطة مدروسة لتحجيم وتهميش الكورد الفيليين وعدهم مجموعة صغيرة من العوائل المنتشرة في بعض المناطق من العاصمة بغداد ، في حين ان الكثافة السكانية لأهلنا في بغداد اكثر من محافظتي واسط وديالى ، اذا ما اجري احصاء دقيق لهم.
منح هذا المقعد اليتيم سيعمق الخلافات والتناحر بين الفيليين وسيشتتهم اكثر من الماضي بسبب الصراع على ذلك المقعد بين المرشحين الفيليين من قوى سياسية متعددة في حين هذا المقعد لايغير شيئا من الواقع المر الذي يعيشه اهلنا بوجود 228 مقعدا نيابيا للكتل الكبيرة والصغيرة المتصارعة اصلا على السلطة والغنائم ، ثم على ماذا استند السادة في مجلس النواب في توزيع مقاعد الكوتا بين الاقليات ، بتقديري الحجم السكاني للكورد الفيليين يضاهي عدد سكان جميع الاقليات العراقية في الوقت الحاضر.
اليوم هناك خلافا بشأن الشخصية او الجهة السياسية التي دعمت تحديد المقعد للكورد الفيليين في واسط وهذا الخلاف بدوره سينعكس على قاعدتنا الجماهيرية شئنا ام ابينا وكلما اقتربنا من موعد الانتخابات النيابية ستبدأ عملية التسقيط بين المؤيدين للمرشحين ، وهذا الصراع سيربك الناخب الفيلي في عملية التصويت وربما يؤثر عليه نفسيا ومن ثم العزوف عن التصويت.
الأمر الاخر هو قضية المرشحين ، لاشك ان القوى السياسية في محافظة واسط بمختلف توجهاتها سيرشحون اشخاصا منتمين او تابعين لهم من الكورد الفيليين وفي المحصلة النهائية المقعد سوف لايكون لصالحنا بل للجهة التي تعمل على وفق اجندتها ومصالحها وليس مصالح الكورد الفيليين وهذا الأمر سيعمق الخلافات بين الشارع الفيلي المنقسم اصلا بين احزاب وتوجهات عديدة.
بتقديري منح مقعد واحد للكورد للكورد الفيليين واسط هو اولا تهميش واقصاء واضح وغمط لحقوق لكورد الفيليين المسلوبة اصلا نسبة لكثافتهم السكانية في بغداد ، والحقيقة الثانية هي ان مقعد الكوتا في واسط سيذهب بلا شك للاحزاب الاسلامية الشيعية التي لم نشهد منها تفاعلا حقيقيا مع حقوق ومظلومية الكورد الفيليين طوال السنوات الخمس عشرة الماضية من وجودهم على رأس هرم السلطة في العراق.
بالنظر للحقائق التي ذكرتها في هذا المقال يمكن القول ان منح الكورد الفيليين مقعدا واحدا من مقاعد الكوتا في واسط هو نقمة قبل ان يكون نعمة.
اليوم العشائر الكوردية في بغداد والاحزاب الكوردستانية وقاعدتها الجماهيرية امام مسؤولية تاريخية واختبار صعب لتوحيد صفوفهم ولم شملهم في بغداد للمشاركة الفاعلة في الانتخابات العامة والفوز ولو بمقعد واحد لأثبات وجودهم في العاصمة بغداد.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 610

كورد العراق الفيلية : ثلاثون عاماً بلا جنسية ؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230301101650471166

بقلم : اليزابيث كامبل
ترجمة : دياري صالح مجيد

قبل ثلاثون عامٍ مضت وبتاريخ ابريل / نيسان من عام 1980 , تم تجريد مابين 220000 – 300000 كردي فيلي عراقي من مواطنتهم العراقية . حيث تم نفي العديد منهم من مناطق سكناهم الاصلية ليجبروا على الزحف عبر الحدود الايرانية و ليدخلوا بعدها عقوداً من العيش في المنفى وبلا هوية وطنية معترف بها . اما من بقي منهم في العراق فقد اصبحوا مواطنين من دون هوية عراقية معترف بها في بلادهم . ويلاحظ انه وعلى الرغم من الخطوات المهمة التي اتخذت من قبل الحكومة العراقية الجديدة من اجل اعادة الجنسية لهذه الشريحة , فان المصادر تشير الى ان قرابة 100000 شخص منهم لا يزال بعد لم يمنح الجنسية .
في العراق من الامور الجوهرية للفرد هو امتلاكه لوثيقة اثبات الجنسية من اجل الحصول على عمل , او الدخول الى ميدان التعليم و الحصول على بقية الفرص والحقوق الاساسية . فوثيقة اثبات الهوية هذه عادة ما تُطلب بهدف الحصول على الانواع الاخرى من الوثائق الثبوتية كما هو الحال مع وثائق الولادة , الموت والزواج . فبدون هذه الوثيقة عانى الكرد الفيلية ولا يزالون من حرمانهم من الحصول على الحقوق والخدمات الاساية لقرابة ثلاث عقود من الزمن على اقل تقدير .
ينتمي اغلب الكرد الفيلية الى المجموعة الشيعية ويعيشون في بغداد وديالى وكذلك في المحافظات الجنوبية في واسط , ميسان والبصرة . وهم يعيشون ولا يزالوا منذ قرون في المنطقة الحدودية بين العراق وايران على كلا جانبي جبال زاكروس .
لقد عانت هذه المجموعة البشرية ولا تزال من التمييز ضدها في العراق . ففي العام 1924 اكد قانون الجنسية العراقية على تقسيم الشعب العراقي الى ثلاثة اقسام معتمدا في ذلك على الدين والقومية . ليصنف الكرد الشيعة وبشكل منظم على انهم الجزء الاوطأ في سلم ذلك التصنيف . ولذلك فقد كانوا دائماً مستهدفين من قبل الجهات الحكومية التي ادعت بان الكرد الفيلية وبما انهم من اتباع المذهب الشيعي فانهم في الحقيقة من اصول ايرانية . لذا فعندما جائت حكومة البعث الى الحكم فانها كانت تخشى من الانشقاق والمعارضة داخل الشعب العراقي , مما دفعها الى ممارسة ذات سياسة التمييز تلك ضدهم .
في منتصف السبعينيات قامت الحكومة العراقية بتهجير قرابة 40000 كردي فيلي الى ايران , مدعية بانهم كانوا من اصول ايرانية . في حين تم في العام 1980 وبحسب القرار 666 نزع حق المواطنة العراقية من الكرد الفيلية . لتتم بعدها عملية مصادرة ممتلكاتهم من قبل الحكومة ذاتها . علماً بان العديد من العوائل التي هُجرت الى ايران كان ابنائها من اصحاب الشهادات العليا , او من اؤلئك الذين حققوا نجاحا اقتصادياً او من الذين كانوا يشغلون مناصب كبيرة في الحكومة . بينما في ايران عانى العديد من هذه العوائل من العيش في مخيمات اللاجئين ومنعوا من الحصول على عمل او تعليم وكذلك منعوا من الحصول على وثائق تتيح لهم امكانية السفر الى خارج ايران . بل انهم حتى لم يكونوا قادرين على تسجيل الولادات , الوفيات او الزيجات . حيث ذكر بعض الكرد الفيلية بانهم اذا ما ارادوا العودة الى العراق , فان العديد منهم سوف يُمنع من قبل السلطات الايرانية من العودة مجددا الى ايران بعد ان يُكتب على ملفه هذه العبارة ((يغادر ولا يسمح له بالعودة)) .
قام قانون الجنسية العراقية الجديد في عام 2006 بالغاء القرار 666 وذكر بان كل الاشخاص الذين اسقطت عنهم الجنسية العراقية من قبل الحكومة السابقة يجب ان تعاد لهم هذه الجنسية . ووفقا لوزارة الهجرة والمهجرين العراقية فقد تم ومنذ العام 2003 اعادة الجنسية لقرابة 20000 عائلة وبما يشكل قرابة 100000 شخص . وهو ما يعد خطوة اولى مهمة وايجابية . الا ان التحدي الذي يواجهنا الان يتمثل في كيفية المساعدة في تسهيل عملية اعادة الجنسية لؤلئك الذين يفتقرون الى الوثائق الضرورية لاثبات اصولهم العراقية . فمن اجل الحصول على الجنسية العراقية , يحتاج امثال هؤلاء من

الكورد الفيليين الى اظهار انهم كانوا مُسجلين في التعداد العراقي العام لسنة 1957 . الا ان العديد منهم غير قادر على تزويد الجهات الرسمية بالوثائق التي تثبت ذلك التسجيل . والسبب في ذلك يعود الى ان العديد من قيود السجلات المدنية قد دُمرت اثناء الحرب او انها تعرضت الى الضياع في بعض الحالات , وفي حالات اخرى لم يتم ادراج بعض الناس في سجلات الاحصاء تلك بكل بساطة .
يملك العراق اليوم فرصة حقيقية ليكون مثالاً للقيادة الدولية في مجال حل المشاكل الخاصة بأولئك الذين جُردوا من حقوقهم المدنية عبر اسقاط الجنسية عنهم (هوية او وثيقة التعريف الرسمية في العراق) . لذا فالبتعاون مع وكالة اللاجئين التابعة للامم المتحدة , فان هذه المنظمة (المنظمة الدولية للاجئين refugess international التي تعمل فيها كاتبة المقال) تطالب بمنع (تكرار هذه الجريمة) وحماية وايجاد الحلول لامثال اولئك الاشخاص , وبذلك يتوجب على الحكومة العراقية الجديدة ان تبحث عن حل سريع لهذه المشكلة . كما يتوجب على وكالة اللاجئين التابعة للامم المتحدة العمل على جعل مشكلة الكرد الفيليين اولوية عليا بالنسبة لها فضلا عن العمل على نشر هيئة حماية خاصة وظيفتها التركيز على هذه القضية بشكل خاص . فعلى الرغم من ان هنالك العديد من التحديات الانسانية الضاغطة في العراق اليوم , فان مشكلة الكرد الفيليين يمكن لها ان تُحل . خاصة وان الاطار القانوني الضروري الخاص بها موجود و عبرت في الماضي القريب الحكومة العراقية عن حكمتها السياسية القوية في مجال اعادة الجنسية لهذه المجموعة العراقية . لذلك فمن خلال الاهتمام المشترك والمستمر , فان هذه القضية يمكن و يجب ان تٌعالج .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: النقد السياسي

نوع الوثيقة: ترجمة

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 06-05-2010

وقت التدوين: 2023-03-01

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 611

كورد طهران يتفوقون ثقافيا ومدنيا و يخفقون سياسيا

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607122237416637

شفق نيوز/ الجالية الكوردية التي تعيش في وسط ايران ومن خلال 20 عامًا من النشاط والاستفادة من النخب والطلاب الكورد الذين يعيشون في طهران (قادمين من مدن 5 محافظات كوردية في إيران: إيلام، كرمانشاه، كوردستان، أذربيجان الغربية، خراسان) التي تضم مختلف الثقافات واللهجات الكوردية ومختلف الاديان.
وحاولت الجالية خلال نشاطها الحفاظ على الثقافات الفرعية لأفرادها وتطوير الثقافة الكوردية بمواجهة الخطر الذي يهدد الثقافات المحلية والتمايز الديني بين أفرادها.
جمال الدين طه ، المدير التنفيذي لمنظمة الجالية الكوردية التي تعيش في الوسط(طهران) للدورة الثالثة على التوالي، أشار إلى أن مسألة انتخاب والده الراحل من قبل أبناء مدينة بوكان في الدورتين الثالثة والرابعة من البرلمان الإيراني، ساهمت انخراطه في القضايا السياسية والاجتماعية والاقتصادية والثقافية الإيرانية، ولا سيما المناطق الكوردية، لكنه يقول انه مارس معظم الأنشطة الثقافية وبالنظر إلى أنه قضى معظم حياته في طهران فانه تعرف بالثقافات الأخرى داخل إيران ، بما في ذلك الفارسية والأذرية.. إلخ ، وأخيراً النشاط في طهران كعاصمة لإيران.. كل ذلك وفر شعبية لتلك الأنشطة.
شفق نيوز - باعتبار أن الجالية الكوردية التي تعيش في العاصمة هي منظمة غير حكومية وغير ربحية (NGO) في طهران (أكبر مدينة تضم سكان كورد في إيران)، وتأسست عام 2000 تعمل بنهج ثقافي واجتماعي. هل دخلت السياسة بنفسك؟
طه: في الأساس، لدي معلومات عن القضايا السياسية في المنطقة، وهي كانت توفر لي عقد اللقاءات والاتصالات مع السياسيين في البلد، لكنني لم أكن مهتمًا بالقضايا والنشاطات السياسية. كانت القضايا الهامشية هي السبب الرئيسي للدخول فيها وقد فضلت دائمًا الأنشطة الثقافية على الأنشطة السياسية ولذا اصبحت عضوًا في المجتمع الكوردي الموجود في المركز منذ عام 2002 لقد كنت ناشطا اجتماعيا وفاعلا في الأنشطة الثقافية لهذه المؤسسة الثقافية والمدنية.

شفق نيوز - ما دور المنظمات في تقارب الكورد؟
طه: بشكل أساسي، تؤدي الجمعيات والمؤسسات والمنظمات غير الحكومية دورا كبيرا في التعريف بالنخب المحلية والاعتراف بها. من ناحية أخرى، من خلال التعرف على امكانياتهم الثقافية وتقديمها، كانوا دائمًا فعالين في إدخال والحفاظ على الثقافة الاصلية: في حالة الكورد أيضًا، نظرًا لأن الشعب الكوردي يتحدث لهجات مختلفة ويعيش في محافظات مختلفة ، فإن المنظمات تؤدي دورًا مهمًا في الحفاظ على الثقافة.
شفق نيوز - كورد طهران هو مفهوم ظهر في الانتخابات البرلمانية ومجلس مدينة طهران، لماذا؟.
طه - بالطبع، كورد طهران ليست مفهوماً أوجده تيار معين. نظرًا للامكانيات التي تتمتع بها طهران ، استقر فيها اناس من جميع المجموعات العرقية في إيران ، بما في ذلك المناطق الكوردية لأسباب مختلفة وهذه المجموعات العرقية كانت دائمًا حريصة على الحفاظ على لغتها وثقافتها وعاداتها، وهذا ديدن كل البشر و ربما لهذا السبب قررت بعض النخب الكوردية الحصول على ترخيص وبدء أنشطة ثقافية على شكل جالية كوردية تعيش في المركز ، وقد نشطت هذه المنظمة في هذا الصدد حتى الآن. وبالطبع فيما يتعلق بالسؤال حقيقة أن البرلمان له موقع سياسي، فقد نشطت بعض النخب السياسية في هذا الأمر وشاركت في الانتخابات منفردة لكنها لم تمثل أي منظمة كوردية. ويمكن القول إنها كذلك مؤسسة اجتماعية ثقافية. في وقت معين، قرر عدد من النشطاء الكورد التقديم والعمل لمرشحين يتحدثون الكوردية، الأمر الذي لم يقبله الكورد المقيمين في طهران لأسباب مختلفة. اما المجلس المحلي فقد جعل السكان الكورد في طهران ذلك ممكنا، فقد شاركوا في الانتخابات وقدموا كبارهم، وأتى تشكيل قوائم مشتركة مع نخب أخرى من الشعب الإيراني بنتائج إيجابية.
شفق نيوز- ما هو الدور الذي يمكن أن يؤديه الاقتصاد في تشكيل العمل الهادف للكورد؟

طه - يعتبر الاقتصاد في الأساس أحد أهم أسس أي نشاط ثقافي واجتماعي. وجميع الأنشطة المدنية والثقافية والاجتماعية ، من حيث المبدأ ، تكون ديناميكية عندما يتم التغلب على المشاكل الاقتصادية.
مع الاسف، لم تحقق المنظمات الكوردية النجاح المطلوب في التخطيط لهذا الجانب المهم، ومشاركة النخب الاقتصادية والثقافية في المناطق الكوردية اصلا قليلة في النشاطات الثقافية والاجتماعية.
شفق نيوز - كيف تصف نشاط الكورد في الفضاء المجازي؟
طه- إن نشاط الكورد الذين يعيشون في طهران في الفضاء المجازي ممكن من خلال قناة المجتمع. واذا اردنا تقييم هذه المسألة ، لم يتمكن المجتمع الكوردي الذي يعيش في طهران من القيام بهذا الدور ، بسبب احتياجاته المكلفة والباهظة جداً. حسناً في هذه الحالة ونشاط هذه المجموعة في الفضاء المجازي أعتقد أنه ضعيف جداً.
شفق نيوز- بشكل عام كيف تقيمون عملية تكوين المجتمع الكوردي ودوره سواء أكان كوردياً أم غير كوردي؟
طه - بشكل أساسي ، تشكل المجتمع الكوردي الذي يعيش في المركز للتعريف بالثقافة واللغة والازياء الكوردية في طهران والتواصل معها والحفاظ عليها، وفي السنوات العشرين الماضية، أدت دورًا رئيسيًا في تعريف النخب والمفكرين والفنانين الكورد وتحديد هويتهم.. كان له موضوعات مختلفة ذات مواضيع مختلفة ، بما في ذلك تقديم والتعريف بالكتب والنتاج الثقافي، كما وفر الأرضية لتعريفهم الى النخب المجتمع الإيراني، في فترات زمنية مختلفة.
شفق نيوز- نسبة كورد إيران إلى كورد بغداد:
طه - لدى الكورد الفيليين أوجه تشابه ثقافية وتاريخية عميقة مع أجزاء أخرى من كوردستان ، على الرغم من أن بعدهم عن المناطق الكوردية قلل من ارتباطهم المباشر بالمناطق الكوردية. ومع ذلك ، نظرا لأصالة الكورد الفيليين وثرائهم الثقافي ، فضلاً عن أنشطة جميع النخب والشيوخ من الكورد في الحفاظ على ثقافتهم الكوردية ، فقد أصبح هذا الارتباط مهمًا وأسهل على حد سواء ، كما وفرت الخلفية التاريخية للفيليين المزيد من التقارب.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 612

كوردي فيلي مقيم في السويد: نيجيرفان بارزاني وحده تبنى قضية الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230910083059519942

سبقت شبكة روداو الإعلامية غيرها من وسائل الإعلام لتجري وللمرة الأولى حواراً مفتوحاً مع عدد من الشخصيات والناشطين الكورد الفيليين في السويد، ليتحدثوا عن أوضاعهم.

مقدم برنامج (دياسبورا) على قناة روداو، هيمن عبدالله، استضاف في بيت الكورد الفيليين بستوكهولم، كلاً من رجل الأعمال فؤاد جراخواني، والسيدة ليلى سلمان، والصناعي محسن سلمان، والشخصية المعروفة صالح جادري وهو من أقدم الكورد الفيليين في السويد، والناشط المدني إبراهيم جازكير، والشخصية السياسية عيسى فيلي.

تشير الإحصائيات إلى تغييب أكثر من 22 ألف كوردي فيلي في ثمانينيات القرن الماضي، إلى جانب دفن 5000 مهني وتاجر فيلي آخرين وهم أحياء، وترحيل 600 ألف كوردي فيلي من العراق إلى إيران، إضافة إلى وفاة العديد منهم في تلك الرحلة الشاقة.

الإحصائيات غير الرسمية تشير إلى أن عدد الكورد الفيليين في بغداد وخانقين يبلغ نحو 500 ألف نسمة لكن عددهم يتناقص ويتعرضون باستمرار لالتهديد بالقتل.

على أثر حملة الإبادة الجماعية التي استهدفت الكورد الفيليين في ثمانينيات القرن الماضي، اتجه عدد كبير منهم إلى أوروبا واستقر عدد منهم في السويد أنشأوا لهم بيتاً أطلقوا عليه اسم بيت الكورد الفيليين في ستوكهولم، ويتراوح تعدادهم بين خمسة وثمانية آلاف أغلبهم من حملة الشهادات العليا.

زار برنامج (دياسبورا) هذا الأسبوع بيت الكورد الفيليين في ستوكهولم وأجرى حواراً فيه مع عدد من الشخصيات والناشطين الكورد الفيليين الذين تحدثوا عن معاناتهم في عهد حكومة البعث وتعرضهم للتهجير والترحيل والإبادة العرقية، وعن حياتهم ودورهم في السويد بعد وصولهم إليها.

أدناه نص الحوار الذي أداره هيمن عبدالله:

رووداو: طابت أوقاتكم مشاهدي ومستمعي رووداو، برنامج دياسبورا هذه المرة من العاصمة السويدية، ستوكهولم، وهذه الحلقة خاصة بالكورد الفيليين والجالية الكوردية الفيلية في ستوكهولم.

كما هو معلوم كان للكورد الفيليين في تاريخ كوردستان، وخاصة في تاريخ ثورات كوردستان بجنوب كوردستان خلال المائة عام الأخيرة دور كبير في تأسيس أكبر الأحزاب التي لا يزال لها دور كبير في كوردستان. هناك جالية كبيرة لهم فقد تم تهجيرهم من العراق وكوردستان قسراً في السبعينيات والثمانينيات وقبل ذلك، وبعد الانتفاضة ظهرت جالية فيلية كبيرة في أوروبا، وهذه هي المرة الأولى التي يتحدث فيها الكورد الفيليون عبر شاشة قناة كوردية عن مشاكلهم وحياتهم في برنامج دياسبورا من السويد.

نستضيف كلا من السادة رجل الأعمال فؤاد جراخواني، والسيدة ليلى سلمان التي هي زوجة شهيد، والصناعي محسن سلمان، وأحد أقدم الكورد الفيليين في السويد الشخصية المعروفة صالح جادري، والناشط المدني إبراهيم بازكير، والشخصية السياسية عيسى فيلي. أهلاً بكم جميعاً ويسعدني أن نجري حواراً صريحاً نتحدث فيه عن المجتمع الكوردي الفيلي في السويد، وبلا شك لا بد أن نتحدث عن كوردستان وعن بغداد لعلمنا بتأثير الكورد الفيليين ودورهم في بغداد خلال 50 إلى 70 سنة خلين، وكيف جرت المحاولات لتغييرهم. سأبدأ من السيد صالح جادري نظراً لسنه وخبرته، فهو شخصية فيلية معروفة. كاك صالح أنت أقدم كوردي فيلي في السويد، هل هذا صحيح؟

صالح جادري: سبقني إلى السويد كوردي فيلي واحد في العام 1956 وسكن في جنوب السويد، أما أنا فقد جئت إلى هنا سنة 1971.

رووداو: بعد ذلك، متى توسع المجتمع الكوردي الفيلي هنا، وبدأ فيليون آخرون يفدون إلى هنا، وكم سنة كنتما أنتما وحيدين هنا؟

صالح جادري: ازداد عددنا بالتدريج فأصبحنا سبعة ثم ثمانية، كاك حميد نوروز وكاك عيسى وآخرون، فأصبحنا 30 تقريباً، والآن عددنا يصل إلى قرابة 5000 هنا. أي أن 5000 كوردي فيلي يعيشون هنا وجميعهم يقيمون في ستوكهولم وأطرافيها.

رووداو: لماذا اخترت السويد، وجئت إلى السويد؟

صالح جادري: بدأت حكومة البعث ونظام صدام حسين بمهاجمة أبناء الأمة الكوردية، وخاصة الفيليين، فقد كان الفيليون يسيطرون على التجارة العراقية كلها، المباني الكبيرة والمواقع المهمة كانت في يد الفيليين، والسبب كان أولاً أنهم كانوا يعتقدون أن الفيليين يدعمون الثورة الكوردية ويجمعون المال لمعركة الحرية، كانوا غاضبين علينا لهذا السبب، فكان أن أعتقلوا الكثير منا حينها، لكن القتل كان قليلاً، لم يكن كما هو الآن، ثم بدأ القتل للبيشمركة والشباب الكورد في 1963 واستمر حتى السبعينيات، لكن من العام 1969 فصاعداً اعتقل الآلاف من الكورد الفيليين وقتلوا وطردوا من البلد، شهدت

ذلك بنفسي، ثم بدأ القتل الجماعي، أعتقل ثلاثة شباب كورد فيليين في بغداد كانوا يبلغون 16 سنة من العمر، وأطلقت على كل واحد منهم في ساحة النضال ببغداد سبع رصاصات وقتلوا ثم ألقيت جثثهم في الشوارع، أحدهم في بغداد والآخران في ديالى. منذ ذلك الوقت بدأوا بمهاجمة الفيليين، وصادروا بيوتهم وحرموهم من ممارسة التجارة، كانوا يريدون طردهم وخفض أعدادهم، وكان وراء ذلك سببان، أولهما الحس القومي الكوردي ولمنعهم من مساعدة الثورة الكوردية، فقد تواصلت الثورات في كوردستان، فقد قام المرحوم البارزاني بأربع ثورات وكذلك الشيخ محمود وغيرهما وهكذا.

روواداو: كان سؤالي عن سبب مجيئك إلى السويد؟

صالح جادري: جئت إلى السويد لصدور قرار باعتقالي من جانب ناظم كزار، الذي أمر بإعادة صالح جادري إلى بغداد حياً أو ميتاً، فتابعتني قوات الأمن والاستخبارات العراقية مدة ستة أشهر، إلى أن عثروا علي وأطبقوا علي النار، وكنت متأكداً بأنه لا أحد سيمنعهم من قتلي، فقصدت المرحوم صالح اليوسفي وأطلعته على الأمر، فقال لي: يا بني، اتخذ أنت قرارك بنفسك، فبعثت صوري أثناء مشاركتي في مظاهرات بغداد إذ كنت أقود المظاهرات في بغداد إلى جانب إخوتنا الكورد الآخرين، الأمر الذي سهل حصولي على تأشيرة السفر، جئت إلى السويد بتأشيرة سياحية ثم ذهبت إلى الشرطة وقدمت لهم كل وثائقي وإثباتاتي فوافقوا على قبولي بصفة لاجئ.

روواداو: السيدة ليلى سلمان، أنت هنا بصفة زوجة شهيد، شهيد في سبيل كوردستان، أعلم أن إثارة الجراح مؤلمة، لكنك أخبرتني قبل بدء البرنامج أنك لم تضعي ثيابك السود هذه منذ 40 سنة، فما قصتك؟

ليلى سلمان: جرى ترحيلنا سنة 1982، تم أولاً سجننا في بغداد مدة شهر ونصف الشهر، عزلوا النساء عن الرجال، ثم ألقونا في الجانب الآخر من الحدود مع إيران وأبقوا الرجال عندهم، مكثت في إيران 15 سنة، لم نكن نعلم شيئاً عن زوجي، الذي كان هو وأحد إخوته بيشمركة، وأخوين اثنين له، كانوا أربعة، لكن بعد سقوط النظام في 2003، أخبرونا بأنه تم إعدامهم.

روواداو: كان زوجك بيشمركة؟

ليلى سلمان: نعم، كان بيشمركة، وكان قاضياً بمنطقة خانقين في العام 1982.

روواداو: قرار انتقالك إلى السويد كان جيداً، السويد بلد جيد لتقيمي فيه؟

ليلى سلمان: أقمت في إيران 15 سنة، كانت صعبة للغاية، كما امتنعوا عن منحنا الجنسية وكانت أحوالنا سيئة جداً، فاضطررت إلى الانتقال إلى السويد حيث تمكن الأولاد من الالتحاق بالجامعات وأصبحت لديهم أعمالهم وشخصياتهم.

روواداو: إذا كان المرء غير مطلع سيقول إن إيران دولة مسلمة وجارة لكوردستان والعراق، فكيف كان بلد بارد بعيد كالسويد ذي المجتمع المسيحي خيراً لكم من إيران؟

ليلى سلمان: لأن إيران لم تكن تمنحنا الجنسية، بل اكتفت بمنحنا بطاقة خضراء، ولم يكن للأولاد عند إكمال الدراسة الحق في العمل، ولم يكن لنا في إيران مورد نعيش منه، فاضطررنا للانتقال إلى السويد.

روواداو: رجل الأعمال السيد فؤاد جراخواني، يعرف عن الفيليين أنهم وخصوصاً بعد طرد اليهود من العراق أنهم سيطروا على الاقتصاد العراقي وخاصة في بغداد بصفتها المركز، أحد الأسباب التي أدت إلى الإبادة الجماعية للكورد الفيليين كان سيطرتهم على الاقتصاد العراقي والخوف منهم لهذا السبب، أنت رجل أعمال، فهل استطاع الكورد الفيليون بنفس عقليتهم التجارية التي حملوها معهم من هناك استعادة أيامهم الذهبية في بغداد وبناء أمجادهم الاقتصادية هنا أيضاً؟

فؤاد جراخواني: صحيح أننا جئنا إلى هنا بنفس العقلية التجارية التي كانت لنا ببغداد، وتقدمنا هنا واستمرينا ولم نكن كالعرب والفرس الذين لا يدخلون عالم التجارة، حمداً لله استطعنا الاستمرار، عندما كنت في بغداد كنت أبلغ 15 سنة وكان والدي تاجر أخشاب، لكن التجارة في العراق تختلف عنها في السويد وفي أوروبا، فقد عشت في هولندا فترة، هنا تجري مساعدة التاجر بخلاف العراق، فعندما لا يكون معك مال هناك لا تستطيع أن تعمل، لكنهم هنا يثقون بك ويؤمنون بأفكارك التجارية ويرشدونك والمصارف تقدم مساعدات جيدة وتقول تفضل واعمل، نحن الفيليون أنجح من غيرنا في العراق.

رووداو: هل تقصد أن الكورد الفيليين هنا أنجح من الفيليين في العراق؟

فؤاد جراخواني: لا، لا أقصد هذا، نحن الفيليون تعلمنا فنون التجارة من اليهود، في السابق كانت بيننا عوائل ثرية قليلة ولم يكن الآخرون كذلك، لكننا أذكياء واستطعنا أن نتقدم، تعلمنا من اليهود ثم قلنا لماذا لا نعمل نحن في التجارة بدلاً عن العمل عند غيرنا، فالعقل الذي منحه الله لليهود منحنا إياه أيضاً، شغلنا عقولنا وكسبنا الخبرة، الخبرة كما يقول الهولنديون، فسيطرنا على التجارة في العراق وهذا ما دفع صدام حسين لتهجيرنا.

رووداو: محسن سلمان، لديك عملك هنا، وتعمل؟

محسن سلمان: عملت هنا 25 سنة في شركة سويدية، كنت أعمل حداداً في بغداد وعملت في الحدادة مدة طويلة في كوردستان، خاصة في صنع خزانات مياه المنازل التي كانت على ارتفاع 25 متراً، هذا العمل والخبرة أفاداني كثيراً في السويد.

رووداو: في بداية البرنامج، تساءلت لماذا وقع اختياركم أنتم الكورد الفيليون على السويد، في حين أن موطنكم من المناطق الحارة، لماذا اخترت السويد؟

محسن سلمان: في الحقيقة نحن دافئون بالفطرة.. من لا يعرفنا يظن أننا عصبيو المزاج، وكما ذكر كاك صالح، هذان الشخصان كانا من أقاربنا، قتل جبار قمبر علي، وكذلك سالم صادق قتل أيضاً، لم نكن نعرف ماذا حل بهما، ثم أخبرونا أن سالم قتل في النجف وجبار في ديالى، أمين عبدالله أمين أخبرنا بهذا، عندما اطلعنا على جثتيهما وجدنا أن رصاصة اخترقت جمجمة جبار لتخرج من تحت حنكه.

رووداو: مع أن السويد دولة متقدمة لا ليل فيها، وتقضون حياة هادئة هنا منذ سنوات، لكني أشعر أنكم لم تنسوا ما جرى لكم وهي حي يرافقكم ويؤثر سلباً عليكم؟

محسن سلمان: صحيح، لكنه لم يؤثر علينا سلباً، فمثلاً لا يوجد استخدام للمواد المخدرة وما شابه بين الكورد الفيليين، رغم وجود الكثير من الحرية هنا، لكن الكورد الفيليين لم يلجأوا إليها.

رووداو: أي أنكم رغم الضغوط النفسية والمآسي التي حلت بكم، تمكنتم من الصمود. السيد عيسى، قال السيد صالح إن 5000 كوردي فيلي يقيمون في السويد، لكن يقال إن العدد أكبر، هل يتوفر لديكم رقم رسمي لعدد الكورد الفيليين في السويد؟

عيسى فيلي: في الواقع، لا توجد إحصائية رسمية حتى الآن، لكن الحقيقة أن العدد أكبر ومثلما قال كاك صالح عددهم 5000، ربما كان العدد بين 5000 و8000، الكورد الفيليون لا يقيمون في ستوكهولم وحدها بل في جميع مدن السويد، ولدينا علاقات معهم جميعاً تقريباً، الكورد الفيليون يرتبط أغلبهم بعلاقات قربى ويعرفون بعضهم البعض وهم أكثر من 5000 وأظن أنهم 8000 نسمة.

رووداو: هل أن غالبية الكورد الفيليين المقيمين هنا من الشباب أم من الشيوخ؟

عيسى فيلي: غالبيتهم من الشباب فأغلب الشيوخ يعودون، يعمل أغلب شبابنا في المؤسسات السويدية وبعضهم يعمل عملاً مستقلاً، منهم الأطباء والمهندسون والاقتصاديون، فلدينا من كل التخصصات، والحكومة السويدية متعاونة ونحن الآباء في السويد لدينا تأثير كبير على أولادنا ونفخر بهم وبالمرحلة التي بلغوها. لقد عانينا نحن الكثير، خاصة عندما طردتنا حكومة البعث من العراق وكان لذلك أثر نفسي على كل الكورد الفيليين، خاصة مع تغييب أكثر من 20 ألف كوردي فيلي لا يزال مصيرهم مجهولاً، كان لهذا آثار نفسية سيئة، لكن أولادنا بلغوا مرحلة نفخر بهم معها ويفخر بهم الكورد، فعندما يتكلمون يقولون نحن كورد، رغم وجود كورد فيليين وسورانيين وبهدينانيين وهوراميين، لكننا دوماً نعرف أنفسنا بأننا كورد، الكورد الفيليون شيعة لكنهم حين ينظمون موكباً يكتبون عليه موكب الكورد الفيليين، وعندما يشكلون فريق كرة قدم يطلقون عليه اسماً كوردياً، نحن فخورون بهذا.

رووداو: يقترن اسم الكورد والفيليين دائماً ببعضهما في السويد؟

عيسى فيلي: أجل، دائماً.

صالح جادري: أود أن أضيف شيئاً، عندما أصبحنا سبعة كورد فيليين في أوبسالا، كان اسم كوردستان كتوباً في كل غرفة نقيم فيها، فمثلاً كان يكتب صالح جادري – كوردستان، أو سمير شاكر – كوردستان، وهكذا في كل الغرف السبق كان اسم كوردستان يلحق بأسمائنا، حتى أن الناس عندما كانت تلتقينا في الشوارع كانوا ينادوننا بكوردستان ويشيرون بأيديهم إلى الدار رقم 15، لأننا عندما كنا نقيم هناك كان اسم كوردستان مكتوباً تحت اسم كل واحد منا، ولم نكتب فيلي أو غير ذلك، فقط كوردستان.

روداو: أود أن أخبر مشاهدي بأن البيت الذي يظهر وراء الضيوف هو بيت الكورد الفيليين في السويد، وخلال الأيام التي زرناه فيه وجدنا في الداخل صورة ملا مصطفى البارزاني، أخبرنا السادة الذين استقبلونا بأنها صورة الملا، هكذا يسمون زعيم ثورة كوردستان، قالوا إن الصورة موجودة هنا منذ السبعينيات، في هذا البيت. السيد إبراهيم بازكير قلت إنك ناشط مدني فما هي الأنشطة المرتبطة بالكورد الفيليين في السويد والتي تعمل عليها؟

إبراهيم بازكير: عندما نتحدث عن الأنشطة، فإننا نطالب أولادنا باستمرار بالدراسة والنشاط والاختلاط والتعارف فيما بينهم، وأنا أكتب مقالات باستمرار وأكتب في التاريخ، فأغلبهم لا يعرف تاريخنا وأنا أعلمهم وأطلعهم عليه.

روداو: هل يعرف السويديون ماذا حل بالكورد الفيليين في العراق؟

إبراهيم بازكير: أعتقد أنهم يعرفون فلا يصح أن لا يعرفوا، بل يعرفون.

روداو: السؤال نفسه أوجهه للسيد صالح جادري بصفته ثاني كوردي فيلي أقام في السويد، هل يعرف السويديون ماذا حل بالكورد الفيليين؟

صالح جادري: كتبت في حينه مقالات في الجرائد والمجلات السويدية، وكتبت في أربع صفحات ماذا حل بنا، كتبت كل شيء ونشرته، كذلك عند إعلان اتفاقية 11 آذار، كانت لنا جلسة مع صحفيين سويديين وأخبرتهما بكامل قصتنا وقصة الكورد، نشر ذلك أول مرة في جريدة أوبسالا، وفي العام 1984 نشرت مقالات أيضاً وكذلك عند إعدام ليلى قاسم قمنا بتنظيم مظاهرة وفعلنا كل ما في وسعنا للتعريف بالكورد وبمعاناتهم، ولم نميز بين كورد الأجزاء الأخرى وساعدناهم بدون تمييز.

روداو: ليلى، تشاركين باستمرار في المؤتمرات والاجتماعات في أوروبا وبروكسل. هل تعتقدين أن هناك اهتماماً بما حرى للكورد الفيليين؟

ليلى سلمان: ذهبنا وشاركنا في كل المؤتمرات التي دعينا إليها، وأعتقد أن هناك اهتماماً قليلاً لمآسي الكورد الفيليين، فمثلاً في مؤتمر عقر في شهر أيار طلب كاك مسعود إنشاء مدرسة للكورد الفيليين، هذا صحيح لكن لا أحد يتابع الموضوع، نحن نريد أن تكون المتابعة جادة.

روداو: فؤاد، أود التحدث عن أولادكم أيضاً، في البداية ذهبتم إلى هولندا ثم جئتم إلى السويد أم بالعكس؟

فؤاد جراخواني: كنت في هولندا منذ العام 1980، ثم جئت إلى السويد، استحسنت السويد، لأن هناك اهتماماً أكبر بالأطفال في السويد، فمثلاً عندما نعمل نحن، يولون اهتماماً كبيراً بالأطفال من حيث تأمين المعلمين والدراسة والتربية. في هولندا، كان هناك مثلاً اهتمام كبير ودعاية للدخان وأنا لم أكن أرضى بذلك فانتقلت إلى السويد وعملت هنا ومنحت تربية أولادي اهتماماً أكبر.

روداو: يقال أحياناً إن السويد ليست جيدة في موضوع الأطفال، وأنهم يخرجونهم من سيطرة الوالدين، لكن الذي تقول هو عكس ذلك؟

فؤاد جراخواني: لا، بل يولون للأطفال اهتماماً كبيراً، ابني (آزا) هو مستشار وزير العدل السويدي حالياً، وهو بمثابة عمدة مدينة هوينغ في وزارة العدل، وابني الآخر عالم فيزياء يدرس الآن في كامبريدج ببريطانيا، هذه هي ثمار التربية السويدية.

روداو: محسن، قلتم لا بل هو جيد جداً، جيد جداً لأولادكم؟

محسن سلمان: نعم، جيد جداً، ولكن على الوالدين أيضاً أن يهتموا بهم كثيراً، أحد أولادي مدرس والآخرون أكملوا الدراسة ويعملون ويحظون باحترام كبير.

رووداو: ليلى هنا كأم، الآباء راضون جداً، هناك قول شائع بين الكورد مفاده أن الأمهات يقلن بأن الآباء لا يعرفون عن الأولاد شيئاً وأنهم منهمكون بالعمل خارج البيت وكل الثقل على الأم. هل السويد جيدة لأولادكم؟

ليلى سلمان: نعم، هي جيدة جداً، عائلتنا وأقاربنا أغلبهم أكملوا الدراسة وأغلبهم أطباء، أولاد أخواتي وإخوتي جميعهم يحملون شهادات عليا، فاتتنا نحن الفرصة لكنها جاءتهم.

رووداو: صالح، عقد في كوردستان هذه السنة مؤتمر ضخم حول الكورد الفيليين، وجرى الحديث عن تاريخ الفيليين المشرف وتأثيرهم على ثورات كوردستان، ما الذي يجب أن يقدم للكورد الفيليين من أربيل ومن كوردستان؟

صالح جادري: الذي يهمنا نحن هو وجود رابط قوي، وعلاقة بين الكورد الفيليين والسورانيين والكرمانج وغيرهم، هذه العلاقة ليست قوية كما يجب ويجب تعزيزها، ولا ينبغي أن يكون المذهب سبباً لفتور هذه العلاقة، مرحا بكل من يصلي وبمن يستذكر الإمام الحسين، لكن يجب أن يكون علم كوردستان حاضراً في كل المناسبات فنحن أمة واحدة وشعب واحد، نحن لسنا ضد هؤلاء ولا ينبغي السماح لأحد ببث الخلاف بيننا من خلال التمييز المذهبي، تاريخ الكورد يمتد إلى ميديا وكل يتحدث عنه بطريقته، اللُر وكلهور وميديا وغيرهم الكثير، يجب أن نرتبط بروابط وثيقة ويجب أن تعمل حكومة إقليم كوردستان على تعزيز هذه الروابط التي هي مهمة عندنا.

رووداو: ربما يفكر من في كوردستان في القوة البشرية للكورد الفيليين في الخارج وفائدتها لإقليم كوردستان وفرص الانتفاع منها؟

صالح جادري: كل الموجودين هنا يريدون مساعدة وطنهم كوردستان، دعني أضرب لك مثلاً، يوجد هنا صديق اسمه سعدون مراد وهو أستاذ، ترك السويد وأبوظبي والإمارات وعاد إلى كوردستان بقصد مساعدة كوردستان، لكنه قفل راجعاً بسبب الفساد الإداري والمالي، لدينا أساتذة آخرون ذهبوا إلى إيران يدرسّون فيها، لدينا أطباء في أوروبا وبإمكان كوردستان الإفادة منهم كثيراً وأرجو أن تتم الاستفادة منهم بصورة جيدة.

رووداو: إبراهيم، في السابق كان يقال إن صدام ارتكب الإبادة الجماعية ضد الكورد الفيليين لكونهم كورداً وشيعة، وعراق ما بعد صدام مختلف، على الأقل يفترض أن يكون جيداً للكورد الفيليين في الداخل والخارج من الناحية المذهبية. كيف تتعامل بغداد مع الكورد الفيليين؟

إبراهيم بازكير: العراق في الأصل كان خالياً من العرب. هؤلاء جاؤوا مع الفتوحات الإسلامية إلى العراق. كان الجميع قبل ذلك من الكلد وآشور والكورد.

رووداو: الشيعة هم من يحكمون العراق الآن والفيليون شيعة، كيف يتعاملون معكم؟

إبراهيم بازكير: مشكلة الكورد الفيليين أنهم ليسوا متحدين ولا يساعد بعضهم بعضاً، وليست كونهم من الشيعة والكورد، مثلاً صدر قرار في عهد صدام حسين عندما قتلوا أبناءنا، قضى بمصادرة أموالنا المنقولة وغير المنقولة. والآن عندما تذهب لترويج معاملتك لاستعادة حقوقك، ترى بأن الحكومة والتي يؤلفها الشيعة ونحن شيعة أيضاً، لا تصدر قراراً بإلغاء تلك القرارات وعليك أن تروج معاملة لذلك. السبب هو كوننا كورداً أولاً.. والعرب لا يحبوننا.

أثناء المحكمة (محاكمات رموز النظام السابق) حول قضية الكورد الفيليين، وعندما كان الشيعة يتصدرون الحكم أيضاً، وحده نيجيرفان بارزاني تبنى القضية ولو لم يفعل لما قام أحد بذلك. هذا ما أردده دائماً، لما شكلوا محكمة ولما اعترفوا بقضيتنا (لولا نيجيرفان بارزاني).

رووداو: أحياناً يأتي مسؤولون عراقيون إلى السويد ويجتمعون مع الجالية العراقية، هل يجتمعون معكم؟

عيسى فيلي: الذين يأتون إلى هنا لا يتحدثون عن الكورد الفيليين، والمسألة سياسية ولا يناقشونها، في حين توجد عندنا

مشاكل كثيرة في العراق لم تحل، نحن نشكر القيادة الكوردية فلولاها لم لما ورد اسم الكورد الفيليين في الدستور عند كتابته، لأن أولئك لا يقرون بنا، عملت الحكومة العراقية منذ الثلاثينيات وحتى الثمانينيات على تهجير الكورد الفيليين، ليس فقط لأنهم شيعة، إذ أن 65% من سكان العراق شيعة، لماذا لم يرحلهم صدام من العراق في حين قام بترحيلنا نحن، لأننا كورد، لأننا كنا أقوياء في بغداد وكان الاقتصاد العراقي تحت أيدينا، ولأن الكورد الفيليين ساهموا في تأسيس الأحزاب الكوردستانية.

رووداو: ليلى، ماذا كان مصير المغيبين من الكورد الفيليين بعد تحرير العراق، وبماذا تخبركم بغداد؟

ليلى سلمان: لا يخبروننا بشيء، لا نعلم أين تم إعدامهم أو دفنهم أحياء، لا نعرف أي شيء، رغم أن إقليم كوردستان أعاننا على المشاركة في المحاكمة إلا أننا لم نحصل على شيء.

رووداو: شكراً لكم ولبيت الكورد الفيليين على التعاون معنا في تسجيل هذا البرنامج هنا.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقابلة

نوع الوثيقة:	ترجمة
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
ترجم من اللغة:	ک. جنوبي
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net 09-09-2023

وقت التدوين: 2023-09-10

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 613

كوردية الدولة الساسانية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230428102531486170

الدكتور أكرم فتاح
أود أن أذكر تحت هذا العنوان، حقيقة تاريخية كوردية، وإن كان عدد من المؤرخين والباحثين شاروا إليها بشكل سطحي، فمن المعلوم أن الكورد تعرضوا للظلم الجغرافي والتاريخي والتراثي الحضاري، خاصة بعد تقسيم كوردستان في الربع الأول من القرن العشرين، فلم يستطيعوا حفظ تاريخهم وتراثهم ولغتهم، لعدم وجود دولة أو كيان يحافظ على خصوصياتهم القومية، ولا يهمني أن أتحدث عن ديانة الدولة الساسانية وعقائدها كالزرادشتية وغيرها، بقدر بيان حقيقة حضارية ترتبط بالشعب الكوردي.
ترجع تسمية الدولة الساسانية (226-651م)، إلى الكاهن الزرادشتي (ساسان)، الذي كان جَد أول ملوك
الدولة الساسانية ومؤسسها (أردشير الأول)، بعد هزيمة آخر ملوك البارثيين (الفرثيين الأشكانيين) أرتبانوس الرابع، وانتهت عندما حاول كسرى (يزدجرد الثالث 632-651م) مقاومة الخلافة الإسلامية الحديثة لمدة 14 سنة، خاصة في معركة القادسية، التي وقعت في 13 شعبان 15هـ/ 636م، بين المسلمين بقيادة (سعد بن أبي وقاص)، والساسانيين بقيادة (رستم فرّخزاد) في القادسية، وانتهت بانتصار المسلمين ومقتل رستم، وبعد ذلك فتح (المدائن) عاصمة الدولة.
وقد أحاطت أرض هذه الإمبراطورية كلاً من إيران والعراق، وأجزاء من أرمينيا وأفغانستان، والأجزاء الشرقية من كوردستان الشمالية، وأجزاء من باكستان، وسمى الساسانيون امبراطوريتهم ب(إيران شهر)، أي سادة الإيرانيين الآريين، والدولة لم تكن ثابتة الحدود، إنما كانت حدودها تتسع أحياناً في عصر الملوك الأقوياء، وتنقبض في عصر الضعفاء، وشهدت الفترة الساسانية الإنجاز الأعلى: الميدية وترويجها، وأثّرت كذلك على الحضارة الرومانية إلى حد كبير لا سيما في المجال الثقافي.
ومنذ القرن الثالث الميلادي صارت الزرادشتية ديناً للدولة، حيث تقوم العقيدة الزرادشتية على الثنوية، أي وجود إلهين في الكون، هما إله النور (أهورا مزدا)، وإله الظلام (أهريمن)، وهما يتنازعان السيطرة على الكون.
ومن الجانب التاريخي، ذكر (زانيار عطا الله) في قناة وصال الفضائية، وهو المدير التنفيذي للقناة: إن الكورد عاشوا في كوردستان منذ 6000 سنة، وهم أقدم الأقوام الذين عاشوا في إيران، وأن الفرس يعودون إلى 2500 سنة. والأدلة على كوردية الدولة الساسانية كما قال الدكتور (محمد تقي جون)، أستاذ في جامعة واسط: إن الدولة الساسانية آخر الإمبراطوريات العظيمة في التاريخ الفيلي، ومن أكبرها في العالم القديم، وعرف ملوكها بالأكاسرة، واسم كسرى تعريب ل(كيخسرو). وحسم الطبري أصل الساسانيين نقلاً عن كتاب (خداي نامه)، أن (أردشير الأول)، مؤسس الدولة، تلقى رسالة

من آخر ملوك الأشكانيين (أردوان الخامس)، حيث ورد عليه رسول الأردوان بكتاب منه، فجمع (أردشير) الناس وقرأ الكتاب بحضرتهم، فإذا فيه: إنك قد عدوت طورك، واجتلبت حتفك أيها الكوردي المربي في خيام الأكراد، وكان التفوق الفارسي في الحضارة حجماً لا قِدماً، عدم قدرة الكورد على التفوق عليهم، قد دفع إلى مجاراتهم في أسلوبهم، وهو ما فعلته الدولة الساسانية، فكانت كوردية أصلاً، فارسية ثقافة وسياسة، ونتيجة هذا التفوق الفارسي، سميت إيران قديماً ب(بلاد فارس)، وهو الاسم الذي حفظه العرب ووردته كتبهم، وسبَّبَ الخلط لديهم، ولهذا نجد الفرس مذكورين في الشعر الجاهلي (13) مرّة دون ذكر الكورد، وفي فترة الفتوحات الإسلامية الأولى، يرد ذكر الفرس (مرتين)، مرة (للحارث بن سمي) يذكر قتله قائداً فارسياً، وأخرى ل(عروة بن زيد) يذكر أنه ضرب جموعاً من الفرس، بينما لا يذكر الكورد أيضاً، والمؤرّخون العرب، وحتى المتأخرون منهم، لا يفرقون بين الكورد الفهلويين والفرس، فابن الجوزي (ت 597هـ)، في المنتظم، يسمي كورد فهلة فرساً، بينما يسمي سكنة كوردستان العراق كورداً. وفي العصر الأموي نجد ذكر الفرس بوصفهم جند كسرى، أما الكورد فذكروا ثلاث مرّات في (الفتوح)، لدى (مغيرة بن حبان)، و(بكرد بن النظام)، و(مالك بن الريب). ويصرّح (الفرزدق): أن المقصود ب(فارس) الكورد وليس الفرس:

وَلَقد رَجَعتَ وإنَّ فارس كُلَّها ... مِن كُردِها لَخَوائِفُ المُرَار

فوصف الفرس بجنود كسرى، فلا ينكر أنهم كانوا ضمن جنود الساسانيين، كما كان الكورد ضمن جنود الفرس الأخمينيين، وعموم ذكرهم حوالي (16) مرّة، ولا يرد ذكر الكورد في غير الحالة العسكريّة، فإن هذا العدد الصغير يتفق مع عدم احتكاك العرب بالفرس احتكاكاً واضحاً، وعندما نصل إلى العصر العباسي، نجد الفرس يذكرون (143) مرّة من قبل الشعراء، مقابل (12) مرّة فقط يذكر فيها الكورد، وهذا يتفق مع المعرفة الجيدة والاحتكاك الكبير بين العرب والفرس. وبيَّن (ابن النديم)، عن لغة الأكاسرة ملوك الساسنيين، أنهم يتكلمون في مجالسهم اللغة الفهلوية (الفيلية)، بينما كانت الفارسية لغة الموابذة ورثة المجوس، ولا يعقل أن يتكلّم ملوك دولة ما، بلسان قوم من رعاياهم ويجعلونها اللغة الرسمية لدولتهم. ومن المعلوم أن عاصمة الدولة تقع في كوردستان مناطق الفيليين. وقال الدكتور (طيب أفشار): الساسانيون كورد فيليون بشكل قاطع. وكذلك يذكر الأستاذ (رشيد ياسمي) في جامعة طهران في سلسلة من المقالات بعنوان الساسانيون كورد لا فرس.

وقد أدت عوامل كثيرة إلى اقتصار إيران على الفرس في مخيلة العرب أهمها أن الفرس أسقطوا الدولة الأموية وأقاموا الدولة العباسية العربية، وسرعان ما استجمعوا أنفسهم واستعادوا الحكم في أجزاء من إيران، طموحاً إلى بناء إمبراطورية فارسية، والتي سعت إلى إعادة المجد الفارسي، ونجحوا في بناء دويلات إيرانية مثل: (الصفارية والسامانية والبويهية)، التي أحاطت أغلب إيران والعراق حوالي قرن واحد، ورافق النهوض القومي إعادة الديانة الفارسية القديمة (كالمجوسية والمانية والمزدكية)، والاستهتار بأمر الدين الإسلامي، وترويج العقائد الباطنية الباطلة، مقابل ذلك نجد الضعف القومي لدى الكورد الفهلويين الكسرويين بعد دخولهم في الإسلام، ومن عادة الفرس قديماً وحديثاً الاستحواذ على إرث الشعوب الإيرانية ونسبتها لهم، وعمل حكام الدويلات الفارسية الثلاثة على ترجمة الآثار المكتوبة بالفهلوية إلى اللغة الفارسية، لتصبح فارسية لغة وتاريخاً، وكان (ابن المقفع) من رواد المجد الفارسي، وترسيخ فكرة وجود فكر وثقافة فارسية أعظم مما عند العرب، لذا ترجم الآثار القديمة ونسبها إلى الفرس ماحياً منها أي أثر كوردي، علاوة على ذلك كلف الشعراء بكتابة شاهنامات تنسب للفرس كل تاريخ الأقوام الإيرانية وحضاراتها، بنَفَسٍ ملحميّ وأسلوب أدبي، فأنتج الكثير منها وأهمها (شاهنامة الفردوسي).[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | alhiwarmagazine.blogspot.com 17-11-2014

وقت التدوين: 28-04-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 614

كوردية اللهجة الفيلية، حقائق جديدة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230304200046471886

كوردية اللهجة الفيلية، حقائق جديدة.
جمال حسن المندلاوي.
30.01.2016
Kurdî Xwarig - كوردی خوارگ
(كوردی خوارگ - الكردي الجنوبي) مصطلح يقصد به الأكراد الساكنين في المناطق الجنوبية من كردستان، مناطق خانقين، مندلي، بدرة، زرباطية، كرماشان، إيلام، لرستان، پشتكو..الخ. يتميزون بلهجتهم وبغالبيتهم الشيعية أو اتباعهم ديانة يارسان ويشمل عدة عشائر ولهجات محلية كالك واللر والكلهر والفيلية والبختيارية وغيرهم. (كوردی خوارگ) کوردەیل ك لە باشوور کوردستان گەورا نیشن لە ناوچەیەل خانەقین، مەندەلی، بەدرە، زرواتیە، کرماشان، ئیلام، لورستان، پشتکو. وەی لەهجەیلەش قسیەکەن: لەك ولور وکەلهور وفەیلی وبەختیاری. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: لغوي

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	كوردستان
الدولة - الأقليم:	ايران
الدولة - الأقليم:	عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | kurdixwarig.blogspot.com
وقت التدوين: 04-03-2023
اسم المحرر: ڕاپەر عوسمان عوزێری

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 615
كيف وقع الكورد الفيليون في كمين السياسة؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220620122759419155

شفق نيوز/ نشرت محطة الجزيرة تقريراً خاصاً تناول وضع الكورد الفيليين في العراق، حيث قالت إنهم وقعوا ضحية الانقسام القومي والمذهبي الذي دفع بهم إلى الاضطهاد والتهجير والتخوين ومصادرة حقوقهم المشروعة، ومنها حرمانهم من الجنسية العراقية، وتهميشهم من قبل الأنظمة السياسية المتعاقبة، بما في ذلك منع تعيينهم في دوائر الدولة منذ 1963 وحتى بعد الغزو الأميركي عام 2003.

ويرى التقرير من النماذج الصارخة لما لحق بالكورد الفيلية من أذى وضرر، حرمانهم من الزواج والتفريق عن أزواجهم قسرا، ويمكن ملاحظة ذلك تحديدا خلال الحرب العراقية الإيرانية، واضطرار بعض العراقيين قسرا إلى تطليق الزوجة الفيلية أو الزوج الفيلي، فضلاً عن منعهم من إكمال الدراسات العليا.

والكورد الفيلية مسلمون شيعة، ويتحدثون بلهجة كوردية تختلف عن مثيلاتها في كوردستان العراق، ويسكنون بشكل رئيسي شرقي العراق وتحديدا في أقضية محافظتي ديالى وواسط وفي العاصمة بغداد، كما ينتشرون في إقليم كوردستان، في حين يسكن قسم آخر منهم في المناطق الغربية من إيران.

صراع المذهب والقومية

كان الكورد الفيلية يؤملون النفس بنيل حقوقهم بعد الغزو الأميركي للبلاد عام 2003، إلا أن واقعهم ازداد بؤسا وإحباطا نتيجة انقسامهم إلى فئتين على أساس طائفي وقومي، الأولى تدين بالولاء للحكومة العراقية، والثانية لحكومة كوردستان العراق. كما يورد التقرير.

ويعزو التقرير هذا الانقسام إلى الجغرافيا التي ترسم الحدود وتؤثر في الأمر، وعلى إثر ذلك ساهمت الثوابت الجغرافية بصورةٍ أو بأخرى في أن يكون هناك ميل عقائدي أو قومي، مما زاد في تعقد واقعهم ومستقبلهم دون أي تمثيل سياسي رسمي مثل الأقليات الأخرى سواء في الحكومة العراقية أو الإقليم.

وساهم التأجيج الطائفي الذي ظهر في العراق بعد عام 2003 في غلبة الانتماء الحزبي والعقائدي، سواء لدى الكتل السياسية أو أذرعها المسلحة، مما جعل الكورد الفيلية الضحية في أي أزمة تقع بين الحكومة العراقية والإقليم، كما يقول أستاذ الفكر السياسي في جامعة المستنصرية عصام الفيلي.

ويرى الأكاديمي الفيلي أن الكثير من معارضي الأنظمة السياسية المتعاقبة في العراق منذ عام 1963 نسوا مبادئهم وانشغلوا بالأمور الجانبية وهمّشوا من كانوا لهم السند والعون أيام المحنة، في إشارة منه إلى التضحيات التي قدمها الكورد الفيلية ودعمهم للحركة الكوردية عام 1964، ودعمهم للمرجعية الشيعية أيضا، بحسب الوثائق التاريخية.

ويعتبر عدم وجود كتلة فيلية تتبنى استحقاقاتهم في حوارات الكتل السياسية -بحسب الفيلي- أحد أبرز الأسباب في عدم تبني القضية الكوردية الفيلية في إطار مؤسساتي سواء من الأحزاب الإسلامية في الحكومة العراقية أو الكوردية في كوردستان العراق وأصبحت هذه القضية هامشية بامتياز.

تمثيل منقسم

ويذكر التقرير أن إقليم كوردستان امتنع عن منح الكورد الفيلية حقوقهم وفقا لنظام الكوتا الحصص في برلمانه أسوة بالأقليات الأخرى مثل المسيحيين والتركمان كونهم من القومية الكوردية، في حين يرى الفيلي أن تمزيق شملهم وتقسيمهم هو من أهم أسباب عدم منحهم استحقاقهم لمنع بروزهم كقوة مؤثرة في العراق تنعكس سلبا على الكورد الفيلية في إيران، وتحفز المكونات الأخرى للمطالبة بحقوقها.

ويمكن ملاحظة تشتيت الكورد الفيلية في توزيع ناخبيهم على عدة قوائمهم في الانتخابات التي جرت في العراق بعد عام 2003 وعدم اتفاقهم على شخصية واحدة، ومن ثم سعى الكل لكسبهم سواء أكان على أساس المذهب أم القومية خدمةً

لمصالح تلك القوائم.
ولعبت المخاوف والتوترات وعدم الثقة المتبادلة بين الحكومة العراقية وحكومة إقليم كوردستان العراق دورا أساسيا في الشعور باليأس والخذلان لدى الكورد الفيليين من طرفي المعادلة وعدم نيلهم استحقاقهم.
وتتقرب بغداد وأربيل من الفيلين أثناء موسم الانتخابات للحصول على أصواتهم، وبمجرد انتهائها توصد الأبواب بوجههم وتحرمهم من استحقاقاتهم في مؤسسات الدولة سواء من الأحزاب الشيعية أو الكوردية، كما يقول المحلل السياسي دياري صالح الفيلي للجزيرة نت.
وهناك نقطة أساسية تتعلق بالطبيعة القومية والمذهبية للفيليين بعد 2003 -حسب صالح الفيلي- وهي محاولة القسم الأكبر منهم التمسك ببنية الهوية الوطنية العراقية، وهذا ما جعلهم بعيدين عن التطرف القومي أو المذهبي.
وبحسب صالح الفيلي، سجّل هذا التوجه نقطة سلبية على الفيليين لدى الأحزاب الشيعية والكوردية لكونه عاملا غير مغرٍ، متهما هذه الأحزاب بممارسة التخندق القومي أو المذهبي على غرار سياسات الاضطهاد التي كانت تمارسها الأنظمة السابقة ضد الأقليات والمكونات الصغيرة، ومنها الفيلية.
غياب الدعم الخارجي
واشترط صالح الفيلي لضمان مستقبل الكورد الفيلية التمسكَ بالهوية الوطنية، محذرا من ضياع هذا المستقبل في حال الابتعاد عن ذلك والتورط في أي صراعات بين بغداد وأربيل، منوها بهذا الصدد إلى عمليات التهديد التي طالت الكورد ومن بينهم الفيليون الساكنون خارج الإقليم من أطراف عراقية واعتبارهم غير مرحب بهم أثناء إجراء سلطات كوردستان العراق استفتاء الإستقلال عام 2017.
ويُمكن اعتبار غياب الامتداد والدعم الخارجين للكورد الفيلية إضافةً إلى عدم امتلاكهم مليشيات أو جناحا مسلحا أو كيانا سياسيا قويا، أحد أبرز الأسباب التي أدت إلى تهميشهم من جانب حكومتي بغداد وأربيل، على عكس بعض المكونات مثل التركمان الذين يحظى جزء واسع منهم بدعم من تركيا، مما ساعدهم في نيل بعض الحقوق على الصعيد الوطني أو القومي، كما تقول الصحفية والناشطة الفيلية فيروز حاتم للجزيرة نت.
وتصف فيروز حاتم واقع الكورد الفيلية بأنهم باتوا مثل الكرة التي ترمى بملعب الشيعة من قبل الكورد تارة، أو ترمى بملعب الكورد من قبل الشيعة تارة أخرى، وقالت إن أغلب قادة الإقليم يشككون حتى الآن بكورديّة الفيلية وينظرون إلى خلفيتهم المذهبية الشيعية لا القومية.
وانتقدت الصحفية الفيلية تهميش أبناء جلدتها من قِبَل بغداد وأربيل والاستمرار بالإقصاء المتعمد في توزيع المناصب والدرجات الخاصة في الحكومتين، وإخضاعها للمحاصصة الحزبية والسياسية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: سياسة
تصنيف المحتوى: النقد السياسي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 20-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 616

كيف يعيش 15 الف كوردي فيلي في بصرة العراق؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220620095113419150

شفق نيوز/ المظالم الواقعة على العراقيين خلال العقود الماضية كثيرة ومؤلمة، وما زالت العديد من فئات وشرائح المجتمع تكافح من أجل رفعها أو محاولة التطلع مستقبل مشرق أكثر.
وما حل بالكورد الفيليين يشكل إنموذجاً مفجعاً لما فعله النظام السابق في أيام أحمد حسن البكر وصدام حسين، بأقلية تعرضت لمحاولة إبادة جماعية لانهائها من الوجود تماما، ولم تبذل حتى الآن جهود تذكر لإنصافها.
فعلى الرغم من مضي نحو 18 سنة على نهاية الحقبة الصدامية والتي سبقتها سنوات الدم والتهجير الطويلة بحق الكورد الفيليين، الا ان المظالم لم ترفع حتى الآن عن هذه الشريحة التي اعتادت العيش في المنطقة بوئام وسلام، ولم ترد لها غالبية حقوقها المهدورة والمنهوبة من قبل النظام العراقي السابق.
وتطرح هذه الحقيقة المؤلمة تساؤلات مشروعة عن الهدف من هذا التجاهل وسياسة غض البصر التي تتبعها الحكومات العراقية المتعاقبة منذ ما بعد العام 2003، بحق الكورد الفيليين، بما في ذلك املاكهم المنهوبة وحقوقهم القانونية المضيعة وجنسيتهم المنزوعة واموالهم المستولى عليها وعائلاتهم المفقودة والتي تعرضت للابادة والتهجير وتشتيت العائلات، بقوة القانون.. والبندقية!
فمن المظالم التي تعرضوا لها، جرى حرمانهم من الزواج وفرض الطلاق على الازواج. فعلى سبيل المثال، خلال الحرب العراقية الإيرانية، أجبر العديد من العراقيين على تطليق الزوجة الفيلية أو الزوج الفيلي. وذهب الالغاء والقهر حد منع الكورد الفيليين من استكمال دراساتهم الجامعية العليا.
ولعل البصرة تجسد أحد تلك المشاهد التي تعكس الواقع الأليم الذي يواجه الكورد الفيليين منذ ان بطش نظام صدام حسين بهم في إطار صراعه مع إيران، على الرغم من ان هذه الاقلية متجذرة في مختلف انحاء العراق عبر التاريخ، وما زالت حقوقها مغيبة حتى الآن.
ويقول مدير مكتب مفوضية حقوق الانسان في البصرة مهدي التميمي لوكالة شفق نيوز إن الكورد الفيليين شريحة عراقية مهمة وقع عليها الحيف من النظام الدكتاتوري السابق الذي صب غضبه عليهم بحجة أنها تمتد لأصول إيرانية.
وأوضح التميمي أنه عبر قراءة التاريخ نرى أنه يثبت انهم عراقيون سكنوا هذه البلاد منذ الاف السنين وخصوصا في مناطق الشريط الحدودي مع ايران، وهم بالتالي مواطنون عراقيون من السكان الاصليين الذين ساهموا في بناء العراق.
وأكد التميمي ان مكتب مفوضية حقوق الإنسان يقرأ ما حصل مع هذه الشريحة على انه ابادة جماعية أقرت في الامم المتحدة.
وتسرد لنا حقائق من تاريخ البصرة القريب، وروايات الناجين والاحفاد، ان الكورد الفيليين تعرضوا الى عمليات لا مثيل لها من الترهيب والتهجير والاعتقال ومصادرة الممتلكات والأموال والتي ذهب الكثير منها كهدايا لمسؤولي حزب البعث والاجهزة الامنية نفسها التي ساهمت في قمع هذه الاقلية العراقية.
ويقول ممثل شريحة الكورد الفيليين في البصرة سلام الفيلي لمراسل وكالة شفق نيوز ان محافظة البصرة ينتشر فيها ما يقارب 15 الف مواطن من الكورد الفيليين.
ويعيش هؤلاء بسلام ووئام في مدينة البصرة مع بقية أبناء المدينة التي تعتبر من أغنى المحافظات العراقية بمواردها، لكنهم ما زالوا يتعايشون مع الجور الذي لحق بهم خلال عهد نظام صدام والتي من بينها مصادرة الاراضي الواسعة المملوكة لهم

وتوزيعها على بعض سكان المدينة غيرهم.
ولا يقتصر الامر على ذلك، اذ يقول سلام الفيلي ان الجانب الحكومي لم يعطِ اي استحقاقات لهذه الشريحة حتى في ابسط الامور مثل التمثيل الحكومي في حكومة البصرة المحلية.
وفي سياق مواز، أشار الى قيام بعض المواطنين بالاستحواذ على منزل له ومنازل اخرى للكورد الفيليين ويؤكد ان هذه المنازل هي بالآلاف ويرفض من يسكن في تلك المنازل الخروج منها اضافة الى عمارات سكنية.
اذا القانون لا يطبق لإحقاق بعض الحق الخاص بالكورد الفيليين كمواطنين عراقيين. ويطالب سلام الفيلي عبر وكالة شفق نيوز المرجع الديني الاعلى السيد علي السيستاني وزعيم التيار الصدري مقتدى الصدر والسيد عمار الحكيم ورئيس مجلس النواب ورئيس الوزراء مصطفى الكاظمي بأن يقفوا مع هذه الشريحة للمطالبة بحقوقهم في العراق ومحافظة البصرة خاصة، باعتبار ان هذه الشريحة هي جزء من العراق ولم تنل أبسط حقوقها وهي قطع الاراضي السكنية المنتزعة منهم خلال سنوات الظلم البعثي.
ومن جهته، يقول التميمي ان مكتب مفوضية حقوق الانسان يجدد مطالبته بانصاف هذه الشريحة رغم عقد ندوات كثيرة سابقة بالوقوف مع شريحة الكورد الفيليين العراقية لاعادة كافة الحقوق لهم بعدما بذلوا دماء كثيرة وتعرضوا للتهجير وسلب الجنسية العراقية منهم على الرغم من أنهم عاشوا في البلاد منذ عقود طويلة، من البصرة والمناطق الحدودية صعودا الى باقي محافظات الجنوب الاخرى وبغداد والسليمانية والمناطق الشمالية الاخرى.
وضحايا هذه الإبادة الموجهة هم بعشرات الآلاف على اقل تقدير. وبحسب التميمي فان الكورد الفيليين خسروا أكثر من 20 الف شهيد توزعوا على كامل التراب العراقي من شمال العراق الى البصرة.
وقال المحلل السياسي المستقل في البصرة نجاح الساعدي لشفق نيوز ان عدد الكورد الفيليين يتعدى الثلاثة ملايين نسمة، مذكرا بأنهم وقعوا تحت ظلم النظام البعثي من خلال تهجيرهم وسلب الجنسية منهم. ودعا الى ضرورة اتخاذ موقف مساند لهذه الشريحة العراقية بما في ذلك من رئيس الجمهورية بالالتفات الى قضيتهم باعتبارهم مواطنين اصيلين يعيشون تحت مظلة العراق الواحد، وهو أيضا من واجب مجلس النواب الذي يتحتم عليه النظر الى قضيتهم لرفع المظلومية عنهم.
وفي الذكرى الأربعين للابادة الجماعية والتهجير التي لحقت بهم، قال رئيس اقليم كوردستان نيجيرفان بارزاني في نيسان/أبريل الماضي، إن عملية ترحيل وتهجير مئات آلاف الكورد الفيليين وتغييب عشرات آلاف آخرين منهم ومصادرة أموالهم وممتلكاتهم وسحب الجنسية منهم، فقط لأنهم كورد ولأنهم ساندوا ثورة وحقوق شعبهم، كانت جريمة إبادة جماعية بكل ما تعنيه الكلمة، ارتكبت ضد الكورد الفيليين واضاف انه في هذه الذكرى، ولكون المحكمة العراقية العليا للجرائم قد عدت جريمة البعث هذه جريمة إبادة جماعية، فإننا نجدد مطالبتنا للحكومة العراقية بتعويض الكورد الفيليين وأداء واجباتها القانونية والأخلاقية تجاههم، ونطالبها بحل مشكلة إعادة الجنسية والأملاك المصادرة لهم. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 20-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 617

لإنهاء ممارسات صدام على فئات بينها الفيليون .. برلمانية تطالب بتعديل الجنسية قبل التعداد

20240209205730551411=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
لإنهاء ممارسات صدام على فئات بينها الفيليون .. برلمانية تطالب بتعديل الجنسية قبل التعداد

قالت عضو مجلس النواب العراقي زهرة البجاري، يوم الأربعاء، ان اي محاولة من قبل الوزارات المعنية بإجراء تعداد سكاني يتعين أن يصاحبه تعديل قانون الجنسية والأحوال الشخصية لتصحيح الأخطاء بالاسماء والالقاب والتي حدثت بسبب السياسات "الطائفية" للحكومات السابقة كنظام البعث بقيادة الرئيس السابق صدام حسين.
واضافت البجاري في بيان اليوم، أن "التعداد السكاني الجديد يجب ان يلغي التعداد القديم كما حدث بالتعدادات السابقة وبالتالي يتم تصحيح الأخطاء بالاسماء والالقاب والتولد وغيرها والتي حدثت بسبب سياسات صدام الطائفية والقمعية".
وتابعت بالقول إن "التعداد السكاني إذا لم يعالج الأخطاء والتلاعب الذي حصل بسجلات القيد والنفوس بالاسماء والتولد والألقاب والقيود بسبب هروب الناس من التجنيد الإلزامي والاعدامات والتسفير وغيرها فلا فائدة منه".
وتساءلت البجاري "كيف يمكن إجراء تعداد سكاني ونحن نعيش ظروف استثنائية في كل المجالات؟، وكيف يتم ذلك وما زالت هناك مناطق متنازع عليها ومازالت هنالك عوائل مهجرة ناهيك عن التي سفرت لأسباب طائفية وسياسية استخدمها النظام البعثي القمي البائد ضد الاغلبية الشيعية؟.
كما أشارت البرلمانية إلى أن الكثير من الكورد الفيليين وغيرهم من العراقيين غيرو أسماءهم والقابهم وتولدهم لأسباب سياسية وللهروب من بطش النظام البعثي والان بعد السقوط يريدون إعادتها لكن القانون القديم يرفض ذلك فيجب تعديلها للأسباب السياسية لكي تعاد للتصحيح .
وهذا وقد اعلنت وزارة التخطيط مؤخرا عن ان الموعد الأولي لتنفيذ التعداد العام للسكان والمساكن في العراق سيكون في شهر تشرين الأول من العام المقبل 2023، وقد صادقت الحكومة العراقية عليه.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024
وقت التدوين: 09-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 618
لا انصاف للفيلية وان أنصفوا !

20230507071857488092=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
حسين علي اغا

ادرك العالم فداحة الظلم الذي لحق بالكرد الفيلية في العراق على يد النظام الصدامي الحاقد، وقد شاهد الشعب العراقي

بفئاته المختلفة بشاعة الممارسات الغاشمة ضد هذه الشريحة ، على اني ارى من الضروري القول بان مصطلح الكرد الفيلية يجب ان يشمل جميع الذين شملهم الابعاد القسري والتسفير منذ بداية السبعينات، فالمعاناة واحدة والظلم واحد ، نعم ان الظلم الذي لحق بهذه الفئة في عهد الطاغية كان فادحا ولكن الظلم الذى عانى منه هؤلاء بعد سقوط الصنم ليس اقل فداحة، لا سيما وانه جاء من ذوي القربى وهو اشد واكثر ايلاما ووجعا ، والا ما معنى ان يتاخر حل قضية الفيليين لمدة خمسة اعوام؟ خاصة وان وزير الهجرة والمهجرين هو الاخر كردي فيلي يفترض فيه ان يشعر بمعاناة هذه الفئة ويطالب بحقوقهم وتسوية مشاكلهم اكثر من غيره .

وفيما يخص محاكمة رموز النظام المسئولين عن مأساة تسفير الفيلية اقول : انها خطوة لابد منها وكان يستحسن اجراءها في حياة صدام وطه الجزراوي وباقي الجزارين كي تقر عيون ذوي الضحايا الذين فقدوا شبابهم وفلذات اكبادهم ولم يعرفوا لهم مصيرا، واقول انه يتوجب على الدوائر المتنفذة في صفوف الكرد الفيلية ولاسيما المثقفين منهم تخليد مأساة الفيلية من خلال فيلم سينمائي او مسلسل من ثلاثين حلقة يوثق فترة المعاناة بتفاصيلها من المداهمات والاعتقالات وفنون التعذيب ثم التهجير والتسفير وآلام المخيمات والتشرد في ارض الله الواسعة ثم دبلجة هذا المسلسل وترجمته الى لغات العالم.

واعود الى صلب الموضوع واقول بان الذي دعاني الى كتابة هذا المقال هو المكرمة الاخيرة باعادة الجنسية او تجنيس الكرد الفيلية وهي مكرمة لابد وان تسجل لصالح دولة رئيس الوزراء الاستاذ نوري المالكي والذي اجزم جزما قاطعا بانه أمر بحل قضية المسفرين بشكل واضح وصريح بعيدا عن التعقيدات لعلمه بان اكثرية هذه الشريحة لا تملك اية وثائق رسمية ، لان حكومة البعث سلبتهم من كل وثيقة ، ثم ان مرور 35 سنة او اكثر على التشرد كفيل بعدم الابقاء على شئ.

ولكن اللجنة المكونة من ضباط الداخلية تعمدوا ادخال روتين قاتل يعيق التعجيل بحل المشكلة منها انهم يطالبون بتقديم اوراق اصلية (شهادة التجنس بالجنسية العراقية) الحاصل عليها سابقا وربط قيد المستدعي لعام 1957 وافادات لثلاثة شهود عن محل ولادة المستدعي ووالده وجده في العراق مع كونه من الكرد الفيلية، فمن يستطيع ان يشهد على ان جد فلان مولود في عام كذا و في العراق؟ الا ان يقوله دون ان يقصده ، ثم ما الداعي للشهود اذا كانت هناك اوراق رسمية اصلية مطلوبة للمعاملة ، والشهود انما تؤخذ بافاداتهم كما يفعل مع ابناء القبائل في السعودية وغيرها بسبب عدم وجود وثائق رسمية فيحل الشهود محل الوثائق، ويبدو لي بان هؤلاء الضباط لا يشعرون اصلا بحجم المعاناة لا من قريب و لا من بعيد وكان من المفروض ان يكون بين الضباط ممثلا من وزارة الهجرة والمهجرين وممثلا عن الضحايا ايضا وممثلا عن المرجعية وممثلا عن السيد المالكي لضمان عدم ادخال مواد روتينية تمنع تحقيق الهدف.

ثم لو كان اب الشخص (اي شخص) وجده مولودين في العراق فهو عراقي ، فما معنى ان يكون من الكرد الفيلية او لا يكون، ولو كان هذا الشخص يحمل اصل شهادة التجنس فما الداعي للشهود ؟
ويستحيل ان نجد شاهدا يفيد بصدق على ان جد المستدعي مولود في العراق .

والذي اريد ان اقوله في هذا المجال هو ان حل مشكلة المسفرين بما فيهم الكرد الفيلية هو ان يصدر قرار وزاري بالنظر في قضاياهم بطريقة سريعة وسلسة ودون تعقيدات ، فمن كان منهم يمتلك وثائق تثبت ادعاءه فيؤخذ بها رأسا بلا تأخير ، ومن لا يمتلك وثائق فيكتفى بثلاثة شهود يشهدون على انه مولود في العراق وتعرض للتسفير، وعدم تطبيق فقرات قانون الجنسية عليهم لان القانون يجب ان يسري على القضايا المستحدثة وعلى الراغبين في التجنس من ابناء الدول الاخرى ، واما هؤلاء فهم شريحة عراقية تعرضت للظلم والابعاد القسري وذلك قبل اكثر من ثلاثين سنة يستحيل معها الاحتفاظ باية وثائق، وهذا امر يُطلب من دولة رئيس الوزراء هذا الانسان النبيل الشجاع الذي عاش الغربة واهوالها ، فهل يفعل ويدخل التاريخ ؟ ام يترك هذه الشريحة تعاني اكثر واكثر على يد طبقة البيروقراط.

ثم ان الكرد الفيليين وباقي المسفرين لن يُنصفوا وان أُنصفوا ، اذ لو تم منحهم الجنسية فمن يعيد اليهم سنوات اعمارهم وشبابهم ؟
ومن يعيد اولادهم الذين غيبوا واباءهم الذين ماتوا في الغربة والمنافي
من يعيد لهم امالهم واحلامهم ؟ هيهات ثم هيهات

اقول رفقا بهم من اهوال الروتين.

- صورة منه الى كل شرفاء العالم للاطلاع والعلم فقط.[1]

خصائص السجل

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | al-nnas.com 02-01-2009
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 619

لغة إيلام القديمة وعلاقتها باللغتين الفارسيّة والكرديّة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230212164323466265

محمد علي سجادية
ترجمة وتحشية:جلال زنگابادي

تعتبر لغة إيلام (عيلام) القديمة [1] من اقدم اللغات ذوات الخطوط (الحروف – الابجديات) في العالم. ومع أنّ آراء علماء اللغة لا تجتمع بشأنها، فإن اكثرهم يصنفها ضمن العائلة الزاگروسية الخزرية (القزوينية) Zagro Caspian. واغلب الاعتقاد هو أن اللغة الإيلامية 2 لغة آسيوية قديمة، لا علاقة لها بعائلة اللغات الهندو- أوربية.
لقد توصل كاتب السطور عبر دراساته وبحوثه خلال 11 عاما، إلى أن الإيلاميين كانوا قريبين جداً من الآريين من حيث الأصل والثقافة؛ فحتى لو لم يكونوا جزءً من العائلة الآرية والهندواوربية، فهم دون ريب قريبون جداً من هذه العائلة. وعليه اعتقد أن المستشرقين وأكثر الباحثين والمحققين الايرانيين لم يدققوا كما يجب في الكلمات الإيلامية المتواجدة في الرُقُم والجداريات، وإلاّ فإن قليلاً من التمعن والتأمل يكفي لتشخيص الهوية الإيرانية الخالصة لها وجذورها المتشابهة مع اللغات الآرية الاخرى، بكل يسر.
وبهذا الخصوص نشير ابتداءً، إلى حقيقة أن العديد من الكتاب اليونانيين، الذين كتبوا عن إيران، لم يذكروا شيئاً عن الفروق والتباينات بين الفرس والخوزيين (الإيلاميين) 3 والميديين، من حيث العنصر (الاصل العرقي) والصفات الجسمانية.
إن مجرد نظرة فاحصة إلى صور الجنود والأفراد الإيلاميين في النقوش الحجرية الكائنة في (عرش جمشيد) تكشف التشابه في الهيئة والقيافة. وإضافة الى هذا، لما انتفض Martiya (مرتيا) ملك إيلام وقاوم داريوش بحماس وشدة، من الواضح أن ملكاً مثله وفي ذلك الزمن الغابر، لم يكن من دون اتباع، بل كان اتباعه كثيرين ومحسوبين عادة من اقربائه. ونفهم من بعض الشواهد، منها جدارية داريوش، أن مرتيا كان فارسيا، لكنه يدعو نفسه Umanish او Imanish ملك إيلام.
وهكذا تنجلي الحكاية، فقد كان الفرس والإيلاميون متقاربين إلى حد يصعب التفريق بينهم. ثم هنالك قرينة اخرى فحواها، أن الإيلاميين لم يكونوا يكنّون شعوراً بالمعاداة تجاه الميديين والفرس كشعور مجتمع متمدن، بل ومستعمَر ومستلب من قبل الغالبين المهيمنين؛ بحيث كانت منطقة خوزستان (إيلام) عندئذ من اهدأ مناطق الامبراطورية مقارنة بسواها..
لقد اولت الدولة الهخامنشية (الاخمينية) اهتماماً كبيراً بالكتابة والثقافة الإيلاميين ناهيكم عن الجنود الإيلاميين، ومن هنا جاءت اكثرية المدونات الاقتصادية الاخمينية باللغة الإيلامية. وكانت للجنود الإيلاميين مكانة بارزة في حماية الملوك الاخمينيين ضمن تشكيلة (الحراس الخالدين).
هنالك نقطة مهمة جداً، ألا وهي أن داريوش وخشايار وغيرهما من ملوك الاخمينيين والميديين، الذين كانوا يفاخرون بالنزعة الآرية، كانوا عموماً يضعون الإيلاميين في المرتبة الثانية والثالثة، التي تعلو على آريي (هرات) و (پارت) و (السند) و (خوارزم) بل وأغلب الاقوام الآرية الاخرى...
والآن لنتناول، اللغة الايلامية قليلا. فحين نطّلع في كتاب (فجر تاريخ ايران) لجورج كاميرون على لفظة (husame) ونعرف أنها تعني (خشب – حطب) نجدها لفظة (هيزم) الحالية نفسها؛ اذا ما تمعّناها ودققنا فيها قليلاً. وحين تطالعنا لفظة (pitir) في لوح Naramsin Hita والتي تعني (عدو) نجدها نفس (پيتيره) و (پتياره) البهلوية 4 ولها ايضاً جذر آڤيستائي.
إن الضمائر Umine – Umanke – Um تذكرنا بالجذور الفارسية والكردية ل (ام و اوّم Om – من – من كه –) 5. وهناك جذور متشابهة كثيرة في سائر المجالات. فعلى سبيل المثال اللاحقة (ash – اش) الخاصة بالشخص الثالث الغائب، هي نفسها المستخدمة حاليا، في الفارسية والكردية واللغات الإيرانية الاخرى، كما في عبارة (دخترش – ابنته). ويمكن الجزم إننا نجد لكل كلمة إيلامية تقريباً ما يشابهها في اللغات الايرانية. وبناءً على هذه التشابهات يمكننا أن نجد العلاقة بين هذه اللغة واللغات الهندوأوربية، فمثلا (hi) بمعنى (إين) بالفارسية – هذا او هذه)، ففي الفارسية الادبية (هين) تعني (إين) كذلك تستخدم (اي) الشبيهة ب (هي) في بعض اللهجات، ففي الشوشترية He – هيه تعني (اين) و(هي) شبيهة ب (hi)، كذلك في فرع من اللرية يقولون (hi – هي) بمعنى (إين – هذا).. والآن اضحت العلاقة تنجلي بين Hi و here الانگليزية (هنا) و hier الالمانية (هنا)، وثمّة رابطة بين هذه الكلمات والجذور الآڤيستية والفارسية القديمة؛ اذ اشار بعض الكتاب – مثلاً – الى معان مشابهة لجذر hiya في الفارسية القديمة.
اسماء الآلهة والشخصيات الإيلامية معروفة، مثل اسم Nazi و Kurdi الذي يذكرنا باسم (الكُرد) وكانت كردويه شقيقة بهرام چوبين. و Irani اسم نسوي، يذكرنا باسم ايران و Uman يذكرنا ب (هومان) و Nahiti هو اسم (ناهيد) كما يقال. ونجد انعكاس اسم Maz في (مازيار) و (مازداد) وامثالهما، وكذلك يتداعى الى اذهاننا اسم (تير – سهم) عبر اسم (tiru).
إذن وبعد كل ما اسلفناه؛ ألا توجد علاقة متينة بين هذه اللغات؟! هنا لابدّ من الإشارة الى وجوب تناول قواعد هذه اللغات بالدراسة والبحث؛ بغية الكشف عن العلائق الكائنة بينها، فاذا تمعّنا في قواعد اللغة الايلامية؛ سنجد تشابهات عجيبة بينها وبين قواعد اللغة الفارسية الحديثة، فهل ان اللغة الفارسية الحالية نتجت عن تلاقح الفارسية القديمة مع الايلامية المتطورة، وحافظت من ثم على قواعدها النحوية والصرفية؟
إذا دققنا النظر قليلاً في التشابهات القائمة الخاصة باوضاع الفعل والفاعل والمفعول والصفة والموصوف ودستور تركيب الجملة بين الفارسيتين القديمة والحديثة واللغة الايلامية؛ سوف لانجد فروقات مهمة تذكر.
للوهلة الاولى تبدو بعض الكلمات الإيلامية ظاهرياً غير ذات علاقة بالفارسية، غير أننا ما إنْ ندقق في الامر؛ سنجد العكس صحيحا؛ فلفظة Shak التي تعني (ابن – ولد) هي في الحقيقة ذات اللفظة (زك) الموجودة في اللغتين البلوچية والپشتوية وبعض اللهجات المتناثرة هنا وهناك وبالمعنى نفسه. وينبغي الانتباه إلى أن لفظة Urmashta – اورماشتا هي نفسها آهورامزدا وان لفظة Zak البلوچية والپشتوية هي (زائي) نفسها ومن جذر (Za – زادن – ولادة) 6.
ويدعى التيس (Shak – شَك) باللهجة الإيلامية (الفيلية) من الكردية المعاصرة 7 وثمة الآن جذر آخر بصيغة Zak بمعنى

(پرادختن الفارسية: دفع، تسديد، تأدية) وهو نفسه جذر لفظتي (صك) العربية و (چك) الفارسية. ومعلوم أن للأحرف العربية (ز، ش و ص) تلفظاتها الخاصة المختلفة فيما بينها.
هنالك لفظة (Si – سي) الإيلامية التي تعني (رؤية، ابصار) وهي تستحضر لنا لفظة (See) الانكليزية وبالمعنى نفسه. كذلك ألفاظ (سى كردن، سەيركردن) في الكردية واللرية والفارسية و (سو) في الفارسية 8 بمعنى (رؤية، نظر، نور) كلها من الجذر نفسه.
وثمة في الإيلامية لفظة (Siri) بمعنى (أُذن) وبالطبع لها علاقة بلفظة (Sru) الآڤيستية، التي معناها (سماع) وعلى المنوال نفسه فان لفظة (ti) المختصرة من جذر إيلامي قديم تعني الآن (عين) في لرستان، وهي نفس لفظة (تێ) الشائعة في بعض ارجاء كردستان، وهي ذات علاقة واضحة بلفظة (di) الآڤيستية بمعنى (ديدن – رؤية) وتشاركها في الجذر المشترك للغات الايلامية والايرانية القديمة الاخرى، كالكاسية (الكاشية) والاورارتية والآڤيستية والپهلوية، ومن ثم اللغتين الفارسية والكردية؛ فان دققنا النظر في (Ale) و (tiule) الاورارتية، التي تعني (يقول) نجدها (ئەڵێ، دەڵێ) الكردية نفسها المتداولة في (سقز) و(سنندج).
وهناك في الإيلامية القديمة مقاطع صوتية ذات نغمات متناسقة، يمكن اعتبارها الاصل السالف للمقاطع الموزونة في اللغتين الكردية والفارسية.
وخلاصة القول: ما كان الإيلاميون ثلجا؛ ليذوبوا.. ولم يتعرضوا للجينوسايد. بل كانوا على الدوام إيرانيين بارزين حسب الوثائق والأدلة الايرانية نفسها. وللغتهم وثقافتهم اواصر ووشائج وثيقة مع اللغتين الفارسية والكردية. وسيمكّننا الفحص والتحميص من إيجاد الكثير من الجذور اللغوية المشتركة بين اللغتين الفارسية والكردية (اللهجة اللرية خاصة) تعود الى اللغة الإيلامية.
إن ما قام به المستشرقون من ابحاث وتحقيقات سابقاً، تخللتها نقاط ضعف بارزة وجلية؛ فإن عادوا وقرأوا بدقة وامعان ما قرؤوه من قبل؛ لعثروا على الجذور الإيرانية الخالصة في الإيلامية القديمة. ومن نافل القول أن المستشرقين طالما حسبوا جذورا لغوية ايرانية رائعة – وصلتنا من الإيلامية – الفاظا دخيلة؛ لمجرد عدم ورودها في المتون الفارسية القديمة!
وعليه؛ فإن كاتب هذه السطور يرى أن ثمة جذوراً مشتركة اكثر بكثير مما وردت في هذا المقال، وأن الرابطة القائمة بين لغة إيلام القديمة وكلتا اللغتين الفارسية والكردية، هي الرابطة نفسها القائمة بين الجد السلف والحفَدة.
وكلّي أمل أن ينبري المواطنون الأعزاء، لاسيما من أهل إيلام، للقيام بالدراسات والبحوث والتحقيقات في هذا المضمار؛ فيكشفوا للعالم اسرار اللغة والثقافة الإيلامية الغنية.
هوامش واشارات المترجم (ج. ز):
* انظر (گولان العربي) عدد (30) في 25/ ت2/ 1998 ، في التشابه بين الكرد والاقوام القفقاسية، د.محمد علي سجادية / تقديم وترجمة: جلال زنگابادي. بخصوص التعريف بالعلامة (سجادية) وبعض مقالاته ودراساته الخاصة بالكرد وكردستان.
1- (ايلام القديمة): كانت تشمل مناطق لرستان وبختياري وايلام الحالية (پشتكو) وخوزستان (الاهواز) وكوهگيلو وبوير احمد وممسني وبوشهر وحتى اطراف مضيق هرمز، وكانت بابل وآشور تحدانها غربا، وبلغ اوج توسعها السياسي وازدهارها الحضاري في القرنين 13-12 ق.م. وكانت عاصمتها (شوش – سوسنگرد). امّا (ايلام) الراهنة فما هي الاّ جزء صغير من ايلام (عيلام) الغابرة، التي كانت تدعى ايضا ب (انزان – انشان) و (سوزيان).
2- اي لغة ايلام (عيلام) القديمة.، وهي لغة بائدة كان يتحدث بها العيلاميون القدماء. وكانت اللغة الأساسية في إيران في(2800-550 قبل الميلاد) أمّا لغة ايلام الحالية، ومنذ قرون عديدة ، فهي اللهجة الفيلية – اللرية، التي هي احدى لهجات اللغة الكردية الرئيسية.
3- واضح ان كلمة (خوزستان) تعني بلاد الخوزيين (العيلاميين) وقد حرّفت فيما بعد الى (اهواز- احواز) بل و الى (عربستان)!!
4- تحولت دلالة لفظة (پەتيارە) في الكردية المعاصرة الى (ساقط، منحط، حثالة) !
5- ضمير المفرد المتكلم (انا) و (ني)، اي في حالات الفاعل والمفعول والجر.
6- و (زك- زگ- سك) تعني ايضا (بطن) في الكردية المعاصرة.
7- (شەك) بالكرمانجية الوسطى (التي تدعى بالسورانية خطأ) تعني: الخروف في عمر سنتين- مر عليه ربيعان، وتقابلها كلمة (جذع) بالعراقية الدارجة (الشعبية).
8- وثمة ايضا لفظة (سۆما) بالكرمانجية الوسطى من الجذر نفسه وبالمعاني الآتية: نور العين، قوة الابصاروالنظر، الأفق وبصيص النور من بعيد. و (سۆمايى داهاتن) تعني (عَمى).

ثبت د. سجادية مصادره الآتية بالفارسية طبعا، فآثرنا درجها كما هي مع ترجمة عناوينها:
1- سپيده دم تاريخ ايران (فجر تاريخ ايران) / جورج كامرون.
2- تاريخ ماد (تاريخ ميديا)/ اثر: دياكونوف.
3- گنجينه هاى تخت جمشيد (كنوز عرش جمشيد)/ بروفيسور هالك.
4- گنجينەى از الواح تخت جمشيد (كنز من الواح عرش جمشيد): بروفيسور كامرون.

5- تاريخ ايران، درباره‌ء ايلام باستان (تاريخ ايران، حول ايلام القديمة)/ كامبريج.
6- درباره سنگ نبشته شاهان ايلامى (حول النقوش الحجرية لملوك ايلام)/ بروفيسور هالك.
7- زبانهاى گمشده (اللغات الضائعة) / اثر: بروفيسور يوهانس فريد رايش.
8- زبانهاى آسياى كوچك (لغات آسيا الصغرى)/ اثر: بروفيسور فريد رايش.
9- نياكان سومري ما (اسلافنا السومريون)/ دكتر محمد علي سجاديه.
المصدر:
مجلة (ئاوێنه) ژماره 17 و18 سالى 1373 ش (القسم الفارسي).[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: ترجمة

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

ترجم من اللغة: فارسي

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع https://asostudies.com/- 12-02-2023
وقت التدوين: 12-02-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 620

لكي لا ننسى الكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230714071154506509

قيس قرداغي

عمرهم في العراق أكبر من تأريخ العراق ، عطائهم للعراق أوفر من عطاء الآخرين ، تضحياتهم جسام وقصة ويلاتهم تشيب رأس الرضيع ، رغم توزيعهم في مناطق طوبوغرافية متشابكة بدئا من العمق الجنوبي ووصولا الى الحزام الشمالي الا أن بصماتهم تظهر واضحة في كل صفحة من صفحات العراق ، ففي السياسة شاركوا في تشكيل كبرى الأحزاب العراقية ونجومهم فيها متلألئة في سمائها ، في التجارة ، وقفوا في الطليعة وهم يديرون قلب الأسواق العراقية النابض (الشورجة مثلا) ، في الرياضة لهم حصة الأسد في رفد المنتخبات والأندية والأتحادات ، في التأريخ الأجتماعي لهم حكاياتهم الشيقة وأساطيرهم وعاداتهم وثقافتهم العراقية الأصيلة التي أخذ منها الآخرين وهم أخذوا من الآخرين دون أن يفقدوا لغتهم الكوردية وهم يعيشون في أوساط تتسيد فيها اللغة العربية ودون أن يفقدوا تقاليدهم الذاتية ، في كل ركن وميدان ترى الفيلي شامخا ، يقف في الطليعة عندما يدور الكلام في فلك تطوير العراق وأنتشاله من حضيض الجهل والعشوائية والرجعية الى حيث التمدن والحياة الحرة الكريمة ، ولكن ومع شديد الأسى والاسف لم يتمكن الفيلي هذا يوما من الأيام أن ينعم بخيرات وطنه من باب التكافؤ بين الواجبات والحقوق على الأقل وهذا أضعف الأيمان ، أدى واجبه وحرم من حقه مهما كان هذا الحق ، كبيرا أم قليلا ، وبدلا من منح الحق ، مورس ضده الأرهاب بكل أشكاله وأرنابه ورسميا من قبل الدولة ، الحكومات المتعاقبة وأخطرها حكومة البعث التي جثمت كابوسا على صدر العراقيين طويلا ، سلبت ممتلكاتهم عنوة ، تلك

التي أمتلكوها بعرق الجبين ومن المال الحلال الذي يندر وجوده في جيوب العراقيين سابقا وحاليا مع الأسف ، هجروا من ديارهم وهي قطعا ديار الأجداد ، قتل أبنائهم بطرق وحشية جدا غابت عن ذهن جلاوزة كهولاكو وتيمورلنك ، أنتشروا في ديار العالم وأصبحت الغربة الأجبارية سمة بارزة لهم رغما عنهم ، ولكن ظلت هويتهم عراقية بحتة ، عراقيين في الأنتماء ، عراقيين في التفكير ، عراقيين في كل شئ الا في الحقوق التي وجب منحهم بعد زوال الكابوس .
زال الكابوس وجاءت الحكومة الجديدة وأنبثق الأمل في النفوس التي عاشت لأجيال متلاحقة وهي ترى نور في آخر النفق ، وأنتعشت آمال الفيلية الكورد شأنهم شأن كافة المضطهدين في الحصول على حقوقهم المهضومة قبل ومع الآخرين مع الاختلاف في حجم معناتهم وكبرها قياسا بالآخرين لأنهم أخذوا من كافة المتون عناوين بارزة ، فهم أنفلوا وسمموا وقتلوا وهجروا وأودعوا في المقابر الجماعية والى آخر ما في المشهد من عناوين مأساوية قاتمة ، ولذلك نراهم توجهوا الى الساحة مشاركين بكل عنفوان وأخلاص ، وخلافا مع الآخرين المتقوقعين في الصومعات الطائفية الصغيرة فقد وزعوا أصواتهم على كافة القوائم المشاركة في أنتخابات المجلس الوطني ، كوردية وشيعية وعلمانية وأخرى ، ولكن النتائج ظلت كما هي فلم يتغير شئ الا في الشكليات ، هنالك فيلية كورد في المجلس الوطني العراقي وأخرى في المؤوسسات التنفيذية والقضائية وهل هذا يكفي ؟ طبعا كلا ، الخطوط العامة لمعانات الفيلية لم يطرأ عليها أي تغيير ، مشكلة الجنسية العراقية ومشكلة الممتلكات المعلقة لحد الآن ومشكلة المهجرين وعشرات المشاكل الأخرى !!
من بين كل الأصوات التي تنادي بحق الكورد الفيلية داخل المجلس الوطني وخارجه هنالك صوت عال يخرج من حنجرة إمرأة فيلية تطرق كافة الأبواب وتتمسك بكل التلابيب وترنو الى كافة الآفاق من أجل تحريك الملف الفيلي وفض الغبار عليه ، تلك هي النائبة سامية عزيز التي لم تسلم حتى من يد الغدر ، يد الأرهاب التي طالت ذويها في عقر دارهم ونالت من أفراد كانوا في عنفوان الحياة والعطاء العلمي ولكنها لم تترك السير في القافلة ولم تفقد الأمل يوما ، فما علينا نحن ، نحن الكورد والعرب والتركمان والآشوريين جميعا أن نؤازر هذه المرأة ونقتفي أثرها وهي تعدو في طريق وعر لا زهر ولا ورد فيها سوى الأشواك ، فمن واجب الجميع أن يعمل على رفع الحيف عن الفيلية ، نوابا في البرلمان ، وزراء وموظفون في الدولة ، صحافيون وكتاب ومثقفون ، أن يعملوا جميعا وبجد وعقل عملي وبخطة عمل شاملة ذات أبعاد زمنية ومكانية واضحة المعالم ، فالمجلس الوطني العراقي مطالب بتقديم هذا الملف وتحريكه من المؤكد أن الجميع يسره مثل هذه الخطوة ومن المؤكد أن الاطياف والقوائم المختلفة في المجلس الوطني ستساند هذه الخطوة وتؤيده ومن المؤكد أن الملف الفيلي لا يلزمه الا القليل من العمل المخلص لننطلق الى ملفات أخرى .
إذن لماذا الأنتظار ؟؟[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | http://al-nnas.com/ 25-12-2007

وقت التدوين: 2023-07-14

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 621

لماذا أُنتخب حبيب محمد كريم سكرتيرا؟

20220607115116416632=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

أبو زاگروس/ الدراسات التاريخية الكوردية المعاصرة لقلة الوثائق أو لصعوبة الوصول إليها تواجه عملية البحث فيها مشقة كبيرة، وهذه المذكرات تحتوي على معلومات جمة ولكنها لا تخلو من حب الذات، والبغض والغلو بالحقائق. السياسيون الشرق الأوسطيون يكتبون كأنهم ملائكة وغيرهم شياطين، وهم أذكياء وغيرهم سُذّج لا يفقهون. من المصادر الوحيدة التي تعكزت على الوثائق والمستندات الرسمية، وتتصف بالانصاف كتاب بارزاني والحركة التحررية الكوردية بقلم الرئيس مسعود البارزاني وتاريخ الحزب الديمقراطي الكوردستاني محطات تاريخية 1946 1993 بقلم المحامي حبيب محمد كريم.
انشقاق العام 1964 ليس هو أول نكسة بل تُعد الأكبر للحركة الكوردية المعاصرة والكتابة حول ملابساتها صعب وشائك. لا لقلة المعلومات بل لكثرتها وقله مصداقيتها لأسباب سياسية. الكتاب يحاولون تصغير حجم الخسارة والتملص من المسؤولية أو جعل أنفسهم فارسناً مغوارين ومدبرين اذكيا. سوف اكتب عن هذه الفترة الحساسة لأسباب تاريخية بحتة.
يتصور الكثيرون بأن خروج المحامي إبراهيم احمد من ساحة النضال والالتجاء الى المملكة الإيرانية آنذاك أضعف البارتي وافرغه من كوادره المتمرسة، ودفع بالحزب إلى قبول عناصر هزيلة في القيادة. هذا الرأي من جهة كتلة المكتب السياسي طبل له الصغير والكبير في مسؤوليتهم ببدء القتال الداخلي واللجوء إلى شاه ايران. ما يصعب الأمر من هم المحسوبون على كتلة الرئيس أي الرئيس مصطفى البارزاني الذين بسذاجتهم الجبلية يتصورون واقعا لم يقع وينسبون بطولات لم يقوموا بها، بالنهاية هم يحرفون التاريخ ويسيؤون الى حكمة الرئيس والواقع معا. يستهزؤون بدور الفيليين بستينيات القرن المنصرم ويقصونهم بيومنا هذا وأصبحوا اليوم ايتام الكورد المنسيين بتفشي المناطقية واللهجوية والطائفية الأمر الذي زاد من الطين بله.
أذ كيف اصبح بين ليلة وضحاها حبيب محمد كريم المحامي البغدادي ذو 33 سنة سكرتيرا للبارتي العريق بنضاله وكوادره المتمرسة، وبنضاله السري والعلني بالعهدين الملكي والجمهوري. وتحت نصائح الخيرين للرئيس بأن يكون السكرتير فيليا للإبتعاد عن معركه عارمة بين السورانيين بقيادة ابراهيم احمد، ومصطفى البارزاني بقيادة البهدينانيين. لخسارة الأول سكرتارية الحزب. وكم نصائحم كانت مجدية عند الرئيس. نسوا بان البارتي ومنذ تأسيسه لم يكن فيه الكوتا والتوزيع المناطقي. وأول رئيس وأول سكرتير له كان من المتكلمين باللهجة البهدينانية. ومن ثمة أكثر أنصار الرئيس كان من لواء السليمانية معقل السكرتير السوراني كما يقال. وهم لا يعلمون بأن السليمانية منذ 1946 1958 لم تكن معقل ابراهيم احمد بل كان يتحكم بها المحامي حمزة عبدالله وهو البهديناني المعروف.
وأن النزعة اللهجوية وليدة الحرب الداخلية الثالثة ما بين أعوام 1994 1996 عندما تقبل الاتحاد الوطني الكوردستاني هذا المنهج وطبل وزمر له مثقفون ينتمون له وكذلك انصارهم، واستند الى الصراع القادري النقشبندي، الذي وقع في مدينه السليمانية بين مولانا خالد النقشبندي والشيخ الجليل معروف النودهي. وهم لايعرفون بالمستور، وأن مصطفى البارزاني لم تكن له ناقة أو جمل فيها لا من بعيد أو قريب. ونسوا جذور أصل المرحوم جلال الطالباني الفيلية وهو من عشيرة الزنگنه المنحدرة من شرق كوردستان والمرحوم ابراهيم احمد من عشيرة الهموند الفيلية المنحدرة من شرق كوردستان وهم ليس سوران بالمعنى العشائري. لا دفاعا عن الحقوقي حبيب محمد كريم أو الرئيس الراحل مصطفى البارزاني بل لكتابة التاريخ كما كانت الواقعة. سوف أسرد الوقائع التي مرت على الحركه الكوردية المعاصرة.
سنة 1920 الف محمد باشقة وتوفيق وهبي كتابا باللغه الكوردية لتدريب المعلمين للدراسات الكوردية، أجاز محمد باشقة

الموظف الكبير بوزارة الداخلية للمملكة العراقية مجله (گەلاوێژ) باللغه الكوردية لصاحبه المحامي ابراهيم احمد رغم مخالفة متصرف السليمانية. وأرسل ابنته بأوائل الخمسينيات للدراسة بكلية الحقوق بمدينة بغداد. يظهر بانه كوردي وطني ومثقف. بما أن محمد باشقة هو خال لحبيب محمد كريم، والطبيب جعفر محمد كريم، و عزيز الحاج سكرتير الحزب الشيوعي العراقي، يسبب لنا الحرج على عدم معرفته هو خال ثلاثة شخصيات أدت دورا هاما بالساحة السياسية الكوردستانية والعراقية. أما اخت محمد باشقة أم حبيب لها 27 من البنين و البنات و كلهم من المتعلمين. والد حبيب من التجار الفيليين الخيريين، هذه القوه البشرية كانت في اوائل القرن المنصرم محل تقدير. إن القاضية زكية اسماعيل حقي بنت المحامي اسماعيل حقي ميرزا المشترك بثورة الشيخ محمود الحفيد ومؤسسة أتحاد نساء كوردستان سنة 1952 هى زوجة الكيمياوي ياسين محمد كريم شقيق حبيب محمد كريم.
لم يكن حبيب بعيدا عن معترك الكوردايتي. وأول من باشر بالكوردايتي بالعائلة هو الطبيب النقيب جعفر محمد كريم من مؤسسى حزب رزگاري كورد سنة 1945 والحزب الديمقراطي الكوردي سنة 1946. صاحب المقالة الجريئة سنة 1947 بجريدة صوت الأهالي الذي وصف أعوام 1943 1945 بثورة بارزان الثانية والثالثة وطالب الحكومة بالإفراج عن الزعيم الشيخ احمد البارزاني واعوانه المسجونين والعفو عن الرئيس مصطفى البارزاني ومناصريه، كم من جرأة كان يمتلك هذا الرجل؟
قبل كل شيء ترعرع حبيب محمد كريم و هو يختزن ذاكرته لمساعداة عشيرته الملكشاهية الواقعة بجنوب وشرق كوردستان حركة آخر امير كوردي لأمارة (پشتكوه الفيلية) مقابل جيش رضا شاه البهلوي سنة 1929. اشترك أقرباؤه بالثورة وأُصيبوا بخسائر فادحة.
بعد اختفاء شقيقه الأكبر الطبيب جعفر محمد كريم من الساحه السياسية العراقية والكوردية ولجوئه إلى المملكة الايرانية مرغما ومكرها، لم يتوقف النضال عند حبيب وكان منسق الپارتي مع الأحزاب العراقية الأُخرى للإضرابات الطلابية بمدينة بغداد ضد سلطة ملك العراق المدعوم من قبل ملك بريطانيا وحلفائه، طرد من الدراسة الجامعية لأشتباكه مع الشرطة الملكية، اشترك بكل الفعاليات القومية التي كانت يشرف عليها الپارتي ومنها احتفال عيد نوروز بمدينة أربيل. خرج من بغداد متوجها الى مدينة دمشق كمناضل ثوري. وفي سنة 1956 عند انعقاد الإتحاد الثاني للپارتي انتخب كعضو اللجنه المركزية للحزب الديمقراطي الموحد الكوردستاني وهو في سن الخمسة والعشرين عاما.
ما لايعرفه الكثيرون عن ملابسات المؤتمر الخامس للحزب الديمقراطي الكوردستاني المنعقد ببغداد، أن الرئيس البارزاني لم يشترك في المؤتمر ولم يكن يؤيد اليمين الرافع لشعارات اليسار، وأصبحت الصحف العراقية تتكلم عن هذا الموضوع. بعد ترجي الكثيرين اشترك الرئيس مصطفى البارزاني بالمؤتمر. كان يعرف بأن الحركة اليمينية داخل الپارتي بعد أن تخلصت من الحركه اليسارية كانت تنوي الاستحواذ على الحزب. إذ ننظر للمنهاج الداخلي للمؤتمر الخامس نرى معالم الحذر والحكمة عند الرئيس عندما وضع المحامي حبيب محمد كريم بموقع لم يحسده أحد عليه حينذاك وأنتخب من قبل مندوبي المؤتمر واصبح رئيس هيئة المراقبة والتفتيش العليا. عند انعقاد الاجتماع الموسع سنة 1964 بقرية ماوت الواقعه بحدود لواء السليمانية، من قبل ابراهيم احمد وكتلة المكتب السياسي، وسموه كونفرانس وانهم نسوا ما جاء بالنظام الداخلي من مواد، ليصبحوا بمواجهة مأزق منهجي. ولكن كان يتصور أحمد بان حبيب محمد كريم سوف ينجرف الى جانبهم بكونه من أصدقائه القدماء وهو خفيف الدم، كما كان يتصور بأن قوات الپيشمەرگە كانت لجانبه وعند بدأت ساعه الصفر للانقلاب كانت حساباته بغير موقعها. حبيب محمد كريم الذي كان كادر وپيشمەرگە وبموقع مسؤوليته التاريخية، كان يفاوض الطرفيين بالحزب وكان اقتراحه تشكيل المؤتمر لإنهاء الخلافات واصطدم بالرد من قبل كتلة المكتب السياسي وبحركاتهم البهلوانية أن لم أقل دون كيشوتية وقبول الرئيس بالأمر وتشكيل المؤتمر لحل كل المشاكل، كحل كفله المنهاج الداخلي للحزب. وها هنا اصطدمت كتلة ابراهيم احمد مع النظام الداخلي، كان الرئيس ذي خبره عالية ليس بالمناورة فقط بل كان يعرف ما يدور بتنظيمات الحزب. ويعرف خلقيات حبيب محمد كريم بأنه حاكم وليس محكوما عليه. لم يشترك حبيب محمد كريم بالاجتماع الموسع في قرية ماوت الموسوم سهوا وخطأ بكونفرانس ماوت، وارسل يدالله الفيلي مندوبا عنه وأوضح الاخير للحاضرين عدم قبول ما يقال عن الرئيس، وأن مصالح الحزب فوق الجميع ولم يعطهم الشرعية.
سنة 1964 قبل الاقتتال الداخلي سافر حبيب محمد كريم الى مدينة بغداد للعلاج ولم يشترك بانعقاد المؤتمر السادس، موقفه النبيل وسابقته الثورية وخدمته بصفوف الحزب والثورة لم تكن وليدة ساعة، ليعرفه الآخرون للقائد. بل كان يعرفه عن قريب و يعمل بمساعدات أخيه الطبيب النقيب جعفر محمد كريم لثورة بارزان الثالثة سنة 1945 وجمهورية كوردستان الديمقراطية. لهذا رشحه البارزاني الخالد لمنصب عضوية اللجنة المركزية رغم غيابه عن قاعة المؤتمر، وانتخب من قبل مندوبي المؤتمر عضوا للجنة المركزية لمعرفتهم به وبنضاله، عند أول اجتماع للجنة المركزية رشح وأنتخب بمباركة القائد كسكرتير للحزب، وهذا محل اعزاز وفخر منذ ذلك الحين، وحتى يومنا هذا إذ تمت مباركة ترشيحه من قبل الرئيس مسعود البارزاني وبقي مخلصا للنهاية للرئيس ونهجه وأهدافه القومية. إن كان حبيب محمد كريم وليد الصدفة فلماذا أُعيد انتخابه بالمؤتمر السابع سنة 1966 والمؤتمر الثامن 1970 كسكرتير للحزب؟، ولماذا رشحه الرئيس لمنصب نائب رئيس جمهورية العراق سنة 1970؟
حبيب محمد كريم كما هو معروف عنه لم يكن يفكر تفكيرا مناطقيا أو طائفيا أو كتلويا. وكان أصلح سكرتير بجوار الرئيس مصطفى البارزاني كما معروف بتاريخ الحزب، والجدير بالذكر بأن الثلاثة الذين تقلدوا منصب السكرتير من سنة 1946

1975 هم من خريجى كلية الحقوق وهذا موضوع آخر لا أريد الخوض به في هذا المقال.
حكمة البارزاني الأب كما حكمة الرئيس مسعود البارزاني كانت أكثر من يرشح له الأخرون أشخاصا لايعرفهم. بالمناسبة ورغم رجوع حبيب محمد كريم بعد النكسة الى بغداد لأسباب اجتماعية، فبعد انتفاضة سنه 1991 وانعقاد المؤتمر الحادي عشر سنة 1993 رشحه الرئيس مسعود البارزاني عضوا باللجنة العليا للمراقبة والتفتيش وأنتخب من قبل مندوبي المؤتمر التوحيدي الرابع للحزب الديمقراطي الكوردستاني الموحد. السؤال الوجيه وهو من كان الأنسب لمنصب السكرتير سنة 1964؟ وهل فشل طوال السنين الممتدة من 1964 1975 بمهامه الحزبية وخذل الرئيس؟ وهل كا[1]ن وليد الساعة عندما قلد سكرتيرا؟ ان الحوادث التاريخية لا تقاس بوزن اليوم انما بمعيارها السابقة. وإن كان اليوم الفيليون ايتام الكورد كانوا ايضا هم النخبة ثقافيا واقتصاديا. واخيرا أقول: إن حسن العطر عند العطار.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 07-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 622

لماذا يعيش الكورد الفيلية في الظل

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209205437551390

لماذا يعيش الكورد الفيلية في الظل
بقلم (كامل سلمان)

شعب عظيم له تأريخ عظيم وبصمة واضحة على ثقافة البلد ورياضة البلد وفن و أدب و تراث و حضارة البلد وتضحيات البلد ، شهداءهم ملأوا المقابر ، جمالية العراق تبدأ منهم وتنتهي بهم ، رجالهم مفخرة للعراق ، ونساءهم ريحانة العراق ، كل شيء فيهم يصب لصالح البلد ، وجودهم كالعطر للأرض ولسمعة العراق ، هم منبع للخير ومنبع للعطاء وسبب للألفة والمحبة ، هؤلاء هم الكورد الفيليون برجالهم ونساءهم وشبابهم وأطفالهم .. ورغم ذلك فمازال وجودهم في قيادة البلد للأسف الشديد مازال في الظل ،، العراق وشعب العراق أعلم بغيرهم بأن وجود الكورد الفيلية لا يقل أهمية للعراق عن وجود نهر دجلة او الفرات ، تأريخهم يشهد لم يكونوا في يوم من الايام سببا لأي خراب او سفك دماء لهذا البلد ، إذا لماذا نكران الجميل لهذا الشعب الاصيل الوفي للعراق ولسماءه وأرضه ومياهه.... ولماذا لا يعطوه حقه الذي يستحق ؟ وهم أدرى بأن الامور لو استقامت بيد الكورد الفيلية لما تعرض الوضع السياسي للبلد لكل هذه الهزات ولعرف كل طرف حجمه ومقياسه ، ولكن الكلمة مازالت لا تعرف الصواب .
سيتحاربون ويتصارعون ويطلبون أستشارة هذا وذاك وسيخسرون الكثير ويجيشون الجيوش وهم يعلمون علم اليقين ان الكورد الفيلية يمكن ان يكونوا الحل المناسب بل الحل السحري لمشكلة العراق لمكانتهم الاجتماعية والدينية والاخلاقية والصداقة مع الجميع .. ماذا عسانا ان نقول لهم أكثر من هذا ، ، خذوها مني لو بسطت الامور يدها للكورد الفيلية سيدخلونها ويخرجون منها بما كانوا يرتدون من ملبس ولا يضعون على رؤوسهم تاج و لا يغريهم الخراج ولا يبالون الا لمصلحة البلد ... واعجبا العراق يملك هذه الطاقة العجيبة القادرة على أحياء وبعث الروح في البلد ولا يكترثون لها . يتباكون على حال العراق وعلى أحواله وأحوالهم وعشرات الحلول بين أيديهم وأفضلها هم الكورد الفيليون ، انظروا لهذا الحل بعين

العقل ، انظروا لها من كل الجوانب ، خذوها بميزان العاطفة وميزان العقل وميزان الحاضر والمستقبل ، ستجدون ان خير ما أخترتم موجودة عند هذه الشريحة الواسعة الطيبة العطرة ، فهل الضغينة تمنعكم من ذلك ام أنكم تبغونها عوجا ؟ استمرار الاوضاع بهذا الشكل يعرض العراق للمخاطر ويضع الجميع امام المجهول المرعب . . . أشراك الكورد الفيليون في الحل هو دليل الاحترام والالتفات الى كل الشرائح ودليل الانفتاح العقلي للمكونات الكبيرة ودليل ان الجميع حريصون على بقاء العراق معافى موحد قوي . هذه الحقيقة لو عرفها الجميع لعرفوا ان مشاكل العراق لم تعد معقدة الى درجة الاقتتال والتناحر ، نحن أحوج ما نكون الى السلم والى التلاحم والاخاء في عالم مليء بالفوضى والتناحر فهل نختار الطريق الصحيح بعد سنين عجاف ام ان التخبط هو ديدننا. أرجو ان لا يظن بأن هذا الكلام هو أستغلال للظرف القائم والانتكاسة السياسية التي تمر بالبلد بل هو تنبيه لبعض الحلول المهملة ولكنها هي الممكنة لو تمت دراستها بموضوعية وعمق ، فالعراق بعضه يكمل بعض ولا يجوز إهمال اي جزء منه لأنه قد يكون هو الحل ، ولا نحتاج الى تجربة ذلك فتأريخ الكورد الفيلية غني بالتجارب ولكن منح الثقة لهم وتكليفهم بالمهمة التي تعتبرونها مستحيلة وهي ممكنة هو المهم في الوقت الحالي ، وأظن هذه رسالة في وقت مناسب للجميع لكي يطلعوا عليها ويتمعنوا بمحتواها عسى ان تنفع الذكرى ..

kamil.salman@gmail.com

[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 09-02-2024

وقت التدوين: 09-02-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 623

مؤتمر الكفاءات والطاقات الفيلية والمسؤولية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929180610599624

عبد الخالق الفلاح – كاتب واعلامي فيلي.

ان ما تعرض له الكورد الفيليون من عمليات تهجير وابادة جماعية ابتداء من أبريل/ نيسان من عام 1980، وقبل ذلك منذ عام 1969 وفي سبعينيات وطوال ثمانينيات القرن الماضي جريمة ضد الانسانية بشهادات دولية وما نصت عليه قرارات مجلس النواب العراقي ،وقد اصدر النظام البائد مجموعة من القرارات التعسفية ، منها القرار رقم 666 لعام 1980، الذي حرم الكورد الفيليين من الجنسية العراقية وما جرى على الكرد الفيليين ونخبهم وكفاءاتهم الوطنية وإبادة الآلاف من عقولهم ، وتضحيات أبناء الفيلية الكبيرة في مقارعة ظلم واستبداد النظام الدكتاتوري لا يمكن مقايسة وبالنظر مضي زمن طويل على وقائع المظلومية الفيلية دون أن ينصف الفيليين، فإن من الضروري إعادة تذكير العراقيين والعالم، بفداحة ما أرتكب بحق هذا المكون العراقي الأصيل من ابشع الجرائم غير الإنسانية بحقهم و ما تعرض له الكورد الفيليين يقف في طليعة سلسلة جرائم النظام المباد ، وأن حجم التضحيات كانت كبيرة وآثارها خطيرة عليهم ولا زالت قائمة بسبب

الممارسات غير الإنسانية التي يتعمل بها البعض بحقهم ومنها محاربة الكفاءات والطاقات التي يتميز بها هذا المكون الأساسي المؤثر.

والاعلان عن تشكيل لجنة النخب والكفاءات الكردية الفيلية لوضع رؤية خاصة بتأسيس مركز الدراسات التخصصية الفيلية، ووضع دراسة وخطة متكاملة لافتتاح مركز إعداد القادة الفيليين، وتقديم رؤية لتطوير مناطقهم متضمنة كافة الخدمات اللازمة وهو حق كفله الدستور للمناطق المحرومة وتنفيذ قرار المحكمة الاتحادية العليا الذي (عد جريمة التهجير جريمة إبادة جماعية)، وأيضاً قرار مجلس الوزراء المرقم 426 لسنة 2010 وكل القوانين والقرارات ذات الصلة، ومراجعة التشريعات الضامنة لحقوق الفيليين، وإعداد ملف لتوثيق الجرائم المرتكبة بحقهم وتقديمه للرأي العام المحلي والدولي، و تعتبر خطوة مباركة للقائمين عليها ونشد على ايدي الساعين والمساهمين معهم وخاصة الاخ الفاضل السيد محسن المندلاوي رئيس مجلس النواب العراقي بالنيابة رغم المسؤوليات الكبيرة في عاتقه في هذا الوقت .

ان استثمار الكفاءات الفيلية المنتشرة في الساحات العراقية والأقليمية والدولية، ومن مختلف التخصصات،التي أثبتت أن الفيليين أمة ولادة حية منتجة، تسهم وبقوة كما كانت دوما، في بناء العراق الجديد والدفاع عنه و تعتبر من الخطوات الأولية لأي عمل ، ان تشكيل التجمعات النوعية للفيليين ككتلة متراصة بغض النظر عن التوجهات السياسية بعيدة عن نظر التوجهات المحسوبة والمنسوبة ،أوعقائدهم الأيدولوجية، أو تجمعات منطلقة من أسس عشائرية مع احترامنا لها أو على اساس المهنة أو فئات عمرية وشخصية من الامور المهمة ،

تعتبر الكفاءات الفيلية هي الميزة الأساسية والقدرات التي تمكن المؤسسات من اكتساب ميزة تنافسية في اي عمل لها ويمكن الدمج بين كفاءات الداخل والخارج على اساس القدرة منها. وهذه الكفاءات متأصلة بعمق في تخصصها وتشمل مزيجًا من المعرفة في الخبرة والعمليات والموارد،ولها دورًا حاسمًا في تشكيل المسار الوظيفي والحاجة للفرد والمجتمع. ومن خلال تحديد كفاءاتهم الأساسية والاستفادة منها، يمكن التركيز على المجالات التي يتفوقون فيها ويتمتعون بميزة طبيعية. وهذا يسمح لهم بالتميز في المجال الذي اختاروه وتحقيق أهدافهم المهنية.ولاشك ان الابتكار والإبداع تمثل القدرة على التفكير الإبداعي وتوليد أفكار جديدة وابتكار حلول مبتكرة جدارة وظيفية مهمة في عصرنا الحالي. الشركات والمنظمات تبحث دائمًا عن الأفراد القادرين على التفكير خارج الصندوق وتقديم حلول جديدة ومبتكرة.

إن نجاح الكفاءة هو هدف يسعى إليه الكثيرون في حياتهم المهنية. ومن أجل تحقيق ذلك يجب أن يكون لديهم مجموعة متنوعة من المهارات والقدرات. ومن بين هذه المهارات، تأتي الاسس القوية الوظيفية لتلعب دورًا حاسمًا في تحقيق النجاح ، وتعتمد على مجموعة واسعة من الامور المختلفة من شخص لآخر و على مجال العمل واحتياجات المؤسسة التي يتعامل معها. ومن الله التوفيق والسداد

عبد الخالق الفلاح – كاتب واعلامي فيلي.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أجتماعي

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com

وقت التدوين: 29-09-2024

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 624

مؤسسة الشهداء: الكثير من ضحايا الكورد الفيليين مسجلون أحياء بسجلات النفوس العراقية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230820115229516092

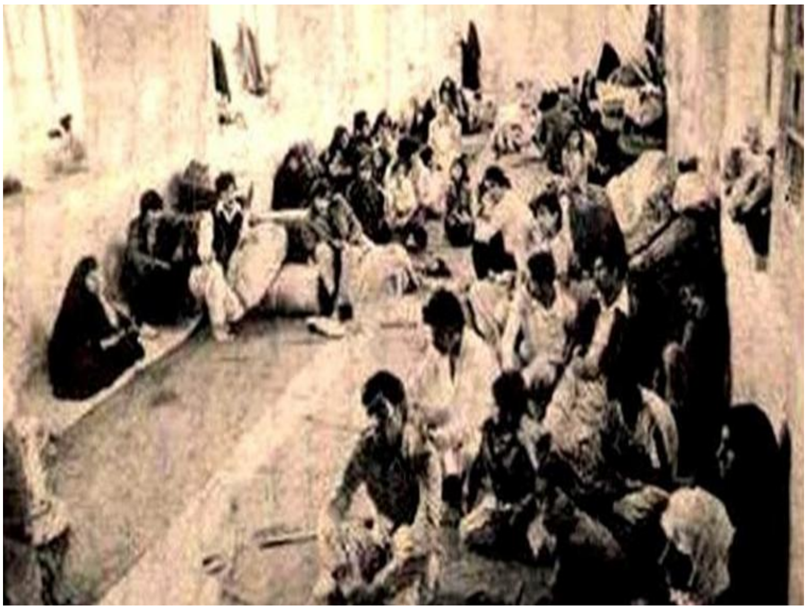

مشتاق رمضان

أفادت مؤسسة الشهداء بتشكيل لجنة لمتابعة شؤون الكورد الفيليين من اجل توثيق ما تعرضوا له على يد النظام السابقن مشيرة الى أن الكثير من شهداء الكورد الفيليين مازالوا لم يسجلوا في مؤسسة الشهداء كونهم مسجلين أحياء في سجلات النفوس العراقية.

بدأت الإبادة الجماعية للكورد الفيليين في العراق على عدة مراحل، من النظام الملكي إلى نظام البعث، فبعد عام 1980، ووفقاً لمرسوم حزب البعث رقم 666، طُرد الفيليون من منازلهم وحرّموا من جميع ممتلكاتهم، وصودرت عقاراتهم واموالهم المنقولة وغير المنقولة.

بحسب الإحصاءات، فقد أكثر من 22 ألف شاب من الفيليين في الثمانينيات ودُفن 5000 تاجر فيلي وهم أحياء، إلى جانب ترحيل حوالي 600 ألف فيلي من العراق إلى إيران، حيث مات كثير منهم في المنفى.

وأصدرت محكمة الجنايات العليا العراقية، حكمها في العام 2010 بشأن جرائم التهجير والتغييب ومصادرة حقوق الكورد الفيليين، وعدتها من جرائم الإبادة الجماعية.

الكثير من شهداء الكورد الفيليين مسجلون أحياء

وقال المدير العام في مؤسسة الشهداء طارق المندلاوي لشبكة رووداو الاعلامية انه تم تشكيل لجنة في مؤسسة الشهداء برئاستنا، وهي معنية بالبحث والتنقيب واحصاء عدد شهداء الكورد الفيليين الذين قضوا نحبهم على يد النظام الدكتاتوري البائد، وعددهم 22 الف شهيد، مبيناً أن الكثير منهم مازالوا لم يسجلوا في مؤسسة الشهداء، كونهم مسجلين أحياء في سجلات النفوس العراقية.

واضاف طارق المندلاوي ان ذلك الأمر يحتاج منا الى جهد من اجل توثيق بياناتهم وتقديمها الى المحاكم العراقية، لاصدار حكم بالوفاة لهؤلاء الشباب، موضحاً أن ذويهم راجعوا المحاكم العراقية وهنالك بعض التعليمات المشددة في هذا الموضوع، لكن وبعد لقائنا مع رئيس مجلس القضاء الاعلى أوعز بعد بيان مكتب رئيس الوزراء وتوجيهه بكتاب رسمي الى مجلس القضاء الاعلى بتشكيل محكمة في جانب الرصافة برئاسة القاضي علي صبيح نوري.

واشار المندلاوي الى ان هذه المحكمة باشرت باجراءات استقبال طلبات ذوي الشهداء، وسيتم توثيقهم وتعريفهم بهذه المحكمة من اجل اصدار شهادات بحكم الوفاة لهؤلاء الشباب، ومن ثم تسجيلهم في مؤسة الشهداء.

ونوه طارق المندلاوي الى ان اللجنة تم تشكيلها بناء على كتاب النائب الأول لرئيس مجلس النواب محسن المندلاوي، وعلى اثره وجّه مكتب رئيس مجلس الوزراء مؤسسة الشهداء بتبني قضايا شهداء الكورد الفيليين، فتم تشكيل هذه اللجنة برئاستنا.

وأصدرت الحكومة العراقية في الثامن من كانون الأول 2010، قرارا تعهدت بموجبه بإزالة الآثار السيئة لاستهداف الكورد الفيليين فيما أعقبه قرار من مجلس النواب في الأول من آب من العام 2010، عد بموجبه عملية التهجير والتغييب القسري للفيليين جريمة إبادة جماعية.

الاحتفاء بيوم الشهيد الفيلي

طارق المندلاوي، لفت الى الى ان اللجنة ستقوم بعدد من المهام المناط بها، منها إحياء مناسبة يوم الشهيد الفيلي في مؤسسة الشهداء، وكذلك توجيه كتاب الى دوائر الدولة العراقية من اجل الاحتفاء بهذا اليوم بداية شهر نيسان، وهي تتزامن مع الحملات الكبرى التي مارسها النظام البائد ضد الكورد الفيليين، والتي تم فيها ترحيل اكثر من 132 الف عائلة خارج الحدود، ومصادرة اموالهم المنقولة وغير المنقولة، وحبس ابنائهم الشباب البالغ عددهم أكثر من 22 الف شاب في دهاليز وسجون البعث البائد، منها سجن رقم واحد والشعبة الخامسة ونكرة السلمان وابو غريب، حيث تم اعدام هؤلاء في مقابر جماعية وتعريضهم الى تجارب الاسلحة الكيمياوية، ولم يعثر على جثامينهم الطاهرة لحد الان.

وأكد المندلاوي: سنعمل على توثيق أسمائهم وبياناتهم وجرد الاعداد الموجودة المسجلة في مؤسسة الشهداء بشكل رسمي، وسنوياً يتم توجيه المؤسسات العراقية بالوقوف دقيقة صمت حداداً على ارواح هؤلاء الشهداء، وسوف تكون هنالك معارض لتوثيق المشاهدات التي تعرض لها ابناء الكورد الفيليين والتسفير القسري واسقاط الجنسية عنهم.

يشار الى ان مدينة أربيل احتضنت للمدة من الثاني ولغاية الرابع من شهر ايار الماضي فعاليات المؤتمر العلمي الدولي للتعريف بالإبادة الجماعية للكورد الفيليين.

ونوه المندلاوي الى أن مئات القرارات الصادرة عن مجلس قيادة الثورة المنحل بحق الكورد الفيليين هي شاهدة الى يومنا هذا ومنها قرار 666 و617 و489 ومجموعة كبيرة من القرارات، موضحا انه سيتم تشييد مقبرة كبيرة رمزية لشهداء الكورد الفيليين في النجف، لتكون شاهدة للعالم على حجم الابادة الجماعية التي تعرض لها الكورد الفيليين، مردفاً أن اللجنة معنية بحفظ ذاكرة الشهداء وصورهم وبياناتهم لتكون شاهدة للاجيال ولدول المنطقة أيضاً.

أما بخصوص التعويضات لذوي شهداء الكورد الفيليين، قال طارق المندلاوي انه وحسب مؤسسات العدالة الانتقالية في الفصل الثالث من الدستور، هنالك جملة من القوانين، منها قانون مؤسسة الشهداء وقانون مؤسسة السجناء السياسيين وقانون الفصل السياسي ومجموعة قوانين، وكان هنالك تعويض لبعض الكورد الفيليين، لكن العديد منهم لازالوا لم يحصلوا على حقوقهم ولازالت هنالك اموال منقولة لم يتم استرجاعها لهم، مشدداً على أن العمل جار في هذا الملف.

يذكر أن النظام العراقي السابق الذي رأسه صدام حسين ولنحو ثلاثة عقود، ساق آلاف الشبان من الكورد الفيليين إلى اماكن غير معلومة ومايزال مصيرهم مجهولاً ويرجح بأنهم قضوا في المعتقلات أو دفنوا أحياء في مقابر جماعية.

وشرع نظام البعث في نهاية السبعينيات وبداية الثمانينيات بحملة كبيرة لتهجير الكورد الفيليين، وسحب الجنسية العراقية منهم ومصادرة ممتلكاتهم واموالهم المنقولة وغير المنقولة.

كما تعرض الكورد الفيليون للتسفير والتهجير والاعتقال والقتل إبان حكم الرئيس الأسبق أحمد حسن البكر في عامي 1970 و1975، ومن بعده نظام صدام حسين في 1980، ويرى مؤرخون أن التهجير جاء بسبب انتماءاتهم القومية والمذهبية.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: سياسة
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net 15-08-2023
وقت التدوين: 20-08-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 625

مؤسسة الشهداء: ثلث ضحايا جرائم حزب البعث من الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230925083433523250

صرح مدير عام دائرة شهداء ضحايا العمليات الحربية والاخطاء العسكرية والعمليات الإرهابية بمؤسسة الشهداء طارق المندلاوي، بوجود أكثر من 16 الف شهيد موثق لدى المؤسسة من شهداء الكورد الفيليين ، اي ما يعادل ثلث شهداء جرائم حزب البعث هم من الكورد الفيليين، مشيراً الى حصولهم على حقوق وامتيازات متعددة تمنحها لهم الحكومة العراقية.

المندلاوي قال في مداخلة لإحدى النشرات الإخبارية على شاشة روداو، الأحد (24 -09- 2023)، ان هناك ثلاثة فئات من الشهداء مسجلة لدى مؤسسة الشهداء استناداً الى قانون رقم 2 لسنة 2016، اولها شهداء جرائم حزب البعث وعددهم أكثر من 60 ألف شهيد تم تسجيلهم وفق بيانات صدرت عن لجنة النظر لدى المؤسسة، وثانيها: شهداء الفتوى (شهداء الحشد الشعبي) ويصل عددهم الى 10 آلاف و131 شهيداً، فضلاً عن المصابين الذين يبلغ عددهم 29 الف مصاب.

KURDIPEDIA کوردیپێدیا

واضاف: هناك دائرة اخرى لضحايا العمليات العسكرية والاخطاء الحربية والعمليات الإرهابية وفيها ثلاثة اصناف من الشهداء، هم شهداء وزارة الداخلية وعددهم أكثر من 29 ألف شهيد، وشهداء وزارة الدفاع 23 الف شهيد، فضلاً عن جرحى وزارتي الدفاع والداخلية. وشهداء الموظفين الذين راحوا ضحية عمليات استهدفت دوائر الدولة والمؤسسات ويبلغ عددهم أكثر من 76 ألف شهيد الى جانب الشهداء الكسبة.

واوضح انه تمت مساواة الحقوق التقاعدية بموجب القانون لكافة الشهداء الموثقين في المؤسسة، ومنح رواتب تقدر بثلاثة اضعاف الحد ادنى من الراتب التقاعدي ويصل الى اكثر من مليون و200 الف، تمنح لعائلة الشهيد شهرياً، وتوزيعها على ورثة الشهيد بشكل متساوي، مؤكدا ان لكافة عائلات الشهداء الموثقين لديهم رواتب شهرية.

واشار الى ان لدى اقليم كوردستان قانون خاص تابع لوزارة الشهداء وشؤون المؤنفلين.

فيما يتعلق بالسجناء السياسيين، فتوجد مؤسسات خاصة بهم وهي من مؤسسات العدالة الانتقالية، حسب المندلاوي الذي أوضحً انه استناداً للمادة 132 من الدستور/ أولاً، تكفل الدولة رعاية ذوي الشهداء والسجناء السياسيين المتضررين من السياسات التعسفية للنظام الدكتاتوري المباد، لذا تم تشريع مجموعة من قوانين العدالة الانتقالية مثل قانون مؤسسة الشهداء وقانون مؤسسة السجناء السياسيين وقانون احتساب الفصل السياسي، بالإضافة الى القانون رقم 16 لسنة 2010، لتعويض المتضررين الى جانب قانون وزارة الهجرة والمهجرين.

وأردف: نصت الفقرة الثانياً من المادة 132 الدستورية على ان تتكفل الدولة بتعويض أسر الشهداء وجرحاهم، وقد شرع القانون رقم 20 لسنة 2009. كل تلك القوانين تقوم بجبر الضرر للعراقيين على حد سواء.

مدير عام دائرة شهداء ضحايا العمليات الحربية والاخطاء العسكرية والعمليات الإرهابية بمؤسسة الشهداء، قال إنه كانت هناك مباحثات مع اقليم كوردستان سنة 2017 ابان حكومة عادل عبد المهدي لتوحيد الجهود من اجل ان تكون هناك مؤسسة واحدة حاكمة على كل العراقيين، لكن لم نجد تفاعلاً حقيقيا. كانت هناك مناكفات سياسية ادت الى ان يتوقف الحوار بين المؤسستين، مشيراً الى ضرورة ايجاد رؤى سياسية موحّدة في موضوع الدماء، ومساواة جميع الشهداء في العراق بالحقوق والواجبات.

المندلاوي الذي يترأس لجنة شهداء الكورد الفيليين في مؤسسة الشهداء أيضاً، ذكر ان هناك أكثر من 16 الف و350 شهيدا موثقاً لدى المؤسسة الآن من شهداء الكورد الفيليين، اي ما يعادل ثلث شهداء جرائم حزب البعث هم من الكورد الفيليين، موثقين ولديهم حقوق وامتيازات بالنسبة للورثة وذويهم.

وتلك الحقوق متعددة منها حق الراتب التقاعدي الذي يبلغ 1.200.000 دينار، بالإضافة الى الحق بقطعة ارض او شقة سكنية او دار، وهناك بدل وحدة سكنية مع منحة عقارية موجودة كما نص على ذلك قانون مؤسسة الشهداء رقم 2 لسنة 2016، حسب قول المندلاوي، بالإضافة الى الامتيازات الاخرى من تعيين وحق النقل من دائرة الى دائرة اخرى والتعليم والدراسات العليا، اي هناك امتيازات متعددة وفرتها مؤسسة الشهداء لذوي الشهداء.

المندلاوي اكد ان رئيس الوزراء العراقي محمد شياع السوداني قدم دعماً كبيرا لمؤسسة الشهداء، وهناك فرصة ذهبية لتوحيد الرؤى من اجل ان يكون هناك مؤسسة واحدة حاكمة كما نص عليه الدستور العراقي، بين حكومة اقليم كوردستان والحكومة الاتحادية. حيث تمنح هذه الحقوق والامتيازات لجمع الشهداء العراقيين بمساواة، وإمكانية تعديل القانون.[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقابلة

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net 24-09-2023
وقت التدوين: 25-09-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 626
ماذا قال فؤاد حسين عن ابادة الفيليين؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212849552372
ماذا قال فؤاد حسين عن ابادة الفيليين؟

استذكر نائب رئيس الوزراء- وزير المالية فؤاد حسين، ابادة الكورد الفيليين بذكراها ال39.
وكتب حسين على حسابه بتويتر، "تمر هذه الأيام الذكرى 39 لجريمة ضد الانسانية ارتكبها النظام الشوفيني ضد الكورد الفيلين بتهجيرهم ومصادرة ممتلكاتهم و قتل العديد من شبابهم. نستذكر اليوم ضحايا هذه الجرائم البشعة و سيبقى الشهداء خالدين للأبد في ذاكرة الأجيال".
وتعرض الكورد الفيليون للتهجير إبان حكم الرئيس الأسبق أحمد حسن البكر في عامي 1970 و1975، ومن بعده صدام حسين في 1980 بحجج عديدة ومنها أنهم يتحدرون أصلا من إيران، وتم إسقاط الجنسية عنهم.
والفيليون هم من سكان العراق ويقطنون في مناطق جلولاء وخانقين ومندلي شمالا إلى منطقة علي الغربي جنوباً مروراً بمناطق بدرة وجصان والكوت والنعمانية والعزيزية.
ويسكن الكورد الفيليون أيضا في مناطق عدة في بغداد.
ولا توجد إحصائيات رسمية لعدد الكورد الفيليين في العراق خاصة في ظل الظروف التي تعرضت لها هذه الفئة من تهجير وإبعاد وإقصاء.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024

وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 627
متحف الشرق.. ختم اسطواني لحقوق الانسان من بلاد الرافدين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410222419564801

متحف الشرق.. ختم اسطواني لحقوق الانسان من بلاد الرافدين
د. مؤيد عبد الستار

هذا الختم الاسطواني الطيني الذي نقش بالمسمارية ، عثر عليه في بابل ، وهو للملك كورش ، الذي حكم الامبراطورية الفارسية بين (559 – 530 قبل الميلاد) ، وهو الذي استولى على الدولة الميدية واسيا الصغرى وبابل وأسر الملك البابلي نابو نيدس اخر ملوك بابل .
اشار كورش الى انه تمكن من الاستيلاء على بابل بمساعدة من الاله مردوك اله مملكة بابل ، وشرح الامتيازات والفوائد التي جناها المواطنون من حكمه والاحكام النافعة التي طبقها في بابل ، وبين في هذا الختم الاسطواني الطيني كيف أعاد تماثيل الالهة التي استولى عليها نابو نيدس واحتفظ بها في بابل الى معابدها الاصلية في بلاد مابين النهرين وغرب ايران، كما يصف قيامه بتجديد المعابد وتنظيمه لعودة الاسرى الذين كانوا محتجزين في بابل من قبل الملوك البابليين، ومع انه لا يأتي على ذكر اليهود في هذه الوثيقة ، الا ان عودتهم الى فلسطين بعد اسرهم وجلبهم الى بابل في عهد نبوخذنصر الثاني كان جزء من هذه السياسة التي وضعها كورش. اي ان كورش وضع سياسة معالجة الاسرى الذين كانوا في بابل واطلق سراح الاسرى الذين كانوا في بابل ومن بينهم اليهود .
يعد هذا الختم الاسطواني أقدم وثيقة لحقوق الانسان مدونة في ختم اسطواني من الطين ، وهو حاليا محفوظ في المتحف البريطاني بلندن في قسم العاديات الايرانية في الصالة رقم 52 ، وتحتفظ الامم المتحدة بنسخة من هذا الختم الاسطواني كرمز لاول وثيقة لحقوق الانسان حفظت حقوق الاسرى واعادت لهم حريتهم واعادت تماثيل وصور الالهة المسلوبة الى اهلها ومعابدها . وهو ما يشكل بادرة متميزة لملك تجاوزت حدود مملكته بلاد فارس الى بابل و فلسطين . ومن الجدير بالذكر ان عادة تدوين القوانين التي يصدرها الملوك في بلاد الرافدين وايران كانت شائعة وكانوا يدونونها على اختام ومسلات ورقم طينية، ومن اشهر تلك المدونات اللوحة التي دونها الامبراطور دارا والمنقوشة في طاق بستان في بلاد اللور – الكورد الفيليين - ايلام ، والتي دونها على سفح جبل بيستون باللغة الكوردية القديمة والبابلية ، ولهذه اللوحة يعود الفضل في فك رموز الكتابة المسمارية ، اذ ساعد تدوين انتصاراته بلغات ثلاث مختلفة على المقارنة بينها والتوصل الى قراءة الرموز المسمارية .
طول الختم 5, 22سم
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 10-04-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 628
متحف الشرق: فرسان الشرق في لورستان

20240410222257564799=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

متحف الشرق: فرسان الشرق في لورستان
د. مؤيد عبد الستار

كانت لورستان (بلاد اللور) ، منذ اوائل الالف الاولى قبل الميلاد غنية في صناعة الادوات النحاسية ، وغالبا ما يعود تاريخ صناعة تلك الادوات الى عام 700 ق.م حتى عام 1000 ق. م ، كما كان النحاس مستخدما في بناء قباب المراقد والمعابد ، وأغلب الادوات النحاسية التي تم العثور عليها في المنطقة كانت مطمورة في المقابر الحجرية .
ان صناع النحاس في لورستان كانوا مهرة جدا في انتاج الالات النحاسية ومنها لوازم الخيل ، والادوات والالات التي تساعد على ركوب الخيل ، مما سهل في الانتقال من ركوب العربات التي تجرها الخيول الى امتطاء صهوات الخيل ، اي الى الفروسية والفرسان ، وهو مانشاهده في المنحوتات والنقوش التي تبين لنا ان معظم جيوش الشرق الاوسط كانت تضم فرق خيالة ؛ فرسان ، ويذهب علماء الاثار الى ان أغلب الجياد في الجيش الاشوري حوالي 1000ق.م كانت تجلب من هضاب لورستان / ايلام بلاد الكرد الفيليين .
-- --
ان هذه القطعة المصنوعة من النحاس – البرونز - من لوازم الخيل، تعد من القطع التي تميز منطقة لورستان ، عثر على العديد منها تحت رؤوس الموتى في القبور ، عليها أثر الاستخدام ، أي انها لم تكن مصنوعة من أجل الموتى ، وانما كانت لوازمهم التي يستخدمونها في ركوب الخيل .
القطعة من محفوظات المتحف البريطاني
طولها 18 سم، عرضها 12 سم، قطرها 23سم[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: لورستان
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 10-04-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 629

متى تصحوا من غفوتكم القومية يا كورد الفيلية؟!

20240211222525551961=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

متى تصحوا من غفوتكم القومية يا كورد الفيلية؟!
محمد مندلاوي

الكورد الفيلية أو الكورد الشيعة كما يسمى عند العرب وغيرهم، إنهم شريحة من شرائح الأمة الكوردية العريقة، كالسوران، والبهدينان، والزازا، والگوران الخ. إن منطقتها الجغرافية في جنوب كوردستان (العراق) تمتد من أطراف مدينة كركوك السليبة عربياً إلى ما بعد محافظتي الكوت والعمارة. وفي شرقي كوردستان (إيران) تبدأ مدنها وقراها ومضارب قبائلها من كرماشان (كرمنشاه) إلى سواحل بحر الخليج الفارسي. لكن، موضعنا لهذا اليوم يقتصر على الكورد الفيلية أو الكورد الشيعة في بغداد وفي مدنهم في جنوب كوردستان. للعلم، أن مدن الكورد الفيلية في جنوب كوردستان لا زالت ترزح تحت نير الاحتلال العراقي، وهي كالتالي: بدرة، وجصان، وزرباطية، ومندلي، وورازرو، وخانقين، وشهربان، وخسروآباد، وجلولاء الخ. إن هذه الشريحة الفيلية، كما الشرائح الكوردية الأخرى، تعرضت للاضطهاد والتنكيل والقتل والتهجير على أيدي الأنظمة العراقية العنصرية المتعاقبة بدءاً من عام 1921 بعد تأسيس السلطة المملوكية التي أنشأها البريطانيون (الكفار) في بناية القشلة بعد أن استوردوا لها مملوكاً قميئاً باسم فيصل بن الحسين من الحجاز وحتى يومنا هذا، حيث القرار العراقي أصبح بعد عام 2003 بفضل أمريكا (العم سام) قراراً شيعيا يخرج من مطبخ السياسة في مدينة النجف، وتحديداً من دار المرجع الأعلى؟؟.
عزيزي المتابع، اليوم لا نتحدث عن المآسي والويلات التي حلت بهذه الشريحة الكوردية من تهجير وقتل واستيلاء على ممتلكاتهم وأموالهم المنقولة وغير المنقولة عنوة من قبل السلطة العراقية الحاكمة الخ. اليوم، نتحدث فقط عن ربط هذه الشريحة كما بقية الشرائح الكوردية في جنوب كوردستان بالكيان العراقي المصطنع، وذلك بفوهات البنادق من قبل الجيش البريطاني (الكافر)، الذي قادت دولته -بريطانيا- مؤامرة خبيثة في عصبة الأمم ضد كوردستان وشعبها، التي ألحقت بموجب تلك المؤامرة الدنيئة عام 1925- 1926 جنوب كوردستان بما فيها مناطق الكورد الفيلية المذكورة أعلاه بالكيان العراقي الذي استحدثت بعصا الساحر البريطاني من لا شيء، وذلك خدمة لمصالحه. لو نعود قليلاً إلى الوراء، نجد أن شريحة الكورد الفيلية استشيعوا بحد السيف الصفوي 1501-1736م، كما أن الكورد السنة دخلوا الإسلام قبل الورد الشيعة تحت حد السيف العربي. إلا أن الاثنين،أعني هنا الصفيون والعرب وبعدهم العثمانيون الأتراك القادمون من آسيا الوسطى كانت لهم أجندات سياسية، لكنها متوشحة بوشاح الإسلام الشيعي والسني، ولا زال خلفائهم في بغداد وطهران وأنقرة سائرون على ذات النهج السياسي المتوشح كما أسلفت بوشاح الدين.
مما لا يخفى على أحد، أن البريطانيين، بعد إنشاء الكيان العراقي، سلموا السلطة فيه إلى العرب السنة، لأن الشيعة لديهم حديث صادر من إمامهم السادس (جعفر بن محمد الصادق) الذي سمي المذهب باسمه (جعفري)، يقول فيه: كل راية ترفع قبل قيام القائم عليه السلام فصاحبها طاغوت يعبد من دون الله عز وجل. إن هذا الحديث، حرم على الشيعة تأسيس دول في غياب الإمام المهدي المنتظر. لكن الجماعة، كأداة تنفيذية للمراجع الدينية في النجف وكربلاء وبأمر مباشر منهم، وخدمة لإيران الشيعية، التي تعتبر قبلتهم الحقيقية انتفضوا ضد البريطانيين (الكفار) ما سمي حينها بثورة ال20، لكن، بعد أن حصلت إيران من البريطانيين على خوزستان التي كانت خاضعة حينها للدولة العثمانية التي هزمت في الحرب العالمية الأولى واستولت كل من بريطانيا وفرنسا على ممتلكاتها في المنطقة خمدت (الثورة) تلقائياً وعاد الثائرون الشيعة إلى ديارهم وأماكن أعمالهم، ولم يتعرض البريطانيون لهم بسوء، لأنهم – البريطانيون- ساوموا مع إيران، حيث أعطوها خوزستان مقابل إنهاء الانتفاضة ضدهم في جنوب العراق؟؟؟. طبعاً وكما هو معروف أن السنة العرب لم يشتركوا بما سمي بثورة العشرين، لأنهم عرفوا حقيقة اللعبة، أضف، أنهم كانوا على اتفاق مع البريطانيين لاستلام السلطة في الكيان المستحدث الذي سمي العراق، وهذا الذي صار فيما بعد حيث القرار السياسي في الكيان العراقي أصبح قراراً عربياً سنياً من عام 1921 إلى عام 2003 حيث صار بعده القرار شيعياً، وذلك بفضل العم سام. وقومياً صار القرار السياسي العراقي خاضعاً للشيعة الناطقون بالعربية، أو ما يسمون بالعرب المستعربة.
بما أن القرار العراقي بعد عام 1921 أصبح عربياً وذات نزعة عنصرية، فعليه، عندما أصدر الكيان العراقي دستوره الدائم عام 1925 وشرع المشرع بنوده وفقراته بصيغة شيطانية حتى تتماشى مع توجهاته اليعربية وضد المكونين الآخرين الشيعي والكوردي، الذين وفق تصورات العرب السنة، الذين أسند إليهم البريطانيون حكم العراق في احتفال القشلة عام 1921؟ أن انتمائهما السياسي لخارج حدود الكيان العراقي المستحدث؟؟ وهذا إلى حد ما صحيح، حيث أن الأول يفضل إيران على العراق، حتى أن شاعرهم (محمد مهدي الجواهري) قبح في إحدى قصائده العراق ومدح طبيعة إيران الخلابة:

لي في العراق عصابة لولاهم ما كان محبوباً إليّ عراق لا دجلة لولاهم، وهي التي عذبت، تروق، ولا الفرات يُذاق هي فارس وهواؤها روح الصبا وسماؤها الأغصان والأوراق
وفي هذه الأيام قال السيد واثق البطاط: إذا قاتلت إيران العراق سأقاتل مع إيران ضد العراق. أما القومي العربي عاد تكليف آل فرعون ابن جنوب العراق قال في لقاء تلفزيوني مع الدكتور حميد عبد الله: إن بلدي مصر وليس العراق!! وقال أيضاً: كنت أزود السفارة المصرية بتقارير عن كل شيء عن العراق!!. عزيزي القارئ، هذا هو العقدي الشيعي والقومي العربي كلاهما انتمائهما لخارج الكيان العراقي؟؟!!. أما المكون الثاني الكوردي، هو الآخر انتمائه لخارج العراق، لكن ليس لدولة ما بل لوطنه الأم كوردستان، الذي من البحر إلى البحر، وليس للكيان العراقي المصطنع، الذي ألحق به جنوب الوطن الكوردي كوردستان من قبل الجيش البريطاني (الكافر) قسراً في الربع الأول من قرن العشرين.
عزيزي القارئ، فيما يخص الشعب الكوردي، حسب القانون الدولي، يجب على البلد الذي احتل بلد آخراً، أو ألحق به رغماً عن إرادة شعبه،كحال جنوب كوردستان الذي ألحق بالكيان العراقي المستحدث، أن يصون العراق الحقوق المدنية (Rights for Civil) للمواطنين الكورد بكافة شرائحهم. لكن العراق كما قلنا في سياق المقال لم يصن حقوق الكورد المدنية وتحديداً الكورد الفيلية أو الكورد الشيعة، لقد أشر في جناسيهم العراقية ظلماً بإشارة عنصرية تدل على إنهم من أصول إيرانية أو غير عراقية، وأي خلاف يحدث بين العراق وإيران سرعان تتوجه السلطات العراقية القمعية إلى مجاميع من أبناء هذه الشريحة الكوردية وتستولي على ممتلكاتهم وتبعدهم إلى إيران. لقد قام الكيان العراقي مرات عديدة بمثل هذه الجريمة النكراء ضد هذه الشريحة الكوردية بدءاً من العهد الملكي المباد ومروراً بالعهد الجمهوري بكل توجهاته الفكرية والعقدية، على سبيل المثال وليس الحصر، جرى تهجير الكورد الفيلية من العراق في زمن عبد السلام محمد عارف، وفي عام 1970 زمن حكم أحمد حسن البكر، وهكذا في عام 1980في زمن صدام حسين، والآن ينتظرون متى تنزل بهم غضب السلطة الشيعية، لأنها تمارس ذات السياسة العنصرية المقيتة تجاههم، التي تؤشر في جناسي أبناء هذه الشريحة رموزاً كتابية أو لون حبر تعني بأنهم عناصر أجنبية؟؟!! مع أن هؤلاء ككورد "پيلي- فيلي" ذكروا قبل آلاف السنين في ألواح سومر، و ذكرتهم المصادر الإسلامية العربية في مدنهم ومنها مدينتي مندلي، التي جاء ذكرها كمدينة كوردية في كتاب م(حمد بن جرير الطبري) المسمى ب(تارخ الرسل والملوك) المعروف ب(تاريخ الطبري) أيضاً يقول في ج6 ص 389: لقد قام الخليفة العباسي المعتز بالله عام 251 هـ بتوجيه جيشه نحو بندنيجين – مندلي- بقيادة قائد تركي يدعى أبلج، لغرض تأديب حاكمها الحسن بن علي، فقصدوا داره وانتهبوها وأغاروا على قريته، ثم توجهوا إلى قرية قريبة منها، فأكلوا وشربوا، فلما اطمأنوا، استصرخ عليهم الحسن بن علي أكراداً، وقوماً من قرى حوله فأوقع بهم، وقتل وأسر وهرب من بقي منهم الخ. وفي مصدر آخر إلا وهو (الكامل في التاريخ) ل(ابن الأثير) ج5 ص 317 يقول: وفي عام 395 هـ إبان حكم آل بويه (البويهيون) بعثوا جيشاً نحو بندنيجين (مندلي) بأمرة قائد من الديلم وقد ردوا على أعقابهم بعد أن اصطد لهم الأكراد المدافعين عن المدينة – مندلي-. كان هذان مصدران إسلاميان ذكرا الكورد في مدينة مندلي قبل أكثر من 1000 عام. السؤال هنا، هل يوجد لدى من يؤشر في وثائق الكورد الفيلية وثيقة تاريخية تذكر وجوده أعني وجود بني قومه في مندلي وغيرها من مدن الكورد الفيلية عمرها 1000 عام؟؟.
خلاصة القول:أتوجه بكلمتي هذه إلى عامة الفيلية وخاصتهم، أن لا عذر لهم بعد اليوم بأنهم لا يعرفون ماذا يعني المؤشر الأمني الذي وصم به جنسيتهم من قبل الذين يعتنقون ذات المذهب الجعفري الذي يعتنقه الكورد الفيلية؟! أليس هذا دليلاً على ما قلناه أعلاه؟، بأن الأشياع والسنة، الروافض والبكرية كما يسميان بعضيهما بأن لهم أجندات سياسية متستر بمظلة الدين؟؟. وفيما يتعلق بهذا المؤشر العنصري، لقد شاهدت على شاشات التلفزة محاكمة رؤوس النظام البعثي المباد، ومنهم سبعاوي إبراهيم الحسن الأخ غير الشقيق لصدام حسين، قال سبعاوي إبان محاكمته عن تهجير الكورد الفيلية وقتل شبابهم في معتقلات البعث بدم بارد: إن هؤلاء الكورد الفيلية يوجد مؤشر على جنسيتهم يعني إنهم اكتسبوا الجنسية العراقية، ليسوا بعراقيين ومن حق الدولة أن تسحبها منهم متى شاءت. انتهى كلام سبعاوي. أليس الآن السلطة الشيعية تستخدم ذات النهج العنصري ضد هذه الشريحة الكوردية؟؟ وهذا يدل على أن لا فرق في هذه القضية بين حزب البعث وحزب الدعوة، لا فرق بين أنس وعبد الزهرة، لا فرق بين الأحزاب غير الكوردية في تعاملها مع الكورد، أن جميع تلك الأحزاب والمنظمات غير الكوردية تحمل فكراً عنصرياً واحداً ضد عموم الكورد، فعليه يجب أن يعرف الكورد الفيلية لا سند ولا ظهر لأي كوردي أن كان فرداً واحداً أو شريحة أو قبيلة ما سوى شعبه الكوردي ووطنه كوردستان، ومن يخرج من حضيرة العائلة الكوردية ويرتمي تحت أية ذريعة كانت بأحضان الغريب بلا أدنى شك أنه خائن للشعب الكوردي ولوطنه كوردستان.
عزيزي المتابع، اليوم وفي هذه الانعطافة الخطيرة التي تمر بها المنطقة تقع على عاتق النخبة الفيلية في بغداد وفي بقية مدنهم السليبة من قبل العرب مسؤولية قومية ووطنية كبيرة وهي بأن يكون لها خطاباً قومياً ووطنياً كوردياً وكوردستانياً واضح المعالم، لأن الآخر الذي هو السلطة العراقية المتمثلة بالأحزاب الشيعية مع سندها العقدي -المراجع- في كل من نجف وكربلاء؟ لا تعد الكوردي الفيلي عراقياً، كل الذي تريده منه هو صوته في الانتخابات القادمة ليس إلا. لذا نقول لكم يا كورد الفيلية بصوت عالي أصحوا من غفوتكم السياسية والقومية، لقد سبق وقلنا لكم أن هؤلاء سنة وشيعة استناداً على النصوص... التي لديها لا تستطيع الخروج عليها قط، لأنها نصوصاً عقدية مقدسة وهي لا تعد عموم الكورد ومنهم الكورد الفيلية ضمن الحضيرة البشرية؟؟. أكرر، يجب على النخبة الفيلية أن تقوم بدورها التاريخي داخل شريحتها كي تنقذها من

حافت الهاوية التي توشك أن تسقط فيها.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 630
متى يكون للكورد الفيليين كلمة مسموعة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213185526552322

متى يكون للكورد الفيليين كلمة مسموعة
قلم (كامل سلمان)

لماذا لم تلبى مطالب وحقوق الكورد الفيليين ، هل لإنهم غير مدعومين من دولة خارجية ، ام لإنهم مشتتين بين الاحزاب الدينية والاحزاب القومية واصواتهم وخيرهم للأخرين وعليهم تحمل المصائب والويل وغير متوحدين لاسترداد حتى جثث شهدائهم ، وكلما مرت السنين يصبح هذا المكون وحقوقه في طي النسيان كما تم نسيان فلذة اكبادهم المفقودين حتى يومنا هذا .
في بلد تجد مجاميع رفحاوية تنال ملايين الدولارات كتعويض عن شيء لا يستحق التعويض ويتم تعويض سياسين مفصولين اكثرهم كذب وافتراء ويتم تعويض حتى الارهابين ، بينما تجد مكون كبير يشهد الجميع على مظلوميته والاعتداء عليه وتعرضه لأنواع الإبادة وبوضح النهار لايتم ذكرهم لا من الدولة ولا من المؤسسات الدينية ولا حتى من منظمات المجتمع المدني .
اي ظلم هذا الذي يصاب به الكورد الفيلية دون ان يرف رمش عين عليهم من الذين كانوا لهم رفاق الامس .
نحن نعلم جميعا في بلد مثل العراق الدستور فيه كسيح لا يمكن ان تتأمل منه الحقوق مالم تكن قويا بما فيه الكفاية لأخذ الحقوق ، خاصة ونحن نتحدث عن الكورد الفيليين الذين عاشوا طوال حياتهم غير مسنودين من اي طرف دولي او اقليمي او داخلي ، فلن يبقى لهم الا الاعتماد على انفسهم والاتكال على الله ، ليثبتوا قوتهم ويجبروا السلطات المنحرفة للاستجابة لجميع مطالبهم الحقة بشتى الوسائل الحضارية وهم اهل لها .
عندما لا تجد اي اهتمام او استجابة من قبل السلطات القائمة لمطالب الكورد الفيلية فهذا يعطي انطباع عن الرضا الكامل لكل الجرائم والالام التي لحقت بالكورد الفيلية بمعنى أخر لا فرق بين حكام اليوم وحكام الامس فقط الاختلاف في الشعارات واليافطات والا مامعنى هذا الاهمال واللا مبالات لحقوق شعب بأكمله ، نعم الكورد الفيلية ليس مجرد رقم او مجرد مكون صغير بل شعب وأمة تحوي كل عناصر ومكونات الامة ، والجميع يعرف قيمة هذا المكون الكبير في كل شيء .

أليس من الأنصاف ان تستذكر المرجعيات الدينية والمؤسسات التشريعية والقضائية والتنفيذية شهداء الكورد الفيلية ولو على استحياء كي تشعروننا بقيمة الدماء الزكية التي أريقت على هذه الارض ولكي يشعر الكورد الفيلية بأن الطرف الاخر مازال ينبض فيه الضمير ومازالت الاخوة في الوطن بخير .
على جميع الكورد الفيلية ان يتذكروا ، بإنهم لو سحبوا اياديهم من كافة الاحزاب والتنظيمات وتوحدت كلمتهم سيشكلون قوة قادرة على نيل حقوقها والتأثير في المعادلة السياسية ، فهل سيضعون الخطوة الاولى على الطريق الصحيح لكسب المعركة واثبات الذات ام انهم سينتظرون التفاتة كريمة من هذا او ذاك ! .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 631

محطات رياضية مشرقة في تاريخ الكورد الفيليين في العراق الجزء الاول

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212408552365

محطات رياضية مشرقة في تاريخ الكورد الفيليين في العراق الجزء الاول
الجزء الاول تحقيق عبد الصمد اسد الجزء الاول..

تاريخ قِدَمْ الرياضة، مثلها مثلُ قِدَمْ جميع اشكال تاريخ وجود العلوم والابتكارات واصول الشعوب وحضاراتها، ولايمكن التوثيق الكامل بان اي من تلك الحضارات، كانت هي اول من اوجدتها في كل التاريخ البشري، كما تدعي بحوث عديدة، ومتعددة المصادر كتبها علماء دول صاحبة الحضارات القديمة مثل: سومر، مصر، اليونان، وغيرها من الحضارات القديمة.
وعلى الرغم من كل تلك الادعات، الا انها تؤكد على ان الرياضة، قديمة قدم العصور، والحضارات المختلفة، وكانت تقتصر ممارستها حينها على الجري وتنمية القوة الجسمانية وركوب الخيل والرماية من اجل الصيد والحروب، وتطورت وتنوعت مع مرور الزمن.
واما الحديث عن البداية الحقيقية لممارسة انواع الرياضات الحديثة، فيبدأ على اقل تقدير صعوداً من تأثير الرياضة البريطانية والقواعد المقننة التي بدأت تنتشر في جميع انحاء العالم ومنها العراق بعد الحرب العالمية الاولى وانهيار الخلافة العثمانية.
وموصولا بذلك، حين تم تأسيس الدولة العراقية العام 1921، اثر الاحتلال البريطاني للعراق صارت انواع الرياضة الحديثة تمارس في المعسكرات والملاعب الترابية والمدارس، ثم انتشرت بشكل كبير في جميع انحاء العراق.
ففي العام 1946تم تأسيس اول جمعية ومدرسة للكورد الفيليين من قبل التجار والمثقفين في بغداد، وفي العام 1956

تشكل اول فريق شعبي لكرة القدم وبعده في العام 1957افتتح الكورد الفيليين اول نادي رياضي، واما في العام 1958تم تأسيس مدرسة ثانوية بدعم ذاتي ايضاً، دون مساعدات مالية من الحكومة.
وبما ان الرياضة اصبحت من ضمن الدروس والواجبات المدرسية بشكل عام في المدارس، وينال الطالب الدرجة اسوة ببقية الدروس في الامتحانات، تشكلت فرق مدرسية ومنها في مدرسة الاكراد الفيلية الابتدائية التي تعتبر من اوائل المدارس الاهلية التي تأسست في العراق.
وقد اشتمل النشاط الرياضي على رياضة، كرة القدم.. السلة.. الطائرة .. كرة المنضدة،اضافة الى العاب القوى، وتنافست على المراكز الاولى في بطولة كأس وزارة المعارف التي كانت تسمى في العهد الملكي، وكان الاستاذ عبد الامير سعداوي هو اول معلم يشرف على الرياضة في المدرسة نهاية الاربعينات واوائل الخمسينات.
وبفضل تلك النشاطات الرياضية المتقدمة برز جيل موهوب من طلاب مدرسة الفيلية، اضافة الى ظهور عدد اخر مثلهم في منطقة عكَد الاكراد، الذي تأسس فيه فريق شعبي بكرة القدم، صار له شأن كبير في الملاعب الشعبية، مما اهل العديد منهم ان يصبحوا نجوماً لامعة من خلال تمثيلهم لفرق المؤسسات والاندية البارزة والمنتخبات في العراق لعدة عقود.
وبناءً على ذلك، كما يقول شيخ ورائد الرياضيين الكورد في العراق اللاعب والمدرب السابق بدري علي شمه، حين تم في عامي 1956 و 1957تأسيس أول نواة رياضية للكورد الفيليين على مستوى اوسع ايضاً في بغداد، واجهتنا صعوبات في استحصال الموافقة من وزير الداخلية حين ذاك "سعيد قزاز"، بناءً على تقارير سياسية كانت ترفع له من الاجهزة الامنية، ورغم ذلك حين وافق على منح الاجازة صار هو اول رئيس شرف للنادي.
وعن هذا الحدث الرياضي الهام في تاريخ الكورد الفيليين اكد الرائد الرياضي بدري على ان النادي وكما المدرسة اعتمد على التمويل الذاتي من التجار والميسورين الفيليين، وان لهاتين المؤسستين دور كبير وفعال دون تمييز في تخريج واعداد جيل ثقافي وعلمي ورياضي وسياسي من معظم الانتماءات العرقية والدينية التي ساهمت في النهضة العراقية منذ اوائل تأسيس الدولة العراقية الحديثة..
ففي مجال الرياضة، يستحضر من ذاكرته الوقادة وهو على سلم الثمانينات من عمره المديد تفاصيل كثيرة واحداث كبيرة من المعوقات التي اعترضت تشكيله لفريق شعبي ونادي يصعد به الى دوري الدرجة الاولى في ظل ظروف سياسية محلية ودولية معقدة، فيقول " بغض النظر على الوقائع يمكن رياضياً أن نطلق عليه العصر الذهبي لابطال الفيليه في أغلب المسابقات والبطولات المحلية للنشاطات الرياضية المدرسية الفردية والفرقية، وبروز عدد من المواهب من بينهم، على الساحتين المحلية والدولية من خلال تمثيل العراق ضمن المنتخبات الوطنية في البطولات والدورات العربية و الاسيوية و الاولبية وتحقيقهم الكثير من الاوسمة المتنوعة و خاصة الذهبية منها.
ويضيف شمه" البداية كانت العام 1956، فبعد انتشار لعبة كرة القدم وتشكيل فرق شعبية، رغبت بتشكيل فريق بكرة القدم، وبتشجيع محبي الرياضة الصديقان كامل كرم المعلم في مدرسة الفيلية، ومحمد عبد الحسين، بادرت الى تحقيق ذلك من شباب المنطقة، ولم يقتصر فقط على الفيليين بل انضم عدد من الاخوة العرب والتركمان ايضاً الى الفريق، وصادف توقيت ذلك مع العدوان الثلاثي على مصر فأطلقنا على الفريق اسم بور سعيد تيمناً بصمود المدينة المصرية، وتكون الفريق من المرحوم شوكت صادق، والاخوان صاحب ومحمد مشهدي، خليل ابراهيم شمه، محمود اسد، قيس مصطفى، فريد شمه، جلال عبد الرحمن، ابراهيم مرزه، اسماعيل الاسود، محمد رحيم، جبار محمود، المرحوم كاظم مجيد، جواد عنتر، المرحوم اسكندر محمد علي، عباس منجل، وعلي محمود نادر".
وبعد عام من تشكيل فريق بور سعيد وبروز الاسم بشكل ملفت كما اضاف السيد بدري " راحت اجهزة الامن والشرطة ترفع تقارير تشكك في وجود غاية سياسية من تأسيسه، باعتبار ان شباب ورجال منطقة (عكَد الاكراد) شيوعيين وقوميين كورد، لذا اضطررنا الى تغيير الاسم الى فريق الطليعة الاهلي".
واما عن تأسيس نادي الفيلية في العام 1957، حسب قول السيد بدري علي شمه، تحقق بناءً على "رغبة وطلب مجموعة من شخصيات ووجهاء الكورد الفيليين وشباب المنطقة منه، لتأسيس نادي باسم (نادي الفيلية الرياضي)"، وللتاريخ كما اوضح السيد بدري ان الفضل في ذلك "يعود الى الرعيل والرموز الاوائل في ايجاد ذلك المشروع الرياضي ودعمه مادياً ومعنوياً وهم السادة: محسن فيض الله..عبد الرزاق العلي .. نعمان مراد.. محمد حسن برزو..شعبان نور علي..جبار مصطفى..محمود عبد الرحمن..حسين علي مراد.. ومسلم عبد الله.. مصطفى مرتضى.. وعبد الله علي الادهم الذي انتخب من بينهم كرئيس لاول هيئة ادارية للنادي، دون مشاكل او غش او مناورات وحساسية كما يحصل اليوم في جميع الاندية في العراق.
وحين تأسس النادي كعادة الكورد الفيليين ووجودهم واختلاطهم بمختلف شرائح الشعب العراقي انظم الى فريق النادي، من الاخوة العرب، ملك التغطية المرحوم عبد كاظم، الذي كان بداية انطلاقته الكروية منه، وكذلك ملك الرمية الجانبية الطويلة الكابتن باسل مهدي، اضافة الى الحكم الدولي المرحوم صبحي اديب، وخاضوا اول مباراة رسمية معه في دوري الدرجة الاولى.
اما بقية اعضاء فريق النادي تألف من حامي الهدف المعروف انور مراد، بدري علي شمه، ولي مسلم، فوزي محمد مهدي نياز، فيصل درويش، جواد رحيم الحيدري، عبد الرزاق علي حيدر، عبد جان، عبد الرزاق بادي، جمال قادر فاضل علي، فؤاد لفته درويش، كامل عباس"،

وفي العام 1963، وكعادة حقد البعثيين الشوفينيين تجاه الكورد واليسار، تم غلق النادي فور استلامهم الحكم، انتقاما وخوفاً من نشاطاتهم كونهم من المناصرين والمدافعين عن ثورة 14 تموز.
وفي ظل العودة البعثية المشؤمة الى الحكم في العام 1968، اقدموا بعد عامين، اي في العام 1970 بتهجير حوالي مئة الف عائلة من الكورد الفيليين الى ايران بحجة التبعية الايرانية واعقب تلك الجريمة غلق المدرستين ايضاً في العام 1974،وفق قرار تأميم المدارس الاهلية في العراق، ولم يعد لهما وجود، وبعد زوال حكم البعث الصدامي العام 2003، تم فتح النادي من جديد، ولكنه مع الاسف ليس بالمستوى السابق في نشاطاته الرياضية. وفي الجزء الثاني من هذه المحطات المشرقة في تاريخ الكورد الفيليين سنستكمل بقية المحطات المشرقة كي تتعرف الاجيال على بعض من المحطات العديدة التي برع وساهم فيها الاجيال التي سبقتهم في المشاركة في بناء عراق العصر الحديث
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 632

محطات رياضية مشرقة في تاريخ الكورد الفيليين في العراق.. الجزءالثاني

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212446552366

محطات رياضية مشرقة في تاريخ الكورد الفيليين في العراق.. الجزءالثاني
تحقيق.. عبد الصمد اسد

في هذا الجزء نسلط الضوء على محطات من خزين الذاكرة الرياضية، والتي انطلق منها عدد كبير من الاسماء في مسيرة الرياضة، والتي ظلت تنطلق نحو النجومية وتشارك في رفع اسم الرياضة العراقية في المحافل الدولية رغم تعرضها الى مطبات سياسية ولا انسانية مستمرة الى اليوم...
وبما ان رياضة كرة القدم تستوطن مشاعر الجماهير دون تحيز مشاعري الى لعبتي التي تفضلت عليَّ وعلى الملايين من مثلي بمحبة الجماهير العريضة، وبمستقبل وحياة افضل، لذا ينطلق الجزء الثاني من محطتها الكروية....
نجوم كرة القدم الكورد الفيليين في العراق.
رغم كل تلك الاحداث اللاانسانية التي جرت بحق الكورد الفيليين من قبل انظمة حكم العراق باستثناء فترة ثورة 14 تموز، الا ان شوكتهم لم تنكسر وتطلعاتهم في حياة حرة كريمة وروح الابداع لديهم بقيت عالية في البذل والعطاء من اجل العراق في جميع المجالات ومنها المجال الرياضي، لذا اشتهر عدد كبير من رياضيي الكورد الفيليين ولعدة اجيال ممن مثلوا العراق ضمن المنتخبات الوطنية وحازوا على بطولات وجوائز معها ومع وفرق الاندية التي مثلوها في اللقاءات والبطولات و

الدورات الرياضية المحلية والعربية و الاسيوية و الاولمبية ولكن مع سيطرة البعث وظروف التهجير صعوداً الى يومنا هذا انحسر العدد الى اقل من اصابع اليد..
وكان لجيل الرواد الاول والثاني دور كبير في مشاركاتهم بفوز العراق بالبطولات المحلية والدولية، ومن اشهرهم في حياة وتاريخ الكورد الفيليين:
*اللاعب انور مراد الذي مثل ابتداءً من العام 1957، اضافة الى نادي الفيلية، فرق (الشرطة والفرقة الثالثة والمنتخبات العسكري، الاولمبي، المنتخب العراقي).
وقد استشهدت بنت اخت اللاعب انور مراد بانفجار لغم تحت اقدام اسرة شقيته عند الحدود الايرانية العراقية، اثناء تهجيرهم الى ايران مع الالاف من العوائل الكوردية الفيلية اوائل الثمانينات، وكان اللاعب انور مراد وزوجته يوم ذاك في محافظة اربيل ومن هناك اضطرا الى الهجرة الى هولندا..
*محمود اسد، لعب ابتداءً من العام 1962، في فرق (نادي الاسالة، المصلحة، الفرقة الثالثة آليات الشرطة القوة السيارة، شرطة المرور، والمنتخبات (العسكري، الاولمبي، المنتخب العراقي).
*عبد الصمد اسد، شارك ابتداءً من العام 1967، مع فرق (السكك القوة السيارة، النجدة والمنتخبات الاهلي، الشرطة، الاولمبي، المنتخب العراقي)، وفي العام 2005 بعد سقوط نظام صدام واعادة بناء الجيش العراقي تم تعينه كاول مدير كوردي في تاريخ العاب الجيش، واستقال بعد عام واحد من تعيينه.
وقد اعتبر، الموقع الرياضي(منتديات كووورة عراقية) في ارشفتها الرياضية، الاشقاء محمود اسد وعبد الصمد اسد، و د. صاحب اسد(دكتوراه التربية الرياضية موسكو) ولاعب فرق (التربية والجيش والزراعة)، من ضمن اشهر العوائل الرياضية العراقية. ورغم كل ذلك تم تهجير جميع افراد عائلتهم الى ايران، في العام 1982، وتم احتجاز ابن شقيقهم وثلاثة من اولاد شقيقتهم وابن خالهم الحاج كريم كرم الذي تم تهجيره مع المجموعة الاولى من التجار، ولم يكتشف لهم اثر حتى في المقابر الجماعية الى اليوم، وتمت تلك الجرائم في غياب الاشقاء الاربعة حينها خارج العراق ...
وموصولاً بتمثيل ذلك الجيل من الكورد الفيلية للرياضة العراقية، ظهر جيل ثاني مثل فرق القمة والمنتخبات بعد العام 1972، اي بعد البطولة العربية، التي سميت بكأس فلسطين..
وقد برز العديد من الرياضيين من خلال تمثيلهم المنتخبات المحلية والدولية اضافة الى فرق الاندية:
*حامي الهدف الامين، جلال عبد الرحمن، الذي لعب لفريق (السكك الذي تحول مع الغاء المؤسسات الى نادي الزوراء ومثل المنتخبات، المدرسي، ومنتخب بغداد الاهلي والمنتخب الوطني)، وكذلك حامي الهدف البارع، قاسم محمد ابو حمرة وقد لعب في فرق (الكهرباء، الصناعة، الجيش، الزوراء، منتخب بغداد، المنتخب الوطني)، واما لاعب الوسط الجريء، المرحوم محمد علي قنبر– فقد مثل فرق (السكك ، المصلحة، القوة السيارة، المرور، ومنتخب بغداد الاهلي، والمنتخب الوطني)...
وكان هولاء الثلاثة امتداد وحبل الوصل بين الجيل الاول والثاني بعد اعتزال الجيل الاول، وذلك حين ظهر اللاعب مهدي عبد الصاحب – الذي لعب في (الطلبة والتجارة المنتخب العسكري منتخب شباب العراق الفائز بكأس شباب أسيا في طهران عام 1977)، وايضاً تم تهجيره وعائلته الى ايران، ثم هاجر الى السويد...
ثم ظهر عدد كبير من اللاعبين من امثال: اللاعب، ولي كريم فيلي الذي لعب في فرق (نادي الجيش، الطلبة، الطيران، واحترف في قطر والجزائر، ومثل منتخب شباب العراق)... اللاعب شاكر علي، لعب في فرق (نادي الطلبة، نادي الجيش، ومثل منتخب شباب العراق ومنتخب العراق)... اللاعب علي رستم، لعب في فرق (الصناعة، الشرطة، منتخب العراق)... اللاعب سعد عبد الحميد، مثل فرق(نادي الشباب، القوة الجوية، الشرطة، ومنتخب العراق، واحترف في تونس وقطر)... اللاعب اسماعيل محمد، لعب في فرق (الزوراء والشرطة ونادي الشباب ومنتخب العراق)... اللاعب جاسم محمد غلام، مثل فرق (نادي الجيش، والقوة الجوية، ومنتخب العراق، واحترف في قطر)... و سلام شاكر، وهو ابن لاعب المنتخب شاكر علي، وقد لعب في فرق (الطلبة، الزوراء، الكرخ، الشرطة، واحترف في السعودية والامارات، وشارك ضمن المنتخب العراقي الفائز بكأس أمم اسيا عام – 2007 –)... وهناك لاعب وحيد من ابناء المهجرين الكورد الفيليين يلعب في السويد ومايزال يمثل المنتخب العراقي هو اللاعب احمد ياسين..
كرة السلة
كان لنادي الفيليه الرياضي و الثانوية الاهليه الفيليه دور متميز في اعداد الكثير من لاعبي كرة السلة من المشاهير ايضاً الذين شاركوا في البطولات المحلية و الدولية – ضمن المنتخبات العراقية من الرعيل الاول امثال : اللاعب الدولي نعمان مراد، عضو المنتخب العراقي في فترة الستينيات... اللاعب داود سلمان لاعب المنتخب العراقي ... اللاعب عبد الحسين خليل – لاعب المنتخب الوطني و العسكري خلال الاعوام (1966 1979)... اللاعب سامي كريم – عضو المنتخب العراقي سابقا ... اللاعب عبد الرحمن سردار – لعب ضمن الدوري الممتاز و كذلك ضمن فريق نادي الشباب ... اللاعب كريم سهراب، وجبار سيف الله – لعبوا ضمن اندية الدوري الممتاز بكرة السلة و الطائرة – ,, وهناك مجموعة اخرى من نجوم كرة السلة والطائرة الذين مثلوا النادي والعراق في اللقاءات الخارجية امثال : اللاعب انور مراد و شمه جمعه و كاظم رضا و ستار احمد وعلي حافظ و سعيد حسين و غيرهم .
في العاب القوى :

وفي العاب القوى برز على الساحة المحلية و الدولية عدد أخر من الابطال الذين مثلوا نادي الفيلية والعراق، وحسب قول السيد بدري علي شمه " وكما اشترك المرحوم عبد كاظم وباسل مهدي والمرحوم صبحي اديب من الاخوة العرب مع نادي الفيلية في كرة القدم، كذلك انضم في العام 1957، اي في اوائل تأسيس نادي الفيلية العداء النجفي مثقال ابو كُلَلْ بطل المدارس العراقية والعراق يوم ذاك لسباقي المسافات القصيرة ,, 100م , 200م."
وفي نفس العام اشترك في البطولة العربية التي اقيمت في بيروت وحاز على المدالية الذهبية وحطم الرقم القياسي العربي اضافة الى رقمه القياسي الذي كان مسجلاً في العراق باسمه، من رقم "11,1" ثانية الى" 10,9 "في الثانية..
وبالاضافة الى العداء البطل المرحوم ابو كُلَلْ، انضم المرحوم البطل خضير سلاطه في نهاية الخمسينيات الى بداية الستينيات بطل المسافات القصيرة ,, 100م , 200م , 4× 100م تتابع , 4 × 400م تتابع ,, و البطل المرحوم سامي كريم بطل العراق في الوثب الطويل... و البطله كوثر نعمه بطلة العراق في الوثب العالي ... وغيرهم .
وفي كرة المنضدة : برز اللاعب عبد الوهاب عبد الحسين بطل العراق .. و قد مثل البلاد في دورة سيؤول الاولمبية عام 1988 ... واللاعب مجيد نايلي الذي شارك ضمن بطولة العراق بكرة المنضدة ممثلا لنادي الفيليه، وابراهيم صفر من عوائل التجير في السبعيات، الذي كان بطل كأس التربية في الستينات في العراق، ولكن جريمة التهجير لم تخذل طاقته الرياضية، حيث صار في ايران بطلاً لجامعاتها ومدرباً ناجحاً هناك، الى ان التجأ الى السويد..
في الملاكمة : كان لنادي الفيليه ايضا دور متميز في اعداد وتهيئة الابطال للمشاركة في البطولات المحلية و الدولية امثال : الملاكم اسماعيل خليل الفيلي و الملاكم كاظم محمد علي الذي شارك في بطولة أسيا .. و الملاكم عبد الوهاب حسين و اكرم مروكي وسامي ابراهيم وعلي حسين وغيرهم .
في رفع الاثقال : اشتهر الرباع عباس محمد – عضو منتخب العراق بالاثقال و الذي شارك في عدة سباقات خارجية ,, و الرباع عزيز عباس بطل اسيا ,, والرباع عبد الواحد عزيز – الذي فاز بوسام برونزي في اولبياد طوكيو عام1964.
على الرغم من ان هذه الاسماء التي تم ذكرها موثقة في تاريخ ذاكرة الرياضة العراقية الا ان هناك ايضاً اسماء عديدة لها انجازات رياضية قد تكون قد سقطت دون قصد او عدم توفر مصادر لتوثيقها في الذاكرة، ومن الممكن في حال وجود او استحداث مركز بحوث جمع هذا التراث الغني المتنوع للكورد الفيليين في كتاب لتعريف الاجيال واغناء المكتبات بذلك التاريخ المشرق..
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 633

محكمة الجنايات العراقية وآخر تفاهات حزب البعث المجرم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240321210249561205

محكمة الجنايات العراقية وآخر تفاهات حزب البعث المجرم
محمد مندلاوي

قبل أيام قلائل، شاهدت من خلال قنوات التلفزة، وقائع إحدى جلسات محكمة الجنايات العراقية، التي تحاكم الزمرة البعثية المجرمة، عن واحدة من مسلسلاتها الإجرامية ضد العراقيين، وهي جريمة التهجير و التصفية الجسدية للكورد الفيلية. كان المتحدث الذي يدلي بإفادته أمام القاضي هو المجرم المحترف (سعدون شاكر) وزير داخلية حزب البعث المباد. أثناء سير المحاكمة، وجه القاضي سؤالاً للمجرم سعدون، عن إسقاط الجنسية العراقية عن الكورد الفيلية في إجراء غير قانوني، رد المجرم سعدون قائلاً، هؤلاء كانوا متجنسين و قاموا بأعمال غير قانونية، فلذا أسقطت عنهم الجنسية العراقية، وأضاف، أن هذه الطريقة متبعة في دول العالم، مثل ألمانيا، لو أحد من المتجنسين فيها يقوم بعمل كذا، تسقط عنه الجنسية الألمانية. انتهى كلام المجرم سعدون شاكر. أليس هذا الذي يزعمه المجرم سعدون شاكر هو كذب و تلفيق فاضح، منذ أكثر من عقدين، و نحن نعيش في أوروبا، هل يوجد نص في قانون دولة أوروبية يسمح لها أن تسحب الجنسية من الذي حصل عليها وفق القانون؟. لعنكم الله أيها العروبيين القذرين، جميعكم على شاكلة سيدكم المقبور صدام، الكذب و الإجرام يجري في عروقكم. ثم حاول هذا المجرم المعتوه، أن يقارن بين حكم حزب البعث الدموي، وبين دولة ألمانيا الاتحادية، هذه الدولة، التي اجتمع برلمانها، في التسعينات من القرن الماضي، على مدى عقد من الزمن، لمراجعة مادة واحدة في الدستور، التي تقول، لكل شخص مضطهد في العالم، له الحق، أن يطلب اللجوء في دولة ألمانيا، عشر سنين لم يستطيعوا تغيير هذه المادة إلى مادة أخرى، تعطي الحق لرجل الشرطة، أن يمنع اللاجئ من دخول الأراضي الألمانية، إذا شكك به أنه غير مضطهد ويريد الهجرة فقط. يأتي الآن هذا الأجرب الشاذ سعدون شاكر،و يقارن بين العراق، وألمانيا التي تعتبر واحدة من أهم مراكز الديمقراطية في العالم. العراق، الذي قال حاكمه الأرعن صدام حسين إبان حكمه، في إحدى خطبه القرقوشيه، أمام جمع من الصحفيين و قنوات التلفزة: ماذا يعني القانون، أليس نحن نكتبه، أستطيع أغيره بأية لحظة، و بجرت قلم. دعونا نتساءل من (سعدون شاكر) ومن العروبيين الغرباء عن أرض العراق، من هو المتجنس، الكورد الفيلية متجنسين في العراق، أم العروبيين، وعلى رأسهم الأمير (فيصل بن حسين) الذي استوردوه من الجزيرة العربية؟، و نصبوه ملكاً على العراق دون وجه حق، الكورد الفيلية يا سعدون المتسلل، غير متجنسين أنهم يحملون الجنسية العراقية، وهم أصحاب هذا البلد و بناته. أيها العروبيون...؟ لماذا لا تقولوا يوما ما كلمة صادقة في حياتكم، الكوردي ألفيلي الذي بنى العراق على أكتافه يصبح إيرانياً، و العربي القادم من شبه الجزيرة العربية، مع موجات الغزو العربي للعراق يصبح عراقياً قحاً، أنه لأمر غريب حقاً أخلاق هؤلاء الأعراب، الذين لا توجد في قواميسهم كلمة واحدة صادقة، غير الكذب والنفاق و الغدر بالآخر. للأسف الشديد، أن بعض الكورد لا زالوا مغشوشين بهؤلاء الأرذال. من هنا أدعوا هؤلاء الكورد، أن يقفوا مع أنفسهم للحظة واحدة، و يراجعوا ذاتهم و يسلسلوا تاريخهم في الماضي القريب، ليدركوا و يعوا جيداً الجرائم التي نفذها هؤلاء العروبيون ضدهم، على مدى تاريخهم الدموي الذي حكموا فيه العراق، يا أخوان كفاكم وضع رؤوسكم في التراب كالنعامة عودوا إلى رشدكم، عودوا إلى أحضان شعبكم المناضل. والله أن أحد من العروبيين، إذا أدعى هو صديق لكم و يآزركم، أنه يكذب عليكم، بل هو في حقيقته عدواً لدوداً لكم، ويتحين الفرصة للانقضاض عليكم، تاريخكم مليء بالتجارب مع هؤلاء القتلة ماذا فعلوا بكم في السنين العجاف.

بالتواطئ مع بريطانيا العظمى استلم العروبيين سنة (1921) مقاليد الحكم في العراق، ضد إرادة الغالبية الشيعية و الكوردية، قاموا فيما بعد بجرائم وحشية ضدهما يندى لها جبين البشرية، ثم ما لبث و استتب لهم الحكم حتى بدؤوا باضطهاد بقية أطياف الشعب العراقي، كالهجوم الدموي في بداية الثلاثينات من القرن الماضي على الطوائف المسيحية، و بعده الهجوم و التنكيل باليهود العراقيين في عقر دورهم في بغداد، والاستيلاء على أموالهم و ممتلكاتهم، و التنكيل بهم و ذبح الكثير منهم، تحت ذريعة ملفقة بأنهم يهود كفرة. حتى صار مثلاً بين العرب أن أراد أحدهم ينهب أموال و ممتلكات غيره بالقوة يقال له ماذا تفعل قابل مال يهودي وعرفت مذبحة اليهود و نهب أموالهم في التاريخ الحديث ب الفرهود أي الاستيلاء على أموال و ممتلكات الغير بالقتل و القوة، على الطريقة العروبية. إن وجود هؤلاء اليهود في العراق، يسبق الوجود العربي فيه بعدة قرون، أنهم من بقايا السبي اليهودي، الذي جاء بهم الملك بختنصر الكلداني - عاش بين سنة (605-563)ق.م.- من (إسرائيل)، بينما العرب استوطنوا العراق بعد الغزو العربي الإسلامي سنة (640)م، يعني الوجود اليهودي في أرض العراق يسبق الاستيطان العربي فيها بأكثر من (1000) سنة، رغم هذا القدم التاريخي في بلاد الرافدين وعلاقاتهم الحميمة مع العراقيين، ورغم إعلانهم دائماً بأنهم عراقيين أولاً و يهود ثانياً، ألا أن هذا لم ينفعهم عند العروبيين ولم يرحموهم و فتكوا بهم اشد الفتك، و أبعدوا البقية الباقية التي سلمت من الذبح من العراق تحت ذرائع واهية، ثم أنكروا عليهم فيما بعد وجودهم في دولتهم وأصالتهم و عراقتهم التاريخية وشرعيتهم على أرض إسرائيل. لا أعلم أن العروبيين نسوا أو تناسوا، إن إنكارهم للوجود اليهودي على أرض إسرائيل، يخالف قرآنهم، الذي يقول في سورة المائدة آية (21): يا قوم ادخلوا الأرض المقدسة التي كتب الله لكم ولا ترتدوا على أدباركم فتنقلبوا خاسرين. لنرجع إلى المفسرين ونرى ماذا عندهم لنا في تفاسيرهم لهده الآية القرآنية. يقول القرطبي: المقدسة معناه المطهرة. عن قتادة: هي الشام. مجاهد: الطور وما حوله. ابن عباس والسدي و ابن زيد: هي أريحاء. قال الزجاج : دمشق و فلسطين وبعض الأردن. وقول قتادة يجمع هذا كله. أي كل البلدان المذكورة. في الحقيقة الآية لا تحتاج إلى مراجعة المفسرين، لأنها واضحة وضوح الشمس في رابعة النهار، حيث تقول الأرض

المقدسة التي كتب الله لكم، أية أرض كتبها الله لليهود أليست هي نفسها أرض الميعاد أرض إسرائيل، هناك آية أخرى في سورة الإسراء آية (104): وقلنا من بعده لبني إسرائيل اسكنوا الأرض فإذا جاء وعد الآخرة جئنا بكم لفيفا. جاء في تفسير القرطبي اسكنوا الأرض أي أرض الشام و مصر. إن أرض الشام قديماً كانت تضم لبنان و فلسطين وسوريا الخ. لكي لا يفهم كلامنا خطأً أوضح، أنا لا أتحدث عن السياسة و تعقيداتها و الصهاينة و تحالفاتهم المشبوه في المنطقة مع الأتراك في جمهورية (تركيا) و بعض الدول العربية ضد مصالح شعوب شرق الأوسط، والتي شاهدناها جلياً سنة (1998)م باشتراك حكومة إسرائيل ورئيسها حينذاك (بنيامين نتياهو) بفاعلية في عملية القرصنة الإرهابية ضد أحد أهم قادة كوردستان وهو القائد (عبد الله أوجلان) آبو و تسليمه للأتراك، أحفاد هولاكو السفاح. أنا هنا أعني الشعب اليهودي الذي ذُكر وجوده على أرض إسرائيل في كتب التاريخ و الكتب الدينية، كتلك الآيتين القرآنيتين اللتين أشرنا لهما و اللتان تذكران وجود اليهود على الأرض المقدسة أو وعد و أمر الله لهم بالسكن فيها دون غيرهم. ثم نفذ هؤلاء العروبيون فيما بعد، نفس السياسة القمعية ضد الطوائف المسيحية، لكن بأقل حدة، وسمحوا لهم فيما بعد بالسفر إلى خارج العراق وطلب اللجوء في الدول الغربية وأمريكا، سياسة عروبية خبيثة شوفوهم الموت حتى يرضوا بالسخونة، بهذه الطريقة الشيطانية تخلصوا من أعداد كبيرة منهم - و الآن يتم التخلص من ما تبقى منهم من خلال عمليات إرهابية يقوم بها العروبيون في مناطق تواجدهم في الموصل و بغداد-. بما أن العروبيين عندهم برنامج في القضاء على أطياف الشعب العراقي واحدة تلوا الأخرى فلذا لم يقفوا عند هذا الحد، بل استمروا في تنفيذ مختطاتهم الجهنمية فيما بعد بأكثر وحشية من التي سبقتها، و كانت هذه المرة ضد بناة العراق و أصحابه الشرعيين وهم الكورد الفيلية، حيث قام هؤلاء البعثيون الأوباش في السبعينات و الثمانينات من القرن الماضي بإسقاط الجنسية العراقية عنهم تحت ذريعة واهية، ألا وهي أنهم من أصول إيرانية واعتقلوا فيما بعد الآلاف من شبابهم بطريقة عشوائية تم تصفيتهم جسدياً في معتقلاتهم الرهيبة، و هجروا الشيوخ والنساء والأطفال إلى إيران بطريقة همجية، لنفترض جدلاً أن هؤلاء من أصول إيرانية، أليس العراق كان جزءاً من إيران، وأن إيران حكمت في العراق (1300)سنة، إلى أن جاء الغزو العربي. ثم جاء فيما بعد الغزو التركي العثماني وحكموا العراق (400)سنة، حتى جاءت القوات البريطانية في (1917)م وأخرجتهم من العراق. السؤال هنا، كيف يطلب من المواطن، أن يثبت عراقيته، من خلال إبراز وثيقة من أيام الاحتلال العثماني، وهؤلاء العثمانيون، حكموا العراق بعد الإيرانيين ب(1000)سنة. لماذا لا يطلب من المواطن العراقي إثبات عراقيته، من خلال إبراز وثيقة إيرانية.لا بل اعتبر في زمن حكم العروبيين، جريمة لا تغتفر من يوجد عليه مؤشر أمني أنه من أصول إيرانية، و سكن العراق قبل ثلاثة قرون، أي سكن العراق قبل نزوح العديد من العشائر العربية، من شبه الجزيرة العربية إلى العراق، مثل عشيرة شمر أو عشيرة العبيد وغيرها من العشائر العربية، هل توجد دولة تطلب وثيقة من مواطنيها صادرة من الدولة التي احتلتها لإثبات مواطنتهم؟! كما كان الحال في العراق أيام حكم العروبيين، منذ الملك المستورد (فيصل بن حسين) إلى المقبور (صدام حسين).

بما أن العروبيين يدعون زوراً و بهتاناً انتماءهم للعراق، ويتهمون الآخرين دون وجه حق باتهامات باطلة، كالكلام الذي قاله العاق (سعدون شاكر) في المحكمة عن الكورد الفيلية بأنهم غرباء عن العراق. إذاً نكرر ما قلناه سابقاً عن تاريخ العراق وأسماء مدنه التي هي دليل ساطع على أصالة الشعب الذي أطلق هذه الأسماء على هذا البلد و مدنه التي قام العروبيون منذ عقود بتغيير أسماءها ذات الطابع الكوردي و الفارسي إلى أسماء عربية، هناك ثلة من الأسماء لم يستطيعوا تغييرها رغم محاولاتهم الحثيثة قديماً وحديثاً كاسم بغداد العاصمة و اسم الدولة العراق و أسماء بعض المدن الأخرى، لنأخذ على سبيل المثال وليس الحصر، اسم البلد العراق و لا نتطرق الآن إلى أسماء المدن الأخرى تجنباً للإطالة. نتحدى أن يجرئ احد من العروبيين ويقول أنه اسم عربي. إذا يزعم أحدهم بأنه يستطيع، فليثبت لنا هذا من خلال لغته العربية. قد يحاول و يرد ببعض المغالطات، لكي نتجنب المغالطات و الخوض فيها، نقول ما عندنا في هذا المضار، أولاً: لماذا يكتب العراق مع(ال - الفلام) التعريف؟!، ثم نطلب من الذي يدعي عروبة العراق أن يصرف لنا اسم العراق وفق قاعدة الصرف في اللغة العربية، أليست في اللغة العربية توجد قاعدة اسمها الصرف، و الاسم يجب أن يصرف، و طريقته تبدأ من الاسم المفرد ثم المثنى ثم الجمع ثم النسبة و أخيراً التصغير، مثال اسم جبل، مثنى جبلان، جمع جبال، نسبه جبلي، تصغيره جُبيل. لربما يقول أحدهم أن هناك أسماء في اللغة العربية غير قابلة للصرف، نقول له نعم هناك أسماء لا تنصرف، لذا يجب علينا أن نرجع إلى القواعد اللغة العربية ليتضح لنا معناها و مدلولها الصحيح وفق القاعدة اللغوية. إن اسم العراق هو اسم لدولة، أي اسم علم، و جاءت في كتب القواعد العربية ما يلي: يمنع العلم من الصرف إذا كان مؤنثاً نحو: آمنة، حمزة، مريم، زينب. و إذا كان أعجمياً – أي غير عربي- نحو: إسحق، يعقوب، بطليموس. إذا كان مركباً مزجياً نحو: بعلبك، بيت لحم، بختنصر. إذا كان مزيد فيه الألف والنون نحو: عثمان، رضوان، عمران. إذا كان موزوناً للفعل نحو: أحمد، يزيد، و تغلب. وأخيراً إذا كان معدولا به عن لفظ آخر نحو: عُمر، زُحل، قُزح، هذا كل شيء عن صرف الاسم في اللغة العربية، هل فيها فقرة تطبق على اسم العراق في الصرف، غير ذلك التعريف الذي وردت في الفقرة الثانية، وهو إذا كان الاسم أعجمياً، لقد زعم بعضهم أن اسم العراق من عروق النخيل، أو بسبب وقوعه على شاطئ النهر أو البحر. أعتقد هذا الكلام انتهى تاريخ صلاحيته وغير صالح للاستعمال (Expired) في عصر الانترنيت و الستلايت، الأفضل لهم أن يبحثوا عن لعبة أخرى لكي يمرروه على بعض المساكين من تلك الشعوب التي ابتليت بهم، والتي كانت دولهم جنات عدن قبل مجيء هؤلاء من شبه الجزيرة العربية، والتي حولوها إلى جحيم لا يطاق. ما دمنا في ذكر العراق، ليس من الضير أن نشير إلى ما قاله الدكتور (خليل إبراهيم) في إحدى كتبه (قواعد اللغة العربية) طبع المملكة الأردنية الهاشمية في باب الممنوع من الصرف، صفحة (96-97) يمنع العلم

من الصرف، ويجر بالفتحة نيابة عن الكسرة إذا كان: 1- مؤنثاً 2- منتهياً بألف التأنيث 3- أعجمياً 4- مزيداً فيه ألف و نون 5- اسماً على وزن مفاعل و مفاعيل 6- صفة على وزن فعلان و أفعل. و ذكر الدكتور نموذجاً للإعراب يقول فيه: العراق بلد عظيم. و يعربه، العراق مبتدأ مرفوع بضمة بدلاً من التنوين لأنه علم أعجمي. بلدٌ خبر مرفوع بالضمة و الأخرى للتنوين. عظيمٌ صفة مرفوعة بالضمة.ويؤكد هذا أيضاً الأستاذ (رشيد الشرتوني) في كتابه (مبادئ العربية) صفحة (140) قائلاً: الاسم غير المنصرف هو ما لا يلحقه الكسر ولا التنوين و يسمى الممنوع من الصرف. وهذا ما نراه أعلاه في اسم العلم الأعجمي العراق إذا يوجد شيء غير هذا و ينفي ما قلناه أفيدونا، لأننا لسنا عرباً، ولا نجيد اللغة العربية كما يجيدها أبناءها، لأنها أصلاً فرضت علينا بحد السيف، ولا نرغب أن ندون بها إلا في بعض الحالات التي نكون فيها مضطرين لكتابة مقالة أو مخاطبة أحدهم.
في سياق إفادته في محكمة الجنايات زعم العنصري (سعدون شاكر) أن الكاتب عباس العزاوي، قال في إحدى كتبه أن هؤلاء الكورد الفيليةجذورهم إيرانية، لا يا سعدون، المؤرخ عباس العزاوي لم يقل هذا الكلام، راجع كتابه عشائر العراق الجزء الثاني منه، يذكر فيه العشائر الكوردية في كركوك و الموصل و ديالى والسليمانية و أربيل و ديوانية لاحظ يا سعدون...؟ أنه يذكر الكورد في محافظة الديوانية، في أقصى جنوب العراق، على حدود المملكة العربية السعودية، في هذه المدينة، عدد عباس العزاوي، العديد من العشائر الكوردية، ولم يقل أنها إيرانية أو جذورها إيرانية بل قال عنهم أنهم عراقيين كورد، من هذه العشائر الكوردية في الديوانية، والتي جاء ذكرها في كتاب العزاوي نذكر عدداً منها: البو شهيب،آل عمران، العرجان، البو دريعي، البو مونس، البو تالو. الجريبة البو عنكود، البو صفر، البو هندول،آل بشير، البو هجول، البو موسي،البو خيري رئيسهم كاظم آل أحمد آل عبادة.البو عودة البو مهيدي.البو خنياب رئيسهم حسن آل عباس آل حيدر الخ. السائد عند العرب أن العشيرة يجب أن تحمل تسمية، يسموها بين العشائر نخوة، هؤلاء الكورد في الديوانية نخوتهم (عجم) أي غير العرب.
خلاصة القول، إن الأعراب الذين قدموا إلى العراق من الشام إبان الحكم الأموي، و استوطنوا في غربه، هم أولائك الذين عرفوا فيما بعد في العراق بعرب الشام. من بقاياهم ثلة من الإرهابيين العروبيين، الذين يقتلون العراقيين الأصلاء و يدمرون مدنهم. و من مخلفاتهم أيضاً، جل القيادة البعثية، التي تقف اليوم أمام العدالة، وتحاكم على جرائمها التي اقترفتها إبان حكمها البغيض للعراق، ومنهم الدخيل المتسلل (سعدون شاكر) الذي تجرأ في المحكمة و أدعى زوراً بأنه عراقي واتهم أبناء العراق الأصلاء بالغرباء. إن إدعاءات و هواجس سعدون شاكر و معه القيادة البعثية المجرمة، هي هواجس موجودة عند كل فئة غريبة تغتصب أرضاً و تستوطنها دون وجه حق. مثال الأتراك في (تركيا)، أيضاً عندهم هذا الهاجس ضد الكورد و الأرمن و اليونانيين أصحاب البلد الشرعيين. نقول لهؤلاء العروبيين، إن عصر تصحيح تاريخ العراق، الذي شوهه القادمون عبر الفرات، قد بدأ، ولن يقف إلا بعودة وجهه السومري الناصع...؟
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/- 21-03-2024

وقت التدوين: 21-03-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 634

محنة ألكورد ألفيليين قراءة في التشريعات ألمؤسِسة للدولة العراقية

20220709172532421940=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

سجاد سالم حسين/ يصادف الرابع من نيسان من كل عام ذكرى يوم الشهيد الكوردي الفيلي, وهي مناسبة هامة لإستذكار عطاءات الفيليون ومآسيهم التي يبدو ان لا حلول لها مهما اختلف شكل الحكم في العراق. الفيليون جرح نازف منذ تأسيس الدولة العراقية ومنذ اول تشريع مشوه في الدولة وهو قانون الجنسية العراقي رقم 42 لسنة 1924 والذي شُرعَ حتى قبل سن القانون الأساسي عام 1925 (الدستور العراقي), ويذكر الدكتور محمد تقي جون في كتابه (قصة الكورد الفيليون, محنة الانتماء وإعادة البناء) ان السبب وراء ذلك سياسي, يعود الى عداء البريطانيين للكورد الفيليين وهم السكان الأصليين لشرق دجلة لمواقفهم ضد البريطانيين آنذاك .
كان قانون الجنسية الاول مجحفاً والإرادة السياسية التي وقفت خلف تشريعه قاصدة الاضرار بالكورد الفيليين الذين يقطنون المناطق الحدودية بين العراق وايران وهذه المنطقة التي كانت معارضة للحكم العثماني الطائفي القومي اضطر الكثير من قاطنيها الى التجنس بالجنسية الايرانية لأسباب تعود الى تجنب الخدمة الالزامية وطبيعة عملهم الذي يتطلب الترحال بين ايران والعراق حيث لم تكن آنذاك الحدود مرسومة بالشكل الذي هي عليه اليوم ومن المعروف ان أبناء العمومة من الكورد الفيليين متجاورين على طرفي الحدود بين العراق وايران كما هو الحال بين الانبار والبوكمال والبصرة والكويت وكوردستان العراق التي تحاذي اشقائهم الكورد من ثلاثة جوانب . إضافة الى ذلك فان الجانب الإيراني كان نشطا في التجنيس حيث كانت فرقه الجوالة تجوب هذه المناطق وتمنح الراغبين الجنسية الإيرانية , هذا المزاج السياسي البريطاني وعصبيتهم تجاه الكورد الفيليون ورثوه الى الحكام الجدد في الدولة العراقية والذين حملوا هذه المهمة (بأمانة) ليخلقوا من هذا القانون وحرمان الفيليون من الجنسية مرضاً مزمنا الى ان كبر في فترة البعث واصبح إبادة جماعية ولغاية الان وبعد سقوط البعث وتشريع جملة قوانين لإنصاف الكورد الفيليون ما زالت مشكلة المسفرين والجيل الثاني من المسفرين المولودين في ايران وملكيتهم المصادرة وعديمي الجنسية منهم بلا حلول قريبة ومنصفة تختصر عذاب البيروقراطية .
كان قانون الجنسية عام 1924 اقصائياً, فكما هو معروف ان دولتين كانتا لهم نفوذ في العراق وهما ايران وتركيا (الإمبراطورية العثمانية) وطبيعي عند نشوء الدولة العراقية ان تبني معظم مفاصلها الإدارية والقانونية على الإرث الإداري والقانوني لهاتين الامبراطوريتين لحين اكتمال بناءها القانوني والمؤسساتي, لكن الخلل الكبير في قانون الجنسية هو اعتباره ضمناً ان الإرث العثماني عراقي والإيراني اجنبي, وصراحة ان حامل الجنسية العثمانية يكتسب الجنسية العراقية تلقائيا بينما حامل الجنسية الإيرانية ينبغي الموافقة على وجوده واقامته القانونية والتثبت من حسن سيرته واخلاقه وموافقة الدولة على سلوكه, فكان بذلك باكورة التشريعات التي أوجدت مواطني الدرجة الثانية !
اعتبر القانون بموجب المادة الثالثة منه ان كل من كان في اليوم السادس من اب عام 1924 من الجنسية العثمانية وساكنا في العراق عادة تزول عنه الجنسية العثمانية ويعد حائزا الجنسية العراقية , ولرسم صورة أدق عن هذه المادة القانونية وتحديد مصطلح الساكن في العراق بابعاده ودلالته السياسية والاثنية التي يراد منها تجريد الكورد الفيليون من مواطنتهم عرفَ القانون بموجب المادة الثانية /هـ الساكن في العراق بأنه كل من كان محل اقامته المعتادة في العراق منذ يوم الثالث والعشرين من اب سنة 1921 , نعرف ان كل تشريع ابن بيئته وحتى مبادئ الجنسية تطورت اليوم عما كانت عليه سابقاً وخاصة بعد تأسيس منظمة الأمم المتحدة وصدور إعلانات حقوق الانسان وعولمتها وكل هذا التطور والفرق بين الفكر

القانوني آنذاك وما هو عليه اليوم لا يبرر حتى بمنظور ذلك الوقت الفكري والقانوني هذا الحرمان التعسفي لاسباب سياسية ومذهبية واثنية لمواطنين عراقيين من جنسيتهم وشعورهم بالمواطنة الذي لم يك يوماً محل شك, وللإمعان في تكريس هذا التجريد من المواطنة بحكم القانون استعمل قانون الجنسية كذلك عبارة من كان يختلف عنصرا عن أكثرية اهل العراق وهذا اقتباس مشوه من معاهدة لوزان عام 1923 وأُطلقت هذه العبارة في محل إعطاء الحق للشخص الذي ينطبق عليه هذا الوصف وحصل على الجنسية العراقية باختيار جنسية البلد الذي فيه أكثرية من عنصره وهذه العبارة فيها من المطاطية ما جعلتها محل اشكال, فأي أكثرية, قومية او دينية او مذهبية, وهل هنالك أكثرية واقلية في العراق ومن يحدد الأكثرية والأقلية, علماً ان نظام البعث استفاد كثيراً من هذا المبدأ وطوره بما عُرف وحدة العائلة خلف الحدود .
من جانب اخر كان للقانون (الفضل) على كل الأنظمة الشمولية اللاحقة في اختراع مادة ذهبية وهي المادة الثالثة عشر التي استعملت في نسف ومصادرة كل الاحكام والمبادئ القانونية الواردة فيه, حين منحت وزير الداخية الخيار المطلق في قبول او رفض منح الجنسية لطالب التجنس وسنلاحظ تكرر هذه المادة القانونية في كل قوانين الجنسية العراقية لغاية عام 2003 فما الغاية من دبج مبادئ احكام قانونية ثم بالاخير يصار الى وضع التشريع كاملا في سلة وزير الداخلية ورهن موافقته, والذي يكون له خياراً مطلقاً بل ولا اعتراض على حكمه خلافا للمنطق القانوني وخلافا لكل ما ورد في التشريعات المقارنة في حالة رفض الوزير طلب التجنس وخلافا لمبدأ حق التقاضي والشكوى من حكم مجحف وظالم .
لكن هل كان هذا القانون يعد استثناءا؟ هل شرع في لحظة فقدت فيها السلطة زمام المبادرة وكانت مرتهنة بيد البريطانيين ؟ فعدلت السلطة فيمت بعد بعض مواده ورفعت عن الفيليين هذا الظلم والاجحاف خاصة ان قانون الجنسية لا يبعد الا سنة واحدة عن إقرار القانون الأساسي ؟
كان المفترض في القانون الأساسي للدولة العراقية عام 1925 (الدستور العراقي) ان يكرس مبادئ عامة سامية في الحقوق والحريات كما ورد في المادة الخامسة حيث نصت تعين الجنسية العراقية وتكتسب وتفقد وفقا لاحكام قانون خاص هذا القانون المفترض ان يسترشد بالمادة السادسة من القانون الأساس للدولة التي نصت على انه لا فرق بين العراقيين في الحقوق امام القانون, وان اختلفوا في القومية , والدين , واللغة ولكن هذا القانون الأساس الذي نص فيما بعد في المادة 19 على ان سيادة المملكة العراقية الدستورية للأمة, وهي وديعة الشعب للملك فيصل بن الحسين, ثم لورثته من بعده ! وفي المادة 25 الملك مصون وغير مسؤول ! كرس في المناصب العليا وشروط توليها التفرقة بين التبعية العثمانية والإيرانية اشد ما يكون حيث نص في المادة 30 / الفقرة الأولى بانه لا يكون عضوا في المجلسين (الاعيان والنواب) من لم يكن عراقياً، اكتسب جنسيته العراقية بالولادة أو بموجب معاهدة (لوزان) أو بالتجنس على أن يكون المتجنس منتمياً إلى عائلة عثمانية كانت تسكن عادة في العراق قبل سنة 1914 ومر على تجنسه عشر سنوات. ثم عاد في المادة الرابعة والستون ليكرس نفس الشرط للوزراء وبدل ان يلغي قانون الجنسية هذا أيد في المادة 113 و114 جميع القوانين العثمانية والبيانات والنظامات والقوانين التي أصدرها القائد العام للقوات البريطانية في العراق والحاكم الملكي العام والمندوب السامي البريطاني قبل تأسيس الدولة العراقية !
ينبغي التنبيه الى انه تعتبر هذه القوانين غير نافذة حالياً فقد تم الغائها وإلغاء قوانين كُثُر بعدها وصولاً الى الدستور العراقي عام 2005 وقانون الجنسية العراقي الحالي رقم 26 لسنة 2006 ولكنها كانت الحلقة الأولى في سلسلة ألم عاش الفيليون احكامها وقوانينها المجحفة, ابتدأت بمواطنتهم اولاً عند تأسيس الدولة العراقية وانتهت بالإبادة إبان حكم البعث..وعقابيلها ما زالت مستمرة متمثلة بهذا الإخفاق المخزي في تعويضهم وانصافهم [1]..

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: قانوني

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 09-07-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 635

مدينة خانقين

20240320223946560959=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

مدينة خانقين
محمد مندلاوي

قبل التطرق الى التحدث عن مدينة خانقين و نهرها الوند و عشائرها و قراها، أود أن أعلق هنا على ما جاء في مقالة الأستاذ ديار الهرمزي، المعنون خانقين و التي تم نشرها في بعض المواقع الالكترونية، حيث جاءت فيها معلومات هي خلاف الوقائع والتأريخ (للإطلاع على المقالة، لاحظ الرابط الموضوع في نهاية المقال). يذكر الكاتب المذكور بأن تسمية (خانقين) جاءت في زمن (الصفويين) و هذا القول يجانب الحقيقة، حيث أننا لو رجعنا إلى مصادر إسلامية عربية، لرأينا أنها تذكر إسم (خانقين) قبل ظهور الدولة الصفوية بأكثر من (1000) سنة. كما في مكان آخر في مقاله، يقول الكاتب بأن نهر(الوند) سميت نسبة إلى (الوند ميرزا) (3) الذي قُتل قرب النهر حسب ما يذكر، إلا أنني لم أعثر على مصدر يذكر مكان قتل هذا الميرزا. كان الأجدر بالأستاذ الهرمزي أن يشير الى المصدر الذي إستقى منه هذه المعلومات خدمةً للأمانة العلمية. سنشير في سياق هذه المقالة إلى إسم (الوند) و مدلولاته في اللغة الكوردية و المسميات التي يُسمى بها.
في جانب آخر من مقاله، يذكر الكاتب بأن سكنة (خانقين) و (مندلي) من (الغوز) و ينسب هذا الكلام إلى مؤرخين إيرانيين، دون ذكر أسمائهم و أسماء المصادر التي أخذ منها هذه المعلومات. نحن هنا نشير إلى أهم مصدر إيراني و هو موسوعة (لغت نامه دهخدا)، للعلامة علي أكبر دهخدا، حيث يذكر في الجزء (11)، صفحة (16693) من موسوعته المذكورة: (الغز) إسم قبيلة من الأتراك و لكن هذا الإسم يُطلق على (الكورد). لا يذكر دهخدا و لا يشير إلى وصول أو تواجد (الغز) في (خانقين) و (مندلي). يذكر لنا دهخدا في نفس الجزء و في صفحة (16696) و بشيء من التفصيل، هجوم (الغز) على مدن (الكورد) في (موصل) و (آذربايجان) و صد الكورد لهم و أسر سبعة من قادتهم، إلا أنه لا يذكر لا من قريب ولا من بعيد، وصولهم إلى (خانقين) و (مندلي). أود هنا أن أشير إلى نقطة مهمة و هي الخلط بين الأسماء الذي قد يوقع البعض في أخطاء. إن البعض يقومون بتعميم إسم قبيلة ما على شعب بأكمله، حيث يجب أن نعرف بأن القبائل كانت تحكم في تلك الحقب التاريخية. من الأمثلة على تلك، كما في حالة الحكم العباسي الذي يتأتى الإسم من إنتساب الحكام الى آل عباس و الحكم الأموي إلى بني أمية و الأيوبي نسبة إلى أيوب ...الخ. على هذا الغرار نحن نتعامل مع أسماء القبائل التي حكمت و للأتراك و التركمان قبائل متعددة كانت لها صولات و أية قبيلة لها إسمها الخاص. إذا أردنا التحدث عن (العثمانيين)، على سبيل المثال، فأنّهم إحتلوا (العراق) و (كوردستان) لفترة أربعة قرون و هؤلاء العثمانيون هم قبيلة تركية و توجد قبائل أخرى ذات أرومة تركية أيضاً إحتلوا (العراق) و (كوردستان). أما (الغز) فأنهم لم يصلوا إلى مناطق خانقين و مندلي.
يشير كاتب المقال إلى عشيرة (باجلان) على إنها من قومية أخرى غير الكورد، بينما يقول أبناء العشيرة خلاف ما يدّعيه الكاتب، حيث أنّ كورديتهم لا غبار عليها. يشير العلامة دهخدا في الجزء الثالث من موسوعته في صفحة (3914)، بأنّ (باجلان) فرع من القبائل الكوردية في إيران، في (سرپل زهاو) و مذهبهم التسنن. يقول عنهم محمد مردوخ في كتابه (كورد و كوردستان)، في صفحة (78)، إن لباجلان فرعان هما (جمور) و (قازانلو) و هم من أفخاذ قبيلة (اللك) الكوردية و التي هي بدورها فرع من اللور و كانوا يتألفون آنذاك من حوالي (1100) بيت في أطراف (قورتو) و (هورين) و(شيخان) و (قصرشيرين) و (قازاني) و (مندلي) الخ.
يقع الأستاذ الهرمزي في خطأ آخر في مقالته، حيث يشير إلى أن قرية (ملكشاهي) تمت تسميتها نسبةً إلى أحد ملوك (الصفويين). لا يخفى أن الكورد غالباً ما يسمون القرى و الأزقة بأسماء العشائر التي تسكنها و قرية (ملكشاي) سميت نسبة إلى سكنتها من عشيرة (ملكشاي) العريقة التي لها تواجد على جانبي الحدود و مركز العشيرة هي (أركواز). على سبيل المثال، قرية أركوازي سكنتها من (عشيرة) أركوازي الخ. و مرة أخرى يلوي الأستاذ عنق الحقيقة و يخرج علينا بخبر نسمعها لأول مرة، حيث يدعي بأن (اليهود) في (خانقين) كانوا يتكلمون (التركية) أو (التركمانية). لا أعلم من أين جاء بهذه المعلومة. (اليهود) أُخرجوا من المنطقة إلى إسرائيل قبل (60) سنة، كأول تهجير لهم، ثم توالت هجراتهم، حيث تبلغ نفوسهم الآن في إسرائيل أكثر من (300) الف نسمة . إنهم يقولون في وسائل الإعلام بأنهم كورد و لغتهم هي الكوردية، إلا أنهم يدينون بالديانة اليهودية. يذكر اليهود الكورد بإستمرار بأنهم ينتظرون بكل شوق و لهفة اليوم الذي يعودون فيه الى أرضهم و قراهم في كوردستان، ليعيشوا كمواطنين في سلام و وئام مع الجميع. هذا كان كلامهم عندما زارهم في إسرائيل الفريق الصحفي للفضائية الكوردية (ميديا تيفي) في التسعينات من القرن الماضي. قام الفريق المذكور بزيارة جمعياتهم هناك، حيث لم

نسمع أحدهم يتفوه (بالتركية) أو بإحدى لهجاتها، بل أنهم يتكلمون الكوردية و لا زلتُ أحتفظ بشريط الفيديو الذي سجلته للبرنامج التلفزيوني المذكور. إذا يقصد الأستاذ ديار الهرمزي اللغة التركية عند الإحتلال العثماني، في الحقبة التي حكمت فيها الدولة العثمانية، نعم ففي تلك الحقبة كانت التركية اللغة السائدة للجميع لأنها كانت لغة المحتل و إنتهت هذه اللغة في أول يوم تم فيه طرد الجندرمة التركي من المنطقة في عام (1917).

في مكان آخر يبحث كاتب المقال بين الحشائش للعثور على كلمة من مخلفات العثمانيين، حيث يقول عن إحدى مناطق خانقين المسماة ب(چايلگ) بأنها كلمة تركمانية و التي تعني المكان الذي يكثر فيه الحشائش باللغة التركمانية. نحن نتساءل إن كان يكثر في هذه المنطقة الحشائش و الأخشاب و ماشابه. ألم يسمع الأستاذ من أهل خانقين بأنّ الحطب هو (چيلگ) باللغة الكوردية، و عليه يصبح اِسمُ على مسمى. أما عن إسم كورده‌ره، فيذكر الكاتب بأنها تعني الوادي الأعمى أو المغلق باللغة التركمانية. أنها فعلاً تعني ذلك، إلا أنها باللغة الكوردية. إن معنى كلمة كور باللغة الكوردية هو (الأعمى)، بينما كلمة دره تعني الوادي باللغة الكوردية، حيث توجد في محافظة إيلام في شرق كوردستان، مدينة (دره شهر) أي (مدينة الوادي).

(درى) هي إسم قرية من قرى بالك في ناحية مريوان التابعة لمحافظة سننج الكوردستانية. حتى أنّ كلمة دريا أي البحر كعمق مائي، تحتاج إلى وقفة و التمعن لهذه الكلمة. اللغة الدرية التي تتكلم بها ما يقارب نصف أفغانستان، تعني لغة الوادي و هي فرع من اللغة الفارسية و أن اللغة الفارسية كانت تُسمى قديماً باللغة الدرية أي لغة الوادي أو البراري، بينما اللغة الپهلوية كانت تعني لغة المدينة.

الآن نأتي إلى التحدث عن جغرافية و ديموغرافية مدينة خانقين. مدينة خانقين، التي تبعد عن هولير، عاصمة إقليم جنوب كوردستان (360) كيلومتر، هي واحدة من أجمل مدن گرميان، ببساتينها المترامية الأطراف و التي تعطي جمالاً أخاذاً للمدينة، و بنهر الوند، الذي أصبح منذ عصور قديمة هوية خانقين. للأسف الشديد شحت مياهه في السنين الأخيرة و في الأونة الأخيرة سكت هديره بسبب بناء بعض السدود عليه في الجانب الإيراني. من المعالم الأثرية فيها و التي سلمت من أيدي العابثين، هو الجسر المبني على نهر الوند الذي يعد أحد تلك المعالم التي يذكرها المؤرخون و الرحالة العرب قبل أكثر من (1000) سنة. إنه معلم من معالم الحضارة فيها و الذي يرمز إلى قِدم المدينة و دور العمران فيها. تم تجديد هذا الجسر في حقب تاريخية متفاوتة. من الشواهد المتحضرة في خانقين، طيبة ناسها المسالمين و البسمة التي لا تفارق وجوههم وهم يستقبلونك في مدينتهم. هؤلاء الگرميانيون الأصلاء حافظوا بفطرتهم الكوردية على عاداتهم و تقاليدهم العريقة رغم المصائب و الويلات التي حلت بهم في أزمنة حكم العروبيين منذ فيصل الأول إلى صدام حسين. المزايا التي تملكها (خانقين)، من جمال الطبيعة وعراقة التاريخ وشهامة أهلها، جعلها بفخر و إعتزاز تحمل إسم عروسة گرميان. تمصير خانقين جاءت على أيدي الكورد في عصور غابرة يصعب تحديدها، لكن بعض الشواهد و المعالم الأثرية الباقية ترمز إلى أزمنة سحيقة و واحدة من تلك الآثار هي قرية (بي لوله). المختصون في تاريخ المدينة يقولون إنها من بقايا آثار اللولوبيين الذين حكموا جنوب كوردستان و (سرپل زهاو). إلى يومنا هذا توجد على سفح جبال زاگروس فى (سرپل زهاو) أقدم نقوشات في آسيا، يظهر فيها ملك لولو (آنوبا ني ني) وهو يدوس بإحدى قدميه على أحد أعدائه. هؤلاء اللولوبيون هم أجداد اللور، إحدى القبائل الكوردية الكبيرة الساكنة في شرق كوردستان و التي تسمى منطقتهم ب(لورستان) و تشمل محافظات خُرم آباد و چوارمحال و بختيارى و بوير أحمد و كهكيلوى و عاصمتها (شهركورد) أي (مدينة الكورد). الأهمية الأخرى التي كانت تتميز بها مدينة خانقين، هي وقوعها على طريق الحرير (رى ئه وريشم)، الذي كان يمر من وسطها و عبر جسرها، إلى دول عديدة في الشرق الأوسط. في عهد حكم السلالة الساسانية الكوردية (224 – 651) ميلادية، بنى أحد ملوكها، كسرى پرويز، قصراً و بستاناً كبيراً لزوجته شيرين في أطراف خانقين التي تسمى اليوم ب(قصر شيرين) و إتخذه پرويز مقراً شتوياً له.

من الذين ذكروا خانقين بإسهاب، المؤرخون العرب في صدر الإسلام، على سبيل المثال و ليس الحصر، ذكرها أبو عباس اليعقوبي المولود في بغداد و المتوفي في مصر عام (897) ميلادية، في كتابه (البلدان)، حيث ذكر البعد بينها و بين جلولاء و قال إنها من أجمل القرى و أعظمها أمراً. كما أشار إليها أحمد بن يحيى بن جابر البلاذري المتوفي في بغداد سنة 297 هجرية (892 ميلادية) في كتابه فتوح البلدان في صفحة (109)، حيث يقول بأنّ جرير بن عبد الله أتى الى خانقين، و بها بقية من الأعاجم فقتلهم (الشخص الأعجمي هو الشخص غير العربي). أيضاً أتى على ذكرها ياقوت الحموي، المولود في سنة (1179) و المتوفي في سنة (1228) ميلادية، في كتابه الشهير معجم البلدان، الجزء الثالث. يقول الحموي: خانقين بلدة من نواحي السواد في طريق (همدان) من (بغداد) بينها و بين (قصر شيرين) ستة فراسخ لمن يريد (الجبال)، و يضيف ياقوت قائلاً: قال مسهَر بن مهلهل و بخانقين عين للنفط عظيمة كثيرة الدخل، و بها قنطرة عظيمة على واديها تكون أربعة و عشرون طاقاً، كل طاق يكون عشرين ذراعاً عليها جادة (خراسان) إلى (بغداد) و تنتهي إلى (قصر شيرين).

قال عتبة بن الوعل التغلبي و هو كان مع جيش المسلمين عندما قاتلوا (الساسانيين) في هذه المدينة:

كأنك يابن الوعل لم تر غارة ... كورد القطا النهْيَ المعيف المكدرا
على كل محبوك السراة مفزع ... كميت الأديم يستخفَ الحزورا
ويوم بباجسري كيوم مقلية ... إذاما اشتهى الغازي الشراب وهجرا
ويوم بأعلى خانقين شربته ... وحلوان حلوان الجبال و تُسترا
و لله يوم بالمدينة صالح ... على لذة منه إذا ما تيسرا.

ذكر أبي قاسم ابن خرداذبة المتوفي عام (300) للهجرة، إسم خانقين، في صفحة (7) من كتابه المسالك و الممالك، حيث

يتحدث فيه عن المسافات بين المدن و يقول أنّ المسافة من (جلولاء) إلى (خانقين) تبلغ سبعة فراسخ، ومن (خانقين) إلى (قصر شيرين) ستة فراسخ. يقول هذا الكلام أيضاً صاحب كتاب صبح الأعشى القلقشندي، أبو العباس شهاب الدين أحمد بن علي بن أحمد، من قرية قلقشند في محافظة قليوبية في مصر، و المولود في سنة (756) للهجرة و المتوفي في سنة (827) للهجرة. كتابه القيّم صبح الأعشى، يشهد له بالدقة في نقل الأخبار بين طبقات المؤرخين في كل الأزمان و القلقشندي يذكر أيضاً في كتابه الشهير إسم خانقين كما نُسميها اليوم بدون أي تغيير، حيث يقول بأنّ الطريق من جلولاء إلى خانقين يبلغ سبعة فراسخ. نرى أنّ هؤلاء المؤرخين يقومون بذكر و تدوين إسم مدينة خانقين بنفس الصيغة التي يتدوالها الكورد و العالم إلى اليوم.

يذكر الدكتور عمر إبراهيم توفيق في دراسة ديمغرافية تأريخية عن التركمان في العراق و جنوب كوردستان، حيث يذكر من خلال المصادر الموثقة عدة أحداث شهدتها المنطقة قائلاً: لم يكن للتركمان وجود في العصر العباسي الاول و لا في الحكم البويهي لأنها كانت خاضعة للإمارة الحسنوية الكوردية التي كانت تمتد نفوذها إلى اربيل و الموصل، لاسيما بعد إنتصارهم (الكورد) على جيش المعز. أما في عهد السلاجقة، فكانت كوردستان الجنوبية خاضعة للإمارة الكوردية العنازية التي تشكلت في نهاية القرن الرابع للهجرة وكانوا في صراع شديد مع السلاجقة (1). في ذات الدراسة، يشير الدكتور عمر إلى مدينة خانقين و هجوم التركمان عليها في سنة (647) للهجرة، حيث يذكر المؤلف أنهم أغاروا عليها و إنتقلوا بعدها إلى داقوقا و قتلوا خلقاً كبيراً و أسروا آخرين و إرتكبوا الفواحش بالنساء و الصبيان (2) .

العشائر و القرى

تحيط بمدينة خانقين القرى و البلدات الكوردية من جميع الجوانب و الأطراف، على سبيل المثال نذكر عدداً من هذه القرى التي تسكنها العشائر الكوردية، بأفخاذها و فروعها المتعددة كعشيرة باجلان و دلو و أركوازي و سورميري و كاكه يى و جمور و تالباني و زهاو و زنگنه و ملكشاهي و كلهور و جاف و هموند و شوان و شرف بياني و لك الخ. القرى التي تحيط بخانقين هي: 1- ئاواى ئه باسى،، 2- ئاواى ئه مين باپير، 3- ئاواى ئه ركه وازى، 4- ئاواى ئه كبر حه يده ر، 5- ئيمام زاده مه حمه د، 6- ئه حمه د هلال، 7- ئاواى بانميلى كويخا حه بيب، 8- ئاواى بانميلى كويخا نامدار، 9- بانميلى شه ريكه، 10- بان زه مان، 11- باوه ئيسماعيل، 12- باوه چوار كلاو، 13- باوه پلا وى بنئيمام، 14- باپلاوى قه لا، 15- ئيمام زاده ره زا، 16- ئاواى توتگ، 17- تازه دى، 18- دى ميه خاس تايرآغا ،19- ديى تاير به گ، 20- په له چه فتى كا كه بيه كان، 21- په له چه فتى كويخا شامراى، 22- په لكانه، 23- پويكه، 24 - سه ى برزو، 25- ديى جه ماله له ك، 26- ئاواى خه يرى، 27- ئاواى خه ليل به گ، 28- ديى سه ى خه ليل، 29- خه يال، 30- خدر بدر،31- خدرى بچووك، 32-توله فروش، 33- داره خه سره و، 34- داره خورماى مه حمه د سالم، 35- داره خورماى سه ى غه ريب، 36- ده روه نجق، 37- دروو، 38- ره حامله، 39- رزگارى، 40- ئاواى سه ي مه حمه د، 41- ئاواى سه ى ره شيد، 42- ئاواى سه يده، 43- ئاواى شيرگ، 44- قاميشلان، 45- قه لا، 46- قوله يه هودى، 47- قه له مه ى خوارو، 48- قه له مه ى سه روو، 49- قه سرول مه ليك، 50- ديى قادر جومعه، 51- كيه ودى، 52 ديى فتحوللا به گ، 53- كانى بز، 54- كانى ماسى، 55- كانى ماسى باجه لان، 56- كانى شيرنه، 57- كانى زه رد، 58- كارز بان، 59- كارز خوار، 60- كه لاى ميره، 61- ديى گه ره پله، 62- گاكول، 63- گه بيه، 64- گومه زه رد، 65- گوركوشي بچووك، 66- گوركوشى گه وره، 67- ديى حوسه ين به گ، 68- ئاواى مه حمه د شير به گ، 69- ئاواى مه ردان، 70- ئاواى موباره ك، 71- ئاواى ميه خاس دارا، 72- مه لا عه زيز، 73-ميه خاس مه لا ره حمان، 74- مه لا ته يب، 75- ئاواى مه لكشاى، 76- مالاس، 77- مه نزه ريه، 78 - موسته فا پاشا، 79- سه وبلاخى بچووك، 80- سه وبلاخى گورا، 81- سه ى ره حمان، 82- شيروان، 83- شامراى ورگه، 84- ديى مه جيد قادر ئاغا، 85- ديى مه حمود عه لى خان، 86- ديى مه لا حه سه ن،87- ديى موسا عوسمان، 88- ديى حاجى برايم، 89- ديى حاجى قادر، 90- خيلى، 91- ئاواى حاجى، 92- ئاواى مله كنار، 93- عه بدولla به گ، 94- عه بدوللا گوران، 95- عاليآواى كويخا زوراب، 96- عاليآواى سالم، 97- ئاواى قرامين، 98- نورى ميكايل، 99- سه ى ئه حمه د، 100- وه دوورى، 101- ديى عه لى مراى، 102- يوسف به گ، 103-ديى هاجه ر، 104- نه ي كه نه، 105- بى لوله، 106- چم جه قه ل، 107- باريكه، 108- ئاواي ده كه، 109- مله وكُنار، 110- گوره شه له، 111- كُنا ئه منيه، 112- پرويزخان، 113- سه رته ك.

الشاعر المجدد گوران له شعر في وصف إمارة بابان وجاء في سياقه ذكر (خانقين) حيث أنشد:

خانقين و مه نده لى خاكى گه رميان ترجمته خانقين و مندلي أرض گرميان

سه ر به سه ر ئه كه ن ئه رضى بابان من أقصاها إلى أقصاها إمارة بابان

نهر هَلوند - الوند

الوند هي كلمة كوردية (آرية) قديمة و تعني العلو- الإرتفاع. هذا الإسم يطلق على جبل يقع بين أسد آباد و همدان (عاصمة الإمبراطورية الميدية الكوردية التي حكمت مناطق شاسعة من الشرق الأوسط قبل الميلاد)، حيث إنها واحدة من السلاسل الجبلية العالية التي تقع في أرض الكورد. أما صياغة الكلمة بطريقتين هلوند و ألوند، فهذه شائعة عند الكورد، تُقال هلوند أو الوند و الأصل هو هل أي العالي و كلمة وند هي لاحقة، كما في ريزوند و جليله وند و كاكه وند و ره شه وند و دينار وند و يوسف وند... الخ. هذه أسماء لعشائر كوردية التي تأتي مع اللاحقة وند. بما أن منبع الوند يقع في جبل (دالاهو)، لذلك سُميت بهلوند- الوند كما أسلفنا، حيث أنّ هل تعني العلو و وند هي لاحقة. إننا نقول في اللغة الكوردية هلس و أيضاً نقول ألس أي إنهض و نقول هلپرگه و آلپرگه أي الرقص الكوردي و الترجمة الحرفية للكلمة تكون الطفر العالي. نقول هلات و ألات

أي أطلّ و ظهر مثل إشراقة الشمس و طلوع القمر في كبد السماء. نقول للإنسان ذي القامة العالية هلكوت و ألكوت و نقول هلدان و ألدان أي الرفع و نقول هلگر و ألگر، أي إرفع ... الخ.
كانت منطقة زهاو و التي كانت تشمل أراضي واسعة تشمل مدينة جلولاء التي كان إسمها هلون. عند الإحتلال العربي للمنطقة، عُرّبت إلى حلوان مجاراةً للغة و اللفظ العربي و لم تبقَ من تلك الكلمة غير إسم النهر هلون- الون. المنبعان اللذان يرفدان نهر الوند، يقعان في جبلي (دالاهو) و (قلاجة). إنهما يأتيان من أعالي جبال شرق كوردستان، لكن المنبع الرئيسي للنهر هو منبع إسكندر الذي يقع في جبل (دالاهو) في غرب جبال زاگروس و الذي يقع في شرق مدينة (زهاو) و تبعد 32 كيلو متراً عن شمال قرية (ريژاو). يسلك النهر مجراه داخل (ريژاو) إلى مضيق (پيران) و بعدها ينحدر النهر إلى الأسفل حيث يصل إلى سهل قرب (بان زرده). في مسيره الطويل بين الجبال و الوديان لتكملة مشواره، تتصل بألوند عدة روافد صغيرة كنهر (بان زرده) و (ياران) و (بشيوه) و (قلاشاهين) و (ديره) و (گلان). بعد رفده من هذه الأنهر، و خاصةً في فصل الصيف حين تذوب الثلوج و تصب مياهها في (الوند)، يصبح رافداً كبيراً و جارفاً بشموخه و هديره العالي، فيصل إلى مدينة (سر پول زهاو)، حاملاً بشارة الخير و النعيم لأهلها الطيبين. من ثم يودع المدينة سالكاً مجراه بمحاذاة الجانب الشرقي لسلسلة جبل (بازي دراز). بعد هذا المسير الطويل في إختراقه للجبال و السهول، يصل الوند إلى (قصر شيرين)، مدينة العشق الكوردي. بعد معانقته لمدينة معشوقته، شيرين و قبل أن يترك المدينة مرغماً بقوانين فرضتها الطبيعة و الجغرافية عليه، يلتقي به النهر المتأتي من المنبع الثاني للنهر و الآتي من جبل (قلاجة) الذي يبعد 24 كيلو متر عن مدينة (هارون آباد) (إسلام آباد)، مكوّناً نهر (كفراور). خلال مسير النهر الآتي من جبل (قلاجة)، ترفده المياه التي تأتيه من جبل (چياكوئي) و (سگان)، ثم يستمر النهر إلى قرية (ديره) و بعدها إلى قرية (جگرلو) و يدخل (قصر شيرين) بهدوء، ثم يصب في نهر (الوند). بعد أن يصب الرافد الآتي من (قلاجة) في الوند، يستمر في سيره نحو قرية (نصر آباد) و في هذه القرية يتصل به نهران آخران هما (چم إمام حسن) و نهر (تنگاب)، و من ثم يكمل مسيره و يخترق الحدود المصطنعة ليصل إلى مبتاغه بوابة زاگروس و عروسة گرميان مدينة (خانقين)، المدينة التي أبت إلا أن تكون كوردستانية، ثم يودع الوند خانقين و يتوجه نحو سيروان، بعد هذا اللقاء العفوي مع سيروان، يصب النهران في دجلة و تختفي هويتهما الكوردية. يبلغ طول نهرهلوند- ألوند من منبعه في (دالاهو) إلى مصبه في ((سيروان) و من ثم في نهر (دجلة) (280) كيلو متر و إرتفاعه في المنبع عن سطح البحر (1500) متر. النهر من بدايته إلى نهايته، حيث تتقاسمه دولتان، إسمه هَلوند- الوند و الشعب الذي يعيش على شاطئ هذا النهر منذ فجر التاريخ إلى الآن هو الشعب الكوردي.
يذكر الدكتور رشيد ياسمي الأستاذ في جامعة طهران في صفحة (75) من كتابه الشهير الأكراد و علاقاتهم التأريخية و العرقية، الطبعة الثالثة: أن الملك الاشوري اسرحدون كان يواجه حملات خشثريته الميدي و المتحالفين معه في بيت (همبان) قرب ملتقى نهري الوند و ديالى. توجد مقاطعة كوردية قديمة بين (المسّيب) و (كربلاء) تحمل إسم الوند و يجري فيها نهر يحمل الإسم نفسه. إنّ المقاطعة أخذت إسمها من إسم نهر الوند الموجود فيها. كما أنّه يبدو أنّ سكان المنطقة الكورد القدماء قاموا بتسمية النهر في هذه المنطقة تيّمناً بنهر الوند الأم الموجود في كوردستان. هذه المقاطعة إلى اليوم اِسمها الوند وفيها شريحة كوردية باقية إلى الآن، حيث توجد فيها قرية الفيلية التابعة لمحافظة كربلاء. يذكر هذه المقاطعة الدكتور علي الوردي في كتابه الشهير لمحات إجتماعية من تاريخ العراق الحديث، الجزء الخامس، القسم الأول صفحة (294-295): (الوند) اِسم يُطلق على مقاطعة بين (المسّيب) و (كربلاء) و يوجد فيها قصر أو قلعة قديمة، ثم يضيف الوردي نقلاً عن علي بازرگان قائلاً: كنت أتردد على (طويريج) و نهر (الوند).
الوندي إسم إحدى أفخاذ قبيلة كلهور التي تسكن في المناطق المتاخمة لنهر الوند في شرق كوردستان منذ أزمنة سحيقة. توجد في شمال إيران في محافظة مازندران منطقة إسمها (كورد محلة) و فيها عشيرة كوردية إسمها (الوند كيا). (الوند) إسم قرية في (بهبهان)، سكانها من (الكورد) اللور و إسم لقرية في (خراسان). (الوند آباد) قرية تقع قرب مدينة (ساوه) في وسط إيران. هذه المعلومات مذكورة في في صفحة 3281 من كتاب لغتنامه، الجزء الثالث لمؤلفه دهخدا. يعتبر الكتور أحمد خالد الموسوعة المذكورة لمؤلفها دهخدا، أهم عمل علمي أخرجته العبقرية الفارسية في فجر الألفية الثالثة.
(الوند) طور من المقام الكوردي الخاص بأهل (خانقين). (الوندي) لقب لكثير من الكورد الذين تشرفوا بحمل هذا اللقب منهم المطرب المعروف (خليل الوندي) و الكاتب (محمود الوندي). (الوند) جبل عال جداً بين (همدان) و(أسد آباد) ينبع من هذا الجبل عدد من الأنهر و فيه عيون ماء تقدر بالآلاف و من المرجح تسمية الجبل بهذا الإسم جاء بسبب ارتفاع الأنهر فيها، على خلاف كثير من الجبال التي تنبع مياهها من الأسفل، فأن جبل (الوند)، ينابيعه تقع في أعلى قمة الجبل. هذا ما يذكره مؤرخون و رحالة عرب. عند تجمع المياه في أسفل الجبل، ينبثق منها نهراً كبيراً يخترق منطقة (لكستان)، حيث يسمى النهر في هذه المنطقة ب(سَيمرة) و يستمر بمحاذاة محافظة (إيلام) إلى أن يصب في الخليج، قاطعاً مئات الكيلو مترات.
جاء في (صحاح الفرس) أبيات شعر باللغة (البهلوية)، اللغة التي كانت يتكلم بها الكورد و بعض الشعوب الآرية قبل الإسلام. يذكر فيه جبل (الوند) حيث يقول:

خذه ذايه کی زمان وی ته خوش نی
کوه (الوند) و دامان وی ته خوش نی
ارته اويان خويش و نازنينان
جما شامان و بامان وی ته خوش نی.

بعد تحرير العراق على يد الجيش الأمريكي و ذهاب الطغمة الحاكمة و على رأسها المقبور صدام حسين إلى حيث مكانه الطبيعي في مزبلة التأريخ، سنحت الفرصة للشيعة و الكورد كي يستنشقوا نسيم الحرية و يحصلوا على حقوقهم التي سُلبت منهم على مدى قرون. بفضل الديمقراطية الفتية، نال الشعب الكوردي جزءً من حقوقه المسلوبة و يكافح الآن بإسلوب حضاري و ديموقراطي من أجل إسترداد الأجزاء الأخرى التي لاتزال غير تابعة إدارياً لإقليم جنوب كوردستان، وهي تنشد يوم الخلاص و العودة إلى حضن الإقليم. أثناء هذه المرحلة التي تُعقد فيها إجتماعات ولقاءات معمقة بين حكومة إقليم كوردستان و الحكومة الفدرالية (الإتحادية) في العراق و في أثناء هذه التحركات الدبلوماسية، نسمع أصوات من هنا و هناك لمن لاتروق لهم الديمقراطية و لا يستطيعون العيش في أجواء منتعشة و غير قادرين على إستنشاق الهواء النقي، نسمعهم يرددون بإسلوب ميكافيلي بين حين و آخر بأن (خانقين) هي مدينة التآخي و يقال نفس الكلام عن (كركوك) و (مندلي) و (بدره) و غيرها من المدن الكوردستانية. لم نسمع من أصحاب هذه الأصوات و لو لمرة واحدة التفوّه بأن (كوت) مدينة التآخي مع أن نفوس الكورد فيها لاتقل عن العرب و المدينة هي أصلاً كوردستانية، حيث إستُعرب الكثير من سكانها بعد الغزو العربي الإسلامي (للعراق). لم نسمع من هؤلاء السادة و لو لمرة واحدة أن يذكروا بأن مدينة (بعقوبة) هي مدينة التآخي، حيث لا يخفى أن سكانها العرب هم مستوطنون جاءت بهم الحكومات العروبية من غرب العراق لتعريبها و كذلك المدن الأخرى التي تم تعريبها وفق خطط مرسومة على مدى التاريخ القديم و الحديث. إذاً نتساءل هنا لماذا فقط المدن الكوردية التي قام المحتلون بتوطين ثلة من شراذمها فيها، تُطلق عليها مدن التآخي و لا تُطلق هذه التسمية على المدن التي هي في وسط وجنوب العراق و التي عُربت رغماً عن إرادة أهلها ولازالت فيها شرائح كبيرة من الكورد، حيث يحافظون على لغتهم و عاداتهم و تقاليدهم الكوردية. أليس لهؤلاء الحق كما للمكون الآخر، الذي إستحوذ على هذه المدن و على كل شيء، أن تكون في مدنهم عدالة و إنصاف و حقوق مثلما تنعم بها الآخرون في إقليم كوردستان أم ماذا؟!!.

المصادر

1- الإمارة الحسنوية في الدينور و شهرزور/ د جليلة ناجي، مجلة المجمع العلمي الكردي/ المجلد الثالث طبع سنة 1975، الكامل
في التاريخ ج 6: ص 271.
2- الحوادث الجامعة: ص 241- 242.
3- لانقول أن (الوند ميرزا) كوردي ولكن هذا الإسم من الأسماء الكوردية و ليس له وجود في اللغات التركية.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: خانقين

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 20-03-2024

وقت التدوين: 20-03-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 636

مزهرية عمرها 3500 عام في ايلام بشرق كوردستان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230314183230474540

مزهرية عمرها 3500 عام في ايلام بشرق كوردستان:
مزهرية جميلة من السيراميك لها ثلاثة أرجل ، تعود للعصر الحديدي، حوالي عام 1500 قبل الميلاد ، عثر عليها في جيغاي سبز جنوب لورستان / ايلام، موطن الكرد الفيليين (الشيعة) .
والمزهرية من ممتلكات السير مارك اوريل ستاين Sir Marc Aurel Stein ، وهناك بعض الجدل حول تاريخها ، فالزخرفة التي عليها والتي تشبه رقعة الشطرنج ، لها شبه بما نقش على أقمشة العصر الحديد ، وان شكل المزهرية قريب جدا للاشكال المعدنية الشائعة في منتصف الالف الثاني قبل الميلاد ، اذ زينت وزخرفت الاواني بهذا النوع من الزخرفة الشبيهة برقعة الشطرنج، وهو التاريخ الارجح لها ، وان هذه الاشكال الفنية والرسوم والمواضيع المستخدمة في الزخرفة على الاواني لها تاريخ عريق في كردستان وانتقلت من جيل لاخر من خلال الرسوم والزخارف المرسومة على الاعمال اليدوية مثل الاقمشة والاواني والمصوغات والمنحوتات الخشبية.
ارتفاع الاناء – المزهرية – 19 سم وهي موجودة في المتحف البريطاني. [1]
المصدر :
مقالة ل مؤيد عبدالستار في موقع كلكامش

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	شرق كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (Bavé Raman) ؛ تاريخ 17-08-2019
وقت التدوين: 14-03-2023
اسم المحرر: زريان سەرچناری

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 637

مسؤول المعهد الكوردي في طهران: مجلتان لشفق اعادتا الأمل في إثبات وجود الفيليين على الساحة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607194719416720

شفق نيوز/ اعلن مسؤول المعهد الثقافي الكوردي في طهران بهرام ولدبيكي، عن دعمه لإعلان مؤسسة شفق للثقافة والإعلام عن إطلاق جائزة فيلي دوس السنوية لاختيار اكثر الناس دعما للكورد الفيليين خلال مدة عام.

منذ ما يربو على ثلاثين عاما، يعد ولدبيكي من المؤسسين للأعمال الكوردية وتأسيس الجريدة الاسبوعية (ئاوێیەر/ آبيدر) في مدينة سنندج وفي جريدة آشتي في طهران والجريدة الاسبوعية في التسعينيات من القرن الماضي في المعهد الثقافي الكوردي في طهران، وهو يعرف جيدا الصعوبات والامتيازات الخاصة في العمل الصحفي، يقول في مقالة قصيرة له ترجمته وكالة شفق نيوز:

الكورد الفيليون هم من القبائل الكوردية التي كانت على طول التاريخ القومي الكوردي دائما في قلب الحدث وصانعيه سواء في ايران او في العراق.

في العراق الكورد الفيليون كان لهم اسهاماتهم في تأسيس الاحزاب الكوردية والحزب الشيوعي ونوعا ما في العمل في القومية العراقية التي تختلف عن القومية العربية والعروبية وكذلك في الاحزاب الشيعية وتكمن اهمية هذا في أن هؤلاء الناس في عهود التضحية بالدم والروح انشغلوا بالعمل الحزبي والنضال وبشجاعة ومنحوا كل شيء من دون انتظار أي مقابل في عملهم الحزبي، لا في أوقات العوز والحاجة ولا في اوقات السلطة، وخصوصية الكورد الفيليين تكمن في انهم كانوا دائما يمنحون الأرواح ولا يأكلون الخبز.

على الرغم من أن هذه الخصوصية عظيمة ونزيهة، إلّا أنه في عالم السياسة التي لا ينتظر فيها احد الآخر ويعد انتظار البعض للبعض الآخر امراً غير سياسي وسذاجة، وهذه هي الخصلة العظيمة جلبت الخسارة تلو الخسارة لهذه الجماعة التي دخلت عالم السياسة بشكل صحيح واخلاقي، لانه –للاسف- عالم السياسة في الشرق الاوسط هو المضي على الأساس السيء الذي تم استسقاؤه من كلام ماكيافيللي حيث قاموا فيها بتحطيم البعض للبعض الآخر ومدوا يد التعاون مع هذا وذاك بما فيهم يد الاعداء وترك الصديق لوحده امام العدو و...ومن الامور المعروفة بينهم انه قد يصل الى بيع الإنسان وقتال الاخوة، مع الاسف؟ أم لحسن الحظ؟ انا في الحقيقة لا اعرف ماذا اقول، اقول (مع الاسف) للتعاسة والكوارث (مثل كوارث) الكورد الفيليين والصداقة والطيبة واستقامة الكورد الفيليين هو ما محى اسمهم من دنيا السياسة، او اقول (لحسن الحظ) و(مثل سعادة) الكورد الفيليين لم يكن كذلك، وبهذا العمل اثبتوا للجميع من الافراد او الاحزاب، بأن الأخلاق لم تمت لحد الان، وهذه دعوة لهم للاستمرار على طريقهم ولا يغرقوا في خضم الغبار المتراكم ولا يضيعوا طريقهم.

في العراق، الكورد الفيليون، كان لهم الحظ الاوفر في عالم الصحافة السياسية الكوردية والعربية منذ بدايات ظهورها، وفي ايران، ايضا كان كذلك، و اوائل الصحف الكوردية كانت إحداها في مهاباد اسسها الاستاذ شبول واخرى اسسها الاستاذ حسين فيلي في ايلام وكرماشان.

وفي طهران اول طبقة من الكورد الفيليين كانت تبحث اكثر شيء عن هويتهم لأنهم تعرضوا لازمة الهوية، وفوق ذلك لان

واحد من أهدافهم هو التقدير والإبقاء على ذكرى 22 الف كوردي فيلي من الشهداء الشباب. وهم اسسوا منظمات خيرية للحسين وتشكيل المنظمات الخيرية من قبل الكورد الفيليين في طهران الذين احتلوا مساحة واسعة من الخارطة الجغرافية لطهران وكان لهم في العديد من المرات اسمهم وتوقيعهم في اعلى سمائها.
ولما رأيت أن مؤسسة شفق للثقافة والاعلام للكورد الفيليين في بغداد تصدر مجلتين شهريتين احداها باللغة الكوردية (كول سوو) والاخرى بالعربية (فه يلي) وتسير على تلك الخطى، في الحقيقة، بثت في روحي الامل بان الكورد الفيليين مازال لهم وجودهم ورأيهم في تحريك البلاد في بغداد والعراق وجميع العالم، ومازال الكورد الفيليون يحتفظون بخصوصيتهم التي كانوا يمتلكونها في الخمسينيات والثمانينيات تولدت عنها واستخدمتها في طريق الكوردايتي والعمل الحزبي، وهذه المرة يريدون العمل لانفسهم وباسمهم وفي عمل مدني يؤمل منه ان يصبح عالميا ويصبح له اساس ليظهر انهم مازالوا يعيشون ولم يموتوا لحد الان.
وانا بدوري وبجهودي في المعهد الكوردي أطالب الدولة والكورد وغير الكورد ان ينظروا الى هذه الحركة كعمل انساني لان هؤلاء الناس تعرضوا مرة للابادة الجماعية والقتل الجماعي في الانفال والمقابر الجماعية للأبرياء الذين لا ذنب لهم، ومرة اخرى في الابادة الجماعية الثقافية في مشاريع التعريب وإجبارهم على عدم التحدث باللغة الكوردية حتى داخل منازلهم وكذلك ترحيلهم من مناطقهم وتهجيرهم خارج العراق ومطارتهم وفي الاخير إسقاط هوياتهم.
علينا جميعا المشاركة في هذا العمل النبيل مع اخواننا واخواتنا الناشطين الكورد الفيليين.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | بهرام ولدبيكي
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 638
مسؤول بالاتحاد الوطني: استقدام 8000 شخص من المكون العربي للمناطق الكوردستانية بديالى
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20241001055259599801

دعا عضو عامل في مركز تنظيمات خانقين للاتحاد الوطني الكوردستاني مواطني المناطق الكوردستانية في محافظة ديالى للعودة إلى ديارهم في وقت التعداد السكاني، مبيناً أن أكثر من 7000 مواطن رحلوا عن ديارهم في أقضية ونواحي ديالى.

العضو العامل في مركز تنظيمات خانقين للاتحاد الوطني الكوردستاني، هوشيار إسماعيل، ولدى مشاركته في نشرة الساعة الواحدة بعد ظهر اليوم الاثنين (30 أيلول 2024) لشبكة رووداو الإعلامية، أعلن أن أكثر من 7000 مواطن من المناطق الكوردية في محافظة ديالى رحلوا عن ديارهم إلى محافظات إقليم كوردستان.

وكشف هوشيار إسماعيل النقاب عن أن أكثر من 8000 عربي استقدموا إلى خانقين وجلولاء والسعدية وجبارة وقرتبة ومندلي بمحافظة ديالى.

تتألف محافظة ديالى من سبعة أقضية و19 ناحية، ويبلغ تعداد سكانها نحو 1.86 مليون نسمة، وقضاءا خانقين ومندلي ونواحي جلولاء والسعدية وجبارة وقرتبة كوردية.

ومضى هوشيار إسماعيل إلى القول إن عدداً من الكورد من سكان الأقضية والنواحي الكوردية في محافظة ديالى رحلوا عن ديارهم على ثلاث مراحلة قبل 2003 ثم بعد هجوم داعش في 2014 وبعد أحداث 16 أكتوبر 2017، وانتقلوا إلى محافظات إقليم كوردستان.

من المقرر أن يجري تعداد عام للسكان في العراق في 20 تشرين الثاني القادم، ودعا العضو العامل في مركز تنظيمات الاتحاد الوطني بخانقين أهالي قضاءي خانقين ومندلي والنواحي المحيطة بهما من الذين رحلوا عن ديارهم للعودة إلى دياهم خلال عملية الحصر والترقيم والتسجيل في مواطنهم.

ويقول هوشيار إسماعيل: إذا عاد هؤلاء المواطنون إلى ديارهم فسيزيد عدد مواطنينا، وهذا واحد من مطالبنا، مبيناً أن هذا التعداد لا ينبغي أن يتحول إلى أساس لعدم تطبيق المادة 140 الدستورية ودعا رئيس الجمهورية والأطراف الكوردستانية إلى عدم السماح بأن تضر عملية التعداد بتنفيذ المادة 140.

بدأت عملية الحصر والترقيم ضمن التعداد العام لسكان العراق منذ الأول من أيلول وستبدأ العملية يوم غد الأول من تشرين الأول في محافظات إقليم كوردستان، وقال العضو العامل في مركز تنظيمات خانقين: أمام المواطنين 22 يوماً للعودة إلى ديارهم أو إلى بيوت أقارب لهم في خانقين ومندلي، لتسجيلهم في عملية الحصر والترقيم.

ونبه هوشيار إسماعيل إلى أنه بحسب توجيهات وزارة التخطيط، يعد العرب المستقدمون إلى المناطق الكوردستانية قاطنين في المنطقة ويسجلون خلال عملية التعداد السكاني.

وأشار إسماعيل إلى أن 75% من عملية الحصر والترقيم في خانقين قد أنجزت و95% في السعدية و70% في جلولاء، و70%

إلى 95% في أقضية ونواحي ديالى.

وأكد هوشيار إسماعيل أنه في حال لم يعد هؤلاء الفلاحون إلى المناطق الكوردستانية من محافظة ديالى خلال عملية التعداد هناك مخاوف من إلغاء العقود الزراعية للفلاحين المقيمين حالياً في إقليم كوردستان، ويجب أن يعودوا لتسجيلهم خلال عملية الحصر والترقيم.

وبموجب اتفاق للجنة العليا للتعداد في المناطق المستقطعة وكركوك، يكون العدادون في كل مكان ثلاثة، كوردي وعربي وتركماني، ويدقق الثلاثة كل ما يسجل ويسجلون البيانات معاً على لوحة واحدة، لكن هناك مطلباً كوردياً لم يحسم بعد وهو وجود استمارة ورقية إلى جانب اللوحة وبنسختين تذهب إحداهما إلى أربيل والثانية إلى بغداد.

سيكون التعداد العام للسكان مفيداً من نواحي عدة، كمعرفة العدد الحقيقي للسكات وتخصيص ميزانيات المحافظات، وتحديد عدد مقاعد المخافظات في مجلس النواب العراقي.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: اخبار

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

المدن: مندلي

ملف: التعريب

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net

وقت التدوين: 2024-10-01

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 639

مساهمة الكُرد الفيليين في نضال الحزبين: الديمقراطي الكردستاني والشيوعي العراقي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230506190323487987

مؤيد عبد الستار

منذ اعلان تشكيل الحكومة العراقية و ترسيم فيصل الاول ملكا على العراق عام 1921م برزت في الساحة السياسية العراقية قوى معارضة للنظام الملكي نظمت الاحتجاجات والتظاهرات مطالبة بانتزاع حرياتها من هيمنة الاستعمار البريطاني الذي كان يشرف على مقاليد الحكم من خلال مستشاريه ونفوذ شركة نفط العراق المحدودة (IPC)التي كانت تستثمر في نفط البصرة وخانقين وكركوك وتقدم الفتات من أرباحها لخزينة الدولة العراقية، واشتهر أول وزير مالية حسقيل ساسون بحرصه على صرف المال لاحتياجات الحكومة لدرجة اشتق الناس مصطلحا من اسمه فقالوا (يحسقلها) أي يقتر عليها أشدّ تقتير .
كانت الاحتجاجات عفوية ولكن اتساع نفوذ الحزب الشيوعي بقيادة فهد واندلاع الانتفاضات الكُردية عام 1931 وعام 1945 وتعاظم دور المدارس والشبيبة أسهم في تنظيم الاحتجاجات التي كان أشهرها اضراب عمال شركة نفط كركوك في تموز 1946 الذي أدى الى مجزرة كاورباغي في كركوك حيث قتلت وجرحت شرطة الخيالة ثلاثين عاملا .
ومن نتائج الاضراب :
(1- التاخي القومي بين مكونات مدينة كركوك من العرب , والكُرد , والتركمان والمسيحيين ومن مختلف الديانات والمذاهب.
2- تنفيذ مطالب العمال في ما يتعلق بزيادة الاجور والتي اصبحت 310 فلسا يوميا.3- بناء دور للعمال .4- تخصيص وسائط نقل للعاملين في الشركة من بيوتهم الى مكان عملهم.
5- تحديد ساعات العمل بسبع ساعات بدلا من 12 ساعة) (1)
ونتيجة لتسارع الاحداث وانتهاء الحرب العالمية الثانية وانتصار الاتحاد السوفيتي آنذاك على المانيا وحلفائها عام 1945 زادت ثقة الشعوب بنيل حقوقها المشروعة فشددت النضال وكان اعلان جمهورية مهاباد في كُردستان ايران سنة 1946 وانتفاضة بارزان الثانية في كُردستان العراق التي اندلعت عام 1945 تمثل مخاضا يكشف تطلع الشعب الكُردي لنيل حقوقه المشروعة.1توالت الانتفاضات والاحتجاجات ، فكان انقلاب بكر صدقي 1936 ، أول انقلاب عسكري في العراق ، وانقلاب رشيد عالي الكيلاني 1941و احتجاج الجماهير ضد معاهدة بورت سموث عام 1948 (وثبة كانون)
وانتفاضة الحي عام 1956 التي اعدم فيها علي الشيخ حمود وعطا الدباس وسط ساحة الصفا في مدينة الحي وغير ذلك من اضرابات واحتجاجات كثيرة توجت باندلاع ثورة 14 تموز 1958 لتقضي على النظام الملكي وتعلن العراق جمهورية يعيش فيها العرب والكُرد شركاء . فهل تحقق هذا الشعار !!!
تهجير الكُرد الفيليين في العهد الملكي
ساهم الكُرد الفيليون في الاحتجاجات والتظاهرات والاضرابات التي اندلعت في الوسط والجنوب بحماس منقطع النظير ، لعدة أسباب أهمها شعورهم بالغبن الذي أصابهم نتيجة اعتبار أغلبهم من التبعية الايرانية وحرموا من حقوق المواطنة في العمل والمساواة أمام القانون ،وتعرضهم الى القمع والتهجير القسري كلما حدثت اضطرابات في الساحة السياسية العراقية ، فعلى سبيل المثال يذكر الكاتب الراحل شمران الياسري (ابو كاطع) في - بلابوش دنيا - الجزء الثاني من رباعيته الشهيرة ، ماساة تهجير العوائل الكُردية الفيلية الى ايران بسبب مشاركتهم في انتفاضة الحي - لواء الكوت / محافظة واسط - التي اندلعت عام 1956 يقول في ص 75 (استمرت المدينة - الحي - مضربة ثلاثة ايام بعد انتهاء المقاومة . فأنذرت الحكومة بحرق السوق اذا لم تفتح الدكاكين ابوابها....وطالبت بتسليم الجرحى والمختفين ، مهددة بأن من يعثر في بيته على أحد المختفين تحرق داره وتغتصب نساؤه ...وانذرت مائتين وخمسين عائلة من أكراد الحي بوجوب مغادرة البلاد خلال شهر

ونصف وسفرت الى ايران إحدى عشر عائلة .) شمران الياسري ، بلابوش دنيا ، ص 75 ،دار بابل ، ط 1 ، 2000 . (2)
تأسيس الحزب الديمقراطي الكردستاني :
- الدكتور جعفر محمد كريم ساهم في تأسيس الحزب الديمقراطي الكُردستاني ببغداد
ولد لاسرة كردية فيلية تعود اصولها لمدينة زرباطية / محافظة واسط ، تخرج الأول في كلية الطب العراقية، انهمك في الحركة الكردية ، التي كان من قادتها الديمقراطيين، انضم الى منظمة (هيوا) في كُردستان العراق التي كانت تمثل في ثلاثينيات القرن الماضي طموحات المثقفين والشباب الكُرد.. ساهم بشكل رئيسي في الكتابة في جريدتي (شورش) و (رزكاري) و من مؤسسي الحزب الديمقراطي الكردستاني عام 1946. انتخب لعضوية المكتب السياسي ثلاث مرات.
وهو شقيق الشخصية الكردية المعروفة حبيب محمد كريم .
اسقطت عنه الجنسية العراقية عام 1948 بذريعة التبعية الايرانية رغم انه عراقي الولادة .
توفي في طهران عام 2000عن 91 عاما.
تأسيس منظمة الحزب الديمقراطي الكردستاني - البارتي - في مدينة الكوت
نتيجة لانتفاضات بارزان واندلاع الثورات في ربوع كردستان ازداد وعي الجماهير الكردية بضرورة العمل السياسي من أجل نيل حقوقها المشروعة .
كان الكُرد في وسط وجنوب العراق يعانون من التميز في الحصول على العمل في المجالات الرسمية بسبب اعتبارهم من التبعية الايرانية في المقابل ينال اصحاب التبعية العثمانية جميع الامتيازات في العمل والدراسة والحقوق القانونية. ولهذا ولاسباب موضوعية أخرى استطاعت مجموعة من الكُرد الفيليين تأسيس أول خلية سياسية للحزب الديمقراطي الكردستاني .
في مقال للصحفي محمد البدري في صحيفة التاخي العدد 4759 المؤرخ في 20-05-2006 ان الحزب الديمقراطي الكوردستاني في الكوت في عام 1956 م كان يتالف من السادة المؤسسين :(3)
سلمان بيجان
علي اكبر براري
طاهر نادر
عبد الستار كاظم
نامي مامكه
اغتيال الشخصيات المناضلة من الكُرد الفيليين
استخدمت السلطات الحاكمة الاغتيال السياسي وسيلة للتخلص من الشخصيات المناضلة الكردية وكانت أشهر عملية اغتيال هي العملية التي نظمها جهاز الامن العراقي لاغتيال الزعيم الخالد البرزاني والتي باءت بالفشل وافتضحت قوى الامن التي ارسلت وفدا مفخخا من رجال الدين الذي فشل في مهمته . ومن بين الشخصيات الكردية الفيلية التي اغتالتها اليد الاثمة للسلطة البعثية ببغداد الصحفي والشاعر المناضل محمد حسن برزو وهو من ابناء الكرد الفيليين من قبيلة القيتول *(قبيلة كردية تنتشر في العراق ولها امتداد في الشام ومنها الرئيس السوري شكري القوتلي - تحول لقبه من قيتولي الى قوتلي) اغتيل محمد حسن برزو في 22 تموز 1973 ببغداد رميا بالرصاص . انتمى للحزب الديمقراطي الكردستاني عام 1951 ، ومن مؤسسي النادي الرياضي الفيلي عام 1957 .
الكُرد الفيليون تجار الشورجة
اشتهر سوق الشورجة التجاري ببغداد بالتجار الكرد الفيليين وكانوا يساهمون في دعم الثورة الكردية بالاموال اضافة الى دورهم في خدمة الشريحة الفيلية ببغداد فأسسوا المدرسة الفيلية التي اسهمت في تخريج مجموعة كبيرة من الكرد الفيليين الذين لم تتح لهم فرص الدراسة في المدارس الحكومية .
في هذه المدرسة التقى البرزاني الخالد مع الكرد الفيليين عام 1959 عند عودته من المنفى.
قامت السلطات بالقاء القبض على معظم التجار الكرد الفيليين في اجتماع غرفة تجارة بغداد عام 1980 وجردتهم من اموالهم واملاكهم وسفرتهم الى ايران .
مرفق/ صورة لتجار الكرد الفيليين الذين ساهموا في تأسيس وبناء المدرسة الفيلية في بغداد عام 1947 .
حبيب محمد كريم سكرتير الحزب الديمقراطي الكردستاني
ولد حبيب محمد كريم في مدينة زرباطية عام 1931 وهو من ابناء الكرد الفيليين ،قبيلة الملكشاهي ، انتقلت اسرته الى بغداد عام 1939 فاكمل دراسته وتخرج في كلية الحقوق عام 1952 . انتظم في صفوف الحزب الديمقراطي وشق طريقه في الحزب حتى اصبح سكرتيرا له عام 1964 ، بعد اتفاقية 11 آذار رشحه البرزاني الخالد لمنصب نائب رئيس الجمهورية .لم يوافق النظام العراقي على هذا الترشيح. اندلعت الاشتباكات وحصلت انتكاسة الثورة الكردية عام 1975 فهاجر الى مصر .
بعد انتصار الانتفاضة عام 1991 عاد الى كردستان وتوفي عام 2013 .
عبد الجليل فيلي ..منع تهجير الكرد الفيليين
اظهرت مباحثات اتفاقية 11 اذار قوة الجماهير الكردية ببغداد ، فقامت بحملة لتهجير الكرد الفيليين عام 1970 لسببين رئيسيين ، الاول خروج الجماهير الكردية ببغداد بتظاهرة مليونية تايبدا لاتفاقية 11 آذار ورفعهم صور الزعيم الكردي

الخالد مصطفى البرزاني ما أثار الرعب في قلوب السلطة البعثية من هذا العنفوان الذي تعيشه الجماهير الكردية واغلبها من الشريحة الفيلية والسبب الثاني هو الانتقام الذي تريد تنفيذه القوى الشوفينية البعثية التي واجهت مقاومة شرسة في شارع الكفاح- عكد الكرد - في انقلاب 8 شباط 1963 ولن تغيب عن اذهان حرسهم القومي بطولات الكرد الفيليين في مقاومتهم للانقلاب . فاصدرت الحكومة اوامرها لقوى الامن بتهجير الكرد من بغداد ومحافظات الوسط والجنوب الى ايران . ولما كان المناضل عبد الجليل فيلي مسؤولا للحزب الديمقراطي الكردستاني في قاطع خانقين منع بالقوة السلطات من نقل المواطنين من نقطة الحدود بين ايران والعراق مما سبب اشكالا بين الحكومة و الحزب الديمقراطي الكردستاني .وفي النتيجة فشلت جهود الحكومة في تهجير المواطنين الكرد.
يقول في مقدمة كتابه اللور عن احداث عام 1970(كنت مسؤولا للجنة محلية خانقين فاصدرت تعليمات سرية الى الاخوة البيشمركة لاغلاق الحدود العراقية الايرانية في المنذرية ومنع التهجيرات بالقوة ورغم حدوث مشكلة كبيرة بسبب هذا الاجراء الجرئ الا اننا نجحنا في ارغام وزير الداخلية سعدون غيدان على التراجع عن قراره واصدار الامر بايقاف العمل بموجبه الى دوائر السفر والشرطة ذات العلاقة بالامر) 4 عبد الجليل فيلي ، اللور (الكورد) الفيليون في الماضي والحاضر ، ص 6، وزارة الثقافة لاقليم كوردستان العراق ، 1999
تعريف
عبد الجليل فيلي مواليد بغداد 1942
انتظم في الحزب الديمقراطي الكوردستاني عام 1957وانتخب عضوا في لجنة محلية بغداد عام 1959
قضى عدة سنوات في عقد الستينيات في سجون ومعتقلات السلطات الحاكمة .
التحق بالثورة الكوردية عام 1965 وعمل في اذاعة صوت كردستان
انتخب في المؤتمر الحادي عشر للحزب الديمقراطي الكردستاني عام 1993 عضوا في اللجنة المركزية
عام 1997 عين وزيرا للاقليم .
القاضية زكية اسماعيل حقي مؤسسة اتحاد نساء كردستان
ولدت لاسرة كردية فيلية معروفة ببغداد و دخلت معترك القضاء عام 1959 وهي اول قاضية في تاريخ العراق الحديث .
جردت من منصبها قاضية في 6 حزيران 1962 لاشتراكها في تظاهرة مطالبة بالسلام لكردستان ووقف العمليات العسكرية ضد الشعب الكردي ،كما نفذ فيها حكم الإقامة الجبرية لمدة تزيد على 21 عاماً ما بين الأعوام 1975-1996 صدرت بحقها من قبل سلطة حزب البعث.
انتخبت في مؤتمر الحزب الديمقراطي عام 1970 للجنة القيادية ومثلت الحزب الديمقراطي واتحاد نساء كردستان في المؤتمرات العالمية
ساهمت في كتابة الدستور بعد التغيير .
توفيت عام 2021عن عمر يناهز 86 عاما ودفنت في الولايات المتحدة الامريكية .
الشهيدة ليلى قاسم : ولدت في مدينة خانقين لاسرة كردية مناضلة عام 1952 .
درست علم الاجتماع في جامعة بغداد وانخرطت في صفوف الحزب الديمقراطي الكردستاني تناضل من أجل تحقيق آمال شعبها في الحرية والاستقلال .
القي القبض عليها واعدمت عام 1975
عادل مراد مؤسس اتحاد طلبة كردستان
ولد المناضل عادل مراد لعائلة كردية فيلية ببغداد عام 1949 وانخرط في صفوف الحزب الديمقراطي الكردستاني عام 1965 وساهم في تأسيس اتحاد طلبة كردستان وانتخب سكرتيرا له بعد توقيع اتفاقية 11 آذار 1970.
التحق بالثورة الكردية بعد تنكر الحكومة لاتفاقية 11 آذار وعمل في قاطع اربيل واضطر بعد اتفاق الشاه وحكومة بغداد على مغادرة كردستان الى دمشق وهناك اشترك مع الراحل مام جلال في تأسيس الاتحاد الوطني الكردستاني , شغل عدة مناصب قيادية في الاتحاد الوطني الكردستاني وتسلم منصب سفير العراق لدى رومانيا عام 2004 . توفي عام 2018
"جاء في نعي رئيس الجمهورية فؤاد معصوم لرحيل المناضل عادل مراد :
وإذ نعزي الشعب الكردي وكل الشعب العراقي برحيل السيد عادل مراد الذي خسرناه مناضلا صلبا جمع بين الفكر القومي الانساني والوطنية الصادقة فضلاً عن الايمان العميق بالفكر الديمقراطي التقدمي والشعور العالي بالمسؤولية ومقارعة الاستبداد والاضطهاد، فاننا نستذكر باعتزاز انخراطه في الدفاع عن شعبه وامته منذ نعومة اظفاره....
عبد الرزاق فيلي سكرتير شباب كردستان
مواليد بغداد 1945 ، درس ببغداد وتخرج في كلية الحكمة بدرجة بكلوريوس في اللغة الانجليزية . انخرط في صفوف الحزب الديمقراطي الكردستاني منذ اوائل الستينات ، اعتقل عام 1963 وبعد اطلاق سراحه عام 1964 ساهم في نشاطات اتحاد طلبة كردستان .
عام 1972 اصبح سكرتيرا لشباب كردستان وفي عام 1974 التحق بالثورة الكوردية .
عام 1981 اعتقل في ايران وقضى 8 ثمانية اعوام في السجن و بعد اطلاق سراحه توجه الى سوريا.
ساهم مع مام جلال وعادل مراد بتاسيس الاتحاد الوطني الكردستاني في سوريا .

انتقل الى السويد وعاد بعد الانتفاضة الى كردستان عام 1992 .
تسلم منصب وزير العلاقات في اقليم كردستان عام 2004
توفي في حزيران 2018
عبد الكريم مراد (يد الله الفيلي - يدي)
عبد الكريم مراد فتح الله المعروف بيد الله الفيلي (يدي) ولد ببغداد لاسرة كردية فيلية عام 1934 . تخرج في اعدادية التجارة .
وفي العام 1950 أنضم إلى صفوف الحزب الديمقراطي الكردستاني، وفي العام 1957 أصبح مسؤول اللجنة المحلية للحزب الديمقراطي الكردستاني في بغداد.
انتخب في المؤتمر الخامس للحزب الديمقراطي الكردستاني الذي انعقد في العام 1960 عضو لجنة التفتيش والمتابعة العليا ومعاون الفرع الخامس للحزب.
اعتقل عام 1963 وعذب بقسوة.
انتخب في المؤتمر السادس للحزب عضوا للجنة المركزية عام 1964
1965 أصبح مسؤول الفرع الخامس وعضو المكتب السياسي للحزب
1972 شغل منصب رئيس اتحاد الشبيبة الديمقراطية الكردستانية .
2001 تسلم منصب وزير شؤون إقليم كردستان .
توفي عام 2022 في اربيل .
الرئيس بارزاني يقدم التعازي بوفاة الشخصية البارزة يدالله الفيلي
جاء في بيان التعزية الذي نشره مقر الرئيس بارزاني "بمزيدٍ من الحزن والأسى تلقينا نبأ وفاة المناضل وبيشمركة ثورة أيلول والوزير في الكابينة الرابعة لحكومة إقليم كوردستان والشخصية الفيليية البارزة كاك عبدالكريم مراد المعروف ب يدالله الفيلي".
وأضاف البيان "بهذا المصاب الجلل، نشاطركم الأحزان ونتقدم لكم ولعائلتكم الوطنية المناضلة ولجميع اخوتنا الكورد الفيليين بأحر التعازي وخالص المواساة، سائلين المولى عزوجل للمغفور له كاك يدالله الفيلي الرحمة وجنان الخلد ولكم الصبر والسلوان"
كتاب شكر للكرد الفيليين من الحزب الديمقراطي الكردستاني
عند الشدائد يُعرف معدن الناس والجميع يعرف معاناة الشعب الكردي اثناء حملات الانفال سيئة الصيت التي نفذها نظام الطاغية صدام حسين فكانت الهجرة المليونية عام 1991 يوم تشردت الاف الاسر الكردية هربا من حملات الابادة التي استخدم فيها النظام الصدامي المواد الكيمياوية ما تسبب في استشهاد اعداد غفيرة من الكرد فاضطر الالاف الى الهرب من المدن والقرى الكردية باتجاه ايران وتركيا .
وقبل ذلك باعوام قليلة بدأ النظام الصدامي بحملة ابادة الكرد الفيليين عام 1980 فهجر قسرا الاف العوائل الى ايران بحجة التبعية الايرانية واستولى على الاموال المنقولة وغير المنقولة للكرد الفيلين واحتجز الاف الشباب- يقدر عددهم بعشرين الف شاب - ولم يعرف مصيرهم ويعتقد انهم ضحايا لتجارب كيمياوية او اسلحة بايولوجية.
يكشف كتاب الشكر الذي وجهه المكتب السياسي للحزب الديمقراطي مساهمة الكرد الفيليين بجمع التبرعات وارسالها من ايران الى كوردستان لاغاثة اشقائهم سكان كردستان ، وكانت المساعدات تتكون من عدة شاحنات تحمل الالبسة والاغذية بالاضافة الى مبالغ عينية .
قدم الكرد الفيليون هذه المساعدات شعورا منهم بوحدة مصير الكرد اينما كانوا في الوقت الذي كانوا فيه يعانون من الاوضاع المزرية التي كانوا يقاسون منها في ايران ولكن رغم ذلك لم يتركوا اخوتهم واخواتهم ابناء وبنات جلدتهم لمصيرهم فكانت قافلة المساعدات الفيلية خير دليل على وفاء الكرد الفيليين لمبادئهم النضالية وتاريخهم المشترك مع ابناء شعبهم الكردي.
كتاب شكر من المكتب السياسي رقم 352مؤرخ في 11-04-1991مبلغ من قبل الفرع الخامس بكتابه رقم 188بتاريخ 18-04-1991
الى السادة :
1- الاخ الحاج ابراهيم كريم
2- الاخ عبد الجبار مصطفى
3- الاخ حسين داراخاني
4- الاخ حاج جراخ علي نادري
5- الاخ اكرم كريم بور
6- الاخ حافظ أسد العطار
7- الاخ مراد الانصاري
8- الاخ صلاح عبد ولي الفيلي

9- الاخ (بيرو) ولي رمضان
مرفق / صورة الكتاب .
أعلام الكرد الفيليين في الحزب الشيوعي
انخرط العديد من الكرد الفيليين في تنظيمات الحزب الشيوعي مثل اتحاد الشبيبة ، اتحاد الطلبة ، النقابات ..الخ . ومن بين الشخصيات الكردية الفيلية التي كانت لها اسهامات بارزة في الوسط اليساري :
- الشاعر زاهد محمد ولد عام 1930 في مدينة الحي التابعة للواء الكوت يومذاك وهو من عشيرة الملك شاهي وله أعمام في مدينة الكوت : ناضل في صفوف الحزب الشيوعي وسجن في العهد الملكي وهو صاحب القصيدة السياسية المشهورة في الوسط الشيوعي :
يا الرايح للحزب خذني / وبنار المعركة ذبني
كان احد قادة اضراب عمال السكك عام 1948
اعتقل وسجن في سجن الكوت وسجن نقرة السلمان واطلق سراحه عام 1956وسيق الى الخدمة العسكرية .
له مجموعة كبيرة من القصائد والاغاني الوطنية والدواوين الشعرية المطبوعة واشتهرت اغنيته في الستينات من القرن الماضي التي لحنها وغناها احمد الخليل : هه ر بزي كورد وعرب رمز النضال .
توفي في مستشفى بلندن عام 2001
- الفنان جعفر حسن
ولد جعفر حسن عام 1944 في مدينة خانقين، بمحافظة ديالى لاسرة كردية فيلية.
دخل عالم الفن عام 1958 واصبح في السبعينات أحد رواد الأغنية السياسيّة العراقيّة.
أسس فرقة الروّاد المركزية وقدم مجموعة من الأغاني الوطنية والسياسية والشعبية حينها.
من أغانيه الشهيرة التي قدمتها فرقة الروّاد: لا تسألني عن عنواني، يا بو علي، عمي يا بو جاكوج، عمال نطلع الصبح، قبليني للمرة الأخيرة.
كان عضوا في الحزب الشيوعي واضطر الى الهرب الى اليمن اواسط السبعينات وعاش نحو عقدين في اليمن فانجز الكثير من الالحان والاغاني.
ثم عاد الى العراق بعد سقوط النظام الصدامي وعمل في المجال الفني في كردستان وغنى الاغاني الكردية الفولكلورية مثل اغنية كتان كتانة ، و به و به و ، كما تغنى باصوله الكوردية الفيلية وغني اغنية اهلي اكراد فيلية .
توفي في اربيل عام 2021م .
-عزيز الحاج ولد عزيز الحاج علي حيدر في الكاظمية لأبوين كرديين فيليين وهو سياسي معروف ، تسلم مسؤوليات كبيرة في الحزب الشيوعي .
أكمل دراسته العليا في كلية دار المعلمين العالية عام 1947. انضم للحزب الشيوعي العراقي عام 1946 وأصبح من كوادره وكتابه . سجن في نوفمبر 1948 وحكم عليه بالسجن المؤبد. وتنقل بين سجون مختلفة حتى ثورة 14 تموز 1958 .
بعد الثورة أوكلت له مهمات تنظيمية وصار من الكتاب البارزين في الحزب الشيوعي. ورشح للجنة المركزية .
قاد الانشقاق المعروف باسم القيادة المركزية للحزب لشيوعي أواسط الستينات .(راجع مذكرات عزيز الحاج الصادرة في عدة كتب.)
بعد اعتقاله عام 1969 وتخليه عن آرائه السياسية ، ترك العمل الحزبي وعين مندوبا للعراق في منظمة اليونسكو الدولية التربوية في باريس. ألف ونشر أكثر من ثلاثين كتابا. توفي في باريس عام 2020 عن عمر 94 عاما .
برهان شاوي كردي فيلي من مواليد مدينة الكوت سنة 1956، روائي معروف كان في صفوف الحزب الشيوعي عندما اعتقل اوائل السبعينات واخضعوه لتعذيب قاس ، بعد اطلاق سراحه استطاع ترك العراق وعاش في روسيا ومن ثم المانيا الشرقية ، فضح اساليب التعذيب اللا اخلاقية التي تمارسها اجهزة الامن بحق المعتقلين ، ونشرت الامم المتحدة شهادته الجريئة فكانت فضيحة للنظام.
درس في موسكو والمانيا وحصل على شهادات عليا في السينما والتاريخ .
عمل في مجالات اعلامية وفنية وتسنم عام 2005منصب مدير عام قناة الحرية / بغداد ومن ثم مدير هيئة الاتصالات يعيش حاليا بين المانيا واربيل.
الفنان كوكب حمزة ملحن موسيقي ، كردي فيلي،ولد في مدينة القاسم عام 1942، من منتسبي الحزب الشيوعي، التحق بالانصار في كردستان عام 1980 ثم انتقل الى سورية ويعيش حاليا في الدانمادرك. له الحان كثيرة واشتهر باغنية ياطيور الطايرة و اغنية يانجمة في السبعينات
نجم خطاوي كاتب وشاعر كردي فيلي من ابناء مدينة الكوت ، مواليد عام 1957.
درس الاقتصاد في جامعة الموصل ونشط في صفوف اتحاد الطلبة وغادر العراق الى جيكسلوفاكيا عام 1979
عاد الى كردستان ليشترك مع الانصار في الكفاح المسلح عام 1982 لغاية عام 1989 فواجه الانفال واضطر الى المغادرة الى سوريا .ثم انتقل الى السويد ونشط في المجال الثقافي فاصدر عدة كتب .
بعد زوال النظام الصدامي عاد الى وطنه ليساهم في العمل السياسي والثقافي.

ماجد عبد الرضا
كردي فيلي ولد في مدينة الكوت / محافظة واسط عام 1937. درس في جامعة بغداد وغادر العراق الى جيكوسوفاكيا عام 1961. انتمى للحزب الشيوعي واصبح عضوا في اللجنة المركزية للحزب في السبعينات ساهم في النشاط الثقافي فنال وسام هيئة مجلس السوفيت الاعلى عام 1973حصل على الدكتوراه في فلسفة التاريخ من أكاديمية العلوم الاجتماعية في صوفيا ببلغاريا سنة 1984.
انشق عن الحزب وعاد الى العراق في تسعينات القرن الماضي وعمل مدرسا في جامعة بغداد. له عدة كتب من بينها:*القضية الكردية في العراق، 1969.*المسألة الكردية في العراق 1960 ،1970.توفي عام 2005 كامل كرم (ابو علاء)ولد ببغداد عام 1937 لاسرة كردية فيلية تنتمي لقبيلة عليشرواني انهى الثانوية وعمل معلما في المدرسة الفيلية ببغداد الاعوام 1957 ، 1958 ، 1961حصل على عضوية الحزب الشيوعي عام 1957.
شارك في قيادة التظاهرة الشهيرة المليونية في 1 ايار 1959- 1960 تسلم مسؤولية لجنة محلية الاعظمية ببغداد شارك في قيادة المقاومة في شارع الكفاح -عكد الاكراد - في شباط 1963 وكان نائب مسؤول المقاومة الشهيد العبلي. بعد سيطرة الانقلابيين على السلطة استطاع الهرب الى ايران.عام 1971 اعتقل في البصرة وتعرض الى تعذيب فقد اثره البصر في عينه اليمنى، اطفأ رجل الامن سيجارة في عينه.
ثم اصبح مسؤولا عن محلية البصرة في زمن الجبهة الوطنية 19731974 - 1978 مسؤول مقر بغداد اختفى ببغداد وهرب الى ايران ليصبح مسؤول الحزب في طهران الاعوام 1980 - 1987بعد ذلك انتقل الى افغانستان واصبح مسؤولا للحزب في كابل من سنة 1987 لغاية 1990 هاجر الى السويد وما زال يعيش فيها.
5الكرد الفيليون يحبطون محاولة اغتيال المناضل الراحل ادريس برزاني يروي المناضل (يد الله الفيلي) في مقال له نشر في موقع شفق، ان المناضل الراحل ادريس برزاني زار بغداد بدعوة من الحكومة بعد عام من توقيع اتفاقية 11 اذار.علمت الاوساط الكردية ببغداد بوجود محاولة لاغتياله ، إذ أخبر أحد ضباط الشرطة السيد عزيز المضمد بتفاصيل المحاولة وبدوره نقل الخبر الى يد الله الذي كان مسؤول الفرع الخامس - بغداد - .فاتخذوا قرارا بابعاد الراحل ادريس عن بغداد . قاموا بتغيير ملابسه الكردية ونقلوه بسيارة اجرة يسوقها سائق كردي فيلي الى اربيل سرا.
ولما تعرض الوفد الى محاولة الاغتيال لم يكن الراحل ادريس ضمن الوفد ، فباءت المحاولة بالفشل.(تفاصيل الحادثة في مقال يد الله الفيلي وضابط الشرطة ايضا)
6..ملاحظة / هذا الموضوع ليس احصاء لجميع الشخصيات المساهمة في نضال الحزبين ح ش ع ، و ح د ك . انما اختيار مجموعة معروفة ومشهورة من الاعلام التي كشفت عن انتمائها السياسي والاثني ، والجميع يعلم ان المئات من منتسبي ح ش ع لم يكشفوا عن اصولهم الاثنية لاسباب عدة منها تجنب التهجير والابعاد والتميز في الحقوق والواجبات اضافة الى ان الحزب الشيوعي العراقي له نظرة اممية تتجاوز الاصول والاعراق والاديان، كما لا يعد هذا الموضوع سيرة ذاتية او سياسية للرموز المختارة وانما يسلط الضوء على مشاركتهم في نضال الحزبين المذكورين .المصادر :1 - موقع الحزب الشيوعي الالكتروني .8 تموز 20182- شمران الياسري ، بلابوش دنيا ، ص 75 ،دار بابل ، ط 1 ، 2000 . 3- مقال للصحفي محمد البدري في صحيفة التاخي العدد 4759 المؤرخ في 20-05-2006 .4 - عبد الجليل فيلي ، اللور (الكورد) الفيليون في الماضي والحاضر ، ص 6، وزارة الثقافة لاقليم كوردستان العراق ، 19995- المعلومات من خلال مقابلة أجريتها معه عن طريق الهاتف في السويد بتاريخ 4-03-2023- راجع مقالة يد الله كريم الفيلي في موقع شفق ، تحت عنوان :كورد فيليون ينقذون نجل الزعيم بارزاني من محاولة اغتيال في بغداد 7- مواقع انترنيت منها موقع الحزب الديمقراطي الكوردستاني ، موقع شفق ، موقع الحزب الشيوعي العراقي ، موقع الاتحاد الوطني الكوردستاني . اضافة الى موقع الويكيبيديا ومواقع اخرى.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: أجتماعي

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/- 06-05-2023

وقت التدوين: 2023-05-06
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 640

مسلة الموسيقى من العهد الكاشي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230417233520483217

مسلة الموسيقى من العهد الكاشي :
هي عبارة عن مسلة صغيرة – كودورو – شائعة الانتشار في بلاد مابين النهرين ، عثر عليها في مدينة سوسة في ايلام ، وتعود لعصر الملك شاتروك ناخونته اي اواخر القرن الثاني عشر قبل الميلاد ، ونظرا لصعوبة في ترجمة الاسماء من الكتابة المسمارية الى اللغات الاوربية ومن ثم الى اللغة العربية والاخطاء التي يقع فيها المترجمون الذين ينقلون من الالواح و الكتابات المسمارية الى لغاتهم الاوربية فالاسم يكتب ويلفظ في الفرنسية بشكل يختلف عنه في الالمانية والانجليزية ... الخ . ولذلك حين يترجم الى العربية من احدى اللغات الاوربية ياتي بصيغ مختلفة، ولهذا فيكون الاسم الاول للملك هو: شاه روك او شاه روخ ، اما الاسم الثاني : نانه خوضا او نانه خوتا او نانه خودا، والذي مازال مستخدما في الكوردية الفيلية : خضا تعني الله ومثلها خودا في الفارسية والسورانية والبادينانية ، نانه : الام الكبيرة او الجده ، وعادة ما ينسب الابناء الى امهاتهم في الكوردية الفيلية- لورستان – ، ويرد الاسم في الانجليزية بهذه الصيغة : Shutruk -Nahhunt
وهذه المسلة – الكودورو – مشابهة للمسلات التي تعود للمملكة الكاشية وعادة ما يكون فيها نقش لرمز الهي او ملائكي ، ونص يؤرخ انتصارات الملك وكتابة تبين الهدايا التي منحها الملك لكبار الشخصيات او لاعضاء اسرته.
تقسم هذه المسلة الى ثلاثة اقسام ، على القسمين الاعلى و الاسفل نلاحظ ثعبانين كبيرين لهما قرنان كبيران ، بينما القسم الكبير الذي كان يجب ان ينقش فيه النص المطلوب ظل فارغا ، رغم ان سطح المسلة اعد جيدا، وسوي للنقش والكتابة عليه ، وقسم الى اربعة اجزاء فصلت بحواجز ، اثنان من هذه الاجزاء الاربعة نجد فيها خطوطا – سطور- افقية من أجل النقش والكتابة عليها .
ان كلمة (كودورو) اكدية و تعني حجر الحدود ، او ما نطلق عليه علامة الحدود ، او شاخص الحدود ، و هذا النوع من الكودورو – المسلة – كان يحفظ في المعابد، وبالرغم من كونه يعد وثيقة قانونية ، الا انه يقدم لنا معلومات ثمينة عن دين و معتقد حاكم ذلك العصر ،ولذلك نلاحظ ان القسم الاعلى من المسلة عادة ما تنقش فيه رسوم المعتقدات الدينية السائدة او تلك التي يؤمن بها الحاكم او المعبد الذي يمثل السلطة الدينية في المدينة او المقاطعة .
فالقسم الاعلى من المسلة عليه نقوشا لمجموعة الالهة السومرية المعروفة والتي انتقلت الى الاكديين فيما بعد ، مثل آنو اله السماء ، وانليل اله الارض ، وابسو اله الماء .

والقسم الثاني يشمل نقوشا للاله سين وهو الاله القمر وهو من نموذج آلهة عبادة الكواكب .
والاله شمس – شمش – والالهة عشتار ، وتحتهما مباشرة نقش الاله الشهير في الالفية الثانية قبل الميلاد – مردوك – او مردوخ – والذي يرى الكثير من الباحثين ان اسمه مازال مستخدما في الكوردية والفارسية وهو مشتق من مه ر د بمعنى رجل قوي ، شديد، ومازالت كلمة مردانه مستخدمة في الكوردية والعامية العراقية بمعنى شهم ، شجاع .
ومع مردوك نرى نقش حيوانه الشهير التنين الذي يدعى موشوسو Mushussu .
وقد خصص لمردوك والتنين مساحة جيدة في المسلة دلالة على تبني مردوك الها رئيسا او كبير الالهة لبابل التي اصبحت عاصمة مرموقة لبلاد ما بين النهرين .
ان رموز هذه المسلة – كودورو – تدل على انها مشابهة للمسلات التي تعود لعهد الملك (ميليشيهو ؟) Melishihu الذي حكم 1186 – 1172 قبل الميلاد . لذلك فان هذا الكودورو يعود لتلك الحقبة .
_ مسيرة غير اعتيادية :
من المعروف والطبيعي ان تنقش على المسلات رموزا تمثل الالهة الشائعة في تلك الحقبة الزمنية التي تصنع فيها المسلة او الكودورو ، ولذلك فان القسم الاعلى من هذا المسلة والقسم الاسفل نقش بالالهة المعروفة لهم يومذاك ، ولكن القسم الاوسط من المسلة نقشت فيه مسيرة غير اعتيادية وليست مألوفة في المسلات المعروفة ، نشاهد فيه مسيرة تتكون من ثمانية (نقوش ، منحوتات) تمثل اشخاصا يحملون الاقواس وعلى رؤوسهم التاج وهو دلالة على انهم من طبقة الالهة ، سبعة من الاشخاص لهم لحى الهة – يتميز الالهة عند السومريين بلحاهم الطويلة – وهؤلاء الالهة يعزفون الموسيقى على الة العود ، ترافقهم حيوانات، واخر الالهة ينقر الدف ولربما يرقص ايضا خلال ذلك وهو يتبعهم .
ومع ان مثل هذه المسلة – الكودورو – والافريز كان شائعا خلال العصر الكاشي (الكاشيين هم سكان جبال زاغروس ، الواقعة شرق العراق – لورستان – وهم من اجداد الكورد الفيليين ، وقد حكموا المنطقة وخضعت لهم بابل وحكموها خمسمائة عام – بين 1600 – 1100 قبل الميلاد) ، الا ان هذا التجمع نادر وفريد ، فليس من المعتاد جمع نموذجين من الالهة في مسلة واحدة ، احدهما رمزي ، والاخر مجسم بشكل بشري في الوقت نفسه .
ان الحاكم الذي امر بصنع هذه المسلة لابد ان تكون لديه اسبابه الخاصة لتجسيم المسيرة بهذا الشكل بالاضافة الى الاشكال الرمزية الموجودة للالهة، وللاسف فان هذا السر سيبقى غامضا ، فالمسيرة قد تشير الى مشاركة الالهة الاصغر ، حماة الحيوانات ، في طقس عبادة او مسيرة صلاة او حفل ديني،
وهناك احتمال ان هذه الالهة المجسمة بشكل بشري هي الهة اجنبية .
ومهما كانت الاسباب الخافية وراء ذلك ، فان من المؤكد ان هذه الالهة المجسمة هي الهة صغرى او الهة هامشية في عالم الالهة الكلاسيكي في بلاد الرافدين.
ملاحظات اخرى
يلاحظ في هذه المسلة، اللحى الكثة للاشخاص الذين يعزفون الموسيقى ،ومن الجدير بالذكر ان الشعر الكثيف للحى كان علامة قوة ومن صفات الحكام والالهة ، وكانت هذه الصفة تميز رجال لورستان والمملكة العيلامية والاشورية ، حتى ان الفرس يطلقون على سكان عيلام صفة معدن الريش بمعنى معدن اللحى، وريش في الفارسية والكوردية تعني لحية .
ويلاحظ ايضا ارتداء الرجال للتاج الذي يمثل عمامة معروفة لسكان جبال زاغروس ، وهي على شكل تاج ملفوف من عدة لفات مصنوعة من الصوف، وكذلك توجد حيوانات مجنحة في المسلة والتي كانت شائعة في الزرادشتية و الحضارة العيلامية كماشاعت لدى الاشوريين وجميع حضارات الشرق الاوسط ، وظلت الى اوقات متأخرة تمثل نوعا من الكائنات الخرافية التي تحمي البشر والمدن .
_ معلومات اضافية عن المسلة :
مكان العثور على المسلة : مدينة سوسة ، ايلام ، ايران
المسلة مصنوعة من حجر الكلس الابيض
طول المسلة 54 سم
عرض المسلة 36 سم
عمق المسلة 23.5 سم
محفوظة في متحف اللوفر – باريس ، صالة رقم 25 اثار الشرق الاوسط
المصدر :
بتصرف من مقالة ل مؤيد عبد الستار في موقع كلكامش
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقي

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] التواصل الاجتماعي | عربي | التواصل الاجتماعي فيسبوك؛ الصفحة (Kurdistan dergûşa şaristaniyê) ؛ تاريخ 2023-04-17
وقت التدوين: 17-04-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 641
مشاهد فيلية – فيليات في عدن

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230507065537488088

د. منيرة أميد

كانت قد وصلت عدن ملتحقة بزوجها مع وصول اوائل العراقيين الهاربيين من جحيم الطاغية.. فعاصمة اليمن الجنوبي كانت قد اصبحت منارة للثوار .. وتحتضن على ارضها الكثير من حركات التحرر العربية.
تركت اهلها .. وهي متألمة وقلقة عليهم .. تركت ثلاث من اخوتها رهن الاعتقال
ومصيرهم مجهولاً ؟!
لم تألف بعد الحياة في الغربة ، ولا كانت من ذلك النوع الذي يحب التنقل والترحال .. لكن القدر كتب لها هذا .. وعليها تحمله.
قضوا الاشهر الاولى من حياتهم في فندق راقي جداً .. ورغم ما كان متوفراً من وسائل الراحة .. الا انها كان تتوق لحياتها السابقة ، في حضن الاهل والاحبة ..
كان قد تم تعينها قبل ان تصل كمدرسة في أحدى الثانويات.. الا انها لم تكن قد التحقت بالعمل بعد .. كانت حاملاً .. وتنتظر مولودها البكر .. التي كانت تتمنى ان تضعه في وطنها .. لان في تصورها ومخيلتها لم تكن تفكر سوى ان الاحوال في الوطن ستتغير بسرعة؟! وعودتها سريعة لا محالة؟؟!!
ذات مساء وفي جولتها اليومية الذي اعتادت ان تقوم بها بصحبة زوجها .. للذهاب الى متنزه نشوان، غير البعيد عن الفندق الذي تسكن فيه .. لمحت أحدى العراقيات ، فعرفتها على الفور .. رغم انهما افترقتا قبل اكثر من عشر سنين .. انها هي نفسها ذات الوشاح الاسود، كما كانت تطلق عليها عندما كانا معاً في المدرسة ..كانت تسبقها بمراحل دراسية .. و سبب ارتداءها الوشاح، انها كانت في حداد على والدها ، الذي اعدم بتهمة، اكثر ما تردد انها كانت ملفقة ، لانه كان من ممولي ومزودي الحركة الكوردية بالسلاح.. وقد اتضح امره واصبح مكشوفاً للسلطات في بغداد بعد بيان 11 آذار . الذي استقبله الكورد الفيلية بفرح غامر ، وباحتفالات واهازيج ، استمرت أياماً .
اقتربت الاخرى ايضاً منها وتعانقتا ..دون كلام .. وانما كانت الدموع هي لغتهما المشتركة .
كانتا قد افترقتا بعد انهاء أحدهن دراستها الاعدادية، وانتسبت كل منهما الى كليات مختلفة ، ثم اخذهن العمل والزواج ، ولكن الان كان اللقاء .. تحدثتا .. عما حدث منذ افتراقهما.. زميلتها التحقت بالعمل في جامعة السليمانية .. في تلك الفترة العصيبة من تاريخ الكورد .. فشهدت انهيار الثورة عام1975 ، و تعرضت بعدها الى الكثير من مضايقات. ثم الزواج والهروب الى المنافي ، ليلتقيا هنا في عدن ؟!
في الحفلة التي اقيمت بذكرى 45 لتأسيس الحزب الشيوعي العراقي، التقيتا مجدداً .. هي اشرفت على معرض الصور والبوسترات وجمعت التبرعات .. والاخرى قدمت اغنية كوردية بالحفل الفني .. ضحكتا معاً للمفارقة التي حولت صاحبتها الى مغنية في حفل كبير، حضوره بالمئات دون اي ميل فني سابق.. لكن الاصرار يعمل المعجزات ، لانها لم تقتنع ان يكتمل

الاحتفال دون اغنية كوردية .. حتى يعكس مساهمة كل الوان الطيف العراقي ..فكانت الاغنية الفلكلورية (دوريم له ياران) (بعيد عن الاحباب)، وموسيقى دبكات هزجت عليه الفرقة التي اعدت الاحتفال في فترة قياسية ، وكذلك الحضور.فبرزت هذه الفقرة بشكل لافت ادهش الجميع، وكانت اول مرة تسمع فيها اغنية كوردية في تلك الاصقاع.
توطت العلاقة بينهما اكثر واكثر، رزقت احداهما بمولود ذكر والاخرى بانثى ، حمل الاول اسماً يرمز الى اليمني الاصيل تيمناً بمسقط راسه ،والاخرى أسم كساء جبال كوردستان في عز الشتاء.
ذات صباح كانت جالسة تتهيأ لخياطة ثوب لعيد نوروز القادم قريباً .. دق خفيف على الباب .. كان ساعي البريد .. استلمت رسالة .. انها رسالة من احد ابناء عمومتها .. كان هو الاخر تنقل في المنافي منذ فشل الثورة كوردية اواسط السبعينات ففضل عدم العودة الى بغداد. كان قد وصل ايران مع وصول المهجرين العراقيين اليها مطلع الثمانينيات.
فتحت الرسالة بلهفة .. ولكنها قرأت في المقدمة .. بسم الله الرحمن الرحيم
انا لله وانا اليه راجعون .
سمعنا من المهجرين الى ايران ، نظراً للظروف العصيبة التي يمر بها الوطن ، انه قد استشهدت الأم الرؤوم والدتكم والاخوة ....
سمعت صدى صرختها.. وغرقت في ظلام .. أفاقت بعد أيام .. وهي ترتجف من البرد .. في حر عدن اللافح .. لم تستطع الكلام .. لم تعد تتذكر اي شئ .. حدثها زوجها عن الوفود التي زارتهم من القيادة اليمنية والحزب الاشتراكي اليمني مواساة لهم .. وعن وفد اتحاد نساء اليمن .. وعن وفد حركات التحرر .. ومنظمات الفلسطينية العاملة في اليمن .. عن برقيات مواساة التي ارسلها طلبتها.
لكنها لا تتذكر .. عيونها تتحرك في مقلتها تنظر .. الى ذاك البعيد القريب .. اخوتها امها والدها .. وكيف انه كتب لها ولهم الفراق الابدي .. كانت هناك احدى معلمات طفولتها .. وكذلك احدى الرابطيات والشيوعيات الباسلات .. التي تعرضت للتعذيب وبشكل فظيع أبان انقلاب البعث الفاشي الذي جاء بالبعث الفاشي للسلطة عام 1963.
بقيتها ليلتها معها .. يتحدثون اليها .. ليخففوا من محنتها .. ويذكرونها بمحن عشرات العراقيين الذين سبقوها..تتذكر كيف جاءت صديقتها الفيلية .. في اليوم التالي .. وكيف احتضنت احداهما الاخرى بالعويل .. سمعت عندها من الحضور من يقول .. انظروا كيف احداهن تشعر بالاخرى ..وتعرف اسلوب مواساتها .. هل لذلك صلة لكونهما فيليات؟؟؟
رغم مصابها ومرضها .. لم تشأ ان لا تحضر المؤتمر الذي عقد لاعادة الحياة لرابطة المرأة العراقية .. كانت تزغرد مع الحضور فتشعر انها في زفة عرس اخوتها الذين غادروا قبل الاوان.
لم يطل وجود صديقتها كثيراً في عدن .. فقد غادرتها الى احدى البلدان الاشتراكية لاكمال دراستها العليا.
***
دقت عليها الباب .. فسلمت عليها باللغة الكوردية .. ففتح لها قلبها قبل اسارير وجهها .. انها جارتها الحديثة القدوم الى اليمن. عرفتها على الفور من تكون ومن اي عائلة كمعظم الكورد الفيلية من سكنة بغداد.. مأساة الثانية كانت من شكل آخر .. ولو انها تتلاقى في المضمون.
كان في يدها تقود طفلاً صغيراً بينما تحمل في بطنها آخر .. ما قصتها يا ترى؟؟؟ وما الذي جاء بها لعدن؟؟؟
كانت حامل بطفلها الاول، عندما ازداد الخناق على القوى اليسارية .. وبما انها من عائلة معروفة بانتماءها الحزبي .. لذا كانوا تحت المراقبة ثم الملاحقة .. اصبحت تتنقل بين البيوت ولا تنام في نفس الدار لليلتين متتاليتين .. كانت تتنقل بين بيوت الاقارب .. رغم اختلاف الانتماءات السياسية؟! انتهزت فترة وضعها لوليدها لتطلب اجازة الوضع ثم الحضانة بدون مرتب .. لتتجنب الملاحقة..
ليلتها لم تعد الى البيت تركت طفلها بمعية عائلة خالها .. بينما ذهبت هي وخالها للبقاء في بيت احد الاقارب .. البعيد عن الشبهه لدى السلطة ، او على الاقل في وقتها.
عادوا صباحاً.. ووجدوا المنزل مغلقاً بالشمع الاحمر؟؟!! أستقبلهم الجيران واخبروهم ..لقد تم تسفير العائلة فجراً ؟؟؟!!!
اذا رحل اهلها ووليدها ؟؟؟!!! لا تعرف كيف تصف مشاعرها في تلك اللحظة ؟؟؟!!! كانت قد صدمت قبلها بايام عندما علمت ان شقيقها وزوجته قد تم اعتقالهم وكذلك ابناءهم الصغار .. ثم اعيد احد الاطفال الى الجيران متوهمين انهم من أقاربه .. فقالوا خذوا ابنكم .. ولا تسألوا عن الباقية ابدا؟؟؟؟!!!!
لا تعلم كيف هيأت نفسها للهروب عبر كوردستان .. وكان زوجها قد سبقها الى هناك منذ اشهر ملتحقاً بتنظيمات الانصار. غادرت مع خالها الذي اضطرت لتفترق عنه في احد المراحل..لانه كان قد تم توفير سبيلين مختلفين لهروبهما .. كانت شبه منهارة ومتعبة وهي تتذكر تلك التفاصيل .. لم تشأ ان تضغط عليها اكثر ، لتكشف لها عن معاناة الطريق والمصاعب التي واجهتها ولكنها كانت تتابع تعابير وجهها الذي كان يعكس الم فضيع .. وخاصة تلك الفترة التي تركت تسير طريقاً بمفردها لتلقي بمصير مجهول لأكمال مهمة هروبها؟؟؟!!!
لم تستطع ان تؤمن لنفسها ولعائلتها ، حياة مناسبة في ذلك البلد ، لذا قررت المغادرة وبعد تنقل في المنافي مختلفة .. كان المستقر في عدن.
كانت تحمل شهادة في الهندسة ، لذا مسألة تعينها كان سهلاً ، ولكنها كيف ستؤمن لابنها البقاء في المنزل من دونها؟ في

اليوم الاول من الدوام ، وقبل ان تتفق مع احدى اليمنيات لرعاية ابنها ، تركته عند جارتها ، مملىَ نفسها .. انها تتحدث معه بالكوردية ، لذا سيشعر باطمئنان معها .. ولكن صراخه وعويله لم ينقطعا لحين عودة امه ، وفي احد المرات حاول الهروب ، وعندما منعته الجارة ،كان نصيبها عضة كبيرة في يدها .. ما زالت اثارها موجودة تتندر بها.
وصول الثانية عزز نشاط النسوي للاولى، فكانت تستخدمان كل طاقاتهما ومواهبهما وخاصة في العمل النسوي والاجتماعي.. رغم مصاعب الحياة ، والتزاماتهم العائلية والعمل .. فالاولى كانت قد بدأت تنسق نشاطها مع منظمات أتحاد نساء اليمن .. وتفرغت عدة ايام للعمل التطوعي المجاني، ولتقدم دروس في تعلم الخياطة التي تجيدها بالمراكز النسوية تعبيراً عن الامتنان للبلد الذي استقبلهم في وقت شدتهم وقدمت لهم كل التسهيلات رغم الضروف الصعبة التي كان يمر به بسبب الحصار الخانق لدول الجوار عليهم ، لاختلاف توجهات النظم الحاكمة في المنطقة وحكومة عدن.
لم يخلو نشاطهم ايضاً من السعي الى تعزيز العلاقة بين العوائل العراقية والمساهمة في افراحهم واتراحهم. كما لم يقصروا من المساهمة بالاعمال الخيرية وعمل معارض ، ليجمع ريعه للانصار في كوردستان .. الثانية كانت تتمع بصوت فيروزي ساحر .. كانت تصدح باغاني فيروز في تلك المناسبات العائلية .. علماً انها كانت قد فازت بمسابقة اجمل صوت في احدى احتفالات الربيع التي كانت تقام في مدينة الموصل كل عام.
****
التحق الكثيرون من العراقيين بحركة الانصار في كوردستان .. وبدء المتطوعين يغادرون اليمن تاركين عوائلهم .. لا تعلم لماذا وقع الاختيارعليه، رغم انه اب لعدد من الابناء وزوجته ربة بيت، ليس لديها مورداً تقتاد عليه.
بدأ تصلهم اسماء قوافل جديدة من الشهداء. وكان اسمه بينهم.. عائلته كانت تقطن في محافظة الثالثة ابين .. سافرت لتشارك في العزاء ، ولكن لزحمة المكان لم تستطع أن تكلم زوجة الشهيد كثيراً.
عادت لعدن وذات يوم جاءتها احد العراقيات تطلب منها ان كانت تجيد تلك الاشعار التي تقرأ في المآتم الفيلية (المور) ، لان زوجة الشهيد والتي كانت ابنة عمه ايضاً ،لها شعور انها لن تستوفي العزاء في زوجها دون ان تقال فيه تلك الاشعار الحزينة،والتي تعودت ان تسمعها من اهلها في المآتم الفيلية في مدينتها الكوت؟؟!!
رفضت ارملة الشهيد الصابرة .. ان يرسل ابناءها بعيدين عنها للدراسة في المدارس الداخلية في البلدان الاشتراكية ، وكانت تلك عادة متبعة مع ابناء الشهداء رفضت ذلك ، واصبحت تجتهد في ايجاد اي طريقة لتقوم برعايتهم ، حتى قررت الحكومة اليمنية ان تمنحها فرصة للعمل في احدى رياض الاطفال ، مستثنية من شرط الشهادة الدراسية المطلوبة.
في آخر خبر عنهم .. انهم ما زالوا في اليمن وقد وفقت في تربيتهم واكملوا دراستهم ونجحوا في حياتهم..
فيليبات اخريات التقت بهم وكانوا ثلاثة .. لم يكونوا اقل نشاطاً وهمه وكان حضورهم في اي مكان وفي اي مناسبة فاعلاً و بارزاً.
***
فسلام لعدن واهله ولكل من وقف مع العراقيين في محنهم.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: اليمن

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | http://al-nnas.com/ 04-03-2009
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 642

مشاهد فيلية – ما سبق الانفال

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230507082712488115

منيرة أميد

بغداد - ستينات قرن العشرين

جاءوا ليسكنوا في ذلك الزقاق الذي يقع في أحد الاحياء التي تتوسط شارع الكفاح من جهة و شارع شيخ عمرمن الجهة الاخرى، تلك الاحياء كانت مكتضة بساكنيها من الكورد الفيلية.

العائلة كانت تتكون من الوالدين وستة من الابناء كلهم ذكور. الآم الحامل كانت تنتظر ان يرزقها الله بأبنة، لقد زارت مراقد الأئمة والاولياء ونذرت من أجل ذلك الكثيرمن النذور.

كانوا حديثي العهد بالمدينة، لم يفكروا يوماً اللجوء اليها. كانوا من ميسوري الحال في تلك القرى الكوردية. ولكن حادث جلل الم بهم، ولم يجدوا امامهم سوى الرحيل دواءاً ، كان ابنهم البكر الذي لم يكن قد تعدى عمره 14 ربيعاً . قد خرج ذات يوم بصحبة رفاقه وأقرانه, لكنه لم يعد, لانه انزلق عندما كان يلعب مع صحبه قرب منبع ماء، ليهوي في الوادي مع مياه الشلال ، حيث كانوا يمرحون.

ذات يوم جاء ابنهم الصغير يبحث عن جارتهم التي وعدتها بالمساعدة في ساعة المخاض، ، ولكنه وجدها غائبة، ولم تكن في البيت سوى ابنتها التلميذة في الصف الخامس الابتدائي ، اي لم تكن قد تجاوزت اعوامها الاحد عشر بعد.

رأت فزع الصغير ، واخبرها ، ان والدته موجودة في حمام البيت ، ويعتقد انها قد ذبحت (قطاً) ؟

هرعت لنجدة جارتهم ، ولفطنتها عرفت ، انها في حالة وضع. عند دخولها بيتهم ، كانت قد أنتهت من غسل المولودة الجديدة، واحتضنتها. (كانت تلك عادة النساء في القرى الكوردية ، ان تقوم بمهام المولدة لنفسها).

ساعدتها بحمل الوليدة عنها ، واخرجتها من الحمام ، واسرعت بوضعها في الفراش ، ولكن الجارة فقدت الوعي. تذكرت البنت ما كانت تفعل والدتها في هذه الحالات ، فاسرعت لحرق خرقة صغيرة من القماش ، وقربتها من انف الجارة المسكينة لتشم رائحة (العطابة) ، لعلها تصحوا ، وفعلا تحقق ذلك .

لا تذكر كم مضى من الوقت لحين عودة والدتها ، ولكنها كل ما تتذكره ، انها سلقت بعض البيض (نصف ستاو) ، واعطتها لجارتهم ، ومع اشتداد صراخ الطفلة ، لم يكن أمامها سوى من عمل القنداغ (ماء مغلي يبرد قليلاً ويضاف اليه قليل من السكر) ، وبملعقة صغيرة أطعمت الصغيرة.

اثنت عليها أمها كثيراً، لدى عودتها . ولكن ذلك اليوم كان بداية لعلاقة عميقة جمعتها بتلك الاسرة، وخاصة بالمولودة الصغيرة ، التي شاركت بمنحنها أسم (زينب) . تعلقت بها بشكل غريب ، رغم انه كان لها اشقاء صغار ، كانت لا تلبث عند عودتها من المدرسة ان تذهب لتراها ، وعندما كبرت بعض الشئ ، كانت معها دوماً، ولم يكن ليحلو لها القيام بواجباتها المدرسية الا وزينب الى جوارها. كانت تشعرها بفرح غامر ولم تكن تفهم كنة تلك الاحاسيس التي بدأت تحس بها في ذلك العمر المبكر ، والتي لا يقل عن عواطف الامومة التي عرفتها لاحقاً.

ذات يوم عادت من المدرسة ، الأجواء كانت تبدوغريبة ، هناك شئ يعمل الجميع على اخفاءه. كعادتها هرعت الى الجيران طرقت الباب، كان مغلقاً على غير العادة ، لم يرد أحداً. عادت الى البيت ، فاحتضنتها أمها ودموعها تنهمر؟ فعرفت ان هناك شيئاً غير عادي قد حدث ، ولا بد انها مصيبة كبرى ؟! ولكنها في النهاية فهمت ، انها لا تستطيع أن تضم الى صدرها زينب بعد الان ؟! لانها أبعدت قسرا ، وببساطة لقد تم تهجير العائلة ؟

لا تعرف كم احتاجتها من الوقت ، ليخف عنها الم الفراق ، ولكنها أحست دوماً ، بوخزة في قلبها ، اشبه بمن فقد وليده.

تمر الاعوام ويستمر التدهور في الاوضاع البلد، وفي ظل تلك الاوضاع السياسية المضطربة لا تجد بداً من الهروب، وهي عروس لم تهنأ في بيتها الزوجي كثيراً، لتجد طريقها الى المنافي مرغمة. حيث انتقلت من منفى الى منفى بصحبة زوجها.

أحد المنافي الاوربية بداية التسعينات

في وقت متأخر من ذلك المساء يرن الجرس الموصل بالمدخل الرئيس للمنزل . يرد زوجها ، فيخبرها انه أحد طلبة الدراسات العليا – في نفس الجامعة التي انهت دراستها العليا فيها. وحيث ما زال زوجها يعمل.

أستغربوا هذه الزيارة وفي هذا الوقت بالذات ، وخاصة وهو أحد الطلبة المبعوثين من (الجمهورية الايرانية). و رغم أن الحرب العراقية الايرانية كان قد وضعت اوزاره ، الا انه كان قد صنع ذلك الحاجز الغريب ، بينهم كعراقيين وأولئك المرسلين للدراسة على حساب دولتهم من ايران الجارة اللدود.

الطارق جاء طالباً المساعدة, في امر هام, اعتذر كثيراً منهم، فربما جاء في وقت غير مناسب؟! .. ولكن هناك ما دفعه لطلب المساعدة منهم بالذات دون الاخرين؟! اخبرهم انه هو الاخر عراقي ينتمي الى أحد العوائل الفيلية التي هجرت الى ايران في مطلع السبعينات. وانه متزوج وله ولد عمره 3 سنوات.

اتفقوا في النهاية ان يتم التعارف بين الزوجات في اليوم التالي في مركز المدينة، اخبرها ان زوجته ، اسمها زينب ، ذو عينين زرقاوين ، قالها مازحاً ، حتى لا تتصوري انها (اوربية) ، ثم ذكر لقد كانوا يسكنون في الحي الفلاني قبل تسفيرهم؟! وغادر بعدها.

ظلت كلماته الاخيرة ترن في رأسها؟ زينب ، زرقاء العينين ، كانت تسكن عائلتها في نفس حيهم؟ ايعقل هذا ؟ ام انه فلم

هندي؟ أترى هي؟ اكتب لها الباري ان تراها بعد كل هذه السنوات ؟ وفي هذه البلدة الغريبة؟ في هذا الجزء من العالم؟ كيف تكون معها زينب في نفس المدينة ومنذ سنتين ، ولم تلتقي بها ؟ وان التقت بها هل كانت ستعرفها ، وهي لما فارقتها لم تكن قد تعدى عمرها بضع سنوات ؟
لم تنم ليلتها.
أنبلج الصباح .. كانت تتابع الساعة ..انها التاسعة.. تستطيع الان ان تتصل بها ،.. اتصلت .. بعد السلام سألتها مباشرة ، هل انت أبنة فلان؟ أأنت شقيقة فلان وفلان ؟ أحست بأنفعال شديد لم يكن انفعال الشخص، على طرف الاخرمن الخط بأقل منها؟ كررت من أنت ؟ انا أعرف صوتك؟ من انت ارجوك؟ أنا متأكدة اني اعرف هذا الصوت.. سمعته سابقاً؟.
اتفقوا على اللقاء بعد 10 دقائق.. تلك الدقائق كانت بطول السنوات العشرين التي فارقتها... كان شريط الذكريات يتهاوى أمامها... تذكرت اخوها (المفقود).. الذي كان يشكل ثنائياً مع أحد ابناء تلك العائلة. تذكرت احاديث والدتها وجارتهم .. تذكرت مئات المواقف والحالات .... كلها كانت أنسانية تعبر عن تلك العلاقات الحميمة التي كانت تجمع الجيران ، والذي كانوا للبعض أكثر من أهل.
هناك في بيت .. زينب.. مرتبكة كثيراً.. البست ابنها ملابسه بعجلة ، حتى اخطاءت في الباسه حذاءه ، وقف زوجها ضاحكاً، اهكذا ستقابلين شخصاً للمرة الاولى .. اجابته لا انها ليست المرة الاولى .. اني عرفتها من صوتها..
أحتضنتها طويلاً.. كأن تلك السنوات قد تقلصت الى تلك اللحظة .. ثم ابعدتها.. لتشبع من رؤياها ... نعم القدر رتب لها ان ترى زينب مجدداً.. تحدثتا مطولا ، سألت عنهم فرداً فرداً.. سألت عن شقيقها.. الذي كان يظن الكثير ، انه توأم لاخوها؟! فجاء الخبر الصاعقة ؟ لقد انهى دراسته في الطب؟ ثم جند في الاحتياط .. كان ينقل بالطائرة الى أحد المواقع .. حيث أسقطت من قبل النيران المعادية (في الحرب العراقية الايرانية) ، وترك ارملة وطفلين؟
بينما هي لم تحتاج الى الكثير لتبلغها به. كانت قد علمت من المسفرين في الثمانينات ما حل بالعائلة؟ وكيف تم تصفية الابناء ووفاة الام من الفجيعة معهم ليلحقهم الاب وخاصة مع اعتقال بقية ابنائه.. كل ما استطاعت ان تخبرها هو اختفاء أثرشقيقها من كان تؤاماً روحياً لاخ الاخرى، رغم اطلاق سراحه بعد سنين ، لكنهم اعتقلوه مجدداً مع اندلاع انتفاضة 1991؟!
استغربت ، كيف كانت تعرف كل شئ عنها؟ فقالت ، صحيح انا كنت صغيرة ، ولكن لم يكن ممكنا نسيانك ، لان اهلي مازالوا يتحدثون لي عنك؟ ويتذكرون عائلتكم ، وكنا نحن ايضاً نتتبع أخباركم؟!
كان أغرب موقف هو من ابنها ، عندما رأي اندماجنا بالحديث بالكوردية ، وحميمية اللقاء ، اصبح يسأل امه ، اماه هل نحن عدنا الى اهلنا؟ انحن الان في وطننا؟
كان الوقت قصيراً .. انها عائدة الى اهلها .. في اليوم التالي.. لم يسنح لها الوقت .. سوى ان تشتري بعض الهدايا لابناء (الشهيد). مع وعد انهما سيلتقيان بعد عودتها مجدداً .. أحست لحظتها أن روحيهما ، لم تكن لتبدوا انهما افترقتا أبدا.
عادت زينب .. محملة بهدايا لا تعد ولا تحصى ، استغربت كيف استطاعت ان تحملها كلها؟! ولكن لم تفرح كما فرحت بالحبة الخضراء (ونوشك) وهي حبوب خضراء صغيرة ، لا تنبت أشجاراها سوى في كوردستان، تأكل كمكسرات والمجفف الصغير الحجم منها تستخدم في صنع رز في الكثير من القرى الكوردية، والمادة الصمغية المستخرجة من الشجرة تستخدم كعلكة (علج ماي).
ولكنها ايضاً عادت باخبار الاهل والاقارب .. وخاصة والديها العزيزين .. وكيف كانت فرحتهم بخبر لقاءنا ؟ واني سأكون قريبة منها في غربتها.
لم تنتبه يومها ان زيارتهم لها كان في وقت متأخر جداً .. كان الوقت قد تجاوز الساعة العاشرة مساءاً ، ومن عادة اهل البلد حيث هم ، ان لا تكون الزيارة بعد الثامنة ، لان الاولاد الصغار دون الرابعة عشر لا يجب أن يتواجدوا خارج منازلهم بعد هذا الوقت ، والسبب الاخر أن الدوام الرسمي يبدأ بين السادسة والسابعة صباحاً . لذا يتوجب النوم المبكر.
تكررت الزيارات في الاوقات ذاتها .. لم تشأ السؤال ! ولكنها احست بتحفظهم ان يعلم احداً بهذه العلاقة؟! علمت اخيراً الاسباب ؟!
ان الوضع بين الطلبة الموفدين من بلدهم لا يختلف كثيراً عن الموفدين من بلدان تحكمها الانظمة الشمولية؟ فكتبة التقارير هم ذاتهم اينما كانوا ؟ لذا فالحرية التي منحتها اوربا للقاءهم ، لم تكتمل؟ فلعنت ذلك الشرق البليد الذي لم يكتفي بتفريقهم وهم على ارضهم وانما لاحقهم الى منافيهم البعيدة كأنه رباط أبدي او قدر يظل يناصبهم في حلهم وترحالهم .. ودعتها للمرة الاخيرة وكلها امل بلقاء قادم في الوطن بعد ان يزاح عنه الدكتاتورية وذلك الحلم سيتحقق لا محالة..[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: بغداد
ملف: الكرد الفيلية
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 28-02-2008
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 643

مشاهد فيلية- جامع براثا والكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230507081856488113

منيرة أميد

يرتبط الكورد الفيلية بأكثر من وشيجة بمسجد براثا التاريخي في بغداد والذي استهدفته قوى الظلام والارهاب يوم أمس. ليس فقط لموقعه القدسي، حيث أغلبهم من أتباع المذهب الجعفري الاثنا عشري، ويدينون بولاء كبير لال بيت رسول الله (ص)والائمة الطاهرين (ع)، حيث تقول الروايات أن أمير المؤمنين الامام علي ابن طالب (ع) قد مر في هذا المكان بعد عودته من واقعة نهروان سنة 37 للهجرة ، وصلى فيه مع ولديه الامامين الحسن والحسين (ع).، وحفر بئراً، ما زال موجوداً يتبرك به كل من يزور المسجد
وانما ربطتهم به أكثرمن ذكريات.
أن موقع المسجد والمعروف بالمنطكه في بداية المنطقة المعروفة بالعطيفية، شهدت سكن الالاف من العوائل الكورد الفيلية.
سكنها خان بشتكو* منذ وصوله بغداد في عشرينات القرن المنصرم. ثم مع توسع وزيادة العمران الذي شهدته مدينة بغداد في الخمسينيات والستينيات من نفس القرن، وزيادة رغبة العوائل وخاصة تلك التي كانت تتمتع بوضع أقتصادي مرتفع، الخروج والسكن خارج الاحياء الشعبية في بغداد التي بدأت تضيق بساكنيها. زاد الاقبال على المنطقة التي كانت تتمتع بجمال أخاذ وهي محاذية لنهر دجلة وتنتشر فيها بساتين الحمضيات وأشجار النخيل التي كانت تسقى من مياه دجلة التي ترفع اليها بمحركات (مكائن) ، كانت تثير فضولنا ونحن أطفال.
تلك المكائن كانت منصوبة بمحاذات النهر فتنقل المياه الى سواقي كبيرة نسبياً، كانت مكاناً مثالياً لتعلم السباحة، وكان تعج بأبناء المنطقة في فصل الصيف بالرغم من تحذيرات الاهل وتهديداتهم بالعقاب لنا لو تجرأنا الاقتراب منها. كانت تلك السواقي تتفرع منها أخرى أصغر فأصغر لتدخل البساتين والبيوت .
المنطقة كانت تمتاز ايضاً بانها تقع في الطريق المؤدي الى المرقدين الشريفين في مدينة الكاظمية. لذا بدأت البيوت الفخمة والمبنية على طراز غربي ومطعم بذوق عراقي، تعلو فيها. مع احتفاظها بحدائق غناء منسقة بذوق رفيع، ومهنة البستاني كانت زاخرة هناك. وكان للكورد الفيلية نصيب الاسد من تلك البيوت الفارهة. حتى سميت عدة مناطق بأسمهم.
ان لوجود المسجد في ذلك المكان كان معلماً بارزاً ، تستدل عند وصولك اليه انك دخلت العطيفية، فولد أرتباطاً روحياً بالمكان. وأصبح المسجد كدالة مكانية تستمد منه أحداثيات اي موقع تريده.
ساهم الكورد الفيلية في كل عمليات ترميم وتوسيع التي أجريت على المسجد على مراحل تاريخية مختلفة. ففي الستينات عثرعمال بناء من أبناءهم في انقاض بعض أجزاء المسجد، على بعض الكتب والمخطوطات، كتبت بخط اليد، وكانت مزدانة برسوم ونقوش مثل تلك التي نراها في الكتب التراثية وبلغة عربية لم نكن نفهمها، وبلغات أخرى ربما كانت فارسية أو تركية (عندما كانت تكتب بالحروف العربية). ونقود معدنية قديمة، تعود لفترات تاريخية مختلفة.. كما عثروا على حاويات خزفية كبيرة (بستوگات)، كانت ماتزال في حالة جيدة، سلمت لادارتها.
أتخذ الشيعة من المقبرة الملحقة بالمسجد**، مدفناً للاطفال المتوفين باعمار صغيرة، ولاولئك المعدمين وكذلك لسدنته ، وكم من رفات طفل فيلي تحتضن تلك الارض ، وأحداهن كانت شقيقتي.

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

كانت مراسيم عاشوراء في أحياء بغداد القديمة، والغاصة بسكنته من الكورد تبدأ بخروج المواكب من جامع المصلوب الموجود في حي القشل عند المنعطف المؤدي لسوق الدهانة، وتختم طقوسها في جامع الخلاني. بينما في زيارة الاربعينية كانت تخرج الجموع سيراً على الاقدام من مناطقها في الرصافة لتعبر الى الكرخ عبرالجسر الحديدي، لتصل الى المنطگه وتتبرك بزيارة المسجد، وأقامة صلاة الظهر ، وتشرب وتغسل وجوهها بماء البئر المبارك، وتأخذ قسطاً من الراحة ، لتواصل مسيرها الى مدينة الكاظمية، يمرون بطريقهم ببعض الاقارب يتزودون بالماء. وخاصة عندما كان يصادف ان يكون الموسم صيفاً.
كانت الحشود تصل المرقدين الموسويين في مدينة الكاظمية، لتكمل شعائر ذلك اليوم، وتتناول بعدها طعام الغداء هناك. عند المساء، البعض كان يفضل وخاصة كبار السن والاطفال، ركوب تلك السيارات الخشبية لتعود الى مناطقها في أحياء الكورد الموزعة على جانبي شارع الكفاح (غازي)، بينما يفضل الشباب أن يعودوا سيراً في نفس الطريق ، وخاصة بسبب الزحام لذا ينطلقون مبكرين.
*كان آخر خان حكم ولاية بشتكوالكوردية الفيلية، قبل رسم الحدود بين العراق وايران ، والذي على ضوءه تم تقسيم أرض الولاية بين البلدين كما جرت لبقية أجزاء كوردستان، بعد تنصل القوى العالمية من وعودهم للكورد بوطن قومي بعد الحرب العالمية الاولى.
** في العراق هناك العديد من المقابر ملحقة بمساجد تتضمن أضرحة لبعض الاولياء، مثل مقبرة الشيخ معروف ببغداد، يدفن فيها من يتوفاه الله من الطائفة السنية. بينما الشيعة تكون قبورهم في وادي السلام في مدينة النجف الاشرف، وهذه هي المقبرة الوحيدة لهم في بغداد.[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: بغداد
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 13-04-2006
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 644
مشاهير الكرد في التاريخ (الحلقة 53) الموسيقي إبراهيم الموصلي (توفي عام 188 /804 م)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240220150112553739

مشاهير الكرد في التاريخ (الحلقة 53) الموسيقي إبراهيم الموصلي (توفي عام 188 هـ /804 م)
د. أحمد الخليل

كومة القش
البحث عن الأعلام الكرد أشبه بالبحث عن إبرة في كومة قش ضخمة.
ومنذ عقدين من الزمان بدأت البحث عن الأعلام الكرد في أكوام المعلومات الخاصة بتاريخ غربي آسيا، وكانت البداية مع (معجم الأعلام) لخير الدين الزِّركلي، وحينذاك لفت إبراهيم الموصلي انتباهي، ثم صرفت النظر عنه؛ إذ لم أجد في ترجمته ما يؤكد أنه كردي.

ومنذ سنة عدت ثانية إلى سيرة إبراهيم الموصلي في كتاب (الأغاني) لأبي الفرج الأصبهاني، وإذا بي أمام معلومات جديدة، منها أن إبراهيم الموصلي كان يقال له (ابن الجُرْمُقانية) (الأغاني، 207/5)، وأن إبراهيم المهدي (أخو هارون الرشيد ومغنّ وموسيقي كبير) كان يطلق على إسحاق بن إبراهيم الموصلي لقب (جُرْمُقاني) في معرض الذم (الأغاني،289/5).
وكان عليّ أن أتتبّع اسم (جرمقاني) ترى ما حقيقته؟ فإذا بالأستاذ جرجيس فتح الله يذكر أن كركوك كانت مركزاً لإقليم عُرف في التراث السرياني باسم بيت گرماي Béth Garmé، و گرميك، أو باجرمي، وظل هذا الاسم قائماً بعد الفتح الإسلامي (كركوك، ص 38 – 39)، فبدا لي أن لاسم الجرامقة علاقة بمنطقة (باجرمى)، وهي منطقة ذات أغلبية كردية منذ العهد الحُورى على أقل تقدير، لكن مرة أخرى صرفت النظر عن سيرة إبراهيم؛ إذ علمت من بعض المصادر أن اسم الجرامقة كان يُطلق على الآشوريين أيضاً، كما كان يُطلق على بعض سكان الشام والجزيرة.
وفي رحلة البحث عن تاريخ الكرد اطّلعت على موقع (جلجامش) الإلكتروني، فوجدت فيه معلومات قيّمة حول الكرد الفيليين (اللُّور)، ولا سيما في الدراسات التي دارت حول هذا الموضوع، ومنها كتاب (الفيليون: أصالة وعراقة وآمال وهموم) للدكتور مهدي كاكائي. وكتاب (الكورد الفيليون بين الماضي والحاضر) للأستاذ أحمد ناصر الفيلي، وكتاب (الكورد الشيعة في العراق) للأستاذ سيّد حسين الحسني الزّرْباطي، ودراسة حول مدينة (مَنْدَلي) للأستاذ محمد مندلاوي، وأوصلتني تلك المعلومات إلى ساحة جغرافية كردية مهمة كنت أجهل عنها كثيراً من الأمور.
وللمزيد من الاطلاع والتأكد راسلت الدكتور مهدي كاكائي، مستفسراً عن هوية السكان الأصليين لبعض المدن في غربي إيران وجنوبي العراق منها (صَيْمَرَة، مَيْسان، دَشْت مَيْسان، أَسَد آباد، هَمذان= همدان)، فأمدّني – مشكوراً- بملف حول الموضوع، مستعيناً بالأستاذ محمد مندلاوي، ومن خلال تلك القراءات اتضحت لي أبعاد الجغرافيا الحقيقية للكرد الفيليين قبل عهد الفتح الإسلامي وإلى العصر الحديث، وعلمت أنها جغرافيا تقع في جنوب غربي إيران، وتتصل إلى منطقة خوزستان (الأهواز) وإقليم فارس ضمناً، وتقع في جنوب ووسط العراق، وتتصل إلى شط العرب.
وتصادف أنه خلال البحث عن الكرد الفيليين (اللور) ومواطنهم تفضّل عليّ الصديق الأستاذ رسمي جلال (من سكّان كركوك أصلاً) ببعض الكتب للمطالعة، منها كتاب (مذكرات مأمون بك بن بيگه بك)، ولا تكمن قيمة هذا الكتاب في المعلومات الخاصة بجنوبي كردستان في العهد العثماني فقط، وإنما يشتمل أيضاً على معلومات جغرافية وتاريخية ثمينة، بفضل الهوامش القيّمة التي أضافها معرّبا الكتاب الأستاذ محمد جميل الروژبياني والأستاذ شكور مصطفى.
اهتداء بالجغرافيا
وبعد مقارنة ما جاء في تلك الدراسات بالمعلومات الجغرافية والتاريخية الواردة في كتب البلدان والفتوحات في التراث العربي الإسلامي، اتضحت لي أمور غاية في الأهمية، منها على سبيل المثال أن محافظة (العمارة) في جنوبي العراق هي منطقة (مَيْسان) موطن بعض قبائل الكرد الفيليين، وأنها سمّيت (المَذار) في كتب التراث الإسلامي، وأن مدينة (مَنْدَلي) كانت تسمّى (بَنْدَنِيجين)، وأن تاريخها عريق، وكانت إحدى مدن دولة (لوللو) أجداد الكرد اللور (الفيلي)، وأن (جَرْمقان) اسم لناحية قريبة من هَمَذان (همذان= آمدان)، كما أنه اسم لمدينة كركوك وللمناطق الحارة المتاخمة لها، واسم لقوم من الكرد سكنوا منطقة قرب مدينة الموصل، واسم لقوم من الكرد من سكان مدينة الحيرة قديماً.
واتضح أن (أَرَّجَان) مدينة كبيرة كثيرة الخيرات، تقع على حدود إقليمي فارس والأهواز (خوزستان)، وكان أول من أنشأها هو الملك الساساني قُباذ بن فَيروز والد كسرى أنوشروان، وسماها (أَبَرْقُباذ)، وكان قُباذ غزا بلاد الروم، وافتتح من منطقة آمد (ديار بكر بعد الفتح الإسلامي) مدينتي مَيّافارقين وآمد، وكانتا في أيدي الروم، وأسكن سَبيَ هاتين المدينتين في مدينة أَرَّجان (معجم البلدان،1 / 172)
واتضح أيضاً أن (خوزستان) إقليم واسع بين البصرة وفارس، ومن نواحيها بلاد اللُّور، وهي بلاد خصبة، وتغلب عليها الجبال (تقويم البلدان، ص 311 – 312). ونقل أبو الفداء من (كتاب الأطوال) لابن حوقل أن:
" جبل اللُّور هو بين تُسْتَر وأصبهان، وامتداد هذا الجبل طولاً نحو ستّة أيام، وفيه خلق عظيم من الأكراد، وبه ملوك لهم من اللُّباب لور هي من رُستاق [ناحية تضم مجموعة قرى] خوزستان، وقال: في ظنّي أنها جبال بها يقال لها لُورستان" (تقويم البلدان، ص 313).
وقال ابن حَوْقَل في أثناء حديثه عن الزُّمُوم (القبائل) في فارس:
" وأما زُمومها فهي أيضًا خمسة... منها زَمّ شَهْرَيار، ويُعرف بزَمّ المازنجان، والمازنجان قبيل من الأكراد في حدود أصبهان... فأما أحياء الأكراد فإنها تكثر عن الإحصاء،... يزيدون على خمس مئة ألف بيت شَعر" (صورة الأرض، ص 236).
وأضاف ابن حوقل قائلاً:
" فأما زُمومها فإن لكل زَمّ منها قرى ومدنًا مجتمعة، قد ضُمّن خراج كل ناحية رئيس من الأكراد، وأُلزم صلاح أحوال ناحيته وتنفيذ القوافل، وحفظ الطرق، والقيام بأحوال السلطان إذا عرضت بناحيته، ... وهي كالممالك " (صورة الأرض، ص 236).
وقال ابن البَلْخي (فارسي توفي سنة 510 هـ) في كتابه (فارس نامه)، وهو خاص بالحديث عن إقليم فارس:
"كان الأكراد في قديم الزمان يعيشون في خمسة زُموم، ... على النحو الآتي: زَمّ جِيلُويه، زَمّ الديوان، زَمّ اللوالجان، زَمّ الكاريان، زَمّ البازنجان. وإنما قوة جيش فارس ناجمة عن وجود هؤلاء الأكراد الأشداء جداً في صفوفه مع خيلهم وأسلحتهم ودوابهم " (فارس نامه، ص 153).

وأكد ياقوت الحموي (ت 626 هـ) المعلومات التي رواها كل من الإصطخري (ت 346 هـ) وابن حوقل (ت بعد 367 هـ) وابن البَلْخي حول كثرة الكرد في إقليم فارس، وأطلق على المناطق الكردية اسم (رَم) بدل (زَم)، وقال:
" رَمّ: بفتح أوله وتشديد ثانيه وجمعه رُموم، وتفسير الرموم محالّ الأكراد ومنازلهم بلغة فارس، وهي مواضع بفارس. منها رمُّ الحسن بن جِيلَوَيه، يسمى رمّ البازنجان، وهو من شيراز على أربعة عشر فرسخاً [الفرسخ حوالي 5 كم]، ورمُّ أردام بن جوانابه من شيراز على ستة وعشرين فرسخاً، ورمُّ القاسم بن شهريار، ويسمى الكوريان، من شيراز على خمسين فرسخاً ، ورمُّ الحسن بن صالح، ويسمى رمَّ السوران، من شيراز على سبعة فراسخ" (معجم البلدان، 81/3).
وأضاف ياقوت يقول:
" وقال البشاري: بفارس رمُّ الأكراد، ولها رُسْتاق ونهر، وهي وسط الجبال ذات بساتين ونخيل وفواكه وخيرات، قال: ورمُّ أحمد بن صالح وسمى الزّيزَان، وقال الإصطخري: رُموم فارس خمسة ولكل واحد منها مُدُن وقرى مجتمعة، قد تضَمّن خراج كل ناحية رئيس من الأكراد، وألزموا إقامة رجال لبَذْرَقة [قبض رسوم الجمارك] القوافل وحفظ الطريق ولنوائب السلطان إذا عرضت، وهي كالممالك.
الأول رمُ جيلَويه يعرف برم الزنيجان اسم قبيلة من الأكراد ،فإن مكانه في الناحية التي تلي أصبهان، وهي تأخذ طرفاً من كورة [منطقة] إصطخر، وطرفاً من كورة أرّجان، فحدّ ينتهي إلى البَيضاء، وحدّ ينتهي إلى حدود أصبهان، وحدّ ينتهي إلى حدود خوزستان، وحدٌ ينتهي إلى ناحية سابور، وكلما وقع في هذه من المدن والقرى فمن هذا الرم ويتاخمهم في عمل أصبهان.
الثاني رمُ شهريار وهو رمُ البازنجان وهو رمُ جيل من الأكراد وهم من البازنجان رهط شهريار، وليس من البازنجان هؤلاءِ أحد في عمل فارس، إلا أن لهم بها ضياعاً وقرى كثيرة.
الثالث رمُ الزّيزَان للحسن بن صالح وهو في كورة سابور، فحدّ منه ينتهي إلى أردشير خُرّة، وتليه حدود تُطيف بها كورة سابور، وكل ما كان من المدن والقرى في أضعافها فهي منها.
الرابع رمُ الريحان لأحمد بن الليث، وهي في كورة أردشير خُرّة، فحدّ منه يلي البحر، ويحيط بثلاثة حدوده الأخرى كورة أردشير خُرّه، وما وقع أضعافه من المدن والقرى فهي منه.
الخامس رمُ الكاريان، فحدٌ منه ينتهي إلى سِيف [ساحل البحر] بني الصفّار، وحدّ ينتهي إلى رمّ الريحان، وحدٌ يتصل بحدود كرمان، منه إلى أردشير خُرّة، وهي كلُها في أردشير خُرّة " (معجم البلدان، 81/3).
وهكذا بات واضحاً أن المناطق المشار إليها تبلغ غرباً شط العرب في جنوبي العراق، كما سبق القول، وتمتد غرباً نحو خوزستان (الأهواز) وفارس، وتتاخم إقليم الجبال شمالاً، وهي مناطق انتشار الكرد الذين يسمّون اللور، ويسمّون في الجانب العراقي بسم (الفيليين)، والأرجح أن هذه التسمية راجعة في الأصل إلى كلمة (بهلي = بهلوي= فهلوي)، وهي من الأسماء التي أطلقت قبل الإسلام على الكرد في إقليم الجبال والمناطق المتاخمة لها جنوباً.
من المكان إلى الإنسان
ولننتقل إلى سيرة إبراهيم الموصلي، فاسمه إبراهيم بن ماهان بن بَهْمَن بن نُسْك، وذكر ابن خلّكان أن أسرة الموصلي أَرّجانية الأصل، نسبة إلى مدينة أَرّجان أو إلى منطقة أَرّجان في إقليم فارس، وأنها تميمية الولاء، نسبة إلى قبيلة تميم العربية (وفيات الأعيان، 44/1) وقال ابنه إسحاق نقلاً عن أبيه:
" وأصلنا من فارس، ولنا بيت شريفٌ في العجم، وكان جدُّنا ميمون هرب من جَوْر بعض عمّال بني أُميّة، فنزل بالكوفة في بني عبد الله بن دارِم، فكان بين إبراهيم وبين ولد نَضْلَة بن نُعَيْم رَضاع. وأم إبراهيم امرأةٌ من بنات الدهاقين [جمع دِهْقان، وهو زعيم القرية، ويقابله حديثاً لقب آغا] الذين هربوا من فارس لما هرب ميمون أبو إبراهيم، فنزلوا جميعاً بالكوفة في بني عبد الله بن دارم، فتزوجها ماهان بالكوفة فولدت إبراهيم ومات في الطاعون الجارف، وخلّف إبراهيم طفلاً " (الأغاني، 154/5).
أما بشأن لقب الموصلي الذي لحق الأسرة فقال الأصبهاني:
" وكان سبب قولهم إبراهيم الموصلي أنه لما نشأ واشتد وأدرك، صحب الفتيان واشتهى الغناء طلبه، واشتد أخواله عليه في ذلك وبلغوا منه، فهرب منهم إلى الموصل، فأقام بها نحواً من سنة، فلما رجع إلى الكوفة قال له إخوانه من الفتيان: مرحباً بالفتى الموصلي، فلُقّب به " (الأغاني، 5 /156).
وتتفق الروايات على أن أسرة إبراهيم لم تكن موصلية الأصل، وإنما أقام إبراهيم في الموصل فترة قصيرة، وقد استفاد من تلك الإقامة القصيرة بأن تخلّص من لقب (الأرّجاني)، واستظل بظل اللقب الجديد (الموصلي)، وكان يصدر في ذلك عن نهج ذرائعي لا يخلو من انتهازية، فالرجل- حسبما يبدو من سيرته- تهمّه مصلحته، ولا يهمّه أن يغيّر أصله في سبيل ذلك، والدليل أنه تنازل بسهولة عن اسم والده (ماهان)؛ وهو ذو طابع أعجمي، وقبل اسم (ميمون) العربي الإسلامي، والسبب في ذلك " أنه كتب إلى صديق له فعَنْوَن كتابه: من إبراهيم بن ماهان. فقال له بعض فتيان الكوفة: أما تستحي من هذا الاسم؟ فقال: هو اسم أبي! فقال: غيّره؛ فقال: وكيف أغيّر؟! فأخذ [الصديق] الكتاب فمحا ماهان وكتب ميمون، فبقي إبراهيم بن ميمون " (الأغاني، 154/5).
بدايات صعبة
توصلنا الروايات الدائرة حول نشأة إبراهيم إلى ما يلي:
ولد إبراهيم في الكوفة سنة (125 هـ = 743 م)، وتوفي والده وله من العمر سنتان أو ثلاث، وكان له أخوان من غير أمه أكبر منه، فأقام إبراهيم مع أمه وأخواله حتى ترعرع، ويبدو أن أخواله كانوا في حيّ تابع لبني تميم، ولعلهم كانوا من موالي بني

تميم؛ إذ كانت العادة أن يلتحق غير العرب بقبيلة عربية من باب الموالاة، ليحتموا بها، فاكتسب إبراهيم ولاء بني تميم (الأغاني، 155/5).
ولم يكن إبراهيم راغباً في التعلم، ولعل طريقة التعليم القاسية في الكتاتيب جعلته ينفر منها، إذ كان يتلقّى الضرب على يدي شيخ الكتّاب، بل كان يتعرّض للحبس أيضاً، فاضطر إلى الهرب شمالاً نحو الموصل، وهناك " صحب جماعةً من الصعاليك كانوا يصيبون الطريق ويصيبه معهم، ويجمعون ما يفيدونه فيَقْصِفون ويشربون ويغنّون، فتعلّم منهم شيئاً من الغناء وشدا، فكان أطيبهم وأحذقهم" (الأغاني،156/5).
ولما أدرك إبراهيم أنه يمتلك موهبة الغناء سافر إلى المناطق التي كانت الموسيقا فيها رائجة السوق، وكان الغناء فيها مزدهراً، وتوجّه من الموصل شرقاً إلى مدينة (الرّيّ)، وهي تقع الآن على مقربة من مدينة طهران، وكانت تسمّى قديماً (رَيْ) Rai و(رغه) أي (الطريق)؛ إذ كانت تقع على مفترق طرق التجارة العالمية، وذكر دياكونوف في كتابه (ميديا، ص 360) أنها كانت من المدن الميدية الكبرى، ورجّح أنها كانت أرض القبيلة الميدية (موغ= مجوس)، وكانت متخصصة بأمور الدين، مثل سِبْط (لاوي) في الديانة اليهودية، وبني عبد مَناف في مكة خلال الجاهلية، وبني هاشم في الإسلام.
وفي مدينة الريّ تزوج إبراهيم امرأة اسمها دُوشار، وطال مقامه هناك، وأخذ الغناء الفارسي والعربي، ثم تزوج امرأة أخرى تدعى شاهَك، وهي أم ابنه إسحاق وبقية أولاده (الأغاني، 157/5 – 158)، وشرع يستكمل تحصيله الفني في الموسيقا والغناء، ويطوّر أداءه، ويقيم بعض الحفلات في قصور الأغنياء، وابتسم الحظ له ذات يوم، إذ وصل إلى الرَّي خادم من قصر الخلافة، كان الخليفة أبو جعفر المنصور قد أرسله إلى والي الري برسالة، ويبدو أن ذلك الخادم كان مولعاً بالطرب، فسمع بالمصادفة غناء إبراهيم عند رجل من أهل الري، فشغف به، وأهداه ثياباً غالي الثمن، يقول إبراهيم:
" ومضى [الخادم] بالرسالة، ورجع وقد وصله العامل بسبعة آلاف درهم، وكساه كسوةً كثيرة، فجاءني إلى منزلي الذي كنت أسكنه، فأقام عندي ثلاثة أيام، ووهب لي نصف الكُسوة التي معه وألفي درهم، فكان ذلك أول ما اكتسبته بالغناء" (الأغاني، 158/5).
وكان مبلغ ألفي درهم في ذلك الوقت ثروة لا بأس بها، وقرر أن يوظّف تلك الثروة في الارتقاء بقدراته الفنية، فسأل عن الأساتذة الذين يجيدون الموسيقا والغناء، فوُصف له رجل بمدينة الأُبُلَّة (من مدن جغرافيا الكرد الفيليين تقع على شط العرب) يدعى جُوانُويه كان حاذقاً في فن الطرب، فانحدر إبراهيم من الري إلى الأبلّة، باحثاً عن جوانويه، والتقى به وبصحبه المغنّين، فعزفوا وغنّوا، واكتشفوا أن إبراهيم أكثر منهم براعة، فقاموا كلهم إليه، وقبّلوا رأسه، وقالوا له: "سخرتَ منا، نحن إلى تعليمك لنا أحوج منك إلينا " (الأغاني، 158/5- 159).
في قصور الخلفاء
وأقام إبراهيم مع أصحابه الجدد في مدينة الأبلّة، فسمع به الأمير العباسي محمد بن سليمان بن علي، فطلبه، قال إبراهيم: " وجّه إلي فأحضرني وأمرني بملازمته، فقلت له: أيها الأمير، إني لست أتكسّب بالغناء، وإنما ألتذّه فلذلك تعلمته، وأريد العود إلى الكوفة، فلم أنتفع بذلك عنده، وأخذني بملازمته، وسألني: من أين أنا؟ فانتسبت إلى الموصل، فلزمتْني وعُرفتُ بها " (الأغاني، 159/5).
إن وصول إبراهيم إلى قصر الأمير العباسي كانت الخطوة الحقيقية الأولى نحو سلّم الشهرة، فقد قدم رسول من الخليفة المهدي إلى قصر الأمير محمد بن سليمان لبعض الأمور، وسمع غناء إبراهيم، فقال للأمير:
" أمير المؤمنين أحوج إلى هذا منك. فدافعه عني. فلما قدم الرسول على المهدي سأله عما رأى في طريقه ومقصده، فأخبره بذلك حتى انتهى إلى ذكري فوصفني له؛ فأمره المهدي بالرجوع إلى محمد وإشخاصي إليه، ففعل ذلك، وجاء فأشخصني إلى المهدي، فحظيت عنده وقدمني" (الأغاني، 159/5).
وسرعان ما وجد إبراهيم نفسه أمام مشكلة معقّدة، فهو رجل مولع بالشراب، وكان المهدي لا يشرب، بل كان يُنزل العقوبات الشديدة بمن يشرب، فطلب من إبراهيم أن يترك الشراب، فأبى إبراهيم ذلك، وظل يشرب، وكان أثر الشراب يظهر عليه حينما يحضر مجلس الخليفة، فأمر بضربه وحبسه، فانتهز إبراهيم فرصة وجوده في الحبس، فتعلم القراءة والكتابة، وها هو ذا يقول:
" ثم دعاني يوماً فعاتبني على شربي في منازل الناس والتبذل معهم، فقلت: يا أمير المؤمنين، إنما تعلمت هذه الصناعة للذتي وعشرتي إخواني، ولو أمكنني تركها لتركتها...، فغضب غضباً شديداً وقال: لا تدخل على موسى [الهادي] وهارون [الرشيد] البتة، فوالله لئن دخلت عليهما لأفعلنّ ولأصنعنّ؛ فقلت: نعم، ثم بلغه أني دخلت عليهما وشربت معهما، وكانا مستهتَرَين بالنبيذ، فضربني ثلثمائة سوط، وقيّدني وحبسني" (الأغاني، 160/5).
وبعد فترة أمر المهدي بإطلاق سراحه، وكان قد أوصى ابنه وولي عهده موسى الهادي بملاحقة إبراهيم وأمثاله من أصحاب اللهو والشراب، قال حمّاد بن إسحاق: " فلما ولي موسى الهادي الخلافة استتر جدي منه، ولم يظهر له بسبب الأيمان التي حلّفه بها المهدي، فكانت منازلنا تُكبَس في كل وقت، وأهلنا يُروَّعون بطلبه حتى أصابوه، فمضوا به إليه" (الأغاني، 163/5).
ورغم أن الخليفة الهادي كان شكس الأخلاق صعب المزاج، شديداً على أهل اللهو والعبث، متهماً إياهم بالزندقة، فقد أُعجب ببراعة إبراهيم في مجال الغناء، وسمع منه، ومنحه إحدى المرات خمسين ألف دينار (كان كل دينار يساوي 12 درهماً) (الأغاني، 184/5- 185)،
ولم يطل عهد الخليفة الهادي، وتولى الخلافة بعده أخوه هارون الرشيد، وارتفع شأن إبراهيم في عهده، ولا سيما أن البرامكة

كانوا قد دشّنوا العهد الذهبي، وصحيح أن الرشيد كان يغضب على إبراهيم أحياناً، ويأمر بحبسه، لكنه كان يحنّ إلى ألحانه وغنائه، فيأمر بإطلاق سراحه، وإعادته إلى البلاط (الأغاني، 169/5).
وروى إبراهيم: " أن الرشيد غضب عليه فقيّده وحبسه بالرَّقّة، ثم جلس للشرب يوماً في مجلس قد زيّنه وحسّنه، فقال لعيسى بن جعفر: هل لمجلسنا عيبٌ؟ قال: نعم، غيبة إبراهيم الموصلي عنه؛ فأمر بإحضاري فأُحضرت في قيودي، ففُكّت عني بين يديه، وأمرهم فناولوني عوداً، وقال: غنّني يا إبراهيم"، وغنّاه إبراهيم قصيدة، فطرب الرشيد، وكافأه بمئتي ألف درهم. (الأغاني، 166/5 – 167). بل ذكر الأصبهاني أن الرشيد كان يأرق في بعض الليالي، فيتوجّه إلى دار إبراهيم، ويسمع غناءه ليروّح عن نفسه (الأغاني، 218/5- 219).
منافسات ومكائد
وبعد أن ذاعت شهرة إبراهيم الموصلي في ميدان الغناء والموسيقا، وصار من روّاد قصور الخلفاء، كان من الطبيعي أن يدخل في منافسات حامية مع عباقرة الغناء والموسيقا المعاصرين له، وكان من أبرزهم إبرهيم بن المهدي (أخو هارون الرشيد)، وابن جامِع، وكان إبراهيم بن المهدي أخطر المنافسين له، باعتباره من الأسرة الحاكمة، وكان يقوم أحياناً بتدبير بعض المقالب ضد إبراهيم الموصلي، ويُدخله في مآزق صعبة، قال إبراهيم بن المهدي:
" انصرفت ليلةً من الشمّاسية فمررت بدار إبراهيم الموصلي، وإذا هو في رَوْشَن [شُرفة] له وقد صنع لحنه:
ألا رُبّ نَدمانٍ عليّ دموعُه
تَفيض على الخدين سَحّاً سُجُومُها
[سحاً سجومها:غزيرة]
وهو يعيده ويلعب به بنغمه، ويكرره لتستوي له أجزاؤه، وجواريه يضربن عليه. فوقفت تحت الرَّوْشَن حتى أخذته ،ثم انصرفت إلى منزلي، فما زلت أعيده حتى بلغت فيه الغاية، وأصبحت فغدوت إلى الشمّاسية واجتمعنا عند الرشيد، فاندفع إبراهيم فغنّاه أول شيء غنّى. فلما سمعه الرشيد طرِب واستحسنه وشرب عليه، ثم قال له: لمن هذا يا إبراهيم؟ قال: لي يا سيدي، صنعته البارحة. فقلت: كذَب يا أمير المؤمنين، هذا الصوت قديمٌ وأنا أغنّيه. فقال لي: غنّه يا حبيبي، فغنّيته كما غنّاه، فبُهِت إبراهيم، وغضب الرشيد، وقال له: يابن الفاجرة، أتكذِبني وتدّعي ما ليس لك؟ قال: فظل إبراهيم بأسوأ حال، فلما صلّيت العصر قلت للرشيد: يا أمير المؤمنين، الصوتُ – وحياتِك- له وما كذَب، ولكني مررت به البارحة وهو يردّده على جارية له، فوقفت حتى دار لي واستوى، فأخذته منه. فدعا به الرشيد ورضي عنه، وأمر له بخمسة آلاف دينار" (الأغاني، 172/5).
وفعل إبراهيم بن المهدي هذه المكائد أكثر من مرة، قال الأصبهاني:
" قال الرشيد لإبراهيم بن المهدي وإبراهيم الموصلي وابن جامع وابن أبي الكَنّات: باكروني غداً، وليكن كل واحد قد قال شعراً إن كان يقدر أن يقوله، وغنّى فيه لحناً، وإن لم يكن شاعراً غنّى في شعر غيره.
قال إبراهيم بن المهدي: فقمت في السَّحَر، وجَهَدت أن أقدِر على شيء أصنعه فلم يتفق لي، فلما خفت طلوع الفجر دعوت بغلماني، وقلت لهم: إني أريد أن أمضي إلى موضع ولا يشعر بي أحد حتى أصير إليه، وكانوا يبيتون على باب داري. فقمت فركبت وقصدت دار إبراهيم الموصلي، وكان قد حدثني أنه إذا أراد الصنعة لم ينم حتى يدبر ما يحتاج إليه، وإذا قام لحاجته في السَّحَر اعتمد على خشبة له في المستراح، فلم يزل يقرع عليها حتى يفرغ من الصوت ويرسخ في قلبه، فجئت حتى وقفت تحت مستراحه، فإذا هو يردد هذا الصوت:
إذا سُكِبت في الكأس قبل مِزاجها
ترى لونها في جِلدة الكأس مُذْهَبا
قال: فما زلت واقفاً أستمع منه الصوت حتى أخذته، ثم غدونا إلى الرشيد، فلما جلسنا للشرب خرج الخادم إليّ فقال: يقول لك أمير المؤمنين: يا بن أمّ، غنّني، فاندفعت فغنيت هذا الصوت والموصلي في الموت حتى فرغتُ منه، فشرب عليه وأمر لي بثلثمائة ألف درهم، فوثب إبراهيم الموصلي، فحلف بالطلاق وحياة الرشيد أن الشعر له قاله البارحة وغنّى فيه، ما سبقه إليه أحدٌ، ... فلما قضيت أرَباً من العبث به قلت للرشيد: الحق أحقّ أن يُتّبَع، وصدّقته. فقال للموصلي: أما أخي فقد أخذ المال ولا سبيل إلى رده، وقد أمرت لك بمائة ألف درهم عوضاً مما جرى" (الأغاني، 215/5 – 217).
واستطاع إبراهيم أن يصبح من كبار الأغنياء في عصره، بفضل منادمته للخلفاء والوزراء، وقد روى حفيده حمّاد عن أبيه إسحاق أنه قال: " نظرت إلى ما صار إلى جدك من الأموال والغَلاّت وثمن ما باع من جواريه، فوجدته أربعة وعشرين ألف ألف درهم [24 مليون درهم] سوى أرزاقه الجارية، وهي عشرة آلاف درهم في كل شهر، وسوى غَلاّت ضياعه " (الأغاني، 163/5).
شخصية إبراهيم
يستفاد مما أورده الأصبهاني وغيره أن إبراهيم الموصلي كان شخصاً عصامياً، إنه ينتمي كما مرّ إلى أسرة هاجرت من أرّجان في إقليم فارس، فراراً من القهر في عصر بني أمية، وانتهى بها المطاف إلى وسط العراق وجنوبه، وعاش إبراهيم يتيماً فقيراً، ولم يستطع استكمال تحصيله العلمي، لكنه كان مفطوراً على حب الموسيقا والغناء، واتخذ ذلك هدفاً له، فبذل في سبيله الجهد والمال، ووصل إلى أعلى المراتب الفنية بين معاصريه من المغنين والموسيقيين، وتحوّل بعد سنوات من الكدح، وبفضل جدّه وإخلاصه لفنّه، من شابّ مغمور إلى أن أصبح ينادم الخلفاء، وقد بلغ مجموع ما غنّاه ولحّنه من القصائد حوالي

تسعمئة مقطوعة (الأغاني، 187/5).
ومن الأخبار التي تدل على أن إبراهيم كان أستاذاً كبيراً في الموسيقا أنه حوّل داره إلى معهد لتخريج الفنّانين والفنّانات، وكان أبناء الطبقات الراقية في المجتمع البغدادي وغير البغدادي يرسلون جواريهم إلى داره، فيدرّبهن على فنون الموسيقا وضروب الغناء، ويُقمن عنده مدداً معيّنة، ويعتني بهن كما يعتني بجواريه هو من حيث المطعم والمشرب والتدريب، ثم يردّهن إلى أصحابهن مزوّدات بأفخر الألبسة والهدايا، وكان تلامذته يحفظون له ذلك الجميل، ويقابلونه بعدئذ بالتكريم والاحترام.
وفي الخبر الآتي برهان ساطع على عبقرية إبراهيم الفنية، قال أحد معاصريه: " زار ابن جامع إبراهيمَ الموصلي، فأخرج إليه ثلاثين جاريةً، فضربن جميعاً طريقةً واحدة وغنّين، فقال ابن جامع: في الأوتار وترٌ غير مستوٍ. فقال إبراهيم: يا فلانة شدي مَثْناك [أحد أوتار العود]، فشدّته فاستوى. فعجبت أولاً من فطنة ابن جامع لوتر في مائة وعشرين وتراً غير مستو، ثم ازداد عجبى من فطنة إبراهيم له بعينه" (الأغاني، 243/5).
وإضافة إلى الإخلاص والصبر والجد تميّزت شخصية إبراهيم بالصراحة والوضوح، فقد اختار لنفسه نهجاً خاصاً في حياته، وهو الإقبال على الطرب ومجالس الشراب، فلم يتخلّ عن نهجه رغم ما تعرّض له على أيدي الخلفاء، ولا سيما المهدي، من تعذيب وسجن، بل كان يصارح الخلفاء بأنه لن يقلع عن نهجه مهما أنزلوا به من العذاب، وحملته صراحته على ألا يداهن وينافق، والدليل أنه كان صديقاً للوزراء البرامكة، لكن صداقته لهم لم تجعله يتخلّى عن صداقته للفضل بن الربيع، وكان الفضل هذا من أبرز خصوم البرامكة ومن أشد منافسيهم كيداً لهم. وقد روى إسحاق بن إبراهيم قائلاً:
" لقي الفضل بن يحيى [البرمكي] أبي وهو خارج من عند الفضل بن الربيع، وكانا متجاورين في الشّمّاسية، فقال: من أين يا أبا إسحاق؟ أمن عند الفضل بن الربيع؟ قلت: نعم، غير معتذرٍ من ذلك. فقال: خروجٌ من عند الفضل بن الربيع إلى الفضل بن يحيى! هذان والله أمران لا يجتمعان لك. فقال: ... والله لا أترك واحداً منكما لصاحبه، فمن قبِلني على هذا قبِلني، ومن لم يَقبَلني فهو أعلم، فقال له الفضل بن يحيى: أنت عندي غير متّهَم، والأمر كما قلت، وقد قبِلتك على ذلك" (الأغاني، 5/ 165- 166).
وكان إبراهيم سخيّاً، قال حفيده حمّاد في حوار مع أبيه إسحاق:
" ولا والله ما رأيت أكمل مروءةً منه، كان له طعامٌ معَدّ في كل وقت؛ فقلت لأبي: أكان يمكنه ذلك؟ فقال: كان له في كل يوم ثلاث شياهٍ: واحدةٌ مقطّعةٌ في القدور، وأخرى مسلوخة ومعلّقة، وأخرى حيّة، فإذا أتاه قومٌ طعِموا ما في القدور، فإذا فرغت قُطّعت الشاة المعلّقة، ونُصبت القدور، وذُبحت الحيّة فعُلّقت، وأُتي بأخرى فجُعلت وهي حيّة في المطبخ، وكانت وظيفته لطعامه وطِيبه وما يتخذ له في كل شهر ثلاثين ألف درهم سوى ما كان يجري وسوى كسوته". (الأغاني، 164/5).
وكان إبراهيم كثير الأصدقاء، وهذا دليل على لباقته وقدرته على بناء العلاقات الاجتماعية الواسعة، وقد روى حماد عن أبيه إسحاق قال: " كان جدك محبّاً للأشراف كثير الأصدقاء منهم، حتى إنه كان الرشيد ليقول كثيراً: ما أعرف أحداً أكثر أصدقاء من إبراهيم" (الأغاني، 169/5).
ولم يكن إبراهيم يجيد الغناء والموسيقا فقط، بل كان يجيد قول الشعر، وكان يلحّن قصائده ويغنّيها، وكان له أصدقاء من الشعراء، أبرزهم أبو العَتاهية وسَلْم الخاسر، وقد ألف أبو العتاهية بعض القصائد في إبراهيم عندما كان في الحبس، ومنه قوله:

أيا غَمّي لغمّك يا خليلي
ويا ويلي عليك، ويا عويلي
يَعِزُّ عليّ أنك لا تراني
وأني لا أراك ولا رسولي
وأنك في محل أذًى وضَنْكٍ
وليس إلى لقائك من سبيل
وأني لست أملِك عنك دفعاً
وقد فوجئت بالخطب الجليل
(الأغاني، 171/5)

وتوفي إبراهيم الموصلي سنة (188 هـ/804 م)، وكان قد ترك أثراً طيباً في نفوس عِلية القوم، فقد روى حمّاد عن أبيه إسحاق أنه قال:
" دخلت إلى الرشيد بعقب وفاة أبي، وذلك بعد شهر من يوم وفاته، فلما جلست ورأيت موضعه الذي كان يجلس فيه خالياً دمعت عيني، فكففتها وتصبّرت؛ ولمحني الرشيد، فدعاني إليه، وأدناني منه، فقبّلت يده ورجله والأرض بين يديه، فاستعبر [جرت دموعه]، وكان رقيقاً؛ فوثبت قائما ثم قلت:

في بقاء الخليفة الميمون
خَلَفٌ من مصيبة المحزونِ
لا يَضير المصابَ رزءٌ إذا ما
كان ذا مَفْزَعٍ إلى هارونِ

فقال لي: كذاك والله هو، ولن تَفقِد من أبيك ما دمتُ حياً إلا شخصه؛ وأمر بإضافة رزقه إلى رزقي. فقلت: بل يأمر أمير المؤمنين به إلى ولده، ففي خدمتي إياه ما يُغْنيني. فقال: اجعلوا رزقَ إبراهيم لولده، وأضعفوا رزق إسحاق" (الأغاني، 260/5).

بحث عن الحقيقة

ولنقف أخيراً عند مسألة أصل إبراهيم الموصلي، والحقيقة أنه ليس بين أيدينا وثيقة تاريخية تؤكد أنه كردي الأصل، لكن ثمة عدد من الأدلة تؤكد أنه (كردستاني)، أقصد أنه ابن جغرافيا الكرد الفيليين، وفيما يلي تلك الأدلة:

1 – ليس في نسب إبراهيم أنه عربي الأصل، فقد مرّ أنه وأهل بيته كانوا من موالي بني تميم

2 – لا شيء يدل على أن إبراهيم كان مسيحياً كلدانياً أو آشورياً، ويتضح من سلسلة نسبه أن أسرته كانت زردشتية العقيدة أصلاً.

3 – لم يكن إبراهيم تركياً، فالأتراك كانوا في العراق قلة حينذاك، وكانوا يشترَون من أسواق النخاسة، ويستخدمون على أنهم مماليك، ولم يكثروا في العراق إلا بدءاً من عهد الخليفة المأمون، ثم كثروا في عهد الخليفة المعتصم بالله.

4 – بما أن إبراهيم لم يكن عربياً ولا تركياً ولا آشورياً ولا كلدانياً، لم يبق إلا أن يكون كردي الأصل أو فارسي الأصل.

5 – لم يرد في نسب إبراهيم ما يؤكد أنه فارسي الأصل، وكل ما قاله ابنه إسحاق كما مرّ هو: " وأصلنا من فارس، ولنا بيت شريفٌ في العجم"، ولم يقل (نحن فرس)، ولو كانت الأسرة فارسية الأصل لما تردّد إبراهيم أو ابنه إسحاق في ذكرها، لأن الفرس كانوا ذوي مكانة رفيعة في العهد العباسي الأول، وكانوا يباهون بأمجاد الدولة الساسانية جهاراً.

6 – إن كلمة (العجم) التي ذكرها إسحاق لا يراد بها الفرس فقط، وإنما كانت تُطلق على الفرس والكرد معاً، بل إن مصطلح (عجم) في العراق كان المقصود به الكرد أكثر من الفرس، حتى إن منطقة إقليم الجبال- وهي في غالبيتها كردية- كانت تسمى (عراق العجم)، تمييزاً لها من (عراق العرب) غربي نهر دجلة، وهي المناطق التي استقرت فيها القبائل العربية خلال الفتوحات الإسلامية وبعدها.

7 – مرّ أن مدينة (أرّجان) التي تنتمي إليها أسرة إبراهيم كانت تقع في إقليم فارس حسب التقسيمات الإدارية المعمول بها حينذاك، والمقتبسة أصلاً من التقسيمات الإدارية الساسانية، وكانت السلطات الفارسية، منذ أن سيطر الأخمينيون على مقاليد الأمور في غربي آسيا، تعمل بكل وسيلة لتغييب الحضور الكردي، جغرافياً وسياسياً وثقافياً، وإن وقوع أرّجان ضمن إقليم فارس لا يعني أنها كانت فارسية السكان، فقد أكد كبار الجغرافيين قديماً أنها تقع ضمن منطقة الانتشار الكردي (الزُّموم/الرُّموم).

8 – قال الأصبهاني: " كان أبو العَتاهية وإبراهيم الموصلي من أهل المَذار جميعاً، وكان أبو العتاهية وأهله يعملون الجرار الخضر، فقدما إلى بغداد ثم افترقا؛ فنزل إبراهيم الموصلي ببغداد، ونزل أبو العتاهية الحيرة " (الأغاني، 4/4). وهذا الخبر يؤكد أن إبراهيم كان من مواطني مدينة (المذار)، وعلمنا أن المذار كانت تسمّى (مَيْسان)، وسمّيت حديثاً باسم (العمارة)، ويبدو أن أسرة إبراهيم انتقلت من الكوفة إلى (المذار/ ميسان)، وميسان هذه هي من مواطن الكرد الفيليين.

9 – الملاحظ أن الجغرافيا التي كان إبراهيم يتنقل فيها هي جغرافيا كردية، بدءاً بأرّجان في الجنوب الشرقي، والأُبُلّة وميسان في الجنوب الغربي، ومنطقة الموصل في الشمال الغربي، ومدينة الرَّيّ في الشمال الشرقي.

اعتماداً على هذه الأدلة نرجّح أن أسرة إبراهيم الموصلي كردية الأصل، أما كردستانيتها فأمر لا شك فيه، ومع ذلك ثمة تساؤل يفرض نفسه علينا، وهو:

لماذا لم يصرّح إبراهيم ولا ابنه إسحاق ولا حفيده حمّاد بأصولهم الكردية؟

الحقيقة أن أمثال إبراهيم في هذا الميدان كُثُر في تاريخ الكرد قديمه وحدثه، وحسبنا أن نذكر أسرة البرامكة على سبيل المثال؟ ألم يتكتّموا على أصلهم الكردي؛ إلى أن ظهر حفيدهم القاضي المؤرخ ابن خلّكان (ت681 هـ) وأعلن أنهم كرد من قبيلة (زرزاري= ولد الذئب)؟!

ولعل من أسباب عدم إعلان إبراهيم عن أصله الكردي ما يلي:

1 – كان قسم كبير من الكرد يُعرفون حينذاك بأسماء قبائلهم أو مناطقهم، ولا سيما الكرد اللور (الفيلي) الذين نرجّح أن أسرة إبراهيم تنتمي إليهم.

2 – كان الكرد في الجنوب يصنّفون ضمن الفرس والعجم، وهذا أمر وجدناه في تاريخ أسرة البرامكة.

3 – كان الكرد كانوا يقومون بالتمردات والثورات ضد السلطات الأموية والعباسية؛ الأمر الذي جعل سمعتهم غير طيبة على الصعيد الرسمي، وكان من الطبيعي أن تعمّم المؤسسة السياسية رؤيتها على الجماهير، ويكون الانطباع العام عن الكرد أنهم قطّاع طرق ولصوص وهمج وأهل غدر، وحسبنا دليلاً على ذلك أن أبا دُلامة هجا القائد أبا مسلم الخراساني بعد أن أمر أبو جعفر المنصور بقتله، قائلاً:

أفي دولة المنصور حاولتَ غدرةً؟!

ألا إنّ أهلَ الغدر آباؤك الكردُ

4 – حسبنا دليلاً على تشويه صورة الكرد أيضاً أن المؤرخين من أمثال المسعودي وغيره لم يجدوا حرجاً في أن ينقلوا روايات غريبة عن أصل الكرد، ويعمّموا في الوسط السياسي والثقافي والشعبي أن الكرد ليسوا بشراً أسوياء، وأنهم من أبناء الجن والشياطين والإماء؛ وكان ذلك كله كفيلاً بتشويه صورة الكرد، وتنفير الناس منهم، وكان من ثَمّ مدعاةً لأن يتنكّر بعض الكرد

لأصلهم، ولا سيما أولئك الذين كانوا يطمحون إلى بلوغ المراتب العليا على الصعيد الديني أو الاجتماعي أو الرسمي، وهذا النهج الوصولي موجود في تاريخ بعض الكرد، بل إنه مستمر إلى يومنا هذا.
5 – الملفت للانتباه أن الرواة لم ينقلوا معلوماتهم حول أصل أسرة إبراهيم من إبراهيم نفسه، وإنما نقلوها عن ابنه إسحاق وعن حفيده حمّاد بن إسحاق، وهذا دليل على أن إبراهيم كان يتكتّم على حقيقة أصله، ولا ريب في أن تشويه صورة الكرد على الصعيدين الرسمي والشعبي كان وراء ذلك التكتّم، وقد مرّ أنه كان صاحب نهج وصولي ذرائعي، وكان يتنازل بسهولة عن كل ما يمكن أن يمنعه من تحقيق طموحاته.
هذا ما نراه ضمن المعطيات التاريخية والجغرافية التي توافرت لنا، وحبّذا أن يتفضّل علينا الدارسون بما يأخذ بأيدينا إلى الحقيقة الناصعة.
المراجع
الأصبهاني: الأغاني، مؤسسة جمال للطباعة والنشر، بيروت، 1963م.
البلخي: فارس نامه، ترجمه عن الفارسية يوسف الهادي، الدار الثقافية، القاهرة، 2001م.
ابن حوقل: صورة الأرض، منشورات دار مكتبة الحياة، بيروت، 1979م.
ابن خلكان: وفيات الأعيان وأنباء أبناء الزمان، تحقيق الدكتور إحسان عباس، دار صادر، بيروت، 1977م.
دياكونوف: ميديا، ترجمة وهبية شوكت، رام للطباعة والتوزيع، دمشق.
أبو الفداء: تقويم البلدان، دار الطباعة السلطانية، باريس، 1840م.
مأمون بك بن بيگه بك: مذكرات مأمون بك بن بيگه بك، تعريب محمد جميل الروژبياني وشكور مصطفى، مطبعة المجمع العلمي العراقي، بغداد، 1980م.
مجموعة من الباحثين، كركوك، (بحوث الندوة العلمية حول كركوك) 3-5 نيسان 2001، دار آراس للطباعة ولنشر، أربيل، كردستان العراق، الطبعة الأولى، 2002م.
ياقوت الحموي: معجم البلدان، تحقيق فريد عبد العزيز الجندي، دار الكتب العلمية، بيروت، الطبعة الأولى، 1990م.
وإلى اللقاء في الحلقة الرابعة والخمسين
د. أحمد الخليل في 23-04-2008
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: الدين والألحاد
تصنيف المحتوى: تأريخ
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://kurd-online.com/- 20-02-2024
وقت التدوين: 20-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 645

مصطلح العجم خلط الاقوام والاجناس وعانى منه الكورد الفيليون

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410222656564802
مصطلح العجم خلط الاقوام والاجناس وعانى منه الكورد الفيليون
د. مؤيد عبد الستار

عاشت الشعوب العراقية في بلاد ما بين النهرين منذ القدم واقامت حضارات معروفة انتشرت وسادت من البحر الابيض المتوسط حتى وادي السند وغلب عليها اسم حضارة بلاد الرافدين.
ويظن البعض ان حضارة بلاد الرافدين محصورة فقط بين نهري دجلة والفرات ، والحقيقة انها تشمل مساحة جغرافية اكبر من ذلك بكثير ، لذلك نجد التشابه بين الحضارة العيلامية وهي حضارة الشعب الكوردي في جنوب كوردستان وحضارة سومر وسط وجنوب العراق وحضارة وادي السند والمعروفة باسم حضارة مدينة هاربا ايضا و تقع على نهر السند في الباكستان في الوقت الحاضر.
ورغم ان الفرس والكورد قبائل من ارومة واحدة تعود اصولها حسب المؤرخين وعلماء الاجتماع والانثربولوجيا الى اسرة الشعوب الهندو ايرانية ، وهي الشعوب الارية التي تتكلم مجموعة من اللغات المشتركة ابرزها السنسكريتية والفارسية والكوردية ... الخ. الا ان اطلاق تسمية العجم على مجموعة شعوب غمط حق الكورد وصادر تاريخهم وانجازاتهم الحضارية .
فقد اطلق العرب على شعوب العراق و البلاد الايرانية من المنطقة التي تلي نهر الفرات اسم الاعاجم ، وعرفوا الهند والصين ولكنهم لم يعرفوا حدود الصين وحسبوها اقصى الارض لبعدها عن الجزيرة العربية ، لذلك قالوا اطلبوا العلم ولو بالصين.
كان مصطلح العجم او الاعاجم يطلق على بعض الشعوب التي لايفهم العرب لغاتها ، لان من معاني الاعجم هو الذي لا يفصح في الكلام . فقد جاء في المنجد ان :
العَجَم : خلاف العرب ، سموا بذلك لتعقيد السنتهم .
العجمة : الابهام ، عدم الافصاح في الكلام .
و الاعجم جمعها أعاجم وأعجمون : من ليس بعربي .
الاعجمي والعَجَمي : من كان جنسه العجم ، المنسوب الى العجم.
وبلاد العجم : اسم يطلق احيانا على بلاد ايران .
دأب المؤرخون على اطلاق اسم فارس على بلاد العجم ، وبلاد فارس ايضا تغليب للفرس على جميع شعوب سكان الهضبة الايرانية وما يليها ، التي تشمل الفرس والكورد والبلوش والاذريين والارمن وغيرهم.
وقد خلط العديد من المؤرخين بين الفرس والكورد لجهلهم الفرق بين اللغتين ، والحق يقال ان من الصعب التفريق بين الكوردية والفارسية لاشتراكهما في سمات تجمع اصولهما والفاضهما وقواعدهما ، الا ان انتشار الكوردية في مناطق محاذية ومتداخلة مع الارامية والسريانية والكلدانية والتركية والعربية جعل بعض اللهجات الكوردية تختلف اختلافا كثيرا عن الاصل لما دخل عليها من الفاظ جديدة ، وما طرأ عليها من تغيير قواعدي ، مثل اللهجة السورانية التي تأثرت بالكلدانية فحدث فيها تغيير كبير في القواعد فاصبحت تختلف بعض الشي ء عن اللهجة الكرمانجية (البادينانية) واللورية (الفيلية) ، بينما تاثرت الفارسية اكثر من غيرها من اللغات الهندو ايرانية بالعربية بعد الفتح الاسلامي فاستعارت الالفاظ العربية بكثرة اذ يقدر الباحثون ان 40 % من الكلمات الفارسية مستعارة من العربية.
لا شك ان بلاد الرافدين كانت منطقة تقاطع طرق التجارة والهجرة بين الشرق والغرب ، وبوتقة انصهار مختلف الشعوب على مر الاف السنين منذ فجر التاريخ مما جعل العديد من الاقوام واللغات تتفاعل في المنطقة وتنتج حضارات مختلفة متجانسة مكملة بعضها للبعض ، ولا ينكر ان السومرية واحدة من اقدم تلك الحضارات التي كان لها الفضل في اختراع الكتابة وتطويرها فيما بعد ، ونمت جذورها وتفرعت في بلاد الرافدين.
وقد عرفت بلاد الرافدين شعوبا وقبائل كثيرة منها كانت اصيلة ومنها قبائل وفدت خلال حقب مختلفة ، ومن بين شعوب المنطقة المشهود لها بالانجازات الكبيرة الشعب الكوردي الذي ساهم في حضارات الشرق الاوسط من خلال الحضارة الميدية ، والحضارة العيلامية والامبراطورية الساسانية، قبل الاسلام . وقد غلب بعد الفتوحات الاسلامية مصطلح العجم على الحضارتين العيلامية والامبراطورية الساسانية من باب تسمية الكل بالجزء ، وقد عرف بعض المؤرخين الفرق بين الكورد والفرس، بينما عزى بعض المؤرخين اصول الكورد الى الفرس والعرب و الجن وغير ذلك من اساطير وخرافات.
كانت الامبراطورية الساسانية امبراطورية كوردية وكانت عاصمتها تيسفون ، وهي عاصمة الشعب الميدي ، بالكردية ماد وجمعها مادان ، وكانت تيسفون عبارة عن مجموعة مدن صغيرة للشعب الميدي – مادان - واحتفظ العرب بعد الفتوحات باسمها مع شئ من الهمز فاسموها مدائن ، التي تشير الى المدينة ايضا حسب الاجتهاد الذي يحمل كثيرا من الصحة الى انها كانت مدنا عامرة بالزراعة والصناعة والبناء ، ومازال الطاق – ايوان كي خسرو ويسمى ايضا طاق كي خسرو، او طاق كسرى - شاخصا منذ الفي عام رغم الاهمال الذي تعرض له ، وقد جاء في سلسلة مقالات من جامعة طهران للاستاذ رشيد ياسمي بعنوان : الساسانيون كورد لا فرس ، ان اردشير بن بابك بن ساسان الذي كان كاهنا في معبد اناهيت في مدينة برسي بولس – اطلق عليها العرب اسم اصطخر – مؤسس الامبراطورية الساسانية لم ينحدر من اسرة مالكة بل كان من عامة الناس وانه

كوردي تربى في خيام الكورد لذلك شن عليه اردوان حربا لكنه خسر الحرب فانتصر عليه اردشير وقتله . وكانت للساسانيين علاقات تجارية مع عرب مكة حيث يتوافدون اليهم في طاق كسرى ، وقد تميز البلاط الساساني بالابهة والفخامة و انتشر الساسانيون المجوس في اليمن وعمان وانحاء الجزيرة والبحرين واليمامة ومكة وكانت مكة تتاجر مع الساسانيين والروم معا. واستمرت الامبراطورية الساسانية 427 عاما حكم خلالها 33 ملكا. ومن ملوكهم شابور الثالث حكم عام 383 كان يجيد العربية ويقول بها شعرا اما يزدجرد الاول فقد ارسل ابنه بهرام الخامس ليتربى عند ملك الحيرة النعمان بن المنذر وامره ببناء قصر الخورنق وكان اسم البناء سنمار الرومي الذي تروى القصص قتله من قبل النعمان بعد اكماله القصر فقالت العرب جزاء سنمار ، اما كي خسرو الاول الملقب انو شيروان وسمي قصره بطاق كسرى سنة 540 م فاشتهر بالعدل وسقطت بلاد الشام بيده ووصل سواحل البحر المتوسط ، واخر ملوكهم يزدجرد الثالث 632 – 651 م وفي عهده انتهت الامبراطورية الساسانية بالفتح الاسلامي للعراق وايران . (1)

-- --

وقد اشتهرت العديد من الاسماء والشخصيات والرموز الكوردية في التاريخ الاسلامي ولكن غلب عليهم لقب العجمي والفارسي مما غمط قوميتهم الكوردية الحقيقية مثل ابي مسلم الخراساني القائد الكوردي الذي ساهم في انتصار العباسيين وتاسيس الدولة العباسية ،اغتيل للتخلص من نفوذه فيما بعد ، اما اسرة البرامكة التي عرفت في العصر العباسي فهي اسرة كوردية صميمة ولكنها نسبت الى العجم ، تعرضت للتصفية فيما بعد ايضا للتخلص من نفوذها ، ولكن اثارها ظلت ببغداد وظل ذكرها مثلا يضرب في الكرم فيقال للكريم السخي برمكي استعارة من كرم وسخاء البرامكة وما عرفوا به من سخاء و رفعة وخلق وعلم وادب وفن ، ويؤكد الدكتور احمد الخليل في مقال له عن مشاهير الكورد في التاريخ الاسلامي كون البرامكة اسرة كوردية استنادا الى ما جاء في كتاب ابن خلكان وفيات الاعيان ، ويفصل الحديث عنهم ،(أن النسبة (فارسي) هي نسبة سياسية وثقافية قبل أن تكون نسبة قومية، وهذا ليس بالأمر الجديد ولا بالفريد، فنحن إلى اليوم نعرف الكثير من المشاهير عبر النسب السياسية، فكان يقال (العالم السوفياتي) أو (الروسي) ويكون الرجل أوكرانياً أو قوقازياً أو أرمنياً أو طاجيكياً، وكذلك الأمر اليوم بالنسبة إلى (الصيني) و(الأمريكي) وغيرهما. وقد يقال: كيف تكون الأسرة البرمكية كردية، وتكون في الوقت نفسه من مدينة بَلْخ الواقعة في شمالي دولة أفغانستان الحالية؟ وهذا أمر شرحه يطول، وخلاصته أن سدانة بيوت العبادة في الديانة الميثرائية (قبل الديانة الزردشتية) كانت موكلة إلى بعض الأسر الميدية العريقة، وبعد ظهور العقيدة الزردشتية، وتحوّل الميديين إليها، أصبحت تلك الأسر الميدية تتولّى أمور سدانة بيوت العبادة الزردشتية، تماماً كما كانت بعض الأسر القرشية تتولّى سدانة الكعبة في مكة قبل الإسلام، وظلت تتولى أمورها في الإسلام بعد أن اعتنقت الدين الجديد. وكانت بَلْخ قبل الإسلام تابعة للدولة الميدية، وبما أن بيت (النوبهار) كان من أقدس بيوت العبادة الزردشتية قبل الإسلام، فمن الطبيعي أن يكون القيمون عليها من الميديين (أجداد الكرد)) (2)

لقد استغلت السلطات العراقية الشوفينية هذا الخلط في المصطلح فلجأت احيانا كثيرة الى النيل من الكورد الفيليين على اساس انهم فرس وهي حجة واهية الهدف منها نقل انتماءهم الجغرافي خارج العراق ورميهم على بلاد ايران ، في الوقت الذي نجد مدنهم الشهيرة موجودة داخل حدود الدولة العراقية ، وهم شعب يعيش منذ الاف السنين في المنطقة ، وانقسم بين ايران والعراق بعد تخطيط الحدود بين الدولتين ، ومن اشهر مدنهم بغداد والمدائن – تيسفون - وواسط و خانقين وبدرة وزرباطية ومندلي وجلولاء وغيرها كثير، اضافة الى انتشارهم في محافظات الوسط وجنوب العراق مثل محافظات واسط و العمارة والديوانية والناصرية والبصرة ، ووجودهم التاريخي الكبير معروف في العاصمة بغداد .

وقد غمط المؤرخون العرب حق اللغة الكوردية ، فاهملوا الاشارة اليها وحسبوها فارسية ، ولذلك غلب اسم اللغة الفارسية على اسم اللغة الكوردية ببغداد ومناطق وسط وجنوب العراق ، علما ان الفارسية كانت مصطلحا سياسيا تطلق على الشعوب التي كانت تدين بالزرادشتية وكانت ثقافتها ولغاتها متقاربة وتعيش تحت سلطة الامبراطورية الميدية او الاخمينية او الساسانية او الصفوية رغم ان عماد الامبراطوريات هذه كان الفرس والكورد .

ان سكان مناطق بغداد ووسط العراق يتكلمون اللغة الكوردية قبل الفتح الاسلامي وما زالت لغتهم حتى اليوم فلماذا نقول عنهم فرس او عجم ؟! وتحت هذه الحجج ادعى نظام صدام ان الكورد الفيليين من اصول فارسية وهجر الالاف منهم الى ايران قسرا ، طبعا لاننكر ان في العراق شريحة كبيرة من اصول فارسية ولكن هؤلاء يختلفون عن الكورد ، اضافة الى ان الكورد يعيشون تاريخيا في العراق وايران وتركيا وسوريا ، فليس من الغريب ان تتداخل شعوب هذه البلدان وتعيش فيما بينها دون اعتبار للحدود التي رسمت مؤخرا ، مثلما يحدث الاختلاط بين عرب العراق و عرب الشام عند خط الحدود الذي رسم بين الدولتين سوريا والعراق. والغريب ان القوانين في العراق كانت تتيح لكل من ياتي الى العراق من المغرب ومصر والسعودية وسوريا والاردن وغيرها الحصول على الجنسية العراقية بينما سكان العراق الاصليين من الكورد الفيليين لا يحق لهم التمتع بامتيازات جنسية بلادهم ، وحكمت عليهم السلطات بالانتماء الى ايران في الوقت الذي تقر بان مدنهم مثل المدائن و خانقين ومندلي وجلولاء والسعدية وزرباطية وبدرة وغيرها هي مدن عراقية ، فكيف تكون المدينة عراقية وسكانها غير عراقيين ، بهذا المنطق الغريب جرى اضطهاد الكورد الفيليين وتغييب الالاف من شبابهم وتهجير اسرهم وقتل من قتل منهم في سجون الانظمة الاستبدادية الشوفينية ودفن الالاف في مقابر جماعية مازال اغلبها مجهولا ، ولم تكشف سوى بعض المقابر التي ضمت رفات الالاف من الكورد .

(1) ينظر مقال السيدة افيستاخان المنشور في موقع جلجامش الالكتروني بتاريخ الاربعاء 2 / 1 /2008 تحت عنوان :

الساسانيون كورد لا فرس ، عن مقالات الاستاذ رشيد ياسمي .
الرابط الالكتروني للمقال :
External Link
(2)ينظر المقال المنشور في صحيفة التاخي يوم 16 نوفمبر 2009 تحت عنوان مشاهير الكورد في التاريخ الاسلامي – الحلقة الثانية - د. احمد الخليل ، وهو منشور في مواقع الكترونية اخرى وجاء فيه ما يلي :
(أما الأصل الكردي للبرامكة فقد أكّده، بما لا يدع مجالاً للشك، مؤرخ قديم وشهير هو ابن خَلِّكان، صاحب كتاب (وَفَيات الأعيان وأنباء أبناء الزمان) .... ومن أشهر شخصيات آل برمك، في العصر العباسي: خالد بن برمك، ويحيى بن خالد، والفضل بن يحيى، وجعفر بن يحيى. ... يعدّ خالد بن برمك المؤسس الأول لأسرة البرامكة، ولد عام (90 هـ)، وكان أول من اعتنق الإسلام من البرامكة، وقد انضم إلى صفوف الموالي الذين ناهضوا الأمويين)
الرابط الالكتروني للمقال :
External Link
(3)مرفق خارطة طريق البريد الملكي من بلاد الكورد الفيليين الى الشام واوربا ، خمسمائة عام قبل الميلاد .
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	كوردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 10-04-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 646

مصطلح العجم خلط الاقوام والاجناس وعانى منه الكورد الفيليون في العراق

20230303140135471559=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

مؤيد عبد الستار
عاشت الشعوب العراقية في بلاد ما بين النهرين منذ القدم واقامت حضارات معروفة انتشرت وسادت من البحر الابيض المتوسط حتى وادي السند وغلب عليها اسم حضارة بلاد الرافدين.
ويظن البعض ان حضارة بلاد الرافدين محصورة فقط بين نهري دجلة والفرات ، والحقيقة انها تشمل مساحة جغرافية اكبر من ذلك بكثير ، لذلك نجد التشابه بين الحضارة العيلامية وهي حضارة الشعب الكوردي في جنوب كوردستان وحضارة سومر وسط وجنوب العراق وحضارة وادي السند والمعروفة باسم حضارة مدينة هاربا ايضا و تقع على نهر السند في الباكستان في الوقت الحاضر.
ورغم ان الفرس والكورد قبائل من ارومة واحدة تعود اصولها حسب المؤرخين وعلماء الاجتماع والانثربولوجيا الى اسرة الشعوب الهندو ايرانية ، وهي الشعوب الارية التي تتكلم مجموعة من اللغات المشتركة ابرزها السنسكريتية والفارسية

والكوردية ... الخ. الا ان اطلاق تسمية العجم على مجموعة شعوب غمط حق الكورد وصادر تاريخهم وانجازاتهم الحضارية .
فقد اطلق العرب على شعوب العراق و البلاد الايرانية من المنطقة التي تلي نهر الفرات اسم الاعاجم ، وعرفوا الهند والصين ولكنهم لم يعرفوا حدود الصين وحسبوها اقصى الارض لبعدها عن الجزيرة العربية ، لذلك قالوا اطلبوا العلم ولو بالصين.
كان مصطلح العجم او الاعاجم يطلق على بعض الشعوب التي لايفهم العرب لغاتها ، لان من معاني الاعجم هو الذي لا يفصح في الكلام . فقد جاء في المنجد ان :
العَجَم : خلاف العرب ، سموا بذلك لتعقيد السنتهم .
العجمة : الابهام ، عدم الافصاح في الكلام .
و الاعجم جمعها أعاجم وأعجمون : من ليس بعربي .
الاعجمي والعَجَمي : من كان جنسه العجم ، المنسوب الى العجم.
وبلاد العجم : اسم يطلق احيانا على بلاد ايران .
دأب المؤرخون على اطلاق اسم فارس على بلاد العجم ، وبلاد فارس ايضا تغليب للفرس على جميع شعوب سكان الهضبة الايرانية وما يليها ، التي تشمل الفرس والكورد والبلوش والاذريين والارمن وغيرهم.
وقد خلط العديد من المؤرخين بين الفرس والكورد لجهلهم الفرق بين اللغتين ، والحق يقال ان من الصعب التفريق بين الكوردية والفارسية لاشتراكهما في سمات تجمع اصولهما والفاضهما وقواعدهما ، الا ان انتشار الكوردية في مناطق محاذية ومتداخلة مع الارامية والسريانية والكلدانية والتركية والعربية جعل بعض اللهجات الكوردية تختلف اختلافا كثيرا عن الاصل لما دخل عليها من الفاظ جديدة ، وما طرأ عليها من تغيير قواعدي ، مثل اللهجة السورانية التي تأثرت بالكلدانية فحدث فيها تغيير كبير في القواعد فاصبحت تختلف بعض الشي ء عن اللهجة الكرمانجية (البادينانية) واللورية (الفيلية) ، بينما تاثرت الفارسية اكثر من غيرها من اللغات الهندو ايرانية بالعربية بعد الفتح الاسلامي فاستعارت الالفاظ العربية بكثرة اذ يقدر الباحثون ان 40 % من الكلمات الفارسية مستعارة من العربية.
لا شك ان بلاد الرافدين كانت منطقة تقاطع طرق التجارة والهجرة بين الشرق والغرب ، وبوتقة انصهار مختلف الشعوب على مر الاف السنين منذ فجر التاريخ مما جعل العديد من الاقوام واللغات تتفاعل في المنطقة وتنتج حضارات مختلفة متجانسة مكملة بعضها للبعض ، ولا ينكر ان السومرية واحدة من اقدم تلك الحضارات التي كان لها الفضل في اختراع الكتابة وتطويرها فيما بعد ، ونمت جذورها وتفرعت في بلاد الرافدين.
وقد عرفت بلاد الرافدين شعوبا وقبائل كثيرة منها كانت اصيلة ومنها قبائل وفدت خلال حقب مختلفة ، ومن بين شعوب المنطقة المشهود لها بالانجازات الكبيرة الشعب الكوردي الذي ساهم في حضارات الشرق الاوسط من خلال الحضارة الميدية ، والحضارة العيلامية والامبراطورية الساسانية، قبل الاسلام . وقد غلب بعد الفتوحات الاسلامية مصطلح العجم على الحضارتين العيلامية والامبراطورية الساسانية من باب تسمية الكل بالجزء ، وقد عرف بعض المؤرخين الفرق بين الكورد والفرس، بينما عزى بعض المؤرخين اصول الكورد الى الفرس والعرب و الجن وغير ذلك من اساطير وخرافات.
كانت الامبراطورية الساسانية امبراطورية كوردية وكانت عاصمتها تيسفون ، وهي عاصمة الشعب الميدي ، بالكردية ماد وجمعها مادان ، وكانت تيسفون عبارة عن مجموعة مدن صغيرة للشعب الميدي – مادان - واحتفظ العرب بعد الفتوحات باسمها مع شئ من الهمز فاسموها مدائن ، التي تشير الى المدينة ايضا حسب الاجتهاد الذي يحمل كثيرا من الصحة الى انها كانت مدنا عامرة بالزراعة والصناعة والبناء ، ومازال الطاق – ايوان كي خسرو ويسمى ايضا طاق كي خسرو، او طاق كسرى - شاخصا منذ الفي عام رغم الاهمال الذي تعرض له ، وقد جاء في سلسلة مقالات من جامعة طهران للاستاذ رشيد ياسمي بعنوان : الساسانيون كورد لا فرس ، ان اردشير بن بابك بن ساسان الذي كان كاهنا في معبد اناهيت في مدينة برسي بولس – اطلق عليها العرب اسم اصطخر – مؤسس الامبراطورية الساسانية لم ينحدر من اسرة مالكة بل كان من عامة الناس وانه كوردي تربى في خيام الكورد لذلك شن عليه اردوان حربا لكنه خسر الحرب فانتصر عليه اردشير وقتله . وكانت للساسانيين علاقات تجارية مع عرب مكة حيث يتوافدون اليهم في طاق كسرى ، وقد تميز البلاط الساساني بالابهة والفخامة و انتشر الساسانيون المجوس في اليمن وعمان وانحاء الجزيرة والبحرين واليمامة ومكة وكانت مكة تتاجر مع الساسانيين والروم معا.
واستمرت الامبراطورية الساسانية 427 عاما حكم خلالها 33 ملكا. ومن ملوكهم شابور الثالث حكم عام 383 كان يجيد العربية ويقول بها شعرا اما يزدجرد الاول فقد ارسل ابنه بهرام الخامس ليتربى عند ملك الحيرة النعمان بن المنذر وامره ببناء قصر الخورنق وكان اسم البناء سنمار الرومي الذي تروى القصص قتله من قبل النعمان بعد اكماله القصر فقالت العرب جزاء سنمار ، اما كي خسرو الاول الملقب انو شيروان وسمي قصره بطاق كسرى سنة 540 م فاشتهر بالعدل وسقطت بلاد الشام بيده ووصل سواحل البحر المتوسط ، واخر ملوكهم يزدجرد الثالث 632 – 651 م وفي عهده انتهت الامبراطورية الساسانية بالفتح الاسلامي للعراق وايران . (1)
وقد اشتهرت العديد من الاسماء والشخصيات والرموز الكوردية في التاريخ الاسلامي ولكن غلب عليهم لقب العجمي والفارسي مما غمط قوميتهم الكوردية الحقيقية مثل ابي مسلم الخراساني القائد الكوردي الذي ساهم في انتصار العباسيين وتاسيس الدولة العباسية ،اغتيل للتخلص من نفوذه فيما بعد ، اما اسرة البرامكة التي عرفت في العصر العباسي فهي اسرة كوردية صميمة ولكنها نسبت الى العجم ، تعرضت للتصفية فيما بعد ايضا للتخلص من نفوذها ، ولكن اثارها ظلت ببغداد

وظل ذكرها مثلا يضرب في الكرم فيقال للكريم السخي برمكي استعارة من كرم وسخاء البرامكة وما عرفوا به من سخاء و رفعة وخلق وعلم وادب وفن ، ويؤكد الدكتور احمد الخليل في مقال له عن مشاهير الكورد في التاريخ الاسلامي كون البرامكة اسرة كوردية استنادا الى ما جاء في كتاب ابن خلكان وفيات الاعيان ، ويفصل الحديث عنهم ،(أن النسبة (فارسي) هي نسبة سياسية وثقافية قبل أن تكون نسبة قومية، وهذا ليس بالأمر الجديد ولا بالفريد، فنحن إلى اليوم نعرف الكثير من المشاهير عبر النسب السياسية، فكان يقال (العالم السوفياتي) أو (الروسي) ويكون الرجل أوكرانياً أو قوقازياً أو أرمنياً أو طاجيكياً، وكذلك الأمر اليوم بالنسبة إلى (الصيني) و(الأمريكي) وغيرهما. وقد يقال: كيف تكون الأسرة البرمكية كردية، وتكون في الوقت نفسه من مدينة بَلْخ الواقعة في شمالي دولة أفغانستان الحالية؟ وهذا أمر شرحه يطول، وخلاصته أن سدانة بيوت العبادة في الديانة الميثرائية (قبل الديانة الزردشتية) كانت موكلة إلى بعض الأسر الميدية العريقة، وبعد ظهور العقيدة الزردشتية، وتحوّل الميديين إليها، أصبحت تلك الأسر الميدية تتولّى أمور سدانة بيوت العبادة الزردشتية، تماماً كما كانت بعض الأسر القرشية تتولّى سدانة الكعبة في مكة قبل الإسلام، وظلت تتولى أمورها في الإسلام بعد أن اعتنقت الدين الجديد. وكانت بَلْخ قبل الإسلام تابعة للدولة الميدية، وبما أن بيت (النوبهار) كان من أقدس بيوت العبادة الزردشتية قبل الإسلام، فمن الطبيعي أن يكون القيمون عليها من الميديين (أجداد الكرد)) (2)

لقد استغلت السلطات العراقية الشوفينية هذا الخلط في المصطلح فلجأت احيانا كثيرة الى النيل من الكورد الفيليين على اساس انهم فرس وهي حجة واهية الهدف منها نقل انتماءهم الجغرافي خارج العراق ورميهم على بلاد ايران ، في الوقت الذي نجد مدنهم الشهيرة موجودة داخل حدود الدولة العراقية ، وهم شعب يعيش منذ الاف السنين في المنطقة ، وانقسم بين ايران والعراق بعد تخطيط الحدود بين الدولتين ، ومن اشهر مدنهم بغداد والمدائن – تيسفون - وواسط و خانقين وبدرة وزرباطية ومندلي وجلولاء وغيرها كثير، اضافة الى انتشارهم في محافظات الوسط وجنوب العراق مثل محافظات واسط و العمارة والديوانية والناصرية والبصرة ، ووجودهم التاريخي الكبير معروف في العاصمة بغداد .

وقد غمط المؤرخون العرب حق اللغة الكوردية ، فاهملوا الاشارة اليها وحسبوها فارسية ، ولذلك غلب اسم اللغة الفارسية على اسم اللغة الكوردية ببغداد ومناطق وسط وجنوب العراق ، علما ان الفارسية كانت مصطلحا سياسيا تطلق على الشعوب التي كانت تدين بالزرادشتية وكانت ثقافتها ولغاتها متقاربة وتعيش تحت سلطة الامبراطورية الميدية او الاخمينية او الساسانية او الصفوية رغم ان عماد الامبراطوريات هذه كان الفرس والكورد .

ان سكان مناطق بغداد ووسط العراق يتكلمون اللغة الكوردية قبل الفتح الاسلامي وما زالت لغتهم حتى اليوم فلماذا نقول عنهم فرس او عجم ؟! وتحت هذه الحجج ادعى نظام صدام ان الكورد الفيليين من اصول فارسية وهجر الالاف منهم الى ايران قسرا ، طبعا لاننكر ان في العراق شريحة كبيرة من اصول فارسية ولكن هؤلاء يختلفون عن الكورد ، اضافة الى ان الكورد يعيشون تاريخيا في العراق وايران وتركيا وسوريا ، فليس من الغريب ان تتداخل شعوب هذه البلدان وتعيش فيما بينها دون اعتبار للحدود التي رسمت مؤخرا ، مثلما يحدث الاختلاط بين عرب العراق و عرب الشام عند خط الحدود الذي رسم بين الدولتين سوريا والعراق. والغريب ان القوانين في العراق كانت تتيح لكل من ياتي الى العراق من المغرب ومصر والسعودية وسوريا والاردن وغيرها الحصول على الجنسية العراقية بينما سكان العراق الاصليين من الكورد الفيليين لا يحق لهم التمتع بامتيازات جنسية بلادهم ، وحكمت عليهم السلطات بالانتماء الى ايران في الوقت الذي تقر بان مدنهم مثل المدائن و خانقين ومندلي وجلولاء والسعدية وزرباطية وبدرة وغيرها هي مدن عراقية ، فكيف تكون المدينة عراقية وسكانها غير عراقيين ، بهذا المنطق الغريب جرى اضطهاد الكورد الفيليين وتغييب الالاف من شبابهم وتهجير اسرهم وقتل من قتل منهم في سجون الانظمة الاستبدادية الشوفينية ودفن الالاف في مقابر جماعية مازال اغلبها مجهولا ، ولم تكشف سوى بعض المقابر التي ضمت رفات الالاف من الكورد .

(1) ينظر مقال السيدة افيستاخان المنشور في موقع جلجامش الالكتروني بتاريخ الاربعاء 2 / 1/ 2008 تحت عنوان : الساسانيون كورد لا فرس ، عن مقالات الاستاذ رشيد ياسمي .

الرابط الالكتروني للمقال :

External Link

(2)ينظر المقال المنشور في صحيفة التاخي يوم 16 نوفمبر 2009 تحت عنوان مشاهير الكورد في التاريخ الاسلامي – الحلقة الثانية - د. احمد الخليل ، وهو منشور في مواقع الكترونية اخرى وجاء فيه ما يلي :

(أما الأصل الكردي للبرامكة فقد أكّده، بما لا يدع مجالاً للشك، مؤرخ قديم وشهير هو ابن خَلّكان، صاحب كتاب (وَفَيات الأعيان وأنباء أبناء الزمان) .... ومن أشهر شخصيات آل برمك، في العصر العباسي: خالد بن برمك، ويحيى بن خالد، والفضل بن يحيى، وجعفر بن يحيى. ... يعدّ خالد بن برمك المؤسس الأول لأسرة البرامكة، ولد عام (90 هـ)، وكان أول من اعتنق الإسلام من البرامكة، وقد انضم إلى صفوف الموالي الذين ناهضوا الأمويين).[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: لغوي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 20-06-2010
وقت التدوين: 2023-03-03
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 647
مظلومية الكورد الفيليون

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240212183250552072

مظلومية الكورد الفيليون
نعيم الهاشمي الخفاجي

مرت علينا قبل أيام الذكرى الأليمة التي طالت أبناء الكورد الفيليون العراقيون على ايادي نظام صدام الجرذ الهالك واتباعه من اوباش حزب البعث الساقط، وبما اننا عشنا مع الفيليون وهم عاشوا معنا فمن الواجب الاخلاقي ان نذكر مظلوميتهم، الفيليون لم يكونوا حالة طارئة في المجتمع العراقي وحضاراته التاريخية فهم موجودون عبر تاريخ حضارة وادي الرافدين، بل الوجود الفيلي بالعراق أقدم من قدوم اجدادنا العرب من اليمن والجزيرة العربية بعد فيضان سد مأرب، نظام البعث استهدف الفيليون لأسباب مذهبية بالدرجة الأولى وقومية، يوجد بالمجتمع العراقي هنود وافغان وقوقازين واتراك مذهبهم سني تم اعتبارهم عرب اصلين، عندي صديق دكتور يعمل في مركز DNA وسألته عن أصول مناطق العراق قال لي الجنوب هم أكثر الناس جينيا مع العرق العربي ومع ابرهيم، وقال لي اجرينا فحوصات لناس يدعون أنفسهم سادة من نسل الرسول محمد ص في غرب العراق وفي تكريت وسامراء يدعون انهم احفاد الأمام علي الهادي والامام الجواد وابين أنهم ليسوا عربا وانما من أصول تركية وهندية، منطقة شارع الشيخ عمر بغالبيتهم اكراد سنة نظام البعث اعدهم من أصل القبائل العربية، يتكنون في لقب الشيخ أو الاعظمي أو أو .....الخ لأنهم يعرفون اصولهم ليست عربية، الكورد الفيليون عروقهم موجودة في الحضارة العراقية عبر التاريخ، لازالت الاثار والمدن الفيلية موجود مثل فضاء بدرة التي كانت عاصمة لامارة بدرة الفيلية التي اسقطت بابل من خلال الزعيم الكوردي الفيلي كورش الذي اقتحم بابل واسقطها وكانت عاصمته في مدينة السوس سابقا والشوش الحالية في الاهواز التي ضمت إلى ايران بعد الحرب العالمية الاولى، عندما اقتحموا بابل حرروا انبياء معتقلين منهم نبي دانيال ع والذي يوجد له ضريح ومزار في مدينة الشوش وقد وفقنا لزيارته والاقامة في الشوش شهرا كاملا بعد خلاصي من معتقلات أبناء امتنا العربية المجيدة حيث سجنت اربع سنوات ونجوت من الموت في اعوجة انجاني وفد دنماركي حيث تم منحي لجوء سياسي، كانت ابواب العرب مقفلة في وجوهنا وسافرنا إلى ايران زرنا الأمام علي بن موسى الرضا ع عام 1995 وزرنا شقيقته فاطمة المعصومة ع في قم وزرنا اصدقائنا العرب المهجرين من المعارضين لنظام البعث والمهجورين من الفيليين من ابناء مدينتي قضاء الحي في الاهواز والشوش وقاموا في اكرامنا وتقديرنا وادخلونا إلى بيوتهم، استهداف الفيليون كان استهداف مذهبي طائفي، لان صدام الجرذ الهالك هو لصيق على العرب وفحص ال DNA أثبت أن صدام واقاربه ليسوا عرب وهذا كلام مراكز الأبحاث الجينية وليس افتراء، لذلك الفيليون اكثر اصالة وعراقية من اللقيط صدام الجرذ الهالك، في بداية تأسيس للدولة العراقية لعب الاكراد الفيليون دورا مهما في الثقافة الشيعية العراقية فكان الكثير من الشعراء الحسينيون هم فيليون وايضا لديهم المواكب الحسينية الكثيرة في مدن بغداد والجنوب والفرات الأوسط وديالى، لعب الفيليون دورا مهما في النضال ضد الأنظمة البعثية الشمولية الطائفية، شاركوا في ثورة الشعب الكوردي وبرز قادة كبار من الفيليون الشيعة في الحزبان الوطني والديمقراطي الكوردستاني، منهم حبيب الفيلي والد اراس الفيلي الذي

يتزعم حزب المرحوم احمد الحلبي حاليا، المرحوم الدكتور المناضل الوطني عادل مراد القيادي في حزب الاتحاد الوطني ابن خال الأخ الأستاذ انور عبدالرحمن مدير صحيفة صوت العراق، اللواء جبار فرمان الفيلي وو.....الخ هم كورد فيليون، الكثير من الكتاب الكورد هم فيليون منهم الصديق الأستاذ الكاتب محمود الوندي والصديق ازاد الوندي والاخوة الاخرين كتاب من مندلي وخانقين ......الخ أقدم نظام صدام الجرذ على تهجير التجار والمثقفين الفيليين لمصادرة اموالهم واعدام طبقة الشباب ولازال عشرة الاف شاب فيلي تم اعدامهم بدون اي ذنب ودفنهم في صحاري السماوة والناصرية والنجف والبصرة وشرق الكوت......الخ.

قبل الدولة العراقية الحديثة كانت الحدود مفتوحة مابين العراق والاهواز وكرمنشاه وايران، بعد ولادة الدولة العراقية عام 1921 تم تقييم المواطنين العراقيين الى قسمين القسم الأول هم الذين يمتلكون وثائق عثمانية والباقي من المواطنين هم من التبعية الايرانية.بل هناك الكثير من العرب الشيعة سجلوا تبعية ايرانية لخلاصهم من الخدمة العسكرية، امتداد الفيليون من مسجد سليمان في الاهواز آلى مهران جنوبا وشيخ سعد وعلي الغربي الكوت لقضاء الحي إلى ديالى ، ينتشر الفيليون في معظم مدن الناصرية والسماوة والديوانية وكربلاء والنجف وبغداد يشكلون نسب تتفاوت لكن بكل الأحوال هم موجودون كنا في قضاء الحي نحتفل في عيد نوروز مع جيراننا واصدقائنا الفيليون، وجود الفيليون في الحي أو الكوت لايعني انهم اغلبية لكن لهم وجود معنا وهناك علاقات زواج ومصاهرة وصداقة بل الكثير منهم دخل في تحالفات قبلية مع العشائر العربية في الوسط والجنوب حالهم حال تحالفات الاكراد والتركمان مع القبائل العربية في كركوك والموصل، في هذه المدن بالوسط والجنوب تم اختلاط الإخوة الفيليون كما اسلفنا سابقا بالعشائر العربية وتمازجهم بسبب وحدة الولاء المذهبي واصبحت العلاقة متداخلة فرضتها علاقة الجوار وضرورة التعايش وحب ومولات ال البيت ع ضمن مشايعة ال البيت ع

لدى الكورد الفيليون لغة كوردية او بالاحرى لهجة خاصة بهم، لربما يتبري لي كاتب عنصري متطرف قوميا كورديا يقولي ما ليس اقوله وهم كثيرون المتطرفون بكل القوميات وهذا شيء طبيعي.

في بغداد يكون اكثر تمركز الفيليون في جانب الرصافة وبالتحديد مناطق الصدرية وباب الشيخ (عقد الاكراد) والشورجة وجميلة ومدينة الصدر حي الاكراد وفي الطالبية المرتبطة إداريا في الاعظمية ونالت مانالت من المفخخات في سنوات الإرهاب والاكراد الفيليون لهم وجود في شارع فلسطين هذا الاسم قلب الأمة العربية النابض، بكل احياء الشيعة هناك وجود فيلي لأنهم مختلطون مع إخوانهم العرب الشيعية عقائديا، يعملون في التجارة وكان كبار التجار من الفيليون، وقد نقل لي المرحوم الحاج أبو عادل النجفي أحد كبار تجار الشورجة يقول وصلتنا دعوة من قبل منظمات البعث للاجتماع مع القيادي البعثي النافق طه ياسين آلى اجتماع في غرفة التجارة لأغراض تجارية وهناك تم إغلاق الأبواب عليهم وتسفيرهم جميع، هجرهم لمصادرة اموالهم وضرب التجار الشيعة المسيطرون على الشورجة، وكان أكثرهم هم تجار الحديد والخشب والأقمشة والملابس الجاهزة والعدد، الفيليون عملوا في صناعة العدد والسيوف والمناجل وفي العطارة في علاج الطب الشعبي بالمدن العراقية عملوا في مجال التعليم لدينا من المعلمين القدامى في قضاء الحي المرحوم الأستاذ جودي أبو وليد صاحب النفس الطيبة والكريمة، عمل الفيليون في القصابة وفي البقالين وفي بناء البيوت وحمالين عملوا في كل مجالات العمل، بل رفد الفيليون الحوزة الدينية الشيعية في مئات العلماء والمشايخ ولديهم الكثير من أصحاب الشهادات اساتذة جامعات عندهم الكثير من الموظفون والمعلمون والفنانون والشعراء والسياسيون الكاتب الكبير والعالم اللغوي مصطفى جواد و السياسي الكبير عزيز الحاج، وسمعت أن الشاعر الكبير محمد مهدي الجواهري شاعر العرب هو كوردي فيلي، قادة الصف الأول في حزب الدعوة الاسلامي وفي منظمة بدر بغالبيتهم اكراد فيليون وان حمل الكثير منهم القاب عربية، لدينا من الشيوخ المثقفين الشيخ محمد سعيد النعماني أيضا فيلي، لدينا محللين سياسيين امثال الأخ لقمان فيلي وعصام فيلي ......الخ وهناك حقيقة لقد مارست جميع الانظمة العراقية منذ عام 1921 وإلى يوم سقوط الصنم ممارسات طائفية استهدفت الشيعة العرب والاكراد الفيليون من خلال حملات الاضطهاد العنصري لكن شريحة الفيليون يجمعون مابين القومية والمذهب الشيعي، الفيليون ومعهم الشيعة كانوا مع الزعيم عبدالكريم قاسم بعد سقوط عبد الكريم قاسم تم استهداف المثقفين الفيليين الشيعة لأسباب مذهبية من قبل الحرس القومي، خلال فترة تولي العنصري الطائفي الشوفيني عبد السلام عارف استهدف الشيعة وبشكل أكبر الشيعة الفيليون واستمرت عمليات التهجير الوحشية والإبادة الجماعية في عهد البعث المقبور وهجروا مئات آلاف الفيليين من عام 1970 بحجة أنهم فرس ايرانيين وكان أشدها ألما هي عمليات التهجير الطائفية عام 1980 في مسرحية تفجيرات المستنصرية حيث اصدر نظام البعث،قرار في

تشجيع الزوجات والأزواج العرب على الطلاق من الكردي الفيلي(الذي أصبح فارسي) مقابل مكافات مادية كبيرة وامتيازات مغرية،تصل لعشرة آلاف دينار بوقتها مع قطعة ارض وقرض من المصرف العقاري، انا شخصيا شاهدت في ايران عندما زرتها عام 1995 حالات تسفير غريبة تجد ام مهجرة وزوجها واطفالها بالعراق وشاهدنا ازواج مهجرون واطفالهم بالعراق بل اغرب شيء رأيته بالعراق كان نظام البعث يسمي الفيليون عجم فرس مجوس والاغرب في ايران يسموهم عربو ههههه شر البلية مايضحك يالها من مصيبة وكارثة، بعد سقوط نظام البعث ايضا الارهاب البعثي الطائفي استهدفهم ولنا في تفجيرات حي الصدرية والذي كان بحق حرب ابادة وتطهير عنصري وقومي وطائفي،مضاف لعمليات إستهداف أهالي مندلي الفيليون المهجرون بسنوات الحرب والذين استقروا في المدن القريبة من مندلي وفي بعقوبة أو استهدافهم على الطرق العامة في ديالى في اتجاه بغداد أو خانقين، الحكومات العراقية بعد سقوط صدام لم تستفاد من أخطاء الأنظمة السابقة وتؤسس نظام حكم

مستقر فدرالي اسوة بتجربة نظام حكم الإمارات لان وضع العراق متعدد قوميا ومذهبيا ولايوجد حل بدون تطبيق طريقة جديدة لحكم العراق في جعل العراق ثلاثة أو أربعة اقاليم كلامي لايعجب الكثير لان شعوبنا وبالذات العرب امة لايعرفون يحكمون أنفسهم والدليل بددت الثروات وسالت دماء ملايين البشر والنتيجة لاشيء، الرحمة لشهداء شيعة ال البيت ع بشكل عام والفيليون بشكل خاص.
نعيم عاتي الهاشمي الخفاجي
كاتب وصحفي عراقي مستقل.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 12-02-2024
وقت التدوين: 12-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 648

مظلومية الكورد الفيليين ملفات غير محسوسة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230506203539488024

مظلومية الكورد الفيليين ملفات غير محسوسة
صادق الأزرقي/ مرت في الرابع من نيسان الذكرى الثالثة والأربعين على عمليات التهجير والابادة الجماعية التي تعرض لها الكورد الفيليون العراقيون ابتداء من شهر نيسان من عام 1980، وقبل ذلك منذ عام 1969 وفي سبعينات وطوال ثمانينات القرن الماضي، وقد اشتمل ذلك على قرارات تعسفية أصدرها النظام الدكتاتوري المباد؛ ومن ذلك قرار رقم 666 لعام 1980، الذي حرم الكورد الفيليين من الجنسية العراقية وعدهم إيرانيين، كما مورست ابشع الجرائم غير الإنسانية، ومنها اجبار الرجال المتزوجين من كورديات فيليات على تطليق زوجاتهم مقابل مبالغ مالية في حال طلاق زوجته أو في حال تهجيرها إلى الخارج؛ وتهجيره معها او تعرضه للاعتقال في حال الرفض.
وبرغم أن الأرقام تبين انه جرى ترحيل نحو نصف مليون كوردي فيلي نتيجة حملات الاضطهاد واختفاء ما لا يقل عن 15 ألف كوردي فيلي، معظمهم من الشباب، الا ان تقديرات حكومية تبين أن أعداد المرحلين والمفقودين بين العامين (1980 و1990)، بلغت نحو 1,3 مليون شخص، كما جرى زجّ نحو 22 ألف من شباب الكورد الفيليين في معتقل نقرة سلمان، وبعدها أجريت عليهم اختبارات بالأسلحة البيولوجية ودفنوا في مقابر جماعية، على وفق التقديرات.
ويلفت المراقبون الى انه وبرغم توثيق كثير من هذه الجرائم بعد سقوط النظام المباد عام 2003 لكن عمليات التوثيق لم تصل حتى الآن الى مستوى الجرائم التي ارتُكبت بحق الكورد الفيليين، على وفق وصفهم، منبهين الى انه ما يزال الكورد الفيليون الذين ينتشرون في بغداد ووسط العراق يعانون من مشكلات عديدة، أبرزها مسألة الشهداء ونزاع الملكية والتعويضات، فضلا عن استمرار التعامل غير المنصف من بعض الدوائر الحكومية، ما يتسبب بتأخر انجاز معاملاتهم، على

حد وصفهم، فيما يدعو مختصون إلى ضرورة تحرك البرلمان لتشريع قوانين أو معالجة بعضها بما يُسّهل نيل حقوقهم.
ويلفت المراقبون ايضا، الى انه برغم مرور مدة طويلة على تلك الجرائم وبرغم تغيير النظام المباد فلا زالت الإجراءات المتبعة في التعامل مع القضية تتسبب في عدم حصول كثير من الكورد الفيليين على حقوقهم، وفي كل ذكرى تتجدد المطالبات بإنصاف ذوي الشهداء، من أبرزها ضرورة تشكيل محكمة خاصة لشؤون الكورد الفيليين للنظر بقضاياهم واحتسابهم ضمن مؤسسة الشهداء، لمنحهم الحقوق التي نص عليها قانون مؤسسة السجناء رقم 2 لسنة 2016، بحسب مدير عام دائرة شهداء ضحايا الإرهاب في مؤسسة الشهداء، الذي ينوه الى ان هناك كثيرا من الشهداء غير مسجلين في مؤسسة السجناء.
عضو سابق في برلمان اقليم كوردستان يلفت الى الطابع السياسي للقضية، ويرى أنه بعد عشرين عاماً من بقاء ملف الكورد الفيليين معلقاً، يتضح جلياً أن القضية سياسية 100٪ وليست قانونية وإنسانية، على حد وصفه، بدلالة انه إذا كان القانون والمحاكم قد اتخذوا قراراتهم ولم تنفذها الأطراف المعنية مثل الحكومة، فمن الواضح أنه لم يكن هناك اتفاق أو دعم سياسي كاف، بحسب تعبيره، مزيدا القول ان الكورد والشيعة يقولون إنهم يريدون تنفيذ قرار المحكمة والقرارات الأخرى ولا مانع من أطراف أخرى، ولكن الحقيقة أن هذه القضية تراوح عند المطالبات التعاطف، فالجاني واضح، لكن السؤال هو، من هي الإرادة السياسية والحكومية لإنهاء هذا الاضطهاد بشكل نهائي، بالنسبة لأولئك الذين تأثروا بشكل مباشر بهجمة القمع، لا زال عدد قليل منهم على قيد الحياة، والمناسبات السنوية هي تذكير وليس علاجا، ويجب أن تكون ترسيخاً للقضية.
ويحذر بالقول إذا كنت تريد أن تُعرف بشخص مظلوم، فيجب أن تصبح فيليًا، الفيلي هو الشخص الذي يتعرض للقمع باستمرار ويمكن أن تقول إنه مدان بالاضطهاد الأبدي؛ لذلك يصعب على الفيليين المظلومين تجنب عواقب تكرار هذه الجرائم، في رأيي، يجب أن تكون رسالة هذه الذكرى هي منع حدوث هذه المآسي مرة أخرى، بحسب تعبيره.
من جهته يدعو مستشار شؤون الكورد الفيليين في مجلس النواب العراقي البرلمان العراقي إلى تشريع أو تعديل بعض القوانين لمعالجة الإشكالات التي يعاني منها الكورد الفيليون، اذ يصطدم كثير من ذوي الشهداء عند مراجعتهم للمحاكم بإجراءات معقدة تعرقل نيل حقوقهم"، بحسب قوله.
ومن الامور التي يسجلها المعنيون والمتابعون للشأن الفيلي، هي مطالبة ذوي الشهداء بمقتبس حكم، إذ ما يزالون في سجلات النفوس أحياء، والمطالبة بالحقوق يجب أن تتعلق بالشخص المتوفي، لافتين الى ان مقتبس الحكم غير متوفر عند عائلات الشهداء، نظرا لعدم عرض الشهداء على المحاكم أصلاً، وإنما جُمعوا وسُجنوا وغيُبّوا من دون محاكمة، بحسب تعبيرهم.
كما يلفتون الى ان معظم الذين عادوا إلى العراق من الكورد الفيليين واجهوا صعوبات في التقدم للحصول على الجنسية، أو لاسترجاع جنسيتهم العراقية الاصلية، برغم ان الحكومة العراقية أصدرت في عام 2010، قرارا تعهدت بموجبه بإزالة الآثار السيئة لاستهداف الكورد الفيليين وكذلك صدور قرار لمجلس النواب في العام نفسه عد بموجبه عملية التهجير والتغييب القسري للفيليين جريمة إبادة جماعية.
باحثون ومحللون قالوا انه برغم مرور تلك السنوات الطويلة على ذكرى الإبادة فانه ما يزال من تعرضوا لها أو اولادهم أو احفادهم لم يأخذوا أبسط حقوقهم، فيما تترسخ معالم الظلم في تعامل كثير من المؤسسات مع قضيتهم، كما أن القوى السياسية ما زالت تستعمل ورقة الذكرى لاستدرار عطف الكورد الفيليين في الانتخابات، على حد قولهم، منوهين الى انه برغم توصيات المحكمة الاتحادية بتساوي مقاعد الكورد الفيليين مع المكونات الاخرى في الانتخابات، الا ان مجلس النواب العراقي فشل في ذلك، وما زال مقعد الكورد الفيليين واحدا، ما يعطي انطباعا بعدم الاهتمام بهذه القضية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://shafaq.com/- 06-05-2023
وقت التدوين: 06-05-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 649
مع أخوتنا الكرد الفيليين – شفان شيخ علو

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230913120004520453

مع أخوتنا الكرد الفيليين – شفان شيخ علو

القرار الصادر مؤخراً عن مجلس الوزراء العراقي ووجوب تنفيذه من قبل وزارة الداخلية عبر لّجنة مختصة بإزالة الاثار السيئة عن الكرد الفيليين، وذلك بتسهيل تسهيل انجاز معاملات الكرد الفيليين في مديرية الأحوال المدنية والجوازات والإقامة وفقا لأحكام المادة 12 من قانون البطاقة الوطنية، أي إعادة منح الجنسية وغيرها لهم، والتأكيد على تنفيذ احكامها بالتنسيق مع الوزارة ودوائرها والمحاكم والسلطات الصحية والجهات المختصة بالاحصاء السكاني والممثليات العراقية العاملة في دول العالم. أي كل ما يتعلق بحقوقهم المستلبة منهم منذ أكثر منذ نصف قرن، حتى قبل نظام حكم صدام البائد، قرار، وإن تأخر، هو محل تقدير، ولا بد أن أخوتنا الكرد الفيليين الذن تعرضوا لأنواع العذاب وألوان الكراهية على أيدي ممثلي نظام البعث العنصري وأعوانه، وقد دفعوا الكثير من دمائهم، وعانوا كثيراً، يشعرون الآن ببعض من الراحة، لأن هناك من قدَّر معاناتهم، واعترف بنوعية المظالم البغيضة التي ارتكبت بحقهم، رغم أن جراحهم لن تشفى أبداً. لكن القرار الصادر مؤخراً، قد يفتح بداية جديدة، لعلاقات جديدة، لأن الظلم لا يمكن أن يبني مجتمعاً، والعلاقات الاجتماعية لا يمكنها أن تستقر في مناخ الاستبداد والاعتقال التعسفي والقتل والإهانة على خلفية من اتهامات جاهزة، وهي اعتبار المعتقَل أو المتَّهم ينتمي إلى قومية أخرى، حال الكرد، والكرد الفيليين حصراً هنا.
وسجل العراق جهة المظالم أسود، في التعامل مختلف مكوناته، في ظل نظام البعث الشوفيني، بصورة خاصة، والذي نأمله هو أن يكون هذا القرار، قراراً نافذاً بحذافيره، ويكون اعترافاً بأخطاء الماضي، لأن ليس من جهة تستفيد منه، حتى أولئك الذين شاركوا في ارتكاب الجرائم السابقة، لا تبعث جرائمهم على الفخر.
نعم، فرحُنا كبير مع أخوتنا الكرد الفيليين، لأننا عشنا آلامهم وأوجاعهم، كما عشنا معاناتهم التي استمرت طويلاً، وليس هناك أي عراقي، إذا كان لديه ذرة وجدان، إلا ويعرف صور الإرهاب التي تعرضوا لها، وليس هناك من لم يقرأ أو يسمع بآلاف الشهادات التي لا زال أصحابها أحياء وكلهم جراح وآلام، وهي تؤرخ للعهد البائد، إنها شهادات حيّة، وصعب جداً حصرها، بسبب هول المعاناة ونوعيتها.
الحكومة العراقية الآن أمام التحدي، أي إذا كانت قادرة أن تلتزم بصلب هذا القرار، وأن تخفف من أوجاع أحفاد متبقيين لضحايا أخوتنا الكرد الفيليين، ولو قليلاً، وتثبت أن المهم هو كيفية الانتقال إلى المستقبل، والدخول في حياة جديدة، وهذه عملية ليست سهلة، ولن تكون سهلة، لأنه لا بد أن تكون هناك عراقيل، وربما هناك من يحاول منع تنفيذ القرار بحذافيره، بعد كل هذه السنين، وهو ما يجب أن يُحسَب له حساب .
ومن المؤكد أننا سنعيش مترقبين مع أخوتنا الكرد الفيليين، تلك الإجراءات المتعلقة بالقرار، وذلك على أرض الواقع، حيث تستعاد الممتلكات، والأموال، وتكون هناك تعويضات وبالأرقام.
إن هذه اللحظة، لحظة تنفيذ القرار، ستكون تاريخية حاسمة، وهي ، إذا نفّذت، ستكون منعطفاً نوعياً في تاريخ العراق الحديث، وباعثة على الأمل، بأن القادم سيكون أفضل وأكثر أماناً من قبل، لأن النتيجة ستكون إيجابية، وتأثيرها هذا سوف ينعكس على الجميع دون استثناء .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق

:QR Code

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://kurd-online.com/ - 13-09-2023
وقت التدوين: 13-09-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 650
معنى كلمة الفيلي (الپيلي)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705203753578310

معنى كلمة الفيلي (الپيلي)
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 7814 - 2023-12-03 - 22:07
المحور: القضية الكردية

وصلني من الاستاذ عبد الوتحد الفيلي:
الفيلي كلمة امتزجت دلالاتها بالتاريخ والثورة والشجاعة فأخذت معناها من كل ذلك .. فقد جاءت كلمة البيلي في المخطوطات السومرية القديمة بمعنى المحارب أو الشجاع .. واللغويون يؤكدون أن حرف (پ) كانت تستعمل في اللغات القديمة بدلا من الحرف (ف) كما أن المستشرق الإنكليزي كرزون يذكر في الصفحة 1892 من المجلد الثاني من كتابه التاريخي أن كلمة الفيلي تعني الثائر والمتمرد ويؤيده في ذلك المستشرق هنري فليد في الصفحة 98 من كتابه العلمي القيم (معرفة الأجناس الآرية) وبناء على ما تقدم فكلمة الفيلي (پيلي) هي قديمة بقدم تواجد هذه الشريحة وهي تدل على معان متقاربة في الماضي والحاضر ..الثائر؛الشجاع؛المتمرد والظاهر كما أمكن استنتاجه من التاريخ أن هذه الشريحة العريقة كانت في صراع بطولي دائم ضد ألمظالم والاعتداءات التي كان الآخرون يحاولون
ممارستها ضدهم ولإخضاعهم .. ألا انهم وكما يستدل من معنى الكلمة ما كانوا يستكينون على ضيم فاستحقوا بذلك هذا اللقب - الفيلي - عن جدارة تامة .
من هم الكورد الفيليون تاريخيا
الكاشيون هم الأصول الأولى للكورد الفيليين أطلق عليهم الساميين اسم (كاشي ؛ كيشي ؛ كوشو) واليهود يسموهم (كوشي) في كتبهم القديمة ألا أن علماء الآثار كانوا يدعونهم باسم (كاسي – كاساي - كاسيت) وليس هناك شك بأنهم من اعرق القبائل التي سكنت سلسلة جبال زاكروس والتي كانت موطنها الأصلي منذ آلاف السنين قبل الميلاد .
في عام 1746 قبل الميلاد وبعد ان تمكن الملك الكاشي (الفيلي) گانداش من تحقيق اتحاد الكاشيين مع القبائل الزاكروسية الأخرى كالگوتين واللولوبين؛ وتقدم على رأس جيش كبير من أفراد القبائل المتحدة وتمكن من فتح بابل والقضاء على الحاكم البابلي وسمي بملك الأقاليم الأربعة وأستمر حكمه زهاء 16 عام. بعد وفاة (گانداش) تولى الملك (ئي گاميل) الحكم وقد تمكن هذا الملك من القضاء على دولة سومر في عام 1710 قبل الميلاد وضم بلادها الى حكمه وبعد هذا الإنجاز بفترة قصيرة أعلن أحد الأمراء الكاشيين ويدعى (اولام پورياش) الثورة وتمكن من عزل (ئي گاميل) واستلام مقاليد السلطة بدلا عنه . وبعد أعوام قام الملك الكاشي (أوگوم) الثالث وهو ابن اخ (اولام پورياش) بفتح اخر قلاع السومريون وسمى البلاد التابعة له والتي شملت سومر وأكد أيضا باسم (كاردونياش) وهذه التسمية مركبة من ثلاث كلمات و هي (كارد + ون + ياش) و معناها (كورد + صفة الجمع + الارض او البلاد) وتحت هذا الاسم استمر الكاشيين (الكورد الفيليين) باقتدار وعظمة في الحكم مدة تقارب ستة قرون منذ عام 1746 وحتى 1171 قبل الميلاد وقد كانت حدود إمبراطوريتهم تمتد حتى سواحل البحر الأبيض المتوسط وهي بذلك كانت أوسع من حدود دولة حمورابي بكثير وقد كان الكاشيون خلال هذه الاعوام من حكمهم مثالا للعدالة والإنسانية فهم لم يعملوا على صهر الشعوب والأقوام التي كانوا يسيطرون عليها كما لم يحاولوا تحويل البابليين الى كاشيين وكانوا يختارون المسؤولين والموظفين الحكوميين من بين الشخصيات الكاشية والبابلية دون أي تمييز كما انهم كانوا يتزاوجون مع البابليين أيضا وقد عثروا مؤخرا على الكثير من الرسائل السياسية والتجارية باللغة (المسمارية - البابلية _والهيروغليفية _ المصرية) المتبادلة بين الكاشيين وفراعنة مصرفي خرائب تل العمارنة من بين آثار فراعنة مصر

وهي اليوم موجودة في المتاحف المصرية .
من هم الكورد الفيليين
يقطن الكورد الفيليون منذ زمن بعيد (بقدم تواجدهم) في الجنوب الشرقي من كوردستان (شرق العراق الحالى) أي الضفاف الشرقية لنهر دجلة وبالتحديد المنطقة الممتدة من كركوك وشمال خانقين الى مدينة البصرة جنوبا . للكورد الفيليين لهجتهم الخاصة المشتقة من اللغة الكوردية ويعتبرها الكثيرون بانها اساس اللغة الكوردية او الجذور الاصلية للغة الكوردية ؛ ورغم ادعاءات الحكومات العراقية المتعاقبة على عربية او فارسية الكورد الفيليين الا ان عددا من المستشرقين امنوا واقتنعوا بكوردية الفيليين ومن هؤلاء المستشرقين جون فالكهوم وكرزون ولورية وهاسل وهنري فليد وغيرهم .
ويسكن الكورد الفيليون المناطق التالية في العراق والتي هي ارضهم منذ الاف السنين وهي كما يلي :
خانقين ؛ كلار؛ كفري ؛ جلولاء ؛ سعدية (قزل رباط) ؛ المقدادية (شهربان) ؛ بلدروز ؛ مندلي ؛ بعقوبة ؛ الكوت ؛ النعمانية ؛ الحي ؛ بدرة ؛ زرباطية ؛جصان ؛ علي الشرقي ؛ باقسايه ؛ علي الغربي ؛ شيخ سعد ؛ الكميت ؛ العمارة.
بالإضافة الى ان انتشارهم في المدن التالية :
بغداد ؛ السليمانية ؛ اربيل ؛ كركوك ؛ الكوفة ؛ النجف ؛ كربلاء والبصرة . هذا ايضاً اضافة الى نسبة ضئيلة أخرى تعيش في بقية المحافظات والمدن العراقية الأخرى. هذا عدا أقسام من العشائر المهاجرة في فترة من الفترات من المناطق الفيلية الى المناطق الاخرى من كوردستان والتي تعيش ولحد يومنا هذا في تلك المناطق نفسها مع الاحتفاظ ببعض عاداتهم وتقاليدهم ولهجاتهم بسبب وجودهم داخل شريحة اكبر .
ومنهم على سبيل المثال قسم من قبيلة (الزنگنة) في (كركوك) وقسم من قبيلة
(الكلهور) في منطقة (شهرزور) في (السليمانية) وفي منطقة (قوشتبه) في (اربيل) وجزء من قبيلة (الهماوند) في (چمچمال) وقسم من قبيلة (الشوهان) في منطقة (شوهان) في اطراف (كركوك) وقسم من قبيلة (اللك) في (اربيل و طقطق) وقبيلة الشبك في اطراف الموصل ؛هذا عدا(الگورانيين) الذين يتوزعون في منطقتي بهدنيان وسوران وينتمي الكورد الفيليون الى (29) قبيلة وعشيرة من مجموع (46) قبيلة في أنحاء العراق فمنها على سبيل المثال:
(اللور؛ الكلهور؛اللك؛الگوران؛ الكوردلي؛ الملكشاهي؛الأركوازي ؛ الزرگوشي ؛ الشوهاني؛البايراوي؛الباولي ؛ الملخطاوي؛ الخزلي؛السوره ميري؛ الميخاسي ؛ البختياري ؛ الزنگنه ؛ الداوودي ؛ الشيخ بزيني ؛ الهماوند ؛ القطبي ؛الباجلان ؛ الجايدري ؛ القره لوسى ؛ الزندي ؛ و ..... والكثير من العشائر التي لا يتسع المجال هنا لذكرها كلها.
اما حول تعدادهم في العراق فليست هناك احصاءات دقيقة ورسمية في هذا المجال حيث لعبت الافكار العنصرية والشوفينية دورها في منع ايجاد احصاء دقيق للكورد الفيليين ولكن يمكن القول بأن عددهم يتراوح ما بين المليونين والنصف و الثلاث ملايين في العراق ؛ اضافة الى هذا يوجد اكثر من ربع مليون في ايران حاليا كمهجرين ومهاجرين وأكثر من ربع مليون آخرين ينتشرون في دول مثل (استراليا وكندا وامريكا واوربا وغيرها من الدول كمهاجرين ولاجئين.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 2024-07-05
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 651

مقابلة مع الدكتور إسماعيل قمندار - كتاب اللهجات الكردية الجنوبية

20230207201907464738=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

مقابلة مع الدكتور إسماعيل قمندار - كتاب اللهجات الكردية الجنوبية.
أجرى اللقاء جواد بشارة. باريس.
الحوار المتمدن-العدد: 280 - 2002.10.18
صدر مؤخراً مؤلف ضخم عن اللهجات الكردية الجنوبية بما فيها الكردية الفيلية، للكاتب والباحث اللغوي د. إسماعيل قمندار المقيم في باريس منذ عام 1971.
وقد قامت دار النشر البلجيكية الشهيرة والمتخصصة (بيترس) بطباعة الكتاب المكتوب باللغة الفرنسية والذي يصل عدد صفحاته إلى أكثر من 940 صفحة، بطباعة فاخرة وفي غاية المتانة والأناقة.
وتمثل هذه الدراسة الرائدة ثمرة ربع قرن من الأبحاث العلمية والميدانية الصرفة للمدن والمناطق الكردية الجنوبية المجهولة أو شبه المجهولة لغوياً. وتمتد هذه المناطق المترابطة والموزعة بين إيران والعراق على طول 400 إلى 500 كلم، يقع القسم الأعظم منها في إيران بين منطقة كامياران (100 كم شمال مدينة كرمنشاه) إلى مدينة آبدانان الواقعة شمال دزفول، هذا فيما عدا محافظة بيجار الشمالية التي أدرج الكاتب غالبيتها ضمن هذه المجموعة اللهجية أيضاً. أما في القسم العراقي فتبتدأ من خانقين مروراً بمندلي وزرباطية وشيخ سعد وعلي الغربي إلى مشارف البصرة على امتداد الشريط الحدودي المحاذي لإيران. ويمكن تقدير عدد نفوس متكلمي مجمل هذه اللهجات الكردية الجنوبية في العراق وإيران بين ثلاثة إلى أربعة ملايين نسمة، أغلبيتهم من الشيعة الإمامية، فضلاً عن أقلية باطنية من أصول شيعية تسمى ب أهل الحق.
قام الكاتب بدراسة لغوية أو ألسنية منتظمة للقواعد اللغوية واللهجية لعشرات المدن والمناطق الكردية الجنوبية وفقاً لأساليب علمية وبصورة معمّقة. وتكمن أهمية هذا البحث الواسع في كشفه المفصّل للأنظمة الصوتية والصرفية والنحوية لمجموعة لهجية كبيرة غير مدروسة مقارنة ببقية اللهجات الكردية الأخرى كالكرمانجية والسورانية والكورانية الزازائية.
ويتضمن الكتاب أيضاً مقدمة طويلة يستعرض فيها الكاتب تفاصيل لغوية عن كافة الأماكن المدروسة مع خارطة لغوية أولى لها، إلى جانب فصل مهم عن أخطاء المستشرقين والمشرقيين حول اللهجات الكردية الجنوبية.
وينوي المؤلف ترجمة الكتاب إلى العربية في غضون السنتين القادمتين ليسد بذلك فراغاً كبيراً في الدراسات اللغوية الكردية.وبهذه المناسبة أجرينا مع المؤلف هذه المقابلة:
س: بداية أود أن تقدم تعريفاً أولياً للكتاب قبل الدخول في حيثياته.
ج : يعتبر هذا العمل أحد أضخم الأعمال في ميدان الدراسات الكردية اللغوية، و يتعلق تحديداً بدراسة اللهجات الكردية الجنوبية، إذ توجد دراسات أخرى عن بقية اللهجات الكردية وبشكل أساسي الكرمانجية والسورانية، لكن الأمر مختلف بالنسبة للهجات الكردية الجنوبية التي لم تدرس من قبل. وتحتل هذه اللهجات منطقة جغرافية لغوية كبيرة جداً يصل طولها حوالي 500 كلم يقع قسمها الأكبر بين كاميارن شمالاً إلى مدينة آبدانان شمال مدينة دزفول، فضلاً عن أكثرية محافظة بيجار الشمالية التي تقع في القسم الأوسط من كردستان. ويمكن القول إن الجانب العراقي لهذه المناطق يبدأ من شمال مدينة خانقين وأطرافها باتجاه مندلي ثم مناطق زرباطية، ويستمر هذا الشريط الحدودي باتجاه الشيخ سعد وعلي الغربي وعلي الشرقي حيث توجد مجاميع كبيرة من الأكراد الفيليية الذين تمتد مناطقهم إلى العمارة وحتى أطراف البصرة ودائماً على الشريط الحدودي الفاصل بين العراق وإيران. وقد تعرض الكثير من هذه المناطق إلى عملية تطهير عرقي أو تبديل عرقي من قبل النظام العراقي في أطراف خانقين وأجزاء كبيرة من مندلي وأجزاء أخرى من زرباطية وعلي الغربي والشيخ سعد حيث تعرضت كلها لما سمي بسياسة التعريب، حيث تم تهجير أكثرهم إلى إيران أو أرغموا على ترك أراضيهم والهجرة داخل العراق. هذا إلى جانب تعرض مناطق أخرى كردية غير جنوبية إلى هذه السياسة العنصرية مثل سنجار وكركوك. وقد حصل هذا الأمر عملياً منذ وصول حزب البعث العراقي إلى السلطة أي منذ عام 1968 وفي فترات زمنية محددة زادت حدة هذه السياسة العنصرية (سياسة التعريب) وتسارع عمل السلطات في نقل وتهجير السكان الأكراد من مناطق إقامتهم إلى مناطق نائية داخل العراق أو إلى إيران وإحلال سكان عرب في مكانهم. وذلك منذ معاهدة آذار سنة 1970 بالذات حيث تسارعت وتيرة عملية التعريب بشكل هائل في مناطق الموصل وأكثر منها في كركوك حيث أنها منطقة كردية بشكل أساسي مع وجود جزء تركماني مهم فيها لكن النظام في العراق جعل منها إحدى الإشكاليات العويصة وأصر على تعريبها بأي ثمن. وكذلك طبقت سياسة التعريب على قرى خانقين حيث أجبر القروييون الأكراد على الرحيل وتوطين قرويين عرب في أماكنهم . إن مسألة التعريب العنصرية التي تعرض لها مايقارب المليون كردي وتركماني عراقي تشكل إحدى المآسي الكبرى التي طالت الشعب الكردي والشعب التركماني في ظل نظام صدام حسين، هذا مع إعتذاري على هذا الاستطراد .
س: ماهي دوافع هذا البحث اللغوي وماالذي وضعته نصب عينيك لمدة ربع قرن في تحقيق هذا الانجاز العلمي الهام ؟
ج: في الحقيقة كانت البداية عبارة عن بحث لنيل شهادة الماجستير ثم الدكتوراه بعد أن حصلت على شهادة البكالوريوس في الأدب الفرنسي بالأساس من جامعة نانت الفرنسية . وبعد أسابيع من التفكير توجهت إلى موضوع لغوي باعتباري كردي وأتكلم اللهجة الجنوبية الفيلية، والتي لم تدرس من قبل من الناحية الأكاديمية.

س: ما هي خصوصية هذه اللهجات الجنوبية ؟ وهل اللهجة الفيلية جزء منها؟
ج: نعم هذه اللهجة هي جزء من المجموعة اللهجية التي بحثتها والتي لم تدرس من قبل ولا بأي شكل من الأشكال. من هنا بدأ بحثي وفضولي في كشف القواعد اللغوية لهذه اللهجات الجنوبية. كنت أستخدم هذه اللهجة بصورة شفوية بدون أي معرفة لغوية نظرية أو قواعدية أو بنيانية بالرغم من تمكني منها كما هو حال أي شخص يتحدث لهجته بصورة تلقائية وصحيحة ولكن دون أن يعرف قواعدها من الناحية النظرية. من هنا بدأت شيئاً فشيئاً أحلل هذه اللهجة على الورق وأفرزها وأكشفها بالتفصيل وبدقة متناهية من جميع جوانبها مع كافة الصعوبات المرتبطة بمثل هذا العمل وما يترتب عليه من أخطاء عملية تقع أثناء عقلنة الكلام العفوي.
وبعد حصولي على شهادة الماجستير وسّعت دائرة هذه الأبحاث فحصلت على دكتوراه الدولة عام 1988 من جامعة باريس 7، ولم أتوقف عن توسيع نطاق أبحاثي التي ضاعفتها عبر إضافتي ومعالجتي لأكثر من عشرين مدينة ومنطقة أخرى على أبحاثي السابقة مع فصول كثيرة جديدة.
س: ما هو عدد المتحدثين بهذه اللهجات الجنوبية ؟
ج: عددهم كبير ويتراوح بين 3 إلى 4 ملايين نسمة في العراق وإيران ويتمركز القسم الأكبر منهم في إيران لكن هذه أرقام تظل تقريبية.
س: لكن هذا العدد لايستهان به وهم جزء كبير ومهم من الشعب الكردي.
ج: بالطبع إنه جزء مهم من الشعب الكردي ويمثل مابين 10 و 15 بالمائة من المجموع الكلي للشعب الكردي وهذه المنطقة معقدة من الناحية اللهجية ومتشابكة ولا يعرفها الآخرون جيداً بما في ذلك عدد من الأكراد الذين يتحدثون لهجات كردية أخرى والبعض يجهل أهميتها باعتبارها أقلية في الشعب الكردي يجهلون حجمها الحقيقي.
س: كيف يمكن توضيح الفوارق اللهجية الموجودة في اللغة الكردية وما هو حجم هذه الفوارق اللهجية؟
ج : توجد بعض الفوارق اللهجية بين مجموعات لهجية كردية حسب المناطق يمكن مقارنة تلك الفوارق بما هو موجود في اللغة العربية فالفوارق كبيرة بين اللهجة العراقية والمغربية مثلاً لكنها أقل وإن كانت مهمة بالطبع بين اللهجة العراقية واللهجة المصرية، نفس الشيء بالنسبة للهجات الكردية فالفوارق أكبر بين اللهجات الكردية الجنوبية واللهجة الكرمانجية والشمالية، وبينما هي أقل مع اللهجة السورانية الوسطى.
س : هل من شأن هذا البحث أن يساعد الأكراد المتكلمين بهذه اللهجات الجنوبية وأن يجعل هذه اللهجات قابلة للتعليم والكتابة كأي لغة لها قواعدها ونحوها ومعاييرها، لاسيما وإن هذا الكتاب يمكن اعتباره رائداً ومرجعاً لكل الأبحاث اللغوية اللاحقة؟
ج : ينبغي أن أوضح أولاً إن هذا الكتاب ليس كتاباً مدرسياً وليس منهاجاً تعليمياً فالكتاب المدرسي قائم على تدريس ما يعتبر صحيحاً وص وغمقنناً، أما كتابي فهو بحث لغوي دقيق يعالج مختلف الجوانب القواعدية لهذه المجموعة اللهجية دون أحكام عليها، ويحتاج إلى مستوى معين لاستيعابه لأنه على درجة عالية من التخصير قابل للتبسيط. وقد أوضحت ذلك في مقدمة كتابي التي تبلغ 74 صفحة وهي جزء مهم وأساسي منه، ركزّت فيها على أخطاء المستشرقين في أبحاثهم ودراساتهم حول بعض المجموعات السكانية الكردية وسعيت لدحض التعميمات السريعة التي لاتستند إلى تروي في البحث جعلت هؤلاء الباحثين يتعجلون بتقديم وجهات نظر خاطئة حاولت تصحيحها خاصة فيما يتعلق بهذه المنطقة التي هي موضوع بحثي الميداني هذا.
س: ماهو منشأ هذه الفوارق اللهجية ؟
ج: الفوارق اللهجية أمر شائع وعام، وكما تعرف فإن كل لغة، حية يعني أنها في تطور فاللغة التي لاتشهد تطوراً مع الزمن تعتبر لغة ميتة. والآن ماذا يعني التطور في اللغة؟
ج: التطور بمفهومي يعني الانفتاح ،
س: أو القابلية على إحداث التحولات والتغيرات ومواكبة الجديد
ج: الانفتاح مهم. ولكن الانفتاح على ماذا؟ على العالم المحيط وفق لجغرافية هذا العالم وتطور العلوم فيه. أي أن اللغة في عيشها وحياتها في حالة تبدل مستمر، والتوافق مع المحيط القريب أولاً، ومن ثم المحيط الأبعد. وتتعرض الجماعة السكانية التي تتحدث لغة معينة إلى أحداث تقلب بعض المعطيات اللغوية فمثلاً، عندما دخل الإسلام لمناطق شاسعة، أثر الإسلام عبر القرآن على لغات ولهجات عشرات من الشعوب التي دخلت الإسلام. كالإيرانيين والهنود والصينيين والأتراك والألبانيين والبوشناق وسكان آسيا الوسطى والعديد من شعوب أفريقيا الخ.. فهذا مثلاً حدث جوهري أدخل مفاهيم وكلمات جديدة للغات المحلية. ويمكن ذكر أحداث أخرى كالحروب والاستعمار والثورات العلمية، التي تحدث هزات كبيرة في التطور اللغوي.
أعود للفوارق اللهجية ضمن الجماعة السكانية الواحدة التي تتعرض إلى معطيات مختلفة. مثلاً لنأخذ مواطناً عراقياً ولنركز على القسم العربي من العراق، ويسكن هذا المواطن مدينة البصرة، يكون هذا المواطن معرض لبعض التأثيرات من اللهجات المحيطة كالسعودية والكويتية، واللهجات السائدة في خوزستان أو عربستان في إيران، وما يتخللها من تأثيرات فارسية، وبوجود خليج ونقل بحري وموانيء وتجارة، يمكن ملاحظة وجود بعض الكلمات والمفردات الهندية في اللهجة البصراوية تأتيها عبر التجارة والتبادلات التجارية، ولايمكن مقارنة حجم هذه التأثيرات في البصرة مع تلك الموجودة في مدينة أقل

انفتاحاً كالرمادي مثلاً، من ناحية دخول مفردات أجنبية إلى اللهجة المستخدمة في كل مدينة. وهناك بعض المدن العربية القريبة من المناطق الكردية مثل الكوت حيث توجد مفردات كردية عديدة داخل كلام سكان هذه المدينة من العرب. وكذلك يمكن ملاحظة الفوارق اللهجية في لهجات البلدان العربية ومدى التأثيرات الخارجية المختلفة على هذه اللهجة أو تلك، فترباللهجة العراقية مثلاً متأثرة بدرجة أكبر باللغة الفارسية حيث توجد مئات المفردات الفارسية داخل اللهجة العراقية ككل بسبب العامل الجغرافي، بينما تجد أنها قليلة نسبياً في اللهجة السورية مقابل وجود مفردات تركية أكثر في اللهجة السورية رغم وجود مفردات تركية كثيرة في اللهجة العراقية أيضاً ، وذلك لعوامل جغرافية رغم سيطرة الدولة العثمانية في الماضي على البلدين.. فاللهجات تتنوع حسب التوزع الجغرافي، وتتأثر بمعطيات مختلفة تخلق أوضاع لهجية جديدة.

س: هل من قبيل المصادفة أن تختلف لهجة الأكراد الفيلية عن لهجات الأكراد الآخرين السورانية والكرمانجانية، إذ أن الفيليين شيعة بينما الآخرون سنة في غالبيتهم فهل لذلك التوزع المذهبي تأثير على التنوع اللهجي؟

ج : هذا سؤال معقد ويدخلنا في متاهات طويلة لامجال للخوض فيها الآن ولكن يمكن القول إن جماعات ترتبط مذهبياً قد تتجه أحياناً مع الزمن إلى تبني واستخدام لهجة مميزة عن الآخرين كأنما تتطلب الهوية المذهبية بعض العلامات الفارقة من هذا النوع أو من أمور أخرى قد تتعلق بمظهر الوجه (إطلاق الشنب واللحية مثلاً) أو قد تتصف بأزياء مميزة وخاصة بها وبطقوس أو بعمارة خاصة ، ويكون هذا التمايز واضحاً أو كتوماً حسب الظروف لكنه تمايز تدريجي لا يحصل دفعة واحدة وبتعمد أو بقرار فوقي. لا أريد هنا الولوج في التفصيلات، وقد أخصص دراسة خاصة لذلك فيما بعد. لو أخذنا المسيحيين في الشرق نجدهم يستخدمون مجموعة من المفردات العربية الخاصة بالديانة المسيحية تختلف عن مفردات المسلمين، وحتى أحياناً في طرق أو وتائر استعمالها فمثلاً كلمة الرب يستعملها المسلمون أقل من كلمة الله بينما يستعملها المسيحيون أكثر من العرب المسلمين. وهذا نوع من المؤشرات التمييزية يمكن ملاحظتها أحياناًفي سياق الكلام. أما بخصوص لهجات أكراد الجنوب فإن التخصص اللهجي تكون على مدى زمني طويل ولم يكن دائماً بمعزل عن الانتماء المذهبي لهم لكنه لم يكن عاملاً منفرداً في هذا التميّز.

س: قد لاتكون تعمقت كثيراً في جذور هذا التميّز اللهجي المذهبي؟

ج: كلا لقد تأملت كثيراً في هذا الموضوع لكن المجال الآن لايسمح بالغوص في الأعماق. إذ يتعين علي أن اشرح خلفيات طويلة ومعقدة ومتشابكة وحساسة جداً. وهي وحدها تحتاج إلى مقابلة طويلة. وأكتفي هنا بما ذكرت بهذا الصدد.

س: لنعد لموضوعنا الرئيسي ماهي المرحلة القادمة لهذا البحث أي ماذا سيترتب على نشر هذا البحث القيم والشاق؟ فأنت قمت ببحث معمق للموضوع ليس فقط من الناحية المورفولوجية بل من كافة النواحي القواعدية الأخرى.

ج : صحيح لقد كان بحثاً ميدانياً مضنياً بالنسبة لحجم المناطق التي درستها وتتراوح بين 35 إلى 40 مدينة ومنطقة عالجتها لغوياً في نفس الوقت وبشكل مفصل: مثلاً قمت بتحليل النظام الصوتي الفونولوجي كما يقال هنا بالمصطلح العلمي الغربي، وخصصت له فصل طويل للنظام الصوتي في كافة تلك المناطق المدروسة إلى جانب معالجتي للكثير من الظاهرات الصوتية. وبعد ذلك قمت بدراسة النظام المورفولوجي أي النظام الصرفي أيضاً في كل مكان درسته وفي نفس الوقت من مختلف الجوانب والأقسام القواعدية المرتبطة بالنظام الصرفي. ثم درست النظام النحوي السانتاكسيك ،وهو قسم كبير أيضاً ومهم في هذه الدراسة اللغوية.

س: هل أنت أول من درس الجوانب النحوية والقواعدية في اللهجات الكردية الجنوبية ؟

ج: نعم لم يدرسها أحد قبلي، هناك بعض المحاولات غير المتخصصة لا تتجاوز العشرة أو العشرين صفحة هنا وهناك والتي تتطرق إلى بعض الجوانب القواعدية لمنطقة معينة صغيرة عينة فيما تمثل هذه الدراسة معالجة لمناطق واسعة ومفصّلة وعلمية شديدة التخصص فضلاً عن كونها ميدانية صرفة.

س: كما ذكرت لي فقد قمت بزيارات ميدانية لشهور لأكثر المناطق المدروسة طيلة هذه السنوات للتوصل إلى النتائج البحثية الحالية؟

ج: بكل تأكيد البحث يرتكز أساساً على العمل الميداني والمقابلات المباشرة مع سكان الأماكن التي درستها أما بالنسبة للقسم العراقي من دراستي، ولعدم استطاعتي زيارة العراق فقد قابلت العشرات من العراقيين من الأكراد الجنوبيين الذين يعيشون في بلدان أوروبية مثل فرنسا وبريطانيا وهولندا وألمانيا والسويد من المنفيين أو المهجرين أو المهاجرين. أما في إيران فقد ذهبت إلى هناك ثماني مرات في زيارات ميدانية بحثية لأشهر عديدة حيث درست مناطق الأكراد الفيليين والأكراد الجنوبيين عموماً، ولم أستند إلى أية مراجع لغوية مكتوبة سابقة لأنها شحيحة أو غير موجودة أصلاً. ويشكل الجزء الإيراني القسم الأكبر من العينات المدروسة لهذه المناطق التي تبدأ من الشمال بمنطقة قروة، ثم باتجاه الجنوب نحو مدينة قصر شيرين، ثم مدينة كرمنشاه التي يبلغ عدد نفوسها أقل من مليون نسمة بقليل وهي أكبر المدن الجنوبية و عاصمة أكراد إيران في القرون الماضية، وهي جزء من المنطقة اللهجية التي درستها. ثم المناطق الممتدة إلى الجنوب من كرمنشاه و قصر شيرين وصولاً إلى شاه آباد (إسلام آباد) ثم إيلام وإلى دزفول تقريباً، كلها مناطق قمت فيها بمسح لغوي مفصّل وتبلغ أكثر من 500 كلم في الجبال وهي مناطق وعرة جداً تخلق التنوع اللهجي، وكما تعرف إن المناطق الجبلية تتباين في لهجاتها فكل وادي يتحدث أحياناً بصورة تختلف عن الوادي الآخر في إطار نفس اللغة. لذلك ترى التعدد اللهجي في المناطق الجبلية أكبر بكثير منه في المناطق السهلية لأن السهول جامعة لهجياً عكس الجبال العازلة لهجياً، شأنها شأن الأنهار أحياناً أو البحار ، فهي

عوازل طبيعية تخلق بدورها فوارق لهجية.
س: على ضوء ما تفضلتم به هل هناك لغة كردية مكتوبة تتفرع منها لهجات وتكون هي اللغة الأم على غرار العربية بقواعدها وأصولها وتفرعها إلى لهجات حسب المناطق والمدن أوالبلدان وهل ان كل اللهجات الكردية قابلة للكتابة؟ فالمعروف إن اللهجات تستخدم للمخاطبة والتواصل لكنها لاتكتب إلاّ تجاوزاً (في الشعر الشعبي مثلاً).
ج: كل لهجة قابلة للكتابة لكن تطور اللهجات يختلف من مكان إلى آخر فاللغة العربية توحدت وقننت قواعدياً وفرضت نفسها عبر القرآن الذي يمثل ضمير اللغة العربية وقلبها، فهو منار لقواعد وعلوم اللغة. والقرآن ولغته وعلومه كان أساساً ومحوراً مركزياً لنشوء حضارة إسلامية مزدهرة. ويمثل توحد اللغة العربية وتقنين قواعدها وانتشار كتابتها جانباً مضيئاً منها. ولم تتوقف هذه اللغة عن التطور وهي إحدى اللغات الحية إلى يومنا هذا. أما بالنسبة للغة الكردية فهي لغة قائمة بذاتها لها قواعدها ولهجاتها وهي واحدة من عائلة اللغات الإيرانية الكبيرة. ويختلف مسار تطورها عن العربية فلكل لغة تطور تاريخي خاص بها، فالعربية قبل الإسلام كانت أيضاً عبارة عن لهجات متنوعة وتوحدت بلغة القرآن وعبره حيث تشكلت لغة مرجعية لكل العرب أما اللغة الكردية المقسمة إلى لهجات فلم تحظى بالظرف السياسي لظهور لغة موحدة مرجعية على غرار العربية بالمقابل فقد برز في التاريخ أدباء وكتاب أكراد كتبوا باللغة الكردية بهذه اللهجة الرئيسية أو تلك وذلك منذ من العصور الوسطى وباللهجات الكرمانجية والكورانية، ثم استمر النتاج الأدبي بلهجات أخرى كالسورانية فيما ظلت الكورانية تستعمل كلغة شعرية عند أغلب الشعراء الأكراد في إيران وأقسام من العراق حتى القرن التاسع عشر. هذا إلى جانب وجود كتاب ومؤرخين وشعراء وعلماء أكراد ساهموا بالحضارة الإسلامية وكتبوا بلغات أخرى باللغة العربية والفارسية والتركية مثل إبن خلكان صاحب وفيات الأعيان، إبن الأثير الذي يعتبر من المراجع التاريخية الإسلامية للحروب الصليبية وأبو الفداء، وكذلك أمير الشعراء في مصر أحمد شوقي وعباس محمود العقاد، وفي العراق شعراء مشاهير مثل الزهاوي وهو كردي وعالم اللغة العربية مصطفى جواد وهو أيضاً كردي من أكراد الجنوب الفيليين. ويشار كمال الذي هو من أكبر وأشهر الروائيين في تركيا كردي لكنه يكتب باللغة التركية والأمثلة كثيرة.
س: لكن ما ذكرته من أسماء لم يكتب باللغة الكردية إلاّ نادراً
ج: هناك شعراء أكراد مهمين كتبوا باللغة الكردية مثل علي حريري وملاي جزيري، علي ترموكي، أحمدي خاني، ويمكن إضافة بابا طاهر عريان. وهناك شعراء في العصر الحديث من القرن التاسع عشر والقرن العشرين كالشاعر نالي وهو شاعر كبير وكتب باللهجة السورانية، كذلك الشاعر حاجي قادر كويي، والشيخ رضا الطالباني الذي كتب بالعربية والكردية والفارسية والتركية، كما ظهر في القرن العشرين في كردستان العراق كبار الكتاب والباحثين والشعراء يكتبون باللغة الكردية وخاصة باللهجة السورانية التي هي الأكثر ديناميكية في كردستان العراق.
س: وهي إذن اللهجة التي تكتب بها الصحف الكردية الصادرة في كردستان العراق؟
ج : نعم إن اللهجة المهيمنة هي الكردية الوسطى أي السورانية بشكل أساسي، وفي تركيا هناك كتابات بالكرمانجية بالرغم من الصعوبات السياسية هناك. وفي إيران والعراق يوجد شعراء يكتبون أو كتبوا باللهجة الجنوبية مثل شامي كرماشاني، وروشني، وخان منصور شاكه، وملاّ نموشاد وغيرهم .
س: كتابك مكتوب باللغة الفرنسية والآن أنت بصدد ترجمته إلى اللغة العربية. هل هناك أن تظهر له ترجمة باللغة الكردية أو بإحدى اللهجات الكردية لتعم فائدته لاسيما وإن عدد الأكراد في العالم يقدر بين 30 و40 مليون نسمة.
ج: يمكن أن تظهر له ترجمة كردية بعد ظهور الترجمة العربية للكتاب على يد مترجمين أكراد يتقنون اللغتين العربية والكردية الوسطى والشمالية والكورانية الزازائية. هناك كتاب مكنزي عن قواعد اللغة الكردية الذي درس بعض الفروع في اللهجتين السورانية والكرمانجية ، وهو كتاب مهم للباحثين الأكراد لكنه بقي بلغته الأصلية الانجليزية ولم يترجم إلى اللغة الكردية على حد علمي . فترجمة هذا النوع من الكتب تحتاج إلى جهد كبير. وقد أخذت على عاتقي أن أقوم بنفسي بترجمة كتابي من الفرنسية إلى العربية وأنت تعرف أنه كتاب ضخم يناهز الألف صفحة يحتاج لوقت طويل وخلال سنة أو أكثر بقليل سأنتهي من ترجمته إن شاء الله وبعد الانتهاء من الترجمة العربية أعتقد إن من الممكن والسهل حين ذاك أن تظهر له ترجمة كردية جيدة، وحينئذ سأراجعها بنفسي، خاصة فيما يخص تفهم المترجم لبعض المفاهيم والمصطلحات الدقيقة. وربما ستظهر له ترجمة للإنجليزية التي ستكون مفيدة ومهمة أيضاً لأن الكثير من أبناء الجالية الكردية في الغرب يحتاجون للكتاب بنصه الانجليزي.
س: قلت في معرض تقديمك للكتاب أنه يعالج بعض المشاكل الأساسية في مجال اللهجات الكردية فما هي هذه المشاكل؟ وما هو نوع التفكير والتأمل الذي قمت به بشأن تلك المشاكل أو بالأحرى الإشكاليات؟
ج: الإشكاليات التي أقصدها تتعلق بالتقسيم اللهجي. ماهي اللهجات المكونة للغة الكردية فيما عدا اللهجتين الكبيرتين السورانية والكرمانجية، فإن الإشكال كان معرفة اللهجات الجنوبية التي تضم مجموعة كبيرة من المتكلمين بها والمستخدمين لها ماتزال مجهولة لكثير من الأخصائيين فضلاً عن الآخرين. ولم تعرف أهميتها الحقيقية لحد الآن حتى من قبل الأكراد أنفسهم فما بالك بالمستشرقين الذي أخطأوا كثيراً في التعامل معها. وشاعت الأخطاء بهذا الصدد وكثرت التقريبية الخاطئة. وقد حاولت في بحثي أن أصحح هذه الأخطاء وأبين ما هي اللهجات الجنوبية بعد دراستي لها ميدانياً. وما كان بالإمكان تبديد الأخطاء بدون عمل من هذا النوع وقد ذكرت كل ذلك في مقدمة طويلة من 74 صفحة يمكن اعتبار قسم منها بمثابة تمهيد علمي ونظري أو تنظيري للبحث الميداني التطبيقي وهي مركزة جداً وأخذت مني سنوات طويلة.

س: هي بمثابة لب الكتاب؟
ج: هي جزء مهم من الكتاب والكتاب كله لب وليس فيه قشور أو حشو، فالمقدمة أساسية لفهم المشاكل اللهجية التي عالجتها في دراستي بعد تشخيصها، وهناك جداول عديدة واحصائيات وشرح تفصيلي لكل الأبواب الرئيسية في القواعد مع خريطة لغوية اقتضى إعدادها منيستة اشهر، وقد وضعتها في بداية الكتاب وتشمل المنطقة الجنوبية كلها، علماً بأن تنفيذ هذا العمل في مناطق تبلغ مساحتها 500 كلم مربع كلها جبلية تقريباً في غاية الصعوبة.
س: المقدمة يمكن أن تكون وحدها كتاباً مستقلاً بعنوان آراء ونقاشات حول اللهجات الكردية.
ج : نعم لكني فضّلت أن تكون المقدمة ضمن الكتاب فبدونها لايمكن استيعاب بعض الجوانب من منطق الكتاب، فهي بمثابة تمهيد لموضوع الكتاب.
س : في الختام كيف يمكن أن تقيم أنت عملك الأكاديمي هذا؟
ج : المشكلة اني إزاء قاريء غير متخصص على الأغلب وهذا يشكل صعوبة أمامي في تقديم وتلخيص أهمية الكتاب وفحواه، وبالتالي وبلورتي لأفكار مفيدة بهذا الصدد. ومع ذلك، أرجو أن تكون هذه المقابلة مفيدة للقاريء من الناحية الثقافية العامة وتحثه على البحث بنفسه عما يريد معرفته. وباعتباري أحد الشرقيين الذين تهمهم الثقافة الشرقية وتقدم بلداننا من الناحية الثقافية والفكرية، حاولت من خلال دراستي هذه أن أخدم شعبي ن وهو عمل علمي ملتزم استغرق ربع قرن من الدراسة والبحث الدؤوب لخدمة هذا الشعب. وباعتباري أنتسب إلى منطقة هي أكبر من حدود الشعب الكردي يهمني أن تترسخ العلاقات الثقافية بين مختلف شعوب الشرق الأوسط من عرب وأكراد وإيرانيين وأتراك وأرمن وغيرهم، وأن يتعرفوا على ثقافات وفنون وآداب بعضهم البعض متجاوزين بعض الانقطاعات التي حدثت في فترات زمنية معينة بين هذه الثقافات لاسيما منذ القرن الماضي. يلاحظ في العصر الحديث حصول توجه للثقافة الغربية غالباً على حساب ثقافتنا المحلية. وبالرغم من مساهمة الغرب في الثقافة والعلوم والآداب الكونية مساهمة مهمة، بغض النظر عن الأمور والتوجهات السياسية لكن ذلك لايعني بأن المثقف الشرقي يهمل معرفته بالجوانب المضيئة في ثقافاته الأصلية. فأنا كشرقي وككردي، يهمني معرفة ثقافات الشعوب القريبة مني تاريخياً و أن أطلع على الثقافة التركية والإيرانية والعربية، والهندية والأوزبكية والأفريقية وبصور أجمل التعرف على مجمل ثقافات الشعوب الإسلامية التي نحن جزء منها، وهذا أساس للتفتح والتواصل الحضاريين. والتعرف على الثقافة الغربية لايفترض إهمال الثقافات المجاورة فالثقافة الحقيقية هي إجمالية أكثر منها انتقائية.
س: أي لانترك مثلاً المجال للغربيين وحدهم بدراستنا ونتخلى لهم عن هذه المهام ولا نقوم نحن بدراسة تاريخنا وتراثنا وحضارتنا .
ج: نحن قادرون على دراسة حضارتنا وحضارتهم أيضاً، ولاننكر أن الغربيين قاموا بدراسات علمية مهمة ودقيقة جداً لحضارتنا. علينا أن نبحث في كنوز حضارتنا وحضارة القريبين منّا في القارة الأفريقية والآسيوية إلى جانب معرفتنا وتعمقنا في الحضارة الغربية. ولايجب أن يكون ذلك على حساب معرفتنا بحضارتنا أساساً التي تشكل خصوصيتنا وهويتنا.
س: سؤال مهم يتعلق بالأبجدية الكردية هناك حروف عربية وحروف لاتينية في كتابة اللغة الكردية فهل لك أن توضح لنا ذلك؟
ج: كتابة اللغة الكردية في مناطق كردستان العراق وإيران تتم بالحروف العربية المعدّلة ، وقد حصل إجراء التعديل على الأحرف العربية المستخدمة في الكرديةمنذ سنة 1929 وأضيفت إليها أساليب وحروف خاصة باللغة الكردية ككتابة الحركات أو الصوائت. وفي إيران تكتب اللغة الكردية بشكل عام ايضاً بالأحرف العربية المعدلة ولكن في تركيا تكتب اللغة الكردية الكرمانجية بالحروف اللاتينية، لأن غالبية الأكراد الكرمانجيين موجودون ضمن الدولة التركية ويتعاملون باللغة التركية التي تكتب بالحروف اللاتينية بعد قرار أتاتورك الشهير سنة 1928بتبني لتننة الكتابة التركية. وبعد فقد الأكراد الممارسة بالحروف العربية أعتادوا على الحروف اللاتينية وهناك القسم الكردي الموجود في الاتحاد السوفيتي سابقاً، فقد تبنى منذ أكثر من 70 سنة كتابة الكردية بالحروف السيريلية. وأنا أشجع الأكراد عموماً على عدم التخلي عن الكتابة بالحروف العربية المعدلة.
س: لكنك لم تستخدم الحروف العربية في كتابة الكلمات والعبارات والنصوص الكردية في كتابك
ج: لأسباب تقنية بحتة ولأن الكتاب مكتوب باللغة الفرنسية اضطررت إلى كتابة الكردية بحروف لاتينية لضرورات البحث لكن يوجد لها مقابل بالعربية سأضعه في ترجمتي العربية للكتاب.
س: سيتعمق الوعي بالتأكيد بطبيعة وأهمية اللهجات الكردية الجنوبية التي درستها بعد صدور هذا الكتاب
ج: بالطبع فالكتاب سيفيد الباحثين والمثقفين وكل الذين سيكتبون مستقبلاً عن اللغة الكردية ولابد لأي باحث في اللغة الكردية، و لكل من يحب الاطلاع على هذه اللهجات الرجوع إلى هذا الكتاب لفهم عوالم هذه المجموعة اللهجية الواسعة. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
الدولة - الأقليم: فرنسا
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | 18.10.2002 ahewar.org
وقت التدوين: 2023-02-07
اسم المحرر: ڕاپەر عوسمان عوزێری

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 652

مقابلة مع رائد الامن السابق صباح الحمداني حولة جريمة الانفال و حلبجة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220715013529422984

علي محمود محمد

مقابلة صعبة مع رجل يدعى بانه شاهد على حوادث مر بها العراق ومنها ما يتعلق بالتاريخ الكوردي, يدعى انه شاهد على العصر يتكلم عنها.لايعترف بالوثائق الصادر من نظام السابق حول جرائم الحلبجة و الانفال,واقوال شاهدين حقيقين على الاحداث.

يسعدني أن أنظم هذا االمقابلة معك للقراء الأكراد، ليكونوا على دراية بالعديد من الاحداث الخفية التي وقعت في منتصف حتى اواخر الثمانينيات، مما أدى إلى سقوط أكثر من 200000 ضحية من المدنيين الاكراد و الكلدان و السريان.
كان لعقد الثمانينيات وقع كبير فى تاريخ العراق المعاصر، حيث جرى فيها حرب بين العراق و ايران لمدة ثمان سنوات راح فيها عدد كبير من الطرفين، وتم تغذية هذه الحرب من اطراف العديدة، ولثمانينيات وقع اكبر على ألشعب الكوردى، حيث قام نظام بعمليات للاباده الجماعيه للعوائل و الاطفال الابرياء عزل كان كل ذنبهم هم الاكراد، عرف فى الادبيات النظام بالعمليات الانفال السئة الصيت، لكشف بعض نواحى الخفيه نجرى هذا اللقاء مع احدى المطلعين او احد المعاصرين للاحداث ذلك التاريخ، نرحب الرائد الامن صباح الحمدانى نبدا الحوار :

س: من هو صباح حمداني؟
ج- رائد أمن عراقي متقاعد، اشتغل بالامن والجيش من 1970- 1989 - تقاعدت 1989. وتم استدعائي لخدمة الاحتياط في 1990 واصبحت رائد في فوج دفاع واجبات السليمانية 1991 وفي عام 1994 غادرت العراق هاربا مع عائلتي ناويا العمل ضد صدام, ورحب بي الحزب الديمقراطي الكردستاني متمثلا بالسيد كريم سنجاري شخصيا ولم ترحب بي فصائل المعارضة في مصيف صلاح الدين. فغادرت الى تركيا ومنها الى اوروبا.

سؤال: قلت قد خدمت فتره من 1991 الى 1994 في فوج دفاع الواجبات في السليمانية, هل لك ان تصف لنا الاوضاع في ذلك الوقت و موقف الحكومة من تلك المناطق, وهل كانت هناك علاقات مع الاحزاب الكوردية انذاك؟
ج : خدمت3اشهر فقط في فوج الدفاع والواجبات في السليمانية. من فترة الاحتياط البالغة 6 اشهر. وكان الامن مستتب لصالح النظام الى آذار 1991بعد هزيمة الجيش العراقي, فقامت انتفاضات في العراق ومنها الشعب الكردي.... وليس لي علاقة مع احد.

س : قبل تعين على حسن المجيد مسوؤلا على لجنة الشمال فى سنة1986، من كان مسؤولا فى ذلك الوقت؟
ج:لا اعرف السنوات الاخرى ولكن عام 1988 كما اتذكر : هناك دائرتين :
- مكتب تنظيم الشمال برئاسة(علي حسن المجيد) باعتباره رئيس جمهورية الشمال
2- لجنة شؤون الشمال : برئاسة العميد الامن عبد الرحمن الشكرجي..
انا لم اكن تابعا للجنة ولكن عقدت لقاء برعاية علي حسن المجيد من قبل عبد الرحمن الشكرجي, الذي تم تعيينه رئيسا او سكرتيرا للجنة شؤون الشمال في آذار 1988 وحضرته شخصيا, بتلاوة قرارات القيادة وصدام حسين بالبدء بتنظيف(الشمال)من المخربين بعمليات عسكرية.

س:مضى عقود كثيرا ولم تتكلم عن هذه الجرائم للنظام وخاصة قبل سقوط صدام، بالاخص المعلومات عن العمليات الانفال حيث ان هذه المعلومات كان يدين النظام فى المحافل الدوليه؟
ج: لا نستطيع البوح بهذه الاسرار والا يعني هذا نهاية عوائلنا المتواجدين في الموصل آنذاك ما دام النظام يحكم, وما بعد 2003 سمعنا ان هناك محاكمات عن جرائم الانفال فقلنا ان القانون سياخذ مجراه.

سؤال: انت تسكن في هولندا, وقد جرى فيها محاكمة التاجر بالاسلحة الكيمياوية(فران فان انرات). لماذا لم تتقدم للشهادة فيها حتى ولو لارضاء الضمير, او لم يكن لك معلومات على ذلك؟ هل لكم تفسر لنا ؟
ج : لم اتابع تلك الاخبار ولا علم لي بالامر.

س: لماذا تفصل الأنفال عن حلبجة؟
ج: انطلقت عمليات.. لتنظيف الشمال في حينه بعد انتصارات الجيش العراق في تحرير الفاو اكيد ان العمليات كانت قد بدأت من اشهر طويلة ولكن التنفيذ الرئيسي كان في ربيع 1988.... واستمرت طوال العام..وهي بمحورين :
1- حلبجة وضربها بالكيماوي.. المتبادل بين الجيش الايراني والجيش العراقي.ووقوع المدنيين الابرياء بين نيران الطرفين وسقوط الاف الضحايا
2- عمليات االانفال والقبض على الاف المتواجدين في المناطق المحظورة امنيا (الحزام الامني) الذي يبدأ من دربنديخان الى دهوك. لتنظيف واخلاء الشريط من السكان.. وكان المخطط.. المرسوم (الذي تم التبليغ ابتداءا عنه.. هو (اسكان المحتجزين في القرى العصرية.. البعيدة عن الحزام الامني , ونقل جزء منهم الى المحافظات العربية (نفي قسري). وهذا قصدهم من تنظيف الشمال.

سؤال: لماذا تقول الشمال عراق و ليست اقليم كردستان ؟ مع علم بعد عام 2005 اقليم كوردستان اقليم فيدرالي حسب دستور العراقي ؟ هل هذه النظرة عفويه او نظرة قومية ؟
ج : عندما اتحدث عن فترة ما قبل 1991.. اقول الشمال وما بعد 1991... اكيد اصبح اقليم كردستان.. حيثما يذكر نذكر الواقع. ,

س: تقول فى المقابله مع الدكتور حميد عبدالله بان ضرب حلبجة بالاسلحة الكيمياوية كانت ضربة كيمياوية متبادلة بين عراق والايران. كيف لنا ان نتاكد من ذلك؟ هل من وثائق تثبت ذلك؟ بالرجوع الى الوثائق فانها تدين العراق فى ضربه لحلبجة باْلاسلحة الكيمياوية او ما يسمى بالعتاد الخاص, اما بالنسبة للنظام الايرانى فقد قام بقصف اهالى حلبجة من 13-3 للغاية 16-3 بالمدافع و قام بمجزرة بحق اكراد ايرانين موجودين في المنطقة في ذلك الوقت من المسلحين و المدنيين للاجئين و قتل منهم اكثر من مئتين شخص, بعض منهم كانوا اسرى الحرب, حيث لم يتعامل معهم حسب اتفاقية جنيف و يعتبر هذا ايضا جريمة كبرى.

ج - انا شخصيا اشهد بما اطلعت عليه: كنت اتردد لصديقي وابن محلتي في منظومة الاستخبارات الشمالية (الرائد هاني يونس جميل) وكنا نتبادل الحديث عما يدور في الشمال.. وما يدور رسميا عبر البرقيات والمراسلات العاجلة. المتبادلة مع الاجهزة الامنية والاستخباراتية ووردنا ان هناك ضربة كيماوية ايرانية..تعرضت لها قطعات الجيش العراقي وقد تم جلب عدد من المصابين الجنود العراقيين متأثرين بالكيماوي الايرني التي كانت تحاول تحرير حلبجة من الجيش الايراني وفشلت عدة مرات.. ولهذا جاء القرار بالرد باستخدام (العتاد الخاص).. وتم انذار السكان بتوزيع قصاصات ترمى من السمتيات والتبليغ المباشر بوجوب اخلاء المنطقة.. لانها ستتعرض لهجوم كيماوي ايراني. وهكذا بدأ الرد وكانت النتائج كما تعرفون

سؤال: بعد 31 سنة هل انت لازلت مؤمن بان الايران قد قصف حلبجة بالكيمياوي وليس العراق؟؟ , لكن حسب الوثيقة مدير الاستخبارات العسكرية العامة رقم 319 في 23-3-1988, ان الحكومة العراقية هو من قام بقصف مدينة حلبجة و قتل اثناءها 1200 مسلح من الحرس والبسيج و قتل 1500 من اهالي حلبجة.

ج : نعم.. انا اؤمن ان القصف كان متبادل بين الجيش العراقي والجيش الايراني... والضحية هو الشعب الكردي.. ورب ضارة نافعة.. وهذا ثمن الحرية.. يجب ان تدفعوا الثمن.. للوصول الى الاستقلال

سؤال.. هل صحيح ان القصف كان متبادل بالمدافع، و ايران يقصف المدنيين العزل، و هذه يعتبر جريمة حرب، لكن كما اشرت العراق يعترف بانه هو من ضرب حلبجة بالعتاد الخاص، حسب مستندات موجود، كما اشرت لها.
جواب : ليس هناك شك... وهناك.. تسجيل لوزير الدفاع.. عدنان خير الله ,.. يقول بهذا ويعترف بهذا......, ولكن بعد ان ضربت ايران... اول مرة.. وقلت لك.. جلب اعداد من جنود الجيش العراقي.. لمستشفى كركوك مصابين..
اخيرا :
التسجيل الصوتي لوزير الدفاع عدنان خير الله سيعرض اثناء الحوار مع المحامي السيد سليمان الجبوري
وهو يقول بما اشرنا اليه ويعترف باستخدام الكيمياوي وذلك في الدقيقة 47 - وهي من وثائق محاكمة رموز النظام ستسمعونها اثناء الحوار والتطرق لضرب حلبجة من قبل النظام في رابط يوتيوب في ادناه.
- ادناه الجزء 1 من شهادة السيد سليمان الجبوري - محامي رموز النظام التي ادلى بها
على شكل 5 حلقات لقناة الفلوجة الفضائية.
- -وكذلك عدد من البوسترات --
ستجدونها باسفل الموضوع
External Link

س : فسرت عمليات الانفال بانها عمليات عشوائيه، وفى الحقيقه انها عمليه منظمه ومدبرة ومقرره حسب القرار 4008 الصادر من مكتب التنظيم الشمال بالتاريخ 20 – 6 – 1987 اى فى وقت مسوؤلية على حسن المجيد فى مكتب الشوؤن الشمال، حيث عين على مسوؤلا عن المكتب بقرار مجلس قيادة الثورة المرقم 160 فى 29 – 3 – 1987 وقاموا بتنفذ العمليات بعد (10) الاشهر و (24) يوم، ان عمليات الانفال كان مخطط لها من قبل مع سبق الاصرار و الترصد ؟
ج- قرارات القيادة منظمة والعمليات منظمة.. لا شك بهذا ! ولكن التنفيذ كان عشوائي ! فالمنفذ هو صغار الجيش والشرطة والامن والانضباط العسكري والدوريات. وخاصة في االقبض على العوائل والاشخاص وجلبهم لمعسكري(الدبس و خالد)الذين كانوا يلقون القبض على السابلة والمستطرقين حتى على الشوارع العامة المؤدية للمحافظات الكردية وتمر في (الحزام الامني).

سؤال : التنفيذ كان بمخطط وبالتسلسل, وبحضور قادة الجيش وكانت عمليات منظمة و ليست عشوائية كما تقول, فقط للتذكير انا واحد من الناجين و المعاصرين لعمليات الانفال؟
ج: مؤكدا ليس هناك عشوائية في الهجوم لقطعات الجيش.. وما قلته عن العشوائية في تنفيذ عمليات القبض على الاف الاكراد بشكل عشوائي.. وانتهى الامر بهم الى معسكري (خالد ودبس) في كركوك.

س:حسب شهادتك في برنامج شهادات خاصة مع د.حميد عبدلله الحلقة الثالثة ,تقول فيها : (الأنفال عمليات عشوائية في الشمال, ارتُكبت بدافع الثأر في إطار ردّ فعل من جانب القوات العراقية بعد المذبحة التي ارتكبت في التون كوبري وكفري على أيدي قوات اليكيتي جماعة جلال الطالباني بحق عوائل وعشائر عربية)ولكن الوثائق الرسمية والصادرة من النظام السابق تقول غير ذالك كما اشرت لها, هل لك ان توضح ذالك ؟
جواب: انا اشهد بما حدث : وليس لي علاقة بالامور الرسمية للنظام او لاعداء النظام : انا كنت في معسكر خالد وهو قريب من بوابة كركوك ومعارض السيارات باتجاه الحويجة. حيث كانت تجلب هناك عوائل المقبوض عليهم,وكنت مسؤول عن اطعامهم والتحقيق من هوياتهم عن طريق(محققين) من الامن والاستخبارات والمخابرات.. وتنظيم اضابيرهم وصورهم ومستمسكاتهم.
اثناء ذلك وقعت حادثتين متلاحقتين في احد القرى التابعة لالتون كوبري.. وهي قرى(كردية جرى تعريبها بجلب) عرب من شمر الجنوب (شمر طوكة) ويسكنون شمال (خط النفط) وكان يسكن في جنوب خط النفط.. وامتداد خطة النفط.. بيت اختي (عشيرة (الشيخ منيف ونايف حواس الهثمي) وهم من شمر الموصل.. وقامت الدولة (ظلما وبهتانا) بطرد السكان الاصليين الكرد ومنحت الاراضي والقرى.. من سريشاخ وبلكانة الى قرية ديبكة.. وهي قرى واراضي تتاخم خط انبوب النفط لهذه العشيرة.
وقد تم الهجوم على (قرية لا اعرف اسمها) يسكنها شمر طوكة.(تسكن شمال سلسلة وانبوب نفط سريشاخ. وعند الهجوم لم يكن في القرية سوى العوائل وقد دعيت الرجال الى اجتماع في المحافظة لامور تنسيقية.. فهاجمتهم مفارزكردية قيل

انها تعود لليكتي). وتم قتل جميع النساء والاطفال بالمطلق..وقد شاهدت شريط الفلم في مديرية الامن التي صورت الفيلم.. اما قرية تابعة لكفري... فلم ارى وانما سمعت بانها تعرضت لهجوم على غرار هجوم التون كوبري , وقتل العرب هناك..ولم احصي الاعداد بشكل عام (لا اظن يزيدون عن 200 ضحية...) والله اعلم

سؤال: خلال المقابلة ربطت بين قتل قوات اليكيتى لقرية قريبة من التون كوبرى, وقلت ان النظام اتخذ من هذه الحادثة ذريعة للعمليات الانفال, ولكن ولتصحيح المعلومة اقول ان الحادثة قد وقعت عام 1985اى قبل عمليات الانفال ب3 سنوات, هل كان المحتجزين طيلة هذه السنوات موجودين في معسكرات الاعتقال؟
ج : انا لا اتحدث عن 1985... بل اتكلم عن حادثة منفصلة... في 1988 قبل ايام من التبريرات والبدء في تنفيذ المقابر الجماعية.

سؤال: هل شاركت في جبهات القتال حتى تعرف ان التنفيذ كان عشوائيا؟.
ج:.. العشوائية كما ذكرتها اعلاه... ولم اشاهد تنفيذ عمليات(تنظيف الشمال) كما اسماها علي حسن المجيد

س- تحدثت عن ضحايا الانفال وقلت : (في 1988 بدأت عمليات الانفال العشوائية , وتم تصفية المحجوزين في عمليات الانفال في الشمال وكان عددهم نحو(15 الف)شخص حسب تقديراتي الشخصية وليس 182 الف حسب زعم الكورد , هذا الرقم غير صحيح) ؟
كيف عرفت بان هذا الرقم غير صحيح ؟ هل تعرف حسب و ثيقة رسمية فقط في بهدينان عدد المؤنفلين 13653 شخص حسب كتاب رسمي بتوقيع لواء الركن يونس محمد ذرب, و عدد مؤنفلين انفال الرابع شوان و كويسنجق 28550شخص , حسب ميدل ايست وج, وكان الانفال الثالث اكثر عددا.
ج _ انا تحدثت عن حصيلة المؤنفلين في معسكري(الدبس وخالد)وكان المتواجدين في المعسكرين لا يزيدون عن 20 الف.. وكانت السيارات تجلبهم بلا انقطاع. وعندها.. جاء قرار علي حسن المجيد.. بقتل العوائل.. وسمعت هذا من العميد الشكرجي الذي ابلغهم بتسجيل صوتي لعلي حسن المجيد بقتل ودفن عوائلهم.. والشريط موجود على المدونة عندي.ومنشور على اليو تيوب
اما المؤنفلين في قواطع اخرى لا علم لي باعدادهم.

سؤال : ذكرت في المقابلة ان عدد المتحجزين حوالى 17000 الالف شخص من النساء و الاطفال, لا ادريعن قصد او انت غير متطلع على الاحداث بصورة صحيحة. فمرة تقلل من عدد المؤنفلين و بالمقابل تتحدث عن عدد ضحايا العرب و تزيد عددهم الى اربعة اضعاف. ماذا تقول في ذلك؟
ج : تبقى التقديرات.. لا تخضع للاحصاء الحقيقي.. بل هي تقريبية فقط , وانا كنت مسؤول عن عملية احصاء واطعام وتدقيق هويات المحتجزين.. وهذا الرقم والاحصاء.. التقريبي.. كان الى حد تركي الواجب.. والانتقال الى بغداد (الامن العامة) للاشتراك بالدورة الثافية المركزة في نيسان والتي انتهت في بداية تموز.. (راجعوا) مدونتي.. السيرة الوظيفية حيث حددت..دخولي.. الدورة في الامن العامة..

س-هل تعرف بان عمليات الانفال كانت 8 مرحلة, لها البداية والخاتمة ؟ اذا الجواب بنعم كيف تقول بانها عشوائية ؟
ج - اوضحت انها عشوائية في التنفيذ.

سؤال: رجاء وضح لنا هل انت على علم بان عمليات الانفال جرت على 8 مراحل؟
ج : انا اعرف الانفال.. في 1988... فقط.. وما قبلها وما بعدها.. هي عمليات للجيش وافواج الدفاع..... لتنفيذ(الحزام الامني)ومحو كل ما فيه من تفصيلات وبساتين وبناء وغلق الجوامع والكنائس.. وقد بدأت من سنوات قبل 1988..

س :تقول عُقد اجتماع حضرته شخصيا في لجنة شؤون الشمال– كركوك برئاسة علي حسن المجيد وعضوية اللواء عبد الرحمن الشكرجي وحضور عدد من الضباط من(استخبارات- أمن- مخابرات) كان الشكرجي مديرا لأمن اربيل وتم ترقيته ليصبح(رئيس لجنة شؤون الشمال)تحت قيادة علي حسن المجيد. لقد تم قراءة توجيه القائد صدام حسين بالبدء بتحرير كامل المدن الكردية, والقضاء على كل احزاب التمرّد في الشمال. لكن ما كان اي مدن محررة من قبل بيشمركة ذاك الوقت ؟.
ج- ما ورد في الاجتماع.. هو تنظيف الشمال المصاحب لهجوم قطعات الجيش العراقي, وجلب المعقلين والمحتجزين الى المعسكرات.

س: تقول يلقى القبض على كل من يتواجد في اراضي(الحزام الامني)وهي اراضي تقع في كركوك – السليمانية – اربيل. كان قد حددها الجيش باعتبارها مناطق حرام لا يجوز العيش فيها ولا المرور فيها , هل شمل القرار ايضا محافظات صلاح الدين,

ديالى, دهوك, موصل, او اين وجد الاكراد في القرى و القصبات و قاموا بالعمليات؟؟؟.
ج - كما اتذكر.. كانوا يجلبون المقبوض عليهم حتى من قاطع اربيل ودهوك والسليمانية , وذلك وفقا للكتب التي كانت تجلبها المفارز(الشرطة والانضباط) وغيرها.

س : تقول كان المطلوب.. تدقيق هوية المقبوض عليهم.. وتحقيق هويتهم.. وتحديد اعمارهم.. وتنظيم اضابيرهم. واطعامهم ومبيتهم.. في قاعات الجنود.
وقيل لنا سيتم نقلهم الى(القرى العصرية التي بنيت في تلك الفترة خارج منطقة الحزام الامني, ولكن لم تذكر بان المحتجزين قد تعرضوا الى عمليات التجويع و اغتصاب النساءو قتلهم منذ اليوم الاول من الاحتجاز ماذا تقول في ذلك ؟
ج: طيلة وجودي حوالي 20 يوم.. لم يجري اي اغتصاب او تجويع لاي فرد كردي او عربي.. بشكل ممنهج..انا اكره النظام وصدام.. ولكن ليس من العقيدة ان يفعلوا او يسمحوا بعمل هذا.. واريد ان اضيف.. ان الكذب والمبالغة.. يؤدي بالعكس.. الى خدمة النظام.. لأننا نعرف ان هذا لم يحصل.. ومن يكذب على النظام في الاغتصاب.. يعني انه يكذب عليه في القتل وابادة الناس.. لهذا فاقول ان الكذب..يخدم صدام..

س: ما دورك في عملية الانفال؟؟؟.
ج - حددته اعلاه ,, كنت متواجد في المعسكرين لاغراض(تدقيق هويات) وفتح الاضابير والتهيئ لنقلهم الى القرى العصرية او المدن العربية. ولكن فوجئنا لاحقا باخبار صدور اوامر صدام وعلي حسن المجيد بقتلهم ودفنهم في مقابر جماعية في محافظات اخرى.

-س ما دور الاكراد السلطة (جحوش) في عملية الانفال؟
ج- هؤلاء شاركوا مع الجيش في عمليات التمشيط وكما فهمت لاحقا ان لبعضهم اقارب قبض عليهم وجلبوا الى المعسكرين وبدأوا يطالبون باطلاق سراحهم وهم انفسهم من اثاروا شكاوي كثيرة عن مصير العوائل ولهذا اسمعت وانا في بغداد(في الدورة)ان القتل قد توقف وانهم بدأوا يوزعون الناس الى نقرة السلمان(رجال و ذكور) والعوائل توزع على المدن العربية(نفي) لعدة سنوات.

سؤال : ممن سمعت بان عمليات القتل قد توقف و بداوا في توزيعهم في مدن العربية ؟ هل لك ان توضع او تذكر لنا اسماء المدن العربيية ؟
ج : عندما كنت في بغداد سمعت بتوقف عمليات خطف واعتقال الناس في عمليات الانفال والبدء بتوزيع العوائل على المحافظات العربية واطلاق سراح البعض منهم ايضا ممن يجري تزكيتهم من قبل افواج الدفاع الكردية.

س: قبل عمليات الانفال قام نظام بعث بجرائم كبيره بحق الاكراد الفيليين و البارزانيين. هل كان ذلك رد فعل لعمليات قام بها قوات المعارضه الكورديه، اذا كان جوابك بنعم فهل من معلومات؟
ج- نظام دموي يقتل لاجل الابادة ويعتبر البشر حيوانات او حشرات.

سؤال : اذا كان ذريعت النظام في بدء بقتل و ابادة المحتجزين في معسكرات بعمليات قتل اهالى القرية قرب التون كوبرى, فبماذا استندت النظام في عملياته ضد الكورد الفيليين و البارزانيين؟
ج : ليس عندي معلومات عن الكرد الفيليين والبارزانيين.. وقصة البرزانيين في اربيل.. اقدم بسنوات.. ولم اسمع بتفاصيلها.؟..
اما الفيلية الاكراد.. فانهم تعرضوا للتسفير من لا يحمل الجنسية العراقية الى ايران, وفي حالة وجود شباب بعمر(خدمة العسكرية)فان النظام قرر تصفيتهم وقتلهم سواء بسواء مثل الايرانيين المسفرين الشباب.. كي لا يصلوا الى ايران ويصبحوا جنود عسكريين ويتطوعوا للقتال ضد الجيش العراقي. هذا ما سمعته.

س: هل سمعت باسم حجاج في نكرة سلمان و قساوتها بحق المؤنفلين في نكرة سلمان؟؟
ج- كما سمعت انهم ارسلوا(الذكور من عمر 15 الى 50) الى نكرة السلمان, وهو معتقل في الصحراء ومن يهرب منه يموت من الجوع والعطش

س : اغتصاب المؤنفلين خاصة في نكرة سلمان كان عملية الاعتيادية , هل سمعت بها؟.
ج- لم اسمع باي اغتصاب.. والحقيقة هذا الشيء غير مسموح به نهائيا..

س : هل تعتبر نفسك مذنب؟ هل تعتذر للشعب الكردي كونك مشارك ولو كادارى فى عمليات الانفال ؟

ج - الحمد لله.. اني نظيف من هذا الفعل الدموي وموقعي واضح امني اداري , ولو كنت متورطا اصلا لسكت عن النطق وفضح جرائم النظام, ويشاء الله ان اكون قريبا من هذه الاحداث وهي في طور نشوئها, لاكشفها للعالم فقط للتذكير منذ اكثر من 10 سنوات وانا اكتب على الفيسبوك , وباسمي او باسم اخر.. ولكن بعد اشهر يجري وقف الصفحة نتيجة شكاوي اتباع صدام , المنتشرين وانا اطلق عليهم (ايتام او اللطامين على صدام حسين.

سؤال: ارى انك في موقف دفاع عن النظام السابق, الدليل على ذلك ذكرى لاسم نزار الخزرجي احدى المشاركين و المتهمين في عمليات الانفال بان الضحايا عددهم 250000 شخص و تاتي انت تقول بان عددهم بين 15000 -17000 شخص , هل لك ان توضح ذلك بالمستندات ؟
ج : انا لا اتكلم (بالعموم ؤ ولا اجمع ارقام ولا اجمع اعداد) انا اشهد من الزاوية التي انا قريب منها.. وقلت قولتي.. للتاريخ ولله وللحق.. كيلا تبقى الجرائم فقط كلام يتناقله الاكراد.. بل يقوله له عرب وعسكريين اطلعوا على تلك الجرائم.. كيل يندم عربي و كردي على نظام.. اباد البشر و سفك الدماء و زرع الدم والموت.. وها نحن نحصد الدم والموت من بعد 2003 اضعافا مضاعفة بسبب الانتقام او تنفيذا لاهداف دول الجوار وايران بالانتقام..من محافظات السنة العرب التي دعمت صدام كما يقولون.

س: تقول سأشرح لكم الفلم الذي شهدته عن قتلى القرية العربية(من شمّر طوكة) من الجنوب والتي استقدمت لتعريب المنطقة والقرى المتاخمة للحزام الامني وحماية انابيب النفط الى تركيا..وصودف ان رجال العشيرة كانوا نازلين الى كركوك في اجتماع عام في مبنى المحافظة.. فاستغل مفارز محسوبة على(اليكيتي)هذا الفراغ فهاجم مسلحيه العوائل..وتمت ابادتهم اطفالا ونساءا وفتيانلكن الصحيح هو ان العملية كانت في ليل, و في الليل لا توجد اجتماعات, وكان باقي رجال, واكثرية رجال القرية كانوا هاربين من خدمة العسكرية, حتى يخافون من هجوم حكومة عليهم و البيشمركة لم يكونوا يستغل فراغ نزول رجال القرية, لان هم مسلحين مجربين قاموا بمئات عمليات العسكرية الناجحة, انا في وقتها كنت معارض للعملية, واعتبر العملية جريمة. وانت تقول(غباء القيادة السياسية: لا تسمح بعرض الشريط إعلاميا على العالم آنذاك والعذر المُساق بعدم النشر هو ان العراق مستقر امنيا !!), هل تعرف ان نشر هذه الجريمة هو ليس في خدمة الانسانية , لماذا كانت تريد نشرها ؟؟.
ج- انا اتكلم كدولة.. عندما تقوم مجموعية ما بعمليات قتل لابراء وعوائل واطفال ليس لديهم ذنب الا انهم سكنوا او تم اسكانهم من قبل ازواجهم تنفيذا لقرار ظالم (التعريب) فهذا ارهاب ضد الدين والاعراف والنتيجة معروفة.. هو انتقام ظالم ليس له حدود متوقع من النظام ,
لو ان شخص اعتدى على بستانك.. وجاء ليسكنه بالقوة.. باي قانون او شرع.. تهجم بستانه وتبيد عائلته , لا اشك شخصيا ان التعريب هو الافة والفتنة الكبرى التي قام بها النظام. ولن يموت حق الاكراد او غيرهم.بالعكس هذا زاد في مظلوميتهم امام الرأي العام العالمي.وخدم القضية الكردية , بهذه الجرائم , والله يمهل ولا يهمل وهكذا دارت الدنيا فانتهى النظام بقضه وقضيضه. ولطالما.. تخاصمت مع زوج اختي.. الشيخ منيف الحواس.. الذي كان من المقربين لصدام حسين الذي سكن قاطع سريشاخ - وبلكانه - وديبكة حول التعريب. وطوّب باسمه الاف الدوانم وهي مملوكة لضحايا طردوا وانتزعت ملكية اراضيهم , ولطالما قلت له ولاولاده انهم ياكلون المال الحرام.. حيث باعوا اراضي ليست لهم بملايين الدولارات وحاليا اقاموا (مجموعة وسلسلة مطاعن (IEE,S) في بغداد والجنوب.. وهي بملايين الدولارات.. ولحد الان اقول لهم هذا هو السحت الحرام.

س : تقول مفارز حزب اليكتيارتكب مجزرتين بحق العوائل العربية في كفري:في اليوم الثاني وفي منطقة كفري على طريق كركوك– العظيم(شرق سليمان بيك)..يوجد عشائر عربية ايضا تم جلبها ضمن سياسة (التعريب الغاشمة) وهم من عشائر الجنوب. وقد ارتكبت بحقهم مجزرة مشابهة لما حدث في التون كوبري وقتل حتى الاطفال وتم تصوير مشاهد فظيعة لهذه المجزرة أيضا, هذه العملية لايوجد, هل تتمكن ان تذكر لنا اسم القرية وعدد المقتولين؟ هل هذا افتراء و جريمة بحق التاريخ ؟؟.
ج- هذه حقيقة: جرت وانا شاهد واتذكرها كما اتذكر عوائل الجدبس وخالد ولن اكذب لصالح احد والنظام غير موجود لاكذب لصالحه وانا اشهد وانا تحت يمين الله ولا يهمني اكاذيب او نفي كذبا لاحداث شهدتها وموجودة فعلا ولينكرها من ينكرها
وليس من مصلحة الاكراد نكران وقوع الاخطاء.. ولو انهم كانوا يقاتلون من اجل استرداد حقوقهم واراضيهم... السياسيون يكذبون... وانا لست سياسي بل شاهد.

سؤال: هل لك ان توضح لنا لماذا كان الاجتماع بالرجل قرية كورزةبي قرب التون كوبرى قد عقد في الليل وليس في النهار؟ اذا يتوفر لديك مستند يثبت ذلك يمكن ان نتطلع عليها ؟ ليكون الشهاده على الاحداث صحيح وقابلة للتصديق؟
ج : الاجتماع كان نهارا والهجوم على القرية الكردية(التي يسكنها العرب) كان نهارا ايضا.

س : تقول رد النظام الاجرامي على جرائم اليكتي ! قرار القيادة الدموي(قتلوا عوائلنا- نقتل ونبيد عوائلهم)! لم يكن في حُسبان احد ان يجري اعدام جموع المقبوض عليهم في معسكري خالد والدبس !ابدا,ردا على مذابح(اليكتي)ولنقل انهم قتلوا 200 شخص من الابرياء! وازاء ما حصل في التون كوبري وكفري يتصل علي حسن المجيد بالرئيس وتم الاتفاق على قتل العوائل ردا على قتل عوائل العرب في كفري والتون كوبري بمعنى آخر(اليكتي)! يقتل ما لا يزيد عن 200نسمة في كلا العمليتين فيكون الرد بابادة الالوف؟ شيء لا اخلاقي ودموي! اذا كنتم دولة(دولة البعث)اتتزلون الى مستوى انحطاط الارهابيين ! وتقتلوا الاطفال؟؟يا رئيس الدولة ويا علي حسن المجيد(رئيس جمهورية الشمال).اتقتلون الاطفال وتبيدون عوائل برمتها ؟اهذه هي القيادة السياسية الحكيمة ؟ سؤالي هل انت تعتبر يكيتي حزب الارهابي؟؟عملية الانفال قام بها بعث بعد 3 سنوات من هجوم على قرية كورزةبي, و قبل قلت لا يوجد قرية في منطقة كفري هاجم عليهم قوات يكيتي, فقط هاجموا هذه القرية, بعد ان انضرهم عدد مرات, يريدون اخلاء القرية للصاحبهم الاصلي, ولا يوجد مبرر للعمل الاجرامي, لكن عراق في بلاغاتها يقول شي اخر, الانفال هو رد الفعل للعمليات المشتركة للبعض احزاب الكردية مع ايران, وليس رد فعل مقابل عمليات هجوم على قرى معربة؟؟.
ج- كائن من يكون من يقتل الابرياء والعوائل هو ارهابي, لا الدين ولا الاعراف تجيز له ان يبيد عوائل كاملة. جوابي هو نفس جوابي السابق. عن شهادتي عن حقيقة مذبحة عوائل عشيرة (شمر طوكة)ضمن قاطع التون كوبري.

سؤال: معلوماتك حول الحادث غير دقيقة , اذا كان لديك مستندات للاثبات ذلك يرجى عرضها , لان انا كشخص معاصر للاحداث لم يقع اي عملية في كفري , وحادثة قرية قرب التون كوبرى قد وقع عام 1985 و ليس 1988 ؟
ج : وهل هناك وثائق لم يسيطر عليها(النظام)ما بعد 2003او تلك الوثائق الموجودة لدى الامريكان.
سؤال: انا كمعاصر للاحداث ومطلع عليها ,اود ان اصحح لك معلومات جئت بها اوقولتها في المقابلة, بان ضرب قرية كورزه يى قرب التون كوبري كان في الليل و ليس في النهار وفي عام 1985 و ليس في 1988 , وحول ما تدعى بالحصول هجوم على قرية معربة قرب كفرى لم تحدث هكذا احداث ابدا لا في سنة 1985 و لا سنة 1988 ؟

جواب: اكرر انك تتحدث عن حادثة اخرى وهذه هي شهادتي عن 1988.اكتب اجابتي كما اقول و خلي القاريء هو الذي يقرر.
سؤال: لم يحدث هذه الحادثة في سنة 1988و مستعد ان نشكل لجنة تحقيقية يقوم بالتحقيق في الموضوع حتى مع العشيرة الذي اشرت اليه.

جواب: اذا كنت تستطيع... فلا بأس..

سؤال: نحن نتكلم للمستقبل و للانسانية

جواب : اتصل بالعشيرة المذكورة واستمع لهم و يمكن ان تتوصل للحقيقة, الحقيقة هي التي تستند اليها الانسانية والمستقبل. اذكر الحقيقة وتاتي الانسانية لتحدد.

سؤال: نعم لهذه اريد تحقيق من اجل الحقيقة، لكن اذا لم يكن صحيحا، سياتي دورك و تصحح اقوالك للتاريخ.
جواب: انا لا استطيع ان اكذب على نفسي.... انا حكيت الحقيقة كما اعرفها... ليس من اجل مال.,,.. ولا ادافع عن احد... ولا ضد احد... هو تطوّع لله.... انت ماركسي... لا تؤمن ان شهادتي تحت اليمين والقسم(يمين الله). لن اكذب(كذبة الزور)عند الله تساوي الاشراك بالله...
سؤال: هذا لا يعتبر كذب. هذا تصحيح للتاريخ. هذا من اجل الحقيقة للتاريخ الانساني.
جواب: ليست لدي اغراض.... او فوائد اجنيها.. من الكذب..... انا قعدت لاستذكر الماضي الاليم.. وقعدت اكتب لله...كل ما تكلمت به... هو الذي جرى.. وانا مطلع عليه.. ! الا اذا جلبت لي ما يؤيد ويثبت ان الذي قتل وذبح شمر طوكة.... هم جهاز الامن نفسه.... او عصابة للنظام.... عندها اقول لك... هذا ممكن.. لحد الان... تبقى شهادتي.. كما اتذكرها..
سؤال: لكن حدث هذا في سنة 1985 و عدد القتلى كان 54 شخص و العملية كانت في الليل قبل ساعة 12.
جواب: ذبح شمر طوكة.... في 1988..... انا في 1985.. كنت في امن النجف..انا نقلت الى امن كركوك في 1987...... ولم اسمع.. باي جريمة في حينه... انا لا انكر... وقوع هذه... لكنها شغلة سابقة... وانا اصلا كنت غير موجود... فكيف ارى فلم.. واسمع احداث اعيشها باللحظة.. واتذكرها حتى في بيت اختي على الجانب الثاني.. من سلسلة انبوب النفط.... في بلكانة....

سؤال: كان يوجد قتل، لكن صبح، كما اشرت سابقا، ما كان موجود، و العملية هو جريمة.

جواب:هي شهادة لله وللتاريخ.. لو ان الامر.. لم يحدث.. صدقني لن اقوله. فانا احب الاكراد وحقهم في تقرير المصير.. بل انا اويد قيام دولة كردستان.. اقله تخلص من حكم ايران...

س : تقول :في يوم بائس عابس ! ورد تبليغ من طاهر جليل الحبوش مدير مكتب علي حسن المجيد الى العميد عبد الرحمن الشكرجي ! بالبدء.. بتوزيع العوائل المحتجزة ! الى المحافظات الاخرى ! وبدأت سيارات خاصة لنقل الموقوفين تفد من المحافظات لنقل الوجبات ! والحجة انه يجري نقلهم الى(نكرة السلمان) في صحراء الناصرية. هل نكرة السلمان في الناسرية او السماوة ؟؟؟.

ج- نعم سمعت هذا.. وهذا الامر موجود تراه في مدونتي (تسجيل صوتي) لعلي حسن المجيد وهو يأمر بقتل عوائل (كثر) وتوزيعهم للمحافظات وانه سيرسل لهم (الشفلات والبوكلاينات) لقتلهم ودفنهم..

سؤال: اين نكرة سلمان وفي اي محافظة العراقية تقع؟
ج : في الصحراء.. ما بين السماوة والناصرية.. كما اسمع عنها.. ولم اراها يوما.

س : تقول حجزوا الناس في معسكر خالد و توبزاوة وفي هذا الاثناء حدث مشكلتين في التون كوبري و كفري. هذا غير صحيح لان الانفال تاريخها يرجع الي بعد ثلاث سنوات لهذه الحادث. بعد الحادثة حجزوا مئات الناس في معسكر خالد, لكن بعدها اطلقوا سراحهم, ولكن ليس من ضمن عمليات الانفال.
ج- : لا اتحدث عن جريمة قديمة.. بل جريمة حديثة حدثت في 1988 في التون كوبري وكفري.واطلعت على تفصيلاتها.وبعد ايام ذهبت الى بيت اختي في بلكانة.. وكانوا خائفين من ان تتكرر عليهم جريمة التونكوبري, وكان الناس يتكلمون عن تفاصيلها.

س : تقول حجزوا مؤنفلين في معسكر خالد و توبزاوة, اصلا ما حجزوا مؤنفلين في معسكر خالد, تقول في هذا الاثناء حدث مشكلتين في التون كوبري و كفري , هذه غير صحيح , الحادثة في التون كوبري حدث لكن قبل ثلاث سنوات من عمليات الانفال بالضبط و لم يحدث في منطقة كفري اي حوادث مشابهة ابدا كهجوم على قرى مستعربة, ايضا. ان معلوماتك حول حادثة التون كوبري غير صحيحة. ففي حادثة التون كوبري الذي حدث في قرية كورزةيي قتل فيها 54 فرد, لكن لايوجد عملية الذبح, قبل الحادثة قام البيشمركة عدد مرات او اكثر بانذار الاهالي كي يعودوا الى موطنهم الاصلي في الجنوب العراق, لكن لم يستجيبوا للنداء, و كانت العملية مؤلمة لان لايوجد حق في القتل اذا كان عندك حتى مبرر يبين انك على حق, لان اذا مابدأ الحرب لا ينتهي القانون, العكس صحيح ببدا الحرب يبدا القانون بشكل اشد, الحرب ليس قانون غابة, بها قوانين خاصة بحق مدنيين واسري و مرضي.

ج : انت تكذّبني كون انه لم يحجز مدنيين في معسكر خالد! وانا اصر واشهد بالله ان الحجز كان في معسكري خالد والدبس وانني كنت ازور المعسكر يوميا.. وحضرت مرة ولادة امراة كردية تعسرت في مستشفى ولادة كركوك.. اضطررنا الى نقلها الى المستشفى.. وطالبتني المستشفى بكتاب حتى نثبت ميلاد الطفل.. وذهبت الى اللجنة.. وطرحت الامر فقالوا.. لا عطي كتاب.. واعتبر المولود لم يولد.

سؤال : عفوا انا ما اكذب انا فقط اصحح ؟ انا شاهد الاحداث و متابع ؟.

ج : انا اجيب على قدر معرفتي.. وانا متضامن مع العراقيين ومع الشعب الكردي بالذات ولكنني دائما اتكلم بشيء عندي اطلاع عليه او قرأته في ذاك الزماتن او تعليمات او قراراتن لدوائر الامن والاستخبارات. وليس عندي وثائق.. بل معلومات.. اطلعت عليها.

س:اهالي القرى المجاورة للكورزةيي, كانوا متاسفين للعملية و حتى بعض منهم شاركوا في التعازي و راح مع جثث الضحايا الى موطنهم في جنوب العراق و رئيس عشيرتهم بالنص قال لهم هم راحوا اخذوا اراض الاكراد, انتم بريئين, بعد العملية قام الحكومة العراقية باعدم مواطن باسم ظاهر صابر صالح و سجن احد اخرين بالسم نجات يابة ' عندي سؤال لماذا رجال ما كانوا بالبيت ذلك الية, كما قلت ؟, هل معقول يكون الاجتماع بالليل, و قرية كورزةيي كان 30 كم فقط يبعد من مركز المدينة ؟ يوجد شك من بعض الناس العملية كانت مدبرة من قبل الحكومة, لان اهاليه كانوا هاربين من الجيش و شيعة و يريدون زرع فتنة القومية؟؟.
ج: انا اتكلم عن مجزرة 1988, ولا عرف شيء عن(كورزئي), ولا اعتقد ان الامر مدبر من الحكومة ! لانه لو كان مدبّر لعرفت بالتدبير وانه حادث مفتعل.. آن الاوان ان نعترف باخطاؤنا.

س :حسب السياق يعني تم اعدامات بدون محاكمات, هل نفذ الحكومة العراقية ذلك بحق كل المؤنفلين؟
ج - كل من اختفى..من 1980 الى 1988 ولم يعد له ذكر ولم تسلم جثته لاهله, فهذا من ضمن المقابر الجماعية والفردية التي ابتدعها صدام وفاضل وعلي حسن المجيد

س: اثناء وجود المعتقلين في معسكرات دبس و خالد حسب زعمكم, هل حصل و ان رفض احدى الضباط او المراتب تنفيذ الاوامر الصادرة بحق المعتقلين ؟
جواب: للذين قتلوا بالانفال: من عوائل ورجال.. فانهم.. يرسلون الى المحافظات الصحراوية... (فيها صحاري)ويوجد في كل دائرة امنية واستخبارية. مفرزة متخصصين..(شفلات وسواق شفلات) وحفارات.. ويذهبون الى الصحاري للتنفيذ. وهم عدد محدود من رجال الامن.. ممن يحصلون على مخصصات اضافية خاصة ومكرمات.. لانهم يمارسون هذا.

سؤال: في عام 1993وصلت الى اقليم كوردستان مع عائلتك. من استقبلك هناك وهل حققوا معك وانت شاهد ومشارك في الاجتماع مهم يقرر عمليات الانفال ورائد امن السابق ؟
جواب: كما قلت واستذكرت في شهادتي مع برنامج شهادات خاصة, رتبت امور تسللي الى اراضي كردستان بعبوري الزاب باتجاه عقرة. و في عقرة كان هناك مقر للحزب البارتي. اخذت ورقة منهم عدم تعرض.. باعتباري وعائلتي لاجيء من النظام وبينت لهم شغلي السابق , ولم نتأخر نصف ساعة وغادرنا الى دهوك.. وفي دهوك اليوم الثاني راجعت مقر الحزب الكردستاني.. وجلست معهم نصف ساعة.. ادليت لهم بانني كنت ضابط في الامن وتقاعدت وها انا اهرب طبعا لا يمكن ان اتحدث ضد النظام فانا اعرف ان للنظام عيون وآذان في القاطع.. ولا يمكن التحدث عن جرائم النظام وستصل الاخبار وسيكون الانتقام من العائلة.. ولكنني ابديت رغبتي بالعمل مع المعارضة ! وبعد اسبوع , وصلتني دعوة الى مصيف صلاح الدين من السيد كريم سنجاري وقابلت خلالها سكرتير السيد كريم وبعدها كريم شخصيا وتحادثنا عما يدور وقلت له عن علاقتي بالسيد مجيد الخوئي.. والذي لديه تنسيق مع الجلبي والمؤتمر.. فقال لي اذهب لهم ونحن سنقدم لك اي دعم مطلوب :
-الدعم : اوصى مفارز البيشمركة بمراقبة وحماية منزلي في دهوك (استأجرته) منحوني بعض المساعدات التموينية مع موافقة وسماح بالعبور الى تركيا بدون دفع الرسوم (200 دولار انذاك لكل فرد بالعائلة).

س :ما رايك بقرار محكمة الجنائية العراقية حولة تسمية عمليات الانفال بالابادة الجماعية, تعتبرها قرارا صائبا و عادلا ؟
جواب: لا شك بانها ابادة جماعية ومقابر جماعية لاطفال بعمر الورود ومنها من ولد في قاعات المعسكرين خالد والدبس

س : يقولون انت تعترف بالجريمة القبيحة..ويبرء القيادات بان الاوامر فهمت خطأ, هل بهذا الشكل تفكر ؟؟
جواب : اوامر القيادة وصدام شخصيا واضحة بقتل العوائل ردا على قتل 200 شخص لا اقدر احدد الارقام ممكن اقل وممكن اكثر... وكذلك بالنسبة لارقام ضحايا المعسكرين في كركوك.. قبل ان اغادر الى بغداد بالدورة في نيسان 1988 كانت اعدادهم قد فاقت ال 20 الف ,, عندما بدأت عملية.. توزيعهم على المحافظات الغربية والجنوبية

سؤال: تقديرك للعدد الضحايا الكلية للعملية الانفال, بعد حوارنا؟.
ج: اكيد اكثر من 15 ولا تزيد عن ال 20 الف.. ولكن اذا جمعتها مع ارقام اخرى انا لا اعرفها.. فالله يعلم.

س : بماذا تفسر قولك كان يجب ان تستغلها اعلاميا، هل هذه الفكره يخدم الانسانيه ؟
جواب : عندما تحدث عمليات ارهابية ضد المدنيين والاطفال , فبدلا من ان انتقم واصبح مجرم وارهابي.. اعرض الامر على الاعلام والناس لتعرف ما يجري.. وهم لا يريدون هذا , لانهم لا يريدون تخويف (العرب الوافدين) في عمليات التعريب.. فالمخطط كان توسيع عمليات التعريب

س : حضرت معسكر(خالد و دبس)حصرا لاستقبال المعتقلين ولكن حسب المعلومات لم يكن معسكر خالد ضمن معسكرات المعتقلين بل كانوا فى دبس و طوبزاوه؟
ج- معلوماتي دقيقة وصحيحة وعشتها وكأنني اراها الان بام عيني.. ولا اعرف اسم طوبزاوة (ممكن المقصود منه نفسه (معسكر خالد (فانا اتذكره قريب من مدينة معارض كركوك باتجاه الحويجة والقرى العربية في جنوب غرب كركوك.

س : حسبما ذكرت فى المقابله، كان هناك تعليمات و اوامر لقطعات الجيش بالقبض على الكل المتواجدين ضمن تطاق الحزام الامنى و بدون الاستثناء و معالجه اى مقامه للمسلحين والقضاء عليهم، ولكن وحسب المعلومات كان القوات الجيش يتعامل بالاذدواجيه، حيث كان يقبض على الغير المسلحين و يتم نقلهم الى المعسكرات، اما من كان بحوزه السلاح

فكان يقتل، من الامثله على ذلك قام قوات خاصه تابعة (قوات بارق حاج حنطه) برمى اشخاص احياء من الطائرات السمتيات، حدث ذلك فى منطقه كويسنجق ضمن نطاق عمليات الانفال 4.
ج- كما قلت من قبل... كنت تقريبا يوميا التقي بالاخ الرائد هاني يونس جميل (منظومة الاستخبارات الشمالية) واسمع منه الاخبار وكيف قام بارق.. برمي المسلحين المقبوض عليهم من الطائرات السمتية للقوات الخاصة.. لارهاب الناس وارهاب المسلحين

سؤال: حسب الكتاب مرقم 10814 في 2-6-1988غلق مجلس تحقيقي بامر من صدام حسين على كل جرائم بارق الذي قام بها في مدينة كلار بحق 3 جحوش من فوج فتاح اغا وكويسنجق برمي المسجونين من طائرة في 12-5-1988 و بسرق مبالغ نقدية و ذهب في بيوت جحوش قاسم اغا و مام يحي و ميرزا في كويسنجق و ربط الرجل و المراة بالحبل و وضعهم في صندوق السيارة و ضربهم امام الاهالي..حسب كتاب موثق من قبل الواء الركن مدير الاستخبارت العامة في 21-5-1988 بالرقم 1197, هذا عدالة النظام و لجانه التحقيقيه.
ج : لا تتوقع العدل من مجرم سفك دماء ملايين العراقيين.. وعلينا ان نعترف انه كل من يقتل حتى هذا اليوم... من 1979. هي بالنتيجة يتحمل مسؤوليتها امام الله... صدام حسين.. الحديث النبوي يقول (من سنّ سنة سيئة فعليه وزرها ووزر كل من يعمل بها حتى يوم القيامة) وقال عمر بن الخطاب رضي الله عنه.. (لو عثرت دابة في سواد العراق لسألني ربي لماذا لم تعبّد لها الطريق).. يعني انه ستحمل المسؤولية امام الله.

س : فى نفس المقابله قدرت عدد الاشخاص الموجودين فى معسكر خالد ب (15) الف شخص ومنهم من ولد فى المعسكر لامهات حوامل، نرجو التوضيح اكثر لذلك المعلومات، لانه حسب المصادر العوائل الموانفلة كانوا فى معسكرات اخرى مثل (دبس – توبزاوه – قلعة نزاركى – قورەتوو -نگره السلمان.. الخ) وليس فى معسكر خالد ؟
جواب: اكرر : الانفال والمقابر الجماعية بدأت بتوزيع (المقبوض عليهم والمحتجزون) في معسكري الدبس وخالد) والاماكن الاخرى لا اعرف عنها شيء , واقول ان نكرة السلمان... ارسل اليها بعض الشباب من عمر 15 الى عمر 50.. بعد ان توقفت عمليات المقابر الجماعية..(لان رائحتها وفضائحها) بدأت تخلق علامات استفاهم.. والشكاوي.. وراجعت في تموز 1988 بعد عودتي من بغداد (الدورة الثقافية) لجنة شؤون الشمال.. فوجدت (كيس) فيه الاف الشكاوي للباحثين عن الاهالي والتي ترد للقيادات او للحزب او بغداد فيحيلونها الى لجنة شؤون الشمال.... والناس تبحث عن المفقودين... وهكذا استعيض عن القتل والابادة... ب - ارسال الى نكرة السلمان للشباب
- توزيع العوائل الكردية التي نجت من الاعدام الى المحافظات العربية للسكن وهي (نفي وابعاد لهم) هذا ما اتذكره.. بالضبط.. وهذه حقيقة الانفال والقبور الجماعية للانفال.. في نيسان ومايس 1988وهذا الكلام من الزاوية التي رأيت منها الاحداث.... وفي كركوك.... ويمكنكم ربط الاحداث مع احداث المحافظات الاخرى لتخرجوا بحقيقة الانفال واعداد المؤنفلين.. ولا حول ولا قوة الا بالله

سؤال: حسب معلوماتكم هل انت على علم بان بعض من الفتيات قد ارسلوا الى دول عربية وبالاخص دولة مصر, وهل هذه صحيح ان بعض الضباط المتنفذين قد اخذوا الفتيات لبيوتهم كخدم؟
ج : هذا غير صحيح.. وهي اشاعات فقط لا يقبلها المنطق.. وكما قلت ان االكذب لا يخدم القضية الكردية.. ممكن يصدقها واحد ولكن يشكك بها الاخرين.. فلنكن صادقين في نقل الحقيقة.. فجرائم النظام تكفي.. بلا ان نزيد عليها بالاكاذيب... فيأتي شخص ليقول لك (ان الامر الفلاني) ظهر انه كذب... اذن كل المواضيع كذب وصدام كان شريف عفيف !

س : ما هو نوع العلاقة بينك و بين الحزب الديمقراطي الكوردستاني, وهل لديك علاقات مع احزاب كورديه اخرى مثلا اتحاد الوطنى الكوردستانى
ج : كان عبوري في 1994 عن طريق دهوك وعقرة.. وفيها البارتي.. وكانت ممارسات الحزب.. جيدة جدا وانسانية. وليس لي علاقة مع الاتحاد الوطني الكردستاني..
سؤال : شكرا لك على التوضيحات و المعلومات وهذه اللقاء.

هذا زوج اختي.... الشيخ منيف الحواس.. الذي كان قد اسكنه صدام.. وعشيرته في قاطع ديبكة وسريشاخ وبلكانه ,, للتاريخ ولله اقول : هذا الرجل احبه صدام.. لأنه قام بالهجوم مع عشيرته على الاكراد في قاطع اربيل وجلب منهم.. عشرات المخطوفين.. ردا على تهديدات استلمتها العشيرة.. بضرورة مغادرة المنطقة... فقام بخطف الابرياء.. واطلق سراحهم بعد ان تعهد له الاكراد في اربيل بعدم التعرض لعشيرته التي اغتصبت الاف من دونمات الاكراد..... هذا هو الظلم والطغيان... وهذا ليس الا مثال.. اقوله للناس لتعرف حقيقته ديننا الاسلامي يقول (قل الحق ولو على نفسك)

نص كلام واقوال رائد صباح الحمداني
External Link
External Link

مقابلة مع رائد الامن السابق صباح الحمداني حولة جريمة الانفال و معتقل طوبزاوا ودبس
علي محمود محمد

يسعدني أن أنظم هذا االمقابلة معك للقراء الأكراد، ليكونوا على دراية بالعديد من الاحداث الخفية التي وقعت في منتصف حتى اواخر الثمانينيات، مما أدى إلى سقوط أكثر من 200000 ضحية من المدنيين الاكراد و الكلدان و السريان.
كان لعقد الثمانينيات وقع كبير في تاريخ العراق المعاصر، حيث جرى فيها حرب بين العراق و ايران لمدة ثمان سنوات راح فيها عدد كبير من الطرفين، وتم تغذية هذه الحرب من اطراف العديدة، ولثمانينيات وقع اكبر على ألشعب الكوردى، حيث قام نظام بعمليات للاباده الجماعيه للعوائل و الاطفال الابرياء عزل كان كل ذنبهم هم الاكراد، عرف في الادبيات النظام بالعمليات الانفال السئة الصيت، لكشف بعض نواحى الخفيه نجرى هذا اللقاء مع احدى المطلعين او احد المعاصرين للاحداث ذلك التاريخ، نرحب الرائد الامن صباح الحمدانى نبدا الحوار :

س: في المقابلة مع دكتور حميد عبدالله في برنامج (شهادات خاصة)، ذكرت ان في اجتماع للجنة شؤون الشمال، التي كان يرأسها عبدالرحمن شكرجى، و حضرها علي حسن مجيد، وانت كنت احد المشاركين في الاجتماع، كانت الحديث يدور حول بدأ عمليات تنضيف الشمال، ترافقه عمليات العسكرية، لتهيئة المكان في معسكر خالد و دبس، هذه الاجتماع في اي وقت كان و من حاضرين و مكان الاجتماع و شنوا كان قرارات الاجتماع؟

ج: ضباط من الاستخبارات والامن والمخابرات وانا كنت ممثل امن كركوك في لجنة شؤون الشمال الواقعة على نهر (الخاصة) مجاور لمديرية امن كركوك في 1988.. في نهاية شهر شباط 1988..

والقرار كما اوردته في
External Link

س: كما ذكرت سابقا، في البداية كانوا يأتون بالمؤنفلين الى معسكر طوبزاوة، فما كان الاجراءات معهم؟

ج: اسكان المحجوزين في قاعة تدريب الجنود , بعد فصل العوائل عن الرجال.. وتوفير الارزاق لهم , وتوزيع الفراش(بطانيات) لكل عائلة والقيام بعمل (تحقيق صحائف اعمال لكل شخص ولكل عائلة وربط الهويات التي كانوا يحملونها في اضبارة لكل عائلة ! واسباب تواجدهم في منطقة الحزام الامني الممنوعة , وكان اغلبهم لم يقبض عليهم في المنطفة الممنوعة , بل تقبض عليهمم مفارز الجيش , على الشوارع وفي السيطرات , (لانهم لا يعرفون) مصيرهم...ولا انهم سيقتلون...

س: هل من معسكر طوبزاوة يرسلون النساء و الاطفال الى معسكر دبس بمعنى أخر يرسلون الى مركز قتال دبس؟ اضافة كيف كانت حال المؤنفلين في المعسكرين؟

ج: كل معسكر يستلم السيارات الوافدة من القطعات التي قبضت عليهم مصحوبين بالانضباط العسكري ' لان اغلب المقبوض عليهم يأتون من القطعات العسكرية التي بدأت تنفيذ الواجب مع هجوم الانفال في آذار 1988 الاوسع ,

س: ذكرت سابقا، أن عبدالرحمن شكرجي ابلغك، بانه حسب تبليغ من طاهير حبوش مدير مكتب علي حسن مجيد، يجب تسليم المؤنفلين للمحافضات و بعثوهم حسب السياق، القصد من (حسب السياق) اعدامهم و قتل و الدفن بدون محاكمة وفي أي تاريخ جاءكم هذه القرار.
ج: كل ما اقوله لك.. في شهر آذار 1988- كنت اراجع اللجنة , ومعي احصائيات المحجوزين.. وخلاصات عنهم , وان وجد مع المحتجزين تركمان او عرب او من قوميات اخرى , فيطلق سراحهم. وكان هذا جدا قليل.. (معدودين)
كانت التعليمات بالبداية انهم سيجري اسكانهم في مجمعات بالقوة, او نقلهم للمحافظات العربية..ولكن بعد احداث هجمات على القرى المستعربة في التون كوبري وكفري... جاءت تعليمات الى اللجنة وابلغني في حينها العميد عبد الرحمن

الشكرجي , وضباط اللجنة انه سيجري توزيعهم على المحافظات, لاسباب (حسب السياق) ! وفعلا بدأت تأتي سيارات نقل الموقوفين من مديريات الامن لتأخذ(الوجبات) الى المحافظات التي فيها صحاري..وبدأنا نفهم ان الشغلة تصفيات ومقابر جماعية).

س: ذكرت ان قتل المؤنفلين صدر من قبل علي حسن مجيد، كم مرة قابلت علي حسن المجيد؟

ج: مرة واحدة... حضر علي حسن المجيد في لجنة شؤون الشمال في نهاية شباط او اول آذار, في الاجتماع التحضيري. وبعدها لم اراه

س: في المقابلتك مع دكتور حميد، اشرت الى ان ضباط يقومون بعملية جرد و تحقيق في الهويات المؤنفلين وتجهيزهم بمستلزمات المنام.. تدقيق و تحقيق في أي شيئ و ماهو الأسئلة التي يوجهونه الى المؤنفلين و أضافة الى ذالك شهود الأعيان التي نجو من المعسكرات، يقولون لايوجد المنام، العيش كانت في قاعات كبيرة و مزدحمة بدون اي خدمات، حتي لايوجد تواليت و الماء و مكيفات هواء و منام فوق الارض.

ج: الخدمات موجودة والفراش موجود عبارة عن بطانيات فقط , والنوم في القاعات ليلا , وتقفل عليها القاعات اما في النهار فلهم الحرية داخل المعسكر , وهناك تواليتات ومياه لان القاعات خاصة لتدريب الجنود المستجدين. والجو كان آذار.. ويوجد مدافيء في القاعات

س: لماذا يقومون بالجرد أو الأحصاء المؤنفلين اذ كان مصير كلهم نفس شيئ وهو الموت بدون أي محاكمة أصولية.

ج: لا احد يعرف ان مصيرهم الموت بل ان العملية تدقيق هويات , وتنسيق اضابير وانتظار الاوامر, وقيل في حينه سيجري توزيعهم للمحافظات العربية او القرى والمجمعات العصرية للسكن هناك لوقف دعمهم (للمخربين) كما قيل عنهم.

س: في طوبزاوة كانت يتم توزيع العوائل أو المؤنفلين على مجاميع حسب فئات العمرية، مثلا: شباب و رجال و نساء والاطفال، و شيوخ.... لماذا؟
ج: هكذا هي التعليمات كما اتذكرها....

س: لماذا هذا التوزيع حسب الفئات العمرية، ما كانت الغاية منه.
ج: الرجال :: يبقون في القاعات... بدون خروج... الا في حالة التحقيق معهم واملاء صحائف الاعمال , ولا يجري جمعهم مع العوائل لان العوائل كلها نساء وبنات واطفال.

س: ماذا كانت رتبتك في ذلك الوقت؟
ج: كنت برتبة نقيب في امن كركوك

س: هل شفت أو سمعت بعمليات الأغتصاب حصلت داخل المعسكرات.
ج: نهائيا لا يجري هذا ولا يسمح بالاغتصاب او التحرش...

س: ذكرت بأنك كنت منسق المعسكرين دبس و طوبزاوة، ماهو واجباتك كمنسق؟
ج: التنسيق.. صحائف الاعمال , وتوفير الارزاق بالتنسيق مع الجيش , واعطاء الاعداد للمحتجزين..واتذكر في شهر آذار كانوا اكثر من 10الف نسمة.حينما تركت الواجب والتحقت الى الامن العامة - الدورات

س: هل حضرت أو صادفك ولادة الطفل اثناء اعتقال؟
ج: قلت انه ارسلنا امرأة حامل للمستشفى النسائية , ورفضوا استقبالها الا بكتاب رسمي , فراجعت انا المستشفى ومعي كتاب رسمي من امن كركوك.. باعتبارها محتجزة على امن كركوك...

س: هل مات احد اثناء وجودهم في المعسكرين؟ حسب شهادات، الأطفال يموتون بكثرة في المعسكر قتال الدبس؟
ج: لم تحصل اية وفيات... انا بقيت اراجعهم بحدود 3 اسابيع..

س: هل يعالجون المرضي؟
ج: هناك مفرزة طبية للمعسكر وتقوم بمعالجة المرضى.. وتوزيع الدواء

سؤوال: كيف كان نوع الطعمة و علاج مرضى و دفن موتاهم، وحتى اتصال مع عوائلهم؟
ج:(الاكل هو مثل وجبات الجنود والعسكريين) والمعسكر يقوم بترتيب هذا لانهم محسوبين ضيف على الوحدات العسكرية

س: هل يجري محاكمات للمؤنفلين, اثناء تواجد مؤنفلين و وجودهم في المعسكرين؟
ج: لا يوجد محاكمات نهائيا.. ولا تحقيق ولا ضرب ولا اي اجراءات.. فالناس غير متهمين باية تهمة... سوى تحقيق الهوية واسباب وجوده في مناطق الحزا الامني وكيف قبض عليه , ولا احد ينظر لهم كمتهمين , بل عوائل سيتم ابعادها

س: هل كانت يجري مراسيم دفن للموتى و مراسيم دينية لهم؟
ج: لم ارى اي وفاة في تلك الاسابيع

س: هل كانت يوجد ضرب المعتقلين و تعذيبهم؟
ج:لا يوجد نهائي..

س: ماهو تاريخ نقلك الي امن عامة للدورة المركزة؟
ج: في الاسبوع الاخير من شهر آذار التحقت الى الامن العام (مركز التطوير الامني) للالتحاق بالدورة الثقافية المركزية 1988 التي انتهت في اول تموز 1988...
استدراك :
1- اثناء ذهابي الى الامن العامة - الاليات واما كنت في الدورة. لاملاء الوقود من المقر لان سيارتي خاصة بالدائرة ولكنها باستخدامي الشخصي , شاهدت في الاليات سيارة (نقل موقوفين مغلقة) وكان عليها عشرات او مئات الاطلاقات فسئلت فقيل لها انها كانت في كركوك لنقل موقوفين , وتعرضت للهروب , فقتل كل من فيها ! لمنع الهروب.

2-
عدت الى امن كركوك في تموز 1988 , وكان المعسكر كما علمت فارغ حيث تم نقل الالوف الى مديرات الامن الاخرى , ونقلت مئات العوائل الى محافظات العربية ممن تخلصوا من قرار الموت

للسكن هناك , حيث كان قد توقفت المقابر الجماعية , والرجال قسم منه نقلوا نكرة السلمان.
وكانت قد وردت مئات الشكاوي عن المفقودين , واحلناها الى لجنة شؤون الشمال ! والناس تبحث عن العوائل وعن اولادها

س: لكن من شهر الرابع وصل المؤنفلين الى طوبزاوا.
ج: بالضبط.... في شهر 3 بدأ وصول المحتجزين ,.,, ولا انسى.. هذا ابدا... وفي نهاية شهر 3 غادرت الى بغداد. وفي نهاية شهر آذار بدأت التصفيات والمقابر الجماعية... انا متأكد

س: حسب الوثائق وشعود الاعيان في عمليات الأنفال اول لايوجد مؤنفلين بشكل واسع.. من شهر الرابع بدأت عمليات القاء قبض على سكان القرى أي المؤنفلين.
ج: انا اقسم بالله ان الامر بدأ في شهر 3. بالضبط ولن انسى لان انا في بداية 1-4-1988... داومت في الامن العامة... وللعلم الدورة طويلة.. يعني عادي ان اخذ.. اجازة 4-5 ايام. ليكدام..... لارتب امور دورتي.. وانا عائلتي... External Link

س: صحيح... لكن حتى الشهر الرابع لم يدخل معسكر خالد، هذا العدد من المؤنفلين.
ج: ما اقوله دقيق جدا ! لانني كنت مسؤول عن الاحصاء, ومجموع الموجودين..... على كل هذا ما اعرفه.. من جانبي..

س: لكن حتى شهر نيسان لم يتم أدخل مؤنفلين للمعسكرين، بالاخص دبس، لانها في البداية يأخذون بهم الى معسكر طوبزاوا، بعدها يتم فقط نقل نساء و الاطفال للدبس.
ج: كيف تصدقني.. اخ علي.... وتقول (لم يدخل) !! وانا بيدي وذهبت مع امرأة كردية محتجزة..... للولادة في مستشفى كركوك. وبيدي.. نقلت الاحصائيات الى مقر رئاسة لجنة شؤون الشمال للمحجوزين... حتى الاسبوع الاخير من شهر آذار....

وانا داومت في 1-4 في الامن العامة - مركز التطوير الامني.. صدقني معلوماتك غير دقيقة.... وانا لا انسى والاحداث في ذهني مترابطة تماما !

س: حسب تقويم الأنفال، في المرحلة الثانية من عمليات الانفال بدأت أحتجاز المؤنفلين، وهذا المرحلة بدآت في 22 مارس؟
ج: اخ علي : هناك تلفيقات وهناك.. كلام غير صحيح , وهناك , كذب... كثير.. وهناك حقائق مغيبة ! وكلها تستند الى مصادر.. غير دقيقة.... انا شاهد وانا اتذكر تماما.. ولن اضحك على نفسي... ولتغيير في التوقيتات.. لا استفيد منه ولا اتضرر... والاحداث.. اتذكرها تماما ! ولهذا لن تجد... عمليات قتل مئاتمن بدو عشيرة (شمر طوكة) في التون كبري , ولن تجد مقتل العشرات في كفري.... لان هناك كذب.... وهناك تلفيق.... البعض... يريد ان يكشف جرائم صدام.... وينسى جرائمه ! لا شك ان جرائم الدولة.... هي اخطر واقسى من اية جرائم اخرى ! ولكن يبقى القتل والابادة.. للعوائل والاطفال.. لصدام ضد الاكراد اضعاف الف مرة.. مما قتله الاكراد من العرب..... المطلوب.. من ناس يخافون الله.. ان يؤرخوا الحقيقة كما هي..... لا ان يتلاعبوا بعنصرية., هذا تاريخ..

س: لا انا ادور عن الحقيقة؟
ج: اخي علي... اذكر شهادتي كما هي..... وبالنص والتي اقسمت وحلفت بالله العلي العظيم بتفاصيلها وتواريخها...ولا تنسى ان ما نقوله للعراقيين كورد وعرب وتركمان وهم يتذكرون الاحداث... فلتكن صادقة ومخلصة للتاريخ وللناس.. يبقى شيء واحد مهم... ان العراق منبع الصراعات والقتل والعنصرية والطائفية والعرقية... والظلم وانعدام الانسانية... هكذا يريدنا الغرب ! وهكذا يريدوننا مستقبلنا... ممحي من الوجود

س: أعتذر على الاصرار في هذا السؤوال، لأني متاكد أن في مرحلة الاولى من أنفال، لايوجد أشخاص مقبوض عليهم، لأن عمليات القبض بدأت في مرحلة الثانية لعمليات الأنفال وتاريخ بدئ هذا المرحلة من 22_3 لغاية 1_4
ج: اخي علي : كل ما سمعته.. من الاخرين دعه على جنب فانا شاهد عيان.. عاش اسابيع في الحدث , وليس شاهد شاهد حادث سيارة قبل 33 عام.. ! وما اقوله.. عن التواريخ دقيق جدا... ومن حسن الصدف ان يكون التحاقي بدورة في الامن العام ! هي الحد الفاصل.. وانت تعلم انا وعائلتي من 6 اشخاص عندما ننتقل الى بغداد ونسكن هناك مؤقتا في بغداد... كل هذا يتطلب وقتا وتحضيرات وتفاصيل ونقل اولاد للمدارس !!! وقد تذاكرت هذا بالتفاصيل مع زوجتي ونحن قد عشناه بالتفاصيل... ولهذا لا يوجد اي اخطاء لا بالحادث ولا بتجميع الوف المقبوض عليه.. والله العظيم اتذكرها مثل فلم سينمائي) والله العظيم.. قبل اسبوع من مغادرتي... المعسكرين.. جائتنا تعليمات بفرز الشباب من عمره من 15-50.. عام وشككت في حينه (انه سيجري اعدامهم) فقمت بتصغير الشباب الذي عمره 18.. اسجله 14.. واوصيت هذا (المعاوني...

س: في كلا المعسكرين يقومون بفرز الشباب حسب العمر؟
ج:اخي... انا كنت استلم تعليمات لكلا المعسكرين... الدبس وخالد... ومعسكر خالد هو الاول الذي افتتح... وبعد اسبوعين تقريبا افتتح الثاني (الدبس) لكثرة المحتجزين

س: اقصد فرز الشباب حسب العمر.
ج: نعم التعليمات لكلا المعسكرين...

س: هل افتتح معسكر دبس لكثرة محتجزين أم كون مكان مختص للنساء والاطفال فقط؟
ج :كلا المعسكرين... كانا مخصصان لاستيعاب العوائل والرجال والنساء... الى حد انتقالي الى بغداد... بعدها لا اعلم بالتفاصيل.... وفي الاسبوع الاخير قبل مغادرتي... بدأت السيارات لنقل المعتقلين تأتي وتنقل العوائل الى مكان مجهول !!! وعندها قلنا انها قد بدأت (المقابر الجماعية)

س: كم كانت عدد المحتجزين في دبس تقريبا في ذلك الوقت؟
ج: لا اتذكر...

س: ذكرت بانك مهامك هو جرد وأحصاء المعتقلين، يعني تقريبا حتى يوم نقلك، كم معتقل كانوا موجودين في كلا المعسكرين؟
ج: يعني بالعموم المعسكرين كان الموجود بيهن اكثر من 15 الف محتجز

س: بتقديرك كم كانت عدد كل المؤنفلين؟
ج: قبل ان اغادر المعسكرين..في نهاية آذار كانوا اكثر من 10 الف نسمة ! وكم وصل الرقم لاحقا.. لا اعلم

س: من كان مسؤول عن معسكر طوبزاوة؟ هل يزورها قادة العسكريين؟
ج: المسؤول عن معسكري طوبزاة. المباشر (العميد... عبد الرحمن الشكرجي.... رئيس لجنة شؤون الشمال... ومن فوقه على حسن المجيد
..
س: هل قادة العسكريين يزورون المعسكرين؟
ج: يوجد ضباط عسكريين... تابعين للمعسكر.. وهؤلاء ليس لهم علاقة بالامر... فقط الجانب الاداري.. والحماية والتنظيف..

س: يقولون كان معسكر طوبزاوة قيادة الخلفية للعمليات الانفال؟ هل كان يوجد لجنة عليا للقيادة معسكر طوبزاوة؟
ج: غير صحيح... لم ارى ولا ضابط واحد منهم ؟؟؟؟ طيلة 3 اسابيع...والقيادة.. كانت في مركز (لجنة شؤن الشمال.... واثناء تجميع.. المحتجزين والعوائل.... قرر علي حسن المجيد... البدء بالمقابر الجماعية.. وتوزيع العوائل وغيرهم على المحافظات... واستلم مهمة.. المقابر مديريات امن المحافظات.. حيث بدأت مديريات الامن بالدرجة الاولى.. ارسال سيارات نقل الموقوفين المتوفرة لديها.. لاستلام حصصها من المحتجزين........ ودائما (نتكلم عن معسكري الدبس ومعسكر خالد) كمعسكر واحد....

س: معسكر الدبس كان فقط فيها النساء والأطفال، لكن طوبزاوا مركز للتجميع كل مؤنفلين في كل قطاعات، ما عدا محافظة دهوك؟
ج: حقيقة ,, في فترة وجودي.. خلال شهر آذار 1988.. كانت السيارات العسكرية وسيارات الشرطة والامن والاستخبارات.. تجلب المقبوض عليهم , وهم على الاغلب عوائل.. وترسل مباشرة من دوائر الانضباط العسكري (الاغلبية) من عندهم.. لان هم مبلغين.. بان يرسلوها الى المعسكرين... والمعسكرات تستقبل الجميع ,,, (الاغلبية من المقبوض عليهم عوائل..) ويجري فرزهم... خلال وجودي 99% عوائل... ونادر ان يكونوا شباب... !

س: هل علي حسن مجيد يزور المعسكرات؟
ج: لم اسمع بهذا

س: ماهو علاقة المعسكرين بدائرة امن كركوك؟
ج: لا يوجد علاقة...... لكن مثل بقية دوائر الامن في المحافظات ,,, التي استلمت وجبات... للمقابر.. الجماعية..

س: اذا ماكو علاقة لدائرة الأمن كركوك بالمعسكرين، انت كمنتسب لدائرة أمن كركوك، فكيف كنت منسق المعسكرين و مسؤول الاحصاء؟
ج: طلبوا ضباط مع (مفوضين).. بحدود 20.. ضابط ومفوض... من دوائر الامن والاستخبارات والامن في كركوك... فقط ,.. في لجنة الاستقبال والتنسيق... للعمل في (لجنة شؤون الشمال) التي يراسها عبد الرحمن الشكرجي...

س: هل يوجد عناصر العسكرية في أدارة المعسكريين؟ او كان كلهم من دائرة الأمن؟
ج: الكادر العسكري الاصلي الذي يدير المعسكر موجود ولكن ليس لهم علاقة بالموضوع

س: هل هذا نفس شيئ بالنسبة لمعسكر الدبس التي كان مكان أعتقال الاطفال و النساء؟
ج: نفس الشيء ! وكان المحتجزين بعهدة لجنة شؤون الشمال

س: ماهو نوع علاقة مديرية امن كركوك باللجنة شؤون الشمال؟
ج: لا يوجد علاقة : رسمية.. ولا ادارية.. بل من خلال علي حسن المجيد.. الذي هو (رئيس جمهورية الشمال) الذي يصدر اوامره لكل الدوائر العاملة في الشمال ومن ضمنها كركوك ! فتنفذ....

س: بما انك كنت مسؤول تنسيق للمعسكرين والاحصاء المؤنفلين؟ هل لديك رقم محدد للعدد كل المؤنفلين؟
ج:لاني غادرت الى بغداد - الدورة.. لا اعرف الرقم.... كما قلت في السابق

س: من أين كانت يصدر توجيهات لكم حول مصير المؤنفلين؟
ج:من لجنة شؤون الشمال المرتبطة بعلي حسن المجيد

س: ماهو مهام التنسيق بين معسكرين؟ هل كانت يختلف من معسكر لأخر؟
ج: نفس الشيء... ما يطبق بهذا يطبق بهذا

س: جواب ليس واضح؟ قصدي كيف كانت تنسيق بين معسكرين طوبزاوا و دبس؟
ج: معسكرين يعودون لواجب واحد ! والواجب واحد , بالبداية.. كان على اساس عزل الرجال.. من عمر 15 - الى 50.. لارسالهم الى نكرة السلمان.. ونقل العوائل الى المحافظات العربية.. او القرى العصرية.. ليكونوا تحت الرقابة... ولكن عمليات التون كوبري وكفري.. ومقتل عرب التعريب..... وردت اوامر علي حسن المجيد.. بالمقابر الجماعية...............................ادناه تسجيل واوامر علي حسن المجيد..... گتلهم جيبولياها..على راسي... لكن رعايتهم.... أدفنهم بالشفلات..هاي رعايتهم...يگولون أعرضهم بالتلفزيون..
. هذوله سلمو...!!!! يعني راح أخليهم طيبين ياخي...؟؟.
.. زين وين أحطهم.. هالبشر هالكثر.. (هالكثر) !!.
گمت أوزع بيهم عل المحافظات..ولهناك من هينه البگلينات ادزها والشفلات
خافوا....
وما يلفظ من قول الا لديه رقيب عتيد !
External Link

س: لماذا معسكر دبس؟ أنا قبلها قلت عمليات التون كوبري يعود الى سنة 1985
ج: كلامي دقيق جدا... والله على ما اقول شهيد... وانا شفت الفلم وانا في امن كركوك... التي اشتغلت فيها.. من شهر 1 - 1987 -....شهر 7.... 1989.... والحادث.حقيقة ينكرها البعض لاسباب... انهم لا يخافون الله... ولا يريدون الحقيقة... الا ما يعجبهم..... ! انا انسان صادق مع الله.. وصادق في شهاداتي... وهي لله... ولم استفد ولا اريد فائدة... ولا اريد جزاء... ولا شكورا.....

س: انا كنت قريب من حادث التون كوبري بمسافة بضع كيلومترات، و كنت من اشد معارضين لهذه العملية.. كانت ذالك في سنة 1985.
ج: عمليتك..... انت غير هذه.... التي انا اقصدها حدثت في آذار 1988 ,,,,,

س: أنت تقول أن حادثة التون كوبري حدثت في شهر الثالث من سنة 1988، لكن في هذا التاريخ، كانت قري منطقة التون كوبري خالية من سكان.. لان القرى كانت مهجرة.
ج: اخي عمليات... جاؤوا نفذوا وغادروا

س: اذا كانوا يريدون ارسال الرجال لنكرة سلمان والعوائل للمدن العربية، فلماذا معسكر الدبس؟
ج: اخي المعسكرين للتجميع.... لتجميع المحتجزين.... لنفس الواجب ونفس المهمة

س: المحتجزين في الدبس الذين نجوا، يقولون في البداية اخذوا بهم الى طوبزاوا، بعد ذلك فصلوا اطفال و نساء و ارسلوهم الى الدبس؟
ج:ممكن تصير مناقلات بيناتهم... هذا وارد... لكن السيارات العسكرية كانت تجلب وجبات المقبوض عليهم... ومنهم من يرسلونه الى دبس ومنهم لمعسكر خالد , لاحظ انا بقيت معهم بحدود 3 اسابيع.. وغادرت.. ولا اعرف تطورات الامور... ممكن صارت اشياء انا لا اعرفها !

س: هل تتذكر أسماء مسؤولين، او مديرين للمعسكرين دبس والطوبزاوا؟
ج: لا يوجد مسؤولين مباشرين... بل ضباط متواجدين في المعسكرين يقومون.. بتنظيم امور المحتجزين وصحائف اعمالهم واضابيرهم....... المسؤولية هي خاضعة.. للواء او العميد عبد الرحمن الشكرجي... هو رئيس لجنة شؤون الشمال... هو كان المسؤول المباشر.,,, ومعه عدد من ضباط اللجنة....

س: شكرجي مسؤول الكل، لكن لازم وجود شخص في كلا المعسكرين مسؤول عن شؤون اليومية و تنفيذ قرارات؟

ج: اخي علي... هذا من 32 سنة... اكيد كان اكو ضباط اخرين... لكن لا اتذكر اسمائهم...
هناك ضباط مخابرات واستخبارات... وانا كنت ممثل امن كركوك...
اسماء واحد ابو حلا من المخابرات....... ووواحد ابو سيف من الاستخبارات... مثلا......
س: هذه الاسماء يشبه بالاسماء الداعشين؟
ج: اسماء دايرة.... بذاك الوقت... وابو حلا كان من المخابرات... والثاني كان من المنظومة
س: هل تتذكر اسمائهم الحقيقية؟
ج: لا

س: نقيب بالامن و منسق و مسئول الاحصاء يجوز أن لا يعرف اسماء مسؤولين للمعسكرين؟

س: هل كان يوجد بين محتجزين من قوميات اخرى؟
نعم.. عرب وتركمان (عدة عوائل او اشخاص) وبعد التأكد من هوياتهم يطلق سراحهم

س: في اي تاريخ جاءكم امر توزيع معتقلين حسب السياق يعني ارسالهم للموت دون المحاكمة؟
ج: راجعت قبل سفري الى بغداد مقر اللجنة - شؤون الشمال , وهناك سمعت بان علي حسن المجيد قد امر بهم (حسب السياق).. ردا على قتل عوائل القرى العربية - التي تم تعريبها

س: من كان معاونك في تسجيل؟
ج: مجموعة من المفوضين , لا اتذكر اسمائهم ولا اعرفهم اصلا.. من عدة دوائر.

س: بعد فتح معسكر دبس، كم من وقت بقيت في المسؤولية تنسيق؟
ج: كل بقائي كان 3 اسابيع..
س: قلت في اسبوع الاخير بدأت السيارات لنقل المعتقلين تأتي وتنقل العوائل الى مكان مجهول! وعندها قلنا انها قد بدأت.. في البداية بدأت نقل المحتجزين من دبس او من طوبزاوا؟
ج: نعم: علمت بان سيارات الموقوفين للمحافظات (مديريات الامن والمخابرات بدأت تستلم موقوفين وتأخذهم على اساس نقلهم الى نكرة السلمان.

س: ماهو مهام تنسيق بين المعسكرين؟
ج: نفس ما يجري لهذا المعسكر , يجري لمعسكر الدبس

س: ذكرت رقمين لعدد الموجودين في المعسكرين في ذلك الوقت 10 الاف و 15 الاف يا رقم صحيح؟

ج: هو تقديرات.. لكن اكثر من 10 الف..

س: اذا تذكرين اسماء الاشخاص الموجودين معك في ادارة المعسكرين ؟ من الجنود الي كبار.
ج : لا اتذكر اسمائهم.. اتذكر اثنين واحد ابو حلا وابوسيف وهم ضباط.

س: اذا اثبتنا لك ان عمليات قرية كورزيي في التون كوبري كانت في شهر شبات 1985 و ليس اذار 1988, بعدة ذلك كيف تفسر قتل الابرياء المؤنفلين؟

ج : اكرر.. انا في 1985 و1986 كنت في امن النجف ولم اسمع بعمليات قتل العرب... ولكن في 1988 شيء اخر وعمليات اخرى تواكبت مع تمدد مقاتلي اليكتي الى حوض اربيل وحوالي كركوك.. وانا شفت الفلم , عدا هذا , فاني زرت بيت اختي في بلكانة... وكانت العوائل خائفة.. من ان يصير مصيرهم مثل مصير (شمر طوكة باطراف التون كوبري...) وتحدثوا عن جريمة الاستفراد بعوائلهم وقتلهم وذبح اطفالهم.. وانا اكتب لك اتذكر الاحداث بالتفصيل.. واقرنها بذكريات عائلية.... وقرية بلكانة من الجهة الثانية لسلسلة التلول الحاوية لانبوب النفط.. يعني بينهم كيلومترات بسيطة..

س: قتل المدنيين في كفري كانوا من يا عشيرة؟ أذا تتذكر؟

ج : كفري كانت خارج نطاق امن كركوك وتابعة الى امن ديالى... ولا اعرف لكن كانوا ضمن منطقة تعريب ويحميهم الجيش الشعبي.. الذين تعرضوا ايضا لهجمات في حينه.

س: هل لديكم أي دليل على أن الجرائم التي ارتكبت في التون كوبري وكفري في آذار 1988 كما تدعي بأنها أدت إلى قرار لقتل الجماعي لمعتقلي الأنفال؟ وثيقة أو شخص ما لدعم أقوالك أو حتى صورة لمقبرة الضحايا بها اسماءهم و تاريخ موتهم؟
ج: لا يوجد.. اي دليل.. سوى شهادتي.. ! والاخرين صامتين.. يمكن منهم حاليا في كردستان ! من الضباط.. مثل عبد الرحمن الشكرجي نفسه !! (رئيس لجنة شؤون الشمال) فليتكلم..... وهناك الافلام.لتصوير الجرائم.. لانني شفت ضحايا شمر طوكة - التون كوبري.. ولكن هذه الاشرطة صودرت من قبل الامريكان.. وغيرهم وليس من مصلحتهم ذكر الحقيقة.... لانه لا احد يبحث عن الحقيقة.. فقط.. حرق المقابل فقط.... لا يوجد عراقي شريف.. يحكي الصدق (على نفسه وعلى غيره) لنضع الاصبع على الجرح.. لاسباب قومية او عنصرية او طائفية.. ولا شك ان المجرم الاساسي والرئيسي... هو صدام... فلوكان شريفا.. وانفق واردات العراق للعراقيين.. ولم يدخلنا في الحروب ! لكان العراق يعيش الخير والتطور مثل الخليج بل افضل من الخليج الف مرة..... ولما رفع احدا السلاح ضد الحكم.. لا كردي ولا شيعي ولا شيوعي !

س: اين يعيش الان عبدالرحمن شكرجي و شنوا كان منصبه في وقت الانفال؟
ج: ذكرت هذا مرارا.... الشكرجي.. هو رئيس لجنة شؤون الشمال (المسؤول المباشر عن معسكري الدبس وخالد........ ويعتبر الشخص الثاني بعد علي حسن المجيد... ولا اعرف اين هو الان ؟؟؟..

صباح الحمداني : ورد في أفتتاحية جريدة الثورة المؤرخة في 1988/3/19 عن عملية الانفال الاولى ما يلي" أن قوات جحافل الدفاع الوطني الأول البطل وقوات بدر الباسلة وقوات القعقاع الشجاعة وقوات المعتصم الظافرة وافواج الدفاع الوطني المقتدرة قد نفذت أمس عملية (انفال)، حيث اندفعت قواتنا لمهاجمة مقر التمرد الذي يقوده الخائن جلال الطالباني العميل للنظام الأيراني، عدو العرب والاكراد، وذلك في منطقة سركلو وبركلو وزيوه والمناطق الجبلية والوعرة ضمن محافظة السليمانية.. وفي الساعة الواحدة من ظهر أمس تمكنت قواتنا الباسلة من احتلال مقر التمرد والقاء القبض على أعداد من الضالين والخونة بعد أن قتل منهم من قتل وهرب منهم من هرب".
وابرق قائد الفيلق الأول انذاك اللواء سلطان هاشم أحمد الى الرئيس برقية بتاريخ 1988/3/19 ورد فيها" أزف إليكم انتصار القطعات المشاركة في عملية الأنفال على فلول بعض عملاء ايران حيث تم بعون الله تعالى تدمير مقرات المخربين في المناطق (سركلو , بركلو , زيوة – مولان – قمر خان – كاني تو – هلدن – جالاو – ياخان – جوخماخ - ياغ سمر – قزلر) والمناطق والمرتفعات المحيطة بها من قبل رجالك الشجعان أبناء القادسية من القطعات العسكرية والغيارى من أبناء شعبنا الكردي المتمثلة بمنتسبي أفواج الدفاع الوطني الذين آلوا على أنفسهم إلا أن يجتثوا هذه الحثالة التي تعاونت مع الأجنبي لتدنيس أرض الوطن حيث تم قتل أعداد منهم ومطاردة الاخرين الذين لاذوا بالفرار هاربين باتجاه أسيادهم وتم الاستيلاء على أجهزة الاذاعة للعملاء وأعداد من الأسلحة والمعدات والتجهيزات والعجلات.سيدي الرئيس القائد حفظكم الله لقد قاتل جنودكم الأبطال من منتسبي رجال المشاة والدروع والمدفعية وطيران الجيش والهندسة والصنوف الاخرى من منتسبي قيادة قوات جحفل الدفاع الوطني الأول وقيادة قوات بدر وقيادة قوات القعقاع وقيادة قوات المعتصم وبتعاون واسناد تام من قيادة الفيلق الأول البطل وقيادة الفيلق الخامس البطل وبتوجيه مباشر من السيد نائب القائد العام للقوات المسلحة والسيد رئيس أركان الجيش وأعضاء القيادة العامة للقوات المسلحة ومشاركة التنظيم الحزبي لفرع الرشيد العسكري.وفق الله الجميع لخدمة عراقنا الحبيب بقيادتكم الفذة ونعاهدكم على الاستمرار بالطرق على رؤوس هذه الفئة الضالة حتى تعود الى صوت الحق".بعد اتمام الجيش المهمة الأولى الموجزة له وهي كما قلنا الحاق الهزيمة بالمقاتلين الأكراد، تم انجاز المهمة الأخرى وهي ازالة أو تدمير قرى تلك المنطقة وكانت منها سركلو ,بركلو ,ياغ سمر, بنكرد، مالومة، هلدن وزيوه.
لاثبت.. لك.. بهذا ان الانفال بدأ من آخر شباط.. 1988....

علي : صحيح الأنفال بدأت من 23 شباط، لكن عمليات الأعتقال بدأت في 22 الأذار من منطقة قرداغ.. و وصلوا للمعسكر طوبزاوا في بداية شهر نيسان.. لان في عمليات الانفال الاول لايوجد اعتقالات اذا وجد يكون باعداد قليلة وليس مئات ولا الاف.

صباح : خطأ..... الاعتقالات بدأت مع عمليات الانفال........ سواء... وكانت.. مترابطة
علي : الاحصاء يوجد للضحايا يقول هذا، انا اتعامل مع الاحصاء و الوثائق

صباح: اخي... انا شاهد عيان.... لا يوجد لدي لا كتاب ولا هم يحزنون.... انت تتكلم مع شاهد عيان....
علي : انا ايضا شاهد عيان، لكن في معسكر المؤنفلين، شفت بعيني عمليات الانفال.

صباح : في... 19 - 3 - 1988...... انتهت المرحلة الاولى لحملة الانفال التي بدأ في نهاية شباط........ اين ذهب المعتقلون والمحتجزون والمقبوض عليهم..... ارجوك علي.... شغل... تفكيرك..........
علي: لايوجد معتقلين في عمليات انفال الاول اذا وجد اعداد قليلة.....بدأت اعتقال في مرحلة الثانية في الانفال التي بدأت في اواخر الأذار وقد تم أيداعهم يتم ايداعهم في طوبزاوا لإي اواخر الاسبوع الاول من نيسان او اول من اسبوع الثاني.

صباح : اذن ارجو اعتبار كل كلامي كذب... لانني غادرت في الاسبوع الاخير من آذار 1988 ! وهناك الاف من المحتجزين ! وحضرت في مستشفى ولادة كركوك لامرأة..من المحتجزات... والتحقت الى بغداد قبل نيسان بايام.. للمشاركة في الدورة.....
علي: احنا نناقش، ماكو كذب والصح، نصحح المعلومات للتوثيق.

س: شكرا جزيلا للمقابلة.
ج: اهلا وسهلا... اخ علي.. لازم تثق بشهادتي.. وكل كلام اقوله.. لان انا اخبرتك عليه يمين الله... انا اخاف من الله احلف يمين كذب ليش ؟؟؟؟ انا الذي اتذكره اقوله.. ولا اخاف في قولة الحق لومة لائم..... وما اكتبه... وما اشهد به.... هو لله... فقط... وللناس حتى تعرف الحقيقة... ولا اريد جزاء ولا شكور... كل كلام قلته.. لك 100% انا واثق منه.. لان عشته بتفاصيله....واتذكره... اكيد هناك امور نسيتها... هذا من 38 عام..... تحياتي[1]

خصائص السجل

الحزب: داعش
تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] سجل مخصوص لكورديبيديا | كوردي ناوەڕاست | ئەم بابەتە بەتایبەتی لەلایەن (عەلی مەحمود)ەوە لە ڕۆژی 14-07-2022 بۆ کوردیپێدیا نێردراوە
وقت التدوين: 15-07-2022
اسم المحرر: ڕۆژگار کەرکووکی

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 653
مقترحات باستثمار الدراما لتوثيق الجرائم بحق الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209203715551373
مقترحات باستثمار الدراما لتوثيق الجرائم بحق الكورد الفيليين

تستمر فعاليات المؤتمر العلمي الدولي للابادة الجماعية ضد الكورد الفيليين في مدينة اربيل عاصمة اقليم كوردستان حيث تجري العديد من الحوارات بين الأكاديميين من أصحاب البحوث التي تم قبولها للمشاركة في المؤتمر.

ويقول الأكاديمي محسن عبد الرحمن الذي شارك ببحث له في المؤتمر "شاركت في المؤتمر ببحث حول دور الأدب في توثيق الابادة الجماعية ضد الكورد الفيليين وكيف تمكن الكاتب الكوردي الفيلي من ايصال مأساة الكورد الفيليين من خلال كتاباته ووصلت الى نتيجة انه من المهم جدا توثيق الجرائم المرتكبة بطريقة درامية وليس فقط توثيق عدد الضحايا والمتضررين لأن ذلك سيصل بشكل افضل الى أذهان المتلقي وايصالها بالنتيجة الى العالم الخارجي ايضا".
من جانبه يقول الدكتور حسن كاكي إنه قدم بحثاً يحمل عنوان ابادة الكورد الفيليين في القوانين العراقية ويتكلم عن أولى القوانين التي خيّرت المواطنين بين التبعية العثمانية والتبعية الايرانية وهذا القانون أصبح مقدما لقانون آخر أصدر بعد تشكيل الدولة العراقية عندما أصدرت القانون رقم 42 وهو اعطى نفس الاختيار للمواطنين وعلى ضوء ذلك وبما أن الكورد الفيليين غالبية مناطقهم حدودية وقد رسمتها المعاهدات الجائرة بين الدولة العثمانية والدولة الإيرانية فإنهم قاموا باختيار التبعية الإيرانية للمواصلة مع ذويهم في الطرف الآخر".
واضاف، "من جانب آخر فإن تجارة الكورد الفيليين كانت مستمرة مع إيران والعامل الآخر كان هو العامل المذهبي لزيارة المراقد المقدسة في كلتا البلدين إضافة إلى عوامل أخرى".
وتابع ، "بعد ذلك صدرت قوانين أخرى مثل قانون 43 لعام 1963 الذي كان أشد قسوة على المواطنين من القوانين السابقة حيث ركزت على الإقامة والجنسية وشهادة الجنسية وبالتالي محاولة إبعاد اكبر عدد ممكن من الكورد الفيليين خارج العراق حتى جاء النظام البعثي عندما إصدار دستور عام 1968 الذي اكد على المواطنة والتساوي لكن على أرض الواقع هذه القوانين ركزت على الجنسية العراقية وأصبحت مثل سيف على رقاب الكورد الفيليين، وعام 1979 دعا النظام البعثي الكثير من العشائر الكوردية للتقدم للجنسية، وتم تثبيتهم وتثبيت مناطق سكنهم في مسرحية في جامعة المستنصرية عام 1980 وتم إبعاد الكورد الفيليين إبعاداً قسريا بعد مصادرة أموالهم المنقولة وغير المنقولة وتغيب أكثر من 20,000 شاب منهم ولحد الآن لا أحد يعلم مصيرهم والكورد الفيليون عانوا داخل العراق بسبب التعامل معهم كأجانب وفي إيران كان يتم التعامل معهم كعراقيين".
ومن جانبه قال المستشار في البرلمان العراقي فؤاد علي اكبر الذي أدلى بشهادته خلال المؤتمر "أنا وعائلتي ضحايا النظام السابق وتحدثت عن عمليات التفجير والتعذيب داخل السجون والمراحل التي مر بها الكورد الفيليون وانتقالهم عبر عدة محطات في المعتقلات وانتهاء بسجن "نگرة السلمان" سيء السيط ومنجرة من إبادة جماعية منظمة من قبل النظام السابق".
من جهته قال النائب الاول لاتحاد الأدباء والكتاب العراقي حسين الجاف إن "هذا المؤتمر هو نوعي من الدرجة الأولى ويعتبر من اكثر المؤتمرات نجاعة بسبب الدعم الكبير ماديا ومعنويا الذي تلقاه من القيادة الكوردية إذا حضر فيها القادة الكبار وهذا الأمر اضاف مصداقية لما سيتمخض عنه هذا المؤتمر وجرت في السابق إجراء العديد من المؤتمرات وبقيت حبرا على ورق لكن هذه المرة الرئيس مسعود بارزاني اقترح تشكيل لجنة استشارية بعد انتهاء المؤتمر مباشرة لدراسة ما يتمخض عن المؤتمر واتخاذ الخطوات الفاعلة وتفعيلها بما ينعكس إيجابا على إزالة مظلومية هذه الشريحة".
ومن المقرر ان تستمر فعاليات المؤتمر يوم غد أيضاً التي ستشهد نشر التوصيات في يومها الأخير.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-09

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 654

ملاحظات حول قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 وغيره من التشريعات !!

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230509095809488700

رياض جاسم محمد فيلي

أستبشرت جموع الشريحة الكردية الفيلية المظلومة في بغداد خيراً عندما نشرت جريدة الوقائع العراقية { الرسمية } ذي العدد (4019) والمؤرخ في07-03 -2006 قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 ، بناءً على ما جاء في المادة (11/الفقرة و) من قانون إدارة الدولة المُلغى إذ تنص ما يأتي : - (على الجمعية الوطنية إصدار القوانين الخاصة بالجنسية والتجنس والمتفقة من أحكام هذا القانون) !! إلا أنه ظهرت في الأفق شمس الحقيقة وبالها من مّرةً ، حيث تبين أن التشريع المذكور لم يصدر مصادقاً عليه بمقتضى قرار جمهوري من مجلس الرئاسة وغير مُذيّل بإسماء رئيس الجمهورية ونوابه كنوع من الدلالة على توقيعه بالموافقة ولم يشير فيه إلى تاريخ إنعقاد جلسة مجلس الرئاسة لإصداره بل بيّنت مقدمة التشريع أعلاه إلى أنه بالنظر لأنتهاء المدة القانونية المنصوص عليها في المادة (37) من قانون إدارة الدولة والتي تنص ما يأتي : - (يمكن لمجلس الرئاسة نقض أي تشريع تصدرهُ الجمعية الوطنية ، على أن يتمّ ذلك خلال خمسة عشر يوماً من تاريخ إبلاغ مجلس الرئاسة من قبل رئيس الجمعية الوطنية بإقرار التشريع . وفي حالة النقض يُعاد التشريع إلى الجمعية الوطنية التي لها أن تقر التشريع مجدداً بأغلبية الثلثين غير قابل للنقض خلال مدة لا تتجاوز ثلاثين يوماً) ، أي أنه لم يُعترض عليه من قبل رئاسة الجمهورية ولم يُعاد من جديد إلى الجمعية الوطنية لإقراره بأغلبية الثلثين ، وهنا الدستور الأنتقالي تسوده الضبابية نظراً لإغفاله عن مسألة مهمة هي إذا مضت الفترة المقررة للإعتراض دون ممارسة حق النقض ... هل يصبح التشريع قابلاً للإصدار والنشر ويصبح له حكم القانون النافذ !! وكما جرت العادة عند نشر القوانين في الجريدة الرسمية علاوةً على ذلك لم تحدد نصوص قانون الجنسية وقت نفاذه !! بل كان مجرداً للنشر فقط ليس إلا ، وبعد البحث والتقصي من الجهات ذات العلاقة تبيّن وجود إعتراضات كثيرة على هذا القانون لكونه شُرع على عاجلة ودون دراسة وافية ومستفيضة وفي وقت قصير وحرج في ظل حمى الإنتخابات وتركيز الجمعية الوطنية جّل أهتمامها لقضية الدستور وإعداده خلال فترة قياسية لا تتجاوز الأربعة أشهر وما تخلته من مناقشات مارثونية وجدالات حادة وبالتالي أضعفتها كسلطة رئيسية عليا لتشريع القوانين ، وذلك كنوع من الإخلال بالمادة (32/الفقرة ج) والتي ما يلي : - (لا يجري التصويت على مشروع قانون في الجمعية الوطنية إلا بعد قراءته مرتين في جلسة إعتيادية للجمعية ، على أن يفصل بين القراءتين يومان على الأقل ، وذلك بعد أن يدرج مشروع القانون على جدول أعمال الجلسة قبل التصويت بأربعة أيام على الأقل) إضافة إلى ما إلزمته المادة (11/الفقرة و) المذكورة آنفاً ، وما يزيد الأمر تعقيداً ويثير الغرابة والريبة هو عدم نشر القانون المقترح في وسائل الاعلام المقرؤة والمسموعة أو بثه عبر مواقع الأنترنيت وفي وقت أعتادت الصحافة العراقية على نشر مشاريع القوانين قبل وبعد إقرارها وسواء كانت معدلة أو غير معدلة فهل كان الأمر مقصوداً كي لا تسلط الأضواء عليه !! لغرض منع مناقشته والتداول بشأنه من قبل المواطنين والرأي العام والأصوات الحرة المتمثل بالوسط الثقافي وعلى المستوى الدستوري والقانوني وبيان عيوبه وميزاته كتشريع يهم كل عراقي بإعتبار مواطنته هي الأساس الجوهري لكافة حقوقه وحرياته ، ثم جاء نشره فجأة في الوقائع العراقية وسط تجاهل تام بعد أن ظل محفوظاً في الدرج فترة طويلة منذ إقراره ولا يعرف ما دَارَ بشأنه خلف الكواليس !! ونتيجةً لما حصل .. فقد ولد التشريع المنوه عنه ميتاً كسابقه الصادر بقرار مجلس الحكم الأنتقالي ذي الرقم (45) والمؤرخ في-16-09 2003 ، نظراً للإعتماد في صياغة نصوصه وهيكليته وأطاره العام على قانون الجنسية العراقية رقم (43) لسنة 1963 المعدل الجائر ، إذ كان مجرد إمتداد طبيعي له والتغيير الذي طرأ عليه هو حذف عدد من العبارات والجمل وتقديم وتأخير في المواد والأحكام ، وعليه يصب في نفس المنوال وهو ظلم الكردي الفيلي وأي عراقي مُسقط عنه الجنسية مرة أخرى ، ولكن الآن في عهد سيادة القانون وحكم الدستور والذي لازال يلاحقه لحد الآن مفهوم العشائر السبعة المشبوهة والواردة في قرار ما يسمى بمجلس قيادة الثورة {المنحل} رقم (180) لسنة 1980 والموروث عن النظام البائد ووفقاً لتسميته البغيضة التي أطلاقها ضد المهجرين جزافاً ، ولا نعلم هل هي عملية تسفير جديدة في قالب ديموقراطي .. أم ماذا !! فلقد أصبح التحقيق إجراءً أصولياً وإعتيادياً وأسلوباً أدارياً ووظيفياً كعرف روتيني مُتبع وأستمر حتى بعد أنتهاء مدة نفاذ القرار المذكور زمن النظام المقبور نفسه !! وليأخذ منحى جديد حالياً في دوائر الجنسية وأكثر قسوةً وشدةً من السلطة العفلقية السابقة وكأننا لا نعيش في العراق الجديد بلد المساواة والتعددية التي نقرأ عنها في الكتب !! إذ تجري دوائر الجنسية تحقيقاً قاسياً بهذا الشأن وكأن صدام موجود فعلاً وليس معدوم بتاريخ 30-12 -/2006 ، لا بل أشد لبقاء تشريعات البعث المقيت نافذةً لحد الآن دون تغيير أو تعديل أو حتى تجميد أو تعليق على أقل تقدير ، وبالتالي لم يتغير شيء وخاصة بحق المهجرين المسقط عنهم الجنسية العراقية ، حيث أن مجموع قرارات ما يسمى بمجلس قيادة الثورة {المنحل} بلغت أكثر من (13500) قرار خلال الفترة الممتدة من17-07 -1968 ولغاية 09-04-2003 ولم يلغى منها غير

(1000) قرار ولجنة مراجعة القوانين المشكلة لهذا الغرض وقد تم حلها بإعتبار أن مجلس النواب المتخب قد باشر مهامه الدستورية في تشريع القوانين والذي شهد تغييات كثيرة من أعضائه وجدول أعماله مزدحم بأكثر من (100) مقترح ومشروع قانون بعضها في القراءة الأولى والأخرى في القراءة الثانية أو بأنتظار التصويت النهائي للمصادقة عليها !!
ولا يعرف السبب الحقيقي الذي يكمن وراء ذلك !! فعندما تبحث قضايا الكرد الفيليين كشريحة أساسية لا تتجزء أو تنسلخ من الشعب العراقي لحلها دستورياً وقانونياً ، يقع التسويف والمماطلة فحقيقة يطرح هنا سؤال مهم جداً من صاحب هذه اليد الطولى الخفيّة كالعصى السحرية ؟؟ فالجواب بالتأكيد هم البعثيون الصداميون الذين فلتوا من قبضة القانون ومن إجراءات إجتثاث البعث الشفافة ومحاكمة رموز النظام في غفلةً من الزمن نظراً لقدرتهم ومهارتهم العالية في التلون مع كل العصور والحكام كالسرطان المستشري الذي ينخر بالعظام حتى النخاع والتغلغل في أجهزة الدولة والأحزاب واللعب على جميع الحبال .. أي الأنخراط داخل العملية السياسية من ناحية والتحريض على الإرهاب والعنف والطائفية من جهة أخرى .
ولا يهم أذناب عفلق وصدام غير تعطيل مسيرة التقدم بأي ثمن كان لإعادة الأوضاع إلى ما قبل09-04 -2003 بوضع العصى في العجلة التي لا يمكن أن تتوقف مهما طال الزمن أم قصر .. فهيات ثم هيات أن يفيقوا من كابوسهم المرعب ، ويتجلى ذلك نفسهم المعادي بحقد دفين وبغيض ضد المهجرين بصدور ثلاثة قوانين لهيئة حل نزاعات الملكية العقارية مع تعديلاتها وخلال ثلاث سنوات على التوالي وأقاموا الدنيا ولم يعقدوها بشأن الأضرار التي ستلحق بالمالك الحالي للعقارات المغتصبة ونسوا أو تناسوا بأنهم من خلق هذه المشاكل عن سبق إصرار وترصد .. إليست هذه مفارقة عجيبة تستحق التفكير لوهلة وبتأني عميق .. ثلاثة تشريعات خلال ثلاث سنوات لحسم موضوع واحد فقط !! .. في حين أن قانون الجنسية لا يقل أهمية عنه ولم ينال تلك الأولوية والحظوة .. هذا مع العلم أن الدستور العراقي الدائم لعام 2005 ينص على عبارة ينظم ذلك بقانون (60) ستين مرة .. وهنا سؤالاً يُطرح من تلقاء ذاته والحليم تكفيه الإشارةً .. متى سوف تسن هذه القوانين وبمعادلة رياضية بسيطة وهي أن كل تشريع القانون يستغرق ثلاث سنوات أي (60 قانون × 3 سنة = 180 سنة تكفي لأنجاز جميع القوانين) أي لا يرى هذه المنجزات غير أحفاد الأحفاد !!
وهذه التشريعات هي اللوائح التنظيمية رقم (4) لسنة 2003 و(8) و(12) لسنة 2004 الصادرة عن سلطة الأئتلاف المؤقتة وأمر مجلس الوزراء رقم (22) لسنة 2004 بشأن رفع إشارات الحجز الموضوعة لأسباب سياسية وقانون التعديل رقم (1) لسنة 2005 وأخيراً القانون رقم (2) لسنة 2006 على التوالي * { وهذا التشريع الأخير أنصف حتى المالك الحالي للعقار المصادر وأن كان ظالماً مغتضباً أو مشترياً بثمن بخس أو مستملكاً للعقار بقرار من صدام مكرمة كما كانت تسمى في حينها وقد أمتد نطاق سريانه ليشمل حتى العقارات المصادرة منذ 14 تموز عام 1958 بدلاً من 17 تموز عام 1968 } ، وسبب العلة في كثرة تلك التشريعات الصادرة هي لضمان تسوية رضائية عادلة لكافة الأطراف بأستثناء المسفرين لكونهم الفئة الأضعف والمغلوب على أمرهم وبلا سند أو ظهير قوي ، إذ أن هذه القوانين جميعاً لم تكن بالمستوى المطلوب وعدم إيجادها حلول مناسبة ولأنصاف المهجرين الشريحة الأكثر تضرراً في المجتمع العراقي وإعادة ممتلكاتهم المصادرة بل لم تؤخذ بنظر الإعتبار أموالهم المنقولة المستولى عليها قسراً وأرصدتهم النقدية ومدخراتهم في البنوك والمصارف زمن التسفيرات رغم وجود وثائق وأدلة ثبوتية صادرة عن جهات رسمية في الدولة إلا أن الأمر قد تم تجاهله بالمرة ، والأدهى من ذلك كله تطالب تلك التشريعات المذكورة المهجرين بدفع تعويضات لمغتصبي ممتلكاتهم المصادرة أن وجد فيها ترميمات وإضافة بناء وكأن الدولة ليست لها أية علاقة بتهجيرهم وأصبحت مجرد هيئة تحكيمية بموجب تلك التشريعات ، وكأن المسفرين في نزهة سياحية أصطيافية طيلة ربع قرن من الزمن مليئة بالهموم والأحزان والعذاب ... فمن يدفع لهم عن إعادة إعتبارهم الواجب الملزم دستورياً وقانونياً عن الأضرار البالغة والجسيمة مادياً ومعنوياً التي لحقت بهم خلال سنوات الغربة والتشرد والضياع وفقدان الأبناء المغيبين في غياهب المعتقلات والسجون الرهيبة ، وتغافلت وتجاهلت الدولة كليةً بأنها ترث أفعال الحكومات المتعاقبة على السلطة إستناداً إلى أحكام الدستور ولحين معالجة آثارها الرجعية ولكن ليست المعاجلة على حساب المواطن المضطهد الفقير البسيط الذي لا يحول ولا قوة !! فأين العدالة وميزانها من هذا الفضائع !!
وهذا على الرغم من ذكرهم كشريحة مضطهدة في دبياجة الدستور إلا أن ذلك لم يترتب عليه أي إجراء دستوري أو أثر قانوني ، وعسى ولعل أن تدرج ضمن عبارة سائر المكونات الأخرى المنصوص عليها في المادة (125) من الدستور والمتعلقة بضمان حقوق القوميات المختلفة لكون المسألة متروك أمر تنظيمها للقانون كي لا تكون مجرد جبر للخواطر وحبر على ورق يجف بمرور الوقت في رمشة عين وكأنه لم يكن أصلاً أو أصبح من الزمن الماضي ، وبالرجوع إلى قانون هيئة حل نزاعات الملكية العقارية رقم (2) لسنة 2006 والمنشور في جريدة الوقائع العراقية الرسمية في العدد (4018) والمؤرخ في 2006/3/6 والصادر بالقرار الجمهوري المرقم (2) في09-01- 2006 عن مجلس الرئاسة وبالأكثرية وهذا مناقض تماماً لحكم المادة (36/الفقرة ج) من قانون إدارة الدولة إذ تنص على ما يلي : - (يتخذ مجلس الرئاسة قرارته بالإجماع ، ولا يجوز لأعضائه إنابة آخرين عنهم) ، كما لم يذّيل التشريع المنوه عنه بإسماء أعضاء مجلس الرئاسة الموافقين والمعترضين ، وينطبق نفس الحال على مجموعة القوانين المنشورة في ذات العدد من الجريدة الرسمية وهي قانون مؤسسة الشهداء رقم (3) لسنة 2006 وقانون مؤسسة السجناء السياسيين رقم (4) لسنة 2006 ، وهنا يثار تساؤل هل ما حصل هو مخالفة دستورية أم مجرد إلتباس أجرائي ليس إلا ... أو سقط سهواً عدد من النصوص بسبب أخطاء طباعية مثلما حدث عند نشر دستور جمهورية العراق الدائم في جريدة الوقائع العراقية الرسمية ذي العدد (4012) والمؤرخ في28-12 -2005 أو مثلما

ينشر قانون التقاعد الموحد ورقمه (27) بالعدد (4015) في17-01 -2006 في حين أن قانون الجنسية رقمه (26) ينشر بالعدد (4019) في 07-03-2006 ولا يُعرف كيف يتم ذلك .. بتقديم اللاحق على السابق !! ... ومن باب أولى عند تشكيل مثل هذه الهيئات المستقلة وغيرها بمقتضى الدستور أن يكون للشريحة المضطهدة دور فيها بنسبة حجمها السكاني نظراً لشعورها العميق بواقع المعاناة تماماً مثلما حصل في وزارة المهجرين والمهاجرين ومجلس النواب والذي بالتأكيد يعبر عن وعي حكومي وحزبي لدى مكونات الشعب العراقي المساهمة في العملية السياسية بحقيقة مآساة الكرد الفيليين .
أن صيغة أجماع مجلس الرئاسة والأغلبية الخاصة سواء أثناء التصويت على مقرارات الحكومة أو الجمعية الوطنية ما هي إلا آلية التوافق المقررة دستورياً بهدف الوصول إلى أجماع وطني متكامل وملزم لكافة الأطراف المشاركة في العملية السياسية ، وعند إصدار التشريعات أعلاه لن يحصل ذلك أبداً ، فتصويت بالأكثرية وليس الأجماع على القوانين في مجلس الرئاسة يتطلب أعدتها إلى الجمعية الوطنية لأقرارها مرة ثانية بالثلثين بمقتضى المادة (37) المذكورة أنفاً لتصبح غير قابلة للنقض وبالتالي لا حاجة لتصديقها بقرار جمهوري ، وقد تطفو على السطح مسألة خطيرة جداً وهي الفترة المقررة لنشر القوانين في الجريدة الرسمية بعد المصادقة عليها بصورة نهائية سواء بممارسة حق النقض أو من دونه ، حيث لم يتطرق القانون الأنتقالي إلى ذلك ، فقد إشارت المادة (30/الفقرة ب) إلى أن القوانين تنشر في الجريدة الرسمية ويعمل بها من تاريخ نشرها ما لم ينص فيها خلاف ذلك ، ونفس هذه المشكلة موجودة في الدستور الدائم وتحديداً في المادة (129) ، وبالتالي ترك الدستور لهذه العبارة مرونة كبيرة وعلى وجه العموم من غير تحديد واضح وصريح لفترة نشر ونفاذ التشريعات بعد إقرارها وإصدارها النهائي ، يجعلها تخضع للأجتهادات والتفسيرات المختلفة ، ولابد من محددات لأزالة أية إلتباسات وبشكل غير قابل للتأويل ، فوضع العراق المأساوي وحالته الصعبة تجعله في غنى عن الجدالات العقيمة كالنقاش البيزنطي على سبيل المثال ، وعند بدء الإجراءات لتعديل الدستور ووفقاً للمادة (142) نلتمس أن يؤخذ بنظر الإعتبار هذه المقترحات ، إذ ليس من المعقول أن يبقى قانون تم إقراره بدون تحديد ميعاد نشره وفي ظل فضاء مفتوح لا نهاية له ، وهذا بالرغم من أن المادة (138/الفقرة خامساً) من الدستور قد شرحت آلية تصديق التشريعات المقرة من قبل مجلس النواب وبأجماع مجلس الرئاسة إستثناءً مما تضمنته الفقرة رابعاً من نفس المادة وكيفية ممارسة حق الإعتراض من قبل مجلس الرئاسة بموجب البنود { ب ، ج } من الفقرة خامساً أعلاه ، وبالنتيجة تتعطل معه حقوق المواطنين المظلومين من أرث النظام البائد بالأخص ، والذين هم بأنتظار الفرج منذ ثلاثة عقود ونصف مضت !! وكل أملهم الوحيد اليتيم أن ينصفهم القانون العادل ولو بشكل يسير بسيط ، فهذا هو الكردي الفيلي بأخلاقه العالية يسامح من أساء إليه ولا يتجاوز بيده على ظالمه مفضلاً على ذلك طرق أبواب العدالة لإعادة حقوقه المسلوبة بأسلوب قانوني حضاري بعيداً جداً عن التهديد والوعيد ، وفيما ورد في أعلاه تناولنا فقط قضايا الجنسية ومشاكل الملكية العقارية المتنازع عليها ولم نتطرق إلى القضايا الأقتصادية والأجتماعية والثقافية للمسفرين فكل فرد منهم يحتاج إلى الآف الأوراق كي يدون شهادته أمام التاريخ !! والسؤال يطرح نفسه ... هل التاريخ سوف ينصفه ؟؟ هذا مع مراعاة أن قرار مايسمى بمجلس قيادة الثورة {المنحل} رقم (666) لسنة 1980 لم يلغى إلا بموجب المادة (11/الفقرة هـ) من قانون إدارة الدولة بمعنى أن القرار المذكور كان ساري المفعول منذ صدوره في07-05- 1980 ولحين إلغائه بكتاب مجلس الوزراء ذي العدد (ق/2402/10/1/6) والمؤرخ في08-09 -2004 وبالتالي من شمل بالقرار ولم يهجر في هذه الفترة ظل خائفاً ومترعباً ومحارباً ومنبوذاً ومطارداً من أجهزة السلطة القمعية في رزقه ومعيشته ، وعليه فمن حق هذه الفئة المغيبة التعويض المنصف بما لا يقبل الشك والجدل .
آملين دراسة ملاحظاتنا وأخذها بنظر الإعتبار عند إجراء التعديلات الدستورية بموجب المادة (142) ، وتشريع قانون جديد للجنسية العراقية ووفقاً للمعايير العصرية والحضارية ووفقاً لما هو سائد في الدول المتمدنة وبهدف إيجاد الحلول الجذرية المناسبة بميزان العدالة الناجزة وصوت الضمير الوجداني إستناداً إلى أحكام المادة (18/ الفقرة سادساً) من دستور جمهورية العراق الدائم ، وهذا الأمر يتطلب تشكيل لجان فنية متخصصة يزج فيها أصحاب الكفاءات والخبرات العلمية ومن أبناء الشرائح المضطهدة خاصةً وذات صلاحيات تمكنها من إيجاد الحلول المناسبة ومرضية لكافة الأطرف المتنازعة خلال فترة وجيزة أذ ليس من المعقول أن يبقى المهجر ينتظر إستعادة هويته الوطنية وأملاكه المصادرة ورد إعتباره وتعويضه مادياً ومعنوياً وأنصافه بشكل عادل في تولي الوظائف الحكومية والمناصب العليا للدولة لربع قرن آخر بعد أن حرم منها طيلة العهود الماضية والحكومات المتعاقبة لغرض تلمس التغيير الحقيقي والجذري الذي شهده العراق الجديد بعيداً عن الأقصاء والتهميش ويمارس دوره بفعالية في عملية إتخاذ القرار داخل الحكومة ذاتها على مختلف المستويات والأصعدة هذا في حالة ما تم الأخذ بنظر الإعتبار أن الفيليين وأن لم يكن لهم دور سياسي إلا أنهم كانوا أصحاب مصالح مؤثرة ورؤوس أموال ضخمة تشكل العصب الأساس للإقتصاد الوطني العراقي وبالتالي يعد سبباً كافياً لإستهدافهم وضربهم وتشتيتهم أرباً أربى وهذا ما أكده المجرم فاضل البراك الذي كان مديراً للأمن العام زمن وقوع التهجيرات العظمى عام 1980 ثم رئيس جهاز المخابرات العامة لاحقاً في كتابه الموسوم { المدارس اليهودية والإيرانية في العراق } ومما يلفت الأنتباه إلى أن الكتاب المذكور قد صدر وطبع بموافقة ديوان رئاسة الجمهورية المنحل بكتابه المرقم ب (م.ع./126/9/) والمؤرخ في 24-03- 1984 والمذيّل في أخر صفحة من الكتاب مع تخصيص ريعه للمجهود الحربي آنذاك ، أي أن الكتاب لمؤلفه المقبور فاضل البراك ليس كتاباً أعتيادياً كبقية الكتب والتي تصدر عادةً موافقات نشرها من وزارة الثقافة والأعلام !! وبالتالي هذا دليل واضح لا لبس فيه ، لكون الكتاب يعبر عن وجهة نظر النظام المخلوع بأكمله وبأعلى وأدنى مستوياته وأجهزته ومؤسساته ، وحتى المجرم المذكور لم يسلم بطشه سيده المقبور إذ جرى إعدامه بأشنع طريقة .

ولا يسعنا إلا أن نضع هذه القضية الحساسة جداً بكافة جوانبها وخلفياتها الدستورية والقانونية أمام أنظار كافة المؤسسات الدستورية الموقرة وأجهزة الدولة المتمثلة بمجلس الرئاسة والحكومة العراقية الإتحادية الدائمة ومجلس النواب كونها نابعة من رحم الشعب عبر صناديق الإقتراع وإنتخابات حرة ونزيهة إضافة إلى السلطة القضائية خاصة مجلس القضاء الأعلى والمحكمة الإتحادية العليا ووزارات الداخلية والمهجرين والمهاجرين وحقوق الإنسان والعدل والهيئات المستقلة ذات العلاقة والأحزاب والوطنية والقوى السياسية ومنظمات المجتمع المدني غير الحكومية ووسائل الصحافة والإعلام بمختلف أنواعها وأشكالها بإعتبارها سلطة رابعة تنبض من قلب الرأي العام ، والأصوات الحرة والشريفة وكل مواطن من موقعه الرسمي أو غير الرسمي أو الوظيفي أو الحزبي أو السياسي أن يمارس بفعالية ومسؤولية عالية وبإلتزام شرفي ومهني وبكل أمانة وأخلاص وتفاني وحيادية وشفافية أحكام الدستور العراقي الدائم للوصول إلى بر الآمان في تحقيق المصالحة الوطنية الصحيحة وتثبيت سلطة القانون وتنفيذ حكم القضاء العادل وإشاعة الإستقرار والطمأنينة وتكافوء الفرص ورفع مستوى الرخاء والتقدم وتجفيف منابع الإرهاب والتطرف في عقر دارها ومكافحة الفساد المالي والإداري على كافة المستويات والأصعدة دون إستثناء .

* مختصص بشؤون المسفرين والمهجرين
والدفاع عن حقوقهم الدستورية والقانونية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: قانوني

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 19-09-2007

وقت التدوين: 09-05-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 655

ملاحظات على مقال (الجبهة القومية التقدمية .. البعث والشيوعيين وجه لوجه)؟!

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230516065121490250

شه مال عادل سليم

اطلعت على مقالة السيد مؤيد راعي البلة بعنوان (الجبهة القومية التقدمية .. البعث والشيوعيين وجه لوجه ؟) (1) والمنشورة في بعض المواقع الإكترونية ,فرأيت فيها مواضع للتأمل والنقاش والرد و إلقاء الضوء على بعض الحقائق وإيضاح النقاط الملتبسة فيها وبيّان التناقضات التي وقع فيهَا الكاتب ، وعليه قررت ان ادون بعض الملاحظات السريعة على المقالة المذكورة للتاريخ , واتمنى ان يسع صدر الاستاذ (البلة) إلى هذه المداخلة المتواضعة .

1 يقول السيد الكاتب في مقالته : (ان جبهة عام 1973 كانت اول عملية مصالحه وطنيه بين الحزبين (البعث والشيوعي العراقي) , ويرى الكاتب بان المتابع المحياد لا يرى هناك خطأ في هذه الخطوة الوطنية إذ ان (الطرفان المتحالفان

والمتصالحان جاءوا بحسن نيه واخلاص من اجل خدمة وطنهم العراق)....؟!

وهنا اقول للسيد الكاتب بكل صراحة :
بان الواقع يقول لنا شيء اخر , وهو عكس ما تفضلت به تماما وهو : لقد تبين من (الوثائق الأمنية اوالمخابراتية البعثية الفاشية التي حصل عليها (الحزب الشيوعي العراقي) بعد انتفاضة اذار 1991 المجيدة , ان (الخطط والأجراءات الأمنية البعثية للقضاء على الحزب الشيوعي العراقي (وضعت قبل توقيع على ميثاق الجبهة المشؤومة والتي سميت زورا وبهتاناً ب(الجبهة الوطنية والقومية التقدمية) وان قيادة البعث اتخذت قرارا بتصفية تنظيمات وكوادر الحزب الشيوعي العراقي ، وباشرت عبر أجهزتها الارهابية المختلفة بجمع المعلومات عن الشيوعيين واصدقائهم قبل واثناء وبعد انعقاد الجبهة مع(البعث القائد) .
وعليه اقول : بان حزب البعث لم يخدم العرق يوماً وان تاريخه الدموي شاهد على ما اقول , فعن اي (تصالح وعن اي حسن نية بعثية شوفينية وعن اي خدمة الوطن تتحدث) ؟

2 يستطرد الكاتب بعد ذالك ويقول : (لو درسنا تلك المرحله السياسيه بكل جوانبها لايدنا الجبهه فالكارثه التي حلت تتحملها القياده البعثيه التي تمسك بالسلطه وجزء منها تتحملها قيادة الحزب الشيوعي. فالسلطه البعثيه كانت شعبيتها محدوده على الصعيدين الداخلي والخارجي ولم تكن تمسك بالسلطه بشكل مطلق بسبب حداثتها وسبب اخر هو وجود تيار يساري عبد الخالق السامرائي في صفوف البعث يرغب بضم قوى يساريه اخرى كالحزب الشيوعي لها نفوذ داخلي بين صفوف المثقفين والكادحين وخارجي المنظومه الاشتراكيه لتقوية السلطه. وقامت السلطه البعثيه بخطوات جريئه ووطنيه مثل بيان 11 اذار 1970 للسلام والاعتراف بالمانيا الشرقيه ومعاهدة الصداقه مع الاتحاد السوفيتي وتأميم النفط وعودة المفصولين السياسيين .

وهنا اضع السيد الكاتب امام حقيقة مفادها:
ان السلطة البعثية كانت فعلا شعبيتها محدودة جدا على الصعيد الداخلي والخارجي اضافة الى صراعاتها الداخلية كما تفضل السيد (البلة) , وعليه استطاع البعث الفاشي و بمكره ان يستخدم الحزب الشيوعي العراقي كورقة رابحة لتقوية سلطته وفرض هيمنته على البلد , و ان نهج حزب البعث الفاشي ظل خلال فترة تحالفه الهش , بالضد من محتوى (ميثاق العمل الوطني), و اتسم في الواقع بالارهاب البشع , تماما كما قبلها ولكن بطرق واساليب ماكرة اخرى , وعليه شهدت البلاد من جنوبها الى شمالها حملات الاغتيالات والاعتقالات و هدم القرى والتشريد وإبادة للمزارع والبساتين (خاصة في كوردستان) , اضافة الى تصفيات واعتقالات عشوائية واسعة النطاق داخل (الحزب الحاكم) والتي شملت العديد من اعضاء قيادته القطرية والقومية منها (عبد الخالق السامرائي لكونه لعب دورا ايجابيا في تحقيق اتفاق 11 اذار) ,وبسبب ازدياد شعبيته يوما بعد يوم ادخل السجن (بقرار من مجلس قيادة الثورة)وتعرض خلال 6 سنوات الى ابشع انواع التعذيب (النفسي والجسدي) وتم تصفيته عام 1979بحجة صلته بالمؤامرة المضادة لحكم (البكر صدام) التي قادها (ناظم كزار المعروف ب(ابو حرب) ومحمد فاضل حسب ما اعلن في وقتها .... !!

3 بالرغم من توجه حزب البعث لتحسين علاقته مع الحزب الشيوعي العراقي والديمقراطي الكوردستاني الا ان هذه التوجهات لم يدم طويلا , فمنذ الايام الاولى للتوقيع على بيان (11 اذار عام 1970) وعلى الرغم من عدم موافقة حزب البعث من مشاركة الحزب الشيوعي في المباحثات وفي عقد الاتفاقية باعتبار الاتفاقية تخص الشعب الكوردي وحركته التحررية المتمثلة بالحزب الديمقراطي الكردستاني) , شن البعث حملة اعتقالات بين جماهير شعبنا الكوردي و العراقي عموماً والتي خرجت لتاييد بيان (11)اذار في عيده القومي 21 اذار (نه وروز) , كما اعتقل عددا من قادة وكوادر واعضاء الحزب الشيوعي العراقي بحجج واهية , وكان (الحزب القائد) يهدد باستمرار وبشكل علني بمعاقبة اي شخص او حزب او منظمة تخرق النظام العام في عراق البعث (كما جاء في نص بيان 11 اذار)...!! وهنا اسأل الكاتب العزيز ما قيمة بيان 11 اذار والدستور العراقي المؤقت وقانون الحكم الذاتي بدون التطبيق على الارض الواقع ؟ ما قيمة اتفاقية 11 اذار وقانون الحكم الذاتي في ظل نظام حزب البعث العربي الاشتراكي ؟

4 لقد استغل النظام البعثي بيان 11 اذار لتصفية الخصوم من داخل حزبه وتحديدا (جماعة السامرائي) ومن القوى السياسية الاخرى وثم بدأ بحملة سرية ارهابية ماكرة لتصفية (ملا مصطفى البارزاني شخصياً) في مقره الصيفي في (حاج عمران) والذي نجى باعجوبة من محاولة الاغتيال , كما تعرض ادريس البارزاني لمحاولة اغتيال في السابع من كانون الاول عام 1970 عندما كان يقوم بزيارة رسمية الى بغداد لنقل رسالة من والده الى رئيس الجمهورية احمد حسن البكر تتعلق بتنفيذ اتفاقية اذار , اضافة الى شن النظام البعثي حملة واسعة في المناطق الكوردية الحدودية بهدف تجريدها من السكان تنفيذا لنص (اتفاقية الجزائر , وبموجبها قرر العراق وايران اجراء تخطيط نهائي للحدود البرية بناء على (بروتوكول القسطنطينية لسنة 1913 ومحاضر لجنة تحديد الحدود لسنة 1914),وذالك تطبيقاً لمبادىء سلامة التراب وحرمة الحدود وعدم

التدخل في الشؤون الداخلية , وعليه اوقف شاه ايران دعمه للحركة الكوردية , فانهارت الحركة واستولت الحكومة العراقية على المدن الكوردية مرة اخرى وطبقت حكما ذاتيا مثلما ارادت فقط على المدن الكوردية الثلاث (اربيل، السليمانية ودهوك) .

ومن هنا بدأت أولى حملات التهجير القسري والجماعي وإزالة مئات القرى الكوردية عن الوجود واسكان اهالي القرى المهجرة في مجمعات سكنية شبيهه بمعسكرات الاعتقالات النازية , عكس ما جاء في بيان 11 اذار حيث اكد البيان على : (اعادة سكان القرى العربية والكوردية الى اماكنهم السابقة , اما سكان القرى الواقعة في المناطق التي يتعذر اتخاذها مناطق سكنية وتستملكها الحكومة لاغراض النفع العام وفق القانون فيجري اسكانهم في مناطق مجاورة ويجري تعويضهم عما لحقهم من ضرر بسبب ذلك) .
وفي عام 1971 قامت القيادة البعثية بعملية عنصرية وطائفية مقيتة بترحيل الآلاف من الكورد الفيلية من مدن بغداد وديالى والكوت وغيرها الى ايران بعد الاستيلاء على اموالهم المنقولة وغير المنقولة بذريعة التبعية الايرانية.....!!
وعليه نقول للاستاذ الكاتب : نعم ...لقد شملت اتفاقية 11 اذار نقاطاً مهمة وجوهرية ، و(لكن) وهنا اضع خط احمر تحت كلمة (لكن) لم يتم تنفيذها،والنقطة الوحيدة التي تم تطبيقها في الاتفاقية هي :
(تحويل جومان إلى قضاء) وإنشاء نصب في الموقع الذي جرت فيه المحادثات بين البارزاني والحكومة العراقية....!!
و لو درسنا حقاً تلك المرحلة السياسية بكل جوانبها ليس فقط لا نؤيدها ,وإنما ندينها ونستنكرها بشدة ونقول بصوت واضح وصريح :
الجبهة المشؤومة هي التي قضت على حلم الملايين (حلم بحجم الوطن حلم بوطن حر وشعب سعيد) عندما (وافق الحزب الشيوعي العراقي على شروط البعث وبدوره القيادي في الحكم , والتزامه الصارم بتجميد تنظيماته داخل القوات المسلحة واعلانه او (ايمانه) بالتحول الاشتراكي للعراق في ظل الحزب القائد) .

الجبهة الهشة هي التي دمرت الحزب الشيوعي العراقي, بعد ان نجح البعث من خلالها ان يدفع (الحزب الشيوعي و الديمقراطي الكوردستاني الذي كان يحضى بثقة اكثرية الشعب الكوردي انذاك الى الاقتتال المدمر بعد ان كان الحزب الشيوعي العراقي من اقرب حلفاء للحركة التحررية الكوردية و اول حزب سياسي في العراق حمل شعار (حق تقرير المصير للشعب الكوردي في اواخر تموز عام 1935) , واول حزب عراقي انضم الى الثورة الكوردية بعد مجازر شباط الاسود عام 1963 , واحرز انتصارات عظيمة في معارك بطولية ومصيرية منها (معركة سري حسن بك وسري بردي وملحمة جبل هندرين) , حيث الحق بيشمركة الحزب الشيوعي خلال ساعات قليلة هزيمة نكراء باللواء الرابع وتعقبوا فلوله المنهزمة الى داخل معسكر رواندوز , وجاءت اتفاقية 29 حزيران سنة 1966 كنتيجة لهذه الملحمة الشهيرة .

5 يقول الكاتب : (قبل قيام الجبهه كان الشيوعيون منحسرين ومطاردين والكثير منهم كان معرّضا للموت في السجون والمعتقلات. فكان على الحزب الشيوعي اما القبول بالدخول او الرفض ,وقتها يكون مطاردا ومقموعا من قبل السلطه وكانت هناك تجارب جبهويه عالميه اثبتت نجاحها. وصوتت قيادة الحزب (اللجنة المركزية) بطريقه ديمقراطيه بفارق صوت واحد(6 7) لصالح الدخول في الجبهه وكانت هذه الجبهه عملية مصالحه بين حزبين عدوّين استمر عداءهما الدموي من 1958 – 1973 . ويسأل الكاتب ويقول : هل كانت الجبهه خطأ تأريخيا وكارثيا ارتكبته قيادة الحزب كما يصوره البعض ويكررونه بمناسبه وغير مناسبه ام على العكس من ذلك ؟) .
وهنا نقول : بان قبول الحزب الشيوعي العراقي بشروط البعث ودخوله في (قفص الموت مع جلاديه) لم ينقذه من الموت والسجون والمعتقلات كما يقول الكاتب بل على العكس (الطين زاد بلة) وخاصة بعد ان نجح البعث في توطيد مواقع اقدامه في السلطة وفرض هيمنته وسلخ الحزب الشيوعي العراقي عن حلفائه منذ قيام الجبهة حتى انفراط عقدها .....!!
وعليه نقول نعم كانت الجبهة خطأً تاريخياً وكارثياً ارتكبته قيادة الحزب الشيوعي العراقي في تاريخ نضاله..!!
كما يجب ان لا ننسى بأن (هتلر) جاء إلى السلطة عن طريق الانتخابات ولكنه قاد إلى كوارث ومآسي ودمار وحروب , وان تصويت قيادة الحزب (اللجنة المركزية) بطريقه (ديمقراطيه كما كتب السيد الكاتب في مقالته) وبفارق صوت واحد لصالح الدخول في الجبهه (قادت الحزب الشيوعي العراقي وللاسف الى مسالخ الإبادة البعثية) ...!!
لقد تناول المؤتمر الرابع للحزب الشيوعي الذي عقد في (وادي خواركورك) عام 1985 مكامن خلل الحزب الفكري والسياسي عنما وافق بشروط البعث وعليه انتقد سياسة ونهج الحزب حول تحالفه مع البعث الذي ليس فقط لم يتحول الى (حزب وطني) ولا الى (مواقع الاشتراكية العلمية) كما كان يعتقد الحزب , بل استطاع ضمن مخطط متكامل ان يقضي على منظمات الحزب واعضائه واصدقائه وكوادره المخلصة ...
6 يذكرالكاتب (ايجابيات) الجبهة ويقول :(
1 توقف حمامات الدم بحق الشيوعيين من قتل وسجن وتعذيب والذي استمر منذ 1968 – 1973 وانتهت بالمصالحه بين الحزبين.
2 انتقل الحزب الشيوعي من الوضع السري الى الوضع العلني واصبح له مقرات و صحف ناطقه بأسمه يتداولها المواطنون

بشكل علني واصبح له وزراء في الحكومه وتمتع الحزب بفتره سلام مع البعث دامت قرابة 5 سنوات.
3 نتيجه لهذا الوضع الجديد ازدهر الحزب ونمت خلاياه وجماهيره وتضاعف العدد الى اكثر من 20 ضعفا ونشط الحزب في كل مجالات العمل الجماهيري والوطني وتغلغل في النقابات والجمعيات والنوادي الاجتماعيه.
4 على الصعيد الوطني والاجتماعي كان هناك استقرار سياسي وازدهار اقتصادي عم العراق من شماله الى جنوبه فتم القضاء على البطاله نهائيا وذلك بسبب الاستقرار السياسي وعوائد النفط مما حدا بالسلطه بجلب العماله الاجنبيه وخاصة من مصر.
5 نتيجه للوضع الجديد اصبح جهاز الامن في مديرية الامن العامه شبه معطل عدا بعض الاجهزه القليله مثل جهاز الشعبه الاقتصاديه الذي كان يطارد المخالفين والمتلاعبين بالاسعار من التجار وغيرهم.
6 على الصعيد الدولي قويت مكانة الحزب عالميا وعربيا.
هذا وغيرها من الإيجابيات. ولو استمر عمل الجبهه وبحسن نيه من قبل السلطه البعثيه لكان العراق في طليعة بلدان المنطقه ولم تكن هناك حروب وكوارث مثل الحرب العراقيه الايرانيه واحتلال الكويت وتحريرها وحرب احتلال العراق 2003 ...الخ من الكوارث) ...
ثم يناقض السيد الكاتب نفسه في فقرة (سلبيات) الجبهه ويقول :(
1 إن عددا من اعضاء الحزب تركوا صفوف الحزب بسبب تاريخ البعث الدموي تجاه الحزب الشيوعي العراقي بالرغم من ان التصويت من قبل قيادة الحزب كان ديمقراطيا. ولو كان هناك حسن نيه من قبل قيادة البعث البكر- صدام باستمرارية الجبهه لغيّر هؤلاء الاعضاء رأيهم وعادوا الى صفوف الحزب
2 اخطأت قيادة الحزب بألموافقه على تجميد المنظمات الديمقراطية التابعة للحزب.
3 كانت قيادة الحزب مؤمنة، في السنوات الأولى للجبهة، ايمان لاحدود له بإستمرارية الجبهه وكشفت معظم اوراقها للسلطه البعثيه فكانت عيون البعث تراقب كل ما يخص الحزب من اعضاء واصدقاء وصحافه ومقرات..الخ
4 كان الحزب لايصغي جيدا لملاحظات وشكاوى وتحذيرات رفاق الحزب واصدقائه من التجاوزات التي يقوم بها البعثيون واجهزتهم القمعيه.
5 لم يكن للحزب اي خطه لانقاذ الحزب ورفاقه اذا ما انقلب البعثيون على الحزب وضربوه وهذا ما حدث ايضا بعد انقلاب 1963) .

وهنا اسال الكاتب : اذا كان جهاز الامن في مديرية الامن العامه شبه معطل كما اكدت عليه في النقطة الخامسة من فقرة ايجابيات الجبهة , اسأل , من كان يقوم بمراقبة كل ما يخص الحزب من اعضاء واصدقاء وصحافه ومقرات ولماذا ؟
اذا كانت الجبهة حقاً (مصالحة وطنية بين الحزبين) كما تدعي : لماذا كانت (عيون البعث) تراقب نشاطات الحزب الشيوعي (السياسية والثقافية والجماهيرية) ليلا ونهارا , ومن كانت الجهات التي تقوم باعتقال واغتيال كوادر الحزب في الشوارع والطرقات (لا داعي لذكر الاسماء لان القائمة تطول) ؟ وهل كانت هناك ضرورة لوجود (اجهزة قمعية بعثية) كما ذكرت في النقطة الرابعة (من سلبيات الجبهة)لوكانت الجبهة حقاً (مصالحة وطنية بين الحزبين) ؟ لو كانت الجبهة (جبهة حقيقية) لماذا استخدم الحزب البعث كل امكانياته واجهزته القمعية في العمل المضاد والسعي الى اختراق الحزب بالمندسين والعملاء وانتزاع البراءات واستخدام طرق بعثية خبيثة لاسقاط اعضاء وكوادر الحزب الشيوعي واجبارهم على التعاون معهم ؟
الم تكن تلك المقرات العلنية فخاً نصب لرفاق واصدقاء الحزب الشيوعي العراقي من قبل (الحزب القائد) ؟
هل كان للوزراء صلاحيات حقيقية ام كانوا واجهات وديكورات لايحلون ولايربطون ؟ هل حقا تمتع الحزب الشيوعي بفترة سلام دامت قرابة (5) سنوات في ظل هيمنة قرارات مجلس قيادة الثورة الجائرة ؟
اقول للسيد الكاتب وبصوت واضح وصريح :
كل الوثائق الموجودة في ارشيف الحزب الشيوعي العراقي (تنفي) بشكل كامل ما تطرقت اليه من حسنات (الجبهة الهشة) , كما تؤكد ايضأ انها (اي الجبهة) لم تكن (مصالحة بين الطرفين) بل كان (حب من طرف واحد) , اضافة الى ان (الاجهزة الامنية والمخابراتية التنصتية والتجسسية) , كانت تعمل منذ اللحظات الاولى من انعقاد (الجبهة) على جمع المعلومات حول عمل منظمات الحزب الشيوعي العراقي واصدقائهم وتحركاتهم واختراق صفوف الحزب ,وللاسف نجح البعث في مهمته القذرة وبامتياز .

7 لم تخل فترة (التحالف) من ممارسات بعثية شوفينية بحق الشعوب الكوردستانية , وهنا اضع السيد الكاتب امام بعض الحقائق الموثوقة :
اثر تصاعد حملات البعث الشوفينية ضد الشعب الكوردي قدم الحزب الشيوعي في كوردستان مذكرة تحريرية الى اللجنة العليا للجبهة والى لجان الجبهة في مدينة (اربيل وكركوك) تناولت اوضاع ومعاناة شعب كوردستان آنذاك . وفيما تناولت المذكرة خلاصة ما طرحه الشهيد (عادل سليم والذي كان يومها يمثل الحزب في لجنة الجبهة للمنطقة الشمالية وكان ممثل اربيل ايضا) شفهياً في اجتماعات لجان الجبهة في بغداد وبحضور (صدام حسين) ،
اما جوهر المذكرة التي قدمت شفهيا وتحريريا من قبل الشهيد (عادل سليم) في مدينة اربيل وفي الأجتماع الموسع للجان

الجبهة في 3 -06-1975 في بغداد، فهو وفق ما نقله مناضلون كانوا مشاركين في تلك الأجتماعات كالتالي :

1 ان القانون والنظام الداخلي للمجلس التشريعي مهمش ولا يعمل به اطلاقا .
2 الأمناء العامون الذين هم بدرجة (الوزير) ليست لديهم اية سلطة تذكر... وذالك لعدم ربطهم بالوزارة الداخلية المختصة مباشرة كالمحافظ .....
3 يعاق تنفيذ كل القرارات التي تصدر من المجلس التشريعي والتنفيذي لصالح شعب كوردستان في بغداد .
4 ليس فقط لم يرجع قضاء اكري (عقرة) الى حدوده الطبيعية , بل هناك محاولات لسلخ اجزاء اخرى من مناطق الحكم الذاتي .
5 لا سلطة للقضاء والمحاكم اطلاقا (عكس ما جاء في قانون الحكم الذاتي لمنطقة كردستان العراق المادة الرابعة والتي نصت على (القضاء مستقل لا سلطان عليه لغير القانون و تشكيلاته في المنطقة جزء لا يتجزء من التنظيم القضائي في الجمهورية العراقية)
6 يمارس رجال الامن والمخابرات القتل والتعذيب والاعتقالات العشوائية مما ادّت هذه الاعمال الى غضب واستنكار ابناء الشعب الكوردستاني ...
7 ان الذين اطلق عليهم تسمية (حرس الحدود) يتعدون على المواطنين الابرياء ويضعون عراقيل في طريق تطبيق قانون رقم 90 للاصلاح الزراعي ,الذي نص على (الاسراع بتطبيق قانون الاصلاح الزاعي في المنطقة الكوردية , وتعديله بشكل يضمن تصفية العلاقات الاقطاعية , وحصول جميع افلاحين على قطع مناسبة من الارض واعفائهم من الضرائب الزراعية المتراكمة عليهم خلال سنين القتال المؤسفة) .
8 يبعد الاكراد الذين رجعوا من ايران الى كوردستان (والذين يسمون ب العائدون) الى مناطق الجنوب وقسم يعتقل ويعذب بدون محاكمات اصولية .
9 يتم ترحيل وتهجير القرى الكردية الحدودية .
10 يتم تغيير اسماء المدارس والنواحي والاقضية من الكوردية الى العربية قسرا اضافة الى استقطاع مناطق ومدن مثل (خانقين و شنكال و عقرة و شيخان عن الادارة الكوردية .
11 يستقدم العرب من مناطق العراق وبشكل اجباري الى مناطق كوردستان ويهجر الاكراد الى مناطق اخرى
12 لايتم قبول الطلبة الاكراد في الجامعات والكليات (العسكرية والبعثات والزمالات الدارسية) وفقاً لما جاء في بيان 11 اذار ...
وللأهمية التي شكّلتها المذكرة ، وخاصة في تلك الظروف قُدّمت الى المجلس التشريعي في اربيل عام(1975)ثم ارسلت الى العاصمة كاحتجاج من اعضاء المجلس التشريعي، الأمر الذي ادىّ الى عقد الأجتماع موسع بحضور (صدام حسين)، حيث اعيد طرح المذكرة من قبل (الشهيد عادل سليم) شفهياً وبتفاصيل ومستندات ...... واستنادا لكل هذه الانتقادات اللاذعة (اكتفى البعث بنشر كراس تحت عنوان خندق واحد ام خندقان) حول مسائل الجبهة و تناول اساساً ردوداً على ما جاء في المذكرة في الاجتماع الذي انعقد في 21 -08- 1967 في بغداد في مبنى المجلس الوطني بحضورالمجرم (صدام حسين) واعضاء اللجنة العليا للجبهة ,وسكرتارية الجبهة وكل لجان الجبهة في المحافظات .... !!

8 في نهاية مقاله يسأل الكاتب : (هل كان الافضل للحزب ان يكون خارج الجبهه (المصالحه الوطنية) ويعمل تحت الارض ويتلقى الضربات يقتل ويسجن ويعذب اعضاءه وانصاره الى مالانهايه الى ان يضمحل والدليل هو ما نشاهده اليوم في الداخل هو ان معظم الاجيال الحاليه لاتعرف شيئاً عن الحزب الشيوعي بسبب القمع الدموي الذي مارسته قيادة البعث تجاه رفاق الحزب واصدقائه؟ هل كانت قيادة البعث موضع ثقة) ؟

نقول للكاتب : نعم كان من المفروض ان لايقع الحزب الشيوعي العراقي في فخ الجبهة المشؤومة التي قضت على خيرة ابناء الشعب والوطن والتهمت كوحش كاسر خيرة كوادر الحزب واعضائه واصدقائه , وان ضربات (الحليف) القاتلة التي دمرت الحزب ووقع من جرائها ضحايا بلغت اعدادهم اضعاف ضحايا معارك الانصار (البيشمركة) ضد النظام البعثي الفاشي في الثمانينات من القرن الماضي , كما ترك اثارا مدمرة على الصعيد الشعبي والجماهيري بعد ان خسر الحزب الشيوعي العراقي الاف الرفاق والاصدقاء في الجيش عندما قام بتجميد نشاطه في صفوف الجيش اضافة الى تجميد منظماته (النسائية , الشبيبة الطلبة)بامر من(الحزب الحليف) ....

الشروط الذاتية والموضوعية للمصالحة الوطنية :
دون معرفة جذور وأسباب أية مشكلة معرفة دقيقة، فكل مشاريع وسيناريوهات حلها ستكون شطحات نظرية و مجرد أوهام كما حصل عام 1973 عندما دخل الحزب الششيوعي العراقي في (قفص الموت) مع جلاديه ,وان كل متابع لمجريات الأمور منذ انعقاد الجبهة المشؤومة الى انفراط عقدها عملياً اواخر عام 1978 يُدرك أن الجبهة كانت فخا نصب للقضاء على الثورة الكوردية وثم الحزب الشيوعي العراقي .

وعليه نقول لوكانت الجبهة (مصالحة وطنية) كما يدعي السيد الكاتب , كان على الحزب الشيوعي العراقي (كضحية مجازر البعث والحرس القومي وجلادي قصر النهاية) في شباط الاسود 1963 والمجازر التي تلتها ان يطرح عدة شروط (لضمان ونجاح المصالحة) على جلادي رفاقه واصدقائه والوطنيين والديمقراطيين الاخرين في سائر ارجاء الوطن منها :
1 الاعتذار والاعتراف العلني والرسمي بالمجازر التى شكلت بحق اعضاء وكوادر وقيادة الحزب الشيوعي العراقي الميامين وفي مقدمتهم السكرتير الاول للجنة المركزية الشهيد(سلام عادل وعضوي المكتب السياسي الشهيد جمال الحيدري والشهيد محمد صالح العبلي , ونخبة من خيرة قادة الحزب والمئات من كوادره الابطال) على اساس الاقرار بمبدأ محاسبة مرتكبي المجازر والتي تعد من اخطر انتهاك لحقوق الانسان في تاريخ العراق , وذالك فى اطار مبدأ (المصالحة الوطنية) الحقيقية .
2 الاقرار بمبدأ تعويض اهالى المتضررين مادياً ومعنوياً .
3 العمل على الكشف عن جميع المختفين والمفقودين من اعضاء واصدقاء الحزب الشيوعي وتحديد صور اختفائهم والعمل الجاد للعثور على رفاتهم .
5 ضمان حيادية اللجان التحقيقية والعدلية واستقلاليتها عن اروقة مخابرات وفرق الامن البعثية ، بحيث لا يكون من بين أعضائها من تولوا وظائف من شأنها القيام بممارسات سياسية او قضائية لها علاقة بالاحداث التى تجرى التحقيقات بشأنها.
6 اعادة الاعتبار لالاف المناضلين العسكريين (من الضباط الاحرار) الشجعان الذين تم تصفيتهم في الشوارع والمسالخ البعثية.
7 اعادة الاعتبار للزعيم الشهيد عبد الكريم قاسم ....

الخلاصة :
اثبت الواقع بان الحزب الشيوعي العراقي كان على وهم فكري وسياسي عنما تفائل بمستقبل الجبهة مع (حزب القائد) وامكانية انتقاله الى مواقع الاشتراكية العلمية ,كما اثبت الواقع ضعف تحليله لطبيعة (الحزب الحليف) الذي كان نهجه قبل واثناء دخول الحزب الشيوعي معه في(قفص الموت) بالضد من محتوى ميثاق العمل الوطني للجبهة , حيث اتسم في الواقع العملي بالارهاب تماما كما كان قبلها .... !!
استطاع حزب البعث(الحليف) من وراء (خندق الجبهة) ان يضلل الرأي العام المحلي والعربي والدولي ,بعد ان نجح بضرب عصفورين بحجر واحد , عندما عزل الحزب الشيوعي عن الحزب الديمقراطي الكوردستان وادخله في قفص الجبهة المشؤومة وثم وجه ضربة قاصمة للثورة الكوردستانية مما ادت الى انتكاستها وانهيارها اثر صفقة خيانية عرفت باتفاقية الجزائر ,وثم انفراده بالحزب الشيوعي العراقي وحصره في زاوية الموت ...!!
فهل حقاً كانت الجبهة (مصالحة وطنية ام خدعة وفخ بعثي) ؟ هل حقاً كان الطرفان المتحالفان والمتصالحان جاءوا بحسن نيّه واخلاص من اجل خدمة وطنهم العراق كما كتب السيد الكاتب ؟ هل حقاً كانت الجبهة اول عملية مصالحة وطنية بين الجلاد والضحية ؟ لو افترضنا جدلا بان الجبهة كانت (مصالحة وطنية) ,هل تتم المصالحة وتنجح بدون تنفيذ شروط الضحية ؟
الم يكن التقارب بين البعث الدموي والاتحاد السوفيتي السابق وتحديدا في 8 -04-1971 عندما وافق الاتحاد السوفيتي على تقديم قرض للعراق قيمته (80 مليون دينار بفائدة تبلغ 2,5 بالمئة , وفي 9 نيسان عندما وقع احمد حسن البكر ورئيس الوزراء السوفيتي معاهدة الصداقة والتعاون وتطوير القدرة الدفاعية للعراق واجراء مشاورات فورية لتنسيق مواقفهما في حال تهديد سلام اي من الطرفين المتعاقدين وعدم الدخول في اي تحالف او مشاركة في اية كتلة او السماح باستعمال اراضيها لاي نشاط قد يضر بالطرف الاخر عسكرياً حسب ما جاء في (المادة 1 , 8 , 9 , 10) من المعاهدة , الم يكن هذا التقارب بين البعث الدموي والاتحاد السوفيتي هو السبب الرئيسي الذي دفع الحزب الشيوعي العراقي (تحت ضغط الاحداث ومصالح واوامر الرفاق السوفيت)الى دخول في حوار مع جلاديه بدون قيد وشرط ؟
الم يكن اعتراف حزب البعث بجمهورية المانيا الديمقراطية وعقد اتفاقية اقتصادية مع بولونيا لاستثمار الكبريت من اجل تقوية سلطته القمعية عن طريق شراء شحنات الاسلحة والاجهزة العسكرية المتطورة من المنظومة الاشتراكية وفي مقدمتها (الاتحاد السوفيتي) ؟ واسئلة كثيرة اخرى اكتفي بهذا القدر ..... !!
اخيرا اقول :
اثبت لنا الواقع بان الجبهة المشؤؤمة كانت حلقة من حلقات مجازر البعث تجاه ما نجى من مخالبه وانيابه في شباط 1963والمجازر التي تلتها ...!!
الجبهة كانت انتحار سياسي خصوصاً بعد ان تنازلت قيادة الحزب الشيوعي العراقي عن قيادة السلطة السياسية في العراق وايقاف نشاطه السياسي في القوات المسلحة (التي تم تحويلها تدريجياً الى جيش عقائدي بعثي شرس) وتجميد منظماته الديمقراطية وفقاً لأوامروشروط (حزب البعث القائد) , بعد ان اصاب الحزب الشيوعي العراقي بداء (عفى الله عما سلف ومرض حسن الظن المزمن بالحليف القاتل) ....؟!

المصادر :

1 نص اتفاقية الجزائر , نص قانون الحكم الذاتي , نص اتفاقية 11 اذار , الدستور المؤقت الصادر بتاريخ 16 تموز 1970.
2 مذاكرات الرفيقة (فتحية محمد مصطفى ام شوان زوجة الرفيق الشهيد عادل سليم) .
3 لقاء الكاتب مع الرفيق (كريم احمد).
4 لقاء الكاتب مع الرفيق الشاعر (احمد دلزار).
5 لقاء الكاتب مع الرفيق الراحل (احمد الجبوري ابو ازدهار) .
6 لقاء الكاتب مع الرفيق ابو (ملا بكر ابو هيوا) .
7 لقاء الكاتب مع الرفيق (قادر رشيد ابو شوان) .
8 لقاء الكاتب مع الرفيق (نجم الدين مامو حريري ابو سلام) .
9 محاضر المجلسين (التشريعي والتنفيذي) .
10 لقاء الكاتب مع الرفيق (احمد باني الخيلاني ابو سرياز) .
11 لقاء الكاتب مع المناضلة الشيوعية والرابطية المعروفة (ساكنة سليمان الاربيللي) .
12 لقاء الكاتب مع الرفيق (فتاح توفيق ملاحسن) .
13 لقاء الكاتب مع الرفيق (احمد كريم المعروف ب (الرفيق نوري ابو تارا) .
14 لقاء الكاتب مع الرفيق (سليمان شيخ محمد حاجي سليمان ابو سيروان) .
15 لقاء الكاتب مع الرفيق (اسعد خضر اربيللي ابو جبار) .
16 لقاء الكاتب مع الرفيق (فاتح رسول ابو اسوس) .[1]

خصائص السجل

الحزب: حزب البعث
الحزب: الحزب الشيوعي العراقي
تصنيف المحتوى: النقد السياسي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | http://al-nnas.com/ 27-08-2016
وقت التدوين: 16-05-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 656

ملاحظات ومقترحات حول دستور إقليم كوردستان العراق

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230508120004488463

رياض جاسم محمد فيلي *

اعتمد دستور جمهورية العراق لعام 2005 بعد إقراره في الإستفتاء الشعبي المؤرخ في15-10 -2005 النظام الفدرالي بموجب المادة (1) وما شرحته المقدمة عن الإتحاد الإختياري الحر بين أبناء العراق شعباً وسيادةً، إضافةً إلى ما أكدته المادة (3) بأن العراق بلد متعدد القوميات والأديان والمذاهب، وعن المادة (4) التي تضمنت جعل اللغة الكوردية لغة رسمية إلى

جانب اللغة العربية، والمادة (48) التي نصت بأن السلطة التشريعية الإتحادية تتكون من مجلس النواب ومجلس الإتحاد الذي يضم ممثلين عن الإقاليم والمحافظات غير المنتظمة في إقليم كما جاء في المادة (65)، في حين ذهب الباب الرابع من الدستور لشرح الإختصاصات الحصرية للسلطات الإتحادية والمشتركة مع الإقاليم والمحافظات والقواعد العامة لأسس تقسيم وتوزيع الصلاحيات والتنسيق بين تلك الجهات.

أما الباب الخامس فقد بين سلطات الأقاليم وخاصةً المادة (117/الفقرة أولاً) التي إقرت بأن إقليم كوردستان إقليم إتحادي، وبالتالي من حقه وضع دستور خاص به بمقتضى المادة (120) في ظل مراعاةً أحكام المادة (13) بشأن سمو وسيادة الدستور الإتحادي على غيره من التشريعات وفقرات المادة (121) حول إختصاصات الإقاليم.

وفي ضوء ما تقدم تم إعداد مشروع دستور إقليم كوردستان الذي ولد من رحم المشروع المعد سلفاً في عام 2002 قبيل أشهر من سقوط النظام البائد، فلقد شهدت هذه الفترة تحولات جذرية بعد مخاض عسير ولد الدستور العراقي الأمر الذي تطلب مراجعة مشروع دستور الإقليم من جديد ليصبح منسجماً ومتوافقاً في الأحكام الدستورية بين المركز والإقليم، وما يلاحظ أن مقدمة الدستور جاءت مطولة بشكل غير مبرر وبعيدةً عن شرح الأعراف الدستورية وكأنها بيان سياسي يطغي عليه السرد التاريخي وبالتالي تحتاج إلى تقنين وايجاز لتكون أساساً معتمداً توضيح معالم ومفاهيم الدستور مع ذلك لا يمكن الأخذ بها لكون الدستور لم ينص صراحةً على أن المقدمة جزء لا يتجزأ منه وبالتالي لا يترتب عليها أي أثر ولا يعول عليها.

وبعد مراجعة مستفيضة لأحكام الدستور المقترح في ضوء فتح الباب على مصراعيه لتقبل الآراء والملاحظات حوله في بادرة جيدة إتخذها رئيس الإقليم وبرلمان كوردستان ولجنة إعادة النظر في المشروع أعلاه، ولتصب في نهاية المطاف تحقيق الصالح العام، حيث أن هناك العديد من المقترحات لأعادة صياغة نصوص المشروع بما تكفل نحو أرساء قواعد الديمقرطية وحقوق الإنسان وسيادة القانون وعدل القضاء القائمة على مبادئ وأسس المكاشفة والمصارحة والشفافية والمساواة بين كافة مكونات الشعب الكوردي على حد سواء والقوميات الأخرى التي تتواجد على أرض الإقليم دون أقصاء أو تهميش أو إستثناء أو تمييز مناطقي أو سكاني أو جغرافي أو ديني أو مذهبي أو سياسي أو إجتماعي أو إقتصادي، وعليه فاستخدام عبارة مواطني الإقليم في الدستور معناه الأفراد الساكنين في كوردستان مما ينتج عنه استبعاد بصورة تلقائية الكورد القاطنين خارج الإقليم عن العملية السياسية بأكملها الجارية حالياً في كوردستان ومؤسساتها الحكومية مثلما لم يكن لهم أي دور سياسي في الزمن الماضي والحاضر، وهذا ما يناقض تماماً ما تم الإتفاق عليه من إعلان مبادئ شفاف بشأن حقوق الكورد الفيليين في مؤتمر أربيل المنُعقد أواخر عام 2005 ليكون بمثابة خطة خارطة طريق لردم الصدء الحاصل لا بل أفرغت أهداف المؤتمر المذكور من محتوها وأصبحت مجرد حبر على ورق وكان تصويت الشريحة الفيلية المظلومة أقل من الضعف في الإنتخابات الأخيرة عن سابقتها مما يعكس ثقلها السياسي والإقتصادي والإجتماعي والسكاني وردة فعلها الطبيعي جراء أهمالها، مما يتطلب الأمر معالجة دستورية وقانونية على مستوى الإقليم أولاً وقبل كل شيء في سبيل إعادة مد جسور الثقة المتبادلة بين أبناء القومية الواحدة وعدم نسيان تضحياتهم ومآسيهم جراء إلتحاقهم بالحركة التحررية الكوردستانية منذ نشأتها إضافةً إلى كونهم المؤنفلين الأوائل وقبل غيرهم وما حل بهم جور وظلم مضاعفين واجتمعت ذلك عوامل متعددة لا حصر لها، وعليه لا بد من تمتع كورد وسط وجنوب العراق بنفس حقوق وحريات أبن الإقليم ومن دون حواجز أو قيود وتضمين ذلك دستورياً بهدف سد الطريق وقطعه أمام المحاولات الرامية لسلخ هذه الشريحة عن أصولها وجذورها بدوافع شتى ولسد الطريق أمام أية مزايدة أو متاجرة رخيصة بشأن ذلك، وفي أطار ذلك تم أنشاء مجلس الأمن السياسي والمجلس الأعلى للأحزاب السياسية في الإقليم لغرض استيعاب كافة القوى والتيارات المختلفة التي تتطلبها هذه المرحلة لتوحيد ورص الصفوف في الشارع الكوردستاني لمواجهة التحديات والظروف الخارجية بالدرجة الأساس والتي رسخت بمفاهيمها ومقوماتها لعملية التوافق السياسي والحزبي في عملية إتخاذ القرار على مستوى تولي الحكم وممارسة السلطة في الإقليم وكان الكورد الفيليين وغيرهم من القاطنين خارج الإقليم مستثنيين منها ومهمشين فيها أيضاً، ومن المفروض أن الأمر يتطلب إعادة نظر منصفة ومراجعة دقيقة وموضوعية عند وضع اللبنة الأساسية لإقامة مثل هذا التوازن التوافقي داخل المجتمع الكوردستاني من دون أسبعاد أو أقصاء لأحد وعلى رأسهم الكورد الفيليين بوجه خاص والقاطنين خارج الإقليم عموماً، وفي حالة تجاهلهم فأنه يدل على طوي الصفحة المضيئة التي تشير إلى دورهم التاريخي المشرف في النضال القومي الكوردي وما تحملوه نتيجةً لذلك من كوارث ومحن ومصائب ونكبات.

كما مشروع دستور الإقليم بحاجة إلى تعديلات أخرى من ناحية الصياغة منها دمج عدد النصوص مع بعضها نظراً لكونها تصب في نفس الغرض، أما بشأن بسلطات الإقليم وحتى لا ينشاء تضارب بين إختصاصاتها فهنا حاجة مُلحة لتوضيح الصلاحيات بين رئاسة الإقليم ومجلس الوزراء ورئيس الوزراء وهذا الأخير لم ينص المشروع على صلاحيات يختص بها كما فعل الدستور الإتحادي، وبالتالي تم اقتراح نصوص بديلة لإزالة أي لبس أو غموض، كذلك ما يتعلق بالهيئات والمفوضيات المستقلة فقد وضعت صيغة جديدة للباب الخامس بإكماله ونفس الشيء بالنسبة للأحكام المالية، حيث هذه المواد بحاجة إلى دقة وتفصيل أكثر نظراً لاحتكاكه بحياة المواطن مباشرةً.

1} تغيير عبارة مهمة في مشروع دستور إقليم كوردستان العراق وكما يلي: -

إلغاء عبارة مواطني الإقليم أينما وردت في الدستور ويحل محلها عبارة المواطنين الكورد أو الكورد ، لكون العبارة محل التعديل ذات معنى ضيق جداً وبالتالي فأن أبقائها يقصد بها المتواجد فعلاً على أرض كوردستان، وتفسيرها بأن الكورد القاطنين خارج الإقليم لا يتمتعون بالحقوق والحريات المنصوص عليها في الدستور وخارج المعادلة السياسية رغم كونهم من أبناء قومية واحدة.

2} تغيير عبارة مهمة في مشروع دستور إقليم كوردستان العراق وكما يلي: -

توحيد إستخدام مصطلح حرس الإقليم أينما ورد في مشروع دستور الإقليم بنسخته باللغة العربية، لكون المصطلح المذكور نصت عليه المادة (121/الفقرة خامساً) من الدستور الإتحادي، وكذلك ما تضمنته المادة (17/الفقرة خامساً) من قانون الموازنة الفدرالية رقم (4) لسنة 2007 المنشور في جريدة الوقائع العراقية الرسمية ذي العدد (4036) والمؤرخ في 12-03-2007، حيث نصت ما يلي:

(يتم الإتفاق بين رئيس الوزراء ورئيس الإقليم حول نفقات وتسليح حرس الأقاليم كجزء من منظومة الدفاع الوطني).

3} تعديل المادة (1) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

كوردستان إقليم إتحادي جزء من العراق، ونظام الحكم فيه جمهوري برلماني ديمقرطي إجتماعي قائم على التعددية السياسية وتداول السلطة سلمياً وأساسه الفصل بين السلطات.

4} دمج المادة (3) مع المادة (1).

5} تعديل المادة (4) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: الشعب مصدر جميع السلطات وأساس شرعيتها ويمارسها بواسطة الأقتراع العام المباشر وعبر مؤسساته الدستورية، وتسود أحكام دستور إقليم كوردستان وقوانينه على كافة التشريعات الإتحادية الخارجة عن الإختصاصات الحصرية للحكومة الإتحادية المنصوص عليها في المادة (110) من الدستور العراقي.

ثانياً: تلتزم محاكم كوردستان بتطبيق أحكام دستور الإقليم وقوانينه في حالة تنازعها مع تشريعات أخرى وما لم يتم إلغائها أو تعديلها من قبل البرلمان أو أبطالها بقرار من المحكمة الدستورية.

6} دمج المادة (5) مع المادة (4) كفقرة ثالثاً وتعدل كما يلي: –

لبرلمان كوردستان إنفاذ أي تشريع إتحادي في الإقليم خارج عن الإختصاصات الحصرية للحكومة الإتحادية المبينة في المادة (110) من الدستور العراقي عند أقتضاء المصلحة العامة وبقانون.

7} تعديل المادة (6) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: يتكون شعب كوردستان العراق من الكورد بكافة شرائحه والقوميات الأخرى (التركمان والكلدان والآثوريين والأرمن والعرب) بإعتبارهم موطني الإقليم وفقاً لأحكام القانون.

ثانياً: يتمتع الكورد القاطنين خارج كوردستان بكافة الحقوق والحريات المقررة لمواطني الإقليم على أساس المساواة التامة دون تميز أو إستثناء أو إقصاء أو تهميش.

ثالثاً: تنظم حقوق المواطنة بقانون إقليمي.

8} تعديل المادة (7) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

مبادئ الشريعة الإسلامية مصدر أساسي من مصادر التشريع، ويحترم هذا الدستور الهوية الإسلامية لغالبية شعب كوردستان، كما يضمن كامل الحقوق الدينية والمذهبية لكافة المعتقدات والطوائف المختلفة وحرية القيام بالشعائر والطقوس الدينية طبقاً للعادات المرعية في الإقليم على إلا يخل بالأمن والنظام أو تنافي الأداب أو تضر بالصحة العامة.

9} تعديل المادة (8) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

يكفل لشعب كوردستان العراق حق تقرير المصير وتأمين حريته في تقرير مركزه السياسي وتحقيق نمائه الإقتصادي والإجتماعي والثقافي في ظل الإتحاد الإختياري الحر مع العراق شعباً وأرضاً وسيادةً ومراعاة الإلتزام بأحكام الدستور العراقي والنظام الإتحادي البرلماني الديمقرطي التعددي وأحترام حقوق الإنسان الفردية والجماعية، وله إعادة النظر في إختياره لتديد مستقبله ومركزه السياسي في الحالات التالية: –

أولاً: إنتهاك حرمة الدستور العراقي بما يعد تراجعاً عن الإلتزام بالنظام الإتحادي أو المبادئ الإساسية الدستورية للديمقراطية وحقوق الإنسان الفردية والجماعية.

ثانياً: إنتهاج سياسة التميز العرقي وتغيير الواقع الديموغرافي في كوردستان أو العمل على أبقاء آثارها ونتائجها السابقة تراجعاً عن الالتزامات الدستورية الواردة في المادة (140) من الدستور العراقي.

10} تعديل المادة (9) وتدمج المادة (10) معها بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

تكفل لإقليم كوردستان حقوقه الأساسية الدستورية الآتية: –

أولاً: أستطلاع رأي الإقليم قبل عقد أية إتفاقية بين العراق وأية دولة أو جهة أجنبية من شأنها المساس بظروف أو أوضاع أو حقوق الإقليم القائمة حالياً أو مستقبلاً.

ثانياً: عقد إتفاقيات مع حكومات إقاليم الدول الأجنبية في الحدود التي يختص بسن القوانين ضمنها والخارجة عن الصلاحيات الحصرية للحكومة الإتحادية.

ثانياً: عقد إتفاقيات مع الدول الأجنبية بموافقة الحكومة الإتحادية التي ليس لها حجب موافقتها دون مبررات قانونية مقنعة في الحدود التي يختص بسن القوانين ضمنها والخارجة عن الصلاحيات الحصرية للحكومة الإتحادية.

ثالثاً: ضمان حصة عادلة من الموارد الإتحادية تحقق مبدأ التكافؤ والتناسب السكاني والأخذ في الإعتبار ما أصاب كوردستان من حرق وتدمير وحرمان شعبها من إستحقاقاته طيلة حقبات أنظمة الحكم السابقة.

رابعاً: مشاركة الكورد في المناصب والوظائف الإتحادية بشكل متكافئ ومتناسب.

خامساً: إناطة الدرجات الوظيفية للدوائر الإتحادية في الإقليم للمواطنين الكورد.

11} تعديل المادة (12) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: لإقليم كوردستان علم خاص به يرفع إلى جانب علم جمهورية العراق.

ثانياً: يكون طول علم كوردستان ضعفا عرضه وذو ثلاثة ألوان متساوية متوازية أعلاها الأحمر فالأبيض فالأخضر ويتوسطه شمس صفراء اللون ذات واحد وعشرين شعاعاً.

ثالثاً: يبين القانون الأحكام الخاصة المتعلقة بشعار كوردستان ونشيدها وعيدها القومي (نوروز) كما ينظم الأوسمة والأنواط والعطل الرسمية.

12} دمج المواد (15) و (16) و (17) بمادة واحدة وتعديلها بالصيغة الجديدة وكما يلي:–

أولاً: يعتمد إقليم كوردستان نظام الإقتصاد الحر القائم على العدالة الإجتماعية والمنافسة الحرة المشروعة والتعاون بين النشاط العام والنشاط الخاص وتحقيق التنمية والنهضة الإقتصادية وتحرير المجتمع من الظلم والربا وحظر الإستغلال والإحتكار وضمان زيادة مضطردة في الأنتاج وتقدم التجارة والصناعة والزراعة وتوفير فرص العمل ورفع مستوى المعيشة والرفاهية والرخاء والإكتفاء الذاتي.

ثانياً: تكفل حكومة الإقليم أصلاح إقتصاده على أسس حديثة لأنهاض البنى الإرتكازية والإنمائية بالتخطيط العلمي الدقيق وتشجيع الإستثمارات في القطاعات المختلفة ودعم النشاط الخاص وفقاً للقانون.

ثالثاً: الأموال العامة في الإقليم ملك لشعب كوردستان.

رابعاً: الثروات الطبيعية ومشتقاتها والمياه السطحية والجوفية والمعادن الصلبة والسائلة وأشباهها غير المستخرجة والمقالع والمناجم وجميع مصادر الطاقة الموجودة على سطح الأرض أو في باطنها أو مياهها أو حدودها الإقليمية وكافة قواها ومواردها الجوية والبحرية والبرية هي ثروة قومية، وينظم القانون إستخراجها وإدارتها وشروط التصرف بها يحفظ مصلحة الأجيال الحالية والمستقبلية.

13} إضافة فقرة ثانية إلى المادة (18) وكما يلي: -

جميع الأشخاص لدى القضاء سواسية دون تمييز أو حصانة لأي سبب من الأسباب.

14} تعديل المادة (20) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

تكافؤ الفرص حق مكفول لكافة الكورد وعلى سلطات الإقليم إتخاذ الإجراءات اللازمة لتحقيق ذلك.

15} دمج المواد (18) و (19) و (20) بمادة واحدة مكونة من ثلاثة فقرات.

16} تعديل المادة (23/الفقرة أولاً) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

للكورد كافة حق المشاركة في إدارة الشؤون العامة مباشرةً أو بواسطة ممثليهم المنتخبين بحرية تامة، ولهم حق التصويت والترشيح في الإنتخابات العامة والإستفتاء وإنتخاب المجالس المحلية والبلدية والهيئات الأهلية وتقلد الوظائف على قدم المساواة وفق الشروط المبينة في القانون ومبدأ تكافؤ الفرص.

17} دمج المواد من (24) ولغاية (38).

18} تعديل المادة (39) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: يكفل لكل فرد حق مخاطبة سلطات الإقليم كتابةً وبتوقيعه، ولا تكون مخاطبة سلطات الإقليم بأسم الجماعات إلا للهيئات النظامية والأشخاص المعنوية.

ثانياً: للمواطنين حق تقديم الشكاوى والعرائض إلى سلطات الإقليم فيما يخصهم من أمور شخصية أو ذات صلة بالشؤون العامة أو عن سير العمل الحكومي وعلى السلطات البت فيها خلال مدة لا تتجاوز خمسة عشر يوماً وفي حالة رفض إستلامها لأية سبب كان أو عدم البت فيها ضمن المدة المحددة بعذر مشروع أستوجب الأمر المسألة القانونية.

19} تعديل المادة (41) بالصيغة الجديدة وكما يلي:

تضمن حكومة إقليم كوردستان العراق رعاية عوائل الحركة التحررية لشعب كوردستان والبيشماركة وعوائل ضحايا المهجرين من الكورد الفيليين والآنفال والقصف الكيميائي والمصابين بالعاهات المستديمة جرائها.

20} تعديل المادة (42) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

يحظر كل كيان أو نهج يتبنى الفكر أو الفاشي أو العنصري أو الإرهابي أو التكفيري أو التطهير العرقي أو الطائفي، أو يحرض أو يمهد أو يمجد أو يروج له، وبخاصةً البعث الصدامي وتحت أي مسمى كان، وتلتزم سلطات كوردستان العراق بمحاربة الإرهاب بجميع أشكاله، وتعمل على حماية أراضي الإقليم من أن تكون مقراً أو معبراً أو ساحة لنشاطه.

21} دمج المواد من (43) ولغاية (47) وتعديلها بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: لكل مواطن الحق في العمل والحرية في إختيار نوعه أو وظيفته أو مهنته أو حرفته، ولا يجوز منع أحد من ممارسته عمله إلا في حدود القانون والإجراءات المبينة فيه.

ثانياً: تكفل حكومة الإقليم توفير العمل للمواطنين وتأهيلهم له وتحسين ظروفه وعدالة شروطه، وتضمنه بتوجيه الإقتصاد والنهوض به، وتحميه بإعتباره أهم العناصر الأساسية للحياة الإجتماعية وفقاً لتشريع يصون حقوق العمال ومصالح أرباب العمل، وينص على المبادئ الآتية: -

أ– ربط الأجر بالإنتاج وإعطاء العامل راتباً يتناسب مع كمية جهده وكيفيته ونوعيته، وضمان حد أدنى للأجور لتحقيق مبدأ الأجر المتساوي للعمل المتساوي، ووضع حد أعلى للأجور لتقليل الفروق بين الدخول.

ب– تحديد ساعات العمل الأسبوعية وسائر شروط الخدمة وضماناتها وفوائد ما بعد الخدمة.

ج– منح العمال المتميزين الحوافز المادية والمزايا العينية والمكافآت التشجيعية دورياً.

د– تنظيم حق الأجازات في أيام راحة أسبوعية وشهرية وسنوية مع الأجر.

هـ– إعداد مناهج خاصة لرفع مستوى الخبرة والكفاءة والثقافة لدى العاملين، وإقامة دورات تدريبية مستمرة لهم.

و– تقرير تعويض عادل خاص للعمال المعيلين وفي أحوال التسريح والبطالة والمرض والعجز والطوارئ الناشئة عن العمل.

ر– تعيين الشروط الخاصة بعمل النساء الكافلة لحمايتهن، وجعل أجورهن في حالة تماثل الظروف مساوية لأجور الرجال، ومنحهن رعاية خاصة للتأهيل المهني وأجازة مع الراتب أثناء الحمل والولادة والرضاعة.

ح– خضوع المعامل والمصانع والمنشاءات الصناعية والأنتاجية للشروط الصحية والرقابة البيئية.

ك – تشجيع التنظيم النقابي الحر وضمان أستقلال شخصيته المعنوية وأنماء أثره في أزدهار الإقتصاد ورفع مستوى المعيشة للقوى المنتجة ورعايتها وفقاً للقانون.

ل– تشجيع أسلوب العقود الجماعية، وضمان نصيباً للعامل من الأنتاج أو الأرباح.

توفير المساكن الصحية للعمال.

ن– تحريم الأستغلال بمختلف أنواعه وأشكاله.

22} تعديل المادة (53) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

تتكفل حكومة الإقليم وتلتزم برعاية ودعم جامعات كوردستان وصيانة حرمتها من التدخل في شؤونها وضمان استقلاليتها ومقومات شخصيتها المعنوية وحرية الفكر في مراكز البحث وتنمية الدراسات الأكاديمية وتسيهل سبل التعليم العالي وتطويره وفقاً للقانون.

23} دمج المادة (59) مع المادة (60) لتصبح مكونة من فقرتين.

24} تعديل المادة (62) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

الكورد أحرار في السفر خارج إقليم كوردستان أو العودة إليه.

25} دمج المادة (62) مع المادة (63) لتصبح مادة مكونة من فقرتين.

26} دمج المادة (69) مع المادة (70) لتصبح مادة مكونة من فقرتين.

27} دمج المادة (72) مع المادة (73) لتصبح مادة مكونة من فقرتين.

28} دمج المادة (75) مع المادة (76) لتصبح مادة مكونة من فقرتين.

29} تعديل المادة (77) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

على من يتولى منصباً رسمياً أو وظيفة عامة أداء مهامها بإنضباط ونزاهة وشرف، ولا يتمتع بالحصانة عن أي أفعال جنائية يرتكبها خلال قيامه بوظيفته.

30} تعديل المادة (80/الفقرتين ثانياً، وثالثاً) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

ثانياً: يراعى في تكوين البرلمان التمثيل العادل لكافة أبناء الشعب الكوردي دون إستثناء وللقوميات المتواجدة في الإقليم.

ثالثاً: عضو البرلمان يمثل الشعب بجميع مكوناته القومية والسياسية والدينية والمذهبية بصرف النظر عن أنتماءاته أو منطقته الإنتخابية.

31} تعديل جزء من المادة (90/الفقرة ثانياً) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

حجب الثقة عن رئيس مجلس الوزراء أو الوزير بموافقة الأغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان.

ملاحظة: لغرض أن يكون متوافقاً مع المادة (93/الفقرة خامساً)

32} إضافة فقرات جديدة إلى المادة (90) وكما يلي: –

أولاً: يجوز بناءً على طلب موقع من عشرة من أعضاء البرلمان، طرح موضوعات عامة للمناقشة في البرلمان لاستيضاح سياسة مجلس الوزراء بشأنها، وتبادل الرأي بصددها، ولسائر الأعضاء حق الأشتراك في المناقشة، ويحدد رئيس مجلس الوزراء أو الوزراء موعداً للحضور أمام البرلمان لمناقشته خلال عشرة أيام من تاريخ تقديمه.

ثانياً: للبرلمان أبداء رغبات وحق تقديم توصيات في مسائل عامة إلى رئيس مجلس الوزراء أو الوزراء، فأن تعذر على الحكومة الآخذ بهذه الرغبات والتوصيات وجب أن تبين أسباب ذلك، للبرلمان أن يعقب مرة واحدة على بيان الحكومة.

ثالثاً: يجب أن يراعى تمثيل الوزارة في جلسات البرلمان، برئيسها أو بعض أعضائها على الأقل، ويجوز لهم حضور جلسات البرلمان ولجانه والاشتراك في المداولات كلما تضمن جدول الأعمال مسألة ذات صلة باختصاصاتهم، ويستمع لهم أذا طلبوا الكلام وأن يستعينوا بخبرة من يشاءون من كبار الموظفين أو ينوبهم عنهم أثناء المناقشة والرد على أسئلة الأعضاء واستجواباتهم وتقديم أية بيانات ومعلومات يطلبها البرلمان، ويحق لرئيس مجلس الوزراء أن ينتدب معه الوزير المختص الإجابة على على الأسئلة والإستجوابات المطروحة من الأعضاء بشأن سياسة الحكومة، ويجوز للبرلمان دعوة مجلس الوزراء للحضور بكامل أعضائه لضروة يرى مثوله للأستدعاء أمر ملزم، وللوزراء حق الأسبقية على سائر الأعضاء في مخاطبة البرلمان.

33} إضافة عبارة إلى نهاية المادة (91) وكما يلي: –

ولا يسري أي تعديل عليها في الدورة الإنتخابية التي تقرر فيها ذلك، وبما يعود عيهم بالضرر.

34} تعديل المادة (96/ الفقرتين أولاً وثانياً) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: يحل البرلمان نفسه، بالأغبية المطلقة لعدد أعضائه، بناءً على طلب ثلث أعضائه.

ثانياً: يُحل البرلمان بمرسوم من رئيس الإقليم بناءً على طلب رئيس مجلس الوزراء في غير فترة استجوابه في الحالات الآتية: –

أ– استقالة أكثر من نصف عدد أعضاء البرلمان.

ب– عدم اكتمال النصاب القانوني لانعقاده خلال خمسة وأربعون يوماً من تاريخ دعوته للانعقاد لبدء دورته الانتخابية.

ج– عدم منح البرلمان الثقة لثلاث تشكيلات وزارية مقترحة مختلفة ومتتالية.

35} دمج المواد من (96) ولغاية (98).

36} تعديل المادة (100) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

ينتخب رئيس إقليم كوردستان بالاقتراع العام السري المباشر.

37} دمج المواد من (100) ولغاية (103).

38} خذف كلمة طردهم من المادة (104/الفقرة عشرون) وإحلال محلها عبارة عزلهم أو إعفائهم من مناصبهم أو إقالتهم أو صرفهم من الخدمة .

39} إضافة عبارة إلى نهاية المادة (104/الفقرة الحادية عشرة) وكما يلي: –

بالإتفاق والتشاور مع رئيس مجلس الوزراء دون أن يكون له حق التصويت.

40} إضافة عبارة إلى نهاية المادة (105) وكما يلي: –

ولا يسري أي تعديل عليها في الدورة الإنتخابية التي تقرر فيها ذلك، وبما يعود عيهم بالضرر.

41} إضافة فقرة إلى المادة (106) وكما يلي: –

كلما يصدر عن رئيس إقليم كوردستان من مراسيم وقرارات وأوامر يجب لنفاذها أن يشترك في التوقيع عليها نائب رئيس الإقليم ورئيس مجلس الوزراء والوزراء المختصين ما خلا مرسوم تكليف رئيس مجلس الوزراء أو قبول استقالته فيوقعه رئيس الإقليم ونائبه، أما مراسيم تشكيل الوزارة أو تعديلها وتعيين الوزراء أو قبول استقالتهم أو أقالتهم فيوقعها رئيس الإقليم ونائبه مع رئيس مجلس الوزراء.

42} دمج المواد (105) و (106).

43} تعديل المادة (107/الفقرة ثانياً) مع إضافة (فقرتين رابعاً وخامساً) وكما يلي: -

ثانياً: عند خلو منصب رئيس الإقليم لأي سبب من الأسباب يتولى رئيس البرلمان القيام بمهامه مؤقتاً، وإذا كان البرلمان منحلاٍ أو أنتهت مدته حل محله رئيس المحكمة الدستورية، وذلك بشرط إلا يرشح أيهما للمنصب، ويجري إنتخاب رئيس جديد للإقليم خلال الفترة المقررة قانوناً دون تأخير.

رابعاً: لا يجوز لنائب رئيس الإقليم ورئيس مجلس الوزراء الترشيح لمنصب رئيس الإقليم خلال فترة خلوه ما لم يستقيلوا من مناصبهم.

خامساً: لا يحق لنائب رئيس الإقليم ورئيس مجلس الوزراء ومجلس الوزراء ممارسة أي من صلاحيات وإختصاصات رئيس الإقليم خلال فترة خلو منصبه.

44} تعديل المادة (108) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

مجلس الوزراء هو الهيئة التنفيذية والإدارية العليا للإقليم تحت إشراف رئيس الإقليم ومراقبة البرلمان، ويتولى تصريف وتوجيه جميع الشؤون العامة وفقاً لأحكام الدستور والقوانين والتشريعات النافذة.

45} تعديل المادة (111) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

يراعى التمثيل العادل لأبناء الشعب الكوردي كافة والقوميات الأخرى في تشكيل مجلس وزراء إقليم كوردستان العراق.

47} تعديل المادة (112) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: تكون مسؤولية رئيس مجلس الوزراء ونوابه والوزراء أمام البرلمان تضامنية مشتركة عن أعمال مجلس الوزراء وتبعة السياسة العامة للإقليم، وتكون مسؤولية كل وزير لدى البرلمان ورئيس مجلس الوزراء فردية عن شؤون وزارته.

ثانياً: يكون سلوك الوزراء جميعاً في مناصبهم بحيث لا ينشأ تضارب سافر أو مستتر بين واجباتهم الرسمية وبين مصالحهم الذاتية وإنكارها بصورة كلية، ويجب أن يستهدفوا بسلوكهم مصالح الإقليم وإعلاء كلمة الصالح العام، ويُمنع عليهم بصفة خاصة استغلال مراكزهم الوظيفية بأي وجه كان لفائدتهم، أو لفائدة من تصلهم بهم علاقة خاصة.

ثالثاً: يخضع الوزراء كافة ومن بدرجتهم لقواعد المسألة والمراقبة المالية وفقاً لمبادئ الشفافية والنزاهة بمقتضى القانون.

48} دمج الفقرات رابعاً وخامساً وسادساً من المادة (113) في مادة واحدة مع إدراجها ضمن الباب السابع – الأحكام الختامية.

49} تعديل المادة (113) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

يقوم مجلس الوزراء بوجه خاص، الإختصاصات الآتية: –

أولاً: رسم السياسة العامة للأقليم بالأشتراك مع رئيس الإقليم وتنفيذها بعد موافقة البرلمان، ووضع الخطط الكفيلة بتحقيق النهوض الإجتماعي والثقافي والإداري والصحي، وتطوير الأنتاج وإستثمار الثروات الوطنية ودعم التنمية الإقتصادية وزيادة الدخل العام ورفع مستوى المعيشة، وإتخاذ التدابير اللازمة لمباشرة تنفيذها وفقاً للقانون.

ثانياً: أقتراح مشروعات القوانين وإحالتها إلى مجلس الشورى لصياغتها ومناقشتها وأبداء الرأي فيها قبل رفعها إلى البرلمان.

ثالثاً: وضع اللوائح اللازمة لتنفيذ القوانين بما ليس فيه تعطيل لها أو إعفاء من تنفيذها أو تعديلاً لأحكامها، وللمجلس تفويض غيره في إصدار بعض تلك اللوائح وفقاً لتوجيهاته بهذا الشأن بناءً على عرض الوزير المختص، ويجوز أن يعين القانون الجهة المختصة لإصدار القرارات اللازمة لتنفيذه.

رابعاً: إصدار لوائح الضبط، وإتخاذ القرارات الإدارية والتنفيذية الخاصة بإنشاء وتنظيم المرافق والمصالح العامة بما لا يتعارض مع أحكام الدستور والقوانين النافذة، ويجوز بنص خاص في القانون أو المرسوم أو لمجلس الوزراء، تكليف الوزير المختص أو أية جهة حكومية أخرى في إصدار بعض هذه اللوائح والقرارات.

خامساً: إعداد مشروعات المراسيم التنظيمية والأوامر والقرارات الرئاسية.

سادساً: إعتماد الأنظمة والتعليمات التي تعدها الوزارات، كُل فيما يخصه، لتسهيل تنفيذ القوانين بما يطابق أحكامها.

سابعاً: إدارة وتوجيه وتنظيم الشؤون المالية للإقليم، وإعداد مشروع الموازنة العامة والموازنات المستقلة والملحقة بها والحسابات الختامية التي تضعها الوزارات المختصة وخطط التنمية والإعمار، تمهيداً لتقديمها إلى مجلس النواب.

ثامناً: توجيه وتنسيق ومراجعة أعمال الوزارات والأجهزة التابعة لها أو الخاضعة لإدارتها، والجهات غير المرتبطة بوزارة والإدارات المحلية ومراقبة حسن أدائها.

تاسعاً: عقد القروض ومنحها في حدود السياسة العامة للإقليم وبمقتضى الدستور.

عشراً: الأشراف على تنظيم وإدارة نظم النقد والإئتمان وأعمال التأمينات للإقليم.

حادي عشر: الرقابة العليا على سير النظام الحكومي، ومتابعة سلوك الموظفين وإنضباطهم.

ثاني عشر: تعيين الموظفين وعزلهم وترفيعهم وفصلهم وإحاالتهم على التقاعد متى ما كان التعيين والعزل لا يدخل ضمن صلاحية البرلمان أو رئيس الإقليم أو رئيس مجلس الوزراء أو الوزير وبما لا يتعارض مع إختصاصات مجلس الخدمة العامة وفقاً للقانون.

ثالث عشر: ترشيح ذوي الخبرة والكفاءة لتولي المناصب العليا في الحكومة الإتحادية بدرجة مدير عام فما فوق بناءً على موافقة البرلمان.

رابع عشر: متابعة تنفيذ القوانين والمراسيم والقرارات والأحكام الصادرة عن السلطة القضائية بواسطة الجهات المعنية في الإقليم.

خامس عشر: الأشراف الأعلى على طرق رعاية مصالح الإقليم في الخارج، والتفاوض بشأن عقد المعاهدات والأتفاقيات الدولية والتوقيع عليها أو من يخوله، في أطار أحكام الدستور الإتحادي، وملاحظة تنفيذها بعد المصادقة عليها.

سادس عشر: ضمان حقوق وحريات المواطنين وتأمين مصالحهم وتوفير الخدمات الضرورية لهم ورفع مستواهم الاقتصادي والاجتماعي والصحي والثقافي، والمحافظة على الأموال العامة.

سابع عشر: رسم القواعد العامة الكفيلة باستتباب الأمن الداخلي وحماية النظام العام وتأمين الوسائل اللازمة لذلك، والأشراف على شؤون القوى والأجهزة الأمنية والشرطة وحرس الإقليم كافة دون إستثناء وعدادها وتدريبها وتجهيزها وتطويرها، وتحديد أماكن أقامتها ومعسكراتها وإنشائها وتنظيمها وفقاً لتوجيهات رئيس مجلس الوزراء وبناءً على مشورة الوزراء المختصين، وخضوع ذلك لمسألة البرلمان.

ثامن عشر: إعداد تقرير مُفصل وتقديمه إلى رئيس الإقليم ورفعه إلى البرلمان في بداية كل سنة مالية، يتضمن عرضاً تفصيلياً بالأعمال التي أنجزت داخلياً، وعن علاقات الإقليم بنظائره في الدول الأجنبية والمنظمات الدولية، مقروناً بتوصيات الحكومة عن أفضل الوسائل الكفيلة بتوطيد أركان الإقليم وتحقيق نهضته الشاملة وأهدافه في كافة الميادين، وتوفير أسباب تقدمه ورخائه وتثبيت أمنه واستقراره.

تاسع عشر: التداول بشأن الموضوعات التي يقترحها رئيس مجلس الوزراء أو أحد الوزراء بموافقة الرئيس عرضها على المجلس، إضافةً إلى مناقشة القضايا التي ينص عليها القانون أو جدول الأعمال.

عشرون: تفويض رئيس مجلس الوزراء جزء من صلاحيات المجلس في حالات الضرورة وعند اقتضاء الحاجة والمصلحة العامة.

واحد عشرون: النظر في تعديل أو إلغاء قرارات المجلس والوزارات في حالة عدم ملائمتها لمقتضيات المصلحة العامة وفي حدود القانون.

ثاني وعشرون: إعداد الدراسات التي تقتضيها تحقيق المهام المنوطة بحكومة الإقليم.

ثلاث وعشرون: ممارسة كل ما لم ينص عليه في الإختصاصات الحصرية للسلطات الإتحادية من صلاحيات تنفيذية خاصة بالإقليم وفق المادة (110) من الدستور الإتحادي.

رابع وعشرون: تولي ما تخوله له الصلاحيات المشتركة بين السلطات الإتحادية وسلطات الإقليم بمقتضى أحكام الدستور الإتحادي.

خامس وعشرون: القيام بأية إختصاصات أخرى ينص عليها الدستور أو القانون.

50} إضافة مادة جديدة وكما يلي: –

رئيس الوزراء هو المسئول التنفيذي المباشر عن السياسة العامة للإقليم، والمشرف العام على حرس الإقليم والشرطة والأمن الداخلي وتتبعه هيئات الرقابة والتفتيش كافة، ويتولى الصلاحيات الأتية: –

أولاً: الأشراف على أداء مهام مجلس الوزراء وسير أعماله، ورئاسة جلساته، وإدارة مناقشاته، ودعوته للانعقاد وتمثيله والتحدث باسمه، وإصدار التعليمات الموجهة للحكومة، والتوقيع بذات الوصف نيابةً عنها على القرارات التي يصدرها مجلس الوزراء والقيام بتنفيذها.

ثانياً: تحقيق التنسيق التام بين الوزارات المختلفة والجهات غير المرتبطة بوزارة وجميع الإدارات العامة، وتأمين وحدة كافة الأجهزة التنفيذية التابعة للإقليم وكفالة التكامل بين أعمالها وواجباتها.

ثالثاً: متابعة نشاط الوزراء ومسئولي الجهات غير المرتبطة بوزارة وطلب تقارير دورية إلزامية في الشؤون الداخلة في إختصاصهم وتقويم كفاءة أدائهم ومحاسبتهم في ضوء تقاريرهم أو سياسة الإقليم، وله الحق بإقالتهم بموافقة مجلس النواب، أو قبول استقالتهم.

رابعاً: تخويل أحد نوابه بعض أو كل صلاحياته عند غيابه لأي سبب من الأسباب.

خامساً: إحالة الأمور الخارجة عن إختصاصه أو الطارئة غير المدرجة في جدول الأعمال إلى مجلس الوزراء لإتخاذ القرارات المناسبة بشأنها.

سادساً: الدعوة لعقد إجتماعات إستثنائية ومشتركة برئاسته مع أي من الهيئات الدستورية أو جلسات عمل مع الجهات المعنية في الإقليم وبحضور الوزير المختص، والأمر بتنظيم محاضر لهذه الجلسات وحفظها، كلما رأى ذلك ضرورياً ودعت الحاجة لبحث موضوعات هامة.

سابعاً: إصدار القرارات والأوامر في كل ما يتعلق بشؤون الأمن الداخلي والنظام العام أو تفويض جزء منها كلما رأى ذلك ضرورياً.

ثامناً: التوقيع على المراسيم الرئاسية.

تاسعاً: تكليف الوزراء للقيام بأعمال أو مهمات في داخل الإقليم وخارجه.

عاشراً: تعليق قرار الوزير مؤقتاً حتى يرفع إلى مجلس الوزراء للنظر فيه.

حادي عشر: ممارسة أية إختصاصات أخرى منصوص عليها في القوانين والتشريعات النافذة بما لا يتعارض مع الصلاحيات الممنوحة لسلطات الإقليم الأخرى في هذا الدستور.

51} تعديل المادة (114) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: تنحي رئيس مجلس الوزراء عن منصبه لأي سبب من الأسباب يتضمن تنحية الوزراء جميعاً من مناصبهم، وفي هذه الحالة يعد البرلمان في دورة إنعقاد إستثنائية حتى تشكيل مجلس الوزراء الجديد.

ثانياً: يخلو منصب رئيس مجلس الوزراء أو الوزير في الحالات الآتية: –

1.الاستقالة أو الوفاة أو العجز التام أو المرض

2.فقدان أحدى شروط تولي المنصب.

3.بدء دورة إنتخابية جديدة البرلمان.

4.بدء ولاية جديدة لرئيس إقليم كوردستان.

5.تنحي ثلث الوزراء عن مناصبهم لأي سبب من الأسباب.

6.عدم الثقة بالوزارة أو سحب الثقة منها أو كان القرار خاصاً بأحد الوزراء.

7.صدور قرار أتهام ضد رئيس مجلس الوزراء أو الوزير وفقاً لأحكام الدستور.

ثالثاً: عند أستقالة الوزارة أو حجب الثقة عنها أو خلو منصب رئيس مجلس الوزراء، تستمر كحكومة مؤقتة بناءً على تكليف رسمي في تصريف الأعمال اليومية والشؤون العامة ما عدا التعيين والعزل حتى تشكيل الوزارة الجديدة خلال ثلاثين يوماً على الأكثر، وأذا تخلى الوزير عن منصبه لأي سبب من الأسباب يستمر في تصريف العاجل من شؤون منصبه ولحين تعيين خلفه خلال خمسة عشر يوماً على الأكثر.

52} تعديل المادة (115) بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

أولاً: ينظم بقانون رواتب ومخصصات رئيس وأعضاء مجلس الوزراء ومكآفئاتهم وتعويضاتهم، ومن هم بدرجتهم، ولا يسري أي تعديل عليها في الدورة الإنتخابية التي تقرر فيها ذلك، وبما يعود عيهم بالضرر.

ثانياً: تسري في شأن رئيس مجلس الوزراء ومسألته الأحكام الخاصة بالوزراء، ما لم يرد نص على خلاف ذلك.

ثالثاً: يبين القانون مسؤولية الوزراء المدنية والمالية والجزائية، ويحدد الأفعال والجرائم التي تقع منهم أثناء توليهم مناصبهم وتستوجب مسألتهم عن الواجبات المترتبة عليهم، كما ينظم أصول اتهامهم ومحاكمتهم أمام المحكمة الدستورية وضماناتها وعقوباتها، ويوقف الوزير المتهم عن العمل لحين الفصل في أمره، ولا يحول أنتهاء خدمته أو تقديم استقالته دون أقامة الدعوى عليه أو الاستمرار في محاكمته أو سبباً كافياً لإيقاف الإجراءات القضائية ضده، وبشرط عدم الإخلال بتطبيق القوانين والعقوبات الأخرى النافذة في شأن ما يقع من الوزراء من أفعال أو جرائم عادية، ولا يجوز العفو عن الوزير المحكوم عليه إلا بقرار من البرلمان.

53} إضافة مادة جديدة وكما يلي: –

أولاً: ينظم القانون المؤسسات العامة والأجهزة الحكومية وهيئات الإدارة البلدية بما يكفل لها الاستقلال في ظل توجيه حكومة الإقليم ورقابتها.

ثانياً: توجه حكومة الإقليم المؤسسات ذات النفع العام وبما يتفق والسياسة العامة للإقليم ومصلحة المواطنين والمجتمع.

54} إضافة مادة جديدة وكما يلي: –

أولاً: مداولات مجلس الوزراء وإجتماعاته سرية، وتصدر قراراته بحضور أغلبية أعضائه وبموافقة أكثرية الحاضرين، وعند تساوي الأصوات يرجح الجانب الذي فيه الرئيس، وتلتزم الإقلية برأي الأغلبية ما لم تستقل وتعد قابلة بالقرار إلا أذا نص في

النظام الداخلي خلاف ذلك بشأن القضايا الأساسية التي تحتاج إلى التشاور والإجماع والتصويت بأغلبية خاصة ودعوة الموظفين ذوي الإختصاص للأستعانة بخبراتهم في القضايا المطروحة على جدول الأعمال، وأذا لم يكتمل النصاب المقرر فلا يجري سوى بحث الأعمال الخاصة بالتأجيل، وترفع قرارات المجلس إلى رئاسة الإقليم للتصديق عليها في الأحوال التي تقتضي صدور مرسوم بشأنها.

ثانياً: تعد قرارات مجلس الوزراء مُلزمة لكافة الأجهزة الإدارية والوظيفية وواجبة التنفيذ في جميع الأحوال وتتمتع بالأولوية على أي عمل أو تصرف إجرائي أخر في الإقليم، ولا يجوز إعلانها ونشرها إلا في حدود التكليف الرسمي وبأذن سابق وفق الأصول المتبعة وما يراه المجلس مناسباً.

ثالثاً: يضع مجلس الوزراء نظاماً داخلياً لتنظيم قواعد الإجراءات وسير الأعمال فيه والتنسيق بين رئاسة الوزارة والمجلس والوزراء.

رابعاً: ينشئ لمجلس الوزراء ديوان عام يزود بالعدد اللازم من الموظفين لمعاونته على أداء أعماله وتصريف شؤونه، ويحدد القانون ملاك الديوان العام وموازنته وإختصاصاته والتشكيلات التابعة له أو الخاضعة لإدارته، وصلاحيات رئيس الديوان.

55} إضافة مادة جديدة وكما يلي: –

أولاً: الوزير هو المسئول الإداري الأعلى عن شؤون وزارته، كما يتولى رسم اتجاهات الوزارة في حدود السياسة العامة للإقليم ويشرف على تنفيذها بالتنسيق مع رئيس مجلس الوزراء، ويصدر قراراته عملاً بأحكام القوانين والتشريعات النافذة.

ثانياً: ينظم بقانون تشكيل الوزارات وملاكاتها وموازناتها ووظائفها وإختصاصاتها والهيئات التابعة لها أو الجهات الخاضعة لإدارتها وإشرافها وصلاحيات كل وزير.

ثالثاً: يبين القانون القواعد الخاصة بوزراء الإقليم للأستفادة من مؤهلاتهم وقابلياتهم، وتنطبق عليهم الأحكام المتعلقة بالوزراء ما لم يرد نص خلاف ذلك.

رابعاً: يعاون وكلاء الوزارات في تصريف أعمال الوزراء كُل حسب إختصاصه، وينظم القانون الأحكام المتعلقة بهم.

56} دمج المواد من (116) ولغاية (119) لتصبح مادة مكونة من أربع فقرات.

57} دمج المواد من (121) ولغاية (123) لتصبح مادة مكونة من ثلاث فقرات.

58} دمج المواد من (125) ولغاية (129) لتصبح مادة مكونة من خمس فقرات.

59} دمج المادة (134) مع المادة (135) لتصبح مادة مكونة من فقرتين.

60} تعديل الباب الخامس بإكماله والمتعلق بالهيئات والمفوضيات المستقلة بالصيغة الجديدة وكما يلي: –

المادة (–):

أولاً: تتمتع الهيئات والمفوضيات المستقلة بالشخصية المعنوية والأستقلال المالي والإداري، ويحدد القانون ملاكاتها وموازناتها وتشكيلها وقواعد الإجراءات وسير الأعمال فيها وأوجه التعاون والتنسيق مع سلطات الإقليم الأخرى فيما بينها، كما يبين والصفات المشروطة في أعضائها والموظفين العاملين فيها واختصاصاتهم ووضع خدمتهم وحصاناتهم وامتيازاتهم.

ثانياً: يعين برلمان كوردستان العراق مسئولي وأعضاء الهيئات المستقلة بناءً على توصية من مجلس الوزراء لمدة أربعة سنوات تقويمية قابلة للتجديد لمرة واحدة فقط، ولا يجوز عزلهم إلا بقرار من البرلمان بالأغلبية المطلقة باقتراح من مجلس الوزراء، ويحضر عليهم أن يكونوا أعضاءً في هيئة نيابية أو تنفيذية في الحكومة الإتحادية أو الإقليم، ولا يجوز أن يمارسوا أعمالاً تجارية أو مهنية، ويحدد القانون مخصصات رؤساء الهيئات والمفوضيات المستقلة وشروط خدمتهم ولا يسري أي تعديل لتلك المخصصات أو الشروط بعد تعيينهم، ويؤدي كل منهم قبل توليه منصبه أمام مجلس الوزراء اليمين

المنصوص عليها في المادة (–) من هذا الدستور.

ثالثاً: تنشأ هيئة تنسيقية عليا من مسئولي الهيئات والمفوضيات المستقلة ترتبط بمجلس الوزراء وينظم القانون اختصاصاتها وقواعد سير العمل فيها.

المادة (–):

أولاً: الهيئة العليا المستقلة للانتخابات هيئة حيادية مهنية لإدارة وتنظيم الانتخابات والاستفتاءات العامة وضمان إجراؤها بشفافية وموضوعية، والرقابة عليها بأشراف قضائي وفي ظل قيام حكومة الإقليم بوضع جميع الإمكانيات لدى المفوضية التي تمكنها من أداء أعمالها ومنها إتخاذ التدابير الضرورية الآتية: –

أ– إصدار الأنظمة والتعليمات واللوائح اللازمة لتنفيذ القوانين ذات الصلة بعمل المفوضية.

ب– تنظيم وحفظ سجل دائم للناخبين ومراجعته كل ستة أشهر لتحديثه.

ج– تسجيل الأحزاب السياسية والمرشحين للانتخابات.

د– إعداد الجداول الأنتخابية وإدارة عمليات الإقتراع وتقسيم دوائرها ومراكز فرز الأصوات.

هـ– إعتماد مراقبي الانتخابات والاستفتاءات والمشرفين عليها بما فيهم المنتدبين من الخدمة العامة، ومتابعة تنفيذهم للتوجيهات والأوامر الصادرة عن المفوضية.

و– إحالة طعون الأنتخابات والأستفتاءات والنزاعات والشكاوي المتعلقة بها إلى المحكمة الدستورية للنظر والفصل فيها خلال مدة محددة.

ز– إعلان نتائج الأنتخابات والأستفتاءات المصادق عليها من المحكمة الدستورية.

ثانياً: هيئة النزاهة العامة جهة رقابية لتأمين حسن سير الأعمال في مؤسسات الإقليم كافة دون أستثناء وضمان تطبيقها الأمين لقواعد الخدمة العامة ومعايير السلوك الوظيفي، وتقويم كفاءة الأداء الحكومي الشفاف والنزيه، وتختص بالصلاحيات الآتية: -

أ– مراقبة تنفيذ التشريعات ذات الصلة بالخدمة العامة وتقدير مدى ملائمتها.

ب– الكشف والتحري عن المخالفات الإدارية المرتكبة والأخطاء الوظيفية الماسة بسلامة وأداء الخدمة العامة، والقيام بالتحقيقات اللازمة بشأنها، وإحالتها إلى الجهات القضائية المختصة ومتابعة سير الإجراءات الأصولية فيها.

ج– إصدار الأنظمة والتعليمات واللوائح الخاصة لتسهيل تنفيذ القوانين المتعلقة بعمل الهيئة.

د– مراجعة النظم العامة الحكومية، وإعداد الدراسات والتقارير والمقترحات لتفعيل كفاءتها وتنمية قابليتها.

ثالثاً: مفوضية حقوق حقوق الشعب (إمبوتسمان) هيئة مستقلة لضمان الحقوق والحريات الدستورية وترسيخ مفاهيمها ومبادئها، ومراقبة ورصد الإنتهاكات غير الإنسانية وتحديد مرتكبيها وملاحقتهم جنائياً، والتحقيق في الشكاوى المتعلقة بها ورفعها إلى الجهات القضائية المختصة، ويشمل ذلك كل إدعاء ضد تصرفات سلطات الإقليم بإنها تجري بغير وجه حق وخلافاً لأحكام الدستور.

رابعاً: يتولى البنك المركزي في الإقليم إصدار السندات وتصريف شؤون النقد والمصارف والدين العام وتقييم النمو الإقتصادي وإحتساب مؤشرات الفائدة والخصم المصرفية وتنظيم الأئتمان وإدارة القروض العامة وحفظ الحسابات والودائع الحكومية والإحتياطي العام ومراقبة عمليات الصيرفة والأستثمار والتمويل في حدود السياسة العامة الإقليم.

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

خامساً: ينشأ بقانون ديوان للرقابة المالية يكفل الدستور استقلاله والضمانات الواجب توفيرها لرئيسه وموظفيه من أجل القيام بوظائفهم على خير وجه، ويعاون مجلس الوزراء ويدقق نيابةً عن البرلمان في حسابات الإقليم والجهات التابعة له أو المساهم فيها، ويراقب في تحصيل الإيرادات العامة وإنفاق المصروفات في حدود الموازنة، ويقدم إلى حكومة وبرلمان الإقليم تقارير شاملة ومفصلة تتضمن نتائج أعماله وآراؤه وملاحظاته وبيان المخالفات المرتكبة والمسؤوليات المترتبة عليها في كل دورة إنعقاد عادية على الأقل أو كلما تتطلب الأمر ذلك، للبرلمان تكليف الديوان بإجراء تحقيقات ودراسات تتعلق بالموارد والنفقات أو إدارة خزانة الإقليم والقيام بمراجعة أية حسابات أو سجلات يوكل بها إلى الديوان لفحصها وتدقيقها وفقاً للقانون.

سادساً: تقوم هيئة كوردستان للإتصالات والإعلام بتنظيم الإتصالات السلكية واللاسلكية وإدارة خدمات البث والإرسال وتدفق المعلومات وسائل الإعلام وإصدار ومنح التراخيص المتعلقة بالترددات البثية بالتعاون والتنسيق مع الجهات الحكومية المختصة في حدود القانون.

سابعاً: تؤسس هيئة مهنية لضمان حرية الصحافة والإعلام ودعم استقلاليتها وحصانتها من تدخل السلطات العامة في شؤونها ورعاية مصالح العاملين فيها وتأمين حقوقهم وامتيازاتهم والدفاع عن اتجاهات الرأي العام، وينظم ذلك بقانون.

ثامناً: تتولى المفوضية الخاصة بحقوق الكورد الفيليين معالجة الوضع العام والخاص لشريحة متضررة من المجتمع الكوردستاني جراء سياسات التطير العرقي وتعويضها مادياً ومعنوياً بما يتناسب وحجم تضحياتها ومعاناتها، وينظم القانون عمل المفوضية وإختصاصاتها.

تاسعاً: ينشأ ديوان مستقل لشؤون الرقابة الإدارية والأشراف على دوائر المفتشين العامين ومتابعة أعمالهم، وتحسين أداء مؤسسات الإقليم وفقاً لمبادئ العدالة والشفافية، ويرفع الديوان إلى البرلمان تقريراً سنوياً مفصلاً وفقاً للقانون.

عاشراً: يؤسس بقانون مجلس للخدمة العامة يكون مسئولا لدى مجلس الوزراء عن القيام بواجباته وتصريف أموره الإدارية، ويتولى شؤون الوظيفة العامة، وكما يلي: –

أ– رفع توصيات إلى مجلس الوزراء تتعلق بالمبادئ التي تراعى في المسائل الآتية: –

1.التوظيف والتعيين والترقية والتقاعد.

2.شروط الإلتحاق بالخدمة العامة أو الترقية والعلاوة.

3.اقتراح ودراسة وإعداد اللوائح الخاصة بسلم الدرجات والوظيفية والتخصيصات المالية المتعلقة بها واحتساب رواتب موظفي الحكومة وتحديد مخصصاتهم ومكافآتهم واستحداث وظائف جديدة.

4.تأمين حقوق الموظفين العامين وضمان الدفاع عنهم قانوناً.

ب– النظر في الاستئنافات المقدمة من موظفي الحكومة لمراجعة قرارات مجالس التأديب المركزية ولجان الترقيات والقرارات الإدارية الناشئة عن تطبيق القوانين واللوائح المتعلقة بالمعاشات والمكافآت والأجازات والعلاوات والنقل، وتكون قرارات المجلس في هذه الحالات نهائية.

ج– النظر في تظلمات موظفي الحكومة من القرارت الإدارية غير التأديبية المتعلقة بإنهاء الخدمة أو الإحالة إلى التقاعد، ورفع توصيات بشأنها إلى الوزير المختص، ويجوز للوزير بموافقة مجلس الوزراء رفض تلك التوصيات.

د– رفع تقارير دورية بنتائج أعماله ونشاطاته إلى البرلمان ومجلس الوزراء.

هـ– القيام بأية اختصاصات أضافية أخرى وبموجب القانون.

حادي عشر: يؤسس في الإقليم مجلس إقتصادي وإجتماعي دائم مهمته اقتراح الخطط والبرامج والمناهج الكفيلة برقي المجتمع وتنمية الأقتصاد الوطني وإعمار كوردستان وتحقيق الرفاه والرخاء، ويقدم المجلس تقاريره ونتائج أعماله إلى رئاسة

الإقليم ومجلس الوزراء والبرلمان، ويحدد بقانون عدد أعضاء المجلس الأقتصادي والأجتماعي وطريقة أنتقائهم على وجه يكفل تحقيق الغاية المتوخاة منه.

ثاني عشر: ينشأ مجلس إستشاري للأمن الوطني لمعاونة مجلس الوزراء في حدود إختصاصه، ويتبعه مباشرةً ويكفل الدستور أستقلاله، ويتولى أبداء الرأي والمشورة في كل ما يتعلق بشؤون الأمن الداخلي، والنظر في تقويم كفاءة أداء الخطط والوسائل الكفيلة بتأمين الإقليم وسلامته داخلياً وخارجياً وتعبئة الجهد العسكري، وعداد حرس الإقليم والأجهزة الأمنية وتدريبها وتجهيزها وتطويرها والتنسيق فيما بينها، وتحديد إماكن إقامتها ومعسكراتها، إضافة إلى دعوة المستشارين والخبراء العسكريين والمختصين لحضور جلسات المجلس كلما رأى ذلك ضرورياً دون أن يكون لهم صوت معدود في المداولات، وينظم القانون ملاك المجلس وموازنته وتشكيله والهيئات التابعة له أو الخاضعة لإدارته وأشرافه وقواعد الإجراءات وسير الأعمال فيه.

المادة (-):

أولاً: تخضع كل من مفوضية حماية حقوق الشعب (إمبوتسمان)، والهيئة العليا المستقلة للأنتخابات، وهيئة النزاهة العامة، المفوضية الخاصة بحقوق الكورد الفيليين لرقابة البرلمان.

ثانياً: يعتبر البنك المركزي في الإقليم مسؤولاً أمام البرلمان، فيما يكون ديوان الرقابة المالية مرتبطاً بالبرلمان مباشرةً ومُلحقاً به.

ثالثاً: يعد كل من ديوان الرقابة الإدارية وهيئة الإتصالات والإعلام تابعاً للبرلمان ومسؤولاً لديه عن القيام بواجباته وعن تصريف شؤونه الإدارية.

رابعاً: يجوز للهيئات المستقلة كمفوضية حماية حقوق الشعب (إمبوتسمان) وهيئة النزاهة العامة والمفوضية الخاصة بحقوق الكورد الفيليين ومجلس الخدمة العامة وديواني الرقابة المالية والإدارية في سبيل أداء أعمالها وممارسة سلطاتها حق الإطلاع على أية وثائق أو سجلات أو مستندات أو غير ذلك، وجمع الأدلة والمعلومات والشهادات وتقصي الحقائق، وطلب أستدعاء أي شخص للمثول والحضور أمامها للإستجواب والتحقيق والإستماع إلى أقواله أو الأدلاء بالبينة في أية مسألة قيد النظر، وتلتزم مؤسسات الإقليم كافة بتسهيل مهام تلك الهيئات وأعانتها والتعاون معها ووضع تحت تصرفها ما تحتاجه لتمكينها من مباشرة أختصاصاتها بالتنسيق مع لجان البرلمان.

المادة (-):

أولاً: يجوز إستحداث هيئات مستقلة متخصصة أخرى، حسب الحاجة والضرورة، تعاون في رسم وتخطيط السياسة العامة للإقليم في مختلف مجالات النشاط الحكومي، وتكون تابعة لمجلس الوزراء، ويحدد تشكيل كل منها وأختصاصاتها بقانون.

ثانياً: يجوز أنشاء مؤسسات ذات استقلال مالي وإداري لتنفيذ مشروعات معينة وإدارتها بقانون يحدد أعضائها وطريقة انتقائهم والأشراف عليها.

61} تعديل الباب السادس بإكماله والمتعلق بالأحكام المالية بالصيغة الجديدة وكما يلي: -

المادة (-):

أولاً: تتكون الإيرادات العامة لإقليم كوردستان العراق من الموارد التالية: -

أ- الضرائب والرسوم والعوائد التي تفرض بموجب القانون في المسائل الداخلة في إختصاص حكومة الإقليم تشريعاً وتنفيذاً وكذلك المسائل الداخلة في سلطاته التنفيذية وفقاً لأحكام الدستور الإتحادي.

ب- الرسوم والأجور التي تحصلها حكومة الإقليم مقابل الخدمات التي تؤديها وإيرادات المرافق العامة والمؤسسات والشركات والمصالح العامة في الإقليم، وما يتم إستيفائه من نفقات إدرة وتنظيم وجباية الضرائب والرسوم الكمركية وغيرها من الواردات الإتحادية في الإقليم.

ج– إيراد الإقليم من إملاكه وعقاراته الخاصة.

د– عائدات إستثمار الموارد الطبيعية في الإقليم.

هـ– المنح والهبات.

و– القروض الداخلية والخارجية الخاصة بالإقليم.

ز– حصة الإقليم من عوائد الثروة النفطية والغازية والرسوم الكمركية والواردات الإتحادية الأخرى.

ثانياً: لا يجوز فرض الضرائب الإتحادية إلا بعد التشاور بشأنها مع الأقاليم والمحافظات غير المنتظمة في إقليم، وقبل عرض مشروع القانون الخاص بهذه الضرائب على مجلس النواب الإتحادي ومجلس الإتحاد حال صدور قانون بتشكيله وفق المادة (65) وأنتهاء المدة المقررة في المادة (137) من الدستور العراقي.

المادة (–):

أولاً: تنظم الضرائب والتكاليف العامة بطريقة تكفل مبادئ المساواة والعدالة الاجتماعية وفقاً لأسس تصاعدية معقولة تحقق المصلحة العامة، وتأخذ بعين الاعتبار عدد أفراد أسرة المكلف عن أعالتهم دون تجاوز لمقدرته وحاجة الإقليم للواردات المالية، وينظم القانون أعفاء الدخول الصغيرة من الضرائب بما يضمن عدم المساس بالحد الأدنى اللازم للمعيشة.

ثانياً: أنشاء الضرائب العامة وتعديلها أو إلغاؤها أو تعليقها لا يكون إلا بقانون، وبشرط إلا تدخل ضمنها الأجور التي تتقاضاها الخزانة المالية مقابل خدمات الحكومة للمواطنين أو انتفاعهم بأملاكها، وأداء الضريبة واجب ولا يعفى أحد منها كلياً أو جزئياً في غير الحالات المبينة في القانون، ولا يجوز تكليف أحد تأدية غير ذلك من الرسوم والتكاليف إلا في حدود القانون.

ثالثاً: تحدد الضريبة بالنقد، ولا يجوز فرض ضريبة عينية إلا في حالات استثنائية وبقانون.

رابعاً: ينظم القانون القواعد الأساسية المتعلقة بجباية وتحصيل الأموال العامة وغيرها من الضرائب والرسوم والإيرادات المقبوضة، وإيداعها لدى الخزانة المالية، وبإجراءات صرفها ضمن موازنة الدولة ما لم ينص على خلاف ذلك.

خامساً: يبين القانون واللوائح الصادرة بمقتضاه الأحكام والنظم الخاصة التي تتبع في الحفاظ على أموال الإقليم بجميع أنواعها وطريقة حفظ الحسابات ومراجعتها وتحديد السلطات والمسؤوليات المالية، كما ينظم أحوال التصرف في أملاك الإقليم، والحدود التي يجوز التنازل عن شيء من هذه الأملاك وفق القواعد والإجراءات المنظمة لذلك.

سادساً: يبين القانون طرق مراقبة تخصيص وأنفاق الأموال العامة وتنظيم المستودعات الحكومية.

المادة (–):

أولاً: لا يجوز عقد القروض العامة أو الخاصة من خارج الإقليم إلا بمصادقة البرلمان، وينظم القانون القروض الداخلية وشروطها وفوائدها وطرق سدادها، ويجوز أن تقرض الحكومة أو أن تكفل قرضاً بقانون، أو في حدود الإعتمادات المقررة لهذا الغرض بقانون الموازنة.

ثانياً: لا يجوز للحكومة التعهد أو الارتباط بمشروع يترتب عليه أنفاق مبالغ من الخزانة العامة غير مدرجة في موازنة الإقليم خلال فترة مقبلة إلا بقانون.

ثالثاً: يجوز للهيئات المحلية من بلديات ومؤسسات عامة ذات شخصية معنوية أن تقرض أو تقترض أو تكفل قرضاً وفقاً للقوانين والتشريعات الخاصة بها.

رابعاً: لا يجوز منح احتكار أو امتياز بإستثمار شيء من ثروة الإقليم الطبيعية أو استغلال مرفق ذو منفعة عامة إلا بقانون

وإلى زمن محدود، وتكفل الإجراءات التمهيدية تيسير أعمال البحث والكشف والتنقيب، وتحقيق العلانية والمنافسة.

المادة (–):

أولاً: يحدد القانون السنة المالية ابتداءً وانتهاءً، والقواعد العامة لإعداد الموازنة والحسابات الختامية وعرضها على البرلمان.

ثانياً: تعد الحكومة مشروع الموازنة العامة الشاملة لإيرادات الإقليم ومصروفاتها، وتقدمه إلى البرلمان قبل انتهاء السنة المالية بثلاثة أشهر على الأقل للنظر فيها وإقرارها بقانون، ولا تنفض دورة إنعقاده العادية ما لم يعتمدها، ولا يجوز تأخير إقرار الموازنة لمدة شهرين من تاريخ بدء السنة المالية.

ثالثاً: للجان المختصة دراسة وفحص مشروع الموازنة ومناقشتها وإبداء الآراء والملاحظات عليها بالإستعانة بذوي الخبرة وجهات الإختصاص، للبرلمان وحده حق إعتمادها.

رابعاً: تكون مناقشة الموازنة والتصويت عليها في البرلمان مادة فمادة ثم فصلاً فصلاً، ولا يجوز تخصيص أي من الإيرادات العامة لوجه معين من وجوه الصرف إلا بقانون.

خامساً: ليس للبرلمان أثناء مناقشة الموازنة أو مشروعات القوانين المتعلقة بها، أن يزيد في تقدير مجموع الواردات أو النفقات المقترحة عليها لا بطريقة التعديل أو الإقتراح المقدم على حدة، ويجوز للبرلمان أن ينقص النفقات بحسب ما يراه موافقاً للمصلحة العامة، ولا يجوز إجراء أي تعديل على مشروع الموازنة إلا بموافقة الحكومة.

سادساً: يجوز للبرلمان بعد مصادقته على الموازنة، أن يقر قوانين أو يقترح تشريعها من شأنها أحداث نفقات جديدة وموارد لها.

سابعاً: ليس لأعضاء البرلمان أن يقترحوا زيادة في نفقة أو أحداث نفقة جديدة بعد انتهاء اللجنة المختصة من وضع تقريرها على مشروع الموازنة.

ثامناً: يجوز لمجلس الوزراء أن يتقدم بمشروع قانون في حالة إعتماد مبلغ في الموازنة لا يكفي لتغطية نفقات السنة الحالية أو نشؤ حاجة ضرورية أو عاجلة للصرف على خدمات أو أعمال أو واجبات لم تشملها تلك الموازنة.

تاسعاً: لا يجوز تقديم مقترح قانون يتمخض عنه فرض ضريبة أو إلغائها أو الإعفاء من بعضها أو عقد إلتزامات مالية جديدة أو زيادة مصروفات الدولة أو تخفيض إيراداتها أو تخصيص جزء من الأموال العامة لمشروع أو الاقتراض أو كفالته أو صرفه، ما لم يحصل على موافقة سابقة من مجلس الوزراء الذي تعد شهادته إقراراً لا تعقيب عليه بشأن ذلك المقترح وذا أثر نهائي، وبشرط إلا تؤدي مصادقته من قبل البرلمان إلى فرض غرامات أو جزاءات مالية أو دفع رسوم خدمات ورخص.

المادة (–):

أولاً: لكل سنة مالية موازنة عامة واحدة وتصدر بقانون، ولا تنفذ أحكامه إلا في السنة التي حددت من أجلها.

ثانياً: لا ينص قانون الموازنة سوى الأحكام المالية المحضة، ولا يتضمن أي نص من شأنه إلغائه ضريبة موجودة أو تعديل الضرائب المقررة بزيادة أو نقصان، أو أحداث ضرائب جديدة ومصالح تقتضي لها نفقات جديدة، أو تعديل قانون قائم، أو تفادي أصدار تشريع في أمر نص هذا الدستور على وجوب تنظيمه بقانون.

ثالثاً: أذا لم يتيسر إصدار قانون الموازنة العامة في جميع الأحوال قبل ابتداء السنة المالية الجديدة التي وضع لها، تفتح اعتمادات شهرية مؤقتة بمرسوم متخذ في مجلس الوزراء على أساس جزء من أثني عشر من إعتمادات الموازنة القديمة، وتجبى الإيرادات وتنفق المصروفات وفقاً للقوانين المعمول بها في نهاية السنة المالية المذكورة إلا كانت تقديرات الأنفاق الواردة في مشروع الموازنة الجديدة أقل من سابقتها فيتم العمل بها مؤقتاً ولغاية تقريرها، وأذا كان البرلمان قد أقر بعض أبواب الموازنة الجديدة يعمل بتلك الأبواب.

رابعاً: تقدم الحكومة إلى البرلمان، برفقة مشروع الموازنة السنوية، تقويماً شاملاً عن الحالة المالية والإقتصادية للإقليم وبياناً

تفصيلياً عن موقف الإحتياطي العام، وعن التدابير المتخذة لتنفيذ إعتمادات الموازنة المعمول بها، وما لذلك كله من آثار على مشروع الموازنة الجديدة.

خامساً: لا يجوز مناقلة أي مبلغ من باب إلى أخر من أبواب الموازنة العامة إلا بموافقة البرلمان، وكذلك كل مصروف غير وارد بها أو زائد في تقديراتها المعتمدة لا تصدر إلا بقانون.

سادساً: لا يجوز بحال تجاوز الحد الأقصى لتقديرات الأنفاق الخاصة لكل هيئة عامة في قانون الموازنة والقوانين المعدلة لها، ولا يجوز أن تتضمن تلك التشريعات نصاً يسمح للحكومة بهذا التجاوز.

سابعاً: لا يجوز فتح إعتمادات جديدة أو إضافية أو إستثنائية إلا بقانون.

المادة (–):

يناقش البرلمان ويقرر بناءً على طلب مجلس الوزراء وفي حدود مقتضيات المصلحة العليا للإقليم ما يلي: –

أولاً: سداد المبالغ المستحقة على الإقليم بمقتضى حكم قضائي أو أقرار من هيئة تحكيم أو تسوية معترف بها، ولها نفس الأثر في القانون.

ثانياً: إعتمادات الموازنة المخصصة لسداد الديون العامة المتعاقد عيها دون تعديل جوهري بتعهدات كوردستان بهذا الشأن، وكذلك لكل مصروف وارد في الموازنة تنفيذاً لتعهد دولي.

ثالثاً: المصادقة على موازنات الهيئات الآتية: –

أ– برلمان كوردستان العراق.

ب– رئاسة الإقليم.

ج– السلطة القضائية.

د– مجلس الوزراء.

المادة (–):

أولاً: يقر البرلمان الخطة العامة للتنمية والإعمار والنهوض، ويحدد القانون طريقة إعداد الخطة والمصادقة عليها.

ثانياً: يجوز أن ينص قانون الموازنة على تخصيص مبالغ لأكثر من سنة مالية واحدة، أذا إقتضت ذلك طبيعة المصرف، فتدرج في الموازنات السنوية المتعاقبة الإقليم الإعتمادات الخاصة بها وفقاً لما قرره القانون المذكور.

ثالثاً: يجوز أن تفرد للمصرف المشار إليه في البند (ثانياً) من هذه المادة موازنة إستثنائية تضعها الحكومة لأكثر من سنة، وتتضمن موارد ونفقات إستثنائية، ولا تنفذ ما لم يقرها البرلمان.

رابعاً: يصوت البرلمان على الموازنات الإستثنائية مادة فمادة.

المادة (–):

أولاً: تعرض الحسابات الختامية لإدارة الشؤون المالية عن العام المنقضي على البرلمان خلال الثلاثة أشهر التالية لأنتهاء السنة المالية للنظر فيها والموافقة عليها بقرار من البرلمان مشفوعاً بملاحظاته، وينشر في الجريدة الرسمية، وينفذ قطع الحسابات الختامية أحكام الموازنة في الإقرار.

ثانياً: يبين القانون الموازنات المستقلة والملحقة، وحساباتها الختامية، وتسري عليها الأحكام الخاصة بموازنة الإقليم وحساباتها الختامية.

ثالثاً: ينظم القانون الأحكام المتعلقة بموازنات المؤسسات والهيئات العامة ذات الشخصية المعنوية وحساباتها الختامية للمحاسبة ووضعها في جميع الأحوال أمام البرلمان لإقرارها وقطعها.

رابعاً: يعين القانون شؤون وقواعد منح المرتبات والمعاشات والتعويضات والمكافآت والأعفاءات التي يقررها على خزانة الإقليم، وينظم القانون حالات الإستثناء منها والجهات التي تتولى تطبيقها.

خامساً: ينظم القانون شؤون النقد وتأسيس المصارف الرسمية، ويحدد المقاييس والمكاييل والموازين.

المادة (–):

يحدد النظام الداخلي للبرلمان تنظيم الإجراءات المالية فيه.

* كاتب وصحفي وإعلامي
مختص بحقوق الكورد الفيليين والشؤون الدستورية.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: قانوني

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.annabaa.org 18-04-2007
وقت التدوين: 2023-05-08
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 657

ملاحظة مُلحة عن ما جاء في كلام رائد الأمن السابق صباح الحمداني حول تهجير الكورد الفيلية إلى إيران؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222405551960

ملاحظة مُلحة عن ما جاء في كلام رائد الأمن السابق صباح الحمداني حول تهجير الكورد الفيلية إلى إيران؟
محمد مندلاوي

عزيزي القارئ الكريم، قام مؤخراً الرائد السابق في جهاز الأمن العراقي السيئ الصيت صباح يحيى الحمداني بتقديم برنامج

على ال”يوتيوب” يتحدث فيه عن جرائم حزب البعث المجرم ورئيسه الديكتاتور المقبور صدام حسين. لقد كتبت في الشهور الماضية مقالاً عنه بعنوان “وشهد شاهد من أمنها” ذكرت فيه جانباً من الجرائم التي كشفها مشكوراً الرائد صباح الحمداني في برنامجه ال”يوتيوبي” عن المآسي والدمار التي حلت بالشعب الكوردي الجريح على أيدي الأجهزة القمعية لنظام الديكتاتور صدام حسين. اليوم نتكلم عن حلقتين قدمهما الرائد الحمداني مؤخراً عن تسقيط الجنسية العراقية عن الكورد الفيلية وتهجيرهم إلى إيران عبر أراضي جنوب وشرق كوردستان، وكانت الحلقة الثانية بعنوان: من تسفيرات التبعيات وخصوصية الفيلية... . أرجو أن يسمح لي القارئ اللبيب أن أفتح قوساً عن الانتماء القبلي للرائد صباح الحمداني (مما لا شك فيه أن الرائد صباح الحمداني كسائر العرب في العراق أصله ليس عراقياً بل من أولئك العرب الذين جاءوا زرافات عبر نهري فرات ودجلة من جزيرة العرب، وعشيرته بني حمدان ما هي إلا فرعاً من قبيلة تغلب التي كانت نصرانية وكانت تقيم في الجزيرة العربية قبل مجيئها إلى العراق وهي الأخرى فرع من عدنان، أي فرع من العرب المستعربة في أرض الخليج؟ فلذا أن أصل الرائد صباح ليس عراقيا؟). إن الرائد صباح، كبعض العرب المستعربة الذين تخلوا عن ثقافة الصحراء العنيفة التي تقول: أنا وأخوي على ابن عمي وأنا وابن عمي على الغريب. أنه يريد أن يقول كلمة حق ضد سلطان كان جائراً وأحرق الأخضر واليابس، لكنه لا يعرف كيف يبدأ؟ تماماً كما يقول المثل: جاء يكحلها عماها. يريد أن يقول كلمة طيبة بحق شريحة ما عانى الويلات على يد نظام دموي سلب أموال أبنائها وهجر مئات الآلاف منها وقتل شبابها في معتقلاته بدم بارد، لكن كما قلت أن -صباح- لا يجيد شرح الأشياء التي يطرحها بطريقة سلسة وواضحة للمشاهد، فلذا عوض أن ينصفها تجده دون دراية منه يذمها وينتقص من تضحياتها ومن المآسي التي عانت وتعاني منها ظلماً وبهتانا على أيدي الأنظمة العربية؟! على سبيل المثال، لقد أدان الرائد صباح الحمداني تهجير الكورد الفيلية إلى إيران، الذي سماه تسفير؟! وقال أنهم – الكورد الفيلية – من التبعية الإيرانية!!! وهذا غير صحيح البتة، يا سيد صباح أنت الآن لديك برنامج تتابعه الناس وتستمع إليك في جهات العالم الأربع فلذا، يجب عليك أن تقرأ وتتابع وتبحث في بواطن الكتب المعتبرة والمعتمدة حتى تكون لديك معلومات جمة عن المادة التي تقدمها. وقبل هذا تنتبه جيداً للكلمات التي تنطقها كي لا تظلم أحداً وأنت لا تعلم؟. عزيزي، أن الكورد الفيليين مذكورين في ألواح سومر الطينية، سومر يا رائد صباح التي هي أول حضارة انبثقت في وادي الرافدين. أتعرف الآن لماذا ذكر السومريون اسم “پيلى- Pili”، لأن السومريين هم الكورد الفيلية بحق وحقيقة، وما هؤلاء الكورد الفيلية الذين ألصقت بهم يا رائد صباح تسمية التبعية الإيرانية نزقاً إلا امتداداً لأجدادهم السومريين الذين وجدوا على أرض الرافدين قبل مجيء العرب إليها كغزاة بآلاف السنين؟؟. يقول (ناجي جواد) في كتابه (بغداد سيرة ومدينة) ص 12:” إن كلمة بغداد آرية الأصل وأن الكيشيين استعملوها أول مرة في مستهل الألف الثاني ق.م. ومعناها عطية الله” أتعرف يا صباح أن هؤلاء الكيشيين بناة بغداد، الذين استعملوا اسم بغداد أول مرة قبل 4000 عام هم الكورد الفيلية التي هي فرع من الكورد اللور الصغير؟. لكن ماذا نقول للمستبدين... الذين بسطوا نفوذهم وسلطتهم الغاشمة على أرض الرافدين بحد السيف، وقاموا على مدى قرون عديدة بنشر مفاهيمهم الرجعية التي غيَّروا وفق سياسة عنصرية ممنهجة كل شيء تقريباً على أرض الرافدين كي يتماشى مع أهدافهم الاستيطانية التي خرجوا من أجلها كغزاة من قفارهم التي لا ماء فيها ولا كلأ.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024

وقت التدوين: 2024-02-11

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 658

ملالي وكتبه كورد فيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220619144918419117

احمد ياري
1.ملا نزر فيلي.
بيت عزيز خسرو من عشيرة ريزه وني فيلي سكنة عكد الكورد الفيلية بالأضافة للعلوم و التربية الأسلامية كان بيته ملاذأ أمنأ و مضيفا لعموم الكورد الفيلية القادمين حديثا الى بغداد و ينحدر أصله الى الأمير بهرام كور الفيلي و لا زال بيوتهم شاخصة لحد اليوم.
قدموا شهداء كالشهيد السعيد سالم ملا نزر و الشهيد الشاب نزار.
والد النائبة السابقة و الناشطة الفيلية أطال الله في عمرها سامية عزيز خسرو.
2.الملا بيره.
في عكد الكورد الفيلية الدوكجية.
3.الملا علي.
في سوق الصدرية الفرع المغلق يسارأ من دخول السوق.
4.الملا مهم بفتح الميم و الهاء و سكون الميم الأخيرة.
قرب حسينية الأحمدي و لا زال البيت موجوداً و خرب.
ملالي ليسوا كوردا في عكد الكورد الفيلية
1.الملا عليوي ال جميل.
قرب الحسينية الصغيرة والد الفنان الراحل راسم الجميلي.
2.الملا زهرة بيت الشهيد محمود قرمزي تعلم الفتيات قراءة القران الكريم و اصول التربية الاسلامية.
ملالي الكوت.
1.ملا درويش زنكنة بن عثمان الفيلي.
2.ملا نامي الفيلي.
3.ملا سعيد ملك شاهي.
4.الملاية نورية بنت الملا درويش لدراسة اللغة العربية و شرح أدابها و أيات القرأن الكريم و أصوله في منطقة عكد الكورد الفيلية محلة سيد حسين و في غرفتين منفصلتين من دارها واحدة للصبيان و الأخرى للفتيات.
الكتبه.
1.الكاتب ابراهيم فيلي كاتب الملك فيصل الأول رشح لجودة خطه و سعة اطلاعه المعلوماتية لسير التاريخ باللغة العربية و الكتابة الجميلة بالريشة و قد لازم الملك فيصل الاول حتى و فاته وكان سر ختم البلاط الملكي.

2.محمد بشقة فيلي.
كان مديرا للتحريرات و المراسلات الحكومية في مدينة كربلاء المقدسة ثم موظفا في أدارة المعلومات في مديرية الدعاية و النشر العامة في بغداد الذي كان يترأسها السيد ناجي القشطيني.
كان له دورا كبيرا في أرساء مناهج و مباديء اللغة العربية.
يجيد اللغة الفرنسية و الانكليزية و التركية بالاضافة طبعا العربية و الكوردية.
اصبح مديرأ للتحريرات في مدينة السليمانية وساهم في العشرينات مع الميجر ادمونس وكورد اخرين في كوردستان في وضع مباديء و قواعد اللغة الكوردية باللهجة السورانية.
وهنالك مفارقة سياسية شجاعة و جريءة في حياته أذ كان له دورا فاعلا في تهريب الدكتور المناضل جعفر محمد كريم ملكشاهي احد قادة البارتي الى ايران بعد ان كان بحقه القاء قبض ملكي.
3.ابراهيم بشقه فيلي شقيق محمد بشقه الموظف في وزارة المالية و مدير حسابات نادي الكورد الفيلية الرياضي و جامع تبرعات من تجار الكورد الفيلية.
الملا بيرة.
بيره حسن ألك زوري فيلي.
مواليد بغداد سرتبه خلف أمانة العاصمة حاليا
ثاقب النظر حاد البصر و سريع الغضب و ذو حاجبين كثيفين لم أراه يوميا يضحك طيلة حياته و لا يجامل احدأ و مرة خلع قلنسوته كان أصلعا و لم يبق على رأسه سوى خصلات شعر قليلة و كان رأسه يبدو كبيرأ بالنسبة لجسمه و كنيته أبو جواد و لم ارى جوادا
طيلة مكوثي في ملايته حتى التحاقي في المدرسة الابتداءية.
أستاجر دارا في الدوكجية الفرع الاول يمينا خلف حلويات الحاج جواد الشكرجي بعد ان كان في منطقة سر جول من عكد الكورد الفيلية.
تزوج من فتاة جميلة جدا بيضاء اللون وذات شعر أحمر قدمت من بشتكو ايران و لا تعرف العربية مطلقا.
كان يعلم الصبية بعض أيات من القران الكريم و خاصة جزء عم و تبارك و صبيته من العرب و الكورد سوية و أذكر عباس منجل حي يرزق حاليا و المرحوم عبد النبي بيضاني و ملا حميد حي يرزق.
كنت أحد صبيته مع كثيرين اخرين في حوش الدار بعض مسطبات من الخشب و كرسي كبير عالي يجلس عليه الملا بيره عالي المقام تسمى تخت ملا بيره و بجنبه عصا طويلة ذات راس مدور و أمامه قران كبير و بعض كتب الادعية و ورق مبعثر و محبرة جيني ازرق و عدة أقلام قوبية و ختم مدور.
يكتب ادعية حب و فراق و كشف المستور و القراءة على رؤوس الاطفال الصغار للشفاءفي قصاصات صغيرة مليءة بصور حيوانات مفترسة و حشرات و خاصة العقرب و العنكبوت و بعض كلامات غير مفهمة مقابل مبلغ بسيط اذ كان الملا بيره كريما او مقابل كم قرص من الخبز ا والجبن و التمر.
عندما تاتي أمراة لعمل دعاء يامرنا بوضع رؤؤسنا على المسطبة و ايدينا فوق رؤؤسنا و يا ويل من يرفع رأسه تأتيه فورأ ضربة على راسه و يشيط الما و باكيا من عصاه.
كانت زوجته المصونة تبيع لنا اصبع العروس و الميوة البسكت و يا ويل من يشتري خارج اذ كان لديه عيون و جواسيس.توزع اعمال البيت على الصبية كالكنس و غسل الدار و التسوق و كان نصيبي هز كاروك ابنته الصغيرة نور بانو حتى تنام اذ كانت زوجته مدللة و احد الصبية كان طويلا لا اتذكر اسمه يحرك بقدميه مروحة من القماش الجادر السميك مربوطة بعصا غليظة بالسقف و كانها مروحة كهرباءية.
كنا نردد خلفه كالببغاء و كاننا فرقة انشاد موسيقية قبل الانصراف الى البيت..
الف زبر به ألف به الف ته
دو بشتو دوبشتو
ولا اعرف معناها لحد اليوم.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ادبي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 19-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 659

ملحمة فرهاد وشيرين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230123223406460835

شيرين هي بطلة الحكاية الاسطورية الشهيرة(شيرين وفرهاد) او (خسرو وشيرين). لا زالت هنالك خرائب على الحدود بين العراق(خانقين) وايران، وهي بقايا قصر اسمه(قصر شيرين) وتحمل هذه المدينة اسمه. وهو القصر الذي بنته هذه الملكة، لتمضي فيه الصيف ليس بعيدا عن اهلها وناسها في ارض النهرين.
وقد اتفق المؤرخون الاغلبية اتفقوا على اصلها العراقي وانها من منطقة(ميشان) أي (ميسان).*
وانها رغم زواجها من كسرى الا انها اختارت العيش فی بلدها العراق فی منطقة المدائن
أسطورة حب جمعت بين شيرين وفرهاد، حيث كتبت كملحمة شعرية باللهجة الكوردية الفيلية. تتناقل شفاهاً جيل بعد جيل.
تقول الملحمة ، أن شيرين وفرهاد رأى كل منهما الاخر في حلم وهما صغار، فجمعهما عشق أبدي. وعندما كبر فرهاد وهو أمير قومه، ذهب يجوب البلدان باحثاً عن حبيبته، متنكراً في زي (درويش). حتى وصل الى مدينتها، وكانت حين ذاك متزوجة من ملك (خسرو). كانت قد أُجبرت على الزواج منه وهو كبير في السن. ولدى أكتشافها وجود فرهاد، تتفق مع أحد أبناء زوجها الملك من زوجته الاولى للتخلص منه، بعد أن تعده بمنحه الملك والوقوف الى جانبه والزواج منه. وينفذ الابن الخطة ويغدر بوالده بينما تولول شيرين وتعلن عن قاتل زوجها الملك، فتتخلص منهما معاً.
يتقدم فرهاد للزواج منها. فيجتمع أعيان المدينة للنظر في هذا الطلب، ولكي يضمنوا عدم أبتعاد ملكتهم المحبوبة عنهم. طلبوا منه طلباً تعجيزياً، كمهر لها. وهو أن يشق جبلاً كان قد وقف عائقاً عن تدفق مياه النهر الواقع خلفه الى الجهة الاخرى.وفي مدة لا تتعدى أربعين يوماً.
يوافق فرهاد ويباشر العمل. وذات يوم تأتي شيرين لزيارته (كانت تذهب اليه راكبة فرسها شه وديز). وكانت هناك عصابة تتربص لهما.وأرادوا أختطافها. فتصدى لهم، ولكن شيرين تمنعه خوفاً من وقوع الفتنة. وترضى ان تذهب معهم. ويطلبون منه أن يحفر لهم (طاق) في الجبل حيث سيذهبون مع شيرين، وتطلب منه شيرين تنفيذ ذلك خوفاً عليه. فيمتثل لامرها. وينفذ البناء حسب طلبهم (الطاق مازال شاخصاً). ولكن ما أن رحلت حبيبته، يسمع نداءها، فيهب على العصابة ويقتلهم جميعاً. يواصل فرهاد عمله في شق الجبل ويقترب من نهايته. فأصبح واضحاً أنه سيفوز بحبيبته. وحينها تتطوع أمرأة عجوز شريرة شقيقة أحد أفراد العصابة الانفة الذكر للتخلص منه. وتهتدي الى خطة جهنمية، حيث تطلب من كل الرعاة منع صغار الحيوانات عن أمهاتهم. حتى تصل الجبل حيث فرهاد منهمك في عمله. ومن عادة الحيوانات حيث تلتقي بصغارها، ان تحدث جلبة عالية. عندما وصلت الى فرهاد وحدثت تلك الاصوات الغريبة تسأل من العجوز عن سبب ذلك فاجابته: أن شيرين قد توفيت، فيلعن المرأة على ذلك الخبر، و يقتلها. ثم يرفع فأسه الذي عمل خصيصاً له وأجهد في صناعته أشهر الحدادين المهرة من فرنسا، والمصنوع من الفولاذ الخاص ليقتل به نفسه.
ترى شيرين عن بعد، تحلق النسور والغربان على الجبل حيث يعمل. فأحست بأنه هناك مصاب جلل (تقول الاسطورة أن هذه الطيور تشابكت أجنحتها وهي تحلق، لتعمل له ظلالاً لتحميه من الشمس). فهرعت الى هناك لتجده غارقاً في دمائه. دفن فرهاد على حافة بيستون. وتذهب شيرين لزيارة القبر، فتأخذ معها سكيناً برأسين. تغرز أحد أطرافه في القبر والاخر في قلبها. فتدفن الى جواره. ويقال أنه في ربيع كل عام تنبت وردتان من قبريهما. وتكبرا حتى توشكا على التلاقي فتنمو (صبيرة) بينهما، فتمنع ذلك اللقاء.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ادبي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: تراث
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع https://www.sibakenu.com/- 23-01-2023
وقت التدوين: 23-01-2023
اسم المحرر: ئەڤین تەیفوور

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 660
من أصل غير أجنبي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230509080424488667

رياض جاسم محمد فيلي

نشرت جريدة الصباح بعددها (694) في 09-11-2005 وتحديداً في الصفحة السادسة أعلاناً صادراً عن عمادة كلية الشرطة ببغداد حول فتح باب التقديم اليها ونصت الفقرة الأولى من شروط القبول ((على أن يكون الطالب المتقدم عراقياً بالولادة ومن ابوين عراقين بالولادة ومن اصل غير اجنبي)) (الأنتباه الى كلمة من اصل غير اجنبي لطفاً) ، مع إرفاق شهادة الجنسية العراقية للطالب ووالديه أصل وصورة وعلى راس المستمسكات المطلوبة كجزء من عملية الكشف والتحري عن اصل الشخص المعني وبمجرد الرجوع الى أولياته وأضابيره المحفوظة لدى دوائر الجنسية والأحوال المدنية وبكل سهولة ويسر ، مع فرضها شرط أضافي بالنسبة لسكنة محافظات أربيل ، السليمانية ودهوك هو أجادة اللغة العربية قراءةً وكتابةً، وكأن كلية الشرطة التابعة لوزارة الداخلية قد اعدتنا الى الوراء ما قبل09-04 -2003 بنفسها البعثي الصدامي اي زمن النظام البائد ، وذلك عن طريق إلتزامها بالتشريعات الجائرة المجحفة كخلاف صارخ وانتهاك فاضح لمبادىء وروح الدستورين الأنتقالي والدائم وفي تحد واضح وظاهر للعيان لا يقبل الشك والجدل ، تمسكت كلية الشرطة بتطبيق قرار ما يسمى بمجلس قيادة الثورة ((المنحل)) ذي الرقم (384) في04-06 -1987 والمنشور في جريدة الوقائع العراقية الرسمية العدد (3154) في 15-06 -1987 والذي نص على تعديل كافة التشريعات النافذة التي تشتطر بشأن المشمولين باحكامها بأن يكون عراقياً بالولادة ومن ابوين عراقيين بالولادة الى الصيغة الجديدة ((أن يكون عراقياً بالولادة ومن ابوين عراقيين بالولادة ومن اصل غير أجنبي)) (أي التعديل أضاف عبارة ومن اصل غير أجنبي) ولايعمل بأي نص يتعارض مع القرار المذكور الذي أصبح ركيزة مهمة من سياسة التطهير العرقي المعتمدة من قبل النظام المقبور ، والتي جرّت الويل والمصائب والمحن على شريحة أساسية من مكونات الشعب العراقي والمتمثلة بالكرد الفيليين لا بل طعنتها في صميم أصالتها وهويتها وعراقتها ، وقلعتها من جذورها بتهجير أكثر من نصف مليون فيلي وتغييب أكثر من خمسة عشر ألف شاب فيلي دون ذنب أو جرم ، وصادرت أموالها وممتلكاتها وضربت حياتها الاقتصادية والأجتماعية وعلى مختلف الاصعدة وطيلة العقود السابقة ، ورغم بزوغ شمس مضيئة على عراق جديد فمازالت الشريحة الفيلية مكبلة بأغلال الماضي الأسود وقيوده القاسية بأحزانه وأوجاعه وفواجعه ، ولم يتغير من الامر شيء بالنسبة لها ... نعم سقط الصنم و مسك في الجحر بشحمه ولحمه ، لتنشىء بدلاً عنه صدامية بدون صدام ، وما هو أعلان كلية الشرطة خير دليل على ذلك ، فلقد ضرب تصرفها اللاقانوني عرض الحائط قانون أدارة الدولة العراقية للمرحلة الانتقالية وخاصة نصوص مواده (6) و(11) ، أضافة الى أحكام الدستور العراقي الجديد المستفتى عليه في 2005/10/15 والمصادق عليه من قبل الشعب بكلمة (نعم) ، فما حدث هو مخالفة دستورية صريحة لا يجوز السكوت عليها او حتى التغاضي عنها ولا أن تمر مرور الكرام أذ تشكل الركن المعنوي لجرائم الأبادة الجماعية بحق

الشعب عامة والفيلية خاصة وبالتالي لا يمكن أن تسقط بالتقادم .
وعليه يجب أن تراعي الصحافة ووسائل الأعلام المقروءة والمسموعة اخلاقيات العمل المهني كالحيادية والموضوعية والنقد البنأ والذاتي وتقبل الرأي والرأي الاخر وأشاعة ثقافة حقوق الأنسان والممارسات الديموقراطية ، وبالتأكيد سوف تكون المحصلة النهائية للمبادىء السالفة الذكر هو عدم نشر الأعلانات على أساس الربح المادي فقط بل أخضاعها لرقابة الضمير والوجدان حتى لا تكون على حساب الطعن بالهوية العراقية للشريحة الفيلية المضطهدة والتشكيك بولائها للوطن وفقاً لتشريعات النظام السابق ، وأما وزارة الداخلية مدعوة لمتابعة هذه التصرفات وقطع دابرها وبكل حزم ، وعلى سلطات الدولة المتمثلة بمجلس الرئاسة ومجلس الوزراء والجمعية الوطنية ومجلس القضاء الاعلى محاربة السلوكيات المريضة والموروثة عن النظام الفاشي وأنهاءها كجزء لا يتجزء من مكافحة الأرهاب والعنف ، وذلك بالتعاون والتنسيق مع الهيئات المستقلة كمفوضية النزاهة ومكتب المفتش العام في كل من الداخلية والعدل والثقافة وهيئة الأعلام وهيئة أجتثاث البعث علاوة على الاحزاب والقوى الوطنية ومؤسسات المجتمع المدني مع التأكيد بشكل خاص على دور القضاء العادل بأعتباره الجهة المسؤولة عن تطبيق القانون كسلطة مستقلة لصيانة الحقوق والحريات العامة ولاسيما المحكمة الاتحادية العليا بمهمتها الوظيفية التي رسمها لها الدستور العراقي الجديد وفي ضوء أختصاصاتها ... يحق لذوي الشأن من الأفراد وغيرهم الطعن المباشر لدى المحكمة لغرض الفصل في القضايا الناشئة عن تطبيق القوانين الأتحادية ، والقرارات والأنظمة والتعليمات ، والاجراءات الصادرة عن السلطة الاتحادية ومن ضمنها الأنتهاك الدستوري أعلاه ، ومن أجل تحقيق أجتثاث حقيقي لفكر البعث النازي ورموزه وتحت أي مسمى كان وحظر انشطته استناداً لما نصت عليه أحكام المادة (7) من الدستور العراقي الجديد ، وأتخاذ خطوات فعّالة من قبل الحكومة العراقية لأنهاء آثار الأعمال القمعية والممارسات التعسفية للنظام الدكتاتوري المباد والتي نشأت عن التشريد القسري واسقاط الجنسية ومصادرة الأموال المنقولة وغير المنقولة والفصل من الوظيفة الحكومية لأسباب سياسية أو عنصرية أو طائفية ، مع الاخذ بنظر الأعتبار منع الترويج للدعاية الشوفينية العنصرية المقيتة والتي ساهمت بشكل أساسي كبير في إطالة عمر الحكم البعثي البغيض لأكثر من خمسة وثلاثين عاماً بفضل أمتلاكها لجهاز أعلامي متكامل ذي امكانيات وموارد هائلة لاحصر لها بما فيها شراء الذمم المأجورة والبخسة وأصحاب الأقلام الرخيصة والمعروضة في سوق النخاسة وبأغلى الاثمان .
وأما بالنسبة للشرط الأضافي الذي فرضته كلية الشرطة على سكنة محافظات أربيل ، السليمانية ودهوك بخصوص اتقانهم للغة العربية قراءةً وكتابةً فقد جاء مناقضاً لأحكام المادة (9) من قانون أدارة الدولة المؤقت والتي نقل نصها الى المادة (4) من الدستور العراقي الجديد ، حيث أنها تقر باللغة الكردية كلغة رسمية للدولة الى جانب العربية ، ثم ان سكنة اقليم كردستان ليسوا بحاجة للألتحاق الى كلية مقيدة بشروط صعبة وتعجيزية وبعيدة عن سكناهم أذ لديهم أكاديميتين للشرطة بدل الواحدة في منطقتهم ، ثم أما كان من الاجدر أستخدام عبارة سكنة أقليم كردستان بدلاً من عبارة سكنة محافظات أربيل ، السليمانية ودهوك ؟ فما تفسير ذلك من الناحية الدستورية ؟ أو ليس عدم أعتراف بالنظام الأتحادي التعددي الذي أقره القانون الانتقالي ومن بعده الدستور الدائم ، ومن أوليات السلطات العامة كافة الالتزام بتنفيذه والعمل بموجبه ! فالسؤال هنا يطرح نفسه .... لكن الجواب عند من ؟ ومن هو المسؤول عن ذلك ؟ ..... فالله أعلم .

هذا ومن ناحية أخرى وعلى صعيد ذي صلة ، فقد أقرت الجمعية الوطنية مؤخرا قانوناً جديداً للجنسية العراقية عملاً بإحكام الفقرة(و) من المادة (11) من قانون أدارة الدولة العراقية للمرحلة الإنتقالية ، والتي إلزمت بأصدار التشريعات الخاصة بالجنسية والتجنس والمتفقة مع أحكام الدستور الانتقالي ، الا أن طريقة أقرار القانون لم يكن متفقاً بالمرة بل مخالفاً لنص الفقرة (ج) من المادة (32) والتي مضمونها ما يلي : ((لا يجري التصويت على مشروع قانون في الجمعية الوطنية الا بعد قراءته مرتين في جلسة أعتيادية للجمعية ، على أن يفصل بين القراءتين يومان في الأقل ، وذلك بعد أن يدرج مشروع القانون على جدول أعمال الجلسة قبل التصويت بأربعة أيام على الأقل)) ولكن الذي حدث هو أن أعضاء الجمعية الوطنية لم يحصلوا على مشروع قانون الجنسية بقراءته الثانية ولم توزع نسخته المطبوعة عليهم الا قبل عشرة دقائق فقط من أنعقاد جلسة التصويت عليه وليس مدة يومان كما نص الدستور والتي تمنح لغرض المناقشة والدراسة ، أي لم يترك للأعضاء حرية أبداء الرأي وأتخاذ القرار المناسب وكأنهم بين المطرقة والسندان مما يدل على وجود طبخة جاهزة معدة سلفاً ، وهذا ما أكده النقاش والجدل المحتدم داخل أروقة قاعة الأجتماعات ، وبالنتيجة يضطر عضو الجمعية بالموافقة على مشروع القانون رغم عدم قناعته به حتى لا يفسر رفضه على انه ضد أعادة الحقوق المغتصبة للمهجرين قسراً والمسقط عنهم الجنسية باطلاً وعلى رأسهم الكرد الفيليين ، ويظهر بصورة الخارج على القاعدة والاجماع الذي لا يقبل الشك يقر بمظلومية قضية الكرد الفيليين ، وما يزيد الامر تعقيداً ويثير الغرابة والريبة هو عدم نشر القانون المقترح في وسائل الاعلام المختلفة وفي وقت أعتادت الصحافة العراقية نشر مشاريع القوانين قبل وبعد أقرارها وسواء كانت معدلة أوغير معدلة ، وهذا يقودنا بالأستدلال والأستنتاج بأن واضعي القانون المذكور بأطرافهم الخفية يحاولون جاهدين ولو في الفترة الأنية على أقل تقدير التعتيم والتكتم ولحين تمرير القانون وأقراره بشكل نهائي من خلف الكواليس والأبواب المغلقة ويصبح أمراً واقعاً لا محال بهدف تفويت الفرصة على الأصوات الحرة وممن لا يحمد عقباه الأعتراض على فقرات وبنود المشروع ، مما يترتب عليه تعديله او أعادة صيغته من جديد أو أستبداله بلائحة أخرى ، وعليه ستكون معاناة الكرد الفيليين

مكرسة في أطار أفق جديد وصورة براقة ونظرة حضارية وفي ظل تشريع عصري باطنه غير ظاهره .
*كاتب مستقل مختص بالشأن الفيلي.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: قانوني
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 25-09-2007
وقت التدوين: 09-05-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 661

من التاريخ الفيلي – منقول

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213213056552375

من التاريخ الفيلي – منقول
كان من اراضي ولايت إيلام المدارية بمساحة 36000 هكتار قد اعطيت للحاج فرامرز اسدي بأمر من فتح علي شاه قاجار بخط يد الامير محمد علي ميرزا دولتشاه ابن ارشد شاه [139] بتاريخ ذو الحجة عام 1236 هجري قمري الموافق ل 1199 هجري شمسي (ويعرف هذا الامر بالفتح نامه) لتشجيع القبائل على قتال العثمانيين واستخداماالسليمانية, شهرزور, الموصل, كركوك, وسامراء في محاصرة بغداد من مدن الامبراطورية العثمانية من خلال القبائل الفيلية فضلاً عن اصل تسميتهم الثابت هذه فقد تمكنوا بفضل شجاعتهم في الحروب التي خاضوها من حيازة أراضي شاسعة أخرى في عهد الحكم القاجاري ايضاً يؤيد هذا القول مستند رسمي صادر في شهر ذي الحجة للعام 1236 هـ /1821 م مذيل بختم الشاه القاجاري محمد علي ميرزا مانحاً فيه أمراء منطقتي جمزي (بإمرة بهلوان موسى خميس) وجشمه ادينه لقاء خدماتهم له في فتح مدينتي كركوك والموصل الأجازة في احتواء مواقع واسعة لتنقلاتهم الصيفية دون معارضة واناطة مسؤولية الحراسة والمحافظة على مرقد الولي الصالح بير محمد بهم وهو من ذرية الأمام موسى بن جعفر مقابل جزية سنوية تدفع لخزينة الحكومة المركزية مقدارها خمسة عشر رأساً من الجاموس وعشر بقرات مع عشرة أطنان من السمن كتب هذا السند الوالي حسن خان الفيلي بخط يده لأنه كان مسؤولاً عن تنفيذ محتواه. يقال ان كبير القبيلة الملكشاهية وقتها قام بقطع الاذن اليمنى لكافة اسرى العثمانيين واقتيدوا إلى العاصمة. واعد لهذه المعركة اربعة الاف مقاتل من عشيرة الجمزية ومئة فارس ومئة مقاتل من القبائل الاخرى. وثلاثة الاف وثمانمئة من الجنود النظاميين, بإمرة بهلوان موسى خميس على جميع الجيش الإيراني وذلك موضع فخر للملكشاهيه وما زال نقش هذا الجيش موجودا في حديقة متحف شيراز وفي متحف باريس. وقد بقيت الاراضي المحولة بإسم الحاج فرامرز اسدي وبسند قانوني محفوظ في كرمانشاه غير انها وبعد الثورة نقلت ملكيتها دون اي مستند قانوني إلى إدارة الموارد الطبيعية في إيلام وإلى اشخاص اخرين يذكر شميم في كتابه, بخصوص امر ا الجمزية برئاسة وقيادة پهلوان موسي خميس وحسن خان الفيلي والي إيلام ولرستان مع محمد علي ميرزا دولتشاه الامير القاجاري وابن فتح علي شاه قاجار للهجوم على الدولة العثمانية ومحاصرتها, كتب القوات الإيرانية بقيادة دولتشاه كانت حول شهرزور ونهر سيروان بمساعدة حسن خان الفيلي ومقاتلي الفيلية من بشتكوه وبالاخص القبيلة ة الجمزية ويذكر ان محمد

اغا الكهية ومحمود باشا (العثمانيان) انكسرا امام الجيش الإيراني وهربوا تاركين كركوك خلفهم ثم استطاع دولتشاه احتلال السليمانية فهجم على بغداد من طريق سامراء. وحاصر والي بغداد داوود باشا, فأرسل الاخير الشيخ موسى بن الشيخ جعفر النجفي للتوسط مع دولتشاه. فتصادفت وفاة دولتشاه عند إيوان المدائن أو طاق كسرى في المدائن حيث كان مريضا وكان ذلك بتاريخ 1237 هجري قمري ويذكر أيضا حول شجاعة الفرسان الفيلية وبالاخص عشائر گرزدين وند الملكشاهية الجمزية في الحملة على الجيش العثماني عام 1234 هجري قمري في الفتح نامه كان للفرسان الفيلية في قتل مقاتلي الانكشارية مساهمين ومشاركين مع ملك الموت . عبد الخالق الفلاح – كاتب واعلامي فيلي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-13
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 662

من ذاكرة فنان.. 8 شباط والمقاومة الفيلية للبعث

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220623063751419602

لقاء اعده عبد الصمد اسد

منذ مرور خمسة وخمسين عاما على انقلاب البعث في 8 شباط العام 1963 والى اليوم, العراق والمنطقة ارضاً وشعباً يدفعون ثمن جرائم حزب البعث الدموي ومناصريه من القوميين العنصريين...

ففي كل عام من مثل هذا التاريخ, يستذكر الضحايا صور واحداث ومآسي تلك الفترة المظلمة في حياتهم, والتي جرت على يد عصابة سادية, قادت انقلاباً باسم الوحدة والحرية والاشتراكية على ثورة 14 تموز, فاجهضت تجربة وان لم تكن نموذجية بالكامل, الا انها كانت قد حققت بفترة وجيزة من عمرها القصير مكاسب كبيرة لدولة وشعب انعتق من نير العبودية والفقر والجهل, بقيادة الزعيم عبد الكريم قاسم ورفاقه الذين لم يغدروا به واسشهدوا معه على يد زمرة كان قد عفا الزعيم الشهيد عنهم من قبل, فخلد التاريخ اسماء من وقفوا وساندوا قائد وثورة 14 تموز بنور النزاهة والشجاعة..

لقد اعترف بعد حين، كثير من كبار كبار البعث وشركائهم الذين دارت بين ايديهم السلطة بالمكر والتآمر والخداع بانه لاوحدة ولا حرية ولا اشتراكية تحققت في ظل انقلاباتهم وانما حل الدمار والتشتت والحروب العبثية بدول وشعوب المنطقة. وعلى صعيد الداخل العراقي تم خنق الحريات وخلق اجهزه مخابراتية تساعدها المنظمات البعثية بكتابة التقارير, وممارسة الاعتقالات العشوائية والاضطهاد والقتل والتهجير, وبلغت ذروتها حين عاد البعث الى السلطة في 17 تموز من العام 1968,عن طريق المكر والخداع كعادته

ولتسليط الضوء على بعض من احداث زمني حكم البعث, الاول في 8 شباط 1963, والثاني في 17 تموز1968، صادف ان التقيت اواخر العام الماضي في حسينية الاكراد الفيلية الواقعة في (عگد الاكراد) ببغداد بالفنان المسرحي الاستاذ جعفرراضي, لقد كان ذلك اللقاء في مجلس عزاء احد ضحايا التهجير الى ايران والشتات والموت في الغربة, مثله مثل المئات ممن هجرهم النظام من موطن خزنت خنادق تاريخه الطويل مزاياهم في البذل والعطاء, دون ذنب او جريمة اقترفوها, غير دفعهم ضريبة انتماءهم القومي والوطني.. والاستاذ جعفر راضي من مواليد ذات المنطقة (عگد الاكراد), وواحد من تلاميذ المدارس الفيلية الاهلية التي كانت الرائدة في تخريج اجيال تسلحت بالعلم والثقافة والشجاعة التي اهلتهم في الدفاع عن مكاسب ثورة 14 تموز, فكان معظم المتصدين وضحايا الانقلابيين البعثيين هم من شبابها وعوائلهم ..والاستاذ جعفر راضي نموذج من ذلك الجيل الذي تعلم ودافع وصارت عائلته احد الضحايا... وكونه عاصر احداث الانقلاب الاول استحضر من دفاتر خزائن ذاكرته بعض مما شاهد وتعرض له شخصياً والالاف من العراقيين. وكان ذلك اللقاء يحدث لاول مرة في بغداد بعد مضي اكثر من اربعين عام, بين رياضي مغترب في بريطانيا وفنان مسرحي مغترب في السويد تشتت اوصال عائليتهما بين عدة دول بسب ظلم واضطهاد البعث العراقي, مثلهم مثل الملايين من ابناء الشعب العراقي الذين صارت الهجرة والتهجير سنة حياتهم في ظل البعث والتي بلغت ذروتها بعد سيطرة صدام على السلطة في اواخر سبعينات القرن الماضي

وعلى سجية المسرحيين في صدق تصوير الاحداث، استحضر الفنان جعفر راضي, صفحة مشرفة عن مقاومة شباب وعوائل الكورد الفيليين انقلاب شباط 1963 والصمود البطولي بتحمل آلام تلك الاشهر القليلة من حكم البعث... فوصفها بالقول لا يمكن بالنسبة لضحايا تلك المرحلة من زمن البعث الاول في 8شباط 1963, نسيان او فصل احداثها عن احداث ومحن

الانقلاب الثاني في 17 تموز 1968 لا من حيث هوية الضحايا ولا نوع الممارسات اللا انسانية التي جرت بحقهم ,من قبل جلادين جدد الغالبية من بينهم كانت من نفس المدرسة الفكرية العنصرية الحاقدة (....). فحين هجم البعثيين وشركائهم القوميين في 8 شباط العام 1963,على وزارة الدفاع, والذي صادف وقوعه صباح يوم الجمعة الرابع عشر من شهر رمضان كان الناس صيام, وكنت يافعاً.. وقد فوجئنا ببيان من الاذاعة يعلن عن وقوع انقلاب, وسمعنا ازيز الطائرات مصحوباً بصوت اطلاق القنابل, وبعد انكشاف هوية الانقلابيين, اندفعت مجموعة من شباب منطقتنا (عگد الاكراد) مخترقين شارع الكفاح باتجاه وزارة الدفاع والتقوا في طريقهم بمتظاهرين تسارعو من مناطق اخرى من اجل التصدي للانقلابيين, فصادف مرور الزعيم عبد الكريم قاسم فطمأنهم, ورفض مطلب تزويدهم بالسلاح والح عليهم بالعودة الى بيوتهم. وعندما عاد شبابنا واستمر القتال في وزارة الدفاع, تمترسوا ومعهم اعداد كانت توافدت من مناطق اخرى في شارع الكفاح وخاصة عند مداخل محلة (عكد الاكراد).. وكانت العوائل الفيليه الى جانب توفيرها الطعام فتحت ابواب بيوتها من اجل استخدام المقاومين الاسطح للتنقل بين الازقة واضاف رغم صغر سني في تلك الايام, شاركت مع شبابنا مقاومة البعثيين لمدة ثلاثة ايام , وكانت تشاركنا ايضاً ابنة الشهيد فاضل عباس المهداوي وهي تحث على المقاومة, وكان سلاح الشباب رشاشات بور سعيد وعدد قليل من المسدسات وقنابل المولوتوف وكنا نصنعها بانفسنا ... واستمرت مقاومتنا الشرسة للانقلابيين حوالي اربعة ايام متتالية بلياليها, مما دفع عبد السلام عارف شريك الانقلابيين ان يهدد المقاومين بالقصف والملاحقة , فارسل عدة دبابات مع قوة عسكرية تمركزت في ساحة النهضة واطلقت قذائفها على بناية تقع في بداية محلة عگد الاكراد وكان قد تحصن المقاومون داخلها. ونتيجة الحرص على ارواح عوائل المنطقة وتفوق الانقلابيين عدداً وتسليحاً, ونفاذ الدعم اللوجستي للمقاومين توقف القتال, ولكن البعض من الشباب المقاوم توجه الى الكاظمية لدعم المقاومة هناك حتى تمت السيطرة للانقلابين على السلطة ونفاذ ذخيرة المقاومين ايضاً وسقوط عدد من الشهداء بينهم, وتم اعتقال البعض وقيام الانقلابيين بحملات شعواء في مناطق كثيرة من العراق ومن ضمنها منطقتنا (عگد الاكراد) حيث تم اعتقال وتعذيب واعدام اعداد كبيرة من مختلف الاعمار من المقاوميين وافراد من العوائل بعد مداهمة الدور من قبل الحرس القومي, ومنذ تلك الايام تحين البعثيين الفرص للانتقام من الكورد الفيليين وهذا ما حصل خلال اعوام عودتهم الى السلطة في 17 تموز العام 1968..

وعن تلك الاعوام القاسية في الانتقام من الكورد الفيليين بالخصوص والتي لم تتوقف في زمني حكم البعث من حيث الظلم القانوني والتميز والاضطاد ومن جرائم ممارسة التهجير بحق الالاف منهم نقل الفنان جعفر راضي تجربته المريرة مع نظام البعث الثاني اذ قال وفي الانقلاب الثاني وبعد تخرجي من المعهد العلمي في بغداد واختياري الفن المسرحي صرت شاهداً على اول عملية انتقام جماعي في ظل عودة البعثيين للسلطة حيث تم تهجير 70,000 كوردي فيلي في اوائل عام 1970 اي اثناء توقيع اتفاقية 11 آذار بين القيادة الكوردية وحزب البعث, واضاف راضي واصفاً تلك المرحلة انه رغم توقيع ذلك الاتفاق ومن ثم قيام جبهة وطنية مع اليسار الشيوعي الا ان النظام البعثي وكعادته في المكر والاجرام لم يكن اميناً على تنفيذ اتفاقية آذار مع الكورد ولا ميثاق الجبهة مع الشوعيين, فاقدم على تمزيق الاولى في تموز العام 1975 باتفاقه مغ شاه ايران, وغدر بشركاء الاتفاق الثاني ولاحق اعضاء الحزبين الكوردي والشيوعي واصدر ضدهم وضد كل من يشك بولائهم للنظام البعثي احكام بالفصل من الوظائف والاعتقال والاعدام والتهجير وقد كنت احد ضحايا الاعتقال والفصل والتهجير ولم يكتفي جلاوزة النظام بتلك العقوبات فقط بل بلغت ذروة جرائمها اواخر السبعينات في ظل سطوة وسيطرة قبضة صدام على السلطة حيث توجها بعمليات اوسع وكنت وعائلتي احد ضحاياها في نيسان العام 1980 بتهجيره مئات الالاف من العوائل والغالبية العظمى من بينهم كانوا من ابناء جلدتي الكورد الفيليين بعد ان جردهم من وثائقهم الثبوتية العراقية واحتجز وغيب عشرات الالاف من شبابهم في مقابر جماعية لم يتم العثور عليها الى اليوم...

ان جرائم سلطة البعث في زمنيه الغابرين, لم تقتصر فقط ضد الاحزاب التي تحالف معها, ثم غدر بها, او فئة دون اخرى من اطياف الشعب وانما ادخل العراق في صراعات وحروب مدمرة مع دول الجوار وفي مشاكل كثيرة مع العديد من دول العالم فأدت تلك الممارسات والسياسات الى احتلال العراق واحلال الدمار والخراب في جميع مفاصل الدولة التي زادتها خراباً عملية المحصاصة السياسية بعد التغيرفي عام 2003 الى اليوم. وهذا يعني بجمع اعوام حكم زمني البعثيين والنظام الجديد ان غالبية نفوس العراقيين عاشت ثلثي اعمارها في دائرة القلق من مصير ومستقبل مجهولين.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 23-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 663

من كبريات العشائر الفيلية زنكنة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240705202954578298

من كبريات العشائر الفيلية زنكنة
احمد الحمد المندلاوي
الحوار المتمدن-العدد: 7982 - 2024-05-19 - 19:52

المحور: العمل المشترك بين القوى اليسارية والعلمانية والديمقرطية
عشيرة كوردية كبيرة و معروفة ليس فقط في كردستان بل و حتى على مستوى العراق وهذا بفضل رجالاتها العظام و دورهم الريادي في شتى المجالات السياسية والإعلامية و الثقافية ...برز منهم إعلاميون وكتاب و مسرحيون و رجالات دولة سياسياً وعسكرياً وكانوا دوماً في المقدمة ولازال الكثير منهم في السلك الدبلوماسي و الوزاري وفي المناصب العليا للدولة ليس في العراق فحسب بل وحتى في إيران ، منهم:
- الأديب المسرحي محي الدين زنكنة
- الأديب عبد الله زنكنة
- الشيخ المتصوف مراد ويس زنكنة
- الأمير احمد اسماعيل زنكنة
- الشيخ علي خان زنكنة
حيث كانت تسكن هذه العشيرة منطقة كرمنشاه في كوردستان الشرقية قبل نزوحها الى كوردستان الجنوبية و كان لهم إمارتهم الخاصة هناك وتعرف ب (إمارة علي خان الزنكنة) وكما أشار اليها الأمير شرفخان البدليسي في كتابه المشهور (شرفنامه) ولكن الإمارة تعرضت لصدمات و هجمات من قبل الدولة الصفوية في إيران و نتيجة لذلك نزح القسم الأكبر من هذه العشيرة الى مناطق كرميان في كوردستان الجنوبية و تحديداً في قرية (قيتول) القريبة من قصبة سنكاو وهناك أسسوا إمارتهم الثانية بأسم (إمارة الزنكنة في قيتول) وقد أسسها (الأمير نوشيروان بك ابن علي خان بك الزنكنة) و الأخير كان يشغل منصب وزير المالية في عهد الشاه عباس الصفوي الثاني في إيران . والجدير بالذكر انه كان ل (نوشيروان بك) أحد عشر ولداً استشهد منهم أربعة في المعارك التي اندلعت بينهم و بين الصفويين في (ماهي ده شت) على اثر الخلافات السياسية هناك ، ولم يتم ذكر احد من أبنائه الآخرين في أي من المصادر التاريخية التي كتبت عن العشائر الكوردية ماعدا (الأمير إسماعيل بك) الذي حل محل والده و أصبح أميراً على إمارة الزنكنه كونه الابن الأكبر للأمير نوشيروان بك . كان ذلك في سنة (1035 هجرية – 1625 ميلادية) وبعد ذلك منح اللقب الأميري من الدولة العليا العثماني آنذاك . وعلينا ان لا ننسى ان (محمد بك ابن نوشيروان بك) قائد القوات العسكرية للامارة هو الآخر جاء ذكره في كتب التاريخ وكان ذلك بسبب الخلافات التي نشبت بينه و بين ابن شقيقه (الأمير احمد ابن الأمير إسماعيل) ولولا ذلك لما جاء ذكر اسمه هو الآخر أيضاً ، حيث بعد وفاة الأمير إسماعيل أراد شقيقه محمد بك تسلم قيادة الامارة خلفاً لشقيقه الأمير إسماعيل كونه قائد قوات الامارة لكن (الأمير احمد ابن الأمير إسماعيل) استلم السلطة و اصبح اميراً على امارة الزنكنه خلفاً لأبيه وعلى اثره نشبت خلافات قوية بين الأمير احمد و عمه (محمد بك) استمرت لعدة سنوات أدى ذلك الى عزل الأخير من منصب القائد العام و تنصيب شقيقه (مصطفى بك ابن الأمير إسماعيل) بدلاً منهُ . ويتواجد عشيرة الزنكنة في كركوك و الموصل خانقين و مندلي و في

کردستان العراق.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.ahewar.org/ - 05-07-2024
وقت التدوين: 05-07-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 664
من كتاب -راحلون وذكريات- لعزيز الحاج (1)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230602061217495391

عزيز الحاج
الفصل الأول: صورة الحاج (الوالد)
مدخل موجز: لماذا هذا الكتاب؟
لم أغفل الكتابة عن أبي والوالدة والعديدين من الشخصيات العراقية، من أقاربنا أو أصدقائه، وخصوصا شخصيات كردية فيلية جديرة بالذكر والتعرف عليهم جيد والوفاء لهم.
أجل ، لقد كتبت صفحات كثيرة ولكنها متناثرة، وهؤلاء يستحقون مني وممن عرفهم أكثر من ذلك.
كتبت عنهم في بغداد ذلك الزمان وذاكرة النخيل وشهادة للتاريخ، وفي روايتي [دفاتر الشخص الآخر،[لكن بأسماء مستعارة]، وفي كتب لي أخرى، ولكنهم يستحقون مني كتابا منفردا خاصا بهم. وهو هذا الذي هو قيد الإعداد..]
****
من الطبيعي أن أبدا بالوالد لما له من كبير فضل علي، ولما أشعر نحوه بكل عرفان، مقرونا بالشعور بالخطيئة لأنه لاقى الأمرين بسبب انخراطي في السياسة ربع قرن، ولأنه مرت علي لحظات سياسية لم أقدر نصائحه أو ملاحظاته، أو طلباته، كما كان علي أن أفعل.
الحاج هو اسمه الحقيقي، إذ هو لم يزر مكة للحج، ولكنه اسم كردي، أصله أجي أو حاجي، فراح أصدقاء الوالد من العرب يدعونه حجي أو الحجي، وأحيانا حاجو. وأما في الوثائق الرسمية، فهو الحاج علي حيدر.
كتب عنه مؤخرا شقيقي الشاعر جليل حيدر في قطعة بعنوان صورة الحاج في الخمسينات، بدأها هكذا:
استهلال: لابد من سترة صيفية بيضاء، وبنطال رمادي، ماركة سيرج. لابد من علبة دخان بلاييرز، وجريدة ونشرة أخبار. ولابد أيضا من أغنية على البال، أو بيت شعر.
هذا هو الحاج في أماكنه المألوفة: العمل في كمرك الرصيف، [المدرسة المستنصرية]، والغداء في مطعم شريف وحداد، ثم استراحة البيت. هو الآن يتهدج مستعيدا بيتين أثيرين لديه من قصيدة للجواهري:
سلام على مثقل بالحديد ويشمخ كالأسد الظافرِ

كأن القيود على معصميه مفاتيح مستقبل زاهرِ
ويتذكر ابنه السجين...
تعقيبا، كانت بدلة الوالد المفضلة في الشتاء سترة رمانية وبنطالا رصاصيا غامقا، وكان أول ما أتذكر عن سجايره ماركة الكلدفلاك، وكنت أذهب للسوق أحيانا لشرائها له مع البيرة، وفيما بعد، انتقل للبيلايرز، كما يذكر جليل. وفي حوار متخيل مع الوالد في دفاتر الشخص الآخر، [الطبعة الأولى عام 1986 والطبعة الثانية في 1991 – بيروت]، نقرأ التالي:
- ولدي نجيب [عزيز].. ما بالك حزينا يا ولدي؟
- حلمت بك يا أبتاه. كما لو أنك قد فارقت الحياة. رأيت كأن مبنى ضخما انهار عليك، ففقدناك.
- ولكنني، يا ولدي، قد فارقت الحياة حقا. ما بالك! أفقدت الذاكرة والتاريخ!؟.
- حلمت وكأنك ترحل عنا إلى الأبد، وبكيت.. كنتَ لابسا بدلة السبورت الأنيقة كالمعتاد: السترة ذات اللون الرماني – القرميدي، والبنطلون الرصاصي الغامق، والرباط المشجر.. رايتك أنيقا كما في صورتك هذه أمامي لأيام زمان.
ويمضي الحوار ليشكو الحاج لولده ما كان يتعرض له من حسد على ثرائه وبذخه وسهراته وأولاده، فيجيب [نجيب]:
- أعرف، أعرف، جيدا. ذكرناك منذ أيام في لندن مع عمي [محمد علي] ومع [سلمان شكر].. وقد أعادا ذكريات تفاصيل حية طوتها صفحات النسيان ، وحدثاني عن أمور كنت أجهلها حتى الآن. وأنت اليوم في نظري أروع وأكبر.
- يا للوفاء.. وكم في الدنيا من عقوق ونكران للجميل!.. وبينهم من كافأني بجزاء سنمار.. لا تذكّرني بما فات، فإنك لتزيد لوعتي وأنا عنكم بعيد.
****
لم يعاتبني والدي يوما، ولا أمي، على الطريق السياسي الذي كنت قد اخترت رغم السجون والمعتقلات، والذي كلفهما، وكل العائلة، مشقات كبرى، بما فيها ملاحقة أعمال أبي، واعتقاله، وزيارات أمي لسجن نقرة السلمان الصحراوي البعيد على الحدود السعودية، وهي تحمل معها في كل مرة كمية كبيرة من الطعام وعددا كبيرا من البجامات، عارفة أنها سوف توزع جميعا على الرفاق ولن يكون لي منها نصيب غير ما هو مقدر لكل من الآخرين. وبلغ من اندماج الحاج بقضيتي أن سمى أحد ولديه، [من أم جليل، إذ كانت له زوجتان]، باسم سلام لأنه لأنني اعتقلت مع سلام الناصري وكنا صديقين. وسمى ولده الأخر باسم سامي لأنه عرف أن لي صديقا عزيزا في السجن اسمه سامي أحمد. وحين ولدت لنا أخت دعاها عاملة. واما والدتي الحاجة جيران فتاح - وهي حاجة بحق - فقد كنت أحملها أكثر من مرة رسائل سرية للحزب، وما كان أكثر فرحها وحزنها في آن حين زارتنا معا في سجن بعقوبة قبيل ثورة 14 تموز: الفرح كان كان صارخا وهي ترانا جنبا لجنب، وأما مسحة الحزن، فلم تخف علي برغم محاولتها كتمانه. وبالمناسبة، فقد كانت من صديقات أمي في زيارتها لسجن النقرة شقيقة الشهيد مهدي حميد وأم الزعيم الشيوعي الراحل زكي خيري وكانت امرأة مسنة، يشع وجهها بالصفاء والطمأنينة والحنان. وقد علمت في العقود الأخيرة أن الوالدة كانت تسلم رسائلي السرية للمناضلة الغالية ثمينة أم إيمان، زوجة حسين الرضي، وكانت ثمينة صديقة حميمة لشقيقاتي منذ بداية الأربعينات. ولعلم القارئ المهتم، فإن ثمينة تعيش اليوم في موسكو مع البنات والأحفاد، وهي متعبة للغاية، وتتلفن من وقت لوقت لشقيقتي فريدة في فرنسا. راجيا لها من القلب الصحة والعمر المديد، ولا أعرف إن كان هناك من يسألون عنها ويتابعون أخبارها من الساسة اليساريين العراقيين.
*****
اعتقل الوالد أسابيع في معسكر أبو غريب في أعقاب انتفاضة 1952، وبتهمة تدبير هروبنا السجني الفاشل لأواخر 1952. وقد هددوه بالتسفير باعتباره فيليا من خانة التبعية، فسخر منهم أمام كل المعتقلين معه، كما نقل لي في حينه أحد السجناء الشيوعيين الذين نقلوا لنقرة السلمان. وكان أبي قد توسط للشهيد حسين الرضي، [سلام عادل] عام 1949 حين فصل من التدريس فوظفه في المدرسة الفيلية ببغداد، وكان الوالد من مؤسسيها ومؤسسي الجمعية الفيلية. وتعرف والدي على الرضي كان بواسطة ناجي يوسف، والد ثمينة أم إيمان، زوجة الرضي، وكان ناجي يوسف مديرا عاما للتربية لسنوات طويلة، وكان بين العائلتين تزاور ما بين بغداد وكربلاءحين كان ناجي يوسف يعمل هناك. وعندما انتصرت ثورة 14 تموز استضافت دارنا في كرادة مريم فريقا من كوادر وقادة الحزب الشيوعي الخارجين توا من السجن ومساكنهم خارج بغداد لحين التحاقهم بالحزب. ثم أقام وليمة كبرى في حدائق الدار حضرها قادة وكوادر الحزب وشخصيات ديمقراطية ولفيف من السجناء المحررين للتو. وحين أعاد الزعيم عبد الكريم قاسم الملا مصطفى البرزاني للعراق، مكرما كل التكريم، أقام الحاج له وليمة كبرى في حدائق الدار وألقى خلالها كلمة ترحيب حماسية.
كان للحاج شعور عميق بالانتماء للوطن العراقي، بجانب شعوره العميق بانتمائه الفيلي، وكان يحب جعفر أبو التمن، ثم أحب بقوة، بعد الثورة، الزعيم عبد الكريم. ولقد ذكرت في مناسبات أخرى خلافي مع الحاج أحيانا بعد الثورة. فمثلا، ذات ليلة، قال لي بكل جد وحرص: ما لكم تطاردون الرجل، [أي قاسم]، بالمطالب والمظاهرات والمذكرات والمقالات، مطالبين بمطالب ليس هذا وقتها، ومترفعين عليه وكأنكم أساتذته وتعلّمونه ألف باء السياسة... لم أطق نقده، ولم أجب، ولكنني غادرت المنزل زعلان إلى بيت قريب وبقيت هناك أياما.
كان الحاج علي حيدر متعهد عمال شحن ونقل في الكمارك، ومقره الرئيسي كمرك الرصيف في مبنى مدرسة المستنصرية التاريخي قبل ترميمه وتحويله لمتحف. وكان العمال من فئة الحمالين من الأقلية الفيلية وبينهم العديد من الأقارب البعيدين والقريبين. وقد اقترف حنا بطاطو خطأ كبيرا حين سجل أن مهنة والدي كانت الحمالة، إذ فهم خطأ كلمة حمال باشي، التي

كان المتعهد، أو الملتزم، يوصف بها أحيانا، أي متعهد الحمالين. والحمالة على أية حال مهنة شريفة من عرق الجبين. وقد صححت الخطأ مع ظهور الطبعة العربية من كتابه الكلاسيكي عن العراق. وكان من بين الكتاب الذين عينهم والدي في الكمرك قاسم حمودي،الذي كان لا يزال طالبا في كلية الحقوق. وكذلك زميله ابن عمي محمود شكر، الذي تخرج محاميا، وصار حاكما في العمارة، وكان ذا ثقافة واسعة، ومن المساهمين في تشجيعي على القراءة وأنا في المتوسطة. وقاسم حمودي صار بعدئذ من مؤسسي حزب الاستقلال القومي، ومن أولاده سعد قاسم حمودي.
كان الحاج يعتبر من أغنياء الكرد الفيلية في بغداد، وكان مقر عمله محورا للكثير من اجتماعات الشخصيات الفيلية والعراقية. وكان من بين ممتلكات أبي دار كبيرة في الكاظمية تشرف على خط تراموای بغداد – الكاظمية، وله شناشيل جميلة. وفي ذلك البيت ولدت عام 1926، ونشأت علاقة حميمة بين وبين جديتي، التي كانت تأخذني للمسجد الكاظمي يوميا، وتزجرني بلطف حين كنت أطارد أسراب الحمام الآمنة هناك.
كان الحاج منفتحا اجتماعيا/ وله أصدقاء من مختلف الأديان والمذاهب والاتجاهات السياسية والمناصب الحكومية، ومنهم وزراء. وكانت شقيقاتي سافرات، وفي 1949 أرسل شقيقتي الصغرى، فريدة الحاج، لمصر لتدرس طب العيون في جامعة الإسكندرية. أرسلها وحيدة سنوات وعادت طبية ناجحة بامتياز، واشتغلت في مستشفيات بغداد، ثم في بعض الدول العربية حتى حل بها المطاف في مستشفيات فرنسا. أما شقيقتي الوسطى، لطيفة، فتخرجت اختصاصية في كيمياء التربة، والشقيقة الكبرى، المرحومة صفية، تخرجت من كلية التجارة. وأذكر أن أحد الأقارب طلب يدها خاطبا، ولكنها لم تكن تريد الزواج، فكتبتُ رسالة لوالدي سلمتها له بيدي، راجيا منه صرف النظر واحترام رأي شقيقتي. فكان لها ما أرادت. وكان من عادتي أن أكتب للوالد في قضايا كهذه لأن تأثيرها عليه كان أكثر. كذلك عرف كيف يربي أخواتي وإخواني من أم جليل، وكيف يدخلهم المدارس ولا يبخل عليهم، المرحومة وفية صارت موظفة في مصرف الرافدين، والمرحومة نجاة مدرسة، وهكذا مع البقية. أما جليل، الذي انحاز لليسار هو الآخر، فهو من شعراء التجديد العراقيين المعروفين، وذو ثقافة واسعة وله أسلوب جميل، شعرا ونثرا.
لقد ساهم والدي بنشاط في تأسيس الجمعية والمدرسة الفيليتين بعيد الحرب العالمية الثانية، وكان المؤسسون، على ما أتذكر، هم الآتية أسماؤهم ما بين مثقفين وتجار:
محمد مهدي نيازي؛ إبراهيم بشقة من المثقفين وهو من أقارنا وشقيق محمد بشقة، [الذي سوف أعود إليه]، وجاسم نريمان ومهدي ساخان، مدير المدرسة، والمحامي عبد الهادي باقر ملا نظر، ومحمد شيرة، و الحاج أحمد محمد، والحاج نوخاس مراد، وشكر رضا [أمّو أو عمّو]، والحاج علي. وشكر رضا الذي كنا نسميه عمّو، كان من بين أكثر الظرفاء الذين عرفت في حياتي، وكنت أستأنس كثيرا بحضوره، وقد عمل مرة بائع تذاكر سينما ثم جامع اشتراكات المدرسة الفيلية.
ها هي صورتهم معلقة أمامي، وقد تفضل بتزويدي بها قبل سنوات الشخصية الشخصية الفيلية المعروفة والسفير حاليا، عادل مراد، وهو أحد رموز حزب الاتحاد الوطني الكردستاني. فله الشكر والامتنان.
في تلك المدرسة، تطوعت لتدريس اللغة الإنجليزية في الصفوف المتوسطة أواخر 1947 للتدريس مع صديقيّ الشيوعيين في كلية دار المعلمين العالية، الشهيدين ممدوح الآلوسي وعبد الأحد المالح- الأول، وكان من تكريت، اغتاله البعثيون في سنوات الثورة، وعبد الأحد كان من بين ضحايا انقلاب 8 شباط الدموي.
كان والدي يحب المطالعة وله مكتبة لا بأس بها في البيت، وكان قد بلغ الخامس الإعدادي وترك، وكان يتقن اللغة الإنجليزية بدرجة مناسبة ويعرف شيئا من الفرنسية والفارسية. كما كان يحب الشعر، ويردد أحيانا أبياتا للجواهري وأخرى لابن زيدون الاندلسي. وفي مجالس أنسه مع أصدقائه كان يحب الترنم ببيت الجواهري:
هزي لهم ردفا إذا رغبوا ودعي لنا ما جاور الردفا!
وكان الحاج صديق الجواهري منذ الثلاثينات ومن زملاء سهراته خارج البيت. وأذكر أنني كنت أرى في الغرفة الجانبية لمقر عمل الحاج نسخا كثيرة من أول ديوان للجواهري، وأذكر أن غلافه كان أحمر اللون. وقد عرفت أن الوالد اشترى تلك الكمية من الكتاب تشجيعا وكان يوزع منها على أصدقائه. وفي 1944 ذهبت إلى لبنان، حيث كان الحاج يزور شقيقي الكبير المسلول، المرحوم عبد الأمير، وزرت أخي معه في المصح، ثم انتقلنا جميعا لبحمدون. وقد تركنا أخي هناك وسافرنا لدمشق بالسيارة. وأذكر أنه عندما بلغت السيارة مشارف دمشق رأينا الجواهري يسير وحده، فقال أبي: هذا هو الجواهري. وفي اليوم التالي ذهبنا إلى مطعم فوجدنا الجواهري هناك مختليا وبيده قلم وأمام علبة سجاير يكتب عليها. عرفت أنه كان ينظم قصيدته الكبرى في مهرجان المعري: قف بالمعرة وامسح خدها التربا. وهي القصيدة التي لقاها في المهرجان بعد عودتي، ولما وصل الشاعر لبيته :
لثورة الفكر تاريخ يذكرنا بأن ألف مسيح دونها صلبا ،
وقف طه حسن وهو يصيح متحمسا : ألف، ألف، مسيح.
صداقة الوالد مع الجواهري دامت عقودا، وقد أشار الجواهري لذلك في مذكراته.
كان الحاج سخيا، غير مقصر على عائلتيه اللتين على عاتقه ولا على أقارب أو معارف في ضيق، ولكنه كان أيضا متلافا، ولم يكن يفكر في المستقبل. صرف الكثير على شقيقي عبد الأمير، وعندما عاد من مصحات لبنان استأجر له دارا فسيحة في الكرادة الشرقية مطلة على النهر ليبتعد عن تلوث مركز بغداد وضوضائه. ومن قبل عبد الأمير، كان قد أرسل قريبنا عيدان في الثلاثينات لنفس المصح، ولما توفي، ذهب بالطائرة لجلب جثمانه.

مع تقدم السن، ومشاكل العمل والمضايقات، هبطت أحواله المالية، وباع قطع أراض وعقارات كان يمتلكها. وتردت صحته من الإرهاق والسهر، دون أن يساعده من كان سخيا عليهم ويعينهم في الأفراح والملمات، باستثناء عمي الحاج محمد علي حيدر، الذي وفى للوالد حتى النهاية. ولما خرجت من المعتقل في صيف 1969 ذهبت إليه وهو في دار عائلة أخي جليل، وبقيت معه أياما وهو شبه مشلول. ولكنه كان قوي الذاكرة، وسألته عن تهديده في المعتقل بالتهجير، فضحك وردد جوابه لآمر المعتقل بمنتهى التهكم. وكان يقول لي: هل حقا سوف تبقى بجانبنا؟، قاصدا نهاية رحلاتي السجنية.
في أواسط 1970 وأنا في باريس، وقد خرجت من المستشفى توا بعد عملية للعين، جاءني السفير العراق الدكتور محمد المشاط إلى فندقي الصغير يحمل لي نعي الوالد. وقد توفي دون ان يصل الثمانين، وتوفيت الوالدة بعده بسنوات، في منتصف 1984 وهي بعمر ما قبل الثمانين أيضا. وها أنا- ويا لأعاجيب الحياة!- قد تجاوزت الثمانين منذ عامين. فقولوا لي: كيف يمكن للولد أن يكون أكبر سنا من أمه وأبيه؟!!!
- له صلة-[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: مذكرات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org
وقت التدوين: 2023-06-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 665
من كتاب -راحلون وذكريات- لعزيز الحاج (2)

20230602062035495394=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

عزيز الحاج
الفصل الثاني: محمد بشقة..
ليست هذه الفصول سيرا للشخصيات التي تتناولها، ولكنها لمحات وصور من حياة كل منهم كما عرفتهم، وما تخطر على البال من ذكريات معهم، أو أحاديث سمعتها عنهم. ومثالي في كتابة هذه الفصول كتاب هكذا عرفتهم لفقيد الأدب والصحافة جعفر الخليلي، وكنت قد كتبت عن كتابه أكثر من مرة، وله في كتابي هذا مكانه بالطبع.
للراحلين الطيبين ديون في أعناق محبيهم من الأحياء، شخصيات سياسية كانت، أو أدباء و فنانين ومفكرين وكتابا، أو رجال دين مصلحين منفتحين، أو أثرياء يعينون المحتاجين، أو أفرادا في العائلة، ألخ.. وحين أذكر الأثرياء هنا، تحضرني أخبار كارثة هايتي ومأساة سكانها المروعة، وأنظر إلى تسارع المساعدات الغربية، وبالمقابل، عدم اكتراث دول العرب والمسلمين النفطية وأثريائهم. وقال لي صديق: هل تأمل أن يساعدوا أهالي هايتي وهم مسيحيون، وفوق ذلك سود، وهم، عندهم، مجرد عبيد...؟!!!
كما توصلت وأنا في أواخر العمر إلى أن البطولات درجات وأنماط، فمن استشهد من أجل قضية عادلة هو بطل يستحق التمجيد، ورجل الإطفاء، الذي يلقي بنفسه في النار المشتعلة لإنقاذ طفل أو امرأة او عجوز، هو بطل على طريقته، والعائلة التي تأوي مناضلا في سبيل الشعب، تطارده قوى الأمن، هي أيضا بطلة على طريقتها، وبدون وعي منها.
لم يكن محمد بشقة، [توقفت عنده في كتابي بغداد ذلك الزمان]، رجلا سياسيا، ولا من الشخصيات العراقية العامة،

ولكنه، مع ذاك، كان من أكراد الفيلية البغداديين المعروف بينهم، هو وشقيقه إبراهيم بشقة الذي كان من مؤسسي الجمعية والمدرسة الفيليتين ببغداد.
رجل سامق القامة، بعينين زرقاوين، وشعر ذهبي، ووجه صارم جاد بلا تجهم، يلقي النكتة دون أن يبتسم وكأنه يحادث نفسه،ويكبت عواطفه، فهو يطرب للموسيقى دون أن تبدو عليه علامات النشوة سوى دندنة خفيفة مع النفس كما كان يفعل كلما سمع تلك الأغنية التركية الجميلة، الناعمة، التي لا يزال صداها العذب يطرب كياني. وعائلة بشقة كلهم منفتحون على الغير، مهذبون للغاية، ويحبون المرح، والسينما، كما أنهم جميعا، نساء ورجالا، من ذوي العيون الزرق والشعر الذهبي وكأنهم وفدوا من بلد إسكنديناڤي.
عرفت الراحل في طفولتي وصباي الباكر وبداية شبابي وبعد الأربعين، حين خروجي في منتصف 1969 من معتقل قصر النهاية. وسواء هو، أو زوجته المرحومة خيزران، فهم من أقاربنا المقربين، وكان التزاور بيننا مستمرا.
شغل محمد بشقة في العشرينات وظيفة ملاحظ إداري في السليمانية، وقد ساهم في وضع قواعد اللغة الكردية باللهجة السورانية مع خبراء أكراد وإنجليز. وأذكر يوم سافرنا لزيارتهم في السليمانية في منتصف الثلاثينات، وكان في استقبالنا في كركوك، وركبنا السيارة معا. ولن أنسى قراءته لوالدي بيت شعر عربي جاهلي دون أن أعرف المناسبة. البيت هو :
هوى ناقتي خلفي وقدامي الهوى فإني وإياها لمختلفانِ
ولما كان حريصا جدا على نقاوة اللغة الكردية بمختلف لهجاتها، وكان يتكلمها بلا كلمات غريبة، فقد أنشد لنا أيضا بيتا للشاعر الكوردي فائق بي كس يستهزأ فيه بمن يتكلمون كردية نصفها عربي. والبيت يقول على لسان هؤلاء:
وزارة أشغال خوش جَهد كِردي طريقْ سياراتْ لبنجوين بِردي
أي إن وزارة الأشغال بذلت جهدا طيبا بإيصال طريق السيارات إلى بنجوين. ربما ثمة نكهة قومية ضيقة في هذا الحرص على نقاوة اللغة. والحق، أن الكثيرين من الشبان الفيلية في بغداد كانوا يتكلمون كردية فيها كلمات عربية غير قليلة وذلك بحكم المعايشة اليومية والثقافة العربية. وكنت من هؤلاء.
ومرة أخرى ونحن في الطريق من السليمانية إلى مصيف سرجنار، رأيته يقول للوالد فجأة بالكردية الفيلية: اشتر لنا وابورا، وكان يقصد أسطوانة محمد عبد الوهاب : يا وابور قل لي رايح فين. هكذا كان يصوغ جمله. وقد علمت منذ عامين أنه أرسل ذات مرة في بداية الخمسينات زوجة ابن عمي المحامي محمود شكر إلى قريبنا الشخصية السياسية المعروفة حبيب محمد كريم لتردد له باللهجة الفيلية المثل الكردي: يا ديك، يا ديك ، اختبئ، اختبئ، حذرا من بطش الأسد.، وكان بذلك يحذره من مراقبة رجال الأمن له بسبب نشاطه في الحزب الديمقراطي الكردستاني، الذي كان جعفر محمد كريم، شقيق حبيب، من مؤسسيه عام 1946- علما بأن العائلتين تقربان لبعض. وبعد السليمانية، وقبل بغداد، كان الفقيد قد اشتغل سنوات في كربلاء أيضا.
ومع أن بشقة لم يشتغل بالسياسة أبدا، فإنه هو الذي ساعد المناضل الدكتور جعفر محمد كريم على الهروب في أواخر 1948 على ما أتذكر، وكان قد صدر على الفقيد جعفر أمر بإلقاء القبض عليه، وربما تسفيره أيضا. وقد اختفى أياما في دار محمد بشقة حتى دبر له الأخير الهروب لإيران من خانقين بواسطة أقاربنا هناك، ومنهم أحد أعمامي. وكنت أنا أيضا قد اختفيت في دار بشقة في الكرخ لمدة أسبوعين من أواسط 1948 قبل انتقالي لدار حزبية. وفي الخمسينات، لجأ إليها أيضا لبضعة أسابيع شقيقي الشهيد لطيف الحاج. كل ذلك، ومحمد بشقة يستقبلنا الواحد بعد الآخر بكل سماحة وكرم وكأننا ساكنون معه أصلا وجزء من عائلته، ودون أن يخطر بباله أن ثمة خطرا عليه من وراء حمايتنا. كان يفعل كل ذلك كأمر طبيعي، وبلا تأفف ولا امتعاض ولا تردد.
كان محمد بشقة من المثقفين البارزين بين الكورد الفيلية البغدادية، وكان يتقن الإنجليزية والتركية والفارسية والفرنسية، فضلا عن الكردية والعربية. وخلال الحرب العالمية الثانية وبعيدها، كان يشغل وظيفة مدير تحريرات في المديرية العامة للدعاية، وكان لها اسم آخر،[ربما مديرية المطبوعات]، ويرأسها- حسب ذاكرتي- ناجي القشطيني. وخلال وجودي لديهم عام 1948، كان يجلب لي كل يوم من الدائرة صحفا عربية وإنجليزية، ويطلب مني أن أؤشر له على ما يخص العراق منها.
بعد خروجنا من السجن في عهد ثورة 14 تموز كانت دار محمد بشقة في مقدمة من زرتهم، وعلمت منهم أن ابنته الطبيبة، المرحومة الدكتورة فضيلة بشقة، لها مع المرحوم زوجها، [وكان طبيبا أيضا ومن الأسرة النجفية المعروفة آل عجينة]، عيادة طب في النجف. ولما أخذني للنجف، في الأسابيع الأولى للثورة، الشهيد سلام عادل بمعية الشهيد محمد حسين أبو العيس، ورفاق آخرين، فقد كنت أتمنى لقاء فضيلة بعد غياب عشرة أعوام. وبالفعل، التقيت في مقهى بالصديق الشهيد حسن عوينة، فأخذني ذات ليلة لعيادة الدكتورين، وبقيت معهما بضع دقائق لكيلا أشغلهما عن عملهما. وحسن عوينة كان ممن تعرفت عليهم في السجون وأحببتهم كثيرا. وقد كان مثالا للمناضل الصلب الذي يهب نفسه للقضية وهو دائم الابتسامة، وكان معروفا بالمرح، ونظم الشعر، وإلقاء النكات. وقد استشهد هو الآخر عام 1963 على أيدي زبانية الحرس القومي الأوغاد. فسلام على ذكراه، وعلى ذكرى رفاقه الميامين.
كان محمد بشقة نموذجا لأناس طيبين بالفطرة، يخدمون الغير دون انتظار البدل، وهو بمخاطرته بإيواء سياسيين مطلوبين لرجال الأمن، كان، ومن حيث لا يدري، أحد أبطال شعبنا المجهولين، وما أكثرهم، من نساء ورجال.
وفي كتابي عن بغداد لم أنس ذكر طرف من هوس الراحل بالنظافة، فكان يتجنب مصافحة أحد، فإذا صافحوه، كان يبقي يده ممدودة حتى تسنح له فرصة غسلها. وقد استغل أبي وناجي يوسف هذه الناحية للمزاح مع الفقيد، فكان ناجي يوسف يظل

يشد على يده مطولا المصافحة هن عمد، ومحمد بشقة محرج لا ينبس بحرف. ومن الصدف، أن السينما الأميركية ابتكرت مؤخرا شخصية محقق بوليسي خاص، اسمه مونك، هو شديد الذكاء، وخارق الملاحظة، وله قدرات هائلة على تشخيص المجرم رغم تعقيدات الجريمة، ولكنه، في الوقت نفسه، مهووس بالنظافة، فلا يصافح أحدا، فإذا صافحوه، سارعت مساعدته لإعطائه ورقة تنظيف طبية.
من المؤلم، أن صورة محمد بشقة لم تكن عندي عندما طبعت آخر كتبي، شهادة للتاريخ، وإلا، لكان لها في الكتاب مكان بارز. أما ما يؤلم أكثر، فهو أنني شخصيا لم أطلع في الملفات المنشورة عن الفيلية ذكرا للراحل، وهو الذي يستحق فيها ذكرا بامتياز.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شرح الكتاب

تصنيف المحتوى: مذكرات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 20-01-2010
وقت التدوين: 2023-06-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 666

من كفري مفري إلى جصان مصان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240320224357560970

من كفري مفري إلى جصان مصان
محمد مندلاوي

في سني حكم العروبيين للعراق، كان الكورد في جنوبي كوردستان يخسرون مدنهم واحدة تلو الأخرى، نتيجة سياسة الاضطهاد و التعريب التي كانت سائدة ضدهم من قبل الأنظمة العروبية العنصرية، حيث كانت تلك الأنظمة تأتي من المنطقة الغربية و الجنوبية من العراق بعشائر عربية وتستوطنهم في تلك المدن الكوردية لتغيير ديموغرافيتها. لكن للأسف الشديد نرى الآن أن الحكومة و الأحزاب الكوردستانية تتخلى طواعية عن تلك المدن الكوردية للمستوطن العربي، الذي استولى على هذه المدن بالقتل و بالإرهاب على سبيل المثال كمدينتي بدره وجصان و مدن و مناطق أخرى. من لا يصدق فليراجع دستور إقليم كوردستان، الذي وضع على الرف إلى إشعاراً آخر، الذي تنكر لهذه المدن ولم يذكرها لا في فقرة ولا في بند. لمعرفة هذه التداعيات الخطيرة، سنعرج قليلاً على بعض الأحداث الكبيرة، التي جرت في السبعينيات من القرن الماضي والتي لها علاقة بموضوعنا.
في سنة (1975) على اثر اتفاق الجزائر التآمري، الذي حيك في الجزائر بين المقبورين شاه إيران (محمد رضا پهلوي) ونائب الرئيس العراقي المجرم (صدام حسين)،و بإشراف مقبور ثالث هو الرئيس الجزائري (هواري بومدين)، وبموافقة و مباركة أمريكية كان سمسارها آنذاك وزير خارجيتها (هنري كيسنجر). لقد تنازل نظام حزب البعث العربي بقيادة المجرمين أحمد حسن البكر و صدام حسين لشاه إيران عن (90) كيلومتر من مياه شط (العرب)، وعن عدد من المناطق الحدودية التي تحتوي على آبار النفط، مقابل أن يقطع الشاه طريق المساعدات التي كانت تأتي للحركة التحررية الكوردستانية و محاصرتها، ليسهل القضاء عليها. بعد حبك هذه المؤامرة الدنيئة ضد الشعب الكوردي استطاع النظام البعث الدموي و

النظام الشاهنشاهي العميل، إلحاق نكسة بالحركة التحررية الكوردستانية، حيث توقفت العمليات العسكرية لقوات البيشمرگة ضد قوات النظام العراقي لفترة وجيزة لم تتجاوز عدة أشهر، سرعان ما عادة الحركة التحررية الكوردستانية بعملياتها العسكرية على الساحة الكوردستانية، أقوى من ذي قبل، حيث باتت في كل يوم تدك مواقع قوات الجيش العراقي على أرض كوردستان الأبية، و أصبحت آنذاك تحت سيطرت الحركة التحررية الكوردستانية أراضي محررة تعادل مساحة دولة لبنان.

في سنة (1979) قاد الخميني ثورة ضد نظام الشاه العميل، و أطاحت به في نفس السنة، ثم غيَّر آية الله الخميني النظام الشاهنشاهي إلى نظام الجمهوري الإسلامي، بعد هذه التغيرات الجذرية التي حصلت في إيران، رأى صدام حسين أن الفرصة مواتية لشن حرب على إيران، لاسترداد الأراضي و المياه التي تنازل عنها للشاه، وفق اتفاق الجزائر الخياني التآمري، فاستغل العداء الإقليمي و الدولي للنظام الجديد في طهران، و أوضاع إيران المتردية و غير المستقرة، بعد ثورة الشعوب الإيرانية التي لم تمر على انتصارها سنة واحدة، كل هذه العوامل التي لم تكن في صالح إيران أعطى صدام حسين حافزاً ليأمر جيشه في سنة (1980) ببدء هجوم واسع و مباغت على إيران، واحتلال أجزاء واسعة من أراضيها، لقد تصور صدام حسين أنه بهذه الحرب العبثية سيفرض شروطه التعجيزية على الجانب الإيراني، وأن الحكام الجدد في إيران سيرضخون له، لأنهم حديثي العهد في الحكم، ولا يملكون مقومات الصمود و المواجهة مع جيشه الجرار، وسيخرج منها بعد أيام قلائل ظافراً منتصراً، ويملئ قصوره بالجواري والغلمان و السبايا من الشعوب الإيرانية، كما فعل الغزاة الأوائل قبل (14) قرن، لكن خاب ظنه، حيث أن الحرب لم تضع أوزارها في أيام ولا شهور، بل هي استمرت ثمان سنوات، ودمر فيها ثروات العراق البشرية و الإقتصادية، و خرج منها العراق مدمر في كافة المجالات الحيوية، ومثقل تحت طائلة ديون قدر بعشرات المليارات الدولارات، والتي كانت، سبباً في إشعال حرب عبثية ثانية، ألا و هو غزو واحتلال دولة الكويت.هذه السياسات الرعناء ليست غريبة على هؤلاء العروبيين، قصيري النظر الذين لا يرون أكثر من أمام أقدامهم. لو كان صدام حسين يعرف سيكولوجية الإنسان الإيراني، قط لا يغامر بإعلان حرب هوجاء عليه، بكل بساطة، أن الفرد الإيراني، معروف بالتأني و طول الصبر على عوادي الزمن، الذاكرة العراقية تختزن الكثير من فرائد الأدب الحكيمة عن فراسة الإيرانيين هناك مثل شائع بين العراقيين يقول: الإيراني يذبح الإنسان بالقطن. بما أن الطاغية صدام كان بعيداً عن كلما هو عراقي فكان يجهل كل شيء عن شعب العراق و الشعوب المحيطة به بسبب هذا الجهل وقع المجرم صدام حسين في المحذور، و طال أمد حربه أكثر بكثير مما توقعه، و جرت رياح الحرب بما لا تشتهي سفن صدام. مررت على هذا التأريخ الدموي الذي جرى تفاصيله بين العراق و إيران و الذي اكتوى بنيرانها الشعب الكوردي، حيث كان أوار الحرب يدور في مناطقه، لأن أرض كوردستان تقع على جانبي حدود إيران والعراق، التي تمتد من سواحل الخليج إلى الحدود (التركية). بالإضافة إلى وقع وبلات هذه الحرب على الكورد، كانت هناك حرب إبادة غير معلنة، على الشعب الكوردي، في كلتا الدولتين، في شرق كوردستان (إيران) و جنوب كوردستان (عراق)، أبان تلك الحرب التي دامت ثمان سنوات، كانت للأحزاب و القيادات الكوردستانية، بعض الأدوار، تلعبها حسب الظروف و المعطيات، التي فرضتها تلك الحرب، منها المفاوضات التي جرت في سنة (1983)، بين الإتحاد الوطني الكوردستاني و الحكومة العراقية، و التي لم تسفر في النهاية عن أي شيء، أود هنا أنقل كلام سمعته بعد عقد من انتهاء تلك المفاوضات في شريط فيديو، لسكرتير الإتحاد الوطني الكوردستاني، وهو يتحدث لأعضاء حزبه، عن تلك المفاوضات و الإشكالات التي كانت تعترض نجاحها، ثم تطرق فيها، إلى المدن التي كانت عليها خلاف مع الحكومة العراقية، لكن سكرتير الاتحاد الوطني الأستاذ جلال الطالباني، تطرق إلى إحدى تلك المدن، بأسلوب يحط من قدسية الأرض الكوردية التي رويت بدماء هذا الشعب المكافح. ق الحقيقة لقد صعقت في حينها عندما سمعت ذلك الكلام الغير بريء، سوف نمر عليه في سياق المقال.

بعد أن رأى صدام حسين لا نهاية للحرب في المدى المنظور، وجيشه يتقهقر في جبهات القتال، لجأ إلى ممارسة أساليبه التكتيكية لكسب الوقت الذي لم يكن في صالحه، لهذا فتح باب المفاوضات مع الإتحاد الوطني الكوردستاني، في سنة (1983- 1984)، حيث جرت جولات من اللقاءات، بين الجانبين في بغداد، والتي لم تسفر عن أي شيء يذكر، سوى المراوغة و المماطلة من جانب صدام حسين و نظامه، وفي النهاية وصل الجانبان إلى طريق مسدود، وانتهت المفاوضات كسابقاتها، و بدأ القتال من جديد بين الإتحاد الوطني الكوردستاني و جلاوزة الحكم البعثي في العراق.

كما أسلفت بعد مضي عقد من الزمن على انتهاء المفاوضات، شاهدة شريط فيديو للأستاذ جلال طالباني، وهو يتحدث في اجتماع مع عدد من كوادر حزبه عن تلك المفاوضات، حيث تطرق فيه عن الخلافات التي كانت تعتري المفاوضات مع الجانب الحكومي حول بعض المدن التي تقع في گرميان، ومن ضمن تلك المدن مدينة كفري، لكن للأسف الشديد أن سكرتير الإتحاد الوطني الكوردستاني، الذي له بصمة على التاريخ الكوردي الحديث، عندما أشار إلى هذه المدينة الأبية، كان يشير إليها بأسلوب ينم عن التهكم بها حيث قال: لقد تحدثنا في إحدى الاجتماعات مع علي حسن المجيد (علي كيماوي)، عن الحدود الإدارية للمدن الكوردية مثل (كفري مفري). في الحقيقة صعقت في حينها، قلت في نفسي كيف لشخص بهذه الثقافة و الحنكة السياسية، يخرج منه مثل هذا الكلام عن مدينة كوردستانية، التي رويت كل شبر من أرضها بدماء الآلاف من أبناء وبنات الكورد الغيارى، الدارج بين عامة الناس مثل هذا الكلام البخس يقال عن أشياء ليست لها قيمة، على سبيل المثال نقول: (خيار ميار، شكر مكر، حسن مسن، بكر مكر) الخ، هذا النمط من الكلام يقال: في حالتين فقط، أولاً في الأشياء غير ذي قيمة وثانياً في الإنسان المحقر، أما يقول هذا الكلام قائد كوردي عن أقدس مقدسات الكورد، وهي أرض

كوردستان المقدسة، الذي قدم و مازال يقدم الكورد أفواج تلو أفواج من الشهداء من أجل تحريرها من براثن الاحتلال، يأتي سكرتير الاتحاد الوطني ويصفها ب (كفري مفري) لا أعرف كيف يسمح قائد كوردي لنفسه أن يصف المدن و الأرض الكوردستانية الطاهرة بهذا الوصف ال....؟!. ألا يعلم الأستاذ جلال الطالباني إن جميع الشعوب التي تناضل من أجل تحرير أراضيها من نير الاحتلال هدفها الأول و الأخير هي أن تكون سيدة نفسها على أراضيها. حتى الأحاديث الدينية أعطت الأرض درجة عالية من القداسة، هناك حديث نبوي يقول: (من احتلت أرضه لا يقبل صلاته) يرى في هذا الحديث أن المصير الإنسان الأبدي وهي آخرته وضعها الإسلام في حفاظ و ذود ذلك الإنسان عن حياض أرضه ضد الاحتلال، وألا لماذا يقاتل الفلسطينيون طوال هذه السنين ويقدمون يومياً القتلى و الجرحى أليس من اجل أرض (فلسطين) التي لو تجمع مساحتها الضفة الغربية مع قطاع غزه ليست أكبر من مساحة المحافظة التي تضم كفري وحدها دون مفري.
سنتحدث عن مدينة كوردية أصيلة وهي جوهر موضوعنا، والتي حولها دستور الإقليم، (الملغي)، إلى مفري آخر، وهي مدينة جصان الكوردية و الكوردستانية. سنذكر نبذة مختصرة عن ناحية جصان التابعة لقضاء بدره، والتي تبعد عنها (15) كيلو متر، و تبعد عن مركز محافظة كوت (واسط) حدود (60) كيلو متر، و تقع في شمالها الغربي. قبل رسم الحدود بين العثمانيين الذين كانوا محتلين لولايات موصل و بغداد و البصرة و الإيرانيين، كانت جميع هذه المناطق التي تقع شرق نهر دجلة مع المناطق الأخرى في إيلام و كرمانشاه وخرم آباد في شرق كوردستان (إيران)، تشكل وحدة جغرافية واحدة لا يفصل بينهما أي شيء، وكذلك العشائر، كانت العشيرة الواحدة تنشر قراها وأفرادها من إيلام إلى الكوت، ومن كرمانشاه إلى مندلي، لكن بعد رسم الحدود المصطنعة الجائرة، قسمت الأرض و الشعب إلى قسمين، قسم في جانب ما سميت فيما بعد بالعراق، و القسم الآخر في إيران.
تقع بالقرب من جصان بالإضافة إلى بساتين النخيل مقالع للصخور و مواقع للجص، بعد خط الحدود بين إيران و العثمانيين صارت جزء من هذه المواقع، التي تستخرج منها الجص داخل الأراضي الإيرانية. تسكن عشيرة (گچينه) الكوردية بالقرب من مواقع الجص و كانت تعمل في صناعتها لذا أصبحت كنيتها فيما بعد (گچينه) أي الجصاصة، وتعني الكلمة الذين يصنعون الجص. من عادت الكورد إطلاق اسم المهنة على الشخص أو العشيرة كلقب. في اللغة الكوردية مادة الجص تسمى (گچ)، و تسمية الگچ هي الأصح. إن اللغة العربية استعارت هذه التسمية من اللغة الكوردية، لأن العربية تفتقد إلى هذين الحرفين فلذا تقلب (الگاف – جيماً) و (الچاء – صاداً) فتصبح الكلمة (جص) بدلاً من (گچ)، لتوضيح أكثر حول كيفية قلب (الگاف) و(الچاء) نشير إلى اسم الآلة الموسيقية الكوردية القديمة التي اخترعها الكورد، و عزفوا عليها منذ أيام سومر، إلى يومنا هذا، و التي تسمى عند العرب ب (الصنج)، و اسمها الحقيقي هي (چنگ). كما أسلفت أن العرب يقلبون (الچاء – صاداً) و (الگاف – جيماً) فيصبح الاسم (صنج) بدل (چنگ)، و كلمة (الچنگ) في اللغة الكوردية، تعني الأصابع الخمسة، ومن خاصية هذه الآلة يتم العزف عليها بالأصابع في كلتا اليدين. نذكر مرجعاً مهماً من مراجع أئمة اللغة العربية، وهو عبد الله بن سليمان العتيق، يقول في كتابه (لمعرفة العجمة في اللغة العربية): إن حرفا الجيم و الصاد لا يجتمعا في الكلمة العربية، و أية كلمة عربية يوجد فيها هذان الحرفان تعتبر تلك كلمة معربة و دخيلة على اللغة العربية، ك (صولجان)، و ((الإجاص)) الخ. جاءت في القواميس اللغة العربية، كقاموس (محيط المحيط) لبطرس البستاني و (لسان العرب) لابن منظور و (المحيط) لأديب اللجمي و شحادة الخوري، أن (الإجاص) دخيل على اللغة العربية لأن (الجيم والصاد) لا يجتمعان في كلمة واحدة من كلام العرب.
في محافظة الكوت (واسط) هناك من اعترض على عودة جصان والمناطق المستقطعة الأخرى إلى إقليم كوردستان، نتوجه إلى هؤلاء السادة الأفاضل بسؤال وهو لو يتكرموا علينا و يكتبوا لنا خمس كلمات غير دخيلة في اللغة العربية الواسعة تضم (الجيم و الصاد) كالحرفين الموجودين في اسم جصان. ليس من الضير أن نذكر النهر الوحيد الذي يخترق أراضي جصان، و الذي يسمى من قبل أهل المدينة (گلال)، وهو اسم كوردي أصيل نابع من جلالة اللغة الكوردية اللهجة (الفيلية). يوجد عندنا في مدينة مندلي نهر شبيه لنهر گلال في جصان هو الآخر منبعه من جبال كوردستان و يسمى أيضاً (گلال).
رئيس إقليم كوردستان الأستاذ مسعود البرزاني، يصرح دائماً في وسائل الإعلام الكوردستانية قائلاً: أننا لم و لن نتنازل عن أية مدينة أو منطقة من كوردستان مهما كلف الأمر. بينما دستور الإقليم الذي كان من المؤمل يعرض على شعب كوردستان للاستفتاء عليه لكنه أُجل إلى (إشعاراً آخر) بطلب تليفوني من نائب الرئيس الأمريكي اللئيم بايدن، يقول غير هذا حيث لم يشمل الدستور مناطق كوردية أصيلة مثل بدرة و جصان و مناطق أخرى في گرميان. المواطن الكوردستاني يتساءل من قادته ما الفرق بين بدره و كركوك؟ أليست الاثنتان أراضي كوردية؟. القادة الكورد يؤكدون في جميع تصريحاتهم على كوردستانية كركوك ولا يظهرون نفس الحماس عندما يتعلق الأمر بمناطق الكورد (الفيلية) كبدره و جصان، فإتباع هذا النهج غير السليم، يضع مصداقية القادة أمام شعبهم موضع تساءل. لأن أرض جنوب كوردستان من زاخو إلى جصان لها قدسية واحدة غير قابلة للتجزئة. لذا إن رئيس إقليم كوردستان واجبه الوطني يحتم عليه أن يحافظ على وحدة أرض إقليم كوردستان، و يقع على عاتقه مسؤولية تثبيت و صيانة حدود الإقليم في دستوره القادم ليشمل جصان و توابعها، وأية مساومة على هذه المدينة السليبة، تعني لنا نحن الكورد شيء واحد فقط، وهو أن رئيس الإقليم يتهكم بالحق الكوردي و يحول دستورياً جصان إلى مصان، مثلما حول قبله سكرتير الإتحاد الوطني الكوردستاني كفري إلى مفري.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 20-03-2024

وقت التدوين: 20-03-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 667

من مأساة الفيليين في دجلة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230808101631512598

من مأساة الفيليين في دجلة

احمد الحمد المندلاوي

في ذكرى تهجير الكورد الفيلية موضوع من كتاب الايام العصيبة من تاليف عبد الامير عبد الحسين ملكي زوجي...معانات العوائل التي بقيت في العراق....لايمكن الجزم بان من بقى بالعراق ولم يرحل انه كان مرتاح البال او سعيد لكن العكس هو الصحيح حيث عانت تلك العوائل كثيرا حتى سقوط صدام يوم 09-04-2003 كان هاجس الخوف والقلق والملاحقات الامنية والجرودات الشهرية التي تقوم بها الفرق الحزبية واجبار الاهالي للالتحاق بالجيش الشعبي والزيات المتكررة كل 12 بالشهر لسجن ابي غريب ونكرة السلمان التي تقع في التخوم الغربية ومعانات الطريق واساليب حرس السجون كلها عبارة عن احداث يومية تشغل بالهم وتلاحقهم مثل الكوابيس وبالنسبة لنا كذلك زيارة سجن بريادي في كركوك كاتب هذه السطور قدر له ولعائلته البقاء في بغداد وكان يسكن منطقة جميلة ...كان لي من الاخوة خمسة مع اخت واحدة متزوجة ابن خالتي...الشهيد علي طبيب يسكن محافظة الانبار ويعمل في مستشفى الرمادي ..عبد الستار رئيس مهندسين في دائرة السكك الله يرحمه وفوزية ام اديب موظفة في شعبة الهندسة في اعادة التامين الله يرحمها وحسن مهندس اقتصادي في جيكسلوفاكيا الله يرحمه واخي ثامر الصغير كاسب الله يرحمهم اوالوالدين وانا وزوجتي مدرسان في منطقتنا تم حجز اختي الوحيدة فوزية ام اديب وزوجها الشهيد عبد رزاق علي حيدر رحيم الله يرحمه واوولادها اديب ولبيب ووسام ووسيم وهي حامل وام زوجها وهي خالتي نركز الله يرحمها وابنة خالتي وداد الله يرحمها وابن خالتي الشهيد جمال علي حيدر الله يرحمه واقتادو العائلة الى سجن بريادي في كركوك وجمال الى ابو غريب وانجبت ابنها الخامس في السجن واسمته هاوري اي رفيق الطريق والان في دنمارك ومثوا في السجن اكثر من عام تم تسفيرهم عن طريق خانقين فوق الالغام وبقى جمال لحد الان مغيب كان في نقرة السلمان مع الشباب وبعد السقوط التقينا بعد معانات دامت اكثر من عقدين من الزمن والدموع ترقرق في عينيها وهي تعيد ذكريات التهجير والطفل الذي انجبته في سجن بريادي وزوجها المريض الذي حقن في السجن بالزرنيخ وتوفي حال وصولهم طهران ومن معانات الطريق واعتراض سبيلهم الجحوش والمتعاونين مع صدام لسرقة اموالهم وانتهاك اعراض النساء هذه الفئة لادين ولا مذهب ولا قومية لهم ولا انسانية لذا قررت السفر الى دنمارك وتلقت العناية هناك واليوم اصبحوا رجالا ابطال ومع الاسف ماتت اختي بحادث بين العراق وايران ولم تحصل حقوقها ولا حقوق اولادها ولا

دائرتها ودفنت في ارض الغربة ايران ...واخي الكبير دكتور علي اختفى من داره في الرمادي وبقى داره فارغا ونقلنا الاثاث وبعد السقوط علمنا انه اعدم 5-12-82 وفق المادة 158 في القضية 11-1982 المخابرات العامة وبقى قبره مجهولا لحد هذا اليوم ولم نستلم اي خبر من اي دائرة امنية عن مصيره ...خي المهدس عبد الستار فقط رفض الانصياع والتعاون مع ازلام صدام ودخل معهم في مشادة كلامية القي القبض عليه وبعد تعذيبة في اقبية دائرة الامن حكم عليه مدى الحياة مؤبد وفي سجن انفرادي في ابي غريب وبالعفو طلع مريض وفيه رعشة الى ان توفي الى رحمة الله ....اما انا واخي سمير اسمه ثامر كل يوم بالامن وانا مسؤلياتي كثيرة من سجن الى سجن وتعذيب نفسي من قبل الامن ..عندما كنا نجلس صباحا نسمع من طلبتنا عن فقدان احد الطلبة ويقولون انه سفر مع عائلته وكان القلق هو شغلنا الشاغل كانت ملابسنا واكلنا والماء وكل مانحتاجه في صندوق سيارتي وكنا على استعداد للهروب في اي لحظة واكثر الاحيان ننام في السيارة وكانت لنا مشاغل اخرى وقلقنا زيارة الى سجن ابي غريب او نقرة السلمان او سجن بريادي حيث كانت العوائل تجتمع منتصف الليل في ساحة النهضة وتنطلق الحافلات نحو الجنوب وكانت الرحلى تستغرق 48 ساعة الى نقرة السلمان والعوائل تتحمل عناء الطريق والحر والبرد ولاننسى الكلمات التي يطلقها الحرس على شبابنا وعلينا والاحداث كثيرة سالخصها لكم في المدرسة طلبوا منا الانتماء للحزب في حملة تبعيث التعليم رفضنا ولم ننتمي لحزب الفاشيولم اقبل البس جيش شعبي وكنت اسير بهويات مزورة لقد نقلونا الى وظيفة كتابية ثم فصولنا انا وزوجتي ليلى هاشم ومعنا كثيرون منهم ضوية قمبر بنجة ونرهت كاظم ونزهت ميكائيل وبلقيس هاشم وهيفاء هاشم وحسن علي وموفق خسرو ونظيرة اسماعيل كرم وعبد الرسول محمد علي وعبد الخالق سهراب وسعاد شريف وسامي غلام وكثيرون حكمة كوردية قيل لطائر القبجاي مكان تهوى ؟ قال المكان الذي كنت فيه فرخا تقال في حب الوطن ومسقط الراس[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: ک. شمال ح. لاتين

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://kurd-online.com/ - 08-08-2023

وقت التدوين: 08-08-2023

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 668

من هم الأكراد الفيلية؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230112212258458087

من هم الأكراد الفيلية؟

الأكراد شعب عريق من الأمة الإسلامية، عانى من التجزأة والغبن، ويعود تاريخ هذا الشعب إلى أكثر من 5 آلاف سنة، عاشوا في وطن سمي بأرض الكورد أو كوردستان، وقد ورد أسم هذا الشعب قديماً تحت عنوان (الميديون)، حيث ذكرتهم الكتب القديمة مثل التوراة (العهد القديم)، أو الإلياذة لهوميروس، وورد ذكرهم في الكثير من الكتب التاريخية التي تعرضت لذكر الشعوب القديمة، ويعد وجود الشعب الكوردي في غرب إيران وجنوب تركيا حتى سنجار وجبال حمرين، من الأمور الثابتة تاريخياً، وبهذا يمكننا القول أن وجود الأكراد على أرض الجبال (ميديا) هو أقدم وأسبق من الشعوب الأخرى، وقد تم تجزأة هذه المنطقة بعد سيطرة الاستعمار وسقوط الدولة العثمانية، حيث توزع الأكراد بين كوردستان العراق وغرب إيران وكردستان الشمالية في تركيا وسوريا، كما هاجرت أعداد كبيرة إلى لبنان والأردن وخصوصاً عند اشتداد الصراعات الداخلية أو الخارجية التي تفقدهم الأمان في أرضهم.وينقسم الأكراد إلى طوائف عديدة، أهمها الفيلية التي تضاعف الضيم والقهر عليها لسببن هما:1 – أنهم جزء من الشعب الكوردي.2 – لأنهم يوالون أهل بيت النبي الأكرم (صلى الله عليه وآله وسلم).

الفيليون جزء من الشعب الكوردي، وقد ذكر المؤرخ نجم الدين سليمان مهدي الفيلي في كتابه «الفيليون» تبعاً للعديد من المؤرخين أن الفيليين هم بقايا العلاميين أو الكوتيين الذين عاشوا في وسط العراق وجنوبه ك «بدرة وخانقين ومندلي وكركوك وجصان وبغداد» وغيرها من المدن العراقية والمدن الإيرانية كخوزستان الذين انحدروا منها، وقد توطنوا قرب المياه وخاصة شرق دجلة التي نمت فيها أقدم الحضارات البشرية.

وقد اندمج الفيليون أكثر من باقي الأعراق في المجتمعات التي عاشوا فيها، ففي العراق سكن العديد منهم المدن المقدسة كالنجف الأشرف وكربلاء، وامتهنوا العديد من الحرف كالزراعة والصناعة والتجارة وبالأخص في بغداد، وكان لهم دور بارز في الثورات التي حدثت في التاريخ العراقي كثورة التنباك وثورة العشرين (1920م)، وقد تزعم قادة منهم جيشاً قوامه أكثر من 5 آلاف شخص لمناصرة المجدد الشيرازي في محاربة الاستعمار البريطاني، بخلاف قسم كبير من الأكراد السنة الذين انضموا للمستعمر البريطاني وعملوا في المؤسسات المدنية والعسكرية التي أنشأها.

وقد كان الفيليون خط الدفاع الأول عن قضايا الأمة وكانت مشاركاتهم في صنع التاريخ السياسي العراقي واضحاً وكبيراً، لكنهم كانوا الضحية الأولى كذلك كما في الحروب الطاحنة التي اندلعت بين الدولة الصفوية والدولة العثمانية، حيث قام العثمانيون بإبادة كبيرة للفيلية لكونهم شيعة لآل محمد (صلى الله عليه وآله وسلم)، حيث اعتبرهم العثمانيون عملاء للدولة الصفوية الشيعية، وتواصلت الإبادة والتشريد للفيليين على يد القوات الغازية البريطانية لميولهم المعادية للإستعمار ونصرتهم لقائد ثورة العشرين المجدد الشيرازي، واستمرت المأساة مع ما سُمي «عهد الاستقلال» حيث قامت حكومة رشيد عالي الكيلاني بمذابح عديدة كالمذبحة التي ارتكبها جيشه في مدينة الكاظمية في 1935/3/23م. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | موقع https://historyofkurdish.com/- 12-01-2023
وقت التدوين: 12-01-2023
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 669
من هم الكرد الفيليون؟
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220709175149421946

د. أحمد راسم النفيس
ما زالت الأزمة العراقية تكشف لنا عن مزيد من الحقائق والغرائب التي صنعها النظام العراقي الصدامي وطمسها المتسترون على جرائمه ومن بين ضحايا هذا النظام كان الكرد الفيليون.
ينقسم أكراد العراق إلى قسمين رئيسيين الأول هم أهل كردستان العراق الواقعة شمال البلاد والمتواصلة جغرافيا مع الأقاليم الكردية الممتدة في تركيا وإيران وغيرها أما الأكراد الفيليون فهم من سكان المناطق الوسطى والجنوبية ومن المعلوم أن أكراد الشمال أغلبهم من السنة وتحديدا من أتباع المذهب الشافعي أما أكراد الجنوب والوسط العراقي فهم من أتباع المذهب الشيعي الإمامي الإثنى عشري.
أما عن سبب تسميتهم بالفيلية فيقول عنهم ياقوت الحموي في معجم البلدان (أنهم الذين يقطنون المناطق الجبلية المرتفعة الواقعة بين إيران والعراق وتتسم أجسامهم بالضخامة كأجسام الأفيال) بينما يقول البعض الآخر أن هذه التسمية ترتبط باسم أحد الولاة الذين حكموا هذه المنطقة إلا أن هناك اتفاقا على أن اسم (الأكراد الفيلية) يطلق على الأكراد الشيعة القاطنين في بغداد ووسط العراق وليس على نظرائهم في إيران.
أما عن مناطق تواجدهم فهناك مدن عراقية تقطنها غالبية من الكرد الفيليين من بينها خانقين ومندلي وزرباطية وبدرة كما أنهم موجودون بكثافة في بغداد والبصرة والكوت والعمارة.
أما عن عددهم داخل العراق فيقدره البعض بثلاثة ملايين نسمة.

وقد قدم هؤلاء للعراق والعالم العربي عددا من الشخصيات ممن قدموا إنجازات بارزة في مجال الفنون والآداب واللغة العربية.

كيف بدأت مأساة الأكراد الفيليين؟

تعود مأساة الكرد الفيليين (وهي مرتبطة إلى حد كبير بمأساة العرب من شيعة العراق) إلى ذلك الصراع السياسي الطويل الذي دار بين الدولتين العثمانية التركية والصفوية الإيرانية والذي أدى إلى منح أبناء العراق حرية المفاضلة بين التبعية الإيرانية والتبعية التركية فكان أن اختار كثير من الشيعة العراقيين التابعية الإيرانية ومن بينهم الكرد الفيلييون.

ثم جاء النظام الصدامي البائد ليسقط عنهم الجنسية العراقية مستفيدا من هذه الورقة في صراعه مع إيران ويقول المطلعون على هذا الملف أن أبشع ما أقدم عليه النظام العراقي في تعامله مع الكرد الفيليين هو محاولة إبادة هذه الشريحة من الشعب الكردي وإنهاء وجودها القومي من بغداد والبقاع العربية الأخرى في العراق عن طريق البطش بمئات الألوف من أبنائها ولا سيما في السبعينات والثمانينات بتهجيرهم قسرا إلى إيران وما رافق ذلك من عمليات سبي وقتل للرجال والنساء والأطفال وهو ما لم يشهد له التاريخ مثيلا في العصر الحديث كما قام هذا النظام باعتقال الألوف من الشباب الفيليين رهائن لا يعرف أحد من ذويهم أو من المنظمات المدافعة عن حقوق الإنسان عنهم شيئا حتى الآن.

وقد اتخذ النظام الصدامي من مفهوم التبعية الإيرانية ذريعة لتهجير هؤلاء الكرد الفيليين جماعيا وبالقوة الغاشمة من مناطق سكناهم في بغداد وفي المدن والقرى العراقية الأخرى وإلقائهم على الحدود العراقية الإيرانية قبل وأثناء الحرب بين البلدين 1980-1988، متجاهلا بذلك عدة حقائق تاريخية منها:

إن البريطانيين قد نصبوا دولة في العراق على شعب عريق متعدد القوميات والأصول والأديان واللغات تنازعت عليه الإمبراطوريتان الفارسية والعثمانية مئات السنين وتبادلتا التحكم بمصيره عدة مرات في حين ظلت الحياة الروحية والثقافية لأكبر نسبة من سكانه من أهل الشيعة عربا وأكرادا فيليين مرتبطة بجارتهم إيران. وكان ذلك هو واقع الحال في عموم العراق قبل تأسيس الدولة العراقية وصدور أول قانون للجنسية عام 1924. إذ كان معظم سكان العراق قبل تأسيسها إما من التبعية العثمانية أو من التبعية الإيرانية.

ولأسباب تتعلق مباشرة بتلكؤ الدولة الإيرانية في مسألة الاعتراف بالدولة العراقية الملكية نص قانون الجنسية العراقية على اعتبار السكان المقيمين ضمن حدود الدولة عراقيين إذا كانوا من رعايا الدولة العثمانية، ووضع القانون المذكور عراقيل في قبول سكان المناطق الجنوبية ولاسيما القريبة من الحدود الشرقية للدولة كمواطنين عراقيين، وشمل ذلك أفراد القبائل العربية والكردية الفيلية على حد سواء.

وقد تجاهل قانون الجنسية العراقية حقائق تاريخية موثقة أخرى من بينها أن إقليم لورستان كان تابعا من الناحية الإدارية للكوفة في الحقبة العباسية كما كانت العلاقات التجارية والثقافية مزدهرة بين بلاد لورستان أي إمارة الفيلية مع عاصمة الخلافة العباسية في بغداد ومع المدن الشيعية المقدسة في جنوب العراق... ولم يكن إلحاق لورستان بالدولة الإيرانية إلا نتيجة للصراع بين السلاطين العثمانيين وملوك الفرس على هذا الإقليم وقد اشتد الصراع منتصف القرن التاسع عشر على ترسيم الحدود الفاصلة بين الإمبراطوريتين حيث أصر العثمانيون على المطالبة بعربستان والمنطقة الواقعة شرقي نهر دجلة بما في ذلك جزءا كبيرا من أراضي لورستان وبعد مفاوضات مضنية ومعقدة قضت معاهدة أرضروم الموقعة عام 1847 بتقسيم الإقليم بين الدولتين.

وفي عام 1914 استكملت الإدارات الاستعمارية ترسيم الحدود الدولية الشرقية بين العثمانيين والفرس من أقصى الشمال إلى شط العرب جنوبا وهي الحدود التي تفصل الآن بين إيران والعراق. وكان من نتائج ذلك الترسيم إلحاق منطقة السليمانية بالعراق، واقتطعت منطقة من لورستان محاذية للعراق والحق هذا الشريط الحدودي بأملاك الدولة العثمانية في ولايتي بغداد والبصرة والتي أصبحت بعد ذلك جزءا من المملكة العراقية بما في ذلك جزءا من أراضي الكرد الفيليين.

ماذا صنع النظام العراقي بالكرد الفيليين؟

تكشف العديد من الوثائق عن القرار الذي أصدره النظام الصدامي البائد بتسفير أو طرد العراقيين من أصحاب التابعية الإيرانية والذين بقيت ملفات حصولهم على الجنسية معلقة في دوائر السلطة العراقية وقد جرى تنفيذ هذا القرار الجائر بصورة بالغة التعسف مما أدى إلى عديد من الكوارث الإنسانية التي شملت اقتلاع اكثر من مائتي ألف من الأكراد الفيليين وأضعافهم من الشيعة العرب الأقحاح من بلادهم بعد مصادرة أموالهم المنقولة وغير المنقولة وإتلاف مستندات انتمائهم لوطنهم. وقد أشار هؤلاء الضحايا وشهود العيان إضافة إلى ما وثّقه عديد من الباحثين والمنظمات القانونية والإنسانية إلى إجبارهم على السير على حقول الألغام لتنفجر بهم لأغراض تمهيد الطريق للوحدات العسكرية في جبهة الحرب مما أدى إلى اختفاء آثار الآلاف ويقال أن الدوائر الاستخبارية قد استخدمتهم كمادة حية في تجاربها العسكرية الكيماوية والبيولوجية وأشار العديد منهم إلى صنوف التعذيب البشع في سجون النظام الرهيبة الذي تعرّضت له ألوف أخرى من الكورد الفيليين العراقيين.

قرارات الترحيل القسري

أصدر وزير الداخلية العراقي في عام 1980 قرارا ينص على تسفير من وصفهم (بالإيرانيين الموجودين في القطر وغير الحاملين على الجنسية العراقية وكذلك المتقدمين بمعاملات التجنس أيضاً ممن لم يبت بأمرهم) والمقصود بهم العراقيون من التابعية الإيرانية كما نص القرار على الاحتفاظ بالشباب الذين تتراوح أعمارهم من 18-28 سنة والاحتفاظ بهم في مواقف

المحافظات إلى إشعار آخر كما أكد القرار على فتح النار على من يحاول العودة إلى الأراضي العراقية من المسفرين والذين جرى إلقائهم قرب الحدود الإيرانية في أوضاع بالغة السوء بعد أن نهبت ممتلكاتهم و جرى أسر أبنائهم الذين تتراوح أعمارهم بين 18-28 عاما وأخذوا كرهائن.
أما ابتكار صدام الأغرب من هذا فهو إجبار الرجال على تطليق زوجاتهم من التابعية الإيرانية مقابل مبلغ قدره 4000 دينار إذا كان عسكرياً و2500 دينار إذا كان مدنياً في حال طلاق زوجته أو في حال تسفيرها إلى خارج القطر وقد اشترط هذا النظام من أجل منح المبلغ المشار إليه ثبوت حالة الطلاق أو التسفير بتأييد من الجهات الرسمية المختصة وإجراء عقد زواج جديد من عراقية كما ألزم الشخص الذي استفاد من قرار مجلس قيادة الثورة أعلاه بعدم الزواج ثانية من إيرانية وفي حالة زواجه يسترد منه كافة المبلغ!!.
الأبعاد الراهنة لمأساة الكرد الفيليين
يسعى الأكراد الفيليون الآن وبعد سقوط نظام صدام لاستعادة أموالهم وممتلكاتهم وبيوتهم التي يسكنها الآن البعثيون من بقايا النظام البائد كما صادر النظام كافة وثائقهم الثبوتية حين قام بتسفيرهم وبناء على ذلك لا يمكن لأي منهم المطالبة بأي شيء ولا حتى بحق المواطنة... كما أن أجيالا قد ولدت في المهجر (خاصة إيران) حيث يفتقدون إلى العيش الكريم والرعاية الصحية والتعليم والثقافة أما المشكلة الأهم التي تواجه هؤلاء الآن فهي إثبات جنسيتهم ليتسنى لهم ممارسة حقوقهم السياسية التي حرموا منها طيلة العقود الماضية.
وأخيرا فقد أعلن مجموعة من الكرد الفيليين تأسيس كيانات سياسية خاصة بهم للاضطلاع بمهمة تجميع صفوفهم ورصها وتوحيد كلمتهم للدفاع عن حقوقهم وتمثيلهم في كافة المواقع والمجالات أسوة بباقي مكونات وشرائح المجتمع العراقي. ولا زال صندوق النظام الصدامي يكشف لنا كل يوم عن مزيد من المفاجآت والغرائب.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 09-07-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 670
من هم الكورد الفيليون .. ؟1
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230311153702473531

الاستاذ عبدالواحد الفيلي

مختصر من تاريخ الكورد الفيليين
معنى كلمة الفيلي (الپيلي)
الفيلي كلمة امتزجت دلالاتها بالتاريخ والثورة والشجاعة فأخذت معناها من كل ذلك .. فقد جاءت كلمة البيلي في المخطوطات السومرية القديمة بمعنى المحارب أو الشجاع .. واللغويون يؤكدون أن حرف (پ) كانت تستعمل في اللغات القديمة بدلا من الحرف (ف) كما أن المستشرق الإنكليزي كرزون يذكر في الصفحة 1892 من المجلد الثاني من كتابه التاريخي أن كلمة الفيلي تعني الثائر والمتمرد ويؤيده في ذلك المستشرق هنري فليد في الصفحة 98 من كتابه العلمي القيم (معرفة الأجناس الآرية) وبناء على ما تقدم فكلمة الفيلي (پيلي) هي قديمة بقدم تواجد هذه الشريحة وهي تدل على معان متقاربة في الماضي والحاضر ..الثائر؛الشجاع؛المتمرد والظاهر كما أمكن استنتاجه من التاريخ أن هذه الشريحة العريقة كانت في صراع بطولي دائم ضد ألمظالم والاعتداءات التي كان الآخرون يحاولون
ممارستها ضدهم ولإخضاعهم .. ألا انهم وكما يستدل من معنى الكلمة ما كانوا يستكينون على ضيم فاستحقوا بذلك هذا اللقب - الفيلي - عن جدارة تامة .
· من هم الكورد الفيليون تاريخيا
الكاشيون هم الأصول الأولى للكورد الفيليين أطلق عليهم الساميين اسم (كاشي ؛ كيشي ؛ كوشو) واليهود يسموهم (كوشي) في كتبهم القديمة ألا أن علماء الآثار كانوا يدعونهم باسم (كاسي – كاساي - كاسيت) وليس هناك شك بأنهم من اعرق القبائل التي سكنت سلسلة جبال زاكروس والتي كانت موطنها الأصلي منذ آلاف السنين قبل الميلاد .
في عام 1746 قبل الميلاد وبعد ان تمكن الملك الكاشي (الفيلي) گانداش من تحقيق اتحاد الكاشيين مع القبائل الزاكروسية الأخرى كالگوتين واللولوبين؛ وتقدم على رأس جيش كبير من أفراد القبائل المتحدة وتمكن من فتح بابل والقضاء على الحاكم البابلي وسمي بملك الأقاليم الأربعة وأستمر حكمه زهاء 16 عام. بعد وفاة (گانداش) تولى الملك (ئي گاميل) الحكم وقد تمكن هذا الملك من القضاء على دولة سومر في عام 1710 قبل الميلاد وضم بلادها الى حكمه وبعد هذا الإنجاز بفترة قصيرة أعلن أحد الأمراء الكاشيين ويدعى (اولام پورياش) الثورة وتمكن من عزل (ئي گاميل) واستلام مقاليد السلطة بدلا عنه . وبعد أعوام قام الملك الكاشي (أوگوم) الثالث وهو ابن اخ (اولام پورياش) بفتح اخر قلاع السومريون وسمى البلاد التابعة له والتي شملت سومر وأكد أيضا باسم (كاردونياش) وهذه التسمية مركبة من ثلاث كلمات و هي (كارد + ون + ياش) و معناها (كورد + صفة الجمع + الارض او البلاد) وتحت هذا الاسم استمر الكاشيين (الكورد الفيليين) باقتدار وعظمة في الحكم مدة تقارب ستة قرون منذ عام 1746 وحتى 1171 قبل الميلاد وقد كانت حدود إمبراطوريتهم تمتد حتى سواحل البحر الأبيض المتوسط وهي بذلك كانت أوسع من حدود دولة حمورابي بكثير وقد كان الكاشيون خلال هذه الاعوام من حكمهم مثالا للعدالة والإنسانية فهم لم يعملوا على صهر الشعوب والأقوام التي كانوا يسيطرون عليها كما لم يحاولوا تحويل البابليين الى كاشيين وكانوا يختارون المسؤولين والموظفين الحكوميين من بين الشخصيات الكاشية والبابلية دون أي تمييز كما انهم كانوا يتزاوجون مع البابليين أيضا وقد عثروا مؤخرا على الكثير من الرسائل السياسية والتجارية باللغة (المسمارية - البابلية _والهيروغليفية _ المصرية) المتبادلة بين الكاشيين وفراعنة مصر في خرائب تل العمارنة من بين آثار فراعنة مصر وهي اليوم موجودة في المتاحف المصرية .
· من هم الكورد الفيليين

يقطن الكورد الفيليون منذ زمن بعيد (بقدم تواجدهم) في الجنوب الشرقي من كوردستان (شرق العراق الحالى) أي الضفاف الشرقية لنهر دجلة وبالتحديد المنطقة الممتدة من كركوك وشمال خانقين الى مدينة البصرة جنوبا . للكورد الفيليين لهجتهم الخاصة المشتقة من اللغة الكوردية ويعتبرها الكثيرون بانها اساس اللغة الكوردية او الجذور الاصلية للغة الكوردية ؛ ورغم ادعاءات الحكومات العراقية المتعاقبة على عربية او فارسية الكورد الفيليين الا ان عددا من المستشرقين امنوا واقتنعوا بكوردية الفيليين ومن هؤلاء المستشرقين جون فالكهوم وكرزون ولورية وهاسل وهنري فليد وغيرهم .
ويسكن الكورد الفيليون المناطق التالية في العراق والتي هي ارضهم منذ الاف السنين وهي كما يلي :
خانقين ؛ كلار؛ كفري ؛ جلولاء ؛ سعدية (قزل رباط) ؛ المقدادية (شهربان) ؛ بلدروز ؛ مندلي ؛ بعقوبة ؛ الكوت ؛ النعمانية ؛ الحي ؛ بدرة ؛ زرباطية ؛جصان ؛ علي الشرقي ؛ باقسايه ؛ علي الغربي ؛ شيخ سعد ؛ الكميت ؛ العماره .
بالإضافة الى ان انتشارهم في المدن التالية :
بغداد ؛ السليمانية ؛ اربيل ؛ كركوك ؛ الكوفة ؛ النجف ؛ كربلاء والبصرة . هذا ايضا اضافة الى نسبة ضئيلة اخرى تعيش في بقية المحافظات والمدن العراقية الأخرى. هذا عدا أقسام من العشائر المهاجرة في فترة من الفترات من المناطق الفيلية الى المناطق الاخرى من كوردستان والتي تعيش ولحد يومنا هذا في تلك المناطق نفسها مع الاحتفاظ ببعض عاداتهم وتقاليدهم ولهجاتهم بسبب وجودهم داخل شريحة اكبر . ومنهم على سبيل المثال قسم من قبيلة (الزنگنة) في (كركوك) وقسم من قبيلة (الكلهور) في منطقة (شهرزور) في (السليمانية) وفي منطقة (قوشتبه) في (اربيل) وجزء من قبيلة (الهماوند) في (چمچمال) وقسم من قبيلة (الشوهان) في منطقة (شوهان) في اطراف (كركوك) وقسم من قبيلة (اللك) في (اربيل و طقطق) وقبيلة الشبك في اطراف الموصل ؛ هذا عدا (الگورانيين) اللذين يتوزعون في منطقتي بهدنيان وسوران وينتمي الكورد الفيليين الى (29) قبيلة وعشيرة من مجموع (46) قبيلة في انحاء العراق فمنها على سبيل المثال (اللور؛ الكلهور؛ اللك ؛ الگوران ؛ الكوردلي ؛ الملكشاهي ؛ الاركوازي ؛ الزرگوشي ؛ الشوهاني ؛ البايراوي ؛ الباولي ؛ الملخطاوي ؛ الخزلي ؛ السوره ميري ؛ الميخاسي ؛ البختياري ؛ الزنگنه ؛ الداوودي ؛ الشيخ بزيني ؛ الهماوند ؛ القطبي ؛الباجلان ؛ الجايدري ؛ القره لوسى ؛ الزندي ؛ و ..... والكثير من العشائر التي لا يتسع المجال هنا لذكرها كلها .
اما حول تعدادهم في العراق فليست هناك احصاءات دقيقة ورسمية في هذا المجال حيث لعبت الافكار العنصرية والشوفينية دورها في منع ايجاد احصاء دقيق للكورد الفيليين ولكن يمكن القول بأن عددهم يتراوح ما بين المليونين والنصف و الثلاث ملايين في العراق ؛ اضافة الى هذا يوجد اكثر من ربع مليون في ايران حاليا كمهجرين ومهاجرين واكثر من ربع مليون اخرين ينتشرون في دول مثل (استراليا وكندا وامريكا واوربا وغيرها من الدول كمهاجرين ولاجئين.
· عشائر وقبائل الكورد الفيليين
الكورد الفيليون هم شريحة كبرى من شرائح الشعب الكوردي وينقسمون إلى خمسة أقسام وهم ؛ اللور ؛ اللك ؛ الكلهور ؛ الگوران ؛ الشبك (شاه بگ – و التي يرادفها باللغة العربية مصطلح (النبلاء) .
وهذه الأقسام بدورها تنقسم إلى قبائل وعشائر كثيرة .
فاللور ينقسم الى قسمين اللور الكبرى واللور الصغرى .
واللور الكبرى تضم اكثر من (101) قبيلة وعشيرة .
واللور الصغرى تضم قبائل وعشائر لا تحصى و يمكن حصرها بمنطقة جغرافية تضم مدن و قرى .
أما اللك فتضم قبائل كثيرة من اشهرها ثلاث قبائل كبرى هي السلسلة والدلوفان والبالاگريوه وعشائر كثيرة أخرى فرعية .
أما الگوران فيضم الگوران الصغير والشبك والزنگنة والباجلان والسنجابي .
والكلهور أيضا يضم قبائل وعشائر كثيرة لا يتسع الوقت لذكرها هنا و لكن من اشهرها هما (الشاهزاده و المنصوري) . و اما الشبك (شاه بگ) فحوالي (70%) منهم هم من الكورد الفيليين ومن مزيج من القبائل و العشائرالفيليه التالية (الزنگنه – داوودي – باجلان – روژبياني – بيات كلهور – شوانكاره – شيخ بزيني – بختياري – لك – گوران بيچگ) و نسبة (20%) هم من الكورمانج (زازا – زرراري – شكاك) و نسبة (7%) هم خليط من القزلباشية من (التاجيك – اللاز – الچركس) و النسبة القليلة المتبقية فهم من بعض العشائر العربية التي اختارت الانتماء و الاحتماء بهذا الجمع الكبير و القوي لتؤمن على وضعها و على مرعقود طويلة متتالية خلال القرون الماضية وسط تناحر الامبراطوريتين الايرانية و العثمانية.
· اللهجات الكوردية الفيلية
يضم اللغة الكوردية اللهجات التالية (الكورمانجية – الهورامية – الزازائية – الشكاكية – السورانية – الفيلية) وكل واحدة من تلك اللهجات لها فروعها و لكناتها واما اللهجة الفيلية او ما يسمى احيانا باللهجة الكورمانجية الجنوبية تعتبر من اكثر اللهجات الكوردية أصالة واللهجة المركزية للفيليين هي التي يتكلم بها أهالي خانقين ومندلي وبغداد مع فارق بسيط في التلفظ (لكنة) وللفيليين عدة لهجات هي كما يلي :
1- المركزية 2- اللورية المركزية 3- الكلهورية 4- الشبكية
5- اللكية 6- الگورانية الصغرى 7- البختيارية 8- الكوردلية
9- الشوهانية 10- الملكشاهية 11- الاركوازية 12-البايراوية
13- الباجلانية 14- الخزلية 15- الكوه گلوية 16- المامسانية 17 – روسيانه
· المذاهب بين الكورد الفيليين

ينتمي اكثر من 75% من الكورد الفيليين الى المذهب الشيعي ونسبة 17% إلى المذهب السني ونسبة 5% إلى مذاهب أهل الحق و العلي الهية ويطلق عليهم ايضا اسم الكاكائية او اليارسانية والنسبة المتبقية تشمل الأديان الزرادشتية والايزيدية واليهودية و المسيحية (الكلدان) .

· المشكلة الفيلية في العراق

عند تأسيس المملكة العراقية في عام 1921 وبموجب اتفاقية تخطيط الحدود العراقية - الايرانية تم الحاق مناطق واسعة من الاراضي الكوردية الفيلية بالوطن العربي الى جانب بقية الارض الكوردية التي تتشكل منها ولاية الموصل ، والمتتبعون لتاريخ العلاقات بين الامبراطوريتين الإيرانية والعثمانية ،ثم بينها وبين الدولة العراقية بعد تفكك الإمبراطورية العثمانية يعلمون جيدا بان المناطق الحدودية سواء التي كانت تابعة لولاية الموصل أو التي كانت امتدادا لها وحتى الجنوب العراقي كمناطق شمال شرق حلبجة وشلير ومناطق زهاب (من توابع خانقين) ومندلي وبدرة وجصان وزرباطية وغيرها من المناطق المتاخمة لمنطقة ايلام كانت دوما موضع نزاع واختلاف بين الدولتين الجارتين ... وكانت الاتفاقيات الحدودية المعقودة بين طرفي النزاع منذ عام 1555 وحتى يومنا هذا وبعضها تحدد بالاسم هذه المناطق وهذا خير دليل على صحة ما نقول . ولما كانت هذه المناطق وغيرها من كوردستان العراقية مسكونة من اقدم العصور من قبل العشائر الكوردية والكوردية الفيلية .

ولهذا عندما تم تثبيت الحدود العراقية بعد تأسيس الكيان الجديد او الحكم الوطني كان طبيعيا أن تنقسم العشائر المذكورة ، تبعا لمناطق سكناها في حين بقيت عشائر بأكملها ضمن الدولة الإيرانية وانقسمت عشائر أخرى إلى قسمين ... قسم بقي في إطار إيران والقسم الآخر صار تابعا إلى المملكة العراقية الجديدة ... ومن هذه العشائر نذكر على سبيل المثال أهمها : المنگور والمامش والجاف والهورامانييون في شمال كوردستان العراق إلى جانب الكلهور والاركوازي والبولي والزرگوش والملخطاوي والكوردلية و غيرهم في جنوبها ... ولما كانت هذه العشائر هي وحدات متماسكة ومترابطة من حيث النسب فلم يكن مستغربا أن نرى الاخوة وابناء العمومة منقسمين في تبعيتهم بين الدولتين تماما كما حدث بالنسبة للعشائر العربية مثل شمر و غيرها من العشائر العربية المتوزعة بين سوريه و العراق .

وزيادة في التوضيح نورد ما يلي ترجمة نصية لإحدى الاتفاقيات الحدودية المبرمة بين السلطان العثماني مراد الرابع والشاه الإيراني طهماسب الأول عام 1629(وقررنا أن الأماكن الواقعة في المناطق الفاصلة بين بغداد وأذربيجان الموسومة منها جصان وبدرة تكونان تابعتين لنا وقصبة (مندلي) وصولا إلى (درتنك) ، وقد اتفق أن يكون المكان المسمى سرميل حدودا لدرتنك ، بما فيها السهول الواقعة فيما بينها اعتبرت تابعا لنا ، أما الجبل المتاخم لهذه المنطقة يكون تابعا للطرف الآخر .. (سرميل) التي ذكرناها حدودا لدرتنك بالإضافة إلى (درنة) تكونان أيضا متعلقتان بنا والقبائل المعروفة ب (ضياء الدين) و (هاروني) من عشيرة الجاف تكونان حصة لصاحب الجلالة الباب العالي (بيره) و (زردولي) تبقيان ضمن سيادة الطرف المقابل ... قلعة الزنجيرة التي تقع إلى الجانب الغربي من القلعة المهدية تعود لنا أما القرى الواقعة في الجانب الشرقي فتكون تابعة للطرف الثاني ... جميع النقاط القريبة من مدينة (زور كوهي) الواقعة في الطرف الأخر لقلعة (زلم) والمطلة على القلعة المذكورة فقد استملكت من قبل سلطاننا أما قلعة (هورمان) مع كل القرى التابعة لها فتكون من ممتلكات الطرف المقابل ... (كدوك جغان) عين حدودا لشهرزور (قزلجة)و توابعها واستملكت من قبل سلطاننا ، مهربان (مريوان الحالية) وتوابعها تخص الطرف المقابل .

· عن كتاب الاكراد ، الاتراك ، العرب ، لمؤلفه ادمونز –

من اللهجة الأمرة في كتابة الاتفاقية المذكورة يتبين مدى تحكم السلطان العثماني بصياغة الاتفاقية التي كانت نتيجة انتصاره في الحرب على الطرف المقابل .. وهكذا نرى انه كلما كانت القوة العسكرية لإحدى الدولتين تتنامى ، كانت الدولة الأقوى تسعى لفرض امتيازات حدودية على حساب الطرف الأخر وفي حين ترى السلطان يتحكم بتعيين حدود الدولتين في ذلك العام نشاهد الامير علي ميرزا (ابن فتح علي شاه) وبدون اعلان الحرب يقدم على احتلال القسم الغربي من منطقة زهاب ويجعل نهر سيروان الحدود الفاصلة بين الدولتين كما قامت القوات الايرانية في عام 1840 باحتلال السليمانية وقبلها أي في عام 1837 كان باشا بغداد قد احرق مدينة خرمشهر واقام مذبحة لسكانها وهكذا كانت الاتفاقيات تجدد سراعا بين الدولتين كتبديل المرء بدلته بين الحين والاخر ومن الاتفاقية التي فرضها السلطان سليم العثماني على الشاه طهماسب في عام 1555 كانت النزاعات الحدودية تترائ على الوتيرة المذكورة ، والاتفاقيات تتغير تبعا لنتيجة كل نزاع ، فكانت اتفاقيات (1639 في زهاب) و(1727 في همدان) و(1726 في قسطنطينية) وفي عام (1746 في مغان) و(1823 في ارضروم) كما استمرت اخر المفاوضات الحدودية منذ عام 1849 وحتى انهيار الامبراطورية العثمانية دون التوصل الى ابرام اي اتفاق ، ثم استؤنفت بين الحكومتين الايرانية والعراقية دون التوصل الى نتيجة حتى ابرام اتفاقية الجزائر عام 1975 على حساب ضرب الثورة الكوردية وبهذه الصورة كانت الوقائع مشوبة بالقلق المصيري وعدم الاستقرار حتى نشوب حرب الثمان سنوات التي فرضها الحكم الصدامي المقبورعلى ايران 1980 – 1988 ولما كانت هذه هي الاوضاع الشريط الحدودي بين الدولتين منذ اكثر من اربعمائة عام ولصعوبة تبديل الجنسية كلما حدث تغيير في رسم الحدود لكون اكثرية سكان المناطق الفيلية كانت تتكون من الشيعة ، ولهذا فان سكان هذه المناطق بقيت متحفظة وحتى صدور اول قانون للجنسية في العراق عام 1927 بالجنسية الايرانية التي كانت بالإضافة الى الدوافع المذكورة تضمنت لحامليها عدم شمول ابنائهم بالخدمة العسكرية الاجبارية للحكومة العثمانية وخليفتها (العراقية) خاصة وان الحكومة العراقية آنذاك لم تكن تتشدد بهذا الشأن . هذا فيما

يتعلق بأمور واوضاع السكنة الاصليين للمناطق الكوردية الفيلية التي صارت جزء من الاراضي التي سميت بالوطن العراقي . لهذا كانت العشائر الساكنة على طرفي الحدود تتمتع بحرية واسعة للتزاور والتردد على بعضها أو تغيير أماكن سكناها .
وقد شارك أبناء هذه الشريحة إلى جانب بقية العراقيين بنشاط وإخلاص في كل من المناحي على صعيد الحياة العراقية من اقتصادية وسياسية واجتماعية وكانت لرجالاتهم مواقف مشرفة على الصعيد السياسي وبرز من بينهم أدباء وشعراء و رياضيين وتجار كبار في كل الحركات والانتفاضات الشعبية في العراق منذ ثورة العشرين وحتى اليوم بالإضافة لمشاركتهم في الحركات والثورات الكوردية ونتيجة لهذه الأوضاع التاريخية والسياسية التي مر ذكرها سابقا ... فقد ارتبطت مشكلة الكورد الفيليين في العراق بقضيتين معقدتين أخريين هما :-
1- العلاقات العراقية الإيرانية .
2- موقف السلطة من الحركة القومية الكوردية .
وتبعا لذلك كانت الحكومة العراقية ، وخاصة الحكم العفلقي المقبور كلما ساءت علاقاتها مع إيران وتأزمت القضية الكوردية ... كانت تلجا إلى تهجير الكورد الفيليين إلى إيران في ظل إجراءات تعسفية ظالمة ففي عام 1971 وضمن خطة جائرة لترقيق الوجود الكوردي و الشيعي في العراق وتعريب المناطق الكوردية فقد تم تهجير حوالي (70,000) سبعين آلف مواطن منهم ... وفي عام 1980 وخلال التمهيدات التي جرت لإشعال نار الحرب ضد إيران لجاء النظام وخلال مدة قصيرة جدا إلى تهجير اكثر من (120,000) مائة وعشرون آلف منهم خلال فترة قصيرة ودون التقيد حتى بقوانين الجنسية السارية في العراق والجدير بالذكر إن عمليات التهجير هذه كانت مصحوبة دوما بإجراءات لا إنسانية تنم عن حقد وشوفينية النظام الصدامي الجائر البائد و التي طالت قرابة (ستمائة الف فرد فيلي من عام 1980 الى 1990)... وذلك بمصادرة كافة الأموال والممتلكات المنقولة وغير المنقولة للمهجرين وتجريدهم من الوثائق والمستمسكات التي تثبت عراقيتهم وملكيتهم للأموال المصادرة والمراحل الدراسية التي وصل اليها أبنائهم هذا إضافة إلى احتجاز (23000 شاب كوردي فيلي) من أبنائهم دون أن يقترفوا ذنبا يستوجب ذلك و الذين لا يزال مصيرهم مجهولا .
ولم تقتصر معاناة الكورد الفيليين على ما اقترفه النظام العفلقي بحقهم ، وانما كانوا يعانون الى جانب ذلك من مواقف الأحزاب العراقية الإسلامية والوطنية من تجاهل مشكلتهم وما يتعرضون له من ظلم وجور ... حيث تراوحت هذه المواقف مع تجاهل المشكلة كليا وطرح حلول مبتورة لها ... كالمطالبة بعودة المهجرين مثلا مع تجاهل خصوصية وضع المهجرين من الكورد الفيليين .... ودون التفكير في الوضع القانوني للعائدين وابنائهم والضمانات التي يمكن توفرها للحيلولة دون تكرار عمليات التهجير ضدهم في المستقبل ورغم عمق المأساة ووجود أعداد كبيرة من الكورد الفيليين في صفوف هذه الأحزاب فان قياداتها للآسف لم تكلف نفسها مجرد إعادة النظر في موقفها وأجراء دراسة ولو عاجلة لطبيعة وتاريخ وظهور وتبلور مشكلتهم واكثر من هذا فأنها خلال وبعد تنفيذ عمليات التهجير المتلاحقة لم تتحرك حتى لطرح المشكلة أمام الهيئات والمنظمات الدولية لكسب مناصرتها للمهجرين وتقديم العون اللازم لهم .
ملاحظة : الكورد ليسوا آريين و انما هم السكان الاصليين لسلسلة جبال زاگروس لذا فهم زاگروسيين و قد اختلط بهم الميديين الآريين في هجرتين (الالف الثالث و الالف الاول قبل الميلاد) و ذابوا في الجنس الزاگروسي ليكونوا بذلك الكورد الحاليين بمختلف اصانفهم .
· بعض من مشاهير الكورد الفيليه
من الادباء

- ملك الشعراء محمد مهدي الجواهري (اصله من عشيرة الشوانكاره اللوريه الشيرازية)
- العلامة مصطفى جواد (من قبيلة الكلهور)
- الشاعر معروف الرصافي (من قبيلة اللك)
- الشاعر جميل صدقي الزهاوي (من قبيلة الكلهور)
- الكاتب ابراهيم فيلي (كاتب الملك فيصل الأول رشح لجودة خطه و سعة اطلاعه المعلوماتية لسير التاريخ باللغة العربية و الكتابة الجميلة بالريشة و قد لازم الملك فيصل الاول حتى و فاته و كان سر ختم البلاط الملكي) .
- محمد بشقة فيلي (كان مديرا للتحريرات و المراسلات الحكومية في مدينة كربلاء المقدسة ثم موظفا في أدارة المعلومات في مديرية الدعاية و النشر العامة في بغداد الذي كان يترأسها السيد ناجي القشطيني كان له دورا كبيرا في أرساء مناهج و مباديء اللغة العربية يجيد اللغة الفرنسية و الانكليزية و التركية بالاضافة طبعا العربية و الكوردية اصبح مديراً للتحريرات في مدينة السليمانية وساهم في العشرينات مع الميجر ادمونس وكورد اخرين في كوردستان في وضع مباديء و قواعد اللغة الكوردية باللهجة السورانية) .
- الشاعر زاهد محمد زهدي (من قبيلة الملكشاهية)
- الشاعر مراد زنگنه (من قبيلة الزنگنه)
- الدكتور كامل حسن البصير (الاب من عشيرة القيتول _ والام من عشيرة الماليمان)
- الاكاديمي و الباحث الدكتور علي بابا خان
- الشاعر محمد دارا المندلاوي
- الشاعر و الاديب محمد حسن برزو

- الشاعر و الاديب محمد البدري
- الصحفي و الاديب عباس البدري
- الاديب جلال زنگابادي
- الشاعر والناقد والكاتب المسرحي الدكتور رعد طاهر باقر گوران
- الكاتب و الباحث الدكتور مهدي كاكائي
- الروائي غائب طعمه فرمان
- الاديب احمد الحمد المندلاوي
- الدكتور زهيرعبدالملك
- الباحث الدكتور اسماعيل قمندار
- الدكتورة منيرة اميد
- القاضي والشاعرفواد جواد رضا
- الشاعر عبدالستار نور علي
- الشاعر ابراهيم جهان بخش

من السياسيين

- السياسي جلال الطالباني (من قبيلة الزنگنة) (رئيس جمهورية العراق)
- السياسي جعفر محمد كريم الفيلي (من مؤسسي الحزب الديمقراطي الكوردستاني) .
- السياسي حبيب محمد كريم الفيلي (سكرتير الحزب الديمقراطي الكوردستاني) .
- السياسي القائد جبار فرمان علي اكبر (البيشمركة الفذ و السياسي البارز و القائد العسكري للاوك و وزير البيشمركة و الذي تقلد العديد من المناصب المهمة بعد انتفاضة شعب كوردستان عام 1991) .
- الشهيدة ليلى قاسم (مناضلة كوردية و أول إمرأة يتم إعدامها في العراق، حيث تم إعدامها في سنة 1975) .
- الشهيد الملازم جوامير سايه مير (قائد منظمة الصقر الاحمر)
- الثائر ابراهيم بن حسن بن عبدكه (الثائر و نصير المضطهدين ابان الاحتلال العثماني للعراق و احد قادة ثورة العشرين ضد الاحتلال البريطاني) .
- القاضية زكيه اسماعيل حقي (قيادية في الحزب الديمقراطي الكوردستاني و رئيسة إتحاد نساء كوردستان في سبعينيات القرن الماضي وعضوة سابقة في مجلس النواب العراقي) .
- السياسي عزيز الحاج (شخصية شيوعية معروفة، حيث كان سكرتير الحزب الشيوعي العراقي (القيادة العامة) .
- السياسي يد الله كريم فتح الله الفيلي (قيادي في الحدك و أول رئيس لشبيبة كوردستان الى عام 1975 و وزير سابق في حكومة اقليم كوردستان .
- السياسي و المناضل الطاهر (صالح عثمان باجلان) و المعروف ب (شيروان شيروندي) من ابرز القادة الكورد في كوردستان العراق .
- السياسي عبد الحسين الفيلي (عضو اللجنة المركزية للحزب الديمقراطي الكوردستاني في ستينيات القرن الماضي)
- السياسي عبدالرزاق ميرزا الفيلي (وزير سابق في حكومة إقليم جنوب كوردستان و عضو قيادي في الإتحاد الوطني الكوردستاني ومن مؤسسي هذا الحزب) .
- السياسي حيدر الشيخ علي الفيلي (قيادي في الحزب الشيوعي الكوردستاني و وزير سابق في حكومة إقليم كوردستان) .
- السياسي عادل مراد (من مؤسسي الإتحاد الوطني الكوردستاني الذي تم تأسيسه في عام 1975 وعضو المكتب السياسي له. كان رئيس إتحاد طلبة كوردستان في سبعينيات القرن الماضي) .
- السياسي كامل كرم ، احد قياديي الحزب الشيوعي العراقي .
- السياسية وصفية بني ويس (مناضلة كوردية و قيادية بارزة في الاتحاد الوطني الكوردستاني) .
- المناضل علي شامار (احد قياديي و واحد من ابرز بيشمركة الاتحاد الوطني الكوردستاني) .

من الفنانين

- قارئ المقام حسن خيوگه
- الفنان سليم البصري
- الفنان خليل شوقي
- الموسيقار منير بشير
- الموسيقار سلمان شكر
- الموسيقار نصير شمه
- رسام الكاريكتير العالمي علي المندلاوي
- الفنان النحات حسين مايه خان
- الفنان كوكب حمزه

- الفنان قحطان العطار
- الفنان و الملحن جعفر حسن
- الفنان رضا علي (اسمه الحقيقي علي رضا)
- المخرج جعفر مراد
- الشاعر الغنائي ابراهيم احمد علي
- الفنان عباس باقر الخطاط
- الاذاعي المبدع هيوا زندي
- الاذاعية خيرية حبيب
- المونولوج عزيز علي
- عازف الناي محمد مهدي مندلاوي

من الرياضيين

- الرباع الدولي بطل العراق عزيز عباس هواز
- الرياضي نوري قهرمان المعروف بساحر الكرة
- الرياضي عبد الصمد اسد (شارك ابتداءً من العام 1967، مع فرق (السكك القوة السيارة، النجدة والمنتخبات الاهلي، الشرطة، الاولمبي، المنتخب العراقي،)، وفي العام 2005 بعد سقوط نظام صدام واعادة بناء الجيش العراقي تم تعينه كاول مدير كوردي في تاريخ العاب الجيش، واستقال بعد عام واحد من تعيينه.
- الرياضي محمود اسد (لعب ابتداءً من العام 1962، في فرق (نادي الاسالة، المصلحة، الفرقة الثالثة آليات الشرطة القوة السيارة، شرطة المرور، والمنتخبات (العسكري، الاولمبي، المنتخب العراقي).
- الرياضي الدكتور صاحب اسد (دكتوراه التربية الرياضية موسكو) ولاعب فرق (التربية والجيش والزراعة) .
- الرياضي انور مراد (الذي مثل ابتداءً من العام 1957، اضافة الى نادي الفيلية، فرق (الشرطة والفرقة الثالثة والمنتخبات العسكري، الاولمبي، المنتخب العراقي) .
- الرياضي جلال عبد الرحمن (حامي الهدف الامين ، الذي لعب لفريق (السكك الذي تحول مع الغاء المؤسسات الى نادي الزوراء ومثل المنتخبات، المدرسي، ومنتخب بغداد الاهلي والمنتخب الوطني) .
- الرياضي قاسم محمد (حامي الهدف البارع، المعروف بأبو حمره وقد لعب في فرق (الكهرباء، الصناعة، الجيش، الزوراء، منتخب بغداد، المنتخب الوطني) .
- الرياضي محمد علي قنبر (لاعب الوسط الجرئ ، فقد مثل فرق (السكك ، المصلحة، القوة السيارة، المرور، ومنتخب بغداد الاهلي، والمنتخب الوطني) .
- الرياضي محمد مشهدي، كان من اللاعبين المتألقين في خط الوسط في أندية الدوري العراقي الممتاز لكرة القدم في نهاية الستينات وبداية السبعينات من القرن العشرين .
- الرياضي قيس شاكر: لاعب كرة قدم من مدينة خانقين. في مطلع الستينات من القرن العشرين بدأ يلعب لنادي مصفى الوند في خانقين، ثم لِمنتخب محافظة ديالى. بعد ذلك لعب لفريق الفرقه الخامسة و ثم إنتقل الى نادي مصلحة نقل الركاب. بعد تألقه، بدأ يلعب للمنتخب الوطني العراقي. كان مهاجماً بارعاً لكرة القدم .
- الرياضي مهدي عبد الصاحب (لعب في فرق الطلبة والتجارة المنتخب العسكري منتخب شباب العراق الفائز بكأس شباب أسيا في طهران عام 1977) .
- الرياضي ولي كريم فيلي (لعب في فرق (نادي الجيش، الطلبة، الطيران، واحترف في قطر والجزائر، ومثل منتخب شباب العراق) .
- الرياضي شاكر علي (لعب في فرق نادي الطلبة، نادي الجيش، ومثل منتخب شباب العراق ومنتخب العراق) .
- الرياضي علي رستم (لعب في فرق (الصناعة، الشرطة، منتخب العراق) .
- الرياضي سعد عبد الحميد (مثل فرق نادي الشباب، القوة الجوية، الشرطة، ومنتخب العراق، واحترف في تونس وقطر) .
- الرياضي اسماعيل محمد (لعب في فرق الزوراء والشرطة ونادي الشباب ومنتخب العراق) .
- الرياضي جاسم محمد غلام (مثل فرق نادي الجيش، والقوة الجوية، ومنتخب العراق، واحترف في قطر) .
- الرياضي سلام شاكر (هو ابن لاعب المنتخب العراقي شاكر علي، وقد لعب في فرق الطلبة، الزوراء، الكرخ، الشرطة، واحترف في السعودية والامارات ، وشارك ضمن المنتخب العراقي الفائز بكأس أمم اسيا عام – 2007 –) .
- الرياضي احمد ياسين (لاعب وحيد من ابناء المهجرين الكورد الفيليين يلعب في السويد ومايزال يمثل المنتخب العراقي هو اللاعب احمد ياسين) .
- اللاعب الدولي نعمان مراد ، عضو المنتخب العراقي لكرة السلة في فترة الستينيات .
- اللاعب داود سلمان ، لاعب المنتخب العراقي لكرة السلة .
- اللاعب عبد الحسين خليل – لاعب المنتخب الوطني و العسكري لكرة السلة خلال الاعوام (1966 1979).
- اللاعب سامي كريم – عضو المنتخب العراقي لكرة السلة سابقا .

- اللاعب عبد الرحمن سردار – لعب ضمن الدوري الممتاز وكذلك ضمن فريق نادي الشباب .
- اللاعب كريم سهراب، – لعب ضمن اندية الدوري الممتاز بكرة السلة و الطائرة .
- اللاعب جبار سيف الله ، – لعب ضمن اندية الدوري الممتاز بكرة السلة و الطائرة .
- اللاعب علي خان ، لاعب كرة السلة .
وهناك مجموعة اخرى من نجوم كرة السلة والطائرة الذين مثلوا النادي والعراق في اللقاءات الخارجية امثال : اللاعب انور مراد و شمه جمعه و كاظم رضا و ستار احمد وعلي حافظ و سعيد حسين و مالك حجي همدوك و اخرين .
- اللاعب عبد الوهاب عبد الحسين ، كان بطلاً للعراق في كرة المنضدة في نهاية ثمانينات القرن العشرين .
- اللاعب مجيد نايلي ، كان لاعباً ممتازاً لكرة المنضدة وكان يلعب لنادي الشباب الرياضي في بغداد .
- المصارع حميد عبد علي ، من أبطال المصارعة في حقبة الثلاثينات من القرن العشرين. كان يقوم بمزاولة تدريباته في زورخانة محلة (بني سعيد) ببغداد ، لقد تغلب على العديد من المصارعين، ومنهم المصارع الإيراني (آغا بلوري) .
- المصارع حسن كورد والملقب ب (حسن بهلوان) ، ولد هذا المصارع في محلة سراج الدين عام (1865) وتوفي عام (1962) .
- المصارع مجيد كسل ، كان يظهر مع مصارعين آخرين على شاشات التلفزيون في مناسبات عديدة ويقومون خلالها بإستعراضات پهلوانية .
- المصارع مجيد خليل ليلو ، مصارع ولد في محلة (باب الشيخ) عام 1909 .
وفي العاب القوى برز على الساحة المحلية و الدولية عدد أخر من الابطال الذين مثلوا نادي الفيلية والعراق، وحسب قول السيد بدري علي شمه " وكما اشترك المرحوم عبد كاظم وباسل مهدي والمرحوم صبحي اديب من الاخوة العرب مع نادي الفيلية في كرة القدم، كذلك انضم في العام 1957، اي في اوائل تأسيس نادي الفيلية العداء النجفي مثقال ابو كُلَلْ بطل المدارس العراقية والعراق يوم ذاك لسباقي المسافات القصيرة ,, 100م , 200م."
وفي نفس العام اشترك في البطولة العربية التي اقيمت في بيروت وحاز على المدالية الذهبية وحطم الرقم القياسي العربي اضافة الى رقمه القياسي الذي كان مسجلاً في العراق باسمه، من رقم "11,1" ثانية الى" 10,9 "في الثانية..
وبالاضافة الى العداء البطل المرحوم ابو كلل ، انضم المرحوم البطل خضير سلاطه في نهاية الخمسينيات الى بداية الستينيات بطل المسافات القصيرة ,, 100م , 200م , 4× 100م تتابع , 4 × 400م تتابع ,, و البطل المرحوم سامي كريم بطل العراق في الوثب الطويل... و البطله كوثر نعمه بطلة العراق في الوثب العالي ... وغيرهم .
· وفي كرة المنضدة : برز اللاعب عبد الوهاب عبد الحسين بطل العراق .. و قد مثل البلاد في دورة سيئول الاولمبية عام 1988 ... واللاعب مجيد نايلي الذي شارك ضمن بطولة العراق بكرة المنضدة ممثلا لنادي الفيليه، وابراهيم صفرالذي كان بطل كأس التربية في الستينات في العراق، ولكن جريمة التهجير لم تخذل طاقته الرياضية، حيث صار في ايران بطلاً لجامعاتها ومدرباً ناجحاً هناك، الى ان التجأ الى السويد .
· في الملاكمة : كان لنادي الفيليه ايضا دور متميز في اعداد وتهيئة الابطال للمشاركة في البطولات المحلية و الدولية امثال : الملاكم اسماعيل خليل الفيلي و الملاكم كاظم محمد علي الذي شارك في بطولة أسيا .. و الملاكم عبد الوهاب حسين و اكرم مروكي وسامي ابراهيم وعلي حسين وغيرهم .
· في رفع الاثقال : اشتهر الرباع عباس محمد – عضو منتخب العراق بالاثقال و الذي شارك في عدة سباقات خارجية ,, و الرباع عزيز عباس بطل اسيا ,, والرباع عبد الواحد عزيز – الذي فاز بوسام برونزي في اولمباد طوكيو عام 1964 .
على الرغم من ان هذه الاسماء التي تم ذكرها موثقة في تاريخ ذاكرة الرياضة العراقية الا ان هناك ايضاً اسماء عديدة اخرى لها انجازات رياضية قد تكون قد سقطت دون قصد او عدم توفر مصادر لتوثيقها في الذاكرة .
· المدرسة الفيلية في بغداد
تأسست سنة 1947 التاسيس من قبل المرحوم الحاج علي حيدر افتتحت المدرسة اصوليا وحسب القانون التربوي وكانت تمول ذاتيا من تبرعات مختلفة بصورة علنية واحيانا بصورة سرية من تجار كورد وتبرعات من اغنياء معروفين ومن اجور التلاميذ الميسورين ماديا وفي مدة .باسم (جمعية المدارس الفيلية)واسست المدرسة الابتدائية ومن ثم (المدرسة الثانوية الفيلية الاهلية)عام 1958 وتم اختيار السيد مهدي سي خان اول مدير لها واخرين ساهموا معهم رحمهم الله وسعوا الى حل القضايا الاجتماعية التي كانت تحدث بين افراد الطائفة في بغداد ولغيرهم واعفاء الضعفاء من اجورالمدارس دون تمييز ...
· دور الفيليين في الاقتصاد العراقي
لم يقتصر دور و اشتراك الكورد الفيليين في بناء الحضارة و على الادب و السياسة و العلوم في العراق بل كان لهم دورا بارزا و مميزا في التجارة و خصوصا في العاصمة بغداد و الفيليون هم البناة الأوائل لسوق الشورجة التجاري المعروف في بغداد. هذا السوق الذي كان قبلة كل العراقيين للتسوق بما يحتاجونه و الذي لا يجدونه الا في هذا السوق و يشمل كل انواع العطارة و التسوق المنزلي و خصوصا في شهر رمضان حيث كانت تكتظ بالمتبضعين . وكلمة (شورجه) هي كلمة كوردية فيليه صرفة و التي تعني (البئر الصغير المالح). و الإسم يتألف من كلمتين هما (شور) التي تعني (المالح) و (جه) و التي هي بالاصل (چه) تعني (البئر الصغير) و كان هذا البئر عند مدخل السوق و تجتمع عنده قوافل التجارمع دوابهم قديما قبل ان تدخل

المركبات الحديثة للقيام بعمليات النقل و الحمل منه و اليه , و الشورجة تقع في منطقة بجانب نهر دجلة كانت تعرف سابق بمحلة او درب النوبختية في العهد العباسي نسبة الى عشيرة النوبختية الفيليه التي تسكنها و التي يرجع اليها نسب السفير الثالث و نائب الامام المهدي ع في غيبته الصغرى و هو الشيخ ابو القاسم الحسين ابن روح ابن بحر النوبختي و الذي عاصر ثلاثة من الخلفاء العباسيين وهم المقتدر بالله و القاهر بالله و الراضي بالله و قد دفن هناك و ما يزال مرقده قائما و ظاهرا في مدخل السوق الى يومنا هذا .
من التجار الفيليين المشهورين على سبيل المثال لا الحصر :
حافظ القاضي : رجل أعمال وصلت شهرته الي درجة سُميت ساحة مهمة تقع بين شارع الرشيد و شارع الجمهورية بإسمه.
حاجي ناوخاس: تاجر فيلي كبير في بغداد.
عبد الأمير منصور: تاجر فيلي معروف.
جاسم نريمان: تاجر فيلي مشهور.
عبد الرحيم فيلي: تاجر و مقاول كبير في كوردستان و العراق .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | burathanews.com
وقت التدوين: 11-03-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 671
مناشدة بتدخل دولي لانصاف الكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212312552364

مناشدة بتدخل دولي لانصاف الكورد الفيليين
دوارۆژ/ علي عبدالرزاق

منذ عقود مازال المكون الكوردي الفيلي يعاني من تراكمات الاضطهاد والاقصاء والتنكيل الذي تعرض له على يد النظام المباد من ترحيل قسري وابادة جماعية رافقت تلك الحقبة المظلمة.
وتقول الجبهة الفيلية ومقرها العاصمة الاتحادية بغداد، ان القانون العراقي فيه انصاف للكورد الفيليين ولكن لم يتحقق على ارض الواقع سوى 10 بالمئة منه.
وقال ماهر الفيلي الامين العام للجبهة الفيلية ل دوارۆژ، ان حقوق الكورد الفيليين مرتبطة بمؤسسة الشهداء في العراق، مشيراً الى ان المؤسسة يمتاز عملها بالبطء ولم يتحقق الكثير من حقوقنا المشروعة.
واضاف ان هناك بعض الحقوق أعيدت لهم مثل اعادة الجنسية والالتحاق بالوظائف التي فصلوا منها ولكن لم يحصلوا على تعويضات حقيقية عما تعرضوا له من ظلم كبير طوال فترة حكم النظام المباد.

واكد ان عدد الكورد الفيليين الذين اعدموا في زمن النظام المباد وصل الى اكثر من 21 الف شخصا من الرجال الكبار والشباب، مبيناً انه لم يكن بينهم احد من النساء او الاطفال.
وكشف عن ان المعدومين من المكون الفيلي تم اقتياد اغلبهم الى منطقة نقرة السلمان في صحراء محافظة المثنى وهناك جرت تصفيتهم ودفنهم في مقابر جماعية.
وأشار الى ان الجرائم المرتكبة بحقهم تركزت بين عام 1981 و 1987 قبل ان يقوم النظام المباد بمصادرة املاكهم وعقاراتهم، مطالبا الحكومة بالكشف عن مصير الالاف من ابناء هذا المكون وتدخل المنظمات الدولية لانصافهم بسبب تلكؤ الاجراءات الحكومية في بغداد.
واوضح ان الجبهة الفيلية قامت بزيارات عديدة الى مناطق نقرة السلمان لغرض الكشف عن اثار رفات ابناء المكون برفقة الحكومة المحلية في محافظة المثنى ولكن لم يتم التعرف على اي شيء هناك.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 672

مندلي المدينة المنكوبة وطي النسيان 1-2

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20221116131840445569

ا . د . قاسم المندلاوي

مندلي : مدينة عريقة تتميز بتراثها و مكانتها التاريخية و التجارية والاجتماعية وهي محاذية للحدود الايرانية شرقا ومع قضاء بدره جنوبا وقضاء خانقين شمالا و بعقوبة وبغداد غربا وتبعد عن بعقوبة 93كم وعن بغداد 160 كم وتتبع ادريا لمركز محافظة ديلى وهي من المدن الكوردية المتنازعة عليها بين اربيل وبغداد والمشمولة بالمادة الدستورية " 140 " الا ان هذه المادة بقية بلا تنفيذ وحبرا على الورق بسبب ظلم حكام الشيعة الموالين لايران . .
مندلي قبل نظام البعث : اشتهرت قضاء مندلي قبل مجيء نظام البعث الاسود بالثروات الزراعية و الحيوانية و المعدنية و بانواع الفواكه وخاصة البرتقال والنومي حامض وحلو و النارنج والتفاح والتين والعنب وباحسن انواع الرمان والتمور " الاشرسي والازرق الازرق والبرين والخستاوي و السيلاني والبهراب و المكتوم ومير حاجي و الزهدي و التبرزن و السكري و الخضراوي وسقزي و قرنفلي وغيرها وكان تجار و ملاكين مندلي " اصحاب البساتين " يصدرون انواع التمور الى العاصمة بغداد والى مدن كوردستان حلبجه و السليمانية واربيل فضلا عن تصدير التمور و الحمضيات الى المدن الكوردية في ايران وخاصة الى " كرمان شاه وايلام " وبالمقابل كان هناك تبادل منتظم مع المنتوجات الحيوانية والزراعية وخاصة مشتقات الحليب و الجوز واللوز و البلوط وغيرها وكان تجار مندلي يرسلون ايضا صناديق الشاي الى ايران بواسطة " الحمير والبغال " .. كانت مندلي اكبر جسر لمرور القوافل التجارية بين العراق وايران و الهند ، وقد امتاز السوق الكبير " بازار كورى " بفروع تجارية متنوعة ومزدهرة ومتخصصة كسوق الخياطين وسوق البزازين وسوق العطارين و البقالين وسوق الاقمشة و سوق الحدادين وسوق صناعة الكيوات " بازار كلاش كريل " كلاش نوع من الاحذية التراثية القديمة اشتهرت مندلي بصناعة هذا النوع من الحذاء التراثي وكان في ذلك الوقت مشهور ايضا " الكلاش الهرسيني " التي كانت تصنع في مدينة " هرسين " في ايران وسوق الخضراوات وسوق بيع اللحوم ومطاعم الكباب المشهورة فضلا عن 7 مقاهي داخل السوق كمحطات لاستراحة الناس ولقاء الاصدقاء وقضاء اوقات الفراغ وكمنتديات سياسية وثقافية واجتماعية ومجالس للتجار والملاكين والادباء والرياضيين وغيرهم وكان داخل السوق ايضا خانات لاستراحة القادمين مع وجود صرافين للعملات الاجنبية "
ملاحظة : هذه المقاهي والاسواق تهدمت ولم تبقى منها سوى بعض الجدران " كان في مندلي سوق اخر باسم " السوق الصغير " بازار بيجك " تربط محلة قلعة جميل بيك بمحلة " جوليل " ومحلة النجارين " وقد اشتهر هذا السوق بدكاكين لبيع المواد الغذائية و4 محلات حلاقين و 5 مقاهي مشهورة انذاك مثل مقهى المرحوم ابوهاني مقابل ضريح " شيخ مندلي " ومقهى قادر ملا محمد العائد الى ورثة علي نصرالله ومقهى حاج جلالي ومقهى المرحوم جعفر كريم العائد الى ورثة الحاج موسى ومقهى عزدين حميد رشيد ملاحظة " لم يبقى اثر لهذه المقاهي والدكاكين سوى الذكريات الجميلة " وكان هناك حمام سوق الصغير التراثي و تعود ملكية الى ورثة المرحوم علي نصرالله " كان الحمام مخصصة صباحا لاستخدام النساء ومن بعد الظهر للرجال " ..
التركيب الديمغرافي : كان عدد سكان مندلي قبل مجيء نظام البعث الدموي اكثر من 52 الف نسمة و معظمهم من الكورد وكان هناك ايضا عوائل تركمانية يسكنون في محلة " بويقي " و بعض العوائل العربية كانت تسكن في مدخل مندلي اما العشائر الكوردية التي كانت تقطن قضاء مندلي عشائر " قره لوس " التي تتكون من طوائف " جرموندي وسلي و كجيني و نفطجي و قيتولي " وكانت تسكن بين خانقين ومندلي وعشيرة الهواسي والبولي اللتان تسكنان قرية " كبرات " وعشيرة ريزه وند التي تقطن قرية " بتكوكر " وطياره خانه كما توجد عوائل داخل مندلي تنتمي الى عشائر سيه سيه وجولك وخالي وملكشاهي وخزل والزركوش والصالحي وهي عشائر كوردية ، اما العشائر العربية التي كانت تقطن في اطراف مندلي شمالا

فهي عشيرة " الندا " في منطقة الندا اما في منطقة طحمايه توجد عشائر العساف وكنانه وحامد وفي منطقة العيون القريبة من المدينة توجد عشائر بني تميم وبني زيد و البو جواري . .
المدارس و التعليم : كانت مندلي تفتقر الى المدارس داخل المدينة وخارجها في القرى والارياف وفي اماكن تواجد العشائر الكوردية و العربية ، ففي فترة الثلاثينيات تاسست اول واقدم مدرسة ابتدائية باسم " زركوشي " في محلة " قلعة بالي " في وسط المدينة وكان اول مدير لها " صالح افندي " ثم انتقلت المدرسة الى مبنى بلدية مندلي وتم تغيير اسمها الى مدرسة التهذيب الابتدائية و اصبح " خورشيد شوكة الجادر" مديرا و معاونه " ولي عبد الجبار البياتي " ومن المدرسين عمران موسى افندي و صالح افندي وناصر افندي وكان معلم الرياضة " جمعة مصطفى الخزرجي " الذي كان ايضا مشرفا على اللوحات السويدية ثم تغير اسم " المدرسة الى " مدرسة ابتدائية مندلي " وكان اول مدير لها " محمد حسين بك " و معاونه " رشيد افندي " الذي اصبح بعد ذلك مديرها و كان هناك مدرسة قديمة اخرى باسم مدرسة المثنى وكان مديرها " سلمان فارس " وهؤلاء جميعهم كانوا من اهالي مندلي ، اما ملاك مدرسة مندلي الابتدائية الاولى للبنين عام 1962 كان مديرها عبد الرحمن خلف الزبيدي و معاونه المرحوم يحيى ملا عيسى الحاج موسى " فضلا عن معلمين جدد تخرجوا من دارالمعلمين الابتدائية في بعقوبة منهم : عبدالخالق حسين مراد داره ومسلم عبد الرحمن و يوسف رضا و نجم عبدالله الصالحي .. اما بالنسبة للقرى والارياف فلم تتواجد فيها المدارس الا نادرا حيث كانت توجد مدرسة في قرية " ترساق " وهي قرية تابعة الى الشيخ عبد الحسن اليوسف احد شيوخ قبائل بني لام و سميت المدرسة باسم القرية حيث تاسست في فترة الثلاثينات و كانت هذه المدرسة تقع في منطقة نائية تنعدم فيها متطلبات الحياة لذلك كانوا ينقلون اليها المعلمين السياسين المعارضين للنظام مثل " زكي خيري " عضو المكتب السياسي للحزب الشيوعي وفليح حسن جاسم الذي كان مسؤلا كبيرا في حزب البعث ، علما بان هذه المدرسة كانت تقع على الحد الفاصل بين قضائي بدره ومندلي على الحدود العراقية الايرانية وقد تم تغيير اسمها " الى مدرسة " الينبوع " ثم الى " عربستان " وفي نهاية الخمسينيات تاسست مدرسة اخرى في قرية " المعلى " الحدودية وكان اول مدير لها " صالح المطوري " وهو من اهالي البصرة و تاسست ايضا مدرسة اخرى في هذه الفترة في قرية " حجي عبد " الكوردية وكان اول مدير لها " عمران يعقوب "كما وتاسست مدرسة اخرى تحت اسم " مدرسة مندلي الثانية " و كان مديرها " شهاب احمد القاسم " و تاسست مدرسة في قرية "كبرات " الكوردية " تحت اسم " الفجر الجديد " وكان اول مدير لها " قاسم داود " وهو من محلة " جال قرمزي " اما بالنسبة لمدارس المتوسطة والاعدادية : ففي منتصف الخمسينات تاسست متوسطة مندلي و كان مديرها " احمد افندي " ويقال انه كان من خانقين وكان اغلب المعلمين في هذه المتوسطة من الموصل والجدير بالاشارة كانت في مندلي مدرسة واحده فقط للبنات تجمع بين المرحلة الابتدائية و المتوسطة وكانت مديرها " فريدة عبد الكريم المشهداني " ...و كان التعليم في تلك المدارس باللغة العربية فقط ، علما ان اغلب التلامذة كانوا من الكورد ومن الصف الخامس الابتدائي كانت تعلم اللغة الانكليزية . .
الرياضة المدرسية : كان درس الرياضة ضمن جدول الدروس وكان مدته " 45 دقيقة تقريبا " و محتوى الدرس عبارة عن تمارين سويدية و في بعض الاحيان العاب شعبية اوالعاب فرقية او العاب الساحة والميدان ولكن بشكل بدائي و بسيط وقبل نهاية السنة الدراسية تقام حفلة كبيرة " استعراض سنوي " تشارك فيها جميع المدارس و تجري " المسيره للطلاب مع الموسيقى ثم تبدأ مسابقات في بعض الالعاب الشعبية والعاب الساحة والميدان وكان ابطال مندلي يشاركون ايضا في استعراضات السنوية التي كانت تقام في مركز لواء ديالى وتحديدا في " بعقوبة " و كان افضل الفرق بكرة القدم " فريق خانقين " الذي كان يفوز بكاس اللعبة في كل سنة ، اما بالنسبة لكرة الطائرة كان افضل فريق " منتخب بعقوبة " الذي كان يفوز بكاس اللعبة وفي كرة السلة كان افضل فريق منتخب قضاء شهربان ، اما بالنسبة الى مندلي فكانت حصتها الفوز بالمركز الثاني بكرة الطائرة فقط، وفي سباقات العاب الساحة والميدان كان اغلب المداليات لابطال مدارس بعقوبة وخانقين .. ان اهم اسباب خسارة ابطال وفرق مندلي في السباقات انذاك " غياب التدريب " فلم يكن اي وجود للتدريب في مدارس مندلي بينما كان الرياضي يتمرن بنفسه وبدون اشراف مدرب ونذكر اسماء بعض الرياضيين الذين اشتهروا انذاك على نطاق سباقات مدارس مندلي منهم : فاروق مراد افندي عداء مسافات طويلة و ابراهيم قادر رؤوف وطالب ناصر من محلة بويقي وقاسم حسن مهدي " بطل الوثب العالي و الوثب الطويل " من محلة قلعة جميل بيك وابراهيم علي شفي من بتكوكر و نادر علي اكبر ايضا من بتكوكر و اكرم علي وانعام غائب محمود من قلم حاج وناصر رستم ويوسف رضا و منصور اسماعيل وصبري سليمان وخضر كريم مراد وحاجي احمد وعلي ميخان وعلي مهدي وسلمان محمد خان ووسمي محمد مجيد وقحطان حسين سليمان وصلاح راشد وغيرهم و كان اغلبهم يشاركون في الالعاب الفرقية "كرة القدم و كرة الطائرة وكرة السلة " ، اما بالنسبة لابطال مندلي الذين اشتهروا في استعراضات ديالى و العاصمة بغداد : قاسم المندلاوي ، ففي عام 1957 – 1958 فاز بالمركز الاول " في القفز بالزانة و سجل رقم قياسي 40 . 3 م في ملعب بعقوبة و رقم قياسي اخر في الوثب العالي 75. 1 م ممثلا دار المعلمين الابتدائية انذاك ، كذلك اشتهر العداء سهيل النقيب " من عائلة النقيب في مندلي " فاز بالمركز الاول في سباق 110 م حواجز في بطولة المعاهد و الكليات خلال السنوات 1960 – 1963 وكان يمثل فريق كلية الطب انذاك وقد سجل احسن زمن 3. 16 ثانية وبعد اكمال دراستة الطبية سافر الى امريكا وبدا يعمل في مستشفيات لوس انجلس . . .
الترويح المدرسي : اما بالنسبة لوسائل الترويح المدرسي ، كانت كل مدرسة وبشكل مستقل تنظم سفرة جماعية واحدة خلال السنة الدراسية وفي فصل الربيع و لجميع التلاميذ حيث كانوا حيث يخرجون بشكل جماعي ومشيا على الاقدام الى اماكن قريبة في الطبيعة مع اخذ بعض الاطعمة والماء وفي اغلب الاحيان تنظم هذه السفرات الجماعية الى زيارة "كومه

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

سنك ” وهي عبارة عن هضبه بارتفاع بسيط يقال بانها بقايا اثار قديمة و تبعد عن المدارس في حدود 1000م . اما بالنسبة للفنون الجميلة ” كالرسم والموسيقى والغناء ” ومع الاسف الشديد لم يكن هناك اي اهتمام لهذا الجانب وكان حال المواهب الفنية المدرسية كحال المواهب الرياضية بل اسوء بكثير. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: جغرافيا

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: سياسة

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	مندلي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | sotkurdistan.net

وقت التدوين: 16-11-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 673

مندلي تاريخها وأثارها وارتباطها بحضارة وادي الرافدين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230502062025487046

اعداد: فاطمة سليم

مندلي مدينة عراقية تقع في شرق محافظة ديالى وهي تتكون من أربع محلات هي؛ قلعة بالي وبوياقي، والسوق الصغير، والسوق الكبير.

تعرضت المدينة للنسيان بسبب ازمة المياه والحرب العراقية الإيرانية بعد أن كانت مزدهرة طيلة العقود الماضية.

كانت بساتين المدينة تنتج أفخر أنواع التمور وأندرها، إلا أن السد الذي أنشأه شاه إيران في ثلاثينيات القرن الماضي على وادي نهر كنكير حرمها من المياه الكافية ما ألحق دماراً كبيراً بالنخيل؛ وتسبب ذلك بهجرة غالبية أبناء المدينة حينذاك، وبعد 1982أصبحت مندلي الخط الأمامي في جبهة الحرب العراقية الإيرانية مما أدى إلى نزوح اهلها منها إلى مدن أخرى مثل؛ بلدروز، وبعقوبة، وبغداد، وتم تنزيلها من قضاء إلى ناحية بعد أن كانت من أولى الأقضية في العراق الحديث.

مندلي في التاريخ

ورد ذكرها تكرارا في كتب التاريخ؛ ويرجع تاريخ المدينة الى أكثر من 6000 عام قبل الميلاد؛ سهولها التي تقع تحت التلال والجبال تعتبر من ما أستوطنه الإنسان بعد هجرته للكهوف في الجبال، ثم ظهور المدنية الأولى على تخومها والتي توجتها السومرية كأول حضارة مثقفة، يمكن الإستدلال على ملامحها؛ وقد أكدت الحفريات التي قامت بها الحكومة العراقية عام 1966 وجود مدينة عامرة.

وقد كانت بساتينها مرتعا للدول الفارسية المتعاقبة والسلوقية حتى قدوم الفتح الإسلامي حيث وردت في كتب المؤرخين العرب بأسم (البندجين) الموروث من تلك الحقب حيث قال عنها ياقوت الحموي في معجمه (بلدة مشهورة من طرف

النهروان من ناحية الجبل من أعمال بغداد وقد خرج منها خلق من العلماء محدثون وشعراء وفقهاء وكتاب).
وقال عنها المرحوم العلامة أنستاس الكرملي في مجلة لسان العرب إن الاسم الأصلي لها هو (وندنيكان): إنها جمع وندنيك الفارسية ومعناه (الملاكون الطيبون) وكان قد ذكرها هيرودوتس المؤرخ بأسم (أردريكا) وقال عنها ان فيها عيون نفط.
وقد فتحها المسلمون صلحاً على يد (القعقاع بن عمرو) بناء على أمر من الخليفة عمربن الخطاب، بعد فتحه جلولاء وحلوان وخانقين، وقد ورد اسمها في الفتح (بندنيك) وهي متكونة من كلمتين فارسيتين (بند) ومعناها (حدود) و(ينك) ومعناها (الطيب) وبذلك يكون المعنى (حدود الطيب) لموقعها بين السهل والجبل.
وقد ورد اسمها (طيسفون) كذلك وفي العهد العباسي، وردت بأسم (لحف) أو (الكور) ومن المعلوم أن المدائن القريبة منها بقيت محتفظة بأسمائها الآرامية وهم (بدرايا) و(بسكايا) وحتى (بعقوبة)،بما يدلل على صفتها الثقافية.

وضعها في العصر الحديث
تبعت مندلي المدينة بغداد في التقسيم إبان العهد العباسي وأستمر حالها هكذا بعد سقوط بغداد وحلول الدولة العثمانية لاحقاً.
وقد حدث ما لا يحمد عقباه في تقسيم الحدود بينهم وبين دولة الفرس القجرية في معاهدات (أرض روم) والحدود المرسومة عام 1905م الفاشلة التي لم تحترم في وضعها ابسط شروط التقسيم البشري والجغرافي بين البلدين الذي عاد وبالا بعد ذلك في تركة مرة ورثتها السلطة العراقية والتي أدت الى حروب وأنتهاكات في تحديد هوية قاطني المنطقة الذين بقوا في داخل ايران وتمتد صلاتهم العائلية بالعراق، وأكثر مثال ملموس في تلك المعضلة هو وضع العراقيون (الفيلية) الذين جاءوا من (بشت كو) أي ظهر الجبل ووسموا بانتمائهم الإيراني بالرغم من عدمه...
لقد جرى حينئذ وضع الحدود بحيث أعطيت منطقة (سومار) الى أيران مقابل (هورين شيخان) و (قوتو) أعطيتا للعراق، ووضع مندلي يدخل في تلك الفوضى التي كانت إحدى ضحاياها، حيث ان المدينة تقسمت الى أشلاء على جانبي الحدود وقد كانت حدود المدينة تقع حتى (دير اله) داخل الحدود الإيرانية اليوم؛ وما يدلل على ذلك هو وجود مخفر داخل عمق الأراضي الإيرانية يسمى (مخفر العثمانيين).
وكان لها عدة قرى تحمل أسماء عراقية مثل (طيب) و (بيات) ويتذكر المسنين من أهل مندلي أو الناقلين عنهم بانه عندما كانت تتقوى العشائر الواقعة داخل الحدود الايرانية على حكومتها المركزية من أمثال رئيس عشيرة (كلهور) أو لورستان تهرب الى داخل العراق فيستغل الاهالي مجئ الامير أو والي (بشتكوه) ليتفاوضون معه مستغلين مجيئه للصيد قرب مندلي وبعد شئ من الرشوة يغض الطرف عن تقنين قدوم المياه الواردة اليها وكذلك عودة هؤلاء دون عناء يذكر، وقد أدى ذلك الى قطيعة مندلي مع محيطها الطبيعي ومصادر ورود الماء إليها من وراء الحدود الذي تحكمت به السلطات الإيرانية لتغير مجراه الى داخل أراضيهم؛ ولاسيما بعد أن جعل رضا خان شاه ايران بساتينه ومزارعه الواقعة على الحدود في منطقة (سومار) تسقى بالماء كله الذي كان مخصصاً لمدينة مندلي ومحيطها القروي ما أدى الى أن تعاني المدينة من شحه الماء وما تبعه من الفاقة ورحيل الناس عنها باتجاه المدن القريبة.
وتتبع مندلي إداريا ناحية بلدروز ويمكن ان يكون اسمها محرفاً عن أسم (براز الروز) التي ذكرها ياقوت في معجمه، وهي تقع على النهير الذي يحمل اسمها بين بعقوبا ومندلي.
وتضم المدينة ستة أحياء كبيرة وأكبر المحلات هي (قلعة جميل بك) ومحلة (بوياقي) وسكنتها غالبيتهم من الترك ومحلة (قلم حاج) ومحلة (سوق الصغير) وغالبية سكانه من الفرس و(كبرات) و(سوق الكبير) وغالبية سكانه من الكرد والعرب، واللافت هنا اللحمة الاجتماعية الذي يشكلها الفسيفساء العرقي (الكرد والترك والعرب والفرس) الذين يقطنون منطقة صغيرة لتمثل مندلي بذلك أجمل صورة الفتها ذاكرتنا عن المجتمع العراقي أيام زمان.

الاعراف والتقاليد
وتقاليد أهل مندلي تشبه كثيراً تقاليد (اللور الفيلية)، ومن أغرب ما يحتويه مجتمعها فرقة دينية إسلامية عددها اليوم حوالي أربعة آلاف نسمة تدعى (العلي اللاهية) ويقال لها هنا (القلم حاجية) نسبة الى أسم الحي الذي يقطنوه وهم يعتقدون بأن الامام علي بن أبي طالب(عليه السلام) يصلي عنهم ويعوض تركهم لها أما صيامهم فلدى شيوخهم تفسير فحواه أنه ورد بصيغة كردية نصها (سه روز) أي ثلاثة أيام وليس (سي روز) أي ثلاثين يوما وهم عادة مايطلقون لحاهم ويتجنبوا كافة النجاسات.
وتحتوي منطقة مندلي على مناطق أثارية تعود الى حقب تاريخية مختلفة نذكر منها (جيجكان) الواقعة شمال قصبة المدينة و(كوكتية) ومعناها بالتركية (التل الاخضر) و (تل تمرخان) ومنطقة (دوجكا) التي تعني بالكردية (التلان) وقلعة (كونة) ومعناها بالكردية (القلعة القديمة) وكذلك أثار (المدينّة) و (جكامي) و(كناري) و(قلعة سفيد) وهي اثر ساساني ظاهر ومعناه بالفارسية (القصر الابيض),
وهي تنتظر البحث الحثيث عن أثارها وسابق تأريخها المرتبط حتماً مع بحضارة وادي الرافدين والأمل معقود على جعلها مدينة حدودية نموذجية تكرس التعاون على جانبيه بصفاء النوايا والمصلحة المشتركة ناهيك عن منزلتها النموذجية .

مطالب اهل مندلي
يطالب العديد من الشخصيات الثقافية والاجتماعية من اهالي مندلي بإعادتها الى تصنيفها الاداري السابق كقضاء بعد أن حولها النظام السابق الى ناحية؛ ويرون ان ذلك لا يتحقق الا بتطبيق المادة 140 من الدستور العراقي.
وقد تجسد هذا المطلب في ندوة حوارية عقدتها منظمة البيت الكردي تحت عنوان (الى متى الاجحاف بحق مندلي) على قاعة مؤسسة شفق للثقافة والاعلام للكرد الفيليين.
قال خلالها مدير العلاقات الثقافية في وزارة الثقافة والاعلام عقيل المندلاوي إن مندلي بحاجة الى مجموعة من الاجراءات الادارية لإعادتها قضاء بعد أن حولّها النظام السابق الى ناحية، وهذا الامر مناط بوزارة البلديات.
واوضح أن طلب إعادة مندلي الى قضاء يجب أن يكون بتقديم طلب رسمي من المجلس البلدي هنا، ويدعم هذا الطلب بالأدلة والوثائق والمستندات التاريخية التي تؤكد أنها قضاء.
وأضاف أن التحرك الشعبي يعدّ امرا مهما بهذا الصدد، ولتفعيله يجب أن نبدأ بحملة جمع تواقيع من اهالي مندلي الذين يسكنون في بغداد، وفي ناحيتي بلدروز وكنعان من محافظة ديالى، يؤيدون مطلب إعادة مندلي الى قضاء، مطالبا منظمة البيت الكردي ومؤسسة (شفق) وباقي المنظمات المدنية المعنية بهذا الامر بالسعي والعمل الدؤوب بهذا الصدد.
فيما استعرض رئيس المجلس البلدي في مندلي آزاد حميد شفي نبذة عن تاريخ مندلي، وكيفية تحويلها من قضاء الى ناحية.
وقال آزاد حميد شفي إن النظام السابق بدأ بعمليات ترحيل العشائر الكردية من مدينة مندلي في بداية سبعينيات القرن المنصرم ووصولا الى نهاية الثمانينيات، عبر القرار المرقم 617 الذي اصدره مجلس قيادة الثورة المنحل.
وبيّن أنه بعد سقوط النظام السابق وتحديدا في عام 2006 الى عام 2008 لم تخصص الحكومة ميزانية لمندلي بحجة احداث العنف التي شهدتها محافظة ديالى، وحتى بعد استتباب الوضع الامني في عام 2009 و 2010 لم تقم الحكومة بتخصيص ميزانية لمندلي.
وأكد على أن هناك تقصيرا في تطبيق المادة 140 من الدستور وتنفيذ بنودها في مندلي من قبل الحكومة الفدرالية وحكومة اقليم كردستان، مشيرا الى ان حكومة الاقليم لم تقدم أي دعم لمندلي، مع اننا قدمنا لها مجموعة من المقترحات بهذا الصدد.
من جهته قال نقيب الفنانين صباح المندلاوي إن مندلي من اقدم الاقضية في العراق وهي تمثل اطياف الشعب بجميع انتمائته القومية والمذهبية.
ودعا الى اقامة اجتماعات شهرية وتشكيل لجان تتابع قضايا مندلي بجدية وحيوية عبر مراجعات المؤسسات الحكومية لإعادتها قضاء.[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
المدن: مندلي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | alhiwarmagazine.blogspot.com 20-11-2013
وقت التدوين: 2023-05-02
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 674
مندلي سحر المكان وعبق الزمان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230707083609504153

ا . د . قاسم المندلاوي
في أوائل هذا العام 2023 صدر في هولير- عاصمة اقليم كوردستان- مطبعة جامعة صلاح الدين، كتاب بعنوان مندلي سحر المكان وعبق الزمان، تأليف الباحث المناضل استاذ حسين فيض الله مظلوم المندلاوي ويقع الكتاب في 505 صفحة، وفي نظرنا يستحق هذا المجهود البحثي الكبير، والذي استخدام فيه الباحث المصادر والمراجع والوثائق والمقابلات الميدانية في سرد وتثبيت الحقائق والمعلومات التاريخية والجغرافية والاجتماعية الثمينة والدقيقة وبطريقة علمية مدروسة بمثابة اطروحة علمية ترتقي لنيل شهادة دكتوراه.

وقبل ان نتطرق الى محتويات الكتاب نقدم نبذة مختصرة عن المؤلف حسين فيض الله مظلوم المندلاوي، وهو خريج دار المعلمين الابتدائية ببعقوبة - محافظة ديالى عام 1965 اكمل دراسته الابتدائية والمتوسطة في مندلي وكان يحب الفن الرسم والنحت والخط حيث كان موهبا في هذا المجال منذ ان كان تلميذا في المرحلة الابتدائية، وشارك في عدة مسابقات فنية ومعارض ممثلا قضاء مندلي تارة ومحافظة ديالى في الاخرى، وشارك ايضا على نطاق العراق وحصل على العديد من الجوائز التقديرية.

عام 1970 شارك في مسابقة أفضل تصميم لشعار نقابة معلمي كوردستان وفاز بالمرتبة الاولى وتم اختيار التصميم رسميا شعارا لنقابة معلمي كوردستان.. كما انه خدم في سلك التعليم اكثر من 28 سنة لتدريس التربية الفنية وحصلت المدارس باشرافه على الجائزة الاولى في العروض الفنية لسنوات دراسية متتالية في مندلي والمثنى وبغداد والسليمانية، وفي عام 1994 وبناءً على طلبه احيل على التقاعد، وفضلا عن مجال التدريس والمشاركة في العروض الفنية كان عضوا نشيطا ومخلصا وامينا وفعالا للقضية الكوردية.

ففي عام 1970 انضم الى صفوف الحزب الديمقراطي الكوردستاني ، وتم اختياره مسؤولا لنقابة معلمي كوردستان في مندلي، وفي عام 1971 تم اختياره عضوا في الحزب الديمقراطي الكوردستاني في مندلي، وفي اذار عام 1974 التحق في صفوف الثورة الكوردية وعاد بعد نكسة ثورة ايلول، وتم نفيه من مندلي الى محافظة المثنى - قضاء الرميثة - قرية البو خضير وبقي فيها حتى عام 1970 - 1980 الدراسي حيث تم نقله الى بغداد، وبعد اعادة التنظيم السري للحزب الديمقراطي الكوردستاني في بغداد عام 1991 واصل نضاله ونشاطه السياسي السري حتى عام التغيير 2003، ولا يزال مستمرا في نضاله وعطائه لنصرة شعبة الكوردي و استقلال كوردستان.

بعد هذه المقدمة المختصرة عن المؤلف الغالي علينا الاستاذ حسين فيض الله المظلوم المندلاوي. نبارك له هذا المجود العلمي و الثقافي الكبير، نسأل الله العظيم بالصحة والعافية و التوفيق له ولعائلته الكريمة.

في هذا الجزء الثاني نقدم نبذة مختصرة عن الكتاب الذي يحتوي على 7 مباحث رئيسية : المبحث الاول : و يشمل المواضيع التالية : 1 - مندلي وتسمياتها عبر القرون . 2 - مندلي وموقعها الجغرافي . 3 - طبيعة ارض مندلي كنز لا يفنى . 4 -

المياه في مندلي : أ - نهر مندلي وينابعه و تقسيمه ب - عيون المياه في اراضي مندلي ت - مندلي ومشكلة المياه الجارية من ايران . ث - فكرة انشاء سد خزان في بلدة مندلي . ج - حضور ملك العراق فيصل الاول الى بلدة مندلي . ح - مندلي و الاحزاب الكوردستانية بعد سقوط النظام البائد 2003 . خ - مندلي و الاستفتاء من قبل حكومة اقليم كوردستان .. .
المبحث الثاني : و يتناول الكشوفات و التنقيبات الاثرية و التاريخية ويشمل على : 1- مندلي وآثارها وفق اراء المتخصصين و المهتمين.

2 المواقع الاثارية المكتشفة في مندلي ويشمل على أ - الاثار في قره لوس ب - الاثار في منطقة الندا ت - مواقع آثارية مهمة قرب مندلي ث - مواقع آثارية في عمريات وتور ساق ...

3 - المراحل التاريخية لمدينة مندلي

4 - الكتب و المصادر حول واقع مندلي التاريخية .. 5 - تاريخ مندلي الحديث ويشمل أ - مندلي ضمن الامارات الكوردية و غيرها ب - تشكيل اول حكومة محلية في مندلي ... المبحث الثالث : رحلة النضال في مندلي فترة القرن العشرين ويشمل على

1 - مندلي والمد الشيوعي . 2 - الاحزاب والتيارات الاخرى في مندلي . المبحث الرابع : كوردستانية مندلي ويشمل 1 - طبيعة مندلي كوردستانية 2 - مندلي وواقها السكاني 3 - مندلي وثورة ايلول 1961 4 - مندلي و التنظيم السري للحزب الديمقراطي الكوردستاني قبل بيان آذار 1970 . 5 - مندلي وبيان آذار 1970 . 6 - الاستفتاء المدرسي استطلاع بين طلبة المدارس في مركز مندلي . 7 - اهم الاحداث و المستجدات بعد بيان آذار 1970 في قضاء مندلي . 8 - الجوانب الايجابية من بيان آذار 1970 . 9 - التحاق اعضاء لجنة محلية مندلي بثورة ايلول التحررية . 10 - ابناء مندلي يلتحقون بصفوف ثورة ايلول التحررية . 11 - تطوع ابناء مندلي بصفوف البيشمركه من الملتحقين بثورة ايلول . 12 - ترحيل وابعاد العوائل لعدد من الملتحقين بصفوف ثورة ايلول من قبل النظام الحاكم . 13 - اسماء الشهداء من ابناء مندلي على درب كوردياتي و كوردستان . 14 - نكسة ثورة ايلول 1975 . 15 - اعادة التنظيم السري للحزب الديمقراطي الكوردستاني في بغداد عام 1991 . 16 - مندلي و الاحزاب الكوردستانية بعد سقوط النظام البائد 2003 17 - مندلي و الاستفتاء في 25 / 9 / 2017 من قبل اقليم كوردستان.

المبحث الخامس : المظاهر و الجوانب الاجتماعية و الثقافية في مندلي . 1 - العادات و التقاليد و المظاهر الاجتماعية . 2 - رجال الدين آ - رجالات الدين الاوائل ب - رجالات الدين الاواخر . 3 - الرموز الاجتماعية في قضاء مندلي للقرن العشرين أ - الرموز الاجتماعية داخل بلدة مندلي ب - الرموز الاجتماعية بين العشائر في القرى و الارياف . 4 - العشائر المحيطة ببلدة مندلي . 5 - المضايف دواوين في مندلي أ - المضايف داخل بلدة مندلي ب - المضايف في القرى و الأرياف و الضواحي المحيطة ببلدة مندلي . 6 - عشائر مندلي يردون الوفاء 7 - اليهود في مندلي . 8 - شعراء مندلي أ - الشعراء الاوائل ب - الشعراء الاواخر ت - شعراء مندلي في العصر الحديث ج - مندلي في قصائد الشعراء الفطاحل . 9 - اسماء و عناوين بارزة في مندلي عبر العصور .. المبحث السادس : المعالم الزراعية والمظاهر التراثية في مندلي

ويشمل على اولا : المعالم الزراعية : 1 - بساتين و اراضي زراعية في بلدة مندلي . 2 - التمور في بلدة مندلي . 3 - واجبات الفلاح ما عليه وما له من حصة المحاصيل ثانيا المظاهر التراثية : 1 - الاسواق . 2 - خانات بلدة مندلي . 3 - حمامات بلدو مندلي . 4 - دار السينما في بلدة مندلي . 5 - الحراس في بلدة مندلي في القرن العشرين . 6 - الاسوار في بلدة مندلي . 7 - المقابر في بلدة مندلي . 8 - الطواحين في ضواحي مندلي .. المبحث السابع : : متفرقات من تراكم ذاكرة ابناء مندلي 1- سايمير هاشم .. عنوان الكوردايتي في مندلي 2 - لقاء النائبة نازنين حسين فيض الله مندلاوي . 3 - مقالة مطلب تعويض لابد منه بقلم مدحي مندلاوي . 4 - وقفة سريعة مع استاذ عبد الحسين عباس مدير ناحية مندلي . 5 - لقاء ازاد حميد شفي رئيس المجلس البلدي في مندلي . 6 - لقاء الاستاذ والمربي الفاضل ابراهيم علي شفي . 7 - لقاء الشيخ طلب عبد الكريم شيخ عشيرة الندا في مندلي . 8 - لقاء الكاتب و القانوني الدكتور عبد الجبار الملا صالح المندلاوي . 9 - شذرات من كتابات الاستاذ صلاح جباري . 10 - مقتطفات من لقاء مع الاديب ضمد كاظم الزهري . 11 - مندلي في ارشيف الاستاذ محسن بني ويس..و يحتوي الكتاب على خاتمة و مجموعة صور وثائقية ومهمة عن المعالم الاثرية و التاريخية في مندلي ، وصور اخرى عن المناضلين و المناضلات و البيشمركة و عن شهداء وشهيدات مندلي الذين استشهدوا دفاعا عن كوردستان و صور عن العلماء و الابداء ووجهاء وشخصيات و فنانين ورياضين مندلي و غيرهم . .

لقد اتبع المؤلف في سرد المعلومات المنهج التاريخي - وهو احد المناهج العلمية المتبعة في البحوث العلمية وخصوصا في نيل درجة دكتوراة وحيث يعتمد هذا المنهج العلمي على الموضوعية والعمق العلمي و الدقة في تثبيت الحقائق ، ويعتبر هذا المنهج من اصعب المناهج العلمية لان الباحث يحتاج الى الصبر والعزيمة و الحذر من جانب والى الابتعاد عن المبالغة كليا

، والتقيد و الالتزام بالحياد وبعيدا عن الاحاسيس و العواطف لكي لا يقع في اخطاء جسيمة خلال كتابة المواضيع .. وللحقيقة فان المؤلف استاذ حسين فيض الله المندلاوي نجح في تحقيق الاهداف و تقديم اروع واهم المعلومات العلمية الدقيقة عن تاريخ وجغرافية و الحياة السياسية و الاجتماعية في مندلي البلدة الكوردية المنكوبة و المهمشة و المنسية في زمن حكم البعث الفاشي الهمجي حيث تمت تعريبها وتدميرها ، وخاصة في زمن ابو الطغاة صدام حسين .. فضلا عن استمرار التعريب الممنهج في مندلي وحتى بعد التغيير 2003 واستلام الشيعة سدة الحكم ... ونقول لحكام بغداد لا يصح الا الصحيح ستبقى مندلي بلدة كوردية و مركزا للتعايش السلمي و الاخوي بين الكورد و العرب و التركمان و الى الابد.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شرح الكتاب
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
المدن: مندلي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 06-07-2023
وقت التدوين: 2023-07-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 675
مندلي قبل التعريب البعثي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240320223628560952

مندلي قبل التعريب البعثي
الإسم و التأريخ
محمد مندلاوي

نرى في كتب التأريخ من هنا و هناك مَن يشير الى اِسم هذه المدينة، على سبيل المثال ذكرها هيرودوت بإسم (اردريكا) (1). الأكثر تداولاً في العصر الحديث، ما ذكره ياقوت الحموي في كتابه معجم البلدان، حيث أنه ينقل عن أبي مظفر السمعاني ما يلي: (البندنيجين: لفظه لفظ التثنية، ولأدري ما بندنيج مُفرده و إن أبا حمزة الأصبهاني قال بأنه يوجد موضع بناحية العراق يسمى وندنيكان (2) و عُرّب على البندنيجين ولم يفسر معناه. وهي بلدة مشهورة في طريق النهروان من ناحية الجبل (كوردستان) من أعمال بغداد يُشبه أن تُعد في نواحي مِهرجانقَذق، وحدثني العماد بن كامل البندنيجي الفقيه، قال البندنيجين إسم يُطلق على عدة محال متفرقة غير متصلة البنيان، بل كل واحدة منفردة لاترى الأخرى، لكن نخل الجميع متصلة وأكبر محلة فيها يقال لها باقُطايا). يذكر ياقوت الحموي في معجمه في مكان آخر بإضافة النون إليه و بذلك يصبح إسمها باقطناي، و بها سوق و دار الإمارة ومنزل القاضي، ثم بُوَيقيا و ثم سوق جميل و ثم فشلثْ). هذا كل شئ نقله لنا ياقوت الحموي عن وندنيكان، بندنيجين، بندنيج.
حسب رأي البعثة البريطانية التي زارت المدينة سنة 1966 الميلادية، فأن تأريخ مدينة مندلي، يمتد الى ستة آلاف سنة قبل الميلاد. كانت مندلي إحدى مدن دولة لولو، الذين هم أجداد اللور، و من ثم أصبحت إحدى مدن الإمبراطورية الميدية الكوردية. بعد الميديين، توالى عليها، حكم الأخمينيين الفرس والبارتيين. بعد تأسيس الإمبراطورية الساسانية، على يد هردشيرالأول، عادت مندلي، الى أحضان السلالة الساسانية الكوردية. في العهود الإسلامية، كانت تابعة للإمارات الكوردية، كإمارة بنو عناز، التي حكمت من، سنة (380) الى (510) للهجرة و كانت هذه الإمارة تحكم مناطق شاسعة من كوردستان

مثل (كرمانشاه) و (حلوان) و (شهرزور) و (داقوق) و (دسكرة) و(مندليج) (3) و (النعمانية). هذه الإمارة دام حكمها 130 سنة، وكان سلطانها يشمل، كما أسلفنا، كلاً من كرمانشاه و ديالى و كركوك و السليمانية وجزء من محافظة كوت في بلاد ما بين النهرين. كانت مندلي أيضاً، تابعة للإمارة الحسنوية و من ثم تبعت إمارة بابان، والتي كانت عاصمتها السليمانية. بعد ذلك وقعت مندلي تحت براثن الإ حتلال التركي العثماني لزمن طويل حتى وقعت الحرب العالمية الأولى، حيث إنتصرت الحلفاء فيها سنة 1918 و بذلك إنتهى حكم العثمانيين الأتراك الى غير رجعة. عند تأسيس الكيان السياسي العراقي، تم ضم القسم الجنوبي من كوردستان الى هذا الكيان الجديد، و بذلك أصبحت مدينة مندلي بدورها جزءً من الكيان المذكور.
تعرضت مندلي عبر العصور الى غزو و إحتلال من قبل شعوب عديدة. أهم الشعوب المحتلة لها هي العرب المسلمين والأتراك العثمانيين، حيث أنّ العرب لم يمسوا واقعها وهويتها خلال فترة وجودهم فيها، فرحلوا عنها، راجعين الى مركز الخلافة، تاركين المدينة لأهلها. بعد العرب جاء العثمانيون الذين قوضوا الدولة العباسية وقتلوا الخليفة العباسي و إتخذوا من إسطنبول عاصمة للخلافة العثمانية، ثم نصّبوا أنفسهم خلفاء على المسلمين ورفعوا راية الجهاد! حاملين سيوف الإسلام في أيديهم وقلوب المغول في صدورهم. نشر الأتراك جيوشهم في أصقاع العالم لإستعباد شعوبها، وإحتلال أوطانها وكانت كوردستان إحدى تلك الأوطان التي رزحت تحت حكمهم الإستبدادي، حيث نشروا الرعب والفزع في جميع مدنها. مندلي واحدة من تلك المدن التي إحتلوها وبنوا فيها حامية عسكرية لتنفيذ فرمانات السلطان. كان العثمانيون عند زحفهم على المدن يصطحبون معهم عوائلهم، حيث يستقرون في تلك المدن بعد إحتلالها، ومندلي واحدة من تلك المدن التي إستقرت فيها ثلة من الجنود العثمانيين مع عوائلهم في إحدى أحيائها المسماة ب بوياقي. بعد إنهيار الدولة العثمانية في الحرب العالمية الأولى، تشتت هؤلاء الأتراك في مدن العراق وكوردستان، وبقي عدد منهم في مدينة مندلي، يعيشون بين ظهراني الكورد.
تأسس الكيان العراقي وفق مقررات مؤتمر القاهرة سنة (1921). عُقد هذا المؤتمر بإشراف بريطانيا العظمى، و بإشراف مباشر من وزير المستعمرات البريطاني آنذاك ونستون چرچل، حيث أتفق في هذا المؤتمر على تنصيب الأمير فيصل ملكاً على العراق و أُتخذ قرار ظالم أثناءه، و ذلك بالتنكر للحقوق المشروعة للشعب الكوردي في إقليم جنوب كوردستان في تأسيس دولتهم أسوةً بشعوب العالم الأخرى.
بعد إ نتهاء المؤتمر التآمري المذكور و إستتاب الحكم بعد تنصيب الأمير فيصل، الذي تمّ إستيراده من شبه الجزيرة العربية من قِبل الإستعمار البريطاني، بدأت المأساة الكوردية داخل هذا الكيان المصطنع و بدأ التعريب وإرهاب الدولة المنظم ضد الشعب الكوردي في هذا الجزء من كوردستان. بعد تنصيبه ملكاً على العراق بفترة وجيزة، زار فيصل الأول مدينة خانقين وإستحوذ في هذه المدينة على قطع أراضي شاسعة سُميت ب(الأراضي الأميرية). إتبع الساسة العراقيون الآخرون الذين حكموا الكيان العراقي خلال حقبة سوداء و التي إستمرت لمدة 82 سنة، حيث أنهم إستولوا على أراضي الكورد ومنحوها للمستوطنين العرب، كما فعله ياسين الهاشمي رئيس الوزراء العراقي في العهد الملكي، الذي
قام بتوطين العرب في أجزاء من كركوك و بنى مدينة الحويجة للمستوطنين العرب القادمين من تكريت والرمادي والمناطق المتاخمة للحدود السورية و السعودية. رشيد علي الكيلاني و أخيراً الحكم البعثي العروبي، ساهما بنفس الدور العنصري تجاه الشعب الكوردي. مندلي واحدة من تلك المدن الكوردية التي عانت من سياسة العروبيين العنصرية منذ تأسيس هذا الكيان بعصا الساحر البريطاني إلى آخر يوم من نظام حكمهم الدموي والذي أُسقط في 9 نيسان سنة 2003.
الموقع الجغرافي
تقع مدينة مندلي على تخوم سلسلة چگا سور (جبال حمرين) و في جنوب عاصمة الإقليم هولير، حيث تبعد عنها حوالي 400 كيلو متر. تقع مندلي في شرق العراق و تبعد عن بغداد، عاصمة العراق 160 كيلو متر، وهي أقرب مدينة الى العاصمة العراقية من الحدود الإيرانية. كانت مندلي مع سومار وبقية المناطق المتاخمة لها، تشكل وحدة جغرافية واحدة الى أن تم ترسيم الحدود بين الدولة العثمانية و الدولة الإيرانية، حيث تم تقطيع أوصال الجسد الكوردي بين الفرس والأتراك ومن ثم العرب الذين نالوا جزء من الكعكة الكوردية.
تحيط بمدينة مندلي مدن كوردية من كل الجوانب، حيث تقع مدينتا بدره وجصان الى الجنوب منها، بينما من الشمال تحدها مدينة خانقين العريقة وقرى مكاتو وكاني ماسي. من الشرق يحدها إقليم شرق كوردستان، حيث مدينتا سومار وگيلان اللتان لا تبعدان عن مندلي سوى بضعة كيلو مترات و تفصلهما عن مندلي جبال چگاسور. في غرب مدينة مندلي تقع بلدة ورازَرو التي تم تعريب إسمها الى بلدروز(4) و تقع مدينة شاربان في شمال غربها. تحيط بمدينة مندلي العديد من البلدات والقرى الكوردية، كقلادة تطوق عنق العروس. لو خرجنا الى خارج المدينة و تجولنا حولها، متجهين من الغرب الى الشرق، ستصادفنا ناحية قازاني في القسم الجنوب الغربي منها و نمر بعد ذلك بقرى ديشخ و دوورو و كپري و گچكوتيل ثم جارية (قرية الشهيد جوامير سايه مير). بالإنحدار قليلاً الى اليسار، نشاهد قرى چوارآسياوه و ثم نصل الى الطريق العام الواقع الى الغرب من الحدود الإيرانية العراقية الذي يجاوره مركز الحدود المعروف بكومه سنگ التي تعني (ربوة الصخور). عند إنحدارنا نحو الأسفل كومه سنگ، ستلوح لنا قرية چَرمَوندي و من ثم عشائر وقرى قلولس و الى اليسار منها تظهر لنا قرية پتگوكر و بعدها طياره خانه ومن ثم تنتهي مسيرتنا بالوصول الى مدينة مندلي ثانية.
العشائر الكوردية المعروفة
في الوقت الحاضر، يسكن في مندلي بالإضافة الى الكورد، المستوطنون العرب الذين جئ بهم من غرب ووسط العراق الى

هذه المدينة من قبل الحكومات العروبية المتعاقبة على دست الحكم في العراق. يتألف سكان مندلي من العشائر والقبائل الكوردية العريقة، منها قبيلة كلهر التي تُشكّل قسماً كبيراً من سكان المدينة وأطرافها. هذه القبيلة هي من أكبر القبائل الكوردية في عموم كوردستان، حيث تنتشر مدنها وقراها في إقليمَي شرق و جنوب كوردستان، في كرمانشاه و إسلام آباد و إيوان و گيلان و قصر شيرين و خانقين و كركوك و بغداد و شاربان و مندلي. نفوس هذه القبيلة تقدر بحدود مليون ونصف مليون نسمة، و أفخاذها هي: كالدي (خالدي)، شياني، سياسيا، كاظم خاني، خمان، تلش، كرگا، كله پا، كله جو، شوان، قوچمى، منصوري، الوندي، مايشتي، هارون آبادي، شاهيني، مويش گير، بگى، زينل خاني، كمره، كياني. من العشائر الأخرى هي عشيرة ملكشاهي التي هي في الأصل إتحاد قبلي و هي تشكل إحدى مكونات سكان مندلي، منها، گچى، و(بولي)، و(خزل)، ولها تواجد في مدن كوردستانية أخرى وفي بغداد. في مندلي، تسكن أيضاً عشيرة بدره ي (به يره ى). من العشائر الكبيرة الأخرى في مندلي هي عشيرة باجلان ولهذه العشيرة فرعان هما جمور و قازانلو، وهي أيضاً فرع من اللك و اللك هو فرع من اللُر. تنتشر أبناء هذه العشيرة في قوره تو و هورين و شيخان و قصر شيرين و قازانية و مندلي. عشيرة الزنگنة هي أيضاً أحد فروع اللُر في هذا القضاء ولها حضور في مدن عديدة في كوردستان و كانت لها صولات وجولات في التاريخ. هناك عوائل كوردية داخل مندلي تحمل لقب اللّر. في مندلي توجد عشيرة هنيمني الكبيرة و إحدى أحياء مندلي تحمل إسم هذه العشيرة. من المكونات الأخرى في هذه المدينة هي عشيرة أركوازي المعروفة ولهم وجود أيضاً في خانقين وكركوك و مدن كوردستانية أخرى . من المكونات الأساسية في مندلي هي عشيرة هواسي المعروفة. تعيش في مندلي أيضاً عشيرة گوران، حيث أن أفراد هذه العشيرة لا يزالون يعتنقون ديانات آبائهم و أجدادهم القديمة. هناك عشائر كوردية عديدة أخرى في هذه المدينة. توجد في مندلي عوائل من البيات، يُقال أنهم من بقايا المغول ويتحدثون شيئاً من التركية وهم يقولون أنهم ينتمون الى العنصر العربي، إلا أن أفرادها الساكنين في مندلي يتحدثون باللغة الكوردية. هناك أعداد من كورد مندلي تنكروا لقوميتهم كي يتسنى لهم الحصول على شهادة الجنسية العراقية و حدث هذا خلال فترة الحكم البعثي العروبي البائد. إنّ المواطن الكوردي وخاصةً (الفيلي) كان محروماً من الحصول على الوثيقة المذكورة. وضع قانون الجنسية الجائر من قِبل السلطة البعثية المقبورة و كان الهدف منه هو النيل من الشعب الكوردي.

الأحياء و الأسواق

توجد في مدينة مندلي عدة أحياء وأسواق وهي: بازار گورا (السوق الكبير)، داخل هذه السوق توجد عدة محلات للحدادة، يُطلق عليها إسم بازار آسنگريل (سوق الحدادين) و هناك بازار بزازَيل (سوق البزازين) و بازاربيچگ (السوق الصغير)(5) و قه لابالي و قه لا ميرحاج (قلم حاجي) و قه لاجميل بيگ و هنيمني و قسپساني و نانوايل و جامع و بوياقي و چال قرمزي (هذه المحلة تقع بين هنيمني و بوياقي و هي غير چالقرمزي التي تقع قرب باقوچ الحفرة التي يتم جلب التربة منها لتعبيد سطوح البيوت قبل حلول فصل الشتاء) و نقيَّب و دربوحين و آغه يل. لهذه الأحياء فروع تابعة لها أو متصلة بها، مثلاً قه لابالى كانت تتبعها علي جني و كويچه باخ التي كانت تضم عدة بيوت. سقاق هو فرع آخر داخل قه لا بالي. جزء من الطريق الواقع بين قه لا بالي و بازار گورا هو مسقف و يُسمى بژير دالانَگى سى نورى أي (طاق سيد نوري). كان للمدينة مركز تجمع ليلي يُسمى سَرجو (رأس النهر) و فيه مقاهي وعدة محلات وحسينية ومستوصف و كان المشرف على المستوصف شخص إسمه مچگ وهو يُشكّل جزءً من قه لابالي. كانت لبازار بيچگ و هنيمني أيضاً توابع، منها كل نعلبنيل، حيث هنا كان يتم تركيب حدوة حوافر الخيل و نجاريل (النجارين) و جُيلهيل (الندافين) و يتم فيها خياطة اللحفان و ما شابه. المركز الرئيسي في المدينة الذي كانت التسمية الرسمية له هي سراى. تم تعريب هذا الإسم من قِبل العروبيين، حيث سُميت ب(قائممقامية) فيما بعد. سراى إسم كوردي إنتقل عبر الزمن الى لغات أخرى وهو يعني (البيت الكبير الذى يقع في مفترق الطرق، أي الطريق العام و هو إسم مركب مؤلف من كلمتين هما سَر التي تعني (الرأس) و را أي (طريق)، أما الياء فهي لاحقة). يوجد في مندلي مركز، أو سوق صباحي، حيث يتم فيه بيع المواد المختلفة، كالدجاج و البيض الخ، في الهواء الطلق وهذه المنطقة تسمى ميان (ميدان). توجد أرض منبسطة بين قه لابالي و كپرى التي مساحتها واسعة جداً و تسمى ب ميرزا، حيث تجتمع عندها أهالي مندلي في عيد نوروز و يقومون بإداء الدبكات الكوردية وممارسة سباق الخيل و إطلاق االعيارات النارية من البنادق و المسدسات و ألعاب ترفيهية أخرى المتبقية من التقاليد القديمة التي صارعت الزمن وحافظت على ديمومتها وبقائها و تنتقل من جيل لآخر.

الآثار ومراقد الأولياء والمساجد والمقابر

على جانب الطريق بين مندلي و ورازرو تقع تپه رميل التي قد تكون عبارة عن موقع أثري. بالقرب من چم نفت (نهر النفط)(6)، توجد مجموعة أثرية تسمى كشك. على بُعد مسافة قريبة من قه لابالى، يقع الأثر الساساني، قه لاسفي (القلعة البيضاء). هذه القلعة التي نال منها الزمن وأصبحت مجرد عبارة عن تلة ترابية ترتفع عن الأرض لعشرات الأمتار، تشق عنان السماء و كأنها تشكو أيام أمجادها الغابرة. تذهب اليها الناس في أعياد النوروز وفي سنزه وه در للتنزه (في اليوم الثالث عشر بعد عيد نوروز، تترك العوائل الكوردية بيوتها وتقضي يومها خارج المنزل. الرقم (13) هو رقم مشؤوم عند الكورد، كما عند الشعوب الأخرى). في مقربة من قه لاسفي، توجد مقبرة قديمة تسمى باوه قريش و من المرجح أنّ فيها بعض الآثار التي تعود لعصور قديمة. تقع بالقرب منها مساكن عشيرة هواسي الكوردية المعروفة. هناك مناطق أثرية أخرى حول مدينة مندلي، مثل چيچگان و تل تمرخان و منطقة دووچگا و قه لاى كونه (القلعة القديمة) و چگا مامى. في مندلي آثار كثيرة أخرى، لكن الذاكرة لاتسعفني الآن لذكرها.

أما مراقد الأولياء ورجال الدين في المدينة، فهي: على جانب طريق ورازَرو – مندلي، يقع مقام نبى تهران و بالقرب من قازاني يقع مرقد باوه گُرزين(7) و هناك داخل مدينة مندلي مراقد باوه حافظ، و سي شعبان (سيد شعبان) و سي رحمان (سيد رحمان) و شيخ منلي (شيخ مندلي) و مقام باوه طاهر. على مقربة من مدينة مندلي، تقع مراقد حجي يوسف و عباس علي و قبر الشيخ عبد الله شيرواني الذي هو عالم دين كوردي. توجد في مندلي ثلاث مقابر هي مقبرة باوه قريش و هذه قديمة لا يتم دفن الموتى فيها، أما المقبرتان الأخريان اللتان كان أهالي مندلي يدفنون فيهما موتاهم في الستينات والسبعينات من القرن الماضي، هما مقبرة باقوچ كونه و باقوچ نو. توجد مقبرة صغيرة عند مدفن سي شعبان.
توجد تكية للكورد خلف محلة قلم حاجي حيث يقومون بإحياء الشعائر و المراسم الدينية فيها. في بازار بيچگ، يقع جامع گورا (المسجد الكبير) الذي يعود للكورد الشيعة. كان إمام وخطيب هذا المسجد هو آغه سيد. الحسينية التي تقع في سَرجو هي أيضاً مركز تجمع الشيعة الكورد والخطيب فيها هو رجل الدين الكوردي ملا عزيز. كانت هناك لجنة تشرف على الحسينية و مكونة من الوجوه الكوردية حاج شاواز و كاكي نورعلي و عمران عبدي و سيد إبراهيم وحاج فاضل ولي. الخدمات كان يشرف عليها عباسي. چايچى الحسينية كان شقيق عباسي، المدعو الماسي. كانت هناك في هنيمني أيضاً حسينية يشرف عليها حاج فاضل وعلى ضفاف جو بازار يقع مسجدان أحدهما للطائفة السُنية، حيث يؤدون فيه الصلاة والطقوس الدينية و روّاد هذا الجامع كانوا قلة من الكورد السنة والتركمان و بعض العرب المستوطنين و الموظفين، وكانوا يأتون بخطيب كوردي لهذا المسجد من أربيل، نتيجة إنعدام رجال دين فيهم لقلة عددهم في مندلي. كان معظمهم يعملون في السلك الحكومي. مقابل هذا المسجد، يوجد مسجد للكورد الشيعة، خاص لصلاة الظهيرة والعصر و بعد إداء الصلاتين المذكورتين، تُقفل أبوابه. الدروشه عند بعض الكورد كانت موجودة في مندلي، حيث كان هناك في المدينة إخوان إثنان هما درويش محمد و درويش نبي و كانا يتجولان في القرى الواقعة في محيط مندلي لكسب عيشهم. وكان في مندلي درويش آخر إسمه قارمان و كان صاحب تكية و يسكن في محلة بوياقي.

المقاهي والمطاعم والمطحنتان

كباقي المدن الكوردستانية، كان في مندلي، العديد من الچايخانات (مقاهي). عند دخول المدينة، تُشاهَد أمام السراي چايخانه كبيره يملكها شخص إسمه طالب، وبالقرب من الميدان على الجانب الأيمن، توجد چايخانة فهد، وبعدها بقليل چايخانة علگه، ثم چايخانة داود داغره. في داخل البازار هناك چايخانة خورشيد، ثم چايخانة حسين جانالى، ثم بعد مسافة قصيرة منها وعلى الجانب الأيسر تقع چايخانة سليمان. قرب الجامع بجانب بازار بزازخانه (سوق البزازين)، هناك ثلاث چايخانات واحدة لتعباني والثانية ل جباري و الثالثة ل ستاري و جميع أصحاب هذه الچايخانات في مندلي هم من الكورد، بإستثناء شخص واحد وهو داود داغره الذي هو من بقايا المغول وكان بالإضافة الى اللغة الكوردية يتحدث شيئاً من التركية. لم تكن يومها توجد مطاعم في مندلي لتقديم الرز وماشابه، بل كان هناك مطعمان فقط للكباب، أحدهما يملكه ملا جمعه والثاني كان صاحبها المدعو كرگه كبابچي (كريم كبابجي). الأول كان يسكن في قلم حاجي و الثاني على ما أظن كان يسكن في مَحَلة نانَوايل (محلة الخبازين) والإثنان كانا من الكورد. كان يوجد في بازار گورا مطعم صغير لبيع الكبد (معلاگ)، وصاحبه كان قاسم شيره(أبعده نظام صدام سنة 1980 الى إيران). في نهاية الستينيات من القرن الماضي، إفتتح شخص كوردي آخر مطعم يقدّم مأكولات مختلفة وكان يقع مطعمه قرب گازينو البلدية وإسم صاحب المطعم كان سلمان.
كانت هناك في مندلي مجزرة واحدة و المعروفة في مندلي بقساوخانه وتقع بجوار مقام باوه طاهر. هناك في مندلي مطحنتان، الأولى كان يملكها سيد درويش و ميرزا نورعلي و هما من الكورد، والثانية كانت لشخص لا أتذكر إنتماءه القومي و كان إسمه عبد هزار.

الأنهر و البساتين و المزارع

النهر الكبير القادم من إقليم شرق كوردستان (إيران)، يقع منبعه في جبل بانكول الواقع في ناحية أيوان. تصب في هذا النهر مياه عدة ينابيع في سَراو أيوان و يرفده منبع آخر يسمى خُران. هذه أهم المنابع التي ترفد هذا النهر، إضافةً الى مياه الأمطار و مياه ذوبان الثلوج في جبال كوردستان. هذا النهر، له إسمان هما كنگير و گلال في كلا الجانبين من كوردستان، أي عند أهل أيوان و سومار و زرنه ومندلي. يدخل هذا النهر أراضي مندلي عند ناوتنگ (المضيق) الواقع في سلسلة چگا سور (جبال حمرين)، ثم ينحدر الى الأسفل ليخترق بساتين النخيل والمزارع، ومن ثم يتشعب الى عدة أنهر، حيث تسقي تلك البساتين والمزارع. مع تكوين هذه التشعبات، يتغير إسم النهر تبعاً للمناطق التي يمر بها. في موضع يُسّمى بخدرشل (خضر الأعرج)، وفي موضع آخر يُسّمى بخرقازاني (شط قازاني)، وفي موضع ثالث يُسّمى بسكريهودي (سد اليهودي)، بينما يُسّمى النهر قرب قسپساني بقلمبه (العميق)، وفي مكان آخر بخرگه (الشط)، وقرب الحسينية بجوگه (النهر)، و الموقع إستمد اسمه من هذا النهر حيث يُسّمى ب سَرجو أي (رأس النهر) وفي السوق يسمى بجوبازار أي (نهر السوق) وبعد إجتيازه لهذا السوق، يصل الى قرب محلة قلم حاجي وهناك يُسّمى ببوير أي (المنخفض المائي)، ثم يترك النهر مندلي متجهاً نحو منطقة سهلية خارج البلدة. يوجد في مندلي شلال واحد يقع قرب مرقد باوه حافظ و يُسّمى بشادروان سَرآسياوه أي (سد مقدمة المطحنة).
هناك عدد من الأشخاص الذين يتولون مسئوولية توزيع المياه بين أصحاب البساتين و المزارع، وُيقال لصاحب هذا العمل ميرآو (أمير المياه -- مسئوول المياه) وكانوا ثلاثة هم قادر ميرآو و سَرتيپ ميرآو و علي پسكولي. كانت هناك بالقرب من قه لابالي ماكنة لسحب المياه الجوفية لسقي المزارع، وكان المشرف عليها رجل اسمه رشگه (رشيد). كانت هذه الماكنة معروفة بإسم مكينة آوگى رشگه (ماكنة ماء رشيد). في الجانب الآخر من محلة قه لابالي وعلى طريق پتگوكر كان يوجد خزان مياه

مندلي الرئيسية (تانكي) بين البساتين. كان المشرف عليه رجل يُدعى بَيرام، وللتحبب في اللغة الكوردية كان الناس ينادونه ببيرگه. هذا الخزان يُعرف أيضاً بتانكيگى بيرگه. بيرگه هو والد اللواء الشهيد صبحي، مدير شرطة مندلي الذي أستشهد في أواسط سنة 2007 على أيدي الإرهابيين.
مندلي معروفة ببساتين نخيلها التي تمتد على مد البصر وأكبر بستان في مندلي إسمه گبوله الذي له بابان، باب واقع في قه لابالى و بالقرب من بستان جعفره و صاحبه هو رحمان چالچالى، و باب في كويچه باخ قرب بستان سَگله لصاحبه خورشيده، والد الكوردي الغيور محمد الذي هو أحد تجار بغداد.
تُزرع في مندلي أكثر من مائة نوع من أنواع التمور مثل أشرسي و الدقل و البربن و خستاوي و الزهدي و التمر الأزرق و الخ. هناك نوع من التمور الجيدة، الذي يوجد فقط في مندلي و يُسّمى بميرحاج. تشتهر مندلي برمّانها الطيب المذاق و رمان حسيناَويهو أطيب أنواع الرمان في مندلي.
هناك في مندلي موسم خاص لشتل الخس. هناك عدة بساتين خاصة بهذه النبتة، منها بستان محمد كافيه، الواقع على ربوة قرب باقوچ، و بستان قادر هيگله الواقع خلف بيت رستم آغا، و بستانان يقعان على طريق بازار گورا، أحدهما يعود لعباسه أبو خضر، والثاني لسلماني، وبالقرب من مكينة رشگه، يوجد بستان خس آخر لحسن غدي. هناك بين قسبساني و سرجو و قه لابالي أرض واسعة بالإضافة الى الخس، يُزرع فيها جميع أنواع الخضروات. وهي عبارة عن أرض منخفضة تسمى بچالچالى، وحتى أنّ صاحبها لُقّب بهذا الإسم رحمان چالچالى. عادة الكورد في مندلي، يلقبون الشخص حسب مهنته. تم إعدام رحمان چالچالى من قِبل نظام صدام بتهمة واهية لا أساس لها من الصحة، و هي رفضه لتغيير قوميته الكوردية التي ينتمي اليها الى القومية العربية التي هي غريبة عليه وعلى مدينته. هناك مزرعة أخرى للخس والخضروات كان صاحبها اسمه برهومي، ومزرعة أخرى لموسى شاكل، جميع هؤلاء هم مواطنون كورد.
في أطراف مندلي، توجد أرض زراعية واسعة جداً، كان يملكها الشخصية الكوردية كاكي نورعلي. أستولى عليها حكومة البعث عنوة و وزعها على خمسين شخصاً من المستوطنين العرب، و صادر نظام البعث بقية محلاته و أملاكه، ليس لذنب سوى أنه رفض التعريب و الإضطهاد اللذين طالا أهل مندلي الأصلاء على يد نظام البعث العروبي الدموي.
المصوران و الحلاقون و فرن الصمون و التليفون
كان في مندلي مصور واحد، إسمه طالب، وكما أسلفت، المهنة تصبح لقب عند الكورد، فكانوا ينادونه بطالب مصور. كان لديه آلة تصوير قديمة ذات الصندوق والكيس الأسود. في أواسط الستينيات من القرن الماضي، إنتقل شخص من قرية پتگوكر التي تقع بالقرب من مندلي، الى المدينة وأصبح المصور المنافس لطالب، وكان إسمه حسين و لديه بعض الآلات الحديثة للتصوير و يلتقط صوراً كبيرة وملونة ويضعها في إطارات بطريقة فنية تجذب الزبائن.
كان في مدينتنا كاتب عرائض واحد إسمه حسين ويسمى حسين أرضحالچى، حيث لُقب بلقب المهنة التي زاولها طيلة حياته وكان يكتب العرائض بيده، حيث لم يكن يمك آلة طابعة. هناك في مندلي عدد من الحلاقين الذين يزاولون هذه المهنة، وهم قادري الذي كان حلاقاً ويقلع الأسنان أيضاء و جبار گر يعمل كحلاق و يقلع أسنان، أما عسكره فهو حلاق فقط، وصالون حلاقته يقع في بازار كلاشكريل (سوق بائعي الأحذية)، وهذا السوق جزء من بازار گاورا، وأكبري كان أيضاً حلاقاً، وملا عبد، و جبور، والحلاق العصري أحمد خانمه، وكان صالونه يقع بجانب علوة ميرزالي. هؤلاء الحلاقون في مندلي، جميعهم ينتمون الى القومية الكوردية بإستثناء جبور الذي قوميته تركمانية على ما أظن.
فرن الصمون الوحيد في مندلي أتى به في نهاية الخمسينات من القرن الماضي، الشخصية الوطنية الكوردية كاكي نورعلي. في مندلي كان يوجد إسكافي واحد فقط إسمه كچگلي. ماء مندلي مالح و غير صالح للشرب، لذلك خصصت البلدية تانكر كبير لجلب المياه العذبة يومياً من مدينة ورازرو وكانت تبيعها للمواطنين بسعر رمزي. كان سائق التانكر إسمه رحيم فاني، والبائع إسمه قاسگه. بإستثناء دائرة البريد التي كانت عندها تليفون واحد، كان هناك تليفون آخر في بازار گورا في محل كاظم قواي، وهو من الشخصيات الكوردية المعروفة في مندلي، وكان يسكن قه لولس.
بعض الشخصيات والوجوه المعروفة
سايمير آغا، كان رئيس عشائر قَه لَولس، وبعده كان يأتي المناضل العتيد حميد شفي والشخصية الفذة كاكي نورعلي و حسينه دوسه
(على ما أظن هو جد الشهيد سلمان داود) و عزالدين النقيب، صهر والي پشتكو (أمير إمارة إيلام) و عبد الستار البياتي و حاج شاواز و
باوگاني الذي هو شخصية معروفة حتى في الستينيات، أنشد الناس أشعار في هذا الرجل، ومنها بيت شعر بقى عالقاً في الذاكرة يقول:
(هه له كومه سه نگ تا وه قازاني ... گشتى ها له ژير حوكم باوگانى)، أي: من كومه سنگ حتى قازاني ... الجميع خاضع لحكم باوگانى. و كومه سنگ هي نقطة الحدود بين إيران والعراق في أقصى الشرق، وقازاني ناحية تابعة لمندلي في أقصى جنوب غرب و رفعت چلبي و يوسف خليفه و أحمدي نزگه و حسن باتگه و علگه مامگه و ميرزا نورعلي و كاظم قواي و سيد حسين و كان من الرماة الماهرين و رستم آغا و مهدي باولي و ياسين دورگه و فرمان من أهال كبري و كان بطل مصارع في الجيش و سيد درويش وهناك العديد من الشخصيات والعوائل المعروفة في مندلي، حيث أنه ليس هنا مجال لذكر الجميع.
الخانات والحمامات وبعض الشخصيات الفكاهية

في هذه المدينة كانت توجد ثلاث خانات (دار الضيافة)، الخان الأول كان مقابل مدرستنا، لا أتذكر إسم صاحبه، لكنني كنتُ أشاهد الكورد المبعدين من المدن الكوردستانية الأخرى بزيهم الكوردي يرتادون هذا الخان. في مقابل مقهى داود داغره كان يقع خان مسعود، بالإضافة الى المنام، كان يقدم بعض الوجبات الغذائية. في بازار كلاشگريل (سوق الخفافين)، كان يوجد خان إكرام سايَخان و كان يقدم الشاي، وفي داخله كانت تباع أنواع مختلفة من الحيوانات.
في فترة الستينيات من القرن الماضي، كانت لا توجد وسائل الترفيه في مندلي ولا في عموم كوردستان. المادة الترفيهية الوحيدة كان يقوم بها
بعض الشخصيات الفكاهية، كحميد أخو سلگه، و جافره (جعفره)، وجمال هواسلي، و ناسري ئيبته، والحمال المعروف ولگه هناري،
و عدة أشخاص أخرين، حيث لاتسعفني الذاكرة في ذكر أسمائهم، و كانوا ذوي تصرفات كاريكاتيرية يدخلون البهجة والسرور في قلوب أهل المدينة. المجبر الوحيد في مندلي آنذاك، كان الشخصية المحترمة والفكاهية والمحبب لدى جميع أهل المدينة، الكوردي، صاحب محل البقالة في بازار گورا، ملا عبد، والد إسماعيل و الذي كان موضع إحترام الجميع دون إستثناء.
كان هناك في مندلي حمّامان فقط، أحدهما يملكه حجي عبدالنبي، وهو كوردي كان يسكن في هنيمني، والآخر يملكه بيت الچلبي و يقال أنهم من ذوي أصول تركمانية وكانوا من المذهب السني و يتكلمون اللغة الكوردية.
كلمة حق
استناداً إلى ما ذكرناه، لابد لنا من كلمة لإحقاق الحق و فضح الباطل، وهي إعادة الحق الى أصحابها الشرعيين، الذين قاسوا الويلات على يد نظام صدام المقبور، ومن ثم إعلان الهوية الكوردستانية رسمياً لهذه المدينة المنكوبة بطريقة لا لبس فيها، لتعود مع شقيقاتها خانقين و كركوك ومخمور الى أحضان إقليم جنوب كوردستان لكي تنتهي و إلى الأبد آثار سياسة التعريب العنصرية المقيتة، وتعود المدينة الى سابق عهدها الذهبي، عهد ما قبل الإنقلاب البعثي الأسود الذي تم في سنة 1968.
في إحدى المرات، قرأتُ مقالة لأحد الكُتّاب، يقول فيها بأنّ مندلي هي مدينة تركمانية. أنا أتساءل هل في العراق أو كوردستان مدينة خاصة بالتركمان أو مدينة أكثريتهم من الأقلية التركمانية؟! الجواب سيكون بدون أدنى شك: كلا، حيث أنّ حضورهم في بعض المدن كان حضور عسكري، حيث أتى بهم العثمانيون كجندرمة لحماية الطرق العسكرية وما شابه، وقبل آل عثمان، إستقدمهم العباسيون كمقاتلين للدفاع عن عرش الدولة العباسية في بغداد وبعض المدن الأخرى. كل منا يعلم جيداً بأنه لا وجود لمدينة دون قرية، أو قرى، إذاً لماذا لا نرى وجود قرية تركمانية واحدة بين مئات القرى الكوردية المحيطة بمندلي، أو خانقين، أو بدره؟!
في عصر الإمبراطوريات، تعرضت مندلي الى هجمات وغزوات المحتلين، من الفرس القدماء الى العرب المسلمين. يُقال بأنّ علي بن أبي طالب قاتل في هذه المدينة، وهناك أثر تاريخي باقٍ الى يومنا هذا يُسمى بمقام عليو هذه دلالة على محاولة السيطرة على هذه المدينة من قِبل العرب. بعد العرب، جاء العثمانيون، ومن ثم العروبيون الذين حاولوا تغيير معالم المدينة، وأسماء الأحياء والقرى، وكل شئ يرتبط بالأرض و الثقافة و التأريخ. رغم المآسي والكوارث التي أُلحقت بهذه المدينة المكافحة، فأنها تنهض في كل مرة من تحت الركام، شامخة أبية تعلن عن هويتها الكوردية الأصيلة و لم تستطع أن تنال منها لا حوافر خيولهم في العصور الغابرة ولا عجلات مدرعاتهم في العصر الحديث
ولا سياساتهم الشوفينية الهوجاء في السنين العجاف.
لم يكن هناك تواجد عربي في مدينة مندلي إلا في السنين الأخيرة بفضل الحكام العروبيون، حيث تم إستقدامهم الى مندلي و إستيطانهم وإعطائهم الإمتيازات السخية والهبات، بالإضافة الى منحهم دور وأراضي الكورد المنهوبة وإطلاق أيديهم للإعتداء على أهالي مندلي. دعونا نلقي نظرة على موقع مندلي بموضوعية وحيادية ونحتكم الى عقولنا لكي لا نظلم أحداً.
يخبرنا التأريخ والإسكتشافات بأن المدينة قد بُنيت في زمن غابر قبل ميلاد المسيح بآلاف السنين. في تلك الحقبة، كان العرب في وطنهم الأم، ألا وهو جزيرة العرب (الخليج). الفرس كانوا في إقليم فارس (شيراز)، والكورد كانوا أيضاً في وطنهم كوردستان وكانوا يُدعون آنذك بلولو (هؤلاء هم أجداد الكورد اللر) أو الميديون. الآن لنرى موقع مندلي وبُعده عن مَواطن هذه الشعوب. إذا قسنا بُعد مندلي عن الجزيرة العربية، فهو لا يقل عن 1500 كيلومتر، و بُعدها عن شيراز، وطن الأم للفرس، هو تقريباً نفس المسافة أي 1500 كيلومتر. والآن لننظر بُعد موطن الكورد عن مندلي الذي هو ليس بأكثر من 10 كيلومترات، هذا إذا إفترضنا أنّ هناك بُعد أصلاً لأن في الأساس هي مدينة كوردية وبُناتها هم الكورد. أشرنا الى هذه المقارنة فقط لمن لايعلم الموقع الجغرافي للمدينة. أرجوا من كل إنسان ذي بصيرة وضمير ليقرأ التأريخ و يرى الجغرافية و يشاهد واقع هذه المدينة، ويقول كلمة حق يُراد بها باطل فُرض بقوة الحديد والنار والقتل والتشريد، والإضطهاد والتعريب والتهجير. إن كانت المدينة عربية كما إدعى المقبور صدام حسين، فلماذا قام بتبديل أسماء القرى والمحلات والأحياء بقرارات رسمية. إنْ كان سكان مندلي هم من العرب، من أين جاءت هذه الأسماء الكوردية التي أزالها النظام، حيث تم تغيير إسم كپري الى 14تموز و بازار گورا (سوق الكبير) الى 17 تموز و قه لا بالي الى 14 رمضان و بوياقي إلى حرية و قه لا جميل بيگ إلى بعث و نقَّيب إلى عروبة؟!!. يقول علي الوردي في
كتابه لمحات إجتماعية من تاريخ العراق الحديث، صفحة (119) ما يلي: (تقع مندلي قريباً من الحدود الإيرانية، وتبعد عن شاربان بنحو ستين كيلومتر، وتقطن بالقرب منها عشائر عربية كساعدة والبوجواري والحامد. (الساعدة قدموا من العمارة

وإستقروا في جم نفت (نهر النفط) والبوجواري جاؤوا من أطراف سامراء وإستقروا قرب چم نفت آيضاً، والعوادل أتو من الكوت و سكنوا أطراف مندلي، هذه العشائر سكنت وإستقرت خارج مندلي بعشرات الكيلو مترات لكن ضمن الوحدة الإدارية للقضاء). ويضيف الوردي قائلاً: عندما اندلعت الثورة في شاربان في 14 آب 1920، حاولت العشائر القريبة من مندلي مهاجمتها ونهب ما فيها من أموال حكومية وأسلحة. فلمّا علم أهل مندلي بذلك، صمموا على الدفاع عن بلدتهم فأعدوا أسلحتهم، وصاروا يحرسون مداخل البلدة خشية أن تباغتهم العشائر منها. يذكر الوردي العشائر العربية خارج محيط مندلي الذين يتربصون ويريدون إلحاق الأذى بالمدينة،(ولا نرى ذكراً لهم في المدينة سوى لأفراد منهم وجلهم موظفين في سلك (الدولة)، ويقول علي الوردي في صفحة (120) بأن عشيرة البوجواري نهبت عدداً من الحيوانات تعود لبعض أهالي مندلي، ثم يقول كان في مندلي يومذاك نحو (150) يهودياً، في أوائل ايلول وصل الى مندلي رجل بدوي اسمه (أبو طبر) وأخذ هذا الرجل يتغلغل بين الأهالي يدعوهم الى نهب أموال اليهود وانتهاك حرماتهم ولكنه لم ينجح في دعوته. بعد عرضنا لواقع مندلي في السنين الخوالي، قبل دنسها من قبل نظام البعث المجرم، يتضح للجميع بأن أسماء و سكان الأحياء والقرى هي كوردية و كذلك أسماء الأنهر و البساتين. إنّ 98% من أصحاب البساتين والمزارع وأصحاب المهن الحرة والوجوه المعروفة في مندلي هم من الكورد الذين صمدوا وحافظوا على هويتهم الكوردية، رغم المصاعب والويلات التي حلت بهم،وهم الآن بإنتظار ساعة الخلاص، ساعة العودة الى حضن إقليم جنوب كوردستان لتأخذ المدينة وضعها الطبيعي مع شقيقاتها، المدن الأخرى في الإقليم الكوردستاني.

(1) في إقليم شرق كوردستان، هناك عدة قرى تحمل إسم ريكا، و ريك، و ريك آباد هي قرية تابعة لمدينة مهاباد، و ريك آباد قرية أخرى في مدينة أرومية، و ريك آباد إسم قرية ثالثة في خوي، و ريكا قرية في كرمانشاه.

(2) وندنيكان، بندنيجين، بندنيج، مندليج،كورازرو هي كلمات غير عربية، نطقها وتدوينها لا تجاري اللفظ العربي، يقول ياقوت الحموي، نقلاً عن حمزه الأصبهاني، الى أن وند نيكان تم تعريبها الى بند نيجين و في الوقت نفسه يقول ياقوت بأن حمزه الأصبهاني لم يذكر معناها. بالإضافة الى الجذور الفارسية لحمزة، فهو كان ضليعاً باللغة العربية وله باع بالمعرّبات. إذاً كيف لايعرف معنى هذا الإسم، إذا كان الإسم فارسياً و هذا يدل على أن الإسم المذكور هو غير فارسي و إنما كوردي؟ لذلك كان يجهل معنى الإسم. أنا إبن هذه المدينة و سوف أتناول معنى إسم مدينتي في مقال لاحق.

(3) في كتاب شهرزور- السليمانية لعباس العزاوي ص (124) جاءت بإسم مندليج.

(4) جاء في كتاب معجم البلدان لياقوت الحموي، الرحاالة والشاعر واللغوي (برازروز) نحن نتساءل إذا كان إسم المدينة هو بلد الروز، إذن لماذا يدونه ياقوت الحموي ببرازروز. إن كانت الكلمة عربية، وهو العالم باللغة، أيجهل هذه الكلمة البسيطة؟ إنّ الإسم هو بكل وضوح (ورازرو) وهو دونه وفق النطق العربي لأن الكلمة غير عربية فتكون صعبة التلفظ لناطقي الضاد، وهناك أسماء كثيرة قام المؤرخون العرب بتغييرها كي تناسب النطق العربي مثل آتروپاتگان التي أصبحت آذربيجانو أسپهان أصبحت أصفهان و تهران الذي صار عند العرب طهران و ملاتية أصبحت ملاطي و أرزروم تحولت الى أرض الروم و قرمسين الى كرمانشاه و موسيل الى الموصل و أوستريا الى النمسا و فينيسيا الى بندقية و هنگرية الى المجر و هكذا الى آخره.

(5) سكان بازار بيجگ هم من العشائر الكوردية مثل هنيمني وغيرها، كانوا يزوروننا في قه لابالي و كنا نتحدث نفس اللهجة الكوردية. لا توجد في
اللغة الفارسية كلمة بيچگ، الفرس يقولون كچك، و إذا كان الإسم فارسياً، كان الإسم المذكور سيُدعى ببازار كچك و ليس ببيچگ الكوردية.

(6) للأسف بعض الكتاب الكورد يكتبون عن طريق الخطأً (جسر النفط). في جميع أنحاء العالم الإسم يكتب كما هو نحن الكورد إذا أردنا أن نكتب الناصرية أيجب علينا أن نبحث في أصل معنى التسمية ثم نكتبها؟ للأسف هذا الذي يحصل مع بعض الكُتاب الكورد، حيث يدونون الأسماء الكوردية بعقلية عربية و هذه جريمة بحق التاريخ والحقيقة. كلنا يعلم إن إسم هذا النهر منذ أن وجد هو جم نفت (نهر النفط) لأن التربة على جانبي النهر دهني و نفطي، إن صح التعبير (أعتقد يوجد نفط في تلك المنطقة)، أساساً لم يكن يوجد جسر أصلاً على النهر، بُني الجسر في نهاية الخمسينيات من القرن الماضي، بينما النهر موجود منذ زمن سحيق. لعدم وجود أنهر في الصحراء، نرى فقدان المنطقة لجسور لعدم الحاجة إليها. أرجو من هؤلاء الُكتاب الأفاضل و وسائل إعلامنا الإنتباه لمثل هذه الهفوات الخطيرة لأنّ الأنظمة العروبية تصرف مبالغ طائلة لتعريب الأسماء الكوردية، و بعملنا هذا نحقق الأهداف العنصرية لتلك الأنظمة و نقدمها لها على طبق من ذهب و مجاناً.

(7) بتفسير خاطئ، يقول البعض أنه سُمي بهذا الإسم خوفاً عليه و للتمويه لكي لا يكتشفه الأعداء، وهذا خطأ جسيم وتجني على الحقيقة، حيث أن الكورد بعد أن أصبحوا مسلمين، لم يتركوا معتقداتهم و موروثاتهم الدينية القديمة بين ليلة وضحاها، حيث أنها بقيت خالدة في وجدانهم الى يومنا هذا، نراه مسلماً، إلا أنه عندما يقسم، يحلف بباوه يادگار أو داود گوسوار. لونفترض جدلاً أنه سُمي بهذا الإسم، كما يُدعى للتمويه، لدينا في مندلي مقبرة باوه قريش كما أسلفت باوه حافظ و باوه طاهر. هل هذه التسميات تمت للتمويه؟! إسم باوه متداول لليوم في عموم كوردستان، و هذا الإسم موجود، كباوه محمود، و باوه شاليار، و باوه يادگار، و هذه الأسماء من المحرّمات عند المسلمين لأنها من بقايا الديانات الكوردية القديمة. إذن كيف
يتخذونه إسماً للتمويه وهو من المحرمات في الإسلام؟ من جانب آخر لايقبل الإسلام هذا الإسم لأن المسيحين يتداولونها

ويقدسونها والإسلام يعتبره شرك بالله، عندما يقول المسيحيون(بإسم الأب والإبن وروح القدس)، وكذلك تسمية رجل الدين المسيحي بهذا الإسم الأب أبونا أي، باوه باللغة الكوردية، مرفوضة في العقيدة الإسلامية.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 20-03-2024

وقت التدوين: 20-03-2024

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 676

منير حداد لرووداو: تيارنا الوطني الكوردي الفيلي منفتح على الجميع وسنخوض العمل السياسي قريباً

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20241027063104605172

معد فياض

عُقد في بغداد اليوم السبت، 26 -10- 2024، المؤتمر التأسيسي للتيار الوطني الكوردي الفيلي بحضور شخصيات كوردية فيلية، إضافة إلى شخصيات سياسية كوردية وعربية عراقية، شيعية وسنية.

وحول الأسباب التي دعت لتأسيس هذا التيار، أوضح القاضي منير حداد، رئيس التيار الوطني الكوردي الفيلي في حديث لشبكة رووداو اليوم السبت: على مدى ال 20 سنة الماضية تحولت قضية الكورد الفيلية إلى دكاكين تابعة لجهات وأحزاب سياسية للمتاجرة فيها من أجل المصالح الشخصية وقد فشلوا في ذلك.

يُذكر أن منير حداد، المولود عام 1964، في بغداد لأسرة كوردية فيلية، هو قاضٍ عراقي كان قد شغل منصب نائب رئيس هيئة التمييز في المحكمة الجنائية العليا التي حاكمت الرئيس العراقي الأسبق صدام حسين وأركان نظامه، وأشرف شخصياً على تنفيذ حكم إعدام صدام حسين. وهو خريج كلية الحقوق. حداد قال أيضاً: نحن مجموعة من الشخصيات المهنية والسياسية ومن بيوتات فيلية عريقة اجتمعت وقررنا تأسيس هذا التيار، وبلغ عدد أعضاء اللجنة التحضيرية التأسيسية أكثر من 50 شخصية من القضاة والمحامين والمهنيين والأدباء والأكاديميين في اختصاصات مختلفة ومدراء عامين في الحكومة.

وأشار القاضي حداد إلى أن هذا التيار سياسي ليبرالي، وأبرز أهدافه الدفاع عن قضايا الكورد الفيلية الذين عانوا من ظلم النظام السابق حيث تم تسفيرهم منذ 1970 ثم 1980 على وجبات، وتم قتل الآلاف منهم بلا أي ذنب سوى أنهم عراقيون أصلاء. وأول نشاط نشتغل عليه هو عقد مؤتمر عالمي لتدويل قضيتنا واعتبار المذابح الجماعية التي تعرض لها أهلنا من الكورد الفيلية على يد نظام صدام حسين، قضية إبادة، كما حدث مع جرائم إبادة الأرمن. مضيفاً: سنخوض العمل السياسي قريباً وسنعمل على أن يُرشح تيارنا للانتخابات التشريعية العراقية القادمة، كما سنرشح في الانتخابات البرلمانية لإقليم كوردستان، فنحن كورد، والزعيم الخالد ملا مصطفى بارزاني أبونا، وهو الأب الحقيقي والروحي للشعب الكوردي ورمزنا، وكل كوردي يفخر بانتمائه للزعيم الخالد، كما أن مام جلال رمز وأب كبير، والرئيس مسعود بارزاني شقيقنا الكبير الذي نتشرف به. موضحاً: نحن مستقلون بقراراتنا السياسية الداخلية والخارجية.

شخصيات سياسية عراقية مختلفة حضرت المؤتمر التاسيسي
القاضي منير حداد أفاد بأنه يوجد في العراق رسمياً أكثر من 600 ألف كوردي فيلي، ولو أن هناك حرية في الكشف عن أنفسهم، فسوف نجد أن عدد الكورد الفيلية في العراق 4 ملايين نسمة، لكن حملات التهجير والاعتقالات والقتل جعلتهم ينتسبون للعشائر العربية، وهناك 23 ألف شهيد و600 ألف مهجر في إيران وأوروبا والولايات المتحدة. مضيفاً: نحن في التيار الوطني للكورد الفيلية سنعمل بجد من أجل استرجاع حقوقنا، وأبرزها لم شمل الكورد الفيلية وإعادة الجنسية العراقية لمن سحبت منهم، هؤلاء المقيمون حتى اليوم في معسكرات إيرانية، إضافة إلى الحصول على تعويضات عن الأملاك والأموال التي صُودرت في عهد النظام السابق.

وتوقع القاضي منير حداد أن يلاقي تيارهم الوليد الدعم الكامل من قبل الأحزاب الكوردية والعربية، وقال: نحن منفتحون على الجميع بعيداً عن المذهبية والقومية، وتربطنا علاقات طيبة مع الجميع بدليل الشخصيات التي حضرت المؤتمر التأسيسي اليوم، والتي تنتمي إلى أحزاب مختلفة من الشيعة والسنة، حيث بلغ عدد الحاضرين ألفاً و500، وهذا رقم كبير، لا يستطيع أي حزب أن يجمع في مؤتمر مثل هذا العدد باستثناء الحزب الديمقراطي الكوردستاني والتيار الصدري. ونتوقع أن يبلغ عدد أعضاء تيارنا الآلاف، وسنجمع كل الكورد الفيلية حتى الذين ينتمون لأحزاب سياسية أخرى تحت مظلة التيار الوطني الكوردي الفيلي، لا سيما أننا منفتحون على الجميع بلا تطرف أو تأزم.

وعن ما تم إنجازه خلال الفترة القصيرة الماضية، قال رئيس التيار الوطني الكوردي الفيلي، القاضي منير حداد: حالياً افتتحنا مقرات للتيار في بغداد والكوت والناصرية وديالى وخارجياً في السويد والدنمارك، كما قمنا بمؤتمر تحضيري وسنختار اللجنة المركزية والمكتب السياسي، ونعمل حالياً على تسجيله رسمياً.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

المدن: بغداد

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | rudawarabia.net
وقت التدوين: 27-10-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 677
مهنة الندافة لدى الفيليين.. ما بين التراث والحداثة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220623062712419600

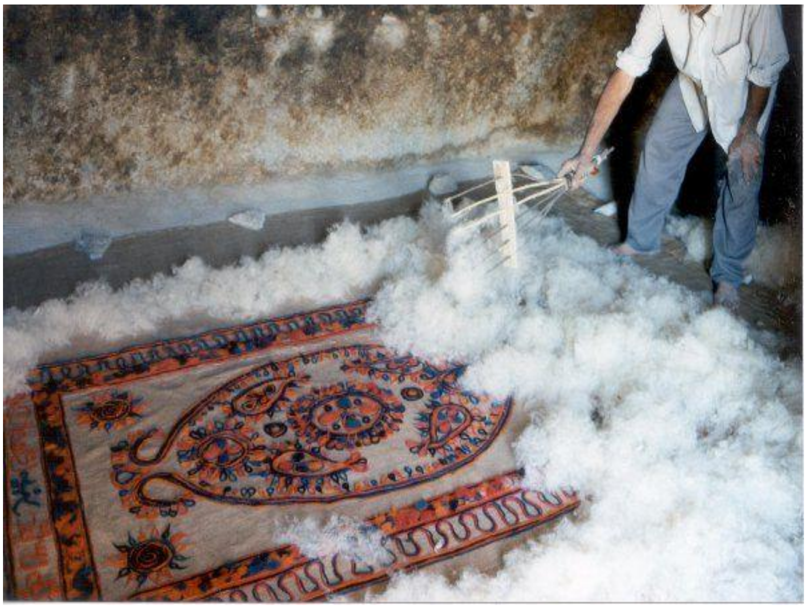

الندافة مهنة من المهن الشائعة التي اشتهرت وعرفت في اغلب مدن العراق، رغم ان المناطق الشعبية اكثر تعاملاً معها. وقد حافظت هذه المهنة على نفسها امام التطورات التقنية للآلات الحديثة، وبقيت تتنفس الحياة من جيل الى آخر عبر التوارث من الاباء الى الابناء.
والنداف هو الشخص الذي يهيئ لنا مستلزمات الراحة لجميع المفروشات من وسائد ومنادر ولحف وجودليات. وبهذا التعريف لهذه المهنة التراثية ، نعلم انها مهنة تطورت بتطور الحياة . حيث انتشرت هذه المهنة التراثية بصورة واسعة ولا يكاد يخلو منها أي حي شعبي او منطقة معينة لمحافظة من محافظات العراق وتشاهد ، محلات الندافة على نطاق واسع ، والنداف يمارس مهنتين في آن واحد عمل الخياطة والرسم لانه يخيط المفروشات بكل احتراف ويرسم الزخارف والروسومات على (اللحف) . فالنداف الجيد يجب ان يتقن حرفة الخياطة ومهارة استخدام الابرة ورؤية تصميم المفروش وتطريزه على نحو جميل ومقبول . وعند اتقانه لمهنته تذيع شهرته ويرتاده الناس بفضل مهارته واتقانه لعمله.

عدة النداف :
وتتكون عدة النداف من (عصا مرنة) وهي من اغصان شجرة الرمان (وقوس خشبي) فيه وتر من سلك معدني مع (مطرقة خشبية) يقوم بندف ونفش القطن عند تمرير القطن من خلال الوتر ، اضافة الى الابرة والخيط والكشتبان الذي يتم فيه دفع الابرة داخل القطن . والسوط ، يقوم النداف بعمل الفرش والوسائد القطنية والصوفية ، وكذلك في عمل الأغطية وخياطتها ، وهناك انواع كثيرة من الاقطان لا يعرفها الا الندافون وهي متباينة في الجودة والاسعار فقطن اللوكة (ابو الجوزة) سعره 3000 دينار وقطن الشراجي سعره 2500 دينار وقطن ابو العطب ب2500 دينار وقطن الفانيلا (ابو الخيط) ب1500

دينار وقطن الزيوت ب500 دينار وهو نوعية سيئة جدا . وكذا الحال بالنسبة للاصواف المتنوعة ايضاً وهي صوف البطانيات سعره 1500 دينار وصوف (البتك) وهو رخيص نوعا ما وله شعبية بين العوائل الفقيرة فتستخدمه لعمل المفروشات المنزلية . واغلب المواطنين يفضلون القطن ، والبعض الاخر خاصة المناطق الريفية يفضلون الصوف لتواجده لديهم ، فيأتون به لعمل المنادر (الدواشك) واللحف والوسائد (المخدات). حيث جرت العادة أن يتنقل النداف بين البيوت والعوائل العراقية بكل اطيافها للقيام بعمله ، وخاصة في مواسم الزواج على الرغم ما حدث من تطور على مستوى الصناعات النسيجية . ومن الطقوس التي كانت سائدة لدى عوائل الكرد الفيليين حينما يقدم ابنهم على الزواج تبدأ العائلة بتجديد (تنجيد) الافرشة وبعض الاثاث والمقتنيات التي يحتاجها العريسان ، حيث تدعو العائلة الفيلية النداف الى دارها ليبدأ بندافة الافرشة ، حسب طلب اهل العريس ، والجهاز الكامل للزواج عبارة عن دوشكين لسرير نفرين ولحافين وخمس وسائد. وعند انتهاء النداف من عمله ، تقوم العائلة الفيلية بنثر النقود والحلويات على فراش الزوجية تبركاً ، مصحوبة باطلاق الهلاهل والزغاريد . لاشك ان مهنة الندافة تحمل طابعاً تراثياً لا يمكن التغاضي عنه ، برغم موجة استيراد الاسرة الاجنبية ، فقد شهدت مناطق الكرد الفيليين في بغداد بروز عدد كبير ممن امتهنوا هذه المهنة ، ونذكر منهم على سبيل المثال لا الحصر : حسين لك (ابو موسى) و(مقبل) النداف وحميد (ابو عصام) وابراهيم (ابو فوزية) . ومن الاسباب التي تهدد هذه المهنة التراثية بالانقراض الاستيراد للمفروشات الجاهزة والتي عادة ما تكون من مناشىء سيئة مثل الصين وتايوان ولا يمكن تفضيلها قياساً على الفراش العراقي ، لكن المستهلك يفضلها بسبب تدني الاسعار وجاهزية السلعة فالمواطن الآن على سبيل المثال لا يمكن ان ينتظر النداف لايام عديدة من اجل انجاز (لحاف او دوشك او مخدة) ، الا ان هناك حقيقة يعرفها الجميع ان البضاعة العراقية تصمد وتعمر طويلاً.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: تراث

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-06-23

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 678

مواقف للكورد الفيليين بشهادة الحزب الديمقراطي الكوردستاني

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607120354416634

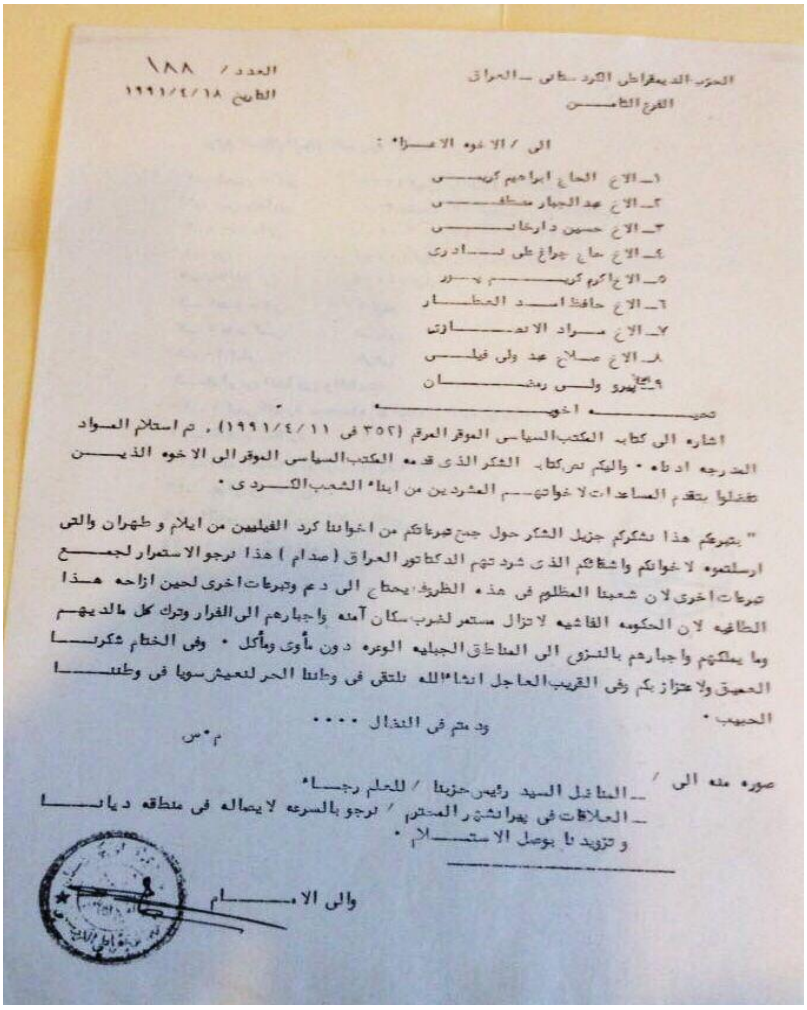

الحزب الديمقراطي الكردستاني ـ العراق
الفرع الثامن

العدد / ١٨٨
التاريخ ١٨/٤/١٩٩١

الى / الاخوة الاعزاء :

١ـ الاخ الحاج ابراهيم كريمي
٢ـ الاخ عبد الجبار مصطفى
٣ـ الاخ حسين دارخاني
٤ـ الاخ حاج چراغ علي نادري
٥ـ الاخ اكرم كريم پور
٦ـ الاخ حافظ اسد العطار
٧ـ الاخ مراد الانصاري
٨ـ الاخ صلاح عبد ولي فيلي
٩ـ الاخ پرو ولي رمضان

تحية اخوية .

اشارة الى كتاب المكتب السياسي الموقر المرقم (٣٥٢ في ١١/٤/١٩٩١) ، تم استلام المواد المدرجة ادناه . واليكم نص كتاب الشكر الذي قدمه المكتب السياسي الموقر الى الاخوة الذين تفضلوا بتقديم المساعدات لاخواتهم المشردين من ابناء الشعب الكردي .

" بتبرعكم هذا نشكركم جزيل الشكر حول جمع تبرعاتكم من اخواننا كرد الفيليين من ايلام و طهران والتي ارسلتموه لاخوانكم واشقائكم الذي شرد تهم الدكتاتور العراق (صدام) هذا نرجو الاستمرار لجمع تبرعات اخرى لان شعبنا المظلوم في هذه الظروف يحتاج الى دعم وتبرعات اخرى لحين ازاحة هذا الطاغية لان الحكومة الفاشية لاتزال مستمر لضرب سكان آمنة واجبارهم الى الفرار وترك كل مالديهم وما يملكهم واجبارهم بالنزوح الى المناطق الجبلية الوعرة دون مأوى ومأكل . وفي الختام شكرنا العميق ولاعتزاز بكم وفي القريب العاجل انشاءالله نلتقي في وطننا الحر لنعيش سويا في وطننا الحبيب .

ودمتم في النضال ....
م.س

صورة منه الى /
ـ المناضل السيد رئيس حزبنا / للعلم رجاءً .
ـ العلاقات في پيرانشهر المحترم / نرجو بالسرعة لايصاله في منطقة ديانا وتزويدنا بوصل الاستلام .

والى الامام

مؤيد عبد الستار
ينتشر الكرد الفيليون وسط وجنوب العراق حيث تمتد رقعة موطنهم من بغداد والحلة والناصرية والبصرة جنوبا الى بلاد عيلام وبيشتكوه غرب ايران صعودا الى خانقين وكرماشان وعلى امتداد جبال سورين - حمرين - حتى كركوك شمالا.
عاشوا في هذه الرقعة الجغرافية الواسعة المترامية الأطراف، وخلال آلاف السنين تعرضوا الى هجرات مختلفة من مغول وسلاجقة وفرس وعرب وترك فحرصوا على التعايش مع الأقوام الاصلية الموجودة على تخوم موطنهم ومع الاقوام التي وفدت خلال مئات السنين.
وفي العصر الحديث وبعد تقسيم مناطقهم بين إيران والعراق وفق معاهدات دولية كان آخرها منح صدام نصف شط العرب إلى إيران ما أدى الى شطر الشعب الكردي بموجب تلك الاتفاقيات - اتفاقية أرض روم واتفاقية سايكس بيكو- تأججت مشاعر الحقد من قبل النظام الصدامي عليهم طمعا في اموالهم وتجارتهم المزدهرة ومحاولة كسر شوكة نضالهم المشهود لها في الساحة العراقية وعلى الأخص نضالهم ضد الطغمة الصدامية، فعملت على تهجيرهم وسلب ممتلكاتهم وحجز الآلاف من شبابهم ظلما وعدوانا.
ساهم الكرد الفيليون في نضالات جميع القوى والأحزاب الوطنية التي ناضلت من أجل تحرير العراق من الاستعمار البريطاني.
وبعد وصول طغمة البعث للسلطة في انقلاب شباط 1963 توزع الكرد الفيليون على مختلف الاحزاب العراقية للنضال تحت راياتها وكان اشهر الأحزاب التي استقطبت الكرد الفيليين الحزب الشيوعي العراقي يليه الحزب الديمقراطي الكردستاني ثم حزب الدعوة الاسلامية العراقي.
وبرزت في تلك الأحزاب اسماء معروفة دفع البعض حياته ثمنا لنضاله.
بعد سقوط الطغمة الصدامية المدوي نيسان 2003 استعادت كردستان حقها في اقامة اقليم كردستان بعد تضحيات ونضالات الشعب الكردي بجميع أطيافه وشرائحه.
ومن بين تلك الشرائح الكرد الفيليون الذين لم يبخلوا باموالهم وارواحهم في النضال الى جانب قوى واحزاب شعبهم، تصادف هذا الشهر ذكرى استشهاد المناضلة الكردية الفيلية ليلى قاسم التي صعدت المشنقة وهي ترتدي ملابسها الكردية الزاهية بتاريخ 12-05-1975.

ورغم مصاعب الحياة التي واجهت الكرد الفيليين بعد التهجير الى ايران لم يبخلوا في دعم أبناء شعبهم في محنته أثناء الهجرة المليونية. ومع ذلك نسمع من يردد مثل الببغاء ان الكرد الفيليين يتمسكون بالمذهب لا بالقومية.
ادناه نص كتاب صادر من الحزب الديمقراطي الكردستاني/ الفرع الثامن يشكر فيه مجموعة من الكرد الفيليين وتبرعهم بالمواد العينية لاشقائهم في كردستان عام 1991 اثناء الهجرة المليونية بسبب هجوم النظام الصدامي على ابناء شعبنا الكردي، عسى أن يفيق البعض من سباتهم.

الحزب الديمقراطي الكردستاني - العراق

الفرع الثامن العدد : 188

التاريخ 18 / 4/ 1991

الى / الاخوة الاعزاء

1- الاخ الحاج ابراهيم كريمي
2- الاخ عبد الجبار مصطفى
3- الاخ حسين دارخاني
4- الاخ حاج جراخ علي نادري
5- الاخ أكرم كريم بور
6- الاخ حافظ أسد العطار
7- الاخ مراد الانصاري
8- الاخ صلاح عبد ولي فيلي
9- الاخ بيرو ولي رمضان

تحية أخوية

اشارة الى كتاب المكتب السياسي الموقر 3521 في 11/ 4 / 1991، تم استلام المواد المدرجة ادناه. واليكم نص كتاب الشكر الذي قدمه المكتب السياسي الموقر الى الاخوة الذين تفضلوا بتقديم المساعدات لاخوانهم المشردين من ابناء الشعب الكردي.
بتبرعكم هذا نشكركم جزيل الشكر حول جمع تبرعاتكم من إخواننا الكرد الفيليين من ايلام وطهران والذي ارسلتموه لاخوانكم واشقائكم الذين شردهم دكتاتور العراق (صدام) .
نرجو الاستمرار لجمع تبرعات اخرى لان شعبنا المظلوم في هذه الظروف يحتاج الى دعم وتبرعات اخرى لحين ازاحة هذا الطاغية لان الحكومة الفاشية لا تزال مستمرة لضرب السكان الآمنين واجبارهم على الفرار وترك كل ما لديهم وما يملكون واجبارهم على النزوح الى المناطق الجبلية الوعرة دون مأوى ومأكل.
وفي الختام لكم شكرنا العميق والاعتزاز بكم وفي القريب العاجل انشاء الله نلتقي في وطننا الحر لنعيش سويا في وطننا الحبيب .
ودمتم في النضال...

م . س (المكتب السياسي)

صورة منه الى /

- المناضل السيد رئيس حزبنا / للعلم رجاء

- العلاقات في بيران شهر المحترم / نرجو السرعة لإيصال - المواد- الى منطقة ديانا

وتزويدنا بوصل الاستلام.

والى الامام

ختم الحزب الديمقراطي الكردستاني[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: وثائقي
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 679
موسيقى بلاد الكورد الفيليون

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20221114110628445207
ا . د . قاسم المندلاوي

هناك عدد كبير من الباحثين يؤكدون على ان موسيقى بلاد الرافدين" ميسوبوتاميا " جاء من بلاد الكورد الفيليين استنادا على ما كشفت من آثار في مدينة " سوسه " عاصمة المملكة الايلامية " العيلامية " وهي العاصمة التاريخية لبلاد الكورد الفيلية او لورستان ، حيث تم اكتشاف الموطن الاصلي " للعود " على اشكال منقوشة على التماثيل المصنوعة من الطين ومنها عود بشكل بيضوي له رقبة فيها ثقبان و منحوتات للعود على الاواني و الادوات الفخارية و المعدنية تعود لاكثر من الف عام قبل الميلاد ترجع نسبتها الى المملكة الايلامية ، وتم العثورعلى "عود " آخر عثر في لورستان مصنوعة من البرونز – النحاس " وكشف ايضا " اناء فضي " نقش عليه " عود " يرجع تاريخه للعصر الساساني وهو محفوظ في المتحف البريطاني " ومن خلال ما تم اكتشافه من اثار في المملكة الايلامية و حضارة السومريين يظهر ان " العود " آلة موسيقية اصيلة في هذه المنطقة " مؤيد عبد الستار – موسيقى بلاد الرافدين " العود " هل جاء من بلاد الكرد الفيليين 25 / شباط / 2009 – موقع كلكامش للدراسات و البحوث الكوردية " ، ومن خلال الاعمال الاثرية من قبل علماء الاثار و المستشرقين في مدينة " سوسة " تم العثورعلى اقدم تاليف موسيقي كوردي محفوظ حتى الوقت الحاضرهو الاناشيد الزرادشتية وهي اشعار الموسيقى الفيلية لها ايقاع خاص و مؤلف بطريقة موسيقية " احمد ياري الفيلي – تاريخ الموسيقى الكوردية – جريدة التاخي بغداد 7 / 7 / 2014 " وجاء في كتب التاريخ ان الاناشيد الدينية من كتاب " الافستا لزرادشت " كانت ترتل مع الموسيقى في بهو طاق كسرى قبل الاسلام " مؤيد عبد الستار – اللهجة العامية .. اصل الكلمات و جذورها 29 / 9 / 2021 صوت كوردستان " اما بالنسبة لبعض الدراسات و الابحاث التي تناولت الموسيقى و الغناء الكوردي ، قدم الموسيقار الارمني " كوميداس " بحثا بعنوان " دراسة في الموسيقى الكوردية " وهي اطروحة جامعية نال عليها " درجة الدكتوراه " في الموسيقى الكوردية من جامعة برلين بالمانيا عام 1899 عندما كان طالبا في تلك الجامعة ، و الجدير بالاشارة يعد " كوميداس " واحدا من عظماء الارمن الذي ترك بصمات واضحة عبر التاريخ الانساني " برزو محمود – جريدة التاخي 18 / 9 / 2011 بغداد " يقول نور الدين الصالحي – مجلة شمس كوردستان 1973 " الموسيقى الكوردية مرتبطة بالكلمة وشكل

الغناء ومن اقدم اجزاء الادب الكوردي و في الشعر و اللحن ايضا ، وتعد اغنية ″ الحصاد ″ من اقدم اغاني الكوردية ، تؤدى في موسم الحصاد بصورة جماعية لمجموعة من الفلاحين ، كما ان الاغاني و التراويح الدينية و التواشيح للدراويش بنفس الاسلوب ، وكذلك اغاني الرعاة التي تعزف بالمزمار مع مرافقة الطبل في حفلات الزفاف و الاعراس ، فالاغاني الكوردية ″ كوراني ″ شائعة في جميع انحاء شرق كوردستان ، اما اغاني ″ حه يران ″ فتغنى على الاكثر في منطقة اربيل و المناطق المحاذية بها ، اما النماذج الاخرى فهي شائعة في جميع انحاء كوردستان وفي ارمينيا ″ ، اما بالنسبة للباحث عبدالله جمال اشرف الذي قدم رسالة ماجستير بعنوان ″ عناصر الاغاني الفلكلورية في العراق – كلية الفنون الجميلة – بغداد 1998 ″ يقول أن الطبيعة الجبلية لكوردستان فرضت على أن تاخذ الاغاني الكوردية الطبقات الصوتية العالية و يتفق جميع المستشرقين المختصين بالدراسات الكوردية على أن تراث الشعب الكوردي و الفلكلورعلى جانب كبير من أثراء و أن هذا الشعب قد حافظ على لغته و عاداته الاصيلة و أن الاغاني الفلكلورية الكوردية التي تمتد جذورها الى الماضي البعيد لم تسجل في معظمها ، و لكن حيويتها ما زالت على عهدها من حيث قوة التعبير ، شدة الامتاع و استمرار تداولها في الحياة اليومية للمجتمع الكوردي على نطاق في جميع ارجاء كوردستان أنما هو دليل آخرعلى أصالتها ، وفي جانب آخر من الرساله اشارالباحث الى تقسيم مراحل تاريخ الموسيقى الكوردية الى : 1 – مرحلة الديانة الزردشتية الى نهاية الحكم الساساني 2 – مرحلة الديانة المسيحية و ديانتي الايزيدية و الكلدانية 3 – مرحلة الديانة الاسلامية 4 – مرحلة الامارات الكوردية الى نهاية الحرب العالمية الاولى 5 – المرحلة المعاصرة والى يومنا هذا ، واستنتج الباحث ايضا ان الاغاني الكوردية ينتسب الى الموسيقى الشرقية ، أي موسيقى الشعوب الاسلامية مثل العرب و الفرس و الترك ، فمن الجهة الشرقية ينافسه الفن الغنائي و الموسيقي الفارسي العريق الذي يكاد يشبه نوع ما فنه الغنائي والموسيقي ، وكان وما يزال تنافس شديد بينهما على المواصلة في الاداء الجيد و الرصين ، كما ان هناك و بسبب الجوار و التفاعل بين الكورد في العراق و سوريا و تركيا وايران فضلا عن الكورد الذين يعيشون في ارمينيا و روسيا و باكستان وافغانستان شرقا ، وفي لبنان و الاردن ومصر غربا وغيرها ، اثرت كثيرا على التزاوج بين الالات الموسيقية وبعض الطبائع و العادات سيما بالنسبة لاشكال الالات الايقاعية التقليدية .. الخ .. ان السرعة المستخدمة في الاغاني و الفلكلور الكوردي تدل على وجود نشاط حيوية و طابع الفرح فيها من جانب و ارتباطها بالرقصات الكوردية المختلفة و المتنوعة من جانب آخر .. انتهى الاقتباس ″ و يذكر باقر محمد حمه ″ تاريخ الموسيقى الكوردية – 1996 مطبعة شهر كر″ ... ان الدلائل التاريخية تثبت بان الموسيقى الكوردية في فترة الامارات الكوردية في العصور الوسطى تطورت و ازدهرت اكثر من اي فترة اخرى و ذلك نتيجة الاستقرار و الهدوء السياسي لهذه الامارات ، كان الاهتمام بالموسيقى و الغناء لدى الامارات الكوردية بشكل ليس له مثيل في عصرهم ...″ ونشر الاديب الكوردي احمد الحمد المندلاوي – على موقع فيسبوك و تحت عنوان ″ الهوره الغناء الكوردي الاصيل – 28 / 5 / 2021 ″ الهورة : من الانشاء الشعبي الرائع الموروث لدى الكورد الفيليين في كل مكان و زمان ، ويعتبرهذا الطور ″ الهوره ″ من التراث الغنائي الشعبي المتوارث عند الشعب الكوردي الاصيل ، يتوارثونه جيلا عن جيل شفاهيا و الهوره هي النواة الاولى في قراءة الشعر الكوردي واناشيده الانسانية النابعة من اعماق العاطفة و الوجدان بعفوية وتلقائية عجيبة ، هذه الطريقة في الاداء الغنائي لها سمات خاصة بها ، فهي لا تعتمد على الاوزان الشعرية الاعتيادية ، ولا توجد فيها عبارات قصيرة ، فالمغني هو الذي يبدع بذوقه باداء هذه الاغنية ، فيقرأ البيت الاول بلحن معين و البيت الثاني بلحن آخر وهكذا فترد اكثر مسائل الحياة في ″ الهوره ″ مثل السلم والحرب والفرح و الحزن والفراق والام و القلوب العاشقة و الحنين و اوجاع الغربة .. ثم يضيف هذا الكاتب و الاديب : وهذا النوع من الغناء الكلاسيكي ليس حصرا بالرجال فقط بل هناك نساء مغنيات لهذا النوع ايضا .. انتهى الاقتباس ″ يقول الدكتور ″ احمد خليل ″ تاريخ الموسيقى الكوردية 13 / 4 / 2015 عن ويكيبيديا الموسوعة الحرة ″ الموسيقى سواء كانت منفردة ام مصحوبة بالغناء عميقة الجذور في الميثولوجيا الكردية ، ولا يمكن لك ان تستمع الى الموسيقى الكوردية دون ان تلحظ ارتباطها بالحزن والالم ، ومثلما جبال كرد تحميهم ، وهي عامل حاسم في بقائهم في هذا الوجود كي لا ينقرضوا ، فان الموسيقى و الغناء عاملان لهما اهميتهما في الحفاظ على وجودهم وتراثهم وثقافتهم الخاصة بهم .. انتهى الاقتباس ″ .. يقول الكاتب الارمني ″ خ أبو فيان ″ عن مكسيم كوركي – الاكراد 1975 بيروت ″ أن واقع تقبل الارمن للغناء الكوردي بكل تقدير و احترام يؤكد بصورة بليغة الجاذبية الشديدة في الشعر الشعيي الكوردي و يضيف ايضا ، لقد تطور القصائد الكوردية الشعبية و الفولكلورية و الغنائية كثيرا حتى بلغت حدود الكمال وأن كل كوردي رجلا أكان أم أمرأة شاعر بفطرته ... انتهى الاقتباس ″ وقال البروفيسور و العالم الكردي الايزيدي ″ قناتي كردو 1909 -1985 ″ الذي كرس حياته في خدمة اللغة و الثقافة و الادب الكوردي في الاتحاد السوفيتي سابقا ″ لا يمكن ان تكون كرديا ان لم تعشق الموسيقى و الغناء ..″ ، ويعزو الرحالة و العلماء جودة الاغاني الكوردية و سموها الى الصفات الفروسية التي يتحلى بها الكورد انفسهم ″ مينورسكي – مجلة الكوران 1943 موسكو ″ .. و أكد ″ بلو ″ نقلا عن مكسيم كوركي – الاكراد 1975 بيروت ″ الذي تعمق في دراسة كوردستان في الشمال الشرقي في عرض مميزات الاغاني الكوردية وابرازأهميتها الكبرى في الحياة الكوردية فيقول بأن أغلب الاغاني و القصائد تنشد عن وقائع الحرب و ذكريات الابطال و عن الحب و الالم و الفراق ... يقول ″ لايار في مؤلفه ″ الكرد وكردستان ″ ترجمة احمد محمود خليل 2012 ″ لم أسمع قط غناء ابعث على الحزن و أجمل ، لقد كانت أنغام المزمار تتمزج بعذوبة مع أصوات النساء و الرجال و الرقص ..″ ويذكر حسين جلبي سعيد ″ الرقص الشعبي الكوردي ″ مجلة التراث الشعبي 1979 بغداد ″ أن الاغاني التي عند تأدية الرقص هي أغاني تتماشى بطبيعة الحال مع حركة الرقص و سرعتها الايقاعية بغض النظرعن الموضوع الذي تتحدث عنه الاغنية ...انتهى الاقتباس ″ ، هناك من

يصنفون الاغاني الفلكلورية الكوردية أنطلاقا من تنوع الاداء للاغاني ضمن سياقها الاجتماعي كما أشار الى ذلك توفيق نبز " الالعاب الفلكلورية الكوردية " 1984 بغداد ، وقد اشار الكاتب الروسي " ميلنيكن " في بحثه " الحياة البدائية للكورد 1956 موسكو " الى الفلكلور والموسيقى و الغناء الكوردي و كيف أن الشباب و الشابات قمن بالدبكات مع الانغام الموسيقية الجميلة ، وان الرجال الاكراد فرحين بالدبكات مع نساء جميلات " ، و يقول " مارتلا . ن " سان بطرس برج 1911 " أن الشعب الكوردي مثل بقية الشعوب الحية يملك تراثا غزيرا بالفولكلور، و قال " كلوديوس جيمس ريج – رحلة ريج – المقيم البريطاني في بغداد 1820 " الذي زار مدينة السليمانية " أن الكورد ميالون الى الموسيقى ميلا شديدا وأغلب موسيقاهم حزينة . يقول الباحث التونسي الدكتور عادل بالكحلة – عن شيرزاد عفريني – كوكل 8 / 11 / 2011 " لم اكن اعرف شيء عن الشعب الكردي الا عندما قمت في البحث عن الموسيقى الشرقية وتطورها وعندما اطلعت على مخطوطات الموسيقي الكردي المعروف " زرياب " رغم تمكنه من اللغة العربية الا انه استخدم اغلب المصطلحات الموسيقية باللغة الكردية ناهيك عن اسماء المقامات الموسيقية التركيبية و فروعها .. انتهى الاقتباس " .. الخلاصة : ما جاءت من معلومات تاريخية واثرية تؤكد ان جذور ومنبع موسيقى بلاد الرافدين جاء من بلاد الكورد الفيليين وان هذا الفن العريق يمثل احد اهم جوانب حضارات الكورد القديمة ، وقد استخدم موسيقيون الكورد الات موسيقية وترية متنوعة مثل : الطمبور و البزق و القيتارة والناي والمزمار و العود والكمنجه والطبل وانواع ادوات الايقاع النحاسية والعاجية و اشتهروا بالراقصين و الرقصات الفولكلورية و بالزي التراثي الجميل خلال المناسبات الوطنية و الشعبية : كالاعياد والاعراس و الحفلات و غيرها. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقى

تصنيف المحتوى: تأريخ

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: شرق كردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | sotkurdistan.net/

وقت التدوين: 14-11-2022

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 680

موطن واصل عشيره القيتول القباد الكرديه العيلاميه

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213190613552328

موطن واصل عشيره القيتول القباد الكرديه العيلاميه

قرى و مدن عيلام / ئيلام ...."چنار باشى"

ميزت الطبيعه والتاريخ چنار باشى عن نظيراتها من القرى الايلاميه المحيطه بها وجعلت منها رقعه مميزه فى شرق الخارطه الكورديه, يبهو ريفها بتضاريس جيولوجيه لا تستطيع ان تغض النظر عن جمالها, من اول وهله يشد انتباهك اطلاله جبل "كان سەيفى/كان صيفى", قمته تجاوز قمم سلسله جبال "گەوەر كۆێە/كبير كوه " ارتفاعا, يستقبلها عشاق الجبال ومتسلقيها فى منطقه "وەر زەرين/ورزرين" المذهله, وعلى مدى النظر تكتنف اشجار البلوط المعمره والاعشاب الجبليه

النادره ابعاد الارض وتخلق منها مراتع جذابه تضايف السفوح والجروف المتشابكه التى تتلاشا حافاتها عند الوادى الضيق "رازيانه" القليل النظير فى العالم, والحق انها بقعه بهيه ممتده السحر!. الى جانب هذه الملامح التى اتسمت بها وجه هذه الارض, فهنالك معالم اثريه تزخر باطنها، قبور ملوك الميديين والمنقوشات الاثريه التى تشير الى عصرهم الذهبي تعتبر أحد نماذجها، تجاور هذه المدافن ابار النفط والمعادن الثمينه الاخرى التى لن تستغل بعد والتى دخلت سجل الثروات المعدنيه فى شرق كوردستان.
تقع چنار باشى فى شرق مدينه ئيلام وتبعد عنها بحوالى 45 كم على الطريق المودى الى مدينه "دەرى شار/دره شهر" محاطة بتضاريس وعره. تحد القريه من الشمال ارتفاعات "ده نگ بەزوڵە" و "کەل کوڵه ناو" ملتحقه بجبال "چەمەن گڵ" و"سەیوان" الشامخة التى تنتهى بمنطقه "سيروان/شيروان" المدهشة. تحاذيها من الجنوب سلسله جبال گەوەر کۆیە/ "الجزء الجنوب الشرقي من جبال زاگروس المترامیه الأطراف"، تشكل هذه الارتفاعات جدارا حائكا مشيدا بقمم باسقه مثل "بهار ئاو" و "كان سەيفى" متصله بجبل "وەر زەرين" فى البقعة التى تعرف باسمه، وجبل "پاساره" وغابته الجميله فى منطقه "رەيەگى پاساره/طريق پاساره". من الغرب حيث جبال "گە زان" و "دەنگ بەغدوره" وتلتقى ب قريه "پا کەل/پا کل" والى الممر المودى الى "مله پەنج ئاو/مضيق پنج اب" الذى يعد المدخل الرئيسي الى سلسله جبال "گەوەر" فى مسيرك من ئيلام باتجاه مدينه "بەيرەی/بدره". يقع "چەگاه چنار/تل چنار" و"مله چنار/مضيق چنار" فى شرقها ملتحقه بالوادي الضيق "دەروەن رازيانه/وادى رازيانه" المدهش ويمتد الطريق الى اقصى الشرق حيث مدينتى "بەيرەی/بدره" و"دەرەی شار/دره شهر" الاثريه الميديه الايلاميه العريقه.
لا يوجد زمن محدد لتاسيس هذه القريه, ولكن التاريخ يذكراستيطان الكورد فيها منذ غادر الازمان، واثارها البشريه دليلا ساطعا لما نذكره، شهدت هجرات كورديه لها ومنها عبر الزمن، وتناقلت عبر التاريخ والاسلاف ذكر أحد رؤساء قبيله القيتول القباد الكورديه ويدعى "جلال الدين باشى" فيها, حيث اتخذها رتعا له ولأفراد قبيلته الذين اسسوا مساكنهم فيها واستغلوا ريفها للزراعة والرعي وورثوها جيلا بعد اخر لهذا اليوم، هنالك وثائق تثبت ملكيه هذه الأراضي تعود للعهد القاجارى والزندى، ومنها الأراضي التى تحضى بآبار النفط!. يخترق نهر "ئاوه زا" الريف و منازله، وعلى ضفافه شتل الباشى شجره "چنار/الدلب"، ومنذ ذالك الحين عرفت هذه القريه ب "چنار باشى" باعتبارها ترجمه لاسم الباشى وشجرته المعمرة التى غدت اليوم أحد معالمها الرائعة!. تباينت الروايات والاراء حول اصول هذه القبيله ومؤسسها، الا ان جلها تجتمع فى اصل نسبها الكوردى عبر التاريخ, وباختصار, يذكر المؤرخون نجم سلمان الفيلى وجعفر خيتال واخرون، بان القيتول من العشائر الكورديه القديمة وينحدرون من قبيله "پيران" وهى واحده من عشائر "بلباس" التى تنتسب الى قبيلتى موكرى وبابان الكورديتين, واشار المستشرق "باسيل نكيتين" والمؤرخون "عباس العزاوي"، "إسكندر امان الهى" وغيرهم الى ان الپيران من مواطنو ئيلام القدماء ولكن بسبب سياسات الحكام والخصومات الداخليه قاموا بتنقلات متعددة طوعيه وقسريه عبر التأريخ. من الجدير ذكره ان مؤرخوا ومحققوا القريه يعتقدون ان أصول قبيلتهم تنحدر من عشائر الكرمانج, وتعتبر اللهجه الكورديه القريبه من "البهدنانيه" التى يتداولها سكان القريه ومنذ الازل هى من اهم الاسباب التى تسند هذا الاعتقاد!.
لن تكن علاقة الباشى بالحكومه المركزيه جيده ولكن حنكته السياسيه ضاعفت مناطق نفوذه فى ئيلام لسنين عديده وصار حاكما بأمره تهابه الكثير من العشائر الكورديه، ومنها العشائر التى عرفت حسب افخاذها وانسابها و تعرف ب (ئەیڵ بەیرەی/عشائر بيرى) انتشرت قراها فى الأراضي الايلاميه ومناطق شرق دجله, وحذر الناس الحفرة التى حفرها الباشى فى القريه لمعاقبه اعدائه ورميهم فيها، وعرفت ب "سيه چاڵ/ الحفرة السوداء" وأصبحت هى الاخرى أحد مآثر القريه!. عبر القرون تمكنت القيتول بتراس عددا من العشائر فى پشتكوه, لذا لا نستغرب وجودهم فى عشائر الملكشاى, الشوهان, الزنگنه, اللك وغيرهم. تقيم هذه القبيله فى ئيلام, كرماشان, طهران, گرمسار, كاشان, اهواز, قزوين, جنوب كوردستان, بغداد, مناطق شرق دجله وعدد كبير فى اوربا واستراليا واميركا.
لا يختلف حال اهل چنار باشى عن أحوال أهلهم فى عموم كوردستان، حيث صاحبتهم حاله التهجير منذ ولادتهم! والتأريخ وثق هجرات قسريه وطوعيه للكورد شملت سكان مدن وقرى ئيلام ومنها هذا الريف، وتركت مئات من عوائل القيتول اماكنهم واعرضوا عنها بحثا عن ملاذا امنا بعيدا عن ولاة اللور الذين حكموا ئيلام ابان العهد الصفوي والقاجارى باتجاه الجنوب الكوردى وبغداد ومناطق شرق دجله التى كانت امتدادا لأراضيهم، كان الكورد يسكنها منذ الازل "قبل تعريبها" وكانت تابعه لحكم العثمانيين.. فى بدايه الحكم الپهلوى (العقود الاولى من القرن المنصرم) حاول الشاه رضا خان (والد الشاه الأخير) جاهدا عن طريق القنصليه الايرانيه فى بغداد بتشويق الكورد وعودتهم الى مناطقهم فى ئيلام، بعد ان أصدر مرسوما بأنهاء حكم ولاة اللور فى ئيلام ولورسان، لكن محاولته اخفقت، وعاقبتها ادت الى تجزئه القرى الايلاميه وترحيل ثلثا من سكان عشائر الكورد قسرا وإسكانهم فى مناطق اخرى, كى تتخذ منهم سدود منيعه ضد قبائل اللور المتحركه لأجل المراعي.
د. كمال قيتولي
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-13
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 681
نادي الكورد الفيليين شعلة وضاءة في بغداد
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230101093507455748

ا . د . قاسم المندلاوي

تاسس نادي الكورد الفيلية في العاصمة " بغداد " عام 1957 في العهد الملكي بدعم من قبل تجارهم ووجهائهم وفي المقدمة : محسن فيض الله و مصطفى مرتضى ، مسلم عبدالله ، حسين علي مراد ، شعبان نورعلي ، عبد الجبار مصطفى ، عبد الرزاق العلي ، عبد علي محمد علي ، محمد حسن برزو ، نعمان مراد و عبد الله علي الادهم الذي انتخب اول رئيس للنادي " و منح النادي " اجازة العمل " من قبل ، المرحوم الشهيد " سعيد قزاز " الذي كان يشغل منصب وزير الداخلية انذاك ، واصبح اول رئيس فخري للنادي ، وقد اكتسب النادي خلال فترة الخمسينات من القرن الماضي شهرة كبيرة واعتبر من الاندية العريقة في بغداد وعموم العراق ... يقول " بدري علي شمه – الذي كان مدرب فريق نادي الفيلية لكرة القدم خلال 1956 – 1957 "كان للنادي الفضل الكبير في ابراز مواهب رياضية من طلاب المدرسة الفيلية اضافة الى عدد اخر من

شباب منطقة عكد الاكراد حيث تاسس فيه اول فريق شعبي بكرة القدم اشتهر قسم منهم الى مستوى" نجومية " لعبوا ضمن فرق المؤسسات و الاندية البارزة و المنتخبات العراقية ولعدة عقود " . لقد اعتمد نادي الفيلية بالتعاون مع المدرسة الفيلية الابتدائية الاهلية التي تاسست عام 1946 – كاول مدرسة اهلية في العراق – على التمويل الذاتي من قبل التجار و المثقفين الفيلية وكان لهاتين المؤسستين دور كبير وفعال في تخريج جيل ثقافي وعلمي و رياضي و سياسي ساهموا في بناء العراق " قاسم المندلاوي – لمحات عن تاسيس اول مدرسة للكورد الفيليين – جريدة التاخي 10 / 10 / 2011 بغداد " يقول المرحوم نعمان مراد " اللاعب الدولي و رئيس الاسبق لنادي الفيلية " ... في بداية تاسيس النادي كان التركيزعلى الالعاب الفرقية " كرة القدم و الطائرة و السلة " ثم بدأ الاهتمام الكبير للالعاب الفردية " رفع الاثقال وكمال الاجسام و الملاكمة و كرة المنضدة ، العاب الساحة و الميدان " ، وكان للنادي و" للثانوية الاهلية الفيليه – تاسست عام 1958 " دور متميز في صناعة الابطال حيث بدا عصر رياضي جديد لابطال الفيليين اطلق عليه " العصر الذهبي المشرق " وذلك لسببين 1 – مشاركة كبيرة لابطال الفيليين في المسابقات و البطولات الداخلية المحلية للالعاب الفردية و الفرقية وفوزهم على المراكز الاولى . 2 – بروز ابطال الفيليين على الساحات الدولية ممثلا العراق ضمن المنتخبات الوطنية في البطولات و الدورات العربية و الاسيوية و الاولمبية و تحقيقهم الكثير من الاوسمة المتنوعة .. في كرة القدم : شكل اول فريق شعبي للكورد الفيليين عام 1956 ، وعند افتتاح النادي عام 1957 كان هذا الفريق جاهز لتمثيل النادي وكان معظم اللاعبين من ثانوية الفيليين الاهلية وهم : انور مراد وعبد الرزاق علي حيدر " حماة الهدف " و بدري علي شمه و ابراهيم شاه مراد " خط دفاع " و حبيب علي و مولود مراد " خط هجوم " و فؤاد لفته درويش و نعمان مراد و عبد الرزاق باوي و فيصل درويش " خط الدفاع " وكامل عباس و فوزي محمد مهدي و جواد رحيم الحيدري وولي مسلم كما انظم الى فريق النادي لاعبين عرب : المرجوم عبد كاظم الذي كان بداية انطلاقه الكروية من نادي الفيليين واللاعب " باسل مهدي " فضلا عن الحكم الدولي المرحوم " صبحي اديب " وغيرهم .. في كرة السلة : كان لنادي الفيليه والثانويه الاهلية الفيليين دورمتميز ومشرق في اعداد الكثيرمن نجوم هذه اللعبة الذين شاركوا في البطولات المحلية و الدولية ضمن المنتخبات العراقية وكان فريق النادي متكون من اللاعبين " نورالله رضا و كاظم رضا وشمه جمعة وسعيد حسين ونعمان مراد وانور مراد ومنذر الفتال " ثم انضم الى الفريق كل من اللاعبين المعروفين " طارق حسن " الملقب انذاك بحرامي بغداد " و مهدي احمد ومانوئيل جرجيس وشوقي جرجيس وعصام عزيز شريف وعبدالله مولود مخلص " و اشتهر عدد آخر من اللاعبين الذين مثلوا النادي و العراق في لقائات و بطولات محلية و دولية " ضمن المنتخبات العراقية " منهم اللاعب الدولي " نعمان مراد " عضو المنتخب العراقي لكرة السلة في فترة الستينات ، واللاعب داود سلمان لعب ضمن المنتخب العراقي لكرة السلة ، واللاعب عبد الحسين خليل لعب ضمن المنتخب الوطني و العسكري خلال الاعوام " 1966 – 1979 " واللاعب " سامي كريم " عضو المنتخب العراقي سابقا " و اللاعب " عبد الرحمن سردار " لعبوا ضمن الدوري الممتاز وضمن فريق نادي الشباب و اللاعب " كريم سهراب و جبار سيف الله " لعبوا ضمن اندية الدوري الممتاز بكرة السلة والطائرة و كذلك ضمن فريق نادي الشباب واللاعب " جبار سيف الله " لعب ضمن اندية الدوري الممتاز بكرة السلة و الطائرة و لاعبين اخرين منهم علي خان وانور مراد وشمه جمعة و كاظم رضا و ستار احمد و علي حافظ و سعيد حسين وطارق حسن و غيرهم . في كرة الطائرة : كان فريق النادي في كرة الطائرة هم نفس لاعبي كرة السلة .. في العاب القوى : برز ابطال مثلوا نادي الفيليين و العراق امثال : العداء النجفي المرحوم " مثقال ابو كلل " بطل المدارس و العراق في 100 م و 200 م انضم الى النادي في اوائل عام1957 وفي نفس العام اشترك في البطولة العربية التي اقيمت في لبنان و فاز على المركز الاول مسجلا رقما قياسيا عربيا " 9. 10 ث " وفي نهاية الخمسينات الى بداية الستينات انضم الى النادي المرحوم خضير سلاطه بطل" 100 و200 م و 400 م و 4 في 100 تتابع و4 في 400 م تتابع والبطل المرحوم سامي كريم بطل العراق في الوثب الطويل و البطلة كوثر نعمة بطلة العراق في الوثب العالي .. في كرة المنضدة : اشتهر ابطال امثال " اللاعب عبد الوهاب عبد الحسين بطل العراق ومثلها في دورة سيؤول الاولمبية عام 1988 واللاعب مجيد نايلي شارك ضمن بطولة العراق بكرة المنضدة ممثلا لنادي الفيليين ، واللاعب ابراهيم صفر" من عوائل المهجرين في السبعينات " مثل النادي في الستينات واحرز بطولة التربية في العراق ، نظام البعث الدموي سفرهو و مع عائلته الى ايران ، وفي ايران اصبح بطلا لجامعاتها و مدربا ناجحا ثم هاجر الى السويد . في رفع الاثقال : اشتهر الرباع " عباس محمد " عضو منتخب العراق شارك في عدة سباقات خارجية ، كما اشتهر الرباع " عزيز عباس – بطل اسيا ، وفي فترة الستينات سافر الى جكوسلوفاكيا واكمل دراستة في كلية التربية الرياضية – جامعة جارلس – براغ وشارك في عدة سباقات ممثلا نادي الطلبة و بعد تخرجه استقر في المانيا ، الرباع الولي عبد الواحد عزيز فاز بوسام برونزي في اولمبياد روما عام 1960 . في الملاكمة : اشتهر الملاكم الفيلي " اسماعيل خليل والملاكم " كاظم محمد علي " الذي شارك في بطولة اسيا .. و الملاكم عبد الوهاب حسين – بطل وزن الذبابة " و الملاكم " اكرم مرولي – الذي اصبح فيما بعد بطل العراق و العرب و اسيا " و الملاكم " سامي ابراهيم و الملاكم ابراهيم قيطار والملاكم علي الكوفي والملاكم المرحوم تاج مجيد و البطل فائق خماس الذي اسقط الملاكم عبد الحسين بالضربة القاضية و الملاكم " علي حسين " انضم للنادي في عام 1957 اي في اوائل تاسيس النادي . " قاسم المندلاوي حوار مع المرحوم نعمان مراد رئيس نادي الفيليين – جريدة التاخي زاوية الثقافة الرياضية ، بغداد 2004 " ... في عام 1963 اغلق النادي من قبل القوميين العرب العنصرين ، وبعد اتفاقية 11 اذارعام 1971 فتح النادي من جديد ، الا انه في عام 1973 امرت السلطات البعثية بغلق النادي للمرة الثانية وفي عام 1974 تم غلق مدرسة فيليين الابتدائية و الثانوية الاهلية . .

النادي في العهد الجديد .
بعد تحرير العراق عام 2003 " قدم المرحوم " نعمان مراد " رئيس النادي الاسبق " طلبا الى وزارة الشباب و الرياضة بفتح النادي واصدرت الوزارة اجازة فتح النادي من جديد " بموجب الامر الاداري المرقم 96 في " 24 /7 /2003 " و شكلت هيئة ادارية من 20 عضوا من وجهاء ورياضين الكورد الفيلية في بغداد وتم انتخاب المرحوم " نعمان مراد – رئيسا و قاسم المندلاوي " نائب الرئيس " استاذ في كلية التربية الرياضية انذاك و السيدة سامية عزيز محمد خسرو عضوا " شغلت منصب عضوة في الجمعية الانتقالية المؤقته عامي 2004 – 2005 و عضوة في مجلس النواب العراقي في دورته الاولى عن التحالف الكوردستاني " و علي اكبر فيلي واللاعب الدولي عبد الحسين خليل و صادق عبد الحسين فيلي " عضو الفرع الخامس للحزب الديمقراطي الكوردستاني انذاك و المرحوم احمد فيلي – كاتب واعلامي – جريدة التاخي " و الاخرون " وبدا النادي ومن جديد مواصلة نشاطاته الرياضية و الاجتماعية و الفنية وكان هناك اقبال شديد من قبل شباب المنطقة للتسجيل في النادي وممارسة الالعاب والتدريب ، وكانت الامور جيدة في البداية حيث تم اعداد ابطال وفرق رياضية للمشاركة في السباقات و البطولات المحلية و الخارجية و الى جانب نادي الفيلية تم تاسيس نادي فيلي اخر عام 2004 في صدر القناة وكان هناك تنسيق جيد بين النادين في توزيع المهام و الواجبات و المشاركة في البطولات وخاصة كرة القدم و السلة فضلا عن الاهتمام بالالعاب القتالية " المصارعة و الملاكمة والتايكوندو و الكراتيه و الجودو و البوسنك " وعلى الرغم من قلة الموارد المالية كانت الامور تسيرنحو الافضل " وبعد عام 2006 ونظرا لتدهور الظروف الامنية في بغداد والاعتداءات المتتالية من قبل مليشيات شيعية على المقرات الكوردية الحزبية و الاعلامية و الرياضية اصبحت الانشطة الرياضية والثقافية في النادي شبه متوقفة .. بعد هذا العرض المختصروبهدف النهوض بالنادي نقدم بعض المقترحات و الافكار التالية : 1 – ضرورة انتخاب هيئة ادارية جديدة من ذوي الاختصاص بالرياضة ومن الرياضين الفيليين الرواد المعروفين . 2 – على وزارة الشباب و الرياضة تقديم مساعدات ومنح مالية مجزية وتزويد النادي بادوات و تجهيزات رياضية فضلا عن بناء صالة رياضية بمواصفات دولية حديثة 3 – على الاحزاب الكوردية تقديم مساعدات مادية للنادي بهدف النهوض بمستوى الفرق الرياضية وابطال النادي . 4 – على الكورد الفيليين دعم النادي من خلال المشاركة الفعالة في الاحتفالات الشعبية والندوات والمحاضرات الثقافية والاجتماعية وتشجيع ابنائهم وبناتهم للمشاركة ضمن تدريبات الفرق الرياضية والمسابقت المحلية و الدولية 5 – على القنوات الاعلامية والصحافة الكوردية دعم النادي من خلال زيارات ميدانية ولقاءات مستمرة مع الرياضين والمدربين ونشر نتائجهم وتشجيع ابطال وبطلات النادي .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: أجتماعي

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	بغداد
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | www.sotaliraq.com

وقت التدوين: 2023-01-01

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 682

نبذة مختصرة عن القبائل والعشائر الفيلية في محافظة إيلام

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220615145805418624

د. علي رضا اسدي/ كانت محافظة إيلام من أهم مراكز الحضارة وأحد المراكز الأساسية للمجتمعات البشرية. كانت القبائل مثل العيلاميين واللولوبيين والجوتيين والكيشيين والميديين موجودة في هذه المناطق، ومعظم القبائل والعشائر وعائلات مقاطعة إيلام تنحدر من هذه الأعراق.
في المصادر التاريخية، يشار إلى القبائل والبدو الرحل باسم فيلي. من ناحية أخرى، كان الفيليون قبيلة صغيرة من سلة ورزيين أو سلويزريين.
تم الإبلاغ عن معظم المعلومات حول القبائل والبدو والتكوين العرقي لشعب بشتكوه في العصور الصفوية إلى قاجار من قبل السياح الأوروبيين الذين جاءوا إلى هذه المنطقة. من بينهم هنري رولنسون (رولينسون)، الذي جاء إلى إيران في عام 1836 في عهد فتح علي شاه قاجار وأبلغ عن معلومات مفيدة من إيلام في ذلك الوقت في رحلته. يصف رولنسون العشائر والقبائل من بشتكوه فيلية على النحو التالي: الكرد، (مهكى) [ملكشاهى، دهبالايى، اركوازى، خزل، عليشروان، ميش خاص، عالى بيگى، بيجنوند، هندمينى و ...]، شوهوتى (شوهانى)، چهارستون ودينارونـد.
يذكر رولنسون عدد عائلات بشتكوه بواقع 12 ألفًا ومكان إقامتهم في الجزء الشمالي الشرقي والجنوب الغربي من سلسلة جبال كبيركوه، ويعتبر مكان إقامتهم شيروان وبدراي وآبدانان وكتب: سيتولى المحافظ شخصيا تحصيل الضرائب وتسليمها لمحافظ كرمانشاه. بالطبع، كان تقرير رولنسون عن قبائل وعشائر بشتكوه غير مكتمل ومفصل للغاية، ولم يذكر العديد الكامل من القبائل والعشائر.
ويشيد الرحالة لايارد بجمال شعب بشتكوه ويكتب في رحلته:

من بين المجالات التي مررت بها، كثيرا ما صادفت نساء وفتيات جميلات.
كما قدم بارون دوبد قبائل ورُحل من بشتكوه وشاون ومكي ودينارونـد وكلهور وبدراي. في كتاب جغرافية بيشكوه وبشتكوه، التي تنتمي إلى فترة ناصرالدين شاه، تم ذكر أسماء القبائل التي تعيش في بشتكوه (محافظة إيلام) ويقسمها مؤلف الكتاب إلى فئتين من قبائل المهكي والكردية. كانت المعايير: قولى وند خزل، شمس الدين وند خزل، ريزه وند پاين آبى، فرهادوند، خزل، أركوازي، بولي، ميشخاص، بدرة، بنجستون، ملكشاهي، ملخطاوي، وصيفي خاتمي، دهبالا، عالي بيگي بن ريزي، أحمد بيگ سوري ، كلهور آبادي حبيب وند وظهري الذين يعيشون في شيروان. القبائل الكردية: باغسائي ، بيات ، دهلوران ، شوهان ، دينارونـد ، بولي ، سراده علي ، نوكرامرايي طهماسبخاني ، دهبالا ، تشرداول ، زرقوش (زرگوش) و بلوط محل ميمه.
في الكتاب المختار للوثائق السياسية لإيران والإمبراطورية العثمانية ، في قسم الملاحق ، قدم قبائل البشتكوه مثل دينارونـد، پنج ستون، ميشخاص، ريزه وند، سيمينوند، ملكشاهي و شوهان موصوف ، أسر صيمره وثم عشائر هليلان، زردلان، عثمانوند، جلالوند، بالاوند، كوسوند و داجيوند في منطقة هليلان والمناطق الشمالية الشرقية من مقاطعة ايلام. بالطبع ، الإحصائيات الواردة في الكتاب تعود إلى أواخر فترة قاجار وسلالة بهلوي المبكرة. عدد من القبائل في منطقة هليلان هي جزء من مقاطعة كرمانشاه اليوم.

في كتابه ، قدم رزم آرا قائمة بالقبائل والعشائر لبشتكوه في أوائل فترة بهلوي ، وهي كما يلي:

ملكشاهي چمزي ، ملكشاهي گچى ، شوهان ، بولي ، أركوازي ، عالي بيگي ، بنج ستون ، دهبالايي ، بابا علي صالح ، صيفي ، ملخطاوي ، زرگوش ، صيمره ، دوستان،كلي ، تموس ، جابر ، هندومين ، قيطولي ، مرادخاني ، سليماني ، شكربيگي ، زيدعلى و كايدخورده و ....
وبما أن رزم آرا كان أحد العوامل المؤثرة في الاستيلاء على البدو وقمعهم في تخنة ، فقد قدم معلومات دقيقة عن القبائل والبدو في تلك المنطقة. لذلك ، فإن قائمته أكثر اكتمالاً من سابقاتها. بالطبع ، القائمة التي قدمها رزم آرا ليست كاملة ، وقد حذفت القبائل والعشائر مثل: : فيلى (سلويزى)، ميشخاص، خزل، عمله ، مير، لارتى، ايوان و... إلخ.
في كتابه، يعتبر الدكتور حشمة الله طبيبي القبائل البدوية في بشتكوه أن تشمل قبائل ملكشاهي ، أركوازي ، شوهان ، ميشخاص ، كرد زرين آباد ، خزل ، عالي بيگي ، دهبالايي ، علي شروان ، كرد دهلوران ، وهلم جرا.

قال أحمد نقيب زاده ما يلي بشأن تقسيم قبائل محافظة إيلام:

قبيلة الملكشاهي هي أكبر قبيلة بوشتكوه ، تتكون من 29 [35] قبيلة. ويطلق على رأس القبيلة عاليجاه توشمال ، والتي يمكن أن يطبقها شقيقان. رئيس القبيلة مسؤول أيضًا عن كدخدا ... تنقسم كل قبيلة إلى عدة عشائر.
العقار (مال) هو أصغر وحدة قبلية تعادل نفس الأسرة. أصغر وحدة سكنية تسمى كرنج (كرنگ).
يستمر النقيب زادة ليقول:

تضم قبيلة أركوازي تسع عشائر (وكل عشيرة من قبيلة إلى خمس تيره) تعيش في منطقة تشوار (چوار).
تشمل قبيلة شوهان تسع عشائر و 21 تيرة متناثرة في منطقة زرين آباد بين أركواز وآبدانان. أعضاء قبيلة الميشخاص ، من ناحية أخرى ، أحادية الزواج وتتكون من أربع عشائر.
تتكون قبيلة بولي من عشيرتين ، مظفروند وكركه وند ، في منطقة تشوار.
تتكون قبيلة زرين آباد الكردية من 16 عشيرة ، وتتكون قبيلة شيروان من عشيرتين ، شيروان وزنگنه ، وتتكون قبيلة الخزل من ست عشائر: شمس الدين وند ، تشرداول (چرداول) ، هليلان ، مرشدوند ، قلي وند وخزل.
بالطبع ، حذف نقيب زاده أسماء القبائل المرموقة مثل دهبالايى، كلهورايوان، پنج ستون، ريزه وند، ملخطاوى، زرگوش، عالى بيگي و ... ، إلخ.
يذكر مركز الإحصاء في موسوعة إيران وإيرانكا القبائل الرئيسية في محافظة إيلام: قبيلة ملكشاهي ، قبيلة شوهان ، قبيلة كردلية (كرد) ، قبيلة خزل ، قبيلة أركوازي ، قبيلة كلهور (قبيلة إيوان كلهور). أيضا ، القبائل: ديوالاى (دهبالايى)، ريزه وند، سوره ميرى، ميشخاص، عالى بيگى، عليشروان، پنج ستون، ملخطاوى و ... قبائل مهمة أخرى في محافظة إيلام.
كان التسلسل الهرمي القبيلة في المجتمع البدوي في المنطقة بحيث أن كل قبيلة تتكون من عدة عشائر وكل عشيرة تتكون من عدة تيره. تتكون القبائل أيضًا من عدد من الثروة والممتلكات ، كل منها يسكنها قريب. على رأس كل قبيلة كان عاليجاه توشمال ، يعتبر خان القبيلة.

بشكل عام ، يمكن أن تشمل قبائل وعشائر محافظة إيلام:

قبيلة ملكشاهي ، القبيلة الكردالية (الكرد) ، قبيلة شوهان ، قبيلة أركوازي ، قبيلة إيوان كلهور ، قبيلة الخزل ، قبيلة عالي بيگي ، قبيلة بولي ، قبيلة ديوالاي (دهبالايي) ، قبيلة ميشخاص ، قبيلة بدراي (بيري) ، قبيلة بنجستون ، قبيلة سوره ميرى، قبيلة ريزة وند، قبيلة بالاوند زردلان ، قبيلة كايدخرده ، قبيلة ديناروند ، عشيرة ملخطاوى ، عشيرة زرگوش ، عشيرة صيفي ،عشيرة مير، عشيرة رشنو ، عشيرة عبد اللهى، عشيرة قاضى ، عشيرة قاجار ، عشيرة طولابي ، عشيرة گرزگرزى ، عشيرة قلاخور، عشيرة رودبار العربية ، عشيرة السادات ، عشيرة بيجنوند ، عشيرة سگوند ، عشيرة بازگير، عشيرة بيرحياتى ، عشيرة سوري ، عشيرة باباهاى صالح آباد ، عشيرة چگنى ، عشيرة جودكى ، عشيرة الشيوخ جابرى، عشيرة بن ريزي، عشيرة غياثوند ، عشيرة ميمة اى ، عشيرة زويار (زهيار) ، عشيرة زيني وند، والقبائل العربية بوحميد ، بني لام ، ربوط ، چنانة ، كعب ، مطارفة ، خسرج ، دلفية ، وما إلى ذلك.

يمكن التعبير عن البنية الاجتماعية التقليدية لقبائل وعشائر محافظة إيلام ومستويات القوة فيها على النحو التالي:

القبيلة - العشيرة - تيرة - بنه مال- مال

اما تقسيم ايرج افشار سيستاني في كتابه فهو بالشكل الاتي: ايل (قبيلة) ← طايفه (عشيرة) ← تيره (سهم) ← مال ← خانوار
وكان على رأس كل قبيلة عاليجاة توشمال المعينة من قبل الحكومة المركزية أو ملك إيران ، أو توشمال العظماء أو مير

توشمال المعين من قبل توشمالي ، الذين كانوا على رأس القبيلة وخان المنطقة. في الهرم التالي كانت قوة قبيلة واحدة ، توشمالون ، الذين قادوا القبيلة بشكل مشترك أو ترأس عدة قبائل محددة. ثم كان هناك كدخدا أو شيوخ العشائر الذين كانوا تحت عاليجاه التوشمال والتوشمال العظماء. شيوخ رعاية أيضا من العملاقين.
يرجع ذلك إلى حقيقة أن بعض القبائل والعشائر من أماكن وأعراق مختلفة قد اجتمعت حول بعضها البعض وشكلت قبيلة كبيرة ، وهناك صلة بين هذه القبائل ، والتي تسمى في اللغة المحلية جرش أو نجره (نگره) ومثل هذه القبائل. يطلق عليه اخوة أو رفيقه ، الذي كان في الواقع نوعًا من الروابط الأخوية لتوحيد القبيلة.

قبيلة الملكشاهية

الملكشاهية واحدة من أكبر القبائل الكوردية في إيران وتركيا والعراق وسوريا. في شمالي كوردستان (تركيا) يسكنون محافظات، ديرسيم، ارزنجان، سيواس، دياربكر، بينگول، الازير، ملاطية، وبالأخص محافظة (ديرسم)) يعد معقلهم الأساسي وعاصمة امارتهم چمشگزگ (كوردستان)، وفي القسم الإيراني في شرق كوردستان في محافظة ايلام وغربي قبيلة ملكشاهي من أكبر القبائل الكوردية في المنطقة ويسكنون قضاء ملكشاهي وقضاء اركواز ومهران وايوان وشيروان چرداول وكرماشان و لورستان وكوهدشت و خورم آباد وفي محافظة سنة (سنندج) ايضا يسكنون في قرى ملكشان العليا وملكشان السفلى، وجنوب كوردستان في قضاء خانقين والعراق يسكنون محافظة اربيل ودهوك وزاخو والموصل والسليمانية وكركوك و خانقين وقرى ملكشاهي ومندلي و بدرة وزرباطية و الكوت وبغداد، وفي خراسان يسكنون مدن مشهد وقوچان و بجنورد وچناران و باقي المناطق في خراسان الشمالية وخراسان الرضوي، وايضا يسكنون في محافظة گيلان ومازندران و قزوين وطهران و ارزبايجان، وفي غرب كوردستان(سوريا) يسكنون مدن قامشلو وحسكه و عامودا ولديهم تواجد كبير في باكستان وتركمنستان والهند. يقطن الملكشاهيون في ولاية ايلام وبالاخص في مدينة ملكشاهي ومدينة ايلام ومهران.
لغتهم هي الكردية الايلامية (احدى لهجات الاكراد الجنوبية) ولهجتهم هي الملكشاهيه. وهناك جزء من هذه العشيرة يعيشون في محافظة كردستان في قرى ملكشان العليا والسفلى بريف سنندج ويتكلم هؤلاء الكردية السورانية. شطر آخر من هذه القبيلة يعيشون في العراق بشكل دائم ويقطنون في بغداد ولغتهم قريبة من اللغة الكردية. اما المتواجدون من الملكشاه داخل العراق فعلاوة على تعايش عشرات العوائل منهم داخل بغداد فانهم يتمركزون في مناطق خانقين ومندلي.
ان اصل الملكشاهية يعود الكرد الكرمانجيون. قبيلة ملكشاهي بنيتهم متكونة من الكورد الكرمانج و المعروفين بالكورد الكرمانج ولهجتهم الاصلية هي الكرمانجية، الكورد الكرمانج يشكلون القسم الأكبر من الامة الكوردية في اربع اجزاء كوردستان. جدهم الكبير عشائر گرزدين وند هو معالي الامير شەمير والحاج رستم بيگ چمشگزك من ذرية وأبناء الأمير الكردي ملكشاه چمشگزگ ومن امراء القبيلة الكردية ملكشاهي چمشگزگ وقد كانوا حكاما لكردستان من ديار بكر في تركيا وحتى مدينة ملكشاهي في ولاية إيلام وقد هاجروا إلى ناحية بشتكوه في ولاية إيلام.

تقسم القبيلة الملكشاهية إلى قسمين (چمزي) و (گچي) ولكل منهم عشائر فرعية (35 عشيرة).

ملكشاهي (چمزي):1- خميس 2- نقي (نظربگ) 3- كاظم بگ 4- روسگه (رستم بگ) 5- خداداد 6- ملگه 7- شكر بگ 8- حسين بگ 9- شيه وردى 10- كلگه 11- خرزينوند 12- قيطولي 13- گلان 14- كله وند 15- كينيانه (چشمه آدينه) 16- خليل وند 17- كناري وند 18- گراوندي 19- سراليوند 20- شهر مير 21- كل كل 22- باباهاي پيرمحمد (باوه) 23- كوگر 24- سيه گه 25- جمعه 26- حمانه وكول (على نظر)

ملكشاهي گچي: 27- رسولوند 28- باولگ 29- خيرشه 30- كوكي 31- دوقرصه 32- قيطول 33- خلف مهر 34- قطره سيه 35- سيرانه
العشائر المعروفة به گرزدين وند هي تسع عشائر وهم: 1- خميس 2- حسين بيگ 3- نقي (نظر بيگ) 4- خداداد 5- كاظم بيگ 6- روسگه (رستم بيگ) 7- شكر بيگ 8- ملگه 9- شيه وردى. هذه التسع عشائر جميعهم اخوة وابوهم اسمة (شه مير). شه مير بن تركمير بن باسكه مير/ ميربايسنقربيگ چمشگزك.

قبيلة كلهور

تعتبر قبيلة كلهور واحدة من أكبر القبائل الكردية وأكثرها أصالة وأكثرها جذورًا تعيش في إيران والعراق. قبيلة كلهورهي أكبر قبيلة في مقاطعة كرمانشاه ، ويتحدث سكان هذه القبيلة باللهجة الكوردية الكلهرية ، وهي إحدى اللهجات الكردية الجنوبية تتكون من عدة عشائر في إيران والعراق.
تقع مساكنهم في غرب إيران في مقاطعة كرمانشاه: جيلانغرب (گيلانغرب) وإسلام آباد غرب وجزء من كرمانشاه وسريول زهاب وقصر شيرين وإيوان غرب في محافظة إيلام وجزء من مقاطعات تشرداول ودره شهر وسيروان في محافظة إيلام.

ويعيش جزء من هذه القبيلة في مدينتي بيجار وقروه في محافظة كردستان وجاغاتو شاهين ديج في مقاطعة أذربايجان الغربية. يقتصر توسع قبيلة كالهور إلى غرب العراق على مدينتي مندلي وخانقين. ربما كان المقر الأصلي لقبيلة كلهور في مدينة كالح (نمرود الحالية) في بلاد ما بين النهرين.
يكتب بدليسي في كتابه شرف نامه عن حكام كلهور: وهو يقتصر على ثلاثة فروع: 1- حكام بلنگان2- الحكام في درتنگ 3- الحكام ماهيدشت ومرتبطون بجودرز بن جيو (البطل الأسطوري). ليوم ، وفقا لبحث علمي ، يمكن الاعتراف بأن جودرز بن جيو ، الذي تحدث عنه شرف خان بدليسى ، هو بلا شك جودرز الثاني من اللوردات الإقطاعيين الأقوياء والملك البارثي.
في عهد رضا شاه بهلوي ، تم استدعاء مناطق إقليم قبيلة كلهور باوندبور (باوندپور).
وفقا لنظريتي ، وراء جذور اسم كلهور أو كلهور ، يمكن للمرء أن يتعرف على آثار جذر اسم الحضارة الآسيوية القديمة + هوري (حوريون). كانت الحضارة الحورية موجودة أيضًا في شرق الأناضول في الألفية الثالثة ، وكانت أكبر دولة وأكثرها تأثيرًا في مملكة ميتاني. عاش الحوريون بالفعل في الألفية الثانية قبل الميلاد. سكنوا جميع أنحاء بلاد ما بين النهرين القديمة.
وقد ثبت وجود الحوريين ، وفي الألفية الثانية قبل الميلاد عاشوا أيضًا في منطقة كركوك (أرابخا القديمة). تم تحديد حدود هذه الحضارة القديمة من شمال بلاد ما بين النهرين وسوريا إلى المناطق الشرقية (أذربايجان الحالية ، زنجان وكرمانشاه) بين جبال زاغروس وتوروس.
تتكون قبيلة إيوان كلهور في محافظة إيلام من ثلاث عشائر: شولك (چولك) ، بانسيري ، عشيرة مامنه و منصوري. لكل منها عدة أقسام مختلفة.

قبيلة كرد

القبيلة الكرد (الكردالية) هي واحدة من أكثر القبائل اكتظاظا بالسكان في محافظة إيلام، والتي تتكون من قبائل مختلفة في آبدانان ودهلوران. هناك آراء مختلفة حول اسم القبيلة الكردية التي تعيش في بشتكوه. يعتقد البعض أن الاسم الكردي مشتق من قبائل كردية أخرى في كردستان الكردية ، وهو ما يعني صغار الأكراد ، ويعتقد البعض أنه لأن هذه القبائل شيعية ، فإنهم يقصدون (كردي علي) ، ويطلق عليهم البعض أيضًا اسم كردي. ومع ذلك ، ووفقًا للوثائق التي تركتها قنصلية مندلي فيما يتعلق بقبائل بشتكوه ، فإن عدم دقة الآراء المذكورة أعلاه واضح. ووفقًا لهذه الوثائق ، قدم قنصل مندلي القبيلة الكردية ب كردي عليخاني. كان علي خان ، الابن الأكبر لحسن خان والى ، الحاكم الذي حكم بعد وفاة والده ، مع شقيقين آخرين ، حكمًا مشتركًا على بشتكوه ، ومنذ أن حكم علي خان القبيلة الكردية ، سميت القبيلة قبيلة علي خان الكردية.
أصبحت مشهورة وبمرور الوقت تغيرت كلمة كرد علياني إلى كردي. طبعاً هذا الاحتمال ليس بعيد المنال ، نظراً لوجود قبائل كردية تسمى الأكراد في كردستان سوريا وتركيا ، فإن أبناء القبيلة الكردية هم مهاجرون أكراد من المذهب الشيعي وأكراد تلك المناطق في منطقة بشتكوه.
من حيث التوزيع الجغرافي ، القبائل التي تعيش في المناطق الجبلية الصعبة تسمى گل كوه، والقبائل التي تعيش في المناطق المسطحة تسمى گره پا. قبائل منطقة جولكوه (گل كوه) هي: ماسبي وزرگوش وميمة اى ومموس وبازگير.
هناك انقسام آخر فيما يتعلق بالقبيلة الكردية ، والذي يعتمد على كيف تكون كل قبيلة من بين قبائل القبيلة الكردية. وبناءً على ذلك ، فإن القبيلة الكردية تنقسم إلى أربع مجموعات: جايروند ، مه ميه وند ، امستقل ، والريقات.
تنقسم قبيلة الجايروند إلى مجموعتين: القبيلة الرئيسية و همجرش (رفيقها). القبائل: رضا ، مفاروند ، أحمد جشني ، جاكله ، شهرياروند ومرالوند هم القبائل الرئيسية في جايروند. القبائل: بالوى و پيرانى و هيورى وايسوند و دشتى و نوكرپير و گرگى و كوليوند وگلال زيرى و مال ملائى هم قبائل إخوانه جايروند. كما تنتمي قبيلة السادات لإبراهيم قتال وقبيلة السادات سيد إبراهيم لهذه القبيلة.
وتشمل القبائل المهمة مه ميه وند: قطبين، برامسين، گوران، جانقلى، پاپى، گلگى، مموس مزيه، نورژوند و كاكلى ، وكذلك قبيلة السادات سيد فخر الدين والسادات سيد ناصر ناصر الدين. قبائل السادات سيد فخر الدين ، السادات سيد ناصر الدين ، السادات إبراهيم قتال ، السادات سيد إبراهيم ، السادات سيد صالح الدين ، جودكي ، كولي وند والشيخ جابري ينتمون إلى القبيلة الكردية.
المجموعات القبلية المستقلة هي: باپيروند، جايرى، سالورزى، دوستعليوند و ناصرعالى.
عشيرة مرادخاني: تشمل قبائل شهرياروند ، جابروند ، مموس ، ناصر عالي وإيل بگي.
عشيرة الشكربگي: تشمل عشائر [دشتي] وقيطولي وبازگير وياسي.
عشيرة سليمان خاني: تشمل قبائل زرگوش ومموس ومال ملائي.
السادات سيد صلاح الدين ، بابا محمد ، دراويش ، صلاح فرزي وقلعي هم عشائر همجرش من قبيلة الكردية.

قبيلة شوهان

قبيلة شوهان هي واحدة من أكبر القبائل الفيلية. أهل هذه القبيلة يعيشون في محافظة إيلام ومحافظة لورستان ومحافظة خوزستان وفي جزء من العراق. جدهم الاكبر هو شوآن بن آلاينانى بن بيران. وكان آلاينان ثلاثة أبناء هم أسد وشوآن وقُباد. هاجر أطفال الأسد وشوآن إلى منطقتي جوركوه وبشتكوه... في الماضي ، تم تقسيمهم إلى جزأين شوآنی خاصه و شوآنی بازیانی.
قبل معركة جردگه ، كانت قبيلة شوهان جزءًا من القبائل الاستوائية ، ولكن بعد معركة جردگه ، هاجروا إلى الموقع الحالي لقبيلة شوهان.
هناك اختلاف في تحديد الموقع الأصلي وأصل قبائل قبيلة شوهان. وفقًا لإحدى النظريات ، كان الموقع الرئيسي لبعض القبائل هو قبيلة شوهان في كردستان التركية ، وانتقل بعضهم فيما بعد إلى كركوك وكردستان وبشتكوه.
ووفقًا لنظرية أخرى ، انفصلت بعض قبائل شوهان عن قبائل بختياري أو بابي لورستان وهاجروا إلى بشتكوه. وبعض عشائر قبيلة شوهان هم من سكان بشتكوه القديمة.
تتكون قبيلة شوهان من عشر عشيرة: کلای وند، صفرلکی، کرهر، بلوچ، شرف، قیطول، کاوری، فلك، سید و عبدالله وند.

قبيلة اركوازي

قبيلة اركوازي هي واحدة من أكبر القبائل الفيلية، ويعيش أهل هذه القبيلة في مدينتي تشوار وايلام في محافظة إيلام ، وكذلك أهل قبيلة أركوازي في إسلام آباد غرب وماهيدشت وكرند في محافظة كرمانشاه ومدن خانقين ومندلي في العراق.
تتكون قبيلة اركوازي من تسعه عشيرة: میر، قریشوندی، ملکشه وندی، قیطول (قیطول گله جار، قیطول سنجابیان، قیطول انارك، گردل، بابایار)، بی، کاره شوندی، میسم (آهنگر و محمدی)، مومی و مورتی.
اکثر عشائر قبيلة اركوازي هم من سكان القديمة بشتكوه. عشيرة مير أركوازي هي في الأصل من السادات سبزوار (سيد منصور) الذين هاجروا إلى بشتكوه خلال الفترة الصفوية.
عشيرة قيطول سنجابيان و ملكشه وندى هي في الأصل من قبيلة الملكشاهية.

قبيلة خزل

قبيلة خزل هي إحدى القبائل الكردية وإحدى القبائل الكبرى في محافظة إيلام. يقدم الموسوعة الإسلامية العظيمة خزل كواحدة من القبائل الكردية التي تتحدث الكردية واللكية. يتتبع جورج كرزون ومس بيل أصول شعب الخزل إلى قبيلة البوكريدي (الخزاعي) للأكراد الذين يعيشون في العراق ، ولغتهم الكردية الجنوبية. يعيش الخزال في مدينتي تشرداول (چرداول) وسيروان في محافظة إيلام وبعض مناطق كرمانشاه ولورستان وهمدان. أهل قبيلة الخزل سواء في عهد حكام البشتكوة. في دخول موسوعة إيرانيكا ، تم ذكر قبيلة تسمى قبيلة الخزلي كجزء من أكراد بدليس وديار بكر في كردستان التركية ، مما يعزز النظرية القائلة.
وقد تم التعبير عن آراء مختلفة حول أصل الشعب وسباق خزل ، وبعضها مختلط مع الأسطورة. وفقًا للتقاليد الشفوية ، فإنهم يعتبرون من قبيلة خزال العربية ، الذين جاؤوا إلى نهاوند خلال الفتح العربي لإيران من قبل العرب ، ثم هاجروا إلى سيروان وشاردول (چرداول)، المعروفين أيضًا باسم خزل خوره چيره.
تتكون قبيلة الخزل من أربع عشائر: قلی وند ، شمس الدين وند ، خضروند (خیروند) ومرشدوند ، وتتكون كل منها من عشائرمختلفة.

قبيلة سورة ميري

قبيلة سورة ميري أو سُرخه مهري هي واحدة من أكبر القبائل الفيلية وكانوا من أقدم سكان بشتكوه. الذين يعيشون في غرب وجنوب غرب إيران وأجزاء من شرق العراق. سورة ميري مبعثرة في أجزاء من مقاطعات همدان ولورستان وإيلام وكرمانشاه في إيران وخانقين في العراق. في عهد كريم خان زند ، استقر عدد من سورة ميري في محافظة فارس.
في الكلمة ، سورة تعني الأحمر ومهري وهو ما يعني المحبة والطيبة ، لكن سورة ميري تعني رجل فخور يتمتع بعلامة عظيمة ويعتبر زعيم الشعب. من ناحية أخرى ، ولأنهم ولدوا كبيرًا ، يُطلق عليهم سايه ميري وسورة ميري في بشتكوه ، لأن لقب مير في بشتكوه يعني رئيس وعظيم. هذه القبيلة تنشأ من العرق الساساني وفي الفترة الساسانية ، تم تعبد مهر وأناهيتا. وفقا لإحدى النظريات يعود أصل هذه العشيرة إلى القبيلة السورانية نسبة إلى تسميتها كما ذكر شرف الدين البدليسي. يعتبر البعض سورة ميري من سلالة سرخاب عيار من بني عيار (عنازيون) والحسنوية. كان لتفريق قبيلة سورة ميري في عهد حكام الفيليين دوافع سياسية. كانوا أهل سورة ميري من أنصار الإمام زاده سيد إبراهيم بن موسى الكاظ

قبيلة ملخطاوي (الملكخطاوي)

قبيلة الملخطاوي هي إحدى القبائل الفيلية التي تعيش في مهران بمحافظة إيلام وجزء من العراق.
هناك نظريتان حول أصل قبيلة الملخطاوي. ووفقًا لأحد الآراء ، فإن أصل هذه القبيلة ينتمي إلى قبيلة الخطاوية في بني كنانة ، وهو سليل مضر بن نزار بن معد بن عدنان ، وهو سلف أكبر قبيلة عدنانية و من نسل إسماعيل بن إبراهيم نبى خليل الله. بحسب الأساطير في كتاب مروج الذهب للمسعودي، العرق الكردي من أصل ربيعه أو مضر بن نزار بن معد بن عدنان ، و من نسل إسماعيل بن إبراهيم نبى خليل الله. أو في اللاهوتيين الفارسيين وشاهنامه ، فقد أحضروا السباق الكردي إلى فريدون وكاوه الحداد وحاولوا بطريقة ما أن ينسبوا الأكراد لأنفسهم.
وفقًا لنظرية أخرى ، فإن بعض قبائل هذه القبيلة هم من الأكراد من منطقة شيان إسلام آباد في مقاطعة كرمانشاه. أصل عشيرة قلاخور من قبيلة الملكشاهي.
الحدود الجغرافية لعشيرة ملخطاوي: مدينة مهران ، الجزء الجنوبي من نهر جاوي وجبل حمرين (حلت) والحدود العراق، من الشرق مرتفعات شك موسى حدود قبيلة شوهان ، من الشمال إلى سهل محسن أب ، على حدود قبيلة الملكشاهي إلى الغرب من النهر الجاوى حدود القبائل الصيفية والزرگوش (عبده وشكر).

المصدر

تلخيص من كتاب مع الإيلاميين في إيلام تأليف علي رضا أسدي

اسدی، علیرضا. با ایلامیان در ایلام (شناخت اقوام، ایلات، طوایف و خاندان‌های استان ایلام). ایلام: انتشارات جوهر حیات، 1397.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com/
وقت التدوين: 15-06-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 683
نجوم كرة القدم الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230128114349462006

ا . د . قاسم المندلاوي

خلال فترة الخمسينات ولغاية اواسط السبعينات من القرن الماضي برز عدد كبيرمن نجوم كرة القدم الفيليين الذين مثلوا العراق في البطولات المحلية و الدولية منهم : اللاعب المرحوم " انور مراد " بدا مشواره عام 1957 في نادي الفيليين ببغداد ولعب مع فرق " الشرطة والفرقة الثالثة و المنتخبات العسكرية ، وحامي الهدف منتخب العراق خلال الستينات من القرن الماضي ، شارك ضمن المنتخب الوطني في بطولة كاس العرب " والتي اقيمت في بغداد عام 1966 وتوج العراق باللقب عند

فوزها على سوريا " 2 – 1 " في المباراة النهائية .. النجم الكروي الفيلي " نوري قهرمان " اشتهر في ساحات وملاعب بغداد وكان احد ابرز النجوم في فترة الخمسينات ... اللاعب " محمود اسد " لاعب خط الهجوم في المنتخب الوطني ، وهو من النجوم البارزين والمشهورين ، عام 1962 لعب مع فرق " نادي الاسالة و المصلحة و الفرقة الثالثة و آليات الشرطة القوة السيارة ومع شرطة المرور و المنتخبات " العسكري والاولمبي و المنتخب العراقي " ، وفي عام 1966 شارك في كاس العرب ببغداد ... اللاعب " عبد الصمد اسد " وهو شقيق اللاعب محمود اسد اشتهر في تشكيلة المنتخب الوطني خلال نهاية الستينات والى بداية السبعينيات في ملاعب العراق ، بدا مشواره عام 1967 مع فرق " الاهلي و الشرطة و الاولمبي والمنتخب العراقي " وفي عام 2005 " بعد سقوط نظام الطاغية صدام " تم تعينه كاول مدير كوردي فيلي في تاريخ العاب الجيش ، الا انه استقال بعد عام واحد من تعينه ... اللاعب " عبد الصاحب اسد " وهو الشقيق الاصغر للاعب الدولي محمود اسد ، حاصل على شهادة دبلوم عالي من كلية التربية الرياضية في موسكو – تخصص كرة القدم " و في عام 1987 حصل على شهادة الدكتوراه فلسفة العلوم الرياضية من نفس الكلية اعلاه ... عام 2006 تم تعينه في جامعة صلاح الدين – اقليم كوردستان ، بدا مشواره الكروي 1969 – 1976 مع فرق " التربية والجيش والزراعة ، وجدير بالاشارة : ان عائلة المرحوم اسد اعتبر من قبل الارشيف الرياضي ضمن اشهر العوائل العراقية رياضيا الا ان نظام البعث الفاشي وبامر من الطاغية صدام عام 1982 تم تهجير جميع افراد هذه العائلة الكوردية الفيلية العريقة والمشهورة رياضيا الى ايران ، وتم احتجاز ابن شقيقهم وثلاثة من اولاد شقيقهم وابن خالهم الحاج كريم الذي تم تهجيره مع المجموعة الاولى من التجارالفيليين والى اليوم لم يكتشف لهم اي أثر حتى في المقابر الجماعية ، اما بالنسبة لنجوم كرة القدم الفيليين الجدد ، فبعد البطولة العربية التي سميت " بكاس فلسطين " برز نجوم آخرين من الكورد الفيليين منهم : اللاعب " جلال عبد الرحمن – حامي الهدف " لعب لفريق " السكك و نادي الزوراء " ومثل المنتخبات المدرسي ومنتخب بغداد الاهلي و الوطني .. اللاعب " قاسم محمد " حامي الهدف " لعب في فرق " الكهرباء و الصناعة و الجيش و الزوراء و منتخب بغداد و المنتخب الوطني " .. اللاعب المرحوم " محمد علي قنبر " لاعب خط هجوم المنتخب الوطني و ضمن اندية الدوري الممتاز خلال نهاية الستينات و بداية السبعينيات وكان له دور كبير في فوز منتخب العراق على منتخب تونس " 1 – 0 " " في مباراة دولية جرت في تونس انذاك ، لعب ضمن فرق " السكك و المصلحة القوة السيارة و المرور و منتخب بغداد الاهلي و المنتخب الوطني .. اللاعب " مهدي عبد الصاحب " لعب مع الطلبة والتجارة و المنتخب العسكري ومنتخب الشباب العراق الفائز بكأس شباب آسيا في طهران عام 1977 .. تم تهجيره مع عائلته الى ايران ، ثم قدم اللجوء الى السويد .. اللاعب " ولي كريم فيلي " لاعب منتخب شباب العراق في فترة الثمانينات لعب ايضا مع فرق " نادي الجيش و الطلبة و الطيران ثم احترف في قطر و الجزائر ومثل منتخب شباب العراق .. اللاعب " شاكر علي فيلي " لاعب منتخب العراق في الثمانينات " لعب مع فرق " نادي الطلبة و نادي الجيش ومثل منتخب الشباب و منتخب العراق " .. اللاعب " علي رستم " لعب مع فرق " التربية و الزراعة والجيش و منتخب العراق " .. اللاعب " سعد عبد الحميد " لعب ضمن فرق نادي الشباب ، القوة الجوية ، الشرطة ، منتخب العراق " واحترف في تونس و قطر .. اللاعب " اسماعيل محمد " لعب مع فرق " الزوراء والشرطة ونادي الشباب ومنتخب العراق " .. اللاعب محمد امين الفيلي " حارس مرمى المنتخب العراقي في فترة الثمانينات و التسعينات و قد شارك في جميع المباراة الدولية ضمن المنتخب الوطني . اللاعب " جاسم محمد غلام فيلي " شارك ضمن المنتخب العراقي والذي فاز بكاس امم اسيا عام 2007 " مثل فرق " نادي الجيش ، القوة الجوية ، و منتخب العراق " واحترف في قطر .. اللاعب " محمد مشهدي " خط الوسط " ضمن اندية الدوري العراقي الممتاز في نهاية الستينات و بداية السبعينات من القرن العشرين .. اللاعب " قيس شاكر " من مدينة خانقين ، في مطلع الستينات من القرن العشرين كان يلعب ضمن فريق نادي مصفى الوند ثم مع منتخب ديالى ثم انتقل الى نادي مصلحة نقل الركاب .. اللاعب " سلام شاكرفيلي " شارك ضمن المنتخب العراقي الذي فاز بكاس امم اسيا عام 2007 " وهو ابن لاعب المنتخب شاكر علي لعب مع فرق " الطلبة ، الزوراء ، الكرخ ، الشرطة " واحترف في السعودية و الامارات ، .. اللاعب " احمد ياسين فيلي " الذي له الفضل الكبير في فوز العراق على اوزبكستان بهدفين ضمن تصفيات لندن الاولمبية و التي جرت في الدوحة بدولة قطر كما هو رشح ضمن المنتخب العراقي لتصفيات كاس العالم 2014 في البرازيل " وهو من ابناء المهجرين الكورد الفيليين ، يلعب في السويد .. وهناك ما يزال لاعبين اخرين ضمن الفرق و المنتخبات منهم : عبد جان بدري وعلي شمه خليل و خليل ابراهيم شمه و مولود مراد و فيصل درويش و ابراهيم شا مراد و حبيب محمد و عبد الرزاق علي حيدر و غيرهم وجميع هؤلاء نجوم الكرة العراقية من الكورد الفيليين. .

المصادر و المراجع 1 – قاسم المندلاوي " ابطال الكورد الفيلية " جريدة التاخي 6 / 7 / 2004 بغداد 2 – قاسم المندلاوي " لمحات عن تاسيس اول مدرسة للكورد الفيليين " جريدة التاخي 10 / 10 / 2011 بغداد 3 – قاسم المندلاوي " حوار مع الدكتور عبد الصاحب اسد – كلية التربية الرياضية – جامعة صلاح الدين اربيل – 2007 4 – حيدر الحيدر " مقابلة مع نعمان مراد رئيس نادي الفيلية سابقا " مجلة الحوار المتمدن تموز 2004 بغداد 5 – عبد الصمد اسد " محطاط رياضية مشرقة في تاريخ الكورد الفيليين في العراق " الجزء الاول والثاني 23 / 7 / 2019 صوت العراق.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: رياضة
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotkurdistan.net/2023/01/13
وقت التدوين: 28-01-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 684

نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين بغداد – القسم الاخير

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240624012604576398

نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين بغداد – القسم الاخير
ا . د . قاسم المندلاوي

اغلب نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين الذين هم من سكنة بغداد ، لم يقدموا الاغاني باللغة الكوردية بل بالعربية (لحن بغدادي) ، كونهم ترعرعوا في بيئة عراقية مغلقة وتحت انظمة وحكومات دكتاتورية شوفينية وعنصرية دموية .. وتم تعريب المناطق الكوردية في بغداد و ديالى و كركوك والموصل وترحيل وتسفير سكانها من الكورد الفيليين الى ايران بامر من الطاغية " صدام حسين" بحجة التبعية الايرانية ، وحتى بعد التغيير عام 2003 ومجيء الشيعة الى دفة الحكم لم يسمح لاطفال الكورد التعليم والتدريس بلغة الام " الكوردية " لا في مدارس بغداد ولا في مدارس (كركوك وخانقين ومندلي وبدرة و زرباطية – وجميع تلك المدن "كوردية " و المتنازع عليها بين بغداد واربيل و المشمول بموجب المادة 140 من دستورجمهورية العراق) .. وبقيت المادة 140 بدون تنفيذ في موعدها شهر كانون الاول عام 2007 بسبب معارضة حكام الشيعة الموالين لايران ، ولا يزال التعريب مستمر في تلك المناطق و المدن وبشكل ممنهج والى يومنا هذا ... !!! .
الفنان الراحل " عباس الخطاط " ولد في محلة " راس الساقية التسابيل " ببغداد عام 1938 من ابوين كورديين فيليين واسمه الكامل " عباس باقر كهرسودي " ولقبه " الخطاط الفيلي " .. لانه كان رائدا في فن الخط ، وتم تكريمه من قبل الجمهور في السبعينيات القرن الماضي بلقب " الخطاط عباس " كونه خدم اكثر من 50 عاما فن الخط ، وفي عام 1957 قدم الفنان برامج في اذاعة و تلفزيون العراق ، و العديد من الاعمال المسرحية والتمثيل الدرامي ومسلسلات بغدادية وقدم ايضا الاغاني ومقامات ، وبعد مغادرة العراق بسبب حملة التسفيرات الهمجية للمكون الكوردي الفيلي متوجها الى مدينة " ايلام " عاصمة محافظة ايلام الكوردية الفيلية ، استمر الفنان عباس الخطاط في مشواره وعطائه الفني السخي ، وكان للفنان الراحل الفضل الكبير في كتابة لافتات المحلات وابواب وجدران مدينة " ايلام الفيلية " و بالخطوط الجميلة ، و قدم الراحل برامج في اذاعة و تلفزيون مركزمحافظة ايلام ، وقام ومع زميله الفنان " هاشم باليزبان " تقديم الدراما الشعبية الكوردية " المسلسلات و التمثيليات " على طراز الدراما الشعبية البغدادية في مدينة " ايلام " وفي كتابة القصص القصيرة ذات النوع الاجتماعي ، وقدم الراحل ايضا اعمال التمثيل في المسلسلات التلفزيونية مثل " هزار بيشه " و " قال وقواله " و " براء وبش " التي كانت تحمل الطابع الكوميدي الشعبي باللهجة الكوردية الفيلية .. توفي الفنان عباس الخطاط الفيلي يوم 10-02-2024 في مدينة ايلام الفيلية بعد ان ترك ارثا فنيا رائعا للاجيال الكوردية القادمة .. الله يرحمه من واسع رحوته . .
الفنان الراحل " جاسم الخياط " سمي بالخياط نسبة الى مهنة الخياطه حيث كان يعمل في محل خياطة في شارع الرشيد ببغداد " اسمه الكامل " جاسم محمد علي حسين " ولد عام 1946 في شارع الكفاح ببغداد وفي اسرة كوردية فيلية متوسطة الحال ، قضى طفولته في شارع الكفاح وكهوة شكر ، و شبابه في شارع فلسطين و منطقة راغبة خاتون .. عام 1959 وبعد

نجاحه في اختبار المقابلة اخذ يعمل في تلفزيون بغداد في زاوية ” ركن الهواة ” وقدم اول اغنية ” بنت الحنونة ” تعلم اصول الغناء على يد المطرب الكبير ” محمد القبانجي ” وتعلم العزف على الة العود على يد الملحن ” عبد الفتاح حلمي ” ويعتبر الفنان جاسم من اشهر مطربي بغداد في فترة الستينات من القرن الماضي وله تاريخ طويل للاغنية البغدادية .. عام 1964 سجل اول اغنية في الاذاعة وهي ” عيون حبيبي ” وفي مصر شارك في فلم مع الممثلة المصرية نجلاء فتحي ، كما شارك عام 1966 في المهرجان الاغنية الوطنية في القاهرة وحاز على الجائزة الاولى وخلال 1965 – 1975 قدم الكثير من الاغاني البغدادية الجميلة ومن اشهرها اغنية ” اربع حروف في عمري ” و اغنية ” ام العيون السود ” واغنية ” هدية ” واغنية ” عيون حبيبي ” واغنية ” للناصرية ” واغنية ” الوجه يا الوجه يمى يا يمى ” وغيرها ، ثم غادر العراق عام 1975 الى دول عربية مثل ” الكويت وسوريا و الاردن ومصر ” واستقر في مدينة القاهرة 7 سنوات ، وقدم مجموعة اغاني عراقية و مصرية في اذاعة القاهرة ، وحقق نجاحات كبيرة .. ثم غادر الى اوربا و فيها غنى للجاليات العراقية و العربية ، ثم سافر الى الولايات الامريكية وتحديدا الى مدينة مشيغن بعدها الى كندا حيث ساهم في تاسيس نادي غنائي ومسرح باسم ” نادي جاسم الخياط ” وعلى الرغم ان الراحل الفنان جاسم الخياط كان ينحدر من عائلة كوردية فيلية في بغداد ، الا انه لم يقدم اية اغنية بلغة الام ” الكوردية ” … توفي الفنان جاسم الخياط عام 1992 بعد غربة دامت 17 عاما ، ولم يعرف مكان قبره هل في كندا ام في ميشغن .. الله يرحمه من واسع رحمته . .
المصادر : 1 – المناطق المتنازع عليها في العراق – ويكيبيديا – الموسوعة الحرة 2 – ماهي المناطق المتنازع عليها بين بغداد واربيل ؟ 15-10-2017 العربية 3 — الموت يغيب الفنان الكوردي الفيلي عباس الخطاط 10-02-2024 شفق نيوز بغداد 4 – كمال يلدو ” رحلة في حياة الفنان جاسم الخياط – جريدة الندى “عن غوغل و موقع فيسبوك .. 5 – الفنان جاسم الخياط (1946 – 1992) ويكبيديا – الموسوعة الحرة 22-02-2023 6 – الفنان جاسم الخياط – انشودة نداء الثورة 06-09-2020 يوتيوب 7 – الفنان جاسم الخياط اغنية (عيون حبيبي و هدية)14-07- 2010 يوتيوب .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	كوردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 28-06-2024
وقت التدوين: 24-06-2024
اسم المحرر: ئەڤین تەيفوور

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 685
نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240624012645576399

نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ – بغداد – القسم الثاني
– ا . د . قاسم المندلاوي

الفنان الراحل ” حسن خيوكه ” اسمه الكامل ” حسن محمد علي خيوكه – كوردي فيلي ” وهو مغني وقارئ مقام عراقي ولد

عام 1912 في محلة " جديد حسن باشا " ببغداد و من عائلة فيلية فقيرة الاحوال ، لذا عاش الراحل في معاناة الفقر وظروف معيشية صعبة وبين مجتمع لا تحترم الفن ولا تقدر مكانة الفنانين وفي ظل دولة شوفينية لا ترحم الانسانية ، وكان الراحل من ابرز رواد الفن الغنائي في العشرينيات القرن الماضي ، ومن المطربين المعروفين وخاصة في " مقام الدشت " وباغاني البستات البغدادية ، بدأ حياته الفنية من قراءة المقامات على مسرح " سوق الشورجة " وغنى في مقاهي الكورد الفيليين في شارع الكفاح ومسرح الميدان – في باب المعظم " وجميع تلك المناطق مكثفة بالعوائل الكورد الفيليين – وهي المناطق المعروفة بالمكون الفيليين في بغداد .. في عام 1934 عمل مغنيا في اذاعة " قصر الزهور" التي اسسها (الملك غازي الاول) ثم تفرغ كليا الى المقام العراقي .. وفي عام 1936 دخل دار الاذاعة اللاسلكية العراقية وغنى فيها اول اغنية وخصص له نصف ساعة كمطرب جديد ، وكان معظم اغاني الراحل التي كان يؤديها من تاليفه وتلحينه .. توفي عام 1962 في بغداد بعد اصابته بمرض السكر .. و ترك الراحل خيوكه الفيلي ارثا فنيا كبيرا من الاغاني المقامات التراثية العراقية و بستات جميلة . .

الفنان الراحل " عزيزعلي " ولد في بغداد عام 1910 بعض المصادر يذكر تاريخ ولادته عام 1911 وانه من اصول عربي ، وفي الحقيقة ولد في " منطقة االجعيفر او محلة الشيخ بشار- جانب الكرخ " حيث نشأ و ترعرع فيهما وان اصوله تعود الى منطقة " سنه وصابلاغ " التي تقع في شرق كوردستان ، وان والدة الراحل هي كوردية فيلية ، وفي جميع الاحوال اسواءا كان عربي ام كوردي يعتبر من الشخصيات المناضلة والمخلصة والمحبوبة لدى الشعب العراقي و خصوصا لدى الكورد الفيليين .. اكمل الابتدائية في بغداد عام 1924 ودخل الثانوية المركزية الا انه فصل لمشاركته في المظاهرات الوطنية الطلابية .. مارس التمثيل في المسرح وكان احد ممثلي اول فرقة مسرحية عراقية اسسها الفنان الراحل " حقي الشبلي" عام 1927 باسم " الفرقة التمثيلية الوطنية " وفي عام 1936 فتحت اذاعة بغداد و بدا الفنان الراحل عزيزعلي يقدم منها اغاني منلوجات ذات طابع اجتماعي – سياسي – وطني ، وكان جماهير بغداد يجتمعون حول المذياع في المقاهي لسماع اغانيه (المنلوجية) ويعتبر الراحل اول من قدم هذا النوع من الاغاني في العراق ، لذا لقب عليه " بالمنالوجست " وعرف عنه " ناقد سياسي " اغلب انتقاداته اللاذعة ضد الاوضاع السياسية للحكومات المتعاقبة والانظمة التي حكمت العراق في فترة الثلاثينيات و الخمسينيات ولم تخدم الشعب العراقي ، وكان من المساندين والمشاركين في ثورة 1941 ... اعتقل ايام حكومة " نوري سعيد (رئيس الوزراء) بتهمة الشيوعية .. وفي عام 1947 سجن بتهمة انتماءه الى الماسونية ، وسجن لمرات عديدة في زمن "حكم القومين " بسبب منولوجاته و مواقفه السياسية الانسانية و الوطنية الشريفة دفاعا عن الفقراء و المظلومين ، علما انه لم يكن سياسيا ولم ينتمي الى اي حزب ، عام 1958 تم تعينه مديرا لمدرسة الموسيقى والبالية في بغداد ، وفي عام 1960 في زمن حكم " الزعيم عبد الكريم قاسم " عين موظفا في سفارة العراق في (براغ) وكان له دور وطني كبير في مساندة الطلبة العراقين وخاصة الكورد اللذين كانوا يدرسون مختلف العلوم والتخصصات في جامعات براغ و براتسلافا ، وكان له دور قومي ايضا في تشجيع طلبة الكورد وتسهيل امورهم في " السفارة العراقية ببراغ " للمشاركة في " المؤتمر الاول لطلبة الكورد في اوربا " والذي اقيم في (برلين – المانيا الغربية عام 1960) والجدير بالذكر شارك في هذا المؤتمر المناضل الراحل (جلال الطلباني) ممثلا للزعيم الراحل (مصطفى البارزاني) ، وكان لي ولاخي (د . اسماعيل – الذي كان يدرس علوم الهندسة في جامعة لينيغراد – الاتحاد السوفيتي) الشرف الكبير في المشاركة بفعاليات المؤتمر ولقائنا مع المناضل " جلال الطلباني " .. الفنان الراحل " عزيز علي " عانى الكثير من المضايقات والملاحقة و التهم الكاذبة ، ففي عام 1975 اعتقل وسجن لمدة سنتين ثم اطلق سراحه بسبب كبر سنه ، وحكم عليه بالاعدام " بتهمة الانتماء " لمنظمة الماسونية " وعندما وجهت له تهمة الماسونية ، فرد عليهم وقال (مرة شيوعية ومرة نازية وهسه مساسوني ، كنت اظن في زمن هذه الثورة اتكرم على ما قدمته لاكثر من ربع قرن في اعلاء صوت الحق على الباطل ، وتحملت ما تحملة من ضيم السجون) ، ولانه كان بريئا من تلك التهمة المزيفة صدر العفو عن عقوبة الاعدام الا انه بقي في السجن سبع سنوات وتم الافراج عنه عام 1979 بعفو عام ... وفي عام 1982 تعرض مرة اخرى للاعتقال مع اسرته بذريعة ان اغانيه تذاع من ايران وهو من يمولهم بها " وكانت هذه ايضا تهمة باطلة من قبل نظام البعث الفاشي .. علما استشهاد ابنه الشهيد عمر يوم 23-02-1982 وهو قادم من جبهة مندلي في اجازة لزيارة اهله في بغداد " .. كان الفنان الراحل " عزيز علي " شخصية وطنية نزيه ومحبوبة لدى الشعب العراقي وخصوصا لدى جماهير الكورد الفيليين في بغداد العاصمة ومن اغانيه المنولوجية " الذي كان يكتبه و يلحنه ويؤديه " نذكر الاتي : منلوج " الراديو " ومنلوج " العن ابو الفن " و " البستان " و " كل يوم بحال " و " صلوا على النبي " و " يا جماعة والنبي احنا " و منلوج " دكتور " بالحن البغدادي العربي وباللغة الكوردية " ومنعت منلوج " دكتور " و منلوج " بستان " و منلوج " الراديو " ومنلوج " نونولهنانه وبس " ومنلوج " عيش و شوف " الذي انتقد النظام السياسي الملكي و الحكومة البريطانية ، و استبعد الراحل من الاذاعة حتى ثورة14-07-1958 بسبب تقديمه منلوج "كل حال يزول " وبعد ثورة 14-07توقف عن تقديم المنلوجات .. توفي في بغداد يوم 25-10- 1995 رحمه الله . .

المصادر : 1 – اسماء في ذاكرة ... حسن خيوكه رائد النغم العراقي – جريدة التاخي 2020 بغداد 2 – حسن خيوكه ... مطرب الوقار 12-05-2020 مجلة الكاردينيا – واي باك مشين 3 – عزيز علي ... متهما 29-09-2015 القدس العربي 4 – الفنان عزيز علي وخسوف القمر 03-08-2018 الكاردينيا 5 – عزيز علي في حوار عن الفن و الحياة 28 -10-2009 جريدة المدى 6 – محمد لفته " محاكمة عزيز علي بالماسونية " 10-01-2013 الحوار المتمدن " 7 – وفاة الفنان الكوميدي عزيز علي " موسوعة المشاهير الكبرى 19-01- 2023 يوتيوب 8 – منولوجات عزيزعلي المنشور على موقع يوتيوب في التواريخ التالية

KURDIPEDIA كوردیپیدیا

" 18-03- 2008 و 26- 10- 2019 9 – عزيز علي منلوج " دكتور " بالعربية البغدادية و باللغة الكوردية – يوتيوب 05-09-2022 10 – مازن لطيف " محطات في حياة الفنان عزيز علي " 18- 12- 2008 يوتيوب[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقي

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 28-06-2024

وقت التدوين: 24-06-2024

اسم المحرر: ئەڤین تەیفوور

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 686

نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ – بغداد (1)

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240624013013576404

نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ – بغداد (1)

- ا . د . قاسم المندلاوي

عندما نتحدث عن بغداد علينا ان لا ننسى مطربين الكورد الفيليين الذين ابدعوا في الموسيقى و اغاني شعبية و بالمقامات وبرز منهم عدد من العمالقة والكبار نالو شهرة واسعة داخل العراق و خارجها و امتازت اغانيهم و موسيقاهم بالتنوع في الحان و باصوات جميلة و مؤثرة ، وعلى الرغم من الظروف الصعبة التي حلت بالكورد الفيليين في العراق ، من حملات التهجير واعتقالات و تعذيب في السجون وقتل الابرياء بلا ذنب و " الابادة الجماعية " .. الخ " من قبل الحكومات العراقية المتعاقبة وخاصة خلال حكم الطاغية (صدام حسين) الذي انزل جام غضبه العنصري والشوفيني على هذا المكون الاصيل والمخلص من الشعب العراقي ، ومنع مطربيهم من الغناء بلغتهم الكوردية ، وبسبب الملاحقات المستمرة لهم ولعوائلهم اضطر قسم منهم بالفرار الى خارج البلاد " السويد و المانيا و هولندا " وقسم اخر تم اعتقالهم وتهجيرهم الى ايران علما كانوا يغنون باللغة العربية و باللهجة البغدادية ، وكانوا ايضا يتنافسون مع مطربين وموسيقين كبار امثال " جميل سليم و عباس جميل واحمد خليل و يحيى حمدي وسالم حسين وغيرهم من عمالقة الفن " .. ، ومن اشهر نجوم الكورد الفيليين . .

الفنان المرحوم " سلمان شكر الفيلي " اسمه الكامل " سلمان شكر داود حيدر محمد علي " عازف وباحث ومؤلف واستاذ الة العود و الموسيقى الشرقية ونظرا لابداعاته الموسيقية اطلق عليه " فيلسوف العود ودرويشه ، وهو من عشيرة الملكشاهي الفيلي وابن عم السياسي العراقي المعروف " عزيز الحاج ، ولد في بغداد عام 1920 ونشآ بين عائلة متواضعة غير مشجعة لتعليم الموسيقى ، وقبل دخوله معهد الموسيقى " معهد الفنون الجميلة "كان عازفا على الة الكلارنيت ، وفي عشرينيات القرن الماضي تعلم العزف على الة العود .. دخل معهد الموسيقى في بغداد عام 1936 الا انه ترك الدراسة لمدة ثلاثة اعوام بسبب ظروفه العائلية " تخرج من المعهد عام 1944 وفي عام 1947عين في نفس المعهد (مدرس الة العود) .. عام 1954 حصل على دراسة بجامعة اسطنبول .. كان الفنان سلمان شكر مبدعا وماهرا وعالما و احد مشاهير الموسيقى

العراقية و العربية و العالمية ، وتخرج على يديه الفنان الكبير نصير شمة الفيلي الذي سياتي الحديث عنه في الحلقات القادمة .. يقول عزيز الحاج "... لا اكتب عن سلمان لكونه ابن عمي ، او لكونه كردي فيلي ، بل لكونه مفخرة كبرى في عالم الموسيقى ، رفع اسم العراق عاليا في المحافل الدولية ، وتخرج على يديه العشرات من العازفين حيث كان استاذ العود في معهد الفنون الجميلة " التي لم يبق لها اليوم ذكر " ومن ثم رئيسا لقسم الموسيقى الشرقية ، امينا لاستاذه الشريف محي الدين ، اول عميد للمعهد .. ويضيف .. وفي اخريات ايامه كان حالته الصحية مقلقة لا تبشر بالخير بسبب المتاعب و الهموم حيث اصبح عاجرا عن الحركة وكان بحاجة ماسة للعلاج الطبي ومع الاسف لم يقدم لهذه الشخصية الفنية الكوردية العراقية والعالمية اية مساعدة ضرورية لا من قبل رئيس الجمهورية ولا من قبل رئيس اقليم كوردستان انتهى الاقتباس " 1 " ، توفي الفنان سلمان شكر في بغداد 26-09-2007 .. وكتب عنه الراحل عزيز الحاج بعد وفاته " .. ان خير تكريم للراحل هو ان تجمع مؤلفاته الموسيقية وان يجري التعريف بها لمن لا يعرفه ، وان تدون سيرته الذاتية كموسيقار موهوب وكانسان رمث وفي اعلى درجات الخلق الرفيع انتهى الاقتباس (2) ... المصادر: 1 – عزيز الحاج " المحور حقوق الانسان – الحوار المتمدن 22 / 9 / 2007 ، 2 – " سلمان شكر احلام الوتر الطروب و كوابيس مجتمعه " 30-11-2016 يوتيوب 3 – احمد الحمد المندلاوي " الفيليون في العراق " الحوار المتمدن على يوتيوب 30-09-2021 4 – عاصم الجلبي " سلمان شكر فيلسوف العود ودرويشه " مركز الوتر السابع للفنون و التنمية المستدامة 14-06-2014 يو تيوب 5 – – الفيسبوك 26-09-2016 6 – عزيز الحاج شكر في ذمة الخلود 27-09-2007 يوتيوب . .

الفنان المرحوم " رضا علي فيلي " رائد فن التلحين الاول في العراق ولد 10-04- 1929 في منطقة الشواكة ببغداد .. وهو من اصول كوردية فيلية وعائلة دينية .. تعلم قراءة القرآن الكريم عند الملالي ثم درس في مدرسة الاميريه الابتدائية في الكاظمية واكمل المتوسطة و الثانوية في مدرسة الجعفرية بعدها دخل معهد الفنون الجميلة قسم " التمثيل و الاخراج المسرحي " ولكنه تخصص في الموسيقى و الالحان ، وبعد تخرجه عام 1948عين معلم نشيد في المدرسة الجعفرية ، وجدير بالاشارة : في الخمسينات من القرن الماضي – ايام الحكم الملكي – كان اهتمام كبير للمواهب الفنية و الرياضية في المدارس وكان هناك معلمين لدرس الفن " الرسم والموسيقى و النشيد " و معلمين لدرس الرياضة " و الى جانب عمله كمعام التربية الفنية قام بتلحين الاغاني الشعبية و الموشحات الدينية و الوطنية وكان في طليعة الفنانين في مرحلة الاربعينيات و الخمسينيات ... يقول المرحوم "كنت امارس الاعمال الفنية عن طريق المدرسة ثم تعلمت الموسيقى وبعض الايقاعات و الموازين على يد المرحوم (شيخ علي الدرويش) ثم بدآت بنفسي الحن واعزف على العود و اغني .. انتهى الاقتباس " ، غنى المرحوم جميع الوان الاغنية العراقية و شارك في كثير من المهرجانات و الحفلات الموسيقية العربية والدولية وفي عام 1954 قدم كاول عراقي اغنية في اذاعة شرق الاوسط من لندن .. واطلق على المرحوم اسم " سفير الغناء العراقي " عام 1949 دخل الى الاذاعة الكوردية ببغداد وبدا مشواره الفني المتميز باول اغنية " حبك حيرني " ثم اغنية " مالي عتب وياك " واغنية " تدري اشكد احبك " واغنية " شدعي لك يلي حركت كلبي " ومن اشهر اغانيه في فترة الخمسينات اغنية " تفرحون افرحلكم " واغنية " سمر سمر " حيث انتشرت هذه الاغنية في عموم العراق انذاك ، قدم مئات اروع الحانه لعديد من المطربات " العراقيات و السوريات و اللبنانيات و المصريات امثال عفيفة اسكندر ومائدة نزهت و زهورحسين ونرجس شوقي وفائزة احمد وسميرة توفيق و نهاوند و زينه التونسيه وغيرهم " و للمطربين امثال " فهد بلال و فؤاد حجازي و غيرهم " .. وغنى لثورة تموز 1958 وفي بداية الستينات و تحديدا عام 1961 سافر الى سوريا وقدم اغاني في اذاعة دمشق ثم الى الاردن وقدم اغاني جميلة في اذاعة عمان ثم سافر الى لبنان و قدم اروع اغانيه في اذاعة لبنان من بيروت وشارك في فلم العراقي " ارحموني " وغنى فيه اوبريت بغداد " محلى وادينا وجماله " كما شارك في لبنان في فلم " لبنان في الليل " بالاشتراك مع رشدي اباظه و سمير توفيق وصباح كما شارك في فلم اخر " يا ليل يا عين " وسافر الى مصر وقدم من اذاعة القاهرة اغانيه .. وفي زمن الطاغية صدام تعرض الفنان العملاق لظلم كبير " كونه من الكورد الفيليين " ، وكاد يطرد من العراق لولا الواسطات من اجل بقائه ، ولكن استمر ازلام الطاغية صدام مضايقته بشدة و تعطيم مقصود ضده ، فاضطر الى ترك البلاد عام 2001 متوجها الى اوربا وتحديدا السويد وبقي هناك يعمل في معمل للصناعات الجلدية الى سقوط النظام حيث عاد الى البلاد ثانية عام 2005 وقدم بعض الاغاني الدينية الا انه وجد صعوبة كبيرة للاستمرار في عمله تحت سيطرة الاحزاب و المليشيات البعيدة عن احترام القيم الفنية و الانسانية ، ولم يعامل هذا الفنان الكبير حتى بعد زوال نظام البعث الدموي بالشكل اللائق وبما كان يستحقه من تقدير و دعم ، وسبل الراحة والعيش الكريم ، ولم ينصب له تذكار او تسمية شارع باسمه في بغداد " .. توفي في 09-04-2005 بعد ان ترك ارثا كبيرا من الموسيقى و الاغاني والالحان العراقية الاصيلة و الرائعة . المصادر : 1 – عن كلكامش 14-12-2011 2 – رضا علي – لقاء مع يحيى ادريس – الجزء الاول – برنامج على ضفاف التراث – دريد عبد الوهاب " قناة 1 " 3 – ويكبيديا – الموسوعة الحرة " 4 – حوار مع رضا علي و عباس جميل – نوال محسن ، علي صالح للارشيف – 2022 يوتيوب . .

يتبع[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقى

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 28-06-2024
وقت التدوين: 24-06-2024
اسم المحرر: ئەڤين تەيفوور

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 687

نجوم موسيقى وغناء الكورد الفيليين في ذاكرة التاريخ- شرق كوردستان- القسم الاول

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20231120155120530433

ا . د . قاسم المندلاوي

في هذه الحلقة وما بعدها نقدم مشاهير الكورد الفيلية واللور الموسيقيين والمغنين، ومعظمهم من مدينة كرماشان شعلة مضيئة للفن الكوردي الاصيل في شرق كوردستان، وهي ثالث أكبر مدينة ناطقة باللغة الكوردية بعد ديار بكر في شمال كوردستان واربيل في اقليم كوردستان.

الفنان الراحل علي اكبر مرادي ولد في كرماشان عام 1957 وهو ملحن و موسيقار وخبير في العزف على الة الطنبور ، و لموسيقى الصوفية الكلاسيكية ، ويعتبر مرادي المعلم الاول للموسيقى الدينية و المقامات الكوردية.

بدا مشواره الموسيقي والغنائي في سن مبكر ، و تعلم مجموعة مقامات كوردية و العزف على الة الطنبور وباشراف نخبة من كبار الموسيقين الكورد امثال ميرزا سيد علي كافشيان و كاكي الله مراد حميدي و سيد فالي حسيني .. عام 1971 اصدر اول البوم موسيقي في كرماشان ، ثم اصدر البوم آخر من 7 قطع موسيقية بالعناوين التالية : ارزوي وصل ، بايز ، نور باده ، جام شراب ، اواز الله ويسى ، دلارام و ادامه اواز الله ويسى ، وخلال مسيرته الفنية اصدر اكثر من 72 البوما لموسيقى المقامات و موسيقى الفلكلور وموسيقى العشق وغيرها على الة الطنبور .. عام 1981 شارك مع الفنان الكوردي المعروف شهرام ناظري في جولة فنية لبعض دول اوربية المانيا و فرنسا و انكلترا وغيرها وفي امريكا الشمالية قدموا اغاني وموسيقى كوردية متنوعة في الاحتفالات الموسيقية العالمية في مدينة نيويورك.

عام 2006 شارك في الاحتفال الموسيقي العالمي بمدينة سان فرانسيسكو وقدم برنامج خاص في قسم صوت كوردستان وانتشر اعماله الموسيقية في امريكا واخذ حيزا واسعا في الصحافة الامريكية و مجلات عالمية ، و اختيرمرادي من قبل المجلة البريطانية للموسيقى كواحد من الموسيقين المشهورين من بين 50 موسيقارعالمين في العزف على الة الطنبور الكوردي .. واصبح مرادي فنانا كورديا معروفا عالميا ، وفي عام 2012 اصدار في كرماشان كتاب بعنوان طريقة العزف على الة الطنبور .. توفي الفنان علي اكبر مرادي عن عمر يناهز 64 سنة ودفن جثمانه في كرماشان مسقط راسه . .

الفنان كيخسرو بورناظري - موسيقي و مغني عالمي ، ولد سنة 1945 في مدينة كرماشان بعض المصادر يذكر عام 1951 تعلم العزف منذ طفولته على الة التار وتعلم الشعر و الادبيات الفارسية القديمة من امه وتعمق في دراسة تاريخ وفن ايران لمدة 12 سنة ، وخلال 1973 الى 1979 بدأ يتعلم النغمات الموسيقية الكوردية و التقليدية.

عام 1980 استطاع تأسيس اول فرقة موسيقية باسم شمس وكانت للطنبور الكوردية دورا كبيرا فيها ، و كان الفنان بور ناظري بهدف الى احياء فن الة الطنبور القديم .. واصدرت فرقة شمس البوم باسم صداي سخن عشق - اي صوت كلام العشق وبصوت شهرام ناظري ، ثم اصدرت هذه الفرقة البوم اخر بمشاركة كل من بور ناظري وشهرام ناظري و باسم حيراني - اي حيرانه ، وفي اواخر عام 1992 و بمشاركة ولديه تهمورس و سهراب في فرقة شمس سجلوا عدد كبير من الاغاني ، وستطاع الفنان بور ناظري خلال مسيرته الفنية تسجيل اكثر من 300 كنسرت، وقدمت فرقة شمس عدد من حفلات موسيقية و غنائية خلال جولاته في عواصم اورربية باريس وبرلين واستوكهولم و لندن وغيرها من الدول الاوربية .

يقول بورناظري اخترت الطنبور لانه الة روحية كان عملنا في البداية خارج ايران ولكن تدريجيا عدنا الى وطننا وتابعنا مشروعنا فادخلنا الطنبور الى مناطق كانت تجهله ، واليوم تعزف فرقتنا مقطوعات مكتوبة خصيصا لالة الطنبور فضلا عن موسيقى تقليدية فارسية وكوردية .. ثم يضيف .. التحق بفرقتي ولداي تهمورس 1977 وسهراب 1982 ادخلا عليها الات مثل العود و التار و السينار ... انتهى الاقتباس ولايزل الفنان العملاق كيخسرو بور ناظري في اوج نشاطه وعطائه الفني المرموق . .

الفنان شهرام ناظري ولد في كرماشان عام 1949 بعض المصادر يذكر عام 1950 و عام 1951 ، وهو مغني وموسيقار عالمي اشتهر بالاغاني التقليدية الكوردية و الفارسية قدم اول اغنية في اذاعة كرماشان ثم غنى في الاذاعة و تلفزيون ايران ، وفي عام 1966 انتقل الى طهران و تعلم الموسيقى على ايدي اشهراساتذة الموسيقى الفارسية عبد الله دوامي و نورعلي بورمند و محمود كريمي و اتقن العزف على كل الالات الموسيقية و اشتهر بالمقامات و الاغاني التقليدية والاستعراضية الكوردية والفارسية.

ويعتبر الفنان شهرام ناظري صاحب الثورة الفنية للموسيقى العرفانية حيث ربط التراث الشعري القديم باسلوب كلاسيكي معاصر مستندا من ابيات شعراء كبار امثال : جلال الدين الرومي و حافظ الشيرازي و الخيام و العطار و السعدي وشمس تبريزي وغيرهم مضيفا الونا من الشعر الكوردي القديم وباللهجة الفيلية و اللورية .. بدا مشواره الفني في بداية السبعينات من القرن الماضي ، وقدم حفلات غنائية و موسيقية في كرماشان و طهران بمناسبات وطنية و تراثية سنويا ، وقدم حفلات موسيقية وغنائية في اشهر قاعات عالمية في امريكا و اوربا ، ويعد الفنان شهرام ناظري من منشدي ايران الاكثر شهرة ، وقد غنى الحان نخبة من كبار الموسيقين امثال : حسين علي زاده و جليل شهناز وفرامرز بايور وغيرهم .. وقام بتلحين وغناء العديد من القصائد الصوفية لجلال الدين الرومي وحافظ و العطار وغيرهم ، ويشرف على تلحين و توزيع سيمفونية مستندة من ملحمة الفردوسي الشاهنامه ويعتبر شهرام ناظري اول منشد الذي قام بتلحين شعر جلال الدين الرومي منذ 35 عاما .

واصدر حتى اليوم اكثر من 40 البوما ، ومن اشهرالبوماته كل صدبرك اي الوردة ذات التبلات المائة الذي لقي نجاحا كبيرا للموسيقى الصوفية والتقليدية الفارسية ، و من البوماته الاخرى المشهورة ما يلي از صداي سخن عشق نديدم خوش تر اي لم ارى احلا من صوت كلام الحب والبومه شور رومي ، اي اشحان الرومي و البومه لا له بهار والبومه نوروز والبومه ياد كار دوست و البومه بي قرار و البومه باد صباحي آيد والبومه زمستان والبومه امير كبير وقدم اغنية مشهورة بمناسبة اعياد نوروز بعنوان من جزانم اي لا اعرف - مزيج من الموسيقى الشرقية مع ايقاعات غربية ، وفي عام 2007 حصل على اعلى شهادة للادب و الفن من فرنسا ونال جائزة احسن فنان في اسيا من قبل منظمة الامم المتحدة وحصل على جائزة لاحسن موسيقار في العالم في الموسيقى العرفانية الكلاسيكية في المغرب ، وحصل ايضا على جائزة الاسطورة الحية من جامعة كاليفورنيا - امريكا ، واطلقت عليه جريدة نيويورك تايمز لقب العندليب الفارسي وحصل على لقب بافاروتي ايران من جريدة كريستيان ساينس مونيتر و حسب تقييم نقاد الفن يعتبر من افضل المبدعين في رقي الاغنية التراثية العرفانية .. الفنان العالمي شهرام ناظؤي قدم اكبر عطاء موسيقي وغنائي كوردي وفارسي للشعب الكوردي وللشعوب الايرانية وللعالم ، وترك ثروة موسيقية وغنائية لا تقدر بالاثمان .. ولا يزال الفنان العالمي شهرام ناظري في اوج نشاطه الفني و للوقت الحاضر.

الفنان المرحوم سيد خليل علي نجاد وبالفارسية سيد خليل عالي نزاد ولد في كرماشان سنة 1968 من عائلة فيلية ، وهو مغني و موسيقي ، تعلم العزف على الة الطنبور على ايدي موسيقين كبار سيد امرالله شاه ابراهيمي و درويش امير حياتي و سيد عابدين خادمي .. درس الموسيقى في جامعة طهران خلال السبعينيات القرن الماضي و كتب اطروحته بعنوان الطنبورمن البداية حتى الان ونال شهادة بكلوريوس .. بدا مسيرته الفنية عام 1980 واستمر في العطاء لغاية 2001 واشتهر بالعزف على الة الطنبور الكوردية بطريقة روحانية واصبح خلال القرن العشرين العازف الاول على الطنبور في ايران و كوردستان و لقب بالزعيم الروحي لاهل الحق الصوفية ، وفي بداية مشواره الموسيقية و الغنائية انضم الى فرقة شمس الصوفية وامتلك شعبية واسعة في جميع مناطق ايران و كوردستان لاغانيه الدينية و الروحية وكان اغلبها في مدح الامام علي

بن ابي طالب ع وال البيت الطاهرين وكانت معظم اغانيه من اشعار جلال الدين الرومي منها انين مستان و اشك برده در - اي دموع في الاستار - شعر حافظ الشيرازي و الحق مددي - مولاي نظري - حيدر مددي - من اشعار جلال الدين الرومي و يتضمن البومه ايضا اغاني مشهورة اخرى منها كول خار اي - اي الزهرة الشائكة وهي من اشعار فيلية قديمة جميلة و باللهجة الفيلية و اغنية كندم - اي الحنطه او القمح للشاعر جلال الدين الرومي والتي عبرت عن الحب و الانسان واصالته ، و البومه حيراني من الحان الفنان بور ناظري يتضمن اغنية اللورية ياوران - اي اصدقاء او احباء والبومه بهاران ابيدار - اي الربيع الممطر من تلحين الموسيقار هوشنك كامكار - عضو فرقة كامكاران الكوردية العالمية ، وفي منتصف الثمانينات من القرن الماضي اسس فرقة موسيقية باسم فرقة بابا طاهر الموسيقية المشهورة في ايران وكوردستان و خاصة في محافظة كرماشان وايلام وفي نهاية الثمانينات انتقل الى طهران ثم الى السويد و اغتيال يوم 18 / 11 / 2001 في مدينة غوتنبرغ السويدية وتم احراق جثته ، وتتجه اصابع الاتهام الى عملاء الحكومة الايرانية في السويد والشيء الموسف جدا اهمال الحكومة السويدية للقبض على مرتكبي هذه الجريمة البشعة و تقديمهم للعدالة لياخذوا جزائهم ، و نقلت جثمانه الطاهرة الى ايران و دفن في كرماشان - مسقط راسه . .

الفنان كيهان كلهر علي موسيقار و ملحن ومغني كوردي مشهور عالميا ... هناك اختلاف في سنة ومكان ولادته حيث يذكر بعض المصادر سنة الولاده يوم 24 / 11 / 1964 في كوردستان ايران االموسوعة الحرة - ويكبيديا النسخة الانكليزية و في مصدر اخر نجد بانه ولد عام 1947 في طهران ومن عائلة كوردية وفي مصدر ثالث نجد انه ولد عام 1963 في مدينة كرماشان و على الرغم من هذا الاختلاف في ولادة هذا الموسيقار الكوردي العالمي ، الا انه من الموسيقين الكورد الفيلية الذي اكتسب شهرة عالمية ، وكان يجيد الفارسية فضلا عن لغة الام الكوردية بدا تعليم الموسيقى وهو في عمر 7 سنوات ، وكان موهوبا ومميزا في العزف على الة كمنجة وهي الالة الرئيسة و المفضلة له وقد امتلك افقا واسعا للموسيقى و العزف على عدة الات موسيقية اخرى مثل الة الطنبور و سه تار وشاه كمان ، وفي عمر 13 سنة انضم الى الاوكستر الوطني في راديو و تلفيزيون ايران وشارك في اول حفل له في الاذاعة بطهران

واستمر في اتقان فنون العزف الموسيقي باشراف اساتذة و مرشدين ايرانين امثال المغني والموسيقي العالمي المرحوم محمد رضا شجريان .. ترك ايران متوجها الى ايطاليا لغرض دراسة الموسيقى في روما ثم سافر الى كندا و درس الموسيقى في جامعة كارلتون في مدينة اوتاوا ، وبعد 4 سنوات من سفره قتل ابويه و شقيقه في هجوم صاروخي عراقي خلال الحرب العراقية - الايرانية ، و بعد تخرجه من جامعة اوتاوا في كندا توجه الى الولايات المتحدة الامريكية و اقيم في نيويورك واستمر في مشواره الموسيقي العزف على الة كمنجه ، واصبح له شهرة موسيقية عالمية .. عام 1990 اصدر البوم موسيقي مستقل ، .. وحصل على ثلاث جوائز لافضل ترشيحات للابومات الموسيقى العالمي التقليدي ، وحصل ايضا على ترشيحين وفاز بجائزة غرامي لافضل البوم موسيقى عالمي واصبح عضو في فرقة طريق الحرير وقام بتاسيس فرقة الموسيقى التجارية الايرانية كولبيل و يعتبر الفنان كيهان كلهر علي رائد في دمج الموسيقى التقليدية الايرانية مع المؤثرات الغربية ، وقام بتاليف وتلحين المئات من الاغاني .. عام 2016 شارك في حفلة موسيقية على قاعة وحدات في طهران ، و شارك ايضا في حفلة موسيقية اقيمت بلندن بالاشتراك مع الفنان العالمي محمد رضا شجريان و الفنان حسين علي زاده و الفنان همايون شجريان .. عام 2017 حاز على جائزة غرامي لالبوم بعنوان غني لي في البيت وفي نفس العام المذكور 2017 رفضت السلطات الامريكية طلبه للمواطنة في امريكا فرجع الى ايران ، ولايزال وهو مستمر في مجال عمله الموسيقى .

المصادر : 1 - علي اكبر مرادي ويكيبيديا - الموسوعة الحرة الانكليزية 12 / 7 / 2022 2 - علي اكبر مرادي - وكيبيديا - الموسوعة الحرة 30 / 9 / 2006 3 - جنار باشي سفراء الامة الكوردية برامج اورغات 29 / 8 / 2010 4 - حوار مع الموسيقار علي اكبر مرادي شاهنامه كوردي كلهري فيلي 2 / 9 / 2010 5 - رويد قررمدالي الموسيقى الكردية - تاريخ طويل 11 / 2 / 2023 يو تيوب 6 - الفنان كيهان كلهر - ويكيبيديا - الموسوعة الحرة الانكليزية 7 - كيخسرو بور ناضري - ويكيبيديا - الموسوعة الحرة 29 / 9 / 2023 . 8 - ترانيم - كيخسرو بور ناظري - فيسبوك 27 / 1 / 2014 2006 . 9 - شهرام ناظري -ويكيبيديا - الموسوعة الحرة 2 ، 10 / 2023 10 - شهرام ناظري - ويكبيديا - الموسوعة الحرة الانكليزية 11 / 9 / 2023 11 - موقع ايسنا البوم نور باده - موسيقي علي اكبر مرادي 17 / خرداد / 1391 12 - سيد خليل علي نجاد - ويكيبيديا - الموسوعة الحرة 29 / 9 / 2022 .. 13 - سيد خليل عالي نزاد - كرديبيديا 2008. 14 - كرمانشاه - ويكيبيديا - الموسوعة الحرة 3 / 7 / 2023 . .[1].

يتبع

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: موسيقى

تصنيف المحتوى: فني
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | shafaq.com 10-11-2023
وقت التدوين: 20-11-2023
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 688

نداء للإحتفاء بالعلم الفيلي عبد الستار كاظم السّورَميري

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220621144959419322

نداء للإحتفاء بالعلم الفيلي المربّي والكاتب والمترجم عبد الستار كاظم السّورَميري
(1925- 5 تمّوز1994)
جلال زنگابادي/ إنّي لأستغرب كيف يحظى البعض هنا وهناك (القلائل منهم يستحقّون) باهتمام أصحاب القرار الثقافي والبعض من شريحة مثقفينا، في حين يطال التعتيم والتهميش أعلاماً أفذاذاً وتبات عطاءاتهم الجادّة نسيةً منسيّة، بل مضاعة وضائعة ؟!
وهنا سأقدّم – على سبيل المثال، لا الحصر- المربّي والكاتب والمترجم عبدالستّار السّورَميري مناشداً أصدقائي وزملائي و ذوي الإهتمام وأصحاب القرار الثقافي بجمع مساهماته المتناثرة في الصحف والمجلّات الواردة أسماؤها أدناه وغيرها، من أجل تصنيفها وطباعتها في مجلّدين (كردي و عربي) ونشرها بمثابة استذكار؛ إذا عزّ الإحتفاء بذكرى رحيله!

والذي أرجوه من ذوي الشهامة والهمّة أن يزوّدوني بالصحف والمجلّات الحاوية على مساهماته أو بصورة مستنسخة، وسيكونون من المشكورين المذكورين في الصفحات الأولى للمجلّدين المنتظرين.

ولمن لا يعرف هذا العلم ؛ أقدّم تعريفه الآتي:

ولد عبد الستار كاظم اسماعيل بن الامير ناصر بن الامير ميفر السورَميري في مدينة الكوت- عگد الأكراد، في سنة (1925م) علماً أنّ أسرة والده كانت قد نزحت من موطنها قرية (ورمزيار) وأراضيها الزراعية في المثلث الواقع بين نهريّ الوند وسيروان (ديالى)؛ بسبب القحط وهجوم الجراد في أوائل القرن العشرين، نزحت إلى مدينة زرباطية، ومن ثمّ إلى مدينة الكوت.
دوره التربوي:
تعلّم بدءً في كتّاب حميّه الملا درويش محمد، ثمّ أكمل دراسته الإبتدائية والمتوسطة في الكوت، ومن ثم في دار المعلمين في بغداد خلال ثلاث سنين، حيث تخرّج معلّماً.
في (1943م) تعيّن معلّماً في مدرسة (الصويرة الابتدائية) في قضاء الصويرة، ثمّ انتقل إلى مدارس عدة مدن حتى استقر في مدينة الكوت، وفي أواخر خمسينات القرن الماضي صار مديراً لمدرسة (النجاح) الإبتدائية، ثمّ انتقل إلى بغداد بعد ثورة 14 تمّوز 1958 للعمل في مؤسسة الدراسة الكردية، وساهم في عدة لجان لوضع المناهج الدراسية، حيث شارك في تأليف العديد من كتب (القراءة) و(الحساب) باللغتين العربية والكردية. وقد كلّفته لجنة تغيير مناهج التعليم الإبتدائي في وزارة المعارف (التربية والتعليم) بوضع مشروع تبسيط (القراءة للصف الأول) ألا وهو كتاب (القراءة الخلدونيّة) الموضوع من قبل (ساطع الحصري)، فقام بتغييره من (قراءة زير زيران) إلى (دار داران)؛ إستناداً إلى جهل الطفل العراقي بكلمة (زير) الشامية، التي تعني (بستوگة) باللهجة العراقية، في حين (دار) كلمة شائعة وفي مقدور الطفل فهمها وإستيعابها بسهولة.
وكذلك اشترك في لجنة تأليف القراءة الكردية؛ بعد أنْ تقرّر تدريس اللغة الكردية في مدارس منطقة الحكم الذاتي ومناطق تواجد الكرد كأغلبيّة سكّانية؛ إثر اتفاقية (11 آذارسنة 1970) ولقد إرتأى استخدام الكلمات المشتركة بين اللهجات الكردية.
وفي السنة نفسها ارتقى إلى رئيس مفتشين (مشرفين) في الوزارة ، ثمّ أحيل على التقاعد في 1972.
وهنا تجدر الإشارة إلى كون الأستاذ عبد السّتّار كاظم من أبرز الطلائع المتقنين للرياضيّات الحديثة، التي برع وأبدع فيها ونال شهادة أساطين الرياضيّات في العراق في سبعينات القرن الماضي، و راح يدرّس طرق تدريسها في الدورات الخاصّة التدريبية – التأهيليّة لمعلمي المدارس الإبتدائية. وكذلك ساهم في دراسة ومقارنة اللغة الكردية ولهجاتها وألّف كتاباً بهذا الخصوص عنوانه (ذيل كتاب اللهجات الكردية المقارنة) نشره المجمع العلمي الكردي – العراقي.
وكان من مؤسسي نقابة المعلمين / كردستان التي عقدت مؤتمرها الاول التأسيسي في مدينة شقلاوة في 1959.
دوره القومي :
كان عبدالستّار كاظم منْ أوائل مناضلي الحركة القوميّة الكرديّة التحرّرية في أقصى الجنوب الكردي؛ فقد أسّس مع لفيف من الشبّان الكرد في خمسينات القرن الماضي في مدينة الكوت أوّل تنظيم للحزب الديمقراطي الكردستاني (البارتي) في مدينة الكوت، وكان مسؤولاً عن العديد من المناضلين القدامى ومنهم: الشخصية السياسية المعروفة حبيب محمد كريم، والأدباء :محمّد البدري، عبّاس البدري و محمّد دارا...ولقد شهد الشاعر محمّد البدري بدوره القومي الريادي في مقالة له في صحيفة (التآخي) (ع 4759 في 20 / 5/ 2006) قائلاً: " ..الحزب الديمقراطي الكردستاني في الكوت في عام 1956 م كان يتألف من السادة المؤسسين : سلمان بيجان، علي اكبر براري، طاهر نادر، عبد الستار كاظم و نامي مامكه"
كما "كان قريباً من الحزب الشيوعي العراقي " و" إنتمى إلى المقاومة الشعبية" حسب قول نجله الدكتور مؤيّد عبدالستّار.
دوره الثقافي :
بعد إحالته على التقاعد، تفرغ الأستاذ عبدالستّار كاظم لحراكه الثقافي المشهود باللغتين الكردية والعربية، حيث عمل محرراً في صحيفة (التآخي) التي غدا اسمها (العراق) في 1974 وراح ينشر ايضاً مقالاته ودراساته النقدية وترجماته في جريدة (هاوكارى = التضامن) والمجلّات : (به يان = الصباح)، (روشنبيرى نوى = المثقف الجديد)، (شمس كردستان)، (كاروان = القافلة) و(المعلّم الجديد)...
وكان عضواً في :
– نقابة الصحفيين العراقيين .
– المجمع العلمي العراقي.
– إتحاد الكتاب والناشرين العراقيين.
– جمعية الثقافة الكردية.
– هيئة تحرير(المعلم الجديد)
كان الأستاذ عبدالستار كاظم ذا إلمام جيّد بلهجات اللغة الكرديّة، وبرز في نقد العديد من تحقيقات دواوين الشعراء الكرد القدامى، بل كان من المترجمين القلائل في التصدّي لترجمة قصائد أولئك الشعراء إلى اللغة العربية، كما ترجم قصصاً قصيرة كردية لكتّاب كرد، ومنها مجموعة (الذئاب) لحسين عارف وهو من أبرز روّاد الحداثة في مضمار القصة والرواية، وجاء في تقديم الأستاذ كمال غمبار لها:

"...بذلَ جهوداً مشكورة في أنْ يكون دقيقاً قدر المستطاع في ترجمته، وأميناً على نقل العبارات بشكل تتماشى واللغة العربية من حيث أسلوبها البلاغي الخاص.
أشدّ على يد المترجم لجهده المضني وحماسه لترجمة هذه المجموعة بالشكل المطلوب.
وهي تكاد تكون أولى مجموعة قصصية لقاص كردي معاصر تترجم الى اللغة العربية"
×××××××××××××
وفيما يلي نماذج من ترجماته للشعر الكردي الكلاسيكي:
(1)
الشاعر الكردي صيدي والرّحى وشيرين
الملا محمد سليمان الملقب ب (صيدي) من شعراء هورامان المشهورين (1199- 1265هـ) تغنّى بشعره الأجيال ، وصار بعضه بحكم الفولكلور.
نظم باللغة الأدبيّة التي كانت سائدة آنذاك، ونظم باللهجة المحلّية، كما انه لمّعَ شعره بالفارسية والعربية، و ضمّن أشعاره الكثير من التعابير التي كانت متداولة عند الصوفيين، كما ضمّنها العديد من التعابير القرآنية .
كان شاعرنا معروفاً بحبه للحسان، وأكثرَ من الغزل والنشيب بهنّ حتى كاد ذلك يؤثر على مركزه الديني .
وهذه القصيدة هي إحدى أشهر قصائده ، فآثرت أن أترجمها لتعريف قرّاء العربية بصيدي ، وعسى أن أكون وفقت.

أيّتها الرّحى ...أيّتها الرّحى
يا صخرةً صلدة ضئيلة الثمن
أقبلَ السّعد عليكِ
ما أسعدَكِ!
ها قد جاء الحبيبُ سعياً إليكِ
يا منْ نُحتْتِ بأيدٍ ماهرة
وعلى جسمكِ تبدو جراحاتُ الفؤوس
أنتِ ومنذ قديم الزمان
أليفة الحِسان
كأنّما (فرهاد) جاء بفأسهِ عليكِ
وكأنّ مقبضَكِ الرشيق
منْ غصنِ صفصافٍ رقيق
اليوم...وقِبلتي ذات الدلال والغنج
قد شرّفت
تبغيكِ أنتِ يا رحى شيرين جالسة
تطعم الرحى حبّا
والرحى جنّ جنونها
فهي تدور على نفسها بلا شعور
مسرعة في جريها كالفلك الجائر
وقد علا أنينها
تئنُّ من جور الحبيب
و نهد شيرين ذو العطر الزكي
كليمونة أو (شمّامة)
يرتجُّ تحت الثياب
منْ ذا أعزّ منك عندها
فكيف لا تمرحين؟!
بلْ كيف لا تصعّرين الخدّ وتشمخين
و سود ذوائبها العنبريّة
تدلّتْ حتى لامستكِ رؤوسها؟!
يا رحى
إليكِ أتضرّع
يدكِ في يدها
فحاذري أنْ تجرحيها
يدها تديركِ بمنتهى الدلال

ومن الحبِّ تعطيك ماتشتهين
وأنتِ كأيّ ظالم تسحقينه
وكالغبار تصيّرينه .
ضاقَ صدري
فصرختُ إيه يا رحى
ليتكِ صرتِ إرباً إربا
ما خطبكِ؟
يدُ شيرين هي التي تديركِ
لا نلتِ المُنى
فما هذا الأنين
فأيّ جرحٍ خطير فيك
لمْ يشفَ بعد؟!
دعي الأنينَ لي ليل نهار
أنا المُعَنّى من الهجران
و شحَّ على دائي دواء
أيّتها الرحى اللعينة
يا جوّابةَ الجبال والسهول
كفّي عن الدوران كهائم مجنون
إنها الحلوة شيرين ...أتجهلين؟
إنها سالبة القلوب بالمكر
ستسلب منكِ اللب
وتصبحين أحدوثة الزمان
فلا يغريكِ منها العهد والوعد
إنما تجنو ألف مرّة
و وفاؤها لا يعدو ذرّة !
وهي ليست تلك الحبيبة التي
تبقى على العهد
فما تشعرين
إلّا وهي تنهض عامدة
نافضة يدها من يدك
كأنّما لم يكن بينكما
ماكان من أمر
ستذهب من من حيث جاءت
وتظلّين وحدك
تحملين الهموم
و عندها تكفّين عن الأنين
لتعودين
صخرة صلدة عديمة الثمن
يملأ قلبك شوق وألم
و تبتلين
بألم بعاد الحبيب
ثمّ تكظمين الغيظَ و تصمتين
على جراحات خطيرة
عزيزة الدواء
و صمتك ذاك
أسوأ من صمت (صيدي)!

قصائد للشاعر مولوي
(1)

فرصة العمر

انها فرصة العمر
ياروح اسرعي واستقبليه
ويا اجفان كوني
بساطا يمشي عليه
ويا انسان عيني
افترش الارض
لتطأك سنابك جواد الحبيب
وانت ياعين
بالدمع رشي السبيل
كيلا تلوث وجنتيه
ذرات الغبار
كيما يدخل المنزل في ابهى الحلل
ذو الخال والخد الاسيل

(2)
باقة البنفسج

ياشفاءً
لآلام هذي الجروح البليغة
وضياءَ العين والقلب *
ل (معدوم) التعيس
، وصلت الي
باقةُ البنفسج الجبلي **
اريجه الذي يفوح منه
عبيرُ وفاء الحبيب ***
ازاحَ غبار جراحات الفؤاد السقيم
وجدد عهد ذاك الغرام القديم
انما اشتياق بنفسج الرياض
وحب ورود سفوح الجبال
بشخص يليق
حديث ابتلاء بداء الغرام
تواً ، علا في صدره
دخانُ آهاتِ الجوى
يجري تمارين الهوى
والحبِ مثل الصغار
تارة يرنو الى قمم الجبال
وتارةً وردا يشم
أما أنا ،
أنا الصريعُ ، المغمى عليَّ كميّتٍ
محطم القلبِ
بسيل السقام
من فرط استعارِ أتون الغرام
نسيتُ النفس
نسيتُ الورودُ
××××××××
* (معدوم) هو (تخلّص) الشاعر مولوي
** استخدم الشاعر في وصف البنفسج (تله ديز) اي ذي السيقان الخضر الداكنة ،

فآثرت ان استعمل بدلها كلمة (الجبلي)
*** الحبيب : يقصد الشاعر الشيخ ضياء الدين نقشبندي

(3)
اين انت ياساقي

إنه الشتاء
العواصف اوصلت
ثلوج سفوح الجبال
الى عنان السماء
في الجبال الشامخات
بيّضَ بالثلج فوهات الكهوف
بردُ الرياح
كصائغٍ مُبدعٍ
قد أبدعَ في صوغِ
اقراطَ زينةٍ
لاذُنَي غَضُّ القوام
انصقل الثلجُ كمرآةٍ
مُتأطرا بالضباب
كيما يُمتعُ المحبوبُ النقيُ
نفسه بمنظره
هذا الحبيب
وذاك البَنّاء
كلً ينادي بلهفة ٍ
أينَ انتَ ياساقي
لتاتي لنا بالكأس ؟...

المصادر:

(1) سيرة أب.. الاديب المشرف التربوي عبد الستار كاظم السورملي
د. مؤيد عبد الستار
External Link.../29491-2017-04-12-15-48-15.html...
(2) اعلام الكرد الفيلية : عبد الستار كاظم/ بقلم : احمد ياري / موقع جلجامش
(3) معلوماتي وأرشيفي الخاص[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا
تصنيف المحتوى: شعر
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-21

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 689
نصب الشهيد الكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240624020944576435

نصب الشهيد الكورد الفيلية
عرض وتعليق أ . د . قاسم المندلاوي

بتاريخ 23-10-2021 كتب السيد " ماجد سوره ميري " مقال في" شفق نيوز " بعنوان " نصب الشهيد الكورد الفيلية " مشكورا ، و الجدير بالاشارة ان السيد ماجد سوره ميري هو احد الكوادر و الكتاب البارزين و المتميزين في هذه المؤسسة الاعلامية الكوردية منذ تاسيسها بعد التحرير 2003 من قبل السيد " علي حسين فيلي – رئيس تحرير وبدعم كبير وخاص من السيد " نيجيرفان بارزاني – رئيس اقليم كوردستان " و تاسيسا على ما جاء في المقال و الذي تناول فيه جانبين مهمين للكورد الفيليين : الاول عن نصب الشهيد الكورد الفيلية وما حدث لهذا النصب من تخريب و الثاني عن الانتخابات وما اصاب الكورد الفيليين من الغبن ، وفي تعليقنا نتناول ونركز على الجانب الاول من المقال ، حيث ورد فيه " ... في الجمعة الماضية احسست بضيق كبير في صدري وحاجة كبيرة للخروج من جو العمل الرتيب فقلت في نفسي لاخرج عصر هذا اليوم الى ذلك المكان لعلي احظى ببعض الاصدقاء لتبادل الهموم ونشكو لبعضنا مالت اليه الامور ، وصلت الى الساحة التي يتواجد فيه النصب الوحيد الذي عنون باسم شهداء الكورد الفيليين لاقرأ سورة الفاتحة ولعلي ارى من اتبادل معه اطراف الحديث و كشف الهموم ، ولكن يا للمفاجأة وجدت النصب قد اصابه الكثير من عوامل الهدم وتكسير حتى الاية الكريمة التي تتحدث عن مكانة الشهداء " ولا تحسبن الذين يقتلون في سبيل الله امواتا بل احياء عند ربهم يرزقون " .. ويضيف ايضا .. وقد اصاب الكسر المرمر الذي دونت عليه و الكثير من البلاطات " الكاشيات " ، وقد خلعت من مكانها وحتى الرصيف المقرنص المحيط بالنصب قد خلعت منه العديد من الطابوقات المقرنصة في مشهد زادني ايلاما فوق ما كان يضيق به صدري : فتساءلت مع نفسي اين المشرفين على هذا النصب ومن الذي له المصلحة في ايقاع الضرر بهذا الشاخص الوحيد الذي يرمز للكورد الفيليين و شهدائهم والذي كان اصلا هدية كما اذكر من المرحوم وكيل وزارة الثقافة السابق فوزي الاتروشي وتبنت امانة بغداد نصبه في هذا المكان ؟؟ ... انتهى الاقتباس " و نشر مع المقال بعض الصور عن التخريب .. نعم من وراء هذا التخريب ؟ وماذا كان دور الشرطة في هذه المنطقة المهمة من بغداد العاصمة ؟ علما هذه المنطقة خاصة بالشيعة و تحت سيطرة مليشياتهم المتواجد بشكل مستمر !!! فضلا عن اهمال امانة بغداد عن ادامة وصيانة هذا النصب !!! وهو نفس التخريب الذي حدث لنصب البطل البيشمركة الشهيد " جوامير سايه – الملقب بملازم جوامير " والذي حدث في مندلي بعد غزو مليشيات الشيعة لهذه المدينة ؟؟ و يا ترى هل ان جميع هذه الافعال الدنيئة والخراب الذي حدث و يحدث لنصب شهداء الكورد الفيلية في بغداد و مندلي كانت عفوية وعن الصدفة ؟؟ ان نصب الشهيد الكورد الفيليين هو رمز وتذكار ليس فقط عن شهدائهم في بغداد فحسب بل عن " الابادة الجماعية " لهم من قبل الطاغية صدام حسين وجلاوزته الفاشية . الكورد الفيلية يشكرون المرحوم " فوزي الاتروشي – وكيل وزارة الثقافة السابق " عن هذه الهدية الثمينة و التي لا تقدر بالمال ، و يشكرون ايضا امانة بغداد التي تبنت نصبه في احد اركان ساحة بيروت ، وكان من الافضل ان ينصب في وسط ساحة الفردوس والتي تعد ملتقى الرئيسي للكورد الفيلية في العاصمة بغداد ، وتزامنا مع هذا النصب التذكار كان من الواجب ايضا على حكومة اقليم كوردستان ان يتم " نصب لشهداء الكورد الفيليين " في اربيل – عاصمة اقليم كوردستان " وفاءا للدور النضالي و القتالي لهذه المكونة الاصيلة ابان ثورة تحرير كوردستان بقيادة الملا مصطفى البارزاني . ان مثل هذا " النصب التذكاري " ما هو الا الشيء القليل والقليل جدا لما لحق بالكورد الفيليين من كوارث و مصائب و مآسي " قتل وذبح وتجارب كيمياوية و تسفير و تشريد وسرقة لاموالهم ومنازلهم و سحب هوياتهم و شهاداتهم وغيرها من الجرائم البشعة ابان حكم الطاغية صدام حسين " ، وهناك عتاب وانتقاد شديد موجهة الى شيعة بغداد الذين لم يقوموا بحماية هذا " النصب التذكاري " من التخريب و التكسير و التشويه والاندثار حيث ان هذا النصب يقع في منطقة نفوذهم ، وصحيح ان الكورد الفيلية هم من " القومية الكوردية " ولكن ايضا هم من المذهب " الشيعي " وانهم ساندوا الشيعة وناضلوا معهم في محاربة نظام البعث و استشهد منهم الكثير، فيا عجبي على الشيعة الناكرين لفضائل الكورد !!! من جانب اخر فان " حكام الشيعة " ومنذ استلامهم سدة الحكم اسرعوا في تنفيذ و اكمال" مشروع التعريب البعثي " في المناطق والمدن الكوردية المشمولة " بالمادة 140 من الدستور " هذه المادة التي عرقلة من قبل حنان الفتلاوي – النائبة السابقة عن دولة القانون ائتلاف المالكي و التي اعترفت امام الجميع " دون خوف او خجل " بانها اوقفت تنفيذ تلك المادة لمدة 4 سنوات ، وللعلم كانت حنان الفتلاوي عضو فرقة بحزب البعث ايام حكم " صدام المجرم " و مشمولة بالاجتثاث من قبل هيئة النزاهة " ، والى يومنا فان هذه المادة بقيت حبر على الورق !!! ، ولم يكتفوا حكام وساسة الشيعة

بهذا القدر من الحقد الدفين والكراهية والظلم للكورد حتى اعلنوا الحرب عليهم بعد استفتاء " استقلال كوردستان عام 2017 " بفترة وجيزة وقامت مليشيات الحشد الشيعي والجيش العراقي و بمساعدة ايران وخيانة " عائلة الطلباني " وبامر من الحاقد و العدو الاكبر للشعب الكوردي " حيدر العبادي – رئيس الوزراء العراقي السابق " بشن هجوم واسع " خلافا للدستور العراقي " على كوردستان ، وقد ادى هذا الحرب والزحف المفاجئ الى قتل و تشريد العوائل الكوردية و تخريب و هدم منازلهم واسواقهم و احتلال اراضيهم وجلب عوائل الشيعة واسكانهم في مناطقهم و مدنهم " ولا يزال حكام الشيعة مستمرين بسياسة التعريب للمناطق الكوردية كما فعل صدام المجرم . وقبل ان نختتم تعليقنا نقدم هذه المقترحات : 1- من الضروري نقل نصب الشهيد الكورد الفيليين الى ساحة الفردوس بدلا من تواجده في الركن الضيق من ساحة بيروت 2 – نقترح على حكومة اقليم كوردستان وضع نصب لشهداء الكورد الفيليين في وسط مدينة اربيل – العاصمة 3 – على جمعيات الكورد الفيليين و بالاخص جمعية الكورد الفيليين في مدينة الصدر و نادي الفيلية الرياضي في شارع فلسطين أ – الاهتمام الجدي بقضايا الكورد الفيليين ب – متابعة خاصة لتوعية جيل الشباب الفيليين لتكوين " نواة حقيقية " لهذه المكونة الاصيلة ج – المشاركة الفعالة في جميع الامور و الفعاليات الاجتماعية و الثقافية و الفنية و الرياضية وغيرها التي تخص هذه المكونة وكذلك متابعة نصب الشهداء الكورد الفيليين مع الجهات المعنية من اجل تصليح وترميم ما تم خرابه ، وفي الختام كل التقدير و الشكر لكتبنا الغالي السيد ماجد سيره ميري على هذا المقال الذي نبهنا جميعا بما حدث من التخريب واضرار لنصب الشهيد الكورد الفيليين[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 29-06-2024

وقت التدوين: 24-06-2024

اسم المحرر: ئەڤین تەیفوور

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 690

نصب الكورد الفيليين متى سيرى النور

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230507074301488102

منيرة أميد

لا يخفى على الكثيرين حجم المآسي التي تعرض اليه الشعب العراقي بكل قومياته وأديانه وطوائفه في ظل النظام البعثي الفاشي الساقط، ولكن يبقى ما تعرض اليه الكورد الفيليين له خاصيته المنفردة حيث تجسمت كل تلك المآسي فيهم لانهم كانوا مستهدفين لعدة عوامل ومنها انتمائهم القومي والطائفي وانتساب ابنائهم الى قوى سياسية كانت ترى السلطة انها معادية لها وكذلك لثقلهم الاقتصادي وخاصة في الجانب التجاري حيث كانوا يتحكمون بأقتصاد السوق، كل تلك العوامل ولد الغل في قلب سقط متاع وجدوا طريقهم الى السلطة والحفاظ عليها لا بد ان يكون معبداً بدماء الشرفاء من الشعب العراقي... ومن هنا جاءت خططهم الجهنمية لابادة الكورد الفيليين في العراق لا وبل تباهوا بفعلتهم الشنيعة تلك ورددوها

في اعلامهم المقيت متفاخرين ... فلم يتوانوا من قلع الكورد الفيليين من جذورهم وقتلهم وتهجيرهم بما عليهم من ملابس ومصادرة كل ما يملكون من املاك واموال ووثائق ثبوتية ودراسية وائتمانية وحتى شهادات التخرج، لا وبل احتجزوا فلذات اكبادهم والذي لم يعرف قبور لاي منهم ولليوم... سقط النظام وجاء وقت تضميد الجراح ووضع قواعد لكي لا تتكرر تلك المآسي، فكان لا بد من نتعلم من الدرس ومنها وضع شواخص لتلك الجرائم لتكون عبرة للاجيال المقبلة ... ومن هذا الباب نشطت اكثر من جهة رأت نفسها ملزمة بمتابعة قضايا الكورد الفيليين ان تسعى لتنفيذ نصب يخلد تضحيات الكورد الفيليين وشهدائهم .

الفكرة ولدت عند الكثيرين ولكن بقيت من ستكون الجهة المنفذة تلك كانت لوحدها حكاية ولكن الجميع اجمع ان الحكومة بدوائرها المعنية باقامة مثل هذه النصب هي التي يجب ان تقوم بهذه المهمة على ان تقوم المنظمات التي رأت نفسها معنية بالدفاع عن حقوق الكورد الفيليين ان تتحمل طرح هذه القضية وتسهيل تنفيذها ... ونظراً لعدم وجود مرجعية واحدة للكورد الفيليين وعدم التفافهم حول تنظيم واحد ينظم ويوحد جهودهم كما فعل غيرهم ، تعددت المساعي في هذا الاتجاه. ولكوني قد اخذت على نفسي عهداً ان اتابع قضية اهلي مع كافة الجهات الرسمية وغيرها وبضمنها الكورد الفيليين انفسهم ... تابعنا الموضوع وخاصة وانه تولدت لدينا فكرة وضع نصبا مصغراً يرمز الى مأساة الكورد الفيليين في كل البلدان التي توزع فيها الكورد الفيليين في المهاجر والتي تسمح بمثل هذه الامور ... كانت الخطوة الاولى باتصال ببلدية مانشستر التي لم تمانع على الفكرة وحددت المكان ... وخاصة مع وجود نصب لشهداء حلبجة في قلب المدينة وكان المقترح أن لا يبعد عنه نصب الكورد الفيليين كثيراً... العادة في هذا البلد ان يكون النصب عبارة عن صخرة يكتب عليه الهدف منه مع زرع شجرة عندها يرمز الى ضحايا ذلك النصب –بينما فكرتنا كانت ان نقوم بوضع نصب مصغر مشابه لنصب مماثل سيكون مكانه في قلب العاصمة بغداد ... ومن خلال المتابعة والاتصالات وتبادل الافكار مع اكثر جهة فيليية في بغداد وجمع الاقتراحات المختلفة والذي استغرقت وقتاً كبيراً ... لكن الجميع اجمع على:

*انشاء نصب ومتحف قريب منه في منطقة الاكثر تواجد للكورد الفيليين (الساحة المقابلة لسينما فردوس سابقاً) في شارع الكفاح

*طرح الموضوع لفنانين لتقديم نماذج مقترحة

* يكون للفيليين دور في الاختيار

* التنفيذ يترك للجهات الحكومية المعنية بعد حصول على الموافقات الاصولية وطرحها في البرلمان

بعد مرور ما يزيد من عام كانت النتائج:

طرح الموضوع في البرلمان وحصل على موافقة الجميع وحتى الاعتراض الوحيد على مكان النصب الذي ابلغنا به في وقته اثبت انه كان عاري عن الصحة!؟

ابلغنا وزير الهجرة والمهجرين السابق الدكتور صمد عبدالرحمن انه حصل على موافقة الحكومة لاقامة النصب والمتحف وكذلك تم تحديد مكانه (يكون قريب من مناطق الكورد الفيليين والتي شهدت مجمل نضالاتهم) اي بالضبط كما حلمنا . ومنذ حينه اي قبل 5 سنوات أصبح الموضوع بين مد و جزر بالارتباط مع الاوضاع السياسية الغيرالمستقرة في بغداد وخاصة المكان المقترح (الصدرية) شهد تفجيرين هائلين اتى على كل المكان واضاف ضحايا اخرين وشهداء جدد الى قافلة شهداء الكورد الفيليين...حتى بات سؤال اخر يطرح نفسه، هل عادت تلك الساحة ملائمة مع ما فيها من خراب مكاناً مناسباً لاقامة نصب!؟ أم وجود النصب فيها وما يحيطها من خراب سيكون شاهداً اكبر على حجم المأساة التي حلت فيها بعد تهجير وقتل اهلها!؟

وعادت قصة النصب مجدداً تطرح نفسها بقوة هذه المرة مع قرب الاحتفال ببغداد عاصمة للثقافة ومع أشتعال حرب جديدة استعرت في بغداد سلاحها (النصب والتماثيل) ورموزها!؟

ما بين سطور تلك الاخبار جاء توكيد ان نصب الكورد الفيليين سيقام اخيراً في بغداد عاصمة الثقافة. وفي خبر يتناول رفع النصب و التماثيل في بغداد نشرت جريدة (المدى) قبل يومين كتاباً صادراً بتاريخ 2012/9/17 من أمانة مجلس الوزراء والموجه لامانة العاصمة بغداد يؤكد على أمر ديواني رقم (48) لسنة 2006 تدعو ، امانة بغداد الى تنفيذ نصب الكرد الفيليين في تقاطع منطقة حافظ القاضي/ شارع الرشيد، فضلا عن تخصيص الساحة الاقرب الى مقر الجامعة المستنصرية في منطقة شارع فلسطين لإقامة جدارية ساحة المهجرين العراقيين وتشترط على الامانة التنسيق مع وزارة الثقافة لتكليف احد الفنانين لتصميم النصب وتخويل عقيل المندلاوي بمتابعة ذلك..

الخبر اثار اهتمامنا جداً ومن عدة جوانب :

* دعوة صريحة لاقامة النصب

* مكانه ساحة حافظ القاضي وليس الوثبة كما كان سابقاً

* تكليف احد الفنانين لتصميم النصب

المفرح ان موضوع النصب ما زال قائماً ولم ينتسى منذ عام (2006) ، ولكن لا نعلم لماذا غير مكانه الى ساحة القاضي ورغم ان هذه الساحة ليست اقل اهمية من المكان السابق وخاصة اذا علمنا ان هذه الساحة تحمل اسم احد ابناء الكورد الفيليين وكان أحد أعمدة الاقتصاد العراقي منذ اربعينيات القرن المنصرم كما انه يقع على تقاطع مهم وشارع اهم من شوارع بغداد وهو شارع الرشيد.

لا نعلم لماذا يطلب ان يكلف فنان بتصميم النصب رغم علمنا ان النصب قد اكمل من قبل الفنان التشكيلي مقداد أحمد وتم تسليمه لامانة العاصمة عام 2007 !؟ الا اذا كان الحديث هو عن نصب المهجرين .
في النهاية نتوجه الى الحكومة العراقية ونطلب منها ان تحقق بعض من حلمنا في ان نرى نصب الكورد الفيليين في احدى ساحات بغداد الذي ضحوا بالغالي والنفيس من اجلها، فربما يكون الحلم الاسهل تنفيذه بعد ان صعب علينا ان تتحقق احلامنا الاخرى في استعادة الحقوق والاملاك والكشف عن مصير أبنائنا ثم الهوية والعودة للوطن.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 28-10-2012
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 691
نصب شهداء الكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607105413416629

أ . د . قاسم المندلاوي/ بتاريخ 23 / 10 /2021 كتب السيد ماجد سوره ميري مقال في شفق نيوز، بعنوان الشاخص الوحيد لشهداء الكورد الفيليين يندثر، مشكورا، و الجدير بالإشارة ان السيد ماجد سوره ميري هو احد الكوادر والكتاب

البارزين والمتميزين في هذه المؤسسة الاعلامية الكوردية منذ تأسيسها بعد التحرير 2003 من قبل السيد علي حسين فيلي - رئيس تحرير وبدعم كبير وخاص من السيد نيجيرفان بارزاني - رئيس اقليم كوردستان وتأسيسا على ما جاء في المقال والذي تناول فيه جانبين مهمين للكورد الفيليين: الأول عن نصب الشهيد الكورد الفيلية وما حدث لهذا النصب من تخريب والثاني عن الانتخابات وما اصاب الكورد الفيليين من الغبن، وفي تعليقنا نتناول ونركز على الجانب الاول من المقال، حيث ورد فيه ... في الجمعة الماضية احسست بضيق كبير في صدري وحاجة كبيرة للخروج من جو العمل الرتيب فقلت في نفسي لاخرج عصر هذا اليوم الى ذلك المكان لعلي احظى ببعض الاصدقاء لتبادل الهموم ونشكو لبعضنا مالت اليه الامور، وصلت الى الساحة التي يتواجد فيه النصب الوحيد الذي عنون باسم شهداء الكورد الفيليين لاقرأ سورة الفاتحة ولعلي ارى من اتبادل معه اطراف الحديث وكشف الهموم، ولكن يا للمفاجأة وجدت النصب قد اصابه الكثير من عوامل الهدم وتكسير حتى الآية الكريمة التي تتحدث عن مكانة الشهداء ولا تحسبن الذين يقتلون في سبيل الله اموانا بل احياء عند ربهم يرزقون.
ويضيف ايضا: وقد اصاب الكسر المرمر الذي دونت عليه والكثير من البلاطات الكاشيات، وقد خلعت من مكانها وحتى الرصيف المقرنص المحيط بالنصب قد خلعت منه العديد من الطابوقات المقرنصة في مشهد زادني ايلاما فوق ما كان يضيق به صدري: فتساءلت مع نفسي اين المشرفين على هذا النصب ومن الذي له المصلحة في ايقاع الضرر بهذا الشاخص الوحيد الذي يرمز للكورد الفيليين و شهدائهم والذي كان اصلا هدية كما اذكر من المرحوم وكيل وزارة الثقافة السابق فوزي الاتروشي وتبنت امانة بغداد نصبه في هذا المكان؟؟ ... انتهى الاقتباس
ونشر مع المقال بعض الصور عن التخريب.. نعم من وراء هذا التخريب؟ وماذا كان دور الشرطة في هذه المنطقة المهمة من بغداد العاصمة؟ علما هذه المنطقة خاصة بالشيعة وتحت سيطرة مليشياتهم المتواجد بشكل مستمر فضلا عن اهمال امانة بغداد عن ادامة وصيانة هذا النصب وهو نفس التخريب الذي حدث لنصب البطل البيشمركة الشهيد جوامير سايه - الملقب بملازم جوامير والذي حدث في مندلي بعد غزو الميليشيات لهذه المدينة؟؟ ويا ترى هل ان جميع هذه الافعال الدنيئة والخراب الذي حدث و يحدث لنصب شهداء الكورد الفيلية في بغداد ومندلي كانت عفوية وعن الصدفة ؟؟ ان نصب الشهيد الكورد الفيليين هو رمز وتذكار ليس فقط عن شهدائهم في بغداد فحسب بل عن الابادة الجماعية لهم من قبل الطاغية صدام حسين وجلاوزته الفاشية.
الكورد الفيلية يشكرون المرحوم فوزي الاتروشي - وكيل وزارة الثقافة السابق عن هذه الهدية الثمينة والتي لا تقدر بالمال، و يشكرون ايضا امانة بغداد التي تبنت نصبه في احد اركان ساحة بيروت، وكان من الافضل ان ينصب في وسط ساحة الفردوس والتي تعد ملتقى الرئيسي للكورد الفيلية في العاصمة بغداد، وتزامنا مع هذا النصب التذكاري كان من الواجب ايضا على حكومة اقليم كوردستان ان يتم نصب لشهداء الكورد الفيليين في اربيل - عاصمة اقليم كوردستان وفاءً للدور النضالي و القتالي لهذه المكونة الاصيلة ابان ثورة تحرير كوردستان بقيادة الملا مصطفى البارزاني.
ان مثل هذا النصب التذكاري ما هو الا الشيء القليل والقليل جدا لما لحق بالكورد الفيليين من كوارث ومصائب و مآسي قتل وذبح وتجارب كيمياوية و تسفير و تشريد وسرقة لاموالهم ومنازلهم و سحب هوياتهم و شهاداتهم وغيرها من الجرائم البشعة ابان حكم الطاغية صدام حسين، وهناك عتاب وانتقاد شديد موجهة الى شيعة بغداد الذين لم يقوموا بحماية هذا النصب التذكاري من التخريب و التكسير و التشويه والاندثار حيث ان هذا النصب يقع في منطقة نفوذهم.
صحيح ان الكورد الفيلية هم من القومية الكوردية ولكن ايضا هم من المذهب الشيعي وانهم ساندوا الشيعة وناضلوا معهم في محاربة نظام البعث و استشهد منهم الكثير، فيا عجبي على الشيعة الناكرين لفضائل الكورد، من جانب اخر فان حكام الشيعة ومنذ استلامهم سدة الحكم اسرعوا في تنفيذ و اكمال مشروع التعريب البعثي في المناطق والمدن الكوردية المشمولة بالمادة 140 من الدستور هذه المادة التي عرقلة من قبل حنان الفتلاوي - النائبة السابقة عن دولة القانون ائتلاف المالكي و التي اعترفت امام الجميع دون خوف او خجل بانها اوقفت تنفيذ تلك المادة لمدة 4 سنوات، وللعلم كانت حنان الفتلاوي عضو فرقة بحزب البعث ايام حكم صدام المجرم و مشمولة بالاجتثاث من قبل هيئة النزاهة، والى يومنا فان هذه المادة بقيت حبر على الورق، ولم يكتفوا حكام وساسة الشيعة بهذا القدر من الحقد الدفين والكراهية والظلم للكورد حتى اعلنوا الحرب عليهم بعد استفتاء استقلال كوردستان عام 2017 بفترة وجيزة وقامت مليشيات الحشد الشيعي والجيش العراقي و بمساعدة ايران وخيانة عائلة الطالباني وبامر من الحاقد على الكورد حيدر العبادي - رئيس الوزراء العراقي السابق بشن هجوم واسع خلافا للدستور العراقي على كوردستان ، وقد ادى هذا الحرب والزحف المفاجئ الى قتل و تشريد العوائل الكوردية و تخريب و هدم منازلهم واسواقهم و احتلال اراضيهم وجلب عوائل الشيعة واسكانهم في مناطقهم و مدنهم ولا يزال حكام الشيعة مستمرين بسياسة التعريب للمناطق الكوردية كما فعل صدام المجرم.

وقبل ان نختتم تعليقنا نقدم هذه المقترحات:
1- من الضروري نقل نصب الشهيد الكورد الفيليين الى ساحة الفردوس بدلا من تواجده في الركن الضيق من ساحة بيروت
2 - نقترح على حكومة اقليم كوردستان وضع نصب لشهداء الكورد الفيليين في وسط مدينة اربيل - العاصمة
3 - على جمعيات الكورد الفيليين و بالاخص جمعية الكورد الفيليين في مدينة الصدر ونادي الفيلية الرياضي في شارع فلسطين ما يلي:
أ - الاهتمام الجدي بقضايا الكورد الفيليين

ب - متابعة خاصة لتوعية جيل الشباب الفيليين لتكوين نواة حقيقية لهذه الشريحة الاصيلة
ج - المشاركة الفعالة في جميع الأمور والفعاليات الاجتماعية و الثقافية و الفنية والرياضية وغيرها التي تخص هذه المكونة وكذلك متابعة نصب الشهداء الكورد الفيليين مع الجهات المعنية من اجل تصليح وترميم ما تم خرابه.
وفي الختام كل التقدير والشكر لكتبنا الغالي السيد ماجد سيره ميري على هذا المقال الذي نبهنا جميعا بما حدث من التخريب واضرار لنصب الشهيد الكورد الفيليين .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردي ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 692
نظرة الى حياة الكورد الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211222849551966

نظرة الى حياة الكورد الفيلية
بقلم: كامل سلمان

للكورد الفيلية لهجة خاصة بهم ، فيها من جمالية النطق وسهولة التعبير رغم ان اللغة العربية والفارسية والكوردية السورانية متداخلة معها ، الا انها مميزة بحلاوتها النطقية . وكانت للأغنية الفيلية بكلماتها ولحنها صورة اخرى من صور انجذاب اي كوردي فيلي لها حتى وان كان لا يجيدها ، فالأغنية تعبير عن ثقافة وتقاليد المجتمع الفيلي المليئة بالحزن والالم ... اما المرأة الفيلية فلها من الصفات قلما تجدها عند اي أمرأة اخرى ، فهي تحمل اكثر من ثقافة بسبب توسطها بين الثقافات العربية والفارسية والكوردية السورانية ، والمرأة الفيلية تتعلق بالزوج بشكل كبير وتعمل على خدمته وطاعته والاهتمام بكل أشياءه ومتعلقاته ونادرا ماتجد في المجتمع الفيلي من يتزوج اكثر من أمرأة بسبب قوة الارتباط بين الرجل والمرأة ، وعندما تكون المرأة الفيلية ام للأولاد فالارتباط يكون روحي فإن اصاب احدهم المرض فإنها تعتني به حد الجنون ودعواتها على مدار الساعة له وتتمنى لو انها هي المصابة بالمرض بدل ابنها ، اما الشباب الفيلية فعندهم دائما اهتمامات ثقافية ورياضية وعلمية عالية المستوى ويبرزون بين اقرانهم بهذه الاهتمامات والشاب الفيلي عنده الشجاعة والغيرة وبنفس الوقت يميل ان يكون مسالما بعيدا عن المشاكل وهو متزن في علاقاته الاجتماعية ، يهتم بنفسه وبمظهره وقد حاباهم الله بجمال الخلقة والاخلاق .. والرجل الفيلي معروف عند جميع العراقيين بالإخلاص والوفاء والامانة ، فالناس تثق بهم وبعملهم وبتعاملاتهم لذلك استطاع الكثير منهم ان يكونوا على رأس وقمة اعمالهم ، وقد لاحظت معظم العراقيين العرب يتمنون بناء علاقات اجتماعية ومصاهرة مع الفيلين نظرا لثقتهم الكبيرة بهم ونظرا لطيبتهم ونظافتهم وشجاعتهم .. الكورد الفيلية هم الأقلية الوحيدة القادرة على التعايش مع باقي المكونات المجتمعية بلا تكلف او تملق فتراهم يسكنون مع العرب السنة والشيعة والمسيحين والتركمان والاكراد ، مع الغني ومع الفقير ، مع المثقف ومع الجاهل وبكل أريحية ورحابة صدر .. فعلى كل فرد من الفيلين ان يعرف ان هذه الصفات التي يمتلكها في تركيبته يفتقدها الاخرون ، فالحفاظ عليها وديمومتها تستدعي لم الشمل والتكاتف والوحدة فيما بينهم ومناصرة بعضهم لبعض ، وليعلم الجميع ان السبيل الوحيد

لأستمرارية وجودهم المميز ان ينصهر الكوردي الفيلي في مكونه المجتمعي كي تبقى اجيالهم في مأمن من الضياع وتبق صورتهم الناصعة مستمرة ومعززة مكرمة فإنهم السادة الحقيقيون في هذا البلد فقد استطاعوا بالامس القريب رفد هذا البلد بعشرات المثقفين والفنانين والرياضين والاكاديمين الذين تركوا بصمتهم في حياة المجتمع العراقي، فلا يجوز ضياع ماأنجزه السابقون ، ولنا الثقة الكبيرة بإن الموجودون والقادمون قادرون على ان يضيفوا المزيد عندما يعلنوا هويتهم بوضوح وبلا تردد بأنهم فيليون وان انتماءهم لمكونهم الفيلي فقط ..
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
الدولة - الأقليم:	عراق
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 693

نقرة السلمان.. فارغة من المعتقلين ومليئة بذكريات الفيليين والبارزانيين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220622095333419466

شفق نيوز/ أطلقت تسمية مدينة السجون على قضاء السلمان عام 1928 عندما قام الانكليز ببناء قلعة السلمان لصد الهجمات التي تقوم بها الحركات الوهابية آنذاك ومقرا لإدارة البادية الجنوبية، وفي عام 1948 تم تحويل القلعة إلى سجن كما تم عام 1981 بناء قلعة اتخذت مقرا لحرس الحدود ثم تحولت لاحقا إلى سجن، وفي زمن الرئيس الراحل احمد حسن البكر تم بناء (120) دارا لإسكان البدو الرحل تحولت في ثمانينيات القرن الماضي الى سجون أيضا.
يقع قضاء السلمان في بادية السماوة وسط وادٍ كبير يبلغ عدد سكان القضاء حسب وزارة التخطيط (9348) ألف نسمة يعيش الغالبية منهم على تربية المواشي والابل والزراعة التي تعتمد بدورها على الآبار الارتوازية.
فيما يقول حبيب مالح رئيس المجلس البلدي في قضاء السلمان هناك خمسة سجون في القضاء هي سجن السياسيين والقلعة ولية والشيحات وأخيرا ابو الجد، وكان النظام يستخدم تلك السجون من اجل تصفية كل خصومه او كل من يعترض على سياسة حزب البعث لهذا أصبحت المدينة معروفة لدى العراقيين بسجونها وبعدها عن مركز المحافظات.
وطالب بتحويل تلك السجون الى متاحف لتبقى شاهدا على ممارسات النظام السابق بحق الكورد الفيليين والبارزانيين وغيرهم وايضا تتحول ملكية تلك السجون الى وزارة السياحة والاثار من اجل تأهيل البنايات وفتح ابوابها امام المواطنين.
القلعة ورغم انها تطل على مشهد بديع الا انها تضم في داخلها معتقلين يمنعون من النظر خارج اسوارها ولا يتمنون سوى الموت، هذه قلعة السلمان بدهاليزها وممراتها المخيفة ومنظرها الكئيب، إذ لا يوحي بالحياة سوى شجرة وحيدة تتوسط واحة السجن فيما لا تزال شعارات حزب البعث مكتوبة على أبواب القاعات وجميع الممرات ومنها العراق عظيم بشعبه عظيم بجيشه عظيم بصدام والبعث مدرسة الأجيال.
ذكريات المعتقلين المخطوطة على جدران السجون في ذلك المكان هي محاولات للعيش بأي طريقة رغم فقدانهم امل الخروج، بعضهم خط على جدرانه كتابات الأمل وعدم الاستسلام البعض، منهم من رسم ملامح حبيبته وآخر رسم مدينته، اما الآخرون كتبوا على جدران السجن سنموت من اجل الحرية إضافة إلى صور للمنتخب العراقي لكرة القدم.
عذيب عطشان هو من الشهود الذين عثروا على المقابر الجماعية بالقرب من سجن القلعة أحد سجون قضاء السلمان، قال في احد الايام كنت كعادتي أرعى أغنامي ومررت بالمناطق القريبة من سجن القلعة وجدت الكلاب وبعض الحيوانات البرية تتصارع فيما بينها على أكل جثث الموتى قمت بطرد الحيوانات وحفرت بعض القبور لدفن الموتى رغم اني كنت اخشى ان يشاهدني حراس السجن ويتم اعتقالي.
وأضاف كان الموتى يرتدون الزي الكوردي ولم أشاهد آثار اطلاقات نار على جثثهم وحسب اعتقادي ماتوا من قلة الطعام والشراب اذ كنا نسمع من الحراس ان كل سجين يعارض اوامر الحراس وتعليمات السجن يقطع عنه الطعام والشراب.
تقول الدكتورة فيروز حاتم وهي ناشطة إعلامية فقدت شقيقها فهد حاتم في عمليات الانفال تم احتجاز السجناء في سجن ابو غريب حتى حيث جاء مسؤولو السجن واخذوا مجموعة من المحتجزين حسب قائمة اسماء بحجة انهم سوف يهجرون الى إيران وكان عدد هؤلاء بين (700-750) شخصا من ضمنهم شقيقي فهد، الا ان هؤلاء لم يهجروا وتم نقل المحتجزين على شكل ثلاث مجموعات الى سجن قلعة السلمان.
يتكون السجن المذكور من (16) قاعة وستة ملحقات وكان يودع في كل قاعة مابين (100-120) شخصا بينما يودع في كل ملحق حوالي (30) شخصا.
منذ ان بدأ خروج المجموعات الاولى من سجن قلعة السلمان بأمر من حكومة صدام حسين آنذاك في بداية عام 1986 وحتى بداية عام 1989 أطلق سراح حوالي (650) محتجزا فقط ممن شملهم قرار العفو بينما نقل بقية المحتجزين في سجن قلعة السلمان الى جهات مجهولة ولا يعرف مصيرهم حتى اليوم.
مثلث الموت كان من المفروض له ان يعج بالحياة كما أراد له الرئيس الراحل احمد حسن البكر حين شرع ببناء ثلاث قرى صغيرة في بادية السماوة لإسكان البدو الرحل لكن الاقدار شاءت ان يرحل ويخلفه صدام حسين الذي خطط لتحويل هذه القرى الى سجون دون سجان.
البكر سعى لإسكان البدو في ناحية بصيه التي تتبع إداريا الى قضاء السلمان وتبعد عنه قرابة (40 كلم) لكن التجربة لم تنجح بسبب تمسك القبائل الرحل بالسكن في الخيم المصنوعة من الصوف والتنقل بحرية في جميع المناطق الصحراوية العراقية.
سجون ليه والشيخات وابو الجد بنيت على شكل مثلث متساوي الأضلاع يفصل بين كل سجن ثمانية كيلومترات، اجتاحتها الرمال المتحركة اليوم من كل جانب لكن الجدران صامدة امام كل التحديدات من اجل الاحتفاظ بذكريات السجناء ولعب الاطفال المتناثرة في زوايا المكان. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: أنفال، حلبجة، شنگال والأبادة الجماعية

تصنيف المحتوى: ارهاب

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | کوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 22-06-2022
اسم المحرر: هەژار كامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 694

هادي العامري ارحموا الفيليين..! الحلقة الرابعة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240213212028552362

هادي العامري ارحموا الفيليين..! الحلقة الرابعة

عتب واستفهام: لا اعرف لماذا لم تنشر الحلقة الثالثة في المواقع العراقية الوطنية المستقلة التي اخذت على عاتقها نشر هذه الحلقات انطلاقا من حرية نشر الهادف من الكلام والتحليل المعتمد؟ أأمل ان لا يكون هناك منع من نشر الحلقات اللاحقة ومنها مادة اليوم.*
عالميا وكما هو معلوم ان جيفارا وأطنابه القادة الحقيقيين رفضوا السلطة والكرسي ليناضلوا ويعيشوا حياة تواسي أشد الجياع ظلامة وألما. وعندنا الرمز الكبير المعروف السيد محمد باقر الصدر الذي رفض عروض نظام المجرم صدام، فلم يفرط بثوابته واستشهد ولم يخلف شيئا ذا قيمة لعائلته من بعده.
المؤلم هنا أن يأتي من يتشدق بالصدر العظيم متبجحا زورا انه يتمسك بنبراسيته. كثيرون اليوم مثل البعبع الكارتوني الذي كشفت عورته باعتماده جلوازا وذيولا مثل وهب فجله على خزائن المنظمة الهزيلة يستفرد بها تراتبيا مع المراهقين الذين أكلوا حقوق البدريين الاصلاء بعد ان همشوهم وبنوا بمستحقاتهم القصور والشركات وصواوين ما فعلها حتى أنذال الحكومات المنقرضة فلم تكشف بيانات العقار الطابو قصرا وصيوانا للنذل صدام أو واحد من زمرته.
مع كل الترف المالي والاستحواذ والشركات التي يلهو بريعها الانجال في المنظمة يقابل ذلك جريمة يتبرم منها مفجوعا اكثر من ستة الاف مجاهد بدري ممن قدموا ما عندهم مدة عشرين سنة تحت راية قوات بدر يقارعون الطاغوت، فيقذفهم العامري مع اسرهم بعد سقوط نظام العوجة على قارعة الفقر وارصفة الجوع والذل ومنهم اسرتي التي قدمت شهيدين مع معاق لم نحصل غير كرسي متحرك آلي ومنحة بسيطة من قبل مؤسسة الجرحى الايرانية.
الشهيد ابو عامر فيلي الى هذه الساعة لم تستلم عائلته شيئا بعد ان باع اللفيف الخبيث اضبارته (برونده فايل) الى حيث يعلم وهب والانصاري والغبان والعسكري او إبن العامري وابن الخفاف وووو... المهم ان الشهيد كردي فيلي منعوه من حقه وحرموا عائلته. وهكذا كان جزاء الاكراد الفيلية وجزاء المضحين من التركمان والشبك الذين خذلتهم المنظمة والمقربين ممن خنع لصنم المسؤولية. وان ما يضرم النيران في الحشا هو ان يتنصل بعض ارحام زوجي المدعي السيادة زورا سأفرد له الحلقة القادمة ويتنكر لكرديته واصله وحسبه وهو ينظر بعين عوراء الى حجم مأساتنا كعوائل مجاهدة وعوائل شهداء مضحية، حرمنا من ابسط حقوق ازواجنا واخواننا الشهداء لاننا كرد فيلية ولاننا لا نملك حظا قويا في شبابيك السلطة. ويذهب ذليلا خانعا طامعا منحيا على فتات مائدة العامري الذي باعنا ودمر حياتنا.
والى الحلقة الخامسة
ام.م. العماري/اخت شهيد وزوجة شهيد/ ماجستير لغة عربية
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 13-02-2024
وقت التدوين: 13-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 695
هذا عنف لفظي وليس تضامناً مع الكورد الفيلية يا صباح السعدي؟
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240209203101551368
هذا عنف لفظي وليس تضامناً مع الكورد الفيلية يا صباح السعدي؟
محمد مندلاوي

شاهدت الأمس على صفحة ال"يوتيوب" حلقة من برنامج "سيرة من بلادي" الذي يقدمه شخصاً باسم مجيد حداد وكان بعنوان "صانع الأغنية العراقية" وشاركه في هذه الحلقة كل من المدعو صباح السعدي وشخص بدين دعاه صباح السعدي ب"أبي زينب" وقال عنه هو الآخر من المسفرين!. وكانت الحلقة عن الشاعر الغنائي (سيف الدين ولائي) لقد وصف صباح السعدي سيف الدين الولائي وكل المهجرين الكورد إلى إيران بالتبعية الإيرانية!!!. هذا كذب وافتراء محض، أو غباء و استحمار القائل، لأن 99,9% من المهجرين الكورد حملوا الجنسية العراقية والهوية الشخصية ودفتر الخدمة العسكرية إلخ، وسحبت منهم عنوة، وأجبروا في مديرية الأمن العامة على إقرار والتوقيع على ورقة مدون عليها: "قبض عليه لكونه إيرانياً". وأعرف حق المعرفة أن منهم من دخل في نقاش حاد مع ضابط الأمن أنه والذين معه ليسوا إيرانيون ويحملون الوثائق العراقية، لكن لم يفد دفاعه عن نفسه أمام الأوباش أرغموا بالقوة على التوقيع على تلك الورقة المذكورة. ثم استعمل صباح السعدي كلمة التسفير!!! بدل التهجير، يا صباح يجب عليك أن تتعلم معنى الكلمة العربية ثم تأتي وتظهر على الناس من خلال شاشة التلفاز أو ال"يوتيوب". وفي مطب آخر قال صباح السعدي: ما يحچون إيراني. يا صباح هل توجد لغة تسمى اللغة الإيرانية؟!. كما قلت لك قبل قليل اتعلموا حچي بعدين قدموا برامج للناس.
وفيما يتعلق بالراحل سيف الدين ولائي، لم يكن تهجيره إلى إيران إلا مكرمة من مكرمات العرب له على طريقتهم اليعربية. وقبله بقرون عديدة كرم العباسيون وتحديداً المجرم السفاح أبو جعفر المنصور قائده الكوردي أبو مسلم الخراساني حين أمر بتقطيعه إرباً إربا، وأبو مسلم هذا هو الذي جاء بالعباسيين إلى عرش الخلافة!!. وهكذا كرم العروبيون الكوردي علي صالح السعدي حين بعثوا بالقتلة إليه في لندن وقتلوه بدم بارد إلخ إلخ إلخ. هذا هو تكريم العرب للكورد الذين خانوا شعبهم الكوردي وارتموا في أحضان العرب الغرباء عن العراق. الآن هناك بعض الكورد السذج أصبحوا مطية لأشياع السلطة باسم المذهب!!!. لا يعلم أن هؤلاء (الأشياع العرب) لا يعدون الكوردي من جنس البشر؟. إن أي كوردي يهجر بني جلدته ويصبح مطية للأجنبي، أن كان هذا الأجنبي عربياً أو فارسياً أو تركياً أو كائن من يكون إنه – الكوردي- المسؤول الأول والأخير عن ما يجري له من ويلات فيما بعد على أيدي هؤلاء العرب وغيرهم، ونتيجة لهذه الخيانة العظمى لا يحصل من شعبه الكوردي سوى اللعن والخزي والخذلان أبد الدهر.
[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/- 09-02-2024
وقت التدوين: 2024-02-09
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 696

هل تبقى قضية الكورد الفيلية دون حل جذري ؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240410231417564813

هل تبقى قضية الكورد الفيلية دون حل جذري ؟
محمود الوندي

في هذه المقالة لا اتحدث عن معاناة ومصائب الكورد الفيلية وتعرضهم الى أكبرالحملات من الجرائم المختلفة ما تهتز الأبدان ، هي صفحة سوداء في سجل الجرائم التي اقترفت بحقهم منذ تأسيس الدولة العراقية وعلى ايدي الانظمة المتعاقبة التي توالت على سدة الحكم ، وخصوصا في عهد النظام البائد ، لقد كتبت مئات بل الاف المقالات في العديد من مواقع الصحف الالكترونية والصحف الورقية حول تلك الجرائم التي أصبحت معروفة للقاصي والداني ومنها الأحزاب التي تحكم العراق الآن ، ولا اريد ان اتحدث عن دورهم في تنمية الاقتصاد العراقي والتجارة ، ولا اتحدث عنهم في ميادين السياسية والثقافية والاجتماعية والحياتية والعلمية والرياضة والفنية ، ولا اتحدث ما قدموا مئات الضحايا والشهداء من أجل العراق ، وكانوا في مقدمة المخلصين لسيادته ووحدة أراضيه وطموحه نحو الديمقراطية .
لكن اريد ان أوضح في هذا المقال ما استطيع فهمه عن معضلة الكورد الفيلية والرؤيا والحقائق التي تضمرها الحكومة العراقية والقوى السياسية ومنها الدينية الذين يقودون الدولة العراقية بعد سقوط النظام البائد لكي يغنوا الموضوع ويجعلوه واضحاً للإنسان العراقي ، وكشف نوايا الحكومة الجديدة اتجاه الكورد الفيلية بعدم استرداد حقوقهم واملاكهم وهويتهم القانونية ، وكما اوضح عن محنة الكورد الفيليية هي تهميش ولا مبالات في النظام الحالي ، والتي تحاول البعض سقوط طموحاتهم واحلامهم !!! ، فليس من العدل ان تظل الحكومة العراقية تؤجل ، وتماهل ، وتماطل بتحقيق مطالبهم المشروعة بعد أغداق الوعود عليهم في المواطنة والحقوق .
برغم هولاء المظلومين أنهم محسوبين على القوتين الرئيستين في البلاد الذين لهم يد عليا في حكم العراق لا تستطيعان حل مشاكلهم وأنقاذهم من محنتهم ، بسبب بعض ضعاف النفوس من قيادات الاحزاب والمسؤولين في الدولة فرصتهم التاريخية في السرقات والرشاوي بظل فوضى عارمة وكبيرة عمت العراق ، وترنحت آمال الكورد الفيليون كما ترنحت آمال العراقيين واهملت مطالبهم ولم أستعادة ما سلب من حقهم لانشغال هؤلاء المسؤولين للكسب الحرام التي لم تشبع بطونهم ولم تملئ جيوبهم وبعد خمسة سنوات !!! ورغم ذلك ما زالوا ينتظرون الفرج .
وما زالت الكورد الفيلية رقما منسيا في ادراج الحكام الجدد حيث ظلوا بمراتب المواطنة من الدرجة الثانية في العراق الجديد الذي يسمى زورا عراق ديمقراطي ، وبقوا في هامش اهتمامات المسؤولين في الحكومة والبرلمان ، الذين وضعوا مصالحهم المعنوية ومطامعهم المادية فوق جراح الكورد الفيلية ، وما زالت تواجه بنفس الإجراءات السابقة وبنفس المعاملة السيئة والخسيسة في الدوائر المختصة ، بالاضافة تعرضهم الى العنف الطائفي والتعصب العنصري في بغداد ومدن اخرى في وقت الحاضر . الذي اضطر كثير من عوائلهم للهجرة الى أقليم كوردستان . لقد انتهاء صبرهم من هذه التصرفات المشينة وطال

انتظارهم باسترجاع ما سلب منهم ، ورغم الصيحات والمنادات المتركزة من قبل المثقفين والمنظمات الانسانية والديمقراطية داخل العراق وخارجه ، للأسف هؤلاء الحكام لم يسمعوا تلك الصيحات والمنادات ، لأن أذانهم مسدودة بدولارات من المال الحرام .
هنا يتسأل كل أنسان شريف ، متى تقوم قادة العراق الجديد أعمالا تتطابق مع ما يصرحون ويمرحون به من أقوال جميلة ورنانة في مناسبات رسمية وغير رسمية تجاه الكورد الفيلية وقضاياهم العالقة ؟ وللأسف لا تستجيب الحكومة لنداءات الإستغاثة هذه الشريحة وانصاف مظلومتهم وتلئم جراحهم ورفع المظالم عنهم ، ورغم انها تستطيع لإصدار القرارات وسن القوانين الجديدة لكي يضع لهم حد نهائي لمعاناتهم وألامهم وان يضمن حلول جذرية لمشاكلهم السياسية والاقتصادية والاجتماعية والحياتية وبشكل خاص لتحقيق طموحاتهم وتعيد لهم حقوقهم المغتصبة ، بدلا ان يشبعوهم من التصريحات والعهود والوعود من قبلهم التي تكال عليهم بالأطنان واغداق الوعود الكاذبة عليهم في المواطنة والحقوق والواجبات واستعادة ما سلب منهم وبالاخص عندما يحتاجون الى أصواتهم في الانتخابات في تثبيت مواقعهم في الحكومة والدولة .
ومن جهة اخرى يقع الخطأ والاهمال على الكورد الفيلية انفسهم لعجزهم على التكاتف والتعاون فيما بينهم وتشكيل القوة لهم من جميع الانتماءات والافكار ان كانت المذهبية او القومية او العلمانية لتوحيد صفوفهم او تشكيل الجبهة القوية ، ويعقدون مؤتمراً او أجتماعاً موسعاً لهم ومن خلاله تشكيل وفدا قويا وتمكننا ، ويعمل بالاخلاص لاجل مظلومية الكورد الفيلية واستراجاع ما سلب منهم ، وفي هذه الحالة يستطيع الوفد مواجهة المسؤولين العراقيين ويطالب بحقوق الكورد الفيلية المغتصبة في الماضي والحاضر من ضمن القانون والدستور . ويستطيع ان يخاطب الوفد ايضا باسم الكورد الفيلية جميع المنظمات المدنية وجميع القوى المحبة للسلام والحرية بمؤازرة ودعم قضيتهم والحصول على حقوقهم المغتصبة في الحالة لم تستجيب الحكومة العراقية لمطالبهم . ومن ناحية اخرى بعض الشخصيات من الكورد الفيلية ظهروا على الساحة السياسية بواسطة الاحزاب واستغلوا قضيتهم من اجل المصلحة الشخصية الضيقة وعدم المبالات لغيرهم .
ليس من المعقول ستظل قضية الكورد الفيلية في العراق أزلية ضائعة بين حانة ومانة ؟ ولم تعيد لهم حقهم بالمواطنة وتعوضهم عن الحيف الذي الحقه النظام البائد بهم . وانا باعتقادي لو كانت لدى الكورد الفيلية فوة من المليشيات او دعم من احدى الدول الاقليمية لقد حصلوا على حقوقهم المغتصبة بالقوة مثل باقي الجهات المسلحة والمدعومة ، ولن تبقى قضية الكورد الفيلية دون حل جذري .[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 10-04-2024
وقت التدوين: 2024-04-10
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 697

هل حفظ دستور إقليم كوردستان كوردستانية بدره و جصان و زرباتية؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240320224424560971

هل حفظ دستور إقليم كوردستان كوردستانية بدره و جصان و زرباتية؟
محمد مندلاوي

نشرت بتاريخ17-07-2009) مقالاً أشرت فيه لجانب من المسيرة التحررية للشعب الكوردي، و في سياقه تطرقت بإيجاز إلى دستور إقليم كوردستان، الذي ترافقه منذ طرحه على برلمان الإقليم، جملة من الاعتراضات، من قبل الأحزاب و الشخصيات الكوردستانية، و أيضاً من الشريحة الكوردستانية الأصيلة، الكورد (الفيلية)، بسبب إغفاله عدداً من مناطقهم، على سبيل المثال وليس الحصر ك(بدره) و (جصان) و (زرباتية)، التي هي امتداد طبيعي لإقليم كوردستان.
أثناء الحملة الانتخابية، التي جرت في إقليم كوردستان، أكد و أصر رئيس الإقليم الأستاذ مسعود البرزاني، في كلماته التي ألقاها في (سليمانية) و (أربيل) و (دهوك)، على ضرورة تنفيذ المادة (140)، التي وضعت في دستور العراق الفيدرالي، لمعالجة المناطق المستقطعة من كوردستان، والتي تقدر مساحتها ب(أربعين ألف كيلومتر مربع)، و تضم محافظة وهي كركوك، و عدد من الأقضية، و النواحي منها: سنجار والشيخان و التلكيف و قرقوش و زمار وبعشيقة و أسكي كلك في محافظة الموصل، وخانقين و مندلي في محافظة ديالى، و بدرة و جصان و زرباتية في محافظة الكوت (واسط)، تأتي في مقدمة جميعها، محافظة كركوك السليبة، التي تستصرخ القادة الكورد لإنقاذها من براثن الاحتلال البغيض، لتعود إلى موقعها الطبيعي، إلى جانب شقيقاتها في إقليم كوردستان. رئيس الإقليم، في تلك الكلمات، لم يشر إلى بعض هذه المناطق، التي لم يذكرها دستور الإقليم، الذي حدد (قضاء) مندلي، كآخر مدينة تقع في جنوب الإقليم، لكن واقع و حقيقة حدود الإقليم الطبيعية و التاريخية أبعد من هذه الحدود بكثير حيث تتعدى مناطق (بدره) و (جصان) و (زرباتية) التي تتبع إدارياً محافظة الكوت (واسط)، وهي تقع خارج الوحدة الإدارية ل(قضاء) مندلي التابع لمحافظة ديالى.
إن الازدواجية التي جاءت في بعض مواد دستور الإقليم، وضع المواطن الكوردستاني في حيرة من أمره، حيث جاءت في المادة (الثانية(، الفقرة (الأولى)، أن كوردستان – العراق كيان جغرافي تاريخي تتكون من محافظات: دهوك، كركوك، سليماني، أربيل و سنجار وشيخان و قرقوش و عقرة و تلكيف ومن النواحي زمار و بعشيقة و اسكي كلك من محافظة نينوى وقضائي خانقين و مندلي في محافظة ديالى. ليس فيها أي ذكر لعدد من المناطق الكوردية الأصيلة، مثل (بدرة) و (جصان) و (زرباتية)، هذه المناطق تنطبق عليها نص المادة (الثانية)، الفقرة (الأولى)، من دستور كوردستان، حول تعريف حدود إقليم كوردستان الجغرافية و التاريخية وهذه المدن (بدره) و (جصان) و (زرباتية) هي امتداد طبيعي لأرض الكورد، وتاريخيا جزءاً لا يتجزأ منها، بدءاً من أسمائها الكوردية، و انتهاءً بسكانها الكورد قبل عمليات التعريب سيئة السيط. جاءت في الفقرة (الثانية)، من (المادة الأولى)، كالآتي: يتم تحديد الحدود السياسية لإقليم كوردستان – العراق باعتماد تنفيذ المادة (140) من الدستور الاتحادي. هنا يتساءل المواطن الكوردستاني، في المناطق التي لم تأتي ذكرها في دستور الإقليم، لماذا ثبتت في نص دستور الإقليم عدد من المناطق الكوردستانية، المشمولة بالمادة (140) و استثنيت مناطق كوردستانية أخرى مثل (بدرة) و (جصان) و (زرباتية)، ولم يتطرق لها دستور الإقليم؟! إذا لم تكن هذه هي الازدواجية، إذاً ماذا تسمى؟. إن المواطن الكوردستاني (الفيلي) في المناطق المذكورة، يتهم هؤلاء الذين كتبوا مسودة دستور الإقليم، بأنهم أناس قبليون لا زالوا يعيشون في عصر القبيلة والإمارة، ولم يتبلور في أفكارهم إلى الآن مفهوم الأمة و الشعب و القومية، ولا ينظروا إلى أكثر من حدود قبائلهم و عشائرهم، وألا لماذا يتخلون عن أراضي و مدن الأمة الكوردية بهذا الكرم الحاتمي للمستوطن الغاصب؟!.هذا الكلام يشمل أيضاً الأساتذة الصحفيون الكورد والصحافة الكوردستانية، الذين شقوا عنان السماء باعتراضاتهم على الصلاحيات الذي منحها الدستور لرئيس الإقليم، ونراهم يسكتون سكوت أهل القبور، عندما يغفل دستور الإقليم مناطق كوردستانية أصيلة، إن دل هذا على شيء، أنما يدل على عدم وجود الوعي القومي و النضوج السياسي لدى هؤلاء الأساتذة.
إن جميع التصريحات الصادرة، من هنا و هناك، تؤكد بأننا نقترب يوماً بعد آخر، من تطبيق بنود المادة (140)، السؤال هنا كيف تبحث حكومة الإقليم مع الحكومة الفيدرالية عودة المناطق المستقطعة مثل (بدرة) و(جصان) و(زرباتية) الخ إلى الإقليم، ولم يشر إليها دستور الإقليم؟!، باستثناء الإشارة التي جاءت في دستور الإقليم، في المادة (2)، الفقرة (الثانية)، التي أشرنا إليها، والتي تشير إلى المادة (140) و تنفيذ بنودها التي هي (التطبيع أولاً ثم الإحصاء ثم الاستفتاء لتحديد إرادة مواطني تلك المدن)، و في المرحلة الأخيرة،تتم عملية رسم الحدود السياسية للإقليم. هل يعلم المشرع الكوردي، أن بعض هذه المناطق، التي تشملها المادة (140) قد تم استيطانها و تعريبها من قبل الأنظمة العروبية، منذ السنين الأولى لتأسيس الكيان العراقي في سنة (1920)؟ و من ثم اتبعت الحكومات المتعاقبة في هذه المدن سياسة عنصرية همجية ضد الكورد، بفضل هذه السياسة الدنيئة تقلصت نفوس الكورد في هذه المدن و أصبح هؤلاء المستوطنون، يشكلون الأكثرية في بعض هذه المدن السليبة. هل وضع المشرع الكوردي، حلولاً لهذه المشكلة المعقدة؟! حيث أن الأرض كوردية كوردستانية و أكثر ساكنيها ليسوا كورداً، و المادة (140) وضعت لتعالج عمليات التعريب، التي جرت في زمن حكم حزب البعث فقط. هل أن المستوطنين يقبلوا أن يكونوا مواطنون عراقيون في إقليم كوردستان؟! أو يعودوا من حيث أتوا، لا نعتقد أنهم سوف يقبلوا بكلتا الحالتين، لسبب بسيط، وهو، أن استيطانهم في هذه المناطق، منذ اليوم الأول، كان بدافع تغيير ديموغرافيتها، يعني بصريح العبارة، أن وجودهم على هذه الأرض الكوردية، هو وجود عدائي، وجود احتلال، يرفضه كل العقائد السماوية و القوانين الوضعية، والمستوطن العربي، يعلم هذا جيداً، ويعلم أن صومه وصلاته لا يُقبل، لأن الأرض التي يعيش عليها، هي

أرض مغتصبة، رغم هذا كله، نرى أنه يكابر، بل يخرج في بعض الأحيان في مظاهرات ضد أصحابها الشرعيين دون خجل أو استحياء. بعد كل هذا الذي قلناه، كيف يأتي الآن هذا الذي ارتضى لنفسه أن يكون غاصباً معتدياً على حقوق الآخرين و يصوت في الاستفتاء لصالح عودة ذلك الحق إلى أصحابها الشرعيين في الإقليم الكوردستاني؟!. لو كان المشرع الكوردي، يحمل في داخله فكراً وطنياً، قط لا يترك هذه المناطق الكوردستانية الأصيلة، دون أي ذكر لها في مسودة الدستور، لأن الإنسان الوطني، لا يتخلى عن شبر من أرضه، تحت أية ظروف، لأنها أمانة في عنقه، من يساوم عليها سوف ستلحقه لعنة الشعب والتاريخ إلى أبد الدهر.

إن رئيس إقليم كوردستان الأستاذ مسعود البرزاني، يعلم جيداً، أن المدن الكوردية المستقطعة، وعلى وجه الخصوص، تلك التي تقع في الأراضي المنبسطة، كانت السيطرة عليها أسهل من المدن التي تقع في المناطق النائية، و بدأت فيها عمليات التعريب منذ السنين الأولى، لتأسيس الكيان العراقي، من قبل بريطانيا العظمى في سنة (1920)، على سبيل المثال وليس الحصر، ناحية (جصان) التابعة لقضاء (بدرة)، تم تعريبها بأسلوب شيطاني، لو يجري الآن فيها استفتاء، من الممكن جداً، أن الناس، تدلي بآرائها خلاف الحق و الحقيقة، وتمنع عودتها إلى الإقليم، لأن أكثر سكنت المدينة، هم من العرب الذين استقدمتهم الأنظمة العروبية، التي تعاقبت على دست الحكم في العراق، والتي كانت هدفها، الاستحواذ على المناطق الكوردية بشتى الوسائل غير الإنسانية. والتي استمرت لعقود من الزمن، و تحولت نفوس المستوطنين العرب في عدد من هذه المدن المستقطعة، رويداً رويدا يوازي نفوس أصحابها الكورد المغلوبين على أمرهم، بل أصبحت نفوسهم في بعض المدن المستعربة أكثر من نفوس الكورد.

من الذين جلبوا الأعراب الرحل و اسكنهم في مدن الكورد و بنى لهم مدن على أرض كوردستان (ياسين الهاشمي)، ياسين هذا كان رئيس وزراء العراق، أبان الحكم الملكي، هو الذي جلب بدافع عنصري، أعداد كثيرة من العرب الرحل، واسكنهم في كركوك و ما حولها، وهو الذي بنى لهم مدينة الحويجة، واستوطنهم فيها، وفي العهد الجمهوري، كانت تجري عمليات التعريب على قدم وساق، على أيدي جميع الحكومات الانقلابية، إلى آخر يوم لسقوط نظام صدام المقبور. ناهيك عن غزو الأعراب لالعراق قبل (14) قرن، واحتلالهم واستيطانهم في مدنها الكوردية، حيث كانت أرض العراق في ذلك الزمان، جل سكانها من الكورد، وعلى وجه الخصوص في (وسطها) و (جنوبها)، التي كانت موطناً للسومريين، أجداد الكورد (الفيلية).

الشيء بالشيء يذكر، أتذكر إحدى هذه السياسات العنصرية القبيحة، الذي اتبعه رئيس جمهورية العراق، المقبور (عبد السلام محمد عارف)، ضد الشيعة و الكورد الشيعة و الكورد (الفيلية)، في قلب العاصمة بغداد، حيث كان سائداً في العراق، أن التجارة في سوق (الشورجة) التجاري في بغداد، التي هي السوق الرئيسية في عموم العراق، والتي تمول جميع العراق بالبضائع، كانت بيد الكورد (الفيلية) و الشيعة، لسوء طالع هؤلاء أن رئيس العراق الطائفي وقتذاك (عبد السلام محمد عارف)، لم يقبل بهذا الوضع، الذي كان سائداً منذ مئات السنين حيث الكورد و الشيعة يسيرون التجارة و السيولة النقدية في البلد، فعليه استقدم أبان حكمه، في الستينيات من القرن الماضي، أعداداً من الناس القرويين، من المناطق العربية السنية، من (الكبيسات) و(الأنبار) و (الراوة) الخ، إلى (بغداد)، ومنح كل شخص منهم خمسة آلاف دينار عراقي، التي كانت تساوي وقتذاك (16) ألف دولار أمريكي، وأطلق أياديهم في هذه السوق، وقال لهم بالحرف الواحد، خذوا التجارة من الكورد و الشيعة، لكنهم فشلوا في محاولتهم الخبيثة هذه فشلاً ذريعاً، لأنهم ليسوا أصحاب المصلحة ولا يعرفوا حيثياتها. فيما بعد عاود الكرّه و اتبع هذه السياسة الدنيئة، المقبور صدام حسين، لقد صب جام غضبه، على أبناء هذه السوق، حيث هجر العديد منهم في سنة (1970) و (1980) إلى إيران، تحت ذريعة واهية لا أساس لها من الصحة وهي أنهم من أصول إيرانية، وصل به الحقد العروبي - في مقال سابق وضحنا أن العروبي هو ذلك الإنسان الهمجي العنصري الذي يحاول تحقيق أهدافه بالأساليب الوحشية غير الإنسانية لكن الإنسان العربي الذي يعيش على أرضه حاله حال الشعوب المُحبة للسلام يريد أن يعيش بأمن وأمان ولا يحمل في داخله إلا الخير للآخرين، العروبية مدرسة إجرامية تفوق بممارساتها الإجرامية جميع الطغاة القتلة و المجرمين السفاحين في التاريخ وخير من يمثلها حزب البعث العربي الاشتراكي- لا يتحمل اسم عمارة بالكوردي، وهي عمارة البهبهاني في سوق الشورجة حيث غير اسمها، إلى عمارة القادسية، بعد فشل كل محاولته العنصرية، للقضاء على هذه السوق، أمر في النهاية ببناء سوق حديث، بجانب سوق الشورجة التجاري، سماها السوق (العربي)، بهذا التصرف الأرعن، اعترف المقبور صدام حسين ضمنياً، أن سوق شورجة، هي سوقاً كوردياً. الدلالة عليها، تأتي من اسمها الكوردي، و الانتماء القومي الكوردي لأكثر أصحاب المحلات و الخانات فيها.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

تصنيف المحتوى: سياسة

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/ - 20-03-2024
وقت التدوين: 20-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 698
هل مشكلة الكورد الفيلية في الجنسية؟

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230301103437471170

دياري صالح مجيد
تحدثت الكثير من المقالات في العديد من المواقع والصحف الورقية والإلكترونية عن قضية الكورد الفيلية باعتبارها واحدة من القضايا المهمة التي تعد من بين تركة النظام السابق، وهي تركة ثقيلة بكل أبعادها، خاصة وأن ساعة الزمن قد دقت لبدء محاكمة المتهمين بتهجيرهم إلى إيران بحجة التبعية غير العربية وهو ما جر عليهم كثير من الويلات والمصائب التي باتت معروفة ظاهرياً لعدد غير قليل من أبناء العراق بفضل الكثير من تلك الكتابات وبفضل العديد من نداءات الاستغاثة التي أطلقها كتّاب ومثقفو العراق إلى الجهات المسؤولة في مركز القرار الآن في العراق، من أجل النهوض بمسؤوليتها حيال هذه الشريحة التي حملت أعباءً جسام لايعرف مدى ثقلها وانعكاسها على حياتهم إلا الله والراسخون في العلم والمحبون للحياة المدنية والمناصرون لبني الإنسان في أي زمان وفي أي مكان ومن أي جنسية أو قومية كان. وكان من بين تلك النداءات الصادقة والمعبّرة نداء أطلقه مفكرنا الكبير الدكتور كاظم حبيب وشارك في تأييد دعوته تلك العديد من مبدعي العراق والعالم ومنهم صاحب هذا المقال إيماناً منهم بضرورة رفع الغبن والإجحاف عن أبناء هذه الفئة المظلومة، لكن إلى أين وصل هذا النداء؟ وهل حقق ما كنا نتمناه؟... سؤال أتمنى على من أخذ على عاتقه إطلاق هذه الصرخة أن يجيب عليه.
عرف الكورد الفيلية في أوساط العراق قبل مئات وربما آلاف السنين من قبل أن يكون هناك دولة العراق الرسمية، فكانوا ولازالوا مشاعل خيرٍ وابداع في مجمل مسارات العمل الثقافي والسياسي والاقتصادي في العراق، كما كانوا حاملين لهم عراقيتهم التي لم ينفصلوا عنها رغم الإنكار والمجافاة التي لاقوها من أناس كان من الأجدر بهم أن يردوا الجميل لهؤلاء البناة بأفضل منه، لكن هل يقوى صنّاع القتل وإراقة الدم على رد الجميل لفيلية العراق؟ أمر أثبتت سنوات الظلم العجاف التي عشنا مرارتها خلال 35 عام بأن الحاقدين على ثوار الشعب العراقي وفئة مهمة من فئات المبدعين فيه، لا يروق لها أن ترى، في ظل الشوفينية التي كانت تملأ رؤوسها العفنة، أمثال هؤلاء وهم يؤسسون مع بقية إخوانهم العرب لاقتصاد وثقافة العراق رغماً عن أنوف كارهيه وكارهيهم ممن ألحقوا العار بالعراق وأدخلوه وأبناءه الى محارق الحروب الداخلية والخارجية، وكان للأسف الشديد الكورد الفيلية ((أصلاء بلدي العراق)) وقوداً لنار الحرب العراقية-الإيرانية بعد أن أُلقي الآلاف من خيرة شبابهم في حقول الألغام وفي مقدمة القوات الزاحفة نحو الحدود فكانوا الكبش الذي ضُحي به إرضاء لطموحات رجل مريض مهووس بالشوفينية وبالحرب وبإراقة الدماء، فلم كل ذلك ياترى؟
يحدثنا الكثير من المفكرين بأن الكورد الفيلية يحملون عبئاً أكبر من العبء الذي يحمله الكورد والشيعة معاً فما وقع على هذين المكونين منفرداً وقع على الكورد الفيلية مجتمعاً على اعتبار أنهم كورد قومياً وشيعة مذهبياً. ومع احترامنا الشديد لمدى صحة هذا الرأي، لكننا نقول بأنه لا يمثل إلا الحقيقة من أحد أوجهها، أما الوجه الآخر فيتمثل في عناصر عديدة أخرى لايمكن لنا أن ندعي بأننا قادرون على حصرها هنا في هذا المقال المتواضع لأننا لابد وأن ننسى أو نجهل بعضاً من تلك الخصائص التي ربما تفسر شيئاً من حقد ذلك النظام على هذه الفئة، ومن بين هذه الخصائص أن الكورد الفيلية كانوا مؤسسين أو مشاركين في تأسيس العديد من الأحزاب السياسية في العراق الدينية منها أو غير الدينية وكان أغلب تلك الأحزاب يكنّ العداء للفكر الشوفيني المتطرف الذي كان يحمله دعاة القومية المتعصبين، كما أن القارئ لتاريخ العراق يعرف جيداً أنهم كانوا المعقل الأخير لمقاومة ثورة الإنقلابيين في 8 شباط 1963 في منطقة حي الأكراد، يضاف إلى ذلك أن الكورد الفيلية يشكلون أقلية داخل نطاق الأقلية الكردية. ومن المعروف للجميع أيضاً أن الأقلية في أي مجتمع من المجتمعات التي نعيش فيها في ظل ما يعرف جغرافياً بالعالم العربي، تسعى جهد إمكانها إلى الإبداع في أي ميدان من الميادين التي تستطيع أن تجد

فيها فرصة مناسبة لها لتفجر فيها طاقاتها؛ لأن مثل هذا الأمر سيعوض عنها حجمها العددي في المجتمع نحو تعزيز مكانتها الاجتماعية لتكون صفاتها الأخلاقية في التعامل والتفكير مثالاً يحتذى به داخل هذا المجتمع، وهو ما نجح الكورد الفيلية في تحقيقه عبر العديد من المجالات والمؤسسات ولعله لو كان تاريخ سوق الشورجة وغيره من المناطق، يقدر له بالنطق بلسان عربي فصيح، لقال ما لا نستطيع قوله في هذا المقام، ولعل لسان حال التربية والتعليم في مؤسساتها المختلفة لن يتردد هو الآخر في القول بصدق كصدق الثقافة العربية التي أبدع فيها الفيلية مع أشقائهم العرب، بأن أولئك كانوا بذرة خير في نشأة أجيال تدين بالفضل لهذا المعلم أو لذاك المفكر ممن ينتمي إلى الكورد الفيلية، فبعد كل هذا هل نتعجب مما فعل معهم شخص يكره أن تكون في العراق فئة تؤسس مع الآخرين لثقافة التسامح والتعايش السلمي في بناء العراق. علينا إذاً أن ننفي العجب من رؤوسنا عندما نعرف أنه اختار لهم تهمة التبعية الفارسية وألحقهم بإيران التي لم تكن تطيق أمثال هؤلاء المبدعين على أراضيها فالمبدع خطر تخشاه دول يعشش الظلام في رؤوس قادتها.
أسقطت الجنسية عن كثير من أبناء الكورد الفيلية وليس جميعهم، فبعد التمحيص والتدقيق والمراقبة تمكن البعض منهم من الإفلات من تهمة التبعية والتعرض إلى أزمة التسفير والتشرد في أصقاع الأرض بلا هوية رسمية وبلا انتماء معترف به. مع كل ذلك ومع كل هذا الظلم والإجحاف والإنكار لحقوقهم لازال هؤلاء وأقصد منهم بالذات كبار السن ممن تحملوا عبئاً لاتتحمله الجبال الشوامخ، ولأنهم أقوى من الجبال إرادة وأصلد من الجبال عزيمة، لازالوا يغذون أبناءهم حب العراق الذي سلبهم حق الحياة والانتماء، وهي معادلة لم يفهم البعض لحد الآن كيفية حل رموزها، فأمام الظلم المفرط الهمجي نجد لغة عالية من التسامح والحب بطابعه المدني لكل ماهو عراقي! لاتعجب قارئي العزيز من صفات هؤلاء؛ هم ليسوا أنبياء هم ليسوا من المعصومين ، لكنهم أصلاء كأصالة دجلة والفرات، كأصالة المدن التي تشهد لهم بأنهم من أسسها أو ساهم في تأسيسها ونشأتها الأولى، فلا داعي للعجب من كل ذلك.
نأتي اليوم على قرار هام أصدرته وزارة الداخلية العراقية الموقرة بعد مرور 7 سنوات على سقوط النظام الذي سحق أحلام وطموحات مجموعة بشرية ومنظومة إنسانية تحت ذريعة باطلة أثبتت مصادر التاريخ والجغرافية انها لم تكن سوى ذريعة شوفينية لتحقيق أحلام التوسع الجيوبولتيكي بأبعاده النازية المشينة، هذا القرار يوصي بمنح الشهادة العراقية إلى كل شخص هُجر من العراق بحجة التبعية، علماً بأن هنالك العديد من العرب الأقحاح ممن هجر أيضاً مع أخوتهم الفيلية بحجة التبعية ولأسباب معلومة للجميع. وهي خطوة لابد لنا أن نثمنها ونقف إلى جانبها في رد جزء من الحقوق المغتصبة إلى أصحابها من الكورد الفيلية أم غيرهم، لكن هل رد الجنسية لهذه الشريحة أمر كافٍ بالنسبة لهم؟
بكل تواضع لاأعتقد أن مشكلة الكورد الفيلية تكمن الآن في إعادة الجنسية إليهم رغم أهمية ذلك في استمرار حياتهم مجدداً في العراق، لكن المشكلة ياسادتي الأعزاء في جوهرها مشكلة ثقافية وهذا ما أكرره دائماً في العديد من المقالات التي كتبتها سابقاً عن قضايا مختلفة، فالنظام السابق أرسى دعائم ثقافية ثابتة لسياسته من بينها النظر إلى الكوردي الفيلي على انه تبعية غير عربية أو كما كان يُكتب عادة في تقارير أو في ملاحظات موجودة في صحف الكورد الفيلية في مديرية الجنسية بأنهم من أصول غير عربية. هذه الرؤية هي المشكلة الحقيقية التي على الحكومة الحالية والتي ستأتي من بعدها أن تعالجها سواء أكان في المناهج المدرسية أو في غيرها من المجلات والإصدارات التي تعنى بالشأن العراقي، فهم ليسوا عرباً وهذا لا يعيبهم أبداً، لكنهم عراقيون بالنهاية والعراق بلد تتعدد فيه القوميات والأديان والطوائف، فهذا هو ما أعتقد أن الكورد الفيلية بحاجة إليه اليوم وغداً لندفع عن أذهان البعض رواسب الماضي الشوفينية في نظرتها إليهم وإعادة الاعتبار لهم مجدداً لا عن طريق الجنسية فحسب وإنما بتأصيل وجودهم العراقي الذي يسير بخط متوازٍ مع تطور العراق التاريخي.
يبقى أمامنا ونحن ننهي هذا المقال تساؤل مهم ربما نفتح من خلاله الآفاق إلى صنّاع العراق الجديد أملاً في أن يكونوا فعلاً بناة ثقافة ومجتمع جديد لا تمييز فيه بين فرد وآخر، فالكل يجب أن يتساوى أمام القانون وفي تحمل المسؤوليات التي تخدم وطناً غالياً عزيزاً على قلوبنا جميعاً وهو العراق. هذا التساؤل هو إذا كان تهجير الكورد الفيلية بحجة أنهم غير عرب، فلماذا لم يتم تهجير الايزيدية، الاشوريين، الكلدان وكذلك الأخوة التركمان وهم ليسوا عرباً والفئة الأخيرة منهم تضم أعداداً كبيرة من الشيعة؟؟ سؤال سنجد إجابته في دهاليز السياسة العراقية وفي وثائق علاقاتها الدولية، شاكرين الله قبل كل شيء لعدم تعرض أخوتنا من أبناء القوميات الأخرى لمثل مأساة الكورد الفيلية، راجين من الله والمنصفين أن لايألوا جهداً في كشف الحقيقة وفي رد الحقوق لأهلها ورفع الظلم عن كل عراقي في أي جزء من أرضنا الطيبة المباركة.
وأنا أحاول إنهاء هذه المقالة أجد في نفسي رغبة عارمة في الاستمرار بالكتابة لأنني لايمكن أن أفي حق هؤلاء المضطهدين المهمشين مهما كتبت ومهما كتبت أقلام مثقفي العراق ومبدعيه. مع ذلك وجدت إصراراً في ذاتي على كتابة هذه الأبيات لمبدع دافئ حنون في فكره وروحه الإنسانية العظيمة علّ كلماته توصل إلى من نريد ما لم تجد به كلماتنا وما لم تستطع به أفكارنا أن توصل إلى من يصم آذانه ويغلق عقله عن كلمات طرقها على الرؤوس أقوى من الطرق على الحديد، هذه الكلمات لعبقري العربية جبران خليل جبران قال فيها:
مات أهلي على الصليب.
ماتوا لأنهم لم يكونوا مجرمين.
ماتوا لأنهم لم يظلموا الظالمين.
ماتوا لأنهم كانوا مسالمين.[1]

خصائص السجل
تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | www.ahewar.org 12-02-2009
وقت التدوين: 2023-03-01
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 699
هيئة شؤون الكورد الفيليون تابعة للرئاسة الجمهورية – حدود صلاحياتها و ما المنتظر منها

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230507075049488106

منيرة أميد

لا نعتقد انه سيغيب عن بال كل انسان ذو حس حي ما حدث بحق الكورد الفيليين في العراق ابان الحكم الفاشي البعثي من مأسي فيكفينا عزاءاً ان المحكمة الجنائية العليا وهي جهة قانونية قد قالت كلمة الفصل في هذه القضية واصدرت قرارها باعتبار ما حدث بحقهم هي جريمة أبادة جماعية وكذلك جريمة ضد الانسانية. رغم ان الدعم الذي قدم الى هذه القضية من كافة القوى العراقية كان شحيحاً، فالمحاكمة لم تحضى بتغطية اعلامية رسمية ولا غيرها على غرار المحاكمات الاخرى.
رغم هول الجريمة وبشاعتها وتبعاتها السارية لحد اللحظة، في حال استثنينا بعض الاهتمام من لدن القيادة الكوردية وحكومة الاقليم التي تبرعت مشكورة بتحمل نفقات 13 مشتكياً استقدمتهم من اوربا وكذلك تكفلها بمصاريف هيئة الدفاع في القضية ، ثم دعمها الملحوظ في الايام الاخيرة للمحاكمة وحضور متميز لها في قاعدة المحكمة في الجلسة الاولى بحضور الوزير (الاسبق) للشهداء والمؤنفلين جنار سعد عبدالله وفي جلسة النطق بالحكم بحضور الدكتور مجيد حمه امين جميل وزير الشهداء والمؤنفلين في حينه (وزير الصحة الحالي) في الحكومة الفيدرالية ومباركته للكورد الفيليين بتحقيق الانتصار والعدالة في قضيتهم. وكذلك ما قيل لاحقاً من اتفاق كل القوى السياسية في اللحظات الاخيرة ما قبل اصدار الحكم والطلب من المحكمة عدم خضوعها للضغوطات وان تقول كلمة الحق والفصل في القضية. ثم صدور قرار مجلس الوزراء في الثامن من شهر كانون الاول2010 واعداً بازالة تبعات تلك الجريمة وتداعياتها.
ثم جاء موقف رئيس جمهورية العراق مام جلال متناغماً مع موقف المرجعية الدينية وانتهت باعلان تشكيل مكتب شؤون الكورد الفيليون مرتبطاً بمكتب الرئاسة.
ولا يسعنا هنا باسمنا شخصياً حيث كنا من متابعين لهذه القضية منذ بداياتها وكذلك باسم مركز كلكامش وكادره ان نوجه الشكر الى كل من شاركنا معاناتنا ولو بكلمة حق ومنهم رئاسة الجمهورية متمثل في شخص رئيسه مام جلال ورئاسة الاقليم السيد مسعود البرزاني وكذلك وزارة الشهداء والمؤنفلين وبالاخص معالي الوزيرة جنار سعد عبدالله والدكتور مجيد حمه أمين وكذلك نشيد بدور الراحل هافال المسؤول السابق عن ملفات المحاكمة في قضايا الكورد بضمنهم قضية الفيليين والى روحه الرحمة. وكذلك هيئة المحكمة بكل كوادرها، من محققين ورئيس محققين والمدعي العام والقضاة ورئاسة المحكمة مما قدموا من تسهيلات للاستماع الى المشتكين وتسهيل امرهم. كما يجب ان نشكر كل من شاركنا في الوصول الى المشتكين وتقديم اسمائهم للمحكمة من جنود مجهولين كالاخوات احلام سيف الله كرم في هولندا وازهار محمد من بريطانيا والقاضي

المحترم زهير كاظم عبود وكذلك الاخ ابو علي الجيزاني والاخت صبيحة الماس من السويد ، رغم وحسب اعتقادنا أن المعنيين من الفيليين لا ينتظرون هذا الشكر.
والشكر ابلغ لكوكبة من الكتاب والمناضلين وفي مقدمتهم البروفسور كاظم حبيب واحمد مهدي الياسري وحامد الحمداني وحسن الخفاجي وعودة وهيب وكاظم عبود و د. منذر الفضل و د. محمد مسلم الحسيني وحسن مذكور وسلام الزندي واحمد رجب وعوني الداوودي ودانا جلال وسلام زه ندي ود. مهدي كاكه يي وقهار رمكو والكثيرين غيرهم نعتذر ان لم نأتي على ذكرهم من الذين استجابوا لنداء مركزنا في التضامن مع اخوتهم الفيليين بمقالاتهم الرائعة منذ انطلاق المحاكمة ولليوم. ولكل من كتب في قضيتنا الأجلال والاكبار.
هيئة متابعة شؤون الفيليين المرتبط برئاسة الجمهورية انيط رئاستها الى شخصية كوردية فيلية يحضى باحترام كل القوى السياسية وكذلك والاهم من الكورد الفيليين انفسهم وتلك نقطة هامة جداً في ظل فقدان الفيليين للثقة بمن حولهم نتيجة الكثير من المعاناة التي مروا بها وجدوا انفسهم بدون ناصر، وخاصة وان اعمال المكتب لا يمكن ان تنظم وتحقق الغاية المرجوة منها دون تعاون الجميع. لذا كان تعين المناضل عادل مراد ذو التاريخ المعروف بالاضافة الى تمتعه بكريزما وخبرة نضالية وسياسية ودبلوماسية بداية موفقة جداً.
نعود الان الى الهيئة وما المنتظر منها، المكتب مرتبط برئاسة الجمهورية ويستمد منه الصلاحيات ونحن نعلم ان رئاسة الجمهورية هي هيئة ذو صلاحيات استشارية يحددها الدستور العراقي من مواده 67 وحتى المادة 75. من تلك المواد والتي تهمنا هي المادة 73 وهي التي تحدد بالضبط صلاحيات رئيس الجمهورية بعشر نقاط والمعني لنا منها فقرة 3 والتي تنص على:
ثالثاً : يصادق ويصدر القوانين التي يسنها مجلس النواب، وتعد مصادقاً عليها بعد مضي خمسة عشر يوماً من تاريخ تسلمها.
لان لقضية الفيليين جانباً قانونياً مهماً بالاضافة الى جانبين اخرين لا يقلان اهمية وهما الجانب السياسي والانساني. ذلك التقسيم راعيناه لدى بدئنا العمل في مركز كلكامش وبييستون لمتابعة قضية الفيليين رغم ان هدف انشاء المركز لم يكن من ضمنه متابعة هذا الجانب نهائياً لان تلك الاهداف تركز على الجانب الاكاديمي البحت في البحث عن اللغة والتاريخ والثقافة و التراث و التقاليد للكورد بشكل عام والفيليين بشكل خاص ، ولكن اضطررنا اليه في ظل عدم وجود جهة رسمية تتابع قضية الفيليين بكامل تفاصيلها وكذلك مع كثرة توزع الفيليين السياسية والتي يرى البعض او يستخدمها ضدنا في حالات او كعذر في عدم تحقيق مطالبنا المشروعة ، بينما نراه نحن انها حالة صحية ان استثمرت بشكلها الايجابي والجيد لصالح الفيليين ، فنحن شريحة من الشعب العراقي والكوردي تعكس ميولات ابنائه ميولات الشعب العراقي والكوردي السياسية من اقصى اليمين الى اقصى اليسار ، رغم انه لم يعرف عنا التطرف ابدا وخاصة التطرف الديني كما حاصل في بعض الاحزاب الدينية المرتبطة بالارهاب .
أن توزع ابناء الشريحة كان وما زال يعتبر نقطة لصالحنا ان استثمرت كما اسلفنا لتقديم خدمة لمكوننا الجميل وان يكون هناك تنافس شريف من اجل تقديم الافضل.
ولكن مع وجود هيئة حكومية مرتبطة برئاسة الجمهورية يجب ان ينصب العمل الان على دعمها في انجاز مهامها وبالشكل المطلوب من كافة الفيليين بالاضافة الى القوى الوطنية والديمقراطية وكل من يشعر ان لهذه الشريحة حقوق يجب ان تعاد اليها، لانه دون تعاون الجميع سيكون الطريق اصعب واطول.
كما اسلفنا ان لقضية الفيليين ثلاث جوانب تداخلت فيما بينها وكل منها تسببت بوجود الاخرى. فالقرارت السياسية الذي اتخذ ت من اعلى جهة في الدولة العراقية في حينه والمتمثلة بمجلس قيادة الثورة لا يمكن ان تزال آثارها الا بقرارات مماثلة وعلى نفس المستوى، ولاقرار مثل هذه القرارات لا بد للبرلمان العراقي ان يصدر تلك القوانين وتصادق عليها رئاسة الجمهورية لانها تقع ضمن صلاحيات رئيس الجمهورية، وان وجود الهيئة مرتبطة به مباشرة وتستمد منه هذه الصلاحيات ،اي يتيح لها ما يلي:
اولاً: ان تحصل على قرارات سياسية من اعلى المستويات في الدولة
ثانياً: التنسيق مع البرلمان العراقي وخاصة (اللجنة القانونية) لاصدار القوانين
اي بمعنى اخر سيكون مهماً جداً ان تكون ضمن الهيئة دائرة سياسية تهتم بكل ما يتعلق بالجانب السياسي للقضية وكذلك دائرة قانونية يشرف عليها قانونيين اكفاء وذوي الخبرة الواسعة وخاصة في المجالات الجنسية العراقية والاملاك وحقوق المغيبين والتعويضات وتعمل بحرفية عالية . وان تعيد النظر في كل القوانين السابقة وتعديلاتها والتي لم تستطع ان تقدم للقضيتنا اي شئ تقريباً وخاصة فيما يتعلق بقانون الاملاك والجنسية .
تلك من الامور الواضحة التي يمكن للهيئة القيام بها ولكن كيف تستطيع هيئة غير مرتبطة بالسلطة التنفيذية ان تمارس عملها دون ان تتداخل او تتعارض مع الدوائر التنفيذية للقرارات وعائدية ارتباطاتها ؟ هنا قد تكمن معضلة يجب تجاوزها لدى وضع واقرار منهاج هذه الهيئة ، لان ما جدوى وجود قوانين نجد الاف العقد في تنفيذها وخاصة في الدوائر في السلسلة الدنيا والمرتبطة بشكل مباشر بقضايا الناس اليومية و تمشية معاملاتهم ، وكيف يمكن تسهيل الامر بعيداً عن البيروقراطية والفساد !؟ وحيث ما زال يعشعش فكر النظام السابق وممارساته!؟ تلك المعضلة واجهت الفيليين في الاعوام السابقة وزادت من وضعهم تعقيدا وخاصة في غياب الرقابة والعقاب الصارم للذين تسول لهم انفسهم اللعب بمصائر الناس وعدم

تطبيق القرارات العليا والاستهتار بها!؟
من الامور الاخرى التي تكون من اهتمام وواجب الدائرة السياسية ، هي مشاركة الفيليين في العملية السياسية اسوة ببقية مكونات الشعب العراقي وحصولهم على فرص متساوية لتقلد المناصب في كافة المستويات ومتناسبة مع تمثيلهم السكاني والاخذ بنظر الاعتبار التعويض عما اصابهم من غبن سابق حرمهم من تبوأ مراكز في الدولة العراقية منذ نشأتها، وان يراعى عند الاختيار لتلك المواقع من الكفاءات العالية كاعتبار اول، تفوق الاعتبارات الاخرى وخاصة السياسية منها.
ما يثير لدينا بعض الغموض هو عن مدى امكانية هذه الهيئة في تغطية بعض الجوانب الانسانية ومنها :
اولاً : عودة المهجرين والمهاجرين: وامكانية توفير المكان والامكانيات المادية لهم لحين يكون باستطاعتهم، الحصول على المستمسكات الثبوتية المطلوبة في العراق في تمشية اي معاملة ولو بسيطة (الجنسية العراقية وشهادة الجنسية وبطاقة السكن والبطاقة التموينية) ، وخاصة لو علمنا ان معظم من هجروا لم يستطيعوا العودة الى العراق فبالاضافة الى العوامل المعيقة كالتزامات العائلية او الوضع الصحي وعدم الثقة بالتمكن من تحقيق شئ ، هناك العامل المادي فالكثيرون لا يملكون مكان للسكن وان كان له سكن سابق فانه ما زال مشغولاً من قبل من استولى عليه وبطرق مختلفة ، كما ان الحصول على الوثائق المطلوبة اعلاه يتطلب من الوقت والمال والجهد الكثير ، مما خلق حالة عزوف شديدة لدى تلك العوائل من العودة للعراق ، فكيف ستحل هذه الهيئة هذا المعضلة ؟ نحن نرى ان هذه المشكلة تحتاج الى تظافر جهود اكثر من وزارة في الدولة العراقية وكذلك سفارات العراق في الخارج ومنظمات المجتمع المدني وبالاخص الفيلية منها.
وضمن هذا الباب قد يقع ايضاً مسألة اغلاق مخيمات (الذل) في ايران والتي يعيش اهلها حالات انسانية مزرية ولاكثر من 3 عقود ونعتقد انه آن الاوان لانتهاء من ايجاد حل جذري وانساني لساكنيها تمهيداً لغلقها.
ثانياً: حقوق المعتقلين السابقين (المحجوزين) من الاحياء : فان قضيتهم مرت في سيريالية غربية ، فرغم ان عددهم قليلاً جداً وهم احياء اموات لما مروا به من مآسي وكان يجب ان يحصلوا على اهتمام استثائي من الجميع – لكن الغريب كيف تعاملت معهم مؤسسة السجناء والتابعة لرئاسة الوزراء – ففي البداية اعتبرتهم محجوزين سياسيين لذا لا تشملهم بركاتها ، ثم تغيير الحال عندما صنفت المشمولين بخدماتها الى صنفين المعتقلين السياسيين والمسجونين السياسيين ، فاعتبرت المحجوزين الفيليين ضمن فئة المعتقلين السياسيين ولكن استمرت في ذات النهج في وضع العراقيل المختلفة وخاصة فيما يتعلق بالوثائق المطلوبة لحرمانهم من خدمات المؤسسة ناهيك الى وجود العدد الاكبر منهم في الخارج ، ثم جاءت اخر قراراتها لتحرمهم بشكل كامل من حقوقهم، بعد ان اعلنت انه عليهم التقدم بطلباتهم في مدى اقصاه شهر تشرين الثاني 2010. وبذلك اغلقت الطريق بوجه اي مطالبة بعد هذا التاريخ !؟
ثالثاً: قانون 140 وتطبيقه على الكورد الفيليين، تم تطبيق تعويضات حسب القانون 140 لكافة المشمولين به في كافة المحافظات العراقية من المهجرين والمهاجرين ، ولكن الغريب ان يتم تبليغ الناس وبشكل اشبه بسري وعبر قنوات حزبية حتى اصبح الفيليون آخر من يعلم – التعويضات تشمل على 10 ملايين دينار عراقي بالاضافة الى قطعة ارض سكنية في محافظة المشمول به على ان يكون المتقدم متزوجاً. ايضاً تم تحديد مدة التقديم للحصول على هذه تعويضات بشهر(تشرين الثاني 2010)، ولكن تحت الضغوط تم تمديد التقديم الى شهر شباط 2011 .. اي بمعنى اخر تم حرمان الفيليين من شمولهم بهذا القرار ، لانه كما اسلفنا لم يستطع غالبيتهم من العودة للعراق وللضروف التي وضحناها.
ومن المعروف قانونيا ان حقوق الافراد لا تسقط بالتقادم وان تحديد سقف زمني للمطالبة بتلك الحقوق يتعارض مع اي من القوانين المحلية او الدولية ، لذا نرى ان من واجب الهيئة ان تتابع هذا الموضوع لما اوقع من ضرر كبير بحقوق الفيليين بالاضافة الى الاضرار السابقة، وان تسعى للحصول على استثناء ان لم تتمكن من تعديل القرار السابق بالتحديد ليشمل كل العراقيين دون تقيد بسقف زمني، وخاصة ونحن نعلم ان وضع العراق ما زال طارداً لابنائه فكيف بمن هجر وهاجر منذ عقود. وخاصة في غياب برنامج او عمل جدي من قبل الحكومة ينظم عودة المهاجرين والمهجرين يرتقي الى حجم المشكلة.
رابعاً: مؤسسة الشهداء : من المعروف ان للفيليين الاف من الضحايا وكما اسلفنا ان العدد الاكبرمن العوائل لم تعد لتطالب بحقوقها واستعادة وثائقها نتيجة للبيروقراطية المقيته والفساد الاداري وعدم وضع الية لتنفيذ القوانيين التي تشرع من قبل الجهات المعنية فكيف بمراجعة مؤسسة الشهداء التي تحتاج الى وقت طويل ومعاملات ووثائق يعجز الكثير على الاتيان بها او انجازها والتي تتطلب ربما سنوات من الجهود والمتابع والامكانات المادية. النقطة الاهم هنا ليست في التعويضات والخدمات التي تقدمها هذه المؤسسة بقدر ان التقديم اليها والحصول على بعض الحقوق هو يعد اقراراً رسمياً بوجود شهيد لدى تلك العوائل ويثبت في وثائق الدولة كجهة رسمية ، ولكن ما هي الاجراءات المطلوبة للحصول على المستحقات؟ فبالاضافة الى الوثائق الاربعة (الجنسية وشهادة الجنسية وبطاقة السكن والتموينية)، تحتاج العائلة الى شهادة وفاة رسمية ثم حصر وراثة وقسام شرعي وكلها امور قانونية تاخذ الوقت والمال والجهد . فكيف تستطيع الهيئة متابعة قضية الفيليين لتسهيل هذا المهمة وخاصة لمن ما زال موجوداً في الخارج !؟
خامساً:قانون الحماية الاجتماعية: من المعروف ان الكورد الفيليون كانوا يشكلون عماد اقتصاد السوق العراقي قبل حملات ابادتهم ، وكان هناك نوع من التكافل الاجتماعي بينهم ، حيث كانت المصانع والمنشاءات القائمة من قبلهم تضمن الكثير من ابنائهم وحتى المحلات الصغيرة . ولكن في ظل الوضع الحالي وخاصة مع ازدياد عمليات التضيق الاقتصادي المتعمد وحرمان ابنائهم في الاستمرار في التعليم من قبل السلطة السابقة ثم استهداف تجمعاتهم السكنية من قبل الارهابيين بعد السقوط ترك اثره بوجود الاف من العوائل المعوزة والمحرومة وخاصة تلك التي فيها ارامل وايتام ، لذا اصبح مسألة

شمولهم بشبكة الحماية الاجتماعية ضرورة ملحة، ولكن ضمن الفساد الاداري ونظام المحاصصة اصبح شمول الفيليين بهذه الخدمة شحيحاً ورغم متابعة ذلك الموضوع من قبل احدى الاخوات عضو سابق في البرلمان لم تحل المشكلة كثيراً ، لذا قد يكون مفيداً ان تهتم الهيئة بهذا المسألة لانها تؤثر وبشكل مباشر على الاوضاع الاقتصادية لهذه الشريحة المسحوقة.
جوانب اخرى جداً مهمة:
1. اوضاع المدن التي يعيش بها الفيليين – ما زالت محلات سكناهم ومدنهم بعيدة جداً عن اي عمران وحتى بعضها اصبحت مدن للاشباح وان العمل على وضع برنامج متكامل لشمولها بخطط العمران والتنمية مهمة جداً وان هذه الخدمة ستشمل كل الفيليين ممن بقوا في العراق ولم يشملهم التهجير واولئك الذين عادوا او سيعودون.
2. أنشاء متحف ونصب تذكاري للشهداء في بغداد والمدن ذو الكثافة الفيليية ، واحياء فكرة سابقة في اقامتها في احدى الساحات في شارع الكفاح حيث شهد اوج نضالهم ضد الطاغية والحكومات العراقية المتعاقبة مع متحف .
لتحقيق الفقرتين السابقتين (1و2) لا بد من وجود دائرة هندسية في الهيئة خاصة تأخذ على عاتقها هذه المهام.
3.الأعلام الكوردي وضرورة انشاء فضائية ناطقة باللهجة الفيليية والاستفادة من الدراسات التي تمت سابقاً بها الشأن من قبل مؤسسة شفق للاعلام ومركز كلكامش وبييستون.
4. تدريس اللغة الكوردية وباللهجة الفيليية في مناطق تواجدهم والاهتمام بالثقافة والتراث والادب الكوردي، وشمول مدارسهم بمعونات من وزارة التربية. كما يجب العمل على ان تشمل مفردات التربية الاشارة الى تاريخهم الموغل في العراق ودورهم المشرف.
5. التثقيف بما حصل للكورد الفيليين من ابادة وقتل وتهجير وتوضيح تلك الجريمة محلياً ودولياً عبر عقد مؤتمرات وندوات و المشاركة في مؤتمرات المحلية والدولية. وكذلك الاتفاق على تحديد يوم للاحتفال به كذكرى لجريمة ابادتهم ويوم لتخليد شهدائهم (يوم الشهيد الفيلي).
النقاط ثلاثة واربعة وخمسة اعلاه يتطلب تشكيل دائرة ثقافية في الهيئة المذكورة.
6 . دائرة للتعويضات : هذه الدائرة يجب ان تكون مهامها الطلب والنظر في التعويضات التي يمكن ان تحصل عليها لافراد (الضحايا) او تعويضهم كمجموعة بشرية تعرضت للابادة واستحصالها من الحكومة العراقية او تلك الشركات والحكومات التي دعمت عملية ابادتهم او من افراد ساهموا في تلك الجريمة.
7. دائرة للمالية والاستثمار: ان مالية رئاسة الجمهورية تحددها (المادة 75 من الدستورالعراقي) فمماً ستتكون مالية هذا الهيئة ؟– فهي هيئة حكومية رسمية، بالتأكيد سيكون العاملين فيها ضمن تشكيلة الدولة وعليه فان ماليتها بالضرورة ستكون ضمن مالية رئاسة الجمهورية ، وخاصة في بداية اعمالها تحتاج الى مصروفات لتسيير اعمالها. ولكن ما سيكون مصير التعويضات التي ستحصل عليها هل ستحول الى الافراد المتضررين مباشرة ؟ هل ستأخذ الهيئة نسبة نضير تقديمها تلك الخدمة ؟ هل ان المال المتبقي سيستخدم في مشاريع اقتصادية يعود بنفعه على الفيليين، ومن يكون المالك الحقيقي لتلك المشاريع ان انشأت ؟ تلك اسئلة الكثيرة وكبيرة يجب وضع الاجوبة لها قبل اي خطوة حتى تكون تلك الخطوات واثقة سليمة تأسس لمستقبل مشرق للفيليين بعد ان ازيح عنهم كابوس الطاغية وحكومات الظلام.
تلك ملاحظاتنا ومقترحاتنا المتواضعة التي تطرقنا اليها قد تاخذ بها الهيئة او لا ولكنها تبقى مقترحات قدمت بنفس فيلي صادق يتمنى للهيئة ان تبدع في اعمالها ولكل العاملين فيها التوفيق.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
تصنيف المحتوى: النقد السياسي
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | ahewar.org 07-03-2011
وقت التدوين: 2023-05-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 700

وا مسعوداه -- الكورد الفيلية بين نيران عديدة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230315090524474588

محمود الوندي
الحيف الذي لحق بالكورد الفيليين من الآلام والمعاناة والمصائب وتعرضهم الى أبشع جريمة من الفضاعة والقسوة ما تهتز له الأبدان وعلى مر العهود والأزمان ، إلا أن أكبر حملات الجرائم جرت بحقهم بعد سيطرة حزب البعث على إدارة الحكم في العراق وأعتبرهم معادين لنظامهم عند وصولهم الى السلطة ، لذلك سلب منهم أعز ما يتمسك به المواطن وهو الحق المواطنة حيث جردهم النظام البائد من جنسيتهم العراقية بحجة أعتبارهم من التبعية الإيرانية برغم ولدوا وترعروا في هذا الوطن وخدموه بكل أخلاص ، والقى بهم على الحدود الإيرانية بكل وحشية بعد ان أقدم على مصادرة كل املاكهم ، تلك الجرائم أصبحت معروفة للقاصي والداني ومنها الأحزاب التي تحكم العراق الآن ، للأسف الشديد وها هم مرة أخرى في وادي النسيان والتهميش في هذا الزمن أيضاً ما زالوا مظطهدين ومغدورين ، لم يأخذوا حقهم حتى بعد زوال النظام البعثي وتشكيل ما يسمى بالعراق الجديد ، بقى الكورد الفيلية في هامش أهتمامات الحكومة حيث لم يتعنى كائن من يكن تفض التراب على قضيتهم ، ما زالوا يواجهون بنفس الإجراءات الماضية ونفس المعاملة السيئة والقذرة في الدوائر المختصة ومن نفس الأشخاص الذين كانوا يتحكمون برقاب الشعب العراقي من فلول النظام الصدامي ممن لم يزالوا ملتزمين بوظائفهم في الدوائر المعنية، رغم كثرت الكتابات ونزيف المقالات من قبل الحريصين على هولاء المنكوبين ورغم الصيحات والمنادات المتركزة التي لا تسمع سوى صداها على أرجاع الحقوق المغتصبة للكورد الفيليين وسن القانون لإستعادة الملكية المصادرة التي صادرت في ظل النظام البائد وأعادة المهجرين الى مدنهم وآماكنهم .

لكن المصيبة الكبيرة لهولاء المظلومين أنهم محسوبين على القوتين الرئيستين في البلاد ويحتاجون الى أصواتهم في الأنتخابات فقط في تثبيت مواقعهم في السلطة والدولة من خلال أغداق الوعود عليهم في المواطنة والحقوق وأستعادة ما سلب من حقهم ، إلآ أن خيبة الأمل الكورد الفيليين ودون أن يتلمسوا أي إجراء حقيقي من قبلهم لمساعدتهم وعدم إعادة الحق الى نصابه ، بعد كسب أصواتهم ، تتراجع هذه الأحزاب والقوى عن وعودهم حين يتعلق الأمر بأستعادة أملاكهم وحقوقهم وحقوق أبنائهم الذين أختفوا بالألوف المؤلفة في المعتقلات النظام العفلقي وجربت فيهم الأسلحة الكيمياوية والجرثومية في غرف الموت ودهاليز التصنيع العسكري ،كما بعضهم كانوا طعماً لتفجير الألغام أثناء الحرب العراقية الأيرانية المشؤومة وأزاحتها عن الطريق الجيش العراقي قبل هجومه ، أي إن الواقع التطبيقي على الأرض أظهر غير ما قيل وقال بصدد الكورد الفيلية ، منذ قرابة أربع سنوات بعد سقوط النظام الصدامي لحد هذه اللحظة لم يلمس الكورد الفيليون شيئاً إيجابياً من كل الكيانات السياسية ولا من المسؤولين لحل مشاكلهم ومحنتهم ، فلم تبادر أي جهة بأي عمل من أجل رفع المظلومية الواقعة على هذه الشريحة فحتى مسألة الجنسية التي صدرحولها قانون جديد بإنه محكوم بإيقاف التنفيذ معهم .

محنة الكورد الفيليين بين مآسي وآلام في النظام السابق وبين تهميش ولامبالات في النظام الحالي ، هنا يتسأل كل أنسان شريف أو بأيحرى مواطن كوردي ، أليس من صلب واجب حكومة أقليم كوردستان التي تمتلك من الأمكانيات المادية والمعنوية أكثر من أي وقت مضى أن تحتضن هذه الشريحة الواسعة من ابناءنا الذين عانوا من التهجير والتشرد على أيدي أعداء شعبنا بسبب أنتمائهم الى الشعب الكوردي، ويجب عليها أن تسعي وبكل جدية وأخلاص لدعمهم وتلئم جراحهم وأنصاف مظلوميتهم وتأخذ من يدهم الى بر الأمان والإهتمام بشؤونهم وأخراج ملفهم من أدراج النسيان والأهمال ووضعه أمام أنظار الضمير السياسي العراقي والرأي العالمي ، أليس على حكومة أقليم كوردستان أن تفتح لهم ذراعها وتصبح المظلة التي تستطيع أن تتحمى تحت ظلالها هذه الشريحة المظلومة لإن موقعهم الصحيح هو في صفوف أخوتهم الكورد والإهتمام باللهجة والثقافة الكوردية الفيلية والتي هي جزء من لهجات الكورد من قبل الإعلام الكوردي لكي تستعيد عافيتها وعنفوانها السابق والحفاظ عليها من الضياع ورفع جزء من معاناتهم وآلامهم اليومية ، ولا ننسى هذه الشريحة الكوردية كانت النواة الفعلية والمؤثرة في الماضي لمجمل الأحزاب الكوردية وكانت لها قصب السبق في النضال في صفوف الحركة الوطنية العراقية والأحزاب الكوردية بشكل خاص ومشاركتهم الفاعلة في حركة التحرر الكوردي من أجل الأستقرار والأمان

والحرية، عندما تهمل الفضائيات الكوردية شريحة الفيليين من برامجها فهذا حتماً سيؤثر عليهم ونسبة متابعة ستقل بمرور الزمن، أضافة الى فاعليتهم في التجارة الأقتصاد العراقية في عصبها الأقتصادي الرئيسي في بغداد (سوق الشورجة) وفي احياءها الشعبية طيلة عقود من القرن الماضي .

يمكن أن أطرح السؤال بطريقة أخرى : لماذا لم تطبق القرارات والبنود المتعلقة بحل مشاكل الكورد الفيليين التي تمخضت من مؤتمر أربيل وجلساته ، في الوقت الذي فتح هذه الحكومة ذراعيها بكل رحاب لمئات ألاف من عرب العراق الهاربين من جحيم الإرهاب البعثي والأسلامي بشقين السني والشيعي ، ذلك المؤتمر الذي رعاه السيد مسعود بارزاني ، وما نعرفه عن مسعود أنه رجل دقيق في متابعة ما يجري في ساحة كوردستان والعراق والعالم ، فحينما زار السليمانية وعقد ندوة أدباء وصحفين المدينة ، أنبرت الزميلة فينوس فائق تقدم ومداخلة النقدية في الندوة المذكورة أن بارزاني قال في رده (أني أتابع كل ما تكتبين من مقالات) ، ما يدل على أنه يتابع كل كبير وصغير ، وعليه نقول لسيادته الكوردك الفيلية بين نيران عديدة ، نار البعث ثم نار التهميش وثم نار النسيان وثم نار الغربة وثم نار القتل والتنكيل الدائم وحتى في وقف الحاضر من قبل الإرهابيين في بغداد وهم معزولون من كل ما يحميهم من هذه النيران المحرقة --------- وا مسعوداه[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: النقد السياسي

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | akhbaar.org 17-10-2006

وقت التدوين: 15-03-2023

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 701

واخيراً .. حقيقة نسب الزعيم قاسم

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220608215611416882

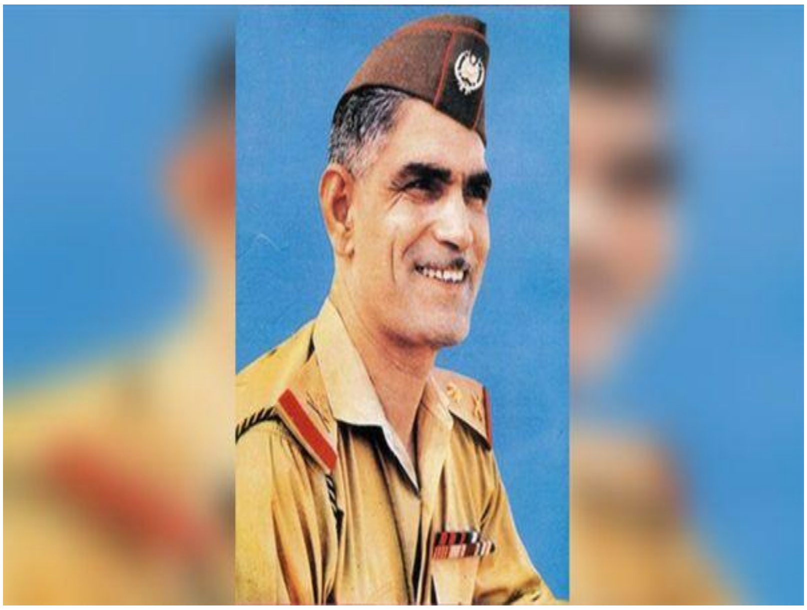

عصام أكرم الفيلي

تمهيد

ها قد مضت أشهر طويلة من البحث المضني دون ان اصل لضابط المخابرات الايرانية الشاهنشاهية (السافاك) الجنرال بيجمان، بحثت كثيراً عن الرجل، وسألت ما استطعت من سؤال في بقاع مختلفة من ارجاء المعمورة، بدأتها بفرنسا التي تشير الدلائل انها اول بلد التجأ اليه، استنجدت بالاصدقاء في السويد والولايات المتحدة وبريطانيا والمانيا وهولندا وكندا والعديد من الدول الأخرى، ثم ايران بطهرانها واغلب محافظاتها ولورستانها وكردستانها وبالذات مدينة سنندج التي كانت آخر الخيوط التي قادني البحث المضني اليها عسى ان تربطني بسفر أو حديث أو لقاء بالجنرال بأية طريقة ووسيلة، حتى اضطررت قبل حوالي شهر ان انشر عنه في صفحتي على الفيس بوك طالباً اي معلومة توصلني به او بمحل سكنه الحالي كي اسافر للقائه، ولعمري ان سؤالك عن ضابط مخابرات دولة اخرى لها في وطنك الملايين من المحبين والمبغضين لأنظمة حكمها المختلفة وانت تعيش في بغداد وفي هذا الزمن واوضاعه العجيبة، فيه من الخطورة ما يستدعي التفكير وإعادة النظر الف مرة.

ولكن للموضوع من الأهمية التاريخية ما يجعل خطورته متعة بحثية يؤسفني (رغم امتلاكي الدليل) انها كانت دون جدوى حقيقية تكمل اركان الامانة التاريخية للبحث الذي نويت منذ أشهر تقديمه للقارئ الكريم، والأسباب متعددة اولها اني اسأل عن شخص في اي حال من الأحوال لو قدر له ان يكون حياً الى الآن فهو قد جاوز التسعين من العمر بالتأكيد، ثم انه غادر جيراننا ايران منذ أربعين ونيف ولا اعلم الى أين، بالإضافة الى ان الوصول الى ضابط مخابرات حصل انقلاب على حكومته فتحول الى لاجىء يتخفى بإحدى الدول المجهولة ليس بالأمر اليسير، هذا اذا افترضنا انه ليس تحت حماية دولية كلاجىء سياسي، او انه لم يغير اسمه وشخصيته ليعيش بشكل اكثر امناً واطمئناناً في الدولة التي قررت منحه الحماية واللجوء.

وها قد سرقني الزمن وأدركني الوقت وحلت ذكرى تموز وثورة الزعيم فما انا فاعل؟ أأترك المفاجأة التي طالما بحث فيها المؤرخون والسياسيون؟ ام اغض الطرف عن البحث بأركانه المعتبرة واكتفي بهذا المقال الموجز وأكشف فيه لأول مرة حقيقة نسب الزعيم وعلى لسانه هو شخصياً وبالدليل الموثق الذي قطع أكثر من ثمانية الآف كيلو متر ليصلني من كندا بعد صبر طويل وبجهود فائقة للباحث الأستاذ عبد الواحد فيلي رغم ضيق وقته وحالته الصحية المتردية وخاصة صعوبة تنفسه في اجواء كندا الثلجية بسبب اصابة قديمة إثر تعرضه للقصف الكيمياوي؟

يبدو الا خيار لي سوى الأخير وهذا ما اقدمه لحضراتكم في السطور القادمة التي ابين فيها حقيقة كلا طرفيها الزعيم قاسم والجنرال بيجمان شخصيتان كان لهما دور مهم في حقبة ما من التاريخ، ويستحقان البحث والتقصي، بل ان البحث عن حقيقة ما، او حتى مجرد الخوض فيها، هو أمر يستحق العناء.

من هو قاسم ؟

عبد الكريم قاسم، الزعيم الذي اختلف الناس في تقييمه ما بين مدح رفعه لمرتبة الانبياء والقديسين حتى تخيل البسطاء والفقراء ظهور صورته وتجليه في القمر، وبين قدح انحدر به الى ما شاء القادحون من اتهامات شنيعة، الا تقديسه للمال العام ونزاهته التي شهد بها الانصار والأعداء أجمعين، قاسم الذي ترحم عليه حتى الدكتاتور الذي حاول قتله بشارع الرشيد في زمن ما، الزعيم الذي كان يقفل غرفته اذا حل وقت الصلاة كي لا يعلم احد شيئاً عن عقيدته او من اي مذهب هو، لمن ينتمي هذا الزعيم؟ وما هي حقيقة نسبه التي اختلف فيها المؤرخون؟ بل اختلفوا حتى في محل ولادته، حيث يذكر النسابة المحقق السيد محمد السيد سامي الحسيني من اهالي صويرة واسط ان السيد عبد المطلب الموسوي ذكر ان الزعيم ولد في الصويرة على يد الجدة (القابلة) ام مرشد الذرب، الا ان السيد الحسيني ينفي ذلك ويؤكد كما تواتر ان ولادة الزعيم قاسم كانت في محلة المهدية في رصافة بغداد.

وبخصوص والدة قاسم ورغم ان المتواتر كونها عربية تميمية من فخذ السواكن، الا ان المؤرخ الشهير الدكتور حنا بطاطو الذي كان لفترة ما صديقاً للزعيم (سماح عادل - حنا بطاطو محللاً لتاريخ العراق - صحيفة العالم 2 نيسان 2018)، يذكر بطاطو ان والدة عبد الكريم قاسم (كيفية حسن يعقوب) كردية القومية ومن الكرد الفيليين تحديداً (حنا بطاطو: العراق - الكتاب الثالث - طبعة دار الحياة في القاهرة - ص 122 الجدول 7-1)، وحين يذكر مؤرخ كبير مثل الدكتور بطاطو خريج هارفارد والاستاذ في جورج تاون هذا النسب لابد ان له من الأدلة ما يؤكد ذلك وإن لم يبينها.

وفي هذا الصدد يبين احد افراد حمايته الحاج عمر عزيز رسول من مواليد قضاء مخمور 1937 رداً على سؤال لشبكة روداو حول معلوماته إن ام الزعيم كانت كردية فيلية فيقول الحاج عمر:

كان الزعيم يتحدث الكردية ولكن بلغة هجينة يخلطها بالعربية وتشبه لغة منطقة جلولاء وكان يفهم الكردية ولكنه يجيب بالعربية، لم التق اياً من والديه ولم اعلم ان والدته كردية (روداو 15-9-2018 - لقاء متلفز - برنامج بصمة).

ولكن ماذا عن نسبه من جهة والده؟ ولماذا ظلت حقيقة الانتساب محل شد وجذب وخلاف واختلاف ما بين كونه يمانياً نزح جده السادس عبد الله من اليمن، او سعودي من قرية الأثلة في مدينة الزلفي الغربية في نجد (المؤرخ عبد العزيز بن سعود الفرهود - الأسر المنقرضة والنازحة - نشرة الفراهيد العدد الثالث - ص 5)، وبين عراقي عربي سني من بيت البكر تأسيساً على لقب والده جاسم محمد البكر الذي تحول الى قاسم عام 1932 (المؤرخ الدكتور عماد عبد السلام رؤوف - الملفة الشخصية للزعيم - اصدارات مؤسسة جين لإحياء التراث الوثائقي)، وكذلك لقب عمه النقيب علي افندي محمد البكر الذي قتل في الحرب العالمية الاولى عام 1917، وبين عربي زبيدي، بل حتى نسبه (الفضلي) كان محل اختلاف وكونه ربما اشارة لمنطقة الفضل التي تقع فيها المهدية محل ولادته، واذا بحثنا عن لقب الفضلي نجده متكرراً في نجد وحائل والشرقية في السعودية وكذلك في الكويت والأردن فضلاً عن وجود هذا الإسم الكريم في عشائر مختلفة مثل فضلي من البو سلطان او فضلي كبيسي او فضلي طائي او فضلي غزي او فضلي لامي، فأي فضلي هو الزعيم ؟

وكذلك ورد الخلاف من ناحية اخرى في كون الزعيم عربياً من قبيلة خفاجة كما ورد في مجلة المنهال التي تصدر عن مجلس شيوخ العشائر العراقية (العدد 45 في نيسان 2009 نقلاً عن احد اخوال الزعيم كما ورد في المقال)، وهو الأمر الذي ينفيه الاستاذ الباحث مجاهد منشد منعثر الخفاجي المشرف على مجلس قبيلة خفاجة.

ولكن في العموم، تجمع اغلب المصادر ان عبد الكريم قاسم سني الأب شيعي الأم، وهنا اقدم للقارئ الكريم ليس من باب طائفي مطلقاً وانما هي التفاتة تستحق التفكير وإعادة النظر فيما ذكره الكتاب والمؤرخون، وهي إن كان الزعيم عبد الكريم قاسم سنياً كما تقول المصادر فلماذا صدر القسام الشرعي بعد وفاته وفق المذهب الجعفري !؟؟ علماً ان القسام صدر بناءً على طلب السيد حامد شقيق الزعيم، وللتأكيد انقل لكم نص القسام:

القسام الشرعي

وزارة العدل

محكمة شرعية الكرادة

العدد: 457-1978

التاريخ: 5-6-1978

تسلسل القسام 434

المتوفي: عبد الكريم قاسم

القاضي: محمد حسن كشكول

ثبت في البيان المقدم من مختار واختيارية محلة الكرادة الشرقية المؤرخ في 03-06-1978 وشهادة الشاهدين محمد علي العباس وعدنان حامد قاسم بأن عبد الكريم قاسم توفي بأجله الموعود بتاريخ 9-3-1963 وانحصر ارثه الشرعي بكل من اشقاءه الكبار حامد وعبد اللطيف وشقيقاته الكبريات امينة ونجية ثم توفي عبد اللطيف عن زوجته زهرة احمد عباس وعن شقيقه حامد وشقيقاته امينة ونجية ولا وارث سواهم.

وعليه فقد صحت المسألة الارثية بالفريضة باعتبار ثمانية واربعون سهماً (وفق المذهب الجعفري) منها الى زهرة احمد عباس اربعة اسهم، واثنان وعشرون سهماً الى حامد، والى كل واحدة من شقيقاته امينة ونجية احد عشر سهماً، علماً بأن الورثة قدموا التقرير الابتدائي الى مديرية ضريبة الدخل العامة (التركات) كما جاء ذلك بكتابها المرقم 45-2-1987 والمؤرخ في 29-5-1965 وفقاً لأحكام قانون الأحوال الشخصية المعدل المرقم 188 لسنة 1959 ، وبناءً على طلب (الوارث حامد قاسم) فقد اصدرنا القسام في 5-6-1978.

محمد حسن كشكول

محكمة شرعية الكرادة

إذن، وطالما ان الكلام لأجل الكلام كثير ومختلف ليس عشائرياً فقط وانما في كون الزعيم مرة يمانياً ومرة سعودياً نجدياً ومرة عراقياً، فماذا لو حصلنا على دليل نادر جداً وعلى لسان الزعيم نفسه وفي اجتماع هام وسري للغاية مع مبعوث دولي كان يكلف عادة بمهمات خاصة وسرية؟

بالطبع اذا حضر الماء بطل التيمم واذا نطق الزعيم فلا مجال لغير كلامه الا بدليل بنفس المستوى والمجال مفتوح للبحث والتقصي، فما هي حقيقة نسب الزعيم التي صرح بها رسمياً في الاجتماع آنف الذكر مع ضابط المخابرات الايراني سعيد بيجمان وقبل ذلك لابد من بيان من هو الجنرال بيجمان ؟

من هو بيجمان ؟

هو ال (سه رهه نگ ستاد) أي العقيد الركن عيسى عبد الله بيجمان، والذي وصف في حقبة ما بأنه الرجل الأول في جهاز السافاك SAVAK المرعب وهو اختصار لعدة كلمات بالفارسية هي (سازمان أمنيت واطلاعات كشور - ساواك) أي منظمة المخابرات والأمن الوطني، ولد بيجمان في ايران عام 1924، وتخرج من كلية الضباط صنف المدفعية عام 1943، وتنقل بين عدة واجبات وكلف بعدة مهمات بحكم قرابته العائلية في ذلك الوقت باللواء (بيجليري) ابن عم والدته، وكذلك علاقته باللواء (زارغام) والعقيد (أخافي) نائب رئيس اركان الجيش بالأضافة الى حسن علاقته بقائده المباشر (مصطفى امجادي)، وكان من مهامه سكرتير المحكمة العسكرية ونائب مدير ادارة التحقيقات الاستخبارية الاجنبية.

حتى اذا حل العام 1957 وقام الشاه محمد رضا پهلوي بتأسيس جهاز السافاك المخيف بمساعدة المخابرات الامريكية CIA والاسرائيلية الموساد، كان بيجمان من اوائل الضباط الذين نقلوا الى الجهاز الجديد الذي ضم بين صفوفه في فترة ما حوالي ستون الفاً من الموظفين والعملاء رغم ان غلام رضا افخمي مدير ابحاث الدراسات الدولية في مؤسسة الابحاث الايرانية يقدر عدد موظفيه ما بين اربعة الى ستة الاف موظف.

ثم تصاهر بيجمان مع العائلة الحاكمة بزواجه من ابنة الشقيقة التوأم لشاه ايران السيدة أشرف پهلوي التي يقال انه كان لها الذراع الطولى والسطوة العظمى في إدارة شؤون الحكم في ايران الشاهنشاهية، فأصبح بيجمان بذلك جزءاً من العائلة الامبراطورية، ثم اثبت بما يمتلك من قدرات ومهارات انه أهل للمهمات الصعبة، فاعتمد عليه شاه ايران محمد رضا پهلوي

ليكون مبعوثه الخاص في المهمات السرية والخاصة فوق العادة، ومنها مهمته الخاصة بعد حوالي سنة من ثورة تموز في العراق والمتمثلة بلقاء الزعيم عبد الكريم قاسم مبعوثاً رسمياً خاصاً من شاه ايران محمد رضا پهلوي.

ما الذي حدث ؟

في كتابه الذي ساعدني الاصدقاء في ترجمة ما احتاج منه بعد ان ابلغني صديق قمت بتكليفه بموضوع الترجمة عن طريق جمعية المترجمين العراقية أو حتى مكاتب المترجمين المحلفين الرسمية مهما كانت التكاليف، الا انه تبين ان الجمعية والمكاتب القانونية المجازة لا تترجم سوى الكتب الرسمية، اقول في كتابه الموسوم (أسرار بستن پيمان 1975 الجزيرة - از پرونده بكلى سري ساواك) اي (اسرار معاهدة الجزائر 1975 - من الملفات السرية للغاية للسافاك) الذي نشره بيجمان باللغة الفارسية في باريس بعد مغادرته لإيران إثر سقوط نظام الشاه وصدر عن (دار نيما للنشر - 66 شارع ruc de - Romainville

Paris - France - Tel 0033142399416 75019

(Fax 0033142390927

يقول بيجمان انه كلف عام 1959 بمهمة رسمية خاصة مبعوثاً شخصياً من قبل شاه ايران محمد رضا پهلوي للقاء الزعيم عبد الكريم قاسم، ولغرض وضع القارئ في اجواء اللقاء ننقل بعضاً مما دار فيه، حيث يقول بيجمان:

رأيت من الأفضل ان يرافقني سرتيب (العميد) منصور پور مسؤول السافاك في العراق للقاء المسؤول الأول في العراق، فتوجهنا في الوقت المقرر الى مبنى وزارة الدفاع التي كانت محل عمل ومعيشة رئيس الوزراء، وبعد الترحيب وتبادل عبارات السلام والمجاملة وشرب الشاي، تحدثت عن عمق الروابط المشتركة بين البلدين والشعبين، وابلغت الزعيم العراقي سلام وتحيات صاحب الجلالة الشاه وتمنياته بعلاقات جيدة خاصة ان غالبية الشعب العراقي يشترك مع الايراني في الدين بصورة عامة وبالمذهب بصورة خاصة، لذا لا يوجد داعي يستوجب ان تكون العلاقات باردة بين البلدين وان تقوم الجرائد والاذاعة العراقية بالإساءة الى ايران والشعب الايراني وخاصة الشاه.

ويستطرد قائلاً :

وبينما كنت اتحدث، كان الزعيم قاسم طوال الوقت ينصت لي دون أن يتحدث ولو بكلمة واحدة، وبعد أن اكملت كلامي قال الزعيم العراقي:

انكم لستم الوحيدون من يتعرض للهجوم، وانما نحن ايضاً أعداؤنا كثر ومستمرون بمهاجمتنا ليس في الصحافة فقط، وانما قبل أشهر حاولوا اغتيالنا في شارع الرشيد، ثم اخرج قاسم بدلة عليها اثار دماء، بعد ان بين ما يمر به العراق من أحداث وتحديات.

ونصل الآن ايها الأخوة الى خلاصة هذا المقال، ونضع بين ايديكم الكريمة المفاجأة التي كشف عنها الزعيم بنفسه، حيث يقول بيجمان في الصفحة 49 من المصدر المشار اليه آنفاً، قال قاسم :

لا ارى سبباً يمنع وجود علاقات طيبة وتعاون ومشاركة الجهود بين البلدين، وارجو ابلاغ صاحب الجلالة بعدم الاستعجال وافساح المجال امامي لحل العديد من المشاكل التي اواجهها داخل البلد، وبعد ذلك يمكن ان نلتزم بما يراه صاحب الجلالة.

ثم يستطرد قاسم:

وانا شخصياً (من شخصاً ايران وملت ايران دوست دارم، پدرم از اكراد فيلي است، پدر مادرم هم ايراني پوده)، اي ما ترجمته (انا شخصياً احب ايران والشعب الايراني لأن ابي من الكرد الفيليين وكذلك أمي) ..!!

الخاتمة

هل هناك قول بعد قول الزعيم؟ التصريح يغني عن التلميح وتصريح الزعيم شخصياً بحقيقة نسبه في اجتماع هام ومع مبعوث شخصي لقائد دولة اخرى لا يمكن أن يصدر عنه الا لكونه حقيقة، وكذلك الجنرال بيجمان الذي نقل هذه الحقيقة ووثقها في كتابه وقبل ذلك لابد انه كتبها في التقرير الذي تقتضي طبيعة الحال تقديمه الى الشاه ، ثم إن كتاب بيجمان اصلاً لم يكن حول الزيارة بشكل خاص وانما كان حول اتفاقية الجزائر 1975، فما مصلحته في التدليس او اختلاق حدث ما ؟ وما اهمية نسب الزعيم في اتفاقية عقدت بعد وفاته بإثنتي عشرة سنة ؟

فإذا علمنا إن بيجمان قد ترأس أهم دائرة من دوائر جهاز السافاك المكون من عشر دوائر، وهي الدائرة السابعة التي واجبها (تحليل وتقييم المعلومات) التي ترد من الدائرة الثانية المختصة بجمع المعلومات السرية عن الدول المستهدفة حتى إن كانت دول صديقة او شريكة، بالاضافة الى ان من واجبات دائرة بيجمان حفظ ارشيف ايران والمنطقة.

يتجلى لنا بوضوح إن بيجمان ليس شخصاً عادياً بل هو شخصية مخابراتية هامة للغاية، وطبيعة عمله بالاضافة لكونه مصدر ثقة الشاه فضلاً عن قرابته العائلية مع الامبراطور، كل هذا يؤكد منطقياً إن كلا الطرفين أقرا بحقيقة، نطقها الزعيم عبد الكريم قاسم الفيلي، ووثقها العقيد الركن سعيد عبد الله بيجمان.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
ملف:	الكرد الفيلة
QR Code:	

المصادر

[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com

وقت التدوين: 2022-06-08

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 702

وفاة الكاتب الكوردي الفيلي عبد الامير عبد الحسين ملكي ببغداد

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240624013629576408

وفاة الكاتب الكوردي الفيلي عبد الامير عبد الحسين ملكي ببغداد

ا . د . قاسم المندلاوي

تلقينا ببالغ الحزن و الاسى نبأ رحيل احد اعلام الكورد الفيليين الكاتب المناضل عبد الامير عبد الحسين ملكي يوم 05-12-2023 ببغداد ، بعد معاناة من مرض الم به .. كان الراحل المناضل من كتاب الكورد الفيلية المخلصين ، لاقى الكثير من العذاب و المعاناة في حياته من قبل حزب البعث الاسود ، حيث كانت تطارده الامن الصدامي من مكان الى آخر .. لقد كرس المناضل حياته في خدمة قضية شعبه الكوردي وكان احد الكتاب الفيليين البارزين الذي ساهم في نشر العديد من المقالات و المواضيع عن معاناة الكورد وخاصة الكورد الفيلية في كثير من الجرائد و المجلات كجريدة التآخي ايام كان المرحوم " فلك الدين كاكائي – رئيس التحرير" وكان له كتابات قيمة في مجلة " فيلي " وجريدة " آفاق الكورد " التي تصدر عن مؤسسة " شفق نيوز – ببغداد " فضلا عن مقالاته في الصحف الالكترونية البارزة " صوت العراق " و " صوت كوردستان " وشفق نيوز وغيرها .. عام 2009 اصدر كتاب عن معاناة وشهداء الكورد الفيلية بعنوان " الايام العصيبة " كان الراحل احد مؤسسي

نادي الفيلية الرياضي ببغداد .. هذا النادي الذي افتتح من جديد بعد سقوط صدام عام 2003 ” ، وكان يعمل معنا كعضوا بارزا وفعالا في الهيئة الادارية للنادي انذاك .. فلا يسعني الا ان اقدم تعازينا لعائلته ومحبيه .. انا لله وانا اليه راجعون . [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://sotkurdistan.net/ - 28-06-2024

وقت التدوين: 24-06-2024

اسم المحرر: ئەڤین تەیفوور

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 703

وفاة الوزير الأسبق في حكومة إقليم كوردستان والقيادي في الحزب الديمقراطي يدالله كريم الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220923085100435612

شفق نيوز/ توفي الوزير الأسبق في حكومة إقليم كوردستان وعضو اللجنة المركزية في الحزب الديمقراطي الكوردستاني يدالله الفيلي، اليوم الأثنين، عن عمر ناهز 88 عاما في مدينة أربيل عاصمة الإقليم.

ونُقل الفيلي إلى العناية المركزة في مستشفى رزكاري العام في اربيل جراء تدهور حالته الصحية غير أنه فارق الحياة مساء

اليوم.

وعبد كريم مراد فتح الله المعروف بيدالله الفيلي من مواليد العام 1934 في العاصمة العراقية بغداد تخرج من اعدادية التجارة، وفي العام 1950 أنضم إلى صفوف الحزب الديمقراطي الكوردستاني، وكان المندوب الأول لاتحاد الشبيبة الديمقراطية الكوردستانية ومن مؤسسيه في العام 1953، وفي العام 1957 أصبح مسؤول اللجنة المحلية للحزب الديمقراطي الكوردستاني في بغداد.

وفي العام 1959 أصبح مندوب الكونفرانس الثاني للحزب الديمقراطي الموحد الكوردستاني، وانتخب في المؤتمر الخامس للحزب الديمقراطي الكوردستاني الذي انعقد في العام 1960 عضو لجنة التفتيش والمتابعة العليا ومعاون الفرع الخامس للحزب، وفي العام 1963 سُجن من قبل الحرس القومي وعذّب حتى الموت وعُرف في حينها ببطل كوردستان، وفي العام 1964 تم انتخابه في المؤتمر السادس للحزب عضوا للجنة المركزية.

وفي العام 1965 أصبح مسؤول الفرع الخامس وعضو المكتب السياسي للحزب، وفي العام 1972 شغل منصب الرئيس لاتحاد الشبيبة الديمقراطية الكوردستانية في مؤتمره الثاني.
[1]
وشغل الراحل منصب وزير شؤون الإقليم في التشكيلة الرابعة لحكومة إقليم كوردستان في العام 2001.

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: ببليوغرافيا
تصنيف المحتوى: اخبار

نوع الوثيقة:	اللغة الاصلية
نوع الأصدار:	ديجيتال
اللغة - اللهجة:	عربي
المدن:	هولير - أربيل
ملف:	الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم:	جنوب كردستان
QR Code:	

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 23-09-2022
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 704

ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة إيلام الكوردية 3-6

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240321205045561189

ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة إيلام الكوردية 3-6

لقد استحوذ الأتراك على الكلمات الكوردية المركبة أيضاً دون دراية منهم بما تحتوي هذه الكلمات من مدلولات لغوية، لأن الكورد صاغوا و ألصقوا هذه الكلمات و الأسماء بعد جهد جهيد من المتابعة للطبيعة بفصولها، و حرها، و بردها، و متابعة الأشجار و النباتات وكيفية تأثراتها بدورة الحياة، و كذلك متابعة الحيوانات، و الطيور و حركتها و طيرانها و أعمارها و

خصوصيتها الغريزية،الخ لذلك لم تأتي هذه التسميات من فراغ، ولم تأتي بين ليلة و ضحاها، بل أنها نتاج فكر و متابعة و دراسة لهذه الحيوانات و النباتات و الأشجار، نحن نتحدث الآن عن كلمات و أسماء لهذه الأشياء مضت عليها آلاف السنين، في عصر كانت البشرية في طور النشوء، و الحضارة كانت في بداياتها، و البشرية كانت تخطو أولى خطواتها نحو المدنية، ليسة في عصر الذرة و الأقمار الصناعية، لذا كانت هذه التسميات تأخذ كثيراً من جهود و أوقات الإنسان، على سبيل المثال وليس الحصر، نشير إلى اسم إحدى الطيور الجبلية، وهي گوك (Kewk) قَبَج و الكورد يطلقون عليه (كه و - Kew) لسهولة التلفظ، هذا الطير يوجد في جبال كوردستان، من المعروف أنه طير جبلي و من تسميته يتضح هذا، لأنه اسم مركب من كلمتين، من (كه و) مختصر لاسم (كه وته ر - Kewter) الطير باللغة الكوردية و الكاف (ك) الأخير مختصر لاسم (كو - Ko) جبل، و يصبح معناه الطير الجبلي، (كوتركو) و يعرف اختصاراً ب (كه وك - Kewk) لكن السؤال هنا كيف عرف الإنسان الكوردي أن هذا الطير جبلي ليس له و جود في ذلك العصر في الأراضي المنخفضة؟، إذا لم يكن قد تابع طيرانه، و تحركاته، و تزاوجه، الخ ثم صار عنده المعلومات الكاملة حول هذا الطير لذا رأى أن تسميته ب (كه وك – Kewk) هي تسمية دقيقة و تناسبه، أود هنا أن أشير إلى تسمية منقار هذا الطير أو منقار الطيور بصورة عامة و مدلولها، جيراننا العرب يسمون فم الطير منقار لأن الطير بطبيعته ينقر عندما يلتقط طعامه و لذا جاءت التسمية عند العرب (منقار)، لكن اللغة الكوردية كبقية لغات العالم لها خصوصيتها و أسلوبها في التعبير و التسميات، لذا نرى أن (منقار) الطير عند الكورد يسمى (ده نوك - دَنُك- Denuk) لا حظ طريقة الإلصاقية التي استعملها الكورد، حيث أن الفم في الكوردية يسمى (دَم) لكن (دَم) الطير يختلف عن (دَم) الإنسان و الحيوان لأنه لا يملك أسنان وأيضاً شكله (مُنَبَل) أن صح التعبير و المنبل في اللغة الكوردية يسمى (نك) هنا لصقت اللغة الكوردية كلمتي ال (دم) و (نك) و صاغت منهما اسم (دنُك) المنقار، بما أن الكوردية لغة التصاقية فحذفت من كلمة (دم) الميم و أبقت على الدال ثم مزجتها مع (النك) فأصبح الاسم (دَنُك) أي الفم المنبل (دَم نكدار) هناك الكثير من هذه الأسماء إذا نأتي عليها يخرجنا من صميم الموضوع الذي نحن في صدده، لمن يريد الاستزادة بمثل هذه الكلمات عليه أن يلقي نظرة فقط على اللغة الكوردية ليرى بأم عينه أن جُل اللغة الكوردية إلصاقية امتزاجية. كما أسلفت، أن هذه الأسماء لم تأتي من فراغ، بل هي نتيجة جهود بذلتها أبناء الكورد في إيجادها و إطلاقها على النباتات و الحيوانات و الطيور و جميع الأشياء التي يتداولونها اليوم، لكن الأتراك استحوذوا على الكثير من هذه الأسماء الكوردية و وضعوها في قواميسهم. سأشير هنا إلى تسمية العدد (واحد) الذي اقتبسه الأتراك من اللغة الكوردية، أن العدد واحد (1) في تسلسل الرقمي يسمى في اللغة التركية (بير -bir)، لكن خارج حساب الأعداد، يستعملون الأتراك (يه ك) الكوردية مع الكلمات الأخرى و يدخلوه ضمن اللغة التركية كاسم تركي موجود في قواميسهم، وتأتي بعده الكلمات التي تضاف إليه مثال (يه كتا) الكوردية أي الوحيد، كما قلنا (يَك) يعني واحد و(التا) يعني العدد و تصبح الكلمة (يكتا) أي عدد واحد وأيضاً تأتي بمعنى وحيد، هذه الكلمة بهذه الصيغة استحوذ عليها الأتراك و موجودة في قواميسهم، و هي في الحقيقة كلمة مركبة من (يك) و (تا) الكورديتين و أنهما ليستا من اللغة التركية لأن الرقم (1) في التركية لقد أسلفنا أنه يسمى (بير -bir). كذلك كلمة (يه كسان) التي تعني المساواة بين شيئين، وتعني أيضاً مماثل، متجانس، شبيه، سواسية، هناك أعداد ضخمة من هذه الكلمات و الاسماء الكوردية المسروقة من قبل الأتراك التي تعد بالآلاف وموجودة في قواميسهم و يدعون أنها تركية، لكنهم لا يستطيعون تفسير معانيها و استدلالاتها، كالخضرة التي أشرنا إليها حيث اللون الأخضر في لغتهم (يشيل) و الخضرة عندهم تسمى (سه بزه)، للتوضيح و لكي أكون دقيقاً فيما أقول حيث أن هذه الكلمة (يه ك – يَك) بصيغتها ككلمة نابع من صميم اللغة الكوردية أنقل هنا استخدامها عند الشعوب الآرية العدد (1) (يَك- yek) عند الشعوب الشقيقة للشعب الكوردي على سبيل المثال يقول (اليَزْديين) في إيران (يا - ya) تصغير لليك عادة الشعوب (الآرية) تصغر الكلمة أو الاسم لسهولة و سرعة التلفظ، وأيضاً في إيران عند (النائينيين) (يَك - yek) و عند (الگيلكيين) في شمال إيران (يَك - yek) عند (المازندرانيين) أيضاً (يَك- yak) و عند الشعب (البلوشي) (يَك- yek) وعند (الفرس) (يَك-yek) و في الجمهورية (الطاجيكية) في روسية و التي لغتها فارسية يقولون (يَك-yak) وفي (سانسكريتية) (إيكا-eka) و في (الإسبانية) (يَس- yes) وعند شعب (ويلش) (يَك- yek) وعند (الأرمن) (يكو- jäku) وعند (الكشميريين) (أكه- akh)وعند (الأوردو) (أك ek) وفي (البنجاب) (يك-yk) وفي (ملاوي) (أيك- ek) وفي (النيبال) (يك - ek). الخ

أشار الكاتب إلى مصدر تاريخي وهو (ديوان لغات الترك) مؤلفه (محمود كاشغري) من مدينة (كاشغر) التي تقع قرب (طوران) في (تركستان) هذا المصدر كغيره من المصادر التركية مليئة بالكلمات الدخيلة، الكاتب التركماني يشير إلى المصادر دون إطلاعه على مضمون تلك المصادر وما تحتويها، لربما لم يقرأ ماذا يقول (محمود كاشغري) في كتابه (ديوان لغات الترك) الجزء (الأول) صفحة (292) ما يلي: تات سيز ترك بلماس،باش سيز برك بلماس. أي لا يخلو التركي من الفارسي كما لا يخلو الرأس من القلنسوة. لكي لا أطيل سوف أشير إلى كلمة كردية واحدة في كتاب (ديوان لغات الترك) الذي يستشهد به الكاتب، وهي كلمة (چو) أي الخشب أو العصي و (چوبك) أي العصي الصغير حرف الكاف هنا للتصغير على سبيل المثال اسم الشهر أي المدينة وعند تصغير الاسم عند الكورد يصبح (شهرك) وهذه الكلمة (چو) عند الأتراك و في كتاب (الكاشغري) أصبحت (چوبوق) أي الخشب أو العصي و هناك العديد من هذه الكلمات لكن أكتفي بهذه الكلمة لأننا لدينا الكثير من هذه الكلمات سنعلق عليها، لو أريد فقط أن أشير إلى الكلمات و الأسماء الكوردية الموجودة في القاموس التركي أحتاج إلى أشهر، لأن الأتراك استحوذوا على أعداد ضخمة من الكلمات و الأسماء الكوردية، إذا نرد على كل كلمة كوردية استولوا عليها مع شرح لمعناها سوف نحتاج لتدوين مجلدات، أود هنا أن أشير باختصار إلى أحد علماء الترك وهو العلامة

الدكتور (إسماعيل بيشكجي) في كتابه الشهير (كوردستان مستعمرة دولية) طبع دار (APEC) للطباعة و النشر في السويد لقد خصص الكاتب فصل خاص من كتابه لأساليب السرقات التركية من الثقافة و الأدب و الفن الكوردي و عنون ذلك الفصل ب (أساليب في سرقة الثقافة الكوردية) لقد ترجم الكتاب من التركية إلى العديد من اللغات منها الألمانية و الإسبانية و الفرنسية و العربية و في الآونة الأخيرة ترجم الكتاب إلى اللغة الكوردية.
يقول كاتب المقال الذي يدعي أنه من الأقلية التركمانية كلاماً من وحي الخيال وهو كالآتي: الحضارة السومرية لها علاقة وثيقة جداً من ناحية الأسماء و الثقافة و الأصول و الفن، بالتركمان يوجد مصادر تاريخية كثيرة تثبت إن السومريون هم من آسيا الوسطى أنهم وصلوا إلى بلاد بين النهرين (3200) سنة قبل الميلاد المسيح بعد إن سلكوا الطريق من شمال إلى إن وصلوا إلى الجنوب. هنا انتهى كلام كاتب المقال في هذه الفقرة. تعليقي يقول الكاتب كلاماً لم يثبته أي مركز من مراكز الدراسات التأريخية أو الجامعات المشهودة لها في العالم، حيث يزعم إن السومريين من آسيا الوسطى وأنهم وصلوا إلى بلاد بين النهرين (3200) سنة ق .م بينما المصادر التأريخية تشير إلى أن السومريين ابتكروا الكتابة المسمارية في سومر (3500) ق.م أي (300) سنة قبل التاريخ الذي يزعم الأستاذ أنهم استوطنوا في بلاد بين النهرين (العراق)، بهذا الصدد يقول (دونالد جاكسون - Donald Jakson) في كتابه الشهير تأريخ الكتابة أن أقدم النماذج الكتابية في المستوطنات السومرية التي تركزت في الهلال الخصيب تعود ل (5500) سنة أي (300) سنة قبل التاريخ الذي يزعم الأستاذ أن السومريين قدموا إلى بلاد بين النهرين، وهناك مصادر أخرى تذكر وجود السومريين في (بلاد بين النهرين) أبعد من هذا التاريخ بكثير سوف نشير إليها في سياق المقال.
في تقرير لمنظمة التربية و العلوم و الثقافة (اليونسكو) التابعة للأمم المتحدة تقول المنظمة، أنها تلقت تقارير حول ما يلحق بالمواقع الأثرية في العراق من دمار، و يشير التقرير، إلى أن ظهور أول شكل عرفه الإنسان من أشكال الكتابة في المنطقة قبل حوالي (خمسة آلاف و خمسمائة) عام. هنا انتهى كلام مسئول المنظمة الدولية، لاحظ أن الكتابة جاءت إلى الوجود في بلاد بين النهرين عدة قرون قبل تاريخ الذي يزعم فيه الأستاذ كاتب المقال من مجيء السومريين إلى المنطقة، الكلام الذي يطلقه الكاتب على عواهنه يجعل الإنسان يتساءل لماذا هذا التزوير للتأريخ؟! لماذا لا يشير إلى مصدر معتبر أن كان هو واثق من نفسه و من مصادره التي لا توجد إلا في مخيلته؟! وأن هناك مصادر مهمة تذكر الوجود السومري في بلاد بين النهرين ب(6000) سنة ق.م وهذا يؤكده الأستاذ (بشار عطا) من جامعة بغداد قسم الآثار (الذي استند على سلسلة الكتب الموسوعية منها (موسوعة حضارة العالم) للدكتور (أحمد محمد عوف) الذي تناول فيها تاريخ الشعوب و الحضارات التي قامت في مختلف دول العالم، حيث وضع الكاتب الموسوعي الدكتور (أحمد محمد عوف) نص الموسوعة بالكامل على موقع الموسوعة الحرة (WIKIPEDIA) للاستخدام الحر و المجاني خدمة للعلم و المعرفة، حيث يقول الدكتور أحمد: سومر دولة قديمة ببلاد الرافدين و قد عرف تاريخها من شذرات الألواح الطينية المدونة بالخط المسماري، ويستطرد ظهر اسم (سومر) في بداية (الألفية الثالثة) ق.م. ويضيف أيضاً لكن كان بداية السومريين في (الألفية السادسة) ق.م. يشير الكاتب الأستاذ (بشار عطا) في مقاله قائلاً منذ أوائل (الألف الخامس) قبل الميلاد شهد ما (بين النهرين) السهل الرسوبي في (العراق) (دلتا الرافدين) الانتقال من القرى الزراعية إلى حياة المدن. ويضيف ففي هذا السهل قامت المدن الأولى مثل (أريدو) و (أور) (الوركاء- وركا). هذا دليل آخر نلمسه من شخص مختص من جامعة بغداد باعتماده على المصادر الأكاديمية يؤكد على وجود السومريين في بلاد بين النهرين (ثلاثة آلاف) سنة قبل التاريخ الذي يدعي الأستاذ أنهم سكنوا فيها.
لدعم كلامنا، سوف نشير إلى عدة مصادر موثقة، صادرة من شخصيات ذات اختصاص، تشهد لها بالدقة و الأمانة، حيث كتبت كتباً قيّمة عن السومر و السومريين منها كتاب الفيلسوف و المؤرخ الشهير (ول ديورانت - WIL DURANT) الذي عاش بين سنة (1885- 1981) الحاصل على شهادة الدكتوراه في الفلسفة في عام (1917) من جامعة كولومبيا (Colombia University) و كانت رسالته تحت عنوان الفلسفة و المشكلة الاجتماعية وهو مؤلف كتاب قصة الحضارة (The Story of Civilization) الذي يعتبر مرجعاً مهماً لجميع الجامعات و الأكاديميين في العالم، و كتاباً موسوعياً لا نظير له، يتحدث الكاتب في هذا الكتاب عن قصة الحضارات البشرية جميعها، منذ بدايتها و حتى القرن التاسع عشر، و يتسم المؤلف فيه بالموضوعية، و بالمنهج العلمي الرصين. لقد تمت ترجمة الكتاب إلى العربية و أصدرته المنظمة العربية للتربية و الثقافة و العلوم التابعة لجامعة الدول العربية. ماذا يقول هذا المؤرخ الموسوعي عن (السومريين) حيث ذكر الأستاذ (عبد الرحمن آلوجي) نقلاً عن كتاب (ديورانت) قصة الحضارة أنه يذكر السومريين بأنهم قوم جبليين أشداء متوسطي القامة، عيونهم واسعة لوزية، وفي أنوفهم انحناءة آرية. يقصد الجنس (الآري) المعروف للقاصي و الداني لا يوجد جنس (آري) في العراق و المنطقة المحيطة به غير الكورد. في دراسة للدكتور (برهان الشاوي) أشار فيها إلى أطروحة (هانالوره كولخر) لنيل شهادة الدكتوراه في علم الاجتماع و الفلسفة من جامعة برلين في عام (1978) حيث ذكرت الباحثة الألمانية بالاعتماد على المصادر العلمية و التأريخية العديدة بأن أول ذكر للفظ (الكورد) جاء في بعض الرُقم و الوثائق السومرية في (الألف الثالث) قبل الميلاد. بعد مضي تسع عشرة سنة على أطروحة (هانالوره كولخر) أي في (1997) أكد هذا بالدليل القاطع باحث الآثار الفرنسي (جان ماري دوران) هذه الحقيقة بعد نشره و ترجمته لعدد من الألواح السومرية حيث تشير هذه الألواح إلى العلاقة بين إمارة (ماري) و إمارة (كوردا). قد يتساءل البعض لماذا هنا مملكة (سومر) و هناك إمارة (كوردا) هذا شيء طبيعي أن يكون للكورد إمارة في جزء من كوردستان و دولة في سومر كالذي نشاهده في العصر الحديث حيث هناك عدة دول للعرب

تحت مسميات مختلفة و كذلك للأتراك هناك بلدان و كيانات بأسماء مختلفة. كذلك الإمارات و الدول الكوردية التي قامت بعد اعتناق الكورد الدين الإسلامي والتي كانت تحمل أسماء مختلفة كالبابانية و البهدينانية و الاردلانية.الخ ضمن هذا السياق نشر الدكتور (مهدي كاكه يي) سلسلة مقالات تحت عنوان (الكورد الفيليون هم السكان الأصليون لبلاد ما بين النهرين) و تطرق فيها بالتفصيل و بأسلوب أكاديمي عن الجذور السومريين الكوردية معتمداً على المصادر التأريخية الموثقة.
تذكر لنا المصادر التأريخية أن السومريين كانوا يستعملون (النحاس) لصنع أدواتهم المتعددة التي يحتاجونها في حياتهم اليومية، يشير إلى هذا الموضوع الدكتور (رضا العطار) في مقال تحت عنوان (الحضارة السومرية) يقول في (الألف الخامس) ق.م بدأ سكان العراق القديم يستعملون النحاس إلى جانب الحجر، وفي جانب آخر من مقاله يشير الدكتور (رضا العطار) إلى بدايات مجيء السومريين إلى الأرض المنبسطة حيث يقول: كانت رقعة الأرض التي اكتشفها أولئك الذين هبطوا من المرتفعات نحو السهول الجنوبية الكائنة بين دجلة والفرات قد سموها بلاد سومر، نتساءل يا ترى من هم الذين هبطوا من تلك المرتفعات؟ هل توجد مرتفعات محيطة بالعراق غير جبال كوردستان؟ و استعمالهم للنحاس من أين جاءت؟ ألم نشير في بداية المقال إلى العالم (بريدوود) و الذي يؤكد استخراج النحاس من كوردستان في أزمنة قديمة جداً؟ حيث جلبها السومريون معهم من جبال كوردستان لأنها في تلك الحقبة لم تستخرج ولم توجد مادة النحاس إلا في كوردستان. حول استعمال النحاس و ابتكار الأدوات يقول الدكتور (طه باقر): إن السومريين أنشئوا أول مدرسة نظامية واخترعوا (العجلة) و (الدولاب) الدوار و في (أور) صنعوا (القيثارة الموسيقية) من الذهب و سنوا القوانين العادلة و عرفوا (النفط) و (الگير- الجير) و استعملوا المعادن النفيسة و النحاس. الخ إن الدكتور (طه باقر) يذكر استعمال النحاس من قبل السومريين ولا أريد أخوض في الأشياء الأخرى التي ذكرها (طه باقر) إلى اليوم تسمياتها كوردية مثل گير (گير - جير) وهي تسمية الكوردية حيث من خاصية هذه المادة اللزج على الأشياء دون تركها لذا سميت ب(الگير) لأنها تمسك بالشيء و لا تتركه وأنها تسمية كوردية خالصة، لأن كلمة (گير) تعني باللغة الكوردية اللصق و اللزج، هناك مثل سائد في العراق يقال عن الشخص اللحوح أنه يلصق مثل (الگير). و كلمة (دولاب) اسم على مسمى أي صندوق أو ما شابه ذات (بابين) أو ذات جانبين حيث كلمة (دوو-Dû) تعني أثنين و كلمة (لا- La) تعني الجانب، و هكذا أسماء باقي الأشياء مثل (الگير) و (الدولاب) نابعة من صميم اللغة الكوردية. في سنة (1926) تم اكتشاف المدافن الملكية بالقرب من معبد في (أور) و عبر المدخل المؤدي إلى المقبرة عثر على (خنجر) من الذهب و خاتم و أشياء أخرى من الذهب و أكتشف في القبور الأخرى على رفات جنود و على رؤوسهم خوذات من النحاس و يحملون حرابا و خناجر هذه الكنوز التاريخية توجد لليوم في القاعة الخاصة بآثار بابل في المتحف البريطاني في لندن. بعد أن أشرنا إلى النحاس وبعض الأشياء الأخرى التي وجدة في تلك القبور نشير الآن إلى الخنجر الذي أكتشف في مدخل المقبرة، إن جميع الشعوب في الشرق الأوسط تعرف أن الكوردي و الخنجر لا يفترقان لأنه يدخل ضمن مكونات زيهم التقليدي الزعيم الكوردستاني الخالد مصطفى البرزاني كان الخنجر لا يفارق (شاله) أي حزامه. توجد في شرق كوردستان مدينة اسمها (كرند) شهيرة بصناعة الخناجر بأنواعها المختلفة أن هذا السلاح هو سلاح دفاعي وهو اختراع كوردي و في اللغة الكوردية القديمة يسمى (خونگر) بمرور الزمن طرأت تغيرات على اللغة فتغيير الاسم من (خونگر) إلى (خنجر)، بما أن الخنجر رمز من رموز الكورد لذا الشعوب لا يشيرون إلى الإنسان الكوردي إلا معه خنجره، بهذا الصدد أتذكر أغنية للأخوة العرب في زمن الجمهورية الأولى يمجدون فيها الزعيم (عبد الكريم قاسم) لكي ينفون عنه تهمة الفردية، جاءت فيها : عبد الكريم إيگول آني مو وحدي ... سيف العرب وياي و الخنجر الكوردي، أي، عبد الكريم يقول أنا لست وحدي ... سيف العرب معي و الخنجر الكوردي. شيء آخر أود أذكره هنا هو شعار العراق في عهد الجمهورية الأولى، حيث كان يحوي على السيف العربي و الخنجر الكوردي، و جاء تعريف الشعار في حينه في نص دستوري في المادة الثانية في دستور العراقي و يعرَّف شعار الجمهورية العراقية كالآتي: يتألف من دائرة تشع منها ثماني حزم تتألف كل حزمة ثلاث استطالات متموجة صفر ذهبية اللون و يبرز بين كل حزمتين منهما رأس نجم أحمر (قرميدي اللون) و تقع في وسط الدائرة ساحة زرقاء اللون تتوسطها سنبلة ذهبية يحيط بها دولاب اسود ذو ثماني نتوءات مستطيلة من الداخل يحيط به حتى الدائرة السوداء حلقة بيضاء اللون داخلها سيف عربي يحتضن الدولاب من الجانب الأيسر و خنجر كردي يحتضنه من الجانب الأيمن وقد كتب بين رأسيهما (الجمهورية العراقية) بخط كوفي وبين مقبضيها (14) تموز و تحتها (1958) بخط كوفي أيضاً. كما أسلفت أن هذا التفسير للسمات و الرموز في الشعار العراقي جاء في المادة الثانية للدستور العراقي. المعروف عند العرب أن الخنجر هو رمز من رموز الكورد و هو من صناعاتهم القديمة، من لا يتذكر قصة (كاوه) الحداد الذي كان يصنع الخناجر إلى جانب أدوات أخرى و هذا الحداد كاوه قبل الميلاد بسبع قرون ثار على الملك الذي كان جائراً وانتصر عليه، وسمي ذلك اليوم فيما بعد بيوم (نه وروز - Newrûz) أي اليوم الجديد لأن الظلم انتهى وبدأ عهد جديد و أصبح هذا اليوم منذ ذلك التاريخ قبل أكثر من (27) قرناً العيد القومي للأمة الكوردية، القصة معروفة لا أرى ضرورة التطرق إليها أكثر من هذا.
حول إدعاء كاتب المقال الذي يزعم أن هناك مصادر كثيرة تثبت أن السومريين جاؤوا من آسيا الوسطى، كعادته يتشبث ولا يبرز هذه المصادر، نحن برزنا عدة مصادر معتبرة و موثقة ،سوف نذكر له عدد آخر من المصادر الموثقة التي تذكر السومريين في بلاد بين النهرين، العراق، من هذه الآراء من يقول أن السومريين لم يأتوا من جهات بعيدة خارج العراق وانما كانوا أحد الأقوام الذين عاشوا في مكان ما في وادي الرافدين في عصور ما قبل التاريخ ثم استقروا في جنوبه في حدود (الألف الخامس قبل الميلاد) ومن هؤلاء المؤرخين من يؤكد على موطن السومريين الذي نزحوا منه بأنه أرض جبلية ولذلك نراهم

ينشئون معابدهم فوق المرتفعات وشخّص بعض هؤلاء المؤرخون مجيء السومريين من الجهات الشرقية مثل إيران. من المرجح جداً أن يكون لهم صلة بالمدينة الكوردية (سومار) التي تقع في شرق العراق بالقرب من مدينة (مندلي). يقول الدكتور (طه باقر) عالم السومريات أن السومريين هم إحدى الجماعات المنحدرة من بعض الأقوام المحلية في بلاد (بين النهرين) في عصور ما قبل التاريخ. سوف نعرض هنا رأي الخبير الآثاري (هندكوك) فيرجح أن السومريين جاؤوا من المنطقة العيلامية ((ILAM حيث كان السومريون و العيلاميون يتكلمون بلغة غريبة غير سامية و كلاهما ورث عن أجداد العيلاميين ثقافة واحدة مشتركة و كلاهما استعمل الكتابة المسمارية. أشير هنا إلى الجدارية الموجودة في شرق كوردستان إيران بالقرب من مدينة كرمانشاه و مدونة بثلاث لغات الكوردية الإيلامية (عيلامية) والهخامنشية الفارسية القديمة و البابلية أنها موجودة هناك إلى اليوم كشاهدة على تاريخ أمة عريقة، لقد فك رموزها في القرن (التاسع عشر) البريطاني راولنسون (RAWLINSON). إن المستشرق فرانكفورت (Frankfort) يؤيد ما جاء به (هندكوك) ثم يقول أن الخزف الذي صنعه السكان القدماء في جنوب ما (بين النهرين) يبين أنهم جاؤوا به من إيران وقد احتفظوا بالبداية بالرسوم الهندسية الشديدة التشابه التي كانوا يستعملونها في بلادهم الأصلية. لنقرأ رأي عالم آخر وهو الدكتور (صموئيل نوح كرايمر) حيث يقول أما أين كان موطن السومريين الأصلي فأنه أمر مازال غير مؤكد تماما. لنقرأ رأي الدكتور (فاضل عبد الواحد علي) أستاذ السومريات في جامعة بغداد فيضيف قائلاً أن هذه الآراء و غيرها مما قيل بخصوص أصل السومريين بقيت في نطاق التخمين و الافتراض ويستمر الدكتور في شرحه أننا نرى في السومريين امتدادا لأقوام عصور ما قبل التاريخ في وادي الرافدين و أنهم انحدروا من شمال العراق إلى الجنوب. لنقرأ رأي الدكتور (هاري ساكز) (رئيس قسم اللغات السامية جامعة (كارديف(حيث يقول:أن هناك نظريات عديدة وليس هناك شيء مؤكد،عن الموطن الأصلي الأول للسومريين، فصعوبة لغتهم الملصقة وغموضها قد دفعت بعضهم لمقارنتها، وفي الغالب الأحيان بأسلوب غير علمي بعدد كبير من اللغات الأخرى، من اللغة الصينية و التبتية و الدرافيدية و الهنغارية (كما يحلو لبعض الهواة حالياً) إلى بعض اللغات البعيدة في القارة الأفريقية، ولغات هنود الحمر في أمريكا و لغات (جزر الباسيفيكالخ)، ويسرد الدكتور أيضاً أن أكثر ما يمكن أن يستنتج باطمئنان في الوقت الحاضر هو أن السومريين جاؤوا من مكان ما شرقي بلاد بابل. لنقرأ رأي أكاديمي آخر وهو الدكتور (فوزي رشيد): أنني اعتقد بأنهم – أي السومريين- من سكان الأقسام الشمالية من العراق جاؤوا إلى القسم الجنوبي منه على شكل جماعات مهاجرة و ذلك بسبب تزايد السكان الذي حدث في الأقسام الشمالية.

أود هنا أقول رأي عن الحضارة السومرية، رغم قراءاتنا لما بين السطور في كتابات المختصين، من اعترافات غير مباشرة، بانتماء السومريين للعرق الكوردي،ألا أني أتساءل، أليس عند البحث و الدراسة، لموقع تاريخي قديم بقدم و أهمية سومر، يتحتم بالدرجة الأولى،على ذلك المؤرخ أو عالم الآثار، دراسة و مسح شامل لتاريخ تلك المنطقة، بشعوبها، و أقوامها، و لغاتها، التي توالت عليها؟، يا ترى مَن مِن هؤلاء الذين بحثوا في تاريخ سومر، حاول تعلم اللغة الكوردية؟، ليرى التشابه و التطابق الكبير، الذي يوجد إلى اليوم، بين اللغة السومرية واللغة الكوردية بكافة لهجاتها وعلى وجه الخصوص اللهجة الفيلية. ألا يعلم المؤرخ أو الباحث أن البحث عن أصل و فصل السومريين يجب إن يتم في عقر دار أحفاد السومريين في شمال شرق العراق أي كوردستان بغير هذا سوف تبقى لغة وتأريخ سومر مجرد لغز يصعب فك رموزها. كما أسلفت أن إجادة اللغة الكوردية بصورة عامة، و اللهجة الفيلية بصورة خاصة هي المفتاح التي تفتح أمام الباحث آفاق سومر الذي سيجد فيها ضالته لفك الرموز و الطلاسم التي بقيت عصية عليه إلى الآن. بل قبل الكلام الذي قلته يتوجب على الباحث أن يكون صادقاً في بحثه و اكتشافاته ولا يقول غير الحقيقة و يجرد نفسه من العنصرية التي هي السبب الأساسي في تشويه الحقائق التاريخية في منطقتنا، لذا يتحتم على الباحث أن يكون أمين في بحثه و يعتمد الأسلوب العلمي الرصين، أني على يقين تام أن التزم الباحث و المؤرخ و الآثاري الحيادية التامة سوف ينقشع أمام أنظاره هذا السواد الحالك الذي حد بينه و بين حقيقة تاريخ سومر و حقيقة انتماءهم العرقي.

تطرق الأستاذ في فقرة من مقاله إلى الموسيقي، أنا هنا سوف أشير لجانب من كلام قاله الأستاذ (حسن العلوي) في قناة البغدادية، وأنا لست مع كلامه الذي يناقض الحقيقة، لكن جزء من كلام الأستاذ حسن العلوي يتعلق بموضوعنا، وهو عن الآلة الموسيقية (القيثارة - الصنج)، التي تطرق إليها الأستاذ حسن العلوي في ذلك البرنامج، المعروف عن الأستاذ حسن، أنه صاحب القلم الجريء في كتاباته، و صاحب المواقف المتميزة و الشجاعة في إبداء آرائه، لقد شاهدته ذات مرة في برنامج تلفزيوني يتحدث عن كركوك لم يأبه أحد و قال في ذلك البرنامج الحقيقة على مسامع ومشاهدة الملايين،ولم يحد عنها، قال: إن كركوك مدينة كوردية، بناها الكورد قبل آلاف السنين، بعد نزولهم من الجبل، إلى الأراضي المنبسطة. لكن قبل شهرين أو ثلاث شاهدته في قناة البغدادية، في برنامجه الأسبوعي، تحدث فيه عن ما تحدث، إلى أن وصل إلى الآلة الموسيقية السومرية، التي تسمى عند العرب (صَنج - القيثارة) حاول الأستاذ حسن العلوي، أن ينسب اختراع هذه الآلة للعرب، حيث قال: إن هذه الآلة (الصَنج) السومرية، تحول إلى أوربا، وتسمى بها الأغنية بالإنجليزية (سونگ -(Song ، أن (دائرة المعارف - Encyclopedia) السويدية لا تقول أن هذه الكلمة عربية. تعليقي على كلام الأستاذ حسن العلوي وهو مدرس اللغة العربية وضليع بها، وهذا شيء لا يُنكر و لا يخفى، لكنه ألا يعرف الأستاذ حسن أن (الصاد) و (الجيم) لا يجتمعا في الكلمة العربية، حسب أقوال أئمة اللغة العربية، ألا يعرف لا توجد في اللغة العربية الواسعة و الزاخرة بالكلمات (أربع كلمات) يجتمع فيها (الصاد) و (الجيم). أقول بصريح العبارة لكل من يحاول الاستحواذ على ابتكارات و اختراعات الكورد التي أبدعوها عبر التأريخ، أن اسم الآلة الموسيقية صَنج ما هو إلا تحريف لاسم الآلة الموسيقية الكوردية (چه نگ -

Çeng) تكتب بالجيم الكوردية بثلاث نقاط و (الكاف) الكوردية بهذه الصورة (گ) بما أن العربية تفتقد إلى هذين الحرفين، لذا يستبدلوا حرف (چ) جيم الكوردية بثلاث نقاط إلى (صاد) كذلك حرف الكاف الكوردية (گ) الذي ليس له وجود أيضاً في لغة العرب يغييروه إلى حرف (الجيم) بهذه الطريقة تصبح الكلمة الكوردية (چه نگ - چَنگ) من ضمن الكلمات المعربة (صَنج)، لكن أستاذنا العلوي للأسف لم يبدي هذه المرة رأيه بوضوح كما في موضوع (كركوك). إن أئمة اللغة قديماً قالوا قولهم في هذه الكلمة، حيث أن (الصاد) و (الجيم) لا يجتمعا في لغة العرب، جاء في قاموس المحيط: إن الصَنج شيء يتخذ من الصفر نحاس يضرب بها على الأخرى و أيضاً آلة بأوتار يضرب بها، معرب. توجد كلمة كوردية أخرى لها علاقة بموضوعنا وهي (گه چ – گچ - Geç) و المعربة إلى جص، جاء في (قاموس المحيط) (للفيروزآبادي): أن الجص معرب (گچ). جاء هذا الكلام أيضاً في (محيط المحيط) (لأديب اللجمي) و (شحادة الخوري): أن الجص ليس بعربي و هو من كلام (العجم) وقال ابن دريد هو معرب. يقصد بكلام العجم أي غير العرب من الأمم و الشعوب الأخرى، لكني أعتقد أن القصد من ذكر كلمة (العجم) هنا هم الكورد، الكثير من المؤرخين و الكتاب خوفاً على حياتهم أو لحساسية وضع الكورد، يحرفون دائماً اسم الكورد إلى (العجم)، ويُخلصون أنفسهم من سين وجيم، وأحياناً المال العربي يلعب دوراً في هذه الحالات، حيث يدفعون بسخاء للكتاب و أصحاب الأقلام، لا أقول الجميع ارتضوا لأنفسهم بأن يكونوا سلعة تباع و تشترى، لكن في بلدان الشرق الأوسط هناك الكثير من هؤلاء الكتاب الذين يسيل لعابهم أمام الإغراءات.في أحيان كثيرة أعثر في القواميس العربية على كلمات غريبة شيئاً ما عن اللغة العربية و توضع في تلك القواميس بين قوسين و يشار إليها بأنها (فارسية) وأنا لدي عدد من القواميس الفارسية و كذلك كتاب (لغتنامه دهخدا - دائرة معارف) تأليف العلامة (علي أكبر دهخدا) التي هي مفخرة الفرس و التي تعتبر أهم عمل أنجزته العقل الإيراني في قرن العشرين، لكني لم أجد فيها ولا في تلك القواميس الفارسية التي اشرت إليها أي وجود لهذه الكلمات التي تقال أنها فارسية، بينما الكورد إلى يومنا هذا يستخدمون هذه الكلمات و تزخر بها قواميسهم. أن لم تكن هذه الأعمال غير النزيهة هي نوع من أنواع العنصرية فماذا تكون إذاً؟! لمكانة آلة ال(چه نگ – صنج) عند الكورد، التي لم يهملوها، والتي رافقتهم على مدى تأريخهم القديم و الحديث وفي أيامنا هذه، توجد فتاة كوردستانية رائعة، اسمها (تاره جاف – Tare Caf) تعزف على هذه الآلة (چه نگ- - çeng صَنج)، وتسحر بأناملها السحرية، التي تداعب أوتار هذه الآلة، كل من يسمع عزفها، و تطرب بصوتها الملائكي جمهورها الواسع من الكورد والأوربيين وكل من يسمعها، وهي بحق مفخرة كوردية، حيث تجدد بفنها الراقي، تراث و تاريخ هذه الأمة و تحفظها من السرقات و الضياع. فيما يخص هذا الفن الكوردي الذي هو امتداد للفن السومري كتبت جريدة الشرق الأوسط في (18 02 2006) في عددها (9944) ما يلي: حكاية شعبية سومرية و أكدية تستضيفها أدنبرة ترويها كوردية .. عزفاً و صوتاً وكتبت الجريدة، استضافت إحدى الكنائس القديمة في العاصمة الاسكوتلندية أدنبرة أمسية قدمت خلالها مع عزف موسيقي على آلة الهارب – چه نگ، صنج- بعض حكايات الشعبية السومرية و الأكدية القديمة يرجع تاريخ بعضها إلى (2500) عام قبل الميلاد. بالإضافة إلى عزفها على الهارب، قدمت (تارا جاف – Tare Caf) العازفة الكوردية تراتيل سومرية إلى الإله انانا و أهازيج شعبية تمجد مدينة أربيل، والتي غنتها بالأكدية وهذه المرة الأولى التي تقدم هذه الأغنية، التي يرجع تاريخها إلى أكثر من (3000) عام، وبهذا حاولت العازفة ربط المدينة الاسكوتلندية المحاطة بالجبال مع مدينة أربيل في كوردستان العراق و التي تحيط بها الجبال أيضاً. انتهى كلام جريدة الشرق الأوسط. في الحقيقة أنا سمعت كثيراً أن هذه الفتاة الكوردية تحيي في أوربا حفلات على النمط السومري، هنا يتبادر إلى ذهن الإنسان سؤال، أن لم تكن هذه الفتاة الكوردية هي وفنها الكوردي الكوردستاني امتداد للشعب السومري و الفن السومري كيف يقبلها الجمهور الأوروبي و جلهم من الأكاديميين و الملوك و الأمراء الذين لهم باع طويل في تاريخ سومر و السومريات؟.
تارا جاف بزيها الكوردي بين فران هيزلتون و جوان بيترز أثناء تقديمهُنَ الحفلة.
انظر أدناه خارطة رسمها (محمود الكاشغري)، موجودة ضمن كتابه (ديوان لغات الترك)، الذي ألفه باللغة العربية في بغداد سنة 1072- 1074 ميلادية أي قبل (937) سنة، وفيها إلى جانب أراضي الشعوب الأخرى في الشرق الأوسط أرض الشعب الكوردي، النص مدون هكذا، أرض الأكراد. لم نشاهد في هذه الخارطة الذي وضعها العالم التركي محمود الكاشغري أية أراضي للأتراك و التركمان في شرق الأوسط، أي (تركيا، العراق، كوردستان، سوريا، إيران). لقد أشار المؤلف إلى الأتراك في حدود تركستان ولم يذكر أن لهم فيها أراضي و بلاد بل وضع على الخارطة نصاً مكتوب كالآتي : أناس كثيرة من الترك. من لا يصدق فليدقق في الخارطة أدناه و يحكم بنفسه كي لا أتهم بأني أكتب كلاماً ليس له مصدر. لدي أيضاً خارطة أخرى لكوردستان عمرها حدود (400) سنة، صادرة من الدولة العثمانية، وتقع ضمنها مدينتي موصل و كركوك والمناطق الكوردستاني الأخرى، وهي استنساخ للخارطة التي وضعها مام جلال أمام مجلس الحكم في حينه، كوثيقة تاريخية صادرة من دولة كانت عدوة الكورد رغم هذه يشاهد فيها كوردستان بأوضح صورتها حيث تظهر في حدودها جميع المدن الكوردستانية بما فيها الموصل و الكركوك المدينتين اللتين كانتا جزء من كوردستان عبر تاريخهما.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/- 21-03-2024
وقت التدوين: 21-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 705

ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة ايلام الكوردية 4-6

20240321205125561190=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة ايلام الكوردية 4-6
محمد مندلاوي

يزعم كاتب المقال في مقاله أن الصينيين هم من قاموا بالهجوم على الأتراك و قتلوهم و هذا نص كلامه: (ويذكر التاريخ ان قار داغ او جبل الثلج او جبل آق داغ او بوز اتا داغ هو اسم لنفس الجبل.. اسم لجبل واحد التي تقع في قرغزستان محاذية لصين هذا الجبل معروف في تاريخ الحروب بين تورك وصين في العصور الغابرة هذا الجبل الشامخ والقوي حمى النسل التوركي من الهجمات الصينية بعد الهزيمة التورك وانهيار قواتهم امام الصينيين). لم أقم بأية تغييرات على كلماته التي ...؟ المدون في بواطن كتب التاريخ هو خلاف ما يزعم كاتب المقال، حيث نقرأ أن الشعوب المحيطة بالأتراك، كانوا دائماً في حالة الحرب و الدفاع عن النفس ضد الأتراك المتوحشين، هذه المعلومات جاءت في المصادر الكثيرة و متوفرة لمن يريد الإطلاع عليها، منها الموسوعة العالمية، التي تشير إلى بناء سور الصين العظيم لصد هجمات الشعوب الشمالية، و بالأخص من شيبونغنو إحدى قبائل من شعب (الهون) هذا الشعب يسمى عند العرب هياطلة (راجع أتيلا)، هؤلاء ال(هياطلة) هم من الأتراك وكان لهم ملك اسمه (أتيلا الهوني) ملك تركي قديم عاش بين سنة (395- 453 م) (Hun the Attila) كان هذا القائد الدموي أقوى حكام الهون الأتراك و أكثرهم دموية، و يضيف الموقع أن بناء أولى الأجزاء من السور الصين تم في عهد حكام تشانغو كان البناء الجديد يسمح لهم بحماية ممتلكاتهم من هجمات الشعوب الشمالية: من (ترك) و (منغول) و (تونغوز) بالأخص من شيونغنو= هيونغ= الهون إحدى القبائل من الشعب (الهون التركي). لقد ذكر (حسن پير نيا) مؤلف كتاب (تاريخ إيران من البدء حتى انقراض السلالة القاجارية) في صفحة (192) من كتابه المذكور قولاً عن أتيلا : حيث تضع فرسي حافرها يجب أن لا تبقى حياة في تلك الأرض. لقد صدق الشاعر الإنجليزي (شكسپير) في مقولته المأثورة حيث كلما كان يرى أرضاً خراباً يباباً ينعق فيها الغراب يقول وهو يتنهد : من هنا مر الأتراك. وفي الجانب الآخر أي في إيران نقرأ في المصادر التاريخية أن (أنوشيروان(ملك إيران بنى سور و قلعة (باب الأبواب) (دَربند - Derbend) في منطقة ما تسمى اليوم بجمهورية (داغستان) بالقرب من بحر (قزوين) لدرء أخطار هؤلاء (الأتراك) الذي أشار إليهم (القرآن) المجيد فيما بعد بشعب لا خير فيه وصنفهم من أصناف (يأجوج و مأجوج) الذين يقيمون خلف السد حسب التعبير القرآني، لقد جاء في سورة الكهف آية (94) : قالوا يا ذا القرنين إن يأجوج و مأجوج مفسدون في الأرض فهل نجعل لك خرجا على أن تجعل بيننا و بينهم سداً. جاء في تفسير (الجلالين): روى أبو هريرة عن النبي (ص) قال: (ولد لنوح سام و حام و يافث فولد سام العرب و فارس و الروم و الخير فيهم و ولد يافث يأجوج ومأجوج و الترك و الصقالبة و لا خير فيهم و ولد حام القبط و البربر و

السودان). هذا الكلام الذي نسرده هو من كتاب سماوي، خير دليل لدحض كلام كاتب المقال (التركيماني) الذي يحاول مصادرة عقول الناس بكلام غير دقيق لا يوجد إلا في خياله، بينما واقع الأتراك الإجرامي و تاريخهم الدموي يقول غير هذا الذي يدعيه الكاتب، في جانب آخر من مقاله يقول أن أهل الرافدين لم يفهموا لغة السومريين، بكل تأكيد لم يفهموا لغة السومريين وهذا سائد إلى يومنا هذا حيث لم يفهم العربي لغة الكوردي و التاريخ يذكر أن (الساميين) جاوروا فيما بعد (السومريين) و هما ينتميان إلى عنصرين مختلفين الأول (سامي) و الآخر (آري) ليس بينهما أية صلة أو تقارب لغوي كيف تريد أن يفهم أحدهم الآخر.
عندما عرف الإنسان نفسه كمخلوق عاقل، بدأ بهجر الكهوف و السكن في البيوت و القرى المسورة، التي شيدها ثم اخترع الإنسان النطق بلغة مفهومة لضروريات و متطلبات الحياة، وأخذ هذا الاختراع العظيم ملايين السنين من عمره، ولإدامة وجوده في الحياة، دجن الإنسان، الحيوان، و استعمل العربة، و الجياد في رحلاته، ولسهولة تنقلاته بين الجبال و الوديان عبد الطرق، ولمتطلبات الحياة و استمرايتها شق الأنهر و حفر الترع، ثم أصبحت العلاقة بين بني البشر فيما بعد تأخذ طابعاً حضارياً حيث يستعير هذا الشعب من الشعب الآخر ما لا توجد عنده من أدوات و أشياء، حيث اخترعها أحدهم قبل الآخر لاحتياجاته الجغرافية أو المناخية، الخ كما يقال الحاجة أم الاختراع، و تأتي اللغة حيث لا تقل أهمية من تلك الاختراعات، حيث أنها وسيلة بني البشر، للتفاهم و التواصل فيما بينهم، و الوسيلة الوحيدة للتعبير عما يجيش في خواطر الإنسان، هي أيضاً الهوية التي تحدد اسم الشعوب و حضارتها حيث تسمي بها جميع الأشياء التي لها علاقة ببني البشر كالتواريخ، و أسماء الأيام، و أسماء الشهور، لتنظيم الحياة و تسمية الأحداث التاريخية التي مرت بها البشرية لكي يدون و يسرد فيما بعد بمسمياتها، و تسمى بها الأدوات و الآلات التي صنعها الإنسان في العصور القديمة،الخ لقد أصاب كبد الحقيقة ذلك الذي قال: أن ممارسة الإنسان للغة هي ممارسته للفكر. الذي أريد أقوله هنا لمن يدعي إدعاءات زائفة، وأي شعب يدعي أنه صاحب حضارة، يجب إن تنموا مفردات تلك الحضارة من صميم و واقع لغته، و تحمل بصماته، لكننا نكرر و نقول ليس عيباً أن يقتبس شعب ما من شعب آخر الكلمات و المفردات لإغناء لغته، هذا ليس عيباً لأنه من متطلبات استمرارية الحياة، لكي يواكب ذلك الشعب الحضارة ولا يتخلف عنها، شريطة أن تكون هذه الاستعارات وفق ضوابط لغوية صحيحة.
في عصر التكنولوجيا حيث تسبقنا الشعوب الغربية بأشواط طويلة، نحن مرغمون على استعمال التسميات الغربية التي تطلق على تلك الآلات و الأدوات التي يصنعونها، على سبيل المثال نحن ملزمون نقول (كومبيوتر)،و نقول (موبايل) أو (التليفون) الخ هذه الأسماء و غيرها كثيراً ما نتداولها في حياتنا اليومية هي أسماء غربية، لكن نحن ملزمون أن ننطقها وندخلها في صميم لغاتنا، و لا ضير في ذلك و ليس عيباً، لأن الشعوب الغربية سبقت الشعوب الشرقية في اختراعاتها و صناعاتها بمسافة طويلة و طويلة جداً، لكن العيب هنا هو أن يستعير شعب ما أسماء لأشياء ضرورية غريزية تلد معه من شعب آخر، كأنهم كانوا خُرسٌ و لم تكن لهم لغة ينطقوا بها قبل اتصالهم بالشعب الذي استقوا منه هذه الأسماء، ونقرأ الآن أبناء ذلك الشعب (الأخرس) الذي ينتمي إليه الكاتب، يتشدقون و يقولون نحن أصحاب حضارة عمرها كذا ألف سنة، بينما لغتهم التي يتحدثون بها دون ال (عشرون) بالمائة منها فقط من ابتكاراتهم، وإلا لماذا لا يوجد عندهم اسم ل(الأرض)،؟ قبل عدة قرون عندما توافدوا الأتراك الأوائل إلى (العراق) و (كوردستان) اقتبسوا هذا الاسم و حرفوه إلى (أرازي) بعد أن أصبح عندهم علم اليقين أن تسمية (يير) كما تسمي بها الأرض باللغة التركية لا تفي بالغرض، أو ربما اسم (يير) أيضاً مستعار من لغةً ما نحن نجهلها. أو كلمة (تشكر) أو (الشكر) التي تفتقد إليهما اللغة التركية هذا يؤكد شيء في غاية الأهمية وهو أن الذي أشرنا إليه أعلاه عن وحشية الأتراك يكشف لنا بحق أنهم شعب متخلف، لذا تفتقد لغتهم لهذه الكلمة التي تنم عن (الاقتناع) و (التواضع). أو كلمة (ذكاء) التي اقتبستها اللغة التركية و تقول (زكاء) لماذا ألم يكن عندهم ذكاء؟ حتى وجدوا له ألقي نظرةالآخرين، الذي قلناه و نكرره أن كل شعب صاحب تاريخ و حضارة يجب أن يكون له لغة خاصة به نقية إلى حد ما من الاقتباسات و الاستعارات و الشوائب اللغوية، لكي تسمى لغة قائمة بذاتها كاللغات الحية على كوكبنا و التي تتداول اليوم بين شعوب العالم و لا تشبه اللغة التركية حيث تأخذ من العربية (40) ألف كلمة و من الفارسية ربما أكثر و من اللغات الأوروبية، نسبة كبيرة من الكلمات يأخذون منها ما يجدونها تتناسب مع لغتهم، ومن اللغة الكوردية فحدث ولا حرج، كذلك سرقاتهم بطريقة سافرة للأعمال الفنية و الأدبية الكوردية حيث دفع الأمر أن اعترض بعض الأصوات التركية تفضح هذا الأسلوب الرخيص. انظر أدناه و ألقي نظرة على هذا الجزء البسيط من اللغة المتداولة بين الأتراك، التي اقتبسوها من العرب بعد استيطانهم في المنطقة و جلها من صميم اللغة العربية و لم آتي بكلمات كوردية قد يصعب على القارئ العربي من قراءتها و فهم مدلولاتها.
) أبدي (Ebedi-)أبوي (Ebeven-)أبله (Ebleh-) أبيات (Ebyat -)أجداد- (Ecdat)أفضل- (Efdal)أفكار- (Efkâr
)أهل- (Ehil)أهلي- (Ehli)ذوق (zevk)أكبر- (Ekber)أكمل (Ekmel) ألفاظ - (Elfaz)أنفَس - (Enfes)إنتظار-
(İntizar)أساس - (Esas) أشكال-)(Eşkâlأوهام - (Evham)أوّل - (Evvel)أوراق- (Evrak) أوصاف- (Evsaf)أوسَط -
(Evset)أزلي- (Ezeli)أذهان (Ezhan : Zihinler)أصيل - (Asil)إصلاح (Islah -)أية (Ayet -)أذان-) (Ezanأحوال -
(Ahval)أقرِباء- (Akraba)إحياء - (Ihya)أقران (Akran -)ألم) (Elem- آلة (Alet-)أمل- Emel ( )آمين - (A min
)أمين - (Emin)أمير- (Emir)أمّا (Amma-)أصَالة - (Asalet)أثر - (Eser)أصحاب (Ashap) إكتِفاء (İktifa-
)إكتِشاف- (İktişaf)إكتِساب- (İktisap)أنفِعَال - (İnfial)إنكار - (İnkâr)إنتِظام، مُنتَظم (İntizam, Muntazam)
إتّفاق- (İttifak)أجَل - (Ecel)آداب- (Adab)إختِلاف- (İhtilaf)إمكان- (İmkân)أوهام- (Evham)إقرار-) (İkrar

إخبار- (İhbar) أوراق- (Evrak) إفتراء- (İftira) إتّفاق- (İttifak) أجَل - (Ecel) آداب- (Adap) إختِلاف- İhtilaf)
جَلال- (Celâl) جَهد(Cehd-
)إمكان- (İmkân) إسبناخ (Ispanak-) أوهام- (Evham) إسهال - (İshal) إستثناء- (İstisna) إستِغفار- (İstiğfar) باطِل
(Batıl) بِناءً عليه- (Binan aleyh) بالِغ- (Bâliğ) بارِز- (Bariz) بَسيط- (Basit) باطِل-) (Batıl باطِنيّة- (Batıniye
)بَداهَة (Bedahet) بَلدة- (Belde) بُرهَان- (Burhan) بَركَة- (Bereket) بَيان- (Beyan) بُخار- (Buhar) بُهتان-
(Bühtan) بُرج- Burç) بَراءَة-) (Beraatبَرزَخ-) (Berzah بِدعَة- (Bidat91) بِناء- (Bina) بَنطلون- (Pantolon) باقي-
(Baki) تَبَسُّم- (Tebessüm) تَدبير- (Tedbir) تدارُس (Tedarüs) تَداوي- (Tedavi) تَكبير (Tekbir-) تَكليف- (Teklif
)تَلافي- (Telâfi) تَمليك (Temlik) تَنزيلات- (Tenzilat) تَربية- (Terbiyet) تَردّد (Teredd) تَسليم- (Teslim) تَشكُّر-
(Teşekkür) تَشهير- (Teşhir) تَولُّد- (Tevellüt) تَقسيم- (Taksim) تَقصير- (Taksir) تَعليق- (Talik) تَنظيم-
(Tanzim) تَرك- (Terk) تَصوير- (Tasvir) تَوسّل- (Tevessül) توسُّط- (Tavassut) تَعزية- (Taziye) تَبريك- (Tebrik
)تَبرُّك- (Teberrük) تَعصّب- (Taassup) تَعيين- (Tayin) تاج- (Taç) تَعديل (Tadil) تحكُّم) (Tahkim تخيّل-
(Tahayyül) تَقديم- (Takdim) تَقدير- (Takdir) تَقيّة- (Takıya) تَقليد (Taklit-) تعجّب) (Taaccüp تعفّف-
(Taaffüf) تعهّد- (Taahhüt) جِلد- (Cilt) تعَقُّل- (Taakkul) ثَناء-) (Sena ثَروة- (Servet) ذَات- (Zat) ذَرّة- (Zerre)
ذَكاء (Zekâ) ذَكي- (Zeki

في الفصل الأخير من مقال الكاتب، وضع جدولاً بالأسماء (السومرية) و (التركية و التركمانية)، و يدعي أن اللغة السومرية هي (التركية و التركمانية) القديمة، نحن بدورنا سنلقي نظرة على هذه الأسماء، و نقارنها باللغة (الكوردية)، و نشير أيضاً للأسماء و الكلمات الكوردية التي استحوذوا عليها الأتراك، مثلما اغتصبوا أرضهم و استحوذوا عليها.

يزعم الكاتب في الجدول الكلمات (السومرية) الذي أشرنا إليه أن اسم (سومر) يعني (أرض الحب) لا أدري من أين جاء به الكاتب؟، حيث يفسر الكلام من رأسه دون الرجوع إلى المصادر، ثم يدعي، أن كلمة (سيوم) بالتركية، تعني الحب، و كلمة (يير) تعني (الأرض)، في الحقيقة عثرة في القاموس التركي على كلمة (يير-yer) و تعني الأرض لكن في نفس القاموس توجد كلمتين أخريتين تعطي نفس معنى ال(أرض) (erz) و زَمين (zemin) لكني لم اعثر على كلمة (سيوم) حتى قمت بتغيير الكلمة بعدة طرق ك(siom,syom, syiom,suyom ,siyom,) الخ لم أعثر على اسم بهذا المعنى لكني لا أجزم ولا أقول لا وجود لمثل هذا الاسم عند الأتراك، لو نفترض جدلاً وجد مثل هذا الاسم، هذا لا يعني شيئاً قط، لأن تشابه الاسم ليس دليلاً على أن مصدره واحد، وإدعاء الكاتب بأن اسم (سومر) يعني ارض الحب ليس له أي قيمة لأن العلماء و المختصين في هذا المجال لم يصرحوا بمثل هذا الكلام لا قديماً و لا حديثاً. نحن الكورد لدينا دلائل و ليس دليل على أن كورد اليوم هم امتداد للسومريين (على سبيل المثال وليس الحصر) مدينة (سَومار- سه ومار -Sewmar) التي تقع بالقرب من مدينة (مه نده لي) لما لا تكن هي موطن (السومريين) و هي تقع في (شمال شرق العراق) و يؤكد علماء التاريخ و الآثار منهم (طه باقر) يقول: أن (السومريين) جاؤوا من (شمال شرق العراق). و اسم مدينة (سَومار) يكون اسم على مسمى، هناك قوم يسمى (سومر) وهنا المدينة تسمى (سَومار) و تسكن فيها عشيرة كردية لليوم تحمل نفس الاسم (سووره مير – سورَمير – Sûremêr) أي الإنسان ذو البشرة الحمراء و حتى الكتاب العرب يقولون في كتاباتهم أن تسمية (السومريين) جاءت نسبةً لاحمرار بشرتهم، لتوضيح ومدلول اسم مدينة (مه نده لي) التي تقع بين (سومر) و (سومار) التي جاءت في كتب التاريخ العربي و الفارسي بهذه الصيغة (مَندَليج- مه نده ليج) أنا كابن المدينة أعطي لنفسي الحق، أن اجتهد و أفسر هذا الاسم كما فسر و اجتهد الآخرون الغرباء عن هذه المدينة، وهم ليسوا من أهلها ولا يجيدون لغة أهلها الكوردية، لكنهم غاصوا في بحر التفسيرات و حاولوا أن يجدوا معنى ذا مدلول قريب إلى العقل و المنطق لاسمها، لقد بحثت في مضمون الاسم و مدلولاته وصلت إلى النتيجة التالية، حيث أن المصادر القديمة تذكرها بصيغة (مَندَليج – مه نده ليج) لما لا يكون الاسم (مَندَجي- مه نده جي) باللغة الكوردية أي (تخلفوا) عن القوم بعد أن واصل (السومريون) مسيرتهم إلى الموطن الأصلي في الجبل أي (سومار) الحالية، حيث تخلف عدد منهم في (لحف الجبل) كما تسمى المدينة في بعض المصادر العربية و شيدوا هذه المدينة التي تسمى اليوم (مندلي- مه نده لي) وهو تحريف لاسم (مَندَجي- مه نده جي) أن الكورد عبر التاريخ عندما كانوا يتلقون ضربات من أعدائهم لن يجدوا غير الجبل صديقاً لهم و يؤويهم و خير دليل على قولنا ما شاهده العالم قبل سنين الجرائم التي قام بها نظام البعث العروبي المجرم من عمليات الأنفال، و استعمال السلاح الكيماوي، في هجماته على الشعب الكوردي، رأى العالم كيف لجأت الملايين من الشعب الكوردي إلى الجبال للنجاة من أيدي القتلة المجرمين، وأثبت الشعب الكوردي للعالم أجمع آنئذ أن الصخر أرحم عليهم من البشر.

يزعم الكاتب بأن هناك تشابه بين اللغة (السومرية) و (التركية و التركمانية)، نحن الكورد لا نقول قط، هناك تشابه بين اللغة (السومرية) و اللغة (الكوردية) لأن كثيراً من اللغات تتشابه و كثيراً من الأشياء تتشابه ولكنها ليست من أصول أو جذور واحدة، لأن التشابه وارد في كل شيء على كوكبنا في اللغة و في صور و صفات بني البشر و بين الحيوانات و بين الأشجار و النبات. الخ نحن الكورد نقول أن اللغة السومرية هي اللغة الكوردية بعينها رغم مرور آلاف السنين عليها و تعرض الأمة الكوردية خلال هذا التاريخ القاسي إلى شتى أنواع سياسات الإبادة و القمع والاضطهاد و التشويه إلا أنه حافظ على حضارته و ثقافته و أصالة لغته، لذا لم نقل السومرية و الكوردية تتشابهان لأن التشابه لا يعطي الحق للشخص أن يدعي ملكية الشيء الذي لدى الآخر ويدعي أن هذا الذي عندك يتشابه مع الذي عندي ولذا من حقي أن اطلب ملكيتها،هل هناك قانون

يعطي الحق لأي شعب أن يستولي على تراث و تاريخ غيره بمجرد أنه يتشابه مع تاريخه ويدعي أحقيته له و الانتماء إليه؟! مثلما يدعي الكاتب (التركيماني) حيث يزعم أن السومريين من الجنس التركي أو العكس، لأنه حسب زعمه يوجد تشابه بين بعض الكلمات السومرية و التركية. في سياق المقال كشفنا أن تلك الكلمات التي توجد في اللغة التركية هي في الأصل كلمات كوردية استحوذوا عليها الأتراك ثم يدعون أنها كلمات من اللغة التركية تتشابه مع اللغة السومرية. لنفترض جدلاً ما يدعيه الكاتب أن هناك تشابه بين السومرية و (التركية أو التركمانية) ثم ماذا، نحن بشر نتحدث باللغات متعددة قد تتشابه كلمة من هنا أو كلمة من هناك. على سبيل المثال الشعب (الفنلندي) الكثير من المؤرخين يقولون أنهم و(الهنجاريين - المجريين) من مجموعة اللغات (الأورالية) عرق غير (آري) بينما توجد كلمات كوردية آرية أصيلة تستعمل عند (الفنلنديين) مثال العدد (100) في اللغة (الكوردية) و لغات (آرية) أخرى يقال له (سه د – سَد- sed) و في اللغة (الفنلندية) أيضاً (سَد أو سَت) و كلمة (نو) أي الجديد أيضاً (الفنلنديين) يقولون مثل (الكورد) و الشعوب (الآرية) (ny) و كلمة (مه) الكوردية أي نحن في اللغة الفنلندية أيضاً (me) بنفس الصورة و بنفس الطريقة الكوردية و هناك كلمات أخرى كثيرة مشتركة بين الشعب (الكوردي) و الشعوب (الآرية) تستخدمها الشعب (الفنلندي) هل هذا يعطينا الحق أن ندعي (كوردية) (الفنلنديين) أو ننسبهم إلى الجنس (الآري). في جانب آخر من مقاله يقول الكاتب أن اللغة (الآرية) لغة غير التصاقية لا أعلم من أين جاء بهذا الكلام، أن اللغة (الآرية) إذا جردتها من الالتصاق و الامتزاج لا يبقى فيها شيء يذكر، في سياق المقال كتبت نماذج من اللغة التركية وضحت فيها كيف أن اللغة التركية لغة فقيرة و ركيكة، و وضحنا و بيّنا طريقة اللغة (الكوردية) و لغة الشعوب (الآرية) كيفية التصاقهم الكلمات و الأعداد.

يزعم كاتب المقال أن التشابه بين اللغة (السومرية) و اللغتين (التركية و التركمانية) تصل كحد أقصى إلى (350) مفردة، أني أرفض هذا الإدعاء لأن تلك الكلمات أكثرها كوردية المصدر كما وضحنا وسنوضح في سياق المقال. أني أدعو كاتب المقال أن يحصل على قاموس اللغة (السومرية) و يقرأه بحيادية ثم يقارنها باللغة (الكوردية) لأنه يجيد اللغة الكوردية، أنا على يقين سوف تنفتح بصيرته على الكثير من المفردات اللغة الكوردية الأصيلة النابعة من عمق الحضارة و التأريخ الكوردي و التي أوجه التطابق بينها وبين السومرية قد تصل إلى نسبة مئوية عالية جداً وأنا واثق مما أقول، حيث أن الكوردية تتطابق مع السومرية و لا تختلف عنها إلا القدر اليسير، وذلك بسبب التغيير الذي يطرأ على أية لغة عندما تمر عليها آلاف السنين، بالإضافة على القمع و الاضطهاد و التشريد الذي عانى و يعاني منه الشعب الكوردي على أيدي أناس قتلة ينتمون للجنس الأصفر وهم غرباء عن منطقة شرق الأوسط و عن كوردستان.

لنلقي نظرة على الكلمات التي ذكرها الأستاذ في سياق مقاله الذي يزعم إنها (تركية) و (تركمانية):

1- (بالته- بالطه)، يدعي الكاتب أن هذه الآلة تعني (القامة) أو (الطبر). في الواقع أن جميع العراقيين و على وجه الخصوص البغداديين يعرفون أن (ألبالته- البالطه)، التي يستعملها القصاب العراقي ليست هي (قامة) و لا هي (طبر) بل هي إحدى أدوات القطع والكسر تسمى (بالته - بالطه) مثل (السيف) و (القامة) و (الطبر)، الخ أنها آلة اسمها (بالته – بالطة) و يستعملها بشكل خاص القصابون، لذا نرى الكاتب غير متأكد من كلامه، لذلك نراه يقول أن (البالطه) هي (قامة) أو (طبر) مع العلم الفرق واضح بين الآلتين المذكورتين (القامة و الطبر) و آلة (البالطه) حتى القاموس التركي لا يشير في تعريفه لها بآلتين أو اسمين بل يقول أن كلمة (بالته - بالطه) تعني (الطبر) فقط، لكن الكاتب أضاف لها اسم (القامة) و هذا دليل على أنه غير متأكد هل هذه الآلة هي (قامة) أم (طبر)، كما أسلفنا في تعريفنا لهذه الآلة أنها أكبر و أسمَك من (القامة)، المعروف في (العراق) أن (الشقي) (أبظاي) كان يحمل هذه الآلة، وإلى اليوم عندما يريد العراقي يوصم أحداً بأنه معتدي أثيم و شقي يقول له (شنو أنت بالطجي). إن (البالطة) كما ذكرت أكبر و أسمَك من (القامة) و أقصر من (السيف)، لو نلغي عقولنا ونقبل بكلام الكاتب، و نصدقه، حيث إن (الشقي - أبظاي) كان يحمل (طبراً) في خاصرته ويتباهى بها، هل هذا معقول أن الإنسان يحمل في خاصرته (طبراً)؟ الدارج أن الإنسان يحمل (سيف) أو (قامة) أو (خنجراً) و ليس (طبراً). إن لآلة (المحراث) أجزاء تشبه الذراع، التي تدخل في الأرض و تحرثها، تسمى في اللغة الكوردية (بالته) وهي أذرع حديدية للمحراث أنها تشبه جداً (ببالته) التي أشار إليها الكاتب، بكل تأكيد أن (بالته) المحراث أقدم بكثير من (بالته) التي تستعمل عند القصابين اليوم، ومن المعروف أن تاريخ الزراعة و الحراثه قديم جداً. بكل تأكيد أن تسمية آلة (البالته) أتت من تصميمها حيث هي تشبه ال(بال) أي (الذراع) حيث تسمى باللغة الكوردية (بال)، وحرف (التاء) هنا قد يكون لاحقة و قد يكون يعني الآلة لقد أشرنا له في مقال سابق أن حرف (التاء) مختصر لاسم الآلة أو الجسم وهو أحياناً يوضع قبل الاسم و أحياناً بعده، مثال (تبر) آلة القطع و عرِّب إلى (طبر) يلاحظ أن حرف (التاء) وضع قبل اسم ال(بر) الذي يعني القطع و يصبح الاسم (تبر) آلة القطع، و كذلك (تشك) و في العربية (فأس) يلاحظ أيضا حرف (التاء) قبل اسم (شك) أي الكسر ويعني (تشك) آلة الكسر، وأنها خلاف (التبر) آلة القطع. (في مقال لاحق سوف أكتب بالتفصيل عن معاني و مدلولات حرف التاء الكوردية)

2- يذكر كاتب المقال اسم (انا) أو (ننا) بمعنى الأم وهو اسم الآلهة (عشتار) آلهة السماء لكن هذا الاسم يطلق على (الجدة) أم (الأب) أو أم (الأم) وهي أكبر منزلة من (الأم) لأنها تعتبر أصل العائلة لذا تسمى (نه نه) أي الجدة و في اللغة الكوردية في العصر الحاضر كلمة (نين) و (نه نه) تقال للجدة و للسيدة المرأة الكبيرة في السن عند المخاطبة احتراماً و توقيراً لها وهذه دلالة أن التسمية آتية من تلك المنزلة المقدسة التي كانت تطلق على الآلهة (أنانا – نه نه). ونفس الشيء يجري على اسم إله الشمس عند السومريين حيث يسمى (بابار) لذا نرى اليوم هذه التسمية تطلق على إحدى المقامات الدينية في الديانة (الإزدية) التوحيدية، و كذلك يطلق كاسم على والد (الأب) حيث يسمى (باپير) و أيضاً يطلق على الرجل الكبير في السن

احتراماً و أجلالاً له.
3- ذكر الأستاذ في مقاله اسم (اى – اى) ويقول يعني (القمر) لم أجد هذا الاسم في المصادر رغم أني لا أعلم ماذا يقصد الأستاذ من كتابته بالألف المقصورة هل الاسم هو (اي) أم (آ) على كل حال ليس لهذا الاسم وجود لا بهذه الصيغة ولا بالصيغة الأخرى التي ذكرناها لكن يوجد اسم لإله القمر في السومرية هو (نانار) كما ذكرنا سابقاً حيث هناك اسم مشابه له وهو إله أو سيدة السماء (انانا) و هذا إله القمر (نانار) بما أن اللغة الكوردية لا تفرق بين المذكر و المؤنث لذا نرى السيدة الكوردية تسمى أيضاً (نه نه) و جاءت في إحدى المصادر في الموسوعة الحرة أن (انليل) ولدت من تنهيدة اله الجنة (آن)، إلهة الأرض (كي) بعد ممارستهما للجنس وعندما كان إلهاً شابا طُرد (انليل) من (ديلمون) بيت الآلهة إلى العالم السفلي بعد إن اغتصب فتاة صغيرة اسمها (نينليل)، وتبعته (نينليل) إلى العالم السفلي حيث وضعت مولودها الأول اله القمر (سين) أو (نانار).
4- يقول كاتب المقال (اكر – اغر) بمعنى الثقيل في اللغة (السومرية) لكني لم أعثر على وجود لها في المصادر المهمة كملحمة (كلگاميش) ل(طه باقر) و غيرها، ليس هناك وجود لمثل هذا لاسم لا فى اللغة (السومرية) ولا في اللغة (الكوردية) لا أعلم من أين جاء به الكاتب.
5-يشير الأستاذ إلى كلمة (ار) يقول تعني في (السومرية) الرجل هذا غير صحيح، لا تعني الرجل بل تعني في (السومرية) (لماذا) و تعني نفس المعنى في اللغة (الكوردية) في اللهجتين الكورديتين (الفيلية) و لهجة شنگال (سنجار)، إلى اليوم إذا قام أحدٌ بعمل مشين تجاه الآخر نقل له (ارا) أي لماذا أو نقول (ئه را، ئي، كاره، كردي) أي لماذا قمت بهذا العمل، حتى إخواننا (السوران) تحبباً يطلقون علينا نحن أهل (گرميان) صفة الناطقين ب (أرا) لأنه باللهجة (السورانية) لا يقال (ارا) يقال (بو) هذه هي خاصية اللغة الكوردية تحمل في طياتها الكثير من المرادفات (synonim).
6- ذكر الأستاذ كلمة (بار) بمعنى الثمر ويزعم أنها (سومرية) (تركية)، صحيح أنها (سومرية) لكنها ليست (تركية) لأني لم أعثر عليها في القاموس التركي لا بصيغة (بار) ولا بصيغة (بَر)، أنها (سومرية - كوردية) خالصة، وأنها موجودة في فرائد الأدب الكوردي كمثل وهو كالآتي: (دار وه ختى بارگرى سه ر چه ممنى. دار وَختي بار گرى سَر چه ممنى - Darwextî bar girî ser çemminî) و ترجمته: (الشجرة المثمرة تنحي احتراماً و تواضعاً)، و معناه أن الإنسان كلما ارتفع شأنه يجب أن يتواضع، و كذلك المرأة الحامل تسمى (بار دار bardar)) أي حامل ثمر زوجها (طفل). الكورد يقولون للشجر عندما تحمل ثمر (بار) و (بَر) وهذا اتضح من خلال المثل أيضاً.
7- ذكر الكاتب كلمة (ايب) لم اعثر على هذه الكلمة لا في (السومرية) ولا في (الكوردية). و لا في (التركية)
8- ثم أشار إلى كلمة (الطير) سماه (كُش أو قُش) من الواضح أن الأستاذ لا يجد حرجاً في التلاعب بالأحرف حيث يحول (الكاف) إلى (قاف) وبالعكس من أفضل تقول لنا (كش- Kiş) أو (قُش- Quş) من المرجح تكون الكلمة (كش) لأن السومريين لم يستعملوا كثيراً حرف (القاف) و هذه الكلمة موجودة في اللغة الكوردية بنفس الصيغة، عندما يُبعد الطير يقال له (كش) لكي يطير و يبتعد، و (قن) الدجاج أو الطير الذي يأوي فيه نسميه (كشكدان) أي مكان ال(كُش)، ومنها جاءت تسمية الغرفة الصغيرة التي تبنى فوق السطح كمخزن لحفظ الأشياء بالعائلة تسمى أيضا (كشكدان)، وهي موضع وكر الطيور أيضاً. يوجد صنف من الطيور الداجنه تسمى باللغة الكوردية (قُش). و أيضاً يوجد نوع من الصقور يسمى (باوه قُش) كما قلنا قُش نوع من الطيور ثم وضع له الكورد سابقة (باوه) لأن هذا الاسم له مدلولات كثيرة في اللغة الكوردية يأتي بمعنى الأب و بمعنى السيد الولي و صاحب الجاه و الآمر الناهي وهذا نراه في الأديان الكوردية القديمة حيث يسبق (باوه) اسم الأولياء و أصحاب الجاه ك(باوه طاهر) و (باوه حافظ) و (باوه يادگار) إلى آخره، بما أن هذا الاسم المقدس يطلق على من دون الإله و فوق عامة الناس، و يطلق عند الشعب الكوردي على الوالد (باوه) لأنه هو الذي يجعل النسل أن يستمر لذا منح هذا الاسم المقدس، لا ننسى أن الإنسان الأول أبو البشر أيضاً حمل هذا الاسم (آدم) وهو يسمى عند الكورد ب(باوه آدم)، و سمي الصقر بهذا الاسم (باوه قُش) لأنه من الجوارح وتهابه جميع الطيور و هو سيد السماء بالنسبة لبقية الطيور.
9- يذكر الكاتب كلمة (آش) أو (آج) يقول بمعنى (افتح) لا اعلم أن كانت هذه الكلمة (سومرية) أم لا لكنها بهذه المعنى غير (تركية) لأن في القاموس التركي (آج) غير موجودة و (آش) وجدتها في القاموس التركي و تعني الطعام وليس كما يزعم الكاتب.
10- ثم يذكر (بى – بو) و يقول بمعنى (هذا)، في الحقيقة جاءت الكلمة في القاموس التركي بهذه الصورة (Bu) بمعنى (هذا)، لكننا نتساءل لماذا الأستاذ يضيف كلمة أخرى أن كان هو متأكد من وجه التطابق بين الكلمتين (السومرية) و (التركية) من المعروف لدى من يجيد اللغة التركية أن حرف يو (u) في اللغة التركية يأتي بمحل (الضمة) في اللغة العربية بينما الأستاذ كتب الكلمة بهذه الصيغة (بو) بهذه الصورة تتطابق مع الكلمة (بو - bo) الكوردية و التي تعني لماذا. يلاحظ أن الكاتب يدون الكلمات بطريقتين مختلفتين مثال (آش و آج) أو (بي و بو) أو (كش و قوش) الخ هذا يدل على عدم تأكده مما يزعم. [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: كوردستان
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/- 21-03-2024
وقت التدوين: 21-03-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 706

ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة ايلام الكوردية 6-6

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240321205207561191

ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة ايلام الكوردية 6-6
محمد مندلاوي

37- يشير الكاتب إلى اسم (باكو) عاصمة (آذربايجان) التي كانت إحدى جمهوريات (اتحاد السوفيتي(السابق لا أعرف ماذا يقصد، لكن كما يتضح في سياق كلامه أنه يجهل تأريخ جمهورية (آذربايجان) المشار إليها و إقليمي آذربايجان في إيران (الشرقي) مركزها (تبريز) و (الغربي) مركزها (أورمية) كانت في قديم الزمان و إلى عدة قرون بعد انتشار الدين الإسلامي عموم آذربايجان تشكل وحدة جغرافية واحدة وحدودها كانت تصل من الشمال إلى (أران) و من الجنوب الغربي إلى (آشور) و من الغرب (أرمينيا) و من الشرق ولاية (گيلان - جيلان) التي تقع اليوم في شمال (إيران)، بلاد آذربايجان من حيث اسمها فهي كالآتي: (آذر) أي النار وللنار أسماء عديدة منها (آگر) (آير) (آتر) (آذر) (آتش)الخ و الكلمة الثانية من (بايجان) هي (بايگان) تعني (محل) (مكان) لآن آذربايجان كانت في زمن الساسانيين موضع إحدى مواقد النار السبعة الكبيرة في عموم إيران لذا جاءت التسمية (آتروپاتگان)، لكنها حرفت في عصر العربي الإسلامي، قبل أكثر من (1100) سنة بين سنوات (990-1084)م إلى آذربايجان. تعاقبت عدد من الحكومات و الدول الكوردية في هذه المنطقة منها (المروانيون) الذين حكموا أجزاء من آذربايجان. ثم تعاقبت على حكمها الدولة (الروادية) التي حكمت بين سنة (230 – 618) للهجرة وسميت نسبة إلى قبيلة (رواد) الكوردية و التي موطنها في آذربايجان ومنهم انحدر السلطان صلاح الدين الأيوبي. يقول ابن خلكان في كتابه الشهير (وفيات الأعيان) في صفحة (376) تنحدر العائلة الأيوبية من (دوين) وهي مدينة من مدن آذربايجان الشمالي في ناحية آران وهم ينتمون إلى الكورد الروادية وهي فرع من الهذبانية. و يضيف ابن خلكان أن حكام و أمراء الكورد الشدادية أيضاً ينحدروا من تلك المنطقة. من معالم سيادة هذين الدولتين أنهما سكتّا النقود الكوردية لدولتيهما حيث توجد اليوم في المتحف الملكي السويدي في (استوكهولم) (99) قطعة نقود للدولة الكوردية (المروانية)، و توجد قطعة واحدة نقدية لهذه الدولة الكوردية في المتحف النرويجي في العاصمة (أوسلو) حيث يقيم الكاتب (التركماني) بإمكانه زيارة المتحف والإطلاع عليها. قبل الميلاد بسبع قرون كانت تحكم هذه المنطقة دولة كوردية أخرى وهي الدولة (الميدية) والتي بسطت نفوذها و سلطانها على مناطق شاسعة من الشرق. مما لا شك فيه أن هذه الدولة أسست على أيدي الكورد قبل الميلاد بعدة قرون و يؤكد هذا كثير من المستشرقين الأوربيين و المؤرخين الشرقيين منهم البروفيسور (SAYCE)الذي يقول أن الميديين هم من القبائل الكوردية، جاء هذا نصاً في كتاب (تاريخ مشاهير الكورد) تأليف بابا مردوخ، المجلد الثالث، الجزء الثاني، صفحة (1). وجاء أيضاً في كتاب (تاريخ الدول الفارسية في العراق) ل(علي ظريف الأعظمي) صفحة (9) طبع مطبعة الفرات في بغداد سنة (1927) ما يلي:الميديون سكان ميديا أو ميدية أو بلاد مادي و يقال ماذي و هي التي عرفت أخيراً باذربايجان و العراق العجمي معاً ويقال لها مدية أيضاً و يسمى هذا الإقليم بلاد الجبل أيضاً و من أقسامها شهرزور و حلوان،وهم أي الميديون من الجنس الآري أخوان الفرس و الأفغان و الأرمن و غيرهم من الآريين ومن بقاياهم الآن الأكراد. وكان لهم دولة

قديمة كبيرة خضع لحكمها الفرس مدة ثم استولى عليها كورش الفارسي. كذلك المؤرخ الإيراني (حسن پيرنيا) يقول في كتابه المعروف (تاريخ إيران من البدء حتى نهاية الحكم القاجاري) صفحة (48) أن الميديين كانوا من العنصر الآري الذين أسسوا في بداية القرن السابع قبل الميلاد دولة ميديا وكان موطنهم آذربايجان و كوردستان، ثم يقول في ص (57) إن الكتاب المقدس الزرادشتي (أفستا) كتب باللغة الميدية ويضيف المؤلف هناك مَن يقر- المؤرخون و المستشرقون - أن اللغة الكوردية المعاصرة مشتقة من اللغة الميدية. هذا المؤرخ (حسن پيرنيا) عاش في زمن حكم القاجاريين أي قبل حدود قرن من الآن، وكان ينتمي لعائلة أرستقراطية و تسنم منصب رئيس وزراء إيران ثلاث مرات وقبله تبوأ هذا المنصب والده (نصر الله) وكان يحمل لقب (مشير الدولة) وحمل اللقب من بعده ابنه حسن. يقول (حسن پيرنيا) في مقدمة كتابه المشار إليه في ص (2) حول جغرافية إيران و الدول و الممالك التي تحيط بها: من الشرق ثلاث سلاسل جبلية المعروفة بسلسلة جبال سليمان و من الشمال سلسلة جبال البرز التي تمتد من الشرق إلى الغرب و من الغرب سهول جبال كوردستان التي تمتد من الشمال إلى الجنوب ثم تعود إلى الجنوب و الشرق إلى أن تصل إلى بحر عمّان. هذه شهادة من شخصية إيرانية يعتبر كتابه الأول في تاريخ إيران وهو يعتبر أب التاريخ الإيراني لكن الذي نسمعه من الإيرانيين اليوم غير هذا، حيث في أقصى الحالات يعتبرون ثلاث محافظات في إيران تمثل إقليم شرق كوردستان و هي سنندج و كرمانشاه و إيلام بينما أرض كوردستان تمتد حتى بحر الخليج هناك مدن و مناطق مطلة على الخليج (الفارسي) تحمل إلى اليوم أسماء كوردية خالصة مثل: ناحية مُكابرة التابعة لمحافظة بوشهر سكنتها من عشيرة شوانكاره الكوردية و ناحية كوردستان التابعة لبهبهان و كوردشول و كورديل وكوردشيخ التابعة لكارزن و ناحية كورديان،الخ الشيء الآخر الذي يلاحظ في هذا الكتاب أن لا وجود لاسم العراق كبلد يتاخم دولة إيران، يتضح هنا أن العراق لم يتأسس بعد لأن تاريخ تأليف هذا الكتاب كان قبل الحرب العالمية الأولى و ما سمي بدولة العراق فيما بعد كانت عبارة عن ولاية البصرة و بغداد فقط وكانتا تابعتان للدولة العثمانية. لم يكن في ذالك التاريخ إقليم جنوب كوردستان جزء منها، لقد تم استقطاعه و احتلاله في سنة (1925).

38- ذكر الأستاذ اسم مدينة (أوروك) السومرية والتي تُذكر في التاريخ بصيغ متعددة و مختلفة كما جاءت في الموسوعة الحرة و في العديد من المصادر الأخرى حيث ذُكرت بهذه الصورة (أورك) أو (أرك) و في اللغة العربية)وركاء- Werka) و في اللغة العبرية (أرَك – Erech)، الخ و كانت خامس ملوكها الشهير في التاريخ هو (كلگامێش –Kelgamêş (. جاءت في الموسوعة العالمية باللغة السويدية (www.ne.se/uruk) (أُورُك) فيما قبل التاريخ و تقع اليوم في جنوب العراق، خمسون كيلومتر شمال غرب مدينة أور (Ur) سكنها الإنسان حوالي4500)) سنة قبل ميلاد المسيح إلى حوالي (400) سنة بعد ميلاد المسيح.عرفت تاريخ تلك الحقبة بعصر أُورُك نسبة لمدينة أُورُك. يقول الأستاذ في سياق مقاله أن (التركمان) الذين قدموا إلى جنوب العراق بنوا الحضارة السومرية (3200) سنة قبل ميلاد، بينما جل المصادر العالمية تذكر أن مدينة (أُورُك) السومرية سكنها الإنسان (4500) سنة قبل الميلاد أي بفارق زمني (1300) سنة قبل زعم الكاتب من مجيء (الترك أو التركمان) رغم أن ادعائه بوجود الجنس الأصفر التركي في هذه المنطقة كلام ليس له أي سند تاريخي و ادعائه هذا تجني على التاريخ لأنه من نسج خيال بعض الطورانيين ليس لهذه القصص وجود إلا في عالم الخيال. لقد جاء في المنجد العربي ذكر مدينة (أُورُك) بهذه الصيغة التي أشرتُ إليها و يقول أيضاً أنها مدينة سومرية في جنوب العراق هي اليوم (وركاء) موطن البطل (كلگامێش)، قفز الأستاذ حتى على مدلول هذه الكلمة في لغته التركية حيث يدعي أنها تعني البعيد بينما القاموس التركي لا يقول هذا أنه يقول أن (أُورُك) وجاءت بهذه الصيغة (uruk) تعني (سلالة)، (ذرية)، (أقارب)، الأستاذ يدعي زوراً وبهتاناً ويقول أنها تعني (البعيد) لا اعلم أن كان هو أدق من القاموس الذي وضعه أحد الأكاديميين الأتراك أم هي محاولة لتشويه الحقائق بطريقة اللعب بالكلمات و معانيها. في جانب آخر يستحوذ على أقوال الكورد حيث يقولون أن اسم العراق مقتبس من اسم أورُك أخذ الأستاذ الاسم من دون الإشارة إلى المصدر الذي استقى منه المعلومة لأن الكورد يقولون أن اسم العراق ما هو إلا تحريف لاسم (أرك) القلعة لأن الاسم القديم لأُورُك هو أرك و كثير من المصادر أيضاً تشير إلى هذا الاسم بصيغة (أَرك –Ark). كما هو معروف أن اسم العراق لا ينصرف في اللغة العربية لأنه اسم أعجمي أي غير عربي. توجد قبيلة كوردية كبيرة و عريقة في تأريخ قسمت منطقتها إلى شطرين بين (العراق) و (إيران) بعد أن خطت الحدود بين الدولة العثمانية التي كانت تحكم ولاية بغداد و البصرة و التي أدمجت بعد هزيمة الأتراك في الحرب العالمية الأولى و شكلت منها وفق مؤتمر القاهرة (1921) مملكة العراق ومن ثم احتل البريطانيون مملكة جنوب كوردستان وضموها إلى المملكة التي استحدثوها و استعاروا لها اسم العراق، بينما مملكة جنوب كوردستان التي أسسها ملك (محمود الأول) في سنة (1918) كانت قائمة ولها ملك و مجلس وزراء و كانت تؤدي مهامها بجد و أخلاص تجاه مواطنيها. من التاريخ الذي ذكرته أعلاه يتضح أن هذه المملكة الكوردستانية تأسست قبل مملكة العراق بثلاث سنوات أي قبل أن يُعلن تشكيل مملكة العراق من قبل بريطانيا العظمى في مؤتمر القاهرة. بهذا الصدد نشير إلى كلام قاله قائد سياسي معروف قبل أكثر من نصف قرن وهو الأستاذ (عزيز شريف) في كتابه (المسألة الكوردية في العراق) صفحة (12) حيث يثمن موقف الملك محمود الأول ملك كوردستان الجنوبي و يذم فيصل الأول الذي جاء به البريطانيون ملكاً مستورداً إلى العراق يقول عزيز شريف: فأين هذه الصخرة الوعرة – يقصد الملك محمود- من رخام فيصل الذي أراح بنائي الإمبراطورية - يقصد الإمبراطورية البريطانية- و نحاتها؟. إن العشيرة التي أشرنا إليها اسمها (ملكشاهي) ومركزها في محافظة (ايلام) حيث يسمى (أركواز) (الأرك) المفتوح أي القلعة المفتوحة. يقول (حسن پيرنيا) في كتابه تاريخ إيران صفحة (22) نقلاً عن دمرگان (J.Demorgan) الذي قسم خرائب مدينة شوش القديمة (سوس) التي كانت عاصمة دولة ايلام (عيلام) قبل التاريخ، إلى أربع أقسام سوف نشير إلى

إحداها التي تهم موضوعنا وهي قلعة أرك يقول دمرگان: أرك قلعة قديمة في شوش سكنها الإنسان منذ عصور قديمة حتى احتلالها من قبل اسكندر. لاحظ أن القلعة تُسكن كمدينة وتسمى في اللغة الكوردية (أرك) توجد في ايلام أيضاً عشيرة (أركوازي) وهي من العشائر القديمة هذه العشيرة ليست لها علاقة بمنطقة (أركواز) الذي هو مركز عشيرة ملكشاهي وأراضيها بعيدة عن أركواز حيث يقع أركواز مركز ملكشاهي في غرب ايلام و تقع أراضي عشيرة أركوازي في شرق ايلام. (الأرك) في اللغة الكوردية (الفيلية) تعني (القلعة) و أيضاً باللغة الفارسية تعطي نفس المعنى و تأتي أيضاً بمعنى البلاط الملكي تسمى (أرك شاهنشاهي) المعروف في التأريخ أن الإنسان كان يسكن قديماً في قرى أو مدن مسورة شبيه بالقلعة، إلى اليوم في كوردستان توجد قرى كثيرة تحيط بها سور، شاهدة هذا بأم عيني في بداية الستينات من القرن الماضي قرية عشيرة (چه رمه وه ندى – چَرمَوندي- Çermewendî) على سفح چگاسوور (Çigasûr))جبل حمرين(في مندلي كانت تحيط بها سور و لها مدخل و مخرج واحد. نقرأ في كتب التاريخ أن مدينة (أُروك - أَرك) بنى (كلگامێش) حولها سور بطول عشرة كيلومترات، هذا يدل على أن المدن كانت تبنى داخل القلاع خوفاً من هجمات الأعداء و الحيوانات المفترسة و ثورات الطبيعة. حتى أن كلمة (أركيولوجي - Arkeoloji) التي تعني علم و دراسة الآثار هي متكونة من كلمتين يونانيتين)أركيو(و تعني (القديم) و (لوجي) تعني (العلم)، (المعرفة)، من المرجح أنها سميت بهذه التسمية لأنها تهتم بدراسة القلاع و البنايات و كل شيء قديم . في السويد يسمى المهندس (Arkitek) تكتب (أركيتك) و تلفظ (أرشيتك)،من المعروف أن المهندس في العصور القديمة كان يبني القلاع و المواقع المستحكمة لذا أُطلق عليه هذه التسمية من واقع عمله، و أيضاً (السفينة) تسمى في اللغة السويدية أرك (Ark) لأنها تشبه في هيئتها القلعة، وسفينة النبي نوح تسمى في السويدية (Noaks Ark). من المعروف لدى المتتبع أن اللغات الآرية التي تتكلم بها شعوب عديدة في أوروبا وآسيا هي ذات جذر واحد لذا يرى أن الكثير من الكلمات في هذه اللغات تعطي المعاني ذاتها على سبيل المثال اللغة السويدية التي تنتمي إلى لغات الهندوأوربية حيث تتطابق أعداد هائلة من كلماتها مع الكلمات الكوردية بالإضافة إلى اللغات الأوروبية الأخرى التي أوجه التطابق بين كلماتها و الكلمات الكوردية كتلك التي بين الكوردية و السويدية، حسب أقوال المؤرخون أن الشعوب الآرية في عصور قديمة تقدر ب(4000) سنة قبل الميلاد كانت تقيم في منطقة واحدة و تتكلم لغة واحدة ثم ضاقت بهم الأرض و انتشروا في أصقاع العالم الذي توجه صوب الهند و الذي توجه نحو القطب الشمالي و الآخرون الذين بقوا في أماكنهم ولم يتزحزحوا منها. سبق و أن أشرنا إلى موضع في (ايلام) في شرق كوردستان (إيران) التي تسمى (أرك) و أيضاً توجد محافظة صناعية كبيرة في وسط إيران تسمى (أَراك). جاءت في دائرة المعارف الإيرانية تأليف العلامة (علي أكبر دهخدا) (المجلد الثاني) صفحة (1887) طبع جامعة طهران: آرك قلعة يتخذها الملك للسكن. و آرك قلعة في إيران في محافظة (سيستان) كانت مركزاً للحكم يجلس فيها الحاكم. في مقال للكاتب (يوسف القصيري) تحت (عنوان أضواء على التراث الحضاري المعماري الإسلامي في العراق) إذ يقول فيه: إن أول استعمال لكلمة (العراق) ورد في العهد (الكشي) في وثيقة ترجع في تأريخها إلى حدود القرن (الثاني عشر) قبل الميلاد، إلا أن معظم المؤرخين العرب و الأجانب أطلقوا عليه اسم بلاد ما (بين النهرين). (الكيشيون جاءوا من شمال شرق العراق أي كوردستان وهم من إحدى البطون الكوردية) هناك تفسير ثاني لاسم العراق وهو أيضاً له أصل كوردي لأن الاسم الذي أشار إليه المؤرخون العرب ليس له وجود في اللغة الفارسية لا القديمة و لا الحديثة لربما بعض الكتاب الفرس اقتبسوا هذا الاسم و حشروه في بعض كتبهم لكن هؤلاء وقعوا في مطب كما و قع الأتراك في سرقاتهم من التراث الكوردي وفضح أمرهم، لأن هذا الاسم لو تسأل أي فارسي أن كان رجل الشارع أو المثقف لا يعرف معناه ولا يستطيع تلفظه. لنعد إلى أصل الموضوع وهو الاسم الآخر للعراق كما جاء في المصادر العربية و غيرها. جاء في معجم البلدان لياقوت الحموي (1179- 1228) ميلادي، الجزء الأول، (إيرهستان) (اراهستان) قال حمزة: الساحل (بالفارسية) (إيراه) ولذلك سموا سيف كورة (أردشير خره) من أرض (فارس) (إيرهستان) لقربها من البحر فعربت العرب لفظة (إيراه) بإلحاق القاف بآخره فقالوا (العراق) (تكتب الكلمة بصيغتين (ايراهستان) أو (اراهستان) لغتنامه دهخدا (المجلد الثالث) صفحة (3706). جاء في نفس المصدر قال: (أبو ريحان الخوارزمي) (إيرانشهر) هي بلاد (العراق) و (فارس) و (الجبال) و (خراسان) يجمعها كلها هذا الاسم. قال (الأصمعي) فيما حكاه عنه حمزة كانت أرض (العراق) تسمى (دل إيرانشهر) أي (قلب بلدان مملكة - الفرس) فعربت العرب منها اللفظة الوسطى يعني (إيران) فقالوا (العراق)، (المعرب للجواليقي) ص (231). يقول المؤرخ (جرجي زيدان) في كتابه (تاريخ العرب قبل الإسلام) صفحة (11) أن اسم العراق من لفظ فارسي ((ايراه)) وهي و إيران من أصل واحد فعربها العرب إلى ((عراق)). و (ايرا) باللغة الكوردية تعني المكان أي هنا. و كلمة (ايرا) ليست لها وجود في اللغة الفارسية، هذه الكلمة عندهم هي (اينجا). ليس ببعيد عن هذا، اسم ال(أرض) لاحظ أول الاسم يبدأ ب(أر) و الكورد إلى يومنا هذا يقولون للأرض (أرد - أرز). لنعرج قليلاً على تسمية (أربيل). جاء في المنجد العربي صفحة (49) طبع بيروت المطبعة الكاثوليكية الطبعة (الحادية و العشرون) سنة (1973) ما يلي: بلاد آشور بلاد قديمة في شمالي بين النهرين استوطنها منذ الألف الثاني قبل الميلاد شعب سامي و انشأ فيها دولة ازدهرت في القرن (14) قبل الميلاد. جاء في نفس المنجد في صفحته (31) ذكر لمدينة (أربيل) بهذه الصيغة: إربل القديمة ورد ذكرها في الكتابات المسمارية الألف الثالث ق.م. عرفت في العهد الآشوري باسم ((اربايلو)) وعند الإغريق كذلك عرفت بهذا الاسم. لاحظ أن وجود مدينة إربل تسبق الاستيطان الآشوري في كوردستان في سهل نينوى ب(1000) سنة حسب الألواح السومرية المكتشفة وذكرت في هذه الألواح بهذه الصيغة (إربل) و بعد بنائها بعشرات القرون جاء الآشوريون و احتلوها و أشاروا إليها باسم (اربايلو) وذكر في بعض المصادر أنها تعني الآلهات الأربعة في اللغة الآشورية، أن الذي فعله الآشوريون أنهم حوروا الاسم لكي يناسب لغتهم فإربل أصبح عندهم اربايلو، الطوائف المسيحية إلى يومنا هذا

عندما يتكلمون يلحقون حرف (الواو) في نهاية الكثير من الأسماء و الكلمات. لقد جاء في سياق المقال أن إحدى أسماء الأرض في اللغة السومرية هي (آر) . و اسم إله الأرض عند السومريين هو (بل). هذا الاسم أخذه الأكديون من اللغة السومرية بصيغة (بعل) ثم انتقل منهم إلى الشعوب السامية الأخرى. و بهذا نصل إلى النتيجة التي تقول لنا أن اسم (إربل) مكون من مقطعين الأول (آر) يعني الأرض و الثاني (بل) يعني إله وإلصاقهما مع بعضهما بالطريقة الكوردية الآرية يصبح الاسم (إربل) أي (أرض الإله)، يستحسن هنا أن يفكر المرء بالتسمية الآشورية أربايلو أي الآلهات الأربع، ويقارنها مع الاسم السومري إربل (أرض الإله). جاء اسم إربل في أمهات الكتب العربية في صدر الإسلام، منها معجم البلدان لياقوت الحموي (1179- 1228) ميلادي حيث يذكر في الجزء الأول من كتابه المذكور مدينة و قلعة (إربل) ويقول الحموي أن أكثر أهلها من الأكراد، كذلك ذكرها العديد من المؤرخين بهذا الاسم منهم (الدمشقي) في كتابه (نخبة الدهر) في صفحة (96-190-235)، جاء أيضا في كتاب (عيون الأخبار) ج (2) ص (17-182). جاء اسم (إربل) أيضاً في كتاب (جامع التواريخ) لمؤلفه (رشيد الدين فضل الله الهمداني). و جاء أيضاً في (روضات الجنات) (للخونساري) صفحة (396)، وفي كتاب (قاموس الأعلام). الخ أود الإشارة هنا إلى بناء قلعة (إربل) من المرجح أن الربوة التي بنيت عليها القلعة هي ربوة اصطناعية من عادة الكورد يبنوا بيوتهم فوق المرتفعات لتكون شبيه بالجبل و للرصد أيضاً من هجمات الغرباء بما أن مدينة (أربيل) أرضها منبسطة فأنشأه الكورد هذا التل ليكون مثل الجبل، حيث اعتادوا يبنون مساكنهم على سفحه، أنها طريقة الكوردية في بناء المنازل، لو يلاحظ المرء كيفية بناء قلعة أربيل لتأكد أن هذا الطراز في البناء هو طراز كوردي حيث يشاهد إلى اليوم كثرة النوافذ حول القلعة و بيوتها و هذه طريقة كوردية في البناء لأن الكورد عندما نزلوا من المناطق المظلمة في الجبل في فجر التأريخ كانوا يحتاجوا إلى النور و لذا يشاهد كثرة النوافذ في منازلهم إلى يومنا هذا يبني الكوردي نوافذ كثيرة في بيته و عادة يضع نافذة في أعلى السطح ينفذ النور من خلالها إلى داخل البيت تسمى تلك النافذة ب (نورگير) أي (نافذ النور). بينما الإنسان (الآشوري) القادم من شمال الجزيرة العربية لا يحتاج إلى النور لأنه جاء من مناطق مشمسة و من عاداته لا يضع النوافذ الكثيرة في البناء.

39- أشار الأستاذ إلى كلمة (أور) و قال أنها تعني (المدينة) ثم يقول أن قسم من الباحثين يقولون أنها تعني (الرجل) أن هؤلاء الباحثين الذي ينقل عنهم ويقول أنهم يقولون أن كلمة (أور) تعني الرجل لم أعثر على آراء هؤلاء الذين أشار إليهم لا في مواقع (الانترنيت) و لا في بعض المصادر التي تحت يدي لكني متأكد من أن الرجل في اللغة السومرية يسمى(لو) و موجودة هذه الكلمة في العديد من المصادر، أما كلمة (أور) التي تعني المدينة باللغة السومرية فأن اللغة الكوردية حافظت على هذه المفردة إلى اليوم، كما حافظت و بقت أمينة على الكلمات و المفردات السومرية الأخرى، لذا يمكن للمتتبع أن يقرأ في الأطلس الإيراني اسم مدينة عريقة في التاريخ و هي مسقط رأس نبي الكورد (زرادشت) (ع) و التي تقع في (شرق كوردستان) (إيران) و اسمها (أورمية) مركز محافظة أذربايجان الغربية التي أشرنا إليها في سياق المقال، و في (شمال كوردستان) (تركيا) توجد مدينة (أورفه). يؤكد هذا الأستاذ (احمد ملا خليل مشتى) يقول وقد احتفظ الكورد بهذه الكلمة و ادخلوها في تركيب أسماء مدنهم و قراهم و ذلك من خلال : (أورمية) و (أورفه) و(اورمانا) و (اورمه داود) و (اوره مارى) و (أورى)، الخ من بقايا هذه المفردة أن (البساط الكبير) الذي يحتل مساحة من الأرض يسمى عند الكورد (أورته) لأنه أكبر من جميع المفروشات الأخرى. أتذكر أيام الطفولة في مندلي حيث كنا نلعب گلو(دعبل) إحدى لعبات الدعبل كانت تسمى (أورته) لأننا كنا نرسم مثلث (أورته) على الأرض حتى نضع عليها دعابلنا ثم نلعب، من هنا جاءت التسمية، من المرجح أن هذه الأسماء نابعة من تأريخ و تراث كوردي قديم انتقلت من جيل إلى آخر إلى أن وصلت إلينا. أود هنا أشير إلى طريقة اكتشاف مدينة (أور) التي كانت مدفونة تحت الأنقاض عشرات القرون وتم اكتشافها في أواسط القرن (التاسع العشر) من قبل العالم (هنرى راولينسون) (Henry C. Rawlinson) كيف اكتشف هذا العالم هذه المدينة التي كانت مدفونة تحت الأنقاض، أنها الصدفة التي خدمته لا غير، حيث كان (راولينسون) في زيارة إلى (همدان) المدينة القديمة في وسط (إيران) و التي كانت قبل الميلاد عاصمة الإمبراطورية الميدية الكوردية و كانت تسمى في العصر الميدي (هنگمتان) ، بالقرب من هذه المدينة عثر (راولينسون) على صخرة مكتوب عليها كتابة بالخط المسماري و (راوليسون) هذا عالم بفك الرموز و الكتابة المسمارية، بعد تدقيقها و فكه رموزها، ظهر له اسم مدينة (أور) و موقعها في جنوب العراق و على الفور توجه إلى تلك المنطقة و بدأ برفع الأتربة التي كانت تغطيها بعد أن زال الأتربة والأنقاض ظهرت له المدينة بصورتها التي نراها اليوم، و من ثم اكتشف آثار في ذلك الموقع تعود إلى (43) قرن قبل الميلاد. هذه هي حقيقة اكتشاف مدينة (أور). سؤال هنا يطرح نفسه لماذا عثر في تلك المدينة الكوردية على تلك الكتابة التي فيها ذكرٌ لمدينة (أور) و موقعها إذا لم تكن هناك اتصالات بين أبناء الأمة الكوردية الواحدة في (سومر) و (همدان)، نعلم أن الفارق الزمني بين اختفاء (سومر) و ظهور (ميديا) قرون عديدة لكن هذا لا ينفي أن المراسلات و العلاقات التجارية و ما شابه كانت قائمة بين أبناء الأمة الواحدة في (سومر) و (هنگمتان - همدان) قبل إمبراطورية (ميديا).

40- عاد الكاتب من جديد يزعم أن (أور) كلمة (تركية و تركمانية) ولا يقول لنا ما معناها لكنه يقول أن (أورخان) اسم تركي نحن نعرف أن (اورخان) رجل تركي ابن الأمير عثمان الأول و خليفته ولد في (1288) ميلادي و توفى في (1360) ميلادي. لكن هذا لا يعني أن هذا الاسم المركب من (اور) و (خان) يكون اسماً تركياً لربما الاسم الأول غير تركي و الاسم الثاني تركي على سبيل المثال أنا كوردي و اسمي محمد أيحق لي أن أدعي أن اسم محمد هو اسمٌ كوردي من الممكن أن أقفز على الحقيقة و المنطق و أدعي هذا، لكن أصبح مادة للسخرية و كلامي سوف يأخذ طابعاً كاريكاتيرياً، أو الاسم المركب الكوردي

(گُل مراد) لاحظ الاسم الأول كوردي و يعني (الورد) و الاسم الثاني (مراد) اسم عربي غني عن التعريف ولا يحتاج للشرح. أنا لم أعثر في القاموس التركي على (اورخون) أو (اورهان) بمعنى (سيد المدينة) أو (شيخ المدينة) كما يدعي الكاتب ولم أجد في قاموس التركي كلمة (ايرهان) التي تقول تعني (السيد، الرجل) لكن المسلة التي تتحدث عنها أنها موجودة و عثر عليها في القرن (الثامن) الميلادي سميت (اورخون) نسبة لاسم النهر التي عثر على المسلة بجانبه نهر (اورخون) لذا سميت المسلة نسبة للنهر الذي منبعه في جبال (خانگای) في شمال غرب جمهورية (منغوليا) و يقال أن المسلة مدون عليها كتابة (بالتركية) و(الصينية)، كما أشرت (اورخون) اسم لنهر و ليس لرجل شجاع أو شيخ، لربما تقصد كلمة (إوراغان) و تكتب بالتركية بهذه الصيغة (Urağan) التي تعني (زوبعة) أو (عاصفة).
41- لا أريد الخوض كثيراً في هذه الكلمة (يشماغ – غطاء الرأس للرجال) حيث يزعم الكاتب أنها (تركية تركمانية) و يقول أن السومريين هم من جاءوا بها، طيب لما لا نرى اليوم (اليشماغ) على رؤوس الأتراك في موطنهم في جمهوريات (آسيا الوسطى) أو حتى في (تركيا) ؟! لماذا لا نشاهد تركياً واحداً في هذه الجمهوريات يضع هذا (اليشماغ) على رأسه ؟! لماذا لا نرى (اليشماغ) في (التراث) و (التاريخ) (التركي) أو (التركماني) كجزء من زيهما الشعبي؟ لماذا فقط عدد من التركمان في كوردستان وبذات في مدينة كركوك يضعون هذا اليشماغ على رؤوسهم أسوة بأهلها الكورد؟!، لماذا لا نرى هذا اليشماغ التركي التركماني في (آسيا الوسطى) حيث موطنهم؟!، بينما الكوردي يضع هذا اليشماغ على رأسه عندما يرتدي زيه القومي أينما كان في وطنه كوردستان أو خارجه، أستاذ الفاضل كلامك مردود لأنك لا تستند على شيء مقنع لذا يرفضه العقل و العلم و المنطق لو كان هذا اليشماغ من ابتكار الأتراك والتركمان كما تدعي لرأينا ولو عدداً قليلاً منهم يرتديه في (تركستان) أو (قرغيزستان) أو (منغولستان) أو (تركمن صحرا) أو (طوران). أو أبناء عمومتكم من الجنس الأصفر في الصين أو الكوريتين يضعون اليشماغ على رؤوسهم. لاحظ الصور أدناه و قارن بينها وأحكم بنفسك لا حظ صورة (غوديا) الملك السومري الذي حكم بين سنة (2146-2122 ق.م) أي قبل أكثر من (4000) سنة و قارنها برجال الدين الإزديين اليوم بعد مضي (4) آلاف سنة هل ترى اختلاف في ربط (لفة) اليشماغ أليس متطابقة مائة بالمائة، أو قارن صورة يشماغ الملك (غوديا) بيشماغ رئيس كوردستان الأستاذ (مسعود البرزاني)، أو قارنها بصورة يشماغ الخالد (مصطفى البرزاني)، أو خالد الذكر ملك كوردستان الجنوبي (محمود الأول). إن الذي ذكره الأستاذ عن النقوشات وكتابة التعويذات الدينية التي كانت تكتب أو ترسم على (الغترة) أو ما يسمى باليشماغ فأن الكورد إلى اليوم يقومون بهذا التقليد القديم هذه النقوشات ليست على (اليشماغ) فقط بل على (الكلاو) (الطاقية - عرقچين) أيضاً، بعد أن أفلت نجوم الأديان الكوردية، باستثناء بعضها كالأديان التوحيدية (الإزدية) و (الزرادشتية) و (الكاكائية)،الخ أصبحت الكتابة الدينية، شعارات وطنية تمجد الكورد و كوردستان، على سبيل المثال الطاقية التي كان يضعها على رأسه شاعر العرب الأكبر (محمد مهدي الجواهري) و التي كانت مهداة له من (مام جلال) كانت مكتوبة عليها باللغة الكوردية شعار (كوردستان يا نه مان) أي (كوردستان أو الموت). المعروف للقاصي و الداني أن الأتراك على مدى حكمهم البغيض للمنطقة الذي دام أربع قرون قد استحوذوا على الكثير من تاريخ و تراث و لغة شعوبها ونسبوه لأنفسهم، منها أدعاهم الانتماء للسومريين لكي يجدوا موطأ قدم في هذه المنطقة وتاريخها التي عانت و تعاني الويلات على أيديهم، نقول لهؤلاء و لحكام جمهورية (تركيا) من ينتمي إلى هذه المنطقة لا يقطع ماء دجلة و الفرات عن شعوبها و يهددها بين حين و الآخر و يبتزها كما فعلوا ويفعلون على مدى تاريخ احتلالهم لهذه المنطقة و استيطانيهم فيها. يدعون أنهم مسلمون و يتحدثون باسم الإخوة الإسلامية بينما لا يلتزمون بأبسط قواعد الإسلام حيث يقول الحديث النبوي الشريف: الناس شركاء في الثلاثة، النار، و الماء، و الكلأ، أين أنتم من هذا الحديث، شحت نهري (دجلة) و (الفرات) خير دليل على عدم التزامكم بالقرآن والسنة النبوية. بصدد اليشماغ يقول الدكتور (قيس جواد علي) اليشماغ العراقي .. ابتكره السومريون: كان الكهنة خلال فصل الربيع يرتدون (الملابس البيضاء) بشكل يغطيهم من الرأس حتى القدمين. ويظهر من التماثيل العديدة للحاكم السومري (كوديا) (2146-2122 ق.م) والمحفوظة في متحف (اللوفر) و (كوبنهاجن) انه أول حاكم ارتدى اليشماغ قطعة واحدة. لو القينا نظرة فاحصة على بعض قواميس اللغة المسمارية لوجدنا أن اصل كلمة يشماغ مكونة من مقطعين في اللغة السومرية من (آش ماخ) وتعني غطاء راس عظيم أو (آش ساخ) أي غطاء الكاهن العظيم . من المؤكد أن الأتراك قد أخذوه عن الاسم السومري العراقي القديم ونقلوه إلى لغتهم بعد سيطرتهم على العراق. ليطلقوا عليه اسم (ياشمق) ليكون معناه غطاء الوجه عند النساء و يراد به البرقع الخفيف، وهذا ما أشار إليه (القاموس التركي) الوحيد الذي وصفه العالم التركي شمس الدين سامي عام (1898)م علما أن معظم قواميس اللغة التركية التي هي أقدم منه والأحدث لم تشر إليه، كما انه لم يكن جزءا من ملابسهم الشعبية في تاريخهم. تعليقي على ارتداء الكهنة الملابس البيضاء ألم يلبس رجل الدين الكوردي الإزدي إلى اليوم هذه الملابس البيضاء، لاحظ الصورة أدناه.
42- يتحدث الكاتب دون أن يشير إلى أي مصدر بأن (صموئيل نوح كريمر) قال أن اللغة السومرية تنتمي إلى اللغات (الطورانية)، في الحقيقة بحثت عن هذه المعلومة التي أتحفنا بها الأستاذ لم أجد أثر لها في أي مصدر. يقول الدكتور (بُرهان شاوي) عن الكورد الفيليون .. محاولة في فهم أصلهم و فصلهم، إن الكثير من الباحثين (الأوروبيين) و (الشرقيين) أمثال (مينورسكي)، (باسيل نيكتين)، (صموئيل كريمر)، (سن مارتن)، (نورمان)، (فليانوف زرنوف)،(طه باقر) (جورج رو)، (جمال رشيد)، و غيرهم يذهبون إلى أن (السومريين) هم من الشعوب (الآرية). كما أسلفنا ليس في العراق شعب (آري) سوى الكورد.
43- يقول الكاتب، أن السومريين سكنوا منطقة جنوب الرافدين التي تكثر فيها (الأهوار) و (المستنقعات المائية)، نسي أو

تناسى الأستاذ أن الحضارة قديماً كانت تقام على ضفاف (الأنهر) و (البحيرات) لاحتياجات بني البشر لهذه المادة التي هي أساس الحياة، لأن الإنسان يحتاج إليها لإدامة حياته، لولا الماء لم تكن هناك حضارة و لا حياة لأهمية هذه المادة الهامة في حياة الإنسان نرى أن الكورد أدخلوا اسمها في تركيبات لغتهم للتعبير عن مسميات عديدة لذا يسمون القرية (آواي) مأخوذة من جذر (آو) أي (الماء)، المكان المعمور، الخصيب يسموه (آودان)، و الصحراء (بيآوان) أي بدون ماء، الخ ثم كلمة (الهور) هي كلمة كردية الأصل حسب ما يفسره لنا العلامة الكوردي (محمد جميل روژبياني) و أن العرب كانوا يقولون في السابق (بطيحة) بينما (الهور) من استخدامات العرب في الزمن المتأخر. يضيف (الروژبياني) في تعريفه لهذه الكلمة و مدلولاتها حيث يقول أن (هوراو) في اللغة الكوردية تعني (المستنقعات المائية) و يرجح المؤرخ (محمد جميل الروژبياني) أن العرب استعاروا هذه الكلمة من اللغة الكوردية و حوروها إلى (هور) و جمعها (أهوار)، لأن العرب كما أسلفنا كانوا يسمون الهور (بطيحة) و جمعها (بطائح)، ويحدد الروژبياني منطقة الأهوار المحصورة بين البصرة و الأهواز و العمارة و الكوت و الناصرية، و يذكر العلامة (محمد جميل روژبياني) اسم دولة كوردية في هذه المنطقة التي كانت قائمة سنة (338) هجرية (940) ميلادية و عدد ثمانية من أمرائها بدأً من (عمران بن شاهين) وانتهاءً ب(أبو حسن أحمد بن مهذب)، يقول الروژبياني هذه الدولة أنها كانت على ضفاف الأهوار و وصلت حدودها إلى قرب مدينة مندلي.

44- يزعم الكاتب أن الماء في اللغة السومرية يسمى (سو) هذا خلاف الحقيقة، أن (الماء) في اللغة السومرية يسمى (آ) بإمكان الكاتب يراجع المصادر أو المواقع المتعددة على (الإنترنيت) ليرى و يقرأ بنفسه هذه الكلمة السومرية. لاحظ اسم (الماء) في السومرية (آ) و في الكوردية (آو).

45- يشير الأستاذ إلى كلمة (كينجي K Ê -IN-C Î) في الحقيقة كلامه يدعوا إلى السخرية سوف أضعه هنا بين قوسين ليطلع عليه القارئ بنفسه ((كما يُسمى الشعب السومري بشعب أحراش القصب ويلفظ بالسومرية (كينجي) وإذا نظرنا إلى التركية فتقابلها كلمة (كامشينجي-kamışıncı) بمعنى أصحاب القصب ، و (كي- ki) بالسومرية تعني الأرض كذلك تعني المكان وفي التركية كلمة (يير- yer) تدل أيضاً على الأرض والمكان)) أنا لم أفهم عن ماذا يتحدث وماذا يقول لاحظ يقول (كاميشينجي) لماذا لم تقل لنا يا أستاذ ما اسم (القصب) في اللغة التركية؟ حتى نفهم مدلول الكلام بطريقة صحيحة أن القصب في اللغة الكوردية و التركية تسمى (قاميش) بينما المقطع الثاني (جي) هو في اللغة الكوردية يعني (المكان)، أنا هنا سوف أنقل لك كلام أستاذ مختص في هذه المادة وهو الأستاذ (مرشد اليوسف) باحث في علم الآثار سبق وأن اشرنا إليه في سياق المقال يقول يعرف السومريون أنفسهم حسب النصوص المسمارية بالرمز(KÊ IN CÎ) ثلاث مقاطع و تعني في السومرية (أسياد الأرض) وهي تعني أيضاً في اللغة الكوردية (أسياد المكان) أو (أسياد الأرض) و لقب (كي) الذي يعني (السيد) باللغة الكوردية مازال متداولاً عند الكورد حتى الوقت الحاضر، بدليل أن (المختار) أو (رئيس القرية) يسمى (كيخدا) (السيد الرب) أن جاز التعبير مثلما نقول (رب العمل)، و(كيخدا) هو رب (القرية)، وألقاب الملوك الكورد القدماء تسبقها حرف (كي) مثل (كيخسرو- كي خسرو) الملك الساساني و (كيقباد- كي قباد) و (كيكاوس- كي كاوس) وكذلك اسم (كاكا) الأخ الأكبر في اللغة الكوردية ليس ببعيد عن هذا المعنى و الرجل الوقور باللغة الكوردية يسمى (كلاي)، لاحظ حرف الكاف يأتي قبل هذه الألقاب ذات السمو و ذات المكانة العالية في المجتمع الكوردي. الخ أما كلمة (جي) الكوردية معروفة عند الكاتب أيضاً تعني (المكان) لأنه كان يقيم في خانقين المدينة الكوردستانية لا بد و أن سمع من الكورد هناك بهذه الكلمة و الكلمات الأخرى التي اشرنا إليها.

46- يعود الأستاذ ويقفز على الحقائق من جديد ويأتي بالكلمات من وحي خياله حيث يقول أن الأرض في السومرية تسمى (يير) و هذا غير صحيح أن اسم (الأرض) أو (المكان) في المصادر باللغة السومرية هو (جي) أو يكتبه البعض بهذه الصيغة (كي). وفي كلمة سومرية أخرى وهي (زي- zi) أي الحي أو الحياة ويقفز الأستاذ هنا أيضا على الحقيقة ويشطب الحرف الأول من هذه الكلمة وهو الزاي (z) و يجعل الكلمة (تي- ti) لا أعرف لماذا حتى أنها غير موجودة في القاموس التركي أي أن هذا التغيير لا يفي بالغرض الذي يحاول الأستاذ إثباته ألا لتشويش على معنى الواضح لهذه الكلمة التي هي من صميم اللغة الكوردية فبهذه الطريقة الشاذة قلَب الزاي إلى التاء لكي يُشوه المعنى الحقيقي لمضمون و مدلون كلمة (زي) التي تعني الحياة و التي هي خالدة إلى اليوم في اللغة الكوردية بصيغة (زي) عند بعض الكورد و بصيغة (ژين) عند البعض الآخر. عند الكورد الصهر يسمى (زاوا- zawa) وفي ليلة الدُخلة عندما يدخل الرجل على زوجته لأول مرة يقال (زاواى كرد-zawaykird) أي وطئها و وضع في رحمها حياة بذرة طفل أي حياة إنسان، و المرأة عندما تلد يقولون في اللغة الكوردية (زاي – zai) أي (ولدة) و أعطت حياة جديدة. و يزودنا الأستاذ (مرشد اليوسف) في هذا الحقل في تفسيره لهذه الكلمة قائلاً: أن مجموع الاسم (دوموزي) (Dumoji- Dumozi) يعني الابن الحي أو الابن الخالد، و الخلود صفة أساسية من صفات الإله (دوموزي)، ويضيف الأستاذ مرشد اسم الإله دوموزي حيث يقول أنه اسم كوردي يتألف من مقطعين:المقطع الأول (دوم- Dum) طفل أو ابن أو طفلة أو ابنة باللغة السومرية و هو يتطابق لفظاً و معنى مع المقطع الكوردي (دوم - Dum) الذي يعني طفلة أو ابنة. و كلمة (زي) أشرنا إليها لا تحتاج إلى تكرار.

47- جاءنا الأستاذ كاتب المقال بكلمة (آبسو) أو (آبزو) ويفسرها بطريقة بعيدة عن مدلول ومضمون الكلمة حيث يقول وهذا نص كلامه: ال (أبسو) على مياه الأعماق و (أپ- ap) في التركية تستخدم للمبالغة فمثلاً يقال عن اللون الأبيض بالتركية (آك-ak) وعند المبالغة في الابيضاض يقال (آپ آك - ap ak). يشير الأستاذ إلى (صموئيل نوح كريمر) لنرى ماذا يقول (كريمر) عن هذه الكلمة جاءت في الكتاب (إينانا ملكة الأرض و الفردوس أسطورة بلاد ما بين النهرين) الحلقة الخامسة

المنشور على الانترنيت، (الدايان ولشتاين) و (صموئيل نوح كريمر) (Danwal;shtain and Samoel noh kraimer) ترجمة و تقديم الدكتور (شاكر الحاج مخلف) سوف نقتبس من كتابهما الكلام الذي يكشف لنا أن الكلمة الكوردية أقرب إلى السومرية من التركية والتركمانية هذا إذا افترضنا جدلاً أن هناك قرب بين الكلمة السومرية و التركية و التركمانية لأن هذه الكلمة في الحقيقة كما تطرق إليها الأستاذ (صباح كنجي) هي (آبزو) لو فسرناها على أنها (آبزو) سوف تعطينا المعنى بكل وضوح وكما يُعرِّفها العالمان (دايان) و(كريمر) لنعد إلى كلامهما لنرى ماذا يقولان: غاص (جلجامش) في القناة المائية التي تصل إلى (الابزو) مجمع المياه السفلية العذبة. هنا انتهى كلام هذان العالمان. يلاحظ هنا أن (كريمر) يقول المياه العذبة أي مياه النهر لأن هذا الكلام يقال فقط على مياه الأنهر لأن مياه البحر غير عذبة و الآن نفسر هذه الكلمة ذات المقطعين و معناهما في اللغة الكوردية مما لا شك فيه أن (آب) إلى اليوم يسمى عند الكورد بنفس الاسم (آب) أي (ماء) و (زو) في اللغة الكوردية المتداولة اليوم (زَي- zei) أي (النهر) يكون المعنى التام للكلمة (مياه النهر) لنُقرب المعنى أكثر لمن لا يجيد شيء من اللغة الكوردية يوجد في كوردستان نهران تحت هذا الاسم حيث يسمى أحده (زاب الكبير) و الآخر (زاب الصغير) لقد حافظت اللغة الكوردية عبر آلاف السنين على هذه الأسماء الكوردية القديمة.

48- أشار كاتب المقال إلى (كور- kor) السومرية و حاول ربطها باللغة (التركيمانية) عبر الكلمات التي استحوذوا عليها من اللغة الكوردية ككلمة (كور) التي تعني (الأعمى) في الكوردية ولغات (آرية) أخرى (كالفارسية) و (الأفغانية)، الخ وكلمة كور) (Korهو اسم إله عالم الأموات في السومرية، و النار المنطفئة في اللغة الكوردية نقول (كورَ) أو (كوربيك) أي أطفئها. سوف أشير إلى كلمة لها علاقة بموضوعنا وهذه الكلمة موجودة في (القرآن) في سورة (التكوير) آية (1) جاءت بهذه الصيغة (إِذَا الشَمْسُ كُوِّرَتْ) دون أن نرجع إلى التفسير اللغوي الذي يقول لف العمامة أو تكوير الليل على النهار أي لفها على بعض، لنرى ماذا يقول المفسرون في هذا الجانب جاء في تفسير ابن الكثير: قال علي بن أَبِي طلحة عن ابن عباس إِذَا الشمس كوِّرت يعني (أَظْلَمَت) وقال العوفي عنه : (ذَهَبَتْ) وقال مجاهد (اِضْمَحَلَّتْ) و(ذَهَبَتْ) وكذا قال (الضحاك) وقال (قَتادة) (ذَهَبَ ضَوْءُهَا) وقال (سعيد بن جُبير) (كُوِّرَتْ غُوِّرَتْ). و في تفسير الطبري: الْقول فِي تَأْوِيل قوله تعالَى : { إِذَا الشَّمْس كُوِّرَتْ } اِختَلَف أَهل التَّأْوِيل فِي تَأْوِيل قوله : { إِذَا الشَّمْس كُوِّرَتْ } فقال بعضهم : معنى ذَلك : إِذَا الشَّمْس (ذَهَبَ ضَوْءُهَا). تفسير القرطبي: قال اِبن عباس : تَكوِيرها : إِدخالها فِي الْعرش . والحسن : (ذَهَاب ضَوْئِهَا). ليس من الضير أن نشير إلى بعض المرادفات لكلمة (كور) في اللغة الكوردية مثال: الإنسان الأعمى الذي يسمى كور، و كوركورانه، يقال لمن يعمل بطريقة عميائية، أن صح التعبير. كور باطن، يقال لمن لا يفهم مدلول و مضمون الكلام. كور بخت، يقال لغير المحضوض. كور دل، يقال للإنسان القاسي. كور ذوق، يقال لعديم الذوق. كور ذهن يقال لبطيء الفهم و الإدراك. كور كيش، يقال لمن يصطحب الأعمى. كور ميش، نوع من جرذان لا يرى.الخ

49 - مرة تلو الأخرى يأتي الأستاذ بكلام من وحي خياله حيث يقول هذه المرة أن البيت في السومرية (أي) بينما نرى الأستاذ المختص (مرشد اليوسف) ينقل لنا نص من إحدى ألواح سومر عن قصة ثعلب يقول لزوجته (چمى تمال) (ÇIMÊ TIMAL) أي (نذهب إلى البيت) و (مال) هنا تتطابق مع نفس الاسم الكوردي (للمال) أي (البيت) و الإنسان الكوردي لليوم إذا أراد أن يشكر أحد على شيء ما قدمه له يقول له (خدا مالد ئاوا بكه ى) أي عمَر الله بيتك، و كذلك كلمة (چمى) أي (نذهب). الإنسان الكوردي ليومنا الحاضر إذا أراد أن يذهب إلى جهة ما يقول مه (چم) أي أنا (أذهب).

50- في النهاية: بقى عدد من الكلمات التي ذكرها الأستاذ و أرى أنها لا تستحق الذكر لأنها غير مترابطة و غير مفهومة، لكي لا يقال أني أفتري على الكاتب سوف أضع سطر من كلامه المتبقي ليطلع عليه : (كذلك أطلقوا على العالم الأعلى (أنونا) ونرى أن كلمة أن يوجه-en yüce) التركية تفيد معنى الأعلى).

أتساءل من الكاتب لماذا لم يذكر الكاتب في مقاله بجانب الكلمات التي ذكرها و يزعم أنها كلمات مشتركة بين السومرية و التركية والتركمانية؟ أسماء (الملوك) و (الأبطال) والشخصيات المهمة في تاريخ سومر (كغوديا) الملك و (كلگاميش) البطل و صاحبه (انكيدو) و (أتنوپيشتم) الذي يملك سر الخلود و (اورشنابي) الملاح و اسم والد كلگاميش (لوگالبندا)، الخ إن الكورد يذكرون هذه الأسماء بفخر واعتزاز لأن جلها لا زالت لها نفس المعاني التي في اللغة السومرية وتتطابق مع لغتهم نطقاً ومعنى.

لقد أشار أحدهم إلى عنوان المقال وقال أن سومر أقدم من ايلام (عيلام) لذا عنوان المقال (ولدت الحضارة السومرية من رحم حضارة ايلام الكوردية) غير صحيح. و أيضاً صاحب المقال التركماني قال في تعليقه على مقالي أن عنوان المقال خطأ نسي أنه كتب ذات مرة عن ايلام مقالاً قال فيه: حضارة عيلام و اسمها باللغة الفارسية : ايلام وفي اللغة الكوردية ئيلام . ثم أضاف حضارة عيلام هي من اقدم الحضارات البشرية و هي تمتد من منطقة خرم آباد و نهر سيمره إلى عيلام في إيران إلى مناطق الكوت و بغداد و خانقين و كركوك و بابل في العراق و يعتقد أنهم أصل الأكراد و كذلك السكان الأصليين في إيران و في شمال و شرق العراق الحالي. هذا كلامه بالنص لكنه في نهاية هذا المقال قال أن هذه الحضارة ترجع إلى صنف من أصناف الأتراك. لقد قال العلامة المستشرق الروسي البروفيسور (فلاديمير مينورسكي) (V.F.Minorsky) : (1966 -1877) بحق هؤلاء الأتراك كلام يدين ادعاءاتهم حيث قال هذا العلامة بالنص : في أية بقعة من الشرق القديم يُكتشف أثر تأريخي سرعان ما يدعوا الأتراك انتمائهم له.

نحن هنا سوف نوضح هذا الجانب وفق المصادر، لأن التطرق إلى التاريخ يجب أن يكون بمصدر، وإلا كيف نتحدث عن تاريخ مضى عليه آلاف السنين لم نكن موجودين في حينه، لذا يجب على من يخوض في هذا الحقل، أن يأتي بمصادر أهل

الاختصاص في هذا المضمار وإن تعذر عليه الإتيان بالمصادر، يجب أن يقول كلام يقبله العقل و المنطق على سبيل المثال و ليس الحصر، هناك من يقول بدافع الجهل بالتاريخ أو بدافع عنصري، أن الايلاميين في زمن الآشوريين ليسوا بايلامي اليوم أي لم يكونوا من الكورد كما هم اليوم، أن أصحاب تبني هذا الفكر الخاطئ لو يملكوا معلومات عن ايلام و تاريخ ايلام لخرجوا بشيء آخر غير الذي هم عليه، توجد في ايلام أسماء قديمة كما في بقية مدن كوردستان، مثال ممر الذي يسير من خلاله الإنسان إلى داخل مدينة ايلام إلى اليوم هذا الممر يسمى عند أهل ايلام ب(كل آشوري) لربما لا يعرف العربي معنى هذا الاسم وهو يعني (الممر الآشوري) لماذا سمي بهذا الاسم لأن الآشوريين قبل الميلاد بقرون عديدة و حسبما جاء في التوراة قضوا على هذه الدولة وقتلوا أهلها، يتضح أن تلك التسمية جاءت من هذه الواقعة حيث هجم الآشوريون من خلال ذلك الممر الجبلي على ايلام، و أهل ايلام لم ينسوا هذه الواقعة الأليمة التي حلت بهم قبل آلاف السنين وإلى اليوم هذا الممر يسمى ب(ممر الآشوري)، نسبة لتلك الفاجعة الأليمة.إن أهل مدينة ايلام إلى اليوم مائة بالمائة هم من الكورد الأصلاء لا يوجد بينهم أحد من العنصر غير الكوردي. حول قدم ايلام في التاريخ يقول المستشرق البروفيسور الإنجليزي (ادوارد براون- Edward Granville Brawne) عاش بين سنوات (1862- 1929) شخصية ذات شهرة عالمية كان يجيد عدة لغات منها الفارسية و العربية و كان أستاذاً في جامعة كامبرج،(Kambirg university) صاحب الكتاب الشهير (تاريخ الأدب في إيران) ذا الأجزاء الأربعة :إن الآثار التي اكتشفت في شوش (سوس) ايلام تقدر أعمارها ب(20) ألف سنة، ويضيف هذا البروفيسور إذا تستمر التنقيبات في شوش بلا شك سوف يعثر فيها على أدوات و أشياء من الحضارات السحيقة أقدم من الأشياء التي اكتشفت. أيضاً يذكر (حسن بيرنيا) في كتابه (تاريخ إيران) ص (22) نقلاً عن دمرگان (J.Demorgan) الذي يتحدث عن تاريخ ايلام في عصور ما قبل التاريخ ويقول أن جل الأشياء التي كانت تستعمل في ايلام كانت مصنوعة من الحجر و الطين مثل القارورة و ما شابه وعليها نقوشات ثم يؤرخ دمرگان هذه المصنوعات الايلامية ب(8000) سنة قبل الميلاد. نتساءل هل أن سومر و السومريين ذُكروا قبل هذا التاريخ.؟ ثم كانت ايلام موضع اهتمام البعثات الدولية لدراسة تاريخها العريق لأن كهوفها كانت مأوى للإنسان القديم قبل ملايين السنين عندما كانت الأراضي المنخفضة كسومر وغيرها مغمورة بالمياه ولا توجد فيها حياة، لذا أصبحت عموم كوردستان و منها ايلام موضع اهتمام الباحثين لقد عثر فيها بعثة الآثار الدولية تحت إشراف البروفيسور فرانك هول في سنة (62-1961) على أدوات و أشياء مصنوعة من الحجر تعود إلى العصر الحجري الحديث الألف السابع قبل الميلاد كذلك اكتشفت البعثة قرى مسورة في سهول ايلام تعود إلى نفس الحقبة الحجرية الحديثة. بعد تنقيبات البعثات الأثرية في شوش عاصمة الدولة الايلامية و في مناطق الأخرى التابعة لايلام كدهلران و موسيان و درشهر و هليلان و ايوان و مهران عثر على الاكتشافات التي أبهرت المنقبين الآثاريين حيث عرف العالم قدم هذه الم
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: تأريخ

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: كوردستان

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | https://akhbaar.org/- 21-03-2024

وقت التدوين: 2024-03-21

اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 707

يا كورد بغداد متى تدفعوا ضريبة الانتماء القومي الكوردي والوطني الكوردستاني!!!

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240211221628551953

يا كورد بغداد متى تدفعوا ضريبة الانتماء القومي الكوردي والوطني الكوردستاني!!!
محمد مندلاوي
قبل أن أفصل في الموضوع، إن الانتماء لأية أمة و وطن يترتب عليه حقوق وواجبات، لذا يجب على المنتمي إليهما أن يطالب بما له في الحقل الأول – حقوق- لكي يعيش معززاً مكرماً، ويؤدي ما يترتب على الثاني – واجبات- بكل إخلاص وتفاني حتى تبقى أمته أمة حية بين أمم الأرض. إن أداء الواجبات القومية والوطنية لا يحتم على المواطن أن يكون داخل الوطن فقط، يوجد هناك مواطنون السياسة الدولية اللعينة التي فرضها أصحاب القرار في المحافل الدولية استقطعوا جزءًا من أرض وطنهم التي يقفون عليها وألحقتها بأراضي دولة أخرى، ولنا شواهد كثيرة عن هذا القرار الظالم، مثال المواطنون السويديون الذين عم وأرضهم ألحقوا بدولة فنلندا. وهكذا الألمان الذين ألحقوا بالدولة البولندية إلخ. وغير هذا، هناك جاليات كثيرة تنتمي لشعوب أخرى، إلا أنها بسبب ظرف ما استقرت في بلد آخر، لكن كل هذا لا يجعل الإنسان أن ينسى شعبه ووطنه الأم؟. بالمناسبة، أنا أعيش في بلد أوربي يعتبر مركز الديمقراطية والعدالة الاجتماعية في العالم، لا يظلم عنده أحد قط، قيل لي ذات يوم توجد فيها جالية عبرية (يهودية) عمرها 700 سنة، قال أحدهم لصاحب المحل الشرقي الذي يتسوق منه: أنا أيضاً مثلكم غريب هنا؟؟؟!!!. تصوروا يعيش في بلد أنا محمد مندلاوي أعتبر هذا البلد رقم واحد في العالم في كل شيء يرفه الإنسان ويحفظ آدميته، ألا أن حنين إلى وطن الأم جعل هذا الإنسان العبري بعد 700 سنة في بلد نموذجي ومثالي في كل شيء إنساني أن يعتبر نفسه غريباً فيه؟؟؟. كانت هذه مقدمة مقتضبة لما سنقوله أدناه.
إن موضوعنا لهذا اليوم، هو العودة إلى ما قلناه سابقاً في مقال خاص عن حرق مقر الفرع الخامس للحزب الديمقراطي الكوردستاني في بغداد الذي أحرقوا معه علم كوردستان المقدس، وسب وشتم القيادات الكوردية من قبل الأوباش. يجب أن لا نستغرب أبداً أن بقي الوضع على ما هو عليه سيحرقوا غداً مقر الاتحاد الوطني الكوردستان، أو أي مقر آخر لتنظيم سياسي أو مكتب تمثيلي لحكومة كوردستان في بغداد والمدن التي فيها غالبية عربية، لأننا كما قال رئيس مجلس الوزراء مصطفى الكاظمي نرقص مع الأفاعي، وهؤلاء الأفاعي لا وجود في قواميسهم ذكراً للديمقراطية ولا أي اعتبار لحقوق الإنسان والعدالة الاجتماعية.
رغم كل هذا الذي قلناه أعلاه عن تخلف هؤلاء الأوغاد وثقافة العنف التي تملأ رؤوسهم.. يجب، ثم يجب، ثم يجب على الكورد في بغداد أن يظهروا لهؤلاء أن وعيهم القومي والوطني ليس متدنياً، فعليه يجب أن يكون لهم موقفاً حضارياً تجاه أي عمل عدواني وعنصري ضد إقليم كوردستان ومؤسساته الحزبية والحكومية والشعبية إلخ. نقول لأبناء شعبنا الكوردي في بغداد، لقد أحرق مقر البارتي للمرة الثانية، وأحرق معه علم كوردستان الذي يمثل شرف وكرامة 40 مليون كوردي في عموم كوردستان وخارجها، كان عليكم أن تقفوا في ساحة من ساحات بغداد وقفة احتجاجية ضد هذا العمل الأخرق؛ الذي يقف خلفه أناس متخلفون أعداء لأي شيء كوردي وكوردستاني؟. كما أسلفت، اعترضوا على هذه الأعمال الجبانة وإلا سيأتي يوم ينالوا منكم أيضاً، ليس لشيء سوى لأنكم كورد فقط وسيكون هذا سبباً لاضطهادكم على أيادي هؤلاء.. . لقد قابلت أنفارا من كورد بغداد تصور أن انتماءه للمذهب الشيعي سيحميه من شرور هؤلاء.. نقول له ولكم أنتم متوهمون، ألم تشاهدوا اللعين صدام حسين حين هجر الكورد البعثية، لقد شاهدت بأم عيني بعض الكورد أخرجوا رشاشة الجيش الشعبي المجرم من داره وهجروه إلى إيران دون أن يأخذ شيئاً معه من حطام الدنيا؟. أكرر وأقول، لا تسكتوا عن هذه الأعمال الإجرامية ضد مؤسسات الكورد وكوردستان في بغداد، لم نطلب منكم أن تتصرفوا كما تصرف هؤلاء الهمج الرعاع، نريد منكم أن تتصرفوا بطريقة حضارية، أن تقفوا وقفة عز في أية ساحة من ساحات بغداد وترفعوا اللافتات تدينوا بها هذه الأعمال الهمجية ضد مؤسساتكم الكوردية في العاصمة بغداد. صدقوني، عار، ثم عار، ثم عار عليكم إذا لا تدافعوا عن هويتكم القومية والوطنية وعن مؤسساتكم الشرعية أمام هؤلاء الذين يتباهون بعمالتهم لبلد أجنبي تحت شعار وحدة المذهب. إذا لا تبادروا اليوم قبل غداً بأداء واجبكم القومي الكوردي والوطني الكوردستاني سيأتي الدور عليكم وسيكون ذنبكم على جنبكم.
[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | https://www.sotaliraq.com/ - 11-02-2024
وقت التدوين: 11-02-2024
اسم المحرر: ئاراس حسۆ

صنف: بحوث قصيرة

سجل: 708

يارساني من كرماشان جابت أشعاره العرب.. هذا ما يتمناه للكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20220607123938416638

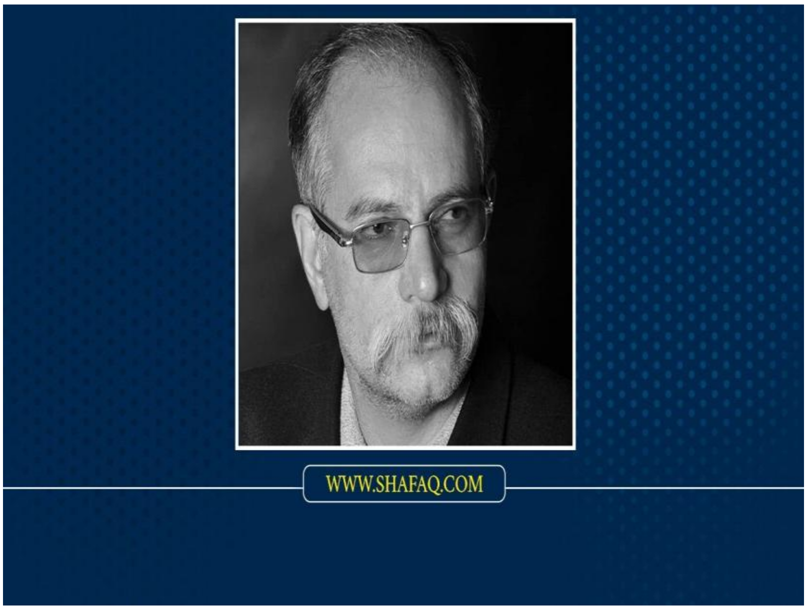

شفق نيوز/ اذا مررنا بتاريخ الاسلام وايران والكورد، تقع عيوننا على اسماء كثيرة تحمل لقب الدينوري، ومن بين هؤلاء الأعلام الذين توزعوا من مجالات العرفان والدين الى الحكمة والطب والرياضيات الى الشعر او اي مجال كان لهم باع فيه، نرى أسماء كثيرة ظهرت في بلاد بيستون وگوران وصحنة وكنگور.
في السنوات الماضية ظهر أيضا الكثير من الشعراء والمطربين وعازفي الطنبور الذين استلهموا فنهم من خلفياتهم من الديانة اليارسانية وكتاب الكورد المقدس (سرنجام)، واحيوا العديد من الاشعار والاغاني واللغة الكوردية لغة گوران، لغة هذه الاشعار والاغاني والموسيقيين أصبحت لغة الأدب والحماسة الكوردية.
هذه اللغة وعلى الرغم من انه شيء من الماضي بالنسبة لنا اما بالنسبة إليهم مازالت لغة الحديث والكلام ولغة الحياة والاشياء اليومية، ولهذا اشخاص من قبيل الاستاذ ارژنگ بالنسبة لنا ولغتهم واناسهم مازالوا الى حد ما يشبهون الاساطير. ارژنگ كان قد قرأ سابقا كلمة في مهرجان گلاويژ تحت عنوان (لغة اليارسانيين). هناك قال ان كل ما يملكه هو من لغة اليارسانيين فقط.
التقينا الاستاذ قاسم ارژنگ (شەماڵ) في مدينة صحنة في كرماشان وأجرينا معه هذا الحوار..
- ارژنگ، اسم معروف في الشعر الكوردي للجميع، انت كيف تعرف نفسك؟
-كان هناك صديق اسمه برهان، اظن انه كان يعمل في مجلس (الاحتفاء بذكرى الشاعر شيركو بيكس)، رأيته في مهرجان گلاويژ، قال كلاما جميلا، لي: لا اعرف من انت؟ واظنك زردشت زمانك. وانا بنفسي عندما افكر بهكذا اسئلة بصراحة لن

تكون لدي اجابة افضل من هذه؛ فانا لست اي شخص، سوى يارساني عتيد.
مرة في مهرجان گلاويژ، قلت في كلمة لي، انا من جماعة دونادون= تناسخ الأرواح، وروحي وكلامي واشعاري هي نفسها التي نسبت قبلي الى بهلول وسرهنگ داوان وناوس سرگتي وكاكا ردا وشاخوشين وريحان وباباطاهر وكبار اليارسانيين، فهي ليست لي وحدي، فالارث الكوردي هو هذا ، فلسان اليارسانيين موجود في دم وجينات اي كوردي، سواء عرف بذلك ام لا؛ لأن الأمر ليس بيده؛ فهو الدم الذي يفور والقلب الذي ينبض، ويدوم طالما الانسان باق، يحن ليبقى الانسان الحنين ويمزح ولايذبل.
معتقدات اليارسانيين، مثل المغناطيس الذي يجذب ذرات الحديد الصغيرة اليه، فهي تجذب اي كوردي الى تلك المودة والصداقة والمحبة التي كأنها شيء معجون في حليب ودم اي كوردي، لماذا؟ لان اليارسان هي الديانة الكوردية الاولى والكورد منذ تكوينهم الاول تعودت آذانهم على كلمات سرنجام وعزف الطنبور وقرأت عليهم الهوره الآهورائية، وهذه الحياة المستمرة لالاف السنين والنصائح الياراسانية منذ الاف السنين، ستبقى ليوم القيامة في قلب اي كوردي، واي كوردي سيبقى وارثا للثقافة اليارسانية سواء اكان من اتباع اهل السنة او من الشيعة الكورد، كونهم جميعا حتى قراءتهم للاسلام هي امتداد للوصايا اليارسانية ، لان الرحم والترابط والسنن والتأليف الموسيقي والشعر والاغاني وحتى روح اللغة الكوردية تتشبع من عيون الماء الزلال اليارسانية لحد الان.
وارژنگ واحد في هذه الالفية، جانب واحد منه في هذه الدار الدنيا التي على وسعها له فيها قلب مرتبط باليارسانية وله رأس مرتبط بالرحمة وله لسان تحت شاربيه الطويلين اللتين تعدان من مواريث آبائه.
هو رجل ولد قبل قرابة ستين عاما في مدينة (صحنة)، جعلت هموم وذكريات اصدقائه الشهداء لسانه يلهج بالشعر الكوردي ويكتب القصة الكوردية فهو من حينها الى يومنا هذا ترونه هكذا امامكم قد علت على قسمات وجهه علامات الشيب.
-عن اي شيب تتكلم؟ ماذا تقول يا استاذ، انت بالنسبة لنا هو الشخص القديم ذاته.
: لو لم يستقبلني الشعر ويحتضنني لكان الشيب قد اعجزني ومضى. ان الجراح التي سكنت روحي والنيران التي اضطرمت في قلبي ارعبتني وجعلت من قامتي، بدلا من التراب الرماد، شعرا خالصا. الوحدة، الوحدة المحببة التي تعد رفيقا لشخص انقطع عن شعبه لكي لا يتقطع، انا وحيد بلا مؤنس، يصاحبه في فراغه؛ الوحدة والجلوس والقراءة.
-منذ متى زرع الشعر جذوره في اعماقك؟
: مازال صداه يرن في اذني، أعني جدتي، والدة أبي، (عمبرة الله هاتفي) فاضت الانوار على قبرها، كان أنين رثائها الحزين(پاوەمووری) الذي يتجذر من ثقافة تقديس الاموات عند اليارسانيين، مع مصيبة موت عمي الذي اختلط حزن وفاته مع هذه الثقافة مع الثقافة الكوردية اللكية، كلها مازالت امام عيني، ذلك النوع من الرثاء والاشعار التي كنت اسمعها، اضرمت النيران في اعماقي وجعلتني اقرض الشعر.
-منذ متى وانت بدأت بكتابة الشعر؟
: منذ وقت مبكر من عمري كنت انظم الشعر بالكوردية والفارسية واخترت لقب (نزديك) اي القريب.
في البداية، كان قلبي متعلقا بالسير على سكة شعراء المشروطة والعقدين الاربعيني والخمسيني(1340-1350 هجري شمسي) وخصوصا فروخي يزدي وقانع مريواني، من ثم انجذبت الى شعر شيركو بيكس واصبحت اشعار شيركو وهلمت وبشيو هي ما اسير على نهجها واوصلتني الى ذلك المكان الذي افكر فيه بالعالمية والعمل على مستوى البلاد.
وعدا عن نظم الشعر كنت اقوم بترجمة قصائد بعض الشعراء، من الكوردية الى الفارسية، ففي الكوردية ترجمت لشعراء كركوك والسليمانية وتمت طباعة البعض منها.
-ماهي القوالب الشعرية التي تنظم بها اشعارك؟
: أنا اشعاري هي من تخبرني ان اصوغها بأي قالب، انا ليس لدي اعتراض ان اقولها باي قالب او لا اقولها بقالب اخر على الرغم من اي شعر واي شاعر له طعمه الخاص ورائحته الخاصة، الا اني اريد من اشعاري ان اكون نفسي وان ابقى نفسي فقط.
-في الفترة التي كنت تكتب فيها الشعر، ماذا تذكر منها؟
-في تلك الفترة، كان الثلاثي (سنگين جواد، محبت، ورادفر) لهم ظل ثقيل جدا على الشعراء الذين يكتبون بالفارسية والكوردية في كرماشان كأنما قطعوا الطريق على أي عابر سبيل؛ ماعدا من يكتب بالشعر الكلاسيكي الذي كانوا يفضلونه على غيره، انا هربت من ذلك الإطار وقمت بتعريف الشعر الكوردي الذي يكتبه الشاعري الكوردي شيركو، والشاعر الإيراني شاملو للبلاد.
-انتم مارستم مهنة الصحافة ايضا، الى اي مدى ساعدتكم هذه المهنة؟
: عندما كنت اشرف على صفحة الأدب والثقافة في جريدة سيروان الاسبوعية، آليت على نفسي ان اعرف الناس على فنون الشعر والادب الحديث مثل (الريالية) الواقعية او (السوريالية) فوق الواقعية وشعر المونولوج ومتعدد الاصوات، وكنت اجري الحوارات مع الكتاب والشعراء، كنت اريد الفن للبلاد ولم يلونّي اي لون ولم اصبح عبدا لاحد، هذه الخصوصية كلها نابعة من الفن الذي يصيب الانسان بالجنون، والانسان يجدد معه جلده ويتجدد واي غصن يولد منه غصن اخر ولم يصبح بائتا وجامدا قديما.

-منذ متى وانت تكتب الشعر باللهجة اللكية؟
: انا كتبت باللهجة اللكية منذ حوالي عشرين عاما، وقمت بتعريف هذه الذخيرة من اللهجة اللكية للبلاد، وهذا العمل اصبح عاملا مساعدا لتعريف العديد من الشعراء الكورد مع اسمي.
في كرماشان، سابقا، لم ار ولم اسمع باي شخص يكتب الشعر الحديث باللغة الكوردية، ولكن للحقيقة اقول لم اكن مطلعا على الشعر الكوردي الفيلي لا في ايلام ولا في العراق وبغداد وخانقين، وكما قلت في كرماشان على وسعها لم يكن هناك من يكتب الشعر الحديث، في السابق لم يكن الامر كما يحصل اليوم.
-باختصار، اشعارك من وجهة نظرك، ماهي خصوصياتها؟
: الانسان له في اشعاري مكانة عليا، لانه باعتقادي يتوجب ان نكتب الشعر للانسان والانسانية وحدها. لحريته من القيود والتميز. قبل سنين طويلة تعرفت على اشعار يانيس ريستوس التي ترجمها فريدون فرياد الى الفارسية، ثقوا الى مدة طويلة جدا كنت تحت ظلها وتحت خطوطها وتخلصت من هذه الحالة بعد جهد جهيد.
-وماذا عن الشعر الكوردي الجنوبي؟
: اشعار زاكروس، يعني اشعارنا الذين نتكلم بلهجة (أرا) جميلة جدا، هي ليست شعرا فقط، هي نوع من الحراك، حراك ثقافي وفكري.
-وماذا عن اللغة الموحدة للغة الكوردية، ماذا تقول؟
: انا ايضا ارغب بذلك واريد ان تولد اللغة الموحدة للكورد ، على الرغم من ان اية لهجة كوردية تبقى جميلة في مكانها، لغة الشعر باية لهجة كانت تطربني، تنعشني باي لهجة كانت سواء بالكرمانجية او السورانية او الكوردية الفيلية، او الكرماشانية او الكلهورية او اللكية او اية لهجة اخرى.
انا بنفسي بدأت بكتابة الشعر بالسورانية والكرماشانية والهورامية (گوران) ومن ثم انجررت شيئا فشيئا الى اللهجة اللكية والى الان اسير على الكتابة بهذه اللهجة، وكنت قد نشرت بيان (الشعر اللكي اليوم) في الصحف الاسبوعية (سيروان) و(نداي جامعة) و(عصر آزادگان)، كان البعض اطلقوا علي لقب (ابو الشعر اللكي) وكتبت في مجلة (رامان) في اربيل بأني (لوركا) الشعر الكوردي، وفوق كل هذا الكلام انا افتخاري هو انه في مهرجان گلاويژ عرّفت بالشعر اللكي الحديث. نشرت ترجمة اشعاري في مجلات في مصر واوكرانيا وروسيا وسوريا. واضيف فوق ذلك بان مجلات ئاوينة وسروة قدمت خدمات كبيرة الى الشعر المكتوب باللهجة الكوردية الجنوبية ، ومجلة (مهاباد) فعلت ذلك ايضا ونحن نقدر ونجل كل ذلك للجميع.
-وماذا تعرف عن الكورد الفيليين العراقيين؟
: هم أناس فعالون ونشطون، لديهم صحافة ولم يقصروا تجاهنا نحن في زاگروس، وهم قد فتحوا الافاق امامهم، واتمنى ان تكون لدينا علاقات اوسع مع الكورد الفيليين في العرا
ترجمة: ماجد سورەميري

ابيات للشاعر ارژنگ

ئنسان 1

من تەك واژەی سەر لاپەڕە نیم
ك تام گوڵێ کاقەزین بگرم
خەڵاتێ ڤڵاتێ بێ ڤڵاتم
ئەر هەقم یە بوو یێ واژە بنۆسم
ئنسانە مەنۆس
ئەر مەێتین قوتە بەین
دەریا هەس
هەر چێ مووشین بووش
هەر ڤەخت هێزە مەگرین، هەر هێز گر
ڤتنت یا ك هێز گرتنت
مەرمێ بارگای دووزەخ و بەهەشت فرووشەل
ژین فرووشی نیە
ئەڤ ك ڤتێ
بییە ڤێنەی ژین
ئەڤ ك هێز گرت بییە ڤێنەی زەمان
ئەژ ئەقربەی سات بپرس!
ك ها ڤیرێ

کەس و کارم ئاشق ژیان
ئەر منە مەژیم
ئەر تونە مەژین
دەنگ ئشق ها ڤیرمان
منە مەنۆسم ئنسان
هایتێر تو بووشین ئشق
هایتریش بێ مەرگی
*
ئنسان 2

شەوێ ك خۆن مانگ
رووژێ ك خۆن هوێر، ماوە جەوهەر خودنڤیسم
نامەی ئەڕا دەر و دەرڤەچ ماڵ و ئاسارەل خاکە مەنۆسم
پەڵنگ سێنەم ڤازە مەورێ ئەڕای مانگ
کەمووتەر شێعرم مەنیشێیە سەر یاڵ خەیاڵ
شەوێ ك دار داخە مەکیشێ
شێعر ماوە پرسیار
مەنسوور مەپایە دار
داریش مەپایە مەنسوور
هەسیر مەپایە ئەینولقوزات
ئەینولقوزاتیش مەپایە هەسیر
بەقداد مەپایە هەڵەب
هەڵەب مەپایە بەقداد
ئنسان مەپایە ئنسان . . .
تاتە شەماڵ (قاسم ئەرژەنگ).[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: شعر
تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات
نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
نوع الأصدار: ديجيتال
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-07
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: بحوث قصيرة
سجل: 709
يوميات سجين فيلي

20220620123328419156=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

عبد الخالق الفلاح
يوميات سجين بين قضبان الوهم،حيث كانت الصدمة والحيرة عن ماذا انا هنا ، لحظات،... ما أقساها... وما أصعبها... وما أشدها، نقلب ذكرياتها من جديد حيث مأساة الإنسان الذي يواجه الظلم دون ذنب اقترفه ، وهو لا يجد من خلاله سبيلاً الى التحرر. وكأن الإنسان الآخر هو السجن، رغم اتّساع الأفق ،سنوات عمري كأوراق الخريف تتساقط عبر ساحات هذا الزمن المر وتخطف قطرات السعادة والمرح حين اتذكر تلك اللحظات في مثل هذا اليوم ... تؤرقني وتتركني أغرق في بحر الحياة التي لم تعد تفهمني رغم ان حياتي علمتني وتشاركني أفراحي وأحزاني وتعينني على حمل سنيني،
الايام تمضي والسنين تنقضي ، ايامي كبيرة للحزن أقطف أوراقها يوما بعد يوم. وأشعر أحيانا انه قطار يجب أن يمر يوميا في حياتي... أن يأتي على مهلٍ ولأن الحياة والموت بيد الله هو الحقيقةُ المطلقةُ التي تخيفُ، قد تكون استجابةٌ انفعاليةٌ مُزعجةٌ ومشاعرُ من الشكِّ والقلقِ والشُّعورِ بالعجزِ والضَّعفِ في احيان اخرى كثيرة .
وأتشهد مع نفسي قبل النوم في اوقات كثيرة وأتمنى أحيانا أن يُخلف هذا القطار يوما موعده.
لا رهبة منه فلا مسلك إلأ له والخوف من الموت يُدخل الإنسان في دائرة اضطراب الذي لا ينتهي وأنَّ إحساسَ الفردِ بوجودهِ يمثِّلُ حافزاً يُساعدُ الفردَ على مُواجهةِ مَخاوفِ الموتِ، ويجعلهُ واعياً وقادراً على مواجهةِ الواقعِ ، ولا يخجل من ارتداء حزنه، وتقترب الاقدام لتنثر الورود علينا لتقاسم الاحزان.[1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: حقوق الإنسان

تصنيف المحتوى: مقالات ومقابلات

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

نوع الأصدار: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | كوردیی ناوەڕاست | shafaq.com
وقت التدوين: 2022-06-20
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: وثائق

سجل: 710

إقصاء المكون الفيلي من مفوضية حقوق الإنسان إبادة سياسية بامتياز

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2016120411512198344

ونحن نستذكر جريمة الإبادة الجماعية للمكون الفيلي في ظل النظام الدكتاتوري المباد ، نراها اليوم تتحول إلى إبادة سياسية في عهد العراق الإتحادي الديمقراطي التعددي بكل ما تحمله من معنى ، ويتجسد ذلك بإقصاء مكوننا المضطهد من مفوضية حقوق الإنسان ليشكل أنموذجاً حقيقياً وشاهداً حياً ودليلاً على واقع المأساة التي تكرسها العملية السياسية ومسيرتها المتعثرة التي ضربت عرض الحائط حقوق المكونات المظلومة والأقليات المهمشة أصلاً لتصبح مفاهيم الشراكة والتوازن والتوافق الوطني والتسوية التأريخية كلمات فارغة من محتواها وعبارة المكون الفيلي جزء أساسي لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور مجرد حبر على ورق وذر الرماد في العيون ... فأين حقوق أكثر (1,000,000) مواطن عراقي فيلي مهجر وأكثر من (23,000) شاب عراقي فيلي مغيب !!!! والظاهر على ما يبدو إن العديد من الكتل السياسية والحزبية يؤرقها وجود التمثيل الفيلي الحقيقي في هذه المفوضية وغيرها من سلطات ومؤسسات الدولة ، وهي لا تنظر بعين الحق والعدل والإنصاف إلى الثوابت الجغرافية والسكانية والتضحيات ودماء الشهداء التي أنارت درب الحرية ، ولا وبل تمارس الضغوط المختلفة بشتى الطرق والوسائل من أجل تحجيم المكون الفيلي وإبقائه ضعيفاً وهشاً وغير مؤثر ، وهذه الأفعال والتصرفات والممارسات لا تختلف في جوهرها ومضمونها عن الأساليب القمعية البعثية الصدامية ، فلا أحد مستعد لسماع أصواتنا بل إن الصحيح صموا آذانهم عنا حتى لا سمعوا ما لا يحبون سماعه ... وهذا ما هو واضح من فقرات جدول أعمال جلسة مجلس النواب رقم (34) ليوم الخميس الموافق 01-12-2016 ، وهي كما يأتي :

- الفقرة (ثانياً) : التصويت على صيغة قرار خاص بإدراج القوميات السريانية والشبكية والإيزيدية في إستمارة المعلومات للبطاقة الوطنية ... وسؤالنا هل المكون الفيلي مشمول بذلك ... أم تم إقصائه كالعادة ! ؟
- الفقرة (سابعاً) : التصويت على مقترح قانون التعديل الثاني لقانون المفوضية العليا لحقوق الإنسان رقم (53) لسنة 2008 ... وتعقيبنا هو ما جاء في الأسباب الموجبة لتشريع القانون هو لغرض توسيع المشاركة في مجلس المفوضين للمفوضية العليا لحقوق الإنسان ... وسؤالنا هو توسيع المشاركة لمن ! ؟ أي إن التعديل كان بمقاسات خاصة ... وبالتأكيد على حساب إقصاء المكون الفيلي .
- الفقرة (تاسعاً) : تشكيل لجنة لمتابعة قانون حقوق المكونات ... وملاحظتنا هل تم الإقصاء أيضاً أم كان مجرد تمثيل كارتوني وهل إستشارونا أو على الأقل بيان رأينا ! ؟ بالطبع لا ... فأين الضمانات والثقة المفقودة أصلاً .

ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية
2016-12-04

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 04-12-2016
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 711

البيان الختامي للمؤتمر الدولي الثالث للكورد الفيلية المنعقد في مقر البرلمان الاوروبي في بروكسل بتاريخ 12 ابريل 2018

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20180418225326148879

نود قبل كل شيء تقديم الشكر الجزيل للبرلمان الاوروبي على هذه الفرصة وكذلك للمؤتمر الوطني الكوردستاني ك ن ك و المعهد الكوردي في بروكسل.
انعقد المؤتمر الثالث في ظل اجواء متغيرة من حيث طبيعتها السياسية و الاجتماعية في الشرق الأوسط و في العراق بشكل خاص. فمنذ المؤتمر السابق في العام الماضي شهدالعراق تحولات مهمة يمكن ذكر أهمها و هي القضاء على الدولة الاسلامية (داعش) وكذلك تطور هيكلية العلاقة بين الحكومة الاتحادية في بغداد حكومة اقليم كوردستان في أربيل بالاضافة الى الاستعداد لإجراء الانتخابات العامة، ورغم ان بعض هذه التحولات إيجابية في صورتها العامة الا ان الوضع الأمني مازال يحمل في طياته الكثيرمن المخاطر خاصة بالنسبة للاقليات و منها أقلية الكورد الفيلية حيث ما زالت التجمعات الكوردية في العاصمة و المدن الكبرى وكذلك المناطق الجغرافية للغالبية الكوردية الفيلية مثل خانقين و مندلي و البدرة و الكوت تتعرض الى المزيد من التهديدات و استخدام العنف و العمليات الإرهابية، كماظلت هذه المناطق مهمشة و مهملة سياسيا و تنمويا، حيث ان بناها التحتية التاريخية تواجه التآكل و الانحدار في مستوى الخدمات مما شكل تحديا وجوديا دائما في وقت يتم تغييب شكاواها، و استبعاد الرؤى السياسية و الفكرية و المشاريع التنموية التي تتقدم بها أهل هذه المناطق ولم يسمح لها بالوصول يوما الى مركز القرار في بغداد او أربيل.
امام هذه التحديات الكبيرة فإننا نود ان نؤكد على ما يلي :-
اولا... اعادة تاكيد المرتكزات و المطالبات السابقة في المؤتمرين السابقين و الإصرار على متابعتها و العمل على تحقيقها.
ثانيا...التأكيد على ضرورة تفعيل التحول الديمقراطي و التغيير الاجتماعي و الاقتصادي و السياسي و القانوي بما يضمن بناء اسس مستدامة لخلق مجتمع المساواة و المواطنة ونشر ثقافة احترام الاخر وخاصة الاعتراف السياسي و الاجتماعي بوجود الأقليات و توفيركل مستلزمات التطور و التنمية على أساس التعايش السلمي و المشاركة الفعالة في كافة مجالات التطور المجتمعي .
ثالثا... حيث ان المرأة تشكل احد اهم المرتكزات في في البنية المجتمعية فانه من الضروري خلق الارضيّة الثقافية و السياسية لضمان مساواة المرأة و الرجل في كل مجالات والأنشطة المجتمعية (السياسية و الاقتصادية و الاجتناعية).
رابعا... ضرورة العمل على دعم الشباب و الأطفال مما يضمن لهم اختيارات تنموية و رؤية مستقبلية بعيدة عن العنف و الجريمة و الانعزال.
خامسا...مطالبة الاتحاد الاوربي تقديم الدعم المادي و السياسي في تحقيق الأهداف الاتى
1-افساح المجال امام المجتمعات الكوردية الفيلية في بغداد والمدن الاخرى وكذلك في المناطق الجغرافية للكورد الفيلية لبناء ذاتها و تفعيل اداراتها المحلية في اطار تقوية النظام اللامركزي و بالتالي العمل على تبلور أساس اجتماعي و سياسي يوفر لها فرصة للتنمية والتطور و تأمين الحماية الذاتية.
2- تحويل هذه المنطقة الى واحة سلام تطور خلالها تحربتها التاريخية في التعايش السلمى و تلعب كذلك دوراً مهما في خلق حاجز سلمي بين المشاريع الكبرى المتصارعة شمالا و جنوبا، شرقا و غربا.
3- مطالبة الخكومةً الاتحادية في بغداد وحكومة الأقليم بضرورة المساهمة الفعالة في تنمية هذه المناطق عن طريق تخصيص حصص خاصة بها من الميزانية الاتحادية وميزانية الإقليم.
4- الاهتمام بالبنية التحية من طرق و جسور و بناء مؤسسات تعليمية و مستشفيات وكذلك ضرورة توفير مياه الري و دعم مشاريع تنموية صغيرة و متوسطة.
5- توفير الامكانيات التعليمية و التدريبية لقطاعات الموظفين و الشرطة المحلية التي تؤول اليها أمور الادارة الذاتية ، و كذلك لقطاعات المرأة والشباب والطفل وادارةالمشاريع وغيرها.
اننا نقدم هذه المطالب ونؤكد التزامنا بالمواثيق الاخلاقية للتعايش السلمي واستعدادنا للتعاون مع جميع المجموعات الدينية و الاثنية و القوى السياسية، و على هذا الأساس فإننا نناشد حكومتي بغداد و أربيل وكذلك كافة القوى السياسية العمل على تحقيق هذا التصور وتحويله الى مشروع يخدم الأمن و السلام وخلق الارضيّة للتعايش السلمي و الأمني في العراق ومع جيرانه... كما نناشد المنظمات الدولية و على رأسها الامم المتحدة و الاتحاد الأوربي و الدول الاقليمية و الدول الكبرى و المنظمات الدولية للمساهمة في هذاالمشروع الإنساني الذي من الممكن ان يؤسس خطوة مهمة في بناء شرق اوسط اكثر امنا وسلاما.
المؤتمر الدولي الثالث للكورد الفيلية المنعقد في مقر البرلمان الاوروبي في بروكسل بتاريخ 12-04-2018

خصائص السجل

اللغة - اللهجة: عربي

اسلوب الوثيقة: مطبوعة

ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: الخارج
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 18-04-2018
اسم المحرر: ناليا ئيبراهيم

صنف: وثائق
سجل: 712
بيان إستذكار صدور قرار مجلس قيادة الثورة رقم (666) لسنة 1980 الجائر

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20160510124823394965

قبل (36) سنة تماماً ... أصدر النظام الدكتاتوري المباد بتأريخ 07-05-1980 قرار مجلس قيادة الثورة المُنحل رقم (666) لسنة 1980 السيئ الصيت من أجل شرعنة جرائم الإبادة الجماعية وضد الإنسانية والتهجير القسري التي أرتكبها أزلامه وأجهزته القمعية بحق المكون الفيلي مطلع شهر نيسان / 1980 تحت ذريعة إسقاط الجنسية العراقية عن كل عراقي من أصل أجنبي إذا تبين عدم ولائه للوطن والشعب والأهداف القومية والإجتماعية العليا للثورة وتخويل وزير الداخلية صلاحية إبعاد كل من أسقطت عنه الجنسية العراقية ما لم يقتنع بناءً على أسباب كافية بأن بقاءه في العراق أمر تستدعيه ضرورة قضائية أو قانونية أو حفظ حقوق الغير الموثقة رسمياً في سابقة خطيرة للغاية ومخالفة فاضحة للمادة (15) من الإعلان العالمي لحقوق الإنسان ونصها (لكل فرد حق التمتع بجنسية ما . لا يجوز تعسفاً حرمان أي شخص من جنسيته ولا من حقه في تغيير جنسيته) ، ولأحكام الإتفاقيات الدولية التي صادق عليها رسمياً النظام المقبور بذاته ولم يلتزم بها ، وهي { الإتفاقية الدولية للقضاء على جميع أشكال التمييز العنصري لعام / 1965 والعهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية لعام / 1966 والإتفاقية الدولية لقمع جريمة الفصل العنصري والمعاقبة عليها لعام / 1973 وإتفاقية القضاء على جميع أشكال التمييز ضد المرأة لعام / 1979 وإتفاقية حقوق الطفل لعام / 1989 } .
فلقد أستمر هذا القرار الجائر نافذاً لأكثر من (24) سنة ولم يتم إلغائه إلا بموجب الفقرة (هـ) من المادة (11) من قانون إدارة الدولة العراقية للمرحلة الإنتقالية ونصها يلغى قرار مجلس قيادة الثورة (المُنحل) رقم (666) لسنة 1980 ويعد كل من أسقطت عنه الجنسية العراقية بموجبه عراقياً ، ثم جاء تأكيد الإلغاء مُجدداً في المادة (17) من قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 يلغى قرار مجلس قيادة الثورة (المُنحل) رقم (666) لسنة 1980 وتعاد الجنسية العراقية لكل عراقي أسقطت عنه الجنسية العراقية بموجب القرار المذكور وجميع القرارات الجائرة الصادرة من مجلس قيادة الثورة (المُنحل) بهذا الخصوص .
واليوم مرت أكثر (12) سنة على إلغاء القرار ولكن آثاره الرجعية المتراكمة والتي ترتبت عليه منذ صدوره ولغاية هذا التأريخ لا زالت قائمة وسارية المفعول ولم يتم معالجتها بشكل نهائي ، وتقف هذه التراكمات الظالمة حائلاً أمام إعادة الحقوق المغتصبة إلى أبناء المكون الفيلي مع إتباع الإجراءات الإدارية الصعبة وحلقات الروتين التعجيزية التي ورثت عن النظام المباد الذي مات ولكنه بقى حياً من خلال ممارساته وأفعاله وتصرفاته التي لم يتم إجتثاثها وفقاً لأحكام المادة (7) من الدستور وقانون الهيئة الوطنية العليا للمساءلة والعدالة رقم (10) لسنة 2008 ، فبأي حق أو عدل أو ضمير أو إنصاف لازال المكون الفيلي تحت عنوان الرعوية والتبعية الأجنبية !!!! أليس هذا إنتقاصاً بحد ذاته من هويته الوطنية العراقية الأصيلة !!!! نحن لسنا بصدد نكران الجهود المبذولة والمضنية لمؤسسات الدولة وعلى رأسها وزارة الداخلية بل بالعكس نثمن دورها المتميز وتقبلها برحابة صدر لكل الآراء والمقترحات الموضوعية والقانونية والمطالبات المشروعة والأصولية وما تقدمه من الخدمات والتسهيلات والأعمال الجليلة بكل تقدير وإحترام وإعتزاز من أجل إزالة الآثار السيئة عن المكون الفيلي بإعتباره جزء أساسي أصيل لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور ، إلا أننا نحث الوزارة وغيرها من الجهات الحكومية على مضاعفة الهمة والعمل والجهد وفتح قنوات الإتصال والتنسيق المشتركة في إطار القانون وحكم الدستور ؛ بغية حسم الملف الفيلي وخاصةً نحن نشهد مرور (13) سنة على سقوط الصنم بتأريخ 09-04-2003 ، ونطالب بتنفيذ أحكام المادة (18) من الدستور والمواد (3/أ) و (17) و (18) من قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 وقراري مجلس الحكم المنحل المرقمين (111) و (117) لسنة 2003 وأمر سلطة الإئتلاف المؤقتة المنحلة رقم (7) لسنة 2003 وأحكام المادة (13) من تعليمات تسهيل تنفيذ أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (3) لسنة 2014 المعدلة

التي تختص بمعالجة وضع المكون الفيلي وتطبيق قانون البطاقة الوطنية رقم (3) لسنة 2016 بما يؤدي إلى إصدار البطاقة الوطنية بشكل موحد ومتساوي لجميع المواطنين العراقيين دون تمييز ، كما ونؤكد على وزارة الداخلية وشخص معالي الوزير بالعمل على تشريع قانون جديد للوزارة يحل محل قانون وزارة الداخلية رقم (11) لسنة 1994 المعدل المشرع من قبل النظام المباد وإخضاع مسودة التشريع الجديد إلى الحوار المجتمعي الموسع والشامل مع جميع المنظمات غير الحكومية المتخصصة قبل إقراره من قبل مجلس النواب العراقي من أجل ترسيخ ثقافة حقوق الإنسان والحريات الأساسية ومبادئ ومواثيق القانون الدولي في العمل الأمني والشرطوي مع إستحداث تشكيل إداري بمستوى قسم أو مديرية تختص بشؤون منظمات المجتمع المدني أسوةً بإستحداث مديرية شؤون المواطنين ومديرية حقوق الإنسان ومديرية شؤون العشائر في الوزارة .

أننا اليوم تنفق مع جميع القوى السياسية والإجتماعية بمختلف تياراتها ومكوناتها على ضرورة تحقيق الإصلاح الحقيقي والجذري والشامل ومحاربة الفساد والمفسدين ومعالجة الأزمة الإقتصادية والمالية التي تشهدها البلاد حالياً وإعتماد الكفاءات والخبرات الأكاديمية والعلمية والإدارية في مفاصل صناعة القرار السياسي وتعزيز الشفافية والنزاهة والرقابة والحكم الرشيد وبناء الدولة العصرية الحديثة وإرساء سيادة القانون والنظام وإستقلال وحصانة القضاء ، ونطالب بأن يبدأ الإصلاح في المؤسسات والهيئات الحكومية المعنية بإنصاف وتعويض الضحايا والمصالحة الوطنية وإستعادة الحقوق المغتصبة التي تأخرت في ظل الحكومات العراقية المتعاقبة بعد عام / 2003 .

الأمانة العامة للجبهة الفيلية

الأمانة العامة للجمعية الحرة للكورد الفيليين العراقية

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 10-05-2016

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 713

بيان إستذكار قرار مجلس النواب حول إنصاف المكون الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2016080814240595165

نستذكر في يوم 8/1 ... الذكرى الخامسة لصدور قرار مجلس النواب التأريخي حول إنصاف المكون الفيلي 01-08-2011 ، حيث ناقش المجلس قضية المكون الفيلي وإسترجاع حقوقه المغتصبة في الجلسة (51) المنعقدة بتأريخ 04-04-2011 ، وبعدها صادق المجلس على التقرير البرلماني حول الكورد الفيليين في الجلسة (10) المنعقدة بتأريخ 12-07-2011 ، ومن ثم صوت في الجلسة (16) المنعقدة بتأريخ 01-08-2011 على قرار يقضي بإعتبار ما تعرض له الكرد الفيليين وبالإستناد إلى قرار محكمة الجنايات العليا جريمة إبادة جماعية ، ونُشير بهذا الصدد الجهود الحيثية المبذولة بصورة شخصية من قبل السيدة النائبة بريزاد شعبان وأعمالها وخدماتها الجليلة في إزالة الآثار السيئة عن المكون الفيلي وتستحق كل الثناء والتقدير والإعتزاز والإمتنان فهي صاحبة موقف تأريخي لا ينكر أحد ولا يمحى من الذاكرة أبداً .

ونشهد اليوم الكثير من الوقائع والأحداث التي تزامنت مع هذه الذكرى التي يتطلب منا التعقيب عليها ، وهي كما يأتي : .

1. صدور قرار مجلس الأمن الدولي رقم (2299) المتخذ في الجلسة (7745) المنعقدة بتأريخ 25-07-2016 ويقضي بالتأكيد على قراراته السابقة وتمديد ولاية بعثة الأمم المتحدة لمساعدة العراق (اليونامي) لمدة عام آخر ويدعو جميع الكيانات السياسية إلى تكثيف الجهود للتغلب على الإنقسامات والإنخراط معاً في عملية سياسية تشمل الجميع ودعم

ومساعدة الشعب العراقي والحكومة العراقية للدفع والنهوض بالحوار السياسي الشامل للجميع والمصالحة الوطنية ومشاركة جميع الشرائح من سكان العراق في العملية السياسية وتعزيز دور المؤسسات الديمقراطية والمجتمع المدني وإحترام حقوق الإنسان ومحاسبة المسؤولين عن الإنتهاكات وحماية المدنيين والأطفال والنساء والأقليات مع إبقاء هذه المسألة قيد النظر ، وهذا القرار الدولي الملزم يجب أن يترجم على أرض الواقع في ضمان التمثيل الحقيقي والعادل للمكون الفيلي الذي يعد جزء أساسي أصيل من مكونات الشعب العراقي المذكورة في ديباجة الدستور في إطار التوازن الوطني ومبدأ تكافؤ الفرص دون إقصاء وتهميش .

· ملاحظة : تم نشر قرار مجلس الأمن الدولي رقم (2299) على الموقع الإلكتروني الرسمي للأمم المتحدة .

External Link

2. إقرار مجلس النواب لقانون الهيئة العامة لضمان حقوق الأقاليم والمحافظات غير المتنظمة في إقليم في الجلسة (5) بتأريخ 26-07-2016 ، ونحن كمكون فيلي نعترض وبشدة على آلية تشكيل الهيئة التي تتكون من ممثلي الوزارات والجهات الحكومية والمحافظات وبدرجة مدير عام ، أي إن معيار التمثيل في الهيئة هو المنصب الوظيفي ، والجميع يعلم جيداً إن منصب المدير العام خاضع فعلياً للمحاصصة السياسية والحزبية المقيتة ، وعليه أفرغ القانون من محتواه ، وأصبح تمثيل المكونات مجرد حبر على ورق ، وبذلك تستمر عملية الإقصاء والتهميش في إطار مفبرك ومشرعن ، فلا عدالة يحققها هذا القانون ولا غيره بفضل تسلط التوجهات السياسية والحزبية ، وكان من الأجدر تمثيل منظمات المجتمع المدني بصفة أصلية أو إستشارية أو مركز مراقب في الهيئة المذكورة .

· ملاحظة : تم نشر قانون الهيئة العامة لضمان حقوق الأقاليم والمحافظات غير المتنظمة في إقليم على الموقع الإلكتروني الرسمي لمجلس النواب العراقي .

External Link

3. إقرار مجلس النواب لقانون وزارة الداخلية في الجلسة (6) بتأريخ 28-07-2016 ، وكان من المفترض أن ينص القانون على إحترام الأجهزة الأمنية لحقوق الإنسان والحريات الأساسية المنصوص عليها في الدستور والقوانين النافذة والإتفاقيات الدولية المصادق عليها من قبل جمهورية العراق وتحت رقابة السلطة القضائية والجهات التفتيشية والعدلية والحقوقية والمنظمات غير الحكومية ، إذ تؤكد المادة (9 / البند أولاً / الفقرة أ) من الدستور على تتكون القوات المسلحة العراقية والأجهزة الأمنية من مكونات الشعب العراقي بما يراعي توازنها وتماثلها دون تمييز أو إقصاء وتخضع لقيادة السلطة المدنية وتدافع عن العراق ولا تكون كون أداة لقمع الشعب العراقي ولا تتدخل في الشؤون السياسية ولا دور لها في تداول السلطة ، والمادة (84 / البند أولاً) من الدستور على ينظم بقانون عمل الأجهزة الأمنية وجهاز المخابرات الوطني وتحدد واجباتها وصلاحياتها وتعمل وفقاً لمبادئ حقوق الإنسان وتخضع لرقابة مجلس النواب ، في حين إن قانون وزارة الداخلية لم يلتزم فيما يخص تطبيق المادة (9) من الدستور إلا من ناحية إشراك كافة المكونات العراقية في مناصب الوزارة وهذا لم يحصل مطلقاً ، حيث لا يوجد أي تمثيل فعلي للمكون الفيلي في المناصب الأمنية ، كما أنه لا زالت أضابير وسجلات أبناء المكون الفيلي في قسم الأجانب في مديرية الجنسية العامة مما يعد ذلك مساس بهويتهم الوطنية وتشكيكاً بولائهم وإنتمائهم العراقي الأصيل خلافاً للدستور والقانون .

· ملاحظة : تم نشر قانون وزارة الداخلية على الموقع الإلكتروني الرسمي لمجلس النواب العراقي .

External Link

4. إقرار مجلس النواب لقانون حظر حزب البعث والكيانات والأحزاب والأنشطة العنصرية والإرهابية والتكفيرية في الجلسة (7) بتأريخ 30-07-2016 ، ونحن بهذا الصدد نهنئ ذوي الشهداء والضحايا وأبناء المقابر الجماعية والتهجير القسري والمكون الفيلي بمناسبة إقرار هذا القانون في ذكرى الإنقلاب البعثي المشؤوم ، ولكن لدينا العديد من الملاحظات والإعتراضات المشروعة ، حيث كان من المفترض صدوره ونفاذه بأثر رجعي من تأريخ نفاذ الدستور حتى لا تسلب الحقوق والحريات ومنها حق مراجعة المحاكم ورفع الدعاوى والنظر فيها ، فهل يعلم الجميع كم تعرض أبناء المكون الفيلي إلى السب والقذف والشتائم والإهانة والإزدراء والإعتداءات السافرة وسليل من الإتهامات والأقاويل البطلة والنعت الظالم بالتبعية الأجنبية والصفوية والبويهية والفرس المجوس والمساس بالكرامة الإنسانية من قبل بعض المسؤولين والمواطنين أو أثناء مراجعة دوائر الدولة لإستعادة الحقوق المغتصبة في ظل العراق الجديد والموروثة عن النظام البعثي الصدامي القمعي والمتجذرة في النفوس الضعيفة ، فطيلة (13) عاماً على سقوط الصنم المقبور لم يسلم الفيليين من هذه الألفاظ النابية والسلوكيات والعقليات المريضة والعبارات والكلمات الجارحة والمعاملة المهينة خارج حدود الأخلاق والذوق واللياقة والآداب العامة ونشرها وترويجها عبر وسائل الإعلام والتفخر بها والتحريض علناً على التطهير العرقي والطائفي وإنتهاج العنصرية ومنع عودة المهجرين الفيليين إلى العراق وطردهم مجدداً وتمجيد ما أرتكبه الطاغية بحق المكون الفيلي من قتل وإبادة وتهجير ، ولم تخضع هذه التصرفات والممارسات والتجاوزات إلى طائلة المحاسبة والمساءلة والعقوبة وبحجة إن القانون لا يغطي هذه الأفعال الإجرامية المشينة ، وعليه نطالب بسرعة قيام مجلس القضاء الأعلى بتشكيل المحاكم التحقيقية والجنائية الخاصة بتطبيق القانون فور نشره في الجريدة الرسمية من أجل معاقبة كل مجرم أرتكب الأفعال المحددة في القانون وبغض النظر عن منصبه ودرجته ومكانته والتعمد في حرمان المكون الفيلي من حقوقه المقررة إليه قانوناً أو أو إية إعاقة كانت لأسباب طائفية أو دينية أو قومية ومن دون الإخلال بالعقوبات النافذة الأخرى بما فيها

عقوبة العزل والطرد من الوظيفة والحرمان من الحقوق التقاعدية إذا كان مرتكب الجريمة من موظفي الدولة وبحسب ما جاء في نصوص القانون ، وسوف نباشر بإتخاذ كل الإجراءات القانونية والقضائية والحقوقية والعدلية الرادعة وتحريك الدعاوى والملفات والقضايا وتدوين الشهادات وإستدعاء وسماع الشهود وإثبات الوقائع والأحداث وتوثيق الإنتهاكات والخروقات وجمع وتدوين وتوفير الأدلة بشكل أصولي ورسمي بالتعاون والتنسيق مع السلطات والجهات المختصة ذات العلاقة بمجرد نفاذ القانون والتي أبدت إستعدادها التام ودعمها ومساندتها وتقديم جميع الخدمات والتسهيلات اللازمة من أجل صون كرامة المكون الفيلي بإعتباره جزء لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور .
· ملاحظة : تم نشر قانون حظر حزب البعث والكيانات والأحزاب والأنشطة العنصرية والإرهابية والتكفيرية على الموقع الإلكتروني الرسمي لمجلس النواب العراقي .
External Link
5. ختاماً نطالب مجلس النواب العراقي بإن يترجم قراره الإعتباري بشأن المكون الفيلي إلى الإطار التشريعي والقانوني من خلال تعديل قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 بما يضمن الهوية الوطنية الحقيقية للمكون الفيلي بشكل غير قابل للتأويل والسير في إجراءات تشريع قانون حقوق المكون الفيلي أسوةً بمشروع قانون حقوق التركمان المدرج ضمن جدول أعمال مجلس النواب .
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية
الأمانة العامة للجمعية الحرة للكورد الفيليين العراقية

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 2016-08-08
اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 714

بيان الجبهة الفيلية بمناسبة الذكرى السنوية الأولى لتأسيسها

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20160111122426935337

بتأريخ 10-01-2015 وتحت شعار الفيليون جزء أساسي من النسيج الوطني العراقي ... تم الإعلان عن تأسيس الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين خلال إنعقاد مؤتمرها التأسيسي الأول وأنبثق منه المنهاج السياسي والنظام الداخلي وتشكيل الهيئات المتمثلة بـ (الأمانة العامة ، والمكتب السياسي ، والمجلس القيادي الأعلى ، واللجان والمكاتب المتخصصة) ، وقد جرى الإحتفال الرسمي لإعلان الجبهة وبحضور حكومي وسياسي وجماهيري حاشد ومن بينهم قادة وأمراء القوات المسلحة الباسلة والأجهزة الأمنية والعسكرية المظفرة وفصائل الحشد الشعبي المجاهد وممثلي المكونات العراقية والكتل والتيارات السياسية والحزبية والبرلمانية والوزارات والهيئات الحكومية وناشطي منظمات المجتمع المدني وحقوق الإنسان والأقليات والوجهاء والشيوخ الأفاضل وأعيان المكون الفيلي وجمع غفير من المواطنين والعشائر والمثقفين والأكاديميين وسط تغطية إعلامية وصحفية واسعة من وسائل الإعلام والقنوات الفضائية ووكالات الأنباء والإذاعات المحلية والأجنبية والمواقع الإلكترونية في تعبير حقيقي صادق عن التضامن والدعم والإسناد مع مظلومية المكون الفيلي العراقي الأصيل وما قدمه من الدماء الزكية والتضحيات الجليلة في سبيل العراق الجديد ، فيما توالت برقيات التأييد والمساندة والمباركة الكثيرة ومنها برقيات تبقى محفوظة في القلب والتأريخ والتي صدرت عن كل من سكرتير المجلس المركزي للإتحاد الوطني الكردستاني / الأستاذ عادل مراد والقاضية والبرلمانية زكية إسماعيل حقي ورئيس الهيئة التنفيذية البرلمان الكردي الفيلي العراقي / د. مؤيد

عبد الستار والقاضي زهير كاظم عبود ورئيس الجمعية العراقية لحقوق الإنسان في كندا / الأستاذ جورج منصور والأستاذ نوري علي ومسؤول منظمة حقوق الإنسان للكرد الفيلين في العراق / الأستاذ طارق درويش .

لقد جاء تأسيس الجبهة الفيلية الناهضة من أجل إعادة الإعتبار إلى مكوننا المضطهد عن جرائم الإبادة الجماعية والتهجير القسري والتطهير العرقي وإستشهاد الآلاف من شبابنا المغيب على يد جلاوزة النظام المُباد ... لتشكل ركيزة قوية أساسية مهمة في إسترجاع الحقوق المُغتصبة والهوية العراقية وترسيخ الإستحقاقات الدستورية والتوازن الوطني الحقيقي بصفتنا جزء أساسي لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي وتعويض أبنائنا وذويهم عن سنوات الظلم والقهر والقمع الطويلة والكشف عن مصيرهم المجهول تطبيقاً لحكم المحكمة الجنائية العراقية العليا الصادر بتأريخ 29-11-2010 وقرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 وقرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2011 وقرار رئيس الجمهورية رقم (6) لسنة 2012 بشأن إعتبار ما تعرض له المكون الفيلي جريمة إبادة جماعية بكل المقاييس والأعراف ... حيث مرت (13) سنة على سقوط الصنم المقبور وضحايا الفيلية التي بلغت أكثر من (1,000,000) مُهجر و (22,000) مُغيب الذين لم يتم إنصافهم لحد الآن بالرغم من الوعود والتعهدات وأحكام الدستور التي تقتضي بإشراك المكون الفيلي في العملية السياسية دون إقصاء وتهميش .

وإيماناً بقضيتنا عادلة ... نحن ماضون بكل قوة وإقتدار وعزم وصبر وثبات في سبيل الدفاع عن حقوق المكون والشهداء والسجناء والمعتقلين والمحرومين والضعفاء والمحتاجين وتأمين إستحقاقاتهم القانونية المشروعة وتغليب المصلحة العامة على حساب المنافع الشخصية الضيقة بهدف تحقيق المنجزات والمكتسبات وإحياء المشروع الوطني الفيلي الناهض بعيداً عن الإملاءات والتأثيرات والأهواء والصراعات والضغوط وبناء قدراته الفعالة في تمثيل هموم وتطلعات المكون بالعمل التنظيمي والميداني وإستيعاب المستجدات والمُتغيرات على الساحة السياسية وتقييم التجارب والأخطاء السابقة وإستخلاص الدروس والعبر منها ... ومن هنا جاء إنبثاق جبهتنا الفتية في موسم لا تسوده الإنتخابات التشريعية والمحلية لتكون واحدة من التنظيمات الفاعلة التي لن تنصب نفسها مطلقاً وصياً أو مرجعاً أو خيمة في ظل عراق يسود التعدد والتنوع ، ولن تهدف بالضرورة إلى فوز بالمقاعد البرلمانية وإعتباره مجرد وسيلة وليس غاية ... فصوتنا الحر يصدح بالحق عالياً مرفوعاً مميزاً سواء كانا في السلطة أو المعارضة ... فقضيتنا العادلة أكبر وأعظم من محاصصة بغيضة أو مساومة رخيصة ، فنحن لن نقدم الوعود فقط بل نناضل لإسترداد حقوقنا المشروعة (وما أخذ بالقوة لن يسترد إلا بالقوة) ، وتمكنا بفضل الجهود المخلصة من تحقيق الإنجازات الهامة التي تصب في مصلحة المكون الفيلي وإقرار مطاليبه العادلة بالرغم من المدة القصيرة على تأسيس الجبهة .

إننا نضع نصب أعيننا وفي مقدمة أولوياتنا خدمة أهلنا الفيليين بكل عهد ووفاء ودون كلل أو ملل وتسهيل أمورهم وتقديم العون إليهم وإنجاز معاملاتهم دون مقابل وتبسيط الإجراءات ومراجعة وزيارة الوزارات ودوائر الدولة وحثها على سرعة الإنجاز بمخاطبات ومتابعات رسمية وبإحصائيات دقيقة موثقة لدى الجبهة ، ونعمل بهدف إقرار التشريعات الكفيلة بترسيخ الحقوق الفيلية وتعديل القوانين النافذة وإزالة الضعف التشريعي والتفسير الخاطئ منها وتقديم الدراسات والبحوث وإيصال مظلوميتنا إلى أنظار المجتمع الدولي والأمم المتحدة وإعمار المناطق الفيلية المتضررة وتأسيس الجناح العسكري / لواء الكرد الفيليين وتصحيح المسارات في إصدار البطاقة الوطنية والوثائق الرسمية والتأكيد على التعامل الحضاري في مديرية الجنسية العامة والمحاكم ووزارات الداخلية والمالية والعدل وهيئة دعاوى الملكية وغيرها من الجهات الحكومية بما يحفظ كرامة الإنسان وتحسين الأداء الحكومي والوظيفي في إعادة الحقوق المسلوبة وصرف التعويضات المناسبة وتقليل سلسلة المراجع وحلقات الروتين وكشف حالات الفساد والإبتزاز والرشوة ... حتى لن نكون رقماً جديداً يضاف إلى عشرات المنظمات والأحزاب والجمعيات ... وسوف نستمر بالعطاء والخدمة بالرغم من كل التحديات والصعوبات ... بهذه الأهداف النبيلة ولدت وستبقى جبهتنا المباركة بسواعد الخيّرين والشرفاء وعلى بركة الله من أجل تحقيق الغايات والأهداف المنشودة وإعلاء كلمة الحق .

ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الوطنية للكورد الفيليين

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 11-01-2016
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق
سجل: 715
بيان الجبهة الفيلية بمناسبة الذكرى السنوية العاشرة لصدور قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20160307121952942988

تستذكر جبهتنا الفيلية ... الذكرى السنوية العاشرة لصدور قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 ، والذي نشر في الجريدة الرسمية لجمهورية العراق / الوقائع العراقية العدد : (4019) والمؤرخ في 07-03-2006 .
لقد جاء القانون بأهم منجز وهو إلغاء قرار مجلس قيادة الثورة المنحل رقم (666) لسنة 1980 السيئ الصيت وقانون الجنسية العراقية رقم (43) لسنة 1963 الجائر وإعادة الجنسية العراقية لكل من أسقطت عنه تعسفياً وإخضاع منازعات تطبيقه إلى سلطة القضاء مع إعتباره المواطن عراقياً إذا كان أحد أبويه عراقياً سواء الأب أو الأم ، وما جاء المادة (22) من القانون التي نصت على قيام وزير الداخلية بإصدار تعليمات لتسهيل تنفيذ أحكام هذا القانون والتي صدر بعد متابعة مستمرة من قبل جبهتنا الفيلية ومنظماتنا الأهلية والتي توجت بنشر تعليمات تسهيل تنفيذ أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (3) لسنة 2014 المعدلة في الجريدة الرسمية لجمهورية العراق / الوقائع العراقية العدد : (4334) والمؤرخ في 08-09-2014 .
إلا أن عيوب القانون تتمثل بإنه مقترح قانون وليس مشروع قانون وأقرته الجمعية الوطنية على عجلة دون مشورة الجهات المختصة وأصحاب العلاقة وفيه الكثير من الغموض والثغرات والنواقص والتأويلات والتفسيرات المتعددة التي ظهرت جراء تطبيقه وأفرغته من محتواه الحقيقي ، فلازالت سجلات أبناء المكون الفيلي لحد الآن في قسم التجنس وشؤون الأجانب في مديرية شؤون الجنسية دون رقابة ومحاسبة ولم تدمج مع السجلات والقيود العامة للمواطنين العراقيين خلافاً للدستور والقانون بفضل وجود أقطاب النظام المقبور التي تمكنت من الإفلات من العقاب وإجراءات المساءلة والعدالة وتعرقل إعادة الحقوق المغتصبة إلى ضحايا التهجير القسري والإبادة الجماعية .
واليوم فأن وزارة الداخلية كجزء من واجباتها الدستورية والقانونية والإنسانية مسؤولة عن تحقيق العدالة الإنتقالية والمصالحة الوطنية والتي تتطلب إعلانها الصريح والشفاف عن الأرقام الحقيقية للمسقط عنهم الجنسية العراقية تعسفياً وأعداد الذين أستعادوا الجنسية العراقية وتوضيح الأسباب التي تمنع المتبقي منهم من إسترداد هويتهم الوطنية المسلوبة وبإحصائيات علمية دقيقة ، حيث لم تصدر عن الوزارة أية مبادرة فعلية بهذا الصدد منذ سقوط الصنم بتأريخ 09-04-2003 ولحد الآن ، ومن حق الشعب العراقي معرفة الحقيقة عن جرائم التهجير القسري .
وعليه فإن معالي وزير الداخلية مطالب بإتخاذ موقف جريء وحاسم تجاه معالجة القضية الفيلية بحلول جذرية عاجلة لا تحتمل التأخير مثلما حصل بالضبط عندما أنسحب سيادته من جلسة مجلس وزراء الداخلية العرب المنعقد مؤخراً في تونس بسبب إحتجاجه على بعض فقرات البيان الختامي لإعلان تونس .
كما نطالب بصفتنا مدافعين عن حقوق المكون الفيلي بإعادة النظر في قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 وتعديله من خلال تشكيل لجنة مختصة من الجهات ذات العلاقة وإشراكنا فيها ورفدها بذوي الخبرة والإختصاص وتتولى إعداد مشروع قانون تعديل قانون الجنسية العراقية ضمن سقف زمني محدد وبما يكفل النص فيه على إعتبار الفيلي عراقياً بحكم القانون ومتمتعاً بالجنسية العراقية وإلغاء جميع القوانين والتشريعات والقرارات والأوامر والإجراءات والممارسات الجائرة التي تمنع إستعادة أبناء المكون الفيلي لمركزهم القانوني بإعتبارهم مواطنين عراقيين أو الحصول على الجنسية العراقية بأثر رجعي من تأريخ صدورها على أن يتم رفع مشروع قانون التعديل آنفاً بعد الإنتهاء من إعداده وتدقيقه إلى مجلسي (الوزراء ، والنواب) لإقراره وتشريعه .
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
:QR Code

المصادر
وقت التدوين: 2016-03-07
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق
سجل: 716
بيان الجبهة الفيلية حول إستذكار اليوم الدولي للحق في معرفة الحقيقة
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20160325082724944720

إن الحق في معرفة الحقيقة هو حق فردي وجماعي وأساسي للضحايا وللمجتمع ككل ، وإن كشف النقاب عن الإنتهاكات والفظائع والخروقات الجسيمة يؤدي إلى منع إرتكاب جرائم الإبادة الجماعية وتجاوزات حقوق الإنسان في المستقبل ... هذا ما أكده الأمين العام للأمم المتحدة بمناسبة إعلان الجمعية العامة للأمم المتحدة يوم 24 آذار يوماً دولياً للحق في معرفة الحقيقة فيما يتعلق بالإنتهاكات الجسيمة والمنهجية لحقوق الإنسان لغرض الإحتفاء والتكريم والإحترام لكرامة الضحايا ودعوة الدول ومنظومة الأمم المتحدة والمنظمات الدولية الأخرى وكيانات المجتمع المدني والأفراد إلى إستذكار هذا اليوم الدولي .
وعليه فإن هذا الحق غير قابل للتصرف وتلتزم الدولة بموجبه حماية حقوق الإنسان وإجراء التحقيقات العادلة بإعتباره ذي إرتباط وثيق بالحقوق الأخرى ولا يجوز المساس به أو إخضاعه إلى القيود والعقبات على غرار الحق في الهوية الوطنية العراقية للمكون الفيلي والحصول على الإنصاف والتعويض الفعّال والإطلاع على الحقائق كاملةً دون نقصان حول الأحداث والوقائع التي أحاطت بجريمة تهجير الفيليين وإسقاط الجنسية العراقية عنهم ومصادرة أموالهم المنقولة وتغييب أبنائهم في المعتقلات السرية الرهيبة والتي ذهب ضحيتها أكثر من (1,000,000) مهجر فيلي وأكثر من (23,000) شباب فيلي مختفي قسراً وتقديم المتورطين فيها إلى المحاكمة لينالوا جزائهم العادل والحفاظ على الأدلة والمستندات والسجلات ذات الصلة وإستدعاء الشهود والأشخاص والمسؤولين المعنيين والإستماع إلى إفادتهم وإعترافاتهم وإصدار مذكرات جلب وإحضار دولية في حالة هروبهم إلى خارج العراق ، والتي تتطلب قيام السلطات والجهات المختصة بواجباتها القانونية والدستورية في تقصي الحقائق بمهنية وحيادية وإستقلالية وتقع مسؤولية ذلك على السلطة القضائية الإتحادية (مجلس القضاء الأعلى ، وجهاز الإدعاء العام ، والمحكمة الجنائية العراقية العليا) ، ووزارات (الخارجية ، والداخلية ، والمالية ، والعدل ، والعمل والشؤون الإجتماعية ، والهجرة والمهجرين) ، إضافةً إلى الهيئات المستقلة (الوطنية العليا للمساءلة والعدالة ، ودعاوى الملكية ، والنزاهة ، والمفوضية العليا لحقوق الإنسان ، ومؤسستي الشهداء ، والسجناء السياسيين ، ومجلس الأمن الوطني ، وجهازي المخابرات الوطني العراقي ، والأمن الوطني) ، وكذلك لجنة متابعة وتنفيذ المصالحة الوطنية في رئاسة مجلس الوزراء ، واللجان البرلمانية (المصالحة الوطنية ، الشهداء والسجناء السياسيين ، والمهجرين والمرحلين ، وحقوق الإنسان ، ومؤسسات المجتمع المدني) في مجلس النواب العراقي وبمساعدة المجتمع الدولي ، إذ يجب معرفة الحقيقة عن جرائم الإبادة الجماعية المرتكبة بحق مكوننا المضطهد بوصفها من الإنتهاكات الخطيرة والخروقات الجسيمة للقانون الدولي ، مما يقتضي دعم الجهود الرامية للنهوض بواقع العدالة وتعزيز سيادة القانون وإصلاح المؤسسات المتعسفة ووضع حد للممارسات الجائرة ، ويجب أن تُعرف الحقيقة على نطاق أوسع كضمان لمنع إرتكاب الأفعال الإجرامية مرة أخرى ، ويأتي هذا الإلتزام الإنساني والأدبي والأخلاقي من خلال إستذكار هذه المناسبة الدولية ومد العون إلى الضحايا الفيليين وأسرهم وتأكيد حقهم في معرفة الحقيقة وحماية المدافعين عن الحقيقة وإعلاء صوت التحدي الحازم لرفض السكوت على العنف والإعتداء والظلم منعاً لتكرار هذه التجاوزات الصارخة ... فإخفاء الحقيقة والحرمان منها يعد إنتقاصاً من كرامة المكون الفيلي وإنكاراً لما تعرض له طيلة عقود من حملات الإبادة والقتل والتطهير العرقي والإثني والقومي والمذهبي والتميز العنصري وعمليات التجهير والإختفاء القسري والتدمير والإهلاك وإسقاط الجنسية العراقية عنه والإعدامات الجماعية

الفورية دون تحقيق وحكم قضائي وإحتجاز الرهائن وإستخدام الغازات والسموم والتجارب الكيماوية والبالوجية عليهم ، حيث يستوجب ذلك إعادة الإعتبار إليه وإسترداد حقوقه المغتصبة والتعويض المنصف وإنهاء حالات الإفلات من العقاب ومعرفة مصير الشباب الفيلي المغيبين وما حلّ بهم وأين أختفت جثمانيهم الطاهرة الزكية في المقابر الجماعية المليونية المنتشرة في جميع أنحاء العراق !!!!!!!!!! والتي تجعلنا نطلق تحذيرنا وإدانتنا وشجبنا وإستنكارنا إزاء الصمت المطبق الذي تمارسه السلطات الحكومية العراقية لأكثر من (13) سنة مرت على سقوط النظام الدكتاتوري المباد في 09-04-2003 وتقاعسها وتقصيرها في كشف تفاصيل هذه الجرائم الفظيعة ولايجوز أن تبقى في الخفاء والتعتيم طويلاً ، حيث أصبح الحق في معرفة الحقيقة من الأحكام المنصوص عليها صراحةً في الإتفاقية الدولية لحماية جميع الأشخاص من الإختفاء القسري (ICPPED) الصادرة بموجب قرار الجمعية العامة للأمم المتحدة رقم (177/61) والمؤرخ في 20-12-2006 والتي أنضمت جمهورية العراق إليها بموجب القانون رقم (17) لسنة 2009 المنشور في الجريدة الرسمية / الوقائع العراقية العدد (4158) والمؤرخ في 12-07-2010 ودخلت الإتفاقية حيز النفاذ في شهر كانون الأول من عام / 2010 ، وقد جاء في الأسباب الموجبة لقانون الإنضمام آنفاً بهدف الحد من حالات الإختفاء القسري الذي تمارسهُ السلطات الحكومية ضد أفراد المجتمع ، وهنا نُشير إلى ما جاء في المادة (24) من الإتفاقية مدار البحث ، والتي نصت على ما يأتي : .

1. لأغراض هذه الاتفاقية ، يقصد بـ " الضحية " الشخص المختفي وكل شخص طبيعي لحق به ضرر مباشر من جراء هذا الإختفاء القسري .

2. لكل ضحية الحق في معرفة الحقيقة عن ظروف الإختفاء القسري وسير التحقيق ونتائجه ومصير الشخص المختفي وتتخذ كل دولة طرف التدابير الملائمة في هذا الصدد .

3. تتخذ كل دولة طرف التدابير الملائمة للبحث عن الأشخاص المختفين وتحديد أماكن وجودهم وإخلاء سبيلهم ، وفي حالة وفاتهم لتحديد أماكن وجود رفاتهم وإحترامها وإعادتها .

4. تضمن كل دولة طرف في نظامها القانوني لضحايا الإختفاء القسري الحق في جبر الضرر والحصول على تعويض بشكل سريع ومنصف وملائم .

5. يشمل الحق في الجبر المشار إليه في الفقرة (4) من هذه المادة الأضرار المادية والمعنوية وعند الإقتضاء طرائق أخرى للجبر من قبيل :

(أ) رد الحقوق ؛

(ب) إعادة التأهيل ؛

(ج) الترضية بما في ذلك رد الإعتبار لكرامة الشخص وسمعته ؛

(د) ضمانات بعدم التكرار .

6. مع عدم الإخلال بالإلتزام بمواصلة التحقيق إلى أن يتضح مصير الشخص المختفي ، تتخذ كل دولة طرف التدابير الملائمة بشأن الوضع القانوني للأشخاص المختفين الذين لم يتضح مصيرهم وكذلك لأقاربهم ولا سيما في مجالات مثل الضمان الإجتماعي والمسائل المالية وقانون الأسرة وحقوق الملكية .

7. تضمن كل دولة طرف الحق في تشكيل منظمات ورابطات يكون هدفها الإسهام في تحديد ظروف حالات الإختفاء القسري ومصير الأشخاص المختفين وفي مساعدة ضحايا الإختفاء القسري وحرية الإشتراك في هذه المنظمات أو الرابطات .

وهذا ما أقرته الكثير من الصكوك الدولية الأخرى والقوانين والإجتهادات القضائية ، مما يتيح إلى العوائل المفجوعة وسيلة للتعافي وإسترداد الكرامة والتعويض ولو قليلاً عما فقدته من الأحبة والأعزاء وتعزيز المساءلة وتضميد الجراح والمصالحة ، ولكن مع الآسف لم تشر التقارير الوطنية والموازية بشأن حالات الإختفاء القسري أو تقارير الإستعراض الدوري الشامل (UPR) إلى قضية المغيبين الفيليين التي قدمت بشكل رسمي إلى الأمم المتحدة ومجلس الأمن الدولي والجمعية العامة ولجانها المختصة والمجلس الإقتصادي والإجتماعي والأمانة العامة ومفوضية الأمم المتحدة السامية العليا لحقوق الإنسان (OHCHR) ومجلس حقوق الإنسان (RRC) واللجنة المعنية بحالات الإختفاء القسري (CED) والفريق العامل المعني بحالات الإختفاء القسري (WGEID) ، كما لم تبادر هذه الهيئات الدولية إلى توجيه الأسئلة والإستفسارات وطلب المعلومات والبيانات بشأن حالات الإختفاء القسري لأبناء المكون الفيلي وتجاهله أصلاً ، أنه يوجد قصور واضح للغاية من قبل الطرفين الوطني والدولي وحتى من قبل منظمات المجتمع المدني المعتمدة لدى الأمم المتحدة .

وبالتالي نطالب سلطات الدولة واللجنة المعنية بحالات الإختفاء القسري المنشأة بموجب أحكام الإتفاقية والفريق العامل المعني بحالات الإختفاء القسري بعقد جلسات إستماع سرية أو علنية لضحايا الجرائم ولأيّ غرض متعلّق بأنشطتها والبحث في حالات الإختفاء القسري التي لا زال مصيرها مجهولاً لحد الآن وبحسب البلاغات والشكاوى التي ستقدّم إليها وجمع الأدلة ورصد الإنتهاكات وإحصائها وتثبيتها وتوثيقها من أجل إحداث قاعدة بيانات متكاملة وإعداد سجلّ موحّد للضحايا بالإضافة إلى تحديد مسؤوليات أجهزة الدولة أو أيّ أطراف أخرى في الجرائم المشمولة بأحكام قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا رقم (10) لسنة 2005 المعدل وقانون حماية المقابر الجماعية رقم (5) لسنة 2006 المعدل وقانون الهيئة الوطنية العليا لمساءلة والعدالة رقم (10) لسنة 2008 وتوضيح أسبابها وإقتراح المعالجات التي تحول دون تكرارها

مستقبلاً ، إضافةً إلى وضع برنامج شامل لجبر الضرر الفردي والجماعي لضحايا الجرائم في أقرب الآجال .
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر

وقت التدوين: 25-03-2016

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 717

بيان الجبهة الفيلية حول إستعادة حقوق المواطنة العراقية المغتصبة تعسفياً إلى المكون الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20151227113053931791

نعلن بإسمنا ونيابةً عن الأمانة العامة والمكتب السياسي والمجلس القيادي الأعلى للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين والجناح العسكري / قيادة لواء الكود الفيليين – الغضب الساطع وإعلامه الحربي ومتطوعي الحشد الشعبي وأبناء القوات المُسلحة والأجهزة الأمنية والعسكرية المظفرة والجمعية الحرة للكورد الفيليين العراقية كوادرها ونيابةً عن جماهيرها من وجهاء وشيوخ وأعيان وأبناء وعشائر المكون الفيلي والكوادر الوظيفية والإدارية والحقوقية والكفاءات العلمية والأكاديمية والجامعية والأوساط الإعلامية والصحفية والثقافية وناشطي المجتمع المدني وحقوق الإنسان والمنظمات غير الحكومية ... وما أكدناه حول إنطلاق مشروع البطاقة الوطنية الموحدة بتأريخ 13-09-2015 ، وما أصدره السيَّد مدير الجنسية العام { اللواء مهدي نعمة الوائلي } بشأن تشكيل لجنة لدراسة المادة (13) من تعليمات تسهيل تنفيذ أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (3) لسنة 2014 المعدلة ، بهدف معالجة موقف الكورد الفيليين وإنجاز اللجنة لأعمالها من قبل مديرية شؤون الجنسية وبالتنسيق مع دائرة المستشار القانوني في وزارة الداخلية وبمتابعة شخصية وإشراف مباشر من قبل معالي وزير الداخلية { الأستاذ محمد سالم عبد الحسين الغبان } ، لغرض شطب قيود الفيليين في سجلات التجنس ونقل أضابيرهم من قسم شؤون الأجانب إلى السجلات العامة للمواطنين العراقيين وتسهيل حصولهم على الجنسية العراقية .

ونحن نرى وبالرجوع إلى الأحكام القانونية والتوجيهات الكريمة لفخامة رئيس الجمهورية بموجب القرار الجمهوري رقم (6) لسنة 2012 وحكم المحكمة الجنائية العراقية العليا الصادر بتأريخ 29-11-2010 وتعهد الحكومة العراقية وبيانها الرسمي بموجب قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 وقرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2011 الخاصة بإزالة الآثار السيئة عن المكون الفيلي وإستحقاقاته المُشروعة التي تستلزم تطبيق أحكام المادة (13) من تعليمات تسهيل تنفيذ أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (3) لسنة 2014 المعدلة والمتعلقة بإعادة الجنسية العراقية إلى الفيليين وإصدار البطاقة الوطنية والوثائق الرسمية الأخرى إليهم دون أي ترميز فيها يمس بهويتهم العراقية أو النيل وإنتمائهم الوطني أو التعامل معهم بعقلية النظام المباد ومراجعة قسم الأجانب أو وضع إشارة التبعية والرعوية الأجنبية على قيودهم ، وإذا ما تم هذا الأمر عكس ذلك فأنه يعد نكرناً لدمائهم الطاهرة الزكية ونضالاتهم الجسورة في الدفاع عن الوطن ومحاربة الإرهاب وتلبية نداء المرجعية الدينية العليا وفتوى الجهاد الكفائي المقدس ، كما يعد مخالفة صارخة لأحكام المادة (18) من الدستور ولإعتبار المكون الفيلي جزء أساسي أصيل لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور ونصوص المواد (1) و (2) و (3) و (4) و (5) و (6) و (9) و (12) و (13) و (14) و (16) و (18) و (19) و (20) و (23) و (37) و (38) و (44) و (45) و (46) من الدستور ونصوص المواد (3) و (17) و (18) من قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 والإعلان العالمي لحقوق الإنسان والأعراف الدولية وخاصةً المواثيق الدولية الموقعة من قبل جمهورية العراق

وهي الإتفاقية الدولية للقضاء على كافة أشكال التميز العنصري المُصادق عليها بالقانون رقم (135) لسنة 1969 والعهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية المُصادق عليه بالقانون رقم (193) لسنة 1970 والعهد الدولي الخاص بالحقوق الإقتصادية والإجتماعية والثقافية الُمصادق عليه بالقانون رقم (193) لسنة 1970 والإتفاقية الدولية لقمع جريمة الفصل العنصري والمعاقبة عليها المُصادق عليها بالقانون رقم (92) لسنة 1975 وإتفاقية القضاء على كافة أشكال التمييز ضد المرأة المُصادق عليها بالقانون رقم (66) لسنة 1986 وإتفاقية حقوق الطفل المُصادق عليها بالقانون رقم (3) لسنة 1994 .

ونجدد رفضنا القاطع لقانون البطاقة الوطنية الذي شرعه مجلس النواب مؤخراً في حالة إنتهاكه للشرائع القانونية والدولية ، إستناداً إلى أحكام البند (رابعاً) من المادة (21) من قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 ونصها (يلغى كل نص يتعارض وأحكام هذا القانون) ، وسوف نجند كل إمكانياتنا وطاقاتنا وجهودنا الحقوقية وبجميع الوسائل والطرق المشروعة في مواجهة وإيقاف ومنع أي ظلم وجور وإجحاف وتمييز عنصري وتطهير عرقي وتهجيري قسري وممارسات تعسفية بلون وأسلوب جديد تمس بهويتنا وعراقيتنا واللجوء إلى القضاء والسير في إجراءات حق التقاضي وسلوك سبل الطعن في دستورية القانون وإقامة الدعوى وتحريكها بصورة مستعجلة أمام المحكمة الإتحادية العليا إستناداً إلى المواد (47) و (49) و (87) و (88) و (89) و (92) و (93) و (94) و (125) من الدستور ووفقاً لأحكام قانون المحكمة الإتحادية العليا رقم (30) لسنة 2005 ونظامها الداخلي رقم (1) لسنة 2005 .

ونود التوضيح بأننا قوم لا نضع العصا في العجلة ولكن نطالب بإيجاد ووضع الحلول الجذرية والمعالجات الموضوعية والعملية التي تكفل إستحقاقاتنا دون اللجوء إلى القضاء وذلك رغبة منا في دعم وإسناد مشروع البطاقة الوطنية الذي يصب في خدمة الصالح العام شريطة عدم المساس بالهوية الوطنية العراقية الأصلية للمكون الفيلي مع الحسم النهائي لهذه القضية المصيرية العادلة والتي تأخر إنجازها لأكثر من (10) عشر سنوات عن سبق إصرار وتعمد وتقصير تتحمله أطراف وجهات عديدة ويستوجب محاسبتها ومساءلتها .

ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الوطنية للكورد الفيليين

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 27-12-2015

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 718

بيان الجبهة الفيلية لإستذكار جريمة إبادة وتهجير المكون الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20160401211146946 01

نستذكر في هذه الأيام المريرة الذكرى السنوية السادسة والثلاثين لإرتكاب النظام المقبور جريمة تهجير وإبادة المكون الفيلي بتأريخ 04-04-1980 التي تعد من أبشع جرائم الإبادة الجماعية التي أرتكبت في العصر الحديث وتوازي ما حصل في العديد من بلدان العالم ، حيث وقعت هذه الفضائع والخروقات الجسيمة بحق الفيليين في إطار سياسة منهجية للتطهير العرقي التي تعكس السلوك الإجرامي المتئصل في الفكر البعثي الصدامي وأفضت إلى أنهار ومجازر دموية وذهبت ضحيتها أكثر من

(1,000,000) مهجر فيلي وأكثر من (23,000) شباب فيلي مغيب من خلال ممارسة القتل العمد والإسترقاق والعنف وفرض الأحوال المعيشية القاسية وإلحاق الأضرار البليغة بحياة الأشخاص وأخذ الرهائن والحجز والإخفاء القسري في المعتقلات السرية الرهيبة دون حماية القانون ورفض الكشف عن مصيرهم المجهول والتسبب بالألم الشديد والمعاناة البدنية والفكرية وإستخدام السموم والأسلحة والغازات الخانقة وإجراء التجارب البايولوجية والكيمائية والمختبرية ضد المدنيين الأبرياء ومهاجمتهم ووضعهم كدروع بشرية في المواقع العسكرية والشروع بعمليات الإبعاد والنقل القسري وإصدار أوامر الترحيل غير القانونية وعبور مناطق المعارك والألغام والقيام بالتعذيب والإعتداء الوحشي والمعاملة المهينة الحاطة بالكرامة الإنسانية والإغتصاب والإستبعاد الجنسي والحرمان من الحقوق الأساسية وإسقاط حق الجنسية والمواطنة وإتلاف الوثائق الرسمية والطرد المجحف من الوظيفة العامة دون سند أصولي ولأسباب سياسية وعرقية وقومية وإثنية وثقافية ودينية ومذهبية ، إضافةً إلى إلحاق التدمير والتخريب بالأموال والممتلكات والإستيلاء عليها ومصادرتها تعسفياً بطريقة عابثة دون تعويض وحكم معلل والتدخل في شؤون القضاء والتأثير في إعماله ومنعه من إجراء المحاكمات النظامية وتنفيذ الإعدامات الجماعية والفورية خارج إطار القانون والتي شملت النساء والأطفال والشيوخ والشبان والرجال وبمختلف الأعمار في واحدة من أبشع الجرائم الفادحة والإنتهاكات الصارخة للشرائع السماوية والدنيوية وللأعراف الأخلاقية والمواثيق الدولية ، حيث نصت المادة (2) من إتفاقية منع جريمة الإبادة الجماعية والمعاقبة عليها لعام / 1948 تعني الإبادة الجماعية أياً من الأفعال التالية المرتكبة على قصد التدمير الكلي أو الجزئي لجماعة قومية أو ثنية أو عنصرية أو دينية بصفتها هذه : (أ) قتل أعضاء من الجماعة ، (ب) إلحاق أذى جسدي أو روحي خطير بأعضاء من الجماعة ، (ج) إخضاع الجماعة عمداً لظروف معيشية يراد بها تدميرها المادي كلياً أو جزئياً ، (د) فرض تدابير تستهدف الحيلولة دون إنجاب الأطفال داخل الجماعة ، (هـ) نقل أطفال من الجماعة عنوةً إلى جماعة أخرى ، وهذا ما أقرته المحكمة الجنائية العراقية العليا في حكمها التأريخي الصادر بتأريخ 29-11-2010 بشأن إعتبار ما تعرض له هذا المكون الأصيل جريمة إبادة جماعية بكل المقاييس والأعراف .

لقد دفع الفيليون ثمناً باهضاً لتضحياتهم وبطولاتهم ونضالاتهم المشرفة في سبيل العراق ، وتعرضوا لكل هذه الفواجع الآليمة ولم يغيروا مواقفهم الثابتة نتيجة القمع والإرهاب ، بل على العكس زادتهم إيماناً وعزماً وصلابة ، وأنخرطوا في العمل السياسي المناهض للنظام المباد منذ وقت مبكر وتعاونوا مع جميع الأحزاب الوطنية والقومية والدينية التي مع الآسف لم تنصفهم بعد سقوط الصنم في 09-04-2003 وتجاهلت دورهم وتنصلت عن تنفيذ تعهداتها الرسمية في وثائق مؤتمرات المعارضة العراقية ومناهجها السياسية وأنظمتها الداخلية بشأن إعادة الحقوق المغتصبة إلى المكون الفيلي وأنشغلت في مغانم ومكتسبات العملية السياسية التي أقصت الفيليين رفقاء الدرب والنضال من التوازن والشراكة الوطنية ، وهذا بإقرار وإعتراف القيادات والكوادر الحزبية بعد أن أصبحت في السلطة ، كما تقاعست عن مد يد العون والمساعدة إلى أبناء المكون الفيلي الذين يشتكون أثناء مراجعة دوائر الدولة من حلقات الروتين والإجراءات والقيود التعجيزية والفساد المالي والإداري وإطلاق عبارات التشكيك بهويتهم الوطنية وولائهم وإنتمائهم العراقي الأصيل وإتهامهم تعسفياً بالعمالة والتبعية والأجنبية والناجمة عن التصرفات والمضايقات والممارسات المتبعة من قبل بعض الموظفين والمسؤولين وتعاملهم بروح البعث الصدامي المحظور بحسب المادة (7) من الدستور وقانون الهيئة الوطنية العليا للمساءلة والعدالة رقم (10) لسنة 2008 والبعيدة كل البعد عن مبادئ حقوق الإنسان والعدالة وسيادة القانون ، إلا أن هذه التصرفات الممنهجة تعكس ترسخ ثقافة القمع والإضهطاد الموروثة عن النظام المقبور وأدت إلى التلكوء والتأخير والتعطيل المتعمد في إستعاد الحقوق الفيلية الدستورية والقانونية المشروعة تحت ذرائع وحجج وأعذار مختلفة لم تعد مقبولة ومبررة في الوقت الحالي نظراً لمرور أكثر من (13) سنة على سقوط الصنم في 09-04-2003 ، وبدورنا نحن نتسأل ... هل إن قضية المكون الفيلي ورد الإعتبار إليه تشكل معضلة إلى هذه الدرجة لا يمكن لحلها وحسمها بأسلوب قانوني وإنساني وحضاري أسوةً بالدول الديمقراطية التي خرجت من حقبة الأنظمة الدكتاتورية .

واليوم الجميع يطالب بالإصلاح الحقيقي والجذري ونحن في مقدمة المتضررين من الإقصاء والتمهيش ونسعى من أجل تحقيق العدالة المنشودة وتكثيف وتركيز الجهود لحث الرئاسات الثلاث والكتل السياسية على تعديل القوانين النافذة وإلغاء الجائرة منها وإصدار التشريعات الجديدة التي تنصف المكون الفيلي المضطهد بما يكفل إستحقاقاته الوطنية الدستورية والقانونية المشروعة وتمثيله العادل في مؤسسات الدولة والتوازن الوطني الحقيقي وضمان إستعادة حقوقه المغتصبة ورفع الظلم المُتجذر منذ عقود طويلة والضرر المُتراكم عن أبنائه وتخفيف معاناتهم والإسراع في تعويضهم مادياً ومعنوياً وتفعيل قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 وقرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2012 المصادق عليه من قبل رئيس الجمهورية بموجب القرار الجمهوري رقم (6) لسنة 2012 بشأن إعتبار جريمة تهجيرهم من جرائم الإبادة الجماعية والحسم السريع والعاجل لقضاياهم وتحسين الأوضاع المعيشية والصحية والإجتماعية لمناطقهم التي عانت من الحرمان والتخريب والكوارث والمحن ، وهذه القضية مسؤولية الجميع .

المجد والخلود لشهداء الكرد الفيليين ولكل شهداء العراق الأبرار

والسلام عليكم ورحمة الله

ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 2016-04-01

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 719

بيان الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين حول إقصاء المكون الفيلي من لجنة إعداد دستور كوردستان

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2015082412091569800

رئاسة إقليم كوردستان / برلمان كوردستان / مجلس القضاء الكوردستاني / مجلس الوزراء الكوردستاني
مجلس الشورى الكوردستاني / الأحزاب الكوردستانية / وسائل الإعلام والمجتمع المدني
نرافق إليكم طياً صورة ضوئية من كتاب الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين ذي العدد : (115) والمؤرخ في 20-06-2015 والمتضمن بيانها حول إقصاء المكون الفيلي من لجنة إعداد دستور كوردستان ، وكما يأتي : .
بعد الإطلاع على ما جاء في قانون إعداد مشروع دستور كوردستان العراق للإستفتاء رقم (4) لسنة 2015 ... نبدي إعتراضنا الأصولي على قرار برلمان كوردستان رقم (4) لسنة 2015 ، بشأن إختيار أعضاء لجنة إعداد مشروع الدستور ؛ نظراً لإستبعاد المكون الفيلي من عضوية اللجنة وهذه مخالفة صريحة لأحكام الفقرة الأولى من المادة (2) من القانون أعلاه والتي تؤكد على وجوب تمثيل المكونات القومية ، وبالتالي ضمنت جميع المكونات السياسية والحزبية والدينية والقومية حصتها العادلة في عضوية اللجنة بإستثناء المكون الفيلي المظلوم دائماً ، وهذا يعد إقصاء وتهميش متعمدين وعدم إعتراف بوجود هذا المكون الأصيل وتجاهل تام لمظلوميته وتهجيره القسري وإبادته الجماعية وإستحقاقاته الدستورية المشروعة ونضالاته وتضحياته المشرفة ، وهذه ليست المرة ... فقد سبق وإن تم إدراج هيئة مستقلة تحمل عنوان (المفوضية الخاصة بحقوق الكورد الفيليين) في الفقرة (و) من البند (أولاً) من المادة (147) من الباب الخامس المُتعلق بالهيئات والمُفوضيات المُستقلة في مسودة دستور إقليم كوردستان المعلنة بتأريخ 22-08-2006 ، وتم حذف هذه المفوضية نهائياً لأسباب مجهولة من المسودة النهائية لدستور الإقليم المعلنة بتأريخ 22-06-2009 وبإمكانكم الرجوع إلى المسودتين وملاحظة هذا الفرق جيداً ، مع العلم بإن مشروع الدستور بمسودتيه لم تؤكد على أية ضمانات وحقوق إلى مكوننا الفيلي المضطهد ولا حتى مشاركته في الحياة السياسية الكوردستانية أو منحه الكوتا البرلمانية والوزارية التي كانت متبعة في التشكيلة الحكومية قبل عام / 2003 ، أو حتى مراعاة خصوصيته السكانية والجغرافية ولهجته وثقافته وتأريخه وتراثه الأصيل ، إضافةً إلى عدم إعتبارنا مكون أساسي من مكونات المجتمع الكوردستاني ولا وجود لنا في التوازن الوطني الكوردي وتولي الوظائف العليا والخاصة والمناصب القيادية والوزارية في الإقليم ، وأدى ذلك إلى معاملتنا كأجانب وغرباء في إقليم كوردستان دون مراعاة رابطة الدم والقومية ، وعليه فإن قانون حماية المكونات في كوردستان العراق رقم (5) لسنة 2015 لم يتم أخذه بنظر الإعتبار .
علماً بإن الكورد الفيليين لم يشملوا بالإمتيازات الواردة في قوانين الإقليم النافذة بالرغم من ذكرهم فيها ، ولا حتى في نيل أبسط الحقوق المشروعة ومنها إصدار شهادات الوفاة إلى الشهداء الفيليين المختفين قسراً وفقاً للمادة (1/البند أولاً) من قانون المفقودين في حملات الإبادة الجماعية رقم (3) لسنة 1999 والتي تنص تشمل أحكام هذا القانون المفقودين خلال حملة تهجير الكورد الفيليين من قبل حكومة العراق المركزية سنة 1980 ويعتبر 31-12-1980 تأريخاً لإعلان فقدانهم وإن التحري عن مصيرهم قد أستنفذت وسائله ومدته وغايته بمضي أربع سنوات على فقدانهم ، ويترتب على ذلك إصدار محاكم كوردستان حجج الوفاة إلى المفقودين قسراً من مكوننا تنفيذاً للقانون المذكور آنفاً * (وهذا لم يتم تنفيذه على

KURDIPEDIA کوردیپیدیا

شهدائنا لحد الآن بالرغم من كثرة مُطالباتنا ومُناشداتنا ومُخاطباتنا التي لم تتلقى أية إستجابة تذكر) .
ونحن اليوم على مفترق الطرق ... نطالبكم جميعاً ونناشد ضمائركم الحية وأنتم أحرار ونقول كلمتنا للتأريخ بإعتبارها قضية مصيرية لا تتحمل التأجيل (أما نكون جزء أساسي أصيل لا يتجزأ من الشعب الكوردي وأمته العريقة أو لا نكون) ، وإن هذا الأمر يقتضي إعادة النظر بصورة جدية ومصداقية وشفافية من أجل إدراج وترسيخ حقوق وحريات المكون الفيلي وتوازنه الوطني الحقيقي في صلب دستور كوردستان وتأكيد ضماناتها من خلال تأسيس المفوضية الخاصة بحقوق الكورد الفيليين وأخذ الإجراءات المناسبة والعاجلة وفتح قنوات التنسيق المُباشر والتعاون المُتكامل والتشاور والحوار الدائم والمُتابعة المُستمرة ، وإضافة ممثل فيلي مهني حيادي من ذوي الخبرة والإختصاص إلى عضوية اللجنة آنفاً وترشيحه وتزكيته من قبلنا ، وهذا لا يشكل مانعاً إذ إن القانون أجاز عضوية اللجنة من نواب البرلمان أو خارجه وخاصةً إن الفقرة الثانية من المادة (2) من قانون إعداد مشروع الدستور للإستفتاء رقم (4) لسنة 2015 قد نصت على (ألا يزيد عدد أعضاء اللجنة على 21 عضواً) ، وبما إن برلمان كوردستان بموجب قراره المُرقم (4) لسنة 2015 قد أختار (20) عضواً في اللجنة ، وبالتالي فقد بقى مقعد واحد في اللجنة شاغر وبالإمكان ترشيح ناشط فيلي له ، كما أنه يجوز تشكيل لجان إستشارية وفرعية تابعة إلى الجنة الرئيسية ويؤخذ رأيها ومشورتها بنظر الإعتبار وترفد من قبلنا بالكفاءات الفيلية ولا يوجد أي مانع قانوني لذلك بهدف توسيع القاعدة الجماهيرية ومشاركة الموطنين طالما إن القانون أكد على مسألة التوافق بشأن إعداد وإقرار الدستور ، مع قبول مقترحاتنا ومنحها الأهمية والأولوية القصوى إنصافاً مظلوميتنا ومطالباتنا وحقوقنا المشروعة وإستحقاقاتنا الدستورية الأصيلة وإدراجها في صلب الدستور الكوردستاني بضمانات راسخة ...وسوف نزودكم بمقترحاتنا حول مشروع الدستور لاحقاً في حالة تجاوبكم الكريم مع مطاليبنا المشروعة .
ماهر الفيلي
الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 24-08-2015

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 720

بيان الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين حول مقابلة السيِّد رئيس مجلس القضاء الأعلى

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20150430132835851865

أستقبل السيَّد رئيس مجلس القضاء الأعلى / القاضي مدحت المحمود في مكتبه صباح يوم الأحد الموافق 26-04-2015 ، السيَّد ماهر رشيد الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين والوفد المرافق له ، وقد عبر رئيس السلطة القضائية الإتحادية عن تضامنه الكامل وتعاطفه مع هذا المكون العراقي الأصيل الذي يعد جزء أساسي من مكونات الشعب العراقي وحسب ما أكدته ديباجة الدستور ، وتم التطرق خلال إلى مناقشة القضايا القانونية المُتعلقة بالشأن الفيلي وسبل معالجتها أصولياً ، وأستمع خلالها رئيس المجلس إلى الشرح المفصل والمقترحات والحلول الجذرية التي قدمتها جبهتنا الفيلية من أجل تحقيق العدالة الناجزة والتقدير الوجداني السليم في إعادة الإعتبار إلى الكورد الفيليين ودور المحاكم والهيئات والأجهزة القضائية في تطبيق القوانين وحسم الدعاوى المرفوعة من قبل الفيليين لدى الجهات القضائية وحسن الأداء وسرعة الإنجاز والتعرف على ما يعترض سير الدعاوى من معوقات وإشكاليات ا وتذليها بما يكفل إعادة الحقوق والعقارات المُغتصبة إلى أصاحبها الشرعيين وتعويضهم مادياً ومعنوياً وإصدار حجج الوفاة إلى الشهداء الفيليين المُختفين قسراً وتقديم التسهيلات الممكنة وإلغاء أوامر النظام السابق وقرارات مجلس قيادة الثورة المُنحل والآثار المُترتبة عليها التي تتعارض مع أحكام القانون والدستور وتنفيذ حكم المحكمة الجنائية العراقية العليا الصادر بتأريخ 29-11-2010 المُصادق عليه من قبل الهيئة التمييزية وتوجيهات دولة رئيس الوزراء وتعهد الحكومة العراقية وبيانها الرسمي بموجب قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 وقرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2011 وقرار فخامة رئيس الجمهورية رقم (6) لسنة 2012 ومُقررات التقرير البرلماني لمجلس النواب وبيانات الرئاسات الثلاث لإستذكار جريمة التهجير القسري سنوياً وقرارات لجنة الشؤون الإقتصادية واللجان الوزارية العليا ، وما يترتب عليها من الإستحقاقات الدستورية والقانونية والوطنية المُشروعة وإزالة الآثار السيئة عنهم ... وفي نهاية اللقاء أعرب السيَّد رئيس السلطة القضائية الإتحادية عن دعمه وإسناده غير المحدود وإستعدادته لتلقي جميع الشكاوى الأصولية ودراسة المقترحات اللازمة لمُعالجة وحسم الدعاوى بميزان العدالة والإنصاف ... فيما شكر وفدنا الفيلي رئيس مجلس القضاء الأعلى على رحابة صدره وإستماعه لكل الموضوعات والمسائل التي طرحت خلال اللقاء .

ماهر الفيلي

الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين

خصائص السجل

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 30-04-2015

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 721

بيان الذكرى السنوية الثانية لتأسيس الجبهة الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=201701141454339901 7

نستذكر بتأريخ 10-01-2015 المناسبة السنوية لتأسيس الجبهة الفيلية تحت شعار الفيليون جزء أساسي من النسيج الوطني العراقي ، وتم هذا الحدث بحضور حكومي وسياسي وجماهيري حاشد وبتغطية إعلامية وصحفية واسعة ، فلقد ولدت هذه الجبهة الناهضة من رحم المعاناة الآليمة في سبيل إعادة الإعتبار إلى مكوننا المضطهد وما أصابه من جرائم الإبادة الجماعية والتهجير القسري والتطهير العرقي ، وهي ركيزة قوية أساسية في إسترجاع الحقوق المغتصبة والهوية العراقية وترسيخ الإستحقاقات الدستورية والتوازن الوطني الحقيقي بصفتنا جزء أساسي لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي وتعويض أهلنا عن سنوات الظلم والقهر والقمع الطويلة والكشف عن مصير الشهداء المغيبين في المقابر الجماعية ، حيث مرت (14) سنة على سقوط الصنم المقبور وضحايا الفيلية التي بلغت أكثر من (1,000,000) مهجر و (23,000) مغيب قسراً ولم يتم إنصافهم لحد الآن بالرغم من كل الوعود والتعهدات وأحكام الدستور التي تقتضي بإشراك المكون الفيلي في العملية السياسية دون إقصاء وتهميش ، ونحن ماضون بكل قوة وعزم وإقتدار في سبيل الدفاع المستميت عن حقوق الشهداء والسجناء والمعتقلين والمحرومين والضعفاء والمحتاجين وتأمين إستحقاقاتهم المشروعة وتغليب المصلحة العامة على حساب المنافع الشخصية الضيقة وتحقيق الإنجازات والمكتسبات وإحياء المشروع الوطني الفيلي الناهض بعيداً عن الإملاءات والتأثيرات والأهواء والصراعات والضغوط وبناء قدراته الفعالة في تمثيل هموم وتطلعات المكون من خلال العمل التنظيمي والميداني وإستيعاب المستجدات والمتغيرات على الساحة السياسية وتقييم التجارب والأخطاء السابقة وإستخلاص الدروس والعبر منها ، فنحن لن نقدم الوعود فقط بل نناضل من أجل إسترداد حقوقنا المشروعة ، إذ نضع نصب أعيننا وفي مقدمة أولوياتنا خدمة أهلنا الفيليين بكل عهد ووفاء ودون كلل أو ملل وإقرار التشريعات الكفيلة بترسيخ الحقوق الفيلية ورفع صوتها عالياً أنظار المجتمع الدولي والأمم المتحدة وإعمار المناطق الفيلية المتضررة وتصحيح المسارات الخاطئة في إصدار البطاقة الوطنية والوثائق الرسمية والتأكيد على التعامل الحضاري بما يحفظ كرامة الإنسان في إعادة الحقوق المسلوبة وصرف التعويضات المناسبة وتقليل سلسلة المراجع وحلقات الروتين وكشف حالات الفساد والإبتزاز والرشوة ... حتى لن نكون رقماً جديداً يضاف إلى عشرات المنظمات والأحزاب والجمعيات ... وسوف نستمر بالعطاء والخدمة بالرغم من كل التحديات والصعوبات ... وبهذه الأهداف النبيلة ولدت وستبقى جبهتنا المباركة بسواعد الخيّرين والشرفاء وعلى بركة الله من أجل تحقيق الغايات والأهداف المنشودة وإعلاء كلمة الحق .

ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية

2017-01-09

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 2017-01-14

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 722

بيان المجلس السياسي الفيلي حول إستحواذ حقوق المكون الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20240929091914599565

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ...

أجتمع المجلس السياسي الفيلي في جلسة إستثنائية طارئة بتأريخ-01-09- 2024 بجميع مكوناته المتحالفة بأطرافها السياسية والثقافية والإجتماعية والعشائرية في ضوء التصريح الإعلامي الجريء للقاضي الشجاع النزيه الشريف (الأستاذ منير حداد الفيلي) الذي أدلى به على قناة الشرقية في إحدى نشراتها الإخبارية الرئيسة حول إستحواذ جهات سياسية معينة على حقوق المكون الفيلي وسلب إستحقاقاته الدستورية المشروعة في التوازن الوطني والوظيفي والتلاعب بها على حساب الشهداء الأبرار والدماء الطاهرة والتضحيات الجسيمة وذهاب المناصب العليا والخاصة والدرجات الوظيفية * (ومنها منصب سفير مخصص إلى المكون الفيلي) إلى أشخاص لا ينتمون إلى المكون الفيلي ودخلاء عليه بالإدعاء الكاذب أو دفع الرشوة أو السرقة أو المساومات القذرة أو التهديد والترغيب وتحت أنظار الكتل السياسية وعلمها ودرايتها التامة ... ونقول الساكت عن الحق شيطان أخرس وهذا ما تتحمله القوى الطارئة التي تدعي تمثيل المكون الفيلي زيفاً التي تشكل مافيات أخطبوطية لا هم سوى منافعها الشخصية ومصالحها الرذيلة ومتاجراتها الرخيصة بأساليب غير مشروعة وطرق ملتوية بالمقامرة والرهان والكسب غير الأخلاقي ... وهنا لا بد للسلطة القضائية والمحكمة الإتحادية العليا وجهاز الإدعاء العام والأجهزة الرقابية والإعلام المستقل والمجتمع المدني بمواقفها المشرفة أن تقول كلمتها الفاصل إزاء هذه التصرفات المشينة ومحاسبة مرتكبيها وتحريك الدعاوى الجنائية لحماية حقوق المكون الفيلي التي كفلها الدستور والقانون مثلما كان موقف (القاضي منير حداد) ودوره التأريخي الجليل في تثبيت قضية إبادة المكون الفيلي في سير المحاكمات الخاصة بالمحكمة الجنائية العراقية العليا وإعتبارها جريمة إبادة جماعية وإعدام رئيس النظام البائد في إطار تحقيق العدالة الإنتقالية ... وعليه تثميناً وتقديراً لجهود " القاضي منير حداد " وأعماله ومساعيه التي تستحق كل الشكر والإمتنان لكونه من رجالات المكون الفيلي الأشداء الذي تحمل السجن والإضطهاد والتعذيب والظلم والملاحقة الأمنية ... وبناءً على ما تقدم ... قرر المجلس السياسي الفيلي ب (الإجماع) تولي " القاضي منير حداد " رئاسة المجلس ليكون خير مدافع أمين وأصيل على حقوق المكون الفيلي والإلتفاف حوله بصفته شخصية وطنية وعامة معروفة ودعم قيادته ومساندة خطواته الجسورة بفضل تأريخه وضميره وكرمه ونضاله وتضحياته ونبل أخلاقه الرفيعة مثلما حقق العدالة المرجوة في القضاء يحقق الإنجاز في إعادة الحقوق السياسية المسلوبة إلى المكون الفيلي ... والله الموفق .

المجلس السياسي الفيلي (م.س.ف.)
[1].The Faylee Political Council (F.P.C.)

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
عقد: 20-29 العقد الثالث
اللغة - اللهجة: عربي
قرن: القرن 21 (2000-2099)
اسلوب الوثيقة: ديجيتال
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: جنوب كردستان
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
[1] موقع الكتروني | عربي | sotaliraq.com.
وقت التدوين: 29-09-2024
اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: وثائق

سجل: 723

بيان المكتب السياسي للجبهة الوطنية للكورد الفيليين وقيادة لواء الكورد الفيليين / حشد شعبي حول إنطلاق مشروع البطاقة الوطنية الموحدة

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2015091414045786056

إشارةً إلى بيان وزارة الداخلية حول إصدار البطاقة الوطنية وفقاً لأحكام المادة (3) من قانون وزارة الداخلية رقم (11) لسنة 1994 المُعدل والمادة (3) من قانون الأحوال المدنية رقم (65) لسنة 1972 المُعدل .
نؤكد على وجوب إستعادة أبناء المكون الكردي الفيلي للجنسية العراقية وحقوق المواطنة الكاملة ، والتي تقتضي الإلتزام التام والكامل بأحكام المادة (18) من الدستور والمادة (3/أ) من قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 .
وتزامناً مع الذكرى السنوية الأولى لنفاذ تعليمات الجنسية العراقية الجديدة التي نشرت في الجريدة الرسمية / الوقائع العراقية بتأريخ 08-09-2014 ... فلا بد من إخراج سجلات وملفات وأضابير المكون الفيلي من قسم التجنس وشؤون الأجانب في مديرية شؤون الجنسية ودمجها مع سجلات وقيود الجنسية والأحوال المدنية للمواطنين العراقيين في مديريات الجنسية في بغداد والمحافظات وحسب الرقعة الجغرافية للسكن .
ومع البدء في إصدار البطاقة الوطنية ... نحذر من وضع إي ترميز في هذه البطاقة يستهدف النيل من عراقية الكورد الفيليين أو التعامل معهم بعقلية النظام المقبور والتعمد والإصرار في ذلك خلافاً لمبادئ الدستور والقانون وحقوق الإنسان ومقومات العدالة والمساواة بين أبناء الوطن الواحد ، وخاصة إن المكون الفيلي جزء أساسي أصيل لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور ، وإذا ما تم هذا الأمر فأنه إستهدافاً سياسياً وحزبياً وقومياً وعرقياً ومذهبياً وفئوياً وتمييزاً عنصرياً بغيضاً وطعناً مقصوداً بالولاء والإنتماء والهوية الوطنية وإستخفافاً بالتضحيات الجسيمة التي قدمها الفيليين قرباناً للعراق على مدى التأريخ ونكرناً لدمائهم الطاهرة الزكية ونضالاتهم الجسورة في الدفاع عن الوطن ومحاربة الإرهاب وتلبية نداء المرجعية الدينية العليا وفتوى الجهاد الكفائي المقدس .
ونجدد على وجوب تطبيق المادتين (13) و (17) من تعليمات الجنسية النافذة والتي تنص على أنه يعد عراقي الجنسية ومُتمتعاً بها من كان من أفراد العشائر الفيلية ومُسجلاً في سجلات الأحوال المدنية لعام 1957 أو أي تعداد سابق له ، وإلغاء جميع القرارات التي تمنع إستعادة الفيليين للجنسية العراقية أو منحها إليهم بأثر رجعي من تأريخ صدورها وبما يكفل لهم حقوق المواطنة الكاملة ، إضافةً إلى حذف جميع شارات الإلغاء والإسقاط والترقين والتجميد والتجنس والإكتساب والأصل الأجنبي المُثبتة لأسباب سياسية أو قومية أو عرقية أو مذهبية أو عنصرية أينما وردت في قيود سجلات الجنسية والأحوال المدنية على أن تلتزم الجهات المُختصة بمُتابعة تنفيذ هذه التعليمات وإلغاء القرارات الشارات الجائرة وتأشير ذلك في القيود وسجلات الجنسية والأحوال المدنية وإلغاء صفة الأجنبي عن أبناء المكون الفيلي .
ماهر الفيلي
الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين
أمر لواء الكورد الفيليين

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 14-09-2015

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 724

بيان صادر عن الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين بمناسبة الذكرى السنوية الخامسة والثلاثين لإبادة وتهجير المكون الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20150408115252709815

لقد بادرت الجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين إلى إستذكار جريمة تهجير وإبادة الكورد الفيليين بتأريخ 04-04-2015 ... إحتفاءً بحكم المحكمة الجنائية العراقية العليا الصادر بشأن إعتبار ما تعرض له هذا المكون الأصيل جريمة إبادة جماعية بكل المقاييس والأعراف ، حيث طالبت جبهتنا مجلس النواب العراقي بتخصيص جلسة برلمانية لغرض الإستذكار والتكريم والإحتفال الرسمي باليوم الوطني للشهداء الفيليين وإدراجها ضمن جدول الأعمال ليوم السبت الموافق 04-04-2015 الجاري وإصدار البيان الرسمي أمام وسائل الإعلام بشأن هذه الذكرى الأليمة وتثبيتها من المناسبات الرسمية الدائمة التي يحتفل بها مجلس النواب الموقر سنوياً نظراً لمواقفه الوطنية النبيلة والمُشرفة في إصدار التقرير البرلماني لمجلس النواب حول الكورد الفيليين الصادر في عام / 2011 وقرار مجلس النواب التأريخي رقم (18) لسنة 2011 وبيان لجنة الشهداء والضحايا والسجناء السياسيين النيابية بتأريخ 06-04-2014 ، وأثمرت جهودنا في هذا المضمار ، وبهدف الإعداد والتهيئة للتحضيرات المطلوبة لهذا الحدث المهم ... فقد أجتمع (السيّد ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة) مع (النائبة د. تافكه أحمد ميرزا / رئيس لجنة مؤسسات المجتمع المدني) بتأريخ 31-03-2015 ، وتم الإتفاق خلال اللقاء على إقامة معرض وثائقي يجسد المأساة الفيلية تحت قبة البرلمان العراقي مع وقفة حداد تضامنية مع الشهيد الفيلي ... حيث قدمت الجبهة أرشيف مُتكامل من صور وأسماء الشهداء المغدورين التي تضم قوائم لأكثر من (6,000) شهيد مُوثق من قبلنا من أصل (23,000) شهيد فيلي مُختفي قسراً لم تعثر على جثامينهم الطاهرة أو تتوفر أية معلومة عنهم لحد الآن ، وتم وضع الصور وتنظيمها في مدخل باحة البرلمان لتكون أمام مرأى النواب وشاهدة عيان على الهمجية الوحشية لجرائم الإبادة الجماعية التي أرتكبها لنظام الدكتاتوري القمعي المقبور بحق الكورد الفيليين في الذكرى السنوية الخامسة والثلاثين لهذه الفاجعة بتأريخ 04-04-1980 ... وقد قام مشكوراً (السيّد ئارام شيخ محمد / نائب رئيس مجلس النواب) بإفتتاح الإحتفال الكريم ومعرض الصور الفوتوغرافية والوثائق وبحضور الأمين العام للجبهة ورئيس لجنة مؤسسات المجتمع المدني البرلمانية والسفير العراقي في الولايات المتحدة الأمريكية وعدد كبير من أعضاء مجلس النواب في وقفة تضامنية تعبر عن تلاحم أبناء الوطن تجاه ضحايا البعث الفاشي ورفع المظلومية عنهم وإسناد مطاليبهم العادلة ومنهم (النائبة آلا الطالباني / رئيس كتلة الإتحاد الوطني الكوردستاني النيابية) و (النائب خسرو كوران / رئيس كتلة الحزب الديمقراطي الكوردستاني النيابية) و (النائب حسن سالم / رئيس كتلة الصاقون النيابية) و (القاضي محمود الحسن / رئيس اللجنة القانونية النيابية) و(النائبة نجيبة نجيب / عضو التحالف الكوردستاني) و (النائب مسعود حيدر / عضو كتلة التغيير) و (النائب د. عامر الخزاعي / عضو إئتلاف دولة القانون) و (النائب عباس البياتي / عضو التحالف الوطني) و (النائبة د. ماجدة عبد اللطيف محمد / عضو تيار الأحرار) و (النائب علي المالكي / عضو إئتلاف دولة القانون) و (النائب مثال الألوسي / رئيس التحالف المدني الديمقراطي) وثبتوا جميعاً موافقهم الصادقة في سجل زيارة المعرض ... وقد ألقاء السيّد ئارام شيخ محمد نائب رئيس البرلمان كلمة قيمّة خلال المؤتمر الصحفي للإحتفال ... وأكد فيه على وجوب تكثيف وتركيز الجهود في مجلس النواب لتعديل القوانين وإصدار التشريعات الجديدة التي تنصف المكون الفيلي المضطهد وضمان إستعادة حقوقه المُغتصبة ورفع الظلم المُتجذر منذ عقود طويلة والضرر المُتراكم عن أبنائه وتخفيف معاناتهم والإسراع في تعويضهم مادياً ومعنوياً ، وإن هذه القضية مسؤولية الجميع وشكر في كلمته الجهود الخيّرة لإقامة هذه الفعالية التي أنعشت ذكرى هذه النكبة الآليمة التي طالت أبناء شعبنا من الفيليين من قبل النظام الدكتاتوري المُباد ، وقدم شكره إلى لجنة مؤسسات المجتمع المدني والقائمون من جبهتنا على هذا المعرض الصوري الوثائقي ، وبيّن إن أبواب مجلس النواب مفتوحة أمام الفيليين لغرض التعاون في توثيق جرائم الإبادة والتهجير وإستعادة الحقوق الأصيلة ، فيما أوضحت النائبة تافكه أحمد رئيس لجنة مؤسسات المجتمع المدني إن ما جرى للفيلين هو بسبب مواقفهم الوطنية ومقارعتهم للنظام المقبور فكانوا من أوائل الذين سقوا شجرة الحرية بدمائهم ، وهم اليوم يقفون مع القوات الأمنية والحشد الشعبي بوجه الإرهاب وهذا يؤكد عمق حبهم للعراق ، وقد شهدت المناسبة عرض (60) صورة وثائقية تجسد واقع المعاناة جراء القمع الصدامي الجائر ، وكان في وقت سابق قد طالب النائب عباس البياتي بمنح الكورد الفيليين رئاسة إحدى الهيئات المُستقلة تكريماً لتضحياتهم الجسيمة ودورهم المُشرف في بناء العراق وقيام مجلس النواب بتشريع القوانين التي تنصف المكون الفيلي الذي لم يحصل على إستحقاقاته الوطنية وتمثيله العادل في مؤسسات الدولة والتوازن الوطني الحقيقي ، كما أصدرت لجنة مؤسسات المجتمع المدني البرلمانية بياناً لإستذكاراً يوم في الرابع من نيسان وصدور قرار جائر بإسقاط الجنسية العراقية عن مكون أصيل من مكونات الشعب العراقي وهم الكورد الفيليين وبدأت حملات تهجيرهم القسري مما يعد طعناً في الوطنية والمواطنة لهذا المكون وهم العراقيين الأصلاء بجذورهم كأصالة نخيل العراق وأهواره وجباله ، وفتح النظام الجائر نار ممارساته الإجرامية وقراراته التعسفية بحقهم ... سلباً وإعتقالاً وتهجيراً وتشريداً في غياهب المنافي والمعتقلات الرهيبة

والشتات وتغييب أبنائهم وقتلهم ليكونوا من أوائل قوافل الشهداء التي لازالت تروي إلى يومنا هذا طريقاً للحرية والعزة وبناء الإنسان والمواطنة والوطن ، لقد دفع الفيليون ثمناً باهضاً لمواقفهم الوطنية التي شهدها تأريخ العراق وتعرضوا لكل هذه المظالم ولم يغيروا مواقفهم الثابتة نتيجة الممارسات القمعية ، بل على العكس زادتهم إيماناً وصلابة وها هم اليوم جزءً أساسياً من كل موقف وطني وقانوني وشرعي ، وما إنخراطهم في العملية السياسية الجارية وعملية البناء والتحديات ومواجهة أعتى الأخطار التي تهدد البلاد ومنها عصابات داعش الإرهابية إلا دليلاً واضحاً على وطنيتهم ومعدنهم الأصيل وتعبيراً صادقاً وموقفاً متميزاً ، فهذه الجرائم التي أقترفها النظام المقبور يندى لها جبين الإنسانية ، ويجب علينا إن نتذكرها كل عام بل وكل يوم حتى لا تعود الدكتاتورية مُجدداً ولرسم مستقبلاً لأجيالنا لا مجال فيه للطائفية والعنصرية والشوفينية ولا ينزلقوا إلى مهاوي الظلم والتسلط والإجرام ... إن إدانة الأفعال الإجرامية المقيتة التي أنتهك خلالها النظام القمعي كل حقوق الإنسان والشرائع السماوية تدفع بنا إن نتقدم خطوة إلى الإمام ولو في جزء من رد جميلهم لهذا الوطن وهو إعادة الاعتبار الكامل لهذا المكون الأصيل بإسترجاع حقوقه الكاملة غير المنقوصة ، وأكدت اللجنة على جملة من المطاليب وهي تطبيق المادة (125) من الدستور وإلغاء جميع التشريعات وقرارات مجلس قيادة الثورة المُنحل التي أستهدفت إبادتهم وتطهيرهم وتفعيل قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 وقرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2012 المصادق عليه من قبل رئيس الجمهورية بموجب القرار الجمهوري رقم (6) لسنة 2012 بشأن إعتبار جريمة تهجيرهم من جرائم الإبادة الجماعية وتعديل التشريعات النافذة وبما يضمن إستعادة حقوقهم المسلوبة وتشريع قانون خاص بتحريم الكراهية والبغضاء والحسم السريع والعاجل لقضاياهم وتحسين الأوضاع المعيشية والصحية والإجتماعية لمناطقهم التي عانت من الحرمان والتهميش والتخريب والكوارث والمحن والنظر في كل القضايا التي تنصفهم .

وفي ختام الإحتفال قدمت لجنة مؤسسات المجتمع المدني النيابية كتاب شكر رسمي إلى الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين على جهوده المُتميزة المبذولة في الفعالية المركزية التي أقامها مجلس النواب العراقي وإقامة معرض الصور الوثائقي الذي يجسد واقع الجريمة النكراء .

وبدورنا نحن كجبهة وطنية وليدة من الواقع الفيلي المأساوي ... نطالب جميع القوى السياسية والكتل البرلمانية في ذكرى الإبادة الفيلية لإعادة الإعتبار إليها وإنصافها من خلال الإلتزام بأحكام الدستور والعمل الجاد على تخصيص المقاعد البرلمانية والحقائب الوزارية إلى المكون الفيلي وفقاً لنظام الكوتا وتحقيق التوازن الوطني والتمثيل الحقيقي للمكون الفيلي في العملية السياسية وإتخاذ القرار بإعتباره جزء أساسي أصيل من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور ، وإشراكه في جميع مفاصل الدولة والوزارات والهيئات المستقلة والجهات غير المُرتبطة بوزارة والمناصب القيادية والأمنية والسيادية والدرجات الوظيفية ومنها (وكلاء وزارات ، ومستشارين ، وسفراء ، ومفتشين عامين ، ومدراء عامين ، ومن هم بدرجتهم) بشكل يتناسب مع مظلوميته المُتراكمة وحرمانه أبنائه من تولي المناصب والوظائف نتيجةً للتشكيك بولائهم وإنتمائهم الوطني لأسباب سياسية وقومية وعرقية ومذهبية وعنصرية ولأكثر من ثمانين عاماً بموجب القوانين والقرارات والتشريعات الجائرة التي أصدرتها الأنظمة الدكتاتورية المُبادة وتخصيص النسبة العادلة للمكون في القوات المُسلحة والشرطة والأجهزة الأمنية والعسكرية وقوات الحشد الشعبي والحرس الوطني والشروع بتأسيس القناة الفضائية الفيلية ضمن شبكة الإعلام العراقي .

أخوكم / ماهر الفيلي

المُشرف على لواء الكورد الفيليين

الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين

خصائص السجل

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر
وقت التدوين: 08-04-2015
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق
سجل: 725
بيان قيادة لواء الكورد الفيليين / حشد شعبي بمناسبة ذكرى صدور تعليمات الجنسية الجديدة
20150908152724859 91=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

نستذكر في هذا اليوم 08-09-2015 ... الذكرى السنوية الأولى لصدور تعليمات الجنسية العراقية الجديدة ، والتي تم نشرها في الجريدة الرسمية / الوقائع العراقية بتأريخ 08-09-2014 ، حيث نصت هذه التعليمات على ضمان إستعادة أبناء المكون الكردي الفيلي للجنسية العراقية وحقوق المواطنة الكاملة وفقاً لأحكام الدستور وقانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 ... ولكن واقع الحال عكس ذلك تماماً وتتصرف وزارة الداخلية ومديرية الجنسية العامة بشكل مغاير ... فلازال أبناء المكون الفيلي يراجعون قسم التجنس وشؤون الأجانب في مديرية شؤون الجنسية ... مما يعد هذا الأمر إستهدافاً سياسياً وتمييزاً عنصرياً بغيضاً وطعناً مقصوداً بالولاء والإنتماء والهوية الوطنية على الرغم من التضحيات الجسيمة التي قدمها الفيليين قرباناً للعراق خلال حكم الطاغية المقبور وإستخفافاً بدمائهم الطاهرة الزكية التي روت كل شبر من أرض الرافدين وإقصائاً لنضالاتهم الجسورة في الدفاع عن الوطن ومنها تلبية نداء المرجعية الدينية العليا وفتوى الجهاد الكفائي المقدس ... وهذا يدفعنا إلى التخلي عن الجنسية العراقية طالماً تستمر هذا التصرفات غير القانونية بحقنا ويبخس علينا إسترجاع حقوقنا الأصيلة الدستورية المشروعة والتي لازالت مغتصبة لحد الآن نتيجة للروتين الإداري المتصعب وحلقاته ومطباته التعجيزية والفساد المستشري التي أثقلت كاهل الفيليين لأكثر من (10) سنوات من المراجعات الرسمية العقيمة لدوائر الدولة وبدون جدوى ، وهذا ما يجعلنا نفقد الثقة بكل صاحب قرار أو سلطة وبدء صبرنا ينفذ بفضل الوعود الزائفة

طيلة العقد المنصرم .
أننا كحشد شعبي فيلي مجاهد نؤكد على وجوب بالإلتزام بالدستور ومن الجميع على حد سواء وإحترام سيادة القانون وتطبيقها حرفياً دون تأويل ... ونطالب وزارة الداخلية ومديرية الجنسية العامة خاصةً بجعل تعليمات الجنسية موضع التنفيذ وإلا تكون مجرد حبراً على ورق ، حيث نصت التعليمات على أنه يعد عراقي الجنسية ومُتمتعاً بها من كان من أفراد العشائر الفيلية ومُسجلاً في سجلات الأحوال المدنية لعام 1957 أو أي تعداد سابق له ، وإلغاء جميع القرارات التي تمنع إستعادة الفيليين للجنسية العراقية أو منحها إليهم بأثر رجعي من تأريخ صدورها وبما يكفل لهم حقوق المواطنة الكاملة ، إضافةً إلى حذف جميع شارات الإلغاء والإسقاط والترقين والتجميد والتجنس والإكتساب والأصل الأجنبي المُثبتة لأسباب سياسية أو قومية أو عرقية أو مذهبية أو عنصرية أينما وردت في قيود سجلات الجنسية والأحوال المدنية على أن تلتزم الجهات المُختصة بمُتابعة تنفيذ هذه التعليمات وإلغاء القرارات الشارات الجائرة وتأشير ذلك في القيود وسجلات الجنسية والأحوال المدنية وإلغاء صفة الأجنبي عن أبناء المكون الفيلي من تأريخ صدور هذه التعليمات قبل سنة وغير المنفذة لحد الآن !
ماهر الفيلي
أمر لواء الكورد الفيليين

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 08-09-2015
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق
سجل: 726
بيان قيادة لواء الكورد الفيليين بمناسبة ذكرى تأسيسه

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20150615110040855610

تمر علينا الذكرى السنوية الأولى لتأسيس لواء الكورد الفيليين بتأريخ 16-06-2014 في سبيل الوقوف صفاً واحداً مع الدولة وإثبات المواقف النبيلة المشرفة وتلبية نداء المرجعية الدينية العليا الرشيدة وفتوى الجهاد الكفائي التي أصدرها سماحة الإمام السيَّد علي السيستاني (دام ظله وقدس سره الشريف) وتنفيذاً لبيان الحكومة العراقية بشأن إعلان حالة التأهب القصوى وحماية الأمن الوطني والدفاع عن سلامة عراقنا العزيز والذود عن أرضه ومُقدساته والتضحية بكل ما هو غال ونفيس والمشاركة الفعالة في ساحات القتال لمحاربة ودحر أعتى هجمة شرسة في التأريخ المعاصر والمُتمثلة بعصابات داعش الإرهابية ، وقد تم عقد مؤتمر إسناد الدولة والقانون والقوات الأمنية في بغداد بتأريخ 16-06-2014 وبحضور عدد كبير من مسؤولي الدولة والأجهزة الأمنية والعسكرية والأحزاب والكيانات السياسية والوجهاء والأعيان والشيوخ ومنظمات مجتمع المدني وحقوق الإنسان وجمع غفير من المواطنين والعشائر المتضامنة وإنبثق من المؤتمر إعلان تأسيس « لواء الكورد الفيليين » وفتح باب التطوع لأبناء المكون الفيلي للإنخراط في صفوف قوات الحشد الشعبي المظفرة في إطار دعم الدولة والقانون والجيش .
هذا وقد صرح { المُشرف على لواء الكورد الفيليين / السيَّد ماهر الفيلي } في ذكرى تأسيس الحشد الشعبي وتشكيل الجناح العسكري الفيلي المجاهد ... نبارك ولادة حشدنا الشعبي والفيلي وإنتصاراته التأريخية في ساحة الوغى ونيل الشهادة في سبيل الدفاع عن الوطن وتنفيذ فتوى المرجعية الدينية العليا التي وحدت العراق بكل أطيافه وقومياته ومنهم أبناء المكون الفيلي الذين لبوا نداء الواجب الوطني والديني وقدموا القوافل المُتواصلة من الشهداء والدماء الجليلة من أجل حماية

المُقدسات والعرض والشرف والكرامة الإنسانية وتطهير المناطق من دنس الإرهاب وعلى رأسهم الشهيد البطل { سمير مراد الفيلي } ، وهكذا تم تأسيس لوائنا العسكري في الحشد الشعبي واليوم نحتفل بمرور عام كامل على ولادته المظفرة في ساحات المعارك وقواطع العمليات وخنادق القتال ، ويعود الفضل لهذه الإنتصارات العظيمة الساحقة إلى فتوى الجهاد الكفائي التي أصدرتها مرجعيتنا الشريفة وإنقاذها للأمة الإسلامية والعراق من عصابات داعش الإجرامية وخطرها الداهم ، وبهذه المناسبة نتوجه بالتحية الخالصة والمباركة إلى أبطال الحشد الشعبي وندعو الله عز وجر بالرحمة والخلود لشهدائنا الأبرار الذين سالت دمائهم الزكية في سبيل الوطن ... فهذا الحشد المُقدس هو من أرهب أعداء العراق وأفشل مُخططاتهم ودحرهم وأخذ زمام المبادرة من الدفاع إلى الهجوم وضرب أوكارهم في مهدهم وكان السور المنيع في التصدي لهذه العصابات الغاشمة وإيقاف زحفها وتمددها وإجتياحها للمدن والمناطق العراقية وساهم في الثبات والصبر والصمود بإعتبارها معركة مصيرية لا تراجع عنها ... كما جدد { المُشرف على لواء الكورد الفيليين } مطالبة الحكومة العراقية وهيئة الحشد الشعبي والقائد العام للقوات المسلحة بتأمين مُتطلبات لواء الكورد الفيليين في محاربة الزمر الإرهابية حيث بلغ عدد مقاتلي اللواء (1735) مقاتلاً وبلغ عدد المتطوعين أكثر من (5000) متطوعاً ولا زالوا مستمرين بالتسجيل بكثافة وحماسة منقطعة النظير وتجهيز اللواء بكل المُستلزمات الضرورية والمُعدات والأسلحة والأعتدة والمركبات والقضايا والشؤون اللوجستية أسوةً بسرايا وتشكيلات الحشد الشعبي المظفرة بإعتبارنا الممثل الوحيد للمكون الفيلي في الحشد الشعبي ... وهذا من حقنا الطبيعي بصفتنا جزء أساسي أصيل من مكونات الشعب العراقي المذكورة في ديباجة الدستور ... من أجل الإسهام في الدفاع عن الوطن والذود عنه بالغالي والنفيس ولا يمكن منعنا من أداء واجب الجهاد الكفائي ويتجسد ذلك من خلال وقوف الجميع إلى جانبنا وإحقاق مطالبنا المشروعة وخاصةً إننا على شفير حافة هاوية تهدد بتمزيق الوحدة الوطنية والنسيج الإجتماعي والعملية السياسية والأخطار المحدقة وتستوجب وأدها في مهدها ، حيث نحن اليوم باقين على العهد في خندق واحد لإسناد ومناصرة القوات العسكرية والأمنية في محاربة الإرهاب الدولي والإقليمي ، وشرعنا إستجابةً لنداء المرجعية الرشيدة بإقامة دورات مكثفة لتدريب الطلبة والشباب والموظفين على السلاح في مقر اللواء .
مع تحيات قيادة لواء الكورد الفيليين

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 15-06-2015

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 727

بيان قيادة لواء الكورد الفيليين بشأن إسناد الحشد الشعبي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=2015081812583185889

يستمر لواء الكورد الفيليين بنشاطاته وفعالياته بالتنسيق مع مصرف عبر العراق الأهلي وهيئة الحشد الشعبي وقوات الشهيد الصدر الأول (قدس) في توزيع المساعدات الغذائية والتموينية والعينية إلى فصائل الحشد الشعبي المقدس بشكل مستمر تعبيراً عن المشاركة الحقيقية في دعم وإسناد المجهود الحربي ورفع معنويات المجاهدين في ساحات القتال مع عصابات داعش الإرهابية، وتأكيداً على التلاحم الإنساني بين أبناء الشعب الواحد في هذه المرحلة الصعبة التي تتطلب تظافر الجهود لدرء الخطر الداهم وتلبية فتوى الجهاد الكفائي التي أصدرتها المرجعية الدينية العليا الرشيدة والدفاع عن سلامة عراقنا العزيز والذود عن أرضه ومُقدساته والتضحية بالغالي والنفيس... حيث قام لواء الكورد الفيليين بتأمين الحماية والحراسة لقوافل الإغاثة وإيصالها إلى قوات الحشد الشعبي في الخطوط الأمامية للجبهات العسكرية ووزارة الداخلية /

مديرية المرور العامة، كما تشرف لوائنا المظفر بزيارة الحاج المجاهد (أبو حوراء) مدير الدعم اللوجستي في رئاسة مجلس الوزراء / هيئة الحشد الشعبي لغرض الإشراف على شؤون مجاهدينا وسير عمليات الإغاثة وتعهدنا بأن نكون أول المتبرعين بالمال والروح والسلاح وآخر الصامدين في ساحات القتال وقد قام الحاج المجاهد (أبو حوراء) بتكريم عدد من أبطال اللواء، إضافةً إلى قيام لوائنا بتنظيم الدورات والمحاضرات في الجامعة المستنصرية لغرض تدريب وتعليم الطلبة على إستعمال الأسلحة الخفيفة خلال العطلة الصيفية.
وبالرغم من كل التضحيات الجسام والدماء الطاهرة الزكية للشهداء الفيليين التي أمتزجت على أرض الوطن وترابه الغالي في الماضي والحاضر... فلازالنا نعاني من الإقصاء والتهميش والإلغاء والتميز العنصري البغيض الموروث عن النظام المباد وعدم إسترجاع المواطنة الكاملة والحقوق المغتصبة ونعاني من مظلوميتين (عامة، وخاصة)، فالمظلومية الأولى هي نشترك بها مع عموم المواطنين بسبب سوء الخدمات والكهرباء والمطاليب الجماهيرية التي عبرت عنها التظاهرات السلمية، وأما المظلومية الثانية فهي خاصة بالمكون الفيلي وتبدو أزلية لا تنتهي وبدون حكومي جذري والتي تتمثل بـ إشكالية الهوية الوطنية وإعادة الجنسية العراقية إلى الفيليين والمتراكمة لأكثر من (80) سنة منذ تأسيس الدولة العراقية السابقة في عام / 1921 والمستمرة لحد الآن !!!
وبصفتنا الممثل الوحيد للمكون الفيلي في الحشد الشعبي وجزء أساسي أصيل من مكونات الشعب العراقي المذكورة في ديباجة الدستور... نأكد بأننا نقف إلى جانب النظام الديمقراطي الجديد بالرغم من كونه همشنا... ونساند العملية السياسية بالرغم من كونها ظلمتنا... وندعم الشراكة الوطنية بالرغم من كونها أقصتنا... ونؤيد وثيقة الإتفاق السياسي لتشكيل الحكومة بالرغم من كونها أهملتنا... مع ذلك فنحن قوم مسالمون ولدينا مطاليب عادلة ليست صعبة ونؤمن بسيادة القانون في إسترداد الحقوق بنفس طويل ولم نستخدم القوة مطلقاً فهذا ليس من عاداتنا وتقاليدنا وشيمنا... ولكن للصبر حدود... هل يحتاج تطبيق العدالة إلى مدة طويلة تستغرقت أكثر من (12) سنة مضت على سقوط الصنم المقبور في 09-04-2003 !!! (فـ أحذروا الحليم لو غضب)، حيث أصبحت ثقتنا معدومة نتيجةً لسلسلة الإجراءات الإدارية والحلقات الروتينية الزائدة والمراجعات الطويلة وأساليب الدوائر الحكومية المعقدة التي بخست حقوقنا، وحتى ونحن نقاتل تحت رايات الحشد الشعبي فهنالك أطراف عدة ومدفوعة من جهات شتى تستكثر ويستثقل مشاركتنا الجهادية وتستخدم شتى الأساليب الملتوية لوضع العصا في العجلة ومنعنا من تأدية واجب الجهاد الكفائي وفتوى المرجعية الدينية العليا... ونحذر من إتباع إساليب لَيّ الأذرع وهذا يحتم علينا اللجوء إلى وسائل الإعلام من أجل كشف وعرض الحقائق بالأدلة القاطعة والدامغة وزيارة مكتب سماحة الإمام المرجع الأعلى السيّد علي السيستاني (دام ظله) ووضعها تحت أنظاره لتكون الأمور في نصابها الصحيح بإعتبار فتوى الجهاد الكفائي واجب شرعي مقدس لا يجوز لأحد منعنا من أدائه.
كما ونطالب بتنفيذ قرار رئيس الجمهورية رقم (6) لسنة 2012 وتوجيهات رئيس الوزراء / القائد العام للقوات المسلحة وتعهد الحكومة العراقية وبيانها الرسمي بموجب قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 وقرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2011 بشأن إعتبار ما تعرض له مكوننا الفيلي جريمة إبادة جماعية بكل المقاييس والأعراف، وجعلها موضع التطبيق الفعلي وعدم بقائها مجرد حبراً على ورق وجبراً للخواطر بل يجب إدراجها في ورقة الإصلاحات التي أعلنت عنها الحكومة العراقية وصادق عليها مجلس النواب وحصلت على إجماع وطني وشعبي.
ماهر الفيلي
أمر لواء الكورد الفيليين
الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 18-08-2015

اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 728

بيان مُشترك صادر عن لواء الكورد الفيليين والجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20150323102057849645

لقد بادرت القوى الوطنية من أبناء المكون الفيلي مُتمثلة بجبهتنا وجمعية الكورد الفيليين التي كانت السباقة في الوقوف صفاً واحداً مع الدولة وإثبات المواقف النبيلة المُشرفة وتلبية نداء المرجعية الدينية العليا الرشيدة وفتوى الجهاد الكفائي التي أصدرها الإمام علي السيستاني (دام ظله الشريف) وتنفيذ بيان الحكومة العراقية بشأن إعلان حالة التأهب القصوى والضرورة وحماية الأمن الوطني والدفاع عن سلامة عراقنا العزيز والذود عن أرضه ومُقدساته والتضحية بكل ما هو غالي ونفيس والمشاركة الفعالة في ساحات القتال لمحاربة ودحر أعتى هجمة شرسة في التأريخ المعاصر والمُتمثلة بعصابات داعش الإرهابية وعناصر القاعدة التكفيرية ومن خلفها القوى الظلامية (إقليمية ، ودولية ، ومخابراتية ، وإرادات سياسية متأمرة) ... وبادرنا بكل همة وفعالية وعلى الرغم من ضيق الوقت وقلة الإمكانيات وبسواعد الأخيار والشرفاء إلى عقد مؤتمر إسناد الدولة والقانون والقوات الأمنية في بغداد بتأريخ 16-06-2014 وبحضور عدد من مسؤولي الدولة والأجهزة الأمنية والعسكرية والأحزاب والكيانات السياسية والوجهاء والأعيان والشيوخ ومُنظمات المُجتمع المدني وحقوق الإنسان وجمع غفير من المواطنين والعشائر المُتضامنة ، وألقيت خلال هذا المؤتمر الجماهيري الحاشد ... الفعاليات والقصائد الحماسية والأناشيد الوطنية والجهادية والإستعراض بالأسلحة والبزات العسكرية من أجل حث أبناء القوات المُسلحة على الثبات والصبر والصمود بوجه العدو الإرهابي بإعتبارها معركة مصيرية لا تراجع عنها ، وإنبثق من المؤتمر إعلان تأسيس لواء الكورد الفيليين وفتح باب التطوع إلى صفوف قوات الحشد الشعبي المظفرة ، وقد تناقلت وسائل الإعلام هذا الحدث بإهتمام واسع قل نظيره ، فلقد بلغ عدد المتطوعين (1000) ألف متطوع فيلي كوجبة أولى ثم توالت الأعداد بالتزايد المُضطرد وحماسة مُنقطعة النظير إلى أن وصل إلى أكثر من (5000) خمسة آلاف متطوع حالياً ويجري توزيعهم تباعاً على جبهات القتال وقواطع العمليات العسكرية ، وما رافقتها من التعبئة الشعبية والسياسية التي شحنت همم المُتطوعين وضاعفت من إصرارهم وتحديهم وحماسهم لقتال الدواعش ونيل الشهادة في سبيل الله والوطن والدين والعرض والشرف وتحرير

المناطق من دنس هذا الإحتلال البغيض الغاشم في بغداد والمحافظات العراقية ، فلقد عكست هذه المحنة الشعور العالي بالمسؤولية الوطنية من قبل جميع شرائح ومكونات الشعب العراقي الذي جمعته الوحدة والألفة والتآزر والتلاحم ، ونتشرف بكل فخر وإعتزاز بأننا تحت رايات وألوية الحشد الشعبي وأبنائها الغيارى الميامين ، وهذا يقتضي الرد بحسم وقوة على جميع الشائعات المشبوهة والأكاذيب المسمومة والإفتراءات المُغرضة التي يروجها الإعلام المؤيد لـ « داعش » والقوى المُتحالفة معه ، ومنها الإستهداف الذي يتعرض له اللواء المُشكل من قبلنا كمدخل للتشكيك بولاء المكون الفيلي إلى العراق وإنتمائه الوطني الأصيل والذي يعد خط أحمر لا يجوز تجاوزه بأي حال من الأحوال ، ونحن في وقت يتطلب من الجميع تظافر الجهود والتكاتف لدرء الخطر الداهم بعراقنا الحبيب ... نحذر من إتباع هذا الأسلوب الذي يعكس عن أحقاد دفينة ومُتجذرة ومُوروثة عن نظام القمع والإرهاب الصدامي الكافر ووصل إلى درجة طرح بعض الجهات بنفس عنصري بغيض إلى حذف عبارة « الكورد الفيليين » من إسم اللواء وبحجة إنها تخلق حالة من التحسس والتمايز ، أو إن البعض يعتبرها من باب المنافسة ويتعارض مع أجندته السياسية والحزبية في محاولة يأئسة لتطمس ومحو النضالات النبيلة والمُشرفة التي قدمها المكون الفيلي طيلة الحقب الدكتاتورية المظلمة ومشاركته الفعالة في تفجير الثورات والإنتفاضات الشعبية العارمة ، في حين إن المكونات التركمانية والمسيحية والإيزيدية والشبكية قد شكلت قواتها المُتطوعة ضمن الحشد الشعبي البطلة ولم يتعرض على مسمياتها أحد !!! فلماذا هذا التنكر الدائم والتجاهل المُتعمد لإستحقاقات ومُبادرات الكورد الفيليين المُخلصة والنيل منها !!! ونؤكد بإن إسمنا منصوص عليه في ديباجة الدستور العراقي بصفته إحدى المكونات الأساسية شاءوا أم أبوا ، وهذا لم يأتي مُطلقاً من فراغ أو هبة أو منحة من أحد ، بل أنه واقع حال فرض نفسه بقوة التضحيات الجسامة وبحور وأنهار من الدماء الطاهرة الذكية التي قدمها الفيليين قرباناً وفداءً في سبيل العراق الديمقراطي الإتحادي التعددي .

وبناءً على ما تقدم لن ولن نسمح مُطلقاً بأي إنتقاص أو إهانة أو إزدراء أو إساءة أو تمييز ومن أية جهة كانت بحق مكوننا الفيلي المظلوم ولازال الظلم مُستمراً عليه منذ قيام الدولة العراقية الحديثة في عشرينيات القرن الماضي ولحد الآن ... وندين ونستنكر ونشجب بقوة وحزم وثبات وإصرار كل الأفعال والتصرفات البغيضة المُتكررة والأعمال العنصرية والتصريحات اللامسؤولة التي تصب في هذا الجانب وتشجع عليه بقصد وسوء نية ... ونطالب الرئاسات الثلاث والسلطة القضائية وجميع القوى السياسية والحزبية والبرلمانية الوطنية بالرد الصارم والحاسم ووضع حد نهائي لهذه الأفعال والتصرفات والفتن والأحقاد والضغائن ومعاقبة مروجيها بقوة الدستور والقانون والقضاء والنظام العام ... وخاصةً أننا على شفير حافة هاوية تهدد بتمزيق الوحدة الوطنية والنسيج الإجتماعي والعملية السياسية والأخطار المحدقة التي تستوجب وأدها في مهدها .

أخوكم / ماهر الفيلي

المُشرف على لواء الكورد الفيليين

الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين

خصائص السجل

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 23-03-2015

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 729

تصريح صحفي للأمين العام للجبهة الفيلية بمناسبة الذكرى السنوية الرابعة لإقرار رئيس الجمهورية بجريمة إبادة المكون الفيلي

20160229144850941 22=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11
أستذكر السيَّد ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية مناسبة الذكرى السنوية الرابعة لمصادقة فخامة رئيس الجمهورية بموجب القرار الجمهوري رقم (6) لسنة 2012 ، بشأن إعتبار ما تعرض له الكورد الفيليين وبالإستناد إلى قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا جريمة إبادة جماعية بكل ما يعنيه هذا التكييف من معنى ، والمنشور في الجريدة الرسمية لجمهورية العراق / الوقائع العراقية العدد : (4231) والمؤرخ في 27-02-2012 .
وبهذه المناسبة ... جدد الأمين العام للجبهة الفيلية ... مطالبته الحثيثة من أجل إستعادة أبناء المكون الفيلي للهوية الوطنية العراقية الأصيلة بحكم الدستور والقانون ومبادئ العدالة وحقوق الإنسان والتي تتطلب من الرئاسات الثلاث وسلطات الدولة تنبي قضايا المكون الفيلي بشكل جدي في إشارة منه إلى إجتماع السلطات الثلاث مع قادة الكتل السياسية تحت رعاية فخامة رئيس الجمهورية والمنعقد بتأريخ 28-01-2016 ، والبيان الرسمي الصادر عن نتائج الإجتماع ، حيث أقصي المكون الفيلي من التمثيل فيه .
وطالب السيَّد ماهر الفيلي على وجه الخصوص من فخامة رئيس الجمهورية بصفته هرم الدولة ورأسها ورمز وحدة الوطن وسيادة البلاد والساهر على ضمان الإلتزام بالدستور والمحافظة على إستقلال العراق وسيادته ووحدته وسلامة أراضيه ... التدخل المباشر من أجل إنصاف مكوننا الفيلي المضطهد وإعادة الإعتبار إليه ، وإستناداً إلى صلاحيات فخامته بموجب أحكام المادتين (67) و (73) من الدستور والقوانين والتشريعات النافذة .
كما أكد الأمين العام للجبهة الفيلية على وجوب ضمان الإستحقاقات الدستورية المشروعة للمكون الفيلي ومشاركته الحقيقية والفعلية في العملية السياسية والتوازن الوطني والعدالة الإنتقالية والمصالحة الوطنية بعيداً عن الإقصاء والتهميش التي تتطلب عدم تجاهل تمثيل المكون الفيلي مثلما حصل في إجتماع السلطات الثلاث مع قادة الكتل السياسية وتدارك ذلك مستقبلاً نظراً لإعتبارنا من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في دبياجة الدستور ومن حقنا الإسهام في بناء الدولة ومؤسساتها وهذا ما يكفله فخامة رئيس الجمهورية وما ألتزمت به السلطات الثلاث وأقسمت عليه بالمحافظة على إستقلال العراق ونظامه الديمقراطي الإتحادي ورعاية مصالح الشعب وصيانة الحريات العامة والخاصة وإستقلال القضاء وتطبيق التشريعات بموجب اليمين الدستورية المنصوص عليها في المادة (50) من الدستور .
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

:QR Code

المصادر

وقت التدوين: 29-02-2016

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 730

تصريح صحفي للأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين بمناسبة إنعقاد المؤتمر الثاني لإنعدام الجنسية في العراق

201512271234269318 4=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=11

تزامناً مع إنعقاد المؤتمر الثاني لإنعدام الجنسية في العراق اليوم في الساعة (التاسعة صباحاً) الأحد الموافق 20-12-2005 في فندق بابل / العاصمة بغداد تحت رعاية مفوضية الأمم المتحدة السامية لشؤون اللاجئين (UNHCR) ولجنة الإنقاذ الدولية (IRC) .
فقد صرح السيَّد ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الوطنية العليا للكورد الفيليين ، بأنه تم توجيه الدعوة إلى جبهتنا لغرض

الحضور والمشاركة الفعالة في المؤتمر الثاني لإنعدام الجنسية ، حيث نستذكر فيه العديد من المناسبات الدولية السنوية ذات الصلة وهي { اليوم الدولي لإحياء ذكرى ضحايا جريمة الإبادة الجماعية وتكريمهم ومنع هذه الجريمة في 9 كانون الأول واليوم الدولي لحقوق الإنسان في 10 كانون الأول } وما صدر عن الأمم المتحدة من قرارات وإعلانات ومبادئ ومنها { النظام الأساسي لمفوضية الأمم المتحدة لشؤون اللاجئين في 14-12-1950 وإعلان حقوق الأشخاص المنتمين إلى أقليات قومية أو إثنية وإلى أقليات دينية ولغوية في 18-12-1992 والمبادئ المتعلقة بمركز المؤسسات الوطنية وحماية حقوق الانسان في 20-12-1993 والإعلان المتعلق بحق ومسؤولية الأفراد والجماعات وهيئات المجتمع في تعزيز وحماية حقوق الإنسان والحريات الأساسية المعترف بها عالمياً في 09-12-1998 والمبادئ الأساسية والتوجيهية بشأن الحق في الإنتصاف والجبر لضحايا الإنتهاكات الجسيمة للقانون الدولي لحقوق الإنسان والإنتهاكات الخطيرة للقانون الإنساني الدولي في 01-12-2005 } .

وقد كشف الأمين العام للجبهة الفيلية بإنه سوف يقدم بحث متكامل إلى المؤتمر والذي قامت بكتابته لجان متخصصة وهي (القانونية ، وحقوق الإنسان ، والدراسات والبحوث) في الجبهة وبالتنسيق والتعاون مع الجمعية الحرة للكورد الفيليين العراقية والسادة القضاة والمستشارين والخبراء الدستوريين القانونيين والأستاذة الجامعيين المتخصصين وعدد من منظمات المجتمع المدني وحقوق الإنسان من أجل إعتماد البحث من قبل مفوضية اللاجئين ولجنة الإنقاذ الدولية والجهات الدولية كورقة عمل في معالجة أوضاع المكون الفيلي وإستعادته للجنسية العراقية وحقوق المواطنة التي سلبها منه النظام المباد تعسفياً وفقاً لما جاء في الإعلان العالمي لحقوق الإنسان والإتفاقية الدولية للقضاء على كافة أشكال التمييز العنصري والعهد الدولي الخاص بالحقوق المدنية والسياسية والعهد الدولي الخاص بالحقوق الإقتصادية والإجتماعية والثقافية والإتفاقية الدولية لقمع جريمة الفصل العنصري والمعاقبة عليها وإتفاقية القضاء على كافة أشكال التمييز ضد المرأة وإتفاقية حقوق الطفل وهي من الإتفاقيات الدولية النافذة والمصادق عليها من قبل حكومة جمهورية العراق .

وشدد السيِّد ماهر الفيلي على إن المجتمع الدولي ملُتزم أدبياً وأخلاقياً بتحمل مسؤولياته الكاملة في إحترام الحقوق والكرامة الإنسانية على نحو شامل وبطريقة مُنصفة ومُتكافئة على قدم المساواة ولجميع شعوب العالم قاطبةً ، نظراً لما تعرض له الكرد الفيليين من تهجير قسري وإبادة جماعية وإسقاط جنسية حسب ما أكده حكم المحكمة الجنائية العراقية العليا بتأريخ 29-11-2010 وفقاً لقانونها رقم (10) لسنة 2005 المعدل وإتفاقية منع جريمة الإبادة الجماعية والمعاقبة عليها وإتفاقية عدم تقادم جرائم الحرب والجرائم المُرتكبة ضد الإنسانية وبناءً على ما جاء إعتراف وإقرار السلطات العراقية بجريمة إبادة وتهجير الفيليين بموجب قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2011 وقرار مجلس النواب العراقي رقم (18) لسنة 2011 المصادق عليه من رئيس الجمهورية حسب القرار الجمهوري رقم (6) لسنة 2012 .

بالتالي نطالب كجبهة فيلية بتنفيذ القانون الدولي لحقوق الإنسان ، حيث أنه الأساس المنظم لحق الفرد في إكتساب الجنسية والحظر من الحرمان التعسفي من الجنسية ، كما شدد الأمين العام أيضاً على وجوب تطبيق أحكام الدستور دون أي إنحراف أو تأويل خاطئ نظراً لكون المكون الفيلي جزء أساسي أصيل لا يتجزأ مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور وإدراج الضمانات المطلوبة في قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 وإجراء التعديل عليه بشكل يمنع وقوع حالات إنعدام الجنسية وإمتداد نطاقها إلى الأجيال المتتالية ، كما حث سلطات الدولة على التصديق والإنضمام على الإتفاقية الخاصة بوضع اللاجئين لعام / 1951 والإتفاقية الخاصة بوضع الأشخاص عديمي الجنسية لعام / 1954 وإتفاقية جنسية المرأة المتزوجة لعام / 1957 وإتفاقية خفض حالات إنعدام الجنسية لعام / 1961 والبروتوكول الخاص بوضع اللاجئين لعام / 1966 وإتفاقية جنسية الأشخاص الطبيعيين في حالة خلافة الدول لعام / 2000 ؛ بهدف ترسيخ الضمانات القانونية الدولية لحق الجنسية وعدم إنتزاعها مجدداً من المكون الفيلي .

ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الوطنية للكورد الفيليين

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر

وقت التدوين: 27-12-2015

اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق
سجل: 731
ذكرى الإعلان الأممي لحقوق الأقليات

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20161222212004985 87

نستذكر هذه الأيام ... قيام الأمم المتحدة بإصدار إعلان حقوق الأشخاص المنتمين إلى أقليات قومية أو إثنية وإلى أقليات دينية ولغوية والذي أعتمد بموجب قرار الجمعية العامة رقم (135/47) والمؤرخ في 18-12-1992 ، وبناءً عليه فإن تعزيز وحماية حقوق مكونات الشعب العراقي يؤدي إلى تحقيق الإستقرار السياسي والإقتصادي والإجتماعي والأمني التي لم تراعيها الأنظمة الدكتاتورية في بيئة ليست قانونية ويسودها عدم الإحترام للتنوع القومي والعرقي والإثني والثقافي والديني والمذهبي وأهملتها العملية السياسية ، ولم يتعض أحد مما شهده العراق من مصائب وكوارث وويلات ومظالم وحروب وإنقسامات وفتن عانى فيها أبناء الشعب بأجمعه من مأسي كثيرة أوصلت البلاد إلى التأخر والتخلف والتأزم ، وبالتالي لا بد من قيام الدولة العراقية بتشريع قانون حقوق وحريات مكونات الشعب العراقي وفقاً لأحكام المادة (125) من الدستور بهدف ممارسة هذه المكونات لحقوقها السياسية والمدنية والثقافية والإجتماعية المشروعة والمشاركة الكاملة في الحياة العامة وإتخاذ القرار السياسي والقضاء على التميز بجميع أشكاله وصوره وتحقيق المساواة التامة أمام القانون من خلال إتباع نهج وطني سليم يرتكز على تمكين المكونات ويكفل إسهامها في نظم العدالة الجنائية وهيئات إقامة العدل عبر توظيف وترقية أبنائها المهمشين في السلطة القضائية والإدعاء العام والأجهزة الأمنية والمهن القانونية ومفوضية حقوق الإنسان والمؤسسات الرقابية وتعزيز التفاهم والتواصل والحوار والثقة والشراكة في إطار التعامل الإنساني والحقوقي العادل مع المكونات وتحسين أوضاعها وتيسير سبل وصولها إلى العدالة وتقديم المساعدة والتسهيلات القانونية في متابعة الشكاوى وإجراءات التحقيق والمحاكمة ووضع الآليات المطلوبة للإصلاح المنهجي الشامل لجميع القوانين والتشريعات والسياسات والممارسات وإعتماد الإستراتيجية الوطنية لحماية المكونات وحظر التميز وترسيخ السلام والوئام والمصالحة الوطنية والتوافق والتوازن والتسوية التأريخية على أسس دستورية وقانونية صحيحة عبر الإلتزام الفعلي بالصكوك الدولية لحقوق الإنسان والإتفاقيات الدولية الخاصة بحقوق الأقليات ، نظراً لكون الوضع العراقي الحالي يبعث على القلق والمزيد من التدهور بسبب إستمرار نزاعاته الطويلة ، الأمر الذي يهدد السلم الإجتماعي نتيجة الصراع على السلطة والموارد والثروات الوطنية والطبيعية وكثرة المحاور والإستقطابات والتجاذبات داخلياً وإقليمياً ودولياً مما يجعل المكونات في حالة ضعف وضحية مستهدفة بصفة خاصة ويتسبب ذلك في فرار أفرادها إلى خارج الوطن خوفاً من الإضطهاد الممنهج ، فلقد واجه المكون الفيلي عقبات جمة بسبب العنف المرتكب ضده ولم تتم تسوية ومعالجة النتائج المترتبة على جرائم الإبادة الجماعية التي أرتكبت ضد المكون لحد الآن وأحجم أبنائه عن العودة إلى ديارهم بسبب كارثة التهجير القسري التي أدت إلى تغيير ديمغرافيتهم السكانية وصعوبة الإدماج والتوطين في ظل عدم وجود الحماية القانونية المطلوبة والدعم الحكومي الحقيقي وبالتالي يصبح المكون الفيلي ضحية لجرائم جديدة .
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية
2016-12-16

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 22-12-2016
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق
سجل: 732
ذكرى اليوم العالمي لضحايا جريمة الإبادة الجماعية وحقوق الإنسان
https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20161222214950985911

نستذكر المناسبات الدولية السنوية وهي اليوم الدولي لإحياء ذكرى ضحايا جريمة الإبادة الجماعية وتكريمهم في 9 كانون الأول ويوم حقوق الإنسان في 10 كانون الأول وقرارات وإعلانات الأمم المتحدة وهي النظام الأساسي لمفوضية الأمم المتحدة لشؤون اللاجئين في 14 كانون الأول 1950 وإعلان حقوق الأشخاص المنتمين إلى أقليات قومية أو إثنية وإلى أقليات دينية ولغوية في 18 كانون الأول 1992 والمبادئ المتعلقة بمركز المؤسسات الوطنية وحماية حقوق الانسان مبادئ باريس في 20 كانون الأول 1993 والإعلان المتعلق بحق ومسؤولية الأفراد والجماعات وهيئات المجتمع في تعزيز وحماية حقوق الإنسان والحريات الأساسية المعترف بها عالمياً في 9 كانون الأول 1998 والمبادئ الأساسية والتوجيهية بشأن الحق في الإنتصاف والجبر لضحايا الإنتهاكات الجسيمة للقانون الدولي لحقوق الإنسان والإنتهاكات الخطيرة للقانون الإنساني الدولي في 1 كانون الأول 2005 مع إصدار الحكومة العراقية بيانها وتعهدها الرسمي بموجب قرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 بتأريخ 08-12-2010 بشأن إعتبار ما تعرض له المكون الفيلي جريمة إبادة جماعية بكل المقاييس والأعراف التي ذهب ضحيتها أكثر من (1,000,000) مواطن عراقي فيلي مهجر وأكثر من (23,000) شاب عراقي فيلي مغيب إستناداً إلى قرار المحكمة الجنائية العراقية العليا والعمل على إزالة جميع الآثار السيئة عن هذا المكون الوطني الأصيل بصفته جزء أساسي لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة الدستور وفقاً للمادة (11) من قانون المحكمة الجنائية العراقية العليا رقم (10) لسنة 2005 المعدل .
ونحتفل بهذا اليوم المميز من أجل منع جريمة الإبادة الجماعية بصفتها جريمة دولية خطيرة وإحياء ذكرى الضحايا والتأكيد على الحق في الإنتصاف والجبر وفقاً لمبادئ وأحكام القانون الدولي ... ورغم كل شيء فإن الإبادة الجماعية لا تحدث فجأة ، بل تتكشف مع مرور الزمن أنها ليست نتيجة عرضية للنزاعات المسلحة بل تكون منهجية ومدبرة بحسب أهداف محددة وتحدث خارج نطاق حالات النزاع في عصر يتنامى فيه التعصب والكراهية على أساس أشكال مختلفة من التمييز العنصري والنوعي وتقييد حقوق الإنسان وإرتكاب أعمال العنف الوحشية ومن هنا نطلق تحذيرنا من أجل حماية المكون الفيلي وهويته الوطني ووجوب معالجة مشكلته الدائمية مع إنعدام الجنسية بإعتبارها سياسة عنصرية مارستها الأنظمة الدكتاتورية السابقة المتعاقبة على الحكم ويستوجب إنهائها في عهد العراق الديمقراطي الإتحادي التعددي وتحديد نطاق مسؤولية الحماية وبذل الجهود في مجال المنع وإتخاذ التدابير الوقائية والتظافر المشترك في حماية الأفراد من الخروقات الجسيمة وإن مسؤولية إحترام حقوق الإنسان تقع على عاتق الجميع والتصدي للحالات التي قد تؤدي إلى الإبادة الجسيمة ووجود المجموعات المهددة بهذا الخطر وتأمينها من الإنتهاكات الجماعية والمنهجية لحقوق الإنسان والتمييز الممنهج وعبارات الكراهية التي تستهدفها نتيجة إنتماءاتها قومية أو إثنية أو عرقية أو خاصة في سياق إرتكاب العنف الفعلي أو المحتمل .
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية
2016-12-09

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 2016-12-22
اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 733

رسالة مام جلال الى الأخوة الكرد الفيليين

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230505071753487564

بسم الله الرحمن الرحيم

ايها الاخوة الفيليون الأكارم

أحييكم بحرارة، تحية الاخوة الصادقة اينما كنتم في الوطن او المهجر، في بغداد او طهران، في الكوت وعلي الغربي وعلي الشرقي والعمارة والبصرة وبدرة او في كرمانشان وعيلام والسويد وبريطانيا وامريكا وفي سائر بقاع العالم.

احييكم بحرارة تحية العرفان بجميلكم في الحركة الوطنية الكردستانية والعراقية، ففي العراق لعبتم دوركم المشرف في الاحزاب الوطنية العراقية وفي وثبة كانون وانتفاضة تشرين حيث كنتم من ابطالهما، وفي جميع النضالات الوطنية العراقية الاخرى، وفي الحركة الوطنية الديمقراطية الكردستانية ظهر بينكم روادها، فكان المرحوم الدكتور جعفر محمد كريم والمرحوم محمد حسن برزو من مؤسسي البارتي وقبلها في حزب رزكاري، وكان المئات من ابنائكم مناضلين اشداء في صفوف البارتي والأحزاب العراقية التقدمية الأخرى، وكان نصف عدد اول هيئة تأسيسية للاتحاد الوطني الكردستاني من ابنائكم البررة وهما الاستاذان عادل مراد وعبدالرزاق ميرزا، وظهر العديد والعديد والمئات والمئات من مناضلي (الاتحاد الوطني الكردستاني) من صفوفكم، فلعبتم دوركم المجيد في نضالات شعبنا.

ايها الأحبة من الاخوة الفيليين الافاضل

لقد تعرفت على ابناء بررة منكم منذ اكثر من خمسين عاما حيث جرى لي الاتصال المباشر بهم في بغداد وفي الشورجة والكليات والأسواق وعرفتكم عن كثب، عرفتكم رجالا اوفياء وكسبة شرفاء خدمتم الاسواق العراقية بعرق جبينكم وناضلتم لخدمة الاقتصاد العراقي عمالا مخلصين وموظفين صادقين وتجارا نزيهين، وكنتم في العراق ابناءا بررة لشعبه ومناضلين بواسل لتحريره وتقدمه ورقيه، ومنذ اكثر من خمسين عاما ونحن نحفظ الود والأخوة معا.

ايها الاخوة الفيليون الاعزاء

اتوجه اليوم بهذا النداء لأبدد ما اشيع عن تجاهل اخوتكم الكرد لحقوقكم، فلقد وقف اخوتكم في كردستان العراق معكم دوما مقدرين نضالاتكم وتضحياتكم الجسام اذ تعرضتم لاضطهادين ظالمين: الاضطاد القومي والمذهبي، وكنتم من اوائل الذين تعرضوا لمظالمهما، فشردتم من الوطن بعدما صادرت الحكومة الدكتاتورية المجرمة ممتلكاتكم واموالكم وبيوتكم والأموال المنقولة في البنوك والعقارات المملوكة لكم، وتعرضتم لأول حملة انفالات اجرامية حيث تم اعتقال اكثر من ثلاثة الاف شاب مثقف من الجامعيين وحملة الشهادات العلمية ولم يظهر لهم اثر، فكنتم اول ضحايا سياسة الاضطهاد المذهبي والقومي في بغداد وسائر انحاء العراق واليوم وبعد تحرير العراق وحيث تجري الانتخابات، فقد حل يوم الانتقام من الدكتاتورية وسياساتها الاجرامية وذلك باسهامكم في الانتخابات لبناء عراق ديمقراطي فدرالي موحد ومستقل ولحصول شعب كردستان على فدرالية حقيقية واسعة تضم جميع المناطق الكردية من بدرة وجصان الى مندلي وخانقين مرورا بكركوك ومخمور وشيخان الى سنجار، اليوم يوم الانتقام بمواصلة نضالكم العتيد في صفوف شعبكم الكردي لتحقيق جميع اهدافكم المشروعة، انني اعاهدكم عهد الرجال المؤمنين الذين صدقوا ما عاهدوا الله عليه، باسمي وباسم اخي العزيز الاستاذ مسعود البرزاني وباسم قائمة التحالف الكردستاني الذي اتشرف برئاسته بأننا لم ولن نبخل عليكم بجهد او مسعى او نضال من اجل استعادة جميع حقوقكم المغتصبة السياسية والقانونية والمالية والعقارية والتجارية من اجل استعادة املاككم واموالكم وتعويضكم تعويضا عادلا عنها وبتوفير جميع حقوق المواطنة العراقية لكم واعلن واكرر استعداد كردستان الفدرالي لاحتضانكم كأبناء بررة ومواطنين مكرمين معززين، فلا تلتفتوا للدعايات المغرضة ولا تبنوا شيئا على السهو الذي حصل بعدم طبع الفقرة الخاصة بكم في بيان التحالف الكردستاني المقرر مسبقا واعتبروها هفوة طباعة لأننا كنا وسنبقى من اصلب المدافعين عن حقوقكم كلها وادعوكم للانتقام من قتلة شهدائكم وناهبي ثرواتكم ومغتصبي اموالكم وذلك بالانتقام السياسي المشروع وذلك بالتصويت لقائمتكم قائمة التحالف الكردستاني الضامن لحقوقكم والمدافع الأمين عن مصالحكم والله على ما اقوله شهيد.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.[1]

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

اسلوب الوثيقة: ديجيتال

ملف: الكرد الفيلة

QR Code:

المصادر

[1] موقع الكتروني | عربي | fkgc.com

وقت التدوين: 2023-05-05

اسم المحرر: هەژار کامەلا

صنف: وثائق

سجل: 734

صيانة الهوية الوطنية الأصيلة للمكون الفيلي

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20160610134635951O3

تعلن للجمعية الحرة للكورد الفيليين العراقية بالتعاون والتنسيق مع لجنة الإنقاذ الدولية (IRC) / فرع العراق * (وهي منظمة إغاثة عالمية غير حكومية) ... عن إستعدادها التام لتقديم الخدمات الحقوقية والإستشارات القانونية بشكل مجاني ودون أي مقابل بما فيها توكيل المحامين والحقوقيين لأبناء مكوننا العزيز بهدف إستعدادتهم لحقوق المواطنة والجنسية وتحقيق الوعي القانوني وتلبية إحتياجاتهم العاجلة والإستجابة السريعة إلى مظالمهم المشروعة وإيجاد الحلول الدائمة وتأمين الدعم والإسناد والحماية القانونية وتقديم المساعدة الممكنة فيما يخص رفع الدعاوى الرسمية أمام المحاكم والهيئات القضائية في القضايا الناشئة عن تطبيق أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 وتعليمات تسهيل تنفيذ أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (3) لسنة 2014 المعدلة والتي تحصل خلافاً لأحكام الدستور وسيادة القانون ومبادئ العدالة وحقوق الإنسان والحريات الأساسية وبضمنها الطعن والتظلم الأصولي من سير الإجراءات الإدارية والحكومية ، ونُشير بهذا الصدد إلى إن عملنا هو من صلب الدفاع عن حقوق الإنسان وصيانة الهوية الوطنية الأصيلة للمكون الفيلي في إطار ما جاء في نصوص (17) و (18) و (19) من قانون الجنسية العراقية رقم (26) لسنة 2006 والمادة (13) من تعليمات تسهيل تنفيذ أحكام قانون الجنسية العراقية رقم (3) لسنة 2014 المعدلة والمادة (18) من الدستور وقرار رئيس الجمهورية رقم (6) لسنة 2012 وقرار مجلس النواب رقم (18) لسنة 2011 وقرار مجلس الوزراء رقم (426) لسنة 2010 ... وبالتالي ندعو جميع أصحاب العلاقة إلى مراجعة مقر الجمعية الكائن في شارع فلسطين طيلة أيام الأسبوع من الساعة (8) صباحاً ولغاية الساعة (2) بعد الظهر (عدا يوم الجمعة والأعياد والعطل الرسمية) والإتصال على رقم الفايبر (009647708844144) والبريد الإلكتروني من أجل تحقيق العدالة والإنصاف لأهلنا الأعزاء .

ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية
الأمانة العامة للجمعية الحرة للكورد الفيليين العراقية

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية

اللغة - اللهجة: عربي

ملف: الكرد الفيلة

الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 2016-06-10
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

صنف: وثائق
سجل: 735
نتائج إنتخابات المؤتمر التأسيسي الأول للجبهة الفيلية

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20171009150735102377

الجبهة الفيلية أول كيان سياسي فيلي في تأريخ العراق... بعد اليوم لا مجال للتهميش... فالإنتماء قرار
عقدت الجبهة الفيلية مؤتمرها التأسيسي الأول في يوم تأريخي مشهود تحت شعار جبهتنا الناهضة... أول حزب سياسي فيلي في العراق... وبحضور ممثل رئاسة مجلس الوزراء والمستشار السياسي لرئيس الوزراء والمفوضية العليا المستقلة للإنتخابات ودائرة شؤون الأحزاب والتنظيمات السياسية ومسؤولي الدولة والوجهاء والأعيان والشخصيات السياسية والإجتماعية والثقافية وممثلي البعثات الدبلوماسية والقنصلية والوكالات الدولية والأممية العاملة في العراق ووسائل الصحافة والإعلام وجمهور غفير من المواطنين وأبناء المكون الفيلي والأعضاء المكلفين بالمهام المؤقتة في الجبهة الفيلية (الأمانة العامة، والهيئة التأسيسية، واللجنة التحضيرية، والمكاتب التنفيذية، والكوادر العاملة).
وكان إنعقاد المؤتمر التأسيسي على قاعة السلام في مقر الجبهة الكائن في مدينة بغداد شارع فلسطين – قرب ساحة بيروت... وقد أجريت الإنتخابات التأسيسية الأولى للجبهة الفيلية من أجل إستكمال متطلبات قانون الأحزاب السياسية رقم (36) لسنة 2015 بعد حصول الجبهة الفيلية على شهادة التأسيس وإجازة العمل السياسي والشخصية المعنوية المستقلة بموجب الشهادة المرقمة (64) والمؤرخة في 2017/5/31... وقد أسفرت نتائج الإنتخابات عن فوز الأستاذ ماهر الفيلي بمنصب الأمين العام للجبهة الفيلية بالإجماع (315) صوت، وإنتخاب أعضاء الأمانة العامة وهم كل من (السيد فيصل حسين (296) صوت، والسيد خالد محمد (275) صوت، والسيدة عاصفة عباس (262) صوت، والمهندسة علياء رشيد (256) صوت)، فيما تم إنتخاب الأعضاء الإحتياط وهم كل من (السيد حميد رشيد (243) صوت، والمهندسة زينب خالد (232) صوت، والسيد إياد علي (230) صوت)، وجرى على أثر نتائج الإنتخابات النزيهة والشفافة... إنعقاد الأمانة العامة بجلستها الأولى مباشرةً وبروح ديمقراطية حرة تم خلالها توزيع المهام والمسؤوليات والواجبات بين الأعضاء والكوادر العاملة وتشكيل المكاتب التنفيذية بحسب الأصول والإجراءات المتبعة والمنصوص عليها في البرنامج السياسي والنظام الداخلي وتحت إشراف المراقبين الرسميين المنتدبين من المفوضية العليا المستقلة للإنتخابات ودائرة شؤون الأحزاب والتنظيمات السياسية وفقاً للضوابط والتعليمات والأنظمة النافذة.
إن هذا المؤتمر التأسيسي المبارك يعد بحق تظاهرة حقيقية وإرادة فيلية جماعية حرة من أجل إثبات الإستحقاقات الدستورية والقانونية المشروعة للمكون الفيلي وترسيخ هويته الوطنية الأصيلة وضمان حاضره ومستقبله ووجوده الفعلي في الخارطة السياسية والإقتصادية والإجتماعية والثقافية دون إقصاء أو تهميش وتأكيد دوره الجوهري المحوري في التوازن الوطني والشراكة والمصالحة الوطنية وتمثيله الحقيقي في العملية السياسية ومراكز القرار والسلطات العامة بإعتباره جزء أساسي لا يتجزأ من مكونات الشعب العراقي المنصوص عليها في ديباجة دستور العراق الديمقراطي الإتحادي التعددي.
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية
2017-09-25

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق

QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 09-10-2017
اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: وثائق

سجل: 736

نعي المرحوم / فخامة رئيس جمهورية العراق السابق / الأستاذ الدكتور جلال الطالباني طيب الله ثراه

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20171009144434102372

بمزيد من الحزن وبالغ الأسى وفجاعة الحدث... تنعى الجبهة الفيلية وتشكيلاتها وجماهيرها من وجهاء وشيوخ وأعيان وأبناء المكون الفيلي في داخل جمهورية العراق وخارجها... المصاب الجلل الأليم... بفقدان الراحل صاحب النضال الوطني الطويل في مقارعة الطغاة والأنظمة الدكتاتورية المبادة (فخامة رئيس جمهورية العراق السابق / الأستاذ الدكتور جلال الطالباني)، وإنتقال روحه الزكية إلى جوار ربه سبحانه وتعالى، والذي وافته المنية في يوم الثلاثاء الموافق 2017/10/3 في مستشفى بالعاصمة الألمانية / برلين حيث كان يتلقى العلاج عن عمر يناهز (84) عاماً أثر مرض عضال عانى منه طوال (5) سنوات الماضية، فلقد كان المغفور له رمزاً وهرماً نضالياً تأريخياً بنهجه الوسطي المُعتدل الذي سار عليه خلال سنوات كفاحه ومشاركته في بناء العراق الجديد ومؤسساته الدستورية بعد سقوط الطاغية المقبور وتقلده مناصب (رئاسة مجلس

الحكم الإنتقالي، ورئاسة الجمهورية في ظل الدستورين المؤقت والدائم)، وكان بحق صمام آمان العراق والتوازن الوطني في العملية السياسية بما يمتلكه من حنكة وخبرة وحكمة ودبلوماسية، وبعد رحيله إلى دار الآخرة خسارة فادحة للعراق وللشعب العراقي ومكوناته... وخلّف غياب الرئيس طالباني فراغاً كبيراً في الساحة السياسية بفضل قامته الشامخة والكاريزما الفريدة التي يتمتع بها... سائلين المولى عز وجل أن يتغمده برحمته الواسعة ويدخله فسيح جناته، ويلهم ذويه وأهله ومحبيه الصبر والسلوان، ونشاركم في تعزية فخامة رئيس الجمهورية ودولة رئيس الوزراء / القائد الأعلى للقوات المُسلحة وفخامة رئيس مجلس النواب وسلطات الدولة وقواتها المُسلحة، وأن يعظّم أجوركم أجمعين، ويجنبكم كل سوء ومكروه، إنّه سميع الدعاء.
(إنّا لله وإنّا إليه راجعون)
ماهر الفيلي / الأمين العام للجبهة الفيلية
2017-10-05

خصائص السجل

نوع الوثيقة: اللغة الاصلية
اللغة - اللهجة: عربي
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر
وقت التدوين: 2017-10-09
اسم المحرر: هاورێ باخەوان

صنف: فيديو

سجل: 737

مأساة تسفير الأكراد الفيليين الى ايران

https://www.kurdipedia.org/?lng=11&q=20230409105248480849

مأساة تسفير الأكراد الفيليين الى ايران [1]

خصائص السجل

تصنيف المحتوى: القضية الكردية
عقد: 80-89 العقد التاسع
اللغة - اللهجة: عربي
قرن: القرن 20 (1900-1999)
ملف: الكرد الفيلة
الدولة - الأقليم: ايران
الدولة - الأقليم: عراق
QR Code:

المصادر

[1] غير محدد | عربي | كوردييديا غير متأكدة من المصدر لهذا الملف! الرجاء مساعدة كوردييديا لعثور على المراجع.
وقت التدوين: 2023-04-09
اسم المحرر: هاوڕێ باخەوان

فارسی

گروه: زندگینامه
مقاله: 738
جواد ملکشاهی

https://www.kurdipedia.org/?lng=12&q=20221006135615438159

نام:جواد
شهرت: ملکشاهی
نام پدر: کاظم
تاريخ تولد:
1340-12-01
محل تولد:روستای ملکشاهی شهرستان خانقین استان دیاله

زندگینامه
بیوگرافي نويسنده وروزنامه نگار كورد فيلى(جواد ملكشاهي)

متأهل ، دارای دو فرزند ،مرحلة دبستان در شهر بغداد در دو مدرسة حسينية و بنى سعيد به اتمام رسانده ام.
مرحلة راهنمائي ودبيرستان را در دبيرستان(نقابة المعلمين)شهر بغداد به اتمام رساندم.

درسال 1980-1359 خورشيدى توسط نيروهاى رژيم بعث همراه خانواده ام بخاطر ايرانى الاصل بودن دستگير وپس بيرون راندن خانواده به ايران همراه صدان جوان كورد فيلى به زندان ابو غريب برده شدم ،پس ازگذشت 75 روز در زندان به جمهوري اسلامي ايران رانده شديم ، وبه خاطر آوارگى وامرار معاش خانواده ام نتوانستم تحصيلات دانشگاهيم ادامة دهم.
در بدو ورود به خاك ايران به تشكيلات حزب دمكرات كوردستان عراق وبا شروع جنگ 8 ساله به مبارزات خود با رژيم بعپ ادامه داده ودرسال 1985 كار فرهنگى خودرا در يكى از راديوهاى اپوزسيون عراق در استان كرمانشاه شروع كردم وبعنوان گوينده ومترجم فعاليت نمودم.
پس سرنگونى رژيم بعث در سال 2004 به شهر بغداد بازگشتم وبه عنوان مدير توليد در راديو شفق در دستگاه اگلاع رساني كردهاى فيلى مشغول شدم و درسال 2006 بعنوان مدير راديو شفق انتخاب شدم و در 2015 ميلادي از راديو استعفا داده و در روزنامه (التآخي)ارگان مركزى حزب دمكرات كوردستان عراق بعنوان (سكرتير التحرير) به فعاليت پرداختم، ودرسال 2018 بسمت سردبير روزنامه مزبور مشغول به كار شدم.
در سال 2005 بعضويت سنديكاى روزنامگاران كوردستان در آمدم وسپس به عضويت اتحاد روزنامه نگاران بين المللي پيوستم ودرسال 2012 بعنوان مسؤول شاخه بغداد سنديكاى روزنامه نگاران كوردستان انتخاب شدم وتاكنون در همان شاخه فعاليت دارم.
درسال 2016 همراه با عدهاى از شخصيتهاى كورد فيلي شهر بغداد كميته على هماهنگى كوردهاى فيلى را تشكيل داديم وفعاليتهاى مختلفى را جهت بازگرداندن حقوق كردهاى فيلى به انجام رسانده،از جمله ديدار با رئيس جمهور ورئيس مجلس نمايندگان و وچندين وزير در حكومت عراق.
اكنون نيز عضو شوراى سران عشاير كورد در بغداد واستانهاى وسط وجنوب عراق هستم.
در چندين كونفرانس وهمايش مختلف در بغداد واقليم كوردستان حضور نموده ام وصدان مقاله را بازبانهاى عربى وكوردى با هردو لهجه سورانى و فيلى به رشته تحرير درآورده ودر ويب سايتهاى مختلف از جمله (رووداو،باسنيوز،صوت العراق،معارج الفكر،المنبرالعراقي الحر،كتابات،ويپ سايت حزب دمكرات كوردستان عراق) منتشر نموده ام.
ترجمه وچاپ كتاب (جيوبولوتيك جمهورية كوردستان الديمقراطية سنه 1946) نگارنده پرفسور فؤاد حمه خورشيد،از زبان عربي به زبان كوردى لهجه فيلى).
لينك كتاب ترجمة شده در كتابخانه ويپ سايت شفق نيوز ميباشد
ترجمه كتاب(الفيليون)نگارنده مرحوم نجم سلمان فيلى از زبان عربى به كوردى فيلى،كه تاكنون به چاپ نرسيده است.[1]

خواص ایتم

پیشه:	انفال شده
زبان- لهجه:	ک. لری
شهر و شهرستان (مکان تولد):	خانقين
محل اقامت:	خارج از کشور
پوشه ها:	کرد فایلی
در قید حیات هستند؟:	بله (تا زمان ثبت / اصلاح این رکورد، این شخصیت زنده است)
ملیت:	کردستانی
کشور - اقلیم (مکان تولد):	کردستان
جنسیت :	مرد
QR Code:	

منابع
[1] ثبت مخصوص برای کوردیپیدیا | فارسی | ئەم بابەتە بەتایبەتی لەلایەن (نووسەر)ەوە لە ڕۆژی 2022-10-06 بۆ کوردیپێدیا نێردراوە
زمان اضافه کردن: 2022-10-06
نام ویرایشگر: ژاکان باران

گروه: زندگينامه
مقاله: 739
مصطفی بيگی (رودوس فەيلی)
20220917185715434574=q&https://www.kurdipedia.org/?lng=12

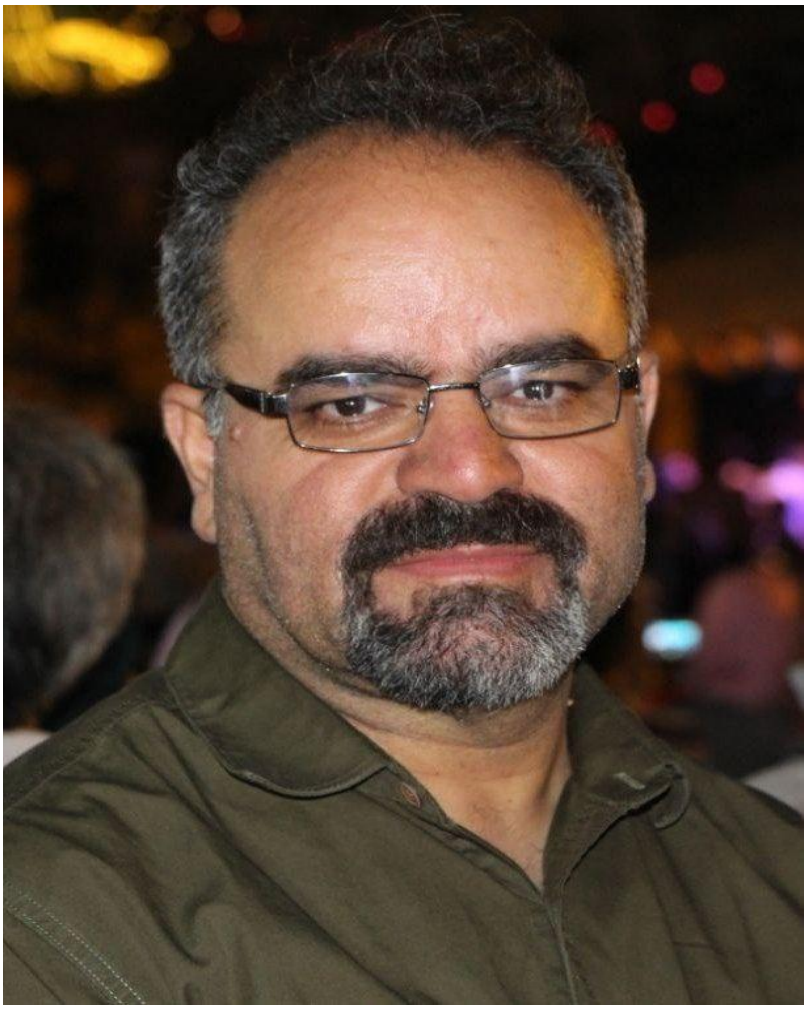

نام: مصطفی
شهرت: رودوس فەيلی
نام پدر: علی
تاريخ تولد: 07-04-1971
محل تولد: روستای فرخ‌آباد زەروش مهران
زندگينامه
مصطفی بيگی، متخلص به (رودوس فەيلی)، متولد فروردين 1350، عضو هيات مديرەی جامعەی کوردهای مقيم مرکز کورد تهران، دانش آموختەی مهندسی معماری و نيز مديريت تحول، هر دو در مقطع کارشناسی ارشد، در فروردين ماه 1350 هجری-شمسی در ڕوستای فرخ آباد مهران که به نام کوردی (زەڕووش / زرگوش) بوده، ديده به جهان گشود.
وی منتسب به ايلات کورد زبان و اصيل ايلامی شامل ايل کورد يا کودەلی، طايفەی زەڕووش، زروش و ڕيزەوند ڕێزە وەن مياشد

وی از دوران دبيرستان به عضويت انجمن شعر ايلام درآمد و عضو معدود کسانی بود که به کوردی شعر ميسرود.
او شعر سرودن ڕا به کوردی آغاز کرد و در سال 1368 اولن شعر وی به نام مزگانی در ماهنامەی کوردی-عربی الشهاده که مربوط به کوردهای فەيلی عراق در تبعيد بود، به چاپ ڕسيد.
او به عنوان يک فعال داشجوئی کورد، در نيمەی دوم دهەی هفتد شمسی و در پی همکاری با ماهنامەی کوردی-فارسی ئاوێنە، به عنوان مسئول بخش کوردی جنوبی، وارد ڕوزنامەنگاری کوردی شد و جزو اولين افرادی بود که نثرنويسی ڕا به

کوردی جنوبی آغاز کرد.
او پس از آن به عنوان سردبیر هفته‌نامه‌ی صبح ایلام به عنوان سومین نشریه‌ی استانی ایلام و سپس مدیرمسئول و سردبیر ماهنامه‌ی ایلامشهر، به توسعه‌ی فرهنگ و ادبیات کوردی در ایلام خدمت نمود و در کتاب تاریخ مطبوعات استان ایلام، تالیف دکتر خداداد ابراهیمی، از وی به عنوان چهره‌ی موثر ڕوزنامه‌نگاری ایلام دهه‌ی هفتاد شمسی یاد شده است.
وی در دهه‌های هشتاد و نود شمسی نیز به عنوان موسس کانال های تلگرامی صفحه‌ی کورد و پهله‌ی باستان و پهله‌ی نوین صفحه‌ی تاریخی کورد و نیز فعالیت ڕسانه‌ای در در موسسه‌ی شفق کوردهای فەیلی ڕێکخراوەی ڕوشنبیری شەفەق تاثیرگذاری خود ڕا بر نثرنویسی و ادبیات کوردی حفظ کرد.
همکاری در تاسیس کانون کوردی هانا، به عنوان اولین ڕییس دوره‌ای، در استان ایلام و نیز انجمن ادبی ڕامان، به عنوان عضو هیات مدیره‌ی جامعه‌ی کوردهای مقیم مرکز و همچنین جامعه‌ی ایلامیان مرکز/ جام از جمله اقدامات وی برای نهادسازی موثر در حوزه‌ی فرهنگ و ادبیات کوردی میباشد.
وی شعر گفتن ڕا با شعر نو کوردی آغاز کرد و به قالب های هایکو و کلاسیک همانند غزل، ڕباعی، دوبیتی و مثنوی نیز عر سرده است.
او آغازگر شعر کودکانه به کوردی جنوبی بوده و پانزده شعر کودکانه‌ی وی، تحت نام زاڕووانه که در قالب ترانه و در دنیای مجازی و در دهه‌ی هشتاد بازنشر شدند جریانسازی ویژه‌ای برای سرودن شعر کودکانه در استان نمودند.
علیرغم اینکه اشعار وی در دنیای مجازی و مطبوعات و ڕسانه‌های کوردی، به صورت پیوسته منتشر شده‌اند اما تاکنون سه کتاب زیر، به عنوان مجموعه اشعار کوردی، از وی به چاپ ڕسیده است:
-نادیارا، مجموعه هایکوها و شعرهای کوتاه و آوانگارد
-واژا، مجموعه دوبیتیها
-خیاوان پەتی، مجموعه اشعار کلاسیک
نوآوری و فرم گرایی از ویژگیهای شعرهای وی میباشد.
یکی از ویژگیهای منحصر به‌فرد وی سرودن شعر به دو لهجه‌ی شمالی و جنوبی کوردی ایلامی میباشد
وی گویش کوردی ایلامی ڕا بخشی از کوردی فەیلی میداند و فەیلی/ فیلی ڕا مخفف فهله‌وی و آن ڕا معرب پهله‌وی عنوان کرده است.
همچنین او، برای نامگذاری دو شاخه‌ی عمده‌ی شمالی و جنوبی از دو نام بومی و قدیمی این گویش ها استفاده میکند:
-کورده‌کاره که در اصطلاح عامیانه به ئەڕا ئەڕایانە نیز معروف است و ویژه‌ی ایلات شمال استان میباشد که به ئەڕا زوان معروفند.
-کوردەلی یا کوردی پهله‌یی که خاص ایلوندان ایل کورد در جنوب استان یا به‌قول معروف وەرچە زوان شناخته شده و به صورت عامیانه این لهجه نیز به وەرچە وەرچە یانە معروف است.
ئەڕا، وەرچە/ ڤەرچە معادل بو چی، بو چە، لە بەر چی در کوردی سورانی و چرا ؟ در زبان فارسی میباشد.
بیگی، علاوه بر شعر، تحقیقاتی در حوزه‌ی فرهنگ عامه‌ی کورد نیز دارد و در آثارش، به ویژه به عنوان سردبیر ماهنامه‌ی گوڵ سوو که به کوردی فەیلی چاپ میشود، توجه به معیارسازی گویش کوردی جنوبی ڕا مدنظر قرار داده و معیارسازی وی در نثرنویسی و زبان میانجی اتخاذ شده از سوی او، به دلیل نوآوری و فاصله گرفتن از زبان محاوره، جریانسازی عمده‌ای ڕا در پی داشته است.
اوج این معیارسازی، نقش آفرینی وی به عنوان خبرنگار خبرگزاری بین المللی شفق نیوز کوردهای فەیلی عراق، بوده است.
وی تاکنون در جشنواره‌های متعددی صاحب جایزه شده و یا مورد تقدیر قرار گرفته که جایزه‌ی مولوی کورد، به عنوان صاحب کتاب سال شعر کوردی، همچنین اخذ جایزه‌ی بلوط از سوی انجمن سیفا و بزرگداشت ربع قرن فعالیت فرهنگی و ادبی وی در دانشکده‌ی هنر کرمانشاه، و نیز جایزه‌ی چهارمین کنگره‌ی بین المللی موسوم به چهارمین عرس بیدل دهلوی به علت ارائه‌ی مقاله‌ی کوردان پارسیگوی و نقش کوردها در توسعه‌ی شعر و ادبیات فارسی و گسترش حوزه‌ی نفوذ تاریخی آن میتوان نام برد.

وی علاوه بر معرفی دو شاعر قدیمی ایل کورد پهله؛ ملا ابراهیم فەیلی و هەواس کورد، با گردآوری و چاپ اشعار عباسی آرام به همراه حمید نادری، و نیز گردآوری، نشر و مصاحبه با برخی از شاعران و شخصیت های کورد در استان های ایلام، کرمانشاه، خانه‌قین و بغداد، نقش موثری در معرفی و توسعه‌ی فرهنگ سیاسی و فعالیت مدنی و فرهنگی و ادبی کورد در طول سه دهه فعالیت ڕسانه‌ای و مدنی داشته است.[1]

خواص ایتم

سطح تحصیلات:	کارشناسی ارشد
اعتقادات سیاسی:	ناسیونالیست

رشته تحصیلات: مهندسی
رشته تحصیلات: صنعت
پیشه: ادیب
پیشه: نویسنده
پیشه: روزنامه‌نگار
دانشگاه: دانشگاه تهران
زبان- لهجه: ک. لری
شهر و شهرستان (مکان تولد): ایلام
پوشه ها: کرد فایلی
ملیت: کرد
کشور - اقلیم (مکان تولد): شرق کردستان
جنسیت : مرد
QR Code:

منابع
[1] ثبت مخصوص برای کوردیپیدیا | کوردیی ناوەڕاست | ئامادەکردنی کوردیپێدیا - ژاکان باران
زمان اضافه کردن: 2022-09-17
نام ویرایشگر: ژاکان باران

گروه: زندگینامه
مقاله: 740
کریم خان زند

https://www.kurdipedia.org/?lng=12&q=20230311215653473584

نام: کریم خان زند
شهرت: وکیل الرعایا
نام پدر: بهادر خان
تاریخ تولد: 1705
محل تولد: ملایر
محل فوت: شیراز
زندگینامه
محمد کریم بهادر خان زند (کریم خان زند) یا وکیل الرعایا (1705-1779)، رئیس طایفه لک (کردهای لورستان) در مناطق زاگروس نشین بود.
او بنیانگذار سلسله‌ی زندیه، از مهمترین و مشهورترین پادشاهان سلسله‌ی زندیه است که پس از فروپاشی سلسله‌ی افشاریه قدرت را در دست گرفت و به پادشاهی رسید، او پس از به سلطنت نشستن، خود را وکیل الرعایا نامید و شهر ملایر را به عنوان پایتخت موقت خود انتخاب کرد.
کریم خان زند تنها پادشاهی بود که از گذاشتن تاج پادشاهی بر سر خودداری کرد و به جای لقب پادشاه یا سلطان، لقب وکیل الرعایا را برای خود انتخاب کرد تا اینگونه بتواند زمام امور را بهتر به دست بگیرد و راوبط حسنه‌ای در میان مردم و کار به دستان حکومتی ایجاد کند.
کریم خان زند پس از مدتی توانست رتق و فتق امور مملکت را سروسامان دهد و بر تمام ایران ان زمان، به جز خراسان، حکمرانی کند. در زمان سلطنت او ارامش و ابادانی بر ایران حاکم شده‌بود.کریم خان توانست با ایجاد امنیت، تجارت را توسعه دهد و با کشورهای خارجی روابط بازرگانی موفق داشت.

در زمان پادشاهی کریم خان زند، این پادشاه کرد، ایران دوره‌ای ارامی را گذراند که در تاریخ کم نمونه است. کریم خان که خود از کوردان فەیلی (کوردهای شیعه) بود، سعی کرد در زمان حکمداری اش تساوی و برابری در میان ادیان و مذاهب مختلف برقرار کند و بدین گونه بود که اقلیتهای مذهبی در کامل ارامش این دوره تاریخی را زندگی کردند.
کریم خان در اواخر عمر به بیماری سل دچار شد و همین مریضی و کهولت سن باعث فوت او شد. ارامگاه کریم خان زند در امارتی روبەروی ارگش قرار دارد.[1]

خواص ایتم

پیشه:	شاهزاده کرد
زبان- لهجه:	فارسی
شهر و شهرستان (مکان تولد):	لورستان
محل اقامت:	خارج از کشور
پوشه ها:	تاریخ باستان
پوشه ها:	کرد فایلی
در قید حیات هستند؟:	خیر
ملیت:	کرد
قبیله:	کلهر
علت مرگ:	مرگ و بیماری طبیعی
کشور - اقلیم (مکان تولد):	ایران
مکان وفات:	ایران
جنسیت :	مرد
QR Code:	

منابع
[1] ثبت مخصوص برای کوردیپیدیا | فارسی | آماده کردن کوردیپیدیا - سارا سەردار
زمان اضافه کردن: 2023-03-11
نام ویرایشگر: سارا سەردار

لەکی

ڕزگ(دەسە): کتاووخانە
مەقاڵە: 741
گوڵدەم سۆر

https://www.kurdipedia.org/?lng=27&q=20221218225028452766

ناسنامەێ پرتووک: گوڵدەم سۆر
کوومە هایکۆەل گریلایی
وە کوردیی خوارین: پاڵەیی (فەیلی)، کەڵهوڕی، لەکی
بڤەش: ڕێوار ئاودانان
بڵاوگە: چیا
یەکم چاپ: 1398 هەتاوی - 2719کوردی - 2019 زاینی [1]

ویژگیەل بەخش

کتاب:	شعر
نوع سند:	زبان اصلی
Publication Type:	Born-digital
لهجه:	فارسی
لهجه:	ک. لری
PDF:	
Folders:	
اقلیم:	شرق کردستان
QR Code:	

بنچەکەل(سەرکەنی=سرچشمە)
[1] | کوردیی ناوەڕاست | ئەم پەرتووکە بەتایبەتی لەلایەن (نووسەر)ەوە لە ڕۆژی 18-12-2022 بۆ کوردیپێدیا نێردراوە
زمان اضافە کردن: 18-12-2022
نام ویرایشگر: ڕۆژگار کەرکووکی

ڕزگ(دەسە): کتاووخانە
مەقاڵە: 742
واژا
https://www.kurdipedia.org/?lng=27&q=20220918183509434821

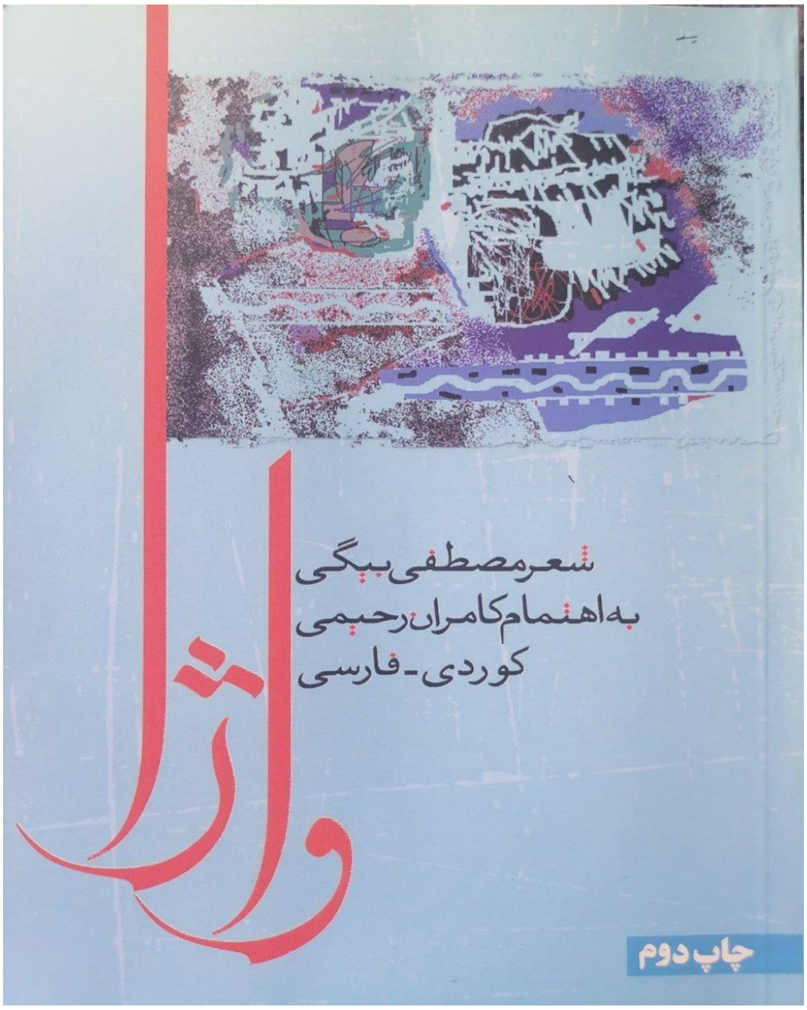

ناونیشانی کتاو: واژا
ناوی نۆسەر : رودوس فەیلی (مستەفا بەیگی)- کامران ڕەحیمی
ناوی مۆتەرەجم: زاهیر سارایی
تەرجومە لە زمانی:کوردی بە فارسی
شوون چاپ: سەقز
چاپخانە: گوتار
دەزگای پەخش: ئەنستیتو زمانی زانست (ئیلام)
ساڵ چاپ:1398
ژمارەی چاپ:2000
[1]

ویژگیەل بەخش

کتاب: شعر
: ماستر
نوع سند: زبان اصلی
نوع سند: ترجمه
Publication Type:
:
لهجه: ک. لری
شهرها: ایلام
PDF:
Folders:
Published more than once: Yes
اقلیم: شرق کردستان
Original Language: ک. لری
QR Code:

بنچەکەل(سەرکەنی=سرچشمە)
[1] | کوردیی ناوەڕاست | ئەم یەرتووکە بەتایبەتی لەلایەن (نووسەر)ەوە لە ڕۆژی 2022-09-18 بۆ کوردیپێدیا نێردراوە
زمان اضافه کردن: 2022-09-18
نام ویرایشگر: ژاکان باران

ڕزگ(دەسە): مەقاڵەل گۆجەر

مەقاڵە: 743

خەسارناسی کوردی خوارین دە چە¬مسار زوان ناسی

https://www.kurdipedia.org/?lng=27&q=20220904191156432049

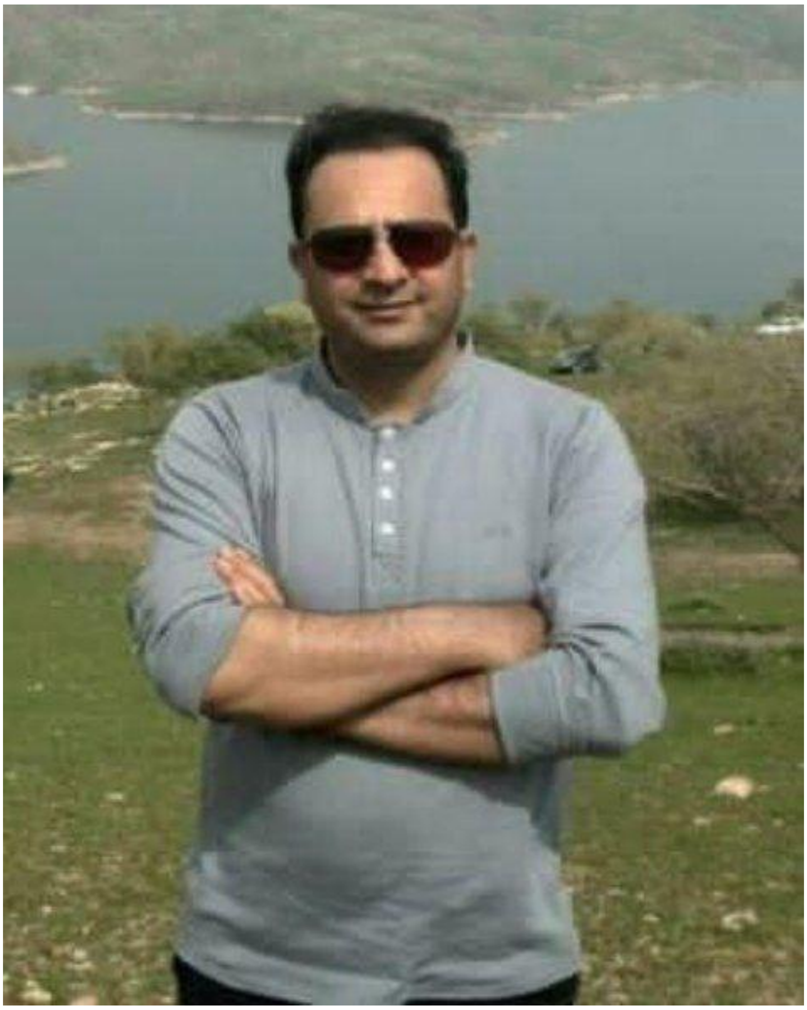

پێشەکی
یەکێ دە پەلەیل زوان کوردی ک دە شارەیل فریەێ دە وڵاتەیل کوردزوان وە کار چووگ «کوردی خوارین»ە. مینورسکی ئێران ناس و ڕووژئەڵات ناس ڕووسی ئەڕا ئەوەڵ جار دە ساڵ 1943 نام ئێ پەلە دە زوان کوردی «کوردی جنووبی» نا. کوردی خوارین زوورم دە ئیلام، کرماشان و خانەقین وە کار چوو. دە ئێ چەن ساڵ دۊماگە پەێجووریەیل زوان ناسی فریە و وەر چیەم گرێ دە بان کوردی خوارگ ئەنجام گرتگە وەلام گیچەڵەێلێگیش دەێ نامە هەس ک بایەد چارە بوون تا دە بانان فێشتر و خاستر دە بان ئێ لق گەپە دە زوان کوردی کار بکرێ.
دە ئێ مەقاڵە گیچەڵەێلیگ شیەو بۆنە ک زوورم پەێجووریەیل زوان ناسی و کوردی خوارین تۊشێان هاتنە و هالیم دە وەرەسی کارناسەیل فکرێ ئەڕاێان نەکریاگە.

وشە کلیل:کوردی خوارین، خسارناسی
1. نام
هالیمان دە نام نۊسەرەێل، پەێجوورەێل و لاینیدارەێل زوان کوردی ئەڕا ئێ پەلە دە زوان کوردی نام یەکەوگیرێگ وە کار نیەچووگ.
بڕێ ئۊشن کوردی خوارگ، بڕ ترەکیش ئەلخوسووس دە عراق، ئۊشن فەیلی یان لوڕی. بڕێگیش دە کەڵهڕی ئستفادە کەن. هە ئەو چنە ک دە یەو وەریش وتریا، کوردی خوارین هام لفێگە ئەڕا Southern Kurdish انگلیسی ک یەکم جار مینورسکی بردەێ کار. مینورسکی وە ئێ بووتەو دە ئێ کەلیمە ئستفادە کرد ک نیشان بێگ ئێ کوردیە دە خوار (جنووب) وڵاتەێل کوردزوان چووگە کار. وانە ک دە فەێلی یان لوڕی ئستفادە کەن هانە عراق و فریە دە بارەێ ئێ کوردیە دە ئێران نیەزانن.
لوڕی ک دە زوان ناسی وە یەێ زوان جنووب غەربی ناسنەێ و فریە وەرد کوردی فاسڵە دێرێ، ئەمانێ تۊەنیم دە فەیلی ئەڕا ئۊو کوردیە ئستفادە بکەیم ک دە عەراق ئۊشرێ ئۊو هامیتە وەرد عەرەوی بۊە. دە بارەێ کەڵهڕی بایەتە بۊشیم ک کەڵهڕی تەنیا یەکێ دە پەلەێل کوردی خوارینە و نیەو ئەڕا گێشتێان بچووگە کار. بڕێ دە پەێجوورەێل و نۊسەرەێلیش ئۊشن «خوارین» یانێ کەم مایە و کەم ئەرزش و ئیمە نەبایەد خوارین بەریمە کار. دە جواو ئێ کەسەێلە بایەد بۊشیم ک ئێ لفە هۊچ لقووزێ بارێ نییە و تەنیا دە قورشنگ جوغرافیاییەو نوورێگە زوان. مەسەڵەن ئاڵمانی سفلا (سفلی) شکڵێ دە ئاڵمانیە ک دە

بەشێ دە ئاڵمان و هوڵەند وەێ قسیە کەن ئوو هالیم کەسێ نەوتگە ئەڕا چە وە زوان ئیمە ئۆشن سفلی (Low German).

2. وڵاتەێل کوردی خوارین
هەنزاێ ک نام کوردی خوارین بریەێ، زوورم ئیلام و کرماشان و خانەقین کەفێگەو هۆر؛ وەلام بایەت بۆشیم ک دە ڕاسی کوردی خوارین یەکێ دە پەلەێل قورس زوان کوردیە ک دە ئوستانەێل فریەێ چووگە کار ک ئەیانەن: ئازەربایجان خوەرئاوا (کوردی چاردووڵی دە شاهین دژ و تکاب)، کوردسان (قوروه و بیجار)، هەمەدان (نەهاوەند، ڕەزەن، ئەسەدئاباد، تۆسرکان و کەبودەرئاهەنگ)، کرماشان، ئیلام، لورستان و جیەێلێگیش دە خووزستان جۆر سەربەندەر و خورەمشەهر و دە عراقیش دە خانەقین، کووت، منەلی، زرباتیە و جەسان.

3. لەکی
یەک تر دە گیچەڵەێلێگ ک دە پەێجووریەێل زوان ناسی فریە دیاێگە وەر چیەم یەسە ک هالیمان دیاری نەۆەک لەکی بەشێ دە زوان کوردیە یان نە. دە نام پەێجووڕیەێل و مەڵوەنەێل جوراجوور، سێ وەزیەت ئەڕا لەکی دۆنیمن؛ برێ ئۆشن لەکی خوەێ زوان جیاێگە، برێگیش ئۆشن لەکی ژێرپەلێ دە کوردیە ک کەفێگە نام کوردی خوارگ، ئوو برێگیش وە ژێرپەلێ دە لوڕی زاننەێ. چەن ساڵێگە زوورم لەکەێل خوەێانیش هانەو شوون یە ک لەکی وە یەێ زوان جیاێ بناسرێگ.

4. نۆسمان
یەک تر دە گیچەڵەێلی ک کوردی خوارین گیروودەێ بۆە یەسە ک نۆسمان یان ڕێنۆس زوان کوردی ئەو جۆرە ک بایەد، دە نام مەردم جی نەکەفتگە و تا جیێ ک برێ دە نۆسەرەێلش کتاوەێل کوردیێان وە نۆسمان فارسی نۆسن و ئەڕا یە ک وە خەیاڵ خوەێان کومەک کتاوخوەنەێل بکەن پەلام بەن وە ئێعرابەێلێ ک دە بان کەلیمە نۆسن و فریەیش دە باسەوادەێل هەم هە دە ئێ خەت فارسیە ئەڕا کوردی نۆسانن دە فەزاێ مەجازی ئستفادە کەن. دە جی ترەکیشەو، دە نام ئەوانەیش ک کوردی خوەنن و کوردی نۆسن، هالیم ئختلاف هەس؛ مەسەڵەن، ئەڕا نیشانەێ ۆ کە دەنگ دیاری کوردی خوارینە، برێ ۆ نۆسن و بر ترەکیش ک زوورم وەرەو سورانی کیشن، دە نیشانەێ ۆ ئستفادە کەن و خوەێان دەێ واقعیەتە خەنە لا ک ئەگەر ڕۆن (روغن) وە ڕۆن (آشکار) بنۆسرێ مانای کەلیمە گوەڕێ.

5. زوان داڵگی کوردی
زوان ناسەێل ئۆشن ئەگەر کەسێ بخوازێ ڕیشگ زوانێگ درارێ، وەکارتەرین شێوە یەسە ک وەرد چین نوو وە زوان داڵگیێان نەۆشیم. وە داخەو دە جیێەێلێ ک کوردی کرێ فریە دە باوگ و داڵگەێل وەرد زاڕووەێلێان کوردی نیەۆشن و فارسی وتن نیشانەێ ئەڕا قووز بۆنە و ئەگەر هە وەێ چنە پێش بچوو، ئەڕا سی ساڵ تر، دەێ وڵاتەێلە دە زوان کوردی هە نامێ مینێگ.

6. پەخشان
ئەگەر بخوازیم دە قورشنگ زوان ناسی جەستە (Corpus Linguistics) وە کوردی خوارین بنووریم، گاهەس بۆشیم دیاری تەرین گیچەڵێ یەسە ک زوورم جەستە و سەرچاوەێل زوانی شێعرن نە پەخشان و هە وەێ بووتەیشەو ئەڕا لف سازین کەلیمەێل بغەێران و مەفهوومەێل نوو دەس نۆسەرەێل و پەێجوورەێل بەسیاگەسەو. پەس ئەگەر بخوازیم دە بانان ئەڕا کەلیمەسازین دە کوردی خوارگ حەوەجەمان ئەو زوانەێل ترەک نەکەفێ، بایەد فێشتر چیەممان وە پەخشان بوو.[1]

کەرەم ئەلا پالیزبان، دوکتورای زوان ناسی

واژە¬نامە:
زوورم: زۆربە
پەێجوور: لێکۆڵینەر
پەێجووری: لێکۆڵینەوە
گیچەڵ: کێشە
بانان: داهاتوو
وەرەسی: لایەن
هالیم: هێشتا
ئەمانێ: بەلام
قورشنگ: قوژبن
هەنزا: کات

مەڵوەن: سەرچاوە
نۆسمان: ڕێنووس
گۆەڕێ: ئەگۆڕێ
قووز: قۆز
بووت: بۆنە
حەوەجە: پێداویستی
چە¬مسار: ڕوانگە

ویژگیەل بەخش

کتاب:	ادبی
کتاب:	هنری
نوع سند:	زبان اصلی
Publication Type:	
Publication Type:	Born-digital
لهجه:	ک. لری
شهرها:	ایلام
Folders:	
اقلیم:	شرق کردستان
QR Code:	

بنچەکەل(سەرکەنی=سرچشمە)
[1] | کوردیی ناوەڕاست | گۆڤاری ئەندێشەی ڕەخنەیی
زمان اضافه کردن: 2022-09-04
نام ویرایشگر: ژاکان باران

ڕزگ(دەسە): مەقاڵەل گۆجەر

مەقاڵە: 744

وتوێژ تایبەت وەگەرد حسام لوڕنژاد گووڕانی چڕ کرماشانی

https://www.kurdipedia.org/?lng=27&q=20220913162256433839

جوانەیل وە شوون مووسیقییەیل بێ هوویەت نەچن!

موحسن عەبدی- هێمان دەنگ نازار و هەرماگێ دە کەل و کۆچەێل کرماشان دە ناو پیرەێل و جووانەێل دوواره دووگ (کرماشان کرماشان شاری موحەبەت نیشان...)
دەنگ بێ خەوشێ ک هام لانەێل کوردێ دە سووریە و عراقیش هانە ویرێان. یە ژە ئەو ڕووژە ئەورەسیم ک ڕووژێ ڕۆچەرمگێگ کورد سووری باسێ کرد و ڕادیۆ کرماشان دە ویرێ بۆ. ئەرێ، دەنگ وەدیکەر ملودی (خەوەر نەیری ک بێ تو چ هاتییە وە سەرم...) نەمر مامۆستا حشمەت لوڕنژاد هونەرمەند هەرماگ کورد.
ئەمان باس ئەێ وت و وێژە ئەێ هونەرمەند کوردە نیە، بەڵکم باس میراتبەر مووسیقایی ئەوەس. کەم نیین ئائیمەێل گەپ و گەورائێگ ک زاڕووەێل خوەێان چۆ پارێزەرەێل هونەر ئێوەت کەن و ئەڕا کوومەڵگا وە جی هێلنان. نەمر حشمەت لوڕنژادیش یەکێگ ژە ئەو هونەرمەندەێلە بۆیە ک ئەڕاێ میراتبەر خوەێ دەنگ نازارێ وە جی هێشتگە. حسام لوڕنژاد کوڕ نەمر حشمەت لوڕنژاد وە دەنگێگ نزیک وە دەنگ باوگێ، ئەمان وە چریکەێ نوویگ، شوون باوگێ گرتگە و دە ئەێ ساڵە ک چگ وە کارەێل ڕەینێگ ک دە چوارچێوەێ موسیقی کوردی کردگە، خوەێ وە نام گوورانیچڕ جووان و خاون شێواز ناسانگە.
حسام لوڕنژاد ئۆشێ عاشق فەرهەنگ و مووسیقی کوردیە و خوەشێ دیایێ جووانەێل وەرەو مووسیقی ناسنامە دار و ڕەسەن بچن و خوەێان ژە موسیقی هەرچووپەرچوو و بێ بنچینە دوۆر بخەن. وە بووت ئەێ باسە تفکر انتقادی ئەڕاێ دەمەتەقەێگ خوەمانی سەرێگ داگەس ئەڵ ئەێ گوورانیچڕ جووانە و وتوێژێگ ئەوڕێ خسگە ک دە ژێر خوەنن.

ئەندێشەی ڕەخنەیی- دە ئاخرەێل دەهەێ هەفتاد هەتاوی، حسام لوڕنژاد دە چوارچێوەێ مووسیقی چالاک ددیمن ئەمان کارت کەم ئەوبی و کوت پڕ نایێ لا. تۆیەنین ئەڕاێ وەردەنگەێل و لاینگرەێلت بۆشی دە ئەو ڕووژەێلە ئەو چە بۆت ؟

منیش چۆ بڕ فرەێگ ژەێ مەردمە سەرم دە ژیان خوەم بۆ، وەڕاسی جارجارێگ ژیان کارەساتێگ وە سەر ئائیم دیارێ ک ژە گێشت چێشتێ دوۆرێان خەێ، ئەمان هەمیشە دە ئەو ماوە، شوونگر هونەر بۆم.

ئەندێشەی ڕەخنەیی- دە ساڵ 1396 هەتاوی ک یەێ گلە کلیپ وە پڕتاڵ کوردی بڵاو کردی، ژە هاتنت وە مووسیقی کوردی خەوەر دایت و دمایێ ماوەێگ چەن گلە گوورانی وە شێوەزارەێل کوردی خوارگ و کورمانجی بڵاو کردی. ئەو چێشتە ک ئەڕایێ لاینگرەێلت چاوگر بۆ، خوەنسن گوورانی کورمانجی وە دەسەڵات و ئاز بانێگ بۆ ک کوردەێل، وەتایبەت کورمانجەێل دە ناو و دەر ئێران خوەشێان هات. ئەڵوژانن ئەێ شێواز و چوارچێوە ژە گوورانی چڕین، ژە قەسی بۆ یان وڵکوت شوونێ گرتی؟ تۆیەنین ئەڕامان شیێ ئەوبکەی؟

گوورانی چڕین وە شێوەزار کورمانجی چێشت کوت پڕ و وڵکوتێگ نەۊ ئەڕا یەگ مووسیقی کورمانجی هەمیشە دڵخواز و دڵبڕچ باوگم بۆ. هەمیشە دەنگ ئەێ مووسیقیە دە ماڵمان وە گۆە دڕەسی. باوگم وە دەنگ بڕ فرەێگ ژە گەپەێل مووسیقی کوردی کورمانجی گۆە دتەکان. منیش هە ژە زاڕوویی ئەێ شێوەزار مووسیقیە ناسیم و هەمیشە خوەشم هاتگە دە کەش موسیقی کوردی خوارگ، مووسیقی کورمانجی و سورانییش بتۆیەنم وە مەردم پێشکەش بکەم.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-ژە نەمر حشمەت لورنژاد ویر بکەیم. م ئمساڵ ئەڕایێ کارێک چیمە مهاباد.دە چایخانەێگ وەرد ڕۆچەرمگ 90 ساڵانێگ کەفتم ئەو دەمەتەقە. تا وتم ژە کرماشان هاتمە. جاوەجا ژە ڕادیۆ کرماشان و دەنگ نەمر حشمەت لورنژاد و نەمر حەسەن زیرەک و... ویر کرد. یەگ تو میراتبەر چنە دەنگەێگ هەسی کە دە مووسیقی کلاسیک کوردی نام گەپێگ وەجی هێشتگە، چ هەستێگ دێری؟

باوگم هەمیشە دە ژیانم چۆ نیشان شانازیێگ بۆیە ک خسمەسێ ئەو مل و شانازیە ئەڕام ک کوڕ چنە ئوستوورەێگم. شانازی گەپێگە ئەڕام ک نام باوگم و گوورانیەێلێ هێمان دە ناو مەردم کرماشان و کوردەێل ترەک دە گێشت جەهان ها ویر و نامێ زینگە.(سعدیا مرد نکونام نمیرد هرگز , مرده آنست که نامش به نکویی نبرند).

ئەندێشەی ڕەخنەیی-ژە ڕوانگەێ ترەک بنووریم، جنس دەنگ حسام هە چۆ دەنگ باوگێ نەمر حشمەت لورنژادە. ئەێ چێشتە جوورێگ خاسیە یان چاوبڕین و ژەنوو سازین ئەو مووسیقیە سە ؟

ژنتیک بەش گەپێگ ژە دەنگ ئائیمەێل وە حساو دیائێگ و شانازیە ئەڕام دەنگم چۆ دەنگ باوگمە ئەمان دەنگ م بێ گومان چاوبڕین نیە. ڕاسە دەنگم منێگە دەنگ باوگم ئەمان یە کار ژنتیکە و وە دەس م نیە.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-وە بان یەگ میناکی فرەێ دە دەنگ باوگت و تو هەس ئەمان تو وە شوون شێوازەێل ترەک دە گوورانیچڕین چگیتە. مزنەم خوازی وە وەردەنگەێل خوەت بۆشی ک وە بان یەگ کوڕ حشمەت لورنژادم ئەمان دەنگم و سەرکەفتنم وە بووت خەبات و مەێنەت خوەم بۆیە. مەبەستم ڕاسە؟

م دووس دێرم دە چوارچێوەێ مووسیقی و هونەر کوردی، کار و خەبات بکەم. ئەڵبەت باوگمیش فرە یارمەتییم داگە ئەڕا یەگ گێشت کوردەێل م وە کوڕ حشمەت لورنژاد ناسن. باوگم هەمیشە وە م ڕایێ گەپی و مەزنی دە ژیان و چوارچێوەێ مووسیقی ناگە و ماموستایێ یەکم و گەپ م بۆیە. مووسیقی کوردی یەێ مووسیقی پڕپیەن و مەزنە; مەرز و سنوور نەێرێ. شانازیە ئەڕام ک دە بنەماڵەێگ هونەرمەند وەدی هاتمە و هەوچووە ک باوگم وە مووسیقی کوردی خزمەت کرد منیش خوازم شوون باوگم بگرم و وە مووسیقی کوردی خزمەت بکەم. ئەڕایێ م چوارچێوەێ شێوەزاری موسیقی کوردی جیاوازی نەێرێ، چ دە کرماشان چ دە سلێمانیە چ دە ناوچەێل کورمانج مووسیقی ئەڕام دڵبڕچە. مووسیقی ناوچەێل کوردەوار فرە وە یەک نزیکن و هامکاری فەرهەنگی کاریگەر و خاسێگ دە ناو چوارچێوەێ زوان کوردی هەسە و یە ئەو چێشتەس ک ئەڕام چاوگر و گرینگە و کاری کەێ ک فرەتر خزمەت وەێ بکەم.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-دە کلیپەێلێگ ک دە ئینستاگرام ئەڕا مەردم نەیت وە هاوار سەڵام کوردەوار جوورێگ گەرموگوڕی کوردیاتی و کۆەسانی ها ناو قسەێلت. چۆ تۆیەنی فەرهەنگ کوردیاتی و خزمەت وە زوان کوردی ئەڕامان شی ئەوبکەیت؟

هەگ ئۆشم کورد، هەستم یەس ک وەرد بنەماڵەێ گەپ خوەم دەمەتەقە کەم و ئەڕام جیاوازی نەێرێ ک کورد کام لا بوو. خزمەت وە زوان و مووسیقی کوردی ئەڕا گێشتمان با گرینگ بوو. فەرهەنگ مەردم کورد، فەرهەنگ مەردم دووسیە و ئیمە با خەبات بکەیم ک زوان و شوناس کوردیاتی ژە ویر نەچوو و وە دەس لانەێل بانان بڕەسێ تا بپارێزنێ. ئەڕا یەگ فەرهەنگمان گەپ و بنچینەدارە.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-کلیپ نووێگ وە نام دار بەرز کەڵهوڕ ژەت بڵاو بۆ ک ڕەنگ و بوو ڕەسەن و بنچینەدارێگ دێرێ و دەبارەێ هووز کەڵهوڕە. چە بۆ ک ئەێ گوورانیە خوەنسی ؟

ژە زارووِیِ هەگ هووز و ماڵبار و کووچ هووز ددیم هەست تایبەتێگ داشتم و هەمیشە دە ئەیَ فکرە بۆم ک گوورانیێگ دەبارەیَ هووز بخوەنم. هنایَ ک شێعر ڕەین سەعید عبادەتیان دەبارەیَ هووز کەڵهوڕ خوەنسم، ئەوقە خوەشم ژەیَ هات ک وتم با ئەیَ گوورانیە بخوەنم. ماموستا ئەمیر فەتحی، مووسیقی ئەیَ گوورانیە گورج ئەو کرد، کلیپەیَ ئیش دە ئیلام توومار کریا.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-تو وە چەن شێوەزار ژە زوان کوردی خوەنسیتە. لاینگرەێلەت داخوازێان یەس ک وە لەکی و هەورامی ئیش گوورانی بچڕی. ئەیَ کارە ها برنامەت ؟

بێ گومان ئەیَ کارە کەم و گوورانیەێلێ وە هەورامی و لەکی ئیش خوەنم و بڵاو کەم.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-چەنێ خوازی و تەقەلا کەی ک ژە مووسیقی کڵاسیک وەرەو مووزیکەێل نوو بچی ؟

خوازم فرەتر وە شوون کارەێل تێکەڵ کریاگ بچم و دە ئاهەنگەێلەم سازەێل زینگ ژەنیم. دەڕاسی نیەخوازم کارەێلەم دە ژێرکاریگەری مووسیقی و ئلکترونیکی بوون. ئەگەر ئیسفایَ گوورانیەێلەم بگرن دیارە ک هە سازەێل زینگ ژەنریَ. خوازم هەست مووسیقایی بەێگە وەردەنگەێل.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-دە ئەیَ ڕووژەێلە فرەتر کارەێل هونەریَ تو دە هەرێم کوردستان عراق سەقام گرتگە، ئەڕا ؟

هات و چوو م وە هەرێم کوردستان فرەسە و کارم ئوشێ هە ڕێوار بووم. دە ئەیَ چەن ڕووژ ئاخرەیش، وت و وێژەێلەێگ وەرد تلفزیانەێل کوردی دە هەرێم کوردستان داشتمە.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-بڕێگ ژە لاینگرەێلەت دووس دێرن ژە فەیلی و لەکیش بووەی. داخواز و پەژارەیَ ئەیَ لاینگرەێلە چۆ دۆنی؟

گێشتێ شێوەزارەێل و بن زارەێل زوان کوردی ئەڕام شرین و ڕێزدارن و بێ گومان داخواز ئەیَ لاینگرەێلە ها ویرم , زوان کوردی ئەڕام ها ئەوڵەویەت.

ئەندێشەی ڕەخنەیی-حسام لوڕنژاد عاشق و ئەویندار وەرزش وە تایبەت کۆەگەردی و شاخەوانیە. فرە دۆنیم دە کۆیە وە دەنگ بەرز ئەڕا لاینگرەێل خوەنی. هونەر و هونەرمەند دەروەسی کوومەڵایەتی و ئەخڵاق وە کوومەڵگایَ خوەیَ دێریَ. ئیمە چاوەڕیم ک دمایَ بوومەلەرزە، پۆل و داهات کونسرتەگەت وە مەردم ژارێگ دە کرماشان ک تۆش بوومەلەرزە هاتۆن پێشکەش کردی. تو چ ئاموژیاری و ڕێنیشاندانێگ ئەڕایَ جووانەێل کوومەڵگا وە تایبەت جووانەێل کورد دێری؟

دەروەسی کوومەڵایەتی و ئەخڵاق با دە ناو زات هونەرمەند بوو. م عاشق و ئەویندار کۆەم و فرە خوەشم دیایَ ئەڕا مەردم بخوەنم. دە ڕوانگەیَ م، هونەرمەند با ئایم ڕووژگار خوەیَ بوو. هونەرمەند میناکێگ ژە کوومەڵگایَ خوەێە و جووانەێل کەفنێ شوونێ. هونەرمەند با دە وتار و کردار خوەیَ جوورێگ بوو ک وە کوومەڵگا هەست دڵخوەشکەرێگ بەێگ. هونەرمەند با جووانەێل وە ڕێَ ڕاس هان بەێگ و ئەڕایان ڕێنیشاندەر خاسێگ بوو. هونەرمەندەێل چوارچێوەیَ مووسیقی با جووانەێل وەرەو مووسیقی خاس و بنچینەدار هان بەێن نەک وەرەو مووسیقی هەرچووپەرچوو و بێ بنچینە بوەێگ. دە ڕوانگەیَ م با مەردم وەرەو موسیقی ڕەسەن و شوناسدار بچن. با خەبات بکەێم ڕێژەیَ وریایی و گۆیەداریەتی وەردەنگ بچوو ئەو بان. داخوازم ژە ئەو جووانەێلە ک دێرن وە ناو چوارچێوەیَ مووسیقی دیان یەس ک شوون مووسیقی بێ شوناس و بێ ناسنامە نەگرن و وەرەو مووسیقی ڕەسەن و شوون و نوون دار ک ئەڕا مەردم دڵبقرچە بچن. با وە شوون شێوازێگ ژە مووسیقی بچیم ک علمی بوو بتوەنیم ژەیَ دفاع و وەرگری بکەیم تا دە ناو مەردم جی بگریَ. مووسیقیەێلێ ک ڕەینی و شرینی گۆیەداریەتی وە مەردم پێشکەش کەن و گۆەیَ کەس شەکەت نیەکەن. مووسیقیەێلێ ک مەردم وەرەو بێ نرخی و بێ ڕێزی نەوەن.[1]

ویژگیەل بەخش

کتاب: موزیک

کتاب: هنری

کتاب: مقاله و مصاحبه
نوع سند: زبان اصلی
Publication Type: Born-digital
لهجە: ک. لری
شهرها: کرمانشاه
Folders:
اقلیم: شرق کردستان
QR Code:

بنچەکەل(سەرکەنی=سرچشمە)
[1] | کوردیی ناوەڕاست | گۆڤاری ئەندێشەی ڕەخنەیی، شمارەی 16
زمان اضافه کردن: 2022-09-13
نام ویرایشگر: ژاکان باران

ڕزگ(دەسە): مەقاڵەل گۆجەر

مەقاڵە: 745

وتوێژ شەفەق نیوز وەگەرد ژاکان باران شاعیر ئیلامی

https://www.kurdipedia.org/?lng=27&q=20220916210134434390

شەفەق نیوز/ ژاکان باران، هەرچەن دۆمای پانزە ساڵ ڕێ کردن و کونگفوکار بیین دە بان ویلچر نیشتەجییەو بی باوجی وە دو باڵ خێیاڵەوە تاکەجاری تا بەرزترین تکەلەێل بڵنترین کێوەێل جەهانوەتەنی ڕەسییە و هەمجا دڵێ ئەڕا شاقەشاق کەو کێوور کێوە و ترنگەێ ئاو مانێشت دە زێدەگەێ خوەێ ئیلام دتەیێ.
وە پێشوازی چاپ دو کتاو شێعر ئی شاعرە، یەکێ دە هەرێم کوردستان و یەکێ تر دە تێهران، دە ئی بەشە وەرد ژاکان دوورەوڵات، دەمەتەقەێ شاعرانەوەژێ دیریمن تا بمینێ ئەڕا بانان.
شەفەقنیوز/ ژاکان ، چە دکەێ وەرد ئی خەریوی و خەریوانە؟
ژاکان: ڕاسییەگەێ یەسە ک م یە خەیلێگە وەێ هنە ڕەسیمە ک جەهانوەتەنی وەرترە لە گشت چشتێ ئوو هەمیش ئەورەسیمە ک ئایم بیین ها نوای گردێ، ئەڕا یەسە ک دتوانم بویشم ک م دە ئێرە خەریوی تۆک دڵم نەسووزانگە. ئەفزار نووی و شەواچەێل مەجازییش خۆ کارێ کردنە ک دنیا، ها وەێ گەپییەوە چمان هە بییەسە جگڵانجگەێ چووزانم گشتێ وە گرد و گردواری کریاگەسە قول مشتێ، ها چەنە ئی موبایلە ک قەواخەگەێ هە چەن قەپاڵێگە و خوەێ چەنە گرد دنیا ئوو هزاران دنیای شاناشان و موازی یەکترەکییە. دە ئیجوورە دنیایێگ ئایا دپوورێ بویشیمن ک ئایم دڵتەنگ جیێگ، هەتا زێد و ماواگە دیێ؟ جوور جار جاران. لە ویریشەو نەبەن ک هەر چێگ بێ م کوردم و هێمانیش هامە کوردستان. هەرچەن تاکەگێ ویر وڵات باوانی خوەمیش دکەم.

شەفەقنیوز/ ئێسە ئەڵگەردیمنە سەر ژیان و کار و بار خوەت، جگێ لە خوەت ئەڕامان بویش؟
ژاکان: م نزیکەێ سی و هەشت ساڵ وەر ژە یە، دە ئەرکواز مەڵکشاێ دە ئوستان ئیلام هاتمە دی، دۆمای پانزە ساڵ ژیانێ پڕ لە جم و جوول و وەرزێشتکاری، وە بان هەڵەێ پزێشکێک قولەێلم لە دەس دام و ویلچرنشینەو بیم، یەیش سێ ساڵە هامە هەولێر.

شەفەق نیوز/ یەمە جگێ دریژترەک باس لە ژاکان باران شاعر بکە ؟
ژاکان: وەختێ نیشتەجییەو بیم تەنیا هە خوەم مام و دنیاگەێ دەروون خوەم. ئەڕا وایین لەێ سۆک تەنیاییمە پەلەمار شێعر هاوردم و جگەجگە یەک کڕ و یەک دێڕ هە نووسانم و هە نووسانم. من و شێعر و نەسر و ماڵێگ وە تەنیا بیمنە دەمەتەقەکەر یەکترەکی و هە وەێجوورە نەدزانم م رووژگارکوشەکی دکردم یا رووژگار بەدتر لە ئەومە پەسا م دکوشت و خوەم وەم ئاگا نەبی.

هە لەیٚوا بردمە سەر تا وە بیس و هەشت سالان ک دە خوەم دیم و خوەم وە خوەم وتم ک دی وەختێیە تا من و شێعر ببیمنە یەکیٚ. خوەنستم و نووسانم و نووسانم و خوەنستم تا وە شێعر نوو یا شێعر سپیٚ و مەوج نوو ڕەسیم و کونەرەیٚ شێعر بردەم وەرد خوەیٚ و خەرپمەو کرد دە دنیایٚ خێیاڵ خوەم، دنیایٚ خێیاڵاوێیگ ک بی وە تەنیا تەسکیندەر و دڵنیایی دڵەیٚ دەردەدارم.
وەز پاێلم لەیٚلا و نەبیین کڵاس شێعر دیاریٚ دە ئەرکواز و دە ئیلامیش لەو لا، کاریٚ کرد ک م بیٚهیچ کڵاس و ئامووژیاریٚ کار و بار شێعر و شاعرییم ببمە ڕەسەت، ئەوساییش جوور ئێسە ئیٚ ئامووژگاری ئانلاینە نەبی، خوٚ.

شەفەق نیوز/ ئەڕا چە شێعر ئەڵوژانی؟ ئەڕا هونەرەێلیٚ تر، نە؟
ژاکان: م وەر ژە گشتیٚ، چوٚچشتیٚ وە شوون هونەردەرمانی بیم ئەڕا خوەم، لە سەرا دەس کردمە نەقاشی کیشان ئمجا وە سیم و مەفتوول خواستم ببمە پەیکەرەساز ک دیم ئیٚ کارەێلە وە بیٚ ئوستاد بندوروسی نەدیریٚ ئەڕا یە لە ناهڵاجی نامەیٚ وە لا.
خوٚ م دەو چەن ساڵە ک ئەو کارەساتە وە سەرم هات و کەلەمەدارەو بیم، تەوانایی خوەمیش لە دەس دام ئوو هەفت ساڵیٚ م ئوکسیژن دە دەم و لوٚتم بی و هە دە دەر ئیٚ بیمارستانە وە دەر ئەو بیمارستانەگە دە تێهران دە هاتن و چگن بیم و ئەڕا یە لە سەر ڕەوەن ئەڵگێریام و چوٚچشتیٚ پشت ئەڵگرتم لە کار هونەری کردن. شێعر دەمەسیترین بی و یار و هاناڕەسم.

شەفەق نیوز/ ئێسە چە؟
ژاکان: یەمە بیٚ ژە شێعر، دیرم دچمە کڵاس تا وە گیتار ژەنین هووکارە ببم.

شەفەق نیوز/ یە چوون شەکەت نەدبیت ئێقەرە لەیٚ پەل وەو پەل دپەڕیت؟
ژاکان: هونەر گشتیٚ هە یەکێگەو هە ئەڕا وازا کردن دەروونیات هونەرمەندەگەسە، م ویر و باوڕم یەسە ک ئایم ئەر بتوانیٚ چەن هونەر بداشتووبیٚ یا لا وە کەمیٚ چەن جوور هونەر بناسیٚ دەو هونەر ئەسڵی خوەیێیە ک دیریٚ دتوانیٚ قسەێل فرەتریٚ ئەڕا وتن بداشتووبیٚ.
بیٚژە وەز و وەزیات و ناتەوانی م ک پام لە وەرزش و هونەرەێلیٚ تر بڕی، شێعر؛ ئەڕا یە بی وە تەنیا هامدەنگ م ک بنەماڵەیٚ لەێلەگەم نەدهیشتن بخوازمەیٚ کەسیٚ ک لە دە ساڵ وەر ژە ئەو کارساتمە مەعشووقەم بی، شێعر کەمتاکوتیٚ شوون پەتی ئەوییش ئەڕام پڕەو کرد. دوٚمایٚ ئەوەیش ک کەفتمە نام دەلیایٚ بیٚبن شێعر، دیم ک وە جادوو شێعر دتوانم باس کەمدەسی و قەیرانەێل خەڵکەگەمیش جاڕ بکشیم. وە یارمەتی زوان شێعر.

شەفەقنیوز/ وە چ شێوازەێلیٚ شێعر دنووسنی؟
ژاکان: م لە سەرەتاوە وە غەزەڵ دەسکردمە شێعر وتن ئمجا ک دیم ئیٚ قەواخە خوەیێیش جووریٚ تر دەس و باڵم دوەسیٚ وەر هاوردم وەرەو شێعر سپیٚ و شەپووڵ نوو مەوج نوو.
وە وتن لە ژان کووڵبەرەێلەمان، دەردەداری ژنەێل، ژاری و هەژاری وڵاتوەندەێل وڵات دەوڵەمەنم ئوو تاکمەجاریٚگیش شێعرەێل ئەویندارانە و وتن لە عشق، هەمیش تاکمەگلیٚ شێعر سیاسیٚ دئەڵوەسیم ئوو هێمانیش لە گشتیٚ ڕەیینتر ئەڕام ئەو کاتەسە ک شێعرە سیاسییەێلە و عاشقانەێلەم دبنە جادوویٚ ئەڕا یە ک لەیٚ دووزەمە و گیچەڵەێل ژیان پڕ لە ژانە دەربچم.

شەفەقنیوز/ وە چ زوانەێلیٚ ئیٚ شێعرەێلە وتیتە؟
ژاکان: م وە دو زوان کوردی و فارسییەو، هەردوگیان شێعر ئەڵوەسم. دە ئێران ک بیم وە کوردی خوەمان شێعر دنووسانم و لە وەختیٚ ک هاتمە وە هەرێم کوردستان خوٚ وە کوردی سورانییش شێعر ئەڵوەسم تا وەردەنگەێلەیٚ ئێرەمیش لەم ئەوڕەسن.

شەفەق نیوز/ ئەڕا وە دو بنزار لە زوان کوردی یانیٚ سورانی و فەیلی، شێعر وتیتە؟
ژاکان: خوٚ منیش جوور هەر کەسیٚ تر پاوەنە و دڵوەنەی زوان داڵگی خوەمم و هە لە زاڕووییەو تاسەم یە بی ک وەیٚ زوانەو بنووسنم ک وە داخەوە چوون ئامووژگاریمان وەیٚ زوان نەکریایی یە بی وە پینەکێیگ ئەڕام و وە وتن ئیٚ شێعرەێلە ئەو ئوٚغدەێلەمە ئەوچەکانم و چوٚچشتیٚ دەێن سی ساڵ بیٚدەنگییم دامەو دوٚما.
دە بارەیٚ کوردی سورانییش بایەد یە بویشم ک م ڕەفێقەێل سورانی فرەێیگ دە سنە و دە هەرێم داشتمە و دیرم و وەیٚ خاترە خاس هووکارەیٚ سورانی وتن بیم و خوٚ دزانیمن ئیٚ بنزارە زوان نامجی گشت بنزارەێل کوردییە ک وە خاتر مدیا و ڕەسانەیٚ فرەتر و یە ک دە نامنی کوردەێل خوار و بان هەسەیٚ گشتمان ئەوڕەسیمن لەیٚ.
بنزار ئیلامی و بنزار کوردی فەیلی وە گشتی، لەو بنزارەێلەنە ک دیرن دتەڵەفن ئوو ئەر نوایٚ ئیٚ تەڵەفیانە نەگریمن خوٚ یە دی خەتایٚ ئیمەسە.
یەمە دە ئیلام جمە و جووڵەێل خاسیٚ کەفتگەسە ریٚ ک چ ڕەسمی و چ نەوەڕەسمی بنیاتەێلیٚ ئەڕا زوان نریاگە ک یە کیٚ لەێیان کارێگە ک وە سەرپەرەشتی عەتا مەنسووری کریاگە ک لە بیجار و کرماشان تا وە ئیلام نزیکەیٚ سی چالاک هامپەیمان بینە ک کاریٚ ئەڕا زوان داڵگی بکەن. بیٚژە ئەوە ئەنستیتو زانست ک کامران ڕەحیمی خستگەسەیٚ ڕیٚ، ئەوەێش گام فرە

گەپێگە ک دە بانان شوون دەسێ دیارییەو دبێ چوون کاک کامران هەمیشە پیاگ کارەێل گەپ بییە.

شەفەقنیوز/ وەی زووەێلە چەن کتاوت دیرێ چاپ و بڵاوەو دبێ، چەن ئەوانە؟
ژاکان: کتاوێ لەم دە سلێمانییە دیرێ چاپەو دبێ. کتاوێگە ک هەشتا شێعر هادەێ ک وە هەر دو بنزارەگەن.
کتاوێ تریش ک هن شێعرەێل کوردییمە و خانم فرێشتە سەحرایی ئەڵگەردانگەسەیان وە زوان فارسی و دیرێ دە تێهران چەپەو دبێ. نام ئی کتاوە سلولهای نمور/ سلووڵەێل نمرچە ئوو بڵاوگەێ ئانان دەرارێگەێ وە دەر.

شەفەق نیوز/ تو یە چەنێگە هایتە ئی دیم و دە هەولێر نیشتە جییت. شێعر و چالاکی ئەدەبی کوردەێل فەیلی دەێ دیم و دەو دیم دیتە، دەێ بارە چە دویشی؟
ژاکان: گشتمان دزانیمن ک نزیکەێ نیم سەدە کوردەێل فەیلی دە عراق دە ژێردەسەێ ڕژیم فاشیست بەعس سەددامی بینە و هەم ئەنفاڵ کریانە و هەم قڵاچووڵێیان کردنە و لە زێد و ماوای خوەیان دە لێوار سنوور ئێران تاراننەسەێیان و هەمیش وەێ بوختە ک ئەوان ئێرانیین و وەێ قسەێ درووە ک عراق هە لە جارانەو وڵات عەراوەێل بییە و دوروس کردن ئی زەێنییەتە ک کورد فەیلی دە عراق فلەێتی و لائییەسە، ئی وڵاتوەندەێلە ک برێ وتنە بان سێ ملیوون کەسن نەدینە و نامێیان سڕینە و وە زوور خواستنە بکەنەێیانە عەراو. دیارە ک ئیجوور خەڵکێ، ژیان و نەمردن ئەڕایان فرە گرینگتر بیێ لە زوان. کوردەێل فەیلی دە عراق هێمانیش هە کوردن، هەر چەن ک دە تاکمەجێ زوانێیانیش لڕیاگە باوجی ئی گوریانە هیچ وەخت نەبییە وە هووێ ک ئەوان هوویەتخوازی کوردی و کوردایەتی ئەڕا خوەیان نەکەن. ئەڕا خاتر یە زوان و ئەدەبیات و شێعر کوردی دە نام کۆرد فەیلی عراق بار هوویەتی نەدیرێ و کورد فەیلی بیین هە وە بووت زوان کوردی زانستن نەدناسرێ. یە عەیو نییە، یە دەس زوور بییە دە درێژای تراژدیێ پەنجا ساڵە، دزانیمن ک زوان هە یەکێگە لە چشتەێل هوویەتناسی؛ نە گشتێ. دە ئێران، وە چەواشەێ یە، شێعر کوردی وتن بار هوویەتی گرتگە وە خوەێ و بییە جوور جمێشت ئەدەییێ، ئەڕا خوەێ.
شەفەق نیوز/ دۆماقسەت چەسە؟
ژاکان: م لە گشت چالاکەێلە دخوازم ک فرەتر بچنە شوون کار فەرهەنگی تا سیاسی، چوون فەرهەنگ ئیمە دیرێ خاپوورەو دبێ.[1]

ویژگیەل بەخش

کتاب:	هنری
کتاب:	مقاله و مصاحبه
نوع سند:	زبان اصلی
Publication Type:	Born-digital
لهجه:	ک. لری
شهرها:	ایلام
Folders:	
اقلیم:	شرق کردستان
QR Code:	

بنچەکەل(سەرکەنی=سرچشمە)
[1] | کوردیی ناوەڕاست | شەفەق نیوز، ساڵی 2021
زمان اضافه کردن: 2022-09-16
نام ویرایشگر: ژاکان باران

ئەم بایندەرە، سەرئەنجامی کاری بەردەوامی چەند ساڵەی ئەرشیڤوانانی کوردیپێدیایە. بەبڵاوکردنەوەی ئەم بەرهەمە کوردیپێدیا هیچ دەستکەوتێکی ماددی پەیداناکات. تکایە لە کاتی سوودوەرگرتن لەم بایندەرە لە تۆژینەوە و نووسینەکانتاندا، ئاماژە بە ناوی ئەم بایندەرە، ژمارەی وەشان، ساڵی دەرچوون و کوردیپێدیا بکەن.

This binder is the result of several years of continuous work by Kurdipedia archivists. Kurdipedia will not receive any material gain from the publication of this work. Please mention the name of this binder, version number, year of publication and Kurdipedia when using this binder in your research and writings.

kurdipedia.org

contact@kurdipedia.org

کوردیپێدیا، پڕزانیاریترین سەرچاوەی کوردییە.

2008-2024